D646

1

Vineri
17 mai 1974

Vom sărbători anul acesta, cu rezultate remarcabile, a XXX-a aniversare a eliberării patriei de sub dominaţia fascistă. Vom păşi în deceniul următor al noii istorii a ţării cu hotărîrea fermă de a asigura dezvoltarea economico-socială tot mai accelerată a României socialiste, crearea unei baze materiale superioare, necesare ajungerii din urmă a ţărilor avansate din punct de vedere economic, edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, creării condiţiilor pentru trecerea treptată spre comunism.

NICOLAE CEAUŞESCU

- PLAN – PROGNOZA
- CONDUCERE ŞI ORGANIZARE
- ANCHETE – DEZBATERI
- ANALIZE – SINTEZE
- RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE
- TEORII – IDEI

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

CUVÎNT CĂTRE CITITORI

ÎN ACEST AN, marcat prin evenimente cu profunde semnificații istorice: alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ca întîiul președinte al României socialiste; cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al XI-lea al P.C.R. — întregul nostru popor își concentrează și își intensifică eforturile pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor planului cincinal.

Revista economică este hotărîtă să își aducă o contribuție activă la efortul general al țării menit să accelereze dezvoltarea economică, ridicarea României în rîndul țărilor dezvoltate ale lumii. De aceea ea se definește în primul rînd ca o publicație care va urmări cu predilecție și preponderență tratarea vastei și complexei problematici pe care o ridică îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor de plan. Analiza modului de îndeplinire a indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului în profil de ramură, pe județe și pe unități economice — centrale și întreprinderi — va căuta să pătrundă cît mai adînc în esența, cauzele și semnificațiile proceselor și fenomenelor ce au loc în economie, prezentînd inițiativele și experiențele valoroase dobîndite de către colectivele de muncă în fructificarea rezervelor interne, în folosirea judicioasă, cu înalt spirit de economicitate, a resurselor materiale și umane, în vederea creșterii neîncetate a productivității muncii și a eficienței economice. **Revista economică** va stimula specialiștii din practică să sesizeze neajunsurile din activitatea economică și să sugereze, pe baza studierii nemijlocite a realității, măsuri cu aplicabilitate practică. În paginile revistei vor fi promovate ideile noi, valoroase, va fi stimulată găsirea de soluții pentru optimizarea deciziilor economice, studierea și rezolvarea problemelor noi impuse de viață.

ÎN REVISTA ECONOMICĂ, editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice, Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice, în mod firesc, problemele fundamentale, de perspectivă, ale progresului economico-social al țării, relevarea contribuțiilor originale — teoretice și practice — ale Partidului Comunist Român în interpretarea fenomenelor noi, în rezolvarea problemelor specifice ale dezvoltării României pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate vor ocupa un loc central. În coloanele revistei vor fi tratate cu consecvență problemele esențiale ale progresului economic al țării noastre, cum sînt direcțiile de dezvoltare și de perfecționare a bazei economice a socialismului, reproducția socialistă lărgită și ritmul de creștere, modalitățile de optimizare a proporțiilor economiei naționale, precum și numeroase alte aspecte teoretice de mare importanță pentru dezvoltarea rapidă și echilibrată a României. Totodată, vor fi publicate studii și ipoteze de prognoză economică, rezultate ale unor cercetări privind modalitățile de accelerare a dezvoltării economice, promovîndu-se astfel gîndirea creatoare, originală și avîndu-se în permanență în centrul atenției sensul politic al acestor probleme. Revista își propune prin toate acestea să devină o tribună de dezbatere a principalelor probleme teoretice și practice ale dezvoltării economice.

SÎNTEM o societate în plin proces de perfecționare și una din sarcinile de cea mai mare răspundere o constituie urmărirea aplicării ferme a măsurilor și hotărîrilor adoptate de partidul nostru cu privire la perfecționarea organizării și conducerii planificate a economiei. **Revista economică** va urmări cu perseverență modul cum sînt transpuse aceste măsuri în practică și se va strădui să reliefeze experiența pozitivă, să difuzeze metodele și tehnicile moderne de conducere și organizare științifică a muncii și a producției, experiența înaintată. Selecția riguroasă a conceptelor, metodelor și tehnicilor prezentate, în funcție de necesitățile concrete ale practicii, de condițiile specifice din întreprinderile noastre, trebuie să asigure transformarea lor în instrumente de o reală utilitate pentru perfecționarea conducerii și ridicarea eficienței activității economice.

În același timp, în paginile revistei se vor reflecta în permanență preocupările pentru ridicarea nivelului de cultură economică, problemele formării calităților necesare cadrelor din economie, personalități complexe în care temeinica pregătire profesională trebuie să se îmbine armonios cu un larg orizont politic, cu calitatea de militanți revoluționari pentru înfăptuirea neabătută a politicii economice a partidului.

ÎN CONDIȚIILE în care țara noastră se afirmă din ce în ce mai puternic pe plan mondial, crescînd continuu participarea ei la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale, este firesc ca problematica dezvoltării relațiilor economice internaționale ale României să fie oglindită în mod corespunzător în paginile revistei, relevîndu-se pozițiile principiale ale politicii partidului și țării noastre, contribuția prețioasă a președintelui său — tovarășul Nicolae Ceaușescu — la definirea și încetățenirea unor raporturi internaționale echitabile, corespunzător intereselor de progres ale tuturor popoarelor lumii. Atenția va fi îndreptată, de asemenea, către studierea posibilităților de încadrare cît mai eficientă a economiei românești în diviziunea internațională — socialistă și mondială — a muncii, a problemelor integrării economice, a formelor, metodelor și căilor de extindere a cooperării economice a țării noastre cu toate țările socialiste, cu alte state, indiferent de orînduirea lor socială. Prin examinarea atentă a fenomenelor noi, a tendințelor ce se manifestă în economia mondială. se va urmări sesizarea oportunităților și posibilităților, a căilor de creștere a participării României la circuitul mondial de valori, de sporire a eficienței comerțului nostru exterior.

RELEVÎND ceea ce este progresist în practica și gîndirea economică mondială, **Revista economică** va manifesta combativitate și intransigență revoluționară față de tezele și ideile retrograde, care contravin intereselor progresului și dezvoltării, spiritului de înțelegere și colaborare între popoare. Ea va purta un dialog combativ, viu, de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, cu aceste curente din gîndirea economică burgheză contemporană, pătruns de principialitatea revoluționară, caracteristică partidului nostru.

În prezent nevoia de informație a crescut considerabil în toate domeniile de activitate. **Revista economică** își propune să răspundă acestei cerințe și să transmită, operativ și competent, cadrelor din economie informațiile de specialitate necesare unei bune desfășurări a activității și îmbogățirii continue a orizontului lor profesional. Atenția se va îndrepta cu prioritate asupra acțiunilor de perfecționare a organizării și conducerii planificate a economiei, măsurilor legislative și îmbunătățirii metodologiei economice, precum și asupra evenimentelor economice interne și externe, evoluției relațiilor economice internaționale a piețelor, prețurilor, cursurilor valutare.

REVISTA ECONOMICĂ, rezultat al unificării publicațiilor **Viața economică** și **Probleme economice,** va continua tradițiile pozitive ale publicisticii economice românești din ultimele trei decenii de dezvoltare liberă a patriei și poporului nostru. Bazîndu-se pe conlucrarea rodnică între specialiștii din teoria și practica economică, se va strădui ca fiecare pagină, fiecare articol publicat, să aibă o finalitate concretă, să reprezinte o contribuție la realizarea marilor sarcini cu care poporul nostru este confruntat în actuala etapă de dezvoltare intensivă, în ritmuri înalte a economiei naționale. Revista va milita activ pentru încetățenirea spiritului gospodăresc, a unui mod de a gîndi economic, prin prisma intereselor generale ale societății, pentru formarea și dezvoltarea unei adevărate conștiințe economice socialiste la toți cetățenii patriei noastre.

Coloanele **Revistei economice** sînt larg deschise specialiștilor din practică, din cercetare, din învățămînt, tuturor lucrătorilor din economie, care sînt invitați să se adreseze publicației, pentru ca, prin ideile, soluțiile pe care le preconizează, să-și aducă contribuția la afirmarea și generalizarea experienței înaintate. Totodată, va fi de un real sprijin pentru revistă ca cititorii să-și formuleze observațiile lor critice, să sugereze noi teme, care să fie abordate și dezbătute în paginile ei, să-i adreseze întrebări în legătură cu problemele cu care sînt confruntați în activitatea proprie, astfel încît revista să corespundă în cel mai înalt grad preocupărilor și așteptărilor cititorilor săi.

REVISTA ECONOMICĂ

NICOLAE CEAUŞESCU: „Eveniment de importanţă istorică în relaţiile româno-latino-americane" şi „Vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu în S.U.A."

CONTRIBUŢII ORIGINALE LA POLITICA MONDIALĂ

Recenzie

VOLUMELE oglindind mărturiile vizitelor întreprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele României socialiste, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu într-o serie de state latino-americane şi în S.U.A. cuprind documente de importanţă majoră şi contribuţii deosebit de constructive la viaţa internaţională, încărcate de bogate semnificaţii politice şi economice.

Cuvîntările şi interviurile tovarăşului Nicolae Ceauşescu incluse în aceste volume – la fel ca şi în cele anterioare – aduc un aport deosebit de important la dezvoltarea creatoare a materialismului dialectic şi istoric şi a economiei politice; ele sînt bazate pe o fină observaţie şi pătrundere a complexităţii fenomenelor lumii în care trăim şi alimentate de izvorul nesecat al încrederii în forţa generatoare de progres a umanităţii, în aspiraţia sa spre pace şi cooperare. Dar din multitudinea aspectelor politicii interne şi internaţionale, a problemelor de importanţă capitală pentru evoluţia contemporană, ne vom opri în rîndurile de faţă numai la unele contribuţii teoretice ale preşedintelui României la analiza fenomenelor actuale ale vieţii internaţionale şi la fundamentarea principiilor noi ale relaţiilor interstatale.

Interdependenţa dintre economia şi politica mondială în conceptul progresului istoric contemporan

ANALIZA raportului dialectic dintre dezvoltarea obiectivă a tuturor statelor pe calea progresului economic şi social şi sistemul de relaţii internaţionale existent care se cere aşezat pe baza noilor principii, este prezentă în întreaga concepţie teoretică reflectată în documentele din cele două volume. Evoluţia vieţii economice internaţionale în ultima jumătate de secol prezintă imaginea unei ample şi profunde antrenări în circuitul economic internaţional a tuturor statelor, o activizare a proceselor economico-sociale. De asemenea, este evidentă tendinţa de afirmare de sine stătătoare a tuturor popoarelor, precum şi eforturile lor de valorificare a întregului potenţial economic şi uman naţional.

Dar progresul general al omenirii şi în primul rînd cel economic este condiţionat de necesitatea unor prefaceri înnoitoare. **„Actuala diviziune internaţională a muncii** – arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu – **este rezultatul unei anumite evoluţii pe care şi-a pus puternic amprenta dezvoltarea societăţii capitaliste, atît cu laturile ei pozitive la timpul respectiv, cît şi cu laturile ei negative. Este clar că această diviziune internaţională a muncii are şi aspecte pozitive, dar în multe privinţe prezintă aspecte de inegalitate, de inechitate – şi, ca atare, nu corespunde intereselor tuturor popoarelor. Dar tocmai politica de aşezare a relaţiilor dintre state pe principii noi, tocmai dezvoltarea ţărilor rămase în urmă, ajutorarea acestor ţări de a obţine o ridicare economico-socială mai rapidă trebuie să ducă şi la un mai bun echilibru, la o mai justă diviziune internaţională a muncii, eliminîndu-se aspectele negative de inegalitate, de inechitate. Dar acesta este un proces lung şi cere tuturor statelor – mai cu seamă celor care suferă direct, datorită acestei inegalităţi şi inechităţi – de a acţiona pentru a contribui la o aşezare mai dreaptă a relaţiilor în cadrul diviziunii internaţionale a muncii"**[1].

Tocmai dezvăluirea faptului că afirmarea tuturor statelor în circuitul economic mondial este frînată de practici anacronice care se menţin în relaţiile economice istoriceşte constituite, a condus la conceperea principiilor noi care este necesar să stea la baza relaţiilor interstatale, iar aceste principii noi, care pot favoriza afirmarea tuturor statelor **constituie însăşi cheia progresului istoric al naţiunilor.** Principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc corespund pe deplin atît cerinţelor progresului general cît şi interesului tuturor statelor, permit statuarea de reguli noi în practica relaţiilor internaţionale şi abandonarea celor vechi de inegalitate. Formularea complexă a acestor principii, precizarea sensurilor lor şi introducerea lor în practica relaţiilor interstatale ale României, precum şi lupta neobosită pentru acreditarea acestora în politica internaţională, constituie o contribuţie teoretică şi practică excepţională adusă de preşedintele României socialiste la fundamentarea ideilor echităţii pe arena mondială, la demonstrarea avantajelor pe care ea le conferă tuturor statelor lumii, menţinerii unui climat de pace, înţelegere şi colaborare.

Aceste principii decurg din însăşi caracteristica poziţiei ţării noastre pe arena internaţională (în schimbul de valori materiale şi în politica mondială) ca stat socialist şi în acelaşi timp ca ţară în curs de dezvoltare. De pe aceste poziţii România întreţine relaţii cu toate statele socialiste, şi, pornind de la înţelegerea necesităţii colaborării şi cooperării economice cu zone tot mai largi ale globului, promovează relaţii de colaborare cu ţările în curs de dezvoltare, şi cu statele capitaliste dezvoltate. Vizitele în statele latino-americane au relevat solidaritatea ce leagă ţara noastră de ţările în curs de dezvoltare, colaborarea cu ele în spiritul întrajutorării reciproce în procesul făuririi unor economii evoluate, al realizării progresului rapid. Dezvoltarea economică internă a statelor este influenţată şi de respectarea principiilor echităţii în relaţiile internaţionale.

Raporturile interstatale echitabile – factor de stimulare a progresului economic naţional

DOCUMENTELE rezultate din vizitele tovarăşului Nicolae Ceauşescu efectuate împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în unele ţări din America Latină confirmă din plin corelaţia dialectică dintre economic şi politic în viaţa lumii contemporane, faptul că progresul economico-social şi evoluţia politică se intercondiţionează strict, că raporturile interstatale trebuie aşezate pe baza unor principii politice echitabile. Vizitele au decurs în spiritul general al politicii externe a României, al directivelor Congresului al X-lea şi ale Conferinţei Naţionale a P.C.R.

Cu prilejul acestor vizite tovarăşul Nicolae Ceauşescu a analizat fenomenele pozitive, progresiste, schimbările ce au loc, pe care le-a caracterizat cu forţa de expresie ce-i este proprie **„Într-adevăr, în America Latină asistăm la un proces revoluţionar care schimbă în mod radical multe situaţii de pînă acum. Acest proces revoluţionar este îndreptat spre afirmarea dreptului popoarelor din aceste ţări la independenţă, a voinţei lor de a fi deplin stăpîne pe bogăţiile naţionale şi a le folosi în concordanţă cu propriile lor interese, de a aşeza relaţiile cu alte state pe principiile noi la care m-am referit. Este un proces care, fără îndoială, va fi victorios, pentru că este un proces legic şi corespunde intereselor fundamentale ale tuturor popoarelor de pe acest continent"**[2]**).** Prin argumente realiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat în numeroase cuvîntări şi interviuri faptul că, desăvîrşirea proceselor revoluţionare necesită anumite condiţii politice şi economice fără de care statele nu pot evolua în direcţia progresului economic atît pe plan intern cît şi pe plan extern. Împărtăşind din experienţa revoluţionară a ţării noastre, preşedintele României a subliniat importanţa unităţii forţelor progresiste, rolul comuniştilor, al armatei. În acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu a amintit rolul îndeplinit de armata română, puternic influenţată de mişcarea revoluţionară, în înfăptuirea actului de la 23 August 1944 şi misiunea sa de azi de a apăra integritatea teritorială, suveranitatea ţării, de a asigura munca paşnică, dezvoltarea economico-socială a patriei.

O caracteristică importantă a vizitelor preşedintelui României în toate ţările, inclusiv a celor reflectate în documentele din volumele recenzate, este că acestea au prilejuit contacte largi cu reprezentanţi ai tuturor forţelor sociale şi politice care îndeplinesc sau pot îndeplini un rol în orientarea dezvoltării economico-sociale din ţările respective, ocazionînd adesea adevărate

dr. Maria POPESCU

Continuare în pag. 2)

(Urmare din pag. 1)

schimburi de experiență revoluționară care au stîrnit un amplu ecou.

De o deosebită importanță teoretică și practică sînt tezele tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la problemele subdezvoltării. În diversele documente, cuprinse în aceste volume este teoretizată și puternic argumentată necesitatea obiectivă a lichidării subdezvoltării, sînt enunțate unele premise și modalități concrete de depășire a acesteia. Relevînd faptul că majoritatea populației lumii trăiește în condiții grele, în state rămase în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază că atenuarea și lichidarea decalajelor este o problemă fundamentală a epocii noastre, impusă de cerințele echității și progresului economico-social general. Menținerea decalajelor exercită influențe puternice asupra crizei energetice și de materii prime care se reflectă cu putere atît în economie cît și pe planul politicii mondiale.

Raportul strîns dintre economic și politic se argumentează și prin aceea că dezvoltarea economico-socială a acestor țări nu poate fi concepută fără introducerea în relațiile interstatale a unor practici echitabile, lichidarea dominației, dependenței și asupririi unor popoare de către altele, înlăturarea reglementărilor învechite din schimburile economice internaționale. Pe bună dreptate subliniază președintele României socialiste : **„Calea dezvoltării economico-sociale a fiecărei națiuni presupune, în primul rînd, unirea eforturilor proprii, dezvoltarea solidarității între aceste popoare, colaborarea dintre ele și, totodată, impune ca o necesitate ca țările mai dezvoltate să acorde un sprijin mai mare țărilor care au de făcut față unor probleme grele în dezvoltarea lor... Desigur că este necesar să se ajungă la acorduri corespunzătoare pentru a se pune capăt cursei înarmărilor, cheltuielilor uriașe de mijloace materiale în scopul distrugerii, ca aceste mijloace să fie destinate dezvoltării economico-sociale, științei, culturii, învățămîntului, ridicării bunăstării popoarelor" 3).**

Tocmai în acest spirit au fost concepute și documentele adoptate consfințind relațiile bilaterale dintre România și aceste țări, întemeiate pe principiile promovate de țara noastră în relațiile internaționale. Aceste documente se înscriu în spiritul climatului de înțelegere, colaborare și cooperare economică ce trebuie creat în relațiile internaționale.

Vizitele întreprinse de președintele României socialiste în unele țări latino-americane și în alte țări în curs de dezvoltare, documentele bilaterale adoptate, s-au înscris ca evenimente de seamă ale vieții internaționale, ale vieții țării noastre și a acestor țări care trăiesc procese revoluționare profunde și se află pe calea participării la activitatea politică și economică a lumii, atît prin însemnatul lor potențial, prin numărul populației cît, mai ales, prin dinamismul și aspirațiile lor revoluționare.

Aceste vizite au înscris în analele vieții internaționale o importantă contribuție la întărirea solidarității popoarelor în lupta împotriva forțelor imperialismului, a unității dintre socialism și popoarele care militează pentru o dezvoltare independentă și care se pronunță într-un fel sau altul pentru ideile socialismului, ele au dovedit că România este o țară socialistă care s-a angajat în relații economice și politice de mare amploare cu țările continentului latino-american și au marcat solidaritatea dintre socialism și țările ce se dezvoltă pe calea independenței.

La rezolvarea problemelor lumii contemporane trebuie să participe toate statele

INTERDEPENDENȚA dintre comandamentele economice și politice acute ale omenirii de azi se reflectă și în conceptele teoretice conținute în cuvîntările și interviurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, ocazionate de vizita efectuată împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în S.U.A. Și această vizită s-a înscris în contextul politicii externe a țării noastre, militantă neobosită pentru extinderea relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul coexistenței pașnice, al cerințelor destinderii și progresului general al omenirii. Puternicul ecou internațional al acestei vizite este determinat de rolul remarcabil, recunoscut în întreaga lume, pe care îl îndeplinește președintele României în acreditarea în politica internațională a unui spirit de înțelegere, raționalitate, tratative și colaborare.

Aici este necesar să scoatem în evidență meritul tovarășului Nicolae Ceaușescu care, cu franchețã și forță de convingere excepțională, a afirmat și apărat ideea că problemele majore ale lumii contemporane nu pot fi soluționate exclusiv de un grup restrîns de țări. Geografia politică mondială actuală include o multitudine de state mijlocii și mici care reprezintă jumătate din populația lumii și care-și reclamă dreptul și autoritatea de a-și spune cuvîntul, de a participa la relațiile internaționale, la tratative, la rezolvarea problemelor mondiale. De aceste țări nu se poate face abstracție, ele nu mai pot fi ignorate în nici un chip. În presa mondială s-a afirmat că România a acționat ca purtătoare de cuvînt a acestei categorii de state în relațiile cu S.U.A. Contribuția personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu la conceperea și insuflarea unui spirit nou în relațiile internaționale a fost apreciată cu prilejul acestei vizite în Statele Unite, și de președintele S.U.A. Richard Nixon care referin-

---

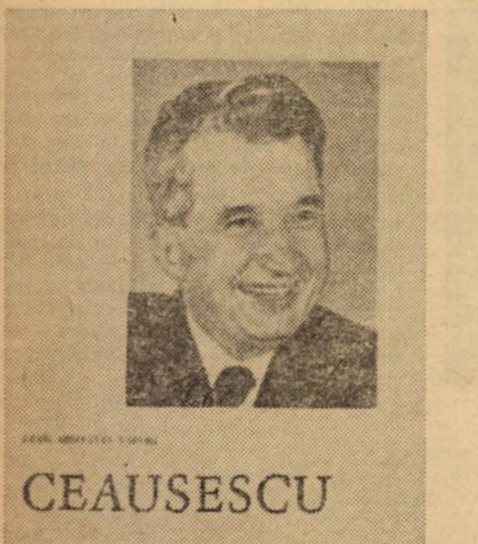

ELOGIU ROMÂNIEI ȘI PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

„IMAGINEA sub care este cunoscut Nicolae Ceaușescu în Italia, ca de altfel în toate țările occidentale — își începe Giovanni Mosca, vice-secretar al Partidului Socialist Italian, prefața la lucrarea **CEAUȘESCU**, elaborată de prof. Giancarlo Elia Valori, secretar general al Institutului italian de relații internaționale, lucrare apărută recent în Italia — **este aceea a unui om care a știut să lupte cu fermitate pentru independența și suveranitatea României socialiste, pentru neamestecul în afacerile interne ale altor state, pentru accentuarea destinderii internaționale, pe baza principiului că în raporturile dintre state trebuie interzisă recurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea forței“**. Prefațatorul observă, alături de dîrzenia și militantismul revoluționar al președintelui Ceaușescu, creativitatea gîndirii sale, capacitatea sa de a răsturna schemele dogmatice ale cugetării și acțiunii, perseverența în îndeplinirea obiectivului stabilit, îmbinată cu caracterul constructiv, realist al politicii sale.

„Această carte — a spus prof. Giancarlo Elia Valori, înmînînd zilele acestea primul exemplar al volumului președintelui Ceaușescu — **s-a născut din admirația sinceră pe care o nutresc de mult timp față de dumneavoastră, față de eforturile dumneavoastră, înainte de toate umane dar și politice, pentru a face ca relațiile dintre popoare să progreseze în condiții de pace“.**

Structurată pe opt capitole — I) Ceaușescu — omul ; II) — Ideologia, partidul și statul ; III) Clasa muncitoare, țărănimea, intelectualii în societatea românească ; IV) Economia românească și organizarea muncii ; V) Sindicatele și umanismul socialist ; VI) Cultura și suveranitatea poporului ; VII) Probleme internaționale ; VIII) Italia și România — lucrarea prezintă pe larg perioadele cele mai importante ale vieții și activității revoluționare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, într-o strînsă interdependență cu secvențele cele mai semnificative ale evoluției economice, politice și sociale a României. Cartea evidențiază contribuția președintelui Nicolae Ceaușescu la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei noastre.

„Realitatea României — scrie prof. Giancarlo Elia Valori — **oferă un exemplu viu și care își găsește expresia cea mai semnificativă în însăși persoana președintelui Ceaușescu, a acestui om care a făcut din propria sa viață, viața națiunii, care a făcut din interesele poporului propriile sale interese, gata să-i interpreteze speranțele, să-i sugereze liniile directoare fundamentale de comportare, pentru a se putea regăsi în întregime, împreună cu diversele naționalități conlocuitoare, gata să culeagă rodul eforturilor depuse, în acești 30 de ani, în edificarea propriei economii“**. Autorul arată că președintele României a pus bazele unui progres efectiv, în care fiecare se va simți participant la succesele întregii comunități.

În concepția președintelui Ceaușescu — se observă în carte — omul nu este conceput ca o entitate abstractă, ci ca un element vital al întregii comunități umane, omul social în sensul cel mai profund al cuvîntului.

Așa cum s-a văzut din enunțarea capitolelor, o parte substanțială a lucrării este dedicată politicii promovate de România și președintele Ceaușescu pe plan internațional. De asemenea, un capitol este consacrat evoluției favorabile a raporturilor româno-italiene.

Lucrarea — omagiu adus României și președintelui său — evidențiază faptul că țara noastră este un exemplu concret de ceea ce poate face o țară mică pentru a contribui la instaurarea în Europa a unui climat de încredere, de colaborare și destindere între toate popoarele.

du-se la personalitatea excepțională a președintelui României a afirmat că **„dintre toți oamenii de stat din lume, a jucat unul din cele mai însemnate roluri al unui om de stat de pe glob, prin faptul că a văzut ansamblul problemelor mondiale cu care sîntem confruntați și nu numai pe acelea care implicau propria sa țară sau o altă țară cu al cărei conducător el putea discuta într-un anumit moment. El a dat dovadă de înțelepciune și înțelegere și a contribuit enorm la deschiderea unor dialoguri care, altfel, ar fi rămas, poate, închise pentru totdeauna".**[4]) Aprecieri asemănătoare se rostesc pe diferite meridiane ale globului, de reprezentanți ai celor mai autorizate foruri naționale și internaționale, toate, atestînd justețea politicii partidului și statului nostru la a cărei elaborare și consecventă înfăptuire tovarășul Nicolae Ceaușescu aduce o contribuție proeminentă.

Analiza expunerilor, declarațiilor și interviurilor tovarășului Nicolae Ceaușescu din timpul vizitei în S.U.A. relevă că unul din punctele esențiale l-a constituit afirmarea necesității ca marile puteri să întrețină raporturi de egalitate cu statele mici și mijlocii, printre care și România, și că lucrul acesta impune o radicală modificare a conceptului economic și politic al S.U.A. referitor la relațiile sale cu această categorie de țări, ale căror interese și puncte de vedere nu mai pot fi subestimate și nici ignorate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a afirmat și susținut și cu prilejul acestei vizite cunoscutele principii care trebuie să guverneze atît relațiile economice cît și pe cele ale vieții politice internaționale și, în special, necesitatea lichidării practicilor discriminatorii restrictive, a barierelor artificiale puse în calea schimburilor economice, a colaborării și cooperării multilaterale reciproc avantajoase.

De altfel modul în care s-a desfășurat vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în S.U.A., documentele comune adoptate constituie un semn distinctiv al vremurilor noi, o demonstrare elocventă a faptului că și o țară de dimensiunile României poate angaja și susține un dialog constructiv și o colaborare reciproc avantajoasă cu un partener ca Statele Unite. Înscrierea în Declarația comună adoptată de cele două țări a unor principii ca : dreptul fiecărui stat la existență, independență și suveranitate ; egalitatea în drepturi a tuturor statelor ; dreptul fiecărui stat de a-și alege și dezvolta liber sistemul său politic, social, economic și cultural ; abținerea de la amenințarea cu forța sau folosirea forței și respectarea integrității teritoriale ; neintervenția directă sau indirectă în treburile interne ale oricărui alt stat ; soluționarea pașnică a diferendelor ; cooperarea internațională creează premise practice realizării necesității istorice a coexistenței pașnice și a cooperării dintre țări cu sisteme sociale diferite. Așezarea la temelia raporturilor dintre cele două țări a acestor principii politice constituie premisa esențială pentru dezvoltarea și intensificarea conlucrării pe multiple planuri, a schimburilor lor economice, tehnice, științifice și culturale.

Volumul oglindește ponderea importantă pe care au ocupat-o problemele relațiilor economice dintre cele două țări în cadrul întîlnirilor, convorbirilor, interviurilor președintelui României, precum și al acordurilor și declarațiilor adoptate. De altfel, bilanțul acordurilor și înțelegerilor asupra unor acțiuni concrete de colaborare și cooperare economică este deosebit de bogat. Interesul și posibilitățile multiple de amplificare și diversificare a colaborării economice ale celor două țări derivă din faptul că Statele Unite dispun de un puternic potențial economic, de un grad de dezvoltare tehnologică-științifică înalt, iar România, aflată în impetuos avînt economic, depune eforturi substanțiale pentru realizarea progresului său economic.

Subliniind faptul că și țările mari au ce prelua de la cele mai mici, că fiecare stat își aduce contribuția la progresul economic și la civilizație, tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat pentru obținerea unor condiții favorabile pentru realizarea schimburilor economice în ambele direcții. Referindu-se la posibilitatea de a se acorda de către S.U.A. clauza națiunii celei mai favorizate, președintele României arăta : **„Fără nici o îndoială că aceasta va crea condiții mai bune pentru extinderea colaborării, creînd o egalitate pe piața americană între produsele românești și cele aparținînd altor țări. Trebuie să arăt că importăm tot mai mult din Statele Unite, că dorim să extindem această colaborare ; crearea unor societăți mixte va asigura condiții favorabile extinderii tot mai largi a relațiilor economice. Dar, în același timp, va trebui și să exportăm în Statele Unite. O serie de produse pe care le vom realiza în comun cu unele companii americane, vor trebui, desigur, să poată intra în condiții avantajoase și pe piața Statelor Unite. De altfel, după cum știți foarte bine, problemele promovării unui comerț liber devin tot mai presante în relațiile internaționale – și aceasta nu numai pentru a se realiza o dezvoltare economică armonioasă, dar și pentru întărirea colaborării internaționale, pentru o politică de pace în lume"**[5]).

Cu deosebită tărie a combătut tovarășul Nicolae Ceaușescu unele tendințe de condiționare a acordării acestei clauze (de natură economică), de anumite chestiuni de ordin politic ce țin de prerogative politice suverane ale fiecărei țări. De asemenea a militat cu tărie pentru găsirea unor soluții în stabilirea prețurilor mondiale ale materiilor prime și energetice corelate echitabil cu prețurile produselor industriale.

INTERDEPENDENȚA DIALECTICĂ dintre procesele dezvoltării economice și cerințele progresului contemporan, pe de o parte, și principiile relațiilor politice dintre state menite să schimbe întregul climat internațional, pe de altă parte, a fost demonstrată prin analize profunde și convingătoare de către tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor întreprinse atît în țări ce pășesc pe calea dezvoltării independente cît și în cele avansate. Contribuțiile președintelui României în această privință invederează, din nou, pe fundamentul gîndirii marxiste, unitatea dialectică dintre economic și politic, interdependența dintre acești doi factori importanți ai progresului economico-social mondial din zilele noastre. Este un aport teoretic esențial pentru înțelegerea complexității proceselor dezvoltării lumii contemporane, a cerințelor obiective atît ale progresului pe plan economic, material al fiecărui popor cît și ale ambianței pașnice, de respect al independenței și suveranității statelor, de conlucrare reciproc avantajoasă.

Prin magistralele analize ale particularităților evoluției contemporane, prin dezvăluirea profundelor corelări dintre economic și politic, președintele României socialiste a înscris și cu ocazia vizitelor întreprinse în țările Americii Latine și în S.U.A. – la fel ca și cu alte prilejuri – contribuții originale de mare valoare teoretică și practică pentru însuși progresul omenirii. Din acestea se desprinde concluzia esențială că trebuie acționat concomitent pe cele două planuri – economic și politic – pentru a asigura progresul economico-social, o lume mai bună și mai dreaptă.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu :** Eveniment de importanță istorică în relațiile româno-latino-americane. Editura politică, 1974, pag. 513.

[2]) **Nicolae Ceaușescu :** Eveniment de importanță istorică în relațiile româno-latino-americane. Editura politică, 1974, pag. 512.

[3]) **Nicolae Ceaușescu :** Eveniment de importanță istorică în relațiile româno-latino-americane. Editura politică, 1974, pag. 180.

[4]) „Vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în S.U.A." Editura politică, 1974 pag. 63—64.

[5]) „Vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în S.U.A." Ed. politică, 1974 pag. 74.

În spiritul întăririi prieteniei și colaborării multilaterale româno-bulgare

VIZITA tovarășului Nicolae Ceaușescu în Bulgaria, întîlnirea și convorbirile avute cu tovarășul Todor Jivkov au constituit o contribuție de seamă la dezvoltarea în continuare a prieteniei și colaborării multilaterale dintre România și Bulgaria, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, în interesul celor două popoare, al țărilor socialiste, al cauzei securității și păcii în Europa și în lume.

După cum este bine știut, Partidul Comunist Român, statul nostru situează în mod constant în centrul politicii externe dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, de care sîntem legați prin comunitatea orînduirii sociale, a ideologiei marxist-leniniste, prin țelurile comune ale construirii socialismului și comunismului, prin năzuințele spre o lume a păcii, libertății și securității popoarelor.

Partidul nostru a acționat și acționează neabătut pentru întărirea unității țărilor alături de care edificăm noua orînduire, pentru afirmarea și consolidarea relațiilor de tip nou între toate statele socialiste, ca model de raporturi bazate pe respect și stimă reciprocă, pe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și întrajutorării tovărășești pe baza marxism-leninismului și internaționalismului proletar.

Extinderea, pe această bază, a conlucrării frățești dintre toate țările socialiste, întărirea solidarității și unității lor reprezintă un factor determinant al progresului și înfloririi fiecărei țări în parte, al creșterii prestigiului și forței de atracție a socialismului în lume.

În cursul convorbirilor — se arată în Comunicatul dat publicității în urma vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu — s-a relevat cu satisfacție că relațiile multilaterale și colaborarea rodnică dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria se dezvoltă cu succes și au fost subliniate dorința și hotărîrea comună de a dezvolta și adînci, în continuare, relațiile bilaterale în toate domeniile.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A XXX-a ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII PATRIEI ȘI CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN

ÎN EFERVESCENȚA ÎNTRECERII—REALIZĂRI DE PRESTIGIU ÎN ÎNTREAGA ECONOMIE

AU TRECUT 4 luni din acest an, perioadă marcată de însemnate realizări obținute în marea întrecere socialistă desfășurată în întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R., pentru înfăptuirea exemplară a planului pe 1974 și a cincinalului înainte de termen. Prin amploarea pe care a căpătat-o, prin obiectivele cuprinse în angajamentele colectivelor de oameni ai muncii, întrecerea din acest an jubiliar se situează pe o treaptă mai înaltă. Dovada o constituie angajamentul fiecărui colectiv de a obține peste prevederile planului realizări de cît mai înalt prestigiu, convingerea fermă că prosperitatea fiecăruia și a țării în general depinde de valorificarea maximă a posibilităților existente, de rezultatele cantitative și calitative mereu mai bune în toate domeniile.

Caracteristica definitorie a activității rodnice desfășurate în unitățile economice este aceea că realizările dobîndite în îndeplinirea sarcinilor de plan la toți indicatorii s-au materializat, în primul rînd, în ritmuri înalte de dezvoltare a sectoarelor de bază ale economiei naționale. Pe ansamblul economiei, ritmul de dezvoltare concretizat în producția obținută în primele 4 luni din 1974 este cu circa 15% mai mare față de aceeași perioadă a anului trecut. *De remarcat faptul că în luna aprilie planul pe întreaga industrie a fost depășit. Succesele de ansamblu înregistrate oglindesc convingător hotărîrea fermă a oamenilor muncii, de a contribui cu toată pasiunea și puterea lor de muncă la dezvoltarea potențialului economic al patriei, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.*

● Noile dimensiuni ale creșterii...

CARACTERISTIC pentru etapa pe care am parcurs-o din acest an, sînt creșterile viguroase înregistrate nu numai pe ansamblul industriei, ci și în fiecare ramură de producție. Se remarcă aportul deosebit adus de ramurile vitale în dezvoltarea economiei — industria extractivă, metalurgia, industria construcțiilor de mașini, industria chimică, economia forestieră și a materialelor de construcții etc. Importantele sporuri de producție obținute în aceste „ramuri cheie" au creat un impuls stimulator pentru dezvoltarea tuturor celorlalte sectoare ale producției materiale, generînd o reacție în lanț, un impuls general în ansamblul de intercondiționări stimulatoare, care a avut efecte deosebite asupra eficienței cu care se desfășoară întregul proces al producției, concretizate în :

REALIZĂRI DE VÎRF ÎN SECTOARELE PRODUCĂTOARE DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE — Colectivele de muncă din sectoarele care asigură „pîinea" industriei au realizat și depășit prevederile de plan pe primele 4 luni din 1974.

CĂRBUNII au reprezentat în actuala conjunctură din sectorul producător de materii prime, „combustibilul nr. 1". Pentru extragerea lui au fost declanșate numeroase inițiative care s-au soldat cu rezultate dintre cele mai prestigioase. **De la începutul anului și pînă la 8 mai, au fost extrase, peste prevederi, 56 000 tone huilă, 135 000 tone lignit și cărbune brun.** O contribuție apreciabilă au adus exploatările miniere aparținînd Centralei carbonifere — Petroșani. De asemenea, colectivele de mineri din Gorj au realizat mai bine de 100 000 tone de lignit peste prevederile planului. „Riposta" minerilor din nordul Moldovei s-a materializat (pînă la data de 1 Mai) în realizarea planului pe primii patru ani din actualul cincinal.

PETROLUL — Obținerea cantităților de hidrocarburi necesare industriei, realizarea unor cantități peste plan, a fost posibilă prin prospectarea și identificarea de noi zone exploatabile. Folosind tehnica modernă de care dispun, petroliștii Schelelor de extracție Țicleni, Craiova și Timișoara au extras în plus — în intervalul scurs din acest an — cîteva mii de tone de țiței, 57 milioane mc gaze utilizabile și 1 200 tone gazolină. În acest fel la Combinatul industrial al petrolului-Tg. Jiu a fost realizată o producție marfă suplimentară în valoare de 5 478 000 lei, cifră superioară angajamentului anual asumat, întreaga depășire de producție fiind obținută pe seama creșterii productivității muncii. De asemenea, colectivul Schelei de foraj-extracție Brăila — unitate care a lansat chemarea la întrecere pe ramură — a adăugat în luna aprilie, la realizările primului trimestru noi creșteri de productivitate cu influențe directe asupra producției.

ENERGIA ELECTRICĂ — Pentru asigurarea acestei „forțe motrice", energia lucrătorilor din unitățile specializate a fost îndreptată în egală măsură, spre asigurarea funcționării în bune condițiuni a agregatelor cît și spre economisirea fiecărui kilowat. Pe ansamblul Ministerului Energiei Electrice planul de producție pe intervalul 1 ian. — 1 mai 1974 a fost îndeplinit și depășit. **La Intreprinderea de rețele electrice-Timișoara,** de pildă, **a fost înscris în caietul economiilor cel de al 6-lea milion kWh.** Cantitatea reprezintă mai mult de jumătate din angajamentul asumat în chemarea la întrecere lansată către toate unitățile similare din țară. Din obiectivele înscrise în chemare, colectivul întreprinderii timișene a îndeplinit și pe cele care vizează **modernizarea rețelelor aeriene și ridicarea tensiunii electrice.** Prin eforturile conjugate ale producătorilor și beneficiarilor, se asigură o gospodărire rațională a energiei, se iau măsuri pentru anihilarea oricăror tendințe de risipă.

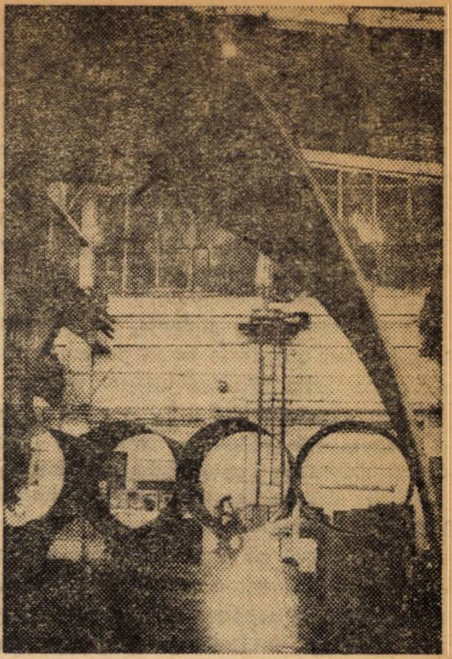

Calitate și eficiență — obiective majore în întrecerea constructorilor de utilaje tehnologice

METALUL — Producția de oțel realizată în primele patru luni din 1974, depășește pe cea a întregului an 1963, iar la fontă pe cea din 1964. Aceste cifre relevă ritmul intens în care crește producția de metal a țării, care va fi în 1974 cu 14,6% mai mare decît cea din anul trecut. Combinatele și întreprinderile metalurgice au inclus în fabricație, în această perioadă, noi sortimente de oțeluri, table, profile, sîrmă și țevi. **În primele patru luni ale anului, industria metalurgică a livrat peste prevederile planului mai mult de 86 mii tone de oțel, și 56 000 tone laminate finite pline.** Formațiile de lucru de la cuptoarele Martin și electrice de la Combinatul siderurgic — Hunedoara au expediat laminoarelor, în primul schimb de lucru din ziua de 1 Mai, cea de-a 30 000-a tonă de oțel elaborată peste prevederile de plan de la începutul anului. Succesul marchează îndeplinirea angajamentului asumat de oțelari în cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al partidului.

Și siderurgiștii de la oțelăria electrică de la Combinatul siderurgic din Galați — intrată în funcțiune anul acesta — au raportat elaborarea celei de-a 10 000-a tonă de oțel. În intervalul scurt care a trecut de la elaborarea șarjei inaugurale, aici au fost asimilate 25 mărci de oțeluri cu caracteristici superioare.

● ...și ale valorificării superioare a resurselor materiale

CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI. Constructorii de mașini, prin efort și cu entuziasm, au adăugat, la rîndul lor, noi valențe succeselor anterioare, fabricînd și livrînd economiei un număr sporit de produse peste plan (1866 tone mașini și utilaje tehnologice, 181 MW motoare electrice, 12 bucăți locomotive Diesel și electrice, 1249 bucăți autocamioane, autobasculante și autotractoare, 789 bucăți autoturisme de oraș, aparataj electric de joasă tensiune în valoare de 70 milioane lei etc.). Constructorii de tractoare, spre exemplu, au realizat în primele 4 luni, peste 700 de tractoare în plus față de plan, obținînd o producție valorică suplimentară de peste 200 de milioane de lei, livrînd beneficiarilor externi circa 7 000 de tractoare de diverse tipuri. Rezultate deosebite au obținut și constructorii de mașini-unelte care au asimilat noi tipuri moderne de mașini pentru așchierea metalului, lucrătorii din industria de utilaje petroliere, din sectoarele electrotehnicii, electronicii, constructorii de vagoane și vase fluviale etc.

În acest an, a avut loc totodată, continuarea acțiunii pentru dezvoltarea industriilor de vîrf. Prin punerea în funcțiune de noi capacități de mecanică fină, electronică, electrotehnică, optică, mașini-unelte etc. — industria românească constructoare de mașini reușește nu numai să acopere în bună măsură nevoile interne, dar și să pună la dispoziția exportului multe din produsele sale. Se cuvine arătat, de asemenea, că **a crescut cu circa 20% valoarea produselor realizate dintr-o tonă de metal, că prin asimilarea de noi produse și reproiectarea celor aflate în fabricație marea majoritate a produselor ce se realizează în prezent sînt competitive, fiind comparabile cu cele pe care le produc țările cu veche tradiție industrială.**

PRODUSELE CHIMICE sînt incluse și în acest an într-un proces alert de înnoire și modernizare, ponderea produselor noi în totalul producției anului 1974, trebuind să fie de 25,4%. Alături de măsurile adoptate privind ridicarea eficienței întregii activități desfășurate în acest sector, prin valorificarea superioară a materiilor prime, se va pontența și spori aportul său la realizarea cincinalului înainte de termen, la dobîndirea unei producții de înaltă calitate, competitivă. Pe lîngă însușirea unei game largi de produse — utilizîndu-se mai bine capacitățile de producție — au fost înregistrate însemnate depășiri de plan la anvelope, negru de fum, butanol, octanol, fire și fibre artificiale, rețele cord, îngrășăminte azotoase etc. Firește, ținînd seama de potențialul de care dispune, industria chimică poate dobîndi, în viitor, realizări și mai consistente.

PRODUSELE FORESTIERE. — MATERIALELE DE CONSTRUCȚII. — Materia primă a șantierelor de construcții, suportul viitoarelor obiective industriale, a fost asigurată în această perioadă în cantități sporite și într-o gamă diversificată. **Cimentiștii au livrat șantierelor mai bine de 24 mii tone ciment peste plan ; întreprinderile de beton celular și cele de cărămizi, au trimis, la rîndul lor șantierelor, peste plan mari cantități de materiale specifice etc.** Forestierii din Harghita și Mureș, care își desfășoară activitatea în masivele păduroase ale Carpaților Orientali au îndeplinit înainte de termen sarcinile asumate în cele 4 luni ale anului, realizînd un spor de producție de 21 milioane lei. Pînă în prezent, forestierii din cele două județe și-au asigurat un avans, față de sarcinile la zi ale actualului cincinal, de 100 și, respectiv, 70 de zile. Și forestierii din bazinul Dornelor au raportat la 30 aprilie îndeplinirea planului pe patru ani ai cincinalului la producția globală și marfă, depășind, totodată, angajamentele asumate în cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei. **Pe ansamblul economiei forestiere au fost realizate în plus în primele 4 luni din acest an 48 mii m.c. cherestea de rășinoase și mobilă în valoare de 111 milioane de lei.**

BUNURI DE CONSUM. Grija față de satisfacerea cerințelor crescînde ale populației au constituit, de asemenea, o preocupare majoră în întrecere. Industria bunurilor de consum, valorificînd superior materiile prime, a reușit să pună la dispoziția populației, în primele 4 luni ale anului curent, peste prevederile de plan, 586 mii buc. tricotaje, 133 mii perechi încălțăminte, 9,4 mii tone uleiuri comestibile etc.

Activitatea fructuoasă desfășurată pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan, a permis aprovizionarea mai bună a populației, fapt concretizat în sporirea vînzărilor de mărfuri a căror valoare s-a ridicat, în primele 4 luni ale anului la circa 39 miliarde lei, cu aproape 11% mai mult decît în perioada corespunzătoare din 1973.

Consemnînd realizările din principalele ramuri ale economiei, trebuie să arătăm că sarcinile de plan la unele produse (acid sulfuric, unele tipuri de mașini și utilaje tehnologice, vagoane pentru transportat mărfuri, aluminiu și aliaje de aluminiu etc.) nu au fost realizate în cantitățile fizice prevăzute. Este de datoria unităților producătoare să ia toate măsurile încît restanțele să fie recuperate într-un termen cît mai scurt, concomitent cu realizarea ritmică a prevederilor de plan din lunile următoare ale anului în curs.

● Factori propulsori

ADEVĂRATELE coordonate ale eforturilor depuse de cei ce muncesc se oglindesc în acțiunea factorilor care au favorizat obținerea realizărilor amintite, cît și a celor spre care se cer orientate în continuare eforturile.

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII a avut un rol primordial în realizarea depășirilor de plan. În întreaga industrie, la nivelul primelor 4 luni din acest an, productivitatea muncii a cunoscut o creștere de 7,7 % față de aceeași perioadă a anului trecut. În industria metalurgică, constructoare de mașini, energie electrică, și materialelor de construcții — peste 60% din sporul producției a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii, proporție superioară realizărilor perioadei similare a anului trecut. În exploatările miniere, petroliere, sporul a fost și mai substanțial, pe seama lui realizîndu-se peste 90% din creșterea producției pe primul trimestru, tendință care s-a accentuat în luna aprilie.

La aceste realizări a contribuit și sporirea preocupărilor pentru creșterea calificării profesionale. Numai în trimestrul I numărul cadrelor calificate ale industriei a sporit cu aproape o sută de mii.

Desigur, măsurile prevăzute în programele de ridicare a productivității muncii nu și-au găsit peste tot o materializare concretă, fapt ce afectează realizarea la nivelul prevăzut a sarcinilor de plan pe acest an. Situația nefavorabilă înregistra-

V. BOESCU
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 6)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Darea în funcțiune a noilor capacități — obiectiv central în realizarea investițiilor

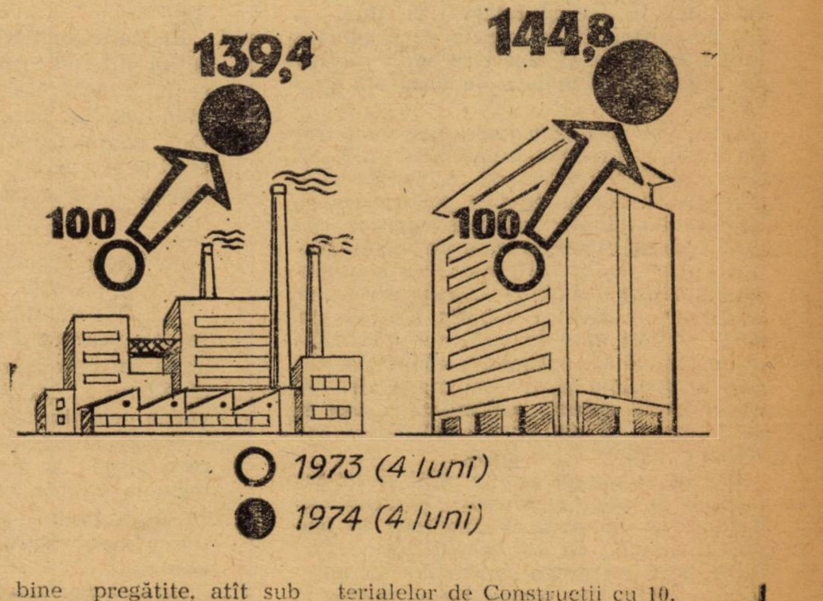

ESENȚIALUL în activitatea de investiții îl constituie **punerea în funcțiune a noilor capacități de producție, conectarea lor la circuitul economic pentru a se obține producția materială scontată de economia națională.** Privită sub acest aspect, în primele 4 luni din acest an au fost obținute în domeniul înfăptuirii planului de investiții **rezultate remarcabile față de perioada corespunzătoare din 1973.** Așa cum rezultă din grafic, proporția punerilor în exploatare a noilor obiective industriale — parțial sau integral — a fost mai mare cu 39,4%. Net favorabilă se prezintă mai ales situația privind darea **integrală** în funcțiune a numărului de capacități noi de producție : **față de totalul de 63 date în exploatare în primele 4 luni din 1973, în aceeași perioadă din 1974, numărul lor s-a ridicat la 84.**

La unele ministere se consemnează chiar salturi apreciabile. La M.E.F.M.C., de exemplu, au fost date integral în funcțiune în această perioadă 17 noi capacități față de numai 9 în 1973. Și la alte ministere — M.I.M., M.E.E., M.I.U., M.I.C.M.U.E., M.A.I.A.A. — numărul capacităților date integral în funcțiune a fost dublu și chiar triplu față de aceeași perioadă din 1973.

O îmbunătățire radicală s-a înregistrat și în **domeniul construcțiilor de locuințe.** Așa cum se desprinde din grafic, proporția dării în folosință a noilor apartamente a fost mai mare cu 44,8% față de aceeași perioadă din 1973.

La obținerea acestor rezultate a contribuit faptul că, atît la capacitățile noi puse în exploatare — parțial sau integral — cît și la apartamentele date în folosință, investițiile respective au fost mai bine pregătite, atît sub raportul întocmirii documentațiilor tehnice și de execuție, al contractării și livrării utilajelor, cît și sub cel al organizării șantierelor, al aprovizionării lor etc.

Totuși, **față de scadențele punerilor în funcțiune a unor capacități, în primele 4 luni s-au înregistrat serioase restanțe.** Ministerele amintite au rămas în urmă cu unele puneri în funcțiune, printre care Ministerul Industriei Chimice cu 16 capacități, iar Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții cu 10. Pe total, **s-a consemnat o restanță de 54 noi capacități care n-au fost date în funcțiune — integral sau parțial — la data de 30 aprilie 1974, potrivit termenelor planificate.**

Așa prezentîndu-se situația, în perioada ce urmează se impune intensificarea eforturilor tuturor factorilor în așa fel încît, **odată cu realizarea sarcinilor la zi a planului de investiții, să fie recuperate grabnic și rămînerile în urmă.**

(Urmare din pag. 5)

tă în acest sens la Întreprinderea de frigidere-Găești, Întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare—Focșani, Întreprinderea de motoare electrice—Pitești etc., deși ameliorată în luna aprilie, demonstrează că peste tot se cere acordată o mai mare atenție înfăptuirii exemplare a programelor de sporire a productivității muncii.

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE a constituit, de asemenea, un factor intensiv de sporire a producției. **Furnalele, cuptoarele Martin, laminoarele din industria metalurgică au înregistrat, spre exemplu, indicii de utilizare cei mai înalți atinși pînă în prezent. Și instalațiile din chimie, din industria construcțiilor de mașini, au fost utilizate în numeroase cazuri, la parametrii ridicați.** Sînt efectele perfecționării tehnologiilor de fabricație, organizării superioare a producției și a muncii, îmbunătățirii activității de întreținere și exploatare rațională a utilajelor și instalațiilor.

Dar aprecierile specialiștilor din întreprinderi atestă că există încă însemnate rezerve care pot fi și se cer mai deplin mobilizate. Sînt unități ca, de exemplu, Întreprinderea de utilaj chimic-București, Întreprinderea de produse sodice—Govora, Întreprinderea „Strungul"—Arad etc, unde mașini și utilaje moderne continuă să aibă un coeficient de utilizare scăzut.

APORTUL NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII. — Cu deosebită vigoare au acționat constructorii și montorii pentru a da în funcțiune atît capacitățile planificate pe acest an, cît și cele rămase în urmă din 1973. **Volumul investițiilor realizate din fondurile statului sînt** (în perioada 1 ian. — 1 mai 1974) **mai mari cu circa 22% față de perioada corespunzătoare din 1973.** Prin îmbunătățirea organizării producției și a muncii pe șantiere, prin perfecționarea colaborării cu unitățile beneficiare, **volumul total de utilaje tehnologice montate a fost mai mare în primele 4 luni din 1974 cu peste 30%, în comparație cu aceeași perioadă din anul precedent.** Acest fapt a facilitat **darea în funcțiune în același interval de timp a 126 de capacități principale de producție, linii tehnologice și obiective agrozootehnice, din care 20 înainte de termenul prevăzut.**

Între unitățile principale care au intrat în circuitul economiei naționale în acest an se numără Fabrica de rulmenți — Alexandria, instalația de fire poliesterice de la Combinatul din Iași, noi capacități de producție la Întreprinderea de oțeluri aliate Tîrgoviște, la Întreprinderea de produse din sîrmă Buzău și Întreprinderea de prelucrare a aluminiului din Slatina etc. Noile unități date în exploatare în diferitele ramuri ale economiei, contribuie din plin la sporirea producției materiale, la amplificarea gamei sortimentale, deci la satisfacerea în mai bune condițiuni a cerințelor interne și la export.

Pentru ca planul de investiții să fie îndeplinit la cotele prevăzute, ca fiecare capacitate să fie dată în funcțiune la termenul stabilit, se cer intensificate eforturile, atît din partea constructorilor, montorilor, cît și din partea beneficiarilor și furnizorilor de utilaje. Se mai înregistrează, din păcate, decalaje între asigurarea documentațiilor tehnice, a comenzilor și livrărilor de utilaje și între termenele planificate de realizare a unor obiective. Lichidarea tuturor fenomenelor negative, impulsionarea activității în toate domeniile : ridicarea nivelului de pregătire a investițiilor, organizarea muncii pe șantiere, sporirea contribuției furnizorilor de utilaje tehnologice, pregătirea cadrelor capabile să preia și să deservească noile obiective — iată cîteva coordonate ce se cer materializate în practică, pentru ca anul acesta să fie bogat în prestigioase realizări. Materializarea preocupărilor consemnate, s-a desfășurat pe coordonatele unei activități eficiente.

● Calitatea succeselor

REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE reprezintă „axa" principală în jurul căreia au gravitat preocupările pentru eficientizarea producției. Rezultatele obținute pot fi identificate în reducerea cheltuielilor materiale, economisirea combustibililor și a energiei. Aceasta a permis ca, la nivelul trimestrului I din 1974, în comparație cu perioada corespunzătoare din anul trecut, să se înregistreze o diminuare sensibilă a cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă. Unele întreprinderi, prin măsurile adoptate, au reușit să-și rentabilizeze toate produsele, să înregistreze la capitolul beneficii, depășiri însemnate față de plan.

Analizînd îndeaproape progresele înregistrate, trebuie arătat că mai sînt întreprinderi unde sarcinile privind reducerea costurilor de producție, a cheltuielilor materiale — nu se înfăptuiesc la nivelele prevăzute. Sînt încă numeroase unități la care consumurile de materii prime și materiale se mențin ridicate, iar produsele realizate, neîndeplinind cerințele calitative, suportă remanieri, mărind astfel costurile de producție etc. Toate deficiențele se cer grabnic studiate pentru a se găsi căile de înlăturare a lor.

PRODUSE DE CALITATE. Realizarea de produse care să satisfacă exigențele crescînde ale beneficiarilor, demonstrează pe deplin că întreprinderile producătoare, în calitate de furnizori, se preocupă de creșterea prestigiului mărcii de fabricație, atît pe plan intern cît și extern. Pe lîngă modernizarea produselor aflate în fabricație, a fost impulsionat procesul de asimilare a unor produse și tehnologii noi. Ambele acțiuni au avut influențe favorabile directe asupra calității produselor. Pe ansamblul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, de pildă, peste 65% din produse sînt în prezent noi și modernizate, demonstrînd că în acest domeniu au fost dobîndite rezultate notabile. Realizări importante pe această linie au înregistrat și întreprinderile din celelalte ramuri ale industriei.

Ridicarea calității nu poate fi însă socotită nicicînd încheiată. Progresele pe care le înregistrează știința și tehnica pe plan mondial, impune ridicarea permanentă a parametrilor tehnico-economici ai produselor, pentru a le putea asigura „calitatea" indispensabilă de competitive.

CU FIECARE zi ce trece ne apropiem de marile momente de importanță istorică pentru viața țării și a întregului nostru popor : a XXX-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al XI-lea al P.C.R. În întîmpinarea lor, multe colective de muncă din unități industriale și-au reevaluat posibilitățile de care dispun și și-au suplimentat angajamentele inițiale luate în întrecere ; altele — și-au propus să-și mărească substanțial avansul obținut în înfăptuirea cincinalului.

Principalul constă acum ca, pretutindeni, **entuziasmul și energia creatoare a celor ce muncesc să fie polarizate spre valorificarea tot mai eficientă a resurselor existente pentru a produce mai mult, mai bine și mai ieftin.** În acest context, direcțiile de acțiune se cer orientate, mai ales, spre **realizarea ritmică și integrală, la toate sortimentele, a producției planificate, onorarea la termen a contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi.** Toată activitatea se cere reflectată, în ultima instanță, în ridicarea eficienței economice : **sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi pe calea micșorării consumului de materii, materiale, combustibili și energie electrică, obținerea de beneficii cît mai mari.** Cu cît rezultatele în aceste domenii vor fi mai substanțiale, cu atît mai mare va fi venitul național — baza trainică a dezvoltării economiei naționale, a progresului și prosperității întregii țări.

Innoirea producției — o permanență în activitatea intreprinderilor

● *În județul Timiș, în primele patru luni ale anului, întreprinderile industriale au înscris în nomenclatoarele lor peste 300 de produse noi. Au fost asimilate, printre altele, în fabricația de serie noi tipodimensiuni de motoare electrice, vibratoare cu motor înglobat și autobene de 6 mc destinate șantierelor de construcții, o largă gamă de plastifianți, lacuri, detergenți, produse textile și încălțăminte, articole de sticlărie și altele.*

● *Chimiștii din Borzești au asimilat recent* un nou sortiment de policlorură de vinil. *El se utilizează la fabricarea unor părți de mașini și utilaje, în industria electrotehnică, la construcția de nave și a obiectivelor de uz casnic. Noul sortiment are o rezistență fizico-mecanică mult mai mare decît sortimentele cunoscute și își păstrează integral calitățile la fluctuațiile de temperatură și umiditate.*

● *Întreprinderile constructoare de utilaj petrolier din județele Prahova și Dîmbovita au realizat în actualul cincinal peste 250 de produse noi sau modernizate. La întreprinderea „1 Mai" din Ploiești a fost asimilată o instalație care poate să prevină erupțiile sondelor de mare adîncime, echipată cu dispozitive hidraulice. Instalația poate să lucreze la performanțe de nivel mondial la presiunea de 1 050 atmosfere. De asemenea, au fost realizate* sapele cu trei conuri și cele cu role destinate forajului *în cele mai diferite terenuri și condiții climatice, precum și diverse instalatii geologice și scule de foraj-extracție.*

● *La Institutul de cercetări și proiectări pentru lianți și azbociment a fost realizat un nou tip de ciment folosit la construcția de drumuri și piste pentru aeroporturi, care, prin caracteristicile sale, permite obținerea unor însemnate avantaje de ordin tehnic și economic. Prin reducerea dozajului de ciment la un kilometru de șosea, se realizează o economie de 9 000 lei.*

● *Printre ultimele noutăți oferite de specialiștii Institutului de cercetări și proiectări rafinării și petrochimie din Ploiești figurează* procedeul și instalația de obținere a mono-alchibenzenilor. *Folosirea acestei instalații, brevetată ca invenție, permite ca reziduurile rezultate din fabricarea fenolului să fie valorificate în obținerea alchibenzenilor.*

● *Specialiștii Institutului de cercetări, pielărie, cauciuc, mase plastice din București au realizat un nou pansament denumit „Pancol". Noul produs prezintă o serie de avantaje față de pansamentele textile obișnuite, contribuind la economisirea timpului chirurgului și reducînd la minimum traumatizarea bolnavului. Acest pansament, care se realizează în cadrul unei stații pilot, a fost inclusă în rîndul mijloacelor de tratament ale unor unități spitalicești din țară.*

AMPLIFICAREA EFORTURILOR PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR

● În analiză: 58 de întreprinderi bucureștene

● Un indicator sintetic al eficienței economice: cheltuieli la 1000 lei producție-marfă

ANTRENATE în eforturile generale pentru realizarea înainte de termen a sarcinilor prevăzute de actualul cincinal, colectivele de oameni ai muncii din industria municipiului București depun eforturi stăruitoare pentru depășirea sarcinilor de producție și creșterea eficienței economice. Rezultatele înregistrate pe primii trei ani ai cincinalului, precum și cele din primele patru luni ale acestui an, demonstrează că nu numai nivelurile stabilite de cincinal vor fi realizate, dar că însuși angajamentul luat de organizația de partid a Capitalei, pentru realizarea acestor sarcini în patru ani și jumătate, vor fi îndeplinite în bune condițiuni. Acest angajament, izvorît din propunerile făcute de oamenii muncii în dezbaterile organizațiilor de partid din întreprinderi, are la bază programe complexe de măsuri elaborate prin participarea largă a tuturor oamenilor muncii pentru mobilizarea rezervelor interne, găsirea de noi surse pentru creșterea producției și reducerea cheltuielilor, ceea ce îi dă certitudinea că va fi onorat în cele mai bune condițiuni.

● Nivelul cheltuielilor planificate trebuie fundamentat în toate cazurile

UN ACCENT deosebit s-a pus, începînd cu anul 1973, pe analiza modului de fundamentare și realizare a indicatorului de cheltuieli la 1000 lei producție marfă, deoarece acest indicator materializat, în final, în gradul de realizare a rentabilității, exprimă în modul cel mai sintetic eficiența economică a activității desfășurate de unități. La prioritățile acordate preocupărilor pentru realizarea acestui indicator s-au avut în vedere, atît nivelurile de cheltuieli, stabilite pentru industria municipiului București, cît și dificultățile întîmpinate de numeroase întreprinderi în încadrarea în nivelurile stabilite de centrale și ministere tutelare.

O primă remarcă pe care trebuie s-o facem este aceea că, *în timp ce pe întreaga industrie republicană, în anul 1974 urmează a se realiza o reducere a cheltuielilor de producție cu 2,8% față de nivelul realizat în anul 1973, întreprinderilor de interes republican din municipiul București li s-a stabilit o sarcină de reducere de 3,6%.* Caracterul substanțial mai mobilizator al indicatorului de cheltuieli la 1000 lei producție marfă, pentru industria municipiului București iese și mai mult în evidență dacă se are în vedere nivelul de cheltuieli planificat pe anul 1974, pe Capitală, care este cu 2,1% mai mic față de totalul industriei republicane.

De asemenea, preocuparea accentuată acordată analizei gradului de fundamentare și realizare a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, a fost determinată și de influențele negative ce au început să se înregistreze din a doua parte a anului 1973, antrenînd importante costuri suplimentare. Ne referim, în principal, la majorarea, aproape cu caracter general, a prețurilor de aprovizionare a materialelor din import, extinderea sistemului de aprovizionare prin baze, care percep, în multe cazuri, comisioane uneori superioare dobînzilor pe care le-ar fi plătit întreprinderile pentru creditele acordate de bănci în cazul insuficienței mijloacelor financiare proprii.

Este de înțeles că, în aceste condiții, eforturile pentru reducerea cheltuielilor se cer sensibil amplificate, obligînd colectivele de conducere ale întreprinderilor și centralelor din Capitală să dea o atenție deosebită acestui indicator, cerînd totodată și un sprijin mai substanțial din partea ministerelor și a altor organe centrale în rezolvarea problemelor cu care întreprinderile sînt confruntate.

Pentru cunoașterea mai aprofundată a cauzelor generatoare de neajunsuri și pentru acordarea unui sprijin calificat și concret în realizarea nivelului planificat de cheltuieli au fost cuprinse în analiză un număr de 58 întreprinderi, selectate în funcție de volumul producției, de sarcina reducerii cheltuielilor și mai ales de dificultățile pe care întreprinderile le-au întîmpinat în anul precedent, în realizarea sarcinilor de plan.

Din examinările și analizele efectuate a rezultat că, nu în toate întreprinderile se desfășoară o activitate susținută pentru fundamentarea sarcinilor de economii prin măsuri tehnico-organizatorice. *Numai 23 din cele 58 întreprinderi luate în analiză au reușit să stabilească pe baza unor obiective concrete, modalitățile de încadrare în nivelul de cheltuieli planificate.* Dintre acestea fac parte unitățile: Uzina de mașini grele, Întreprinderea de utilaj chimic — Grivița Roșie, Uzina „Timpuri Noi", Uzina de aparate electronice de măsură și industriale, Întreprinderea de calculatoare electronice, „Policolor", Fabrica de confecții și tricotaje — București, Fabrica de stofe de mobilă și altele.

● Programe complexe pentru reducerea consumurilor de materiale

UNELE întreprinderi, deși au elaborat programe complexe de măsuri pentru reducerea consumurilor de materiale, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, asimilarea de produse noi, utilizarea cît mai completă a capacităților de producție, creșterea productivității muncii, raționalizarea cheltuielilor de reparații și întreținere a utilajelor, diminuarea cheltuielilor administrativ-gospodărești etc., *n-au reușit să acopere prin eficiența economică a acestor programe nici chiar influențele negative generate de modificările intervenite față de anul precedent, în structura producției, majorarea prețurilor de aprovizionare și altele.* În această situație se află unități ca: „Acumulatorul", „Cabluri și materiale electroizolante", „Electronica", „Fabrica de cinescoape", Uzina mecanică de utilaj chimic, „Semănătoarea", „Abatorul", „Antrefrig".

Datorită acestor influențe, cele 58 întreprinderi cuprinse în analiză, *nu au reușit pe ansamblul lor să fundamenteze în toate cazurile sarcina de economii prin măsuri concrete cu eficiență economică antecalculată pe anul 1974, decît în proporție de 38,7%,* ceea ce impune continuarea susținută a activității de identificare de noi rezerve.

Rezultatele obținute de aceste întreprinderi în primul trimestru al anului curent demonstrează și faptul că în ce privește sprijinul pe care trebuie să-l primească de la organele tutelare, acesta nu s-a situat întotdeauna la nivelul cerințelor. *Cele 58 de întreprinderi au înregistrat o depășire a cheltuielilor planificate de 1,1% ceea ce a influențat negativ realizarea acestui indicator pe întreg municipiul deși un mare număr dintre acestea și-au încheiat activitatea cu economii.*

În acest sens, prezentăm mai jos, rezultatele pozitive obținute de cinci unități la total cheltuieli, (vezi tabelul de mai jos).

Deși reducerile de cheltuieli planificate la aceste întreprinderi sînt mobilizatoare, ajungînd pînă la 10,2%, cum este cazul la I.P.R.S. Băneasa, totuși *ca urmare a elaborării și aplicării unor măsuri judicios pregătite încă din anul precedent, s-a reușit nu numai să se realizeze sarcina de reducere planificată pe trim. I. a.c., dar chiar să se obțină economii suplimentare,* care, la nivelul producției realizate de aceste întreprinderi, este de ordinul milioanelor (Uzina de mașini grele — 2,1 mil. lei, „Policolor" 3,3 mil. lei etc.).

Un alt factor pozitiv ce se desprinde din

Emil CIOFLAN

(Continuare în pag. 18)

— în % —

Denumirea întreprinderii	Reducere planificată pe 1974 față de nivelul realizat în 1973	Reducere obținută în trim. I. 1974 față de 1973	Reducere obținută în trim. I 1974 față de plan
Uzina de mașini grele	3.2	5,7	0,8
Electromagnetica	8,4	3,6	0.1
I.P.R.S. Băneasa	10,2	3,2	0,3
„Policolor"	2,8	2,3	1,0
„Tînăra Gardă"	3,4	1,1	0,1

În întreprinderi şi centrale industriale

GOSPODĂRIREA RAŢIONALĂ A ENERGIEI ELECTRICE ŞI COMBUSTIBILILOR — NU O CAMPANIE, CI ACŢIUNE PERMANENTĂ!

DEZVOLTAREA impetuoasă a economiei naţionale, pune cu o deosebită acuitate problema gospodăririi şi utilizării cît mai raţionale atît a energiei electrice cît şi a combustibililor în general. Se cer găsite noi şi noi modalităţi care să ducă nemijlocit, pe deoparte, la utilizarea cu randament cît mai ridicat a resurselor energetice existente, iar pe de altă parte, la identificarea şi punerea în valoare a noi surse. Ambele obiective reprezintă nu numai un imperativ economic — ţinînd seama că atît combustibilii, cît şi energia electrică au, în unele ramuri, o pondere mare în cheltuielile de producţie — ci şi acela de a asigura în perspectivă premisele dezvoltării în ritm accelerat a economiei naţionale.

● Sute de mii tone combustibil convenţional economisite în primul trimestru al anului.

● Recuperarea energiei secundare este lăsată pe plan... secundar. Cu ce implicaţii ?

● Bilanţurile energetice şi-au dovedit eficacitatea. De ce trenează însă generalizarea lor ?

● În activitatea de concepţie energetică din întreprinderi mai persistă carenţe organizatorice al căror „numitor comun" este „pierderea".

● Decretul cu privire la dezvoltarea bazei energetice şi folosirea mai judicioasă a combustibililor trebuie aplicat viguros de către toate întreprinderile, unităţile economice şi social culturale.

● Cum sînt utilizate resursele de energie primară...

FOLOSIREA eficientă a potenţialului energetic al ţării este nemijlocit legată de *modul în care se gospodăresc resursele de energie primară.* În multe centrale industriale, în întreprinderi, există mari pierderi de astfel de resurse care, prin unele măsuri, pot fi reintroduse în circuitul economic. De exemplu, la Combinatul petrochimic — Borzeşti, numai prin înlocuirea arzătoarelor de la cuptoarele tehnologice ale secţiei de hidrogenarea butenelor cu arzătoare corespunzătoare, s-ar putea obţine anual o economie de circa 10 000 t.c.c.

Pentru a se pune în valoare asemenea resurse *au fost întocmite, în cele mai multe cazuri, programe de măsuri menite să ducă la economisirea resurselor de energie primară atît pentru acest an, cît şi în perspectivă.* O analiză la 232 de întreprinderi din întreaga ţară — efectuată de Inspecţia pentru controlul gospodăririi combustibililor şi energiei din M.A.T.M.C.G.F.F. — a relevat faptul că, în primul trimestru al anului, pe baza măsurilor materializate cuprinse în programele întocmite în acest scop, *s-au realizat economii de 223 780 t.c.c.* În tabelul nr. 1, este redat stadiul de realizare a măsurilor de economisire în trimestrul I. 1974, aşa cum a reieşit din controlul amintit.

Desigur, au fost dobîndite unele rezultate. Ele sînt însă infime faţă de posibilităţile reale. Cu excepţia Ministerului Construcţiilor Industriale, *nici un minister nu şi-a îndeplinit sarcinile de economisire pe trimestrul I a.c., pe ansamblu acestea fiind realizate în proporţie doar de 57,33%.*

● ...şi recuperate cele secundare

ÎN ŢARA NOASTRĂ, din totalul consumului anual de energie primară, un număr de numai patru ramuri industriale : metalurgia, chimia, materialele de construcţii şi producerea energiei electrice, însumează 75%. În unele din ramurile amintite, se localizează însă şi pierderile de energie cele mai mari. În general, *în toate ramurile, se pune cu mare acuitate problema recuperării resurselor secundare energetice, care constau, practic, în căldura gazelor arse, în gazele combustibile şi deşeuri, în căldura produselor incandescente şi în cea conţinută în condens şi fluidele de răcire.* La unităţile care au iniţiat acţiuni temeinice pe această linie, au fost dobîndite şi rezultate bune. De exemplu, în primul trimestru din acest an, au fost recuperate la Combinatul chimic — Craiova 72% din resursele energetice secundare şi sînt în curs de elaborare documentaţii tehnice pentru economisirea a încă 39 000 t.c.c.

Puterea exemplului şi a rezultatelor favorabile nu a condus încă la generalizarea acestor preocupări. La Combinatul siderurgic — Reşiţa, din cauză că se întîrzie întocmirea documentaţiei tehnice pentru recuperarea căldurii gazelor de ardere, se înregistrează o pierdere anuală de 46 700 t.c.c. La Rafinăria Dărmăneşti, nerecuperîndu-se căldura din apa de răcire, se pierde o cantitate de 12 000 t.c.c. Datorită deficienţelor existente în diferite unităţi productive, rezultă că, *pe ansamblul economiei, nu se recuperează anual resurse energetice secundare de peste 2 mil. tone combustibil convenţional.*

Neajunsurile ce se manifestă pe linia asigurării funcţionării în bune condiţiuni a agregatelor energetice, gospodăririi raţionale a energiei primare şi a recuperării celei secundare, reducerii consumurilor specifice de combustibili, energie electrică şi termică, derivă din faptul că, *în întreprinderi, un număr redus de personal este profilat pe aceste probleme.* La Combinatul siderurgic — Hunedoara, de pildă, din 150 de lucrători care îşi desfăşoară activitatea în secţia energetică, numai 4 ingineri şi 2 tehnicieni se ocupă de problemele amintite, iar la Combinatul siderurgic — Galaţi din 253 de lucrători — numai 2 ingineri şi 1 tehnician. *Conducerea tuturor unităţilor economice trebuie să ia măsuri organizatorice pentru ca toţi lucrătorii să se ocupe de problemele legate de gospodărirea energiei electrice şi combustibililor.*

● Promovarea mai largă a tehnologiilor moderne

ALĂTURI de rezultatele substanţiale ce pot rezulta din mai buna gospodărire a resurselor energetice primare şi recuperarea celor secundare, un factor principal ce se impune a fi luat tot mai mult în consideraţie este acela al *înlocuirii tehnologiilor vechi şi introducerii de tehnologii moderne.* Ce au întreprins în acest sens marii consumatori industriali ?

În multe ramuri industriale au fost întocmite programe speciale, pe etape, pentru înlocuirea tehnologiilor învechite, pentru scoaterea din funcţiune a utilajelor cu uzură mare, care solicitau consumuri ridicate de combustibili. Cîteva exemple sînt relevatoare. În industria siderurgică au fost prevăzute măsuri în vederea elaborării fontei în instalaţii mai mari decît cele existente şi introducerii turnării continue a oţelului. Se vor reduce în acest mod consumurile specifice de energie şi combustibil. În industria chimică a început dezafectarea instalaţiilor de producere a negrului de fum prin canale la întreprinderea „Carbosin" — Copşa Mică şi realizarea acestuia pe baze de tehnologii moderne, precum şi dezafectarea instalaţiilor vechi de amoniac de la Combinatul chimic „Victoria". Economiile preconizate se vor ridica la cîteva sute de mii de tone combustibil convenţional. Programe asemănătoare, ţinînd seama de specificul ramurii, au elaborat majoritatea ministerelor.

Dar şi în acest domeniu se consemnează minusuri. Unele ministere — ca, de pildă, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele — *nu a elaborat pînă la ora actuală asemenea planuri, deşi se impune înlăturarea unor tehnologii învechite, mari consumatoare de energie şi combustibili.*

Trebuie clar înţeles de către fiecare întreprindere că economisirea combustibililor şi energiei electrice nu este o acţiune de campanie, de moment, ci ea trebuie să constituie o preocupare permanentă. Ţinînd seama de resursele ţării şi, mai ales, apreciind realist posibilităţile de economisire care există la fiecare instalaţie sau agregat, la fiecare loc de muncă, *gospodărirea combustibililor şi energiei electrice se cere transformată într-o acţiune politico-economică continuă, adoptată o strategie proprie — potrivit condiţiilor specifice — de închidere a canalelor de risipă, de înlăturare a cauzelor care determină irosirea acestei importante avuţii naţionale.* Spiritul gospodăresc, eficienţa activităţii fiecărei întreprinderi, centrale industriale sau ale fiecărui minister trebuie apreciate *nu numai după nivelul de îndeplinire a tuturor indicatorilor de plan, ci şi după cantitatea de combustibili şi energie economisită, în funcţie de normele de consum stabilite.*

Și în consumul casnic există posibilități de economisire a energiei

- Pentru producerea electricității necesare unui bec de 100 W care arde timp de un an se consumă peste 227 litri de petrol.
- Un tub fluorescent de 40 W dă mai multă lumină decît un bec cu incandescență de 100 W, durează de zece ori mai mult, consumînd cu peste 50% mai puțină energie.
- Pentru a reduce consumul casnic de electricitate nu trebuie renunțat la aparatele care ușurează munca omului, ci trebuie și se poate acționa pentru utilizarea lor cît mai rațională. Prezentăm mai jos consumul mediu anual în kWh al unor aparate electrice de uz casnic :

Mașină de spălat vase	363
Mașină de cusut	11
Aparat de lustruit parchetul	15
Aparat de ras	1,8
Uscător de păr	14
Mașină de spălat rufe neautomată	76
Fier de călcat	144
Rotisor	205
Mixer	13
Aparat de radio cu pick-up	109
Televizor alb-negru cu lămpi	350
Frigider (capacitate 0,34 mc)	728
Boiler	4 219

Tabelul nr. 1

Economiile realizate pe trim. I. 1974 și estimarea prin programele de măsuri a recuperării resurselor de energie primară

Ministerul sau Consiliul popular județean	Economii realizate în trim. I 1974		Economiile estimate prin programele de măsuri pentru anii :	
	Ponderea realizărilor în totalul economiilor obținute	Proporția îndeplinirii sarcinilor de economisire	1974 (t.c.c.)	1975 (t.c.c.)
M.I.M.	4,99	28,69	168 377	241 992
M.M.P.G.	0,40	69,59	8 657	11 564
M.I.Ch.	30,49	59,21	365 740	536 395
M.E.F.M.C.	7,80	50,65	89 821	126 425
M.I.C.M.G.	13,16	69,41	81 016	119 096
M.I.C.M.U.E.	2,18	67,49	13 359	16 653
M.E.E.	10,40	84,49	78 181	84 394
M.I.U.	1,60	67,00	33 418	42 987
M.A.I.A.A.	0,90	81,23	10 735	13 596
M.T.Tc.	2,71	77,76	24 712	28 086
M.C.Ind.	0,34	100,00	4 103	4 160
C.P.J.	25,03	52,51	64 101	95 083
Total	100,00	57,33	942 220	1 320 431

Bilanțurile energetice — instrumente eficiente de acțiune

GOSPODĂRIREA rațională a energiei electrice, presupune elaborarea de programe speciale. În acest sens, *bilanțurile energetice se dovedesc instrumente eficiente de mobilizare a resurselor existente, de gospodărire a lor tot mai rațională.* Întocmite pe utilaje, secții sau pe întreprinderi, pe baza bilanțurilor energetice se determină, prin măsurători directe, consumurile reale de energie, pierderile existente, precum și cauzele, caracterul lor și, deci, măsurile ce se impun a fi luate.

Din analiza făcută a rezultat că unde au fost întocmite bilanțurile energetice și aplicate măsurile preconizate, au fost obținute rezultate însemnate. *Numai de pe urma întocmirii a 35 bilanțuri energetice la Combinatul siderurgic Galați, a rezultat posibilitatea ca, în acest an, să se reducă pierderile de energie cu un efect economic de 42 600 t.c.c.* Zeci de mii de tone combustibili convenționali au fost depistate în acest mod și în alte multe întreprinderi. Cu toate acestea, a rezultat că întocmirea bilanțurilor energetice n-a constituit și nu constituie peste tot o preocupare majoră (vezi tabelul nr. 2). Ce concluzii se desprind din tabelul prezentat ?

- *elaborarea bilanțurilor energetice* (lăsate pe plan secundar în anii anteriori și abordate cu totul sporadic și neorganizat și în 1974), *nu a devenit o preocupare fermă a întreprinderilor și centralelor industriale nici după apariția decretului nr. 620/1973.* Astfel, în lunile ce au trecut de la intrarea în vigoare a decretului amintit. *majoritatea ministerelor au întocmit bilanțuri energetice în proporție de numai circa 5% din totalul celor necesare ;*
- se observă că *restanțele cele mai mari se înregistrează tocmai la ministerele cu sarcini importante în elaborarea bilanțurilor energetice — M.I.Ch., M.A.I.A.A.,* M.E.F.M.C. — *care, prin cumularea tuturor bilanțurilor elaborate pînă în prezent, nu au reușit să realizeze decît în proporții sub 15% acțiunea, al cărei termen de îndeplinire este la sfîrșitul acestui an ;*
- *mari discrepanțe se constată în acțiunea de pregătire a elaborării bilanțurilor energetice.* Dacă la M.I.Ch. sînt în curs de realizare peste 25% din totalul acestora, la M.M.P.G., M.A.I.A.A. și, mai ales, la Consiliile populare județene acestea nu depășesc 10%.

Ignorarea întocmirii acestor bilanțuri, care ar indica încotro trebuie orientate eforturile, ar localiza precis locurile „cheie" în care se pot realiza importante economii de combustibili și energie electrică, determină întreprinderile să acționeze „empiric" in acest domeniu, să nu ia măsurile cele mai eficiente menite să se soldeze cu economii cît mai importante. De aceea, impulsionarea activității de întocmire a bilanțurilor, presupune, pe de o parte, *necesitatea sporirii preocupării conducerilor de întreprinderi, iar pe de altă parte, acordarea unui sprijin mai larg din partea centralelor industriale și a ministerelor, precum și rezolvarea unor probleme de maximă importanță :* a) *organizarea temeinică a activității de concepție energetică ;* b) *formarea unor nuclee de specialiști pe centrale industriale, mari întreprinderi și pe plan județean, care să ajute concret la elaborarea bilanțurilor energetice ;* c) *dotarea întreprinderilor cu aparatură de măsură și control strict necesară.*

Puncte de reper pentru direcționarea eforturilor

ȚINÎND SEAMA de marile rezerve interne existente în economia noastră, îndeosebi în industrie, de pierderile însemnate ce se mai înregistrează în unele locuri, rezultatele obținute nu sînt nici pe departe mulțumitoare. De aceea, în cadrul întrecerii socialiste se impune impulsionarea activității de gospodărire mai bună a energiei electrice și a combustibililor, îndeosebi prin :

- *încheierea acțiunii de întocmire, la termenele stabilite, a bilanțurilor energetice și urmărirea aplicării măsurilor ce derivă din ele ;*
- *economisirea resurselor primare și recuperarea celor secundare trebuie să capete o pondere mai mare în acțiunea generală de gospodărire a resurselor energetice, întrucît ele reprezintă importante valori materiale și bănești ;*
- *urmărirea atentă și perseverentă a materializării prevederilor programelor de perspectivă* — potrivit etapelor stabilite — *pentru înlocuirea tehnologiilor vechi și introducerea de tehnologii moderne, menite să ducă nu numai la economisirea resurselor energetice, dar și la ridicarea nivelului tehnic al producției, la creșterea productivității muncii și la reducerea costurilor de fabricație ;*
- *necesitatea intensificării preocupărilor pentru utilizarea judicioasă a energiei electrice pentru iluminat și a combustibililor folosiți la încălzirea spațiilor de lucru din întreprinderi, instituții și a spațiilor comerciale — domenii in care pot fi realizate importante economii.*
- *aplicarea cu rigurozitate și consecvență a prevederilor Decretului cu privire la dezvoltarea bazei energetice și folosirea judicioasă a combustibililor și energiei.*

L. ȚĂRANU
A. MARIN

Tabelul nr. 2

Stadiul elaborării bilanțurilor energetice, după primul trimestru al anului 1974

Ministerul sau consiliul popular	Ponderea sarcinilor ministerului în totalul bilanțurilor energetice necesare de executat	Ponderea bilanțurilor energetice realizate, în ansamblul bilanțurilor necesare de executat				
		sub 5%	5-10%	10-15%	15-20%	peste 20%
M.I.Ch.	17,16		□	■		▽
C.P.J.	14,46	□ ■ ▽				
M.A.I.A.A.	12,15	□ ■	▽			
M.E.F.M.C.	11,02		□	■		▽
M.I.C.M.G.	9,61			□	■ ▽	
M.I.U.	8,82		□	■	▽	
M.I.M.	7,99					□ ■ ▽
M.M.P.G.	7,82		□	■ ▽		

LEGENDA

□ Bilanțuri energetice elaborate înainte de apariția decretului nr.620/1973
■ situația la 31.III.1974 (după apariția decretului nr.620/1973)
▽ Bilanțuri energetice în curs de realizare.

O PROBLEMĂ DE STRINGENTĂ ACTUALITATE

ECONOMISIREA

3 milioane metri cubi din patrimoniul forestier național se transformă anual în hîrtie ! Cum o folosim ?

CREȘTEREA RĂSPUNDERII SOCIALE PENTRU FOLOSIREA RAȚIONALĂ A HÎRTIEI

PĂDURILE ! O mare bogăție a țării noastre care, pe lîngă rolul lor binefăcător ca mediu ambiant, servesc drept bază de materii prime pentru obținerea a numeroase produse necesare consumului intern cît și destinate exportului. Producția de celuloză și hîrtie în vremurile orînduirii noastre socialiste a marcat un mare pas înainte. Răspunderea socială față de felul cum se folosește hîrtia a crescut în mod corespunzător. În acest sens se impune o analiză mai aprofundată a producției și consumului de hîrtie în prezent și necesitatea atît a dirijării evoluției acestora în conformitate cu posibilitățile de acoperire din producția proprie, în primul rînd, cît și a reducerii importului, toate acestea în așa fel încît, stabilindu-se necesitățile reale ale creșterii economice și culturale, producția, consumul și raționalitatea economică să se îmbine armonios.

Cîteva puncte de reper ne pot ajuta să urmărim coordonatele principale ale problemei. Astfel, avem de ținut seama de faptul că în acest an se realizează o producție totală de celuloză și hîrtie de cca. 5 ori mai mare față de 1960. Totuși sîntem nevoiți să apelăm la import pentru cantități însemnate de hîrtie de diferite sortimente. Din alt punct de vedere trebuie să ținem seama că pentru fiecare tonă de hîrtie și celuloză produsă este nevoie de cca $5 m^3$ de lemn. În acest an, de pildă, consumul total efectiv de lemn pentru producția de hîrtie, cartoane și mucavale planificat se ridică la cca 3 000 000 m^3, în afară de cca. 280 000 tone stuf și paie.

● Un act de conștiință și de raționalitate economică

DACĂ ADĂUGĂM și investițiile specifice necesare în industria hîrtiei, precum și faptul că efortul valutar pentru importul de hîrtie devine din ce în ce mai mare datorită creșterii prețurilor hîrtiei pe piața internațională, ne dăm seama de eforturile substanțiale pe care le face statul nostru pentru a satisface cerințele în creștere continuă de hîrtie — ca un produs de primă necesitate. Folosirea hîrtiei cu maximum de grijă, cu simț gospodăresc, se impune deci atît ca un **act de conștiință cetățenească, cît și ca un act de raționalitate economică, pe care fiecare om, indiferent de sectorul de activitate, trebuie să le săvîrșească cu maximum de exigență.** Pornind de la asemenea imperative, se pune cu acuitate problema găsirii tuturor rezervelor de folosire rațională a materiilor prime din care se fabrică hîrtia, a perfecționării tehnologiilor de producție, a utilizării economicoase și cu spirit de răspundere a diferitelor sortimente de hîrtie, integrarea completă a deșeurilor de hîrtie în circuitul economic. Este vorba ca la eforturile pe care societatea le face, toți membrii ei să realizeze un efort pentru a contribui la creșterea bazei de materii prime, pentru evitarea oricărei irosiri a hîrtiei.

● Utilizînd cu chibzuială hîrtia, economisim materia primă

SÎNT CUNOSCUTE măsurile luate de partid pentru protecția fondului național forestier, pentru reîmpăduriri și, în același timp, măsurile pentru raționalizarea consumului de hîrtie, pentru lichidarea practicilor birocratice care duc la consumuri exagerate de hîrtie prin trimiterea de maldăre de instrucțiuni și circulare de tot felul. **„Ocupîndu-mă de hîrtie** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din ministere și instituții centrale din aprilie a.c. — **trebuie să menționez că importăm încă 26 000 tone de hîrtie, iar, în ultimele luni, prețul hîrtiei a crescut foarte mult“.** Perfecționărilor realizate la nivelul conducerii economiei naționale trebuie să le corespundă astfel măsuri adecvate pe toate treptele organizatorice, în toate unitățile economice, sociale, culturale, în fiecare existînd posibilități mari, reale de economisire a hîrtiei printr-o mai **bună organizare și simplificare a sistemului informațional, printr-o preocupare constantă a întregului personal, printr-un control preventiv asupra destinației hîrtiei.**

Posibilitățile sînt de-a dreptul imense pentru reducerea consumului de hîrtie, ceea ce se cere este **inițiativă** în realizarea practică a ideilor care există în acest sens, dar pe care inerția le împiedică să se transforme în rezultate viabile, precum și **investiții de inteligență** pentru noi idei, propuneri, raționalizări. De pildă, reducerea numărului formularelor și în special a celor care se alcătuiesc în paralel, de multe ori în aceeași unitate, diminuarea la strictul necesar a dimensiunilor tuturor mijloacelor informaționale scrise, modernizarea unor forme de servire a populației unde se folosește fie abuziv hîrtia, fie că experiența a dovedit deja că poate fi înlocuită. În acest an cca. 20 000 tone sînt cerute pentru a fi utilizate în special sub formă de imprimate din care o bună parte pot fi cu ușurință economisite.

Ne mai gîndim, printre altele, și la posibilitatea **folosirii mai ample a hîrtiei cu gramaj mai mic,** care asigură o suprafață mai mare de hîrtie, domeniu în care atît industria cît și comerțul ar trebui să aibă preocupări mai concrete. O astfel de hîrtie s-ar putea utiliza cu eficiență sporită și la tipărirea cărților și la confecționarea caietelor, ceea ce ar aduce o economie masivă de materie primă, dat fiind că în acest domeniu se utilizează cca. 75 000 tone anual hîrtie. De asemenea, la hîrtia de ambalaj se pot face serioase economii de materie primă, dacă s-ar folosi hîrtie cu un gramaj de pînă la 40 gr/m^2. Experiența a demonstrat, de asemenea, că ambalajul din carton ondulat, al cărui consum anual pentru principalii beneficiari se ridică la peste 65 000 tone, ar putea fi înlocuit cu ambalaje din plăci fibrolemnoase, care deși pe unitate sînt mai scumpe, pot fi refolosite de cîteva zeci de ori, ceea ce asigură pe lîngă eficiența economică și o anumită disponibilitate de carton care poate fi destinată unor utilități sociale mai adecvate.

● Acțiune patriotică de refolosire a hîrtiei

HÎRTIA a intrat de mult în realitatea cotidiană a fiecărui om. Fără hîrtie nici nu se poate concepe astăzi viața civilizată și nimeni nu se gîndește că hîrtia ar putea să dispară din confortul modern. Abundența de hîrtie existentă pe piață a dus însă și la minimalizarea importanței ei, fiind prea puțini cei care se gîndesc în mod serios că **hîrtia poate fi refolosită,** că fiecare petec de hîrtie poate să vehiculeze de mai multe ori idei, poate să servească de mai multe ori satisfacerii diferitelor cerințe ale vieții materiale. Din păcate foarte mulți oameni, chiar și economiști, ignorează asemenea posibilități de economisire și astfel cantități imense de deșeuri nu intră în preocupările lor de valorificare. Știți cît din hîrtia folosită poate reintra în procesul de fabricație ? Statistica mondială demonstrează că în țările mari consumatoare de hîrtie se ajunge la peste 50%, ridicîndu-se chiar la cca. 60% (în Japonia) din producția totală de hîrtie și carton utilizate. Iată de ce considerăm modeste calculele acelor economiști din sectorul colectării și achizițiilor de deșeuri de hîrtie care consideră că în țara noastră abia în anul 1980 s-ar putea ajunge la revalorificarea a 25% față de 23,8% în prezent a diferitelor deșeuri de hîrtie.

Viața impune reconsiderarea unui asemenea punct de vedere și **trecerea efectivă la recuperarea, prin orice mijloc posibil, a tuturor rezervelor existente și care sînt pe drept cuvînt imense.** Se constată în practică o anumită reținere din partea unor întreprinderi în contractarea tuturor deșeurilor de hîrtie stabilite prin plan, ceea ce duce la nerealizarea planului de predare și aceasta în timp ce cantități însemnate de hîrtie folosite se pierd în mod inutil pentru economia națională. Se impune deci cu necesitate ca în cadrul întreprinderilor să se **organizeze în mod temeinic atît folosirea rațională a hîrtiei cît și revalorificarea ei integrală.** Neglijarea acestor cerințe nu este numai o iraționalitate, ci, după părerea noastră o abatere de la normele de conduită economică și socială.

O irosire inadmisibilă a deșeurilor de hîrtie (a maculaturii) are loc în gospodăriile familiare. Ar putea fi găsite în mod relativ cu ușurință mijloacele care să per-

ŞI REFOLOSIREA HÎRTIEI

mită **separarea deşeurilor de hîrtie**, în aşa fel încît să fie colectate şi sortate. Problema nu este numai de ordin organizatoric, ci şi, poate chiar mai mult, de ordin educaţional, patriotic atît pentru consumatorii de hîrtie cît şi pentru cei ce au misiunea directă de a o reintegra în circuitul economic.

Fiecare cetăţean al ţării poate şi trebuie să devină un **participant activ** la această acţiune patriotică de recuperare a hîrtiei folosite, ştiind că prin aceasta, în afara unor avantaje materiale directe pe care le are, contribuie şi la conservarea resurselor forestiere ale ţării, la economisirea a importante mijloace materiale care altfel s-ar irosi. În familie şi în şcoală se poate dezvolta, prin exemplul personal al celor mai în vîrstă, spiritul de economie şi de recuperare a deşeurilor de hîrtie demonstrîndu-se practic avantajele pentru individ şi societate care decurg de aci. În întreg sistemul de învăţămînt, pionierii elevii, studenţii ar trebui să găsească un cadru adecvat de organizare a colectării, dar şi de educaţie pe acest tărîm, arătîndu-li-se de exemplu că 1 000 kg de hîrtie colectată de o clasă înseamnă cca. 3 m^3 de lemn reeconomisit, înseamnă cîţiva arbori care adăugaţi la restul pădurilor ţării aduc un surplus de aer curat, de frumuseţe naturală, de sănătate.

În aceste condiţii apare necesitatea unor eforturi sporite din partea organelor de colectare, a întreprinderilor de transporturi, a industriei, a comerţului, pentru găsirea şi **organizarea unui sistem de colectare mai corespunzător, mai eficient şi mai operativ** decît în prezent, a deşeurilor de hîrtie de la populaţie, cu instalaţii corespunzătoare de colectare, de balotare, de decernelizare, de depozitare, cu un accent mai pronunţat în mediul urban.

În întreaga acţiune de folosire şi refolosire a hîrtiei o idee devine din ce în ce mai evidentă : respectul faţă de natură, de pădure în cazul de faţă, se manifestă în atitudinea faţă de necesitatea apărării ei, ca mediu ambiant de viaţă, ca furnizoare de materie primă. În acest mod folosirea raţională a hîrtiei apare ca unul din indicatorii comportamentului patriotic, conştient, civilizat şi responsabil faţă de una din marile bogăţii ale ţării : pădurea.

V. PORUMBESCU
I. PREDOI

Creşterile de preţuri şi reducerea ofertei la hîrtie ca şi la o serie întreagă de alte materii prime de mare însemnătate, înregistrate în ultima vreme pe piaţa mondială, aduc şi mai mult în actualitate un înlocuitor de un gen deosebit — deşeurile. Interesul pentru recuperarea lor a sporit considerabil, avînd ca urmare, pe diferite meridiane ale globului, o activitate tot mai susţinută şi diversificată pentru recuperarea şi valorificarea lor în condiţii de eficienţă.

Studii întreprinse în ţara noastră au dus la concluzia că există peste 800 de feluri de deşeuri, valorînd miliarde de lei, a căror reintroducere în circuitul productiv ar permite realizarea unor importante economii.

În dorinţa de a contribui la accelerarea procesului reintegrării lor în producţie, „Revista economică" pune la dispoziţia cititorilor săi o rubrică specială privind depistarea acestor deşeuri, cît şi modalităţile cele mai raţionale şi eficiente de colectare şi valorificare a lor. Aşteptăm de la dumneavoastră propuneri şi sugestii, ţinînd seama că, aplicată la scara întregii ţări, fiecare idee poate aduce însemnate economii.

EVOLUŢII ALE PRODUCŢIEI ŞI CONSUMULUI MONDIAL DE CELULOZĂ ŞI HÎRTIE

INDUSTRIA celulozei şi hîrtiei este unul din marii consumatori de materii prime lemnoase, necesarul mondial anual situîndu-se la peste 900 milioane mc de lemn. Asigurarea unei asemenea cantităţi de masă lemnoasă ridică probleme de importanţă majoră, ţinînd seama de creşterea în perspectivă a cerinţelor de consum pentru produsele papetare.

Între altele trebuie avut în vedere faptul că se manifestă o tendinţă de reducere a cantităţilor de lemn destinat . fabricării hîrtiei şi de distribuire a lemnului spre alte sectoare, în cadrul cărora se realizează un nivel mai ridicat de rentabilitate. După unele aprecieri resursele forestiere nu vor fi suficiente la nivelul anului 1985 pentru Europa de Vest şi pentru Japonia, existînd posibilitatea ca unele probleme să apară şi pentru S.U.A.

Conturarea unei lipse de materii prime lemnoase pentru industria celulozei şi hîrtiei în anumite zone ale globului, alături de manifestarea pe plan mondial a crizei petrolului şi energiei în această perioadă, a determinat pe unii specialişti să exprime temeri în legătură cu posibilitatea apariţiei unei noi crize, aceea a hîrtiei. Unele din primele simptome invocate au fost creşterea preţurilor celulozei şi hîrtiei într-un ritm neobişnuit şi măsurile de raţionalizare a exploatării materialului lemnos aplicate de către diferite state, determinate atît de resursele limitate, cît şi de considerente ecologice.

● Evoluţie ascendentă

PRODUCŢIA de celuloză şi hîrtie pe plan mondial cunoaşte o creştere continuă de la an la an, aşa cum se desprinde din tabelul alăturat.

În perioada ultimilor 12 ani producţia s-a dublat aproape, atît la celuloză, cît şi la hîrtie, înregistrînd astfel un ritm de creştere foarte ridicat. Menţinerea în continuare a unor ritmuri înalte de creştere ale producţiei şi consumului de celuloză şi hîrtie, ridică o serie de probleme majore în faţa industriei papetare, probleme pentru rezolvarea cărora se depun încă de pe acum eforturi însemnate.

Tabel nr. 1

Producţia de celuloză şi hîrtie — în mii tone —

	1956	1960	1970	1971	1972
Celuloză					
America de Nord	29 441	32 964	54 912	56 397	59 537
Europa	16 703	20 965	34 853	34 263	35 869
Asia	3 248	5 156	14 268	14 755	15 610
America Latină	500	821	2 224	2 343	2 531
Africa	99	124	900	942	1 010
TOTAL	50 191	60 031	107 157	108 700	114 617
Hîrtie					
America de Nord	36 226	38 917	58 914	60 880	65 325
Europa	19 621	25 634	45 159	45 351	47 970
Asia	4 961	7 861	20 621	20 998	22 468
America Latină	1 192	1 656	3 712	3 835	4 252
Africa	178	288	892	943	1 017
TOTAL	62 179	74 355	129 298	132 008	141 026

Sursa : „Pulp and Paper International", 1973.

● Tendinţe

PREVIZIUNILE F.A.O. indică un consum de hîrtie, la nivelul anului 1985, de 285 milioane tone, ceea ce presupune o nouă dublare a producţiei într-o perioadă de circa 12 ani. Realizarea unei asemenea cantităţi uriaşe de hîrtie va întîmpina greutăţi legate în principal de furnizarea materiei prime şi de creşterea capacităţilor de producţie. Faptul că în anumite zone ale globului se conturează

(Continuare în pag. 12)

(Urmare din pag. 11)

în perspectivă o lipsă de masă lemnoasă pentru industria celulozei și hîrtiei determină orientarea preocupărilor către găsirea unor posibilități de suplinire a acestei lipse, astfel încît consumul de hîrtie să poată fi totuși acoperit. Aceste preocupări, desfășurate paralel cu o amplă acțiune de reducere a consumului și de înlăturare a risipei, vizează cîteva direcții principale, la care ne vom referi în continuare.

Utilizarea pe scară largă a maculaturii (deșeuri de hîrtie). Pe întreg globul se folosesc în prezent peste 30 milioane tone maculatură (aproape o pătrime din necesarul de materie primă pentru o tonă de hîrtie o constituie maculatura). Preocupări deosebite există în țări ca : R. F. Germania, Anglia, Olanda, unde s-au reprofilat o serie de fabrici pentru utilizarea maculaturii, astfel încît aceasta ajunge să acopere pînă la 45% din materia primă folosită. Maculatura refolosită în întreaga lume corespunde unei cantități de 70 milioane m.c. lemn de defibrare.

Utilizarea maselor plastice în industria hîrtiei. În ultimii ani cercetările în direcția producerii de hîrtie sintetică din materiale plastice au progresat simțitor, ceea ce a făcut să se întrevadă perspective promițătoare în această direcție. După o estimație japoneză privind prognoza pentru anul 1980, ambalajul tradițional de hîrtie va putea fi înlocuit cu mase plastice în proporție de 1/3, iar hîrtia de scris — tipărit, în proporție de 1/5.

Sporirea ponderii celulozei cu fibră scurtă. Alături de celuloza cu fibră lungă, din rășinoase, o utilizare tot mai largă capătă celuloza cu fibră scurtă, din esențe foioase și din plante anuale : paie, stuf, trestie de zahăr (bagasaa). O serie de țări deficitare în resurse de masă lemnoasă din esențe rășinoase își îndreaptă tot mai mult atenția către celelalte materii prime celulozice din plante anuale și din foioase. Pentru anul 1980 se prevede o creștere a consumului de celuloză cu fibră scurtă de 25% față de prezent.

Cu toate eforturile ce se depun în direcția asigurării cantității de hîrtie necesară pentru acoperirea consumului, calculele privind tendința producției și consumului pe plan mondial demonstrează o creștere a deficitului (tabelul nr. 2).

Așadar, producția se va situa la un nivel inferior consumului, datorită scăderii ritmului de extindere a capacităților de producție, în toate zonele globului : acest ultim indicator descrește de la 5% în 1972 față de 1971 la 2.6% în 1976 față de 1975 pentru celuloză, și de la 4,3% la 2,7% pentru hîrtie. O asemenea evoluție descendentă este pusă pe seama rentabilității scăzute a activității acestui sector și chiar pierderilor înregistrate de unele întreprinderi.

Cu toate că în anul 1973 s-a produs un reviriment neașteptat al conjuncturii pe piața mondială a celulozei și hîrtiei, nu s-au găsit promotorii care să declanșeze acțiuni de investiții pentru creșterea capacităților de producție. Prețurile actuale, deși situate la un nivel considerabil mai mare celor din anii anteriori, nu asigură încă asemenea profituri care să fie în măsură să atragă capitaluri de investiții în această industrie. Ca urmare se apreciază că în perioada următoare prețurile vor cunoaște noi creșteri, menținîndu-se o conjunctură favorabilă pe piața celulozei și hîrtiei.

CUNOAȘTEREA principalelor aspecte către care se îndreaptă atenția producătorilor de celuloză și hîrtie pe plan mondial este deosebit de utilă pentru factorii de decizie din industria celulozei și hîrtiei din țara noastră. Probleme cum sînt : creșterea consumului de maculatură, care se află la un nivel destul de scăzut în țara noastră și utilizarea pe scară largă a celulozei cu fibră scurtă din plante anuale și din esențe foioase ar putea fi avute în vedere în perioadele imediat următoare. Aceasta cu atît mai mult cu cît din totalul suprafețelor împădurite ale țării noastre, 74% sînt ocupate cu esențe foioase, îndeosebi fag, la care se mai adaugă rezervele importante de paie și stuf. În același timp dezvoltarea industriei celulozei și hîrtiei în zonele tropicale și subtropicale poate să rețină atenția în vederea inițierii unei acțiuni de cooperare cu țările din aceste zone.

I. ȚÂNDUREANU

economist, Combinatul de celuloză și hîrtie — Dej

Tabel nr. 2

Tendințele producției și consumului de celuloză și hîrtie

— mil. tone —

Anii	Celuloză			Hîrtie		
	Producție	Consum	Diferențe	Producție	Consum	Diferențe
1970	107,1	105,0	+2,1	129,3	124,0	+5,3
1975	131,8	137,0	—5,2	166,4	167,0	—0,6
1980	170,4	177,0	—6,6	214,2	220,0	—5,8
1985	215,4	224,0	—8,6	275,8	285,0	—9,2

Sursa : Datele prezentate au la bază statisticile „Pulp and paper International“, „Holzzentralbat“ și FAO.

DIRECȚII ȘI TENDINȚE PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ A PRODUSELOR LEMNOASE

MATERIALELE așa-numite „reci“ — sticlă, oțel, ciment, produse ale chimiei de sinteză — nu au reușit să reducă rolul lemnului și cu atît mai puțin să-l înlăture. Mai mult chiar, anul 1973 a marcat pe piața internațională (îndeosebi pe cea europeană) o insuficiență a ofertei de produse lemnoase, care, grefată pe fondul lipsei generale de materii prime, a determinat creșteri ale prețurilor de 100% și chiar mai mult, situație nemaiîntîlnită în întreaga perioadă postbelică.

Tendința deosebit de fermă a prețurilor s-a menținut și în primele luni ale anului în curs, listele de prețuri ale exportatorilor pentru actualul sezon de vînzări conținînd niveluri care la începutul anului trecut ar fi părut utopice. Prețurile lemnului au crescut „mai sus decît copacii“...

SPRE deosebire de materiile prime anorganice, lemnul prezintă o caracteristică deosebită : proprietatea sa de regenerare, dar trebuie ținut cont de durata mare a refacerii pădurilor, ca și de o serie de alți factori (protecția pantelor, combaterea eroziunii solului, funcții sociale) care limitează exploatările forestiere.

Conform recensămintelor F.A.O. suprafețele efectiv împădurite reprezintă pe glob aproape 1/3 din suprafața uscatului, respectiv circa 3,9 miliarde ha. Repartiția pădurilor este extrem de inegală : America Latină deține 22,6% din totalul pădurilor, U.R.S.S. 21,2%, America de Nord 17,5%, Africa 16,6%, Asia 12,8%, Oceania 5,9%, iar Europa numai 3,4%. Pădurile de rășinoase, cele mai importante sub raportul randamentului și valorii economice, acoperă pe glob 1,2 miliarde ha, fiind în proporție de circa 99% concentrate în emisfera nordică (America de Nord, Europa, inclusiv U.R.S.S.). (vezi tabelul nr. 1).

Circa 8,6% din forța de muncă utilizată în industria mondială lucrează în ramura prelucrării lemnului. Valoarea totală a produselor rezultate din prelucrarea lemnului se ridică la circa 120 miliarde dolari anual, din care cherestea 19 miliarde dolari, plăci derivate din lemn 7 miliarde, produse papetare 24 miliarde, alte produse semifinite 9 miliarde, diferența revenind în cea mai mare parte mobilei.

Volumul de masă lemnoasă exploatat anual însumează circa 2,4 miliarde m.c.,

Tabelul nr. 1

Repartiția resurselor forestiere pe plan mondial

Zona geografică	Suprafața împădurită — mil. ha. —	— % din suprafața uscatului —	Volumul de masă lemnoasă pe picior — mrd. m.c. —	Volumul de masă lemnoasă exploatat — milioane m.c. —		Lemn de lucru — milioane m.c.	
				1960	1970	1960	1970
Europa (excl. U.R.S.S.)	138	29	12	317	332	215	268
U.R.S.S.	738	34	79	370	385	202	298
Asia	500	19	17	384	617	124	168
Africa	700	24	3.8	190	275	22	37
America de Nord	713	38	44	405	458	356	434
America Latină	901	44	78.8	210	280	34	48
Oceania	251	29	3,8	25	27	16	21
Total mondial	3941	29	238	1901	2374	1029	1274
R.S. România	6,3	27	1,1	19	22	11	13

Surse : I. Milescu, A. Alexe, Pădurile pe glob, Buc., 1959 ; FAO YEARBOOK OF FOREST PRODUCTS, 1970.

Tabelul nr. 2

Producția de cherestea, plăci și produse papetare

	Anii	Total mondial	Europa (excl. URSS)	U.R.S.S.	Asia	Africa	America de Nord	America Latină	Oceania	România
— milioane mc —										
Chérestea rășinoase	1960	265,6	55,8	89,7	31,4	0,6	80,9	4,9	2,3	2,88
	1970	311,2	62,7	99,0	46,4	1,5	91,8	7,2	2,6	2,76
Cherestea foioase	1960	71,6	13,1	15,8	16,4	1,7	15,8	6,2	2,7	1,05
	1970	96,3	17,5	15,0	30,2	2,8	19,5	8,6	2,7	2,54
Placaj	1960	15,4	2,7	1,4	1,9	0,1	8,9	0,3	0,1	0,10
	1970	32,6	3,9	2,1	9,6	0,3	16,0	0,6	0,1	0,28
P.A.L.	1960	1,7	1,2	0,1	0,1	0,01	0,3	0,03	0,006	0,03
	1970	18,1	11,0	2,0	0,7	0,1	3,4	0,6	0,3	0,31
— milione tone — P.F.L.	1960	4,3	1,8	0,2	0,2	0,1	1,8	0,1	0,1	—
	1970	7,8	3,0	0,7	0,8	0,1	2,8	0,2	0,2	0,22
Celuloză	1960	59,2	17,1	3,2	4,2	0,103	33,4	0,6	0,6	0,15
	1970	102,5	27,6	6,2	10,4	0,8	54,5	1,7	1,3	0,45
Hîrtie de ziar	1960	14,0	4,2	0,4	1,1	—	7,9	0,2	0,2	0,19
	1970	21,4	5,9	1,1	2,7	0,2	10,8	0,3	0,4	0,50
Hîrtie de scris și de tipar	1960	13,5	4,8	0,7	1,3	0,1	6,2	0,3	0,1	...
	1970	26,5	10,3	1,1	3,2	0,2	10,8	0,7	0,2	0,12
Alte hîrtii și cartoane	1960	46,0	13,4	2,1	5,3	0,3	23,4	1,1	0,4	...
	1970	78,9	22,5	4,4	13,0	0,6	34,7	2,7	1,0	0,34

Sursa : FAO, YEARBOOK OF FOREST PRODUCTS, 1967, 1970.

*) inclusiv hîrtie de scris și tipar

din care cea mai mare parte este destinată prelucrării industriale. Este de remarcat totuși ponderea extrem de ridicată — peste 46% — pe care continuă să o dețină lemnul de foc în consumul mondial de material lemnos, situație determinată de gradul scăzut de dezvoltare a industriei de prelucrare a lemnului în țările în curs de dezvoltare; mai puțin de 17% din volumul de 940 milioane mc masă lemnoasă exploatată anual în aceste țări are ca destinație prelucrarea industrială, diferența de peste 83% fiind utilizată ca lemn de foc. Țările capitaliste dezvoltate prelucrează industrial 90% din cele 800 milioane mc masă lemnoasă exploatată, iar țările socialiste 63% dintr-un volum al tăierilor de 630 milioane mc. În România, gradul de valorificare a masei lemnoase este superior celui înregistrat pe ansamblul țărilor socialiste; circa 72% revenind prelucrării industriale.

Din volumul total de lemn de lucru exploatat anual, cea mai mare parte — circa 60% — o constituie buștenii pentru debitare și derulare, destinați producției de cherestea și furnire, iar 25% revin lemnului pentru defibrare, principala sursă de materie primă pentru industria papetară.

Analizînd direcțiile principale de evoluție a producției principalelor sortimente, pe plan mondial și pe regiuni geografice (vezi tabelul nr. 2), constatăm dinamica deosebit de accelerată înregistrată de produsele papetare și mai ales de plăcile derivate din lemn, în cadrul cărora plăcile din particule aglomerate prezintă creșterile cele mai spectaculoase, urmate de plăcile fibrolemnoase, produse care asigură o valorificare superioară a resurselor existente. România se înscrie net în cadrul acestei tendințe, investițiile realizate în ultimii ani concretizîndu-se în mare măsură în unități de producție pentru plăci, deosebit de solicitate atît pe plan intern (în industria mobilei), cît și la export.

Aceleași tendințe de durată, remarcate în ultimii ani în evoluția cererii și ofertei de produse lemnoase, vor continua să se manifeste pe piața mondială în cursul actualului deceniu.

Astfel, consumul și producția de cherestea deși continuînd să evolueze ascendent, vor înregistra ritmurile de creștere cele mai reduse datorită în principal concurenței sporite din partea plăcilor derivate din lemn. Acestea din urmă vor înregistra ratele de creștere cele mai însemnate, dar dezvoltarea consumului și producției va fi inegală : astfel, conform previziunilor F.A.O., consumul mondial de plăci din particule aglomerate va înregistra în

Romulus PALADE
cercetător științific, I.N.S.C.I.N.

(Continuare în pag. 31)

HÎRTIA — MAI RARĂ ȘI MAI SCUMPĂ

Creșterea — apreciată astăzi ca exagerată, depășind limitele raționalității — a consumului de hîrtie, în domenii uneori dintre cele mai neașteptate, încurajată de prețul ei multă vreme foarte scăzut, determină o preocupare tot mai intensă pe diferite meridiane ale globului, inclusiv în principala țară producătoare de hîrtie, S.U.A., atît pentru identificarea unor noi posibilități de sporire a ofertei de materii prime pentru fabricarea hîrtiei, cît mai ales pentru reducerea consumului.

● O fabrică de hîrtie de mare capacitate ca aceea de la Monticello, statul Mississippi, consumă 3,6 milioane mc de lemn pe an, iar o pădure furnizează în medie 8,5—9 mc de lemn pe hectar pe an, astfel că fabrica amintită utilizează anual lemnul de pe circa 400 000 ha, din S.U.A. și din afara lor.

● La începutul deceniului trecut, un acru (0,4047 ha) de pădure cu lemn valorificabil în industrie din sudul S.U.A. putea fi cumpărat cu 75 dolari. Astăzi prețul lui a depășit 400 dolari, dar chiar la acest preț există puține păduri particulare care ar putea acoperi creșterea în ritmurile de pînă acum a cererii de lemn pentru fabricile de hîrtie.

● 22% din materia primă utilizată în prezent de industria americană a hîrtiei reprezintă hîrtie uzată. În prezent această pondere ar putea fi cu greu sporită datorită amestecării hîrtiei vechi cu diferite gunoaie, care face selectarea hîrtiei anevoioasă și costisitoare. Dar hîrtia ar putea fi colectată separat.

● Industria hîrtiei consumă 26% din petrolul utilizat în industria prelucrătoare americană. Scumpirea energiei și combustibililor nu este străină de scumpirea hîrtiei.

● Industria hîrtiei fiind foarte poluantă, măsurile antipoluare adaugă în S.U.A. cel puțin 10% la costul unei fabrici noi de hîrtie.

● Scumpirea hîrtiei va afecta puternic presa. Pentru revistele americane hîrtia contează în prezent cu 30% din cheltuielile de producție și cu 15% din costul lor total. Se apreciază că scumpirea hîrtiei va antrena și reducerea consumului de hîrtie în birouri (cu excepția celei pentru calculatoare electronice) și pentru ambalaje.

● Cîteva date despre structura consumului total al S.U.A. (în milioane tone, în anul 1973) : ambalaje 31,5, ziare 11, tipărituri, papetărie și hîrtie de birou 13, hîrtie în construcții 6, scopuri igienice 4, alte scopuri 2.

● Creșterea însemnată a costului utilajului pentru fabricile de hîrtie determină ca în prezent, în ciuda scumpirii hîrtiei, la cheltuieli de capital de 1 dolar să revină vînzări de numai 50 de cenți, față de mai mult de 1 dolar nu cu mulți ani în urmă. Dar prețul hîrtiei continuă să crească. În așteptare, pentru 1974 „American Paper Institute“ prevede sporirea capacităților de producție în S.U.A. cu numai 2,4%

● Cu 290,3 kg de hîrtie pe locuitor, consumul de hîrtie al S.U.A. reprezintă jumătate din cel al Suediei, dar în același timp americanul mijlociu utilizează într-o zi mai multă hîrtie decît de exemplu, un spaniol într-o săptămînă.

● Și o concluzie : „Ori ne modificăm cererea de ambalaje și publicații, așa cum am făcut cu energia, ori găsim noi surse de ofertă. Dar aceste alte surse nu există astăzi“ (Judson Hannigan, președintele companiei „International Paper“.).

COMPARAȚII

ÎN anul 1973, pe piața S.U.A., cu suma echivalentă achiziționării :

— unei tone de hîrtie de ziar *) se puteau cumpăra :

— 86 kg carne de vită, sau ;
— 1,3 tone grîu
— 1 tonă făină de grîu
— 2,1 tone porumb
— 0,8 tone zahăr
— 7 tone țiței
— 2,5 tone fontă
— 0,9 tone oțel

---

*) Prețurile hîrtiei de scris și tipar albite sînt în medie cu circa 70% superioare celor pentru hîrtia de ziar. În anul 1974, datorită creșterilor considerabile ale prețurilor produselor papetare, raportul față de diferitele produse menționate se va modifica considerabil în favoarea primelor.

Cum conducem

Eficiența delegării

UNA din condițiile sporirii eficacității muncii cadrelor de conducere de la toate nivelurile ierarhice ale unităților noastre economice o constituie practicarea pe scară largă a delegării de autoritate și responsabilitate. Cadrele de conducere este necesar să cunoască motivele și avantajele delegării, cît și modul în care trebuie procedat pentru exercitarea ei.

A. PENTRU CE SE DELEAGĂ ? Majoritatea specialiștilor, susținînd necesitatea delegării, consideră că aceasta :

1. **Permite realizarea operativă a tuturor problemelor ce apar** deoarece presupune situarea decidentului cît mai aproape de fenomenul în cauză.
2. **Creează condiții conducătorului să se concentreze asupra problemelor esențiale**, în special, asupra celor privitoare la viitorul unității.
3. **Sporește gradul de motivare și responsabilitate a colaboratorilor** pentru munca efectuată.
4. **Stimulează spiritul de inovație și creativitate a subalternilor.**
5. **Asigură pregătirea și formarea succesorilor**, a viitoarelor cadre de conducere.
6. **Facilitează evaluarea obiectivă a subalternilor.**
7. **Întărește sentimentul de echipă.**

B. CE SE DELEAGĂ ? Cel puțin două principii trebuie respectate :

- **Primul :** delegarea responsabilității și delegarea autorității trebuie să meargă mînă în mînă. Numeroase experiențe au eșuat doar pentru faptul că autoritatea nu fusese delegată în același timp cu responsabilitățile.
- **Al doilea :** nu se deleagă orice. Delegarea nu este un mijloc de a scăpa de propriile-ți obligații și nici un mod de a modifica structura organizatorică.

C. CE SE FACE PRACTIC PENTRU A SE DELEGA ?

1. Se analizează sarcinile și funcțiile pentru a sesiza diferitele lor elemente.
2. Se determină logica internă care leagă aceste elemente unele de altele.
3. Se studiază cine este cel mai bine plasat pentru a-și asuma aceste elemente, în funcție de informația de care dispune, de capacitățile și aspirațiile sale.
4. Dacă se ia decizia de delegare atunci se lasă întreaga autonomie celui în favoarea căruia s-a delegat. Se caută să se evite controlarea subalternului în fiecare moment deoarece, acesta, în general, preferă să ceară acordul superiorului înainte de a întreprinde orice acțiune, practică ce reduce complet eficacitatea delegării.
5. Se recomandă ca delegarea să se facă fără intermediari, printr-un dialog a celor două părți : cea care deleagă și cea care primește delegarea. Se estimează că astfel cel care a primit delegarea a înțeles corect și în totalitate atribuțiile care-i revin.
6. Odată cu definirea obiectivelor ce trebuie realizate, se stabilește un sistem de informare asupra manierei în care se exercită atribuțiile delegate, pregătindu-se acțiuni de corectare în cazul în care rezultatele obținute nu corespund obiectivelor definite.

Procesul delegării este deci o adevărată tehnică de conducere care, pentru a fi eficientă trebuie să fie practică și bine utilizată.

I.

Organizarea științifică — factor de creștere a productivității muncii

SPORIREA productivității își îndeplinește rolul de element prioritar al creșterii eficienței, al accelerării dezvoltării economice, numai dacă se acționează energic și sistematic asupra tuturor factorilor care o influențează : organizarea locurilor de muncă ; calificarea lucrătorilor, calitatea utilajelor și a materiilor prime ; aprovizionarea cu materii prime și materiale, cu piese de schimb etc. Influențînd direct sau indirect toate aceste elemente, organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii se dovedește a fi una dintre cele mai importante pîrghii de acțiune în direcția realizării obiectivelor de eficiență și dezvoltare a unităților noastre economice.

O mare parte a proiectelor elaborate de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat“ din cadrul „Academiei Ștefan Gheorghiu“ au ca obiectiv central creșterea eficienței economice prin punerea în valoare a rezervelor de sporire a productivității muncii. În această categorie se înscrie și proiectul realizat de ing. Dimitrie Gheorghiu *în cadrul Grupului de șantiere electromontaj-Bacău, cu largi posibilități de generalizare, prin care a fost elaborată o metodologie de analiză și valorificare specifică, avînd, ca principal obiectiv, folosirea prioritară a măsurilor de organizare științifică a conducerii, producției și a muncii în vederea sporirii productivității muncii.*

● Analiză amplă, pe o perioadă îndelungată — bază autentică pentru identificarea corectă a căilor de creștere a productivității muncii

REALIZAREA obiectivului fundamental propus, de **dublare a productivității muncii pînă în anul 1977**, a impus efectuarea unei analize multilaterale a activității întreprinderii băcăuane, în scopul identificării și cuantificării influenței factorilor, depistării rezervelor existente, stabilirii cu precizie a modalităților concrete de acțiune în vederea creșterii productivității muncii.

Astfel, din calculele pentru determinarea seriilor ajustate ale indicelui de creștere a productivității, a producției globale și a numărului mediu scriptic, a rezultat că, **în perioada 1966—1973, în timp ce ritmul de creștere anual al producției globale a fost de 17,7%, productivitatea muncii a înregistrat o creștere de numai 8,1%.** Indicele de folosire a timpului de lucru și durata medie efectivă a zilei de muncă au scăzut în 1973 față de 1971, la 0,95 de la 0,96, respectiv la 7,95 de la 8,85, în timp ce numărul orelor suplimentare efectuate de muncitori și coeficientul fluctuației forței de muncă au marcat creșteri permanente.

Analiza **tehnologiilor** folosite în cadrul grupului a evidențiat existența unui **grad scăzut de înzestrare tehnică a muncii**. La lucrările de infrastructură : numai 30% din volumul total de săpături se executa mecanizat, prepararea betoanelor și compactarea pămîntului se făcea în majoritatea cazurilor manual etc. Se înregistra un consum prea mare de timp pentru executarea operațiilor de vopsire, asamblare și ridicare a stîlpilor, gradul de prefabricare a elementelor pentru stațiile de transformare fiind destul de scăzut.

Existența unor carențe în organizarea activității de conducere a unității genera instabilitatea planului pe parcursul anului de execuție, nerespectarea obligațiilor contractuale, necorelarea riguroasă a planului de producție cu planul de aprovizionare și alte fenomene cu repercusiuni negative asupra nivelului productivității muncii. Programarea, lansarea și urmărirea producției sînt procese cărora nu li s-a acordat o atenție deosebită, normele de consum fiind insuficient fundamentate, iar transporturile materialelor efectuîndu-se fără o optimizare riguroasă.

Deși pregătirea și ridicarea calificării cadrelor a stat și stă în atenția conducerii unității, existînd un program de pregătire profesională a tuturor salariaților, s-a constatat cu ocazia analizei că și în această direcție mai există posibilități de îmbunătățire. Aceasta deoarece majoritatea echipelor de lucru au categorie medie de calificare, sub categoria medie normală, iar necesitatea policalificării muncitorilor — în special a celor ce deservesc utilajele și mijloacele de transport — se face tot mai mult simțită.

● Organizarea științifică a producției, muncii și conducerii — direcție principală de acțiune

DIN multilaterala analiză critică efectuată s-a desprins concluzia că **principala cale de creștere a productivității muncii** la Grupul de șantiere electromontaj-Bacău **o constituie organizarea științifică a producției și a muncii**, în toate direcțiile sale. Pe această bază a fost proiectat un ansamblu de propuneri pentru îmbunătățirea situației existente, cuprinzînd multe elemente de noutate pentru activitatea de construcții-montaj și încadrîndu-se eficient în posibilitățile tehnico-materiale ale întreprinderii. El a ținut cont de dezvoltarea în perspectivă a unității băcăuane și, totodată, a luat în considerare toate căile și rezervele de creștere a productivității muncii identificate în faza de analiză critică.

Astfel, o primă direcție de acțiune a constituit-o **îmbunătățirea concepției de proiectare,** în cadrul ei stabilindu-se ca principale măsuri : extinderea utilizării fundațiilor prefabricate pentru liniile electrice aeriene ; proiectarea stîlpilor din subansamble pentru mărirea capacității de încărcare a mijloacelor de transport ; reducerea tipurilor de stîlpi, a a numărului și greutății celor metalici ; extinderea posturilor de transformare prefabricate din metal și beton.

Numeroase măsuri sînt prevăzute a fi luate în vederea **extinderii gradului de mecanizare și îmbunătățirii tehnologiilor**. De pildă, se preconizează extinderea mecanizării la operațiile de săpare a fundațiilor liniilor electrice aeriene și a șanțurilor, la compactarea pămîntului, la asamblarea și plantarea stîlpilor, la derularea cablurilor subterane. Tehnologiei prefabricării i se acordă, de asemenea, o importanță deosebită, ca și modernizării

● Factorii, căile şi rezervele de creştere a productivităţii muncii pot fi depistaţi numai printr-o minuţioasă analiză critică ● Evantaiul larg de posibilităţi pentru creşterea eficienţei economice implicat de măsurile de organizare ştiinţifică ● Ce înseamnă şi cum se obţine o dublare a productivităţii muncii într-un interval de numai patru ani ? ● De ce este necesară generalizarea rapidă a măsurilor proiectate ?

parcului de utilaje specifice lucrărilor tehnologice. Mecanizarea operaţiilor de încărcare-descărcare şi transporturilor este însoţită de **aplicarea pe scară largă a tehnologiilor noi, moderne de manipulare : paletizare, balotare, containerizare.** Toate acestea impun şi, în acelaşi timp, fac posibilă o îmbunătăţire substanţială a activităţii de depozitare-transport. Este posibilă pe această bază, ca şi prin reanalizarea normelor de consum, **îmbunătăţirea activităţii de aprovizionare tehnico-materială,** în primul rînd, prin mai temeinica fundamentare a planului de aprovizionare, condiţie sine qua non a corelării riguroase a acestuia cu planul de producţie.

Pe planul **organizării ştiinţifice a conducerii** activităţii întreprinderii sînt, de asemenea, prevăzute numeroase măsuri, între care : îmbunătăţirea structurii existente a grupului în ansamblu şi a organelor sale de conducere prin delimitarea precisă, pe baze ştiinţifice, a sarcinilor, competenţelor şi răspunderii ; introducerea prelucrării automate a datelor şi raţionalizarea circuitului informaţional, care să permită luarea deciziilor optime la fiecare nivel ierarhic şi exercitarea unui control eficient. Se preconizează, totodată, aplicarea unui **sistem nou, eficient de conducere,** a unor **metode matematice moderne (drumul critic, teoria firelor de aşteptare, programarea liniară) în activitatea de programare, lansare şi urmărire a lucrărilor de construcţii-montaj.**

În aceeaşi direcţie acţionează şi măsurile de **organizare a muncii** întreprinse. Ele urmăresc, printre altele, asigurarea unei corelaţii optime între capacităţile de producţie şi numărul de salariaţi care le deserveşte, în special prin folosirea judicioasă a personalului tehnic-administrativ şi reducerea numărului de muncitori indirect productivi ca urmare a integrării celor ce deservesc utilajele în echipele de montaj.

Dar, pentru ca organizarea ştiinţifică a muncii să-şi atingă obiectivul de folosire integrală a timpului de lucru a fiecărui muncitor la nivelul capacităţii şi calificării lui, a fost necesar să se acorde o importanţă specială şi **ridicării nivelului tehnic şi cultural al lucrătorilor.** În acest scop, în funcţie de noile condiţii, au fost reactualizate unele măsuri ale programului existent de pregătire a personalului, prevăzîndu-se, printre altele : creşterea numărului celor şcolarizaţi prin cursuri de scurtă durată cu scoatere din producţie ; îmbunătăţirea programelor analitice pentru cursurile de scurtă durată astfel încît acestea să faciliteze în mai mare măsură policalificarea muncitorilor etc.

Nu au fost neglijate nici **măsurile de creştere a cointeresării materiale şi morale a lucrătorilor.** S-a îmbunătăţit astfel **sistemul de normare a muncii şi a fost extins acordul global la peste 90% din activităţi.** S-a acordat o atenţie deosebită creării celor mai bune condiţii de muncă şi viaţă muncitorilor, în special, prin asigurarea unor condiţii optime de cazare, prin extinderea bucătăriilor mobile şi asigurarea transporturilor în condiţii corespunzătoare la şi de la locul de muncă, pregătirii corespunzătoare a lucrărilor şi eşalonarea acestora astfel încît să asigure continuitatea lucrului şi posibilităţi de cîştig pentru muncitori în toate anotimpurile. Stimularea materială şi morală a muncii a fost organic îmbinată cu **dezvoltarea întrecerii socialiste,** urmărindu-se prin aceasta, în afară de creşterea productivităţii muncii, obţinerea unei calităţi superioare a produselor şi lucrărilor **ca** şi reducerea permanentă a cheltuielilor de producţie.

● Eficienţa şi avantajele sistemului propus

ÎMBUNĂTĂŢIREA continuă a organizării conducerii, producţiei şi a muncii joacă rolul principal în descoperirea şi valorificarea rezervelor interne din întreprinderea băcăuană, permiţînd folosirea mai intensă a capacităţilor de producţie, o utilizare mai raţională a forţei de muncă şi, pe această bază, o importantă economisire atît a muncii vii cît şi a celei materializate. Se estimează, de pildă, că implementarea la Grupul de şantiere electromontaj-Bacău a sistemului propus, va permite o **dublare a productivităţii muncii pînă în anul 1977.** Se va realiza totodată un însemnat **spor anual mediu de producţie pe seama creşterii productivităţii muncii, de circa 91 milioane lei,** iar pentru întreaga perioadă 1974—1977 acesta va fi echivalent cu 364 milioane lei. Aplicarea sistemului, în ansamblul său, va permite obţinerea şi a unor importante **economii de forţă de muncă, în medie aproape 300 de muncitori anual.**

● Măsuri de aplicare şi posibilităţi largi de generalizare a soluţiei

STUDIUL pentru creşterea productivităţii muncii la Grupul de şantiere electromontaj-Bacău a fost avizat favorabil pentru aplicare de către comitetul oamenilor muncii şi comisia tehnico-economică din întreprindere. S-a întocmit în acest scop un **program eşalonat pe intervalul 1974—1977, cu termene, sarcini şi responsabilităţi bine precizate.**

Luînd în considerare numeroasele avantaje pe care soluţia propusă le conţine, eficienţa economică ridicată la care ea conduce, ne permitem să semnalăm conducerii unităţii tutelare — Trustul întreprinderilor de electromontaj-Bucureşti — faptul că **majoritatea măsurilor proiectate pot fi generalizate la toate grupurile de şantiere cu profil similar** aflate sub coordonarea sa, bineînţeles prin adaptare la condiţiile concrete ale fiecărei unităţi. De asemenea, se cere subliniat faptul că, în ceea ce priveşte **propunerile legate de tehnologiile de execuţie,** acestea, de îndată ce vor fi adoptate şi de institutele de proiectări, **vor putea fi aplicate de toate unităţile care au în profilul lor activitate de construcţii de reţele şi instalaţii de distribuire a energiei electrice.**

Iulian BADIN

CONCEPTE ● METODE ● TEHNICI

Mecanismul motivaţional al succesului

FIGURA alăturată redă o încercare de reprezentare a mecanismului motivaţiei în procesul de muncă. Modelul propus indică faptul că într-o primă etapă, conducătorul trebuie să edifice pe fiecare dintre colaboratorii săi asupra obiectivelor pe care trebuie să le atingă întreprinderea, să efectueze o comparaţie a posibilităţilor fiecăruia dintre ei cu aceste obiective generale, după care fiecare dintre colaboratori trebuie să fie clarificat asupra efectelor aportului personal la îndeplinirea obiectivelor generale.

În cea de a doua etapă, accentul este pus pe armonizarea perspectivei succesului cu factorii de comportament, care diferă destul de mult de la individ la individ (interes, pasiune, capacitatea de asumare a riscurilor, motivaţie etc.). Colaboratorul trebuie să cunoască bine limita minimă a aportului său personal.

Printre „urmările“, respectiv recompensele aşteptate de colaboratori pentru munca depusă, trebuie reţinute în primul rînd : trăirea personală a rezultatelor efective, recunoaşterea meritelor de către colectiv, încrederea în puterea sa de muncă, satisfacţia acţionînd ca factor motivaţional pentru eforturile viitoare.

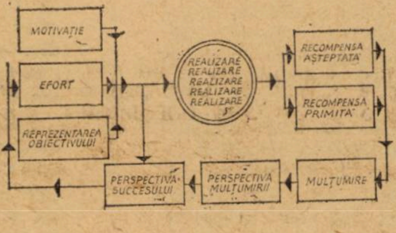

Informaţia şi procesul de muncă

ÎN ULTIMUL TIMP, se răspîndeşte tot mai mult ideea conform căreia luarea deciziei trebuie lăsată celor care înmagazinează cunoştinţele de specialitate dintr-o întreprindere, adică maiştrilor şi lucrătorilor direcţi. Într-un proces cibernetic se compară valorile existente cu cele viitoare şi astfel, prin influenţe reversibile se naşte relaţia de autoreglare. De aici şi necesitatea de a furniza colaboratorilor — maiştri, lucrători direcţi — datele, informaţiile din care să reiasă unde este nevoie de mai multă iniţiativă pentru îmbunătăţirea activităţii. Nivelurile superioare de conducere din întreprinderi au nevoie de informaţii sintetice. Către baza „piramidei“ este nevoie de informaţii detaliate. Deci, se pune problema construirii unui sistem informaţional sintetic pentru conducere, dar mai ales a unui sistem informaţional adecvat, de detaliu pentru muncitori.

Întregul proces de reglare (R) — înfăţişat în modelul cibernetic de autoreglare din figura alăturată — se explică astfel : obiectiv propus pentru viitor (O), luarea deciziei (D), comunicarea prin „feed back“ a situaţiei valorice existente (SVE), precum şi activitatea (A) se vor efectua de către o singură persoană, de exemplu — muncitorul, iar persoana care conduce — maistrul — acţionează doar la stabilirea obiectivului (SO).

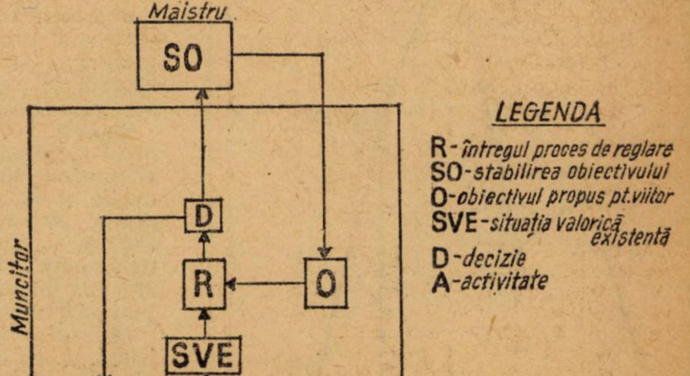
Maistru
SO
D
R
O
SVE
A
Muncitor
LEGENDA
R - întregul proces de reglare
SO - stabilirea obiectivului
O - obiectivul propus pt. viitor
SVE - situaţia valorică existentă
D - decizie
A - activitate

Modelul cibernetic de autoreglare

DEZBATERE „R.E."

IRIGAȚIILE — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A PROGRAMULUI JUDEȚEAN DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE

EFORTUL social — continuu și intens — investit în extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare constituie una din premisele esențiale ale înfăptuirii programului complex de creștere a producției agricole. În acest sens, un prim rezultat care concretizează politica partidului nostru dusă în domeniul îmbunătățirilor funciare îl reprezintă faptul că în perioada 1950—1974 suprafața amenajată pentru irigat urmează să crească de circa 35 de ori: de la 42,5 mii ha la aproape 1,5 mil. ha (preliminat la sfîrșitul acestui an).

Importanța înfăptuirii prevederilor programului național de îmbunătățiri funciare a fost reafirmată, cu toată vigoarea, în documentele adoptate la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste din 27 februarie — 1 martie 1974, unde s-a arătat că trebuie să se facă totul pentru ca întregul program de irigații, prevăzut pentru acest cincinal, să fie realizat necondiționat. *Totodată, tovarășul* Nicolae Ceaușescu *arăta în cuvîntarea ținută la Conferința lucrătorilor din agricultură că:* „In anii 1974—1975 trebuie să se pună în funcțiune cel puțin 700 mii hectare irigate, astfel încît să se ajungă la o suprafață totală de două milioane hectare".

Dată fiind necesitatea îndeplinirii acestei sarcini într-o perioadă scurtă de timp, precum și rolul pe care această suprafață îl va avea în creșterea producției agricole, redacția noastră a organizat o dezbatere, cu sprijinul Comitetului județean Constanța al P.C.R., la care au participat cadre de conducere și specialiști din unități de proiectare, execuție și exploatare a sistemelor de irigații din județ. Redăm, în continuare, o sinteză a discuțiilor axată pe ideea adoptării unor soluții noi în stadiul de proiectare a noilor sisteme, mai eficiente. În acest context, specialiștii au luat în discuție și posibilitatea modernizării sistemelor amenajate pentru creșterea operativității în exploatare.

AU PARTICIPAT:

ing. **Gheorghe ANGHEL,** membru în Consiliul județean Constanța de Control muncitoresc al activității economice și sociale; ing. **Bruno ANGELO,** directorul Oficiului de îmbunătățiri funciare; ing. **Ion CHIRIAC,** directorul Intreprinderii de exploatare și întreținere a lucrărilor de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor; **Onesim CUCIUREANU,** inginer șef la C.A.P. Comana; ing. **Ion DUMITRESCU,** directorul Trustului de construcții pentru îmbunătățiri funciare; ing. **Gh. NICA,** director general adjunct la Direcția generală județeană Constanța pentru agricultură, industria alimentară și ape; dr. ing. **Petre TOMOROGA,** directorul Stațiunii experimentale pentru culturi irigate Valul lui Traian; ing. **Marin TUDORAN,** directorul Trustului I.A.S., ing. **Filimon SOTIR,** vicepreședinte la Uniunea județeană Constanța a cooperativelor agricole de producție; ing. **Victor ZGLOBIU,** directorul I.A.S. Medgidia.

Dezbaterea a fost condusă de Gheorghe TRANDAFIR, secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R., președintele Consiliului județean de Control muncitoresc al activității economice și sociale.

● Recolta depinde în tot mai mare măsură de modul cum funcționează sistemul de irigații

ÎN ULTIMII ani, în județul Constanța, recolta depinde în tot mai mare măsură de modul cum funcționează sistemele de irigații. Concluzia este susținută de cifre: **circa 40% din suprafața arabilă a județului este irigată.** Pentru perioada imediat următoare, pînă în 1976 se prevede extinderea irigațiilor cu încă 80 000 ha, astfel că se va ajunge ca circa 60% din suprafața arabilă să fie irigată. Numeroase unități agricole, de stat și cooperatiste, irigă încă de pe acum în proporție de 100% suprafața de care dispun.

Așa cum s-a arătat în timpul dezbaterii, realizarea complexului de irigații Carasu **a însemnat o cotitură importantă în viața economică și socială a județului. In prezent o singură unitate agricolă, cum este I.A.S Dorobanțu, deține tot atîta suprafață irigabilă cît exista în 1967 în tot județul.** (În 1967 erau circa 10 000 ha irigate în județ.)

Importanța economică a fondurilor investite în amenajarea irigațiilor este pusă în evidență de faptul că mărimea acestora — în cazul județului Constanța — este depășită numai de suma investițiilor alocate pentru dezvoltarea și sistematizarea litoralului și de cele alocate pentru extinderea portului Constanța. Ca ordin de mărime a investițiilor — după irigații — urmează fondurile alocate pentru extinderea șantierului naval Constanța.

Sub acest aspect, pentru agricultura județului Constanța, IRIGAȚIILE REPREZINTĂ PROBLEMA NR. 1.

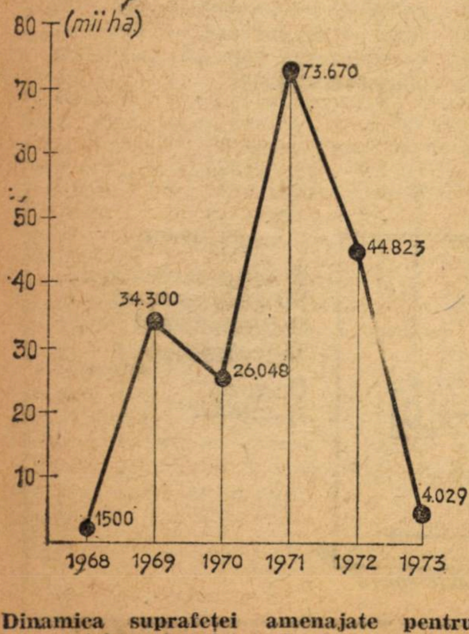

Dinamica suprafeței amenajate pentru irigat în sistemul Carasu.

● Sistemul Carasu — la întreaga capacitate

PRIMA ETAPĂ a procesului de realizare a unui sistem de irigații — PROIECTAREA — a fost dezbătută pe larg. Importanța întocmirii unor proiecte economice raționale a sistemelor de irigații, potrivit exigențelor specialiștilor, trebuie să fie privită sub diferite aspecte și anume:

- programul național de îmbunătățiri funciare prevede ca suprafața irigabilă a țării noastre să ajungă la 3 mil. ha în 1980, ceea ce înseamnă că numeroase proiecte se întocmesc și se avizează acum;
- în județul Constanța urmează să se execute încă două sisteme de irigații — Topalu și Sinoe —, astfel că proiectele pot fi îmbunătățite prin adoptarea unor noi soluții tehnice și economice în acest stadiu:
- o serie de soluții noi, luate în considerare la proiectele aflate în curs de execuție pot fi adaptate și la sistemele de irigații amenajate. Asupra acestui aspect s-a insistat în mod deosebit.

Suprafața amenajată pentru irigat în județul Constanța este de circa 192 000 ha și cuprinde 80 cooperative agricole de producție și 21 unități agricole de stat. Această suprafață amenajată cuprinde 10 sisteme și peste 100 stații de pompare și repompare; darea în exploatare a celor 192 mii ha irigate a însemnat un important efort financiar.

Din cele 192 000 ha amenajate pentru irigat, peste 184 000 sînt cuprinse în complexul Carasu. Înainte de proiectarea acestui sistem, în țara noastră n-a existat o experiență bogată privind realizarea unor sisteme mari de irigații, cum este cel de la Carasu — cel mai mare din țară și primul dintre sistemele mari aflate în stadiu de finalizare. Deși în cursul execuției și, mai tîrziu, în faza de exploatare s-au ivit unele nepotriviri în legătură cu rezolvarea problemelor de ordin constructiv și în special în ce privește exploatarea mai eficientă a amenajărilor, sectorul de proiectare și executantul au adus unele îmbunătățiri sistemului inițial proiectat. Astfel, **un sistem amenajat nu mai este privit ca un sistem rigid, care ridică probleme din ce în ce mai mari datorită cerințelor noi față de randament, productivitate, operativitate într-o perioadă mai îndelungată de exploatare. Concepția nouă privind perfectibilitatea continuă a unui sistem,** cum este sistemul Carasu, **determină continuitatea activității de colaborare dintre proiectant, constructor și beneficiar și modifică, uneori în mod esențial, condițiile de exploatare a acestuia.**

Spre exemplu, una din deficiențele constatate în perioada de exploatare a constituit-o neevacuarea surplusului de apă din sistem. Atît în faza de proiect cît și în cea de execuție s-a mers prea teoretic în privința aprecierii debitelor de reglare și a celor integrale din care cauză surplusul de apă a apărut — în fapt — ulterior. Ca urmare, în cursul acestui an urmează să se execute circa 20 de bazine de condensare în sistem, numărul acestora urmînd să crească în anii următori.

● Se impune îmbunătățirea parametrilor funcționali ai instalațiilor

PROIECTAREA și execuția sistemelor de irigații din județul Constanța s-au realizat după tehnologii moderne, tehnologii cunoscute mai bine însă în perioada de exploatare. Astfel, conducerea apei în proporție de 70% prin conducte îngropate și automatizarea proceselor din instalațiile de pompare constituie realizări tehnice dintre cele mai importante, practicate încă pe scară largă în tehnica mondială a irigațiilor. Aici se adaugă și experiența acumulată de cadrele care conduc acest sistem vast în cei 4—5 ani de la darea în funcțiune a primelor suprafețe irigate și pînă astăzi cînd funcționează la întreaga capacitate. **Această**

experiență a întărit însăși încrederea specialiștilor din unitățile agricole în irigații ceea ce face ca în viitor sistemele să fie exploatate mai deplin și în condiții tot mai bune. Efectele economice — favorabile — și încrederea tot mai mare acordată sistemelor de irigații a făcut ca în unitățile agricole — de stat și cooperatiste — să se formeze un nucleu, **nu la nivelul necesarului,** dar un nucleu capabil să se dezvolte și să stăpînească cu pricepere instalațiile complexe.

Alături de proiectare și de asigurarea cu cadre, metodele de amenajare determină gradul de utilizare a capacității de udare a sistemelor de irigații. Astfel, deși transportul apei prin jgheaburi poate fi apreciată ca o metodă foarte eficientă, **care duce la menținerea unor suprafețe mai mari de teren în circuitul agricol** decît alte metode și la executarea unui volum redus de lucrări de întreținere totuși, în timpul exploatării, datorită unor condiții apreciate de specialiști ca obiective, avantajele enumerate sînt mult diminuate. Astfel, fundația pe care s-a realizat construcția jgheaburilor, care în contact cu apa se tasează și deci deformează lucrările executate, precum și elementele constructive ale jgheaburilor — dimensionate insuficient — determină efectuarea unor lucrări suplimentare de corectare și modernizare. De aceea, se fac încercări pentru introducerea unei metode superioare de rostuire a îmbinărilor cu materiale care să asigure o elasticitate mai bună și o rostuire cît mai perfectă pentru a evita pierderea apei.

Dintre preocupările actuale ale specialiștilor în domeniul irigațiilor din județul Constanța, care se impun a fi avute în vedere la întocmirea noilor proiecte, o constituie și **perfecționarea metodei de irigații prin aspersiune cu agregate termice de pompare — staționare sau semistaționare.** În primul rînd, dificultatea care se ridică în timpul exploatării, legată de această metodă, constă în discordanța între realizarea unor lucrări de bază de mare tehnicitate, cum sînt stațiile de pompare mari, ca cele de la Basarabi, Poarta Albă, și Kilometrul 18 și instalațiile fragile constituite din agregatele termice de pompare (staționare sau semistaționare). Dificultățile survenite în timpul exploatării acestor agregate sînt legate atît de necesitatea asigurării unui număr mare de lucrători, cît și de depanarea unor defecțiuni inerente în timpul exploatării pe o suprafață de aproape 200 000 ha, de aprovizionarea cu carburanți și lubrifianți etc. Cu alte cuvinte, apare o discordanță destul de mare între gigantismul instalațiilor de pompare și dificultățile produse de microstațiile de pompare din teren. Acum subliniau însă participanții la dezbatere, deși cheltuielile de investiții par a fi avantajoase în cazul acestei metode, folosită în prezent, totuși **cheltuielile anuale de exploatare sînt mai ineficiente decît dacă s-ar fi realizat irigarea prin aspersiune cu stații electrice centralizate.** De aceea, în prezent, aceasta este apreciată a fi principala dificultate în exploatarea mai eficientă a subsistemelor de irigații din județul Constanța, îndeosebi pentru faptul că impune **asigurarea unui număr impresionant de mecanici care să mînuiască aceste motopompe.**

În cazul sistemelor de irigații, pe lîngă exploatarea lor hidrotehnică se poate vorbi și de o exploatare agricolă. De aceea, în județul Constanța se desfășoară o acțiune de îmbunătățire a parametrilor funcționali ai instalațiilor, cum este înlocuirea stăvilarelor cu acționare manuală cu stăvilare prin acționare hidraulică, ceea ce duce la o asigurare mai bună nivelelor necesare de apă din canale, în folosul agriculturii, și la încadrarea unui număr mare de lucrători în alte activități agricole.

Economii efective...

...de combustibil. — Un loc important în cursul dezbaterii l-a ocupat și problema economisirii energiei electrice menționîndu-se că **economia va fi cu atît mai mare cu cît însuși proiectantul va prevede soluții mai economice.** Astfel, în perioada de vară, Întreprinderea județeană de exploatare și întreținere a lucrărilor de îmbunătățiri funciare este principalul consumator de energie electrică din județ, ceea ce a determinat inițierea unor studii — în colaborare cu institute de specialitate — pentru adoptarea unor soluții care să conducă la economisirea de energie electrică în timpul funcționării stațiilor de pompare. **Aplicarea a două dintre studiile menționate,** care prevăd îmbunătățiri funcționale și constructive a instalațiilor de apă, **a dus la reducerea consumului de energie electrică cu circa 20% față de cel inițial.**

...și de apă. — Sporirea eficienței cu care sînt exploatate sistemele de irigații este influențată în mod direct de randamentul cu care funcționează acestea. Or, pe lîngă pierderile inerente în canale și chiar în parcela irigată stabilite prin documentații, importante pierderi de apă au loc și datorită unor greșeli de proiectare, de execuție. De aceea **participanții la dezbatere au revenit frecvent asupra problemei impermeabilizării canalelor** apreciind că eșalonarea execuției acestei lucrări n-a ținut seama de unele realități, ceea ce poate fi corectat însă prin măsuri energice. Astfel, **impermeabilizarea canalelor pe o suprafață de circa 160 mii ha,** neafectată de tasări puternice, **putea să se efectueze odată cu lucrările de bază** fără a se aștepta o așa-zisă etapă a doua a realizării lucrărilor de impermeabilizare în întregul complex. La nivelul unui an, efectuarea la timp a acestei lucrări ar fi însemnat o importantă economie de apă. De aceea, în locul soluției ca această importantă lucrare să se efectueze în perioadele scurte, cînd nu se irigă, sînt de preferat acelea care prevăd impermeabilizarea canalelor în timpul executării lucrărilor de bază.

Dezbatere consemnată de

Ion MANEA

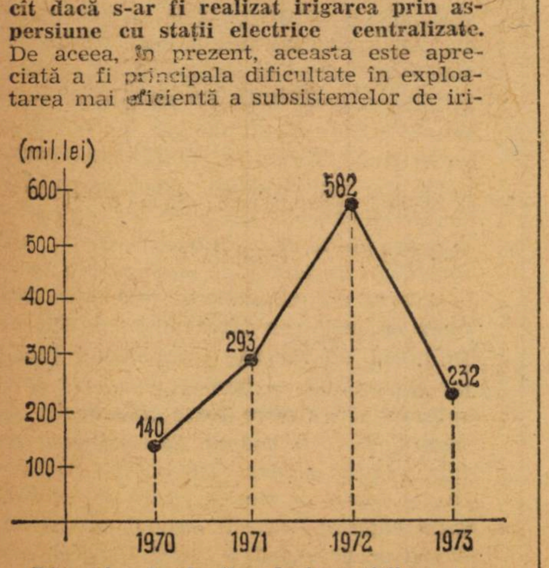

Dinamica fondurilor de investiții pentru irigații — din fonduri centralizate și necentralizate — în județul Constanța (mil. lei).

Extinderea suprafeței amenajate pentru irigat în județul Constanța s-a realizat prin investirea unor importante fonduri bănești. În numai 7 ani s-a ajuns ca peste 40% din suprafața intreprinderilor agricole de stat să fie amenajată pentru irigat; în ce privește cooperativele agricole, suprafața irigabilă reprezintă peste 34% din suprafața lor arabilă.

Din cele peste 100 unități agricole socialiste, cuprinse în perimetrul irigabil, 10 intreprinderi agricole de stat dispun de o suprafață amenajată pentru irigat care reprezintă 82-100% din suprafața lor agricolă. De asemenea, din cele 80 cooperative agricole, 50 au suprafața arabilă amenajată pentru irigat cuprinsă între 50-100% (vezi harta).

În aceste unități — de stat și cooperatiste — în ultimii ani a survenit o importantă mutație calitati[illegible] **velul producției agricole ca și randamentul pămîntului depind în mai mică măsură de condițiile naturale, factorii de producție, în ansamblul lor, fiind dirijați cu ajutorul tehnicii moderne.** Pe lingă o producție agricolă ridicată, sistemele de irigații asigură stabilitatea — la un nivel ridicat — a indicatorilor de eficiență în avantajul unităților agricole și a agricultorilor.

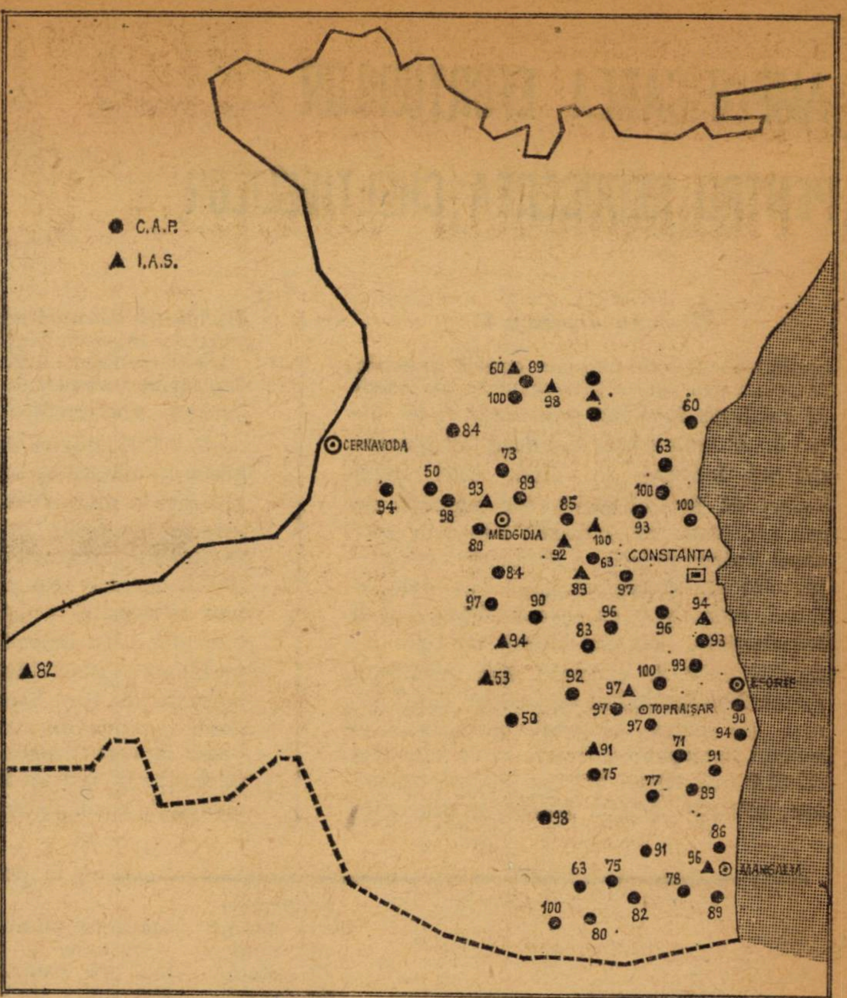

Extinderea irigațiilor a determinat și alte mutații, nu mai puțin importante. În primul rînd, a influențat concepția specialiștilor în ce privește zonarea producției agricole. Astăzi, pe lîngă culturile cerealiere, tradiționale în județul Constanța, dintre care unele își restrîng arealul (de ex. grîul), s-a introdus pe scară largă cultura cartofului (circa 2 000 ha), s-a extins cultura viței de vie în regim intensiv, a sporit suprafața cultivată cu sfeclă de zahăr și cea cultivată cu furaje (lucernă, sfeclă furajeră etc.). Introducerea pe scară largă a irigațiilor a modificat ponderea participării județului la constituirea fondului centralizat de produse agricole.

Pe plan social se poate vorbi de o creștere puternică a detașamentului muncitorilor calificați care lucrează în agricultura județului, de sporirea veniturilor lucrătorilor din agricultura socialistă, de creșterea gradului de urbanizare. Toate acestea se datoresc politicii consecvente de introducere pe scară largă a progresului tehnic într-una din ramurile de bază ale economiei naționale — agricultura.

AMPLIFICAREA EFORTURILOR PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR

(Urmare din pag. 7)

analiza datelor de mai sus, constă în aceea că *unele din aceste întreprinderi au reușit să realizeze încă din trimestrul I. un nivel de cheltuieli mai mic decît cel planificat pe întregul an,* cum este cazul Uzinei de mașini grele, sau aproape de cel planificat pe întregul an, cum este cazul Întreprinderii „Policolor“, ceea ce permite aprecierea că, pînă la finele anului, economiile ce se vor obține vor fi substanțiale. Succesul obținut de Uzina de mașini grele, de exemplu, este rezultatul aplicării programului de măsuri, care, numai pe seama creșterii productivității muncii, cuprinde obiective cu o eficiență de 25,7 mil. lei pe întregul an. De asemenea, măsurile pentru reducerea consumurilor de materiale și îmbunătățirea structurii producției asigură realizarea unor economii în valoare de peste 13 mil. lei. Un număr de 17 întreprinderi din cele 58 cuprinse în analiză au înregistrat depășiri de cheltuieli care au influențat negativ nivelul de cheltuieli pe întregul municipiu cu 1,3% ; dintre acestea am ales cinci unități, pe care le prezentăm în tabelul de mai jos.

— în procente —

Denumirea întreprinderii	Reducerea chelt. planif. pe anul 1974 față de nivelul realizat în 1973	Reducere planif. în trim. I față de realiz. din anul 1973	Depășiri înregistrate în trim. I față de plan
1	2	2	4
Întreprinderea de cabluri și mat. electroizolante	6,2	3,2	7,4
„Acumulatorul“	11,1	3,8	11,3
Întreprinderea mecanică de utilaj chimic	6,1	13,9	22,2
„Danubiana“	4,6	2,5	2,8
„Abatorul“	6,1	0,8	1,5

Reiese din tabel că, la cele cinci întreprinderi, se impune luarea unor măsuri hotărîte în găsirea și valorificarea de rezerve interne care să permită realizarea nivelului planificat de cheltuieli.

Sînt și cazuri cum ar fi la unitățile : Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante și „Acumulatorul“, unde, în stabilirea nivelului de cheltuieli planificate pe anul 1974, nu s-a ținut pe deplin seama de consumurile impuse de standardele în vigoare și modificările intervenite în prețurile de aprovizionare a unor materiale, astfel că măsurile stabilite și aplicate de întreprinderile în cauză nu au asigurat pînă la această dată condiții de realizare a sarcinilor planificate.

La Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, depășirea mare a cheltuielilor planificate a fost generată de cheltuielile neeconomicoase provenind din penalitățile plătite ca urmare a încălcării disciplinei contractuale și din dobînzile aferente împrumuturilor restante.

Întreprinderea „Danubiana“ datorează depășirile înregistrate într-o măsură importanța cheltuielilor neeconomicoase.

La aceste întreprinderi, cît și la altele aflate în aceeași situație, se impune o amplificare a eforturilor pe linia mobilizării tuturor resurselor în vedereea reducerii cheltuielilor, precum și un sprijin substanțial și operativ din partea organelor tutelare în ceea ce privește rezolvarea problemelor care depind de acestea. Privind problema pe ansamblul industriei, se poate constata că, spre deosebire de anii precedenți, conducerile întreprinderilor au procedat la repartizarea mai judicioasă pe trimestre a sarcinilor de producție și de cheltuieli, cazurile de natura celor menționate mai sus fiind determinate de stabilirea unui nivel de cheltuieli necorelat cu ceilalți indicatori de plan. Așa este cazul întreprinderilor : „Abatorul“, „Antrefrig“, „Acumulatorul“, „Cabluri și Materiale Electroizolante“, „Autobuzul“ și altele.

● Un experiment cu bune rezultate: bugetele de cheltuieli pe secții și compartimente

O PROBLEMĂ deosebit de importantă în realizarea indicatorilor de cheltuieli planificate la 1000 lei producție marfă o constituie îmbunătățirea sistemului informațional de urmărire pe parcursul executării a cheltuielilor efective și sesizarea operativă a factorilor care generează depășiri de cheltuieli în vederea prevenirii și lichidării lor. *În organizarea actuală a sistemului informațional, conducerile întreprinderilor reușesc să cunoască cheltuielile efective, abia după definitivarea postcalculului — după 15—20 zile de la expirarea perioadei — deci cînd, practic, nu se mai poate acționa decît cel mult pentru perioadele următoare.* În vederea găsirii unor metode mai operative de urmărire a cheltuielilor, la un număr de 15 întreprinderi se experimentează introducerea unor bugete de cheltuieli pe secții și compartimente de lucru, prin defalcarea din prețul de cost al întreprinderii, a sarcinilor ce revin acestora și antrenarea lor în angajarea cheltuielilor în limita nivelelor planificate.

Unele întreprinderi au reușit să repartizeze atît cheltuielile directe cît și cele indirecte și să instituie un sistem operativ de urmărire, care le va permite să cunoască și să acționeze eficient în cazurile unor depășiri ce se ivesc pe parcursul execuției. Este adevărat că aceste întreprinderi, cum este cazul unităților : „Danubiana“, Întreprinderea de cinescoape și Fabrica de stofe de mobilă, au o producție mai omogenă, cu o gamă sortimentală de materiale mai restrînsă, cicluri scurte de fabricație și alte condiții care le permit să urmărească, cu ajutorul unei evidențe tehnic-operative simple, evoluția prețului de cost.

Alte întreprinderi, cum este cazul Întreprinderii de cabluri și materiale electroizolante, „Autobuzul“, „Semănătoarea“, Uzina de pompe, „Electroaparataj“ etc., au procedat la defalcarea pe secții și compartimente numai a cheltuielilor indirecte, instituind, totodată, un regim de verificare exigentă a operațiunilor de lansare în fabricație a comenzilor, eliberarea din depozit a materialelor, utilizarea forței de muncă etc., astfel ca acestea să se încadreze în normele aprobate și, în consecință, să se prevină eventualele depășiri. Totodată, aceste întreprinderi au instituit un control sever al derogărilor în cazurile cînd procesul de producție trebuie să se realizeze în alte condiții decît cele normate. Ambele metode, deși se află într-o fază incipientă, de experimentare, au dat rezultate pozitive, mai ales în cazul întreprinderilor ale căror sarcini de plan au fost judicios stabilite prin asigurarea condițiilor de realizare a nivelului cheltuielilor și al celorlalți indicatori de plan.

Întrucît această problemă interesează toate întreprinderile, considerăm imperios necesar ca, în funcție de specificul fiecărei unități, ținînd seama de rezultatele obținute de cele 15 întreprinderi aflate în experimentare, să se îmbunătățească sistemele proprii de informare, elaborîndu-se metode pentru urmărirea operativă a prețului de cost.

Așa cum este cunoscut, stabilirea și realizarea nivelului planificat al cheltuielilor de producție trebuie privite, în primul rînd, ca o problemă de eficiență economică. Există, din păcate, la unele cadre de conducere din întreprinderi și centrale industriale și păreri potrivit cărora prețul de cost — planificarea și realizarea acestuia — ar reveni ca sarcină numai organelor financiar-contabile din unități. O astfel de concepție este de natură să îngusteze gama posibilităților de mobilizare a rezervelor din întreprinderi, preocuparea factorilor de execuție și decizie pentru reproiectarea produselor, introducerea de noi tehnologii de fabricație, optimizarea proceselor de aprovizionare și desfacere, mai buna organizare a producției și a muncii. De aceea, credem că — așa cum a rezultat din analiză — *trebuie depus un efort substanțial de către toate colectivele de muncă, de toate cadrele de conducere din întreprinderi pentru găsirea celor mai potrivite forme și metode care să permită intervenții eficiente în scopul închiderii canalelor de risipă și slabă gospodărire, dimensionarea judicioasă, reală a cheltuielilor în raport cu nevoile impuse de realizarea planului*

Puncte de vedere

CRITERII DE APRECIERE A EFICIENȚEI ECONOMICE

1. Sistem unitar de indicatori pentru aprecierea eficienței economice.

În literatura noastră economică criteriile de apreciere a eficienței activității economice constituie una din cele mai controversate probleme. După părerea noastră, **aprecierea de ansamblu a eficienței activității economice nu se poate face decît cu ajutorul unui sistem de indicatori în cadrul căruia locul central trebuie să-l ocupe venitul național.** Acest lucru se impune din mai multe motive. În primul rînd, venitul național constituie indicatorul care reflectă în modul cel mai concludent măsura în care sînt valorificate resursele materiale și umane ale societății. În al doilea rînd, venitul național constituie izvorul satisfacerii nevoilor de consum ale populației și sursa de bază pentru asigurarea dezvoltării forțelor de producție ale țării. În al treilea rînd, maximizarea volumului venitului național în raport cu cheltuielile de muncă vie și materializată, în condițiile stabilirii unei corelații optime între fondul de acumulare și fondul de consum, reprezintă una din preocupările de bază în elaborarea și fundamentarea planurilor de dezvoltare economico-socială și a prognozelor pe termen lung.

Pronunțîndu-ne în favoarea așezării venitului național la baza sistemului de indicatori pentru aprecierea eficienței economice avem în vedere și faptul că **în condițiile complexității din ce în ce mai mari a procesului reproducției lărgite, a diversității formelor de evaluare a rezultatelor economice și a eforturilor făcute pentru obținerea acestora, eficiența nu poate fi judecată prin prisma unui singur indicator, indiferent de puterea de sinteză a acestuia.** Secondarea venitului național și de alți indicatori care exprimă diferite laturi ale eficienței apare necesară tocmai pentru a da posibilitatea caracterizării multilaterale, din diferite unghiuri de vedere a corelației efect/efort, a tendințelor de durată care se manifestă și a factorilor de influență.

Sistemul de indicatori trebuie să asigure nu numai, și nu în primul rînd, constatarea unei situații de fapt, a unei anumite tendințe în evoluția eficienței economice, ci să permită o intervenție activă a factorilor de conducere, încă din etapa de elaborare și fundamentare a deciziilor, astfel încît dezvoltarea economică să fie orientată spre obținerea unei eficiențe maxime în condițiile date. Din aceste motive ierarhizarea indicatorilor, în funcție de puterea lor de sinteză și informare, prezintă o mare însemnătate pentru activitatea de conducere a economiei naționale.

2. Ritmul de creștere a venitului național, expresie sintetică a eficienței activității economice.

În aprecierea eficienței activității economice considerăm că locul central ar trebui să-l ocupe **ritmul de creștere a venitului național,** care — așa după cum se consideră aproape în mod unanim în literatura economică — constituie unul din parametrii de bază, după care se apreciază eficiența și dinamismul creșterii economice a țării.

Ritmul de creștere a venitului national reprezintă o chintesență a aportului pe care îl aduc resursele suplimentare — materiale și de muncă — atrase în procesul de reproductie lărgită precum și a progreselor înregistrate pe linia sporirii eficienței cu care sînt utilizate resursele existente la un moment dat la dispoziția societății.

Evaluarea eficienței folosirii resurselor suplimentare atrase în circuitul producției se poate face prin raportarea sporului total de venit național din anul curent față de anul precedent — sau față de anul luat ca bază — la volumul total al acumulării productive, obținîndu-se **sporul de venit național ce revine la un leu acumulare productivă.** Cu cît acest spor este mai mare, cu atît se poate considera că eficiența acumulării productive este mai ridicată. Mărimea absolută a sporului de venit național este determinată nu numai de cuantumul acumulării productive, ci de însăși eficiența utilizării acestuia, de destinația pe ramuri a părții din venitul național alocată pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, ca și de proporția în care acesta se materializează în fonduri fixe sau în creșterea stocurilor, respectiv a mijloacelor circulante ; cu cît ponderea acumulării care se materializează în fonduri fixe este mai mare cu atît posibilitățile de a obține un ritm mai înalt de creștere a venitului național, sînt mai ridicate.

O contribuție majoră la realizarea unei creșteri rapide a venitului național o aduc investițiile productive. Această contribuție se poate aprecia ca și în cazul acumulărilor, prin raportarea sporului total de venit față de anul precedent, la volumul total al investițiilor productive, obținîndu-se **sporul de venit național ce revine la un leu investiții.** Întrucît cele arătate cînd s-a examinat eficiența acumulării, sînt în majoritatea lor valabile și în cazul investițiilor nu vom mai insista asupra lor.

Eficiența economică poate fi analizată și prin prisma sporului de venit net al societății (acumulări bănești) **care revine la un leu investiții,** indicator cu ajutorul căruia se poate determina perioada de timp în care societatea își recuperează fondurile afectate pentru investiții din venitul net suplimentar obținut ca urmare a acestora.

În ce privește eficiența noilor fonduri fixe puse în funcțiune, **acesta se poate calcula ca și în cazul indicatorilor examinați anterior, prin raportarea sporului de venit național față de anul precedent, respectiv anul de bază, la sporul de fonduri fixe.** În mod asemănător se determină și sporul de venit național, respectiv producție sau venit net al societății, care revine la un leu spor fonduri totale de producție, precum și sporul total de venit național ce revine la un leu spor total al fondurilor de producție și al fondului de salarii al lucrătorilor din producția materială.

3. Venitul național și producția netă, indicatori de bază pentru determinarea eficienței activității economice.

Sistemul de indicatori pentru aprecierea eficienței economice nu se poate rezuma numai la indicatorii care exprimă într-o formă sau alta eficiența utilizării resurselor suplimentare destinate asigurării reproducției lărgite, aportul acestora la creșterea venitului național. El trebuie completat cu **indicatori ce arată eficiența cu care sînt folosite resursele totale angrenate în procesul producției materiale.** Acest lucru se impune cu atît mai mult cu cît — așa după cum subliniam anterior — o parte din plusul de rezultate se datorește utilizării mai bune a resurselor existente la un moment dat la dispoziția societății.

În cadrul acestui grup de indicatori un loc important îl ocupă **venitul național care revine la un leu — 100 sau 1 000 lei — fonduri fixe, sau fonduri de producție și fond de remunerare.** Dacă la nivelul economiei naționale și al ramurilor producției materiale determinarea venitului național și aprecierea pe această bază a eficienței fondurilor de producție, a utilizării resurselor de muncă nu întîmpină greutăți, la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor acest lucru nu era posibil pînă în prezent întrucît în sistemul de planificare a activității lor se utiliza producția globală, indicator care are un conținut diferit de cel al venitului național.

Începînd cu acest an, **prin introducerea producției nete ca indicator de plan, se dă posibilitatea calculării producției nete ce revine la un leu fonduri de producție, a productivității sociale a muncii etc., și se creează condiții pentru judecarea, pe baza unor indicatori cu un conținut apropiat, a eficienței atît pe ansamblul economiei cît și pe ramuri și întreprinderi.**

Desigur, în examinarea eficienței este utilă folosirea în continuare a indicatorilor care arată mărimea producției globale, respectiv a producției-marfă care revine la un leu fonduri fixe sau fonduri de producție.

Fără să constituie scopul nemijlocit al producției, societatea noastră socialistă este direct și în gradul cel mai înalt interesată în obținerea unui venit net — a unor acumulări bănești — cît mai mare, care constituie după cum se știe sursa de bază a dezvoltării și modernizării forțelor de producție și un mijloc de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Privită din acest punct de vedere, eficiența utilizării fondurilor se poate analiza după **mărimea venitului net al societății care revine la un leu fonduri fixe, respectiv fonduri de producție.**

Eficiența economică depinde considerabil și de gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor și resurselor de energie primară care se pot aprecia în bună măsură prin **determinarea valorii producției nete, a producției globale sau marfă realizată dintr-o unitate de materie primă supusă prelucrării, respectiv energie primară consumată.** În această privință un rol hotărîtor îl are însă și structura producției.

Aprecierea eficienței activității economice nu se poate limita numai la resursele materiale, ci trebuie să cuprindă toți **factorii angrenați în procesul producției sociale, inclusiv forța de muncă.** Eficiența folosirii forței de muncă ocupate în producția materială se mășcară în general prin nivelul și ritmul de creștere a productivității muncii.

Desigur că aprecierea eficienței activității economice nu se poate rezuma la un singur stadiu al reproducției, ci **trebuie să îmbrățișeze acest proces în întregul său, deoarece finalitatea producției este confirmată numai atunci cînd ceea ce s-a produs corespunde unor cerințe reale, intră în sfera consumului productiv sau neproductiv.** Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît se mai întîlnesc cazuri cînd deși produsele au fost „vîndute“ către unitățile comerciale, au intrat în sfera schimbului, și deci întreprinderile producătoare au încasat contravaloarea lor, au realizat venitul net cuprins în prețuri, mărfurile respective nu pot fi desfăcute către populație, sînt stocate în comerț. Evident, în acest caz avem de-a face cu o realizare scriptică a valorii produselor și nu cu una efectivă.

Cornel IUGA

POSIBILITĂŢI DE STRUCTURARE ÎN PERSPECTIVĂ A EXPORTULUI ROMÂNESC DE MAŞINI

ATINGEREA unui nivel economic caracteristic ţărilor industrial dezvoltate — obiectiv pe care ţara noastră urmează să-l realizeze într-un viitor previzibil — presupune evoluţii cantitative, calitative şi structurale ale producţiei şi comerţului exterior cu maşini şi utilaje, de natură să apropie structura şi caracterul economiei României de cele ale ţărilor avansate şi să încadreze corect această ramură în echilibrul general al economiei naţionale.

Printre multiplele condiţii ale realizării acestei cerinţe este şi aceea a efectuării unui export de maşini şi utilaje care să echilibreze importul (care va creşte în mod necesar) şi care să valorifice în condiţii de eficienţă maximă materia primă furnizată de creşterea producţiei siderurgice şi mîna de lucru din ce în ce mai numeroasă şi mai calificată pe care o va genera procesul de urbanizare.

Importurile de maşini şi utilaje ale unor ţări ca S.U.A., Anglia, R. F. Germania, Franţa, au crescut puternic în ultimii ani constituind unul dintre cele mai spectaculoase, mai interesante şi mai semnificative fenomene economice ale acestei perioade (importul de maşini şi utilaje al ţărilor capitaliste dezvoltate a crescut de la 14,5 miliarde $ în 1960 la 68,4 miliarde $ în 1971). Este greu de presupus că există tipuri sau tipodimensiuni de maşini sau utilaje oferite în prezent pe piaţa mondială, pe care industriile S.U.A. şi R. F. Germania să nu le poată asimila. Explicaţia este alta. În cadrul tendinţei de specializare, care accentuează diviziunea internaţională a muncii în domeniul construcţiilor de maşini, producţia fiecărui stat se orientează lent dar sigur, în funcţie de capacitatea tehnologică şi de posibilităţile sale specifice — către acele maşini şi utilaje cu care poate valorifica cel mai eficient experienţa de fabricaţie acumulată şi potenţialul disponibil.

Pentru perspectiva exportului de maşini şi utilaje al României, considerăm că efectul cel mai important al adîncirii specializării internaţionale este acela că acest fenomen îi va crea posibilităţi potenţiale din ce în ce mai mari de a se încadra în diviziunea internaţională a muncii în acest domeniu şi de a găsi sectoare, în care să realizeze competitivitatea necesară lărgirii prezenţei sale pe piaţa internaţională. Structura actuală a acestui export derivă din faptul că dezvoltarea producţiei industriei româneşti constructoare de maşini în ultimele două decenii a trebuit să se axeze în primul rînd pe produse relativ mai uşor asimilabile şi de importanţă primordială pentru dotarea economiei naţionale.

● Tendinţe ferme în evoluţia cererii pe piaţa mondială

ODATĂ cu intrarea în noua etapă în care ne aflăm în prezent şi anume aceea în care se pune în mod acut problema întăririi prezenţei pe piaţa externă în calitate de exportatori de maşini şi utilaje, reţine atenţia constatarea că exportul românesc de maşini şi utilaje nu a evoluat ca structură în acelaşi sens cu evoluţia cererii pe piaţa externă.

Cea mai pregnantă manifestare a tendinţelor de modificare structurală în cererea externă de maşini şi utilaje a fost creşterea fermă din ultimii ani a ponderii maşinilor şi aparatajului cu un înalt grad de prelucrare (maşinile din domeniul tehnicii de calcul, a electronicii, tehnicii aviatice, aparatajului optic şi de cercetare ştiinţifică, aparatură de măsură şi control, mecanica fină etc.). Ponderea acestei categorii de produse ale industriei constructoare de maşini în importul mondial total de maşini şi utilaje a crescut de la 15,1% în 1960 la 18,8% în 1970. În intervalul de timp considerat, aceste ponderi au crescut de la 16,8% la 21,4% în importul de maşini şi utilaje al ţărilor capitaliste dezvoltate, de la 6,3% la 9,7% în acela al ţărilor socialiste, de la 2,3% la 18,4% în cel al ţărilor în curs de dezvoltare. În acelaşi timp însă ponderea acestor produse în exportul de maşini şi utilaje al României nu a depăşit procentul de 1%.

O cerere în creştere a făcut de asemenea ca ponderea bunurilor de consum durabil, produse ale industriei constructoare de maşini, să se modifice pozitiv (de la 24,6% la 25,7%) în importul mondial global; în exportul României de maşini şi utilaje ponderea acestei categorii de produse se situa în 1970 în jurul a 3%.

Structura exportului se reflectă în mod direct în nivelul valorii medii pe unitatea de masă a exportului realizat. Valoarea medie per tonă la exportul de produse ale

tendinţe-conjuncturi

Inflaţia pe glob

O PRIVIRE asupra evoluţiei preţurilor pe plan mondial oferă o imagine destul de întunecată în ce priveşte situaţia inflaţiei în lumea capitalistă. Pe harta alăturată — reprodusă de revista Jeune Afrique (13 aprilie 1974) şi alcătuită pe baza datelor B.I.R.D. şi F.M.I. — sînt înscrise, în procente, creşterile de preţuri la bunurile de larg consum în ultima lună pentru care existau date, comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut. Se constată în acelaşi timp, stabilitatea preţurilor în ţările socialiste, inclusiv în ţara noastră în care preţurile au crescut în 1973 cu mai puţin de 1%. Spaţiile albe de pe hartă indică fie lipsa de date, fie situaţii neschimbate. De la momentul avut în vedere de autorul hărţii, inflaţia s-a accentuat în numeroase ţări capitaliste, unele, cum sînt S.U.A., trecînd între timp în categoria celor pentru care sînt necesare două cifre pentru a măsura ritmul creşterii inflaţioniste a preţurilor.

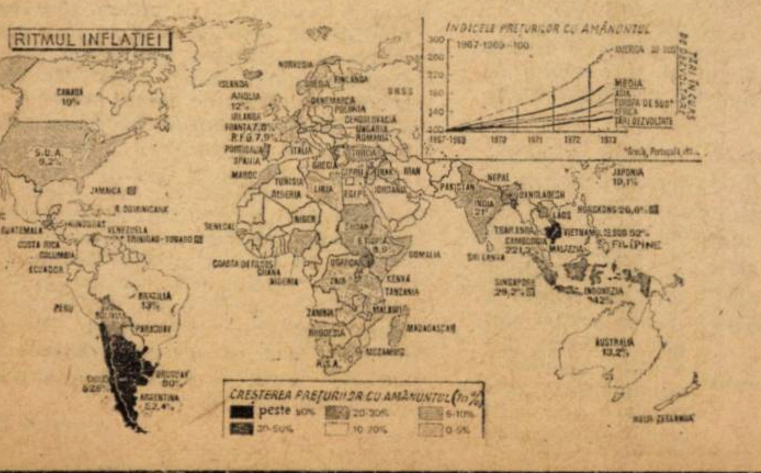
RITMUL INFLAŢIEI
INDICELE PREŢURILOR CU AMĂNUNTUL
1967-1969=100
MEDIA
ASIA
EUROPA DE SUD*
AFRICA
ŢĂRI DEZVOLTATE
ŢĂRI ÎN CURS DE DEZVOLTARE
1967-1969
1970
1971
1972
1973
*Grecia, Portugalia etc.
CANADA 10%
S.U.A. 9,2%
ANGLIA 12%
IRLANDA
FRANŢA 7,8%
R.F.G. 7,9%
PORTUGALIA
SPANIA
ITALIA
GRECIA
TURCIA
NORVEGIA
FINLANDA
SUEDIA
DANEMARCA
POLONIA
CEHOSLOVACIA
UNGARIA
ROMÂNIA
U.R.S.S.
ISLANDA
IRAN
PAKISTAN
NEPAL
INDIA 21%
BANGLADESH
JAPONIA 19,1%
HONGKONG 20,6%
LAOS
THAILANDA
CAMBODGIA
VIETNAMUL DE SUD 52%
FILIPINE
MALAEZIA
SRI LANKA
SINGAPORE 29,3%
INDONEZIA 42%
AUSTRALIA 13,2%
NOUA ZEELANDĂ
MAROC
TUNISIA
ALGERIA
LIBIA
EGIPT
IORDANIA
SENEGAL
NIGER
SUDAN
ETIOPIA
SOMALIA
UGANDA
KENYA
TANZANIA
COASTA DE FILDEŞ
GHANA
NIGERIA
ZAIR
ZAMBIA
RHODESIA
MALAWI
MOZAMBIC
R.S.A.
MADAGASCAR
MEXIC
JAMAICA
R. DOMINICANĂ
GUATEMALA
HONDURAS
COSTA RICA
COLUMBIA
VENEZUELA
TRINIDAD-TOBAGO
ECUADOR
PERU
BRAZILIA 13%
BOLIVIA
PARAGUAY
CHILE 628%
URUGUAY 80%
ARGENTINA 52,4%
CREŞTEREA PREŢURILOR CU AMĂNUNTUL (în %)
peste 50%
30-50%
20-30%
10-20%
6-10%
0-5%

Tendinţă de scumpire a fibrelor chimice

EXPRIMÎND temerile industriei textile americane, un purtător de cuvînt al firmei „Texaco Inc." a afirmat în cadrul unui recent seminar asupra penuriei de materii prime că este de aşteptat o ofertă scăzută de produse petrochimice şi în consecinţă o sporire a preţurilor lor. Soluţionarea acestei probleme, a afirmat el, presupune suspendarea controlului preţurilor instituit de guvernul S.U.A., ceea ce ar permite firmelor producătoare să majoreze preţul fibrelor chimice, absorbind astfel modificarea preţurilor produselor petrochimice.

Avînd în vedere această situaţie, se apreciază că bumbacul va avea cele mai favorabile perspective în anii următori. În prezent în S.U.A. întreprinderile producătoare sporesc ponderea bumbacului în amestecurile de fibre sau, în numeroase cazuri, îl utilizează în proporţie de 100%. Ritmul de creştere a producţiei de fibre chimice ar putea fi limitat la 3%. Tendinţa de majorare a preţurilor produselor petrochimice şi fibrelor chimice este prezentă şi în Europa occidentală.

Stocuri reduse şi cheltuieli de producţie în creştere în agricultura lumii

STOCURILE de alimente în lume vor scădea la necesarul pentru aproximativ trei săptămîni pînă la mijlocul anului, a anunţat la Londra directorul general al F.A.O., A.H. Boerma. El a declarat că situaţia actuală în ce priveşte alimen-

industriei noastre constructoare de mașini deși a crescut în ultimii ani se află încă sensibil sub valorile înregistrate de alte țări. Valoarea relativ coborîtă a indicatorului preț/tonă la exportul României de mașini și utilaje este datorată structurii acestui export, în care predomină produse cu un grad mai scăzut de prelucrare și în care mașinile și aparatajul cu valoare specifică ridicată sînt încă slab reprezentate.

● Alternativele echilibrului import de materie primă — export de mașini și utilaje

COMPARÎND evoluția producției de oțel și cea a exportului de mașini și utilaje ale statelor dezvoltate industrial, care nu dispun de rezerve suficiente de materie primă siderurgică, se poate constata că între acești doi parametri există o corelație de interdependență (interdependență pe care am analizat-o prin comparația evoluției parametrilor sus-menționați într-un număr de 10 țări europene industrial dezvoltate în perioada 1960—1971). Conform acestei corelații, la o producție de cca. 10 milioane tone de oțel (nivel care va fi atins în România în jurul anului 1975) ar corespunde în principiu o valoare a exportului de mașini și utilaje de peste 2 000 mil. $. Faptul că valoarea exportului nostru de mașini și utilaje se află încă sub cifra menționată, subliniază eforturile ce vor trebui să fie întreprinse în perspectivă.

La creșterea valorică a exportului nostru de mașini și utilaje contribuie substanțial efectul ameliorării structurale al acestui export în lumina orientării date prin directivele Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale a partidului privind dezvoltarea prioritară a subramurilor moderne ale construcției de mașini, cum ar fi electronica, electrotehnica, mecanica fină, fabricația de mașini-unelte etc., dezvoltare care se va reflecta din ce în ce mai mult și în structura exportului.

După cum se știe, producția de oțel a României nu se poate baza pe materie primă autohtonă. În aceste condiții, creșterea producției de oțel (de altfel incontestabil necesară) implică **o creștere în aceeași proporție a obligativității de a exporta produse metalice pentru acoperirea importului de materie primă siderurgică.**

În ce mod poate funcționa acest echilibru „import materie primă/export mașini și utilaje" ? Există de fapt două limite posibile și anume :

a) să se exporte un volum fizic ridicat de utilaje cu valoare relativ mică per tonă. În acest mod aportul valutar necesar acoperirii importului de materie primă nu poate fi realizat decît prin utilizarea unei cote mari din producția de oțel pentru prelucrare și export sub formă de utilaje din categoria sus-amintită ;

b) să se producă și să se exporte utilaje de complexitate ridicată, dîndu-se o dezvoltare prioritară categoriei de utilaje a căror valoare include o înaltă densitate de cercetare. În acest caz gradul de dependență de importul de materie primă necesară obținerii oțelului se reduce, iar ponderea cantității de oțel rămasă disponibilă pentru realizarea de utilaje livrate la intern este substanțial mărită.

Prima variantă prezintă, după cum se constată cu ușurință, dezavantajul angrenării într-o activitate economică de mari proporții, cu o eficiență economică redusă. Valorificînd o cantitate redusă de muncă calificată odată cu realizarea, prelucrarea și exportarea sub formă de produs finit a fiecărei tone de oțel, România va trebui — dacă ar merge pe această linie — să vehiculeze (pentru a-și putea susține ritmul de dezvoltare economică și de creștere a venitului național preconizat) o cantitate de oțel net superioară ca proporție celei corespunzătoare echilibrului realizat în alte țări, care au trecut în perioade precedente prin faze de dezvoltare similare aceleia în care ne găsim. Aceasta cu toate riscurile conjuncturale pe care le implică o dependență crescută de importul de materie primă.

A doua variantă, aceea a unei structuri a exportului de mașini și utilaje de așa natură încît aceasta să conțină în proporție majoră categorii de mașini complexe, conținînd în valoarea lor o densitate ridicată de muncă de înaltă calificare este fără îndoială de preferat. Tabelul care urmează credem că argumentează această optică sugerînd diferențele mari între valorile indicatorului preț/tonă înregistrate la exportul diferitelor categorii de produse ale industriei constructoare de mașini.

Valoarea în dolari/tonă a exportului pe categorii de produse ale industriei constructoare de mașini realizată de unele țări vest-europene *.

	1966	1971
1. Nave maritime comerciale	365	470
2. Vagoane de marfă	520	533
3. Tractoare	1030	1280
4. Mașini agricole	1080	1440
5. Autocamioane	1250	1556
6. Autoturisme	1310	1620
7. Frigidere	...	1650
8. Mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor	1710	2100
9. Locomotive Diesel	2800	2500
10. Rulmenți	2620	3220
11. Utilaj termoenergetic	3820	4830
12. Receptoare radio și T.V.	5200	7550
13. Aparatură de telecomunicații	11440	13020
14. Echipament de birou	16390	27560
15. Aparatură de măsură și control	21500	28730
16. Avioane	45103	62800

* Calculate ca medie neponderată a valorilor înregistrate la exportul R.F.G., Franței, Italiei, Belgiei și Olandei pe baza datelor din O.E.C.D., Statistical Bulletin — Seria C — Trade by Commodities, 1966 și 1971.

● Modificările structurale nu pot fi realizate brusc

ELE DEPIND de ritmurile investițiilor, dezvoltării cercetării, calificării mîinii de lucru, acumulării de experiență industrială etc., etc. Dar trebuie totuși **să se prevadă o lunecare continuă a structurii exportului României de mașini și utilaje către variante structurale conținînd mașini complexe în proporții din ce în ce mai ridicate, adoptînd un ritm predeterminat al modificărilor structurale.**

Evoluția structurală a exportului ar

Iulian DĂNESCU

Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

(Continuare în pag. 22)

---

tele este mai precară decît anul trecut și că anul acesta lumea va fi mai dependentă decît oricînd înainte de producția de alimente. A. H. Boerma a făcut apel pentru realizarea unei politici flexibile de stocuri de rezervă pe plan mondial prin negocieri internaționale.

Posibilitatea apariției unei penurii de alimente trebuie să fie luată mai serios în considerație în anii viitori decît în ultimele două decenii, a declarat la rîndul său ministrul englez al agriculturii. Pentru țările în curs de dezvoltare există riscul ca totalul producției lor de alimente să nu poată fi menținut nici la actualul nivel minim de consum. El și-a exprimat totodată temerea că penuria și creșterea prețurilor la îngrășăminte vor constitui un factor de restrîngere a producției într-un moment cînd necesitățile mondiale sînt în creștere. Problema îngrășămintelor, a spus el, pune în evidență un alt factor — creșterea cheltuielilor de producție în agricultură într-o epocă de inflație.

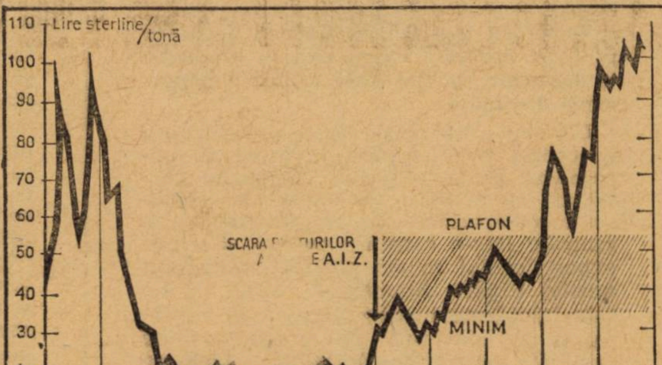

Două „culmi"

In decurs de un deceniu

DUPĂ ce a atins către sfîrșitul anului 1963 nivelul de peste 100 lire sterline per tonă, prețul mondial al zahărului a cunoscut în următorii trei ani scăderi succesive pînă la aproape 10 lire per tonă. Revirimentul nuanțat, care s-a conturat de la sfîrșitul anului 1968, a fost urmat de o ascensiune puternică din a doua jumătate a anului 1972 (vezi graficul alăturat), care a lăsat cu mult în urmă prețurile plafon stabilite prin Acordul internațional al zahărului.

Prețul navelor

In creștere puternică

ÎN ultimii cîțiva ani, dar mai ales în 1973, prețurile navelor au înregistrat un salt considerabil, sporurile cele mai mari constatîndu-se la vasele de mare tonaj. Astfel, prețul unitar al unui transportor în vrac de 120 000 tdw a crescut de la 11,5 milioane dolari în 1968 la 31 milioane anul trecut, iar al unui tanc petrolier de 210 000 tdw de la 16 6 la 47 milioane în același interval. Un tanc petrolier de 30 000 tdw costa anul trecut 17,5 milioane dolari față de 6 milioane în 1968.

În ultimele luni cererea de petroliere de mare tonaj a început să manifeste o tendință de scădere, în vreme ce sînt foarte cerute petrolierele de 25—30 000 tone și metanierele. O cerere susținută pe piață se constată pentru transportoarele în vrac.

Din experiența Centralei industriale pentru electronică și automatizări

CENTRALELE ȘI ÎNTREPRINDERILE DISPUN DE MULTIPLE POSIBILITĂȚI PENTRU RAȚIONALIZAREA IMPORTURILOR

INDUSTRIA NAȚIONALĂ în domeniul aparaturii, echipamentelor și instalațiilor de automatizare are o personalitate tehnică și economică marcantă, realizări de prestigiu, ce argumentează beneficiarilor capacitatea sa de a înlocui cu succes firme străine de renume, în cele mai diverse sectoare de aplicare a automatizării.

● Termene de livrare mai scurte decît cele ale furnizorilor externi

ÎN mod justificat însă beneficiarii instalațiilor de automatizare din țară se plîng că termenele de livrare oferite de Centrala industrială pentru electronică și automatizări (CIEA) sau unitățile sale, atît pentru aparate luate separat cît și pentru instalații complete, sînt mult prea mari, depășind adesea 12 luni și din această cauză se recurge la import. Este aceasta o situație de nedepășit ? Făcînd o analiză atentă și obiectivă, se pot găsi multiple soluții, ce nu depind decît de noi pentru a evita importurile inutile, care ne conduc nu numai la o balanță deficitară pe centrală ci și la complicații organizatorice și tehnice (multiplicarea tipurilor de aparate care trebuie exploatate și întreținute într-un combinat sau fabrică, cu toată gama de neplăceri care izvorăsc din aceasta).

Printre măsurile operative care trebuie și considerăm că se pot lua în vederea evitării practicilor actuale, menționăm :

— Transmiterea de către proiectanți, la proiectele cu ciclu de proiectare lung, încă înaintea terminării proiectului — la stabilirea soluției definitive de aparatură — sau cel mai tîrziu odată cu predarea acestora, a listei de necesar de aparatură cu indicarea surselor posibile de procurare în vederea stabilirii, de către coordonatorul de balanță, a planului centralizat de producție și livrare. Aceste liste ar urma ca ulterior să fie confirmate prin comandă fermă de către titularul de investiție sau împuternicitul acestuia.

Această măsură ar micșora ciclul de livrare al aparatelor cu 4—6 luni, perioada medie care se scurge de la stabilirea soluției tehnice pînă la definitivarea și avizarea proiectelor, deschiderea finanțărilor, emiterea comenzilor și acceptarea lor de către producători.

Acceptarea acestei idei presupune preluarea de către proiectanți a unor obligații suplimentare și a unor responsabilități multiple, inclusiv legătura nemijlocită și continuă cu producătorii și beneficiarii printr-un organism specializat al institutelor de proiectări în acest domeniu. Avantajele ce s-ar obține nu de către institut, beneficiar sau uzină producătoare luate separat, ci la nivelul economiei naționale ar justifica cu prisosință efortul executării acestor operații suplimentare, și în primul rînd ar conduce la termene de livrare comparabile cu furnizorii din străinătate.

Acesta reprezintă și unul din considerentele de bază care pledează pentru unele măsuri organizatorice de concentrare a concepției instalațiilor de automatizare la I.P.A., institutul C.I.E.A. În caz contrar, toate termenele de livrare și punere în funcțiune a investițiilor se vor prelungi pe mai departe în mod nejustificat cu minimum 6 luni, sau se recurge ca soluție „operativă“ tot la import.

● Producătorul poate organiza service-ul cel mai competent cu sprijinul beneficiarilor

O CARACTERISTICĂ specifică aparaturii și echipamentelor de automatizare este aceea că, prin înalta sa tehnicitate și specializare, necesită unele servicii post-vînzare (chiar în afara termenului legal de garanție) de înaltă calificare, făcute cu competență și eficiență, numai de către specialiștii fabricilor furnizoare. Aceste intervenții necesită deseori piese de schimb — bună parte din ele obtenabile din import — utilaje specializate, justificate adesea numai pentru un număr mare de intervenții și de asemenea un stoc de materiale curente și neapărat, multă, multă experiență.

Centrala Industrială pentru electronică și automatizări nu oferă în momentul de față aceste servicii, nedispunînd de fondurile de import necesare pentru piesele de schimb și nici de dotarea materială și umană necesară unei astfel de acțiuni.

Ce fac beneficiarii în această situație ? Importă fiecare separat pe cont propriu piesele necesare prin contracte disparate pentru cantități mici — deci cu prețuri unitare mari. Incontestabil că acesta este un import neeconomic. În plus se creează echipe, unități, dotări pentru un număr redus de intervenții — asta ca o altă sursă

(Urmare din pag. 21)

urma să vizeze, de asemenea, ameliorarea participării unor produse care au premisele realizării de către industria noastră la un nivel competitiv, avînd o bază tehnologică creată și un caracter al fabricației (din punct de vedere al nivelului seriei optime stabilit pe plan mondial) corespunzător posibilităților de perspectivă ale industriei românești. În acest sens opinăm că în perioada 1975—1980 ar putea să crească ponderea în exportul României de mașini și utilaje a unor categorii de produse ca utilajul energetic, aparatajul electric, instalații complete pentru industria chimică și rafinării, locomotive Diesel și electrice, rulmenți etc., categorii care au o valoare per tonă superioară mediei, pentru care există posibilități de creștere substanțială a disponibilului pentru export și perspectiva unei cereri externe ridicate.

Un element esențial al structurării exportului industriei noastre constructoare de mașini pe piețele țărilor în curs de dezvoltare poate fi acela al creșterii ponderii exportului de licențe, know-how, documentație tehnologică și asistență tehnică în totalul acestui export. Deși aceste elemente au caracter de export invizibil, ele sînt produse ale efortului de muncă în ramura construcțiilor de mașini, sînt legate de producerea și exportul mașinilor fizice și trebuie să fie considerate ca fiind de fapt unul din produsele cele mai rentabile ale industriei constructoare de mașini, întrucît reprezintă forma superconcentrată a unei munci de înaltă calificare.

Pe de altă parte, asimilarea în fabricație și oferirea la export a produselor care includ în valoarea lor o mare densitate de muncă de cercetare presupune și un efort financiar deosebit, iar realizarea exportului acestor produse va avea de suportat handicapul lipsei de notorietate pe piață a exportatorului român în confruntarea cu exportatorii tradiționali. **Tocmai de aceea în acest domeniu cooperarea în producție și desfacere cu alte state capătă o importanță deosebită.**

Utilizarea diferitelor forme de cooperare în cadrul unei strategii ofensive de pătrundere pe piața țărilor capitaliste dezvoltate cu produse ale industriei românești constructoare de mașini trebuie să schimbe într-o oarecare măsură și optica exportatorului român privind caracterul acestui export. Aceasta în sensul că nu este întotdeauna strict necesar ca exportul să fie constituit din produse finite destinate cumpărătorului final. **Livrarea de piese și părți de mașini în calitate de subfurnizor este un mod mai puțin spectaculos, dar foarte eficient de pătrundere pe piața externă.** În acest mod Elveția, deși fără deschidere la mare, este un important producător și exportator în domeniul construcțiilor navale, prin motoarele navale și aparatajul de bord pe care le exportă.

● Specializare — diversificare, o falsă dilemă

PONDEREA ridicată în exportul românesc de mașini și utilaje a unor categorii ca tractoarele, utilajul petrolier, utilajul de transport auto greu, materialul rulant de cale ferată, este de fapt o reflectare a absenței din acest export a unor familii de mașini și utilaje cu valoare specifică ridicată și pentru care cererea externă are o evoluție deosebit de dinamică. **În acest sens la nivel de familie de mașini și utilaje structura exportului românesc de mașini și utilaje ar urma să se diversifice, tinzînd către o echilibrare structurală și o apropiere a acestei structuri de cea a țărilor dezvoltate.** Se pune și problema dacă această diversificare nu contrazice noțiunea de specializare pe care o implică ideea unei strategii de export ofensive ? Realitatea este că de foarte multe ori problema este privită ca o dilemă : diversificare sau specializare a producției și exportului de mașini și utilaje ? Dilema este falsă : structura exportului de mașini și utilaje a României **se va diversifica la nivel de categorii de mașini** (apropiind macrostructura acestui export de cea a țărilor de comparație și încadrîndu-se astfel în tendința generală de „convergență“ structurală) **și se va specializa la nivel tipodimensional.** Astfel, **diversificarea nu exclude noțiunea de specializare, ci, din contra, orientează direcțiile în care această specializare trebuie să fie dirijată.**

În acest sens considerăm că evoluția în perspectivă a exportului României de mașini și utilaje nu ca un export rezidual, ci ca un element de primă importanță al economiei naționale, solicită înlăturarea inerției structurale și acceptarea unor ritmuri sensibil diferențiate de creștere pentru diferitele categorii de produse constituiente în așa fel încît să fie realizată o ameliorare continuă a raportului dintre conținutul de muncă înalt calificată și valoarea materiei prime înglobate în produsele exportate.

de cheltuieli neeconomicoase — iar calitatea intervenţiilor este adesea nesatisfăcătoare.

Unul din principalii beneficiari ai aparaturii F.E.A., Ministerul Industriei Chimice, şi-a creat o mare unitate proprie de „service", dar care, fiind ruptă de fabricaţia elementelor, se apreciază că nu dă rezultatele scontate, prezentînd încă dezavantajul unor importuri neeconomicoase, neutilizarea judicioasă a unor dotări, obţinerea cu greutate a unor subansamble fabricate la F.E.A. etc.

Considerăm că singura rezolvare convenabilă la scara întregii economii naţionale este crearea unui compartiment de „service" eventual la nivelul Centralei Industriale de Electronică şi Automatizări, prevăzut cu dotarea tehnică şi încadrat cu forţa de muncă, cu calificarea corespunzătoare. Fondurile necesare pentru importul de completare de piese de schimb necesare operaţiilor de service s-ar putea obţine prin cedări procentuale de către ministerele beneficiare din cota respectivă de import, stabilită prin contractul de „service", operaţia respectivă de import urmînd a se efectua centralizat de către această unitate.

Această soluţie — ca perspectivă viitoare — ar permite şi preluarea competentă a reprezentanţei de service a unor firme din străinătate, prestaţie care, în afara faptului că poate aduce importante beneficii valutare, ar putea deschide drumul spre colaborarea şi cooperarea în producţie cu aceste firme.

● Importul descentralizat pe beneficiari contravine regulilor elementare de comerţ

CHIAR dacă se iau toate măsurile tehnice şi organizatorice indicate de noi, totuşi mai rămîne o cantitate importantă de aparate care se importă.

Importul aparaturii de automatizare este o problemă dificilă dat fiind nomenclatorul foarte divers şi numărul mare de furnizori.

Deşi cu ani în urmă importul unor asemenea produse se făcea centralizat adică de către o singură firmă de comerţ exterior specializată, astăzi — deşi legea prevede în continuare specializarea importatorilor — există cel puţin 4—5 firme de comerţ care se ocupă de importul de aparatură din profilul C.I.E.A., cum ar fi : Tehnoimport, Electronum, Industrialexport, Uzinexportimport, Romchim etc.

Această practică are efecte nefavorabile pe de o parte asupra preţurilor, pentru că presupune contracte de valori mici care nu permit un rabat substanţial, obţinerea de preţuri diferite în funcţie de „abilitatea" firmei care tratează şi, de asemenea, imposibilitatea încheierii de contracte pe lungă durată cu furnizori de „primă clasă" de pe pieţe convenabile conjunctural, care pot asigura termene de livrare scurte şi preţuri accesibile, precum şi posibilitatea de cooperare ulterioară, în producţie. Asemenea contracte pot permite şi condiţii de plată şi credit avantajoase pentru ambii parteneri de afaceri. Este suprinzător că încă se ignoră toate aceste avantaje şi se preferă fărîmiţarea acestor probleme la întreprinderi care nu au specialişti şi care, de obicei, nu sînt legate de problemă prin profilul lor.

Aceasta cu atît mai mult cu cît există indicaţii de a se pune capăt acestor practici prin **concentrarea activităţii de import**, respectiv de aparatură de automatizare la întreprinderea de comerţ exterior a centralei de profil, singura care trebuie şi poate să aibă în mînă balanţa de import-export, legăturile comerciale şi tehnice de profil şi care are, de asemenea, specialiştii necesari pentru a asigura un **import omogen după o tactică şi strategie unică.**

Factorii de răspundere amintiţi trebuie să accepte soluţionarea în interesul economiei naţionale a acestei probleme, adică **concentrarea importului de aparatură de automatizare exclusiv la firma de comerţ a centralei industriale de specialitate,** care actualmente este Electronum.

Acesteia însă, în această situaţie, îi revine sarcina să se organizeze astfel încît să facă faţă exigenţelor acestui profil de comerţ din punct de vedere tehnic, economic şi organizatoric şi să lucreze astfel în deplină concordanţă cu necesităţile Centralei Industriale şi cu organul de concepţie al acesteia, Institutul de Cercetări şi Proiectări pentru Automatizări — I.P.A.

● Trebuie să cunoaştem azi nevoile de miine

ÎN FINE, o importantă sursă de cerere de aparatură de import este aceea a aparatelor de concepţie nouă cu caracteristici tehnico-funcţionale ridicate. Este chiar o imposibilitate a se realiza aceste tipuri de aparate în România ? Practica a dovedit că nu. Cercetătorii noştri au dovedit că pot realiza aparate şi dispozitive în premieră mondială la cei mai înalţi parametri (amintim cîntarele dozatoare de bandă cu doze tensometrice de compresie, echipamentele de reglare cu circuite integrate, comanda digitală a maşinilor unelte etc.). **Ne lipseşte însă în acest domeniu un organism specializat permanent care să întocmească studii de prognoză tehnică şi economică, studii de marketing care să stea la baza deciziilor de planificare a cercetării şi a producţiei.** Studiile făcute ocazional nu au fost concludente, autorii executîndu-le fără să fie absolviţi de sarcinile lor curente de serviciu, fără ca să fie pregătiţi în aceste domenii care indubitabil reprezintă discipline de sine stătătoare. Acest nucleu permanent ar trebui să studieze ştiinţific tendinţa pe plan mondial, cererea şi oferta din ţară şi străinătate, să nu permită cercetarea sau lansarea în producţie a unor produse care sînt de la început uzate moral, **să canalizeze eforturile de cercetare, producţie sau investiţii spre domeniile ce au o bună perspectivă.** Activitatea de prognoză ar putea stabili şi necesităţile cantitative creînd premisele organizării producţiei în întreprinderi, astfel încît acestea să poată face faţă şi să fie pregătite să răspundă oricăror solicitări din ţară sau străinătate, la termene de livrare prompte şi convenabile pentru beneficiar.

Instrumentele de care dispune şi cu care operează astăzi ştiinţa prognozei, permite obţinerea unor astfel de rezultate, care să justifice cu prisosinţă cheltuielile pe care le presupun aceste cercetări şi care se recuperează cu siguranţă prin rezultatele care se obţin datorită creşterii succesului pe piaţă, prin evitarea importurilor ca şi prin promovarea exporturilor.

Întrucît raţionalizarea importului de aparatură, echipamente şi elemente de automatizare reprezintă o problemă mult controversată în ultima vreme, redacţia propune cititorilor să-şi confrunte ideile în acest domeniu cu cele expuse mai sus şi să ne transmită propriile opinii care să contribuie la optimizarea soluţiei.

ing. D. TOTOLICI
I.P.A.

DOCUMENTAR STATISTIC

Evoluţii şi prognoze în industria cimentului

ÎN DECENIUL TRECUT şi în primii ani ai acestui deceniu producţia mondială de ciment a progresat într-un ritm apropiat de cel al întregii industrii (care a cunoscut un ritm de creştere de 5,8% între anii 1963—1972), trecînd de la 317 milioane de tone în 1960 la aproape 630 milioane de tone în 1972. Deşi creşterea a fost mai puternică în regiunile în curs de dezvoltare (Asia, Africa, America Latină), precum şi în Oceania (Australia şi Noua Zeelandă) şi în ţările socialiste din Europa, repartiţia geografică inegală pe glob a industriei cimentului se menţine. Aproape 29% din producţia mondială de ciment revenea în 1972 ţărilor Europei occidentale, un sfert ţărilor socialiste din Europa (deci continentul european furnizează mai mult de jumătate din această producţie) ; urmau apoi ţările din Asia (cu circa 19%), din America de Nord (circa 13%), în timp ce America Latină furniza ceva mai mult de 6% din total, ţările din Africa şi Orientul Mijlociu — mai puţin de 6%, iar cele din zona Oceaniei — doar aproape 1%. România a înregistrat în perioada menţionată o creştere de peste 9,6% pe an.

După cum se vede din tabelul alăturat, care include pe primii zece producători din lume, în 1972 în frunte se situa Uniunea Sovietică, urmată de S.U.A., Japonia (care a depăşit în perioada examinată R.F.G.), R.F.G., Italia, Franţa etc.

Evoluţia producţiei de ciment (milioane tone)

Ţara	1960	1972	1975	1980	Creşterea medie anuală (în %)	
					1972/1960	1980/1972
Total mondial	317	629 *	741	932	5,9	5,0
din care :						
U.R.S.S.	45,5	104,3	125	160	7,2	5.5
S.U.A.	56,1	74,9	83	95	2,4	3,0
Japonia	22,5	66,3	80	100	7,9	5,3
R.F.G.	24,9	40,9	48	62	4,2	5,3
Italia	16,0	33,5	40	51	6,3	5,4
Franţa	14,3	30,2	37	47	6,4	5,7
Spania	5,2	19,5	23	31	11,6	6,0
Anglia	13,5	18,0	22	25,5	2,4	4,4
India	7,8	15,7	19	25	6,0	6,0
Polonia	6,6	13,9	17,7	23	6,4	6,5

* Cifră provizorie
Surse : D.C.S., Anuarul statistic al R. Ş. România, 1973 ; U.N., Monthly Bulletin of Statistics, March 1974 ; World Casts, S.U.A., 26 octombrie 1973.

În perspectiva anului 1980 se prevede o anumită încetinire a creşterii producţiei mondiale de ciment ; în ceea ce priveşte principalele ţări producătoare se apreciază că decalajul între valorile extreme ale ritmului mediu anual de dezvoltare se va reduce considerabil comparativ cu perioada 1960—1972 (cînd aceste valori au fost 11,6% în cazul Spaniei şi 2,4% în cel al Angliei sau S.U.A.). De asemenea, pînă la sfîrşitul acestui deceniu Japonia ar urma să depăşească Statele Unite, devenind al doilea producător de ciment din lume.

N.P.

Între 12 și 19 mai

tibco '74

ÎNCEPÎND din acest an, în fiecare primăvară la București va fi găzduit TIBCO — un tîrg internațional specializat pentru bunuri de consum. Alături de TIB (Tîrg internațional specializat pentru mașini și echipamente) și Tehnoexpo (Expoziție tehnică internațională) ce se vor desfășura în mod alternativ, toamna, TIBCO va constitui una din principalele manifestări expoziționale ale țării noastre. Încă de la prima ediție TIBCO a fost onorat de zece participări cu expoziții colective, reprezentative, ale Austriei, Cehoslovaciei, R.P. Chineze, Cubei, R.D. Germane, R.F. Germania, Nigeriei, Poloniei, Ungariei și U.R.S.S. iar cu standuri independente de firme din: Austria, Belgia, Elveția, Filipine, R.F.G., Israel, Italia și Japonia — în total 17 țări. Tîrgul se desfășoară pe o suprafață de 16 500 mp în 14 pavilioane ale Complexului Expozițional din Piața Scînteii, reunind peste 160 de firme. România este reprezentată de 26 de întreprinderi de comerț exterior, care expun pe o suprafață de 10 000 mp o gamă largă de produse și sortimente ale industriei ușoare, bunuri de consum și aparate electrice și electronice, de uz casnic, mobilă, produse ale industriei chimice — cosmetice, detergenți, săpunuri, articole din cauciuc etc.

Ne-am adresat cu acest prilej unor participanți de peste hotare la Tîrg, care ne-au declarat :

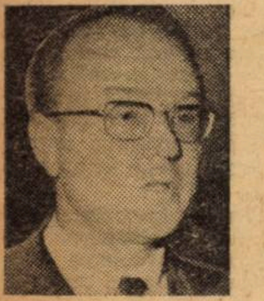

Evghenii Tarasovici KOVALEV

directorul pavilionului Uniunii Sovietice

„NE PREZENTĂM CU MĂRFURI BINE CUNOSCUTE PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ“

• După cum se știe, Uniunea Sovietică este principalul nostru partener comercial. Ce contribuție poate aduce participarea oficială a țării dv. la TIBCO '74 la dezvoltarea continuă a schimburilor comerciale în domeniul bunurilor de consum ?

— Într-adevăr, Uniunea Sovietică este principalul partener comercial al României, revenindu-i circa 1/4 din volumul schimburilor comerciale externe ale țării dv. Uniunea Sovietică furnizează un șir de mărfuri necesare economiei românești și cumpără la rîndul său mărfuri românești. O anumită pondere în comerțul sovieto-român o deține schimbul reciproc de mărfuri de larg consum. Uniunea Sovietică livrează în România, printre altele, ceasuri, frigidere, aparate electrice de uz casnic și alte mărfuri de larg consum, care și-au găsit de mult aprecierea în rîndul cumpărătorilor români și importă, la rîndul ei, mărfuri de larg consum din România.

Sînt de părere că TIBCO '74, la care participă, în colectiv, organizații de comerț exterior sovietice, va face cunoscute vizitatorilor mărfuri sovietice care se bucură de renume pe piața internațională, contribuind, totodată, la întărirea prieteniei între popoare.

• Ce realizări ale economiei sovietice recomandați în mod deosebit specialiștilor și celorlalți vizitatori ai pavilionului Uniunii Sovietice ?

— Expoziția de mărfuri de larg consum din pavilionul sovietic exprimă evident doar parțial posibilitățile și realizările economiei sovietice în producția acestor mărfuri. Avem plăcerea să prezentăm vizitatorilor mărfuri sovietice bine cunoscute dincolo de granițele țării noastre. Aș vrea să atrag atenția în primul rînd asupra unei game largi de produse ale industriei ceasurilor din Uniunea Sovietică : în pavilion sînt prezentate 500 modele diferite de ceasuri de mînă, de masă, ceasuri de perete etc., un bogat sortiment de arme de sport și vînătoare, mărfuri ale industriei farmaceutice (citostatice, antibiotice, vitamine), frigidere și alte mărfuri electrocasnice.

În încheiere nu putem să nu amintim blănurile și produsele din blană, care se bucură de o cerere permanentă și constantă la licitațiile internaționale de blănuri precum și produsele de artizanat, rezultat al înaltei măiestrii a creatorilor populari din țara noastră.

Shih AN-MING

directorul pavilionului Republicii Populare Chineze

„CONTRIBUȚIE LA ADÎNCIREA CUNOAȘTERII ȘI PRIETENIEI DINTRE POPOARELE NOASTRE“

• Vizitînd expoziția chineză, constați că o mare varietate de produse tradiționale capătă azi o nouă strălucire în industria și artizanatul modern. Întrucît însă nu toți cititorii revistei vor putea vizita expoziția dv. v-am ruga să ne prezentați pe scurt paleta exponatelor chineze prezente la TIBCO '74.

— Participarea Republicii Populare Chineze la prima ediție a Tîrgului de bunuri de consum București se încadrează în eforturile de adîncire a cunoașterii reciproce și de întărire a prieteniei între poporul chinez și poporul român, de promovare a relațiilor economice și comerciale dintre țările noastre.

Pe o suprafață de circa 600 mp. expunem : **produse textile** — mătăsuri, coton-uri, stofe și catifele, covoare, confecții, **obiecte de artizanat și meșteșugărești tradiționale** — obiecte sculptate în jad, fildeș, agat, coral, smarald, ceramică și porțelanuri, cluazoneuri, **produse ale industriei ușoare** — marochinărie, obiecte de uz casnic, mobilier, jucării, **produse ale industriei alimentare.**

După întemeierea Chinei noi, industria ușoară și textilă au cunoscut o dezvoltare rapidă. Alături de materii prime clasice — bumbac, mătase, in, cînepă — aceasta folosește astăzi fibre sintetice din producție proprie cum este Chinlon-ul, Vinylon-ul sau Quinglon-ul. Creatorii realizează noi și noi modele de țesături, imprimeuri, broderii în instituții special organizate cum este, de exemplu, Institutul de cercetări pentru broderii din orașul Suciou.

Creșterea continuă a producției industriale și agricole (cu 8% în 1973 față de 1972) a permis lărgirea continuă a schimburilor țării noastre cu străinătatea. În prezent avem relații comerciale cu peste 150 de țări și regiuni ale lumii.

• În contextul dezvoltării continue a relațiilor economice dintre țările noastre, ce contribuție considerați că aduce expoziția dv. la mai buna cunoaștere reciprocă a posibilităților și necesităților economiilor noastre ?

— Sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu președintele Nicolae Ceaușescu, poporul român, bizuindu-se pe propria sa muncă și înțelepciune, a obținut importante realizări în opera edificării socialismului și depune acum eforturi pentru îndeplinirea înainte de termen a cincinalului 1971—1975.

Sîntem convinși că prin deschiderea pavilionului nostru la București contribuim la întărirea cunoașterii reciproce, la întărirea prieteniei dintre popoarele chinez și român.

Stephan KUKLA

reprezentant general pentru Europa de Est al firmei A. W. FABER—CASTELL — R. F. Germania

„EXPUNEM PENTRU SPECIALIȘTI ȘI CONSUMATORI“

• În calitate de expert pe problemele comerțului cu Europa de Est, v-am ruga să ne spuneți ce considerente, obiective, ați avut în vedere pentru participarea la acest tîrg ?

— Vin de mulți ani în România și cunosc foarte bine țara dv. De 10 ani sînt secretarul general al Asociației de prietenie româno-austriacă, dar nu sînt venit acum în calitate de reprezentant oficial al acestei Asociații, ci ca reprezentant comercial al firmei „A. W. Faber-Castell“, din Republica Federală Germania. Firma noastră este una din cele mai vechi în domeniul materialelor de scris și riglelor de calcul. Reprezentanța mea este la Viena de unde întrețin relații comerciale cu toate țările socialiste, sediul general al firmei Faber-Castell fiind la Stein bei Nürnberg, în Republica Federală Germania. Am venit la prima ediție a Tîrgului internațional de bunuri de consum din București cu speranța de a lărgi relațiile comerciale deja existente cu firmele dumneavoastră de Comerț Exterior cum sînt Mercur

(Continuare in pag. 31)

Ihebom EGEDO

directorul pavilionului Republicii Federale Nigeria

„NIGERIA REPRIZINTĂ O PIAȚĂ POTENȚIALĂ FOARTE LARGĂ PENTRU PRODUSELE ROMÂNEȘTI“

• Nigeria participă pentru prima oară la un tîrg internațional organizat la București.

— Participarea Nigeriei la tîrguri și expoziții are un caracter guvernamental, astfel că decizia de a lua parte la tîrgul de la București a fost luată de guvernul nigerian. Ne aflăm aici pentru că ne dăm seama că se impun acțiuni practice pentru extinderea și dezvoltarea comerțului între țările noastre. În 1962, Nigeria a organizat primul său tîrg internațional, la care România a avut o participare impresionantă și încununată de succes. Guvernul nigerian dorește extinderea relațiilor noastre priete-

Interviuri realizate de
Ioan GEORGESCU
Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare in pag. 31)

La încheierea sesiunii extraordinare a Adunării generale a O.N.U. privind materiile prime și dezvoltarea

PENTRU UN SISTEM ECONOMIC MONDIAL BAZAT PE ECHITATE ȘI JUSTIȚIE

DESFĂȘURATE între 9 aprilie și 2 mai a. c., la New York, lucrările celei de a VI-a sesiuni extraordinare a Adunării generale a O.N.U., convocată la inițiativa Algeriei, au avut ca scop analizarea problemelor privind materiile prime și dezvoltarea, adoptarea de măsuri imediate și de perspectivă în acest domeniu. Importanța acordată sesiunii a fost reflectată și de participarea la lucrări a șapte șefi de state, 111 șefi de delegații cu rang de ministru și 107 oratori înscriși la dezbaterile generale.

Lucrările sesiunii s-au încheiat prin adoptarea de către Adunarea generală, cu consensul statelor participante, a următoarelor documente principale : „Declarația asupra creării unei noi ordini economice internaționale“ și „Programul de acțiune“ incluzînd și un „Program special de măsuri pentru ajutorarea grupului statelor subdezvoltate“.

● Cooperare bazată pe egalitate suverană

ACTUALITATEA tematicii sesiunii extraordinare — prima de acest fel consacrată exclusiv problemelor economice — a fost pusă în evidență, printre altele, de situația îngrijorătoare care s-a constatat în legătură cu deteriorarea termenilor de schimb ai țărilor în curs de dezvoltare și a situației lor economice, în general.

Un studiu (A/9544) al Secretariatului O.N.U., pregătit pentru sesiune, a arătat că între 1950 și sfîrșitul anului 1973, indicele mediu al prețurilor produselor primare s-a dublat. Creșterea cea mai importantă, de 155%, s-a înregistrat la categoria materiilor prime minerale, în timp ce la produsele alimentare creșterea a fost de 120%, iar la cele agricole, altele decît cele alimentare, creșterea a fost de 77%.

Semnificativ este faptul că, în ansamblu, creșterea prețurilor în perioada 1950—1973 se datorește mai ales creșterii constatate după anul 1970. Astfel, se menționează că între 1970 și primul trimestru al anului trecut, la minereul de zinc s-a înregistrat o creștere de 355%, de peste 200% pentru grîu și de 100—130% pentru materii grase și ulei.

În ansamblu, studiul constată că, prețurile produselor primare exportate în principal de țările în curs de dezvoltare au crescut mai puțin decît acelea ale produselor primare care ocupă un loc important în exporturile țărilor dezvoltate. În același timp, creșterea medie a prețurilor tuturor produselor primare nu a fost decît ușor inferioară creșterii valorii unitare a produselor manufacturate exportate, așa încît termenii de schimb medii între produsele primare și produsele manufacturate au rămas aproape neschimbați la sfîrșitul anului 1973 față de media din 1950.

Cauzele unei asemenea accelerări a creșterii prețurilor reflectă — conform studiului — penuria reală a unui anumit număr de produse (cereale, carne de vită), dar și o tendință speculativă în cazul altor produse importante.

Una din constatările principale ale studiului se referă la creșterea prețurilor cerealelor, îngrășămintelor și produselor derivate din petrol și la procesul inflaționist care a afectat și continuă să afecteze în mod serios slabele rezerve de devize ale țărilor în curs de dezvoltare importatoare ale acestor produse esențiale.

Amploarea creșterii prețurilor și a consecințelor acesteia este considerată în studiu de natură să compromită grav perspectivele de creștere ale întregii economii mondiale dar, în primul rînd, ale economiei țărilor în curs de dezvoltare și să aibă, astfel, importante repercusiuni în sensul măririi decalajelor dintre aceste țări și cele dezvoltate.

Evidențiind „amenințarea latentă“ pe care problemele amintite o constituie la adresa păcii în lume, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, a subliniat în cuvîntul său necesitatea rezolvării lor urgente prin „stabilirea unui sistem economic mondial bazat pe echitate și justiție“, care „va trebui să țină seama nu numai de interesele și necesitățile tuturor națiunilor, dar și de legăturile de interdependență strînsă între diferite elemente ale problemei“.

Dezbaterile generale au confirmat ideea necesității stabilirii, cît mai curînd posibil, a unei mai echitabile ordini economice în lume, în care problemele interdependente cu care omenirea este confruntată și, îndeosebi, țările în curs de dezvoltare, s-ar rezolva în comun. Numeroase delegații au subliniat că, în prezent, nu mai este posibil să fie disociate interesele țărilor dezvoltate de cele ale țărilor în curs de dezvoltare, că există o strînsă interdependență între prosperitatea țărilor dezvoltate și procesul de creștere a țărilor în curs de dezvoltare. Cu alte cuvinte, bunăstarea generațiilor prezente și viitoare depinde mai mult ca niciodată de existența între toți membrii comunității internaționale a unui spirit de cooperare bazat pe egalitatea suverană a tuturor și pe suprimarea dezechilibrului dintre aceștia.

● O optică de ansamblu

PRIMUL dintre documentele adoptate de sesiunea extraordinară, **„Declarația asupra creării unei noi ordini economice internaționale“**, fixează cadrul politico-economic pentru realizarea unei asemenea ordini. În preambulul documentului se relevă că există încă obstacole mari în calea deplinei emancipări și a progresului țărilor în curs de dezvoltare, cum sînt ultimele vestigii ale dominației străine, colonialismul, ocupația străină, discriminarea rasială, apartheidul și neocolonialismul sub toate formele sale. Evoluția ireversibilă a raportului actual de forțe în lume „cheamă la o participare activă, deplină și echitabilă a țărilor în curs de dezvoltare la formularea și aplicarea tuturor deciziilor care interesează comunitatea internațională“, se menționează în preambul.

În cuprinsul „Declarației“ un loc important îl ocupă principiile pe care trebuie să se bazeze noua ordine economică internațională, principii între care se întîlnesc și cele promovate cu consecvență de către țara noastră :

— Egalitatea suverană a statelor, autodeterminarea tuturor popoarelor, inadmisibilitatea achiziționării de teritorii prin forță, integritatea teritorială și neamestecul în treburile interne ale altor state ;

— Cooperarea cea mai largă posibilă între statele membre ale comunității internaționale, de natură să elimine disparitățile existente în lume și să asigure prosperitatea pentru toți ;

— Participarea egală a tuturor țărilor la reglementarea problemelor economice mondiale, în interesul comun al tuturor țărilor, ținînd seama de necesitatea asigurării unei dezvoltări rapide a țărilor în curs de dezvoltare și acordînd o atenție particulară adoptării de măsuri speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare mai puțin dezvoltate, fără litoral sau insulare, ca și celor care sînt cel mai grav atinse de crizele economice și catastrofele naturale ;

— Dreptul fiecărei țări de a adopta sistemul economic și social pe care îl apreciază cel mai bine adaptat propriei sale dezvoltări ;

— Dreptul ca fiecare țară să-și exercite suveranitatea permanentă asupra resurselor sale naturale, inclusiv dreptul de naționalizări ;

— Necesitatea ca toate statele să pună capăt risipei de resurse naturale, inclusiv de produse alimentare ;

— Necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să-și consacre toate resursele cauzei dezvoltării ;

— Controlul activităților societăților transnaționale prin adoptarea de măsuri proprii care să servească interesul economiei naționale ;

— Stabilirea de raporturi juste și echitabile între prețurile materiilor prime, produselor primare, articolelor manufacturate și semifinite exportate de țările în curs de dezvoltare și prețurile materiilor prime, produselor primare, articolelor manufacturate, bunurilor de echipament importate de acestea, în vederea ameliorării termenilor lor de schimb ;

— Promovarea transferului de tehnici și crearea unei tehnologii autohtone în interesul țărilor în curs de dezvoltare ;

— Crearea de condiții favorabile transferului de resurse financiare în țările în curs de dezvoltare ;

— Adoptarea de măsuri pentru ca noul sistem monetar internațional să țină seama și de promovarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare ;

— Acordarea de către comunitatea internațională a unei asistențe active țărilor în curs de dezvoltare ;

— Întărirea, prin măsuri individuale și colective, a cooperării economice, comerciale, financiare și tehnice între țările în curs de dezvoltare, pe o bază preferențială ;

— Stabilirea și întărirea de către țările în curs de dezvoltare a unor asociații de producători pentru principalele produse importante pentru economia mondială.

Importanța „Declarației“ constă nu numai în stabilirea unor atari principii, dar și în recunoașterea faptului că Organizația Națiunilor Unite este „singura organizație universală capabilă să trateze problemele cooperării economice internaționale într-o optică de ansamblu, protejînd totodată interesele tuturor țărilor“. Se asigură Organizației în acest fel un rol sporit în domeniul economic, iar „Declarația“ poate reprezenta o sursă de inspirație în procesul actual de elaborare a Cartei drepturilor și obligațiilor economice ale statelor.

„Programul de acțiune“ — al doilea document important adoptat de Adunarea generală — stabilește măsurile concrete care vor trebui puse în practică în domeniile materiilor prime, alimentației, comerțului, sistemului monetar internațional și finanțării dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare, industrializării, transferului de tehnologie, promovării cooperării între țările în curs de dezvoltare și întăririi rolului sistemului Națiunilor Unite în ceea ce privește cooperarea economică internațională, sprijinului pentru exercitarea suveranității permanente a statelor asupra resurselor naturale.

Așa cum a fost conceput, „Programul de acțiune“ completează și întărește scopurile și obiectivele înscrise în Strategia internațională pentru cel de al doilea Deceniu al dezvoltării al Națiunilor Unite, precum și măsurile de ordin economic recomandate de sesiunea anterioară a Adunării generale a O.N.U.

În vederea asigurării aplicării princi-

(Urmare din pag. 25)

piilor „Declarației“, Adunarea generală a hotărît măsuri eficace în domeniile susmenționate pentru a ajuta țările în curs de dezvoltare, acordînd în același timp o atenție specifică țărilor cel mai puțin avansate, fără litoral și insulare, ca și celor care sînt cel mai afectate de crizele economice și catastrofele naturale.

În „Programul de acțiune“ au fost incluse prevederi esențiale, cum sînt :

— Abolirea tuturor formelor de ocupație străină, discriminare rasială, apartheid, dominare și exploatare colonială, neocolonială și străină prin exercitarea suveranității permanente asupra resurselor naturale ;

— Adoptarea de măsuri pentru recuperarea, exploatarea, punerea in valoare, comercializarea și repartizarea resurselor naturale, în special acelea ale țărilor în curs de dezvoltare, astfel incit să servească intereselor naționale ale acestor țări ;

— Măsuri pentru punerea în valoare a potențialului agricol încă nefolosit al țărilor în curs de dezvoltare și pentru creșterea producției alimentare ;

— Accelerarea elaborării de acorduri pentru produsele de bază în scopul stabilizării pieței mondiale a materiilor prime și produselor primare ;

— Îmbunătățirea și lărgirea actualului sistem generalizat de preferințe vamale ;

— Negocierile comerciale multilaterale între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare ar trebui să aibă la bază principiile nereciprocității și ale unui tratament preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare ;

— Adoptarea de măsuri pentru a impiedica inflația să afecteze țările in curs de dezvoltare ;

— Asigurarea participării depline și efective a țărilor in curs de dezvoltare la toate stadiile luării deciziilor privind elaborarea unui sistem monetar echitabil și durabil, ca și in organele care vor elabora această reformă ;

— Adoptarea de măsuri corespunzătoare pentru neutralizarea consecințelor defavorabile ale datoriei externe a țărilor in curs de dezvoltare ;

— Încurajarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare (investiții particulare, ajutoare, cooperare) ;

— Formularea, adoptarea și aplicarea unui cod de conduită pentru transferul de tehnologie spre țările în curs de dezvoltare ;

— Elaborarea și aplicarea unui cod asemănător pentru reglementarea și controlul activităților societăților transnaționale.

Pentru categoria țărilor cel mai puțin avansate, un „program special“ a fost adoptat prin consens de către participanți, incluzînd măsuri de urgență pentru diminuarea dificultăților cu care aceste țări sînt confruntate.

Cu toate că cele trei documente au fost adoptate prin consens după îndelungi negocieri, rezervele exprimate de numeroase țări occidentale față de diferite paragrafe ale „Declarației“ și „Programelor“ au pus in evidentă dificultățile care mai persistă pentru atingerea obiectivelor propuse, printr-o largă cooperare internațională.

În pofida acestor rezerve, lucrările sesiunii extraordinare a Adunării generale și rezultatele obținute se înscriu ca un succes al țărilor „lumii a treia“, succes la care a contribuit și România, țară socialistă în curs de dezvoltare, prin consultările bilaterale anterioare lucrărilor sesiunii, prin răspunsul trimis la scrisoarea Secretarului general al O.N.U. privind convocarea Adunării generale și prin activitatea delegației române.

O caracteristică a actualei sesiuni este și participarea activă la dezbateri și negocieri a marii majorități a delegațiilor, lucru care confirmă accentuarea tendinței și în același timp afirmarea principiului, conform căruia, în rezolvarea marilor probleme internaționale toate statele au cuvînt de spus. A fost reafirmată cu acest prilej ideea încrederii sporite a statelor în rolul O.N.U., stabilindu-se ca primul pas pe care sesiunea actuală l-a făcut în domeniul abordării problemelor materiilor prime și dezvoltării să fie continuat la sesiunile ECOSOC și Adunării generale.

COSAC

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

Cursul dolarului SUA față de:	Curs paritar (central) față de dolarul SUA	28.XII. 1973	7.V. 1974	13.V. 1974	Abaterea 1) cursului valutelor în ziua de 13.V.1974 față de: Cursul paritar (central)	nivelul din 28.XII 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973–13.V.1974
Marca vest-germană (Frankfurt)	2,66904	2,6990	2,4440	2,3990	+ 11,25	+ 12,50	– 11,11
Francul elvețian (Zürich)	3,3855	3,2500	2,9165	2,8360	+ 19,37	+ 14,59	– 12,73
Francul francez (Paris)	4,60414	4,7025	4,8850	4,7859	– 3,79	– 1,74	+ 1,77
Lira sterlină 2) (Londra)	2,8952	2,3250	2,4235	2,4340	– 15,92	+ 4,68	– 4,47
Lira italiană (Roma)	523,50	607,0	626,75	621,0	– 15,70	– 2,25	+ 2,30
Yenul japonez (Tokyo)	308,0	280,2	279,0	277,45	+ 11,0	+ 0,99	– 0,98
Prețul aurului 3) la Londra	42,22 4)	103,87	163,0	167,50	–	–	–

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); – Devalorizare (depreciere de fapt); 2) Dolari pentru 1 liră sterlină; 3) In dolari SUA/uncie (primul fixing); 4) Prețul oficial al aurului.

Tendința de slăbire a cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale manifestată în ultimul timp s-a accentuat în perioada 7—13 mai a.c. Cursul dolarului față de marca vest-germană și francul elvețian s-a situat la data de 13 mai a.c. la nivelul cel mai scăzut din ultimele șapte luni.

Slăbirea cursului dolarului este consecința acțiunii atit a unor factori de natură psihologică cit și a unor factori economici intre care accentuarea inflației in S.U.A., a cărei rată s-a ridicat la 14,5% (calculată pe bază anuală) în trimestrul I a.c., in condițiile in care economia americană pare să se indrepte tot mai mult spre o recesiune. În cursul trimestrului I a.c., produsul național brut al S.U.A. a înregistrat o scădere de 5,8% (calculat pe bază anuală, in prețuri constante).

Deteriorarea balanței comerciale a S.U.A. in luna martie a.c., cind a înregistrat primul deficit lunar incepind din luna iunie 1973, a contribuit de asemenea la imprimarea unei tendințe de slăbire a poziției dolarului.

Persistența zvonurilor privind o posibilă nouă revalorizare oficială a mărcii vest-germane, in condițiile in care balanța comercială și balanța de plăți a R.F.G. continuă să înregistreze, lună de lună, noi excedente, iar rata inflației în această țară se menține la un nivel mult mai redus comparativ cu celelalte țări occidentale a creat la rîndul său o atmosferă de neincredere in moneda americană pe piețele valutare internaționale. Excedentul comercial al R.F.G. pe primul trimestru a.c. s-a ridicat la peste 13 miliarde mărci (circa 5,5 miliarde dolari), față de numai 685 milioane dolari excedentul balanței comerciale a S.U.A. în aceeași perioadă. Rata inflației în R.F.G. s-a ridicat la 7,5% (calculat pe bază anuală) în trimestrul I a.c. față de 14,5% în S.U.A., 13,5% in Anglia etc.

De menționat că marca vest-germană a continuat în perioada analizată să se intărească și față de valutele cu care fluctuează in comun față de dolar, Banca Federală trebuind să intervină pentru susținerea cursului unora dintre aceste valute. În cercurile de specialitate occidentale se apreciază că intervențiile Băncii Federale a R.F.G. pe piețele valutare occidentale in ultimul timp pentru sprijinirea cursului dolarului și a valutelor cu care moneda vest-germană fluctuează în comun se ridică la circa 4 miliarde mărci. În aceste condiții s-a înregistrat o creștere importantă a rezervelor valutare ale R.F.G., al căror nivel s-a ridicat la 7 mai a.c. la 92,5 miliarde mărci. Avînd in vedere scăderea în același timp a rezervelor valutare ale țărilor participante la sistemul fluctuării în comun ale căror valute trebuie sprijinite pe piețele valutare, in cercurile de specialitate occidentale se exprimă tot mai mult păreri pesimiste în legătură cu viitorul acestui sistem.

Tensiunea creată pe piețele valutare ca urmare a intăririi cursului mărcii vest-germane și a slăbirii poziției dolarului a determinat o intărire și a cursului celorlalte valute occidentale față de dolar, în primul rind, a lirei sterline, yenului japonez, francului francez, francului elvețian etc.

Pe piața eurodolarilor s-a înregistrat o creștere a dobinzilor stimulată atit de accentuarea tendinței de creștere a dobinzilor pe piața monetară internă din S.U.A. (dobînda preferențială, „prime rate“, a crescut la 11,25% de la 11% etc.) cît și datorită operațiilor speculative pe piețele valutare (angajarea de credite în dolari necesare unor operații speculative).

La eurofrancul elvețian și euromarca vest-germană dobînzile au avut o evoluție oscilantă, fiind influențate în principal de poziția fermă a celor două valute pe piețele valutare și de evoluția dobinzilor pe piețele monetare din Elveția și R.F.G.

La eurolira sterlină dobînzile au înregistrat o ușoară scădere.

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 7—13 mai 1974 (niveluri minime și maxime)

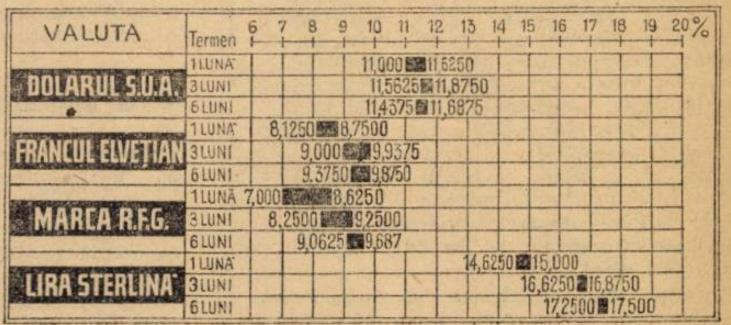

VALUTA	Termen	6–20%
DOLARUL S.U.A.	1 LUNĂ	11,000 – 11,6250
	3 LUNI	11,5625 – 11,8750
	6 LUNI	11,4375 – 11,6875
FRANCUL ELVEȚIAN	1 LUNĂ	8,1250 – 8,7500
	3 LUNI	9,000 – 9,9375
	6 LUNI	9,3750 – 9,8750
MARCA R.F.G.	1 LUNĂ	7,000 – 8,6250
	3 LUNI	8,2500 – 9,2500
	6 LUNI	9,0625 – 9,687
LIRA STERLINĂ	1 LUNĂ	14,6250 – 15,000
	3 LUNI	16,6250 – 16,8750
	6 LUNI	17,2500 – 17,500

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 15 mai 1974 în următoarele țări:

Anglia x)	12,0%	Israel	6,0%
Austria	6,5%	Italia	9,0%
Belgia	8,75%	Japonia	9,0%
Canada	8,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,0%	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	8,0%
Finlanda	9,25%	Suedia	6,0%
Franța	11,0%	S.U.A.	8,0%
R.F.Germania	7,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut

ROLUL FACTORULUI CONȘTIENT ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

Factorul conștient — componenta definitorie a sistemului economic socialist

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și buna funcționare a întregului angrenaj economico-social nu se realizează în mod spontan, ci prin acțiunea activă și organizată a oamenilor muncii conduși de Partidul Comunist Român — factorul politic fundamental al societății noastre.

Componentă definitorie a sistemului economic socialist, factorul conștient ni se înfățișează ca o existență dinamică care, în procesul dezvoltării economico-sociale, capătă noi dimensiuni, funcții, norme și valori. Consider că înțelegerea justă a rolului și locului factorului conștient presupune ca, în procesul definirii sale, să avem în vedere realitatea înconjurătoare, posibilitățile și cerințele devenirii economico-sociale.

În cadrul factorului conștient, partidul comunist reprezintă forța politică conducătoare. El este laboratorul de gîndire, plămădire și inițiere a formelor și soluțiilor optime de organizare, planificare și conducere, de perfecționare a acestora, de eliminare a tot ceea ce frînează procesul de adaptare a celor mai viabile forme de mobilizare și stimulare a energiilor creatoare ale poporului. Partidul comunist are menirea de-a asigura progresul social-economic în deplină concordanță cu cerințele legilor, obiective de dezvoltare a societății. Acest tip de dezvoltare economico-socială a fost numit de Engels „saltul din imperiul necesității în imperiul libertății“. Acest salt nu se realizează automat prin trecerea la socialism. Spontaneitatea economică nu poate fi depășită spontan, ci numai conștient, prin acțiunea activă a întregului popor.

Partidul și statul nostru, studiind și înțelegînd sensul acțiunii legilor economice obiective, acționează pentru menținerea în permanentă stare de funcționare optimă a mecanismului economic prin măsurile de perfecționare a organizării, conducerii și planificării, prin restabilirea funcțiilor dereglate, prin corectarea, atunci cînd este cazul, a diferitelor comenzi vitale date economiei, realizînd în acest fel un echilibru dinamic al întregii economii. Larga deschidere spre nou a sistemului nostru economic reflectă capacitatea factorului politic de a orienta și dirija în mod științific eforturile națiunii noastre socialiste, de a se manifesta ca un organism viu, purtător al inițiativei economico-sociale.

Exercitarea conducerii economico-sociale de către Partidul Comunist Român reprezintă factorul conștient primordial, centrul vital al societății românești contemporane care dinamizează opera de edificare a noii orînduiri — ca inițiativă politică și ca acțiune economică practică —, de realizare a unor profunde transformări revoluționare în baza tehnico-materială a țării, în relațiile de producție, în conștiința oamenilor.

Partidului comunist — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — îi revine rolul de a se manifesta ca **„un explorator îndrăzneț și experimentat al drumului nou pe care îl deschide omenirii socialismul și comunismul, un cutezător vizionar al zilei de mîine pornind de la realitățile și cerințele arzătoare ale zilei de azi, precum și de la concluziile, generalizate pe plan teoretic, ale experienței de ieri și de azi“** 1).

Crearea unei economii avansate, bazată pe un mecanism economic perfecționat, dezvoltarea continuă a relațiilor de producție, întemeierea raporturilor sociale pe principiile echității socialiste, ca necesități înțelese și transformate în țeluri deliberate ale activității oamenilor, sînt rezultatul făuririi conștiente de către popor a propriului său destin comunist. Participarea activă a oamenilor muncii la conducerea activității economice implică toate momentele acesteia, de la actul de decizie, organizare și creație pînă la cel de producție, gestiune și control. O astfel de participare exprimă angajarea politică conștientă a maselor în asigurarea înfăptuirii cu succes a obiectivelor supreme ale socialismului.

Concordanța dintre scop și rezultatele acțiunii economice conștiente

Unul din principiile acțiunii conștiente presupune finalitate, adică un anumit scop, ca anticipare mentală a rezultatelor pe care societatea dorește să le obțină.

Prin funcțiile sale scopul potențează acțiunea de transformare revoluționară a societății. În această direcție, orice acțiune inițiată de factorul conștient, atît la nivel macro, cît și micro-economic începe, de fapt, cu stabilirea scopului, a obiectivului urmărit. De aceea, buna funcționare a mecanismului economic, ca rezultat al acțiunii conștiente a oamenilor, este, în primul rînd, o manifestare a raționalității scopului. Stabilirea scopului, a obiectivelor acțiunii de către factorul conștient (partid-mase) presupune cunoașterea temeinică a acțiunii legilor economice obiective, a sensului dezvoltării sociale, studierea realității, a experienței contemporane, sesizarea la timp a tendințelor care se manifestă pe plan internațional, a implicațiilor economice și social-politice ale fenomenelor noi apărute.

Pe această bază, partidul nostru a elaborat și elaborează programul dezvoltării economico-sociale, care, prefigurînd într-un model științific scopul și soluția optimă, fixează mijloacele de realizare, direcționează acțiunea teoretică și practică de finalizare a sarcinilor, în conformitate cu legitățile obiective ale socialismului, cu condițiile concret-istorice, cu năzuințele și interesele majore ale națiunii noastre.

Factorul conștient — partidul și statul nostru — căruia îi este proprie capacitatea de prevedere și de concepere unitară a dezvoltării economico-sociale, asigură corelarea și coordonarea proceselor de creștere economică, de dirijare a mijloacelor materiale și de muncă corespunzător intereselor generale ale societății, sincronizarea schimbului de activități, elaborarea prognozelor și a studiilor de perspectivă. Asigurarea bunei funcționări a mecanismului economic depinde nemijlocit de proiectarea corect-științifică a liniilor directoare și a obiectivelor strategice și tactice.

Între activitatea de elaborare a politicii de dezvoltare economico-socială a țării și cea de înfăptuire a acesteia există un raport de unitate, deoarece funcția de conducere, exercitată de partidul comunist, acționează în concordanță cu aspirațiile și voința întregului popor.

„Dar elaborarea unei linii generale juste și a unui program de dezvoltare economico-socială corespunzător etapei în care ne găsim — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu constituie decît o latură, ce-i drept foarte importantă, dar totuși numai o latură a activității de conducere. A doua latură, tot atît de importantă, aș putea spune esențială, este realizarea liniei generale și a programului partidului, activitatea de conducere și planificare, de realizare în practică a hotărîrilor stabilite“** 2).

Stabilirea scopului, a obiectivelor dezvoltării economico-sociale, cît și activitatea organizatorică și de înfăptuire a acestora, sînt elemente esențiale ale strategiei și tacticii partidului, care urmăresc apropierea și plasarea României în rîndul țărilor avansate din punct de vedere economic în cadrul vastului proces de realizare treptată a trăsăturilor definitorii ale societății socialiste multilateral dezvoltate.

Transformarea posibilităților în realități concrete sînt determinate în mod hotărîtor de acțiunea factorului conștient, de caracterul și raționalitatea deciziilor adoptate. Creșterea rolului factorului conștient se materializează în finalitatea acțiunilor întreprinse, în concordanța dintre obiectivele planului național unic și rezultatele concrete obținute. Experiența construirii socialismului în țara noastră demonstrează prin fapte că obiectivele stabilite de partid și de stat sînt nu numai înfăptuite, dar și depășite, ceea ce confirmă realismul, justețea și caracterul științific al politicii sale economice, evidențiază uriașele capacități creatoare ale poporului, marea forță organizatorică a partidului.

Corelația dialectică dintre acțiunea factorului conștient și modul de funcționare a mecanismului economic

Economia socialistă se constituie și se dezvoltă ca un sistem dinamic, cu un înalt grad de organizare și complexitate. Acest lucru presupune în mod necesar acțiunea activă a factorului conștient, atît la nivelul macroeconomic, cît și la nivelul fiecăruia dintre

Constantin FRÎNTU

Continuare în pag. 30

școli-curente-economiști

O SINTEZĂ A APOLOGETICII ACTUALE A CAPITALISMULUI

(P. A. SAMUELSON)

ÎN CAZUL lui P. A. Samuelson critica marxistă a ideilor economice se confruntă cu un spirit deschis, îndelung exersat în rafinamente combinatorii generate de un îndelung travaliu matematic, cu un teoretician lucid, prospectiv și care cultivă rigoarea clasică. În avatarurile acestui spirit se pot testa atît liniile de forță, cît și eșecurile, atît resursele de manevră, cît și cele de disimulare îngrijorată ale politicii economice oficiale, dar nu mai puțin caracterul apologetic al obiectivismului metodologic operațional.

Magnum opus al lui Samuelson este manualul său de „Economics"* publicat pentru întîia oară în 1948 și aflat actualmente la a noua ediție. Judecînd după referirile multiple ale autorului său, Economicsul samuelsonian se vrea întruchiparea unui principiu natural al economicității, într-o multiplicitate de ipostaze. Acestea la rîndul lor se prezintă ca ipostaze plauzibile pentru elaborarea unei concepții, a unei viziuni necesare luării deciziilor referitoare la repartizarea unor resurse limitate, în vederea producției de mărfuri (bunuri materiale și servicii) destinate consumului imediat sau de durată al indivizilor, al grupurilor sociale și al societății în întregul ei, prin intermediul instrumentelor monetare (inclusiv de credit) și bugetare (fiscale) sau fără ele. De aici, accepțiunile sau implicațiile Economicsului samuelsonian se pot grupa în : a. filozofico-logice-metodologice; b. teoretico-practice-praxiologice; c. științifico-estetice-etice; d. analitice și sintetice; e. micro și macroeconomice; f. publice și particulare.

Să-l considerăm, deci, pe autorul „noii sinteze neoclasice" în ipostazele pe care le-am enumerat mai sus ale Economicsului său:

a) Mai ales în edițiile mai recente ale manualului său P. A. Samuelson dezvoltă aspectele filozofico-logice-metodologice. Demersul este simptomatic. În primul rînd, autorul s-a văzut silit să replice la suspiciunea de pragmatism a criticilor săi (atît marxiști, cît și nemarxiști). În al doilea rînd, paralel și în contradicție cu economicsul apologetic, s-a dezvoltat după cel de-al doilea război mondial economia politică marxist-leninistă a socialismului, ca disciplină cu priorități conceptual-metodologice, demonstrîndu-se astfel că efortul de edificare a unei teorii economice solide are o imensă însemnătate practică. În al treilea rînd, pentru a nu se angaja în recomandări, care pot să se infirme din punct de vedere practic, autorul a considerat mult mai util un orizont și o viziune mai largă. Dar cine sînt aceia cărora li se oferă manualul lui P. A. Samuelson cu spiritul său speculativ, percutant și totuși sobru? Oricît ar evita-o explicit, afirmația că servește oamenilor de afaceri, marilor regizori de politică economică transpare totuși din filozofia, logica și metodologia Economicsului samuelsonian. Din întreaga țesătură a cărții rezultă cu claritate „comanda socială" de factură apologetică — apărarea intereselor oamenilor de afaceri, conjugarea forței publice a statului monopolist de a oferi condiții „normale" exploatării capitaliste sau, oricum, de a nu stînjeni „înclinațiile" întreprinzătorilor.

b) Pentru a acredita caracterul teoretic al Economicsului său P. A. Samuelson s-a raliat, la prima apariție a manualului, tradiției keynesiene de gîndire, pe care la a doua ediție doar a augmentat-o cantitativ, ca problematică. Începînd cu a treia ediție, însă, manualul s-a emancipat de excesele ortodoxiei keynesiene (așa cum de altfel însuși J. M. Keynes procedase în raport cu tradiția clasică burgheză), orientîndu-se spre tradiția neoclasică pe care o „reînnoiește", prin îmbinarea macroeconomiei agregative cu microeconomia tradițională. Demersul era necesar spre a avansa un punct de vedere optimist pentru omul de afaceri și politicianul de decizie. La P.A. Samuelson atitudinea (concepția, viziunea) și comportamentele raționale ale „cititorilor" săi ale („practicienilor") sînt consecințe-

fișe

Creștere și deșeuri

• *G. Bertolini își încheie în numărul din februarie a.c. al revistei* ANALYSE ET PRÊVISION *studiul său, început în numărul anterior, intitulat* Limites et contraintes du récyclaje des déchets solides *(Limite și restricții ale refolosirii deșeurilor solide). Autorul scoate în evidență dificultățile ce se ridică în calea unei reglementări de ansamblu a acestei probleme din partea puterii publice (G.B. se referă la statul capitalist), a întreprinzătorilor și a consumatorilor, în vederea definirii unei politici eficiente în direcția menționată. Reutilizarea se justifică în esență ca remediu la problema diminuării resurselor naturale și a amplificării poluărilor de tot soiul. Dincolo de aceste limite fizice, care pot interveni în mod ipotetic pe termen lung, trebuie să se admită, afirmă G. B., că refolosirea pe scară largă ar permite o accelerare a creșterii, dezirabilă pe planul colectivității, în timp ce continuarea creșterii pe făgașul actual ar fi generatoare de risipă. Constrîngerile tehnico-economice nu ar fi decît un epifenomen în raport cu cele sociopolitice. După autor, o înțelegere profundă a problematicii refolosirii cere depășirea economicului, înțelegerea modurilor de comportare a agenților și a raportului forțelor existente, luarea în considerare a elementelor socio-politice și chiar psihologice.*

O nouă formulare

• *Producția socialistă — afirmă I. Ivanov în articolul* Osnovnoi ekonomiceskii zakon kommunisticeskoi formații *(Legea economică fundamentală a formațiunii comuniste), apărut în nr. 4/1974 al revistei* VOPROSÎ ECONOMIKI *— este prin forma și esența ei socială o „producție de valori de întrebuințare". Una din determinațiile mărfii, valoarea de întrebuințare, dobîndește în formațiunea comunistă, consideră I. I., un sens diferit și devine categoria determinantă a producției. De aci ar decurge că legea economică fundamentală a socialismului trebuie formulată în așa fel încît să rezulte și scopul de a obține o masă maximă de variate valori de întrebuințare în fiecare întreprindere în parte și în societate în general. În definițiile în genere admise, subliniază I. I., se indică doar funcția (rolul) producției* pentru *care se creează produsul (satisfacerea tot mai deplină a nevoilor oamenilor, dezvoltarea liberă multilaterală a personalității lor), dar nu se arată ce trebuie să realizeze producția pentru a-și îndeplini funcția ei. Cînd se încearcă să se exprime forma materială a scopului legii fundamentale, se vorbește de produsul social total, de venitul național, de produsul final, de plusprodus etc., mergîndu-se astfel pe linia unei abordări macroeconomice, în timp ce înțelegerea economiei socialiste ca producție de valori de întrebuințare ridică cerința metodologică a determinării producției nu nu numai la nivelul întregii societăți, ci, în primul rînd, la fiecare întreprindere în parte. Autorul propune și o metodă de calcul în care locul produselor — exprimate cantitativ — în tone, bucăți etc. — să-l ia valorile lor de întrebuințare, exprimate într-un procent din volumul total, fie că aceasta se realizează prin unități de măsură fizice, fie în ruble.*

Pesimism prematur ?

• *În articolul* A case of premature gloom *(Pesimism prematur), apărut în revista* NEWSWEEK *din 29 aprilie 1974, Jiro Tokuyama, director al Institutului de cercetare Nomura, consideră că nu sînt totuși motive pentru ca optimismul generat de predicția futurologului american Herman Kahn cu privire la dezvoltarea viitoare a economiei japoneze să facă loc în prezent unui profund pesimism. Considerentele care ar pleda în favoarea pesimismului ar fi : 1. necesitatea de a importa trei pătrimi din necesarul de energie și aproape tot necesarul de petrol ; 2. puternica interdependență dintre Japonia și alte țări lovite serios de criza energiei ; 3. faptul evident că rata inflației este în Japonia mai ridicată decît în orice altă țară industrializată. Pentru a-și argumenta optimismul său J. T. invocă trei caracteristici ale economiei și societății japoneze : 1. capacitatea aparatului industrial japonez și caracterul său modern, în mai mare măsură competitiv decît în alte țări ; 2. mobilitatea socială și de clasă ; 3. stabilitatea politică. Dacă primul argument are un anumit suport, referirea la „lipsa barierelor de clasă" — în sensul că „din moment ce originea cuiva nu determină ce poate el deveni, muncitorii japonezi pot și trebuie să aspire a se înălța tot mai sus prin muncă intensă și ingeniozitate" — este evident de mult infirmată atît teoretic, cît și practic.*

le directe, firești ale „luptei pentru existență“ (citește: ale concurenței capitaliste) — de aici orientarea nu numai direct practică-utilitară a raționalității pe care o profesează, ci și optimalizantă, praxiologică.

c) Prin definiția de lucru dată de autorul său, Economicsul samuelsonian nu este nimic altceva decît „traducerea“ în limbajul curent a elevatelor sale „Fundamente ale analizei economice“, în care deschidea orizonturi operaționale demne de înaintașii săi întru econometrie. Ceea ce în matematică se numește eleganța demonstrației capătă în Economicsul samuelsonian atributul de estetică a discursului științific, deoarece tot ceea ce permite prosperitatea afacerilor, indiferent dacă vine din partea concurenței „perfecte“ sau din partea celei „imperfecte“ (concurența monopolistă ca atare nu intră în conceptualizarea samuelsoniană), face deliciul demonstrației. Chiar flagele cum sînt ciclicitatea, inflația, șomajul sînt prezentate ca imanente, dar solubile, trecătoare neplăceri, care fac și mai „picantă“ viața de afaceri. Nu mai este cazul a insista că pentru P. A. Samuelson tot ceea ce ține de comportamentul rațional al omului de afaceri, al responsabililor de politică economică are și atributul eticii, de pildă, contracararea reciprocă dintre inflație și șomaj.

d) Eleganța demonstrațiilor logice la P. A. Samuelson decurge și din abilitatea cu care folosește demersul analitico-sintetic. Poate părea, dar este numai la prima vedere, paradoxal că „noua **sinteză** neoclasică“ este de fapt **analiză** economică! Economicsul samuelsonian „tîlmăcește“ în limbajul oamenilor de afaceri și al responsabililor de politică economică nu atît demonstrațiile de analiză matematică aplicate la economie, cît concluziile de sinteză ale acestor demonstrații. „Beneficiarii“ Economicsului samuelsonian sînt făcuți să înțeleagă atît conținutul analitic al unor concepte-indicatori globali, de sinteză, cum sînt acumularea, consumul, investițiile, produsul și venitul global, dar și demersul sintetic — de reunire a influențelor directe, mijlocite și inverse dintre aceștia și, eventual, alți factori analitici sau sintetici. O afirmație peremptorie este făcută dintru început de P. A. Samuelson în sensul că omul de afaceri și de stat trebuie să știe să folosească inteligent informația economică, dar că raționamentul logic, care constă din a descrie, analiza, explica și corela fenomenele și comportamentele economice, reprezintă cheia soluționării problematicii economice. Nu atît exactitatea infinitesimală interesează aici, precizează P. A. Samuelson, cît cunoașterea tendințelor cauzale de ansamblu.

e) Economicsul samuelsonian se acreditează ca „nouă sinteză“ sau, s-ar putea spune, ca unitate dialectică între mărimile micro- și macro-economice. În felul acesta P. A. Samuelson trasează o punte de legătură între tradiția clasică și neoclasică — în care predomină universul microeconomic — și tradiția keynesiană, respectiv postkeynesiană — în care pînă nu demult domina de departe „religia“ creșterii economice. Spiritul samuelsonian refuză să tranșeze între cele două tendințe, și astfel se explică de ce problematica Economicsului diferă atît de mult — în cadrul și cu orientarea cunoscute — de la o ediție la alta! Se vede că P. A. Samuelson a tras concluziile cuvenite din experiența criticii keynesiene a clasicismului și neoclasicismului, cît și din „critica criticii“ keynesiene, atît din partea adepților cît și a adversarilor din propria tabără.

f) O constantă a Economicsului samuelsonian este păstrarea unui „echilibru“ strict între judecățile la adresa virtuților comportamentului liber-concurențial și cele adresate comportamentului statal. P. A. Samuelson avansează, respectiv temperează, judecăți, atît dintr-o parte, cît și din cealaltă, păstrînd în discursul său o detașare academică, ponderatoare — de arbitru al intereselor vitale — pentru momentul istoric al apariției unei „noi ediții revizuite“ a magnum-opusului său.

Oprindu-ne aici cu succinta caracterizare întreprinsă, putem spune doar că, avînd astfel de atribute, Economicsul samuelsonian este nu pur și simplu o continuitate istorică și logică și nici pur și simplu o inovație oarecare, ci o „sinteză“ de apologetică rațională actuală.

Ioan CRISTESCU
doctor în economie
Universitatea din
București

---

*) Pentru a nu complica discuția cu implicații lexicale (care ar merita, însă, o discuție științifică) vom considera că „Economics“ este prescurtarea pentru economia politică în limbajul literaturii de specialitate anglo-saxone.

Concepte

SEMNIFICAȚII ȘI IMPLICAȚII ALE DECALAJULUI ÎNTRE MOMENTUL INVESTIȚIEI ȘI EFECTUL EI

ESTE CUNOSCUT că mijloacele pe care societatea le investește în crearea unor noi capacități de producție dau rezultate numai după o anumită perioadă de timp, mai mult sau mai puțin îndelungată. Este o anumită „întîrziere“*) a efectului investițiilor. Natura economică a „lagului“ își are izvorul în ciclul tehnologic de obținere a producției din folosirea fondurilor de investiții care au parcurs fazele de proiectare, execuție, atingere a parametrilor proiectați, exploatare. Întîrzierea efectului decurge din condițiile materiale ale respectivului proces de muncă.

O definiție a „lagului“, pe care o considerăm în principiu justă este dată de „Metodologia tip de determinare a eficienței economice a investițiilor“ din 1969 din Uniunea Sovietică. Lagul este o categorie complexă care exprimă decalajul în timp dintre efectuarea investițiilor și obținerea efectului respectiv ca rezultat al acestor investiții. Deși condiționat de procesele economice obiective, nu ne sînt indiferente mărimile întîrzierii efectului investițiilor. Se impune ca în fiecare etapă a dezvoltării economice să se găsească noi posibilități de reducere la minimum a lagului.

Mărimea lagului depinde de **durata tuturor fazelor** procesului de investire și în mod deosebit de **durata execuției** și de eșalonarea investițiilor pe ani de execuție, precum și de intensitatea **asimilării economice a capacităților** de producție. Funcționarea noii întreprinderi este legată de darea în funcțiune a întreprinderilor conexe cu ea: **furnizori** sau **consumatori.**

Dacă duratele de construcții a obiectivelor conexe nu sînt corelate, atunci apar greutăți și întreruperi în îndeplinirea lagurilor obiectului respectiv. În conformitate cu metodologia la care ne-am referit, lagul este format din două părți distincte: **lagul de construcție** și **lagul de asimilare.** Trebuie să atragem atenția că uneori în literatura de specialitate se confundă lagul de construcție cu indicatorul durata de construcție. **Durata construcției** se calculează pe baza duratei medii de execuție a etapelor și obiectelor (nu a întreprinderilor în ansamblul lor).

Mărimea **duratei de asimilare** depinde de intensitatea (ritmurile) asimilării economice a capacităților date în funcțiune (adică realizarea integrală a indicatorilor tehnico-economici proiectați privind volumul producției și prețul de cost al acesteia). Lagul integral se determină ca sumă a celor două laguri. Fiecare din aceste laguri se stabilește ca o mărime medie ponderată, plecînd de la valoarea de deviz a duratelor de execuție și de asimilare a obiectelor sau grupelor de obiecte ce fac parte din colectivitatea de calcul. O clasificare a lagurilor, cu importanța cuvenită pentru teoria și practica investițiilor, ar putea fi : **lagul de construcție, lagul tehnologic, lagul de producție, lagul de producție grupat, lagul economic.** Remarcăm folosirea primelor trei categorii de lag la nivelul obiectelor industriale separate, individuale. Pentru a evidenția legăturile economice mai profunde, în analiza eficienței economice a investițiilor într-o ramură industrială, județ sau pe întreaga economie, se aplică lagul (intervalul) de producție grupat. Lagul economic servește la evaluarea modului cum sînt rezolvate unele sarcini de nivel superior, cum este de exemplu elaborarea unor planuri de perspectivă de dezvoltare a economiei naționale și a unor programe de construcții pe perioade foarte îndelungate.

lector univ.
Nina GEORGESCU

---

*) în engleză lag = întîrziere, rămînere în urmă.

ROLUL FACTORULUI CONȘTIENT ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

(Urmare din pag. 27)

palierele acestuia pentru asigurarea bunei funcționări a mecanismului economic. Funcționalitatea sistemului economic nu poate fi concepută în afara acțiunii factorului conștient, structurat în concordanță cu cerințele sociale. Funcționarea mecanismului economic nu trebuie privită ca o stare fixă, imuabilă, ci ca un organism viu, supus unei permanente perfecționări în procesul mișcării și devenirii sale.

Mecanismul economic exprimă, după părerea noastră, modul de concepere, de organizare și de funcționare ale economiei naționale. El este un sistem complex, unitar și corelat de relații, pîrghii și instrumente cu ajutorul cărora factorii de conducere, la toate nivelele structurii organizatorice, asigură dirijarea și reglarea conștientă a vieții economice. Mecanismul economic cuprinde mai multe componente : a) planul național unic și sistemul de planificare ; b) ansamblul de pîrghii economico-financiare ; c) sistemul de balanțe și norme economice ; d) sistemul de organizare și gestiune economică ; e) cadrul instituțional și juridic etc.

Un loc central în cadrul bunei funcționări a mecanismului economic îl ocupă perfecționarea planificării. Îmbunătățirea activității de planificare și creșterea rolului planului național unic în conducerea și organizarea economiei sînt impuse de dinamismul și creșterea complexității vieții economice. Conferința Națională din 1972, definind cu claritate rolul și funcțiile planului național unic, a pus în evidență că, prin caracterul obligatoriu, prin faptul că este unic, indivizibil și atotcuprizător, el este un instrument strategic și tactic pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale.

Practica construcției socialiste demonstrează că planul, cu tot rolul său primordial pe care îl îndeplinește în buna funcționare a mecanismului economic, nu poate garanta singur îndeplinirea obiectivelor și a sarcinilor stabilite dacă nu se iau în considerație rolul și funcțiile pîrghiilor economico-financiare. Pîrghiile economico-financiare, prin asigurarea atragerii tuturor resurselor naționale în circuitul economic, promovarea progresului tehnic multilateral și continuu, valorificarea intensivă a resurselor materiale, financiare și de muncă, eliberarea operativă a mijloacelor care prisosesc în unele unități economice și realocarea lor acolo unde este nevoie, completează ampla acțiune de optimizare a planului național unic, ale cărui posibilități sînt încă limitate.

Se cunosc încă unele cazuri cînd prevederi ale planului, care corespundeau nevoilor etapei și posibilităților reale, nu s-au realizat în întregime datorită faptului că între plan și pîrghiile economice nu s-a creat concordanța necesară. Astfel, deși în ultima perioadă au fost înlăturate multe din cauzele care generau neajunsuri, funcționarea mecanismului economic nu este încă pe deplin optimizată deoarece pîrghiile economice și alte instrumente nu se dovedesc întotdeauna și pretutindeni suficient de mobile în procesul realizării planului.

Cadrul organizatoric și legislativ existent — rod al perfecționării inițiate și înfăptuite de partid asigură planificării și producției acea mobilitate impusă de dinamica vieții economico-sociale. Este foarte important pentru buna funcționare a mecanismului economic faptul că acest cadru, instituit în toate unitățile economice, asigură, prin comitetele și consiliile oamenilor muncii, participarea activă și nemijlocită a tuturor salariaților la elaborarea colectivă a hotărîrilor, la întreaga activitate economico-socială a întreprinderilor. Este necesar ca aceste condiții să fie folosite integral, asigurîndu-li-se o bună finalitate în funcționarea mecanismului economic, în accelerarea creșterii economice, modernizarea producției și sporirea eficienței acesteia. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la asigurarea participării maselor largi populare la conducerea societății, arată : **„Eforturile partidului nostru se concentrează acum de a face aceste forme cît mai viabile, cît mai active, pentru ca fiecare muncitor să participe direct la întreaga activitate de conducere. În fond ei sînt aceia care au o dublă calitate : sînt atît proprietari, cît și producători“** 3).

Perfecționarea mecanismului economic, ca proces de adecvare a obiectivelor și sarcinilor dezvoltării, a principiilor, formelor și metodelor de organizare, planificare și conducere la necesitățile funcționării corespunzătoare și a mișcării lui ascendente, reprezintă o lege a progresului material și o modalitate specifică de dezvoltare și trecere treptată la comunism. Fiind subordonată direct funcționării și mișcării vieții economice reale, perfecționarea urmărește să satisfacă, într-o măsură tot mai mare, interesele generale ale societății noastre în unitate organică cu cele personale ale oamenilor muncii.

---

1) **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Editura politică, 1972, pag. 644—645.

2) **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Editura politică, 1972, pag. 901.

3) **Nicolae Ceaușescu :** Interviul acordat publicistului englez Stan Newens, la 11 august 1973, Scînteia din 22 septembrie 1973.

BREVIAR ȘTIINȚIFIC

Dezbatere privind modernizarea predării economiei politice

● ÎN CINSTEA celei de a XXX-a aniversare a eliberării patriei și a celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, — la Academia de Studii Economice a avut loc luni 6 mai a.c. o dezbatere organizată de colectivul catedrei de economie politică pe tema : Perfecționarea predării și seminarizării economiei politice. Cele 14 referate prezentate de cadre didactice din A.S.E. au abordat astfel de probleme ca : perenitatea și valoarea instructiv-educativă a lecției de economie politică, modernizarea transmiterii și însușirii cunoștințelor economice în procesul integrării învățămîntului superior economic cu cercetarea și producția, perfecționarea lecției de economie politică din punct de vedere metodologic, problematizarea prelegerii, stimularea creativității, etc.

O altă serie de referate au avut drept problematică : eficiența testelor decimologice în seminariile de economie politică, caietul de studii individual în metodologia organizării dezbaterilor cu studenții de la cursurile serale, eficiența testării prin alegere liberă, seminarizarea economiei politice a capitalismului precum și învățămîntul problematizat și folosirea lui în cadrul dezbaterilor de economie politică la anul I.

Simpozion : Teoria generală a sistemelor

● TOT luni 6 mai, la Academia de Studii Economice și-a desfășurat lucrările simpozionul Teoria generală a sistemelor ; concepte metodologice și aplicații organizat de catedra de cibernetică economică și catedra de filozofie-sociologie.

După cuvîntul de deschidere al prof. dr. L. Grünberg, au fost prezentate comunicările : Din istoricul conceptelor sistem-structură (prof. C. Boiangiu) ; Schiță a unei tipologii a sistemelor (asist. Dana Dulamă) ; Factorul timp în sistemele cibernetice (asist. C. D. Taganea) ; Sistemul om-mașină (lector M. Stoica) : Viziunea sistemică asupra fenomenului cultural (lector C. Radu) ; Aplicarea concepției sistemice în strategiile de marketing (conf. dr. M. C. Demetrescu) ; Abordarea sistemică a compartimentului economic (lector Lisette Curta) ; Organizarea sistemică a controlului calității producției (conf. dr. Th. Baron) ; Etapele proiectării unui sistem de gestiune (cercet. V. Bogdan) ; Metodele matematice — instrumente de cercetare în științele sociale (cercet. R. Stroe) ; Sistem și model social (asist. D. Roman) ; Considerații privind raportul sistem-model în programarea creșterii economice (lector dr. N. Țigănescu) ; Modelul lingvistic și viziunea sistemică în investigarea vieții sociale (asist. Fl. Druță) ; Dinamica sistemului contradicțiilor sociale (asist. D. Teodosiu). Lucrările simpozionului au luat sfîrșit cu comunicarea prof. dr. L. Tövissi referitoare la conceptul de sisteme în modelarea economică.

PENTRU SPECIALIŞTI ŞI CONSUMATORI

(Urmare din pag. 24)

şi Tehnoimport. Sperăm ca, prin expunerea la Bucureşti a produselor noastre, să venim în intimpinarea principalilor consumatori de astfel de materiale : proiectanţi, arhitecţi, ingineri, desenatori tehnici etc.

Ştim că produsele pe care le expunem cu acest prilej la Bucureşti sînt foarte interesante pentru specialiştii dv. din domeniile sus-menţionate. Şi tocmai din această cauză am dorit să fim prezenţi la această primă manifestare expoziţională de profil de la Bucureşti pentru a permite ca marele public ca şi ISCE-urile să cunoască noutăţile din oferta noastră de export.

● Aţi menţionat că aveţi relaţii comerciale cu unele intreprinderi de comerţ exterior din ţara noastră. Ce produse româneşti din cadrul expoziţiei credeţi că ar fi interesante pentru consumatorii din Austria şi R.F.G. ?

— Există o paletă variată de mărfuri româneşti foarte cunoscute pe piaţa europeană şi de bună calitate. Nu mă gindesc numai la ţuica, care este cunoscută in toată Europa, ci am in vedere şi alte produse de calitate ce se remarcă in exportul românesc, de la maşini, pînă la artizanat. Reprezentanţa firmei pe care o conduc din Austria, ca şi funcţia mea in cadrul Asociaţiei de prietenie românoaustriacă, îmi permit să cunosc evoluţia deosebit de favorabilă a schimburilor economice dintre România şi Austria ca şi cu R.F. Germania şi sper că aceste relaţii se vor dezvolta şi în continuare.

Deşi sînt un oaspete frecvent al ţării dv. pot spune că am fost deosebit de plăcut impresionat de varietatea şi calitatea mărfurilor româneşti prezentate la TIBCO.

Maşinile, un alt domeniu important al exportului românesc constituie obiectul Tirgului Internaţional Bucureşti (TIB) care se desfăşoară în toamnă şi sper ca, printr-o participare largă a firmelor vest-germane şi austriece de specialitate la acest tîrg de maşini şi echipamente, să se inregistreze un succes egal cu cel realizat la cel de bunuri de consum.

O PIAŢĂ POTENŢIALĂ FOARTE LARGĂ

(Urmare din pag. 24)

neşti, atît în domeniul social şi cultural, cît şi in cel al cooperării economice ; aflîndu-ne aici vom explora posibilităţile de extindere a comerţului dintre cele două ţări ale noastre.

● Cu ce exponate se prezintă Nigeria la acest tirg ?

— Pavilionul nostru este împărţit în patru secţiuni principale. Una se află sub conducerea firmei de stat „Nigeria Produce Marketing Co. Ltd", care răspunde de promovarea producţiei de cacao, a bumbacului, cafelei, uleiului de palmier, arahidelor, practic a tuturor mărfurilor noastre principale. Pînă acum întreprinderile româneşti cumpărau aceste produse pe piaţa londoneză, ceea ce făcea ca preţul să fie ridicat. Dorim acum să stabilim contacte directe cu întreprinderile româneşti cumpărătoare de produse tropicale. Avem expuse, de asemenea, produse de artizanat, din abanos, care sînt foarte populare in Nigeria, petrol, multe minerale ca zinc, tantal, uraniu, pe care le exportăm, produse meşteşugăreşti, textile etc. Deoarece multe ţări europene nu cunosc exact in ce măsură ţara noastră s-a industrializat, avem şi cîteva mostre de produse industriale.

● În ce domenii consideraţi că s-ar putea dezvolta cooperarea romăno-nigeriană ?

— Nigeria cunoaşte o perioadă de dezvoltare industrială rapidă, in care are nevoie de tehnicieni români, ca şi de medici. Avem nevoie de cooperare şi asistenţă tehnică din partea României şi sint bucuros să pot spune că guvernul meu a trimis mulţi nigerieni aici pentru a se specializa în domeniul petrolului, construcţiilor de maşini, medicinei. Acestea sînt domenii în care putem coopera foarte mult cu România. Avînd o populaţie de peste 60 milioane de oameni, Nigeria reprezintă o piaţă potenţială foarte largă pentru produsele româneşti. Dispunem în acelaşi timp de o serie de resurse naturale şi ar fi în interesul ambelor ţări de a-şi cunoaşte mai bine posibilităţile reciproce şi de a intensifica comerţul şi cooperarea. Prezenţa noastră aici constituie un bun prilej pentru aceasta.

EVOLUŢII ALE PRODUCŢIEI ŞI CONSUMULUI MONDIAL DE CELULOZĂ ŞI HÎRTIE

(Urmare din pag. 13)

a doua parte a deceniului actual un ritm mediu anual de creştere de peste 9%, în timp ce consumul de plăci fibrolemnoase va creşte în medie cu 5% pe an, iar consumul de placaj şi furnir, cu numai 4,5%.

Consumul de produse papetare va evolua de asemenea foarte dinamic, stimulat fiind de nevoia de cărţi, expresie a gradului sporit de cultură şi a creşterii timpului liber (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Perspectivele consumului de produse lemnoase pînă în anul 1980

	Total mondial	Europa (excl. URSS)	URSS	Asia	Africa	America de Nord	America Latină	Oceania
	milioane m.c.							
CHERESTEA	480.2	96.4	108.6	112.4	7,0	122,3	26,7	6,8
PLĂCI	112,4	31,6	12,1	18,2	1,2	44,8	3,4	1,1
LEMN DE MINA, STÎLPI etc.	174.2	16.1	57.8	54,7	19.3	11,8	12.7	1,8
LEMN DE FOC	1335,2	58,0	81,9	633,4	302,0	13,6	244,1	2,2
	milioane tone							
HÎRTIE ŞI CARTON	221,3	68,2	11,5	45,9	1,6	79,1	9,7	5,3
din care :								
HÎRTIE DE ZIAR	32,3	8,5	1,3	6,9	0,2	12,4	1,9	1,1
HÎRTIE DE SCRIS ŞI TIPAR	49,5	16,9	3,2	9,7	0,2	17,0	1,5	0,9
ALTE HÎRTII ŞI CARTOANE	139,5	42,8	7,0	29,3	1,2	49,7	6,3	3,3

Sursa : FAO — Projections aux produits agricoles, 1970—1980, vol. I.

Producţia va urma în general aceleaşi direcţii pe plan mondial, însă în cadrul diferitelor zone geografice situaţia va fi diferită. Astfel, dacă în U.R.S.S. şi America de Nord producţiile îşi vor menţine caracterul excedentar, în restul Europei — principalul debuşeu pe plan mondial — deficitul de produse lemnoase se va accentua : la nivelul anului 1980 se va acoperi prin importuri din alte zone circa 16% din necesarul european de cherestea de răşinoase, circa 8% din cel de cherestea de foioase, 27% din consumul european de placaj, 11% din cel de furnir. Gradul de acoperire a consumului prin producţie proprie va fi mai ridicat în cazul plăcilor din particule aglomerate şi fibrolemnoase (numai 2—3% din consum va fi acoperit prin import), iar în cazul produselor papetare balanţa cerere-ofertă se prevede a fi în general echilibrată.

Analizînd într-o perspectivă mai îndepărtată structura consumului european de produse lemnoase, nu se prevăd modificări prea importante : se va majora uşor ponderea ambalajelor şi a produselor papetare. se va diminua ponderea lemnului utilizat în construcţii, traverse şi pentru producerea de celuloză textilă.

În anul 2000, consumul european de produse lemnoase — estimat la circa 680 milioane m.c., echivalent lemn rotund — se va repartiza între construcţii 28% (29% în prezent), producţia de ambalaje 27% (respectiv 25%), industria mobilei 9% (9%), lemn de mină 4% (4%), hîrtie de scris şi tipărit 16% (13%), producţia de celuloză textilă 2% (3%) şi celelalte sectoare 15% (17%).

În ziua de 7 mai 1974 a avut loc la Paris Adunarea Generală a Acţionarilor Băncii Franco-Române care a aprobat bilanţul băncii pe anul 1973 şi repartizarea beneficiului între acţionari.

Totodată a avut loc şi şedinţa Consiliului de Administraţie al băncii care a analizat activitatea pe tr. I. 1974, apreciindu-se pozitiv rezultatele obţinute în această perioadă.

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

ACEASTĂ rubrică este destinată să informeze pe cititorii noștri — economiști, juriști, tehnicieni — cu privire la problemele complexe juridico-economice pe care le ridică zi de zi viața de întreprindere. În elaborarea ei vom avea în vedere aspecte privind contractul economic, cel de export-import, legislația financiară și cea gestionară, drepturile bănești etc.

Pentru ca răspunsurile date cititorilor sau temele abordate să fie cît mai exacte și exclusiv în lumina actelor normative, la formularea lor vor colabora juriști și economiști cu o înaltă calificare.

Cu aceste precizări, invităm pe cititorii noștri să se adreseze redacției cu orice întrebări privind activitatea economică și raporturile de muncă.

CONTRACT ECONOMIC

● Unele precizări privind livrările anticipate.

LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE consacră regula potrivit căreia furnizorul este îndreptățit să livreze produsele înainte de împlinirea termenului de livrare numai cu acordul beneficiarului. Practica arbitrală este orientată în sensul că acordul de principiu dat de beneficiar, cu prilejul încheierii contractului, asupra efectuării livrărilor anticipate, nu scutește pe furnizor de obținerea acordului beneficiarului în legătură cu fiecare livrare care are loc înainte de termen.

Efectuarea livrărilor anticipate ridică însă și unele aspecte particulare asupra cărora vom stărui în continuare.

O primă problemă se referă la situația acelor produse pentru care s-a prevăzut, în repartițiile emise, trimestrul în care sarcina de plan trebuie executată. Au părțile contractante, în acest caz, dreptul de a conveni asupra livrării produselor anticipat, în alt trimestru decît acela prevăzut în repartiție? Desigur că nu, căci a recunoaște un asemenea drept ar însemna, în mod implicit, să se admită dreptul părților contractante de a modifica actul de planificare. Deci, convenția părților privind livrarea produselor cu anticipație trebuie să se încadreze în limitele repartiției, mai precis, în perioada prevăzută pentru executarea sarcinii de plan.

Îndeplinirea sarcinilor de plan înainte de termen reprezintă, fără îndoială, un fapt pozitiv care se încadrează cerințelor actuale ale economiei. Dar, în cazul pe care îl examinăm, o asemenea îndeplinire trebuie să se facă cu respectarea cerințelor disciplinei de plan și contractuale. Drept urmare, părțile care sînt în situația de a executa sarcina de plan înainte de trimestrul indicat în repartiție, trebuie să solicite organelor de planificare competente și să obțină modificarea corespunzătoare a repartiției.

Un alt aspect care reclamă precizări este acela al admisibilității livrărilor anticipate în cazul existenței unor obligații neîndeplinite la termen. De pildă, furnizorul are obligația de a livra cîte 1000 tone de fontă la 30 mai și 30 iunie din care a livrat la primul termen numai 800 tone iar următoarea livrare de 200 tone o efectuează la 10 iunie. Pot părțile în acest caz conveni ca livrarea din 10 iunie să fie considerată în contul obligației scadente la 30 iunie? Socotim că nu, deoarece este de neconceput ca în prezența unor obligații anterioare neîndeplinite, părțile să fie în drept a stabili că executarea are loc în contul unor obligații ce nu au ajuns încă la scadență. Chiar dacă legea nu a prevăzut o atare interdicție, ea rezultă în mod implicit din necesitatea de a limita, pe cît posibil, consecințele neîndeplinirii unor obligații contractuale.

În sfîrșit, livrările anticipate efectuate fără acordul beneficiarului ridică problema obligațiilor care îi revin acestuia din urmă. El trebuie să refuze primirea produselor ori dacă le-a primit să le țină la dispoziția furnizorului. Păstrînd în custodie produsele astfel livrate, odată cu ajungerea termenului de livrare la scadență, beneficiarul are obligația de a achita, chiar din proprie inițiativă, prețul produselor. Aceeași obligație îi revine beneficiarului dacă consumă sau utilizează produsele înainte de scadența termenului de livrare contractual, dacă le înstrăinează sau — cu titlu general — dacă se comportă ca titularul dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra produselor respective.

SOLUȚII ARBITRALE ȘI JUDECĂTOREȘTI

● Urmările nesoluționării neînțelegerilor precontractuale.

POTRIVIT Instrucțiunii Primului Arbitru de Stat nr. 3/1972, din omisiunea părților de a efectua concilierea neînțelegerilor precontractuale și de a sesiza — dacă este cazul — organele competente a le rezolva, rezultă anumite consecințe asupra modului cum a fost perfectat contractul.

Asemenea consecințe nu se produc atunci cînd organele competente sesizate nu-și îndeplinesc obligațiile privind rezolvarea neînțelegerilor precontractuale.

Astfel, Arbitrajul de Stat Central, prin hotărîrea nr. 3421/1973, a constatat că organele tutelare sesizate nu au rezolvat neînțelegerea precontractuală referitoare la termenul de livrare. Din acest fapt nu s-a dedus concluzia perfectării contractului potrivit cu termenul de livrare propus de furnizor sau în conformitate cu cel pretins de către beneficiar. Dimpotrivă, contractul s-a considerat perfectat în condițiile în care a fost executat iar pretențiile formulate de beneficiar în legătură cu întîrzierea în livrarea produselor au fost respinse.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

● Vechime neîntreruptă.

APIAN IACOB, Aiud — Din scrisoarea dv. rezultă că la 17 martie 1970 vi s-a desfăcut contractul de muncă, în temeiul prevederilor art. 20 lit. b din vechiul Cod al Muncii (pentru reducere de personal). În această situație, întrucît v-ați reîncadrat în termen de 90 de zile de la data desfacerii contractului de muncă, sînteți îndreptățit, conform prevederilor art. 9 din legea nr. 1/1970, privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, să vi se recunoască vechimea neîntreruptă în aceeași unitate și în muncă și, în consecință, să vi se acorde sporul. În cererea pe care o veți adresa, în acest sens, conducerii unității veți anexa și confirmarea unității care v-a desfăcut contractul de muncă din care să rezulte că nu v-a putut reîncadra pînă la data cînd ați devenit angajatul I.M.A. Arad.

În ce privește acordarea gradației I-a, aceasta nu constituie o obligație pentru conducerea unității, chiar și în cazul în care îndepliniți condiția de vechime minim necesară trecerii la această gradație.

AURICA MILON, Arad — La data cînd ați primit răspunsul Ministerului Muncii la care vă referiți (cu nr. 25 653/1972) nu era precizată soluția pentru situația relatată de dv. Ulterior, Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, au stabilit că pentru personalul trecut, în interesul serviciului în funcții cu nivele de retribuire inferioare, și căruia, pentru a i se menține retribuția tarifară avută, i s-au stabilit un alt număr de gradații, vechimea minim necesară pentru trecerea la gradația următoare se socotește de la data cînd, pentru prima oară, a fost retribuit corespunzător clasei de salarizare respective. În cazul tov. Rachici Dumitru această vechime se socotește deci, de la 2 decembrie 1969 și nu de la 1 ianuarie 1971.

REVISTA ECONOMICĂ
nr. 1 din 17 mai 1974

NICOLAE CEAUȘESCU: „Eveniment de importanță istorică în relațiile româno-latino-americane" și „Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în S.U.A.".

Contribuții originale la politica mondială (Recenzie — dr. Maria Popescu). 1

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A XXX-A ANIVERSĂRI, A ELIBERĂRII PATRIEI ȘI CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

În efervescența întrecerii — realizări de prestigiu în întreaga economie (V. Boescu, B. Pădure). 4

Amplificarea eforturilor pentru reducerea cheltuielilor (Emil Cioflan) 7

O PROBLEMĂ DE STRINGENTĂ ACTUALITATE: Economisirea și refolosirea hîrtiei
- **Creșterea răspunderii sociale pentru folosirea rațională a hîrtiei** (V. Porumbescu, I. Predoi). 10
- **Evoluții ale producției și consumului mondial de celuloză și hîrtie** (I. Țăndureanu). 11
- **Direcții și tendințe pe piața internațională a produselor lemnoase** (Romulus Palade). 12

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Experiențe în actualitate: Organizarea științifică — factor de creștere a productivității muncii (Iulian Bădin) 14

DEZBATERE „R.E."

Irigațiile — componentă esențială a programului județean de îmbunătățiri funciare (Dezbatere consemnată de Ion Manea). 16

★

Criterii de apreciere a eficienței economice (Cornel Iuga). 19

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Posibilități de structurare în perspectivă a exportului românesc de mașini (Iulian Dănescu). 20

Centralele și întreprinderile dispun de multiple posibilități pentru raționalizarea importurilor (ing. D. Totolici). 22

TIBCO '74: Interviuri cu participanți de peste hotare (de Ioan Georgescu, Dinu Dragomirescu). 24

La încheierea sesiunii extraordinare a Adunării generale a O.N.U. privind materiile prime și dezvoltarea: Pentru un sistem economic mondial, bazat pe echitate și justiție (V. Cosac). 25

TEORII ● IDEI

Rolul factorului conștient în dezvoltarea economico-socială (Constantin Frîntu). 27

Școli ● curente ● economiști: O sinteză a apologeticii actuale a capitalismului — P.A. Samuelson (Ioan Cristescu) 28

revista economica

Săptăminal editat de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — Institutul Central de Cercetări Economice

ADRESA REDACȚIEI:
București: oficiul P.T.T.R. nr. 22,
Căsuța poștală 4665

ABRICA DE UTILAJE
I PIESE DE SCHIMB
„METALOTEHNICA"
Tg. MUREŞ

ÎRGU MUREŞ - Str. Gh. DOJA Nr. 155

OFERĂ CAPACITĂŢI DISPONIBILE
LA PRELUCRĂRI PRIN AŞCHIERE
PE STRUNGURI **CARUSEL** CU
DIAMETRUL PÎNĂ LA 2500 mm.

CEI INTERESAŢI SÎNT RUGAŢI SĂ
SE ADRESEZE LA TELEFONUL
13580 · 13582 / INTERIOR 104
SERVICIUL PLAN - PROGRAMARE

TREPRINDEREA DE ACCESORII

UAMT

PENTRU
MIJLOACE
E TRANSPORT
RADEA

- *EXECUTĂ PIESE TURNATE SUB PRESIUNE ÎN ALIAJ DE ZINC (ZAMAC)*
- *CU GREUTATE PÎNĂ LA 5 Kg./BUC.*
- *PE MAŞINI DE TURNAT CU CAMERĂ CALDĂ SAU PE MAŞINI DE TURNAT ORIZONTALE CU CAMERĂ RECE*
- *CU ASIGURAREA DE CĂTRE BENEFICIARI A ZAMACULUI ŞI A MATRIŢELOR DE TURNAT SUB PRESIUNE*

STR. UZINELOR Nr. 3 - ORADEA JUD. BIHOR - TEL. 11026 · 11027 - TELEX. 034265

MACHINOEXPORT

BULGARIE

Strungurile seriei „Preslav“ sînt mașini moderne și stabile, cu un randament ridicat. Comanda cutiilor de viteze se efectuează cu ajutorul sistemului de preselectare. Au fost prevăzute, de asemenea, varietăți de ambreiaj electromecanic.

Mașinile sînt echipate cu un anumit număr de accesorii complementare.

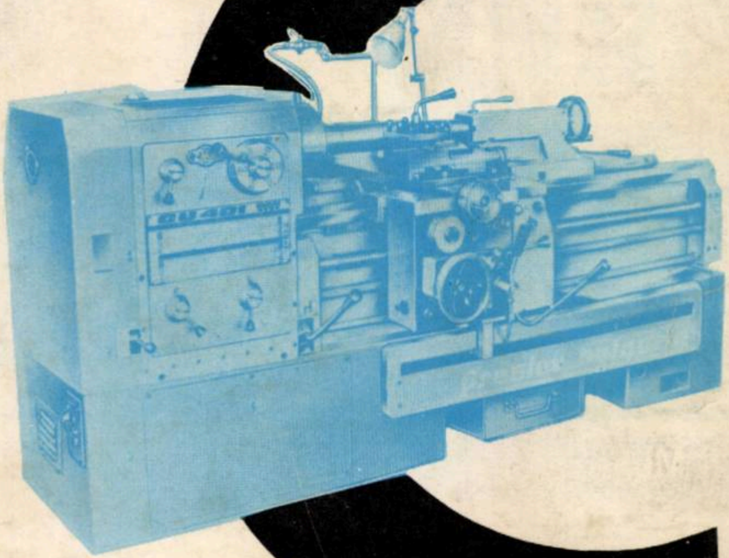

	CP 401	CP 402	Cu 401	Cu 502
Diametrul maxim al materialului prelucrat	440 mm	440 mm	440 mm	4[illegible] mm
Diametrul maxim al	70 mm	70 mm	70 mm	[illegible] mm
barei	250 mm	1000 mm	250 mm	100[illegible] mm
Distanța între	500 mm	1500 mm	500 mm	1500 mm
vîrfuri	750 mm	2000 mm	750 mm	2000 mm
Greutatea netă cu accesorii normale	2500 kg	2500 kg	2500 kg	2600 kg

EXPORTATOR : MAȘINOEXPORT
str. Aksakov 5, Sofia — Bulgaria
Tel. : 88—53—21 ; Telex 22 425
Telegrame : Mașinoexport — Sofia

1975 JAN 29

PUBLICOM

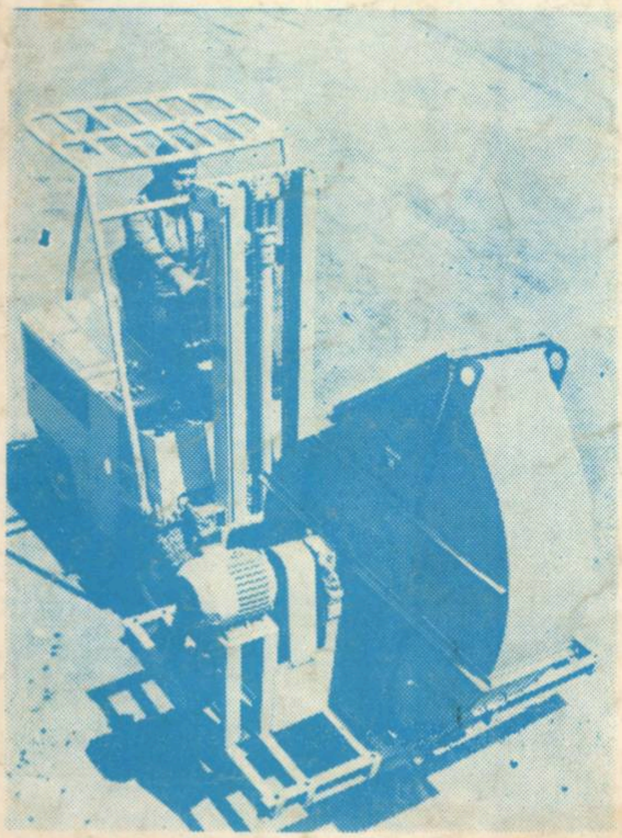

PENTRU A DESCHIDE UN CÎMP LARG DE POSIBILITĂȚI

balkancar

OFERĂ

pentru transport, ridicat și stivuit diverse tipuri de mărfuri :

- **electromacarale**
- **automacarale**
- **autocare**
- **electrostivuitoare**
- **mașini pentru aranjat stelaje**
- **macarale cu consolă și frontale**

EXPORTATOR :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia
str. Alabina 56

Telex : 022386
Telefon 88 21 22
Telegrame
Balkancarimpex Sofia

REPREZENTANTA COMERCIALĂ BULGARĂ
București, str. Galați 32 Telefon : 11.20.87

PUBLICOM

D 646

2

Vineri
31 mai 1974

„...putem afirma că în cadrul congresului, prin hotărîrile adoptate, s-au aprobat orientările de perspectivă, continuarea dezvoltării României socialiste şi în viitor într-un ritm înalt în vederea realizării sarcinilor trasate de Congresul al X-lea de a reduce într-un timp cît mai scurt decalajul ce desparte ţara noastră de ţările dezvoltate din punct de vedere economic, pentru apropierea de aceste ţări, pentru egalizarea nivelului de dezvoltare a României cu ţările socialiste dezvoltate — considerînd că acesta este un factor determinant pentru făurirea societăţii socialiste multilaterale şi crearea condiţiilor materiale în vederea trecerii la făurirea comunismului pe pămîntul patriei noastre“.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Congresului Frontului Unităţii Socialiste

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- PLAN — PROGNOZĂ
- CONDUCERE ŞI ORGANIZARE
- ANCHETE — DEZBATERI
- RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE
- TEORII — IDEI

CONGRESUL FRONTULUI UNITĂŢII SOCIALISTE

O DEZVOLTARE ECONOMICĂ IMPETUOASĂ

● În conformitate cu prevederile proiectului noului cincinal, care urmează să fie definitivat în curînd, în perioada anilor 1976-1980 produsul social va creşte într-un ritm anual de 8,7 la sută, iar venitul naţional într-un ritm anual de circa 10 la sută.

● Se prevede o repartiţie a venitului naţional între fondul de consum şi fondul de dezvoltare în aşa fel încît să asigurăm continuarea în ritm intens a industrializării, a dezvoltării agriculturii, ştiinţei, culturii — factori de bază de care depind făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, realizarea unui nivel de trai tot mai ridicat.

● Urmează să asigurăm în cincinalul viitor realizarea unor investiţii pentru dezvoltarea economiei de circa 950-960 de miliarde lei.

● În următorul cincinal, producţia industrială urmează să crească într-un ritm anual de peste 10 la sută, iar producţia globală agricolă într-un ritm anual de circa 6 la sută.

● În 1980 se va ajunge ca în sectoarele industriale şi celelalte activităţi retribuite de stat să lucreze 7 600 000 de oameni ai muncii, crescînd astfel, în perioada respectivă, cu 1 000 000—1 200 000 numărul celor care vor lucra în aceste domenii de activitate.

● Desfacerea de mărfuri cu amănuntul urmează să ajungă în anul 1980 la 214 miliarde lei, crescînd într-un ritm anual de 8,5 la sută.

● Veniturile reale pe locuitor vor creşte anual cu 5,4 la sută, iar retribuţia medie nominală cu 5,2 la sută, ajungîndu-se în 1980 la o retribuţie medie lunară de 2 400 lei. Veniturile reale ale ţărănimii vor creşte anual cu 3,7—4,6 la sută.

● Avem în vedere să se realizeze în viitorul cincinal construcţia a circa 815 mii apartamente fizice, într-o structură îmbunătăţită, mărindu-se ponderea apartamentelor cu 3 şi 4 camere.

(Din expunerea tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** privind rolul şi sarcinile Frontului Unităţii Socialiste în înfăptuirea programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a politicii externe a României de colaborare şi pace).

UN FORUM AL NECLINTITEI UNITĂȚI A ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR

PRIMUL CONGRES AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE s-a desfășurat într-o atmosferă însuflețită, de vie activitate creatoare, exprimînd coeziunea politică a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român în frunte cu secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, voința de a înmănunchea și mai strîns toate energiile țării pentru progresul și prosperitatea României socialiste. Expresie a unității întregului nostru popor în lupta pentru înfăptuirea politicii de construcție socialistă, de pace și colaborare internațională a țării noastre, Frontul Unității Socialiste — constituit cu aproape șase ani în urmă — s-a afirmat cu putere în viața societății noastre socialiste ca un larg organism democratic de unire a tuturor organizațiilor politice, obștești și culturale, a eforturilor maselor largi populare, în frunte cu clasa muncitoare, sub conducerea partidului, pentru realizarea programului de ridicare a bunăstării și fericirii întregului nostru popor. El reunește toate clasele și categoriile sociale din țara noastră — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, celelalte categorii sociale, animate de aceleași interese și acționînd în strînsă unitate. Se poate afirma, deci, cu deplin temei, că primul Congres al Frontului Unității Socialiste reprezintă un moment istoric de mare importanță care deschide o nouă etapă în dezvoltarea vieții sociale și politice a României Socialiste. Lui i-a revenit misiunea de înaltă răspundere de a consolida bazele unui organism politic permanent, revoluționar, democratic, menit să constituie cadrul organizatoric adecvat pentru participarea oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la viața politică, la conducerea tuturor domeniilor de activitate, în vederea înfăptuirii programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Desfășurîndu-se în ajunul marii sărbători naționale a României, Congresul Frontului Unității Socialiste a putut constata cu deplină satisfacție strălucitele realizări obținute de poporul român pe calea construcției socialiste, a dezvoltării economico-sociale, a ridicării nivelului său de trai material și cultural.

Așa cum sublinia cu pregnanță tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în expunerea rostită la Congres, — un document programatic de o deosebită valoare principială și practică ce sintetizează în mod creator experiența dobîndită în anii construcției socialismului și jalonează cu clarviziune științifică sarcinile ce ne stau în față pentru înaintarea mai rapidă pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — în cei 30 de ani care au trecut de la înfăptuirea actului istoric de la 23 August, în țara noastră s-au produs transformări sociale revoluționare fundamentale, producția industrială a crescut de circa 30 de ori, s-au dezvoltat puternic noi ramuri industriale pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei. Succese importante s-au obținut în dezvoltarea agriculturii, în domeniul învățămîntului și culturii. Pe baza tuturor acestor rezultate s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual al întregului popor — țelul fundamental al politicii partidului nostru. Totodată, sarcinile trasate de Congresul al X-lea în vederea dezvoltării economico-sociale a țării în ritm intens se realizează cu succes. În decursul ultimilor trei ani producția industrială a crescut într-un ritm de circa 14% realizîndu-se peste plan produse de aproximativ 30 miliarde lei. Pe primele patru luni ale acestui an, ritmul de creștede al producției industriale față de anul precedent este de circa 15%. Toate aceste realizări demonstrează realismul planului cincinal, atestă că dispunem de tot ce este necesar pentru a îndeplini în bune condiții și înainte de termen sarcinile care ne stau în față. Toate aceste succese dobîndite în anii construcției socialiste sînt o dovadă vie a justeței politicii marxist-leniniste a partidului nostru, care aplică în mod creator adevărurile generale ale socialismului la condițiile concrete din România.

Pe fundalul acestor impresionante realizări Congresul Frontului Unității Socialiste a marcat un nou pas înainte în unirea forțelor poporului nostru, în vederea dezvoltării în ritm intens a economiei naționale, a impulsionat și mai mult lărgirea și perfecționarea democrației socialiste, participarea activă a maselor populare, a întregului popor la făurirea conștientă a propriului său destin, a propriei istorii socialiste și comuniste.

Bilanțul cu care se prezintă poporul nostru în acest an jubiliar — stă chezășie că patria noastră va cunoaște noi și noi **progrese pe tărîmul înfloririi multilaterale, al ridicării gradului de civilizație și bunăstare.**

„Avem toate condițiile — sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU **— pentru ca în anii următori să ridicăm patria noastră pe noi culmi de civilizație și progres, să dăm un avînt și mai puternic activității generale de înfăptuire a marilor obiective, de ridicare economico-socială a țării, de înflorire multilaterală a națiunii noastre socialiste. Congresul al XI-lea al partidului care va avea loc în acest an — în care facem bilanțul a 30 de ani de muncă și viață liberă — va pune în fața noastră un măreț program de activitate pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la construirea societății comuniste. Doresc să-mi exprim deplina convingere că eroicul nostru popor, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor — bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani și de alte naționalități — vor acționa în strînsă unitate pentru înfăptuirea cu deplin succes a acestui program minunat, pentru a asigura progresul și prosperitatea patriei, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a societății comuniste în România".**

DESFĂȘURATE într-un spirit de deplină unitate, spirit ce caracterizează, de altfel, întreaga activitate a poporului nostru în opera de edificare a noii orînduiri, lucrările Congresului au culminat prin actul suprem al alegerii tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** în înalta funcție de președinte al Frontului Unității Socialiste. A intrat în conștiința națiunii noastre, cu puterea de convingere a faptelor, prezența dinamică a secretarului general al partidului la toate evenimentele înscrise în cronica anilor socialismului, la toate prefacerile înnoitoare pe care le cunoaște România, indisolubil legate de proeminenta sa personalitate, de numele și prestigioasa sa activitate. Alegerea întîiului președinte al României ca președinte al Frontului Unității Socialiste a constituit expresia sentimentelor de înaltă prețuire, a voinței unanime a întregului popor care vede în tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** pe cel mai iubit și mai respectat fiu al patriei, făuritorul politicii de transformare a României într-o țară a progresului și civilizației, militantul internaționalist înflăcărat pentru izbînda cauzei oamenilor muncii de pretutindeni, pentru triumful dreptății și păcii în lume. Așa cum au subliniat într-un singur glas participanții la Congres, personalitatea proeminentă a conducătorului încercat al partidului și statului nostru întruchipează cel mai fidel unitatea națională și de voință a tuturor cetățenilor țării. Caracterizat prin înaltă principialitate, fierbinte patriotism, clarviziune și realism, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** întrunește cele mai alese virtuți ale poporului român, constituie garanția sigură a înfăptuirii cu succes a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

REVISTA ECONOMICĂ

CONTRIBUŢIA CREATOARE A P.C.R. LA DEZVOLTAREA TEORIEI CONSTRUCŢIEI SOCIALISTE

RETROSPECTIVA drumului parcurs în cei 30 de ani de la eliberare ca, de altfel, și în cei 53 de ani de la crearea P.C.R., pune în evidență marile merite ale partidului în victoriile obținute de poporul român în lupta de eliberare națională și socială, în procesul transformării revoluționare a societăți. Ea relevă cu pregnanță justețea politicii Partidului Comunist Român care, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu **„...a aplicat în mod creator principiile generale ale socialismului, teoria marxist-leninistă, la condițiile specifice ale României a studiat și studiază experiența dezvoltării sociale mondiale și în primul rînd experiența celorlalte țări care construiesc societatea socialistă, propria experiență a poporului nostru, desprinzînd concluzii practice pentru activitatea social-politică prezentă și de viitor“[1]).**

Prin întreaga sa politică și activitate de construcție a noii societăți, partidul nostru s-a afirmat și se afirmă consecvent ca forum de elaborare a liniei generale și a strategiei construcției socialiste în România, ca organizator și conducător competent al acestei opere de o amploare și complexitate fără precedent, ca arhitect al edificiului de azi și viitor al României socialiste.

Realizarea transformărilor revoluționare cerute de edificarea noii societăți și de ridicarea țării pe noi trepte ale dezvoltării economico-sociale a ridicat și ridică în fața partidului numeroase probleme de ordin practic — organizatoric și principial — teoretic, privitoare la etapele, căile și mijloacele concrete de acțiune, la formele și metodele prin care să se realizeze, în fiecare etapă, cunoașterea și folosirea legilor obiective ale dezvoltării economice și sociale, aplicarea creatoare a adevărurilor fundamentale ale marxism-leninismului despre societatea socialistă la condițiile concrete ale țării, aplicare ce trebuie, așa cum a subliniat V. I. Lenin, „...să modifice just aceste principii în amănunte, să le adapteze just și să le aplice la deosebirile naționale și național-statale“[2]).

Înalta creativitate teoretică a Partidului Comunist Român, capacitatea de a descoperi și pune în evidență noul au ieșit cu deosebire în evidență în procesul elaborării și traducerii în viață a programului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în condițiile cursului înnoitor imprimat pe toate planurile de către cel de-al IX-lea Congres al partidului.

La elaborarea întregii concepții a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, **o contribuție de însemnătate excepțională a adus și aduce tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui activitate, în fruntea partidului și statului, reprezintă un exemplu de gîndire creatoare, originală, de cutezanță revoluționară și principialitate marxist-leninistă, de patriotism înflăcărat și internaționalism consecvent, orientate spre rezolvarea științifică a problemelor construcției socialiste în România și spre găsirea de soluții de rezolvare a problemelor internaționale în concordanță cu interesele popoarelor și ale păcii.**

Așa cum a subliniat secretarul general, în concepția partidului nostru **teoria nu constituie o entitate situată deasupra vieții, ci un instrument activ al practicii sociale revoluționare, o armă de primă importanță în transformarea societății, în făurirea socialismului și comunismului.** De aceea, conceptele și tezele teoretice noi, întreaga creație teoretică a partidului nostru decurg din cerințele acțiunii concrete de edificare a noii societăți.

O problemă fundamentală, de ordin principial — teoretic a politicii de edificare a noii orînduiri o constituie **determinarea conținutului, trăsăturilor și cerințelor fiecărei etape a construcției socialiste,** ca premisă a stabilirii programului de acțiune și a unei linii politice realiste, capabile să asigure o conducere științifică, eficientă a vieții economico-sociale.

De o însemnătate teoretică deosebită în politica și activitatea partidului nostru, ca și pe plan internațional sînt tezele despre **societatea socialistă multilateral dezvoltată —** ca etapă obiectiv necesară în mersul spre comunism — precum și despre **stadiile dezvoltării economice,** și, pe această bază, **caracterizarea României ca țară socialistă în curs de dezvoltare.** Elaborarea unor astfel de concepte, implică de la bun început o detașare netă de viziunile utopice, idealizante, uneori subiectiviste, alteori simpliste despre socialism, care, așa cum au subliniat clasicii marxism-leninismului, nu poate fi tratat rupt de legile și contradicțiile reale ale dezvoltării concrete din fiecare țară. Pe de o parte concepția cu privire la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, ca etapă obiectiv necesară, de durată, în care trebuie realizate transformări profunde în baza tehnico-materială, în structura socială și în conștiința socială pentru a asigura trecerea spre comunism, pornește de la o tratare dialectică, procesuală a edificării noii orînduiri, de la faptul că superioritatea orînduirii socialiste asupra celei capitaliste — care implică atît domeniul social-politic, cît și pe cel economic — nu se realizează automat, liniar și dintr-odată. Ea presupune reconsiderarea raportării realizărilor obținute în construcția socialistă la starea de înapoiere din trecut, ca unică modalitate de apreciere a realităților făurite în etapa construirii economiei socialiste unitare, cerînd o abordare dinamică și raportare simultană și la obiectivele și țelurile pe care ni le propunem, țeluri ce decurg din esența comunismului. Pe de altă parte, teza despre România — țară socialistă în curs de dezvoltare — se sprijină pe disocierea, profund științifică, a criteriului social-politic, pe de o parte, de cel economic, legat de nivelul și structura forțelor de producție, pe de altă parte, criterii ce trebuie considerate în complementaritatea lor și presupun o raportare nu numai la propriile realități, ci și la nivelul dezvoltării economice atins pe plan mondial, de țările cu o economie dezvoltată.

În înfăptuirea sarcinilor edificării noii orînduiri partidul nostru a ținut seama de faptul că nu este posibilă făurirea și consolidarea relațiilor socialiste de producție fără înlăturarea înapoierii economice, moștenite de la vechea orînduire, știut fiind că factorul hotărîtor al progresului social, al înfloririi economiei și ridicării nivelului de trai îl constituie **dezvoltarea susținută a forțelor de producție, pe baza industrializării socialiste a țării.** În fundamentarea și orientarea acestei politici, partidul nostru a formulat și formulează răspunsuri proprii, corespunzătoare condițiilor României, la o serie de probleme de ordin principial, între care : profilul, structura și nivelul tehnic al industriei ce trebuie create și dezvoltate ; corelația dintre ramurile clasice și ramurile noi ale industriei ; caracterul și funcțiile industrializării în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și ale diviziunii internaționale a muncii ; corelația dintre dezvoltarea activității proprii de cercetare științifică pe de o parte și participarea la schimburile internaționale cu rezultate ale creației științifice-tehnice ; totodată, în ultimul timp, au fost puse noi baze cu privire la raporturile dintre rolul și funcțiile industriei ca ramură hotărîtoare și conducătoare și agricultura ca ramură de bază a economiei noastre naționale, cu privire la criteriile economice și sociale ale repartizării teritoriale a forțelor de producție, ale sistematizării teritoriului și dezvoltării economico-sociale a localităților.

În făurirea relațiilor socialiste de producție, una din marile victorii ale politicii partidului nostru a constituit-o **cooperativizarea agriculturii** care a asigurat înfăptuirea revoluției socialiste agrare si făurirea economiei socialiste unitare. În realizarea acestei opere de o mare anvergură și complexitate, partidul nostru a pornit de la studierea atentă a realității, a structurii social-economice a satului românesc, găsind formele corespunzătoare pentru atragerea țărănimii pe calea socialismului, determinînd totodată locul și rolul agriculturii în complexul economic național, orientînd-o spre dezvoltare intensivă și multilaterală.

DEZVOLTAREA continuă și rapidă a forțelor de producție, ca și repartizarea lor rațională pe teritoriul țării, perfecționarea raporturilor de producție și a relațiilor sociale dintre oameni, precum și realizarea unei conștiințe înaintate, corespunzătoare noii societăți, constituie componente fundamentale ale programului de dezvoltare și perfecționare neîntreruptă a întregii orînduiri socialiste. În elaborarea acestui program și a măsurilor care decurg din el, P.C.R. a abordat în mod creator una dintre problemele nodale ale dialecticii dezvoltării societății socialiste, originalitatea și noutatea constînd nu numai în **postularea existenței contradicțiilor și a posibilității transformării unora dintre ele în antagonisme.**

prof. univ. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare in pag. a 30-a)

---

[1] **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de a XXV-a aniversări a proclamării Republicii. Editura politică 1972, pag. 19.

[2] **V.I. Lenin :** Opere complete, vol. 41. Ed. politică, 1966, pag. 77.

SINTEZE — ANALIZE

DIRECȚII ALE PERFECȚIONĂRII ACTIVITĂȚII ÎN COMERȚUL EXTERIOR

CONVOCATĂ din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, Consfătuirea activului de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale a făcut o temeinică și exigentă analiză a tuturor aspectelor activității în acest domeniu. S-a evidențiat și cu acest prilej, practica profund democratică a partidului nostru, a secretarului său general, de a purta un dialog viu, permanent cu specialiștii, cu colectivele largi de oameni ai muncii din toate domeniile vieții social-economice, de a adopta hotărîrile de importanță majoră pentru viitorul țării tocmai pe baza acestui rodnic dialog. În același timp ea oglindește atenția deosebită de care problemele dezvoltării relațiilor economice internaționale ale țării noastre, ale participării sale din ce în ce mai active și mai eficiente la circuitul mondial de valori materiale se bucură din partea partidului și statului nostru.

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare România este profund interesată în extinderea relațiilor sale economice internaționale, a schimburilor comerciale, în dezvoltarea mai accentuată a cooperării economice în producție. **„Pentru a putea realiza programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor** – sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la consfătuire – **trebuie să asigurăm industriei materii prime corespunzătoare și o serie de alte produse, inclusiv utilaje, și din import"**, iar aceasta, presupune în mod necesar și dezvoltarea exportului care este **„nu o dorință abstractă, ci o necesitate obiectivă pentru progresul economiei noastre naționale"**.

În ultimii ani, pe baza trainică a dezvoltării intense a industriei, a celorlalte ramuri ale economiei naționale a devenit posibilă o puternică dezvoltare și diversificare a activității de comerț exterior. În prezent România întreține relații comerciale cu circa 120 de țări, iar în primii trei ani ai planului cincinal volumul comerțului exterior a crescut cu 57,4% din care exportul cu 67,2%, înregistrînd un ritm mediu de 18,7%. În această perioadă s-au dezvoltat schimburile României cu țările socialiste, care dețin o pondere de circa jumătate în totalul comerțului nostru exterior. S-au amplificat de asemenea continuu relațiile țării noastre cu țările în curs de dezvoltare, relații care au înregistrat în ultimii ani un progres continuu, creîndu-se condițiile necesare pentru ca în următorii ani ponderea acestor țări în relațiile noastre economice să crească substanțial. Totodată ca o expresie a politicii generale a țării noastre de extindere a colaborării și cooperării cu toate statele, fără deosebire de orînduirea socială, de participare activă la diviziunea internațională a muncii, au crescut continuu și relațiile României cu țările capitaliste dezvoltate.

Ca urmare a bogatei activități internaționale desfășurate de președintele țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** – promotor activ al unor relații noi, echitabile între state – în ultimii trei ani au fost semnate 11 acorduri și protocoale comerciale, 12 acorduri interguvernamentale de cooperare și 44 înțelegeri de cooperare care deschid o largă perspectivă dezvoltării relațiilor economice externe ale României. Totodată, în ultimii ani au fost finalizate 250 acțiuni de cooperare, din care 23 pentru producția de materii prime, 11 pentru livrări de instalații și 216 cooperări și specializări în producție, în prezent aflîndu-se în fază de lucru alte 550 acțiuni de cooperare. Este semnificativ pentru importanța pe care relațiile economice externe au căpătat-o pentru țara noastră și faptul că în volumul total al producției, comerțul exterior și cooperarea cu alte țări ocupă o pondere de circa 30%.

Apreciind succesele dobîndite în dezvoltarea relațiilor economice ale României, participarea sa din ce în ce mai activă și mai eficientă la diviziunea internațională a muncii, Consfătuirea și-a concentrat atenția asupra analizei modului cum au fost transpuse în viață prevederile legii adoptate cu trei ani în urmă și măsurile de perfecționare a organizării comerțului exterior, a lipsurilor care s-au manifestat în această perioadă, trăgînd concluziile necesare și stabilind direcțiile de acțiune pentru îmbunătățirea activității viitoare în acest sector de o deosebită însemnătate pentru economia națională.

Ampla cuvîntare rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, constituie un model de analiză profund științifică, realistă și obiectivă a stadiului atins și a perspectivelor relațiilor economice internaționale ale țării noastre. Ea reprezintă, în același timp, un program concret, bazat pe studierea și cunoașterea cea mai temeinică a realităților economiei românești și a tendințelor și fenomenelor ce se înregistrează pe plan mondial, pentru eliminarea neajunsurilor și pentru continua perfecționare a activității de comerț exterior și de cooperare în producție, pentru ca aceasta să își aducă un aport din ce în ce mai substanțial la creșterea venitului național, la progresul multilateral, economic și social al patriei noastre.

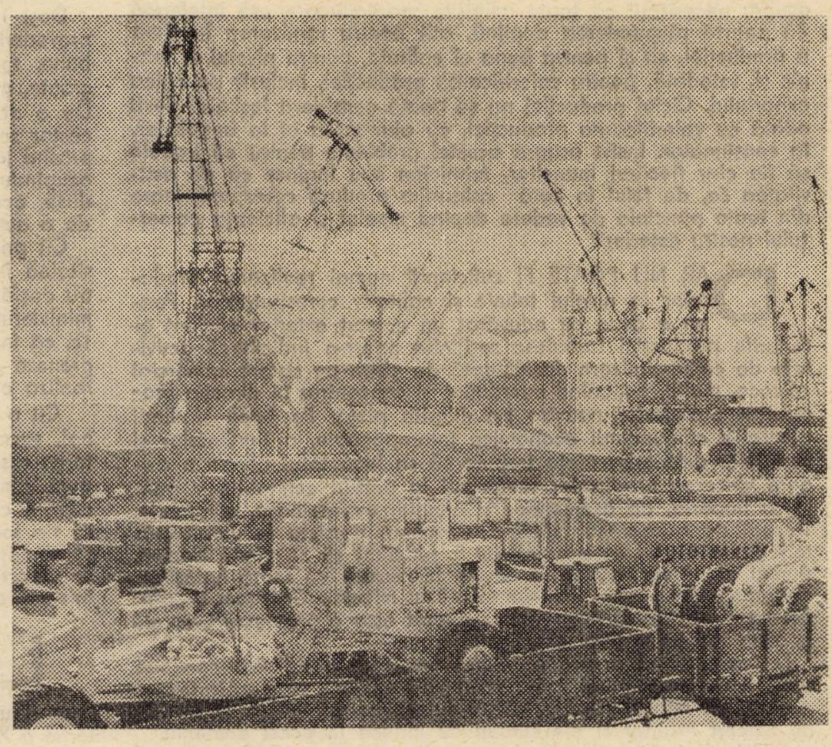

DE O IMPORTANȚĂ hotărîtoare pentru dezvoltarea în continuare a comerțului exterior al țării noastre și creșterea eficienței sale este ca produsele pe care le oferim la export să coincidă cît mai deplin din punct de vedere sortimental, al calității cu cererile pieței internaționale, să ofertăm produse industriale moderne, cu un ridicat nivel de tehnicitate, care să materializeze cît mai multă muncă de înaltă complexitate și care să asigure o bună valorificare a activității economice a întreprinderilor noastre : **„Problema exportului** – sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu – este, în esență, problema producției, problema modului în care își desfășoară activitatea fiecare întreprindere. De felul cum se desfășoară această activitate depinde posibilitatea de a extinde sau nu activitatea noastră de comerț exterior"**. Sublinierea aceasta era cu atît mai necesară, cu cît, persistă încă la unii conducători din unitățile economice, la unii lucrători din întreprinderi, mentalitatea că producția ar putea să reprezinte un scop în sine, că datoria lor s-ar limita doar să producă, fără să se intereseze de calitate, de valoarea produselor lor, dacă acestea sînt cerute pe piața externă, dacă au desfacere asigurată. Tocmai această mentalitate a făcut ca uneori cererile piețelor externe să fie sumar cunoscute, să se manifeste întîrzieri în modernizarea producției, în adaptarea ei la cerințele piețelor externe, să continue fabricația unor produse învechite, cu un nivel redus de tehnicitate, să se înregistreze un ritm prea lent al înnoirii producției. Și chiar dacă în îmbunătățirea structurii exporturilor noastre s-au înregistrat succese – în anul 1973, ponderea mașinilor și utilajelor a crescut la 57% față de 48% în 1970 – totuși produsele cu un grad ridicat de tehnicitate – utilajele și instalațiile complexe, mașinile unelte, produsele electrotehnice, electronice, aparatura

Nicoară IONESCU

(Continuare în pagina a 4-a)

(Urmare din pag. a 3-a)

de măsură și control, elementele de automatizare, pentru care cererile pe piața internațională au cunoscut o însemnată creștere, sînt încă slab reprezentate. Situații asemănătoare sînt comune și pentru exportul de produse chimice unde trebuie stimulată cu hotărîre promovarea de produse ale chimiei fine cu valoare foarte ridicată, în metalurgie unde se cere trecerea cît mai rapidă la producția de oțeluri aliate, laminate, țevi și alte produse, care valorifică de cîteva ori mai mult materiile prime pe care le importăm etc. În mod deosebit în prezent este necesară dezvoltarea exportului de mașini și utilaje, de utilaje complexe, ceea ce pune sarcini deosebit de mari în fața celor două ministere constructoare de mașini ca și a celorlalte ministere care produc utilaje sau părți din utilaje și instalații precum și în fața Ministerului Metalurgiei care trebuie să asigure metalul necesar acestor producții.

La această vastă acțiune de modernizare a producției, de introducere și de extindere a tehnicii și tehnologiilor avansate o contribuție substanțial sporită este chemată să își aducă cercetarea științifică proprie. Cu toate că a fost creată o largă rețea de institute de cercetare, deși în domeniul cercetării și al tehnologiei lucrează astăzi forțe importante, totuși nu se acționează încă satisfăcător pentru înnoirea producției în ritmurile și la exigențele actuale ale pieței mondiale, aportul cercetării proprii la ridicarea eficienței exporturilor noastre este încă sub posibilități.

Mai mult ca oricînd, pentru a putea pătrunde și pentru a te impune și menține pe piețele externe, calitatea concepției trebuie să fie secondată astăzi de calitatea exemplară a execuției producției ; dar se întîlnesc încă unele cazuri cînd calitatea și nivelul tehnic lasă de dorit. Tocmai plecînd de la aceste exigențe deosebit de actuale, de la aceste cerințe stringente care stau în fața producției și a exportului țării noastre, pentru a asigura o corespondență cît mai deplină cu cererile de pe piața mondială, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a insistat odată mai mult asupra necesității ca toate unitățile producătoare **„să înțeleagă că poartă răspunderea deplină, atît pentru realizarea la timp a producției, cît și pentru buna ei calitate, pentru nivelul ei tehnic și, totodată, pentru valorificarea producției, inclusiv pe calea exportului. Ciclul producției nu se poate considera încheiat decît odată cu valorificarea producției, cu ajungerea ei la beneficiar, la consumator. Insist asupra acestei probleme pentru că trebuie să fie clar fiecărui muncitor, tehnician sau inginer că de activitatea sa, de felul în care asigurăm produse corespunzătoare din toate punctele de vedere depind nivelul și eficiența comerțului nostru exterior"**

DAR NU POATE FI suficientă numai realizarea produselor la nivelul tehnic și calitativ corespunzător. Pentru a avea cu adevărat un comerț exterior eficient eforturile producției trebuiesc sprijinite printr-o judicioasă activitate de comercializare desfășurată de către un sistem comercial eficace, mobil, acționînd coordonat și concentrat în direcția promovării produselor noastre pe diferite piețe. Pe baza studierii atente a conjuncturii economice internaționale, a tendințelor și cerințelor diferitelor piețe trebuie să se facă totul pentru a asigura vînzarea produselor românești la prețuri echitabile și pentru a importa, de asemenea, în condiții avantajoase, echitabile. Tocmai de aceea mentalitatea care mai persistă la unii lucrători din comerțul exterior că ar fi suficient să se vîndă oricum, numai să se vîndă, trebuie să fie înlăturată cu toată hotărîrea, deoarece, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „problema prețurilor la import și la export este o problemă centrală a eficienței comerțului exterior".**

În legătură cu aceste probleme, cu cerința ridicării continue a eficienței comerțului exterior al țării noastre, se manifestă încă o serie de neajunsuri ale sistemului organizațional al activității de comerț exterior și ale stilului de muncă în acest domeniu.

Astfel, deși măsurile de descentralizare a comerțului exterior, de trecere a răspunderilor asupra unor ministere, centrale, întreprinderi au fost în general bune, totuși pe parcurs ele au fost denaturate, în sensul că răspunderea pentru activitatea de comercializare a fost trecută asupra unor organisme special create și nu asumată chiar de către cei care realizează efectiv producția. Or, spiritul acestor măsuri era ca tocmai centralele și întreprinderile care produc pentru export să poarte întreaga răspundere pentru asigurarea producției și urmărirea ei pînă la desfacere. Tendința menționată a făcut, de altfel, să se meargă pe linia înființării unui număr exagerat de organisme și de întreprinderi de comerț exterior care în unele cazuri chiar se concurau pe piața internațională, astfel încît în prezent a devenit necesară o concentrare a activității de comercializare. Este, de asemenea, necesară precizarea mai bună a răspunderilor, a rolului întreprinderilor de comerț exterior în efectuarea unor exporturi și importuri echitabile și avantajoase. Faptul că ele au o dublă subordonare înseamnă că aceste unități răspund nu numai în fața ministerului de care depind pentru modul cum își desfășoară activitatea, ci și față de Ministerul Comerțului Exterior care are responsabilitatea pentru buna desfășurare a întregii activități de comerț exterior. Or, în această privință s-au manfiestat și în activitatea Ministerului Comerțului Exterior o serie de carențe. Acesta nu a folosit în suficientă măsură drepturile acordate prin lege pentru a exercita un control temeinic, unitar în desfășurarea activității de comerț exterior, cedînd uneori la anumite insistențe manifestate de ministere și centrale, nu și-a făcut simțită prezența, nu s-a impus cu toată fermitatea pentru a înlătura stările de lucruri negative, nu și-a exercitat în întregime prerogativele cu care a fost investit prin lege. Desigur, însă, răspunderea principală pentru buna desfășurare a activității continuă să o dețină, ministerele, centralele și întreprinderile cu sarcini de export, care trebuie să-și soluționeze problemele de care depinde această activitate. Totodată, răspunderi sporite în creșterea eficienței activtității de comerț exterior revin și sectorului financiar-bancar, Ministerului de Finanțe și băncilor. Deși în Legea comerțului exterior și în Legea Finanțelor sînt prevăzute sarcini și răspunderi precise, totuși organele financiar-bancare nu au exercitat un strict și permanent control.

În aceeași ordine de idei poate fi subliniat și faptul că, încă, unele ministere, centrale și întreprinderi pun pe primul plan importul, că există încă o preocupare slabă pentru folosirea rațională a materiilor prime, materialelor și a altor produse din țară, că se solicită importuri de produse de calitate superioară în timp ce se propun, în schimb, exporturi de produse de calitatea a II-a sau a III-a. Această situație s-a reflectat și în faptul că unele organizații comerciale, chiar unele societăți comerciale mixte, deși au fost create pentru export, au alunecat treptat spre import. **„Este necesar să acordăm atenția corespunzătoare problemelor importului,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, dar pe baza unui plan precis... Trebuie să intervină o cotitură în atitudinea organelor economice față de import și export. Să punem pe primul plan asigurarea produselor pentru export și să intensificăm preocuparea pentru folosirea resurselor din țară".**

O MARE IMPORTANȚĂ prezintă în etapa actuală problemele legate de realizarea cooperării în producție atît cu țările socialiste, cît și cu alte țări.

Deși în privința cooperării internaționale există o serie de prevederi, de programe, deși în legislația noastră sînt prevederi bune, totuși rezultatele nu sînt încă pe măsura posibilităților create, mai ales în privința societăților mixte de comercializare. De o deosebită importanță, pentru perfecționarea activității acestor societăți sînt indicațiile secretarului general al partidului privind lărgirea profilului lor, deoarece avînd un profil mai larg, ocupîndu-se de comercializarea unei game mai variate de produse, acestea vor avea și o altă perspectivă și alte posibilități de a acționa.

Cît privește cooperarea în producție reiese cu claritate necesitatea intensificării preocupărilor, cerința ca răspunderea pentru desfășurarea cooperării să revină consiliului de conducere al ministerului, al centralei interesate și nu unor organisme aparte, că înseși întreprinderile de comerț exterior trebuie să se angreneze și în activitatea de cooperare în producție, ceea ce va realiza o mai bună legătură între import și export.

Cu o grijă consecventă pentru apărarea patrimoniului național, secretarul general al partidului nostru s-a referit în cuvîntarea rostită la importanța urmăririi cooperării în străinătate așa cum urmărim producția întreprinderilor proprii din țară, a preocupării ca partea din producție ce ne revine să vină în țară și să fie folosită în mod corespunzător, de a nu admite cheltuieli ce depășesc posibilitățile și de a asigura încasarea beneficiilor în raport cu înțelegerile care au stat la baza creării societății mixte și cu partea noastră de capital.

LUCRĂRILE Consfătuirii, cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** se înscriu ca momente de o deosebită însemnătate pentru îndeplinirea sarcinilor de răspundere care stau în fața comerțului exterior în acest an, în care sărbătorim a XXX-a aniversare a eliberării patriei și va avea loc Congresul al XI-lea al partidului, an hotărîtor pentru realizarea înainte de termen a planului cincinal. Pentru realizarea în cele mai bune condițiuni a acestor sarcini, pentru asigurarea unei noi dezvoltări a comerțului exterior al țării noastre este necesară întărirea spiritului de răspundere, a disciplinei, sporirea operativității în activitatea tuturor organismelor de comerț exterior, o ridicare a nivelului cunoștințelor profesionale și politice, a tuturor lucrătorilor din aceste domenii, este necesar, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** ca activitatea de comerț exterior să fie legată acum, și în anii viitori **„de schimbarea radicală a modului de a gîndi, de trecerea la producție de calitate care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor".** Îndeplinirea întocmai a Rezoluției Consfătuirii activului de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, întocmită pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a problematicii reieșite din discuțiile purtate și a propunerilor făcute de participanți, constituie o sarcină de răspundere pentru fiecare lucrător din comerțul exterior, o condiție pentru ca această activitate să devină o pîrghie puternică în înfăptuirea programului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

ROMÂNIA — PARTICIPANTĂ ACTIVĂ LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

IN CONDIȚIILE lumii contemporane, ca urmare a mutațiilor profunde care au avut loc în economia mondială, a noilor fenomene și procese generate de revoluția tehnico-științifică contemporană, reflectate în amplificarea interdependențelor dintre economiile naționale și apariția pe acest fond a tendințelor de internaționalizare a forțelor de producție, nici o țară, indiferent de potențialul ei economic și de natura orînduirii sociale nu-și poate asigura un progres continuu, un ritm susținut al dezvoltării economiei naționale — fără o participare activă, pe toate planurile, la circuitul economic mondial. În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cea de-a 29-a sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa se arată : **„este necesar să pornim neîncetat de la faptul că cooperarea economică și tehnico-științifică, schimbul de valori materiale, de bunuri spirituale, de informații și de experiență reprezintă în lumea modernă o necesitate obiectivă a evoluției fiecărei țări în pas cu cuceririle progresului universal și, în același timp, o condiție a mersului înainte al întregii umanități“.** Avînd în vedere intercondiționarea crescîndă dintre economiile naționale în cadrul economiei mondiale, transformarea colaborării și cooperării economice într-un factor de creștere economică, se poate aprecia că, intensificarea participării fiecărei țări la circuitul economic de valori materiale și tehnico-științifice, angrenarea tot mai activă în diviziunea internațională a muncii, este o legitate a progresului multilateral al fiecărei economii naționale.

Congresul al IX-lea ca și Congresul al X-lea al P.C.R. reprezintă în acest sens momente de o covîrșitoare importanță pentru direcționarea participării României la diviziunea internațională a muncii, creșterea aportului relațiilor economice la accelerarea dezvoltării economiei naționale, reducerea cît mai rapidă a decalajului ce ne mai desparte din punct de vedere economic față de țările dezvoltate și sporirea eficienței comerțului exterior și a cooperării economice internaționale.

SE ȘTIE că între ritmurile de dezvoltare ale economiei naționale și intensificarea participării la circuitul economic mondial există o relație directă, primă latură avînd un rol determinant. Dinamismul și diversificarea continuă a economiei românești, schimbările de structură care au avut loc în economia națională, au condus la lărgirea și amplificarea relațiilor economice externe, la înscrierea țării noastre în tendința mondială, de creștere mai rapidă a volumului schimburilor economice externe în comparație cu sporirea produsului social și a venitului național. Între anii 1960—1970, de pildă, în timp ce produsul social a crescut de 2,3 ori, iar venitul național de 2,2 ori, volumul total al comerțului exterior s-a mărit de 2,8 ori. În primii 3 ani ai actualului cincinal această tendință nu numai că s-a menținut, dar s-a intensificat, ritmul comerțului exterior devansînd chiar ritmul de creștere al producției industriale. Volumul comerțului exterior a fost în 1973 cu 57,4 la sută mai mare decît în 1970, iar volumul producției industriale cu 43,3%. În această perioadă s-au produs mutații în structura comerțului exterior, în primul rînd a exportului. Exportul produselor industriale și în cadrul acestora cele ale industriei construcțiilor de mașini au cunoscut în acești ani dinamica cea mai rapidă. Această tendință, pe măsura industrializării țării se va intensifica. Drept rezultat, ponderea comerțului exterior și a cooperării internaționale în ansamblul economiei românești a ajuns la circa 30%. Aceasta presupune, fără îndoială, o dependență mai accentuată a economiei țării noastre de piața externă, tendință valabilă pentru toate statele în plin proces de dezvoltare economică, sporirea rolului acesteia în realizarea reproducției socialiste lărgite, în asigurarea dinamismului economiei naționale și în valorificarea cu eficiență maximă a potențialului economiei socialiste. Numai printr-o participare cu produse competitive la circuitul economic mondial de valori materiale și tehnico-științifice se poate asigura sporirea continuă a eficienței economice a comerțului exterior. Pentru realizarea acestui deziderat major probleme ca : comensurarea consumului de muncă națională exportat cu valoarea internațională a produselor respective, analiza costurilor în lei în comparație cu încasările în valută, orientarea exportului spre produse care au eficiență cea mai ridicată, studierea și cunoașterea temeinică a pieței mondiale, a tendințelor și perspectivelor și, adoptarea rapidă a producției la cerințele pieței externe etc. au stat în permanență în atenția conducerii partidului și statului nostru în ultimii ani.

PORNIND de la structura eterogenă a economiei mondiale — țări socialiste, țări capitaliste și țări în curs de dezvoltare — adaptîndu-se mutațiilor rapide care au loc pe piața mondială, în diviziunea internațională a muncii, orînduindu-și dezvoltarea forțelor de producție în funcție de cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane, România și-a orientat din ce în ce mai mult întreaga sa politică externă spre o participare activă, cît mai eficientă la toate fluxurile circuitului economic mondial.

România, ca țară care și-a legat definitiv și irevocabil soarta, viitorul, de orînduirea socialistă, pentru care a optat cu peste un sfert de veac în urmă, pune în centrul politicii sale externe relațiile cu țările socialiste. Colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările membre C.A.E.R., cu toate statele socialiste ocupă un loc central în ansamblul relațiilor economice externe ale României. Dezvoltînd și adîncind continuu pe toate planurile schimburile economice, promovînd o gamă largă de forme de cooperare, România în politica sa de colaborare economică externă ține seama atît de rolul pe care îl are relațiile cu țările socialiste în întărirea potențialului sistemului mondial socialist în ansamblul său, cît și de semnificația internațională deosebită pentru statornicirea și generalizarea unor relații de tip nou între toate statele lumii.

Formarea unui concept nou al principiilor și normelor de bază ale relațiilor dintre țările socialiste, reprezintă, pe de o parte, rodul eforturilor colective ale tuturor țărilor socialiste, fapt reflectat în documentele comune adoptate, iar pe de altă parte, contribuția fiecărui partid, a fiecărui stat socialist pentru găsirea acelor forme de colaborare care să corespundă integral atît propriilor necesități, cît și sistemului mondial socialist. În promovarea noilor relații dintre statele membre, un rol activ a jucat C.A.E.R., care în decursul a 25 de ani de existență a adus o contribuție importantă la găsirea unor forme și metode de cooperare, corespunzătoare etapelor prin care a trecut construcția socialistă și colaborarea economică între țările membre. Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice a țărilor membre C.A.E.R., este rezultatul eforturilor depuse de toate statele membre în direcția căutării de forme și metode care să co-

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

(Continuare în pag. 6)

DOCUMENTAR STATISTIC

EVOLUȚII ÎN COMERȚUL EXTERIOR

CONFORM datelor statistice publicate de O.N.U. volumul comerțului mondial (fără R. P. Chineză) s-a dublat în 1972, comparativ cu nivelul atins în 1965. Chiar dacă această creștere valorică a fost influențată întrucîtva de fenomenele inflaționiste, ea rămîne totuși remarcabilă. Examinarea evoluției unei serii de țări în cadrul comerțului internațional permite însă să se constate existența unor decalaje pregnante. Astfel, țările în curs de dezvoltare au înregistrat — în marea majoritate a cazurilor — creșteri modeste (volumul schimburilor comerciale ale Indiei se afla în 1972 practic la același nivel ca în 1965, comerțul Argentinei a crescut de peste 1,4 ori, cel al Mexicului — de peste 1,7 ori, iar cel al Indoneziei s-a dublat) ; dintre principalele țări capitaliste industrializate, mai lent s-a dezvoltat comerțul

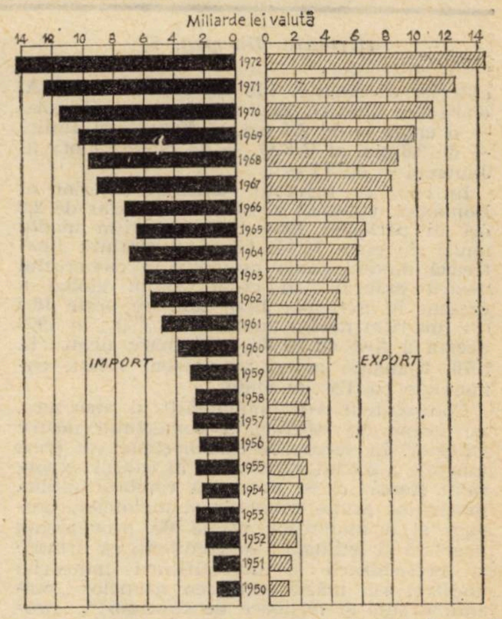

Evoluția structurii comerțului exterior pe grupe mari de mărfuri (în % din total)

(Continuare în pag. 6)

(Urmare din pag. 5)

respundă intereselor țărilor membre și s-a ajuns la soluții unanim convenite în probleme de o deosebită însemnătate pentru viitorul colaborării în cadrul C.A.E.R.

EXTINDEREA, în continuare, a colaborării și cooperării economice dintre țările socialiste, cere în mod obiectiv ca în stabilirea direcțiilor și criteriilor diviziunii internaționale socialiste a muncii să se aibă în vedere interesele economice ale tuturor statelor socialiste, necesitatea punerii în valoare cu maximum de eficacitate a întregului potențial material și uman al fiecărei țări, crearea unei economii moderne, complexe și competitive pe plan internațional, în toate țările socialiste. Trebuie arătat că cu toate progresele realizate în dezvoltarea social-economică a țărilor socialiste, între ele continuă să existe inegalități mari în privința nivelului de dezvoltare a forțelor de producție. Unele țări socialiste se află deja în grupul statelor industrializate, altele în grupul celor industrial-agrare, altele în cel al țărilor agrar-industriale. În aceste condițiuni, apropierea și egalizarea nivelului de dezvoltare reprezintă o cerință cu caracter legic a dezvoltării sistemului socialist mondial.

În raportul prezentat la Conferința Națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază: **„Va trebui să acordăm în continuare, toată atenția lărgirii cooperării cu țările din C.A.E.R., în cadrul Programului complex menit să contribuie la progresul multilateral al fiecărei țări, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a statelor membre, la valorificarea tot mai eficientă a resurselor materiale și umane, în spiritul independenței, deplinei egalități, întrajutorării tovărășești și avantajului reciproc“.** Cursul ascendent al relațiilor de colaborare și cooperare a țării noastre cu țările membre C.A.E.R. este puternic reliefat de creșterea continuă a schimburilor comerciale cu aceste țări. Uniunea Sovietică a fost și este principalul partener al țării noastre în relațiile economice externe. În prezent ponderea livrărilor reciproce româno-sovietice în totalul comerțului exterior al României reprezintă circa 21% și peste jumătate din totalul schimburilor comerciale cu țările membre C.A.E.R. Aceasta, ilustrează faptul că relațiile de colaborare și cooperare economică cu Uniunea Sovietică reprezintă una din direcțiile importante ale participării României la circuitul economic mondial. Colaborarea economică și tehnico-științifică a României cu țările membre C.A.E.R., cu toate țările socialiste a marcat o ascensiune permanentă.

Concomitent cu extinderea cooperării economice cu țările membre C.A.E.R., țara noastră dezvoltă în continuare colaborarea economică cu celelalte state socialiste.

Diviziunea internațională socialistă a muncii, ca întruchipare a principiilor și normelor de bază statornicite între țările socialiste, exercită o influență tot mai puternică asupra diviziunii internaționale a muncii, precum și asupra naturii și caracterului relațiilor dintre toate statele lumii imprimîndu-le noi trăsături, noi elemente. Colaborarea economică internațională, participarea activă a tuturor țărilor la circuitul economic mondial, constituie premisa materială a coexistenței pașnice între țările cu sisteme sociale diferite. Acordînd prioritate relațiilor economice reciproce, țările socialiste membre C.A.E.R. își extind continuu colaborarea, atît cu țările în curs de dezvoltare cît și cu statele capitaliste.

REALIZĂRI remarcabile au obținut țările socialiste în știință și tehnică dovedind capacitatea și forța relațiilor de producție socialiste în crearea condițiilor optime pentru asigurarea superiorității orînduirii socialiste în toate sferele producției materiale. Însă ritmul și dimensiunile progresului tehnic contemporan, fac imposibil ca fiecare țară, fie ea cît de avansată, să dețină în permanență prioritatea în toate domeniile științei și tehnicii. Chiar și țările socialiste avansate din punct de vedere industrial, pentru a ține pasul cu progresul tehnic contemporan, pentru a realiza maximum de eficacitate economică la obiectivele industriale noi și producerea de mașini, utilaje, echipament industrial etc., competitive nu numai pe piața țărilor socialiste, ci la nivelul mondial, recurg adesea la importarea unor instalații tehnologice moderne sau licențe din țările capitaliste. De aceea, participarea țărilor socialiste la circuitul mondial constituie un imperativ al revoluției tehnico-științifice contemporane, o cale de a beneficia de roadele progresului tehnic și științific realizat de toate popoarele lumii.

Pornind de la aceste considerente, România, la fel ca și celelalte țări socialiste, dezvoltă relațiile economice cu toate statele lumii, indiferent de natura orînduirii sociale, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. A subaprecia posibilitățile pe care le oferă colaborarea economică internațională, extinderea cooperării tehnico-științifice cu țările capitaliste, aceasta nu în dauna relațiilor economice cu țările socialiste înseamnă a ne izola de circuitul mondial de valori materiale, a ne priva de avantajele diviziunii internaționale a muncii.

România dezvoltă schimburi economice cu toate statele independent de orînduirea lor socială pe baza principiilor de drept internațional, convinsă fiind că aceste schimburi contribuie, atît la sporirea potențialului său economic, cît și la crearea unui climat de pace și progres social.

Promovarea și extinderea pe multiple planuri a relațiilor economice cu țările capitaliste industrializate, care dețin în prezent ponderea principală în comerțul mondial, precum și o serie de priorități în domeniile de vîrf ale științei și tehnicii contemporane constituie una din direcțiile intensificării participării României la circuitul economic mondial. Ca urmare a sporirii potențialului economic al țării noastre, a creșterii competitivității produselor românești pe piața mondială, a politicii partidului și statului nostru de dezvoltare multilaterală a relațiilor economice, indiferent de natura orînduirii sociale, ponderea schimburilor economice cu statele capitaliste dezvoltate în totalul comerțului exterior al țării noastre este în prezent de circa 41%. România, în dezvoltarea relațiilor sale economice cu țările capitaliste industrializate a avut în vedere ca acestea să fie așezate pe principii noi, să fie reciproc avantajoase și să contribuie efectiv la creșterea economică, valorificarea crescîndă a potențialului economic al statului nostru socialist. Totodată se urmărește ca relațiile cu aceste state să nu afecteze stabilitatea și dinamismul economiei românești. Trebuie spus însă că ritmul și proporțiile extinderii în continuare a colaborării și cooperării economice cu țările industrializate depinde de hotărîrea acestora de a elimina definitiv orice discriminări, de realizarea premiselor necesare pentru desfășurarea normală, echilibrată, a unor relații economice dinamice, eficiente și reciproc avantajoase.

O DIRECȚIE în plină ascensiune de participare a economiei românești la circuitul economic mondial o constituie promovarea crescîndă și multilaterală a relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare. Această orientare — subliniată cu pregnanță la recenta Consfătuire a activului de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale — constituie o coordonată importantă a politicii economice externe a statului nostru. Deși în prezent ponderea acestor țări în totalul comerțului nostru exterior este încă mică, există un imens potențial nevalorificat, sînt deja create premisele pentru o expansiune dinamică a relațiilor economice ale țării noastre cu numeroase țări din Asia, Africa și America. O importanță covîrșitoare în dezvoltarea relațiilor multilaterale dintre România și țările în curs de dezvoltare, în crearea unui climat de prietenie și înțelegere reciprocă,

---

(Urmare din pag. 5)

exterior al Angliei (de 1,8 ori) și al S.U.A. (care s-a dublat), mai rapid cel al Canadei — o creștere de 2,4 ori, al Franței și Italiei — de 2,6 ori, al R.F.G. — de circa 2,7 ori, al Japoniei — de 3,1 ori.

În ceea ce privește comerțul exterior al României, volumul acestuia s-a extins de 2,2 ori în perioada 1965—1972 (un ritm mediu anual de circa 12%). Graficul alăturat ilustrează dinamicitatea crescîndă a comerțului nostru exterior, al cărui volum global a crescut în perioada 1950—1972 de peste 10,5 ori (un ritm mediu anual de 11,3%); în 1973 acesta a fost cu 57,4% mai mare decît în 1970, România avînd în prezent relații comerciale cu 120 de state.

Concomitent s-a îmbunătățit și structura, pe grupe de mărfuri, a comerțului nostru exterior. În decurs de numai șapte ani (vezi tabelul) a scăzut sensibil — în cadrul exportului României — ponderea combustibilului, materiilor prime minerale și metalelor, precum și a materiilor prime de proveniență vegetală și animală; concomitent, ca urmare a modernizării și diversificării industriei noastre, s-a mărit ponderea grupelor „mașini, utilaje și mijloace de transport“, „produse chimice, îngrășăminte, cauciuc“ și „mărfuri industriale de larg consum“. În domeniul importurilor, sporul cel mai important (ca pondere) l-a înregistrat grupa „mașini, utilaje și mijloace de transport“, ceea ce atestă că procesului de creștere continuă a necesităților economiei noastre în asemenea produse nu i-a corespuns în toate cazurile și o producție de mașini și echipamente de mare randament necesare dezvoltării tuturor ramurilor economiei.

N. P.

Evoluția structurii comerțului exterior pe grupe mari de mărfuri (în % din total)

Grupa	Export 1965	Export 1972	Import 1965	Import 1972
Mașini, utilaje și mijloace de transport	18,8	24,9	39,9	46,1
Combustibil, materii prime minerale, metale	25,1	16,5	31,4	26,6
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	6,4	8,2	6,3	5,6
Materiale de construcții și accesorii	3,4	2,9	1,4	1,1
Materii prime de proveniență vegetală și animală (în afară de cele alimentare)	13,8	8,6	11,1	10,4
Materii prime pentru producția mărfurilor alimentare	7,6	7,5	0,8	2,3
Mărfuri alimentare	13,9	12,5	2,4	2,7
Mărfuri industriale de larg consum	11,0	18,9	6,7	5,1
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: M.C.E. și D.C.S., Comerțul exterior al R.S. România, 1973 (Culegere de date statistice), pag.30

propice lărgirii colaborării și cooperării economice au avut-o vizitele efectuate în ultimii ani de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România în o serie de state în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină. Aceste vizite au determinat o cotitură în dezvoltarea relațiilor economice ale României cu țările în curs de dezvoltare, au prilejuit semnarea a numeroase documente comune și acorduri de cooperare, au determinat direcțiile și domeniile de activitate în care relațiile economice și tehnico-științifice urmează să cunoască în viitorii ani o puternică dezvoltare.

În condițiile configurației actuale a economiei mondiale, ca urmare a mutațiilor produse în ultimele decenii în raportul de forțe pe arena mondială și creșterii influenței și prestigiului sistemului mondial socialist, a țărilor socialiste, țările în curs de dezvoltare se afirmă tot mai puternic în toate fluxurile circuitului economic mondial.

România, ca țară socialistă, în relațiile sale economice cu țările în curs de dezvoltare are în vedere năzuințele acestor țări de a-și edifica economii naționale dinamice, industrii eficiente, de a reda patrimoniului național bogățiile lor naturale și de a le valorifica în interes propriu, situează pe prim plan colaborarea și participarea, sub cele mai diverse forme la realizarea programelor acestor țări de industrializare și valorificare superioară a resurselor materiale.

Avînd în vedere amplificarea interdependențelor economice generate de revoluția tehnico-științifică contemporană de tendințele de internaționalizare a forțelor de producție, România a situat în centrul relațiilor sale externe preocuparea pentru promovarea pe toate căile a cooperării economice industriale, nu numai între state cu aceeași orînduire socială, ci și între toate statele, indiferent de natura orînduirii sociale.

Promovarea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale sub cele mai diverse forme, inclusiv sub forma de societăți mixte, constituie o altă direcție importantă de participare activă a României la circuitul economic mondial.

IN CURSUL actualului cincinal s-a realizat o dezvoltare însemnată a comerțului exterior, s-a accelerat angrenarea țării noastre la circuitul economic mondial, promovîndu-se tot mai larg participarea activă la schimburile și cooperarea internațională. Planul național unic pe anul 1974 prevede creșterea cu 41% a volumului comerțului exterior. Pentru realizarea acestei sarcini se prevede intensificarea acțiunilor de cooperare cu țările socialiste, precum și cu alte state, în producție, în cercetarea științifică și în tehnică. Viitorul cincinal va marca o angrenare și mai intensă o României în diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire cu activul de partid și de stat care lucrează în domeniul comerțului exterior „**Noul plan cincinal pe care îl elaborăm — și care urmează a fi supus Congresului al XI-lea în toamna acestui an — pornește de la necesitatea dezvoltării în continuare, în ritm intens, a industriei, a întregii economii. Acesta presupune extinderea relațiilor noastre economice internaționale, a schimburilor comerciale, dezvoltarea mai accentuată a cooperării economice în producție**“.

Calitatea și eficiența participării României la circuitul economic mondial, spo-

(Continuare în pagina a 11-a)

DE CE ESTE NECESARĂ ANALIZA VARIANTELOR DE PREȚ LA IMPORTUL DE UTILAJE?

ÎN CONDIȚIILE în care pe piața internațională a mașinilor și utilajelor. diversificarea mijloacelor și formelor de comercializare, precum și soluțiile strategice adoptate de marile firme furnizoare în vederea acaparării unor noi sectoare ale pieței, vizează cu precădere, creșterea profiturilor, respectiv a prețurilor obținute, problema îmbunătățirii prețurilor la importul mașinilor și instalațiilor complexe, tinde, și trebuie să devină principala componentă a funcției comerciale a întreprinderilor noastre de comerț exterior. Mai mult, avînd în vedere importanța deosebită a optimizării prețurilor de import (în sens restrîns și în acest caz înțeleasă ca atingerea celui mai avantajos nivel de preț din „n“ variante posibile) pentru creșterea rentabilității de ansamblu a comerțului exterior, considerăm că măsura în care acest deziderat este îndeplinit trebuie să devină unul din principalele criterii ale aprecierii activității întreprinderilor noastre cu sarcini de import. Subliniind încă odată însemnătatea acestui aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, arăta la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior din luna mai 1974 : „Eficiența comerțului exterior depinde de prețurile la care sînt vîndute produsele noastre pe piețele străine, precum și de prețul la care cumpărăm produsele străine. De multe ori nu se caută piața cea mai ieftină, se cumpără de unde se nimerește. Problema prețurilor la import și export este o problemă centrală a eficienței comerțului exterior. Să facem totul pentru a asigura vînzarea la prețuri echitabile a produselor românești și pentru a importa, de asemenea, în condiții avantajoase, echitabile*).

Din ansamblul de considerente legate de problema pusă în discuție, vom încerca să analizăm, în cele ce urmează, două aspecte : 1) sistemul informațional și 2) extinderea utilizării metodelor statistico-matematice de determinare a prețurilor de import ale mașinilor și instalațiilor complete.

● Sistemul informațional

PENTRU întreprinderea de comerț exterior ce urmează să achiziționeze de pe piața internațională o mașină sau o instalație completă, condiția primară avînd caracter axiomatic, a formulării celei mai avantajoase opțiuni din punct de vedere al prețului, o constituie existența unui număr cît mai mare de variante posibile. La rîndul ei, această condiție, poate fi satisfăcută numai în măsura în care întreprinderea dispune de o documentație bogată (prețuri efective, prețuri de catalog, prețuri de listă, indici de preț etc.) în care să predomine prețurile de ofertă ale firmelor furnizoare.

În funcție de existența unei game mai largi sau mai restrînse de informații de preț, calculele premergătoare încheierii tranzacției, respectiv analizele de preț au capacitatea de a ne indica o variantă avantajoasă de preț sau, dimpotrivă, una mai puțin avantajoasă.

Este necesar să arătăm însă că în practică, în legătură cu întocmirea unei documentații de preț cît mai complexe, apar cel puțin două condiții restrictive :

1) Nomenclatorul de fabricație imens, cuprinzînd sute de mii de poziții cărora le corespund tot atîtea prețuri, numărul mare al furnizorilor răspîndiți pe o arie geografică largă, fac, ca în cazul mașinilor și instalațiilor complete, prețurile practicate pe piața internațională să se diferențieze nu numai de la un tip de mașină, la altul, de la o țară (firmă) furnizoare la alta ci, și în funcție de poziția partenerilor de tranzacție, de momentul conjunctural dat și de alți factori de natură economică sau extraeconomică.

Din această cauză, colectarea, prelucrarea, înmagazinarea, dar mai ales sistematizarea datelor prin intermediul clasicelor „fișe“ sînt operații deosebit de greoaie și

(Continuare în pag. a 8-a)

(Urmare din pag. 7)

care, deși solicită un consum mare de timp, chiar în cadrul unor servicii de prețuri-conjunctură bine organizate, nu asigură operativitatea necesară.

2) Cea de a doua limită decurge din larga dispersare a fondului de informații de preț de care dispun întreprinderile noastre de import (și export), dispersare amplificată odată cu descentralizarea activității de comerț exterior. Informațiile de preț de care dispune fiecare întreprindere în parte, fiind ca să spunem așa „tezaurizate“ iar fluxul informațional reciproc din diverse motive, pe care nu ne propunem să le evidențiem, fiind ca și inexistent se realizează o divizare nedorită a potențialului documentar de care dispune aparatul nostru de comerț exterior privit ca un ansamblu organizatoric unitar. Legat de acest aspect este edificator să arătăm faptul că nu puține au fost cazurile cînd, în aceeași perioadă, utilaje identice au fost importate de pe diverse piețe (uneori chiar de pe aceeași piață și de la același furnizor) de mai multe I.S.C.E.-uri la prețuri diferite.

În concluzie, ținînd seamă de importanța și de implicațiile problemei puse în discuție, considerăm că singura soluție ce se impune în acest caz este realizarea unei evidențe centralizate (la nivelul M.C.E.) a prețurilor provenite de la diversele întreprinderi de comerț exterior, de la agențiile economice din străinătate, precum și a celor procurate pe orice altă cale, paralel cu organizarea fluxului informațional de prețuri externe într-un sistem operațional bazat pe calculator în vederea înmagazinării, prelucrării și regăsirii automate a datelor.

Sintetic, avantajele acestor soluții ar putea fi astfel formulate :

a) centralizarea datelor ar permite o sporire sensibilă a volumului de informații de preț ce ar putea fi puse în mod operativ la dispoziția fiecărei întreprinderi cu sarcină de import (și export) ;

b) capacitatea de înmagazinare și viteza de lucru a calculatorului electronic permit ca pe baza unui sistem codificat să fie înregistrat un număr uriaș de prețuri ce poate fi pus la dispoziție în mod selectiv.

● Utilizarea metodelor statistico-matematice pentru determinarea prețurilor de comerț exterior

ÎN MOD OBIECTIV, optimizarea prețurilor de import ale mașinilor și instalațiilor complete presupune utilizarea pe scară largă a instrumentului matematic. În țările puternic industrializate, S.U.A., R.F.G., Anglia, Franța, metodele matematice de determinare a prețului de comercializare a produselor industriei constructoare de mașini (regula celor șase zecimi sau metoda FISCHER, ajustarea seriilor de date preț — capacitate de lucru, costograme etc.) au o largă răspîndire, ele tinzînd să le înlocuiască în cea mai mare parte pe cele empirice. Deși unele începuturi au fost făcute și în țara noastră (cităm exemplul I.S.C.E. Uzinexport-import), apreciem că sînt încă numeroase servicii de prețuri conjunctură unde apropierea de metodele statistico-matematice pentru determinarea celei mai avantajoase variante de preț se face cu destul de multă timiditate.

Practica internațională, rezultatele favorabile obținute de unele întreprinderi de comerț exterior din țara noastră atestă fără nici o reținere faptul că îmbunătățirea prețurilor de import ale mașinilor și instalațiilor complexe nu este, în general, posibilă fără introducerea pe scară largă a metodelor matematice. Oferim în continuare un singur exemplu care evidențiază în suficientă măsură avantajele utilizării calculului matematic în acest domeniu.

În anul 1972, una din întreprinderile noastre de comerț exterior a avut sarcina de a importa o anumită instalație. În pofida unor tatonări repetate nu au fost obținute decît două oferte pentru instalațiile respective.

Dintre cele două instalații oferite numai una (A_2) corespundea temei tehnice însă firma furnizoare Y pretindea un preț de aproximativ 5,5 ori mai mare decît cel solicitat de firma W pentru instalația A_1. Luînd în considerație argumentele prezentate de firma Y și raportul principalilor parametrii tehnico-funcționali ai celor două instalații, care depășesc în general cifra 6, se aprecia că prețul solicitat s-ar situa la un nivel rezonabil.

În vederea unei analize mai profunde, dispunînd în acest caz de prețurile celor două instalații s-a apelat la o expresie adaptată a formulei FISCHER :

$$P_2 = P_1 \frac{C_2 \cdot m}{C_1}$$

unde : P_1 = prețul cunoscut al unei instalații de o anumită capacitate C_1 ; P_2 = prețul ce urmează să-l determinăm pentru o instalație de capacitate C_2 ; m = exponent de regresie ce poate fi calculat sau extras din tabele.

Cuantificînd cu ajutorul expresiei alese datele tehnico-economice (parametri și prețuri) ale celor două instalații s-a ajuns la concluzia că raportul real ce se stabilește între prețurile solicitate de cele două firme este de 4,4 și nu 5,5 așa cum rezultă din oferta firmei Y. În cadrul unei serii noi de tratative în care principalul argument a fost cel dedus din calcule, firma Y s-a văzut nevoită să accepte un preț care a dus la realizarea unei importante economii de valută. Înainte de a încheia însă am vrea să arătăm că în ultimii ani și în celelalte țări socialiste (U.R.S.S., R.D.G., R.P.B., R.P.U.) capătă o tot mai largă răspîndire utilizarea metodelor statistico-matematice pentru determinarea nivelului optim de preț în activitatea de comerț exterior.

N. Gheorghe
Andrei DOBRESCU
Petre PRISECARU

---

*) Scînteia, 18 mai 1974.

SEMNIFICAȚIILE ECONOMICE ALE RAPORTULUI FIZIC DE SCHIMB

ESTE CUNOSCUT faptul că în țara noastră ritmul de creștere a volumului comerțului exterior a depășit ritmul de creștere a venitului național încă din primul plan cincinal. Pregnante sînt și modificările pozitive petrecute în structura exportului și importului în cei peste 20 de ani de economie socialistă. Dar nu putem să nu observăm și faptul că în export ponderea combustibililor, a materiilor prime de proveniență vegetalo-animală etc. este încă ridicată. Desigur, în componența acestor grupe se includ și produse industriale cu grad de prelucrare mai ridicat decît în trecut, însă trebuie avut în vedere că și în celelalte grupe de produse industriale ca produse chimice, mașini-utilaje etc., se cuprind și produse cu grad de prelucrare scăzut.

Modificările ce s-au produs în structura exportului și importului și, în general, eficiența comerțului exterior al țării noastre, se pot aprecia mai bine folosind indicatorul preț mediu pe tona marfă exportată și importată și raportul dintre acestea pe care-l vom numi raport de schimb fizic. Acesta se poate determina, atît la nivelul economiei naționale, cît și pentru ramuri sau produse. Calculat pe o perioadă mai lungă, capătă expresivitate mai mare, lucru ce vom încerca să-l arătăm în continuare.

Raportul de schimb fizic se poate determina astfel, după formula :

$$R.s.f. = \frac{\frac{Vi}{Qi}}{\frac{Ve}{Qe}} = \frac{Pi}{Pe}$$

unde :
Vi = valoarea mărfurilor importate
Ve = valoarea mărfurilor exportate
Qi = cantitatea în tone a mărfurilor importate
Qe = cantitatea în tone a mărfurilor exportate
Pi = prețul mediu pe tonă la import
Pe = prețul mediu pe tonă la export

Acest indicator se deosebește esențial de raportul de schimb net, cunoscut în

(Urmare din pag. 8)

general sub numele de „terms of trade“ care se determină ca raportul dintre indicele prețurilor unitare la export și indicele prețurilor unitare la import. De asemenea raportul de schimb fizic se deosebește și de raportul de schimb brut care se determină ca raport între indicele volumului fizic al exporturilor și indicele volumului fizic al importurilor.

Raportul de schimb fizic reflectă spre deosebire de ceilalți doi indicatori (raportul de schimb net și raportul de schimb brut) schimbările intervenite în nivelul prețurilor pe tonă ale diferitelor mărfuri cît și schimbările intervenite în structura fizică (după greutate) a importurilor și exporturilor*.

În perioada antebelică raportul între prețul mediu pe tona de marfă importată și cel pentru o tonă exportată este cunoscut ca foarte nefavorabil și anume de cca. 9 la 1 ceea ce desigur oglindea starea înapoiată a economiei românești și relațiile sale externe neavantajoase.

Calculînd prețul mediu pe tonă în perioada postbelică, rezultă modificări importante în sensul ameliorării rapide a acestui raport (calculele s-au efectuat pe baza datelor furnizate de dările de seamă). Astfel în anul 1950 acest raport fizic (de schimb) era 5/1, respectiv pentru o tonă de marfă importată se exportau 5 tone de marfă, în anul 1955 acest raport se reduce la 4/1, în 1960 raportul respectiv devine 3,2/1. În continuare după cum vom vedea, aceasta se ameliorează continuu.

Considerînd ca bază anul 1961, dinamica prețului mediu pe tona de marfă importată, comparativ cu dinamica prețului mediu pe tona de marfă exportată a evoluat astfel :

	1961	1965	1970	1971	1972
export	100	1.90	0,94	0,87	0,84
import	100	59,4	29,4	27,3	26,3

Raportul de schimb fizic (prețul mediu pe tona importată raportat la prețul mediu pentru tona exportată) a evoluat în aceeași perioadă în felul următor :

	1961	1965	1970	1971	1972
— raportul de schimb fizic	3,2	125,6	197,8	207,0	231,7
— indicele raportului de schimb fizic[1] (1961—100)	100	74,3	57,3	55,4	60,3

Evoluția în formă de foarfecă a celor doi indicatori (prețul mediu pe tona exportată și importată) a făcut ca din 1970 raportul dintre prețul pe tonă la import și prețul mediu pe tonă la export să fie subunitar, reflectînd situația nou creată și anume pentru o tonă de marfă importată se exportă mai puțin de o tonă de marfă. Această situație s-a menținut pînă astăzi și nu ne îndoim că modificările în structura producției noastre socialiste, în nivelul ei tehnic, perfecționarea activității de comerț exterior, o vor menține și îmbunătăți și în continuare.

Dar analiza trebuie efectuată și la nivelul relațiilor și grupelor de mărfuri pentru a determina nivelul și influența acestora asupra indicatorului general, pentru a obține astfel o imagine cît mai realistă asupra acestor indicatori care pot ascunde și unele rămîneri în urmă sau aspecte nefavorabile. Astfel, așa cum arătam, o mare parte din influența favorabilă exercitată asupra raportului fizic de schimb nu se datorează creșterii eficienței economice a exportului, ci reducerii prețului mediu pe tona importată ca urmare a ponderii din ce în ce mai mare care revine materiilor prime materialelor și combustibililor, al căror preț mediu este în mod evident considerabil mai scăzut decît al produselor industrializate. De aceea dacă economia noastră nu ar fi necesitat cantități atît de mari de materii prime din import, raportul de schimb fizic nu ar fi evoluat atît de favorabil.

În aceste condiții analizînd mai atent nivelul mediu pe tona exportată, pe grupe de produse sau pe relații, comparativ cu cel realizat la import și raportul de schimb fizic respectiv, desprindem o serie de aspecte semnificative.

Astfel, în schimburile pe devize libere, indicele raportului de schimb fizic se menține supraunitar, prețul mediu pe tona importată find mai mare decît cel pentru tona exportată de cca. 3,5 ori.

De asemenea în legătură cu unele ramuri sau grupe de mărfuri, cu toate îmbunătățirile înregistrate de acest indicator în decursul anilor, la mașini și utilaje, produse chimice, produse metalurgice, materiale de construcții etc., acesta reflectă unele rămîneri în urmă în privința gradului de valorificare a resurselor noastre naționale.

Astfel, pe grupa mașini și utilaje, deși raportul de schimb s-a ameliorat continuu, ajungînd în 1970 la 2,70 și în 1972 la 2,20, acesta continuă să fie supraunitar pe toate relațiile și în special pe relația devize libere la care se menține de 4 la 1 în defavoarea exportului nostru. El reflectă nivelul tehnic și gradul de diversificare mai redus al exportului nostru de mașini și utilaje, comparativ cu cel realizat într-o serie de țări din care țara noastră importă astfel de produse. Ponderea încă mare în această grupă a unor mașini și utilaje grele în raport cu parametrii tehnico-economici, cu grad de tehnicitate mai scăzut etc., ca vagoane de marfă, utilaj chimic (respectiv cazane etc.) utilaje de construcții, autoremorci etc. în timp ce mașinile și utilajele cu tehnicitate ridicată ca locomotive electrice, aparatură electronică, mașini-unelte de precizie, instalații și echipamente de automatizare etc. continuă să aibă o pondere redusă, mențin un raport de schimb fizic defavorabil. De asemenea și evoluția modestă a prețului mediu pe tona de mașini, utilaje exportate, explică acest raport, demonstrînd totodată existența unor mari rezerve, cît și necesitatea continuării în ritm mai rapid a procesului de modernizare și diversificare a exportului de mașini-unelte.

Situații asemănătoare se întîlnesc și la alte grupe de produse, deși și la acestea se înregistrează tendințe de echilibrare a prețului tonei exportate cu prețul tonei importate. Astfel, la grupa produselor metalurgice deși pe ansamblu decalajul s-a redus foarte mult, pe relația devize libere diferența continuă să se mențină, valoarea raportului între acestea situîndu-se la cca. 1,80 pentru produsele feroase și la 2,5 la cele neferoase. Situația se explică prin faptul că se importă diferite sortimente speciale, al căror preț este superior prețurilor produselor exportate (laminate cu grad de prelucrare mai redus).

La produsele chimice decalajul se menține atît pe ansamblul ramurii (raport cca 1,5) cît mai ales pe relația devize libere, unde este mult mai ridicat, oscilînd în jurul a 3—4 tone marfă exportată pentru o tonă marfă importată. Acest raport supraunitar este dat de menținerea unei ponderi mari în exportul acestei grupe a unor produse grele (de mare tonaj) ca îngrășăminte chimice, produse petrochimice, produse clorosodice care au un grad de prelucrare redus. Diferențe mari între prețurile de import și de export se întîlnesc și la nivelul unor produse cum sînt coloranți, medicamente, cauciucuri, mase plastice etc. unde specificațiile sortimentale ale produselor importante conduc la prețuri ce depășesc de 3—4 ori și chiar mai mult pe cele de export.

Și în alte ramuri ca de exemplu industria ușoară, industria lemnului și materialelor de construcții, minieră etc. se întîlnesc, în nomenclatorul mărfurilor de export, produse care au grad de prelucrare redus, produse grele al căror preț pe tonă se situează cu mult sub media realizată pe întregul export. Printre acestea se pot menționa țesăturile de bumbac și celofibră și mai ales cele crude, unele țesături tip lînă, mari cantități de materie primă lemnoasă sub forma lemnului de celuloză, lemn de construcție rurală etc., minereul de mangan și alte minereuri, cimentul, geamurile și alte materiale de construcție etc.

Pentru producerea unor mărfuri din această categorie, se consumă cantități importante de combustibil, atît de rar și de scump în condițiile de azi. Ne gîndim la ciment, geamuri și multe alte produse din această ramură care înseamnă de fapt un export de combustibil. Cu fiecare cantitate de ciment, geamuri etc. se exportă și o cantitate apreciabilă de combustibil sau energie. Dar în afară de acestea mai sînt și în alte ramuri anumite produse care necesită consumuri mari de combus-

Continuare în pagina a 10-a

---

*) Dacă Vi = Ve atunci

$$Rsf = \frac{\frac{Vi}{Qi}}{\frac{Ve}{Qe}} = \frac{Vi}{Qi} \times \frac{Qe}{Ve} = \frac{Qe}{Qi}$$

adică R.s.f. = raportul între cantitatea în tone a mărfurilor exportate și cantitate în tone a mărfurilor importate.

[1] Ir.s..f.n./o. = Indicele prețului mediu pe tonă la import (n/o).

Indicele prețului mediu pe tona la export (n/o)
raportul de schimb fizic în anul n

raportul de schimb fizic în anul de bază o

(Urmare din pag. 9)

tibili, fără ca prețul extern să justifice aceasta, cum sînt de exemplu, carbidul, produsele sodice, îngrășămintele etc. Situația energetică mondială actuală confirmă necesitatea orientării producției mărfurilor pentru export și pe baza criteriului consumului de energie.

INDICATORUL preț mediu pe tona marfă exportată și importată, raportul de schimb fizic și mai ales evoluția acestora pe ramuri, grupe de mărfuri etc., reflectă în mare măsură nivelul eficienței activității desfășurate în domeniul schimburilor economice externe respectiv structura și nivelul prețurilor externe și dau indicații prețioase asupra tendinței și orientării acesteia.

Prin acest indicator se exprimă atît rezultatul activității desfășurate în domeniul producției pentru export, transporturi, proiectare, cercetare etc. cît și în domeniul activității de comerț exterior propriu-zise. Pentru continua lui îmbunătățire este necesar, să se acționeze pe două mari direcții a căror importanță a fost în repetate rînduri subliniată de conducerea partidului și statului nostru.

În primul rînd este vorba de adîncirea gradului de prelucrare a fiecărei tone de metal, lemn, produse chimice, materii prime vegetale și animale, precum și a combustibililor și energiei, indiferent dacă provin din import sau din producție proprie, încorporîndu-se în aceste produse o cantitate sporită de muncă calificată, de tehnică și de inteligență, deci de valoare. La recenta consfătuire consacrată comerțului exterior, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras în mod deosebit atenția asupra necesității trecerii la producția de calitate și tehnicitate care asigură o valorificare superioară a activității economice din întreprinderi.

În al doilea rînd trebuie să se acționeze pentru creșterea prețurilor la care se exportă mărfurile noastre pe piețele externe și îmbunătățirea raportului de schimb net (Terms of Trade), deoarece problema prețurilor la export și la import este o problemă centrală a eficienței comerțului exterior. Metodele care conduc la realizarea de prețuri externe avantajoase sînt desigur cunoscute, dar dorim totuși să reamintim importanța studierii piețelor și alegerii momentelor cele mai favorabile pentru realizarea exportului și respectiv importului, adică a unei politici de vînzări și cumpărări care să țină seama de perioadele optime.

Pe această cale se pot obține în multe situații, avantaje considerabile față de situația cînd se vînd sau se cumpără mărfurile pe măsura ivirii disponibilului sau necesităților. Creșterea gradului de prelucrare a produselor și respectiv a prețurilor externe conduce implicit la ridicarea gradului de înnobilare a materiilor prime și materialelor încorporate în produse, adică a aportului net în valută.

M. LIXANDRU

Ministerul Comerțului Exterior
și Cooperării Economice
Internationale

IMPLICAȚII ALE EVOLUȚIEI PREȚURILOR ASUPRA STRUCTURĂRII EXPORTURILOR

ANTRENAREA tot mai accelerată a României în fluxul comerțului internațional, valorificarea eficientă a produselor exportate, precum și economisirea pe toate căile a mijloacelor de plată în cazul importului fac absolut necesară cunoașterea profundă a evoluției în continuă și rapidă modificare a conjuncturii de ansamblu a economiei mondiale. În actualele împrejurări conjuncturale garanția încheierii unei tranzacții avantajoase nu mai poate fi asigurată fără o urmărire atentă și o depistare timpurie a oricăror modificări apărute în raporturile valorice ce se stabilesc pe piața internațională, trăgînd în mod operativ concluziile practice ce se impun.

EVOLUÎND sub incidența dezvoltării comerțului internațional, a mutațiilor de ordin cantitativ și calitativ apărute în baza lor obiectivă — în dinamica și structura costurilor de producție și desfacere, în nivelul productivității muncii atins pe plan mondial în cele mai diverse ramuri economice — în perioada postbelică prețurile internaționale s-au înscris, în general, pe o curbă ascendentă, sensibil mai pronunțată în ultimii ani.

Fiind devansată permanent de creșterea prețurilor internaționale ale produselor cu un grad ridicat de prelucrare, evoluția prețurilor materiilor prime a avut loc în întreaga perioadă 1950—1970 sub unghiul cu o largă deschidere a foarfecelui prețurilor.

În perioada 1950—1960 deschiderea foarfecelui prețurilor a fost net în favoarea produselor manufacturate, exportate în proporție de 90% de țările capitaliste dezvoltate. În medie, prețurile de export ale produselor manufacturate au crescut în acest interval, potrivit datelor O.N.U., cu 12,5% (prețurile mașinilor și utilajelor cu 54,2%), în timp ce prețurile de export ale materiilor prime au scăzut cu 4% (fibrele textile cu 32,2%, lîna cu 36,7%, cafeaua, ceaiul și cerealele cu 11,2%).

Urmărind datele oferite de statisticile internaționale se constată că în perioada 1960—1970, pe fondul unei evoluții fluctuante, prețurile de export ale materiilor prime, spre deosebire de anii '50, au înregistrat, în ansamblu, o creștere de 9%. Pentru unele grupe de produse primare creșterile s-au situat cu mult deasupra mediei : metale neferoase 70%, cafea, ceai, cacao 29,5%, grăsimi, uleiuri, semințe oleaginoase 19%. În același timp și proporțiile reducerilor de prețuri marcate de unele grupe de mărfuri (fibre textile, produse agro-alimentare) se situează sub nivelul celor înregistrate în anii '50.

Această curbă ușor ascendentă, în special în ultimii ani ai intervalului 1960—1970, deși de mică amploare, constituie o breșă în evoluția „clasică" a prețurilor internaționale ale produselor primare, breșă care la timpul său nu anunța nici pe departe saltul vertiginos ce avea să fie marcat de aceste prețuri în anii care au urmat. Deși foarfecele prețurilor s-a menținut, în aceeași perioadă prețurile produselor manufacturate crescînd cu 19%, asistăm totuși la o micșorare a deschiderii lui (vezi tabelul nr. 1).

Amplificarea dereglărilor sistemului valutar interoccidental, apariția unei insuficiențe a ofertei mondiale pentru unele materii prime de origine vegetală (cereale, zahăr, uleiuri comestibile, bumbac) și animală (lînă, piei, carne), succesiunea rapidă a fazelor ciclului conjunctural al economiei capitaliste, declanșează la începutul anilor '70 o accelerare susținută a creșterii prețurilor internaționale ale materiilor prime.

Avîntul conjunctural instalat în economia capitalistă în cursul anului 1973 a dus la vaste campanii de aprovizionare cu materii prime și semifabricate industriale, constituind un cadru deosebit de favorabil pentru o accelerare a creșterii prețurilor. În aceste condiții, adoptînd cu repeziciune maxima de circumstanță „fiecare produs cumpărat astăzi este totuși mai ieftin decît mîine", marile firme producătoare au orientat cu precădere achiziționările lor de produse primare nu atît spre aprovizionarea pentru consumul imediat cît spre formarea unor uriașe stocuri „strategice".

Limitarea ofertei în raport cu cererea capătă caracter cronic și odată cu declanșarea „crizei energetice" din toamna anului 1973, ce pune brusc omenirea în fața unei game largi de „insuficiențe", prețurile produselor de bază se înscriu ferm pe drumul lor ascendent pe care nu-l vor părăsi nici în primele luni din 1974, în pofida restrîngerii activității de ansamblu a economiei capitaliste.

Acestea sînt împrejurările în care, parcă pentru a recupera rămînerile în urmă înregistrate decenii de-a rîndul, creșterea prețurilor materiilor prime o devansează pe cea a prețurilor produselor manufacturate. Asistăm la o inversare evidentă a unghiului de deschidere a foarfecelui prețurilor produselor manufacturate și de bază. Așa cum evidențiază indicii calculați de O.N.U., în perioada 1970—1973, față de creșterea prețurilor de export ale produselor manufacturate (32,4%) majorarea prețurilor produselor de bază a fost mai mult decît dublă (72,2%), sporuri peste medie înregistrînd : lîna (192%), cerealele (107,3%), combustibilii (73,1%) etc. O imagine sugestivă asupra saltului spectaculos al prețurilor produselor primare ne este oferită de următoarele cifre : în timp ce între anii 1931—1970 indicele prețurilor internaționale Reuter a crescut de

	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1971	1972	1973
A. Produse de bază	99	96	103	104	100	108	115	130	186
B. Produse manufacturate	98	99	101	106	106	117	124	134	155
Foarfecele prețurilor x)	-1,2%	+3,0%	-1,9%	+1,8%	+5,6%	+7,6%	+7,2%	+2,9%	-20,0%

x) $F_p = \frac{B-A}{B} \times 100$

Sursa: calculat pe baza datelor din U.N. Monthly Bulletin of Statistics, decembrie 1969, 1973 și martie 1974.

Tabelul nr. 1 — **Evoluția indicilor prețurilor de export (1963 = 100).**

	1970	1971	1972	1973	1974x)	Creşterea preţurilor 1974/1970
Porumb	100	100	100	100	100.	2 ori.
Ţiţei iranian	17	25	27	17	59	2,8 ori
Oţel comercial	166	163	189	167	192	2,3 "
Cauciuc natural	645	572	614	693	751	2,3 "
Cupru bare	1990	1645	1726	1533	1660	1,7 "
Piei bovine	421	444	1042	640	558	1,6 "
Unt	100	100	100	100	100	1,3 ori
Zahăr	10	10	15	22	44	5,6 "
Grîu moale	6	4	5	11	18	3,6 "
Bumbac	73	59	61	123	167	2,8 "
Lînă	293	177	264	642	575	2,4 "
Cafea	139	85	94	137	154	1,4 "

x) media primelor 4 luni

Sursa: calculat pe baza cotaţiilor de bursă şi a preţului afişat al ţiţeiului.

Tabelul nr. 2 — **Dinamica comparativă a preţurilor mondiale ale unor produse primare** (preţul porumbului şi untului exprimat în dolari/tonă = 100).

la 100 la 560 puncte, pe parcursul a numai patru ani, între 1970 şi 1974 (aprilie) el a ajuns la un nivel mediu de 1430 puncte.

Gama largă a efectelor generate de creşterea spectaculoasă a preţurilor materiilor prime ridică probleme specifice pentru comerţul nostru exterior. În actualul context al economiei mondiale se pune mai acut ca oricînd problema unei orientări structurale optime a schimburilor noastre externe. În prezent noţiunea de eficienţă a activităţii de export-import capătă o serie de semnificaţii noi. În ultimii cinci ani multe valori comparative ale mărfurilor comercializate pe piaţa internaţională s-au modificat (vezi tabelul nr. 2).

În timp ce în 1970 se puteau livra pe piaţa internaţională 6,45 tone porumb pentru achiziţionarea unei tone de cauciuc natural (4,21 t porumb = 1 t piei ; 1,66 t porumb = 1 t oţel), în prima jumătate a acestui an 1 t cauciuc echivala cu 7,51 t porumb (5,58 t porumb = 1 t piei ; 1,92 t porumb = 1 t oţel) în condiţiile în care şi preţul porumbului a crescut de două ori. Mai semnificative pentru ilustrarea noilor proporţii stabilite pe piaţa internaţională sînt următoarele date : în 1970 pentru 1 t porumb se puteau achiziţiona 6 t ţiţei, iar în 1974 mai puţin de 2 t, în 1970 bumbacul era cu 30% mai ieftin ca untul, în acest an de 1,6 ori mai scump. Dacă în 1960 Ghana a trebuit să exporte 1 tonă de cacao pentru a importa un tractor, în 1974, ea trebuie să exporte 5 tone de cacao.

Noile raporturi între preţurile mondiale ale diferitelor produse ca şi costul sporit al energiei şi combustibililor îndeamnă desigur la eliminarea exportului unor produse cu un grad scăzut de prelucrare, în ale căror costuri materiile prime sau combustibilii se regăsesc în proporţii însemnate, şi la valorificarea lor superioară prin investirea de „inteligenţă tehnică“ într-un grad superior de prelucrare.

Compararea raportului între numărul de calorii necesare pentru obţinerea unei tone de produs şi preţul în dolari/t realizat pe piaţa mondială de clorura de vinil (5,6), polietilena hd (7,7), cauciucul polibutadienic (9,4) cu cifrele prezentate în tabelul nr. 3 reprezintă un puternic argument în favoarea exportării acestor produse într-o formă cît mai prelucrată, pentru a obţine o eficienţă sporită.

Principiul realizării de economii şi al valorificării superioare a materiilor prime nu are în vedere numai produsele de export, ci întreaga producţie naţională. Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la plenara din 27-28 noiembrie 1973 a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale **„în viitor va trebui să dezvoltăm cu precădere industriile cu consumuri energetice reduse, cu produse de înaltă valoare ce încorporează muncă complexă, calificare tehnică superioară, reducînd continuu producţia ce înglobează un mare consum de materii prime şi energie şi cu o valoare mică, precum şi tehnologiile învechite care determină consumuri ridicate de combustibil şi energie“.**

O altă problemă de mare actualitate o constituie sporirea coeficientului de utilizare a metalului în industria constructoare de maşini, situat cu 10-15% sub nivelul atins în ţările puternic industrializate; spre exemplu numai înlocuirea în toate cazurile posibile a prelucrării prin aşchiere cu procedeul extruderii la rece ar asigura o îmbunătăţire cu 30-60% a acestui coeficient.

Aşa cum s-a subliniat nu o dată în documentele de partid, eliminarea pierderilor de muncă socială pe calea exportului, alinierea preţurilor noastre la nivelul celor practicate de principalele firme constructoare de maşini, sporirea forţei concurenţiale a maşinilor româneşti sînt strict condiţionate în actuala conjunctură a consumului de materii prime şi combustibili, de adoptarea unor concepţii constructive care să le asigure o greutate apropiată de cea a produselor similare fabricate în ţările dezvoltate. Tractorul nostru „U 650 M“ are o greutate specifică pe CP cu 25% mai mare în comparaţie cu tipul similar fabricat de „Massey-Ferguson“, greutatea proprie a maşinii de frezat „AF-85“ produsă de F.M.U.A.B. este cu 13% mai mare decît cea a maşinii fabricate de firma „Ceruti“ din Italia, iar locomotiva Diesel-electrică are o greutate specifică pe CP mai mare cu 30% decît cea a locomotivei franceze „B.B.-6 700“ şi cu 10% în comparaţie cu cea a locomotivei americane „Alco-R.R.D.-12“. În acelaşi timp se impune o sporire a ponderii deţinute în exportul nostru de maşinile şi utilajele ce înmagazinează un procent ridicat de „inteligenţă tehnică“.

Produsul	Consumul de energie (în mii Kcal/t)	Preţul pe piaţă (în dolari/t)	Consumul energetic/(în mii Kcal)/dolar x)
Amoniac	7441	50	148,8
Metanol	8339	68	122,6
Ciment	1684	16	105,0
Azotat de amoniu	3833	50	76,6
Tablă groasă	9689	145	66,7
Sodă caustică	8365	120	69,7
Aluminiu brut	17200	441	40,0

Sursa: St.Lupan, Indicatori tehnico-economici, IDT, 1970; "Viaţa economică" nr. 45, 47/1973.

Tabelul nr. 3 — **Raportul consum energetic / dolar pentru unele produse.**

Este cunoscut faptul că valoarea unei tone de metal creşte de 2-3 ori dacă se fabrică tractoare, vagoane, utilaj petrolier, nave, de 4-10 ori dacă se fabrică maşini-unelte şi motoare şi de 20—100 ori în cazul realizării tehnicii de calcul.

În concluzie creşterea eficienţei exportului nostru, valorificarea mai bună a materiilor prime din ţară şi din import, reducerea costurilor interne şi realizarea unor preţuri externe avantajoase, priorităţi esenţiale ale activităţii de ansamblu a unităţilor noastre productive şi de comerţ exterior se cer urmărite şi corelate în permanenţă cu tendinţele şi raporturile noi ale preţurilor internaţionale ; aceasta cu atît mai mult cu cît, aşa cum sublinia recent Janez Stanovnik, secretarul executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, cel puţin pentru produsele energetice „preţurile nu vor mai reveni niciodată la vechile niveluri, care erau neeconomicos de scăzute“.

Gheorghe NISTOR

---

*) Pentru a facilita identificarea produselor cu un consum energetic ridicat şi ineficiente la export a fost conceput un indicator rezultat al raportului între numărul de kilocalorii necesare obţinerii unei tone de produs şi preţul obtenabil pe piaţa mondială. Acest indicator (consumul energetic/dolar) exprimă deci numărul de kilocalorii consumate pentru fiecare dolar încasat din vînzarea unui produs. Amintim că 1 kWh = 860 cal, 1 kg abur = 800 cal, 1 kg cărbuni = 700 cal.

ROMÂNIA — PARTICIPANTĂ ACTIVĂ

(Urmare din pag. 7)

rirea rolului colaborării şi cooperării economice în valorificarea superioară a potenţialului material şi uman al ţării, în accelerarea progresului economic şi social şi ridicarea României din punct de vedere economic la nivelul ţărilor industrializate, reprezintă coordonate esenţiale ale politicii partidului şi statului nostru în domeniul relaţiilor economice externe. Pentru realizarea acestor obiective se are în vedere, în primul rînd, creşterea complexităţii şi calităţii produselor româneşti destinate exportului, sporirea competitivităţii tuturor produselor pe piaţa mondială, încheierea unor acorduri de cooperare menite să contribuie la introducerea în producţie a unor ramuri de vîrf, a unor tehnologii la nivel mondial, echilibrarea balanţei comerciale şi de plăţi pe toate destinaţiile, stabilirea celei mai potrivite strategii pentru penetrarea mărfurilor româneşti pe pieţele externe, ridicarea nivelului de calificare şi competenţă al cadrelor care lucrează în domeniul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale. Toate acestea vor asigura o înscriere mai activă a României în diviziunea internaţională a muncii, o participare în condiţii de eficienţă maximă la circuitul economic mondial.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A XXX-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII PATRIEI ȘI A CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN

INVESTIȚII Pentru sporirea eficienței noilor obiective este necesară

REALIZAREA CÎT MAI RAPIDĂ A PARAMETRILOR PROIECTAȚI

CARACTERISTICA de bază a politicii economice a partidului și statului nostru o constituie alocarea unei cote înalte din fondul de dezvoltare pentru amplificarea și modernizarea forțelor de producție în vederea sporirii continue a producției materiale încît ea să satisfacă din ce în ce mai bine cerințele mereu crescînde ale economiei naționale. În primii 3 ani ai actualului cincinal — *pe baza fondurilor alocate de stat* — au intrat în funcțiune sute de noi capacități de producție moderne, care au permis ca, în 1973, de exemplu, ritmul de creștere a producției industriale să urce la 14,7%. *În plus, în acești 3 ani,* s-au creat circa 700 000 noi locuri de muncă.

Pentru 1974 fondurile de investiții se ridică la 121,1 miliarde lei (din care cele ale statului sînt cu 20,7% mai mari decît în 1973), urmînd să se creeze 250 000 locuri noi de muncă.

O expresie calitativă a eficienței investițiilor o constituie intrarea în funcțiune la termenele stabilite sau în devans a noilor capacități de producție și realizarea integrală a indicatorilor tehnico-economici aprobați pentru a aduce o contribuție cît mai substanțială la creșterea produsului social și a venitului național, în raport cu efortul făcut de societate. *Cum se prezintă situația din acest punct de vedere în domeniul industriei ?*

● Îndeplinirea indicatorilor din proiecte — o sarcină de mare răspundere

ÎN ULTIMII 3 ANI, indicatorii tehnico-economici aprobați au fost realizați, la termenele planificate, la un număr de 768 capacități noi. Ceea ce merită relevat în mod deosebit este faptul că, la unele capacități, parametrii aprobați **au fost realizați chiar din momentul punerii lor în funcțiune,** iar la altele — **înainte de termenele prevăzute în grafice.** La Întreprinderea „Semănătoarea"-București, de pildă, o nouă capacitate de producție pentru fabricarea de combine autopropulsate a fost dată în exploatare la 31 decembrie 1973. Deși avea termenul de atingere a indicatorilor aprobați la 31 martie 1974, noua capacitate le-a realizat chiar din momentul punerii în funcțiune. O situație similară s-a înregistrat și la Întreprinderea de ace de tricotat tot din Capitală. La noile capacități date în funcțiune la sfîrșitul trimestrului III 1973, parametrii au fost atinși imediat, deși după termenul stabilit prin grafic, aceștia trebuiau realizați cu 9 luni mai tîrziu.

În mai puțin de 4 luni au fost realizați parametrii proiectați și la principalele capacități ale noii Întreprinderi de tîmplărie metalică și materiale de construcții din mase plastice din Buzău. Acest lucru a dat putința să se livreze șantierelor, într-o perioadă relativ scurtă care a trecut de la intrarea sa în funcțiune, o gamă variată de produse de bună calitate.

Faptul că un număr mare de obiective industriale **și-au atins, în termen și chiar în devans, parametri,** că ele au realizat producția, productivitatea muncii, prețul de cost, rentabilitatea etc. la nivelele stabilite în proiecte, s-a reflectat pozitiv în dezvoltarea economiei naționale, în obținerea de importante sporuri de producție și, în ultima instanță, în creșterea venitului național. În ce direcții s-a acționat pentru obținerea acestor rezultate ?

Principalele măsuri, care au influențat pozitiv realizarea la termen sau, în unele cazuri, chiar în devans, a parametrilor aprobați, pot fi astfel sintetizate :

- **manifestarea unei preocupări deosebite din partea titularilor și beneficiarilor de investiții pentru fundamentarea riguroasă a studiilor tehnico-economice, stabilirea precisă a soluțiilor tehnologice, a surselor de materii prime, a perspectivelor de desfacere a producției realizate — pe baza unor temeinice studii de marketing etc ;**

- **colaborarea strînsă între beneficiari și constructori pe tot parcursul procesului de edificare a noilor capacități de producție, precum și cu furnizorii de utilaje tehnologice pentru livrarea în termen a acestora și în ordinea succesiunii la montaj, potrivit contractelor economice încheiate ;**

- **pregătirea din vreme la unități similare — din țară sau din străinătate — sau prin organizarea de cursuri speciale a cadrelor de bază de muncitori și tehnicieni care urmau să deservească noile capacități și participarea efectivă a acestora atît la montarea utilajelor, cît și la efectuarea probelor tehnologice ;**

- **stabilirea unor instrucțiuni detaliate de exploatare și întreținere a utilajelor sau instalațiilor, precum și luarea de măsuri eficiente pentru evitarea deranjamentelor — mecanice și electrice — și organizarea temeinică a activității de reparații ;**

- **asigurarea din timp a aprovizionării tehnico-materiale, care să faciliteze realizarea unei producții ritmice, fără „asalturi" și, deci, să permită livrarea produselor în cantitățile, sortimentele și calitățile specificate în contractele economice încheiate cu beneficiarii.**

La toate acestea s-au adăugat măsurile și acțiunile întreprinse, după caz, pentru înlăturarea unor neajunsuri ce s-au ivit vremelnic, în așa fel încît întreaga activitate să se desfășoare normal, fără perturbații.

● Rezerve care se cer puse în valoare cît mai urgent

DINAMICILE pe ultimii ani arată însă că nu toate capacitățile de producție date în funcțiune au realizat în termen parametrii aprobați, **că s-au creat discrepanțe în ce privește ponderea capacităților importante care n-au atins parametrii proiectați față de cele date integral în funcțiune cu un an înainte.** La unele capacități aceștia se realizează cu mari întîrzieri sau numai în parte, iar la altele nu se atinge nici unul din parametri.

Preocuparea de a pune în valoare rezervele mari care există la aceste obiective este de o stringentă necesitate, intrucît economia națională a scontat pe realizarea producției respective și a acumulărilor corespunzătoare.

Deosebit este însă faptul că **depășirea termenului la capacitățile analizate la care acestea trebuiau să aibă indicatorii tehnico-economici realizați este uneori destul de mare.** Prelungirea perioadelor de atingere a indicatorilor tehnico-economici aprobați este de natură să lipsească economia de unele produse strict necesare pentru dezvoltare sau pentru consum și, în același timp, să diminueze eficiența fondurilor fixe respective, atît sub raportul uzurii fizice, cît mai cu seamă sub cel al uzurii morale. Ministerele la care se localizau — la 31 decembrie 1973 — cele mai multe capacități de producție la care s-a întîrziat mai mult realizarea parametrilor aprobați — erau :

— Ministerul Industriei Chimice	31,5%	din	total
— Ministerul Industriei Metalurgice	18,4%	„	„
— Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	15,0%	„	„
— Ministerul Industriei Ușoare	12,0%	„	„

De altfel, **aceste ministere dețin ponderea principală și din capacitățile la care nu s-au realizat parametrii si la sfîrșitul primului trimestru din acest an.**

• Unele neajunsuri și principalele lor cauze

SINTETIZÎND cauzele care determină, în general neatingerea la termenele stabilite a indicatorilor tehnico-economici proiectați, se poate spune că ele au un numitor comun, **regăsindu-se aproape în toate etapele de realizare a unei investiții** (proiectare, execuție, probe tehnologice, exploatare etc.). Iată cîteva mai importante :

NEFUNDAMENTAREA TEMEINICĂ A STUDIILOR TEHNICO-ECONOMICE. — Este vorba, în unele cazuri, de **calitatea documentațiilor tehnico-economice privind justificarea necesității, oportunității și eficienței investițiilor preconizate, precum și de calitatea documentației de execuție.** La instalația de flotare a sideritei — Lueta din cadrul Întreprinderii miniere — Harghita, atingerea cu întîrziere a parametrilor proiectați se explică și prin aceea că materiile prime minerale nu au conținutul de compuși utili preconizat în documentație, ca urmare a unor studii și cercetări geologice insuficiente. De asemenea, faptul că, în prezent, unele produse realizate de alte întreprinderi nu-și găsesc desfacerea potrivit cererilor pieței se datorește lipsei **unui aprofundat studiu de marketing în cadrul documentației tehnico-economice de fundamentare a investițiilor.**

CONTRACTAREA, LIVRAREA, CALITATEA, RECEPȚIA, ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA UTILAJELOR. — Principala cauză care a împiedicat și împiedică realizarea parametrilor proiectați la termenele stabilite prin grafice la unele capacități, este aceea că, pe de o parte, **unii beneficiari de investiții nu au contractat la timp utilajele tehnologice de care aveau nevoie.** Pe de altă parte, o serie de întreprinderi producătoare de utilaje ca, de pildă, „Grivița roșie“ — București și Întreprinderea de utilaj chimic — Ploiești etc. **nu au livrat la termenele stabilite comenzile** (cum a fost situația unor capacități noi de producție ale Ministerului Industriei Chimice), sau **au expediat șantierelor părți de echipamente fără a ține seama de ordinea normală de asamblare. În alte cazuri utilajele au fost livrate cu defecțiuni constructive sau nu au fost protejate corespunzător, în funcție de mediul în care urmau să funcționeze, ceea ce a dus la coroziuni premature.** În legătură cu deservirea, întreținerea și repararea utilajelor după darea lor în exploatare, unii beneficiari de investiții n-au acordat atenția cuvenită acestor probleme. Și astfel, s-au produs opriri neplanificate a unor instalații (Combinatul Chimic — R. Vîlcea, Întreprinderea de materiale de construcții — Iași etc.), ceea ce a afectat serios nivelul producției, productivității muncii și a prețului de cost planificate.

NEEFECTUAREA COMPLETĂ SAU RENUNȚAREA LA O PARTE DIN PROBELE TEHNOLOGICE. — Pentru a recupera timpul pierdut cu prelungirea exagerată a construcției și montării utilajelor — ca urmare directă a nepregătirii sub toate aspectele a investiției — unii beneficiari **fie că nu efectuează de loc, fie că renunță la o parte din probele tehnologice** (cazul Grupului nr. 1 de la Centrala termoelectrică-Brăila, unde au fost făcute probe tehnologice numai 11 zile, față de 60 zile cît prevedea documentația ; de asemenea, la noua capacitate de tuburi de scurgere și piese îmbinate de la Întreprinderea „Feroemail“—Ploiești, s-au efectuat probe tehnologice numai 5 zile, în loc de 30 prevăzute de proiectant).

În asemenea situații este firesc — deși nedorit — să se producă ulterior diferite dezagramente în procesul de producție care, pînă la urmă, afectează direct atingerea la termen a parametrilor tehnico-economici aprobați.

STABILIREA UNOR TEHNOLOGII INSUFICIENT DE BINE VERIFICATE ÎN STAȚII PILOT. — Este grăitor în acest sens exemplul instalațiilor din cadrul Întreprinderii de produse cărbunoase — Slatina. Din cauza nepunerii la punct a tehnologiei de fabricație, precum și a altora, ea n-a reușit să realizeze producția prevăzută, iar prețul de cost a fost depășit de la 6,5% la 60,8 %. Acest fapt a determinat Ministerul Industriei Metalurgice să dispună elaborarea unei noi documentații pentru punerea la punct a tehnologiei de fabricație. Un exemplu asemănător este cel de la Salina Ocna Mureș. Aici, datorită schimbării soluției tehnologice față de cea aprobată prin studiul tehnico-economic, nu a putut fi realizată producția pe sortimente.

EXIGENȚA INSUFICIENTĂ PRIVIND RECEPȚIA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR CAPACITĂȚI ȘI A RECEPȚIEI DEFINITIVE. — Una din cauzele care determină existența unor capacități cu parametri nerealizați, o constituie și **modul în care unii beneficiari și titulari de investiții pregătesc și efectuează recepția punerii în funcțiune a capacităților noi, precum și recepția definitivă.** Or, se știe că orice slăbire a exigenței la efectuarea acestor două faze de recepție este de natură să se reflecte negativ în activitatea generală ulterioară a beneficiarilor de investiții, cu tot cortegiul de consecințe ce decurg de aici pentru întreaga economie națională. Așa au stat lucrurile la Combinatul de prelucrare a lemnului Tg. Jiu. Din cauza unei recepții necorespunzătoare la fabrica de placaj, o presă adusă din import s-a defectat în dese rînduri, fiind necesară, pînă la urmă, înlocuirea ei. Este de la sine înțeles că, într-o asemenea situație, fabrica respectivă nu și-a putut atinge indicatorii de producție și de preț de cost nici în anul 1973, deși avea termen în trimestrul II. 1971.

Un obiectiv principal:

Economisirea materiilor prime și combustibililor

• *Întrecerea socialistă a devenit pentru SIDERURGIȘTII HUNEDORENI, un puternic factor mobilizator în vederea sporirii eficienței întregii activități. Producînd în plus 60 000 tone metal în primele 4 luni din 1974, ei au reușit, totodată, să reducă consumurile specifice sub normele stabilite, economisind peste 18 000 tone de combustibil convențional, 630 tone de cocs metalurgic, 3 000 000 kWh energie electrică și 1 700 tone metal. Aceasta a fost posibil prin aplicarea cu succes a unor metode și tehnici printre care utilizarea minereului preredus și insuflarea gazului în furnal, etc.*

• *La ÎNTREPRINDEREA DE RADIATOARE ȘI CABLURI DIN BRAȘOV, unde anul trecut a fost lansată inițiativa „contul colector de economii al grupei sindicale“, activitatea pentru economii continuă să se soldeze și în 1974 cu rezultate bune. Inițiativa a fost extinsă în 62 de întreprinderi din județ. Prin introducerea de fișe de cost pentru fiecare produs, defalcate pe elemente componente, oamenii muncii din întreprinderile municipiului — Brașov, au înscris în numai 4 luni din acest an în contul economiilor aproape 9 milioane de lei.*

• *În INDUSTRIA EXTRACTIVĂ se întreprind largi acțiuni de perfecționare a tehnologiilor de exploatare care să permită sporirea eficienței activității productive. În urma experimentării în unitățile din Baia Mare a metodei de exploatare în subetaj, se realizează anual o economie de lemn de circa 1 000 mc, iar productivitatea muncii sporește de la 3 tone pe post la 4,5 tone. În prezent se întreprind cercetări în legătură cu extinderea acestei metode.*

• *Acțiunile desfășurate în UNITĂȚILE ECONOMICE DIN JUDEȚUL DOLJ în direcția reducerii consumurilor de combustibil și mai bunei gospodăriri a acestuia s-au concretizat în economisirea de la începutul anului a 8 316 tone de combustibil convențional. Cele mai bune rezultate în această acțiune au fost obținute la Schela de extracție Craiova, Centrala termoelectrică Ișalnița, Întreprinderea mecanică de material rulant și Întreprinderea „Electroputere“.*

CARENȚELE ÎN APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ. — O altă cauză importantă, care vizează circa 30% din capacitățile industriale care nu și-au atins încă parametrii aprobați, o constituie faptul că, **după darea în exploatare, nu se respectă, în practică, aprovizionarea completă și de aceeași calitate cu materiile prime necesare realizării producției, în conformitate cu cele prevăzute și aprobate prin proiect.** Este cazul Instalației de rețele cord (etapa a II-a) de la Combinatul de fibre artificiale — Brăila, care n-a realizat producția, productivitatea și a depășit prețul de cost din cauza lipsei de materie primă de calitate corespunzătoare (celuloza),

(Continuare în pagina a 14-a)

(Urmare din pag. a 13-a)

datorită schimbării rețelelor de fabricație. Deși Ministerul Industriei Chimice a întocmit un program amplu de măsuri pentru atingerea indicatorilor aprobați în trim. IV. 1973, acestea nu s-au materializat, în totalitate, în practică. Situații asemănătoare au cauzat nerealizarea parametrilor și la alte capacități de producție : Instalația de brichetare — Coroești din cadrul Centralei cărbunelui — Petroșani, Atelierul de profile îndoite (etapa a III-a) de la Întreprinderea metalurgică — Iași, Secția de mașini de calculat electronice de la Întreprinderea „Electromureș“ — Tîrgu Mureș ș.a.

• Concentrarea eforturilor spre materializarea în practică a programelor de măsuri

SE VEDE din cele prezentate că sînt cauze care, printr-o mobilizare activă a specialiștilor, a tuturor lucrătorilor pot fi înlăturate. Faptul că, în prezent, există capacități de producție industriale la care au expirat termenele de atingere a indicatorilor tehnico-economici aprobați, **impune concentrarea tuturor forțelor spre lichidarea cauzelor care au determinat o atare situație.** Ținînd seama de condițiile specifice, de cauzele care au dus la neatingerea în termen a parametrilor la capacitățile de producție puse în funcțiune, au fost întocmite, pretutindeni, programe de măsuri concrete, menite să grăbească aducerea în circuitul economic a rezervelor existente la acestea. Ceea ce se impune acum este ca organele de conducere colectivă din ministere și centrale industriale ce au în subordine întreprinderi la care există capacități de producție cu parametri nerealizați, **să analizeze, periodic, stadiul de punere în practică a măsurilor respective și să stabilească răspunderi precise pentru finalizarea lor cît mai grabnică.** Totodată, este imperios necesar ca aceste organe să **verifice modul în care se exploatează, se întrețin și se repară mașinile, utilajele sau instalațiile,** — zestrea tehnică a capacităților care nu și-au atins încă parametrii aprobați — **pentru a obține de la acestea, în cel mai scurt timp posibil, nivelele de producție și acumulările planificate.**

Cu aceeași acuitate se impune, după caz, și rezolvarea altor probleme de maximă însemnătate pentru atingerea parametrilor proiectați. Este vorba de **asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materii prime și materiale, de numărul de personal** — potrivit prevederilor din proiecte **— precum și crearea condițiilor pentru desfacerea produselor ce se realizează.**

În vederea prevenirii, în viitor, a situațiilor ca unele capacități să nu-și atingă la termen parametrii aprobați, se impune ca, pe tot parcursul procesului de realizare a investițiilor, beneficiarii lucrărilor, proiectanții, furnizorii de utilaje și constructorii să depună eforturi susținute pentru **îmbunătățirea radicală a activităților legate de proiectarea, contractarea, livrarea, recepția și punerea în funcțiune a utilajelor tehnologice.** În acest scop, este necesară **respectarea cu strictețe a legislației în vigoare cu privire la îmbunătățirea calității utilajelor, la obligația de a efectua verificarea fiabilității acestora — pe standurile de probă din uzine sau de pe șantiere — și a beneficiarilor de investiții de a-și spori exigența cu ocazia recepției fiecărui utilaj livrat.**

CU CÎT se vor întreprinde mai urgent acțiuni concrete pentru utilizarea întregului potențial productiv, inclusiv al capacităților la care indicatorii tehnico-economice nu au fost realizați în termen, cu atît va fi mărită eficiența fondurilor alocate de stat pentru dezvoltarea puterii economice a patriei și, respectiv, pentru creșterea nivelului de trai, material și spiritual, al poporului nostru.

Gh. RUSCANU
L. ȚINTEA

Capacități de producție

IMPORTANTE REZERVE ÎNCĂ NEATRASE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

INDUSTRIA forestieră și a materialelor de construcții se găsește în acest an în fața unor sarcini mobilizatoare, de satisfacere crescîndă a cerințelor beneficiarilor interni, cît și la export. În cadrul planurilor complexe de măsuri și acțiuni adoptate în fiecare centrală, în fiecare întreprindere, un rol deosebit de important îl au preocupările pentru mai buna utilizare și atragere în circuitul economic a tuturor rezervelor potențiale existente în utilizarea capacităților de producție.

• În dinamică și pe ansamblu, rezultate bune

ANALIZA situațiilor referitoare la modul în care au fost utilizate capacitățile de producție în întreprinderile din cadrul

---

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Dinamica producției și consumului de placaj

ROMÂNIA se situează printre țările europene cu o industrie de placaj în continuă dezvoltare și diversificare. Pădurile de fag cu arbori de diametre mari, asigură materia primă necesară pentru obținerea unui placaj de calitate, produs care reprezintă incontestabil un mod superior de valorificare a masei lemnoase.

Pentru a se vedea progresul realizat în sporirea producției de placaj, este interesant de arătat că **în 1938 aceasta era doar de circa 7 mii mc. pînă în 1950 crescuse de peste 2 ori (15 mii mc) iar în următorii 15 ani a mai crescut de peste 13 ori ! La nivelul anului 1980, se prevede ca producția de placaj să înregistreze o creștere de 21 ori față de 1950.** Aceste nivele de producție ne situează în prezent pe locul V în Europa, după R.F.G., Finlanda, Franța, Italia. Dacă luăm în considerație producția medie de placaj pe locuitor, țara noastră cu peste 13 mc/locuitor se situează pe locul II, după Finlanda.

O mare parte din producția de placaj este destinată consumului intern pentru mobilă corp, scaune, lăzi etc. iar o alta pentru export. O întrebuințare foarte eficientă și care absoarbe o cantitate din ce în ce mai mare de placaj reprezintă panourile de cofraj din sectorul de construcții, confecționate din foi de placaj special (avînd foile încleiate cu un adeziv rezistent la umezeală care permite reutilizarea lor de 20—25 ori). Preocuparea pentru promovarea consumului de placaj a făcut ca media consumului în R.S.R. la 1 000 locuitori, să crească de la 5 la 7,2 mc/1000 locuitori între 1965—1970, și va fi 8,8 mc/1000 locuitori în anul 1975. Pînă în 1980 consumul mediu pe locuitor e prevăzut să se dubleze față de

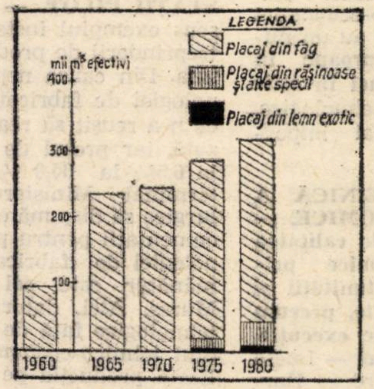

— Evoluția producției de placaj din R. S. România, în structură de specii.

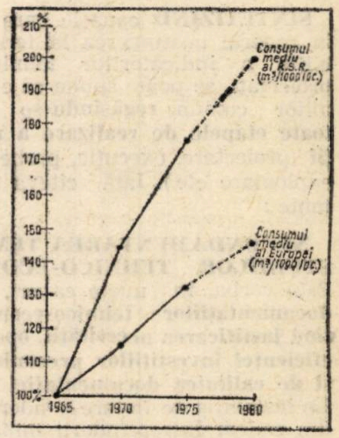

— Dinamica consumului mediu de placaj în R.S. România, comparativ cu cel din Europa (mc/1000 locuitori).

anul 1965, interval în care consumul mediu european va crește doar cu 45%.

Pentru extinderea resurselor de materie primă de calitate necesară dezvoltării producției de placaj, s-a trecut la realizarea sa din bușteni de rășinoase, și se va trece la producția și a placajului din lemn exotic. Realizarea de placaje valoroase, de exterior, utilizabile în cele mai variate domenii (lambriuri, vagoane, conteinere, case prefabricate, plăci de fațadă) va mări competitivitatea acestui produs pe piața externă, putîndu-se totodată asigura satisfacerea unei game mai largi de necesități la consumul intern.

Anul	Total rezerve	din care: La capacități cu producție proiectată realizată	din aceasta, datorită:					
		Total	Locuri înguste	Lipsă desfacere	Aprovizionare	Forța de muncă	Opriri accidentale	Lipsuri organizatorice
1973	13,70	10,70	1,45	1,27	3,65	1,26	1,81	1,26
1974	11,70	8,68	1,40	1,32	3,88	1,04	0,14	0,90

Tabelul nr. 3 — **Rezerve de producție și repartizarea lor pe cauze (în %).**

M.E.F.M.C. în perioada 1970—1974, pune în evidență eforturile depuse pentru folosirea cît mai deplină — intensivă și extensivă — a potențialului productiv, a mașinilor și instalațiilor tehnologice (vezi tabelul nr. 1).

Creșterea continuă, pe ansamblul ministerului, a gradului de **folosire a capacităților de producție, a condus la obținerea unor importante sporuri de producție care, comparativ cu anul 1970, la capacitățile cu producția proiectată realizată, au însemnat, în 1973, circa 266 mil. lei, iar pentru anul 1974 se prevede obținerea suplimentară a aproximativ 630 mil. lei.** Fizic, aceasta a însemnat mii de metri pătrați de PAL, mii de tone de PFL, mobilier din lemn în valoare de milioane de lei, mari cantități de celuloză și hîrtie peste prevederile de plan (vezi tabelul nr. 2).

Analiza rezultatelor privind utilizarea capacităților de producție pe anii 1973—1974, reflectă însă, pe lîngă rezultatele pozitive obținute în folosirea capacităților de producție, și unele minusuri. Care au fost cauzele care au determinat nerealizări ale prevederilor la unele obiective și produse pe categorii de capacități ?

● Indici de utilizare nesatisfăcători

UN PRIM ASPECT îl constituie deficiențele care se înregistrează în unele sectoare primare — **în special la fabricile de cherestea.** Faptul că nu peste tot mijloacele tehnice din dotare sînt utilizate la capacitatea prevăzută, face ca atît indicii de utilizare cît și producția realizată să nu se prezinte satisfăcător. Principalul factor negativ îl constituie **aprovizionarea neritmică cu bușteni, cît și desele defecțiuni mecanice și electrice, ca urmare a întreținerii lor necorespunzătoare.**

O utilizare insuficientă a utilajelor din dotare se înregistrează și în unitățile **producătoare de uși, ferestre și binale.** Întrucît activitatea în aceste unități continuă să se desfășoare în două schimburi, în loc de trei, că în unele locuri nu se asigură, prin planificare, sarcini pe măsura capacităților existente conduce, în ultimă analiză, la indicii scăzuți de utilizare a mașinilor și instalațiilor, la realizarea de producții sub nivelele posibile.

Rezerve importante de capacitate care pot fi atrase în circuitul economic apar și la o serie de obiective noi, **care, au depășit termenele planificate privind atingerea parametrilor proiectați.** Pe ansamblul ministerului, pierderile de producție, ca rezultat al nerealizării în termen a parametrilor (producției) proiectați, au însemnat circa 420 mil. lei în 1973. Ca urmare a măsurilor luate sau în curs de aplicare, se prevede, prin planul pe anul 1974, o diminuare a numărului obiectivelor care sînt în situația de a depăși termenele stabilite pentru realizarea producției și, ca urmare, a influențelor nefavorabile asupra volumului producției fizice și valorice. Cu toate acestea și în primele luni din acest an, mai pot fi citate, din păcate, exemple de asemenea natură. La cherestea de foioase, de pildă, sînt în întîrziere față de grafic — Fabricile de la Cîmpeni și Sebeș, la placaje din lemn — Combinatul de prelucrare a lemnului Tg. Jiu, la plăci din așchii de lemn — C.P.L. Caransebeș, la plăci fibrolemnoase — C.P.L. Focșani și C.P.L. Sebeș, la mobilier din lemn — C.P.L. Bistrița, la var — Întreprinderea de lianți Brașov etc.

Această situație este pusă de unele întreprinderi pe seama defecțiunilor mecanice ale unor utilaje tehnologice produse atît de către întreprinderile M.I.C.M.G., și M.E.F.M.C., cît și pe seama lipsei pieselor de schimb etc. Dar trebuie arătat însă, că la ele se adaugă adesea și unele lipsuri proprii ale întreprinderilor respective, concretizate în deficiențele manifestate în organizarea producției și a muncii, în neasigurarea la timp a forței de muncă calificate etc.

Însemnate rezerve se semnalează chiar la capacitățile cu producție proiectată realizată (vezi tabelul nr. 3). Reprezentînd circa 68% în 1973 și 59% în 1974, din totalul rezervelor identificate, rezervele de producție la capacitățile cu producție proiectată realizată, constituie, de asemenea, un domeniu principal în care trebuie să se concentreze, cu prioritate, activitatea tuturor factorilor de răspundere din întreprinderi și centrale în scopul valorificării lor cît mai depline. **O creștere cu numai 1% a gradului de folosire a acestei categorii de capacități ar atrage după sine un spor anual de producție de circa 280—300 mil. lei.**

Care sînt domeniile prioritare de acțiune de natură să favorizeze atragerea rezervelor de capacități încă nefolosite în circuitul producției ?

● Acțiuni și măsuri ce se impun

LUÎND ÎN CONSIDERARE ponderea fiecărei categorii de rezerve de producție, rezultă că lipsurile în **aprovizionarea tehnico-materială,** constituie una dintre cele mai importante cauze. Faptul că se manifestă încă multe deficiențe în acest domeniu se datorește nerespectării contractelor, a termenelor prevăzute pentru livrarea materiilor prime și materialelor necesare producției, sau livrării acestora în cantități și de calitate necorespunzătoare, atît de către întreprinderile altor ministere, cît și de întreprinderile din cadrul aceluiași minister. Ca urmare a acestor lipsuri, în anul 1973, pe ansamblul ministerului, s-a înregistrat o importantă pierdere de producție, fapt care subliniază că **rezolvarea problemelor de aprovizionare trebuie să stea în mai mare măsură în atenția tuturor organelor, compartimentelor și persoanelor implicate.**

Un alt factor care determină rezerve de producție neutilizate, o constituie **existența locurilor înguste.** Eliminarea lor, depinde de adoptarea unor măsuri complexe și specifice care să vizeze introducerea — acolo unde condițiile permit — a lucrului în trei schimburi, cooperarea cu alte unități similare, perfecționări tehnologice, precum și alte măsuri tehnico-organizatorice menite să conducă la realizarea unui echilibru tehnologic în activitatea sectoarelor de producție.

Opririle accidentale contribuie cu o pondere însemnată la existența unor rezerve de producție. Analiza cauzelor care generează astfel de minusuri în activitatea productivă, relevă că ele se datoresc defecțiunilor mecanice, electrice sau tehnologice. Ele sînt generate de unele cauze externe, cum ar fi livrarea unor utilaje și piese de schimb necorespunzătoare (utilaje pentru liniile de PAL sau gaterele produse de întreprinderile M.I.C.M.G. și M.E.F.M.C.), cît și de deficiențele din activitatea proprie de întreținere și reparații (curentă sau periodică), privind respectarea graficelor pentru efectuarea acestor lucrări, precum și a calității unor reparații.

Eliminarea acestor neajunsuri, presupune luarea unor măsuri corespunzătoare, specifice și generale, atît la nivelul întreprinderilor, centralelor, cît și la cel al ministerului. Utilizarea cît mai deplină și eficientă a capacităților de producție, va permite o creștere substanțială a aportului unităților M.E.F.M.C. la realizarea cincinalului înainte de termen, la dezvoltarea economiei naționale.

ing. Mihai VALENTIN

	Realizări 1970	1971	1972	1973	Plan 1974
M.E.F.M.C. - total	83,4	86,1	88,7	86,3	88,3
din care:					
- la capacități cu producție proiectată realizată	88,0	88,7	89,2	89,3	91,1

Tabelul nr. 1 — **Dinamica gradului de folosire a capacităților de producție (în %).**

Denumirea produsului	U.M.	Spor realizat 1971	1972	1973	Spor plan 1974
- plăci din așchii de lemn	mii m²	800	900	1500	2300
- plăci fibrolemnoase	tone	3700	7800	15200	18000
- mobilier din lemn	mil lei	190	406	667	890
- celuloză și semiceluloză	tone	6000	10900	14400	16200
- hîrtie - total	tone	26300	30600	31800	32700
- cartoane și mucavale	tone	1600	11000	12300	12800

Tabelul nr. 2 — **Sporuri de produse obținute prin mai buna utilizare a capacităților cu producția proiectată realizată.**

ANCHETA „R. E.“

PERFECȚIONAREA CADRELOR

Concluzii la o anchetă privind opinia a 150 absolvenți ai CEPECA din anii 1969-1973

PRIN LEGEA nr. 2/1971, în țara noastră a fost instituit un sistem național unitar de perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de lucrători. O componentă importantă a acestuia o constituie subsistemul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie. Inițiat în 1967, prin înființarea C.E.P.E.C.A. (Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi) acest subsistem a fost perfecționat și dezvoltat, în prezent pe lîngă C.E.P.E.C.A. (devenit parte integrantă a Academiei „Ștefan Gheorghiu“, sub denumirea de Institutul central de perfecționare a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat) funcționînd și centre de perfecționare subordonate ministerelor și altor organe centrale ale administrației de stat, ca și alte forme de perfecționare instituite prin Legea 2/1971.

Prin numărul și importanța funcțiilor deținute de absolvenții programelor sale, C.E.P.E.C.A. ocupă un loc central în ansamblul sistemului de perfecționare a cadrelor de conducere din economie. Aceasta înseamnă că evaluarea rezultatelor activității acestui centru poate pune în evidență elemente semnificative pentru întregul sistem de perfecționare a cadrelor de conducere din economie. De la această presupunere am pornit în inițierea anchetei la care au participat 150 de absolvenți ai C.E.P.E.C.A. din anii 1969—1973. În eșantionul anchetei au fost cuprinși absolvenți ai următoarelor programe de perfecționare și specializare : P_1 — conducere generală (la acest program participă miniștri adjuncți, vicepreședinți de consilii populare județene, directori generali din ministere) P_2 — conducerea unităților economice (directori generali de centrale și directori de întreprinderi, directori, ingineri șefi și contabili șefi din centrale și întreprinderi) ; A — analiști de sisteme informaționale ; C — consultanți în probleme de conducere și organizare ; M — specialiști în marketing. Rezultatele anchetei au fost prezentate în detaliu în nr. 16 și 18 a.c. ale revistei „Viața economică“. În cele ce urmează ne-am propus să facem o sinteză a acestor rezultate, să desprindem principalele concluzii ale anchetei. În acest scop, am grupat datele și ideile în trei mari capitole : rezultatele, privite ca efecte ale activității de perfecționare ; factorii de care depind rezultatele ; modalitățile de acționare asupra acestor factori.

● Efecte

1 **Perfecționarea înarmează cadrele de conducere și specialiștii în conducere cu cunoștințe utile exercitării atribuțiilor ce le sînt încredințate în unitățile economice.** Menționăm în acest sens că majoritatea eșantionului, atît pe ansamblu, cît și pe fiecare program în parte, a apreciat că cunoștințele și metodele însușite la CEPECA au ajutat în mare și foarte mare măsură la mai buna îndeplinire a sarcinilor încredințate. Din ansamblul eșantionului, numai 6% din cei investigați au apreciat că programele de perfecționare urmate nu i-a ajutat în nici un fel în îndeplinirea atribuțiilor încredințate. Procentul cel mai mare al celor care au apreciat că nu au beneficiat în practică deloc de pe urma cursurilor de perfecționare a fost înregistrat la analiștii de sisteme (15%). Explicația trebuie căutată în primul rînd în faptul că la această categorie de cadre s-a înregistrat și cel mai mare procent al celor care după absolvirea cursurilor CEPECA au fost încadrați pe posturi care solicită în mai mică măsură cunoștințele însușite.

2 **Cunoștințele predate în cadrul programelor de perfecționare au un grad ridicat de aplicabilitate la condițiile concrete ale unităților noastre economice.** Pe ansamblul eșantionului, 77% din cei investigați au apreciat că cele însușite la CEPECA sînt aplicabile în totalitate și în mare măsură, 20% apreciind că sînt aplicabile în mică măsură și numai 3% — deloc. Gradul ridicat de aplicabilitate este caracteristic tuturor categoriilor de absolvenți ai CEPECA.

3 **Cea mai mare parte a cunoștințelor însușite sînt aplicate, sînt utilizate cu rezultate pozitive în rezolvarea problemelor de conducere și organizare cu care sînt confruntate unitățile economice.** 56% din cei anchetați apreciază că au aplicat în mare și în foarte mare măsură conceptele, metodele și tehnicile de conducere și organizare pe care le-au însușit. Numai 13% apreciază că n-au aplicat nimic, 31% considerînd că au aplicat în mică măsură cele însușite.

Remarcăm faptul că gradul de aplicare a cunoștințelor este apreciat a fi inferior gradului lor de aplicabilitate. Pe ansamblul eșantionului, procentul cumulat al celor ce apreciază că cunoștințele sînt aplicabile în totalitate și în mare măsură este de 77%, în timp ce procentul celor ce afirmă că au aplicat cunoștințele în totalitate și în mare măsură este de numai 56%. Compararea celor două cifre evidențiază faptul că eficiența activității de perfecționare depinde pe de o parte de unii factori „interni“ (endogeni — de acțiunea lor depinde aplicabilitatea, utilitatea, valoarea de întrebuințare a cunoștințelor) iar pe de altă parte de unii factori „externi“ (exogeni — de acțiunea lor depinde gradul de aplicare : cunoștințele sînt aplicabile, utilizabile, dar nu pot fi aplicate din cauze independente de conținutul și de calitatea lor).

4 În afară de cunoștințele specifice de conducere și organizare, **dintre cunoștințele predate la cursurile de perfecționare, cele care prezintă cel mai înalt grad de noutate pentru cadrele de conducere din ministere, centrale și întreprinderi sînt cunoștințele economice.** (Participanților la anchetă li s-a cerut să aprecieze gradul de noutate al următoarelor categorii de cunoștințe: tehnice, politice, economice, psiho-sociologice, de conducere și organizare. Dintre acestea, pe primele două locuri, din punct de vedere al noutății, evident, după opinia celor cuprinși în anchetă, s-au clasat cunoștințele de conducere și cele economice). **Tot cunoștințele economice sînt și cele apreciate că lipsesc cel mai mult acestor categorii de cadre.** Ancheta subliniază încă o dată importanța ce trebuie acordată formării profilului profesional al cadrelor de conducere din economie. Este semnificativ faptul că aproape 40% dintre absolvenții programului P_2 — cadre de conducere din centrale și întreprinderi — afirmă că cunoștințele economice ar fi trebuit să ocupe o pondere mult mai mare în cadrul programului de perfecționare, că resimt în continuare lipsa acestei categorii de cunoștințe. Problema asigurării la cadrele de conducere din unitățile economice a unui profil profesional care să corespundă cerințelor, realităților economiei moderne, depășește, desigur, cadrul activității de perfecționare, la rezolvarea ei trebuind să contribuie și sistemul de învățămînt — îmbunătățirea programelor analitice în învățămîntul superior tehnic și economic — dar și, mai ales, aplicarea cu mai multă răspundere a prevederilor legale privind încadrarea și promovarea personalului.

5 **Pe planul convingerilor și atitudinilor, consecințele cele mai importante ale participării la programele de perfecționare sînt : formarea încrederii în utilitatea stăpînirii științei conducerii și organizării ; dezvoltarea unei gîndiri economice, de bun gospodar ; dezvoltarea gustului pentru nou, a spiritului de inițiativă.**

Insuflarea dorinței de cunoaștere, formarea convingerii în necesitatea însușirii și a încrederii în utilitatea stăpînirii conceptelor, metodelor și tehnicilor moderne de conducere și organizare constituie, după opinia cursanților, la care ne alăturăm, un obiectiv și un rezultat esențial al activității de perfecționare a cadrelor de conducere. Conștiința faptului că decizia economică trebuie așezată pe baze riguros științifice, este la fel, dacă nu mai importantă și mai dificil de format decît însușirea uneia sau alteia dintre metodele și tehnicile de cercetări operaționale, programare lineară etc.

Gustul pentru nou și spiritul de inițiativă reprezintă alte două calități ale conducerii moderne a căror formare și dezvoltare constituie unul din obiectivele esențiale ale activității de perfecționare a cadrelor de conducere din economie.

O semnificație deosebită prezintă aprecierea formării și dezvoltării concepției economice, de bun gospodar, ca una dintre principalele consecințe ale participării la programele de perfecționare, îndeosebi accentul pus pe această consecință de către absolvenții programului P₂ — cadre de conducere din centrale și întreprinderi. Este important să corelăm acest rezultat al anchetei cu unul pus în evidență mai sus : nevoia accentuată de cunoștințe economice la acest nivel organizatoric. Corelația ne indică și faptul că CEPECA s-a orientat just în direcția acoperirii „golului“ de cunoștințe economice, gol care, fără îndoială își pune amprenta și asupra unghiului de vedere, asupra concepției prin care cadrele de conducere din unitățile economice abordează problemele economice ale acestora.

● Factori de influență

DE CE DEPINDE UTILITATEA ȘI GRADUL DE APLICARE, DE UTILIZARE, A CUNOȘTINȚELOR ÎNSUȘITE LA PROGRAMELE DE PERFECȚIONARE ? ASUPRA CĂROR FACTORI TREBUIE ACȚIONAT PENTRU OBȚINEREA UNOR EFECTE MAXIME DIN ACEASTĂ ACTIVITATE ?

Chestionarul de anchetă a cuprins mai multe întrebări ale căror răspunsuri ne ajută să definim și să evaluăm cu destulă precizie puterea de influență a acestor factori. **Graficul nr. 1 redă schema logică a corelațiilor dintre rezultatele așteptate de la activitatea de perfecționare și factorii de care depind aceste rezultate.** Desigur, graficul nu este exhaustiv, nu cuprinde toți factorii ce intervin în sistemul de perfecționare și nici toate corelațiile dintre acești factori. El trebuie considerat ca atare. Subliniem însă că în conceperea lui am ținut seama nu numai de logica relațiilor respective, ci și de rezultatele anchetei. Corelarea elementelor acestui grafic cu răspunsurile la întrebările anchetei ne ajută să punem în evidență elemente deosebit de semnificative pentru conturarea unui sistem de măsuri practice de îmbunătățire a activității de perfecționare a cadrelor. Urmărirea concomitentă a graficului și a comentariului va facilita în mare măsură surprinderea elementelor semnificative ale investigației noastre.

1 Analizînd cei doi factori de care depinde direct rezultatul final al activității de perfecționare — îmbunătățiri efective aduse în conducerea și organizarea activității unităților economice — observăm că, potrivit rezultatelor anchetei, **calitatea cunoștințelor, utilitatea lor a fost apreciată net favorabil, comparativ cu gradul de aplicare.** 75% dintre cei anchetați au apreciat că cunoștințele sînt utile în foarte mare măsură și în mare măsură, în timp ce numai 56% au apreciat că au aplicat cunoștințele în foarte mare măsură și în mare măsură. **Rezultatele ar fi putut să fie mult mai bune dacă gradul de aplicare s-ar fi ridicat la nivelul calității cunoștințelor însușite la CEPECA.**

2 Relativ la factorii de care depinde gradul de aplicare a cunoștințelor însușite, esențial ni se pare faptul că ancheta subliniază **necesitatea de a se acționa asupra tuturor factorilor evidențiați în grafic — cadrul normativ, adecvarea cunoștințelor la realități, receptivitatea și sprijinul șefilor ierarhici, încadrarea absolvenților pe posturi care să asigure valorificarea integrală a cunoștințelor însușite** (din ansamblul eșantionului investigat, 23% și-au schimbat unitatea în care erau încadrați înainte de a veni la CEPECA, iar din cei rămași în unități, 34% și-au schimbat funcția), **calificarea lucrătorilor în introducerea noului** — și că, în orice caz, ultimul — calificarea — este apreciat a avea influența negativă cea mai redusă.

3 **Lipsa de receptivitate și sprijinul insuficient acordat în unele cazuri de șefii ierarhici în aplicarea cunoștințelor** a fost evidențiată de răspunsurile la mai multe întrebări ale anchetei. Lipsa de receptivitate a șefilor a fost clasată pe locul trei — după inadecvarea cunoștințelor și a cadrului normativ — în ansamblul cauzelor care împiedică aplicarea integrală a cunoștințelor, a noilor concepte, metode și tehnici de conducere și organizare. 57% din ansamblul eșantionului au răspuns că au fost sprijiniți puțin și deloc în valorificarea în unități a cunoștințelor. În 50% din cazuri, șefii direcți nici nu s-au interesat de cunoștințele însușite de cei pe care i-au trimis la perfecționare.

4 Multe dintre rezultatele anchetei subliniază faptul că **perfecționarea tuturor lucrătorilor de pe toate treptele ierarhice** constituie una dintre condițiile valorificării integrale ale cunoștințelor fiecărui absolvent în parte. Se subliniază astfel necesitatea asigurării unui limbaj comun, a unei concepții și atitudini unitare în cadrul microcolectivelor de muncă față de conceptele, metodele și tehnicile moderne de conducere și organizare. Deși comparativ cu alți factori — cadrul normativ, receptivitatea șefilor ierarhici etc. — gradul general de calificare a lucrătorilor s-a bucurat de o apreciere mai favorabilă din partea eșantionului investigat, numărul mare al celor care au solicitat cuprinderea în cadrul programelor de perfecționare a cît mai multor cadre ne îndreptățesc să afirmăm că și acest factor trebuie să stea în continuare în atenție, prin acțiunea lui favorabilă putîndu-se spori gradul de valorificare a investiției în perfecționare. Desigur, realizarea obiectivului de ridicare continuă a nivelului de pregătire a tuturor lucrătorilor depinde în primul rînd de posibilitățile materiale — dacă le putem numi astfel — adică de numărul de locuri din cadrul diferitelor centre și forme de perfecționare. În limitele acestei condiții, factorul hotărîtor rămîne **justa fundamentare a planurilor de perfecționare din unitățile economice, determinarea riguroasă pentru fiecare lucrător în parte și pentru întregul efectiv al unității a cunoștințelor necesare a fi însușite, cuprinderea judicioasă a diferitelor categorii de lucrători în programe de perfecționare.** Este vorba de a da răspunsuri corecte la întrebările : **cine merge la perfecționare, cînd merge, de ce — pentru însușirea căror cunoștințe,** la ce vor folosi aceste cunoștințe, cînd etc. Aceasta pentru a nu mai fi trimiși oameni la specializare în analiza sistemelor informaționale care să fie apoi folosiți ca merceologi sau invers.

5 Datele anchetei evidențiază faptul că **nu în toate cazurile absolvenții programelor de perfecționare și specializare au fost încadrați pe posturi care să solicite și să permită utilizarea completă a cunoștințelor însușite.** Au fost făcute în acest sens mai multe sesizări de către absolvenții programelor de specializare : analiști de sisteme și consultanți în probleme de conducere și organizare. Despre ce eficiență mai poate fi vorba cînd un specialist în analiza sistemelor informaționale este încadrat pe funcția de revizor contabil, mai ales în condițiile în care sistemele de evidență, sistemele informaționale ale unităților economice au atîta nevoie de raționalizare, de simplificare ? O analiză riguroasă a modului cum sînt încadrați absolvenții diferitelor programe de perfecționare și specializare și acțiuni energice pentru încadrarea lor în concordanță cu calificarea pe care o au ar contribui în mare măsură la ridicarea eficienței activității de perfecționare.

6 **Sporirea gradului de aplicabilitate a cunoștințelor.** De observat că în cadrul anchetei au fost făcute foarte puține propuneri și sugestii relativ la volumul și calitatea cunoștințelor însușite. Mult mai multe se referă la creșterea gradului de aplicabilitate. Întrucît nici relativ la conținutul programelor n-au fost făcute multe observații și avînd în vedere și procentul mare al participanților la anchetă care au apreciat negativ pregătirea practică a experților C.E.P.E.C.A. (comparativ cu procentul redus al celor care au apreciat negativ pregătirea teoretică a acestora) rezultă că factorul hotărîtor de care depinde sporirea gradului de aplicabilitate a cunoștințelor însușite prin perfecționare îl constituie **pregătirea practică a experților centrelor de perfecționare.**

7 Prin poziția pe care o are față de principalii factori evidențiați de anchetă ca avînd o influență hotărîtoare directă asupra rezultatelor ac-

Constantin COJOCARU
Nicolae MANOLE

(Continuare în pag. 18)

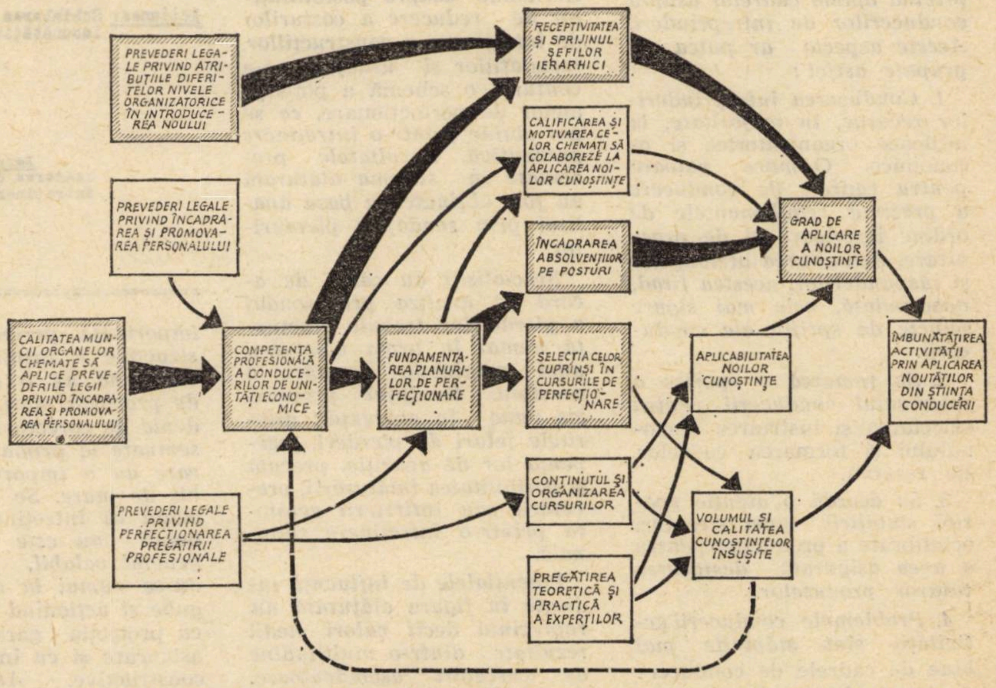
PREVEDERI LEGALE PRIVIND ATRIBUȚIILE DIFERITELOR NIVELE ORGANIZATORICE ÎN INTRODUCEREA NOULUI
PREVEDERI LEGALE PRIVIND ÎNCADRAREA ȘI PROMOVAREA PERSONALULUI
CALITATEA MUNCII ORGANELOR CHEMATE SĂ APLICE PREVEDERILE LEGII PRIVIND ÎNCADRAREA ȘI PROMOVAREA PERSONALULUI
COMPETENȚA PROFESIONALĂ A CONDUCERILOR DE UNITĂȚI ECONOMICE
FUNDAMENTAREA PLANURILOR DE PERFECȚIONARE
PREVEDERI LEGALE PRIVIND PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII PROFESIONALE
RECEPTIVITATEA ȘI SPRIJINUL ȘEFILOR IERARHICI
CALIFICAREA ȘI MOTIVAREA CELOR CHEMAȚI SĂ COLABOREZE LA APLICAREA NOILOR CUNOȘTINȚE
ÎNCADRAREA ABSOLVENȚILOR PE POSTURI
SELECȚIA CELOR CUPRINȘI ÎN CURSURILE DE PERFECȚIONARE
CONȚINUTUL ȘI ORGANIZAREA CURSURILOR
PREGĂTIREA TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ A EXPERȚILOR
GRAD DE APLICARE A NOILOR CUNOȘTINȚE
APLICABILITATEA NOILOR CUNOȘTINȚE
VOLUMUL ȘI CALITATEA CUNOȘTINȚELOR ÎNSUȘITE
ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII PRIN APLICAREA NOUTĂȚILOR DIN ȘTIINȚA CONDUCERII

Grafic nr. 1 : Schema simplificată a corelațiilor dintre rezultatele și factorii de influență a activității de perfecționare a cadrelor (săgețile subțiri indică faptul că influența factorilor de la care pornesc a fost prioritar favorabilă ; cele îngroșate — invers)

(Urmare din pag. 17)

tivității de perfecționare, **competența profesională (de conducere), a organelor și cadrelor de conducere din unități ni se pare a constitui motorul, centrul de greutate al întregului sistem de factori implicați în sistemul pe care-l analizăm.** De ea depinde fundamentarea nevoilor de perfecționare, judiciozitatea selecției celor ce sînt trimiși la diferite programe de perfecționare și a încadrării acestora pe posturi, sprijinul acordat absolvenților în valorificarea cunoștințelor însușite, armonizarea perfecționării pregătirii tuturor lucrătorilor din colectivele de muncă — adică toți factorii de care depind direct atît volumul și calitatea „produselor“ centrelor de perfecționare — noile cunoștințe, deprinderi etc. — ca și măsura valorificării lor.

Avînd astfel definite intercorelațiile dintre rezultatele și factorii de influență ai activității de perfecționare, putem deduce cu mai multă ușurință acțiunile ce ar trebui întreprinse pentru îmbunătățirea funcționării sistemului de factori, a rezultatelor acestui sistem. Datele din tabelul nr. 1 (care redă sinteza răspunsurilor la ultima întrebare a chestionarului anchetei noastre), sînt deosebit de utile în această încercare. Vom face însă apel la rezultatele întregii anchete.

• Direcții de acțiune

1 Dintre elementele prezente în graficul nr, 1 — legate direct de activitatea pe care o analizăm — trebuie să observăm că, practic, de-a lungul anchetei nu s-au făcut observații directe nici la adresa prevederilor legii privind încadrarea și promovarea personalului, nici la adresa prevederilor legii privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor. Sîntem deci în măsură să afirmăm că prevederile acestor legi corespund, acționează în favoarea obținerii unor rezultate bune în activitatea de perfecționare.

Ancheta conține însă numeroase indicii, sugestii și observații, care subliniază necesitatea reducerii și simplificării cadrului general normativ privind atribuțiile conducerilor de unități economice, îndeosebi în domeniul introducerii noului. Că așa stau lucrurile, ne-o confirmă și aprecierea făcută recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale. Cu acest prilej, secretarul general al partidului, subliniind faptul că este necesar să așezăm întreaga organizare și activitate a organelor de stat pe baza legilor, să aducem claritate deplină în legislația socialistă, a atras atenția asupra faptului că **în noianul existent de legi, hotărîri și instrucțiuni „este greu oricărui director, oricărui lucrător, oricît de temeinic ar fi pregătit, să se descurce. Cu atît mai mult cu cît, de multe ori, unele legi și instrucțiuni se contrazic“.**

În această indicație a secretarului general al partidului, găsim de fapt și prima și principala direcție de acțiune ce trebuie avută în vedere în eforturile de îmbunătățire a activității de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie, de valorificare integrală a acestei importante investiții sociale. Ea se intitulează : **reducerea, simplificarea și raționalizarea cadrului le legi și norme, definitivarea cît mai devreme a unui sistem normativ care să asigure maximum de claritate în drepturile și responsabilitățile tuturor organelor și funcțiilor de conducere, să promoveze dezvoltarea și manifestarea spiritului de inițiativă și răspundere în toate domeniile, inclusiv cel al perfecționării profesionale a lucrătorilor.** Înțelegem prin aceasta nu ca legea să precizeze în amănunțime sarcinile tuturor și fiecărui lucrător, fiecărui post în parte, ci ca ea să definească în așa fel atribuțiile conducerilor de unități economice încît **acestea** să poată preciza clar sarcinile fiecărui lucrător și să poată decide și acționa cu operativitate, în funcție de condițiile concrete, de problemele pe care le ridică viața, practica. Iată, de altfel, una dintre propunerile concrete făcute de participanți la ultima întrebare a chestionarului de anchetă : „să se pună accent pe **delimitarea atribuțiilor și răspunderilor la toate nivelele de conducere din întreprinderi, centrale și ministere“.**

2 Dacă prevederile legale privind încadrarea și promovarea personalului, ca și cele privind perfecționarea personalului, favorizează sporirea competenței profesionale a cadrelor de conducere, deci capacitatea lor de a-și îndeplini cu succes atribuțiile legate de perfecționarea personalului din colectivele pe care le conduc, atunci nu rămîne decit că în această direcție, a sporirii com-

METODE • CONCEPTE • TEHNICI

Ce preocupă și ce nu preocupă conducerile de întreprinderi?

O ANCHETĂ *întreprinsă de Institutul de conducere și Școala superioară de partid din* R.S. Cehoslovacia, *la care au participat 850 de cadre, pe tema* „Conducerea întreprinderilor socialiste“, *a scos în evidență o serie de aspecte privind opinia cadrelor asupra conducerilor de întreprinderi. Aceste aspecte ar putea fi grupate astfel :*

1. Conducerea întreprinderilor recurge, în majoritate, la mijloace organizatorice și economice. *O mare valoare pentru cadrele de conducere o prezintă regulamentele de ordine interioară și de organizare, delimitarea atribuțiilor și răspunderilor, acestea fiind, deocamdată, cele mai sigure puncte de sprijin ale conducerii.*

2. Se remarcă o sporire a interesului conducerii pentru selectarea și instruirea personalului și formarea cadrelor de rezervă.

3. Se acordă o atenție sporită stabilirii unei structuri echilibrate a producției *pentru a avea asigurată desfacerea tuturor produselor.*

4. Problemele conducerii activității sînt stăpînite mai bine de cadrele de conducere de la nivelurile superioare.

5. Lipsește interesul pentru inovații, *pentru* optimizarea *deciziilor și a conducerii operative.*

Care sînt cele mai eficiente căi de reducere a pierderilor?

ÎN URMA *unui studiu efectuat de cercetătorii din* R.F. Germania *asupra posibilităților de reducere a costurilor de întreținere a construcțiilor, instalațiilor și utilajelor, s-a conturat* o schemă a potențialelor de perfecționare, *ce se pot obține printr-o întreținere preventivă. Rezultatele prezentate în schema alăturată au fost obținute pe baza analizei prin sondaj a pierderilor.*

Specialiștii au căzut de acord că analiza prin sondaj a pierderilor trebuie efectuată numai în urma efectuării unei prealabile normări a acestora. Sondajul propriu-zis pune în evidență : diferitele feluri de pierderi, frecvența lor de apariție, precum și posibilitatea înlăturării, prevenirii sau întîrzierii acestora printr-o întreținere rațională.

Potențialele de influență indicate în figura alăturată nu reprezintă decît valori medii rezultate dintr-o multitudine de cercetări asemănătoare. Ele subliniază necesitatea și importanța perfecționării constructive a instalațiilor, care înseamnă nu o transformare de proporții mari, ci o sumedenie de corecturi mici, neînsemnate la prima vedere, dar care au o importanță deosebit de mare. Se observă totodată că întreținerea permanentă *nu este un remediu general valabil, ea referindu-se numai la anumite pagube și acționînd concomitent cu* protecția garantată prin asigurare *și cu* îmbunătățirile constructive. *Avantajul ei constă totuși, în nivelul scăzut al investițiilor pe care le necesită.*

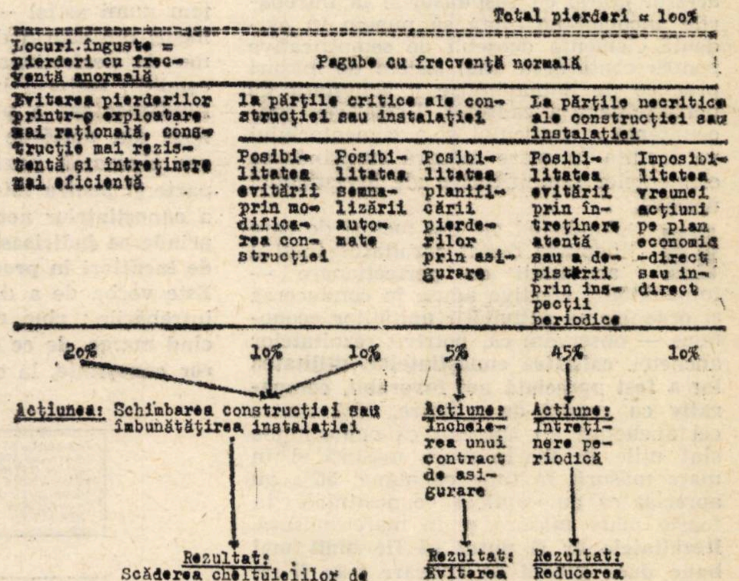

Total pierderi = 100%
Locuri înguste = pierderi cu frecvență anormală
Pagube cu frecvență normală
Evitarea pierderilor printr-o exploatare mai rațională, construcție mai rezistentă și întreținere mai eficientă
la părțile critice ale construcției sau instalației
La părțile necritice ale construcției sau instalației
Posibilitatea evitării prin modificarea construcției
Posibilitatea semnalizării automate
Posibilitatea planificării pierderilor prin asigurare
Posibilitatea evitării prin întreținere atentă sau a depistării prin inspecții periodice
Imposibilitatea vreunei acțiuni pe plan economic-direct sau indirect
20%
10%
10%
5%
45%
10%
Acțiunea: Schimbarea construcției sau îmbunătățirea instalației
Acțiune: Încheierea unui contract de asigurare
Acțiune: Întreținere periodică
Rezultat: Scăderea cheltuielilor de întreținere cu 20%
Rezultat: Evitarea accidentelor
Rezultat: Reducerea întreruperilor cu 50% și evitarea reparațiilor în grabă.

Care sînt direcțiile, căile de acțiune pentru viitor ? *Este cert, pe de o parte, că instalațiile viitorului vor necesita eforturi sporite de întreținere, ele devenind din ce în ce mai complexe, complicate, integrate. Pe de altă parte, și mijloacele de acțiune, aparatele puse la îndemînă, vor fi mai variate. Cuvîntul de ordine va fi în viitor* „diagnoză prin computer“, *noile mijloace înlocuind clasica supraveghere „manuală și vizuală“.*

petenței profesionale a cadrelor de conducere, trebuie acționat, în primul rînd, prin **sporirea exigenței, a răspunderii, a calității muncii organelor care numesc în funcții cadrele de conducere din unitățile economice.** Oricît de perfecte ar fi legile ele nu pot asigura în mod automat aplicarea întocmai a principiului „omul potrivit la locul potrivit". Tot în cuvîntarea la care ne-am referit, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea „Construirea societății socialiste nu se mai poate realiza fără a asigura, în toate sectoarele de activitate, oameni capabili să înțeleagă bine problemele, cerințele dezvoltării sociale, în stare să acționeze competent și energic pentru soluționarea lor".

3 La nivelul dat de competență profesională a cadrelor de conducere din unități eficiența activității de perfecționare poate fi încă sporită printr-o mai riguroasă fundamentare a planurilor de perfecționare, a nevoilor și posibilităților existente în acest domeniu. Cu o **îndrumare și un control mai exigent din partea organelor ierarhice superioare** (ministere, alte organe centrale ale administrației de stat, organe locale ale administrației de stat) conducerile de unități economice pot și trebuie să-și îndeplinească cu mai mult succes atribuțiile legate de elaborarea și realizarea planurilor de perfecționare, să răspundă mai corect și mai operativ la întrebări de genul : cine, cînd, unde (la ce program) și pentru ce (pentru însușirea căror cunoștințe) merge la perfecționare.

4 În general, problema fundamentării mai riguroase a activității de perfecționare trebuie abordată dintr-un unghi de vedere mai larg, mai cuprinzător. Numeroase sugestii făcute în cadrul anchetei subliniază **necesitatea cuprinderii în mai mare măsură la programele de perfecționare a șefilor ierarhici.** Cîteva dintre sugestiile făcute de participanții la anchetă în legătură cu această problemă sînt enunțate astfel : „obligativitatea tuturor conducătorilor de compartimente din ministere de a urma un program P1, nivel I" ; „cuprinderea, la aceste cursuri, a cadrelor, în ordinea descrescîndă a funcțiilor, astfel ca școlarizarea să fie folosită eficient" ; „e indicat ca directorii generali ai întreprinderilor să urmeze în primul rînd cursurile C.E.P.E.C.A." ; „salariații în funcții de conducere, de la șef de serviciu inclusiv, în sus, să urmeze un curs de perfecționare cu durată, conținut și exigență cel puțin la fel cu acelea asupra cărora își dau acordul să le urmeze cele mai bune cadre ce le au în subordine, aceasta pentru a folosi un limbaj comun și a mînui aceleași tehnici și metode în soluționarea problemelor din compartimentele pe care le conduc ; numai în acest fel, cadrele de conducere vor acorda sprijinul lor celor ce urmează astfel de cursuri și vor manifesta mai multă răspundere în întreprinderile unde lucrează sau conduc" ; „cuprinderea tuturor categoriilor de lucrători la aceste cursuri, dar în special a directorilor, inginerilor șefi, contabililor șefi". Alăturîndu-ne unor astfel de propuneri de măsuri, nu omitem nici un moment faptul că **trebuie să se acționeze concomitent și în direcția îmbunătățirii cunoștințelor predate pentru a le face mai aplicabile la condițiile concrete ale unităților.**

5 O **analiză** care se impune a fi efectuată privește **modul în care sînt utilizați în prezent absolvenții diferitelor programe și centre de perfecționare.** Mulți participanți au propus ca această analiză să fie întreprinsă periodic de către C.E.P.E.C.A. Desigur, pentru realizarea unor obiective proprii acestui centru o astfel de propunere trebuie luată în considerare. Avînd în vedere

Tabelul nr. 1

Ierarhizarea răspunsurilor primite la punctul „Ce sugestii aveți de făcut pentru îmbunătățirea activității de perfecționare".

Propunerea	Frecvența de apariție
1. Cadrele perfecționate să urmeze ulterior și alte cursuri de perfecționare (reciclare)	21
2. Omogenizarea grupelor în funcție de ramura de activitate	19
3. Selecționarea participanților pe baza testelor de aptitudini	17
4. Îmbunătățirea conținutului și organizării cursurilor	17
5. Perfecționarea cadrelor de pe toate treptele ierarhice	15
6. Rularea unui număr cît mai mare de cadre la cursurile C.E.P.E.C.A.	14
7. Menținerea legăturii între C.E.P.E.C.A. și absolvenții săi	13
8. Cadrul normativ să stimuleze în mai mare măsură promovarea noului	12
9. Să se folosească mai mult cazurile și jocurile de întreprindere	10
10. Conducerile de unități să cunoască conținutul și durata cursurilor	7
11. C.E.P.E.C.A. să urmărească cum sînt folosiți absolvenții	6
12. Absolvenții să fie cointeresați în aplicarea noului	4
13. Sensibilizarea conducerilor de unități în ceea ce privește necesitatea perfecționării tuturor lucrătorilor	4

(Continuare în pagina a 26-a)

„PREGĂTIREA CADRELOR DE CONDUCERE ESTE PRIVITĂ ÎN ROMÂNIA CU DEOSEBITĂ SERIOZITATE"

– Impresii ale unor directori de firme, care studiază la „London Business School", despre vizita lor în România –

LA 24 mai la **Institutul central de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat** al Academiei „Ștefan Gheorghiu a avut loc o întîlnire cu un grup de cadre de conducere din mai multe țări care, timp de cîteva zile ne-au vizitat țara în cadrul programului Sloan al Universității londoneze. Vizita se înscrie pe linia relațiilor de colaborare existente între **London Business School** și **Academia „Ștefan Gheorghiu".**

Vorbind în numele colegilor săi din cadrul programului Sloan, **prof. dr. S. Dennis Thomas** — director de studii la London Business School — a exprimat aprecieri și mulțumiri pentru densitatea, interesul și deosebit de buna organizare a vizitei în țara noastră: „Am avut ocazia să aflăm multe de la numeroși oameni, nu numai despre sisteme și concepte de planificare și conducerea întreprinderii, ci și de a aprecia istoria și cultura țării dv. Acest lucru are importanță pentru acumulările noastre de cunoștințe pe plan profesional. Prezența noastră aici demonstrează credința pe care o împărtășim împreună, asupra însemnătății schimbului de experiență și a cunoașterii nemijlocite a realităților. Așteptăm cu nerăbdare vizita de răspuns în țara noastră a unui grup de specialiști din România, pentru a continua aceste schimburi de cunoștințe deosebit de utile".

Am solicitat apoi cîteva păreri și unor membri ai grupului, cadre cu pregătire universitară și care dețin funcții de conducere în diverse firme. „Noi avem o societate mixtă cu «Chimimport» la București — mi-a spus **Ronald Clarkson** de la firma engleză **Tennant Trading Ldt** — pentru desfacerea de produse petrochimice în Anglia și alte țări. Am fost director al acestei companii acum vreo doi ani, iar acum sînt director al acestei societăți mixte cu «Chimimport». Pînă acum am vizitat de cinci ori țara dv., dar am constatat că este întotdeauna foarte interesant să poți cunoaște mai bine țara, ce tipuri de produse se realizează, care sînt condițiile tehnologice și de muncă. Împărțiți în trei grupuri, am avut o foarte bună ocazie să cunoaștem cîteva din principalele centre industriale ale României".

„Urmez acest curs la L.B.S. de nouă luni și înainte de a sosi în România am fost în S.U.A., ne-a declarat **S. C. Mahtab,** de la **BIRD and Co. Ltd** din Calcutta, India. Venind aici am fost foarte impresionat de dimensiunile întreprinderilor pe care le-am vizitat, de disciplina în muncă și gradul înalt de calificare a forței de muncă, de eficiența producției. În India, din cauza analfabetismului forței de muncă, avem dificultăți în a menține ritmul producției în construcții de mașini, de exemplu. M-a impresionat numărul mare de muncitori tineri, care dovedesc că sînt foarte bine familiarizați cu mașinile.

Ideea pregătirii pentru conducere constat că este luată extrem de în serios în România, ca dovadă, legea care face obligatorie reciclarea cadrelor, inclusiv a celor de nivel superior. Acest lucru este extrem de important de știut pentru un cadru de conducere care vine dintr-o țară în curs de dezvoltare ca India. Seriozitatea deosebită în pregătirea pentru conducere este de natură să permită un ritm mai înalt de creștere și o utilizare mai eficientă a resurselor".

„Mă aflu pentru prima oară în România și pentru o perioadă extrem de scurtă, ne-a spus **Mario Brafmann** de la **Fundaçao Anchiete** (Televiziunea educativă) din Brazilia. Am vizitat un număr de întreprinderi și a fost foarte încurajator să văd că planurile dv. au fost și sînt îndeplinite într-un mod în care beneficiază de ele înseși masele largi. Condițiile de muncă în fabricile pe care le-am vizitat sînt foarte bune, iar tehnologia este la un nivel ridicat. Pot să afirm că sistemul de conducere din întreprinderile vizitate corespunde celor mai moderne practici și metode pe care le cunosc, deși există diferențe esențiale datorită sistemului economic total deosebit.

Aveți una din țările cele mai frumoase din toată Europa și ar trebui să profitați de acest lucru. Cred că turismul dv. lucrează puțin cam încet și că dezvoltarea lui ar merita și mai multă atenție, industria turismului fiind în creștere foarte rapidă. România este o țară minunată, iar oamenii sînt extrem de prietenoși și asta înseamnează foarte mult. Pot să vă asigur că există un număr mare de brazilieni care ar fi încîntați să viziteze România dacă ar ști mai multe despre posibilitățile existente în acest sens, mai ales că înțelegerea limbii române nu ridică dificultăți mari pentru noi. Turismul este strîns legat de reclamă și de marketing, iar piața braziliană ar trebui cercetată mai mult, fiind în creștere rapidă. În ce mă privește, aș fi încîntat să mai revin în România".

„Am fost foarte plăcut impresionați de atitudinea prietenească a oamenilor, ne-a declarat un membru al grupului care a ținut să nu i se publice numele pentru că — potrivit afirmației sale — nu vorbea în numele său, ci al tuturor colegilor săi. Programul în sine la CEPECA, foarte bine pus la punct după opinia noastră, deși poate mai oficial decît sîntem noi obișnuiți, ne-a oferit multe informații folositoare. Așteptăm ca un grup de la CEPECA să facă, la rîndul său, o vizită la London Business School, chiar dacă noi înșine, actuala serie, după absolvire, nu le vom mai fi gazde la Londra".

D. D.

TENDINȚE ÎN EVOLUȚIA STRUCTURII COMERȚULUI MONDIAL

● Produsele manufacturate — 72% din exportul țărilor dezvoltate, dar numai 18% din cel al țărilor în curs de dezvoltare

PARALEL cu sporirea în ritm rapid a comerțului mondial postbelic, s-au produs schimbări profunde în structura acestui comerț. Una din trăsăturile principale ale evoluției structurii comerțului internațional în perioada de după ultimul război mondial îl constituie creșterea ponderii produselor manufacturate. Dacă înainte de 1955, comerțul cu produse de bază era mai important decît cel cu manufacturate, în anul 1972, acestea din urmă au reprezentat 2/3 din valoarea exporturilor mondiale, restul de 1/3 fiind constituit din produsele de bază. Sporirea ponderii produselor manufacturate în comerțul internațional reflectă dezvoltarea rapidă pe plan mondial a industriei prelucrătoare, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. În perioada 1953—1965 fiecare procent de creștere a produsului intern al țărilor capitaliste dezvoltate cu 1% a implicat sporirea importului de produse manufacturate cu 2,9%, iar a produselor alimentare și a materiilor prime numai cu 0,6% și respectiv 0,5%, tendința amintită menținîndu-se și în prezent.

Un mare decalaj rămîne încă între locul produselor manufacturate în exportul țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare. Astfel, potrivit datelor U.N.C.T.A.D., în anul 1970 produsele manufacturate au deținut în medie numai 18% în exportul țărilor în curs de dezvoltare, față de 72% în cel al țărilor capitaliste dezvoltate.

O particularitate esențială a evoluției structurale a comerțului cu produse manufacturate o constituie creșterea mai rapidă a exportului de produse prelucrate superior. Dacă se includ în această categorie mașinile și utilajele, precum și produsele chimice, se constată că ponderea lor în exportul mondial a sporit considerabil, de la 27% în anul 1960 la peste 39% în anul 1972.

● Mașinile și utilajele reprezintă acum o treime din comerțul mondial

MAȘINILE și utilajele dețin ponderea cea mai importantă în comerțul internațional, reprezentînd curentul cel mai dinamic de schimburi. Ponderea mașinilor și utilajelor în acest comerț a sporit de la 21% în anul 1960 la peste 32% în anul 1972. Potrivit datelor O.N.U., exportul de mașini și utilaje a 40 de țări furnizoare în perioada 1968—1972 a sporit de la 65,4 miliarde dolari la 122,9 miliarde dolari, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de 17,1%. Sporirea în ritm susținut a exportului de mașini și utilaje reprezintă efectul conjugat al mai multor factori : reînnoirea și lărgirea rapidă a capitalului fix în țările dezvoltate, în condițiile revoluției tehnico-științifice ; progresul accelerat al științei și tehnicii în domeniul construcției de mașini ; industrializarea țărilor în curs de dezvoltare ; mecanizarea agriculturii ; extinderea specializării și cooperării în construcțiile de mașini.

În comerțul internațional cu mașini și utilaje s-a dezvoltat considerabil în perioada postbelică livrarea de instalații complete. Se apreciază că în exportul de mașini și utilaje al țărilor capitaliste ponderea livrărilor de instalații complete reprezintă în prezent circa 10—15%. Gama instalațiilor complete livrate este foarte largă, dar ponderea principală revine utilajelor pentru întreprinderi chimice și petrochimice, centrale electrice și uzine metalurgice. Principala piață de desfacere a instalațiilor complete sînt țările în curs de dezvoltare.

Este de remarcat că în comerțul cu mașini și utilaje s-a dezvoltat considerabil și livrarea de piese și părți, în cadrul procesului de cooperare și specializare internațională în producție. În același timp, a sporit exportul de piese și componente pentru montajul mașinilor în țările importatoare.

În condițiile actualei revoluții tehnico-științifice se schimbă importanța factorilor care determină competitivitatea mașinilor și utilajelor pe piețele externe. Astfel factorii tradiționali — prețul, condițiile de livrare și credit etc. — continuă să acționeze, dar sporește importanța unor factori cum sînt : nivelul tehnic al produselor și calitatea service-ului.

În deceniul trecut, comerțul internațional cu produse chimice a progresat într-un ritm mediu anual de 11,3%, față de sporirea cu 8.8% a ansamblului comerțului mondial. Drept rezultat, în perioada 1960—1970, ponderea produselor chimice în comerțul mondial a crescut de la 5,8% la 7%.

Expansiunea în ritm susținut a comerțului internațional cu produse chimice reflectă dezvoltarea și diversificarea rapidă a industriei chimice, ca urmare a locului tot mai important ocupat de produsele chimice, ca produse noi sau de înlocuire în majoritatea sectoarelor. În același timp, această expansiune se datorește adîncirii cooperării și specializării internaționale în industria chimică.

● O marfă foarte cautată; rezultatele cercetării incorporate în produse prelucrate superior

O TRĂSĂTURĂ caracteristică a comerțului internațional cu produse superior prelucrate o constituie creșterea mai accentuată a exportului produselor care încorporează în valoarea lor o densitate mai mare a cercetării științifice. De exemplu, în S.U.A., în timp ce exportul produselor industriei prelucrătoare a crescut (în prețuri constante) în perioada 1947—1965 cu 33%, exportul mărfurilor incluzînd în valoarea lor o mare densitate a cercetării științifice (produse ale industriei aeronautice, mașini de calcul, componente ale aparaturii electronice, aparatură de măsură și control, motoare și turbine, mase plastice etc.) a sporit în ansamblu de 2,6 ori. În consecință, ponderea acestor din urmă mărfuri în totalul exportului S.U.A. de produse ale industriei prelucrătoare s-a mărit de la 15,7% la 30,8%. În ultimii ani rolul mărfurilor conținînd o mare densitate de cercetare științifică în exportul S.U.A. a crescut și mai mult. Dacă, de exemplu, în perioada 1960—1965 aceste mărfuri au asigurat creșterea exportului produselor industriei prelucrătoare cu 32,4%, în anii 1965—1970 această proporție s-a ridicat la 47,5%.

Pe plan mondial, în industria constructoare de mașini și utilaje, exportul produselor conținînd o mare densitate de cercetare — echipamente pentru centrale a-

	Ritmul mediu anual de creștere (în %)	
	1955-197o	1965-197o
Total 1)	11,8	14,7
din care:		
Mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor	8,7	1o,7
Utilaj energetic	11,7	12,9
Utilaj pentru centrale atomo-electrice 2)	-	2o,1
Utilaj electrotehnic 3)	1o,6	11,7
- Industrial	11,o	11,6
- Aparate electro-casnice	9,1	12,4
Echipament electronic	16,3	19,9
-Mașini electronice de calcul și echipamente periferice	19,7	23,8
- Aparatură electronică de uz casnic 4)	17,4	22.5
Utilaj chimic 5)	14,1	7,5
Autovehicule	13,4	19,5
Tehnică aviatică civilă	14,5	21,2

1) Din S.U.A., țările C.E.E., A.E.L.S. (fără Portugalia), Japonia și Canada.
2) Estimație
3) Exclusiv utilajul electronic
4) Televizoare, aparate de radio, aparatură pentru înregistrarea și reproducerea sunetului
5) Exclusiv livrările de instalații complete pentru uzine chimice.

Sursa: Suplimentul nr. 9/1972 la "B.I.K.I." pag. 57.

Tabelul nr. 1 — Exportul diferitelor mașini și utilaje al principalelor țări capitaliste.

	Total produse chimice	Produse farmaceutice	Materii plastice	Fibre sintetice
Cehoslovacia	11,2	10,2	26,5[a)]	...
Franța	11,2	8,7	17,7	18,2
R.F.Germania	12,7	15,4	16,7	14,9
Italia	18,9	15,6	18,1	18,1
Olanda	16,7	12,9	30,3	17,0
Spania	14,4	28,2	b)	b)
Suedia	13,6	19,3	11,5	4,1
Elveția	11,6	11,5	11,1	10,3
U.R.S.S.	11,5	14,6	c)	-
Anglia	8,3	9,7	9,8	16,1
S.U.A.	7,5	4,4	8,2	8,2
Japonia	23,3	12,7	...	31,3

a) 1961-1970
b) Cifră puțin ridicată și fluctuantă
c) Cantități mici sînt exportate începînd din 1968
Sursa: Commission Economique pour l'Europe – "Le marché des produits chimiques: ses tendances et ses perspectives", Nations Unies, New York 1973, pag. 53.

Tabelul nr. 2 — **Sporirea exporturilor unor grupe de produse chimice în perioada 1960—1970** (Ritm mediu anual de creștere în %).

tomo-electrice, aparatură electronică, în special mașini electronice de calcul, tehnică aviatică etc. — a înregistrat ritmurile cele mai ridicate de creștere. (Vezi tabelul nr. 1).

În același timp, ritmul de creștere a exportului sectoarelor „vechi" ale producției — mașinile-unelte pentru prelucrarea metalelor, utilajul energetic, electrotehnic (exclusiv electronic), agricol, pentru fabricarea de celuloză și hîrtie, pentru construcții de drumuri, pentru industria ușoară și alimentară, a fost, în ansamblu, mai scăzut decît ritmul de creștere a exportului global de mașini și utilaje. Totuși, exportul unor produse realizate de aceste sectoare „vechi", de exemplu, strungurile cu comandă-program, turbinele cu gaze, motoarele de avioane (inclusiv cu reacție) etc., a sporit rapid în ultimii ani.

Legătura dintre creșterea exporturilor și cheltuielile pentru cercetări științifice este evidentă și în domeniul industriei chimice. Această industrie este una din ramurile care cheltuiește cel mai mult pentru cercetări, după industria aeronautică și telecomunicații. Cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare s-au concentrat în ultimii ani asupra punerii la punct a unor produse cu valoare adăugată ridicată, în sectorul produselor farmaceutice, materiilor plastice, fibrelor sintetice și produselor intermediare ale chimiei organice. (Astfel, de exemplu, se estimează că în S.U.A. industria materiilor plastice afectează pentru cercetări științifice și dezvoltare 10% din valoarea vînzărilor sale, iar industria farmaceutică circa 9% din costul produselor livrate). Ca urmare progresul tehnic în industria chimică este extrem de rapid, iar ritmul uzurii morale foarte ridicat, astfel încît menținerea poziției competitive pe piață presupune un efort susținut.

În perioada 1960—1970 s-au înregistrat ritmuri ridicate de creștere a exporturilor produselor chimice incluzînd în valoarea lor o densitate mai mare de cercetare științifică: materii plastice, fibre sintetice, produse farmaceutice etc. În perioada 1960—1970, ritmul mediu anual de creștere a exporturilor principalelor 12 țări furnizoare a variat între 8,2% și 30,3% la materii plastice, între 8,2% și 31,3% la fibre sintetice și între 4,4% și 28,2% la produse farmaceutice. (Vezi tabelul nr. 2).

● Ritm ridicat de reînnoire a produselor pentru export

O PARTICULARITATE importantă a structurii comerțului mondial postbelic o constituie reînnoirea rapidă a produselor care fac obiectul schimburilor, ca urmare a progresului tehnico-științific. În acest sens este de notat faptul că, în S.U.A. și țările Europei Occidentale, de exemplu, gama mărfurilor vîndute se reînnoiește anual în proporție de 12—15%. În industriile care se situează în fruntea progresului tehnico-științific, ritmul de reînnoire a producției este și mai ridicat. Astfel, în 1970, în S.U.A., ponderea produselor considerate noi în construcția generală de mașini a fost de 25%, în industria electrotehnică 26% și în industria aeronautică 49%. În Japonia, în 1969 ponderea mașinilor și utilajelor noi, care, în 1960, practic, nu făceau obiectul exportului, a reprezentat 60% din exportul de mașini și utilaje al țării. În același timp, tipurile de mașini și utilaje care se exportau încă din 1960 (nave, autovehicule, mașini textile etc.) au fost supuse unei modernizări continue. Modelele de mașini și utilaje exportate de Japonia se reînnoiesc, în general, la intervale de 5—6 ani.

Producția chimică pe plan mondial, deci și comerțul internațional, se reînnoiește la intervale de 8—10 ani în proporție de 80—85% ca urmare a intrării în circuit a unor produse noi.

În perspectivă, se prevede menținerea, în general, a tendințelor majore care s-au manifestat în evoluția postbelică a structurii comerțului mondial. Astfel, se așteaptă creșterea în continuare a ponderii comerțului cu produse manufacturate în ansamblul schimburilor mondiale pînă la circa 75% în anul 1990, ca urmare a progresului tehnic, adîncirii specializării dintre țările dezvoltate în industria prelucrătoare și a eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în vederea industrializării și ameliorării structurii exporturilor. Penuria unor materii prime va fi de natură să stimuleze tendința de ridicare a nivelului de prelucrare a produselor făcînd obiectul schimburilor internaționale. Principalul element al concurenței pe piața mondială îl va constitui nivelul tehnic al produselor.

Este de prevăzut că ritmurile cele mai rapide de dezvoltare a exporturilor le vor înregistra în continuare produsele industriei constructoare de mașini și ale industriei chimice. În general, un ritm mai înalt de creștere a exporturilor vor cunoaște produsele conținînd o densitate mare a cercetării științifice.

Victor ALDEA

Ipoteze — previziuni

● Piața hîrtiei în țările C.E.E.

CONSUMUL de hîrtie în țările Pieței Comune va atinge în 1980 circa 30 milioane tone, ritmul său mediu anual de creștere urmînd să fie de 5 la sută. 5 milioane tone vor fi acoperite din import. Consumul pe locuitor variază actualmente între 70 kg în Italia și 140 kg în Olanda.

Întrucît circa 1/3 din producție se realizează pe baza materiilor prime din import și conjunctura internațională este nefavorabilă, producătorii vest-europeni preconizează unele măsuri de creștere a gradului de valorificare a resurselor forestiere proprii și intensificarea reîmpăduririlor.

Pe piața internațională manifestîndu-se tot mai pregnant tendința de a se exporta produse finite, respectiv hîrtie de calitate și nu celuloză, pastă de hîrtie sau cartoane și hîrtie de slabă calitate, țările Pieței Comune intenționează să subvenționeze dezvoltarea acestei industrii.

● Deficitul în creștere al balanței tehnologice a țărilor latino-americane.

ASOCIAȚIA Latino-Americană a Liberului Schimb (A.L.A.L.C.), într-un studiu asupra transferului de tehnologie a estimat că deficitul balanței tehnologice a țărilor Americii Latine va atinge în 1980 circa 4 miliarde dolari, față de 1,5 miliarde de dolari în 1974 și 700—800 milioane dolari în 1970.

Importul de tehnologie echivalează actualmente cu 5 la sută din valoarea anuală a exporturilor latino-americane și cu 0,5 la sută din produsul lor național brut. În medie, aceste țări trebuie să importe un volum de tehnologie de 2,5 ori mai mare decît țările industrializate pentru a obține aceeași creștere de produs național brut.

UNCTAD a estimat pentru actualul deceniu că plățile pentru importul de tehnologie vor crește în țările în curs de dezvoltare în medie cu 20% pe an.

● Boom-ul calculatoarelor urmează să slăbească .

CONFORM unui studiu întocmit de către firma „I.D.C.-Europa", pînă în anul 1978 circa 44 la sută din totalul calculatoarelor instalate pe plan mondial vor fi utilizate în S.U.A., proporția deținută de celelalte țări ale lumii sporind la circa 56 la sută. În următorii cinci ani, ritmul mediu anual de creștere a instalării calculatoarelor pe plan mondial ar urma să fie de 13 la sută (18 la sută în țările neeuropene, cu excepția S.U.A.). Studiul apreciază că, începînd din 1974, „boom"-ul pieței calculatoarelor va slăbi și că următorii cinci ani vor marca o mai largă folosire a teleprelucrării datelor, fapt care va duce la o centralizare sporită a operațiilor de prelucrare.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

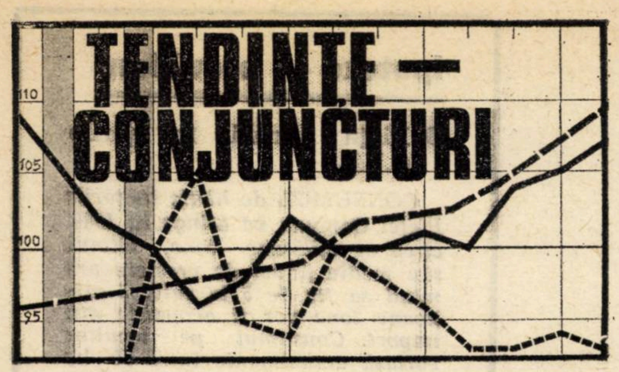

Stadiul pregătirii reformei sistemului monetar internațional

ULTIMA reuniune de la Paris a experților financiari ai „Comitetului celor 20“ a adoptat un plan de propuneri privind revizuirea principiilor reformei interimare a sistemului monetar internațional. Planul va fi supus miniștrilor de finanțe ai țărilor membre ale „Comiteului celor 20“, care se vor întruni în zilele de 12 și 13 iunie la Washington.

S-a subliniat că direcțiile principale ale reformei sistemului monetar internațional au fost elaborate în cadrul reuniunii de la Nairobi, din septembrie 1973, a F.M.I., dar datorită efectelor „crizei energetice“ asupra plăților și economiei mondiale s-a renunțat la o rezolvare globală a problemei reformei, insistîndu-se asupra unei soluții interimare.

Propunerile privind reforma interimară s-ar referi la: stabilirea unui nou comitet ministerial care să înlocuiască „Comitetul celor 20“ și care să abordeze problema reformei globale a sistemului monetar internațional; stabilirea unor reguli de conduită flexibile privind funcționarea sistemului cursurilor fluctuante; evaluarea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) care vor înlocui aurul ca etalon în noul sistem valutar internațional; prevenirea unor dezechilibre pe perioade lungi ale balanțelor de plăți.

Nu s-au făcut progrese în problemele privind prețul aurului, legătura dintre D.S.T. și dezvoltare și modificarea statutului F.M.I.

Perspectivele prețurilor unor materii prime

UN RECENT raport al Băncii Mondiale prevede că în vreme ce cursurile materiilor prime agricole se vor plafona, cele ale minereurilor ar urma să scadă în cursul acestui an, reîncepînd apoi să crească pînă la sfîrșitul deceniului pentru a se apropia din nou de nivelul de la începutul anului 1974. Pentru ansamblul materiilor prime, cu excepția petrolului, B.I.R.D. prevede un indice al prețurilor de 244 în acest an (1967—1969=100), 211 în 1975 și 235 în 1980. Pentru petrol indicele amintit ar urma să se ridice de la 200 în 1973, la 665 în 1974 și 920 în 1980. Raportul mai prevede deteriorarea în continuare a raportului de schimb al celor mai multe țări în curs de dezvoltare.

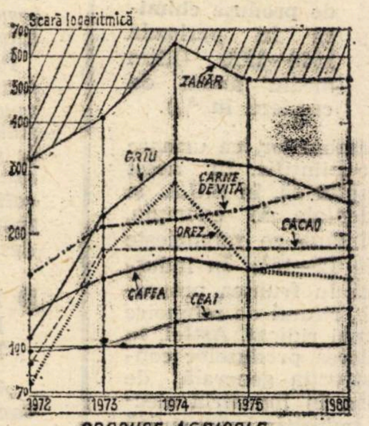

PRODUSE AGRICOLE

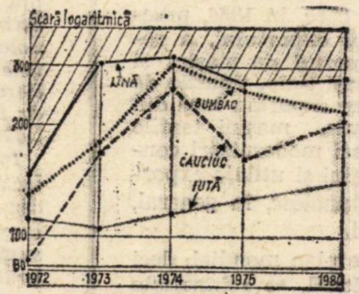

CAUCIUC ȘI TEXTILE

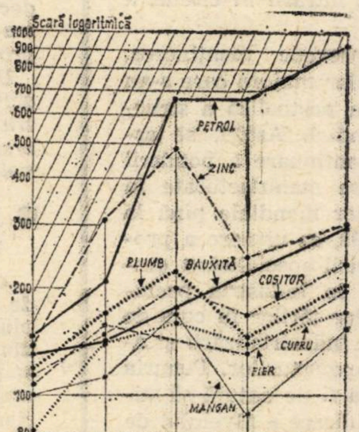

PETROL ȘI METALE

Cositor: speculații și cerere reală

ANALIZÎND tendințele curente pe piața mondială a cositorului, W. Fox, fost secretar al Acordului Internațional al Cositorului (I.T.C.), apreciază că nivelurile record înregistrate în prezent de prețurile acestui metal reflectă mai mult activitatea speculativă și alte operațiuni specifice de bursă decît cererea reală din partea consumatorilor.

Referindu-se la evoluția previzibilă a prețurilor acestui metal pînă la finele anului în curs, Fox estimează că prețul pe piața malaeziană (Penang) ar putea să scadă sub 800 dolari malaezieni (1 dolar malaezian = 0,423 dolari S.U.A.) per picul (1 picul = 60,5 kg), față de circa 1 300 dolari malaezieni în prezent. Chiar în cazul unei astfel de scăderi considerabile, nivelurile la finele anului 1974 vor fi cu circa 30% superioare prețurilor din vara anului 1973. Fox apreciază că pînă la finele anului 1974, cererea și oferta de cositor pe piața mondială vor ajunge la o stare de echilibru. În 1973 producția mondială de cositor primar a fost de 181 300 tone, iar consumul de 208 400 tone.

S.U.A. în comerțul Est-Vest

REFLECTÎND cursul favorabil, spre destindere, al vieții internaționale din ultimii ani schimburile comerciale dintre S.U.A. și țările socialiste din Europa și Asia au sporit de la 600 milioane dolari în 1971 la 3,1 miliarde anul trecut. Potrivit cifrelor furnizate de Richard Rice, directorul Diviziei pentru promovarea comerțului din cadrul Departamentului comerțului al S.U.A. unui grup de ziariști economiști europeni, valoarea importurilor americane din țările socialiste europene s-ar putea ridica în acest an la 750—850 milioane dolari, iar cea a exporturilor americane spre aceste țări la 2,5—2,9 miliarde dolari. Paralel se constată o intensificare a comerțului cu licențe.

Sub raport geografic anul trecut 48% din export și 37% din importul american din țările socialiste s-au efectuat cu Uniunea Sovietică (pentru care S.U.A. reprezintă acum al doilea partener comercial nesocialist), 14% și respectiv 31% cu Polonia, 10% și respectiv 21% cu Ungaria, Cehoslovacia, România, Bulgaria și alte țări socialiste europene, 28% și respectiv 11% cu R.P.Chineză. În privința structurii pe mărfuri anul trecut în exporturile S.U.A. spre țările socialiste au predominat produsele agroalimentare (71%), urmate de bunurile de investiții (14%), în vreme ce în importuri, bunurile de investiții reprezintă 4%, bunurile de consum 23%, restul fiind mărfuri cu un grad redus de prelucrare.

Pentru a facilita firmelor americane cunoașterea piețelor țărilor socialiste și a le sprijini în realizarea contactelor de afaceri, în octombrie 1972 a fost înființat un Birou pentru promovarea comerțului, în atribuțiile căruia intră trimiterea de misiuni comerciale (pentru promovarea unor mărfuri care nu se pretează pentru expoziții), organizarea participării americane la tîrguri și expoziții (la cel puțin 5—6 în fiecare an), culegerea de date statistice și elaborarea de analize și previziuni etc. Un anumit rol în promovarea comerțului cu țările socialiste europene îl joacă birourile permanente de la Viena, Varșovia și Moscova, oferind unele facilități oamenilor de afaceri.

În condițiile unei piețe de dimensiunile și complexitatea celei americane cunoașterea ei la fața locului prin participarea la tîrguri, expoziții, misiuni comerciale dobîndește o mare importanță. Astfel, de exemplu Polonia, după oficiile comerciale de la New York, Chicago și Washington va deschide în curînd un nou oficiu, pe coasta de vest, la San Francisco, într-unul din statele americane cu cel mai înalt nivel de dezvoltare — California.

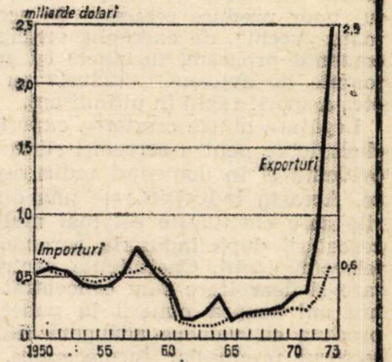

Comertul S.U.A. cu țările socialiste (după „International Economic Report of the President 1974)

Expresie a politicii țării noastre de dezvoltare a relațiilor comerciale cu toate statele lumii și a posibilităților și necesităților generate de dinamismul dezvoltării sale economice, volumul schimburilor comerciale româno-americane a crescut de la 70,6 milioane lei valută în 1965 la 604,4 milioane lei valută în 1972, anul trecut ele înregistrînd o nouă și însemnată creștere.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

Cursul dolarului față de:	Cursul paritar (central) față de dolar	28.XII 1973	14.V. 1974	27.V. 1974	Abaterea[1] cursului valutelor în ziua de 27 mai a.c. față de: cursul paritar (central)	nivelul din 28.XII. 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973–27. V.1974
					%	%	%
Marca vest-germană (Frankfurt)	2,66904	2,6990	2,3915	2,4840	+ 7,44	+ 8,66	- 7,96
Francul elvețian (Zürich)	3,3855	3,2500	2,7925	2,9350	+15,34	+10,73	- 9,69
Francul francez (Paris)	4,60414	4,7025	4,7700	4,8625	- 5,31	- 3,29	+ 3,40
Lira sterlină[2] (Londra)	2,8952	2,3250	2,4210	2,4037[4]	-16,97	+ 3,38	- 3,27
Lira italiană (Roma)	523,50	607,0	616,0	636,0	-17,68	- 4,56	+ 4,77
Yenul japonez (Tokyo)	308,0	280,2	277,30	279,30[4]	-10,27	+ 0,322	- 0,321
Prețul aurului la Londra[3]	42,22	103,87	166,50	160,60[5]	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) Prețul oficial al aurului în dolari/uncie, primul fixing, 4) Cursul în ziua de 24 mai a.c. 5) În ziua de 24 mai a.c.

ÎN perioada 14—27 mai a.c. pe piețele valutare internaționale s-a creat o atmosferă de tensiune și incertitudine caracterizată prin oscilații importante de la o zi la alta ale cursurilor principalelor valute occidentale.

Accentuarea inflației în S.U.A., tendințele recesioniste care se manifestă în economia americană (produsul național brut, calculat pe bază anuală, în prețuri constante a scăzut în trimestrul I a.c. cu 6,3% față de 5,8% cît se anunțase inițial) precum și rezultatele mai puțin favorabile ale balanței de plăți a S.U.A., alături de unii factori de ordin psihologic, au determinat o slăbire deosebită a cursului dolarului față de celelalte valute occidentale la începutul perioadei analizate. La data de 14 mai a.c. cursul dolarului față de marca vest-germană și francul elevețian s-a situat la cel mai scăzut nivel din ultimele opt luni.

Accentuarea supozițiilor privind o posibilă nouă revalorizare oficială a mărcii vest-germane precum și măsura luată de Austria de a mări marjele de fluctuare a șilingului de la 2,5% la 4,5% față de valutele participante la sistemul fluctuării în comun, ceea ce înseamnă o revalorizare de fapt a acestei valute, au contribuit de asemenea la slăbirea cursului dolarului.

Spre mijlocul perioadei analizate, situația pe piețele valutare internaționale s-a schimbat: cursul dolarului, deși a continuat să se mențină la un nivel scăzut în raport cu principalele valute occidentale, a înregistrat totuși o întărire aproape permanentă față de aceste valute. Schimbarea de tendință înregistrată în evoluția cursului dolarului s-a datorat mai multor factori printre care aprecierilor în sensul că băncile centrale din S.U.A., R.F. Germania și Elveția au hotărît cu ocazia reuniunii guvernatorilor băncilor centrale occidentale de la Basel, de la mijlocul lunii mai a.c., să intervină pe piețele valutare în vederea sprijinirii cursului monedei americane în cazul unei scăderi prea accentuate a acestuia. În același timp unele personalități financiare occidentale au făcut aprecieri în sensul că la actualul curs de pe piețele valutare moneda americană este subevaluată.

Hotărîrea țărilor ale căror valute fluctuează în comun de a menține acest sistem, exprimată în cadrul reuniunii din 20 mai a.c. a miniștrilor de finanțe ai țărilor respective, a influențat de asemenea favorabil poziția dolarului pe piețele valutare internaționale. Această hotărîre a descurajat în același timp pe speculatorii care mizau pe o eventuală dezintegrare a sistemului fluctuării în comun, ceea ce ar fi dus implicit la o revalorizare de fapt a mărcii vest-germane.

În perioada analizată s-a înregistrat o înrăutățire a poziției lirei italiene, procentul de devalorizare de fapt a acestei valute situîndu-se din nou la circa 18%, ca urmare a deteriorării în continuare a balanței comerciale a Italiei. Deficitul balanței de plăți a Italiei în luna martie a.c. a fost de 714 miliarde lire față de 475 miliarde lire în februarie a.c.

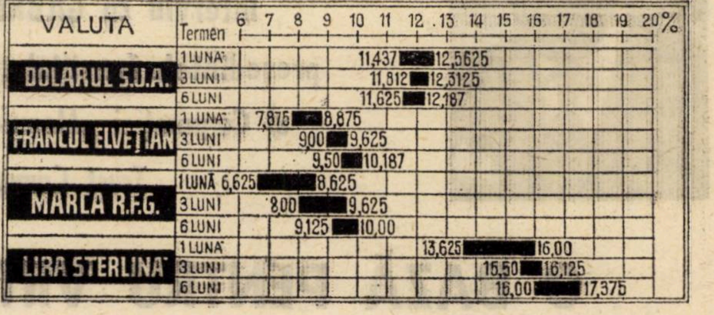

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 14 — 27 mai 1974 (niveluri minime și maxime).

PE PIAȚA eurodolarilor s-a înregistrat o creștere în continuare a dobînzilor stimulată atît de accentuarea tendinței de creștere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. (dobînda preferențială, „prime rate", a atins nivelul record de 11,75% etc.) cît și de menținerea la un nivel ridicat a cererii de dolari pe piețele internaționale. De menționat că accentuarea tendinței de creștere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. și pe piața eurodolarilor a constituit unul din factorii care au influențat favorabil evoluția cursului dolarului pe piețele valutare internaționale.

La euromarca vest-germană dobînzile au manifestat o tendință de creștere în ultima parte a perioadei analizate influențată în parte de măsurile luate de autoritățile monetare vest-germane pe linia reducerii lichidității interne, prin diminuarea cu 25% a plafonului de rescont al băncilor vest-germane la Banca Federală. Această măsură determinînd o creștere a dobînzilor pe piața monetară internă din R.F. Germania influențează indirect și evoluția dobînzilor la euromarcă.

La eurolira sterlină dobînzile au scăzut, acestea urmînd evoluția dobînzilor pe piața monetară internă din Anglia care au manifestat o tendință de scădere (dobînda minimă de împrumut a Băncii Angliei a fost redusă la 11,75% de la 12%, iar unele bănci engleze au redus dobînda de bază la 12% de la 12,50%).

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 27 mai 1974 în următoarele țări :

Anglia[x]	11,75%	Israel	6,00%
Austria	6,50%	Italia	9,00%
Belgia	8,75%	Japonia	9,00%
Canada	8,75%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,00%	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	8,00%
Finlanda	9,25%	Suedia	6,00%
Franța	11,00%	S.U.A.	8,00%
R.F.Germania	7,00%		

x) Dobînda minimă de împrumut

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

PE GLOB

COMPARAȚII

DATELE statistice pe o perioadă recentă, referitoare la producția agricolă mondială și cea de alimente, evidențiază agravarea în ultimii ani a situației țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare. Graficele alăturate, produse după revista „Cérés" (F.A.O.), ilustrează că, în timp ce pe plan mondial nivelul producției agricole (raportat pe locuitor) a crescut cu 4% față de media anilor 1961—1965, în țările socialiste din Europa sporul a fost de 21%, în țările capitaliste dezvoltate — de 9%, iar în țările nesocialiste în curs de dezvoltare s-a înregistrat o scădere de 2%. O evoluție similară — pe plan mondial și pe cele trei grupe de țări — a cunoscut și nivelul producției alimentare pe locuitor.

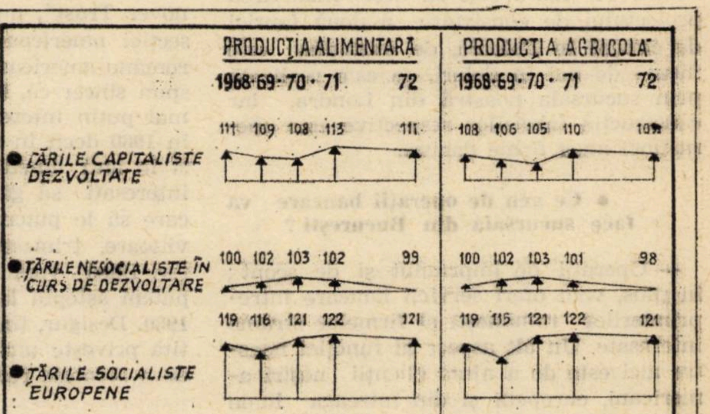

Interviu cu GABRIEL HAUGE, președintele Consiliului de administrație al Corporației „Manufacturers Hanover Trust Company"

O BAZĂ PENTRU VIITOARE TRANZACȚII

DUPĂ INAUGURAREA, la 27 mai, a sucursalei din București a băncii americane „Manufacturers Hanover Trust Company", președintele Gabriel Hauge a răspuns cu multă amabilitate la cîteva întrebări pentru revista noastră.

• V-aș ruga, domnule președinte, să situați crearea sucursalei din București în contextul mai larg al relațiilor economice româno-americane.

— Aceasta este prima sucursală a unei bănci americane deschisă în această parte a lumii și ea este menită să servească dezvoltării relațiilor comerciale și financiare cu România, dar și cu alte țări din zonă. „Manufacturers Hanover" este activă de mai mulți ani în Europa răsăriteană, fiind prima bancă care a participat la creditele acordate de Banca de Export-Import a S.U.A. României. Împreună cu Banca Română de Comerț Exterior și Banca Barclays am creat Banca Anglo-Română la Londra primăvara trecută. Sucursala pentru comerțul Est-Vest inaugurată astăzi la București depinde de o societate cu o activitate financiară diversificată, de talie mondială, cu o cifră de bilanț de circa 23 miliarde dolari. Pe lîngă finanțarea obișnuită a comerțului, sucursala noastră poate fi utilă la finanțarea unor proiecte de dezvoltare în România și în alte țări din zonă și aceasta nu numai în dolari, ci și în alte monede liber convertibile.

Interesant de menționat pentru modul nostru de lucru este că deși finanțarea proiectului de construire a două fabrici de ciment în Polonia, de exemplu, este făcută de noi în dolari, ea este realizată prin sucursala noastră din Londra, iar construcția fabricilor respective este opera unei mari firme daneze.

• Ce gen de operații bancare va face sucursala din București ?

— Operații de împrumut și de scont ; în plus, vom oferi servicii bancare întreprinderilor românești și firmelor străine interesate. Un alt aspect al funcției noastre aici este de a ajuta clienții noștri americani, europeni și din întreaga lume să identifice parteneri potențiali din România, ca și de a furniza informații întreprinderilor românești. Este vorba deci de activități specifice unei sucursale din afara S.U.A. Vom încerca să adaptăm serviciile pe care le oferim aici cererii și posibilităților existente pe piața românească, fără a avea o idee prestabilită în acest sens. Ne vom comporta ca oameni de bancă, receptivi la tot ce este eficient și, desigur, în deplin acord cu autoritățile române. Prezența noastră aici nu va afecta în nici un fel prerogativele legale ale B.R.C.E., noi nu vom concura cu ea (de aceea sucursala nu va opera cu lei), dimpotrivă vom amplifica rolul ei, finanțînd tranzacții în monede convertibile. Multe din aceste tranzacții sperăm să le realizăm cu România, altele vor privi diferite țări din zonă sau occidentale.

• În Comunicatul comun semnat la încheierea recentei vizite în România a ministrului american al comerțului, Frederick Dent, se afirmă că un nivel al schimburilor româno-americane de un miliard de dolari în 1980 este realist și de dorit. Care este părerea dv. în această privință ?

— Mă aflu acum aici în calitate de președinte al Băncii „Manufacturers Hanover Trust", nu în cea de președinte al secției americane a Comisiei Economice româno-americane, dar pot totuși să vă spun sincer că, în ce privește cifrele, sînt mai puțin interesat în ce se va întîmpla în 1980 decît în ce se va întîmpla în 1974 și în anii imediat următori. Noi sîntem interesați să găsim lucruri concrete pe care să le putem face acum, mîine, luna viitoare, trimestrul următor, anul următor. Dacă vom face aceasta, atunci ne putem aștepta la un total foarte bun în 1980. Desigur, ținînd seama că cifra amintită privește ambele curente de mărfuri, eu o socotesc realistă.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

PE GLOB

Raportul anual G.A.T.T. 1973

SECRETARIATUL G.A.T.T. a publicat recent raportul anual asupra activității Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț pe anul 1973. Caracterizînd situația economiei mondiale în anul trecut, raportul menționează că ea s-a situat sub incidența următorilor factori : a) criza sistemului valutar internațional ; b) deficit generalizat pe piața materiilor prime și a produselor alimentare ; c) ritm ascendent al inflației ; d) reducerea ofertei de materii prime (inclusiv țiței) acompaniată de creșterea prețurilor de livrare ale acestor produse. Raportul menționează că, în aceste condiții, s-a înregistrat totuși o creștere a volumului fizic al comerțului mondial în timp ce în expresie valorică volumul schimburilor comerciale internaționale este deformat de majorările de preț. În raport se constată că, țările membre ale G.A.T.T. au recurs, în 1973, în mai multă măsură, la practici restrictive, comparativ cu anii 1971 și 1972.

În 1973, în cadrul G.A.T.T. s-a reușit adoptarea Declarației de la Tokyo, care a deschis oficial noua rundă de negocieri tarifare și netarifare, precum și încheierea unui nou acord asupra comerțului cu produse textile, ceea ce atestă intenția diferitelor guverne de a coopera pentru soluționarea problemelor comerciale, chiar si în condiții de criză. Se crede că negocierile propriu-zise nu vor putea demara efectiv înainte de cîteva luni, întrucît mai sînt delegații care nu au primit aprobarea pentru negocieri sau al căror mandat n-a fost definitivat.

O nouă organizație a țărilor producătoare

ȘAPTE țări care posedă zăcăminte de bauxită — Australia, Jamaica, Surinam, Guyana, Guineea, Iugoslavia și Sierra Leone — au hotărît recent să înființeze Asociația internațională a țărilor producătoare de acest minereu, anunță revista **Jeune Afrique.** Ele furnizează aproximativ două treimi din producția mondială a principalei materii prime pentru industria aluminiului, și anume :

Țara	milioane tone extrase în 1972
Australia	14,5
Jamaica	13,0
Surinam	6,8
Guyana	3,7
Guineea	2,7
Iugoslavia	2,2
Sierra Leone	0,7
Total	43,6

Obiectivul urmărit îl constituie întărirea participării la exportul și comercializarea bauxitei, obținerea din partea țărilor consumatoare importatoare ca acestea să construiască industrii producătoare și consumatoare de aluminiu chiar pe teritoriul țărilor producătoare de bauxită și în asociere cu acestea din urmă.

TEORII — IDEI

DEZBATERI

INTEGRAREA BALANȚEI LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI

în lucrările de fundamentare a planului și în sistemul informațional statistic

PUBLICĂM în acest număr sinteza ultimei părți a stenogramei dezbaterii organizate de redacția revistei „Probleme economice“ pe tema : Integrarea balanței legăturilor dintre ramuri în lucrările de fundamentare a planului și în sistemul informațional statistic, *dezbatere a cărei publicare pe larg a fost făcută în numerele 1—4/1974 ale publicației respective.*

● Balanța legăturilor dintre ramuri în profil teritorial

Constantin Mischie, doctorand — Comitetul de Stat al Planificării : Prin noua împărțire administrativ-teritorială și, odată cu constituirea în anul acesta, a comisiilor de planificare teritorială, s-au creat condițiile necesare pentru utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri în planificarea teritorială. Aceasta se poate realiza prin elaborarea unor balanțe teritoriale ale legăturilor dintre ramuri, fie pentru toate județele țării, ceea ce ar crea posibilitatea unei corelări a balanțelor teritoriale cu balanța centralizată, fie numai experimental pentru cîteva județe, așa cum s-a procedat la început și în alte țări.

Elaborarea balanței legăturilor dintre ramuri în profil teritorial ar permite măsurarea participării județelor la realizarea unor indicatori sintetici ca : produsul social, venitul național, consumul intermediar, consumul final etc., deosebit de importanți și de utili în luarea deciziilor de amplasare a noilor obiective, în politica de repartizare teritorială a forțelor de producție și de valorificare superioară a tuturor resurselor materiale și umane din județe. Compararea acestor indicatori pe județe, precum și ai celor cu privire la structura ramurilor economiei naționale din fiecare județ, creează posibilitatea stabilirii priorităților în repartizarea forțelor de producție pe teritoriu.

Desigur că balanța legăturilor dintre ramuri în profil teritorial va prezenta unele modificări în modelul matematic față de modelul pentru întreaga economie, acest tip de balanță reflectînd nu numai legăturile dintre ramuri, ci și dintre județe — prin produsele „intrate“ sau „ieșite“ în județ de la sau către județele învecinate sau alte județe ale țării.

● Extinderea utilizării balanței

Maria E. Hlevca — Direcția Centrală de Statistică : Ținînd seama de importanța legăturilor dintre veniturile populației și consumurile acesteia pentru studiul concret al reproducției produsului social, consider că ar fi util să se acționeze mai intens pentru a se găsi indicatorii care să asigure o reflectare completă, reală și comparabilă a acestor legături.

De asemenea, aș propune ca ministerele să valorifice datele care le pot fi utile : așa, de exemplu, dările de seamă statistice sînt adaptate aspectelor de balanță și de raportare a datelor în conformitate cu clasificarea unitară, a produselor și serviciilor.

În afară de aceasta, ar fi necesară și există posibilități pentru elaborarea unei balanțe a legăturilor de circulație și a consumurilor, pe baza datelor existente.

● Cum să concepem noua balanță?

Pătru Scarlat — Direcția Centrală de Statistică : Ar trebui discutată și problema simplificării evidenței. Din informațiile pe care le dețin, situația nu s-a îmbunătățit față de 1970, deoarece s-a recurs la indicatori noi globali. Or, balanța cere niște indicatori clar definiți și unici pentru toate ramurile producției materiale.

Un important pas a fost realizat în această privință prin introducerea indicatorului „producție netă“. Va trebui să se precizeze, atunci cînd vom construi o nouă balanță, la ce indicatori o racordăm, la ce nomenclator — la nomenclatorul de fundamentare a planului sau la nomenclatorul de balanță ?

O altă problemă asupra căreia aș reține atenția se referă la un nou domeniu de utilizare a balanței care nu a fost enunțat. Eu cred că balanța furnizează date foarte utile și pentru organizarea producției. Pe baza balanței, sîntem în măsură să furnizăm date celor interesați în legătură cu producția extraprofil, cît costă această producție și cît anume din profilul unor ramuri s-a realizat în alte ramuri.

● Restructurarea sistemului de contabilitate în funcție de cerințele balanței

Lector univ. *Constantin Drăgan*, doctor în economie — Academia „Ștefan Gheorghiu“ : Apreciez că, în momentul de față, contabilitatea poate asigura maximum de avantaj în realizarea unor balanțe generale și intermediare, cu grade diferite de agregare.

Dat fiind că întreprinderile și centralele economice aparțin unei anumite ramuri pure și că numărul acestora nu este mare, prin simple operații de centralizare din treaptă în treaptă se poate obține balanța fiecărei ramuri care, în schema generală, nu va ocupa decît o linie și o coloană. Celelalte linii și coloane s-ar completa prin centralizarea balanțelor tuturor ramurilor, obținînd astfel balanța legăturilor dintre ramuri la nivel național. Desigur că finisarea balanței necesită, alături de aceasta, și introducerea celorlalte elemente necesare, cum ar fi producția individuală și autoconsumul, veniturile primare și derivate ale populației etc., pentru care se poate folosi cu succes experiența acumulată pînă în prezent la realizarea balanței precedente.

Dezvoltarea vertiginoasă a mecanizării și automatizării prelucrării datelor va facilita mult și va scurta termenul executării operațiilor de centralizare, astfel încît, în viitor, se va putea reuși ca, în fiecare an, să se poată obține cîte o balanță la nivel de ramură și la nivel național, cu grade diferite, agregate în funcție de scopul urmărit într-o anumită etapă. Desigur, transpunerea în fapt a acestor obiective necesită rezolvarea iminentă a unor importante probleme formale și de fond. Între acestea locul prim îl ocupă restructurarea organizatorică și chiar funcțională a contabilității de așa manieră încît datele necesare finalizării balanței să se regăsească întocmai în conturile sintetice și analitice, așa cum se găsesc ele actualmente ordonate conform cerințelor bilanțului contabil.

● Determinarea coeficienților tehnologici ai balanței de plan

I. Niculescu — Comitetul de Stat al Planificării : Metodele pur matematice utilizate în mod curent în tehnica actualizării coeficienților tehnologici sînt, în general, cunoscute ca derivînd din metoda de bază, denumită „metoda R.A.S.“.

Întrucît aplicarea strictă a metodei R.A.S. prezintă un oarecare grad de îndoială, s-a impus ideea ca proiectarea balanței la nivelul anului de plan să se facă îmbinînd metodele matematice cu o analiză atentă a relațiilor, analiză făcută de specialiști pentru fiecare ramură în parte. De asemenea, am plecat de la premisa ca proporțiile între cheltuielile cu obiecte ale muncii și valoarea adăugată pe ramuri să fie niște elemente impuse, pentru că ele constituie indicatori pe care dorim să-i realizăm în anul de plan. Am acceptat întru totul părerea că specialiștii de ramură ne pot furniza informații privind tendințele reale de evoluție ale unor coeficienți care sînt rodul unor studii atente și competente.

Acești coeficienți — pe care putem miza cu încredere și pe care ne permitem să nu-i mai modificăm — devin astfel niște poziții „blocate“. Pentru cuantificarea celorlalți coeficienți aplicăm niște metode matematice pe care le-am denumit „R.A.S. modificat“. Rezultă că ceea ce trebuie actualizat din balanța statistică prin această metodă sînt coeficienții neimportanți ; dar pentru aceștia, tocmai pentru că sînt neimportanți, aplicarea metodei „R.A.S. modificat“ nu poate aduce implicații nefavorabile prea mari.

În concluzie, deci, posibilitatea de a obține o balanță de plan cît mai aproape de realitate există realmente, dacă actualizarea coeficienților tehnologici este făcută temeinic.

(Continuare în pagina a 26-a)

(Urmare din pag. 25)

● Modalități de utilizare a balanței în unități de muncă

D. Mustăreață — Direcția Centrală de Statistică : Calculîndu-se coeficienții consumurilor totale de muncă pe unitate de produs, prin înmulțirea consumurilor directe de muncă cu inversa matricei tehnologice, coeficienți care stau la baza întocmirii B.L.R. în unități de muncă, ipso facto, s-a realizat și determinarea productivității muncii sociale, sub forma sa directă de consum total de muncă pe unitatea de produs. Efectuîndu-se raportul dintre unitate și coeficienții consumurilor totale de muncă se obține, pe ramuri, forma inversă a productivității muncii sociale. Așadar, prin elaborarea B.L.R. în unități de muncă, s-a creat mijlocul măsurării productivității muncii sociale. Planificarea forței de muncă și elaborarea prognozelor pe perioade lungi cu privire la necesarul de forță de muncă pot fi îmbunătățite simțitor prin folosirea balanței în unități de muncă. În acțiunea de planificare a economiei naționale pe baza balanței legăturilor dintre ramuri, *determinarea forței de muncă necesară ramurilor de producție poate fi făcută nu numai pentru produsul final, în totalitatea lui, ci și pentru fiecare destinație a acestuia.* Utilizarea metodei B.L.R. pentru determinarea valorii produselor prin stabilirea timpilor fizici cheltuiți se impune, înainte de toate, din cauză că însăși balanța produsului social corespunde legăturii dintre nevoile sociale, structura producției, cheltuielile de muncă socialmente necesare și valorile produselor. Balanța legăturilor dintre ramuri exprimă concomitent nevoile sociale sub forma cererii finale, respectiv a consumului final, precum și a consumului intermediar, a structurii producției și, în fine, cheltuiala de muncă vie și materializată.

O concluzie de mare utilitate practică este aceea ca *munca vie, exprimată în etalon muncă-medie, cheltuită în orice ramură a economiei naționale, să fie defalcată în muncă pentru sine și muncă pentru societate,* lucru care a și fost făcut în B.L.R. exprimată în unități de muncă medie.

● Concluzii pe marginea dezbaterilor

Conf. univ. dr. *P. Alexiu* — director adjunct în Comitetul de Stat al Planificării.

1 În ce privește integrarea balanței legăturilor dintre ramuri în lucrările de planificare, din discuții s-a desprins părerea unanimă de a *se accelera implementarea acestui instrument modern în procesul elaborării și fundamentării planului,* date fiind elementele noi — deosebit de valoroase — pe care le aduce pentru asigurarea echilibrului general în economia națională.

2 Mai mulți vorbitori s-au referit la una din problemele grele cu care ne confruntăm în prezent, cea a *actualizării matricei coeficienților tehnologici.* În lucrările efectuate pentru integrarea balanței interramuri în procesul fundamentării cincinalului viitor 1976—1980, au fost experimentate — după cum s-a arătat — mai multe procedee de actualizare. Pe baza acestor experimentări, am ajuns la concluzia că, în condițiile economiei românești și ținînd seama de informațiile statistice și de plan de care dispunem, *procedeul de actualizare a coeficienților tehnologici, bazat pe analize tehnico-inginerești, ar trebui să fie considerat ca procedeu de bază.*

Aceasta nu va exclude totuși necesitatea folosirii procedeelor formale — în principal procedeul R.A.S. —, în completarea procedeului de bază pentru actualizarea coeficienților mai puțin importanți.

Pentru aplicarea în condiții cît mai bune a acestui procedeu în viitoarele lucrări de fundamentare a planurilor, sînt în curs de elaborare propuneri de îmbunătățire a sistemului informațional statistic și de planificare care să permită obținerea directă a datelor cerute de procesul de actualizare. Se urmărește, în principal, realizarea unei succesiuni de agregări de la normele de consum pe produse în expresie naturală la coeficienții tehnologici ai balanței în expresie valorică.

3 Una din problemele mult dezbătute se referă la *prețurile folosite la evaluarea producției* în balanța legăturilor dintre ramuri. Această problemă îmbracă un dublu aspect. Pe de o parte, opțiunea pentru prețul consumatorului sau al producătorului, iar pe de altă parte, consecințele ce decurg pentru prelucrările datelor balanței din existența unor prețuri diferite pentru același produs. În balanța românească, produsele au fost evaluate *în prețurile producătorului,* care permit să se caracterizeze mai bine relațiile tehnologice dintre ramuri și să se calculeze coeficienți tehnologici corespunzători structurii consumurilor materiale. În ceea ce privește cel de al doilea aspect al problemei, ar trebui făcută în prețuri unitare, aceasta fiind una din cerințele teoretice ale prelucrării eficiente a datelor balanței.

La noi în țară este de așteptat ca, în cadrul lucrărilor în curs de efectuare cu privire la perfecționarea sistemului de prețuri, să se asigure reflectarea mai exactă prin preț a cheltuielilor de muncă socială, în principal printr-o dimensionare mai corespunzătoare a venitului net în corelație cu fondurile de producție fixe și circulante. Prin aceasta, toți indicatorii valorici vor avea de cîștigat în precizia de reflectare a dimensiunii producției și a eficienței economice a acesteia.

Oricum, însă, nu se pot introduce în calcule niște prețuri „de laborator“, ci trebuie folosite *prețurile efectiv practicate* în tranzacțiile dintre unitățile economice.

4 În cadrul dezbaterii, s-au formulat unele propuneri privind asigurarea suportului informațional al elaborării balanței prin intermediul contabilității. Problema este deosebit de importantă, întrucît o rezolvare în acest sens, adică adaptarea chiar și parțială a evidenței contabile la necesitățile de informații reclamate de alcătuirea unei balanțe statistice, ar reduce simțitor efortul suplimentar de muncă pentru colectarea și prelucrarea datelor necesare în afara contabilității.

5 Se poate aprecia ca o concluzie a dezbaterii că lucrările de elaborare a balanței legăturilor dintre ramuri și de integrare a modelului input-output în planificare contribuie la perfecționarea sistemului informațional economic din țara noastră, preconizîndu-se ca, în viitor, întregul proces de fundamentare a planurilor macroeconomice să fie organizat pe un sistem „input-output“, menit să asigure coerența strictă a planurilor, echilibrul material în dezvoltarea proiectată a economiei naționale.

PERFECȚIONAREA CADRELOR

(Urmare din pag. 19)

că din momentul adoptării Legii nr. 2/1971 a trecut destul timp, că au fost perfecționate zeci de mii de cadre, că pentru această activitate au fost alocate importante resurse financiare, materiale, umane, că există un număr mare de centre de perfecționare, considerăm că problema depășește nivelul C.E.P.E.C.A., că se impune **o analiză concretă la nivel național asupra modului cum sînt utilizați toți cei care au absolvit un program de perfecționare sau specializare cu scoatere din producție pe o perioadă mai mare de o lună.**

6 Tabelul nr. 1 conține un număr mare de sugestii care pot constitui puncte de plecare pentru conducerile de centre de perfecționare în orientarea eforturilor de îmbunătățire a propriei activități. Evidențiem cîteva dintre acestea, cele susținute și de alte rezultate ale anchetei.

Contrar opiniei deseori întîlnită în lucrările de specialitate și susținută de mulți lucrători din centrele de perfecționare, **absolvenții C.E.P.E.C.A. resping ideea constituirii grupelor de perfecționare pe principiul neomogenității participanților din punct de vedere al ramurii, profesiei, nivelului ierarhic.** Problema necesită o abordare de specialitate, dar atragem atenția că aproape 20 din cei 150 de participanți la anchetă propun ca grupele să fie formate din lucrători provenind din aceeași ramură, același sector de activitate. Redăm cîteva propuneri, exact așa cum au fost formulate de participanți : „organizarea activității de perfecționare a cadrelor de conducere pe grupe din aceeași ramură de activitate“ ; „perfecționarea să se efectueze de regulă în funcție de specialitatea cursanților“ ; „profilarea cursurilor pe ramuri și departamente de ramură, avînd în program un orizont de ansamblu al economiei și o adîncire în problemele specifice ramurii și gradului de pregătire (nu funcției)“ ; „să se insiste asupra omogenizării grupelor“.

Demne de reținut ni se par și sugestiile absolvenților privind **direcțiile de îmbunătățire a conținutului și organizării propriu-zise a programelor, a cursurilor de perfecționare.** Redăm și aici cîteva dintre propuneri : „în cadrul cursurilor organizate de C.E.P.E.C.A. să se acorde o pondere mai mare lucrărilor practice și sprijin mai mult la întocmirea proiectelor“ ; „participanții să fie scoși din producție pe perioada respectivă și departe de întreprindere, dar pe perioade foarte scurte“ ; „în cadrul cursurilor să se dea spre execuție microproiecte, cu teme la alegerea cursanților“ ; „mai multă preocupare, cu cazuri simple, pentru a se face înțeleasă tehnica de luare a unei decizii și, mai ales, consecințele pe care le pot avea deciziile nefundamentate sau neluate la timp“ ; „un curs de inventivitate, de stimulare a activității creatoare“ ; „cursurile să fie organizate, dacă este cazul, în mai multe cicluri, în durată de cel mult 6 zile-ciclu, deoarece scoaterea din producție a cadrelor pe o durată mai mare influențează negativ activitatea întreprinderii“ ; „sporirea ponderii aplicațiilor practice în detrimentul conferințelor, care în parte pot fi predate în scris cursanților și pot face numai obiectul discuțiilor“ ; „folosirea în mai mare măsură — cu prilejul tuturor metodelor de perfecționare utilizate — a experienței din țările socialiste și din alte țări, concomitent cu relevarea avantajelor și dezavantajelor acestora“ ; „insistență mai mare asupra metodelor matematice, aplicabile în economie“ ; „programele de informare în care sînt antrenate cadrele de conducere, sînt prea generale ; „ar trebui să li se arate acestor cadre ce rezultate se pot obține prin aplicarea principiilor, metodelor și tehnicilor moderne de organizare și

(Continuare în pag. 30)

EVALUAREA CONSECINȚELOR PROGRESULUI TEHNIC ASUPRA SOCIETĂȚII ȘI MEDIULUI

Controlul social al progresului tehnic

INCIDENȚA socială a progresului tehnic și evaluarea consecințelor acestuia este astăzi o preocupare prioritară a cercetărilor prospective din țările industrializate, interesînd în egală măsură și țările în curs de dezvoltare. În literatura de specialitate, această preocupare face obiectul unor discuții contradictorii ; ele ilustrează nu numai atitudini deosebite, dar și — în mare parte — unilaterale și nesistemice.

De la considerarea în chip absolut a progresului tehnic ca factor determinant al creșterii economice și al bunăstării, unele opinii au oscilat, în gîndirea prospectivă contemporană, către polul opus, adică aprecierea lui ca factor de „dezumanizare“, amenințînd rosturile socotite „eterne“ ale omului și chiar existența în viitor a speciei.

Independent de atitudinea adoptată, nu se poate face abstracție de consecințele secundare sau îndepărtate ale progresului tehnic și de necesitatea evaluării lor. Pe de o parte, transformările care se produc în tehnică au ritmuri diferite de transformările instituționale și sociale, ceea ce provoacă neconcordanțe și discontinuități în activitatea diferitelor sectoare ale societății. Pe de altă parte, multe din dilemele curente se datoresc așa-ziselor „sindromuri de transformări radicale“ ale condiției umane, consecințe ale progresului tehnic.

Față de atitudinile-limită, ceea ce ne propunem noi este o tratare de sistem. Într-o perspectivă de sistem — pe care o favorizează prin excelență gîndirea marxistă — atît aspectele dezvoltării tehnicii, cît și cele sociale sînt supuse unei duble investigații, explorative și normative. Elementele pur explorative formează resortul dezvoltării viitoare, păstrînd tinerețea omenirii. Iar elementele normative măsoară și stabilesc controlul social al progresului tehnic.

Forme de evaluare a consecințelor progresului tehnic

PENTRU CA ANALIZA de sistem să devină operantă, vom proceda la stabilirea unui ansamblu de tehnici de măsurare a influențelor reciproce. În stadiul actual al posibilităților de investigație științifică putem concepe două modalități de evaluare a consecințelor evoluției tehnicii asupra societății și asupra mediului fizic : prin sisteme de indicatori și prin simularea unor procese pornind fie de la societate spre tehnică, fie de la tehnică spre societate, sau utilizînd elemente explorative cu caracter mixt (atît în domeniul tehnicii, cît și în cel social).

1. Avem întîi ansamblul de indicatori sociali, deja utilizați în alte compartimente, cu putere generală de evaluare, pe următoarele grupe : a) economici (produsul social, venitul național pe cap de locuitor, indicele general de creștere etc.) ; b) de calitatea vieții (gradul de confort, comunicare, modul de utilizare a timpului liber) ; c) de sănătate ; d) de nivel cultural. Cum se măsoară consecințele evoluției tehnicii asupra acestor indicatori ? Urmărind variația parametrilor în funcție de tehnologia studiată. De pildă, se simulează o inovație tehnică ; pentru parametrii economici ne interesează raportul dintre cît a costat și cît a raportat tehnica respectivă, deci o analiză de tip cost-beneficiu. Din punct de vedere al calității vieții vom măsura cîtă pierdere de confort uman a antrenat o tehnologie și cît confort a produs. Urmărim apoi influența asupra stării sanitare (pozitivă sau negativă) și asupra stării de cultură. Aprecierea combinată a acestor măsurători duce la o evaluare globală a tehnologiei respective (de exemplu : televizorul costă mult, dar produs în serie influențează pozitiv într-un grad înalt starea de cultură, deci aprecierea globală poate fi pozitivă, cu restricțiile care se impun în funcție de conținutul programelor). Pentru a măsura deci efectul social al inovației tehnice, e necesară corelarea tuturor acestor aspecte.

În investigația normativă a inovației (prin obiective) se procedează invers : se stabilesc anumite nivele pentru indicatorii sociali și se caută apoi tehnologiile prin care ele pot fi atinse. De pildă, la venitul național la care trebuie să se ajungă căutăm tehnologiile care pot conduce la această variație, după cum venitul național nu poate fi stabilit fără să se țină seama de noile tehnologii.

2. Prin utilizarea indicatorilor menționați apar posibilitățile inovației nu numai de a acoperi nevoi, ci de a crea alte nevoi. În acest cîmp de investigații menționăm utilitatea analizelor de marketing. În ceea privește stabilirea unor indicatori tehnologici, problema rămîne deschisă. Sugerăm cîteva posibilități. De pildă, procentul de stimulare sau de blocare a progresului științific și tehnic provocat de un obiectiv social dat (de exemplu, apărarea mediului fizic) ; cantitatea de informație științifică pe care o antrenează o anumită inovație tehnică (în genere aceasta ar constitui o măsură a posibilităților de inovație în viitor) ; procentul în care o anumită inovație angrenează o elaborare interdisciplinară ca resurse și ca domeniu de aplicabilitate.

În această ordine de idei, s-ar putea postula că cu cît o inovație tehnică utilizează o informație științifică mai teoretică, adică mai depărtată de aplicarea imediată, un capitol mai abstract din știință, inovația e mai largă, are o putere mai mare de creație, nu blochează viitorul.

Pentru orice problemă concretă de evaluare, folosirea indicatorilor din ambele categorii prezintă o serie de avantaje cumulate : se elimină pericolul cultivării inovației gratuite ; se înlătură mimetismele și analogiile, degajîndu-se posibilitățile de construire a unor strategii raționale ; se cultivă studiul eficienței sociale pe termen lung și prin aceasta se întărește capacitatea de inovație.

Dinamica tehnologiei se reflectă în dinamica acestor indicatori cu care ea se poate măsura. Modalitățile de identificare a lor și a regiunilor lor de variație, sînt anchetele sociale și anchetele experților (de tip Delphi), care trebuie folosite pe scară largă. Se anunță un anumit procedeu tehnic, de pildă, și se urmărește apoi reacția pe care o produce, adică atitudinea față de inovația respectivă, sub aspect economic, sanitar, etc. și apoi se apreciază impactul ei în funcție de rezultatele anchetei.

Se poate imagina și procesul invers : o anumită problemă socială se poate supune tehnicienilor, pentru a se urmări implicațiile ei în dezvoltarea viitoare a tehnicii. Am recomanda introducerea acestor anchete ca operație de testare în întreprinderi. După rezultatele obținute ea se va ghida în alegerea strategiei de producție și dezvoltare.

În ceea ce privește metodologia de evaluare a consecințelor progresului tehnic asupra mediului fizic, tehnicile sînt aceleași : prin indicatori și prin simulare, adaptate datelor ecologice. Ele apar mai rafinate, iar calculele au un grad mai mare de precizie.

Metodologia de evaluare menționată — și în cîmpul social și în cel ecologic — își conturează utilitatea numai într-o cercetare prospectivă de sistem, care conduce la elaborarea sau construirea unor strategii ale dezvoltării privită nu în sine, ci în contextul ei uman și social, păstrînd totodată deschiderea spre progres, prin evitarea angajărilor absolute sau a drumurilor fără întoarcere care ar bloca progresul și ar induce societatea într-un impas nedorit. Dar pentru a fi operantă, metodologia propusă implică circulația informației tehnice. Și acest lucru este favorizat de structura omogenă a economiei socialiste, unde nu există fragmentări și interese divergente.

ACEASTĂ PLEDOARIE pentru o metodologie și pentru mijloace științifice de evaluare a consecințelor secundare ale progresului tehnic este în concordanță cu un adevăr fundamental al timpului nostru, acela că simpla intuiție nu mai poate cuprinde cantitatea și complexitatea problemelor lumii contemporane.

Studiul sistematic al tehnosferei prin evaluarea consecințelor progresului tehnic, pe care îl propunem discuției specialiștilor, mai implică unele capitole de care nu ne ocupăm în acest articol și pe care deocamdată le schițăm doar.

În primul rînd, este vorba de o politică a evaluării consecințelor. La momente diferite, factorii de decizie stabilesc politici diferite, potrivit scopurilor prioritare urmărite în procesul de dezvoltare. Se selectează anume tehnologiile semnificative ale acestui proces, considerate în același timp semnificative și pentru impactul lor în sistemul tehnologiei — societate — natură.

În al doilea rînd, este vorba de administrarea proceselor de evaluare, adică de fixarea cadrului instituțional : de pildă, comisii guvernamentale, agenții naționale, internaționale, fie la nivel regional, fie la nivel O.N.U.

În al treilea rînd, este vorba de legislația evaluării consecințelor progresului tehnic, adică de fixarea cadrului juridic în care să se desfășoare acest proces. Și aici este de gîndit nu numai asupra legislației naționale, dar și asupra unor sisteme de convenții internaționale, stabilite prin negocieri bilaterale, sau în cadrul unui organism specializat al sistemului Națiunilor Unite.

Lector univ. Paul DUMITRIU
Laboratorul de cercetări prospective
al Universității din București

școli-curente-economiști

Cercul vicios al teoriei „capitalismului tehnologic"

TEORIA „capitalismului tehnologic" se înscrie pe linia preocupărilor burgheze de acreditare a ideii capacității capitalismului de adaptare la marile cuceriri ale științei și tehnicii. Dar nu atît de apologetic și evident tendențios cum a făcut-o W. W. Rostow în teoria „stadiilor creșterii economice". Și nici atît de critic cum au făcut-o J. K. Galbraith sau Heilbronner în teoria „complexului militar — industrial — guvernamental". Furat de dialectica faptelor reale, autorul teoriei „capitalismului tehnologic", Lucien Karpick se trezește în fața constatării nevoii de-a face o cercetare mai profundă a stărilor de fapt, pentru a se putea da răspuns multiplelor probleme ridicate de capitalismul actual. Teoria sa încearcă elucidarea unor aparențe, dar se învîrte în cercul lor, fără a-l putea depăși și a cuteza astfel o explicare veritabil științifică. Dacă autorul teoriei nu se încumetă pe acest făgaș, el are totuși meritul recunoașterii necesității de a o face alții.

*Adept al supraviețuirii capitalismului, L. Karpick nu mai împărtășește credința naivă a perfecțiunii societății burgheze și nici a infailibilității ei; el se încadrează în concepția modernă a apologeticii acestei orînduiri, de transformare organizată a capitalismului, pentru a-l perfecționa și a-i asigura supraviețuirea. „Acest studiu *), precizează autorul, este consacrat exclusiv* producției vieții materiale *și mai precis modului său cel mai evoluat pe care îl numesc «capitalism tehnologic». Fără a intra în discuțiile pe care această formulare le poate suscita, voi defini «economicul» ca sistem de relații între producție, schimb și consumul bunurilor și serviciilor, ale căror prețuri sînt direct sau indirect fixate prin jocul pieței și totodată voi stabili caracteristicile care, sub forme generale sau particulare, prin variațiile lor, permit o comparație rațională a sistemelor economice".*

Viciul conceptual-metodologic al acestei abordări, anume disocierea tehnico-economicului de economicul propriu-zis — ultimul implică relațiile de producție, repartiție și schimb între oameni, pe baza unor raporturi de proprietate date — îl conduce pe autor la aprecierea capitalismului liberei concurențe *drept un capitalism de piață pur și simplu, fără a vedea în spatele acestuia un sistem anarhic de exploatare a muncii salariate. Capitalismul de piață ar fi succedat de capitalismul industrial, care „se stabilește pe o bază tehnică nouă și creșterea lui se realizează prin concentrarea internă în ramura industrială, prin concurența bazată pe diferențierea produselor și prin repartiția între oligarhii a profitului comun realizat în ramură". În judecata aparent neangajată a obiectivistului burghez, treapta monopolist-statală apare ca un capitalism tehnologic, ca-*

fișe

Procesele ciclice și particularitățile dezvoltării capitaliste

● *În articolul* Ekonomika kapitalizma : osobennosti sovremennogo razvitiia *(Economia capitalismului : particularitățile dezvoltării actuale), apărut în revista* MEJDUNARODNAIA JIZN, *nr. 5/1974, A. Belciuk arată că în 1973 economia capitalistă a trecut de la avînt la slăbirea bruscă a activității economice. La prima vedere, nu ar fi nimic deosebit, întrucît economia capitalistă se dezvoltă în mod inevitabil în mod ciclic. Sub acest aspect, perioada actuală amintește criza tranzitorie din S.U.A. din 1960—1971, cu deosebire că pentru prima oară în anii postbelici se observă o sincronizare a proceselor reproducției în principalele țări capitaliste.*

Dar, după aprecierea autorului, formele principale ale manifestării contradicțiilor reproducției capitaliste nu mai sînt în etapa actuală procesele ciclice. Fiecare din ele luate în parte nu sînt procese inevitabile sau de nedepășit. Inevitabilă este doar apariția diferitelor procese cu caracter de criză într-o sferă sau alta a economiei, procese care pot deveni formele principale de manifestare a contradicțiilor reproducției în anumite perioade. În prezent evenimentele economice principale nu se desfășoară în sfera oscilațiilor ciclice, ci în alte domenii — criza energetică, inflația, deficitul de materii prime ș.a.

Centrala solară nu mai este o utopie

● *Michel Bosquet ne informează în articolul* Le soleil au détail *(Soarele cu amănuntul), apărut în* LE NOUVELLE OBSERVATEUR *din 7—12 mai 1974, că într-un mic centru britanic, Plessey Allen Centre, lîngă Towcester, niște cercetători au inventat un nou tip de „baterie solară", cu un randament de două ori mai mare decît cel al pilelor electrice utilizate pînă de curînd și la un preț de două sute de ori mai scăzut. Realizarea este cu atît mai spectaculoasă cu cît pînă în prezent specialiștii considerau că centralele electrice pot deveni competitive doar dacă prețul lor va scădea de 8 ori, ceea ce se prognoza ca realizabil abia prin 1990. În principiu, pila nou descoperită folosește, în locul semiconductorilor obișnuiți (în special siliciu), celule fotoelectrice pe baza unor săruri de galiu și aluminiu. Concentrînd radiația solară prin intermediul unor oglinzi, cercetătorii britanici au redus mai mult decît proporțional suprafața celulelor necesare producției unei cantități date de electricitate. La o intensitate de zece mii de ori mai puternică decît cea normală, 25% din radiația solară se transformă în electricitate (față de 10% în calculele utilizate pînă în prezent). După Michel Bosquet, marile întreprinderi capitaliste nu manifestă interes pentru această descoperire, deoarece puterea lor se sprijină pe concentrarea monopolistă a unor resurse capitale. Centrala solară în orice sat, afirmă el, nu mai este o utopie.*

Știința și invenția — determinantele lor

● Science, Invention and Economic Growth *(Știința, investiția și creșterea economică) este titlul studiului semnat de N. Rosenberg și publicat în THE ECONOMIC JOURNAL (martie 1974). Autorul studiului își propune să discute contribuția progresului tehnic la creșterea economică, precum și raportul de interdependență dintre apariția invențiilor și cerințele economiei.*

În demersul său, N. R. pornește de la lucrarea deja clasică „Invenția și creșterea economică" scrisă de Schmookler și apărută în 1966 ; în acest fel, întregul studiu este, de fapt, un comentariu pe marginea acestei cărți.

După ce dă o apreciere generală extrem de favorabilă ideilor lui Schmookler, N.R. se oprește asupra concepției acestuia în cadrul căreia invenția este privită ca fiind în totalitate controlată de forțe economice, ca o activitate ce se dezvoltă pur și simplu la cererea producției. Autorul studiului se depărtează de acest punct de vedere, insistînd asupra faptului că știința și tehnologia progresează, într-o anumită măsură, în virtutea logicii lor interne. În sprijinul opiniilor sale, N.R. aduce o serie de exemple din istoria economică ; ele sînt centrate în jurul ideii că invențiile nu sînt întotdeauna legate de o cerere specifică și că asupra evoluției lor inegale pe ramuri ale economiei își pune amprenta inegalitatea dezvoltării cunoștințelor științifice în anumite domenii.

Argument neconvingător

● *Comentînd cartea lui Frédéric François-Marsal* Le dépérissement, des entreprises publiques, *Paris, 1973, 364 p, Jacques Buisson arată în* ANALYSE ET PRÉVISION, *martie 1974, referindu-se la economia franceză, că autorul dovedește, pe de o parte, că întreprinderile publice pot constitui un excelent instrument de politică economică, iar, pe de altă parte, că ele sînt inconsecvent utilizate în acest scop de către stat. Întreprinderile publice joacă un rol considerabil în creștere — stimulează investițiile, facilitează finanțarea, sînt un factor de antrenare economică, îndeosebi în domeniul cercetării științifice, participă la funcția de reglare a echilibrului economic global, sînt, în fine, un instrument de politică socială. Frédéric François-Marsal consideră, însă, în contradicție cu cele de mai sus, că întreprinderile publice ar tinde spre slăbire și dispariție, dat fiind că lor nu li s-ar putea aplica criteriile de eficiență ale economiei de piață. Jacques Buisson afirmă în comentariul său că nu poate evita o anumită jenă, simțind că argumentele autorului sînt neconvingătoare.*

Abordarea keynesistă depășită

● *Cotidianul INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE (22 aprilie 1974) publică articolul lui P. E. Steiger intitulat* Some Experts Say U. S. in Economy of Scarcity *(Unii experți consideră că economia S.U.A. este o economie a penuriei), în care se afirmă că evoluția recentă a economiei americane a demonstrat că* *racterizat prin utilizarea cuceririlor tehnico-științifice, prin mari unități economice, tehnostructuri și putere.*

„Capitalismul tehnologic" este socotit de Karpick drept „o formă nouă de instituție economică", în care „știința descoperirii" și „știința transformării", separate o bună perioadă de timp, sînt reintegrate într-un sistem de către marile unități și de către stat, dîndu-li-se un caracter dirijat. „Faptul nou, din care trebuie trase toate consecințele, ține de reînnoirea rapidă a produselor create prin operații de cercetare integrate în sistemul de producție ; știința transformării organizate devine baza strategiei industriale". Este evident că ceea ce ne spune aici autorul nu-i caracteristic „capitalismului tehnologic", ci etapei actuale de dezvoltare a forțelor de producție.

CEVA MAI REALIST devine L. K. atunci cînd încearcă investigarea „funcționării capitalismului tehnologic". Primul lucru de care se izbește în acest caz este puterea : puterea colosală a MIT (marilor întreprinderi tehnologice sau a corporațiilor) și a statului. „Declinul reglementării economice prin piață și stat, apreciază el, explică caracterul orb al procesului economic, favorizează jocul puterii ca forță motrice extrem de riguroasă care, devenită propriul ei scop, perpetuează forma actuală a sistemului economic". Se aduce un reproș justificat științei economice burgheze că ea „ne învață atît de puțin despre realitatea economică contemporană" deoarece este sclava unor concepții depășite, care nu țin seama de elementul putere și se constată că „capitalismul tehnologic, ca ansamblu bazat pe interdependența între marile întreprinderi tehnologice și pe relații sociale codificate, funcționează după un principiu ascuns, cel al Puterii... S-ar putea foarte schematic susține că resortul fiecăreia din formele de instituție economică este profitul, creșterea și puterea". Karpick este împins de logica faptelor la o seamă de recunoașteri care-i subminează propria teorie. „Capitalismul tehnologic, care este atît de des trăit și gîndit ca un sistem autonom și care se desfășoară liber numai în funcție de regula puterii nu este decît o iluzie a observației primare ; în realitate, teoria sa trebuie să se bazeze în mod necesar pe relațiile dintre dominația economică și dominația socială și politică. Puterea nu este un «instinct» ; ea este — recunoaște Karpick — modul relațiilor economice rezultate din combinarea unei forme de producție a vieții materiale și a unei forme a raporturilor sociale". Perfect adevărat. Dar în acest caz trebuie spulberată iluzia „capitalismului tehnologic", trebuie depășită paradigma fatală a gîndirii economice burgheze, care pune „stop" cercetării tocmai acolo unde ar trebui să se desfășoare plenar. Dacă cercetările lui Karpick și ale multora ca el s-ar orienta și spre acest domeniu — al raporturilor sociale de producție — ele ar putea ajunge să rupă cercul vicios al teoriei „capitalismului tehnologic"... Pentru aceasta însă este necesar ca tăria probității științifice să învingă inerția conceptual-metodologică și interesul de clasă.

I. Nicolae-VĂLEANU

---

abordarea keynesistă este depășită. Autorul arată că J. M. Keynes a pornit de la ipoteza unor resurse naturale și umane practic nelimitate, care trebuie atrase în circuitul economic printr-o politică de finanțare abundentă de către stat. El a recomandat folosirea deficitelor bugetare atunci cînd există un exces de acumulare neinvestit.

Numeroși economiști — printre care J. K. Galbraith și G. Ackley — consideră că această viziune nu mai corespunde realității. Resursele au încetat să mai fie abundente, de aceea — se arată — orice acțiune de finanțare a creșterii economice trebuie să aibă în vedere și latura materială, iar finanțarea prin deficit a devenit inacceptabilă.

În articol se arată că economia americană este azi confruntată cu probleme care nu pot fi în nici un caz rezolvate cu metodele propuse de Keynes : 1) devalorizarea dolarului și creșterea prețului materiilor prime ; 2) creșterea prețului importurilor provenite din țările dezvoltate ; 3) epuizarea stocurilor de cereale și creșterea prețului la alimente.

Marketing internațional

● *Apărută de curînd în Editura Academiei Republicii Socialiste România, lucrarea* Elemente de marketing internațional, *de dr. Alexandru Zamfir și Dan Floru (București, 1974, 308 p.), prezintă în mod accesibil principalele noțiuni de marketing cu aplicații la piața internațională. În carte se expun conceptele fundamentale ale marketingului și se face o sinteză a experienței românești și străine în aplicarea lor la problemele plasării produselor pe piețele străine. După o Introducere în marketing (Al. Zamfir), în carte se prezintă: Sistemul informațional de marketing (Al. Zamfir) ; Strategia și tactica de marketing (Dan Floru) ; Programul de marketing pe piața internațională (Al. Zamfir), Cercetarea de marketing (Dan Floru) ; Decizia de marketing. Conducerea și organizarea marketingului internațional (Dan Floru) ; Unele aspecte privind evaluarea eficienței activității de marketing pe piața internațională (Al. Zamfir).*

Dr. ALEXANDRU ZAMFIR DAN FLORU
ELEMENTE DE MARKETING INTERNAȚIONAL

Apreciind marketingul ca „o adevărată mentalitate modernă de conducere a economiei", Al. Zamfir menționează că această noțiune înseamnă, în sensul său cel mai larg, „organizarea procesului de aprovizionare, producție și desfacere, pornind de la cunoașterea consumatorului și a utilizatorului în scopul satisfacerii cerințelor acestora" (p. 13). În ce privește studiul de marketing al piețelor internaționale, Dan Floru arată că acesta este „o acțiune complexă de analiză multilaterală, prealabilă și continuă a capacității de absorbție a produselor, precum și a condițiilor concrete de comercializare ale acestora în toată diversitatea lor" (p. 142). Lucrarea cuprinde 3 anexe : 1. Exemplu de calcul de corelație și regresie ; 2. Principalele tipuri de funcțiuni matematice utilizate în programarea liniară ; 3. Prezentarea simplificată a aplicării metodei drumului critic la realizarea unei instalații complete „la cheie" pe o piață străină.

Colocviu economic româno-polonez

● În zilele de 23, 24 și 25 mai a avut loc la București, cel de-al patrulea colocviu româno-polonez al economiștilor. Desfășurat sub auspiciile Academiei de Științe Sociale și Politice, colocviul a prilejuit un larg schimb de opinii și informații cu privire la direcțiile și trăsăturile de bază ale dezvoltării economiilor naționale ale României și Poloniei în etapa actuală.

Deschizînd lucrările colocviului, prof. Roman Moldovan, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice, a subliniat că utilitatea dialogului economiștilor din România și Polonia este cu atît mai mare cu cît cele două țări socialiste au astăzi preocupări intense vizînd scopuri comune : dezvoltarea și modernizarea economiei naționale ; perfecționarea mecanismului de conducere și planificare ; sporirea eficienței economice în toate domeniile vieții sociale. Delegația economiștilor români a fost condusă de acad. Vasile Malinschi, iar delegația economiștilor polonezi de prof. dr. Wladislaw Zastawny, vicepreședinte al Asociației economiștilor polonezi, rector al Școlii de științe sociale de pe lîngă Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez.

În dezbateri au fost subliniate trăsăturile actualei etape de dezvoltare a celor două țări, factorii care determină accelerarea creșterii economice, precum și preocupările pentru punerea în valoare a resurselor de care dispune fiecare țară în acest scop. Un loc important în cadrul colocviului l-au ocupat problemele perfecționării sistemului de organizare, conducere și planificare în România și în Polonia. S-a relevat cu acest prilej, că, în forme și cu metode care țin seama de condițiile concrete din fiecare țară, măsurile întreprinse în domeniul conducerii și planificării țin seama de cerințele creșterii funcțiilor planului în dezvoltarea economico-socială și ale ridicării gradului de fundamentare a deciziilor economice, urmărind, totodată, creșterea participării maselor la conducerea activității întreprinderilor și sporirea aportului pîrghiilor economico-financiare la punerea în valoare a rezervelor de creștere a eficienței economice. Lucrările colocviului au scos în evidență faptul că, pe baza dezvoltării economice a fiecărei țări crește participarea la schimburile economice internaționale, se lărgesc schimburile economice reciproce.

În încheierea lucrărilor colocviului s-au apreciat nivelul științific și spiritul prietenesc al dezbaterilor, necesitatea continuării dialogului dintre economistii români și polonezi.

CONTRIBUŢIA CREATOARE A P.C.R.

(Urmare din pag. 2)

— în cazul în care nu se iau măsuri corespunzătoare pentru rezolvare, — ci și în **analiza științifică a esenței și cauzelor acestora, în formularea căilor și metodelor care creează condițiile politice, economice și organizatorice necesare promovării noului,** astfel încît legile dialectice să acționeze nu stihinic, ci pe baza unei activități conștiente.

Situînd problema contradicțiilor pe terenul luptei dintre vechi și nou, partidul nostru a pătruns în profunzimea acestor raporturi, subliniind că în socialism această luptă își are originea în mai mulți factori, fiecare avînd un loc determinat și implicații diferite, cerînd o abordare corespunzătoare : a) existența rămășițelor vechii orînduiri ; b) schimbările rapide ce au loc în viața economico-socială și anumite rămîneri în urmă care apar într-un sector sau altul ; c) deși în socialism nu mai există clase antagoniste, deși proprietatea socialistă generează convergența intereselor fundamentale ale membrilor societății, categoriile și păturile sociale existente au și interese specifice care se manifestă in mod diferit.

În acest context, o atenție deosebită a fost și este acordată **contradicției dintre forțele de producție și relațiile de producție, știut fiind că instaurarea proprietății socialiste realizează concordanța fundamentală dintre insușirea produselor, repartiția venitului național și caracterul producției, dar nu ferește apriori economia socialistă de anumite rămîneri în urmă ale relațiilor de producție și de contradicții între cele două laturi ale modului de producție.**

Trebuie spus că deși teza despre concordanța și contradicțiile dintre cele două laturi ale producției sociale face parte din tezaurul general al marxism-leninismului, ea a fost mult timp schematic și sumar tratată, mecanismul ei intern ca și formele de manifestare fiind puțin elucidate. De aceea, în abordarea procesului de dezvoltare multilaterală a orînduirii socialiște, partidul nostru a combătut viziunile simpliste, prevenind atît împotriva concepțiilor după care socializarea socialistă a mijloacelor de producție ar însemna instaurarea automată a unei concordanțe depline între forțele și relațiile de producție, contradicțiile fiind minore și parțiale, cît și împotriva celor care, într-o formă sau alta, alunecau în cealaltă extremă, a absolutizării tendinței de rămînere în urmă a relațiilor de producție. Această concepție dinamică asupra corelației dintre cele două laturi ale producției sociale și-a găsit concretizarea în vastul program de acțiune practică potrivit căruia **dezvoltarea susținută a forțelor de producție și perfecționarea relațiilor socialiste constituie un proces simultan și continuu.** Într-o asemenea viziune, legea concordanței își găsește formele optime de exprimare și utilizare, acționînd plenar în direcția progresului neîntrerupt al societății noastre. În acest ansamblu se încadrează și **perfecționarea formelor și metodelor de conducere și planificare.** Rolul acestui proces în asigurarea concordanței între dezvoltarea forțelor productive și relațiile de producție decurge din faptul că formele și metodele de organizare și conducere constituie cadrul în care se mișcă producția socială, relațiile de producție și prin care se realizează proprietatea socialistă ca relație fundamentală a societății socialiste.

În analiza problemei relațiilor de producție, partidul a pornit de la însăși esența economică a acestora — relațiile de proprietate — combătînd teoriile care contrapuneau, în mod nejustificat, cele două forme ale proprietății socialiste, a dat o apreciere profund științifică ambelor forme ale proprietății socialiste — de stat și cooperatiste — care, fiind de aceeași natură social-economică, constituie deopotrivă baza propășirii societății noastre. În concordanță cu această concepție au fost inițiate și sînt promovate măsuri și forme noi — economice și organizatorice — care permit atît creșterea generală a proprietății obștești, cît și lărgirea legăturilor de cooperare, pe linie de producție, circulație, conducere etc., între unitățile cooperatiste, precum și între acestea și unitățile de stat, forme care permit atît păstrarea autonomiei întreprinderilor respective, cît și constituirea unor elemente de proprietate comună a mai multor unități economice, cu un grad mai ridicat de organizare și de socializare a mijloacelor de producție și care stimulează dezvoltarea continuă a producției și perfecționarea ambelor forme de proprietate.

Un domeniu important de activitate teoretică și conceptuală l-au constituit multiplele aspecte ale perfecționării relațiilor din sfera repartiției. Între elementele definitorii ale modului de gîndire și acțiune ale partidului în această direcție se remarcă îndeosebi contribuțiile de natură teoretică cu privire la fundamentarea sistemului de retribuire a oamenilor muncii prin aplicarea mai consecventă a cerințelor legii repartiției după muncă, prin realizarea unei proporționalități mai strînse între nivelul retribuției și aportul cantitativ și calitativ în muncă al fiecăruia, ținînd seama și de rezultatele finale ale activității, precum și de cerințele echității socialiste.

Pe plan conceptual, la loc de frunte se situează aportul teoretic al partidului, al secretarului său general, la dezvăluirea conținutului și esenței unor noțiuni noi cum sînt : **fondul național de dezvoltare economico-socială, planul național unic de dezvoltare economico-socială, dubla calitate a oamenilor muncii etc.** Conceptul „planul național unic“ reprezintă o expresie sintetică a viziunii integratoare și atotcuprinzătoare a activității de conducere planificată și exprimă mai fidel rolul și funcțiile multiple și crescînde pe care le îndeplinește planul pentru progresul economic și social. Cît privește fondul național de dezvoltare economico-socială, trebuie subliniat că el nu reprezintă o simplă înlocuire a noțiunii de acumulare ; el este o categorie mai complexă, bazată pe amplificarea și împletirea funcțiilor părții din venitul național repartizate pentru dezvoltare cu cele ale amortizării.

Pe planul principiilor și al formelor noi de realizare a cerințelor conducerii, amintim elemente noi specifice practicii noastre : înlocuirea conducerii unipersonale cu conducerea colectivă și stabilirea unui sistem instituțional care să asigure o democrație economică concretă, reală, capabilă să stimuleze inițiativa creatoare ; instituirea planificării în profil de ramură, departamental și teritorial, ca și a unei metodologii de desfășurare simultană și coordonată, pe toate treptele organizatorice — începînd de la unitățile de bază, economice, sociale, teritoriale — a muncii de elaborare a planului, practică menită să asigure unitatea de acțiune și dirijarea unitară a resurselor materiale și umane, pe de o parte și o mai largă autonomie și competență sporită unităților productive și social-culturale pe de altă parte ; instituirea unor forme de organizare care permit o mai mare apropiere a conducerii de producție ; perfecționarea structurilor tip ale organelor centrale, centralelor industriale și întreprinderilor, după o concepție unitară etc.

La baza întregii activități de perfecționare a conducerii vieții sociale stă ideea că, **pe măsura înaintării pe drumul spre comunism, crește rolul factorului conștient, ca legitate a dezvoltării economico-sociale, ceea ce amplifică rolul conducător al partidului și rolul economic al statului.**

Concepută astfel, activitatea teoretică-ideologică îndeplinește un rol transformator de însemnătate covîrșitoare, răspunzînd cerințelor făuririi conștiente, de către popor, a propriului destin și concretizează însuși rolul conducător al partidului în societate. Totodată, prin aceasta partidul nostru aduce, ca și celelalte partide comuniste și muncitorești, o contribuție de preț, internaționalistă, la îmbogățirea gîndirii marxist-leniniste contemporane, a tezaurului comun al teoriei și practicii revoluționare a mișcării comuniste și muncitorești.

PERFECȚIONAREA CADRELOR

(Urmare din pag. 26)

conducere pe cazuri concrete“ ; „cursurile să aibă caracter strict rezidențial, în sensul de a se interzice combinarea participării la programe cu sarcinile de serviciu — în special pentru cadrele de conducere din București“.

Datele anchetei au evidențiat aprecierea bună de care se bucură **metodele moderne de instruire — cazuri, dezbateri, proiecte, jocuri de întreprindere —** din partea absolvenților C.E.P.E.C.A. Iată cîteva sugestii concrete în acest sens : „este necesar ca în cadrul cursurilor de perfecționare să se abordeze cazuri concrete din întreprinderi și modul de soluționare a acestora“ ; „dezbaterea proiectelor susținute de cursanți și în afara cadrului C.E.P.E.C.A., dar cu participarea ei efectivă și a cursantului susținător ; fiind forme ale gîndirii avansate, proiectele să constituie o bibliografie obligatorie pentru cursanții următori avînd același profil“ ; „în perioada cursului, mai multe schimburi de experiență la unități socialiste“ ; „folosirea mai largă a unor metode tehnico-științifice, care să antreneze toată grupa : lucrări de laborator — rezolvări de cazuri etc.“ ; „un accent mai mare pe metodele de predare practică a cunoștințelor noi“ ; „în perioada de școlarizare, întocmirea unui microproiect, lucrare în care să se parcurgă toate stadiile explicate la curs și care să servească drept model pentru proiectul (le) următoare“ ; „cursurile să fie desfășurate într-o perioadă mai scurtă (cursuri intensive pe toată durata), iar proiectele să fie depuse într-o perioadă de 6 luni ; concret, a se renunța la cursurile ciclu“ ; „să se renunțe, pe cît se poate, la metoda „conferinței“, studiile de caz să fie mai bine pregătite ; mai mult accent pe metodele aplicative“.

REZULTATELE ANCHETEI permit degajarea multor idei capabile să genereze acțiuni de îmbunătățire a rezultatelor și mecanismului activității de perfecționare. Obiectivul comentariului nostru nu a fost acela de a descrie exhaustiv întregul fenomen al perfecționării și nici acela de a da soluții perfecte tuturor problemelor din acest domeniu. Ne-am propus ca obiectiv să dăm și să evidențiem un ansamblu de idei care să susțină și să contribuie la orientarea unei ample dezbateri a specialiștilor, la sfîrșitul căreia să putem oferi factorilor de răspundere informații utile în luarea unor decizii necesare — cerute de acest domeniu de maximă importanță pentru progresul vieții noastre economice și sociale.

Așteptăm opiniile specialiștilor.

CURIER ECONOMIC — LEGISLATIV

CONTRACT ECONOMIC

Precizări privind decontarea utilajelor destinate investiţiilor

DISCIPLINA de plan şi contractuală în materia investiţiilor reclamă observarea unor reguli speciale cu ocazia încheierii şi executării contractelor avînd ca obiect furnizarea utilajelor. Regulile la care ne referim şi-au găsit exprimarea şi în Instrucţiunile comune P.A.S.— B.I. nr. 7/1971.

Decontarea cu întîrziere a preţului utilajelor destinate investiţiilor este, uneori, consecinţa faptului că organul tutelar al beneficiarului nu transmite în mod operativ Băncii de Investiţii indicatorii pentru utilajele care necesită montaj.

În atare situaţie, cînd netransmiterea indicatorilor respectivi de către organul central din al cărui sistem face parte beneficiarul unei investiţii determină întîrzierea admiterii la finanţare sau la creditare şi, pe cale de consecinţă, întîrzierea în efectuarea plăţii preţului ; omisiunea organului menţionat nu constituie un motiv pentru exonerarea unităţii subordonate de răspundere. În adevăr, potrivit art. 31 din Legea finanţelor, plăţile trebuie făcute la data exigibilităţii obligaţiilor, iar de la această regulă nu se poate deroga pe motivul unei întîrzieri în îndeplinirea atribuţiilor organului tutelar care, oricum, are calitatea de terţ faţă de raportul dintre furnizor şi beneficiar.

Decontarea cu întîrziere a contravalorii utilajelor destinate investiţiilor nu dă loc la penalităţi, atunci cînd livrarea s-a efectuat fără respectarea formei contractuale scrise. Cu alte cuvinte, Instrucţiunea PAS Nr. 6/1958 îşi păstrează pe deplin aplicabilitatea şi în acest domeniu.

Asemenea consecinţe se produc şi atunci cînd livrarea are loc în anul de plan următor aceluia pentru care s-a încheiat contractul. Astfel, aferent livrărilor de utilaje efectuate în acest an, pe baza unui contract încheiat pe anul 1973, nu se pot acorda penalităţi pentru întîrzierea plăţii preţului, afară de cazul în care respectivele utilaje sînt tehnologice şi se puteau deci, livra, pe baza contractului iniţial, şi în anul de plan următor în condiţiile H.C.M nr. 2 900/1968.

Beneficiarii sînt apăraţi de plata penalităţilor pentru întîrzierea plăţii preţului şi în situaţia cînd nu li s-a comunicat temeiul legal al preţului practicat de către furnizori. Această soluţie se impune în considerarea obligaţiei care revine beneficiarului de a verifica, înainte de efectuarea plăţii, temeiul şi legalitatea preţului ce urmează să-l achite. Această verificare nu se poate face fără să i se indice beneficiarului datele necesare pentru identificarea actului normativ de stabilire a preţului, sau fără să i se comunice însuşi actul de fixare a preţului, atunci cînd acest act nu este publicat. După primirea informaţiilor necesare pentru identificarea şi verificarea actului normativ de stabilire a preţului, întîrzierea beneficiarului în efectuarea plăţii nu se mai justifică, decît în măsura în care s-ar dovedi că furnizorul a practicat alte preţuri decît cele legale.

Neprimirea de către beneficiari a facturilor introduse în bancă de către furnizori nu constituie un motiv care justifică întîrzierea în plata preţului. Aceasta, întrucît între unităţile economice este interzisă creditarea, în alte cazuri decît cele prevăzute de lege. Or, neplata preţului pentru utilaje efectiv primite în aceste condiţii are, neîndoielnic, semnificaţia unei creditări. Această soluţie se impune şi în lumina regulii consacrate de toate dispoziţiile normative financiare, regulă potrivit căreia beneficiarul are obligaţia de a achita preţul din proprie iniţiativă, atunci cînd nu este pretins de furnizor.

Regula de mai sus nu se aplică dacă utilajele s-au livrat în garnituri incomplete. În acest caz, ceea ce justifică neefectuarea plăţii pînă la completarea garniturii este încălcarea de către furnizor a obligaţiilor asumate prin contract. Desigur că, în asemenea situaţii, beneficiarul are obligaţia de a păstra în custodie utilajele livrate în garnituri incomplete.

H. MATEI

Întrebări şi răspunsuri

• Acordarea gradaţiei

MARIA LINCA, Alexandria — În condiţiile prevăzute de Circulara Ministerului Muncii nr. 170052/1970, la încadrarea dv. în funcţia de contabil principal la Secţia Utilaj-transport, puteaţi să fiţi încadrată la gradaţia a V-a, ţinînd seama de faptul că la unitatea de unde aţi fost transferată în interesul serviciului eraţi încadrată — în aceeaşi funcţie — la această gradaţie şi că aveţi o vechime în specialitate corespunzătoare. Posibilitatea încadrării dv. în gradaţia a V-a n-a constituit, însă, o obligaţie pentru conducerea unităţii. Data de la care s-ar fi socotit vechimea necesară pentru trecerea la o gradaţie superioară, în cazul în care aţi fi fost încadrată la gradaţia a V-a, ar fi fost, data încadrării iniţiale în această gradaţie.

Diminuarea retribuţiei se face în raport cu categoria de funcţii îndeplinită. Pentru funcţiile de execuţie, de nivel mediu, diminuarea maximă, în cazul nerealizării sarcinilor decurgînd din planul unităţii nu poate depăşi 20%, iar pentru personalul cu funcţii de conducere a unităţii 33% din retribuţia tarifară şi din indemnizaţia de conducere, acolo unde este cazul.

• Retribuirea absolvenţilor

ION GEORGESCU, Ploieşti — Retribuirea, în primii doi ani de activitate, a absolvenţilor învăţămîntului superior, cu examen de stat, care au urmat cursurile facultăţii, fără frecvenţă, sau seral, în timp ce au continuat să se afle în muncă, fiind expres prevăzută la pct. 10 din anexa IX la H.C.M. 914/1968, nu este posibil să se aplice şi în cazul acestora avizul Ministerului Muncii nr. 8588 din 29 aprilie 1972, care se referă, exclusiv, la retribuirea absolvenţilor învăţămîntului superior, la cursuri de zi.

După încadrarea, la nivelul de bază, a retribuţiei prevăzute pentru funcţiile de inginer, economist, chimist, fizician etc. prevederile care reglementează acordarea gradaţiilor, precum şi promovarea în funcţii sînt aceleaşi, atît pentru absolvenţii învăţămîntului superior, cursuri de zi, cît şi pentru absolvenţii învăţămîntului superior la cursuri fără frecvenţă sau cursuri serale.

IUSTIN PURZA, Oradea — Fiind absolvent al învăţămîntului superior economic, cu examen de stat, la cursuri fără frecvenţă, menţinut în funcţia de economist principal, avută pînă la data promovării examenului de stat, era necesar ca retribuţia dv. după absolvire, să fie cu două clase mai mare decît aceea avută în perioada cînd nu îndeplineaţi condiţiile de studii. Acest drept este precizat în pct. 11 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968 care stabileşte că personalul care ocupă funcţii de execuţie, cu derogare de la condiţiile de studii superioare, este retribuit cu două clase mai puţin decît cei care au asemenea studii. Aşa cum rezultă din scrisoarea dv. îndepliniţi, în prezent, condiţiile prevăzute de Legea nr. 12/1971 pentru a trece de la gradaţia a V-a la gradaţia a VI-a.

Nu se consideră promovare trecerea de la o funcţie de conducere la una de execuţie, chiar dacă nivelul de retribuire din unităţile unde personalul este transferat este diferit.

REVISTA ECONOMICĂ
Nr. 2 din 31 mai 1974

- **Primul Congres al Frontului Unităţii Socialiste : Un forum al neclintitei unităţi a întregului nostru popor** 1
- **Contribuţia creatoare a P.C.R. la dezvoltarea teoriei construcţiei socialiste** (prof. univ. dr. Gheorghe Creţoiu) 2

• SINTEZE — ANALIZE

- **Direcţii ale perfecţionării activităţii în comerţul exterior** (Nicoară Ionescu) 3
- **România — participantă activă la circuitul economic mondial** (prof. univ. dr. Mihai Părăluţă) 5
- **De ce este necesară analiza variantelor de preţ la importul de utilaje ?** (N. Gheorghe, Andrei Dobrescu, Petre Prisecaru) 7
- **Semnificaţiile economice ale raportului fizic de schimb** (M. Lixandru) 8
- **Implicaţii ale evoluţiei preţurilor asupra structurării exporturilor** (Gheorghe Nistor) 10
- **În întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei şi a Congresului al XI-lea al P.C.R.**

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN !

- **Investiţii : Pentru sporirea eficienţei noilor obiective este necesară realizarea cît mai rapidă a parametrilor proiectaţi** (Gh. Ruscanu, L. Ţintea) 12
- **Capacităţi de producţie : Însemnate rezerve încă neatrase în circuitul economic** (ing. Mihai Valentin) 14

• ANCHETA „R.E."

- **Perfecţionarea cadrelor** (Constantin Cojocaru, Nicolae Manole) 16

• RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

- **Tendinţe în evoluţia structurii comerţului mondial** (Victor Aldea) 20
- **Tendinţe — conjuncturi** 22
- **Piaţa monetară internaţională** 23

• TEORII — IDEI

- **Dezbateri : Integrarea balanţei legăturilor dintre ramuri în lucrările de fundamentare a planului şi în sistemul informaţional statistic** 25
- **Evaluarea consecinţelor progresului tehnic asupra societăţii şi mediului** (lector univ. Paul Dimitriu) 27
- **Şcoli, curente, economişti : Cercul vicios al teoriei „capitalismului tehnologic"** (I. Nicolae-Văleanu) 28

revista
economica

Editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — Institutul Central de Cercetări Economice

Corespondenţa către redacţie :
Bucureşti, oficiul P.T.T.R. nr. 22,
Căsuţa poştală 4665

OFERTE DE PRODUSE DISPONIBILE

UZINA DE CONSTRUCȚII, REPARAȚII UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB — VATRA DORNEI

Oferă :

54 bucăți motoare electrice 0,55×1 500 monofazice

FABRICA DE MOTOARE ELECTRICE PITEȘTI Șoseaua București nr. 112 Tel. 14060

OFERĂ

BARE TRASE

oțel fără remanență	Ø 30	kg	17
idem	„ 8,5	„	189
„	„ 9	„	130
„	„ 9,8	„	96
oțel automat hexagon	14	„	64
idem	Ø 21	„	21
OLC 45	5 x 5	„	100
„	7 x 7		97
OL 60	Ø 2,2	„	130
OL 50 1 K	„ 2,6	„	92
OLC 35	„ 4	„	74
OLC 45	„ 4	„	95
OL 50	„ 5,4	„	137
OL 38 tras	„ 7,5	„	39
OLC 45	„ 10	„	115
OLC 45	„ 15	„	200

BANDĂ LAMINATĂ LA RECE

A 1/2 t. MT	1 x 45	„	953
pînză panglică	1 x 1000	„	113

BANDĂ OȚEL ARC

bandă oțel arc	7 04 x 25	„	400
„	4 07 x 16	„	270
„	6 04 x 34	„	915
„	4 1,5 x 30	„	418

LAMINATE ALAMĂ

bandă Am 63	05 x 25	„	132
idem	06 x 40	„	144
bandă Am 63	05 x 12	„	80
bară Am 58 ½ t.	hexagon 5,5	„	4
idem	„ 6	„	18
„	„ 7	„	19
bară Am 58 t.	„ 8	„	8
tablă Am	2,5 x 1000 x 2000	„	200
idem	2,5 x 1000 x 2000	„	200
idem	3 x 1000 x 2000	„	244

LAMINATE PLUMB

țeavă plumb	Ø 40	kg	100

LAMINATE CUPRU

bare cupru profilate	Ø 3,5	„	10
bară cupru	Ø 19	„	63
„	„ 50	„	22

LAMINATE ALUMINIU

bare aluminiu	Ø 10	kg	61,5
„	„ 14	„	36
„ 99,51/25	Ø 30	„	40
„ ½ T. 99,5	„ 50	„	52
„	„ 60	„	337
„ 99,5	„ 80	„	247,5

SÎRMĂ OȚEL ARC

sîrmă oțel arc	Ø 01	„	14
„	„ 02	„	12

MATERIALE CHIMICE

diluant 006-1		„	160
pastă mecanică precizie		„	100
vicamit pudră		„	714
caolin coloidal		„	360

ECHIPAMENT DE PROTECȚIE

cămăși bărbătești		buc	115
pantaloni diagonal		„	217
fuste diagonal		„	61
pălării minier		„	3
costume minier		„	3
măști praf		„	15

PIESE SCHIMB

cuzineți bz. ptr. maș. de rect.	Ø 95,83 x 134	„	18
idem	82 x 92	„	8
„	83 x 130	„	7
bucșe excentrică Pely		„	4
bucșe canelată Pely 63		„	4
cuzineți bielă ciocan C. P. 65		„	10
segmenți etanșare ciocan C. P. 65		„	30
idem		„	30
pene rotative prese Pely		„	100
geam securit	120 x 80 mm	mp	1
„	150 x 150 mm	„	5
bandă pînză ferodou	40 x 45	m	78
idem	80 x 5	„	130
„	40 x 8	„	163
„	40 x 5	„	77
„	40 x 3	„	73
bandă pastă ferodou	120 x 12	„	60
idem	100 x 10	„	20
„	80 x 8	„	165

CURELE TRAPEZOIDALE

	6 x 10 x 450	buc	40
	6 x 10 x 530	„	22
	6 x 10 x 1600	„	20
	6 x 10 x 3250	„	17
	8 x 13 x 2650	„	27
	8 x 13 x 3000	„	25
	11 x 17 x 710	„	19
	11 x 17 x 1780	„	11
	11 x 17 x 1800	„	40
	11 x 17 x 2240	„	230
	14 x 22 x 2360	„	30
	14 x 22 x 2500	„	20
	14 x 22 x 3750	„	50
curele mătase	20 x 450	„	10
idem	20 x 500	„	4
„	20 x 900	„	9
„	20 x 1225	„	8
„	20 x 1590	„	5
„	25 x 450	„	5
„	25 x 800	„	5
„	25 x 1800	„	5
„	30 x 800	„	5
„	30 x 850	„	5
„	30 x 860	„	4
„	30 x 920	„	5
„	32 x 670	„	7
„	40 x 680	„	5
„	50 x 850	„	5
curele rotunde perlan		„	15
idem Ø	6 x 1200	„	15
idem „	6 x 2600	„	8
„ „	8 x 500	„	15
„ „	8 x 1080	„	13
„ „	8 x 2600	kg	176
furtun frînă fată		„	43
furtun Ø	10 x 22	„	70
frînghie gudronată			

RULMENȚI seria :

	6-626	buc	12552
	6001 Z	„	48
	6201	„	78
	6007	„	250
	1204 Sp.	„	26
	1307	„	40
NN	3056 K.P. 51	„	4
	6000	„	23
	6001	„	15
	6004	„	50
	6005	„	16
	6006	„	19
	6007 Z	„	10
	6011	„	13
	6015	„	16
	6210	„	33
	6211	„	25
	6213	„	29
	6214	„	10
	6215	buc.	23
	6312	„	24
	6313	„	25
	7204	„	60
	7205	„	25
	7209	„	14
	7211 Sp.	„	13
	7215	„	60
	7506	„	15
	30204	„	90
	30211	„	24
	30212	„	30
	30213	„	30
	30308	„	40
	30305	„	26
	30309	„	21
	30310	„	22
	51101	„	22
	51102	„	12
	51104	„	30
	51105	„	150
	51108	„	60
	51109	„	30
	51110	„	14
	51112	„	15
	51113	„	20
	51115	„	25
	51116	„	20
	51205	„	11
	51202	„	50
	51203	„	16
	51205	„	25
	51206	„	25
	51207	„	24
	51208	„	25
	51216	„	25
	51211		20
	51212	„	15
	51213	„	15
	51215	„	15
	51 308		25

MATERIALE ELECTRICE

bec baionetă	12/15 W	buc	28
„	12/25 W	„	28
bec iluminat	12/60 V	„	100
bobină DITA	2517/24 V	„	17
idem „	100 A/220 V	„	28
bobină balast	220/40	„	399
bobină ROH	220 V/1000 V	„	440
„	110 V/2150 V	„	50
bobină DITA	40 A/220 V	„	20
bobină MEF	73.110	„	15
bobine diferite		„	50
bloc suport contact		„	22
contactor tip RMC		„	6
cutie capsulată	60991	„	20
idem	860960	„	20
cheie întrerupător PACO	25 A	„	124
cutie comandă Ditu	25 A	„	80
contact fix AC 3	25 A	„	700
contact mobil Ditu	25 A	„	60
idem	AC 3 40 A	„	50
contact Ditu	60 A	„	30
contact mobil	200 A	„	100
idem „	AC 3 10 A	„	320
condensator stiroflex	250 PF/200 V	„	30
idem	10 NF/ 63 V	„	400
„	407 NF 250/V	„	1000
„	82 P. E 630 V	„	215
contact mobil Koy		„	100
contact diferit		„	100

ÎNTREPRINDEREA „VICTORIA" CĂLAN — strada Furnalistului nr. 17 județul Hunedoara

livrează pe bază de comandă fermă întreprinderilor, instituțiilor, unităților comerciale de stat și cooperativelor meșteșugărești ELEMENTE DE CALORIFER din repere disponibile și în cantități limitate, în ordinea primirii comenzilor.

I.P.M.C. — CONSTANȚA — șos. Filimon Sîrbu nr. 131,

oferă :

ancoraje tip Max Paull pentru toroane 7Ø4, în schimbul ancorajelor tip Max Paull pentru toroane 7Ø3.

MACHINOEXPORT

Sofia, Bulgaria, str. Aksakov 5, tel. 88-53-21.
Telex : 022 425, telegrame : MACHINOEXPORT SOFIA

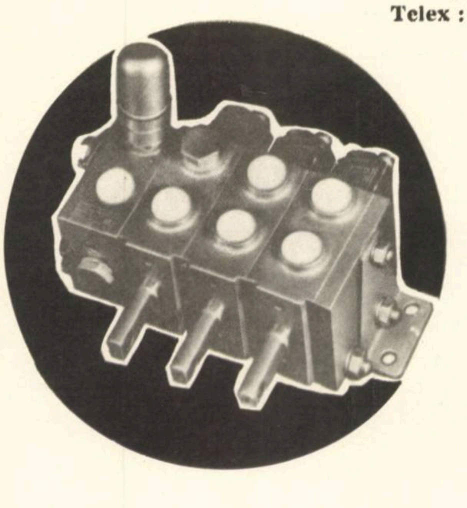

PRODUSE HIDRAULICE

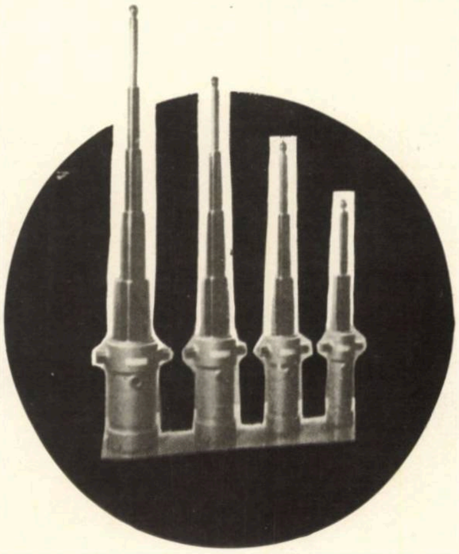

ŞI PNEUMATICE

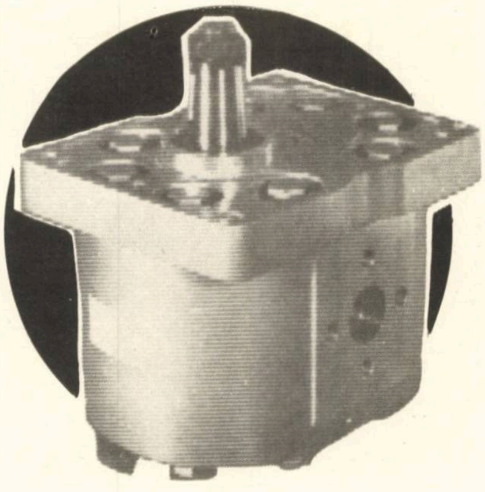

DUPĂ LICENŢELE FIRMELOR „PLESSY“—ANGLIA ŞI „BOSCH“—R.F.G.

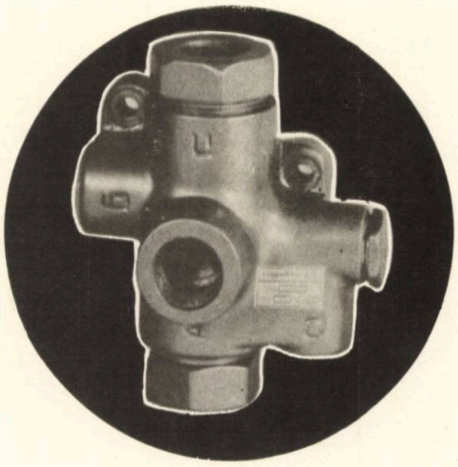

Exportator

MACHINOEXPORT

Sofia, Bulgaria, str. Aksakov 5, tel. 88-53-21.
Telex : 022 425, telegrame : MACHINOEXPORT SOFIA

PUBLICOM

Ştiaţi că ORMIG nu este numai un sistem, ci şi o intreprindere ? Aici s-a descoperit cu 50 de ani in urmă procedeul ORMIG, cel mai economic principiu de multiplicare din lume.

Multiplicatoarele ORMIG imprimă fără cerneală care se intinde, ci doar cu ajutorul unei soluţii de spirt, pină la 7 culori de pe o matriţă de hirtie, pe hirtie normală. Într-o fracţiune de secundă se obţin 50, 100, 200 şi mai multe copii de pe o matriţă, chiar şi negru.

Teimograful ORMIG confecţionează o matriţă pe o scrisoare sau un desen in circa 4 secunde care urmează multiplicarea.

Imprimatoarele de rinduri ORMIG sint utilizate in mai mult de 50 000 fabrici pentru multiplicarea documentaţiei tehnologice. De pe matriţa unui program de lucru executată in marile intreprinderi de imprimatorul computer RAPID se pot imprima rapid şi fără greşeală toate documentaţiile necesare producţiei ca de exemplu : fişe de lucru şi materiale, chiar şi cartele perforate.

Toţi cei in cauză primesc documente clare, premisa unui control exact al producţiei.

Timpul de lucru, materialele şi maşinile sint utilizate optim, se reduc timpii morţi şi rebuturile.

Folosiţi şi dv. avantajele sistemului ORMIG şi solicitaţi documentaţia noastră 202 RO/1 pe care v-o punem gratuit la dispoziţie.

ORMIG

Organisationsmittel GmbH
497 Bad Oeyhausen BRD
Brünhildestrasse 16

PUBLICOM

PITOREŞTI LOCURI DE POPAS

PE TRASEE TURISTICE DE MARE ATRACŢIE, IN DECORURI DEOSEBIT DE PITOREŞTI, NUMEROASE UNITĂŢI MODERNE ALE COOPERAŢIEI DE CONSUM VĂ OFERĂ CONDIŢII IDEALE DE ODIHNĂ ŞI RECREERE. IATĂ CITEVA ADRESE:

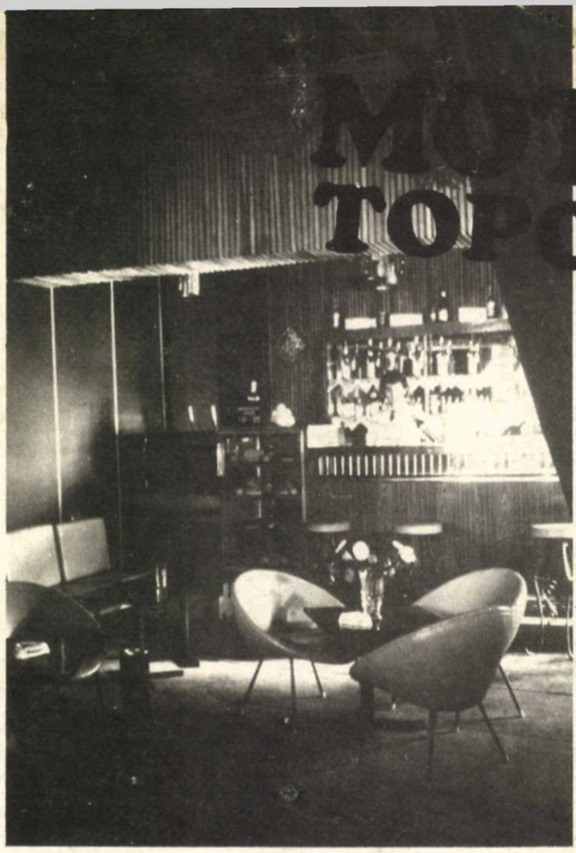

MOTELUL TOPOLOGUL

● **MOTELUL TOPOLOGUL** – la 18 km de Rm. Vîlcea spre Piteşti – dispunind de un restaurant cu 160 de locuri, cu separeuri şi sală de recepţie, un bar de zi, o braserie şi 31 de camere confortabile (două paturi, grupuri sanitare proprii, duşuri cu apă caldă, încălzire centrală), este unul dintre cele mai atrăgătoare locuri de popas intr-o zonă renumită prin frumuseţea naturii.

1975 JA 20

HANUL ŞURIANUL

● **HANUL ŞURIANUL** – nu departe de oraşul Sebeş, pe şoseaua ce duce spre Deva – are la parter o cramă, iar la etaj un restaurant, care serveşte o gamă bogată de preparate culinare. Cazarea se face in căsuţe prevăzute cu grupuri sanitare proprii şi incălzire centrală.

HANUL VALEA URSULUI

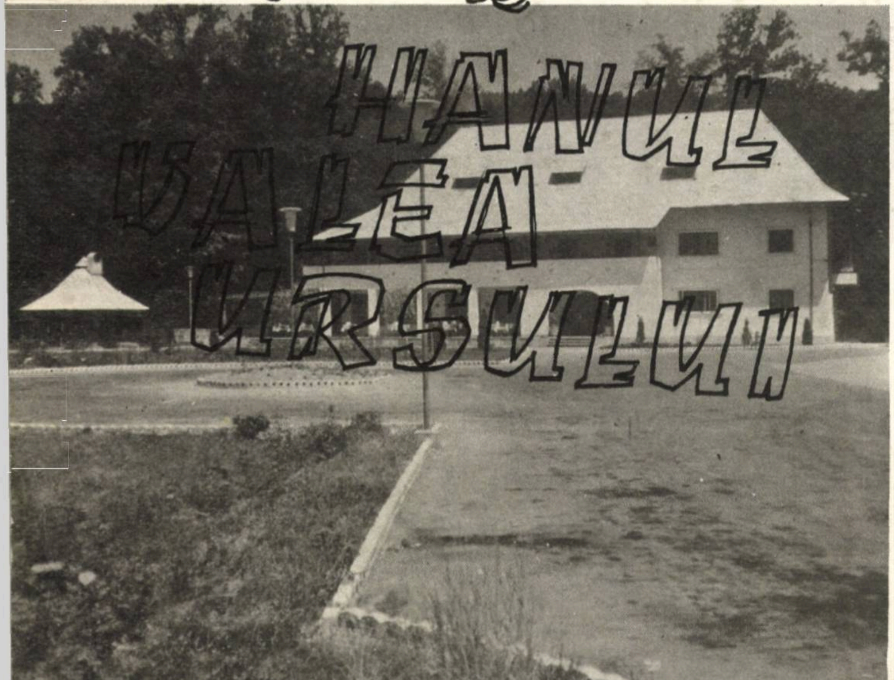

● **HANUL VALEA URSULUI** – la 8 km de Piteşti – unitate turistică de categoria I, pune la dispoziţia oaspeţilor camere cu două şi trei paturi, mincăruri gustoase, băuturi selecţionate.

COOP

VIZITAŢI HANURILE, MOTELURILE ŞI CABANELE COOPERAŢIEI DE CONSUM!

Lei 5

D 646

ANCHETA „R.E."

organizare = eficiență

Cînd ?
Ce ?
Unde ?
Cum ?
Cine ?

3

Vineri
14 iunie
1974

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- ECONOMIE MONDIALĂ
- TEORII — IDEI

Cronica României moderne este indisolubil legată de activitatea neobosită a celui mai de seamă fiu al țării, președintele Nicolae Ceaușescu.

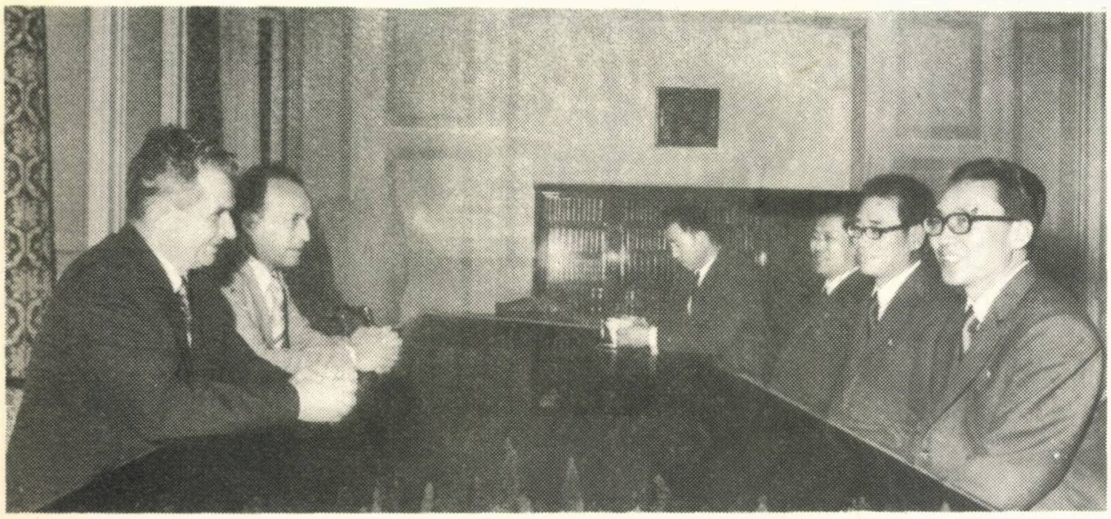

Secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Nicolae Ceaușescu, a primit o delegație a C.C. al Partidului Muncii din Coreea. Au fost abordate aspecte ale activității celor două partide și state, apreciindu-se cu deosebită satisfacție că relațiile de prietenie și colaborare frățească se întăresc și se dezvoltă tot mai mult, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii.

Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe reprezentanții părții americane la lucrările primei Sesiuni a Consiliului româno-american pentru promovarea relațiilor economice. Exprimîndu-și satisfacția pentru relațiile bune stabilite pe plan politic între România și S.U.A., în dezvoltarea cărora o însemnătate deosebită au avut-o întîlnirile și convorbirile dintre șefii de stat ai celor două țări, președintele Nicolae Ceaușescu și-a manifestat convingerea că aceste raporturi vor conduce la rezultate bune și în domeniul economic.

ROMÂNIA — ANUL XXX

Mutații în venitul național

În perioada postbelică economia României a cunoscut un ritm susținut de dezvoltare, ca efect al industrializării socialiste a țării, al generalizării relațiilor de producție socialiste în toate domeniile și sectoarele de activitate. Dezvoltarea multilaterală și modernizarea continuă a diferitelor ramuri, mobilizarea tot mai largă a resurselor materiale și umane ale țării, sporirea continuă a eficienței economice a activității au permis mărirea venitului național de 8,3 ori în perioada 1950—1973, respectiv într-un ritm mediu anual de peste 9,6%.

Graficul alăturat ilustrează — alături de dinamica dimensiunilor venitului național, comparativ cu anul economic de vîrf din perioada antebelică — și ascensiunea industriei, datorită priorității de care a beneficiat în cadrul politicii partidului și statului nostru în domeniul investițiilor. În timp ce în 1938 industria contribuia doar cu 30,8% la formarea venitului național, situîndu-se sub acest aspect în urma agriculturii, ea urcă după război pe primul loc, iar din a doua jumătate a deceniului trecut contribuția ei la formarea venitului național depășește aportul cumulat al tuturor celorlalte ramuri de activitate. Concomitent cu scăderea ponderii agriculturii în cadrul venitului național, asistăm — îndeosebi într-o perioadă mai recentă — la creșterea aportului transporturilor și telecomunicațiilor, precum și al sectorului construcțiilor la formarea venitului național.

O evoluție similară se constată în ceea ce privește structura produsului social din țara noastră. Astfel, de pildă, ponderea industriei în produsul social s-a majorat de la 39% în 1938 la 46,6% în 1950 și la 63,5% în 1973.

Dinamicile menționate oglindesc rezultatele obținute pînă acum în reorganizarea structurii economiei românești — moștenită de la regimurile burghezo-moșierești, într-un stadiu de înapoiere vădită —, roadele eforturilor depuse pentru modernizarea acestei structuri.

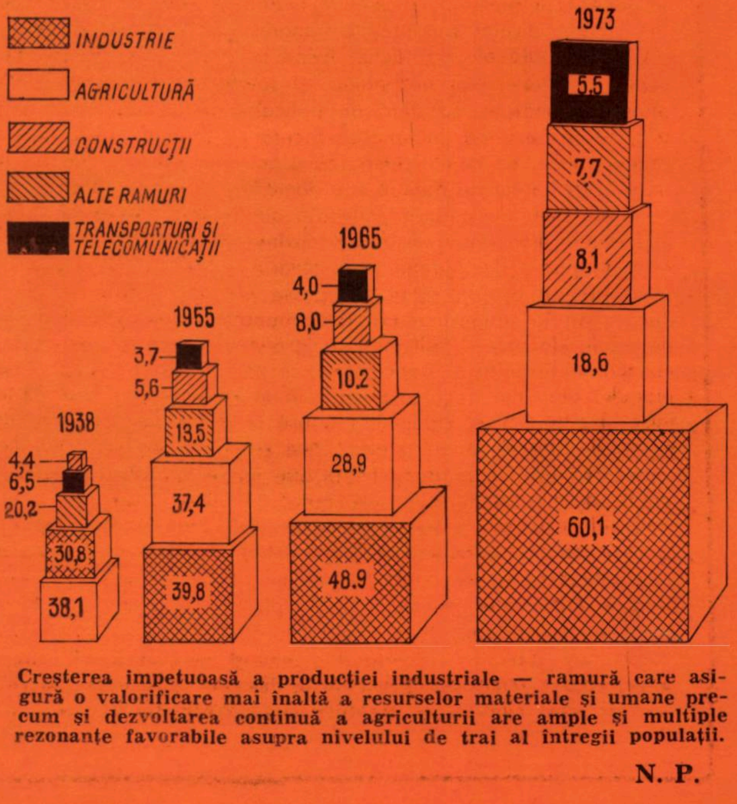

Creșterea impetuoasă a producției industriale — ramură care asigură o valorificare mai înaltă a resurselor materiale și umane precum și dezvoltarea continuă a agriculturii are ample și multiple rezonanțe favorabile asupra nivelului de trai al întregii populații.

N. P.

SPIRITUL DE RĂSPUNDERE ȘI DISCIPLINA MUNCII — COORDONATE FUNDAMENTALE ALE ACTIVITĂȚII ECONOMICE

TRĂIM O EPOCĂ de ample și penetrante transformări, o epocă ce se caracterizează printr-un dinamism fără precedent, prin ritmuri înalte de ascensiune pe calea progresului și civilizației. Procesul de dezvoltare multilaterală a României socialiste nu poate fi privit desigur doar ca un proces de dezvoltare a domeniului economic, ci este indisolubil legat de formarea și dezvoltarea conștiinței-socialiste a tuturor membrilor societății, de împlinirea personalității multilaterale a omului-constructor al noii societăți. Progresul necontenit al țării noastre nu poate fi conceput fără ca subiectul și creatorul tuturor valorilor materiale și spirituale — omul să se realizeze pe deplin, să fie pe măsura progresului economic și, într-un fel, să depășească măsura progreselor înregistrate în celelalte sectoare al vieții sociale. Partidul nostru, preocupîndu-se necontenit de avîntul forțelor de producție, acordă în același timp o atenție deosebită activității politico-ideologice, de formare a omului nou în stare să-și făurească în mod conștient propriul său viitor. Această problemă a ridicării necontenite a nivelului de cunoștințe politice, ideologice și profesionale ale oamenilor muncii, a întăririi disciplinei muncii, a manifestării plenare a dublei calități pe care clasa muncitoare a dobîndit-o în socialism — de proprietară a mijloacelor de producție și de producătoare de bunuri materiale — a fost subliniată din nou cu pregnanță de conducătorul partidului și statului nostru cu prilejul vizitei de lucru în județele Dolj, Gorj și Olt. Ca în atîtea alte prilejuri asemănătoare, această vizită a ilustrat încă o dată caracterul deosebit de fructuos al stilului de conducere concretă, profund democratic, propriu secretarului general al partidului care a examinat la fața locului împreună cu cadrele de conducere, specialiștii și muncitorii din întreprinderile vizitate principalele probleme care confruntă unitățile respective scoțînd în evidență măsurile și căile de acțiune pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor mobilizatoare puse de partid, în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen, realizării optime a obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului. Avînd în vedere importanța deosebită a problemelor dezbătute și soluționate, concluziile de mare însemnătate, cu sferă de aplicabilitate la scara întregii țări, ce se desprind din analiza făcută cu prilejul acestor vizite, putem spune, cu deplin temei, că practic nu există colective de muncă, indiferent de ramură sau domeniu care să nu aibă multe de învățat pentru propria activitate din bilanțul vizitei de lucru în județele menționate. Astfel, în cuvîntarea la întîlnirea cu activul de partid din județul Dolj, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra abaterilor grave ale unor cadre de conducere de la Intreprinderea „Electroputere"-Craiova și Fabrica de celule electrice — Băilești care încălcînd legalitatea socialistă. au tăinuit lipsurile și deficiențele ce au dus la neîndeplinirea planului din anul trecut încercînd să le acopere prin rapoarte false și cifre fictive. Daunele produse de asemenea practici reprobabile sînt lesne de înțeles dacă avem în vedere faptul că raportarea falsă a producției realizate nu se limitează la cadrul strict al întreprinderilor respective. Privarea societății de produsele raportate creează serioase complicații, perturbează în lanț mecanismul productiv al altor unități deoarece, în sistemul interdependențelor din cadrul economiei noastre unitare, aceste produse erau luate în calcul, fiind planificate pentru diferitele necesități economice.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, **„dacă atunci cînd e vorba de lipsuri noi le discutăm și criticăm pe cei vinovați, apoi cînd avem de-aface cu încercări de a induce în eroare, de a înșela de fapt însăși clasa muncitoare, poporul — pentru că această uzină e proprietatea clasei muncitoare, a întregului popor — lucrurile se schimbă ; nu mai este vorba de simple lipsuri, ci de o atitudine necorectă din partea acelora cărora partidul, statul, clasa muncitoare le-au încredințat răspunderea în gestionarea unei părți a avuției generale a întregului nostru popor. Față de aceasta nu putem fi în nici un fel îngăduitori !"**

Spiritul de înaltă exigență revoluționară, de analiză temeinică a activității economice, a caracterizat vizitele întreprinse de secretarul general al partidului nostru și în aceste județe. Din îndrumările deosebit de prețioase date cu acest prilej se desprind pentru toți oamenii muncii, o serie de concluzii de cea mai mare însemnătate privind activitatea prezentă și de viitor. Astfel, sînt necesare măsuri serioase pentru a întări spiritul de răspundere, ordinea și disciplina în toate întreprinderile, pentru îmbunătățirea calității producției, a tehnologiilor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, asigurarea unei creșteri corespunzătoare a eficienței economice a întregii activități.

Se desprinde, totodată, din această analiză necesitatea întăririi rolului conducător al organizațiilor de partid din fiecare întreprindere, perfecționării formelor și metodelor de exercitare a acestui rol, a funcțiilor de îndrumare și control, pornindu-se de la înțelegerea deplină a faptului că organizațiile de partid, comuniștii, oamenii muncii — în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și producători — poartă în primul rînd răspunderea îndeplinirii stricte a sarcinilor de plan, asigurării unei ordini desăvîrșite în procesul de producție, instaurării unei înalte discipline și corectitudini în fiecare unitate productivă.

Pentru evitarea repetării unor asemenea abateri se impune valorificarea reală a imenselor rezerve de experiență, pricepere și energie ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii, crearea condițiilor ca acestea, în frunte cu comuniștii, să poarte înalta răspundere pentru tot ceea ce se întîmplă în fiecare unitate, să cunoască precis, în orice moment, stadiul îndeplinirii sarcinilor de plan. Este necesar totodată să fie întărite organismele de conducere colectivă, comitetele oamenilor muncii, să fie consolidat rolul adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel ca acestea să dezbată în spirit critic, cu exigență, problemele principale ale producției și să ia măsuri practice, eficiente, de îmbunătățire a activității economice.

Dispunem — și rezultatele de pînă acum confirmă din plin acest lucru — de toate condițiile pentru îndeplinirea cu succes a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, pentru accelerarea procesului de edificare socialistă multilaterală a patriei. După cum se știe, sarcinile trasate de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului se realizează cu succes. În decursul ultimilor trei ani producția industrială a crescut într-un ritm de circa 14 la sută. Pe primele patru luni ale acestui an, ritmul de creștere a producției industriale față de anul precedent a fost de circa 15 la sută. Stă deci în puterea noastră, a tuturor oamenilor muncii, să întîmpinăm sărbătorile acestui an jubiliar, — anul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării, anul Congresului al XI-lea al partidului — cu noi și memorabile izbînzi în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, creație a întregului nostru popor.

REVISTA ECONOMICĂ

11 IUNIE 1948

UN ACT REVOLUŢIONAR, CU ADÎNCI REZONANŢE ISTORICE

ACTUL REVOLUŢIONAR cu adînci rezonanţe istorice pe care l-am aniversat în aceste zile — împlinirea a 26 de ani de la naţionalizarea principalelor mijloace de producţie din industrie, transporturi, a băncilor poate fi înţeles în întreaga amploare a semnificaţiei şi consecinţelor sale numai printr-o raportare lucidă la realităţile prezentului. Am parcurs în toţi aceşti ani care ne despart de 11 iunie 1948 un drum măreţ, am construit o ţară puternică, într-un dinamic progres multilateral, ce ocupă astăzi un loc demn şi respectat în lume.

Experienţa României evidenţiază faptul că naţionalizarea principalelor mijloace de producţie a devenit posibilă şi a fost încununată de succes la capătul unei acţiuni sistematice şi stăruitoare de cucerire, pas cu pas, a puterii politice în stat de către clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea şi cu celelalte categorii progresiste ale populaţiei.

Clasa muncitoare din ţara noastră nu-şi putea menţine şi consolida puterea fără înlăturarea proprietăţii privat-capitaliste şi o dată cu aceasta, a dominaţiei economice a burgheziei. Totodată planificarea economiei naţionale nu putea fi concepută atîta timp cît cele mai importante mijloace de producţie erau în mîna capitalului. Naţionalizarea principalelor miljoace de producţie a reprezentat astfel o necesitate obiectivă în cadrul procesului revoluţionar neîntrerupt ce se desfăşura în România, o condiţie vitală a progresului ei economic şi social. Ea s-a impus ca un act revoluţionar de cea mai mare însemnătate, cu adînci implicaţii economice şi politice pentru dezvoltarea ulterioară a ţării, confirmînd că lichidarea proprietăţii capitaliste şi instaurarea proprietăţii obşteşti asupra mijloacelor de producţie reprezintă o lege generală a revoluţiei şi construcţiei socialiste.

Naţionalizarea principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări, de transport şi telecomunicaţii, hotărîtă de Plenara C.C. al Partidului din 10—11 iunie 1948 şi votată de Marea Adunare Naţională la 11 iunie 1948, a consemnat efectuarea unui pas hotărîtor pe drumul înlăturării rămînerii în urmă a economiei faţă de cuceririle politice. Naţionalizarea socialistă a pus capăt pentru totdeauna dominaţiei economice a burgheziei în România, creînd temelia economică trainică a dictaturii proletariatului. Burghezia industrială şi financiară a fost astfel lichidată ca clasă, iar proletariatul s-a transformat într-o clasă nouă, stăpînă pe mijloacele de producţie ; s-au consolidat totodată poziţiile economice ale statului democrat popular român. Prin naţionalizarea principalelor mijloace de producţie s-a realizat în industrie, transporturi etc. concordanţa relaţiilor de producţie cu caracterul forţelor de producţie, s-au înlăturat cătuşele puse de modul de producţie capitalist în calea dezvoltării necontenite a forţelor de producţie. Instaurarea proprietăţii socialiste a constituit totodată temelia schimbării radicale a situaţiei şi naturii sociale a clasei muncitoare. Noul raport al clasei muncitoare faţă de mijloacele de producţie în urma naţionalizării a determinat schimbarea radicală a rolului ei în organizarea sistemului producţiei sociale. Clasa muncitoare a devenit clasa conducătoare a producţiei sociale ; ea a încetat să mai fie o clasă exploatată şi jefuită, devenind stăpînă pe roadele muncii sale.

Crearea sistemului socialist, cu rol conducător în economia naţională, a pus în faţa partidului şi statului clasei muncitoare sarcina asigurării condiţiilor organizatorice pentru trecerea la dezvoltarea planificată a economiei, care devenise acum nu numai posibilă, dar şi necesară. Necesitatea stabilirii celor mai potrivite forme organizatorice de conducere socialistă a întreprinderilor de stat, de folosire la maximum a mijloacelor de producţie existente, s-a pus cu atît mai urgent cu cît puterea populară moştenise în acest domeniu o situaţie foarte grea. Industria preluată de la burghezie se caracteriza printr-un nivel tehnic scăzut, o repartizare teritorială neraţională şi puternice disproporţii între ramuri şi înăuntrul diferitelor ramuri. Întreprinderile erau în general mici, dispersate şi neprofilate, producînd o nomenclatură eterogenă de produse în raport cu interesele capitaliştilor pe baza conjuncturii pieţei. Utilajul întreprinderilor se afla într-o stare de uzură avansată, iar sortimentul de maşini unelte era limitat, lipsind în general maşinile moderne de mare randament. De exemplu, în momentul înfăptuirii naţionalizării, aproximativ 40% din utilajul industrial de prelucrare a metalelor era în funcţiune de peste 25 de ani, iar în industria textilă se găseau războaie de ţesut cu o vechime de peste 60 de ani.

Însă, prin munca sa plină de abnegaţie, clasa muncitoare, întregul nostru popor a biruit cu succes greutăţile şi lipsurile începutului, producţia atingînd în scurt timp la unele produse importante nivelul antebelic al producţiei industriale. La sfîrşitul anului 1948, se depăşise nivelul din 1938 la minereu de fier cu 50%, la fontă cu 40%, la oţel cu 24% şi la energie electrică cu 30%. Canalizarea importantelor resurse materiale, de muncă şi băneşti în direcţia refacerii şi dezvoltării puternice a industriei a avut drept scop transformarea acesteia în scurt timp în ramura conducătoare a economiei naţionale. Aceasta evidenţiază faptul că partidul nostru şi-a orientat de la început activitatea spre rezolvarea acelor probleme de care depindea îmbunătăţirea continuă a activităţii economice, legîndu-le de celelalte sarcini importante de perspectivă ce stăteau în faţa economiei. Partidul nostru a avut în vedere că instaurarea dictaturii proletariatului şi naţionalizarea mijloacelor de producţie trebuie completate cu alte măsuri revoluţionare care să asigure dezvoltarea continuă a forţelor de producţie, victoria deplină a socialismului în întreaga economie, formarea conştiinţei socialiste a oamenilor muncii. Partidul s-a orientat spre promovarea cu consecvenţă a politicii de industrializare în vederea creării bazei tehnice materiale a socialismului, a aşezării întregii economii pe baza marii producţii mecanizate, urmărind dezvoltarea în aşa fel a forţelor de producţie ale ţării încît să se asigure dezvoltarea multilaterală şi armonioasă a economiei, crearea unei economii complexe şi echilibrate.

Opera care a urmat nu a fost desigur scutită de imense dificultăţi. Lipseau fondurile, lipseau mijloacele tehnice esenţiale, lipseau cadrele. Dar esenţial este că poporul nostru, Partidul Comunist au găsit întotdeauna resursele necesare pentru a înlătura greutăţile, a depăşi dificultăţile. Este semnificativ, în această privinţă, faptul că în urma naţionalizării producţia nu numai că nu a scăzut, dar a înregistrat creşteri. La sfîrşitul anului 1950, producţia industrială se dublase faţă de anul 1948 şi depăşea simţitor nivelul antebelic.

O evocare a semnificaţiei istorice a naţionalizării înfăptuite la 11 iunie 1948 în România nu poate de asemenea, să nu sublinieze caracterul antiimperialist al acestui act fundamental prin care smulgîndu-se din mîinile monopolurilor străine poziţiile economice deţinute în ţara noastră, s-a asigurat poporului român suveranitatea asupra resurselor sale, permiţînd organizarea dezvoltării economico-sociale potrivit planului unic de stat, concentrarea în mîinile statului socialist a tuturor principalelor centre de decizie şi pîrghii economice, proprietatea socialistă de stat devenind temelia economică a independenţei şi suveranităţii naţionale.

Proprietatea de stat a oferit încă de la început posibilitatea aplicării strategiei unui progres economic rapid. Dezvoltarea accelerată a industriei, înzestrarea cu tehnică şi cadre de specialişti a tuturor ramurilor economiei naţionale n-ar fi fost posibile fără concentrarea în mîinile statului a tuturor resurselor. Această idee se cuvine subliniată cu atît mai mult cu cît experienţa României confirmă că în procesul de lichidare a subdezvoltării şi în opera de edificare a noii societăţi rolul hotărîtor îl are efortul propriu al poporului în mobilizarea şi utilizarea resurselor sale.

Faptul că între 1946 şi 1974 producţia industrială globală a crescut de circa 30 de ori, venitul naţional de peste 13 ori, că ritmurile noastre de creştere industrială continuă să se situeze printre cele mai înalte din lume, atestă măsura în care politica economică a partidului a reflectat nevoile şi posibilităţile reale ale dezvoltării.

Conferind oamenilor muncii o dublă calitate — de producători şi proprietari — proprietatea socialistă de stat a constituit un suport ideal pentru dezvoltarea democraţiei socialiste, concepută ca un proces care comportă crearea unor premise de ordin instituţional, de ordin economic, cultural, politic şi organizatoric, pentru a asigura participarea efectivă şi din ce în ce mai activă a maselor la elaborarea şi aplicarea marilor decizii de politică economică, la elaborarea şi aplicarea deciziilor în fiecare unitate în parte.

În anii care au trecut de la înfăptuirea actului istoric al naţionalizării, în ţara noastră s-au produs transformări sociale, revoluţionare, fundamentale. Forţele de producţie au cunoscut o puternică dezvoltare. S-au dezvoltat puternic noi ramuri industriale, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnologiei contemporane. Succese importante s-au obţinut în dezvoltarea agriculturii care a fost reorganizată complet, pe baze noi, socialiste. Dintr-o ţară slab dezvoltată, România a devenit un stat industrial agrar în plină dezvoltare. Realizări de seamă au fost dobîndite în domeniul învăţămîntului şi culturii — factori de mare însemnătate pentru progresul general al ţării.

„Înfăptuirea cu succes a revoluţiei socialiste, sublinia tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** în expunerea la primul Congres al Frontului Unităţii Socialiste,

N. MAVRODIN

(Continuare în pag. 28)

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

DINAMISM ȘI RITM ÎNALT ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

ÎN ANII CARE AU TRECUT de la eliberare, țara noastră a cunoscut radicale schimbări economice, sociale și politice. România socialistă de astăzi dispune de o economie dinamică, cu o industrie și agricultură în plină dezvoltare și modernizare, de un nivel de viață și civilizație tot mai ridicat. În anii puterii populare producția industrială a crescut de circa 30 de ori, iar venitul național de aproape 12 ori ; *a sporit capacitatea industriei de a realiza produse de mare complexitate, competitive pe plan mondial. Industrializarea socialistă a determinat valorificarea în condiții de eficiență superioară a potențialului uman al țării, a creat condiții pentru participarea tot mai intensă a României la cooperarea economică internațională. Transformarea socialistă a agriculturii a schimbat, de asemenea, din temelii relațiile de producție, întreaga viață a satului, condițiile de muncă și de trai ale țărănimii.*

Cu asemenea mari înfăptuiri, cu dorința de a le dezvolta cît mai mult, cei ce muncesc, întregul nostru popor, într-o strînsă și deplină unitate în jurul partidului, depun eforturi susținute pentru a obține și în acest an noi succese în întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R. — marcînd prin aceasta hotărîrea fermă de a înfăptui neabătut programul de dezvoltare economică a țării elaborat de Congresul X al P.C.R. și Conferința Națională, de a realiza actualul cincinal înainte de termen.

● Amplitudini

— COORDONATE ALE CREȘTERII. Economia românească continuă viguros și în 1974 drumul ascendent pe traiectoria dezvoltării. Adevăratele dimensiuni ale creșterii sînt pregnant reflectate în dinamică, dacă se are în vedere că *realizările înregistrate pe primele 5 luni ce au trecut din 1974, față de cele consemnate în perioada corespunzătoare a anului trecut, prezintă o creștere de 15,3%.* În cadrul acestor realizări globale, se cuvine subliniat aportul deosebit al lunii mai, perioadă în care prevederile planului au fost îndeplinite și depășite atît la producția industrială cît și la investiții. Ce ASPECTE CARACTERISTICE se desprind din activitatea desfășurată pe cele 5 luni din 1974 ?

● *În perioada ianuarie-mai 1974 eforturile tuturor colectivelor de muncă au fost orientate, în continuare, în direcția REALIZĂRII PLANULUI FIZIC,* îndeplinirii și depășirii prevederilor la o gamă largă de produse de primă importanță în desfășurarea activității unor sectoare de bază ale economiei cum ar fi, spre exemplu, cocs metalurgic, oțel, fontă, laminate finite pline din oțel, motoare electrice, diverse mașini și utilaje tehnologice, autocamioane, autoturisme, rulmenți etc.

● *În luna mai AU FOST RECUPERATE INTEGRAL unele nerealizări la diferite produse fizice.* Pot fi menționate, printre altele, huila spălată pentru cocs, plumbul în concentrate, pompele centrifugale, mașinile și utilajele tehnologice pentru industria alimentară ș.a. La acestea se adaugă și multe recuperări parțiale, care creează certitudinea lichidării restanțelor din primele 4 luni ale anului.

● Înscriindu-se în eforturile generale pentru înfăptuirea sarcinilor pe 1974, trusturile și întreprinderile de construcții, instalații și montaj de utilaje tehnologice, *AU REALIZAT ÎN PRIMELE 5 LUNI DIN 1974, APROXIMATIV 43% DIN PLANUL ANUAL DE INVESTIȚII, ceea ce corespunde unei producții suplimentare de peste 150 milioane lei. În această perioadă au fost puse în funcțiune 180 de capacități noi pentru industria metalurgică, chimică, materialelor de construcții, economia forestieră, textilă, alimentară, pentru dezvoltarea agriculturii. Din acestea, 14 obiective au intrat în circuitul productiv cu 30—90 zile înaintea termenelor stabilite.*

● Au avut loc schimbări profunde în structura comerțului exterior și îndeosebi a exportului. Ele constau, în primul rînd, în CREȘTEREA PUTERNICĂ A PONDERII PRODUSELOR INDUSTRIALE din care construcțile de mașini reprezintă circa 29% În comparație cu ultimii ani această creștere s-a realizat într-un ritm susținut, cu influențe favorabile directe asupra diversificării comerțului exterior și promovării de noi forme de relații internaționale ale României. Astăzi țara noastră desfășoară relații de comerț exterior cu circa 120 de state.

● *Realizările oținute de numeroase sectoare ale producției materiale, s-au reflectat direct în CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI AL POPULAȚIEI, PRIN ASIGURAREA UNOR CANTITĂȚI SPORITE DE MĂRFURI.* În perioada analizată, în cadrul livrărilor către fondul pieței, spre exemplu, au fost depășite prevederile cu peste 3,5 mii tone conserve de carne, 2 mii tone ulei comestibil, peste 1 mie tone margarină, 31,5 mii tone conserve sterilizate de legume, 3,3 mii tone pastă de tomate și multe altele.

● Principale orientări

— FACTORI INTENSIVI. Baza tehnico-materială puternică a industriei noastre, prin dotarea ei în ultimii ani cu un volum important de fonduri fixe moderne, la nivelul realizărilor mondiale, precum și experiența acumulată de numeroase colective de muncă din întreprinderi, au permis ca sporul de producție consemnat să se realizeze, în principal, pe seama aportului factorilor intensivi.

● UTILIZAREA SPORITĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE. În marea majoritate a întreprinderilor, perioada celor 5 luni din 1974, a însemnat depistarea și mobilizarea unor însemnate rezerve în utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Prin folosirea mai bună a mașinilor-unelte (datorită aplicării unor măsuri eficiente în organizarea producției și promovarea de tehnologii înaintate), colectivele de muncă de la Întreprinderea „Steaua Roșie“-București, Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier-Baia Mare, „Unio“-Satu Mare, au reușit să ridice indicele de utilizare a fondului de timp disponibil la 85%.

De asemenea, ca urmare a sporirii indicelui de utilizare a agregatelor, siderurgiștii hunedoreni au izbutit să elaboreze în plus, în numai 5 luni din 1974, o cantitate de oțel echivalentă cu materia primă necesară fabricării a peste 1 700 de tractoare. Și oțelarii Combinatului siderurgic-Reșița, lucrînd cu indici înalți la cuptoarele Martin și electrice (prin reducerea duratei de elaborare a șarjelor cu aproape o oră) au dat, în plus, mai bine de 19 500 tone oțel, în timp ce furnaliștii au elaborat suplimentar mai mult de 10 500 tone fontă.

În alte unități atenția a fost polarizată spre *atingerea mai devreme a parametrilor proiectați la noile obiective intrate în funcțiune.* Astfel, la Întreprinderea „Semănătoarea“-București noua capacitate de fabricare a combinelor autopropulsate, Întreprinderea de tîmplărie metalică și materiale de construcții din mase plastice-Buzău, Țesătoria „Cazanele“ din Orșova etc., datorită măsurilor luate din timp (pregătirea de cadre, organizarea producției, aprovizionare ritmică), parametrii proiectați au fost atinși cu 3—5 luni înainte de vreme.

● CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII, a reprezentat, de asemenea, un factor de mobilizare a resurselor existente, o sursă încă departe de a fi epuizată de sporirea producției. *Față de perioada corespunzătoare din anul trecut, productivitatea muncii a crescut în primele 5 luni din 1974 cu 7,7%, spor pe seama căreia s-a obținut cea mai mare parte din producția globală peste plan.* Realizarea în bune condițiuni a programelor de creștere a productivității, au determinat în numeroase întreprinderi acțiuni complexe, care au condus la sporirea rodniciei muncii.

Prin sporirea productivității muncii, de pildă, cu peste 12% față de sarcina planificată, minerii din bazinul carbonifer al Rovinarilor au realizat în primele 5 luni din acest an o producție-marfă suplimentară de peste 22 milioane lei.

Tot pe seama creșterii productivității muncii importante sporuri de producție au obținut majoritatea întreprinderilor din cadrul MEE, MEFMC etc., fapt ce s-a repercutat pozitiv în indicatorii de eficiență.

Pe fondul acestor realizări pozitive se cere subliniat însă faptul că mai există colective de muncă unde nivelul de realizare al sarcinii la productivitatea muncii nu se ridică la posibilitățile existente, în ciuda condițiilor tehnico-materiale asigurate. În clasamentul pe 5 luni al nerealizărilor la acest indicator, locurile „fruntașe" sînt ocupate de o parte din întreprinderile aparținînd de MICMUE, MICh, MICMG, MAIAA, MIU (Întreprinderea de frigidere Găești, Întreprinderea „Strungul" și „Vagonul" din Arad, Întreprinderea de fire și fibre sintetice Săvinești, Întreprinderea de îngrășăminte chimice Valea Călugărească, Întreprinderea „7 Noiembrie" ș.a.).

● REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE. Sarcina importantă prevăzută în planul de stat de reducere în acest an a costurilor de producție cu 9 miliarde de lei, din care 8 miliarde prin micșorarea cheltuielilor materiale, a determinat în majoritatea centralelor și întreprinderilor acțiuni și măsuri hotărîte încă de la începutul acestui an, materializate pe primele 5 luni, în utilizarea rațională a materiilor prime și a combustibililor, precum și în reducerea cheltuielilor neeconomicoase. Ca urmare, pe ansamblul industriei, s-a obținut față de perioada corespunzătoare din anul trecut o îmbunătățire simțitoare.

Cu toate acestea, există și situații de neîncadrarea unor întreprinderi în costurile planificate, lucru ce are implicații nefavorabile directe asupra beneficiului și, în general, asupra rentabilității întreprinderilor. Așa stau lucrurile la multe unități din cadrul Centralei industriale de tractoare și mașini agricole, Centralei de autocamioane și autoturisme, Centralei de îngrășăminte chimice, etc. În cazurile semnalate nu s-a acționat cu destulă consecvență pentru introducerea de norme de consum bine fundamentate, sau unde acest lucru s-a realizat, ele nu au fost respectate. Este încă „de actualitate" și realizarea unor produse supradimensionate, care conduc la risipă în gospodărirea unor materii prime și materiale. Această stare de fapt se reflectă de altfel și în nerespectarea indicatorului cheltuielilor la 1 000 de lei producție-marfă. La acest capitol, rezultatele favorabile obținute de unele întreprinderi au venit ca o compensare a nerealizărilor altora.

Ceea ce atrage atenția este faptul că nerealizările respective s-au succedat lună de lună. De aceea, apare ca o stringentă necesitate dezvoltarea activității de cercetare — asimilare de noi produse și modernizarea celor aflate în fabricația de serie — urmărindu-se ca, odată cu ridicarea gradului lor tehnico-constructiv, să se diminueze la minimum posibil consumurile specifice pe unitate de produs, costurile lor.

● *FACTORI EXTENSIVI. Cele 180 de capacități de producție industriale și agrozootehnice puse în funcțiune în primele 5 luni din acest an,* și-au adus aportul lor, alături de efortul propriu al colectivelor din întreprinderi „cu vechime", la sporul de producție realizat. În numeroase cazuri, acest aport a fost potențat de conectarea unor noi capacități la circuitul productiv în devans față de prevederi. Exemplele sînt multe și dintre ele menționăm : linia de țevi sudate de la Întreprinderea metalurgică-Iași, noile capacități de producție de la Întreprinderea Industria lînii din Timișoara, de la Combinatul petrochimic Brazi, Întreprinderea de prefabricate Timișoara, instalația de fire tehnice din relon de la I.F.S. Săvinești, de la Întreprinderea „Textila"-Calafat și altele. Concomitent cu aceste realizări, au fost înregistrate, din păcate, și o serie de rămîneri în urmă. Cauzele ?

Și în această perioadă factorii implicați au găsit aceleași justificări „obiective" formulate cu ocazia bilanțului pe patru luni : restanța în livrarea și montarea utilajelor tehnologice, gradul încă necorespunzător de asigurare cu documentația tehnico-economică și de execuție necesară noilor obiective. Deficiențele sînt, deci, cunoscute. De ce nu se acționează cu mai multă hotărîre pentru lichidarea lor ?

Este adevărat în luna mai s-a diminuat volumul de utilaje necontractate din țară, s-au depus eforturi pentru ca livrările de materii prime, materiale și utilaje tehnologice necesare constructorilor să se situeze la nivelul cantității și calității stabilit prin contracte. Menținerea unor restanțe, ritmul necorespunzător de activitate pe unele șantiere face necesară o intervenție mai hotărîtă din partea constructorului, beneficiarului, furnizorului pentru recuperarea rămînerilor în urmă și punerea în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor industriale.

● Priorități actuale

Alături de rezultatele favorabile obținute, sînt și cazuri de neîndeplinire cantitativă sau sortimentală a prevederilor de plan. Există încă întreprinderi care înregistrează restanțe în realizarea producției fizice, la unele sortimente. Situația este cu atît mai nesatisfăcătoare în aceste cazuri, cu cît unele restanțe se mențin lună de lună, fapt care dovedește că întreprinderile producătoare nu au abordat cu toată răspunderea problema respectării planului fizic, nu s-au preocupat permanent de valorificarea integrală a tuturor rezervelor de care dispun. Dat fiind că produsele în cauză reprezintă o necesitate rea-

---

Comentariu la un grafic

PREGĂTIRI PENTRU RECOLTA '74

PRIN tradiție, momentul recoltării păioaselor marchează deschiderea campaniei agricole de vară. Ce este nou în acest an în pregătirea campaniei ?

Sub aspectul dotării mecanice se remarcă o sporire însemnată a numărului de combine autopropulsate, de mare randament. **În perioada 1971-1974 numărul acestora a crescut de peste 7 ori,** așa cum rezultă din grafic, iar față de aceeași perioadă a anului trecut în acest an vor intra în lan cu peste 2 200 combine mai mult (ceea ce corespunde unei creșteri procentuale de 54%). De asemenea, se constată o sporire a numărului remorcilor, în măsură să asigure — la acest nivel — un ritm optim de transport a recoltei din lan la bazele de recepție. Prin dezvoltarea parcului de mașini și utilaje specifice recoltării păioaselor a devenit posibilă — în condiții normale de lucru — **restringerea perioadei de recoltare intr-un interval de 11-12 zile,** față de 20 zile în care se executa în 1971 (vezi graficul).

În perioada pregătirii utilajelor pentru această campanie s-au repetat însă unele neajunsuri în asigurarea pieselor de schimb. Cu toate că sortimentul reperelor neasigurate este mai restrîns în acest an, și că unele întreprinderi sînt „la zi" cu livrările, totuși o serie de piese lipsesc încă, iar unele unități înregistrează restanțe în aprovizionarea unor repere (I.M.U.-Medgidia, Neptun-Cîmpina, Uzina „7 Noiembrie"-Craiova, Tehnometal-Timișoara).

Sub aspectul aprovizionării atelierelor de reparații cu piese de schimb se constată unele îmbunătățiri. În primul rînd, în acest an, numărul bazelor de recepție specializate în aprovizionarea cu piese de schimb a crescut de la 9 la 16, cu posibilități de extindere ; în al doilea rînd, s-a renunțat la livrarea unor repere numai din București. În felul acesta, în ansamblu, stadiul pregătirii utilajelor pentru actuala campanie este mult mai avansat în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

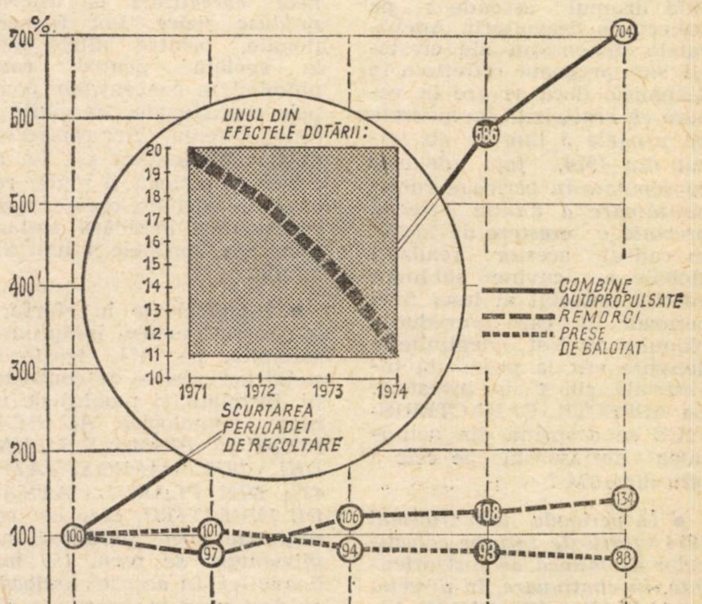

*) PARCUL DE MAȘINI LA 20 IUNIE (CU CARE ÎNCEPE CAMPANIA ÎN ACEST AN)
**) PRELIMINAT LA SFÎRȘITUL ANULUI

lă pentru multe sectoare ale economiei, se cer adoptate, în continuare, măsuri hotărîte, orientate în cîteva direcții prioritare :

1 PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII PROPRIU-ZISE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII reprezintă o primă cale de acțiune în toate unitățile industriale. În perioada ce a trecut din acest an numeroase întreprinderi au rămas „tributare“ acestei cerințe. Întreprinderea mecanică Roman, Întreprinderea mecanică Suceava, Întreprinderea de strunguri Arad, cea din Tîrgoviște, Întreprinderea de unelte și scule-Brașov, sînt doar cîteva exemple care ilustrează necesitatea perfecționării organizării producției și a muncii. Planurile de măsuri elaborate în acest scop trebuie să-și găsească, pretutindeni, o grabnică materializare.

2 DAREA ÎN FUNCȚIUNE A TUTUROR CAPACITĂȚILOR CARE AU SARCINI PLANIFICATE DE PRODUCȚIE. Este vorba, în special, de unele capacități industriale din industria chimică, construcțiile de mașini etc., cum sînt cele de la Borzești, Combinatul petrochimic-Brazi, unele capacități industriale la Slobozia ș.a. Urgentarea punerilor în funcțiune, intervenția hotărîtă a tuturor factorilor implicați, a centralelor industriale, a ministerelor și organelor centrale coordonatoare, apare cu atît mai necesară, cu cît se constată că pe unele șantiere din Galați, Bacău, Tîrgoviște, ritmul de execuție nu este încă corespunzător.

În luna iunie, dar mai mai ales în trimestrul următor, cînd se prevede punerea în funcțiune a peste 200 de noi capacități industriale, sarcinile planului sînt cu mult sporite. Totodată, datorită numărului mare de puneri în funcțiune programat în ultimul trimestru al anului, trebuie să acționăm de pe acum, cu toată intensitatea și pe celelalte șantiere, fie pentru a se realiza în devans unele capacități, fie pentru a executa un volum cît mai mare de lucrări la obiectivele cu pondere deosebită în economie. **O atenție deosebită se cere acordată în același timp atingerii la termenele prevăzute a parametrilor proiectați la toate obiectivele noi intrate în funcțiune.**

3 ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ, DE COLABORARE ȘI COOPERARE. Deoarece în perioada ce a trecut din acest an, unii furnizori nu și-au onorat obligațiile din contracte la termenele și în cantitățile prevăzute, diferiți beneficiari au avut de întîmpinat o serie de neajunsuri. Nu au fost asigurate, spre exemplu, unele piese turnate din fontă de către Întreprinderea „23 August“-București și Întreprinderea mecanică-Roman, panouri și tablouri electrice de către Întreprinderea de panouri și tablouri electrice-Alexandria, motoare electrice ș.a. Deficiențe s-au manifestat și în activitatea de cooperare, în special la unele întreprinderi ca „Unio“-Satu Mare, Întreprinderea mecanică de material și utilaj petrolier — Baia Mare, Întreprinderile de vagoane din Arad, Turnu-Severin etc.

Ținînd seama de consecințele ce decurg de aici pentru beneficiarii în cauză — gradul scăzut de eficiență al activității — se impune o mai bună coordonare a acestor activități, care să permită să se pună de urgență ordine atît în activitatea de aprovizionare tehnico-materială cît și în cea de cooperare și colaborare.

4 UTILIZAREA SPORITĂ A TUTUROR CAPACITĂȚIOR DE PRODUCȚIE. Realizările obținute pe această linie în multe unități, nu epuizează nici pe departe importantele rezerve existente. Stagnările frecvente ale unor utilaje, lipsa diferitelor piese de schimb, nivelul încă necorespunzător al calificării forței de muncă, reprezintă principalele impedimente ce se ridică în folosirea din plin a zestrei tehnice din întreprinderi. La ele se cere adăugat și un alt aspect. Analize recente au evidențiat un fapt aparent paradoxal : capacitățile sînt utilizate la indici scăzuți pentru că... există, în unele cazuri, o dotare exagerată cu mașini și utilaje. Este cazul Întreprinderii „Independența“-Sibiu, Întreprinderii de transformatoare mici-Filiași și Întreprinderii de motoare electrice-Pitești. În asemenea situații, o adevărată „aglomerație“ de utilaje permite unor colective de muncă să realizeze lejer sarcinile de plan, fără o mobilizare la nivelul realelor posibilități. Este necesar ca, acționînd în spiritul unei adevărate echități, al necesităților reale ale producției, centralele industriale și ministerele să realizeze în scurt timp o redistribuire a utilajelor acolo unde ele sînt necesare, pentru ca măsura rezultatelor să o reprezinte efortul real depus de fiecare colectiv de muncă.

Punînd accentul pe elementele hotărîtoare ale activității — creșterea producției și productivității muncii, sporirea eficienței economice, prin gospodărirea cu maximum de grijă a fondurilor materiale și bănești — și mobilizînd activ în acest scop toate rezervele existente, este cu putință ca trecerea în ultimul semestru al anului, care înscrie și pregătirea condițiilor pentru 1975, să aibă loc în condiții din cele mai favorabile.

B. VASILE
P. BOGDAN

SĂ GÎNDIM ȘI SĂ ACȚIONĂM ECONOMIC !

DENUMIREA de economie politică își are obîrșia în trei cuvinte de origine greacă : oikos — casă, gospodărie, nomos — lege și polis — cetate, stat, societate și a fost folosită în secolul al XVIII-lea în sensul studiului legilor de gospodărire a societății, statului. Să gîndim și să acționăm economic, în această optică ar însemna să dovedim spirit de chibzuială gospodărească în toate acțiunile noastre. *Desigur, spiritul gospodăresc, raționalitatea economică sînt stringent necesare în primul rînd celor ce se ocupă de organizarea, planificarea, dirijarea proceselor economice, de urmărirea efectelor lor. Dar în toate împrejurările vieții, ca cetățeni ai țării noastre socialiste, ca proprietari ai mijloacelor de producție, în dubla noastră calitate de producători și consumatori sîntem perpetuu în situația de a lua decizii de ordin economic. Modul în care contribuim în procesul activității noastre la valorificarea deplină a materialelor, uneltelor cu care lucrăm, modul în care știm să folosim timpul de muncă sînt acte ce impun opțiuni economice și care se oglindesc în final în eficacitatea activității productive a țării. Ca agenți economici, deci, ni se cere să fim în permanență conștienți de efectele economico-sociale ale comportamentului nostru, atît în ipostaza de producători cît și de consumatori. Înțelegerea utilității sociale a fiecărui produs, a importanței pe care o are folosirea economicoasă a tuturor materialelor, înțelegerea necesității de a economisi orice formă de energie, de a o valorifica la maximum, de a cheltui cu judiciozitate fondurile, ne face să ne comportăm ca buni gospodari și să acționăm cu exigență pentru eficacitate și economicitate. Gesturi, devenite adevărate reflexe, se repetă zilnic, bunăoară în magaziile de livrare a materialelor din întreprinderi. Dar nu întotdeauna dictonul „Măsoară de două ori și taie odată“ e respectat. De aceea, adesea se livrează materiale de dimensiuni aproximative ceea ce duce la însemnate pierderi de metal în secțiile de prelucrare. De asemenea, se întîmplă ca unii maiștri și muncitori să prefere să măsoare din ochi, în loc să folosească aparatele de măsură și control. Consecințele sînt cunoscute : gradul de exactitate, de precizie, calitatea produselor scade, iar procentul de rebuturi crește.*

Un alt exemplu la fel de răspîndit din păcate, decurgînd tot din lipsă de spirit gospodăresc. Vagoane cu marfă stau nedescărcate în întreprinderi și pe șantiere zile și săptămîni întregi. E drept pentru ele se aplică sancțiuni ! Dar cine le suportă ? Tot statul ! Întreprinderea sau șantierul sînt penalizate și plătesc locații C.F.R.-ului. Uneori, mai rar, se aplică și amenzi persoanelor vinovate de întîrzierea descărcării vagoanelor. Dar toate acestea nu pot acoperi pierderea materială efectivă *și suita de consecințe pe care le declanșează. Faptul că un mare număr de vagoane sînt scoase din circuit duce la întîrzieri și nerealizări ale planurilor de transport pentru alte materiale, către alte unități, producînd perturbări în procesele de aprovizionare a producției acelora și în consecință nefolosirea unor importante capacități de producție. Or, taxele de locație nu pot acoperi* toate *prejudiciile aduse în diverse domenii și în general economiei naționale. Amploarea acestei risipe se oglindește în evidențele Băncii de Investiții la capitolul cheltuieli neeconomicoase ale întreprinderilor de construcții care este reprezentat în proporție de circa 80% de locații, amenzi și penalizări.*

Am început această rubrică prin referirea la exemple minore din care desprindem concluzia că spiritul gospodăresc este necesar să se concretizeze într-o atitudine patriotică, responsabilă, bazată pe gîndire profundă asupra consecințelor și efectelor finale ale actelor noastre individuale privite prin prisma multiplicării lor la scară socială, la dimensiunile reale ale societății. Rolul științei economice este de a contribui la sporirea bogățiilor societății. Ea ne ajută să gîndim economic, să ne înțelegem mai bine menirea de agenți economici, responsabili de bunul mers al societății socialiste. Gîndirea economică ne îndeamnă să judecăm cu rigoare și exigență lucrurile, nu numai prin prisma interesului individual sau al unei unități economice, ci să confruntăm în permanență interesul direct și imediat cu cel de ansamblu al economiei, să veghem ca opțiunile noastre, actele noastre economice să concorde cu tendințele și cerințele progresului economico-social, de perspectivă al României socialiste.

M. POPA

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE — FACTOR DE BAZĂ AL CREŞTERII ECONOMICE

REDUCEREA cheltuielilor materiale şi valorificarea superioară a resurselor naturale constituie, în actuala etapă de dezvoltare a României un factor de primă importanţă al creşterii eficienţei economice, şi al dezvoltării economiei. **„O sarcină economică de cea mai mare importanţă** — a subliniat tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** la Conferinţa Naţională din 1972 — **este reducerea cheltuielilor materiale. În esenţă, aceasta înseamnă economisirea muncii sociale înmagazinate în mijloacele de producţie“** [1]).

Reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil, energie, contribuie la lărgirea posibilităţilor de sporire a producţiei de valori de întrebuinţare, mijloace de producţie şi bunuri de consum, fără investiţii şi cheltuieli suplimentare, iar în cazul cînd acestea provin din import şi la realizarea unor economii de valută. Totodată, ea duce la scăderea costurilor de producţie şi la creşterea competitivităţii mărfurilor româneşti pe piaţa externă.

Nivelul cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, ponderea acestora în structura generală a produsului social sau a produsului global al ramurilor, precum şi dinamica acesteia, determină unele dintre cele mai importante corelaţii ale procesului reproducţiei lărgite : dintre cele două subdiviziuni ale producţiei sociale ; corelaţiile dintre fondul de înlocuire şi valoarea nou creată (venitul naţional) şi, nu în ultimă instanţă, însăşi proporţia în care venitul naţional se împarte pentru dezvoltare şi pentru consum, ştiut fiind că o creştere a ponderii cheltuielilor materiale atrage după sine o majorare a investiţiilor necesare ramurilor care creează mijloacele de producţie ce trebuie să le înlocuiască pe cele consumate. În această lumină, **posibilităţile de creştere a venitului naţional sînt date atît de volumul, calitatea şi eficienţa utilizării resurselor de muncă (inclusiv de productivitatea muncii vii), cît şi de economisirea resurselor materiale, de reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil, energie, şi de ridicarea gradului de utilizare a fondurilor fixe.**

Ţinînd seama de aceste influenţe multiple ale reducerii cheltuielilor materiale, prin planul naţional unic pentru anii 1971—1975 s-a prevăzut, (pentru prima dată într-un plan cincinal) o creştere mai rapidă a venitului naţional în comparaţie cu produsul social, stabilindu-se ca pînă în 1975 venitul naţional să sporească cu 76%, iar produsul social cu 56%, faţă de 1970, pe această bază urmînd să se realizeze reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social de la 59,9% la 54,4%. Însemnătatea acestei noi corelaţii este dată de faptul că un singur procent de reducere a ponderii cheltuielilor materiale echivalează la nivelul anului 1975 cu un spor de venit naţional de circa 8 miliarde lei ceea ce înseamnă că realizarea nivelului planificat al acestor cheltuieli (deci o reducere cu circa 5 procente) ar contribui cu circa un sfert la creşterea planificată a venitului naţional.

Pentru următorul cincinal se prevede continuarea consecventă a acestei orientări ; ritmul de creştere a venitului naţional, circa 10%, devansînd sensibil ritmul mediu anual de creştere a produsului social, care se prevede a fi de 8,7%. Ca urmare, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social urmează să se reducă, pe baza hotărîrilor Conferinţei Naţionale ea trebuind să ajungă în 1990 la circa 50%.

ÎN ANALIZA corelaţiei dintre produsul social şi venitul naţional în literatura economică s-au emis cele mai diferite puncte de vedere care în general pot fi grupate în trei categorii :

Unii economişti au afirmat că progresul tehnic şi creşterea productivităţii sociale a muncii duc, în mod necesar, la creşterea ponderii cheltuielilor materiale şi reducerea ponderii venitului naţional în produsul social global (atît după valoare, cît şi în volumul fizic). O altă grupă consideră că este posibilă creşterea mai rapidă a volumului fizic al venitului naţional (în preţuri constante) în condiţiile reducerii ponderii lui în valoarea produsului social (calculat în preţuri curente). În fine, alţi economişti susţin posibilitatea celor mai diverse corelaţii între venitul naţional şi produsul social, atît din punct de vedere al valorii cît şi al volumului fizic, în funcţie de nivelul şi de etapa de dezvoltare a ţării, stadiile producţiei maşiniste şi de tipul de progres tehnic gradul de dezvoltare a diviziunii sociale a muncii şi schimbările care au loc în structura economiei, schimbările organizatorice, precum şi de mulţi alţi factori sub influenţa cărora se formează produsul social şi venitul naţional (nu trebuie desigur neglijate şi deosebirile între preţurile în care are loc evaluarea şi nici cele legate de metodologia utilizată).

Nu avem intenţia şi nici spaţiul pentru a intra într-o analiză detaliată a acestei probleme teoretico-metodologică. Înainte de a trece, însă, mai departe ţinem să facem cîteva precizări.

1. Pentru punerea în evidenţă, în mod fundamentat, a tuturor posibilităţilor de economisire şi valorificare superioară a resurselor materiale punctul de pornire şi, practic, baza muncii de conducere a activităţii respective o constituie **analiza concretă a nivelului consumurilor materiale pe fiecare produs şi în formă fizică. Din acest punct de vedere este clar că în condiţiile actualului progres tehnico-ştiinţific, nivelul cheltuielilor materiale pe unitatea de produs (sau pe unitatea de putere, de capacitate), ca de altfel, şi cel al cheltuielilor de muncă vie, trebuie să se reducă indiferent de corelaţia valorică ce se stabileşte între ponderea muncii trecute şi a celei vii în structura generală a valorii unităţii de produs, precum şi de preţurile în care aceasta se măsoară.**

2. Aceasta nu neagă însemnătatea mare pe care o are analiza corelaţiilor dintre produsul social, cheltuielile materiale şi venitul naţional, la nivelul economiei naţionale sau al ramurilor, cu atît mai mult cu cît ponderea, structura şi tendinţele cheltuielilor materiale în produsul social global (şi final) şi, respectiv, în produsul global al ramurii reprezintă un factor de formare şi de influenţare a numeroase corelaţii ale procesului reproducţiei socialiste lărgite.

Dată fiind multitudinea factorilor care determină procesul reproducţiei şi mai ales corelaţia, de mare generalitate economică, dintre dinamica produsului social şi cea a venitului naţional, determinarea tendinţei acestei corelaţii nu se poate face apriori, indiferent de condiţiile concrete de stadiul de dezvoltare a tehnicii. În anumite etape şi stadii de dezvoltare economică şi la o anumită bază tehnică este posibil să prevaleze tendinţa de redu-ducere a ponderii cheltuielilor materiale în structura generală a produsului social. Această tendinţă este favorizată mai ales de actualul tip de progres tehnic cînd creşterea rapidă a productivităţii muncii sociale este însoţită de economisirea muncii vii şi a celei trecute, concretizate în toate genurile mijloacelor de producţie.

Economia noastră a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare, la un asemenea stadiu de diversificare a producţiei şi de modernizare a aparatului de producţie la care, ţinînd seama şi de posibilităţile pe care le creează tehnica şi tehnologia contemporană, este posibil ca prin prelucrarea unei cantităţi determinate de resurse materiale să se creeze o valoare nouă mai mare în comparaţie cu cincinalele anterioare, să se realizeze, o creştere mai rapidă a venitului naţional şi reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

În aceste condiţii, au o importanţă deosebită studierea legităţilor care determină mişcarea cheltuielilor materiale şi corelaţia dintre venitul naţional şi produsul social, a legăturii dintre progresul tehnic şi evoluţia acestor corelaţii, precum şi analiza comparativă cu tendinţele ce se manifestă în ţările dezvoltate din punct de vedere economic. Trebuie ţinut, desigur, seama de structura economiei, de nivelul şi structura preţurilor şi de particularităţile sistemului de repartiţie a venitului naţional, precum şi de alţi factori care în fiecare ţară influenţează nivelul şi dinamica cheltuielilor materiale. Aceste particularităţi nu pot anihila însă utilitatea unor asemenea comparaţii, ele constituind, dimpotrivă, repere importante ce trebuie să completeze analizele şi comparaţiile ce se fac pe produse şi grupe de produse.

EVOLUŢIA cheltuielilor materiale şi a corelaţiei dintre venitul naţional şi produsul social în actualul cincinal, pune în evidenţă o tendinţă evidentă de îmbunătăţire a eficienţei economice a producţiei sociale, mai ales ca urmare a orientării ferme stabilite în acest sens prin Directivele celui de-al X-lea Congres şi ale Conferinţei Naţionale din 1972.

Aşa cum se poate observa din tabelul

nr. 1, în primii trei ani ai actualului cincinal se înregistrează, spre deosebire de cele două cincinale anterioare, o inversare sau o ameliorare sensibilă a unora dintre corelațiile de bază care caracterizează procesul creșterii, ele relevînd ridicarea gradului intensiv al reproducției socialiste în anii actualului cincinal. Astfel, investițiile necesare pentru a obține creșterea cu 1% a produsului social s-au redus de la 1,16% și 1,10% în cele două cincinale anterioare la 0,98—1,00% în anii actualului cincinal; în cazul venitului național coeficienții respectivi au devenit subunitari, în timp ce pentru cincinalele anterioare ei consemnează un efort mult mai mare de investiții.

Evoluții pozitive înregistrează și celelalte corelații, între care cea dintre creșterea venitului național și creșterea produsului social concentrează, într-o formă sintetică, rezultatele eforturilor pentru ridicarea mai accentuată a eficienței activității economice și ale schimbărilor pozitive ce au loc în producția socială, înainte de toate în industrie. În timp ce în cincinalele 1961—1965 și 1966—1970 cheltuielile materiale specifice pentru obținerea unei unități de venit național au înregistrat valori supraunitare și crescînde, de la 1,02 la 1,05, — ceea ce a atras după sine și mărirea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, — în anii 1971—1973 acest raport s-a îmbunătățit continuu, ajungînd în 1973 la 0,98.

Trebuie remarcat, în același timp, că în comparație cu alte țări, consumurile specifice de materiale, ca și ponderea cheltuielilor materiale în produsul social sînt nejustificat de mari. Cu toate deosebirile care pot să decurgă din sistemele de formare a prețurilor, din politica fiscală etc., ponderea cheltuielilor materiale în structura generală a produsului social în România este sensibil mai ridicată de exemplu în comparație cu țării ca Franța R.F. Germania, Italia.

În aceste țări se remarcă o tendință aproape continuă, de reducere a consumurilor materiale, în ultimii ani ea căpătînd impulsuri deosebite sub influența crizei resurselor energetice și de materii prime. Încă cu mai mulți ani în urmă, într-o prognoză elaborată de Institutul Național de Economie al Angliei, se preconiza pînă în 1975 pe ansamblul țărilor O.C.D.E., o reducere a consumurilor de materii prime industriale pe unitatea de produs cu 24% față de consumul productiv al anilor 1960—1961 luat ca bază, reducerile fiind sensibil diferențiate pe țări: 16% în S.U.A., 27% în Anglia, 41% în Japonia, 35% pe ansamblul celor șase țări care alcătuiau atunci Piața Comună.

Contribuția hotărîtoare în această direcție o aduce industria care se caracterizează printr-o mare receptivitate la mijloacele de modernizare și revoluționare a bazei tehnice a producției. Edificatoare în acest sens este evoluția cheltuielilor materiale în țările cu un grad ridicat de industrializare. De exemplu, în industria americană, chiar dacă în primele două decenii s-au înregistrat creșteri, după 1920 cînd a început să prevaleze creșterea eficienței utilizării resurselor se observă o tendință de reducerea ponderii cheltuielilor materiale, tendință accentuată în perioada următoare celui de-al doilea război mondial.

O tendință similară se observă în industria prelucrătoare a altor țări capitaliste dezvoltate: astfel în Anglia în 1963 ponderea cheltuielilor materiale era cu 6,7 puncte sub nivelul anului 1954, în R. F. Germania, în perioada 1950—1965 — cu 2,3 puncte etc.

ÎN DETERMINAREA orientărilor fundamentale, a căilor și sarcinilor concrete de acțiune în vederea reducerii cheltuielilor materiale, partidul nostru ține seama de valențele multiple ale progresului tehnico-științific contemporan, capabil să favorizeze, — alături de ridicarea continuă a calificării cadrelor — nu numai creșterea productivității muncii vii, ci și economisirea, în mai mare măsură, a muncii materializate. Această influență se manifestă pe multiple căi, care pot să fie ilustrate pe exemplul producțiilor cele mai intensive al industriilor prelucrătoare contemporane.

În primul rînd, creșterea producției poate să devanseze investițiile cerute de extinderea mecanizării complexe și a automatizării, ceea ce atrage după sine reducerea investiției specifice. În al doilea rînd, cercetarea tehnico-științifică contemporană are drept rezultat crearea unor mijloace de muncă mult mai perfecționate, cu parametri tehnico-economici superiori, înainte de toate cu un consum de materiale și combustibil mai redus. O orientare importantă în această privință o constituie creșterea capacității mașinilor și utilajelor fabricate. În literatura economică se arată, de exemplu că prin creșterea puterii instalate a unei turbine de la 2,5 mii la 100 mii kW, consumul specific de materiale se reduce de 6,5 ori; creșterea volumului cupei excavatorului de la 0,35 la 3 m.c. determină reducerea consumului specific de materiale cu peste 30%; prin creșterea puterii unei locomotive de la 2 000 la 3 000 C.P., ponderea consumului specific de materiale scade cu aproape 30%; înlocuirea motorului la tractorul pe șenile de 75 C.P. cu un motor de 90 C.P. contribuie la o reducere a acestui consum cu 10% [2] etc.

Reducerea consumului specific de materiale contribuie la o reducere aproape proporțională a prețului de cost iar folosirea, în ramurile economiei naționale, a unor mașini cu consum de materiale mai scăzut atrage după sine reducerea relativă a volumului de investiții, diferența putînd contribui la accelerarea dezvoltării în alte domenii. Desigur că o dată cu aceasta are loc și creșterea valorii mașinilor și utilajelor, dar aceasta este devansată de către ridicarea parametrilor tehnico-economici și, în primul rînd, a productivității muncii, ceea ce face ca masa mijloacelor de muncă utilizate să depășească în proporție mai mare masa celor efectiv consumate.

Economisirea muncii vii și trecute constituie și trebuie să constituie **criteriul determinant** al tuturor perfecționărilor tehnice, pentru ca progresul tehnic să fie eficient și să contribuie la progresul economic. Astăzi mai mult ca oricînd capătă semnificații deosebite cuvintele lui K. Marx care sublinia: **„Pentru ca o nouă metodă de producție să se afirme ca o metodă de creștere reală a productivității, ea trebuie, ca urmare a uzurii capitalului fix, să transmită fiecărei mărfi o valoare mai mică decît valoarea care se economisește ca urmare a reducerii muncii vii, cu alte cuvinte, această metodă trebuie să reducă valoarea mărfii. Ea trebuie, firește, să facă acest lucru chiar dacă, așa cum se întîmplă în unele cazuri, în formarea valorii mărfii intră, în afară de partea adițională provenită din uzura capitalului fix și o parte adițională de valoare care reprezintă sporirea cantității sau scumpirea materiilor prime și materialelor auxiliare. Toate adaosurile la valoare trebuie să fie mai mult decît compensate prin scăderea valorii rezultate din reducerea muncii vii"**[3]. În această lumină trebuie combătute tendințele, întîlnite

---

PROGRESUL TEHNIC ȘI SCĂDEREA CONSUMURILOR DE MATERIALE

ÎN ULTIMII doi-trei ani lumea a devenit conștientă în mod acut de faptul că resursele de substanță utilizabilă pentru producție nu sînt nelimitate. Această conștiință s-a extins și asupra unor resurse care în multe manuale mai vechi erau date ca exemple de bunuri gratuite. Din constatarea menționată se pot trage cel puțin două concluzii opuse. O primă categorie recomandă oprirea creșterii. Desigur că stoparea creșterii nu este un inconvenient prea mare pentru țările dezvoltate: o distribuire echitabilă a venitului în țările dezvoltate ar putea asigura un trai îndestulat pentru întreaga populație care și-ar îndrepta o parte crescîndă din energia creatoare spre domenii de activitate nemateriale.

Este însă o lipsă de simț de echitate istorică să recomanzi oprirea creșterii pentru țările în curs de dezvoltare. O asemenea recomandare nu înseamnă altceva decît a le sfătui să rămînă pentru totdeauna sărace, iar în economia mondială să se perpetueze împărțirea între săraci și bogați, între foarte săraci și foarte bogați.

- **Logica internă a tehnologiei moderne impune reducerea consumului de substanță extrasă din natură, în condițiile dezvoltării necontenite a producției sociale.**
- **Economisirea metalului și a celorlalte materiale — un proces multilateral de gîndire creatoare, științifică și tehnologică.**
- **Înlocuirea substanței prin rezultatele cercetării științifice și tehnice este procesul prin care producția poate crește chiar în condițiile penuriei de materii prime.**

Concluzia cealaltă, care ni se pare singura realistă și care, pe de o parte, ar corespunde principiului echității economice internaționale, iar, pe de altă parte, gîndirii economice raționale, pornește de la ideea că ceea ce este limitat trebuie utilizat cu mai mult spirit de economie și uneori chiar cu zgîrcenie. Limitele resurselor pot fi extinse, dacă se folosesc toate mijloacele pentru intensificarea utilizării. Există o economisire gospodărească, aceea de a nu cheltui substanță acolo unde nu este nevoie, de a folosi la maximum resursele pe care le avem, de a acționa pe toate căile pentru înlăturarea risipei. Dar calea principală de intensificare a utilizării resurselor este dată de progresul tehnic: logica internă a tehnologiei moderne conține elemente pronunțate care determină reducerea consumului de substanță extrasă din natură, în condițiile dezvoltării necontenite a producției sociale.

(Continuare în pagina a 9-a)

Știți să acționați pentru reducerea cheltuielilor materiale? *)

PROCEDEELE și metodele cele mai eficiente și mai frecvente folosite pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, aplicate încă din faza de proiectare a produselor, sînt : analiza valorii, antecalcularea costurilor, analiza produselor concurenței, analiza punctelor slabe, folosirea înlocuitorilor, analiza fluxului și metodelor de fabricație, analiza milimetrică a produselor ; gruparea ponderală a costurilor. Între toate aceste metode există o legătură metodologică, concretizată prin următoarele reguli :

1) Analiza sistematică a valorii și a caracteristicilor tehnice *ale produsului pentru a vedea dacă folosința căreia îi este destinat nu poate fi asigurată cu cheltuieli mai mici ;*

2) *Odată cu stabilirea funcțiilor produsului și a termenelor,* să se stabilească și costurile maxime *de fabricație ;*

3) Evaluarea sistematică a produselor similare *ale altor întreprinderi și mai ales ale celor concurente, precum și brevetele pe acest profil, pentru a ne da seama de evoluția actuală și pentru a găsi posibilități de reducere a costurilor ;*

4) Împărțim mai multe produse similare *pe segmente de folosință, pentru ca — prin combinarea lor sau a elementelor mai avantajoase ale acestora — să putem construi un produs cu consumuri și costuri mai mici ;*

5) Analizarea punctelor slabe *pentru a găsi dimensiunile și forma optimă a produsului și componenților lui, ținînd seama de durata de întrebuințare ;*

6) *Trebuie să* înlocuim sistematic vechile *materiale prin altele mai noi, mai ieftine, fără a prejudicia prin aceasta eficiența și valoarea de întrebuințare a produsului ;*

7) Cercetarea procedeelor de fabricație *din punct de vedere al consumului de materiale și alegerea procedeului cel mai economic ;*

8) Analizarea dimensiunilor fiecărui element *al produsului și stabilirea — succesivă a proporției în care s-ar micșora funcția lor prin suprimarea sau reducerea părților sale ;*

9) Analizarea ponderii costurilor *(analiza ABC), aplicînd măsurile de raționalizare mai întîi la pozițiile a căror pondere — deși cea mai redusă în totalul pozițiilor — reprezintă procentajul cel mai mare în valoarea costurilor.*

---

* Prelucrat după M. Radke : „222 măsuri practice de reducere a costurilor", București, Ed. Tehnică, 1974.

● Metoda turnării continue

ÎN industria siderurgică, metoda turnării continue a oțelului permite obținerea directă a unor semifabricate, care sînt apoi transformate în produse finite, prin laminare. Ea permite să se evite investiții costisitoare pentru instalarea unui laminor bluming sau cu brame, realizîndu-se deci și economii de spațiu productiv. Reducerea totală a cheltuielilor în raport cu tehnologia clasică poate atinge 20%. De asemenea, instalațiile de turnare continuă prezintă avantajul de a fi rentabile de la capacitatea de producție de 250 000 tone/an, în timp ce capacitatea optimală (pe plan mondial) a unui laminor modern este de 4—5 milioane tone/an.

(U.N., C.E.E., E/ECE/857)

(Continuare în pag. 10)

Tabelul nr.1

	1965/ 1960	1970/ 1965	1971	1972	1973
			1970=100		
1. Produs social	157	152	111	122	135,1
2. Venit național	154	145	113	124	137,7
3. Fonduri fixe	158	151	109	119	
4. Investiții	182	167	110	123	133,4*

* Din fondurile centralizate ale statului

uneori în practica economică, de a stimula în fabricație mașini a căror valoare crește mai mult decît economia ce se poate obține prin utilizarea lor, ducînd la creșterea costurilor de producție, înainte de toate la creșterea cheltuielilor materiale.

În al treilea rînd, progresul tehnic contemporan permite valorificarea superioară a resurselor naturale, ridicarea calității acestora, producerea unor materii prime și materiale mai eficiente și ridicarea calităților celor clasice ; totodată tehnica și tehnologia contemporană reduc sau chiar elimină deșeurile și, în general, pierderile de prelucrare, rebuturile, ceea ce, de asemenea, reduce cheltuielile materiale și, în general, costurile de producție. Odată cu aceasta crește mult mai repede valoarea produselor finale în comparație cu valoarea materiilor prime de bază, iar economisirea materiilor prime contribuie la sporirea venitului național și a ritmului creșterii economice. După calculele economistului american, J. Kendrick, de exemplu, ritmul mediu anual de creștere a produsului național net real în S.U.A., a sporit cu 0,25 la sută pe seama economisirii și creșterii gradului de prelucrare a materiilor prime, cu mențiunea că după 1948 ritmul de economisire a materiilor prime s-a intensificat4), iar după calculele lui A. Barach în perioada 1941—1961, unei creșteri cu 38 la sută a consumului de materii prime i-a corespuns o dublare a venitului național.

DIN TOATE cele de mai sus se desprinde concluzia că o primă direcție de bază a reducerii cheltuierilor materiale o reprezintă **proiectarea noilor produse și reproiectarea celor deja asimilate în vederea modernizării lor și a ridicării parametrilor tehnico-economici.** În industria construcțiilor de mașini de exemplu, cea mai mare parte (circa 75 la sută) din economiile de metal prin reducerea consumurilor specifice pot fi determinate prin munca de concepție a noilor produse ; ținînd seama că circa 13 la sută din economii se pot realiza prin tehnologiile de prelucrare rezultă că numai restul de 12 la sută din economii sînt determinate de măsurile ce se iau în procesul de fabricație propriu-zis. Aceste date pun cu mai multă pregnanță în evidență marea răspundere și rolul hotărîtor al muncii de cercetare, concepție și proiectare a noilor produse, care, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să realizeze o creștere substanțială a ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare, care înmagazinează o cantitate mare de inteligență tehnică și, în același timp, presupune un consum mai mic de materii prime.

O altă direcție de bază în activitatea de reducere a cheltuielilor materiale o reprezintă **perfecționarea tehnologiilor de fabricație,** care mai ales astăzi aduc o contribuție deosebită la ridicarea gradului de economisire și prelucrare a resurselor materiale. Este cunoscut, de exemplu, că trecerea, în toate cazurile posibile de la prelucrarea prin așchiere, la prelucrarea prin extruderea la rece asigură o îmbunătățire a coeficientului de utilizare a metalului cu 30—60 la sută.

Trebuie remarcat că pe plan mondial se apreciază că, ținînd seama de cererea crescîndă de mașini, utilaje, instalații și, deci, de consumul mare de metal și în viitor perfecționarea tehnicilor și tehnologiilor de prelucrare a acestuia va constitui, un domeniu prioritar. Astfel, Hagen Beinhauer și Ernst Schmacke apreciază că revoluția tehnică în metalurgie provoacă și va provoca mari schimbări în procedeele de prelucrare a oțelului, cele mai mari schimbări așteptîndu-se de la tehnologia prelucrării oțelului prin presiune, fără șpan ; întrucît în prezent se manifestă un decalaj între posibilitățile tehnologice actuale și calitățile fizico-mecanice ale materialelor, se prevede intensificarea preocupărilor pentru ridicarea proprietăților metalelor, producerea unor oțeluri cu proprietăți încă necunoscute, ceea ce, va duce la scăderea greutății turnatelor cu 30—40 la sută5).

Reducerea cheltuielilor materiale are drept **bază extinderea normării științifice a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, precum și gospodărirea cu maximă grijă și eficiență a acestora în toate unitățile economice.**

Așa cum s-a subliniat cu prilejul dezbaterii planului național unic pe anul în curs, care prevede realizarea unei economii de 8 miliarde lei pe seama reducerii cheltuielilor materiale, o atenție mare se impune pentru reducerea consumului specific de materii prime și materiale în metalurgie, în industria chimică, în industria ușoară, a lemnului, în construcții, pentru eliminarea risipei în producție și folosirea tuturor genurilor de materii prime și materiale. O problemă majoră o reprezintă economisirea resurselor energetice, care condiționează într-o măsură tot mai mare dezvoltarea economică. Stringența creșterii preocupărilor în acest sens este amplificată și de faptul că în țara noastră consumul de combustibil și energie este disproporționat de mare față de nivelul producției industriei și venitul național ce se creează la noi în comparație cu țările dezvoltate din punct de vedere economic. Corelația dintre creșterea economică pe de o parte și cererea de resurse energetice, chiar în cazul energiei electrice, nu mai este astăzi unidirecțional predeterminată, ea fiind în strînsă legătură cu stadiul dezvoltării științei și tehnologiei de producție.

Această corelație a fost analizată și de către J. Kendrick, care în lucrarea citată anterior arată că în 1950 la fiecare om-oră de muncă reveneau **5 CP** ore energie (în toate formele) față de 0,55 CP-oră în 1870—1880, dar consumul de energie ce revenea la o unitate de venit național a scăzut sensibil, începînd din 1930 (în 1950 el era cu 23 la sută mai mic în comparație cu 1930).

Reducerea cheltuielilor materiale și mai ales a ponderii lor în produsul social este puternic legată și de **modernizarea structurii ramurilor economiei naționale.** Desigur că aceste schimbări nu se realizează dintr-odată, ci treptat și nu înseamnă renunțarea la ramuri care determină profilul unei economii moderne și progresul general al acesteia. Ea presupune o alegere mai riguroasă a grupelor de produse, reducîndu-se sau limitîndu-se la strictul necesar intern și la un volum mai redus de export producția produselor care consumă în proporții mari materii prime și resurse energetice. Orientarea fermă dată de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a partidului în direcția dezvoltării prioritare a unor ramuri moderne ca electronica și electrotehnica, producția de mașini-unelte și utilaje complexe etc., care presupun un mare volum de muncă complexă înglobată în materiile prime de bază contribuie în mod hotărîtor la ridicarea eficienței economice, la valorificarea superioară a resurselor materiale și a potențialului creativ al țării noastre.

prof. univ. dr. Gheorghe CREȚOIU
Universitatea București

---

1) Nicolae Ceaușescu : Raport la Conferința Națională 19—21 iulie 1972, pag. 16—17.

2) Vezi Voprosi Ekonomiki, nr. 11/1973 pag. 4.

3) Marx-Engels : Opere, vol. 25, partea I, Editura politică, 1969, pag. 263—264.

4) John W. Kendrick : Productivity trends in the United States. Princeton University Press, Princeton, 1961, pag. 101—103.

5) Hagen H. Beinhauer, Ernst Schmacke ; Fabrplan in die Zukunft. Droste Verlag Düseldorf.

O investigație in 15 centrale industriale pe tema :

CUM ACȚIONAȚI PENTRU DIMINUAREA CHELTUIELILOR MATERIALE?

Activitatea economică *a fiecărei centrale industriale și întreprinderi trebuie apreciată, în primul rînd, prin gradul de eficiență atins, prin perspectivele create pentru ridicarea la un nivel tot mai înalt de gospodărire a mijloacelor materiale și financiare de care dispun.*

Apreciind importanța reducerii cheltuielilor de producție, în general, și a celor materiale, în special, ca una din laturile principale de sporire a eficienței economice, revista noastră a efectuat o investigație în 15 centrale industriale și unitățile lor componente, a urmărit să identifice natura și intensitatea acțiunilor desfășurate pentru mai buna gospodărire și valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice și, în lumina lor, să descifreze metodele ce se cer aplicate pentru diminuarea substanțială a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție-marfă.

● CÎTEVA CONSTATĂRI

1 **În fiecare centrală industrială și unitate componentă investigată cheltuielile materiale au fost în acest an sensibil diminuate față de perioada corespunzătoare din 1973 și, în unele cazuri, chiar față de prevederile de plan din 1974.**

Un exemplu concludent în acest sens ni-l oferă **Centrala industriei siderurgice** și majoritatea întreprinderilor sale. Din situația încheiată la capătul celor 4 luni din acest an, rezultă că, pe ansamblul centralei (cu excepția a două întreprinderi), sarcinile de reducere a cheltuielilor materiale și de creștere a beneficiilor au fost nu numai îndeplinite ci și depășite (vezi tabelul nr. 1).

Reducerea cheltuielilor materiale s-a reflectat în mod pozitiv — așa cum rezultă din tabelul nr. 1 — în diminuarea prețului de cost pe unitatea de produs și în sporirea simțitoare a beneficiilor planificate. Scăderea cheltuielilor materiale, care în industria siderurgică au o pondere de 89,9% în prețul de cost al produselor, reprezintă una din principalele surse de sporire a eficienței economice. **La producția totală realizată de centrală, economiile obținute prin reducerea normelor de consum însumează circa 8 000 tone cocs, peste 25 000 tone combustibil convențional, 15 000 MW h energie electrică.** Aceste economii, cît și alte reduceri de cheltuieli, s-au reflectat în diminuarea costurilor totale de producție cu 5,6 lei la 1 000 lei producție-marfă.

Rezultate însemnate pe linia reducerii cheltuielilor materiale au obținut și unitățile **Centralei industriale de prelucrare a metalului.** Datorită faptului că, pe ansamblu, sarcina prevăzută a fost respectată, nivelul beneficiilor realizate în această perioadă au fost mai mari cu 4,2%. Am menționa de asemenea rezultatele dobîndite de unitățile **Centralei de utilaj și piese de schimb din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții** unde, datorită reducerii cheltuielilor materiale cu 13,35 lei la 1 000 lei producție-marfă, au fost obținute economii suplimentare de peste 1 milion lei.

2 **Sînt numeroase centrale și întreprinderi unde s-au declanșat, în cadrul întrecerii socialiste, valoroase inițiative menite să stimuleze preocuparea colectivelor de muncă pentru mai buna gospodărire și valorificarea într-un grad mai înalt a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice.**

La Întreprinderea mecanică Muscel din Cîmpulung, spre exemplu, cadrele de specialiști au preconizat, pe bază de studii amănunțite, o serie de soluții tehnice eficiente. **Prin confecționarea unor piese din deșeuri și îmbunătățirea tehnologiei de forjare a diferitelor repere și subansamble,**

PROGRESUL TEHNIC

(Urmare din pag. 7)

UNEORI cei alarmați de epuizarea resurselor naturale ne înfățișează raportul dintre sistemul productiv și resursele pe care acesta le consumă într-un mod care ni se pare prea simplu, și care nu corespunde realității. Raportul dintre sistemul industrial și resursele din mediu nu este de natura celui dintre un consumator și o substanță care se află într-o cantitate fixă într-un recipient finit. Sistemul industrial modern se dezvoltă în timp ca un proces istoric, în cadrul căruia acționează numeroși factori cu acțiuni multidirecționale, între care evoluează raporturi complicate. Unii dintre acești factori acționează în sensul pus în evidență de scrierile care ne atrag atenția (de altfel pe bună dreptate) asupra pericolului de epuizare a resurselor. Alții dimpotrivă. Astfel, de o parte, progresul tehnic acționează asupra sistemului industrial modern, mărind productivitatea acestuia, îl face din ce în ce mai devorator. Dacă el permite creșterea cantității de produse utile pe unitatea de efort uman depus, este firesc ca el să consume o cantitate absolută din ce în ce mai mare de resurse. Acesta este raționamentul simplu, mecanicist.

Dar progresul tehnic care afectează un sistem în care elementele mecanice sînt unul din ingredientele principale nu urmează (ce paradox) legi mecanice. Căci, dacă o mașină individuală este un sistem mecanic, ansamblul de mașini și de oameni care le manipulează în societate este un sistem social, evoluînd după legi diferite de cele mecanice. Dar chiar logica evoluției istorice a mecanismului impune tendințe opuse raționamentului extrapalator cu care se operează atunci cînd se prognozează epuizarea resurselor. Ceea ce vrem să spunem este că aceleași efecte productive (evident că și aceasta este o abstracție ; în istorie efectele productive se schimbă continuu, producînd statisticienilor încurcătura fără ieșire a problemei indicilor) se obțin cu cantități din ce în ce mai mici de substanță materială extrasă din natură.

Asemenea creșteri de randament sub raportul economisirii resurselor primare sînt de multă vreme bine puse în evidență de exemplu în procesele siderurgice și în producția de energie electrică. Oricît de bine cunoscute, ele sînt totuși uluitoare. De la peste două tone de cocs, cît se consuma pentru tona de fontă la începuturile procesului de furnal, pînă la cîteva sute de kilograme (sub 500), cîte se consumă astăzi, diferența este, trebuie să recunoaștem, foarte mare. Tot atît de important este scăderea consumului de combustibil convențional pentru producerea unui kWh de energie electrică (de la circa 2 kg la începutul secolului la o cifră care se apropie de 300 de grame în centralele moderne).

DE O AMPLOARE și de o importanță mult mai mare ni se pare procesul de reducere a consumurilor specifice de metale feroase, deoarece întregul sistem industrial modern, mașinile și produsele lui, sînt, în cea mai mare parte, niște artefacte din oțel. De cantitatea de oțel existentă a depins și depinde încă dezvoltarea întregii industrii. S-a ajuns pînă acolo încît să se considere, fără alte precizări, că cantitatea de oțel este un indiciu al gradului de industrializare. Ideile tipului de industrializare specific secolului al XIX-lea (în țările dezvoltate) continuă să greveze gîndirea multor oameni și din vremurile noastre.

Spiritul critic al unor studii mai aprofundate a sesizat încă cu decenii în urmă caracterul risipitor al tehnologiei secolului al XIX-lea. Astfel, într-o carte apărută încă în 1934, Lewis Mumford, un cunoscut investigator al

(Continuare în pag. 11)

(Urmare din pag. 8)

● Vapori de apă în loc de argon

DEOARECE materiile prime reprezintă cel mai important capitol de cheltuieli (85%) în cadrul prețului de cost al producției de oțeluri inoxidabile, atenția specialiștilor din lumea întreagă se îndreaptă spre acest domeniu. Experiențe efectuate în ultimul timp de societatea suedeză Uddeholm, cu ajutorul unui convertizor de 70 de tone, a demonstrat posibilitatea înlocuirii argonului (insuflat, ca adaos la oxigen) prin hidrogen (obținut — prin cracare — din vapori de apă). Se pot realiza astfel oțeluri inoxidabile de bună calitate, folosindu-se materii prime mai ieftine (ferocrom cu un conținut ridicat de carbon sau feronichel avînd un procent superior de sulf) fără să mai fie necesar să se adauge fier vechi, chiar în instalații de mică capacitate (pragul rentabilității situîndu-se, conform aprecierii specialiștilor francezi, la 15 tone). Economiile obținute pe această cale, comparativ cu principalele tehnologii aplicate în prezent, sînt de ordinul a 5—10%.

(L'Usine Nouv., nr. 2/1974, p. 47)

● Oțelul cu bor

ÎN producția de oțeluri speciale, adăugarea unor cantități infime de bor (minimum 5 părți la un milion) mărește cu mult călibilitatea sa și tenacitatea stratului cementat. În cazul oțelurilor cementate, slab aliate, aceste urme de bor permit să se obțină proprietăți similare cu cele ale oțelului cu nichel-crom, ceea ce conduce la scăderea prețului de cost cu 15—20%. În cazul oțelurilor puternic aliate, adaosul de bor asigură menținerea acelorași proprietăți, în condițiile reducerii cu 1—2,5% a conținutului de nichel, obținîndu-se astfel o economie apreciabilă la costul materiei prime.

(L'Usine Nouv., supl. 15/I.—15/II/1974 p. 11).

● Aluminiu din a doua fuziune

UTILIZAREA deșeurilor de aluminiu capătă treptat o extindere tot mai mare pe plan mondial, paralel cu extinderea capacităților de producere a aluminiului din prima fuziune (pe cale electrolitică). Avantajele sînt multiple, printre ele numărîndu-se prețul mai redus al materiei prime (îndeosebi pentru țările lipsite de zăcăminte de bauxită), evitarea unor investiții în instalații costisitoare și a unei surse de poluare a mediului înconjurător, reducerea consumului de energie în procesul tehnologic (pentru cea de-a doua fuziune este nevoie doar de 5% din cantitatea de energie electrică consumată în cursul primei fuziuni) ș.a.

(L'Usine Nouv, nr. 2/1974, p. 24).

Tabelul nr.1

Realizări obținute pe primele 4 luni de către întreprinderile Centralei siderurgice

Unitatea	Nivelul de realizare a indicatorului cheltuieli materiale (lei) ±	Nivelul de realizare a indicatorului cheltuieli la 1000 lei producție marfă (lei) ±	Realizarea beneficiilor (mil lei) ± față de plan
Combinatul siderurgic Galați	- 4,6	-13,2	+23,0
Combinatul siderurgic Hunedoara	- 4,4	- 5,6	+74,9
Intreprinderea Laminorul de tablă-Galați	-14,5	-18,9	+ 1,1
Intreprinderea de fier-Vlahița	- 7,9	- 9,2	+ 0,9
Combinatul siderurgic Reșița	+ 2,7	- 0,1	+ 2,0
Intreprinderea "Oțelul Roșu"	+ 9,6	+12,9	- 2,8
Intreprinderea "Victoria"-Călan	+ 7,1	+ 2,1	- 3,8

consumul de metal a fost diminuat cu 13,7 kg la autoturismul „Aro-240" și cu 13 kg la autoturismul „M-461".

Colectivele întreprinderilor din cadrul **Centralei industriale de electronică și automatizări**, au economisit, în primul trimestru al anului, peste 1 000 tone de metal (prin modernizarea produselor și miniaturizarea lor, introducerea de tehnologii care au influențat favorabil, deopotrivă, calitatea produselor și consumul de materii prime). La Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante din București, unitate a Centralei amintite, accentul s-a pus pe aplicarea unor măsuri tehnologice în scopul micșorării normelor de consum pe unitatea de produs și pe valorificarea într-o proporție mereu mai mare a deșeurilor. Două exemple concludente : prin reproiectarea cablurilor de energie din aluminiu cu secțiuni de 120—150 mm pătrați, consumul specific s-a redus de la 1113 kg pe km cît era în luna ianuarie a.c., la 1005 kg pe km în luna mai ; la sîrma rotundă de aluminiu moale din gama de diametre de 1,3—8 mm, de la 1009 kg pe km în luna martie a.c., s-a ajuns în prezent la 1005 kg pe km. În ce privește utilizarea mai intensă a deșeurilor se preconizează obținerea în acest an a unui volum de economii de 4 milioane lei.

3 Sînt încă unități care depășesc cu mult prevederile.

Depășirea față de plan a consumurilor de materii prime și combustibili la întreprinderile „Oțelul Roșu" și „Victoria" — Călan (exemplu dat în tabelul nr. 1) s-a reflectat în trei direcții principale : în primul rînd, depășind cu 9,6 lei și, respectiv, cu 7,1 lei cheltuielile materiale, întreprinderile respective, au sustras din circuitul economic însemnate cantități de materii prime, îngustînd astfel posibilitatea centralei de a realiza din aceeași cantitate produse mai multe ; în al doilea rînd, depășind cu 12,9 lei și, respectiv, cu 2,1 lei cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, ele au micșorat volumul economiilor peste plan pe ansamblul centralei ; în sfîrșit, la capitolul beneficii, aceste două întreprinderi au păgubit economia națională cu peste 6 milioane lei.

4 Există și centrale industriale în care, în primele 4 luni, toate întreprinderile componente au depășit prevederile la cheltuielile materiale.

Analiza modului de îndeplinire a beneficiilor planificate, cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă și a cheltuielilor materiale, de pildă, la Centrala industrială de tractoare și mașini agricole, pe ansamblu și pe întreprinderi, a evidențiat o situație cu totul nesatisfăcătoare (vezi tabelul nr. 2).

Ce cauze principale au determinat o atare situație ?

- **neîncadrarea în consumurile specifice normate.** Toate cele 10 întreprinderi aparținînd de centrală au depășit consumurile specifice normate de materii prime. Analizînd cauzele, rezultă că, în special, în sectoarele calde (turnătorii și forje) se lucrează cu adaosuri mari de prelucrare, persistă încă un procent ridicat de produse declasate și rebuturi — toate determinate de nerespectarea tehnologiilor de lucru, lipsa de asistență tehnică, practicarea de metode depășite din punct de vedere tehnic etc. ;

- **neasigurarea unui control riguros pe întreaga filieră a producției** (debitare, repartizare și utilizare pe locurile de muncă) **asupra modului cum se gospodăresc și se valorifică resursele materiale.** Aproape în toate întreprinderile centralei se manifestă sub diferite forme risipă (în secțiile prelucrătoare aproape 20—25% din metal este transformat în șpan și deșeuri) ;

- **nerespectarea contractelor economice de către unii furnizori de materii prime privind dimensiunile și calitățile, practicarea de derogări, menținerea unui procent ridicat de rebuturi etc.**

5 Unele centrale nu urmăresc satisfăcător modul cum propriile întreprinderi acționează pentru a-și realiza indicatorii de eficiență și nu le acordă suficient sprijin.

În cadrul **Centralei de prelucrare a lemnului**, cheltuielile materiale pe primele 4 luni din 1974 au fost depășite cu 20,75 lei la 1 000 lei producție-marfă, deoarece din cele 34 de întreprinderi componente, 26 nu s-au încadrat lună de lună în consumurile specifice normate, fără a se lua măsuri în consecință. Similar s-au prezentat lucrările la **Centrala de exploatare a lemnului** (cheltuielile materiale au fost depășite cu 22,57 lei la 1 000 lei producție-marfă). Din 29 de întreprinderi, 23 nu și-au realizat indicatorul respectiv. La **Centrala materialelor de construcții** (unde cheltuielile materiale au fost depășite cu 39,76 lei la 1 000 lei producție-marfă) din 28 de întreprinderi, 25 nu s-au încadrat în normele de consum planificate. În sfîrșit, **Centrala industriei de pielărie, cauciucului și încălțămintei** a depășit cheltuielile materiale cu 16,9 lei. Ce factor comun a determinat o asemenea stare de fapt ?

Așa cum a rezultat din analiză, **în marea majoritate a întreprinderilor ce aparțin centralelor amintite, centrul de greutate a fost axat în acest an pe îndeplinirea planului cantitativ în orice condiții. Arareori s-a analizat activitatea desfășurată din punctul de vedere al eficienței și, ca atare, măsurile aplicate au fost și ele sporadice.** Cheltuirea unor valori mai mari pentru îndeplinirea prevederilor de plan, a atras după sine nerealizări la capitolul beneficii. **La Centrala industrie de pielărie, cauciucului și încălțămintei**, de pildă, prevederile la indicatorul beneficii au fost îndeplinite doar în proporție de 94,5%. Din cele 52 de întreprinderi, 29 nu și-au realizat beneficiile planificate și aceasta datorită depășirii cheltuielilor materiale (în tăbăcării s-a consumat în plus față de plan 570 tone piei, sînt rămîneri în urmă în extinderea înlocuitorilor pielei naturale etc).

6 Unii furnizori de materii prime de ansamble și subansamble livrează beneficiarilor produse supradimensionate sau la prețuri prea ridicate.

Din exemple întîlnite, nu puține la număr, redăm unul : Întreprinderea de mașini grele furnizează Întreprinderii de mașini-unelte și agregate-București, cu care cooperează, multe repere și subansamble supradimensionate, unele din ele cîntărind brut de 2—3 ori greutatea piesei nete. Coroanele dințate pentru strungurile Sc-3200 sînt livrate la greutatea de 3120 kg, pentru ca, prin prelucrări ulterioare efectuate de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate, ele să ajungă la 1 600 kg. La strungurile Sc-2500 greutatea brută a piesei primite este 2 400 kg pentru ca, după prelucrare, să ajungă la 1 140 kg.

Ce decurge din această situație ? Sute de tone de metal sînt risipite prin așchii, se consumă zeci și zeci de ore în plus pentru prelucrare, fără a mai pune la socoteală consumul de energie, uzajul mașinilor, sculelor, încărcarea inutilă a cheltuielilor de fabricație.

Tabelul nr.2

Realizările obţinute pe primele 4 luni de către întreprinderile Centralei industriale de tractoare şi maşini agricole-Braşov

Unitatea	Nivelul de realizare a indicatorului cheltuieli materiale (±) – lei –	Nivelul de realizare a indicatorului cheltuieli la 1000 lei producţie marfă (±) – lei –	Realizarea beneficiilor planificate – mii lei – (±)
Intrepr."Tractorul"-Braşov	+21,5	+34,6	-49 334
Intrepr.de maşini agricole "Semănătoarea"-Bucureşti	+15,7	+ 6,3	- 2 040
Intrepr."7 Noiembrie"-Craiova	+154,7	+72,2	-13 689
Intrepr.mecanică "Ceahlăul"-Piatra Neamţ.	+18,9	+20,3	- 2 425
Intrepr.mecanică fină-Sinaia	+ 9,0	- 8,3	+ 1 096
Intrepr.mecanică-Medgidia	+82,1	- 4,8	+ 996
Intrepr."Tehnometal"-Timişoara	+51,8	- 3,9	+ 516
Intrepr.de maşini agricole-Codlea	+12,2	- 0,4	+ 24
Intrepr.mecanică-Buzău	+18,3	- 0,4	+ 24
Total centrală	+35,1	+22,3	-60 818

• CĂI DE ACȚIUNE

• **O sursă principală** de micșorare a cheltuielilor materiale o constituie, în primul rînd, **EXISTENȚA UNOR NORME DE CONSUM FUNDAMENTATE PE CRITERII TEHNICO-ȘTIINȚIFICE iar în al doilea rînd, RESPECTAREA LOR ÎNTOCMAI PE FIECARE PRODUS ÎN PARTE.** Se acționează însă peste tot în aceste două direcții hotărîtoare pentru obținerea unei eficiențe economice înalte ?

Se știe că metalul, lemnul, bumbacul, pieile, metalele neferoase, combustibilii lichizi, constituie materiale deficitare. De aici decurge și necesitatea imperioasă pentru fiecare centrală industrială și întreprindere componentă să acționeze cu maximum de răspundere încît consumurile specifice să fie reduse la strictul necesar, tocmai prin elaborarea unor norme de consum judicioase și respectarea lor întocmai. **Faptul că nu peste tot normele de consum țin pasul cu tehnica nouă, că la nivelul în care sînt practicate ele nu sînt respectate, determină ca, în multe cazuri, consumul de materiale, combustibili și energie electrică pe unitatea de produs să fie mare, ca numai într-un singur trimestru să se consume în plus cantități apreciabile de resurse materiale.** Să exemplificăm :

Consumul de metal în plus față de norme (tr. I. 1974) pentru :

— tractor U-445 cu scaunul îmbunătățit	42,5 t
— combina autopropulsată „C 12“	394 t
— construcții metalice pentru construcții industriale	469,5 t
— autocamioane de 5 t cu simplă tracțiune tip SR-113	39,8 t
— vagon cisternă pe 4 osii de 60 m.c.	23,4 t

Cherestea de rășinoase în plus pentru :

— mobilă corp	384,8 mc

Fire de bumbac și tip bumbac în plus pentru :

— tricotaje confecționate	169,7 t

Combustibili convenționali în plus pentru :

— amoniac anhidru	926,7 t
— clincher	1903 t

• **O altă cale, exprem de eficientă, o constituie REPROIECTAREA PRODUSELOR GRELE MARI CONSUMATOARE DE MATERIE PRIMĂ ȘI ASIMILAREA DE NOI PRODUSE CU CARACTERISTICI CONSTRUCTIVE ȘI FUNCȚIONALE SUPERIOARE.** Și în această privință, cu toate că există reale posibilități, se acționează încă lent. Se mai mențin uneori în fabricație produse învechite, cu consumuri specifice mari (unele tipuri de vagoane de marfă, compresoare, transformatoare, motoare electrice etc.), fără ca centralele și întreprinderile producătoare să ia măsuri pentru reproiectarea lor. Această stare de fapt conduce la irosirea de materii prime valoroase, concomitent cu greutăți în desfacerea produselor. Iată de ce, este necesar ca atît în centralele industriale, cît și în întreprinderi să fie analizat fiecare produs în parte pentru a vedea dacă din punct de vedere al gabaritelor și al caracteristicilor tehnico-funcționale corespunde exigențelor beneficiarilor, dacă el se aliniază, sub raportul consumului de materiale, produselor similare realizate în țări cu o industrie avansată.

• **DIMINUAREA PRODUCȚIEI DE SLABĂ CALITATE, A REBUTURILOR, DECLASATELOR, DEȘEURILOR ETC.** În unele întreprinderi siderurgice, constructoare de mașini, din industria ușoară și altele se mai face o mare risipă de materii prime, fie datorită produselor de slabă calitate, fie ca urmare a rebuturilor și declasatelor ce se înregistrează. Ca urmare a nerespectării proceselor tehnologice, a lipsei de asistență tehnică în secții și la locurile de muncă, importante cantități de rebuturi au afectat, de pildă, costurile de producție în primele 4 luni ale anului la Întreprinderea mecanică fină Sinaia (867 mii lei), **Întreprinderea de anvelope „Victoria“ — Florești** (956 mii lei), **Întreprinderea de produse refractare — Pleașa** (480 mii lei). **Introducerea de tehnologii moderne pe întreg fluxul producției și întărirea răspunderii executanților pentru munca prestată, în primul rînd, pe calea desfășurării unei susținute munci politico-educative, — iată calea principală de diminuare a volumului produselor de slabă calitate, a rebuturilor și declasatelor.**

În întreaga economie rezultă zeci și sute de tone de DEȘEURI în procesul prelucrării materiilor prime. În prezent, se folosește încă o infimă cantitate din ele. De aceea, se impune ca, în cadrul fiecărei întreprinderi să se analizeze, în primul rînd, cauzele acestora, introducîndu-se peste tot o croire și debitare rațională, iar în al doilea rînd, să se studieze posibilitatea ca o cantitate cît mai mare de deșeuri să fie reintrodusă în circuitul producției.

AU TRECUT peste 5 luni din acest an perioadă în care industria noastră a înregistrat mari succese pe tărîmul sporirii și diversificării producției. În întîmpinarea celor două mari evenimente din viața poporului nostru — a XXX-a aniversare a eliberării patriei și al XI-lea Congres al partidului — să acționăm în așa fel încît realizărilor de plan, cantitative și calitative, să le corespundă și reducerea accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi pe calea diminuării celor materiale, în interesul sporirii accentuate, în toate centralele și întreprinderile, a eficienței întregii activități.

V. BOESCU
L. ȚINTEA
B. PĂDURE

PROGRESUL TEHNIC

(Urmare din pag. 9)

tehnicii și civilizației moderne, face următoarea constatare : „Din păcate, pentru că este răspîndit și ieftin, și pentru că a fost folosit în mod empiric multă vreme înainte de a i se cunoaște științific proprietățile, el (fierul) a fost utilizat într-un chip destul de grosolan. Ignorînd limitele sale de securitate, constructorii au exagerat dimensiunile structurilor de fier, fără să țină seama de estetică, fără să mai vorbim de economiile pe care le-ar fi permis reducerea greutății și adaptarea mai strînsă a structurilor din fier la funcțiunile lor... Fierul de care această perioadă (aproximativ sec. al XIX-lea n.n.) era atît de mîndră, era în mare parte o greutate moartă“ 1).

Desigur că adaptarea de care vorbește autorul este un proces istoric treptat și, după cum vom vedea, cu o infinitate de aspecte. Specialiștii arată că el nu s-a încheiat și că există încă resurse considerabile de îmbunătățire a folosirii oțelului. Scade ponderea consumului material în valoarea producției, datorită tehnologiilor. În ultima vreme s-au efectuat mai multe studii temeinice în această privință. Astfel, Ann Carter 2), comparînd balanțele legăturilor dintre ramuri ale S.U.A. pentru anii 1939, 1947, 1958, 1961 și date mai recente, constată fără nici un echivoc o descreștere relativ rapidă nu numai a consumurilor de oțel, dar și a tuturor materialelor pe unitate de produs. Astfel, în structura producției pe principalele grupe de ramuri, necesare pentru a satisface cererea finală a anului 1961, consumul de materiale ar fi ocupat 18,5% cu tehnologia anului 1939 și numai 14,7% cu tehnologia anului de satisfacere a cererii. Cererea de produse siderurgice, calculate ipotetic pentru perioada 1939–1968, necesare pentru a satisface cererea finală a anului 1968, a scăzut în medie cu 1,9% pe an. Dacă în 1939 ea a fost de circa 16 miliarde dolari, în 1968 ea a scăzut la circa 11 miliarde dolari, adică cu o treime.

Constatînd deci că „este limpede că valoarea totală (recalculată pentru a elimina efectele inflației) a necesarului de materiale în producție a scăzut pentru majoritatea tipurilor de cerere finală...“, autoarea precizează că această descreștere „reflectă în primul rînd utilizarea în proporție mai mare a unor materiale mai ieftine : masele plastice în valoare de mai puțin de un dolar înlocuiesc fiecare cantitate de oțel în valoare de un dolar ; cantitatea de cupru ce se poate cumpăra cu un dolar este înlocuită cu aluminiu în valoare mai mică“. Rezultatul economiilor de cheltuieli materiale datorită schimbării tehnologiilor se ridică la peste 24 miliarde dolari. Alți factori importanți pe care îi relevă în mod special autoarea sînt scăderea dimensiunilor mașinilor la unitatea de performanță (miniaturizarea) și reducerea cantității relative de deșeuri și de rebuturi. Reducerea rebuturilor se datorește, după Ann Carter, simplificării proiectelor și îmbunătățirii proceselor de fabricație. Toate acestea au devenit posibile prin îmbunătățirea calității materialelor. Este locul să menționăm că un studiu efectuat cu aceeași metodologie ca și cea a Annei Carter, pentru R.F. Germania, referitor la perioada 1954–1962, relevă aceeași tendință de scădere a consumului de materiale 3), cheltuielile materiale din anul 1962 au fost cu peste 10 miliarde de mărci mai reduse decît dacă aceeași cerere finală ar fi fost satisfăcută printr-o producție la nivelul tehnologic al anului 1954.

Cît de ramificat este procesul de economisire a metalului ne-o ilustrează decăderea relativă a producției de elemente de asamblare, care a fost accentuată în perioada analizată. Cu alte cuvinte, **gîndirea tehnologică modernă se preocupă în mod stăruitor pînă și de economisirea unor asemenea „mărunțișuri“**, cum sînt șuruburile, piulițele, șai-

(Continuare în pag. 13)

Creșterea competitivității produselor prin

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE DE PRODUCȚIE

Consumurile specifice aliniate pieței mondiale

PE MĂSURA creșterii volumului exportului, a ascuțirii concurenței pe piața mondială datorită măsurilor luate de aproape toate statele pentru a-și spori schimburile comerciale externe, reducerea cheltuielilor de producție, capătă o semnificație economică deosebită. Astfel. prin reducerea consumului de materiale la mărfurile care se produc pentru export, se creează condiții fie pentru a se reduce importul într-o proporție corespunzătoare, fie pentru a se oferi suplimentar pe piața externă un fond de mărfuri echivalent.

Spre exemplu, dacă la o producție de export de 14 000 tractoare s-ar reduce consumurile specifice cu 5%, s-ar asigura materialele necesare pentru un export suplimentar de circa 700 bucăți, ceea ce ar influența desigur atît creșterea volumului cît și a eficienței exportului.

Promovarea rapidă a progresului tehnic în toate ramurile și subramurile economiei noastre creează condițiile necesare ca asemenea efecte să fie obținute la oricare dintre mărfurile de export.

Că există asemenea posibilități de reducere a consumurilor specifice o demonstrează faptul că unele din produsele executate și oferite de industrie au o greutate mai mare decît mărfuri similare pe care le oferă la export firme străine cu care intrăm în concurență.

Indici de utilizare a materiei prime la nivel internațional

ESTE RELEVANT și faptul că la unele produse de export, indicii de utilizare ai materialelor se deosebesc foarte mult de cei obținuți în alte țări.

Pentru rezolvarea acestor carențe, se impune a fi adoptat un ansamblu de acțiuni, în multiple direcții. Astfel, **la stabilirea consumurilor specifice la mărfurile de export, ar trebui să se pornească atît de la realizările anterioare și normele interne, cît și de la consumurile practicate în țările cu care produsele noastre se întîlnesc pe piața externă.**

Faptul că normele de consum se aliniază treptat la nivelul celor din țările dezvoltate industrial, constituie un început bun. De mare însemnătate este însă perseverența cu care se acționează pentru perfecționarea continuă a tehnologiilor și a concepțiilor constructive, spre a se asigura menținerea permanentă a consumurilor noastre specifice la nivelul celor practicate pe plan internațional pentru produsele respective. O contribuție în acest sens ar fi în măsură s-o aducă îmbunătățirea organizării prin asigurarea materialelor la dimensiunile și calitățile solicitate, depozitarea și păstrarea acestora în bune condițiuni, folosirea de înlocuitori ieftini, perfecționarea activității de debitare și croire, reducerea rebuturilor, utilizarea deșeurilor etc.

..volumul exportului, dar mai ales valoarea tonei de marfă exportată

FOLOSIREA cît mai completă a materialelor prin reducerea normelor de consum la mărfurile executate pentru piața externă, prezintă, așa cum s-a arătat, o importanță deosebită pentru reducerea prețului de cost și creșterea volumului și eficienței exportului.

Un aport hotărîtor însă, pentru realizarea cerințelor menționate îl poate aduce **schimbarea destinației materiilor prime și materialelor ce se utilizează în întreprinderile producătoare, în sensul executării într-o mai mare proporție de mărfuri cu un grad de prelucrare ridicat, care să încorporeze o cantitate sporită de muncă calificată de concepție și de cercetare științifică.**

Aceasta se referă desigur la majoritatea materiilor prime și a materialelor supuse prelucrării, dar în mod deosebit la metal, țiței, gaz metan, lemn, bumbac, piei, lînă, fibre și fire sintetice ca și semifabricatele derivate din ele.

Evident este faptul că în industria construcțiilor de mașini. valoarea produselor ce se obțin dintr-o tonă de metal, crește cel mai mult, în cazul produselor din domeniul aviației, mecanicii fine, opticii, electrotehnicii, electronicii etc., la care se folosește un mare volum de muncă științifică și inginerească. În industria chimică, dintr-o tonă de țiței, prin procedeele moderne ale petrochimiei, se execută unele produse cu valoare mai mare de peste 100 de ori, în funcție de scara sau gradul de prelucrare.

Acest nivel sporit de valorificare prin **oferirea la export de produse cu un grad ridicat de tehnicitate și muncă științifică, se reflectă concludent în diferența dintre prețurile obținute pe piața externă la aceste produse, față de alte sortimente cu un nivel tehnic mai scăzut.** De asemenea, diferența dintre gradul de prelucrare a unora din produsele noastre față de produsele exportate de unele țări dezvoltate industrial, se exprimă în diferențele de preț, prețurile fiind mai mici la exportul nostru, comparativ cu prețurile încasate de aceste țări.

Organizare și inovație în domeniul producției și comercializării

UTILIZAREA completă a capacităților de producție și încărcarea maximă a mașinilor și utilajelor, este o altă cale importantă pentru valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, atribuțiune care intră în competența și răspunderea directă a fiecărei întreprinderi. Aportul principal la realizarea sporirii indicelui de folosire a capacităților de producție îl aduce aprovizionarea ritmică, îmbunătățirea planificării operative, ridicarea calității reparațiilor, îngrijirea mașinilor și asigurarea repartizării judicioase a cadrelor tehnice de producție. În această privință este de subliniat faptul că în întreprinderile din industria Capitalei, unde exportul deține o pondere însemnată în totalul producției marfă, deși ponderea inginerilor și tehnicienilor din serviciile administrative s-a redus de la 3,1% la 0,8% totuși, cea mai mare parte din aceștia: 87% ingineri, 86% tehnicieni și 67% maiștri au lucrat în primul schimb. Dacă se are în vedere faptul că, în celelalte două schimburi se pun chiar mai multe probleme de coordonare și asistență, dacă se ține cont de realitatea că și în aceste schimburi trebuie să se producă pentru export la nivelul cerințelor mondiale, se înțelege ușor necesitatea asigurării acestora cu cadre de ingineri și tehnicieni, la nivelul cerințelor impuse de procesul de producție.

De mare însemnătate este, de asemenea, și cerința ca **rezervele de capacități să fie identificate din timp și folosite prioritar pentru producția mărfurilor solicitate** și care asigură o eficiență maximă, în comparație cu alte produse, pe piața externă.

Concomitent cu reducerea cheltuielilor de producție în unitățile producătoare, deosebit de importantă pentru creșterea competitivității mărfurilor de export, este **scăderea cheltuielilor de comercializare.** care în unele cazuri se ridică la sume foarte mari. Ne referim în acest sens la cheltuielile de expediție, manipulare, transport, depozitare, reclamații de cali-

(Urmare din pag. 10)

● Oxigenul economisește combustibilul

PRODUSELE petroliere sint utilizate frecvent drept combustibil în procesele termice din siderurgie și metalurgia neferoasă, în sectorul de forjă, în industria cimentului, a sticlei și ceramicii ș.a., în imensa majoritate a cazurilor combustia efectuîndu-se cu ajutorul aerului. Studii și experimentări efectuate de societatea „L.Air Liquide" (Franța) au dus la concluzia că prin sporirea conținutului de oxigen în aerul utilizat pentru combustie la 30% (în loc de circa 20%) consumul de combustibil poate fi redus cu 35% fără ca acest lucru să necesite investiții suplimentare sau să provoace o degradare a instalațiilor existente. În cazul utilizării oxigenului pur (în condițiile utilizării unor tehnici și materiale speciale) — de exemplu în a doua fuziune a cuprului — se obține o economie de combustibil de 40% și reducerea la jumătate a timpului de fuzionare.

(L.N., nr. 3/1974, p. 63)

Consumuri comparative în industria cimentului.

DUPĂ CUM REZULTA din tabelul alăturat, curba consumului mediu de energie termică la fabricarea clincherului urmează — în țara noastră — tendința generală de scădere, apropiindu-se treptat de nivelul atins de țările industrializate. În ceea ce privește consumul specific de energie electrică pentru fabricarea cimentului, aici se înregistrează o tendință inversă cvasi-generală, care se manifestă și în țara noastră.

Țara	Consumuri medii de căldură la fabricarea clincherului (Kcal/kg)			Consumul specific de energie electrică pentru fabricarea cimentului (kWh/tonă)		
	1965	1970	1975 (previziuni)	1965	1970	1975 (previziuni)
Bulgaria	1750	1390	1100	69,7	110,2	118,4
Cehoslovacia	1461	1233	1112	116,1	115,1	114,0
R.D.Germană	1508	1200	992	106,0	155,0	122,0
Polonia	1700	1660	1600	97,0	99,0	103,0
România	1687	1456	1295	94,0	99,3	105,0
Ungaria	1775	1590	1390	112,4	108,0	116,0
U.R.S.S.	1729	1596	1502	112,0	112,0	116,0
Anglia	1405	1210	1197	80,3	98,4	...
R.F.G.	1149	1123	1092	93,5	97,0	115,0
Franța	1300	1275	1095	85,0	95,0	110,0
Japonia	1278	1092	1093	118,0	153,0	...
Olanda	1380	1217	1100	87,0	112,4	...
Țările scandinave	...	1258	1095	101,0x	108,5x	...

x Fără Finlanda

Sursa: Centrul de documentare și propagandă tehnică pentru materiale de construcții, Evoluția producției materialelor de construcții.

tate, stalii și contrastalii, diferite cheltuieli pentru documentații tehnice, cheltuieli administrativo-gospodărești, cheltuieli de deplasare, penalizări, scăzăminte, dobînzi etc.

Prin promovarea unui spirit de economie, de analiză și sporire a răspunderii, desigur, o parte substanțială din aceste cheltuieli s-ar reduce, ceea ce ar influența în aceeași proporție competitivitatea mărfurilor de export și creșterea eficienței acestuia.

Informare planificată și planificare cu informații la zi

EXISTENȚA unor reale posibilități de reducere a cheltuielilor materiale impune acțiuni și măsuri care să conducă la scăderea cheltuielilor de producție și comercializare, desfacerea unui volum sporit de produse pe piața externă și la obținerea unor avantaje superioare.

Ne referim mai întîi la **perfecționarea planificării prețului complet de export.** Pornind de la cele menționate anterior, ar fi important ca **la baza prețului de cost planificat pentru produsele de export să se țină seama într-o mai mare măsură de nivelul unor elemente de cheltuieli realizate în diverse țări care livrează aceleași mărfuri pe piața externă.** Avem în vedere consumurile specifice de materiale și materii prime pentru mărfurile de export, combustibili și energie, timpul de lucru în ore, gradul de utilizare al fondurilor fixe, coeficientul de folosire al materialelor etc.

Luarea în considerare a acestor elemente necesită din partea organelor de planificare o informare temeinică asupra pieței externe, în ce privește evoluția și nivelul indicatorilor și indicilor de producție. Într-o mai bună cunoștință de cauză, se creează condiții mai prielnice pentru orientarea producției și adaptarea efectivă a acesteia la cerințele pieței externe. **Cunoașterea concretă a nivelului consumurilor și a unor cheltuieli realizate în alte țări deschide un front larg de acțiune din partea unităților producătoare și a centralelor care sînt direct interesate în adoptarea măsurilor necesare pentru scăderea costurilor de producție.**

Cea de a doua problemă pe care o subliniem, o constituie **necesitatea corelării sarcinilor de reducere a prețului de cost pentru produsele de export cu eventualele preferințe ale cumpărătorilor externi, care pentru executarea unor operațiuni suplimentare acceptă să plătească un preț extern superior.** Spre exemplu, întreprinderea producătoare fiind solicitată să efectueze diferite cheltuieli în plus, să zicem de 10%, nu se mai înscrie în limitele planului de cheltuieli la 1 000 lei producție, deși operațiunile efectuate în plus îi permit să obțină o majorare cu 25% a prețului extern.

A treia problemă pe care o subliniem, vizează **modul de a se acționa cît mai eficient pentru reducerea prețului intern complet de export.** Tot în acest sens, menționăm **conlucrarea strînsă a sectoarelor de producție și export, informîndu-le** pe primele cu regularitate asupra realizărilor obținute în ce privește mărfurile oferite la export, tendințele tehnice și tehnologice caracteristice pieței externe ca și formele de comercializarea mărfurilor. Acest mod de conlucrare este important să acționeze permanent în ambele sensuri, efortul comun permițînd obținerea unor rezultate mult mai bune.

Deși cheltuielile de comercializare, de transporturi etc. intră în domeniul direct al întreprinderilor exportatoare, ele pot să constituie o preocupare atentă și pentru unitățile producătoare. Ele presupunînd de regulă un mare consum de muncă materializată, nu ne este indiferent dacă majorează nejustificat prețul complet de export. Eficient și necesar ar fi, ca periodic aceste cheltuieli să fie examinate în comun de colectivele ambelor domenii de activitate.

Ion OLTEANU

PROGRESUL TEHNIC

(Urmare din pag. 11)

bele, niturile, șplinturile, toate aceste organe de mașini in cea mai mare parte de dimensiuni mici, **cu studiul cărora se deschide orice curs de specialitate predat studenților in inginerie din toată lumea !** Acest exemplu izbitor ilustrează profunzimea procesului de economisire a substanței metalice, faptul că la el trebuie să participe (și participă) orice proiectant.

DESIGUR că procesul de economisire a metalului ca și a celorlalte materiale nu este o „economie" în sensul în care un țăran sărac făcea la noi economii cumplite pentru a cumpăra încă o palmă de pămînt. Este un proces multilateral de gîndire creatoare, științifică și tehnologică, motivat fie de considerente tehnologice (reducerea „greutății moarte"), fie de considerente economice (creșterea rentabilității prin reducerea cheltuielilor materiale), fie probabil, cazul cel mai general, și de unele și de celelalte în indestructibila lor unitate.

S-ar putea crede că scăderea consumurilor specifice de metale feroase s-ar datora înlocuirilor cu alte materiale. Deși producția de mase plastice crește vertiginos, cantitatea acestor materiale este departe de fi egală cu cea a scăderii relative a consumului de oțel. Oțelul nu se înlocuiește atît cu alte materiale, cît mai ales cu resurse inventive provenite din științele tehnologice, cu rezultate ale cercetării și ale proiectării, cu ameliorări tehnologice de mare anvergură și cu perfecționări minuscule, dar aplicate pe scară de masă.

AM INSISTAT asupra economisirii produselor siderurgice, întrucît ele sînt deosebit de relevante pentru problema epuizării resurselor : siderurgia este cel mai mare consumator de materiale ale industriei moderne ; sute de milioane de tone de minereu și de cocs intră anual pe gurile furnalelor (încă). Creșterea a fost în ultimii 100–150 de ani rapidă și continuă. Astăzi, în țările dezvoltate producția absolută a siderurgiei pare să fi atins un plafon, după care va urma probabil un declin cantitativ, cel puțin deocamdată lent.

În țările în curs de dezvoltare (în cele care se industrializează) siderurgia se dezvoltă încă repede, răspunzînd unor nevoi de bază ale industrializării. Dar, dincolo de un anumit prag, nu mai este atît de importantă dezvoltarea cantitativă a siderurgiei, cît mai ales ameliorările aduse metalului și produselor finite ale ramurii (laminatele) ; diversificarea producției materialelor de bază (aluminiu, mase plastice, betonul armat) și perfecționările nenumărate care se aduc utilizării produselor siderurgice în ramurile beneficiare.

Înlocuirea substanței prin rezultatele cercetării științifice și tehnice este procesul prin care producția poate crește chiar în condițiile penuriei de substanță. Evoluția sistemului tehnologic modern, așa cum o cunoaștem pînă acum, are în acest proces o substituție, un mijloc de a se adapta chiar și la condițiile descrise de prevestirile sumbre. Cît privește viteza de adaptare, aceasta depinde de modul în care elementele economisitoare de resurse de substanță din sistemul tehnologic contemporan sînt promovate în producție și de cel în care vor fi eliminate procesele risipitoare.

Ihor LEMNIJ

---

[1] Lewis Mumford, Technique et civilisation, Paris, 1950, p. 155.

[2] Ann Carter, Structural Change in the American Economy, Cambridge (Mass.), 1970.

[3] Vezi Reiner Stöglin, Hans Wessels, Intertemporal Analysis of Structural Change in the German Economy, în volumul Input-Output Techniques, Amsterdam, Londra, Holland Publishing House, p. 391.

NOUL
INDICATOR
DE
PLAN

PRODUCȚIA NETĂ STIMULEAZĂ REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

PERFECȚIONAREA sistemului de indicatori economici, a conținutului și metodelor de determinare a acestora, constituie una dintre problemele deosebit de însemnate în etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre. Cercetările în acest domeniu au sarcina de a asigura un mijloc eficient pentru perfecționarea conducerii și planificării economice, pentru stimularea folosirii cît mai eficiente a potențialului productiv — uman, tehnic și material — de care dispun unitățile economice.

În acest context se înscrie și **experimentarea indicatorului producției nete în anul 1973 la un număr de 64 întreprinderi din industria republicană și introducerea lui în 1974, ca indicator de plan obligatoriu pentru toate întreprinderile. Acest indicator permite să se dimensioneze mai exact aportul fiecărei unități la creșterea venitului național. Exprimînd numai valoarea nou creată în activitatea productivă a întreprinderilor, producția netă exclude din capul locului valoarea consumurilor materiale aferente procesului de producție. Conținînd doar elementele componente ale valorii nou create, indicatorul producției nete elimină, în bună măsură, posibilitatea deformării producției valorice, generată de unele practici care s-au aflat de multe ori în obiectivul criticii conducerii de partid și de stat,** printre care :

- tendința unor întreprinderi de a realiza sau depăși producția valorică în orice condiții, acordînd prioritate produselor cu valoare ridicată, dar cu consum mare de materii prime, materiale, energie, combustibili etc. ;

- circulația nejustificată a unor produse și semifabricate între întreprinderi, respectiv înregistrarea repetată a valorii unor produse supuse prelucrării succesive în mai multe întreprinderi, care dă posibilitatea obținerii unor valori suplimentare fără corespondent în producția fizică.

Nivelul producției nete este influențat direct de variația volumului cheltuielilor materiale față de cel planificat, acesta fiind unul din argumentele care pledează pentru rolul său de stimulator al folosirii judicioase a resurselor materiale. Prin această trăsătură, **producția netă, spre deosebire de producția globală, orientează în mai mare măsură preocupările întreprinderilor pentru realizarea de produse cu un grad superior de prelucrare și cu consumuri materiale scăzute, sporind cointeresarea pentru valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor.** În concluzie, trebuie reținut că, prin conținutul său, producția netă exprimă, simultan, atît volumul activității productive, cît și contribuția directă a întreprinderii respective la crearea venitului național, sursa unică a acumulării și consumului.

	Indeplinirea planului pe trim.I.1974 (%)	
	Producția netă	Producția globală
- Intrepr.metalurgică Copşa Mică	124,8	100,6
- Intrepr.maşini grele Bucureşti	114,3	97,2
- Intrepr.de utilaj greu "Progresul" Brăila	107,8	94,9
- Combinatul Cărbunelui-Ploieşti	122,7	108,6
- Şantierul naval-Galaţi	117,2	101,4
- Intrepr.de utilaj chimic "Griviţa Roşie"-Bucureşti	116,2	100,8
- Intrepr.de elemente pentru automatizări-Bucureşti	112,6	100,1
- Intrepr.de săpun "Stela"-Bucureşti	122,1	101,1
- Combinatul pentru lianţi şi azbociment-Bicaz	107,1	101,5
- Intrepr.Filatura Românească de bumbac-Bucureşti	110,9	101,1
- Intrepr.de industrializare a cărnii-Sibiu	111,0	101,2

DACĂ ACESTE TRĂSĂTURI esențiale ale indicatorului producției nete sînt unanim recunoscute și acceptate pe plan teoretic, este interesant de analizat în ce măsură ele sînt verificate și susținute de rezultatele folosirii lui în practica planificării economice. Ce experiență s-a acumulat în 1973 în întreprinderile în care s-a experimentat, care sînt concluziile practice ce s-au desprins și cum se corelează ele cu aspectele care rezultă din analiza realizării acestui indicator în primele luni ale acestui an ?

● Un aspect care se detașează este acela că, **în timp ce marea majoritate a întreprinderilor care au experimentat în 1973 acest indicator** (59 din cele 64) **au îndeplinit și depășit planul producției globale, numai 40 la sută din ele** (26) **au realizat producția netă.** Fără nici o excepție, **întreprinderile care n-au realizat planul la producția netă au depășit nivelul planificat al cheltuielilor materiale.** În același timp, unitățile care au înregistrat rezultate mai bune în îndeplinirea producției nete ca, de exemplu, Combinatul pentru lianți și azbociment-Bicaz, UREMOAS și „Danubiana“ din București, „Rulmentul“-Brașov, Întreprinderea de mașini electrice — București și altele, au obținut însemnate economii de materii prime, materiale, energie și combustibili.

Este interesant de remarcat că, la majoritatea întreprinderilor industriale prevăzute în anexa la H.C.M. nr. 1 758/1973, la care eliberarea fondului de retribuire pentru muncitori cît și pentru personalul de conducere se efectuează în funcție de îndeplinirea planului la producția netă, gradul de îndeplinire a producției nete este mai mare decît cel al producției globale. La unele dintre aceste întreprinderi se constată un decalaj apreciabil între nivelul de îndeplinire a planului la cei doi indicatori (vezi tabelul).

Din situația prezentată rezultă nu numai preocuparea întreprinderilor respective de a îndeplini și chiar depăși planul la acest nou indicator, dar și unele practici privind modul de defalcare de către centrale a nivelului cheltuielilor materiale și de asigurare a condițiilor necesare materializării prevederilor de plan, printre care menționăm :

● **prin defalcarea cheltuielilor materiale, unele centrale au încărcat în măsură mai redusă trimestrul I la întreprinderi, pentru a facilita realizarea planului la producția netă ;**

● **în timpul execuției planului, unele centrale au operat modificări prin diminuarea sarcinii de reducere a cheltuielilor materiale, în același scop al ușurării condițiilor de îndeplinire a planului la producția netă ;**

● **depășirea normelor de consum la unele materii prime, materiale, combustibili, energie la majoritatea întreprinderilor** (din cele 166 norme de consum raportate operativ de întreprinderi și ministere, la 75 s-au înregistrat depășiri) ;

● **folosirea incompletă a unor mașini și utilaje, care au dus la depășirea amortizărilor planificate pe produs.**

CHIAR DACĂ ne limităm numai la aceste prime constatări, ele sînt suficient de convingătoare pentru reliefarea rolului indicatorului producției nete în planificare și analiza economică. Astfel, în situația în care analiza activității productive s-ar rezuma numai la modul de îndeplinire a producției globale, activitatea unităților economice ar apare ca soldată cu rezultate mai puțin favorabile.

Urmărind în același timp nivelul de realizare a producției nete, constatăm că, sub raportul creșterii eficienței, activitatea productivă la aceleași întreprinderi este deficitară. Deci, se poate trage concluzia că laturile calitative ale activității productive nu s-au situat în centrul preocupărilor, continuîndu-se orientarea spre realizarea așa-ziselor produse valoroase dar cu consumuri materiale ridicate, în detrimentul celor cu grad superior de prelucrare și cu consumuri materiale scăzute, care conțin un volum sporit de muncă vie, respectiv de venit net. Ca atare, gradul de valorificare a materiilor prime și a materialelor este sub nivelul planificat — aspect deficitar al activității productive desfășurată în primele trei luni ale anului. Se cuvine, deci, subliniat încă o dată aportul substanțial al indicatorului producției nete, care permite analizarea cauzelor și concentrarea eforturilor colectivelor din întreprinderi concomitent și asupra laturilor calitative ale activității economice.

● **În ce privește conținutul și metodologia de calcul a producției nete,** după opiniile specialiștilor se poate aprecia că **metoda care pornește de la producția globală din care se scad cheltuielile materiale, este mai exactă.** Această metodă se bazează pe evidența existentă în fiecare întreprindere cu privire la valoarea producției globale și volumul cheltuielilor de producție și nu necesită folosirea unor coeficienți de recalculare a unor elemente componente, așa cum obligă folosirea metodei repartiției care se bazează pe însumarea elementelor componente ale producției nete (retribuția și contribuțiile pentru asigurările sociale, beneficiile, impozitul pe circulația mărfurilor incluse în prețul de producție și alte elemente ale muncii vii).

● Cum se reflectă în activitatea economică a întreprinderilor urmărirea indicatorului „producția netă“ ?

● De ce în trimestrul I 1974 în unele unități un nivel planificat scăzut la cheltuielile materiale, iar în restul anului sarcini mult sporite?

● Acțiuni complexe în vederea creșterii efortului propriu în ridicarea eficienței în fiecare întreprindere.

● Pe lîngă avantajele pe care le prezintă în practica planificării și adîncirea analizei economice, **se semnalează, în același timp, unele limite ale indicatorului producției nete** care trebuie avute în vedere în cadrul preocupărilor pentru perfecționarea lui. Unii specialiști consideră necesar, în primul rînd, **ca, din conținutul producției nete, să se excludă impozitul de regularizare, deoarece valoarea acestuia nu depinde numai de volumul producției, ci și de alți factori externi, cum ar fi modificarea structurii sortimentale, destinația produselor la intern sau la export** etc. Includerea impozitului de regularizare în producția netă denaturează conținutul acestui indicator sub raportul contribuției întreprinderii respective la crearea venitului național. Deoarece el nu reprezintă efortul propriu la realizarea valorii nou create, sînt avantajate unitățile cu rate mari de rentabilitate și dezavantajate cele cu pondere mare la export pentru care nu se percepe acest impozit.

● O altă observație se referă la faptul că **posibilitățile de determinare în timp a producției nete nu asigură cunoașterea operativă a eficienței economice** întrucît acest indicator nu se poate calcula decît la finele lunii, după încheierea dării de seamă contabile, care furnizează elementele de calcul.

Aceste considerente, precum și unele deficiențe în activitatea de planificare desfășurată la nivelul centralelor industriale, a permis, uneori, ca întreprinderile să depășească prevederile la producția netă, fără a fructifica totuși, pe deplin rezervele interne disponibile. Direcțiile de acțiune necesare se impun în acest caz fără alte comentarii.

Chiar și numai aceste observații sînt suficiente pentru a demonstra că indicatorul producției nete, ca și alți indicatori economici, nu poate avea un rol de instrument universal, capabil să răspundă în aceeași măsură la multiplele și variatele cerințe ale activității complexe de planificare și conducere a economiei.

PRIN APLICAREA indicatorului producției nete în întreprinderile din întreaga economie, crește gama de aspecte în care se dovedește utilă folosirea lui în practica de producție. Aceasta presupune o mai mare atenție la determinarea volumului cheltuielilor materiale ,în așa fel ca ele să reflecte posibilitățile reale de încadrare a întreprinderilor în nivelele planificate pentru producția netă avînd în vedere influența directă pe care o exercită aceste componente ale producției globale. Toate aceste direcții de acțiune, vor facilita transformarea producției nete într-un indicator eficient, „de prestigiu“, în toate întreprinderile, va permite o sporire a profunzimii, operativității și, în general, a eficienței analizei și deciziei economice.

ing. Florian MIHALACHE
ec. Petre CIOCLU

O CONTRIBUŢIE ROMÂNEASCĂ DEOSEBIT DE VALOROASĂ ÎN DOMENIUL POLIMERILOR SINTETICI

VOLUMUL „CERCETĂRI ÎN DOMENIUL SINTEZEI ŞI CARACTERIZĂRII COMPUŞILOR MACROMOLECULARI“, editat recent de Academia R. S. România şi Institutul Central de Cercetări Chimice din R. S. România, înmănunchează rezultate ale cercetărilor efectuate de cîteva colective conduse de academician dr. ing. **Elena Ceauşescu** şi cuprinde lucrări elaborate între anii 1961—1972. Publicate în reviste de specialitate sau comunicate la manifestări ştiinţifice naţionale sau internaţionale, cele 26 lucrări din domeniul chimiei compuşilor macromoleculari au ca obiect aspecte importante privind obţinerea şi caracterizarea polimerilor, o atenţie deosebită fiind acordată polimerizării stereospecifice care constituie în prezent cel mai important capitol al cercetării în această ramură a chimiei.

Lucrarea reuneşte un ansamblu de rezultate care reflectă o abordare cuprinzătoare, multilaterală a vastului domeniu al chimiei compuşilor macromoleculari.

● Arie largă de investigaţie în domeniile de vîrf ale chimiei

ÎN CADRUL procedeelor de purificare a monomerilor şi solvenţilor a fost examinată purificarea izoprenului şi solvenţilor cu ajutorul sitelor moleculare, urmărind, în cazul monomerului, îndepărtarea umidităţii, a compuşilor carbonilici, a hidrocarburilor acetilenice şi a piperilenei. Au fost utilizate sitele moleculare 4A şi 5A. Într-o altă lucrare a fost cercetată purificarea avansată a unor monomeri de hidrocarburi acetilenice, impurităţi în butadienă, urmărindu-se reţinerea lor pe un catalizator care conţinea cupru fin dispersat pe suport de silicat de magneziu. Cu ajutorul acestui catalizator s-a putut realiza îndepărtarea avansată a impurităţilor acetilenice în condiţii favorabile utilizării tehnologice.

Cea de-a doua parte a cărţii, dedicată procedeelor de obţinere a polimerilor, este cea mai cuprinzătoare secţiune, 12 lucrări, din cele 14 grupate în cadrul ei, avînd drept obiect studiul polimerizării stereospecifice, proces care a condus la sinteza cauciucului avînd structură similară celui natural. În cadrul a două lucrări s-au examinat pe larg factorii care influenţează desfăşurarea reacţiei în cazul folosirii catalizatorilor pe bază de trietilaluminiu şi tetraclorură de titan. Examinarea cineticii acestei reacţii de polimerizare a permis clarificarea unor aspecte privitoare la mecanismul de formare a poliizoprenului reticulat. În alte lucrări a fost examinată influenţa naturii impurităţilor conţinute în monomer în procesul de polimerizare stereospecifică a izoprenului şi s-a studiat dezactivarea complexului catalitic trialchilaluminiu + tetraclorură de titan folosit la polimerizarea stereospecifică a izoprenului. Cercetările au fost extinse asupra proceselor de copolimerizare a butadienei cu izopren şi a etilenei cu propilenă, iar într-o lucrare de ansamblu a fost prezentată problema sintezei unor elastomeri prin cataliza stereospecifică, punînd în evidenţă în special relaţia între unii parametri ai reacţiei de polimerizare şi caracteristicile macromoleculelor sintetizate. Date fiind însuşirile lor caracteristice, aceşti elastomeri pot fi utilizaţi în domenii variate.

Aspectelor fundamentale privind polimerizarea stereospecifică a dienelor le sînt dedicate două ample contribuţii, cu rezultate foarte valoroase, iar problemele referitoare la stabilizarea cauciucului poliizoprenic cis-1,4 şi la structura, proprietăţile şi utilizările acestuia, natural şi sintetic, constituie obiectul altor trei lucrări.

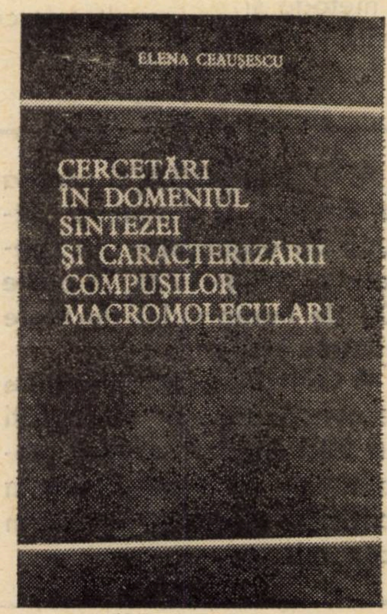

Studiile referitoare la polimerizarea în emulsie au avut drept obiect o problemă de mare importanţă, reglarea greutăţii moleculare a copolimerilor butadien α metilstirenici, realizată prin procedeul incremental. De asemenea, lucrarea prezintă pe larg construcţia şi utilizarea unui dilatometru realizat în vederea studiului cineticii de polimerizare.

Al treilea capitol al cărţii, referitor la procedee de obţinere a policondensatelor, examinează pe larg problema unor poliesteri plastifianţi. S-a urmărit influenţa naturii plastifiantului asupra proprietăţilor fizico-mecanice ale PVC plastifiat cu dioctilftalat şi cu un amestec de poliadipat şi dioctilftalat, acesta din urmă dovedindu-se superior. De asemenea, a fost studiată sinteza şi proprietăţile polipropilenglicoladipatului, stabilindu-se condiţiile experimentale pentru obţinerea unor poliesteri cu greutăţi moleculare propuse.

Cea de a patra parte a cărţii este dedicată caracterizării structurale a polimerilor şi metodelor folosite în aceste cercetări, latură prezentînd o deosebită importanţă în cercetarea macromoleculelor. Trei lucrări sînt destinate studiului distribuţiei greutăţii moleculare a copolimerului butadienă α metilstiren şi cis-1,4 — poliizoprenului, alte trei lucrări au ca obiect determinarea unor caracteristici structurale ale copolimerilor etilenă-propilenă, cristalinitatea poliolefinelor şi copolimerilor de etilenă-propilenă, iar ultimele două prezintă determinarea parametrului de solubilitate şi fracţionarea unor co- şi terpolimeri etilenă-propilenă. Dată fiind importanţa relaţiilor dintre caracteristicele de structură moleculară ale polimerilor şi proprietăţilor lor atît pentru explicarea comportării acestora în diferitele condiţii în care se folosesc, cît şi ca problemă în sine, abordarea acestei laturi a tematicii de cercetare a fost efectuată pe baza unei metodici fizico-chimice adecvate. Din punct de vedere experimental au fost utilizate variate metode (vîscozimetrice, sedimentometrice, spectrofotometrice în infraroşu, difracţia razelor X etc.), iar prelucrarea datelor experimentale a fost efectuată prin unele metode elaborate, folosindu-se calculatorul electronic. Rezultatele originale obţinute asupra structurii moleculare întregesc imaginea asupra polimerilor cercetaţi şi oferă o bază sigură pentru trasarea unor criterii în vederea utilizării optime a acestora.

● Un exemplu concludent al eficienţei legăturii cercetare-producţie

CONTRIBUŢII ştiinţifice valoroase şi cu multiple legături cu problemele de actualitate ale chimiei şi tehnologiei polimerilor, rezultatele cuprinse în volumul academicianului dr. ing. Elena Ceauşescu, prezintă un deosebit interes nu numai prin conţinutul de idei şi date noi pe care le oferă cititorului, ci au şi o importanţă deosebită pentru viitoarea producţie de elastomeri din ţara noastră. Alături de cauciucul sintetic românesc CAROM, aceştia vor spori tipurile de cauciucuri sintetice pe care le produce industria noastră chimică, iar multiplele lor utilizări vor face ca, în acest domeniu, ţara noastră să dispună de materiale intens cerute de dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiei. Tot în această direcţie se integrează şi rezultatele referitoare la studiul plastifianţilor utilizaţi în producţia policlorurii de vinil, cercetările efectuate de colectivele conduse de acad. dr. ing. Elena Ceauşescu avînd în vedere obţinerea unor tipuri de policlorură de vinil utilizabile, datorită proprietăţilor lor, în diferite domenii. Folosind aceleaşi materii prime şi modificînd corespunzător plastifianţii, se pot obţine poliesteri pentru spume poliuretanice cu însuşiri care se înscriu într-un spectru larg, de la înaltă flexibilitate la caracter rigid.

Strîns legat de multiplele probleme de cercetare pe care le ridică evoluţia rapidă şi pe numeroase planuri a industriei noastre chimice, volumul acad. dr. ing. Elena Ceauşescu : „Cercetări în domeniul sintezei şi caracterizării compuşilor macromoleculari“ se înscrie ca o contribuţie deosebit de valoroasă în domeniul chimiei polimerilor sintetici, cu largi aplicaţii în economia naţională, ca un prestigios aport la dezvoltarea ştiinţelor chimice.

prof. dr. docent V. E. SAHINI
membru corespondent
al Academiei R. S. România

ANCHETA „R. E."

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII – SURSĂ DE EFICIENȚĂ ȘI DEZVOLTARE

Încă înainte de Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967, care a marcat începutul unui amplu proces de înnoire a întregului sistem de conducere și organizare a vieții economice și sociale a țării, în primăvara anului 1967, din inițiativa conducerii de partid și de stat, a fost lansată acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii. Concepută a avea un caracter de masă și de permanență, acțiunea a avut ca obiectiv central crearea condițiilor materiale și organizatorice care să favorizeze aplicarea rapidă în practică a celor mai moderne concepte, metode și tehnici de conducere și organizare a activității productive.

Care este stadiul atins și, mai ales, care este viitorul acțiunii ?.

Pentru a răspunde la această dublă întrebare REVISTA ECONOMICĂ în colaborare cu CONSILIUL ORGANIZĂRII ECONOMICO–SOCIALE a întreprins o investigație asupra dinamicii unor indicatori statistici care caracterizează activitatea de organizare, precum și o anchetă privind opinia a 1 000 de cadre de conducere și specialiști din peste 200 de întreprinderi industriale.

Începînd cu acest număr, vom prezenta succint rezultatele cercetării noastre.

• Factor de impulsionare pe traseul efecte-cauze

GRAFICUL nr. 1 redă, într-o reprezentare sintetică, dinamica conținutului și a rezultatelor activității de organizare desfașurată în 130 de întreprinderi cuprinse în eșantionul investigat în perioada 1968—1973. În ceea ce privește reprezentativitatea eșantionului, este de observat că, la nivelul anului 1972, conform datelor anuarului statistic, cele 130 de întreprinderi selectate pentru caracterizarea dinamicii reprezintă 10,5% din numărul total al întreprinderilor industriale de subordonare republicană ale țării. Structura pe ramuri și structura pe grade de mărime a eșantionului (vezi tabelele 1 și 2) ne furnizează elemente care ne permit să afirmăm că — cu toate rezervele care, de regulă, trebuie făcute în asemenea investigații — graficul nr. 1 oferă o imagine destul de concludentă asupra fenomenului cercetat pentru ansamblul întreprinderilor industriale.

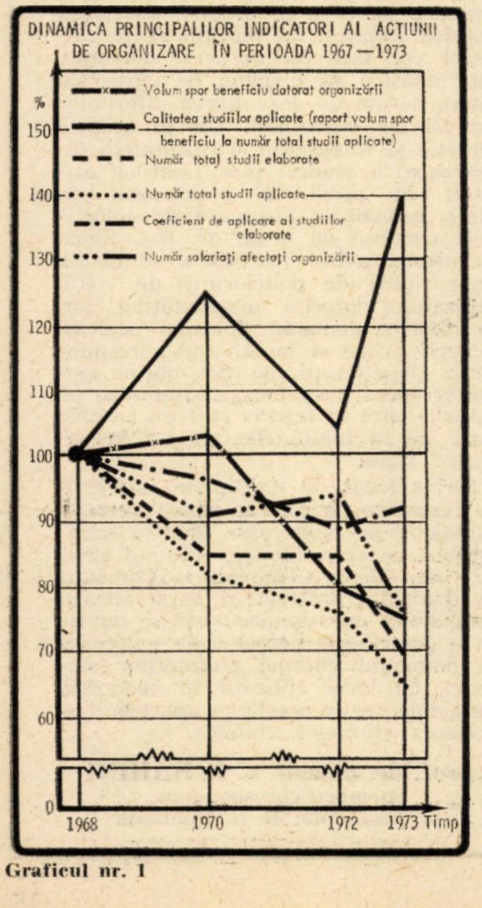

Graficul nr. 1

• O INVESTIGAȚIE asupra conținutului și dinamicii acțiunii de organizare în perioada 1968–1973, în peste 200 de întreprinderi din toate județele țării ;

• OPINIA a 1 000 de cadre de conducere și specialiști din întreprinderi asupra modalităților de impulsionare a activității de organizare în economie.

Bineînțeles că nu trebuie supraevaluată capacitatea de expresie a indicatorilor folosiți pentru caracterizare, deoarece mai sînt și alte aspecte care trebuie luate în considerare pentru a putea crea o imagine mai completă și mai concludentă, dar ea nici nu poate fi subevaluată, deoarece, așa cum vor confirma și alte date ale investigației, indicatorii aleși, prin caracterul lor sintetic, definesc — după opinia noastră — satisfăcător cele mai importante elemente ale fenomenului investigat.

O reprezentare schematică a corelațiilor dintre rezultatele și factorii activității de organizare este redată în semantogramă.

Rezultatul (obiectivul) final urmărit prin activitatea de organizare — sporul de beneficii — este determinat **direct** numai de doi factori : **numărul studiilor** aplicate și **calitatea acestora** (definită aici prin capacitatea lor de a genera beneficii, indiferent de modalitatea concretă prin care se realizează aceasta : reducerea consumului de materiale, de muncă, de cheltuieli cu amortizarea etc.). Alți factori, cum ar fi numărul studiilor elaborate, coeficientul de aplicare, numărul salariaților afectați activității de organizare, acționează și ei asupra obiectivului „spor de beneficii", nu însă direct, ci indirect, prin intermediul altor factori.

• Ce s-ar fi putut obține in plus

VOLUMUL sporului de beneficii obținut ca urmare a îmbunătățirilor organizatorice a crescut în perioada 1967—1970, după care a înregistrat o scădere în fiecare an.

În ceea ce privește capacitatea indicatorului „volum spor beneficii" de a caracteriza corect rezultatele activității de organizare, se cuvine reținută următoarea observație : este adevărat că metodologia de evaluare a efectelor organizării asupra volumului de beneficii a avut unele deficiențe, în unele cazuri dînd naștere la supra — sau subevaluări. Observăm însă că în investigație a fost cuprins un număr destul de mare de cazuri, iar influența generată de sistemul de calcul s-a exercitat de-a lungul întregii perioade considerate. Deficiențele respective sînt de natură să modifice numai nivelul absolut al indicatorului, dar nu și dinamica acestuia. Pe noi, în această fază a analizei, ne preocupă dinamica fenomenului.

Care sînt cauzele, cum trebuie explicată curba desemnată în timp de acest indicator sintetic ?

Așa cum am spus, volumul sporului de beneficii este determinat de doi factori : **numărul studiilor aplicate și calitatea acestora.** Al doilea factor, calitatea studiilor — definită prin capacitatea lor de a genera beneficii — deși oscilant — a crescut, totuși, în intervalul 1968—1973, astfel încît, în ultimul an (1973), indicatorul a înregistrat un nivel cu 40% mai mare decît cel avut în primul an (1968). Primul factor, numărul studiilor aplicate, s-a redus continuu. Reducerea numărului de studii aplicate a fost atît de puternică, încît nu numai că a anulat contribuția pozitivă a factorului calitate, dar a determinat și reducerea sporului de beneficii.

Un calcul simplu ne arată că dacă numărul studiilor aplicate ar fi rămas cel puțin la nivelul anului 1968, cu coeficientul de calitate atins în 1973, în acest ultim an s-ar fi obținut un volum de beneficii mai mare cu 40%, ceea ce înseamnă aproximativ 3% din volumul investițiilor realizate în 1973 din fondurile centralizate ale statului în întreaga economie națională, sau tot atît cît s-a investit în 1973 în învățămînt, știință, cultură și ocrotirea sănătății. Rămînînd în sfera cifrelor și luînd drept an de referință anul 1973, pentru a evidenția contribuția pe care o are și ar putea s-o aibă organizarea în realizarea obiectivelor dezvoltării social-economice, notăm că valoarea întregului spor de beneficiu ce s-ar fi obținut în plus în 1973 se traduce prin: 5,3% din sporul absolut al producției totale industriale realizat în 1973 față de 1972 ; 0,7% din întreaga producție globală industrială a anului 1973 ; 7% din sporul veniturilor reale obținute de populație în toți primii trei ani ai actualului cincinal. Cu toată rezerva cu care trebuie să judecăm aceste cifre, ele ne dau totuși o imagine destul de concludentă — ca ordin de mărime — privind contribuția pe care o are organizarea asupra atingerii obiectivelor de eficiență, rolul important pe care-l joacă organizarea ca resursă a creșterii, a dezvoltării economice, a ridicării nivelului de trai al populației. El subliniază necesitatea ca la toate nivelurile și în toate sectoarele de activitate preocuparea pentru îmbunătățirea organizării să aibă un caracter sistematic, continuu, permanent .Este deosebit de actuală în acest sens indicația dată de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967 : **Partidul pornește de la principiul verificat de viață că formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, stabilite o dată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecționate în pas cu schimbările ce se produc în viață, cu sarcinile pe care le impune procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale a societății".**

Nr. crt.	Ramura	%
1.	Energie electrică și termică	2
2.	Combustibil	6
3.	Metalurgie feroasă și neferoasă	11
4.	Construcții de mașini	32
5.	Chimie	6
6.	Materiale de construcție	2
7.	Exploatarea și prelucrarea lemnului, celuloză și hîrtie	7
8.	Industria ușoară	19
9.	Alimentară	9
10.	Construcții	2
11.	Industria locală	3
12.	Alte ramuri	1
	TOTAL:	100

Tabelul nr. 1 — **Structura întreprinderilor investigate pe ramuri industriale.**

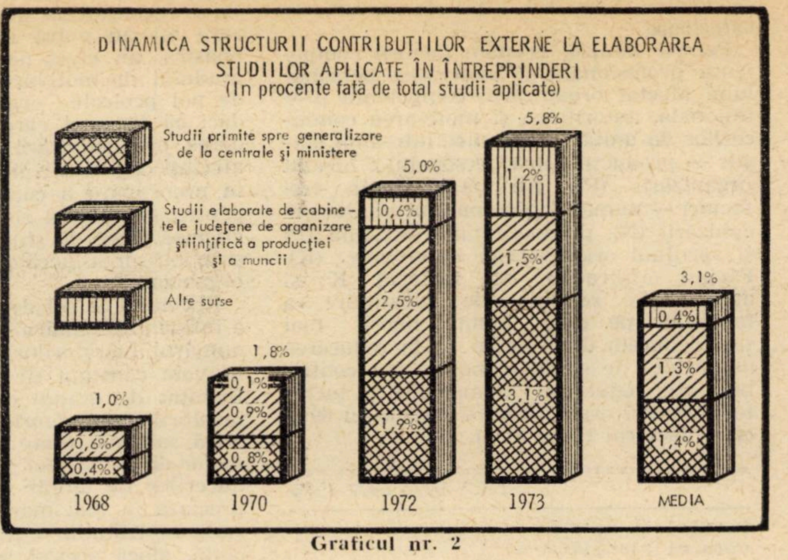

Graficul nr. 2

● De ce s-a redus numărul de soluții

ÎNTRUCÎT am stabilit că factorul calitatea studiilor aplicate a influențat favorabil sporul de beneficii, ne abatem de la această pistă și continuăm investigația pe traiectul beneficiu-număr studii aplicate. Nivelul acestuia din urmă este determinat direct numai de : coeficientul de aplicare al studiilor (ideilor) elaborate și de numărul acestora. Graficul nr. 1 ne spune că ambii indicatori au înregistrat scăderi în 1973 față de 1968 : coeficientul de aplicare s-a redus la 92% iar numărul studiilor elaborate la 69%. Coeficientul de aplicare are o traiectorie descendentă mai lentă pe întregul interval de timp, în ultimul an marcînd chiar o tendință de creștere față de anul precedent.

Pornind de la relația :

$$A = N \cdot C$$

în care A — numărul studiilor aplicate ; N — numărul studiilor elaborate ; C — coeficient de aplicare, și aplicînd cunoscutele relații de substituire a factorilor :

$$DN = (N_1 - N_0)\, C_0$$
$$DC = N_1\, (C_1 - C_0)$$

stabilim că reducerea numărului de studii aplicate se datorește în proporție de 15% factorului coeficient de aplicare și de 85% factorului număr studii elaborate.

Fără a subestima importanța ce trebuie acordată factorului coeficient de aplicare, a cărui dinamică este redată în tabelui nr. 3, faptul că în medie 20—30% dintre studii rămîn „ferecate" în sertare, reținem că factorul hotărîtor al reducerii numărului de îmbunătățiri organizatorice, și pe această cale, al sporului de beneficii, îl constituie, la acest nivel de analiză, reducerea pregnantă a numărului de studii elaborate.

Continuînd analiza pe pista : spor beneficii-număr aplicații-număr idei, constatăm că numărul studiilor elaborate, al ideilor organizatorice noi este influențat direct de următorii factori : numărul personalului afectat organizării ; competența profesională și motivarea acestuia ; competența profesională, autoritatea decizională și motivarea conducerilor unităților

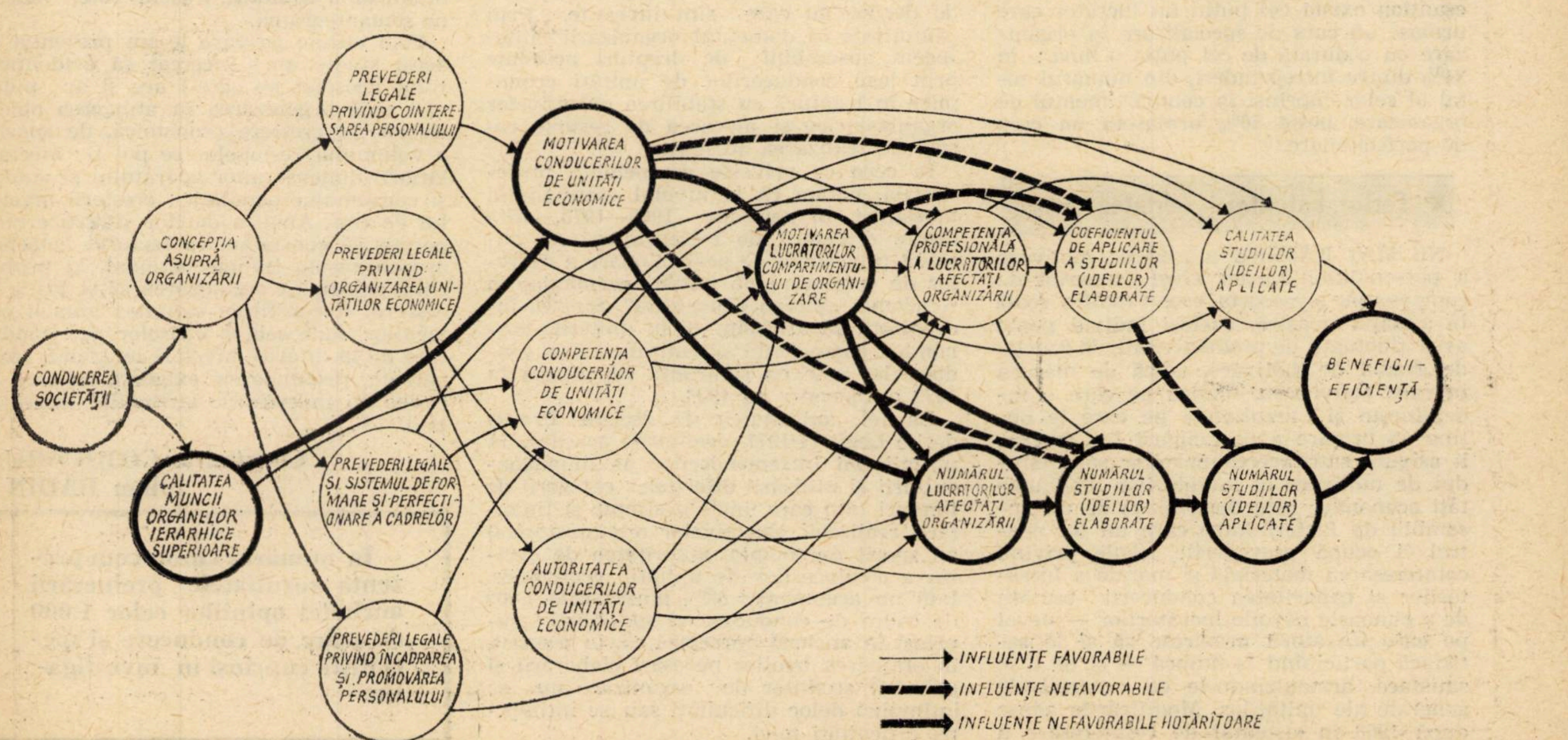
PREVEDERI LEGALE PRIVIND COINTERESAREA PERSONALULUI
MOTIVAREA CONDUCERILOR DE UNITĂȚI ECONOMICE
CONCEPȚIA ASUPRĂ ORGANIZĂRII
PREVEDERI LEGALE PRIVIND ORGANIZAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE
MOTIVAREA LUCRĂTORILOR COMPARTIMENTULUI DE ORGANIZARE
COMPETENȚA PROFESIONALĂ A LUCRĂTORILOR AFECTAȚI ORGANIZĂRII
COEFICIENTUL DE APLICARE A STUDIILOR (IDEILOR) ELABORATE
CALITATEA STUDIILOR (IDEILOR) APLICATE
CONDUCEREA SOCIETĂȚII
COMPETENȚA CONDUCERILOR DE UNITĂȚI ECONOMICE
BENEFICII-EFICIENȚĂ
CALITATEA MUNCII ORGANELOR IERARHICE SUPERIOARE
PREVEDERI LEGALE ȘI SISTEMUL DE FORMARE ȘI PERFECȚIONARE A CADRELOR
NUMĂRUL LUCRĂTORILOR AFECTAȚI ORGANIZĂRII
NUMĂRUL STUDIILOR (IDEILOR) ELABORATE
NUMĂRUL STUDIILOR (IDEILOR) APLICATE
AUTORITATEA CONDUCERILOR DE UNITĂȚI ECONOMICE
PREVEDERI LEGALE PRIVIND ÎNCADRAREA ȘI PROMOVAREA PERSONALULUI
INFLUENȚE FAVORABILE
INFLUENȚE NEFAVORABILE
INFLUENȚE NEFAVORABILE HOTĂRÎTOARE

economice ; sprijinul diferitelor organisme exterioare.

Pentru analiză, grupăm factorii competența profesională și motivarea personalului afectat organizării, competența profesională, autoritatea și motivarea conducerilor de unități economice într-unul singur — productivitatea personalului afectat organizării (P). Ne mai rămîn trei factori — numărul personalului afectat organizării (N), productivitatea acestuia (P) și sprijinul organismelor exterioare (K). Făcînd abstracție de factorul K și apelînd la relațiile de substituire a factorilor pe care le-am folosit mai sus, deducem din calcule că la reducerea numărului de studii elaborate au contribuit atît reducerea numărului de lucrători afectați organizării (și anume cu 69%) cît și factorul P (cu 31%).

	1968	197o	1972	1973
Coeficient de aplicare al studiilor elaborate	76	73	68	7o

Tabelul nr. 2 — **Dinamica coeficientului de aplicare a studiilor elaborate.**

Nr. crt.	Grad de mărime	%
1.	Special	19
2.	grad I	26
3.	grad II	35
4.	grad III	15
5.	grad IV și sub	5
	T O T A L :	1oo

Tabelul nr. 3 — **Structura întreprinderilor investigate, pe grade de mărime.**

Factorul prioritar l-a constituit deci reducerea numărului de personal încadrat în activitatea de organizare.

De ce totuși, în 1973 un lucrător al compartimentului de organizare din unitatea economică a produs cu 14% mai puține studii decît în 1968 ? Explicația trebuie căutată în unul din următorii factori : competența profesională și gradul de motivare. Competența profesională, adică măsura în care lucrătorii afectați organizării cunosc și se pricep să aplice eficient conceptele, metodele și tehnicile științei organizării, nu poate însă fi mai mică în 1973 decît în 1968. În acest interval de timp a fost specializat și perfecționat în organizare un foarte mare număr de cadre. La data efectuării investigației noastre, în 53% din întreprinderile cuprinse în eșantion exista cel puțin un lucrător care urmase un curs de specializare în organizare cu o durată de cel puțin o lună ; în 34% dintre întreprinderi, din numărul total al celor cuprinși în compartimentul de organizare, peste 50% urmaseră un curs de perfecționare.

● Factor hotărîtor : calitatea muncii

NE MAI RĂMÎNE gradul de motivare a personalului. La un nivel superior de competență, și aceasta este condiția reală în situația noastră, același individ poate avea fluctuații de productivitate, în funcție de gradul de motivare, adică de măsura în care activitatea, munca pe care o îndeplinește și rezultatele pe care le obține ca urmare a participării la muncă, îi asigură satisfacerea nevoilor sale. Gradul de motivare al lucrătorilor unei unități economice este determinat de un ansamblu de factori între care un loc central îl ocupă prevederile legale privind cointeresarea materială și morală a lucrătorilor și capacitatea conducerii unității de a cunoaște nevoile lucrătorilor — nevoi pe care lucrătorii urmăresc să și le satisfacă participînd la muncă — și de a le satisface, armonizîndu-le cu obiectivele generale ale unităților. Modificările aduse după 1968 în sistemul de cointeresare a celor încadrați în activitatea de organizare nu au putut exercita, după opinia noastră, un efect negativ, de reducere a gradului de motivare pentru elaborarea de noi proiecte organizatorice. Rămîne deci că factorul care a determinat scăderea productivității muncii lucrătorilor afectați organizării îl constituie insuficienta preocupare a conducerilor de unități pentru stimularea elaborării unui număr cît mai mare de studii, pentru motivarea și mobilizarea lucrătorilor în activitatea de organizare.

Revenind la cel de-al doilea factor care a influențat numărul studiilor elaborate — numărul lucrătorilor afectați organizării — vom constata că acesta este și el influențat de gradul de motivare al organizatorilor (lucrătorii sînt atrași în mai mică sau mai mare măsură spre acest sector de activitate) și de competența conducerilor de unități (aceștia înțeleg și apreciază în mai mare sau mai mică măsură contribuția organizării și, în consecință, alocă acestei activități permanente un număr mai mare sau mai mic de lucrători).

La acest capitol pot fi luate în discuție prevederile normative privind structura organizatorică a unităților economice. In ceea ce privește acest factor se impun cel puțin trei observații. În primul rînd : prin normative nu se precizează cîți lucrători pot fi încadrați în compartimentele de organizare — conducerile de unități putînd să aloce acestui compartiment un număr mai mic sau mai mare de lucrători. În al doilea rînd : și în anii premergători introducerii normativelor de personal se remarcase o tendință de reducere a numărului acestei categorii de personal : față de 1968, în 1970 acest indicator înregistra valoarea de 91%, iar în 1972 de 93%. (vezi graficul nr. 1). În al treilea rînd : există și unele întreprinderi — puține ca număr — cuprinse în eșantion, la care personalul afectat organizării este mai numeros în prezent decît înainte de aplicarea Decretului 162.

Rezultă, deci, că reducerea atît a productivității cît și a numărului de lucrători din activitatea de organizare se datorește, în principal, reducerii gradului de motivare, aceasta fiind determinată la rîndul ei, în primul rînd, de optica și acțiunile unor conduceri de unități economice.

În general, calitatea muncii conducerilor de unități economice poate fi definită prin trei caracteristici de bază : competența profesională, motivarea (definită la fel ca la specialiștii în organizare) și autoritatea de decizie cu care sînt investite. Prin „autoritate în domeniul organizării“ înțelegem ansamblul de drepturi acordate prin lege conducerilor de unități economice în legătură cu stabilirea obiectivelor organizatorice și alocarea de resurse cerute de realizarea acestora.

În ceea ce privește competența profesională, notăm că la nivelul eșantionului investigat, în perioada 1968—1973, 67% dintre directorii de întreprinderi au absolvit programul de perfecționare a cadrelor de conducere de unități economice la Academia „Ștefan Gheorghiu“. Sîntem îndreptățiți să afirmăm că în unitățile economice competența organizatorică a conducerilor este cu siguranță superioară în 1973 comparativ cu 1938.

La fel, autoritatea de decizie. Prevederile Legii 11/1971, drepturile acordate în ultimii ani întreprinderilor pe linia constituirii și utilizării diferitelor categorii de fonduri (din care unele destinate și finanțării realizării obiectivelor organizatorice) au sporit autonomia, autoritatea de decizie a conducerilor de unități economice. Iată un argument : 66% dintre cele 1 000 de cadre de conducere și specialiști cuprinși în anchetă apreciază că, în prezent, în obținerea banilor necesari elaborării și aplicării studiilor de organizare nu se întîmpină deloc dificultăți sau se întîmpină dificultăți mici.

Rezultă deci, că și la specialiști, ca și în cazul conducerilor de unități economice, factorul „motivare“, a influențat cel mai mult dinamica acțiunilor de organizare în perioada 1967—1973. Și la această categorie gradul de motivare este rezultanta acțiunii a doi factori : prevederile legale privind cointeresarea și modul cum acestea sînt aplicate.

Există argumente prin care ne susținem afirmația că nu prevederile legii au influențat negativ gradul de motivare a conducerilor de unități economice. La întrebarea „ce determină lipsa de receptivitate a cadrelor de conducere a unor unități economice față de aplicarea soluțiilor organizatorice noi“, din 10 variante posibile de răspuns, cei mai mulți au optat pentru varianta „aplicarea soluțiilor implică un efort suplimentar din partea celor ce o aplică“ (38%) ; pe locul 2 s-a clasat răspunsul „cei ce trebuie să aplice nu-și asumă riscurile implicate de adoptarea soluțiilor noi“ (14%), iar pe locul trei răspunsul „cadrul normativ nu oferă posibilități mai largi“ (12%). Toate cele trei grupe de răspunsuri confirmă că motivarea este cauza principală, și reducerea ei se datorește nu cadrului normativ, ci aplicării acestuia, modului cum este înțeleasă necesitatea perfecționării organizatorice ca resursă a dezvoltării și sînt utilizate pîrghiile de stimulare, de motivare.

Cu aceasta am ajuns la partea superioară a semantogramei corelațiilor factorilor ce determină rezultatele activității de organizare. Prevederile legilor, decretele și hotărîrile organelor centrale ale puterii și administrației de stat, adoptate în ultimii ani, privind conducerea și organizarea unităților economice, încadrarea și promovarea personalului, perfecționarea pregătirii profesionale, retribuirea personalului, au determinat, așa cum am arătat, o creștere a competenței și a autonomiei conducerilor și specialiștilor din unitățile economice și ele ar fi trebuit să ducă și la o creștere a gradului de motivare, de antrenare a acestora la îmbunătățirea organizării conducerii, producției, muncii. Dacă acest din urmă obiectiv nu s-a realizat în toate cazurile, aceasta s-a datorat nu cadrului normativ, ci modului în care este înțeles și aplicat.

Pornind de la efecte spre cauze, de la rezultate spre factori, am încercat să definim natura și conținutul corelațiilor dintre factori, ca și factorul de la care trebuie pornit pentru impulsionarea activității de organizare. Sintetic, traseul este marcat pe semantogramă.

Prin cifrele pe care le-am prezentat în acest studiu am încercat să evidențiem rolul deosebit pe care-l are și ar putea să-l aibă organizarea în atingerea obiectivelor de creștere economică, de sporire a volumului resurselor ce pot fi afectate lărgirii dimensiunilor aparatului productiv și consumului populației, creșterii nivelului de trai. Analiza datelor statistice ne-a permis să constatăm că factorul hotărîtor asupra căruia trebuie acționat, în primul rînd, pentru ca organizarea să-și joace acest rol îl constituie calitatea muncii oamenilor, îndeosebi a cadrelor de conducere de la diferite niveluri ierarhice, competența, răspunderea, exigența cu care acestea își îndeplinesc atribuțiile încredințate.

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN

În numărul viitor vom prezenta rezultatele prelucrării anchetei opiniilor celor 1 000 de cadre de conducere și specialiști cuprinși în investigație.

ECONOMIE MONDIALĂ

CEA DE A III-A CONFERINȚĂ O.N.U. ASUPRA DREPTULUI MĂRII

ÎN CĂUTAREA UNOR REGULI INTERNAȚIONALE GENERAL ACCEPTABILE

*LA 20 iunie a. c. va începe, la Caracas, prima sesiune de fond a celei de a III-a Conferințe O.N.U. asupra dreptului mării *). Această sesiune a fost precedată de lucrările unui comitet pregătitor, din care a făcut parte și România.*

Multitudinea și complexitatea problemelor ce vor trebui examinate la conferință, interesele și pozițiile, în unele aspecte profund deosebite, ale statelor — decurgînd din nivelul lor de dezvoltare economică (țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare), din poziția geografică (state riverane și state fără ieșire la mare) sau din considerente de altă natură — conferă sesiunii de la Caracas și reuniunilor ce vor urma o semnificație și un loc aparte printre acțiunile de politică externă ale statelor.

● O agendă cu multiple implicații

FOARTE multe din cele peste 25 de probleme mari de pe agenda Conferinței, printre care limita și regimul apelor teritoriale, regimul strîmtorilor, arhipelagurilor, insulelor, marea liberă, ocrotirea mediului marin etc., prezintă, pe lîngă implicațiile politico-juridice, și importante aspecte de natură economică, legate în special de navigație, comerț și resurse marine.

Cele mai interesante și mai importante probleme sub aspect economic, care de altfel dau trăsătura dominantă celei de a treia conferințe asupra dreptului mării, se referă la posibilitățile apărute relativ mai recent în domeniul maritim, datorită progresului tehnic, respectiv punerea în valoare a resurselor marine, biologice și minerale. Într-o formă succintă, principalele probleme economice de pe ordinea de zi a conferinței ar putea fi redate astfel :

— precizarea și consolidarea instituției platoului continental, consacrată în 1958 ;

— noul concept de „zonă economică“ sau „ mare patrimonială“ (dincolo de apele teritoriale) ;

— noua instituție a „zonei internaționale a teritoriilor submarine“ (dincolo de platourile statelor riverane), declarate din 1970 „patrimoniu comun al umanității“ ;

— cercetarea științifică în mări și oceane.

Întinderea mărilor și oceanelor, care ocupă mai mult de 70% din suprafața globului, resursele cunoscute și previzibile din mări și oceane, dau mari speranțe în rezolvarea multora din problemele care frămîntă comunitatea statelor, dar elaborarea unor reguli echitabile, care să permită punerea în valoare rațională și în funcție de anumite priorități a resurselor marine constituie o condiție sine qua non pentru traducerea speranțelor în fapte.

În practică pe plan internațional problema resurselor mărilor și oceanelor a apărut acum aproximativ 30 de ani, cînd s-a descoperit că teritoriile submarine din apropierea unor țărmuri conțin abundente resurse, în special de petrol și gaze naturale. Așa s-a cristalizat doctrina **platoului continental**, care sprijinită de actele unilaterale ale unor state (ex. Proclamația președintelui american Truman din 1945) și de acordurile încheiate de altele (ex. Acordul de la Santiago din 1952 între Chile, Ecuador și Peru) și-a găsit consacrarea în una din convențiile de codificare și dezvoltare progresivă a dreptului maritim, încheiate la prima conferință O.N.U. din acest domeniu, în 1958.

În esență, în 1958 s-a convenit că statul riveran are „drepturi suverane“ asupra fundului mării și subsolului regiunilor submarine adiacente țărmurilor în scopul explorării acestora și exploatării resurselor lor naturale, adică „resursele minerale și alte resurse fără viață de pe fundul mării și din subsolul acesteia, ca și organismele vii care aparțin speciilor sedentare“.

Ca orice reglementare internațională liminară, convenția din 1958 conține unele lacune (definiție insuficient de precisă a platoului, criterii de delimitare spre largul mării (200 m adîncime sau pînă unde tehnica permite explorarea resurselor care s-au dovedit inadecvate, reguli puțin precise privind delimitarea între statele vecine) — care, sperăm vor fi eliminate la viitoarea conferință. Pentru perspectivele regimului mărilor și oceanelor consacrarea instituției platoului continental a însemnat însă foarte mult, aducînd în primul plan problema explorării și exploatării resurselor mării.

● Zona internațională a teritoriilor submarine

URMĂTORUL pas pe această cale a fost începerea examinării in 1967, la inițiativa Maltei, a problemei resurselor teritoriilor submarine situate dincolo de platourile continentale, ceea ce a dus la consacrarea unei noi instituții juridice — aceea a **zonei internaționale a teritoriilor submarine**.

Printre aspectele care necesită a fi rezolvate cu prioritate la acest capitol, cele mai importante sînt : definirea limitelor zonei, ceea ce se poate obține, indirect, prin stabilirea unor limite precise ale platoului continental de sub jurisdicția națională, și modul în care urmează să fie explorate și exploatate resursele zonei, adică pe bază de licențe în schimbul unor redevențe sau prin intermediul unui mecanism internațional care să acționeze în mod direct și să asigure împărțirea echitabilă a beneficiilor, ținînd seama în special de nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

În rezolvarea acestor probleme vor interveni factori de natură diversă, geologică, geografică, politică, juridică etc., dar vor cîntări mult și datele despre resursele marine ca atare, despre amplasarea și importanța lor economică. Astfel, spre exemplu, un document al O.N.U. apreciază că zonele de juridicție națională de pînă la 200 mile marine ar cuprinde 87% din resursele globale de hidrocarburi, inclusiv toate resursele certe, și majoritatea resurselor potențiale ale viitorului imediat, față de numai 59% din resursele globale de hidrocarburi și 90% din cele sigure în cazul zonelor sub jurisdicția națională de pînă la 40 mile marine.

Ca date sugestive pentru perspectivele valorificării resurselor marine se arată, de exemplu, că explorările pentru petrol se efectuează în prezent pînă la 200 m adîncime, că sînt în curs de construcție platforme care să poată permite exploatarea petrolului la adîncimi pînă la 300 m, că se preconizează tipuri de platforme mai eficiente, al căror cost se ridică la peste 20 milioane dolari S.U.A. Se estimează, de asemenea, că în viitorii 4-5 ani se va putea trece la valorificarea nodulilor care conțin mangan și nichel, concentrați în zonele de mare adîncime. Pentru o exploatare rațională a resurselor zonei internaționale, în documentele O.N.U. se preconizează o politică a expla-

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Politică de conservare a rezervelor de țiței.

DACĂ producția de țiței a țărilor O.P.E.C. va spori cu 12% pe an, rezervele lor, actualmente cunoscute, vor dura numai 17 ani. O creștere a producției cu 9% pe an ar prelungi durata rezervelor la 50 de ani, ținînd cont că și acestea au sporit cu 8% în 1973.

Secretarul general al O.P.E.C., Abdel Rahman Khene, care a prezentat aceste previziuni, a declarat la Londra că, avînd în vedere această perspectivă, mai devreme sau mai tîrziu cele mai multe dintre țările O.P.E.C. vor adopta o politică de conservare a rezervelor.

● Ungaria : Opțiuni pentru modernizarea transporturilor.

ÎN ANUL 2 000 parcul de autoturisme al Ungariei ar urma să atingă aproape 3 milioane, față de 400 mii în prezent. Pentru parcarea lor urbaniștii apreciază că soluția optimă va fi construcția de garaje cu mai multe nivele, de preferință tot subterane. Totodată va fi oprit probabil accesul mașinilor în centrul orașelor. Aceasta va determina necesitatea modernizării transportului în comun în marile aglomerări urbane și dezvoltarea rețelei de trenuri periferice rapide și de metrouri. În capitala Ungariei de exemplu, se prevede că pînă în 1990 lungimea totală a acestor linii va depăși 100 km.

Specialiștii unguri mai apreciază că pînă la finele secolului nostru transportul feroviar, desigur mult modernizat, va rămîne coloana vertebrală a transporturilor. Traficul feroviar ar urma să sporească cu 10—15% pînă în anul 2 000.

În ceea ce privește rețeaua rutieră, pînă în 1990 vor fi construiți 700—750 km de autostradă cu două benzi. Concomitent, în capitala țării, pentru asigurarea fluenței circulației vor fi amenajate mari artere, prevăzute cu pasaje subterane și căi rutiere suspendate. În intersecțiile cu trafic intens, către sfîrșitul secolului nostru vor fi puse în funcție primele trotuare rulante.

țării acestor resurse, vizînd dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale, un echilibru crescînd al comerțului internațional, reducerea fluctuațiilor prețurilor materiilor prime, în condițiile obținerii unor producții mari și alte probleme care prezintă interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare.

Aceste aspecte nu vor putea fi probabil examinate toate și cu atît mai puțin rezolvate la conferința de la Caracas, dar ele atestă importanța pe care o are elaborarea de urgență a unor reguli internaționale general acceptabile în privința platoului continental și a zonei internaționale a teritoriilor submarine.

• Resurse valoroase pentru accelerarea dezvoltării

NOUL CONCEPT de **zonă economică** vizează resursele biologice ale mării, dintre care unele sînt superexploatate, iar altele foarte puțin sau de loc puse în valoare, dar care, ca și resursele minerale ale mărilor, prezintă o deosebită importanță în contextul dezvoltării în special pentru asigurarea hranei și altor nevoi ale populației globului. Acest nou concept s-a cristalizat în ultimii ani ca o soluție de compromis între teza menținerii drepturilor statelor riverane în zone înguste de maximum 12 mile și teza, deja tradusă în practică de unele state, a dreptului statului riveran de a-și fixa în mod unilateral jurisdicția completă în zone de pînă la 200 de mile.

Există indicii că foarte multe state se vor ralia, în final, noului concept de „zonă economică" în care statul riveran să aibă drepturi suverane asupra resurselor biologice, așa cum are din 1958 asupra resurselor platoului continental. De altfel, pentru multe state, acceptarea unei asemenea soluții este însoțită de ideea ca în viitor instituția platoului continental să fie inclusă în noua instituție a zonei economice.

Este de așteptat ca la sesiunea de la Caracas să continue discuțiile aprinse pe tema resurselor biologice ale mării atît „în pachet" cu alte probleme cît și separat, pentru fixarea în detaliu a regimului zonei, a posibilităților de acces ale altor state, în special din categoria celor în curs de dezvoltare, fără litoral sau care nu posedă suficiente resurse biologice în zonele maritime adiacente țărmurilor lor. Este larg împărtășită ideea că succesul conferinței depinde în mare măsură de acceptarea unui nou mod de abordare a regimului resurselor biologice.

Strîns legată de resursele marine este problema cercetării științifice, în legătură cu care se poartă discuții dacă este posibilă distincția între cercetarea pură sau fundamentală și cercetarea aplicativă și ce anume regim să fie stabilit pentru fiecare din zonele maritime ce vor fi recunoscute prin noile reglementări internaționale.

În privința zonei internaționale, se discută dacă mecanismul ce urmează a fi instituit pentru exploatarea resurselor se va ocupa și de activitățile de cercetare științifică, altele decît cele legate de resursele minerale, sau dacă asemenea acțiuni vor rămîne complet libere, așa cum sînt în prezent sub regimul mării deschise.

• În spiritul principiilor fundamentale ale dreptului internațional

SUCCINTA trecere în revistă a cîtorva din problemele de natură economică de pe agenda celei de a III-a conferințe O.N.U. asupra dreptului mării sugerează, credem, imaginea unui eveniment important al vieții internaționale, la care membrii comunității internaționale sînt chemați să-și aducă o contribuție activă, constructivă, astfel încît regulile ce vor fi adoptate să fie general acceptabile și durabile să răspundă cerințelor actuale și de perspectivă ale relațiilor dintre state, ale cooperării lor pentru asigurarea progresului continuu al omenirii.

Reprezentanții României, țară socialistă în curs de dezvoltare din categoria statelor riverane, au acționat și vor continua să acționeze pentru ca noul curs al relațiilor dintre state — bazat pe respect reciproc și luarea în considerare a intereselor fiecăruia — să-și găsească aplicarea corectă și în domeniul maritim, pentru adoptarea unor reguli echitabile din punct de vedere economic, politic și juridic, conforme principiilor fundamentale ale dreptului internațional.

dr. Tudor MIRCEA

---

*) Primele conferințe O.N.U. în acest domeniu au avut loc în 1958 și 1960 la care au fost adoptate patru convenții privind : marea teritorială, platoul continental, pescuitul și marea liberă.

DOCUMENTAR STATISTIC

TRANSFERURI TEHNOLOGICE EST-VEST

INTENSIFICAREA schimburilor internaționale privind invențiile și descoperirile în domeniul științei, tehnicii și tehnologiei — factor important al accelerării dezvoltării economico-sociale a tuturor țărilor lumii — constituie obiectul preocupărilor unor multiple organisme naționale și internaționale. Un studiu publicat nu demult de Comisia economică a O.N.U. pentru Europa asupra cooperării industriale dintre țările acestui continent furnizează și o serie de date privind transferul de tehnologie sub forma cesiunii sau licențierii de brevete.

După cum rezultă din tabelul nr. 1 în perioada 1964—1971 schimbul de brevete s-a intensificat în ambele sensuri, crescînd în mod deosebit achizițiile țărilor socialiste (de cinci ori în medie pe țară, față de peste 2 ori în cazul statelor capitaliste din Europa), fapt care se explică prin efortul susținut de dezvoltare și modernizare a industriei, a întregii economii, depus de aceste țări.

Țările socialiste au desfășurat o politică diferențiată în acest domeniu, în cazul Bulgariei, R.D.G., Poloniei și României predominînd importul de brevete, iar în U.R.S.S. și Cehoslovacia — exportul acestora (vezi tabelul nr. 2, cumulat pe anii 1964—1971). Cehoslovaciei, R.D.G. și Uniunii Sovietice le revin două treimi din totalul brevetelor importate și circa patru cincimi din cele exportate în Europa occidentală de ansamblul țărilor socialiste menționate. Gradul de concentrare geografică a schimburilor Est-Vest în acest domeniu este ridicat și în cazul țărilor vest-europene : Franței, Angliei și Elveției le revin peste trei cincimi din totalul brevetelor preluate din țările socialiste menționate (31 927), iar R.F.G., Elveției și Franței peste două treimi din cele exportate (25 877).

Se constată — relevă studiul amintit — că fluxul schimbului de brevete s-a accentuat în ultimii ani în ambele sensuri, înscriindu-se în tendința generală de extindere a colaborării și cooperării intereuropene.

N. P.

Anul	Numărul brevetelor importate de țările socialiste europene din țările vest-europene		Numărul brevetelor importate de țările vest-europene din țările socialiste din Europa	
	total	în medie pe țară a)	total	în medie pe țară b)
1964	676	169	2058	137
1965	2166	309	4150	218
1966	3155	451	3277	172
1967	3726	532	4250	224
1968	3520	503	3986	210
1969	3177	454	4107	205
1970	4703	672	4436	222
1971	5965	852	5663	283

a) Media pentru Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S. (în 1964, numai Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia și Ungaria).
b) Media pentru 15 țări în 1964, 19 în 1965-1968 și 20 în 1969-1971.

Sursa: Nations Unies, Commission économique pour l'Europe, Rapport analytique sur la coopération industrielle entre les pays de la C.E.E., 1973, p. 54.

Tabelul nr. 1

Tabelul nr.2

Țara	Brevete importate din țările vest-europene	Brevete pentru invențiile proprii, preluate de țările vest-europene
Bulgaria	985	424
Cehoslovacia	3770	9289
R.D.G.	9409	5812
Polonia	2401	1662
România	1907	1112
Ungaria	3228	3481
U.R.S.S.	4177	10147
Total	25877	31927

Sursa: Idem, p.77

110
105
100
95

TENDINTE — CONJUNCTURI

Evoluția și perspectivele prețurilor unor produse primare

CREȘTEREA volumului, dar mai ales cea a prețurilor la produsele primare exportate de țările în curs de dezvoltare a ridicat ponderea acestor țări în exportul mondial de produse primare de la 38% în 1970 la 48% în prezent, unele materii prime cum sînt cuprul, cositorul, cauciucul, cafeaua sau bauxita fiind exportate aproape în exclusivitate de aceste țări. Paralel, a crescut ponderea țărilor în curs de dezvoltare și în totalul exportului mondial, de la 17% la 27%, așa cum constată The Economist *citînd aceste cifre ale O.N.U.*

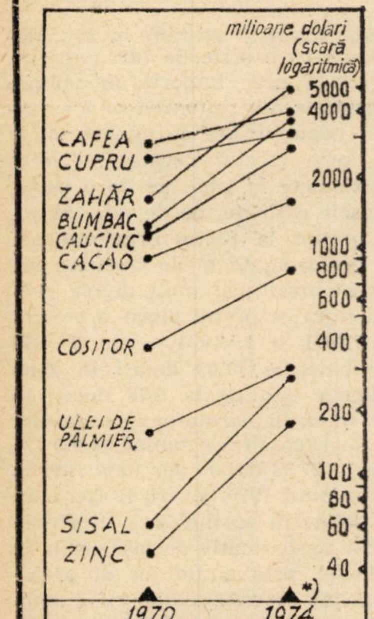

*) Estimații ale O.N.U.

Dintre toate produsele primare care fac obiectul comerțului mondial, creșterea cea mai spectaculoasă a fost înregistrată desigur de petrol, exportul său anual reprezentînd în prezent circa 135 miliarde de dolari. Pe locul doi ca valoare se situează cuprul, cu 7,3 miliarde pe an, iar pe locul trei zahărul cu 7 miliarde pe an. O bună parte din aceste exporturi, sînt efectuate de țări în curs de dezvoltare (vezi graficul).

Creșterile de prețuri au dat un nou impuls cercetărilor pentru găsirea unor înlocuitori ai unor metale într-o serie de domenii de utilizare curentă, citîndu-se cazul aluminiului și nichelului — mai ieftine și mai ușor disponibile — folosite în locul cuprului și cositorului. În fața solidarității țărilor producătoare, o serie de mari firme consumatoare, ca de exemplu „Anaconda“ și „Alcoa“ în cazul bauxitei, pentru a reduce importul au hotărît să-și efectueze în comun activitățile de cercetare pentru punerea la punct a unei noi metode de extracție utilizabilă la rezervele de bauxită din subsolul S.U.A.

Pornind de la decalajul, în unele cazuri destul de mare, care s-a creat între costul producției și prețul de vînzare al unor produse primare, experții citați de „The Economist“ sînt de părere că prețul unora dintre ele ar urma să cunoască în viitorul nu prea îndepărtat o anumită reducere, fără a mai reveni însă la vechile niveluri.

Stimularea economisirii materiilor prime

POTRIVIT aprecierilor președintelui Oficiului național pentru materiale și prețuri al Ungariei, dr. Bela Csikos-Nagy, sub influența majorărilor de prețuri de pe piața mondială, în anul 1975 întreprinderile industriale vor trebui să aloce sume sporite pentru achiziționarea de combustibili, produse chimice de bază și materii prime textile.

Pentru a stimula întreprinderile din industria prelucrătoare să manifeste spirit de economie atunci cînd apelează la importuri din țările capitaliste, producătorii maghiari vor trebui să se alinieze la schimbările de preț intervenite pe piața mondială. De aceea, cu începere de la 1 ianuarie 1975 prețurile urmează să se majoreze cu 45 la sută la petrol și gaze naturale, cu 15 la sută la cărbune, cu 60 la sută la lînă și piei, cu 80 la sută la materii prime din bumbac, cu 35—75 la sută la un număr de produse chimice de bază, cu 10 la sută la produse siderurgice, cu 20 la sută la aluminiu și cu 15—100 la sută la alte metale neferoase. Se așteaptă ca statul să aloce în acest an fonduri importante sub formă de subsidii pentru a menține creșterea prețurilor cu amănuntul în limitele planificate de 2 la sută.

Comerțul Poloniei cu țările capitaliste dezvoltate

CONFORM opiniilor exprimate de săptămînalul polonez Polityka, *în etapa actuală de dezvoltare economică a Poloniei nu este indicată reducerea importului din țările occidentale, în ciuda presiunilor inflaționiste ce se manifestă în economia acestora, căci o reducere a importului din această zonă ar afecta programul global de investiții din cincinalul actual și ar întîrzia astfel modernizarea necesară a industriei poloneze.*

Anul trecut, comerțul Poloniei cu țările capitaliste dezvoltate a crescut cu 56 la sută, iar cu țările socialiste cu 12 la sută, astfel că ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în comerțul exterior polonez a crescut de la 31,3 la sută în anul 1972 la 38,4 la sută în 1973, iar ponderea țărilor socialiste a trecut de la 62,3 la sută la 55,7 la sută.

Creșterea vertiginoasă a prețurilor în comerțul cu țările capitaliste — arată „Polityka“ — trebuie compensată printr-o expansiune a exportului polonez. Pentru aceasta este necesară o modificare a producției întreprinderilor, de la producția în serii mici la producția de masă cu o specializare accentuată, fapt realizabil prin multiplicarea acordurilor de cooperare cu țările capitaliste dezvoltate.

În anul 1974 sînt alocate 13 miliarde zloți pentru importul de bunuri de investiții, din care 5 miliarde zloți (250 milioane dolari) pentru importul din țările capitaliste dezvoltate. Această sumă depășește totalul importului de bunuri de investiții, licențe și tehnologie efectuat din aceste țări în întreg cincinalul 1966—1970.

Intensificarea exportului pe piețele vestice vizează în special ramurile care au beneficiat pînă acum cel mai mult de importul de tehnologie și echipament de la partenerii occidentali : automobile, nave maritime, material rulant, mașini-unelte, utilaj minier, de construcții, echipament electronic, utilaj chimic.

Componente electronice : consum efectiv sau cumpărări anticipate ?

DUPĂ criza de supraproducție din 1970—1971, piața componentelor electronice se caracterizează în prezent printr-un raport cerere-ofertă, favorabil producătorilor. Ca urmare se remarcă o tendință generală de majorare a perioadelor de livrare la această grupă de produse.

Pe plan european se consideră că majorarea perioadei de livrare este cu deosebire accentuată în sectorul componentelor pasive. Astfel, la sfîrșitul trimestrului I carnetele de comenzi erau complete pentru întregul an 1974, pentru companiile „Sfernice“ și „Piher“, în ceea ce privește rezistențele. În medie perioadele de livrare depășesc 3 luni pentru rezistențele fixe (bobinate, cărbune, cu straturi) și 2 luni pentru rezistențe variabile bobinate de precizie. De regulă, perioadele de livrare pentru condensatoarele cu tantal sînt de circa 6 luni, iar carnetul de comenzi al firmei „Tekelec Airtronic“ este complet pînă la finele trimestrului I 1975. Situația este similară pentru conectoarele de circuite imprimate, unde cererea depășește cu mult oferta.

Această creștere generală a perioadei de livrare în materie de componente electronice este explicată de consumatori prin penuria manifestată pe această piață ; anumiți utilizatori de componente consideră că față de tendința generală de majorare a prețurilor în acest domeniu, stocarea componentelor ar putea fi considerată ca o bună investiție. La rîndul lor, producătorii de componente consideră că tendința menționată trebuie pusă în legătură cu deficitul anumitor materii prime și creșterea prețurilor la alte materii prime, în condițiile în care unitățile producătoare lucrează, în majoritate, la întreaga capacitate. Deficitul de materii prime utilizate în producția de componente este mai accentuat în domeniul maselor plastice, unde nivelul cererii a dus la epuizarea stocurilor în anul 1973.

Majorarea prețurilor de export la mercur

ÎN orașul Alger a avut loc o reuniune a principalelor țări producătoare și exportatoare de mercur : Algeria, Canada, Italia, Mexic, Spania, Turcia și R.S.F. Iugoslavia. Aceste țări furnizează aproximativ 95 la sută din exporturile mondiale de mercur, apreciate la 190 000 recipienți pe an (6 460 tone). Cu această ocazie, țările participante au hotărît constituirea unei asociații internaționale a producătorilor de mercur, cu un secretariat avînd sediul permanent la Alger. Țările participante la reuniune au hotărît, de asemenea, majorarea prețului de export la mercur la 350 dolari sticla FOB, adică cu peste 25 la sută.

PERENITATEA DECALAJELOR ÎN INDUSTRIA PETROLULUI

ÎN POFIDA așa-zisei „crize a petrolului“ din toamna anului trecut, caracterizată — între altele — prin restrîngerea extracției de țiței în unele țări arabe, volumul mondial al acesteia a crescut în 1973 cu 8—9%, respectiv într-un ritm mai dinamic decît în anul precedent. În cadrul lumii nesocialiste, creșterea a fost susținută în Extremul Orient (+20%), în Orientul Mijlociu (+16%), în Canada (+12%), mai lentă în America Latină (+5%) și în Africa (+3%), în timp ce producția S.U.A. a înregistrat o reducere de 2% comparativ cu nivelul anului 1972.

Această evoluție a contribuit la accentuarea decalajului în ceea ce privește raportul producție/consum dintre diferitele regiuni ale lumii nesocialiste. Orientul Mijlociu și-a consolidat și mai mult poziția ca principală zonă producătoare (de la 34,7% din producția mondială la peste 37%) ; la un loc, Orientul Mijlociu, Asia de Sud și Extremul Orient, Africa și America Latină, au furnizat în 1972 șapte zecimi din producția de țiței a lumii nesocialiste. Or, cele patru zone, care cuprind în general țări în curs de dezvoltare, nu consumă decît circa o cincime din această producție, restul fiind livrat aproape în întregime marilor zone consumatoare din lumea capitalistă — America de Nord, Europa Occidentală și Japonia.

Imensul flux de combustibili lichizi cuprinde, însă, în principal petrol brut, deoarece un al doilea decalaj important în acest domeniu îl constituie nivelul scăzut de dezvoltare a industriei de prelucrare a petrolului în primele patru zone menționate. După cum rezultă din tabelul nr. 1, țărilor Orientului Mijlociu, Asiei de Sud și Extremului Orient, Africii și Americii Latine le reveneau la sfîrșitul anului trecut doar circa 33% din ansamblul capacităților mondiale de prelucrare a petrolului. Dacă din această cifră deducem capacitățile existente în țările capitaliste dezvoltate din aceste zone (Japonia, Australia, R.S.A. ș.a.), precum și cele instalate de monopolurile internaționale într-o serie de insule din Marea Caraibilor (Antilele olandeze, ins. Virgine, ins. Bahamas etc.), ponderea respectivă se reduce la circa 20%.

Tabelul nr.1

Repartiția industriei petrolului pe glob
(în %)

Tara sau regiunea	Extracția țițeiului (1972)	Capacități de prelucrare a țițeiului (la finele anului 1973
Total mondial	100,0	100,0
din care:		
Orientul Mijlociu	34,7	4,7
- Iran	9,8	1,1
- Kuweit	5,8	1,1
- Arabia Saudită	11,0	0,7
- Turcia	0,1	0,5
- Bahrein	0,1	0,4
- Alte țări	7,9	0,9
Asia de Sud și Extremul Orient	3,6	14,5
- Japonia	x	8,0
- Singapore	-	1,1
- Australia	0,6	1,1
- India	0,3	0,8
- Indonezia	2,1	0,7
- Alte țări	0,6	2,8
Africa	10,5	1,8
- R.S.A.	x	0,5
- Egipt	0,4	0,3
- Alte țări	10,1	1,0
America Latină	9,6	11,8
- Venezuela	6,4	2,5
- Brazilia	0,3	1,3
- Argentina	0,9	1,0
- Mexic	0,9	1,0
- Alte țări	1,1	6,0
America de Nord	23,9 x	24,7
- S.U.A.	20,5	21,8
- Canada	3,4	2,9
Europa Occidentală	0,6	29,5
- Italia	x	6,3
- Franța	x	5,1
- R.F.G.	0,3	4,6
- Anglia	x	4,5
- Olanda	x	3,0
- Spania	x	1,9
- Belgia	-	1,3
- Alte țări	...	2,8

x) Sub 0,1%. xx) Inclusiv fracțiunile lichide ale gazelor naturale (pentru Canada, și petrolul sintetic).
Sursa: "Congiuntura Economica", nr.182/1973; "International Economic Report of the President", Washington, 1974.

Tabelul nr.2

Dinamica producției de combustibili petrolieri într-o serie de țări nesocialiste

Tara	Combustibili (carburanți) derivați din petrol (milioane tone, rotunjit) 1967	1972	Creșterea (în %)
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare			
Algeria	1,9	2,5 x	29,5
Argentina	16,4	20,5	25,0
Birmania	0,7	0,9	30,3
Brazilia	15,8	25,1	58,7
Chile	3,0	4,5	46,8
Columbia	5,0	6,5 x	29,5
Ecuador	0,8	1,2	58,6
Egipt	6,0	5,6	- 4,9
Filipine	5,8	8,2	41,8
India	11,4	15,0 x	31,3
Indonezia	8,7	12,5 xx	42,9
Irak	2,9	3,6 x	22,9
Iran	18,6	26,3 x	41,2
Kenya	1,9	2,3	19,7
Kuweit	12,3	15,9	29,1
Liban	1,6	2,0	23,5
Libia	0,3	0,4 x	50,4
Malaesia	3,4	2,5	- 27,4
Maroc	1,2	1,3 x	6,4
Mexic	16,7	21,4	28,1
Nigeria	...	1,9 x	...
Siria	1,0	1,9	83,8
Thailanda	2,0	5,8 x	186,3
Trinidad-Tobago	18,5	19,3	4,1
Turcia	5,0	9,5	90,0
Uruguay	1,5	1,6 x	12,1
Venezuela	54,8	57,0	5,0
Țări capitaliste dezvoltate			
Anglia	63,4	92,9 x	46,6
Australia	19,0	21,2 x	11,2
Belgia	13,3	29,8	124,6
Canada	45,2	66,5	47,4
Franța	59,3	99,0	66,9
R.F.G.	66,0	100,0	51,4
Italia	74,4	99,5	33,7
Japonia	88,6	157,9	78,1
Olanda	26,7	56,3	110,8
Spania	18,3	29,4 x	60,6
S.U.A.	417,1	499,8	19,8
Suedia	5,3	10,3	94,1

x) Anul 1971. xx) Date incomplete.
Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, January 1974.

Datele din tabelul nr. 2 ilustrează faptul că un număr de 27 de țări în curs de dezvoltare dădeau în anii 1971 sau 1972, la principalii combustibili derivați din petrol (benzină, petrol de tractor și lampant, motorină și păcură), o producție cu mult inferioară celei a Statelor Unite și de aceeași ordine de mărime cu a Japoniei și R.F.G., luate la un loc. Mai mult decît atît, se constată că decalajul între nivelul de dezvoltare a industriei de prelucrare a țițeiului în cele două grupuri de țări s-a mărit în ultimii ani, datorită extinderii mai rapide a capacităților de producție respective în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate. Ca urmare, producția de combustibili derivați din petrol a sporit — între anii 1967-1972 — cu 124,6% în Belgia, cu 110,8% în Olanda, cu 105,3% în Finlanda, cu 94,1% în Suedia, cu 82,3% în Austria, cu 78,1% în Japonia ș.a.m.d. În aceeași perioadă producția amintită s-a majorat doar cu 25% în Argentina, cu 28-29% în Mexic sau Kuweit, cu 30,3% în Birmania, rămînînd la un nivel comparativ foarte scăzut în țări bogate în țiței, ca Algeria, Ecuador, Irak, Libia sau Nigeria ori reducîndu-se chiar în altele.

În această situație, asistăm la fenomenul paradoxal că o serie de țări exportatoare de petrol brut importă în schimb produse rezultate din rafinarea sa. Ca atare, ele sînt păgubite atît la export, cît și la import, prin efectul decalajului între prețurile existente la țiței, pe de o parte, și la produsele rafinate, pe de alta. Majorările de prețuri la țițeiul brut, aplicate în ultima perioadă de țările membre ale O.P.E.C., n-au modificat mult datele problemei ; în timp ce prețul afișat a crescut — între 1.I.1971 și 1.I.1974 — de la 1,79 dolari per baril la 11,65 dolari în zona Golfului Persic sau de la 2,78 dolari la 13,67 dolari în cazul petrolului venezuelean, prețul benzinei (cu cifra octanică **91/92**) s-a majorat de la 27,93 dolari per tonă (media cotațiilor din anul 1970, F.O.B. Rotterdam) la 184,17 dolari în aprilie a.c., creșterile avînd așadar aproximativ același ordin de mărime. Astfel, prin abilul joc al prețurilor practicate de companiile cu capital străin și în primul rînd de monopolurile petroliere internaționale, care dețin încă poziții net dominante în sistemul de transport, prelucrare și desfacere a produselor petroliere din lumea capitalistă, țările celei de a treia lumi — prin însuși decalajul dezvoltării lor industriale și tehnologice — sînt în continuare private de o bună parte din roadele valorificării acestei bogății naturale. Tocmai de aceea eforturile lor tind să depășească în ultimii ani stabilirea controlului asupra extracției de țiței propriu-zise pe teritoriul lor și să se extindă treptat de-a lungul filierei complexe, pe care o parcurge petrolul — în transformări succesive — pînă la consumator.

N. POPOV

PE GLOB

REZULTATE COMPARATIVE ÎN LUMEA OCCIDENTALĂ

UN raport intitulat „Confruntarea Europa (occidentală)—S.U.A.“ publicat de Camera de comerț și industrie din Paris, analizind comparativ rezultatele ultimilor 20 de ani constată că diferența dintre cele două zone la o serie de indicatori s-a redus considerabil sau chiar a dispărut. Astfel, ritmul cresterii produsului intern brut a fost mai rapid în Europa occidentală (5,3%) decît în S.U.A. (3,5%), astfel că raportul între P.I.B. al celor șase țări fondatoare ale Pieței Comune și cel al S.U.A., care era de 1 la 3 în 1953 a devenit aproape 1 la 2 în 1973. În anumite ramuri industriale, producția celor nouă țări ale Pieței Comune lărgite a depășit-o pe cea a S.U.A. (la oțel, material plastic, automobile etc.). Astfel, în vreme ce producția americană de automobile a crescut de la 6,1 milioane în 1953 la 9,6 milioane în 1973, cea a țărilor Pieței Comune a sporit de la 1,5 milioane la 11,4 milioane. De asemenea, în ce privește comerțul exterior, dacă în 1953 cele șase țări fondatoare ale C.E.E. aveau un export comparabil celui american, în 1973 ele exportau de trei ori mai mult decit S.U.A. Făcînd însă abstracție de comerțul intracomunitar, rezultatele devin asemănătoare.

În sfîrșit, între 1968 și 1973, numărul firmelor vest-europene figurînd în clasamentul (după criteriul cifrei de afaceri) al celor mai mari 50 de societăți vest-europene și americane a sporit de la 12 la 24.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

Cursul dolarului față de:	Cursul paritar (central) față de dolarul S.U.A.	28.XII. 1973	28.V. 1974	10.VI. 1974	Abaterea[1] cursului valutelor în ziua de 10 iunie 1974 față de:		Abaterea[1] cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-10. iunie 1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28. XII.1973	
Marca vest-germană (Frankfurt)	2,66904	2,6990	2,5025	2,4875	+ 7,29	+ 8,50	− 7,83
Francul elvețian (Zürich)	3,3855	3,2500	2,9425	2,9500	+14,76	+10,16	− 9,23
Lira sterlină 2) (Londra)	2,8952	2,3250	2,3920	2,4020	−17,03	+ 3,31	− 3,20
Lira italiană (Roma)	523,50	607,0	639,0	644,25	−18,74	− 5,78	+ 6,13
Yenul japonez (Tokyo)	308,0	280,2	279,0	281,80	+ 9.29	− 0,56	+ 0,57
Prețul aurului la Londra 3)	42,22[4]	103,87	157,0	156,50	−	−	−

1) + revalorizare (apreciere de fapt); − devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) Prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) Prețul oficial al aurului

În perioada 28 mai—10 iunie a. c. pe piețele valutare internaționale a continuat să se mențină o atmosferă de tensiune și instabilitate. Cursurile principalelor valute occidentale au înregistrat oscilații importante de la o zi la alta și chiar pe parcursul unei singure zile.

Tendința de întărire a cursului **dolarului**, apărută în decada a doua a lunii mai a.c., s-a accentuat spre finele lunii și în primele zile ale lunii iunie a. c., sub incidența unor factori printre care anunțarea unui excedent al balanței comerciale a S.U.A. în luna aprilie a. c. de 92.5 milioane dolari, față de un deficit de 171,5 milioane de dolari în luna martie. Situația dolarului pe piețele valutare a fost influențată și de aprecierile optimiste în legătură cu evoluția economiei americane în semestrul II a. c., perioadă pentru care se așteaptă o relansare a activității economice paralel cu o posibilă atenuare a presiunilor inflaționiste.

O anumită influență pozitivă asupra situației dolarului a avut și anunțarea faptului că Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. a intervenit pe piață pentru sprijinirea monedei proprii, vînzînd mărci în valoare de 377 milioane dolari în cursul lunilor martie și aprilie a. c. Banca Federală a R.F.G. a intervenit de asemenea, pe piață, cumpărînd în ultimele două luni peste 130 milioane dolari, din care circa 26,5 milioane numai în zilele de 5, 6 și 7 iunie a. c., pentru a preveni o scădere prea accentuată a cursului dolarului, determinată îndeosebi de reapariția zvonurilor privind o posibilă nouă revalorizare oficială a mărcii vest-germane, precum și de anunțarea încheierii unui acord între Italia și partenerii săi din Piața Comună în virtutea căruia majoritatea produselor lor agricole vor fi exceptate de la măsurile restrictive la import luate de autoritățile italiene în luna mai a.c. Intervențiile pe piață ale autorităților monetare din S.U.A. și R.F.G. indică faptul că aceste autorități sînt hotărîte să acționeze în direcția stabilizării situației pe piețele valutare. În unele cercuri de specialitate occidentale se fac chiar aprecieri în sensul că Banca Federală a R.F.G. ar dori să stabilizeze cursul dolarului în jur de 2,50 mărci.

Lira sterlină, deși continuă să aibă o poziție relativ stabilă față de dolar, cursul său situîndu-se în jur de 2,40 dolari = 1 liră, a manifestat totuși o tendință de slăbire față de unele valute occidentale, consecință a unor fenomene negative ce se manifestă în economia engleză, cum ar fi accentuarea inflației, deficitul ridicat al balanței comerciale etc. În luna aprilie a. c. indicele prețurilor de consum a crescut cu 3,4% față de luna precedentă și cu 9,8% față de luna octombrie 1973. Deficitul comercial al Angliei s-a ridicat la 391 milioane de lire sterline în luna aprilie și la circa 1,6 miliarde lire sterline pe primele patru luni a.c.

În perioada analizată s-a înregistrat o înrăutățire în continuare a poziției **lirei italiene** procentul de devalorizare de fapt a acestei valute depășind nivelul de 18%, ca urmare a publicării datelor privind situația balanței de plăți a Italiei pe primele patru luni a.c., care evidențiază un deficit de 2 800 miliarde lire (față de 692 miliarde lire în aceeași perioadă a anului 1973), precum și datorită posibilității apariției unor dificultăți de ordin social. În cercurile de specialitate occidentale au apărut din nou zvonuri privind o posibilă devalorizare oficială a lirei italiene.

Cursul **francului francez** a înregistrat oscilații importante, determinate de îmbunătățirea situației balanței comerciale a Franței, al cărei deficit pe primele patru luni a. c. se ridică la peste 3,6 miliarde franci, accentuarea inflației etc. În ultimele zile au apărut chiar zvonuri privind o posibilă devalorizare a francului francez.

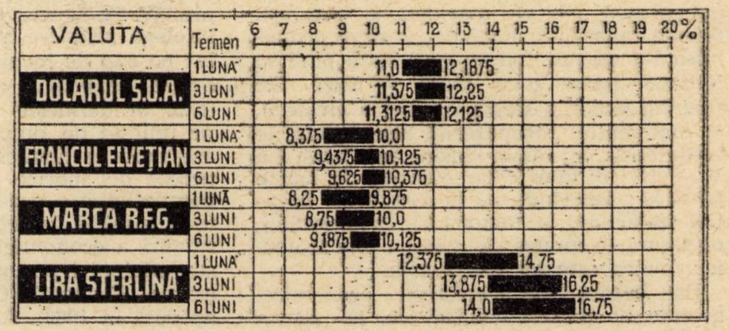

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 28 mai—10 iunie a.c. (niveluri minime și maxime)

În perioada analizată dobînzile pe piața eurodolarilor, deși au continuat să se mențină la un nivel ridicat, au înregistrat totuși o ușoară scădere comparativ cu nivelul înregistrat în perioada 14-27 mai a. c., datorită — printre altele — apariției unei tendințe de scădere a dobînzilor pe piața monetară internă din S.U.A. (unele bănci americane au redus dobînda preferențială „prime rate“, de la 11,75 la 11,25%).

La eurofrancul elvețian dobînzile au crescut, fiind influențate în principal de tensiunea creată pe piața internă monetară din Elveția ca urmare a lipsei de lichiditate manifestată în ultimul timp.

La euromarca vest-germană dobînzile au crescut mai ales în prima parte a intervalului analizat sub incidența măsurilor de restrîngere a lichidității pe piața monetară din R.F.G., adoptate de Banca Federală. Reintroducerea lombardului special (avansuri pe gaj de titluri) la o dobîndă specială de 10% de către Banca Federală a R.F.G. a determinat o scădere a dobînzilor pe piața monetară vest-germană, care a influențat într-o anumită măsură în aceeași direcție dobînzile la euromarcă.

La eurolira sterlină dobînzile au scăzut sub influența unei tendințe similare pe piața monetară engleză, apărută ca urmare a politicii duse de autoritățile engleze pe linia încurajării și, pe această cale, a relansării activității economice.

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 10 iunie 1974 : nu au intervenit modificări față de perioada 14-27 mai 1974 (vezi „Revista economică“ nr. 2/1974).

Rubrică realizată de

Teodor GIURGIU

PE GLOB

• INFLAȚIA — RITMURI INEGALE, DAR MAI RIDICATE

O EVALUARE a rezultatelor politicii economice a țărilor occidentale în anul 1973 prin prisma celor trei obiective fundamentale declarate ale sale, pe baza datelor din graficul alăturat reprodus după Süddeutsche Zeitung, permite constatarea unor importante discrepanțe. Astfel remarcîndu-se în 1973 prin absența șomajului, Elveția a cunoscut în schimb un ritm destul de ridicat al creșterii prețurilor, paralel cu un ritm relativ lent de sporire a produsului social brut. Japonia, țară de asemenea cu un șomaj relativ redus, a cunoscut o accelerare deosebită a majorării prețurilor, dar și ritmul cel mai rapid al creșterii economice între țările dezvoltate. Rezultatele cele mai echilibrate prin prisma celor trei indicatori par să le fi obținut R.F.G., Franța și Austria, în condițiile în care creșterea prețurilor a cunoscut o intensificare în ansamblul lumii capitaliste.

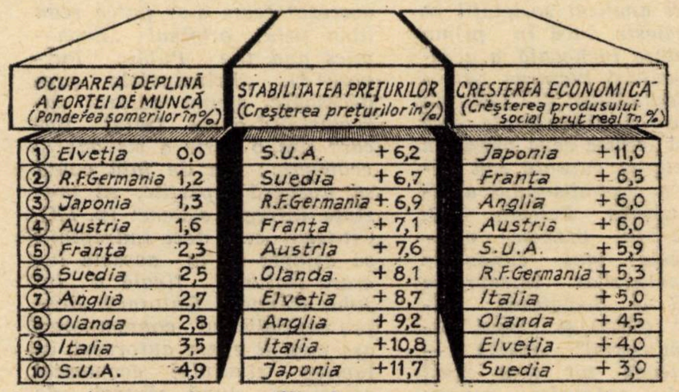

OCUPAREA DEPLINĂ A FORȚEI DE MUNCĂ (Ponderea șomerilor în %)		STABILITATEA PREȚURILOR (Creșterea prețurilor în %)		CREȘTEREA ECONOMICĂ (Creșterea produsului social brut real în %)	
① Elveția	0,0	S.U.A.	+6,2	Japonia	+11,0
② R.F.Germania	1,2	Suedia	+6,7	Franța	+6,5
③ Japonia	1,3	R.F.Germania	+6,9	Anglia	+6,0
④ Austria	1,6	Franța	+7,1	Austria	+6,0
⑤ Franța	2,3	Austria	+7,6	S.U.A.	+5,9
⑥ Suedia	2,5	Olanda	+8,1	R.F.Germania	+5,3
⑦ Anglia	2,7	Elveția	+8,7	Italia	+5,0
⑧ Olanda	2,8	Anglia	+9,2	Olanda	+4,5
⑨ Italia	3,5	Italia	+10,8	Elveția	+4,0
⑩ S.U.A.	4,9	Japonia	+11,7	Suedia	+3,0

TEORII — IDEI

CREȘTEREA — PARTE INTEGRANTĂ A REPRODUCȚIEI SOCIALE

DIFICULTATEA definirii conceptului de creștere economică este determinată între altele de faptul că nu este vorba de un concept pur teoretic, ci dimpotrivă, de unul organic legat de activitatea practică. De aici și responsabilitatea unei asemenea definiri.

Nu de puține ori întîlnim în literatura de specialitate afirmația potrivit căreia creșterea economică ar fi o noțiune relativ nouă în gîndirea economică marxist-leninistă. Afirmația nu este decît parțial adevărată, în sensul că nu a existat și nu există încă o teorie marxistă a creșterii formal închegată. Ideii de creștere economică i-a trebuit foarte mult timp pînă să îmbrace haina unor teorii — căci de fapt nu există o singură teorie a creșterii, ci mai multe. Începuturile acestei idei le întîlnim în economia clasică burgheză. La W. Petty întîlnim chiar o precizare foarte plastică : referindu-se la creșterea bogăției naționale, la factorii ei primordiali, originari, el spunea că „natura este mama, iar munca este tatăl“ acesteia.

Dar bazele teoriei creșterii economice, așezate pe principii științifice, le găsim abia la Marx. Acest fapt este cunoscut și recunoscut chiar de către gînditori burghezi cum sînt J. A. Schumpeter, N. Kaldor, W. A. Lewis ș.a. De exemplu, J. Schumpeter arată că prima teorie a creșterii economice a fost aceea expusă în „Capitalul“. Iar W. A. Lewis, în lucrarea sa „The Theory of Economic Growth“, recunoaște în mod deschis că „dacă trebuie să fie stabilită o evoluție între preocupările actuale privind creșterea în marea tradiție clasică, ar trebui mai curînd să ne referim la Marx și la comentatorii săi“.

Deși preocupările privind creșterea economică sînt deci destul de vechi, nu există pînă în prezent un consens în definirea conceptului ca atare, nici în gîndirea nemarxistă și nici în cea marxistă, cu toate că cercetările în acest domeniu sînt tot mai intense. O bună parte dintre cercetătorii occidentali nemarxiști reduc creșterea la produsul național brut (sau produsul intern brut) pe locuitor. Așa de exemplu, W. A. Lewis, în lucrarea menționată, înțelege prin creștere „sporirea produsului pe cap de locuitor, pornind de la producția de bunuri și servicii“ ; în alt loc, însă, el definește creșterea ca producție pe unitate de timp. S. Kuznets consideră creșterea economică a unei națiuni ca un proces de sporire în ritm susținut „a populației și a producției pe cap de locuitor“, însoțită de schimbări în structura pe ramuri a economiei naționale și de mărirea eficienței pe unitate de factori (în lucrarea „Economic Growth and Structure“, apărută în 1966). Această definiție a creșterii economice este apreciată de unii gînditori marxiști ca fiind „corespunzătoare“.

Sînt și puncte de vedere care apreciază ca neîntemeiată definirea conceptului de creștere pornind de la venitul pe locuitor. Unul dintre criticii acestei orientări este economistul american Frederick H. Harbison (într-o lucrare apărută în 1973, „Human Resources as the Wealth of Nations“). Criteriul venitului național pe locuitor, afirmă autorul, nu rezistă unei analize riguroase deoarece nu surprinde o serie de aspecte ale creșterii cum ar fi șomajul, educația și cunoștințele, starea sănătății și a nutriției, mediul înconjurător. Complexitatea fenomenului dezvoltării și modernizării trebuie surprinsă prin mai mulți indicatori și nu cu ajutorul unuia singur fie el oricît de sintetic. Indicatorii propuși de autor ar fi produsul național sau intern pe locuitor, dezvoltarea educațională, alimentația, starea sănătății. Concluzia sa este categorică : „Produsul național brut nu poate fi unica măsură a creșterii economice și a dezvoltării naționale. Produsul național brut nu poate fi o măsură a stării de sănătate și de prosperitate a unei națiuni“.

Această problemă constituie obiectul disputei și pentru alți gînditori nemarxiști, și îmi voi permite să mă mai refer la doi autori —William Nordhaus și James Tobin — care într-o lucrare intitulată semnificativ „Este creșterea un concept depășit ?“ își exprimă dezacordul față de definițiile date pînă în prezent conceptului de creștere pe baza unor „indicatori sintetici ai activității de producție“, adică venit național, produs național brut sau alții asemănători. Autorii amintiți consideră că cel mai apropiat de sensul acestei noțiuni ar fi „măsura bunăstării economice“, care ar fi deci cel mai cuprinzător dintre indicatorii capabili să ofere o imagine a creșterii economice.

În literatura marxistă este destul de răspîndită ideea după care teoria creșterii

---

școli-curente-economiști

Capitalismul contemporan în viziunea finală a lui J.K. Galbraith

*REPUTAȚIA de nonconformist pe care o are profesorul Galbraith în cercurile științifice din Occident se întemeiază printre altele pe preocuparea sa durabilă de a reèvalua termenii analizei societății în care trăiește. Încă în prima manifestare închegată a acestei preocupări, lucrarea „American Capitalism“ din 1952, un lait-motiv al gîndirii sale este ideea că „există ceva greșit în interpretarea curentă sau acceptată a capitalismului american“ (ediția Pelican, 1967, pp. 22-23). Etapele ulterioare cele mai cunoscute ale reevaluărilor întreprinse de JKG — „Societatea belșugului“ (1958) și „Noul sistem industrial“ (1967) — concentrează tot mai mult interesul autorului asupra „lumii marilor corporații“, în care caută explicații atît pentru mecanismele economice reale cît și pentru insuficiențele oglindirii lor teoretice tradiționale în Occident. Ca verigă ultimă a acestei evoluții vede JKG noua sa lucrare „Teoria economică și binele obștesc“ (cum s-ar putea reda liber titlul original „Economics and the Public Purpose“ *). „Principalele predecesoare, spune autorul caracterizînd-o, au tratat fiecare cîte o parte a sistemului economic ; cea de față caută să unească părțile, să prezinte întregul sistem“ (p. IX). Cititorul este deci îndreptățit să aștepte de la această lucrare viziunea finală a lui John Kenneth Galbraith despre capitalismul contemporan așa cum îi apare autorului, în lumina studiului economiei americane, după căutări de peste două decenii. Cîteva elemente ale acestei viziuni merită să fie reținute, fie și numai ca repere pentru cunoașterea ulterioară mai detaliată a gîndirii galbraithiene.*

● Două sisteme

EXTINDEREA analizei dincolo de sfera marilor corporații îl duce pe JKG la împărțirea economiei capitaliste contemporane în două „lumi“ distincte pe care le denumește sistemul de piață și sistemul de planificare : agricultura, serviciile, mica industrie, profesiunile libere, de o parte, corporațiile-gigant exemplificate prin nume ca General Motors, General Electric, Shell, Unilever, IBM, de cealaltă parte. Simplificînd oarecum, s-ar putea spune că de o parte avem astfel sectorul nemonopolist al economiei, de altă parte sectorul monopolist. O seamă de remarci pertinente ale economistului american scot foarte net în evidență ceea ce deosebește cele două sectoare, spre exemplu atunci cînd scrie : „Sistemul de planificare caută să exercite controlul asupra mediului său economic, și... reușește s-o facă. Sistemul de piață manifestă aceeași dorință, eforturile sale sînt mult mai vizibile, dar mult mai puțin încununate de succes. Primul își domină mediul ambiant ; al doilea îi rămîne îndeobște subordonat“ (p. 50).

Denumirile date celor două sectoare comportă desigur rezerve, căci planificarea corporațiilor nu le dă în nici un caz atributul de sistem „nonpiață“, cum i se spune la un moment dat în carte, iar relațiile specifice ale firmelor nemonopoliste cu piața nu exclud nici în cazul lor elementul de planificare internă. Este totuși justificată afirmația lui JKG — care îl distinge clar de înțelegerea economiei occidentale de către școala neoclasică burgheză — după care prezența și rolul marilor corporații înseamnă „de fapt o transformare a însăși naturii economiei societății“ (p. 38). Dar o ase-

economice ar avea ca obiect de investigație procesul de producție, spre deosebire de teoria reproducției sociale care ar avea în optica sa analiza tuturor momentelor principale ale reproducției — producție, repartiție, circulație și consum. Într-un mod sintetic teoria creșterii este definită ca o teorie a creării venitului național. Această idee o întîlnim în literatura noastră și în volumul „Teorii și modele ale creșterii economice în socialism“, și în volumul „Capitalismul contemporan“ (1973) și în alt manual care va apărea în curînd, în care ideea respectivă apare aproape identic. Teoria creșterii este privită, pe bună dreptate, ca parte integrantă a teoriei reproducției sociale.

Nu împărtășesc însă ideea potrivit căreia, din ansamblul momentelor reproducției, teoria creșterii ar surprinde numai momentele legate de producție. Tratînd-o așa nu am putea explica o serie de factori, de elemente ale creșterii economice.

Fără îndoială că venitul național, fiind indicatorul cel mai sintetic, reliefează nivelul de creștere al unei țări, dar nu putem reduce teoria creșterii economice la teoria creării venitului național. Și aceasta cu atît mai mult dacă ținem seama de scopul fundamental al producției în socialism — omul cu nevoile sale. Omul trebuie privit în totalitatea sa, iar fenomenul creșterii în strînsă legătură cu nevoile sociale, biologice, psihosociale ale omului.

Deci, dacă avem în vedere scopul fundamental al producției în socialism, cred că cel mai potrivit indicator al unei creșteri veridice și esențialmente dorite este indicatorul creșterii veniturilor reale ale populației. Nu propun să renunțăm la indicatorul venitul național, dar consider că ar putea fi completat cu un indicator al veniturilor reale ale populației. Este adevărat că un singur indicator nu poate îmbrățișa întreaga gamă de fenomene și procese ale creșterii, oricum însă, ținînd seama de destinația finală a tuturor eforturilor, un asemenea indicator nu trebuie pierdut din vedere. Dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că indicatorul veniturilor reale exclude, de regulă, dublele înregistrări, ideea devine și mai ademenitoare. Creșterea economică, privită prin prisma scopului final al producției, ar putea fi definită ca un proces de creștere a venitului național pe locuitor reflectată în veniturile reale ale populației.

Există în literatura economică, atît marxistă cît și nemarxistă, încercări de a distinge noțiunea de creștere de cea de dezvoltare. Precizarea terminologică are, incontestabil, o mare însemnătate. Pe această temă, adică pe tema conceptelor de creștere și dezvoltare, se fac însă și multe speculații și nu de puține ori sterile. Aș menționa că într-una din lucrările sale de bază — „Teoria dezvoltării economice“ (1912) — J. Schumpeter nu făcea distincție între „creștere“ și „dezvoltare“, reducîndu-le la „realizarea unor noi combinări ale procesului economic“ sub incidența inovațiilor. Conceptul de dezvoltare (creștere) presupune introducerea de noi metode de producție și de noi produse, deschiderea de noi piețe, aplicarea unor noi metode organizatorice, descoperirea de noi surse de materii prime.

În prezent o serie de gînditori occidentali consideră creșterea economică drept o categorie specifică țărilor avansate, iar dezvoltarea economică drept specifică țărilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare. Prima nu ar presupune restructurări socio-economice radicale, în timp ce a doua le-ar implica. Disjuncția ni se pare forțată și artificială, deși este evident că eliminarea decalajului economic nu este posibilă fără restructurări esențiale în întregul organism social-politic. Dar restructurări socio-economice se impun și își fac loc și în țările dezvoltate din punct de vedere economic, mai ales în cele în care domină încă forța capitalului.

A insista asupra delimitării noțiunilor de creștere și dezvoltare mi se pare a nu fi calea cea mai rodnică pentru o discuție științifică. Este evident că dezvoltarea multilaterală a unei națiuni nu se suprapune cu creșterea economică și aceasta reiese cu deosebită claritate din definirea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, concept elaborat în documentele Congresului al X-lea și în alte documente ale partidului nostru. Creșterea economică este parte integrantă a acestei dezvoltări, suportul său fundamental. Și pentru a dovedi acest lucru cred că nu este nevoie de argumente în plus. Ar însemna să forțăm uși deschise.

Mai fructuoasă mi se pare o discuție în legătură cu factorii care concură la accelerarea creșterii economice. Creșterea nu este pentru noi un scop în sine, ci calea care duce la înscrierea țării noastre în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, avînd ca țel fundamental îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației. În afara acestui scop orice creștere economică își pierde sensul.

Creșterea este funcție a unui complex de variabile, a unei multitudini de factori dintre care unii necuantificabili. Sînt factori primari — resursele naturale și umane ; sînt de asemenea factori tehnico-științifici, instituționali, psiho-sociali, politici ș.a.m.d., care într-o măsură sau alta își pun amprenta asupra creșterii economice. Problema este atît de comple-

prof. univ. Ion BULBOREA
doctor în economie

(Continuare în pag. 28)

---

menea constatare cere obligatoriu o precizare cu privire la relațiile sociale în care se înscrie transformarea. Acesta este pragul la care se opresc reevaluările lui JKG.

Împărțirea economiei capitalismului contemporan în două sisteme cu trăsături caracteristice diferite, oricît ar fi de interesantă venind de la un economist nemarxist, lasă în umbră latura esențială — cea a naturii comune, unice a celor două sisteme. Și aceasta atît în ceea ce privește originea lor istorică-socială cît și în ceea ce privește ansamblul pe care îl formează în prezent. Sub ambele aspecte numitorul comun al „sistemelor“ descrise este natura lor capitalistă, care le definește comportamentele esențiale. Redescoperirea de către JKG a unor categorii cu care economia politică marxistă operează cel puțin de la Lenin încoace și-ar fi putut cîștiga desigur o recunoaștere mai largă dacă autorul dădea atenția cuvenită fondului social comun al celor două sisteme ale sale.

• Sediul instabilității

ÎN VIZIUNEA finală a lui JKG asupra capitalismului contemporan, problema caracterului sistemic al unor trăsături ale sale ocupă altminteri un rol destul de important, chiar dacă nu totdeauna în mod explicit. O asemenea tratare găsim de pildă în ceea ce privește gradul de stabilitate al economiei capitaliste. După aprecierea economistului american, „în sine sistemul de piață, ca și combinația clasică de firme concurențiale și monopoluri de mică anvergură al cărei prototip modern îl reprezintă, este în linii mari stabil“ (p. 179). Fluctuațiile conjuncturale sînt considerate a nu afecta această afirmație deoarece includ un mecanism de autolimitare și autocorectare. Instabilitatea existentă este atribuită în schimb sectorului din economie dominat de marile monopoluri. Și anume autorul reține aici două forme fundamentale de instabilitate : recesiunile repetate și inflația permanentă. În privința acestora însuși JKG vorbește ca despre caracteristici sistemice ale capitalismului contemporan, referindu-se însă numai la „sistemul de planificare“, adică la marile corporații. Se manifestă în această poziție, după părerea noastră, aceeași tendință de disociere istorică-socială a două sectoare avînd aceleași caracteristici esențiale pe care le-am remarcat mai înainte. Și se mai manifestă o tendință, prezentă mai mult în subtext, de a înconjura „sistemul de piață“ de o anumită aură idealizantă. Dispare descendența corporațiilor și a trăsăturilor lor tocmai din mecanismele pieței capitaliste, mai precis : din relațiile sociale care se exprimă în aceste mecanisme.

Tot ca despre caracteristici sistemice vorbește JKG în legătură cu o serie de inegalități și inechități pe care le sesizează în ultima sa lucrare. Nu se poate spune că conținutul acestor inegalități și inechități este foarte clar precizat în carte. Se vorbește despre ele în aceeași manieră mai mult aluzivă, pe alocuri chiar ambiguă, care este proprie limbajului galbraithian. Cel mai net este exprimată ideea după care populația ocupată tinde să se împartă în una care participă peste medie și alta care participă sub medie la rezultatele creșterii generale a producției și anume în funcție de „sistemul“ în care este ocupată : peste medie — în sectorul marilor corporații, sub medie — în sectorul nemonopolist. Nu încape îndoială că este sesizată astfel una din tendințele proprii capitalismului contemporan în sfera distribuirii venitului național. Dar gama inegalităților și inechităților reale este mult mai largă, iar conținutul și sursele lor sînt mult mai profunde. Este de reținut totuși constatarea lui JKG că inegalitățile asupra cărora atrage atenția „sînt profund sistemice. Ele fac parte dintr-un sistem în care puterea este exercitată inegal de către producători ; ele derivă din exercitarea acestei puteri“ (p. 211). Mai merită reținută aici și nota autocritică introdusă de autor în legătură cu acest aspect al viziunii sale de ansamblu, pe care recunoaște că nu l-a sesizat corespunzător în lucrările sale precedente. Consecvența ar fi cerut însă aprofundarea problemei inegalităților, îndeosebi pe linia deosebirii calitative dintre veniturile provenite din muncă și veniturile capitaliste.

Este de reținut în orice caz în legătură cu ultima carte a profesorului Galbraith că opiniile sale continuă să evolueze și că această evoluție, spre deosebire de ceea ce se constată într-o mare parte a scrierilor occidentale de specialitate, caută să nu piardă contactul cu mersul real al vieții sociale, chiar dacă nu pătrunde destul în adîncimea acesteia.

L. STROJA

---

*) Houghton Mifflin Company, Boston, 1973, 334 p.

Anul mondial al populației

INVESTIȚIA DEMOGRAFICĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

UNANIM RECUNOSCUTĂ, legătura reciprocă între creșterea economică și cea a populației se produce în cadrul unui sistem cauzal deosebit de complex și totdeauna dificil de sesizat. De aici și permanenta dispută între cei susținînd că mizeria omenirii este vinovată de puternica creștere demografică și cei ce încearcă să dovedească contrariul — efectivul populației și ritmul cu care crește se fac vinovate de mizeria omenirii. În realitate, problema este a asigurării unei creșteri economice corespunzătoare, iar creșterea populației este una din condițiile acestei creșteri. În acest context, investiția demografică implică nu numai o atitudine față de o problemă redusă la nevoile viitoare de forță de muncă sau la condițiile de trai, ale noastre și ale generațiilor care ne vor succeda, ci și o responsabilitate infinit mai mare : coexistența interumană, desfășurată constant, în condiții de profundă umanitate ; la rîndu-i acest mecanism trebuie extins asupra întregului mediu ambiant — chiar cu prețul înțelegerii într-un context mai larg a conceptului de eficiență economică.

Abordarea completă a problematicii investiției demografice, captivantă prin conținutul său și folositoare prin contribuțiile la fundamentarea politicii demografice, ar fi totuși o încercare mult prea îndrăzneață, care nu ar putea fi dusă la bun sfîrșit decît în cadrul unor cercetări multidisciplinare. Motive suficiente în favoarea unei limitări severe a obiectului articolului de față.

Definiția investiției demografice

ÎNTR-O ACCEPȚIUNE mai largă, prin investiție demografică se înțelege partea din venitul național total destinată satisfacerii, la același nivel și pe aceleași baze, a nevoilor generale — inclusiv a celor de instrucție civică și profesională — ale noilor membri ai societății. Ea reprezintă deci **totalitatea** cheltuielilor pe care le implică sporul populației și are ca principală rațiune de a asigura acestora un nivel de existență egal cu al celor de dinainte.

Aproximarea cît de cît realistă a volumului investiției demografice prezintă o deosebită importanță, însă este extrem de anevoioasă, motiv pentru care nici o statistică din lume nu oferă astfel de date sintetice complete. Sînt, în general, puse în evidență cheltuielile colectivității — ale statului și ale diferitelor organisme publice sau particulare — făcute cu asistența medicală, cu protecția mamei gravide și lehuze, cu alocațiile familiale, cu învățămîntul de toate gradele, pentru pensii ș.a.m.d. Dar, în afara acestor cheltuieli există încă foarte multe altele. Unele privesc costul aducerii pe lume al unui nou-născut și al creșterii lui, altele costul educației și al formării profesionale, pînă la intrarea adultului în rîndul producătorilor. O serie de astfel de investiții ale familiei pot fi aproximate, altele însă nu.

În ciuda dificultăților existente, în realitate greu de imputat numai sistemului informațional în vigoare, aproximarea eforturilor materiale, impuse de o evoluție demografică ascendentă și cărora societatea are datoria să le facă față an de an, ar avea un rost precis. Evaluarea lor la scara întregii societăți înseamnă o dovadă și o măsură de prevedere. O serie de cheltuieli se impun anticipat, astfel încît la venirea lor, noii născuți să găsească toate condițiile asigurate. În fapt, nu este vorba numai de resurse financiare, ci și de formarea unor cadre specializate (educatoare, învățători, profesori etc.), de asigurarea unor resurse materiale suplimentare. Altfel, investiția demografică ar genera o serie de dificultăți care, în ultimă analiză, ar influența echilibrul și dinamismul creșterii economice.

Obiective, postulate și limite ale teoriei investiției demografice

DINTRE OBIECTIVELE urmărite de teoria investiției demografice, principale sînt următoarele :

- punerea în evidență a relațiilor existente între investiția demografică și investiția economică, respectiv, investiția productivă cum i se mai spune ;
- restricțiile pe care evoluția ascendentă și rapidă a numărului populației le creează procesului de creștere economică ;
- determinarea — cînd este cazul — a timpului de frînaj, adică a întîrzierii creșterii nivelului de trai, pe care o produce o evoluție demografică explozivă și, în sfîrșit,
- preconizarea soluțiilor de contracarare a presiunii investiției demografice asupra celei economice.

S-ar putea spune că aceste obiective constituie problema centrală a teoriei demoeconomice. În ultimele decenii, sub influența unor factori exogeni, în interiorul proceselor demografice și-au făcut loc două tendințe opuse. Una de scădere accentuată și alta de creștere. Prima privește mortalitatea generală și mai ales mortinatalitatea și mortalitatea infantilă. Cea de a doua tendință este marcată de prelungirea duratei medii de viață. Ambele au dat un impuls fără precedent creșterii numerice a populației.

Soluțiile la problemele pe care le implică astfel de mutații se impun a fi căutate pe planuri multiple, cel al creșterii economice dinamice și echilibrate fiind esențial.

ÎN abordarea problematicii formînd obiectul teoriei investiției demografice se pornește de la **postularea** existenței unei relații nemijlocite a acesteia cu investiția economică :

- cînd populația crește, mijloacele de producție, socotite **pe locuitor**, trebuie menținute la un nivel constant, pentru a evita reducerea venitului național pe locuitor ;
- orice creștere a venitului național pe locuitor nu poate fi obținută decît prin lărgirea și modernizarea mijloacelor de producție și a producției însăși.

Este, deci, de observat, în primul rînd, că relațiile și sistemul acesta de intercondiționări sînt stabilite între trei parametri fundamentali : **INVESTIȚII, VENIT NAȚIONAL** și **POPULAȚIE.** Determinate în cadrul unui raport, în al cărui numărător figurează, alternativ, venitul național sau investițiile productive, iar în numitor de fiecare dată populația **totală**, se înțelege că valorile acestea medii vor fi influențate de dinamica ambilor termeni ai raportului astfel stabilit.

Realizat ca mai sus, sistemul de intercondiționări demoeconomice necesită cîteva precizări și rezerve.

a) Din însuși felul în care se abordează relația investiție demografică-investiție economică, se observă ușor că populația totală intră în acest sistem ca o mărime omogenă și relativ stabilă sub raport structural. Se face abstracție de modificările intervenite în compoziția pe grupe de vîrstă, pe sexe, pe medii de rezidență și — ceea ce este și mai important — de diferitele elasticități ale populației active, inclusiv de schimbările intervenite în gradul și structura de ocupație a forței de muncă. Singurele modificări de care se ține seama privesc creșterea absolută a numărului de locuitori.

b) Populației i se atribuie un rol situat exclusiv în ultima fază din cele patru ale procesului reproducției sociale. Deci se omite faptul că, alături de mijloacele de producție, populația ocupată constituie una din variabilele independente de care este funcție venitul național. Considerarea unilaterală a rolului populației este imposibilă.

c) Dacă cu ajutorul resurselor acumulate se mărește întreaga capacitate productivă — deci neapărat și forța de muncă ocupată —, atunci **trebuie să se accepte implicit și rolul pozitiv al investiției demografice.** Schimbul de mîine al actualelor generații care produc, trebuie realizat azi. Fără investiții demografice populația înbătrînește și o populație care îmbătrînește, mai ales prea rapid, se autocondamnă la grave consecințe, care nici pe departe nu ar putea fi lichidate prin „economiile“ făcute la capitolul investiții demografice.

Raționalitatea unei politici a populației o atestă nu absența unor astfel de investiții, ci **mărimea** și **dinamica** lor, curba descrisă de evoluția investiției demografice. Diformitățile de un fel sau altul pot genera tendințe și probleme nu totdeauna posibil de corectat și, respectiv, ușor de rezolvat.

În concluzie, nu este vorba de o singură forță, ci de două forțe care, prin acțiunea lor conjugată, opun rezistență deteriorării venitului național pe locuitor. Cele două forțe sînt : investiția economică și investiția demografică, ambele presupunînd prelevări prezente din venitul național care asigură continua reproducție lărgită a acestuia.

d) Din însuși felul în care sînt formulate postulatele amintite, se observă clar că venitul național este privit nu din punctul de vedere al **producerii,** ci din acela al **folosirii** lui. El nu se tratează ca o variabilă dependentă de factorii săi primari : $Y = f(K, L)$, adică de mijloacele de producție (K) și de forța de muncă (L). Este înțeles, pur și simplu, sub raportul destinației : $Y=C+I$, $C=$consumul și $I=$investiția economică. Investiția demografică nu apare explicit, ea fiind, în realitate inclusă atît în I, cît și în C. Într-o asemenea accepțiune, este ușor de presupus că venitul național pe un locuitor (y) nu va fi deteriorat atîta vreme cît $I_n/P_n = I_1/P_1$ (P fiind populația) și cît celelalte condiții rămîn egale. Pentru a obține $y_n > y_1$ condiția este ca și

$$i_n = I_n/P_n > i_1 = I_1/P_1.$$

Legăturile și condiționările amintite au valoarea unor principii axiomatice. Venitul național total și pe locuitor nu vor fi afectate de investiția demografică, atîta vreme cît se va realiza o evoluție egală, ca ritm, a populației cu venitul național, a venitului național cu investiția economică și a ambilor indicatori cu investiția demografică.

Cu alte cuvinte, între evoluția celor trei indicatori globali incluși în sistemul de relații și intercondiționări demoeconomice, strategia dezvoltării economice trebuie să păstreze anumite proporții. Cheia problemei nu constă însă exclusiv în evoluția în același ritm a investițiilor și a venitului național cu populația, căci în acest ca variațiile cantitative ale celor doi indicatori agregați din numărător (I și Y) ar fi direct proporționale cu variația numerică a populației, ceea ce s-ar traduce într-un venit național pe locuitor staționar. Ea nu se află nici în teza lui Keynes potrivit căreia ar exista o tendință legică de modificare continuă a raportului dintre consum și investiții, în favoarea acestora din urmă. Soluția problemei o oferă numai înțelegerea venitului național ca o funcție de factorii săi primari care îi fixează mărimea prin substanța și energia pe care i-o transmit. Efectul multiplicator al forței de muncă, bine pregătită profesional și dotată cu mijloacele de muncă necesare, condiționează, atît investiția demografică, nivelul și dinamica acesteia, cît și evoluția venitului național pe un locuitor. Creșterea acestuia nu poate fi asigurată în condițiile introducerii clauzei menținerii condițiilor anterioare pentru activitatea economică și a menținerii vechiului sistem al relațiilor sociale de producție. Deși aberanțe, se cunosc totuși cazuri cînd astfel de clauze au fost introduse în sistem. „Teoria (investiției demografice, n.n.) presupune implicit absența schimbărilor tehnologice, a sistemului economic și a organizării social-politice...“ 1). Oricît de ciudat ar părea, este însă vorba de o ipoteză, în care se face abstracție de invenții și inovații, de introducerea și generalizarea progresului tehnologic, de creșterea eficienței economice, de necesitatea obiectivă a perfecționării sistemului de organizare și conducere a producției sociale ș.a.m.d. O astfel de ipoteză ne duce cu gîndul la o economie în care efectul multiplicator al muncii productive este un fenomen necunoscut, sau la stări de lucruri întîlnite numai într-o societate în care, parafrazînd pe unul din marii noștri prozatori, „nu se întîmplă nimic“. Într-o astfel de optică, natural că investiția demografică apare ca o restricție continuă în calea investiției economice, iar țara care ar ridica această teză la rang de principiu n-ar avea de ales decît între reducerea la zero a sporului natural al populației sau înrăutățirea nivelului de trai al locuitorilor săi. Fundamentată în astfel de termeni, teoria investiției demografice furnizează multe, și poate cele mai însemnate, argumente pentru teoriile pesimiste, propagatoare ale unei politici antipopulaționiste.

Soluții de preîntîmpinare a efectelor de blocaj ale investiției demografice

Creșterea economică va avea cîmp deschis totdeauna cînd :

$$\frac{Y_1\ (1+r)^n}{Y_1} > \frac{I_1\ (1+r)^n}{I_1} > \frac{P_1\ (1+r)^n}{P_1}$$

Prin r simbolizăm dinamica indicatorilor respectivi. Y este venitul național total, y — venitul național pe un locuitor. I este investiția economică totală, i — investiția economică pe un locuitor.

Respectînd aceste trei condiții se va obține, în final, un $y_n > y_1$.

Pe o astfel de bază, nivelul bunăstării materiale și culturale are perspective reale de a atinge în viitor cote superioare. Procesul acesta va fi cu atît mai dinamic, cu cît diferențele de ritm vor fi în favoarea primei și a celei de-a doua condiții, din cele trei enumerate mai sus.

Transpunerea lor în fapte, presupune o strategie complexă a dezvoltării economice și sociale, aplicată în contextul unor continue strădanii de perfecționare a întregului sistem de organizare și conducere a economiei naționale.

Ritmul creșterii producției este funcție de un ansamblu de factori, determinați fiind : progresul tehnic, economisirea muncii totale încorporată în unitatea de produs, numărul cadrelor și perfecționarea pregătirii lor profesionale, eficiența fondurilor de producție, aprovizionarea ritmică ș.a.m.d.

Cea de-a doua condiție, pusă în relație cu prima, se respectă totdeauna cînd randamentul fondurilor investite crește într-o proporție mai mare decît eforturile financiare alocate dezvoltării producției sociale. Rezultatele vor fi condiționate de alegerea tipului de progres tehnic, de dezvoltarea cu precădere a ramurilor purtătoare de progres economic, de folosirea integrală a capacităților de producție nou create, de atingerea parametrilor proiectați, într-un cuvînt, de știința conducerii. Cum remarcă autorii unui interesant studiu, totdeauna cînd știința „intră în producție în întreaga sa amploare și devine factorul fundamental de creștere, curba producției se desparte în mod necesar de curba descriind evoluția muncii totale cheltuite, atît a celei vii, cît și a celei materializate“. 2)

În rîndul variabilelor independente ale creșterii economice, evoluția demografică joacă un rol esențial. Adevărul este că aproape în întreaga lume populația crește într-un ritm mai lent decît volumul producției și al investițiilor productive. Problema care se pune este însă aceea a diferențelor dintre cele trei ritmuri. Lichidarea decalajelor existente pe plan mondial între nivelul dezvoltării economice — și pe această bază între condițiile medii de viață — se va produce în termene cu atît mai scurte cu cît în țările cu o economie în curs de dezvoltare sau slab dezvoltate, vor imprima creșterii economice ritmuri mai rapide.

Respectarea ansamblului condițiilor anterior enunțate va anihila efectul de blocaj al creșterii economice pe care o investiție demografică exagerat de mare l-ar putea produce. Forța de rezistență a acesteia nu va depăși însă intensitatea forțelor propulsoare pe care o economie echilibrată, dinamică și rațional condusă poate să le dezvolte permanent. Să analizăm aceste aspecte, luînd ca exemplu țara noastră, printre altele și pentru următoarele două motive : România este o țară cu o economie în curs de dezvoltare și care, în același timp, promovează o politică demografică activă.

În perioada 1950—1972, deci o perioadă suficient de lungă și în cursul căreia au trebuit rezolvate o serie de probleme economice și sociale de o extremă complexitate și dificultate, s-au înregistrat următoarele creșteri : venitul național 745%, fondurile fixe 399, populația 126,7% (1950=100). Ritmurile medii anuale de creștere ale acestor trei indicatori agregați, prezentate în aceeași ordine, au fost următoarele : 9,6%, 6,5% și, respectiv, 1,1%. 3) Deci condițiile menționate au fost respectate : creșterea medie anuală a populației a fost devansată de peste 8,7 ori de creșterea venitului național și de aproape 6 ori de fondurile fixe.

Expresie a clarviziunii cu care conducerea de partid și de stat a orientat și condus economia noastră națională, aceste ritmuri au făcut posibilă creșterea, în aceeași perioadă, a venitului național pe locuitor la 588%, ceea ce a însemnat un ritm mediu anual de 8,4%. Deci de aproape 6 ori mai mare în 1972 față de 1950, creșterea venitului național pe un locuitor s-a produs în condițiile unui spor total al populației de aproximativ 4,4 milioane de locuitori.

DIN dezvoltările anterioare rezultă că investiția demografică este funcție de doi factori : evoluția numerică a efectivelor suplimentare figurate de piramida vîrstelor populației și ansamblul condițiilor materiale și spirituale pe care societatea are putința să le asigure membrilor săi, în perioada dată. În această accepțiune,

$$Id = f\,(\Delta P, y)$$

Id — investiția demografică totală.

În calculele de prognoză, volumul investiției demografice totale poate fi determinat astfel :

$$Id_n = \Delta P\,(\alpha, \beta)\, y(1+r)^n$$

cînd y — venitul național pe un locuitor, iar α și β limita de vîrstă inferioară și superioară, a populației pentru care se fac investiții demografice.

În stabilirea acestei relații se pornește de la premisa că între nivelul de trai al „noilor“ și „vechilor“ membri ai societății nu pot exista diferențieri, satisfacerea nevoilor generale urmînd să aibă loc pe aceleași baze și la același nivel. (Dealtfel, în cadrul

---

fișe

Cum concepem reducerea costurilor

• *ÎN Seria practică, Editura științifică a publicat recent în traducere românească volumul* „222 de măsuri practice de reducere a costurilor“ *de Magnus Radke. Reducerea cheltuielilor este concepută de autor, în trei etape : luarea măsurilor pregătitoare, înfăptuirea lor practică și, în final, bilanțul realizărilor. Etapa pregătitoare — se arată în lucrare — începe cu evaluarea posibilităților de reducere a cheltuielilor, fixarea obiectivelor concrete ce urmează a fi atinse în termen de un an, concomitent cu pregătirea măsurilor de control indispensabile. Se analizează pe rînd măsuri privind reducerea prețurilor de cumpărare, diminuarea stocurilor, a consumurilor de materiale, a cheltuielilor de fabricație și de exploatare a utilajelor, politica reducerii cheltuielilor de dezvoltare, a cheltuielilor administrative, de desfacere și a celor de publicitate.*

222 MĂSURI PRACTICE
DE REDUCERE A COSTURILOR

Direcții ale cercetării tehnologice

• *Referindu-se, printre altele, la direcțiile de perspectivă în activitatea de cercetare și dezvoltare tehnologică, Octavian Groza, prim-vicepreședintele C.N.Ș.T., le grupează în articolul* Imperative ale dezvoltării potențialului de cercetare tehnico-științifică, *apărut în nr. 10/1974 al revistei* ERA SOCIALISTĂ, *în următoarele categorii : 1. Cercetări pentru folosirea unor noi surse de energie ; 2. Folosirea mai rațională a resurselor ; 3. Înlăturarea risipei. În cadrul primei categorii, autorul subliniază importanța unor direcții ale cercetării în vederea utilizării energiei solare, a energiei geotermice, a energiei hidrogenului, precum și a unor modalități de folosire mai eficientă a energiei nucleare.*

Se scoate în evidență necesitatea intensificării eforturilor de cercetare pentru sporirea randamentelor agregatelor energetice și motoarelor cu explozie internă.

ecuației creșterii economice : y=Y/P, acest lucru este înțeles explicit).
Structural după criterii demografice și economice Y = Ids + A + C, cînd Ids — investiția demografică socială, destinată „instalării“ noilor născuți suplimentar, A — fondul de dezvoltare economică și C — fondul de consum.

Am evidențiat separat Ids cu intenția de a-i determina ritmul de creștere, care poate fi diferit de cel al celorlalte două componente, în funcție de politica populației promovată în perioada dată. Noii membri ai societății urmează să fie întîmpinați cu toate condițiile necesare asigurate. Plusul de investiție demografică socială se determină ca :

$$\Delta\ Ids = Ids_1\ (1 + r)^n - Ids_1,$$

de unde rezultă că, în procente, ritmul de creștere, socotit pentru intervalul prognozat va rezulta ca :

$$rIds(\%) = \frac{\Delta\ Ids}{Ids_1} \cdot 100$$

Strîns condiționat și de comportamentul demografic rIds(%), are o importanță teoretică și, mai ales, practică de un interes deosebit. Prognozarea cît mai exactă a acestuia poate preveni fie penuria de mijloace materiale, fie inutilizarea bazei tehnico-materiale creată special în acest scop. Ritmul creșterii demografice se impune a avea un caracter dinamic de formă uniform crescătoare.

În opoziție cu unele din părerile întîlnite în prezent pe plan mondial cu privire la investiția demografică și, în general, în legătură cu implicațiile actualei evoluții demografice, convingerea tot mai larg răspîndită este aceea că soluțiile se află, în principal, în dezvoltarea și modernizarea tabloului economic al diferitelor economii naționale și în înlocuirea relațiilor de producție devenite anacronice în unele țări. Pe astfel de baze se asigură premisele obiective și subiective ale creșterii venitului național și ale ameliorării condiției umane. Socialismul, realizînd în mod nou unirea forței de muncă cu mijloacele de producție, intronează astfel de relații interumane încît întregul proces al creșterii economice se realizează în favoarea celui ce-l declanșează și conduce — **omul.** Cum spunea secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, în orînduirea noastră omul, situat mai presus de orice, reprezintă **„cea mai mare bogăție“** deoarece **„el este făuritorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, de el depinde înaintarea cu succes a patriei noastre pe calea societății comuniste“.** 4)

Progresul economic și social, de o parte și evoluția demografică, de altă parte, se află într-un sistem de interrelații în care rolul fundamental îl are dezvoltarea economică și socială.

Rezultatele impactului dintre demografie și economic, ca și modelarea acestora sînt și trebuie să rămînă atribute naționale. Organismele internaționale — din cadrul și din afara Națiunilor Unite, create în scopul rezolvării problemelor evoluției demografice — vor răspunde speranțelor popoarelor numai în măsura în care vor acționa în acest spirit și nu în altul.

C. V. BĂLOIU

I. C. E.

---

1) H.V. Musham, Sur les relations entre la croissance de la population et le developpement économique, Population, nr. 2/1970, p. 349.

2) Radovan Richta și colab., Civilizația la răscruce — Implicațiile umane ale revoluției științifice și tehnice, Editura Politică, București, 1970, pag. 44.

3) Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1973, D.C.S., pag. 94.

4) Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, Editura Politică București 1972, pag. 82.

11 IUNIE 1948

(Urmare din pag. 2)

a dus la lichidarea pentru totdeauna a vechilor relații de producție și făurirea relațiilor noi, cu caracter socialist. În mai puțin de trei decenii poporul român a parcurs mai multe etape ale dezvoltării sale istorice. S-au realizat transformări fundamentale în viața socială și s-a înfăptuit cu succes revoluția proletară. Socialismul a învins definitiv în toate sferele activității economico-sociale. Ca urmare a acestor mari victorii poporul nostru a trecut la o nouă etapă — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.“

Succesele dobîndite în anii construcției socialiste, înfăptuirea și depășirea sarcinilor și angajamentelor asumate în marea întrecere socialistă sînt o dovadă vie a justeței politicii marxist-leniniste a partidului nostru care aplică în mod creator adevărurile generale ale socialismului la condițiile concrete din România.

Sarcinile mari, deosebit de complexe, pe care le pune în fața noastră înfăptuirea mărețului program de dezvoltare a țării elaborat de partid cer în continuare o muncă susținută, entuziastă, plină de abnegație din partea tuturor oamenilor muncii, a întregului popor. Progresul multilateral al societății noastre cere ridicarea la un nivel superior a întregii activități din industrie, din agricultură, din toate sectoarele economice și sociale, punerea tot mai eficientă în valoare a potențialului material și uman de care dispunem, creșterea puternică a productivității muncii sociale, ridicarea calității și a nivelului tehnic al tuturor produselor, reducerea cheltuielilor materiale de producție, a consumurilor de materii prime și materiale, introducerea unui regim strict de economii în toate sferele activității productive. Totodată, se impune ca o sarcină de primordială actualitate, întărirea spiritului de răspundere a ordinei și disciplinei în muncă, coordonate fundamentale ale unei activități economice rodnice.

Prilejuind o privire retrospectivă asupra drumului pe care l-am parcurs, aniversarea a 26 de ani de la actul naționalizării constituie pentru noi toți un prilej de a privi cu și mai multă exigență, cu și mai mari ambiții spre viitor. Pentru noi acest viitor are contururi clare, cote de ascensiune precise. Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, în care sîntem angajați plenar, presupune un proces continuu de perfecționare, participarea directă, nemijlocită a oamenilor muncii, în dubla lor calitate de producători și de proprietari ai mijloacelor de producție la conducerea întregii vieți economice și sociale.

Realizările noastre de pînă acum, rezultatele pe care le-am obținut în acești aproape trei ani și jumătate care au trecut din cincinal ne dau garanția că angajamentele însuflețitoare ale întregului popor privind îndeplinirea planului cincinal înainte de termen vor deveni realitate.

REPRODUCȚIA SOCIALĂ

(Urmare din pag. 25)

xă încît ar fi mai greu să spui care factor nu influențează într-un sens sau altul creșterea.

Creșterea se manifestă ca o permanentă tendință de autodepășire. Fiecare factor, oricît de neînsemnat ar părea, are rolul său în mecanismul complex al creșterii întocmai ca piesele minuțios corelate în mecanismul unui ceas. O piesă cît de mică poate deregla întregul mecanism. De aceea mi se pare că departajarea factorilor de creștere în principali, secundari etc., are mai mult o valoare didactică întrucît sub aspect operațional nimic nu trebuie pierdut din vedere pentru ca organismul social-economic să-și păstreze vigoarea și prospețimea.

În același sens mi se pare că legarea creșterii doar de unul din momentele reproducției sociale — producția — simplifică în mod unilateralizator problema creșterii. Oare repartiția nu influențează nemijlocit asupra producției ? Măsura în care veniturile realizate sînt distribuite rațional, nu influențează direct asupra producției ? Marx, referindu-se la aportul forței de muncă la creșterea producției în economia capitalistă, spunea pe drept cuvînt că o muncă prost plătită este și prost efectuată. Or, munca este unul din factorii primordiali ai creșterii economice. Dar schimbul ? Nu numai schimbul pe piața internă, ci și cel de pe piața internațională. În analiza reproducției Marx a făcut abstracție de comerțul exterior, dar numai în măsura în care s-a ocupat de problemele reproducției în ansamblu. Or, dacă noi acceptăm că teoria creșterii este distinctă de teoria reproducției, tocmai teoriei creșterii i-ar reveni rolul să analizeze aceste aspecte. Aproape 30% din venitul nostru național intră în circuitul economic mondial prin intermediul comerțului exterior, și aceeași tendință ia o amploare tot mai mare pe plan internațional. Or, acești factori exteriori trebuie să fie surprinși.

Teoria creșterii economice presupune luarea în considerare a factorilor în funcție de condițiile concrete ale fiecărei țări, dar noi trebuie să ținem seama că dacă nu există un model general al creșterii valabil universal, pentru toate epocile, pentru toate țările, modelul ales trebuie totuși să cuprindă parametri care să permită și comparabilitatea cu restul lumii. Creșterea economică nu se face de dragul creșterii ; noi depunem eforturi pentru a ne alinia unor țări dezvoltate din punct de vedere economic, pentru că această aliniere ne va scuti de tributul pe care îl mai plătim sub diverse forme din cauza rămînerii în urmă.

Interviu cu ANTONIO CARRILLO FLORES, secretar general adjunct al O.N.U., secretar general al Conferinței mondiale a populației

„CEA MAI LARGĂ CONFERINȚĂ ORGANIZATĂ VREODATĂ DE NAȚIUNILE UNITE“

DIN NOU oaspete al țării noastre, în legătură cu pregătirea Conferinței mondiale a populației (București, 19—30 august a.c.), Antonio Carrillo Flores, actualmente secretar general al acestei Conferințe, fost ministru de finanțe și apoi de externe al Mexicului, a acordat cu multă bunăvoință un interviu revistei noastre.

● Ați participat în ultimele luni la consultările regionale pregătitoare de la San José, Bangkok, Addis Abeba, Damasc și Geneva. Ce vi s-a părut comun și ce vi s-a părut specific în problematica care confruntă aceste zone ?

— Scopul celor cinci reuniuni regionale la care v-ați referit a fost de a avea reacția diferitelor țări ale lumii asupra documentului politic fundamental ce va fi prezentat la Conferința de la București — așa numitul Plan mondial de acțiune — și pot să afirm că ea a fost favorabilă.

În concepția noastră Planul mondial de acțiune trebuie să ofere un cadru care să permită fiecărei țări să-și articuleze propria sa politică demografică, căci asistăm la o fază nouă în ceea ce am putea denumi funcțiile tradiționale ale statului. Este adevărat că în anumite domenii specifice, ca de exemplu migrația internațională, de mai bine de un secol, anumite țări au politici demografice clar conturate, dar în ce privește alte domenii și mai ales cele ale fertilității și creșterii populației, pînă de curînd multe țări nu au considerat că statul ar avea ceva de făcut.

Dată fiind marea diversitate de situații demografice era foarte greu de prezentat un document care să i se poată adapta. Am încercat să facem acest lucru la consultările regionale și pot spune că am reușit. A existat un consens general asupra faptului că documentul menționat trebuie să îndeplinească în primul rînd condiția **flexibilității.** pentru a ține seama de diversitatea nevoilor și situațiilor. Majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, în special cele în care ritmurile de creștere sînt foarte mari în raport cu posibilitățile lor materiale, își dau seama că au nevoie să-și reducă aceste ritmuri. Dar nu acesta este cazul pentru țările dezvoltate și chiar pentru unele țări în curs de dezvoltare, și aș cita ca exemplu Canada, Brazilia, Argentina și o serie de țări arabe, care nu consideră că sînt prea populate.

A doua condiție este că planul trebuie să asigure **respectarea strictă a suveranității naționale.** Cu alte cuvinte planul nu trebuie să pretindă că impune ceva vreunei țări, ci trebuie să încerce să prezinte soluții, recomandări, pe care fiecare țară le va studia și va decide dacă și care din ele sînt aplicabile la condițiile sale specifice. Planul însuși recomandă ca după Conferința mondială de la București să aibă loc noi consultări regionale.

●/ Puteți desprinde totuși un fenomen demografic care merită să rețină în primul rînd atenția lumii în ansamblul ei ?

— Este evident că fără a nega că unele țări, în special cele dezvoltate nu sînt deloc preocupate din cauza creșterii rapide a populației, ci dimpotrivă (se cunoaște preocuparea unor țări dezvoltate legată de îmbătrînirea populației lor, ca și de evoluția din nou ascendentă a mortalității), dacă privim lumea în ansamblul ei tabloul este întrucîtva diferit. Dacă lumea are în prezent 3,9 miliarde de oameni, iar proiecțiile O.N.U. indică cel puțin 6 miliarde de oameni pentru anul 2000, aceasta înseamnă că pînă la sfîrșitul secolului lumea va trebui să hrănească, să asigure locuințe, să educe și să dea de lucru la cu încă jumătate mai mulți oameni decît există astăzi. **Problema miliardelor de oameni care vor veni este o problemă a dezvoltării.** Ea face necesare o serie de măsuri în diferite domenii ale politicii economice și sociale a fiecărui stat și preocuparea comunității mondiale în ansamblul său. De aceea, așa cum arătăm în proiectul Planului mondial de acțiune, ceea ce denumim astfel ar trebui de fapt să fie numit un capitol în strategia mondială a promovării dezvoltării economice, privită nu numai în termenii creșterii produsului național brut, ci și în cei ai îmbunătățirii calității vieții pentru un număr de oameni fără precedent în istorie. Alături de eforturile fiecăreia din țările lumii de a face față problemelor sale, de a decide în exercitarea deplină a suveranității ei ce poate fi făcut, luînd în considerare populația viitoare și resursele disponibile, comunitatea internațională trebuie să fie pregătită să-și întărească mijloacele de a asigura cooperarea între cei care o doresc și au nevoie de ea.

● Cum poate fi concepută cooperarea într-o asemenea diversitate de situații ?

— Cooperarea poate fi de diverse naturi. De exemplu, există țări care încă nu știu cîți locuitori au, astfel că un program al O.N.U. are ca scop tocmai acordarea de asistență pentru circa 20 de țări africane în vederea organizării primului recensămînt din istoria lor. Poate exista cooperare în domeniul intensificării cercetării, utilă multor țări, de exemplu, privind ocrotirea sănătății, în domeniul alimentației, al migrației internaționale a forței de muncă. Migrația a devenit o problemă extrem de serioasă în numeroase țări, în special în Europa occidentală. În toate aceste domenii O.N.U. poate juca un rol.

● Într-o conferință ținută anul trecut la București, profesorul Alfred Sauvy își exprima îngrijorarea în fața urbanizării crescînde și mai ales neraționale...

— Într-adevăr, este una din marile probleme ale timpului nostru. Există nu numai o explozie demografică, ci și o **explozie urbană.** Demografii estimează că în anii 1980—1985 în lume vor exista 15 orașe cu mai mult de 10 milioane de locuitori și 200 de orașe cu peste un milion de locuitori. Orașele se extind mai rapid decît posibilitățile pe care le au de a oferi condiții bune de viață. De aceea în proiectul Planului mondial de acțiune sînt înscrise o serie de recomandări, dar unele din ele sînt dificil de realizat fără o mult mai puternică cooperare financiară pentru construirea infrastructurii necesare creării unor orașe noi. În domeniul controlării creșterii marilor orașe și construirii de orașe noi aș remarca eforturile încununate de succese ale R. P. Chineze, țara cu populația cea mai numeroasă din lume și pe care am vizitat-o, și ale multor altor țări socialiste, cu economie planificată, inclusiv ale României. Probabil că în timp problema mutării populației la orașe va trebui reglementată în toate țările, așa cum este în țările socialiste, unde a contribuit la rezultatele menționate.

În încheiere, aș dori să-mi exprim profunda recunoștință guvernului și poporului român, în primul rînd pentru amabila sa invitație ca această Conferință mondială a populației să aibă loc la București și apoi pentru entuziasmul, eforturile și mijloacele puse în slujba pregătirii acestei conferințe, care speram să fie **cea mai largă din toate conferințele organizate vreodată de Națiunile Unite.** După ce am vizitat 30 de țări din toate părțile lumii și am participat la cinci consultări regionale pot spune că am speranța că 95—98% din populația globului va fi reprezentată la Conferința de la București.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

---

fișe

Sociologia informației

Lucrarea Sociologie de l'information *(Sociologia informației), de Francis Balle și Jean G. Padioleau, Larousse-Université, Paris 1973, 380 pag., prezintă numeroase texte ale unor autori de renume mondial, ca Talcot Parsons, Jean Cazeneuve, Jean Stoetzel, Jaques Ellul ș.a., structurate în patru capitole, cuprinzînd : 1. Modele de analiză a comunicării de masă (structura și funcțiunea comunicării în societate, un model conceptual pentru cercetarea comunicațiilor, analiza funcțională și comunicarea în masă, comunicarea și sistemul social, noutăți în studiul comunicării de masă etc.) ; 2. Elementele și contextul „producției“ mijloacelor de comunicare de masă (evoluția mijloacelor de difuzare, efectele comunicărilor spațiale prin radio și televiziune, sociologia juridică și dreptul de informare etc) ; 3. Consumul și audierea mijloacelor de comunicare de masă (presă, radio, televiziune) ; 4. Influența mijloacelor de comunicare de masă (funcțiunile presei și ale informației, cele două nivele ale comunicației, studiul de comunicare de masă și analiza comportamentelor politice etc.). Lucrarea oferă o oglindă a principalelor probleme abordate în domeniul sociologiei informației.*

sociologie de l'information
textes fondamentaux
AROUSSE
SCIENCES HUMAINES ET SOCIALES

CURIER ECONOMIC — LEGISLATIV

Soluţii arbitrale şi judecătoreşti

● Întîrzierea predării amplasamentului.

UNA dintre obligaţiile care revin beneficiarului în cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcţii-montaj este predarea amplasamentului, adică punerea la dispoziţia antreprenorului a terenului pe care urmează să se execute lucrările de construcţii-montaj. Nerespectarea termenului de predare a amplasamentului este sancţionată prin plata de penalităţi şi poate avea drept consecinţă întîrzierea executării lucrărilor din culpa beneficiarului.

Uneori, întîrzierea în predarea amplasamentului este determinată de faptul că decretul de scoatere din circuitul agricol şi de expropiere a terenului nu apare la timp. Prin Decizia P.A.S. nr. 3564/1973 s-a statuat că întîrzierea în apariţia decretului apără de răspundere pe beneficiarul care, din această cauză nu a predat la termen amplasamentul, numai în cazul cînd se dovedeşte că s-a intervenit în timp util pentru obţinerea decretului de scoatere din circuitul agricol şi de expropiere.

● Răspunderea întreprinderii importatoare comisionare

ACŢIONATĂ pentru nerealizarea la termen a importului unor produse, întreprinderea importatoare a susţinut că şi-a îndeplinit întocmai obligaţiile ce-i revin potrivit contractului economic de comerţ exterior pe bază de comision încheiat cu reclamanta-beneficiară.

Arbitrajul de Stat Central, prin hotărîrea nr. 2254/1973, a reţinut că între părţi au existat într-adevăr, raporturi de comision. Deşi importurile nu s-au realizat la termen, întreprinderea comisionară importatoare nu poate fi ţinută să răspundă deoarece şi-a îndeplinit obligaţia ce-i revine potrivit art. 22 lit. f. din Legea nr. 1/1971, de a lua măsuri pentru asigurarea valorificării drepturilor ce decurg din contractul încheiat cu partenerul extern.

Astfel, întreprinderea comisionară importatoare a făcut demersuri la furnizorul extern în vederea executării contractului şi a valorificat împotriva lui drepturile pe care i le oferă puterea obligatorie a contractului, obţinînd de la furnizorul extern penalităţile datorate pentru nelivrarea produselor în termen, penalităţi pe care, apoi, le-a transmis reclamantei în cota prevăzută de dispoziţiile legale.

În consecinţă, acţiunea a fost respinsă.

● Pretenţii derivînd din inversarea mărfurilor

LA primirea unui lot de sîrmă provenit din import, beneficiara a constatat lipsa unei cantităţi de 65 kg din sortimentul Ø 5 mm. şi un plus de 103 kg, din sortimentul Ø 5,5 mm. Acest din urmă sortiment neaparţinîndu-i, beneficiara a formulat acţiune prin care a solicitat obligarea întreprinderii importatoare la restituirea preţului aferent lipsei cantităţii de 65 kg. sîrmă din sortimentul Ø 5 mm.

Ulterior s-a constatat că lipsa reclamată a fost consecinţa unei inversări a coletelor şi făcîndu-se, în cursul soluţionării litigiului restituirile necesare, beneficiara a obţinut cele 65 kg. sîrmă, astfel că pretenţiile sale la restituirea preţului încasat au rămas fără obiect.

Pîrîta-importatoare a fost însă obligată la plata cheltuielilor de arbitrare, reţinîndu-se prin hotărîrea nr. 4031/1973 a Arbitrajului de Stat Central, că atîta timp cît beneficiara nu a fost în posesia efectivă a mărfurilor, era în drept să introducă acţiunea pentru restituirea preţului chiar dacă întreprinderea importatoare i-a făcut cunoscut, în cursul încercării de conciliere prearbitrală, că lipsa este consecinţa inversării coletelor.

● Efectele dispoziţiei organului ierarhic superior.

PÎRÎTA a solicitat exonerarea de plata penalităţilor pentru întîrzierea achitării preţului datorat reclamantei, susţinînd că nu a efectuat plata la termen datorită dispoziţiei ce a primit în acest sens de la organul său tutelar.

Această apărare nu a fost admisă întrucît dispoziţia menţionată nu avea temei legal, pîrîta avînd îndatorirea să cunoască şi să respecte obligaţiile ce-i revin în raport cu prevederile contractuale şi legale (Decizia PAS nr. 3547/1973). Deci, dispoziţiile organelor ierarhic superioare — în măsura în care nu sînt legale — nu pot fi invocate de unitatea subordonată, în raporturile cu terţii. În speţă, dispoziţia de a nu se achita preţul datorat contravenea prevederilor legale ce reglementează decontarea în raporturile contractuale dintre organizaţiile socialiste.

● Nepredarea deşeurilor din vina beneficiarului

O CAUZĂ exoneratoare de răspundere a furnizorului, cu aplicaţiune posibilă în toate categoriile de livrări, a fost reţinută prin Decizia PAS nr. 555/1974. Este vorba de sistarea expedierilor de deşeuri metalice către beneficiarul contractual, sistare dispusă de organele C.F.R., pe motiv că beneficiarul nu a descărcat vagoanele sosite pe linia sa de garaj conform procesului tehnologic. Furnizorul de deşeuri metalice fiind în acest fel împiedecat să-şi îndeplinească obligaţiile contractuale, este apărat de răspundere pentru acele întîrzieri în livrare care se datorează restricţiilor la transport impuse în condiţiile arătate.

● Nevalorificarea drepturilor faţă de cărăuş

PRIMIND cu lipsuri cantitative un import de piese electronice, beneficiarul-destinatar a refuzat plata preţului către întreprinderea importatoare.

Arbitrajul Central, prin Hotărîrea nr. 3148/1973, a stabilit că refuzul de plată este nejustificat, deoarece lipsurile s-au produs în timpul transportului. Beneficiarul-destinatar nu s-a îndreptat înlăuntrul termenului de prescripţie cu reclamaţie sau acţiune împotriva cărăuşului şi nici nu a cedat întreprinderii importatoare dreptul de a-l acţiona pe cărăuş. În atare situaţie, beneficiarul a fost obligat la plată, urmînd să suporte el consecinţele nevalorificării drepturilor faţă de cărăuş.

● Constatarea avariilor la transporturile internaţionale.

CONSTATAREA avariilor la mărfurile primite în cadrul unui transport internaţional trebuie efectuată în condiţiile prevăzute în actul normativ care reglementează executarea contractului de transport respectiv. În caz contrar, beneficiarul nu-şi poate valorifica faţă de cărăuş şi importator drepturile rezultînd din primirea unor produse calitativ necorespunzătoare.

Această concluzie rezultă din Decizia PAS nr. 1062/1974 prin care s-a statuat asupra condiţiilor în care trebuie făcute constatările potrivit Convenţiei SMGS. Potrivit dispoziţiilor art. 16 din această convenţie, avariile trebuiau constatate prin proces verbal comercial încheiat în staţia de destinaţie la deschiderea vagonului pentru a se putea stabili, în condiţii de opozabilitate, dacă avariile sînt imputabile expeditorului sau cărăuşului. În speţă, beneficiarul nu a cerut încheierea unui astfel de proces verbal iar constatarea avariilor făcută în depozit s-a considerat neopozabilă atît cărăuşului cît şi importatoarei.

SCRISORI

Colectarea hîrtiei — o chestiune de organizare

EXPRIMÎNDU-MI satisfacţia în legătură cu măsurile de raţionalizare a consumului de hîrtie, de economisire în acest domeniu, măsuri care permit „amortizarea şocului", scumpirii hîrtiei pe piaţa mondială, cred totuşi că nu s-a manifestat încă o modificare apreciabilă a atitudinii de „indiferenţă manifestată pînă acum faţă de strîngerea deşeurilor de hîrtie, din care cea mai mare parte o constituie ziarele vechi, şi de reintroducerea lor în circuitul economic".

De menţionat că intensificarea acţiunii de colectare a deşeurilor de hîrtie este, în primul rînd, o chestiune de organizare ; ea nu va necesita fonduri suplimentare demne de menţionat şi ar aduce o eficienţă sută la sută într-un interval foarte scurt. S-ar putea face multe cu personalul existent, care va fi eventual reciclat în vederea asimilării unor cunoştinţe foarte simple (este vorba de sortarea maculaturii pe clase). Între alte măsuri ar fi fost utilă popularizarea în rîndul maselor a importanţei pe care o prezintă pentru economia naţională hîrtia veche de orice calitate, cunoscută sub denumirea de maculatură. Pentru orientare menţionez că în anul 1972 — conform statisticilor — 15% (faţă de 25—30% în alte ţări) din materialul fibros destinat producţiei articolelor de papetărie a rezultat din deşeuri de hîrtie, ceea ce reprezintă o economie de circa 200 000 mc de material lemnos, cantitate pe departe sub posibilităţile noastre de realizare.

În concluzie, cîteva propuneri pentru remedierea situaţiei : a) amplasarea — în blocuri, dar şi la unele intersecţii de străzi — de cutii şi saci, separat pentru ziare şi pentru alte produse de hîrtie. b) colectarea periodică a hîrtiei din casă în casă ; în acest caz ar trebui elaborat un preţ rezonabil pentru kg de hîrtie veche, care să stimuleze interesul cetăţenilor (eventual s-ar putea completa preţul actual cu un „sistem de loterie sau premii").

Nicolae HURMUZACHI
Dumbrăveni — Sibiu

Să recuperăm şi alte ambalaje

DUPĂ părerea mea pot fi refolosite, total sau parţial, lamele de ras, stilourile şi pixurile stricate, sticluţele şi cutiile de la medicamente, sticluţele de parfumuri şi apă de colonie, de la esenţe pentru băuturi, cutiile de chibrituri, de săpunuri, capacele de la sticlele de bere şi tot felul de alte materiale şi ambalaje. Prin colectarea cu ajutorul unităţilor economice de desfacere şi refolosirea, totală sau parţială, după caz, preţul de cost al produselor finite s-ar reduce de la sine şi, implicit, s-ar obţine economii de materii prime.

Prin unităţile IRVA s-a organizat colectarea ambalajelor de sticlă (sticle şi borcane stas) din sectorul alimentar, dar nu au fost cuprinse pentru valorificare şi sticlele ce au ieşit din uzul comerţului sau ambalajele de sticlă din import, nu s-a organizat încă în toate sectoarele colectarea şi refolosirea ambalajelor şi materialelor refolosibile.

Un calcul sumar ne arată că la o populaţie de 20 milioane locuitori, dacă fiecare cetăţean consumă conţinutul de la numai cîte 2 sticluţe de medicamente pe an şi recuperăm ambalajele respective, obţinem o economie de 20 milioane lei.

Mihai I. COLŢEA
Fălticeni

Nulitatea contractului încheiat în lipsa extrasului de balanță

CONTRACTELE economice se încheie pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Libertatea contractuală a părților este însă mărginită de dispozițiile legale care reglementează stabilirea sarcinilor de plan.

Astfel, produsele care se planifică prin extrase de balanță și prin repartiții nu pot fi contractate decît în baza actelor de planificare comunicate părților. Restul produselor, fiind libere la contractare, formează obiectul contractelor pe care părțile le încheie prin simplul lor acord de voință pentru satisfacerea sarcinilor lor de plan.

În speță, părțile au încheiat un contract privind livrarea de răchită fără să fie în posesia actelor de planificare emise de organele competente. Stabilindu-se că răchita este un produs pentru care se emit extrase de balanță, Arbitrajul de Stat Central, prin hotărîrea nr. 17/1974, a constatat nulitatea contractului încheiat de părți fără extrase de balanță și, în consecință, a respins pretențiile beneficiarului la plata penalităților pentru neexecutarea contractelor.

Prescripția în materia diferențelor de preț

BENEFICIARUL a solicitat obligarea furnizorului la restituirea unor diferențe de preț rezultate din aplicarea greșită a prețurilor cu ocazia decontării prestațiilor executate.

Prin Decizia PAS nr. 1254/1974 s-a stabilit că termenul de prescripție aplicabil în cauză este cel de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958. Cu privire la momentul de la care a început să curgă acest termen, s-a înlăturat susținerea beneficiarului, întemeiată pe dispozițiile art. 8 din menționatul decret, că acest moment ar coincide cu data cînd organul de urmărire penală i-a comunicat rezultatele anchetei penale făcute.

Beneficiarul avea obligația să verifice legalitatea prețurilor practicate de către furnizor cu ocazia decontării și ca atare, termenul de prescripție a început să curgă de la data plății. Ancheta penală efectuată nu a modificat momentul începerii curgerii termenului de prescripție, ci putea constitui un temei pentru formularea unei cereri de repunere în termen în condițiile art. 19 din Decretul nr. 167/1958.

Întrebări și răspunsuri

Livrarea în termen

Jipa Petre (I.U.G. Progresul Brăila) întreabă dacă o clauză cu conținutul următor sau altul similar este sau nu legală: „Pentru buna organizare a transportului și expedierii în bune condițiuni a produselor, părțile convin asupra unei toleranțe de 8 zile peste termenul scadent, înlăuntrul cărora expedierea să aibă loc, contractul considerîndu-se decalat cu aceste zile“

Întrebarea comportă un răspuns diferențiat. În cazul produselor care sînt cuprinse în balanțe materiale sau pentru care se emit repartiții, stipularea menționatei clauze în contract este posibilă numai dacă în felul acesta nu se depășește trimestrul prevăzut în actul de planificare. În caz contrar s-ar încălca dispoziția art. 10 alin. 1 din Legea nr. 71/1969 (republicată în 1973) care prevede că părțile pot conveni numai asupra acelor clauze care sînt în concordanță cu planurile, balanțele materiale aprobate, precum și cu repartițiile emise. Dimpotrivă, dacă perioada astfel convenită se plasează înăuntrul trimestrului clauza este legală.

Pentru produsele la care nu se emit repartiții sau care nu sînt cuprinse în balanțele materiale, o asemenea clauză poate fi inserată. Calcularea penalităților în cazurile de întîrziere a livrării se va face luîndu-se în considerare prima zi după expirarea perioadei convenite.

Modificarea livrărilor contractuale prin protocol încheiat între organele centrale.

Mihai Emil (I.A.S. Vaslui) întreabă dacă prin protocolul încheiat de conducerea organelor centrale din sistemul cărora fac parte furnizorul și beneficiarul se pot modifica termenele contractuale.

Înțelegerea intervenită între conducerea a două ministere economice nu reprezintă un act normativ de planificare din punct de vedere strict formal. Totuși, prin conținutul său, prin competența organelor de la care emană și prin consecințele ce le generează, protocolul astfel încheiat influențează contractele economice încheiate, modificînd implicit termenele de livrare și cantitățile. Contractele au fost inițial încheiate în baza unor balanțe materiale aprobate ori în concordanță cu repartițiile emise. În fond, protocolul modifică actele de planificare în baza cărora s-au încheiat contractele respective și implicit și clauzele acestora.

Comanda urmată de executare

Dan Ion (Industria cărnii Satu-Mare) întreabă dacă în baza unei comenzi urmată de executare se pot solicita penalități de la beneficiar pentru întîrzierea decontării.

Este cunoscut că potrivit art. 3 alin. final din Legea nr. 71/1969, comanda urmată de acceptare sau executare înseamnă contract încheiat. În cazul cînd furnizorul confirmă comanda ne aflăm pe terenul raporturilor contractuale deoarece acesta și-a manifestat expres acordul său cu privire la livrarea produselor. Mai spinoasă apare problema comenzii urmată de executare dat fiind că legea nu fixează un termen limită, în care săvîrșirea prestației să echivaleze cu aderarea furnizorului la un raport contractual. Din acest motiv — și pentru a nu lăsa beneficiarul într-o situație de nesiguranță cu privire la soarta comenzii sale — organele arbitrale au decis în mod constant că numai o livrare imediată (de la primirea comenzii) înseamnă contract încheiat. S-a considerat în majoritatea covîrșitoare a cazurilor că livrarea făcută în cel mult 48 ore de la primirea comenzii poate fi considerată drept un contract încheiat și că orice furnizare ce depășește acest termen nu poate deschide dreptul la plata de penalități. Veți proceda în sensul celor sus-arătate dat fiind că în scrisoarea dv. nu ați indicat la ce interval a avut loc livrarea de la primirea comenzii.

revista economica
3
vineri
14 iunie
1974
Editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

1 Spiritul de răspundere și disciplina muncii, — coordonate fundamentale ale activității economice
2 11 iunie 1948 — un act revoluționar, cu adînci rezonanțe istorice **(N. Mavrodin)**

ECONOMIE NAȚIONALĂ

3 În întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al P.C.R.: **Cincinalul — înainte de termen!** Dinamism și ritm înalt în dezvoltarea economiei
4 Comentariu la un grafic: Pregătiri pentru recolta '74
5 Să gîndim și să acționăm economic **(M. Popa)**
Sinteze analize:
6 Reducerea cheltuielilor materiale — factor de bază al creșterii economice (prof. univ. dr. **Gheorghe Crețoiu)**
7 Progresul tehnic și scăderea consumurilor de materiale **(Ihor Lemnij)**
9 O investigație în 15 centrale industriale pe tema: Cum acționați pentru diminuarea cheltuielilor materiale? **(V. Boescu, L. Țintea, B. Pădure)**
12 Creșterea competitivității produselor prin reducerea cheltuielilor materiale de producție **(Ion Olteanu)**
13 Noul indicator de plan: Producția netă stimulează reducerea cheltuielilor materiale (ing. **Florian Mihalache,** ec. **Petre Cioclu)**
15 **Cercetare-producție** O contribuție românească deosebit de valoroasă în domeniul polimerilor sintetici (prof. dr. docent **V. E. Sahini, membru corespondent al Academiei)**
16 **Conducere și organizare:** Ancheta „R. E.“: Perfecționarea organizării — sursă de eficiență și dezvoltare **(Constantin Cojocaru, I. Bădin)**

ECONOMIE MONDIALĂ

19 Cea de a III-a Conferință O.N.U. asupra dreptului mării: În căutarea unor reguli internaționale general acceptabile (dr. **Tudor Mircea)**
21 Tendințe-conjuncturi
22 Documentar: Perenitatea decalajelor în industria petrolului **(N. Popov)**
23 Piața monetară internațională

TEORII, IDEI

24 Creșterea, parte integrantă a reproducției sociale (prof. univ. **Ion Bulborea)**
24 Școli curente economiști: Capitalismul contemporan în viziunea finală a lui J.K. Galbraith **(L. Stroja)**
26 Investiția demografică și creșterea economică **(C.V. Băloiu)**
29 „Cea mai largă conferință organizată vreodată de Națiunile Unite“ — Interviu cu Antonio Carillo Flores, secretar general adjunct al O.N.U., secretar general al Conferinței mondiale a populației **(Dinu Dragomirescu)**
30 Curier economico-legislativ

Redacția și administrația:
Calea Dorobanților nr. 11—25 București Sectorul 1

PENTRU VALORIFICAREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR ȘI CAPACITĂȚILOR DISPONIBILE

„INTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE MONTAJE"—BRAȘOV
STR. CARPAȚILOR NR. 9 Telefon : 3 26 00
— Serviciul de aprovizionare —
Materiale oferite spre vînzare :

MATERIALE ELECTRICE

Cablu energ. izol. cauc. mont. Pb. ACP 0,5 KV 3×150+70 = 50 ml
Cablu cauciuc MCG 4×16 = —
Conductor TDA 2×1,5 mm². = 75 ml
Simplificator cator TV Cod. 130701/0100 = 1 buc.
Cutie terminală interior 11 perechi = 4 „
Stekere radioficare = 244 „
Conductor cu. F. 500 1,50 mm. = 16233 ml
Conductor NGA cu. F. 500 50 mp. = 1000 „
Conductor NGA cu. F.500 120 mp. = 1139 „
Conductor F.S. 3 KV 4 mm². = 135 „
Conductor al. AF. 500 16 mm². = 3129 „
Conductor al. AF. 500 25 mm². — 1871 „
Conductor al. AF. 500 50 = 1305 „
Conductor oțel al. 1×50 = 120 kg
Papuci cablu cu. 120 mm². = 1600 buc.
Papuci cablu cu. 185 mm². = 600 „
Papuci cablu cu. 240 mm². = 200 „
Comutator cruce PT = 50 „
Comutator bascul. ST = 200 „
Comutator PACO bipolar 60. A = 5 „
Separator tripolar STI-200 A 1000 V = 5 „
Buton alarmă PCI = 3 „
Comutator CSB 6 poz. = 2 „
Idem CSB 12 poz. = 1 „
Idem CSB 2 poz. = 6 „
Dispozitive DBE 110-24-220 V = 48 „
Dispozitive AMI 8 = 28 „
Cablu CCF 7×04 = 2188 ml
Conductor F. 500 70 = 700 „
Conductor F. 500 95 = 1089 „
Bloc încercare releu 4 elem. = 1 buc.
Ampermetru conect. CA sau CC-A. 8 0-25 A = 2 „
Idem 0-250 A = 3 „
Ampermetru prin trafo 0-300/5 A = 5 „
Idem 0-600/5 A = 8 „
Idem 0-750/5 A = 3 „
Idem 0-1500/5 A = 2 „
Transformator 250 KVA 20/15/04 KV = 2 „
Transformator monofazat 1 KVA 220-48 V = 5 „
Transformator 20/15-04-300 de 400 KVA = 1 „
Armături cu braț 200 W = 142 „
Corp ilum fl. FIA (CGA) 3×40 W = 30 „
Corp ilum. fl. FIA (CGA) 4×40 W = 10 „
Corp ilum. fl. FIA (CGA) 3×65 = 40 „
Corp ilum. fl. FIRA (CPA) 1×40 = 2 „
Corp. ilum. fl. FIA GS (CGC) 2×65 = 1 „
Lampă dublă repart. CDIE 2×250 W = 40 „
Corp. il. AG×2×40 W = 6 „
Condensatori pt. lămpi fl. = 585 „
Izolatori SA 1 KV = 1000 „
Izolatori SA 20 KV = 100 „
Izolatori SB 10-10 KV = 50 „
Soclu metal. SB. 20 = 50 „
Izolatori IMPR cod. 55057 = 50 „
Izolatori suport Delta pt. linii 6-35 KV-6 = 15 „
Idem -10 = 5 „
Izolatori tip HD 10 KV = 6 „
Izolatori suport Delta 20 = 10 „
Izolatori ICH lanț = 14 „
Prăjină pt. scos sig. de sub tens. = 3 „
Cutie terminală cilindrică int. 1 KV — ICI 35 mm². = 5 „
Cutie terminală de exterior 2×25 = 4 „
Bare paavoda (magistrale) 750 A = 70 „
Cutii dilatație 750 A = 23 „
Cutii dilatație 1350 A = 10 „
Suporți sig. MPR 630 A = 146 „
Redresor pt. 220/48 V 10 A = 4 „
Elemenți acum. staț. LS. 4 12 vase = 1 „
Elemenți acum. staț. LS. 4 24 vase = 2 „

NEFEROASE

Bară aluminiu ∅ 40 = 33 kg
Bară aluminiu ∅ 20×5 = 51 „
Bară aluminiu ∅ 50×10 = 168 „
Țeavă aluminiu 20×1 = 2,50 „
Bară cupru ∅ 18 = 20 „
Țeavă cupru 8×1 mm = 200 „
Țeavă cupru 20×2 = 50 „
Țeavă cupru 30×5 = 100 „
Țeavă cupru 32×2 = 15 „
Țeavă cupru 30×3 = 181 „
Țeavă cupru 34×3 = 25 „
Țeavă cupru 26×2 = 3 „
Cositor aliaj LP 40 = 5 tone

MOTOARE ELECTRICE

Motor ASI 30 KW/1000 t. = 1 buc.
Motor ASI 45 KW/700 t. = 1 „

MATERIALE INSTALAȚII SANITARE ȘI APARATAJE TEHNICO-SANITARE

Tub fontă pres. FC 15 ∅ 350 mm. ×5 m. — PN 10 = 13 buc.
Tub fontă pres. DN 500×5 m. — PN. 10 = 7 „
Tub fontă pres. DN 300×3 mm. — PN. 10 = 1 „
Tub fontă pres. DN 500×4,5 m. — PN.10 = 2 „
Tub fontă pres. DN 200×4 mm. — PN. 10 = 5 „
Tub fontă pres. 300×4 mm. — PN. 10 — 1 „
Tub fontă pres. 250×3,5 m. — PN.10 = 1 „
Ramific, cu mufă 100×100 f. pres. = 1 „
Ramific. cu mufă 125×50 f. pres. = 3 „
Ramific. cu mufă 150×50 f. pres. = 1 „
Ramific. cu mufă 150×70 f. pres. = 2 „
Ramific. cu mufă 150×80 f. pres. = 11 „
Ramific. cu mufă 150×100 f. pres. = 1 „
Ramific. cu mufă 150×150 f. pres. = 3 „

LAMINATE ȘI DIVERSE PRODUSE METALICE

Cablu tracț. zincat 1×6 ∅ 3 mm. = 621 kg
Cablu tracț. zincat ∅ 5 mm. = 196 „
Tablă neagră 0,5 mm. straifuri = 3000 „
Tablă zinc. 3×1000×2000 = 62 „
Tablă neagră ondulată 1×3000×1000 = 12 tone
Țevi construcții sudate 10×2 = 417 ml
Țevi construcții sudate 14×2,5 = 133 „
Țevi construcții sudate 30×2 = 1299 „
Țevi construcții sudate 33×1,5 = 60 „
Țevi construcții trase 108×16 = 27 „
Țevi construcții trase 14×7 = 239 „
Țevi construcții trase 14×10 = 35 „
Eclise CF tip. 42 = 348 kg
Plăci siple tip 49 A = 6000 „
Plăci tip 49 B = 1495 „
Plăci tip 49 C = 4488 „
Plăci simple tip 34,5 = 3124 „
Oțel patrat OLC. 45 de 60×60 mm. = 3 tone
Profil I.N.P. 300 economic = 6.3 „
Balamale îngrop. N.10 pt. uși = 299 buc.

MATERIALE DE CONSTRUCȚII ȘI DIVERSE

Tube gresie a. acid ∅ 400×1500 mm. = 7 buc.
Cot gresie a. acid 90° — ∅ 80 mm. = 14 „
Cot gresie a. acid 35° — ∅ 100 m. = 4 „
Klingherit grafitat (marist) 1 mm. = 353 kg
Klingherit grafitat negrafitat 1 mm. = 87 „
Cot gresie a. acid 450° — ∅25×250 mm. = 3 buc.
Ramific. simple gresie ∅ 150×125 — 90° = 16 „
Ramific. dublă 900 ∅ 200×200×600 = 11 „
Cot cu mufă balat 45° DN. 200 = 7 „
Geam ornament 4 mm. = 108 mp
Cărămidă refract. P.L. 12 — 250×124×64×35 = 11 tone
Cărămidă refractară RCA 73 — SC 9 = 6 tone
Cărămidă refractară CCA 73 — SC 9 = 0,1 „
Cărămidă silică FRA 1 cl. I = 5 „
Cărămidă silică TIRA 2 cl. I = 3 „
Stîlpi TP 10001 centrifug. 10 ml. = 8 buc.
Stîlpi centrifug. 15007 = 10 „
Traverse beton armat tip 49 = 300 „
Tub premo 4 atm. DN 800 = 2 „
Tub premo 7 atm. DN 800 = 2 „
Tub premo 4 atm. DN 1000 = 43 „
Tub circ. beton pt. canalizare ∅ 600×2000 mm. = 84 „
Elemente curbe acoperiș cu gol 3×12 — 265 = 14 buc.
Elemente curbe acoperiș cu gol TC 1,5×12 — 265 = 1 „
Jghiaburi din gresie antiacidă de tip U de 20×20 cm.×50 cm. lung. = 600 „

PIESE AUTO DIVERSE

Bandă ferodou pastă 40×46 = 20 ml
Bandă ferodou pastă 50×5 = 20 „
Bandă ferodou pastă 60×5 = 10 „
Bandă ferodou pastă 60×6 = 60 „
Bandă ferodou pastă 80×8 = 90 „
Bandă ferodou pastă 90×10 = 15 „
Bandă ferodou pastă 95×10 = 5 „
Bandă ferodou pastă 100×6 = 20 „
Bandă ferodou pastă 100×8 = 5 „
Bandă ferodou pastă 100×10 = 50 „
Bandă ferodou pastă 100×12 = 60 „
Bandă ferodou pastă 110×12 = 100 „
Bandă ferodou pastă 120×10 = 20 „
Bandă ferodou pastă 120×12 = 20 „
Bandă ferodou pastă 120×14 = 7,500 „
Bandă ferodou pastă 130×10 = 20 „
Bandă ferodou pastă 140×10 = 25 „
Bandă ferodou pastă 140×12 = 80 „
Acumulatori auto 12×66 = 10 buc.
Acumulatori auto 12×70 = 30 „
Acumulatori auto 12×135 = 13 „
Anvelope auto 650×16 = 20 „
Anvelope auto 750×16 = 50 „

MATERIALE INSTALAȚII SANITARE

Capete sprinkere = 240 buc.
Rozinet cu 2 căi DN 50 St. 1603 = 33 „
Robinet cu vent. tije stas 2175 DN 40 = 3 „
Robinet golire cu cep 3/8 = 65 „
Robinet 3 căi și presgarnitură DN 15 = 19 „
Vase pt. closet porțelan = 10 „
Vase pt. closet porțelan speciale = 2 „
Rezervor semi înălțe. porțelan pt. closet Rx = 2 „
Sifon scurgere țeavă alamă 1 1/4 = 7 „

OFERTE DE PIESELE DISPONIBILE LA MARCA „CSEPEL" CU 4 ȘI 6 PISTOANE

Arbore cotit motor 1 buc.
Axă planetară 1 „
Ax pompă apă 1 „
Arbore placă presiune 3 „
Arbore pinion 2 „
Arbore pinion 2 „
Arbore comandă 2 „
Arbore cu came motor 3 „
Bendix electromotor 6 „
Bulon roată 10 „
Bielă motor 6 „
Bulon roată față dreapta 14 „
Butuc roată față 2 „
Butuc roată spate 1 „
Bloc cilindru motor pentru 6 pistoane 1 „
Corp anticameră 20 „
Chiuloasă motor 1 „
Cuzineți palier 19 set
Cuplaj elastic pompă injecție 5 buc.
Cilindru acționare ambreiaj 4 „
Corp anticameră 35 „
Compresor complet 1 „
Cărbuni dinam 44 „
Cuzineti bielă 5 set
Camă frînă față 1 buc.
Cuzineți palier față spate 4 set
Cuzineți palier 2 „
Cuzineți palier 1 „
Cuplaj 1 „
Cilindru frînă 1 „
Cilindru pneumatic 3 „
Cruci cardan complete 7 „
Diüzeinjector 19 „
Disc reglabil pompă injecție 2 buc.
Disc ambreiaj 2 „
Dinam complet 2 „
Elemenți pompă injecție 2 „

ŞTIŢI CE ÎNSEAMNĂ PENTRU CĂMINUL DV.
O MAŞINĂ DE CUSUT „ILEANA“?

Uşurarea muncii în gospodărie!

Cu maşina de cusut ILEANA confecţionaţi lenjerie.

Cu maşina de cusut ILEANA confecţionaţi îmbrăcăminte din mătase, bumbac şi lînă.

Maşina de cusut ILEANA execută cusături cu tighel din două fire.

Coase înainte şi înapoi.

Prin montarea unor accesorii tiveşte, stopează şi brodează.

Cele două variante ale maşinii de cusut ILEANA — tip masă şi tip mobilă — sînt robuste şi au o linie modernă.

Preţul :
- tip masă — lei 1 800
- tip mobilă — lei 2 500

Se vinde şi cu plata în 18 rate lunare, cu un aconto de 20%.

ASPIRATORUL

UN AJUTOR IDEAL ÎN UŞURAREA MUNCII ÎN GOSPODĂRIE

pentru întreţinerea curăţeniei perfecte în apartament

- IDEAL – un aspirator la nivelul celor mai moderne produse similare. Minuire comodă, eficacitate, rapiditate.
  Consumul de energie electrică foarte scăzut : 0,15 lei pe oră.
- PRACTIC – un aspirator căruia, de asemenea, datorită feluritelor accesorii ataşabile nu-i scapă nici o impuritate, nici un fir de praf, nici o scamă.
  Consumul de energie electrică foarte scăzut : 0,15 lei pe oră.
- JUNIOR – cu gabarit mic, poate fi folosit în încăperi mici şi în autoturisme. Uşor de deplasat datorită greutăţii sale reduse.
  Consumul de energie electrică foarte scăzut : 0,10 lei pe oră.

Practic
Ideal

1975 JAN 29

CURĂŢENIE MAXIMA CU EFORT MINIM.
CONSUM DE ENERGIE ELECTRICA FOARTE SCAZUT.
Aspiratoarele IDEAL, PRACTIC şi JUNIOR se vînd şi cu plata în rate lunare.

Lei 5

D646

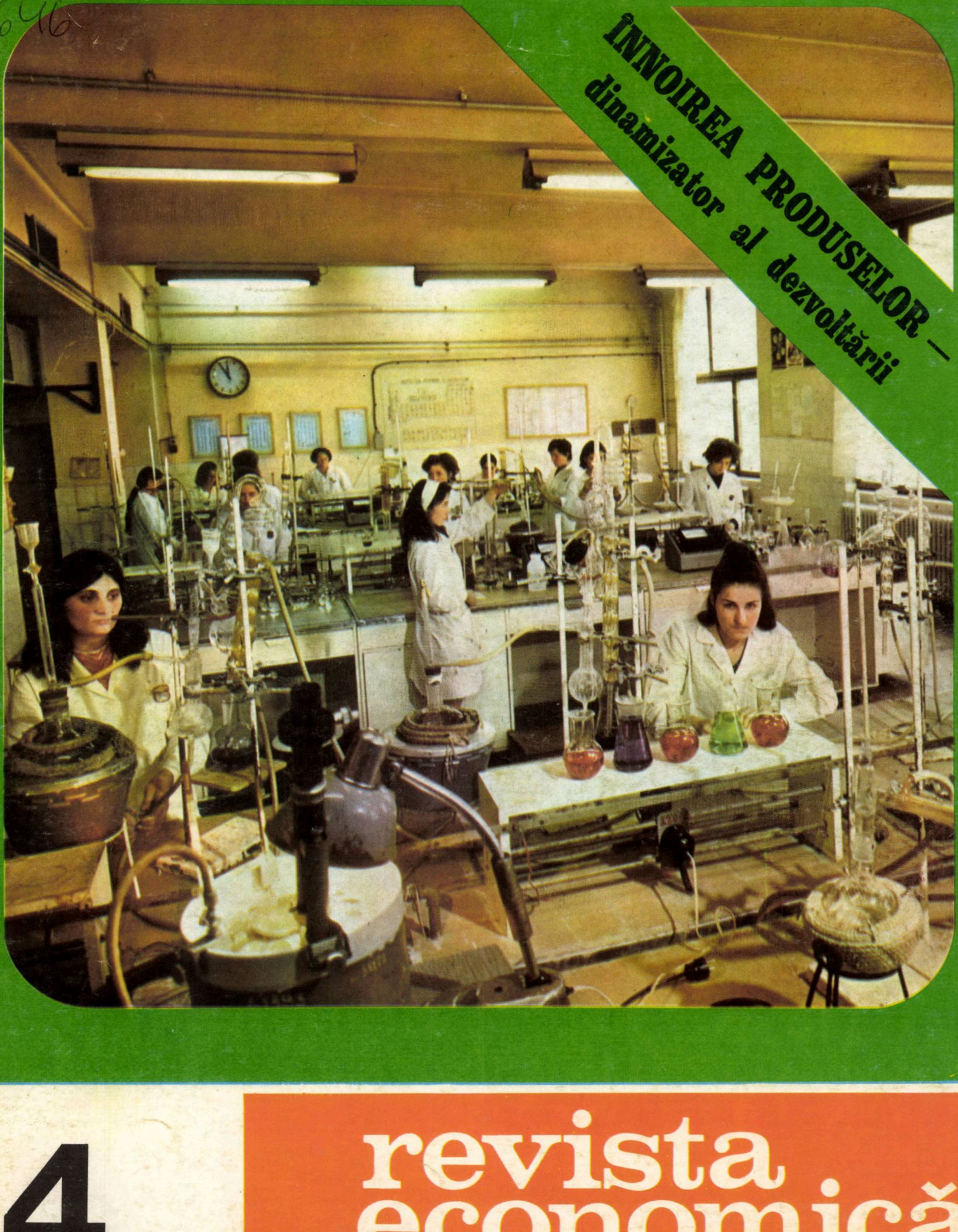

ÎNNOIREA PRODUSELOR — dinamizator al dezvoltării

revista economică

4

Vineri
28 iunie
1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- ECONOMIE MONDIALĂ
- TEORII — IDEI

PREOCUPAREA permanentă a conducerii partidului și statului pentru bunul mers al economiei, pentru sporirea eficienței și calității întregii activități, pentru progresul și propășirea patriei noastre își găsește o vie și concludentă reflectare în activitatea zilnică, concretă, a secretarului general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, în dialogul său direct, neîntrerupt cu oamenii muncii, făuritorii României moderne.

Vizita de lucru a conducătorului partidului și statului la Întreprinderea pentru mecanizarea construcțiilor industriale și pe șantierul Sălii polivalente, dialogul purtat cu muncitori, tehnicieni, ingineri, cadre de conducere și edili ai Capitalei, indicațiile și observațiile secretarului general au constituit un eveniment important pentru viața economică și socială a Bucureștiului, a întregii țări, într-un moment în care poporul nostru își intensifică eforturile în marea întrecere socialistă închinată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.

ROMÂNIA — ANUL XXX

MUTAȚII CANTITATIVE ȘI CALITATIVE ÎN DOMENIUL INVESTIȚIILOR

POLITICA de industrializare socialistă a țării se întemeiază pe un amplu program de investiții, program a cărui transpunere în viață în decursul cincinalelor a fost asigurată prin alocarea unei părți importante din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială. Pe această cale se înfăptuiește dezvoltarea multilaterală a economiei naționale, modernizarea structurii sale și totodată, se obțin noi și noi succese în realizarea obiectivului fundamental al politicii Partidului Comunist Român — ridicarea continuă a nivelului de trai al întregii populații.

După cum rezultă din graficul nr. 1 volumul global al investițiilor în economie, realizate din fondurile centralizate ale statului, a sporit de la 5,6 miliarde lei în 1950 la 91,2 miliarde anul trecut, respectiv de 16,4 ori. La aceasta se adaugă investițiile necentralizate din fondurile statului, cele efectuate din fondurile organizațiilor cooperatiste și de masă, precum și investițiile proprii ale populației.

Volumul crescînd al investițiilor a permis mărirea continuă a valorii fondurilor fixe aflate în funcțiune (respectiv, de 4 ori în perioada 1950—1972). Totodată, orientarea investițiilor statului cu precădere în ramura cheie a economiei naționale — industria — a determinat creșterea valorii fondurilor sale fixe de peste 8 ori între anii 1950—1972, consolidîndu-se neîncetat temelia întregului progres economic și social al României socialiste. Ca urmare, s-a modificat sensibil și structura pe ramuri a fondurilor fixe (vezi graficul nr. 2), ponderea industriei și construcțiilor urcînd de la 19,8 la sută și 0,7 la sută în 1950 la 38,8 la sută și — respectiv — 3,2 la sută în 1973. Se remarcă, de asemenea, o creștere a ponderii investițiilor și în domeniul învățămînt-cultură.

În sfîrșit, merită a fi menționate mutațiile calitative în structura investițiilor, care au un efect favorabil nemijlocit asupra eficienței acestora. Astfel, în ultimele decenii s-a înregistrat o tendință de reducere a ponderii lucrărilor de construcții-montaj (de la mai mult de jumătate din valoarea globală a investițiilor la mijlocul deceniului al șaselea la 44.8 la sută anul trecut) ; în mod corespunzător a sporit ponderea utilajelor și instalațiilor.

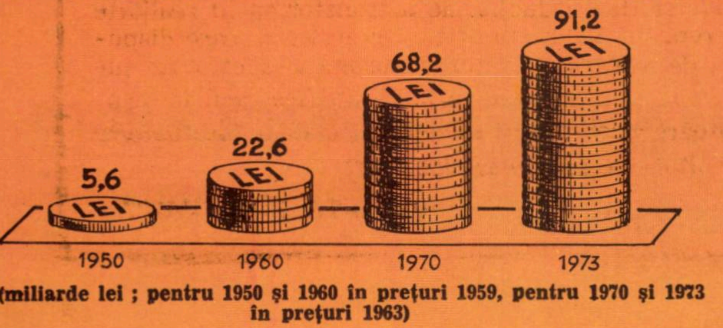

(miliarde lei ; pentru 1950 și 1960 în prețuri 1959, pentru 1970 și 1973 în prețuri 1963)

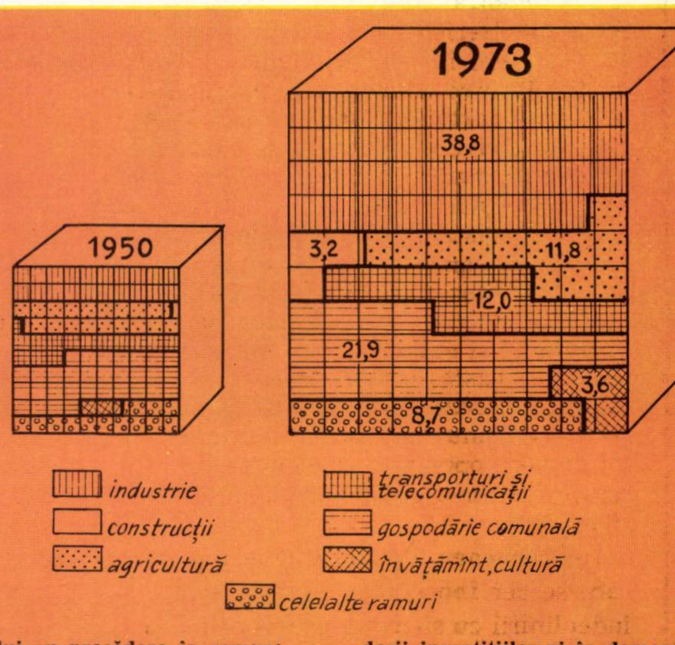

SĂ ÎNCHEIEM PRIMUL SEMESTRU AL ANULUI JUBILIAR CU SARCINILE ŞI ANGAJAMENTELE EXEMPLAR ÎNDEPLINITE!

DE PE ÎNTREG CUPRINSUL ŢĂRII sosesc în aceste zile ştiri care reflectă atmosfera de puternică efervescenţă creatoare cu care întregul nostru popor întîmpină marile evenimente ale acestui an — a XXX-a aniversare a eliberării patriei şi Congresul al XI-lea al partidului. Zilele trecute informaţiile inserate în presă anunţau că în primele cinci luni ale acestui an, pe ansamblul industriei, ritmul de creştere a producţiei a fost de 15,3% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, iar în prezent tot mai multe întreprinderi şi judeţe raportează despre îndeplinirea înainte de termen a planului pe primul semestru al anului. Din acest tablou dinamic al muncii rodnice a întregului popor se desprind pregnant voinţa şi capacitatea oamenilor muncii de a îndeplini sarcinile şi angajamentele asumate în întrecere, de a obţine realizări superioare, pe măsura sarcinilor trasate de partid pentru actuala etapă de dezvoltare a ţării. Rezultatele obţinute atestă grăitor realismul planului, demonstrează că sarcinile şi angajamentele pot fi îndeplinite cu succes.

Toate realizările noastre sînt desigur strîns legate de un continuu proces de perfecţionare a întregii activităţi, de o concentrare a tuturor energiilor noastre spre acele probleme care se definesc a fi prioritare în fiecare moment în parte al procesului nostru de edificare.

Din analiza activităţii noastre de pînă acum se desprind o serie de preocupări principale care trebuie să se situeze în centrul atenţiei colectivelor de producţie. Printre acestea se numără **realizarea planului la fiecare sortiment,** îndeplinirea acestuia nu numai global, la nivelul centralei şi ministerului, ci în fiecare întreprindere în parte. Nerealizările la unele sortimente nu trebuie şi nu pot fi acoperite cu plusurile înregistrate la altele, deoarece în mecanismul economiei planificate, fiecare produs are un loc bine definit în strictă concordanţă cu necesităţile consumului productiv al altor întreprinderi, cu nevoile pieţei interne şi exportului. O sarcină de deosebită răspundere constă de asemenea în recuperarea restanţelor. Se impune ca centralele şi ministerele să întărească sprijinul acordat întreprinderilor restante, să soluţioneze operativ problemele care stau în faţa acestora printr-o conlucrare nemijlocită, practică, eficientă.

De asemenea, unul din obiectivele principale spre care se cer îndreptate eforturi susţinute în vederea îndeplinirii cu succes a prevederilor planului îl constituie punerea în funcţiune la timp şi în cele mai bune condiţii a noilor capacităţi de producţie şi **atingerea cu maximă rapiditate a parametrilor proiectaţi.** Încadrarea la termenele planificate, sau chiar mai repede, în indicatorii prevăzuţi creează, într-o măsură hotărîtoare posibilitatea creşterii eficienţei economice a întregii activităţi de investiţii, a realizării producţiei programate şi satisfacerii la momentul oportun sau mai devreme a unor necesităţi concrete ale economiei, impuse de înfăptuirea prevederilor cincinalului înainte de termen.

Utilizarea cu randamente ridicate a capacităţilor de producţie determină necesitatea **îmbunătăţirii lucrărilor de întreţinere şi reparaţii** a utilajelor, punerea la punct a tehnologiilor adoptate, precum şi **pregătirea cu grijă a personalului de exploatare.**

Pe aceleaşi coordonate ale preocupărilor de actualitate se înscrie şi reducerea cheltuielilor materiale, a consumului de materii prime, materiale, combustibili şi energie electrică — factor de bază al creşterii neîntrerupte a eficienţei economice.

EXEMPLELE ACTIVITĂŢII de fiecare zi confirmă cu puterea de convingere a faptelor că îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale întrecerii socialiste în care sînt angajaţi toţi oamenii muncii poate fi asigurată numai instaurînd în toate întreprinderile, în toate verigile activităţii economice, un **spirit gospodăresc, de organizare şi un climat de disciplină riguroasă,** atît în industrie cît şi în agricultură.

Îmbunătăţirea calitativă a întregii activităţi în economia naţională, **creşterea eficienţei economice a producţiei** — obiective fundamentale ale marii întreceri pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen — sînt strîns legate de dezvoltarea spiritului de disciplină în muncă, a spiritului de ordine în toate sferele vieţii sociale. Succesele obţinute pînă acum de numeroase colective de producţie sînt, desigur, indisolubil legate de faptul că membrii acestora dau dovadă de un accentuat spirit de disciplină în întreaga lor activitate, de la folosirea integrală a timpului de lucru şi pînă la respectarea strictă a prevederilor tehnice şi tehnologice, a indicatorilor de calitate.

SUCCESELE REMARCABILE obţinute în diferitele sfere ale activităţii sociale în întîmpinarea gloriosului jubileu al eliberării şi a Congresului al XI-lea al partidului, numeroasele iniţiative apărute în marea întrecere socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen ilustrează grăitor patriotismul socialist al oamenilor muncii, hotărîrea lor de a îndeplini neabătut politica partidului pusă în slujba înfloririi patriei socialiste. În acelaşi timp, aceste succese reflectă progresele realizate în organizarea superioară a producţiei în numeroase întreprinderi, în asigurarea superioară a mecanismului producţiei materiale. Stă în puterea noastră, a tuturor colectivelor de producţie, de a transforma în realitate concretă marile posibilităţi şi rezerve de care dispunem, de a încheia primul semestru al acestui an jubiliar cu realizări care să îmbogăţească cronica însufleţitoare a construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

REVISTA ECONOMICĂ

În întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări
a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R.
CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN!

CREȘTEREA RESPONSABILITĂȚII PENTRU REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII

ÎN EFORTURILE oamenilor muncii din diverse domenii de activitate consacrate realizării înainte de termen a cincinalului se întregesc și cele ale lucrătorilor de pe șantierele de investiții, acolo unde miliardele de lei alocate în fiecare an de către stat se materializează în noi obiective economice, în fabrici și uzine, în centrale electrice și sisteme de irigații, obiective menite să contribuie la creșterea și înnoirea potențialului economic al țării, la îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Volumul investițiilor în 1974 este simțitor mai mare în comparație cu anii anteriori. Din fondurile statului se investesc 111 miliarde lei, adică aproape de două ori mai mult decît în întreaga perioadă 1951—1955. Este un efort material și financiar considerabil care antrenează, pe lîngă spectaculoasele sporuri cantitative — prin intrarea în funcțiune a circa 450 capacități industriale și 85 obiective agrozootehnice de mare importanță economică — și însemnate mutații de ordin calitativ, prin orientarea investițiilor în mai mare măsură spre ramuri și domenii de înaltă eficiență.

Este firească în aceste condiții atenția deosebită pe care partidul o acordă gospodăririi raționale a fondurilor destinate investițiilor, realizării integrale a sarcinilor prevăzute în plan, grăbirii ritmului de intrare în funcțiune a noilor obiective.

Față de anul trecut, rezultate mai bune

ANALIZA activității desfășurate în domeniul investițiilor în prima jumătate a anului demonstrează că au fost obținute progrese în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut ; o serie de ministere și centrale au îndeplinit și depășit planul de investiții. Între acestea, o experiență pozitivă și rezultate superioare au fost obținute de către Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei unde, ca urmare, între altele, a pregătirii corespunzătoare a investițiilor, a creșterii simțului de răspundere pentru punerea în funcțiune a noilor obiective, planul de investiții a fost realizat și depășit.

Atunci cînd centralele industriale și-au exercitat cu competență atribuțiile în domeniul investițiilor, s-au preocupat de judicioasa lor pregătire și execuție, rezultatele au fost cele dorite, concretizate în depășirea planului de investiții. Asemenea exemple oferă : Centrala cărbunelui Petroșani — 107,9%, Direcția generală autonomă a pretrolului și gazelor — 103,8%, Centrala industriei tricotajelor — 103%, Centrala industriei lînii — 101%.

Cu toate rezultatele bune realizate de unele ministere și centrale, planul de investiții și cel de puneri în funcțiune în perioada ianuarie-mai nu a fost realizat integral.

Care sînt cauzele care au determinat această situație ?

Realizarea în bune condițiuni a investițiilor presupune îmbinarea judicioasă a numeroase activități — proiectare, avizare, execuție, producția utilajelor tehnologice și a materialelor de construcții etc. — care se desfășoară simultan sau succesiv și între care trebuie să existe o permanentă conlucrare și coordonare. De modul în care funcționează acest angrenaj depinde în măsură hotărîtoare respectarea termenelor de realizare a planului de investiții, inclusiv a celor de punere în funcțiune a obiectivelor și de atingere a indicatorilor tehnico-economici proiectați.

Cînd se elaborează documentațiile...

UNUL DIN ELEMENTELE cele mai importante ale procesului de realizare a investițiilor îl constituie elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice. Orice defecțiune în întocmirea documentațiilor generează întîrzieri în realizarea corespunzătoare a celorlalte faze ale investițiilor și duce, în final, la amînarea intrării în funcțiune a capacității respective.

Deși practica a confirmat necesitatea asigurării, pentru fiecare investiție în parte, a unui decalaj de timp între proiectarea și execuția lucrărilor pe șantiere, acum, aproape de mijlocul anului, sînt centrale industriale care nu au încă studiile aprobate pentru obiectivele noi din planul pe 1974, chiar dacă la multe dintre acestea termenele de aprobare prevăzute în plan sînt depășite. O astfel de situație, în care o parte din studiile care trebuiau să fie gata de mult se află încă în faza de elaborare sau de analiză, poate să compromită de la bun început pregătirea celorlalte etape ale investițiilor, consecințele inevitabile fiind întîrzierea începerii lucrărilor, a contractării utilajelor și, ca urmare, a dării în funcțiune a capacităților respective. Să concretizăm. Din 740 lucrări din competența de aprobare a centralelor și întreprinderilor cu termene de începere a execuției expirate, la 210 nu erau atacate lucrările, pentru 50% dintre acestea documentațiile tehnico-economice nefiind aprobate. Printre ele se află lucrări de eliminare a locurilor înguste la întreprinderi din cadrul Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule și Centralei industriale de motoare și materiale electrotehnice, care, potrivit planului, trebuiau să intre în funcțiune în acest an. **Cum** și mai ales **cînd** se va realiza această sarcină ?

O primă cale este aceia ca **titularii de investiții să adopte de urgență măsurile necesare — mai ales sprijinirea unor organizații de proiectare cu specialiști din aparatul propriu** — pentru a grăbi ritmul de elaborare a studiilor tehnico-economice. În același timp, atenție sporită trebuie acordată și soluționării unor alte probleme care influențează negativ începerea și desfășurarea lucrărilor în termenele prevăzute : obținerea aprobărilor pentru eliberarea terenurilor, contractarea execuției și a utilajelor la termene corelate cu graficele de eșalonare și punere în funcțiune etc. ; din cele 210 lucrări neatacate la termen, pentru 110 documentațiile erau aprobate, dar execuția nu putea începe din astfel de cauze.

În scopul asigurării condițiilor necesare realizării investițiilor în cadrul termenelor planificate, **centralelor le revine și sarcina, deosebit de importantă, de a prelua execuția unor lucrări în regie proprie, pentru degrevarea constructorilor de o serie de lucrări mărunte, care le dispersează forțele materiale și umane.** O investigație efectuată la cîteva centrale din București arată însă că în general acestea au manifestat prea puțină preocupare pentru realizarea sarcinii respective. Numai la una din unitățile analizate — Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier — se realizează un volum mai ridicat de lucrări în regie proprie (peste 25% din volumul planificat pe anul 1974), în timp ce la celelalte ponderea execuției în regie se menține scăzută, între 0,6—8% (Centrala industriei siderurgice — 0,6%, Centrala industrială de prelucrări metalurgice — 3%, Centrala industrială utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat — 5,2%, Centrala industrială mașini-unelte, mecanică fină și scule — 5,3%, Centrala industrială electronică și automatizări — 6%, Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant — 8%).

Desigur, execuția în regie proprie a unor lucrări de investiții presupune un plus de eforturi din partea centralelor. Interesele generale ale economiei naționale cer însă în prezent concentrarea forțelor materiale și umane ale organizațiilor de construcții pe obiectivele mari, de importanță deosebită, în scopul accelerării intrărilor în funcțiune, centralele urmînd să-și execute singure unele lucrări de volum mic ; ele au obligația să preia execuția lucrărilor respective și să-și organizeze astfel activitatea încît acestea să fie realizate la termenele stabilite.

...și la ce nivel calitativ?

EXECUȚIA RITMICĂ a lucrărilor, respectarea termenelor de dare în funcțiune și obținerea unei eficiențe sporite este în nemijlocită legătură cu calitatea documentațiilor, în special în ceea ce privește fundamentarea soluțiilor tehnologice și constructive, dimensionarea suprafețelor în strictă concordanță cu gabaritul utilajelor și cu necesitățile desfășurării proceselor tehnologice, execuția completă a documentațiilor, fără omisiuni care ar putea afecta buna funcționare a obiectivului etc.

Experiența dovedește că adeseori proiectele unor lucrări nu îndeplinesc aceste cerințe. Altfel nu ne putem explica faptul cum a fost posibil ca valoarea proiectului : reprofilarea filaturii (la Filatura românească de bumbac), proiectant — I.P.I.U., să poată fi redusă la avizare cu circa 25%. Pe ce căi s-a obținut această reducere ? În primul rînd prin eliminarea supradimensionărilor de spații și elemente de construcții și a utilajelor nejustificate. Tot prin eliminarea unor utilaje, obiecte și lucrări nejustificate și, în plus, prin corectarea unor prețuri și tarife care erau în discordanță cu prevederile legale, proiectul pentru dezvoltarea și menținerea capacității de producție la sarea în soluție de la Salina Ocna Mureș, proiectant IPROMIN, valoarea proiectului a fost micșorată cu peste 20%. În alte situații reducerile au fost realizate și prin schimbarea soluțiilor constructive și de execuție, micșorarea consumurilor prevăzute la metal, lemn, ciment, eliminarea unor finisaje costisitoare.

Exemplele nu sînt, din păcate, singulare. Cauzele unor asemenea situații sînt multiple și extrem de variate, dar nu lipsite de importanță sînt cele care rezidă în excesele unor proiectanți și beneficiari de investiții, în concepția unora care consideră, fără a avea argumente convingătoare, că făcînd spații mari în vederea unor dotări viitoare nu risipesc ci, dimpotrivă, economisesc fonduri de investiții. **„Vom dovedi superioritatea socialismului** — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu prin proporțiile exagerate ale construcțiilor, ci prin producție de înaltă calitate, la nivel tehnic mondial, cu cheltuieli minime, cu beneficii cît mai mari“.**

Respectarea termenelor de punere în funcțiune

INTRODUCEREA cît mai rapidă în circuitul economic a noilor capacități are o mare însemnătate pentru recuperarea mijloacelor investite, pentru grăbirea efectelor economice scontate, pentru creșterea continuă a economiei. În perioada la care ne referim unele obiective au început să producă înainte de termenele stabilite. Este cazul oțelăriei electrice de la Combinatul siderurgic Galați (cu 2 luni), al instalației de fibre poliesterice de la Combinatul de fibre sintetice Iași (4 luni), al dezvoltării și reutilării Fabricii de postav Buhuși (o lună), al dezvoltării întreprinderii „Solidaritatea“-Satu Mare (2 luni) etc. Prin aceste devansări s-au obținut producții suplimentare care însumează zeci de milioane de lei.

Planul punerilor în funcțiune nu a fost îndeplinit însă la unele ministere, procentele de nerealizare fiind foarte ridicate. Mai mult de jumătate din obiectivele intrate în funcțiune în primele 5 luni ale anului au depășit termenele planificate.

Analiza cîtorva cazuri concrete ne va permite să vedem și cauzele principale ale acestei situații. La Întreprinderea de produse refractare „9 Mai“-Turda întîrzierea intrării în funcțiune este determinată de rămîneri în urmă la executarea lucrărilor de construcții-montaj, la livrarea utilajelor și a construcțiilor metalice, la montaj ; la Întreprinderea de țevi Roman (atelierul de țevi pentru foraj de mare adîncime) — neasigurarea utilajelor și echipamentelor ; la Întreprinderea de alumină Tulcea — nelivrarea utilajelor și neexecutarea unor lucrări de construcții (structuri de rezistență, fundații, finisaje).

Asigurarea integrală și la timp a utilajelor tehnologice se manifestă, așadar, ca una din condițiile principale care condiționează punerea în funcțiune a noilor obiective la termenele stabilite. În respectarea acestei cerințe există în continuare o serie de neajunsuri atît în ceea ce privește contractarea, cît și livrarea lor, influențînd în mod negativ duratele de construcție. De fapt, restanțele în livrarea utilajelor tehnologice nestandardizate au crescut de la lună la lună, iar la utilajele din import s-au majorat sensibil. La sfîrșitul lunii mai restanțele în livrarea utilajelor tehnologice nestandardizate se ridicau la 17,6%, iar la cele din import la 9,8%. În plus, la aceeași dată o bună parte din utilajele din import (peste 17%) nu erau nici măcar contractate, ceea ce va afecta realizarea investițiilor într-o serie de centrale.

Cea mai mare parte a restanțelor de utilaje nestandardizate din țară se localizează în principal la Întreprinderea de mașini grele-București din cadrul Centralei industriale utilaj energetic, metalurgie și mașini de ridicat, „Progresul“-Brăila, din cadrul Centralei industriale utilaje tehnologice și material rulant, „Vulcan“-București din cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier. Dar chiar ministere

S. GIOGA
A. VERNICEANU

(Continuare în pag. 31)

In cadrul Combinatului de fibre și fire sintetice din Iași a intrat în funcțiune cu 120 de zile înainte de termen o nouă unitate pentru producerea fibrelor poliesterice. Datorită acestei noi capacități, producția de fibre poliesterice va crește anul acesta comparativ cu 1973 de 2,3 ori. In fotografie instalația de etirare din cadrul secției fibre II

Să gîndim și să acționăm economic

Raționalitatea și finalitatea efortului

MUNCA *este izvorul oricărei avuții, alături de natură care îi furnizează materialul pe care ea îl transformă în avuție — spuneau clasicii economiei politice. Marele nostru poet Mihai Eminescu aprecia că „Munca este legea lumii moderne, ce nu are loc pentru leneși... Temeiul unui stat e munca... Fiecare, și mare, și mic, datorește un echivalent de muncă societății în care trăiește“. Societatea socialistă acționează în sensul modificării obiceiurilor și comportamentelor generale, a îmbunătățirii continue a climatului de muncă, a modului de a judeca și acționa al oamenilor urmărind dezideratele sale principale bazate pe* economicitate, raționalitate, echitate. *Se cere să înțelegem rațiunile superioare ale existenței societății socialiste, legile progresului și să ne înscriem comportamentul în muncă pe linia acestor cerințe. Munca nefiind un scop în sine, preocuparea pentru finalitatea oricărei acțiuni, optimizarea tuturor eforturilor, rationala folosire a materialelor, este condiția esențială a muncii în societatea noastră socialistă. De aceea este necesară însușirea și înțelegerea noțiunilor de economie politică, însușirea obiectivelor, criteriilor și judecăților de valoare referitoare la mobilurile economice ale țării, la mijloacele și posibilitățile de a contribui direct la realizarea importantelor programe naționale.*

Gîndirea economică, *judecarea oricărei acțiuni precede actul muncii, îi proiectează cu ochii minții traiectul, îi sporește randamentul. Gîndirea economică, rațională ne ajută în alegerea mijloacelor, metodelor de acțiune, în ierarhizarea eforturilor, și optimizarea consumurilor. Poporul nostru a caracterizat foarte plastic stilul de muncă nerațional prin formula „a te afla în treabă“, „a se face că face ceva“, numai să treacă timpul. Gîndirea economică ne îndeamnă să luăm în considerare factorii determinanți ai acțiunilor noastre, și să alegem căile de optimizare a eforturilor pentru sporirea randamentului și eficienței. Ea ne ajută să muncim cu rost și cu spor. Bunăoară, munca dintr-o secție de strungărie ne poate sugera rolul gîndirii economice, al raționalității în sporirea nu numai a randamentului muncii, ci, a eficacității ei. Strungarii lucrînd cu același tip de mașini și materii prime similare au realizări diferite, atît în privința cantității de piese prelucrate, a consumului de materii prime și materiale, cît și a consumului de energie electrică și al cantității de rebuturi.*

Dar ce determină aceste diferențe ? Stilul de muncă al fiecăruia ! *Unii se grăbesc să înceapă munca înainte de a se gîndi de unde s-o apuce și fără să știe cum o vor sfîrși. Pentru alții, preocuparea pentru economicitate implică grijă concomitentă pentru folosirea cît mai rațională a materialelor și totodată pentru consumul de energie și de timp. Un moment de gîndire, de judecare a posibilităților ce-i stau la îndemînă pentru realizarea obiectivului propus, aduce multe foloase. Stabilirea mentală a unei ierarhii a eforturilor, îl ajută pe strungar să aleagă locul de unde începe să prelucreze piesa, să dozeze efortul de atenție pentru părțile de mare dificultate, să declanșeze curentul exact în clipa în care știe tot ce are de făcut, fără a irosi în ezitări și tatonări timpul său, al mașinii și energia electrică.*

În zilele noastre progresul tehnic a făcut ca munca omenească să ceară mai mult consum de energie spirituală, de capacitate de a reflecta, aprecia, proiecta, a crea, și raționaliza efortul și consumurile, decît de energie fizică propriu-zisă. Îndemînarea depășește forța, spune proverbul. Numai munca cu rost, cu chibzuință, cu pricepere poate contribui la sporirea avuției societății, la progresul ei.

M. POPA

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului

PUBLICĂM în acest număr noi opinii — de data aceasta ele reprezintă punctul de vedere al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe *— deci al unuia dintre factorii de decizie interesați în folosirea argumentelor publicate de revista „Viața economică“ în numerele 8, 11 și 13/1974 pe tema* „Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului“.

RITMURILE ridicate de dezvoltare care caracterizează evoluția economică actuală a României au condus, în mod firesc, atît la substanțiala sporire cantitativă a consumului intern de metal, cît mai ales, la creșterea deosebită a gradului de complexitate a structurii sortotipodimensionale a acestui consum. Astfel, față de anul 1960, în 1975 consumul intern de laminate feroase crește cu circa 300%, iar gradul de acoperire a acestui consum, din producția internă, de la 50% la peste 95%.

Această dinamică este edificatoare atît în ce privește dezvoltarea ramurilor industriale consumatoare de metal, cît și în ce privește efortul amplu de investiții făcut în economia României pentru dezvoltarea capacităților de producție ale industriei metalurgice, menită să asigure, într-o proporție cît mai mare, consumul acestora din producția internă.

Trebuie arătat de la bun început că aceste creșteri ale producției și consumului au ridicat și continuă să ridice probleme deosebite în domeniul derulării efective a metalului către consumatori, al căror număr a crescut considerabil, ca și în cel al cantităților și structurii sortotipodimensionale necesare acestora. Problema măririi vitezei de circulație a metalului, a dimensionării și amplasării judicioase a stocurilor de metal pe teritoriu, corelat cu necesitatea optimizării programelor de fabricație ale capacităților de producție ale industriei metalurgice, a stat permanent în atenția conducerii superioare, care a analizat atît fenomenele negative apărute în domeniul circulației metalului, cît și cauzele generatoare ale acestora, aprobînd pe parcurs, măsuri menite să conducă la eliminarea lor. Fenomenele negative reieșite din analizele efectuate se concretizau, în principal, în :

— o dimensionare necorespunzătoare a volumului și structurii sortotipodimensională a stocurilor de laminate la producători, consumatori și în baze ;

— o amplasare nejudicioasă în teritoriu a acestor stocuri ;

— tendința producătorilor de a executa, cu prioritate, sortimentele care le asigură realizarea indicatorilor proprii de plan ;

— numărul mare de contracte încheiate de producători cu consumatorii, inclusiv numărul mare de schimbări sortimentale solicitate de consumatori pe parcursul derulării contractelor.

Pentru remedierea acestor aspecte necorespunzătoare, Conducerea superioară a aprobat unele măsuri pentru perfecționarea sistemului de baze și depozite pentru aprovizionarea tehnico-materială, legiferate prin H.C.M. nr. 569/1973. În baza acestui act normativ au fost înființate bazele județene de aprovizionare tehnico-materială care au ca sarcină asigurarea cu materiale de uz general, inclusiv cu metal în cantități nevagonabile, a tuturor consumatorilor din economie, indiferent de subordonarea departamentală a acestora.

În baza prevederilor aceluiași act normativ și în scopul de a stabili o schemă de relații simplificată, o răspundere precisă în domeniul specificării, comandării și contractării metalului, au fost stabilite prin „nomenclatorul de baremuri“, cantitățile limită de livrare care fac obiectul activității bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială și a producătorilor. Această soluție a condus la unele îmbunătățiri în asigurarea cu metal a consumatorilor, în special la sortimentele de mic consum care, prin concentrarea lor la nivelul necesarului unui județ, au creat posibilitatea elaborării unor programe îmbunătățite de fabricație.

În paralel, în scopul optimizării producției, stocurilor și a livrărilor către consumatori, au fost menținute în subordinea centralelor și combinatelor siderurgice o serie de baze de desfacere a metalului. Acest sistem, aplicat în semestrul II al anului 1973, deși a condus la unele îmbunătățiri față de situația

ing. Ion CHEȘA

adjunct al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe

(Continuare în pag. 14)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele

Eforturi mai susținute pentru realizarea planului la piesele de schimb

ȚINÎND seama de ponderea pe care o au și de necesitatea acoperirii în proporție mai mare a necesarului de piese de schimb pentru toate ramurile economiei naționale — factor important în întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor — planul la piese de schimb al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele este mai mare în acest an **cu 26% față de 1973.** Pentru a se asigura piesele de schimb de importanță deosebită, în 1974 **au fost nominalizate în planul de stat 387 de repere, față de numai 272 în 1973.**

În primele 5 luni ale anului au fost obținute realizări de seamă în producția pieselor de schimb. Multe centrale industriale (Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant, Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier, Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare), au încheiat cele 5 luni cu depășiri substanțiale. Alte centrale cu pondere mare în producția pieselor de schimb (Centrala industrială de tractoare și mașini agricole, Centrala industrială de autocamioane și turisme etc.) au avut rămîneri în urmă.

Datorită faptului că unele centrale industriale au realizat, iar altele chiar au depășit planul, a putut fi mai bine acoperit necesarul de piese de schimb pentru mașini agricole, utilaj minier, pompe, ventilatoare, utilaj energetic, pentru mașini de ridicat și transportat etc.

Pentru a putea îndeplini, în perspectivă, planul la piese de schimb lună de lună, și recupera grabnic — acolo unde este cazul — rămînerea în urmă din primele 5 luni ale anului, au fost luate, o serie de măsuri. Astfel, **vor fi dezvoltate, cu prioritate, capacitățile sectoarelor primare** (forje și turnătorii), **precum și a unor linii de prelucrări mecanice.** A fost dezvoltată turnătoria Întreprinderii de autocamioane și se va construi o turnătorie nouă la Întreprinderea de tractoare, ambele din Brașov. Tot aici se va mări capacitatea sectoarelor de forjă. Totodată, anul acesta va începe să producă noua Întreprindere de piese auto și tractor din Miercurea Ciuc. De asemenea, la indicația conducerii superioare de partid, începînd de la 1 mai a.c. ministerul a preluat cîte 3 unități de reparații de la M.T.Tc. și M.A.I.A.A. care, pe parcurs, urmează să fie reprofilate pe producția pieselor de schimb. Alături de aceste măsuri, este însă nevoie ca, în toate întreprinderile producătoare, **să se întreprindă acțiuni mai energice pentru folosirea din plin a capacităților existente, a forței de muncă și a timpului de lucru, astfel încît să sporească producția pieselor de schimb la toate reperele.**

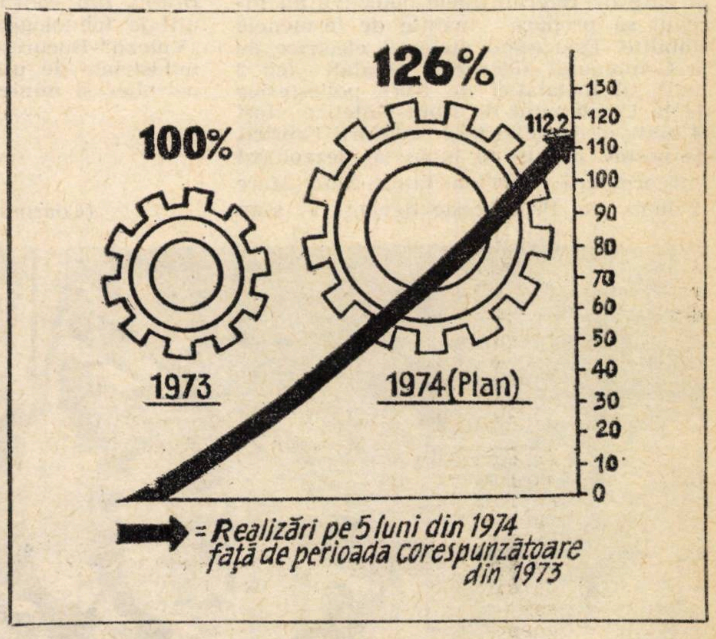

Cum se înfăptuiesc programele judeţelor Prahova

şi Tulcea de dezvoltare a zootehniei

Resursele creşterii producţiei animaliere

ADOPTAREA programului naţional de dezvoltare a zootehniei a constituit unul din evenimentele politice şi economice de importanţă majoră ale anului 1970. Concret, cuprinzător, corelat cu celelalte secţiuni de plan şi cu sarcinile privind creşterea nivelului de trai a întregului nostru popor, programul naţional de dezvoltare a zootehniei în perioada 1970—1980 s-a dovedit a fi, în cei patru ani de înfăptuire, una din experienţele naţionale valoroase, proprii politicii agrare promovată de partidul nostru.

Analiza, la toate nivelele, periodică şi profundă, a modului cum sînt realizate prevederile sale pune mai bine în evidenţă valoarea programului. Aceeaşi analiză, precum şi rezultatele obţinute, ne îndreptăţesc să anticipăm că prevederile programului vor fi îndeplinite în totalitate. Astfel, producţia totală de carne a crescut în anul 1973 cu 438 mii tone faţă de 1970, iar cea de lapte cu 5,4 milioane hl ; în aceeaşi perioadă efectivele de bovine au crescut cu 695 mii capete.

● Rolul investiţiilor în dirijarea producţiei zootehnice

MODUL în care se înfăptuieşte programul judeţean de dezvoltare a zootehniei reflectă în mod direct rezultatele şi mutaţiile survenite în conducerea şi intensificarea procesului creşterii animalelor.

Volumul investiţiilor ce urmează a se efectua în perioada 1970—1980 în zootehnia cooperatistă a judeţelor Prahova şi Tulcea conturează, prin ele însele, interesul cu care se urmăreşte dezvoltarea acestui sector. Sub acest aspect, graficul nr. 1 pune în evidenţă cîteva realităţi. În primul rînd, **de-a lungul întregii perioade în care urmează să se înfăptuiască programul judeţean de dezvoltare a zootehniei volumul investiţiilor se menţine ridicat.** În al doilea rînd, în agricultura cooperatistă a celor două judeţe investiţiile efectuate în zootehnie depăşesc pe cele efectuate în alte domenii ale producţiei agricole. În al treilea rînd, în acest cincinal volumul investiţiilor efectuate în zootehnie se menţine mai ridicat şi este distribuit mai uniform, tocmai pentru a realiza o bază tehnică-materială adecvată sarcinilor prevăzute în cincinalul următor.

Priorităţile în orientarea investiţiilor pun în evidenţă tendinţa pregnantă de dezvoltare pe baze intensive a sectorului zootehnic. Pe primul loc se situează investiţiile pentru construirea complexelor intercooperatiste după care urmează investiţiile pentru extinderea şi modernizarea capacităţilor existente (procurări de maşini şi utilaje zootehnice, alimentări cu apă, electrificare, alte cheltuieli de mică mecanizare etc.).

Investiţiile alocate în acest deceniu în zootehnie joacă un rol esenţial în **procesul specializării cooperativelor agricole — una din condiţiile de bază ale intensificării creşterii animalelor.** Ca urmare, pe ansamblul agriculturii cooperatiste s-a redus numărul unităţilor care exploatează în acelaşi timp mai multe specii de animale, efectivele concentrîndu-se în cooperativele care dispun de condiţii favorabile. Din tabelul nr. 1, rezultă intensitatea cu care se desfăşoară acest proces în judeţul Tulcea.

	Numărul unităţilor					
	în care s-au exploatat animale şi păsări		în care se cresc animale şi păsări		în care se vor mai exploata animale şi păsări	
	1970		1974		1980	
	în sistem gospodăresc	în sistem intensiv	în sistem gospodăresc	în sistem intensiv	în sistem gospodăresc	în sistem intensiv
Vaci pentru lapte	50	–	45	1	44	9
Porci	49	–	32	3	29	8
Taurine la îngrăşat	22	–	12	1	1	2
Păsări	30	–	24	–	20	2

Tabelul nr. 1. **Specializarea producţiei zootehnice în cooperativele agricole din judeţul Tulcea.**

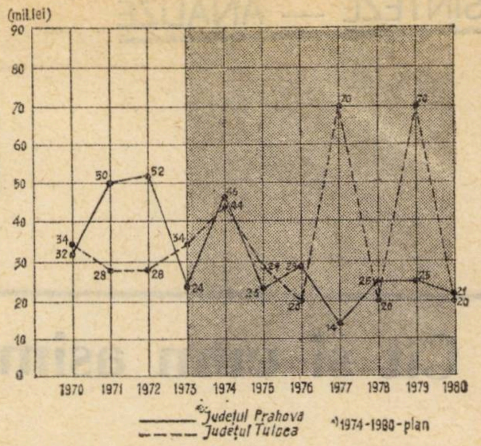

Graficul nr. 1. — **Dinamica investiţiilor în zootehnia cooperatistă.**

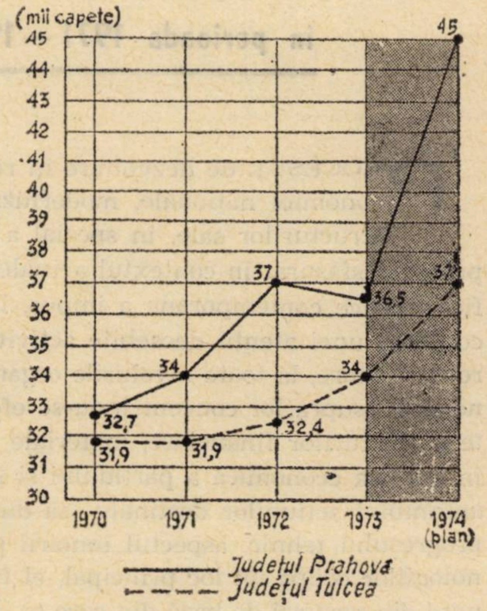

Graficul nr. 2. — **Dinamica efectivului de taurine în sectorul cooperatist.**

Din cifrele înscrise în tabel rezultă că faţă de 1970, cînd sistemul intensiv era inexistent, în 1980 cea mai mare parte a producţiei zootehnice se va realiza în complexe cu tehnologii dintre cele mai moderne. Producţia de carne de taurină din anul 1980, deşi se dublează, se va obţine, practic, în două complexe, în timp ce în 1970 se obţinea în 22 unităţi de tip gospodăresc.

● 1974 — un an de vîrf în zootehnie

ASIGURAREA bazei tehnico-materiale necesare dezvoltării zootehniei în ritmul şi proporţiile prevăzute în programele judeţene au avut ca efect direct sporirea efectivelor de animale la toate speciile. În cazul taurinelor — specie de bază în zootehnia noastră — creşterea efectivului în perioada 1970-1973, la nivelul economiei naţionale, a fost de aproape 700 mii capete.

Ion MANEA

(Continuare în pag. 15)

ÎNNOIREA PRODUSELOR —

Cît și cum asimilăm ?

— Succintă analiză asupra procesului asimilării de produse noi în economia națională, în perioada 1971 — 1973

PROCESUL de dezvoltare în ritm accelerat a economiei naționale, modernizarea intensivă a structurilor sale, în special a celor industriale, proces desfășurat în contextul actualei revoluții științifico-tehnice contemporane a impus, în ultimii ani, acordarea unei atenții deosebite activităților de cercetare-dezvoltare, la toate nivelurile organizatorice ale economiei, asupra lor concentrîndu-se efectiv o mare parte a eforturilor financiare, materiale și umane. Astfel, în politica economică a partidului și statului nostru, în ansamblul acțiunilor destinate să ducă la promovarea progresului tehnic, aspectul înnoirii produselor și tehnologiilor ocupă un loc principal, el fiind considerat ca unul din vectorii de bază din care se construiește rezultanta eficienței economice, a competitivității produselor și prestațiilor unităților economice.

Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, a adoptat măsuri importante în domeniul asimilării de mașini, utilaje, aparate și instalații noi, la nivelul realizărilor avansate pe plan mondial, competitive din punct de vedere economic și tehnic, asimilării de noi materiale cu caracteristici tehnice și calitative superioare, introducerii procedeelor tehnologice moderne, capabile să asigure creșterea eficienței și a nivelului calitativ al producției, subliniind necesitatea scurtării duratei de asimilare a produselor noi și modernizarea lor continuă, în pas cu evoluția științei și tehnicii. La Conferința Națională a Partidului Comunist Român, din 19—21 iulie 1972, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, sublinia că : **„În condițiile progresului tehnic de astăzi, cind modernizarea produselor și a tehnologiilor are loc intr-un ritm extrem de rapid, menținerea in fabricație a unor produse cu caracteristici învechite, dotarea economiei cu instalații și utilaje cu randament scăzut au efecte negative asupra dezvoltării economice a țării. De aceea se impune să acționăm energic și permanent pentru înnoirea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea substanțială a calității tuturor produselor“.**

În cele ce urmează prezentăm o succintă analiză a modului în care s-a desfășurat fenomenul înnoirii produselor și tehnologiilor în economia românească în primii trei ani ai actualului cincinal.

● Care este amploarea și ritmul innoirii produselor

PENTRU a caracteriza amploarea fenomenului înnoirii produselor în economia noastră în anii 1971, 1972 și 1973 am apelat la o serie de indicatori pe care i-am apreciat ca semnificativi. De la început, subliniem că prin produse noi asimilate în fabricație înțelegem acele produse care diferă de cele realizate anterior prin destinație, construcție, randament sau alți indicatori tehnico-economici. Conform metodologiei statistice în vigoare în țara noastră deosebim două categorii de astfel de produse : **produse noi** și **produse reproiectate**, ambele categorii avînd o triplă structurare : a — mașini, utilaje, aparate și instalații ; b — materiale și c — bunuri de consum. În considerațiunile noastre ne vom mărgini la unii indicatori mai semnificativi.

1 În ultimii ani în țara noastră procesul de înnoire a produselor s-a accelerat. **Ritmul mediu înregistrat in ultimii trei ani de circa 380 produse și grupe de produse noi sau proiectate pe an, este cel mai înalt înregistrat vreodată în economia noastră.**

2 În cadrul produselor asimilate — noi și reproiectate — **grupa produselor noi ocupă ponderea principală, de 71,4 la sută în medie** pe intervalul analizat. În ultimul an al intervalului — 1973 — ponderea lor s-a ridicat la 89 la sută. În același timp, în cadrul ambelor grupe de produse asimilate — noi și reproiectate — **subgrupa de mașini, utilaje, aparate și instalații ocupă ponderea cea mai mare.** Pe ansamblul celor trei ani ea este de circa 76,1 la sută.

3 **Activitatea de înnoire a produselor cuprinde toate ramurile și subramurile economiei naționale,** intensitatea și sensul ei fiind diferite de la caz la caz, în funcție de nevoile și posibilitățile economiei, de prioritățile stabilite, de specificul ramurii sau subramurii respective. În perioada actuală eforturile statului nostru, **resursele economiei sînt canalizate prioritar spre ramurile de vîrf, care condiționează în mod hotărîtor dezvoltarea țării.** Este vorba în special de construcțiile de mașini grele, construcțiile de mașini-unelte și electrotehnică, chimie, materiale de construcții etc. Cele două ministere ale construcțiilor de mașini dețin ponderea cea mai mare în totalul produselor noi și reproiectate. O atenție deosebită se acordă totodată asimilării de produse noi și în cadrul grupei de bunuri de consum.

4 **Dinamica procesului înnoirii produselor evidențiază, ascendența** pe care au înregistrat-o toți indicatorii după anul 1972, (cînd se observă o ușoară și parțială scădere), și faptul că în cadrul creșterii generale, cel mai puternic avînt relativ este înregistrat de grupa materialelor și bunurilor de consum, în valoare absolută creșterea a fost însă mai mare la grupa mașinilor, utilajelor și instalațiilor (vezi graficul nr. 1).

5 În cea mai mare parte a cazurilor, **asimilarea** de mașini, utilaje, aparate și instalații noi, **s-a făcut la nivelul realizărilor avansate pe plan mondial,** urmărindu-se competitivitatea sub aspect economic și tehnic. În cazul materialelor și bunurilor de consum noi, asimilările s-au făcut avînd în vedere obținerea unor caracteristici tehnice și calitative superioare, a unei utilități sporite a produselor și prestațiilor.

DINAMIZATOR AL DEZVOLTĂRII

6 **Intensitatea innoirii este de multe ori frînată de o serie de factori** (asupra lor vom reveni ulterior), ceea ce împietează asupra realizărilor, diminuînd efectele scontate sau eficacitatea maximă în cazul celor deja realizate. Aceasta solicită luarea de măsuri permanente pentru perfecționarea conducerii și organizării acestei activității, pentru înscrierea ei fermă pe traiectoria eficienței.

7 Datorită unor cauze care se interpun între idee și apariția produsului nou, **durata de asimilare în economia noastră este încă ridicată.** Astfel, pentru produsele noi din grupa mașini, utilaje, aparate și instalații puse în fabricație, ea a fost în intervalul 1971—1973, cuprinsă între 2—3 ani. În cazul unor produse, durata de asimilare a depășit 3 sau chiar 4 ani. Astfel, în anul 1972, pentru 14 la sută din produsele noi prevăzute să intre în fabricație la cele două ministere constructoare de mașini, durata de asimilare era de peste 4 ani. Sau, în 1973, o durată de asimilare de 4 ani, și peste au avut-o zece mașini, instalații, aparate și utilaje noi puse în funcțiune (4 la M.I.C.M., 5 la M.I.C.M.U.E., 1 la M.E.F.M.C.). Durata medie de asimilare pe ani și pe ramurile principale ale economiei naționale, este prezentată în tabelul nr 1. Se remarcă o creștere a duratei medii de asimilare spre sfîrșitul intervalului.

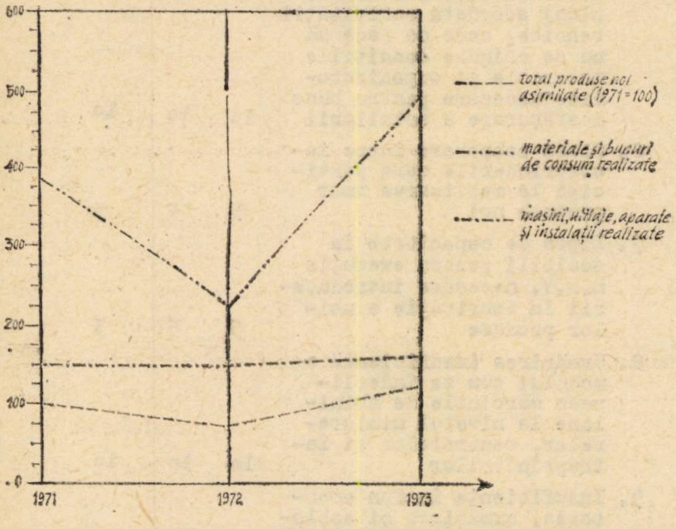

Graficul nr. 1 — **Dinamica numărului de produse noi, asimilate în intervalul 1971—1973.**

● Răspuns cerințelor modernizării structurii produselor

ÎN ANSAMBLUL acțiunilor destinate să ducă la promovarea progresului tehnic în economie, asimilarea de mașini, utilaje, aparate și instalații, la nivelul realizărilor avansate pe plan mondial, competitive din punct de vedere economic și tehnic, ocupă locul central în cadrul activității de înnoire a produselor și tehnologiilor. Astfel, în perioada analizată, 1971—1973, 76,1 la sută din produsele noi și reproiectate erau alcătuite din mașini, utilaje, aparate și utilaje și numai 23,9 la sută din materiale și bunuri de consum. Este vorba de o situație specifică, proprie unei țări în care modernizarea structurilor economice, în special a celor industriale, este gîndită ca o condiție esențială pentru realizarea unei creșteri dinamice, pentru înfăptuirea reproducției lărgite de tip intensiv. Este cazul țării noastre unde, pe de altă parte, proporțiile și profunzimea creșterii condiționează la rîndul lor dinamismul și amploarea modernizării, menținerea acesteia. Privită în acest context, ca premisă și ca efect, înnoirea prioritară a mașinilor, utilajelor, aparatelor și instalațiilor, apare ca o condiție sine qua non a creșterii, intensitatea și amploarea ei făcînd posibilă creșterea accelerată și fiind impusă la rîndul ei de aceasta.

În ce măsură acțiunile de asimilare de produse noi și reproiectate, întreprinse în perioada 1971—1973 au răspuns acestui deziderat ? Răspunsul la această întrebare este destul de

---

DIN EXPERIENȚA MONDIALĂ

Strategia accelerării în asimilarea noilor produse

PRODUSUL nou nu mai constituie o problemă întîmplătoare și de excepție, ci s-a transformat într-o preocupare continuă și sistematică a întreprinderii moderne. Îi sînt alocate tot mai multe resurse financiare, materiale și umane. Randamentul acestor resurse crește vertiginos, ceea ce face ca procesul de înnoire să se accelereze, iar viața tehnică și comercială a produselor să se reducă neîncetat. În fața acestui proces implacabil, întreprinderea este obligată să-și reformuleze gîndirea și acțiunea, să integreze inovația în concepția economică și să pună în acțiune metode și strategii pentru gestiunea cu maximum de eficiență a noului.

O NOUĂ REALITATE : ACCELERAREA PROCESULUI INOVAȚIONAL

EFECTELE progresului tehnic ce se manifestă în toate domeniile vieții sociale sînt în mod deosebit resimțite în economie. Pe plan mondial se constată o tendință constantă de creștere a ponderii cheltuielilor de cercetare-dezvoltare în totalul venitului național (vezi tabelul nr. 1). Aceeași tendință se remarcă și la nivelul întreprinderilor, al unităților economice. Astfel, firma de materiale fotografice „Polaroid“, la un efectiv de 4 000 de salariați, folosește 2 000 de salariați în cercetare. Sau, cazul firmei I.M.B., care pentru dezvoltarea tipului de calculator — seria 360 a cheltuit în decurs de 4 ani suma de 5 miliarde dolari, echivalentă cu cheltuielile programului spațial american pe un an de zile.

Tabelul nr.1

Ritmul de creştere a cheltuielilor medii anuale pentru cercetare

- % -

Țara	Perioada	Ritm mediu de creştere a cheltuielilor	Partea din venitul naţional cheltuită pentru cercetare
U.R.S.S.	1955-1965	15,0	1,7-3,6
	1965-1968	15,2	3,7
S.U.A.	1955-1965	12,5	3,9
	1965-1968	7,0	4,9
R.F.G.	1957-1965	13,4	3,6
	1965-1967	8,9	3,8
Anglia	1955/1956-1961/1962	14,2	3,2
	1961/1962-1966/1967	6,1	4,1

Aceste imense resurse sînt destinate creșterii accelerate a volumului și calității „producției“ de idei, de noi produse și tehnologii, uniformizării între „cadența“ vieții economice a produselor și descoperirile tehnice, accelerării continuie a procesului inovațional. Pentru a exemplifica progresul tehnic rapid al zilelor noastre, ritmul accelerat de înnoire, se citează frecvent succesiunea la interval de 5—7 ani a generațiilor de calculatoare : între 1944—1958 apare generația I cu tuburi electronice ; a II-a cu tranzistori apare între 1959—1964 ; generația a III-a cu circuite integrate între 1965—1971 ; generația a IV cu autoprogramare apare în 1972 și continuă a fi extinsă.

Timpul scurs între invenție și realizarea inovației s-a diminuat considerabil față de secolele precedente. De exemplu, în cazul fotografiei acest interval a fost de 112 ani, mașina cu abur — 85 ani, telefonul — 35 ani, radarul — 15 ani, tranzistoarele — 5 ani, procedeul de rectificare de mare viteză — 2 ani.

O NOUĂ CONCEPȚIE : INOVAȚIA ESTE MAI ÎNTÎI O PROBLEMĂ ECONOMICĂ

O ÎNCERCARE a lui Peter Drucker de generalizare asupra experienței unor mari întreprinderi cunoscute pe plan mondial ca novatoare cum sînt : Renault în Franța, A.S.E.A. în Suedia, Sony în Japonia, Siemens în R.F. Germania, Du Pont în Nemours, Bell Laboratories și Polaroid în S.U.A., îl conduce pe acesta la concluzia că **inovația** complex. Ne vom opri în continuare la cîteva aspecte considerate a fi mai semnificative :

În primul rînd, în afara greutății specifice preponderente pe care asimilarea de mașini, utilaje, aparate și instalații o ocupă în cadrul ansamblului înnoirii produselor, vom constata că în medie pe an au fost realizate circa 180 de astfel de produse. În cadrul acestor produse, cele complet noi ocupă la rîndul lor o pondere însemnată, de circa 76 la sută, față de ponderea produselor reproiectate care a fost de 24 la sută.

În al doilea rînd, analiza dinamicii fenomenului scoate în evidență creșterea puternică a numărului mediu anual de mașini, utilaje , aparate și instalații asimilate, cu faza de punere în fabricație încheiată, în 1973, acesta depășind 200, ponderea produselor reproiectate reprezentînd circa 60 la sută.

În al treilea rînd, se observă că direcțiile principale spre care se orientează efortul de asimilare sînt reprezentate de ramurile-cheie ale economiei, construcțiile de mașini deținînd aproape 50 la sută din totalul produselor noi și reproiectate existente în grupa mașini, utilaje, aparate și instalații. Nu sînt însă neglijate nici alte ramuri importante ale economiei : construcțiile industriale (8,5 la sută), transporturile și telecomunicațiile (3,8 la sută), materiale de construcții și economia forestieră (9,2 la sută) etc. Firesc, aceste ramuri dețin ponderi corespunzătoare în elementele de structură existente: subgrupa produselor noi și subgrupa produselor reproiectate. Cîteva exemple semnificative de mașini, utilaje, aparate și instalații asimilate în perioada 1971—1973 : noi tipuri de autocamioane cu motor Diesel de diferite capacități, tractoare pe roți, transformatoare, mașini-unelte cu performanțe tehnice și economice ridicate, instalații de foraj cu acționare Diesel hidraulică, cargouri maritime și fluviale echipamente pentru comenzi-program numerice la mașini-unelte, diode și tranzistoare, linia tehnologică de ciment cu capacitate de 3 000 tone/24 ore, mașina electronică de birou cu gabarit redus, cazanul de abur de 1 035 tone/h pe lignit, carbonierul de 15 000 tdw, autobasculanta de 25—28 tone, tipuri noi de aparate electronice de măsură și control etc.

Analiza asimilării de mașini, utilaje, aparate și instalații, deși scoate în evidență faptul că față de perioada anterioară stiuația s-a îmbunătățit simțitor, atît pe ansamblu cît și pe elementele structurii, permite să se aprecieze că sînt necesare eforturi susținute în continuare din partea tuturor factorilor de la toate verigile organizatorice : minister, centrală, întreprindere. Aceasta deoarece, în cazul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, cu toate că la capitolul produse reproiectate gradul de îndeplinire a sarcinilor de plan este de 93 la sută, în cazul produselor noi, care dețin ponderea însem-

Lista principalelor cauze care influențează procesul de asimilare a noilor produse

Nr. crt.	Denumirea cauzei	Numărul ministerelor în care cauza a fost prezentă		
		1971	1972	1973
1.	Intîrzieri în executarea fazelor premergătoare punerii în fabricație	5	6	6
2.	Intîrzieri în aprovizionarea cu materii prime și materiale din țară	4	3	4
3.	Intîrzieri în aprovizionarea cu materii prime și materiale din import	8	9	9
4.	Insuficienta fundamentare a necesității asimilării unor noi produse ceea ce a dus la renunțarea introducerii lor în fabricație	5	4	4
5.	Importanță redusă (comparativ cu alte sarcini de plan) acordată activității tehnice, ceea ce face să nu se asigure condițiile materiale și organizatorice necesare pentru buna desfășurare a asimilării	1o	1o	1o
6.	Slaba cooperare între întreprinderile care participă la realizarea unor produse noi	5	4	3
7.	Lipsa de capacitate în sculării pentru execuția S.D.V. necesare introducerii în fabricație a noilor produse	5	5	3
8.	Urmărirea insuficientă a modului cum se îndeplinesc sarcinile de asimilare la nivelul ministerelor, centralelor și întreprinderilor	1o	1o	1o
9.	Insuficiențe în fundamentarea, urmărirea și eșalonarea programelor de înnoire a produselor	1o	1o	1o

---

este în primul rînd o problemă economică și abia după aceea de știință sau tehnologie. Această idee, fără a avea pretenția de a se constitui într-o teorie, este de natură a restructura concepția tradițională asupra conținutului, asupra modului în care trebuie conceput și realizat procesul de inovație. **Filiera cunoscută parcursă de produsul nou de la idee la marfă, prin efectul funcțiilor întreprinderii : cercetare, dezvoltare, producție, finanțare, marketing, trebuie să fie revizuită și completată cu una nouă : funcția de inovație.**

Bazîndu-se pe o astfel de concepție asupra inovației, multe întreprinderi au adoptat practica ca pentru fiecare idee de produs nou ,imediat ce întreprinderea decide să se ocupe de ea, să desemneze un „director de proiect“. Fiecare responsabil de proiect poate face apel la oricare din funcțiile întreprinderii, după o filieră dictată exclusiv de logica situației. Spre exemplu poate să folosească „marketingul“ înaintea oricărei „cercetări“ sau să ceară estimarea „finanțării“ cheltuielilor de comercializare înainte de a ști dacă se va „produce“ respectivul produs nou.

Avantajele modului modern de a concepe și organiza inovația sînt evidențiate cu pregnanță de următoarele două exemple.

Conducerea unei întreprinderi producătoare de cuptoare pentru mașini de gătit a acceptat să finanțeze proiectul de cercetare prezentat de unul din inginerii săi. Acest proiect privea punerea la punct a unui cuptor electric, ale cărui performanțe erau excepționale : termostat, mecanism de reglarea timpului de funcționare, sistem de rotisor. Studiile și încercările prototipului s-au desfășurat timp de mai mulți ani. În sfîrșit, s-a lansat un cuptor electric care a fost într-adevăr o mică minune de precizie tehnică. Rezultatul : un eșec total. De ce ? Cuptorul era mult prea precis și mult prea complicat. Gospodinele, pentru a găti, nu aveau nevoie de un aparat atît de „performant“. Acest cuptor atît de complex nu corespundea nici unei nevoi a consumatorilor. Într-adevăr, atunci cînd se prepară o friptură, nu se cere ca ea să fie gata friptă într-un minut sau două. De asemenea, puțin importă ca frigarea să se învîrtească cu 50 rotații pe minut sau cu 60 rotații pe minut.

Cu totul alt rezultat s-a înregistrat atunci cînd inovația a început prin sondarea cerințelor și gusturilor consumatorilor. Astfel, firma Simca în ideea de a fabrica un autoturism destinat tinerilor a întreprins o anchetă care a arătat că este necesar să ofere un vehicul ieftin, cu performanțe sportive ridicate și care ar permite un „trafic ușor“. S-a ajuns astfel la lansarea modelului

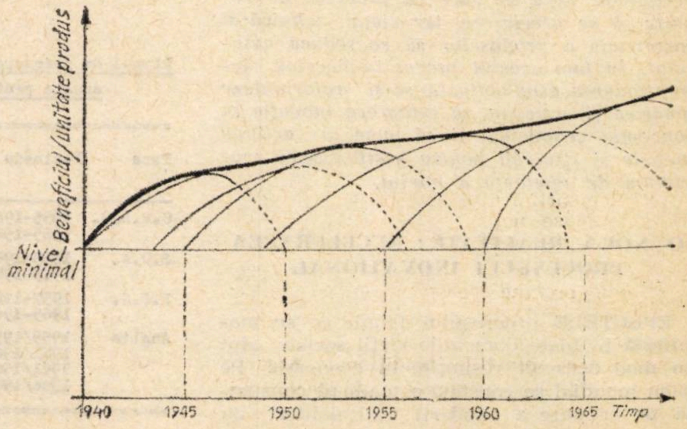

Fig. nr. 1

Înnoirea în valuri succesive

nată în totalul activităţii ministerului ca şi în cadrul grupei de maşini-unelte, aparate şi instalaţii asimilate în întreaga economie, el este de numai 56 la sută. Pe total produse noi şi reproiectate nivelul îndeplinirii atinge 63 la sută.

În ceea ce priveşte aportul diverselor ramuri ale economiei, analiza evidenţiază faptul că mai mult de jumătate din produsele noi şi reproiectate, din grupa materialelor şi bunurilor de consum, asimilate în fabricaţie în intervalul 1973—1974, au fost realizate în întreprinderile industriei locale — 53,4%. Este o situaţie normală, justificată prin aceea că a fost luată în considerare necesitatea valorificării eficiente în primul rînd a resurselor locale. Iar dacă în privinţa materialelor noi sau reproiectate industria materialelor de construcţii, chimia şi siderurgia, ocupă un loc important, atunci cînd analiza are ca obiect sectorul bunurilor de consum, observăm că prioritare sînt ramurile industriei uşoare şi alimentare. Dintre materialele şi bunurile de consum mai importante introduse în fabricaţie trebuie menţionate: noi mărci de electrozi şi sîrmă de sudură, unsori de extremă presiune, tipuri noi de mobilă corp şi curbată, brînzeturi cu conţinut ridicat de grăsimi, diverse articole de uz casnic din metal, lemn, mase plastice, noi mărci de oţeluri superior aliate, cimenturi superioare, noi sortimente din conserve de carne, aliaje şi folii de aluminiu, substanţe pentru industria chimică-farmaceutică, înlocuitori de piele, aparate electrocasnice, noi tipuri de aparate de radio şi televizoare, etc.

Accelerarea asimilării noilor produse şi în cazul materialelor şi bunurilor de consum presupune din partea tuturor verigilor ierarhice (ministere, centrală, întreprindere) luarea de măsuri din timp, concentrarea tuturor eforturilor spre activitatea de înnoire a produselor, deoarece întîrzierile şi nerealizările pot genera neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială a producţiei şi livrarea de produse către fondul pieţei şi export, avînd de cele mai multe ori repercusiuni în lanţ, asupra tuturor unităţilor care alcătuiesc complexul unitar al economiei naţionale.

Tabelul nr.1

Durata medie de asimilare a maşinilor, utilajelor, aparatelor şi instalaţiilor din planul naţional unic (produse noi puse în fabricaţie)

(în ani)

	1971 x)	1972	1973	1971-1973
1. M.I.C.M.G.	2,46	2,31	3,62	2,92
2. M.I.C.M.U.E.	2,46	2,53	2,78	2,82
3. M.E.F.M.C.	1,oo	2,68	-	2,47
4. M.M.P.G.	2,oo	2,5o	3,28	2,57
5. M.C.Ind.	2,2o	2,16	1,81	2,o6
6. M.I.U.	2,57	2,64	2,oo	2,51
7. M.A.I.A.A.	1,75	2,6o	1,64	1,87
8. M.I.Ch.	2,58	-	o,75	2,13
9. M.T.Tc.	1,77	1,66	1,5o	1,87
1o. Cons.Pop.	1,5o	2,oo	3,75	1,75

x) Pentru anul 1971 realizările celor două ministere constructoare de maşini s-au stabilit prin repartizarea proporţională a realizărilor ministerului de construcţii de maşini, existent în acel an.

Căi şi direcţii de acţiune

ANALIZA întreprinsă a scos în evidenţă faptul că rezultatele obţinute pînă în prezent sînt deosebit de valoroase, contribuind din plin la creşterea eficienţei economiei generale, a competitivităţii şi utilităţii produselor şi prestaţiilor. S-au evidenţiat totodată şi unele deficienţe şi întîrzieri care persistă încă în activitatea de introducere a progresului tehnic şi îndeosebi în asimilarea de maşini şi utilaje, aparate şi instalaţii. Cum trebuie şi cum se poate acţiona pentru rezolvarea lor ? Cîteva din direcţiile necesare şi în acelaşi

Tabelul nr.2

Principalele metode de stimulare a creativităţii

Metode fundamentală	Variante ale metodei
Metode analitice-sintetice (discursive)	
Anchetă	Anchetarea unor diferiţi specialişti (cu chestionar) Idei-Delphi
Analiza funcţiunii	Intocmirea de liste de funcţiuni Elaborarea de arbori de funcţiuni
Morfologia (elaborarea unor sisteme de rezolvări totale)	Metoda cutiei morfologice Elaborarea de arbori de rezolvare a problemelor
Aplicarea principiilor euristice	Cercetarea unor lista de control corespunzătoare Abstractizare eşalonată progresivă
Metode de stimulare a intuiţiei	
Discuţie liberă	Brainstomming (Mobilizarea ideilor) Discuţia 66 Metoda colaborării creatoare Metoda 635 (Brainwriting = scrierea ideilor)
Sinectică (Stimularea ideilor originale cu ajutorul metodelor de înstrăinare)	Forma de bază Metoda şedinţei sinectice Alte metode de înstrăinare

---

„Simca 1 000 Special", versiunea sport a modelului „Simca 1 000". Ceea ce trebuie subliniat în acest exemplu este că întreaga perioadă a punerii la punct a fost marcată printr-un du-te-vino neîncetat între compartimentele comerciale şi cele tehnice. Primele prezentau preferinţele tinerilor, iar ultimele se străduiau să le realizeze în cele mai bune condiţii.

Acest din urmă caz se pare că nu este întîmplător. O anchetă organizată de o firmă de consultanţă din S.U.A. în rîndul unui eşantion larg de întreprinderi a arătat că ideile de produse noi sînt furnizate, pe funcţii în următoarea ordine de priorităţi :

I. Marketing	— 32%
II. Cercetare-dezvoltare	— 26,5%
III. Conducerea	— 13,1%
IV. Clienţi	— 10,6%
V. Compartimentul de produse noi	— 6,7%
VI. Producţie	— 3,7%
VII. Alte surse	— 7,0%

De unde provine această inversare de poziţii ?

În timp ce funcţiile tradiţionale organizează asimilarea noilor produse plecînd de la realitatea prezentă pentru a ajunge la un punct previzionat, funcţia de inovare porneşte de la obiectivul pe care vrea să-l atingă şi stabileşte de aici ce trebuie făcut pentru a-l traduce în fapte. Pe scurt, optează de la început pentru grăbirea perimării prezentului.

Departamentul de dezvoltare al firmei Du Pont — S.U.A. este un exemplu interesant privind modul de creare a viitoarelor produse. Printre succesele firmei se numără şi lansarea nylonului. Utilizat iniţial în scopuri militare (1940), pentru paraşute, nylonul este apoi introdus în producţia articolelor de galanterie feminină. Articolele de nylon cunosc treptat o largă diversificare de culori şi texturi permiţînd crearea de articole specifice modei de sezon. În 1944 el intră pe piaţa ţesăturilor (tafta, marquisette) iar în 1945 este introdus în industria tricotajelor împletite. Dar firma nu s-a oprit aici. Îşi fixează noi segmente de penetrare. În 1948 pătrunde pe piaţa anvelopelor, fiind folosit pentru pînza cord. În 1955 este introdus pe piaţa sacourilor şi pantalonilor bărbăteşti, iar începînd din 1959 capătă o nouă utilizare în fabricarea covoarelor.

De remarcat că fără această inovare în valuri succesive, nylonul ar fi rămas la utilizarea sa militară şi eventual pentru tricotimp posibile pentru a acționa în sensul sporirii eficienței activității de asimilare de produse noi, apreciem că sînt următoarele :

1 Perfecționarea metodologiei de planificare și urmărire statistică în domeniul asimilării de produse noi astfel încît planurile de asimilare de produse noi să cuprindă sarcinile corelate pentru toți participanții, inclusiv pentru întreprinderile colaboratoare. Asimilarea de produse noi este o problemă prea mare pentru economie pentru a nu fi riguros reglementate prin plan, de aceea este necesara nominalizarea dinstinctă în planurile de cooperare a sarcinilor care revin întreprinderilor în legătură cu asimilarea produselor noi.

Nr. crt.	Organul central	Pondere în numărul total de produse noi (mașini, utilaje, instalații și aparate) asimilate în cei doi ani - 1972 și 1973
1.	M.I.C.M.G.	31
2.	M.I.C.M.U.E.	32
3.	M.M.P.G.	5
4.	M.I.Ch.	o,5
5.	M.E.F.M.C.	8
6.	M.C.Ind.	5
7.	M.I.U.	6
8.	M.A.I.A.A.	8
9.	M.T.Tc.	2
lo.	Cons.populare județene	2,5
T O T A L		1oo,o

2 Alocarea la timp și în concordanță cu nevoile, a mijloacelor materiale, precum și asigurarea cadrelor cu pregătire tehnică corespunzătoare, pentru sectoarele de concepție și pregătire tehnologică (îndeosebi în cadrul sculăriilor și atelierelor de prototipuri).

3 Asigurarea unei depline concordanțe între sarcinile de plan și capacitățile necesare în serviciile tehnice, atelierele de prototipuri și sculării.

4 Atragerea specialiștilor din unitățile de proiectare și cercetare pentru acordarea asistenței tehnice în întreprinderile care realizează produse noi și reproiectare.

5 Eșalonarea mai judicioasă a fazelor premergătoare introducerii în fabricație pentru evitarea aglomerării acestora spre sfîrșitul anului, cînd devine practic imposibilă recuperarea intîrzierilor.

6 Repartizarea la timp a fondurilor valutare pentru importurile de materiale și subansamble destinate asimilării și punerii în fabricație a produselor noi.

7 Urmărirea mai atentă a modului de desfășurare a acestei activități.

Centrala industrială care grupează actualmente cea mai mare parte din activitățile de cercetare-dezvoltare, deci și pe cele de înnoire a producției, să-și exercite întru totul atribuțiile stipulate de legislația în vigoare. Se impune în această direcție : o mai clară precizare a limitelor acestor atribuții, adică o exactă delimitare a situațiilor ei în acest domeniu de cele ce revin ministerului și unităților ei componente, ca și o mai fermă hotărîre din partea unor ministere de a repune centralele pe care le coordonează în plenitudinea atribuțiilor lor. Este vorba deci de căi de acțiune care ar permite o mai rapidă creștere a eficienței activităților de cercetare și dezvoltare a produselor, o sporire a aportului acestora la creșterea eficienței de ansamblu a economiei a competitivității produselor noastre pe piețele externe

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN

---

taje circulare, ceea ce ar fi însemnat declinul său total prin 1950.

În ceea ce privește eficienta acestui tip de înnoire, din fig. 1 se poate constata că beneficiul pe unitatea de produs, ca urmare a lansării succesive de noi produse a evoluat permanent deasupra nivelului minimal, iar curba înfășurătoare are o traiectorie continuu ascendentă.

O NOUĂ STRATEGIE : ÎNNOIRE — IDEE — PRODUS —

PERCEPȚIA tot mai acută a accelerării procesului de innoire a produselor pe de o parte, noua concepție asupra naturii și rolul acestui proces pe de altă parte, au determinat, cum era și firesc, schimbări în comportamentul, în conținutul acțiunilor întreprinse de unitățile economice pentru exploatarea economică a noutăților, îndeosebi a noilor produse. Au fost puse la punct numeroase metode și tehnici de creativitate, de evaluare și selecție a ideilor și proiectelor de noi produse, pentru elaborarea unei strategii, a unei metode generale de creare, fabricare și comercializare cu succes a noilor produse.

În general, o astfel de strategie, un astfel de program pentru asimilarea produselor noi variază după tipul de produs, după gradul de noutate în grupa sau categoria de produse respective. În cele mai multe cazuri acest program cuprinde :

a) asigurarea unui flux de idei de produse noi (vezi tabelul nr. 2 cuprinzînd cîteva dintre cele mai utilizate metode de stimulare a creativității) ;

b) selecția preliminară a ideilor novatoare potrivit obiectivelor strategice ale intreprinderii ;

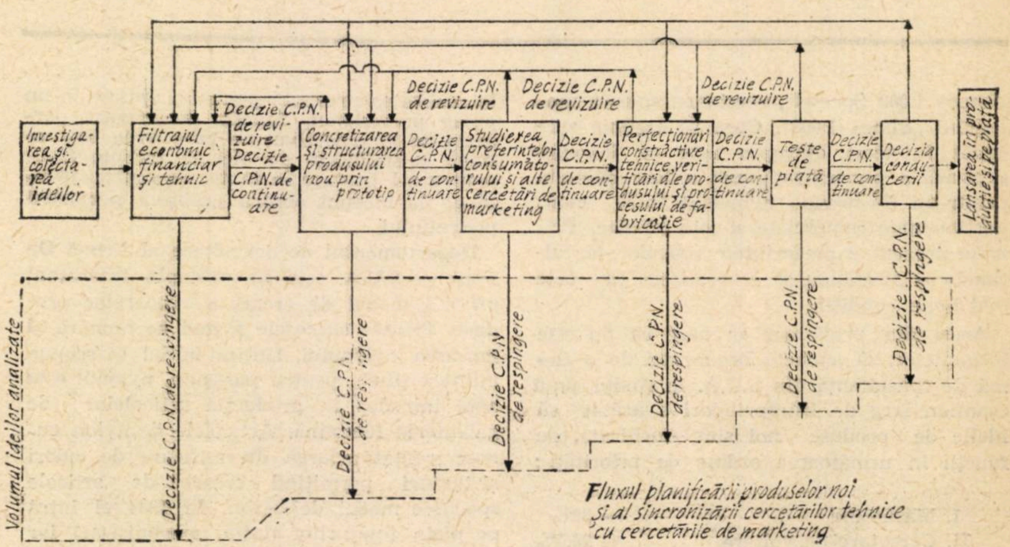
Investigarea și colectarea ideilor
Filtrajul economic financiar și tehnic
Decizie C.P.N. de revizuire
Decizie C.P.N. de continuare
Concretizarea și structurarea produsului nou prin prototip
Decizie C.P.N. de revizuire
Decizie C.P.N. de continuare
Studierea preferințelor consumatorului și alte cercetări de marketing
Decizie C.P.N. de revizuire
Decizie C.P.N. de continuare
Perfecționări constructive tehnice, verificări ale produsului și procesului de fabricație
Decizie C.P.N. de revizuire
Decizie C.P.N. de continuare
Teste de piață
Decizie C.P.N. de continuare
Decizia conducerii
Lansarea în producție și pe piață
Decizie C.P.N. de respingere
Decizie C.P.N. de respingere
Decizie C.P.N de respingere
Decizie C.P.N. de respingere
Decizie C.P.N. de respingere
Decizie C.P.N. de respingere
Volumul ideilor analizate
Fluxul planificării produselor noi și al sincronizării cercetărilor tehnice cu cercetările de marketing

Notă : C.P.N. = Colectivul pentru produse noi

Schemă simplificată de elaborare și stategii a produselor noi

c) investigația preliminară a pieței, potențialul de producție, cheltuielile de producție ;

d) dezvoltarea tehnică a prototipului (teste de performanță) ;

e) testárea reacțiilor pieței la prototip (teste de acceptabilitate) ;

f) pregătirea modelului de producție (instalației pilot) ;

g) testarea pe scară largă a pieței ;

h) pregătirea producției (capacități, materiale) ;

i) construcția pieței — acțiuni de promovare ;

j) producția seriei zero ;

k) test al vînzării normale pe piață ;

l) reexaminări și ajustări.

Ioan GEORGESCU

Sincronizare cu fluxul tehnologic mondial

În legătură cu această temă, am solicitat tovarășului RADU NEGRU, inspector șef la Inspectoratul general de stat pentru directivare și control în proiectarea și executarea construcțiilor opinia sa privind factorii asupra cărora ar trebui acționat cu prioritate pentru a valorifica mai rapid și mai eficient cuceririle științei și tehnicii mondiale în procesul dezvoltării noastre economice.

Valorificarea cu eficiență sporită a patrimoniului mondial al științei și tehnicii, este o componentă intrinsecă a planificării, a strategiei creșterii economice a fiecărei țări. În procesul determinării deliberate a liniilor directoare ale dezvoltării noastre economice, este primordială stabilirea opțiunilor, a „crenelurilor“ științei și tehnicii în care se consideră optimă *angajarea eforturilor materiale și umane.*

Existența în țara noastră a unor programe de cercetare-dezvoltare, axate pe problematica majoră care confruntă pentru o perioadă îndelungată societatea românească, constituie garanția unei orientări solide atît pentru investigarea științifică originală, cît și pentru eventualele acțiuni vizînd transferuri de tehnologie *din străinătate. Aceste ultime acțiuni, fie că se constituie sub forma unor simple* achiziționări de licențe, *fie că îmbrățișează aspectul unor* cooperări științifice sau tehnologice *internaționale, nu pot fi decît subsumate direcțiilor principale trasate de conducerea de partid și de stat în fața științei și tehnicii românești. Și cred că răspunsul la întrebarea dv. constă tocmai* în aceasta : păstrarea *programelor* de cercetare științifică *și tehnică în deplină vigoare, actualizarea lor permanentă,* adaptarea lor la cerințele în continuă mutație ale economiei noastre *în puternică dezvoltare. Pe această bază este pe deplin justificată recenta hotărîre adoptată privind* inventarierea și atenta examinare a invențiilor brevetate *de autori români, a produselor și tehnologiilor noi asimilate, a licențelor achiziționate și care nu au fost introduse în producție, elaborîndu-se programe de valorificare rapidă și în condiții de maximă eficiență a acestora.*

O corectă programare presupune însă o prognoză clarvăzătoare, *iar aceasta își perfecționează instrumentele de investigare prin evaluarea consecințelor măsurilor adoptate.* Evaluarea tehnologică *(termen deja consacrat) trebuie privită ca o cale de îmbunătățire a tehnicilor de luare a deciziilor în procesul de planificare, ea permițînd cîntărirea sub multiple aspecte a măsurilor cu caracter tehnic, adoptate.*

O problemă pe care o considerăm de o deosebită importanță pentru asimilarea în termen scurt a rezultatelor științei și tehnicii mondiale, este informarea documentară *asupra realizărilor de peste hotare. Informarea documentară constituie unul din acei factori a căror absență nu conduce la efecte imediat sensibile, dar care pe termen lung poate avea consecințe grave, uneori ireversibile. Buna organizare a activității centrelor de documentare științifică și tehnică, eliminarea tuturor dificultăților legate de accesul la documentele primare (reviste, cărți, prospecte, etc.), trebuie să ne preocupe în permanență, căci menținerea la curent cu progresul științific și tehnologic, permanenta comparare a rezultatelor sau a țelurilor dorite în acest domeniu cu nivelul atins pe plan mondial, constituie un demers propriu și o corelație sine qua non a sucesului oricărui specialist de înaltă ținută științifică. Trebuie ca în noile condiții de organizare a rețelei organelor de informare documentară să se găsească fără întîrziere soluțiile optime pentru ca acest proces să capete noi valențe.*

INVESTIGAȚIE „R. E.“

Obstacole pe traseul idee-produs nou

EVIDENȚIEREA unor modalități concrete de perfecționare a colaborării dintre cercetare și producție, în scopul valorificării depline, în mod eficient și operativ a noutăților tehnice, a constituit obiectivul central al sondajului de opinie organizat de revista noastră în rîndul cadrelor de conducere din 20 de mari unități de cercetare, proiectare și producție. Iată problematica asupra căreia a fost sondată opinia specialiștilor :

1. Care sînt, după opinia dv., principalele deficiențe ce se resimt în relațiile dintre cercetare și producție, care reduc operativitatea și eficiența aplicării rezultatelor cercetării ? Enumerați deficiențele și formulați propuneri de îmbunătățire, motivîndu-le.

2. Ce nu întreprind — și ar trebui să întreprindă — factorii de răspundere din unitățile de cercetare pentru eliminarea acestora ? Dar factorii de răspundere din unitățile de producție ?

Redăm, în continuare, cu caracter exemplificativ, una dintre opiniile exprimate — aceea a ing. **Tiberiu Abrihan** *directorul Institutului de cercetări și proiectări de mașini agricole — precum și sintetizarea opiniilor celorlalți participanți la anchetă.*

ACȚIUNEA de valorificare a activității de cercetare în specificul construcției de mașini agricole (cu referire expresă la asimilarea unui nou produs) a înregistrat — în ultimii ani — un progres evident sub aspectul operativității însușirii produsului și, implicit, sub aspectul sporirii eficienței cu care sînt utilizate fondurile alocate în acest scop. În relațiile dintre cercetare, producție (uzina executantă) și beneficiar, cu toate progresele înregistrate, continuă să apară o serie de deficiențe, îndeosebi în fazele intermediare de care trebuie să se țină seama în vederea formulării unor propuneri și adoptării unor măsuri privind perfecționarea relațiilor între factorii care conlucrează la asimilarea unui nou produs.

1 În perioada **ELABORĂRII ȘI AVIZĂRII S.T.E.** (studii tehnice-economice) apar neînțelegeri între uzina executantă (care stabilește prețul de cost și de vînzare) și beneficiar (care stabilește eficiența în exploatare) privind prețul determinat de întreprindere care, de regulă, nu este acceptat de beneficiar.

Această situație conduce la tergiversarea definitivării S.T.E.-ului iar, în final, la semnarea S.T.E.-ului cu divergență, rămînînd nelămurită tocmai problema esențială — însăși rațiunea S.T.E.-ului — care urmărește **eficiența economică a asimilării noului produs.** Cu unele excepții, **toate S.T.E. întocmite pînă în prezent s-au semnat cu divergență.**

Pentru evitarea acestei situații au rezultat — din investigația întreprinsă — următoarele posibilități :

a. **Întreprinderea executantă ar trebui să stabilească cît mai corect posibil elementele de calcul, fără a urmări „crearea“ unor rezerve de reducere ulterioară a prețului de cost.** De regulă, pe parcursul primilor ani de fabricație, prețul de cost scade substanțial ca urmare a valorificării rezervelor — cunoscute inițial — de reducere a cheltuielilor de producție. Evitarea acestei situații este, adesea, imposibilă și eliminarea ei depinde numai de conștiinciozitatea, pregătirea profesională și experiența celor ce stabilesc elementele prețului de cost în faza de S.T.E.

b. La rîndul său, beneficiarul (în cazul mașinilor agricole fiind reprezentat prin Institutul central pentru mecanizarea agriculturii — I.C.M.A.) trebuie să utilizeze pentru calculul eficienței asimilării noului produs prețul de cost stabilit de întreprindere, întrucît calculul făcut de beneficiar nu cuprinde elementele reale de influență și conduce la valori ineferioare prețului de vînzare și deci la o eficiență antecalculată nereală.

c. În S.T.E. trebuie să se prevadă și colaborările în fabricație (cu întreprinderea executantă), și de asemenea să se obțină avizul colaboratorilor care, în unele cazuri, fac parte din alte departamente sau alte ramuri ale economiei naționale. În prezent, astfel de avize se obțin cu mare greutate deoarece, în majoritatea cazurilor, colaboratorii direcți nu sînt dispuși să-și asume noi răspunderi prin avizul ce l-ar da, mai ales dacă se solicită asimilarea unor repere sau subansamble noi. Pentru aceasta, **răspunsul la solicitările de avize este, în multe cazuri, negativ, invocîndu-se lipsa de capacitate,** ceea ce determină creșterea valorii importurilor la asimilarea unor produse noi, în unele cazuri fără o justificare corespunzătoare. Astfel de situații au apărut la toate S.T.E.-urile întocmite pînă în prezent. O soluție ar consta în stimularea interesului întreprinderilor în rezolvarea problemelor de colaborare, care acum sînt tratate ca sarcini auxiliare, chiar pentru produsele în curs de fabricație. Totodată, întreprinderile cărora li se cer avize de colaborare pentru produse ce urmează a fi asimilate în etapa elaborării S.T.E.-urilor ar trebui să primească indicații din partea forurilor tutelare de a analiza cu solicitudine și cu toată atenția cererile de avize, iar pentru eventuale răspunsuri negative să obțină în prealabil aprobarea forului lor tutelar.

d. Institutul de cercetări, în colaborare cu uzina executantă, au în prezent sarcina de a obține avizul, însă nu au suficientă autoritate în fața uzinei căreia i se cere avizul de colaborare, mai ales dacă face parte din alt departament sau altă ramură. Pentru aceasta, considerăm că **obținerea avizelor de colaborare ar trebui să se rezolve la nivelul forurilor tutelare,** care sînt în măsură să stabilească cu mai multă competență, posibilitățile de colaborare și unitățile economice cele mai indicate pentru aplicarea colaborărilor solicitate. În acest caz, institutul și uzina executantă ar urma să furnizeze forului tutelar toate elementele tehnice necesare pentru definirea colaborărilor prevăzute în S.T.E.

e. În S.T.E. beneficiarul este obligat să prevadă necesarul de utilaje eșalonat pe un termen de cel puțin cinci ani. În cazul mașinilor agricole, I.C.M.A. prevede acest necesar din partea beneficiarului. Au fost situații în care necesarul stabilit inițial în S.T.E. a fost apreciat de beneficiar ca fiind cu mult mai mare decît cel real și după asimilarea produsului cantitățile comandate au fost mai mici, ceea ce a condus, în unele cazuri, la nerecuperarea integrală a cheltuielilor făcute cu asimilarea. De asemenea, în unele cazuri s-a renunțat la produs sau s-a schimbat tema de proiectare de către beneficiar în diverse faze de asimilare, ceea ce conduce, de regulă, la nevalorificarea cheltuielilor efectuate în perioada de cercetare-asimilare.

În consecință, beneficiarul trebuie să-și stabilească necesarul pe baze sigure și să fie obligat să cumpere produsele ce au fost asimilate cu acordul său, cel puțin la nivelul cantităților care asigură amortizarea cheltuielilor făcute în fazele de cercetare-asimilare, într-o perioadă de maximum doi ani.

De asemenea, în cazul în care din motive bine justificate trebuie să se schimbe tema de proiectare pe parcursul fazelor de asimilare, **cheltuielile făcute în fazele de cercetare și asimilare care nu mai pot fi recuperate pentru noua temă sau noul produs să fie recuperate de la beneficiar prin prețul de vînzare al produsului executat conform noii teme.** Deci beneficiarul ar urma ca la calculul de eficiență al noului produs să țină seama de recuperarea acestor cheltuieli, iar uzina executantă, în calculul prețului de vînzare al noului produs, să includă influența sumelor ce trebuie recuperate. Această practică trebuie reglementată prin acte normative deoarece instrucțiunile actuale nu prevăd soluții pentru astfel de cazuri.

Sarcina de elaborare a S.T.E.-urilor în cazul asimilării mașinilor agricole este a beneficiarului (prin I.C.M.A.), a institutului (I.C.P.M.A.) și a uzinei executante și, de regulă, se avizează de către forurile tutelare, respectiv de M.I.C.M.G. și M.A.I.A.A. Obținerea avizelor din partea tuturor factorilor menționați se face cu mare greutate și uneori cu mare întîrziere, de regulă fiecare din cei ce trebuie să semneze sau să avizeze S.T.E.-ul avînd observații ce necesită modificări în conținutul S.T.E.-ului întocmit de specialiști. De aceea, considerăm necesar ca S.T.E.-ul să fie semnat numai de colectivul de specialiști de la I.C.M.A., I.C.P.M.A. și uzina executantă care l-au elaborat. În acest caz colectivul ar trebui să fie format din specialiști, împuterniciți de către unitățile din care fac parte, eventualele opinii divergente urmînd a fi consemnate în S.T.E. și înaintate la M.I.C.M.G. înaintea ședinței de avizare.

Eventualele divergențe din S.T.E. sau ale membrilor C.T.S. (consiliul tehnic-științific) dintre care fac parte toți semnatarii actual prevăzuți în metodologia de elaborare S.T.E., deci și conducătorii unităților din care au fost desemnați specialiștii colectivului de redactare, **trebuie clarificate în cadrul ședinței de avizare C.T.S. și în caz excepțional să fie consemnate în procesul verbal de avizare pentru a fi lămurite la nivelul la care se aprobă procesul verbal de avizare.** Prin semnarea procesului verbal rezultă că acesta a fost însușit de toți factorii semnatari. De asemenea, trebuie prevăzut ca prezența membrilor C.T.S. la ședința de avizare să aibă caracter obligatoriu, iar în cazul în care lipsește unul dintre membri să se considere că acesta este de acord cu toate hotărîrile luate, fără divergențe.

2 Și în **FAZA DE ÎNCERCARE ȘI OMOLOGARE** a prototipurilor apar unele deficiențe.

Încercările de omologare, care de regulă se execută de beneficiar prin I.C.M.A. durează, în unele cazuri, foarte mult, ceea ce conduce la depășirea termenelor de asimilare. Cauzele acestor depășiri în cazul mașinilor agricole sînt : condițiile climatice necorespunzătoare ; deficiențe datorită exploatării necorespunzătoare a prototipurilor în timpul probelor (pentru produsele noi necunoscîndu-se suficient regulile de exploatare și limitele de rezistență) ; defecțiunile accidentale ale prototipului ; deficiențe datorită suprasolicitărilor normale în timpul exploatării a căror amplitudine și caracteristică nu a putut fi prevăzută la proiectare, sau datorită unor caracteristici ale culturilor care nu au putut fi cunoscute la proiectare ; tergiversarea definitivării probelor de către beneficiar, mai ales atunci cînd are intenția să schimbe tema.

Astfel de situații au apărut la încercările unor produse.

PROBLEME

a) Menționate de directorii institutelor de cercetare și proiectare

- Posibilități tehnologice reduse ale unităților de cercetare pentru finalizarea lucrărilor proprii
- Deficiențe în aprovizionare
- Greutăți în valorificarea unor lucrări de cercetare, în special la produsele noi (datorită schimbării tehnologiei de prelucrare etc.)
- Lipsa de încredere pe care o manifestă întreprinderea față de posibilitățile cercetării
- Necorelarea planurilor de cercetare-asimilare cu planul de investiții
- Neacceptarea prețului de cost și (sau) de vînzare de către beneficiar
- Întîrzierea obținerii avizelor de la colaboratori
- Oprirea unor cercetări — la intervenția beneficiarului — în faza de laborator, pilot etc.
- Lipsa de perspectivă în selecționarea temelor
- Deficiențe în elaborarea — pe etape — a prognozelor tehnice
- Asigurarea insuficientă cu cadre de specialitate (proiectanți, tehnologi)
- Lipsa unor întreprinderi specializate în executarea unor piese sau agregate
- Deosebiri între profilul și numărul utilajelor cercetate și cele contractate efectiv
- Exploatarea necorespunzătoare a prototipurilor în perioada probelor
- Defecțiuni accidentale ale prototipurilor
- Suprasolicitări neprevăzute (imprevizibile)
- Tergiversarea definitivării probelor
- Modificări constructive aduse proiectului (în vederea adaptării acestuia la specificul dotării tehnologice a uzinei executante)
- Conlucrarea slabă între proiectanți și constructori, pe de o parte, și specialiștii care vor exploata produsele noi, pe de altă parte
- Sprijin insuficient acordat de producție cercetărilor originale
- Posibilitatea (uneori redusă) de multiplicare a rezultatelor de laborator la scară industrială
- Tendința de majorare (artificială) a prețului de cost de către producător (ca urmare, noile produse devin mai scumpe decît cele tradiționale)

b) Menționate de directorii întreprinderilor (unităților beneficiare)

- Cercetarea incompletă (insuficientă) a unor domenii, de exemplu : fiabilitatea produselor electrotehnice, unele tehnologii, estetica industrială, tipizarea producției etc.
- Practica — insuficientă — în producție a unui număr mare de cercetători
- Paralelisme în rezolvarea aceleiași probleme (între institute de cercetare sau între institute și întreprinderi)
- Amînarea experimentării produselor noi (experimentarea se efectuează pe utilajele aflate în producție care au sarcini programate, rezultînd din planul de producție)
- Întîrzierea dării în exploatare a unor investiții întîrzie aplicarea rezultatelor cercetării
- Dezvoltarea insuficientă a sectorului de cercetare uzinală
- Neconcordanța documentației elaborată de cercetare cu cea utilizată de întreprindere
- Unele teme de cercetare nu aduc noutăți și nu abordează teme „de vîrf"
- Insuficienta fundamentare tehnico-economică a unor cercetări
- Lipsa instrucțiunilor privind controlul tehnic de calitate la proiectele elaborate (de către institute)
- Stabilirea unor prețuri relativ mari pentru elaborarea unor teme (considerate inacceptabile de către beneficiarii potențiali)
- Apropierea insuficientă (parțială) a cercetării de producție
- Instabilitatea specializării institutelor
- Necorelarea fazelor de cercetare cu cele stabilite uzinelor pentru asimilare
- Încadrarea tinerilor absolvenți direct în cercetare (duce la elaborarea unor soluții principial corecte dar care nu se pot reproduce tehnologic în producție.

Pentru evitarea, în măsura posibilităților, a acestor situații considerăm că trebuie adoptate unele măsuri.

a) I.C.M.A. să organizeze din timp executarea încercărilor de omologare astfel ca acestea să se poată face cu operativitate în perioadele scurte ale campaniilor agricole și — în măsura posibilităților — să organizeze încercări prealabile campaniei și după campanie la standul de probe sau în teren. Înainte de predarea prototipului la I.C.M.A. să se facă probe de casă de către I.C.P.M.A.

b) Pentru evitarea deficiențelor de concepție, să nu se treacă în planul tehnic de asimilări decît produse care au trecut prin faza de cercetare, respectiv cele pentru care s-au executat și încercat modele funcționale.

3 În **FAZELE PREGĂTITOARE EXECUȚIEI SERIEI ZERO** deficiențele mai importante apar în timpul pregătirii de fabricație ; de regulă, uzina executantă solicită modificări constructive ale proiectului pentru adaptarea la specificul dotării tehnologice a uzinei, iar în unele cazuri modificările sînt numeroase și de amploare. În această situație s-au găsit majoritatea proiectelor predate la uzine. Aceste deficiențe pot fi evitate prin adoptarea următoarelor măsuri :

a) **Proiectanții care stabilesc soluțiile constructive trebuie să țină seama în mai mare măsură de specificul dotării tehnologice a uzinei ce va asimila produsul.** Totodată, trebuie să se asigure schimburi de experiență cu uzina respectivă atît înainte de începerea proiectului cît și pe parcursul proiectării. În cadrul acestor schimburi de experiență (tehnologii) proiectanții vor cunoaște problemele tehnologice specifice uzinei, dotarea acesteia cu utilaje, deficiențele apărute pe parcursul asimilării și fabricației altor produse.

b) Proiectanții trebuie să ia în considerare, în mai mare măsură, atunci cînd proiectează o piesă, posibilitățile de realizare cu utilajele existente în cadrul uzinei care va executa proiectul, și numai în cazul în care cu dotarea existentă nu se poate realiza un nivel calitativ corespunzător să utilizeze soluții care să necesite colaborări sau dotări de utilaje noi. Pentru aceasta, **proiectanții trebuie să cunoască în permanență nivelul dotării tehnologice a uzinelor, performanțele utilajelor achiziționate ceea ce se poate realiza tot în urma schimburilor de experiență** (propuse a se efectua în paragraful precedent).

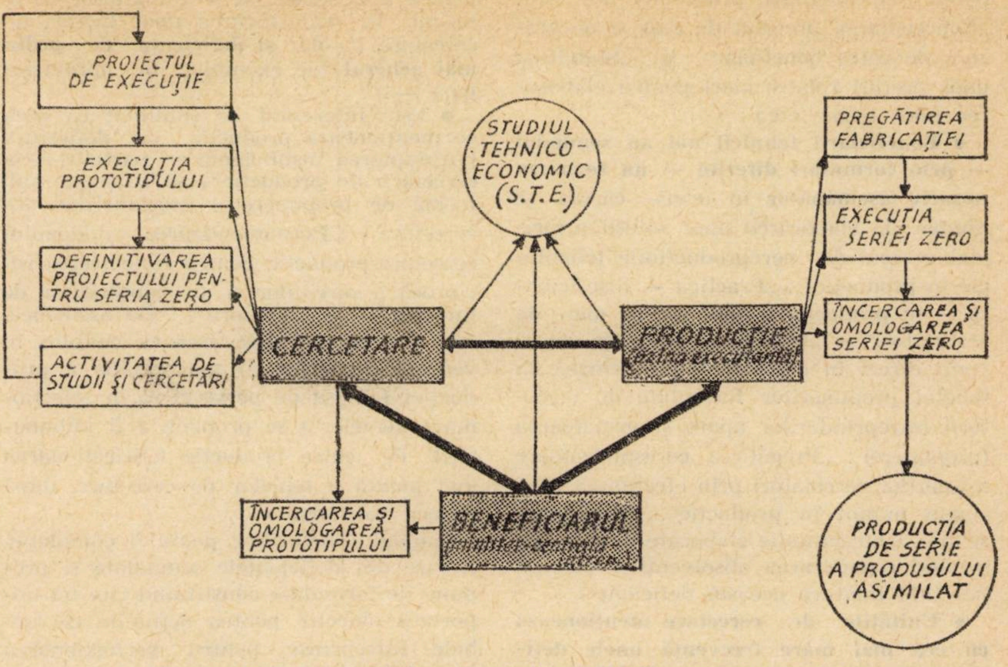
PROIECTUL DE EXECUȚIE
EXECUȚIA PROTOTIPULUI
DEFINITIVAREA PROIECTULUI PENTRU SERIA ZERO
ACTIVITATEA DE STUDII ȘI CERCETĂRI
CERCETARE
STUDIUL TEHNICO-ECONOMIC (S.T.E.)
PRODUCȚIE (uzina executantă)
PREGĂTIREA FABRICAȚIEI
EXECUȚIA SERIEI ZERO
ÎNCERCAREA ȘI OMOLOGAREA SERIEI ZERO
BENEFICIARUL
ÎNCERCAREA ȘI OMOLOGAREA PROTOTIPULUI
PRODUCȚIA DE SERIE A PRODUSULUI ASIMILAT

Răspunderi și activități pe traseul asimilării unui nou produs

Accelerarea procesului privind asimilarea noilor produse este condiționată de adoptarea unor măsuri de natura celor propuse. Pe lîngă acestea însă, pentru grăbirea înnoirii producției, **se impune conlucrarea perfectă între cercetare — producție — beneficiar,** ca expresie a înțelegerii sarcinii majore pe care o pune economia noastră fiecărei întreprinderi, fiecărui specialist, în această etapă a dezvoltării sale accelerate.

CONCLUZIILE ce se desprind din analiza celor două tabele, pot fi sintetizate astfel :

● **Sînt resimțite, în general, aceleași deficiențe, atît de către conducătorii institutelor de cercetare și proiectare cît și de cei care conduc unitățile beneficiare ale progresului tehnic.** (De exemplu : „Tergiversarea definitivării probelor“ și „Amî-

---

SOLUȚII PROPUSE

a) **Formulate de directorii institutelor de cercetare și proiectare**

- Intensificarea publicității rezultatelor cercetării în unitățile beneficiare (potențiale)
- Organizarea mai multor seminarii pentru rezolvarea unor probleme concrete, care țin de (afectează) mai multe ramuri ale enomiei
- Permanentizarea dialogului cercetare-producție pentru cunoașterea reciprocă a sarcinilor și a posibilităților de înfăptuire a acestora
- Abordarea unor teme majore (de către cercetare)
- Preocuparea mai intensă a conducătorilor unităților de cercetare pentru finalizarea integrală a temelor cercetate
- Dezvoltarea spiritului de cooperare (a producției cu cercetarea)
- Respectarea reciprocă a condițiilor stabilite în comun (cercetare-producție) la întocmirea programelor
- Dezvoltarea mai rapidă a stațiilor pilot
- Facilitarea obținerii unor utilaje și fonduri valutare (considerată ca una din condițiile intensificării cooperării)
- Prospectarea permanentă a pieței de desfacere a rezultatelor cercetării
- Furnizarea unei documentații corecte și complete producției, corespunzătoare tehnologiei de lucru din fabrică
- Coordonarea activității laboratoarelor în vederea tipizării și reducerii sortimentului unor piese și subansamble
- Sporirea contribuției cercetării în etapa de pregătire a fabricației
- Adaptarea întreprinderilor pentru producția de serie mică (în electronică)
- Crearea condițiilor și intensificării realizării microproducției în institutele de cercetare .
- Analizarea, în cel mai scurt timp, a modului în care beneficiarii își îndeplinesc sarcina de a valorifica lucrările de cercetare
- Beneficiarii lucrărilor de cercetare să comunice, periodic, executantului — prin forurile tutelare — stadiul valorificării rezultatelor cercetării
- Organizarea unui schimb de experiență între institutele de cercetare pe tema valorificării și eficienței economice a rezultatelor obținute
- Analizarea posibilității de stimulare materială, atît pentru urgentarea valorificării rezultatelor cercetării cît și pentru extinderea ariei de aplicare (și pentru executant și pentru beneficiar)
- Sincronizarea temelor de cercetare cu cele cuprinse în planul de stat
- Asigurarea unui fond valutar pentru importuri minime
- Asigurarea condițiilor pentru producerea noului produs pe baza tehnologiei cercetate

b) **Formulate de directorii întreprinderilor (unităților beneficiare)**

- Organizarea unui nucleu de cercetare în întreprinderi (unde lucrările cercetate sînt executate de serviciul tehnic)
- Pregătirea corespunzătoare a tinerilor cercetători prin efectuarea unui stagiu minim în producție ; reciclarea lor
- Extinderea bazei tehnice a institutelor de cercetare așa încît să realizeze și unele prototipuri, subansamble, piese
- Reducerea costului temelor de cercetare
- Extinderea tematicii problemelor abordate
- Selecționarea mai atentă a temelor de cercetare, după criterii calitative . .
- Atelierele de cercetare și cadrele de proiectare să constituie un atelier complex de cercetare-proiectare pe lîngă uzină
- O cotă-parte din economiile de valută să fie alocată procurării unor aparate și utilaje specifice
- Cercetarea să ofere soluții corespunzătoare dotării tehnice actuale și celei prevăzute în dezvoltarea uzinei beneficiare
- Crearea unui climat de receptivitate — în uzină — pentru noul proces tehnologic
- Extinderea soluției din industrie și în construcții (prin alocarea pentru unitățile de cercetare a unor fonduri din cota pentru tehnica nouă)

narea experimentării produselor noi“ sau: „Neacceptarea prețului de cost și de vînzare de către beneficiar“ și „Stabilirea unor prețuri relativ mari pentru elaborarea unor teme“ etc.) ;

- **Beneficiarii tehnicii noi au semnalat — prin formulări diferite — un fenomen negativ asemănător** în urma căruia se ajunge „la elaborarea unor soluții principial corecte dar nereproductibile tehnologic în producție“ : „Practica — insuficientă — în producție a unui număr mare de cercetători“ și „Încadrarea tinerilor absolvenți direct în cercetare“. Ca urmare, în tabelul propunerilor formulate de directorii întreprinderilor apare și următoarea (propunere) : „Pregătirea corespunzătoare a tinerilor cercetători prin efectuarea unui stagiu minim în producție“. (După cum se știe, instrucțiunile elaborate în acest an privind repartizarea absolvenților promoției 1974 înlătură această deficiență).
- **Unitățile de cercetare menționează cu cea mai mare frecvență unele deficiențe specifice**, cum sînt : dependența de uzinele executante (4) și dificultățile ce le resimt în valorificarea unor lucrări de cercetare (3) **dar și deficiențe de ordin mai general** (de exemplu, în aprovizionare —3) ;
- Este interesant de subliniat că ceea ce menționează producția ca deficiență („Apropierea insuficientă — parțială — a cercetării de producție“) se regăsește sub formă de propunere a specialiștilor din cercetare („Permanentizarea dialogului cercetare-producție pentru cunoașterea reciprocă a sarcinilor și a posibilităților de înfăptuire a acestora“) ; De asemenea, ceea ce resimte cercetarea ca neajuns în vederea modernizării mai rapide a producției („Lipsa de perspectivă în selecționarea temelor“) se propune a fi îmbunătățit de către producție („Selecționarea mai atentă a temelor de cercetare, după criterii calitative“) ;

Tabloul concluziilor poate fi completat, fiecare din deficiențele semnalate și propunerile formulate constituind cîte un important obiectiv pentru acțiunile ce trebuie întreprinse pentru perfecționarea continuă a mecanismului dezvoltării.

I. VRINCEANU
Stere POPESCU

CENTRALA METALULUI

(Urmare din pag. 4)

anterioară aprobării H.C.M. nr. 569/1973, nu a reușit totuși să soluționeze toate problemele circulației metalului. Astfel, s-a constatat, că la un mare număr de sortotipodimensiuni, cantitățile necesare tuturor consumatorilor la nivelul unui județ pe trimestru, nu creau posibilitatea elaborării unor programe optime de fabricație și livrare.

Ca urmare, de comun acord cu Ministerul Industriei Metalurgice și ministrele constructoare de mașini, s-a aprobat ca specificarea și contractarea metalului să se facă numai de către un număr redus de baze județene de aprovizionare tehnico-materială (11), fiecare pentru mai multe județe dintr-o zonă, livrările urmînd să fie efectuate în funcție de cantitățile rezultate prin cumularea mai multor sortotipodimensiuni, fie direct bazelor arondate, cînd rezultă cantități vagonabile, fie bazei contractante, care, cu mijloace auto sau vagoane, urmează să livreze bazelor arondate sau chiar direct beneficiarilor acestora.

Această măsură, corelată cu altele privind constituirea unor stocuri suplimentare de metal în bazele M.I.M., în sortimentele uzuale necesare industriei constructoare de mașini, dezvoltarea și modernizarea unor capacități de depozitare existente și construirea altora noi, asigurarea cu prioritate a metalului necesar execuției utilajelor tehnologice, îmbunătățirea eșalonării livrărilor din intern și import, urmează să aducă îmbunătățiri substanțiale asigurării cu metal a consumatorilor din economie și reprezintă o etapă importantă a unui proces continuu menit să coreleze cît mai perfect, producția cu consumul.

Ținînd seama de orientările generale pe plan mondial în domeniul desfacerii produselor, de necesitatea degrevării producătorilor de problemele desfacerii, de asigurarea unui punct de vedere cît mai obiectiv în arbitrarea contradicției existente între tendința producătorilor de a realiza un plan de tonaj mare și sortimente reduse, de mare productivitate, și nevoia consumatorilor de a obține o gamă largă de sortimente și cantități relativ mici, **crearea unui organism specializat pentru desfacerea metalului ,apare ca o necesitate obiectivă.** Acest organism ar urma să aibă următoarele atribute principale :

— coordonarea balanțelor de metal ;

— cumpărarea integrală a producției interne de metal și a importurilor, inclusiv a importurilor din schimburi ;

— desfacerea metalului către toți consumatorii interni indiferent de subordonarea departamentală a acestora ;

— exportul de produse siderurgice.

Crearea acestui organism, care în mod firesc va conduce la necesitatea adoptării unei scheme de relații diferite de cea actuală, ridică evident o multitudine de probleme a căror rezolvare urmează să se facă etapizat, fără dereglarea aprovizionării cu metal a economiei.

În acest scop, **considerăm necesar ca actualul sistem de desfacere al metalului să fie menținut în continuare, concluziile ce vor rezulta în urma analizei rezultatelor efective obținute în aplicarea sa urmînd să se folosească la elaborarea proiectului noului organism, precum și a unei noi scheme de relații.** În cadrul acestei etape ar urma, firește, să fie soluționată și **problema subordonării noului organism,** aspect în legătură cu care opinăm că, **ar fi indicat, ca acesta să fie subordonat unui organ central neutru care să coreleze și să soluționeze mai obiectiv problemele ridicate de optimizarea producției de metal, acoperirea necesarului consumatorilor, diminuarea importurilor și majorarea exporturilor.**

Anvergura problemei și importanța majoră a implicațiilor asupra economiei naționale, conduc la necesitatea obiectivă ca, **la elaborarea propunerilor privind organizarea unor forme noi de desfacere a metalului, să participe cadre de specialiști din toate ramurile economiei, ministerele, centralele industriale și întreprinderile producătoare și principalele consumatoare de metal fiind primele chemate să-și aducă contribuția la perfecționarea producției și desfacerii metalului, corelat cu ritmurile de dezvoltare ale economiei românești.**

Gestiunea eficientă a fondurilor destinate înnoirii tehnice

Am solicitat tovarășului NICOLAE SĂVOIU șef de serviciu în Ministerul Finanțelor, opinia sa în legătură cu modul cum utilizează conducerile unităților economice fondurile și resursele alocate pentru înnoirea produselor și tehnologiilor.

Analiza modului în care este utilizat, în care este gestionat fondul pentru introducerea tehnicii noi, pune în evidență unele aspecte semnificative privind direcțiile în care trebuie acționat pentru formarea și dezvoltarea unei concepții, a unei mentalități economice la cadrele de conducere din ministere, centrale și întreprinderi, o concepție care să orienteze just acțiunile întreprinse spre accelerarea și creșterea eficienței procesului inovațional.

Premisa esențială pentru obținerea unor rezultate maxime prin consumarea resurselor alocate introducerii tehnicii noi o constituie identificarea operativă și selecția riguroasă a problemelor, a temelor cuprinse în plan. Or, practica arată că se înscriu încă în plan obiective cu eficiență scăzută sau care nu sînt necesare. De exemplu, pentru anul 1974 Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei a propus inițial o listă de teme în urma realizării cărora erau estimate a se obține economii (prin aplicare în producție) care reprezentau numai circa 5% din fondurile prevăzute a fi cheltuite pentru realizarea temelor. Aceeași situație o prezintă și Ministerul Energiei Electrice care a propus cheltuieli prin planul de finanțare a tehnicii noi mai mari cu 67% față de 1973, în timp ce sumele prevăzute a se încasa din valorificări reprezentau o creștere de numai 7%.

Sînt încă frecvente cazurile în care nu se fac estimări ale efectelor tehnico-economice cu ocazia fundamentării înscrierii în planul tehnic a unor obiective : nu numai că orice acțiune trebuie fundamentată economic, dar în acest sens există norme precise.

De asemenea, se fac,uneori, aprecieri insuficient fundamentate în legătură cu efectele tehnico-economice ale obiectivelor cuprinse în planul tehnic, în special ca urmare a nerespectării prevederilor legale cu privire la obligația ce o au unitățile economice de a obține de la organele lor tutelare, precum și a acestora din urmă de a analiza, cu ocazia aprobării planului tehnic, cantitățile maxime de produse ce urmează a se fabrica în cadrul încercărilor și experimentărilor noilor produse sau procedee tehnologice. Din această cauză estimările făcute de Ministerul Industriei Metalurgice, de exemplu, cu ocazia fundamentării înscrierii în planul pe 1974 a unor asimilări de produse menite să înlocuiască o parte din importurile ce se fac în prezent, erau mai mari cu 90% decît economiile care s-au dovedit ulterior posibile la o analiză făcută mai atent.

Investigații efectuate recent au scos în evidență situația în care unitățile economice înregistrează un volum mare de imobilizări de fonduri în lucrări de tehnică nouă neterminate. La finele anului 1973, de pildă, volumul acestora în industria republicană, depășea cu circa 11% volumul de cheltuieli angajate în timpul anului respectiv, ceea ce înseamnă o dispersare prea largă a preocupărilor de a realiza obiective de tehnică nouă față de posibilitățile de a le realiza într-un timp mai scurt, fără a mai vorbi de cazurile de lucrări începute dar sistate sau neomologate ca urmare a analizei insuficiente a oportunității lor cu ocazia înscrierii în plan. La această situație au contribuit în special ministerele cu pondere mare în totalul volumului fondurilor utilizate — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, de exemplu — la care soldul producției neterminate la finele anului 1973 depășea cu peste 40% planul de cheltuieli prevăzut pentru acel an

Iată numai cîteva exemple care, fiecare în parte constituie argumente pentru combaterea practicilor și gîndirii neeconomice. Necesitatea de schimbare a unor astfel de optici este pe cît de evidentă pe atît de indispensabilă în dinamizarea dezvoltării.

(Urmare din pag. 5)

Efectivul de taurine în cele două județe analizate a sporit, nu însă îndeajuns pentru a realiza în totalitate prevederile programelor adoptate în 1970. Evoluția efectivului de taurine, redată în graficul nr. 2, pune în evidență și faptul că **în acest an creșterea efectivului va trebui să depășească cu mult sporurile realizate în perioada 1970—1973.** (Cifrele de plan pe 1974 cuprind atît nerealizările cumulate din perioada anterioară cît și creșterea anuală, normală, a efectivelor).

Creșterea efectivului reprezintă unul din factorii care condiționează realizarea tuturor celorlalți indicatori. Pentru această etapă, sporirea efectivului constituie, prin sine însăși, un obiectiv esențial. Totuși, pe măsura atingerii efectivelor stabilite pentru acest deceniu trebuie să se acorde o tot mai mare atenție **realizării unei structuri optime între efectivul matcă și cel pentru producție, pe grupe de vîrstă, între rase.** De asemenea, trebuie adoptate măsuri energice pentru ameliorarea însușirilor biologice a animalelor menținute în producție.

În acest an trebuie întreprinse măsuri eficiente pentru realizarea efectivelor planificate, pentru ameliorarea raselor și pentru îmbunătățirea structurii efectivului. Aceste măsuri sînt în primul rînd de natură organizatorică.

Organizarea producției de furaje — ca suprafață și structură proteică — trebuie să asigure cantitatea de furaje pentru întregul an necesară efectivului planificat, ceea ce este de natură să influențeze în mod hotărît atît nivelul producției zootehnice cît și eficiența măsurilor adoptate pe linia ameliorării și reproducției animalelor.

Pentru obținerea unor indicatori de fertilitate mai ridicați se poate acționa atît printr-o furajare mai bună, rațională cît și prin cointeresarea mai directă a lucrătorilor din domeniul reproducției în rezultatele obținute. Generalizarea însămînțărilor artificiale, la taurine și la alte specii, a făcut să crească importanța economică a meseriei de tehnician-însămînțător. Nivelul retribuției acestora ar putea fi mai bine corelat cu nivelul indicatorilor de fertilitate obținuți în unitățile deservite, pentru a nu plafona cîștigul și deci interesul în obținerea mai multor produși de la același efectiv. **Introducerea unui sistem de acord, care să coreleze veniturile acestora cu rezultatele obținute, ar fi în măsură să îmbunătățească în mod radical situația în domeniul reproducției.**

Dinamica participării sectorului cooperatist la constituirea fondului centralizat de produse animaliere în cele două județe, redată în graficul nr. 3, depășește pe cea a efectivului de taurine. Aceasta reflectă faptul — pozitiv — că s-a intensificat producția zootehnică.

Căile prin care s-a realizat intensificarea producției sînt multiple. Producția de carne de taurină, spre exemplu, a crescut în ambele județe prin creșterea efectivului îngrășat (metodă extensivă) dar și prin sporirea greutății medii la sacrificare (metodă intensivă). În județul Prahova, într-un singur an (în 1973 față de 1972) greutatea medie la sacrificare a sporit cu aproape 70 kg. (La acest indicator, Prahova este unul din județele în care s-a înregistrat cea mai mare creștere în interval de un an). În acest județ, s-a obținut în 1973 cu aproape 700 t de carne mai mult decît în 1972 de la același efectiv sacrificat. Cooperativele agricole din județul Tulcea au realizat pe această cale, în 1973, o producție de carne mai mare cu circa 100 t față de cea realizată în 1972.

Rezervele de creștere a producției de carne prin creșterea greutății medii la sacrificare sînt valorificate însă inegal. Astfel, în timp ce în județul Prahova nivelul acestui indicator a fost în 1973 de 337 kg, în județul Tulcea greutatea medie la care au fost sacrificate taurinele a fost de numai 306 kg ; pe această cale însă producția de carne poate spori, în continuare, în ambele județe. (Diferența între nivelele acestui indicator se menține în acest an : în județul Prahova s-a planificat realizarea unei greutăți medii la sacrificare de 350 kg, în timp ce în județul Tulcea aceasta urmează să crească la 324 kg.)

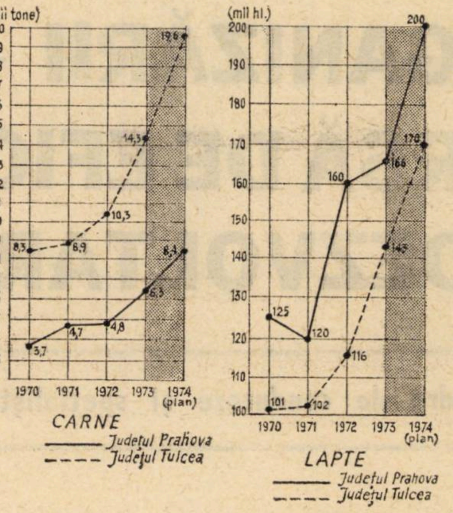

Graficul nr. 3. — **Dinamica participării sectorului cooperatist la constituirea fondului centralizat.**

Greutatea medie la sacrificare, mai ridicată în județul Prahova, este favorizată și de extinderea tehnologiilor intensive de creștere a animalelor. Datorită acestor tehnologii, ca și a procesului de concentrare și specializare a producției, **sporul mediu zilnic în greutate al taurinelor pentru carne a crescut cu 300 grame, ceea ce a scurtat perioada de creștere și îngrășare cu circa 60 zile.** Ca urmare, pe aceeași suprafață amenajată a rulat un efectiv mai mare, capacitățile de cazare fiind utilizate mai complet ; odată cu aceasta a sporit viteza de rotație a mijloacelor circulante.

La creșterea mai rapidă a producției de carne a contribuit și cantitatea și calitatea hranei. În județul Prahova, introducerea furajelor combinate la toate speciile și categoriile de animale a influențat în mod substanțial creșterea sporului mediu zilnic în greutate și deci intensificarea producției.

Sporirea producției de lapte în cele două județe s-a realizat, ca și la carne, în primul rînd prin creșterea producției medii de lapte de la o vacă furajată. În județul Tulcea, în 1973, nivelul acestui indicator a crescut cu peste 200 l față de cel înregistrat în 1972. Cu toate acestea, randamentul taurinelor pentru lapte se menține scăzut în ambele județe.

● Semnificațiile economice ale unui procent

CE ÎNSEAMNĂ, pentru zootehnia celor două județe, creșterea indicelui de natalitate cu 1% ? Dar creșterea gradului de utilizare a spațiilor de cazare cu 1% ?

La aceste întrebări, calcule simple efectuate pe efectivele existente în cele două județe la sfîrșitul anului 1973 dezvăluie resurse și posibilități mari de creștere a producției zootehnice. Luarea în considerare a acestor posibilități și punerea lor în valoare într-un timp cît mai scurt este impusă, desigur, de factori economici, obiectivi.

În primul rînd, din graficele prezentate rezultă că sarcinile de plan privind obținerea principalelor produse zootehnice — carne și lapte — devansează prevederile referitoare la sporirea efectivelor : această tendință se accentuează în perioada 1976-1980. **Pentru țara noastră, creșterea producției agricole pe căi intensive constituie posibilitatea esențială în măsură să asigure echilibrul balanței resurselor materiale și de muncă.**

În al doilea rînd, menținerea în producție a unui efectiv restrîns, cu însușiri morfo-productive superioare, realizează o economie reală de furaje și deci posibilități mai bune de furajare a efectivului menținut în exploatare. Totodată, se pot realiza importante economii la cheltuielile sanitar-veterinare, la cele efectuate cu retribuirea etc.

Posibilitățile actuale de creștere a producției zootehnice în cele două județe, și în celelalte, nu sînt numai de ordinul a unui procent sau numai a unui litru de lapte de la o vacă furajată. Asemenea posibilități există și sînt analizate în orice stadiu s-ar afla creșterea animalelor, inclusiv în țările cu zootehnie intensivă. În condițiile țării noastre aceste resurse sînt evaluate în limite mult mai largi ; rezultatele obținute în ultimii ani confirmă existența lor în toate unitățile de producție, de stat sau cooperatiste, cu sistem de creștere intensiv sau gospodăresc.

Creșterea indicelui de natalitate la taurine cu numai 1% în județul Prahova echivalează cu obținerea, în plus, a circa 200 viței anual. Aceștia, valorificați la o greutate medie de 320 kg, realizează un spor important de producție. În județul Tulcea, creșterea aceluiași indicator tot cu 1% corespunde unei sporiri a producției de carne cu 50 t., ceea ce reprezintă aproape 3% din întreaga cantitate de carne de vită produsă în cooperativele agricole de producție din județ în 1973.

Creșterea gradului de utilizare a spațiilor de cazare cu numai 1% corespunde unei creșteri a producției de carne cu peste 100 t anual în cele două județe. **Valorificarea acestor resurse a început practic în cele două județe, și în altele, odată cu trecerea la înfăptuirea programului județean de dezvoltare a zootehniei.** Astfel, s-au redus continuu investițiile alocate pentru construirea de noi adăposturi, acestea fiind reorientate spre modernizarea adăposturilor existente, ceea ce a făcut ca unele unități să sporească cu 100% efectivul exploatat pe aceeași suprafață utilă. Ca și în cazul creșterii indicelui de natalitate, utilizarea mai completă a spațiilor de cazare constituie încă o resursă cu mari posibilități de valorificare .

Realizarea programului național de dezvoltare a zootehniei impune reconsiderarea și evaluarea mai exactă a acestor resurse, și a altora, la nivelul fiecărui județ. Producătorii agricoli, ca și organele județene de conducere și îndrumare a agriculturii trebuie să le valorifice mai deplin și mai rapid pornind de la convingerea că acestea constituie în tot mai mare măsură unicele pîrghii sigure de sporire a producției zootehnice.

ANCHETA „R.E."

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII — SURSĂ DE EFICIENȚĂ ȘI DEZVOLTARE

- Își spun opinia 1000 de cadre de conducere și specialiști din 230 de întreprinderi -

Replică la o eventuală critică

O PRIMĂ CRITICĂ ce ar putea fi adusă primelor concluzii ale investigației noastre (vezi „Revista economică" nr. 3, pag. 17—19) asupra dinamicii rezultatelor și mecanismului factorial al activității de organizare pe perioada 1967—1973 ar putea fi formulată astfel : „Rezultatele s-au diminuat nu datorită acțiunii negative a factorilor evidențiați de analiză, ci faptului că s-a redus nevoia de organizare. În primii ani, după declanșarea acțiunii în 1967, au existat multe deficiențe în organizare. Au existat deci carențe mai mari și mai multe care au permis intervenția fructuoasă a organizatorilor. Treptat, deficiențele au fost înlăturate, nevoia de organizare s-a redus și, în consecință, nemaifiind unde să se acționeze, s-au diminuat și rezultatele ce puteau fi obținute". În chestionarul de anchetă — la care au răspuns 1 000 de cadre de conducere și specialiști din 230 de întreprinderi — am inserat următoarea întrebare : „care este gradul de organizare a conducerii, producției și a muncii în unitatea în care lucrați". Rezultatele sintetice ale prelucrării răspunsurilor la această întrebare sînt redate în tabelul nr. 4. Datele tabelului constituie ele însele o replică la eventuala critică de forma celei arătate. Nici organizarea conducerii, nici organizarea producției, nici organizarea muncii în unitățile economice nu au un grad atît de ridicat încît să fi epuizat posibilitățile de intervenție ale organizatorilor. **Procentul extrem de mic (7%, 4% și 1%) al celor care apreciază că gradul de organizare a conducerii, a producției și a muncii este foarte ridicat, nu ne poate duce decît la concluzia că este încă mult, foarte mult loc pentru mai bine, că, în continuare, sînt necesare eforturi susținute pentru organizarea pe baze riguros științifice a activității** ce se desfășoară în unitățile noastre economice, că, prin organizare, pot și trebuie obținute în plus bunuri materiale în valori de miliarde lei anual. Așa cum, pe drept cuvînt, sublinia tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în cuvîntarea rostită recent la întîlnirea cu activul de partid din județul Dolj, referindu-se la întreprinderi din acest județ, dar afirmația fiind valabilă și pentru unități din alte județe **„există serioase rămîneri în urmă în ceea ce privește buna organizare a fluxului de producție, introducerea tehnologiilor moderne, precum și în folosirea corespunzătoare a dotării cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, care trebuiau să creeze condiții nu numai pentru realizarea planului, dar chiar pentru depășirea lui".**

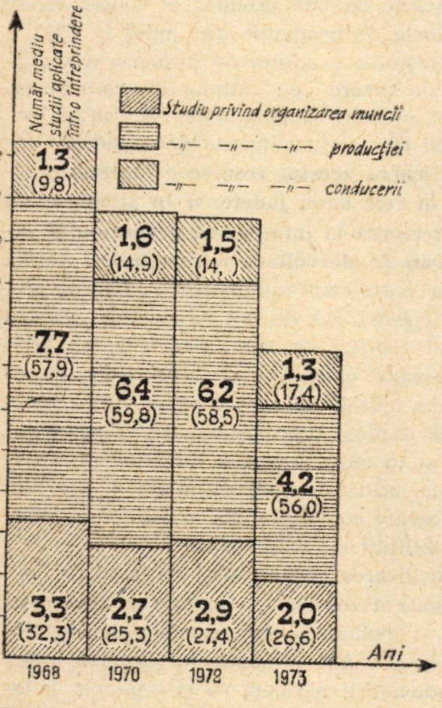

Grafic nr. 4. Dinamica numărului mediu de studii aplicate într-o întreprindere și a structurii acestuia (în paranteză % din total)

Locul de muncă — punct de concentrare a atenției

DATELE tabelului nr. 4 ne facilitează și observația că gradul cel mai ridicat de organizare îl are conducerea, pe locul doi clasîndu-se producția și pe ultimul loc — munca.

Pentru explicație nu este lipsit de interes să urmărim și graficul nr. 4. Pe fondul general al reducerii continue a numărului de studii aplicate în întreprinderi, constatăm că, în timp ce numărul studiilor privind organizarea conducerii a rămas practic neschimbat, crescîndu-i în schimb ponderea în ansamblul numărului de studii aplicate, de la 9,8% la 17,4%, studiile privind organizarea producției și a muncii s-au redus ca număr, reducîndu-li-se și ponderea lor în totalul studiilor aplicate — de la 57,9% la 56% și, respectiv, de la 32,3% la 26,6%. **Cel mai mult s-a redus numărul studiilor care urmăresc îmbunătățirea organizării muncii, adică tocmai domeniul în care se apreciază că gradul de organizare este cel mai redus.** Concluzia este deosebit de clară : rezultatele sînt în funcție de intensitatea preocupării sau mai direct spus, unde nu este preocupare, nu sînt nici rezultate.

Tabelul nr. 4. **Gruparea răspunsurilor la întrebarea „Care este gradul de organizare a conducerii, producției și a muncii în unitatea în care lucrați ?**

în %

	Grad de organizare a		
	conducerii	producției	muncii
Foarte ridicat	7	4	1
Ridicat	75	71	63
Redus	18	25	36
Total eșantion	1oo	1oo	1oo

Tabelul nr. 5. **Preocuparea pentru organizarea științifică a activității economice — în prezent, comparativ cu perioada 1967—1970.**

Total eșantion	din care apreciază că, în prezent, comparativ cu perioada 1967-197o, preocuparea pentru organizarea științifică a activității economice este:		
	mai susținută	la fel de susținută	mai puțin susținută
1oo	44	27	29

Tabelul nr. 6. **Ierarhizarea răspunsurilor la întrebarea : „Unde se întîmpină cea mai mare lipsă de receptivitate în aplicarea soluțiilor organizatorice noi ?"**

Nr. ord.	NIVELE	Procent
1.	conducătorii direcți ai locurilor de muncă unde se aplică soluțiile noi	7o
2.	lucrătorii înșiși	2o
3.	conducerea întreprinderii	6
4.	alte categorii de lucrători și alte niveluri ierarhice	4
	Total	1oo

Cine și de ce nu sînt receptivi la nou

DUPĂ OPINIA a aproape o treime din cei 1 000 de participanți la anchetă, **preocuparea pentru organizarea științifică a activității economice este mai puțin susținută în prezent decît cu cîțiva ani în urmă.** Așa rezultă din tabelul nr. 5. Dacă adunăm procentele celor care afirmă că în prezent preocupările sînt mai puțin și la fel de susținute ca în 1967—1970, conchidem că în mai mult de jumătate din cazuri (56%), de trei ani intensitatea preocupărilor nu a sporit. Concluzia este subiectivă, ea exprimă opinii și nu fapte, ceea ce nu înseamnă că ar fi și neveridică sau nedemnă de luat în seamă. Ea este susținută și de date statistice a căror putere de caracterizare este de necontestat. Nu unul, ci aproape toți indicatorii ce definesc rezultatele și dimensiunea preocupărilor pentru organizare (volum beneficiu, număr studii elaborate, număr studii aplicate, coeficient de aplicare, număr personal afectat etc.) marchează o traiectorie descendentă în intervalul 1968—1973. Coincidența de sens a răspunsurilor la întrebarea amintită a anchetei cu datele statistice înregistrate ne îndreptățește să afirmăm că opinia exprimată de subiecții cuprinși în anchetă este veridică.

Datele din tabelul nr. 6 indică faptul că **după opinia a 70% din cei 1 000 de participanți la anchetă cea mai mare lipsă de receptivitate față de soluțiile organizatorice noi se manifestă la nivelul conducătorilor direcți ai locurilor de muncă unde ar urma să se aplice soluțiile respective.** Urmează înșiși lucrătorii direcți și conducerile de întreprinderi.

Datele tabelului nr. 7 arată că acolo unde soluțiile organizatorice noi nu sînt aplicate sau sînt aplicate cu întîrziere, unde nu găsesc suficientă receptivitate la cei care trebuie să le folosească, aceasta se datorește în primul rînd, în cele mai multe cazuri, faptului că aplicarea lor presupune efort suplimentar din partea celor ce le aplică, efort care nu este recompensat corespunzător. Urmează, în ordine, lipsa de inițiativă, fuga de răspundere pe care o presupune asumarea riscurilor implicate de adoptarea noilor soluții, cadrul normativ, numărul mare și lipsa de concordanță a unor prevederi normative în vigoare.

Tabelul nr. 7. **Ierarhizarea răspunsurilor la întrebarea : „Ce determină lipsa de receptivitate față de soluțiile de îmbunătățire a organizării activității economice ?"**

Nr. ord.	Cauza	Procent
1.	aplicarea soluției solicită un efort suplimentar din partea celor ce aplică, efort care nu este recompensat corespunzător	38
2.	cei ce trebuie să aplice nu-și asumă riscurile implicate de adoptarea noii solutii	14
3.	cadrul normativ nu oferă posibilități mai largi	12
4.	cei care prezintă soluțiile nu reușesc să convingă pe cei ce trebuie să le aplice în ceea ce privește rezultatele ce pot fi obținute	10
5.	nu există suficiente posibilități de finanțare a cheltuielilor necesitate de aplicare	6
6.	nu există suficiente posibilități de procurare a materialelor și instalațiilor cerute de aplicare	5
7.	nivelul de calificare a celor chemați să aplice este necorespunzător	5
8.	cunoștințele nu sînt de același nivel	4
9.	nu există un limbaj comun	3
10.	alte cauze	3
	Total	100

Tabelul nr. 8. **Asigurarea unităților economice cu specialiști în organizare.**

Total eșantion	din care apreciază că numărul de cadre afectat organizării este: prea mare	suficient	insuficient
100	1	22	77

Tabelul nr. 9. **Care este nivelul de pregătire al cadrelor afectate organizării ?**

Total eșantion	din care apreciază că nivelul de pregătire al cadrelor afectate organizării este: foarte ridicat	satisfăcător	nesatisfăcător
100	10	81	9

Datele din cele două tabele (6 și 7) concordă și se completează. Deși nefundamentat, unii lucrători, chiar și cadre de conducere, manifestă o anumită tendință de rezistență față de schimbări. Înnoirea organizatorică presupune, într-adevăr, un efort intelectual de adaptare, dar ea asigură simplificarea și ușurarea muncii, reducerea efortului fizic. „Rezistența" la care ne referim se datorește insuficientei înțelegeri a necesității schimbărilor, a implicațiilor pozitive pe care înnoirile le au pe termen lung asupra obiectivelor generale ale unităților economice, și, implicit, asupra veniturilor fiecărui lucrător.

Tabelul nr. 10. **Sprijinul primit de întreprinderi din partea cabinetelor teritoriale de organizare și a centralelor industriale.**

Nr. crt.	Organisme de îndrumare și control	Total eșantion	din care apreciază că au fost sprijiniți: în foarte mare măsură	în mare măsură	în mică măsură	deloc
1.	cabinete teritoriale pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii	100	2	20	48	30
2.	centrale industriale	100	4	23	47	26

Tabelul nr. 11. **Cu cine și cît au colaborat întreprinderile în elaborarea și aplicarea studiilor de organizare ?**

Nr. crt.	Organisme instituții	Total eșantion	din care apreciază că unitățile lor au colaborat: foarte mult	mult	puțin (cel puțin un studiu anual)	deloc
1.	cabinete teritoriale pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii	100	4	13	34	49
2.	institute de cercetare și proiectare	100	2	12	37	49
3.	catedre din învățămîntul superior	100	1	6	22	71

Motivarea și spiritul de răspundere

CU PRILEJUL analizei datelor din graficul nr. 1 (vezi „R.E." nr. 3) am ajuns la concluzia că principalul factor care a frînat valorificarea integrală a eforturilor organizatorice l-a constituit lipsa de motivare, atît a specialiștilor, cît și a conducerilor de întreprinderi. Datele din tabelele nr. 6 și 7 completează această concluzie. Sfera se lărgește : pe lîngă specialiști și cadre din conducerea întreprinderilor, trebuie să mai adăugăm și conducători ai microcolectivelor de muncă, ca și lucrători direcți de la locurile de muncă unde trebuie să se aplice noutățile organizatorice. **Cauza rămîne însă una singură : insuficienta motivare.** Concluzia este prea evidentă. Ea ne-a fost confirmată și de alte cercetări, ca și de alte rezultate ale acestei anchete — la care ne vom referi în continuare.

În fond, de ce nu sînt toți lucrătorii suficient motivați în a inova, a-și îmbunătăți munca ? De ce nu inovează, de ce nu fac un efort suplimentar de înnoire și adaptare pentru ca colectivul, întreprinderea din care fac parte, să obțină rezultate mai bune în activitatea pe care o desfășoară ? De ce unii maiștri preferă să lucreze cu locuri înguste, cu strangulări pe fluxul tehnologic, să utilizeze 80% din capacitatea utilajelor și din fondul de timp al muncitorilor, cînd, cu un mic efort ar putea găsi soluții prin care ar asigura utilizarea întregii capacități a utilajelor și a oamenilor ? De ce unii șefi de secții preferă să lucreze cu o amplasare a utilajelor și cu fluxuri de transporturi interne iraționale, cînd ar putea concepe altele mai simple, mai ușoare, mai eficiente ?

A motiva oamenii să inoveze, a-i face să vrea să inoveze, este mult mai complex și mai dificil decît a-i motiva să execute ceea ce este cunoscut, rutinier. Omul muncește pentru că-i place pur și simplu munca, pentru că a fost educat astfel, pentru că dorește să fie apreciat de colectivitatea din care fac parte, dar și pentru a obține un venit cu ajutorul căruia să-și poată procura cele necesare satisfacerii nevoilor sale de hrană, de îmbrăcăminte, de locuință, de transport, de cultură ș.a. Pentru a spori rezultatele în munci cunoscute, de rutină, este suficientă și este hotărîtoare motivarea prin venituri, pe calea retribuției. Pîrghia retribuției poate stimula în mare măsură și inovația, dar ea nu este suficientă și nici hotărîtoare în acest domeniu. Plăcerea muncii, dorința de realizare, de apreciere socială sînt mult mai importante în domeniul inovației.

Desigur că depunem mari eforturi, și cu siguranță că vom reuși ca, într-un timp istoric scurt, să formăm la toți cetățenii acele trăsături de caracter, mentalități, convingeri, atitudini care să-i facă pe toți să muncească din plăcere, din dorința de a realiza lucruri utile colectivității din care fac parte. Pînă atunci, pîrghiile hotărîtoare pentru motivare, pentru stimularea participării la muncă, Tabelul nr. 12. **Cu cine şi cît se apreciază că este necesar să colaboreze întreprinderile în elaborarea şi aplicarea studiilor de organizare ?**

Nr. crt.	Organisme instituţii	Total eşantion	din care apreciază că, comparativ cu perioada trecută, este necesar să colaboreze:			
			în mai mare măsură	în aceeaşi măsură	în mai mică măsură	deloc
1.	cabinete teritoriale pentru probleme de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii	1oo	78	12	3	7
2.	institute de cercetare şi proiectare	1oo	78	12	2	8
3.	catedre din învăţămîntul superior	1oo	73	8	4	15

inclusiv pentru inovaţie rămîn veniturile şi încadrarea oamenilor pe posturi în funcţie de măsura în care au pregătirea profesională, capacitatea, trăsăturile de caracter, mentalităţile, convingerile şi atitudinile ce-i fac apţi să muncească, să inoveze din plăcere, din dorinţa de realizare.

Există, fără îndoială, încă, posibilităţi de îmbunătăţire a sistemului de retribuţie, de premiere, de recompense care să stimuleze în mai mare măsură inovaţia în domeniul organizării. Actualul proiect de lege privind remunerarea muncii conţine el însuşi astfel de îmbunătăţiri. Nucleul problemei nu ni se pare însă că trebuie plasat în aceste îmbunătăţiri de natură metodologică. Legislaţia noastră, principial şi practic, asigură o echitabilă şi suficient de mobilizatoare diferenţiere a veniturilor oamenilor muncii, diferenţiere care trebuie să marcheze contribuţia lor diferită la obţinerea rezultatelor, inclusiv contribuţia diferită la îmbunătăţirea organizării, cale de sporire a rezultatelor. Această diferenţiere se realizează practic prin intermediul încadrării lucrătorilor pe posturi, prin retribuţie în funcţie de rezultatele muncii. Iată de ce considerăm **că adevărata problemă a motivării, în condiţiile noastre, este, de fapt, o problemă de selecţie şi încadrare a personalului. Rezolvarea ei ţine mai degrabă de întărirea spiritului de răspundere şi de sporirea competenţei profesionale a conducerilor de unităţi economice**, decît de prevederile sistemului de retribuţie, care sînt motivatoare prin ele însele. Mai există cadre tehnice de diferite categorii — ca nivel de pregătire şi specialitate — care sînt numite şefi de secţii şi rămîn şefi de secţie — ba sînt şi promovaţi — chiar dacă nu-şi îndeplinesc în mod corespunzător atributele de organizare şi inovaţie. Mai sînt cazuri cînd unele cadre fără pregătire superioară, sînt trecute din funcţii de şefi servicii aprovizionare şi administrative în funcţii de economist principal I la compartimentele de organizare (vezi „Viaţa economică“ nr. 19, 22, 23, 25 din 1973) deşi nu au nici pregătirea, nici deprinderile şi nici aptitudinile pe care le presupune ocuparea unor astfel de funcţii — funcţii cu atribuţii, prin excelenţă, inovatoare.

Datele prezentei anchete, ca şi ale celei privind perfecţionarea pregătirii cadrelor (vezi Revista economică“ nr. 2) au arătat că nivelul competenţei profesionale a cadrelor de conducere din întreprinderile noastre industriale cunoaşte o incontestabilă evoluţie pozitivă. Acest factor exercită o influenţă pozitivă crescîndă în direcţia îmbunătăţirii conducerii şi organizării activităţii economice. La datele deja prezentate mai adăugăm şi pe cele ale tabelelor 8 şi 9. Nivelul de calificare, de competenţă al specialiştilor în organizare este apreciat a fi satisfăcător şi foarte ridicat de către 91% din cei investigaţi. În ceea ce priveşte numărul, se pare că, într-adevăr, acestei activităţi îi sînt afectate insuficiente resurse umane.

Rămîne deci să **conchidem că dacă diferitele categorii de lucrători, specialişti, cadre de conducere sînt insuficient motivaţi, antrenaţi mobilizaţi în introducerea noului, în îmbunătăţirea muncii, aceasta se datoreşte, în principal, insuficientei răspunderi cu care unele cadre de conducere din unităţi îşi îndeplinesc atribuţiile încredinţate — este vorba aici de atribuţiile legale de încadrare a personalului.**

Cine şi cît sprijină întreprinderile

TABELELE nr. 10, 11, 12, şi 13 sintetizează opiniile participanţilor la anchetă privind modul în care unele organisme sau instituţii îşi exercită atribuţiile pe care le au de a sprijini sau a colabora cu întreprinderile la elaborarea şi aplicarea studiilor de organizare, la îmbunătăţirea activităţii acestora. Datele vorbesc singure: **întreprinderile nu sînt decît în foarte mică măsură mulţumite de sprijinul pe care l-au primit pînă în prezent din partea cabinetelor teritoriale de organizare, a centralelor industriale, a comisiilor de organizare din întreprindere, a catedrelor din învăţămîntul superior.** Pe de altă parte, datele exprimă ferm dorinţa întreprinderilor şi încrederea lor în utilitatea sprijinului şi a colaborării cu toate aceste organisme şi instituţii.

Tabelul nr. 13. **Cît este de mare contribuţia comisiei pe probleme de organizare la orientarea şi desfăşurarea activităţii de organizare din întreprinderi ?**

Total eşantion	din care se apreciază că această comisie de specialitate îşi face simţită contribuţia:			
	în foarte mare măsură	în mare măsură	în mică măsură	deloc
1oo	3	2o	55	22.

În numărul următor — analiza şi interpretarea celor aproape 300 de propuneri de măsuri făcute de participanţii la anchetă.

Constantin BECIU-SLĂVITEŞTI
Iulian VÂNJANU

CUM CONDUCEM

Portretul etalon al conducătorului de întreprindere

EXISTĂ o bogată literatură de specialitate relativă la atributele, sarcinile ce revin cadrelor care ocupă funcţii de conducere în unităţile economice. O încercare de sinteză a opiniilor întîlnite, permite schiţarea unui portret etalon al *cadrului de conducere din întreprinderi, printre caracteristicile căruia se cuprind şi următoarele :*

A. STRATEGIE

1. *Şeful poartă* responsabilitatea *acţiunilor şi reuşitei grupului pe care-l conduce, precum şi pentru încadrarea acestuia în strategia politico-socială a economiei naţionale.*
2. *Defineşte, adaptează sau redefineşte obiectivele şi* scopurile *grupului.*
3. *Prevede şi stabileşte* strategia *grupului.*
4. *Defineşte* soluţiile *de acţiune şi decide în cazul momentelor aleatorii.*

B. DIRECTIVARE ŞI INFORMARE

1. *Dă sau transmite ordine,* directive, *interesîndu-se ca acestea să fie : adaptate actelor, mijloacelor şi oamenilor ; clare pentru cei care le primesc ; complete.*
2. *Controlează capacitatea de* înţelegere *a subordonaţilor săi.*
3. *Poate să* delege *unor subordonaţi, dreptul de decizie.*
4. Culege *numai informaţii strict necesare.*

C. ORGANIZARE ŞI COORDONARE

1. Repartizează *acţiunile între membrii grupului, stabilind împreună cu aceştia tacticile de urmat.*
2. *Stabileşte* structura comunicaţiilor *astfel încît să fie posibilă o circulaţie optimă a informaţiilor în toate direcţiile.*
3. Prevede mijloacele *de acţiune pentru fiecare în parte.*
4. *Stabileşte* partea de responsabilitate *a fiecărui subaltern : confirmă eşaloanele intermediare în funcţiile lor; stabileşte partea de autonomie a fiecăruia ; defineşte condiţiile cooperării între membrii grupului.*
5. Planifică *şi* corelează *acţiunile în vederea scopurilor de atins.*
6. *Pune în funcţiune dispozitivele de* control *(a termenelor, calităţii etc.).*

D. FORMARE ŞI PERFECŢIONARE:

1. *Defineşte* nevoile *de formare, în funcţie de acţiunile de îndeplinit.*
2. *Urmăreşte* adaptarea *fiecăruia la funcţiile prevăzute.*
3. *Creează condiţii pentru* adaptarea *fiecăruia la instrumentele adecvate de acţiune.*
4. Încurajează *şi orientează aspiraţiile fiecăruia către reuşita de ansamblu.*
5. *Veghează la* aprecierea schimbării *în ceea ce priveşte cantitatea de cunoştinţe acumulate, evoluţia stilului de conduită etc.*

E. SPRIJIN ŞI SUSŢINERE

1. *Susţine entuziasmul grupului său.*
2. *Coordonează şi întreţine* relaţii umane *normale între colaboratori.*
3. *Intervine sau face să intervină cineva în* sprijinul *acţiunii unuia dintre membrii grupului său cînd acest lucru este necesar.*
4. *Ştie să analizeze şi să evalueze reuşita ca şi* insuccesele.

F. CONTROL

1. *Controlează modul de* desfăşurare prevăzut pentru fiecare operaţiune.
2. *Veghează asupra* coordonării de ansamblu *a operaţiunilor.*
3. *Evaluează* rezultatele.

G. SANCŢIONARE :

1. *Are criterii clare de* apreciere *a muncii depuse de fiecare*
2. *Stabileşte responsabilităţile. Gradul de reuşită sau de eşec este evaluat în funcţie de responsabilităţile şi mijloacele încredinţate.*
3. *Defineşte sau propune* sancţiunile.
4. *Aplică sau face să fie aplicate măsurile de ordin stimulativ.*
5. *Prevede* consecinţele şi efectele *sancţiunilor : asupra celui în cauză dar şi asupra grupului.*

I. B.

ECONOMIE MONDIALĂ

C.A.E.R. — O SESIUNE JUBILIARĂ

CEA DE-A XXVIII-a Sesiune a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, ale cărei lucrări s-au încheiat săptămîna trecută la Sofia, pe lîngă importanța intrinsecă a dezbaterilor și hotărîrilor sale, a reținut atenția și prin caracterul ei jubiliar, ea marcînd împlinirea unui sfert de veac de activitate a C.A.E.R.

Participanții la sesiune au relevat cu satisfacție că a devenit mai variată și mai strînsă colaborarea bilaterală și multilaterală a țărilor membre că se realizează cu succes acordurile privind dezvoltarea schimburilor de mărfuri și acțiunile de cooperare economică și tehnico-științifică pe anii 1971—1975. După cum se desprinde din Comunicatul dat publicității la încheierea lucrărilor sesiunii, au fost adoptate numeroase hotărîri vizînd extinderea în continuare a cooperării între țările membre, intensificarea colaborării cu privire la realizarea de către țările interesate a unor proiecte comune în cele mai importante ramuri ale productiei, științei și tehnicii. Astfel, în cursul lucrărilor sesiunii șefii guvernelor Bulgariei, Cehoslovaciei, R.D.G., Poloniei, României, Ungariei și U.R.S.S. au semnat convenția generală privind colaborarea în valorificarea zăcămîntului de gaze condensate de la Orenburg. Tot cu acest prilej reprezentanții Bulgariei, Cehoslovaciei, R.D.G., Poloniei, României, Ungariei, U.R.S.S și Iugoslaviei, în scopul dezvoltării cît mai rapide a producției fibrelor chimice deficitare, au semnat convenția privind înființarea unei noi uniuni economice internaționale — „Interchimfibre", cu sediul la București. De asemenea numeroase alte inițiative și reglementări au fost adoptate cu prilejul actualei sesiuni care s-a desfășurat în spiritul prieteniei, colaborării tovărășești și al unității depline de păreri.

Numărîndu-se, după cum bine se știe, printre țările fondatoare ale Consiliului, țara noastră a participat și participă activ la activitatea acestei organizații, la colaborarea cu țările membre, cu toate țările socialiste, fiind animată de hotărîrea de a participa și în viitor, în mod activ, la dezvoltarea colaborării în cadrul C.A.E.R., de a-și aduce contribuția la înfăptuirea prevederilor înscrise în „Programul complex", la promovarea unor forme noi, moderne, mai complexe și eficiente de cooperare, inclusiv în producție.

Acționînd cu consecvență pentru înfăptuirea politicii sale de dezvoltare complexă și în ritm înalt a economiei, România acordă o importanță de prim ordin dezvoltării colaborării și cooperării pe multiple planuri cu țările socialiste, pornind de la convingerea că cooperarea economică și tehnico-științifică, schimbul de valori materiale și de tehnologii constituie un factor deosebit de important al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al punerii plenare în valoare a resurselor și posibilităților lor și, implicit, al întăririi forței socialimului în ansamblu.

„Colaborarea țărilor socialiste — sublinia tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în mesajul adresat participanților la sesiunea jubiliară — **este menită să afirme cu putere forța principiilor noi marxist-leniniste de cooperare între state, să promoveze un tip nou de raporturi internaționale, fără precedent în istorie, bazate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne, avantaj reciproc și întrajutorare. O asemenea colaborare trebuie să ducă la înflorirea fiecărei economii naționale, „la propășirea fiecărei națiuni, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor, la dezvoltarea generală a progresului și civilizației. Prin aceste relații de colaborare de tip nou, țările socialiste vor demonstra superioritatea incontestabilă a socialismului ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale, vor face să sporească prestigiul și autoritatea socialismului în lume, oferind un model nou de conviețuire a statelor, prefigurînd imaginea zilei de mîine cînd noi și noi popoare vor trece pe calea edificării orînduirii socialiste".**

Pornind de la aceste considerente, țara noastră — așa cum a subliniat și cu prilejul actualei sesiuni jubiliare, care a dat un nou impuls conlucrării frățești dintre țările membre, — este hotărîtă de a acorda în continuare o deosebită atenție lărgirii și perfecționării cooperării cu țările membre ale C.A.E.R. cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, în scopul propășirii propriului nostru popor, al întăririi forțelor socialismului în lume, al promovării colaborării și păcii internaționale.

Barbu MAREȘ

DECALAJE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

Diferențieri în dezvoltarea industriei textile

INDUSTRIA textilă cunoaște pe plan mondial un ritm de dezvoltare mai lent decît cel înregistrat pe ansamblul industriei ; în perioada 1963-1971, de pildă, producția sa globală a crescut cu 42% (un spor mediu anual de circa 4,5%), față de 65% pe ansamblu (circa 6,5% anual).

În perioada menționată, cea mai susținută dinamică a avut industria textilă din țările socialiste (+56%), urmată de cea din țările nesocialiste în curs de dezvoltare (+50%) și de cea din țările capitaliste dezvoltate (+32%).

Expansiunea recentă a industriei textile într-o serie de țări în curs de dezvoltare constituie — în esență — efectul conjugat al dorinței guvernelor respective de a dezvolta un sector productiv, care nu necesită investiții masive și care absoarbe numeroase brațe de muncă cu calificare scăzută sau chiar fără calificare, și al interesului cercurilor de afaceri din țările capitaliste dezvoltate pentru plasamente rentabile de capital, ținînd seama înainte de toate de costul scăzut al forței de muncă locale. Totodată, această expansiune se caracterizează prin decalaje structurale în raport cu industria textilă din țările capitaliste dezvoltate. În țările în curs de dezvoltare ramura textilă este orientată — pe plan intern — către satisfacerea necesităților specifice tradiționale, iar în ceea ce privește producția destinată exportului în majoritatea cazurilor accentul cade pe articolele semifinite (fire și țesături).

Datele din tabelul nr. 1 evidențiază că — într-o perioadă recentă — valoarea mașinilor și utilajelor pentru industria textilă, importate din țările capitaliste dezvoltate, a crescut deosebit de rapid în țări ca Indonezia, Tailanda, Nigeria, Brazilia, Venezuela ș.a. Se constată că aproape toate țările în curs de dezvoltare care au importat în anii 1967-1971 mașini și utilaje textile în valoare de peste 60 milioane dolari fiecare, sînt amplasate în Asia și America Latină. Pe de altă parte, tendința

Tara	Maşini textile achiziţionate de ţările în curs de dezvoltare din ţările membre ale O.C.D.E.	
	valoarea totală în perioada 1967-1971 (milioane dolari)	rata medie anuală de creştere (%)
Mexic	318,5	+14
Brazilia	237,1	+36
Pakistan	236,3	+ 6
Argentina	120,7	+21
Thailanda	110,0	+75
Iran	106,2	+16
India	105,4	- 7
Nigeria	94,4	+73
Columbia	87,1	+20
Venezuela	85,1	+28
Indonezia	61,1	+93

Tabelul nr. 1

de reducere a importurilor respective (în cazul Indiei) sau creşterea lor mai înceată (de pildă, în Pakistan, Mexic etc.) se datoreşte orientării ţărilor în cauză către piaţa ţărilor socialiste, precum şi dezvoltării industriei autohtone de maşini textile.

Mai complexă este situaţia ţărilor în curs de dezvoltare care apar ca exportatori de articole textile pe piaţa internaţională. Competitivitatea acestor articole a determinat adoptarea unor măsuri protecţioniste de către ţările capitaliste dezvoltate ; de pe urma acordurilor încheiate în ultimii ani privind acordarea de regimuri preferenţiale şi alte înlesniri n-au beneficiat decît puţine ţări în curs de dezvoltare.

După cum rezultă din tabelul nr. 2, cea mai mare parte a exporturilor textile ale ţărilor în curs de dezvoltare o constituie semifabricatele — firele şi ţesăturile ; or, în general, ţările capitaliste dezvoltate au stabilit pe baza unor acorduri bilaterale contingente de import, ceea ce face ca evoluţia exporturilor marii majorităţi a ţărilor în curs de dezvoltare să depindă de conjunctura economică a cîtorva mari importatori (S.U.A., R.F.G., Japonia, Anglia, Canada ş.a.). Această strînsă dependenţă de cîteva pieţe importante îngreuiază adoptarea unei politici adecvate a ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul internaţional cu textile.

După opinia specialiştilor o soluţie favorabilă ar reprezenta-o edificarea unei industrii proprii de confecţii în acele ţări în curs de dezvoltare care au deja creată producţia de fibre şi ţesături, întrucît le-ar permite valorificarea superioară a acestor resurse. Ele au de depăşit însă rămînerea în urmă în sectorul marketingului internaţional (promovare, publicitate, circuite de distribuţie etc.), activitate în care sînt încă puternic dependente de marile companii comerciale, — relevă revista „L'Usine Nouvelle“.

N. POPOV

Tabelul nr. 2

(1971, în mii dolari)x

Tara	Export de	
	fire, ţesături şi alte produse semifinite	confecţii, tricotaje
India	314 649	12 615
Iran	161 348	-
Pakistan	149 551	3 354
Mexic	28 048	39 465
Brazilia	22 487	4 224
Egipt	16 908	-
Maroc	10 623	6 367
Columbia	9 091	1 876
Afganistan	7 610	-
Algeria	6 557	-
Tunisia	5 856	1 211
Tanzania	4 061	-
Thailanda	3 857	2 314
Filipine	3 597	34 935
Haiti	3 107	2 618
Malaezia	1 677	4 011
Uruguay	1 527	1 290

x) Au fost luate în considerare numai exporturi totalizînd un milion dolari de fiecare ţară importatoare.

Sursa: (pentru ambele tabele): L'Usine Nouvelle, nr.14/1974.

PE GLOB

• ANALFABETISMUL SCADE RELATIV, DAR CREŞTE ABSOLUT

STATISTICI recente ale O.N.U. evidenţiază creşterea cu aproape 50 milioane a numărului analfabeţilor în lume între 1960 şi 1970, în ciuda eforturilor naţionale şi internaţionale pentru diminuarea sa. Totuşi, cei 783 milioane de analfabeţi din 1970 reprezentau numai 34,3% din populaţia globului, faţă de 39,3% cît reprezentau cei 735 milioane din 1960. Date citate de revista Jeune Afrique **(nr. 695/1974) privind repartiţia geografică a acestor analfabeţi permit constatarea că ei constituie 3,6% din populaţia europeană, 12,7% din populaţia celor două Americi, 46,8% din cea a Asiei şi 73,7% din populaţia africană.**

• SURSE DE RECUPERARE A HÎRTIEI

ÎN FRANŢA deşeurile recuperate şi utilizate de industria hîrtiei au reprezentat anul trecut circa 1,8 milioane de tone ; cantitatea recuperată de hîrtie şi carton a crescut în ultimii ani mai repede (+7%, în medie anuală) decît producţia industriei însăşi.

Conform unui raport al Grupului de studii pentru eliminarea reziduurilor solide principalii furnizori de deşeuri de hîrtie sînt : presa şi editurile (cu 15% din tonajul total), tipografiile şi întreprinderile de prelucrare a hîrtiei şi cartonului (22%), magazinele (17%), sectorul serviciilor (18%), industria şi gospodăriile casnice (23%), restul pînă la 100% reprezentînd posibilităţile de colectare în cadrul fabricilor de hîrtie înseşi.

• O NOUĂ CONFERINŢĂ MONDIALĂ A ENERGIEI

ÎNTRE 22 şi 27 septembrie 1974, la Detroit (S.U.A.) va avea loc cea de a noua Conferinţă mondială a energiei cu tema „Probleme economice şi ale protecţiei mediului înconjurător determinate de cererea de energie în viitor“. Programul Conferinţei cuprinde şase secţiuni : populaţia şi sursele de energie ; mediul înconjurător şi oferta de energie ; valorificarea surselor de energie ; transformarea, transportul şi utilizarea energiei. Precedenta conferinţă mondială avusese loc la Bucureşti.

• DECALAJELE DEZVOLTĂRII REFLECTATE ÎN FOARFECELE PREŢURILOR

ÎNTR-O conferinţă ţinută la Institutul pentru probleme internaţionale din Christchurch cu ocazia unei recente vizite în Noua Zeelandă, Julius Nyerere, preşedintele Tanzaniei, a afirmat că venitul naţional pe locuitor al ţării sale se ridică în prezent la circa 73 de dolari neozeelandezi, faţă de 1 500 de dolari neozeelandezi în cazul ţării gazdă, care se numără printre statele dezvoltate ale lumii. Cu alte cuvinte, declara Julius Nyerere, îi trebuie 20 de ani unui tanzanian obişnuit pentru a obţine venitul mediu al unui neozeelandez mijlociu.

În 1965, mai spunea preşedintele tanzanian la conferinţa amintită, reprodusă de revista Jeune Afrique **(nr. 695/1974), ţara sa putea importa un tractor vînzînd 17,25 t de sisal, principalul produs de export al Tanzaniei. În 1972, pentru acelaşi tractor trebuiau exportate 42 t de sisal, cu 143% mai mult. La începutul acestui an, cu toate creşterile de preţuri la materii prime, inclusiv la sisal, Tanzania trebuia încă să vîndă cu 57% mai mult decît în 1965 din principalul său produs de export pentru a achiziţiona un tractor.**

• RECESIUNE... CU ŞI FĂRĂ PROFITURI

ÎN pofida fenomenelor de recesiune care se manifestă în economia S.U.A., profiturile obţinute de diferite societăţi şi companii particulare nu par a fi în suferinţă — comenta recent revista franceză „L'Express“. Pe ansamblul industriei americane, volumul profiturilor a crescut — în trim. I 1974 — cu 16% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut.

Printre domeniile de activitate care au înregistrat cele mai ridicate creşteri ale profiturilor se numără metalurgia (+94%), extracţia şi rafinarea petrolului (+82%), desfacerea produselor petroliere (+62%) şi cea a produselor alimentare (+59%), sectorul tranzacţiilor imobiliare (+47%). ş.a. Totodată, o serie de ramuri au avut de suferit repercusiunile „crizei“ energiei, industria de automobile văzîndu-şi profiturile micşorate cu 71%, iar cea de aparataj electric cu 34%, ele fiind urmate de sectorul turismului şi al alimentaţiei publice, de transporturile aeriene (în cazul ultimelor este vorba de o accentuare a deficitului).

• „BURSĂ“ A REZIDUURILOR CHIMICE ÎN ELVEŢIA

SOCIETATEA elveţiană a industriilor chimice, Uniunea elveţiană a fabricanţilor de lacuri şi Uniunea fabricanţilor de săpunuri şi detergenţi au înfiinţat recent o „bursă“ a reziduurilor ce pot fi reutilizate, rezultate din procesele chimice.

În marea industrie chimică, cu program de fabricaţie foarte diversificat, din procesul de prelucrare a materiilor prime rezultă o treime produse finite, iar două treimi produse secundare si reziduuri sub formă solidă, lichidă sau gazoasă. Atît din necesitatea protejării mediului înconjurător cît şi din cauza reducerii ofertei de materii prime, industria chimică caută de multă vreme să recicleze unele reziduuri. În această idee, de cîţiva ani, la Choindez, funcţionează în cadrul unei uzine o instalaţie care permite topirea a 6 000 tone de fier/an, metal rezultat din procesele chimice, sub formă de deşeuri noroioase. Acest procedeu poate fi aplicat şi la deşeurile de zinc. Experienţe similare, cu rezultate bune, au fost făcute în Olanda şi R.F. Germania.

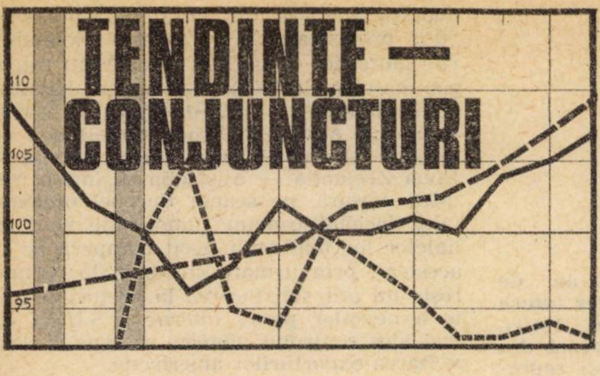

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Prețurile produselor agricole

STUDII efectuate de Biroul agricol comun al C.E.E. au constatat că prețurile mondiale in special în sectorul cerealier, la zahăr și la carne de vită, care erau inferioare în perioada 1968—1972 cu circa 30% prețurilor comunitare, începînd din iulie 1973 s-au situat la niveluri superioare acestora. La cereale, de exemplu, perspectivele recoltei și ale consumului pentru 1973—1974 prevăd scăderea stocurilor mondiale determinînd implicit majorarea prețurilor. Astfel, între iulie 1973 și februarie 1974, cotațiile mondiale la grîu moale au crescut cu circa 60%, la orz cu 15%, la porumb cu circa 10%.

Autoturismul de mic litraj impune reajustarea programelor de fabricație

POTRIVIT opiniei exprimate în săptăminalul Industry Week *de către directorul compartimentului de studiere și planificare a vînzărilor al lui Chrysler Corp., gama largă a restricțiilor economice din ultima vreme (scumpirea benzinei, a materiilor prime etc.) a dus la instalarea unei tendințe spre reducerea cererii de autoturisme în general și mai ales spre utilizarea autoturismului de mic litraj. Președintele filialei din Anglia a lui Chrysler apreciază că în cursul anului 1974 capacitatea de absorbție a pieței mondiale a autoturismelor se va situa cu circa 20% sub nivelul anului precedent. În aceeași publicație, vicepreședintele lui General Motors Corp. arată că în curînd pe piața americană circa 50% din vînzările de autoturisme vor reveni celor de mică capacitate. Vicepreședintele lui Ford Motor Co. consideră, la rîndul său, că este pe deplin posibil ca în 1975 circa 60% din producția companiei să fie reprezentată de autoturisme de gabarit redus. Companiile americane, cu excepția lui Chrysler, au ignorat pînă nu demult sporirea cererii de autoturisme mici cu tracțiune pe roțile din față. Acum în schimb ele consideră că în caz că nu vor depune eforturi susținute pentru asimilarea autoturismului de acest gen de mic litraj, le va fi tot mai dificil să reziste concurenței exercitată de producătorii vest-europeni.*

În cadrul măsurilor de adaptare rapidă la noile cerințe ale pieței, Volkswagen și-a propus ca în următoarele 18 luni să lanseze două noi modele, unul Golf de 1100 cm³ și altul Bonito de 900 cm³, ambele cu tracțiune pe roțile din față, ceea ce constituie o notă aparte față de linia constructivă tradițională a firmei vest-germane, iar Renault care produce deja un sortiment larg de autoturisme cu tracțiune pe față reconsideră toate planurile sale de perspectivă, acordînd prioritate autoturismelor de mic litraj.

Cu cît intervine costul energiei?

MAJORAREA prețului diferitelor surse de energie, unele dintre ele obținute din import, a determinat producătorii din toate ramurile industriale ale multor țări dezvoltate să examineze cu mai multă atenție ponderea cu care intervine energia în cheltuielile lor de producție. Tabelul de mai jos ilustrează costul crescînd al energiei pe exemplul industriei franceze.

Costul energiei în Franţa

	Ponderea energiei în cheltuielile de producţie (în %)	Creşterea costului mediu al energiei utilizate în perioada noiembrie 1973–martie 1974 (în %)
Producţia de metal	14,8	3o
Prima prelucrare a metalelor	2,8	39
Bunuri de investiţii	1,7	53
Bunuri casnice de folosinţă îndelungată	3,4	24
Automobile	2,3	13
Chimie-cauciuc	3,2	46
Materiale de construcţie	1o,4	78
Industria textilă	2,5	74
Imbrăcăminte	1,4	68
Piele-încălţăminte	1,5	53
Lemn-mobilă	2,4	37
Hîrtie-carton	3,9	63
Industria poligrafică	1,5	35
Ansamblu industriei	...	49

Sursa: Entreprise nr. 974, lo mai 1974, după o anchetă a I.N.S.E.E.

Cositor: speculații și cerere reală

ANALIZÎND tendințele curente pe piața mondială a cositorului, W. Fox, fost secretar al Acordului Internațional al Cositorului (I.T.C.), apreciază că nivelurile record înregistrate în prezent de prețurile acestui metal reflectă mai mult activitatea speculativă și alte operațiuni specifice de bursă decît cererea reală din partea consumatorilor.

Referindu-se la evoluția previzibilă a prețurilor acestui metal pînă la finele anului în curs, Fox estimează că prețul pe piața malaeziană (Penang) ar putea să scadă sub 800 dolari malaezieni (1 dolar malaezian = 0,423 dolari S.U.A.) per picul (1 picul = 60,5 kg), față de circa 1 300 dolari malaezieni în prezent. Chiar în cazul unei astfel de scăderi considerabile, nivelurile la finele anului 1974 vor fi cu circa 30% superioare prețurilor din vara anului 1973. Fox apreciază că, pînă la finele anului 1974, cererea și oferta de cositor pe piața mondială vor ajunge la o stare de echilibru. În 1973 producția mondială de cositor primar a fost de 181.300 tone, iar consumul de 208 400 tone.

Prețul fierului vechi pe piața internațională — în creștere

CREȘTEREA deosebit de susținută a producției industriei siderurgice pe plan mondial, începînd din anul 1972, și scumpirea materiilor prime au determinat o majorare însemnată a cererii de fier vechi, reflectată în continua majorare a prețului acestuia. Astfel, cotațiile pe piața S.U.A., după care se orientează prețurile pe piața internațională a fierului vechi, au crescut de la 33 dolari pe tonă în 1972 la 44 dolari pe tonă la începutul anului 1973 și la peste 140 dolari pe tonă în luna aprilie 1974.

Propilena: cererea devansează oferta

PENTRU 1974 se anticipează un raport foarte strîns între cererea și oferta de propilenă, iar pentru 1975—1976, Europa Occidentală va trebui să facă față unei lipse a acestui produs. Această situație se datorează și unor estimări greșite a volumului de propilenă ce se poate obține prin cracarea naftei. Mulți producători vest-europeni realizează acum că au subestimat contribuția propilenei la cracarea naftei și își modifică instalațiile pentru a extrage mai multă propilenă; aceste modificări nu vor fi însă suficiente pentru a împiedica o penurie de propilenă în următorii cîțiva ani.

Atît în S.U.A., cît și în Europa Occidentală, cererea pentru propilenă a crescut mai rapid decît cea pentru etilenă, ca urmare a majorării rapide a cererii pentru derivați; prețurile la propilenă variază acum între 180—225 dolari/tonă.

Evoluții pe piața cauciucului

DUPĂ aprecierea specialiștilor Grupului de studii internaționale asupra cauciucului, anul trecut dinamica producției mondiale a depășit — atît la cauciucul natural, cît și la cel sintetic — expansiunea consumului, astfel încît nivelul stocurilor a crescut sensibil. Producția de cauciuc natural a sporit cu 10,8% față de nivelul atins în 1972, ajungînd la 3,45 milioane de tone, în timp ce consumul său s-a mărit doar cu 4,8%. O creștere mai rapidă a înregistrat producția de cauciuc sintetic — respectiv de 12,4%, aceasta reprezentînd la finele anului trecut 7,33 milioane de tone. Ca urmare, ponderea cauciucului sintetic a ajuns la 68% în ansamblul producției mondiale de cauciuc.

Anul trecut a marcat și o evoluție diferențiată a prețurilor la cele două categorii de cauciuc; în timp ce la cauciucul sintetic ascensiunea prețurilor a fost relativ limitată, prețurile aflîndu-se sub control în principalele țări producătoare, în cazul cauciucului natural nivelul lor s-a majorat de circa patru ori. Procesul a continuat, într-un ritm mai lent, în cursul acestui an, fiind influențat și de sporirea prețurilor la materiile prime de bază pentru producția de cauciuc sintetic, ca urmare a „crizei“ petrolului.

Schimburile „interne" ale întreprinderilor multinaţionale

O FRACŢIUNE în creştere a comerţului mondial este reprezentată nu de comerţul între diferitele ţări ale lumii, ci de schimburile cu caracter intern dintre un grup de mari monopoluri şi filialele lor din alte ţări. Astfel, schimburile de mărfuri care au loc între un număr de 298 de societăţi-mamă din S.U.A. şi 5 200 de filiale străine ale acestora, precum şi între filialele înseşi reprezintă circa 10% din exporturile mondiale de produse finite şi 25% din cele de materii prime şi semifabricate. Datele statistice respective, referitoare la anul 1970, sînt cuprinse într-un raport recent elaborat de Comisia pentru finanţe a Senatului S.U.A.

• Pe deasupra barierelor vamale

ÎN PREZENT se constată din ce în ce mai mult că un număr redus de întreprinderi uriaşe au dezvoltat reţele de schimburi mondiale, care nesocotesc barierele vamale şi politicile monetare şi că aceste întreprinderi îşi întăresc controlul pe piaţa mondială. În 1970, cele 298 de întreprinderi americane şi 5 200 de filiale au realizat 27,7% din exporturile mondiale (respectiv 72 miliarde dolari), din care 11,2% societăţile-mamă şi 16,5% filialele. Este vorba de un procent mediu, care include două cifre semnificative : lor le revin 47,7% (deci aproape jumătate) din exporturile mondiale de materii prime şi semifabricate, şi 20,3% din cele de produse finite.

Societăţile multinaţionale dezvoltă schimburile lor „interne" mai repede decît comerţul cu alte societăţi. În 1970, schimburile „interne" reprezentau aproximativ jumătate din exporturile acestor 298 de giganţi şi ale filialelor lor.

O analiză mai amănunţită a celor 36 miliarde de dolari, cît reprezintă schimburile „interne", dezvăluie rolul capital pe care-l joacă acestea în cadrul balanţei comerciale a S.U.A. În 1970 mai mult de un sfert din exporturile americane de produse finite erau destinate filialelor celor 298 de giganţi, iar 17% din ansamblul importurilor proveneau de la acestea. Schimburile „interne" cu aceste produse au asigurat Statelor Unite un excedent al balanţei comerciale de 2,8 miliarde dolari, îndeosebi în contul Americii Latine (deficit de un miliard dolari), al zonei Africa de sud — Noua Zeelandă — Australia şi, într-o mai mică măsură, pe seama Europei occidentale. Societăţile-mamă americane vînd filialelor lor mai mult decît cumpără de la acestea ; prin urmare strategia lor urmăreşte nu atît satisfacerea la preţuri scăzute a nevoilor pieţei interne a S.U.A., cît mai ales controlul pieţelor externe şi dezvoltarea exporturilor americane.

Controlul asupra pieţelor poate fi direct (atunci cînd societatea-mamă exportă prin intermediul filialei sale, amplasată pe piaţa respectivă) sau indirect (cînd filiala

N. P.

(Continuare în pag. 24)

Cine depinde cel mai mult de schimburile „interne" ? (în %).

Tara sau grupul de ţări	Ponderea exporturilor cu caracter intern în			
	exportul total al ţării	importul total al ţării	exporturile ţării către S.U.A.	importurile ţării, provenind din S.U.A.
Canada	36,0	37,3	45,3	45,2
Anglia şi Irlanda	9,2	17,6	11,8	30,0
C.E.E. (cei şase)	5,4	7,4	5,7	22,6
Alte ţări vest-europene	1,3	2,2	4,6	18,0
Japonia	0,8	4,0	1,7	10,2
Australia şi Noua Zeelandă	12,4	15,7	18,7	36,7
America latină	6,1	10,8	7,4	17,5
Alte ţări	6,7	1,0	5,6	5,9

Sursa: Moniteur du Commerce International

DOCUMENTAR STATISTIC

Evoluţii în economia Americii Latine

DEZVOLTAREA economiei ţărilor latino-americane în actualul deceniu prezintă — pe ansamblu — o serie de trăsături dinamice. Studiile de prognoză evidenţiază, de pildă, o creştere susţinută a populaţiei — cu o pătrime în 1980 faţă de 1970. În ceea ce priveşte produsul naţional brut, acesta urmează să sporească cu aproape 6% pe an (vezi tabelul alăturat); ţinîndu-se seama şi de creşterea populaţiei, volumul P.N.B.-ului pe locuitor ar progresa doar cu 3,4% pe an în intervalul 1970-1980, cifră care se situează considerabil sub obiectivul celui de-al doilea Deceniu de dezvoltare al O.N.U.

În cadrul industriei, cele mai rapide ritmuri de expansiune cunoaşte producţia de autovehicule, cea a unor subramuri ale industriei chimice (fibre necelulozice, cauciuc sintetic) şi ale metalurgiei (aluminiu, oţel), precum şi cea de energie electrică — respectiv într-o serie de ramuri de bază pentru industrializarea economiei. Se apreciază că dezvoltarea industriei pe subcontinentul latino-american va determina şi un consum ridicat de metale neferoase (la cupru, de pildă, se prevede o creştere a consumului cu 8,1%, în medie anuală pe 1970-1980), de cauciuc (+7,9%) ş. a. În ceea ce priveşte resursele energetice, exploatarea cărbunelui va rămîne de proporţii reduse, cea a ţiţeiului va înregistra un ritm lent de extindere (în vederea prezervării rezervelor existente), ceva mai repede urmînd să crească doar extracţia de gaze naturale (+5,6% pe an).

Previziunile asupra dezvoltării producţiei agricole evidenţiază că atît la cerealele de bază pentru alimentaţie, cît şi la celelalte produse agroalimentare, dificultăţile satisfacerii necesităţilor de consum ale populaţiei din surse proprii vor persista în această zonă şi la începutul deceniului viitor. În sfîrşit, gradul de motorizare a economiei ţărilor latino-americane (exprimat prin numărul de vehicule în circulaţie la mia de locuitori), deşi va progresa într-o oarecare măsură în perioada examinată, va rămîne totuşi sensibil sub nivelul existent pe plan mondial.

P. NICOLAE

Indicatorul	Unitatea de măsură	1972	1975	1980	Creşterea medie anuală (1980/1970, în %)
Populaţie	mil.loc.	295,7	321,9	369,5	2,8
Produsul naţional brut (P.N.B.)	mlrd.dolari 1967	104,6	124,7	162,3	5,7
P.N.B. pe locuitor	dolari 1967	364,0	399,0	478,0	3,4
Producţia la unele produse industriale					
- energie electrică	mlrd. kWh	196,8	250,3	364,5	8,4
- cărbune	mil.tone	9,6	10,3	12,0	2,8
- ţiţei	mil.tone	245,0	305,0	339,0	2,3
- gaze naturale	mlrd.mc	42,8	57,7	71,1	5,6
- oţel (lingou)	mil.tone	14,9	19,4	29,6	8,7
- aluminiu (primar)	mii tone	213,0	275,0	400,0	9,1
- cositor	mii tone	35,1	40,0	45,0	1,9
- ciment	mil.tone	38,8	45,8	58,0	5,5
- pastă de lemn	mil.tone	1,8	2,1	2,5	3,9
- acid sulfuric	mil.tone	3,1	3,5	4,6	5,9
- cauciuc sintetic	mii tone	179,0	245,0	350,0	8,6
- fibre necelulozice	mii tone	225,0	310,0	490,0	13,8
- producţia (asamblarea) de autovehicule	mil.unităţi	1,3	1,7	2,5	10,4
Producţia la unele produse agricole:					
- grîu	mil.tone	12,6	13,8	16,0	3,5
- orez	mil.tone	11,9	13,2	15,5	[illegible],0
- zahăr	mil.tone	17,3	18,4	21,2	[illegible],1
- cacao	mii tone	406,0	410,0	430,0	1,3
- cafea	mil.tone	3,1	3,5	3,7	5,2
- lapte	mil.tone	22,8	24,0	26,8	1,9
- carne	mil.tone	9,0	9,9	11,7	1,7
Autovehicule în circulaţie	unităţi/1000 de locuitori	40	46	59	5,1

Sursa: Worldcasts (S.U.A.), 21/XI.1973

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

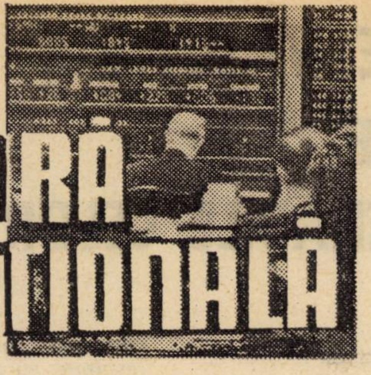

Cursuri

Cursul dolarului S.U.A. față de :	Curs paritar (central) față de dolarul S.U.A.	28.XII 1973	12.VI 1974	21.VI. 1974	Abaterea[1] cursului valutelor în ziua de 21.VI.1974 față de :		Abaterea 1) cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-21.VI.1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană (Frankfurt)	2,66904	2,6990	2,5160	2,5415	+ 5,01	+ 6,19	- 5,83
Francul elvețian(Zürich)	3,3855	3,2500	2,9910	3,03	+11,73	+ 7,26	- 6,77
Francul francez(Paris)	4,60414	4,7025	4,9080	4,9215	- 6,45	- 4,45	+ 4,66
Lira sterlină 2)(Londra)	2,8952	2,3250	2,3980	2,3862	-17,58	+ 2,63	- 2,56
Lira italiană(Roma)	523,50	607,0	652,50	652,65	-19,78	- 6,99	+ 7,52
Yenul japonez(Tokyo)	308,0	280,2	282,65	283,15	+ 8,77	- 1,042	+ 1,052
Prețul aurului Londra 3)	42,22[4]	103,87	153,50	153,0	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing ; 4) prețul oficial al aurului.

Tendința de întărire a cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale manifestată la începutul lunii iunie a.c. s-a menținut în cea mai mare parte a perioadei 12—22 iunie.

Poziția dolarului a fost influențată pozitiv de anunțarea rezultatelor favorabile ale balanței plăților curente a S.U.A. in trimestrul I (excedent 2,9 miliarde dolari), de menținerea unei tendințe de creștere a dobînzilor pe piața eurodolarilor și a posibilității unor noi creșteri ale dobînzilor pe piața monetară din S.UA..

Factorii menționați precum și posibilitatea ca în următoarele luni economia S.U.A. să înregistreze o relansare constituie elemente care ar putea contribui la menținerea tendinței de întărire a cursului dolarului pe piețele valutare.

Cursul lirei sterline a înregistrat o slăbire atît față de dolar cît și față de alte valute occidentale (marca vest-germană, francul elvețian etc.), consecință a deteriorării în continuare a balanței comerciale a Angliei, deficitul comercial pe luna mai a.c. atingînd nivelul record de 481 milioane lire sterline, respectiv de 2 145 milioane lire sterline in primele cinci luni a.c. Tendința de scădere a dobînzilor pe piața internă din Anglia a influențat de asemenea negativ poziția lirei sterline.

Poziția lirei italiene a înregistrat o slăbire și în perioada analizată ca urmare a deteriorării în continuare a balanței comerciale și a balanței de plăți și a dificultăților pe care Italia le întîmpină pe piața eurovalutelor în contractarea de împrumuturi pentru a-și finanța importantele deficite ale plăților externe înregistrate în ultimele luni. Publicarea datelor privind datoria externă a Italiei, contractată ca urmare a intervențiilor pe piața valutară pentru sprijinirea cursului lirei, datorie care se ridică la peste 10 miliarde dolari, a influențat de asemenea negativ poziția monedei italiene pe piețele valutare internaționale.

Francul francez a înregistrat de asemenea o slăbire a poziției sale ca urmare a deteriorării în continuare a balanței comerciale, al cărei sold deficitar a atins nivelul record de 2,5 miliarde franci în luna mai a.c.

Măsurile luate de guvernul francez pe linia redresării situației economice și a reechilibrării balanței de plăți pînă la finele anului 1975, precum și recentele majorări ale dobînzilor în Franța (taxa oficială a scontului fiind majorată de la 11% la 13%, cel mai ridicat nivel din țările capitaliste dezvoltate) ar putea determina pe parcurs o redresare a poziției francului francez.

De remarcat că deși francul elvețian continuă să aibă o poziție bună pe piețele valutare internaționale, cursul său față de dolar a înregistrat totuși o slăbire destul de pronunțată (circa 2%), datorită în principal deteriorării situației balanței comerciale a Elveției, al cărei deficit în luna mai a.c. s-a ridicat la 624,5 milioane franci elvețieni. În felul acesta deficitul comercial al Elveției pe primele cinci luni a.c. s-a ridicat la 3685,4 milioane franci, fiind cu 28% mai mare ca în aceeași perioadă a anului trecut.

În perioada analizată dobînzile pe piața eurovalutelor au continuat să se mențină la un nivel ridicat, manifestînd chiar o tendință de creștere.

Pe piața eurodolarilor dobînzile au continuat să se mențină la un nivel ridicat și chiar să crească, ca urmare atît a cererii ridicate de credite care se manifestă pe piețele internaționale cît și a tensiunilor existente pe piața monetară din S.U.A.

La eurofrancul elvețian dobînzile au crescut sub influența tensiunilor existente pe piața internă din Elveția.

La euromarca vest-germană și eurolira sterlină dobînzile au avut o evoluție oscilantă.

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

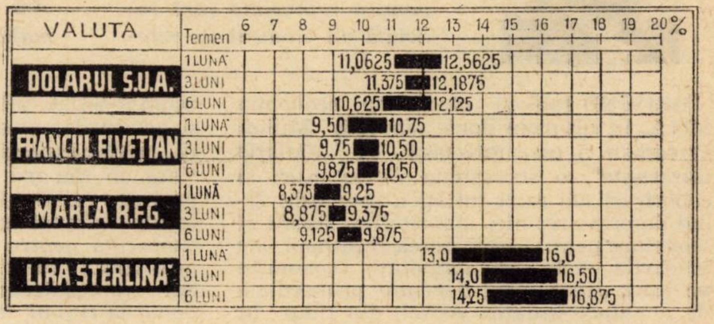

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 12—21 iunie a.c. (niveluri minime și maxime)

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 22 iunie 1974 în următoarele țări :

Anglia[x)]	11,75%	Israel	6,0%
Austria	6,50%	Italia	9,0%
Belgia	8,75%	Japonia	9,0%
Canada	8,75%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,0 %	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	8,0 %
Finlanda	9,25%	Suedia	6,0 %
Franța	13,0 %	S.U.A.	8,0 %
R.F.Germania	7,0 %		

x) Dobînda minimă de împrumut.

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Piața hîrtiei în 1980

CONSUMUL de hîrtie în țările Pieței Comune va atinge în 1980 circa 30 milioane tone, ritmul său mediu anual de creștere urmînd să fie de 5%. 5 milioane tone vor fi acoperite din import. Consumul pe locuitor variază actualmente între 70 kg în Italia și 140 kg în Olanda.

Întrucît 1/3 din producție se realizează pe baza materiilor prime din import și conjunctura internațională este nefavorabilă, producătorii vest-europeni preconizează unele măsuri de creștere a gradului de valorificare a resurselor forestiere proprii și intensificarea acțiunilor de reîmpădurire.

Pe piața internațională manifestîndu-se tot mai pregnant tendința de a se exporta produse finite, respectiv hîrtie de calitate și nu celuloză, pastă de hîrtie sau cartoane și hîrtie de slabă calitate, țările Pieței Comune intenționează să subvenționeze dezvoltarea acestei industrii și să ia unele măsuri de reglementare a pieței în vederea creșterii gradului de autoaprovizionare la aceste produse.

Energia nucleară în țările C.E.E.

CONFORM datelor publicate de către revista „Europe“, la 1 ianuarie 1974 funcționau în țările membre ale Pieței Comune 42 centrale atomo-electrice, avînd o putere instalată globală de 12,2 milioane kW. Pentru 1980 se estimează majorarea numărului centralelor la 90, iar pentru 1985 la 172, puterea lor instalată urmînd să ajungă la 56,8 milioane Se așteaptă ca în 1985 participarea centralelor atomo-electrice la producția globală de energie electrică a țărilor C.E.E. să se ridice la 17,5%. Energia electrică produsă de kW și respectiv 140 milioane kW. cele 172 centrale atomo-electrice în anul 1985 va fi echivalentă aceleia obținute prin arderea unei cantități de 260 milioane tone țiței

Convorbire cu MILTON FRIEDMAN, profesor la Universitatea din Chicago

„CURSURILE VALUTARE FLUCTUANTE SÎNT PREFERABILE CELOR FIXE“

PRIVILEGIUL unei discuții cu renumitul economist american la universitatea din orașul de care este legat numele unei întregi școli de gîndire economică reprezintă fără îndoială un moment de referință într-o vizită în S.U.A., mai ales într-o perioadă în care economia americană este confruntată cu o sferă largă de probleme de interes imediat și practic, cum sînt inflația, energia, șomajul sau criza valutară.

PRIVIND tabloul oferit de economia S.U.A. în ultimele două decenii, Milton Friedman îl caracterizează ca *„inflație întreruptă“*, o succesiune de urcușuri și coborîșuri ale ratei inflației, creșterile fiind datorate reacției autorităților fiscale și monetare pentru combaterea recesiunii, iar scăderile — frînării activității economice pe linia preocupării devenite primordiale de a reduce inflația. Astfel, din timp în timp avea loc o recesiune, situație care pare să existe în S.U.A. și în momentul de față. Problema semantică, dacă această incetinire temporară este denumită sau nu recesiune, nu prezintă importanță, afirmă profesorul Friedman : *„nimeni pe lume nu-mi poate spune diferența dintre o scădere a P.N.B. cu 0,5% și o creștere a lui cu 0,5%*“. În acest tip de evoluție sfîrșitul recesiunii coincidea cu începutul inflației, iar sfîrșitul fazei acute a inflației cu începutul unei recesiuni. Aceasta pare să fie perspectiva și pentru deceniul care urmează, ceea ce, continuă el, nu înseamnă deloc că P.N.B. pe locuitor în termeni reali nu a crescut totuși sensibil în ultimele două decenii și n-ar urma să mai crească.

În fapt profesorul Friedman consideră că în acest domeniu adevăratul pericol rezidă în posibilitatea ca o combinație a unor măsuri destinate să stimuleze economia cu altele menite să stăvilească inflația produsă de acestea să aibă ca efect combinat un nivel mai ridicat al șomajului și un ritm mai scăzut al creșterii producției decît dacă nu s-ar fi adoptat măsurile respective, așa cum s-a și întîmplat de altfel în Anglia și în S.U.A.

Fiind de părere că experiența de pînă acum a S.U.A. privind controlul prețurilor și veniturilor evidențiază că inflația liberă, oricîte consecințe negative are, reprezintă un rău mai mic decît inflația comprimată, Milton Friedman — care la începutul acestui an a vizitat Brazilia, țară cunoscută pentru inflația galopantă căreia a trebuit să-i facă față în deceniul trecut — preconizează indexarea întregii economii la ritmul, în creștere sau în scădere, al inflației, fie că este vorba de salarii, de dobînzi, de impozitele asupra veniturilor sau de profiturile corporațiilor. Asemenea clauze („escalator clauses“) există deja în S.U.A. în contractele de muncă a aproape patru milioane de muncitori și profesorul Friedman apreciază că menținerea inflației la nivelul ridicat actual sau accelerarea ei va antrena extinderea utilizării lor.

L-am întrebat pe profesorul Friedman dacă crede că în prezent economiștii occidentali dispun de mijloacele de a preîntîmpina o recesiune de mare amploare. *„Economiștii*, mi-a răspuns el, *au învățat din experiența trecută cum să prevină o recesiune majoră. Primul lucru necesar este prevenirea unei prăbușiri monetare sau a unei reduceri de amploare a cantității de bani. Această necesitate este înțeleasă în lumea occidentală. O asemenea recesiune nu va avea loc în parte datorită unei politici deliberate, în parte deoarece aranjamentele instituționale s-au schimbat față de anii '30 pentru a o face foarte improbabilă*“.

În ce privește posibilitatea apariției unei insuficiențe masive a unor materii prime importante în viitorul nu prea îndepărtat, cunoscutul economist american o respinge, cu condiția de a se permite sistemului de prețuri să funcționeze, ceea ce ar antrena reducerea consumului și ar stimula mărirea ofertei și căutarea unor înlocuitori. Din același motiv profesorul Friedman respinge categoric existența unei crize a energiei în S.U.A. sau în orice altă parte a lumii. Afirmațiile despre o așa-numită criză de energie, spunea el, reflectă greșeala de a considera o situație accidentală, pe termen scurt, drept o tendință pe termen lung, admițînd totuși că și în cazul petrolului modificarea prețului va antrena schimbări în modul de consum, accelerînd în același timp căutarea de noi resurse.

Cunoscînd că profesorul Friedman este un susținător declarat al cursurilor valutare fluctuante, l-am întrebat care sînt după părerea sa avantajele acestora în raport cu inconvenientele lor. „*Cursurile valutare fluctuante*, mi-a răspuns el, *au marele avantaj că permit fiecărei țări să urmeze o politică monetară independentă fără ca prin aceasta să intre în conflict cu alte țări sau să fie nevoită să impună restricții comerțului. Cursurile valutare fluctuante sînt o condiție esențială pentru menținerea unui comerț internațional relativ liber între țările implicate. Personal eu nu cred că pe arena mondială actuală cursurile valutare fluctuante au dezavantaje serioase*“.

Referitor la natura fluctuării pe care o preconizează, Milton Friedman spunea : *„Sînt în favoarea unei fluctuări complet libere, dar fiind realist recunosc că fluctuarea va fi controlată. Adevărul este că, în practică, singura opțiune pe care o avem este între cursuri fixe controlate și cursuri fluctuante controlate. Iar dacă este vorba de cursuri controlate, atunci cele fluctuante sînt mult preferabile celor fixe, pentru motivul foarte simplu că cele fluctuante, fie și controlate, nu presupun un angajament formal din partea guvernelor de a susține un anumit curs valutar nerealist*“.

Dinu DRAGOMIRESCU

SCHIMBURILE „INTERNE“

(Urmare din pag. 22)

dintr-o țară exportă către o altă filială). În ramurile în care societățile au căpătat un profund caracter multinațional (construcții de mașini, de aparatură electrică și mijloace de transport, chimie), este preferat controlul indirect asupra piețelor. Tocmai în aceste sectoare se înfăptuiesc cele mai multe schimburi „interne“, dar aceste schimburi se efectuează mai degrabă între filiale (de exemplu, în interiorul uneia și aceleiași zone cu tarife vamale externe comune, cum este C.E.E.), decît între societatea-mamă și filială (din Statele Unite către C.E.E., în exemplul ales). În sectoarele în care dominația societăților multinaționale se află într-un stadiu mai puțin avansat (industrie alimentară, metalurgie), schimburile „interne“ nu prezintă aceeași importanță.

• Comerț asimetric

PE LÎNGĂ ACEASTA, trebuie menționat că dezvoltarea schimburilor „interne“ ale firmelor multinaționale este însoțită totdeauna de un dezechilibru comercial ; aceste schimburi sînt asimetrice. Așa cum societățile-mamă americane vînd filialelor lor mai mult decît cumpără de la ele, tot astfel aceste filiale importă mai mult (din toate sursele) decît exportă. De pildă, în importurile Angliei și Irlandei schimburile „interne“ reprezintă o proporție de 17,6% față de numai 9,2% pentru exporturi. Iar pentru Piața Comună a „celor șase“ cifrele respective sînt 7,4% și 5,4%, deci și aici asistăm la un dezechilibru în favoarea importurilor.

Această asimetrie generală este, bineînțeles, mai pronunțată în cadrul schimburilor dintre țările gazdă ale filialelor americane și Statele Unite. Astfel, 30% din importurile Angliei și Irlandei provenind din S.U.A. au un caracter intern, față de 11,8% din exporturi. Iar 22,6% din achizițiile Pieței Comune (cei șase) din Statele Unite sînt efectuate de filiale americane de la societățile-mamă corespunzătoare, în timp ce aceleași filiale nu vînd societăților-mamă decît 5,7% din exporturile Comunității în S.U.A.

Comerțul exterior al Pieței Comune lărgite cunoaște de pe acum puternica penetrație a societăților multinaționale americane, care dispun de filiale locale. Schimburile efectuate de aceste filiale corespund criteriilor de politică internă ale grupurilor respective și sînt puțin sensibile la variațiile politicii comerciale a țării gazdă ; se poate chiar afirma că filialele americane preferă să cumpere din Statele Unite. În timp ce doar 10,7% din totalul importurilor C.E.E. provin din S.U.A., aceste filiale realizează 32,4% din importurile lor în Statele Unite. Fapt care nu rămîne fără obiecții critice din partea țărilor Europei occidentale.

Innoirea produselor exportate, creşterea eficienţei acestora prin

RAŢIONALA UTILIZARE A FACTORILOR DE PRODUCŢIE

> **„Activitatea noastră de comerţ exterior este legată acum, şi în anii viitori, de schimbarea radicală a modului de a gîndi, de trecerea la producţie de calitate care asigură valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor. Importînd materii prime, România nu-şi poate permite luxul să realizeze din acestea produse de calitate scăzută".**
>
> NICOLAE CEAUŞESCU

EVOLUŢIA mereu ascendentă a economiei româneşti s-a reflectat şi în dezvoltarea comerţului nostru exterior într-un ritm mediu anual de peste 16% în perioada 1970-1973. Ultimii ani au marcat o îmbunătăţire a corelaţiei dintre export şi import, valoarea exporturilor depăşind în 1973 pe cea a importurilor. Modificări importante s-au realizat în structura produselor exportate ponderea maşinilor şi utilajelor chimice, mărfurilor de larg consum în totalul exporturilor depăşind 50% în 1973, faţă de numai 7,2% cît reprezenta în 1950. Succesele incontestabile ale comerţului nostru exterior, în ultimii ani, reprezintă motive de adevărată mîndrie patriotică. Produsele româneşti au pătruns pe toate meridianele şi paralele globului purtînd mesajul dezvoltării României pe calea progresului şi industrializării. Ţara noastră a dobîndit un prestigiu deosebit ca militantă activă pentru extinderea relaţiilor de colaborare şi cooperare economică între toate statele, pentru aşezarea la baza relaţiilor între ţări a principiilor de echitate şi avantaj reciproc, pentru întronarea unei noi ordini economice în lume. Dar pentru a ne integra în mod avantajos în diviziunea internaţională a muncii este necesar să depunem eforturi însemnate pentru a exporta mai mult şi în special produse din cele mai valoroase şi apreciate pe piaţa mondială.

A exporta mai mult şi mai eficient este concluzia — obiectiv ce se desprinde din cuvîntarea rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Consfătuirea cu lucrătorii din comerţul exterior. Acesta este cu atît mai necesar, cu cît sub creşterea generală a exporturilor noastre se ascunde o compoziţie nefavorabilă a structurii produselor.

Extinderea exporturilor, creşterea eficienţei lor este necesară din raţiuni practice, stringente, de mare actualitate şi în acelaşi timp de mare continuitate în viitor. Revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană a dus la adîncirea interdependenţelor internaţionale, a făcut ca schimburile de produse şi servicii dintre ţări să se accelereze. Pentru a intra în ritmul progresului economic general, pentru a putea depăşi decalajele economice ce o despart de statele industrial dezvoltate, România este nevoită să importe utilaje şi tehnologii moderne şi importante cantităţi de materii prime. Tocmai pentru a putea acoperi cheltuielile de import, a echilibra balanţa de plăţi a ţării se cer eforturi pentru îmbunătăţirea structurii exporturilor, pentru selecţionarea acelor produse ce valorifică superior resursele şi avantajele ţării noastre.

Piaţa internaţională oferă şanse de multiplicare a debuşeelor dar ridică şi bariere de exigenţă pentru competitivitate.

Confruntarea cu concurenţa de pe piaţa mondială cere din partea întreprinderilor, din partea cadrelor de conducere competenţă şi responsabilitate, deosebită receptivitate faţă de nou, de evoluţiile şi tendinţele pieţei mondiale. Problema are aspecte de mentalitate, de comportament social a cadrelor de conducere din întreprinderi. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a sesizat şi combătut tocmai aspectele de mentalitate care aduc prejudicii aptitudinii întreprinderilor noastre de a se adapta la cerinţele şi exigenţele pieţei internaţionale şi de a pătrunde cu eficacitate pe această piaţă. „Sînt lipsuri foarte serioase — remarca secretarul general al partidului nostru — atît în ce priveşte cunoaşterea cerinţelor pieţei mondiale, cît şi, mai cu seamă, adaptarea rapidă a producţiei întreprinderilor româneşti, la aceste cerinţe. În unele ministere şi întreprinderi se întîlneşte o atitudine refractară faţă de schimbările ce se produc pe piaţa internaţională, se acţionează cu mare încetineală... Cu o asemenea mentalitate, cu un asemenea ritm de innoire a producţiei nu se poate asigura diversificarea exportului" *).

● Ce se produce cu tehnica nouă şi cu materia primă importată?

ACEASTA este în fond problema esenţială. În ce măsură preţurile obţinute pentru produsele exportate acoperă cheltuielile de import şi asigură beneficii ? Însăşi raţiunea de a fi a producţiei impune reflectarea asupra finalităţii oricărei activităţi economice — asupra eficacităţii ei. Se întîmplă adesea ca din materii prime importate, prelucrate cu tehnici noi să se realizeze produse învechite, cu un grad inferior de prelucrare (geamuri, remorci auto, butoaie metalice etc. etc.) pentru care nu se pot obţine decît preţuri minore.

Valoarea obtenabilă pe tona de produse exportate este determinată de ponderea adaosului de prelucrare, de inteligenţă, de originalitate şi inventivitate în produs. Totuşi se întîmplă ca întreprinderile să se intereseze mai puţin de schimbarea structurii produselor, de innoirea acestora şi să se rezume exclusiv la modernizarea componentelor pur tehnice (utilaje, tehnologii) asupra cărora personalul tehnico-ingineresc îşi concentrează atenţia. Prin prisma intereselor imediate ale realizării planului întreprinderii, progresul tehnic limitat la dotarea cu tehnici şi tehnologii de vîrf, cu maşini unelte perfecţionate, cu războaie de ţesut sau tricotat cu viteză sporită, achiziţionarea de materii prime şi materiale de calitate superioară din import, asigură creşteri de productivitate certe şi imediate. Preţul de cost al produselor devine mai mic decît cel obţinut cu tehnici învechite. De fapt numai la o judecată îngustă, limitată la orizontul strict imediat, poate să apară impresia că întreprinderea nu este interesată în innoirea produselor. Luarea în considerare a intereselor de perspectivă ale întreprinderii, a posibilităţilor ei de a spori rentabilitatea prin extinderea şi eficientizarea exporturilor, aduce argumente convingătoare asupra legăturii indisolubile ce există între soarta întreprinderii şi interesele generale ale economiei naţionale.

● Innoirea produselor — chezăşia competitivităţii

UNUL din efectele revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane încărcate de consecinţe pentru producţia industrială este necesitatea accelerării ritmului asimilării progresului tehnic şi tehnologic. Distanţa ce separă descoperirea ştiinţifică invenţia, de materializarea ei în produse s-a redus de la decenii la 2-3 ani şi chiar mai puţin. Sub acest impuls al perfecţionării tehnice şi tehnologice continue, s-a accelerat ritmul uzurii morale a multor produse. Dar chiar şi în domeniile în care nu apar modificări determinate de progrese ale tehnicii sau ştiinţei, rigorile impuse de penuria de materii prime şi energie, cele decurgînd din tendinţa de miniaturizare, din evoluţia esteticii industriale etc. produc o continuă modificare a caracteristicilor, funcţionalităţii şi aspectului produselor. Innoirea produselor, modificarea lor neîncetată apare ca o caracteristică generală a industriei moderne. Este edificator, în acest sens, exemplul Japoniei — ţara cu cel mai intens ritm de extindere a exporturilor, care îşi innoieşte complet la 5—6 ani nomenclatorul de produse exportate. În fiecare an, o şesime din mărfurile exportate de S.U.A. şi ţările europene occidentale este reprezentată de produsele noi.

În condiţiile în care piaţa mondială e invadată mereu de noi tipuri şi sortimente, este innoită prin ameliorări tehnologice sau simple modificări ale aspectului şi dimensiunii produselor, durata conjuncturii favorabile a produselor tinde să se scurteze. Dacă adăugăm la toate acestea faptul că decizia luată în prezent pentru o investiţie îşi vede concretizarea în produse abia peste 2—3 ani, ne putem şi mai bine da seama ce importanţă are cercetarea atentă a vîrstei produselor. Putem aprecia deci raţionalitatea şi oportunitatea inovării şi innoirii continue a produselor, ca soluţie sigură, pentru a valorifica superior potenţialul material şi de creativitate al ţării, pentru a pătrunde cu produse prioritare, originale, de prestigiu şi eficienţă. Dar pentru a putea adopta decizii eficiente, pentru a putea prevedea și pregăti schimbările rapide în sortimentele, tipurile și caracteristicile produselor este necesară :

---

*) Nicolae Ceauşescu „Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid şi de stat din domeniul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale" p. 14—15.

● O strategie a innoirii produselor, a modernizării structurii ramurilor

PENTRU cadrele de conducere din întreprinderi și centrale este deosebit de important să dobîndească în mod concret conștiința faptului că de capacitatea de inovare, de înnoire a întreprinderilor depinde în mare măsură eficacitatea activității lor. De aceea este necesar să-și îmbogățească continuu cunoștințele asupra strategiilor în materie de noi produse în cadrul strategiei generale a întreprinderii, a preocupărilor sale de diversificare și specializare.

Problemele modificării structurii produselor, ale modernizării structurilor economice prezintă o importanță deosebită pentru evoluția economiei naționale. Din păcate știința economică nu a ajuns încă la un stadiu matur de elaborare și fundamentare a teoriei structurilor. Sînt probleme de deosebită complexitate ce se cer abordate multidisciplinar și cu multă prudență în formularea unor aprecieri. Nuanțarea în judecățile de valoare precum și aprofundarea studiului modificărilor structurilor economice ale statelor în perioade diferite ale evoluției lor economice îndeamnă la observarea faptului că modelele de structuri economice chiar, ale statelor industrializate nu sînt imuabile, că se află în continuă schimbare. Cu atît mai dificil ar putea fi făcute aprecieri asupra eficacității unor modele de structuri în comparație cu altele. Tocmai de aceea apare evident faptul că nu pot fi preluate și adaptate modele de structuri ale unor state în condiții diferite, de dimensiuni, grad de dezvoltare industrială și mai ales cu orînduiri sociale diferite. Dar în afară de problema deosebit de complexă ce nu poate fi decît amintită într-un articol — a structurilor economice naționale, problema structurii producției unei țări destinată exportului ridică exigențe particulare și de mare dificultate. Structura mărfurilor exportate este o problemă insuficient aprofundată de cercetarea noastră economică. Analiza nomenclatorului de produse exportate în vederea optimizării, fundamentarea unor criterii de evaluare a eficienței exporturilor ar putea aduce contribuții la îmbunătățirea activității practice.

Conceperea structurii produselor necesare acoperirii pieței interne (îndeosebi la produsele de larg consum) este influențată de factori tehnico-economici și în același timp de factori sociali. Pentru delimitarea ponderii sortimentale a produselor de larg consum necesare pieței interne se ia în considerare scara veniturilor populației, acordînd prioritate sortimentelor de serie mare, mai ieftine destinate maselor largi.

● O optică prospectivă rațională în stabilirea structurii exporturilor

În selectarea tipurilor și sortimentelor de produse destinate pieței externe, criteriile sociale nu mai funcționează, **singura rațiune fiind** aceea a **valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, a capacităților de producție și aptitudinilor creatoare ale forței de muncă naționale.** La produsele de export primează rentabilitatea, posibilitatea de a aduce un aport valutar maxim. Decizia pentru export este expusă, cum e și firesc, presiunilor decurgînd din nevoi de moment ale economiei naționale, ale exigențelor echilibrării balanței de plăți, precum și din calcule influențate de conjunctura economică internațională. Dar în stabilirea strategiilor de export pe termen mediu, în deciziile de orientare a structurilor economice, e necesar să se adopte o optică prospectivă, riguros rațională, care să confrunte factorii și influențele conjuncturii imediate cu interesele, posibilitățile și programele de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale. Strategiile de lansare pe piața mondială a produselor românești vor trebui să ia în considerare tendințele, particularitățile și tehnicile concurenței de pe această piață. Desigur, produsele competitive superior prelucrate, îndeosebi cele care aduc ceva nou, deosebit, original, prestigiul mărcii fabricii, sînt de natură nu numai să pătrundă — oricum și oricînd, pe această piață ci, să realizeze eficient și operativ beneficii.

Pe bună dreptate a criticat președintele României socialiste industria noastră ușoară pentru orientarea, încă deficitară, a sortimentelor și tipurilor de produse exportate și a militat cu fermitate pentru o reevaluare și o orientare rațională și eficientă a acestei industrii. Dezvoltarea industriei textile și de tricotaje a cunoscut evoluții spectaculoase. Noi și mari capacități de producție, cu dotări tehnice moderne sînt alimentate cu materii prime din import (numai în 1972 s-au importat fibre și fire de bumbac în valoare de 505,3 milioane lei). Dar din păcate capacitățile de producție, materia primă, nu sînt valorificate la maximum. Ponderea mare a unor produse ca maiourile și treingurile în exportul de tricotaje de bumbac, indică o orientare nerațională, neeficientă întrucît aceste produse includ cantități mari de materie primă, cu grad de prelucrare inferior, în sortimente ce nu s-au modificat ani de zile și pentru care nu se pot obține pe piața mondială decît prețuri mici.

Dacă luăm în calcul și faptul că în perspectivă țările producătoare de bumbac tind să-și dezvolte industria prelucrătoare — îndeosebi pentru acoperirea consumului intern — putem aprecia că posibilitățile de absorbție a acestor produse pe piața mondială vor tinde să se reducă. Exemple s-ar putea cita și din alte domenii de activitate.

Într-o țară ca România, în care fiecare sat e un adevărat muzeu de artă populară, în care tradiția fasonării lemnului și a țesăturilor se întinde de-a lungul mileniilor, în care abilitatea manuală, gustul pentru frumos, simțul echilibrului și armoniei s-au cizelat și imprimat ca trăsături caracteristice ale poporului, nu este oare posibil să orientăm structura producției de mobilă și a industriei ușoare cu preponderență spre acele produse care pot valorifica la export, în condiții optime acest patrimoniu național inestimabil ? N-am putea astfel să impunem pe piața mondială producția de calitate, de frumos, care să reprezinte și valorifice cu eficacitate aptitudinile, talentele, posibilitățile specifice poporului nostru ? În loc de sortimente de țesături de bumbac simple și ieftine, n-am putea realiza pentru export țesături industriale de tipul celor tradiționale, ca pînza topită, țesăturile cu modele alese, folosind fire de bumbac, alternînd cu cele de borangic, sau de in, care pot aduce pe piața mondială ceva original, specific românesc.

Modificarea continuă a structurii producției, nu atît în sensul realizării produselor uzuale, cu minimă prelucrare ci al sortimentelor care valorifică superior materia primă, în pas cu progresul tehnic, cu moda, sau contribuind la influențarea ei, sortimente care să acopere anumite segmente ale pieței mondiale în care se poate pătrunde avantajos. Modificarea structurii producției pentru export nu este o acțiune simplă și nici ușoară, ea nu se poate realiza dintr-odată. Dar nici menținerea an de an în nomenclatorul de export a unor produse care includ materii prime importate (minereu

---

Imperativ al viitorului : cooperarea internațională

În zilele de 23—26 iunie a.c. Bucureștiul a fost gazda celui de al X-lea Congres al Federației Internaționale de Marketing (F.I.M.) privind extinderea relațiilor est-vest.

Concepînd cooperarea ca un imperativ al viitorului, participanții români și străini din 25 de țări, printre care experți ai unor organisme internaționale cu activitate de cooperare — O.N.U.D.I., F.A.O., U.N.C.T.A.D. ; Camera internațională de comerț — și ai unor mari firme industriale, comerciale și bancare au abordat variate aspecte ale acestei forme noi în relațiile economice internaționale privind : industria, agricultura, investițiile, comerțul.

Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu participanților la Congresul Internațional de Marketing de la București, confirmă importanța pe care conducerea partidului și statului nostru au acordat-o acestei reuniuni internaționale.

Congresul a constituit un cadru favorabil pentru dezbaterea ansamblului de probleme privind asigurarea legăturii dntre producție și piața externă, pentru promovarea cooperării internaționale, pentru colaborarea între specialiști din țări aparținînd unor sisteme social-politice diferite și cu niveluri diferite de dezvoltare economică. El a fost totodată un bun prilej de dialog pentru specialiștii români asupra experienței de marketing internațional.

Desfășurarea în țara noastră a Congresului — primul organizat de F.I.M. în Europa — a reprezentat pentru participanții străini o bună ocazie pentru cunoașterea politicii țării noastre de extindere a cooperării economice internaționale cu toate țările lumii.

Durata de viață a bunurilor și mediul ambiant

● *Relația dintre durata de viață a bunurilor și degradarea mediului ambiant este amplu scoasă în evidență de Daniel Garcia în studiul* La durée de vie des biens et la dégradation de l'environnement *(Durata de viață a produselor și degradarea mediului), reprodus după „Economies et Sociétés“ de revista* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *din 15 mai 1974. Autorul arată, că „strategia producătorului“ din Occident, poate fi definită cu o reducere premeditară și impusă a duratei de folosire a bunurilor de consum mai mult sau mai puțin îndelungat. Aceasta se explică și prin faptul că sectoarele de producție a bunurilor de echipament încorporează mai mult progres tehnic — în funcție de nivelul investițiilor — decît sectoarele de întreținere.*

În genere, însă, pericolul permanent al saturării pieței, a determinat și determină pe întreprinzători să controleze consumul și modul de consum al bunurilor. Inovația face loc unei ameliorări *sau* simple modificări. *Schimbarea unor caracteristici exterioare ale produselor (formă, culoare etc.) se consideră a fi un motor al economiei. Se caută a se generaliza concepția că progresul tehnic trebuie să aibă ca efect* reducerea duratei de viață *a produselor. Această atitudine și practică, care poate fi caracterizată ca specifică unei economii de „depreciere morală (obsolescence) planificată“, se traduce printr-o risipă crescîndă la nivelul economiei naționale* de fier, cocs etc.) sau ale căror procese tehnologice necesită consumuri mari de energie dar cu grad redus de prelucrare nu poate avea nici o justificare. Bunăoară, creșterea în perioada 1965—1972 a exportului de armături industriale de aproape 3 ori, a remorcilor auto de 5 ori, dublarea cantității de sodă calcinată, de geamuri și a altor produse similare, denotă nu numai inerție ci orientare nerațională a structurii exporturilor. Nu inerția, ci căutarea continuă a noului, a superiorității și originalității conduce la eficacitate în producția pentru export. Chemarea adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a se trece la schimbarea radicală a modului de a gîndi pentru a se introduce în producție sortimente noi de mare tehnicitate și calitate deosebită, care să asigure valorificarea superioară, optimă a materiilor prime este tocmai un îndemn la înnoire, la raționalitate, judiciozitate și eficacitate. **Dar unde se situează decizia de înnoire a produselor ?** Răspunsul la această întrebare poate părea simplu. Dacă se ține seama de gradul de complexitate al structurii industriei noastre, de faptul că ea produce mii de sortimente anual realizăm mai bine faptul că decizia de înnoire a fiecărui produs, sau de înlocuire a unor produse cu altele, nu se poate rezolva numai la nivel central. **Multe probleme cer inițiativa** departamentelor sau, și mai ales, a centralelor și întreprinderilor. Altele nu pot fi rezolvate decît prin acțiunea comună a unităților productive, a celor de comercializare în exterior și a instituțiilor de sinteză economică. Elaborarea strategiilor structurii producției destinate exportului impune **corelarea eforturilor tuturor** celor ce dispun de specialiști și de informarea necesară asupra evoluției tehnicilor și tehnologiilor, asupra evoluției caracteristicilor produselor respective pe piața mondială și bazarea pe cunoașterea amănunțită a acestor elemente, completate de cele referitoare la cunoașterea creației tehnico-științifice din unitățile productive respective sau din cercetare.

● Posibilități, perspective, avantaje ce se cer valorificate

PREMISELE realizării programului de extindere și eficientizare a comerțului nostru exterior rezidă în **utilizarea rațională, optimă a factorilor de producție.**

Cu **ajutorul acelorași capacități** de producție, folosind **aceleași materii prime** și **forță de muncă, se pot obține produse** de zeci de ori mai perfecționate, **mai valoroase,** mai competitive pe plan internațional. Este necesar un comportament nou din partea cadrelor din unități productive și departamentale bazat pe optici raționaliste care să îndemne la descoperirea tuturor posibilităților de valorificare superioară a resurselor, la alegerea soluțiilor, metodelor, modalităților de adaptare la nou, la cerințele progresului și exigențele competitivității.

Potențiale și capacități tehnico-industriale importante, resursele de materiale și energie, de forță de muncă aflată în continuu proces de perfecționare a calificării, organizarea rațională la nivel macro și micro economic, iată premisele importante, hotărîtoare, ale transpunerii în viață a programului îndrăzneț de dezvoltare a României socialiste pe calea progresului și civilizației, iată căile sigure de participare eficientă, a ei, la diviziunea internațională a muncii

dr. Maria POPESCU

ANUL MONDIAL AL POPULAȚIEI

CRITERIUL ECONOMIC ȘI DIMENSIUNEA POPULAȚIEI

DEZVOLTAREA economică și socială a oricărei țări implică, astăzi mai mult ca oricînd, realizarea unor obiective și corelații bine determinate între creșterea economică, pe de o parte, și evoluția populației, pe de altă parte. Obiectivele social-economice sînt determinate de natura orînduirii sociale, de stadiul de dezvoltare economică a fiecărui stat, de situația și raportul forțelor sociale. Particularizate la cerințele populației, aceste obiective privesc în primul rînd condițiile de viață. Spre deosebire de accepțiunea clasică, însă, condițiile de viață sînt definite nu numai de gradul de asigurare a hranei și a locuinței, de starea sănătății și de gradul de instrucție a populației, ci și de starea mediului înconjurător.

Ca problemă practică, necesitatea armonizării relației populație-economie rezultă, între altele, din efectul pe care-l are mărimea și structura populației precum și ritmul de creștere a acesteia asupra economiei. Desigur că această corelație nu poate fi identică, ci variază de la țară la țară, în funcție de condițiile concrete. De aceea, în literatura de specialitate s-au conturat noțiunile de „populație optimă“ și „evoluție optimă a populației“ deși limitele acestui optim continuă să fie obiectul unor dispute teoretice (demograful francez Alfred Sauvy, de exemplu, a avansat ideea unei evoluții optime a populației în limitele de 0,5—1% anual).

Cercetarea relației populație-economie nu este nouă. De-a lungul istoriei societății, economiștii, filozofii, sociologii sau oamenii politici au făcut reflecții privitoare la efectele creșterii populației asupra condițiilor de viață și invers, la efectele creșterii economice asupra fenomenelor demografice. Aceste preocupări s-au intensificat mai ales în condițiile evoluțiilor demografice foarte contradictorii din perioada postbelică. Preocupările sînt firești, întrucît populația este factorul esențial al forțelor productive ale societății, al dinamismului oricărei societăți, iar omul este și se cere a fi scopul, rațiunea oricărei activități sociale.

Cu toate acestea, subiectul rămîne în actualitate și aceasta sub un dublu sens : o actualitate impusă de realitățile vieții în anume zone ale globului, unde o mare parte din populația globului trăiește în condiții de acută subdezvoltare ; și o actualitate în domeniul preocupărilor științifice, gnoseologică, strîns legată de primul aspect. Dar pe cît de actual este primul aspect al relației populație-economie, pe atît de dificilă și complexă este și cunoașterea efectelor evoluției populației asupra creșterii economice.

Complexitatea și dificultatea cunoașterii relației populație-economie sînt determinate în primul rînd de faptul că populația are o influență indirectă asupra creșterii economice și că ea este numai unul din elementele sub înrîurirea cărora se formează și acționează factorii creșterii economice. Complexitatea tratării relației populație-economie provine și din împrejurarea că evoluția populației poate să aibă efecte diferite, contradictorii, asupra condițiilor și factorilor creșterii economice. Ca atare, nu sînt rare cazurile în care relațiilor concrete populație-economie li se dau interpretări și soluții diferite. În timp ce unii specialiști apreciază că între evoluția populației și a venitului național pe locuitor ar fi o relație inversă, alți specialiști, invocînd fapte din istoria modernă a societății și din prezent, pun la îndoială această relație.

În esență această corelație se sprijină pe faptul că economisirea de fonduri, investițiile, forța de muncă și progresul tehnic — factori majori ai creșterii economice — se formează și acționează în strînsă legătură cu numărul și evoluția populației.

Creșterea mai susținută a populației influențează favorabil economia înainte de toate prin intermediul resurselor de muncă. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1972, o problemă esențială a dezvoltării României în următoarele decenii este „asigurarea unei creșteri mai susținute a populației — factor esențial al dinamismului și forței producătoare a societății“ 1).

O populație sporită favorizează creșterea producției în general și producția în serii care permit atingerea eficienței economice optime a dimensiunii anumitor unități de producție și, prin aceasta, realizarea economiilor dimensionale. O populație mai mare permite, de asemenea, o diversificare și specializare mai mare a producției cu avantajele economice respective.

Sub aspecte particulare, economiile dimensionale apar și în sectoarele producției nemateriale — învățămînt, sănătate publică, servicii etc., cu efecte favorabile asupra calității lor. Subliniem îndeosebi posibilitatea organizării predării cunoștințelor pe materii de specialitate, precum și posibilitatea diversificării și amplasării raționale a unităților medico-sanitare pe teritoriu. În același cadru de idei arătăm că o serie de cheltuieli publice, raportate pe locuitor, nu cresc proporțional cu populația (cheltuielile privind extinderea rețelei de transport, administrația generală, radio-televiziune etc.).

Avantajele menționate sînt legate de calitatea de consumator a populației, respectiv de numărul relativ însemnat al acesteia. Această calitate generează însă și alte avantaje dar acestea sînt asociate cu creșterea mai susținută în perspectivă a populației. Astfel, creșterea populației, care atrage în mod normal o creștere a producției și a consumului, permite cu mai multă ușurință dimensionarea corespunzătoare a investițiilor productive. (O populație în creștere rapidă, se susține în literatura de specialitate, absolvă economia de penalitatea pentru erorile comise în privința dimensiunii investițiilor). O asemenea economie poate introduce noi unități și noi procese de fabricație, fără a scoate din funcțiune o parte din aparatul productiv excedentar.

Posibilitățile pentru adîncirea diviziunii muncii și pentru crearea de întreprinderi optime sînt date nu numai de numărul populației ci și de venitul pe locuitor, în ultimă instanță de dimensiunea pieței. Specialiștii arată, de asemenea, că aplicarea pe scară largă a tehnicii moderne, a mașinilor-unelte cu comandă numerică, face rentabile și producțiile bazate pe serii mai mici și unicate 2). Trebuie de asemenea avut în vedere că relațiile economice externe, relațiile de comerț exterior, oferă vaste posibilități pentru lărgirea pieței.

CERCETĂRILE demografice au stabilit cu multă exactitate relația dintre structura pe vîrste a populației și ritmul său de creștere. Astfel, din tabelele referitoare la populațiile stabile, rezultă că în condițiile unor creșteri mai susținute ale populației proporția grupelor tinere de vîrstă devine mult mai mare decît în cazurile în care populația înregistrează creșteri scăzute. În schimb, ponderile deținute de grupele înaintate de vîrste, de peste 60 de ani, spre exemplu, sînt sensibil mai mici la populațiile în creștere rapidă și mai mari la populația cu creștere lentă. Ponderile cele mai mari sînt date de populațiile staționare, care nu înregistrează o creștere și care respectiv asigură numai înlocuirea generațiilor. Pentru ilustrare, redăm unele date extrase din lucrările privind tabelele de populație stabilă, elaborate de demografii A. J. Coale și P. Demeny[3] (ne referim la modelul corespunzător țărilor din Estul Europei calculat pentru bărbați și a căror speranță de viață la naștere este de 72,7 ani).

Caracteristica de bază care diferențiază structura pe grupe de vîrstă este rata brută de reproducție. Corespunzător ratelor brute de reproducție menționate în tabel, populația din grupa de vîrstă 15—44 ani deține : 36,62%; 39,66%; 41,84% și respectiv 42,87% din totalul populației. Evident, aceste ponderi se vor reflecta și în structura pe grupe de vîrste a forței de muncă. Ca atare, populațiilor cu creșteri naturale mai însemnate le va corespunde o forță de muncă relativ mai tînără.

Menționăm și faptul că în condițiile în care creșterea populației se realizează prin reducerea considerabilă a mortalității și se asigură o stabilitate a structurii și a ritmului său, ea este și un izvor de optimism personal și social. Acest optimism influențează pozitiv economia, venitul pe locuitor prin intermediul progresului tehnic privit în cel mai larg sens.

CORELAȚIA pozitivă dintre creșterea venitului pe locuitor și creșterea populației, corelație înregistrată în epoca modernă de aproape toate țările dezvoltate din Europa și America de Nord, reprezintă cea mai convingătoare dovadă a efectelor pozitive ale populației în relația sa cu economia. Recent, mai ales în urma exploziei demografice, literatura de specialitate, cu deosebire cea de origine anglo-saxonă, analizează limitele creșterii populației asupra economiei. Analizele sînt mai ales de ordin teoretic și se referă la situațiile din țările în curs de dezvoltare care au pornit pe calea dezvoltării independente. Cercetările pornesc de la faptul că în țările în curs de dezvoltare, ritmul creșterii naturale al populației este considerabil mai mare decît cel corespunzător țărilor dezvoltate de astăzi, din momentul în care acestea au trecut la dezvoltarea pe baze moderne a economiei lor. Astfel, în timp ce sporul natural al populației din țările dezvoltate de astăzi a crescut de la 0,4% în perioada 1750—1800, la 0,9% în perioada 1850—1900 și 1,3% în perioada 1900—1910, în țările în curs de dezvoltare sporul populației a crescut de la 0,4% în perioada 1750—1920 la 2,1% în perioada 1950—1960 și 2,4% în perioada 1960—1970. Se prevede ca acest ritm să se mențină și în actualul deceniu[4]).

Menționăm și împrejurarea că în momentul trecerii la creșterea pe baze moderne a economiei, venitul pe locuitor din țările industrializate era mai mare decît venitul pe locuitor al țărilor în curs de dezvoltare, precum și faptul că tehnica contemporană este cu totul alta, radical diferită de tehnica secolelor XVIII și XIX și chiar decît tehnica primei jumătăți a secolului XX. În literatura de specialitate se mai menționează că la un nivel dat al venitului național pe locuitor, o populație numeroasă și în creștere rapidă afectează și posibilitățile de economisire, respectiv ponderea fondului de consum care este relativ mare.

STUDIILE întreprinse pînă în prezent sînt însă nesatisfăcătoare, nu sînt analizate cauzele de fond care au generat marile decalaje care despart țările în curs de dezvoltare de țările industrializate ; unele modele teoretice elaborate pînă acum se bazează de regulă pe relații fixe între variabilele economice și cele demografice. Analizele fac apel pe scară largă la teoria investițiilor demografice. Corespunzător teoriei amintite capitalul are un rol crucial în explicarea relației populație-economie. Astfel, în condițiile în care unei unități bănești de venit național îi corespund 3 sau 5 unități bănești de fonduri de producție, pentru menținerea venitului pe locuitor al unei populații care crește cu 1% pe an sînt necesare economii pentru asemenea investiții nete de 3% sau 5% din venitul național (investiții demografice). La o creștere de 3% a populației economisirea necesară se cere a fi mult sporită respectiv la 9% sau la 15%. Se apreciază că țările în curs de dezvoltare, fie că nu pot să realizeze asemenea economii, ceea ce duce la scăderea venitului național pe locuitor, fie că aplicarea lor se face pe seama ajustării consumului. De aici și ponderea mică a investițiilor economice propriu-zise, respectiv a acelor investiții care asigură creșterea venitului pe locuitor. Soluția pe care o întrevăd specialiștii la care ne-am referit privește reducerea natalității ca bază a scăderii sporului natural și respectiv a creșterii venitului pe locuitor. Demograful A. J. Coale, spre exemplu, a elaborat un model teoretic construit potrivit caracteristicilor demografice din America Latină, unde creșterea anuală a populației este de 3%. Prin model se fac două proiecții ale venitului național pe locuitor : a) în varianta A, în care fertilitatea dată, reală, se menține constantă în următorii 150 de ani și b) în varianta B, în care fertilitatea se reduce la jumătate în primii 25 de ani și ulterior rămîne constantă. Potrivit acestui model al cărui orizont este foarte îndepărtat, nivelul venitului național pe locuitor în varianta cu fertilitate redusă (Proiecția B) față de venitul din varianta cu fertilitate mai mare (Proiecția A) va fi mai mare, respectiv de 1,14 ori după 20 de ani, de 1,4 ori după 30 de ani, de 1,86 ori după 50 de ani, de 3,3 ori după 100 de ani și de 6 ori după 150 de ani[5]). Un alt exemplu. Specialistul S. Enke a elaborat un model teoretic, tot în două variante (respectiv cu fertilitate înaltă și fertilitatea joasă) dar de data aceasta pe o perioadă de numai 30 de ani. La sfîrșitul perioadei, venitul pe locuitor se estimează a fi de 1,4 ori mai mare în varianta cu fertilitate mai scăzută[6]).

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, studiile și calculele de genul celor menționate au însemnătatea lor. Soluția scăderii fertilității nu oferă însă un răspuns satisfăcător problemelor privind populația, creșterea venitului național pe locuitor ; ea nu dă răspuns ansamblului problemelor care confruntă țările în curs de dezvoltare. Adevărata soluție a problemelor populației, a creșterii venitului național pe locuitor în aceste regiuni constă în lichidarea marilor decalaje, care le despart de țările industrializate, în înlăturarea cauzelor care au generat și care mai mențin încă decalajele economice.

Rezervele noastre cu privire la soluția scăderii fertilității au în vedere mai multe elemente. În primul rînd, se subapreciază progresul social-economic ca factor al creșterii economice și respectiv al armonizării relației populație-economie. Or, promovarea acestui progres necesită schimbări structurale radicale în economie.

În al doilea rînd, coeficientul capitalului nu este același în toate țările și în decursul timpului ; progresul tehnic, creșterea eficienței economice pot determina o scădere a coeficientului capitalului.

În al treilea rînd, aplicarea unilaterală a teoriei investiției demografice la cercetarea relației populație-economie estompează influența pozitivă a creșterii populației asupra venitului pe locuitor. Referindu-se la această metodă, S. Kuznets o apreciază ca fiind o tautologie algebrică, iar A. Sauvy consideră că folosirea ei fără discernămînt poate să ducă la negarea oricărei creșteri a populației[7]).

Realitatea arată că sporirea rapidă a populației în unele țări în curs de dezvoltare nu a împiedicat creșterea venitului pe locuitor. În România, ca urmare a reorganizării pe baze socialiste a întregii vieți economice și sociale și a măsurilor privind dezvoltarea și modernizarea economiei, creșterea populației n-a afectat sporirea venitului național, dimpotrivă a contribuit la o substanțială sporire a acestuia. În perioada 1951—1972, spre exemplu, populația a crescut, în medie anual, cu 1,1%, iar venitul național pe locuitor cu 8,4%.

Cadrul social-economic are așadar, un rol esențial în armonizarea relației populație-economie și aceasta diferă de la o țară la alta. Nu există o „populație optimă“ valabilă pentru toate țările și pentru toate epocile.

Constantin GRIGORESCU
Institutul de cercetări economice

Structura de vîrste a populației stabile

Rata brută de reproducție	Grupe de vîrstă		
	0—14 ani	15—59 ani	60 ani și peste
0,8	15,37	57,48	27,16
1,0	19,78	58,71	21,49
1,25	24,80	58,71	16,47
1,5	29,21	57,81	12,98

---

[1]) „Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972“, Editura politică, București, 1972, pag. 38.

[2]) Alvin Toffler, Șocul viitorului, Editura politică, București, 1973, pag. 248—254.

[3]) Regional model life tables and stable populations, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1966.

[4]) Philip M. Hauser, Implication for economic development of world geographical distribution and urbanization, pag. 22. (Symposium on Population and Development, Cairo, 1973).

[5]) „Population and Economic Development“, în The Population Dilemma, S.U.A., 1963, pag. 63, 59, 84.

[6]) „Economic Consequences of Rapid Population Growth“ în The Economic Journal, nr. 324, December, 1971, pag. 800—811.

[7]) Simon Kuznets, „Demographic aspects of modern economic growth“, pag. 21 (World Population Conference, Belgrad, 1965) ; Alfred Sauvy, „Recherche d'un équilibre entre la population et le développement“, pag. 5 (Colloque sur les relations entre la population et le développement, Le Caire, 1973).

școli-curente-economiști

Sînt mereu salutare „polițele trase asupra viitorului“ ?

„ANXIETATEA de azi observă economistul și viitorologul francez Bertrand de Jouvenel, referindu-se la ritmul actual al inflației din Occident — evocă Marea depresiune din anii Treizeci“ [1]). Sînt și alți autori occidentali în ale căror scrieri spectrul „depresiunii“ este mai mult sau mai puțin prezent. Aceasta nu înseamnă neapărat că economiștii respectivi consideră ca fiind iminentă o criză economică ciclică de proporții catastrofale. De altfel și printre economiștii marxiști părerile sînt împărțite. S. Dalin, de pildă, este de părere că factorii care au determinat modificarea ciclului capitalist postbelic au încetat să acționeze sau și-au diminuat intensitatea și că, în prezent, lichidarea continuă a decalajelor tehnologice dintre țările capitaliste dezvoltate, supraacumularea capitalului — care se manifestă în utilizarea incompletă a capacităților de producție și care determină creșterea corespunzătoare a cheltuielilor de producție, a prețurilor de monopol, inflația, scăderea puterii de cumpărare a muncitorilor și funcționarilor — creează premisele unei noi crize economice mondiale [2]). A. Belciuk consideră, dimpotrivă, că „Formele principale de manifestare a contradicțiilor reproducției capitaliste sînt în etapa actuală procesele neciclice. Oricare din ele nu este în sine inevitabil sau de nedepășit într-o perioadă sau alta. Inevitabilă este apariția unor procese diferite cu caracter de criză într-o sferă sau alta a economiei, care pot deveni în anumite perioade formele principale de manifestare a contradicțiilor reproducției [3]).

În ce-l privește, patronul de la „Futurible“, citat la început, socotește analogia dintre situația actuală și anii treizeci „nejustificată dacă se caută în ea o analogie fundamentală, justificată dacă se recunoaște în ea un anumit raport cauzal“. Mai explicit, pentru ceea ce se petrece astăzi — în special ritmul alert al inflației — nu ar trebui căutat un substrat comun cu cel al crizei economice din anii 1929—1933, dar în gîndirea economică cristalizată în acea perioadă și în măsurile de politică economică preconizate atunci și aplicate în special în perioada postbelică pot fi găsite cel puțin unele din cauzele fenomenului actual. După cum se vede și cum era de altfel și firesc, Bertrand de Jouvenel respinge cauzele economice obiective. În acest context, el afirmă că dezvoltarea de mai bine de douăzeci și cinci de ani a capitalismului ar fi dezmințit teza lui Marx conform căreia „Cu cît se dezvoltă mai mult forța productivă, cu atît mai mult intră ea în conflict cu baza îngustă pe care se sprijină raporturile de consumație“ („Capitalul“, vol. III, București, 1953, p. 245). Puterea publică din țările capitaliste ar fi reușit, îndrumată de economiști, să asigure adecvarea consumului la producție, să împiedice apariția obstacolului vînzării insuficiente. Economiștilor li s-ar putea imputa astăzi doar faptul că persistă în a opera, într-o situație cu totul schimbată, caracterizată prin inflație accelerată, cu ideile și mijloacele generate în anii treizeci și salutare în anii postbelici pînă nu de mult.

Aceste idei, ale anilor treizeci, spune el, s-au născut spontan din împrejurările existente atunci, cu mult înainte ca economiștii — B. de J. se referă în special la John Maynard Keynes, — să le fi dat vreo formă teoretică. Evident, ce sărea atunci în ochi era un șomaj crescînd, dar care nu era decît fața emoționantă a folosirii necomplete a capacităților de producție. Ceea ce lipsea nu erau mijloacele — mașini, combustibili, materii prime — care să-i ocupe pe muncitori, ci CEREREA solvabilă de produse și servicii.

Industriile de echipament se dovedeau părțile cele mai bolnave ale sistemului economic, răspîndind răul în jurul lor, prin reducerea puterii de cumpărare. A apărut astfel o nouă idee, precizînd-o pe cea a menținerii unei cereri globale suficiente, aceea a asigurării unor alocări pentru investiții în așa fel încît să se evite influența depresivă a contractării lor. O a treia idee ce își făcea loc era că trebuie evitată o criză a lichidităților. Așadar, și-au făcut loc trei idei fundamentale: să se asigure un nivel suficient al cererii globale, al alocărilor pentru investiții și al mijloacelor de lichiditate monetară.

DE LA SFÎRȘITUL celui de-al doilea război mondial domnia intelectuală a acestui triptic ar fi realizat în linii mari cu succes timp de un sfert de veac misiunea în virtutea căreia a apărut, adică înlăturarea disparității dintre producție și consum, pe care Marx o considera inerentă economiei capitaliste. În plus, a determinat niște ritmuri la care nimeni nu se aștepta în domeniul creșterii economice — succes care treptat a generat însă noi probleme : cele ale unei „societăți inflaționiste“.

Ideile anilor treizeci repudiau deci laissez faire-ul. Efectul lor practic a fost instituirea regimului de faire-aller (a face să meargă) — expresie propusă de autor pentru politicile guvernamentale și modurile de gîndire postbelice. Ideile care s-au format atunci și care au fost definite mai sus garantau continuitatea mișcării, mersul înainte, dar doar atît. Mersul înainte și încă tot mai repede, conceput pentru a evita șomajul, a devenit un scop în sine. O serie de împrejurări istorice au favorizat „crearea de ocazii de investiții“. Puterea publică, în special în S.U.A., a preluat asupra sa organizarea și finanțarea în stil mare a cercetării și dezvoltării, a invențiilor. Managerii cei mai clarvăzători au descoperit importanța lansării de noutăți industriale. Dacă reușești să faci acceptată o anumită noutate, te bucuri pentru un anumit timp de o piață neconcurențială.

Această orientare, fiind totuși foarte riscantă, a determinat două modificări „organice“ necesare succesului: crearea de legături strînse cu puternicii intermediari financiari, precum și un accent considerabil asupra serviciilor de vînzare. Se face aci referire la eforturile firmelor celor mai bine înzestrate financiar pentru a crea impresia unor produse noi printr-o simplă schimbare de formă, precum și la cumpărători a unor complexe „d'obsolescence“ (sentimentul că un produs de folosire îndelungată este perimat prematur). Toate acestea presupun, impun, dată fiind creșterea costului vieții o lărgire a resurselor monetare ale consumatorilor, cu alte cuvinte, o creștere generală a salariilor.

AUTORUL vede aci o analogie cu cheltuielile pentru echipamentul militar, cu goana după noutate și rebutare a ceea ce pare depășit. Această apropiere ni se pare semnificativă pentru cà ea confirmă teza lui Marx că economia capitalistă este prin natura ei — crearea plusvalorii cu orice preț — o producție pentru producție.

Din 1953 pînă în 1970 — arată Jouvenel — valoarea nominală a produsului ansamblului țărilor O.C.D.E., agregat în dolari la prețurile și ratele de schimb curente a crescut de 3,25 ori, iar vînzările la consumator s-au triplat. De unde au provenit aceste mijloace financiare de multiplicare a cheltuielilor consumatorilor ?

ECONOMIA occidentală — conchide autorul — a fost obiectul unei alimentări monetare cum nu s-a mai văzut din secolul al XVI-lea, cînd Eu-

Anghel SCHOR

(Continuare în pag. 31)

---

[1]) Bertrand de Jouvenel „La société inflationniste“. ANALYSE ET PREVISION, Futuribles. Martie. 1974, p. 259.

[2]) S. Dalin, „Modifikațiia poslevoennogo țikla“, MEMO, nr. 2/1974.

[3]) A. Belciuk „Ekonomika kapitalizma : osobennosti sovremennogo razvitiia. Mejdunarodnaia Jizn, nr. 5/1974.

---

fișe

Lipsă de capacități productive ?

• În cadrul unei serii de articole consacrate „problemelor noi ale economiei S.U.A.“, revista FORTUNE, din mai 1974, publică articolul lui Lewis Beman Why Business Ran Out of Capacity (De ce a apărut insuficiența de capacități ?). Autorul arată că, în anul 1973, în ciuda unui prealabil „boom“ în domeniul investițiilor, întreprinderile din S.U.A. au simțit o puternică lipsă de capacități de producție, care a dus spre sfîrșitul anului spre un declin economic. Scăderea capacităților s-ar explica prin mai multe cauze. Inflația persistentă sporește costul lărgirii capacităților, dar totodată stimulează procesul de modernizare și deci de scoatere din uz a unor capacități puțin rentabile. Controlul „rigid“ împotriva poluării ar fi dus la o „înlăturare prematură“ a întreprinderilor marginale. Cele mai serioase reduceri de capacitate s-au produs în ramurile de bază — industria extractivă, metalurgică etc. L.B. consideră că lichidarea decalajului menționat ar putea să nu fie promptă, chiar dacă nu ar mai acționa cauzele care l-au provocat.

CURIER ECONOMIC — LEGISLATIV

Soluţii arbitrale şi judecătoreşti

Noţiunea de preluare a prestaţiei

DUPĂ cum este cunoscut ambele părţi din contractele economice îşi asumă obligaţii. Furnizorul este obligat în primul rînd a livra produsul, a executa lucrarea sau presta serviciul la termenele şi în condiţiile prevăzute în contract iar beneficiarul are ca principale obligaţii aceea de a prelua prestaţia şi de a face plata.

Pentru a contribui la executarea în natură a contractelor economice de către beneficiari, Arbitrajul de stat în diferitele soluţii de speţă, inspirîndu-se din Instrucţiunea P.A.S. nr. 1 din 23 octombrie 1973, a considerat că operaţiunea de preluare a prestaţiei furnizorului nu are caracter singular ci implică adeseori săvîrşirea unor acte sau fapte prealabile, ce condiţionează însăşi realizarea contractului de către furnizor. Spre exemplu : emiterea comenzilor, comunicarea beneficiarilor efectivi, a adeverinţelor de disponibil, punerea la dispoţie a mijloacelor de transport constituie acte prealabile ce condiţionează însăşi îndeplinirea obligaţiilor contractuale.

Tot astfel, prin decizia P.A.S. nr. 163 din 26 ianuarie 1974 s-a considerat că necomunicarea staţiilor de destinaţie de către beneficiar unde acesta urmează a primi produsele, constituie omisiunea săvîrşirii unui act prealabil care echivalează cu intîrzierea îndeplinirii obligaţiei de a prelua prestaţia, fapt care poate da naştere la plata de penalităţi.

Trecerea în altă muncă

ÎN principiu, unitatea nu poate trece o persoană, fără consimţămîntul său într-o altă funcţie, prin schimbarea locului de muncă, a retribuirii ori a condiţiilor în care-şi prestează activitatea, deoarece funcţia asupra căreia s-a convenit prin contractul de muncă este considerată ca un element esenţial al acestuia.

Sînt însă şi numeroase situaţii cînd trecerea în altă funcţie este justificată de o mai bună organizare a muncii iar interesele lucrătorului nu sînt atinse O soluţie contrară ar fi de natură să aducă prejudicii unităţilor, care ar fi puse în imposibilitatea de a proceda la organizarea ştiinţifică a unor domenii de activitate.

Prin decizia nr. 2037/1972 secţia civilă a Tribunalului Suprem consacră practica sa constantă, statuînd că trecerea unei persoane într-o altă muncă corespunzătoare calificării sale profesionale, cu păstrarea condiţiilor de prestare a muncii şi a încadrării tarifare (a retribuirii) este admisibilă şi legală nefiind necesar consimţămîntul celui în cauză.

Întrebări şi răspunsuri

● **A. DRAGALINA, Timişoara.** — Potrivit art. 71 din Legea nr. 12/1971, conducerile unităţilor au avut competenţa ca, în aplicarea Decretului nr. 162/1973 şi a altor decrete de organizare, să treacă unele cadre din conducerea serviciilor sau birourilor (fiind absolvenţi ai învăţămîntului mediu, au ocupat, cu respectarea reglementărilor în vigoare, funcţii pentru care era prevăzută condiţia absolvirii învăţămîntului superior) în funcţii de execuţie pentru care, de asemenea, este prevăzută cerinţa exclusivă a absolvirii studiilor superioare.

● **TUDOR BRĂNESCU, — Cooperativa „Instalatorul" Bucureşti.** Reglementarea în vigoare stabileşte că premiul de sfîrşit de an (gratificaţia) se acordă tuturor lucrătorilor, indiferent dacă sînt încadraţi cu contracte de muncă pe durată nedeterminată sau determinată, cu condiţia să fi lucrat cel puţin 3 luni în cursul anului calendaristic pentru care se acordă premierea.

Menţionăm că, potrivit prevederilor art. 70 din Codul muncii, contractul de muncă se încheie, de regulă, pe durată nedeterminată. Contractul de muncă se poate încheia şi pe durată determinată în cazul înlocuirii titularului unui post care lipseşte temporar de la serviciu şi căruia unitatea este obligată să-i păstreze postul, pentru prestarea de munci cu caracter sezonier, precum şi în cadrul altor activităţi cu caracter temporar.

● **V. POPA, Balş.** — Întrucît indemnizaţia acordată în cazul incapacităţii temporare de muncă se calculează în cote procentuale, în funcţie de vechimea neîntreruptă în muncă, iar dv. aţi întrerupt această vechime, indemnizaţia se calculează, potrivit prevederilor Hotărîrii 880/1965, în procent de 50% din retribuţia tarifară de încadrare.

● **ŞT. DINU, Iaşi.** — Fiind absolvent al învăţămîntului superior la cursuri de zi, repartizat în condiţiile prevăzute de Decretul 158/1970, aveţi obligaţia să efectuaţi stagiul prevăzut de decretul sus-menţionat. La terminarea unui an de activitate veţi fi însă retribuit la nivelul de bază al retribuţiei funcţiei de economist, deoarece retribuirea dv. în primul an de activitate s-a făcut cu retribuţiile corespunzătoare celui de al doilea an de activitate.

● **M. TIMARIU, Sibiu.** — Vechimea necesară pentru trecerea la gradaţia următoare se socoteşte, în situaţia dv., de la data cînd, la aplicarea H.C.M. 914/1968, aţi fost încadrat pentru prima oară la gradaţia I. Faptul că, între timp, aţi fost promovat şef de serviciu şi, după patru luni, aţi revenit la funcţie şi gradaţia avută iniţial, nu determină un alt mod de calcul al vechimii necesare.

● **IOAN DAVID, Sărmăşag, Sălaj.** — Prin art. 76 din Regulamentul de transport al Căilor Ferate Române din 27 august 1929, care se referă la restrîngerea responsabilităţii în caz de pierdere în greutate, se stabilesc toleranţele pentru mărfurile care, din cauza naturii lor, suferă, în general, o pierdere din greutate prin simplul fapt al transportului. Lignitul se încadrează în prevederile art. 76 pct. 1, litera b, aplicîndu-i-se o toleranţă de 1% din greutate.

● **LUCREŢIA OPRICĂ, Braşov.** — Întrucît în statutul de funcţii al unităţii unde lucraţi nu este prevăzut postul de economist, nu este posibil să fiţi încadrată într-o asemenea funcţie. Avînd studii medii, după ce o perioadă de vreme aţi ocupat funcţii de nivel mediu, nu este posibil să fiţi promovată în funcţii economice pentru care este prevăzută cerinţa absolvirii învăţămîntului superior.

● **A. POP, Satu Mare.** — În procesul de producţie pentru reparaţii se utilizează piese de schimb, din care unele sînt incluse în specificaţia celor ce se încadrează în preţul ferm şi altele care nu fac parte din această specificaţie. Şi unele şi altele parcurg acelaşi circuit pînă cînd reparaţia este executată. Pentru acest motiv este normal ca şi la calculul preţului reparaţiei să fie tratate în acelaşi mod, respectiv la ambele beneficiul să se aplice la fel. Baza legală care reglementează acest lucru în cadrul unităţilor Ministerului Construcţiilor Industriale este decizia nr. 5/22 decembrie 1972 a acestui organ.

● **MIHAIL IORDACHE, Săvineşti.** — Fondurile fixe, proprietate de stat, se închiriază, de regulă, de unităţile care au ca obiect asemenea activitate. În acest scop, sînt stabilite şi tarife corespunzătoare prin anumite acte normative (H.C.M. nr. 1 279/31. XII. 1962 privind reaşezarea preţurilor şi tarifelor). Prevederile legale în vigoare nu interzic închirierea unor fonduri fixe disponibile temporar la unităţile de stat care nu au ca obiect închirieri de bunuri (de exemplu : spaţii suplimentare de locuit sau birouri, maşini şi utilaje disponibile etc.).

● **VASILE ION, Bucureşti** — Plata dobînzilor şi restituirea creditelor, inclusiv a creditelor pentru constituirea avansurilor, se face în rate lunare egale (art. 12 din H.C.M. nr. 880/1973, de aplicare a Legii nr. 4/1973) conform clauzelor prevăzute în contractul de împrumut pentru ceilalţi beneficiari. C.E.C.-ul nu poate amîna plata ratelor, neexistînd prevederi legale în acest sens. În cazurile în speţă, plata ratelor se poate face prin introducerea unei clauze în contractul de împrumut, prin depunerea la ghişeu sau reţinerea din retribuţie pe baza unui angajament ce se dă de către cel care se obligă de aceasta la contractare.

● **ING. CORNELIU LAZĂR, Braşov** — După data de 1 ianuarie 1972, se aplică, în situaţia dv, prevederile pct. 2 din anexa a II-a la Legea Nr. 12/1971, potrivit cărora, la determinarea vechimii în specialitate, se pot lua în calcul şi perioadele lucrate în specialităţi înrudite. Această apreciere este de competenţa comisiei de încadrare şi promovare a personalului, care funcţionează în cadrul fiecărei unităţi de stat, comisie ce poate stabili dacă activitatea prestată este înrudită cu aceea a specialităţii de bază.

● **MIRCEA IONESCU, Braşov** — În situaţia dv., vechimea minimă necesară pentru trecerea la gradaţia a VI-a se calculează de la data de 1 noiembrie 1970. Îndepliniţi deci condiţia de vechime minim necesară pentru încadrarea la această gradaţie (dacă şi celelalte condiţii sînt îndeplinite). Menţionăm că posibilitatea încadrării în gradaţia a VI-a nu determină o obligaţie pentru conducerea unităţii, trecerea într-o gradaţie superioară fiind condiţionată şi de existenţa fondului de retribuţie necesar, precum şi de alte considerente prevăzute de lege ca şi de unele criterii specifice unităţii.

● **VICTOR PUNCIU, Constanţa** — În perioada cît angajaţii nelocalnici lucrează pe şantiere de construcţii-montaj, li se acordă îndemnizaţiile aprobate pentru personalul nelocalnic de pe şantierele respective, de aceeaşi categorie de personal, fără să aibă dreptul şi la diurnele de delegare prevăzute de H.C.M. nr. 822/1959.

● **NICHI CORNESCU, Bucureşti** — Data de la care se socoteşte vechimea utilă pentru trecerea într-o gradaţie superioară este, în cazul personalului promovat în funcţii, data promovării şi nu data încadrării în unitate prin transfer în interesul serviciului.

ROMULUS ALBU. Trustul de construcţii Cluj, Şantierul 5 : Referitor la decizia dată de conducerea unităţii dv. de a menţine cele opt abonamente la publicaţia noastră, sub condiţia suportării preţurilor de către salariaţii interesaţi. Hotărîrea luată de dv. este legală, se înscrie în spiritul Hotărîrii Secretariatului C.C. al P.C.R. privind îmbunătăţirea activităţii în presă şi eliminarea unor paralelisme. Luînd această decizie, se asigură primirea cu regularitate a acestei publicaţii de care considerăm că au nevoie cadrele tehnice, economice şi juriştii din unitatea dv. pentru exercitarea activităţii lor profesionale, de conducere şi organizare, cît şi pentru perfecţionarea nivelului lor de pregătire.

REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII

(Urmare din pag. 3)

care execută în uzinele proprii astfel de utilaje nu și-au realizat sarcina de livrare.

Întreprinderile au, fără îndoială, anumite greutăți în îndeplinirea sarcinilor care le revin în producerea acestor utilaje. Întîrzierile nu pot fi însă explicate, așa cum se încearcă de multe ori, exclusiv prin lipsa de capacitate, a unor materii prime și a aparaturii care intră în componența utilajelor și care ar trebui aduse din import. În fond, cînd s-au încheiat contractele și cînd au fost introduse în planurile întreprinderilor aceste producții centralele ar fi trebuit să cunoască bine posibilitățile de realizare a lor și în același timp obligațiile care le revin în legătură cu asigurarea execuției acestora în termenele stabilite. Explicația ar putea fi găsită mai repede în încetineala cu care se elaborează unele documentații tehnice pentru utilaje și cu care se trece la contractare și în insuficienta preocupare a unor centrale și întreprinderi pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin contracte. Aplicarea cu mai multă strictețe a prevederilor legii contractelor economice, în sensul tragerii la răspundere în cazul nerespectării clauzelor contractuale, ar putea contribui la ameliorarea situației existente.

Bineînțeles, sînt și alte cauze care contribuie la întîrzierea punerii în funcțiune a unor obiective. Important este însă să se acționeze cu tot simțul de răspundere pentru eliminarea lor, pentru adoptarea măsurilor necesare recuperării rămînerilor în urmă. Un asemenea mod de a acționa a adoptat Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, în cazul celor două capacități de producție care aveau mari întîrzieri în realizarea planului de investiții (la Copșa Mică și la Zlatna). Au fost întreprinse analize și s-au adoptat măsuri pentru asigurarea asistenței tehnice corespunzătoare, contractarea urgentă din țară și din import a utilajelor și devansarea unor termene stabilite inițial prin contract cu o serie de furnizori ; stadiul realizării obiectivelor respective este riguros urmărit la nivelul conducerii ministerului. Drept urmare, în ultimele trei luni ritmul de execuție și montaj s-a dublat, iar rămînerile în urmă, care în martie erau de 1 an la Zlatna și 6 luni la Copșa Mică se scurtează la 6 luni, respectiv 3 luni. Evident, ar fi fost de preferat să nu se ajungă la această situație, dar odată apărută este bine că se acționează energic pentru eliminarea, măcar în parte, a consecințelor negative.

NE AFLĂM în pragul semestrului doi și în plină perioadă de pregătire a condițiilor necesare realizării integrale a sarcinilor planului de stat pe anul 1975. Între acestea un loc deosebit ocupă pregătirea investițiilor, întrucît pe seama noilor obiective se va realiza în continuare o parte importantă a sporului producției industriale. Or, la sfîrșitul lunii mai erau multe obiective din cele prevăzute în planul pe anul viitor care nu aveau aprobate documentațiile tehnico-economice. Alături de unele măsuri amintite mai înainte, și a căror înfăptuire este obligatorie, și mobilizarea la maximum a capacităților organizațiilor de proiectare, întîrzierea existentă va putea fi recuperată numai cu condiția ca centralele industriale să asigure, în mai mare măsură decît pînă în prezent, preluarea sarcinilor legate de elaborarea prin forțe proprii a documentațiilor pentru investițiile din competența lor de aprobare. Este în interesul lor și al economiei naționale în ansamblu ca această preluare să se producă în cel mai scurt timp.

Realizarea la termen a investițiilor este o sarcină de mare răspundere, care reclamă eforturi conjugate din partea tuturor factorilor care au atribuții în acest domeniu. Proiectanții, beneficiarii, organele de avizare, constructorii, furnizorii de utilaje, organele de directivare și control pot și trebuie să contribuie activ la încadrarea în sarcinile fixate, la îndeplinirea integrală a planului de investiții. Numai în acest fel se poate obține un volum mai mare de producție și acumulări bănești, iar ritmurile de dezvoltare economică stabilite vor putea fi realizate și depășite, în condiții de înaltă eficiență.

Sînt mereu salutare „polițele trase asupra viitorului" ?

(Urmare din pag. 29)

ropa a fost invadată de metale prețioase din America. „Pe bună dreptate toată lumea știe că crearea nemăsurată de credit este principiul fundamental al creșterii prețurilor. Este vorba de a trage polițe asupra viitorului și rata de scont în creștere trebuie să fie cu atît mai ridicată cu cît contrapartea materială este mai îndepărtată în timp".

„Crearea nemăsurată de credit" — iată că se pune punctul pe i. Nu înseamnă ea o cerere artificială, o putere de cumpărare tot mai puțin solvabilă, dovedind din nou, așa cum arăta Marx și în ciuda eforturilor „societății de consum", „baza îngustă pe care se sprijină raporturile de consumație", reflectată în slaba putere a monedei, în inflație ? Polițele trase asupra viitorului nu înseamnă oare angajamente mereu și mereu amînate și care tocmai de aceea se depreciază ? Și atunci, de ce analogia de care vorbea B. de J. nu ar fi fundamentală?

Dată fiind problematica total schimbată, B. de J. consideră că soluția care să asigure un nou succes al economiei capitaliste nu mai poate să se sprijine pe ideile generate de situația dinainte de cel de-al doilea război mondial și că ar trebui elaborate altele noi. Presupunînd că acestea ar fi găsite, ele nu ar putea totuși infirma faptul că producția capitalistă este confruntată mereu cu bazele mai mult sau mai puțin înguste ale consumului, manifestare a contradicției fundamentale a reproducției capitaliste.

Iar Marx nu a afirmat altceva. El nu a descris niciodată soarta istorică a sistemului capitalist în sensul unui crah automat. El a arătat că acest sistem își dezvăluie tot mai mult inconsistența sa logică, istorică. Este menirea forțelor sociale progresiste să tragă din aceasta concluziile ce se impun.

---

revista economica

Editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

nr. 4 – vineri 28 iunie 1974

Să încheiem primul semestru al anului jubiliar cu sarcinile și angajamentele exemplar îndeplinite 1

Economie națională

Cincinalul înainte de termen ! Creșterea responsabilității pentru realizarea planului de investiții **(S. Gioga, A. Verniceanu)** 2
Să gîndim și să acționăm economic : Raționalitatea și finalitatea efortului **(M. Popa)** 3
Aprovizionarea tehnico-materială : Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului (ing. **Ion Cheșa)** 4
Agricultura Cum se înfăptuiesc programele județelor Prahova și Tulcea de dezvoltare a zootehniei ? **(Ion Manea)** 5
Sinteze și analize : Innoirea produselor – dinamizator al dezvoltării
Cît și cum asimilăm ? **(Constantin Cojocaru, Iulian Bădin)** 6
Din experiența mondială Strategia accelerării în asimilarea noilor produse **(Ioan Georgescu).** 7
Investigație „R.E." : Obstacole pe traseul idee–produs nou **(I. Vrînceanu, S. Popescu)** 11
Sincronizare în fluxul tehnologic mondial **(Radu Negru)** 11
Gestiunea eficientă a fondurilor destinate innoirii **(Nicolae Săvoiu)** 14

Conducere și organizare

Ancheta „R.E." : Perfecționarea organizării – sursă de eficiență și dezvoltare 16

Economie mondială

C.A.E.R. – o sesiune jubiliară. **(Barbu Mareș)** 19
Decalaje în economia mondială : Diferențieri în dezvoltarea industriei textile **(N. Popov)** 19
Tendințe, conjuncturi 21
Dosar : Schimburile „interne" ale întreprinderilor multinaționale 22
Piața monetară internațională 23
„Cursurile valutare fluctuante sînt preferabile celor fixe". Convorbire cu prof. **Milton Friedman** 24

Teorii. Idei

Raționala utilizare a factorilor de producție **(dr. Maria Popescu)** 25
Anul mondial al populației : Criteriul economic și dimensiunea populației **(Constantin Grigorescu)** 27
Școli – curente – economiști : Sînt mereu salutare „polițele trase asupra viitorului" ? **(Anghel Schor)** 29

Redacția și administrația
Calea Dorobanților nr. 11—25
București, Sectorul 1

PENTRU VALORIFICAREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR ȘI CAPACITĂȚILOR DISPONIBILE

„ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE MONTAJ“ —
Brașov Str. Carpaților nr. 9
Telefon : 3 26 00 — serviciul de aprovizionare
MATERIALE OFERITE SPRE VÎNZARE :
PIESE DISPONIBILE LA MARCA „CSEPEL“ CU 4 ȘI 6 PISTOANE.

Ramific. cu mufă 200×50 f. pres. = 1 „
Ramific. cu mufă 200×70 f. pres. = 1 „
Ramific. cu mufă 200×70 f. pres. = 6 „
Reducție f. pres. cu mufă 80×70 = 7 „
Reducție f. pres. cu mufă 150×100 = 1 „
Reducție f. pres. cu mufă 150×125 = 1 „
Reducție f. pres. cu mufă 200×100 = 8 „
Mufe fontă pres. 125 mm. cu flanșe = 9 „
Mufe fontă pres. 200 mm. cu flanșe = 16 „
Curbă cu mufă f. pres. 45° DN. 125 = 1 „
Curbă cu mufă f. pres 60° DN. 125 = 1 „
Curbă cu mufă f. pres 60° DN. 150 = 12 „
Curbă cu mufă f. pres. 90° DN. 125 = 1 „
Curbă cu mufă f. pres. 30° DN. 200 = 2 „
Curbă cu mufă f. pres. 45° DN. 125 = 1 „
Curbă cu mufă f. pres. 45° DN. 200 = 6 „
Curbă f. pres. cu mufă 70° DN. 50 = 1 „
Cot f. pres. cu flanșe 90° DN. 125 = 1 „
Teu cu flanșe 70×70 mm. = 11 „
Teu cu flanșe 200×200 = 1 „
Plăci fontă 200×200 = 130 „
Piesă trecere f. pres. cap drept 150×600 mm = 1 „
Piesă trecere f. pres. cap drept 80×600 mm = 1 „
Piesă trecere f. pres. cap drept 200×600 mm = 4 „

APARATAJE TERMO-SANITARE

Panou condens pt. Filtru mec. tip. Independența Sibiu cu casete = 2 buc.
Idem = 1 „
Baterie încălzire tip BAP 16-V-87000×5000 = 2 „
Baterie încălzire tip BAP 16-V-8400×800 = 1 „
Baterie încălzire tip BAP 16-V-36000×2250 = 1 „
Baterie încălzire tip BAP 16-V-65000×14000 = 1 „
Ventilator axial 10000/25-3/150 ture = 1 „
Ventilator axial 10000/18-1,5/1500 ture = 3 „
Ventilator axial 5000/12-055/1380 = 1 „
Ventilator axial 5600/14-075/1500 ture = 1 „
Ventilator axial 10000/23-2,2/1500 ture = 4 „
Hidrofor 300 l. = 1 buc.
Ventil. axial 10000/9-1,1/1000 = 6 „
Ventil. axial 10000/5-0,75/1500 = 1 „
Ventil. axial 2000/12-0,37/1500 = 1 „
Ventil. axial 3000/17-1,1/1500 = 1 „
Ventil. axial 6300/31-1,5/3000 = 3 „
Ventil centrifug. 630/120-037/3000 = 1 „
Ventil. centrifug. 1000/30-075/1500 = 1 „
Ventil. centriguf. 1200/30-2,2/3000 = 1 „
Ventil. centrifug. 1250/62-08/1500 AE = 1 „
Vntil. centrifug. 1600/68-075/1500 = 1 „
Ventil. centrifug. 6300/130-4/1500 = 1 „
Ventil. centrifug. 1600/68-075/1500 = 1 „
Ventil. centrifug. 7100/76-3/1500 = 1 „
Ventil. centrifug. 12500/91-7.5/1500 = 1 „
Filtre FMA 1085×2835
Filtre FMA 1085×2835 cu acționare stinga = 1 „
fără acționare = 1 „
Filtre FCTE 1/I = 10 „
Filtre FCTE 11/2 = 1 „
Separator nămol tip A DN 300 mm. = 2 „
Separator ciclon tip ISPE 1135—1483 = 1 „

Element filtru ulei	6	„
Disjunctor conjunctor	6	„
Fuzetă roată stg.	1	„
Furcă pîrghie ambreiaj	1	„
Fulie ventilator	1	„
Fulie dinam	1	„
Furcă ambreiaj	1	„
Furcă vit. I și mers înapoi	2	„
Furcă viteza II—III	2	„
Furcă viteza 4—5	2	„
Furcă cuplare	1	buc.
Filtru aer compresor	2	„
Ghid supapă motor	12	„
Garnituri cămăși	26	„
Garnituri pompă apă	6	„
Grup conic ansamblat	1	„
Inel ghid tacheți	208	„
Injectoare	6	„
Levier fuzetă	1	„
Lampă semnalizare față	3	„
Lampă semnalizare spate	4	„
Manșon sincron vit. I-a	2	„
Macara geam	2	„
Manșon de glisare	2	„
Piston motor complet	26	„
Pinioane sateliți	10	„
Pinioane planetare	10	„
Piston compresor	10	„
Pompă injecție fără pompă de alim.	1	„
Pompă ulei	2	„
Placă ferodou disc. ambreiaj	2	„
Pastilă cruci cardan	56	„
Piston cu cămăși	6	„
Pompă injecție completă	5	„
Pompă ulei completă	2	„
Pinion intermediar supapă refulare	2	„
Pinion electromotor	2	„
Rotor dinam	3	„
Rotor electromotor	5	„
Supapă admisie motor	56	„
Supapă evacuare motor	45	„
Segmenți ungere motor RÎ	18	„
Semering ax cadran	8	„
Semering pompă apă	4	„
Supapă injecție reținere	47	„
Sită baie ulei	2	„
Tub frînă roată fată	10	„
Tub flexibil ulei	3	„
Taler arc supapă inferior	4	„
Tambur roată spate	4	„
Ventilator	5	„

I.I.L. MEDGIDIA OFERĂ :

Sîrmă mată pt. șuruburi Ø 8,2 mm	kg	18 000
„ „ „ Ø 4 mm	„	2 000
„ „ „ Ø 3,4 mm	„	5 000
„ „ „ Ø 3,8 mm	„	4 000
„ „ „ Ø 3 mm	„	5 000
„ „ „ Ø 2,4 mm	„	4 000
Sîrmă oțel arc Ø 5 mm	„	2 000
Oțel pătrat 60 × 60 mm	„	1 500
Oțel pătrat 25 × 25 mm	„	1 000
Oțel pătrat 70 × 70 mm	„	1 600
Oțel pătrat 40 × 40 mm	„	1 700
Oțel lat 136 × 2 mm	„	600
Profil UNP 120 mm	„	15 500
Profil UNP 100 mm	„	5 000
Profil I.N.P.	„	3 000
Profil T.M. 02	„	700
Profil T.M. 08	„	300
Profil T.M. 04	„	1 100
Profil T.M. 03	„	300
Profil T.M. 03	„	800
Roabe metalice	buc	18
Oțel beton Ø 22 mm	kg	10 000
Arcuri champing Ø 2,2	buc	150 000
Broaște tripsale pt. dulap	„	1 077
Balamale paftale 40 × 40	„	5 000
Balamale paftale 50 × 50	„	23 000
Cîrlige cuier	„	169
Cleme oglinzi	„	2 801
Disc șlefuit bumbac	„	20
Disc șlefuit bumbac	„	65
Clei urelit R	kg	4 000
Întăritor R	kg	1 200
Opritor cu arc ferestre	buc	1 098
Rozete aerisire	buc	1 881
Bandă transportoare cauciuc		
80	mp	650
500 mm lat	kg	250
Carton roșu	kg	200
Măști praf	kg	81
Litargă	kg	2 600
Ferosiliciu	kg	2 100
Cretă măcinată	kg	1 000
Ață cismărie poliester	kg	50
Ață cismărie poliester	kg	39
Ace cusut mașină curbate	buc	40
Stofă mobilă Sonatina	ml	7,5
Stofă mobilă Adriatica	ml	107
Stofă mobilă Romanța	ml	16,5
Stofă mahon	ml.	5,2
Oale grafit 50 l.	buc	5
Vopsea email carbomidic	kg	70
Soluție (tîmplărie)	kg	50
Novolin nitro	kg	8
Cuțite rindea dublă	buc	38
Cuțite rindea	„	164
Bocanci talpă lemn	per	37

CENTRALA ULEIULUI BUCUREȘTI, SECTOR 5,
Str. Spătaru Preda nr. 2
OFERĂ :
RULMENȚI SERIA :

1208 K	37	buc.
1209	12	„
1211	27	„
1211 K	35	„
1212	9	„
1210	8	„
1216	21	„
1218	5	„
1220	3	„
1301	4	„
1305	7	„
1307	28	„
1312	1	„
1313 K	7	„
2207 = 1507	5	„
2312	15	„
2202	10	„
2220 = 1520	4	„
2310	6	„
22219	8	„
21306	10	„
22315 K	2	„
22232	1	„
22309 K	2	„
22218 K = 13516	15	„
22212	10	„
22310 K	2	„
22312 K	2	„
22312	6	„
22316 K	10	„
22315	69	„
22322 C.3	9	„
3610	16	„
3613	18	„
22222	4	„
3516	8	„
3616	3	„
21307 = 3307	18	„
6009	6	„
6010	7	„
3518	43	„
6013	18	„
6206	125	„
6210	45	„
6209	77	„
6213	46	„
6217	7	„
6215	19	„
6214	76	„
51424	2	„
52204	4	„
51307	4	„
6212	110	„
6211	90	„
6213	46	„
6300	5	„
6308	423	„
6307	25	„
6309	23	„
6310	108	„
6311	43	„
6320	7	„
6312	58	„
6314	141	„
6407	11	„
6408 N	4	„
N.J.211	10	„
N.J.312	1	„
N.J.217	2	„
N.J.316	8	„
N.U.214	49	„
N.U.214	49	„
N.U.208	4	„
N.U.211	14	„
N.U.206	2	„
N.U.312	19	„
N.U.212	36	„
N.U.306	2	„
N.U.222	7	„
N.U.311	27	„
N. 211	2	„
N. 216	15	„
N. 306	8	„
N. 307	4	„
N.U.320	3	„
N.U.310	19	„
N.U.2307	19	„
N.U.2228 NNA	6	„
N.U.P.310	6	„
N.U.213	14	„
7604	18	„
7606	9	„
7312	14	„
7310	5	„
7605	7	„
7610	5	„
7208	1	„
7618	11	„
7607	2	„
7204	4	„
7211	4	„
30308	10	„
30216	9	„
11208	3	„
8211	16	„
53214	3	„
8205	2	„
53214	3	„
38205	1	„

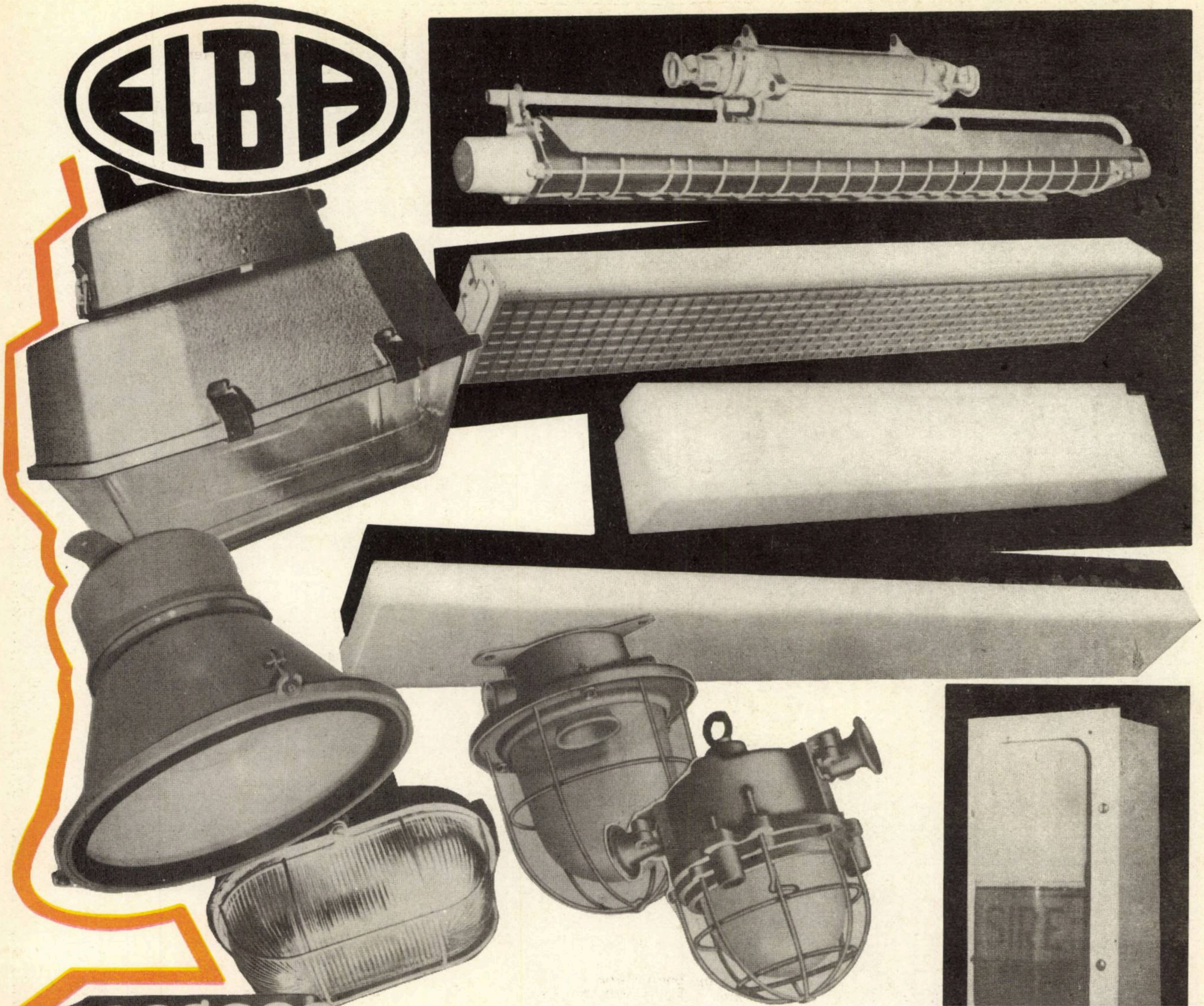

ELBA
BANAT
R 20-P-15V
R 6
MADE IN ROMANIA
GARANȚIE

O marcă de prestigiu

ÎNTREPRINDEREA „ELECTROBANAT"

Produce și livrează beneficiarilor externi și interni :

- **corpuri de iluminat exterioare cu lămpi cu vapori de mercur.**
- **lămpi interioare cu tuburi fluorescente.**
- **corpuri de iluminat industriale — pentru medii toxice, umede, explozive, inflamabile.**
- **baterii și pile electrice.**

INTREPRINDEREA „ELECTROBANAT"
TIMIȘOARA
str. Gării nr. 1
Tel. 11 590, 24 816, 17, 18
Telex 01 32 08

Petreceţi un concediu plăcut la hanurile, motelurile şi cabanele cooperaţiei de consum !

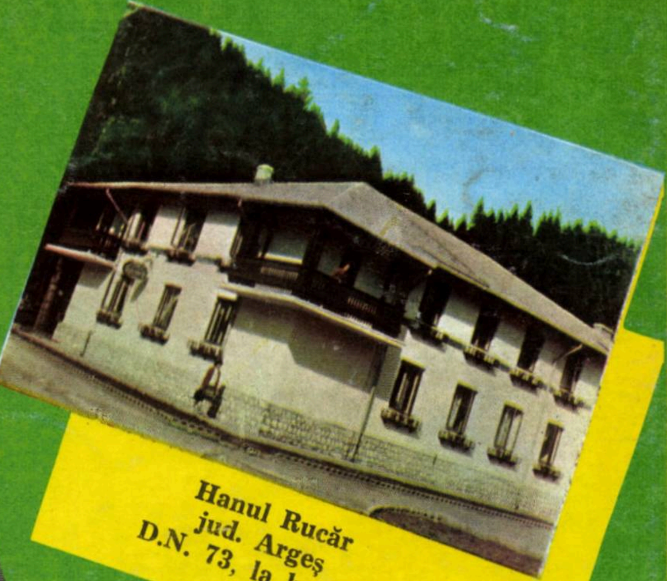

**Hanul Rucăr
jud. Argeş
D.N. 73, la km 76**

TERASA CĂPUŞ
restaurant

**Terasa şi camping Căpuş
jud. Cluj
E 15 Bucureşti—
Cluj—Oradea
km 499**

1975 JAN 29

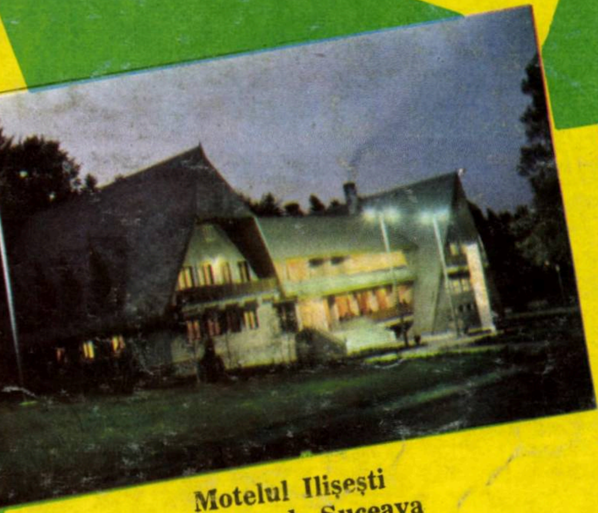

**Motelul Ilişeşti
la 23 km de Suceava
spre Gura Humorului**

**Motelul Balota
la 12 km de
Drobeta Tr. Severin**

COOP

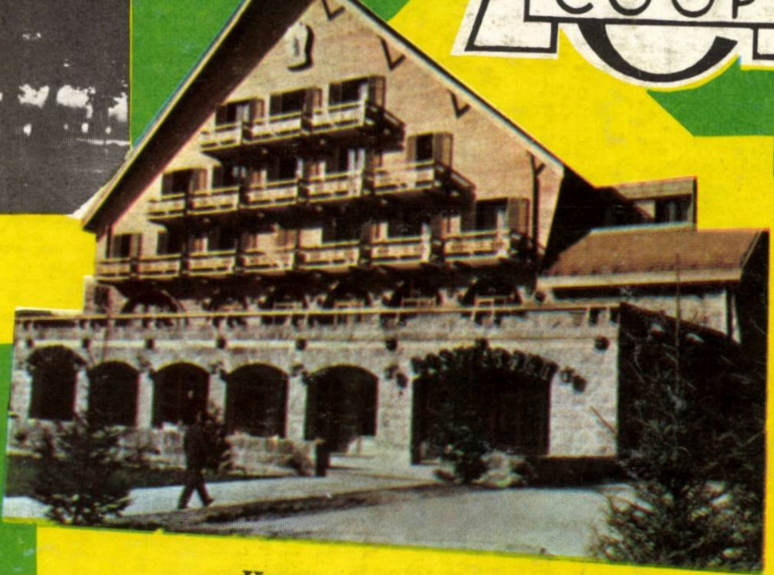

Locuri pitoreşti, ospitalitate ireproşabilă, condiţii optime de cazare şi masă.

**Hanul „Ursul Negru"
din staţiunea Sovata
jud. Mureş**

Lei 5

D646

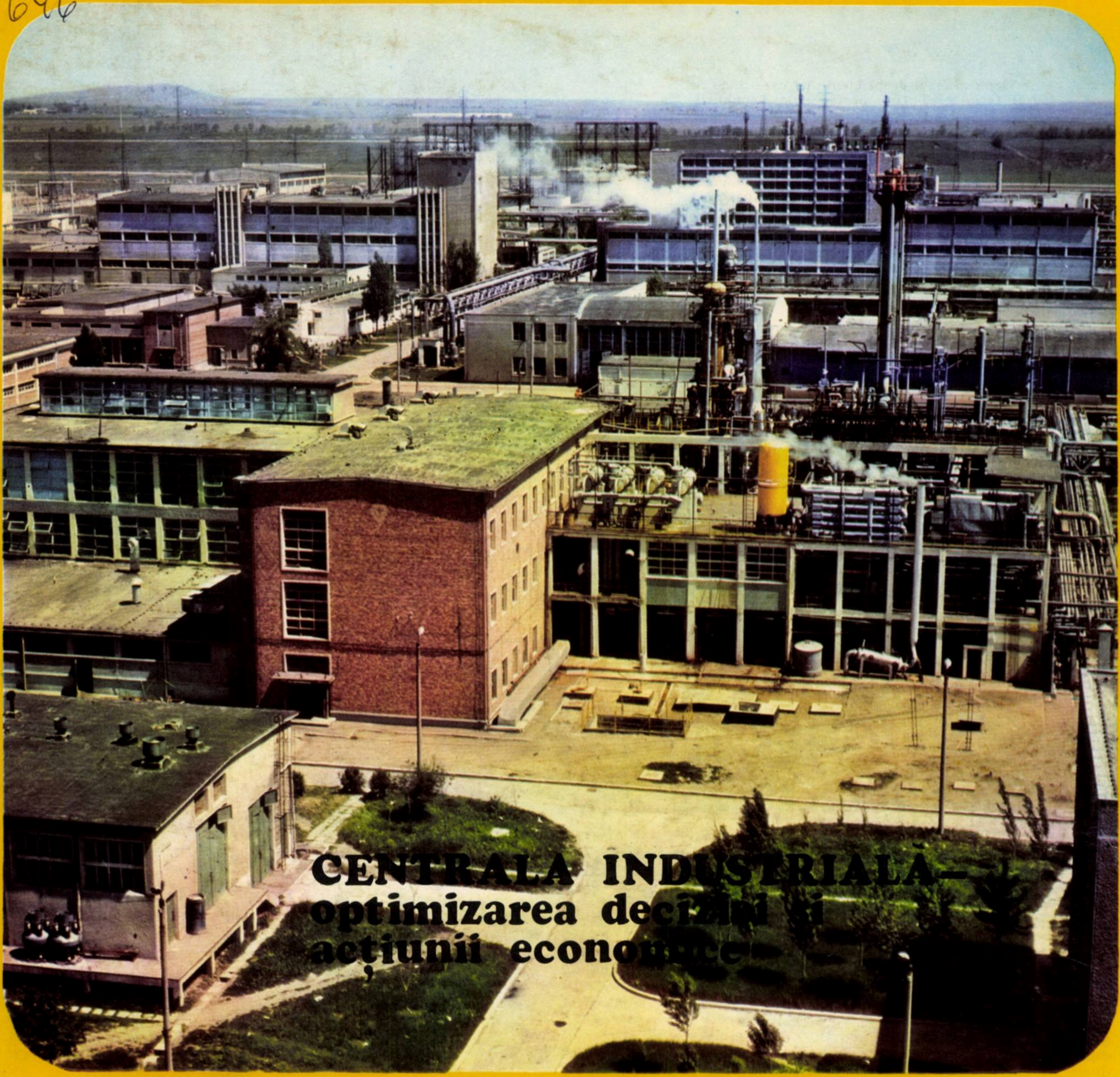

CENTRALA INDUSTRIALĂ — optimizarea deciziei și acțiunii economice

5

Vineri
12 iulie
1974

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
- ECONOMIE MONDIALĂ
- TEORII ● IDEI

Vizita oficială de prietenie pe care tovarășul Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, împreună cu tovarășa Iovanka Broz, a făcut-o în țara noastră între 8 și 11 iulie, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, a înscris o nouă pagină de importanță istorică în cronica legăturilor frățești româno-iugoslave.

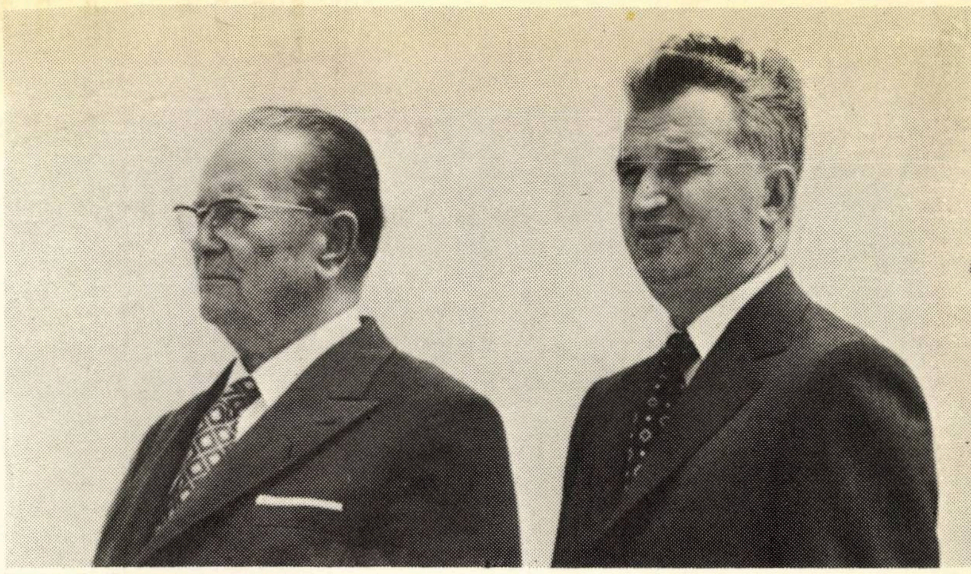

CENTRALA TREBUIE SA DEVINA REALMENTE UNITATEA PRINCIPALA A ORGANIZARII PRODUCTIEI SI A CERCETARII A CONDUCERII PLANIFICATE A ACTIVITATII ECONOMICE.
NICOLAE CEAUSESCU

In atmosfera de efervescență politică ce caracterizează această perioadă premergătoare celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R. se înscrie și Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centralele industriale și întreprinderi din 1-2 iulie. Cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, sintetizind problemele esențiale asupra cărora trebuie concentrată cu prioritate atenția factorilor de răspundere din economie, constituie un veritabil program de acțiune pentru sporirea eficienței întregii activități economice.

ROMÂNIA — ANUL XXX

Realizări în modernizarea industriei

CONCOMITENT cu expansiunea rapidă a industriei noastre, în ansamblu, ultimele decenii au cunoscut și un amplu proces de îmbunătățire a structurii sale, de modernizare a acesteia. Datorită priorității acordate dezvoltării producției mijloacelor de producție — cheia de boltă a industrializării socialiste a țării — conjugată cu orientarea investițiilor de preferință către ramurile purtătoare de progres tehnic, acestea din urmă au devansat sensibil ritmul 'de dezvoltare a întregii industrii. Astfel, față de o creștere medie anuală a producției globale industriale de 12,9% în perioada 1951—1973, producția mijloacelor de producție (grupa A) s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 14,3%, iar producția de bunuri de consum (grupa B) — de 10,7%; în același interval, producția industriei chimice — de pildă — a progresat cu 21,2%, cea a construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor — cu 17,8%, cea de energie electrică și termică — cu 16,2%, de materiale de construcții — cu 14,2% ș.a.m.d.

Această evoluție a determinat o modificare substanțială a ponderii diferitelor ramuri în ansamblul industriei, structura acesteia apropiindu-se treptat de cea existentă în țările dezvoltate. Anul trecut cele patru ramuri menționate mai sus au furnizat, la un loc, jumătate din producția globală a întregii industrii (peste 60%, dacă se ia în considerare și producția metalurgică), față de 32% (respectiv 38,7%) în 1938; dacă în perioada antebelică principala ramură industrială — ca pondere — era cea alimentară (32,4% din total în 1938), în prezent în frunte se situează construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor (29,1%, în 1973). *).

În perioada postbelică au apărut numeroase subramuri noi, cu un nivel tehnic ridicat și care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și a forței de muncă ocupate: printre acestea pot fi menționate: producția de coloranți organici, detergenți, tananți sintetici, mase plastice și rășini sintetice, cauciuc sintetic și alte produse chimice, producția de anvelope, cea de turbine cu abur, de mașini-unelte pentru așchierea metalelor, excavatoare, tractoare, combine, locomotive diesel și electrice, autovehicule și rulmenți, producția de aparate de radio, televizoare, frigidere, mașini de spălat, un larg sortiment de alte bunuri de consum.

N. P.

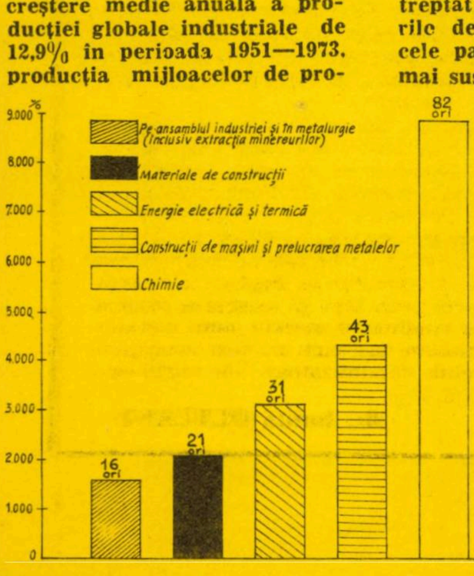

Graficul nr. 1 — Dinamica producției globale industriale (1950-1970).

Graficul nr. 2 — Modernizarea structurii pe ramuri a industriei românești (în % din producția globală).

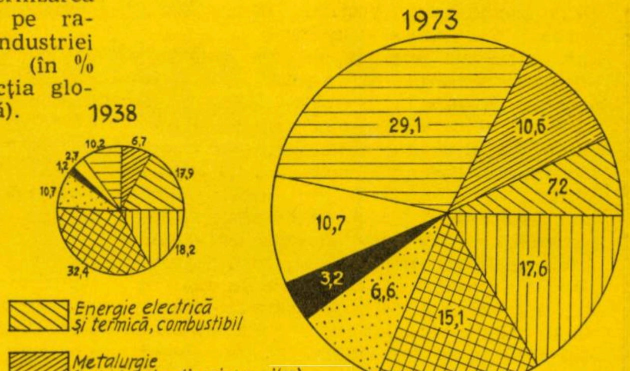

---

*) Ponderile din 1938 s-au calculat în prețuri comparabile 1955, iar din 1973 — în prețuri comparabile 1963.

Centrala industrială — factor propulsor al dezvoltării și modernizării

SĂPTĂMÎNA trecută am fost din nou martorii unui eveniment de o importanță deosebită : Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centrale și întreprinderi. Cuvîntul de încheiere rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu a constituit o profundă și valoroasă analiză a complexului de probleme cu care sînt confruntate astăzi centralele industriale, probleme care condiționează dezvoltarea rapidă și eficientă, de la cele ce privesc perfecționarea organizării, conducerii și planificării, pînă la cele ce vizează îmbunătățirea activităților de producție, cercetare științifică, formarea cadrelor, investiții și comercializarea produselor. Cuvîntarea constituie un bogat material de reflecție și în același timp un prețios îndrumar și program de acțiune pentru creșterea eficienței economice.

Centralele industriale, ca o reprezentare românească asupra „întreprinderii“ moderne, și-au dovedit în practică eficiența. Și dacă este adevărat că evaluarea rezultatelor dă întotdeauna „măsura“ cea mai obiectivă a lucrurilor, a succesului unor acțiuni, ritmurile înalte de creștere realizate în primii trei ani ai actualului cincinal și în primele șase luni ale acestui an, furnizează argumentele cele mai concludente asupra reușitei acestei formule. Pentru că așa cum arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea sa **„Pînă la urmă orice formă organizatorică trebuie să se confirme în felul în care se îndeplinesc sarcinile de dezvoltare a economiei naționale“.**

Pentru cei ce pot descifra semnificațiile limbajului sec al cifrelor, ritmurile de creștere realizate în primele 6 luni ale acestui an — circa 15 la sută la producția industrială, peste 20 la sută la investiții și peste 37 la sută la comerțul exterior — dau o imagine elocventă asupra dimensiunilor procesului de dezvoltare și dinamismului economiei românești. Este evident că ritmuri de asemenea anvergură nu pot fi realizate decît de o economie care funcționează bine în toate componentele sale, care reușesc să mobilizeze factorii intensivi și extensivi ai creșterii.

Prin modul cum au fost concepute și cum au funcționat, timp de 5 ani, deci nu numai prin „anatomia“ lor, ci și prin „fiziologia“ lor, centralele industriale au dovedit în practică că răspund exigențelor economiei moderne, impulsului **dimensional**, **inovațional**, **educațional** și **informațional.**

Așa cum se arăta în cadrul consfătuirii, la înființarea centralelor industriale s-a pornit de la necesitatea unei mai bune concentrări, profilări, specializări și cooperări în industrie. O sumară examinare a statisticilor internaționale din ultimele două decenii ne permite să desprindem cu ușurință tendința de creștere a dimensiunilor întreprinderilor ca urmare a unor considerente economice și tehnologice. Acest proces de concentrare a producției își arată virtuțile nu numai în crearea unor condiții mai bune pentru organizarea producției, a profilării, specializării și cooperării, ci și în realizarea unor „economii dimensionale“ sau „de scară“, cum sînt ele denumite în literatura de specialitate. Dar cum virtuțile unui concept constituie doar premise, eficiența lui în practică depinde de modul cum devine el operațional, de modul în care sînt exploatate avantajele pe care le prezintă. Spunem aceasta deoarece, deși s-au făcut pași însemnați înainte pe linia mai bunei profilări și specializări, acesta rămîne un domeniu în care gîndirea tehnică și economică a specialiștilor din centrale are încă un cîmp larg de investigație. **Extinderea folosirii unor instrumente care permit să crească gradul de fundamentare a deciziilor și rigoarea analizei, cum sînt previziunile tehnologice, prognozele, strategiile de dezvoltare sau studiile de profilare și specializare și reconvertirea lor în măsuri concrete de îmbunătățire a organizării centralei în ansamblu și a întreprinderilor componente, constituie una din rațiunile de a fi și din prioritățile acestor mari organisme economice.**

Concentrarea producției permite totodată înglobarea mai bună a cercetării științifice, a inovației, transformînd-o într-o adevărată resursă a accelerării dezvoltării. Centralele industriale dispun astăzi de un mare potențial de creativitate științifică și tehnologică și au dobîndit bune rezultate în accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor de fabricație. Asistăm astăzi de fapt la un proces de accelerare a transpunerii în practică a rezultatelor cercetării, ceea ce se reflectă în accelerarea procesului de înnoire a produselor și tehnologiilor, iar pe de altă parte aceasta înseamnă implicit și învechirea lor mai rapidă, adică **scurtarea timpului de exploatare economică a rezultatelor cercetării științifice.** Pornind de la această exigență a economiei moderne, de la profundele ei implicații, un adevărat conducător de întreprindere sau de centrală industrială nu are voie să neglijeze o asemenea componentă a dezvoltării. Alternativa se impune de la sine : sau utilizăm inovația ca un vector al creșterii sau vom asista la deprecierea morală a calităților tehnice și scăderea competitivității produselor. Spus cu alte cuvinte alternativa este dezvoltarea sau condamnarea la stagnare. Înțelegînd că asimilarea și introducerea în fabricație a unor produse cu performanțe economice și tehnice ridicate este singura cale de a fi tot mai competitiv, în multe centrale industriale ritmul mediu de înnoire a produselor depășește 15%.

Adaptarea mai bună la un mediu în permanentă schimbare, lărgirea continuă a cîmpului de acțiune al unităților economice determină o creștere explozivă a constelației informaționale necesare luării unor decizii fundamentate. Astăzi cînd deciziile angajează resurse însemnate, fundamentarea lor nu se poate realiza fără strîngerea legăturilor dintre producție și piețele de desfacere și **echilibrarea permanentă a sistemului informațional-decizional.** Centralele industriale, unele dintre ele dispunînd chiar de centre proprii de calcul electronic, sînt în postura de a putea face față mai bine acestui impuls informațional, indispensabil unei conduceri științifice. Lărgirea continuă a bazei tehnice de prelucrare a datelor, perfecționarea fluxurilor și implicit a constelației informaționale care pot contribui la mai buna fundamentare a deciziilor, constituie doar una din componente, una din premisele creșterii calității deciziilor. Avem totodată nevoie de o gîndire „îmbibată“ de economic, de o pregnantă și dominantă optică economică, de raționamente economice riguros corecte, de un spirit gospodăresc predominant. În acest mod trebuie să înțelegem indicația expresă din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca prevederile de eficiență, capitolul financiar al planului, să constituie subiecte de bază ale dezbaterilor consiliului de conducere și adunării generale a oamenilor muncii.

Nu întîmplător în cuvîntarea sa în fața activului de partid și de stat din centrale și întreprinderi, secretarul general al partidului s-a ocupat pe larg de pregătirea cadrelor, a forței de muncă, subliniind necesitatea de a se acorda mai multă atenție acestei probleme. Sub presiunea modificărilor continue ce au loc în economie și tehnologie, calificarea cadrelor joacă un rol crescînd în procesul dezvoltării, iar învățămîntul tradițional nu mai poate face față singur nevoilor foarte mari, foarte variate, specifice fiecărei întreprinderi. În cadrul Consfătuirii s-a atras atenția conducerilor de centrale că le revin sarcini de mare răspundere în pregătirea continuă și reciclarea cadrelor. Acreditarea tot mai largă a ideii că investițiile în resursele umane sînt nu numai indispensabile dar și rentabile face ca unitățile economice să-și asume un rol mai mare în procesele educaționale. De altfel, în societatea socialistă întreprinderea a încetat să fie numai un agent economic, preluîndu-și un rol social crescînd.

Rolul de agent social nu se limitează doar la procesele educaționale, sau la crearea bazei materiale — construcții de locuințe, creșe, cămine, cantine, terenuri de sport — ci se manifestă pregnant în crearea de condiții concrete pentru adîncirea democrației economice, pentru atragerea oamenilor muncii la conducere și participarea lor tot mai activă la dezbaterea tuturor problemelor cu care sînt confruntate întreprinderile și centralele. Pentru a umple de conținut această formă de manifestare a democrației economice este necesar să crească în continuare rolul comitetelor și consiliilor de conducere, al adunării generale a oamenilor muncii în elaborarea planului, a tuturor actelor de conducere mai importante. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„Democrația economică, democrația socialistă, trebuie să fie nu o lozincă generală, ci o realitate zilnică a vieții economice, exprimată prin participarea fiecărui om al muncii la activitatea de conducere, la înfăptuirea programului de dezvoltare a țării noastre“.**

Astăzi, după cinci ani parcurși pe traiectoria consolidării lor, centralele industriale se prezintă ca puternice unități economice ce pulsează în ritmul unei economii dinamice. Fără îndoială că ele mai au încă multe de făcut pentru a-și perfecționa activitatea în domeniul planificării, aprovizionării, investițiilor, comerțului exterior. Efortul de perfecționare trebuie însă orientat cu prioritate în două direcții principale : **spre asumarea și exercitarea deplină a funcțiilor și atribuțiilor ce le revin prin lege și creșterea responsabilității în îmbunătățirea conducerii acestor mari organisme,** pentru ca ele să funcționeze așa cum au fost concepute, îndeplinindu-și rolul de celule dinamizatoare ale vieții economice.

dr. Ioniță OLTEANU

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P. C. R.

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN!

COMPONENTE ALE DINAMISMULUI ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

ÎN ÎNTÎMPINAREA marilor evenimente politice ale anului — aniversarea a trei decenii de la eliberarea patriei de sub jugul fascist și Congresul al XI-lea al partidului — întregul nostru popor desfășoară o vie activitate creatoare pentru realizarea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate, pentru înfăptuirea programului de dezvoltare multilaterală a societății socialiste. Mărturie grăitoare a acestei ample activități sînt rezultatele obținute în primele șase luni ale anului, care au creat noi premise pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

Indicatorii care reflectă în mod sintetic progresele realizate în dezvoltarea economico-socială a țării în această perioadă — producția industrială, productivitatea muncii, volumul investițiilor, comerțul exterior, veniturile populației, vînzările de mărfuri — marchează niveluri mai înalte față de anul trecut, expresie a valorificării superioare a potențialului economic al țării. Succesele obținute pe drumul propășirii patriei, al apropierii economiei românești de structurile unor economii moderne, de atingerea unei ridicate eficiențe economice în toate domeniile de activitate demonstrează realismul planurilor noastre economice, însemnatele posibilități și resurse de care dispune economia noastră socialistă, uriașa capacitate de creație a oamenilor muncii, hotărîrea acestora de a urma neabătut politica partidului.

Ritmul creșterii

DIN ANSAMBLUL realizărilor dobîndite în această perioadă ies cu pregnanță în evidență dinamismul industriei, creșterea potențialului său productiv, modernizarea în continuare a structurii acestei ramuri conducătoare a economiei. Prin extinderea și consolidarea bazei tehnice, ca urmare a punerii în funcțiune a unor noi capacități, și prin accentuarea unor factori intensivi — sporirea gradului de folosire a utilajelor, mașinilor și instalațiilor, a productivității muncii etc. — volumul producției industriale a crescut în ritm înalt, de aproximativ 15%.

Creșterile cantitative au fost însoțite și de însemnate mutații calitative ; acestea au avut loc atît între ramuri, cît și, mai ales, în interiorul ramurilor industriale, cu influențe favorabile asupra măririi ponderii muncii complexe în fabricarea unor produse, adîncirii gradului de prelucrare a metalului, lemnului, țițeiului, gazelor naturale etc., sporirii valorii obținute pe unitatea de materie primă supusă prelucrării, fabricării unor produse de calitate superioară, cu costuri mai reduse.

Analiza evoluției producției industriale reliefează și faptul că realizările de plan cele mai înalte și deci creșteri corespunzătoare s-au produs într-o serie de ramuri cu rol deosebit de activ în progresul economic și social : energie electrică, construcții de mașini grele, siderurgie, industria extractivă, industria forestieră și materialelor de construcții, industria ușoară.

Ca rezultat al unor inițiative valoroase în cadrul întrecerii socialiste, o serie de întreprinderi, printre care „Metalo-tehnica" — Tg. Mureș și Intreprinderea forestieră de exploatare și transport — Miercurea Ciuc și-au îndeplinit sarcinile pe întregul an, iar altele, cum ar fi, de pildă, Uzina de utilaj minier și reparații Alba Iulia au atins, încă din luna iunie, cotele planului cincinal. Numeroase centrale și întreprinderi și-au îndeplinit înainte de termen sarcinile pe primul semestru.

Ritmul de creștere a producției industriale ar fi fost fără îndoială mai înalt dacă toate întreprinderile și centralele și-ar fi îndeplinit integral sarcinile de plan și angajamentele pe primul semestru. O serie de unități productive au rămas însă restante în livrarea unor cantități de materii prime, mașini, utilaje și instalații, bunuri de consum, privînd alte unități de produse importante, absolut necesare economiei. Importanța realizării integrale a sarcinilor de plan nu mai trebuie subliniată. Economia națională este un angrenaj complex, dar unitar ; buna sa funcționare impune ca **toate verigile să-și îndeplinească obiectivele în mod ritmic, la termenele stabilite.** Orice discontinuitate în înfăptuirea acestui proces provoacă dereglarea unor echilibre, cu consecințe în lanț, a căror restabilire necesită, de cele mai multe ori, timp îndelungat și cheltuieli suplimentare. Sînt argumente care pledează pentru fructificarea mai intensă a potențialului uman și productiv al întreprinderilor și centralelor industriale, pentru concentrarea eforturilor acestora în direcția realizării planului produs cu produs, la fiecare sortiment, cerință primordială pentru asigurarea echilibrului material, valutar și financiar al economiei.

Cum au influențat realizarea planului o serie de factori cu pondere ridicată și, mai ales, care sînt problemele de care depinde creșterea mai rapidă a producției și a eficienței în lunile următoare ?

Corelația investiții-producție

ECONOMIA românească se află la un asemenea nivel de dezvoltare, a cărui depășire — **cantitativă și calitativă** — concepută în mod științific solicită în continuare însemnate eforturi materiale și financiare. Partidul nostru consideră politica de acumulare și, pe această bază, de investiții ca un factor primordial al asigurării unor ritmuri înalte de creștere economică. Investițiile realizate în semestrul întîi al anului au contribuit la construirea unor noi capacități de producție, la dezvoltarea și modernizarea altora, au creat noi locuri de muncă și condiții favorabile sporirii productivității muncii și venitului național și, ca urmare, ridicării bunăstării maselor.

Ce constatări prilejuiește analiza activității de investiții ?

— în primul rînd, o sporire remarcabilă a volumului de investiții, de aproximativ 20% față de 1973 ; aceasta a permis construirea unui mare număr de obiective industriale și agrozootehnice, edificii social-culturale etc. ;

— în al doilea rînd, preocuparea sporită a ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor pentru dirijarea prioritară a fondurilor de investiții spre dotarea unităților productive cu mașini, utilaje și echipamente de înaltă tehnicitate, spre înzestrarea suplimentară a spațiilor construite, reducerea volumelor de construcții-montaj, eliminarea exagerărilor în dimensionarea spațiilor de producție, evitarea lucrărilor ce nu sînt absolut necesare ;

— în al treilea rînd, o mai bună pregătire a lucrărilor, care a favorizat realizarea în condiții superioare a planului în comparație cu anul trecut.

La creșterea în proporțiile amintite a producției, investițiile au avut un loc bine determinat, o parte însemnată a sporului de producție — în unele cazuri 30—40% — realizîndu-se pe seama noilor capacități, intrate în funcțiune în prima jumătate a anului. De subliniat faptul că valoarea fondurilor fixe noi, puse în funcțiune în semestrul I, a fost mai mare cu 54,9% față de perioada corespunzătoare anului trecut ; 238 capacități de producție au mărit potențialul productiv al economiei naționale.

Înțelegerea corelației nemijlocite care există între realizarea planului de investiții și sporirea producției la nivelele prevăzute, conceperea de către ministere, centrale și întreprinderi a unor modalități de acțiune riguros fundamentate pentru fiecare caz în parte au determinat ca o serie de obiective să înceapă să furnizeze economiei naționale producția lor înainte de termenele stabilite. Avem în vedere, între altele noua secție de la Intreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, care funcționează la întreaga capacitate cu trei luni mai devreme, Intreprinderea de utilaj chimic din Găești și noua capacitate de la „Independența"-Sibiu (ambele cu 4 luni), noile secții de la Fabrica de produse textile Cisnădie (cu 45 zile) și de la Fabrica de organe de asamblare (cu 6 luni), Fabrica de elemente de precizie din cadrul Intreprinderii de mecanică fină Sinaia, Fabrica de sticlărie pentru articole de menaj Bistrița-Năsăud etc. Prin intrarea în funcțiune a acestor obiective înainte de termen au fost realizate însemnate producții suplimentare.

Durata de execuție se dovedește astfel a fi o problemă cu influențe imediate asupra producției, asupra realizării planului, dar și cu implicații mai largi, reducerea ei însemnînd timp cîștigat în cursa progresului social-economic, crearea unor disponibilități ce pot contribui la realizarea unor noi valori materiale.

Încadrarea în termenele planificate nu se realizează însă pretutindeni în proporțiile stabilite, unele obiective depășind perioada de intrare în funcțiune. Deosebit de sugestivă pentru influența pe care o exercită asupra producției nerespectarea acestor termene este situația din industria chimică, unde mai multe centrale și întreprinderi nu și-au îndeplinit sarcinile de producţie tocmai datorită restanţelor, mai mari sau mai mici, existente în realizarea investiţiilor. Desigur, ar fi fost în avantajul unităţilor în cauză, al economiei naţionale în general dacă o serie de instalaţii de la Combinatul Chimic Brazi şi „Chimpex" — Constanţa, de la combinatele din Borzeşti şi Slobozia etc. ar fi început să producă la timpul prevăzut. Investiţiile nu sînt un scop în sine ; ele devin cu adevărat eficiente numai în măsura în care se integrează cît mai repede şi în totalitate în circuitul economic.

Nu ne-am propus să facem aici o analiză amănunţită a cauzelor care determină astfel de situaţii. O evaluare a acestora arată însă că au o pondere mare cele care ţin de lipsurile existente în asigurarea la timp şi în condiţii de calitate corespunzătoare a documentaţiilor tehnice (la 15 iunie nu erau încă aprobate 95 studii tehnico-economice pentru obiective la care lucrările urmează să înceapă în acest an), în furnizarea utilajelor, în defecţiunile apărute la instalaţii în timpul probelor tehnologice, în ritmul încă nesatisfăcător de pe unele şantiere de construcţii, ca urmare îndeosebi a lipsei forţei de muncă calificate. Tocmai în aceste direcţii trebuie îndreptate eforturile, pentru ca, prin acţiunea comună a proiectanţilor, constructorilor şi beneficiarilor planul de investiţii să fie realizat de către fiecare întreprindere şi centrală.

O contribuţie sporită în realizarea planului de investiţii şi, ca urmare, a celui de producţie, revine centralelor industriale, care trebuie să se ocupe, în mai mare măsură decît pînă acum, de elaborarea studiilor de ansamblu privind dezvoltarea şi profilul întreprinderilor subordonate, acţiune menită să asigure fundamentarea economică a investiţiilor pe baza analizei nevoilor interne şi a posibilităţilor de desfacere pe piaţa externă, a folosirii complete şi eficiente a capacităţilor existente, luarea unor decizii bazate pe o temeinică analiză şi pe o viziune de prespectivă asupra viitorului.

Influenţa productivităţii muncii

PRODUCTIVITATEA muncii a exercitat, la rîndul său, o influenţă deosebită asupra modului în care a fost realizat planul, impunîndu-se ca mijlocul cel mai de seamă pentru creşterea neîncetată a producţiei materiale şi a venitului naţional, pentru micşorarea cheltuielilor de muncă vie şi materializată. Importanţa covîrşitoare a acestei căi pentru sporirea producţiei rezultă şi din faptul că în acest an creşterea cu numai 1% a productivităţii muncii echivalează cu un spor net de producţie de aproape 4,5 miliarde lei, faţă de 2,7 miliarde lei în anul 1970. Convertit în unităţi fizice procentul respectiv înseamnă circa 69 200 tractoare cu tracţiune simplă U-651 M sau 720 locomotive Diesel electrice de 2 100 CP sau 30 000 semănători universale SUP-29 sau 64 200 autoturisme „Dacia" 1 300 etc.

În prima jumătate a anului productivitatea muncii a crescut în industrie cu 6,9% faţă de semestrul I 1973. Pe calea măririi productivităţii muncii, ca o reflectare a procesului perfecţionării tehnicii şi organizării producţiei, al măririi gradului de dotare energetică a muncii, al ridicării cunoştinţelor profesionale a cadrelor, a fost realizată cea mai mare parte a producţiei industriale suplimentare : aproape 80% la Ministerul minelor, petrolului şi geologiei, circa 65% la Ministerul energiei electrice şi peste 72% la Ministerul economiei forestiere şi materialelor de construcţii. Sînt tocmai ministerele care au realizat cele mai mari depăşiri ale planului producţiei industriale.

Ritmul în care a crescut productivitatea muncii, ca şi contribuţia acesteia la obţinerea sporului producţiei industriale nu sînt însă la nivelul posibilităţilor existente în întreprinderi. Unele centrale şi întreprinderi nu şi-au realizat sarcinile de creştere a productivităţii muncii. Cauzele unor astfel de situaţii sînt, de obicei, aceleaşi, doar gradul lor de influenţă este diferit : la întreprinderea „Automatica" Moreni — folosirea necorespunzătoare a fondului de timp al utilajelor, nerealizarea normelor, absenţe nemotivate, învoiri, concedii fără plată ; la Fabrica de stofe de mobilă şi ţesături tehnice Gheorghieni — folosirea necorespunzătoare a timpului de lucru, deficienţe în funcţionarea unor instalaţii ; la „Romlux" — Tîrgovişte — neintrarea în funcţiune a unor capacităţi, utilizarea incompletă a timpului de lucru cauzate de reparaţii accidentale, neasigurarea asistenţei tehnice pe schimburi, depăşirea numărului de muncitori. La acestea se mai adaugă deficienţe în aprovizionarea tehnico-materială, neatingerea parametrilor proiectaţi, o intensitate mare a fluctuaţiei muncitorilor, încetineală în introducerea tehnologiilor moderne, mecanizării şi automatizării proceselor de producţie.

Folosirea la **potenţial maxim a bazei tehnice a întreprinderilor** se afirmă ca o sursă principală de ridicare a productivităţii muncii şi, deci, de sporire a producţiei. Creşterea cu un procent a gradului de folosire a capacităţilor de producţie în 1974 poate asigura o producţie suplimentară de 5 miliarde lei. Aceasta necesită în primul rînd punerea în funcţiune a tuturor utilajelor care nu funcţionează — al căror stoc se menţine încă ridicat — şi creşterea gradului de utilizare a maşinilor. Cu toate eforturile întreprinse în ultima vreme indicatorul respectiv nu a atins, într-o serie de întreprinderi, nivelele stabilite, implicaţiile asupra productivităţii muncii fiind negative.

O cerinţă majoră pentru îmbunătăţirea folosirii zestrei tehnice a întreprinderilor o constituie **creşterea coeficientului de schimburi şi mai buna organizare a acestora.** Unele calcule arată că mărirea coeficientului de schimburi al muncitorilor din secţiile direct productive cu numai 0,1 puncte ar fi permis sporirea suplimentară a productivităţii muncii pe salariat, cu circa 2%, întrucît s-ar fi micşorat relativ proporţia muncitorilor auxiliari şi a personajului tehnico-administrativ. Nu este însă vorba de orice creştere a coeficientului de schimburi ci numai în măsura în care sînt asigurate condiţii absolut normale de lucru în fiecare din acestea. Deosebit de important este ca productivitatea muncii din schimburile II şi III să se ridice la nivelul celei din schimbul I. Obiectivul poate fi atins prin respectarea riguroasă a formaţiilor de lucru, în sensul încadrării tuturor schimburilor, mai ales a celui de noapte cu numărul necesar de muncitori pe meserii şi nivele de calificare, cu şefii de echipă, maiştri, ingineri, în conformitate cu cerinţele producţiei.

Privită prin prisma productivităţii muncii **folosirea judicioasă a forţei de muncă** se manifestă ca una din problemele centrale ale economiei noastre. O serie de întreprinderi nu şi-au realizat sarcina de

---

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Mutaţii în structura forţei de muncă în agricultură

MODIFICĂRILE structurale survenite în ocuparea forţei de muncă pe ramuri şi subramuri ale economiei, creşterea gradului de concentrare a forţei de muncă în ramurile neagricole, concomitent cu reducerea accentuată a ocupării ei în agricultură — ramură caracterizată printr-un nivel mai scăzut al productivităţii muncii — constituie un element pozitiv, caracteristic tuturor ţărilor cu un ritm intens de creştere economică. După cum rezultă din grafic, populaţia ocupată în agricultură a scăzut de la 74% în 1950 la 42% în prezent şi urmează să se reducă pînă la 10—15% în 1990.

Caracteristica de bază a actualei etape constă în aceea că o populaţie agricolă descrescîndă produce tot mai multe produse agricole pentru satisfacerea nevoilor de consum ale unei populaţii în continuă creştere. Folosirea pe scară tot mai largă a cuceririlor ştiinţifice şi, în special, a biologiei şi chimiei a făcut posibil ca agricultura să devanseze industria în ce priveşte ritmul de creştere a productivităţii muncii.

La această situaţie a contribuit şi creşterea gradului de înzestrare cu mijloace tehnice a agriculturii.

Forţa de tracţiune a sporit pe ansamblul agriculturii de circa 6 ori, din care cea mecanică de aproape 30 ori, ceea ce a permis îmbunătăţirea structurii acesteia. Dacă în componenţa resurselor energetice, în 1950, precumpăneau animalele de muncă cu 80%, în 1973, ponderea forţei de tracţiune mecanică s-a ridicat la 94%. Anul trecut, la un tractor fizic revenea o suprafaţă arabilă de circa 80 ha faţă de 420 ha în 1955. Introducerea progresului tehnic în agricultură determină însă nu numai reducerea necesarului de forţă de muncă, ci şi apariţia procesului de diversificare şi de creştere a calificării populaţiei ocupate. În cadrul forţei de muncă ocupată în agricultură creşte simţitor numărul cadrelor cu pregătire superioară şi medie : în prezent, în unităţile agricole lucrează un număr de 20 mii specialişti cu studii superioare, numeroşi specialişti cu studii medii şi peste 100 mii mecanizatori. Dacă în anul 1960 la un specialist cu studii superioare reveneau circa 1 400 persoane ocupate în agricultură, în prezent numărul acestora a scăzut la mai puţin de 240 persoane.

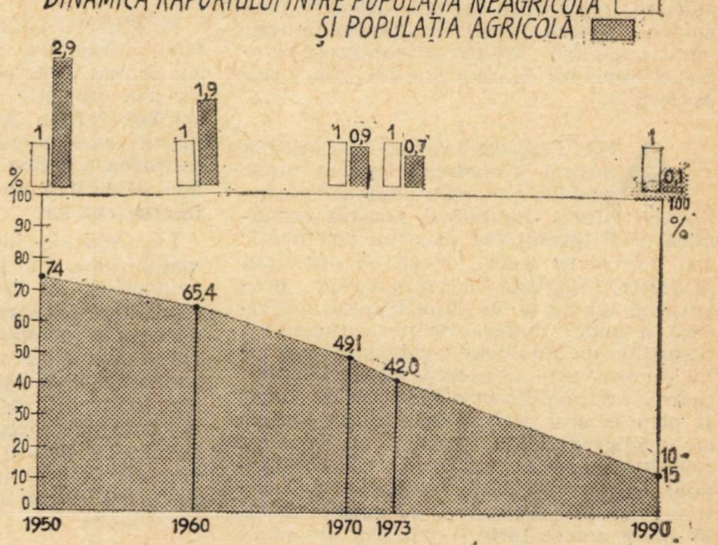

Descreşterea ponderii populaţiei ocupate în agricultură

Ovidiu POPESCU

sporire a productivității muncii, după cum am văzut mai înainte, deoarece au depășit numărul de muncitori prevăzut în plan. Cerințele realizării unei înalte eficiențe economice impun însă ca orice suplimentare a numărului mediu scriptic de salariați să fie făcută **numai dacă aceasta este justificată de necesități reale ale producției și în orice caz fără afectarea nivelului productivității muncii.** În strînsă legătură cu această problemă se află și **întărirea disciplinei în muncă, folosirea completă a timpului de lucru.** Rezervele existente în această privință rezultă fie și numai din faptul că în multe întreprinderi indicatorul respectiv se situează la nivelele scăzute, cca. 94% sau chiar mai puțin. Adoptarea măsurilor necesare pentru eliminarea întreruperilor accidentale, printr-o mai bună întreținere a mașinilor, reducerea numărului învoirilor, concediilor fără plată etc. este de natură să contribuie la o mai bună folosire a timpului de lucru și, implicit, la sporirea productivității muncii.

UN ROL IMPORTANT în realizarea sarcinilor în acest domeniu revine **programelor de creștere a productivității muncii.** Acestea constituie instrumente utile pentru mobilizarea într-o proporție sporită a rezervelor existente în întreprinderi pentru raționala folosire a capacităților de producție, pregătirea superioară a fabricației, aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice, îmbunătățirea organizării conducerii, producției și a muncii. De calitatea acestor programe depinde în foarte mare măsură atingerea nivelelor de productivitate planificate.

Programul întocmit de Centrala industriei articolelor casnice și utilajelor tehnologice pentru acest an cuprinde măsuri care acoperă integral sarcina anuală de creștere a productivității muncii, la rîndul lor ele exercitînd o influență pozitivă și asupra altor indicatori. Calitatea acestui program este atestată, între altele, și de faptul că ponderea măsurilor care vizează mai buna organizare a muncii și a producției reprezintă 54% față de 45% în anul anterior. Un astfel de program, temeinic fundamentat, a fost punctul de pornire care a permis centralei să realizeze și să depășească sarcina de creștere a productivității muncii prevăzută pentru primul semestru. În alte cazuri însă programele de productivitate nu întrunesc cerințele care trebuie așezate la baza întocmirii lor, eficiența unor măsuri fiind stabilită estimativ, fără să oglindească situații concrete existente în unitățile componente. Calitatea programelor ca și urmărirea îndeplinirii lor sînt condiții obligatorii pentru sporirea productivității muncii, pentru creșterea contribuției acestui indicator la amplificarea volumului producției.

ANALIZA realizărilor obținute în primul semestru, ca și a unor probleme de care depinde în continuare ritmul dezvoltării noastre economice ar fi incompletă dacă nu am menționa, fie și pe scurt, creșterea aportului cercetării științifice la promovarea progresului tehnic și la valorificarea superioară a unor materii prime ; reducerea costurilor de producție ; ridicarea nivelului de trai prin creșterea veniturilor din salarii, îmbunătățirea condițiilor de locuit și prin efectul acțiunilor social-culturale etc. Este un bilanț rodnic, mobilizator, care îndeamnă la antrenarea tuturor forțelor pentru realizarea sarcinilor pe întregul an. **„Depinde de felul cum vom ști să unim aceste forțe** — spunea tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU —, **să orientăm întreaga activitate în direcțiile hotărîtoare pentru progresul economiei, pentru a asigura realizarea în bune condițiuni a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului în România“.**

Stere GIOGA

CHELTUIELI MATERIALE

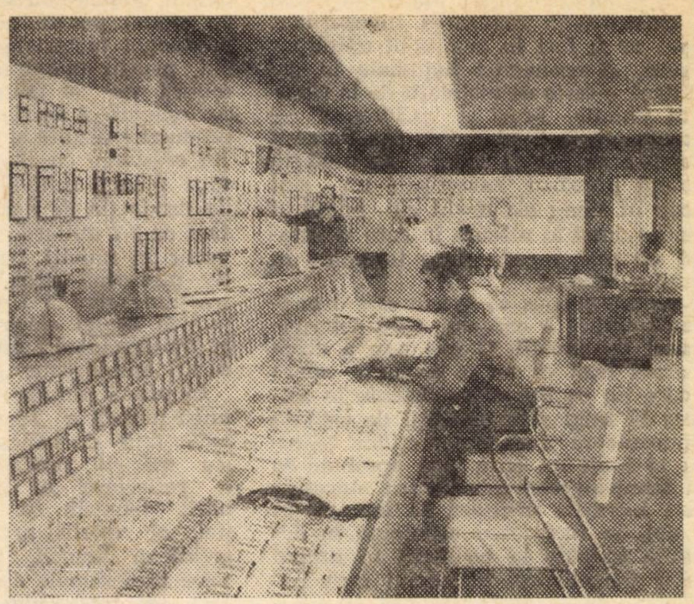

Cum gospodărim energia electrică și combustibilii

RAȚIONALA UTILIZARE a energiei electrice și combustibililor, a bazei energetice în general, reprezintă o importantă problemă economică, deoarece de aceasta depinde nu numai acoperirea nevoilor imediate, ci și asigurarea în perspectivă a premiselor dezvoltării, în continuare, în ritm înalt a economiei naționale. În același timp, energia electrică și combustibilii au — în raport cu specificul activității productive — o pondere însemnată în prețul de cost al produselor. În cadrul Centralei industriale de prelucrări metalurgice, de pildă, combustibilii dețin 7%, iar energia electrică și termică 18% din costurile de producție.

Pentru a cunoaște cum este utilizată energia electrică și combustibilul, experiența dobîndită, unele neajunsuri și probleme care se cer rezolvate, revista noastră a întreprins o investigație în 3 centrale industriale (Centrala industrială de prelucrări metalurgice, Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant, Centrala de utilaje, automatizare și reparații pentru industria chimică), care au în componența lor 26 întreprinderi cu pondere mare în producția materială a țării. Ce a relevat ea în esență ?

● Rezultate pe măsura preocupărilor

ÎN CENTRALELE respective și majoritatea întreprinderilor au crescut preocupările pentru găsirea căilor și mijloacelor celor mai eficiente de utilizare a energiei și combustibililor. Aceasta s-a concretizat în măsuri care au vizat, în primul rînd, **localizarea surselor principale de pierderi și apoi stabilirea de acțiuni care să ducă la înlăturarea lor.**

La Centrala industrială de prelucrări metalurgice, de pildă, eforturile întreprinderilor au fost îndreptate, în primul rînd, spre **utilizarea într-un grad mai înalt a energiei primare** prin schimbarea unor cazane cu abur sau motoare electrice cu randamente scăzute și montarea de preîncălzitoare ; 3 asemenea preîncălzitoare montate la Întreprinderea „Laminorul“— Brăila au permis reducerea normei de consum de combustibili, în medie, în primele 5 luni ale anului, de la 90 kg c.c../t la 75 kg c.c./t.

În ce privește **recuperarea resurselor secundare,** acțiunile întreprinse au urmărit obținerea unor rezultate imediate, dar și în perspectivă. De pildă, la Întreprinderea de țevi „Republica“ au fost montate 2 cazane recuperatoare care urmează să fie puse în funcțiune la începutul lunii august a.c. În urma studiilor făcute, se scontează pe o economie de 2 000 t.c.c./an. La Întreprinderea de țevi „Roman“ este în curs de proiectare un cazan asemănător la cuptorul cu vatră rotativă de la laminorul de 6 țoli, iar la Întreprinderea Industria Sîrmii Cîmpia Turzii se află în curs de proiectare un cazan recuperator care va fi montat la începutul anului 1975 la cuptorul cu propulsie de la laminorul III, estimîndu-se o economie de peste 1 000 t.c.c./an.

Pentru **folosirea mai rațională a energiei electrice,** în cadrul întreprinderilor centralei au fost luate, de asemenea, măsuri multiple, începînd de la limitarea mersului în gol al unor utilaje sau agregate, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, și terminînd cu schimbarea, în locurile unde a fost cazul, a iluminatului incandescent cu cel fluorescent sau cu vapori de mercur.

Toate aceste măsuri au avut efecte pozitive asupra consumului de energie electrică și combustibili pe primele 5 luni ale anului (tabelul nr. 1).

● Insuficienta concretizare generează depășiri de consum

LA ALTE centrale investigația noastră a scos la iveală **aspecte mai puțin favorabile sub raportul gospodăririi energiei**

electrice și combustibililor. Este cazul întreprinderilor Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant. Nu se poate spune că aici n-au fost inițiate acțiuni sau nu au fost luate măsuri. La nivelul centralei există un plan care prevede utilizarea unor arzătoare economicoase pentru combustibilul lichid și gazos, evitarea pierderilor prin neetanșeitate sau izolatoare necorespunzătoare, aplicarea unui regim optim de utilizare a iluminatului în secțiile de producție și încăperile administrative ș.a.

În pofida acestor măsuri, în primul trimestru al anului **normele de consum în loc să fie reduse au fost cu rare excepții depășite** (tabelul nr. 2).

Intreprinderea	Consum de energie electrică pentru prod.globală(față de normă)	Consum de combustibil convențional pentru prod. globală (față de normă)
		(%)
"23 August"-București	1oo	116
"Timpuri Noi"-București	9o	1o3
"Hidromecanica"-Brașov	1o1	184
Vagoane-Arad	112	132
Vagoane-Tr.Severin	13o	122
Vagoane-Caracal	82	4o
Osii și boghiuri-Balș	87	16o
Progresul-Brăila	11o	94
Utilaj greu-Buzău	9o	48
Steaua Roșie-București	83	165
Nicolina-Iași	12o	2oo
Total C.I.U.T.M.R.	1oo	1o8

Tabelul nr. 2 — **Proporția realizării normelor de consum la energie electrică și combustibil convențional.**

Cum se explică această situație ? Desigur, în unele întreprinderi în care s-au depășit normele de consum, nu s-au închis toate canalele de risipă a energiei electrice și combustibililor (mersul în gol al unor mașini din cauza slabei aprovizionări cu materii prime sau piese, iluminatul excesiv în hale de fabricație, îndeosebi în schimbul III etc.). Dar elementul hotărîtor l-a constituit faptul că **normele de consum nu au la bază**, în marea majoritate a unităților, **o fundamentare științifică.** Altfel cum se explică faptul că, unități similare au rezultate diferite ca, de pildă, Întreprinderea de vagoane Caracal care și-a realizat producția globală utilizînd numai 82% din norma de energie electrică și 40% din cea de combustibil convențional, în timp ce întreprinderile „Hidromecanica"—Brașov și „Nicolina"—Iași au depășit normele de consum cu 84% și respectiv 100% ?

Firește, în perioada imediat următoare, Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant va trebui să urmărească îndeaproape materializarea practică a măsurilor deja stabilite în fiecare întreprindere, potrivit specificului de fabricație. Dar ceea ce se impune neîntîrziat, este **reanalizarea normelor de consum în fiecare unitate componentă și stabilirea lor la nivele corespunzătoare.** La această acțiune, un sprijin direct pot da specialiștii centralei.

● O acțiune ce se cere grăbită: încheierea bilanțurilor energetice

REVISTA NOASTRĂ s-a mai ocupat de problema încheierii **bilanțurilor energetice**, ca instrumente eficiente în acțiunea de gospodărire mai bună a energiei și combustibilului. Investigația în cadrul celor trei centrale industriale demonstrează că, în unele locuri, **acțiunea de încheiere a bilanțurilor energetice se află într-o fază avansată**, pe cînd în altele — **se desfășura lent.** La Centrala industrială de prelucrări metalurgice, de pildă, acțiunea pe agregate și secții din întreprinderile componente a fost finalizată în proporție de 67%, fiind create condiții ca ea să fie încheiată pînă la sfîrșitul anului. Din păcate, la alte centrale industriale, acțiunea de încheiere a **bilanțurilor energetice se desfășoară într-un ritm nesatisfăcător.** Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant, care are de întocmit 1 300 de bilanțuri, n-a încheiat pînă în prezent decît 300. O situație cu totul nefavorabilă există și la Centrala de utilaje, automatizare și reparații pentru industria chimică. Aici, din cele 107 bilanțuri care au fost planificate a fi încheiate în acest an, au fost definitivate doar trei.

Sînt, desigur, multe cazuri care determină această situație. Din investigația noastră au rezultat cel puțin trei, care de fapt sînt comune întreprinderilor și centralelor în cauză :

1 **SLABA PREOCUPARE DIN PARTEA ÎNTREPRINDERILOR ȘI CENTRALELOR PENTRU ALCĂTUIREA COMISIILOR DE SPECIALIȘTI.** La aceasta se adaugă, în unele cazuri, felul cum au înțeles diferite ministere să sprijine și să impulsioneze acțiunea. În cazul Centralei de utilaj tehnologic și material rulant, de pildă, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele a trimis abia în urmă cu cîteva zile instrucțiuni precise în acest sens.

Unitatea	Economii de combustibil -în t.c.c.	Economii de energie electrică - în MWh -
Intreprinderea de țevi "Republica"	244	3 859
Intreprinderea de țevi "Roman"	4 422	3 o32
Intreprinderea "Industria Sîrmii" din Cîmpia Turzii	68o	1o6
Intreprinderea metalurgică Iași	369	1 591
Intreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă-Buzău	727	...
Intreprinderea metalurgică-Aiud	2 389	...
Intreprinderea "Laminorul"-Brăila	1 122	123
Intreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri-Galați	15o	97
Total C.I.P.M.	1o 1o3	8 8o8

Tabelul nr. 1 — **Economiile de combustibil și energie electrică obținute de C.I.P.M. și întreprinderile sale.**

2 **LIPSA APARATELOR DE MĂSURĂ ȘI CONTROL.** Unele întreprinderi își pot procura greu asemenea aparate absolut necesare pentru încheierea bilanțurilor energetice. Lipsesc, în unele situații, contoare trifazate pentru hale industriale, manometre de înaltă presiune, manometre pentru gaze și acetilenă, debitmetre pentru oxigen și altele. **Este imperios necesar ca întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini — Unelte și Electrotehnicii** — care produc, în principal, asemenea aparate de măsură și control — **să sporească, pe de-o parte, producția, iar pe de altă parte, să respecte întocmai termenele de livrare prevăzute în contractele încheiate cu beneficiarii.**

3 **INSUFICIENȚA NUMĂRULUI DE SPECIALIȘTI.** Unele întreprinderi nu posedă suficiente cadre de specialiști, îndeosebi termoenergeticieni și electroenergeticieni, în măsură să întocmească bilanțurile energetice. Asemenea întreprinderi ar trebui **să fie ajutate direct de specialiști din cadrul centralelor și din ministere pînă la finalizarea completă a acțiunii de încheiere a bilanțurilor energetice.**

INVESTIGAȚIA NOASTRĂ în cîteva centrale industriale și întreprinderile lor componente a scos la iveală cîteva aspecte ale modului în care este gospodărită energia electrică și combustibilul, cît și felul în care se desfășoară acțiunea de încheiere a bilanțurilor energetice. Important este acum — ținînd seama că au intrat în cel de-al doilea semestru din acest an — ca programele speciale elaborate, atît cele pentru utilizarea mai din plin a resurselor de energie primară și recuperarea celor secundare, cît și cele pentru întocmirea bilanțurilor energetice, să capete o cît mai grabnică materializare.

L. ȚINTEA

CENTRALA INDUSTRIALĂ — optimizarea deciziei şi acţiunii economice

● Organism economic unitar

CONCEPTUL de centrală industrială — ca şi forma organizatorică corespunzătoare — s-a adaptat şi s-a integrat tot mai armonios în ansamblul sistemului de organizare a vieţii noastre economice şi sociale, acesta din urmă fiind el însuşi supus unei perfecţionări şi înnoiri continue. Perfecţionările aduse pe parcurs n-au schimbat conţinutul conceptului de centrală, dimpotrivă ele au sporit gradul de concordanţă, de adecvare a formei organizatorice, cu esenţa, cu scopul urmărit prin înfiinţarea centralelor industriale : constituirea de mari unităţi economice care să integreze nu numai activităţile de producţie, ci şi celelalte funcţii ale unui organism economic — aprovizionare, investiţii, desfacere, personal etc.

Formarea centralelor industriale s-a realizat prin reunirea, după anumite criterii, a unor întreprinderi existente, urmărindu-se în esenţă, realizarea următoarelor două **OBIECTIVE :**

— **descentralizarea şi economicizarea conducerii economice.** Prin descentralizarea unor atribuţii de conducere de la nivelul organelor de conducere ale **administraţiei** de stat la nivelul organelor de conducere ale unităţilor **economice** s-a urmărit apropierea deciziilor de producţie, sporirea realismului lor, a gradului de fundamentare şi a operativităţii aplicării lor în practică.

— **concentrarea, specializarea şi sporirea eficienţei activităţilor auxiliare producţiei.** S-a urmărit o extindere a principiilor concentrării şi specializării de la activitatea de producţie propriu-zisă la toate activităţile ce se desfăşoară în mod normal într-o unitate economică : asigurare cu construcţii şi utilaje (investiţii), cu materii prime, materiale şi piese de schimb (aprovizionare) cu forţă de muncă (personal), cu resurse financiare, cu informaţii, desfacerea produselor etc. Prin concentrarea acestor activităţi şi executarea lor în unităţi specializate (baze, centre, secţii, ateliere etc.) de către personal specializat, s-a urmărit obţinerea unui plus de eficienţă, o mai raţională utilizare a resurselor (materiale, financiare, umane) afectate.

Criteriile de grupare a unităţilor de producţie în centrale industriale s-au schimbat, fără ca acesta să însemne sau să determine schimbarea esenţei centralelor, a obiectivelor urmărite prin înfiinţarea lor. După cum se ştie, drept criterii de grupare au fost utilizate : omogenitatea produselor şi a proceselor tehnologice ; cooperarea în realizarea unor produse sau grupe de produse unitare ; amplasarea teritorială a unităţilor productive. Au fost constituite centrale bazate exclusiv pe un criteriu, sau cu respectarea cerinţelor tuturor criteriilor, ponderea fiecărui criteriu variind de la centrală la centrală.

În procesul îmbunătăţirii organizării centralelor s-a redus ponderea criteriului amplasare teritorială. Practic, în prezent, în industria republicană nu mai există nici o centrală sau unitate cu statut de centrală organizată exclusiv pe acest criteriu. Criteriul nu a fost însă eliminat complet, în prezent funcţionînd, în subordonarea consiliilor populare judeţene, mai multe unităţi cu statut de centrală industrială.

Reducerea ponderii criteriului geografic s-a realizat concomitent cu mărirea dimensiunilor centralelor — sporirea numărului de unităţi productive componente, şi în general a întregului volum de activitate desfăşurat de o centrală industrială. Acest proces s-a desfăşurat în sensul cuprinderii în aceeaşi centrală a tuturor sau aproape tuturor unităţilor productive dintr-o subramură industrială, deci apropiate din punct de vedere al naturii produselor şi proceselor tehnologice sau legate prin relaţii de cooperare.

Raţiunile principale ale opţiunii pentru această nouă pondere a criteriilor de grupare sînt : 1 — capacitatea conducerilor de centrale de a rezolva problemele, de a le stăpîni, este dependentă de structura activităţilor ce se desfăşoară în unităţi, fiind invers proporţională cu gradul de eterogenitate al acestei structuri ; 2. gruparea sub aceeaşi conducere a unităţilor productive ce concură la realizarea unui produs unitar facilitează rezolvarea relaţiilor de cooperare.

Evident că, nici ponderea criteriilor, nici dimensiunea actuală a centralelor nu sînt date pentru totdeauna. Acesta pentru că, pe de o parte, nu se poate spune că în fiecare caz în parte s-a găsit soluţia perfectă de grupare şi de dimensionare, iar pe de altă parte, fundalul tehnico-economic pe care ele se dezvoltă se află într-un proces continuu de înnoire, de schimbare. În consecinţă şi gruparea şi dimensiunea centralelor vor suferi, cu siguranţă, modificări, corective.

Cu toate sublinierile făcute există încă, cu o destul de mare arie de răspîndire, unele neînţelegeri, confuzii, chiar, în ceea ce priveşte conceptul de centrală industrială. Nu peste tot centrala este abordată drept ceea ce este şi trebuie să fie : **un organism economic unitar.** Nu sînt puţini acei care confundă centrala industrială cu aparatul de conducere al acesteia sau cu aparatul de conducere plus o eventuală bază de desfacere sau de aprovizionare care deserveşte mai multe unităţi productive ale centralei. Este utilizat şi un vocabular care facilitează şi chiar atrenează gîndirea spre astfel de confuzii. De exemplu : „centrala a preluat (sau n-a preluat) de la întreprinderile subordonate activităţile..." ; „centrala trebuie să sprijine în mai mare măsură întreprinderile subordonate..." etc. În aceste expresii este cît se poate de limpede mentalitatea administrativă. Centrala înseamnă toate unităţile şi subunităţile care o compun, toţi cei 10 sau 100 de mii de lucrători din toate aceste unităţi şi subunităţi componente. Centrala nu sprijină unităţile subordonate, ci conducerea centralei planifică, organizează, motivează şi controlează activitatea conducerilor tuturor unităţilor care-i sînt subordonate, concepe şi pune în funcţiune sisteme de planificare, organizare, motivare şi control pentru toţi cei 10 sau 100 de mii de lucrători ai centralei.

● Exercitarea atribuţiilor — un proces în evoluţie

ATRIBUŢIILE încredinţate conducerilor de centrale industriale pot fi grupate în două mari categorii : 1) cele legate de concentrarea execuţiei unor activităţi (aprovizionare, desfacere, personal etc.) şi 2) cele legate de exercitarea unor drepturi de decizie, care, pînă la constituirea centralelor, au revenit ministerelor sau întreprinderilor. Fiecare din cele două categorii de atribuţii au două surse de provenienţă : minister (alt organ central) şi întreprindere.

1 **CONCENTRAREA DE ACTIVITĂŢI DIN ÎNTREPRINDERI.** Gradul în care a fost concentrată execuţia activităţilor de aprovizionare, desfacere, investiţii, personal etc, diferă în mare măsură de la o centrală la alta ; în unele centrale, de exemplu, pregătirea personalului se execută în unităţi centrale, în altele această activitate se execută în şcoli subordonate conducerilor unităţilor productive componente ; în unele centrale activitatea de contractare se execută de un compartiment central, în altele de compartimente din structura organizatorică a întreprinderilor productive subordonate.

Fără îndoială că gradul de concentrare a execuţiei activităţilor menţionate nu poate fi absolut egal pentru toate centralele. El este influenţat de astfel de parametri ca : natura şi gradul de omogenitate al activităţii de producţie desfăşurată în unităţile componente ; numărul şi mărimea unităţilor componente ; dispersia geografică a unităţilor. Se înţelege că astfel de factori nu pot avea aceeaşi dimensiune la toate centralele. Esenţial este însă că toţi aceşti factori sînt într-o dinamică continuă şi, în consecinţă, şi forma organizatorică la care ne referim, pe care ei o influenţează trebuie în continuu modificată, adaptată noilor dimensiuni.

2 **PRELUAREA DE ACTIVITĂŢI DE LA MINISTERE.** Deşi prevederile legii sînt aceleaşi pentru toate centralele, indiferent de ramură şi de nivel de subordonare, gradul de preluare de la ministere şi de integrare a unor activităţi diferă de la o centrală la alta. Este vorba în special de activităţile de comerţ exterior şi de cele de cercetare. Unele centrale dispun de unităţi proprii de comerţ exterior şi execută integral aceste activităţi, altele realizează activităţile de comerţ exterior prin întreprinderi subordonate ministerelor de ramură sau Ministerului Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale. Opinia cadrelor de conducere şi specialiştilor din centrale este unanimă în a aprecia că este mai avantajos, mai eficient, ca centrala să integreze activităţile la care ne referim. Experienţa pe care o redăm într-unul din articolele acestui grupaj susţine această orientare, dată, de altfel, şi de documentele Conferinţei Naţionale a partidului din decembrie 1967.

Este clar că gradul de preluare de la ministere a unor astfel de activităţi, ca şi eficienţa cu care ele sînt executate de către centrale, depinde, în primul rînd, de centrale, dar şi de deciziile organelor superioare, în speţă ale celor care au avut şi mai au încă în atribuţii aceste activităţi şi trebuie, conform legii, să le predea centralelor. Faptul că unor centrale li s-a încredinţat răspunderea executării unor activităţi de comerţ exterior, fără a li se da şi personalul şi drepturile de decizie corespunzătoare, şi, drept consecință, s-au înregistrat unele neajunsuri nu demonstrează nicidecum incapacitatea centralei de a-și îndeplini atribuțiile respective, ci, mai degrabă, lipsa de încredere și de sprijin în consolidarea acestei forme organizatorice.

3 **EXERCITAREA DREPTURILOR DE DECIZIE.** În marea majoritate a cazurilor, drepturile de decizie încredințate conducerilor de centrale sînt exercitate, cu consecințe favorabile asupra eficienței întregii activități desfășurate în centrale. Factorii care în prezent împiedică exercitarea integrală a acestor drepturi sînt : deficiențele existente în stilul și metodele de muncă utilizate de conducerile de centrale, lipsa de claritate a unor prevederi normative relative la aceste drepturi și refuzul unor organe centrale în a acorda conducerilor de centrale drepturile prevăzute expres și clar de lege. Prin ponderea pe care o au, hotărîtoare pentru îmbunătățirea activității centralelor sînt, în prezent, deficiențele existente în stilul de muncă al conducerilor de centrale.

Stilul de muncă — creativitate, acțiune, eficiență

AȘA CUM SUBLINIA secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ansamblul măsurilor de perfecționare a sistemului de organizare și conducere a economiei, promovarea formelor de conducere colectivă urmărește rezolvarea la un nivel superior de competență a multiplelor și complexelor probleme cu care ministerele și unitățile economice sînt confruntate în actualul stadiu de dezvoltare a societății, înlăturarea arbitrariului în luarea deciziilor și mai buna funcționare a experienței cadrelor de specialiști și a masei de oameni ai muncii.

Activitatea desfășurată de adunările generale, comitetele și consiliile oamenilor muncii ale centralelor și întreprinderilor în anii care s-au scurs de la înființarea lor, a dovedit în mod concludent capacitatea lor de a antrena imensul tezaur de energii creatoare al maselor de oameni ai muncii pentru rezolvarea competentă a problemelor ridicate de realizarea cu succes a planurilor de dezvoltare economică. Expresie concretă a profundului democratism ce caracterizează societatea noastră socialistă, organele de conducere colectivă din unitățile economice s-au maturizat continuu, aducîndu-și o tot mai mare contribuție la îmbunătățirea calității deciziilor, a activității centralelor și întreprinderilor.

Complexitatea problemelor pe care le ridică în prezent dirijarea proceselor și fenomenelor ce se succed cu o mare rapiditate în economia modernă, determină necesitatea perfecționării în continuare a modului de fundamentare și adoptare a deciziilor, a stilului și metodelor de conducere la toate nivelurile organizatorice, inclusiv la cel al organelor de conducere colectivă a centralelor industriale.

Hotărîtor, în orientarea eforturilor de perfecționare a activității organului de conducere colectivă a centralei industriale — consiliul oamenilor muncii — este înțelegerea esenței sale specifice, a faptului că el reprezintă un **organism de decizie a cărui principală misiune constă în rezolvarea creatoare a celor mai importante probleme cu care este confruntată centrala industrială.** Decizia colectivă este un proces de muncă colectivă, un proces ale cărui rezultate sînt cu atît mai bune cu cît el este mai bine organizat. Nu peste tot se înțeleg aceste lucruri, din care cauză unele consilii nu-și îndeplinesc integral atribuțiile; fie prin faptul că se transformă în organisme de altă natură (de simplă informare, sau de sancționare a unor hotărîri deja luate) fie prin aceea că fac ceea ce trebuie să facă, dar **nu și cum** trebuie să facă — la nivelul de organizare posibil și necesar — ceea ce conduce la rezultate necorespunzătoare — decizii inadecvate sau luate cu întîrziere. În grafic este redată o schemă simplificată, orientativă, a procesului de decizie colectivă, a fazelor și factorilor responsabili ce intervin în acest proces. Schema pune în evidență faptul că decizia colectivă reprezintă numai o etapă, un moment, în ansamblul procesului de conducere. În același timp se pun în evidență etapele distincte ale deciziei colective, etape care presupun cunoștințe, aptitudini, competențe, responsabilități diferite, specifice. Nerecunoașterea acestor corelații conduce la discordanțe și inadevăruri soldate cu rezultate nedorite. Vom exemplifica, apelînd la cîteva dintre cele mai răspîndite deficiențe constatate în activitatea consiliilor oamenilor muncii din centrale.

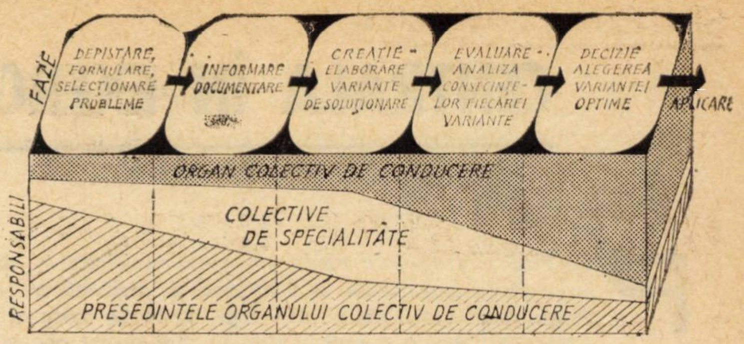
FAZE
DEPISTARE, FORMULARE, SELECȚIONARE PROBLEME
INFORMARE DOCUMENTARE
CREAȚIE - ELABORARE VARIANTE DE SOLUȚIONARE
EVALUARE - ANALIZA CONSECINȚELOR FIECAREI VARIANTE
DECIZIE ALEGEREA VARIANTEI OPTIME
APLICARE
RESPONSABILI
ORGAN COLECTIV DE CONDUCERE
COLECTIVE DE SPECIALITATE
PREȘEDINTELE ORGANULUI COLECTIV DE CONDUCERE

Fazele și responsabilitățile procesului de decizie colectivă.

Deseori, fac obiectul dezbaterilor consiliilor oamenilor muncii probleme a căror soluționare intră în atribuțiile unor organe de decizie inferioare sau superioare consiliilor. În primul caz, munca consiliului se finalizează într-o decizie care s-ar fi putut lua de către alt organ, cu mai puține eforturi și cu mai multă operativitate, sau prin decizia că problema se trimite... în jos, spre rezolvare. În al doilea caz, se ajunge la concluzia că problema depășește drepturile de decizie ale consiliului și trebuie trimisă... în sus, spre soluționare. În ambele cazuri este vorba de un stil de muncă defectuos, ineficient, datorat faptului că președintele consiliului nu-și îndeplinește atribuțiile de **selecționare a problemelor** ce trebuie soluționate de organul colectiv de conducere.

La unele centrale se mențin, timp îndelungat, deficiențe importante în unele sectoare de activitate fără ca ele să facă obiectul dezbaterilor consiliului oamenilor muncii. De exemplu, nivelul stocurilor supranormative se menține luni sau ani întregi la nivelul sutelor de mii, însă, consiliul dezbate trimestrial „modul de realizare a planului la producția globală“ pentru a constata, de fiecare dată, că planul respectiv se realizează lună de lună. În joc este aici modul în care președintele consiliului își îndeplinește atributul de **depistare a adevăratelor probleme** care trebuie soluționate de consiliu.

Multe din neajunsurile pe care centralele le înregistrează pe linia dării în funcțiune și atingerii parametrilor proiectați la noile obiective economice, stocurilor supranormative, utilizării incomplete a capacităților de producție, desfacerii produselor etc. ar fi fost eliminate dacă consiliile ar fi fundamentat mai bine și ar fi luat cu mai multă operativitate deciziile în legătură cu : cînd de unde, ce fel de forță de muncă se va recruta, pe ce cale și cînd va fi pregătită, unde, cui și cu ce preț se vor vinde produsele. Gradul de fundamentare a deciziilor depinde neîndoielnic de calitatea membrilor consiliului, deci de exigența cu care au fost selecționați, de măsura în care dezbaterile consiliului se desfășoară într-o **atmosferă de creativitate și participare.** Esențială este însă și munca de pregătire a deciziilor, desfășurată anterior ședințelor consiliului, de culegere și selecție a informațiilor — a tuturor, dar numai a acelor informații strict necesare consiliului pentru a lua cele mai adecvate decizii cerute de problematica cu care este confruntat. Punerea în acțiune a tuturor acestor factori de care depinde calitatea deciziilor, a activității consiliilor oamenilor muncii, constituie un atribut esențial al președinților săi. Folosirea în acest scop a unor colective de specialiști — formate din ingineri, economiști, tehnicieni, muncitori cu bogată experiență — se dovedește a constitui o practică deosebit de eficientă.

Există desigur și probleme care nu au decît o singură soluție. Sînt foarte puține de acest fel printre cele cu care sînt confruntate consiliile oamenilor muncii din centrale. Și totuși nu sînt rare cazurile cînd dezbaterile consiliilor încep de la **o singură variantă** de soluționare, la care, de regulă, se și rămîne pînă la urmă. Sigur, chiar și numai adoptarea în colectiv a soluției unei anumite probleme ce privește un întreg colectiv prezintă prin ea însăși un progres față de cazul cînd decizia este luată individual. Nu numai și nu în primul rînd la aceasta se reduce și se justifică superioritatea deciziei colective. Organul colectiv de conducere are ca principală menire să **creeze soluții și să evalueze** într-un mod mai complex, mai realist, mai cuprinzător, pe un evantai mai larg de criterii, avantajele și dezavantajele mai multor soluții.

Iată de ce pentru aprecierea activității fiecărui membru al consiliului la realizarea atribuțiilor acestui organ de conducere colectivă nu numărul prezenților la ședință și nici numărul luărilor de cuvînt sînt hotărîtoare, ci numărul și calitatea ideilor pe care le-a emis și au contribuit la conturarea soluțiilor, ca și contribuția lor la justa evaluare a variantelor de soluții emise de alți membri ai consiliului. Organul colectiv de conducere este un **organ de creativitate, de rezolvare a problemelor, de decizie** — fiecare membru al său trebuie să fie un creator, un om de decizie și de acțiune.

Constantin COJOCARU

CENTRALA ÎN EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR

PENTRU a desprinde unele aspecte semnificative din experiența centralelor în îndeplinirea atribuțiilor ce le-au fost încredințate prin lege, redacția noastră a întreprins recent o investigație în mai multe centrale industriale, investigație care evidențiază reușite valoroase, ce pot fi generalizate, ca și probleme pentru soluționarea cărora sînt necesare eforturi susținute în continuare.

Din multitudinea ideilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, amplu program de acțiune pentru creșterea eficienței activității economice, pentru fiecare dintre principalele grupe de activități abordate — planificare, cercetare, organizare, specializare-cooperare, aprovizionare-desfacere, comerț exterior — am extras cîte o idee care subliniază direcțiile principale de concentrare a eforturilor și preocupărilor conducerilor de centrale industriale.

...PLANIFICAREA

„fiecare centrală industrială să participe direct la întocmirea planurilor de producție în strînsă legătură cu ministerul și cu Comitetul de Stat al Planificării, așa cum prevede legea“.

Nr. crt.	Factorii principali	Opinia centralelor: CIPM	CIUTMR	CIMUMFS	CUARIC	Intensitate medie
1.	Organizarea compartimentului de planificare	7	10	0	6	5,75
2.	Număr	8	10	0	10	7,00
3.	Calificarea personalului afectat activității	3	8	0	1	4,00
4.	Colaborarea cu întreprinderile subordonate	1	7	0	2	3,33
5.	Colaborarea cu ministerul tutelar	1	5	5	2	4,33
6.	Colaborarea cu C.S.P. și alte organe centrale de specialitate	3	3	5	2	4,33
7.	Colaborarea cu comitetele executive ale consiliilor populare județene	8	5	6	7	8,63
	Media	4,42	6,85	2,28	4,28	5,34

0 = nu trebuie acționat

• • • • • • • • • • • • • • • •

10 = trebuie acționat urgent și intens.

Tabelul nr. 1 — **Intensitatea cu care trebuie acționat asupra principalilor factori care condiționează eficiența activității de prognoză — planificare la nivel de centrală, (la pct. 2, număr de lucrători din compartiment)**

Investigația efectuată în patru centrale — Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant (C.I.U.T.M.R.), Centrala industrială de prelucrări metalurgice (C.I.P.M.) Centrala industrială de mașini unelte, mecanică fină și scule (C.I.M.U.M.F.S.) și Centrala de utilaje automatizate și reparații pentru industria chimică (C.U.A.R.I.C.) — ne-a permis să formulăm cîteva constatări în legătură cu locul ocupat de activitatea de planificare — prognoză în ansamblul preocupărilor lor, cu modul în care sînt exercitate atribuțiile stipulate prin lege în acest domeniu.

Prima constatare se referă la faptul că **toate subactivitățile care definesc sfera planificării au fost îndeplinite integral la nivelul centralelor.**

Cea de a doua evidențiază **caracterul parțial al îndeplinirii, la nivel de centrală, a subactivității de prognoză.** Trebuie subliniat că, în cea mai mare parte a cazurilor, aceasta se datorează unor factori obiectivi, în special faptului că la elaborarea studiilor respective a trebuit în mod necesar să participe și alte unități.

În unele cazuri, **o serie de factori limitează activitatea de prognoză, atît ca sferă de cuprindere, cît și ca orizont de previzionare.** Astfel, la **C.U.A.R.I.C.,** nu s-au întocmit studii de prognoză care să depășească nivelul anului 1980 ; de asemenea,sfera activității pentru care astfel de studii au fost elaborate a fost redusă. Printre **cauzele** care au generat astfel de situații, citām ; **lipsa unui compartiment de marketing-prognoză la nivelul centralei,** ca și **lipsa de personal cu pregătire adecvată, inexistența unei sepcializări a unităților centralei în producția principalelor grupe de utilaje și piese de schimb.**

Evident, trebuie acordată o mai mare atenție activității de prognoză. **Se impune, de asemenea, îmbunătățirea în permanență a întregii activități de prognoză-planificare la nivelul centralei.** Că este așa, o demonstrează și opinia specialiștilor din centralele investigate în legătură cu **factorii asupra cărora trebuie acționat** în acest scop, ca și în legătură cu intensitatea pe care această acțiune trebuie să o aibă în cazul fiecărui factor în parte (vezi tabelul nr. 1). În principal, este vorba de :

1 **Colaborarea cu comitetele executive ale consiliilor populare județene,** altfel spus **corelarea planului în profil de ramură cu cel teritorial.** Toate cele patru centrale apreciază că întîmpină greutăți în realizarea unui echilibru real pe întreaga perioadă de plan între toate unitățile lor care sînt dispersate în mai multe județe. deoarece consiliile populare județene nu admit ușor modificările de plan care se impun obiectiv pe parcurs (decalări de termene ale contractelor, neritmicitate în aprovizionare, lipsă de front de lucru etc.) decît în ipoteza reducerilor sarcinilor.

2 **Numărul de lucrători din compartimentul planificare.** În cazul a trei, din cele patru centrale, acest factor apare pe locul întîi ca ordin de importanță. Practic, este vorba de o subdimensionare a serviciului de planificare, din punct de vedere al numărului de personal, avînd în vedere faptul că centralele respective, fiind grefate pe întreprinderi mari, un volum ridicat de muncă este afectat urmăririi indicatorilor de plan ai întreprinderii. Astfel, serviciul plan-dezvoltare din C.I.P.M., rezolvă problemele de planificare, atît la nivel de centrală cît și pentru întreprinderea „Republica“, avînd însă un număr de personal egal sau chiar mai redus decît al unor servicii din întreprindere care desfășoară activități cu nivel de complexitate cel mult similar.

3 În al treilea rînd, este vorba de **modul de organizare a compartimentului de planificare din centrale.** Se apreciază că îmbunătățirea acestei organizări este condiționată, **de omogenizarea problematicii care trebuie rezolvată în cadrul compartimentului, impunîndu-se o selectare riguroasă a activităților de planificare și prognoză de celelalte activități** (urmărirea și coordonarea activității de cooperare, de exemplu).

Evident, **nici celelalte aspecte, relevate ca direcții de perfecționare a activităților de planificare și prognoză la nivel de centrală, nu trebuie neglijate.** Avem în vedere, în special, colaborarea cu ministerele tutelare, **C.S.P.-ul, și alte organe de specialitate, ast-**

Nr. crt.	Elementul asupra căruia trebuie acționat	Opinia centralelor CIPM	CIUTMR	CIMUMFS	CUARIC	Intensitatea medie de acțiune
1.	Fundamentarea planului	1	6	4	5	4,00
2.	Etapele de elaborare a planului	3	7	2	4	4,00
3.	Metodele, tehnicile și procedeele folosite	1	3	2	2	2,00
4.	Sistemul de indicatori de planificare	7	7	5	6	6,25
5.	Sistemul de urmărire a îndeplinirii planului	7	7	5	5	6,00
6.	Corelarea planului între întreprinderi la nivel de centrală	8	7	4	6	6,25
7.	Corelarea planului la nivel de minister	8	7	4	4	5,75
	Media	4,86	6,29	3,71	4,57	4,89

0 = nu trebuie acționat

• • • • • • • • • • • • • • • •

10 = trebuie acționat urgent și intens

Tabelul nr. 2 — **Structura și intensitatea direcțiilor de acțiune pentru îmbunătățirea metodologiei de planificare.**

fel încît, fiecare nivel, să se îndeplinească atribuţiile precizate de lege, fără a se proceda la reducerea sferei de competenţe a centralelor, aşa cum este cazul uneori în prezent. De altfel, toţi specialiştii investigaţi, apreciază că actuala legislaţie referitoare la competenţele centralelor în domeniul planificării şi prognozei (Legea nr. 11/1971 şi Legea nr. 8/1972) este foarte bună, ea transformînd **centrala industrială în unitate de bază a activităţii de planificare economico-socială.** De asemenea, aceiaşi specialişti apreciază că este necesar ca organele coordonatoare să acorde, în fapt, centralelor toate competenţele prevăzute de legislaţia în vigoare (C.I.P.M.), pentru ca ele să-şi poată exercita integral atribuţiile de bază în domeniile prognozei şi planificării (C.I.M.U.M.F.S.) impunîndu-se în această direcţie şi simplificarea sistemului de acte normative (C.U.A.R.I.C.), ca şi o mai precisă delimitare a competenţelor în domeniul prognozei-planificării, între diferitele verigi organizatorice care intervin în acest proces : organe centrale de specialitate, ministere, centrale, întreprinderi.

Un alt aspect urmărit prin ancheta întreprinsă se referă la **măsura în care este posibilă** îmbunătăţirea actualei metodologii de planificare (vezi tabel Nr. 2). Ne vom opri asupra elementelor a căror intensitate medie de acţiune depăşeşte cu mult media pe total eşantion :

1. **Sistemul de indicatori de planificare.** Se opinează pentru un sistem de indicatori cuprinzători şi stimulativ pentru fiecare nivel organizatoric. Se consideră că perioada de experimentare a indicatorului, „producţia netă" a fost relativ scurtă, în plus eficienţa utilizării lui se apreciază ca fiind condiţionată de modul de fundamentare a indicatorilor cheltuieli la 1 000 lei producţie marfă şi fond de retribuţie de buna lor corelare cu ceilalţi indicatori de planificare.

2. **Corelarea planului între întreprinderi la nivel de centrală,** se apreciază că trebuie să fie lăsată la latitudinea centralei care cunoaşte cel mai bine potenţialul întreprinderilor sale, ritmicitatea cerută de minister (de tipul 4 x 25% în toate trimestrele şi întreprinderile centralei), nefiind totdeauna, în mod obiectiv, posibilă.

3. **Sistemul de urmărire a îndeplinirii planului,** este în forma actuală greoi, cu multe paralelisme (unii indicatori sînt urmăriţi pe produse şi la nivel de întreprindere, atît de către centrală cît şi de către minister), cu termene nerealiste (de exemplu, darea de seamă statistică de producţie trebuie depusă la minister, pentru întreprindere la ora 11, iar pentru centrală în aceeaşi zi la ora 14), şi costisitor (solicitînd multe convorbiri telefonice ca şi deplasarea specialiştilor din întreprinderi de trei ori în cursul unei luni, la centrala din Bucureşti).

Se impune deci, la nivelul centralelor industriale, o îmbunătăţire atît a activităţilor de planificare şi prognoză propriu-zise, cît şi a metodologiei de planificare, în ambele direcţii **sarcini importante revenind atît organelor centrale de specialitate şi ministerelor, ca şi centralelor.** Primelor, deoarece de ele depinde, în majoritate, eficienţa metodologiei de planificare ca şi preluarea integrală de către centrale a atribuţiilor stipulate de legislaţia în vigoare, centralelor, deoarece de modul în care îşi exercită atribuţiile încredinţate depinde însăşi mărimea încrederii care li se acordă. Este evident că, **pentru a fi într-adevăr unitate de bază în activitatea de planificare economico-socială, centrala industrială trebuie să acţioneze cu mai multă energie ea însăşi, trebuie ea singură să-şi dovedească personalitatea.**

...CERCETAREA

„problema modernizării producţiei trebuie să constituie preocuparea fiecărui conducător din economia noastră".

CREAREA centralelor industriale, ca mari organizaţii economice complexe, a însemnat o importantă mutaţie şi în domeniul funcţiunii de cercetare-dezvoltare. Astfel, dacă anterior formării centralelor, cea mai mare parte a activităţilor cercetare-dezvoltare se realiza în afara unităţilor productive (în institute de cercetare, proiectare, în ministere etc.), după aceea, asistăm la un fenomen de concentrare a unei bune părţi din aceste activităţi la nivelul centralelor şi unităţilor asimilate lor — proces firesc, care răspunde cerinţelor revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane şi nevoilor unei economii în plin proces de modernizare, prin faptul că impulsionează cercetările aplicative, permiţînd stabilirea de legături directe, nemijlocite între nevoile producţiei şi preocupările cercetării, asigurînd condiţii mai bune pentru accelerarea aplicării în producţie a rezultatelor cercetării.

Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae CEAUŞESCU** în cuvîntarea rostită la Consfătuirea cu activul de partid şi de stat din centrale industriale şi întreprinderi, **problema activităţii de cercetare, a introducerii în producţie a rezultatelor cercetării, trebuie considerată de către centrale ca „una din sarcinile de bază ale activităţii lor".** Analiza întreprinsă în două dintre centralele industriale menţionate anterior (C.I.P.M., C.I.M.U.M.F.S.) pune în evidenţă unele rezultate valoroase pe această linie, dar şi necesitatea continuării eforturilor pentru îmbunătăţirea organizării acestei activităţi în centralele industriale.

Toate centralele investigate au în componenţa lor unităţi de cercetare-proiectare. Baza tehnică-materială, numărul mare de cercetători (între 70 şi 100, dintre care între 41—88% cu studii superioare), ca şi creşterea pe care, an de an, au înregistrat-o fondurile alocate cercetării (de pildă, la C.I.P.M., ponderea fondului de crecetare în fondul de tehnică nouă a crescut de la 29% în 1973 la 47% în 1974, în condiţiile creşterii de circa două ori a primului) au permis centralelor să rezolve cu forţe proprii un număr sporit de teme de cercetare, cu o importanţă deosebită pentru viitorul lor. Astfel, la C.I.P.M. numărul temelor de cercetare rezolvate în 1973 a fost cu 86 % mai mare decît în 1970, în 1974 urmînd să fie cu 133 % mai mare. La C.I.M.U.M.F.S., numărul anual mediu de teme rezolvate a fost în ultimii ani de circa 70, ceea ce reprezintă o creştere de 2 ori faţă de 1970.

Trebuie subliniată, de asemenea, **atenţia deosebită care se acordă în cadrul centralelor activităţii de înnoire a producţiei, asimilării de noi produse** şi **modernizării celor existente.** În tabelul nr. 3, sînt redaţi cîţiva indicatori semnificativi ai activităţii de înnoire a producţiei în centralele investigate. Este evident efectul pe care activitatea de cercetare-proiectare proprie l-a avut asupra activităţii de înnoire : s-a făcut apel la import de licenţă în aceşti doi ani numai în cazul unei singure centrale industriale — C.I.M.U.M.F.S., dar aici 5 din cele 7 produse realizate pe bază de licenţă privesc mărirea gradului de culegere a datelor.

Apreciind că **actuala legislaţie permite centralei industriale să-şi îndeplinească rolul de principal factor în realizarea activităţii de cercetare-dezvoltare,** specialiştii chestionaţi — din cadrul celor trei centrale — au subliniat că este necesar ca, în anumite cazuri, în special, cînd este vorba de activităţi legate de investiţii şi dezvoltare, **să se precizeze mai clar limitele de competenţă ale centralelor.**

Totodată, se subliniază **necesitatea îmbunătăţirii permanente a organizării activităţilor ce definesc funcţiunea de cercetare-dezvoltare de la nivelul centralelor, direcţiile avute în vedere ca şi intensitatea cu care trebuie acţionat, în cazul fiecăreia în parte, fiind prezentate în tabelul nr. 4.** Se au în vedere aspecte diferite, în funcţie de situaţia concretă, ca de pildă, **dezvoltarea bazei tehnico-materiale a activităţii de cercetare proprii la C.I.U.T.M.R.,** sau **sporirea numărului de cadre afectate funcţiunii de cercetare-dezvoltare şi ridicarea nivelului lor de calificare,** la **C.I.M.U.M.F.S.** Pe de altă parte, este vorba de factori cu grad mai mare de generalitate : **delimitarea atribuţiilor între centrală şi minister, selectarea cu mai multă atenţie a lucrărilor de cercetare, acordîndu-se prioritate celor care au condiţii mai rapide de aplicare ; concentrarea eforturilor asupra unor teme majore ; corelarea preţurilor cu exigenţele înnoirii produselor ; încadrarea compartimentelor tehnice din întreprinderi cu personal T.E.S.A. care să aibă în atribuţii permanente, în principal, cercetarea ; simplificarea actualei metodologii de aprobare a cercetărilor, care, în special pentru lucrările mărunte, este greoaie, ca şi simplificarea raportărilor statistice solicitate ; asigurarea unei mai mari mobilităţi fondurilor de cercetare şi asimilare, în special, atunci cînd e vorba de a efectua cercetări mici, dar urgente.**

Centralizarea unei părţi tot mai mari a activităţilor de cercetare-dezvoltare la nivelul centralelor ar avea, după opinia specialiştilor din cele trei centrale investigate, **următoarele consecinţe :** a) **crearea condiţiilor necesare pentru ca întreprinderile să se concentreze cît mai eficient asupra activităţilor lor de bază ;** b) **impulsionarea cercetărilor aplicative, legîndu-le mai profund de nevoile producţiei ;** c) **concentrarea raţională a bazei materiale şi specialiştilor şi, ca atare, utilizarea raţională şi integrală a acestora în folosul tuturor unităţilor aparţinînd centralei.** Adică, tocmai trei dintre obiectivele fundamentale urmărite prin constituirea centralelor industriale.

	C.I.U.T.M.R.		C.I.P.M.1		C.I.M.U.M.F.S.	
	1973	1974xx	1973	1974xx	1973	1974x
1. Asimilări de produse noi (nr)	45	-	15	21	1o3	56
-din care, pe bază de licenţă	-	-	-	-	7	-
2. Asimilări de produse reproiectate (nr)	18	-	2	4	25	7
-din care pe bază de licenţă	18	-	-	-	-	-
3. Asimilare de procedee teh.noi (nr)	-	-	3	6	-	-
-din care pe bază de licenţă	-	-	-	-	-	-
4. Ponderea produselor noi şi (%) reproiectate în producţia globală	51,o	-	1o,4	16,8	31,3	49,4

x) realizări pe primele 5 luni
xx) planificat pe întregul an
xxxx) nu au fost culese date

Tabelul nr. 3 — **Activitatea de înnoire a producţiei în 1973 şi 1974.**

Tabelul nr. 4 — **Direcțiile și intensitatea cu care se apreciază că trebuie acționat pentru ridicarea eficienței activității de cercetare-dezvoltare.**

Nr. crt.	Direcția de acțiune	CIUTMR	CIPM	CIMUMFS	Media
1.	Organizarea compartimentului de cercetare-dezvoltare din centrală.	2	0	3	1,66
2.	Sporirea numărului de lucrători afectați funcțiunii de cercetare-dezvoltare	2	0	4	2,00
3.	Ridicarea nivelului de calificare a personalului	0	0	4	1,33
4.	Mai precisa repartizare a sarcinilor între centrală și întreprinderi	3	2	6	3,66
5.	Mai precisa repartizare a sarcinilor între minister și centrală	5	2	6	4,33
6.	Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a activității de cercetare proprii	10	2	2	4,66
7.	Perfecționarea sistemului de cointeresare a personalului din cercetare.	8	8	6	7,33
	Media	3,75	1,75	3,88	3,12

0 = nu trebuie acționat

• • • • • • • • • • • • • •

10 = trebuie acționat urgent și rapid

...ORGANIZAREA

„realizarea sarcinilor de creștere a productivității muncii atît în cincinalul actual cît și în cel următor se poate realiza numai pe baza bunei organizări a muncii..."

ANALIZA întreprinsă arată că și pe linia îndeplinirii activităților de organizare științifică a conducerii, producției și a muncii s-au obținut rezultate bune de către centrale. Prin îmbunătățirea organizării producției, în 1973, la C.I.M.U.M.F.S. s-au obținut circa 5,5 mil. lei beneficiu ; la C.U.A.R.I.C., în 11 luni, peste 3 mil. lei beneficii ; la C.I.P.M. în 1972 s-a depășit beneficiul cu 7,75 %, iar în 1973 cu 39%. Aceasta, cu toate că nu s-au alocat fonduri decît într-un singur caz, la C.I.M.U.M.F.S., unde este vorba de finanțarea din fondul pentru tehnica nouă a lucrărilor de cercetare și proiectare a sistemului de prelucrare automată a datelor.

După opinia conducătorilor compartimentelor de organizare din cele patru centrale, organizarea muncii și a producției sînt însă în aproape toate cazurile încă la un nivel scăzut, doar organizarea conducerii fiind în două din centrale apreciată de nivel ridicat. Deci, este, în continuare, nevoie de organizare. Că este așa o dovedește și dinamica indicatorilor ce caracterizează activitatea de organizare în una din centralele investigate, C.I.P.M. (vezi tabelul Nr. 5.).

Principalele direcții în care trebuie acționat pentru impulsionarea activității de organizare, sînt, opinia specialiștilor învestigați, următoarele :

1 **Mai buna organizare a compartimentului de organizare**, atît la nivel de centrală, cît și la nivel de întreprindere. Se apreciază că separarea activităților de organizare de altele (protecția muncii, control, etc.) ar face activitatea propriu-zisă de organizare mai eficientă, imprimindu-i continuitatea necesară. În același sens ar acționa și delimitarea mai clară a atribuțiilor organizatorice între minister, centrală și întreprindere. Pentru ca activitatea de normare să fie rezolvată corespunzător, se apreciază că ea trebuie inclusă în compartimentul de organizare, în toate cazurile.

2 **Constituirea la nivelul centralelor industriale a unor puternice nuclee (centre de organizare).** În condițiile actualului număr de lucrători, în foarte puține cazuri, este posibilă atacarea unor probleme „cheie" de organizare, și mai puțin posibilă rezolvarea carespunzătoare a acestora. Astfel, la C.I.P.M., personalul afectat organizării. de circa 4 lucrători, are în sarcină și problemele întreprinderii „Republica". Același lucru la C.U.A.R.I.C. sau la C.I.U.T.M.R. Întreprinderile respective („Republica", „23 August"), sînt întreprinderi mari care pun, la rîndul lor, probleme destul de complexe de organizare. La unele întreprinderi situația este și mai defavorabilă, numărul de personal de organizare fiind și mai redus, același lucrător avînd atît sarcini pe linie de organizare, cît și pe linie de protecția muncii (C.U.A.R.I.C.).

3 **O politică de cadre corespunzătoare în domeniul organizării științifice.** Este necesară afectarea compartimentului de organizare cu cadre care să aibă, concomitent, calificarea și experiența de producție necesară, continuitate în activitatea de organizare și care să fie periodic perfecționate prin cursuri de specialitate de scurtă durată. Este necesară, în continuare, redistribuirea personalului cu studii superioare spre activitatea de organizare-cercetare, actualmente încă mulți specialiști lucrînd în munci administrative sau de birou, dispersați în diferite întreprinderi și ministere, ca și reașezarea personalului cu studii superioare după specialitate.

Au mai fost subliniate și alte direcții de acțiune, între care : tratarea competentă în ST.E.-urile de înființare a noilor obiective a problemelor de organizare a producției și a muncii ; accelerarea introducerii prelucrării automate a datelor pentru îmbunătățirea prioritară a organizării conducerii ; studiile de organizare de anvergură și cu volum mare de muncă să fie realizate de către organe de specialitate, etc.

Iulian BĂDIN

...SPECIALIZAREA — COOPERAREA :

„...am trecut la organizarea centralelor pentru a asigura o mai bună planificare a relațiilor dintre întreprinderi, o mai bună cooperare".

TRĂSĂTURA proprie unei industrii moderne în pas cu progresul tehnic, specializarea producției și cooperarea interuzinală, constituie unul din mecanismele care facilitează creșterea producției și productivității muncii, diminuarea costurilor, ridcarea calității în condițiile sporirii necontenite a eficienței economice.

Dezintegrarea fabricației în cadrul procesului de specializare prin crearea de unități care să realizeze componentele — părți de produs, subansamble sau piese — în condiții optime de calitate și de eficiență, asigură condiții pentru o mai bună cooperare în producție. **Cum au acționat și acționează centralele industriale pentru a asigura un înalt grad de specializare a producției și de cooperare a unităților lor componente ?**

Bucurîndu-se de faptul că încă de la organizarea sa, întreprinderile subordonate aveau în mare un anumit profil de fabricație, **conducerea Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant**, a inițiat în anii actualului cincinal ample studii în vederea unei mai eficiente specializări și dezvoltări de capacități. Avînd în vedere specificul fabricației destul de divers, a fost acceptată ideea de **specializare organologică**, potrivit căreia unităților componente li se asigură specializarea în execuția de **elemente** (organe, ansamble, subansamble și produse sau familii de produse) cu funcționalitate similară (de exemplu osii și boghiuri, vagoane, motoare Diesel, locomotive, utilaje tehnologice pentru construcții și terasiere etc.). În întreaga acțiune, în stabilirea deciziilor, s-a ținut seama de creșterea eficienței, de necesitatea sporirii producției în funcție de cerințele prezente și de perspectivă ale economiei naționale cît și ale exportului, diminuarea importurilor etc.

În lumina acestor considerente, au fost întocmite planuri de acțiune pentru anii actualului cincinal, cît și în perspectivă — pînă în 1990, spre exemplu, **în producția de material rulant** (locomotive și vagoane), **întreprinderilor existente** (în bună parte profilate) **li s-a asigurat o mai riguroasă specializare :** două vor fabrica vagoane metalice (Întreprinderea mecanică Drobeta-Turnu Severin și Întreprinderea de vagoane — Caracal), una de vagoane de călători, vagoane-restaurant, bar, dormitoare (Întreprinderea „Vagonul"-Arad) și alta, osii și boghiuri (Balș). În privința locomotivelor, Întreprinderea „23 August"-București le va produce, în continuare, în fabrica anume specializată.

Nr. crt.	Indicatori	U/M	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
1.	Studii de organizare elaborate	nr.	159	109	122	140	94	45	56
2.	Studii de elaborare aplicate	nr.	144	100	104	94	73	37	50
3.	Studii de organizare generalizate	nr.	11	14	19	23	18	15	10
4.	Aportul aplicării studiilor de organizare la:								
	a) creșterea producției globale	%	x	x	x	x	2,24	3,87	2,70
	b) creșterea productivității muncii	%	x	x	x	x	1,57	2,94	1,70
	c) Sporirea beneficiului	%	x	x	x	x	4,50	7,75	3,90

Tabelul nr. 5 — **Dinamica principalilor indicatori ce caracterizează activitatea de organizare la Centrala industrială de prelucrări metalurgice — București.**

Probleme deosebite s-au pus, mai ales, **în organizarea profilării și specializării unităților de utilaje pentru construcții și terasiere. În unele unități — pentru o mai rațională și eficientă utilizare a potențialului existent — li s-a schimbat profilul de fabricație — cazul Întreprinderii „Steaua Roșie"-București, care a trecut de la fabricarea de betoniere la producerea de utilaje și agregate de înaltă tehnicitate** (motoare hidraulice, pompe cu roți dințate, servodirecții hidraulice etc.). **Altele, au preluat fabricarea unor utilaje pentru care s-au organizat linii de fabricație specializate** (rulouri compactoare, betoniere, centrale de beton etc.) — la „Nicolina"-Iași.

În fine, pentru a treia grupă de produse — utilaje tehnologice necesare industriei metalurgice, siderurgice, industriei cimentului și chimiei — ținîndu-se cont de experiența și tradiția unor unități, fabricația s-a repartizat mai rațional, pe grupe de produse apropiate din punct de vedere tehnologic etc. Astfel, Întreprinderea mecanică — Buzău se va specializa în fabricarea de utilaje tehnologice pentru metalurgie, „Progresul"-Brăila pe utilaje complexe pentru siderurgie, industria cimentului, materiale refractare, vagoane speciale pentru minereuri ; Întreprinderea „23 August"-București va produce utilaje pentru siderurgie, industria cimentului, chimie, industria lemnului. Toate aceste măsuri — unele în curs de materializare — se vor solda, potrivit calculelor de fundamentare, cu creșteri însemnate de producție, concomitent cu sporirea eficienței economice.

Există totuși unele probleme cărora trebuie să li se acorde în viitor o mai mare atenție : **crearea unui cadru conceptual și de perspectivă pentru o mai bună redistribuire a fabricației unor produse în unități bine profilate încă din faza de investiție.**

Și în domeniul cooperării interuzinale au fost obținute progrese însemnate. Este pozitiv faptul, că multe centrale industriale au reușit să-și organizeze cu bune rezultate cooperarea între unitățile proprii. Aceasta este asigurată prin nominalizarea și cuprinderea în plan de producție a cooperărilor pe fiecare an, la fiecare unitate. Programarea sarcinilor de cooperare se face pe fiecare reper de executat, pe trimestre și luni. Așa stau lucrurile la Centrala de utilaje tehnologice și material rulant, Centrala de tractoare și mașini agricole, Centrala de utilaje, automatizare și reparații pentru industria chimică și altele. Fiecare din aceste centrale — cooperează la produsele ce le realizează cu 70—100 întreprinderi.

Situații anevoioase se ivesc însă în **organizarea cooperărilor între unitățile diferitelor centrale dintr-o ramură, sau din ramuri diferite.** Cu toate că, de pildă, la nivel de minister (cazul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii) se asigură, începînd din 1972, cuprinderea în plan a cooperărilor, apar o serie de greutăți fie în acceptarea cooperărilor, fie în realizarea lor la termen, cantitativ cît și calitativ. Apar din această cauză consecințele negative „în lanț", la un șir întreg de unități, nu numai dintr-o ramură, ci chiar din mai multe.

Investigațiile efectuate în centralele amintite, în legătură cu aceste aspecte, au scos în evidență o serie de cauze care determină funcționarea defectuoasă a mecanismului cooperării interuzinale. Unele pornesc chiar de la **beneficiar, care nu face cuvenita defalcare în propriul său plan de producție, nu nominalizează la timp reperele pe care urmează să le primească prin cooperare pentru realizarea planului, nu predă furnizorului documentația tehnico-economică a pieselor sau subansamblelor, întîrzie stabilirea exactă a graficelor pentru livrări în cooperare ; în sfîrșit, sînt și situații cînd au loc frecvente modificări de plan.**

Pe de altă parte, **sînt furnizori care, în unele cazuri, acceptă comenzi, încheierea de contracte, fără a avea asigurate, în prealabil, capacitățile necesare, forța de muncă și certitudinea obținerii materiilor prime de calitate corespunzătoare.** Așa stau lucrurile, de pildă, la Întreprinderea „23 August"-București în privința nerespectării programelor de cooperare cu terții, în special, pentru Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București la piesele turnate, forjate etc. **Sînt și cazuri cînd furnizorul refuză contractarea unor cooperări — parțial sau total — pe motivul că nu are capacitate disponibilă, că piesele sau subansamblele comandate nu îi asigură beneficiul dorit de el ; alteori refuzul are la bază condiția ca beneficiarul nu are posibilitatea de a da furnizorului unele mijloace speciale pentru fabricație** (modele, matrițe, scule etc.). Asemenea fenomene au apărut, în special, la piesele turnate sau forjate la Întreprinderea „Tractorul", „Timpuri Noi", etc.

Multe din aceste neajunsuri ar putea fi evitate sau rezolvate operativ, dacă centralele industriale, ministerele de resort ar acționa operativ, participînd efectiv la rezolvarea lor. În organizarea mecanismului cooperării trebuie polarizat interesul în jurul produsului finit, atît al întreprinderii care realizează montajul și desfacerea, cît și a celor care produc piese detașate și subansamble.

Pentru dinamizarea celor ce nu respectă obligațiile contractuale și prin aceasta provoacă perturbări în mecanismul de cooperare, există cadrul legal al penalizărilor. Puține întreprinderi utilizează această pîrghie interpretînd adesea greșit sensul aplicării ei. De altfel, chiar în cazul plății acestora, ele nu acoperă paguba provocată. **Poate ar fi util de reconsiderat cuantumurile prevăzute pentru penalizări, în sensul unei proporționări mai juste a valorii sancțiunii cu prejudiciul real creat întreprinderilor beneficiare prin nerespectarea obligațiilor asumate de diferiți subfurnizori.**

Vasile BOESCU

...APROVIZIONAREA

„multe neajunsuri în producție derivă din faptul că unele întreprinderi nu livrează la timp diferitele produse și subproduse".

DESFĂȘURAREA procesului de aprovizionare-desfacere implică o multitudine de activități, în a căror realizare centralele industriale au sarcini majore. Pentru a analiza evoluția modului concret în care centralele și-au exercitat atribuțiile în acest domeniu, revista noastră a întreprins un sondaj într-un număr de 7 centrale industriale.

Pe măsură ce unele centrale au reușit să-și consolideze prin experiența acumulată în timp poziția și rolul specific în cadrul aprovizionării, și desfacerii producției, se observă o modificare în structura preocupărilor existente în acest proces. **Astfel, dacă într-o perioadă de început ponderea majoritară a activităților desfășurate centralizat, în cadrul aprovizionării tehnico-materiale o dețineau într-o foarte mare proporție cele orientate spre elaborarea proiectelor de balanța și echilibrare a balanțelor, în ultimul timp s-au făcut progrese în deplasarea centrului de greutate către activitățile vizînd organizarea încheierii contractelor**, cît și către asigurarea efectivă a unei aprovizionări ritmice a întreprinderilor.

La **Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier** (CIUTCPM), spre exemplu, preocupările au evoluat ascendent în sensul amintit, permițînd ca aprovizionarea întreprinderilor cu oțeluri speciale să se realizeze centralizat, prin urmărirea de către compartimentul respectiv din centrală a contractărilor și a livrărilor corelat cu programele de fabricație pe comenzi interne. Acest fapt creează posibilitatea centralei, la fabricarea utilajului chimic, spre exemplu, de a interveni prompt pentru eliminarea unor eventuale dereglări în producție, printr-o urmărire permanentă, pe structuri a stocurilor disponibile și manevrarea lor spre întreprinderile cărora le sînt necesare în acea perioadă. Pentru restul materialelor (în special la table groase și țevi de construcție, la care conducerea centralei ar dori să extindă sistemul menționat) nomenclatorul limitat al materialelor care se pot aproviziona prin intermediul bazei ce aparține centralei, nu permite preluarea unor asemenea sarcini, care au rămas tot pe seama întreprinderilor. Pentru ca centrala să-și poată exercita din plin atribuțiile este necesar ca factorii competenți (M.A.T.M.C.G.F.F. etc.) să analizeze posibilitatea extinderii nomenclatorului de materiale, aprovizionate sub controlul și urmărirea conducerii centralei — prin Baza sa centrală de materiale și echipament de completare.

Desigur, exemplul prezentat nu este singular. Preocupări de asemenea natură au evidențiat și specialiștii din **Centrala industriei articolelor casnice și utilajelor tehnologice, Centrala gazului metan, Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule.**

Și **în domeniul desfacerii produselor** formele de acțiune ale centralei sînt multiple. Reține atenția experiența CIUTCPM, care generalizată poate contribui substanțial la perfecționarea procesului analizat. Este vorba de practica „furnizorului general", în livrarea mașinilor și instalațiilor tehnologice complete, care înglobează activități de concepție de proces, proiectări de instalații complexe, executarea și expedierea de echipamente și utilaje, servicii în perioada montajului, rodajului, pînă la demonstrarea performanțelor garantate (în realizarea unor instalații de negru de fum, anhidridă ftalică, acid fosforic, uree, azotat de amoniu etc.).

CU TOATE rezultatele bune înregistrate în exercitarea rolului centralei industriale în procesul de aprovizionare-desfacere, există încă unele probleme de mecanism care au făcut ca desfășurarea sa să se realizeze anevoios, fapt care creează goluri de producție la beneficiar, soldate la rîndul lor cu neonorarea prevederilor din contracte.

● **O principală cauză o constituie definitivarea planurilor de producție pe poziții fizice și contracte cu mult timp după întocmirea necesarului de aprovizionat.** Din această cauză la Centrala industriei articolelor casnice și a utilajelor tehnologice, Centrala industriei bumbacului, Centrala de prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare, spre exemplu, calculul acestui necesar s-a bazat pe cerințele planului de producție ale anului precedent celui de plan, la Centrala uleiurilor pe capacitățile existente (?) etc. În asemenea condiții este firesc ca structura specifică a planului în noul an să provoace perturbații în desfășurarea procesului de aprovizionare. Apare de aceea ca stringent necesară adoptarea unor programe complexe de măsuri de către toți factorii implicați în stabilirea unor asemenea termene care să permită o corelare efectivă a planurilor de producție și a necesarului de aprovizionat.

● Și un alt aspect. Anumite **întîrzieri ale furnizorilor în special în livrarea utilajelor tehnologice sînt generate de practica depunerii cu întîrziere a documentației de către beneficiari.** La rîndul lor, aceștia din urmă nu au nici ei nominalizat planul de investiții pe liste de utilaje tehnologice la termenele prevăzute de depunere a documentației în anul anterior celui de plan. Și în acest caz apare necesitatea corelării termenelor de întocmire a planurilor de investiții și a necesarului de aprovizionat.

● După părerea specialiștilor din centrale, **extinderea relațiilor de lungă durată între unitățile economice ar fi de asemenea un factor de natură să influențeze favorabil desfășurarea procesului de aprovizionare.** Cu toate aceste aprecieri, se pare, totuși, că promovarea unor relații care ar putea deveni „tradiționale" — cu toate rezultatele favorabile cunoscute — între furnizor și beneficiar este încă privită cu rezervă de către unii factori implicați. Un singur exemplu : Centrala de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier a solicitat Ministerului Industriei Metalurgice încheierea unor contracte — cadru de lungă durată pentru unele oțeluri speciale inoxidabile și aliate. Din păcate, problema se află tot în stadiul „discuțiilor", contractarea se face după metode „clasice", iar aprovizionarea continuă să prezinte... discontinuități. Prin urmare, perfecționarea operativă a mecanismului de aprovizionare tehnico-materială — reprezintă un factor de maximă necesitate în întărirea rolului centralei industriale în acest proces.

ÎN CONCLUZIE, conform opiniilor specialiștilor din centrale, acest organism economic a reușit — cu toate greutățile semnalate — în bună măsură, în cazurile prezentate, să-și definească un loc propriu în procesul de aprovizionare-desfacere, cît mai aproape de realitățile procesului de producție din întreprinderi. Pentru a reda o imagine veridică, de ansamblu, a acestor preocupări, am confruntat aceste opinii cu cele ale specialiștilor din întreprinderile respective, pentru a putea sesiza părerile „beneficiarilor direcți“ ai acțiunilor desfășurate de către conducerile centralelor industriale. Astfel, cadrele din întreprinderile Centralelor uleiului și bumbacului, precum și din cadrul Centralei de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice și refractare, apreciază ca insuficiente pentru buna desfășurare a procesului de producție, preocupările actuale ale conducerii centralelor respective în unele direcții, printre care elaborarea unor norme mai judicioase de stoc și de consum, preîntîmpinarea stocurilor etc. Chiar și în cadrul CIUTCPM, specialiștii Întreprinderii „1 Mai“-Ploiești, precum și din cadrul Întreprinderii de utilaj chimic-Ploiești ș.a., consideră că **aportul conducerii centralei, cu toate realizările obținute, se cere încă mult amplificat în direcția rezolvării problemelor de organizare a încheierii contractelor și de preîntîmpinare a stocurilor.**

Este deci imperios necesar să se acționeze de urgență pentru ca centralele industriale să-și exercite — în totalitate și în mod real — atribuțiile în acest proces, în așa fel încît să asigure aprovizionarea și desfacerea ritmică, efectivă și directă a producției întreprinderilor. Acest lucru va permite orientarea cu prioritate a întreprinderilor spre rezolvarea problemelor procesului de producție.

Bogdan PĂDURE

...COMERȚUL EXTERIOR

„înnoirea continuă și în ritm intens a producției destinate exportului este o condiție fundamentală pentru asigurarea unui comerț exterior

PROCESUL de constituire a centralelor industriale s-a desfășurat în mare parte paralel cu cel de îmbunătățire a organizării activității de comerț exterior. Au fost adoptate, după caz diverse formule organizatorice ca : direcții de export-import în cadrul centralelor, întreprinderi de comerț exterior intercentrale, întreprinderi de comerț exterior subordonate ministerelor. O experiență interesantă în rezolvarea acestei problematici complexe o deține Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri.

În cadrul acestei centrale au fost reunite o serie de unități ale industriei chimice de mic tonaj ; medicamente, cosmetice, coloranți, solvenți, detergenți etc., fiecare cu beneficiarii săi externi, cu canale de distribuție și evoluție conjuncturală a pieței specifice.

Dacă ar fi să luăm numai produsele farmaceutice în număr de peste 5 200, comercializate sub peste 40 000 de denumiri comerciale, sau coloranți și pigmenți organici în număr de 3 600, comercializați sub circa 300 000 de denumiri comerciale, vom constata că urmărirea dinamicii — fie ea și sumară — a unor asemenea piețe este o problemă de mare complexitate. Dacă la aceasta adăugăm faptul că, prin condiționare, numărul sortimentelor în medie se înzecește, și că variațiile de preț se produc foarte frecvent — în perioada acută a crizei energetice aceste variații s-au înregistrat la interval de ore — vom obține dimensiunea reală a problemelor de export, cu care este confruntată această centrală.

Un model propriu de cercetare a pieței

PENTRU A REZOLVA problemele de studiul pieței, biroul conjunctură-marketing al centralei **a elaborat un sistem propriu de prelucrare și depozitare a informațiilor de piață pe bază de fișier,** care poate fi adaptat la prelucrarea automată a datelor. Prelucrarea și regăsirea cu ajutorul calculatorului a informațiilor de piață nu s-a făcut, deși există în cadrul centralei astfel de echipamente, utilizate însă numai pentru calcule financiar-contabile. Această opțiune se pare că nu este cea mai bună, mai ales dacă avem în vedere că toate firmele mari de medicamente, chimicale utilizează în cercetarea pieței calculatoare, nu dintr-o simplă dorință de modernism, ci ca o condiție a succesului. De exemplu, în momentul declanșării embargoului asupra petrolului, prețurile la produsele chimice de bază derivate din petrol aflate în stoc au crescut de peste 10 ori. Asemenea „seisme conjuncturale“ dezavantajează evident pe cel neinformat.

Inițiative deosebit de interesante a dovedit direcția export import a centralei în **adaptarea metodologiei de estimare a eficienței comerțului exterior la specificul activității.** Au fost creați indicatori ce permit urmărirea cu ușurință, dar și foarte exactă, a modului de valorificare a materiei prime pe întreg fluxul de prelucrare pînă la produsul finit (medicamente, coloranți etc.). O serie de indicatori proprii ca leival/mol, leival/atomkg, leival/ionkg., permit identificarea dispersei prețurilor unitare, deosebit de mare în funcție de sortiment, iar prin interpolare se pot determina cu aproximație prețurile pentru produsele pentru care nu există informații directe.

Un alt indicator urmărit de direcția de export-import a centralei este **beneficiul în valută** ce permite compararea competitivității diferitelor variante de tehnologii elaborate de institutele de cercetări de resort.

Strategia de produs — valorificarea materiilor prime și a „materiei cenușii“

PORNIND de la constatarea că în prezent pe piața mondială concurența este polarizată spre segmentul produselor noi, centrala a căutat să se integreze în acest ritm de înnoire deosebit de alert. În actualul cincinal, **ritmul de înnoire a produselor centralei, a fost ridicat astfel că ponderea produselor noi în producția globală a crescut de la 6,7 la sută în 1971 la 12,7 la sută în acest an, urmînd ca în 1975 să ajungă la 19 la sută.**

Dacă la aceasta adăugăm și produsele reproiectate (îmbunătățiri ale rețetei, condiționării, conservabilității etc.), obținem o pondere medie anuală a produselor noi și reproiectate în producția globală a centralei de peste 25 la sută. Căile de înnoire a producției sînt, în principal, următoarele :

I. omologarea și lansarea de produse originale pe piața externă.

II. producerea de substanțe și produse chimice sub licență (cu preluarea rețetei și engineering-ului).

III. producerea de produse chimice în cooperare.

IV. asimilarea de substanțe și produse chimice clasice.

Constatăm că **produsele noi realizate prin cele patru căi diferă esențial prin faza ciclului de viață în care sînt asimilate, și ca urmare și prin prețul unitar obtenabil.** Spre exemplu, vitamina C ca produs original (în faza de lansare) se vindea la 1500 $/uncie, în timp ce ca produs clasic (în faza de maturitate) prețul a scăzut sub 1 $/uncie. Această deteriorare accelerată a prețului este o caracteristică a pieței produselor chimice de mic tonaj. De aceea pe lîngă asimilarea unor produse clasice, care contribuie, la limitarea importului, au fost realizate o serie de **cooperări cu firme de renume mondial** ca C.I.B.A. (Elveția), Bayer și Schering (R.F.G.), Winthrop (Anglia), Lepetit (Italia) în vederea producerii în țară a unor produse farmaceutice mult solicitate pe piața internă și internațională.

Cel mai rentabil domeniu rămîne desigur cel al produselor originale. În vederea promovării inovației, întreprinderile centralei, nucleele de cercetare ale acestora, colaborează direct cu institutele de cercetări de resort (Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, Institutul de cercetări protecție anticorozivă și vopsele etc.) din cadrul Institutului Central de Cercetări Chimice, cu catedrele institutelor de învățămînt superior din București, Cluj, Timișoara, Tîrgu Mureș.

Cu rezultate remarcabile s-au soldat **cercetările orientate de centrală în vederea valorificării în producția proprie de medicamente a plantelor medicinale,** care pînă acum cîțiva ani se exportau în stare brută și a nămolurilor sapropelice (Amara, Techirghiol). Menționăm în acest sens realizarea în țară a unor substanțe active pe bază de plante medicinale, a gamelor de medicamente și cosmetice Pelox și Pell-Amar indicate pentru afecțiuni reumatismale — toate acestea solicitate azi la export.

Strategia distribuției — diversitate de forme, responsabilitate centralizată

CANALELE de distribuție ale centralei s-au diversificat prin **participarea la societăți comerciale mixte în străinătate.** În prezent ele desfac circa 20 la sută din disponibilul de export al centralei. În ceea ce privește structura fondului de marfă desfăcut de societățile comerciale mixte pe piața externă, se poate face remarca că nu au fost suficient antrenate în desfacerea de produse condiționate, care valorifică superior substanțele chimice active produse de centrală. Necesitatea extinderii exportului de produse condiționate o dovedește elocvent următorul exemplu : cloramfenicolul în 1973 se putea valorifica la prețuri de zeci și chiar sute de ori mai mari sub formă de capsule, soluție, pulbere chirurgicală sau unguent, de cît prețul substanței active. Această caracteristică a pieței a determinat multe țări să limiteze importul de produse condiționate și să-și dezvolte capacități proprii de condiționare. Asemenea măsuri lasă însă loc suficient pentru realizarea de cooperări în producție. **Recent, centrala a și realizat o formă superioară de cooperare : producție + comercializare** fondînd prima societate mixtă româno-japoneză „Roniprot“, avînd ca partener firma „Dainippon Ink“. Societatea va produce într-o primă fază circa 60 000 tone de proteine sintetice/an — domeniu de vîrf al tehnologiei și cercetării chimice mondiale.

Strategia promovării — acțiuni promoționale corelate

O BUNĂ PARTE din nomenclatorul industriei chimice de mic tonaj îl reprezintă produsele pentru uz individual, cum sînt : medicamentele, cosmeticele, detergenții, unele tipuri de chimicale, fapt ce impune eforturi promoționale de penetrare în rîndul unor largi segmente de consumatori. În rezolvarea problemelor de promovare, Centrala întocmește împreună cu Întreprinderea de prezentare și ambalaje produse chimice (I.P.A.C.) programe publicitare anuale și sezoniere pe produse și suporturi publicitare. Centrala participă anual alături de ceilalți producători din industria chimică la peste 60 de tîrguri și expoziții pe toate meridianele lumii. Această politică activă de promovare a permis ca produse noi ca : „Pelox“ și „Pell-Amar“ lansate în 1973 să fie cunoscute și solicitate deja în Spania, Argentina, Polonia, Yemen, Libia etc. Faptul că întreprinderea I.P.A.C. realizează alături de activitate publicitară și condiționarea pentru o mare parte din produsele centralei ; etichete, ambalaje (carton și plastic), cu utilaje de înaltă tehnicitate etc. a permis elaborarea unei concepții integrate a eforturilor promoționale.

În concluzie se poate spune că punctele forte ale strategiei pe piața externă a centralei au fost : cunoașterea pieței externe și construirea pe această bază a unor operațiuni de consolidare și expansiune eficiente ; corelarea activităților de import, export, cooperare internațională cu cele de cercetare, dezvoltare, producție ; climat de stimulare a inovației, ca principal element în strategia noilor produse ; politică activă de promovare prin publicitate, prin condiționare atractivă, prin acțiuni de relații publice ; construirea unei imagini de firmă modernă cu potențial tehnic, dinamică în concepția de organizare și conducere, solidă ca partener comercial.

Ioan GEORGESCU

INSTRUMENTAR
DE CREŞTERE A EFICIENŢEI

Efectul economic al duratei de realizare a investiţiilor

IN „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 1 din 17.V.1974 a fost inserată o notă asupra efectului de „întîrziere" *). Autoarea, lector universitar Nina Georgescu, în scurta notă prezintă efectul de întîrziere — pe care fără nici o necesitate îl preia din limba engleză sub denumirea de „lag" — aplicat numai la activitatea de investiţii.

În realitate întîrzierea, ca un factor care influenţează conţinutul şi manifestarea fenomenelor se întîlneşte mult mai frecvent nu numai în economie dar şi în alte ramuri ale ştiinţelor : fizica nucleară şi fizica gazelor, în cibernetică, în biologie, medicină şi demografie etc.

Un exemplu simplu în economie ni-l furnizează chiar corelativul investiţiilor : consumul. Ceea ce se consumă la momentul t nu este altceva decît partea destinată consumului din venitul naţional creat la moment anterior t — ω. Este neîndoielnic că acest fapt influenţează desfăşurarea fenomenelor economice într-o măsură mai mare şi sub aspecte mai numeroase decît acelea de care se ţine seama în mod curent (menţinerea anumitor stocuri pe reţeaua comercială etc). Dar dacă neglijarea unora dintre aceste aspecte este admisibilă pe ansamblul economiei, ele pot ridica probleme de mare acuitate în cazul unor categorii de produse cu un caracter special cum sînt mărfurile de folosinţă îndelungată sau din contră mărfurile cu mare perisabilitate, mărfurile de sezon etc. cazuri în care fără unele măsuri deosebite (creditarea specială a stocurilor, vînzarea în rate, etc) mărimea întîrzierii ar putea crea dificultăţi în sectoarele respective de producţie.

În modelarea matematică relaţiile dintre factorii care condiţionează acele fenomene în care trebuie să se ţină seama şi de o anumită formă de întîrziere se exprimă prin funcţii cu argument întîrziat, prin ecuaţii cu diferenţe sau ecuaţii diferenţiale cu diferenţe.

Din comoditate, numeroşi autori, consideră întîrzierea egală cu 1 an, — uneori cu 1 semestru şi mai rare ori cu 1 trimestru — adică cu o perioadă pentru care se dispune în practică de datele de evidenţă statistică.

De exemplu C. Christ exprimă consumul în anul t sub forma

$$C_t = \alpha \cdot Y_{t-1} + \beta$$

unde : Yt-1 = venitul naţional din anul anterior iar α şi β doi parametri constanţi sau variabili care însă nu sînt în funcţie de C şi Y**).

Se pot da încă numeroase exemple de acest fel însă efectul economic cel mai important al întîrzierii se resimte în domeniul investiţiilor, domeniu în care este atras un volum de mari proporţii de resurse materiale şi băneşti şi care influenţează puternic, prin implicaţiile sale, principalele categorii ce intră în procesul complex al dezvoltării economico-sociale.

Problema întîrzierii se pune în mod diferit dacă avem în vedere investiţiile pentru obiective individuale sau dacă avem în vedere totalul investiţiilor din economie.

În cazul investiţiilor individuale intervalul de întîrziere începe din momentul decontării primelor cheltuieli consumate pentru investiţia respectivă şi durează pînă în momentul atingerii de către noile capacităţi create a parametrilor proiectaţi.

În domeniul investiţiilor la nivel macroeconomic problema întîrzierii se formulează în modul următor : dacă din valoarea resurselor dy create în economie la momentul t pe durata dt (ceea ce pentru simplificare vom exprima : la momentul t/dt) se alocă şi se consumă pentru investiţii***) un volum de resurse materiale şi băneşti dI, peste cît timp se va obţine un spor de resurse create pe noile capacităţi realizate prin aceste investiţii la un nivel de eficienţă scontat cu anticipaţie ?

Această formulare într-o oarecare măsură didactică apare ca necesară pentru a fixa prin fapte economice cît mai precise momentele de delimitare ale duratei de întîrziere.

Intervalul de întîrziere al investiţiilor astfel definit cuprinde două etape distincte : prima de la începutul activităţii pînă la darea în funcţie a noilor capacităţi constituie durata de efectuare sau de realizare a investiţiilor ; cea de-a doua etapă este perioada de însuşire a producţiei care începe din momentul dării în funcţie pînă la atingerea nivelului de eficienţă sau a parametrilor proiectaţi****). Cele două etape sînt diferite şi în conţinutul lor economic şi în modul de exprimare. Prima etapă, durata de realizare a investiţiei este pe tot parcursul o blocare neproductivă de resurse ale economiei naţionale în timp ce etapa doua nu mai este tributară economiei decît parţial ; durata economică a primei etape coincide integral cu durata sa fizică măsurată în unităţi de timp : luni, trimestre, ani ; pentru etapa a doua, numai la un efect convenţional durata economică poate să coincidă cu durata fizică. În efectul economic total al întîrzierii din sfera investiţiilor ponderea determinată revine de departe **duratei de realizare a investiţiilor.**

În cele ce urmează vom prezenta o metodă care să permită atît analiza calitativă cît şi determinarea cantitativă a **efectului economic** pe care îl produce durata de realizare a investiţiilor.

Presupunem că la momentul t/dt din valoarea resurselor dY create în economie se repartizează pentru investiţii — şi evident aici e vorba de investiţiile brute — un volum de resurse dI. Facem ipoteza că în acelaşi moment se începe execuţia unei investiţii individuale, a unui obiectiv sau unei capacităţi noi a cărei valoare este egală cu volumul de resurse dI. Dacă durata de investiţii va fi θ la momentul (t + θ)/dt se va obţine o creştere a fondurilor fixe egală cu dI. Considerăm că valoarea nou creată, investiţiile şi fondurile fixe, sînt funcţii de timp şi deci vom avea :

$$dl\,(t) = dk\,(t+\theta) \qquad (1)$$

sau — ceea ce este acelaşi lucru punînd în evidenţă întîrzierile :

$$dl\,(t-\theta) = dk\,(t) \qquad (1)$$

Modul în care a fost dedusă relaţia (1) nu mai are nevoie de o demonstraţie suplimentară. Totuşi este de remarcat că această relaţie stabileşte o interdependenţă între resursele de investiţii şi fondurile fixe, noţiuni care nu au nici un fel de contingenţă cu durata de realizare θ, cel de-al treilea parametru al relaţiei. Durata de realizare este indisolubil şi esenţial legată de **activitatea de investiţii**, este un atribut, o caracteristică a investiţiilor efectuate la momentul t/dt.

Relaţia (1) a fost stabilită în presupunerea că resursele dI destinate unei investiţii individuale se stochează şi se pun în operă treptat, după necesitate, pe parcursul duratei de realizare θ. În realitate resursele de investiţii dI create la momentul t/dt sînt folosite în acelaşi moment deopotrivă pentru începerea unor noi capacităţi cît şi mai ales pentru continuarea şi terminarea investiţiilor începute anterior.

Rămîne acum să lămurim în ce relaţie se găseşte volumul resurselor de investiţii şi volumul investiţiilor efectuate în momentul t/dt. Este uşor de văzut că aceste două concepte economice sînt egale numai dacă volumul investiţiilor rămîne constant adică dacă rata de creştere a investiţiilor este zero. Dacă însă în timp volumul investiţiilor creşte, adică dacă rata de creştere este pozitivă ($b > 0$) cel puţin pe durata θ resursele de investiţii sînt mai mari decît volumul investiţiilor efectuate în momentul t/dt, iar excedentul constituie exact acea rezervă de resurse cu care să acopere creşterea din perioada dt imediat următoare. Şi invers, dacă rata de creştere a investiţiilor este negativă ($b < 0$) volumul investiţiilor efectuate este mai mare decît volumul resurselor, sporul consumat

VALORILE β funcţie de b şi θ

Tabelul 1

b \ θ	0,50	1,00	1,50	2,00	2,50	3,00 ani
0,04	0,03922	0,03847	0,03780	0,03714	0,03651	0,03591
0,05	0,04879	0,04767	0,04662	0,04564	0,04471	0,04384
0,06	0,05828	0,05669	0,05523	0,05387	0,05260	0,05142
0,07	0,06767	0,06556	0,06364	0,06185	0,06022	0,05870
0,08	0,07698	0,07427	0,07183	0,06962	0,06756	0,06569
0,09	0,08620	0,08284	0,07984	0,07713	0,07457	0,07242
0,10	0,09534	0,09128	0,08768	0,08446	0,08156	0,07892
0,11	0,10441	0,09957	0,09534	0,09159	0,08823	0,08519
0,12	0,11339	0,10774	0,10284	0,09854	0,09470	0,09126
0,13	0,12229	0,11579	0,11019	0,10531	0,10108	0,09736
0,14	0,13112	0,12371	0,11740	0,11192	0,10711	0,10284
0,15	0,13987	0,13152	0,12443	0,11838	0,11306	0,10308
0,16	0,14855	0,13923	0,13138	0,12469	0,11885	0,11374
0,17	0,15715	0,14679	0,13818	0,13085	0,12453	–
0,18	0,16569	0,15426	0,14485	0,13689	0,13006	–
0,19	0,17415	0,16164	0,15140	0,14280	0,13548	–
0,20	0,18256	0,16892	0,15784	0,14858	0,14076	–

---

x) In cele ce urmează se prezintă într-o formă foarte prescurtată rezultatele la care s-a ajuns printr-un studiu care dă demonstraţiile riguroase şi dezvoltarea completă a aspectelor matematice ale acestei analize.

provenind din rezervele create în perioada dt anterioară.

Dacă în relația (1) vom înlocui volumul resurselor de investiții la momentul t/dt prin volumul investițiilor efectuate în același moment durata de realizare θ va rezulta mai mică în primul caz și mai mare în cazul al doilea, însă diferențele sînt foarte mici nedepășind 2,5—3 la sută. Dar, oricît ar fi aceste diferențe, durata în care resursele dI sînt integral încorporate în investițiile efectuate este în toate cazurile egală cu θ.

Cele de mai sus ne îndreptățesc să considerăm că relația (1) are un caracter general și exprimă cu exactitate fenomenul real al dependenței dintre volumul resurselor de investiții, durata de realizare a acestora și creșterea fondurilor fixe.

Importanța acestui rezultat constă în faptul că volumul resurselor pentru investiții la momentul t/dt poate fi exprimat în funcție de volumul fondurilor fixe active din acel moment, adică putem avea :

$$dI\,(t) = b^*\cdot K\,(t)\,dt \qquad (2)$$

și introducînd în (1) :

$$dK\,(t) = b^*\cdot K(t-\theta^*)\,dt \qquad (3)$$

Creșterea fondurilor fixe la momentul t/dt din investiții noi începute la momentul (t — θ)/dt este diminuată prin declanșarea fondurilor fixe care au atins limita duratei normate de funcționare. Să notăm această durată cu T.

În aceste condiții ecuația (3) devine :

$$dK\,(t) = b^*\cdot K\,(t-\theta)^*)\,dt - b\cdot K(t-T^*-\theta^*)\,dt$$

sau :

$$\frac{dK(t)}{dt} = b^*\cdot K(t-\theta^*) - b^*\cdot K(t-T^*-\theta) \qquad (4)$$

Am folosit semnul * pentru a evidenția că parametrii b θ, și T sînt, în general, variabile cu caracter aleatoriu. Cu această precizare putem spune că expresia (4) este forma cea mai generală a ecuației dinamicii fondurilor fixe.

Dacă presupunem că b, θ și T sînt constante, ceea ce practica dovedește că nu sîntem departe de adevăr, atunci expresia (4) va avea forma :

$$\frac{dK(t)}{dt} = b\cdot K(t-\theta) - bK(t-T-\theta) \qquad (5)$$

adică o ecuație diferențială cu diferența cu coeficienții constanți de ordinul întîi pentru diferențiale și de ordinul doi pentru diferență.

Pentru a deduce efectul duratei de realizare a investiției ne vom rezuma la ciclul I de funcționare a fondurilor fixe cînd încă nu s-a atins durata normată și deci fenomenul nu este alterat prin scoaterea din funcție a fondurilor fixe care au atins limita de uzură.

Ecuația (5) capătă forma :

$$\frac{dK(t)}{dt} = K\,(t-\theta) \qquad (6)$$

Rezolvarea acestei ecuații se poate face utilizînd transformata Laplace, aplicarea operatorilor liniari sau direct, prin metoda integrării „pas cu pas", procedeu la care ne-am oprit și noi ca avînd marele avantaj de a furniza un program relativ simplu pentru calculatorul electronic.

Se obține soluția :

$$K\,(t) = K_0\,e^{\beta t} \qquad (7)$$

unde K_0 este volumul fondurilor fixe la un moment dat $t = t_0$, iar β este rădăcina ecuației caracteristice a ecuației diferențiale cu diferențe (6) :

$$\beta = b e^{-\beta\theta} \qquad (8)$$

Mărimea lui β în funcție de b și θ, determinată cu ajutorul calculatorului este dată în tabelul nr. 1.

Pentru mai multă claritate a modului de variație al lui ß s-a alcătuit graficul alăturat.

Noi am făcut și o determinare directă a rădăcinii reale ß a ecuației transcendente (8), care se prezintă sub forma unei serii din care noi am reținut numai primii patru termeni :

$$\beta = \frac{b}{1+\frac{b\theta}{2}}\left(1 - \frac{1}{2}\cdot\frac{b\cdot\theta}{\left(1+\frac{b\theta}{2}\right)^2} + \frac{1}{2}\cdot\frac{(b\cdot\theta)^2}{\left(1+\frac{b\theta}{2}\right)^4} - \frac{1}{2{,}35}\cdot\frac{(b\cdot\theta)^3}{\left(1+\frac{b\theta}{2}\right)^6}\right) \qquad (9)$$

expresie care arată mult mai clar modul în care variază ß în funcție de b și θ. Precizia dată de această relație este mai mult decît satisfăcătoare pentru cazurile curente, diferența față de soluția exactă nedepășind 3×10^{-5}.

Dacă în relația (2) înlocuim pe K(t) din (7) se obține :

$$I\,(t) = \frac{b}{\beta}\,K_0\,e^{\beta t} \qquad (10)$$

De aici rezultă că rata investițiilor este :

$$\frac{dI(t)}{I\,(t)} = b \qquad (11)$$

adică dacă exprimăm investițiile ca un procent b al fondurilor fixe în funcție, acest procent nu este altceva decît rata de creștere a investițiilor.

Deci putem formula următoarea constatare : dacă investițiile cresc cu o rată constantă b iar durata lor de realizare este de asemenea constantă și egală cu θ atunci și fondurile fixe cresc cu o rată constantă a cărei mărime β depinde de rata de creștere b și durata de realizare a investițiilor θ după relația (8) sau (9).

Din (8) se deduce :

$$\frac{\beta}{b} = \eta = e^{-\beta\theta} < 1$$

adică β, rata de creștere a fondurilor fixe, este mai mică decît rata de creștere a investițiilor b. Se vede că β nu poate fi egal cu b decît în două cazuri : dacă θ, durata de realizare a investițiilor, este egală cu zero, ceea ce evident e o imposibilitate ; dacă b, rata de creștere a investițiilor este egală cu zero, adică investițiile rămîn constante în timp și deci oricare ar fi durata de realizare a investițiilor creșterea fondurilor fixe este de asemenea egală cu zero, deci și fondurile fixe rămîn constante în timp adică în cazul teoretic al reproducției simple. Se știe că acest din urmă caz reprezintă o formă de echilibru economic instabil deci nu vom reduce prin nimic generalitatea problemei neglijîndu-l.

Variația coeficientului β funcție de b și θ

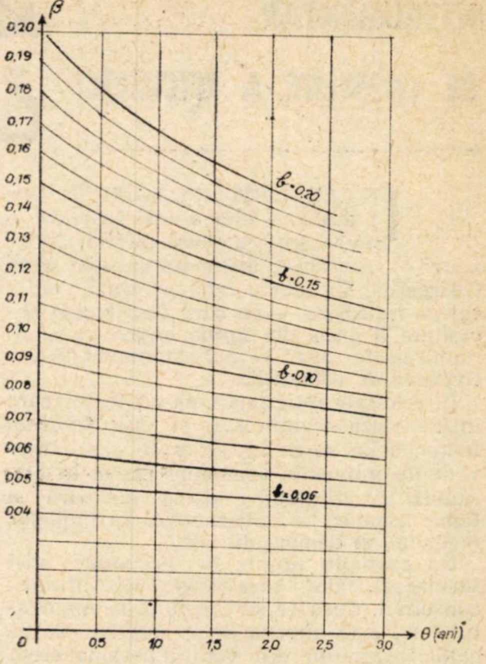

Ca atare, efectul duratei de realizare a investițiilor asupra procesului reproducției poate fi exprimat în felul următor : dacă din resursele create în economie la momentul t/dt se alocă investițiilor și se consumă pentru a asigura reproducția lărgită un volum determinat, în același moment, din activitatea de investiții nu va intra în circuitul economic decît un volum, într-o anumită proporție mai mic, de fonduri fixe. Sau altfel spus, unitatea monetară ce iese din economie pentru investiții reintră prin investiția redusă, depreciată. Proporția în care este redus volumul resurselor destinate investițiilor în procesul de transformare al acestora în fonduri fixe la momentul t/dt este, cum ușor se poate verifica, egal cu raportul dintre rata de creștere a fondurilor fixe și rata de creștere a investițiilor, respectiv cu :

$$\eta = \frac{dK(t)}{dI\,(t)} = \frac{\beta}{b} \qquad (12)$$

În ultimii ani rata de creștere a investițiilor din fondurile centralizate din economia noastră a fost aproximativ b = 0,11 (11%). Din tabelul nr. 1 se vede că pentru $\theta = 1{,}25$ ani rezultă că $\beta = 0{,}0974$ (9,74%) deci în momentul t/dt efectul util al resurselor de investiții este micșorat cu 11.44%. Se observă că întrucît și b și β se pot determina direct din datele de evidență statistică, folosind cele 2 intrări ale tabelului 1 se poate determina mărimea duratei de realizare a investițiilor θ. Cifrele din exemplul de mai sus corespund aproximativ situației din economia noastră din ultimii ani.

Să luăm diferențiala totală a lui ß din ecuația (8) :

$$d\beta = e^{-\beta\theta}\,db - b\cdot\theta e^{-\beta\theta}\cdot d\beta - b\beta e^{-\beta\theta}\cdot d\theta$$

sau

$$\frac{d\beta}{\beta} = \frac{\frac{db}{b} - \beta\cdot d\theta}{(1+\beta\theta)} \qquad (13)$$

Dacă b este constant β scade odată cu creșterea lui θ, adică — ceea ce era de așteptat — proporția în care investițiile se transformă în fonduri fixe este cu atît mai defavorabilă cu cît durata de realizare a acestora este mai lungă.

În schimb în cazul că θ este constant

prof. ing. Em.FLORESCU

(Continuare în pag. 26)

Tabelul nr. 2

θ = 0		θ = 1,0 an		θ = 1,5 an	
b	db/b	β	db/β	β	dβ/β
0,10000		0,09128		0,08768	
0,11000	0,1000	0,09957	0,0909	0,09534	0,0874
0;12100	0,1000	0,10850	0,0902	0,10359	0,0864
0,13310	0,1000	0,11826	0,0894	0,11244	0,0854
0,14641	0,1000	0,12873	0,0885	0,12194	0,0845
0,16105	0,1000	0,14002	0,0877	0,13210	0,0833
0,17716	0,1000	0,15217	0,0867	0,14295	0,0821

ANCHETA „R.E."

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

ORGANIZAREA — SURSĂ DE EFICIENȚĂ ȘI DEZVOLTARE

— 300 de cadre emit 50 de propuneri de impulsionare —

PE LÎNGĂ întrebările la care noi am anticipat mai multe variante de răspuns din care participanții au putut alege una — pe baza cărora am întocmit clasamentele prezentate — chestionarul de anchetă a cuprins — la sfîrșit — și următoarea întrebare : **CE PROPUNERI ȘI SUGESTII AVEȚI DE FĂCUT PENTRU IMPULSIONAREA ACTIVITĂȚII DE ORGANIZARE ?**

La această întrebare au răspuns aproape 300 de cadre de conducere și specialiști. Întrucît una și aceeași propunere a fost făcută de mai mulți participanți, au rezultat, practic, 51 de propuneri distincte. Ele sînt redate în tabelul nr. 14, în ordinea descrescătoare a frecvenței cu care au fost menționate.

• O soluție multiplă

O PRIMĂ OBSERVAȚIE pe care o impune parcurgerea listei de propuneri din tabelul nr. 14 este aceea că problema impulsionării activității de organizare este extrem de complexă, că pentru rezolvarea ei există un foarte mare număr de soluții, care trebuie evaluate, selecționate, că ar fi o mare greșeală să gîndim că prin adoptarea numai a uneia dintre soluții — indiferent cît de importantă am considera-o — s-ar atinge în totalitate obiectivele urmărite. Tabelul evidențiază încă o dată utilitatea abordării sistematice a problemelor vieții economice și sociale.

Pentru factorul de decizie nu este suficientă existența unei liste de soluții. El trebuie să-și pună, cel puțin, următoarele întrebări : **toate aceste soluții sînt valabile,** exercită ele cu certitudine o influență favorabilă și eficientă asupra obiectivului urmărit ? ; contribuie la îmbunătățirea organizării activității economice astfel încît efectele economice pozitive obținute prin aplicarea lor să fie mai mari decît consumul de resurse implicat de această aplicare, fără a se genera efecte nedorite, economice sau de altă natură ?; **au toate același grad de valabilitate ?** Fără intenția de a da răspunsuri la aceste întrebări, notăm numai cîteva idei care credem că ar putea fi avute în vedere în elaborarea deciziilor cerute de problema pe care o discutăm.

• Retribuție suplimentară — cine și pentru ce ?

INSTITUIREA unei forme de retribuire suplimentară (premii, bonificații etc) pentru cei care elaborează și aplică studii de organizare, funcție de eficiența economică efectiv realizată prin aplicare, se detașează net, ea constituind, în opinia participanților la ancheta noastră, soluția care ar contribui, în cea mai mare măsură, la impulsionarea preocupărilor, la îmbunătățirea rezultatelor în acest domeniu. La cei 32 de participanți care au făcut această propunere, mai trebuie adăugați și cei 18 care au propus, într-o formă mai generală, cam același lucru — îmbunătățirea cointeresării celor ce elaborează și aplică studii de organizare (vezi poziția 6 din tabel).

Cît este de întemeiată această propunere ? Să analizăm. **Cine** trebuie să primească această retribuție suplimentară **și pentru ce.** La întrebarea **cine ?** răspunsul este : inginerii, economiștii sau alți specialiști din cadrul compartimentului de organizare și conducătorii microcolectivelor de lucrători-maiștri, șefi ateliere și șefi de secții, șefi de birouri și șefi de servicii. Primii sînt încadrați pe posturi a căror

Tabel Nr. 14.

Măsuri de impulsionare a activității de organizare

Număr de ordine	Propunere	Frecvența de apariție a propunerii
1	2	3
1	— instituirea unei forme de retribuție suplimentară (premii, bonificații etc.) pentru cei ce elaborează și aplică studii de organizare, funcție de eficiența economică efectiv realizată din aplicare	32
2	— ridicarea nivelului de pregătire în domeniul organizării a tuturor lucrătorilor, în special a cadrelor de conducere din unitățile economice	21
3	-- sporirea numărului lucrătorilor afectați activității de organizare	20
4	— activitatea de organizare să fie efectuată de un compartiment distinct	19
5	— la incadrarea pe posturi să se țină seama în mai mare măsură de nivelul pregătirii profesionale	18
6	— să fie îmbunătățită cointeresarea celor ce elaborează și aplică studii de organizare	18
7	— reducerea numărului și a frecvenței raportărilor statistice și operative	17
8	— sporirea autonomiei de decizie a conducerilor de întreprinderi	14
9	— constituirea unui fond special la nivelul întreprinderii pentru finanțarea cheltuielilor legate de elaborarea și aplicarea studiilor de organizare	12
10	— alegerea și planificarea mai judicioasă a obiectivelor și problematicii studiilor de organizare	12
11	— accelerarea procesului de mecanizare și automatizare a activității de calcul	11
12	— la încadrarea în posturi să se țină seama de criteriul experiență, vechime în specialitate	9
13	— degrevarea specialiștilor compartimentelor de organizare de lucrări de rutină, de calcul și raportări . . .	8
14	— perfecționarea pregătirii profesionale a specialiștilor în organizare	7
15	— îndrumare mai calificată și control mai exigent din partea centralelor industriale	7
16	— mai multe schimburi de experiență	6
	compartimentul de organizare	6
17	— mai multe schimburi de experiență	6
18	— mai mare flexibilitate în aplicarea normelor unitare de structură	6
19	— compartimentul de organizare să efectueze și activitatea de autoutilare	5
20	— acordarea unei rețele de retribuire superioară specialiștilor din compartimentele de organizare (ca și celor din compartimentele de cercetare, proiectare, informatică)	4
21	— precizarea atribuțiilor compartimentului de organizare	4
22	— găsirea unor modalități mai adecvate pentru atragerea specialiștilor și compartimentelor din unități la elaborarea și aplicarea studiilor de organizare . . .	4
23	— înființarea de unități pentru elaborarea proiectelor necesare aplicării studiilor de organizare	4
24	— eliminarea deficiențelor din activitatea de aprovizionare și cooperare dintre unități	4
25	— compartimentul de organziare să nu efectueze și munca de normare	3

atribuţie este tocmai aceea de a elabora studii, măsuri, propuneri de organizare a căror aplicare să ducă la obţinerea unor economii efective, a unor reale rezultate economice pozitive. Pentru aceasta sînt încadraţi pe acele posturi şi nu pe altele, iar retribuţia pe care o primesc este cea existentă tocmai pentru motivul că îndeplinirea atribuţiilor lor (de elaborare şi aplicare de noi soluţii organizatorice) cere cunoştinţe, aptitudini, atitudini, trăsături de caracter, convingeri (şi altele) superioare. Sînt şi cazuri în care sînt încadraţi pe posturi de organizatori şi primesc efectiv retribuţie de organizatori oameni care nu dau nici o idee organizatorică nouă şi nici nu contribuie la aplicarea vreuneia. Pornind de la o astfel de realitate, mai mult sau mai puţin răspîndită, se ajunge la concluzia falsă că trebuie să se acorde retribuţie normală celor care nu-şi fac datoria, iar celor care-şi îndeplinesc atribuţiile în mod corespunzător să li se acorde o retribuţie suplimentară, (primă, bonificaţie etc). Recunoscînd realitatea amintită, putem gîndi însă şi într-un cu totul alt mod : să găsim modalitatea prin care **să facem ca fiecare conducător investit cu dreptul de a încadra oamenii pe posturi, să-şi îndeplinească această atribuţie cu spirit de răspundere şi să aibă drept criteriu de decizie, de alegere, gradul de corespondenţă dintre atribuţiile posturilor şi competenţa celor ce urmează să le ocupe — competenţă în sensul cel mai larg al cuvîntului.** Deci, **nu este nevoie de o retribuţie suplimentară pentru cel ce-şi face datoria, ci trimiterea celui ce nu şi-o face pe un post pentru care are aptitudini.**

Acelaşi raţionament şi pentru conducătorii locurilor de muncă, pentru toate cadrele de conducere. Aceşti oameni ai muncii sînt încadraţi pe posturi care se găsesc la un nivel ridicat pe scara sistemului nostru de retribuţie. Sînt încadraţi astfel pentru complexitatea muncii lor, complexitate care înseamnă, în primul rînd, nu urmărirea modului în care subordonaţii îşi fac datoria, ci tocmai găsirea de noi modalităţi, inclusiv organizatorice, pentru ca cei pe care-i conduc să producă mai mult şi mai bine. Pentru acest motiv sînt retribuiţi suplimentar faţă de alţii care au aceeaşi pregătire, dar nu li se încredinţează atribuţii de conducere. Şi aici este adevărată afirmaţia că sînt unii conducători care nu-şi îndeplinesc decît în mică măsură atributul de organizare — atribut esenţial al oricărui conducător. Problema se pune în aceiaşi termeni : de ce să fie menţinut cel care nu-şi îndeplineşte integral atribuţiile de conducere, să i se acorde retribuţia normală — cu tot cortegiul de neajunsuri care decurge de aici şi care este departe de a se reduce la fondul de retribuire risipit astfel — şi să se acorde o retribuţie suplimentară celui ce-şi face datoria, cînd se poate apela la cealaltă soluţie : încadrarea corespunzătoare a lucrătorilor într-un sistem de retribuire conceput pe o bază unitară şi pe principii de echitate, cu luarea în considerare a tuturor factorilor implicaţi în procesul dezvoltării în perspectivă a întregului ansamblu economic, social şi politic al ţării.

Iată deci, cîteva argumente de natură logică, care ne fac să acordăm mai mult credit propunerii clasate pe locul 41 al clasamentului (acordarea de prioritate la încadrarea pe posturi de organizatori şi conducători celor care se disting ca atare, ca lucrători care dau soluţii organizatorice şi contribuie la aplicarea acestora) decît celei clasate pe locul 1. Problema merită, desigur, o dezbatere mai amplă. Noi credem, însă, că esenţa ei este aceea pe care am formulat-o aici. Aşteptăm opiniile specialiştilor, cititorilor noştri.

Pentru a încheia cu propunerile legate de motivare, mai exact cu retribuţia — componentă a motivării — menţionăm şi propunerile clasate pe locurile 20 şi 30 ale clasamentului din tabelul nr. 14 : „să se acorde specialiştilor din compartimentele de organizare o retribuţie egală cu aceea a specialiştilor din compartimentele de cercetare, proiectare, informatică“, şi respectiv : „remunerarea la acelaşi nivel a specialiştilor în organizare indiferent de gradul de mărime şi de ramura din care face parte întreprinderea". Desigur, ambele propuneri pot fi supuse discuţiei. Se aduc argumente şi nu fără temei că practic, din punct de vedere al conţinutului şi răspunderii, nu există deosebire între munca specialistului în organizare şi a celorlalte trei categorii de munci menţionate, deosebiri care să justifice o diferenţiere în reţeaua de retribuţie ; de asemenea, o întreprindere mai mică poate ridica, uneori, probleme de organizare deosebit de complexe. Aici, desigur, se poate ridica problema gradului de încărcare a zilei de muncă, dar aceasta este o chestiune de altă natură care ar putea fi rezolvată cu alte mijloace decît reţeaua de retribuire.

Nu trebuie omis, desigur, nici faptul că nu toate conducerile de centrale şi întreprinderi folosesc integral prerogativele pe care le au pentru premierea celor ce obţin rezultate în activitatea de organizare.

● Oameni competenţi – avem. Îi punem în valoare ?

SĂ RĂMÎNEM încă în domeniul problemelor de personal. După motivare, a doua mare grupă de propuneri privind acest domeniu vizează perfecţionarea pregătirii profesionale. Este cazul să reamintim că atît în această anchetă cît şi în ancheta privind perfecţionarea cadrelor, s-a apreciat că **specialiştii în conducere şi organizare din unităţile noastre economice, au un înalt nivel de pregătire profesională.** Constatarea este susţinută şi de datele din tabelul nr. 14. În timp ce numai 7 participanţi la anchetă propun să se ridice, în continuare, nivelul de pregătire al specialiştilor în organizare (vezi poziţia 14 din clasament), 21 consideră că acum accentul trebuie pus în mai mare măsură pe înarmarea cu cunoştinţe de conducere şi organizare a tuturor lucrătorilor, îndeosebi a cadrelor de conducere (poziţia 2). De altfel, această necesitate face obiectul unei prevederi distincte a Legii nr. 2/1971. Reamintim sublinierea făcută de anchetă privind necesitatea sporirii receptivităţii faţă de noile soluţii organizatorice, îndeosebi la nivelul conducerii locurilor de muncă. Or, receptivitatea faţă de nou are şanse mari să se sădească numai pe terenul cunoaşterii, şi nicidecum pe cel al ignoranţei.

Aproape 30 de sugestii subliniază **necesitatea îmbunătăţirii modului de selecţie şi încadrare pe posturi a specialiştilor afectaţi activităţii de organizare.** Acest rezultat al anchetei susţine poziţia pe care am adoptat-o mai sus în legătură cu instituirea unei forme de retribuire suplimentară a celor ce elaborează şi aplică soluţii de îmbunătăţire a organizării. Cele mai multe propuneri (18) atrag atenţia asupra acordării unei mai mari ponderi criteriului pregătire profesională. Deci, nivelul de pregătire profesională este apreciat a fi ridicat, dar se consideră că el nu este valorificat integral deoarece nu în toate cazurile i se acordă importanţa cuvenită, fiind preferate, probabil, alte criterii. Reţinem şi o altă idee, (ce se degajă citind propunerea de la poziţia 12, anume aceea că, deşi

26	— compartimentul de organizare să efectueze şi activităţile privind invenţiile şi inovaţiile	3
27	— compartimentul de organizare să fie subordonat directorului întreprinderii	3
28	— înfiinţarea de cabinete de psihologia şi sociologia muncii în unităţile economice sau la nivelul centralelor industriale	3
29	— lărgirea cadrului legislativ-normativ, prevederile normative să stimuleze în mai mare măsură iniţiativele	3
30	— remunerarea la acelaşi nivel a specialiştilor în organizare, indiferent de ramura şi de gradul de mărime al întreprinderii în care sînt încadraţi	2
31	— acordarea de gradaţii şi promovarea cu prioritate a celor ce elaborează şi aplică studii de organizare . .	2
32	— compartimentul de organizare să cuprindă şi activitatea de informatică	2
33	— mai multe consfătuiri de lucru între organizatorii din aceeaşi ramură	2
34	— mai multă preocupare pentru generalizarea studiilor de organizare	2
35	— schimburi de experienţă şi vizite de documentare în străinătate	2
36	— concentrarea activităţii de organizare la nivelul centralelor industriale	2
37	— elaborarea unei metodologii adecvate de evaluare şi urmărire a efectelor organizării	2
38	— eliminarea unor prevederi normative care sînt depăşite şi frînează introducerea noului	2
39	— reducerea numărului de acte normative	2
40	— să se instituie obligativitatea introducerii în proiectele de investiţii a unui capitol distinct privind organizarea conducerii, a producţiei şi a muncii . . .	2
41	— încadrarea prin concurs a specialiştilor în compartimentul de organizare	1
42	— permanentizarea pe posturi a lucrătorilor din compartimentul de organizare	1
43	— subordonarea compartimentului de organizare din întreprinderi cabinetelor teritoriale de organizare . .	1
44	— subordonarea compartimentelor de organizare institutelor de cercetare-proiectare	1
45	— instruirea periodică a lucrătorilor compartimentului de organizare la nivelul ministerului	1
46	— elaborarea de către ministere şi centrale a mai multor studii de organizare cu mare arie de aplicabilitate	1
47	— obligativitatea conducătorilor direcţi ai locurilor de muncă pentru aplicarea studiilor de organizare . . .	1
48	— simplificarea formalităţilor şi reducerea filierei de aprobare a aplicării studiilor de organizare	1
49	— înfiinţarea unui institut central de organizare care să efectueze reorganizări de întreprinderi pe bază de contracte	1
50	— întărirea cu cadre a cabinetelor teritoriale de organizare	1
51	— desfiinţarea cabinetelor teritoriale de organizare şi înfiinţarea unor centre puternice, interjudeţene . . .	1

munca organizatorică presupune o bogată experiență în specialitate, în unele cazuri la încradare nu se ține în suficientă măsură seama de acest criteriu. Tot la încadrare, trebuie menționată propunerea — care este în spiritul prevederilor legale — privind încadrarea prin concurs a specialiștilor în compartimentele de organizare, ca și aceea privind o mai susținută preocupare a conducerilor de unități economice pentru permanentizarea pe posturi a acestei categorii de specialiști.

În legătură cu propunerea de sporire a numărului lucrătorilor afectați organizării (vezi poziția 3 din clasament), ancheta ne-a pus la dispoziție destul de multe indicii pentru susținerea justeței acestei propuneri. În ierarhizarea factorilor asupra cărora trebuie acționat pentru intensificarea preocupărilor pe linie de organizare, 65% din cei 1000 de participanți la anchetă așează „sporirea numărului și ridicarea calificării cadrelor specializate pe probleme de organizare“ înainte de „îmbunătățirea muncii conducerilor de unități economice“ și de „sporirea resurselor financiare pe care unitățile economice le pot afecta pentru organizare“. Am arătat prin mai multe date că **subfactorul „calificare“ este apreciat ca avînd o influență net favorabilă.** Rămîne componenta-număr. Am arătat de asemenea, că nu reducerea personalului TESA, ca urmare a aplicării normelor de structură, trebuie considerată cauză a reducerii personalului afectat organizării, ci importanța, atenția redusă pe care unele conduceri de unități economice o acordă activității de organizare, ca pîrghie de eficiență și dezvoltare.

În concluzie, problema, respectiv sugestia de afectare a unui număr mai mare de personal activității de organizare ni se pare că trebuie reținută. Chiar și în sensul pe care-l dă o altă sugestie a anchetei — aceea de **concentrare la centrale a activității de organizare, respectiv a specialiștilor care-i sînt afectați** (poziția 36)

„Organizarea“ organizării

UN MARE NUMĂR de propuneri pot fi însumate sub genericul „direcții de îmbunătățire a organizării activității de organizare“. Să încercăm să le grupăm în subcategorii mai omogene din punct de vedere al conținutului.

O primă categorie ar cuprinde pe cele ce privesc activitățile ce trebuie efectuate în cadrul compartimentului de organizare. 19 participanți la anchetă propun ca în acest compartiment să fie efectuate exclusiv activități de organizare, fără nici o altă precizare, 6 propun să se separe acest compartiment de activitățile de protecția muncii, iar 3 propun pe cele de normare. În schimb, se apreciază că împreună cu organizarea ar trebui să se efectueze activitățile de autoutilare (5 participanți), cele de invenții și inovații (3), cele de informatică (1). Natura specifică a procesului de muncă cerut de activitățile menționate — adică conceptele, metodele, tehnicile de lucru, aptitudinile, motivațiile, trăsăturile de caracter implicate — ne îndeamnă să apreciem favorabil și întemeiate aceste propuneri.

O altă serie de propuneri vizează subordonarea compartimentului de organizare. Nu este nevoie să subliniem importanța și dificultățile pe care le ridică această problemă. După cum se observă (vezi pozițiile 27, 43, 44) se propune ca acest compartiment să fie subordonat fie directorului, fie cabinetului teritorial de organizare, fie unui institut de cercetare proiectare. 61% din cei 1000 de participanți la anchetă, recomandă soluția : **compartimentul de organizare să fie subordonat directorului de întreprindere.** Totuși, noi credem că nu trebuie adoptată o singură soluție. Funcție de mărimea, de etapa de dezvoltare, de ponderea diferitelor probleme organizatorice existente în fiecare unitate, de competența organizatorică a șefului compartimentului de organizare, ca și de competența organizatorică a celui căruia i se va subordona, compartimentul se poate afla în subordonare diferită.

Tot în grupa propunerilor organizatorice reținem și pe cele privind înființarea sau organizarea unor instituții care să deservească unitățile economice în activitatea de organizare : „înființarea unor cabinete de psihologia și sociologia muncii în unitățile economice sau la nivelul centrelor industriale“ ; „înființarea unui institut central de organizare care să efectueze reorganizări de întreprinderi pe bază de contract“ ; „desființarea cabinetelor teritoriale de organizare și înființarea unor centre teritoriale interjudețene de organizare“. Este adevărat că în soluționarea problemelor de organizare este utilă și prezența psihologului și sociologului, mai exact folosirea cunoștințelor de psihologie și sociologie. Este necesară, în același scop, uneori, concentrarea operativă, pentru termene scurte, a unui număr mare de specialiști. Soluția de constituire a unor centre interjudețene puternice de organizare se pare că ar răspunde cel mai bine ambelor necesități menționate. Poate că aceasta ar îndeplini mai bine și funcția de difuzare și promovare a noului în domeniul conducerii și organizării, aceea de elaborare a proiectelor necesare aplicării studiilor de organizare (poziția 23) și ar răspunde și propunerilor consemnate în tabel privind organizarea de schimburi de experiență, consfătuiri de lucru, instructaj ș.a.

Rețin atenția o serie de propuneri — este drept — tot de natură organizatorică, dar a căror aplicare nu necesită nimic altceva decît o responsabilă și exigentă îndeplinire a atribuțiilor încredințate conducerilor de unități economice. De exemplu, ce împiedică conducerile de unități să precizeze clar atribuțiile compartimentului de organizare (poziția 21), să găsească modalități adecvate de atragere a tuturor conducătorilor de compartimente în elaborarea și aplicarea noilor soluții organizatorice (poziția 22), să elaboreze o metodologie de urmărire a efectelor organizării (poziția 37), să asigure respectarea de către conducătorii locurilor de muncă a obligației de a aplica studiile de organizare (poziția 47). În aceeași categorie, credem că intră și propunerile privind „alegerea mai judicioasă a obiectivelor și problematicii studiilor de organizare“ (poziția 10), „degrevarea specialiștilor compartimentelor de organizare de lucrări de rutină, de calcul și raportare statistică“ (poziția 13) „o mai mare flexibilitate în aplicarea normelor unitare de structură“ (poziția 18) și „îndrumare mai calificată și control mai exigent din partea conducerilor de centrale industriale“ (poziția 15).

Propuneri care depășesc... întreprinderea

IDEEA instituirii „obligativității introducerii în proiectele de investiții a unui capitol privind organizarea conducerii, producției și a muncii pentru noile obiective economice“ (poziția 40) nu este de loc nouă și n-am mai fi inserat-o aici dacă nu ne-am fi interesat în mod special și n-am fi aflat că, într-adevăr, se găsește încă sub formă de idee, de propunere, nu de prevedere cu caracter de lege.

Cu aceasta intrăm în domeniul unor propuneri care în mare măsură depășesc autoritatea de decizie a celor care au participat la ancheta noastră. (Este vorba de propunerile de la pozițiile 8, 9, 29, 38, 39, 48). În esență, ele susțin lărgirea atribuțiilor întreprinderilor, propunîndu-se constituirea la nivelul întreprinderilor a unui fond special pentru finanțarea cheltuielilor legate de elaborarea și aplicarea studiilor de organizare (vezi în acest sens și tabelul nr. 15), reducerii numărului și simplificării dispozițiilor normative în vigoare, revizuirii unora care sînt depășite. Toate, în scopul sporirii inițiativelor în acest domeniu. Avînd în vedere sublinierile recente făcute de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la aceste aspecte (vezi, îndeosebi, cuvîntarea rostită la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din ministere și instituții centrale) considerăm justificate sugestiile făcute de participanții la anchetă. În aceiași termeni ni se pare că trebuie interpretate și propunerile de la pozițiile 7 și 11 ale clasamentului din tabelul nr. 1 : „reducerea numărului și a frecvenței raportărilor statistice și operative“, „accelerarea procesului de mecanizare și automatizare a activității de calcul“, domenii în care se pare că încă se acționează cu insuficientă operativitate pentru realizarea măsurilor stabilite de conducerea de partid și de stat.

Constantin BECIU-SLĂVITEŞTI
Julian VANJANU

Tabelul nr. 15 — **Ierarhizarea răspunsurilor la întrebarea : „Care este cea mai indicată sursă de acoperire a cheltuielilor necesitate de elaborarea și aplicarea studiilor de organizare ?.**

Nr. ord.	Surse	Procent
1.	fond special pentru organizare la dispoziția întreprinderii	69
2.	fond special pentru organizare la dispoziția centralei	13
3.	fond pentru tehnica nouă	6
4.	prețul de cost	5
5.	fond pentru mica mecanizare	3
6.	investiții necentralizate	2
7.	fond pentru protecția muncii	1
8.	fond pentru invenții și inovații	1
	Total	100

ECONOMIE MONDIALĂ

DECALAJE ÎN PARTICIPAREA LA COMERȚUL INTERNAȚIONAL

COMERȚUL internațional a cunoscut în ultimul deceniu o dinamică susținută: conform datelor statistice publicate de O.N.U. valoarea globală a exporturilor țărilor nesocialiste a sporit de la 135,4 miliarde dolari în 1963 la 494,1 miliarde anul trecut (un ritm mediu de creștere de 13,8%). Chiar dacă această creștere valorică rapidă — și mai ales accelerarea ei în ultimii ani ai perioadei menționate — se datorează în parte devalorizării dolarului, nu e mai puțin adevărat că și extinderea în volum a comerțului internațional a fost de asemenea considerabilă (după aprecierea experților F.M.I., volumul fizic al exporturilor țărilor nesocialiste s-a majorat în 1973 cu 12% — cea mai ridicată cifră din ultimii cinci ani).

O simplă trecere în revistă a datelor respective pe țări evidențiază, însă, existența și perpetuarea unor decalaje pregnante. Valoarea exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate — a căror populație reprezenta, în 1963, ceva mai mult de 44% din cea a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare — depășea, în acel an, de 3,3 ori valoarea exporturilor globale ale acestui din urmă grup de țări; în 1973, în timp ce raportul între populațiile celor două grupuri de țări s-a redus la 37,5%, raportul valoric între exporturile lor a ajuns la 4,5:1. Amplitudinea decalajului este și mai mare dacă se ia în considerare valoarea exportului pe locuitor; din tabelul alăturat rezultă că acesta a fost de circa 7,3:1 în 1963 și de 11,75:1 în 1973. Ceea ce constituie o urmare a faptului că — în decursul ultimului deceniu — nivelul indicatorului „valoarea exportului pe locuitor“ a crescut de 3,5 ori în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și de numai circa 2,2 ori în cel al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare.

Un examen mai detaliat al cifrelor relevă diferențierea decalajelor în cadrul celor două grupuri de țări. Dintre țările capitaliste dezvoltate, cele mai ridicate valori ale exportului pe locuitor — deci și o participare mai intensă la diviziunea internațională a muncii — înregistrează statele mici, cum sînt Belgia-Luxemburg (2 080 dolari în 1973), Olanda (1 722 dolari), Suedia (1 512), Elveția (1 498) etc; la un nivel mult mai scăzut se situează S.U.A. (334 dolari), Japonia (341) și Italia (379). Se observă că, deși exporturile Japoniei au progresat deosebit de rapid (de 6 ori, pe locuitor, în perioada considerată), totuși ea a recuperat doar în parte decalajul care o separă sub acest aspect de alte țări capitaliste dezvoltate.

Dacă facem abstracție de unele țări mari exportatoare de petrol (de pildă, Kuweit — 3 551 dolari export pe locuitor, Libia —1 412 dolari, Venezuela — 346 dolari ș.a.), majoritatea covîrșitoare a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare n-au depășit anul trecut nivelul de 100 dolari export pe locuitor. O participare foarte scăzută la comerțul internațional se constată în cazul țărilor din Asia (India, Birmania, Iordania ș.a.) sau al celor de pe continentul african (Tanzania, Sudan, Togo etc.), ea fiind ceva mai ridicată în cazul țărilor latino-americane.

Participarea redusă sau chiar infimă la circuitul mondial de bunuri materiale constituie una din sechelele subdezvoltării economice și sociale a unui mare număr de țări de pe glob. Remedierea ei treptată este condiționată de o serie de factori interni (dezvoltarea industriei, lichidarea monoculturii în sectorul agricol ș.a.) și internaționali (introducerea unei noi ordini economice, stabilirea unei corelații juste între prețurile produselor finite și cele ale materiilor prime, instaurarea unor relații economice reciproc avantajoase între țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare prin înlăturarea diferitelor bariere protecționiste ș.a.).

N. POPOV

Tara sau grupul de țări	Valoarea exporturilor (f.o.b.)				
	globală (mil. dolari)		pe locuitor (dolari, rotunjit)		Creșterea 4/3 (în %)
	1963	1973	1963	1973	
0	1	2	3	4	5
Țări capitaliste dezvoltate	103900	404100	157	555	352
Din care:					
S.U.A.	23104	70223	122	334	274
Canada	6466	25207	342	1139	333
Japonia	5452	36971	57	341	600
Australia	2789	9044x	256	689	269
Anglia	11791	30549	220	546	248
Austria	1326	5289	185	703	380
Belgia-Luxemburg	4840	21132x	503	2080	413
Danemarca	1908	6242	407	1243	305
Elveția	2415	9482	419	1498	358
Franța	8082	35565	169	682	404
R.F.Germania	14616	67468	254	1089	429
Italia	5054	20792x	100	379	380
Norvegia	1073	4679	293	1182	404
Olanda	4962	23137x	415	1722	418
Suedia	3201	12307	421	1512	359
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	31500	90000	22	47	218
Din care:					
Brazilia	1407	6203	18	61	330
Columbia	447	996x	26	43	162
Costa Rica	95	349x	71	185	261
Rep.Dominicană	174	442	52	100	194
Mexic	984	2446	25	45	183
Panama	60	132	51	84	165
Paraguay	40	141x	21	53	252
Salvador	154	367x	57	95	168
Uruguay	165	281x	62	94	151
Birmania	270	109	11	4	32
Filipine	727	1798	24	45	186
India	1626	2281x	4	4xx	112
Iordania	18	56	10	22	224
Siria	189	319x	38	46	122
Tailanda	466	1424x	16	38xx	236
Turcia	368	1317	12	35	280
Cipru	61	180	104	273	263
Egipt	520	1117	19	31	168
Ghana	273	547x	37	59	158
Kenya	142	351	16	28	175
Maroc	384	822	30	50xx	165
Senegal	111	204x	33	48	145
Sierra Leone	81	132	35	49xx	140
Sudan	227	413x	18	24	138
Tanzania	179	308x	18	21	121
Togo	18	50	11	24	205
Tunisia	126	307x	30	58	184
Uganda	153	341x	21	32	148

x Extrapolat, pe baza datelor din primele trei trimestre
xx Calculat pe baza estimării creșterii populației.
Sursa: Nations Unies, Bulletin Mensuel de statistique, februarie 1968 și mai 1974.

DOCUMENTAR STATISTIC

Eurovalute: dimensiunile pieței

ANUL 1973 a fost al șaselea an consecutiv de creștere substanțială a soldului creditelor acordate în eurovalute de către băncile vest-europene. Aceasta reiese din ultimul raport al Băncii Reglementelor Internaționale de la Basel — cea mai importantă sursă de informații cu privire la tranzacțiile pe această piață specifică. Volumul total al soldurilor creditoare și debitoare declarate de băncile din opt țări vest-europene s-a ridicat la finele anului 1973 la 189 și respectiv 191 miliarde de dolari, sporul față de anul precedent fiind de 43% și respectiv 45%. După eliminarea unor duble înregistrări și includerea unor solduri din operațiuni în cadrul aceleiași țări, rezultă pentru sfîrșitul anului 1973 solduri debitoare-creditoare de 132 miliarde de dolari (vezi tabelul). Sporul față de anul precedent, în sumă de 40 miliarde de dolari (+43%), a fost cel mai mare din perioada ilustrată. Din totalul de 132 miliarde, eurodolarii au reprezentat 97 de miliarde, un spor de 26 de miliarde față de anul precedent: ponderea eurodolarilor a scăzut însă întrucîtva, de la 77% în 1972 la 73% în 1973.

Din raportul B.R.I. rezultă că

I.P.

(Continuare în pag. 20)

Volumul (soldul) creditelor în eurovalute
(estimații, miliarde dolari la sfîrșitul anului)

	Europa	SUA	Restul lumii	Neatribuibil	Total
Proveniență					
1969	21,7	4,1	17,6	0,6	44,0
1970	27,7	4,5	24,0	0,8	57,0
1971	32,4	6,1	31,4	1,1	71,0
1972	35,2	6,9	47,9	2,0	92,0
1973	51,5	9,5	68,0	3,0	132,0
Utilizare					
1969	15,0	16,8	12,0	0,2	44,0
1970	24,0	13,1	19,0	0,9	57,0
1971	32,8	8,3	28,9	1,0	71,0
1972	38,9	9,6	43,1	0,4	92,0
1973	51,3	13,2	66,8	0,7	132,0

Sursa: Neue Zürcher Zeitung, 15 iunie 1974.

CE ESTE, CÎND ȘI CUM SE FOLOSEȘTE?

„Prețul revizuibil“ în comerțul internațional

PE MĂSURA accelerării creșterii prețurilor materiilor prime și a amplificării dereglărilor sistemului valutar interoccidental, pentru a evita riscul incheierii unor tranzacții ce s-ar putea dovedi, in ultimă instanță, neavantajoase, furnizorii de echipament tehnic de inaltă complexitate, cu ciclu lung de fabricație și care solicită angajarea unor insemnate fonduri, apelează tot mai frecvent la așa numitul „preț revizuibil“ sau „preț glisant“. Astfel, in Japonia pină de curind prețurile ferme la comenzile de export făceau parte integrantă din strategia ofensivă adoptată de companiile constructoare de nave. În prezent, datorită intensificării inflației, „clauza revizuirii prețurilor“ este inclusă in practica contractuală a șantierelor navale pentru toate comenzile de export ce au ca termen de predare perioada următoare anului 1977.

Principala caracteristică a „prețului revizuibil“ o constituie ajustarea sa potrivit variației inregistrate de principalele costuri, in așa fel incît prin plata finală să poată fi menținute, între anumite limite, avantajele de preț avute in vedere la incheierea contractului.

Pentru ilustrare, vom apela la exemplul, simplificat, al unui contract incheiat pe piața internațională in luna august 1971 între grupul „Kellogg“ (S.U.A.) și compania norvegiană „Rafinor AS & Co“ ; obiectul tranzacției : grupul american va livra companiei norvegiene o instalație pentru prepararea sulfului cu o capacitate de 40 tone/zi. În contractul incheiat a fost inserat un preț initial de livrare de 800 000 dolari, urmind ca decontarea finală să fie efectuată după recalcularea acestui preț conform clauzei de revizuire a prețului.

Expresia matematică adoptată ca parte componentă a clauzei de revizuire a prețurilor avea următoarea formă :

$$P_f = P_o\left(60\frac{m}{m_o} + 27\frac{s}{s_o} + 13\right) \text{unde:}$$

Pf = prețul final (revizuit) al instalației (în dolari) ;
Po = prețul inițial (de bază) calculat la nivelul costurilor din luna iulie 1971 (luna de referință) egal cu 800 000 dolari ;
mo = indicele prețurilor interne cu ridicata pentru materiile prime și materialele utilizate in industria constructoare de mașini a S.U.A. in luna de referință — 102 (baza 1967 = 100) ; so = indicele salariilor in industria constructoare de mașini a S.U.A. in luna de referință — 101 (baza 1967 = 100) ; 60, 27, 13 reprezintă ponderea exprimată in procente ce o dețin in prețul companiei americane materiile prime și materialele (60%), salariile (27%) și respectiv partea fixă a prețului (13%).

Totodată prin clauza de revizuire a prețului au fost fixate și perioadele de „glisare“ a prețului, după cum urmează : a) pentru materii prime și materiale intre luna a 5-a (inclusiv) și a 10-a (inclusiv) premergătoare lunii in care va avea loc predarea instalației ; b) pentru salarii între luna I-a (inclusiv) și a 8-a (inclusiv) premergătoare lunii predării. Termenul de predare a instalației pentru prepararea sulfului către beneficiarul norvegian : 10—15 iunie 1973.

Potrivit mențiunilor cuprinse în contract, indicii prețurilor și salariilor atit pentru luna de referință, cit și pentru perioada de „glisare“ a prețului urmau a fi urmăriți din publicațiile statistice „Wholesale Prices and Price Index“ și „Employment and Earnings“, editate lunar de Departamentul Muncii al S.U.A.

Prevederile clauzei de revizuire a prețului sînt ilustrate sugestiv de diagrama care prezintă eșalonat principalele etape ale perioadei ce se scurge de la primirea comenzii și pînă la onorarea ei integrală.

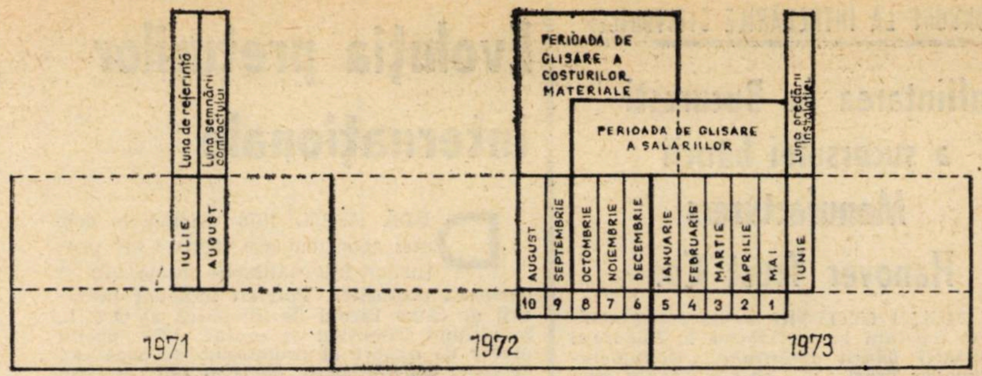

În perioada considerată, indicii prețurilor pentru materii prime și materiale utilizate in industria constructoare de mașini au evoluat astfel : in 1972, august — 103, septembrie — 110, octombrie — 111, noiembrie — 112, decembrie — 115 și in 1973, ianuarie — 117. Calculind suma lor și împărțind-o la numărul lunilor se obține indicele mediu al prețurilor : m = 673 : 6 = 112.

Indicii salariilor au evoluat după cum urmează : in 1972, octombrie — 103, noiembrie — 104, decembrie — 104, în 1973 ianuarie — 106, februarie — 107, martie — 108, aprilie — 108, mai — 109. O operație identică permite aflarea indicelui mediu al salariilor : s = 849 : 8 = 106.

Pentru determinarea prețului final (revizuit) plătit de firma norvegiană „Rafinor AS & Co“ grupului american „Kellogg“ se poate întocmi un tabel sintetic (vezi tabelul).

	Structura prețului în procente	
	în luna luată ca bază de referință (iulie 1971)	la data livrării luînd în considerați modificările apărute în nivelul indicilor de preț și salarii
Ponderea materiilor prime și a materialelor	60	$60\frac{m}{m_o} = 60\frac{112}{102} = 66$
Ponderea salariilor	27	$27\frac{s}{s_o} = 27\frac{106}{101} = 28$
Partea fixă	13	13
Total	100	107

Rezultă că în perioada avută în considerație (iunie 1971 — mai 1973) prețul instalației pentru prepararea sulfului a marcat o creștere de 7%, prețul final (Pf = Po × 1,07) achitat de beneficiarul norvegian furnizorului american atingînd nivelul de 856 000 dolari.

În legătură cu clauza revizuirii prețurilor s-au conturat în practica comercială internațională o serie de orientări ale beneficiarilor cărora li se propune includerea acestei clauze.

1) În cazul în care există posibilitatea unei opțiuni intre un preț fix și unul revizuibil, se preferă de obicei prima variantă*).

2) Alegerea unei anumite „formule“ avind o mare importanță, beneficiarii insistă asupra sporirii părții fixe a prețului, întrucit pe această cale sînt limitate efectele creșterii costurilor materiale și cu forța de muncă și se diminuează beneficiul suplimentar, inclus în mod voalat in preț prin intermediul părții sale variabile.

Totodată se dovedește, de regulă, avantajos pentru client ca în funcție de previziunile privind evoluția economiei capitaliste să obțină diminuarea pe cît posibil, a ponderii materialelor în prețul inițial dacă se prevăd creșteri ale costurilor la principalele materii prime și mărirea proporțională a ponderii salariilor (în caz contrar se va proceda invers).

3) O importanță deosebită o are alegerea perioadei de bază, respectiv de referință. Dacă în perioada ce se scurge de la înaintarea ofertei de către furnizor pînă la incheierea contractului (pot trece citeva luni) indicii de preț și salarii s-au majorat se aduc corecturile necesare.

4) De asemenea, în practică se acordă o atenție deosebită fixării perioadei de „glisare“, respectiv a intervalului de timp pentru care se calculează un indice mediu ce se va raporta la indicele din perioada de bază. Pentru a reduce influența creșterii costurilor materiale asupra prețului final, beneficiarul urmărește ca începutul perioadei de glisare pentru aceste cheltuieli să fie cît mai apropiat de luna de referință, iar sfîrșitul ei cît mai departe de luna livrării (în mod normal cel puțin cu 4—6 luni inainte). Întrucît perioada de glisare pentru salarii începe mai tîrziu decît cea pentru materiale (durînd pînă în momentul final al execuției) există practica de a-i fixa începutul cît mai aproape de ziua predării instalației.

5) În foarte multe cazuri pentru a evita o majorare exagerată a prețului, clientul solicită fixarea unui plafon exprimat în procente pentru creșterea lui ; spre exemplu, dacă în contract s-a fixat o majorare maximă de 9%, iar calculele efectuate în momentul livrării instalației, pe baza formulei de revizuire a prețului, indică o creștere de 11%, conform clauzei inserate în contract beneficiarul acceptă majorarea prețului de bază cu numai 9%.

6) O mare atenție se acordă surselor luate în considerație pentru stabilirea creșterii reale a costurilor în perioada de glisare a prețurilor, beneficiarii preferînd sursele oficiale, editate de organele de stat, considerate a reflecta mai veridic decît diverse publicații particulare, evoluția prețurilor și a salariilor.

Gheorghe NISTOR

---

*) Menționăm că nu trebuie respinsă aprioric, în absolut toate cazurile, propunerea de a include clauza revizuirii prețurilor în contractul de import al mașinilor și utilajelor. Luînd în considerație prognozele asupra evoluției prețurilor la materii prime, materiale și salarii pot fi intocmite o serie de calcule comparative cu ajutorul cărora sînt evidențiate avantajele sau dezavantajele ce decurg din acceptarea acestei clauze.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR:

Înființarea la București a sucursalei băncii Manufacturers Hanover Trust Co.

MAI MULȚI CITITORI *ne-au cerut amănunte în legătură cu înființarea la București a sucursalei băncii americane „Manufacturers Hanover Trust Co." Ne-am adresat președintelui Băncii Române de Comerț Exterior,* Vasile Voloșeniuc, *rugîndu-l să prezinte profilul activității sucursalei amintite.*

ÎN CURSUL ultimilor ani, relațiile economice dintre România și Statele Unite ale Americii au cunoscut o linie ascendentă. Reflectînd evoluția favorabilă a schimburilor economice, au crescut rapid și s-au diversificat relațiile financiar-bancare dintre cele două țări.

Deschiderea la București a sucursalei băncii Manufacturers Hanover Trust Co., la 27 mai 1974, se înscrie în acest context, fiind o nouă ilustrare a posibilităților însemnate care există pentru întărirea colaborării româno-americane.

Sucursala băncii Manufacturers Hanover Trust Co., este autorizată să efectueze cu Banca Română de Comerț Exterior, precum și cu persoane fizice și juridice rezidente în străinătate, operațiuni bancare specifice băncilor comerciale. Astfel, această sucursală va putea să primească depozite, precum și să efectueze plasamente de fonduri, inclusiv sub formă de depozite, în orice monedă, în afară de lei românești. Operațiile respective vor putea fi efectuate cu orice deponent cu excepția cetățenilor români și a întreprinderilor românești, precum și a cetățenilor sau organizațiilor străine de orice fel rezidente în R.S. România. Sucursala are însă dreptul de a efectua operații de depozit în valută cu Banca Română de Comerț Exterior.

Un alt gen de operații pe care este autorizată să le facă sucursala de la București a băncii Manufacturers Hanover Trust Co. o constituie primirea și acordarea de credite bancare directe și indirecte în valută, numai de la și către clienți din afara teritoriului R.S. România. Asemenea operații poate să efectueze și cu Banca Română de Comerț Exterior.

Întreprinderile românești și societățile mixte cu participare românească vor putea obține credite de la sucursala băncii americane numai prin intermediul Băncii Române de Comerț Exterior. De asemenea, această sucursală va putea să deruleze — exlusiv prin intermediul Băncii Române de Comerț Exterior — operații uzuale de decontări comerciale și necomerciale cu persoane fizice sau juridice rezidente în R.S. România, ca și cu persoane fizice străine care se află temporar în țara noastră.

În operațiile autorizate intră : emiterea, confirmarea sau avizarea scrisorilor de credit ; acceptarea la plată a tratelor trase asupra sucursalei ; emiterea de garanții ; scontarea, cumpărarea sau negocierea de bilete de ordin, trate sau alte forme de obligații bănești ; cumpărarea de creanțe ; angajarea de operații ocazionale cum ar fi derularea de incasouri, de acreditive cu rambursare, de acreditive simple pentru călători, de remiteri sau alte asemenea operații în valută.

Pentru operațiile pe care le efectuează, sucursala poate să deschidă conturi pe numele clienților săi rezidenți în străinătate. Între operațiile pe care este autorizată să le facă, intră și arbitrajul valutar cu toate valutele, afară de leii românești. Este de subliniat că sucursala a fost autorizată să întocmească studii de marketing, să procure informații cu caracter finaciar-bancar sau asupra situației unor firme și să ofere alte asemenea servicii cînd este solicitată de clienți străini sau din țara noastră. Contravaloarea unor asemenea servicii prestate întreprinderilor sau organizațiilor românești se va deconta prin contul deschis la Banca Română de Comerț Exterior.

Efectuarea altor operații decît cele prevăzute în mod expres în autorizație este condiționată de obținerea unei aprobări prealabile din partea Băncii Naționale a R.S. România.

Evoluția prețurilor internaționale

DUPĂ ANUL 1970 asistăm la cele mai spectaculoase creșteri ale prețurilor internaționale cunoscute în perioada postbelică. Potrivit indicilor publicați de către Biroul de Statistică al O.N.U., în ultimul trimestru al anului 1973 prețul mediu de export al produselor de bază era de două ori mai mare decît în 1970, în timp ce acela al produselor finite prezenta o creștere de 41%.

Făcind abstracție de unele oscilații — de o amploare mai mare sau mai mică — înregistrate de la un an la altul, prețurile la produsele de bază au înregistrat în anii '50 o tendință generală de scădere, situîndu-se în 1960 la un nivel cu 10% sub cel din 1950. În deceniul următor — al 7-lea — aceste prețuri au marcat o ușoară tendință de creștere, sporind cu 9,1%.

În aceste două decenii, prețurile produselor finite au avut o evoluție mult mai dinamică, înregistrînd o creștere de 22,5% în perioada 1950—1960 și, respectiv, de 19,4% în anii 1960—1970. Evoluția diferită a prețurilor la aceste două categorii de produse în decurs de 20 de ani a făcut ca foarfecele prețurilor internaționale să se deschidă continuu în favoarea produselor finite.

După anul 1970, în decurs de numai trei ani, prețurile la produsele finite au înregistrat o creștere aproape egală cu aceea realizată pe parcursul celor două decenii precedente. În această perioadă creșterea prețurilor la produsele de bază a fost substanțial mai mare decît la produsele finite. Asistăm astfel în ultimul trimestru al anului 1972 la o inversare a dinamicilor care determină foarfecele prețurilor, și anume în favoarea produselor de bază. Această situație nu a făcut decît să compenseze în mică măsură pierderile înregistrate în anii 1950—1970 de prețurile produselor de bază în raport cu prețurile la produsele finite.

Este de remarcat faptul că tendința de accelerare a creșterii prețurilor după anul 1970 — atît la produsele de bază, cît și la cele finite — a avut loc în special începînd din a doua jumătate a anului 1972. De exemplu, începînd cu luna octombrie 1972 prețurile au crescut în decurs de 12 luni în medie cu 60,6% la produsele de bază și cu 21,5% la produsele finite.

După anul 1970 prețurile s-au majorat la toate produsele de bază. Creșterea a fost însă diferită de la un produs la altul, ca de exemplu : 355% la minereu de zinc și numai 42,7% la minereu de cupru, peste 200% la grîu, peste 175% la lînă, 150% la ouă, 130% la carne de vită și 100—130% la grăsimi animale și vegetale. La petrol brut creșterea prețului a fost de 160%, dar dacă avem în vedere și creșterile care au urmat începînd cu ultimul trimestru al anului 1973, fără îndoială că petrolul se situează printre produsele care au înregistrat cele mai mari creșteri de prețuri.

Creșterea generală a prețurilor la produsele de bază se datorează în parte faptului că după anul 1970 producția acestor produse nu a crescut în mod corespunzător cu ritmul ridicat de dezvoltare al economiei mondiale, creîndu-se în acest fel un decalaj între cerere și ofertă. La anumite produse, în special cereale și carne, creșterea prețurilor se datorează în parte și recoltelor slabe din mai multe regiuni ale lumii.

Fără îndoială că la creșterea prețurilor internaționale, atît la produsele de bază, cît și la cele finite, a contribuit și procesul inflaționist generalizat în lumea capitalistă, proces care continuă și în prezent să exercite o puternică influență negativă, atît asupra evoluției prețurilor internaționale, cît și asupra ritmurilor de creștere a economiei capitaliste și asupra balanțelor de plăți externe ale diferitelor state.

Ion BUJORICA

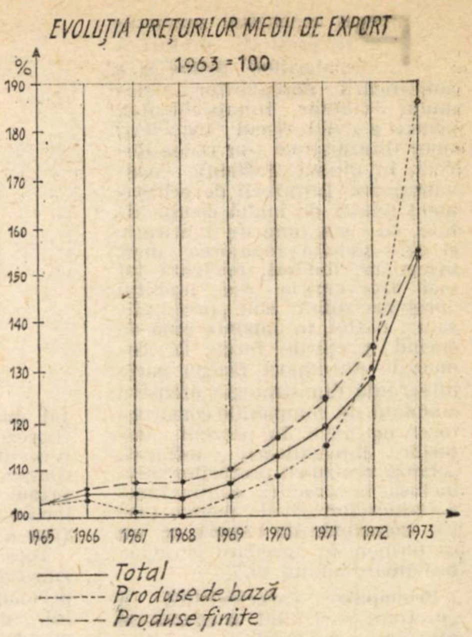

Sursa : Întocmit pe baza datelor din U.N. Monthly Bulletin of Statistics, martie 1974.

Eurovalute

(Urmare din pag. 18)

În ultimii ani și-au intensificat activitatea unele centre de „eurovalută" situate în afara Europei. De exemplu, în insulele Bahamas băncile și-au sporit în 1973 soldurile în valute străine cu 90%. Dacă se includ asemenea centre extraeuropene, volumul creditelor în eurovalute — după eliminarea dublelor înregistrări — se ridică la finele anului 1973 la 155 miliarde de dolari, față de 105 miliarde cu un an înainte. În primul trimestru 1974 dimensiunile pieței eurovalutelor au continuat să crească în ritm susținut, soldul ajungînd să reprezinte la sfîrșitul lunii martie 145 miliarde de dolari la băncile europene și 170 de miliarde dacă se includ și celelalte centre.

Experții B.R.I. atribuie dinamismul pieței eurovalutelor atît caracteristicilor ei proprii, cît și influenței unor factori externi. Creșterea numărului băncilor active pe această piață și accentuarea restricțiilor valutare într-o serie de țări au dus la intețirea concurenței interbancare și la căutarea de noi forme de finanțare. S-a ajuns astfel în prezent la acordarea de credite în eurovalute care pot depăși 1 miliard de dolari, prin constituirea de consorții în acest scop. Suma totală a creditelor acordate în acest fel a fost de 11 miliarde în 1972, 22 miliarde în 1973 și 14 miliarde în primul trimestru 1974. O creștere însemnată a cunoscut și suma creditelor în eurovalute contractate de țări în curs de dezvoltare: circa 10 miliarde de dolari în 1973, față de 1,8 miliarde în 1971.

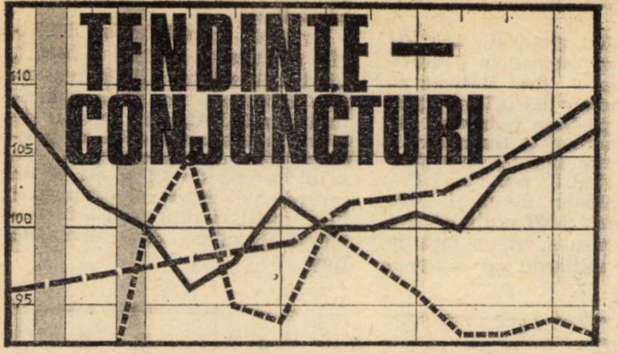

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Recuperarea deșeurilor — o problemă la ordinea zilei

ÎN 1968 S.U.A. au consumat aproximativ 190 milioane tone de metale, hîrtie, sticlă, cauciuc și textile. Din acest consum, 143 milioane tone au provenit din resurse nou introduse în circuitul economic, iar restul de 48 milioane — materii prime utilizate anterior (vezi tabelul). Multe din materiile prime recuperate au provenit din deșeuri obținute din procesele de prelucrare industrială și mai puțin din deșeuri menajere. Primele sînt mai ușor de recuperat, deoarece nu sînt amestecate, așa cum se întîmplă în cazul ultimelor.

Demn de remarcat este faptul că proporțional cu creșterea consumului de materii prime noi a scăzut gradul lor de recuperare, practic în aproape toate sectoarele producției materiale, și aceasta pentru că prima soluție apare mai avantajoasă. S.U.A. importă materii prime de la mii de km distanță, care sînt utilizate în arii industriale unde aceleași resurse, deja prelucrate, sînt irosite ca deșeuri. Costul recuperării, prelucrării și transportului deșeurilor este destul de ridicat, încît produsele rezultate nu pot uneori să concureze cu materiile prime noi. Cele mai multe procedee industriale sînt în prezent profilate pe folosirea materiilor prime noi mai degrabă decît a produselor recuperate. Unele modificări ale acestor procedee se impun, în cazul utilizării produselor recuperate, mai ales dacă ele sînt inferioare calității materiilor prime noi. Pe măsură ce gradul de recuperare crește dificultățile legate de calitatea produselor respective se înmulțesc. Astfel, hîrtia poate fi recuperată în repetate rînduri, dar numai cu unele ameliorări aduse calității fibrelor. Paralel cu aceste preocupări se urmărește și reducerea deșeurilor la sursă, problemă strîns legată de protecția mediului înconjurător. Din această cauză recuperarea deșeurilor devine la ora actuală o problemă majoră pentru întreaga omenire.

Recuperarea unor materii prime în S.U.A. în 1968

	Consum total (milioane tone)	Recuperările totale (milioane tone)	Ponderea recuperărilor în consum (în %)
Hîrtie	53,1	10,1	19,0
Fontă și oțel	105,9	33,1	31,2
Aluminiu	4,0	0,7	18,3
Cupru	2,9	1,4	49,7
Plumb	1,3	0,6	49,6
Zinc	1,6	0,2	12,6
Sticlă	12,8	0,6	4,2
Textile	5,7	0,2	4,3
Cauciuc	3,9	1,0	26,2
Total	191,2	48,1	25,2

Pasageri și tarife în transportul aerian

O ANALIZĂ a modificărilor survenite în decurs de un deceniu (1964—1973) în traficul aerian de pasageri din zona Oceanului Atlantic efectuat de companiile aeriene membre ale I.A.T.A. scoate în evidență reducerea ponderii pasagerilor care au călătorit cu clasa întîi de la 8% la 4,8%, în favoarea celor care au utilizat clasa turistică. În cadrul ultimei categorii — și în condițiile creșterii substanțiale a numărului pasagerilor transportați — s-a redus considerabil ponderea celor care călătoresc cu tarif normal (de la 51,1% la 18,3%), paralel cu sporirea în ritm rapid a pasagerilor care au beneficiat de tarifele turistice (de la 19,4% la 41%) și a categoriei adolescenților, care de asemenea au dreptul la tarife speciale, mai reduse.

Consumul specific mediu de combustibil conventional pentru producerea energiei termoelectrice în cîteva țări

Kcal/kWh

	1965	1970	1971
Anglia	3141	3035	2960
Bulgaria	3864	3206	3192
Cehoslovacia	3427	3129	3101
Franța	2638	2538	2521
R.D.G.	3366	3036	3060
R.F.G.	2720	2542	2500
Grecia	3726	3059	3116
Italia	2450	2375	2360
Iugoslavia	3797	3290	...
Polonia	3007	2934	2904
Portugalia	3497	4071	3226
România	2849	2387	2331
S.U.A.	2636	2675	2694
Ungaria	3590	3161	...
U.R.S.S.	2905	2562	2513

Sursa: M.E.E., Date statistice, 1973.

Reducerea consumului specific de combustibil la producerea energiei electrice

DATELE statistice din tabelul de mai sus evidențiază evoluția descendentă a consumului specific mediu de kilocalorii pentru producerea energiei termoelectrice în diferite țări. Principalii factori care au permis reducerea acestui consum sînt considerați a fi: perfecționarea echipamentelor din centrală, mărirea disponibilității grupului turbogenerator (adică a numărului de ore de funcționare în cuprinsul unui an), îmbunătățirea randamentului termic al ciclului centralei, micșorarea pierderilor de căldură din ciclul apă-abur și stabilirea parametrilor optimi pentru supraîncălzirea intermediară în cadrul ciclului apă-abur. Tendința mondială de scumpire a surselor de energie primară conferă o însemnatate sporită economiilor ce se pot obține prin reducerea consumului specific la producerea energiei electrice.

R.P. Ungară: Utilizarea licențelor în construcțiile de mașini

ÎN ANUL 1972, un număr de 50 de întreprinderi din industria construcțiilor de mașini a Ungariei au produs pe bază de licență 106 produse. Volumul valoric al acestei producții a fost de 4 584 milioane forinți, ceea ce a reprezentat 4% din producția totală a construcțiilor de mașini. Pe ramuri, valoarea producției pe baza licențelor străine a fost următoarea (în milioane forinți): mijloace de transport — 1 554; mașini-unelte, utilaje diverse — 1 143; mașini și aparatură electrică — 657; mijloace de telecomunicații — 690; instrumente și scule — 380. Din volumul total al producției pe bază de licențe, 2/3 au revenit producției pe baza licențelor achiziționate în perioada 1966—1970. Ea a fost realizată în principal pe baza licențelor achiziționate din R. F. G. (40,7 % din producție) și Franța (18,8 %). În construcția de mijloace de transport se folosesc licențe achiziționate din R.F.G., Franța și Suedia, în producția de mașini și utilaje se folosesc licențe achiziționate în principal din R.F.G., Franța și Elveția.

Productivitate și investiții

DUPĂ date ale Departamentului Muncii al S.U.A., în primul trimestru al anului curent productivitatea muncii în sectorul privat neagricol s-a redus — ca ritm mediu anual — cu 3,5%. Deși înclină să considere reducerea ca fiind un fenomen temporar, datorat în primul rînd încetinirii activității economice, economiștii americani sînt totuși îngrijorați de tendințele pe termen lung în acest domeniu. Ei constată că vechiul decalaj, favorabil S.U.A., între productivitatea americană și cea a principalelor țări concurente s-a redus treptat.

În cea mai mare parte a perioadei postbelice productivitatea în S.U.A. a sporit într-un ritm mediu anual de 3%, dar între 1965 și 1970 acesta a fost de numai 2%, față de 13,2% în cazul Japoniei, 5,7% în R.F.G. și 3,9% în Anglia. În primii ani ai deceniului actual, odată cu o nouă perioadă de înviorare a economiei, productivitatea a urcat din nou mai repede în S.U.A., dar anul trecut performanța S.U.A. a fost din nou cu mult sub aceea a concurenților săi. Printre explicațiile ce se dau tendinței pe termen lung la loc de frunte figurează învechirea utilajului, în special în industria oțelului și în transporturile feroviare. S.U.A., arată de exemplu revista Time, au alocat investițiilor noi o proporție mai mică a P.N.B. decît alte țări industriale occidentale — aproximativ 10% anual — în timp ce Japonia a investit aproape 20% anual, R.F.G. și Franța 15%. Comentatorii atrag, de asemenea, atenția asupra dificultăților în accelerarea creșterii productivității, legate de faptul că aproape 60% din forța de muncă în S.U.A. este ocupată în sfera serviciilor.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar	28 XII 1973	24 VI 1974	5 VII 1974	Abaterea 1) cursului valutelor în ziua de 6 VII 1974 față de: (în %)		Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 23 VI-6 VII 1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5615	2,5475	+ 4,77	+5,95	- 5,61
Francul elvețian	3,3855	3,2500	3,0260	2,9775	+13,7	+9,15	- 8,38
Francul francez	4,60414	4,7025	4,9220	4,8150	- 4,38	-2,34	+ 2,39
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3585	2,3890	-17,48	+2,75	- 2,68
Lira italiană	523,50	607,0	653,50	645,0	-18,83	-5,89	+ 6,26
Yenul japonez	308,0	280,2	283,25	285,25	+ 7,97	-1,77	+ 1,80
Prețul aurului 3)	42,22 4)	103,87	152,0	132,56	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt; 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie; 4) prețul oficial al aurului

ÎN PERIOADA 24 iunie — 3 iulie pe piețele valutare internaționale au apărut noi fenomene de instabilitate datorită atît unor probleme de ordin economic cu care sînt confruntate diversele țări capitaliste (accentuarea inflației, creșterea deficitelor balanțelor comerciale etc.) cît și tensiunii create de dificultățile financiare cu care sînt confruntate unele bănci occidentale, consecință a operațiilor speculative desfășurate în ultimele luni. În perioada ilustrată, dificultățile amintite au dus la falimentul băncii Herstatt, una dintre cele mai mari bănci particulare din R.F. Germania.

Cursurile principalelor valute capitaliste au înregistrat oscilații relativ importante la intervale scurte de timp, tendința fiind de slăbire a cursului dolarului S.U.A. în principal față de marca vest-germană și francul elvețian. S-a înregistrat de asemenea o redresare a poziției francului francez, a lirei italiene și a lirei sterline.

Poziția **dolarului S.U.A.** a fost influențată nefavorabil în primul rînd de anunțarea unui deficit comercial record pe luna mai a.c., de 777 milioane dolari. Măsurile restrictive în domeniul creditului luate în Franța și care au determinat marile firme franceze să recurgă la împrumuturi în eurodolari, pe care i-au convertit ulterior în franci francezi, au influențat negativ poziția dolarului determinînd în același timp o întărire a cursului monedei franceze.

Lipsa de lichiditate constatată pe piața monetară din R.F. Germania spre finele lunii iunie a c. și care a determinat o creștere a dobînzilor pe această piață, precum și împrumuturi în eurodolari și convertirea lor în mărci, a influențat de asemenea nefavorabil cursului dolarului.

Cursul **mărcii vest-germane** s-a întărit în perioada analizată, fiind influențat și de anunțarea rezultatelor deosebit de favorabilei ale balanței comerciale și ale balanței de plăți curente a R.F. Germania, ale căror excedente pe luna mai a.c. s-au ridicat la 4 881 milioane mărci față de 4 578 milioane în aprilie a.c. și respectiv la 3 400 milioane mărci față de 2 400 milioane.

Redresarea cursului **francului francez** s-a datorat mai multor factori printre care creșterea dobînzilor pe piața monetară franceză în urma măsurilor restrictive în domeniul creditului luate de autoritățile monetare din Franța și a anunțării intenției guvernului de a lua noi măsuri menite a reduce presiunile inflaționiste și a asigura reechilibrarea balanței comerciale.

În perioada analizată s-a înregistrat, de asemenea, o redresare a cursului **lirei italiene** ca urmare a noilor măsuri anunțate de guvern pe linia redresării situației economice și financiare a Italiei. Aceste măsuri se referă în primul rînd la reducerea deficitului balanței de plăți curente la circa 3 000 miliarde lire italiene pentru acest an față de peste 8 000 miliarde, cît se apreciase inițial că va reprezenta deficitul respectiv, în primul rînd prin măsuri severe de ordin fiscal, scumpirea tarifelor serviciilor publice etc.

ÎN PERIOADA analizată pe piața eurovalutelor s-a înregistrat o creștere generală a dobînzilor, influențate atît de menținerea la un nivel foarte ridicat a cererii de credite pe piețele internaționale, cît și de tensiunile existente pe piețele monetare interne din diversele țări, consecință a măsurilor restrictive luate pentru a frîna puternicele presiuni inflaționiste care se manifestă în ansamblul lumii capitaliste.

Pe piața **eurodolarilor** dobînzile au crescut în mod deosebit, fiind influențate atît de tensiunile existente pe piața monetară din S.U.A., care au dus de altfel la creșterea dobînzii preferențiale („prime rate“) la nivelul record de 12 %, cît și de cererea ridicată de împrumuturi în eurodolari din partea firmelor și băncilor din diversele țări.

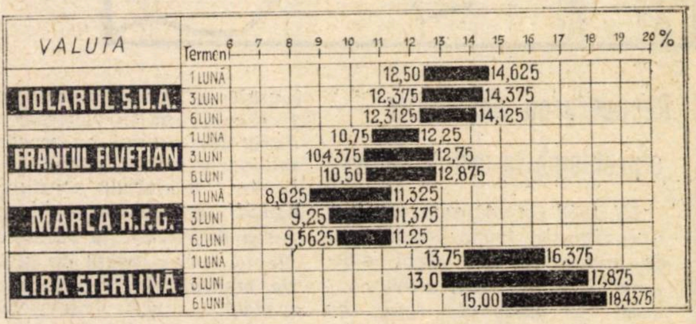

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 24 iunie—6 iulie 1974 (niveluri minime și maxime).

Creșteri deosebite au înregistrat și dobînzile la **eurofrancul elvețian** și **euromarca vest-germană** determinate de tensiunile existente pe piețele monetare din Elveția și R.F. Germania, cît și de cererea mai ridicată de fonduri înregistrată spre finele lunii iunie, lună de sfîrșit de semestru cu un volum sporit de plăți scadente.

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 6.VII.1974 : Nu au intervenit modificări față de perioada 12—21.VI. a.c. (vezi „Revista economică“ nr. 4/1974).

Rubrică realizată de
TEODOR GIURGIU

D.S.T.: curs fluctuant și dobînzi majorate

ÎNCEPÎND cu data de 1 iulie au intrat în vigoare noi reglementări privind drepturile speciale de tragere (D.S.T.), moneda de cont creată în 1970 de Fondul Monetar Internațional. Principala hotărîre vizează metoda de evaluare a D.S.T. Astfel, dacă pînă în prezent acestea erau măsurate în aur, de aici înainte unitatea de măsură va consta dintr-un „coș“ de valute a 16 țări, al căror export de bunuri și servicii în perioada 1968—1972 a reprezentat în medie cel puțin 1% din exportul mondial. Ponderea fiecărei valute în „coșul“ respectiv este în principiu proporțională cu locul ei în tranzacțiile internaționale, dar cu anumite corective în unele cazuri. Astfel, în cazul dolarului s-a ținut seama de faptul că ponderea S.U.A. în exportul mondial nu oglindește în suficientă măsură locul real al monedei lor în circulația monetară internațională.

De aici înainte 1 D.S.T. va fi egal cu un „coș“ valutar avînd următoarea compoziție : dolari S.U.A. — 33%, mărci R.F.G. — 12,5%, lire sterline 9%, franci francezi 7,5%, yeni japonezi 7,5%, dolari canadieni 6%, lire italiene 6%, florini olandezi 4,5% franci belgieni 3,5%, coroane suedeze 2,5%, dolari australieni 1,5%, coroane daneze 1,5%, coroane norvegiene 1,5%, pesete spaniole 1,5%, șilingi austrieci 1%, ranzi sud-africani 1%. În funcție de cursul zilnic al valutelor respective pe piață, F.M.I., va calcula cursul D.S.T., care va fi deci fluctuant. Pe baza noii formule de calcul, la 1 iulie a. c. 1 D.S.T. era egal cu 1,2056 dolari S.U.A.

S-a hotărît, de asemenea, majorarea dobînzilor la împrumuturile acordate de F.M.I. în drepturi speciale de tragere și anume în loc de 1,5%, dobînda va fi de 5% anual atîta timp cît dobînzile băncilor comerciale din țările respective se situează între 9% și 11% ca în prezent. Odată la 6 luni rata dobînzii la D.S.T. va fi revizuită în funcție de modificările dobînzilor comerciale — o modificare de ±1% a acestora ducînd la o majorare sau reducere cu 0,6% a dobînzilor percepute pentru D.S.T.

Reglementările respective, care au fost decise de Comitetul celor 20, se vor aplica pe o perioadă interimară, pînă la realizarea unei reforme a sistemului valutar internațional.

I. V.

TEORII — IDEI

FACTORI OBIECTIVI, DETERMINANȚI AI COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

EXTINDEREA cooperării economice pe plan mondial **își găsește explicația în procese obiective**, constante, în tendințe evidente ale schimburilor economice internaționale și în cerințe determinate de progresul tehnico-științific contemporan, **nu în factori de ordin subiectiv sau conjuncturali.**

Pe fundalul accelerării circuitului economic mondial, al multiplicării și diversificării fluxurilor economice interstatale cooperarea economică internațională marchează tendința deplasării acestor relații din sfera schimburilor de produse către cea a producției însăși și a serviciilor, trecerea de la acțiuni izolate și pe termen scurt, la acțiuni economice complexe desfășurate pe timp mai îndelungat. Încă de la Congresul al X-lea al P.C.R. a fost remarcat faptul că **„în etapa actuală o importanță tot mai mare capătă noile forme de colaborare și cooperare în domeniul producției, al științei și tehnicii — forme pe care țara noastră le va promova cu consecvență“ 1).**

România socialistă este recunoscută pe plan mondial ca promotoare și militantă consecventă pentru dezvoltarea relațiilor de cooperare economică bazate pe principiile respectării independenței și suveranității statelor, neamestecului în treburile lor interne și avantajului reciproc.

În formele de cooperare economică internațională se pot desluși germenii unui nou tip de relații între țări, inclusiv între cele cu orînduiri sociale diferite sau cu grad de dezvoltare economică deosebit. Cooperarea se poate dovedi alternativa sigură, uneori singura soluție care poate asigura corespondența intereselor țărilor participante. Ea oferă posibilități de soluționare a problemelor schimburilor economice interstatale, superioare față de concesiuni și alte forme inechitabile, de dominație. Prin contribuția pe care o aduce la stimularea proceselor de industrializare a țărilor (în curs de dezvoltare îndeosebi) pe baza valorificării superioare a propriilor lor resurse, cooperarea deschide o cale eficientă spre atenuarea decalajelor economice.

Extinderea cooperării economice internaționale apare ca o tendință ce răspunde unei necesități obiective determinată de stadiul actual al dezvoltării forțelor de producție în lume, de adîncirea diviziunii internaționale a muncii, de intensificarea circuitului economic internațional. Încercarea de a argumenta de ce cooperarea economică internațională a devenit o necesitate obiectivă în epoca noastră trebuie să releve factorii determinanți ai fenomenului, factorii dinamizatori ai extinderii lui, precum și elementele restrictive care apar în contextul relațiilor economice internaționale istoricește determinate și al modului în care se manifestă ele. Cerința obiectivă impusă de imperativele progresului economico-social se relevă pe fundalul anumitor realități istorice date. Contradicția dintre imperativele necesității obiective și inerția generată de practicile învechite îmbracă formele luptei dintre nou și vechi. În această luptă nu dimensiunile forțelor vechiului față de cele ale noului sînt hotărîtoare, ci rolul dinamismului, al corespondenței cu cerințele viitorului, ale progresului economico-social. Sursa progresului societății omenești rezidă în mobilitate, în dinamismul cu care se impun cerințele obiective ale viitorului. Analiza fenomenelor economice, a realităților proprii economiei mondiale actuale pune concludent în evidență justețea pozițiilor și orientărilor fundamentale ale politicii țării noastre, a tezelor originale ale partidului nostru referitoare la principiile ce se cer așezate la baza relațiilor economice dintre state, a celor referitoare la necesitatea obiectivă a extinderii cooperării internaționale. Extinderea relațiilor de cooperare economică internațională concordă pe deplin cu cerințele progresului contemporan.

Ne vom opri în continuare asupra unora dintre factorii obiectivi ce determină și dinamizează cooperarea economică internațională.

1 **Revoluția tehnico-științifică** a imprimat un ritm de înnoire a produselor și tehnologiilor necunoscut înainte, care a dus la adîncirea specializării pe subproduse și subansamble între întreprinderi din diverse țări, determinînd astfel adîncirea diviziunii sociale și internaționale a muncii și devenind un important factor de stimulare a cooperării economice. În aceste condiții, specializarea și cooperarea au loc nu numai în raport cu ramura de activitate, ci și cu sortimentele produselor uneia și aceleiași ramuri sau chiar pe subansamble ale aceluiași produs. Datorită acestui fapt schimburile internaționale de mărfuri au crescut într-un ritm mai accelerat decît producția. Astfel, în timp ce exporturile mondiale de mărfuri industriale au crescut în 1970 față de 1948 de 6,4 ori, producția industrială mondială nu a crescut decît de 3,4 ori. Revoluția științifico-tehnică influențează circuitul economic internațional, schimbînd ponderea diferitelor produse și direcții ale fluxului de produse, ponderea comerțului diferitelor țări în comerțul internațional, și chiar formele și modalitățile de schimburi economice interstatale, stimulînd îndeosebi extinderea cooperării economice.

Dezvoltarea cooperării economice internaționale mai este stimulată de faptul că revoluția tehnico-științifică nu poate fi apanajul unei singure țări și nici al unui număr restrîns de state oricît de puternice. Progresul tehnico-științific tinde să devină o operă tot mai colectivă, ca rezultat al eforturilor de cunoaștere, reflectare, experimentare ale creatorilor din toate țările. Experiența istorică dovedește că forța creatoare, geniul inventiv al unui popor nu sînt direct proporționale cu numărul populației, întinderea teritoriului, forța economică sau politică a țării. În anumite domenii ale științei, tehnicii și producției industriale, țări cu un teritoriu relativ mic și populație puțin numeroasă sînt prioritare pe plan mondial, dovedindu-se indispensabile chiar pentru marile puteri industriale. Exemplul Elveției, Suediei, Olandei în privința dezvoltării unor tehnici și tehnologii pentru anumite produse electronice, chimice, siderurgice este convingător. Chiar țări în curs de dezvoltare — izolate multă vreme în mod forțat de lume cum a fost China populară — au devenit prioritare în sinteza insulinei, au obținut succese deosebite în anumite domenii ale energeticii și tehnicii nucleare.

Dar, odată cu evoluția tehnicilor și mijloacelor de comunicație, se estimează că vom asista la o accelerare a vitezei de circulație a noutăților tehnico-științifice, la mai mari posibilități de generalizare a lor, inclusiv prin formele de cooperare economică și tehnico-științifică mondială. Amploarea cheltuielilor necesitate de cercetarea științifică, în special în domenii mari ce preocupă omenirea — cum sînt programele la nivel planetar ale cercetării spațiale, oceanografice, nucleare, ale luptei împotriva poluării etc. — impune unirea eforturilor cît mai multor țări prin cooperare.

2 **Dezvoltarea impetuoasă a economiei țărilor socialiste** îndeplinește un rol deosebit de important în intensificarea cooperării economice internaționale. Ritmul constant și accelerat de creștere și stabilitatea economică a țărilor socialiste, marile posibilități de valorificare superioară a potențialului material și uman al fiecărui stat, constituie un stimulent și o garanție a adîncirii cooperării internaționale.

Țările socialiste își bazează schimburile economice tot mai mult pe acțiuni de cooperare. Principala formă de relații între statele socialiste membre ale C.A.E.R. o constituie de asemenea, cooperarea bi și multilaterală.

Avînd în vedere eforturile imense pe care țările socialiste le fac pentru industrializare, pentru modernizarea structurilor lor economice, pentru lichidarea decalajelor economice, și apreciind dimensiunile pieței socialiste a țărilor europene și asiatice — determinate de gradul actual încă relativ scăzut de industrializare al unora din acestea, pe de o parte, și de proporțiile potențialului lor economic în plină extensiune, de rezervele uriașe de forțe de muncă de care dispun, pe de altă parte — se poate prevedea o creștere constantă a cerințelor de instalații și tehnologii noi pentru o perioadă istorică îndelungată și o creștere constantă a posibilităților de cooperare. Cererea sporită de utilaje și tehnologii moderne va putea influența încă o perioadă de timp accelerarea cooperării. Interacțiunile complexe ce se creează prin cooperare determină o infinitate de efecte și influențe. Printre acestea s-ar putea presupune și menținerea stimulentelor pentru introducerea în producție a cuceririlor

---

1) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. Politică, București, 1969, pag. 45.

tehnico-științifice, pentru continuarea revoluției tehnico-științifice actuale.

3 **Marile diferențieri** existente **între țări în privința gradului de dezvoltare** a forțelor de producție reprezinta, de asemenea, un stimulent al intensificării cooperării economice internaționale. Experiența istorică a ultimelor decenii demonstrează adîncirea diviziunii internaționale a muncii, dezvoltarea cooperării economice internaționale îndeosebi între statele industrializate. Dar așa cum sublinia președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Una din problemele care preocupă cel mai mult omenirea este aceea a subdezvoltării, a lichidării marilor decalaje — decalaje a căror sursă o constituie politica și practicile imperialismului și colonialismului. De aceea se impune să se acționeze cu consecvență pentru respectarea dreptului sacru al popoarelor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile lor naționale, pentru așezarea relațiilor economice internaționale pe o bază nouă, echitabilă, pentru realizarea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, astfel ca schimburile economice să fie reciproc avantajoase și să stimuleze progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare“.** Or, pentru evitarea adîncirii decalajelor economice dintre state, care constituie un pericol pentru omenire, intensificarea cooperării economice între toate statele apare ca o cerință istorică imperioasă. În ultima vreme organismele internaționale economice ale O.N.U. depun eforturi deosebite pentru stabilirea unei noi ordini economice, pentru stimularea cooperării și ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare în vederea industrializării lor.

4 **Repartizarea diferită a resurselor de materii prime naturale** în diverse țări reprezintă, de asemenea, un factor important de stimulare a cooperării.

Atît resursele de minereuri și materii prime energetice cît și cele de produse alimentare sînt distribuite în proporții diferite în funcție de zonă geografică, relief, climat etc. ceea ce determină necesitatea obiectivă a unui flux continuu al materiilor prime din țările posesoare de asemenea resurse către cele deficitare. Dacă ținem seama de caracterul limitat al resurselor energetice și de materii prime naturale, de extinderea proceselor de industrializare, de amploarea eforturilor de investiții necesare exploatării resurselor, apare evidentă necesitatea imperioasă ca resursele globului să fie eficient puse în valoare și să intre în circuitul economic internațional prin forme care să corespundă atît principiilor raționalității economice cît și ale echității și egalității popoarelor, dreptului lor de a beneficia de resursele țărilor lor. Or, formele cooperării economice internaționale se dovedesc cele mai apte să răspundă acestor cerințe.

5 **Repartizarea diferită** din punct de vedere cantativ și calitativ **a forței de muncă în diverse țări** constituie, de asemenea, un motiv de stimulare a cooperării economice internaționale. Pentru statele ce nu dispun de suficientă forță de muncă devine avantajoasă cooperarea economică cu statele în care abundă forța de muncă, în vederea dezvoltării unor industrii ce pot aduce avantaje reciproce.

Diferențierile istoricește constituite în nivelurile de dezvoltare generală a forțelor de producție în diverse state impun eforturi de cooperare economică internațională în vederea atenuării decalajelor existente și a promovării progresului economic general.

Dacă în trecut redistribuirea materiilor prime, a forței de muncă, a produselor industriale se făcea pe baza forței, statele puternice exploatînd — în interesul lor — resursele coloniilor, astăzi, ca urmare a prăbușirii sistemului colonial și a luptei statelor noi pentru realizarea independenței economice și depășirea decalajelor se impune folosirea formelor cooperării reciproc avantajoase. Cooperarea economică internațională reprezintă o posibilitate reală, obiectiv necesară care, folosită rațional și reciproc avantajos, ar putea contribui la împiedicarea adîncirii decalajelor economice și la progresul economic general. Cooperarea economică internațională își poate dovedi avantajele pentru toate statele indiferent de orînduirea lor socială și de gradul de dezvoltare economică.

6 **MARILE PROBLEME cu care viitorul va confrunta omenirea** constituie un important factor de stimulare a cooperării economice internaționale. Principalul argument pentru susținerea acestei afirmații este acela că progresul economico-social al umanității cere tot mai imperios ca resursele globului să fie eficient puse în valoare, să intre în circuitul economic mondial. Tendințele de intensificare a industrializării la scară mondială au făcut ca prognozele asupra cerințelor de materii prime naturale și resurse energetice să indice o creștere atît de intensă încît să nu poată fi exclusă nici posibilitatea unor perioade de penurie la unele sau altele din materiile prime naturale. Desigur că omenirea dispune încă de posibilități de rezolvare a acestor probleme atît prin descoperirea unor noi resurse, a unor înlocuitori, cît și prin buna folosire și reutilizarea produselor neconsumate. Dar tocmai în rezolvarea unor atari probleme cooperarea multilaterală poate oferi soluții mai bune.

Evoluția demografică, ridică probleme susceptibile a fi rezolvate pe calea cooperării economice în vederea folosirii forței de muncă disponibile a țărilor slab dezvoltate sau în curs de industrializare. Una din cele mai complicate probleme de viitor decurge din extinderea industrializării la nivel planetar, care continuată în forma actuală poate aduce prejudicii echilibrului ecologic. Pentru preîntîmpinarea și evitarea efectelor poluării solului, apelor, atmosferei se cere o intensă cooperare a tuturor statelor.

Cooperarea economică, deși ridică multe și complexe probleme de adaptare la nivelul și ritmul schimburilor, poate constitui o cale de atragere de investiții industriale în scopul folosirii mai intense și eficiente a resurselor naturale și de forță de muncă ale țărilor, o posibilitate de încadrare mai activă a tuturor statelor în diviziunea internațională a muncii, o cale de atenuare a decalajelor și de progres economic general. Cooperarea oferă șanse de economie de timp în sensul însușirii de experiență acumulată de alții într-o perioadă de timp mai îndelungată, posibilități de acces la progresul tehnico-științific, de pregătire a cadrelor, de participare la cercetare și inovare, în sfîrșit, de însușire a experienței organizatorice și de conducere a proceselor economice.

Cooperarea economică internațională cu țările în curs de dezvoltare poate prezenta interes și avantaje și pentru țările industrializate. Formele de cooperare oferă țărilor industrializate posibilitatea de a evita cheltuieli de transport, de a beneficia de apropierea de resursele de materii prime și de a-și realiza, în același timp, produsele cu cheltuieli mai mici.

CONSEMNĂRI

O viziune originală asupra sistemului și civilizației comuniste

Datorită accelerării ritmului schimbărilor în perioada contemporană, practica social-economică oferă o masă de observații susceptibile de a pune în cauză anumite certitudini teoretice și de aceea impune un ritm alert dezvoltării gîndirii creatoare. Reflectarea teoretică asupra realităților noi impune construirea unui aparat conceptual de natură să țină seama de realitate și de semnele evoluției ei viitoare. Tocmai acestei imperioase cerințe de conceptualizare teoretică vie, nouă, creatoare încearcă să-i răspundă studiul publicat în ERA SOCIALISTĂ nr. 12/1974 de Mihai Drăgănescu intitulat modest : „Note asupra sistemului și civilizației comuniste“. Urmărind desfășurarea argumentelor studiului, descoperim traiectul constituirii unui concept original asupra sistemului și civilizației comuniste. Din multitudinea de idei ce constituie un adevărat imbold pentru abordarea problemelor teoretice ale conceptului de societate și civilizație comunistă, de fapt a problemelor descrierii cît mai concrete cu putință a celor mai nobile năzuințe și idealuri pe care omenirea și le-a propus vreodată, consemnăm aprecierea : „Comunismul, în conformitate cu denumirea sa, trebuie să asigure viața nu numai a speciei, ci și a fiecărui om în parte și, în plus, trebuie să asigure CALITATEA VIEȚII“. Iar „Obiectivele comunismului ar putea atunci cuprinde ca element central atingerea unei anumite calități a vieții, definită prin patru trăsături esențiale : nivel de trai economic ; nivel de trai ecologic ; varietatea vieții ; calitatea relațiilor umane“. Mai departe autorul semnalează necesitatea definirii eficienței sistemului, luînd drept criteriu calitatea vieții. Aprofundarea problemelor eficienței social-economice în raport cu noțiunile și conceptele la care ne-am referit necesită ample studii interdisciplinare, discuții ale economiștilor, sociologilor, politologilor și cercetătorilor viitorului societății omenești. În această lumină apare pe deplin îndreptățită concluzia meritoriului studiu publicat de revista „Era socialistă“ : „Comunismul apare ca un viitor demn al omenirii, un ideal realist, care poate fi atins dacă noi, specia umană, vom dezvolta știința la nivelul necesar și vom avea voința colectivă de a-l atinge.“

M. P.

Deși partenerii în cooperarea internațională pot aparține unor state cu orînduiri sociale diferite sau cu deosebiri de grad de dezvoltare economică și pot, ca atare, urmări obiective distincte, acestea sînt susceptibile de a se corela parțial, de așa manieră, încît cooperarea să nu implice modificări în mecanismele instituționale. Acest lucru se realizează printr-o serie de reglementări ale statelor respective și în conformitate cu legislația internațională.

Pentru a-și putea demonstra avantajele reciproce, cooperarea economică internațională este necesar să se bazeze pe principii echitabile și pe înlăturarea oricăror bariere, dar la acestea ne vom referi într-un articol viitor.

dr. Maria POPESCU

Puncte de vedere

CONCEPTUL DE CREȘTERE ECONOMICĂ

CONCEPTUL creșterii economice este relativ nou în literatura economică; el a apărut, conform părerii unor cercetători bine cunoscuți ai fenomenului, după al doilea război mondial. Discuțiile încep de fapt încă din momentul în care se pune problema apariției fenomenului creșterii economice ca atare. Unii spun că acest fenomen ar fi tot atît de vechi ca și societatea umană. Alți economiști, dimpotrivă, îi situează geneza în condițiile nou apărute după al doilea război mondial[1]. Analizarea acestor condiții ne îngăduie să înțelegem mai bine atît apariția și orientările existente în interpretarea fenomenului creșterii, cît și natura de clasă a elaborărilor teoretice respective.

● Rațiuni ale apariției conceptului în gîndirea burgheză

DUPĂ ECONOMISTUL vest-german Heinz König, printre cauzele interesului manifestat în Occident pentru creșterea economică se înscrie în primul rînd „teama țărilor capitaliste cu un grad înalt de industrializare că procesul dezvoltării economice ar sfîrși printr-o „stagnare seculară“. În al doilea rînd, apariția și consolidarea economiilor socialiste, „cu pretenția lor de a da soluții mai eficiente problemelor economice pe termen lung, fac necesară în democrațiile vestice implantarea de măsuri pentru promovarea creșterii, astfel încît ele să nu sucombe în competiția economică dintre națiuni“. În sfîrșit, „dezvoltarea țărilor pînă acum subdezvoltate necesită un răspuns la problema de ce aceste țări n-au fost capabile să utilizeze potențialul lor de dezvoltare ca să asigure un standard rezonabil de viață populației lor“[2].

Cu unele precizări de formă și conținut ce s-ar impune, în linii mari putem fi de acord cu H. König. În același timp însă, la rațiunile invocate de el este necesar să adugăm și astfel de împrejurări ca revoluția tehnico-științifică contemporană, devansarea creșterii economice de către comerțul exterior și nevoia unei noi ordini în diviziunea mondială a muncii, necesitatea lichidării marilor decalaje social-economice. Mă voi opri pe scurt numai la o parte din aceste rațiuni, care explică apariția fenomenului creșterii economice în perioada postbelică, chiar dacă anumite elemente ale acestei creșteri le găsim și înainte.

Teama de stagnare seculară a capitalismului a torturat gîndirea economică burgheză pînă la mijlocul secolului nostru (de altfel ea mai răbufnește din cînd în cînd și astăzi). Explicația este credința într-o rată descrescîndă a progresului tehnologic care ar genera o descreștere și a ratei profitului care, coborînd pînă la un anumit nivel, ar putea să ducă la încetarea oricărei acumulări capitaliste[3]. O asemenea teamă o găsim prezentă și la Keynes, mai ales prin categorica sa afirmație privind pericolul stagnării permanente a economiei capitaliste datorită șanselor tot mai reduse de investiții[4].

De fapt, teama de stagnare avea ca substrat un fenomen mult mai adînc: **înlocuirea capitalismului prin socialism ca sarcină nemijlocită a istoriei contemporane.** În aceste condiții, salvarea capitalismului a devenit sarcină majoră a economiștilor burghezi, ceea ce impune în mod necesar schimbarea modului de abordare a problematicii economiei capitaliste. Pînă la Keynes, gîndirea burgheză concepea economia capitalismului ca un model de echilibru staționar fără populații în creștere și fără acumulare și investiții; producția era orientată spre nevoi și spre inputuri raționale de factori ai producției, reglementată prin intermediul liberei concurențe și al prețurilor; nu se punea problema vreunui termen în dezvoltarea economică. Marea criză economică de supraproducție din 1929—1933 a zdruncinat încrederea în virtuțile laissez-faire-ului și în primul rînd în automatismul mecanismului prețurilor.

● Intervenția statului în economie devine o necesitate pentru existența capitalismului

ÎN ACESTE noi condiții, se impune o nouă abordare a tematicii științei economice burgheze. Acest lucru îl face J.M. Keynes, care mută cercetările din domeniul teoriei prețurilor în cel al venitului național și al fluxului de investiții care determină cererea, nivelul producției și gradul de ocupare a forței de muncă în economie. Prin această nouă orientare dată cercetării economice burgheze, Keynes a urmărit, mai ales după marele crah din anii 1929—33, să rezolve, în final, două mari probleme: a) să înlăture crizele economice de supraproducție printr-o politică ciclică adecvată și b) să asigure ocuparea forței de muncă. Totul era conceput pe scara ciclului economic, deci pe termen scurt și mediu.

Dar din punctul de vedere al evoluției gîndirii burgheze asupra creșterii, Keynes ne interesează nu atît prin ce a făcut, cît mai ales prin ce nu a făcut. În primul rînd, el a neglijat faptul că investiția presupune creșterea cererii pentru mijloace de producție și forță de muncă și că, în acest fel, o dată realizată investiția, se extind capacitățile de producție și oferta, ceea ce face ca produsul național real să crească. În al doilea rînd, el a neglijat dezvoltarea economică pe termen lung. **Efortul de a depăși aceste neajunsuri și de a asigura economiei capitaliste o funcționare — deci și o salvare — pe termen lung, marchează începuturile cercetărilor teoretice burgheze moderne asupra creșterii economice.** Punctul de pornire al acesteia era tocmai punctul neglijat de Keynes. Ținînd seama de aceasta, putem consemna o primă concluzie: **teoria burgheză a creșterii economice a apărut în timpul și după al doilea război mondial ca o teorie esențialmente keynesiană.**

Numeroși economiști din țările capitaliste apreciază că nașterea teoriei burgheze a creșterii economice este marcată de apariția celor două studii ale lui R.F. Harrod: „An Essay in Dynamic Theory“, (1939) și „Towards a Dynamic Economics“ (1948). Harrod și mai tîrziu Domar căutau să identifice condițiile unei creșteri constante, ferme, în echilibru. În anii 1960—1970, **modelul neoclasic al creșterii economiei burgheze** este acela care ocupă un loc central în elaborările teoretice ale economiștilor[5]. Numit astfel pentru referința sa la principiile competitivității perfecte, acest model constituie de fapt un răspuns tot keynesian la problema instabilității seculare a capitalismului. Problema însă a continuat să rămînă nesoluționată pentru că mecanismul de funcționare a economiei capitaliste n-a putut găsi, nici în condițiile monopoliste și ale intervenției de stat, acea forță internă care să-i garanteze realizarea noilor produse, utilizarea deplină a tuturor capacităților de producție și ocuparea întregului potențial de muncă. **Istoria capitalismului postbelic nu a reeditat pînă astăzi un crah similar celui din 1929-1933, dar a cunoscut tot timpul diferite dezechilibrări, însoțite de stagnări și inflație.**

La teama de stagnare seculară se adaugă **sfidarea socialismului** ca o altă rațiune majoră a preferinței gîndirii economice burgheze postbelice pentru tematica creșterii economice. Pretutindeni unde a apărut, **socialismul,** deși n-a moștenit o șosea gata pietruită, a demonstrat că, spre deosebire de capitalism, **poate asigura economiei o creștere echilibrată, dinamică și pe termen lung.**

Seriile statistice[6] demonstrează că dezvoltarea tendențială a economiei celor două sisteme mondiale îndreptățește afirmația că socialismul poate ajunge și depăși în viitor capitalismul printr-o rată reală de creștere permanent mai ridicată. **Ca un reflex la o asemenea perspectivă în plină manifestare,** teoreticienii capitalismului caută să contracareze sfidarea socialismului, printre altele și prin **punerea la punct a unui mecanism în stare să promoveze creșterea economică,** stabilă și pe termen lung în țările capitaliste „astfel încît ele să nu sucombe în lupta economică dintre națiuni“. În realitate, însă, cum o recunosc chiar economiștii burghezi „nimeni nu garantează creșterea constantă. Din contră, drumul acesteia merge de-a lungul ascuțișului de lamă și orice alunecare de pe cărarea îngustă a echilibrului conduce fie la stagnare, fie la inflație. Pe scurt, creșterea este instabilă“[7].

● Contribuții marxiste de bază

DAR DIN PUNCTUL de vedere al discuțiilor despre creșterea economică, socialismul interesează nu numai sub aspectul reacțiilor pe care le provoacă în gîndirea și practica economică burgheză, cît mai ales sub cel al contribuției proprii la geneza fenomenului și a teoriei creșterii. **Atributele de creștere echilibrată, dinamică înaltă și pe termen lung au devenit de mult o trăsătură legică a socialismului.** Ne amintim că primul stat socialist din lume, U.R.S.S., elaborînd planul GOELRO, încă pe timpul lui Lenin, stabilea, prospectiv, o creștere devansatorie pe termen lung a economiei energetice, și totodată, prin implicațiile sale necesare, o creștere și a principalelor dimensiuni ale economiei naționale sovietice. Planurile cincinale care au urmat, reprezentînd prima încercare de folosire în practică a schemelor lui Marx și Lenin despre reproducția lărgită, evidențiau o serie de trăsături și elemente fără de care nu se poate concepe nici o teorie modernă, științifică a creșterii economice.

În primul rînd, este vorba de conceperea economiei naționale ca un sistem interdependent echilibrat și dinamic, în cadrul căruia corelațiile reciproce dintre părțile componente, integrate organic în tot, capătă expresii cantitative. Cu sau fără folosirea la început a aparatului matematic, preocuparea de a cuantifica aceste interdependențe, ca o necesitate a însăși analizei calitative a fenomenelor economice, a **prefigurat calculul economic și direcția econometrică în cercetarea și previziunea economică**. Cel care dă expresie sintetică acestei tendințe atît în cercetarea științifică, precum și în practica economică, a fost L.V. Kantorovici, prin lucrarea sa „Metode matematice de organizare și planificare a producției“, elaborată în 1938—1939[8].

În al doilea rînd, este vorba de problema balanțelor economiei naționale — de la cele materiale și valorice pînă la treapta lor superioară, balanța legăturilor interramuri. Se recunoaște unanim, atît în Occident cît și în țările socialiste, că unul din pilonii teoriei moderne a creșterii economice îl constituie **balanța legăturilor interramuri** al cărei părinte este economistul american Wassily Leontief. Cercetători ai ontogenezei concepției teoretico-metodologice a balanței legăturilor interramuri demonstrează existența unei rupturi reale a lui Leontief de ascendenta sa walrasiană, ruptură în care și-a vădit „influența și fertilitatea un alt izvor de bază al metodei intrări-ieșiri... Este vorba de schemele marxiste ale reproducției și de experiența planificării socialiste în Uniunea Sovietică“[9]. Această experiență Leontief, ca economist debutant, a cunoscut-o nemijlocit.[10] Din aceste motive, „apariția metodei intrări-ieșiri nu poate fi privită independent de istoria elaborării în 1923—1924 a balanței economice naționale a U.R.S.S. și de dezbaterile metodologice critice care au avut loc cu acel prilej, chiar dacă în anii următori orientarea inițială nu a fost continuată și a fost reluată de economiștii sovietici abia în a doua jumătate a celui de-al șaselea deceniu“[11].

Creația amintită a lui Leontief trebuie privită în interdependență nu numai cu experiența inițială a U.R.S.S. în domeniul planificării, ci totodată și cu teoria economică a lui Marx, mai ales cu schemele sale de reproducție lărgită, care au inspirat această experiență. Leontief însuși recunoaște acest lucru cînd afirmă că „analiza contemporană a ciclurilor economice este în mod clar îndatorată economiei politice marxiste“.

În al treilea rînd, este vorba de necesitatea măsurării cheltuielilor de producție și a rezultatelor acestora în procesul dezvoltării planificate optime a economiei socialiste. Credința întru totul justificată că „rezolvarea corectă a tuturor problemelor economiei socialiste depinde de măsurarea corectă a cheltuielilor și rezultatelor“[12] l-a condus pe economistul sovietic V.V. Novojilov la abordarea încă înainte de război a acestui domeniu de cercetări. Nu încape nici o îndoială că munca de pionierat a lui Novojilov în această privință se înscrie ca o parte integrantă a oricărei teorii și a oricărui model științific de creștere economică.

Din aspectele evocate mai sus, ca și din alte împrejurări similare[13], rezultă clar că știința economică marxistă promovată în cadrul primului stat socialist din lume a pus și a definit încă din primii ani ai existenței acestuia o serie de probleme și orientări de creștere economică. Din păcate, aceste începuturi calitative de mare perspectivă ale cercetării marxiste din deceniul al treilea au fost frînate în anii următori. Încercînd să explice această situație, Novojilov arăta că reorganizarea sistemului de conducere a economiei sovietice și întărirea conducerii centralizate în deceniul al patrulea au fost însoțite de voluntarism în practica planificării dezvoltării economice și de dogmatism în știința economică, restrîngînd funcțiile acesteia din urmă la probleme de explicare și propagare a practicii [14]. Am putea spune că aceleași cauze au determinat și întîrzierea mare cu care economiștii marxiști din țările socialiste au reluat cercetările în domeniul creșterii economice.

Evidențiind proveniența socialistă a unor elemente de bază în teoria modernă a creșterii economice, nu înseamnă că nu recunoaștem în același timp contribuția meritorie a unor economiști burghezi[15], care au dezvoltat mai ales latura tehnică și metodologică a econometriei creșterii. Pe de altă parte, recunoașterea acestei contribuții în domeniul indicat nu poate să însemne ignorarea caracterului de clasă al teoriei creșterii economice așa cum este ea prezentată în gîndirea economică burgheză, cu toate implicațiile care decurg de aici.

prof. univ. Nicolae BELLI
doctor în economie
Institutul central de cercetări economice

---

[1] „Pentru cei care ca mine au mers la universitate după primul război mondial, scrie profesorul münchenez Erich Preiser, acest termen nu exista“. „Economic Growth as a Fetish and Necessity“, Economics, vol. 2, pag. 128.

[2] *Heinz König :* „Approaches and Problems of Growth Theory“. Economics, vol. I, 1970. pag. 70.

[3] *Idem*, pag. 72.

[4] Vezi articolul „Creșterea economică“ în „Hand-Wörterbücher der Sozialwissenschaften“, 1965, Fasc. 54, pag. 767.

[5] Acest model este descris de *J. Tobin, R. Solow, T. Swan* și *J. Meade.*

[6] Un fapt ni se pare deosebit de semnificativ în acest sens : în întreaga perioadă 1950—1973, țările socialiste și-au sporit producția industrială cu aproape 11% în medie anual, față de numai cca 5% în țările capitaliste dezvoltate. Ca urmare, ponderea țărilor socialiste în producția industrială mondială a crescut de la 20% la peste 40% în aceeași perioadă.

[7] *Erich Preiser :* Op. cit., pag. 129.

[8] Vezi *L. V. Kantorovici :* „Calculul economic al folosirii optime a resurselor“, Editura științifică, 1966, pag. 5. Novojilov, referindu-se la importanța cercetărilor lui Kantorovici, apreciază în mod justificat că lucrările acestuia „au devansat cu aproape 10 ani dezvoltarea programării liniare în străinătate (în S.U.A.)“ *(V.V. Novojilov :* „Măsurarea cheltuielilor și rezultatelor în planificarea optimă“. Editura științifică, 1969, pag. 45).

[9] Vezi „Cuvînt înainte“ de Costin Murgescu la volumul *Wassily Leontief :* „Analiza Input-Output“, Editura Științifică, 1970, pag. 16.

[10] În anii 1923—1924, colaboratorii Direcției Centrale de Statistică din U.R.S.S. au alcătuit prima balanță-șah a legăturilor dintre ramuri, care a devansat analiza intrări-ieșiri elaborată de Leontief în S.U.A. Lucrarea a fost publicată în 1925, suscitînd discuții metodologice critice. „Tocmai cu un articol asupra acestei lucrări debuta, în același an, tînărul economist Wassily Leontief“, aflat pe atunci în Uniunea Sovietică și poate, ca tînăr student, chiar colaborator al D.C.S. la elaborarea balanței-șah amintite. *(Idem,* pag. 17).

[11] *Idem*, pag. 24—25.

[12] *V.V. Novojilov :* Lucr. cit., pag. 25.

[13] *Idem*, pag. 46.

[14] Avem în vedere contribuțiile în acest sens ale altor economiști marxiști de renume internațional ca V. S. Nemcinov și S.G. Strumilin din Uniunea Sovietică, O. Lange și M. Kalecki din Polonia etc.

[15] Ne referim la Erik Lundberg, R. F. Harrod, Jan Tinbergen, Ragnar Frisch, Erich Preiser, P.C. Mahalanobis, Simon Kuznets, L. R. Klein, T. Koopmans etc.

Durata investițiilor

(Urmare din pag. 14)

β va crește odată cu b însă într-un ritm mai lent deoarece din (13) rezultă :

$$\frac{d\beta}{\beta} = \frac{db}{b} \cdot \frac{1}{1+\beta\theta}$$

În tabela nr. 2 se arată, pentru exemplificare, cum variază rata de creștere a fondurilor fixe pentru duratele de realizare $\theta = 1{,}00$ ani și $\theta = 1{,}5$ ani dacă rata de creștere a investițiilor $b\ (\theta = 0)$ sporește cu un ritm constant de 10%.

Cifrele ilustrează foarte clar că rata de creștere a fondurilor fixe — pentru aceeași durată de realizare — sporește într-un ritm mai lent decît rata de creștere a investițiilor. Se ajunge deci la constatarea principală că intensificarea dezvoltării economice conduce, dată fiind existența duratei de realizare a investițiilor, la rezultate ceva mai mici decît eforturile materiale și bănești cheltuite. Folosind o exprimare mai plastică, faptele se petrec ca și cînd — din cauza duratei de execuție — dezvoltarea economică nu poate avea loc decît dacă se suportă suplimentar un „tribut“ ori un „impozit“ sau în cel mai bun caz, o „garanție intangibilă“ pe termenul dezvoltării. Oricum, constatarea relevă un fapt funciarmente obiectiv, o legitate.

Desigur, fapt obiectiv este și durata de realizare a investițiilor. Chiar în cazurile cele mai simple cînd investițiile se limitează numai la unele dotări cu utilaje ce nu necesită montaj, achiziționarea acestora, transportul, verificarea, reglarea și adesea rodajul mecanic ; probele de producție și recepție, consumă inevitabil o anumită durată de timp. Unele dintre operațiile citate și deci un anumit consum de timp au loc și în cazul autodotărilor — cea mai avantajoasă metodă din acest punct de vedere de înzestrare cu fonduri fixe (spre a nu mai discuta aici cazul marilor combinate, uzinele termo și hidroenergetice etc.). Totuși obiectivă ca fapt, durata de realizare a investițiilor, ca mărime este condiționată și de numeroși factori asupra cărora se poate acționa. Pregătirea temeinică a investițiilor prin clarificarea tehnologiilor, elaborarea documentațiilor și asigurarea utilajelor ; programarea, lansarea și urmărirea lucrărilor de construcții și montaj prin metode moderne cu ajutorul calculatorului electronic ; folosirea tehnologiilor avansate și a metodelor industrializate de execuție, a proceselor de construcții-montaj ; organizarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale și a recrutării cadrelor de specialitate atît pentru realizarea investițiilor cît și pentru exploatarea acesteia sînt principalele căi care pot contribui la scurtarea substanțială a duratei de realizare, la reducerea efectului economic defavorabil al întîrzierii.

Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei patriei noastre este o necesitate istorică obiectivă. Accentuarea relativă a efectului economic defavorabil ce însoțește intensificarea dezvoltării, a creșterii economice poate fi cu ușurință compensată și chiar diminuat prin reducerea corespunzătoare a duratei de realizare a investițiilor.

De noi depinde deci ca așa-zisul „tribut“ sau „povară“ a dezvoltării să ne coste cît mai puțin.

---

*) Semnificații și implicații ale decalajului între momentul investiției și efectele ei : de lector univ. Nina Georgescu. Revista Economică nr. 1 pag. 29.

**) Carl F. Christ : „Econometric models und methodes“. John Wilhey & Sons INC New-York-London-Sydnei 1966.

***) Investiții **brute**.

****) Facem abstracție de perioada în care, înainte de a intra în sfera activității de investiții, resursele se găsesc în sfera circulației.

ANUL MONDIAL AL POPULAȚIEI

INTERDEPENDENȚĂ DINAMICĂ ÎNTRE DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CREŞTEREA POPULAȚIEI

POLITICA demografică și politica economică reprezintă două aspecte strîns legate între ele ale conducerii activității sociale. Drept urmare, în fundamentarea deciziilor de politică demografică și de politică economică se impune, pe de o parte, precizarea raporturilor ce se stabilesc între cele două procese de care se ocupă politicile respective, iar pe de altă parte investigarea gradului de complexitate a acestor raporturi. În acest scop ne propunem să analizăm corelarea variabilei forța de muncă cu celelalte variabile ale creşterii economice și corelarea ritmurilor creșterii demografice cu cele ale creșterii economice.

RAPORTUL populație-economie este poate unul din aspectele sociale care a suscitat interes din cele mai vechi timpuri. În prezent el este apreciat ca unul din cele mai complexe raporturi sociale. La prima analiză se desprind două aspecte : a) economie-populație și b) populație-economie, fiecare din ele avînd semnificația sa.

Primul este raportul dintre masa mijloacelor de subzistență produse de societate, pe de o parte, și populație, de altă parte. Această corelație demoeconomică se reduce într-o expresie esențială la o corelație demoalimentară. Ea a prezentat un interes deosebit pe treptele inferioare ale dezvoltării societății și prezintă un mare interes și în prezent în țările cu o economie subdezvoltată. De pildă, în studiile și previziunile F.A.O. este folosită corelația dintre producția agricolă și populația din fiecare țară, corelație ce se exprimă prin două curbe : Pt, populația totală, și Qa, producția agroalimentară. Relatia IQa > I Pt este considerată ca favorabilă. Raportul dintre producția bunurilor de consum și populație nu este lipsit de interes nici pentru țările cu o economie dezvoltată. În aceste țări însă el capătă un grad de complexitate mare în funcție de creșterea și diversificarea nevoilor sociale, pe de o parte, iar pe de altă parte datorită progresului cantitativ al producției și diversificării sortimentelor de bunuri materiale și servicii, ceea ce impune preocupări în direcția stabilirii priorităților, categorisirea nevoilor, depistarea altor nevoi etc.

Cel de-al doilea aspect al raportului demoeconomic scoate în evidență populația ca potențial de forță de muncă, deci elementul hotărîtor al procesului de producție și respectiv al întregii activități economice. Sub acest aspect, populația este privită ca o variabilă a creșterii economice, avîndu-se în vedere populația activă sau ocupată.

Făcînd distincție între cele două aspecte ale raportului demoeconomic, ar fi greșit să se înțeleagă că ar putea fi vorba de o independență absolută a lor. În realitate cele două aspecte sînt într-o strînsă interdependență : populația este un factor de creștere economică, iar o producție dezvoltată satisface într-un grad mai mare nevoile de consum ale populației sau, în general, nevoile societății. Datorită acestui fapt o viziune științifică a raporturilor demoeconomice impune sublinierea acestei interdependențe. Într-o reușită generalizare a raporturilor demoeconomice se constată : „Populația unei țări apare într-o triplă ipostază : ca producătoare de bunuri materiale, deci ca forță de muncă, subiect de venituri și consumatoare a bunurilor create, ceea ce corespunde fazelor mari ale procesului reproducției sociale : producție, repartiție și redistribuire, consum. Populația ca forță de muncă este o parte din populația totală ; în schimb, întreaga populație este consumatoare. Prin urmare, corelația demoeconomică își găsește expresia sintetică, pe de o parte, în productivitatea muncii sociale, care definește eficiența muncii sociale consumate în procesul de producere a bunurilor materiale și a serviciilor, iar pe de altă parte în nivelul de trai al întregii populații, între ele existînd o strînsă legătură". [1]) Astfel în corelația demoeconomică, la un nivel foarte general de cuprindere, intervin categorii dependente între ele ca populația totală și populația activă, venitul național și elementele sale componente : fondul de consum și fondul de acumulare.

Am insistat asupra acestor aspecte, pe de o parte pentru a evidenția complexitatea relațiilor demoeconomice, iar pe de altă parte pentru a preciza fundalul pe care se proiectează corelația dintre populația activă sau forța de muncă și creșterea economică.

DE REGULĂ ca factori principali ai creșterii economice sînt considerați următorii : forța de muncă sau populația activă, ritmul ei de creștere și structura ei ; stocul de mijloace de producție și investițiile ; capacitatea tehnică și organizatorică, care țin seama de progresul tehnic, productivitatea muncii și factorul rezidual prin care se înțelege influența sporirii cunoștințelor și a calificării.

Desigur că sînt și alți factori care pot influența raporturile dintre populație și economie, dar o analiză eficientă nu poate să ia în considerație un număr prea mare de variabile. Identificarea acțiunii fiecărui factor care influențează într-un fel sau altul aceste raporturi, precizarea comportării factorilor reținuți, prezintă interes mai ales pentru o țară socialistă, în care eforturile pe linia dezvoltării economice — industrializare, cercetare științifică, educație — imprimă ritmuri deosebit de rapide creșterii economice, cu implicații demografice evidente.

Realizarea unui ritm cît mai înalt de creștere a venitului național presupune sporirea ratei acumulării productive, reducerea necesarului de investiții pentru obținerea unei unități de creștere a venitului național și reducerea relativă a amortizării în condițiile perfecționării activității productive. Pe de altă parte, însă, se poate demonstra că ritmul de creștere a venitului național depinde atît de ritmul de creștere al productivității muncii cît și de cel al gradului de utilizare a forței de muncă. În ipoteza utilizării integrale a forței de muncă se constată că, practic, ritmul de creștere a venitului național este rezultatul însumării ritmului de creștere naturală a forței de muncă și a celui de creștere a productivității muncii. Este evident că realizarea unei rate a acumulării productive superioare celei care corespunde acestui ritm de creștere a venitului național se poate obține numai prin alimen-

prof. univ. Eugen PRAHOVEANU
doctor în economie
Institutul politehnic București

conf. univ. Vs. RADCENCO
doctor inginer
Institutul politehnic București

(Continuare în pag. 31)

Creșterea populației și creșterea economică — o relație de interdependență.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

SPRE O „CRIZĂ" TEHNOLOGICĂ ?

Pesimismul unui optimist: H. KAHN

ÎN IUNIE 1955 celebrul matematician John von Neumann publica în revista FORTUNE un articol căruia atunci nu i s-a acordat o prea mare atenţie : Can we Survive Technology ? *În euforica atmosferă pe care creşterea economică postbelică a ţărilor capitaliste o crease, lumea nu-şi punea asemenea întrebări, iar afirmaţia lui J. von Neumann că, prin 1980, omenirea va fi confruntată cu o puternică criză generată de dezvoltarea tehnologiei, părea mai mult de domeniul ficţiunii ştiinţifice. Aveau să treacă însă numai cîţiva ani pentru ca, la sfîrşitul anilor '60, să izbucnească, căpătînd dimensiuni mondiale, marea problemă a degradării mediului înconjurător, respectiv a dezechilibrului ecologic, imputat în primul rînd efectelor nocive ale dezvoltării tehnologiei. După un deceniu şi jumătate de la apariţia articolului lui von Neumann, se formase deja un destul de larg curent de opinie — inclusiv în rîndul oamenilor de ştiinţă — după care nu numai tehnologia, cu impactul ei asupra biosferei, pune în pericol viitorul omenirii, ci însuşi progresul cunoaşterii ştiinţifice.*

Conştiinţa gravelor pericole cu care omenirea ar putea fi confruntată ca urmare a unei dezvoltări necontrolate a progresului tehnic şi ştiinţific s-a constituit extrem de rapid. Dacă imensa majoritate a lucrărilor de prognoză ale deceniului trecut, inclusiv mult comentata „The Year 2000" (a lui H. Kahn şi A. J. Wiener), nu-şi puneau întrebarea lansată de von Neumann, deja în 1972, unul dintre cei mai autorizaţi viitorologi burghezi, H. Kahn, reafirmă prognoza acestuia. Anul 1985 va fi anul „crizei tehnologice", declară el în noua sa lucrare „Things to Come" 1), scrisă împreună cu istoricul B. Bruce-Briggs. Cauza ar consta nu numai în relaţia dintre mărimea limitată a pămîntului şi efectele negative ale utilizării tehnologiei — efecte ce cresc exponenţial, ca şi tehnologia —, ci şi în posibilitatea ieşirii simultane de sub controlul omului a unor noutăţi tehnologice. Concluzia că jumătatea deceniului al nouălea va constitui la nivelul întregii lumi dezvoltate un moment dificil, care reclamă opţiuni şi decizii hotărîte în vederea evitării unor grave consecinţe pentru întreaga omenire, se bazează pe aprecierea, prin extrapolare, a dimensiunilor tensiunii dintre biosferă şi tehnosferă în viitorul deceniu, ca şi a nivelului rezultatelor în diferite domenii ale cercetării ştiinţifice. H. Kahn prezintă o listă de 103 factori, preponderent tehnologici, care constituie motiv de îngrijorare şi cauză a „deziluziei" în capacitatea progresului tehnic şi ştiinţific de a asigura omenirii liniştea şi bunăstarea. Dintre aceştia, nu pot să nu reţină atenţia : posibilitatea contaminării sau degradării mediului — ca urmare inclusiv a unui război sau accident nuclear, bacteriologic sau chimic ; efectele chimizării alimentaţiei asupra biologiei umane ; dezvoltarea unor tehnologii intrinsec periculoase — nucleare, chimice, biologice etc.

TOATE acestea sînt probleme reale şi, evident, impun o atitudine lucidă. Defetismul, apelul la stagnarea progresului tehnic şi ştiinţific, nu pot fi o soluţie. Aceasta nu numai pentru că, practic, nu poate fi realizată, dar mai ales pentru că nici nu este dezirabilă

fişe

Un manual de practică a optimizării

● *Manualul* Praktische Optimierung. Verfahren und Anwendungen der linearen und nichtlinearen Optimierung *(Practica optimizării. Procedee şi aplicaţii de optimizare lineară şi nelineară), publicat anul acesta de editura Akadémiai Kiadó din Budapesta sub semnătura lui József Varga, se ocupă de probleme ale planificării şi organizării producţiei care*

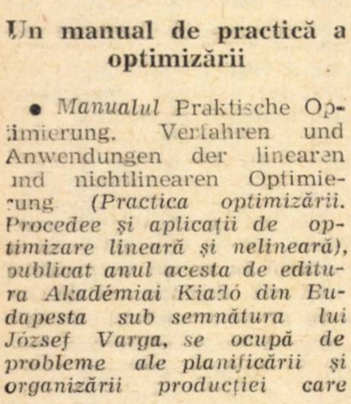
JOZSEF VARGA

Praktische Optimierung

Verfahren
und
Anwendungen
der linearen
und
nichtlinearen Optimierung

Akadémiai Kiadó Budapest

pot fi tratate în termenii modelelor matematice. Deşi îndeobşte nu sînt aplicabile nemijlocit, modelele folosite în carte sînt adaptabile — prin extindere sau restrîngere — la conexiunile variate din viaţa economică reală şi pot fi astfel utilizate în munca operativă. Însuşirea materialului în acest scop este înlesnită de un mare număr de exerciţii, precum şi de expunerea posibilităţilor de aplicare în principalele ramuri economice. Gama destinatarilor volumului este foarte largă — de la studenţii din învăţămîntul superior economic la cursanţii şcolilor de management. Lucrarea este publicată în colaborare cu editura R. Oldenbourg din R. F. Germania.

Banii „electronici" şi motivarea profitului

● *F. Goriunov publică în* TEMPS NOUVEAUX, *nr. 24/ iunie 1974, articolul* L'or, fantome ou realité ? *(Aurul fantomă sau realitate ?), în care, printre altele, critică interpretarea plăţilor „cashless" (fără bani peşin) din ţările dezvoltate din punct de vedere industrial, care acoperă 80—90% din circulaţia fiduciară — dacă se introduce o „foaie de credit" într-un ordinator, titularul plăteşte mărfuri şi servicii fără a manipula bani de hîrtie, impulsurile electronice luînd locul banilor — drept „un miloc de a controla economia mondială şi de a libera pe individ de necesitatea de a cîştiga bani pentru a trăi". F.G. arată că, în ciuda atracţiei ideologice a formulei banilor electronici, marii întreprinzători manifestă în această privinţă un anumit scepticism. Într-o critică a cărţii „The Cashless Society", publicată în „Business Week", John Bunting, preşedintele lui First Pennsylvania Bank, reproşează autorului că nu ar fi acordat atenţie motivării profitului, presupunînd că „această motivare ar fi dispărut". În realitate, însă, spune John Bunting, dacă 90% din americani pot să se acomodeze cu societatea „fără bani peşin", nu se poate neglija faptul că deciziile care asigură mersul „sistemului nostru" sînt luate tocmai de ceilalţi 10%, şi aceştia se supun motivării profitului.*

Indicatorul de productivitate a cercetătorului

● *Din articolul* Eficienţa socială a cercetării ştiinţifice, *apărut în revista* ERA SOCIALISTĂ *nr. 12 1974, de dr. ing. Traian Sălăgeanu, director al Centrului de sudură şi încercări la oboseală a metalelor, din Timişoara, care ridică o serie de probleme importante în legătură cu eficienţa cercetării, menţionăm critica făcută indicatorului de productivitate a cercetătorului. Acest indicator — spune T.S. — a fost conceput ca raportul dintre valoarea contractelor de cercetare pe care un institut le rezolvă într-un an şi numărul de cercetători din institut. Dacă, însă, printr-o soluţie tehnică îndrăzneaţă, un institut aduce beneficiarului o economie reală, de pildă, de 90 milioane lei, iar institutul primeşte pentru aceasta 25 milioane lei, care este — se întreabă autorul — productivitatea muncii de cercetare : 90 mil număr de cercetători sau 2,5 mil număr de cercetători ? De asemenea, productivitatea cercetării, astfel definită, nu ţine seama de faptul că munca de cercetare o realizează omul, care poate lucra un număr dat de ore : cum ora medie convenţională are o „valoare în lei" dată, a creşte productivitatea în sensul definiţiei actuale înseamnă a mări preţul acestei ore, ceea ce ar însemna să se scumpească cercetarea şi beneficiarii să plătească mai mulţi bani pentru o cercetare de aceeaşi amploare.*

Protecţia mediului şi concurenţa

● *Revista* WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV *(Band 110, 1974, Heft 1) publică articolul* Pollution and Protection : U.S. Environmental Controls as Competitive Distortions *(Poluarea şi protecţia : Controlul asupra mediului ambiant din S.U.A. ca deformare a concurenţei), semnat de I. Walter. Autorul porneşte de la ideea că măsurile de protecţie şi control asupra mediului sînt introduse în diverse ţări cu intensitate şi vigoare diferită, fapt menit să deformeze actualul model al comerţului internaţional. În speţă, I.W. se referă la măsurile de protecţie şi control introduse în S.U.A. Pe de o parte, impunerea unor restricţii legate de poluare la o serie de utilaje şi bunuri de consum de folosinţă îndelungată, dintre care o parte se importă, joacă rolul unei bariere protecţioniste netarifare. În acest sens, obligaţia importatorilor de a respecta legile ameri-*

pentru imensa majoritate a popoarelor lumii. Replicînd „catastrofiştilor“, H. Kahn şi B. Bruce-Briggs scriu: „noi respingem această poziţie (şi credem că majoritatea oamenilor procedează astfel) cel puţin pentru următorii zecedouăzeci de ani. Creşterea tehnologică şi progresul economic vor fi capabile să facă bogat întregul rest al lumii; prin perfecţionarea tehnologiei însăşi, prin reţinere, printr-o politică şi proiecte corespunzătoare şi alocarea de resurse suficiente (în primul rînd bani), noi vom fi capabili să rezolvăm problemele poluării“ (p. 214). Ce înseamnă însă „o politică şi proiecte corespunzătoare“ sau „schimbări fundamentale în atitudine şi acţiune“ (p. 215), care s-ar impune, H. Kahn nu ne spune. El vorbeşte, într-adevăr, de accentuarea tendinţei, proprii capitalismului monopolist de stat, de „creştere a controlului guvernamental asupra activităţii economice“ şi de „transfer de putere de la corporaţiile private către guvern“ (p. 14). Care sînt însă dimensiunile acestui proces, pentru a putea aprecia în ce măsură el asigură eficienţa politicilor ecologice ale guvernelor, directorul lui Hudson Institute nu ne poate preciza. El nu poate astfel replica chiar numeroşilor cercetători burghezi de prestigiu, care consideră că în condiţiile economiei de piaţă, ale liberei întreprinderi, soluţionarea problemelor ecologice este „imposibilă“ [2]). „Soluţiile optime ale unităţilor micro-economice — arată W. Kapp — nu pot duce la optimul social. Din contră, ele vor însemna dezechilibrarea mediului nostru natural şi social“ [3]). Evitarea acestui dezechilibru implică subordonarea deciziilor subiecţilor economici privaţi intereselor ansamblului societăţii. O asemenea subordonare este însă inerent limitată de raţiunea însăşi a existenţei întreprinderii private.

În ceea ce priveşte controlul direcţiilor „intrinsec periculoase“ de dezvoltare a ştiinţei, H. Kahn se simte, practic, dezarmat. În legătură cu ineficienţa soluţiilor imaginabile de control asupra direcţiilor dezvoltării cercetărilor ştiinţifice, este însă necesară o precizare: ele privesc societatea bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie şi goana după profit. Considerentele lui Kahn nu reprezintă decît încă un argument în favoarea tezei marxiste că astăzi este absolut necesar un control social asupra forţelor productive, inclusiv a activităţii de cercetare ştiinţifică. H. Kahn şi colaboratorul său nu pot însă opta pentru o asemenea soluţie — singura reală, dar incompatibilă cu fundamentele orînduirii de a cărei supravieţuire sînt preocupaţi. Consemnărilor „pesimiştilor“, ei nu le pot opune decît remarca publicistică, din ultimele rînduri ale cărţii, că de fapt „nici majoritatea Casandrelor contemporane nu cred în perspectiva unei decăderi ireparabile. Chiar cei care cu lacrimi în ochi prezic «declinul şi prăbuşirea» sau dezastrul ecologic, fac aceasta în scopuri didactice. Ei vor să ne determine a adopta măsuri pentru a preveni dezastrul ce ne ameninţă...“. Un asemenea dezastru „după convingerea şi speranţa noastră, nu va avea loc, pînă în 1985“ (p. 250). — conchide H. Kahn. Pînă în 1985, cînd omenirea va fi confruntată cu „criza tehnologică“, pe care el o prognozează!

DE CE însă subtilul analist nu aplică prognozei sale acelaşi diagnostic pe care îl aplică pesimistelor prorociri ale unor Casandre ideologic interesate? Fără a contesta caracterul real şi seriozitatea problemelor cu care omenirea ar putea fi confruntată în viitorul deceniu, nu putem să nu ne exprimăm convingerea, alături de H. Kahn şi Bruce-Briggs, că „chiar în cazul în care ar exista o ecuaţie a istoriei, aşa cum creatorii de modele ale viitorului o speră, omul... reprezintă un important termen al acestei ecuaţii...“ (p. 250).

V. PILAT

---

[1]) Herman Kahn and B. Bruce-Briggs. Things to Come. Thinking about the 70's and 80's. The Macmillan Comp., New York, 1972.

[2]) vezi KYKLOS, nr. 2/1971.

[3]) Kapp, K. W., Environmental Disruption and Social Costs: A Challenge to Economics. In KYKLOS nr. 4/1970.

---

cane, mai severe decît cele europene, este de natură să protejeze şi să favorizeze industria autohtonă. Pe de altă parte, încercările de a pune pe seama întreprinderilor aşa-numitele costuri sociale — adică introducerea principiului „cine poluează, plăteşte“ — face ca exporturile americane să devină mai scumpe, element ce defavorizează industria S.U.A. Aceste consideraţii sînt apoi transpuse de I.W. sub forma unui model matematic care foloseşte tehnicile elaborate de Leontief pentru studiul comerţului internaţional.

O critică a modelului lui Galbraith

● *Cunoscutul economist britanic Andrew Shonfield îşi exprimă în articolul* The Galbraith Model *(Modelul lui Galbraith), publicat în săptămînalul britanic* THE OBSERVER *(17 martie 1974), opiniile despre cea mai recentă lucrare a economistului american — „Economics and the Public Purpose“ (Ştiinţa economică şi interesul general). După ce expune succint ideile lui Galbraith, A.S. trece la o analiză critică. Un prim reproş adus economistului de la Harvard este că, în ostilitatea sa manifestă faţă de clasa muncitoare americană, el nu ţine seama de raportul politic de forţe real din S.U.A. şi că schiţează măsuri politico-economice ce nu pot atrage decît sprijinul unei minorităţi. Apoi, el arată că ideile lui Galbraith sînt din nefericire limitate la economia americană. Astfel, spune A.S., consideraţiile privind planificarea capitalistă nu ţin seama de experienţa unor ţări europene, iar generalizările făcute nu sînt în consecinţă suficient fundamentate. Încheind lista obiecţiilor, recenzentul britanic arată că meritul lui Galbraith constă în criticarea doctrinei de inspiraţie neoclasică care mai influenţează încă în mod nefast factorii de decizie.*

Poziţie optimistă în problema resurselor naturale sau ce conţine un kilometru cub de granit?

Într-un documentar intitulat Dossier. Les matières premières. Crise phisique ou politique? *(Dosar. Materiile prime. Criză fizică sau politică?), apărut în LE MONDE din 12 iunie 1974, Yvonne Rebeyrol, după ce evocă strigătul de alarmă lansat în 1972 de Clubul de la Roma, precum şi recenta criză a petrolului, încearcă să răspundă, sprijinindu-se pe datele existente relative la resursele cunoscute şi la perspectivele tehnologice, la întrebarea dacă riscăm sau nu să fim lipsiţi într-un timp relativ scurt de materiile indispensabile pentru industria modernă. Autoarea arată dificultăţile legate de extragerea unor materiale din roci tot mai sărace şi de la o adîncime mai mare, dar evidenţiază şi progresele făcute de cunoştinţele şi tehnicile de prospectare şi exploatare, de reciclare a produselor uzate, precum şi de înlocuire a unor materiale rare existente în natură cu altele produse de om, dar avînd calităţi identice sau chiar superioare. „Totul — spunea ea — nu este deci pierdut în lumea materiilor prime minerale. Dar pentru ca umanitatea să fie definitiv la adăpostul oricărui risc de penurie, ar trebui ca ea să dispună de resurse nelimitate de energie, pe care numai fuziunea nucleară controlată le-ar putea furniza. Aceasta ar da posibilitatea extragerii de materii prime minerale din scoarţa terestră obişnuită. La urma urmei un km. cub de granit ordinar conţine, între altele, 200 000 tone de nichel, 170 000 tone de cupru, 600 tone de argint etc“.*

Fructuos dialog cu cititorii

În colaborare cu Academia „Ştefan Gheorghiu“, Revista economică a început să organizeze întîlniri ale redacţiei cu cititorii şi colaboratorii săi care urmează diferite forme de învăţămînt superior, specializare sau reciclare. O primă manifestare de acest fel a avut loc la 1 iulie a.c. Participanţii — cadre ce se specializează pentru a desfăşura activităţi de comerţ exterior şi relaţii externe în străinătate — şi-au exprimat interesul faţă de revista noastră şi au sugerat numeroase probleme ale economiei ţării noastre şi ale relaţiilor ei externe pe care ar dori să le găsească tratate în paginile revistei. Astfel, s-a sugerat ca revista să publice cu regularitate sinteze pe teme teoretice şi ale practicii construcţiei economice, ale teoriei conducerii economiei socialiste, problemele protecţiei mediului. Pentru a contribui mai mult la informarea cititorilor asupra termenilor economici precum şi asupra rolului şi preocupărilor unor organisme economice internaţionale s-a propus publicarea unei rubrici care să explice „Noţiuni şi categorii economice“ şi a alteia care să caracterizeze succint activitatea unor organisme ca GATT, F.M.I. etc. De asemeni participanţii la discuţie au propus să publicăm studii aprofundate asupra caracteristicilor unor zone ale pieţei mondiale oferindu-se să colaboreze mai îndeaproape cu redacţia noastră.

Fiind o publicaţie nouă şi dorind să răspundă cît mai bine exigenţelor cititorilor săi redacţia noastră doreşte să întreţină un dialog permanent cu cadrele de conducere din centrale şi întreprinderi, cu economiştii, cititori şi colaboratori potenţiali ai săi. Aşteptăm de asemenea, părerile şi sugestiile tuturor cititorilor şi colaboratorilor noştri.

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Contract economic

Transportul angajaților la locul de muncă

PENTRU a se asigura condiții corespunzătoare de transport unor categorii de angajați din localitatea de domiciliu la locul de muncă, prin H.C.M. nr. 105/1968 au fost reglementate condițiile în care unitățile economice beneficiare pot conveni cu întreprinderile de transport efectuarea acestei prestații. Din hotărîrea citată rezultă că între elementele ce stau la baza tarifului datorat pentru transporturile executate este și distanța parcursă care se stabilește cu ocazia încheierii convenției. Evident, modificarea de comun acord a parcursului în timpul executării convenției nu poate rămîne fără consecințe asupra tarifului datorat de către beneficiar. Este incontestabil că modificările determinate de necesitățile beneficiarului fac ca acesta să suporte diferența de tarif determinată de mărirea parcursului.

S-a pus însă în practică problema dacă majorarea distanței de parcurs din cauză de forță majoră poate avea drept consecință recalcularea tarifului cuvenit întreprinderii de transport. În concret, dacă impracticabilitatea rutei inițiale sau a unei părți din această rută, datorită unor calamități naturale care determină părțile contractante să convină la utilizarea temporară a unei rute ocolitoare, mai lungi, îndreptățește întreprinderea de transport să încaseze tariful corespunzător noii rute.

Prin Decizia P.A.S. nr. 516/1974, s-a dat un răspuns afirmativ, neexistînd nici o rațiune ca într-o atare situatie consecințele cazului de forță majoră să se localizeze la întreprinderea de transport. De altfel, nici nu este corect să se examineze în acești termeni consecințele cazului de forță majoră, deoarece părțile contractante, modificînd prin acordul lor convenția de transport, au înlăturat, în acest fel, efectele cazului de forță majoră, sau, mai precis, au făcut ca raportul lor juridic, așa cum a fost modificat, să nu fie afectat de efectele cazului de forță majoră.

Potrivit art. 11 din Instructiunile privind aplicarea tarifelor pentru curse puse la dispoziția organizațiilor socialiste pe bază de convenție, aprobate prin H.C.M. nr. 1054/1968, starea de impracticabilitate a drumurilor pe o perioadă determinată, constituie un motiv de suspendare a curselor ce nu atrage răspunderea întreprinderii de transport.

Deci, riscul neexecutării convenției datorită cazului de forță majoră se suportă de către beneficiar, întreprinderea de transport avînd dreptul să suspende executarea prestației care formează obiectul obligației sale, fără să aibă vre-o răspundere față de beneficiar. Dar în ipoteza pe care am examinat-o nici nu se pune, pînă la urmă, problema părții care suportă riscul neexecutării contractului datorită intervenirii unui caz de forță majoră. O atare problemă s-ar fi pus numai dacă, în urma calamităților care au determinat impracticabilitatea itinerarului stabilit, întreprinderea de transport ar fi suspendat executarea curselor. Dar așa cum s-a învederat, părțile au înlăturat efectele cazului de forță majoră, modificînd de comun acord convenția, modificare care atrage consecințe corespunzătoare asupra tarifului aplicabil.

H. MATEI

Practica arbitrală și judecătorească

Condițiile în care se pierde caracterul internațional al transportului feroviar

PRACTICA arbitrală este orientată în sensul că schimbarea la frontiera română a scrisorii de trăsură internaționale cu una locală, nu schimbă, în principiu, caracterul internațional al transportului. Prin hotărîrea nr. 3776/1973, Arbitrajul de Stat Central, a reținut o situație cînd, odată cu schimbarea scrisorii de trăsură, transportul care a circulat în trafic internațional pînă la frontiera română devine transport local.

În speță, mărfurile au fost descărcate din vagonul complet cu care sosiseră la frontieră, fiind dirijate apoi mai multor beneficiari interni, la diferite destinații : Astfel, pentru fiecare expediție în parte s-au întocmit noi scrisori de trăsură în care figurau destinatarii diferiți, iar transporturile s-au efectuat în continuare în vagoane colective. În atare situație, s-a încheiat un nou contract de transport, supus reglementărilor interne.

Precizări privind cota de organizare a șantierului

VALOAREA lucrărilor de organizare a șantierului în cadrul lucrărilor de construcții-montaj se calculează prin aplicarea unei cote fixe la valoarea lucrărilor prevăzute în devizul general. Caracterul ferm al cotei înlătură, de obicei, posibilitatea unor neînțelegeri ulterioare între beneficiar și antreprenor.

Modificarea devizului general al lucrării atrage — așa cum este, de altfel, firesc — corectarea corespunzătoare a cotei de organizare a șantierului. Atunci cînd această modificare se concretizează în reducerea valorii devizului general, s-a pus problema dacă cota de organizare poate fi redusă chiar și în situația în care antreprenorul a încasat de la beneficiar, anterior intervenirii dispoziției de reducere, cota de organizare a șantierului aferentă valorii de lucrări din devizul inițial. În această privință, la pct. 18 din Ordinul nr. 19/1960 al fostului CSCAS se prevede că, în cazul modificării devizului general, corectarea cotei de organizare nu se poate aplica la fondurile achitate anterior antreprenorului.

Prin Decizia PAS nr. 1241/1974 s-a precizat că această restricție vizează situația în care cota de organizare încasată a fost efectiv consumată de către antreprenor prin executarea lucrărilor respective înainte de a se restructura devizul general. Cu alte cuvinte, antreprenorului i se cuvine cota de organizare a șantierului inițială numai dacă, la data reducerii devizului general, **încasase și executase** în fapt lucrările de organizare potrivit devizului inițial. Considerăm judicioasă această soluție, deoarece ea nu permite ca antreprenorul, sub motivul încasării unor sume anterior modificării devizului, să beneficieze de sume ce nu au corespondent în valoarea lucrărilor realmente executate.

Dreptul de a acționa Calea Ferată

POTRIVIT art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R., dreptul de a acționa Calea Ferată pentru neîndeplinirea obligațiilor rezultînd din contractul de transport aparține expeditorului atita timp cît destinatarului nu i s-a eliberat transportul ori acesta nu și-a exercitat în alt mod drepturile ce-i revin, în cadrul acestui contract.

În condițiile aceluiași regulament, prin obținerea de către destinatar a scrisorii de trăsură chiar fără să i se elibereze transportul, dreptul de a acționa Calea Ferată trece de la expeditor la destinatar.

Prin Decizia P.A.S. nr. 1303/1974 s-a stabilit că asemenea efecte se produc numai în cazul în care scrisoarea de trăsură i se eliberează destinatarului de către Calea Ferată. Dacă destinatarul obține scrisoarea de trăsură de la o altă unitate, el nu dobîndește, în acest fel, dreptul de a acționa „acest drept rămînînd în continuare asupra expeditorului“.

Întrebări și răspunsuri

ELENA BĂLAȘA, București — Atît la aplicarea decretului nr. 162/1973 cît și a celorlalte decrete de organizare, conducerile unităților au avut competența de a trece unele cadre cu studii medii, care au ocupat — cu respectarea reglementărilor în vigoare, funcții de conducere, pentru care era prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior, în funcții de execuție pentru care, de asemenea, este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior. În consecință, în aplicarea art. 68 (nu 62 cum ne scrieți dv.) și 71 din Legea nr. 12/1971 puteați fi reîncadrată pe un post de economist.

CORNELIU DRAGOREANU — Drepturile cuvenite personalului transferat în interesul serviciului, pentru membrii de familie, se acordă numai atunci cînd acest personal își stabilește domiciliul permanent în localitatea unde a fost transferat și dovedește că și-a mutat efectiv în această localitate familia și gospodăria. Din scrisoarea dv. rezultă că ați efectuat mutația corespunzătoare pe buletinul de identitate de-abia la 3 mai 1973,

În condițiile prevăzute de art. 176 din Codul Muncii, sînteți deci îndreptățit să solicitați drepturile prevăzute de lege pentru acoperirea cheltuielilor de transport a fiului dv. minor precum și a unui sfert din indemnizația de transfer.

CONSTANTIN POPESCU, Ploiești — Prin decretul nr. 612/1973 s-a prelungit valabilitatea prevederilor art. 16^2 din Codul Muncii în vigoare pînă la 1 martie 1973 astfel că, în cazul în care v-ați mutat efectiv, împreună cu familia, în luna aprilie 1973 și ați solicitat, după această dată, recunoașterea drepturilor cuvenite — potrivit reglementării sus-menționate — unitatea are obligația să asigure aplicarea corectă a prevederilor legale și să vă plătească drepturile reclamate. În cazul în care nu veți obține această recunoaștere, sînteți îndreptățit să vă adresați comisiei de judecată din întreprinderea unde ați fost transferat, prezentînd dovada mutării dv. efective în localitatea locului de muncă.

AURORA PETRACHE, Curtea de Argeș — Retribuirea dv. în al doilea an de activitate de economist, este prevăzută în nomenclatorul de funcții și de retribuții tarifare ce se aplică în unitatea unde lucrați și nu poate fi modificată de conducerea unității. Potrivit decretului 158/1970 sarcinile de serviciu ce revin economiștilor în perioada de stagiu trebuie să fie legate de specialitatea pentru care s-au pregătit.

S. CRISTOFOR, București — Față de prevederile exprese ale art. 16^2 din Codul Muncii, în vigoare pînă la 1 martie 1973, prevederi a căror valabilitate a fost menținută prin decretul nr. 612/1973, nu este posibil să se deconteze drepturile de transfer ale personalului care nu se mută în localitatea unde a fost transferat, ci într-o comună învecinată.

SÎNZIANA HĂLMĂGEANU Bihor — În cazuri similare cu al dv. și anume trecerea temporară din funcția de statistician principal pe un post administrativ, de execuție (calculator) la aplicarea decretului nr. 162/1973 și a celorlalte decrete de organizare a unităților, Ministerul Muncii împreună cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor au stabilit că la reîncadrarea în funcția avută sau într-o funcție echivalentă — în cazul dv. în aceea de contabil principal — conducerea unității poate stabili același număr de gradații cu cel avut anterior trecerii în funcția administrativă, astfel ca să se asigure retribuția tarifară avută. Din scrisoarea dv. rezultă că puteți fi reîncadrată la o retribuție tarifară de 1 900 lei, întrucît după aplicarea H.C.M. 890/973 clasei a 19-a de retribuire îi corespunde această retribuție (în loc de 1 810 lei cît era pînă la aplicarea Hotărîrii sus-menționate).

Anul mondial al populației

(Urmare din pag. 27)

tarea rezervei de forță de muncă. Din acest punct de vedere, modificarea structurii economiei naționale reprezintă o modalitate de mărire a ritmului de creștere a venitului național ca urmare a faptului că, în aceste condiții, ritmul de creștere a gradului de utilizare a forței de muncă este superior ritmului de creștere naturală a forței de muncă.

Prin această modificare a structurii economiei naționale „bariera“ forței de muncă se deplasează numai în timp ; după ce rezervele determinate de această modificare vor fi epuizate, se ajunge din nou la situația precedentă. Prin aceasta însă importanța unui ritm accelerat de creștere a venitului național în perioada în care se recurge la asemenea rezerve nu scade : sporind ritmul de creștere a venitului național într-o perioadă oarecare, nivelul venitului național este ridicat pentru întreaga perioadă care urmează.

Din analiza efectuată rezultă că ritmul de creștere a venitului național poate fi exprimat în funcție de rata acumulării și de elementele conexe enumerate mai sus, iar pe de altă parte în funcție de ritmurile de creștere ale forței de muncă și productivității muncii. Analiza fundamentează faptul că între ritmul de creștere a venitului național și ritmul de creștere a populației există o relație de interdependență. Cele două ritmuri se condiționează reciproc, și anume : **creșterea venitului național pe o perioadă de lungă durată constituie o condiție a creșterii populației, după cum creșterea în perspectivă a populației este o condiție a creșterii venitului național.**

În condițiile societății socialiste, cele două ritmuri pot și trebuie să fie astfel corelate încît să conducă la o folosire optimă a tuturor resurselor economice în vederea obținerii unui efect maxim care se traduce în ultimă instanță în creșterea nivelului de trai.

DIFERITELE aspecte analizate ale raportului demo-economic evidențiază necesitatea integrării politicii demografice în politica economică și, în general, în acțiunea de conducere a societății în ansamblul ei.

Creșterea economică și creșterea demografică sînt fenomene cu puternice influențe reciproce și, tocmai datorită acestui fapt, analiza lor se impune a fi efectuată în interdependență dinamică. În mod special influența factorului demografic asupra creșterii economice nu poate fi ignorată într-o politică economică care are de luat decizii în domeniul determinării ratei acumulării, orientării investițiilor, introducerii progresului tehnic etc. Mai exact, acest lucru prezintă un interes deosebit într-o politică economică ce-și propune să pună în slujba dezvoltării economice atît căile extensive, cît și pe cele intensive ale reproducției lărgite. Iată de ce apare pe deplin justificată preocuparea pentru asigurarea tuturor condițiilor care permit o creștere susținută a populației în general și, în cadrul ei, a populației ocupate. Aceasta reprezintă o problemă de mare semnificație pentru creșterea economică de perspectivă în țările mici și mijlocii — după criteriul numărului populației — angajate în efortul de dezvoltare economică, respectiv de industrializare, de introducere a cuceririlor revoluției științifice-tehnice contemporane, de investiții și de reorganizări structurale. Creșterea populației fiind condiționată la rîndul său de dezvoltarea economică, de modernizarea structurii economice a țării, de creșterea productivității muncii sociale, măsurile privind atît creșterea economică cît și creșterea demografică se impun prin forța corelațiilor a fi cît mai minuțios conjugate în vederea obținerii unei eficiențe maxime de ambele părți, respectiv a unei eficiențe generale pentru societate.

Considerațiile cele mai importante ce derivă cu necesitate din interpretarea interdependenței dinamice dintre creșterea economică și creșterea demografică se referă la : complexitatea factorilor de care trebuie să se țină seama în stabilirea ratei acumulării și a ritmului dezvoltării ; semnificația măsurilor privind folosirea cît mai eficientă a fondului național de dezvoltare economică și socială ; corelarea politicii de investiții cu politica de cercetare științifică și de introducere a tehnicii noi ; corelarea investițiilor cu creșterea populației și a nivelului de trai ; implicațiile raportului demoeconomic asupra politicii în domeniul învățămîntului de toate gradele și al ocrotirii sănătății ; corelarea creșterii economice și demografice cu politica de urbanizare și, în general, de sistematizare a dezvoltării forțelor de producție pe teritoriul țării.

Desigur, aceste considerații pot fi dezvoltate, ele constituind, fiecare în parte, un domeniu special de investigare. În realitate ele se și abordează ca niște domenii mai mult separate decît corelate, sau, dacă se au în vedere corelațiile, acestea sînt, de cele mai multe ori, din cele mai simple. Or, tocmai în acest domeniu tehnicile de modelare sînt încă deficitare. Avem modele avansate în domeniul creșterii economice, modele interesante pentru stabilirea optimului relației dintre acumulare și consum sau modele privind corelarea investițiilor pe ramuri ale economiei și în general pentru stabilirea legăturilor dintre ramurile economiei naționale. Ele însă nu sînt suficiente deoarece nu reușesc să stabilească corelații cu un grad de complexitate mai mare.

Creșterea populației fiind corelată cu creșterea economică, iar creșterea economică constituind premisa materială a unei creșteri sănătoase, armonioase a populației, toate împreună fac din **raportul demoeconomic unul din raporturile de cea mai mare importanță pentru asigurarea dezvoltării echilibrate și rapide a economiei.** Și dacă problemele creșterii economice și creșterii demografice sînt corelate cu problemele creșterii nivelului de trai — ocrotirea sănătății, asigurări sociale, învățămînt, investiții culturale etc. — nu este nici un pericol de a comite o exagerare atunci cînd afirmăm că corelarea aspectelor demografice cu cele economice constituie o premisă a dezvoltării echilibrate, armonioase și rapide a întregii societăți.

---

1) Vladimir Trebici : Populația României și creșterea economică. Studii de demografie economică. Editura politică, 1971, pag. 26.

revista economica

Editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE –
Institutul Central de Cercetări
Economice

nr. 5 – vineri 12 iulie 1974

Centrala industrială – factor propulsor al dezvoltării și modernizării (Dr. Ioniță Olteanu) 1

● Economie națională

Cincinalul înainte de termen ! Componente ale dinamismului economiei românești (Stere Gioga) 2

Cum gospodărim energia electrică și combustibilii ? (C. Țintea) 4

Sinteze-analize
Centrala industrială – optimizarea deciziei și acțiunii economice. (C. Cojocaru) 6

Centrala industrială și planificarea, cercetarea, organizarea, specializarea, aprovizionarea-desfacerea, comerțul exterior 8

Efectul economic al duratei de realizare a investițiilor (Prof. ing. Em. Florescu) 13

● Conducere și organizare

Organizarea – sursă de eficiență și dezvoltare 15

● Economie mondială

Decalaje în participarea la comerțul internațional (N. Popov) 18

Ce este, cind și cum se folosește „prețul revizuibil“ în comerțul internațional. (Gh. Nistor) 19

Tendințe ● conjuncturi 21

Piața monetară internațională 22

● Teorii – idei

Factori obiectivi, determinanți ai cooperării economice internaționale (dr. Maria Popescu) 23

Conceptul de creștere economică (Prof. Dr. N. Belli) 25

Anul mondial al populației Interdependența dinamică între dezvoltarea economică și creșterea populației. (Prof. Dr. E. Prahoveanu, Conf. univ. dr. Vs. Radcenco) 27

Școli ● curente ● economiști Spre o „criză tehnologică“ ? Pesimismul unui „optimist“ ; H. Kahn. (V. Pillat) 28

● **Curier economic-legislativ** 30

Redacția și administrația
Calea Dorobanților nr. 11—25
București, Sectorul 1
Telefon : 11 59 60

PENTRU VALORIFICAREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR ȘI CAPACITĂȚILOR DISPONIBILE

ÎNTREPRINDEREA ELECTROMOTOR — TIMIȘOARA STR. REPUBLICII NR. 21

OFERĂ :

Șurub hexagonal STAS 920		
10 x 140	buc.	120.000
Șurub torbant STAS 925		
10 x 75	buc.	80.000
10 x 100	„	110.000
Șurub hexagonal STAS 4272		
8 x 30	buc.	80.000
8 x 35	„	30.000
8 x 55	„	47.000
10 x 35	„	20.000
10 x 70	„	110.000
10 x 80	„	9.000
Șurub hexagonal STAS 6220		
8 x 30	buc.	80.000
10 x 45	„	30.000
10 x 70	„	52.000
10 x 80	„	15.000
Șurub hexagonal STAS 4845		
5 x 30	buc.	300.000
8 x 30	„	30.000
10 x 80	„	62.000
Prezon 5 x 30 STAS 5141		
5 x 30	buc.	41.000
Inele siguranță-grower-		
M 8.	buc.	200.000
Inele siguranță arbore		
M. 15 STAS 5848	buc.	34.000

FABRICA DE ZAHĂR CORABIA JUDEȚUL OLT

BA. Corabia cont 30.31.840.01
— Biroul A.D.T. —

Cuie spintecate ∅ 7 x 50 mm.	kg.	5
Cruci negre 1 „	buc.	13
Coturi pantzer ∅ 29	„	10
„ ∅ 21	„	10
„ ∅ 16	„	8
Doze „ ∅ 29	„	5
Cleme U.P.A.T.	„	765
Intrerupătoare cu mercur	„	12
Izolatori N. 87	„	159
„ S.B.I. 400	„	562
„ V.U.I.A. IC.	kg.	6.180
Perie nylon	buc.	1
Trafo CIRS 750-5	„	3
Soclu izolatori S.B.I.	„	83
Chei tubulare 36-41	„	92
„ locaș exagon M. 17	„	30
Alezoare 24 —27,5	„	3
„ 21 —24	„	2
„ 27,5—31,5	„	4
„ 31,5—37	„	3
„ 37 —45	„	6
„ 45 —55	„	6
„ 15,5—18	„	4
„ 12 —13	„	3
„ 14	„	6
„ 38	„	1
„ 45	„	1
„ 50	„	2
„ 44	„	1
„ 40	„	1
„ 14	„	1
„ 10.5	„	3
„ 20	„	1
„ 22	„	1
Cleşte suedez 2	„	9
Chei fixe din bronz 55—60	„	2
„ locaș exagon M. 30	„	24
„ „ M. 19	„	29
„ „ M. 17	„	30
„ dinamometrice	„	2
Cuțite rindea dublă	„	41
„ „ cioplitor	„	12
„ „ dublă	„	7
Chei dinamometrice 0—21	„	8
„ „ 0—28	„	2
Cleşte pt. tăiat țevi	„	3
„ universal	„	5
„ berghean de 29	„	1
„ „ de 25	„	1
„ „ 23	„	1
„ „ 16	„	1
„ „ 13,5	„	1
„ „ 11	„	1
Chei locași hexagon M. 14	„	77
„ „ „ M. 19	„	5
„ cu gheare 34—36	„	29
Dălți dulgher de 18 mm.	„	2
„ „ „ 20 mm.	„	7
„ „ „ 22 mm.	„	2
„ cruce	„	25
„ tîmplar 100	„	10
„ „ 20	„	10
„ „ 16	„	10
„ „ 14	„	10
„ „ 12	„	10
Dălți pt. găurit ∅ 20	„	5
Bardă lemnar	„	1
Dălți dulgher de 18 mm.	„	3
„ tîmplar de 10 mm.	„	7
Trusă filetat țevi	„	4
Clupe pt. filetat țevi	„	5
„ pentru filetat	„	5
Topoare	„	5
Chei olandeze cu cuc	„	6
„ fixe M. 41	„	1
„ tubulare M. 32	„	3
Menghină țevi 1/4"	„	1
Chei simple M. 80	„	35
Prelungitoare pt. chei mari	„	20
Suporți MPR 630 A.	„	465
„ 315 A.	„	223
Carton mucava foi 1-4 mm. gros.	kg	1500
Curele tranpezoidale 32×19×6300	buc.	49
Argol	mc	10,462

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE INDUSTRIE LOCALĂ BIHOR-ORADEA

Biroul Aprovizionare
Str. Piața Cetății nr. 18

OFERĂ :

Arbore direcție U-650	buc.	2
Arbore acționare punte spate	„	1
Arbore exc. 0,3	„	4
Arbore primar	„	1
Arbore intermediar	„	1
Arbore pompă apă	„	2
Arbore planetar spate	„	1
Arbore cu came	„	1
Arbore primar	„	3
Arbore principal cu clep. acc.	„	1
Arbore intermediar	„	1
Arbore cordon spate complet	„	1
Arbore secundar	„	1
Arbore secundar cu clapete	„	1
Arbore intermediar	„	2
Arbore cordon spate	„	3
Anvelope 1100 x 20	„	2
Anvelope 1000 x 20	„	4
Axa roții exc. 0,3	„	1
Ax pinion conducător S-1300	„	8
Ax pompă apă	„	16
Ax pinion cond. os. cu piv. condus	„	4
Arc V-650	„	17
Arc placă presiune ambreaj	„	27
Arc conic	„	10
Articulație dir. exc. 03	„	1
Arc față M-461	„	2
Arc spate SR. 101	„	1
Anvelope 650 x 16	„	4
Bucșe arc față	„	20
Bucșe arc susp. spate	„	12
Bucșe biela	„	3
Bucșe filetată de reglaj	„	6
Bucșe tacheți motor	„	12
Bucșe arbore cu came	„	8
Bucșe cauciuc amortizor	„	4
Bucșe cilindru motor U-650	„	24
Bucșe cauciuc	„	70
Bulon sferic	„	4
Bulon suspensie față	„	8
Bulon cercel arc față	„	10
Bulon sfere cap de bară	„	9
Bulon cap hexago.	„	12
Bobina de inducție	„	14
Bobine auxiliare U-650	„	3
Bride arc față	„	1
Camera 1000 x 20	„	3
Camere 650 x 16	„	4
Curea transmisie textilă	ml	5
Curea trap. 2800 x 14 x 22	buc.	20
Curea trap. 4300 x 17 x 11	„	18
Curea trap. 5000 x 22 x 14	„	20
Curea trap. 6300 x 32 x 19	„	30
Curea trap. 6300 x 22 x 14	„	37
Curea trap. 5600 x 14 x 22	„	20
Cilindru receptor ambreaj	„	10
Cruce carden	„	2
Cruce cardanica	„	12
Cruce sateliți exc. 0,3	„	4
Cruce cardan div. U-650	„	2
Cuzineți bielă	„	3
Cuzinetul palierului 3 S-1300		1
Conducta motorină V-27/1	„	4
Conducta motorină V-27/2	„	2
Cuzineți palierului 3-S 1300 V-27/4	„	3
Cuzineți palierului V-27/3	„	3
Coroană diferențial V-650	„	3
Coroana dințată exc. 0,3	„	1
Coroană dințată volantă M-59	„	2
Coroană diferențial exc. 03	„	2
Carcasă injector sup. V-650	„	2
Cap bară pentru remorcă	„	17
Cap fișe bujii	„	6
Capac cutie viteză	„	1
Camă frînă stg. remorcă	„	4
Cot radiator	„	10
Culbutori	„	8
Consolă frînă pt. mîna dreaptă	„	4
Disc șlefuit pislă	„	1
Disc. cond. interior 3316103/S-1300	„	4
Disc cond. exterior 3316104/S-1300	„	4
Disc fixare SR. 101	„	2
Disc reductor V-650	„	10
Duze S-1300	„	10
Dinți cupă	„	22
Dop magnetic S-1300	„	7
Element filtru apă hidraulic	„	16
Element decontor benzină	„	57
Furcă excavator 0,3	„	1
Furcă glisantă	„	2
Ferodou 33.35155 S-1300	„	6
Flanșă elastică mec. div.	„	20
Flanșe crb. sec.	„	2
Flanșe furcă cardan	„	2
Filtru fin comestibil S-1300	„	1
Filtru grosolan comb.	„	1
Filtru aer	„	1
Garnitura filtru V-FOS-27	„	44
Garnitură pompă centrală	„	250
Garnitură pompă centr. ∅32		300
Garnitură bloc motor S-1300	„	7
Garnitură S-1300	„	3
Garnitură inelară S. 1300	„	2
Garnitura capac tacheți	„	35
Garnitură capac tacheți	„	20
Garnitură etanșare	„	50
Gresoare 10 la 90°	„	160
Întrerup. electr. inaltă tens. 6 izol.	„	1
Întrerup. electr. inaltă tens. 9 izol.	„	1
Lichid antiger	kg	73
Manșon interm. cadran	buc.	27
Pinion arbore sec. vit. III	„	2
Pinion vit. II.	„	1
Pinion arb. sec. II-V	„	1
Pinion cond. și cond. pompiului	„	1
Pinion arb. sec. vit III	„	20
Pinion arb. interm. vit. III	„	4
Pinion vit. II.	„	1
Pinion cond. es.	„	3
Perii electromotor	„	30
Pompă cu roți dințate S-1300	„	2
Pompă hidraulică V-27	„	1
Placă S, 1300	„	1
Prezonul mare al chiulasei S-1300	„	24
Protop os remorcă	„	1
Piuliță bridă din față S. 1300	„	4
Piuliță prezonului mare al chiulasei S-1300	„	24
Rotor dinam V-65	„	2
Rezervor aer	„	1
Racord cu 2 ieșiri exc. 03	„	4
Rotulă cadran exc. 03	„	5
Racord frînă spate	„	15
Supapă pompă benzină	„	40
Segmenți S.1300	„	4
Segmenți S-1300	„	1
Segmenti ferodou 380 x 60 x 6.5	„	58
Segmenti ferodou 345 x 60 x 6.5	„	60
Segmenți compresie R.3	„	1
Segmenți compresie CN	„	1
Sabot frînă os. remorcă	„	5
Sabot frînă amb. 331.6040	„	4
Semiaxă exc. 03	„	7
Semicuplă față remorcă	„	2
Sateliți exc. 03	„	6
Servocomandă hidraulică	„	1
Secțiune filtru motorină V-27	„	20
Secțiune filtru ulei V-27	„	20
Tamburi roată spate	„	7
Tub frînă roată față	„	10
Tub frînă roată	„	10
Tampon elastic sup. motor	„	2
Tub flexibil 33605/0-S-1300	„	3
Talpă șenile	„	10
Tamburi frînă exc. 03	„	1
Cilindru forță V-27	„	2
Distribuitor	„	4
Tampon elastic	„	10
Plutitor carburator	„	1
Perii electromotor	„	50
Tampon elastic	„	6
Pinion arb. sec.	„	2
Manșon intermediar	„	10
Rotor distribuitor	„	24

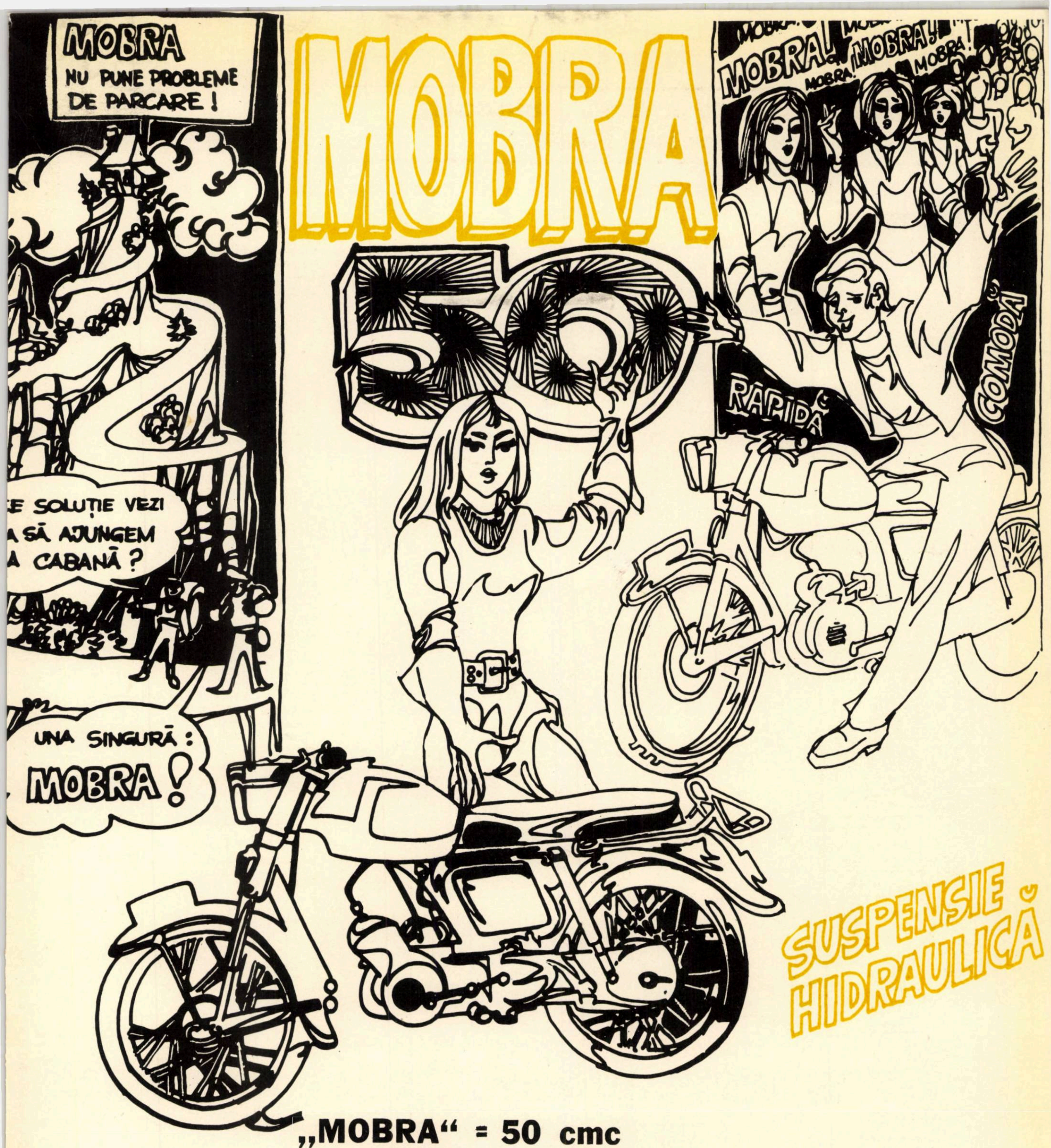
MOBRA
NU PUNE PROBLEME DE PARCARE !
MOBRA
50
MOBRA! MOBRA! MOBRA! MOBRA
RAPIDĂ
COMODĂ
E SOLUȚIE VEZI A SĂ AJUNGEM A CABANĂ ?
UNA SINGURĂ : MOBRA !
SUSPENSIE HIDRAULICĂ

„MOBRA“ = 50 cmc
„MOBRA“ = 4 cai putere
„MOBRA“ = stabilitate și confort
„MOBRA“ = suspensie hidraulică
„MOBRA“ = parcare fără dificultăţi
„MOBRA“ = 6.325 lei

Motoreta „MOBRA“ — utilă în orice călătorie
Motoreta „MOBRA“ se poate cumpăra şi cu plata în 24 rate lunare cu un avans minim de 950 lei.

RECOM

șervețel
parfumat
felix
„SINTEZA'' ORADEA

ÎNTREPRINDEREA CHIMICĂ „SINTEZA“ – ORADEA

Șoseaua Borșului km. 7 — tel. 14130

Vă oferă produse de calitate ireproșabilă

PIGMENȚI ANORGANICI:

Albastru de fier
Oxid roșu de fier
Oxid negru de fier
Verde de crom
Cromat de zinc
Tetraoxicromat de zinc
Galben de crom

INSECTICIDE ORGANOFOSFORICE:

Sinoratox (Fosfotox R)
d.e.f. 25 (Sintox 25)
Carbetox

PRODUSE DE SINTEZĂ ORGANICĂ:

Acid acetilsalicilic
Acid salicilic
Acid benzoic
Benzoat de sodiu

LACURI ȘI VOPSELE:

Inol – email pentru interior
Durol – email pentru exterior
Ideal – email pentru mobilă de bucătărie
Linoxin – vopsele pe bază de ulei
Deruginol – vopsea anticorozivă pentru acoperiș.

ȘERVEȚELE PARFUMATE „FELIX“

Lei 5

D 646

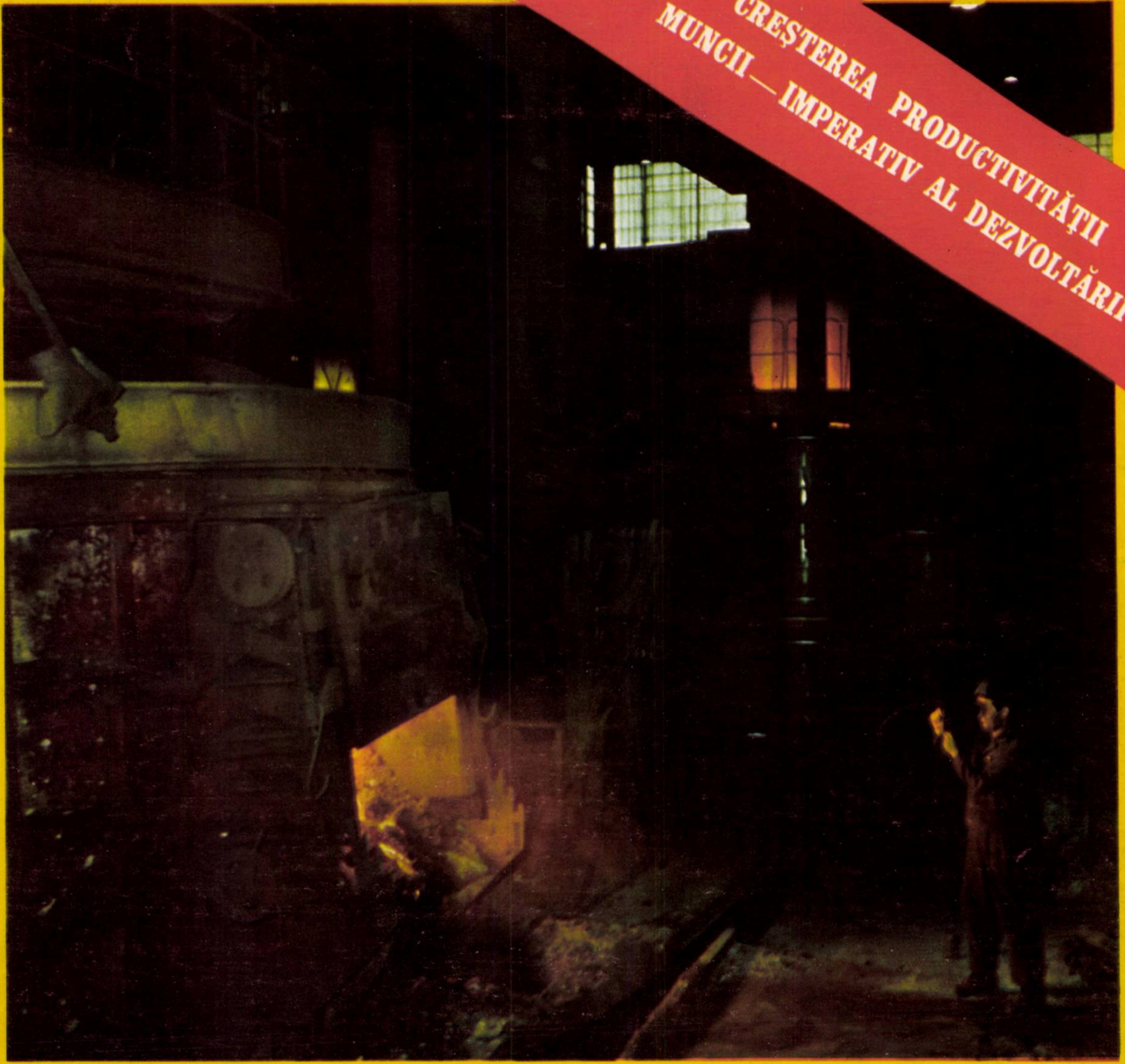

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — IMPERATIV AL DEZVOLTĂRII

6

Vineri
26 iulie
1974

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
- TEORII ● IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

> „Putem afirma cu îndreptățită mîndrie că partidul nostru dispune de o linie generală marxist-leninistă care corespunde pe deplin condițiilor concrete ale țării noastre. Tocmai aceasta explică succesele obținute de poporul român, sub conducerea partidului, atît în dezvoltarea economico-socială, cît și în politica internațională."

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Raportul prezentat la Conferința Națională
a Partidului Comunist Român 19-21 iulie 1972)

ROMÂNIA — ANUL XXX

CORELAȚIA INVESTIȚII — CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

URMĂRIREA consecventă a obiectivului privind industrializarea socialistă a României, crearea unei industrii puternice, moderne, capabile să constituie pivotul întregii opere de edificare a economiei socialiste au necesitat promovarea unei politici active în cadrul uriașului efort de investiții, depus în ultimele decenii. Prin aceasta s-a realizat dezvoltarea prioritară a fondurilor fixe, a capacităților de producție în principalele ramuri și subramuri ale industriei, determinante pentru profilul întregii economii, pentru dinamica ei cantitativă și evoluția calitativă.

Reține atenția faptul că — față de o creștere de 19,8 ori a fondurilor de investiții pe ansamblul industriei în 1973 față de 1950 — volumul fondurilor investite în industria alimentară a sporit de 21 de ori, în metalurgia feroasă — de 22.9 ori, în industria textilă — de 23,9 ori, în sectorul energiei electrice și termice — de 28,6 ori, în producția de celuloză și hîrtie — de 29 ori, în industria materialelor de construcții — de 29,9 ori, în construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor — de 57,3 ori, iar în industria chimică — chiar de 105.7 ori (vezi graficul alăturat).

Această orientare a determinat modificări în structura pe ramuri a fondurilor fixe ale industriei, în favoarea unor sectoare ca producția de energie electrică și termică, chimia, metalurgia feroasă, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, materialele de construcții ș.a. Evoluția fondurilor fixe nu se limitează, însă, numai la aspecte cantitative, ci antrenează și ample efecte calitative. Modernizarea fondurilor fixe, darea în funcțiune a numeroase întreprinderi cu procese tehnologice mecanizate sau chiar automatizate, dirijarea acestora cu ajutorul calculatoarelor electronice, extinderea aplicării și a altor cuceriri ale progresului tehnico-științific au determinat o creștere substanțială a productivității muncii în industrie.

Raportată pe un lucrător din industrie, productivitatea muncii a sporit de 5,8 ori în perioada 1951—1973 respectiv într-un ritm mediu anual de 7,9%. Ritmul acestei creșteri a fost mult mai viu într-o serie de ramuri de bază, nivelul productivității muncii fiind în 1973 de 14 ori mai ridicat (decît în 1950) în producția de energie electrică și termică, de 12 ori în construcții de masini și prelucrarea metalelor, de 11 ori în chimie de 6,45 ori în metalurgia feroasă etc. Aceasta a constituit una din cele mai de seamă căi de mărire a eficienței activității nu numai în ramurile respective, ci — prin reacție în lanț — și în celelalte ramuri industriale sau sectoare ale economiei.

Dinamici industriale (1973/1950)

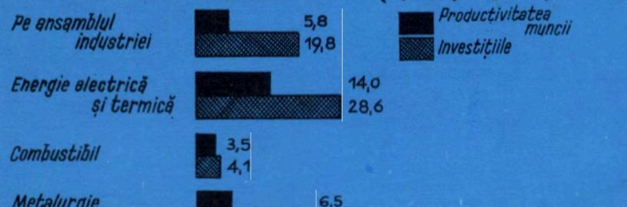

Majorarea generală a retribuţiilor

GRĂITOARE MANIFESTARE A GRIJII FAŢĂ DE OM

DECRETELE Consiliului de Stat privind majorarea generală a retribuţiei tuturor categoriilor de oameni ai muncii de la oraşe şi sate marchează un moment de mare însemnătate în munca şi viaţa poporului nostru. Majorările prevăzute contribuie la ridicarea pe o treaptă tot mai înaltă a nivelului de trai material şi spiritual al oamenilor muncii — ţelul suprem al politicii Partidului Comunist Român, raţiunea întregii sale activităţi, mărturie a consecvenţei cu care îşi îndeplineşte rolul de conducător al societăţii noastre socialiste.

Măsurile de majorare generală a retribuţiei oamenilor muncii, prin amploarea lor, se integrează în ansamblul procesului de dezvoltare economică accelerată, de lichidare a decalajelor care ne separă de ţările avansate din punct de vedere economic. Importanţa acestor noi măsuri de ridicare a nivelului de trai este lesne de înţeles dacă avem în vedere că veniturile suplimentare ce se vor realiza într-un singur an de către oamenii muncii vor spori cu 24,5 miliarde lei. Este o cifră care arată de la sine amploarea şi locul pe care îl ocupă aceste măsuri în întregul program prevăzut de Congresul al X-lea al Partidului de ridicare a nivelului de trai al poporului.

Desigur, majorarea periodică a retribuţiei, între care se înscrie şi cea recentă, ca de altfel toate acţiunile care s-au realizat în primii ani ai acestui cincinal şi care continuă să se întreprindă pe multiple alte planuri pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, sînt o răsplată binemeritată pentru rezultatele economice obţinute, pentru energia şi spiritul creator al întregului nostru popor. Adevărata şi profunda lor semnificaţie se dezvăluie dacă sînt privite în legătura lor organică cu dezvoltarea forţelor de producţie, cu creşterea producţiei şi a productivităţii muncii, cu reducerea cheltuielilor de producţie, într-un cuvînt, în strînsă relaţie cu ridicarea nivelului calitativ al întregii activităţi economice. Astfel, în primii trei ani ai actualului plan cincinal producţia globală industrială a sporit cu 43,3%, iar cea agricolă cu 30,4% ; a crescut productivitatea muncii şi s-au redus cheltuielile de producţie ; pe această bază venitul naţional, indicator care sintetizează rezultatele obţinute în toate ramurile economiei, a sporit cu 37,7%. Demnă de remarcat este creşterea mai rapidă a venitului naţional în comparaţie cu produsul social, ceea ce semnifică o accentuare a reducerii cheltuielilor materiale, sporirea eficienţei activităţii desfăşurate în economie.

Succesele obţinute în dezvoltarea producţiei şi sporirea eficienţei economice asigură nu numai îndeplinirea planului cincinal înainte de termen, ci totodată şi accelerarea ritmului de ridicare a nivelului de trai, depăşirea prevederilor cincinalului în acest domeniu. Întreaga experienţă a României socialiste postbelice arată că paşi repezi spre un nivel de trai din ce în ce mai înalt se pot face numai prin dezvoltarea rapidă şi multilaterală a forţelor de producţie, prin continuarea neabătută a industrializării ţării, prin modernizarea şi dezvoltarea multilaterală a economiei noastre naţionale — politică promovată cu consecvenţă de către Partidul Comunist Român.

Recentele măsuri reflectă caracterul profund ştiinţific al politicii P.C.R. de îmbinare organică, armonioasă a procesului de intensificare a dezvoltării forţelor de producţie, cu cel de ridicare a nivelului de trai. Se confirmă încă odată că premisa sigură a ridicării bunăstării populaţiei o constituie dezvoltarea producţiei sociale şi întărirea bazei materiale a societăţii, ilustrîndu-se interdependenţa strînsă dintre cele două laturi ale politicii partidului — de dezvoltare a economiei şi de satisfacere a nevoilor materiale şi spirituale ale oamenilor muncii. Aceste măsuri atestă justeţea opţiunii fundamentale a partidului nostru în legătură cu raportul optim dintre fondurile destinate dezvoltării şi fondurile de consum, exprimă îmbinarea în practică, pe baza acestui raport, a nevoilor individuale cu cele sociale, a intereselor imediate cu cele de perspectivă, spre binele fiecăruia şi al tuturor, al întregii naţiuni socialiste.

O caracteristică a actualelor majorări ale veniturilor populaţiei — cu o esenţă social-economică complexă — constă în aceea că asigură îmbinarea armonioasă a cerinţelor legii economice a retribuţiei după muncă cu principiile eticii şi echităţii socialiste. Se distinge astfel cu pregnanţă preocuparea practică a P.C.R. de îmbunătăţire a repartiţiei după cantitatea şi calitatea muncii, de a asigura o pondere înaltă a veniturilor provenite din muncă — condiţie esenţială pentru ca absolut toţi membrii societăţii să-şi îndrepte pe mai departe energia creatoare în direcţia dezvoltării producţiei, a creşterii productivităţii şi a eficienţei economice.

ASIGURÎND ridicarea generală a gradului de stimulare materială şi de dezvoltare pe această bază a forţelor de producţie, actualele majorări ale retribuţiei sînt concepute în mod diferenţiat, acoperind mai nuanţat o serie de nevoi sociale. Astfel, majorările mai mari ale retribuţiei muncitorilor calificaţi din primele categorii de încadrare care depăşesc nivelul actual al retribuţiei din unele ramuri cu pînă la 306—347 lei sînt menite să asigure condiţii pentru o mai mare stabilitate a personalului, să creeze un stimulent suplimentar pentru sporirea producţiei şi a productivităţii muncii. În acest context, ţinînd seama de rolul pe care-l joacă ştiinţa şi tehnica în producţia contemporană, de necesitatea stimulării aplicării în producţie a cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi de necesitatea integrării în muncă a tineretului, se prevăd măsuri de creştere mai substanţială a retribuţiei unor cadre tehnice şi, în primul rînd, pentru inginerii şi tehnicienii stagiari din primul an de activitate. Astfel, tinerii ingineri vor avea o retribuţie de 1615 lei lunar faţă de 1325 lei înainte de aceste măsuri, iar tinerii tehnicieni o retribuţie de 1395 lei faţă de 1090 lei pînă în prezent. Tot astfel este cazul învăţătorilor stagiari care, prin munca ce o desfăşoară, exercită un rol esenţial în formarea tinerei generaţii, în educarea şi pregătirea cultural-ştiinţifică a principalei forţe de producţie a societăţii — omul. Nivelul retribuţiei lor se ridică prin actualele măsuri la 1505 lei lunar faţă de 1175 lei pînă în prezent.

Majorări însemnate ale retribuţiei tarifare în scopul satisfacerii nevoilor sociale se acordă într-o serie de ramuri şi meserii cum sînt textilă, poligrafie, operatorilor lianţi din producţia de ciment, mecanicilor agricoli, ca şi muncitorilor din zootehnie ; majorări mai accentuate ale retribuţiei se prevăd, de asemenea, pentru muncitorii necalificaţi.

Majorarea retribuţiei oamenilor muncii are concomitent şi un puternic caracter social, caracterizîndu-se prin aplicarea consecventă a principiilor eticii şi echităţii socialiste. Se asigură o majorare cu precădere a retribuţiilor mici. Astfel, retribuţia minimă din economia noastră naţională se ridică de la 1000 lei, cît este în prezent, la 1140 lei pentru muncitorii necalificaţi şi de la 1040 lei la 1346 lei pentru muncitorii calificaţi. Pe această bază se asigură, în continuare, un raport optim între retribuţia minimă şi maximă din economie, aspect care reflectă grija deosebită pentru îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale tuturor celor ce muncesc. Aceeaşi preocupare se oglindeşte şi în prevederile de îmbunătăţire a condiţiilor de viaţă ale studenţilor, respectiv prin majorarea cu 72—75 lei lunar a bursei, astfel că, începînd din anul 1974—1975, nivelul bursei se va ridica pînă la 660 lei lunar.

URMĂRINDU-SE dezvoltarea puternică a producţiei agricole, ridicarea continuă a standardului de viaţă al ţărănimii, a fost majorat venitul garantat al membrilor cooperatori. Ei vor beneficia de venituri suplimentare de circa 1 miliard lei la nivelul unui an. Pe baza acestor fonduri, pentru membrii cooperatori care lucrează direct în producţie se prevăd creşteri mai accentuate, în primul rînd în domeniul zootehniei, de la 1200 la 1300 lei lunar, în legumicultură şi viticultură de la 900 la 1000 lei, în pomicultură de la 800 la 1000 lei, precum şi pentru efectuarea altor munci agricole. Acordîndu-se proporţional cu numărul de zile lucrate, în condiţiile realizării volumului de muncă prevăzut, venitul garantat al membrilor cooperatori va stimula utilizarea mai bună a timpului de lucru, şi, pe această bază, va contribui la creşterea producţiei şi a eficienţei economice în agricultură.

Aceleaşi măsuri care privesc şi alte categorii de lucrători, inclusiv personalul de conducere din agricultură şi din toate sectoarele de activitate, prevăd mărirea retribuţiei şi a indemnizaţiei de conducere, ceea ce atrage o creştere a răspunderii pentru mai buna organizare şi conducere a treburilor generale ale producţiei, pentru asigurarea condiţiilor îndeplinirii şi depăşirii sarcinilor de plan, pentru sporirea eficienţei economice.

PREOCUPAREA permanentă a Partidului Comunist Român de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, — puternic reliefată în cadrul majorărilor recente ale retribuţiei — constituie fără îndoială un puternic factor propulsor al energiilor şi capacităţilor creatoare ale maselor de oameni ai muncii, pentru identificarea de noi rezerve de creştere a producţiei şi a productivităţii muncii, de reducere a preţului de cost, pentru creşterea mai rapidă a venitului naţional — izvorul unic al ridicării necontenite şi rapide a nivelului de trai material şi spiritual al întregului nostru popor.

REVISTA ECONOMICĂ

2 ANI DE LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ A P.C.R.

România pe drumul creării unei economii moderne, de înaltă eficiență, al făuririi civilizației socialiste și comuniste

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A CONDUCERII ȘI ORGANIZĂRII VIEȚII ECONOMICE

IDEEA DE PERFECȚIONARE a sistemului de conducere și organizare economico-socială își are izvorul în concepția materialist dialectică și istorică, în faptul că fiecărei orînduiri sociale, fiecărei etape de dezvoltare a societății omenești îi corespunde o anumită formă de organizare și de conducere. Civilizația socialistă trebuie să-și creeze propriul său model de organizare și conducere, care să corespundă idealurilor sale politico-sociale, să asigure dezvoltarea în ritm înalt și armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, progresul producției de bunuri materiale, înflorirea științei și culturii și în același timp să perfecționeze noile relații de producție și sociale, să se bazeze pe principiile dreptății și echității.

Principiile nobile ale socialismului se cer înscrise în legile și reglementările instituțiilor statului care sînt menite să contribuie la schimbarea obiceiurilor și comportamentelor tributare încă vechilor mentalități moștenite de la orînduirile precedente, să asigure realizarea unei coerențe de eforturi pentru făurirea civilizației socialiste și comuniste. Conștiința necesității perfecționării mecanismului economico-social și capacitatea sa de a programa schimbarea conferă superioritatea socialismului. Preocuparea P.C.R. pentru perfecționarea continuă a mecanismului economico-social și a sistemului de conducere își are obîrșia în înțelegerea rațiunilor superioare ale progresului societății și în efortul de a înscrie toate acțiunile sale pe linia cerințelor obiective ale dezvoltării.

Conferința Națională din 1972 reprezintă un moment important în cadrul preocupărilor P.C.R. pentru perfecționarea continuă a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale. Ideea perfecționării continue a conducerii și organizării vieții economico-sociale reflectă maturitatea și profunzimea viziunii partidului nostru asupra realităților și recunoașterea faptului că nu putem dispune odată pentru totdeauna de sisteme și mecanisme pe deplin adaptate cerințelor și complexității vieții economico-sociale aflată în continuă și accelerată schimbare.

Particularitatea conceptului românesc de perfecționare a conducerii și organizării economico-sociale rezidă în aprecierea necesității obiective a continuității procesului de perfecționare, de adaptare la nou. Cerințele prefecționării implică evaluarea conținutului teoretic al ideilor de care dispunem asupra sistemului economic, a conceptelor, datelor, strategiilor, mecanismelor, comportamentelor în vederea confruntării lor cu realitățile vieții în continuă schimbare și găsirii de soluții cît mai adecvate pentru stimularea creșterii economice și optimizarea tuturor proceselor de organizare și raționalizare. Mecanismul perfecționării include o evoluție dialectică ce începe cu emiterea ipotezelor de idei, metode sau soluții, continuă cu experimentarea acestora și se finalizează prin adoptarea și integrarea lor. Urmează verificarea în timp a efectelor perfecționărilor și reluarea preocupărilor pe un plan superior în vederea readaptării perpetue la noile condiții și cerințe. Deosebit de limpede a precizat acest lucru tovarășul Nicolae Ceaușescu arătînd că în 1973 urmează **„să fie încheiată faza actuală a perfecționării organizării și conducerii planificate a economiei noastre naționale... Cînd mă refer la încheierea activității de perfecționare a conducerii planificate a economiei, am în vedere ca întreaga viață economică să se desfășoare în conformitate cu noua organizare, cu prevederile legilor adoptate. Nu vreau să rezulte însă în nici un fel că odată cu aceasta nu vom mai avea nimic de făcut în această direcție. Dimpotrivă, perfecționarea conducerii planificate a societății trebuie să constituie o preocupare continuă a partidului și statului, un proces permanent determinat de însăși dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale. Această perfecționare continuă trebuie să pornească însă de la realizarea în viață a hotărîrilor adoptate. Nu poate fi admis nimănui să se sustragă de la înfăptuirea măsurilor și legilor, invocînd necesitatea unor îmbunătățiri pentru justificarea neaplicării legilor existente".**

● Rolul factorului conștient în conducerea activității economico-sociale

ÎN ETAPA făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate sporește rolul factorului conștient în conducerea activității economcio-sociale, se afirmă tot mai puternic rolul conducător al partidului în perfecționarea conducerii, planificării și organizării societății. Creșterea și afirmarea rolului conducător al partidului se exprimă prin integrarea sa tot mai organică în activitatea și viața întregii societăți. **„Consacrarea partidului comunist ca forță politică conducătoare a societății noastre socialiste** – remarca tovarășul Nicolae Ceaușescu – **nu este efectul unor dorințe subiective, ci insuși rezultatul dezvoltării istorice: prin întreaga sa activitate, partidul comunist a dovedit că se identifică cu aspirațiile cele mai profunde ale oamenilor muncii, cu interesele întregii națiuni socialiste".**

Preocuparea partidului comunist pentru perfecționarea continuă a conducerii și organizării vieții economico-sociale răspunzînd comandamentelor progresului social corespunde în același timp pe deplin cu aspirația omenească spre perfecționare, cu dorința și posibilitatea făuritorilor noii orînduiri de a-și raționaliza eforturile, de a-și spori rodnicia muncii. Stimularea capacității omenești de a inova, de a imagina, de a se adapta la conținutul și cerințele mereu modificate ale vieții, contribuie la asigurarea succesului acțiunilor de perfecționare inițiate de partid, demonstrează profunda rezonanță și forță de atracție a cuvîntului partidului în rîndurile maselor largi ale poporului nostru. Recunoașterea rolului creativității umane, al posibilităților sale de a spori eficacitatea muncii printr-o mai judicioasă organizare, mai bună aprovizionare tehnico-materială, printr-o muncă mai metodică, mai rapidă și mai minuțioasă pentru îndeplinirea înainte de termen a cincinalului, demonstrează contribuția pe care factorul uman o poate avea în asigurarea intensificării ritmului creșterii economice. Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru : **„În cadrul Conferinței Naționale ne preocupăm intens de creșterea bogăției naționale, dar nu trebuie să uităm că cea mai mare bogăție o reprezintă omul ; el este făuritorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, de el depinde înaintarea cu succes a patriei noastre pe calea societății comuniste".** Totodată secretarul general al partidului atrăgea atenția asupra faptului că realizarea programului de dezvoltare economică în ritm susținut, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor **„cere, fără îndoială, eforturi serioase, dar măsurile pe care le preconizăm nu se pot înfăptui și nu dorim să fie înfăptuite prin eforturi fizice, ci prin stimularea gîndirii, a spiritului novator, prin dezvoltarea mișcării de inovații și a cercetării științifice, prin lupta hotărîtă împotriva a tot ce este vechi și perimat, pentru triumful noului în toate domeniile de activitate".**

Conferința Națională a acordat o atenție deosebită problemelor formării și afirmării omului, dezvoltării conștiinței socialiste a maselor. La propunerea secretarului general al partidului Conferința Națională a adoptat ca document al său, un vast program de perfecționare și amplificare a activității ideologice și de educație socialistă, precum și proiectul de norme și criterii ale eticii și echității socialiste. Formarea trăsăturilor caracteristice făuritorilor societății socialiste multilateral dezvoltate și a celei comuniste impune înarmarea poporului cu concepția materialist-dialectică și istorică, cu știința și cultura cele mai avansate pentru a-l face apt să înțeleagă, să interpreteze și să folosească just legile dezvoltării sociale în fiecare etapă de evoluție a societății, să militeze cu fermitate pentru transformarea revoluționară a lumii, pentru transpunerea în viață a mărețului program elaborat de partid.

Preocuparea pentru perfecționarea sistemului de conducere a economiei include luarea în considerare a complexității fenomenelor vieții economice, a multitudinii factorilor care influențează în diverse etape ale construcției socialiste asupra eficacității activităților economice. Ansamblul de măsuri de perfecționare luate în ultimii ani urmărește să imprime un spirit de organizare, raționalitate, exigență și competență în folosirea optimă a tuturor capacităților, potențialelor și resurselor de care dispune economia românească. Măsurile de perfecționare urmăresc stimularea creșterii vitezei de rotație a fondurilor materiale și financiare prin utilizarea intensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, scurtarea ciclului aprovizionare-fabricație-desfacere în vederea obținerii de producții suplimentare prin folosirea aceluiași volum de mijloace tehnice și financiare, pentru că numai astfel vom putea accelera progresul economic al țării și ridica nivelul de trai al poporului. Măsurile adoptate de partidul nostru în vederea perfecționării conducerii vieții economice reprezintă o deschidere spre orizonturi de gîndire superioare, o chemare înflăcărată adresată întregului popor spre creativitate, spre stimularea inițiativei și a spiritului inovator, spre adaptare la cerințele progresului tehnico-științific și economico-social, spre unirea eforturilor în vederea traducerii în viață a programului măreț de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

● Fundamentarea unor concepte noi

O CONTRIBUȚIE de excepțională valoare teoretică și importanță practică a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei economico-sociale, în documentele Congreselor al IX-lea și al X-lea, ale Conferințelor Naționale din 1967 și din 1972 și în alte documente programatice. Idei-directive, de mare rezonanță istorică pentru însăși orientarea destinului României cum este conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, noțiuni creatoare, originale cum este cea referitoare la dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, planul național unic, fondul național de dezvoltare economico-socială și altele au fost fundamentate științific în Conferința Națională din 1972. Exemplară este precizarea clară, concisă a conținutului conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată : **„Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste. De aceea considerăm pe deplin corespunzătoare etapei istorice actuale formularea ca obiectiv fundamental al partidului – făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate".** Formularea conceptului de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, evidențierea necesității ridicării nivelului de civilizație a tuturor orașelor și satelor, al întregului nostru popor a contribuit la organizarea pe baze științifice a vieții sociale, la justa orientare a întregii politici de dezvoltare a forțelor de producție pe teritoriul României. Un întreg ansamblu de măsuri și legi de mare importanță ca reorganizarea împărțirii administrativ-teritoriale, sistematizarea orașelor și satelor, legea consiliilor populare etc. au dus la creșterea rolului unităților de bază – orașul și comuna, – la creșterea autonomiei județelor, orașelor și comunelor în soluționarea problemelor de interes local, sporindu-le răspunderea și față de întreaga activitate economico-socială din județele și localitățile respective, au contribuit la repartizarea armonioasă a forțelor de producție, permițînd înflorirea economico-socială a tuturor localităților și zonelor.

Deosebită însemnătate are evaluarea lucidă a nivelului la care se găsește țara noastră sub aspectul dezvoltării forțelor de producție, aprecierea că România se află încă, pe treapta de țară în curs de dezvoltare. O asemenea apreciere obiectivă asupra stadiului în care se găsește țara noastră pune în evidență realismul țelurilor pe care ni le propunem și exercită o puternică forță de mobilizare a tuturor energiilor și eforturilor în vederea depășirii acestei trepte. Spiritul dinamic, novator, profund umanist cu care secretarul general al partidului nostru interpretează și dezvoltă creator teoria materialistă se vădește și în abordarea problemei contradicțiilor din societatea socialistă – a căror existență a fost multă vreme ignorată în literatura marxistă. Prin fundamentarea dialecticii contradicțiilor în societatea socialistă, a faptului că lupta contrariilor reprezintă o lege obiectivă a dezvoltării sociale, prin sesizarea posibilităților ca acestea să nu evolueze antagonic și să nu provoace greutăți în procesul făuririi noii orînduiri sociale, precizările aduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în această privință, au o însemnătate teoretică și practică excepțională.

Pornind de la recunoașterea obiectivă a existenței contradicțiilor, apreciind necesitatea studierii lor temeinice, partidul nostru acționează conștient pentru a nu permite contradicțiilor să se amplifice și să devină antagonice. Amplul program de acțiuni de perfecționare a conducerii, organizării și planificării reprezintă o expresie cît se poate de elocventă a preocupării partidului nostru de a crea o concordanță cît mai deplină și o unitate dialectică între dezvoltarea forțelor de producție și relațiile de producție în fiecare fază a făuririi obiectivului măreț al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Observația riguroasă, realistă, asupra fenomenelor vieții economico-sociale, forța de pătrundere și de intuire a tendințelor evoluției, capacitatea secretarului general al partidului nostru de a sintetiza experiențele și de a fundamenta clar și convingător concepte și teorii noi, originale, constituie un adevărat model de atitudine creatoare în teoria științifică. Formularea opiniilor științifice proprii, nuanțarea fină și delimitarea lor de conceptele depășite care au rămas în urma evoluției vieții, duc mai departe cunoașterea fenomenelor economico-sociale caracteristice epocii noastre și deschid perspectiva unei viziuni optimiste, realiste și temeinic fundamentate asupra viitorului. Exemplul personal oferit de secretarul general al partidului nostru în această privință trebuie să constituie un imbold pentru cercetarea noastră economică, un stimulent pentru abordarea cu îndrăzneală creatoare a celor mai arzătoare probleme cu care este confruntată economia contemporană și reflectarea mai profundă asupra problemelor viitorului, un îndemn ce obligă la un aport mai substanțial la perfecționarea gîndirii și instrumentarului științelor economice.

● Perfecţionarea legislativă şi instituţională

MĂSURILE adoptate de partidul și statul nostru pentru perfecționarea conducerii, organizării și planificării, urmărind realizarea unei concordanțe cît mai depline între dezvoltarea forțelor de producție în fiecare etapă și relațiile de producție sînt bine cunoscute. Întreg acest ansamblu de măsuri a vizat creșterea rolului conducător al partidului paralel cu adîncirea democrației socialiste, sporirea rolului planului național unic în condițiile lărgirii competențelor, atribuțiilor și răspunderilor unităților economice și ale organelor locale, asigurarea unei conduceri științifice la toate nivelurile economice.

Una din preocupările importante în cadrul acțiunii de perfecționare a sistemului de conducere economică – a fost aceea de a elabora legi care să statueze orientarea de perspectivă a activității în cele mai importante domenii economice. Conferința Națională din 1972 a luat în discuție proiectele Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, al Legii finanțelor, al Legii retribuției muncii și proiectul noului cod al muncii. Aceste legi aprofundează o serie de prevederi constituționale, au menirea de a perfecționa relațiile de producție și sociale în conformitate cu nivelul atins de forțele de producție, de a crea un cadru lărgit pentru conducerea pe baza unui plan național unic, pentru afirmarea în viață a principiilor comuniste. Este un merit al partidului nostru care realizează prin legea planificării prima încercare din practica construcției socialiste mondiale, de a instituționaliza printr-un act juridic care stabilește normele unitare ce sînt menite să statueze acest domeniu important, să consfințească faptul că planul național unic este indivizibil, că reprezintă atributul fundamental, inalienabil al suveranității poporului român. Caracteristica modului de perfecționare a legislației țării noastre este supunerea fiecărui proiect de lege unei ample dezbateri astfel încît adoptarea acestora să reprezinte în fapt contribuția creatoare și aprobarea întregului popor.

Lucrările Conferinței Naționale din 1972 au constituit un prilej remarcabil de analiză a modului de transpunere în viață a măsurilor de perfecționare a conducerii științifice a tuturor domeniilor de activitate. Pornind de la înțelegerea faptului că de schimbările cantitative și calitative din economie, de avantajele modernizării tehnicii și tehnologiei nu se poate beneficia decît în condițiile unei conduceri și organizări pe bază de metode științifice, partidul nostru a conceput și experimentat – după cum se știe – o serie de măsuri de perfecționare a mecanismului și a pîrghiilor economice, măsuri menite să asigure descentralizarea deciziei, delimitarea atribuțiilor și responsabilităților și întărirea lor pe diferite trepte ale sistemului economic. Crearea centralelor, investite cu ample puteri decizionale, instituirea sistemului de contracte economice menite să îmbine exigențele conducerii și planificării centralizate a economiei cu stimularea inițiativei și libertății de acțiune a producătorilor, eliberează organismele centrale de multe atribuții operative oferindu-le posibilitatea de a-și concentra eforturile asupra activității de concepție privind dinamica și structura ramurilor econo-

dr. Maria POPESCU

(Continuare în pag. 22)

În construcții

Eficiență economică sporită prin organizarea activității în mari unități

LOCUL pe care îl ocupă în economia națională construcțiile și perspectivele dezvoltării acestei activități în viitor sînt de o deosebită importanță. Cifrele actualului cincinal prevăd realizarea unui volum de investiții de peste 540 miliarde de lei, ceea ce reprezintă mai mult decît realizările din ultimele două cincinale luate împreună.

Pornind de la faptul cunoscut că în anul 1973 lucrările de construcții-montaj au reprezentat 45% din volumul total al investițiilor și că ponderea acestora este în anul 1974 de circa 39% — în condițiile creșterii de la an la an a valorii absolute a investițiilor — se poate aprecia cît de important este locul pe care această activitate îl ocupă în economia națională. Dar nu valoarea constituie elementul esențial în aprecierea gradului de importanță a activității de construcții, ci rolul pe care investițiile și deci și lucrările de construcții-montaj îl au în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății noastre.

Valorificarea din ce în ce mai completă și superioară a resurselor energetice, de materii prime, materiale și forță de muncă ale țării, dezvoltarea industriei și a celorlalte ramuri ale economiei, lărgirea rețelei de instituții social-culturale, urbanizarea localităților rurale și sistematizarea întregului teritoriu necesită prezența nemijlocită a activității de construcții-montaj. De aceea și în organizarea acestei activități se impune găsirea unor forme adecvate menite să asigure realizarea la timp, în bune condiții și cu cheltuieli cît mai mici a obiectivelor de executat.

Organizarea adoptată prin Decretul nr. 162/1973 și Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 367 din 9 aprilie 1973, a menținut în parte — în domeniul construcțiilor — structura existentă anterior, avînd ca bază două caracteristici esențiale :

— crearea în ministerele cu volum important de investiții și la consiliile populare județene și al municipiului București a unor unități proprii de construcții-montaj, concomitent cu existența unui minister al cărui principal obiect de activitate îl constituie construcțiile industriale ;

— specializarea unităților de construcții pe anumite categorii de lucrări : construcții propriu-zise, instalații, izolații, montaje etc.

Potrivit acestei organizări, dispun de unități proprii de construcții majoritatea ministerelor cu activitate economică, precum și consiliile populare județene și al municipiului București. Dar, determinat de volmul lucrărilor, dispersarea teritorială, capacitatea unităților proprii, caracteristicile lucrărilor etc., o mare parte din lucrările de construcții-montaj ale beneficiarilor din cadrul acestor ministere se realizează prin unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale. De asemenea, organizațiile cooperatiste, în afară de construcții pentru nevoi proprii și pentru populație, execută pentru întreprinderile de stat lucrări de construcții în anumite limite.

Cu ocazia reorganizării unităților, unele ministere și-au concentrat producția de construcții-montaj într-un număr mai mic de unități (cazul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor etc)., care au fost transformate în trusturi sau centrale.

O primă problemă care se pune în legătură cu actuala organizare a activității de construcții-montaj o constituie, după părerea noastră, **oportunitatea menținerii la celelalte ministere a unor organizații de construcții** atîta timp cît există un minister specializat în executarea lucrărilor de construcții-montaje.

Este adevărat că în cursul planurilor cincinale anterioare, cînd, potrivit liniilor de dezvoltare a economiei naționale, a trebuit să se aloce investiții masive pentru crearea unor subramuri industriale, ca o cerință a procesului de dezvoltare planică, proporțională a economiei naționale, ministerele titulare au fost în situația de a-și crea unități proprii de construcții pentru realizarea volumului imens de lucrări cerut de investițiile însemnate destinate dezvoltării, cu atît mai mult cu cît Ministerul Construcțiilor Industriale nu dispunea de capacitatea necesară.

Multe ministere au continuat să păstreze în structura lor organizatorică unități de construcții care execută aceleași categorii de lucrări pe care le execută și unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale ; nu puține sînt cazurile în care chiar la execuția acelorași obiective participă unități din ministere diferite. Sub acest aspect se poate exemplifica Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele. cu cele două unități de construcții ale sale : Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj (I.C.S.I.M.) cu sediul în București și Întreprinderea de construcții industriale și montaj (I.C.I.M.) cu sediul în Brașov. În continuare ne vom referi mai cu seamă la activitatea I.C.S.I.M., care a constituit obiectul unor analize.

I.C.S.I.M. execută lucrări de construcții, instalații și montaje pentru unități — aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii — din orașele București, Giurgiu, Oltenița, Brăila etc. Lucrările de instalații și montaje, avînd indici de eficiență superiori lucrărilor de construcții, ar trebui să asigure realizarea pe întreaga întreprindere a unei activități rentabile, ceea ce a determinat planificarea în anii anteriori a unor beneficii. Totuși, în perioada 1971—1973, în activitatea acestei unități s-au înregistrat pierderi.

Slaba eficiență economică a activității I.C.S.I.M. iese mai mult în evidență dacă avem în vedere faptul că beneficiază de o dotare tehnică superioară altor unități cu profil asemănător, după cum se poate constata din următoarea situație comparativă pe anul 1973 (vezi tabelul nr. 1).

Potrivit specificului lucrărilor, I.C.S.I.M. ar trebui, după părerea noastră, să realizeze o eficiență economică, sub aspectul producției executate la 1 000 de lei fonduri fixe și al cheltuielilor la 1 000 de lei producție de construcții, situată între T.C.I.A.B. — profilat pe lucrări de construcții — și T.I.M.B. — profilat pe lucrări de instalații-montaj (ambele trusturi aparținînd Ministerului Construcțiilor Industriale). Or, dacă luăm ca bază de comparație realizările T.I.M.B., pe care le notăm cu 100, I.C.S.I.M. a realizat față de acestea o producție de numai 37% la 1 000 de lei fonduri fixe și a înregistrat o depășire a cheltuielilor de 19%, ceea ce subliniază rezervele mari care există în această unitate pentru creșterea eficienței economice.

Unitatea productivă pe care este grefată Centrala de construcții-montaj a Consiliului popular al municipiului București (C.C.M.B.), care execută numai lucrări de construcții social-culturale, de locuințe etc., a realizat o producție de două ori și jumătate mai mare decît I.C.S.I.M. la 1 000 de lei fonduri fixe, cu un nivel de cheltuieli mai mic. O eficiență superioară în exploatarea utilajelor au realizat și celelalte întreprinderi de construcții-montaje și intalații ale Centralei de construcții-montaj București. Desigur că în compararea activității I.C.S.I.M. cu aceea a unităților de construcții aparținînd Consiliului popular al municipiului București trebuie să se țină seama de specificul lucrărilor, de condițiile de contractare și în special de dispersarea teritorială. De aceea, am avut în vedere în primul rînd comparația cu cele două trusturi aparținînd Ministerului Construcțiilor Industriale. În mod paradoxal, dotarea la nivel superior a I.C.S.I.M. cu mașini, utilaje, instalații de construcții și alte fonduri fixe, în loc să contribuie la creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost al lucrărilor de construcții, constituie una din cauzele depășirii cheltuielilor planificate, datorită cuantumului mare al amortismentelor incluse în prețul de cost, în condițiile realizării unui volum de producție scăzută.

Emil CIOFLAN

(Continuare în pag. 15)

Agricultura românească angajată în realizarea programului pentru

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI DE FIBRE VEGETALE

DEZVOLTAREA fără precedent a industriei textile pe plan mondial a făcut să sporească cererea de fibre textile. Creșterea producției de fibre artificiale — cu toate proprietățile ce le caracterizează — nu a reușit să înlocuiască nevoia de fibre naturale. Dimpotrivă, folosirea fibrelor artificiale în consumul individual cît și productiv se dovedește a fi de preferat în asociație cu cele vegetale. În plus, criterii de eficiență ca și unele influențe ale practicilor pieței externe de limitare treptată a exporturilor de fibre vegetale au adus în actualitate problema sporirii producției plantelor textile în măsură să asigure dezvoltarea susținută a industriei naționale.

Constituind una din sarcinile actuale pentru agricultură, revista noastră a luat inițiativa prezentării eforturilor ce se întreprind pentru creșterea producției de fibre vegetale, precum și a factorilor care favorizează, sau împiedică, producerea materiei prime la nivelul necesarului solicitat de industria noastră textilă.

Extinderea culturii plantelor textile

INDUSTRIEI de prelucrare a plantelor textile îi revine — în cadrul economiei naționale — un rol important, atît sub raportul ponderii ce o deține cît și sub aspectul utilității sociale, fiind o componentă esențială a industriei producătoare de bunuri de consum. Trebuie de asemenea luată în considerație și necesitatea de a aduce un aport sporit la dezvoltarea schimburilor internaționale ale țării noastre.

Ca pentru orice ramură industrială, asigurarea unei baze puternice proprii de materie primă, inclusiv de fibre naturale, constituie pentru industria textilă o condiție fundamentală de dezvoltare, de stabilitate și eficiență.

Această cerință, de ordin obiectiv, a fost subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 27 decembrie 1973 arătînd că : **„O atenție sporită va trebui acordată cultivării plantelor tehnice de care economia noastră are nevoie în mod stringent și care aduc totodată venituri mari unităților agricole și asigură creșterea venitului național“.**

În conformitate cu aceste directive Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor a elaborat și înfăptuiește un program de acțiune privind dezvoltarea culturii și prelucrării primare a plantelor textile. În primul rînd, se are în vedere realizarea unor randamente maxime, corespunzătoare din punct de vedere al eficienței tehnico-economice, în scopul asigurării industriei cu cantități sporite de fibre textile vegetale.

În realizarea programului, un rol de bază revine cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Academia de științe agricole și silvice (A.S.A.S.), prin cele trei programe de cercetare privind cultura inului, cînepii și bumbacului contribuie la înfăptuirea programului menționat prin : crearea de soiuri cu un potențial de producție ridicat și stabil, elaborarea tehnologiilor de cultură diferențiate pe zone pedo-climatice — inclusiv pe suprafețele irigate — elaborarea sistemelor de mașini specifice culturilor textile, asigurarea integrală a necesarului de sămînță din toate soiurile valoroase recomandate pentru extinderea în cultură.

În cadrul cercetărilor agricole privind cultura bumbacului, sub coordonarea A.S.A.S., un rol de bază va reveni sectorului propriu de cercetare al Întreprinderii pentru cultura și valorificarea bumbacului de la Brînceni-Teleorman (reînființată după aproape 10 ani), care va asigura și producerea întregii cantități de material semincer din categoriile biologice superioare.

Cercetarea tehnologică privind prelucrarea primară, cuprinzînd elaborarea de tehnologii și utilaje noi, perfecționarea unor tehnologii și utilaje existente, asimilarea și testarea de utilaje, introducerea mecanizării, testarea din punct de vedere tehnologic textil a soiurilor noi și a noilor tehnologii de cultură va fi asigurată prin unitatea proprie de cercetare a Trustului inului, cînepii și bumbacului, aflată în curs de reorganizare și dezvoltare, inclusiv prin stația sa pilot de la Întreprinderea de in Ploieștiori (județul Prahova).

Un element esențial în elaborarea programului de creștere a eficienței economice a producției de in și cînepă îl reprezintă axarea acestuia pe **o concepție nouă — respectiv obținerea fibrei textile ca produs de bază — precum și a unui sortiment mai larg de produse conexe.** În această concepție se cuprind următoarele acțiuni :

- Promovarea introducerii și extinderii la aria maximă de cultură, justificată tehnico-economic, a **inului intermediar** (mixt), care asigură obținerea simultană a unor producții mari de tulpini (cu un conținut ridicat în fibre de bună calitate) și de semințe pentru ulei.

Acțiunea se va baza pe extinderea soiului de in intermediar Istru, creat la I.C.C.P.T. Fundulea, pe o suprafață de 25—30 000 ha la nivelul anului 1980, inclusiv în perimetre irigabile, ceea ce va contribui la extinderea și stabilizarea bazei de materie primă în sectorul inului.

- **Valorificarea textilă a tulpinilor inului**

prof. dr. Nicolae ȘTEFAN
adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare și apelor

(Continuare în pag. 31)

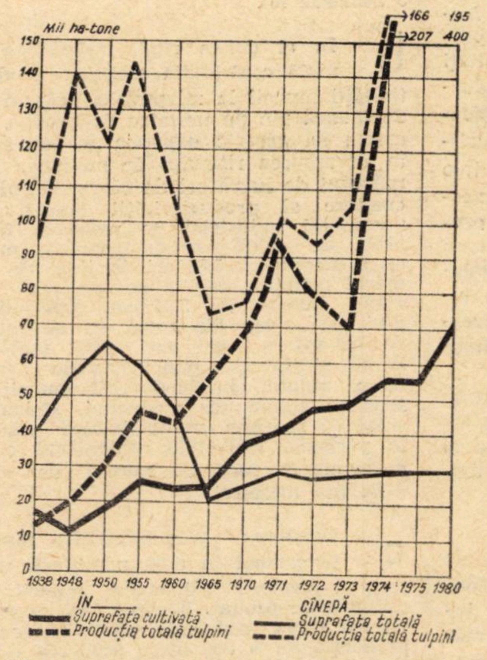

Dinamica suprafețelor cultivate și a producției de tulpini la inul și cînepa de fibre

Din experiența județului Suceava

Producția inului poate spori fără cheltuieli suplimentare

ÎNTRE JUDEȚELE care dispun de condiții favorabile pentru cultura inului și cînepii Suceava ocupă un loc important. În plus, pentru a completa aceste condiții, industria prelucrătoare de fibre s-a concentrat aici, în numeroase localități.

Sporirea producției de tulpini, de in sau de cînepă, ca sarcină imediată pentru județele cultivatoare, se poate realiza prin mai multe căi : **intensive sau extensive, cu cheltuieli suplimentare** sau **fără nici o cheltuială în plus.** În perioada 1972—1974, în județul Suceava, pentru sporirea producției de tulpini de in s-au încercat aproape toate metodele : s-a redus și a sporit suprafața cultivată, a sporit randamentul la hectar (la capitolul „realizat“ mai puțin decît la cel „planificat“), au sporit cantitățile de îngrășăminte utilizate etc. Rezultatul acestor încercări a fost nesatisfăcător : în 1973 producția totală de tulpini a fost mai mică decît cea obținută în anul precedent. (Pentru acest an se estimează sporirea producției totale, calculele bazîndu-se mai ales pe sporirea suprafeței cultivate).

Gradul redus de concentrare și amplasarea necorespunzătoare a culturii inului au făcut ca producția medie de tulpini la hectar să fie cu mult sub posibilitățile unităților agricole și a nivelului planificat pentru acest an, de 4 000 kg tulpini la hectar.

Tabelul nr. 1

Gruparea cooperativelor după producția medie de tulpini obținută în 1973

Kg tulpini la hectar	Numărul cooperativelor
500—1 000	11
1 001—1 500	17
1 501—2 000	17
2 001—2 500	3
< 2 501	4
Total :	52

Randamentul realizat în 1973 în cooperativele agricole, redat în tabelul nr. 1 reflectă diferențe mari între unități. Sub acest aspect, circa 87% din numărul cooperativelor cultivatoare de in se situează în grupele cu o producție medie la hectar de sub 2 000 kg,

Ion MANEA

(Continuare în pag. 31)

Principalul factor al dinamismului economic

CONSECVENT politicii de accentuare a laturilor intensive ale dezvoltării noastre economice, de ridicare a României în rîndul ţărilor avansate Partidul Comunist Român a pus cu o tot mai mare insistenţă în centrul atenţiei tuturor oamenilor muncii problema asigurării unui înalt ritm de creştere a productivităţii muncii. Cuprinzînd într-o elocventă sinteză priceperea organizatorică, măiestria profesională şi gradul de utilizare a forţei de muncă, cît şi a mijloacelor de producţie aflate în dotarea fiecărei unităţi productive, creşterea susţinută a productivităţii muncii, în contextul preocupărilor prezente şi de perspectivă ale partidului şi statului, se transformă într-o **condiţie fundamentală a progresului** nostru social-economic, devine etalonul precis, concret şi sugestiv al modului în care este cheltuită munca socială. **„Un imperativ major al progresului** — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **este creşterea mai accentuată a productivităţii muncii“**1)**.**

Care sînt elementele care conferă creşterii productivităţii muncii rolul decisiv în asigurarea dinamismului economic şi în sporirea eficienţei întregii activităţi economice ?

a Este vorba, înainte de toate, de contribuţia deosebită a productivităţii muncii la sporirea producţiei industriale. În economia noastră, pe măsura perfecţionării bazei tehnice, creşterii gradului de înzestrare tehnică a muncii, îmbunătăţirii organizării producţiei şi a muncii etc., s-a creat posibilitatea obţinerii unei părţi tot mai mari din sporul producţiei industriale, cu aceeaşi cheltuială de muncă. Datele din tabelul nr. 1 demonstrează în mod convingător acest lucru.

Dacă în anul 1965, comparativ cu 1960, mai puţin de 64% din sporul producţiei industriale a fost obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii, în 1970, faţă de 1965, contribuţia creşterii productivităţii muncii la obţinerea acestui spor a crescut la peste 69%. Este de notat că în anul 1973, comparativ cu 1950, 86,9% din sporul producţiei industriale s-a obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii. În mod corespunzător s-a micşorat — în mărimi relative — contribuţia creşterii numărului de lucrători la obţinerea sporului de producţie respectiv.

Rolul primordial al productivităţii muncii se accentuează în cursul cincinalului actual. Comparativ cu anul 1970, în anul 1975 aproape 70% din sporul producţiei industriale se realizează pe seama acestui factor. Cifrele respective, cu profunde sensuri şi semnificaţii social-politice, reliefează că înaltul dinamism al economiei româneşti se fundamentează temeinic pe accentuarea factorilor intensivi de dezvoltare a industriei. Concludente, pentru a ilustra importanţa covîrşitoare pe care o are creşterea productivităţii muncii, în actualul cincinal, sînt şi următoarele comparaţii : dacă în anul 1959, prin creşterea cu un procent a productivităţii muncii, se obţinea un spor de producţie de 650 mil. lei, în anul 1965 echivalentul valoric al unui procent de productivitate se ridica la 1,5 miliarde lei, în 1970 — la 2,9 miliarde lei, în 1973 — la aproape 4 miliarde lei, pentru ca la sfîrşitul acestui cincinal sporul de producţie respectiv să ajungă la circa 5 miliarde lei.

b În al doilea rînd, trebuie subliniată contribuţia creşterii productivităţii muncii la micşorarea consumului de muncă vie pe unitatea de produs. Aceasta îşi găseşte expresia în principal, în devansarea ritmului de mărire a numărului de lucrători de către ritmul de creştere al productivităţii muncii. Pe ansamblul industriei, în perioada 1950—1973, de pildă, productivitatea muncii a crescut cu 5,88 ori, în timp ce numărul mediu scriptic de lucrători s-a mărit numai de 2,96 ori, depăşindu-l, deci, pe acesta din urmă cu un indice de devansare egal cu 1,986, fapt ce indică, şi din acest punct de vedere, creşterea rolului productivităţii muncii în sporirea volumului producţiei. Calculele arată că sporirea productivităţii muncii în perioada 1951—1973 echivalează cu o economie de forţă de muncă de circa 2 374 mii lucrători.

c Creşterea productivităţii muncii determină în mod nemijlocit micşorarea ponderii retribuţiei muncii pe unitatea de produs. Trebuie însă menţionat că sursa reducerii cheltuielilor de producţie nu o constituie scăderea retribuţiei muncii (care, de fapt, se măreşte), ci reducerea consumului de muncă pe unitatea de produs ca urmare a creşterii productivităţii muncii, fapt ce determină ca retribuţia muncii să se repartizeze la un număr mai mare de produse. Pentru realizarea acestui deziderat este însă necesar ca productivitatea muncii să crească într-un ritm mai rapid decît retribuţia medie. Pe întreaga perioadă 1951—1973 ritmul de creştere al productivităţi muncii pe lucrător în industrie a depăşit pe cel al retribuţiei medii pe salariat cu un indice de devansare egal cu 1,364.

Respectarea corelaţiei juste dintre creşterea productivităţii muncii şi a retribuţiei medii a constituit astfel o condiţie importantă atît pentru acoperirea sporului de retribuţie a muncii, a mijloacelor pentru micşorarea preţurilor de vînzare cu amănuntul etc. — pe seama cărora are loc ridicarea nivelului de trai — cît şi pentru sporirea acumulărilor necesare dezvoltării în ritm susţinut a producţiei sociale.

d Creşterea necontenită şi rapidă a productivităţii muncii are, de asemenea, o contribuţie hotăritoare la sporirea venitului naţional. După cum se ştie, venitul naţional creşte pe seama următorilor factori principali : creşterea productivităţii muncii, mărirea numărului de lucrători şi micşorarea cheltuielilor materiale. Calculele efectuate arată că, în cazul considerării sporului venitului naţional egal cu 100%, contribuţia celor trei factori la obţinerea acestui spor are valorile cuprinse în tabelul nr. 2

Dacă în anul 1965, comparativ cu 1960, 55,6% din sporul venitului naţional a fost obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii, în 1970, faţă de 1965, contribuţia acestui factor la obţinerea sporului respectiv a crescut la 61%. În mod corespunzător, s-a micşorat — în mărimi relative — contribuţia creşterii numărului de lucrători de la 32,2% la 26,8% în timp ce contribuţia reducerii cheltuielilor materiale a rămas neschimbată. Este de notat că în anul 1973, comparativ cu 1950, circa 72,7% din sporul venitului naţional s-a obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii.

Creşterea considerabilă, în perioada analizată, a contribuţiei productivităţii muncii la obţinerea celei mai mari părţi din sporul venitului naţional creat în industrie se datoreşte profundelor prefaceri petrecute pe de o parte în structura internă a industriei, în baza ei tehnică, dintre care cea mai importantă este preponderenţa producţiei mijloacelor de producţie în ansamblul producţiei industriale iar pe de altă parte în structura şi calificarea forţei de muncă, cît şi eficienţei muncii depuse în diferite ramuri.

Se cuvine a se remarca, totodată, că ritmul mai rapid de creştere a productivităţii muncii în industrie comparativ cu cel realizat în alte ramuri ale economiei naţionale, asigurînd dezvoltarea impetuoasă a industriei a dus la unele prefaceri calitative în întregul mecanism

Tabelul nr. 1

— în % —

Aportul diferiţilor factori la realizarea sporului de venit naţional în industrie

	1965/1960	1970/1965	1975/1970	1973/1950	1973/1960	1973/1965
1. Producţia globală industrială	191	175	178	1600	478	251
2. Numărul mediu scriptic	133	123	124	296	192	144
Contribuţia în % a diferiţilor factori la realizarea sporului de producţie globală						
3. Contribuţia creşterii productivităţii muncii	63,7	69,3	69,2	86,9	75,7	70,9
4. Contribuţia creşterii numărului mediu scrip-	36,3	30,7	30,8	13,1	24,3	29,1

al economiei naţionale, la deplasări structurale în participarea diferitelor ramuri ale economiei la crearea venitului naţional. Astfel, creşterea contribuţiei productivităţii muncii în industrie la obţinerea venitului naţional a permis şi stimulat o creştere mai rapidă a venitului naţional creat în industrie. În acest sens, nu este lipsit de interes a arăta că, în timp ce venitul naţional pe întreaga economie naţională a crescut de 8,05 ori în perioada 1950—1973, venitul naţional creat în industrie s-a mărit, în aceeaşi perioadă, de 18 ori. Toate acestea au condus la progresul industriei şi, implicit, la creşterea aportului ei în sporirea venitului naţional al ţării.

EVOLUŢIA productivităţii muncii demostrează că aceasta a înregistrat an de an creşteri insemnate în toate ramurile economiei naţionale, ca urmare a înzestrării întreprinderilor cu maşini şi utilaje moderne, mecanizării şi automatizării proceselor de producţie, introducerii şi extinderii proceselor tehnologice avansate, îmbunătăţirii organizării producţiei şi a muncii, utilizării mai bune a capacităţilor de producţie, ridicării calificării cadrelor etc. Deosebit de concludente sînt datele referitoare la creşterea productivităţii muncii în industrie.

Faţă de 1950, productivitatea muncii pe un lucrător pe ansamblul industriei a crescut în anul 1973 de 5,88 ori, înregistrînd un ritm mediu anual de 8%. Este de notat că în unele ramuri s-au realizat ritmuri de creştere deosebit de rapide, care depăşesc simţitor pe cel realizat pe ansamblul industriei. Dacă se consideră că în perioada 1951—1972 ritmul mediu anual de creştere a productivităţii muncii pe ansamblul industriei este egal cu 1, indicele de devansare a acestui ritm în anumite ramuri industriale se prezintă astfel : 1,56 în energie electrică şi termică, 1,42 în construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor, 1,39 în chimie, 1,22 în industria materialelor de construcţii etc. De asemenea, dacă analizăm productivitatea muncii în unităţi naturale la unele produse din cadrul acestor ramuri, vom observa că ea depăşeşte pe cea realizată în ramura respectivă.

DEŞI AU FOST OBŢINUTE ACESTE REALIZĂRI, ritmul şi nivelul productivităţii muncii nu sînt pe măsura condiţiilor create. Creşterea productivităţii şi, implicit, a contribuţiei acesteia la obţinerea unor sporuri suplimentare de producţie industrială şi de venit naţional au fost influenţate negativ de faptul că unele capacităţi de producţie nu sînt date în funcţiune la termenele planificate, iar unităţile noi nu ating întotdeauna parametrii tehnico-economici proiectaţi decît după un timp îndelungat de la intrarea lor în funcţiune. O influenţă similară au exercitat şi neajunsurile ce se manifestă pe linia folosirii maşinilor şi utilajelor, organizării producţiei şi a muncii, utilizării forţei de muncă, a timpului de lucru etc. Ca urmare, productivitatea muncii pe un lucrător în industrie a crescut mai încet comparativ cu dinamica fondurilor fixe productive, relevînd faptul că dinamica productivităţii muncii a fost influenţată, în principal, de creşterea nivelului de înzestrare cu fonduri fixe şi în secundar de evoluţia eficienţei acestor fonduri.

Ţinînd seama de eforturile pe care statul nostru le-a făcut şi le face în continuare pentru construirea unor mari obiective industriale, dotate cu utilaje de înalt nivel tehnic, de modernizare şi reutilare continuă a întreprinderilor existente, cît şi de importanţa îndeplinirii înainte de termen a sarcinilor actualului cincinal, partidul a subliniat necesitatea ca în fiecare unitate economică să se întreprindă acţiuni eficace pentru valorificarea rapidă a rezervelor interne.

O importanţă deosebită prezintă, din acest punct de vedere, **folosirea mai bună a capacităţilor de producţie,** domeniu în care posibilităţile unităţilor economice de a acţiona sînt nelimitate. După unele calcule, sporirea cu numai un procent a gradului de folosire a capacităţilor existente echivalează cu o producţie suplimentară de 5 miliarde lei.

Printre măsurile potenţiale de îmbunătăţire a folosirii capacităţilor un loc de prim ordin ocupă reactivarea şi introducerea în circuitul economic a utilajelor care nu funcţionează — neinstalate sau instalate —, asigurarea unei stricte corelări a termenelor de sosire a utilajelor cu termenele prevăzute pentru montarea şi darea lor în funcţiune, scurtarea termenelor de execuţie a noilor obiective şi atingerea cît mai rapidă a parametrilor proiectaţi. La nivelul anului 1974 devansarea cu o lună a termenelor de realizare a parametrilor proiectaţi se concretizează într-un spor de producţie de circa 3 miliarde lei.

Obţinerea unei cantităţi cît mai mari de produse impune, de asemenea, măsuri pentru micşorarea numărului şi duratei opririlor şi utilajelor aflate în funcţiune, folosirea acestora cu cît mai puţine întreruperi în timpul celor 480 minute ale unui schimb. O mare eficienţă are, în acest sens, şi creşterea coeficientului de schimburi, urmărindu-se, în primul rînd, generalizarea schimbului II, cît şi extinderea schimbului III, mai ales la secţiile şi utilajele care reprezintă „locuri înguste", ridicarea nivelului productivităţii muncii şi a randamentului maşinilor din schimburile II şi III la nivelul schimbului I, asigurarea asistenţei tehnice în toate schimburile şi la un nivel corespunzător. Pentru realizarea funcţionării neîntrerupte a maşinilor şi utilajelor este necesar, de asemenea, să se asigure întreţinerea, supravegherea şi repararea lor corespunzătoare.

Utilizarea cît mai eficientă a tehnicii moderne şi creşterea — pe această bază — a productivităţi muncii impune, ca o cerinţă esenţială, **creşterea continuă a nivelului de pregătire şi folosirea judicioasă a forţei de muncă.** Referindu-se la pro-

Tabelul nr. 2

— în % —

Aportul diferiţilor factori la realizarea sporului de venit naţional în industrie

	1965 / 1960	1970 / 1965	1975 / 1970	1973 / 1950	1973 / 1960	1973 / 1965
1. Venitul naţional	190	182	196,7	1800	501	264
2. Populaţia ocupată	129	122	125	264	184	142
Contribuţia în % a diferiţilor factori la realizarea sporului de venit naţional						
3. Contribuţia creşterii productivităţii muncii vii	55,6	61,0	48,9	72,7	61,3	59,8
4. Contribuţia măririi numărului populaţiei ocupate	32,2	26,8	25,9	9,6	21,0	25,6
5. Contribuţia reducerii cheltuielilor materiale	12,2	12,2	25,2	17,7	17,7	14,6

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Ce reprezintă un procent de creştere a productivităţii muncii

CREŞTEREA productivităţii muncii exercită o influenţă nemijlocită şi deosebit de activă, pe multiple planuri, asupra dinamizării producţiei materiale. Expresia cea mai elocventă a acestei influenţe o constituie faptul că an de an cea mai mare parte a sporului producţiei industriale se realizează pe seama creşterii productivităţii muncii.

Sporirea volumului producţiei industriale şi reducerea consumului relativ de manoperă, au determinat o creştere a echivalentului suplimentar corespunzător fiecărui procent de creştere a productivităţii muncii. Graficul alăturat redă, în expresie fizică, tocmai acest fenomen. În 1974 eficacitatea sporirii productivităţii muncii cu 1% este cu mult mai ridicată, ea permiţînd obţinerea unei producţii suplimentare de aproape 7 ori mai mare faţă de 1959 şi de 1,55 ori mai mare faţă de 1970.

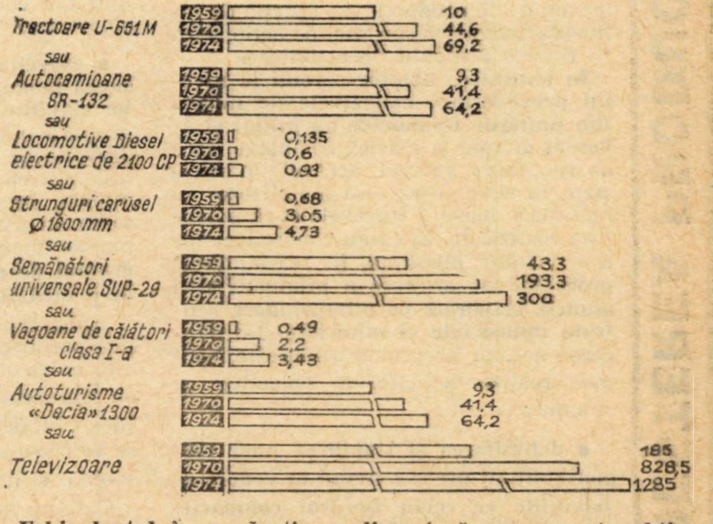

Echivalentul în producţia suplimentară ce se poate obţine în anul 1974, comparativ cu anii 1959 şi 1970, prin creşterea productivităţii muncii cu 1% pe ansamblul industriei republicane (în mii bucăţi).

blema pregătirii cadrelor, în cuvîntarea la Consfătuirea cu activul de partid şi de stat din centralele industriale şi întreprinderi tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia că aceasta trebuie privită de conducerile fiecărei întreprinderi, centrale industriale şi ministere nu numai în raport cu necesităţile imediate, ci şi în perspectiva dezvoltării întreprinderilor, asigurîndu-se calificarea în pas cu cerinţele producţiei moderne actuale şi de viitor.

Concomitent cu ridicarea continuă a calificării cadrelor, o mare importanţă pentru sporirea productivităţii muncii o are folosirea lor judicioasă. Aceasta presupune, în primul rînd, raţionalizarea consumului de muncă în fiecare unitate, prin : determinarea pe baze ştiinţifice a consumului real necesar pentru realizarea fiecărei activităţi, asigurarea unui raport optim între volumul de muncă necesar de executat şi numărul lucrătorilor — pe categorii de calificare — cît şi între numărul celor care lucrează nemijlocit în producţia materială şi al celor ocupaţi în alte activităţi ; respectarea cu rigurozitate a numărului scriptic de lucrători planificat; reducerea personalului ocupat în activităţi administrativ-funcţionăreşti. Faptul că unele întreprinderi n-au realizat sarcinile de creştere a productivităţii muncii se datoreşte tocmai depăşirii — de către acestea — a numărului de muncitori planificat. Pentru realizarea unei înalte eficienţe este necesar ca orice suplimentare a numărului mediu scriptic de lucrători să conducă la o sporire a producţiei şi, implicit, a productivităţii muncii.

De cea mai mare importanţă este şi folosirea completă şi eficientă a timpului de lucru, întărirea disciplinei în muncă. În acest sens, lichidarea pierderilor de timp cauzate de întreruperile în producţie, printr-o mai bună întreţinere a utilajelor, reducerea numărului învoirilor, absenţelor nemotivate, concediilor fără plată etc. constituie măsuri concrete ce contribuie la sporirea producţiei şi a productivităţii muncii. După cum se ştie, un singur minut de lucru pe ansamblul industriei, la nivelul anului 1973, echivala cu o producţie de 3,3 milioane lei.

REZULTATELE obţinute în creşterea productivităţii muncii constituie o expresie elocventă a faptului că economia noastră se dezvoltă pe bazele tehnicii moderne, capabilă să asigure sporirea producţiei cu cheltuieli de muncă vie şi materializată cît mai reduse. Folosirea intensă a tuturor căilor şi rezervelor de creştere a productivităţii muncii, atît la nivelul fiecărei unităţi, cît şi la scara întregii economii naţionale va da posibilitatea dezvoltării pe mai departe, în ritm înalt a economiei noastre, pentru crearea de condiţii tot mai bune necesare ridicării standardului de viaţă al poporului.

dr. Vasile M. POPESCU

---

[1] Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român. Edit. politică, 1972, p. 21—22.

UN INSTRUMENT DE MARE EFICIENŢĂ ECONOMICĂ:

Programul de creştere a productivităţii muncii

DEZVOLTAREA accelerată, în condiţii de eficienţă sporită a economiei ţării noastre implică sarcini importante în realizarea unor ritmuri înalte de creştere a productivităţii muncii. În 1974, spre exemplu, **productivitatea muncii în industria republicană trebuie să sporească cu cel puţin 9,6% faţă de anul trecut, iar în construcţii-montaj cu peste 8%**. Creşteri însemnate sînt prevăzute în industria chimică (17,1%), industria metalurgiei neferoase (13,4%), precum şi în celelalte ramuri de producţie, în funcţie de influenţa factorilor specifici ce acţionează în fiecare domeniu de activitate.

În realizarea acestor sarcini la nivelul prevederilor, colectivele de muncă din unităţile economice au iniţiat şi adoptat acţiuni şi măsuri complexe, care să sporească aportul fiecărui participant în acest proces, să mobilizeze în mai mare măsură rezervele şi să potenţeze realizările. Ele s-au concretizat într-o viziune integrată, în aşa-numitele **programe de creştere a productivităţii muncii, elaborate pe întreprinderi, centrale industriale şi ministere.** Introducerea acestor programe urmăreşte, concret, realizarea cîtorva obiective şi anume :

- **delimitarea şi stabilirea unor responsabilităţi precise, avînd în vedere atribuţiile ce revin fiecărui compartiment din structura organizatorică, precum şi aprecierea contribuţiei fiecărei persoane ;**
- **crearea unui instrument de lucru operativ, care să precizeze măsuri concrete şi reale,** ce să permită realizarea sarcinii de sporire a productivităţii cel puţin la nivelul planificat ;
- **asigurarea unei evaluări cantitative cît mai corecte a fiecărei măsuri şi acţiuni**, exprimată de regulă în economie relativă de consum de muncă, şi determinarea contribuţiei sale la realizarea obiectivelor stabilite prin plan ;
- **exercitarea unui control eficient asupra modului de îndeplinire a măsurilor stabilite.** Reprezentînd totodată şi o grupare unitară de măsuri, ce vizează dezvoltarea bazei tehnice a producţiei, organizarea conducerii, producţiei şi a muncii, pregătirea personalului, orientarea structurii producţiei şi cooperarea, acţiunea unor factori naturali, **programul de productivitate este conceput ca o modalitate concretă de conducere.**

Aplicarea acestor programe în practica producţiei, confruntarea cu realităţile existente la fiecare loc de muncă, au reprezentat adevărate verificări complexe, au demonstrat măsura în care ele se definesc ca instrumente de conducere viabile şi necesare.

Care au fost principalele aspecte care s-au evidenţiat cu acest prilej ?

1 O primă concluzie este aceea că **în industrie, măsurile care contribuie cu o pondere majoritară** (40%) **la acoperirea sarcinii de sporire a productivităţii muncii le reprezintă cele de organizare,** în timp ce 35% din sarcina planificată se obţine pe seama dezvoltării bazei tehnice a producţiei. Aceasta înseamnă că majoritatea întreprinderilor acordă o atenţie deosebită creşterii productivităţii muncii în primul rînd prin utilizarea în tot mai mare măsură a disponibilităţilor şi rezervelor interne.

2 Experienţa acumulată de la elaborarea programelor de productivitate a permis pe parcursul aplicării lor **o adîncire a conţinutului fiecărei grupe de măsuri, stabilind metode adecvate de determinare a creşterii productivităţii muncii pe subgrupe de factori.** În cadrul măsurilor vizînd dezvoltarea bazei tehnice a producţiei, de pildă, s-au putut urmări precis, în mod detaliat influenţele asupra productivităţii muncii a obiectivelor date în funcţiune la parametrii proiectaţi la termen sau înainte de termen, a introducerii unor utilaje, maşini sau instalaţii noi, acţiunii de autodotare, a modernizării unor utilaje, instalaţii sau tehnologii etc. Astfel, la Combinatul de fibre sintetice Iaşi se cunoaşte precis că scurtarea duratei de realizare a parametrilor proiectaţi cu 3 luni înseamnă pe total an 1974 o creştere de circa 5% a productivităţii muncii ; la Întreprinderea de maşini electrice Bucureşti, introducerea în producţie a unor utilaje realizate prin autodotare conduce în anul 1974 la creşterea productivităţii muncii cu 0,8% pe întreaga unitate, ceea ce se concretizează în reducerea consumului de manoperă cu peste 73 000 ore/an, faţă de timpul de muncă consumat în condiţiile dotării anterioare. La Combinatul de prelucrare a lemnului Tg. Jiu prin introducerea de maşini şi instalaţii noi se realizează în anul 1974 un spor de productivitate a muncii de circa 1,5% etc.

3 Din analiza rezultatelor obţinute în diferite sectoare de producţie reiese faptul că **rezultate bune în realizarea şi depăşirea sarcinilor la indicatorul productivitatea muncii au fost obţinute de acele întreprinderi care aveau programe judicios întocmite, şi a căror materializare era permanent şi operativ urmărită.** Odată stabilită această corelaţie, se cer elucidate principalele caracteristici şi probleme pe care le creează întocmirea şi aplicarea unor programe corespunzătoare de sporire a productivităţii. Şi aceasta deoarece utilizarea din plin ca metodă de conducere a acestor programe face necesară stabilirea concretă a modului în care se exercită atribuţiile conducerii — previziune, organizare, dispoziţie, coordonare, control. Cui revine răspunderea pentru fiecare atribut şi măsură, care sînt termenele de realizare a măsurilor ; cînd şi sub ce formă organele colective de conducere asigură controlul ?

Pentru buna desfăşurare a acestei activităţi apare imperios necesar ca **în fiecare unitate să se stabilească un responsabil pentru elaborarea şi controlul îndeplinirii programului.** Este uşor de înţeles că nu poate fi un singur organism sau persoană responsabil pentru îndeplinirea efectivă a măsurilor de creştere a productivităţii muncii. Trebuie ţinut seama că prin natura lor măsurile sînt foarte diversificate şi fac necesară contribuţia, în proporţii diferite, a fiecărui compartiment. Ca urmare, **pentru elaborarea și controlul îndeplinirii în întregime a programului de productivitate, poate fi responsabil fie compartimentul de planificare fie cel de organizare.** Care ar fi însă posibilele criterii de alegere din aceste alternative ?

Măsurile ce se iau în întreprindere pentru realizarea obiectivelor prevăzute în plan, de cele mai multe ori se pot concretiza în creșteri de producție, de productivitate, economii de cheltuieli materiale sau de producție etc. ; fiecare măsură poate contribui la toți sau numai la unii din acești indicatori de eficiență. Ca urmare, socotesc că unele întreprinderi ar putea opta pentru un program general de eficiență, în care fiecare măsură să fie evaluată cantitativ la toți factorii de eficiență sau, după caz, numai la cei pe care îi influențează efectiv, stabilind distinct mărimea eficienței ce se poate obține. Într-un astfel de sistem ar fi poate rațional ca răspunderea pentru program să revină compartimentului de planificare, acesta avînd un rol coordonator în această problemă. În cazul că întreprinderea optează pentru un program destinat numai creșterii productivității muncii, ar fi mai rațional ca acesta să fie dat în răspunderea compartimentului de organizare. Compartimentul responsabil ar urma să asigure elaborarea corectă a programului, stabilirea răspunderilor, organizarea îndeplinirii programului, coordonarea pe parcurs a diferitelor acțiuni, elaborarea deciziilor cu caracter de corectare atunci cînd pe parcursul realizării apar dereglări, controlul sistematic și formularea de propuneri pentru prevenirea sau înlăturarea unor neajunsuri.

Elaborarea programului de creștere a productivității muncii se realizează în bune condiții numai în cadrul desfășurării unei munci colective, rațional organizate. Se întîlnesc însă în elaborarea unor astfel de programe procedee cu caracter birocratic, care irosesc în zadar muncă de specialitate și nu ajută efectiv la realizarea obiectivelor stabilite. Potrivit unor astfel de practici se mai întîmplă ca centrala să transmită programe la o întreprindere ; apoi compartimentul funcțional din întreprindere să stabilească formulare proprii pe care le transmite la secții ; secțiile fac apoi un inventar de măsuri, multe din ele foarte bune, dar fără evaluări cantitative pe care le transmit la compartimentul funcțional ; acesta din urmă centralizează propunerile, tot fără evaluări cantitative. Și mai departe ? Programele se îndosariază, ele servesc ca document ce se prezintă eventualelor organe de îndrumare, control etc. Așa cum am arătat, un organism funcțional cu **rol coordonator este necesar în procesul analizat ; acesta trebuie să aibă însă un rol activ, de elaborator direct, în colaborarea cu alți factori și nu sarcina de a transmite și centraliza.** El trebuie să stabilească măsurile cu caracter general pe întreprindere și împreună cu toți ceilalți factori măsurile specifice fiecărui organism, inclusiv ale secțiilor de producție. Este necesar ca el să asigure evaluarea cantitativă a măsurilor, și în esență, să elaboreze toate detaliile necesare utilizării programului ca instrument de conducere, la fiecare nivel ierarhic și deci a executării din plin a atribuțiilor conducerii în acest domeniu.

În toate cazurile se impune ca fiecare organism să primească partea din program care intră în atribuțiile sale cu indicarea măsurii, a termenului de realizare și a contribuției efective măsurată cantitativ pe care trebuie să o aibă la creșterea productivității muncii.

Conducerea unității, pentru a efectua un control eficient, pentru a fi sesizată periodic și ori de cîte ori este nevoie, poate să adopte, pe baza conducerii prin excepție, un sistem, potrivit căruia să fie sesizată, ori de cîte ori apar în realizarea programului dereglări ce depășesc competența diferitelor compartimente. În plus conducerea întreprinderii trebuie să fie obligatoriu informată și asupra stadiului aplicării programului și a măsurilor ce se impun la perioadele la care se face analiza realizării planului.

Cu toate rezultatele bune ce se obțin în majoritatea întreprinderilor, **se constată că în unele unități, realizarea sau nerealizarea productivității muncii se determină la sfîrșit de perioadă ;** că aceasta este privită în unele cazuri cu totul nejust, ca rezultat al unei operații aritmetice, privind raportul dintre producție și număr de personal. Unele întreprinderi susțin că lipsa de forță de muncă calificată a constituit o cauză a nerealizării productivității muncii. Din practica producției rezultă că în unele cazuri se lucrează totuși cu un număr mai mare de muncitori decît cel necesar și că întreprinderea realizează și depășește normele de muncă într-un procent necorelat cu nivelul realizării productivității muncii. Tinerii muncitori calificați prin școli profesionale sau ucenicie sînt puși la locuri de muncă unde se execută în mod constant o singură operație, care ar putea fi foarte bine executată de un muncitor specializat pentru o operație, instruit la locul de muncă într-o perioadă foarte scurtă, și în schimb cel calificat într-o meserie de profil larg ar putea fi trecut la locuri de muncă unde se execută mai multe operații specifice meseriei pentru care s-a pregătit absolventul școlii profesionale.

Din analizele efectuate se constată pe de o parte că în numeroase întreprinderi există un număr mai mare de personal decît cel strict necesar, că în mod frecvent nivelul de realizare a sarcinilor normate nu este corelat cu nivelul productivității muncii, că muncitorii calificați sînt utilizați sub posibilitățile lor reale, toate acestea ilustrînd că, de fapt, argumentările privind lipsa de forță de muncă nu sînt întemeiate, în realitate existînd alte deficiențe care fac ca aceasta să nu poată fi rațional utilizată.

DAT FIIND ASPECTELE semnalate, eficiența dovedită în numeroase cazuri în practică de elaborarea și aplicarea unor programe judicioase de creștere a productivității muncii, se impune ca o astfel de activitate să fie din ce în ce mai bine organizată de către conducerile unităților economice. Este necesară, de asemenea, promovarea unor astfel de metode care să asigure participarea largă a tuturor lucrătorilor la formularea de propuneri de măsuri, precum și la aplicarea acestora, asigurînd, pe de o parte, o vie manifestare a inițiativei creatoare a fiecărui om al muncii, iar pe de altă parte, un caracter de masă preocupărilor pentru creșterea în ritm înalt a productivității muncii.

dr. ing. Cornel HIDOȘ

CUM ACȚIONEAZĂ ȘI ESTE PUSĂ ÎN VALOARE RELAȚIA DE INTERCONDIȚIONARE :

Calitatea normelor — productivitatea muncii

Normele de muncă reprezintă un barometru fidel și sugestiv al felului în care evoluează productivitatea muncii în unitățile economice. Acest lucru se datorește faptului că întregul proces de producție are la bază consumul de muncă vie și trecută, mărimea acestuia influențînd în mod corespunzător nivelul și dinamica productivității muncii. Ca urmare, determinarea timpului real necesar pentru executarea unui produs, activitate, lucrare etc., reprezintă o necesitate pentru toate domeniile vieții economice, deoarece cu cît acesta exprimă mai veridic condițiile de la locurile de muncă, cu atît satisface mai bine cerințele unei conduceri moderne și eficiente. De asemenea, normele de muncă reprezintă nivelul sintetic al gradului de înzestrare și organizare a producției și a muncii, ceea ce presupune o permanentă preocupare pentru elaborarea de noi norme și modificarea celor existente, pe măsură ce intervin schimbări în condițiile de producție și de organizare a acesteia.

Ce aspecte evidențiază analiza activității desfășurate pe linia normării muncii ?

● Analizele întreprinse au scos în evidență **contribuția însemnată a organizării și normării muncii în întreprinderi la fundamentarea numărului de personal pentru toate categoriile de participanți la procesul producției materiale, la utilizarea mai rațională a timpului lor de lucru și, ca atare, la valorificarea în mai mare măsură a rezervelor de creștere a productivității muncii.** Realizările obținute de oamenii muncii pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor proprii au fost, în toate cazurile, mai bune acolo unde activitatea s-a desfășurat pe bază de norme de muncă științific fundamentate, obținîndu-se totodată creșteri mai însemnate de productivitate la munca în acord față de aceea remunerată după timpul lucrat (regie). În acest sens este de remarcat că marea majoritate a întreprinderilor au fost preocupate de extinderea muncii în acord, care în industrie a ajuns în anul . la 52,4% față de 49,2% în 1972, apropiindu-se de 56% în primele 6 luni ale anului curent.

● Un alt aspect care se cere subliniat este faptul că **a crescut rolul normelor de muncă ca instrument de planificare,** atît în legătură cu fundamentarea unor indicatori de plan, cît și în desfășurarea și urmărirea îndeplinirii sarcinilor prevăzute pe întreprinderi și, în cadrul acestora, pe secții, ateliere și locuri de muncă. Cu ajutorul lor se dimensionează judicios, în numeroase cazuri, programele de producție, capacitățile, cheltuielile de muncă din prețul de cost al produselor, fundamentîndu-se realist nivelul productivității muncii. În acest fel, întreprinderile sînt din ce în ce mai preocupate pentru determinarea și normarea cît mai rațională a consumului de muncă pe produs (în anul 1973, consumul de muncă pentru realizarea producției a scăzut în industria republicană cu 4,8% față de anul 1972).

● Într-un număr însemnat de întreprinderi **se observă o preocupare susținută pentru utilizarea normelor de muncă ca instrumente de organizare rațională a producției și a muncii.** Cu ajutorul normelor de muncă se stabilesc variante de organizare care asigură însemnate creșteri de productivitate a muncii, în foarte multe cazuri fără sau cu cheltuieli minime de investiții.

● **Elaborarea și aplicarea de norme și normative unificate** reprezintă o altă direcție importantă în care au fost mobilizate eforturile colectivelor de muncă în acțiunea de perfecționare a organizării și normării muncii, direct legată de economisirea de timp de muncă și de creștere nemijlocită a eficacității acesteia. Elaborarea și aplicarea unor astfel de norme a determinat, pe de o parte, o reducere substanțială a volumului de activități necesare pentru elaborare, iar pe de altă parte, a contribuit la unificarea și tipizarea unor procese tehnologice și de muncă, reducîndu-se cazurile în care aceleași operații executate în condiții similare, în unități diferite, se executau cu consumuri de muncă diferențiate.

Totodată, aplicarea unor astfel de normative și norme de muncă, mai bine fundamentate, elaborate pe baze analitice, acoperă, an de an, un volum tot mai mare de muncă și determină însemnate economii de manoperă și, implicit, influențează direct nivelul productivității muncii. Astfel, în construcții-montaj normativele unificate acoperă circa 90% din volumul total de activitate (numai aplicarea celor pentru lucrări de zidărie plină va duce în acest an la o economie de manoperă de circa 3,7 milioane ore-om, care echivalează cu munca a peste 1 700 lucrători). O situație asemănătoare se regăsește în ramura industriei construcțiilor de mașini, unde aplicarea normativelor unificate pe economie la executarea lucrărilor de tratamente termice primare și secundare va duce în acest an la o economie de manoperă de circa 3,6 milioane ore-om, care echivalează cu munca a 1 460 de lucrători, adică o însemnată rezervă de creștere a productivității muncii.

● **Acolo unde s-a acționat pe linia îmbunătățirii calității normelor, a reexaminării lor, rezultatele s-au concretizat în însemnate creșteri ale nivelului productivității muncii.** La Întreprinderea „Hidromecanica"-Brașov, de pildă, acționîndu-se pe linia reexaminării normelor de muncă pentru circa 80% din produsele prevăzute în plan, s-a ajuns ca aproape 65% din sarcina de creștere a productivității muncii planificate pentru acest an să fie obținută pe această cale. De asemenea, la Întreprinderea de piese radio și semiconductori Băneasa, se va obține în acest an, ca urmare a reexaminării normelor de muncă, o creștere a productivității muncii de 1,5%, corespunzător unei economii de manoperă de peste 118 mii ore.

Cu toate rezultatele bune obținute, **se mențin încă în unele cazuri o serie de neajunsuri care fac să nu poată fi valorificate din plin avantajele economice pe care le poate aduce aplicarea unor norme de muncă de calitate,** fapt ce se reflectă direct, cu consecințele cunoscute, asupra nivelului productivității muncii. În principal, este vorba **de nerespectarea unor corelații cerute de dinamismul producției, de procesul accelerat de modernizare și înnoire a tehnologiilor și produselor.** Iată cîteva dintre ele, care semnalează totodată și direcțiile de acțiune necesare pentru continua perfecționare a procesului de normare a muncii :

— **neconcordanța unor norme de muncă cu condițiile noi în care se execută produsele sau lucrările, cu noile produse și tehnologii.** Deși au intervenit modificări în condițiile tehnico-organizatorice existente la locurile de muncă, unitățile continuă să aplice vechile norme, care sînt mai largi decît timpul real necesar executării produselor. La Întreprinderea de mașini grele-București, Întreprinderea de aparataje electrice Titu, Întreprinderea chimică-Orăștie, Trustul de construcții-Galați, Întreprinderea de tricotaje-Sighet și alte unități, de pildă, s-au înregistrat, în diverse perioade ale acestui an, **necorelări între nivelul productivității muncii realizate și nivelul îndeplinirii normelor de muncă,** în sensul că deși normele au fost depășite cu 4,0—11,5%, sarcina planificată de creștere a productivității muncii nu s-a realizat.

În acest fel o corelație necesară în aprecierea eficienței reale cu care se desfășoară activitatea de producție a fost încălcată. Consecința ?

Pe de o parte, întreprinderile sînt păgubite direct deoarece cheltuiesc din fondul de retribuire fără a beneficia de un volum corespunzător de produse. Pe de altă parte, muncitorii care lucrează în acord nu sînt stimulați să folosească eficient timpul de lucru, deoarece normele largi după care lucrează le permit să realizeze sarcinile de plan într-un timp foarte scurt. În sfîrșit, inexistența unor norme de muncă fundamentate științific nu mobilizează pe muncitori să-și desăvîrșească măiestria profesională. Așadar, neconcordanța între normele de muncă stabilite și condițiile reale de organizare a producției și a muncii, nu este nici în interesul economiei naționale și nici în interesul muncitorilor.

Se impune, de asemenea, o mai mare preocupare pentru reactualizarea consumurilor de muncă pe produse, pentru a se stabili o concordanță justă între normele de muncă efectiv aplicate și cele avute în vedere la fundamentarea sarcinii de creștere a productivității muncii pentru anul 1975. Totodată, este necesar ca o dată cu întocmirea studiilor tehnico-economice pentru obiectivele noi, acestea să cuprindă și normele de muncă care au stat la baza determinării necesarului de forță de muncă, astfel încît să se asigure o productivitate la nivelul unităților similare din țările dezvoltate din punct de vedere economic ;

— **nerespectarea normelor și normativelor unificate și înlocuirea nejustificată a acestora cu norme locale mai largi decît timpul de muncă real necesar.** Cu toate că în conformitate cu metodologia de normare a muncii, întreprinderile sînt obligate să aplice normele și normativele unificate pe economie, minister etc., pentru executarea produselor și lucrărilor, se constată că se elaborează norme locale mai largi, care înlocuiesc pe cele unificate și care ascund însemnate rezerve de creștere a productivității muncii. Este vorba de unele întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerului Construcțiilor Industriale și Ministerului Comerțului Interior. În aceste cazuri în întreprinderi și centrale industriale se cere acționat cu intransigență pentru aplicarea și extinderea normativelor unificate, care să mobilizeze în mod real toate potențele colectivelor de muncă, să permită valorificarea din plin a fiecărui minut în procesul de producție. Întărirea disciplinei producției și a muncii au în acest context un cuvînt greu de spus în realizarea sarcinilor însemnate de sporire a productivității muncii, prin maxima valorificare a tuturor rezervelor existente ;

— **lipsa normelor de muncă la personalul remunerat în regie.** În unele întreprinderi, numărul de lucrători direct sau indirect productivi și de deservire remunerați în regie, este stabilit prin apreciere, avînd la bază cererile uneori insuficient fundamentate ale secțiilor sau atelierelor de producție. Practici de asemenea natură au fost constatate la unele întreprinderi aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, Consiliului popular al județului Ilfov și Consiliului popular al municipiului București.

— **înregistrarea și raportarea uneori eronată a timpului efectiv lucrat de către personalul remunerat în acord.** Deși există reglementări precise în acest sens, se constată că se practică în unele întreprinderi înregistrări incorecte ale orelor efectiv lucrate, care se reflectă direct în indicele de îndeplinire a normelor de muncă, al cărui nivel real este deformat și raportat ca atare. În unele unități se trec în foile colective de prezență mai multe ore decît cele efectiv lucrate și rezultate din pontajul zilnic (fabrica „Precizia"-București) sau în foile de prezență sînt trecute mai puține ore decît cele efectiv lucrate (Întreprinderea de construcții metalice și aparataje București, Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă-Colentina).

★

Toate aceste probleme ar trebui să se afle mai mult în atenția colectivelor de muncă. Numai în acest fel activitatea de organizare și normare a muncii își va aduce un aport substanțial la realizarea și depășirea indicatorilor de plan și la creșterea continuă atît a eficienței muncii, cît și, în final, a întregii activități economice a fiecărei unități productive.

Petre FRUJINĂ

DIN EXPERIENȚA ÎNTREPRINDERILOR

Folosirea acordului global în stimularea creșterii productivității

PRINTRE MULTIPLELE forme de retribuire potrivit principiului socialist – după cantitatea și calitatea muncii prestate — acordul global își găsește o tot mai largă aplicare în întreprinderi și șantiere de construcții. *Această formă se dovedește deosebit de stimulatorie pentru realizarea sarcinilor de plan, întrucît îmbină armonios interesele generale cu cele personale, în sensul că* pe măsura sporirii productivității muncii, cresc și cîștigurile realizate. *Acordul global — așa cum arată experiența multor întreprinderi — constituie o pîrghie puternică pentru valorificarea mai largă a rezervelor interne de utilizare mai din plin a tehnicii și a timpului de lucru ; în sfîrșit, aplicarea acestei forme de remunerare stimulează interesul atît pentru îmbogățirea continuă a cunoștințelor profesionale, cît și pentru întărirea disciplinei și responsabilității în producție.*

O INVESTIGAȚIE făcută la Întreprinderea de mecanică fină din București demonstrează extinderea continuă a acordului global, exprimată prin creșterea numărului de muncitori retribuiți după această formă (vezi tabelul nr. 1).

Aplicarea acestei forme de retribuție, acțiune de mare importanță pentru creșterea productivității muncii, a necesitat adoptarea unor măsuri complexe, tehnice și organizatorice, care să permită obținerea rezultatelor scontate :

a) **a fost elaborat un regulament de aplicare a acordului global, adaptat la specificul întreprinderi ;**

Tabelul nr.1

Locul de muncă	Nr.muncitorilor la data introducerii	Extinderea ulterioară a nr.muncitorilor	Total muncitori
• Atelierul de ștanțe, matrițe și dispozitive (secția II-a. productivă)	120 (1 iulie 1970)	119	239
• Atelierul de reparat mașini-unelte	45 (1 august 1971)	42	87
• Atelierul de sculărie (SDV-uri noi)	90 (1 febr. 1971)	50	140
• Brigada de întreținere și reparații SDV	25 (1 iulie 1973)	-	25
• Brigada de strunguri automate, inclusiv muncitori auxiliari	30 (1 mai 1974)	-	30
		Total :	521

b) **s-au reorganizat formațiile de lucru pe meserii sau, după caz, pe brigăzi complexe, care să cuprindă muncitori din toate specialitățile ce concură la realizarea unui produs sau a unei lucrări ;**

c) **au fost restudiate normele de muncă, fiind puse de acord cu noile condiții de lucru** (specific muncii în acord), **în așa fel încît să se asigure, deopotrivă, creșterea productivității muncii și cîștigurile executanților.** Muncitorii care lucrau înainte în regie au fost trecuți, cu prilejul introducerii acordului global, pe rețeaua tarifară pentru munca în acord, care prevede retribuții tarifare orare mai mari cu circa 5% ;

d) în sfîrșit, **au fost încheiate contracte-angajament între șefii de ateliere și șefii formațiilor de lucru** — contracte în care sînt stipulate lucrările ce urmează a fi executate, calitatea acestora, termenele, precum și condițiile tehnico-materiale pe care trebuie să le asigure întreprinderea. În același timp, contractele-angajament prevăd valoarea lucrărilor și modul de remunerare a acestora.

APLICAREA ȘI EXTINDEREA treptată a acordului global s-a reflectat pozitiv, în primul rînd, **în creșterea productivității muncii și cîștigului muncitorilor** (tabelul nr. 2).

Pe lîngă creșterea productivității muncii, introducerea acordului global a avut și alte rezultate pozitive :

- **s-a statornicit o mai strînsă conlucrare între muncitorii diferitelor meserii care trebuie să asigure continuitatea fluxului tehnologic,** încît produsul sau lucrarea să se încadreze în termenele stabilite în contractele-angajament ;
- **s-a dezvoltat spiritul de într-ajutorare în muncă și de ridicare a calificării muncitorilor,** îndeosebi a celor tineri, datorită faptului că retribuția se face în funcție de categoria și treapta de încadrare a muncitorului sau a locului de muncă pe care-l deservește, dar și de aportul direct adus de fiecare la realizarea și depășirea volumului de lucrări :
- **a crescut responsabilitatea în muncă și s-a mărit preocuparea pentru utilizarea eficientă a timpului de lucru,** avînd în vedere că retribuirea muncii se face direct proporțional cu timpul efectiv lucrat (nu simplă prezență la lucru, ci potrivit producției efective obținute) de fiecare executant în parte. În formațiile care lucrează în acord global, de pildă, se constată o îmbunătățire a ponderii timpului efectiv lucrat cu circa 6% față de perioada anterioară, cînd se lucra în regie ;
- **la întărirea disciplinei în muncă a contribuit și faptul că la această formă de remunerare se aplică o diferențiere a cîștigurilor de ±20%, în funcție de contribuția efectivă a fiecărui membru al formației de lucru.** Diferențierea cîștigului se stabilește de înșiși membrii ei, lunar, în condiții de înțelegere colectivă.

ȚINÎND SEAMA că în această formă de retribuție a fost cuprins un număr insuficient de muncitori, în întreprindere **s-a elaborat un grafic de extindere, potrivit căruia pînă la sfîrșitul anului, urmează să fie cuprinși în acord global încă circa 500 de muncitori, de astă dată din rîndul celor care lucrează în prezent în acord individual sau colectiv.** Sînt vizați, îndeosebi, muncitorii din secția I (care produc aparate de măsură și control) și din secția II (care realizează scule și dispozitive). Pentru finalizarea acțiunii se **studiază posibilitatea simplificării întocmirii formelor de încheiere a contractelor-angajament și de urmărire a realizării lor, potrivit condițiilor specifice producției de serie, care înglobează un număr foarte mare de repere și operații.**

Tot pînă la sfîrșitul anului, pe măsura elaborării unei metodologii noi de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, întreprinderea **va urmări să cuprindă în acord global și personalul TESA, respectiv maiștrii și inginerii care participă la realizarea sarcinilor prevăzute în contractele — angajament ale formațiilor de lucru pe care le deservesc.** Acest fapt se impune cu atît mai mult cu cît ei ar putea fi cointeresați în mai mare măsură decît în prezent la crearea permanentă a condițiilor tehnico-materiale corespunzătoare realizării prevederilor din contractele angajament, fiind retribuiți proporțional cu gradul de îndeplinire a acestora.

Introducerea pe scară mai largă a acordului global, îndeosebi în secțiile productive, este uneori stînjenită de faptul că după încheierea contractelor-angajament pentru executarea diferitelor operații sau lucrări, care cuprind un număr foarte mare de poziții (de mai multe ori de ordinul sutelor), **intervin dese modificări de plan.** Aceasta atrage după sine readaptarea și recalcularea valorii contractelor și modificarea termenelor stabilite inițial, presupunînd un mare număr de lucrări de evidență.

Pentru înlăturarea acestui neajuns, ar trebui ca **încă din faza de planificare și nominalizare a producției să se asigure o mai mare stabilitate a planului.** Desigur, atunci cînd intervin situații deosebite, izvorîte fie din necesitatea de a se satisface unele cerințe ale economiei naționale, fie din aceea de a utiliza într-un grad mai înalt mașinile-unelte sau instalațiile, modificările de plan sînt pe deplin justificate. În asemenea cazuri însă **producția se cere cît mai bine pregătită, locurile de muncă aprovizionate cu cele**

Tabelul nr. 2

Efectele acordului global în locurile de muncă unde a fost introdus
(față de perioada în care se lucra în regie)

Indicatorul	Procentul de realizare
Productivitatea muncii	118
Cîștigul mediu	110

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 22)

DIALOG „R. E."
asupra anchetelor publicate

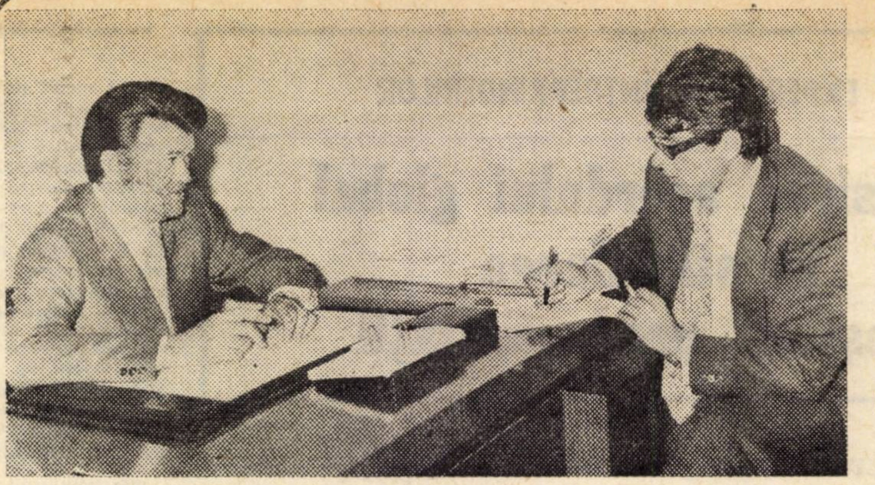

Pe marginea
opiniilor exprimate
de 150
de absolvenţi
ai programelor
Academiei
„Ştefan Gheorghiu"
din perioada
1969-1973

Perfecţionarea cadrelor

ÎN NUMERELE 16 şi 18 ale revistei „Viaţa economică" şi numărul 2 al „Revistei economice" am publicat rezultatele anchetei intitulată „Perfecţionarea cadrelor". 150 de absolvenţi a cinci categorii dintre programele Academiei „Ştefan Gheorghiu", *din anii 1969—1973, şi-au spus opinia asupra rezultatelor, conţinutului şi modalităţilor de îmbunătăţire a activităţii de perfecţionare a cadrelor. Începînd cu acest număr aplicăm în practică una dintre sugestiile făcute de cititorii noştri, aceea ca, după publicarea rezultatelor investigaţiilor asupra unor fenomene importante ale vieţii noastre economice şi sociale, să solicităm şi punctul de vedere al factorilor de răspundere din domeniul respectiv. Pentru ancheta amintită, conducerea Academiei „Ştefan Gheorghiu" a desemnat ca interlocutor pe dr. ing.* Mihail DUMITRESCU, *decanul* Centrului de perfecţionare a pregătirii cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat. *Din partea redacţiei, la dialog participă* Constantin COJOCARU, *şeful secţiei de conducere şi organizare a revistei.*

● „R. E." — **Cuvîntul de ordine pentru noi toţi fiind eficienţa, vă rugăm, tovarăşe decan, ca, înainte de toate, să apreciaţi dacă şi în ce măsură consideraţi utilă ancheta pe care am întreprins-o ?**

M. D. — Apreciez că ancheta realizată de „Revista economică" privind perfecţionarea pregătirii cadrelor este deosebit de oportună. Ea este utilă pentru toţi factorii responsabili faţă de perfecţionarea pregătirii cadrelor. Înţeleg prin factori responsabili toate cadrele de conducere care în echipele lor au un număr anumit de... colaboratori, evit în mod deliberat să-i numesc subordonaţi. Este utilă pentru că atrage atenţia asupra unei necesităţi de autoevaluare care ne priveşte pe toţi şi care trebuie să ofere fiecăruia dintre noi imaginea domeniilor, a temelor asupra cărora trebuie să insistăm în pregătire şi perfecţionare. Autoevaluarea este necesară pentru a găsi elemente de concordanţă între formaţia noastră (care trebuie să capete un caracter tot mai multidisciplinar) şi activitatea pe care o desfăşurăm fiecare dintre noi. Procesul de perfecţionare n-ar mai trebui să fie considerat ca un proces reparatoriu, ci mai degrabă, ca un proces care să ne asigure potenţialul necesar confruntării cu problematica pe care viitorul ne-o va pune.

Aş putea particulariza că ancheta este de excepţională utilitate pentru Academia „Ştefan Gheorghiu", pentru organismele ei, deoarece evidenţiază direcţiile în care trebuie să acţionăm pentru perfecţionarea activităţii noastre într-un moment în care este necesară elaborarea programelor de perfecţionare, a problematicii acestora pentru etapa de după 1975.

● „R. E." — **Participanţii la anchetă au apreciat că cele însuşite la cursurile de perfecţionare sînt foarte utile. Este o afirmaţie generală. Vreţi să concretizaţi ?**

M. D. — Perfecţionarea a acoperit un gol care s-a resimţit în sistemul nostru de învăţămînt.

● „R. E." — **Golul acesta este o consecinţă a schimbărilor inerente dinamicii vieţii economice şi sociale din ţara noastră, din lume în general, sau este datorat unor lipsuri proprii dintr-o perioadă anterioară ?**

M. D. — Cred că şi una şi alta.

În primul rînd datorită unei situaţii trecute. Sistemul nostru de învăţămînt, cu precădere cel superior, deşi şi-a propus să găsească un loc corespunzător cunoştinţelor în acest domeniu — al conducerii şi organizării — nu a făcut-o în suficientă măsură. Dacă acceptăm că pentru economia naţională la nivelul anilor 2000, conducătorii sînt în majoritate în şcoli, ne putem întreba în ce măsură nivelul lor de cunoştinţe este de natură să-i pregătească pentru confruntarea cu complexitatea problemelor din anii 2000, pentru confruntarea cu problemele atît de dinamice în conducere şi organizare, domeniu mai efervescent, poate, decît altele. Iată de ce ne străduim să asigurăm o anumită valoare în timp a cunoştinţelor obţinute de participanţii la programul nostru, deci să fim atenţi şi să prevenim uzura prematură a acestor cunoştinţe prin proiecţia în perspectivă a unor teme, a unor idei, lucru care este foarte mult uşurat de existenţa concepţiei strategice de dezvoltare economico-socială din ţara noastră, concepţie care priveşte şi probleme de conducere şi organizare.

● „R. E." — **Opinia absolvenţilor programelor centrului este aceea că gradul de aplicabilitate a cunoştinţelor este mai mare decît gradul lor de aplicare. Deci, cunoştinţele sînt bune, dar nu se aplică în proporţia dorită. În cercetarea noastră, am încercat să evidenţiem cauzele. Care este părerea dv. ?**

M. D. — Cunoştinţele sînt aplicabile tocmai pentru că ele se referă precumpănitor la problemele reale şi actuale ale sistemului social-economic al ţării noastre, pentru că procesul de perfecţionare îşi propune să susţină şi să stimuleze contactul direct cu unităţile de toate categoriile. **Există într-adevăr un decalaj între gradul de aplicabilitate şi cel de aplicare a cunoştinţelor** şi acesta se explică în primul rînd, prin tendinţa de abordare globală a unor probleme, unele dificultăţi de cuprindere, ca şi unele restricţii pe care le introduce cadrul normativ, unele diferenţe de accent pe care îl pun cei antrenaţi în rezolvarea unei probleme de ansamblu. Dacă sîntem corecţi cu noi înşine, trebuie să recunoaştem că în programele de perfecţionare, de specializare nu întotdeauna temele, cunoştinţele sînt abordate de o manieră concretă — specifică. Cu aceste lipsuri, care sînt ale noastre, nu vreau însă să se înţeleagă că programul de perfecţionare ar trebui să fie o sumă de reţete specifice. El trebuie să creeze participantului la program instrumentarul de cunoştinţe, metode şi tehnici care să poată fi aplicate la sectorul de unde provine.

Decalajul mai este creat şi dintr-o reacţie, poate firească, la prima vedere, dar nefavorabilă pentru cei care în contact cu noile noţiuni, reacţionează cam aşa : „cunoştinţele sînt interesante, sînt noi, dar se aplică mai greu la unitatea mea".

● „R. E." — **Ce determină, ce generează o astfel de reacţie ?**

M. D. — Aş putea să spun că un factor important îl constituie nerealizarea cerinţei după care conducătorul unităţii economice trebuie să fie un om al viziunii de perspectivă, în special asupra problemelor de conducere şi organizare care trebuie rezolvate. Ar trebui să acceptăm, cred, că prezenţa oricărui conducător la un program de perfecţionare se datorește faptului că el cunoaşte bine care sînt problemele de organizare şi conducere ce trebuie rezolvate, care este prioritatea lor, ce se aşteaptă de la rezolvarea lor. De la noi el trebuie să ceară şi să obţină (mobilitatea programelor oferă această posibilitate) instrumentarul care-i trebuie efectiv, pe care să-l poată folosi. **Un conducător trebuie să ştie, să vrea şi să poată.** Noi îl ajutăm să ştie şi să poată. Capacitatea de a vrea trebuie s-o aibă deja cînd vine aici.

● „R. E." — **Cum putem acţiona asupra lui „a vrea" ?**

M. D. — Printr-un complex de elemente motivaţionale. În primul rînd cred că ar trebui să pornim de la un lucru în aparenţă elementar ; trebuie să ai foarte bine clarificat domeniul în care trebuie să acţionezi şi gradul de iniţiativă pe care-l presupune acţiunea respectivă.

Legat de acest „a vrea" (de fapt, aş zice „a voi") aş sublinia şi **importanţa factorului motivaţional pe care l-aş numi creş-**

terea prestigiului şi personalităţii unităţilor noastre economice, al mărcii de fabrică, individualizarea acestui prestigiu, al satisfacţiei faţă de rezultatele obţinute, faţă de modul în care fiecare lucrător luptă pentru realizarea obiectivelor de perspectivă ale unităţii din care face parte.

● „R. E.“ — Ancheta a evidenţiat faptul că se resimte îndeosebi lipsa cunoştinţelor economice la cadrele care au format eşantionul anchetei. Care sînt, după opinia dv., cauzele care au generat o astfel de situaţie ?

M. D. — În primul rînd, cred că nu reţinem suficient ideea după care cu cît ne ridicăm pe scara de conducere, cunoştinţele economice trebuie să fie preponderente alături de cele de conducere şi organizare. Cunoştinţele economice sînt de natură să cuprindă esenţa fenomenelor care au loc într-o unitate economică, să esenţializeze munca de conducere.

Din neînţelegerea acestei necesităţi rezultă o atenţie insuficientă acordată problemelor de analiză economică, analiză care presupune existenţa unor cunoştinţe economice solide, rezultă o imagine parţială pe care multe cadre o au asupra activităţii unităţilor într-o perioadă în care punem accentul pe eficienţa economică, pe performanţe economice superioare. Conducătorul modern trebuie să stăpînească limbajul analizelor economice, trebuie să fie promotor în utilizarea metodelor moderne din acest domeniu.

Iată de ce în programele noastre de perfecţionare ne-am preocupat şi poate că trebuie să găsim loc mai mult pentru tratarea metodelor de analiză economică complexă, folosirea informaţiilor privind rezultatele obţinute în activitatea de conducere, corelarea în mai mare măsură a problemelor economice cu cele tehnologice, de producţie, de personal. Să ne ocupăm de optimizarea în mai mare măsură a deciziilor, printr-o mai aprofundată şi riguroasă interpretare a influenţei factorilor politici, economici, tehnologici, ştiinţifici, sociali şi de altă natură.

Problema este cu atît mai amplă, cu cît trebuie să vorbim de anumite **reconsiderări profesionale în faţa cărora ne găsim astăzi,** cu precădere despre necesitatea acestei formaţiuni multidisciplinare a cadrelor de conducere. Cred că trebuie să găsim pe de o parte soluţii pentru a completa formaţia economică a unor cadre de conducere şi să acredităm, în acelaşi timp, la conducerea unităţilor şi organismelor economice cu mai mult curaj, într-o etapă în care coordonatele calitative de eficienţă sînt pe prim plan, în raport de o anumită traiectorie a evoluţiei lor în profesie, mai multe cadre cu formaţia de bază economică.

● „R. E.“ — Ce părere aveţi despre economiştii noştri ?

M. D. — Apreciez ca valoroasă pregătirea lor de bază. Cred însă că nu realizăm suficient de mult pentru formarea lor după contactul cu unităţile economice, în special cele industriale. Să mă explic. Dacă aţi face o investigaţie, cred că aţi constata că în mai mică măsură economiştii care sînt încadraţi, de exemplu, la compartimentul de planificare, trec apoi şi la alte compartimente — comercial, tehnologic, organizare etc. Aceasta spre deosebire de ingineri care, fiind încadraţi în compartimentele de producţie, au mai multe şanse să treacă prin diferite alte sectoare de activitate.

● „R. E.“ — Se pare că — potrivit rezultatelor anchetei — un factor perturbator în aplicarea, în valorificarea cunoştinţelor din programele de perfecţionare, este o anumită lipsă de receptivitate din partea şefilor ierarhici. Consideraţi justă această constatare ?

M. D. — O explicaţie iniţială : suficient de mulţi dintre conducătorii de pe nivelurile ierarhice superioare care vin la cursuri ne mărturisesc la prima şedinţă de evaluare că au privit şi au venit cu rezerve la cursurile de perfecţionare, deşi îşi dau seama de valoarea acestora pentru activitatea practică.

● „R. E.“ — Cum explicaţi această rezervă ?

M. D. — Rezerva rezidă, în primul rînd, în necunoaşterea configuraţiei programelor noastre, lipsa de comunicare de care ne facem şi noi vinovaţi. În al doilea rînd, ea este determinată de ponderea redusă pe care o au problemele de conducere şi organizare în ansamblul preocupărilor celor în cauză.

Este de presupus că un conducător care îşi rezervă timp şi se preocupă de probleme de conducere şi organizare este un om informat, ştie că anumite organisme au preocupări în domeniul acesta şi este totdeauna o persoană dispusă să intre în contact cu altcineva care se ocupă în mod special de aceste probleme. Unii conducători acordă importanţă problemelor de producţie propriu-zisă, de execuţie a producţiei şi văd în mai mică măsură utilitatea activităţii de organizare şi conducere ; aceştia sînt dintre cei care apreciază că angajarea lor permanentă în problematica curentă, nu le lasă loc în suficientă măsură pentru abordarea problemelor de perspectivă, de planificare, de organizare, de control — consecinţele fiind acelea pe care le ştim.

Legat de lipsa de receptivitate aş vrea să adaug că ancheta se referă şi la perioada de început a perfecţionării pregătirii cadrelor de conducere.

Din anul 1971 ne-am propus şi am reuşit, în bună măsură, să cuprindem cu prioritate cadrele de conducere situate la nivelurile de conducere superioară. Mai mult decît atît, ne propunem pentru viitor să desfăşurăm unele programe interniveluri ierarhice, pentru că, prin conţinutul şi construcţia lor, problemele producţiei din unitate se rezolvă de directorii de întreprinderi, directorii de centrale şi adjuncţii de miniştri, împreună. Aceştia trebuie să stăpînească un anumit limbaj şi un anumit instrumentar, astfel încît să realizăm mult dorita fluenţă a comunicaţiilor şi acţiunilor.

● „R. E.“ — Mulţi participanţi la anchetă, după absolvire, au fost încadraţi pe posturi în care nu pot valorifica cunoştinţele însuşite. De ce se întîmplă astfel de cazuri ?

CUM CONDUCEM

Conducătorul de azi — descoperitor de probleme şi detector de oportunităţi

CONDUCERILE unităţilor economice moderne sînt confruntate în permanenţă cu probleme noi puse de accelerarea schimbărilor care afectează întreprinderea, ambianţa sa tehnologică şi economică. Accelerarea ritmului schimbărilor în ştiinţă, în tehnică, în economie, determină, pe lîngă schimbarea conceptelor, metodelor şi tehnicilor de conducere, şi promovarea unui nou stil de conducere, formarea şi dezvoltarea la cadrele de conducere a unor calităţi specifice, corespunzătoare dinamismului mediului în care funcţionează unităţile economice. Problema principală care preocupă pe oameni, în general, şi pe conducători, în special, este sintetizată în întrebarea : cum va fi viitorul ? Este vorba, în cazul conducătorilor, de viitorul întreprinderii, al produselor şi tehnologiilor, al pieţelor, al tehnicilor şi metodelor de conducere însăşi. Este vorba de **un viitor dominat de competiţia pentru inovaţie care se desfăşoară acum pe toate planurile.**

Inovaţia permanentă devenind o necesitate, creează concomitent noi oportunităţi, dar şi noi probleme. Iar sarcina „numărul unu“ a unui bun conducător constă în a prevedea la timp problemele create de schimbări în produse, preţuri, tehnologii, canale de distribuţie etc.

Se produce o mutaţie profundă care defineşte **profilul conducătorului de azi : el trebuie să fie un descoperitor de probleme.** Un bun conducător trebuie să ştie să descopere problemele înainte de a nu fi prea tîrziu pentru a le rezolva. El trebuie să fie capabil să analizeze nu numai datele din dările de seamă şi celelalte acte scrise, ci şi ambianţa în care este integrată întreprinderea sa, în scopul de a găsi cu mai mare precizie şi rapiditate indicii revelatori ai unei probleme. Este desigur important să posezi competenţa de analiză necesară pentru a rezolva o problemă, dar este încă şi mai util să poţi să percepi şi să identifici o problemă mult timp înainte ca ea să devină evidentă.

Abilităţii de descoperitor trebuie să i se adauge „arta“ de a detecta oportunităţile. Rezultate deosebite se obţin nu numai pentru că se rezolvă bine problemele, ci şi pentru că se ştie să se tragă foloase din oportunităţile oferite de dinamica mediului înconjurător. **Cum să faci bine lucrurile ?** rămîne o întrebare fundamentală pentru orice conducător. La aceasta trebuie să se adauge : **cum să detectezi ce e bine de făcut ?** Capacitatea de a detecta şi a evalua corect oportunităţile reprezintă o trăsătură semnificativă a conducătorului de astăzi.

Pentru a descoperi probleme, pentru a detecta oportunităţi, conducătorului i se cer o serie de calităţi deosebite :

1. Iniţiativă, capacitate de a estima, de a intui rapid momentele în care trebuie şi se poate interveni şi acţiona.

2. Flexibilitate, capacitatea de a schimba la momentul optim şi cu eficienţă hotărîrile şi direcţiile de acţiune.

3. Creativitate, facultatea specifică spiritului de a reorganiza elementele luate din lumea exterioară (elemente culturale sau tehnice) pentru a da naştere la noi elemente, capabile să producă modificări în mediul înconjurător.

Iulian BĂDIN

- **„cunoştinţele economice esenţializează munca de conducere“**

M. D. — Utilizarea corespunzătoare după absolvirea programelor de specializare trebuie în mod normal să pornească de la momentul iniţial. Este necesar să răspundă la întrebarea : Am realizat o selecţie corespunzătoare, care să-mi dea răspuns favorabil că un anumit cadru în evoluţia lui poate să capete o formaţiune profesională suplimentară în folosul unităţii şi al lui ? Dacă se găseşte un asemenea răspuns favorabil, necorespondenţele legate de utilizarea lui finală s-ar elimina în foarte mare măsură.

- „R. E.“ — **Absolvenţii au o părere foarte bună despre pregătirea teoretică a experţilor centrului. Nu în aceeaşi măsură şi despre pregătirea lor practică.**

M. D. — Problema este de discutat. De ce ? În primul rînd, marea majoritate a cadrelor didactice, a experţilor de la centrele de perfecţionare provin din unităţi productive, cu caracter specific diferit, deci cu această formaţiune practică bine pusă la punct. După părerea mea, dificultatea constă în faptul că programele au o foarte mare diversitate şi că oricît ar fi de pregătit un expert care vine din industria construcţiei de maşini, de exemplu, nu are toate elementele la îndemînă să vorbească autorizat pentru un grup de participanţi din transporturi sau din industria alimentară.

Această reflecţie mă face să ridic o problemă de mare actualitate şi răspundere şi anume aceea după care ministerele, instituţiile, centralele economice să fie mai alături de noi în procesul de perfecţionare a cadrelor.

Ţin să menţionez că pentru a contracara un asemenea fenomen, de îndepărtare de activitatea concretă de producţie, în Academia „Ştefan Gheorghiu“ s-au luat măsuri care mi se par semnificative şi anume **programarea cadrelor didactice în aşa fel încît cu o frecvenţă foarte mare acestea să parcurgă stagii de 3—4 luni în întreprinderi reprezentative pentru anumite sectoare de activitate, care să posede tehnologii de vîrf şi care să aibă rezolvate în mod fericit unele probleme de conducere şi organizare.**

- „R. E.“ — **Dacă ar trebui să alegeţi o singură idee care să exprime esenţa procesului de perfecţionare a cadrelor, direcţia principală spre care să fie orientată atenţia în acest domeniu, la care anume v-aţi opri ?**

M. D. — Dacă fiecare din noi avem conştiinţa că fluxul de informaţii, noţiuni şi metode profesionale este întocmai ca şi un curent ce devine din ce în ce mai dens şi merge din ce în ce mai repede, mi se pare că trebuie să acceptăm ca esenţiale următoarele trei coordonate ale procesului educaţiei permanente : continuitate, noutate, aplicabilitate.

CONCEPTE — METODE — TEHNICI

Centru de expertiză

ÎN CADRUL *extinderii genurilor de servicii specializate prestate de centrele P.T.E. (Asociaţia economiştilor din Polonia) se numără şi* Centrul de analiză şi expertiză economică din Lodz. *În 1972, intre altele, au fost realizate aici lucrări pe temele : structura organizatorică a întreprinderii ; circulaţia şi selecţia informaţiilor economice în întreprinderi ; prognoza producţiei la nivel de ramură ; sistemul de determinare cantitativă a materiilor prime şi a producţiei finite.*

Obiectul expertizelor şi consultaţiilor efectuate la cererea întreprinderilor se referă la problemele legate de aplicarea metodelor de analiză a valorii, de eficienţă a diferitelor variante de progres tehnic, de eficienţa acordurilor de cooperare cu întreprinderile de peste hotare etc.

Lucrările comandate de diferite instituţii sint efectuate de experţi economişti, lucrători ştiinţifici la Universitatea şi Politehnica din Lodz, la centrele de cercetare ştiinţifică de resort, cît şi de practicieni cu experienţă — specialişti ocupaţi în industrie şi în alte instituţii.

Toate lucrările efectuate sint avizate de Consiliul ştiinţific al centrului, compus din specialişti, de această dată angajaţi permanenţi ai Centrului.

Funcţiile economistului şef în întreprinderile din U.R.S.S.

CONDUCEREA *economică a întreprinderii în U.R.S.S. se realizează prin intermediul e*conomistului şef *şi a* contabilului şef, *ea îndeplinind următoarele funcţii principale : asigură gospodărirea chibzuită a resurselor, adică amortizarea la termen a mijloacelor investite pentru dezvoltare şi recuperarea cheltuielilor pentru producţie alocate din venitul întreprinderii ; controlează gospodărirea eficientă, previne risipa şi urmăreşte aplicarea principiului răspunderii materiale ; se preocupă de stimularea materială a lucrătorilor.*

Economisul şef *are ca misiune să asigure o gestiune raţională a resurselor ca şi cointeresarea materială a lucrătorilor.*

Contabilul şef *are în competenţa sa dreptul de control prin care se opune cu autoritate lipsurilor în gospodărire. El veghează cu severitate să fie respectate legile, prevederile, instrucţiunile. Deci, pe lîngă funcţie economică, are şi o funcţie de stat.*

Întreprinderile mici şi mijlocii şi activitatea de cercetare-dezvoltare

ÎN ULTIMELE *decenii o amploare fără precedent a luat în cadrul activităţii întreprinderilor funcţiunea de cercetare-dezvoltare. Şi aceasta indiferent de mărimea organizaţiilor. Un argument îl constituie tabelul de mai jos care arată, aparent paradoxal, că cel mai mult cheltuiesc pentru cercetare-dezvoltare, din bugetul lor, întreprinderile mici, le secondează cele mijlocii, pe ultimul loc situîndu-se întreprinderile mari. Datele se referă la întreprinderile din economia franceză şi oglindesc perioada 1970—1973.*

	Întreprinderi		
	Mari	Mijlocii	Mici
1. Ponderea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare în cifra de afaceri	3%	3,9%	7,1%
2. Partea din personalul total afectat cercetării	4,9%	7,6%	10,8%
3. Ponderea cercetărilor în personalul total	1,1%	2,0%	3,5%

Reevaluarea conceptului de autoritate

ÎN PREZENT, *în majoritatea întreprinderilor,* autoritatea *este adeseori concepută ca un corolar aproape exclusiv al poziţiei ierarhice pe care o persoană sau un organ o au în organizarea structurală a unei unităţi. Studiile efectuate în ultimii ani demonstrează necesitatea reevaluării conceptului de autoritate prin prisma* teoriei motivaţiei. *În acest scop se recomandă : cercetarea minuţioasă a calităţilor, necesităţilor şi preferinţelor lucrătorilor din întreprinderi, îndeosebi a cadrelor de conducere, astfel încît formele organizatorice stabilite să asigure antrenarea în muncă a lucrătorilor la nivelul maxim al capacităţilor de care dispun ; reducerea la minimum a situaţiilor de insatisfacţie inerente într-o anumită măsură oricărei unităţi ; asigurarea unui sistem de conducere suplu, permisiv la inovaţiile tehnice şi organizatorice, bazat pe o judicioasă repartizare a autorităţii, în care atît informarea, cît şi luarea deciziilor să se realizeze operativ în condiţii de eficienţă economică maximă.*

Eficiență economică sporită

(Urmare din pag. 4)

Existența unor unități de construcții-montaj în departamente profilate pe alte activități economice impune înzestrarea acestora cu fonduri fixe cît mai diversificate, pentru a fi în măsură să execute o gamă cît mai largă de lucrări ; în același timp, însă, nu se poate asigura un grad ridicat de exploatare a lor și organiza redistribuirea celor care devin temporar sau definitiv disponibile.

Totodată, aparținînd de ministere cu alt profil economic, întreprinderile de construcții-montaj din subordinea acestora nu pot beneficia de asistență tehnică, îndrumare și control la un nivel corespunzător cerințelor actuale ale activității de construcții. Mai mult decît atît, executîndu-se lucrări de construcții-montaj pentru unități din aceleași departamente, se face uneori cu multă ușurință rabat la disciplina contractuală, constructorii tratînd cu îngăduință deficiențele beneficiarilor în ceea ce privește calitatea documentației tehnice, punerea la dispoziție a proiectelor de execuție, eliberarea amplasamentelor, asigurarea neîntreruptă a finanțării și aprovizionarea utilajelor de montat, iar beneficiarii acceptînd cu aceeași îngăduință plata unor lucrări neexecutate sau de calitate necorespunzătoare, modificarea repetată a documentației tehnice, recepția unor obiecte deși nu sînt complet terminate etc. Astfel numai la I.C.S.I.M. s-a constatat că în 1972 nu s-a realizat peste 10% din planul de producție, în principal, din cauze aparținînd beneficiarilor și, în același timp, s-au decontat lucrări neexecutate de aproape 13 mil. de lei, situație care a continuat într-o măsură și în anul 1973. Dacă pe lîngă aceste aspecte mai avem în vedere și faptul că, deși înzestrate pentru desfășurarea activității pe șantiere mari, aceste unități sînt obligate de ministerele tutelare să execute un număr important de lucrări mărunte pe care întreprinderile beneficiare ar putea să le execute în regie sau prin organizațiile de construcții locale, avem o imagine și mai completă a cauzelor care au determinat o eficiență scăzută în exploatarea fondurilor fixe și a întregului potențial productiv.

O altă problemă care se pune în legătură cu organizarea marilor unități de construcții-montaj este aceea legată de **sfera lor de activitate, respectiv specializarea,** care vizează mai ales unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale.

Potrivit prevederilor Legii nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, centralele și unitățile asimilate acestora se constituie de regulă pe structura unei mari întreprinderi grupînd unități, în principal, pe baza criteriului omogenității produselor și al tehnologiilor de fabricație, al cooperării, al integrării pe baza produselor finite, sau în funcție de amplasarea teritorială a unităților componente.

Trusturile de construcții, care prin aceeași lege sînt asimilate centralelor, ar trebui, după opinia noastră, să fie constituite avîndu-se în vedere, în principal, criteriul amplasării teritoriale, iar șantierele — ca subunități ale trustului — după criteriul integrării pe baza produselor finite, respectiv obiectelor de investiții pe care le au de executat.

Volumul în creștere al lucrărilor de investiții cu caracter economic și concentrarea cu precădere a acestora în județele cu o putere economică mai mică sîntem de părere că impun înființarea în fiecare județ a unei unități de construcții, aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale, care ar putea fi : trust, întreprindere, grup de șantiere sau șantier complex, în funcție de lucrările planificate a se executa și de dezvoltarea în perspectivă a economiei în profil teritorial. În cazul în care nu se justifică constituirea unui trust, șantierele sau grupul de șantiere ar urma să fie subordonate trustului din județul limitrof cu cele mai directe și moderne căi de comunicație.

În această concepție, trusturile Ministerului Construcțiilor Industriale ar trebui organizate ca mari unități complexe care să poată executa toată gama de lucrări impuse de construirea unui obiectiv industrial, pornind de la fundații și pînă la punerea în funcțiune a obiectivului, respectiv atît lucrări de construcții cît și de instalații și montaje.

Considerăm că aplicarea în practică a acestei forme organizatorice nu ar prezenta greutăți deosebite, deoarece și în prezent trusturile Ministerului Construcțiilor Industriale au în fiecare județ cel puțin un șantier sau un lot care ar putea servi ca bază de plecare pentru crearea pe parcurs o unei unități complexe. Dacă mai ținem seama de faptul că pe întreg teritoriul țării se află dispersate și unități de construcții ale celorlalte minstere, care ar urma să fie trecute în subordinea Ministerului Construcțiilor Industriale, avem o imagine destul de completă asupra creșterii eficienței acestei activități. Avantajele acestei forme organizatorice ni se par incontestabile.

Pentru compararea greutăților și avantajelor credem că se impun unele precizări pe care vom încerca să le facem recurgînd la o analiză care se referă la activitatea unor unități de construcții cu sediul în municipiul București.

Tabelul nr. 1

Unitatea	Producția de construcții-montaj realizată la 1 000 de lei fonduri fixe	Cheltuieli efective la 1 000 de lei producție de construcții-montaj
Trustul de instalații industriale și montaj București (T.I.M.B.)	100	100
Centrala de construcții-montaj București (C.C.M.B.)	84	108
Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București (T.C.I.A.B.	42,4	113
Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj (I.C.S.I.M.)	37	119

Din analiza efectuată a rezultat că deși activitatea de construcții se desfășoară pe întreg teritoriul țării — ritmuri mai accentuate cunoscînd localitățile cu un grad mai scăzut de industrializare — totuși majoritatea unităților de construcții sînt concentrate în municipiul București, iar celelalte în cîteva din municipiile mai mari.

Pentru că fiecare minister economic execută prin unitățile sale lucrări de construcții-montaj în numeroase localități, acesta organizează în teritoriu grupuri de șantiere, șantiere, loturi sau puncte de lucru, în funcție de volumul lucrărilor, care sînt trecute în structura organizatorică a unui trust din București sau din alt oraș — dacă ministerul respectiv mai are trusturi și în alte localități. În ipoteza în care ne-am limita cu analiza numai la această latură a modului actual de organizare, s-ar putea trage numeroase concluzii în legătură cu greutățile pe care le implică un asemenea concept organizatoric, sub aspectul rezolvării de la centru a problemelor de aprovizionare cu materiale și utilaje, de asigurare cu forță de muncă și altele. Dar lucrurile nu se rezumă la acest aspect.

Dacă admitem ipoteza că un trust ar prelua execuția integrală, cu forțe proprii, a unui obiectiv economic, ar fi încă bine, deoarece ar avea posibilitatea să-și organizeze munca de așa manieră, încît diversele faze de lucru să se succeadă în mod logic, conform graficului de eșalonare a lucrărilor de investiții. În practică însă, la realizarea aceluiași obiectiv concură constructori aparținînd unor trusturi diferite, uneori și din ministere diferite, fiecare avînd, în funcție de volumul lucrărilor, șantierul, lotul sau punctul său de lucru cu organizare proprie și cu toate problemele și neajunsurile care decurg din aceasta. Referindu-ne la faptul că fiecare din subunitățile de construcții care participă la realizarea unei lucrări de investiții trebuie să-și organizeze — la obiectivul respectiv — un aparat propriu tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ (TESA), o bază proprie de mașini, utilaje și mijloace de transport, depozite și gestiuni de materiale, grupuri sociale și condiții de cazare a salariaților nelocalnici, avem suficiente elemente de punere în discuție a eficienței actualei forme de organizare a activității de construcții. Trebuie însă să amintim că rezolvarea multora din aceste probleme impune existența unui aparat complex și la sediul trustului, iar legătura dintre centru și subunități se realizează de cele mai multe ori și cu un consum mare de timp, cu cheltuieli însemnate și lipsă de operativitate.

Este adevărat că specializarea, ca un criteriu ce ar putea fi adus în sprijinul existenței actualei forme de oragnizare constituie un factor care nu poate fi neglijat și care este menit să contribuie la perfecționarea procesului de producție, la creșterea productivității muncii ; de aceea nici prin propunerea noastră nu urmărim excluderea specializării. Dar avînd în vedere criteriile care stau la baza constituirii marilor unități economice, din care fac parte și trusturile de construcții considerăm că ar fi mult mai eficient ca fiecare trust sau întreprindere constituite în fiecare județ să aibă în componență subunități, formații de lucru sau de altă natură, pe care să le coordoneze direct, în loc să aștepte organizarea unor asemenea subunități de către trustul de specialitate din București.

(Continuare în pag. 30)

ANUL MONDIAL AL POPULAȚIEI

DEMOGRAFIE ȘI PROGRES SOCIAL

1

Intensificarea preocupărilor față de evoluția populației în ansamblu și a diferitelor fenomene demografice în particular se manifestă atît pe plan teoretico-științific, cît și pe plan politico-practic. Lăsînd la o parte numeroasele nuanțe ale concepțiilor și orientărilor celor mai recente în domeniul politicii demografice, s-ar putea afirma că ideile unor autori și chiar ale unor foruri oficiale converg către teoria după care ritmul creșterii populației în lumea contemporană ar fi prea accentuat. De aci și concluzia, în diferite variante, că subdezvoltarea economică și socială, subnutriția, analfabetismul etc., existente încă în multe țări ale lumii, s-ar datora unei prea rapide creșteri a populației. Simpla negare sau simpla combatere cu argumente oricît de logice a acestei concepții ni se pare a nu fi satisfăcătoare. Ținînd seama de faptul că deciziile în materie de politică demografică sînt un atribut al suveranității fiecărui stat, formularea unei poziții sau a unei atitudini față de problema creșterii populației nu poate fi concepută decît în strînsă legătură cu situația și condițiile concrete ale fiecărei țări.

Înainte de cel de-al doilea război mondial, România era una dintre țările cele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic din Europa. În 1930 doar circa 21 la sută din populația țării trăia în orașe, iar aproape 40 la sută din populație era analfabetă. În același timp, România se caracteriza printr-o natalitate ridicată (peste 30‰) și o mortalitate excesivă (circa 20‰). Din punct de vedere al dezvoltării economice și al situației demografice, România acelor timpuri poate fi deci comparată cu multe din țările aflate în prezent în stare de subdezvoltare. Dar, în mai puțin de 3 decenii România a lichidat starea de subdezvoltare economică în care se găsea, analfabetismul ca fenomen de masă a dispărut, durata medie a vieții a crescut de la circa 42 de ani cît era în 1932 la aproape 69 ani în prezent etc. Aceste realizări au fost posibile nu datorită unei stopări a ritmului de creștere a populației, ci **grație intensificării ritmului dezvoltării social-economice.** Așa de exemplu, între 1951 și 1972 populația a crescut (ca și în anii precedenți de altfel) cu un ritm mediu anual de 1,1 la sută, dar în aceeași perioadă volumul investițiilor a crescut în medie anual cu 13,5 la sută, produsul social cu 9,7 la sută, producția globală industrială cu 12,8 la sută, venitul național pe un locuitor cu 8,4 la sută.

În lumina propriei experiențe, considerăm de aceea că soluționarea reală a problemelor populației, dezvoltarea ei echilibrată, rezidă nu în reducerea ritmului său de creștere, ci în eforturile de dezvoltare socială și economică a țării. Evoluția demografică, socială și economică a României din ultimele decenii atestă că populația este factorul esențial al forțelor de producție, al progresului și dinamismului oricărei societăți. Pornind de la aceste principii, vom examina pe scurt, în cele ce urmează, unele dintre aspectele actuale ale raportului populație-progres social.

2

Uriașa risipă de vieți omenești specifică orînduirilor sociale presocialiste a fost determinată atît de factori de mediu cît mai ales de factori social-economici : lipsă de hrană, boli și epidemii, lupte și războaie, condiții istovitoare de trai și de muncă. În aceste condiții, este explicabilă stagnarea aproape totală în evoluția populației lumii timp de multe milenii : pînă la începutul erei istorice populația lumii nu creștea decît cu circa 20 persoane la 1 milion anual, ceea ce înseamnă că o dublare a numărului populației necesita o perioadă de circa 35 000 de ani, în acele condiții. Între 1650 și 1750 creșterea este deja de 3 000 la 1 milion anual iar perioada de dublare scade la 240 ani, pentru ca între 1850 și 1950 sporul să fie dublu, respectiv 6 000 la 1 milion anual, perioada de dublare a numărului populației reducîndu-se corespunzător la 115 ani. Unui spor al populației de 10 000 la 1 milion, specific perioadei premergătoare celui de-al doilea război mondial (1930—1940), îi corespundea o perioadă de dublare de 70 de ani, pentru ca în prezent (1970--1973) sporul să fie de 20 000 persoane la 1 milion anual iar perioada ipotetică de dublare a numărului populației să fie de circa 30 de ani.

3

Care este semnificația social-economică a dinamicii cifrelor de mai sus ? La prima vedere s-ar părea că ne aflăm în fața unei ofensive de nestăvilit a creșterii populației, că asistăm la o desfășurare amenințătoare a acesteia. În realitate situația se prezintă însă altfel. Mai înainte de toate o precizare : cifrele citate caracterizează evoluția populației globului în ansamblu și nu pe continente, zone sau țări. Aceasta este după părerea noastră și sursa multor teorii, concepții și idei cu privire la existența unui „pericol demografic“, respectiv a unei creșteri „prea rapide“ a populației. Să examinăm această latură a problemei ceva mai detaliat. Vom constata că **creșterea populației este o falsă problemă dacă nu este corelată cu gradul de dezvoltare economică a teritoriului pe care aceasta trăiește**. Simplificînd, ne vom referi numai la ritmul creșterii populației : în perioada 1966—1970 populația țărilor dezvoltate a crescut anual cu 10 persoane la 1 000 locuitori în timp ce pentru populația țărilor în curs de dezvoltare această creștere a fost de 25 la 1 000. Indicele sporului natural al populației este și mai diferențiat dacă examinăm situația pe țări, de exemplu : Algeria 32—34‰, Kenya 33‰, Irak 30—35‰, Columbia 30—35‰, Mexic 32—35‰ etc, în timp ce pentru unele țări dezvoltate indicele respectiv este de 1,1‰ în R. F. Germania, 3,9‰ în Suedia, 4,6‰ în Anglia, 6,4‰ în Franța, 7,2‰ în Italia, 8,0‰ în S.U.A. etc. Lăsînd deocamdată la o parte cauzele acestei situații, putem sublinia faptul că creșterea „prea rapidă“ a populației nu este o problemă globală, a tuturor țărilor, și nici nu rezidă în factori de reproducere de ordin biologic. Este evident că **între evoluția demografică a fiecărei țări și gradul său de dezvoltare social-economică există o relație de tipul cauză-efect.** Această concluzie va fi demonstrată în cele ce urmează.

A. Țări în curs de dezvoltare

Indicatori demografici și ai dezvoltării social-economice	Algeria	India	Indonezia	Brazilia	Bolivia
- Natalitatea (o/oo)	48-5o	37-39	4o-45	4o-42	44
- Mortalitatea generală (o/oo)	16-18	15-17	18-21	1o-12	19
- Spor natural la 1ooo locuitori	32-34	22	2o-25	3o	25
- Procentul populației urbane	43	2o	17	57	34
- Numărul locuitorilor la 1 medic	82oo	6ooo	21ooo	2ooo	23oo
- Produsul brut pe un locuitor în dolari S.U.A.	288	91	97	4o2	219

4

Presupunînd identic potențialul biologic de reproducere a două colectivități umane aflate pe trepte diferite de dezvoltare social-economică, se pune întrebarea : care sînt factorii sau cauzele determinante ale unei reproduceri mai intense și ale unei creșteri mai rapide a populației din țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic ? Pentru a ușura formularea unui răspuns la această întrebare și urmărind scoaterea în evidență a condiționării social-economice a evoluției demografice, reproducem în tabelele A și B cîteva cifre caracteristice.

Din cifrele citate nu trebuie însă trasă concluzia că dezvoltarea social-economică este nefavorabilă unei dinamici mai accentuate în evoluția populației. Prin mijloace corespunzătoare de politică demografică fiecare țară poate influența comportamentul demografic al familiei în sensul dorit : realizarea unui spor al populației care se consideră **socialmente necesar** și care nu în toate cazurile trebuie să fie la fel de mare. Exemplele Japoniei și Franței sînt concludente în acest sens : prima a urmărit reducerea, iar a doua creșterea sporului populației corespunzător intereselor și scopurilor dezvoltării lor social-economice. După părerea noastră, **la o reproducere conștientă a populației și la un spor rațional al acesteia se poate ajunge numai pe calea dezvoltării sociale, economice și culturale.** Diferitele măsuri de „planificare familială“ nu au decît efecte de suprafață și, în măsura în care lasă nemodificate vechile stări de lucruri, vechile relații sociale, nu pot fi considerate ca satisfăcătoare. Presupunînd că într-o anumită țară s-ar reuși ca sporul populației să fie redus la zero, situația economică a acesteia nu s-ar îmbunătăți cu nimic fără eforturi substanțiale pe planul dezvoltării sale economice. Există chiar probabilitatea ca, în perspectivă, o asemenea țară să fie amenințată de grave și multiple pericole.

5

Existența și chiar accentuarea unor mari decalaje între gradul de dezvoltare economică a unor țări lasă să se întrevadă și pentru viitor consecințe defavorabile pentru condiția umană și pentru calitatea vieții. Înainte de toate, este vorba de **inegalitatea în fața morții,** încă din momentul nașterii. Într-adevăr, cine se naște în prezent într-o țară dezvoltată are șansa de a trăi 71,2 ani față de 52,4 ani cît reprezintă speranța de viață la naștere în țările în curs de dezvoltare. Decalajul de aproape 20 de ani în speranța de viață este imens și nu poate fi comparat cu nici un alt indicator. Faptul că în țările dezvoltate consumul pe locuitor la energie, de exemplu, este de peste 13 ori mai mare decît în țările în curs de dezvoltare, deși semnificativ, nu redă amploarea reală a decalajului dintre cele două „lumi“ privite din punct de vedere social-economic. Ar fi greu, dacă nu chiar imposibil, să se facă în aceste condiții o analiză paralelă a unor aspecte ale calității vieții care să țină seama de evoluția demografică. Elementele acestei analize ar putea fi totuși schițate și întrucît evoluția demografică nu înseamnă numai o creștere numerică, dintre aceste elemente nu ar putea lipsi ;

— dezvoltarea economică corespunzătoare pentru asigurarea locurilor de muncă necesare, deci o concordanță între creșterea populației și cea economică ;

— asigurarea condițiilor necesare unei instruiri generale la nivelul cerințelor epocii și unei pregătiri profesionale corespunzătoare pentru toate generațiile ;

— formarea unei dimensiuni optime a familiei în cadrul căreia copiii să fie doriți, bine dezvoltați și bine educați ;

— asigurarea posibilităților pentru toți membrii societății de a beneficia de îngrijirea sănătății, îmbunătățirea condițiilor de mediu etc.

Trebuie menționat faptul că aceste elemente reprezintă de mulți ani jaloane importante în politica socială a României socialiste, multe din ele fiind deja înscrise la capitolul realizări. Într-adevăr, luînd în considerație o perioadă de peste două decenii (1951—1972) constatăm că în timp ce numărul populației României a crescut în intervalul respectiv cu 26,7 la sută, volumul investițiilor a crescut de 19 ori, producția globală industrială de 14 ori, venitul național pe un locuitor de aproape 6 ori, retribuția reală de circa 3 ori etc. În aceste condiții în țara noastră există nu numai o concordanță între dezvoltarea economică și evoluția populației, ci și premise pentru o politică demografică activă în viitor.

B. Țări dezvoltate

Indicatori demografici și ai dezvoltării social-economice	Australia	Canada	Franța	R.F.Germania	Japonia	SUA
- Natalitatea (o/oo)	21,7	17,2	17,2	12,8	19,2	17,3
- Mortalitatea generală (o/oo)	8,7	7,3	10,8	11,7	6,6	9,3
- Spor natural la 1000 locuitori	13,0	9,9	6,4	1,1	12,6	8,0
- Procentul populației urbane	84	76	70	81	53	74
- Numărul locuitorilor la 1 medic	800	700	700	600	900	600
- Produsul brut pe un locuitor în dolari S.U.A.	2916	4301	2901	3572	2189	5051

6 În lumina dezvoltării social-economice a României din deceniile următoare, care va determina modificări calitative radicale în structura populației, ideea după care populația constituie bunul suprem al țării este pe deplin justificată. Astfel în jurul anului 1990 întreaga populație activă va fi formată din generațiile pregătite profesional și educate în anii construcției socialiste. Aceasta înseamnă că țara va dispune de un stoc de învățămînt calitativ superior, predominînd cunoștințele de specialitate (tehnice și de altă natură) cele mai moderne. Faptul că în agricultură va fi ocupată numai circa 10—15 la sută din populația activă presupune de asemenea o înaltă productivitate a muncii sociale, iar urbanizarea și pe calea trecerii unor localități (foste rurale) în categoria orașelor va imprima forței de muncă un grad mai ridicat de stabilitate. Adăugind la aceste aspecte și continua îmbunătățire a stării de sănătate a populației pentru care în țara noastră se fac eforturi considerabile, tabloul calității vieții devine și mai elocvent. Există deci condiții ca în deceniile următoare durata medie a vieții active să crească și mai mult, dincolo de cei 38—40 de ani la cît este apreciată în prezent cînd durata (globală) a vieții nu depășește 69 ani (se apreciază că spre finele secolului durata medie a vieții va fi în România de 73—74 ani). Semnificația economică a acestei perspective este covîrșitoare : **corelarea creșterii volumului forței de muncă cu dezvoltarea economică generală este o condiție esențială a punerii în valoare a creșterii populației.**

7 Ținînd seama de cele expuse putem afirma, pe baza experienței proprii a țării noastre, că **dacă există o problemă a populației aceasta nu este nicidecum cea a reproducerii sale biologice, ci în primul rînd a dezvoltării economice și sociale. Soluționarea problemei populației,** respectiv a ritmului creșterii acesteia, aspect extrem de neuniform și de contradictoriu în lumea contemporană, **rezidă în reducerea sau eliminarea decalajelor existente între gradul de dezvoltare economică a diferitelor țări.** Eforturile proprii ale țărilor pentru accentuarea ritmului dezvoltării lor economice pe calea valorificării integrale a resurselor lor de materii prime și a altor bogății, au în acest sens o importanță hotărîtoare. Dezvoltarea și lărgirea relațiilor de cooperare dintre state trebuie să depășească, sub acest aspect, acordarea de asistență în domeniul „planificării familiei“, și să vizeze intensificarea relațiilor economice, stabilirea unei noi ordini economice în lumea contemporană. **Politica demografică fiind un atribut al suveranității statelor,** o parte componentă a politicii lor social-economice, este clar că ea **trebuie să urmărească obiective care sînt în concordanță cu cerințele dezvoltării acestora.** În consecință, pentru asigurarea unei mai rapide evoluții pe calea progresului social se impune sprijinirea eficientă a țărilor în curs de dezvoltare, accesul larg al tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnologiei moderne, o activă cooperare în acest domeniu. Este demonstrat că în condițiile creșterii nivelului de trai, ale lichidării analfabetismului și a bolilor cu extindere în masă, ale însușirii cunoștințelor științifice moderne, evoluția demografică se va desfășura în mod conștient, sporul populației va fi cel rațional (socialmente necesar), intervențiile „dinafară“ pentru reducerea acestui spor considerat astăzi de către unii specialiști ca exagerat dovedindu-se artificiale.

8 După cum am mai menționat, nu există o problemă mondială a populației, respectiv această problemă nu poate fi abordată în mod uniform, de pe aceleași poziții și fără luarea în considerație a condițiilor specifice ale fiecărei țări. Din acest punct de vedere ni se pare nerealist modul în care este concepută teoria creșterii zero a populației. După cum se știe, această teorie a fost consacrată cu ocazia unei consfătuiri care a avut loc în octombrie 1972 la Ditchley în Anglia și la care au participat reprezentanți ai unor țări din Occidentul Europei și din S.U.A. Convenind asupra necesității unei politici demografice comune al cărei obiectiv să-l formeze reducerea sporului populației la zero în țările respective, această conferință recomanda aceeași cale de urmat și pentru alte țări, în special pentru cele în curs de dezvoltare. Or, condițiile dezvoltării social-economice în acestea din urmă sînt atît de diferite de cele din țările dezvoltate încît ideea unei simple transpuneri a politicii demografice este vădit inacceptabilă. În plus, este puțin probabil că stabilizarea ar fi acceptabilă la nivelul actual de populare a teritoriului lor pentru unele țări cu natalitate ridicată, dar cu o densitate foarte scăzută a populației. De exemplu Africa, a cărei populație a crescut în intervalul 1965—1970 în medie anual cu 2,6 la sută, natalitatea medie fiind de 46‰, nu are decît o densitate de 11 locuitori pe 1 kmp. Numai 14 locuitori pe 1 kmp reprezintă densitatea populației Americii Latine care are de asemenea, o natalitate ridicată (39‰). Nici chiar densitatea de 75 locuitor pe 1 kmp a Asiei nu s-ar putea considera ca exagerată, mai ales, dacă ținem seama de faptul că și aici diferențierea este mare.

În mod asemănător s-ar putea pune de altfel problema și pentru unele țări dezvoltate dar cu o densitate scăzută a populației, ca de exemplu Canada cu 2 locuitori pe 1 kmp, U.R.S.S. cu 11, S.U.A. cu 22 etc.

În consecință, marea diversitate în ceea ce privește atît gradul de dezvoltare economică al unor țări cît și densitatea populației lor ne permite să afirmăm că recomandările în sensul trecerii în bloc la măsuri de stabilizare a populației nu au o fundamentare logică și științifică.

9 Înaintea tuturor condițiilor care favorizează o evoluție și o dezvoltare pozitivă a populației, trebuie menționată **asigurarea păcii și consolidarea securității internaționale.** Numai într-un climat de pace și de securitate este posibilă constituirea familiei, creșterea și dezvoltarea ei armonioasă. Eforturile făcute de statele lumii pentru reducerea morbidității și mortalității, pentru creșterea pe această bază a duratei vieții oamenilor sînt încă în multe cazuri anihilate de pierderile de vieți omenești ca urmare a unor conflagrații dintre diferite state. Din această cauză, stingerea definitivă a focarelor de război este de asemenea, o cerință de mare actualitate pentru o evoluție sănătoasă a populației. Știut fiind că îmbunătățirea condițiilor de viață, lichidarea mizeriei și a analfabetismului, a subnutriției și a mortalității excesive necesită eforturi materiale considerabile, nu se pot neglija resursele reprezentate de uriașele sume care se cheltuiesc încă pentru înarmare. Este astfel imperios necesar, în interesul rezolvării urgente a unor grave probleme sociale, ca dezarmarea și în primul rînd cea nucleară, să devină cît mai curînd posibil o realitate.

Respectarea unor cerințe ca acestea ar contribui la traducerea în viață a devizei sub care se va desfășura la București între 19—30 august 1974 Conferința Mondială a Populației : **Pentru bunăstarea și progresul omenirii.**

Emil MESAROS

Cifre și fapte despre populația globului

● *Populația globului sporește cu aproape 100 de oameni pe minut.* ● *La sfîrșitul secolului nostru populația lumii va fi de patru ori mai mare decît era la începutul lui.* ● *Jumătate din populația Africii, Asiei și Americii Latine nu a împlinit încă 20 de ani.* ● *Abandonarea școlii este un fenomen foarte frecvent în țările în curs de dezvoltare, mai ales în mediul rural și în rîndurile fetelor.* ● *Potrivit datelor Organizației Internaționale a Muncii, cel puțin 43 milioane de copii sub 15 ani lucrează în producție.* ● *La 100 de muncitori existenți în 1970, în 1985 în America Latină vor reveni 147, în Africa 141, în Asia 134, iar în Europa occidentală numai 110.* ● *Pînă la sfîrșitul celui de al doilea „Deceniu al dezvoltării“, în Africa ar trebui create 33 milioane de locuri noi de muncă, iar în America Latină 24 de milioane, dintre care 9 și respectiv 7 milioane pentru tineri între 15 și 24 de ani.* ● *Speranța de viață în țările în curs de dezvoltare rămîne foarte scăzută : un bărbat în vîrstă de 15 ani din Ghana se poate aștepta să trăiască 52 de ani, unul din India 56 de ani, iar din Columbia 59 de ani, față de 70 de ani în Franța și 73 în Danemarca și Norvegia.* ● *Numărul celor în căutare de lucru s-ar reduce dacă sistemul de pensii s-ar generaliza în toate țările. În prezent un sfert din populația globului în vîrstă de peste 65 de ani intră încă în categoria populației active, în total circa 50 de milioane de oameni în 1970. O.I.M. estimează că un muncitor din 30 nu ar mai fi nevoit să lucreze dacă i s-ar putea asigura o pensie la 65 de ani.* ● *Decalaje însemnate se mențin și în nivelul ocrotirii sănătății : un doctor revine la 60 000 de locuitori în Etiopia și Yemen, la 40 000 în Nepal, față de un doctor la mai puțin de 700 de persoane de exemplu în S.U.A.* ● *Un pat de spital la 100 de locuitori reprezintă un lucru obișnuit aproape pretutindeni în Europa și în America de Nord ; în Nigeria sau Etiopia un pat de spital revine la peste 2 000 de locuitori.* ● *În întreaga lume 1,4 miliarde de locuințe noi ar trebui construite pînă în anul 2000 pentru a asigura condiții satisfăcătoare de locuit populației globului. Aceasta înseamnă o locuință nouă în fiecare an la 100 de locuitori, dar puține țări în curs de dezvoltare se apropie de acest ritm.*

Considerații privind conceptul de competitivitate economică internațională (I)

ÎN LITERATURA economică marxistă și nemarxistă se utilizează din ce în ce mai frecvent noțiunea de competitivitate economică națională sau internațională. Se pune în mod firesc problema dacă avem de-a face doar cu un termen intrat în „vogă“ în limbajul curent al economiștilor, oamenilor politici, sociologilor etc. sau cu o nouă categorie economică generată de realitățile lumii contemporane, de mutațiile de fond în structura economiei mondiale. După opinia noastră, este vorba de o nouă categorie economică, de un nou concept, apărut pe fondul modificărilor radicale care au loc în natura și caracterul diviziunii internaționale a muncii, în principiile, formele și metodele de colaborare economică între state. Știința economică marxistă, a cărei caracteristică principală este receptivitatea față de fenomenele și procesele economice noi care apar în viața economică internă și internațională, trebuie să-și aducă aportul și la elaborarea conceptului de competitivitate economică internațională.

● O categorie mondoeconomică

COMPETITIVITATEA economică internațională este o categorie mondoeconomică, care exprimă întreg sistemul de legături, relații, interdependențe și intercondiționări dintre economiile naționale și economia mondială, reflectă capacitatea de confruntare pe piața mondială a unei economii naționale cu alte economii naționale din punct de vedere al nivelului productivității muncii și al calității produselor, ilustrează stadiul și gradul de dezvoltare economică al unei națiuni, maturitatea unei economii naționale.

Expresia „competitivitate economică internațională“ este folosită în funcție de sfera de cuprindere cu sensuri diferite: competitivitatea pe piața mondială a unui produs, a unei întreprinderi, ramuri, economii naționale sau a unui sistem economic. Însă toate acestea sînt trepte, componente organice ale conceptului de competitivitate economică internațională.

Avînd în vedere că competitivitatea economică internațională înseamnă, cu alte cuvinte, capacitatea concurențială a unei economii naționale pe piața mondială, s-ar părea că conținutul acestei categorii s-ar suprapune cu cel al noțiunii de concurență internațională. Acesta este, de fapt, sensul pe care îl dau noțiunii de competitivitate economică internațională cei mai mulți dintre economiști. Fără îndoială că între aceste două categorii există o serie de convergențe, însă și deosebiri care țin de esența relațiilor economice pe care le exprimă. În timp ce categoria economică „concurența internațională“ este legată nemijlocit de economia mondială capitalistă, de relațiile capitaliste de producție, cea de competitivitate economică internațională este generată de structura economiei mondiale contemporane, la temelia căreia se află două sisteme social-economice; în perspectivă această categorie exprimă noile relații economice dintre state indiferent de natura orînduirii sociale, relații în curs de generalizare, întemeiate pe echitate, avantaj reciproc, schimb de echivalente, egalitate în drepturi între state, respectarea independenței și suveranității naționale etc. În cadrul economiei mondiale contemporane, alături de categoriile și legitățile economice specifice celor două sisteme economice mondiale apar și o serie de categorii, legități, care exprimă pe de o parte economia mondială în unitatea sa, pe de altă parte fenomenele și procesele economice noi care apar în condițiile eterogenității economiei mondiale, ale interferențelor crescînde atît între economiile naționale cît și între sistemele economice mondiale — categorii ca: diviziunea internațională a muncii, piața mondială, cooperarea economică internațională, comerțul internațional etc. Ar fi o eroare dacă am pune semn de egalitate între diviziunea internațională a muncii, piața mondială, comerțul internațional etc. și categorii similare ale economiei capitaliste. În această grupă de categorii mondoeconomice se înscrie și conceptul de competitivitate economică internațională.

Cum se explică apariția acestei noi categorii pe actuala treaptă a dezvoltării economiei mondiale ?

● Pe fundalul unor mutații profunde

EPOCA în care legile și legitățile economiei mondiale capitaliste reglau piața internațională în totalitatea ei, a apus. Formele clasice descrise de V.I. Lenin ale luptei de concurență dintre monopoluri și dintre puterile imperialiste pentru cucerirea de noi piețe și pentru împărțirea și reîmpărțirea pieței mondiale în funcție de raportul de forțe devin, în condițiile configurației actuale a economiei mondiale, tot mai greu de aplicat. În acest context apar, alături de formele clasice, noi forme ale luptei de concurență, atît la scara economiei mondiale în ansamblul ei, cît și la nivelul economiei mondiale capitaliste. Avînd ca mobil principal maximizarea profitului, monopolurile naționale și internaționale se adaptează rapid noii situații create pe piața mondială. Formele tradiționale de rezolvare de către statele imperialiste, prin intermediul monopolurilor naționale sau internaționale, a problemei piețelor: utilizarea forței, dictatul economic, presiunile economice, condiționarea relațiilor economice de concesii politice, au devenit caduce în condițiile conturării noii ordini economice internaționale. În prezent concurența pe piața mondială nu mai este privită strict prin prisma intereselor înguste ale monopolurilor. Statul burghez, ca reprezentant al monopolurilor, este direct și nemijlocit interesat în capacitatea concurențială a economiei naționale în ansamblul ei, întrucît de aceasta depind balanța de plăți, puterea monedei naționale, rezervele de aur, poziția țării respective în economia și politica mondială etc. Deci, concurența internațională este o problemă a întregului capital financiar, fapt ce conduce la situarea pe prim plan nu a concurenței dintre monopoluri, ci dintre economiile naționale.

Astăzi pe piața internațională se confruntă produsele țărilor capitaliste industrializate, produsele țărilor socialiste, produsele țărilor în curs de dezvoltare. Statele capitaliste industrializate, deținînd principala pondere în comerțul mondial, exercită încă, sub aspect cantitativ, o puternică influență asupra pieței mondiale. Avînd în vedere expansiunea continuă pe piața internațională a statelor socialiste, participarea crescîndă la circuitul economic mondial a țărilor în curs de dezvoltare și mai ales rolul important al acestora pe piața materiilor prime, se poate aprecia că pe piața mondială au avut loc mutații profunde și că statele imperialiste pentru a-și proteja propria economie națională sînt nevoite să se adapteze la noua situație, să-și schimbe strategia. Aceasta înseamnă că noțiunea piața mondială contemporană începe tot mai pronunțat să se delimiteze de noțiunea piața internațională capitalistă, să se autonomizeze, devenind o categorie mondoeconomică de sine stătătoare, să reflecte din ce în ce mai pronunțat noile fenomene și procese economice progresiste, care au loc în economia mondială. Aceste schimbări afectează întregul mecanism de funcționare a pieței mondiale, formele și metodele luptei de concurență, principiile și criteriile care stau la baza tranzacțiilor economice. Faptul că relațiile economice dintre țările capitaliste și cele socialiste se întemeiază pe principii noi, că statele socialiste în relațiile lor cu țările în curs de dezvoltare promovează un nou sistem de relații economice, modelul însuși al relațiilor de colaborare economică dintre statele socialiste nu pot să nu influențeze pozitiv întregul sistem de relații economice de pe piața mondială, din economia mondială.

Fără a supraprecia rolul și influența forțelor ostile destinderii internaționale, coexistenței pașnice, reașezării diviziunii internaționale a muncii, a relațiilor de colaborare economică dintre toate statele lumii pe noile principii, considerăm că ascensiunea elementelor calitative noi, a fenomenelor pozitive în toate compartimentele economiei mondiale este un proces ireversibil, iar țările capitaliste dezvoltate, așa cum afirmă economistul vest-german Heinz König, pentru a „nu sucomba în competiția economică dintre națiuni“, trebuie să renunțe definitiv la practicile discriminatorii din comerțul mondial, din relațiile economice internaționale. În noile condiții, cînd relațiile economice dintre națiuni se stabilesc din ce în ce mai mult pe schimbul de echivalență dintre muncile naționale, pe echitate, egalitate, avantaj reciproc etc, concurența interstatală pe piața mondială începe să îmbrace forma competitivității economice. De menționat că nu ne-am propus să analizăm concurența internațională în toată complexitatea sa, ci numai acele laturi ale ei care se interferează pe piața mondială cu noile fluxuri economice generate de sistemul economic mondial socialist și de apariția pe ruinele sistemului colonial a unui mare număr de state independente care militează activ pentru lichidarea decalajelor economice și statornicirea unei noi ordini economice internaționale. Pentru a nu se crea confuzii mai trebuie precizat că în sfera relațiilor intercapitaliste de pe piața mondială și respectiv în sfera relațiilor dintre țările socialiste, relațiile de piață sînt supuse integral legilor economice specifice fiecărui sistem economic. Totodată, trebuie precizat că pe piața mondială, avînd în vedere ponderea mare a țărilor capitaliste în comerțul internațional, acționează încă principiul concurenței. Țările socialiste participînd tot mai activ la circuitul economic mondial, extinzîndu-și continuu relațiile cu statele capitaliste, trebuie să țină seama de acest lucru în întreaga lor strategie de comerț exterior. O condiție a adaptării corespunzătoare la mecanismul concurenței este competitivitatea economică internațională a fiecărei țări.

● In prim plan — calitatea produselor

ALT FACTOR care a influențat asupra comportamentului pieței internaționale este revoluția tehnico-științifică contemporană, care a dat calității produselor noi dimensiuni în competiția economică dintre națiuni. Dacă în condițiile concurenței tradiționale prețul constituie elementul hotărîtor în determinarea cumpărătorului să aleagă de pe piața internațională un produs sau altul, în modelarea cererii și ofertei, în perioada postbelică, alături de preț un rol tot mai proeminent, mai adesea hotărîtor revine **calității produselor.** La prima impresie s-ar părea că acest fenomen ar contraveni teoriei valorii a lui K. Marx. În realitate el corespunde integral conceptului marxist al valorii. Se știe că calitatea mărfii este legată nemijlocit de valoarea de întrebuințare. Un produs de calitate superioară are o valoare de întrebuințare mai mare decît un produs similar de o calitate inferioară. Aceasta înseamnă că el conține o cantitate mai mare de muncă sau de „inteligență“. Astăzi se vorbește tot mai mult de „concurența calității“. În prezent mărfurile nu mai sînt la fel de comparabile din punct de vedere al valorii de întrebuințare ca în perioada liberei concurențe, ci diferă foarte mult sub aspect calitativ. Or, a produce mărfuri de calitate, competitive pe piața mondială, este mult mai dificil decît a produce mărfuri de aceeași valoare de întrebuințare. Calitatea mărfii este legată nemijlocit de o serie de factori : nivelul de înzestrare tehnică, stadiul cercetării științifice în domeniul respectiv, calificarea forței de muncă etc. Pe măsura înăspririi luptei de concurență pe piața mondială, importanța calității produselor va continua să crească. Vor avea din ce în ce mai mult prioritate produsele de calitate superioară, care dacă vor avea o valoare de întrebuințare mai ridicată, în concordanță cu cerințele consumatorilor, vor fi solicitate chiar dacă prețul este mai mare. De aceea, calitatea produselor este un component organic al competitivității economice internaționale. În cuvîntarea la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior din februarie 1971, pornind de la schimbările generate de revoluția tehnico-științifică pe piața mondială, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„Trebuie să ne ocupăm permanent de ridicarea nivelului tehnic și, în general, a tuturor parametrilor de calitate. Competitivitatea pe piețele externe depinde astăzi în mod hotărîtor de modernizarea continuă, de ritmul de înnoire a mărfurilor exportate. De aceea se cere o preocupare deosebită pentru îmbunătățirea activității privind cercetarea, proiectarea și asimilarea de noi produse și, mai cu seamă, pentru introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetării proprii, cît și a licențelor pe care le importăm“.**

Această mutație care a avut loc pe piața mondială, reflectată în transformarea calității produselor adesea în factor decisiv în determinarea cumpărătorului să aleagă un produs sau altul, și în trecerea uneori a elementului preț în relația dintre cerere și ofertă pe planul al doilea, a condus la impulsionarea progresului tehnico-științific, la lărgirea dimensiunilor pieței internaționale. Se știe că fiecare marfă nouă deschide o piață nouă, iar limitele cererii sînt determinate nu numai de nevoile în ceea ce privește marfa respectivă, ci și de înlocuirea mărfurilor uzate din punct de vedere moral. Aceasta este de fapt și explicația că nu s-a produs o restrîngere a pieței mondiale, în general, și a pieței capitaliste în special, așa cum prognozau o serie de economiști în primii ani postbelici, ci o extindere continuă a acesteia. Monopolurile, cu sprijinul statului capitalist, s-au adaptat rapid noii situații, schimbîndu-și strategia. Aceasta se referă, în primul rînd, la găsirea căilor care să permită capitalismului obținerea de foloase maxime din revoluția tehnico-științifică contemporană. Scopul întregii strategii de dezvoltare economică a statelor capitaliste dezvoltate în perioada postbelică a fost obținerea de avantaje și priorități economice față de alte state, preocuparea de a situa propria economie națională cît mai mult posibil spre vîrful piramidei, sporirea competitivității internaționale a economiei în ansamblul ei. Înseși monopolurile au adoptat o nouă strategie privind progresul tehnic. Dacă înainte ele tindeau de regulă să rețină introducerea progresului tehnic-științific, avînd în vedere monopolul asupra pieței și prețurile avantajoase care le obțineau în aceste condițiuni, în prezent pentru a rezista luptei de concurență, pentru a-și menține profitul înalt de monopol, pentru a cuceri noi piețe și a elimina concurența, monopolurile situează în centrul strategiei cercetarea științifică, lansarea continuă de noi produse de o calitate mai bună, cu parametri tehnici superiori. Totodată, țările capitaliste au avut în vedere și competiția cu țările socialiste în care, prin natura relațiilor de producție, se creează cadrul cel mai favorabil pentru un progres tehnic rapid și multilateral.

Se poate aprecia că actualmente competiția economică între națiuni se desfășoară în principal în sfera progresului tehnico-științific, al calității și reînnoirii produselor. Trebuie precizat în legătură cu aceasta că competitivitatea economică internațională a unei țări nu este legată nemijlocit de numărul populației, de suprafața țării, de potențialul economic etc. Orice țară, indiferent de dimensiunea ei, poate fi competitivă pe plan economic. Aceasta pentru că competitivitatea economică internațională nu se referă la latura cantitativă, ci exprimă latura calitativă a activității, gradul de dezvoltare intensivă a economiei naționale. O țară poate să dețină o pondere mare în producția industrială mondială, însă să nu fie competitivă din punct de vedere economic. În schimb o țară mică cu o structură optimă a producției industriale, axată pe ramurile de vîrf ale progresului tehnico-științific, poate fi competitivă. Economia mondială ne oferă exemple suficiente de acest gen (Suedia, Belgia, Luxemburg etc.). Considerăm că o țară pentru a fi competitivă pe piața mondială trebuie să îndeplinească cel puțin două condiții : 1. media productivității muncii naționale să fie mai mare decît media mondială, 2. valoarea națională a produselor destinate pieței internaționale să fie mai mică decît valoarea internațională. Aceste două elemente de sinteză economică ilustrează în mod concludent nivelul de eficacitate al economiei naționale în comparație cu alte economii naționale.

De această problemă este legată nemijlocit și eficiența comerțului exterior.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

---

fișe

Comerțul exterior al Republicii Socialiste România. Culegere de date statistice — 1973

Participarea tot mai activă a României la circuitul economic mondial, dinamicile rapide înregistrate de volumul comerțului exterior și perspectivele de dezvoltare accelerată în viitor pe de o parte, antrenarea efectivă a centralelor industriale și întreprinderilor în desfășurarea activității de comerț exterior pe de altă parte, a impus cu necesitate editarea unor materiale sintetice privind acest domeniu de activitate, la îndemîna unui cerc larg de cititori.

Semnalăm din această categorie de materiale ca o realizare cu totul remarcabilă culegerea de date statistice „Comerțul exterior al Republicii Socialiste România“ — 1973.

Editată sub egida Ministerului Comerțului Exterior și Direcției Centrale de Statistică — lucrarea oferă specialiștilor un prilej de analiză și reflecție privind evoluția comerțului nostru exterior în ultimele trei decenii, un instrument de lucru în elaborarea direcțiilor viitoare de dezvoltare a schimburilor.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

COMERȚUL EXTERIOR
AL
REPUBLICII SOCIALISTE
ROMÂNIA
1973
CULEGERE DE DATE STATISTICE

MINISTERUL COMERȚULUI EXTERIOR
DIRECȚIA CENTRALĂ DE STATISTICĂ

Alături de informațiile cifrice, lucrarea prezintă în mod sugestiv prin numeroase grafice aspecte esențiale ale dezvoltării comerțului exterior în anii socialismului cum ar fi : structura exportului și importului pe grupe de mărfuri, evoluția comerțului exterior pentru unele mărfuri de bază etc.

Consultarea lucrării este mult facilitată de faptul că prin grupări prezentate alternativ sînt satisfăcute atît necesitățile de informare asupra comerțului exterior pe produse cît și pe țări.

Subliniem faptul că această culegere de date este deosebit de interesantă și pentru specialiștii din străinătate care au astfel la îndemînă o sursă deosebit de utilă de informare asupra realizărilor țării noastre în domeniul comerțului exterior.

ȘCOLI–CURENTE–ECONOMIȘTI

Critica teoriei echilibrului general

J. KORNAI este unul dintre economiștii din țările socialiste, cunoscuți în întreaga lume. Împreună cu T. Liptak, el a elaborat cu mai mult timp în urmă teoria planificării la două niveluri, torie deja „clasică“ și care a adus creatorilor săi multe aprecieri pozitive. Publicarea în limba română a lucrării lui J. Kornai consacrată criticii teoriei echilibrului general* este și pentru aceste motive un eveniment editorial ce trebuie salutat**. În această lucrare J. Kornai abordează o tematică largă și ambițioasă. Pe de o parte, el supune unei ascuțite critici teoria echilibrului general (T.E.G.) — teorie a cărei dezvoltare a dus în ultimii ani la un rafinament rămas deocamdată fără termen de comparație. În al doilea rînd, el încearcă să elaboreze o teorie a sistemelor pe care o substituie T.E.G. și pe care o folosește apoi la explicarea unor fenomene economice ale socialismului.

În ambele direcții economistul maghiar reușește să obțină rezultate fructuoase. Mi s-a părut că putem găsi cheia acestor succese într-o afirmație pe care neînduplecatul critic al T.E.G. o face la un moment dat: „Cine dorește să înțeleagă mecanismul pieței, fie aceasta piața unei țări capitaliste, fie a unei țări socialiste, acela trebuie să facă neapărat cunoștință cu teoriile școlii T.E.G.“ (pag. 51). În acest spirit, de respect față de ideile criticate și de pătrundere în profunzimea lor, este întreprins întregul demers analitic. Privită din acest unghi, cartea lui J. Kornai este, cred, un model de apropiere critică.

DIN PUNCT DE VEDERE metodologic un prim merit al autorului este amplasarea corectă a T.E.G. pe harta gîndirii economice contemporane. El reușește să vadă că, în ciuda unor păcate originare, în forma sa actuală T.E.G. nu are o semnificație ideologică univocă, ci, dimpotrivă, poate fi subordonată atît gîndirii favorabile socialismului, cît și celei potrivnice acestuia. De asemenea, J. Kornai delimitează segmentul din realitatea economică la care T.E.G. se referă, anume domeniul reglării economiei prin mecanismul prețurilor. În acest punct Kornai se depărtează pe bună dreptate de ideile puse în circulație în anii treizeci de O. Lange și A. Lerner. Aceștia au exagerat puterea explicativă a T.E.G., văzînd în ea o teorie atotcuprinzătoare privind eficiența economică maximă. Or, socialismul este orînduirea unde forțele de producție descătușate pot fi organizate în așa fel încît să fie atinsă eficiența maximă. În concluzie, susțineau cei doi economiști, T.E.G. este de fapt însăși teoria economică a socialismului. J. Kornai arată în mod convingător că T.E.G. nu se referă decît la eficiența economică pe termen scurt, într-o economie în care o serie de opțiuni fundamentale (de exemplu raportul dintre acumulare și consum) au fost deja efectuate independent de preceptele T.E.G.

Criticile aduse de J. Kornai T.E.G. pot fi grupate în patru categorii: a) caracterul staționar al modelului, manifestat mai cu seamă în ignorarea progresului tehnic; b) ipoteza nejustificată a optimizării, adică prezența ideii că fiecare agent economic se comportă ca și cum ar optimiza funcția sa obiectiv; c) ipoteza nejustificată a convexității preferințelor și producției sau, în termeni mai puțin pretențioși, admiterea utilității marginale descrescînde și a randamentelor descrescînde; d) lipsa formulărilor stohastice.

fișe

Proiectarea structurilor organizatorice

RECENT a apărut în Editura politică (București, 1974, 238 p.), cartea Proiectarea structurilor organizatorice, de dr. ing. Cornel Hidoș. Autorul tratează problemele structurilor organizatorice în așa fel, încît acestea să poată fi aplicabile tuturor unităților economice — întreprinderi, centrale și alte unități asimilate acestora, așa cum sînt caracterizate prin Legea nr. 11/1970 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat — indiferent de profilul lor sau de ramura din care fac parte. Lucrarea își propune ca, ținînd seama de cerințele actualei etape de dezvoltare a economiei românești și de necesitățile perfecționării conducerii unităților economice, să aducă o contribuție la aceasta prin studierea structurilor lor organizatorice și reliefarea căilor de îmbunătățire.

CORNEL HIDOȘ
PROIECTAREA STRUCTURILOR ORGANIZATORICE
EDITURA POLITICA

Cartea cuprinde următoarele capitole: 1. Organizarea unităților economice și problema structurilor; 2. Sarcini, activități, funcțiuni; 3. Structura organizatorică a unităților economice și principalele ei elemente componente; 4. Etapele de proiectare a structurilor organizatorice.

Prezentarea unor soluții cu caracter aplicativ și încercările de generalizare urmăresc să imprime lucrării un caracter util de instrument de lucru pentru toți cei care în activitatea lor au contingență cu problemele organizării conducerii.

„Hiper-reacție“

PHILIPPE SIMONOT publică sub titlul Énergie: dans dix ans, l'abondance? (Energie: în zece ani, abundența?) un studiu pe două numere în LE MONDE din 12 și 13 iulie 1974. Autorul introduce conceptul de hiper-reacție, prin care înțelege corectările exagerate care se produc în economia mondială într-un sens opus tendințelor care s-au manifestat timp îndelungat în perioada anterioară. Un exemplu ar fi prețurile actuale foarte ridicate ale combustibililor, care au urmat după o perioadă de prețuri prea scăzute pentru țările producătoare. Această „hiper-reacție“ ar putea antrena o alta, din partea țărilor consumatoare, de o parte pe calea economiei de energie, de altă parte prin găsirea de noi surse care ar fi în stare să asigure în zece ani abundența în acest domeniu.

După autor, pe un plan mai general, situația de „supraocupare“ și deci de inflație, pe care o cunosc astăzi țările occidentale, ar fi rezultatul final al unei hiper-reacții față de șomajul masiv din anii '30.

„Costuri de consum“

ÎN WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT nr. 6/1974 Johann Köhler publică studiul Zur Problematik der produktiven und der unproduktiven Arbeit sowie der Dienstleistungen (Probleme ale muncii productive și neproductive și ale prestării de servicii), în care încearcă să demonstreze că teoria muncii productive și neproductive dezvoltate de Marx constituie baza concepției marxiste despre valoare, iar lichidarea ei ar însemna și lichidarea teoriei marxiste a valorii. Se combate teza că sfera serviciilor ar constitui un domeniu al producției materiale, afirmîndu-se că nu orice activitate rentabilă, care reprezintă un izvor de venit, poate fi inclusă în sfera activității productive.

Pe J. Köhler îl preocupă noțiunea „costuri de consum“. Pentru a decide dacă o activitate face parte din „costurile consumului“ și, deci, este o muncă neproductivă sau, dimpotrivă, este o muncă productivă, trebuie să se răspundă la întrebarea dacă aceasta contribuie la creșterea (sau menținerea) avuției naționale sau dacă servește cheltuirii sale. Costurile de consum pot fi individuale sau sociale. Prin costuri de consum sociale se înțeleg cheltuielile de muncă vie și trecută necesare pentru înlăturarea daunelor aduse mediului înconjurător; aceste cheltuieli fiind considerate de autor „faux frais“ ale avuției sociale, trebuie să fie suportate din plusvaloare.

Prevedere și acțiune

ÎNTR-UN INTERVIU acordat revistei L'EXPRESS (nr. 1199, 1—7 iulie 1974), Pierre Piganiol, președintele asociației „Futuribles“ și președintele Comisiei privind creșterea în cadrul celui de-al șaptelea Plan al Franței, afirmă că așa-numitul „șoc al viitorului“ este de fapt șocul lipsei de prevedere trecute, confruntată cu situații noi. De fapt, continuă el, nici nu este vorba atît de lipsa de prevedere, cît de întîrzierea în a lua deciziile care se impuneau, datorită unei viziuni pe termen scurt. („De ce să se facă un efort de investiții, dacă el nu este resimțit, pe termen scurt, ca absolut necesar?“).

Astfel, problemele poluării erau perfect analizate încă în anii 60, dar fenomenul a trebuit să capete o anumită acuitate, să fie perceput în mod concret, dramatic (distrugerea faunei lacului Erie etc.) pen-

CONTRIBUȚIA pe linia analizei pozitive este și ea demnă de semnalat. Încercarea de construire a unei teorii a sistemelor economice are la bază studiul fluxului de mesaje și de produse, pe de o parte, și funcțiile de reacție, pe de altă parte. Este drept că încercările de formalizare a teoriei sînt pe alocuri discutabile, iar explicațiile unor situații concrete sînt uneori forțate. Cu toate acestea, discuția inițiată de J. Kornai, are, cred, meritul de a sublinia existența în economie a mai multor fluxuri de mesaje : mișcarea banilor, mesaje cu caracter de preț, mesaje fără caracter de preț. Reiese, prin urmare, că există și alte posibilități de alocare rațională a resurselor decît acelea legate de prețuri. Structura de mesaje a unei economii — arată J. Kornai — se dovedește astfel a fi deosebit de complexă ; legat de același eveniment există mai multe feluri de informații, nu toate exprimate în prețuri. Faptul are drept consecință existența unor multiple subsisteme de reglare. Teoria planificării la două sau mai multe niveluri capătă astfel un nou fundament. Studiul funcțiilor de reacție permite, la rîndu-i, autorului desprinderea unor interesante concluzii privind conducerea economiei naționale, la nivel macro și la nivel de întreprindere.

J. Kornai critică T.E.G. ca fiind o teorie care pretinde — fără să reușească însă — că privește întregul sistem economic în detaliu și că poate determina cu precizie (eventual în formă cantitativă) efectul de modificare a unei variabile asupra întregului sistem. Mi se pare însă că nu putem atribui susținătorilor T.E.G. asemenea scopuri ambițioase și, inevitabil, sortite eșecului.

J. Kornai critică T.E.G. ca fiind o teorie care pretinde — fără să reușească însă — că privește întregul sistem economic în detaliu și că poate determina cu precizie (eventual în formă cantitativă) efectul de modificare a unei variabile asupra întregului sistem. Mi se pare însă că nu putem atribui susținătorilor T.E.G. asemenea scopuri ambițioase și inevitabil sortite eșecului.

În realitate, ei recunosc că T.E.G. este o analiză strict calitativă și care nu este direct operațională. De altfel, nici propria teorie — a sistemelor — schițată de autor nu atinge improbabila performanța de a descrie sistemul economic în detaliu.

Ni se par discutabile explicările unor fenomene din economia socialistă și generalizările nejustificate ale unei experiențe limitate la cadrul național al R. P. Ungare. Întreaga încercare de aplicare a teoriei efectelor de presiune și absorbție este marcată de asemenea deficiențe. Este desigur posibil ca în economia socialistă, după cum arată economistul maghiar, să apară o serie de neconcordanțe între cererea și oferta de mărfuri, atît din punct de vedere global, cît și structural. Asemenea neconcordanțe trebuie însă puse pe seama unor posibile erori în planificare, la nivel macro și microeconomic și nu, așa cum procedează J. Kornai, pe seama planului „încordat“, adică pe seama ratei înalte de acumulare. În realitate, tocmai rata înaltă de acumulare garantează lărgirea suficientă a producției pentru a satisface cererea crescîndă.

Referindu-se la propria-i lucrare, J. Kornai subliniază undeva că avem de-a face cu un „semifabricat“. La rigoare am putea accepta această excesiv de modestă autoapreciere. Să nu uităm însă că semifabricatul este treapta necesară spre produsul finit și că asperitățile ce le prezintă „Anti-Equilibrium“ sînt caracteristice încercărilor originale și deschizătoare de drumuri.

Andrei A. POPPER
Institutul de cercetări economice

---

*) Kornai János : Anti-Equilibrium. Despre teoriile sistemelor economice și sarcinile cercetării. Editura științifică, 1974, 375 pag.

**) Valoarea traducerii este sporită și de un bun studiu introductiv, semnat de prof. Ivanciu Nicolae-Văleanu, care surprinde atît meritele cît și cusururile cărții și care, în ciuda spațiului restrîns, se dovedește o călăuză de încredere pentru cititor.

---

tru ca să se ia decizia de a acționa.

În mod similar, o serie de specialiști au prevăzut posibilitatea unei crize a petrolului pentru acest deceniu, fără a preciza cauza care o va declanșa, dar aceasta n-a accelerat acțiunea care se impunea. Societățile, spune P.P., au mereu tendința de a privilegia termenul scurt, neglijînd să vadă că anumite probleme nu pot fi rezolvate decît pe termen lung. În același timp, introducerea perfecționărilor — care de multe ori sînt mai costisitoare — ar fi accelerată dacă ar exista un mecanism corector care să permită inovației să scape, temporar, de legile pieței, de luarea strictă în considerație a costului și beneficiului.

P.A. Samuelson și demonetizarea aurului

P.A. SAMUELSON semnează în revista NEWSWEEK (8 iulie 1974) articolul Gold *(Aurul), în care comentează posibilitatea ridicării restricției puse cetățenilor americani de a deține aur. Autorul articolului privește cu ironie prezentarea acestei probleme ca esențială sau punerea ei într-o lumină emoțională. Asemenea altor economiști americani, inclusiv eternul său oponent M. Friedman, laureatul premiului Nobel consideră că aurul este o marfă lipsită de importanță, mai puțin importantă, spune el, chiar decît... alunele americane.*

Este posibil, continuă el, ca ridicarea restricției menționate să determine creșterea prețului aurului pînă la 300 dolari uncia, după cum este, de asemenea, posibil ca să aibă loc o scădere a prețului dacă băncile de rezerve vor vinde și ele aur. Cu alte cuvinte, consideră autorul, este de prevăzut o nouă febră speculativă. După părerea sa, această febră nu trebuie să preocupe decît țările producătoare de aur și pe deținătorii individuali, guvernele avînd datoria să facă noi pași pe calea eliminării complete a aurului ca etalon monetar. P. A. S. recomandă și Fondului Monetar Internațional renunțarea totală la aur ca punct de referință și chiar abandonarea practicii de a stabili un preț special al aurului.

Nu există materiale nereciclabile

SUB TITLUL Recyclage. L'industrie naît de ses cendres. Les produits de récupération passent au rang de matières premières *(Reciclare. Industria se naște din cenușa sa. Produsele de recuperare se ridică la rangul de materii prime), Guy Schwartz semnează în L'USINE NOUVELLE, iunie-iulie 1974, un articol în care încearcă să demonstreze teza că raporturile dintre eliminatorii, recuperatorii și utilizatorii de deșeuri s-au modificat în favoarea secunzilor. Penuria de materii prime și sensibilizarea crescîndă în problemele mediului înconjurător au accelerat procesul de dezvoltare a unei noi activități industriale — tratarea deșeurilor și gunoaielor.*

Astăzi se știe că procentul de reutilizare a principalelor materiale poate fi sporit în mod serios. De aci, o nouă atitudine față de „recuperatori“. Semantica a consemnat oarecum această schimbare de atitudine, întreprinderile care se ocupau pînă în prezent de recuperarea și eliminarea deșeurilor preferînd să folosească de aci înainte termenii de „reciclare“ și „tratare“. Chiar și producătorii de materiale plastice și sticlă, după ce au încercat să demonstreze timp îndelungat că reciclarea nu este nici rentabilă și nici tehnic realizabilă, recunosc posibilitatea și necesitatea acesteia. Astăzi se consideră că toate ambalajele sînt reciclabile. Condițiile și restricțiile pot fi variate de la un material la altul, dar toate — inclusiv clorura de polivinil (PVC) — pot fi principial reciclate.

Conferința Uniunii europene a experților în finanțe, contabilitate și probleme economice

• UNIUNEA europeană a experților în finanțe, contabilitate și probleme economice a încredințat Uniunii experților iugoslavi în probleme financiare și de contabilitate sarcina organizării celei de a treia conferințe de studii a acestei organizații internaționale. Conferința va începe la 29 septembrie 1975 la Belgrad și va avea ca temă „Contribuția și răspunderea întreprinderilor la înfăptuirea politicii economice și sociale“. Se așteaptă ca la conferință să participe circa 700 de experți din majoritatea țărilor europene.

DOI ANI DE LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ A P.C.R.

(Urmare din pag. 3)

mice în perspectivă, armonizarea și corelarea cerințelor legilor economice cu posibilitățile de dezvoltare ale economiei naționale. Pe linia acelorași preocupări s-au înscris și măsurile vizînd îmbunătățirea activității în domeniul investițiilor, în domeniul financiar, legea privind calitatea produselor, legile referitoare la organizarea și disciplina muncii în unitățile de stat și cooperatiste, legea cu privire la comerțul exterior și măsurile stabilind atribuțiile de export-import ale centralelor și întreprinderilor, măsurile privitoare la reducerea unor verigi intermediare și simplificarea aparatului administrativ, la stabilirea normelor unitare etc. etc. Caracteristica modului de adoptare de către partidul nostru a tuturor măsurilor de perfecționare a mecanismului economic este consultarea la toate nivelurile, amplul dialog cu masele în vederea concertării tuturor intereselor și realizarea unității de voință și efort pentru asigurarea progresului economic și a bunăstării generale. Consecvența cu care partidul se preocupă de perfecționarea pîrghiilor economice, a planificării și raționalei gestiuni izvorăște din spiritul său realist, din încrederea nestrămutată în popor, în conștiința că nici o măsură nu poate fi adoptată de sus în toate amănuntele în așa fel încît să corespundă pe deplin și să rezolve automat întreaga complexitate și diversitate de cerințe izvorîte din condițiile particulare pe care le prezintă realitățile economice. Instituționalizarea formelor democrației economice în unități, participarea nemijlocită a maselor la stabilirea planurilor de dezvoltare, dreptul fiecărui cetățean de a participa direct la adoptarea deciziilor și măsurilor care privesc destinele poporului nostru reprezintă o manifestare plenară a profundului democratism al orînduirii noastre, o expresie a înfăptuirii dreptului sacru al poporului de a-și hotărî singur, deplin, suveran viitorul.

Un atribut de bază al activității partidului nostru îl constituie îmbinarea armonioasă a preocupărilor pentru activitatea curentă, de rezolvare optimă a unor probleme de stringentă actualitate, de realizare înainte de termen a obiectivelor propuse cu problemele de perspectivă, pentru investigarea viitorului, pentru fundamentarea temeinică a direcțiilor dezvoltării socialiste a patriei. Ilustrativă în acest sens este și crearea Consiliului Suprem al Dezvoltării Eoconomico-Sociale a României – organism al cărui președinte este însuși secretarul general al partidului și care este format din cadre de conducere de partid și de stat, din cele mai bune cadre economice, tehnice și științifice, precum și din reprezentanți ai oamenilor muncii care lucrează direct în producție – menit să elaboreze studii și să dezbată principalele orientări ale dezvoltării țării.

Ținînd seama de experiența dobîndită și de complexitatea problemelor organizării economico-sociale s-a ajuns la concluzia necesității creării unor organisme care să îndrume unitar întreaga activitate, să studieze și să elaboreze norme și criterii pentru organizarea tuturor sectoarelor într-o concepție unică, Consiliul Organizării Economico-Sociale.

În vederea realizării unui control sever în toate domeniile de activitate, a cunoașterii de către societate a modului cum sînt gospodărite mijloacele materiale și financiare, cum își îndeplinesc sarcinile colectivele de oameni ai muncii, cadrele de conducere, au fost create Consiliul Central de Control Muncitoresc al activității Economice și Sociale și Curtea Superioară de Control Financiar. Conferința Națională din 1972 a constituit și un prilej de analiză a experienței dobîndite în domeniul lichidării centralismului excesiv, a unor paralelisme și verigi intermediare în conducerea unităților de bază – îndeosebi prin crearea centralelor industriale. Pe această bază s-au elaborat noi indicații privind îmbunătățirea în continuare a organizării și funcționării centralelor industriale, a perfecționării relațiilor de cooperare între unitățile economice.

Prin amploarea și complexitatea problematicii abordate, prin măsurile legislative și organizaționale adoptate, prin forța de stimulare a elanului creator al poporului nostru în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea planului cincinal înainte de termen, Conferința Națională din 1972 s-a înscris ca un moment de excepțională însemnătate pe drumul perfecționării mecanismului economic românesc, al accelerării progresului economic al țării. Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a înscris în tezaurul gîndirii materialiste pagini nepieritoare, contribuții teoretice de valoare inestimabilă pentru teoria și practica economico-socială.

Succesele remarcabile dobîndite de România socialistă în cei doi ani ce s-au scurs de la Conferința Națională aduc mărturii grăitoare ale evoluției ascendente pe drumul trasat atunci, cu forță vizionară și precis direcționat, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Ele dovedesc viabilitatea măsurilor adoptate, consecvența și neslăbita preocupare a partidului nostru de a perfecționa continuu mecanismul economic, precum și elanul cu care întregul nostru popor răspunde chemării partidului de a-și spori eforturile creatoare, novatoare, de a pune tot ce are mai bun în slujba măreței cauze a făuririi civilizației comuniste pe pămîntul românesc.

Folosirea acordului global

(Urmare din pag. 11)

necesare, încetățenită o riguroasă ritmicitate în îndeplinirea planului, în așa fel încît realizarea cantitativă și calitativă a lucrărilor care fac obiectul contractelor-angajament nou încheiate, să fie pe deplin asigurate.

O altă greutate în calea extinderii acordului global rezidă în aceea că, după metodologia în vigoare, **stabilirea remunerației prin diferențierea de ±20% nu este suficient de stimulativă.** Practica din întreprindere — ca, de altfel, din multe altele — arată că în cadrul unei formații de lucru există lucrători care, avînd aptitudini profesionale deosebite, obțin substanțiale depășiri de normă și, implicit, o înaltă productivitate a muncii. În același timp, din cadrul formațiilor de lucru fac parte și muncitori, îndeosebi tineri, al căror indice de realizare a normelor este mai mic, ca de altfel și contribuția lor la realizarea productivității muncii planificate. Așa stînd lucrurile, diferențierea actuală a remunerației nu oglindește fidel cantitatea și calitatea muncii individuale prestate.

Din această cauză sînt cazuri în care unii muncitori cu o bună pregătire profesională manifestă rezerve atunci cînd este vorba să lucreze în acord global, preferînd acordul individual. Pentru a se înlătura acest impediment, specialiștii propun ca, **în spiritul eticii și echității socialiste, diferențierea remunerării să se facă pînă la un nivel de ±40%.** Întrucît fenomenul respectiv este real și el se regăsește în multe alte întreprinderi din ramură, socotim că sugestia merită a fi studiată de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii.

România – gazdă a celei de a 6-a Conferințe internaționale a florii-soarelui

Primele patru conferințe internaționale au fost organizate de S.U.A. și Canada în perioada 1964—1970, iar în 1972 Franța a fost cea dintîi țară europeană care a organizat o asemenea conferință.

România este în aceste zile țara gazdă a celei de a 6-a Conferințe internaționale a florii-soarelui — prestigioasă manifestare științifică bienală. Ea a primit opțiunea de a intra în rîndul națiunilor organizatoare tocmai ca o recunoaștere a progreselor realizate în domeniul producției și cercetării științifice, confirmate de deținerea locului II (după producția totală de semințe) și a locului III (după suprafața cultivată) în ierarhia țărilor cultivatoare de floarea-soarelui. Noile soiuri de hibrizi românești de floarea-soarelui, cu un conținut în ulei superior tuturor celorlalte soiuri cultivate, tehnologiile tot mai perfecționate de cultură ca și spiritul cooperativ privind propagarea rapidă a noilor realizări constituie elemente esențiale ce asigură țării noastre o binemeritată recunoaștere internațională.

Organizată de către Academia de Științe Agricole și Silvice în zilele de 22-28 iulie, Conferința reunește peste 300 delegați din 37 de țări din cele 5 continente (vezi harta). Programul celor 7 secții de lucru a cuprins 110 comunicări științifice. Conferința este urmată de excursii tehnico-științifică de 2 și 4 zile avînd ca obiectiv vizitarea unor importante institute de cercetări, stațiuni experimentale și unități agricole.

ECONOMIE MONDIALĂ

30 DE ANI
DE TRANSFORMĂRI SOCIALISTE
ÎN R.P. POLONĂ

ÎN URMĂ CU 30 DE ANI, la 22 iulie 1944, în Polonia a fost instaurată puterea oamenilor muncii. O dată cu dobîndirea unei existențe de stat independente a început în Polonia revoluția socială, procesul de transformări socialiste. La baza Poloniei populare stă victoria istorică a Uniunii Sovietice asupra invadatorului hitlerist, lupta comuniștilor polonezi pentru eliberare socială și națională, acțiunile militare ale armatei poloneze care a luptat alături de armata sovietică.

Pășirea Poloniei pe calea construirii socialismului, alianța ei de clasă și de idei cu comunitatea țărilor socialiste, au inaugurat procesul dinamic al transformărilor ei social-economice, fără precedent în istoria noastră. În decurs de 30 de ani, într-un termen istoric scurt, a fost lichidată vechea stare de slăbiciune a țării, guvernată în trecut de către nobilime și magnați, iar mai tîrziu de către burghezie.

Am început construirea socialismului în Polonia, într-o țară înapoiată sub aspect economic și cultural. În Polonia capitalistă aproape a patra parte a populației în vîrstă de peste 7 ani nu știa să citească și să scrie. În perioada anilor 1929—1938 șomajul în orașe a oscilat în limite între 300 000 și un milion de persoane pe an în condițiile unei forțe de muncă — în afara agriculturii — care se cifra la circa 2,9 milioane (1938). În agricultură dimensiunile șomajului latent erau apreciate la circa 6 milioane de persoane. Aceasta determina o uriașă emigrare sezonieră sau durabilă. În anii 1919—1938 au emigrat din Polonia pentru a-și cîștiga existența circa 2 milioane de persoane.

Înainte de război principala sursă de existență pentru 60% din populație o constituia agricultura, care producea circa 47% din venitul național. Nivelul agriculturii era foarte primitiv. Recolta de cereale realizată în 1938 — 11,4 chintale/ha — nu a depășit niciodată nivelul anului 1913. În industrie se producea doar 20% din venitul național. Jumătate din producția industrială era realizată în industria alimentară și textilă, pe cînd industria chimică și cea constructoare de mașini reprezenta doar 7,5%. În anul 1938 a fost atins numai nivelul general al producției industriale realizate în anul 1913. În aceeași perioadă producția industrială mondială a crescut cu circa 85%. Prin urmare decalajul Poloniei în raport cu țările mai dezvoltate a sporit în mare măsură. În urma războiului și a ocupației hitleriste această stare nefavorabilă s-a adîncit și mai mult. Au pierit peste 6 milioane de cetățeni polonezi, din care marea majoritate erau muncitori calificați precum și intelectuali. Patrimoniul național a fost distrus într-o proporție de 38%. Au urmat anii reconstrucției socialiste, care au creat premisele transformărilor economice structurale ale țării, ale industrializării socialiste.

Se poate considera că anul 1950 determină frontiera dintre faza de reconstruire a economiei naționale, în care vechile structuri economice erau încă dominante, și faza de transformare social-economică definită de principiile industrializării socialiste. Nivelul antebelic al venitului național calculat pe cap de locuitor a fost în această perioadă depășit, iar în producția industrială această depășire a fost foarte importantă, în agricultură însă nivelul s-a menținut la cel atins în perioada antebelică.

Situația din acea vreme se caracteriza totuși printr-un procentaj suficient de înalt al populației active în agricultură, care atingea 57%, precum și printr-o pondere scăzută a industriei și a construcțiilor în producerea venitului național și o productivitate relativ scăzută a muncii, în condițiile unor rezerve importante de forță de muncă. Structura internă a industriei era într-un anumit sens întîmplătoare.

În anii 1951—1973 Polonia a făcut parte din țările cu cea mai înaltă dinamică a venitului național. Sursa ritmului înalt de dezvoltare o constituiau transformările social-economice profunde, rolul dominant al relațiilor socialiste de producție, construirea unei industrii moderne, socialiste. În anul 1973 ponderea economiei socializate în crearea venitului național a atins 82%. Dacă în perioada antebelică sursa de existență a circa 60% din populație o constituia agricultura, în anul 1973 doar 27% din populație trăiește de pe urma muncii în agricultură. Industria produce în prezent peste 50% din venitul național. În economia socialistă sînt în afara agriculturii, 11 milioane de salariați, iar numai în industrie lucrează 4,7 milioane de persoane, adică de 5 ori mai mult decît înainte de război. În anii 1951—1973 numărul de salariați a crescut cu 6,2 milioane de persoane, iar în industrie cu 2,6 milioane de persoane. Indicatorii de bază ai dezvoltării economiei R.P. Polone începînd din anul 1950, adică de la încheierea etapei de reconstrucție, pînă în anul 1973 sînt prezentați în tabelul nr. 1.

Tabelul I.

Indicatorii de bază ai dezvoltării economiei naționale a R.P.Polone în anii 195o-1973.

	Anul 1973 în raport cu 195o = 1oo	Ritmul mediu anual de creștere pe anii		
		1951-196o	1961-197o	1971-1973
Venitul național[1]	494	7,6	6,1	9,7
Fonduri de investiții[1]	872	1o,o	7,4	17,9
Producția industrială globală[1]	94o	12,2	8,4	1o,o
Producția agricolă globală[1]	2o1	2,8	2,3	6,6
Salarii reale	243	4,6	1,8	7,7
Volumul comerțului exterior[2]	794	7,2	9,8	15,7

[1] în prețuri fixe

[2] în zloți valută, în prețuri fixe

În prezent, Polonia posedă o puternică **industrie de combustibili și energetică,** care în anul 1973 a produs pentru nevoile țării și ale exportului 84 miliarde kWh de energie electrică, precum și 158 milioane tone cărbune. În același an s-au extras 14,7 milioane tone de minereuri de cupru, s-au produs 102 mii tone de aluminiu și 14 milioane tone de oțel.

Siderurgia și **metalurgia metalelor neferoase** au deschis calea construirii unei industrii moderne electrotehnice și de mașini, a cărei pondere în ansamblul producției industriale a depășit în anul ce a trecut cifra de 28%, pe cînd în anul 1950 ea reprezenta doar 8%. În această industrie au fost produse în anul trecut, între altele, 323 de locomotive diesel, 113 mii autoturisme, 77 de nave oceanice cu o capacitate de 742 mii tdw, 44 mii bucăți mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor 50 000 de tractoare biaxiale, 790 mii televizoare, 510 mii magnetofoane, 60 milioane de elemente semiconductoare.

Industria chimică se întemeiază pe o bază de materii prime națională, intens dezvoltată, care se caracterizează printre altele printr-o extracție în anul 1973 de 5,2 miliarde mc gaz metan, 3 890 mii tone de minereu de sulf, 3 079 mii tone de sare. Industria chimică a produs în anul ce a trecut, între altele, 2 177 mii tone de îngrășăminte chimice (substanță activă), 333 mii tone de materiale sintetice, 178 mii tone de fibre sintetice. Ponderea industriei chimice în ansamblul producției industriale depășește 9%. În total, **industria constructoare de mașini, precum și cea chimică produc în prezent 38% din valoarea producției industriale globale.**

În cele 3 decenii postbelice producția industriei poloneze a crescut în comparație cu anul 1938 de 9 ori. În prezent industria noastră produce doar în 18 zile ceea ce realiza înainte de război în cursul unui an întreg. Din punct de vedere industrial Polonia ocupă locul al 10-lea în lume și locul al 6-lea în Europa. Printre țările C.A.E.R. Polonia ocupă locul al doilea sub aspectul producției de energie electrică, oțel, cărbune, nave, vagoane de marfă, autocamioane și tractoare, ciment, celuloză și zahăr. Se poate considera că etapa de bază a industrializării socialiste, atît sub aspectul nivelului, cît și al structurii producției industriale va fi în curînd încheiată.

În perioada celor 3 decenii de la eliberare a fost redus în mod radical decalajul care ne separa față de nivelul de industrializare al țărilor cu înalt nivel de dezvoltare economică. În anii 1951—1973 ritmul mediu anual de creștere a producției mondiale industriale s-a cifrat la circa 6,6%; în Polonia el a atins 10%. Ritmuri mai rapide au obținut în această perioadă doar puține țări ale lumii, printre care România, Japonia și Iranul.

În prezent producem pe cap de locuitor 443 kg de oțel, adică tot atîta cît în Marea Britanie în anul 1960, în Franța în anul 1969, în Japonia în anul 1967. Această creștere a

Jan GLŌWCZYK
„Zycie Gospodarcze"
Varșovia

(Continuare în pag. 28)

PROBLEMELE VALUTAR-FINANCIARE INTERNAȚIONALE LA ORA ACTUALĂ

S-AU ÎMPLINIT trei decenii de la semnarea acordurilor privitoare la crearea unui sistem valutar internațional — primul din istoria monetară a omenirii — și a unor organisme interguvernamentale care să supravegheze și să sprijine din punct de vedere financiar aplicarea acestui sistem : Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.).

În iulie 1944, la Bretton Woods, participanții la Conferința monetară și financiară a Națiunilor Unite își puneau mari speranțe în cooperarea internațională, ca mijloc de combatere a dezordinei care caracterizase acest domeniu de activitate umană în perioada interbelică. Instabilitatea patologică a cursurilor valutare, devalorizările ca instrument „operativ", dar total inadmisibil din punct de vedere etic, de concurență pe piața mondială, insuficienta resurselor de finanțare a comerțului internațional, speculațiile valutare, toate acestea trebuiau să dispară, pentru a face loc unui sistem de norme convenite care să asigure ordinea în relațiile valutare, stabilitatea relativă a monedelor naționale, factori indispensabili ai reconstrucției postbelice și ai dezvoltării comerțului mondial. Totodată, trebuiau lichidate obstacolele tarifare și netarifare care frînau schimburile internaționale.

Aniversarea punerii în mișcare a sistemului valutar internațional, ca formă nouă a cooperării cu vocație universală în acest domeniu, surprinde relațiile valutar-financiare într-un mare impas. Sistemul creat la Bretton Woods s-a prăbușit la 15 august 1971, după o lungă perioadă de criză. O inflație în ritm accelerat roade inegal valoarea principalelor monede occidentale. Desprinse din chingile vechiului sistem, o serie de monede fluctuează „liber" unele față de celelalte pe piețele valutare, ceea ce înseamnă opusul principiului fixității cursurilor, aflat de acum 30 de ani la baza relațiilor valorice dintre monede. Lichiditatea internațională este atît de haotică, încît în timp ce unii specialiști afirmă cu argumente că există un exces de lichiditate, alții susțin la fel de argumentat insuficiența ei. Unul după altul, principalele state occidentale au reînființat sau accentuat sub diferite forme restricțiile și discriminările valutar-comerciale, barierele tarifare, controlul asupra mișcărilor de capitaluri.

Fondul Monetar Internațional, asumîndu-și în septembrie 1972 răspunderea elaborării unei reforme a sistemului, inclusiv a propriei sale structuri, cu termen final anul 1974, s-a văzut în iunie a.c. în situația de a proceda la dizolvarea organului creat **ad-hoc**, „Comitetul celor 20", considerînd că momentul actual — caracterizat prin inflație, prin majorarea prețurilor la petrol și prin alte dezechilibre care afectează grav situația balanțelor de plăți — nu ar fi propice unei asemenea reforme. Acest eșec pune Occidentul în fața unei îndepărtate și nebuloase perspective, a unei perioade tranzitorii în care relațiile valutare internaționale să se desfășoare din nou ca în perioada interbelică, sub semnul voluntarismului și pragmatismului — și nu sub acela al cooperării în cadrul unui sistem de norme convenite, avînd ca țeluri stabilitatea și echilibrul. Nu mai este nevoie să adăugăm că o asemenea perioadă tranzitorie ascunde germenii unei noi crize.

Avînd în vedere indivizibilitatea economiei mondiale, este firesc ca actuala situație să afecteze într-un grad mai mare sau mai mic toate țările lumii. Din această cauză, ultimele documente care au fost discutate și aprobate la ședința finală din 12—13 iunie a.c. a „Comitetului celor 20" merită să fie examinate cu atenție, deoarece ele reflectă actualele condiții valutar-financiare internaționale, deosebit de precare, precum și soluțiile care prevalează la aniversarea celor trei decenii de la Bretton Woods, majoritatea fiind însă inaplicabile.

Din cauza multitudinii problemelor și a spațiului restrîns, în cele ce urmează nu va fi posibilă decît o prezentare schematică, de fapt o inventariere a acestor probleme, rămînînd să examinăm ceva mai pe larg numai propunerile pe care „Comitetul celor 20" le-a recomandat ca fiind de interes imediat.

1

PRINCIPALUL document prezentat de „Comitetul celor 20" este cel care cuprinde schița reformei sistemului valutar internațional. Structura și conținutul de idei ale acestui document dau o imagine a marilor dificultăți de care s-au lovit autorii lui, îndeosebi divergențele care s-au manifestat între marile puteri financiare occidentale, mai precis între Statele Unite de o parte și țările din Piața Comună de altă parte, ca și între marile puteri occidentale și țările în curs de dezvoltare.

Schița reformei cuprinde două părți : în prima, „Comitetul celor 20" enunță acele principii ale unei viitoare reforme, asupra cărora s-a căzut de acord în discuțiile purtate la diferitele nivele de lucru ale Comitetului (Comitetul la nivel de miniștri, la nivelul adjuncților, la nivelul grupelor tehnice de lucru) ; în partea a doua sînt enumerate măsurile imediate pe care Comitetul le propune a fi luate în așteptarea timpului cînd o reformă completă va fi aplicabilă în ansamblu. În sfîrșit, schița cuprinde un număr de zece anexe, fiecare fiind destinată prezentării cîte unei probleme asupra căreia s-a putut realiza un acord pînă în momentul dizolvării Comitetului. Presupunînd că drumul ales de membrii „Comitetului celor 20" pentru soluționarea problemelor valutar-financiare este cel just, anexele la „schiță" lasă să se înțeleagă multiplele greutăți care mai trebuie încă învinse pînă la parcurgerea lui integrală.

În prima parte a schiței este indicată linia generală pe care, după părerea membrilor Comitetului, va evolua sistemul valutar internațional în viitor. Se consideră că :

- Într-un număr de cazuri, ar fi necesară intensificarea supravegherii și influenței internaționale în domeniul relațiilor valutar-financiare, implicit creșterea atribuțiilor Fondului Monetar Internațional ;
- ar trebui să existe metode efective și simetrice (adică valabile atît pentru țările cu deficite, cît și pentru cele cu excedente ale balanței de plăți) care, permițînd o politică proprie fiecărei țări în parte, ar asigura totodată printr-un proces de ajustare (în care vor avea un anumit rol și indicatori obiectivi, precum și aplicarea de presiuni progresive), o acțiune internațională corespunzătoare, atunci cînd va fi nevoie ;
- sistemul convertibilității, ar trebui să promoveze o mai bună administrare a lichidității globale și evitarea unei creșteri necontrolate a disponibilităților oficiale sau globale în valută de rezervă ;
- drepturile speciale de tragere (D.S.T.) ar trebui să devină principalul instrument de rezervă, în timp ce rolul aurului și al valutelor de rezervă ar deveni mai restrîns ;
- vor trebui găsite căi și mijloace pentru sprijinirea dezvoltării economice și pentru promovarea unui flux net sporit de resursele reale spre țările în curs de dezvoltare.

În partea a doua a schiței sînt enumerate măsurile pe care „Comitetul celor 20" le propune să fie luate de îndată. Aceste măsuri sînt următoarele :

- înființarea unui Comitet interimar al Consiliului guvernatorilor F.M.I. și ulterior a unui Comitet al guvernatorilor care să continue activitatea de elaborare a reformei sistemului valutar internațional în același cadru al F.M.I.
- completarea atribuțiilor F.M.I., în sensul de a-i da posibilitatea ca prin consultare și supraveghere internațională să întărească și să impulsioneze procesul de ajustare a balanțelor de plăți, în vederea echilibrării lor ;
- adoptarea unor norme de control a fluctuării cursurilor valutare, în actuala perioadă de fluctuare generalizată a valutelor occidentale ;
- crearea unui fond cu afectațiune specială în cadrul F.M.I., pentru sprijinirea țărilor membre în eforturile lor de a face față primei influențe a noilor prețuri sporite pentru importurile de petrol ;
- intensificarea combaterii măsurilor restrictive și discriminatorii luate de unele țări asupra comerțului și plăților pentru scopuri de echilibrare a balanței de plăți ;
- îmbunătățirea posibilităților F.M.I. de influențare a volumului și structurii lichidității globale (internaționale) ;

„Lucrările Comitetului celor 20 — reflectare a unor condiții valutar-financiare internațional deosebit de precare.

- continuarea studiilor pe plan internațional în cadrul F.M.I. în problema aurului monetar, în lumina obiectivelor convenite ale reformei sistemului (adică a transformării D.S.T. în principal instrument de rezervă, concomitent cu restrîngerea rolului aurului monetar și al actualelor valute de rezervă) ;
- adoptarea unei metode provizorii de evaluare a D.S.T. în tranzacțiile cu valute ;
- luarea de măsuri pentru satisfacerea nevoilor financiare ale țărilor în curs de dezvoltare, reconsiderarea posibilităților și modalităților de stabilire a unei legături între finanțarea dezvoltării și repartizarea emisiunilor de D.S.T., precum și stabilirea de aranjamente pentru continuarea studiilor în problema vastă a transferului de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare.

Însfîrșit, anexele la schița reformei trec în revistă, așa cum s-a menționat mai sus, problemele cele mai controversate ale relațiilor valutar-financiare internaționale, asupra cărora nu s-a putut realiza pînă acum un consens. Pentru aceste probleme, „Comitetul celor 20“ propune ca F.M.I. să adopte măsuri atunci cînd va aprecia că ele ar deveni oportune. Aplicarea acestor măsuri s-ar face la început pe o bază experimentală, urmînd ca ulterior să se obțină aprobarea pentru o aplicare definitivă. Problemele care sînt tratate în anexe, deci în afara textului convenit al schiței reformei, sînt următoarele :

- tehnica de calcul și aplicarea indicatorilor obiectivi (inclusiv indicatorul rezervelor) care să servească la determinarea rezervelor optime ale unei țări, iar acestea — la depistarea apariției unui dezechilibru al balanței de plăți : creșterea rezervelor peste nivelul optim ar dezvălui realizarea unei balanțe active, scăderea lor — realizarea unei balanțe pasive ;
- presiunile (sancțiunile) progresive care ar urma să se afle la dispoziția F.M.I. în vederea determinării țărilor cu deficite sau excedente de balanță să ia măsuri pentru lichidarea cazurilor de dezechilibru pronunțat și persistent al balanței de plăți ;
- stabilirea limitelor și a modalităților de intervenție pe piață a autorităților monetare, în vederea împiedicării unor fluctuații prea accentuate a cursurilor valutare de o parte și de alta a valorii paritare (parității), exprimate în D.S.T. (și nu într-o cantitate de aur sau în funcție de dolarul S.U.A., așa cum s-a obișnuit pînă acum și cum s-a consemnat în actualul statut al F.M.I.) ;
- stabilirea condițiilor pe care țările membre ale F.M.I. ar urma să le îndeplinească pentru a fi autorizate de F.M.I. să treacă la fluctuarea liberă a cursurilor valutare (actualul statut al F.M.I. nu admite fluctuarea cursurilor valutare) ;
- controlul internațional — prin intermediul F.M.I. — asupra volumului și structurii disponibilităților valutare ale țărilor membre : modalități, obiective și limite ale controlului ;
- realizarea elasticității valutare, adică a găsirii unor căi, pe lîngă creditele internaționale, de convertire a unor disponibilități în valută, în rezerve primare (adică în D.S.T.) ;
- crearea unui „cont de substituire“ în cadrul F.M.I., prin intermediul căruia să se emită D.S.T. în schimbul valutelor de rezervă, în scopul restabilirii și menținerii convertibilității generale, reducerii rolului valutelor de rezervă, îndeosebi al dolarului S.U.A., creșterii rolului D.S.T. ca mijloc principal de rezervă și realizarea unei structuri mai stabile a rezervelor;
- alocarea și anularea D.S.T. care, deși ar rămîne în principiu să se efectueze în conformitate cu actualele dispoziții statutare ale F.M.I., ar urma să aibă o tehnică modificată îndeosebi în cazuri cum ar fi acela al țărilor care dețin mari rezerve valutare, fără a fi amenințate în viitorul apropiat să facă față unor deficite corespunzătoare de balanță, sau acela al unor mișcări de capitaluri pe termen scurt etc. ;
- stabilirea valorii D.S.T. în tranzacțiile cu valute ; în această privință au fost propuse mai multe variante, fără să se ajungă la vreun acord definitiv asupra uneia din ele ;
- interesele speciale ale țărilor în curs de dezvoltare ; deși s-a căzut de acord asupra necesității ca noua ordine economică și monetară să promoveze dezvoltarea și ca atare să încurajeze fluxul net de resurse reale de la țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare, nu s-a realizat nici o înțelegere cu privire la căile de realizare pe plan monetar și pe alte planuri ale acestei promovări.

În această privință, nici chiar asupra mult discutatei „legături“ dintre emisiunea de D.S.T. și finanțarea suplimentară a dezvoltării nu s-a realizat un acord între țările dezvoltate, adversare ale legăturii, și cele în curs de dezvoltare, favorabile ei, deși toată lumea a convenit că în ipoteza creării unei asemenea legături, pentru a nu se ajunge la depreciere inflaționistă a noilor instrumente, atît volumul alocațiilor de D.S.T., cît și principalele caracteristici ale acestor instrumente ar trebui să fie determinate exclusiv pe baza cerințelor **monetare** globale și că aceste caracteristici ar trebui să fie aceleași pentru toate D.S.T., indiferent dacă sînt distribuite printr-o repartiție obișnuită sau ca urmare a „legăturii“, deci ca mijloc de finanțare suplimentară.

2

CONSILIUL directorilor executivi ai F.M.I. a adoptat la 13 iunie 1974 o serie de hotărîri, dintre care cele privind valoarea provizorie a D.S.T., comisioanele Fondului și remunerarea disponibilităților au intrat în vigoare la 1 iulie a.c. ; noul fond temporar destinat sprijinirii țărilor care au dificultăți de echilibrare a balanței de plăți din cauza majorării prețului petrolului, va sta la dispoziția țărilor membre ale F.M.I. după finalizarea acordurilor pe baza cărora F.M.I. se va putea împrumuta pentru a forma acest fond ; „liniile directoare ale dirijării cursurilor fluctuante“ vor intra în vigoare după adoptarea lor, iar înființarea Comitetului interimar al guvernatorilor va fi supusă spre aprobare Adunării generale a F.M.I. care se va ține la Washington la sfîrșitul lunii septembrie a.c.

Cu privire la noul Comitet al F.M.I., acesta ar urma să constituie un organ consultativ care să ajute Consiliul guvernatorilor — organul suprem de conducere al F.M.I. — în supravegherea aplicării și adaptării sistemului valutar internațional, inclusiv operația continuă a procesului de ajustare (echilibrare) a balanțelor de plăți și, în aceeași ordine de idei, supravegherea evoluției lichidității globale și transferul de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare, precum și luarea de măsuri în cazul apariției unor perturbări care ar putea amenința sistemul.

Membrii noului comitet vor fi desemnați cîte unul de către cele cinci puteri financiare principale din F.M.I. —

dr. Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pjag. 28)

1. Schița unei reforme trunchiate

2. Măsurile imediate

3. Ceea ce lipsește

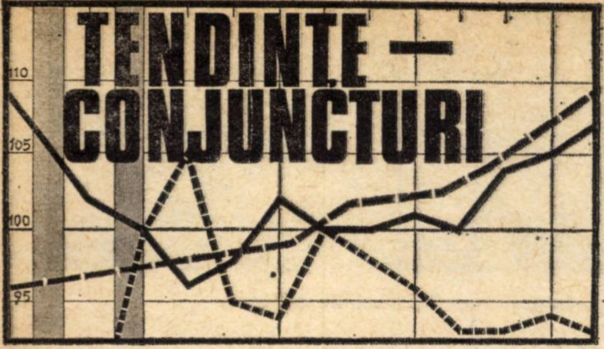

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Evoluții diferențiate ale P.N.B. și prețurilor în cîteva țări occidentale

DACĂ în perioada postbelică în literatura de specialitate s-a vorbit de o desincronizare a ciclului economiei capitaliste, în ultimii ani au apărut elemente care par să anunțe un grad mai mare de sincronism, vizibil mai ales în perioadele de depresiune, intrarea în faza de avînt producîndu-se în momente diferite.

Ultimul an a fost de asemenea martorul unei accelerări notabile a creșterii prețurilor în toate cele șase țări incluse în graficele alăturate, reproduse după săptămînalul englez The Economist. *Paralel s-a redus într-o anumită măsură decalajul între ritmurile inflației în diferite țări.*

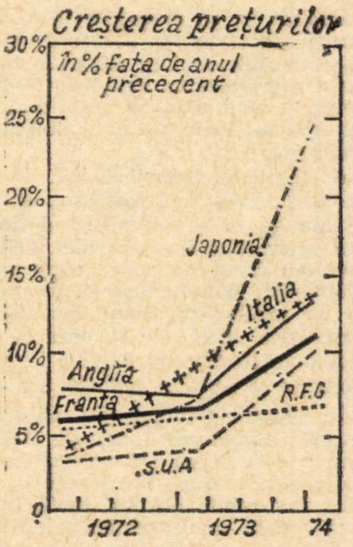

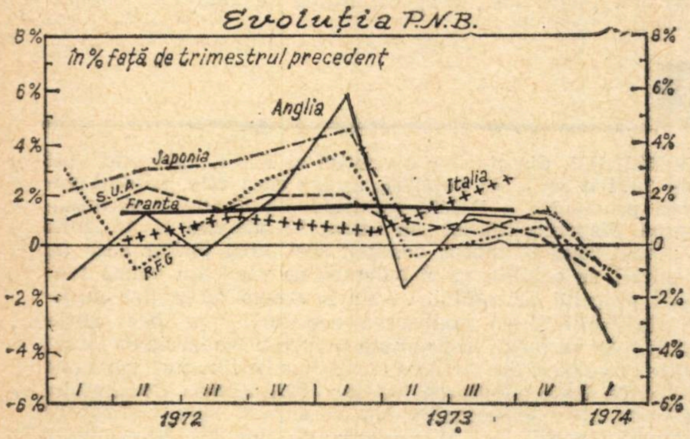

Scumpirea autoturismelor pe piața mondială continuă

CURSA creșterii prețurilor autoturismelor pe piața mondială continuă, toți marii producători argumentînd-o prin mărirea costurilor de fabricație, determinată la rîndul ei de sporirea fără precedent a prețurilor materiilor prime, în primul rînd a oțelului și aluminiului.

Astfel, în Italia în luna mai a.c. firma „Fiat“ și imediat după ea „Alfa Romeo“ au anunțat scumpirea cu 13—15% a autoturismelor din gama lor de fabricație. În Anglia, grupul „British Leyland“ anunță pe ansamblul fabricației de autoturisme a grupului o mărire a prețurilor în medie de 12%, la fel și „Honda“ în Japonia.

În cercurile de specialitate britanice se estimează că în următoarele luni, constructorii de autoturisme vor fi din nou în situația să-și mărească prețurile de vînzare cu 6—7,5%, datorită creșterii în continuare a prețurilor oțelului.

Efort și dificultăți în sporirea exportului japonez

UN EFORT deosebit în direcția creșterii exportului va fi răspunsul pe care va căuta să-l dea Japonia în actualul an fiscal (1 aprilie 1974—31 martie 1975) pericolului încetinirii activității economice. Deși autoritățile speră să se obțină în următoarele 12 luni o creștere reală a P.N.B. între 2,5% și 4,5%, după standardele japoneze aceasta ar însemna o încetinire simțitoare, căci, după cum se știe, din 1951 încoace Japonia a avut o creștere medie anuală de 10%.

Se emit de asemenea temeri privind o nouă agravare a situației balanței de plăți, care în 1973—1974 s-a ridicat la uriașa sumă de 13 miliarde dolari. Pentru a o preveni se are în vedere o creștere de 30% a exportului și reducerea investițiilor în străinătate și a asistenței externe, așa cum a anunțat de altfel în Parlament ministrul de externe Takeo Fukuda. Japonia va trebui să reducă la jumătate deficitul său la capitolul mișcărilor de capital, care a fost de 10 miliarde de dolari în anul fiscal trecut, a declarat Fukuda.

Pe de altă parte însă, din cauza procesului inflaționist mai accelerat decît în alte țări capitaliste (în februarie a.c. prețurile cu amănuntul au fost cu 26,5% superioare celor din februarie 1973), Japonia nu va mai putea oferi mărfuri industriale mai ieftine decît concurenții săi, așa cum se întîmpla înainte. Nu este exclus, sînt de părere acești observatori ca în baza strînselor legături dintre bănci și industrie unele firme să decidă să-și intensifice exportul chiar cu riscul unor pierderi temporare, pe care le-ar suporta cu ajutorul băncilor.

Perspectivele producției de grîu în sezonul 1974-1975

PRODUCȚIA de grîu a S.U.A. se prevede să fie în sezonul 1974/1975 de circa 56,9 milioane tone, din care 41,7 milioane tone grîu de iarnă (+20% față de nivelul record din anul precedent). Potrivit unor estimări provizorii, producția C.E.E. va însuma 39—41 milioane tone grîu moale și 3,2—3,5 milioane tone grîu durum, față de 38,2 milioane tone și respectiv 3,2 milioane tone în 1973/1974. Producția de grîu a Australiei se așteaptă să fie de ordinul a 9—12 milioane tone.

Stocurile totale de grîu deținute de principalele cinci țări și zone exportatoare — S.U.A., Canada, C.E.E., Argentina și Australia — la 30 iunie 1974 erau estimate la 36,5 milioane tone, cu 2,5 milioane tone mai puțin ca anul trecut.

Cresc investițiile de capital ale R.F.G. în străinătate

FIIND unul din principalii exportatori mondiali de mărfuri, R.F.G. se afirmă în același timp tot mai mult și ca exportatoare de capital. Volumul investițiilor sale directe de capital în străinătate, efectuate între 1952 și sfîrșitul anului 1973 (32,2 miliarde mărci), o situează în prezent pe locul trei în lume la acest capitol, după S.U.A. (315 miliarde mărci) și Anglia (85 miliarde). Graficul alăturat — reprodus după V.D.I. Nachrichten *— permite constatarea că, din totalul amintit al R.F.G., cele mai mari investiții în străinătate le-a efectuat industria chimică (6,2 miliarde mărci), a treia ramură industrială a R.F.G., ca importanță, urmată la mare distanță de electrotehnică și siderurgie.*

În ce privește destinația investițiilor, preponderența țărilor capitaliste dezvoltate este evidentă.

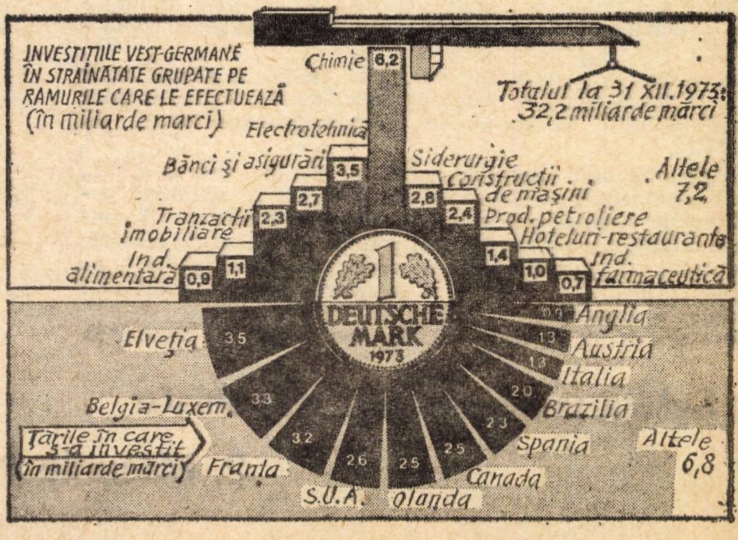

DOSAR

Productivitate şi decalaje în agricultura ţărilor capitaliste dezvoltate

ORICE ANALIZĂ a structurii populaţiei ocupate în ţările dezvoltate, cînd ajunge la capitolul agriculturii consemnează, de regulă, reducerea continuă a ponderii şi numărului celor ocupaţi în acest domeniu de activitate economică. Astfel, pe ansamblul celor nouă ţări care compun actualmente Piaţa Comună, ponderea amintită s-a micşorat de la 13,2% în 1965 la 9,6% în 1972. Media citată acoperă desigur o mare varietate de situaţii concrete. Un studiu al I.N.S.E.E. (publicat în **Economie et statistique**, nr. 50, noiembrie 1973) constată, de exemplu, că în Franţa, în vreme ce populaţia activă a crescut cu 5,4% în perioada 1954—1972, ajungînd la 17,2 milioane, numărul celor ocupaţi în agricultură s-a redus la jumătate, respectiv la 2,5 milioane. În acelaşi interval însă producţia agricolă a crescut în Franţa de 3,5 ori (sau cu 7,3% în medie pe an). Tendinţe similare se remarcă şi în cazul S.U.A., atît sub aspectul creşterii producţiei, cît şi al reducerii populaţiei ocupate în agricultură ; numărul fermierilor s-a redus în S.U.A. aproape cu jumătate în ultimii 15 ani, apărînd pe alocuri fenomenul de insuficienţă a forţei de muncă calificate.

La baza sporirii relativ rapide a producţiei agricole în ultimele decenii stă astfel în toate ţările dezvoltate, în condiţiile în care populaţa ocupată în agricultură s-a redus nu numai relativ ci şi absolut, creşterea productivităţii muncii, în unele cazuri sensibil mai rapidă în agricultură decît în industrie. Astfel, în Franţa creşterea respectivă a avut loc în perioada 1954—1972 într-un ritm mediu anual de 5,9%, mai rapid, după datele I.N.S.E.E., decît pe ansamblul economiei (5,4%), iar în S.U.A. sporirea producţiei agricole pe om-oră a fost de circa 500% între 1945 şi 1973 şi de circa 24% în perioada mai restrînsă 1968—1973, agricultura putînd deveni în S.U.A., după opinia revistei americane care citează cifrele de mai sus, una din principalele „industrii de creştere" ale acestui deceniu (**Business Week** nr. 2277/1973, pag. 62).

Evoluţia în agricultura S.U.A.

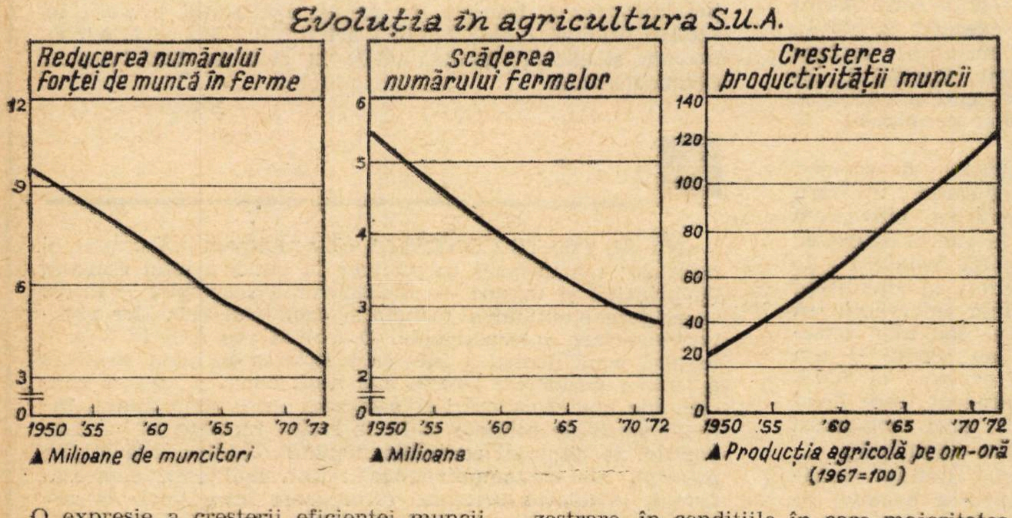

O expresie a creşterii eficienţei muncii depuse în agricultură o constituie faptul că, dacă în 1950 un lucrător agricol hrănea în medie în S.U.A. 15 persoane, azi el asigură hrana pentru 50 de persoane.

Deşi în creştere generală, eficienţa cunoaşte importante decalaje chiar între ţările dezvoltate : în Franţa, de exemplu, abia în ultimii cîţiva ani s-a realizat proporţia de 1 : 15 între un lucrător din agricultură şi numărul persoanelor hrănite de el, care în S.U.A. exista în 1950. O altă expresie a acestei eficienţe este faptul că, dacă în 1950 un lucrător american trebuia să muncească 100 de ore pentru a asigura hrana anuală a unui concetăţean, datorită creşterii productivităţii muncii acest număr de ore a scăzut astăzi la 30, dar este încă de 120 de ore în Franţa.

Dintre factorii care explică această evoluţie reţine atenţia în primul rînd creşterea nivelului de înzestrare cu maşini şi utilaje, îngrăşăminte chimice, pesticide, seminţe selecţionate, reproducători de rasă etc., a căror pondere în totalul cheltuielilor agriculturii a sporit în S.U.A. de la 20% la începutul secolului la aproape 70% în prezent. În mod similar, în Franţa aşa numitele „consumuri intermediare" (îngrăşăminte chimice, furaje, material agricol, energie) au sporit de 6 ori în perioada 1954—1972, într-un ritm aproape dublu faţă de cel al producţiei agricole, astfel că ele reprezintă acum peste 34% din valoarea producţiei agricole, ilustrînd eforturile făcute în ultimele decenii pentru modernizarea agriculturii şi tinzînd să aducă această ramură pînă în 1980 într-o situaţie „analogă celei a ansamblului sectoarelor de activitate" (**Le Monde**, 18 decembrie 1973, pag. 27).

Decalajele de productivitate amintite mai sus nu sînt fără legătură cu cele existente în domeniul înzestrării cu maşini şi utilaje agricole. Astfel, se apreciază că în S.U.A. un lucrător din agricultură utilizează în prezent un echipament de 5 ori mai costisitor decît în 1950, cînd era estimat la 7—8000 de franci (la valoarea de azi a banilor), nivel atins în Franţa abia în 1970.

Ridicarea nivelului de înzestrare tehnică, costul ridicat al maşinilor şi utilajelor folosite constituie fără îndoială unii din principalii factori de presiune în direcţia unei creşteri continue a dimensiunii medii a fermelor : între 1945 şi 1973 ea s-a dublat în S.U.A., ajungînd la 394 acri. Deşi predominanţa tradiţională a fermei familiale se menţine (condiţia supravieţuirii în agricultură fiind creşterea nivelului de înzestrare, în condiţiile în care majoritatea muncii este prestată de fermier şi familia sa, în măsură să utilizeze, să întreţină şi chiar să repare maşinile agricole), în anumite sectoare ale agriculturii americane cele care domină sînt corporaţiile. Este vorba de producţia de pui, ouă, curcani, citrice, trestie de zahăr, diferite produse

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 28)

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Un viitor bun de consum : minicalculatoarele

ÎN cercurile de specialitate se dezbat în prezent perspectivele pe care le oferă pentru dezvoltarea informaticii extinderea utilizării aşa numitelor minicalculatoare („computers on the chip" — în engleză ; „microprocesseurs" — în franceză). Lansate pe piaţă în S.U.A., în 1971, aceste calculatoare simple şi de dimensiuni reduse s-au dovedit a fi mult mai economice şi mai uşor de utilizat în activităţi cu un profil precis decît calculatoarele electronice „clasice". Folosite pînă în prezent mai ales în instalaţiile periferice pentru a degreva calculatorul principal de probleme „minore", minicalculatoarele au — după părerea unor specialişti — un cîmp vast de aplicaţii în perspectivă. Printre altele, aceste calculatoare „de buzunar" ar putea deveni treptat, începînd din deceniul următor, un bun de consum, mergînd pe urmele frigiderului şi televizorului.

Norvegia — ţară petrolieră

PRIN punerea succesivă în exploatare a zăcămintelor de ţiţei şi gaze descoperite în sectorul norvegian din Marea Nordului, această ţară scandinavă va deveni unul din principalii producători europeni. Se estimează că extracţia de ţiţei va fi de 15 milioane de tone în 1975, urmînd să ajungă la 50 milioane în 1980 (plus 30 miliarde mc de gaze naturale). După cum se subliniază în cercurile oficiale, valorificarea complexă a acestor resurse se va efectua cu multă prudenţă, ţinînd seama de mutaţiile industriale şi în domeniul utilizării forţei de muncă pe care le va provoca.

Japonia pînă în 1980

UN RAPORT recent al Băncii „Mitsui" estimează că economia naţională a Japoniei va cunoaşte în următorii şapte ani un ritm mediu de creştere de 7%, faţă de 11% în deceniul trecut. Se apreciază că în decursul perioadei 1974—1980 inflaţia va continua să se manifeste printr-un ritm de creştere a preţurilor de 9,3% anual în cazul celor cu ridicata şi cu 11% în cazul celor cu amănuntul.

„Mitsui" mai estimează că faţă de o creştere de 20% anual, înregistrată în perioada 1961—1970, în decursul acestui deceniu importurile de ţiţei ale Japoniei vor spori în medie cu 8,2% anual, ritm asemănător celui al producţiei mondiale de ţiţei (8,1%).

Anglia, viitoare exportatoare de petrol ?

DACĂ previziunile elaborate de „British Petroleum" se vor dovedi reale, Anglia ar putea deveni o ţară exportatoare, întrucît consumul anual actual este de ordinul a 100 milioane de tone, iar preţul extrem de ridicat ar putea situa consumul din 1980 sub nivelul de 150 milioane de tone prevăzut iniţial. Pe baza actualelor rezerve certe din Marea Nordului, extracţia ar putea atinge circa 100 milioane de tone în jurul lui 1980 şi 50 milioane de tone pînă în 1990, dar „British Petroleum" se aşteaptă la noi descoperiri pînă la sfîrşitul deceniului actual.

PRODUCTIVITATE ȘI DECALAJE

(Urmare din pag. 27)

conservabile, pentru care corporațiile dispun de avantajul unei tehnologii mai avansate. Potrivit recensămîntului agricol din 1969 corporațiile cu mai mult de zece acționari dețineau 1,6% din suprafața totală a fermelor cu vînzări mai mari de 2 500 dolari pe an.

Un alt factor care explică creșterea substanțială a producției și productivității muncii în agricultura unor țări dezvoltate îl constituie specializarea mult mai adîncă a fermelor, spre deosebire de profilul diversificat din trecut (de la grîu și porumb pînă la porci, vaci de lapte și cai). Asigurînd un randament sporit, ele sînt în schimb mai sensibile la oscilațiile conjuncturii.

Dacă totuși populația rurală nu a scăzut în ritmul permis de creșterea productivității muncii în agricultură, acest lucru se datorează extinderii activităților neagricole în mediul rural, care asigură de regulă venituri mai ridicate. Astfel, se apreciază că dacă ponderea activităților neagricole în veniturile agricultorilor americani era în medie de circa 30% în 1950, astăzi ea a depășit jumătate, fiind mult mai mare în rîndul categoriilor cu venituri mici.

Fără intervenția activităților neagricole, numărul celor care ar fi migrat din zonele rurale ca urmare a progresului tehnic realizat în agricultură ar fi fost fără îndoială mai mare.

Creșterea productivității muncii în agricultură are desigur atît explicații cît și implicații mai complexe, depășind cadrul acestui articol, care și-a propus numai prezentarea unor date de ansamblu ale problemei.

R. P. POLONĂ

(Urmare din pag. 23)

producției — de la 50 kg la 443 kg — am obținut-o doar în 28 de ani, pe cînd în Marea Britanie au fost necesari 79 de ani, în Franța 65 de ani, în Japonia 32 de ani. Decalajul se menține încă, dar el s-a restrîns la limitele a 15 ani, pe cînd în anul 1940 el atingea o perioadă de 60 de ani. In comparație cu Franța întîrzierea noastră în domeniul producției pe un locuitor a reprezentat : în domeniul producerii de energie electrică în anul 1946 — 22 de ani, în anul 1973 doar 4 ani, în producția de oțel 42 de ani și respectiv 5 ani, în producția de mase plastice 14 ani și respectiv 10 ani, ciment 23 de ani și respectiv 5 ani.

Polonia produce în prezent circa 2,3% din producția industrială mondială, precum și circa 7,8% din producția industrială a țărilor CAER.

Procesul de industrializare socialistă a grăbit urbanizarea țării. Numărul locuitorilor din localitățile urbane a crescut de 2,4 ori, ajungînd la aproape 3/5 din întreaga populație. În anul 1950 au fost construite în orașe circa 2,5 milioane de noi locuințe și aproape 1 milion de noi locuințe la sate.

În anii 1951—1973 s-a produs o creștere de 2 ori a producției agricole. Ponderea Poloniei în producția agricolă mondială reprezintă 2,5% iar în producția țărilor CAER, circa 8,5%. Baza de producție a agriculturii s-a modernizat radical.

Un ritm deosebit de înalt caracterizează economia noastră în cincinalul actual. Ritmul mediu anual de creștere a venitului național (vezi tabelul I) a sporit de la 6,1% în anii 1961—1970 la 9,7% în anii 1971—1973, în condițiile unor prevederi medii anuale de numai 6%. În total în perioada celor 3 ani venitul național a crescut cu 32%, din care în anul 1971 cu 8%, în anul 1972 cu 10% și în anul 1973 cu 11%. Creșterea producției globale a industriei a reprezentat pentru perioada celor 3 ani 33%, iar a producției agricole 21%. În anul 1973 recolta de grîu la hectar a atins 29,6 q (în gospodăriile agricole de stat 33,2 q), cea de cartofi 194 q, de sfeclă de zahăr 307 q. La 100 de hectare de teren arabil reveneau 63 capete de bovine și 102 capete de porcine. La un tractor convențional reveneau 36 ha de teren arabil, iar consumul de îngrășăminte chimice în substanță activă a atins 158 kg la ha.

Salariile reale au crescut în anii 1971—1973 cu 25%, adică au sporit în medie pe an cu 7,7%. În același ritm au crescut și veniturile reale ale populației agricole. Sfera serviciilor sociale a fost lărgită îndeosebi pentru femeile care își cresc copiii, asistența medicală gratuită a fost extinsă asupra întregii populații agricole, inclusiv asupra țăranilor individuali. În anul curent este realizat un program suplimentar, care prevede cuprinderea pînă la sfîrșitul cincinalului curent a tuturor lucrătorilor din economia socialistă într-un sistem de salarizare majorat (în anii 1971—1973 au fost majorate salariile a peste 6 milioane de salariați), sporirea salariilor mici, a pensiilor, a ajutoarelor familiale și a burselor școlare.

Îmbunătățirea condițiilor de viață este asociată cu lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei naționale. Investițiile au prezentat în anii 1971—1973 un ritm mediu anual de creștere de 17,9%. În anul curent investițiile vor reprezenta tot atît cît în întregul cincinal 1956—1960, calculînd în prețuri comparabile.

Cel mai rapid cresc investițiile destinate industriei electrotehnice și constructoare de mașini, materialelor de construcție, industriei textile și alimentare. Au fost reduse în mod eficace ciclurile de investiție. Problema fundamentală ce se pune astăzi este asimilarea rapidă a tehnologiei producției și utilizarea completă a noilor capacități de producție. O atenție uriașă este acordată îmbunătățirii eficienței gospodăririi, și îndeosebi reducerii cheltuielilor materiale ca și ridicării randamentului mijloacelor de producție.

Realizările celor 30 de ani de la eliberare, care reprezintă unul din exemplele remarcabile ale superiorității orînduirii socialiste asupra celei capitaliste, se datoresc în mod hotărîtor muncii creatoare și pline de eforturi ale clasei muncitoare, ale țărănimii și intelectualității, eforturi inspirate, organizate și conduse de către Partidul marxist-leninist al clasei muncitoare.

PROBLEMELE VALUTAR-FINANCIARE

(Urmare din pag. 25)

S.U.A., Anglia, R.F.G., Franța și Japonia — și de către fiecare grup de țări care alege cîte un director executiv la F.M.I., astfel încît Comitetul va întruni 20 de membri. Fiecare membru are dreptul să numească 7 asociați. Comitetul interimar va activa pînă cînd printr-o modificare a statutului F.M.I. va fi posibilă crearea unui Comitet permanent al guvernatorilor, cu putere de decizie.

În problema cursurilor fluctuante, „liniile directoare“ propuse de F.M.I. au în vedere împiedicarea utilizării cursurilor valutare pentru scopuri competitive, prevenirea acelor măsuri interne de stabilizare care ar afecta interesele internaționale, intervenția oficială pe piața valutară de cîte ori este de dorit din punctul de vedere al stabilității cursurilor valutare, fără însă ca această intervenție să implice un consum prea mare de rezerve sau alte consecințe dăunătoare. „Liniile directoare“ au scopul — așa cum se arată în comunicatul Consiliului executiv al F.M.I. — „de a constitui baza unui dialog consistent între Fond și țările membre în vederea promovării unei colaborări internaționale într-o perioadă de fluctuare răspîndită“.

În ce privește crearea unui fond special destinat sprijinirii țărilor care au dificultăți în echilibrarea balanței de plăți din cauza majorării prețurilor la petrol și derivate, s-a arătat că F.M.I. are intenția să se împrumute din anumite țări exportatoare de petrol (Abu Dhabi, Canada, Iran, Kuweit, Libia, Oman, Arabia Saudită și Venezuela), iar sumele în valută astfel obținute să le pună la dispoziția țărilor care au nevoie de sprijin din cauza scumpirii importului de petrol. Sumele date cu împrumut ar urma să fie restituite atunci cînd problema echilibrării balanței de plăți a fost depășită, sau cel mai tîrziu după 7 ani după obținerea valutei.

Cît despre combaterea escaladării restricțiilor asupra comerțului și plăților pentru scopuri de echilibrare a balanței de plăți, Comitetul celor 20 a redactat o „Declarație asupra măsurilor comerciale“ care ar urma să fie semnată de toate țările membre ale F.M.I.. Ele s-ar angaja prin aceasta să nu adopte sau să nu intensifice o politică de restricții decît în strînsă consultare cu F.M.I. și numai dacă nu se găsesc alte soluții pentru îmbunătățirea situației intrărilor și ieșirilor de valută. Declarația prevede în această privință o coordonare a activității F.M.I. și G.A.T.T., precum și excepții pentru țările în curs de dezvoltare în cazuri speciale.

3

NU SE POATE CONTESTA că activitatea „Comitetului celor 20“ s-a încheiat cu punerea la punct a unui eșafodaj de principii și măsuri — este adevărat, incomplet — menit să asigure stabilitatea monetară, echilibrul relațiilor valutar-financiare internaționale. Omenirea are deci în față o tehnică nouă pentru a încerca realizarea pe plan monetar a acestor deziderate firești, mai mult chiar, a acestor condiții ale unei colaborări și cooperări între țările lumii, într-un spirit de echitate și în interesul reciproc al participanților la circuitul economic mondial. Lipsesc însă marile principii ale contemporaneității : universalitatea, democratismul, lichidarea uriașelor discrepanțe între țările bogate și cele sărace. Și mai lipsește ceva : viziunea interdependenței factorilor economici și monetari. Nici o tehnică monetară, oricît ar fi de perfecționată, nu va putea înfăptui echilibrul economic. Experiența sistemului de la Bretton Woods și a „Comitetului celor 20“ o dovedește cu prisosință. De aceea, convingerea noastră este că progresul omenirii nu poate fi garantat doar printr-un sistem valutar internațional, ci este necesară pentru aceasta o nouă ordine economică mondială, în care ordinea monetară să fie parte componentă.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	8 VII 1974	19 VII 1974	Abaterea 1) cursului valutelor în ziua de 19 VII 1974 față de:		Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973–19 VII 1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din ziua de 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5450	2,5475	+4,77	+ 5,94	- 5,61
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,9750	2,9490	+14,80	+10,20	- 9,26
Francul francez	4,60414	4,7025	4,8075	4,7650	- 3,37	- 1,31	+ 1,33
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3890	2,3920	-17,38	+ 2,88	- 2,80
Lira italiană	523,50	607,0	643,0	642,70	-18,54	- 5,55	+ 5,88
Yenul japonez	308,0	280,2	287,70	290,25	+ 6,11	- 3,46	+ 3,58
Prețul aurului 3)	42,22 4)	103,87	137,0	146,0	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie; 4) prețul oficial al aurului.

ÎN PERIOADA 8—19 iulie 1974 activitatea pe piețele valutare internationale a fost influențată în mod favorabil de hotărîrea adoptată de guvernatorii băncilor centrale occidentale de a sprijini băncile comerciale în caz de dificultăți pe linia lichidității. Hotărîrea autorităților monetare din unele țări occidentale de a supune controlului operațiile la termen cu valute ale băncilor comerciale a influențat de asemenea pozitiv activitatea pe piețele valutare.

Cursurile principalelor valute occidentale au continuat să înregistreze oscilații la intervale relativ scurte de timp ; amplitudinea acestora a fost însă mai mică comparativ cu săptămînile anterioare.

Cursul **dolarului S.U.A.** în perioada analizată a avut o evoluție neuniformă : în perioada 8—11 iulie a.c. sub influența accentuării creșterii dobînzilor pe piața monetară americană (unele bănci au majorat dobînda preferențială — prime rate — la 12,25%) cursul dolarului s-a întărit față de principalele valute occidentale. Ulterior, cursul dolarului a slăbit ca urmare a acțiunii mai multor factori printre care apariția unei abundențe de lichiditate pe piața eurodolarilor.

Tendința de stabilizare și chiar de scădere a dobînzilor pe piața monetară americană (la bonurile de tezaur și la fondurile federale) apărută în ultimele zile a determinat de asemenea o slăbire a cursului dolarului față de principalele valute occidentale.

Cursul **mărcii vest-germane** s-a întărit mai ales în ultima săptămînă sub influența rezultatelor deosebit de favorabile înregistrate de balanța comercială și de plăți a R.F.G., a creșterii rezervelor valutare ale acestei țări și a menținerii ratei inflației la un nivel de circa 8%, mult inferior comparativ cu celelalte țări capitaliste dezvoltate. În ultimul timp au apărut noi aprecieri în sensul necesității unei eventuale revalorizări oficiale a mărcii vest-germane, exprimate printre altele de către Institutul de cercetări economice din Köln.

Tendința de întărire a cursului **francului francez** semnalată în ultimele săptămîni a continuat și în perioada analizată, fiind influențată atît de încrederea cercurilor de afaceri în hotărîrea autorităților franceze de a acționa pentru restabilirea echilibrului economic pe plan intern și extern, cît și de anunțarea creșterii rezervelor valutare în luna iunie a.c. cu circa 113 milioane franci și de menținerea unui ritm ridicat de creștere a producției.

Lira sterlină, deși a înregistrat o întărire a cursului său față de dolar în perioada analizată, rămîne totuși una din valutele cu o poziție slabă, avînd în vedere deteriorarea în continuare a balanței comerciale engleze, al cărei deficit în luna iunie a.c. s-a ridicat la 468 milioane lire sterline, precum și scăderea rezervelor valutare cu 209 milioane dolari în iunie a.c.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutară în perioada 8—19 iulie 1974 (niveluri minime și maxime).

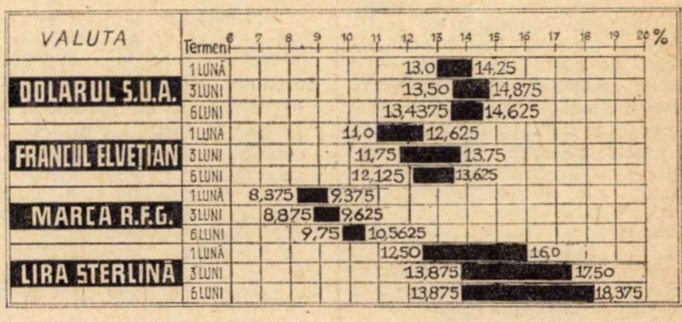

Pe **piața eurodolarilor** dobînzile au înregistrat o creștere în cea mai mare parte a perioadei analizate, ca urmare a menținerii cererii de credite pe plan internațional la un nivel foarte ridicat. Spre finele perioadei analizate dobînzile pe piața eurodolarilor au scăzut datorită unei creșteri a lichidității în urma plasamentelor efectuate de către țările producătoare de petrol și reducerii volumului împrumuturilor băncilor japoneze în eurodolari ca efect al măsurii luate de Banca Japoniei de a sprijini băncile comerciale cu fonduri în dolari din rezervele sale valutare.

La **euromarca vest-germană** dobînzile au înregistrat o scădere sub influența măsurilor luate de autoritățile monetare vest-germane de a reduce tensiunile existente pe piața monetară din R.F. Germania prin reintroducerea temporară a avansurilor pe gaj de titluri (lombard) la o dobîndă de 9% și a sporirii lichidității pieței cu circa 2,5 miliarde mărci prin renunțarea la reducerea cu 25% a plafoanelor de reescont ale băncilor comerciale la Banca Federală Germană.

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 19 VII 1974 : Nu au intervenit modificări față de perioada 12—21 VI a.c. (vezi „Revista economică“ nr. 4/1974).

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

DOCUMENTAR STATISTIC

Dinamici ale unor producții industriale

URMĂRIREA evoluției nivelului producției industriale la o serie de produse cheie pentru dezvoltarea întregii economii mondiale permite formularea unor aprecieri asupra orientărilor în dezvoltare.

Printre asemenea produse se numără și cele prezentate în tabelul alăturat, în evoluția lor pe deceniul 1963—1973. Se observă, de pildă, că producția de energie electrică a devansat ușor — ca ritm — creșterea întregii producții industriale (fiind de 7,3% în medie anuală, față de circa 7%, conform estimațiilor). O ascensiune susținută a cunoscut producția de aluminiu și cea de țiței, urmate de ciment, fontă, oțel brut ș.a. Cel mai redus spor de producție a înregistrat cărbunele, sub efectul concurenței altor combustibili, mai competitivi.

Dacă, însă, comparăm acești indici cu cei calculați pentru perioada precedentă de un deceniu și jumătate (1948—1963), aprecierile diferă întrucîtva. Astfel, creșterea volumului extracției de cărbune s-a accelerat în cursul ultimului deceniu (de fapt, în ultimii ani), trecînd de la un ritm mediu anual de 0,8% la unul de 1,7%, avînd — în actuala conjunctură energetică — șanse sporite de a continua pe această linie. Aceeași tendință a manifestat și cauciucul natural, sub efectul unei cereri destul de ferme pe piața mondială.

În schimb, în cazul producției de energie electrică, ciment sau aluminiu se constată o anumită încetinire a ritmului accentuat de expansiune din perioada postbelică. În sfîrșit, la metalele feroase și neferoase se observă oscilații puțin semnificative de la o perioadă la alta, cererea — în general suficient de susținută pentru aceste produse — fiind parțial satisfăcută pe seama unor înlocuitori (anumite sorturi de mase plastice, sticlă ș.a.).

Produsul	Unitatea de măsură	Producția mondială x)			
		1963	1973	creșterea (1973/1963, în %)	
				totală	medie anuală
Energie electrică	mlrd.kWh	2818	5734	203	7,3
Cărbune	mil.tone	1910	2245	118	1,7
Țiței	mil.tone	1298	2678	206	7,5
Ciment	mil.tone	365	676	185	6,4
Fontă	mil.tone	264	476	180	6,1
Oțel brut	mil.tone	375	667	178	5,9
Aluminiu	mii tone	4340	9896	228	8,6
Cupru	mii tone	3900	5837	150	4,1
Plumb	mii tone	1980	2694	136	3,1
Zinc	mii tone	2830	4244	150	4,1
Cauciuc natural	mii tone	2170	3380	156	4,5

x) Fără R.P.Chineză (la cupru - și fără U.R.S.S., R.D.G. și R.P.D.Coreeană; la aluminiu, plumb și zinc - fără țările menționate, Cehoslovacia și România).

Sursa: U.N., Monthly Bulletin of Statistics, May 1974.

N. P.

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Precizări privind competența organelor de jurisdicție a muncii

● Competența este determinată exclusiv de valoarea litigiului și nu de natura răspunderii materiale.

În practică se întîlnesc destul de frecvent cazuri cînd unitățile stabilesc prin aceeași decizie de imputare obligația de restituire a sumelor încasate necuvenit de către beneficiari — a căror răspundere este directă și principală — precum și răspunderea materială subsidiară a acelei persoane din vina căruia s-au efectuat plățile necuvenite. În asemenea împrejurări, fiecare beneficiar poate fi obligat la restituirea unor sume ce nu depășesc 5 000 lei, iar persoana încadrată în muncă vinovată de plata acestora să răspundă subsidiar pentru o sumă ce depășește 5 000 lei. În această situație soluționarea litigiului nu se poate face separat și distinct pentru beneficiari de către comisia de judecată, iar pentru angajatul vinovat de către judecătorie. Nu pot exista două litigii de muncă paralele în care, eventual, s-ar putea da soluții contradictorii. O asemenea soluție n-ar permite nici aplicarea îndrumărilor date de Plenul Tribunalului Suprem în decizia sa nr. 19/1961, instanța neputînd suspenda — la cerere sau din oficiu — litigiul celui care a înlesnit paguba pînă la soluționarea acțiunii de recuperare de la beneficiarii direcți.

Pentru aceste motive, în scopul unei mai bune administrări a justiției, comisia de judecată nu va putea soluționa contestațiile beneficiarilor împotriva deciziei de imputare chiar dacă fiecare este obligat să restituie o sumă de 5 000 lei, ci va trebui să-și proroge competența în favoarea judecătoriei care va judeca — ca instanță de prim grad — atît aceste contestații cît și aceea introdusă de angajatul vinovat de efectuarea acestor plăți a cărui răspundere subsidiară depășește suma de 5 000 lei.

● Comisia de judecată competentă în cazul unor litigii de muncă la care participă mai multe persoane încadrate în muncă în subunități diferite.

Ca urmare a aplicării Legii nr. 11/1971 și a Decretului nr. 162/1973, se poate întîmpla ca organele de jurisdicție a muncii — comisiile de judecată — să se afle în localități diferite însă constituite în cadrul unei singure organizații economice. În astfel de împrejurări și în cazul în care într-un litigiu de muncă participă mai multe persoane ce sînt încadrate la subunități diferite, considerăm că comisia organizată pe lîngă acea subunitate unde funcționează cei mai mulți angajați este competentă a soluționa litigiul în virtutea principiului fundamental al jurisdicției muncii de apropiere a instanței față de împricinați.

În cadrul centralelor sau a întreprinderilor mari și complexe se poate întîmpla ca un prejudiciu să fie provocat din vina mai multor angajați — încadrați la diferite subunități ori la acestea și la centrală — caz în care se va emite o singură decizie de imputare. Contestațiile persoanelor încadrate în muncă se vor soluționa de o singură comisie de judecată, neputîndu-se admite ca fiecare contestator să se adreseze comisiei de judecată constituită pe lîngă subunitatea unde este încadrat. În asemenea împrejurări competența aparține comisiei care, în mod normal, poate fi sesizată de cei mai mulți dintre contestatari, celelalte comisii urmînd a-și declina competența în favoarea acesteia. A admite o opinie contrară ar însemna ca același litigiu să fie soluționat de mai multe comisii de judecată, existînd și riscul unor soluții contradictorii.

dr. C. JORNESCU

Practica arbitrală și judecătorească

● Penalitățile datorate în legătură cu produsele recepționate și lăsate în custodie

ÎN temeiul contractului de furnizare încheiat între părți, beneficiara a recepționat o cantitate de produse la sediul furnizoarei, întocmindu-se cu această ocazie și un act de custodie prin care s-a hotărît lăsarea produselor în păstrarea furnizoarei cu obligația acesteia de a le expedia ulterior la cererea beneficiarei.

Față de faptul că furnizoarea nu a dat urmare solicitării de a expedia întreaga cantitate de produse lăsată în custodie, beneficiara a introdus acțiune prin care a pretins plata penalităților de 0,3% pe zi în temeiul art. 1 lit. h din H.C.M. nr. 306/1970 pentru deținerea fără îndreptățire de către furnizoare a contravalorii produselor neexpediate din custodie.

S-a considerat că această pretenție este neîntemeiată, deoarece, din momentul recepționării produselor de către beneficiară — urmată de lăsarea lor în custodie — obligația de livrare se consideră îndeplinită iar furnizorul era în drept să încaseze contravaloarea produselor.

În schimb, furnizoarea a fost obligată să plătească beneficiarei penalitățile de 10% la valoarea produselor neeliberate din custodie, în temeiul art. 10 lit. i din aceeași hotărîre, care sancționează cu o astfel de penalitate înstrăinarea sau consumarea de produse preluate într-o custodie născută în legătură cu un contract economic. (Dec. P.A.S. nr. 226/1974).

● Consecințele instituirii supravegherii temporare a plăților

LA întreprinderile care înregistrează importante imobilizări de mijloace circulante prin aprovizionări neraționale, realizare de produse fără desfacere asigurată etc., și care nu îndeplinesc măsurile stabilite pentru remedierea situației, la aprecierea băncii se instituie supravegherea temporară asupra efectuării plăților. În atare situație, întîrzierea în plată a beneficiarului care, datorită supravegherii temporare a efectuării plăților, nu a achitat la timp prețul produselor livrate, nu-l exonerează de suportarea penalităților prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970. Această soluție se impune datorită faptului că supravegherea temporară a fost instituită din cauză că beneficiarul s-a aprovizionat nerațional și nu a luat măsuri de remediere a situației sale financiare (Dec. P.A.S. nr. 939/1974).

Eficiență economică sporită

(Urmare din pag. 15)

Prin sistemul actual de organizare se irosește un volum important de capacitate de producție a ramurii de construcții, atît în ceea ce privește baza tehnico-materială — formată din mașini, utilaje de construcții, mijloace de transport, materiale, combustibili și energie —, cît și în ceea ce privește utilizarea personalului TESA și chiar a muncitorilor.

Prin organizarea pe baza sistemului de platformă industrială cu un volum important de investiții stabilite prin plan în sarcina unui singur șantier sau chiar a unei întreprinderi, în cazul în care dezvoltarea teritoriului respectiv este eșalonată pe o perioadă mai îndelungată, avînd ca for ierarhic superior un singur trust, cu sediul în județul respectiv, se asigură de la început o organizare superioară lucrărilor, concentrarea și utilizarea rațională a materialelor, utilajelor și mijloacelor de transport, în depozite sau formațiuni de lucru puternice, unite sub o singură conducere. În afară de simplificarea aparatului TESA și de creșterea operativității în luarea deciziilor, se realizează și reducerea numărului de tehnicieni și specialiști cei deveniți disponibili putînd fi orientați către sectoarele de concepție, cercetare, proiectare și conducerea directă a producției.

O asemenea măsură ar înlesni asigurarea unei mai mari stabilități a personalului TESA și a muncitorilor pe șantierele de construcții, permanentizarea lor în localitățile în care se știe că activitatea de construcții este eșalonată pe o perioadă mai îndelungată. Existența în județ a unui singur trust de construcții industriale ar putea constitui un element decisiv pentru reducerea fluctuației în muncă și pentru eliminarea situației actuale în care majoritatea unităților de construcții realizează și depășesc numărul mediu scriptic de personal planificat, deși aproape toate prezintă lipsă de muncitori calificați. Stabilitatea personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ și a muncitorilor constructori în anumite localități răspunde și unei necesități sociale, aceștia putînd să-și organizeze viața de familie în condiții normale.

Organizarea unităților de construcții industriale în sistemul constituirii în fiecare județ a unei singure mari unități complexe cu formații specializate pe diverse categori de lucrări credem că ar contribui și la eliminarea disproporțiilor în realizarea indicatorilor de plan existente în prezent între diferitele categorii de unități de construcții.

PLANTELE TEXTILE

(Urmare din pag. 5)

de ulei, care va permite includerea în circuitul economic a unei materii prime nefolosită pînă în prezent și nelipsită de valoare economică. Pentru prelucrarea primară urmează a fi amenajate capacități de producție specifice, bazate pe o tehnologie originală, elaborată de Institutul de cercetări textile. (În prezent acest compartiment de cercetare este integrat în cadrul Trustului inului, cînepii și bumbacului).

Întreprinderile de prelucrare a tulpinilor de in pentru ulei, ca dealtfel întreaga acțiune de valorificare industrială a acestei materii prime, vor avea un caracter de avangardă marcînd o contribuție originală a țării noastre la extinderea bazei de materii prime naturale a industriei textile.

- **Valorificarea industrială superioară a puzderiilor** (deșeuri lemnoase rezultate din prelucrarea mecanică a tulpinilor de lemn ca : plăci aglomerate brute, plăci aglomerate laminate, profile presate, finisate etc. Ca urmare, se vor economisi importante cantități de materiale lemnoase (la nivelul anului 1980 se vor economisi peste 100 000 m.c./an lemn reprezentînd producția a 20 mii ha pădure exploatabilă). Totodată, se vor îmbunătăți indicatorii de eficiență în întreprinderile de prelucrare primară a inului și cînepii.
- **Utilizarea apelor reziduale din topitorii pentru irigații** ceea ce contribuie la mai buna gospodărire a resurselor de apă și la reducerea poluării mediului ambiant.

Dintre măsurile de ordin tehnic pe care se fundamentează creșterea producției de plante textile trebuie menționată, în primul rînd, **îmbunătățirea continuă a zonării culturilor și amplasarea acestora**, în cadrul fiecărei zone de favorabilitate, **în unitățile și pe terenurile cele mai corespunzătoare.** În al doilea rînd, se va **urmări respectarea riguroasă a rotației culturii inului la 6—7 ani, precum și introducerea tuturor culturilor textile în asolamente raționale** care să asigure cele mai corespunzătoare plante premergătoare. Aceste măsuri, cu toate că nu implică investiții și cheltuieli materiale suplimentare s-au dovedit a fi extrem de eficiente în practica unităților agricole.

Un rol deosebit pentru înfăptuirea programului revine **promovării celor mai corespunzătoare soiuri și asigurării unor semințe cu valoare biologică ridicată.** Pentru a sublinia importanța economică a cultivării soiurilor cele mai potrivite arătăm că folosirea unui soi avînd un conținut în fibră superior cu numai 10% față de soiul cultivat (martor) poate aduce, la nivelul actual al culturii, un beneficiu suplimentar de peste 20 mil. lei, iar la nivelul anului 1980 de circa 90—100 mil lei.

Dintre măsurile cu caracter economic un rol esențial va reveni **generalizării acordului global și introducerii altor forme stimulative de plată**, care realizează o cointeresare directă și maximă a fiecărui producător față de rezultatele obținute.

Sub aspect organizatoric, înființarea Trustului inului, cînepii și bumbacului — în subordinea M.A.I.A.A. — în martie 1974, asigură un cadru adecvat realizării programului de dezvoltare a culturilor textile. Desfășurînd o activitate integrată, acest organism va trebui să acționeze ferm pentru aplicarea cu maximă eficiență a întregului complex de măsuri tehnice și economice prezentate. Mobilizînd capacitatea de creație tehnică a specialiștilor din întreprinderile de prelucrare a inului, cînepii și bumbacului, organizînd în mod temeinic, pe baze științifice, întregul proces de producție agricolă, trustul va trebui să constituie factorul organizatoric de bază în realizarea obiectivelor trasate de conducerea de partid și de stat, pentru dezvoltarea producției de fibre vegetale.

Producția inului

(Urmare din pag. 5)

realizînd un randament scăzut și deci venituri reduse de la această cultură.

În I.A.S. producția medie de tulpini realizată în 1973 este superioară celei realizate în C.A.P. și reflectă, pe de o parte condițiile tehnice mai bune de producție precum și un mai mare interes economic pentru utilizarea rațională a fondului lor funciar. Pe de altă parte, diferențele de randament înregistrate între unitățile agricole de stat și între acestea și cooperativele agricole confirmă că resursele de natură intensivă de sporire a producției de fibre naturale se află încă într-un stadiu redus de valorificare.

Tabelul nr. 2

Producția medie de tulpini realizată în 1973 în unitățile agricole de stat

	Suprafața cultivată (ha)	Producția medie (kg/ha)
I.A.S. Rădăuți	177	5 559
I.A.S. Suceava	178	3 831
I.A.S. Fălticeni	202	3 810

După părerea specialiștilor, măsurile asupra cărora nu s-a insistat îndeajuns sînt cele care puteau fi întreprinse fără cheltuieli de producție suplimentare, și care, implicit, economiseau terenul arabil (cu posibilitatea redistribuirii acestuia altor culturi), cum sînt : concentrarea, specializarea și amplasarea culturilor textile.

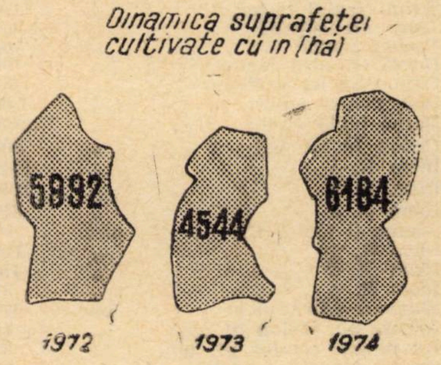

Măsurile menționate, ca elemente caracteristice unei agriculturi înaintate, trebuie aplicate cu prioritate nu numai pentru că nu costă nimic în plus pe producător. Prin însăși importanța lor, concentrarea și amplasarea rațională a culturilor în general și a celor textile în special, anihilează efectul negativ al unor dificultăți temporare de ordin tehnic și care în județul Suceava, și în altele, apar sub aspectul potențialului biologic redus — vegetativ și ca randament în fibră — al soiurilor cultivate, puritatea nesatisfăcătoare a semințe (în acest an s-a utilizat încă sămînță de in cu derogare de la stas), folosirea timp îndelungat a acelorași soiuri și semințe (ceea ce face să apară fenomenul de cosangvinizare), lipsa mașinilor de recoltat, cantitatea insuficientă de îngrășăminte, erbicide specifice etc.

Concentrarea producției de tulpini de in s-a redus în ultimii ani, numărul unităților producătoare crescînd mai rapid decît suprafața cultivată : în 1972 cultivau in 54 C.A.P. și 3 I.A.S., iar în 1974 cultivă in 71 C.A.P. și 3 I.A.S. ; în aceeași perioadă, suprafața totală cultivată cu in a crescut cu circa 170 ha (de la 5 992 ha la 6 164 ha). În general, a crescut numărul unităților cu suprafețe mici cultivate. Or, cu cît suprafața cultivată este mai restrînsă cu atît importanța economică a culturii scade pentru unitate, devenind una din culturile secundare.

La o concentrare redusă se adaugă amplasarea necorespunzătoare a culturilor textile, existînd cooperative agricole care amplasează cultura inului an de an pe un număr mare de parcele. De exemplu, în acest an, C.A.P. Costîna a cultivat in pe 17 parcele, C.A.P. Comănești — pe 20 parcele, C.A.P. Cașvana — pe 21 parcele, C.A.P. Arbore — pe 30 parcele etc., ceea ce îngreuiază mecanizarea lucrărilor agricole, aplicarea corectă a îngrășămintelor etc.

Dintre măsurile cu efect imediat asupra creșterii producției de fibre de in se recomandă limitarea suprafeței cultivate într-o unitate (de exemplu, la peste 50 ha), precum și includerea culturii inului în asolament cu culturile de bază : cereale, culturi prășitoare, cartof, plante de nutreț. În același scop, specialiștii din unitățile agricole insistă ca organele agricole județene să manifeste în informările, analizele și deplasările efectuate în teren aceeași atenție și preocupare față de in ca pentru oricare altă cultură.

revista economica
Editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE –
Institutul Central de Cercetări Economice
Nr. 6 – vineri 26 iulie 1974

Majorarea generală a retribuțiilor – grăitoare manifestare a grijii față de om 1
2 ani de la Conferința Națională a P.C.R.
România pe drumul creării unei economii moderne de înaltă eficiență, al făuririi civilizației socialiste și comuniste Perfecționarea continuă a conducerii și organizării vieții economice (dr. Maria Popescu) 2

● Economie națională

Eficiență economică sporită prin organizarea activității în mari unități (Emil Cioflan) 4
Agricultura românească angajată în realizarea progresului pentru dezvoltarea producției de fibre vegetale. Extinderea culturii plantelor textile (prof. dr. Nicolae Ștefan) ; Producția inului poate spori fără cheltuieli suplimentare (Ion Manea) 5
Sinteze – analize
Creșterea productivității muncii – imperativ al dezvoltării : Principalul factor al dinamismului economic (dr. Vasile M. Popescu) 6
Un instrument de mare eficiență economică : Programul de creștere a productivității muncii (dr. ing. Cornel Hidoș) 8
Cum acționează și este pusă in valoare relația de intercondiționare : calitatea normelor – productivitatea muncii (Petre Frujină) 10
Folosirea acordului global în stimularea creșterii productivității (L. Țintea) 11

● Conducere și organizare

Dialog „R.E." pe marginea anchetelor publicate privind perfecționarea cadrelor 12

● Teorii – idei

Anul mondial al populației : Demografie și progres social (Emil Mesaroș) 16
Puncte de vedere : Considerații privind conceptul de competitivitate economică internațională (prof. univ. dr. Mihai Părăluță) 18
Școli – curente – economiști : Critica teoriei echilibrului general (A.A. Popper) 20

● Economie mondială

30 de ani de transformări socialiste în R. P. Polonă (Ian Glówczyk) 23
Problemele valutar-financiare internaționale la ora actuală (dr. Costin Kirițescu) 24
Tendințe – conjuncturi 26
Dosar : Productivitate și decalaje în agricultura țărilor capitaliste dezvoltate (Dinu Dragomirescu) 27
Piața monetară internațională 29

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11–25, București, sectorul 1. Telefon 11 59 60.

PENTRU VALORIFICAREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR ȘI CAPACITĂȚILOR DISPONIBILE

ÎNTREPRINDEREA DE REPARAȚII AUTO—CRAIOVA

OFERĂ :

Azotat de sodiu	kg	250
Pînză bachelizată	„	71
Electrocorindon	„	140
Geam securizat 5x240x760	buc.	89
„ 5x290x455	„	70
„ 5x475x570	„	70
„ 5x480x575	„	95
„ 5x525x700	„	50
„ 5x666x419	„	50
„ 5x410x660	„	15
„ 5x806x419	„	120
„ 5x430x150	„	72
„ 5x400x310	„	78
„ 5x650x460	„	31
„ 5x800x320	„	20
„ 5x500x460	„	20
Butacril	kg	95
Profil ornament V 014	„	100
„ cheder caciuc K 002	„	360
„ „ K 013	„	160
„ „ K 017	„	88
„ „ K 027	„	100
„ „ K 033	„	100
„ „ buretos K 130	„	1434
Carbură siliciu verde gr. 400	„	100
Furtun frînă auto spate 10x18	ml	2000
„ „ „ față 3,2x10,8	„	5000
„ cauciuc 8x12	kg	500
Plastic F. 2.	„	700
Perii unghii md. III fir. sint.	buc.	500
Abraziv pe suport PE 16	„	7000
„ „ PE 25	„	10000

piese de schimb auto:

● M. 461 + T.V.

Inel de siguranță sup. ev.	buc.	5048
Traversă suport motor	„	100
Tachet diafr. pt. benzină	„	766
Inel sincron vit. II	„	101
Siguranțe 4611701224	„	1829
Inel 2061701750	„	2500
Manșon exterior	„	32
idem interior	„	95
Capac spate c. tr.	„	39
Ax pinion interm. c. tr.	„	36
Pinion interm. c. tr.	„	120
Capac față arb. secundar	„	89
Sașiu complet	„	1
idem asamblat	„	3
Oglindă far pr. 180	„	74
Curele 1091 × 13 × 8	„	145
Traversă suport motor	„	55
Tachet diafragmă	„	566
Cap schimb. viz. 1. 2	„	65
Idem mers înapoi	„	41
Bucșă cauciuc amort	„	4257

● I.M.S.

Volant motor	buc.	1
Baie ulei	„	1
Arbore cdă. pt. ulei	„	76
Suport motor spate stg.	„	32
Idem dreapta	„	12
Idem spate cu ureche	„	49
Ax clapetă inferioară	„	25
Clapetă superioară	„	438
Arc pinion cuplare electrom	„	51
Placă presiune ambreaj	„	9
Furcă de cuplare ambreaj	„	2
Ax furcă schimb. vit. 1—2	„	34
Idem 3—4	„	67
Ax furcă schimb. mers înapoi	„	39
Ax furcă mers înapoi	„	45
Bucșă pinion mers înapoi	„	27
Capac superior cut. vit.	„	9
Capac lateral cut. vit.	„	33
Carter cut. vit.	„	17
Furcă mers înapoi	„	15
Melc acționare pinion vit.	„	69
Pinion acționare viteză	„	67
Ax pinion interm. cut. tr.	„	80
Carter cut. tr.	„	7
Furcă cuplare cut. tr.	„	48
Pinion secundar cut. tr.	„	40
Planșă cruce cardan	„	183
Șaibă pinion planetar față	„	84
Idem planetar	„	26
Trompă punte mat. față	„	2
Șaibă pinion planetar	„	66
Bară de comandă	„	2
Bucșă interioară canetă dir.	„	150
Taler fr. mînă	„	87
Contact cu cheie	„	66
Cadru șasiu cu suport	„	1
Coroană dințată volant	„	270
Șurub reglaj tacheț	„	270
Taler arc supapă	„	400
Tachet motor	„	700
Bucșă cilindru motor	„	100
Pinion cu ax antren	„	250
Bolț piston motor	„	3300
Bucșă bielă motor	„	3300
Piston motor CN	„	600
Idem R. 1	„	1300
Idem R. 2	„	1450
Idem R. 3	„	900
Segmenți motor CN	set	90
Idem R. 1	„	170
Idem R. 2	„	470
Idem R. 3	„	31,60
Element filtru ulei	buc.	600
Arbore cu pinion pt. ulei	„	75
Ax pinion condus pt. ulei	„	35
Pinion condus pt. ulei	„	85
Idem conducător pt. ulei	„	45
Suport motor spate	„	27
Idem dreapta	„	7
Idem motor spate	„	39
Filtru decantor benzină	„	34
Corp pompă benzină	„	230
Pîrghie cdă pt. benzină	„	20
Clapetă supor. cu ax	„	435
Cui ventil cu locaş	„	800
Capac carburator	„	175
Corp mijlociu	„	80
Corp inf. carburator	„	340
Jiglor	set	630
Pinion pt. accelerație	buc.	180
Plutitor carburator	„	350
Bucșă pt. apă	„	500
Garnitură pt. apă	set	400
Camă distrib.	buc.	100
Bujii 14 × 95	„	3300
Arc placă pres. ambreaj	„	1800
Disc ambreaj	„	70
Butuc disc ambreaj	„	23
Suport rub. pres. ambr.	„	40
Arbore primar	„	585
Idem secundar	„	100
Ax bloc pinion	„	150
Ax pinion mers înapoi	„	40
Ax furcă schimb I—II	„	28
Idem III—IV	„	58
Ax cap furcă mers înapoi	„	33
Ax furcă mers înapoi	„	40
Bloc pinioane	„	295
Bucșă pinion mers înapoi	„	25
Capac lateral CV	„	18
Carter CV	„	8
Furcă schimb III—IV	„	12
Furcă mers înapoi	„	9
Melc vitezometru	„	54
Pinion mers înapoi	„	70
Pinion vitezometru	„	52
Ax pinion intermediar	„	77
Flanșă cupl. arb. cord.	„	90
Flanșă lungă tambur	„	340
Furcă cuplare C I	„	44
Pinion secundar C I	„	33
Arbore cardan spate	„	4
Cruce cardan	„	100
Flanșă cruce cardan	„	153
Cruce sateliți	„	470
Grup conic	„	115
Pinion sateliți	„	2000
Șaibă pinion planetar	„	70
Arbore planetar spate	„	30
Grup conic spate	„	430
Sabot fr. mînă	„	60
Taler fr. mînă	„	72
Tambur fr. mînă	„	125

● S.R. 131—114

Suport motor față	„	35
Tub radiator	„	10
Tub radiator lung	„	5
Element filtru	„	81
Șurub fixare	„	108
Placă izolatoare	„	20
Bucșă izolantă	„	12
Placă suport	„	10
Scut	„	7
Port diodă	„	10
Diodă pozitivă	„	75
Butuc disc ambreaj	„	101
Furcă ambreaj	„	85
Sup. pt. centrală ambreaj	„	151
Suport ax odă ambreaj	„	37
Ax cu pirghie cdă ambreaj	„	26
Furcă	„	500
Capac față arb. interm.	„	7
Capac pinion mers înapoi	„	4
Ax furcă schimb	„	3
Ax furcă schimb. vit. 3—4	„	9
Pinion acționare pt. față	„	6
Pinion față arb. interm.	„	6
Arb. interm. cut. trans.	„	9
Șaibă reglaj P/U	„	35
Arbore secundar	„	12
Mufă cuplare arb. sec.	„	5
Arbore acț. pt. față	„	5
Idem spate	„	10
Capac ambreaj	„	2
Capac arb. pr.	„	6
Capac arb. sec.	„	2
Manetă cuplare pt. față	„	2
Capac arb. acționare	„	6
Piston pompă accelerație	„	91
Suport arc.	„	25
Șaibă steluță pt. frînă	„	91
Corp cardan	„	85
Suport amortiz.	„	6
Suport amortiz.	„	6
Bucșă a fusului	„	80
Mufă de reglaj	„	3
Garnitură cil. fr.	„	538
Trompă punte spate stg.	„	2
Placă tampon	„	1
Bulon arc față	„	2
Tambur roată față	„	22
Bară transversală	„	1
Casetă direcție	„	8
Siguranță	„	94
Ax	„	10
Racord principal	„	12
Racord simplu	„	18
Manetă fr. mînă	„	8
Bucșă ghidare	„	40
Cilindru superior	„	12
Racord aer	„	8
Racord	„	39
Sup. pentru ridicat	„	47
Tijă pompă	„	37
Tijă acționare	„	8
Lampă număr	„	64
Tijă comandă	„	100
Pinion broască	„	10
Roată dințată	„	10
Rezervor benzină	„	6
Roată cu cerc și sig	„	2
Reflector asamblat	„	40
Lampă LKE albastră	„	200
Robinet radiator	„	4
Grilă superioară	„	2
Suport motor	„	35
Element filtru	„	81
Diodă pozitivă	„	75
Idem negativă	„	90
Disc presiune	„	268
Butuc disc	„	101
Suport axă	„	37
Ax cu pîrghie	„	26
Cilindru receptor	„	274
Piston pompă accel.	„	91
Arbore cardan SR 132	„	23
Tijă cdă. stînga	„	70
Apărătoare soare	„	20

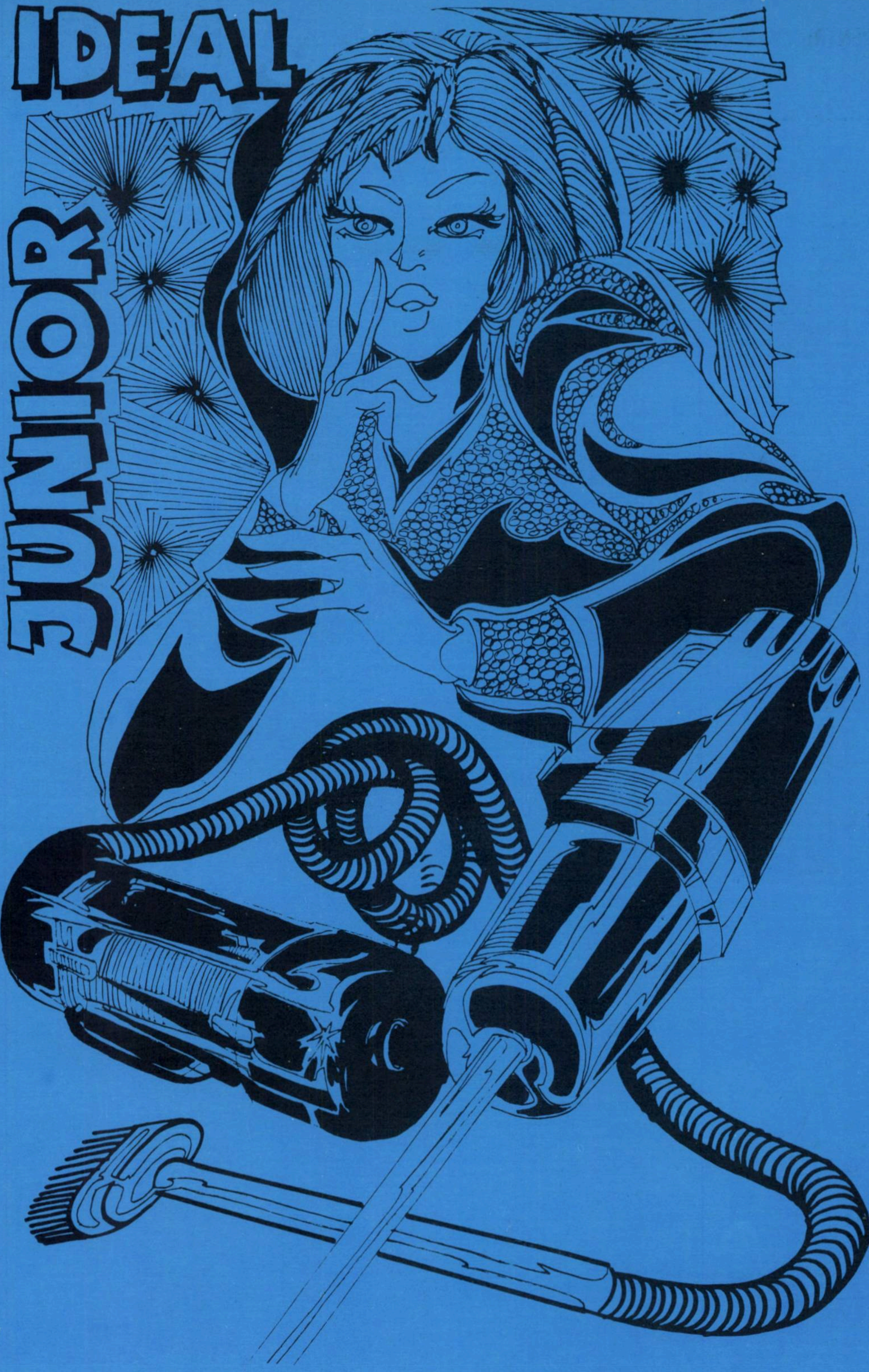

Aspiratorul de praf IDEAL **vă scuteşte de efort şi vă economiseşte timpul. Cu IDEAL se pot curăţa : duşumelele, pereţii, mobila, covoarele, hainele, tapiţeria, radiatoarele şi locurile mai greu accesibile ;**

IDEAL **poate fi utilizat şi pentru pulverizarea lichidelor neinflamabile ;**

IDEAL **are un consum redus de energie electrică (15 bani pe oră) ;**

Poate fi cumpărat şi cu plata în rate lunare.

JUNIOR **este aspiratorul de praf necesar căminului dumneavoastră.**

Dimensiunile reduse ale aspiratorului portabil JUNIOR **fac să fie folosit comod la curăţatul încăperilor mici şi al autoturismelor, cu minimum de efort fizic.**

Aspiratorul JUNIOR **este economic ; consum de energie de 10 bani pe oră.**

Se poate cumpăra şi cu plata în rate.

RECOM

M.E.F.M.C. — C.U.P.S: BUCUREȘTI

I.A.M.M.B. — ARAD

Ați cumpărat o mobilă nouă ? V-a atras atenția feroneria cu care a fost echipată ? Ați putut constata atunci că și mobila are bijuterii. Aceste articole de feronerie pentru mobilă clasică și stil, cit și pentru binale, își au proveniența intr-una din intreprinderile Aradului – I.A.M.M.B.A. – Intreprinderea de articole metalice pentru mobilă și binale.

I.A.M.M.B.A. – o intreprindere și totodată o marcă de prestigiu ale cărei produse sint prezente in fiecare gospodărie.

I.A.M.M.B.A. – o intreprindere a cărei dezvoltare a cunoscut o linie mereu ascendentă.

I.A.M.M.B.A. – o intreprindere legată prin mii de fire cu o mulțime de intreprinderi și organizații comerciale din țară.

Doriți, ieftin, bun și prompt ? Cumpărați produsele I.A.M.M.B. – Arad, cu sediul central – Calea 6 Vinători nr. 53.

Telefon : 329.35 ; 327.43 și 312.26

Telex : 036.237.

Lei 5

D646
04/2
66

„... înscrierea în Directive a prevederilor privind dezvoltarea în ritm intens, în perioada următoare, a tuturor sectoarelor de activitate, se bazează pe realizarea cu succes a planului cincinal 1971–1975, pe faptul că directivele Congresului al X-lea și prevederile planului cincinal se vor realiza înainte de termen. Aceasta ne dă posibilitatea să ne propunem ca și în următorul cincinal să asigurăm un ritm înalt de dezvoltare a industriei și agriculturii, a întregii economii și, legat de aceasta, să înfăptuim măsurile corespunzătoare de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României)

7

revista economică

Vineri
2 august
1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
- TEORII ● IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

Prin dezbaterea şi unanima adeziune asupra unor documente de importanţă istorică în viaţa partidului şi întregului nostru popor, lucrările Plenarei comune a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României au o semnificaţie deosebită pentru prezentul şi viitorul patriei noastre.

ROMÂNIA ANUL XXX

Evoluţia structurii populaţiei ocupate sub semnul industrializării socialiste

ILUSTRARE, dar şi factor activ al modificărilor structurale survenite în economia românească în anii construcţiei socialiste, modificarea repartiţiei pe ramuri a populaţiei ocupate — potrivit direcţiilor prezentate în graficul nr. 1 — a avut loc sub semnul politicii consecvente a P. C.R. de industrializare socialistă a ţării. Factor hotărîtor al creşterii gradului de ocupare a populaţiei şi al folosirii mai eficiente a resurselor umane, dezvoltarea rapidă a industriei, antrenînd sporirea cu 160% în perioada 1950—1972 a numărului celor ocupaţi în această ramură devenită conducătoare a întregii economii a contribuit în acelaşi timp substanţial la atragerea de noi forţe de muncă în construcţii, transporturi, telecomunicaţii, în sfera serviciilor pentru producţie şi pentru populaţie, ca şi la reducerea — datorită mecanizării — a populaţiei ocupate în agricultură.

Ca urmare, populaţia ocupată în ramurile neagricole a sporit de la 25,7% în 1950 la 56% în 1972 şi 58% în 1973, (vezi graficul nr. 2).

Referindu-ne strict la populaţia ocupată în industrie, ale cărei efective au sporit în perioada 1966-1972 în medie cu 93 000 persoane pe an, faţă de 44 200 persoane în medie pe an în deceniul al şaselea, ponderea sa în totalul celor ocupaţi s-a mărit de la 12% în 1950 la 27,6% în 1973.

Reflectînd creşterea numărului muncitorilor de la 1,222 milioane în 1950 la 4.5 milioane în 1973, ponderea clasei muncitoare, — clasa conducătoare a societăţii noastre — în totalul populaţiei ocupate a sporit de la 15% în 1950 la 45% în 1973, urmînd să depăşească 50% în 1975 şi două treimi în 1990. În 1972 în industrie şi construcţii, lucrau 62,9% din muncitori, numărul lor fiind în creştere rapidă în toate ramurile economiei naţionale.

D.D.

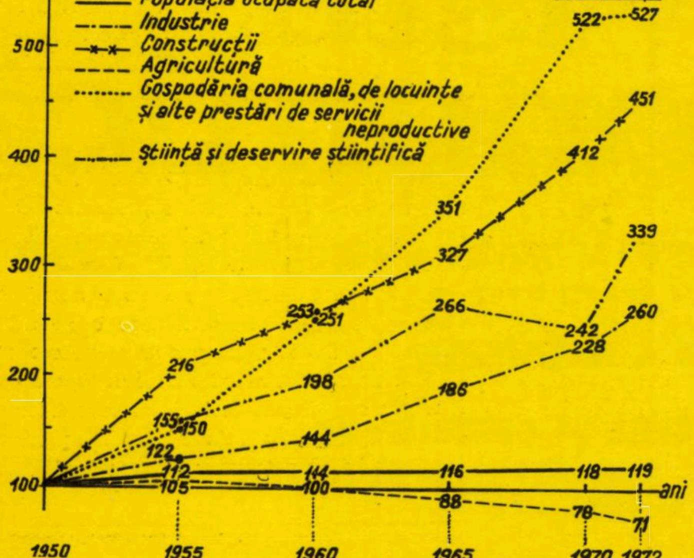

Dinamica populaţiei ocupate, pe ramuri ale economiei naţionale (la sfîrşitul anului, 1950 = 100)

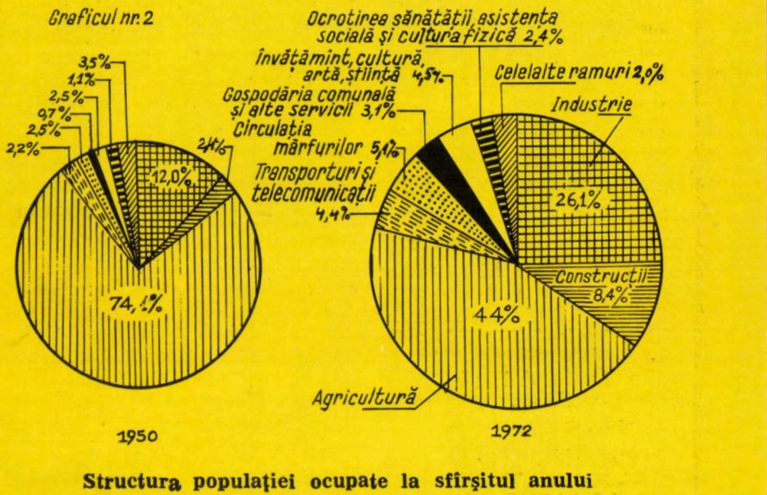

Structura populaţiei ocupate la sfîrşitul anului

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Un amplu program pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate

DEZBATEREA ŞI ÎNSUŞIREA proiectului Programului Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism şi a proiectului de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976–1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990, a situat plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 27–29 iulie în rîndul evenimentelor politice de importanţă istorică în viaţa poporului nostru.

Masele largi de oameni ai muncii – români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi, toţi cei ce trăiesc şi muncesc înfrăţiţi pe meleagurile patriei noastre socialiste, au luat cunoştinţă cu deosebită satisfacţie şi mîndrie justificată de lucrările plenarei. Documentele prezentate, ca şi discuţiile din plenară au confirmat încă odată înalta responsabilitate şi competenţă, modul profund ştiinţific cu care partidul nostru se preocupă de rezolvarea problemelor complexe ale dezvoltării actuale şi de perspectivă a României socialiste.

S-a manifestat, şi cu acest prilej, contribuţia hotăritoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea politicii partidului, la fundamentarea strategiei şi tacticii, a liniei sale generale. Clarviziunea politică, realismul şi maturitatea în gîndire, spiritul său îndrăzneţ, profund revoluţionar, marea sa capacitate de analiză şi sinteză a fenomenelor din societatea românească şi din viaţa internaţională, înaltul său patriotism concretizat în grija faţă de toţi oamenii muncii, faţă de destinele patriei sînt trăsături proprii ale secretarului general al partidului, care jalonează documentele dezbătute şi însuşite de plenară. Ampla cuvîntare pe care secretarul general al partidului a rostit-o la plenară constituie un document de excepţională valoare teoretică, un model de abordare complexă, analitică a obiectivelor fundamentale ale evoluţiei vieţii social-economice şi politice a ţării în perioada făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Prin amploarea problematicii, profunzimea şi spiritul lor novator, documentele – ce vor fi supuse dezbaterii opiniei publice şi aprobării Congresului al XI-lea al partidului – conturează pe baze ştiinţifice configuraţia viitoare a României socialiste, deschizînd vaste orizonturi de progres, noi şi minunate perspective de înflorire a patriei noastre. Ele sînt elaborate, după cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pe **„baza concepţiei ştiinţifice materialist-dialectice şi istorice, pornesc de la legităţile universal valabile, de la aplicarea acestora la condiţiile concrete economico-sociale şi istorice din ţara noastră. În acelaşi timp, aceste documente ţin seama de experienţa generală în construcţia socialismului, a altor ţări, cît şi de necesitatea generalizării experienţei proprii a partidului nostru în edificarea societăţii socialiste"**.

Proiectul de Program al partidului exprimă, după cum s-a subliniat la plenară, **interesele vitale ale întregii naţiuni, ale dezvoltării societăţii socialiste româneşti, constituie o călăuză sigură pentru toţi comuniştii, pentru întregul popor, asigură unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii, sub conducerea partidului, pentru înfăptuirea politicii sale interne şi externe, oferă o perspectivă şi o orientare clară pe o perioadă de 20–25 de ani, definind strategia generală şi direcţiile tactice ale Partidului Comunist Român – al cărui scop primordial este făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi crearea condiţiilor pentru edificarea comunismului în România.**

În ansamblul său, proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al partidului, care concretizează programul dezvoltării României socialiste în viitor şi direcţiile fundamentale ale continuării pe o treaptă mai înaltă a procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, se întemeiază pe studierea multilaterală a realităţilor şi posibilităţilor economiei româneşti, pe cunoaşterea celor mai noi tendinţe care se manifestă pe plan mondial. Rod al unor investigaţii laborioase şi îndelungate, de mare complexitate, efectuate de colective largi de specialişti şi oameni de ştiinţă, sub permanenta îndrumare a conducerii de partid şi de stat, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu personal, prevederile cuprinse în proiectul de Directive au fost astfel concepute încît să asigure mobilizarea tuturor rezervelor existente, intensificarea acţiunii factorilor cu rol decisiv în dinamismul nostru economic.

Cele două documente programatice pun în evidenţă, înainte de toate, **conştiinţa participării comuniştilor, a maselor largi la elaborarea politicii noastre interne şi externe.** Această manieră de abordare a strategiei de dezvoltare a României socialiste este o metodă verificată în activitatea partidului în ultimul deceniu, documentele fiind rezultatul participării active a zeci şi zeci de activişti din diferite domenii de activitate, expresia clarviziunii şi înţelepciunii colective a partidului, a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii. Totodată, programul partidului pune în evidenţă perspectiva activităţii de formare a omului nou, în stare să înţeleagă schimbările care au loc în societate şi să acţioneze în mod conştient, potrivit năzuinţelor de echitate şi dreptate socială.

Crearea condiţiilor pentru realizarea mai deplină a echităţii şi egalităţii sociale ocupă un loc central în Directivele care trasează căile de dezvoltare economico-socială a ţării în anii 1976–1980, cît şi în prognozele de perspectivă pînă în 1990. Prin amplasarea mai raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, la începutul deceniului următor toate judeţele ţării vor avea o producţie industrială mai mare de 10 miliarde lei. După cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu aceasta nu constituie o simplă cifră, ci prezintă o cotitură calitativă deosebită în dezvoltarea tuturor zonelor şi judeţelor, în ridicarea gradului de civilizaţie al întregii ţări.

Participarea conştientă a poporului la înfăptuirea programului partidului este impusă şi de necesitatea continuării eforturilor pentru menţinerea ritmului înalt de progres al economiei noastre, pentru apropierea de nivelul de dezvoltare al ţărilor avansate din punct de vedere economic ; aceasta reprezintă una din problemele fundamentale ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi ale creării bazei tehnico-materiale necesare trecerii spre comunism.

Continuitatea repartiţiei optime a venitului naţional în fondul de dezvoltare şi fondul de consum va sprijini şi pe mai departe creşterea continuă a nivelului de trai al poporului, odată cu intensificarea reproducţiei lărgite în toate sectoarele de activitate. Numai pe această bază va fi posibilă continuarea politicii de industrializare socialistă, de sporire a numărului oamenilor muncii ocupaţi în industrie. Experienţa cincinalului în curs, în care numărul celor ocupaţi în industrie şi alte sectoare va spori cu 1 300 000 faţă de 400–500 000 cît s-a prevăzut în Directive şi, ca urmare, creşterea fondului de consum cu circa 46% nu se putea realiza fără înfăptuirea vastului program de dezvoltare a industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri, fără menţinerea unei rate ridicate a acumulării.

O importanţă deosebită pentru continuarea ridicării calitative şi tehnice a întregii activităţi economice o are participarea tot mai activă a ştiinţei şi tehnologiei, acestea fiind considerate ca sarcini fundamentale ale dezvoltării noastre viitoare. **„Trebuie să avem în vedere,** spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **că cincinalul viitor trebuie să asigure transformarea radicală, pe bază modernă, a întregii noastre industrii, ridicarea calitativă şi tehnică a întregii activităţi economice. Aceasta este problema centrală a cincinalului viitor !".**

În curînd documentele plenarei vor fi dezbătute în adunările generale de partid, în conferinţele orăşeneşti şi judeţene, precum şi în adunările generale ale oamenilor muncii, pentru a fi definitivate şi prezentate Congresului al XI-lea al partidului. Trecerea la organizarea dezbaterii cu întregul popor a proiectelor de Program şi de Directive marchează începutul unei perioade intense de pregătire a Congresului, un prilej de analiză temeinică a muncii depuse de fiecare organizaţie de partid, de fiecare cetăţean, de participare conştientă la stabilirea obiectivelor de dezvoltare economică şi socială.

REVISTA ECONOMICĂ

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R.
CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN!

TEHNOLOGII AVANSATE, EFICIENȚĂ RIDICATĂ ÎN ACTIVITATEA PRODUCTIVĂ

ÎN PRIMUL SEMESTRU al anului în curs, unitățile aparținînd Direcției generale autonome a petrolului și gazelor au depășit planul la producția marfă cu 32 milioane lei, îndeplinindu-și totodată sarcina de creștere a productivității muncii în activitatea industrială în proporție de 101,1%. Între principalii factori care au favorizat fructificarea eficientă a potențialului tehnico-productiv, tehnologiile moderne au ocupat un loc deosebit. În ce s-a concretizat de fapt eficiența acestora ?

Preocupări prioritare în sectorul de foraj

Analizînd prin această prismă activitatea desfășurată în primul semestru, se constată că depășirea planului fizic de foraj pe ansamblul industriei petrolului și gazelor cu peste 57 mii metri a fost realizată exclusiv pe seama creșterii productivității muncii, respectiv prin depășirea vitezelor de foraj. Scurtarea duratei de forare a sondelor, prin creșterea vitezei de lucru, a permis totodată forarea peste prevederile planului, pe primele șase luni a.c., a unui număr de peste 60 sonde.

Contribuția cea mai importantă în ridicarea productivității muncii, în creșterea eficienței economice a adus-o **promovarea unor tehnologii înaintate,** cum sînt forajul cu jet, optimizarea regimului de foraj, forajul cu sape cu diamante, cu turbină etc. Prin metoda **forajului cu jet**, de exemplu, se obține, concomitent cu sporirea vitezelor de înaintare, reducerea costului pe metru forat cu circa 30 lei. În primul semestru metoda amintită a înregistrat, față de 1973, o creștere de 7%. Tehnologia respectivă a fost larg folosită de Centrala gazului metan Mediaș, Trustul petrolului Tg. Jiu, Trustul petrolului Pitești ș.a.

Metoda **optimizării regimului de foraj** (care înseamnă un ansamblu de măsuri a căror aplicare permite corelarea perfectă, științifică a diferiților factori ce caracterizează parametrii regimului de foraj în sensul creșterii vitezei de lucru) a cunoscut o extindere importantă mai ales la întreprinderile din cadrul Trustului petrolului Tg. Jiu. De remarcat faptul că prin tehnologia amintită la forarea unor sonde de peste 4 000 m s-a obținut scurtarea cu circa 2—3 luni a duratei planificate.

O contribuție importantă la creșterea eficienței economice a avut-o **utilizarea intensivă a instalațiilor, folosirea integrală a fondului de timp de lucru** etc. Este firesc ca o asemenea problemă să se afle în centrul preocupărilor, dacă avem în vedere faptul că în industria petrolieră amortizarea fondurilor fixe deține cea mai mare pondere în structura prețului de cost și că această ramură a fost înzestrată an de an cu instalații și aparatură de înalt randament, că vechile utilaje au fost continuu modernizate. Datorită îmbunătățirii structurii parcului de instalații, a organizării superioare a activității, timpul pentru demontarea, transportul și montarea unei instalații de foraj a scăzut în medie cu circa 2 zile. Ca urmare a acestui fapt, cît și a creșterii vitezelor de lucru la forarea sondelor, volumul de foraj realizat cu o instalație activă a crescut în sem. I 1974 cu 4% față de anul 1973.

Este cunoscut, totodată, faptul că instalațiile utilizate la forarea sondelor, la extracția zăcămintelor, au un înalt grad de mecanizare și automatizare. Funcționarea lor la parametrii prevăzuți, reducerea duratei de staționare printr-o atentă exploatare și întreținere, pot contribui substanțial la creșterea productivității muncii. De aceea, în urma studierii cauzelor care au exercitat — în mod repetat, pe perioade lungi, o influență negativă asupra folosirii timpului de lucru, au fost stabilite măsuri și tehnologii noi, a căror aplicare să determine **micșorarea timpilor neproductivi.** Asemenea măsuri au contribuit la scurtarea sensibilă a duratei lucrărilor de întreținere și reparații a instalațiilor, a opririlor accidentale etc., realizîndu-se prin aceasta o **îmbunătățire a utilizării fondului de timp de lucru** pe seama diminuării timpului neproductiv cu circa 17 500 ore față de 1973. Rezultatele deosebite în această privință au fost obținute în cadrul Trustului Moinești, unde timpul neproductiv a fost redus cu circa 50% față de nivelul înregistrat în 1973.

Creșterea gradului de utilizare a rezervelor de țiței, a fondului de sonde și a capacității lor de producție

În vederea valorificării maxime a rezervelor de țiței, o deosebită atenție a fost acordată **creșterii factorului final de recuperare** a acestora din zăcăminte, **ridicării gradului de utilizare a fondului de sonde** și respectiv a capacității lor de producție. Aceste acțiuni au fost materializate, în principal, în perfecționarea tehnologiilor de creștere a afluxului de țiței în sonde, a tehnologiilor de extracție propriu-zise, prin îmbunătățirea construcției, echipării și întreținerii sondelor, respectiv sporirea coeficientului de exploatare. Înscrise în programe speciale la nivelul Direcției generale autonome a petrolului și gazelor, cît și la fiecare trust al petrolului, acțiunile respective urmăresc :

- **extinderea metodelor de creștere a factorului final de recuperare a țițeiului.** În acest scop, printre altele, s-a continuat și în 1974 aplicarea pe scară largă a proceselor de injecție de apă și gaze la un număr mare de zăcăminte. Prin promovarea largă și îmbunătățirea tehnologiei de aplicare a acestor procese se asigură azi circa 10—11% din producția de țiței anuală a țării, concomitent cu realizarea unor factori finali de recuperare foarte ridicați în unele zăcăminte (52—58%).

Pentru zăcăminte cu țițeiuri foarte vîscoase s-a extins procedeul de exploatare prin combustie subterană. Îmbunătățirea permanentă a modului de urmărire a procesului, metodele perfecționate de dirijare și orientare a acestuia au făcut ca în unele zăcăminte factorul final de recuperare să fie mărit de 3—4 ori, față de metodele de exploatare primară. În afară de sporirea producției de țiței, exploatarea prin combustie subterană a creat condiții pentru trecerea unor sonde vechi de la pompaj la erupție naturală, fapt ce a condus și la o reducere a cheltuielilor de exploatare și a forței de muncă necesară supravegherii și întreținerii sondelor ;

- **promovarea de tehnologii eficiente pentru intensificarea afluxului de țiței.** Un singur exemplu : operațiile de acidizare executate pentru creșterea afluxului la zăcăminte carbonatice sau cu conținut mare de carbonat de calciu au adus în anii precedenți un spor deosebit în producția de țiței realizată. Ca urmare a cercetărilor efectuate în ultima perioadă, tehnologia de execuție a operațiilor și mai ales rețeta de preparare a soluțiilor acide s-a îmbunătățit, astfel încît eficiența acestei metode de intensificare la unele operații a crescut, în 1974, cu circa 60% față de cea realizată anterior ;
- **optimizarea regimului de exploatare a sondelor.** Necesitatea creșterii continue a debitului mediu pe sondă, în limitele unei exploatări raționale și de conservare a energiei zăcămintelor, a impus perfecționarea sistemelor de extracție uti-

lizate şi introducerea unor noi procedee pentru creşterea randamentului lor.

Pentru optimalizarea explorării sondelor care produc intermitent în pompaj sau erupţie artificială şi pentru îmbunătăţirea utilizării forţei de muncă necesară supravegherii şi urmăririi lor, s-au conceput şi extins noi dispozitive automate de pornire şi oprire a sondelor, pe bază de program stabilit, în aşa fel încît să se poată extrage debitul maxim produs de formaţiunea productivă cu un consum minim de energie electrică şi de personal de supraveghere. De asemenea, pentru sondele exploatate în erupţie naturală, s-au cercetat, experimentat şi pus în aplicare tehnologii de extracţie bazate pe dispozitive perfecţionate, pe programatoare de cicluri, pe sistemul de gazliftare prin impulsuri ; ca urmare s-a realizat o creştere substanţială a eficienţei extracţiei şi, implicit, reducerea consumului de gaze şi de energie electrică. Optimizarea exploatării — prin utilizarea de tehnologii moderne — s-a concretizat în semestrul I 1974 în depăşirea planului de producţie la ţiţei, în diminuarea costurilor de producţie pe tonă extrasă, în sporirea productivităţii muncii.

Rezerve potenţiale insuficient valorificate

Este vorba, în primul rînd, de **crearea cadrului necesar optimizării raportului între posibilităţile existente şi folosirea lor în scopul introducerii şi generalizării unor tehnologii avansate**. Deşi forajul cu jet şi forajul optimizat şi-au dovedit în practică eficienţa, acestea nu au fost generalizate, ritmul introducerii lor fiind lent. De asemenea, nu a fost extins forajul cu sape cu diamante, deşi acolo unde s-a aplicat această metodă, s-au obţinut rezultate foarte bune. Cauza : insuficienta dotare, în unele cazuri, cu instalaţii, aparatură şi materiale adecvate, slaba preocupare din partea unor cadre tehnice răspunzătoare de promovarea acestora. Faptul că asimilarea şi producerea în serie a unor tipodimensiuni de sape de foraj şi aparatură specială are loc în timp prea lung, că se înregistrează întîrzieri în livrarea unor instalaţii etc., îngreunează activitatea de promovare a tehnologiilor cu cea mai înaltă productivitate.

De asemenea, extinderea utilizării unor fluide de forări speciale, îndeosebi la unele sonde cu condiţii dificile din punct de vedere al traversării formaţiunilor geologice (metodă care ar fi contribuit la reducerea într-o proporţie mai mare a timpului neproductiv şi respectiv la creşterea vitezelor de foraj) a fost îngreunată de neasigurarea condiţiilor materiale necesare tratării şi întreţinerii fluidelor de foraj.

Rezerve însemnate pot fi mobilizate prin **micşorarea timpului neproductiv**, care în prezent se menţine încă ridicat datorită în mare măsură opririlor accidentale, avariilor, manevrelor dese pentru schimbarea sapelor etc. O asemenea situaţie întîlnim la Centrala gazului metan din Mediaş, unde timpul neproductiv în loc să scadă, a marcat o uşoară creştere faţă de 1973. Evident, prin utilizarea mai atentă a instalaţiilor, prin folosirea unor sape adecvate formaţiilor geologice ce sînt străbătute la forarea sondelor, printr-o mai bună organizare a aprovizionării cu materiale şi promovarea tehnologiilor inaintate de întreţinere şi reparare a utilajelor, se poate cîştiga un volum important de titmp în favoarea activităţii productive.

Creşterea **gradului de utilizare a instalaţiilor prin mărirea longevităţii** lor constituie, de asemenea, o rezervă importantă. Eforturilor statului pentru dotarea cu tehnică nouă a unităţilor productive trebuie să-i corespundă şi o grijă sporită pentru buna gospodărire şi valorificare a acestei avuţii naţionale. Între altele se impune o mai strînsă cooperare între cei ce folosesc diferite mijloace de muncă şi cei ce le produc — în vederea perfecţionării lor, lichidării încă în faza incipientă a unor neajunsuri.

În lumina rezoluţiei recentei consfătuiri cu activul de partid şi de stat din centralele industriale şi întreprinderi s-a trecut la perfecţionarea stilului de muncă prin organizarea de brigăzi complexe, care să sprijine activitatea în unităţile componente. Este una din măsurile menite să contribuie, în corelaţie cu alte acţiuni, la realizarea înainte de termen, în condiţii de înaltă eficienţă, a prevederilor actualului plan cincinal.

V. BOESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În intreprinderile economiei forestiere şi materialelor de construcţii

Cum este asigurată asistenţa tehnică la locurile de muncă?

ASIGURAREA asistenţei tehnice pe schimburile de lucru este o necesitate impusă de buna desfăşurare a producţiei, obţinerea unor produse de calitate şi atingerea productivităţii programate. În acest sens, eforturile depuse de întreprinderile şi centralele industriale din ramura economiei forestiere şi materialelor de construcţii, mai ales după aplicarea normelor unitare de structură în unităţile economice, au condus la o îmbunătăţire a situaţiei. **Dacă în luna martie 1973 în secţiile direct productive în schimbul I lucrau 86,5% din totalul inginerilor, 85,2% din totalul tehnicienilor şi 70,2% din totalul maiştrilor** (faţă de 64,4% din totalul muncitorilor), **în luna mai 1974 inginerii din schimbul I reprezentau 78,7% din total, tehnicienii 82,2%, iar maiştrii 62,2%** (faţă de 64,8% muncitori). Este, desigur, un pas înainte, dar pînă la o acoperire echilibrată a schimburilor cu cadre de specialişti, pînă la o mai proporţională repartiţie a acestora în funcţie de cerinţele producţiei, se cer în continuare, depuse eforturi

Scăderea ponderii cadrelor tehnice din schimbul I se reflectă în îmbunătăţirea proporţiei acestora în schimburile II, III şi IV. Astfel, **în schimbul II, proporţia inginerilor a crescut din martie 1973 pînă în mai 1974, de la 9,5% la 14,0% : a tehnicienilor de la 10,9 la 12,7%, iar a maiştrilor de la 20,5% la 25,8%** (faţă de o scădere a ponderii muncitorilor de la 25,4% la 24,7%). Această măsură, alături de multe altele, a avut o înrîurire pozitivă în activitatea întreprinderilor, lucru confirmat de rezultatele pozitive obţinute în îndeplinirea planului pe

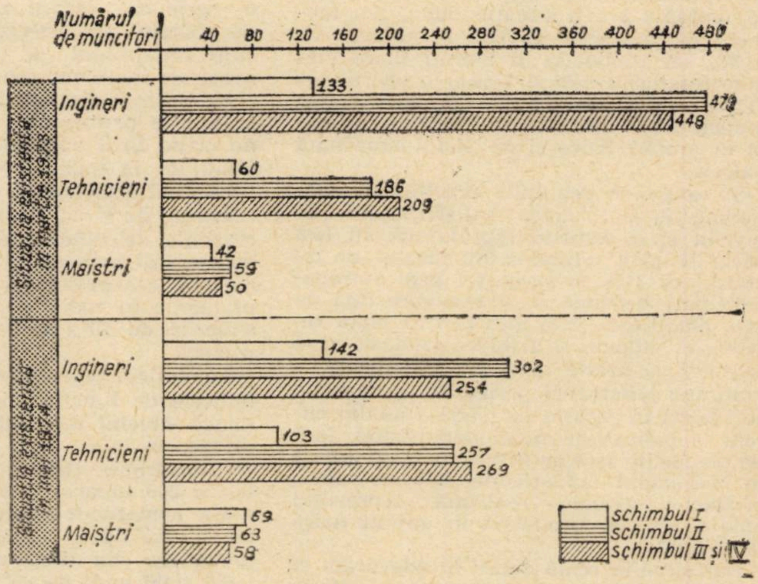

primul semestru din 1974. Pe ansamblul ministerului planul a fost depăşit la producţia globală şi marfă, productivitatea muncii realizată fiind cu 1% mai mare decît prevederile.

Posibilităţi de îmbunătăţire în mai mare măsură a repartizării cadrelor tehnice pe schimburi, sînt în industria celulozei şi hîrtiei. Ponderea ridicată a cadrelor tehnice din acest sector în schimbul I (ingineri 62,6%, tehnicieni 65,0%, maiştri 48,8%) este disproporţionată faţă de ponderea muncitorilor (45,8%) şi în aceste condiţii rămîn „descoperite" celelalte două schimburi.

Micro-analiză economică la un nou obiectiv industrial

Implicațiile productivității muncii asupra eficienței investițiilor

CREȘTEREA EFICIENȚEI constituie un obiectiv fundamental în procesul dezvoltării noastre economice, deoarece de rezultatul eforturilor pe care statul le face pentru sporirea fondurilor fixe, de ritmul creșterii pe care aceste investiții îl imprimă, este condiționată într-o măsură importantă ridicarea nivelului de trai al poporului. Cheltuirea unor însemnate fonduri materiale și financiare în cadrul programului de investiții se justifică numai în măsura în care obiectivele realizate corespund unor nevoi efective ale economiei, dacă sînt concepute cu o tehnologie situată la nivelul mondial, dacă au fost executate cu costuri reduse și la termenele planificate și numai prin atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați într-o perioadă scurtă după punerea în funcțiune.

UNUL dintre marile obiective industriale realizate în actualul cincinal este și întreprinderea textilă „Dunăreana“, din Giurgiu, unitate care are ca sarcină fabricarea anuală a cîtorva zeci de milioane de metri pătrați de țesături, într-o diversificată gamă sortimentală, de tipodimensiuni, modele și culori, de înaltă calitate, necesare pentru aprovizionarea populației cu produse textile și pentru furnizarea de materie primă întreprinderilor de confecții care produc pentru export. **Indeplinirea acestei sarcini, la nivelul cerințelor actuale de sporire a eficienței întregii activități economice depinde în cea ma mare măsură de creșterea productivității muncii.** Cum își îndeplinește întreprinderea sarcinile care îi revin pentru obținerea unei productivități a muncii mai ridicate, care a fost evoluția acestui important indicator de plan — a constituit obiectivul micro-analizei economice pe care am efectuat-o în această unitate.

Rezultate sub parametrii proiectați

COMPARÎND cifrele statistice privind evoluția indicatorilor care ne interesează în analiza productivității muncii în perioada 1 ianuarie — 30 iunie 1974 față de perioada corespunzătoare din anul 1973, s-ar părea că unitatea are o situație bună, din moment ce producția globală a crescut cu 72,5%, iar producția în unități fizice (mii m.p. țesături crude și finite) a sporit cu 81,5%. În același timp, productivitatea muncii a fost mai mare cu 20,5% exprimată în unități fizice și cu 24,3% exprimată valoric.

Și totuși, în realitate, rezultatele menționate nu sînt deloc satisfăcătoare, în primul rînd datorită faptului că au fost obținute prin creșterea numărului de lucrători cu 37%, și respectiv prin antrenarea unor cheltuieli mult majorate față de cele planificate, mai ales pentru plata retribuției muncii. În al doilea rînd, datorită faptului că aceste rezultate se situează cu mult sub parametrii proiectați prevăzuți a se realiza în această perioadă a anului curent la indicatorii menționați. Astfel, față de nivelurile care ar fi trebuit să se atingă în perioada 1 ianuarie — 30 iunie 1974, producția globală realizată reprezintă abia 45,6%, iar producția în unități fizice doar 69,3%.

Dar situația reală apare în adevărata ei lumină mai ales dacă raportăm cifrele privind relizările din primele șase luni ale anului cu cele planificate pentru această perioadă. În condițiile depășirii numărului de lucrători planificat cu 1,9%, productivitatea muncii în unități fizice este nerealizată cu 16,1%, iar productivitatea muncii exprimată valoric este mai mică cu 1,5%, planul de țesături finite și crude exprimat în unități fizice fiind neîndeplinit cu 30%, iar planul producției globale depășit cu numai 0,5%. Aceste rezultate sînt cu atît mai nesatisfăcătoare, cu cît cifrele de plan pe primele șase luni din acest an au fost stabilite sub cele proiectate cu 45% la producția globală și cu 23% la producția în unități fizice.

Principala cauză a nerealizării productivității muncii o constituie neatingerea indicatorilor proiectați, care, la rîndul său a fost determinată de randamentul scăzut al utilajelor și neajunsurile în selecționarea și calificarea lucrătorilor.

Cauze și consecințe

RĂZBOAIELE DE ȚESUT și mașinile de canetat, prezintă numeroase defecțiuni în exploatare, neatingînd parametrii prevăzuți în cartea tehnică. Astfel, nici unul din cele 5 tipuri de războaie de țesut cu care a fost dotată întreprinderea nu funcționează la turația pentru care au fost construite (turațiile prezintă nerealizări față de proiect de circa 10%) și nu înregistrează numărul de bătăi pe oră scontat (în medie cu 40%), coeficientul de timp util realizat situîndu-se cu 30% sub cel proiectat. Principalele deficiențe pe care le prezintă aceste războaie de țesut constau în aceea că dispozitivele de schimbare automată nu au stabilitate în reglaje (în mod practic nici un război nu funcționează în mod automat), o serie de repere de la mecanismul de bătaie se uzează prematur și se rup, regulatorul de urzeală nu are un avans de înaintare constant la desiminări. Nici mașinile de canetat nu funcționează la turația pentru care au fost construite, nu prind firul automat și au o mare instabilitate la reglaje — toate acestea determinînd executarea de canete fără rezervă de fir și cu formate neuniforme. La mașinile de canetat viteza de rotație pe minut realizată este cu aproape o cincime sub cea proiectată, din care cauză și producția în metri pe minut realizată se situează cu 20% sub cea prevăzută în proiect.

La deficiențele arătate în ce privește indicele de funcționare a utilajelor se adaugă **nivelul de calificare scăzut al țesătoarelor** (peste 90% sînt la categoria I de încadrare), fluctuația mare de cadre (circa 200 lunar) cît și numeroasele absențe nemotivate (circa 120 zilnic). Acestea atestă lipsa de preocupare pentru pregătirea din timp a cadrelor pe plan local (mai mult de 60% dintre țesătoarele care lucrează în întreprindere provin din județele Moldovei), precum și insuficientele măsuri pentru permanentizarea și educarea lor.

Toate acestea influențează negativ nu numai nivelul producției, ci și calitatea produselor, îndeplinirea sarcinilor contractuale, precum și situația financiară a întreprinderii.

Refuzurile pentru **calitate necorespunzătoare** se mențin la un nivel ridicat și cu o tendință de creștere. În primul trimestru din acest an, întreprinderea a primit 54 de refuzuri pentru mărfuri în valoare de 3,65 mil. de lei, iar în luna aprilie — 22 de refuzuri pentru mărfuri în valoare de 2,25 mil. de lei. Tot datorită calității necorespunzătoare, numai în primul trimestru s-a înregistrat un volum de cupoane reprezentînd 12,5% din producția marfă, ceea ce a generat pierderi însumînd 2,7 mil. lei.

Ca urmare a nerealizării planului la producția fizică, a producerii unor mărfuri fără desfacere asigurată (și din cauza calității necorespunzătoare, precum și a unor aprovizionări neraționale cu accesorii și materiale de întreținere a mașinilor și utilajelor s-au înregistrat **importante imobilizări**, care la sfîrșitul trimestrului II/1974 totalizau peste 10 mil. lei.

Un complex de măsuri care să asigure eficiența economică scontată

CONDUCEREA întreprinderii textile „Dunăreana“, cu concursul Centralei industriei bumbacului și al Ministerului Industriei Ușoare, a luat, în ultimul timp, o serie de măsuri care vizează buna funcționare a mașinilor și utilajelor, pregătirea corespunzătoare a cadrelor și asigurarea stabilității acestora ca premise pentru creșterea productivității muncii, sporirea producției și redresarea situației financiare.

1. În vederea funcționării în condiții corespunzătoare a utilajelor, în primul rînd, s-a organizat, sub conducerea Inspectoratului General de Stat pentru calitatea produselor, **o acțiune de reparare generală, dar treptată, pe etape, a războaielor de țesut.** Din păcate, abia 5% din totalul războaielor de țesut au fost cuprinse în acțiune în prima etapă, astfel că repararea tuturora se va întinde pe o perioadă lungă de timp. Iată de ce apare necesar să se extindă această acțiune la un număr mult mai mare de războaie, eventual, și prin atragerea specialiștilor de la „IMATEX“-Tg. Mureș în calitate de furnizor și care trebuie să răspundă de calitatea mașinilor pe care le-a livrat.

În al doilea rînd, întreprinderea textilă „Dunăreana“ trimite, prin rotație, cîte 4 mașini de canetat pentru a fi reparate de furnizor — „Metalul Roșu“ — Cluj; în vederea acoperirii necesarului de bătătură pe timpul reparării acestor mașini, întreprinderea a fost dotată cu 5 mașini noi de canetat, din import. Ar fi indicat ca Centrala industriei bumbacului să caute posibilități de suplimentare a mașinilor de canetat la această întreprindere, fie prin redistribuire de la alte întreprinderi subordonate, fie, cu concursul M.I.U., de la alte întreprinderi textile din țară.

În scopul asigurării funcționării continue a utilajelor, conducerea întreprinderii și-a propus să organizeze activitatea de producție proprie a pieselor de schimb. Este necesar ca această măsură să fie adusă la îndeplinire în cel mai scurt timp posibil, avînd în vedere că pînă în prezent nu s-a depășit faza de intenții bune.

2. Pentru **ridicarea pregătirii cadrelor și asigurarea stabilității acestora** s-a organizat un curs de calificare cu 300 țesătoare localnice. De asemenea, a fost organizat un atelier-școală, dotat cu toată gama de utilaje folosite în producție, în

Maria IONIȚĂ
Corneliu CICICOPOL

(Continuare în pag. 29)

Politica de investiţii în slujba dezvoltării economico-sociale a României

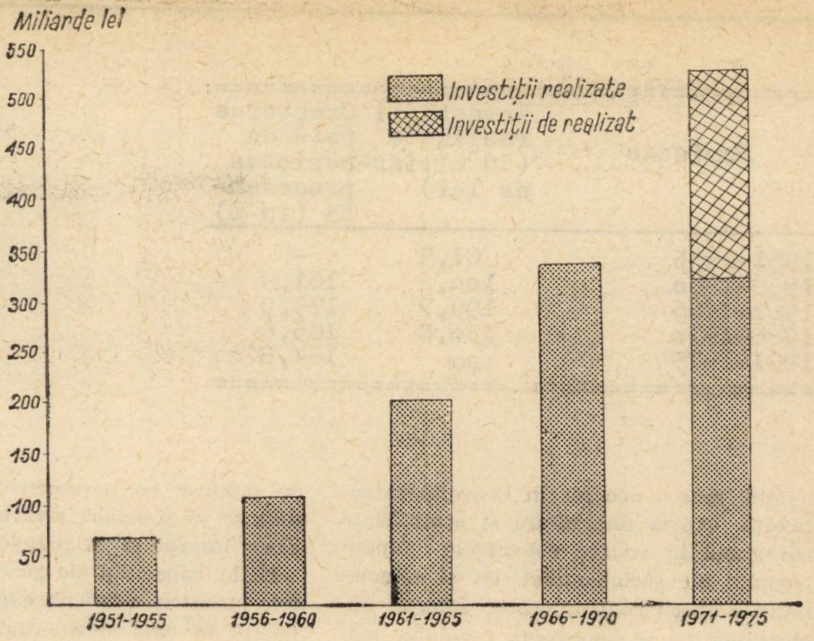

Graficul nr. 1

ÎN CELE TREI DECENII care au trecut de la eliberarea sa de sub dominaţia fascistă, România a obţinut succese remarcabile în toate domeniile de activitate. Situată, cu cîţiva zeci de ani în urmă, la periferia progresului economic şi social, ţara noastră a cunoscut într-o perioadă istorică relativ scurtă transformări profunde, fundamentale în întreaga viaţă economică şi socială. Sub conducerea Partidului Comunist Român, socialismul a învins definitiv la oraşe şi sate, relaţiile socialiste s-au consolidat în întreaga economie, forţele de producţie, ştiinţa, învăţămîntul, cultura au cunoscut un puternic avînt, s-au schimbat radical condiţiile de viaţă ale poporului eliberat de exploatare, stăpîn deplin pe soarta sa, pe bogăţiile ţării, participant activ la conducerea întregii societăţi.

Programul de perspectivă adoptat vizează măsuri pentru realizarea unui progres social-economic mai accelerat al ţării, astfel ca pînă la începutul ultimului deceniu al secolului — prin structura şi nivelul de dezvoltare, prin indicatorii cantitativi şi calitativi de bază ai activităţii economico-sociale şi prin standardul de viaţă al poporului — să se situeze în rîndul ţărilor avansate ale lumii din punct de vedere economic.

● Alocarea unei însemnate părţi din venitul naţional pentru creşterea potenţialului de producţie — bază a ridicării nivelului de trai al poporului

ÎNFĂPTUIREA programului general al partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră este susţinută de promovarea consecventă a unei politici ferme, de largă perspectivă, în domeniul acumulărilor, menite să creeze condiţii de creştere rapidă şi multilaterală a economiei naţionale, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material şi cultural al poporului. Acestui scop suprem îi este subordonată întreaga strategie a creşterii economice, care vizează sporirea potenţialului de producţie, repartizarea venitului naţional, stabilirea volumului şi orientarea investiţiilor, distribuirea forţelor de producţie pe teritoriul ţării, relaţiile economice externe.

Practica economiei mondiale şi îndeosebi a ţărilor care în perioada de după cel de-al doilea război mondial au cunoscut o mai mare şi eficientă dezvoltare, confirmă cu prisosinţă că ritmul şi proporţiile creşterii economice, imprimarea unei structuri moderne şi eficiente economiei naţionale sînt nemijlocit condiţionate de decizia şi capacitatea de a destina o parte însemnată din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare.

Potrivit intereselor fundamentale ale ţării noastre, care are de recuperat un însemnat decalaj faţă de alte state avansate economic, P.C.R. a promovat o politică fermă de creştere a fondului naţional de dezvoltare economico-socială. Din venitul naţional s-a alocat pentru fondul naţional de dezvoltare :

— 25,7% în perioada 1961—1965 ;
— 30,0% în perioada 1966—1970 ;
— 30—32% în cincinalul 1971—1975.

Faptele atestă, fără nici un echivoc, că dezvoltarea rapidă şi multilaterală a economiei şi ridicarea pe această bază a nivelului de trai al poporului sînt condiţionate, în măsură hotărîtoare, de alocarea unor însemnate fonduri materiale şi băneşti pentru înfăptuirea sistematică a unor programe largi de investiţii. Necesitatea obiectivă a acestui proces rezidă în faptul că societatea omenească trebuie să consume pentru a putea trăi, ceea ce o obligă implicit să producă neîncetat, iar dezvoltarea vieţii economice, mersul ei înainte, fac necesară nu numai reluarea procesului de producţie, în general, dar şi lărgirea sistematică a acestuia.

Alocarea cu prioritate a unor importante fonduri pentru lărgirea producţiei ma-

Tabel nr. 1.

	1961-1965	1966-197o	1971-1975
- Pentru lărgirea fondurilor fixe	72,5	74,2	8o
- Pentru creşterea stocului de materiale	27,5	25,8	2o

Perioada	Investiţii realizate (în miliar-de lei)	Creşterea faţă de perioada precedentă (în %)
1951-1955	61,9	-
1956-196o	1oo,2	161,9
1961-1965	199,7	199,5
1966-197o	33o,8	165,6
1971-1975	540.0	164,8

Tabel nr. 2.

teriale, proces necesar în dezvoltarea societăţii, capătă dimensiuni şi semnificaţii noi avînd în vedere obiectivele fundamentale ale socialismului, cît şi caracteristicile epocii contemporane, datorită implicaţiilor ce le determină revoluţia tehnico-ştiinţifică, care imprimă accelerarea deosebită a procesului de înlocuire şi modernizare a mijloacelor de muncă şi procedeelor tehnologice, accentuînd necesitatea şi proporţiile introducerii neîntîrziate în producţie a noilor cuceriri ştiinţifice. Concretizarea acestei orientări o regăsim în faptul că cea mai mare parte a fondului naţional de dezvoltare economico-socială a fost destinată programului de investiţii. Raportul între fondul de investiţii şi cel destinat acoperirii stocului de valori materiale este favorabil investiţiilor, datorită şi creşterii vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante din economie (vezi tabelul nr. 1).

Sporirea fondurilor destinate dezvoltării a permis realizarea de investiţii tot mai mari, în ritmuri care depăşesc pe cele înregistrate în multe din ţările care dispun de surse largi de finanţare (vezi tabelul nr. 2)

Concludent, sub raportul dinamicii, este faptul că investiţiile realizate în cincinalul 1966—1970 numai în industrie au fost egale cu fondurile folosite în decursul ultimilor 15 ani anteriori ; investiţiile din cincinalul actual (1971—1975) vor depăşi pe cele realizate în decursul ultimelor două planuri cincinale.

În perioada 1951—1970, peste 50% din fondurile de investiţii ale statului au fost utilizate pentru dezvoltarea industriei ; în cincinalul 1966—1970, din totalul fondurilor de investiţii 55% au fost destinate industriei, iar în actualul cincinal această pondere se ridică la 59,8%.

În cadrul industriei, ponderea principală a investiţiilor a fost alocată ramurilor purtătoare ale progresului tehnic — energie electrică, metalurgie, construcţii de maşini, chimie — de care depind sporirea gradului de complexitate a producţiei, realizarea de produse cu un nivel ridicat de tehnicitate, valorificarea superioară a resurselor naturale şi a forţei de muncă.

Crearea unor noi subramuri şi dezvoltarea celor existente au determinat mutaţii şi în structura calitativă a producţiei ; în prezent se fabrică o gamă largă de produse cu parametrii superiori, în măsură să satisfacă cerinţele mereu crescînde interne şi exigenţele pieţei externe.

Noile capacităţi de producţie şi obiective industriale date în exploatare au contribuit în mod substanţial la reorganizarea, pe baze noi, a industriei, la creşterea eficienţei economice a acestei ramuri.

● Coordonate majore în programul de investiţii

RITMUL înalt al creşterii venitului naţional, dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale au făcut posibil ca în programul cincinalului 1971—1975 să se înscrie investiţii de 540 miliarde lei, din care 470 miliarde sînt investiţii din fondurile centralizate ale statului, în creştere cu 65% faţă de cincinalul precedent.

Repartizarea acestor importante fonduri pe principalele ramuri ale economiei naţionale este redată în graficul nr. 2.

Stabilit în lumina intereselor majore şi de perspectivă ale economiei naţionale, programul de investiţii elaborat pentru perioada 1971—1975 a fost fundamentat ştiinţific pe baza a numeroase studii şi prognoze în domenii de importanţă primordială pentru economia naţională, a programelor naţionale care depăşesc orizontul planurilor cincinale şi asigură continuitatea în dezvoltarea ascendentă a economiei în etapele următoare.

Repartizarea pe ramuri a investiţiilor scoate în evidenţă, în continuare, prioritatea industriei şi, în cadrul acesteia, a sectoarelor purtătoare ale progresului tehnic, care, printr-o creştere mai puternică, asigură dinamismul şi eficienţa întregii economii.

Prin realizarea programului de investiţii din acest cincinal potenţialul economic al României va fi considerabil sporit, ca urmare a intrării în funcţiune a circa 1 100 capacităţi de producţie şi obiective industriale importante, din care peste 500 în ramurile energiei electrice şi termice, în siderurgie, în construcţii de maşini şi chimie. Pe întregul cincinal şi pe ani, corelaţia dintre volumul investiţiilor şi volumul fondurilor fixe ce se vor pune în funcţiune se prezintă în tabelul nr. 3.

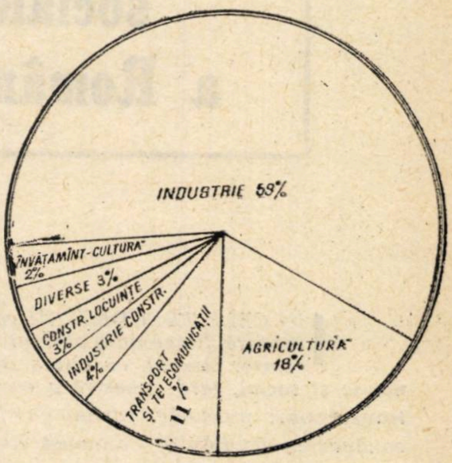

Graficul nr. 2— Investiţii din fondurile statului, prevăzute în Planul cincinal 1971-1975, 470 miliarde lei.

Intrarea în funcţiune a acestui important volum de fonduri fixe va conduce la dinamizarea ramurilor economice, va asigura un echilibru economic mai stabil ca urmare a unei structuri mai moderne, şi eficiente a producţiei materiale, şi în ultimă instanţă condiţii de sporire a venitului naţional.

● Creşterea eficienţei economice — obiectiv fundamental al etapei actuale

ACTIVITATEA de investiţii, ca orice acţiune economică, stă în mod obiectiv sub imperiul eficienţei economice, respectiv al obţinerii de rezultate maxime, cu mijloace minime, iar la scară naţională a realizării unei cît mai mari economii de muncă socială.

Criteriul principal al eficienţei econo-

	1971-1975	1971	1972	1973	1974	1975
- Investiţii centralizate din fondurile statului	47o	75,8	87,2	97,8	1o3,4	1o5,8
- Fonduri fixe ce se pun în funcţiune	438,2	66,8	7o,9	96,4	1o1,7	1o2,3

Tabel nr. 3.

mice a investiţiilor îl constituie obţinerea într-o perioadă cît mai scurtă şi cu cheltuieli cît mai mici a unei cantităţi cît mai mari de produse şi acumulări, pentru satisfacerea într-o proporţie cît mai mare a nevoilor sociale.

În această accepţie, a folosirii cu maximă eficienţă economică a resurselor materiale şi băneşti destinate investiţiilor, este necesar ca în fazele preliminare de angajare a acestor resurse să se manifeste o grijă deosebită pentru gospodărirea cît mai judicioasă a fondurilor de investiţii.

Creşterea eficienţei economice a investiţiilor, folosirea cu prioritate a fondului naţional de dezvoltare economico-socială în scopul sporirii producţiei materiale constituie un obiectiv central al întregii noastre activităţi, deoarece de rezultatele eforturilor ce se obţin de pe urma sporirii fondurilor fixe, de ritmul creşterii economice pe care aceste investiţii îl imprimă, este condiţionată într-o bună măsură ridicarea nivelului de trai al poporului, scopul constant urmărit prin politica partidului.

Efectele economice obţinute ca urmare a efortului naţional colectiv sînt concludent ilustrate de realizările obţinute.

Ritmul de creştere a venitului naţional a devansat la sfîrşitul anului 1973 ritmul de creştere a produsului social.

În industria de stat, compararea factorului de efort cu cel al efectelor economico-financiare arată că numai în perioada 1971—1973 în timp ce ritmul mediu anual de creştere al fondurilor fixe a fost de 11,5%, ritmul de creştere al producţiei globale a fost de 12,6%, iar cel al beneficiilor nete de 15,4%.

Îmbunătăţirea raportului dintre eforturile făcute şi efectele obţinute impune în mod obiectiv ca deciziile în domeniul investiţiilor, proces complex — în cadrul căruia alături de considerente cu caracter social-politic, aprecierea elementelor economice legate de executarea şi exploatarea diferitelor obiective, a eforturilor de muncă socială ce le necesită şi care deţin un loc de prim ordin — să fie în toate cazurile temeinic fundamentate.

Obţinerea unei eficienţe economice ridicate impune realizarea de investiţii cu costuri cît mai reduse şi îndeosebi cu o pondere scăzută a structurii de construcţii-montaj. Faţă de 47,5% cît reprezintă volumul de construcţii-montaj pe economia naţională în anii 1966—1970, actualul cincinal prevede o pondere a lucrărilor de construcţii-montaj de numai 41,9%, iar la ministerele industriale de circa 36%. Apreciindu-se că această pondere este încă ridicată şi că în fapt cele care produc sînt utilajele şi nu „zidurile“, este necesar să se desfăşoare acţiuni susţinute pentru promovarea tehnologiilor noi, introducerea în producţie a cuceririlor ştiinţifice şi tehnice, pentru dotarea obiectivelor economice cu maşini, utilaje şi instalaţii la nivelul tehnicii actuale, de înaltă productivitate, de care depinde creşterea avuţiei naţionale, eliminarea exagerărilor în dimensionarea spaţiilor productive, amplasarea unor instalaţii în aer liber, alegerea de soluţii constructive care să permită folosirea materialelor noi mai eficiente, combaterea tendinţelor de gigantism şi supradimensionări, a finisajelor scumpe sau cu caracter de lux. Din documentaţiile tehnico-economice trebuie eliminate toate rezervele create ca urmare a supraevaluării unor lucrări, utilaje sau categorii de cheltuieli, aplicarea de preţuri şi tarife pe distanţe exagerate sau la nivele peste cotele legale etc.

Deosebit de importantă pentru sporirea eficienţei economice a investiţiilor este şi reducerea duratelor de execuţie a noilor capacităţi şi a perioadei de atingere a indicatorilor tehnico-economici aprobaţi la capacităţile date în funcţiune, în vederea accelerării creşterii venitului naţional şi a avuţiei sociale.

Concentrînd mijloacele materiale şi forţa de muncă la un număr mai restrîns de obiective se poate asigura intrarea mai devreme în producţie a noilor capacităţi şi obţinerea unor creşteri de producţie. Investiţiile noi trebuie să asigure un spor de economii, comparativ cu cele obţinute la investiţii deja realizate. Noile investiţii pot fi socotite eficiente numai dacă ele nu reproduc pur şi simplu nivelul deja atins în domeniul acumulărilor şi al productivităţii muncii sociale, ci ridică acest nivel pe o treaptă nouă, mai înaltă.

În condiţiile economiei socialiste, eficienţa economică a investiţiilor reflectată în nivelul indicatorilor tehnico-economici nu trebuie apreciată numai sub raportul avantajelor pe care le aduce unei întreprinderi sau unei ramuri, ci în primul rînd economiei naţionale în ansamblu, urmărindu-se ca acestea să corespundă intereselor dezvoltării complexe, echilibrate şi sistematice a societăţii noastre.

Înalta eficienţă a activităţii noastre trebuie să fie materializată în capacitatea de a realiza o producţie utilă, corespunzătoare unor nevoi reale ale societăţii şi în acelaşi timp rentabilă.

Dimensiunile, componenţa şi destinaţiile fondului naţional de dezvoltare economico-socială sînt menite să cointereseze, într-o mai mare măsură factorii de resort în folosirea cu eficienţă sporită a resurselor materiale şi financiare, dirijate către investiţii, cunoscînd că, potrivit noilor reglementări, fiecare unitate socialistă organizată pe principiul gestiunii economice are obligaţia să restituie fondurile băneşti pe care societatea i le-a avansat, să-şi asigure resursele pentru dezvoltarea proprie şi să participe într-o măsură din ce în ce mai mare, la formarea fondurilor băneşti centralizate ale statului.

Înfăptuirea vastului program de investiţii prevăzut pentru perioada 1971—1975 va asigura ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului economic şi social al ţării, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România.

dr. Ioan L. CIOLAN

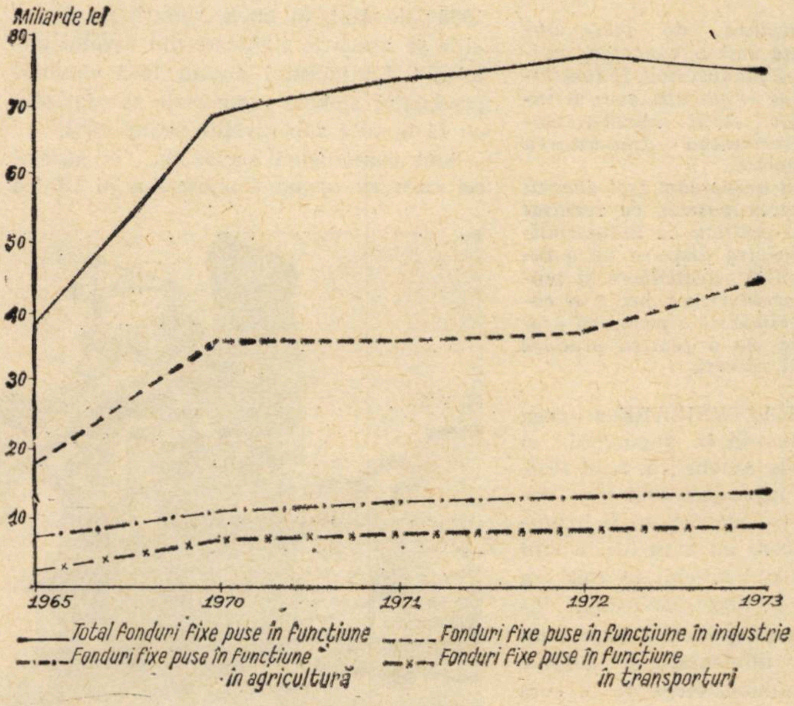

Graficul nr. 3 — Evoluţia fondurilor fixe, puse în funcţiune în perioada 1965—1973.

Fondurile fixe au sporit an de an ; comparativ cu 1965 fondurile fixe s-au dublat la nivelul anului 1973 în principalele ramuri ale economiei.

Concentrarea mijloacelor materiale şi financiare destinate investiţiilor pe un număr mai restrîns de obiective, scurtarea duratei de execuţie a lucrărilor, au creat condiţii de sporire a fondurilor fixe, volumul acestora urmînd să ajungă la sfîrşitul actualului cincinal la 1.000 miliarde lei.

Coordonate ale dezvoltării industriale

ÎN FUNDAMENTAREA programului de construire a socialismului în România, în concordanță cu cerințele legilor obiective, ale realităților concrete din țara noastră, partidul a pus pe prim plan industrializarea socialistă, făurirea unei industrii puternice. „Istoria civilizației omenești, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, reliefează rolul principal pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnice-materiale a societății, în înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în apărarea și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor, la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial". Dezvoltarea industriei era și este o necesitate vitală pentru țara noastră, care a moștenit de la regimul burghezo-moșieresc un nivel scăzut al forțelor de producție și are de recuperat un decalaj important față de țările cu economie avansată.

Operă complexă, de mare amploare, văzută într-o concepție unitară, de lungă perspectivă, industrializarea a avut implicații asupra tuturor laturilor vieții social-economice, determinînd dinamizarea întregii economii.

Acum, cînd aniversăm trei decenii de la eliberarea patriei, ca rezultat al înfăptuirii politicii de industrializare, țara noastră dispune de o industrie în plină dezvoltare și modernizare, caracterizată printr-o capacitate crescîndă de a promova progresul tehnic, de a realiza produse cu parametri ridicați.

O SCURTĂ CARACTERIZARE a ceea ce reprezenta industria în momentul ei de vîrf din perioada antebelică, anul 1938, ne va permite să înțelegem mai bine valoarea creșterilor cantitative, ca și a mutațiilor calitative care au avut loc în anii construcției socialiste, nivelul la care a ajuns în prezent. Principalele ramuri industriale în acea perioadă erau, după cum se știe, industria alimentară și textilă, care împreună dețineau circa 42 la sută din volumul producției industriale. Ramurile extractive (în primul rînd exploatarea țițeiului și a lemnului) și construcția de mașini cunoscuseră de asemenea o anumită dezvoltare. Industria era însă slab dezvoltată în ansamblul său, iar nivelul dotării tehnice scăzut, neavînd capacitatea să pună în valoare bogățiile naturale ale țării, și nici să asigure utilizarea completă a forței de muncă. Pentru precizarea locului industriei în economia românească antebelică este sugestiv și faptul că în 1938 ea avea o contribuție de 39 la sută la crearea produsului social și de numai 30,6 la sută a venitului național. În industrie lucra numai 8 la sută din totalul populației active.

Distrugerile din timpul războiului, ca și sabotajul economic al claselor exploatatoare din perioada refacerii, concretizat, între altele, în închiderea fabricilor, în dispersarea utilajelor, în întîrzierea refacerii întreprinderilor agravaseră situația. Așa se face că la data naționalizării principalelor mijloace de producție potențialul industriei nu atinsese nivelul anului 1938 ; de fapt, în unele ramuri producția abia se ridica la jumătate din nivelul antebelic. La sfîrșitul anului 1948 volumul producției globale industriale se mai afla cu 15 la sută sub nivelul anului 1938.

Anii construcției socialiste, în special cei care au urmat Congresului al IX-lea al P.C.R., au fost ani de mari prefaceri cantitative și calitative în potențialul tehnico-productiv și în structura industriei ; analiza comparativă, cu ajutorul cîtorva cifre, a nivelului actual al industriei cu ceea ce reprezenta în perioada antebelică ne oferă o oglindă fidelă a adevăratelor dimensiuni ale progresului realizat.

Dinamica producției

O TRĂSĂTURĂ esențială a procesului de industrializare a țării noastre este ritmul înalt în care se realizează, ritm care constituie factorul hotărîtor pentru micșorarea decalajului față de țările avansate din punct de vedere economic, o condiție

Tabelul nr. 1 — **Ritmul mediu anual.**

	1951-1973	1966-1970	1971-1973
Total industrie	12,9	11,9	12,7
Grupa A	14,3	12,8	12,8
Grupa B	10,7	10,0	12,4
Energie electrică și termică	16,2	16,6	10,4
Metalurgie feroasă (inclusiv extracția minereurilor)	12,8	12,3	11,2
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	17,8	15,7	17,4
Chimie	21,2	21,4	15,2
Materiale de construcții	14,2	12,9	10,1
Textilă	10,4	5,8	13,8
Alimentara	8,2	6,3	8,0

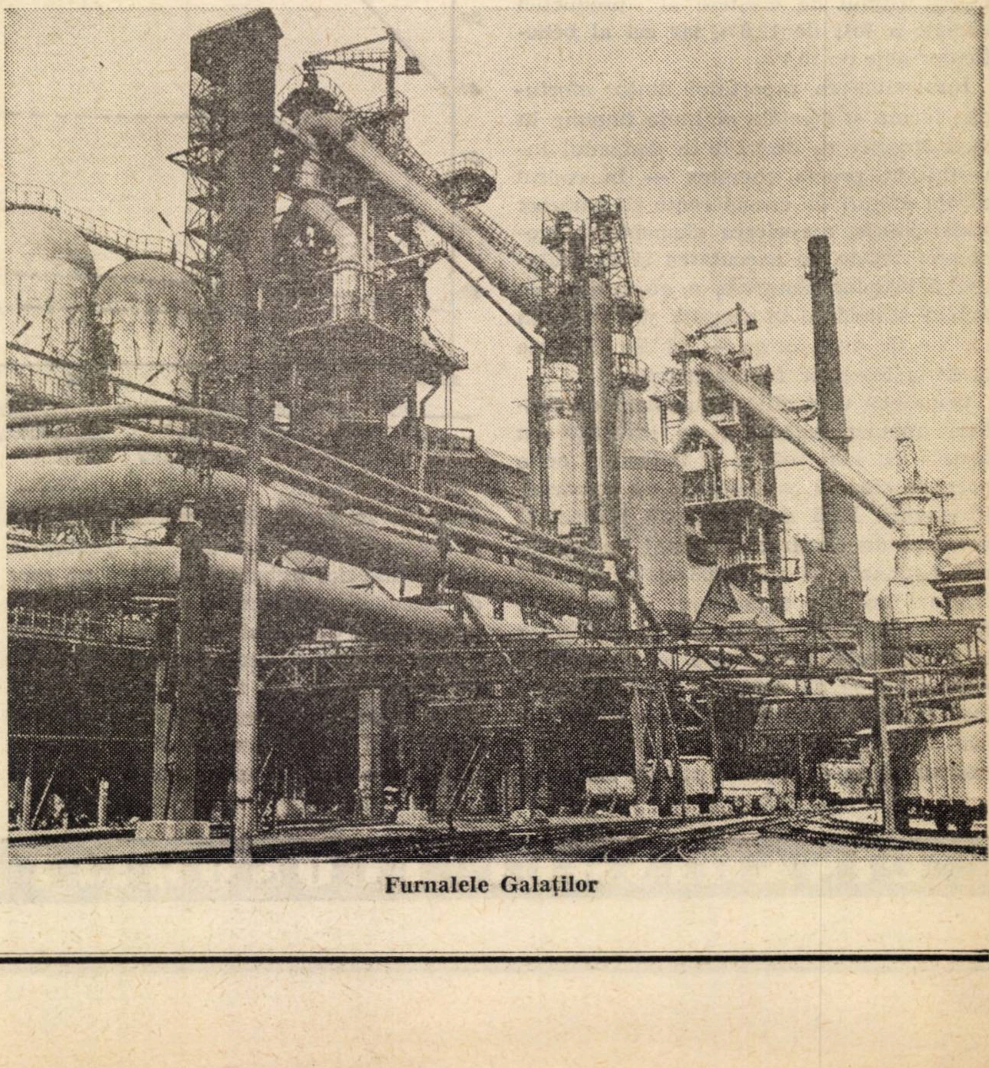

Furnalele Galaților

obligatorie pentru lărgirea participării României la schimbul mondial de valori materiale şi spirituale. La baza acestor ritmuri înalte stă mobilizarea intensă a întregului potenţial al economiei noastre, alocarea unei cote însemnate din venitul naţional, determinată în mod ştiinţific, pentru fondul naţional de dezvoltare economico-socială, concomitent cu asigurarea mijloacelor necesare creşterii bunăstării populaţiei. An de an mai mult de jumătate din fondurile de investiţii centralizate ale statului au fost destinate extinderii potenţialului industriei.

În perioada 1951-1973 industria şi-a mărit producţia în fiecare an, în medie cu circa 12,9 la sută, ritm care plasează România printre ţările cu cea mai înaltă dezvoltare pe plan mondial (vezi tabelul nr. 1).

Pe fondul unor ritmuri înalte, realizate în întreaga perioadă pe care o analizăm, în actualul cincinal se produce o intensificare importantă a creşterii producţiei industriale româneşti. În anii 1971-1973, prin sporirea potenţialului productiv şi accentuarea acţiunii unor factori intensivi s-a obţinut o producţie suplimentară de circa 30 miliarde lei şi un ritm mediu anual de 12,7 la sută faţă de 11,3 la sută cît era planificat. Există toate temeiurile să se considere — pe baza rezultatelor de pînă acum — că în anii cincinalului în curs se va realiza unul din cele mai înalte ritmuri de creştere în industrie.

Caracteristic pentru dezvoltarea noastră industrială este şi faptul că ritmurile cele mai mari s-au înregistrat într-o serie de ramuri — energie electrică, metalurgie, construcţii de maşini şi chimie — hotărîtoare pentru dinamizarea întregii industrii, pentru dotarea economiei naţionale cu tehnica modernă.

Este de observat, totodată, că în condiţiile asigurării dezvoltării cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie, se produce, în ultima perioadă, o apropiere a ritmului de creştere al industriei bunurilor de consum de cel al industriei grele, ca o expresie a preocupărilor pentru dezvoltarea echilibrată a industriei în ansamblul său, a măririi posibilităţilor economiei naţionale de a aloca mijloace sporite pentru dezvoltarea ramurilor care satisfac nemijlocit cerinţele de consum ale populaţiei. Indicele de devansare a ritmului mediu de creştere al grupei B de către ritmul mediu de creştere al grupei A s-a redus, în primii trei ani ai actualului cincinal, la 1,03, faţă de 1,28 cît a fost în perioada 1966-1970 şi 1,33 în anii 1951-1973.

Amploarea creşterilor înregistrate pe ansamblul industriei şi în principalele sale ramuri este redată în tabelul nr. 2.

În anul 1973 volumul producţiei industriale a fost de 24 ori mai mare faţă de anul 1938 şi superior celui realizat în întreg cincinalul 1956-1960. În prezent producţia anului 1938 se realizează în industrie în numai 12 zile, iar la o serie de produse importante termenul este de asemenea foarte scurt (1973) : energie electrică în 9 zile, oţel — 13, ciment — 19, încălţăminte — 20. Deosebit de sugestiv pentru amplificarea potenţialului industriei noastre este faptul că valoarea absolută a unui procent de creştere a producţiei industriale a fost de 4,5 miliarde lei în 1973 faţă de 1,8 miliarde lei în 1965.

Un indicator expresiv, folosit adesea pentru analizarea potenţialului productiv al unei ramuri economice, ca şi în comparaţiile internaţionale îl constituie producţia principalelor produse pe locuitor. Ca rezultat al industrializării socialiste, al dezvoltării puternice a industriei, ţara noastră a obţinut în perioada analizată succese remarcabile din acest punct de vedere. Producţia de oţel pe locuitor era în 1973 de 390 kg (18,2 kg în 1938), cea de cărbune net — 1184 kg (181,2 brut), de energie electrică — 2230 kWh (72,4), de ciment — 470 (32,7), de ţesături — 39 m^2 (8,2), de zahăr — 30 kg (6,1). Distanţa care ne separă de ţările dezvoltate din punct de vedere economic este încă mare, dar decalajele faţă de aceste ţări s-au micşorat apreciabil.

	1948	1950	1960	1973
Industrie (total)	85	147	502	24 ori
Energie electrică şi termică	156	248	11 ori	78 ori
Petrol	72	87	232	4,8 ori
Metalurgie feroasă	121	190	719	31 ori
Construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	87	179	10 ori	77 ori
Chimie	101	171	11 ori	141 ori
Materiale de construcţii	117	273	11 ori	58 ori
Exploatarea şi prelucrarea lemnului	99	136	363	11 ori
Textilă	91	172	404	17 ori
Alimentară	62	107	254	6,6 ori

Tabelul nr. 2 — **Dinamica producţiei industriale (1938 = 100).**

● Valorificarea superioară a resurselor prin dezvoltarea prioritară a ramurilor prelucrătoare

INDUSTRIALIZAREA socialistă a ţării noastre s-a înfăptuit în condiţiile dezvoltării mai rapide a ramurilor industriei prelucrătoare faţă de cele ale industriei extractive, ca o reflectare a adîncirii proceselor intensive în economie, al diversificării producţiei şi măririi gradului de prelucrare a resurselor materiale. Este cunoscut faptul că în ţările avansate economic majoritatea covîrşitoare a producţiei industriale se realizează în industria prelucrătoare ; în ansamblu, ramurile prelucrătoare devansează de două-trei ori pe cele extractive, în timp ce în unele ramuri de vîrf proporţia devansării este mult superioară. Deşi nu atinge amploarea înregistrată în aceste ţări, fenomenul este prezent şi în industria noastră, accentuîndu-se pe măsura creşterii potenţialului tehnic al acestei ramuri, folosirii unor procese tehnologice moderne (vezi graficul).

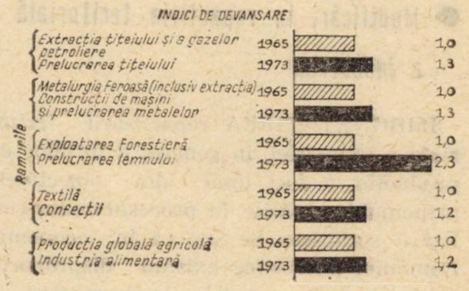

Intensificarea gradului de prelucrare a materiilor prime influenţează pozitiv şi dinamica producţiei în ramurile respective. Potrivit unor calcule, ponderea industriei de prelucrare a ţiţeiului, în totalul ramurii petrol, creşte la peste 71% în 1975 faţă de circa 66% în 1970, iar a industriei de prelucrare a lemnului, de asemenea în producţia ramurii respective, la aproape 85% faţă de 81%, numai printr-o valorificare mai bună a ţiţeiului şi lemnului.

Cu toate acestea, aşa cum am mai subliniat, gradul de devansare a extracţiei de către prelucrare nu se situează încă la nivelul condiţiilor create. Una din explicaţiile acestei situaţii constă în faptul că în toţi anii construcţiei socialiste — s-a desfăşurat o intensă activitate de lărgire a bazei de materii prime, cu influenţe directe asupra creşterii volumului producţiei ramurilor extractive. Nu mai puţin important este însă şi faptul, că ponderea cheltuielilor materiale în valoarea produselor noastre este încă ridicată în comparaţie cu alte ţări. De aceea, orientările date de partid, mai ales după anul 1965, asigură, o dată cu dezvoltarea industriei extractive — în condiţii de exploatare raţională a rezervelor — şi edificarea unei industrii prelucrătoare moderne, de înaltă tehnicitate şi productivitate, creatoare de produse finite superioare, care să înglobeze cît mai multă inteligenţă. In acest fel creşterea în continuare a ponderii ramurilor prelucrătoare în volumul producţiei industriale va reliefa procesul de adîncire a valorificării superioare a resurselor naturale şi de muncă ale ţării.

Modificări in repartiţia teritorială a industriei

ÎMBUNĂTĂŢIREA repartizării teritoriale a industriei, în general a forţelor de producţie, a fost unul din obiectivele principale urmărite în procesul industrializării socialiste. Se ştie că în economia României antebelice existau disproporţii profunde între nivelele de dezvoltare a diferitelor judeţe. Cea mai mare parte a industriei, circa 70%, era concentrată în 6 centre şi în împrejurimile lor: oraşul Bucureşti, Valea Prahovei, Braşov, Hunedoara, Timişoara şi Reşiţa. Moldova, Dobrogea şi Oltenia, provincii istorice care cuprindeau circa 38% din întreaga populaţie a ţării, nu reprezentau decît circa 12% în producţia industrială. Ca o consecinţă a inexistenţei industriei în unele judeţe, importante resurse naturale şi de muncă nu puteau fi puse în valoare.

În condiţiile dezvoltării puternice şi multilaterale a fiecărui judeţ, în anii construcţiei socialiste ritmuri mai înalte de creştere au înregistrat judeţele care în trecut erau mai puţin dezvoltate. Indicele de devansare a ritmului de creştere al producţiei globale industriale de către ritmul realizat în unele judeţe are, în perioada 1966—1972, următoarele valori: Ialomiţa şi Argeş — 1,7 Buzău şi Olt — 1,5. Sălaj şi Teleorman — 1.2 etc. A crescut în mod corespunzator şi ponderea acestor judeţe în producţia globală industrială: Argeş de la 2,2 în 1965 la 3.7 în 1972; Buzău de la 0.9 la 1,3; Ialomiţa de la 0.6 la 1; Olt de la 0.9 la 1.2 etc. Concomitent, ponderea unor judeţe mai dezvoltate în trecut (Sibiu, Timiş, Hunedoara) a înregistrat o anumită reducere. Prezenţa, în proporţie sporită, a industriei în fiecare judeţ se dovedeşte a fi un factor esenţial pentru atragerea în circuitul economic a bogăţiilor ţării, pentru desfăşurarea unei activităţi economice de înaltă eficienţă.

Tabelul nr. 3 — **Structura producţiei industriale.**

	1938^{x}	1950^{x}	1965^{xx}	1970^{xx}	1973^{xx}
Industrie din care:	100	100	100	100	100
Energie electrică şi termică	1,1	1,9	2,6	3,2	3,0
Combustibili	16,8	11,3	7,0	5,3	4,2
Metalurgie (inclusiv extracţia)	6,7	7,5	11,5	11,8	10,5
Construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	10,2	13,3	21,2	25,0	29,1
Chimie	2,7	3,1	6,7	10,1	10,7
Exploatarea şi prelucrarea lemnului	9,5	9,9	8,2	6,4	5,4
Textilă	9,4	11,1	7,4	7,2	7,3
Alimentară	32,4	24,2	22,0	17,3	15,1.

x) Calculat în preţuri comparabile 1955
xx) Calculat în preţuri comparabile 1963

Modernizarea structurii industriei

PROFUNDE SCHIMBĂRI calitative au însoţit procesul dezvoltării cantitative a industriei. Modernizarea structurii producţiei industriale a urmărit valorificarea mai intensă, cu o eficienţă superioară, a potenţialului material şi uman al ţării, sporirea continuă a avuţiei naţionale. In condiţiile unui avînt susţinut al întregii industrii, unele ramuri au realizat, aşa cum am văzut, ritmuri mai înalte de creştere, fapt care a contribuit la modificarea locului lor în structura industriei. Din acest punct de vedere, constatări interesante se pot face din analizele modificărilor intervenite, ca şi a celor care se vor produce pînă la sfîrşitul acestui cincinal (vezi tabel nr.3).

Cele patru ramuri-cheie ale industriei, caracteristice pentru profilul unei economii moderne: energie electrică, metalurgie, construcţii de maşini şi chimie, realizează cea mai mare parte a producţiei industriale, 53,3% în 1973, faţă de numai 20,7% în 1938; pînă în 1975 ponderea lor va spori în continuare. Ponderea fiecăreia din aceste ramuri a crescut în mod constant în timp ce alte ramuri — combustibil, exploatarea şi prelucrarea lemnului şi, mai ales, alimentară — deşi au realizat importante sporuri absolute, şi-au micşorat partea în volumul total al producţiei industriale. Odată cu modificările care au intervenit în structura pe ramuri a industriei, s-au produs schimbări cantitative şi calitative importante în structura lor internă.

Principala ramură a industriei este în prezent **construcţia de maşini**, cu o pondere, în 1973, în volumul total al producţiei industriale de 29,1% faţă de 10,2% în 1938. Corespunzător tendinţelor care se manifestă pe plan mondial se dezvoltă cu prioritate sectoarele cele mai avansate. de înaltă tehnicitate — electrotehnica şi electronica, mecanica fină, construcţia de maşini-unelte, a elementelor de automatizare; această orientare, promovată consecvent de partid, este pe deplin justificată de faptul că subramurile respective asigură încorporarea unei cantităţi mai mari de muncă în fiecare unitate de materie primă intrată în procesul de prelucrare, realizînd produse de mare complexitate şi de valoare ridicată.

Astfel, în industria electronică eforturile au fost concentrate, în special în anii actualului cincinal, spre dezvoltarea producţiei de aparatură electronică pentru utilizări industriale şi spre fabricaţia de echipamente electronice de calcul; în industria de maşini-unelte se realizează o deplasare spre sortimente de mare complexitate, cum ar fi maşini-unelte specializate, destinate prelucrării unui anumit tip de piesă şi spre producerea maşinilor-unelte şi a centrelor de prelucrare cu comandă numerică, în stare să automatizeze procesul de prelucrare chiar în condiţiile fabricaţiei de serie mică: în industria mecanicii fine şi opticii priorităţile se îndreaptă spre aparatura hidrostatică şi pneumatică, aparate de măsură pentru scopuri industriale, aparatura destinată cercetărilor ştiinţifice.

Schimbările calitative care au avut loc în interiorul ramurii, ca urmare a acestor orientări, sînt ilustrate de creşterea locului subramurilor cu rol activ în domenii caracteristice pentru progresul tehnic contemporan: ponderea industriei electrotehnice şi electronice este de cîteva ori mai mare faţă de 1950, în timp ce ponderea construcţiilor şi produselor metalice a scăzut uşor, iar a reparaţiilor s-a micşorat de peste 3 ori. Locul subramurilor moderne în construcţia noastră de maşini este încă scăzut în comparaţie cu alte ţări, dar trebuie reţinută tendinţa de ameliorare a poziţiei lor.

Procesul este similar şi în cadrul industriei **metalurgice,** unde modernizarea structurii şi sortimentelor fabricate este menită să asigure satisfacerea în condiţii superioare a cerinţelor ramurilor consumatoare, o mai bună valorificare a bazei de materii prime, ridicarea eficienţei economice atît în ramura producătoare, cît şi în cele prelucrătoare. Procesul modernizării a fost întemeiat pe o puternică extindere şi mai ales dotare tehnică a capacităţilor de producţie. Au fost construite noi obiective pentru fabricarea tablei, benzilor laminate la rece, barelor şi sîrmelor trase, ţevilor aliate şi înalt aliate. Îmbunătăţirea structurii producţiei, în conformitate cu tendinţele care se manifestă pe plan mondial, se concretizează în creşterea ponderii oţelurilor superioare — aliate, slab aliate şi carbon de calitate. Un spor important realizează, mai ales în anii următori, producţia de oţeluri inoxidabile. În ceea ce priveşte laminatele, orientarea este axată pe sortimente de laminate fine și pe extinderea produselor de prelucrare avansată.

Îmbunătățirile calitative în structura industriei **chimice** sînt concretizate înainte de toate în creșterea ponderii petrochimiei, care producea la sfîrșitul anului trecut circa 45% din totalul producției chimice, față de numai 25% în 1965. In industria de sinteze organice producția petrochimiei a devenit preponderentă cu mulți ani înainte, atingînd încă în 1965 circa 90% din producția totală a industriei chimice de sinteză, exprimată prin conținutul de carbon al produselor chimice de bază. În general industria petrochimică este orientată spre fabricarea produselor organice de bază și spre crearea unei puternice industrii de fire și fibre sintetice, mase plastice și cauciuc sintetic, produse care potențează spectaculos valoarea materiilor prime supuse prelucrării și care au realizat creșteri deosebit de însemnate. În 1973 producția de fire si fibre sintetice s-a ridicat la 52,4 mii tone, fiind de peste 5,8 ori mai mare față de 1960, anul în care au început să fie fabricate ; în același an au fost obtinute 302 mii tone mase plastice și rășini sintetice, de peste 25 ori mai mult decît în 1960, și 83 000 tone cauciuc sintetic, de 2,7 ori mai mult față de 1965.

În scopul sporirii producției, paralel cu dezvoltarea industriei de chimizare a gazului metan, baza de materii prime a petrochimiei a fost considerabil lărgită prin folosirea în tot mai mare măsură a produselor petroliere. Au fost construite mari combinate petrochimice, care prin profilele de fabricație, tehnicitatea proceselor și aparaturii se situează printre complexele petrochimice moderne de pe plan mondial.

Într-o proporție mai mare sau mai mică procesul de modernizare a cuprins toate ramurile industriale, inclusiv cele ale industriei bunurilor de consum. În industria **ușoară**, de pildă, se mărește ponderea produselor cu un grad înalt de prelucrare, cum sînt tricotajele, iar în industria **alimentară** ritmuri mai accelerate înregistrează produsele nutritive, cu valoare ridicată, semipreparatele etc. Toate îmbunătățirile structurale determină satisfacerea calitativ superioară a cerințelor economiei, creșterea competitivității produselor românești pe piețele externe.

● Impactul modernizării asupra eficienței

MODERNIZAREA structurii industriei, pe fondul creșterii potențialului său productiv, a contribuit la întărirea rolului său de ramură conducătoare în economie, proces cu adînci implicații asupra eficienței întregii economii. Indicatorul cel mai expresiv în acest sens îl constituie creșterea contribuției industriei la crearea venitului național. În această ramură, în 1973 s-a produs 60,1 la sută din volumul total al venitului național, ceea ce practic înseamnă o dublare a ponderii industriei în venitul național față de 1938. Este evident progresul realizat în comparație cu perioada antebelică, cînd cea mai mare parte a venitului național se realiza în agricultură. Creșterea gradului de participare a industriei la crearea venitului national a fost, de altfel, factorul determinant al sporirii volumului acestuia de 8 ori în 1973 față de 1950, ritmul anual de creștere fiind de două ori mai mare decît media realizată pe plan mondial.

Pe un alt plan, dezvoltarea industriei a determinat mutații profunde în structura socială a țării. Ca o expresie a caracterului predominant agrar al economiei, în perioada antebelică peste trei pătrimi din populația țării era ocupată în agricultură, în timp ce în industrie lucra abia 11 la sută. Au trecut numai trei decenii de la eliberare și situația s-a schimbat radical ; prin crearea în perioada respectivă a unui mare număr de noi locuri de muncă, ponderea populației ocupate în industrie a crescut în 1973 la 27,7 la sută, în timp ce în agricultură s-a micșorat la 41,8 la sută. S-a realizat, astfel, o importantă creștere numerică a clasei muncitoare, întărindu-se rolul ei în conducerea societății. Trecerea populației în sferele de activitate în care se realizează o productivitate mai ridicată influențează pozitiv eficiența întregii economii, bunăstarea populației. Industria s-a dovedit a fi factorul dinamizator, care a atras la o viață nouă, înfloritoare, toate zonele țării și a propulsat binefacerile civilizației moderne în rîndurile maselor largi de oameni ai muncii.

Profundele schimbări din structura industriei, a economiei în general, construirea a numeroase fabrici, uzine, combinate și complexe industriale moderne, dotate cu mașini, utilaje și instalații de un înalt nivel tehnic, creșterea gradului de calificare a muncitorilor și mărirea numărului specialiștilor și inginerilor, perfecționarea formelor și metodelor de conducere, planificare și organizare a producției și a muncii au creat condiții favorabile pentru sporirea continuă a rodniciei muncii, pentru obținerea unor rezultate maxime cu eforturi cît mai mici. Expresia cea mai sintetică a creșterii eficienței economice este sporirea productivității muncii în industrie de circa 5,8 ori în 1973 față de 1950.

EXAMINAREA nivelului actual al industriei românești în comparație cu perioada antebelică a evidențiat progresele considerabile realizate atît în sporirea volumului producției, cît și în modernizarea structurii sale. Totuși, partidul nostru consideră că, ținînd seama de stadiul în care ne aflăm, ca și de dezvoltarea vertiginoasă a producției materiale pe plan internațional, de puternica revoluție tehnico-științifică, industria noastră mai are mult de făcut pentru a se ridica la nivelul cerințelor unei societăți avansate. De aceea, în anii următori industria va cunoaște o nouă și susținută dezvoltare (cu 54—61 la sută în 1980 față de 1975 și de 6,5—7,5 ori în 1990 față de 1970), însoțită de însemnate schimbări calitative în structura sa.

Stere GIOGA

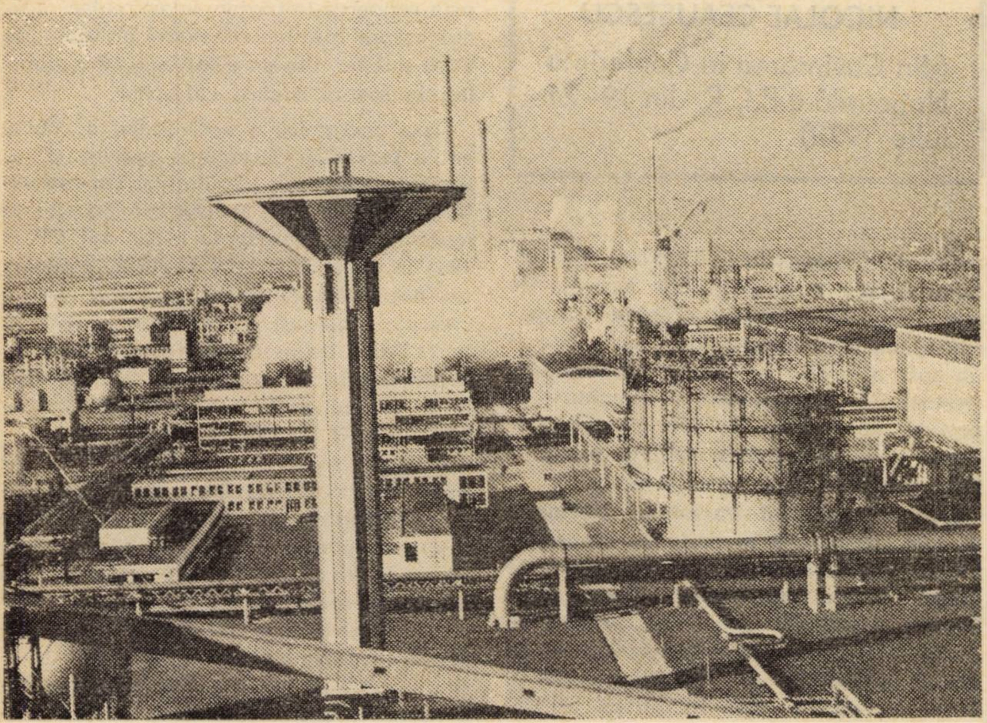

Unul dintre marile obiective ale industriei românești — Combinatul chimic de la Craiova

Prefacerile calitative reflectă dezvoltarea agriculturii noastre socialiste

FOLOSIREA deplină și eficientă a tuturor resurselor naturale, materiale și umane reprezintă condiția esențială și, în același timp, o bază sigură pentru ridicarea nivelului de trai, a bunăstării întregului popor. În acest sens, dezvoltarea pe baze intensive a agriculturii românești, ca parte integrantă a strategiei și politicii partidului nostru, contribuie din plin la valorificarea potențialului economic de care dispune, la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Privind retrospectiv progresele agriculturii românești trebuie reliefat că punctul de plecare al prefacerilor profunde a relațiilor de producție se află în programul de socializare a agriculturii elaborat în 1949 : după reforma agrară din 1945, în 1949 au fost suprimate relațiile feudale și capitaliste de producție din agricultură. Reforma agrară din 1945, pe lîngă semnificația socială privind înlăturarea formelor de exploatare, are meritul de a fi consolidat alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, ca o condiție primară pentru progresul economic și social al țărănimii. Cu tot sprijinul acordat de către stat, progresele, deși reale, nu au mers prea departe. Micile gospodării țărănești, care alcătuiau noua structură agrară, pulverizate în mai mult de 20 milioane parcele, aveau un potențial economic destul de limitat datorită capacității reduse de a investi, a restricțiilor puternice în introducerea progresului tehnic, a tendințelor accentuate de a produce pentru autoconsum, ceea ce limita posibilitățile de sporire a producției, de creștere a productivității muncii. În aceste condiții, agricultura nu mai putea satisface cererea ascendentă de produse agricole, determinată de dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Aceste contradicții generau un dezechilibru din ce în ce mai accentuat între toate sectoarele vieții economice, ceea ce frîna procesul de dezvoltare economico-socială a țării.

Programul de socializare a agriculturii a deschis calea spre progres și dezvoltare economică rapidă, instaurînd ca bază economică în agricultură proprietatea cooperatistă și de stat. Prin caracterul lor de mari întreprinderi, cooperativele agricole de producție, alături de întreprinderile agricole de stat, au creat cadrul favorabil de trecere spre o agricultură intensivă, capabilă să utilizeze în mod rațional pămîntul, să folosească în mod eficient mijloacele mecanice, să valorifice pe scară largă cuceririle progresului tehnic, capacitatea organizatorică și de creație a specialiștilor.

Procesul de cooperativizare a agriculturii, întemeindu-se pe consimțămîntul liber al țărănimii, a fost sprijinit in mod substanțial și continuu de către stat. Înființarea, în 1948, a primelor stațiuni de mașini și tractoare dotate cu tehnică modernă a făcut posibilă asimilarea rapidă a progresului tehnic în agricultura noastră. De asemenea, statul a sprijinit direct cooperativele prin extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și organizare a teritoriului, prin asistență tehnică directă, prin asigurarea cu cadre cu pregătire superioară și medie, prin dezvoltarea activității de cercetare științifică, prin sprijinirea procesului de ridicare a calificării membrilor cooperatori. Totodată, dezvoltarea rapidă a gospodăriilor agricole de stat a constituit pentru țărănimea cooperatistă modelul întreprinderii socialiste și un sprijin efectiv pe linia îndrumării și asistenței tehnice. Sistemul stimulativ de prețuri, de credite, de procurare de semințe și îngrășăminte a sprijinit și consolidat procesul de cooperativizare.

> „Un element esențial al creșterii noastre economice îl va constitui dezvoltarea intensivă a agriculturii — ramură de bază a economiei noastre naționale"
>
> NICOLAE CEAUȘESCU
>
> (din Cuvîntarea la Conferința Națională a P.C.R. din 19–21 iulie 1972)

Justețea politicii Partidului Comunist Român, promovată în perioada cooperativizării agriculturii, a fost dovedită de faptul că de-a lungul acestui proces, desfășurat în perioada 1949—1962, producțiile medii la hectar la principalele culturi agricole au marcat o continuă creștere. De asemenea, în urma înfăptuirii acestui proces, s-au creat premisele economice pentru intensificarea producției agricole, pentru introducerea pe scară largă a progresului tehnic în agricultura noastră.

În etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, creșterea în ritm rapid a economiei aduce dezvoltarea proporțională, echilibrată a agriculturii într-o poziție de mare însemnătate. Direcția principală în care este orientată dezvoltarea agriculturii, în această etapă, este aceea a intensificării ei. În acest sens, la Plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie 1970, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„...în țara noastră agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei socialiste ; este limpede că fără o agricultură intensivă, modernă, de inaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în țara noastră“.**

Această importantă teză a strategiei partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate își găsește expresia în politica de dezvoltare intensivă a agriculturii. Este semnificativă, în acest sens, extinderea fără precedent a lucrărilor de îmbunătățiri funciare unde, ca urmare a fondurilor mari alocate de stat, la sfîrșitul anului 1973 dispuneam de peste 1 250 000 ha irigate. Progresul realizat în domeniul irigațiilor are o însemnătate covîrșitoare, deoarece, în mod indirect, extinderea suprafețelor irigate echivalează și cu o extindere a suprafeței cultivate, putîndu-se obține două și chiar trei recolte pe an de pe aceeași suprafață. În cadrul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, cele pentru îndiguire și desecare s-au extins continuu: de la 1,180 mil. ha în 1965, la 1,777 mil. ha în 1972. În aceeași perioadă de timp, suprafața amenajată antierozional s-a extins cu circa 300 mii ha. Pe aceste căi, s-a diminuat pericolul de inundații și de exces de umiditate, s-a îmbunătățit sistemul de regularizare a debitelor prin reținerea în bazine de acumulare a unui volum multianual sporit de apă de 2 700 mil m^3, din care 510 mil m^3 acumulați în scopul irigării culturilor.

Baza energetică a agriculturii a cunoscut o puternică dezvoltare, precum și însemnate schimbări structurale. Puterea totală a mijloacelor energetice folosite în agricultură a crescut de la 7,1 mil CP în 1965 la circa 11 mil CP în 1970. Înzestrarea energetică ce revine la 100 hectare a crescut în aceeași perioadă de la 48,2 CP la 72,5 CP. De asemenea, consumul de energie electrică în agricultură a crescut de la 271 mil kWh la 710 mil kWh, ajungînd în 1972 la 937 mil kWh.

Progrese însemnate s-au realizat și pe linia mecanizării agriculturii, unitățile agricole fiind dotate cu un număr sporit de tractoare și mașini agricole, care tind să apropie din ce în ce mai mult nivelul nostru de mecanizare de cel al țărilor cu o agricultură dezvoltată. În 1973, pe ogoarele țării lucrau 115 000 tractoare, suprafața arabilă ce revine pe un tractor reducîndu-se de la 684 ha în 1950 la 84 ha. Sporirea numărului de tractoare a avut loc în condițiile diversificării tipurilor și a puterii de tracțiune.

S-a îmbunătățit, de asemenea, dotarea cu mașini agricole. Între anii 1965—1972 numărul plugurilor de tractor a sporit cu circa 11 000, al cultivatoarelor mecanice cu

12 000, al mașinilor de împrăștiat îngrășăminte chimice cu peste 10 000, al combinelor autopropulsate de la 300 la 4 600. În continuare, dotarea tehnică se va îmbunătăți nu numai ca număr de utilaje, ci și ca tip de funcționalitate. Față de cele 750 tipuri de mașini și instalații agricole necesare mecanizării integrale a agriculturii s-au asimilat deja în producție circa 360 tipuri. Pe calea dotării tehnice s-a înfăptuit mecanizarea aproape completă la cereale păioase, porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, cartof și furaje și sînt în curs de îmbunătățire din punct de vedere al gradului de mecanizare lucrările pentru legumicultură, pomicultură, viticultură, zootehnie, lucrările pe terenurile în pantă și pe nisipuri.

În această perioadă agricultura noastră a beneficiat de cantități sporite de îngrășăminte. Numai în 1973 au fost aplicate circa 715 000 tone de îngrășăminte substanță activă față de 6 000 tone utilizate în 1950. Ca urmare, doza medie de îngrășăminte administrată la hectar s-a dublat.

Elaborarea programului național de dezvoltare a zootehniei în 1970 a creat condiții dintre cele mai favorabile pentru sporirea producției animaliere și pentru mai buna aprovizionare a populației. În vederea îndeplinirii prevederilor programului a sporit considerabil potențialul de producție al efectivelor de animale prin îmbunătățirea structurii efectivului în favoarea raselor cu capacitate biologică sporită.

Odată cu aceste măsuri s-a elaborat o nouă zonare a agriculturii pe teritoriul țării, iar profilarea și specializarea producției s-au efectuat în toate întreprinderile agricole de producție și este în curs de desfășurare în C.A.P.

Alături de aceste măsuri, **dezvoltarea cercetării științifice în agricultură și legarea ei mai strînsă cu producția a contribuit și contribuie la progresul agriculturii noastre socialiste.** Astăzi, în rețeaua de cercetare a Academiei de științe agricole și silvice se află 19 institute și stațiuni centrale de cercetări agricole și 42 stațiuni experimentale. Programul de cercetare al Academiei cuprinde activitatea de creare de soiuri și hibrizi cu potențial biologic ridicat, de stabilire a tehnologiilor intensive de producție. În zootehnie sînt cercetate posibilitățile de ridicare a potențialului productiv al raselor, de îmbunătățire a tehnologiilor de producere a furajelor și de perfecționare a tehnologiilor industriale de producție.

O condiție esențială a intensificării și modernizării agriculturii o constituie dezvoltarea învățămîntului. În orientarea actuală a învățămîntului agricol, pe lîngă formarea unui număr sporit de cadre o componentă tot atît de importantă o reprezintă profilul pregătirii acestora. În acest sens **se prevede lichidarea specializării înguste și îmbunătățirea programelor de învățămînt pentru asigurarea unei calificări multilaterale**, cu un profil larg pentru a face față dezvoltării moderne a economiei, **se urmărește instruirea si pregătirea cadrelor în procesul muncii, la locul de producție.** În sistemul de organizare, la care a ajuns învățămîntul superior agricol în prezent, există 32 de facultăți, absolvite de peste 2 500 specialiști anual. Învățămîntul agricol cuprinde 68 licee proprii, absolvite anual de peste 5 000 tehnicieni. Sînt organizate, de asemenea, sectii de învățămînt fără frecvență, cursuri de specializare postliceală și școli de maiștri. Muncitorii calificați se formează prin 110 școli profesionale, prin ucenicie la locul de muncă, prin cursuri de calificare.

Procesul complex de intensificare a agriculturii, prin extinderea dotării, prin intensificarea cercetării științfice, prin dezvoltarea învățămîntului agricol este pus în evidență de recoltele realizate în ultimii ani. Producția medie anuală de cereale a crescut în perioada 1965—1972 de la 12,6 mil tone la 16,9 mil tone. La grîu, producția crește de la circa 5,9 mil tone la circa 6,1 mil tone anual, la porumb cu circa 170%, la floarea soarelui cu circa 150% etc. Sporuri importante s-au realizat și la efectivele de animale. Producția de carne a crescut de la 1,1 mil tone în 1965 la circa 1,8 mil tone în 1972, iar producția de lapte a sporit cu circa 10 mil hl.

Reflectarea cea mai semnificativă a procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, ținînd seama de scopul final al politicii promovate de partid, o constituie sporirea veniturilor țărănimii. Decretul pentru majorarea venitului garantat ce se asigură membrilor C.A.P., adoptat recent, menit să asigure ridicarea nivelului de trai al țărănimii, reflectă interesul permanent față de sporirea producției agricole, și, pe această bază, față de condițiile de viață ale țăranilor cooperatori. De asemenea, reglementarea pensionării țăranilor cooperatori a constituit o cotitură în viața socială a țărănimii. În 1972 au primit pensii un număr de 1 300 000 de cooperatori. Aceste măsuri, și altele, adoptate în ultimii ani în scopul ridicării nivelului de trai al țărănimii îi determină să răspundă și să acționeze „**...cu toată hotărîrea, punînd întregul lor spirit de inițiativă, întreaga pricepere și pasiune pentru identificarea de noi resurse în vederea creșterii suplimentare a producției, sporirii productivității muncii și reducerii peste plan a cheltuielilor de producție și circulație, asigurării unei înalte eficiențe economice...**“x)

prof. Nicolae GIOSAN
președintele Academiei de Științe
Agricole și Silvice

---

x) Extras din documentele ședinței Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 iulie 1974. (Scînteia, 23 iulie 1974).

Corelații, ritmuri, semnificații

AGRICULTURA a fost și este socotită ramură de bază a economiei, dezvoltarea ei fiind sprijinită cu consecvență. Comparativ cu celelalte ramuri ale economiei naționale, în agricultură greutatea specifică a cheltuielilor materiale în produsul social (creat de fiecare ramură) este cea mai redusă și, în consecință, ponderea venitului național este mai ridicată în agricultură.

În dinamica lor — ca o consecință directă a procesului intens de modernizare a agriculturii și datorită influenței ritmului intens de dotare (superior celui de sporire a producției) — cheltuielile materiale în perioada 1955—1972 au înregistrat o creștere, atît absolută cît și relativă. Astfel, dacă în 1955 greutatea specifică a cheltuielilor materiale în produsul social (creat în agricultură) era de 37,6%, iar în 1960 de 34,8%, pînă în 1971 ponderea acestora a crescut la 49,9%. În ultimii ani se constată însă o tendință de stabilizare, la un nivel ridicat, a cheltuielilor materiale în agricultură, ponderea lor în 1972 menținîndu-se la 49,3%. Și în aceste condiții agricultura deține ponderea cea mai scăzută a cheltuielilor materiale în produsul social.

Ca și în celelalte ramuri ale economiei, în agricultură se impune valorificarea mai intensă a factorilor de producție, ca o condiție esențială a creșterii eficienței economice și sporirea pe această cale a aportului pe care îl aduce agricultura în crearea venitului național.

ÎN PERIOADA 1950—1972 volumul total de lucrări executate de stațiunile de mecanizare a agriculturii, exprimate în ha arătură normală, (ha a n), a crescut de peste 22 ori : în aceeași perioadă, volumul lucrărilor executate pentru cooperativele agricole a sporit de 105 ori. Astăzi, circa 85% din volumul total de lucrări efectuate de stațiunile de mecanizare se execută în folosul cooperativelor.

De-a lungul existenței lor, stațiunile de mecanizare au trecut prin etape distincte sub aspectul dotării. În perioada cooperativizării agriculturii (de exemplu, în 1955) volumul mediu de lucrări ce revenea pe un tractor convențional era de 233 ha a n pentru ca, în 1960, să crească la 442 ha a n. A urmat apoi o perioadă intensă de înzestrare tehnică, ceea ce a făcut ca între 1970—1972 volumul mediu de lucrări ce revine pe un tractor convențional să se stabilizeze la 334—339 ha a n. În toată această perioadă însă (1950—1972) volumul mediu de lucrări ce revine pe un salariat a crescut de 3,4 ori.

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ la 100 ha a întreprinderilor agricole de stat a sporit între 1950—1972 de aproape 4,4 ori ; în aceeași perioadă, volumul investițiilor la 100 ha a sporit de aproape 8 ori. La principalele specii de animale s-au realizat, de asemenea, creșteri semnificative. În 1972, față de 1950, la 100 ha se creșteau de 4,5 ori mai multe bovine și de peste 5 ori mai multe porcine în condițiile în care numărul lucrătorilor la 100 ha s-a redus continuu, de la 21,5 în 1950 la 14,3 în 1972.

DINAMISMUL ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Experiențe în actualitate

Căi de activizare a rezervelor de productivitate în industria cărbunelui :

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI PROGRESUL TEHNIC

— De ce este necesară analiza posibilităților de generalizare a sistemului propus —

- **Sporirea productivității muncii se confirmă încă o dată a fi calea principală de creștere a producției de cărbune cocsificabil ;**
- **Direcții prioritare de acțiune : îmbunătățirea organizării conducerii, producției și a muncii ; creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii și perfecționarea proceselor tehnologice ;**
- **Ce înseamnă o abordare în cascadă sau cum poate fi sporită productivitatea muncii fără eforturi economice suplimentare și cînd se justifică acestea din urmă ;**

DEZVOLTAREA în ritmuri tot mai accelerate a tuturor ramurilor economiei naționale, preocuparea permanentă pentru modernizarea structurilor sale, pentru promovarea rapidă și prioritară a ramurilor industriale care reflectă cel mai fidel cerințele revoluției științifice-tehnice contemporane și asigură valorificarea mai eficientă a resurselor naturale ale țării, au impus acordarea unei atenții deosebite dezvoltării bazei energetice. *În cadrul acestor preocupări* industriei cărbunelui *i se conferă o importanță însemnată, accentuată și de penuria de resurse energetice intervenită în ultimul timp pe plan mondial.*

Obiectivul esențial urmărit în cadrul politicii acestei ramuri, în actualul cincinal ca și în perspectivă, de sporire considerabilă a producției de cărbune, în general, și a producției de cărbuni cocsificabili, în special, are în vedere pentru realizarea sa, în primul rînd, sporirea productivității muncii.

Este vorba, de calea cea mai rațională și ea constituie o preocupare centrală, permanentă și pentru colectivul de oameni ai muncii de la Exploatarea minieră — Lupeni. Un argument favorabil acestei afirmații îl reprezintă proiectul cu această temă, pe care îl prezentăm, succint, în continuare, **elaborat de ing. Iulian Costescu,** *absolvent al „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat“ din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“.*

● Tripticul creșterii eficienței:
sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea calității produselor.

OBIECTIVUL **„numărul unu“** trasat de Congresul al X-lea al P.C.R. industriei carbonifere în actualul cincinal, **sporirea producției, în mod deosebit a celei de cărbuni cocsificabili,** se regăsește la același nivel de importanță și în cazul proiectului elaborat la Exploatarea minieră-Lupeni. Iar modalitățile gîndite a fi utilizate pentru atingerea lui sînt cele ale creșterii eficienței : sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea calității produselor. Evident, calea principală, care de altfel condiționează pe celelalte două, o reprezintă **creșterea productivității muncii** și asupra ei s-a concentrat atenția, ea a fost luată în considerare prioritar.

Pentru stabilirea acestui obiectiv principal, ca și pentru depistarea căilor de acțiune pentru atingerea lui, s-a procedat în prealabil la o minuțioasă **analiză critică a activității exploatării pe perioada 1968—1973. Arborele de analiză a productivității muncii** pe strate, abataje, în cărbune, în subteran și pe exploatare, a permis stabilirea diferențiată a factorilor de influență, impunînd concluzia că deși trebuie să se acționeze asupra tuturor căilor de creștere a productivității muncii, efortul trebuie concentrat prioritar asupra **organizării științifice a producției și a muncii** și asupra **progresului tehnic.** Analiza critică a arătat că există posibilități de **raționalizare a proceselor de producție și de muncă, atît în activitatea de bază cît și în cea auxiliară,** fiind necesară totodată **folosirea mai bună a utilajelor din dotare, în special a celor tehnologice importante** (combine, complexe de susținere, mașini de încărcat, transportoare), **ridicarea gradului de mecanizare a proceselor de producție** ca și **perfecționarea tehnologiilor de lucru.** Importante rezerve de creștere a productivității muncii sînt conținute, de asemenea, în **concentrarea producției.**

Perfecționarea și modernizarea proceselor de producție, introducerea tehnologiilor avansate, organizarea rațională a producției și a muncii, permit totodată atingerea unui alt obiectiv pe care proiectul și l-a pus explicit : **reducerea consumurilor specifice, a prețului de cost la extracția de cărbune,** ca și a unui obiectiv implicit : **îmbunătățirea calității produselor.**

Sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și ridicarea calității produselor se intercondiționează. Ele sînt condiții ale obținerii unor producții mai mari de cărbune cocsificabil, cu parametrii tehnici și funcționali mai ridicați, cu utilitate mai mare și capacitate de a satisface exigențe sporite și necesități noi, sînt în ultimă instanță soluții pentru obținerea unor produse cu o rentabilitate sporită ca și pentru valorificarea superioară a muncii. Toate acestea conduc în ultimă instanță la o eficiență sporită și la o competitivitate ridicată.

● ...și soluțiile de concretizare

TEMEINICA analiză critică întreprinsă a făcut totodată posibilă proiectarea soluțiilor raționale de creștere a productivității muncii care să sintetizeze într-un tot obiectivele propuse. S-a procedat la o **rezolvare în cascadă,** ținîndu-se cont de efortul economic solicitat, de posibilitățile existente în întreprindere în prezent și în viitorul apropiat, pentru atingerea diferitelor niveluri de creștere a productivității muncii. Altfel spus, s-a procedat la **elaborarea unei soluții de îmbunătățire a situației existente în două etape :**

- **Etapa întîia.** — Nu presupune efor-

Nr. crt.	Măsurile componente	Productivitatea muncii (%)		
		Existent (1973)	Estimat	Diferență
1.	Metoda de exploatare în felii orizontale susținute mixt	100	140	+ 40
2.	Concentrarea producției	100	109	+ 9
3.	Perfecționarea procesului simplu de săpare a lucrărilor miniere în cărbune	100	166	+ 66
4.	Perfecționarea procesului simplu de extracție a cărbunelui prin metoda abatajelor cameră	100	132	+ 32
5.	Perfecționarea procesului simplu de extracție prin metoda abatajelor frontal-orizontale	100	121	+ 21

Tabel nr. 1.

REPLICA CITITORULUI

Ce trebuie făcut pentru valorificarea potențialului organizatoric existent ?

DAU CURS unei dorințe mai vechi, prilejul fiind creat de invitația dv. din nr. 5 al revistei, ca unul ce am preocupări pe linie de organizare, pentru a aprecia aportul Revistei economice *în direcția susținerii preocupărilor pentru organizarea științifică a activității economice din țara noastră.*

Am urmărit cu viu interes derularea anchetei în numerele 3—5 și, sper, și următoarele, cu... „opinii la propuneri“. Datele prelucrate de dv. reflectă, mai presus de orice, necesitatea continuării *eforturilor pentru așezarea întregii noastre activități pe baza științei conducerii și organizării.*

Rezolvarea problemelor evidențiate de anchetă depinde, după opinia mea, turi economice suplimentare deosebite, perfecționarea procesului complex de extractie urmînd a se realiza prin **folosirea mai bună. intensivă și extensivă a potențialului economic și uman existent** în cadrul exploatării. prin raționalizarea și optimizarea proceselor de producție și de muncă simple. Practic, este vorba de luarea următoarelor măsuri :

a) **Concentrarea producției** prin zonarea exploatării pe circuite de transport. Construirea de nomograme ale influenței concentrării asupra productivității muncii pe fiecare circuit, permite fundamentarea deciziilor cu privire la plasarea lucrărilor miniere. a abatajelor și chiar fundamentarea planificării porductivității muncii pe exploatare.

b) **Optimizarea principalelor procese simple de muncă.** Este vorba, în principal, de următoarele procese : săparea galeriilor direcționale în cărbune, săparea preabatajelor, extracția cărbunelui prin abataje orizontale frontale. extracția cărbunelui prin abataje cameră. Prin aplicarea **metodei interogative** pentru fiecare proces simplu în parte, s-au putut identifica soluțiile cele mai raționale pentru perfecționare : mecanizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă prin folosirea extensivă, mai bună a utilajelor din dotare ; optimizarea succesiunii diferitelor operații prin eliminarea celor inutile, stabilirea unei ordini logice și combinarea lor acolo unde aceasta este posibilă ; simplificarea metodelor de muncă etc.

c) **Utilizarea metodei de exploatare frontală susținută mixt** în locul metodei de exploatare în felii orizontale cu abataje frontale susținute in lemn.

● **Etapa a doua.** — Presupune îmbunătățirea organizării conducerii, producției și a muncii, ca și perfecționarea proceselor tehnologice prin schimbarea tehnologiilor de lucru, mecanizarea operațiilor grele și cu volum mare de muncă, ceea ce **necesită pe lingă o folosire rațională a resurselor materiale și umane existente și eforturi economice suplimentare.** În esență, această a doua etapă, inseamnă introducerea a două tehnologii eficiente de exploatare a cărbunelui :

a) **Metoda de exploatare cu abataje frontal-orizontale și tavan de rezistență.** Este vorba de o tehnologie simplă și ușor de însușit care permite obținerea a numeroase avantaje economice : crește gradul de securitate a muncii ; elimină operațiile de muncă grele și periculoase ; simplifică diferitele operații ; reduce în totalitate lucrările miniere de pregătire ca și consumul de material lemnos ; sporește securitatea zăcămîntului ; permite concentrarea productiei, cresterea vitezei de avansare în abatajele frontale și micșorarea denivelării dintre blocuri. Totodată, se obține o îmbunătățire a calității cărbunelui prin eliminarea căderii sterilului din tavanul abatajului frontal.

b) **Metoda de exploatare în felii orizontale cu abataje cameră și tavan de rezistență**, experimentată cu rezultate bune în unitate, se pretează la aplicarea în toate abatajele cameră actuale.

● Eficiența și avantajele soluțiilor propuse

APLICAREA sistemului propus este prevăzută a se face diferențiat. Prima etapă poate fi pusă în aplicare imediat. Cea de a doua, necesită anumite pregătiri și experimentări, prealabil generalizării prevăzute pentru anul 1975. A fost stabilit în acest scop un plan detaliat de sarcini, termene și responsabilități. bine precizate pentru fiecare fază de aplicare (pregătire, experimentare, generalizare), ca și pentru fiecare element component al soluției în parte.

Pentru caracterizarea eficienței sistemului, a fiecărei etape în parte, este necesar ca, în afara avantajelor deja arătate, să facem apel la o serie de indicatori. Ce arată calculele estimative ? Că aplicarea primei etape echivalează cu un **spor de producție de peste 46 mii tone de cărbune anual**, că **beneficiile suplimentare** ajung la aproape **5,8 milioane lei/an** și că fiecare măsură se concretizează în importante **sporuri de productivitate** (exprimate în tone/post) așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Se justifică oare efortul economic suplimentar făcut în cazul celei de a doua etape ? Să urmărim nivelul indicatorilor de eficiență estimați : o **producție suplimentară de 216 mii tone/an** ; un **beneficiu suplimentar de circa 42 milioane lei** ; o **durată de recuperare de 0,96 și 0,44 ani**, pentru metoda de exploatare cu abataj frontal — orizontal cu tavan de rezistență și respectiv pentru metoda de exploatare în felii orizontale cu abataje cameră și tavan de rezistență, și un **randament al fondurilor fixe suplimentare de 5,45 și respectiv 4,50 lei/leu fond cheltuit.** Referindu-ne la **sporul de productivitate**, trebuie arătat că aplicarea primei metode înseamnă un plus de **9,20 tone/post**, iar cea de a doua încă **1.5 tone/post.** Este vorba, după cum se observă, de indicatori de eficiență semnificativi prin conținutul și nivelul lor, care vorbesc de la sine despre avantajele considerabile pe care etapa propusă le conține și care ne îndreptățesc să apreciem efortul economic suplimentar cerut de punerea ei în aplicare ca justificat.

Iulian BĂDIN

---

de modul în care este utilizat cadrul organizatoric... al organizării. Acesta există, însă nu îi sînt folosite integral posibilitățile. După cum se știe, în baza Legii nr. 3/73, ființează Consiliul Organizării Economico-Sociale (C.O.E.S.) — vîrful piramidei organizatorice în țara noastră. În subordinea acestuia funcționează, conform Decretului 499/1973, Institutul Central de Informatică și Conducere (I.C.I.C.) — ca organ operativ central. La nivelul județelor, al unor municipii și orașe, funcționează, ca organe operative teritoriale, cabinetele teritoriale de organizare, care sînt chemate să dea viață proiectelor de aplicare a metodelor moderne de organizare-conducere. În ministere, centrale și întreprinderi, există compartimente de specialitate încadrate cu personal de calificare corespunzătoare. Academia „Ștefan Gheorghiu“ formează an de an un număr mare de specialiști, de consultanți în organizare-conducere.

Ce ar fi de făcut, pentru utilizarea integrală a acestui potențial ? Iată mai jos cîteva direcții :

1. Completarea structurii I.C.I.C. și, corespunzător, și a denumirii lui în Institutul central de cercetări pentru organizare, conducere și informatică (I.C.C.O.C.I.).

2. Încadrarea specialiștilor consultanți în centrele județene de organizare.

3. Școlarizarea personalului din întreprinderi și centrale, continua reciclare — perfecționare prin revista proprie, cursuri, simpozioane.

4. Organizarea profesională, în afara C.N.I.T., a specialiștilor în organizare-conducere.

5. Constituirea unui fond destinat finanțării acțiunilor de organizare științifică.

I. NECULOIU
Brașov

„R.E." nr. 3, 4, 5

CUM CONDUCEM

Elaborarea unei strategii de dezvoltare a intreprinderii

ÎN CONDIȚIILE extraordinarului avînt al cercetării și dezvoltării, **cînd durata** de viață a produselor tinde să se scurteze tot mai mult, cînd piețele devin tot mai disputate și mobile, iar inovația permanentă o necesitate, conducătorii intreprinderilor sînt tot mai mult preocupați de definirea unor strategii adecvate. În principal, acestea vizează :

a. Creșterea flexibilității și supleței de adaptare a întreprinderii la schimbările ambianței sale tehnologice și economice ;

b. Evaluarea impactului schimbărilor asupra deciziilor de luat ;

c. Dezvoltarea creativității care va permite să se descopere și să se exploateze noi factori favorabili.

Definindu-se în raport cu mediul înconjurător al intreprinderii, reprezentînd in esență o „abordare competitivă“ de produse și de piețe, strategia cea mai bună este cea care permite să se obțină cele mai bune rezultate din resursele proprii ale întreprinderii și să se minimizeze defecțiunile sale. Ea presupune o **analiză** atentă și permanentă a ceea ce se petrece în exteriorul intreprinderii, pentru a încerca **să prevezi, să decelezi sursele de schimbare posibile** și **să evaluezi consecințele** asupra cererii propriilor produse.

În esență, strategia de întreprindere relevă atitudinea de spirit a conducătorilor săi și o metodă de abordare a problemelor. Formularea ei este o variantă de raționament în care se trece progresiv, pas cu pas, de la recunoașterea problemei la soluționarea ei efectivă. Practic, etapele principale ale elaborării unei strategii noi sînt următoarele :

1. Definirea (descrierea) strategiei urmată în prezent, care dacă nu a fost stabilită cu anticipație, poate fi dedusă din analiza comportamentului și al acțiunilor de pînă acum ale întreprinderii, ca și din efectele obținute.

2. Identificarea problemelor. Este vorba de a se găsi răspunsuri la cel puțin două întrebări :

a) Tendințele conjuncturale (economice, tehnologice, de competivitate) prezintă elemente noi, a căror folosire este oportună ?

b) Care sînt posibilitățile și deficiențele intreprinderii ?

3. Descoperirea elementelor care formează miezul (esența) problemelor. În acest caz este nevoie să se răspundă la următoarele două întrebări privind strategia în vigoare :

a) Punerea în operă a strategiei existente presupune mai multă competență sau mai multe resurse ?

b) Avantajele pe care trebuie să le ofere puteau fi ușor și bine folosite ?

4. Formularea alternativelor este etapa în care creativitatea și imaginația contează foarte mult.

5. Evaluarea alternativelor, funcție de următoarele criterii : care asigură o mai bună soluționare a problemelor ; care este cea mai compatibilă cu potențialul întreprinderii ; care este cea care prezintă cele mai multe avantaje ; care minimizează riscurile unor dificultăți ; care este cea mai adecvată profilului întreprinderii și stilului conducătorilor săi.

6. Alegerea unei noi strategii, luîndu-se în considerare criteriile enunțate.

Elaborarea strategiei unei unități economice este o activitate complexă care presupune utilizarea unui instrumentar multidisciplinar divers și în special economic, cît și aportul tehnicilor moderne de conducere (prognoza, informatica, cercetările operaționale, teoria sistemelor ș.a.).

I.B.

Anul mondial al populației

Creșterea demografică, decalajele economice și condiția umană

SERIOZITATEA „problemei demografice“, responsabilitatea ce revine tuturor națiunilor și fiecăreia în parte sînt copleșitoare. A trecut definitiv ora exercițiilor de retorică, oricît de strălucită ar fi aceasta. „Ora adevărului“ e mai necesară decît oricînd. Or, adevărul ne obligă la **o abordare neconvențională**, mai bine-zis **anti-convențională.** Numesc „manieră convențională“ demersul necritic ce pornește de la idei preconcepute, prejudecăți, teze dogmatice. O asemenea tratare dogmatică a problemei demografice o constituie maniera malthusiană de a o aborda. Această modalitate convențională de a pune problema demografică și de a presupune „soluționarea“ ei se bazează, cel puțin pe trei dogme :

A. Creșterea populației se află în raport de cauzalitate lineară, directă cu dezvoltarea economică.

B. Există o rată de sporire constantă sau crescătoare a populației.

C. Previziunea creșterii populației poate fi abordată, așadar, cu metodele de extrapolare, mai mult sau mai puțin „clasice“.

Pe baza acestor dogme, maniera convențională de căutare a soluțiilor la problema demografică are la bază modele deterministe, fundamentate de ipoteza cu nimic justificată a unor relații cauzale lineare între creșterea populației și alte subsisteme ale sistemului social global. Această ipoteză este fundamental greșită deoarece lasă în afara considerației, mai întîi, caracterul de interdependență sistemică dintre situația demografică și cel puțin 12 subsisteme cu care interacționează în cadrul unui sistem social dat : economia (structura relațiilor de producție și proprietate), tipul istoric de structură a economiei naționale (preagrară, agrară, în proces de industrializare, industrială, hiper — sau superindustrială...), tipul de comunitate națională, regimul politic, sistemul juridic, sistemul educațional, cultura spirituală (valori, bunuri, difuzarea acestora), apărarea națională, starea sanitară, sistemul de comunicare socială, cercetarea științifică, nivelul și tipul de dezvoltare tehnologică. În afara acestor interacțiuni intra-sistemice, situația demografică se află într-o legătură mutuală, de tip cibernetic, cu interacțiunile extrasistemice : relațiile sistemului social considerat cu alte sisteme sociale (în funcție de diviziunea internațională a muncii, schimburile economice și raporturile de forță) și cu ambianța „naturală“, biosfera.

Ținînd seama (1) că fiecare din aceste **interacțiuni** (și nu influențe directe de cauzalitate lineară) își exercită înrîurirea printr-o multiplicitate de relații mai simple (variabile în care se poate descompune acțiunea lor) și (2) că aceste variabile sînt interconectate în felurite combinații și permutări posibile, vom înțelege că **abordarea convențională neglijează, în mod inadmisibil, complexitatea factorilor care influențează creșterea demografică, operînd o simplificare arbitrară prin reducerea la un model mecanic.**

Rezultatul acestei reducții ilicite este binecunoscut. Examinînd previziunile făcute pe baza amintitei abordări malthusiene („Malthusian Projection“), W. Page arată1) că populația Statelor Unite ar fi trebuit să atingă 574 milioane în 1970 atunci cînd, în realitate, recensămîntul din acel an consemnează doar 203 milioane de locuitori. Ecartul de 282% este semnificativ. El dovedește lipsa de fundament a reducției operate de abordarea convențională a problemei demografice.

În al doilea rînd, abordarea convențională duce și la alte rezultate paradoxale. Problema demografică este, fără îndoială, de ordin **mondial.** Valorile numerice ale variabilelor demografice manifestă, însă, o diversitate ce pune în lumină **o reală eterogenitate** determinînd o repartizare inegală. Astfel, dacă durata medie a vieții (speranța matematică de viață) este de peste 65 ani în anumite țări europene și nord-americane, ea reprezintă abia 26 ani în Guineea. Or, rata mortalității infantile este de 137/1000 în Liberia și de 11/1000 în Suedia... S-a calculat că în medie populația S.U.A. cheltuiește cu hrana cîinilor în jur de 100 dolari pe cap de locuitor, ceea ce este echivalent cu produsul național brut pe cap de locuitor din numeroase țări subdezvoltate — expresie a sechelelor îndelungatei dominații coloniale din trecut. Dar disparitățile și decalajele nu se opresc la acest aspect, oricît de dureros ar fi el. Dacă examinăm rata creșterii populației în deceniul 1960—1970, vom observa că dacă în Europa aceasta este egală cu 0,80, în schimb în Africa — cu vaste regiuni subdezvoltate și în curs de dezvoltare — și în America de Nord — incluzînd Statele Unite ajunse într-o fază de dezvoltare denumită de unii autori „post-industrială“ — găsim aceeași rată de creștere a populației : 1,85, respectiv 1,84. Este evident că nivelul industrializării sau al creșterii economice — atît de diferit în cele două continente amintite — nu determină în mod univoc, cum presupune abordarea convențională, creșterea populației. Intervin celelalte interacțiuni, în felurite combinații și permutări, la care ne-am referit mai înainte. Mai mult, în cadrul aceleiași țări apar schimbări notabile în tendința de evoluție demografică. Astfel, în Franța, în numai zece ani, la 1 000 de cupluri se observă următoarea modificare structurală a numărului de copii2) :

	1950	1960	Diferența	%
fără copil	172	77	— 95	— 9,5
cu 1 copil	203	236	+ 33	+ 3.3
cu 2 copii	214	296	+ 82	+ 8,2
cu 3 sau mai mulți copii	411	391	— 20	— 2
	1000	1000		

Scăderi ale numărului de nașteri pot fi întîlnite în țări cu o structură diferită a economiei naționale :

Pakistan:	
1963	5 103 000
1965	4 950 000
Algeria :	
1966	561 528
1968	529 806
S.U.A. :	
1961	4 268 326
1969	3 571 000

Aceste rezultate paradoxale în cadrul concepției convenționale duc la cîteva concluzii semnificative.

1 **Datele inițiale** pe care se bazează previziunile și propunerile de decizie **sînt insuficiente**3). Ca atare, se impune **o acțiune concertată a Națiunilor Unite pentru cercetări privitoare la decelarea factorilor critici de care depinde creșterea populației.** În speță, este necesară studierea, în perspectivă sistemică, a factorilor și a aglomerărilor de factori semnificativi pentru dezvoltarea demografică. Ar fi de cea mai mare utilitate să se întreprindă acțiuni sub egida O.N.U. pentru **organizarea cercetărilor neconvenționale, dar de relevanță maximă în legătură cu descoperirea factorilor ce influențează creșterea populației**, evitînd rezultatele paradoxale la care duce, inevitabil, cum am arătat mai sus, abordarea convențională a problemei. Fără această investigație realizată cu eforturi conjugate, este imposibilă luarea unor măsuri eficiente, pertinente în raport cu eterogenitatea situațiilor și a liniilor de dezvoltare constatate.

2 **Evoluția demografică se cere examinată în eterogenitatea sa intrinsecă și într-o perspectivă previzibilă, ireductibilă.** Ca atare, atît organismele interstatale, cît și opinia publică trebuie să renunțe definitiv la căutarea unor soluții **unice** — o politică demografică standardizată — admițînd, în mod realist, **diversitatea obiectivă condiționată a politicilor populației** și concentrînd eforturile, în spirit operațional, asupra coordonării acestora, **fără a impieta asupra suveranității fiecărei țări de a-și defini singură principiile dezvoltării sale demografice.** În schimb, tocmai interdependența situațiilor atît de eterogene pune pe primul plan organizarea mondială a asistenței date țărilor care o solicită pe aceasta în vederea soluționării problemei lor demografice speciale.

3 **Politica demografică nu poate fi definită în mod realist decît în cadrul unei politici a dezvoltării.** Aceasta din urmă, sub două aspecte :

a. coordonarea politicii demografice a fiecărei țări cu un program **complex** de dezvoltare ce privește ansamblul factorilor cu influență semnificativă asupra creșterii populației, și

b. coordonarea politicii demografice concertate a Națiunilor Unite cu un program energic de neutralizare — cel puțin parțială — a efectelor negative ale subdezvoltării : se știe, de pildă, că dacă toți locuitorii Pămîntului ar consuma aceleași cantități de alimente ca în Europa și America de Nord, cu producția actuală — care asigură hrana a peste 3,5 miliarde de oameni — ar putea fi hrăniți abia 1 miliard ! Or, **aceste decalaje și disparități transformă problemele demografice în tensiuni și conflicte sociale,** ce afectează echilibrul mondial.

În concluzie, cercetarea pentru fundamentarea rațională a deciziilor în vederea coordonării politicilor demografice suverane și a cooperării în rezolvarea problemelor în cadrul unui program complex de

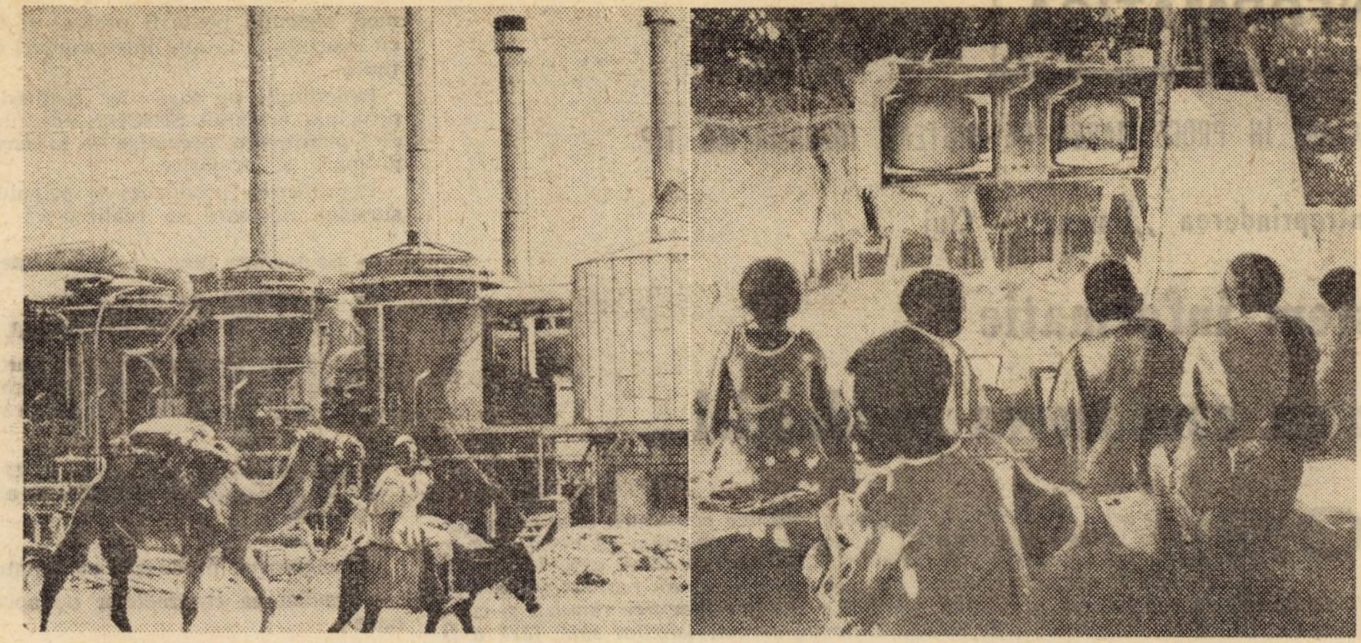

„...evoluția demografică trebuie examinată în eterogenitatea sa intrinsecă și în perspectiva condiției umane".

dezvoltare, asigurînd reducerea actualelor inegalități, inechități, decalaje și disparități.

DE BUNĂ SEAMĂ, considerațiile de mai sus nu caută să diminueze însemnătatea și amploarea problemei demografice. Dimpotrivă. Insă unele precizări se impun.

Prin „problema demografică" se înțelege **un ansamblu de fapte** care au consecințe îngrijorătoare pentru diferite țări și pentru omenire în ansamblul său.

Faptele sînt binecunoscute : accelerarea creșterii populației globale, ceea ce va duce în anul 2000 la o sporire a locuitorilor Pămîntului cu 2/3 față de nivelul actual. După evaluarea făcută de O.N.U., la acea dată populația globului va atinge (după estimare mijlocie) 6 miliarde 490 milioane, dintre care 5 miliarde 40 milioane în țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare iar aproximativ 1 miliard 450 milioane în țările cu industrie dezvoltată. Dacă această rată de creștere s-ar menține, în jurul anului 2100 populația globală a Pămîntului ar atinge 12 miliarde 333 milioane, deci **peste trei ori** numărul actual. În următorii 100 de ani, s-ar ajunge la 30 de miliarde.

Consecințele unei atari creșteri pun întrebări îngrijorătoare. Știut fiind că și în prezent zeci de milioane de oameni sînt amenințați de moarte prin foamete, se ridică problema dacă lumea anului 2000 sau 2100 va fi în stare să asigure hrana unei populații de 2—3 ori mai mari. Apoi, creșterea de populație fiind mai accelerată în țările subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, ce nu sînt în stare nici în prezent să acopere nevoile lor proprii de alimentare, se iscă un grav semn de interogare cu privire la modul în care ele ar putea garanta subzistența populației lor dublate sau triplate.

Nu devine, oare, creșterea populației un izvor de conflicte social-politice pe scară mondială ? Numărul consecințelor social-economice ale creșterii populației este mai mare și natura lor diversă. În condițiile arătate mai sus, vom asista oare și la o accelerare a concentrării urbane a oamenilor, și pînă la ce limită ; apoi, nu va spori, într-un ritm precipitat, migrația de la regiuni subdezvoltate la cele dezvoltate, în interiorul fiecărei țări și de la o țară la alta ?

Asemenea probleme frămîntă, pe bună dreptate, guvernele și opinia publică.

Soluțiile convenționale — în special cele de tip malthusian sau neo-malthusian, de limitare obligatorie a procreației — pe de o parte se bazează, cum am arătat mai sus, pe date, ipoteze și metode nejustificate sub raport științific, pe de altă parte trezesc îndreptățite critici. Anume,

a) ideea unei politici unice — aceeași pentru toate țările — este în flagrantă contradicție cu diversitatea condițiilor.

b) o asemenea politică nediferențiată ar acționa ca un mecanism de menținere și accentuare a decalajelor existente între state, iar înăuntrul statelor între regiuni, între categorii sociale, reprezentînd, așadar, o opțiune conservatoare și inechitabilă,

c) una din supozițiile de bază ale acestor politici o constituie instituirea unor autorități suprastatale, trans-naționale, care, în fond, ar duce la limitarea suveranității statelor mici și mijlocii, a statelor în curs de dezvoltare, în favoarea puterilor care dispun de o situație privilegiată în domeniul economic, politic și militar.

Există temerea îndreptățită că astfel de proiecte vizează la stabilizarea raportului actual de forțe. B. Ribes, directorul revistei catolice „Etudes", scria nu de mult[5] : „se pune întrebarea dacă un anumit malthusianism nu are, în definitiv, drept efect păstrarea supremației industriale și comerciale a marilor puteri".

În locul unor atari „soluții" — care mențin cauzele sociale ale „problemei demografice" —, o abordare în același timp realistă, responsabilă și echitabilă înseamnă :

- consolidarea bazei informaționale a deciziilor și soluțiilor privitoare la „problema demografică" prin cooperare în organizarea și efectuarea cercetărilor,
- coordonarea politicilor demografice suverane, singurele în stare să indice căi de soluționare concretă diverse, corespunzătoare eterogenității de fapt proprie sistemului mondial,
- cooperarea instituționalizată în vederea sprijinirii de către Comunitatea mondială — și în primul rînd de către O.N.U. și agențiile sale — a realizării politicilor demografice suverane coordonate,
- integrarea acestui program de cooperare în domeniul politicilor demografice într-un proiect complex de dezvoltare prin care să se stimuleze și să se asigure fiecărei țări realizarea programului de dezvoltare socială și umană ales fără ingerințe din afară.
- cooperarea în vederea formării unei conștiințe demografice în sînul opiniei publice mondiale.

RASPUNDEREA organismelor internaționale (interstatale), a guvernelor și a științei este copleșitoare. Domeniul este delicat, complex și încă nu îndeajuns de explorat prin cercetări competente. În fond, este vorba de decizii care privesc condiția umană — minimul de umanitate garantat prin Declarația drepturilor omului. De aceea, nu trebuie uitat că decizia finală, suverană, revine tuturora și fiecăruia.

Pavel APOSTOL

prim-vicepreședinte al Federației
Mondiale de Studiere a Viitorului

---

[1] H.S.D. Cole, Christopher Freeman, Marie Jahoda, K.L.R. Pavitt (eds), Thinking About the Future, Chatto and Windus, London 1973, p. 160 și urm.

[2] Population, 1972, no. 3.

[3] Label și W. Page, în H.S.D. Cole..., p. 45.

[4] De fapt „creșterea demografică zero" înseamnă atingerea unui număr constant al populației : un cuplu ar avea în medie 2,2 copii. O asemenea stabilizare a populației se poate realiza în 100—150 de ani. După o estimare recentă (Le Courrier de l'UNESCO, 1974, mai) această stare s-ar atinge, după cum urmează :

Europa	în anul	2075
U.R.S.S.	„	2085
America de Nord	„	2080
Asia orientală	„	2085
Oceania	„	2090
America de Sud	„	2100
Asia de Sud-Est	„	2110
Africa	„	2120

[5] Etudes, 1974, iulie, p. 33.

INFORMATICĂ

REALIZĂRI ÎN PROGRAMAREA DE SISTEME INFORMATICE TIP

La întreprinderea „Unirea" — Cluj

Sistem informatic pentru conducerea producției

CONTINUÎND seria de materiale publicate pe tema conturării unei concepții de proiectare tipizată a sistemelor informatice *prezentăm în acest număr o experiență interesantă a întreprinderii „Unirea" — Cluj, care împreună cu specialiștii Centrului teritorial de calcul electronic au realizat un sistem informatic pentru conducerea producției, adaptat cerințelor specifice ramurii și condițiilor de dotare cu echipamente de calcul. Datorită caracteristicilor sale, fără a fi necesare importante restructurări, sistemul a putut fi preluat și de alte întreprinderi constructoare de mașini.*

Considerînd că sistemul poate servi și altor unități în elaborarea unui cadru informațional propriu, vom face o succintă prezentare a principalelor caracteristici ale sistemului „SINCOP".

ANALIZA efectuată asupra sistemului informațional existent în întreprindere a scos în evidență o serie de neajunsuri. generate pe de o parte de organizarea defectuoasă a sistemului informațional, iar pe de altă parte, de limitele prelucrării manuale a informațiilor.

Principalele neajunsuri ale actualului sistem informațional au fost : lipsa unității metodologice ; folosirea în întreprindere, de către anumite cadre a unor metode neștiințifice de programare ; viteza de reacție mică ; grad insuficient de precizie ; încărcarea necorespunzătoare a personalului.

Aceste carențe determinau o funcționare necorespunzătoare a sistemului, principalele efecte negative fiind : planificarea greoaie și numai pe perioade mari de timp (an, trimestru) a necesarului de aprovizionat și de fabricat ; imposibilitatea realizării programării operative a producției, care să asigure o încărcare optimă a capacităților de producție existente ; lansarea documentației de manoperă și materiale de o manieră greoaie. cu erori, cu un volum mare de muncă de rutină și în asalt ; întîrzieri mari în obținerea situațiilor privind realizarea producției ; lipsa unor informații de sinteză la nivelul conducerii întreprinderii și a unor informații de control la nivelul diverselor compartimente.

În vederea îmbunătățirii substanțiale a modului de conducere actual, proiectul a prevăzut un sistem de conducere prin excepții combinat cu centre de responsabilitate.

În proiectul „SINCOP" toate procedurile preluate din vechiul sistem au fost modificate în sensul simplificării, mărindu-se precizia de prelucrare. Procedurile rutiniere au fost complet automatizate, iar procedurile decizionale au fost prevăzute cu puncte de decizie umană și prelucrări automate. Sistemul este prevăzut cu o rețea de noduri critice care permit controlarea funcționării întregului sistem și corectarea tendințelor nedorite în vederea stabilizării procedeelor și regulilor care vor trebui luate în considerare la extinderea lui prin automatizarea unor decizii.

Obiectivul fundamental al sistemului „SINCOP" este asigurarea informațiilor necesare pentru planificarea, pregătirea, programarea, lansarea și urmărirea producției în condițiile gospodăririi raționale a resurselor umane, materiale, financiare și informaționale ale întreprinderii.

Utilizarea optimă a resurselor informaționale ale întreprinderii, a fost realizată prin : furnizarea de informații în timp util, exacte și complete, cu un înalt grad de agregare, pentru fundamentarea deciziilor de conducere ; organizarea, crearea și întreținerea unei BAZE DE DATE care să permită accesul rapid la toate informațiile sistemului, informații care să fie în permanență „la zi" ; utilizarea tehnicilor și metodelor specifice pentru a furniza variante optime pentru luarea deciziilor ; reducerea la minimum a muncii de rutină și simplificarea circulației informațiilor în sistemul de conducere ; simplificarea fluxului informațional și eliminarea paralelismelor.

Sistemul proiectat este un sistem modular, flexibil, controlabil, ale cărui erori pot fi corectate simplu și care **oferă multiple posibilități de dezvoltare și completare,** complexitatea activităților și relațiilor din întreprindere făcînd imposibilă o abordare exhaustivă în lărgime și profunzime.

Sistemul va fi parțial integrat, urmînd ca pe măsura extinderii sale, gradul de integrare să crească treptat.

Elaborat pe baza analizei caracteristicilor unei întreprinderi reprezentative din ramura construcțiilor de mașini el permite adaptarea, prin parametrizare, la modificările acestor caracteristici. În acest mod, sistemul poate fi preluat și adaptat cu ușurință și la alte întreprinderi din ramură.

Funcțiunile pe care le realizează în principal sistemul SINCOP sînt funcțiuni de : planificare, pregătire — lansare, programare și urmărire.

Planificarea producției și calculul resurselor necesare se realizează :

— pe termen lung : anual, trimestrial ;

— pe termen mediu : lunar ;

— pe termen scurt : săptămînal,

calculîndu-se pentru planul de producție necesarul de : — capacități de producție, — materii și materiale, — forță de muncă.

În sectorul de aprovizionare-desfacere, sistemul urmărește și semnalează abaterile privind :

— asigurarea producției cu materiale ;

— realizarea contractelor de aprovizionare ;

— realizarea contractelor de desfacere.

În principiu, listele furnizate de sistem sînt liste de abateri, restanțe sau semnale de alarmă despre materialele deficitare sau stocurile în scădere. În acest mod, prin urmărirea exercițiilor se realizează mărirea operativității activităților din sectorul aprovizionare-desfacere. Se realizează astfel un sistem activ și nu pasiv.

Sistemul e caracterizat printr-o concepție realistă asupra modului de rezolvare a problemelor informatice pentru conducere. Se renunță la ideea ordonanțării producției pe utilaje și ore, dezvoltată de unele firme din străinătate, dar fără aplicabilitate în practică, în favoarea unei concepții aplicabile care ține cont de condițiile reale existente. Unitatea minimă de eșalonare a planului de producție este săptămîna. limită determinată de constatările analizei executate care a arătat că un interval de planificare mai mic, la nivel de zi sau schimb, este inutilizabil din cauză că nu se poate ține seama de numărul mare de variabile aleatoare, care deteriorează condițiile ideale de desfășurare a procesului de producție. Totodată, planificarea la nivel de săptămînă este în concordanță cu ciclul de activitate intern al întreprinderii. care este tot săptămînal. De asemenea, în stabilirea acestui interval s-a ținut seama și de limitările impuse de mărimea suporților magnetici pe care se poate conta, respectiv benzi magnetice de 700 m. și discuri DIAM, planificarea la nivel de zi sau schimb cerînd memorii magnetice de masă (DIMAS).

Sistemul realizează **programarea săptămînală a producției** în condițiile încărcării raționale a capacităților cu asigurarea respectării termenelor de livrare contractate. Fiecare sector de producție primește o listă săptămînală cuprinzînd reperele, subansamblele, ansamblele care trebuie executate în săptămîna respectivă și pentru care materialele și capacitățile necesare sînt asigurate. Punerea în lucru a acestor programe se face de către șefii de secție și maiștri, în funcție de personalul

(Continuare în pag 30)

PUNCTE DE VEDERE

Considerații privind conceptul de competitivitate economică internațională (II)

PRIVITOR la conceptul de competitivitate, se pune cu justificat temei întrebarea : există un punct limită cînd comerțul exterior ca ramură a economiei naționale devine factor efectiv de sporire a venitului național ? Fără îndoială că da. Acesta este momentul în care media productivității muncii la produsele exportate este peste media productivității mondiale. Așa cum se întîmplă și în cadrul fiecărei economii naționale, pe baza mecanismului legii valorii — întreprinderile, ale căror produse au valoare individuală mai mică decît cea socială, obțin beneficii suplimentare, au o rată de rentabilitate mai ridicată —, tot așa și în cadrul economiei mondiale țările ale căror produse au o valoare națională mai mică decît cea mondială obțin din comerțul exterior beneficii suplimentare în virtutea aceleiași legi a valorii care acționează și pe piața mondială. Din acest mod de abordare se poate oare trage concluzia că în toate celelalte situații comerțul exterior nu contribuie efectiv la sporirea venitului național ? Este unanim recunoscut că eficiența comerțului exterior este legată de stadiul de industrializare, de nivelul de dezvoltare economică a unei țări. Ținînd seama de acest lucru se poate răspunde la întrebare în felul următor : direct, comerțul exterior nu creează venit național, însă indirect, da. O parte din eficiența comerțului exterior se regăsește atît în eficiența ramurilor economiei naționale, cît și în eficiența economiei naționale în ansamblul ei. Faptul că prin intermediul comerțului exterior se asigură dotarea economiei naționale cu mijloace tehnice perfecționate, cu tehnologii moderne, cu materii prime etc., contribuie la optimizarea economiei naționale, la sporirea eficienței economice, la accelerarea progresului tehnico-științific. O altă întrebare care se ridică în acest context : competitivitatea economică internațională este apanajul țărilor industrializate, sau și o țară în curs de dezvoltare poate fi competitivă ? Dialectica dezvoltării economice a economiilor naționale în secolul XX a dovedit că țări nou venite în competiție se pot afirma viguros ; țări ca Germania, Japonia etc. care au pășit mai tîrziu pe calea industrializării au reușit să depășească din punct de vedere al competitivității economice țări cu tradiție, cu o dezvoltare economică superioară. Pentru aceasta trebuie de la început create întreprinderi, ramuri la nivelul tehnicii mondiale, trebuie asigurată din timp pregătirea forței de muncă etc. De aceea se poate aprecia că dezvoltarea comerțului exterior este nu numai o cerință a industrializării rapide a țării, ci și o condiție pentru creșterea gradului de competitivitate internațională a fiecărei economii naționale.

Competitivitate și întrecere

COMPETITIVITATEA economică internațională are un caracter dinamic și foarte greu se cucerește, însă și mai greu se menține. Există o permanentă întrecere între națiuni pentru o poziție economică cît mai bună. Dacă în cadrul economiei mondiale socialiste, egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică este o tendință obiectivă, iar întrecerea îmbracă forma unei conlucrări tovărășești pentru dezvoltarea economică și socială a tuturor țărilor, pentru lichidarea grabnică a decalajelor economice — la scara economiei mondiale, avînd în vedere ponderea încă mare a țărilor capitaliste în producția industrială mondială și în comerțul internațional, întrecerea continuă să se desfășoare într-o bună măsură pe baza legii dezvoltării economice și politice inegale. Pe măsură ce noile fenomene și procese vor deveni precumpănitoare în economia mondială, tendințele generate de această lege specifică sistemului mondial capitalist vor fi anulate și pe prim plan se va situa tendința de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică. Așezarea relațiilor de colaborare și cooperare economică între națiuni, indiferent de natura orînduirii sociale, pe principiul coexistenței pașnice imprimă întrecerii economice dintre națiuni caracterul de competitivitate economică. Aceasta înseamnă că contradicțiile de interese dintre națiuni se rezolvă nu pe cale conflictuală, nu pe calea războiului ca în trecut, ci prin cooperare și competitivitatea economică. În noile condiții, cooperarea și, în același timp, necesitatea de a fi competitiv și mai eficient devine un factor de stimulare a progresului, joacă rolul de forță motrice, creează premisele necesare pentru ca fiecare popor să-și aducă aportul său la civilizația omenirii, pentru menținerea păcii în lume.

Forma competitivității economice internaționale o îmbracă și întrecerea economică dintre cele două sisteme social-politice — capitalismul și socialismul. Socialismul, din punct de vedere al naturii orînduirii sociale, al relațiilor sociale de producție, este superior capitalismului. Teoretic, dacă se realiza prognoza lui Marx privind victoria socialismului în primul rînd în țările dezvoltate din punct de vedere economic, orînduirea socialistă trebuia să fie superioară și pe plan economic. În realitate lucrurile s-au petrecut invers, socialismul a învins la început într-o serie de țări mai puțin dezvoltate. Aceasta a făcut ca pe prim plan în procesul făuririi societății socialiste să se situeze industrializarea socialistă, făurirea unei economii avansate, preocuparea de a ajunge din urmă și de a depăși țările capitaliste dezvoltate. O importanță deosebită prezintă modul în care înțelegem această competiție economică internațională dintre țările socialiste și capitaliste. Mult timp în literatura economică marxistă competiția economică dintre cele două sisteme social-economice a fost tratată unilateral, numai sub aspect cantitativ : volumul producției industriale, venitul național pe locuitor etc. Acest punct de vedere se mai întîlnește și astăzi. Așa se explică de ce o perioadă îndelungată de timp în practica economică a țărilor socialiste a fost subapreciată latura calitativă a competitivității economice internaționale. Acest mod de gîndire a avut în practică efecte nefavorabile în sensul că decalajele economice calitative dintre țările socialiste și cele capitaliste nu s-au diminuat în aceeași măsură ca cele cantitative. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—23 decembrie 1936 sublinia în legătură cu aceasta : „Putem să vorbim despre superioritatea economică a socialismului asupra capitalismului, însă atîta timp cît unele țări capitaliste avansate vor produce mai ieftin și la un nivel tehnic mai ridicat, noi nu vom putea dovedi această superioritate. Marx și Lenin, după cum știți, condiționau făurirea noii societăți de capacitatea economiei socialiste de a-și dovedi în practică superioritatea față de economia capitalistă“.

În prezent, în programele de dezvoltare economică ale țărilor socialiste se acordă o atenție deosebită făuririi unei economii naționale competitive atît calitativ cît și cantitativ pe plan mondial. Există toate premisele necesare ca țările socialiste, sistemul mondial socialist, într-un viitor nu prea îndepărtat să cîștige această întrecere economică cu capitalismul, să-și demonstreze superioritatea și în ceea ce privește competitivitatea economică internațională. Fără îndoială că pentru aceasta este necesar ca țările socialiste să-și valorifice la maximum toate potențele generatoare de progres, avantajele relațiilor socialiste de producție, să-și pună în valoare cu maximum de eficacitate întregul potențial material și uman de care dispun. Totodată, țările socialiste în strategia lor privind ajungerea din urmă și depășirea țărilor capitaliste dezvoltate trebuie să nu subaprecieze, așa cum s-a întîmplat în trecut, posibilitățile pe care încă le mai are orînduirea capitalistă în stimularea progresului economic.

Punct de plecare — produsul

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru a fi competitiv pe piața mondială nu este suficient, așa cum s-ar părea, să ai un nivel ridicat de industrializare, să ai o structură modernă a industriei, să produci mașini, utilaje, produse industriale etc. la parametrii mondiali. În noile condiții, confruntarea economică între națiuni se deplasează tot mai mult în sfera cercetării științifice. De aceea competitivitatea economică internațională presupune, în primul rînd, prezența în permanență pe piața mondială cu produse noi, superioare produselor celorlalți producători, din ramurile cu progres tehnico-științific rapid, înainte de toate din industria prelucrătoare.

Competitivitatea unui produs de această natură este legată nemijlocit de momentul cînd apari cu el pe piața mondială. Există trei momente : a) ești primul producător care lansezi pe piața mondială un produs nou, în acest caz ai prioritate în stabilirea prețului, b) apari cu noul produs în momentul cînd piața este în plină expansiune, cererea este mai mare decît oferta, iar prețul este încă ridicat ; c) apari cu noul produs în momentul cînd piața este în curs de saturație, oferta este mai mare decît cererea, prețurile scad, concurența este acerbă. Toate aceste trei momente, avînd în vedere ritmul progresului tehnic, rapiditatea uzurii morale etc., nu durează mai mult de 4—5 ani. Este evident că momentele **a** și **b** sînt cele mai favorabile pentru ca exportul să contribuie efectiv la creșterea competitivității țării respective pe piața mondială. De aceea se pot considera competitive pe plan mondial în primul rînd acele țări în care ponderea principală printre mărfurile destinate exportului o dețin cele care se situează în momentele **a** și **b**. Pentru a fi prezent în

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

(Continuare în pag. 30)

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

„Societatea post-industrială" în speculația viitorologică a lui Herman Kahn

DISCUȚIILE în jurul conceptului de „societate post-industrială" reflectă, desigur, incertitudinile și îngrijorarea ideologilor burghezi în legătură cu viitorul societății capitaliste. Ele atestă însă, în același timp, procesul de tot mai profundă erodare a „fundamentelor teoretice" ale opțiunilor ideologice și politice, pe care marile panorame sau simple creionări ale prognosticii burgheze încearcă să le acrediteze, atestă lipsa unei „teorii a istoriei și dezvoltării sociale" apte a se constitui ca fundament rațional și operațional pentru aceste construcții viitorologice. Este și aceasta una din explicațiile faptului că tot mai mulți autori nemarxiști de prestigiu pornesc în cercetările lor de la o serie de teze marxiste, recunoscînd explicit – fie și parțial – valoarea concepției marxiste asupra dezvoltării sociale. Astfel, Daniel Bell, creatorul teoriei „societății post-industriale", precizînd că nu este marxist, subliniază, totodată, că Marx a fost acela care pentru prima dată „a văzut izvorul schimbărilor sociale în structura socială" 1), în dezvoltarea economică, și că, din acest punct de vedere „noi toți sîntem post-marxiști". „Dacă vrem să stabilim stadiile dezvoltării societății industriale capitaliste – continuă prof. D. Bell – noi trebuie să începem cu... Marx".

Acest apel la marxism, conferă un plus de prestigiu și asigură un important credit de consistență științifică, care lipsește, mai ales, antimarxiștilor în încercările lor de edificare a unei teorii a procesului dezvoltării sociale, capabile să îndeplinească o funcție ideologică activă și cît mai eficientă. În „Things to Come" 2), scrisă împreună cu istoricul B. Bruce-Briggs, Herman Kahn – care și-a însușit ideea că „societatea post-industrială" se constituie ca o nouă eră în istoria umanității, și a încercat să o determine în termeni cantitativi – consideră, ca și Daniel Bell, că în descifrarea schimbărilor sociale trebuie să se pornească de la cercetarea schimbărilor în economie. Mai mult. El dă o replică criticilor săi de dreapta și ai lui Marx, demnă de reținut, ea venind de la unul dintre cei mai reprezentativi ideologi ai establishmentului american : „Teoria istoriei a lui K. Marx a fost bazată pe cinci stadii distincte care diferă fundamental și clar prin organizarea economică de bază și prin suprastructura valorilor, instituțiilor, ideologiei și culturii. Noi nu acceptăm analiza marxistă în întregul ei, deși gîndim că el a avut, probabil, dreptate atrăgînd atenția în primul rînd asupra diferenței fundamentale dintre societățile industrială „burgheză" și agrară „feudală". Trebuie notat că mulți comentatori, chiar oameni de știință, care pretind astăzi că sistemul lui Marx este brut (neprelucrat), implauzibil și supersimplificat, de multe ori împărtășesc concepții mai simpliste cînd contrapun civilizația modernă, urbană industrială, mecanică, societății tradiționale, agrare, pre-industriale, în care includ trei stadii istorice din schema lui Marx" (Things to Come, p. 221).

PROPRIA schemă nu-l îndreptățea însă moral pe H. Kahn la această pe deplin justificată observație critică. Iată schema pe care el o propune :

– **Societatea vînătorilor și culegătorilor** (pre-agricolă)

Circa 8000 î.e.n. – Revoluția agricolă.

– **Societatea agricolă** (pre-industrială sau uzual „civilizată")
venit anual per capita 50–500$

Circa 1800 e.n. – Revoluția industrială.

– **Societatea industrială** (sau „modernă")
venit anual per capita 500–5000$

Circa 2000 e.n.

– **Societatea post-industrială**

---

fișe

Simpozion internațional de ergonomie

Printre manifestările științifice internaționale pe care le va găzdui în acest an România, se înscrie și „Simpozionul internațional privind aplicațiile practice ale ergonomiei în industrie, agricultură și exploatări forestiere", *organizat de Biroul Internațional al Muncii și Ministerul Muncii din țara noastră, care va avea loc între 17—20 septembrie 1974 la București.*

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON ERGONOMICS
ISE
BUCHAREST 1974

În cadrul simpozionului, se vor prezenta în ședințe plenare rapoarte și comunicări cu următoarea tematică : I. — Factorii fiziologici, psihologici, sociali și de mediu în aplicarea practică a ergonomiei ; II. — Metodologia ergonomiei la nivelul întreprinderii ; III. — Aplicațiile practice ale ergonomiei în diferite sectoare de activitate : industrie, transporturi, construcții și lucrări publice, agricultură, exploatări forestiere ; IV — Ergonomia și standardizarea ; V. — Ergonomia și recuperarea capacității de muncă.

În grupe de lucru se vor dezbate temele : „Definitivarea obiectivelor ergonomiei în lumina tendințelor actuale" și „Pregătirea și perfecționarea cadrelor în domeniul ergonomiei".

Tot cu aceeași ocazie vor avea loc și două mese rotunde cu temele : „Locul ergonomiei în țările în curs de dezvoltare" și „Capacitatea de muncă în cursul înaintării în vîrstă".

Pînă în prezent și-au anunțat participarea la acest simpozion aproape 200 de specialiști din 30 de țări, printre referenți figurînd personalități de prestigiu mondial ca prof. A. Chapanis (S.U.A.), dr. P. Cazanian (Franța), prof. dr. W. T. Singleton (Anglia), prof. dr. H. T. Mönnich (R.D.G.), prof. Paule Rey (Elveția), prof. A. Wisner (Franța).

Funcțiunile științei

Sub titlul Nauka kak obiekt ekonomiceskogo issledovaniia *(Știința ca obiect al cercetării economice), I. Gatovski, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., prezintă în VOPROSÎ EKONOMIKI, nr. 5/1974, unele concluzii la dezbaterea care a avut loc în coloanele revistei în mai multe numere din 1973 și 1974 cu privire la economia științei. Referindu-se la laturile și funcțiile științei, autorul observă că de cele mai multe ori se vorbește doar de două laturi ale științei — ansamblul cunoștințelor acumulate și procesul creării, producerii cunoștințelor. După L.G., prima latură este inclusă în a doua, fiind vorba deci deocamdată de o singură funcțiune a științei.*

În condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, este caracteristică dezvoltarea rapidă a unei funcțiuni care reprezintă participarea nemijlocită a științei la realizarea cunoștințelor create de ea. Din păcate, după autor, acestei de a doua funcțiuni a științei i se acordă o atenție cu totul insuficientă, în sensul că nu se elaborează satisfăcător aspectul participării științei la realizarea cunoștințelor elaborate de ea — funcțiune care exprimă astăzi prioritar rolul științei ca forță nemijlocită de producție. Cercetările fundamentale, deși creează baza pentru aplicațiile și dezvoltările viitoare, nu reprezintă o forță nemijlocită de producție. Acest caracter îl au cercetările aplicative și dezvoltările. O deosebită importanță în economia științei o are elementul nou adus de revoluția tehnico-științifică în interacțiunea dintre știință și producția materială.

Diminuarea gradului de incertitudine

În AMERICAN ECONOMIC REVIEW din martie 1974 este publicată o conferință a lui Kenneth J. Arrow, intitulată Limited Knowledge and Economic Analysis *(Cunoașterea limitată și analiza economică), în care se pledează pentru o aprofundare a teoriei economice și o extindere a informației economice în vederea diminuării gradului de incertitudine la previzionarea proceselor dinamice.*

Deciziile privind producția și consumul se iau ținînd seama atît de prezent, cît și de viitor. Un model static poate fi transformat pentru a servi la luarea de decizii care să țină seama de factorul timp, prin datarea mărfurilor și considerarea aceleiași mărfi la date diferite, ca fiind mărfuri diferite. Dar informația necesară despre mărfurile viitoare include și prețurile lor. Aceste prețuri ar trebui găsite pe un fel de piață în care oferta viitoare și cererea viitoare să fie egale. Or, asemenea piețe nu pot exista în prezent. Inexistența piețelor pentru mărfurile viitoare determină necesitatea pentru organul de decizie de a recurge la instrumente de modelare a comportării în condiții de incertitudine oferite de teoria probabilităților. Viitorul este însă influențat de trecut. Trecutul conține informații care schimbă imaginea viitorului ; posibilitățile care guvernează acțiunile viitoare sînt modificate de observațiile asupra trecutului. Deci, deciziile prezente cu implicații asupra viitorului, sînt funcții de valorile din trecut ale variabilelor, ca și de valorile lor actuale, luîndu-se în considerație și riscul.

venit anual per capita 5 000—50 000$ (sau mai mult)

În legătură cu această schemă – care, de fapt, repetă, ușor modificată – schema prezentată în 1968 în „The Year 2000", vrem să remarcăm nu atît același simplism pe care H. Kahn îl incrimina la „criticii" lui Marx, și nici semnificația ei ideologică, ci subterfugiul metodologic de a defini tipuri de societăți calitativ diferite – cum însuși H. Kahn observă – nu prin criterii calitative ci doar cantitative. Indicatorul „venit național pe cap de locuitor" nu oferă singur posibilitatea identificării profilului calitativ, descrierii structurii și mobilurilor interne ale dinamicii unei societăți, ca pe această bază să se poată defini natura saltului la noul tip de societate. Tocmai de aceea expresia „societate post-industrială", așa cum este determinată în schema lui H. Kahn, abia dacă oferă o anumită delimitare în timpul istoric, o precizare a ordinii de succesiune, dar nu-și definește obiectul.

AUTORII înșiși remarcă : „Dificultatea de a reflecta asupra societății construite pe o economie ce asigură un venit pe cap de locuitor de 5000–50000 $ este sugerată chiar de faptul că am adoptat de la sociologul Bell termenul de **societate post-industrială.** Nimeni însă nu ar numi Babilonul sau China epocii Ming societate post-vînătorească ; și a numi lumea occidentală de astăzi post-agrară, ar fi în aceeași măsură absurd. Noi însă nu cunoaștem care va fi activitatea specifică a societății ce urmează societății industriale, fapt ce oferă posibilitatea unor speculații fascinante" (p. 223). Și iată astfel că, în pofida încercării de depășire a subiectivismului, opțiunea ideologică ce a patronat la elaborarea concepției „societății post-industriale" – opțiune concretizată în refuzul de a concepe schema dezvoltării sociale în funcție de sistemul de relații social-economice – a dus la același subiectivism, la impasul și vidul științific pe care acesta îl implică. Să definim această nouă societate ca fiind post-prelucrătoare (post-manufacturing), adică „terțiară" sau a „serviciilor" ? – se întreabă H. Kahn și Bruce-Briggs. Sau poate să o numim „quaternară", sau „post-economică" ? Va fi ea o „societate a timpului liber", „a plictiselii" sau a unei „noi religiozități" ? (p. 223–228). Pentru fiecare din aceste formule autorii lui „Things to Come" au rezerve și contraargumente. Deoarece „se poate argumenta că societatea post-industrială va fi mai puțin dependentă de educație" (p. 229), nici definirea ei ca „societate a învățării" nu este adecvată. Ideologii de la Hudson Institute preferă o formulă căreia îi presupun probabil un mai mare efect propagandistic : „societatea gentlemanilor". Evident, nu de tipul gentlemanismului perioadei preindustriale demolat de tendința specifică societății industriale – antiformalistă și de naturalizare a manierelor și stilului comportamental. Este vorba de gentlemanismul unei „societăți occidentale" moderne, născută ca spirit din cultura elenistică. „Deosebirea dintre Grecia elenistică și societatea post-industrială va consta în aceea – precizează H. Kahn și Bruce-Briggs – că în aceasta din urmă fiecare își poate permite să fie gentleman, să ducă o viață ne-epicuriană și să se bucure deplin de un substanțial confort" (p. 231).

Cît de fascinante perspective oferă „societatea post-industrială" ! Cum însă se va putea ajunge la această Arcadie, populată numai cu gentlemani, menținînd actuala, profund inegala repartizare a avuției sociale, menținînd sistemul capitalist de producție și distribuire a veniturilor, H. Kahn și Bruce-Briggs nu ne spun. Și, de altfel, nu-i de mirare, căci este evident că varianta H. Kahn a concepției „societății post-industriale" nici nu și-a propus investigarea și explicarea științifică a direcțiilor posibile de dezvoltare a societății umane. Efortul metodologic al lui H. Kahn și Bruce-Briggs de a asigura – apelînd chiar și la Marx –„fascinantelor" lor speculații asupra „societății post-industriale", creditul de consistență științifică, de care aminteam la început, se dovedește ineficient.

Vasile PILAT

---

[1] Daniel Bell, The Coming of Post-Industrial Society, New York, Basic Books, 1973, p. 55.

[2] Herman Kahn and B. Bruce-Briggs. Things to Come. Thinking about the 70's and 80's. New York, Macmillan Comp., 1972.

Modelul Candide

În REVUE ÉCONOMIQUE nr. 3 din mai 1974 se publică studiul lui Dominique Vallet Le modèle Candide *(Modelul Candide) Denumirea modelului este o prescurtare din „Canadian Disaggregated Inter-Departmental Econometric Model". Este, prin urmare, vorba de un model econometric dezagregat pe ramuri al economiei Canadei. Modelul, elaborat de o echipă de cercetători, care lucrează pe lîngă Consiliul economic al Canadei, depășește mărimea obișnuită în modelele economiei naționale ; el cuprinde 1556 ecuații (din care 570 sînt ecuații de comportament și 986 sînt identități), 377 variabile exogene și peste 18.000 coeficienți ; la nivelul cel mai dezagregat, sînt cuprinse 51 ramuri, 84 de mărfuri și 166 de categorii ale cererii finale. Candide este un model dinamic cu date anuale, al cărui orizont economic este pe termen mediu, iar variabilele endogene sînt determinate simultan. Modelul este actualizat în permanență, iar o versiune operațională este utilizată efectiv de numeroase ministere.*

Blocaj al circuitelor economice ?

● *Paul-Marc Henry, președintele Centrului de dezvoltare al O.C.D.E., publică în* LE MONDE *din 16 iulie 1974 articolul* Le souvenir de la grande crise. Les terreurs discrètes du „rétro" *(Amintirea marii crize. Teama discretă de „retro"), în care arată că, deși în aparență nu există nici o similitudine între situația din anii '30 și cea din anii '70 — țările occidentale din Europa nu mai sînt debitoare față de S.U.A., potențialul industrial al țărilor occidentale este practic utilizat în totalitatea sa, ocuparea deplină a mîinii de lucru pare asigurată la maximum —, în realitate există totuși o trăsătură comună. Aceasta constă — spune P.M.H. — în pericolul unui „blocaj generalizat al circuitelor economice", determinat de o supraîndatorire a economiilor debitoare, însoțită de o incapacitate imediată a lor de a livra mărfuri și servicii la un nivel corespunzător obligațiilor de plată în creștere, precum și de o incapacitate a țărilor creditoare de a absorbi într-un termen rezonabil aceste bunuri și servicii.*

Teoria jocurilor și relațiile economice internaționale

Revista ANALYSE ET PRÉVISION *nr. 5 din mai 1974 publică studiul lui Thierry de Montbrial* L'analyse stratégique des relations économiques internationales *(Analiza strategică a relațiilor economice internaționale), în care se afirmă că, în stadiul actual de dezvoltare a științei, teoria jocurilor oferă cadrul cel mai bun pentru analiza oricărei probleme de economie internațională în contextul mai larg al relațiilor internaționale.*

Autorul distinge două tipuri de teorie a jocurilor : a) o teorie cantitativă, *matematică, a jocurilor, dezvoltată de von Neumann și Morgenstern, cu unele concepte fecunde ca : echilibru, nucleu, soluție ; din nefericire, ele se bazează pe ipoteze foarte restrictive, ca, de pildă, cunoașterea perfectă a strategiilor și preferințelor fiecărui jucător ; dacă interesul metodologic al acestor concepte este de netăgăduit, aplicarea lor practică în domeniul schimburilor internaționale este limitată ; b) există* o teorie calitativă *a jocurilor de care se asociază numele lui Thomas C. Schelling (autor al lucrării : „The strategy of conflict", Oxford University Press, 1960), în care s-a dezvoltat un aparat conceptual care permite a integra concepte extra-economice, specifice relațiilor internaționale, în teoria jocurilor. Totodată, autorul subliniază necesitatea de a ține seama de elementul de incertitudine în teoria jocurilor, ceea ce presupune o definire cît mai exactă a mulțimii „situațiilor existente în lume" și a distribuției probabilității lor.*

Va scădea productivitatea muncii în S.U.A. ?

● *În articolul* The far-reaching consequences of high-priced oil *(Consecințele îndepărtate ale prețurilor ridicate ale petrolului), cu subtitlul „Industry may have to use more labor and less capital — and change its product mix" (Industria poate fi nevoită să utilizeze mai multă muncă și mai puțin capital și să-și schimbe sortimentul producției), apărut în revista* FORTUNE *(martie 1974), Sanford Rose consideră că desfășurarea în următorii ani a economiei S.U.A. depinde în mare măsură de ceea ce se întîmplă cu prețul energiei de aci înainte.*

Dacă acesta va continua să crească, structura economiei va suferi modificări importante. Industriile mari consumatoare de energie, cum sînt ale aluminiului, oțelului, cimentului și hîrtiei, vor fi „presate" să-și ridice prețurile. Pe termen lung, cererea pentru produsele lor va slăbi, în timp ce pentru industriile mai puțin consumatoare de energie — cum ar fi a alcoolului, căilor ferate, încălțămintei — va crește puternic. Toate acestea, împreună cu alte schimbări previzibile în structura cererii, vor duce la o sporire apreciabilă a cererii de forță de muncă. Factorii menționați pot să determine o slăbire a cererii de bunuri capitale și să reducă astfel capacitatea industriei de a-și menține ritmul actual de creștere a productivității. Se poate deci prevedea o tendință de creștere mai înceată a productivității.

fișe

ECONOMIE MONDIALĂ

ÎN ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE

Conjunctură ambivalentă la mijlocul anului

ECONOMIA țărilor industrializate din Occident pare să stea în cumpănă în fața cursului pe care îl va urma în a doua jumătate a acestui an și care poate să prefigureze aspectul general al conjuncturii internaționale capitaliste din 1975. În special două fenomene cu semnificație net diferită creează o impresie de ambivalență. Unul este o anumită redresare a curbelor creșterii în trimestrul II 1974, după tendințele recesive din primul pătrar al anului sub influența evenimentelor pe frontul resurselor energetice și al materiilor prime. Al doilea este slăbiciunea persistentă a cererii interne în principalele țări capitaliste dezvoltate, și anume atît a cererii de consum a populației cît și a investițiilor. Concomitența acestor fenomene îi îndeamnă pe cei mai mulți observatori ai scenei economice occidentale la circumspecție, dacă nu la scepticism. O asemenea atitudine este socotită de acești observatori cu atît mai justificată cu cît trebuie ținut seama și de componenta internațională a situației și anume de efectul unor conjuncturi naționale nefavorabile, prin intermediul măsurilor restrictive de tot felul. asupra schimburilor comerciale și în general asupra relațiilor economice între state. Buletinul săptămînal al Institutului de cercetări economice din Berlinul occidental a putut să constate nu mai departe ca la 11 iulie a.c., în titlul comentariului său asupra situației conjuncturale, că „pericolul de dezorganizare a relațiilor economice internaționale încă nu a fost înlăturat“ **(DIW, Wochenbericht 28/74).**

STAREA PIEȚEI INTERNE a țărilor capitaliste este caracterizată pe de o parte prin tendința de stagnare a cheltuielilor de consum ale populației în expresie reală. Reducerea achizițiilor de automobile sub acțiunea imediată a crizei de combustibili a fost numai una din cauze. Privind lucrurile mai îndeaproape, se constată o reducere sau stagnare a veniturilor reale, la care inflația a contribuit din plin fără a fi însă unicul factor în joc. În Statele Unite, de exemplu, cîștigurile reale ale muncitorilor în primele cinci luni ale anului au fost cu circa 5% mai mici decît în aceeași perioadă din 1973, ca urmare a rămînerii în urmă a salariilor orare față de costul vieții și a reducerii conjuncturale a numărului de ore prestate. În condițiile inflației, consumatorii „au avut de cele mai multe ori o reacție de apărare, cumpărînd un volum mai mic de bunuri și fiind mai puțin dispuși să facă noi achiziții pe credit“. **(First National City Bank, Monthly Economic Letter, iunie 1974).** Aceste evoluții, conchide analiza citată, „reduc mult perspectiva unei creșteri rapide a volumului cheltuielilor de consum în viitorul apropiat“.

Slăbirea cererii de consum a populației este cvasi-generală în țările industrializate occidentale și privează deci conjunctura pe ansamblul acestor țări de un stimul esențial. Tendința cheltuielilor de consum este apreciată îndeobște ca „reținută“, „rezervată“, cu atît mai mult în cazurile cînd veniturile populației rămîn vizibil în urmă față de creșterea costului vieții. Pentru Anglia, bunăoară, Institutul național de cercetări economice și sociale de la Londra (N.I.E.S.R.) prevede acum o scădere cu 3,5% a veniturilor disponibile pînă la finele anului. Sporul cererii de consum reale are în orice caz perspectiva, potrivit unor evaluări de la mijlocul anului, să reprezinte în 1974 față de 1973 doar un sfert în S.U.A., jumătate în R.F. Germania, două treimi în Franța, mai puțin de un sfert în Anglia, circa jumătate în Italia.

Acest factor se combină cu tendința de slăbire a cererii pentru consumul productiv. Cum se poate vedea în tabelul nr. 1, reducerile sporului investițiilor sînt într-o serie de cazuri mai drastice chiar decît cele ale sporului cererii de consum. Aici acționează între altele scumpirea considerabilă a creditului în ultimul timp, în condițiile politicii monetare restrictive, aplicate cu scopul de a tempera presiunea inflaționistă. Oricum, restrîngerea relativă a activității în domeniul investițiilor afectează, de asemenea, perspectivele conjuncturii, fiind vorba de un alt aspect esențial al ei.

Tabel nr.1

Dinamica investițiilor în utilaje și instalații în cîteva țări capitaliste dezvoltate

(în prețuri constante, modificarea în procente față de anul precedent)

	1972	1973	1974
Statele Unite	12,6	7,0	2,0
Belgia	4,0	4,0	3,0
R.F.Germania	1,9	0,5	-0,5
Franța	7,1	7,8	5,0
Anglia	1,2	6,0	-1,0
Italia	-0,2	6,1	4,0
Olanda	-2,0	4,5	0,5
Austria	14,8	2,5	5,0
Elveția	7,7	3,0	0,0

Sursa: Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte, 5/1974.

Tabel nr.2

Dinamica produsului național brut în țările dezvoltate

	Modificarea față de anul precedent, în %								
	1972			1973			1974		
	nominal	prețurile^{x}	real	nominal	prețurile^{x}	real	nominal	prețurile^{x}	real
Țări europene	10,6	6,5	3,8	13,5	7,5	5,6	13,5	10,5	2,5
Piața comună	10,4	6,5	3,7	13,6	7,4	5,8	13,5	10,5	2,5
din care:									
R.F. Germania	9,2	5,9	3,0	11,6	6,0	5,3	9,5	7,5	2,5
Franța	11,4	5,7	5,4	14	7	6,5	14,5	9,5	4,5
Anglia	10,3	7,7	2,4	13,8	7,5	5,9	15	15	0
Italia	9,1	5,8	3,1	17,0	10,5	5,9	16,5	14	2
Olanda	13,8	8,9	4,5	13,6	8,1	5,1	14	11	2,5
Belgia	11,6	5,9	5,4	13	7	5,5	12,5	9	3
Danemarca	13,5	8,5	4,6	14,5	9	5	13,5	10	3
Suedia	8,9	6,2	2,5	10,3	7,2	2,9	13,5	10	3
Elveția	15,2	8,9	5,8	12,9	8,2	4,3	13	10	2,5
Austria	14,9	7,3	7,1	15,1	9,1	5,5	14,5	9,5	4,5
Norvegia	9,2	4,5	4,5	13,2	9,2	3,7	14	9	4,5
Țări extraeuropene	10,4	3,6	6,6	14,3	6,8	6,9	11	10	1
S.U.A.	9,4	3,1	6,1	11,6	5,4	5,9	8	7,5	0,5
Canada	10,7	4,6	5,8	14,7	7,1	7,1	12	7	4,5
Japonia	14,4	5,1	8,9	24,5	12,2	11,0	23	20	2,5
Toate țările incluse	10,5	4,7	5,5	14,0	7,1	6,4	12	10	1,5

x) Factorul de deflaționare

Sursa: DIW, Wochenbericht 28/74

CURBA CREȘTERII ECONOMICE în 1974 este totuși apreciată ca avînd perspective ceva mai bune decît se considera spre exemplu, la sfîrșitul anului trecut, în faza de criză energetică acută, și chiar în raport cu acum cîteva luni, cînd ieșiseră la iveală fenomene de regresiune a producției într-o serie de țări. Evaluările nu sînt desigur uniforme, în țări ca Anglia sau Italia riscul de recesiune încă nu este considerat înlăturat, însă prognozele de la mijlocul anului cu privire la creșterea exprimată prin indicatorul venit național nu mai consemnează scăderi, ci doar încetiniri. Tabelul nr. 2, în care sînt prezentate asemenea prognoze, este pe de altă parte deosebit de concludent prin evidențierea rolului factorului inflaționist — deosebirea dintre creșterea nominală și cea reală, în prețuri constante. (În judecarea acestor date trebuie ținut seama că, în tabel, creșterile de prețuri nu se referă la prețurile bunurilor de consum, ci reprezintă factorul de deflaționare a venitului național : indicele PNB nominal / indicele prețurilor × 100 = indicele PNB real

Evoluțiile care se întrevăd în comerțul internațional pot fi una din explicațiile optimismului renăscut în ceea ce privește creșterea economică generală. Un boom de export ca cel care se manifestă actualmente în R.F. Germania nu poate fi numit desigur, deocamdată cel puțin, caracteristic pentru economia țărilor capitaliste industriale. Ponderea exportului în producția industrială vest-germană a reprezentat 24% în primul trimestru al acestui an, față de 21% în perioada corespunzătoare din 1973 ; în unele ramuri ponderea exportului a atins 60% față de maxima de 50% încă acum cîtva timp. Dar și fără o extindere a acestui fenomen se consideră actualmente în prognozele unor institute de cercetări din Occident că volumul comerțului mondial va putea spori în 1974 în proporții apropiate de cele din 1973, cînd creșterea reală (după eliminarea influenței devalorizării dolarului și a majorărilor de prețuri) a fost de 12%. În prima parte a acestui an se consideră că sporul real al comerțului mondial se va putea situa în 1974 între 4% și 8%.

POLITICA ECONOMICĂ a statelor occidentale este expusă în condițiile ambivalenței actuale a datelor conjuncturale de bază, unor tensiuni deosebit de puternice, iar rezultatele ei — unui coeficient de risc deosebit de ridicat. Dilema în fața căreia se află în mod obișnuit, de mulți ani, politica economică a țărilor industriale din Occident — între asigurarea expansiunii și menținerea echilibrului, sau între „supraincălzire“ și șomaj masiv — este astfel potențată. Acest fenomen

I. PĂDUREANU

(Continuare în pag. 26)

Interviu cu LOUIS EDOUARD ROCHES, șeful Diviziei Comerțului din Departamentul federal al economiei publice al Elveției

„EXISTĂ UN INTERES CERT PENTRU COOPERAREA INDUSTRIALĂ CU ROMÂNIA"

PROFITÎND de prezența la București a șefului Diviziei comerțului din Departamentul federal al economiei publice a Elveției, Louis Edouard Roches, i-am solicitat un interviu pentru revista noastră, pe care ni l-a acordat cu multă amabilitate.

• Care sînt, după părerea dv., perspectivele îmbunătățirii structurii comerțului Est-Vest avînd în vedere actuala situație energetică mondială ?

— Noua situație energetică în care ne găsim nu va schimba în mod esențial politica noastră comercială privind relațiile cu țările răsăritene, Elveția fiind una din puținele țări care au adoptat și practică o politică deschisă, de schimburi libere, pe o bază nediscriminatorie, cu toate țările lumii, inclusiv cu cele est-europene. Sîntem conștienți că structura schimburilor noastre cu aceste țări nu corespunde nici dorințelor lor, nici dorințelor noastre, dat fiind că ea nu este destul de echilibrată ; țările socialiste ar fi interesate să livreze mai multe produse manufacturate (mai ales mașini etc.), iar noi am dori ca bunurile de consum să aibă o pondere mai ridicată în livrările noastre.

În acest context, cooperarea industrială poate în mod evident aduce anumite avantaje și îmbunătățiri, dat fiind că firmele elvețiene — în condițiile în care nu mai există forță de muncă disponibilă pe piață — au un interes cert de a încheia acorduri de cooperare industrială cu întreprinderi din țările est-europene, ce ar putea da posibilitatea fabricării unor bunuri de consum sau a unor bunuri de investiții (mașini etc.) care să poată fi comercializate în Elveția. Aș cita aici ca exemplu, faptul că acum doi ani România a fost capabilă să ne vîndă tractoare, pentru care aveți deja o anumită tradiție pe piața elvețiană. Există fără îndoială numeroase alte posibilități, astfel încît poarta Elveției este deschisă și le revine întreprinderilor din cele două țări ale noastre de a găsi mijloacele pentru ameliorarea structurii schimburilor reciproce și a pătrunde pe piața elvețiană.

• Ce părere aveți despre posibilitatea creării unor societăți mixte româno-elvețiene ?

— Cadrul legislativ pe care l-ați adoptat reprezintă una din condițiile care ar putea interesa anumite firme elvețiene și facilita cooperarea industrială. Desigur, în sistemul nostru firmele sînt cele care trebuie să decidă dacă și unde să coopereze pe plan industrial, cu sau fără participare de capital. A fost creat deci cadrul, atmosfera necesară și în acest context aș aminti că în noul acord româno-elvețian intrat în vigoare anul trecut există un articol care prevede că cele două guverne recunosc interesul existent pentru dezvoltarea cooperării economice, industriale și tehnice ca și în domeniul prestărilor de servicii și că ele vor încuraja eforturile depuse în acest scop de întreprinderile și organizațiile din cele două țări. Precedentele există, ca de pildă rezultatele foarte bune în cooperarea dv. cu o mare firmă elvețiană privind locomotivele Diesel-electrice, care datează deja de mai mulți ani. Ne putem deci imagina că și în alte domenii s-ar putea ajunge în timp la rezultate similare.

• Ce categorie de întreprinderi vizează în mod deosebit îmbunătățirea informării reciproce privind posibilitățile economiilor noastre ?

— Există întotdeauna un efort de întreprins în această direcție ; în fiecare an apar întreprinderi noi, altele dispar, astfel că există întotdeauna noi veniți pentru care o piață ca a României nu este în întregime cunoscută. Structura tipică a economiei elvețiene o reprezintă un număr redus de întreprinderi de talie mondială, firme mijlocii și o multitudine de firme mici, care sînt însă foarte eficiente în domeniul lor specific și mai ales pentru acestea din urmă nu se poate spune niciodată că informarea este totală. La fel în ce privește producția românească, în plin avînt, trebuie procedat astfel ca și firmele importatoare să o cunoască, mai ales sub aspectul produselor noi.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

DOCUMENTAR STATISTIC

Tutunul : preferințe și exigențe

CULTIVAT în numeroase țări de pe glob, tutunul are o utilizare încă și mai largă, comerțul cu tutun interesînd practic toate statele lumii. Formele diferite de utilizare, ca și larga gamă de sorturi, varietăți și calități — fac ca tutunul să formeze pentru numeroase țări obiectul atît al exportului cît și al importului : cazul principalului exportator mondial, S.U.A., care ocupă și locul trei între importatori este elocvent în această privință (vezi tabelul). Între exportatori, al căror număr se mărește continu, se remarcă prezența unui număr tot mai însemnat de țări în curs de dezvoltare. Faptul că explică, printre altele, prin aceea că în ciuda creșterii gradului de mecanizare a diferitelor lucrări, tutunul rămîne o cultură necesitînd o forță de muncă însemnată, mult mai scumpă în țările dezvoltate.

Volumul, structura și repartiția geografică a producției ca și dinamica și structura comerțului internațional cu tutun sînt modelate continuu de tendințele de modificare semnalate în domeniul consumului. Astfel, în ultimii 15 ani se constată o orientare netă spre țigarete : producția lor mondială a totalizat 3445 miliarde de bucăți în 1971, cu 45% mai mult decît media anilor 1960—1964. Din producția mondială de țigarete, țările capitaliste dezvoltate furnizează 47%, țările socialiste 32%, iar cele nesocialiste în curs de dezvoltare 21%. Cantitatea de tutun utilizată nu a sporit în același ritm cu producția de țigarete, datorită ponderii crescînde a țigaretelor cu filtru, alungirii acestuia din urmă, reducerii circumferinței țigaretei și inovațiilor tehnice care permit acum utilizarea unei părți mai mari din frunzele de tutun, economisindu-le relativ. Răspîndirea țigaretelor cu filtru — care reprezintă în 25 de țări, inclusiv S.U.A., Anglia, R.F.G. și Japonia (cei mai mari producători), 80% din producția lor totală, iar în alte 45 de țări peste 60% —, alături de abandonarea țigaretelor tari (deci a sorturilor de tutun corespunzătoare) în favoarea unora mai slabe, este un prim efect al campaniilor împotriva fumatului.

Un alt efect indiscutabil al acestor acțiuni îl constituie orientarea spre consumul și implicit producerea și comercializarea pe piața mondială a unui tutun și a unor țigarete cu un conținut mai scăzut de gudron și nicotină, considerate mai puțin nocive.

Cercetările întreprinse în ultima vreme vizează, atît producerea unor sorturi de tutun întrunind aceste calități, cît și realizarea unor posibili înlocuitori parțiali ai tutunului, ca de exemplu o materie celulozică experimentată actualmente în cîteva țări.

În sfîrșit, un alt factor susceptibil de a influența cererea și comerțul cu tutun îl constituie limita maximă, sensibil diferită de la o țară la alta, de insecticide gen DDT ce poate fi conținută de frunzele de tutun după desicare.

	1970	1971	1972	1973x
Principalii exportatori				
S.U.A.	234	218	278	272
Turcia	74	84	124	125
Grecia	63	58	75	46
India	48	55	81	85
Brazilia	54	61	63	60
R.P.Bulgaria	58	62	60	69
Filipine	38	46	38	35
Rhodesia	32	45	55	60
R.P.Chineză	19	30	30	35
R.Dominicană	20	26	33	31
Restul lumii	323	318	351	372
Total	963	1003	1188	1190
Principalii importatori				
R.F.G.	123	155	146	150
Anglia	129	122	135	149
S.U.A.	99	85	151	155
U.R.S.S.	70	72	90	85
Franța	63	76	81	78
Spania	54	70	55	50
Olanda	55	57	62	66
Japonia	33	45	60	56
Belgia	33	33	35	35
Elveția	39	30	31	36
Restul lumii	287	305	354	390
Total	985	1050	1200	1250

x) estimații
Sursa: Cérès, F.A.O., mai-iunie 1974, pag.19

Comerțul internațional cu tutun
(în mii tone).

Pe ansamblu, se apreciază că în măsura în care vor reuși să se adapteze mai rapid exigențelor de ordin calitativ amintite, țările în curs de dezvoltare vor putea ocupa o pondere mai mare în producția mondială de tutun.

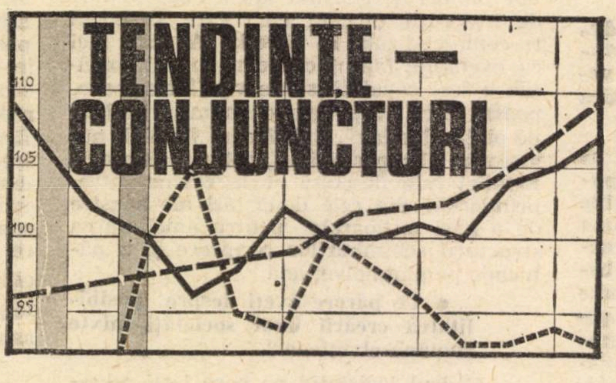

Piața componentelor electronice: Tehnologia MOS se afirmă

DINAMICA ascendentă a cererii pentru circuite MOS (metal — oxid — semiconductor) pe piața componentelor electronice s-a concretizat printr-o tendință generală de majorare a perioadelor de livrare. De asemenea, se remarcă o majorare a cifrei de afaceri din acest domeniu pe plan mondial: de la 482 milioane dolari în 1973 la circa 800 milioane dolari în 1974. Cifra de afaceri mondială pe ansamblul circuitelor integrate este anticipată pentru anul curent la 2,8 miliarde dolari. Pe principalele firme producătoare se estimează pentru acest an următoarele cifre de afaceri (în milioane dolari): Intel 120, Texas Instruments 90, A.M.I. 87, Rockwell Microelectronics 80, Mostek 60. În ceea ce privește memoriile MOS, se apreciază că principalele companii producătoare vor realiza în 1974, următoarele cifre de afaceri (în milioane dolari): Intel 118, Mostek 36, A.M.I. 26, National Semiconductor 20, A.M.S. 12.

Costul materiilor prime determină reorientări în export

ANALIZA evoluției prețurilor cu ridicata pe perioada ultimilor zece ani în Franța evidențiază creșterile cele mai înalte la capitolul materii prime importate, ca și o accelerare sensibilă a creșterii prețurilor la toate categoriile de produse începînd cu anul trecut (vezi graficul de mai jos, reprodus după săptămînalul francez Perspectives économiques).

Pornind de la creșterea costurilor ca urmare a scumpirii materiilor prime și a unor surse de energie, ca și de la agravarea deficitului comercial al țării, un studiu al Consiliului Economic și Social al Franței recomandă intensificarea exportului, paralel cu frînarea cererii interne.

În concepția organismului citat nu este vorba de a încuraja fără distincție toate produsele susceptibile de a găsi debușee pe noile piețe — ale țărilor „bogate în resurse energetice și în surse de materii prime" —, ci trebuie alese dintre ele acele produse care „reprezintă maximum de valoare adăugată și încorporează minimum de produse importate".

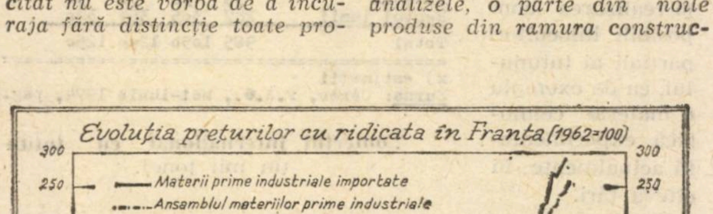

U.R.S.S.: Preocupări pentru reducerea consumurilor specifice de materiale

VOLUMUL total al economiilor pe seama reducerii cheltuielilor materiale de producție în economia națională sovietică urmează să reprezinte în 1975, 8 miliarde ruble, relatează în Ekonomiceskaia Gazeta *A. Sidorov, specialist în C.S.P. al U.R.S.S.*

Una din premisele hotărîtoare ale reducerii consumului de resurse materiale, arată autorul, este perfecționarea în continuare a normării lor, deoarece în industrie, de vildă, doar 50% din resursele materiale sînt cuprinse în norme de calcul care, de regulă, se stabilesc doar la producția de bază a principalelor ramuri.

O atenție deosebită — scrie A. Sidorov — o necesită elaborarea normelor pentru noile tipuri de produse, precum și pentru întreprinderile noi care urmează să intre în funcțiune. După cum arată analizele, o parte din noile produse din ramura construcțiilor de mașini în primul an de producție au un consum de metal cu 15—20% mai mare și un consum de muncă de 5—6 ori mai mare decît se prevede în proiect. Acești parametri ating nivelul prevăzut în proiect de obicei în 8—10 ani. În același timp, autorul apreciază că greutatea mașinilor și utilajelor fabricate de industria sovietică este, în unele cazuri, cu 10—20% mai mare decît a mașinilor similare fabricate de firme străine.

Ministerele, arată specialistul sovietic, trebuie să predea în producția de serie numai asemenea tipuri de mașini, utilaje și instalații care, sub aspectul consumului de materiale, corespund celor mai noi realizări ale progresului tehnico-științific.

Negru de fum: oferta devine insuficientă

POTRIVIT lui James A. Myers, vicepreședinte al firmei „Ashland Chemical" (S.U.A.), cererea de negru de fum a înregistrat în ultima vreme pe plan mondial un ritm mediu anual de creștere de 6%. Menținerea acestui ritm, în condițiile în care instalațiile care se construiesc în prezent abia vor reuși să înlocuiască pe cele care vor fi scoase din funcțiune, va face — potrivit aprecierilor sale — ca la sfîrșitul anului 1975 cererea de negru de fum să depășească capacitățile mondiale de producție.

În America de Nord, dacă cererea va continua să crească în ritmul actual de 6,8%, la mijlocul anului 1975 ea va depăși capacitatea totală de producție. Japonia, care în 1972 exporta 24 500 tone negru de fum, va importa în acest an 32 000 tone. Se apreciază că în perioada imediat următoare Japonia nu va fi capabilă să-și mărească actuala capacitate de producție într-o măsură suficientă pentru a putea ține pasul cu creșterea cererii interne.

Singurul mijloc de prevenire a apariției unui decalaj între cerere și capacitatea de producție ar fi, după James Myers, majorarea substanțială a prețurilor, ceea ce ar permite acoperirea costurilor de producție crescînde și ar stimula extinderea capacităților de producție.

Ponderea S.U.A. în comerțul Est-Vest

ÎN DECURS de doi ani, S.U.A. aproape și-au triplat partea ce le revine din comerțul între țările occidentale și țările socialiste, arată raportul anual cu privire la relațiile economice Est-Vest prezentat Congresului S.U.A.: în 1973 schimburile americane cu țările socialiste au reprezentat 7,4% din comerțul Est-Vest, față de 2,5% în 1971, asigurînd în prezent S.U.A., locul trei la acest capitol, după R. F. Germania și Japonia.

Pe de altă parte, comerțul Est-Vest continuă să reprezinte un procentaj redus din schimburile mondiale (2% în 1973), mult sub potențialul economic al țărilor participante.

Evoluții recente pe piața metanierelor

LA ÎNCEPUTUL anului 1974, flota mondială de transportoare de gaze lichefiate cuprindea 381 nave. Compusă în cea mai mare parte din vase pentru transportul gazelor petroliere (butan, propan), amoniacului și etilenei, această flotă începe să capete o importanță din ce în ce mai mare odată cu dezvoltarea transportului maritim de gaze naturale. Ponderea metanierelor în această flotă, care era de 14% din capacitate în 1970, a ajuns în prezent la 26%.

Pe șantierele navale din toată lumea existau, la 1 ianuarie 1974, comenzi pentru construirea a 40 de metaniere, cu o capacitate de 4,25 milioane mc., în creștere cu 53% față de 1 ianuarie 1973.

Principala țară constructoare de metaniere este Franța, însă în prezent portofoliul ei de comenzi nu reprezintă decît 32% din capacitatea șantierelor sale navale, deoarece în ultima vreme șantierele americane au preluat o parte însemnată din comenzile armatorilor din S.U.A. pentru astfel de nave.

GATT: Runda de la Tokio

Pregătirea negocierilor efective în faza finală

PRIN „DECLARAȚIA DE LA TOKIO", adoptată în septembrie 1973 de către conferința ministerială a GATT, s-a deschis oficial o nouă rundă de negocieri comerciale multilaterale. Denumită și „Runda de la Tokio", ea urmează a fi cea mai amplă din istoria relațiilor comerciale internaționale : participă 90 de state, printre care și România. Această rundă comportă o ofensivă generală contra tuturor tipurilor de obstacole din comerțul internațional, în vederea asigurării unei expansiuni largi a schimburilor. Ea vizează, totodată, asigurarea de avantaje suplimentare pentru țările in curs de dezvoltare, prin aplicarea față de aceste țări a unui tratament special, mai favorabil, pe bază de nereciprocitate.

Adoptarea „Declarației de la Tokio" a reprezentat un important act politic, constituind o expresie a voinței statelor de a urma, în domeniul politicii comerciale internaționale, o strategie de negocieri și cooperare, în locul confruntării și conflictelor. În cursul celor peste zece luni care s-au scurs de la adoptarea „Declarației de la Tokio", contextul economic mondial s-a schimbat profund, punîndu-și amprenta asupra negocierilor comerciale multilaterale. Criza energetică, flotarea și fluctuațiile parităților monetare, inflația crescîndă din țările capitaliste, penuria unor produse de bază indispensabile și dificultățile rezultate pentru balanțele de plăți — toate acestea au provocat tensiuni și incertitudini în comerțul internațional.

Ca urmare a creșterii prețurilor petrolului, se prevede că țările membre ale O.C.D.E. (Organizația de colaborare și dezvoltare economică) vor înregistra în anul 1974 un deficit al balanței tranzacțiilor curente de 40 miliarde dolari, în timp ce, pînă acum, aceste țări aveau de obicei un excedent de 5 pînă la 8 miliarde dolari anual. Se așteaptă ca, în anul 1974, deficitul să se concentreze la patru țări : Anglia (10,5 miliarde dolari), Italia (10 miliarde dolari), Japonia (8,5 miliarde dolari) și Franța (6,5 miliarde dolari). În același timp, se prevede că țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol vor trebui să facă față în anul 1974 la cheltuieli suplimentare de circa 10 miliarde dolari, ca urmare a sporirii prețurilor petrolului, ceea ce va agrava dificultățile balanțelor lor de plăți.

Într-o situație atît de critică există riscul, recurgerii la măsuri protecționiste, fapt confirmat, între altele, de instituirea recentă de către Italia și Islanda a unui sistem de depuneri prealabile la import. Referindu-se la acest risc, Olivier Long, directorul general al G.A.T.T., arăta următoarele : „Ar fi dezastruos, pe plan economic ca și pe plan politic, ca națiunile comerciale să vadă în dificultățile actuale ale balanței de plăți sau de alt ordin un semnal și o scuză pentru a se abate de la politicile urmate cu succes de la război încoace și pentru a se replia fiecare în izolaționism și protecționism. Eu sînt convins că noi nu vom ajunge la o astfel de situație. Declarațiile solemne făcute în cadrul unor recente reuniuni internaționale și atitudinile luate de guverne față de negocierile comerciale inaugurate la Tokio sînt o dovadă în acest sens).

Într-adevăr, pe plan internațional se depun eforturi pentru evitarea intensificării tendințelor protecționiste. Astfel, la 30 mai a.c., guvernele țărilor membre ale O.C.D.E. au adoptat o declarație prin care își exprimă intenția de a se abține, timp de un an, de la adoptarea unilaterală de măsuri vizînd restringerea importurilor, încurajarea artificială a exporturilor sau impunerea de restricții la export.

În același timp, în vederea evitării escaladării restricțiilor comerciale și de plăți, „Comitetul celor 20" din cadrul Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) a invitat recent membrii acestei organizații să subscrie la o declarație, privind măsurile comerciale. Această declarație a cărei valabilitate ar fi de doi ani, prevede, în esență, că semnatarii nu vor lua nici o măsură comercială sau valutară cu caracter restrictiv, fără ca F.M.I. să constate în prealabil că măsurile respective sînt justificate de situația balanței de plăți.

În prezent, se pune întrebarea legitimă : care va fi rolul negocierilor comerciale multilaterale în noua conjunctură economică și în ce măsură ele ar putea contribui la soluționarea problemelor dificile ale relațiilor economice internaționale actuale.

Evenimentele survenite în ultimul timp în evoluția economiei mondiale nu numai că nu diminuează interesul pe care îl prezintă negocierile comerciale multilaterale, ci, dimpotrivă, le conferă acestora o importanță sporită. În actualele împrejurări, se face simțită în mod presant nevoia de a se negocia asupra problemelor complexe care se pun în relațiile economice internaționale. Negocierile din cadrul G.A.T.T. sînt unul din mijloacele eficace pentru a face față riscurilor grave pe care le implică dezechilibrele actuale ale economiei mondiale. În acest sens, este semnificativ faptul că, în cadrul reuniunii de la Paris a Consiliului O.C.D.E. din 29—30 mai a.c., miniștrii țărilor membre au reafirmat sprijinul lor pentru negocierile comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. și au subliniat importanța pe care o au în situația actuală aceste noi eforturi pentru liberalizarea schimburilor. Ei au insistat ca negocierile din G.A.T.T. să primească întreaga prioritate care se impune. De asemenea, în comunicatul publicat la 13 iunie a.c. de către „Comitetul celor 20" al F.M.I., membrii acestui Comitet subliniază necesitatea ca negocierile din cadrul G.A.T.T. să fie considerate în continuare ca o chestiune prioritară.

Negocierile comerciale multilaterale pot conduce la găsirea de soluții pentru probleme importante ale relațiilor economice internaționale actuale. Suprimarea obstacolelor din calea comerțului este de natură să favorizeze creșterea producției, ceea ce ar permite asigurarea unui echilibru mai bun între cerere și ofertă. frînarea tendințelor inflaționiste.

Succesul negocierilor comerciale multilaterale și, în special, aplicarea prevederilor „Declarației de la Tokio" în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ar constitui o contribuție importantă la traducerea în viață a măsurilor prevăzute in Strategia internațională a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, precum și a Declarației și Programului de acțiune relative la o nouă ordine economică internațională, adoptate recent de sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.

De la adoptarea „Declarației de la Tokio", pregătirea negocierilor comerciale multilaterale a progresat sensibil, ajungînd în faza finală. În zilele de 17—18 iulie a.c. a avut loc la Geneva sesiunea a III-a a Comitetului de negocieri comerciale, organul însărcinat cu supravegherea și conducerea negocierilor. Cu acest prilej, s-a făcut o trecere în revistă a stadiului în care se află pregătirile tehnice în vederea negocierilor comerciale multilaterale și s-a examinat programul viitor de activitate.

Din lucrările Comitetului a rezultat că, în prezent, s-au stabilit, în mod practic, bazele tehnice necesare pentru a se începe negocierile de fond. Trecerea la negocierile de fond nu poate fi însă realizată înainte ca participanții la negocieri să primească împuternicirile de negociere, conform exigențelor constituționale. Reprezentantul S.U.A. a arătat, la reuniunea Comitetului, că proiectul de lege privind reforma comerțului, prin care se acordă Administrației mandatul necesar de negociere, ar putea fi adoptat de Congresul american în septembrie a.c., ceea ce ar permite trecerea la negocierile de fond în toamna acestui an.

Comitetul de negocieri comerciale a hotărît să se desfășoare în continuare lucrările tehnice în diferitele sale grupe de lucru. De asemenea, Comitetul a decis să se întrunească din nou în a doua jumătate a lunii octombrie a.c., cînd se speră că participanții la negocieri vor dispune de împuternicirile necesare pentru angajarea efectivă a negocierilor. În cazul în care această speranță s-ar realiza, Comitetul, la sesiunea sa din octombrie a.c., ar urma să procedeze la elaborarea planurilor concrete de negociere și a măsurilor pentru punerea lor în aplicare.

România se pronunță pentru începerea neîntîrziată a negocierilor propriu-zise, acționînd, totodată, pentru găsirea de modalități concrete de aplicare față de toate țările în curs de dezvoltare a unui tratament mai favorabil, pe bază de nereciprocitate. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România înțelege să beneficieze la negocieri de același tratament ca și celelalte țări în curs de dezvoltare avînd un nivel similar de dezvoltare economică.

V. ALDEA

PE GLOB

TREPTE DE INTENSITATE ALE MIȘCĂRII GREVISTE

Expresie a acțiunilor revendicative ale celor ce muncesc, grevele constituie o permanență a vieții economice și sociale a țărilor capitaliste. Dinamica mișcării greviste (exprimată prin numărul și durata grevelor, numărul participanților etc.) cunoaște însă variații atît de la o perioadă la alta în aceeași țară, cît și de la o țară la alta în decursul aceleiași perioade, în funcție, în principal, de evoluția conjuncturii. Graficul de mai jos ilustrează această varietate a intensității acțiunilor greviste prin numărul de zile de muncă nelucrate datorită grevelor și lock-out-urilor ce revin la 1 000 de salariați în zece țări occidentale, în perioada 1971—1973.

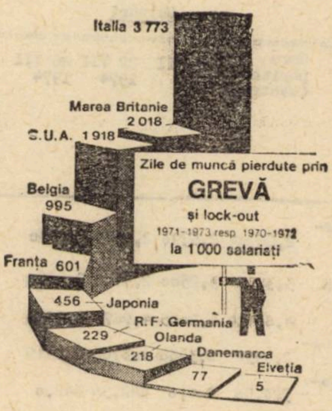

• PUBLICITATEA ȘI MEDICAMENTELE

DATORITĂ unor reacții neprevăzute la unele medicamente, anual își pierd viața în Statele Unite 30 000 persoane și încă 30—90 000 mor ca urmare a acțiunii unor bacterii ce rezistă la tratament, rezistența lor fiind explicată prin utilizarea greșită sau exagerată a antibioticelor. Aceste cifre au fost invocate în cadrul unor audieri senatoriale din Statele Unite care au cercetat activitatea în acest domeniu a patru mari firme producătoare de medicamente. Firmele respective sînt învinuite că duc o campanie publicitară neveridică în rîndurile medicilor, exagerînd efectele pozitive ale produselor lor și trecînd sub tăcere unele din efectele secundare nocive. Întreaga industrie a medicamentelor din Statele Unite cheltuiește anual în scopuri publicitare 1 miliard de dolari.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	22 VII 1974	26 VII 1974	Abaterea[1] cursului valutelor în ziua de 26 VII 1974 față de: cursul paritar (central)	nivelul din ziua de 28 XII 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-26 VII 1974
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5485	2,5540	+ 4,50	+ 5,67	- 5,37
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,9400	2,9350	+15,34	+10,73	- 9,69
Francul francez	4,60414	4,7025	4,7675	4,6700	- 1,41	+ 0,70	- 0,69
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3900	2,3915	-17,38	+ 2,86	- 2,78
Lira italiană	523,50	607,0	642,50	642,0	-18,45	- 5,45	+ 5,76
Yenul japonez	308,0	280,2	290,95	294,90	+ 4,44	- 4,98	+ 5,24
Prețul aurului[3]	42,22[4]	103,87	144	149	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) Prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

ÎN SAPTAMINA 22—27 iulie 1974 activitatea pe piețele valutare internaționale a continuat să fie influențată în mod favorabil de măsurile de control al operațiilor la termen cu valute ale băncilor comerciale, măsuri, luate de autoritățile monetare din unele țări occidentale.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale a fost influențată în principal de rezultatele înregistrate de diversele țări pe linia atenuării presiunilor inflaționiste, a asigurării echilibrului balanțelor comerciale și de plăți, precum și de apariția unor noi zvonuri privind o posibilă revalorizare a florinului olandez și a mărcii vest-germane cu toate consecințele sale asupra actualei situații de pe piețele valutare internaționale.

Tendința de slăbire a cursului **dolarului S.U.A.**, apărută spre finele săptămînii 15—19 iulie a.c., s-a accentuat în perioada analizată, fiind influențată de anunțarea rezultatelor nefavorabile înregistrate de S.U.A. pe linia redresării situației economice și a luptei contra inflației. Produsul național brut al S.U.A., calculat în prețuri constante și pe bază anuală, a înregistrat și în trimestrul II a.c. o scădere, respectiv de 1,2%, iar rata inflației s-a situat la circa 9%.

Menținerea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața eurodolarilor, precum și stabilizarea dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. a influențat de asemenea negativ cursul dolarului în perioada analizată.

Măsurile de redresare a situației economice luate recent de autoritățile italiene și care ar putea duce la o reducere a deficitului balanței plăților curente a Italiei în cursul acestui an la circa 5—6 miliarde dolari de la circa 9—10 miliarde dolari cît se apreciase inițial, precum și anunțarea unei reduceri cu 29% a deficitului balanței comerciale în luna mai a.c. față de luna aprilie a.c. au influențat pozitiv evoluția cursului **lirei italiene** pe piețele valutare internaționale, procentul său de devalorizare de fapt atît față de dolarul S.U.A. cît și față de alte valute occidentale scăzînd în mod constant în ultimele săptămîni. Poziția lirei italiene pe piețele valutare rămîne totuși vulnerabilă avînd în vedere menținerea ratei inflației la un nivel foarte ridicat, de peste 17%.

Anunțarea reducerii deficitului balanței comerciale a Franței la numai 0,4 miliarde franci francezi în luna iunie a.c. față de 3,1 miliarde franci în luna mai a.c. și a creșterii rezervelor valutare cu circa 113 milioane franci în aceeași lună, precum și menținerea la un nivel ridicat a activității economice constituie factorii care au determinat actuala tendință de întărire a cursului **francului francez** pe piețele valutare în ultimele săptămîni.

Lipsa de lichiditate pe piața monetară internă din Elveția a influențat favorabil cursul **francului elvețian**, acesta manifestînd o tendință netă de întărire atît față de dolar cît și față de alte valute occidentale.

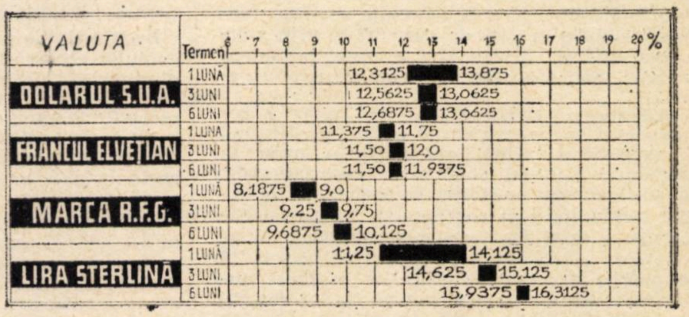

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 22—26 iulie 1974 (niveluri minime și maxime).

Pe piața eurovalutelor dobînzile au înregistrat o scădere în perioada analizată, fiind influențate atît de creșterea fondurilor existente pe această piață în urma plasamentelor efectuate de țările producătoare de petrol, cît și de măsurile luate de unele țări occidentale pe linia sporirii lichidității interne și a scăderii dobînzilor.

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 26 iulie 1974 în următoarele țări:

Anglia[x)]	11,75%	Italia	9,0%
Belgia	6,50%	Japonia	9,0%
Canada	9,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,0%	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	8,0%
Finlanda	9,50%	Portugalia	5,0%
Franța	13,0%	Suedia	6,0%
R.F.Germania	7,0%	S.U.A.	8,0%
Israel	6,0%		

x) dobînda minimă de împrumut

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

Conjunctură ambivalentă

(Urmare din pag. 22)

își găsește reflectarea în scurtarea intervalului dintre „virajele" pe care responsabilii politicii economice se văd nevoiți să le facă, trecînd de la stimularea creșterii la frînare și vice-versa. Scurtarea duratei de aplicare a unui anumit curs implică, între altele, că nu toate efectele acestuia au timp destul să se manifeste și contrariază apoi, în forme diverse, noul curs adoptat sub presiunea schimbărilor conjuncturii. Toate acestea pe fondul tensiunilor inflaționiste crescînde din ultimii ani, a căror eliminare devine astfel cu atît mai dificilă.

În situația prezentă, caracterizată prin începutul de redresare a producției, de o parte, și slăbiciunea cererii pe piața internă a țărilor capitaliste, pe de altă parte, deciziile imediate de politică economică sînt deci mult îngreunate. În ceea ce privește evoluția pe termen mai lung, are loc pe de altă parte un fenomen preocupant — o adîncire a discrepanței dintre capacitățile de producție și volumul producției efective a țărilor capitaliste dezvoltate. „Ceea ce îi frămîntă înainte de toate pe oameni în timpul unei recesiuni, scriau recent analiștii de la First National City Bank, este : cînd va atinge economia punctul cel mai scăzut și cînd va începe redresarea. Dar oricît de importantă ar fi această întrebare — mai ales în lumina unor semne recente de redresare — ea nu atinge miezul problemei. Întrebarea mai relevantă este : cînd va începe economia să crească destul de repede pentru a se preîntîmpina lărgirea decalajului dintre producția efectivă de bunuri și servicii și producția lor potențială". **(Monthly Economic Letter, iunie 1974).** Dincolo de aspectele examinate mai înainte, rămîne deschisă deci și problema ritmului pe care va putea să și-l găsească economia occidentală în eventualitatea precizării unei redresări. În condițiile unui ritm insuficient, actualele note ambivalente riscă să se accentueze într-un sens care poate perturba mai adînc și mai durabil conjunctura.

Decalaje în producția mondială de cereale

ÎN ULTIMELE decenii producția cerealieră în lume a crescut într-un ritm mai rapid decît populația globului, astfel încît, raportată pe locuitor, a reprezentat 349 kg anual în medie pe anii 1971—1973, față de circa 273 kg în perioada 1948—1953. Dinamica a fost însă inegală, atît pe diverse culturi cerealiere, cît și pe diferite zone geografice, astfel încît pronunțatele decalaje care existau și anterior în acest domeniu între țările capitaliste dezvoltate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare s-au accentuat. Producția cerealieră pe locuitor a acestui ultim grup de țări s-a mărit doar cu ceva mai mult de 10%, iar în cazul Africii a înregistrat chiar o scădere absolută.

Desigur, analiza mai amănunțită a evoluției producției cerealiere trebuie să țină seama și de limitele impuse de suprafața cultivabilă de care dispune o anumită țară sau zonă geografică, de condițiile climatice etc. Dar nu aceste cauze au frînat și frînează dezvoltarea producției cerealiere în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, ci factorii economici și tehnologici, cum sînt slaba înzestrare tehnico-materială a agriculturii și nivelul scăzut al agrotehnicii utilizate, lipsa sau insuficiența cadrelor calificate în agricultură etc. În asemenea condiții apar disproporții considerabile între producția obținută la hectar în agricultura țărilor capitaliste dezvoltate și cea a țărilor în curs de dezvoltare. Conform datelor publicate de F.A.O., în timp ce în Canada s-au recoltat anul trecut 5 300 kg de porumb la hectar, în Mexic recolta medie a fost de 1 340 kg/ha, în India sub 1 100 kg/ha, iar într-o serie de țări africane randamentul s-a situat sub 1 000 kg/ha.

Regiunea	Producția cerealieră (media pe anii 1971-1973)					
	totală	din care :				producția totală pe locuitor
		grîu	orez	porumb	orz	
	milioane de tone					kg
Pe întreaga lume	1319,0	358,6	306,7	307,2	156,5	349
Din care:						
Țări capitaliste dezvoltate	461,4	127,2	20,9	180,1	67,8	643
-America de Nord	271,9	59,7	4,0	145,6	21,1	1179
-Europa Occidentală	148,7	56,0	1,6	26,6	43,7	441
- Australia și Noua Zeelandă	14,9	9,3	0,3	0,3	2,6	940
- Alte țări	25,9	2,2	15,0	7,5	0,4	195
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	378,1	73,7	170,1	67,7	17,0	204
-Africa	41,8	5,5	4,8	11,0	4,3	128
-America Latină	72,7	11,3	11,7	38,2	1,7	199
- Asia	263,5	56,3	153,5	18,5	11,0	228
Țări socialiste	479,4	156,7	116,7	60,1	71,6	396

Sursa: F.A.O., Bulletin mensuel - Economie et statistique agricoles, nr.2/1974

În perioada 1971—1973 nivelurile producției de cereale pe locuitor în cele două grupuri de țări menționate mai sus se aflau într-un raport de peste 3—1, iar dacă se compară situația din America de Nord cu cea din Africa, de exemplu, decalajul se amplifică la mai mult de 9—1.

Dacă ne referim numai la principalele cereale folosite în alimentația omului, aici decalajul în producția pe locuitor dintre cele două grupuri de țări se situează, în aceeași perioadă, la 1,6—1. Trebuie ținut însă seama de faptul că în țările capitaliste dezvoltate proteinele de origină vegetală joacă un rol mult mai redus în alimentația populației decît în țările nesocialiste în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, țările din primul grup au extins continuu cultivarea cerealelor furajere, asigurînd în acest mod baza necesară pentru dezvoltarea unei zootehnii intensive ; amintim doar că de aici a rezultat un alt decalaj crescînd între cele două grupuri de țări, și anume în ceea ce privește nivelul producției și consumului pe locuitor la marea majoritate a produselor animaliere.

N. POPOV

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Consumul de cupru rafinat

ÎN CERCURILE *de specialitate se apreciază că în perioada următoare consumul mondial de cupru rafinat va evolua relativ lent, ajungînd la 12,1 milioane tone în 1985 față de 7,8 mil. tone în 1972 (+55,5%). În acest cadru, consumul Europei Occidentale urmează să crească cu circa 48%, cel al S.U.A. cu 38%, al Japoniei cu 78%, iar al țărilor socialiste din Europa cu circa 59%.*

Deși consumul țărilor latino-americane ar urma să înregistreze o creștere de 94%, iar cel al țărilor din Africa și Orientul Mijlociu cu 122%, ponderea lor în consumul mondial va rămîne scăzută. Se evaluează că — pentru ambele grupuri de țări — această pondere va reprezenta în 1985 ceva mai mult de 5% (față de 4% în 1972), comparativ cu 29% pentru Europa Occidentală, 23% pentru S.U.A., circa 19% pentru țările socialiste din Europa, 14% pentru Japonia.

Lipsă de oțel pe piața mondială ?

PRODUCȚIA *mondială de oțel, estimează firma japoneză „Mitsui and Co. Ltd.", va fi în 1975 de 759 milioane tone, iar în 1980 de 889 milioane tone. In cursul acestui deceniu va apărea conform aceleiași surse o lipsă de oțel pe piața mondială, care va crește de la circa 9 mil. tone (1975) la peste 90 mil. tone (1980).*

Experții firmei „Mitsui" consideră imperios necesară o majorare substanțială a volumului investițiilor destinate industriei siderurgice. O părere similară a fost exprimată și de William Hogan, profesor de economie la Universitatea Fordham, care a apreciat că siderurgia mondială va trebui să investească în următorii șase ani, pentru a satisface integral cererea de produse siderurgice, suma de 247,5 miliarde dolari.

Dezvoltarea industriei siderurgice în țările arabe

PENTRU *a face față creșterii consumului de oțel (evaluat la 24,5 milioane de tone în 1985, față de circa 4,5 mil. tone în 1971), țările arabe sînt preocupate de extinderea capacităților la oțelăriile existente și construirea de noi oțelării. Printre principalele proiecte cunoscute în prezent menționăm :*

— Mauritania studiază posibilitatea de a instala un complex siderurgic integrat, cu o capacitate anuală de 2 mil. tone oțel ;

— Arabia Saudită intenționează să amenajeze în curînd un complex siderurgic, a cărui capacitate ar putea atinge în etapa finală circa 10 mil. tone/an ;

— Algeria intenționează să-și extindă producția de oțel la 2 mil. tone în 1978 și la 10 mil. tone ulterior ;

— Egiptul dezvoltă producția uzinelor sale integrate și semi-integrate, la 2 mil. tone în 1976. Intenționează, de asemenea, să creeze o nouă unitate pentru producția de fier spongios, cu o capacitate anuală de 2 mil. tone ;

— Tunisia contează să majoreze capacitatea oțelăriei sale la 300 000 tone/an. De asemenea, s-a încheiat un acord între Tunisia și un grup de societăți japoneze și vest-germane, în vederea instalării unei uzine de fier spongios (capacitate 1 mil. tone).

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Contract economic

Consecințele neprimirii produselor de către beneficiar

În conformitate cu pct. 213 lit. b din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. I/1972 privind creditarea pe termen scurt și efectuarea plăților între unitățile socialiste, beneficiarul are dreptul ca, înăuntrul termenului de acceptare, să refuze integral sau parțial plata contravalorii produselor livrate atunci cînd „produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare stabilit de bancă".

Această reglementare, care dă satisfacție necesității de a se împedica achitarea unor livrări fictive, se cere armonizată cu dispozițiile art. 16 din Legea nr. 71/1969 potrivit cărora dreptul de proprietate sau de administrare directă, precum și riscurile trec asupra beneficiarului pe data predării produselor, cînd acestea sînt preluate direct de către beneficiar, sau pe data predării produselor către organizația de transport. Astfel, beneficiarul poate refuza plata pentru motivul sus arătat numai dacă furnizorul nu face dovada predării sau expedierii produselor ori dacă această dovadă fiind făcută, constatarea lipsei are loc în condiții de opozabilitate față de furnizor, precum și față de cărăuș (Instrucțiunea P.A.S. nr. 4/1971). Rezultă deci, că simpla declarație a beneficiarului că nu a primit produsele nu poate justifica refuzul de plată. O atare justificare lipsește chiar și în cazul cînd s-au încheiat acte de constatare, însă fără respectarea condițiilor care conferă opozabilitatea acestor acte. Drept urmare, practicînd refuzul de plată în asemenea condiții, beneficiarul se expune la plata penalităților prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970 pentru întîrzierea nejustificată a plății prețului.

Dar chiar și în prezența unor acte de constatare opozabile, beneficiarul nu este în drept să refuze plata dacă există indicii evidente în sensul că lipsurile s-au datorat unor împrejurări imputabile exclusiv cărăușului. În acest caz, el trebuie să achite prețul produselor și să-l acționeze pe cărăuș în măsura în care a aderat la contractul de transport. Recent, s-a considerat că, din faptul primirii de către beneficiar a scrisorii de trăsură fără să i se elibereze în același timp produsele, rezultă suficiente indicii pentru ca beneficiarul să efectueze plata către furnizor și să se îndrepte cu pretenții împotriva cărăușului. Astfel, prin Decizia P.A.S. nr. 227/1974, s-a reținut că de la data primirii scrisorii de trăsură în asemenea condiții „refuzul plății nu mai era justificat întrucît pîrîta, aderînd la contractul de transport, avea acțiune împotriva cărăușului pentru pierderea totală sau parțială a mărfii".

H. MATEI

Obligația de garantare a calității

Momentul vînzării nu încheie răspunderea producătorului

SUB ACEST TITLU generic prezentăm unele consemnări cu caracter practic și invederăm anumite hotărîri judecătorești ori soluții ale organelor arbitrale, cu privire la obligația de control și de garantare a calității produselor.

În legislația noastră economică nu se găsește o definiție a termenului de garanție deși suficiente prevederi se referă la durata, conținutul și efectele sale.

Prin termen de garanție se poate înțelege perioada de timp în care furnizorul are obligația să asigure beneficiarului folosirea integrală a produsului în scopul căruia este destinat. În legislația noastră, perioada de garanție are două caracteristici preponderente : obligativitatea și generalitatea.

● **Termenele de garanție legale și convenționale.** În dreptul nostru sînt cunoscute două categorii de termene de garanție și anume : cele prevăzute în actele normative și cele stabilite prin acordul părților.

Art. 15 alin. 4 din Legea nr. 71/1969 (republicată) și art. 2 lit. 1 din Legea nr. 2/1970 prevăd că perioada de garanție constituie o clauză obligatorie a contractelor economice. Lipsa acesteia din cuprinsul unui contract nu va conduce la nulitatea acestuia, perioada de garanție urmînd a fi considerată inclusă în text potrivit prevederilor legale.

● **Începerea perioadei de garanție.** De regulă, termenul de garanție începe să curgă din momentul livrării produselor. Dată fiind varietatea și complexitatea produselor, prin normele tehnice privind produsele respective sau prin acordul părților se pot stabili și alte momente de la care începe perioada de garanție, astfel :

— în cazul mașinilor și utilajelor care necesită montaj, termenul de la care începe să curgă garanția pentru calitate este momentul punerii lor în funcțiune ;

— în cazul utilajelor cu funcționare discontinuă sau intermitentă, perioada de garanție va consta într-un anumit timp (un număr de zile sau ore) de funcționare efectivă ;

— pentru anumite produse speciale se poate stabili perioada de garanție prin două termene distincte : din momentul punerii în funcțiune dar cel mult o perioadă limită de la data livrării ;

— utilajele livrate incomplet sau în garnituri incomplete, termenul de garanție începe să curgă din momentul în care furnizorul a asigurat funcționarea utilajului potrivit destinației sale.

● **Întreruperea și suspendarea perioadei de garanție.** Literatura de specialitate consideră că perioada de garanție este întreruptă în cazul cînd prestația făcută inițial de către furnizor prezintă vicii de calitate și este înlocuită cu altă prestație sau livrare moment de la care începe să curgă o altă perioadă de garanție. Socotim însă că ne aflăm în fața unei noi perioade de garanție deoarece furnizorul efectuează o nouă prestație.

Suspendarea perioadei de garanție are loc în cazurile în care drept urmare reclamației făcută de beneficiar, furnizorul procedează la aducerea prestației în condiții de calitate corespunzătoare. Perioada de timp scursă de la data reclamației și pînă la remediere sau înlocuire se va deduce din perioada de garanție. Din momentul înlocuirii sau remedierii termenul de garanție își continuă cursul suspendat.

● **Efecte.** În general se poate afirma că instituirea perioadei de garanție naște două serii de consecințe :

— facilitează creditorului valorificarea pretențiilor sale ;

— urmărește asigurarea indicilor calitativi o anumită perioadă de timp. Ambele consecințe vizează însă o finalitate unică : realizarea unor produse folosibile potrivit destinației acestora.

Art. 15 alin. 4 din Legea nr. 71/1969 (republicată) intr-o formulare laconică enunță efectele termenului de garanție, stabilind că în respectiva perioadă de timp răspunderea furnizorului este generală și globală, acesta avînd a răspunde atît pentru viciile ascunse cît și pentru cele aparente. Altfel spus, pe tot timpul perioadei de garanție furnizorul este obligat a răspunde față de beneficiar privind integralitatea indicilor de calitate ai produsului livrat ori a prestației efectuate. Pe tot parcursul termenului de garanție culpa furnizorului este rezumată, beneficiarul fiind exonerat de dovada culpei acestuia. Simpla constatare a viciilor aparente sau ascunse — făcută în condiții de opozabilitate — atrage răspunderea furnizorului. Este de la sine înțeles însă că acestuia din urmă nu i se răpește dreptul — în perioada de garanție — de a dovedi, în condițiile admise de lege, că, viciul sau defecțiunea se datorează culpei beneficiarului, ori unei terțe persoane sau chiar forței majore. Nu poate exista, în materia de față, culpă comună chiar dacă o defecțiune sau un viciu datorat furnizorului se augmentează din culpa beneficiarului și astfel se măresc consecințele respective. Dovedindu-se o asemenea împrejurare, este de observat că fiecare parte are culpa sa și va suporta consecințele în mod proporțional cu contribuția proprie la cauzarea prejudiciului ori în raport de gravitatea culpei.

Răspunderea patrimonială a furnizorului are caracter integral fiind obligat a acoperi atît paguba efectivă cît și foloasele nerealizate.

O ultimă consecință dar nu lipsită de însemnătate. Beneficiarul are posibilitatea să exercite dreptul de valorificare a pretențiilor sale cu privire la lipsa de calitate pînă la împlinirea termenului de garanție chiar dacă s-au împlinit termenele de prescripție prevăzute de Decretul nr. 167/1958. Astfel, deși prin art. 11 alin. 1 al acestui decret se prevede că prescripția dreptului la acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru transmis începe să curgă de la data descoperirii viciilor, însă cel mai tîrziu la împlinirea unui an de la predarea bunului sau lucrării, totuși, prin aliniatul final, se exceptează de la această regulă termenele de garanție stabilite prin lege sau contract. A admite că prescripția curge înăuntrul perioadei de garanție ar însemna pe de o parte că aceasta ar putea fi implicit scurtată iar pe de altă parte că aliniatul final din art. 11 citat, nu-și găsește aplicare, ambele ipoteze fiind însă de neîngăduit.

dr. C. JORNESCU

Soluții arbitrale și judecătorești

● **Prescripția acțiunii pentru vicii ascunse.**

Potrivit art. 5 și 11 din Decretul nr. 167/1958 dreptul la acțiunea privitoare la viciile ascunse, trebuie să se exercite în termen de 6 luni — dacă acestea nu au fost ascunse cu viclenie — și începe să curgă de la data descoperirii (însă cel mai tîrziu un an de la predarea bunului).

Termenul prevăzut în art. 11 din Decretul nr. 167/1958 este un termen de decădere, nesusceptibil de întrerupere, suspendare sau repunere în termen.

Pornind de la aceste considerente, prin decizia P.A.S. nr. 2299 din 27 august 1973 se respinge acțiunea unei unități beneficiare care a descoperit viciile ascunse după împlinirea unui an de la predarea bunului. Într-o asemenea situație nu mai poate fi antrenată răspunderea unității furnizoare chiar dacă beneficiara a fost obligată din cauza viciilor bunului a plăti despăgubiri unor terţe iar cererea sa are caracterul unei acţiuni în regres. Daunele se localizează la beneficiară.

● Consecinţele unui proces de constatare încheiat de organele prevăzute de H.C.M. nr. 941/1959 dar incomplet.

Decizia P.A.S. nr. 1833 din 29 iunie 1973 aduce o precizare utilă ce trebuie avută în vedere de persoanele din cadrul compartimentelor de aprovizionare şi desfacere. S-a stabilit că un proces verbal de constatare încheiat în condiţiile art. 70 din H.C.M. nr. 941/1959 cu respectarea tuturor condiţiilor de formă poate fi totuşi lipsit de opozabilitate faţă de furnizor în cazul în care nu conţine suficiente precizări, în fapt mulţumindu-se a face numai constatări de ordin general. Constatările incomplete sau insuficiente pot face respectivul proces verbal opozabil unităţii furnizoare.

● Înlocuirea unor produse nemarcate cu altele marcate nu apără unitatea de plata penalităţilor legale.

Prin Decizia P.A.S. nr. 1699 din 21 iunie 1973 s-a stabilit că penalităţile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970 în art. 1 lit. f pentru încălcarea obligaţiilor cu privire la marcare, ştanţare, etichetare sînt exigibile din momentul livrării produselor iniţiale nemarcate. Înlocuirea ulterioară a unor astfel de produse cu altele marcate este fără relevanţă sub raport juridic şi prin consecinţă unitatea furnizoare datorează penalităţi.

● Prescripţia acţiunii curge pentru fiecare viciu ascuns în mod separat de la data constatării acestuia.

Într-un litigiu soluţionat de Arbitrajul interjudeţean Bucureşti prin hotărîrea nr. 1879/1972 s-a statuat că termenul de 6 luni prevăzut de Decretul nr. 167/1958 curge separat pentru fiecare viciu ascuns, de la descoperirea acestuia, fiind fără relevanţă faptul că de la prima constatare şi pînă la introducerea acţiunii a trecut mai mult de 6 luni. Într-adevăr, în cazul în care se constată vicii anscunse distincte, la diferite date, dar înăuntrul termenului legal de 1 an sau în perioada de garanţie, dreptul la acţiune al beneficiarului curge pentru fiecare viciu ascuns în mod separat, putînd fi exercitat în termen de 6 luni de la constatarea respectivă.

● Răspunderea pentru certificarea produselor.

În temeiul art. 7 din Decretul nr. 282/1973 conducătorul unităţii răspunde pentru calitatea produselor şi în cazul în care a delegat altei persoane dreptul de a semna documentul de certificare a calităţii. Această prevedere neobişnuită are darul pe de o parte de a obliga conducerea unităţii ca să aleagă cu simţ de răspundere persoana căreia i se delegă dreptul de semnătură a certificatului de calitate, iar pe de altă parte, de a ţine permanent trează atenţia conducătorului cu privire la fabricarea unor produse de calitate.

O asemenea răspundere cu caracter cvasi-obiectiv nu poate fi însă absolutizată, iar prevederea cuprinsă în art. 7 din Decretul nr. 282/1973 nu poate fi interpretată excesiv şi aplicată în mod nediferenţiat. În acest sens, cu drept cuvînt, prin sentinţa civilă nr. 1524 din 7 noiembrie 1973, judecătoria Drăgăşani a hotărît ca în cazul în care conducătorul absentează din motive obiective mai mult timp din unitate, obligaţia de a semna documentul de certificare şi de a delega dreptul de semnătură revine locţiitorului acestuia, potrivit normelor legale. Drept consecinţă logică şi răspunderea care derivă din această obligaţie aparţine locţiitorului legal căruia i se transferă de drept şi prin efectul legii „întreaga funcţie" de conducător în cazul cînd directorul lipseşte din unitate pentru mai mult timp. Pentru aceste considerente amenda contravenţională dispusă de organe administrative în sarcina conducătorului absent a fost anulată de judecătorie.

● În perioada de garanţie culpa furnizorului este prezumată.

Decizia P.A.S. nr. 2251 din 7 noiembrie 1972 făcînd o justă aplicare a normelor legale privind calitatea produselor a statuat că înăuntrul termenului de garanţie culpa unităţii furnizoare este prezumată, aceasta putînd fi exonerată de răspundere numai dacă dovedeşte că lipsurile reclamate provin dintr-o exploatare necorespunzătoare sau din alte cauze imputabile beneficiarei. În perioada de garanţie unităţile furnizoare au dreptul să răstoarne această prezumţie de culpă, dovedind că viciul descoperit se datorează beneficiarului, cărăuşului, unei terţe persoane fizice sau juridice ori unui caz de forţă majoră. Dovada se va face cu orice mijloc de probă admis de lege.

C. J.

Întrebări şi răspunsuri

● I.I.L. Olteniţa. În cazul în care produsul solicitat de unitatea beneficiară nu este prevăzut în stass şi nu are normă internă, stabilirea calităţii se face prin convenţia părţilor. În situaţia în care părţile interesate — furnizor şi beneficiar — nu pot cădea de acord cu privire la stabilirea calităţii, organele tutelare ale partenerilor în cadrul procedurii de conciliere pot decide, în baza prevederilor art. 10 din Legea nr. 71/1969 (republicată în 1972), cu privire la definitivarea unor criterii pentru definirea calităţii, în concordanţă cu progresul tehnic şi cerinţele obiective ale economiei.

Dispoziţia cuprinsă în art. 10 din actul normativ citat, cu privire la soluţionarea neînţelegerilor, nu trebuie interpretată restrictiv deoarece concilierea ce are loc între unităţile tutelare ale părţilor (sau de alte organe competente) se poate referi şi la stabilirea criteriilor de calitate.

● U.R.Z.I.L. — jud. Ilfov — Art. 9 din Decretul nr. 282/1973 prevede că derogările privind calitatea materiilor prime şi a produselor, faţă de documentaţiile tehnice existente se vor putea da, în mod excepţional, de către organul de conducere a centralei industriale în subordinea căreia se află unitatea respectivă. În cazul dv. această derogare urmează a fi dată de centrala — sau unitatea cu statut de centrală — de care aparţineţi.

Decretul nr. 282/1973 nu localizează exercitarea acestui atribut în sfera unui anumit organ de conducere din centrală : director general ori organ colegial. Prevederea cuprinsă în art. 9 din Decret nu poate fi ruptă din ansamblul normelor care reglementează calitatea produselor, şi drept urmare, socotim că acest atribut aparţine organelor colective de conducere, în felul acesta materializîndu-se şi dispoziţiile din art. 2, lit. h din Legea nr. 2/1970.

În atenţia cadrelor de conducere din unităţile economice !

În numărul viitor al revistei, la rubrica „Curier economic-legislativ" :

PRACTICA JUDICIARĂ A CURŢII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR PRIVIND CONTESTAŢIILE ŞI ACŢIUNILE LEGATE DE RĂSPUNDEREA MATERIALĂ.

Implicaţiile productivităţii muncii

(Urmare din pag. 4)

care sînt instruiţi toţi ajutorii de maiştri şi ţesătoarele care nu-şi îndeplinesc normele de producţie. De seriozitatea cu care se va munci în acest atelier-şcoală, de felul în care conducerea întreprinderii va urmări respectarea unui program judicios întocmit depinde, în mare măsură, ridicarea calităţii muncii şi creşterea viitoare a productivităţii muncii în această unitate.

Totodată, s-a hotărît să se construiască un cămin pentru 300 nefamilişti şi o cantină restaurant cu 1 000 de locuri, iar anual să fie date în folosinţă cîte două blocuri de cîte 60 de apartamente, pentru un viitor microcartier, pentru a se asigura stabilitatea cadrelor.

3. **În scopul redresării situaţiei financiare s-au identificat stocurile de materii prime şi materiale supranormative şi fără mişcare care urmează a fi valorificate la alte unităţi din sector**, stocurile de produse finite fără desfacere asigurată, pentru vînzarea cărora s-au întocmit oferte către unităţi comerciale de stat şi cooperatiste, au fost trimişi delegaţi în ţară cu mostre şi liste de stocuri în vederea obţinerii de comenzi ferme, s-a organizat în întreprindere o expoziţie cu mărfuri disponibile şi cupoane trimiţîndu-se invitaţii organelor Ministerului Comerţului Interior şi reprezentanţilor din industria locală. Ca urmare a acestor acţiuni în mai puţin de o lună de zile s-a contractat desfacerea unor mărfuri în valoare de peste 4,5 mil. de lei. Ceea ce s-a obţinut este prea puţin, astfel că apare necesar să se persevereze în această direcţie, acţiunile de acest fel să fie permanente şi să nu fie tratate ca o campanie.

Întrucît **principala cauză a situaţiei economico-finaciare nesatisfăcătoare o constituie deficienţele constructive ale războaielor de ţesut şi maşinilor de canetat,** ar trebui ca Ministerul Industriei Uşoare — în subordinea căruia se află atît furnizorul războaielor, cît şi beneficiarul acestora — să stabilească parametrii reali ai acestei unităţi în funcţie de capacitatea efectivă tehnico-productivă a utilajelor din dotarea întreprinderii. În plus, pe baza experienţei prezentate trebuie ca toţi factorii de răspundere să se convingă pe deplin că eficienţa economică a noilor obiective este condiţionată de nivelul productivităţii muncii, de atingerea parametrilor tehnico-economici proiectaţi în termenul prevăzut.

Conceptul de competitivitate economică

(Urmare din pag. 18)

momentele **a** și **b** pe piața mondială, trebuie să dispui și de o rețea proprie, diversificată de cercetare, de forță de muncă de înaltă calificare. Nici o țară care își întemeiază dezvoltarea industriei numai pe import de licențe nu este și nu poate deveni cu adevărat competitivă pe piața mondială. De regulă, în cazul importului de licențe produsele nu pot să apară pe piața mondială decît în momentul **c**, cînd prețurile sînt cele mai dezavantajoase și cînd alți producători s-au impus deja pe piață. Prezența pe piața mondială în momentele **a** și **b** asigură și un nivel al productivității muncii naționale superior celui mondial, o valoare națională mai mică decît cea mondială. În funcție de precumpănirea acestor elemente se schimbă și ierarhia mondială a competitivității economice.

În practica noastră economică au fost cazuri cînd au trecut 7—8 ani între achiziționarea unor licențe străine și valorificarea lor ; mai sînt și astăzi licențe cumpărate cu 4—5 ani în urmă, dar care nu sînt încă puse în producție. Se pune în mod firesc întrebarea ce valoare mai au asemenea licențe, cînd este știut că, de regulă, cel care vinde o licență are pregătit în prealabil un produs nou, îmbunătățit. Este necesar, deci, ca problema înnoirii produselor, a dezvoltării cercetării proprii și a introducerii rezultatelor ei în producție să fie rezolvată corespunzător cerințelor revoluției tehnico-științifice de astăzi.

Cele arătate nu înseamnă că importul de licențe nu contribuie la competitivitatea economică a unei țări. Pentru o asemenea contribuție este necesar însă să existe o justă corelare între importul de licențe și propriile patente, să nu se cumpere licențe care au început deja să fie supuse uzurii morale, aplicarea pe scară industrială a unei licențe importate trebuie să fie făcută într-un timp foarte scurt, pentru a putea apărea pe piața mondială cu produsul respectiv cel puțin în momentul **b**, trebuie să fie corectate din mers acele elemente ale licenței importate care sînt sau încep să devină învechite. În aceste condițiuni și importul de licențe poate deveni un factor de sporire a competitivității economice internaționale a unei țări.

Problema competitivității economice internaționale preocupă astăzi într-o măsură crescută toate statele lumii. România, ca și celelalte țări socialiste, îi acordă o atenție prioritară. În documentele Congresului al X-lea al P.C.R., ale Conferinței Naționale, în cuvîntările secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, problemele comerțului exterior au fost abordate în toată complexitatea.

Recenta cuvîntare a secretarului general la consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, prin profunzimea analizei critice a stadiului în care se află comerțul nostru exterior, atît sub aspect cantitativ cît și calitativ, din punct de vedere al eficienței, precum și prin indicațiile date privind căile de creștere a competitivității produselor românești la export, reprezintă un adevărat program menit să conducă la ridicarea comerțului nostru exterior la nivelul exigențelor pieței mondiale contemporane. Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în această cuvîntare : „Problema calității produselor pentru export trebuie să fie o preocupare centrală a tuturor unităților noastre. Numai asigurînd produse de înalt nivel tehnic și de calitate ireproșabilă vom putea extinde relațiile noastre economice internaționale“.

În întreaga politică economică a P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ridicarea României din punct de vedere economic la nivelul economiilor avansate, transformarea economiei noastre naționale într-o economie cu un înalt grad de competitivitate pe piața internațională, constituie unul din obiectivele centrale. Totodată, se va demonstra astfel și pe exemplul României superioritatea orînduirii socialiste pe plan economic.

Sistem informatic

pentru conducerea producției

(Urmare din pag. 18)

disponibil, starea tehnică a utilajelor și alți factori imprevizibili.

Totodată se **asigură urmărirea fizică și valorică a producției** și — opțional — liste de nerealizări, pentru a permite analize de detaliu ; **urmărirea rebuturilor** în vederea analizării cauzelor și luării măsurilor ce se impun ; **determinarea consumurilor specifice pentru produsele noi** proiectate, pe materiale și grupe de materiale, utilaje și grupe de utilaje ; **urmărirea cheltuielilor directe de producție** cu manoperă și materiale, permițînd analizarea cauzelor abaterilor și luarea unor decizii în consecință.

Prin funcțiunea de urmărire a cheltuielilor directe de producție și contabilitatea materialelor se rezolvă o mare parte din **problemele prețului de cost al producției** și din gestiunea valorilor materiale.

Stabilirea pe baze științifice a stocurilor normate de materii și materiale permite o eșalonare ritmică a aprovizionării, micșorarea cheltuielilor de aprovizionare și, totodată, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante cu influență asupra creșterii rentabilității întreprinderii.

Proiectul urmărește realizarea unui sistem informațional cu performanțe superioare ca viteză de răspuns, precizie, autocorecție, simplitate, siguranță în funcționare, elasticitate.

Gradul de generalitate al sistemului și modularitatea lui creează condiții pentru preluarea și adaptarea lui de către alte unități din industria construcțiilor de mașini sau alte ramuri.

---

revista economica
Editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice
Nr. 7 – vineri 2 august 1974

Un amplu program pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate 1

● ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul inainte de termen ! Tehnologii avansate, eficiență ridicată în activitatea productivă (Vasile Boescu) 2
Implicațiile productivității muncii asupra eficienței investițiilor (M. Ioniță , C. Cicicopol) 4
Sinteze-analize
Dinamismul economiei românești Politica de investiții in slujba dezvoltării economico-sociale a României (dr. Ioan L. Ciolan) 5
Coordonate ale dezvoltării industriale (Stere Gioga) 8
Prefacerile calitative reflectă dezvoltarea agriculturii noastre socialiste (prof Nicolae Giosan) 12

● CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Experiențe in actualitate : Căi de activizare a rezervelor de productivitate în industria cărbunelui (Iulian Bădin) 14
Cum conducem : Elaborarea unei strategii de dezvoltare a intreprinderii. 15

● TEORII – IDEI

Anul mondial al populației: Creșterea demografică, decalajele economice și condiția umană (Pavel Apostol) 16
Informatică : Sistem informatic pentru conducerea producției 18
Puncte de vedere : Considerații privind conceptul de competitivitate economică internațională (II) (prof. univ. dr. Mihai Părăluță) 19
Școli – curente – economiști „Societatea post-industrială" in speculația viitorologică a lui Herman Kahn (Vasile Pilat) 20

● ECONOMIE MONDIALĂ

În economia țărilor capitaliste dezvoltate : Conjunctură ambivalentă la mijlocul anului (I. Pădureanu) 22
„Există un interes cert pentru cooperarea industrială cu România". Interviu cu L. E. Roches, șeful Diviziei Comerțului din Departamentul federal al economiei publice al Elveției. 23
Tendințe – conjuncturi 24
G.A.T.T. – Runda de la Tokio. Pregătirea negocierilor efective in faza finală 25
Piața monetară internațională 26

● CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Obligația de garantare a calității 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11-25, București, sectorul 1, telefon 11 59 60

PENTRU VALORIFICAREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR ŞI CAPACITĂŢILOR DISPONIBILE

UZINELE CHIMICE ROMÂNE
BUCUREŞTI
Şoseaua Panduri 71
Telefon : 31.41.40

Oferă :

Becuri cu vapori mercur LVF 400 V.	buc.	20
Bare aluminiu Ø 8 mm	kg	35
idem Ø 10 mm	„	174
idem Ø 12 mm	„	69
idem Ø 12 mm	„	15
Curele trapezoidale 33 × 4 560	buc.	4
idem 32 ×4500		8
Curbe . . . . .273 × 10	„	2
Conductor FF 10 mm	m	459
Cablu Cyy AB 3 × 135	ml	35
Garnituri cauciuc Ø 100 × 1 mm	kg	43
idem Ø 100 × 2 mm	„	20
Hirtie de şlefuit cu tifon gr. 80	mp	163
Lămpi cu vapori mercur LFA 250 V.	buc.	10
Patroane 31,5 A.	„	1 094
Patroane 80 Amp.	„	539
Patroane 50 A.	„	1 150
Patroane 35 A.	„	825
Patroane 423 A.	„	10
Patroane MPR 500 A.	„	20
Plăci faianţă albă	mp	950
Patroane MPR 425	buc.	34
Patroane 250 A.	„	25
Patroane 315 A.	„	39
Patroane 400 A.	„	15
Patroane MPR 100 A.	„	109
Patroane MPR 125 A.	„	94
Patroane 160 A.	„	63
Smirghel gr. 60	„	90
Sîrmă aluminiu Ø 5 mm.	kg	42
Tuburi fluorescente LFA 65 W.	buc.	59
Ţesături bronz 0,55 × 1 300	kg	11,200
Ţesături bronz 10.000 ochiuri cmp	„	51
Ţesături alamă 10.000 „ „	„	17,600
Tagle pt. relaminare 70 × 70 × 1 650	„	72
Tablă inox 10 mm	„	40
Vane Ø 300	buc.	33
Becuri Bungen	„	6
Contoar electric 380 V.	„	1
Rulmenţi seria 7618	„	8
Rulmenţi seria 6415	„	6
Rulmenţi seria 2317	„	6
Rulmenţi seria 6224	„	7
Rulmenţi seria 224	„	7
Rulmenţi seria 6415	„	8

INTREPRINDEREA CONSTRUCŢII EDILITARE ŞI DRUMURI
BUCUREŞTI
Str. Barbu Văcărescu Nr. 44 — Sectorul 1
Telefon : 11 20 61

Oferă :

Cleşti C F tip 49	buc.	50
Cleşte C F	„	175
Eclise C F tip 49	„	8
Plăci C F	„	186
Plăci C F tip 40	„	9
Plăci C F tip 49	„	179
Plăci C F duble	„	12
Tirfoane C F	„	1 622
Oţel bandă 20 × 2 mm	kg	35
Oţel bandă 40 × 2,5 mm	„	3 915
Oţel lat 50 × 8 mm	„	2 000
Oţel lat 50 × 10 mm	„	3 000
Oţel lat 60 × 8 mm	„	2 009
Oţel cornier 150 × 150 × 16	„	2 589
Oţel T. ambutizat 40 mm	kg.	1 870
Oţel blum Ø 200	„	220
Tablă zincată 1 mm	„	1 540
Tablă siliciu 0,35 mm	„	64
Ţesătură filtru zinic 8—70 mm	„	400
Oţel INP 140 mm	„	2 410
Oţel INP 300 mm	„	6 679
Oţel pătrat 120 × 120 mm	„	638
Tablă inoxidabilă 10 mm	„	300
Cuie tablă 30 mm	„	100
Electrozi S O B Ø 3,25 mm	„	25
Plăcuţe Vidia 8/5 × 3 ES 5	buc.	31
Plăcute Vidia 5/3 × 3 ES 5		59
Patroane M P R 300 A	„	40
Patroane M P R 250 A	„	80
Patroane M P R 600 A	„	50
Intrerupător PACCO 100 A	„	10
Intrerupător DITTU 380 × 3	„	5
Intrerupător DITTU 380 × 7,5	„	2
Intrerupător IUP 10 Kw 600 v	„	1
Izolatori T 115	„	27
Izolatori S B 6	„	10
Izolatori S B 20	„	13
Izolatori S D 6	„	264
Izolatori S D 20	„	5
Izolatori 15 Kw	„	10
Izolatori ANCORA	„	14
Prize P T	„	95
Prize trif. metal. 60 A.	„	19
Separatori S T I 20/630	„	4
Separatori S T I 10/630	„	1
Separatori S T I 10/530	„	2
Siguranţe S F I 15 Kw.	„	42
Tranfor. Mina 2,5 kw 380 v-127	„	1
Transfor. C I P T 1/10	„	2
Transfor C I P T 10/75/5/5	„	1
Cablu subteran CCHPB × 2	ml	154
Conduc. funie aluminiu 120/75	kg	82
Cleme cu bulon Ø	buc.	207
Cleme cu sir	„	400
Piese contact 60 A	„	1 266
Cleme cu bulon Ø 35 mm	„	237
Cleme cu bulon Ø 50 mm	„	61
Cleme cu bulon Ø 70 mm	„	216
Suporţi izolatori N 95	„	138
Armături de atîrnat 200 w	„	106
Patroane M P R 400 A	„	25

Şurub mecanic	6 × 20	buc.	2000
„ „	12 × 100	„	650
„ „	6 × 25	„	1000
„ „	24 × 160	„	327
„ „	27 × 140	„	200
„ „	30 × 90	„	180
„ „	33 × 180	„	19
„ „	50 × 250	„	40
„ „	8 × 35	„	1000
„ „	8 × 45	„	1500
„ „	8 × 60	„	3000
„ „	8 × 55	„	1060
„ „	8 × 80	„	2000
„ „	10 × 20	„	1400
„ „	10 × 70	„	1800
„ „	10 × 80	„	600
„ „	10 × 120	„	610
„ „	12 × 200	„	65
„ „	16 × 100	„	1500
„ „	16 × 110	„	280
„ „	16 × 200	„	140
„ „	20 × 120	„	157
Şurub mecanic	6 × 20	buc.	7000
„ „	6 × 90	„	2550
„ „	6 × 100	„	185
„ „	8 × 60	„	2000
„ „	10 × 80	„	1200
„ „	10 × 100	„	290

Alezoare 10 mm	„	4
„ 15 „	„	5
Burghiu Dulgher Ø 12 mm.	buc.	30
„ „ Ø 14 „	„	135
„ „ Ø 16 „	„	3
„ „ Ø 18 „	„	100
„ „ Ø 20 „	„	410
„ „ Ø 22 „	„	180
„ „ Ø 24 „	„	60
„ „ Ø 26 „	„	75
„ „ Ø 28 „	„	6
„ „ Ø 30 „	„	280
Cuţit ciplitor	„	8
Cuţit falţuitor	„	5
Broască uşă Wertheim	„	50
Şurub pt. metal 5 × 18 mm.	„	1040
„ „ 5 × 30 „	„	150
Cumpănă zidar	„	25
Cheie tubulară 36 × 41	„	30
„ neagră fixă 32 × 36	„	14
„ „ „ 36 × 41	„	20
Ciocan 0,500 kg.	„	60
„ 0.800 „	„	20
„ 1.000 „	„	40
„ 1.500 „	„	60
„ lipit 0,300 kg.	„	20
„ „ 0,500 „	„	30
„ „ 0,700 „	„	15
„ „ 1.000 „	„	25
„ sgură	„	103
„ material plastic	„	10
Cleşte cuie 100 mm.	„	40
„ „ 160 „	„	60
„ cu vîrf	„	8
„ sîrmă	„	4
Ciapraz fierăstrău	„	5
Daltă zugrav	„	30
Daltă — îngropat balamale	„	10
Mistrie	„	200
„ mică	„	20
Măsuri litrice 1 kg.	„	35
„ „ 5 „	„	15
„ „ 10 „	„	50
Sapă var	„	21
Şurubelniţă cruce 350 mm.	„	25
Greble fier	„	100
Reducţie strung 4 — 2	„	45
„ „ 5 — 3	„	12
Micro metru 175 — 200	„	1
„ „ 225 — 250	„	1
Perii Sizal	„	362
Perii sîrmă circular 300	„	33
Vizori sudură 0—4	„	95
Apometru Ø 30 mm.	„	1
Manometru Ø 160 0—2,5 Atm.	„	2
Bidon petrol 5 l.	„	5
Piese legătură şi îmbinare fontă :		
F.O. 500	„	1
M.T. 500	„	6
REM 600—500	„	1
RSMF 90⁰ 500—100	„	1
RSM 90⁰ 600—200	„	1
„ 90⁰ 80— 80	„	6
CM 10 500 22 1/2	„	1
CM 5 500—30⁰	„	1
CM 500—45⁰	„	1
CL 600	„	1
F 500	„	2
FM 500	„	2
Cot hidranţi	„	79
Capace hidrant	„	63
Chei hidrant	„	17
Echipament de protecţie :		
Burtiere	„	3
Cască forestieră	„	26
Centuri siguranţă	„	50
Cotiere cauciuc	„	9
Genunchere	„	150
Jampiere	„	100
Mască praf	„	180
Ochelari sudură	„	100
Mască tifon	„	20
Umerare piele	„	34
Pudretă cauciuc	Tc.	19,746
Sîrmă oţel 3,5 mm.	kg	60
„ cupru 4,5 mm.	„	10
Sîrmă cupru 6,5 × 11,6	„	3
Ţesătură aramă	„	1,550
„ „		2,350
Uşi tablă coş sobă	„	8
Belciuge fereastră	„	24
Cîrlige vînt	„	20

(Continuare în pag. 32)

(Urmare din pag. 31)

Suporți placă		kg	25
„ conducte		„	74
Tub Bergman 36 mm.		m.l.	26
Brățări burlane acoperiș		„	12
Cîrlige jgheab		„	65
Cot olandez 1/2”		„	14
„ fontă scurgere 70 × 70		„	3
Ramif. fontă scurg. 70 × 70 90⁰		„	1
Splinturi 5 × 30 mm.		kg	20
Ventil Kosova 3/4		buc.	4
Plăci acumulatori		„	325
Separatori acumulatori		„	3.178
Punte „		„	154
Tub PVC 10 mm.		m.l.	311
„ „ 12 mm.		„	28,5
„ „ 3 „		„	76
Cîrlig scripet cu role		buc.	30
Pompe bicicletă		„	12
Plăci ceramice 6 × 12 smălțuit galbene		m.p.	1.600
Curele trapezoidale :			
„	1000 × 17 × 11	buc.	40
„	2800 × 17 × 11	„	35
„	1295 × 17 × 11	„	106
„	3150 × 17 × 11	„	13
„	3500 × 17 × 11	„	10
„	3550 × 19 × 32	„	26
„	4750 × 17 × 11	„	20
„	2240 × 17 × 11	„	87
„	1825 × 13 × 8	„	11
Anvelope :			
„	18,4 × 15 × 34	„	13
„	14,9 × 24	„	2

Anvelope	1800 × 25	buc.	4
„	1200 × 38	„	15
Rulmenți :			
„	116 — 6016	„	20
„	318 — 6318	„	1
„	11315 — 1317 K	„	4
„	11212 — 1213 K	„	5
„	42314 — 314 N.J.	„	6
„	11612 — 2313 K	„	1
„	22220 — 3520	„	2
„	2305 — 1605	„	1
„	108 — 6008	„	12
„	110 — 6010	„	15
„	115 — 6015	„	6
„	117 — 6017	„	8
„	119 — 6019	„	6
„	413 — 6413	„	2
„	414 — 6414	„	1
„	7219 — 30219	„	1
„	213 — 6213	„	27
„	214 — 6214	„	11
„	224 — 6224	„	5
„	7214 — 30214	„	8
„	409 — N 2409	„	1
„	315 — 6315	„	13
„	318 — 6318	„	2
„	409 — 6409	„	9
„	412 — 6412	„	6
„	413 — 6413	„	29
„	414 — 6414	„	11
„	3310 — 21310	„	4
„	3313 — 21313	„	2
„	3514 — 22214	„	1
„	3611 — 22311	„	7
„	3520 — 22220	„	20
„	211 — 6211	„	4
„	3618 — 22318	„	8

Rulmenți	7609 — 32309	„	2
„	3513 — 22213	„	11
„	3612 — 22312	„	5
„	316 — 6316	„	23
„	7309 — 30309	„	7
„	7313 — 30316	„	6
„	7518 — 32318	„	6
„	7515 — 32215	„	20
„	214 — 6214	„	2
„	8208 — 51208	„	6
„	7614 — 32314	„	13
„	1612 — 2313 K	„	1
„	7210 — 30210	„	2
„	7215 — 30215	„	20
„	7205 — 30205	„	1
„	7307 — 30307	„	7
„	7509 — 32209	„	21
„	42211 NJ 211	„	22
„	6012 E 12	„	6
„	2619 N 2319	„	2
„	32612 NU 2312	„	15
„	7307 — 30307	„	19
„	7211 — 30211	„	4
„	112 — 6012	„	5
„	8108 — 51108	„	1
„	313 — 6313	„	1
„	7515 — 32215	„	1
„	215 — 6215	„	12
„	205 — 6205	„	114
„	209 — 6209	„	10
„	8206 — 51206	„	3
„	42308 NJ — 308	„	13
„	7516 — 32216	„	2
„	7611 — 32311	„	21
„	7215 — 30215	„	6
„	219 — 6219	„	7
„	32313 — Nu 313	„	8
„	42314 — NJ 314	„	8

MACHINOEXPORT

Sofia, Bulgaria, str. Aksakov 5, tel. 88.53.21. Telex : 022 425, telegrame : MACHINOEXPORT SOFIA.

BULGARIE

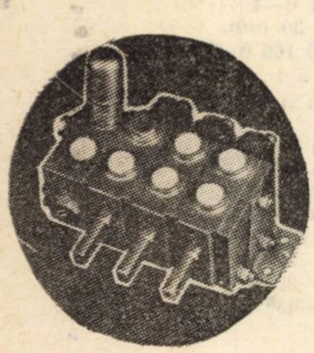

PRODUSE HIDRAULICE

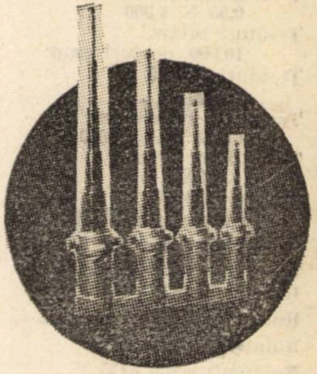

ȘI PNEUMATICE

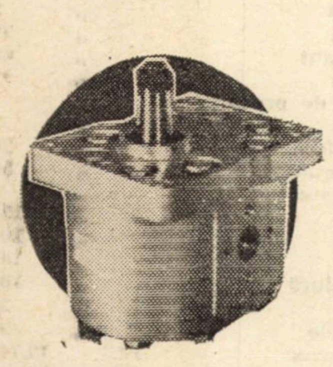

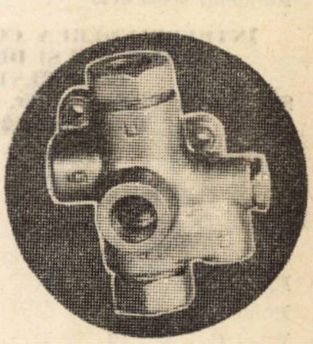

DUPĂ LICENȚELE FIRMELOR
„PLESSY“ — ANGLIA ȘI „BOSCH“ — R. F. G.

Exportator

MACHINOEXPORT

Sofia, Bulgaria, str. Aksakov 5, tel. 88.53.21. Telex : 022 425, telegrame : MACHINOEXPORT SOFIA

PUBLICOM

ÎNTREPRINDEREA „VICTORIA" — BUCUREŞTI

Str. Cobălcescu nr. 9, telefon 13.86.71 — Serv. Desfacere telex 11114

Produce şi livrează pe bază de comandă fermă următoarele produse de bună calitate:

IZOLIN — soluţie protectoare pentru tabla de acoperişuri şi a rezervoarelor metalice împotriva ruginii şi a coroziunii, precum şi pentru protejarea construcţiilor din lemn şi carton asfaltat împotriva infiltraţiei apei.

PAP CISMĂRESC — produs obţinut din făină de grîu, specific utilizării în sectorul pielărie şi încălţăminte, avînd avantajul că se întinde pe piele şi pînză într-o peliculă foarte subţire — economicoasă, iar încălţămintea la care a fost utilizat nu se deformează.

IZOBAN — bandă izolatoare pentru instalaţii electrice.

SOLUŢIE DE LIPIT—produs pentru lipit cauciuc şi piele.

LIPINOL — adeziv pentru lemn, textile, piele, ceramică.

ADEVINOL — emulsie pentru lipit hîrtie.

PETICE CALDE — pentru reparaţii, prin vulcanizare, a camerelor de aer de la anvelope de cauciuc.

MOBRA

1975 JAN 27

rezistentă și rapidă

- Motor în doi timpi, monocilindric, cu răcire forțată cu aer.
- Capacitate cilindrică : 50 cmc.
- Putere : 4 CP.
- 4 viteze schimbate cu piciorul
- Consum benzină : 2,5 l 100 km.
- Suspensii cu amortizoare hidraulice și balonajul anvelopelor asigură stabilitate și confort.

Poate fi parcată oriunde, deoarece are încuietoare la ghidon.
Sistem de semnalizare complet și comenzi bine plasate.
Aspect modern, funcționare economică.
Prețul 6325 lei.
Se vinde și cu plata în rate.

Lei 5

D646

Participarea la circuitul economic mondial — necesitate a creșterii economice

8

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Vineri
9 august
1974

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
- TEORII ● IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

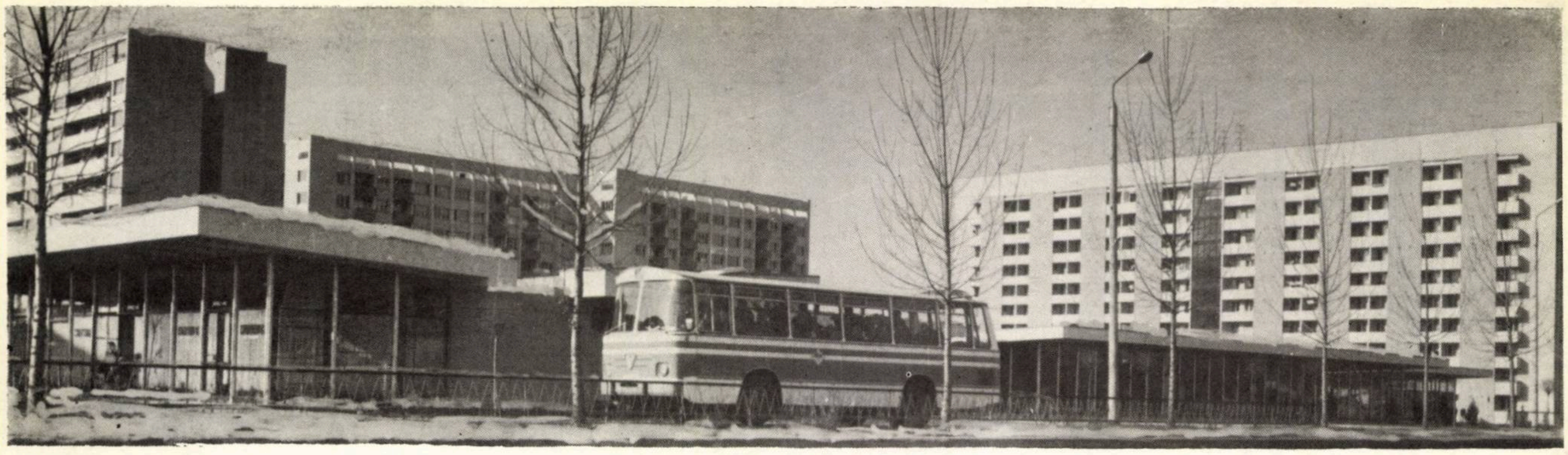

Construcţii noi la Tg. Mureş

ROMÂNIA — ANUL XXX

Ridicarea continuă a nivelului de trai

Expresie a justeţei politicii P.C.R. de dezvoltare accelerată a forţelor de producţie, în primul rînd prin promovarea consecventă a industrializării socialiste a ţării, creşterea în ritmuri inalte a venitului naţional (cu 9,6% in medie pe an în perioada 1951-1972 şi cu 10,8% in 1973) şi repartizarea lui judicioasă intre fondul de dezvoltare şi fondul de consum au creat o temelie sigură măsurilor succesive din anii construcţiei socialiste de ridicare a nivelului de trai al clasei muncitoare, al intregului nostru popor, al căror efect se concretizează în sporirea continuă, atît a retribuţiei nominale (vezi graficul nr. 1), cit şi celei reale (vezi graficul nr. 2).

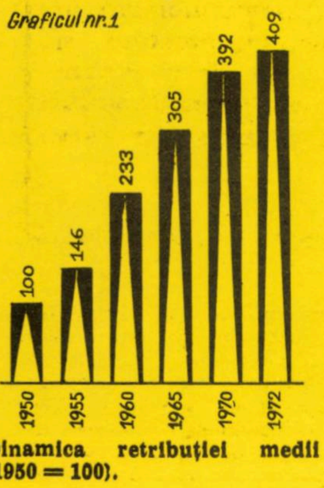

Dinamica retribuţiei medii (1950 = 100).

Prin aplicarea recentelor măsuri adoptate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R., de majorare treptată, pe ramuri, şi activităţi, cu începere de la 1 august a.c., a retribuţiei tarifare a oamenilor muncii, retribuţia reală va fi în 1975 cu 24% mai mare decit în 1970, urmind să depăşească astfel prevederile înscrise in Directivele Congresului al X-lea şi în planul cincinal. În ceea ce priveşte cincinalul următor (1976–1980), Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. (proiect) prevăd o creştere cu 18–20% a retribuţiei medii reale, faţă de nivelul anului 1975.

Urmărind asigurarea unei proporţii judicioase intre veniturile mari şi cele mici, in concordanţă cu principiile echităţii socialiste promovate consecvent prin intreaga politică a partidului, măsurile amintite prevăd creşterea mai accentuată a veniturilor mici, ceea ce determină ca retribuţia minimă pe economie — care era pînă acum de 1 000 lei lunar (revenind muncitorilor necalificaţi şi personalului de serviciu) — să se ridice la 1 140 lei lunar (vezi graficul nr. 3).

O creştere continuă — pe măsura dezvoltării agriculturii — cunosc şi veniturile ţărănimii. Veniturile băneşti şi în natură obtinute din cooperativele agricole de producţie şi gospodăriile personale se prelimină a fi, la o persoană activă, cu aproximativ 31% mai mari anul acesta şi cu 35% mai mari in 1975 decit in 1971, depăşindu-se şi la acest capitol prevederile planului cincinal, ele însele superioare celor înscrise în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R.

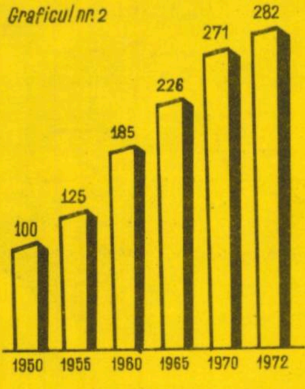

Dinamica retribuţiei reale (1950 = 100)

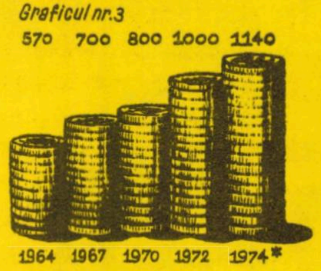

Evoluţia retribuţiei tarifare minime lunare (în lei)

*) Prin aplicarea majorării hotărîte recent de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R.

Ţinînd seama şi de majorarea continuă a fondurilor alocate de la bugetul statului pentru acţiuni social-culturale, se prevede ca veniturile reale totale ale populaţiei să fie la sfîrşitul cincinalului 1971-1975, cu 55% mai ridicate decît în 1970. Numai în primii trei ani ai cincinalului sporul veniturilor reale obţinute de populaţie se ridică la circa 44 miliarde lei în comparaţie cu anul 1970.

D.D.

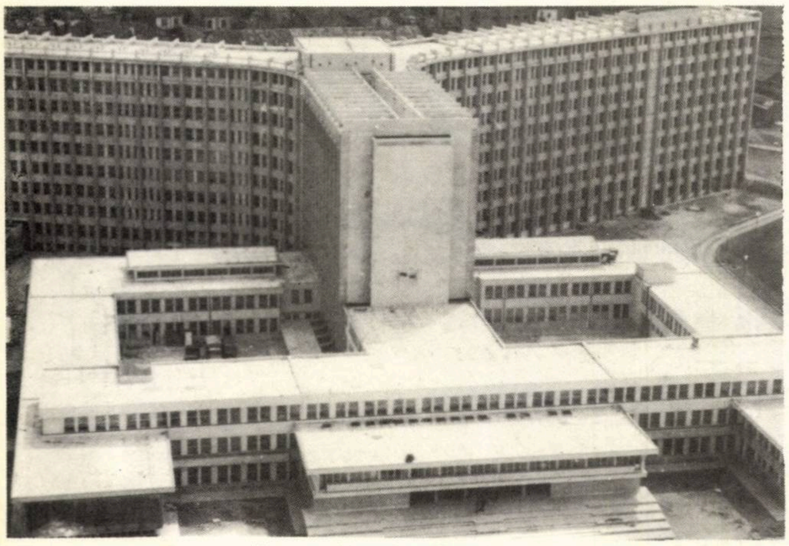

Noul spital din Constanţa

Casa de cultură a sindicatelor — Oradea

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului

PERSPECTIVELE STRĂLUCITE ALE PROGRESULUI SOCIAL-ECONOMIC AL ROMÂNIEI

IN ÎNTREAGA ȚARĂ, întregul popor dezbate proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al partidului, viitorul României în perspectiva minunată a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării pe calea comunismului. Viața a confirmat pe deplin clarviziunea și realismul liniei generale elaborate de Congresul al X-lea al partidului, noile obiective înscriindu-se pe aceeași traiectorie, fiind menite să pună în valoare întregul potențial uman și material al României.

Pe baza realizărilor din ultimii 30 de ani, se conturează prin cifrele viitorului plan cincinal și liniile directoare ale dezvoltării României pentru perioada 1981—1990, o economie socialistă puternică — avînd drept pilon de susținere continuarea industrializării în ritm susținut, — un amplu progres material și spiritual, în care omul este făuritorul tuturor valorilor și în același timp beneficiarul nemijlocit al întregii sale activități creatoare.

PROIECTUL DIRECTIVELOR CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R. constituie o bogată sursă de obiective ale creativității tehnice, economice, organizaționale pentru valorificarea spiritului novator al întregului popor, un cadru fecund de afirmare a inteligenței și inițiativei celor ce-și construiesc propriul lor viitor.

„Revista economică" pune la dispoziția cititorilor paginile sale pentru a mijloci un larg schimb de opinii asupra tuturor problemelor viitorului patriei, în așa fel încît cei ce muncesc în domeniul producției materiale, în cercetare și învățămînt, în organe centrale și locale să-și spună cuvîntul și să-și aducă contribuția în cadrul amplei dezbateri a proiectului de Directive, care are loc în întreaga țară.

Expresia forței creatoare și a energiilor unei națiuni, stăpîne pe destinul ei

DEZVOLTAREA viitoare a economiei românești așa cum este conturată în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976-1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, este nemijlocit legată de marile procese obținute de poporul nostru în edificarea noii orînduiri, în realizarea sarcinilor trasate de Congresul al X-lea al partidului.

În perioada care a trecut de la eliberarea țării, concentrînd în mîinile sale puterea politică și economică, partidul a elaborat un amplu program de construire a noii orînduiri, a organizat și condus întreaga operă de creare și amplificare a bazei tehnico-materiale a socialismului, de consolidare și generalizare a relațiilor de producție socialiste, de ridicare a bunăstării celor ce muncesc. Ca rezultat al transpunerii în viață a politicii economice a partidului, a fost asigurată victoria socialismului, s-au produs modificări esențiale în înfățișarea patriei și în condițiile de viață ale maselor. România înfățișează acum tabloul unei țări în plin progres, cu o economie dinamică și prosperă, în care industria și agricultura se află intr-un intens proces de dezvoltare și modernizare.

O perioadă distinctă, calitativ superioară, în dezvoltarea socialistă a țării a inaugurat Congresul al IX-lea al partidului, a cărui linie generală a fost apoi dezvoltată de Congresul al X-lea și Conferințele Naționale din 1967 și 1972 ale partidului. Prin spiritul novator de abordare a problemelor dezvoltării societății românești, prin orientările riguros fundamentate, care au asigurat o dinamică accelerată în toate sectoarele de activitate, aceasta reprezintă perioada cea mai bogată in înfăptuiri din intreaga istorie a patriei.

Pe linia ofensivei neîntrerupte a socialismului, Congresul al X-lea a marcat o etapă istorică nouă — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. O sinteză a rezultatelor obținute în perioada care a urmat evidențiază progresul multilateral al forțelor de producție, accentuarea laturilor calitative ale activității economice, perfecționarea raporturilor sociale, afirmarea în întreaga noastră viață economico-socială a normelor eticii și echității socialiste, mutații profunde în structura populației, creșterea gradului de instruire și lărgirea orizontului de cunoaștere al celor ce muncesc, intensificarea participării României la circuitul economic internațional, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Trăsătura caracteristică, definitorie a întregii perioade pe care o analizăm o constituie îndeplinirea an de an a sarcinilor de plan, asigurarea, în acest fel, a unor ritmuri înalte de creștere, care plasează România printre țările cu economia cea mai dinamică din lume. Potrivit preliminărilor, indicatorii principali ai dezvoltării noastre economice în actualul plan cincinal vor fi realizați și depășiți, ca rezultat al muncii pline de abnegație a colectivelor de muncitori, ingineri și tehnicieni, ca o expresie vie a creșterii conștiinței socialiste a celor ce muncesc.

Industria, principala ramură a economiei naționale, se dezvoltă în ritmuri înalte – peste 14% anual – superioare prevederilor, existînd toate condițiile ca sarcinile prevăzute în Directivele Congresului al X-lea să fie îndeplinite în 4 ani și jumătate (la unele produse nivelele sînt atinse încă în cursul acestui an). Pentru dezvoltarea industriei sînt caracteristice nu numai creșterile cantitative, dar și amplul proces de modernizare pe care îl parcurge, ilustrat, între altele, de faptul că în 1975 peste 43% din producția industrială va fi reprezentată de produsele noi sau reproiectate în cursul actualului cincinal.

Importante realizări au fost obținute în **agricultură,** a cărei producție globală depășește în 1974 cu 30% nivelul anului 1970. Odată cu intensificarea procesului de mecanizare și chimizare, de extindere a metodelor agrotehnice înaintate, prind viață programele naționale de irigații și îmbunătățiri funciare, de dezvoltare a zootehniei care, micșorînd influența condițiilor atmosferice, asigură obținerea unor producții sporite stabile.

Practic în toate domeniile activitatea economică a înregistrat o curbă ascendentă. Astfel, se înfăptuiește cu succes amplul program de **investiții,** menit să creeze condițiile necesare dezvoltării continue a tuturor ramurilor producției materiale, creșterii potențialului economic al țării (în anii actualului cincinal intră în funcțiune peste 2 400 capacități noi de producție) ; s-a îmbunătățit **repartiția teritorială a forțelor de producție,** prin dezvoltarea în ritmuri mai înalte a județelor în trecut rămase în urmă (în 1975 un număr de 21 județe vor realiza o producție industrială de peste 10 miliarde, față de 9 județe în 1970) ; a crescut **eficiența economică :** la sfîrșitul cincinalului cheltuielile de producție vor fi cu 9,6% mai mici decît în 1970, iar productivitatea muncii mai mare cu 42% ; se extinde participarea României la **schimburile economice internaționale,** volumul comerțului exterior mărindu-se cu aproape 15% anual, ritm superior celui de creștere a produsului social și a producției industriale.

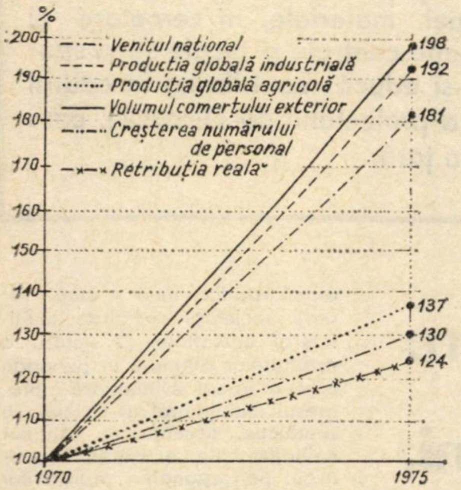

Ca un corolar al dezvoltării economice, al sporirii avuției naționale, a crescut continuu **nivelul de trai al poporului.** Prin crearea în anii cincinalului a aproximativ 1,3 milioane noi locuri de muncă, numărul de persoane care lucrează într-o familie a crescut, ceea ce le permite obținerea unor venituri sporite. La rîndul lor măsurile luate de curînd pentru majorarea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii aduc o contribuție de seamă la creșterea bunăstării acestora. Retribuția reală în 1975 va fi, potrivit preliminărilor, cu 24% mai mare față de 1970, depășindu-se prevederile înscrise în cincinal. În mod constant s-au mărit veniturile bănești și în natură ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și în gospodăriile personale ; nivelul acestor venituri pe o persoană activă va înregistra în 1975 o creștere de circa 35% față de 1971. S-au îmbunătățit simțitor condițiile de locuit ale populației, prin darea în folosință în anii cincinalului a 512 000 apartamente (preliminări) și, de asemenea, s-au ameliorat condițiile de asistență socială. În același timp, a fost extinsă baza materială a învățămîntului, științei, culturii și artei, se generalizează, începînd cu următorul an școlar, treapta întîia a liceului.

Marile înfăptuiri dobîndite pe drumul propășirii social-economice a țării sînt o confirmare vie a realismului planurilor noastre economice, a justeței politicii partidului, ilustrează în mod strălucit capacitatea partidului de a organiza și conduce poporul în opera de edificare a socialismului. Bilanțul perioadei de la Congresul al X-lea al partidului oferă poporului nostru satisfacția unor ani de muncă rodnică, mîndria legitimă a unor mari succese în înflorirea patriei, stimulează încrederea oamenilor muncii în viitor, întărește și mai mult hotărîrea de a aduce la îndeplinire politica partidului, sporește convingerea că stă în puterea întregului popor, strîns unit în jurul partidului, să accelereze dezvoltarea economico-socială a României, să înfăptuiască sarcinile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Stere GIOGA

OPȚIUNI FUNDAMENTALE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE ÎN VIITORUL CINCINAL (1976-1980)

AȘA CUM SE CONTUREAZĂ în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R., viitorul plan cincinal de dezvoltare a României, va deschide o nouă pagină în istoria țării noastre, în care se va înscrie ridicarea ei pe o treaptă superioară de civilizație materială și culturală, dovadă a continuității și consecvenței revoluționare a politicii partidului de făurire a comunismului în țara noastră.

Sintetizînd aspirațiile întregului popor, exprimîndu-le pe baze științifice, **Directivele** stabilesc opțiunile fundamentale, de ordin economic și social care îmbină interesele prezente cu cele de perspectivă ale națiunii noastre socialiste angajate ferm pe drumul înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, program adoptat de Congresul al X-lea al P.C.R. și care prezintă o deosebită importanță pentru strategia dezvoltării de ansamblu a țării. În ansamblu, se poate aprecia că prevederile din **Directive** îndeplinesc cele mai cuprinzătoare cerințe ale progresului economic și social și anume :

- corespund tendinței imensului progres tehnic al zilelor noastre, asigurînd o rată înaltă a dezvoltării economice a țării, lărgirea bazei tehnico-materiale a economiei și repartizarea ei echilibrată pe întregul teritoriu al țării, conducînd la modernizarea structurilor mijloacelor de producție și a producției materiale, accelerînd procesul de reducere și lichidare a decalajelor față de țările avansate economic :
- servesc nemijlocit progresului societății, al omului luat ca entitate de măsură a însuși stadiului de civilizație atins al națiunii noastre;
- sporește rolul Românei în lume, crescînd participarea ei în cadrul diviziunii mondiale a muncii (vezi tabel nr. 1).

Ritmurile rapide de dezvoltare la toți indicatorii de sinteză ai viitorului plan cincinal permit obținerea unor sporuri anuale mari ale producției pe locuitor, vor asigura dezvoltarea impetuoasă a bazei tehnico-materiale a societății noastre, aceasta în condițiile accentuării proceselor calitative din economia României.

● Continuarea industrializării în ritm susținut-piatra unghiulară a progresului economic și social

PORNIND de la condițiile concrete ale țării noastre, de la necesitățile dezvoltării României pe calea socialismului, ținînd seama de legile obiective ale dezvoltării socialiste, în centrul programului de construcție economico-socială stabilit de **Directive** se află intensificarea industrializării socialiste a țării, concomitent cu dezvoltarea elementelor calitative ale producției industriale.

Aprecierea realistă a posibilităților și necesităților de dezvoltare a economiei naționale imprimă industriei României un ritm mediu anual de dezvoltare de 9–10 %, înscriindu-se în continuare printre cele mai rapide ritmuri pe plan mondial, industria devenind astfel și mai pregnant ramura conducătoare a economiei naționale.

În cadrul politicii de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului, cele mai însemnate creșteri ale producției industriale urmează să fie realizate în ramurile hotărîtoare pentru dezvoltarea și modernizarea întregii economii naționale, pentru progresul întregii vieți social-economice a țării. Astfel capătă o amplă semnificație prevederea realizării unui ritm superior de creștere a ramurilor menite să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale – construcţiile de maşini şi chimia – care, în 1980 vor însuma aproape jumătate din producţia industrială a ţării

În acest cadru are loc şi creşterea mai accelerată a subramurilor şi sectoarelor industriei definitorii pentru o producţie industrială modernă : industria electronică va creşte de 2,2–2,5 ori ; cea de mecanică fină şi optică de 2,5–3 ori, producţia de maşini-unelte pentru aşchierea metalelor de 2,4–2,6 ori. Astfel, industria electrotehnică şi electronică va deţine în 1980 peste 20% din totalul construcţiilor de maşini, asigurîndu-se creşterea rapidă a producţiei în procesele de automatizare ale tehnicii de calcul şi echipamente de electronică industrială. Faţă de 1975 aceste mijloace moderne de producţie vor creşte la peste 300%, însumînd o producţie de circa 13 miliarde lei maşini-unelte corespunzătoare celor mai înaintate cuceririle ale ştiinţei şi tehnicii, care vor crea unui mare număr de muncitori un nou raport faţă de maşină, un cadru de muncă, în care efortul intelectual va prevala asupra celui fizic.

Păstrarea unui echilibru, stabilit riguros ştiinţific, între dezvoltarea industriei extractive, a celei producătoare de mijloace de producţie şi a celei producătoare de bunuri de consum este o preocupare permanentă a conducerii superioare de partid, care rezultă din prevederile globale şi în dinamică stabilite în **Directive.** Astfel, se stabilesc ca ritmuri medii anuale necesare pentru : industria constructoare de maşini 11,5–12,5%, industria materialelor de construcţii 7–8,2%, industria lemnului 3,4–4,6 %, industria alimentară 6,9–7,3%. Totodată se va realiza o creştere a industriei chimice de 1,6–1,8 ori şi a industriei uşoare de 1,4–1,5 ori.

Toate aceste sporuri ale producţiei presupun o lărgire corespunzătoare a bazei proprii de materii prime, minerale şi resurse energetice precum şi dezvoltarea proporţională a industriei metalurgiei feroase şi neferoase. **Directivele** prevăd în acest sens, printre altele, extracţia de ţiţei pînă la 15,5 milioane tone în 1980, extracţia de gaz metan la un nivel anual de 26,8 miliarde m.c., producţia la nivelul anului 1980 a : 52–54 milioane tone cărbune net, 75–80 miliarde kWh energie electrică, 17–18 milioane tone oţel, 250–260 mii tone aluminiu etc.

Între dezvoltarea industriei şi celelalte ramuri ale economiei naţionale există o strînsă interdependenţă, în care se afirmă din ce în ce mai mult rolul determinant al industriei care antrenează, prin progresul ei, întreaga producţie materială. Printre primele ramuri beneficiare sînt **agricultura** şi **silvicultura,** ramuri care, datorită condiţiilor specifice de climă şi sol ocupă în ţara noastră un loc important în activitatea productivă, în structura venitului naţional. Pentru asigurarea unui ritm mediu anual de creştere a producţiei agricole prevăzute în **Directive** de 4,6–6% faţă de perioada 1971–1975, această ramură va beneficia de cantităţi sporite de îngrăşăminte, astfel încît să se poată încorpora în sol pînă la sfîrşitul cincinalului 250–280 kg substanţă activă la un hectar teren arabil, vii şi livezi. De asemenea agricultura va primi tractoare de diferite tipuri şi cu puteri sporite încît va fi înzestrată pînă în 1980 cu 125–130 mii tractoare şi cu un volum corespunzător de alte maşini agricole care vor permite progresiv mecanizarea largă a lucrărilor ; pentru irigarea unei suprafeţe arabile de circa 1 milion hectare, desecarea şi combaterea eroziunii solului pe circa 1,9 milioane hectare, industria va furniza o gamă întreagă de maşini de îmbunătăţiri funciare şi produse chimice care să fertilizeze solul, să ducă la creşterea randamentului la hectar.

În cadrul agriculturii se realizează şi schimbări în structura subramurilor ei şi a fiecărei subramuri în parte. Astfel, prin dezvoltarea zootehniei se va ajunge ca ponderea acesteia să ocupe 40% din totalul producţiei agricole. Se prevede ca, în concordanţă cu nevoile economiei, să se asigure o dezvoltare a producţiei plantelor tehnice, intensificarea legumiculturii, a plantaţiilor de pomi fructiferi, a culturii viţei de vie, pentru satisfacerea deplină a cererii populaţiei.

Tabelul nr. 1 — Principalii indicatori ai dezvoltării economice.

	198o/1971	Ritm mediu anual în 1976-198o
Produsul social	147-154	8- 9
Venitul naţional	154-161	9-1o
Producţia globală industrială	154-161	9-1o
Producţia globală **agricolă** (media anuală pe perioada de 5 ani)	125-134	4,6-6,o
Investiţii totale în economie (pe perioada de 5 ani)	165-172	1o,5-11,4
Volumul comerţului exterior (pe perioada de 5 ani)	172-18o	11,5-12,5
Numărul de personal	116-119	3 - 3,5
Productivitatea muncii (în condiţiile duratei actuale a săptămînii de lucru)		
- în industrie	138-142	6,7-7,2
- în construcţii-montaj	15o-156	8,4-9,4
- în transporturi feroviare	12o-126	3,7-4,8
Reducerea cheltuielilor la 1ooo lei producţie marfă în industria republicană	6,5-7	-
Veniturile **totale reale** ale populaţiei	135-137	6,2-6,5
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul	14o-145	7,o-7,7

● Relaţia ştiinţifică între creşterea surselor şi optimizarea utilizării venitului naţional

ORIENTAREA de ansamblu a continuării dezvoltării ţării noastre în viitorul cincinal se conturează prin ritmul de creştere a venitului naţional, prin sursele de creare şi utilizare în cadrul reproducţiei lărgite, în viziunea ştiinţifică a **Directivelor.** Înscrierea unei rate de 9–10% în medie pe an de creştere a venitului naţional situează ţara noastră printre cele mai dinamice din lume, asigurînd un spor anual de 8–9% pe locuitor.

Există în această sinteză a dezvoltării României o relaţie directă între resursele materiale şi umane, între necesităţile de ordin material şi cultural şi strategia îmbinării intereselor prezente cu cele viitoare ca şi între cele personale şi cele generale ale societăţii. Această strategie, reflectată din plin în **Directive,** are ca rezultat o creştere mai rapidă a venitului naţional decît a produsului social, ceea ce semnifică o sporită eficienţă economică prin mai raţionala folosire a muncii vii şi celei materializate, în condiţiile în care în viitorul cincinal se vor crea circa 1,2 milioane noi posturi de muncă. În strategia **Directivelor,** eficienţa economică şi socială este oglindită şi în modul de repartizare a venitului naţional, în corelaţia optimă între acumulare şi consum. Condiţiile specifice economiei noastre, posibilităţile şi necesităţile generale ale dezvoltării sociale au permis ca cea mai mare parte a venitului naţional, **66–67% să fie alocată fondului de consum,** iar pentru **fondul naţional de dezvoltare economico-socială să se aloce resurse de 33–34% pe întregul cincinal viitor,** ceea ce asigură o reproducţie lărgită armonioasă şi duce în ultimă instanţă la o creştere a fondului de consum pe locuitor mult mai mare decît în condiţiile în care ponderea fondului de consum ar fi fost mai mare în structura utilizării venitului naţional.

Aceste prevederi permit efectuarea unui

vast și necesar program de investiții, pîrghie esențială a dezvoltării producției materiale, modernizării structurilor economiei naționale, înzestrării tuturor ramurilor cu tehnica cea mai înaintată, dezvoltării armonioase în profil teritorial, fundal al procesului de urbanizare și dezvoltare sistematizată a tuturor localităților.

Astfel, volumul total al investițiilor prevăzute pentru perioada 1976–1980 se va ridica la 920–960 miliarde lei, depășind substanțial investițiile pe întreaga perioadă 1951–1975. Directivele arată că pentru asigurarea unei eficiențe economice înalte a fondurilor alocate **„în planificarea investițiilor se va porni cu rigurozitate de la folosirea intensivă a capacităților de producție existente, prin încărcarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor, creșterea continuă a indicilor de utilizare a acestora, sporirea coeficientului de schimburi, folosirea cît mai judicioasă a suprafețelor construite, prin dotări suplimentare cu mașini și utilaje"**.

Dar, eficiența folosirii fondurilor alocate este doar o parte a problemei ridicării eficienței întregii activități economice, a sporirii eficienței producției – obiectiv esențial al planului cincinal viitor evidențiat cu pregnanță în Directive. Sporirea valorilor în economia națională se va realiza într-o măsură însemnată prin încorporarea unui volum mai mare de muncă în aceeași cantitate de materii prime, prin fabricarea de produse cu performanțe calitative ridicate. Este vorba deci de o economie de muncă vie, de o cantitate mai mică de muncă care să producă o cantitate mai mare de valori de întrebuințare. În fapt, aceasta presupune o creștere a productivității muncii, care în **Directive** este evaluată la o rată anuală medie de 6,7–7,2%, care se va realiza, neîndoielnic, prin valorificarea cu maximum de randament a potențialului tehnic și a resurselor materiale, în primul rînd, prin perfecționarea organizării producției și a muncii, folosirea științifică a tuturor mijloacelor de producție cu care întreprinderile sînt înzestrate. Pe această cale se apreciază că se poate obține 70% din sporul producției industriale prevăzut în viitorul cincinal. Într-adevăr rezervele în această direcție sînt inepuizabile.

Corolarul creșterii productivității muncii este, în mod firesc, realizarea producției cu cheltuieli minime, sporirea rentabilității, fără de care este de neconceput în vremea noastră o activitate economică cu efecte utile în creșterea venitului național. În condițiile avîntului forțelor de producție, în viitorul cincinal are o mare importanță realizarea directivelor privind reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, în industria republicană cu 6,5–7%, de aceasta depinzînd stabilitatea prețurilor și, în fond, realizarea prevederilor privind creșterea veniturilor reale ale oamenilor muncii.

Creșterea venitului național, dezvoltarea resurselor economice ale țării este rodul muncii pline de abnegație și de pricepere a întregii noastre națiuni. Aceasta are drept urmare și o participare intensă, activă la circuitul economic mondial, după cum se arată în **Directive**, ca o necesitate obiectivă a creșterii accelerate a economiei naționale, a progresului societății românești. Dezvoltînd în continuare relațiile sale economice cu toate statele, acționînd pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, România își mărește volumul comerțului său exterior în cincinalul viitor cu 72–80% față de perioada 1971–1975. Va avea loc și o îmbunătățire a structurii atît a importului cît și a exportului, în așa fel încît **să se realizeze o valorificare cît mai înaltă a potențialului tehnic, material și uman al țării.** Un cadru larg de acțiune este trasat în **Directive** în domeniul promovării formelor moderne, eficiente de cooperare internațională în producție și tehnică, în sensul diversificării și creșterii eficienței acestora, considerate ca o formă superioară de manifestare a relațiilor economice dintre state, putînd aduce o contribuție mai substanțială la dezvoltarea economiei naționale.

● Țelul suprem: omul și satisfacerea cerințelor sale materiale și spirituale

TRĂSĂTURA definitorie a întregii strategii politice, economico-sociale a partidului nostru este aceea că urmărește valorificarea deplină a potențialului uman al țării în folosul omului, al societății. Un aspect al acestei atitudini față de oameni, decurgînd din dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători ai tuturor valorilor materiale și spirituale, reafirmat cu putere în **Directive**, este cerința ca atingerea nivelelor producției materiale preconizate să nu se facă prin intensificarea eforturilor fizice, ci prin creșterea productivității muncii pe baza unei mai raționale utilizări a forței de muncă, a creșterii gradului ei de specializare și prin afirmarea plenară a inițiativei creatoare a tuturor celor ce muncesc. Cadrul de acțiune este specificat în Directive atît prin politica și volumul investițiilor, cît și prin politica de creare de noi locuri de muncă, de transfer în cadrul populației ocupate, de calificare a forței de muncă, de dezvoltare a învățămîntului și cercetării științifice, de legare mai strînsă a acestora de producție, de necesitățile dezvoltării.

Faptul că, pentru prima dată în istoria țării, populația ocupată în industrie va depăși pe cea ocupată în agricultură — industriei și construcțiilor revenindu-le 47–48% iar agriculturii 27–28% – va însemna o sporire a productivității muncii pe ansamblul economiei.

Este în afară de orice îndoială faptul că poporul nostru are toate resursele morale și spirituale, de conștiință și creativitate prin care să fructifice avuția sa națională, investițiile materiale pe care le-a făcut pînă în prezent și le va face și în viitorul cincinal, să transpună în viață cuceririle cele mai înalte ale științei și tehnicii și astfel va realiza cu succes programul de creștere economică prevăzut. Factorul stimulator în această privință îl constituie și conștiința oamenilor că muncesc pentru sine, că eforturile materiale și spirituale pe care le fac își au corespondentul în creșterea nivelului lor de viață, în formarea și afirmarea personalității lor pe tărîmul creației materiale, spirituale și pe cel al vieții politico-sociale.

Directivele evidențiază limpede corelația între realizările pe planul producției materiale și cel al bunăstării : **„Amploarea dezvoltării noastre economice și sporirea substanțială a eficienței în toate sectoarele vor avea drept corolar realizarea în cincinalul 1976–1980 al celui mai înalt ritm de creștere a cuantumului fondului de consum din perioada construcției socialiste, creîndu-se condiții superioare de viață materială și spirituală pentru întregul popor – țelul suprem al politicii partidului".**

Astfel, în anul 1980 veniturile reale ale populației urmează să crească cu 35–37% față de 1975, acordîndu-se în continuare atenție deosebită retribuțiilor mici, asigurîndu-se un raport echitabil și stimulator între retribuția minimă și maximă. Acestei creșteri a venitului îi corespunde un volum al desfacerilor de mărfuri sporit cu 40–45% și al serviciilor cu 61–68% în aceeași perioadă. Se va realiza într-un ritm mai accelerat un vast program de construcții de locuințe, urmînd a se da în folosință peste 815 mii apartamente fizice din fondurile statului și din cele ale populației. Se vor dezvolta și activitățile finanțate de stat pentru satisfacerea unor nevoi sociale : pensii de asigurări sociale sporite, alocații de stat pentru copii, baza materială a ocrotirii sănătății, cheltuielile pentru învățămînt, baza materială a culturii, toate acestea însumînd circa 118 miliarde lei alocații din fondurile statului (inclusiv cele pentru construcții de locuințe și gospodăria comunală) pe întregul cincinal.

În felul acesta, din coordonatele fizice și calitative ale cincinalului viitor, putem desprinde concluzia că, în fond, progresul economic și social nu înseamnă altceva decît satisfacerea în grad din ce în ce mai înalt a trebuințelor materiale și spirituale ale oamenilor, într-un cadru de relații de producție și în general sociale în care fiecare să-și dezvolte și să-și valorifice plenar personalitatea, să-și realizeze aspirațiile ca ființă umană conștientă de destinul și rolul său în societate și în lume.

V. PORUMBESCU

Un program de înflorire multilaterală a României socialiste

ÎMBINAREA organică a preocupărilor curente cu cele de perspectivă, grija constantă pentru viitorul și destinele patriei constituie trăsături esențiale ale activității partidului nostru. Ținînd seama de necesitatea fundamentării temeinice atît a obiectivelor prevăzute în planurile cincinale, cît și a orientărilor pe termen îndelungat, partidul a hotărît elaborarea unor prognoze privind evoluția economiei noastre în deceniile următoare, ca parte integrantă a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Investigarea de mijloace științifice a viitorului este de natură să ofere alternative pentru deciziile politice cu caracter strategic, ținînd seama de acțiunea legilor obiective, de deplasările ce se întrevăd în diviziunea internațională a muncii și în evoluția științei și tehnicii pe plan mondial, de modificările posibile și necesare în dinamica și structura diferitelor ramuri și domenii de activitate.

Efectuînd o analiză minuțioasă a stadiului de dezvoltare al țării și relevînd necesitatea atingerii cît mai rapide a unui nivel înalt de civilizație a poporului, înfloririi multilaterale a României socialiste, partidul a elaborat liniile directoare ale dezvoltării economice și sociale a României pînă în anul 1990, cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea, vast program pentru creșterea și perfecționarea forțelor de producție, pentru dinamizarea progresului social-economic.

La baza dezvoltării în perspectivă a economiei românești, a atingerii obiectivelor strategice ale acestei perioade, așa cum sînt formulate în proiectul de Directive, se află creșterea accelerată a *industriei*, temelia progresului și civilizației, a bunăstării maselor, a întăririi independenței și suveranității naționale. Industria, a cărei dezvoltare va fi orientată spre folosirea maximă a resurselor energetice și de materii prime din țară, spre introducerea de tehnologii moderne și crearea de noi materiale, va exercita în continuare un rol activ în făurirea unei structuri moderne și eficiente a întregii economii, în valorificarea cît mai înaltă a resurselor materiale și forței de muncă ale țării.

Prognoza pentru anul 1990 ne arată o creștere a volumului producției industriale de 6,5–7,5 ori față de 1970 ; în același an, 1990, vor fi necesare numai două zile pentru realizarea producției industriale din 1938. Odată cu sporurile cantitative, se va accentua procesul de modernizare a structurii industriei, prin creșterea într-un ritm mai înalt a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic. În acest cadru, construcția de mașini și chimia își vor spori, la sfîrșitul perioadei, ponderea în totalul producției industriale la 55–60% față de circa 44% în 1975.

Totodată, se va intensifica prelucrarea materiilor prime, în așa fel încît valoarea produselor obținute dintr-o unitate de materie primă să sporească simțitor : de peste două ori la laminate feroase utilizate în construcția de mașini, de 1,6 ori la chimizarea gazelor naturale, de 1,7 ori la prelucrarea lemnului, de circa două ori la țesăturile de bumbac, de aproape 1,5 ori în industria de încălțăminte.

Dezvoltarea agriculturii, ramură căreia îi revine un rol important în procesul creșterii economice, este caracterizată de cîteva elemente specifice. Mai întîi, se va accelera intensificarea producției prin modernizarea bazei sale tehnico-materiale. Astfel, va fi generalizată mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor agricole, se va extinde – la 5 milioane ha – suprafața amenajată prin irigații, iar îngrășămintele chimice folosite – circa 300–325 kg substanță activă la ha – vor fi la nivelul exigențelor agrotehnicii înaintate ; în același timp, se vor executa pe un front larg lucrări de combatere a eroziunii solului. Ca urmare a acestui complex de măsuri se va realiza, în al doilea rînd, o însemnată creștere a producțiilor și a efectivelor de animale. În 1990 se scontează pe o producție de cereale de 28–30 milioane tone și pe un număr de 10–11 milioane bovine, 18–20 milioane porcine și 20–22 milioane ovine și caprine. În fine, reflectînd modificările din structura agriculturii, ponderea zootehniei în totalul producției agricole va ajunge la aproape 50% față de circa 37–38% în acest cincinal.

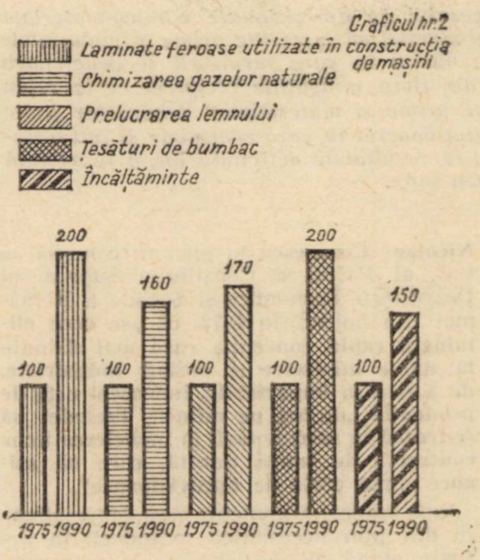

Progresul general al tuturor ramurilor economiei naționale, sporirea puternică a venitului național – care la sfîrșitul deceniului următor va ajunge la 2 500–3 000 dolari pe locuitor – va determina îmbunătățirea în continuare a *standardului de viață al întregului popor.* Prin creșterea resurselor destinate din venitul național pentru fondul de consum, veniturile reale totale pe locuitor se vor mări de 3–3,5 ori față de 1970. În volumul total al veniturilor populației fondurile sociale de consum vor reprezenta circa 30–32%.

Un element calitativ nou îl constituie reducerea, pînă la sfîrșitul deceniului următor, a săptămînii de lucru la 40–42 ore, concomitent cu crearea condițiilor necesare pentru utilizarea timpului liber. Oamenii muncii vor avea astfel posibilități sporite de a se dedica unor activități extraprofesionale, de a-și ridica nivelul de cultură, de a consacra o mai mare parte din timpul lor familiei, educării tinerei generații.

Se vor produce, în același timp, noi schimbări calitative în *structura socială a țării.* Majoritatea covîrșitoare a forței de muncă – circa 85–88% – va fi ocupată în ramurile neagricole, în timp ce în agricultură vor lucra numai 12–15% din populația ocupată a țării (față de circa 40% în prezent). Procesul de ștergere treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală, de omogenizare a societății se va desfășura pe scară largă ca urmare a extinderii tehnicii înaintate în toate ramurile economice, a creșterii gradului de instruire al întregii populații.

Prin stabilirea coordonatelor principale ale dezvoltării economico-sociale a României pînă în 1990 poporul nostru are un program clar de acțiune, elaborat după cele mai riguroase criterii științifice, care corespunde pe deplin intereselor sale fundamentale, cauzei progresului și înfloririi patriei noastre socialiste ; înfăptuirea acestui program va marca parcurgerea unei etape istorice de importanță decisivă pentru viitorul națiunii noastre – construirea în linii generale a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea unei puternice baze tehnico-materiale și perfecționarea generală a raporturilor sociale – condiții hotărîtoare ale înaintării spre comunism.

Continuarea eforturilor de dezvoltare economico-socială a țării în ritm înalt, va permite ajungerea la nivelul țărilor socialiste mai avansate, apropierea României de țările dezvoltate din punct de vedere economic. **„Prevederile din directive** și **prognozele,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară, **ne dau toată garanția înfăptuirii acestui obiectiv – care nu este legat numai de o dorință abstractă, ci constituie una din problemele fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și creării bazei tehnico-materiale pentru trecerea spre comunism".** Sînt prevederi realiste, întemeiate pe marile posibilități ale economiei noastre, pe capacitatea partidului de a antrena și canaliza forța creatoare a întregului popor spre îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale progresului social-economic.

George STERESCU

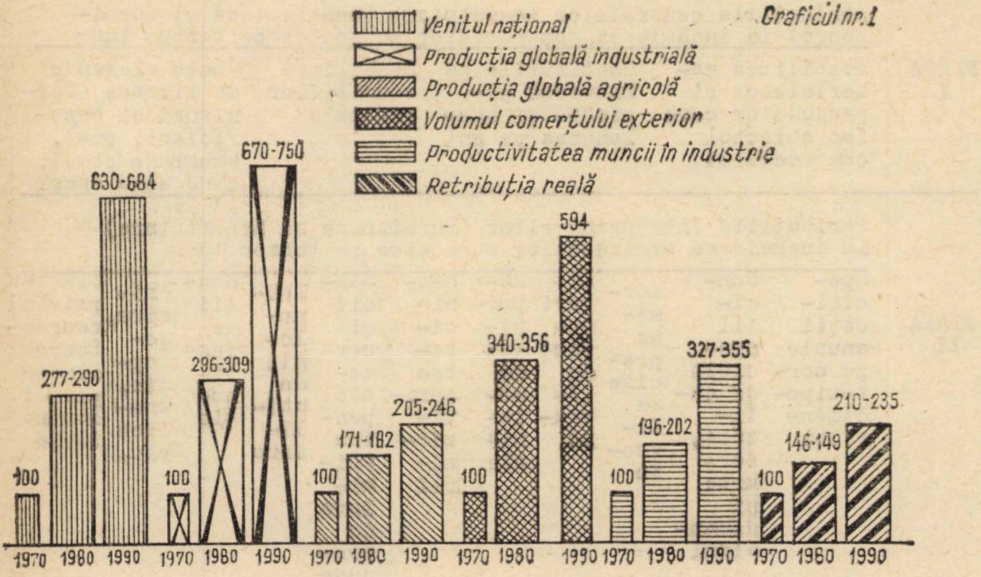

Colaborarea dintre furnizori şi beneficiari în vederea încheierii contractelor economice pe termen lung

DESFĂŞURAREA ritmică a procesului de aprivizionare tehnico-materială şi asigurarea corespunzătoare a producţiei cu materiile prime şi materialele necesare este condiţionată şi de modul în care furnizorii şi beneficiarii stabilesc şi pregătesc în detaliu, din timp, obligaţiile reciproce ce le revin în livrarea şi respectiv primirea materiilor prime şi materialelor, produselor finite etc. O expresie a acestor pregătiri, a modului concret în care centralele şi întreprinderile urmăresc finalizarea acestor eforturi în rezultatele activităţii lor, o reprezintă încheierea contractelor economice pe termen lung.

Coordonatele stabilirii unor relaţii economice pe termen lung

În practica noastră economică s-a încetăţenit sistemul potrivit căruia **stabilirea relaţiilor economice dintre întreprinderile furnizoare şi cele beneficiare se face prin încheierea unor contracte anuale. O extindere insuficientă o au contractele economice pe termen lung,** deşi acest sistem, legiferat încă acum 5 ani, reprezintă o formă eficientă de relaţii economice dintre întreprinderile şi centralele industriale, corespunzător ritmului impetuos de creştere a economiei, necesităţii de determinare în perspectivă a direcţiilor şi parametrilor de dezvoltare.

Transformările profunde care au loc în producţie, în tehnică şi tehnologia de fabricaţie, introducerea în practică a realizărilor ştiinţei şi implicaţiile lor multilaterale, extinderea relaţiilor economice externe, **conduc însă, cu necesitate, la aşezarea raporturilor contractuale pe baze noi, care să reflecte stabilitatea şi certitudinea activităţii de aprovizionare tehnico-materială, a desfacerii producţiei şi a unor legături constante între beneficiari şi furnizori pe o perioadă lungă de timp.** Desigur, în concordanţă cu viziunea în perspectivă, cu sarcinile concrete de plan pe termen lung ale economiei naţionale în ansamblu, ale ministerelor, centralelor şi întreprinderilor industriale.

O problemă deosebită în stabilirea şi lărgirea relaţiilor economice de aprovizionare şi desfacere pe termen lung **ridică asigurarea cu materii prime, materiale, produse, utilaje şi piese de schimb din import.** Cunoaşterea din vreme a necesarului prevăzut la import dă posibilitatea întreprinderilor de comerţ exterior să cunoască în amănunt portofoliul de comenzi şi să-şi formuleze la rîndul lor cererile, să studieze preţurile de pe piaţa externă şi ofertele fie prin contacte directe cu firmele partenere, fie prin analize şi studii conjuncturale judicioase, asigurînd astfel sursele certe de aprovizionare pentru import.

Dacă avem în vedere şi faptul că în prezent există o fluctuaţie foarte mare a preţurilor pe piaţa mondială, că se manifestă o tendinţă de creştere continuă a acestora, apare mai evident faptul că întreprinderile de comerţ exterior trebuie să manifeste o preocupare permanentă în direcţia cunoaşterii din timp, pe o perioadă mai îndelungată, a nevoilor de materii prime, materiale, utilaje şi piese de schimb din import pentru a putea negocia prompt contractele la preţuri avantajoase, în momentele conjuncturale optime.

Pe drept cuvînt, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din noiembrie 1973, că **„se cere eliminată rapid concepţia care mai dăinuie la unele ministere şi unităţi industriale, de a realiza importurile, îndeosebi cele de producţie „de azi pe mîine". Trebuie să se treacă în mod hotărît la încheierea unor contracte de lungă durată, care să asigure surse certe de aprovizionare".**

Iată, aşadar, argumente care demonstrează din plin necesitatea extinderii în actuala etapă de dezvoltare a economiei româneşti, a contractelor economice pe termen lung.

Factorii care favorizează încheierea contractelor

Adîncirea procesului de profilare şi specializare a întreprinderilor conduce în mod firesc la creşterea gradului de colaborare şi cooperare, la intensificarea unor relaţii economice de durată dintre unităţi şi întreprinderi industriale. Delimitarea precisă a profilului de producţie a unei întreprinderi determină cunoaşterea în perspectivă a evoluţiei volumului şi structurii producţiei, a destinaţiilor în consum a acestor produse, a partenerilor — beneficiari ai produselor respective, a cererilor de modernizare şi de înnoire a nomenclatorului produselor fabricate. Deci adîncirea procesului de profilare şi specializare a producţiei este indispensabil legată de stabilirea unor relaţii şi contracte economice pe termen lung, atît pentru livrarea producţiei cît şi pentru aprovizionarea cu materii prime şi materiale.

Iată, de pildă, cum ar arăta asemenea relaţii, prin prisma unor segmente de piaţă din procesul aprovizionării tehnico-materiale. Spre exemplu, un segment de piaţă care reflectă relaţii teritoriale : dintre întreprinderile agricole de stat sau cooperativele agricole de producţie şi întreprinderile pentru producţia de conserve ; dintre întreprinderile de construcţii şi exploatările locale de balast, nisip, pietriş ; dintre unităţile industriale şi cele de transporturi etc. După părerea noastră, între toţi aceşti parteneri se pot şi ar fi deosebit de util să se încheie contracte economice pe termen lung în care să se concretizeze elementele principale ale relaţiilor de aprovizionare-desfacere sau de cooperare dintre ei.

Într-un alt segment de piaţă care reflectă relaţiile de colaborare, cooperare sau un grad înalt de specializare (este cazul unor utilaje : tractoare, autocamioane, motoare electrice, poduri rulante, locomotive electrice etc. sau în cazul unor materiale : becuri electrice, cuţite de strung, armături, conductori electrici, rulmenţi etc.) relaţiile dintre furnizori şi beneficiari sînt stabile şi devin treptat relaţii tradiţionale între parteneri constanţi, ceea ce subliniază din nou posibilitatea şi necesitatea încheierii unor contracte economice pe termen lung şi în acest segment de piaţă.

Sistemul de organizare al aprovizionării tehnico-materiale favorizează de asemenea stabilirea unor relaţii economice de lungă durată între beneficiari şi furnizori. Organizarea şi funcţionarea reţelei de baze

	Atribuţiile centralelor industriale (beneficiare şi furnizoare) în încheierea contractelor economice pe termen lung			
ETAPA I	Stabilirea materialelor şi produselor care fac obiectul contractului	Cantităţile pe întreaga perioadă şi eşalonarea pe ani	Stabilirea condiţiilor generale	Unele elemente de livrare (furnizori şi beneficiari, preţ, ambalaje etc.), dacă este cazul

	Atribuţiile întreprinderilor (furnizoare şi beneficiare) în încheierea contractelor economice pe termen lung										
ETAPA II	Specificaţii anuale pe sortotipodimensiuni	Condiţii speciale de calitate, formate şi dimensiuni	Termene precise de livrare	Loturi optime de livrare	Repartiţii de materiale	Ritmicitatea aprovizionării	Studii şi cercetări pentru asimilare de produse noi	Tehnologii de utilizare	Staţii de destinaţie	Primire, recepţie, analize etc.	Clauze privind respectarea disciplinei contractuale

județene de aprovizionare, atribuțiile pe care le au acestea în asigurarea materialelor necesare beneficiarilor din județ; conduc la îmbunătățirea ritmicității și la reducerea cheltuielilor de aprovizionare, la stabilirea de către beneficiari a unor raporturi regulate, sistematice, cu cea mai apropiată sursă de aprovizionare.

Mai mult chiar, sînt unii beneficiari care se aprovizionează nu numai cu cantități nevagonabile, ci în totalitate, cu întreg volumul de materiale prin bazele județene, în care caz acestea din urmă apar ca unic furnizor pentru întreaga structură de materiale. În plus, specializarea unor baze pentru o serie de produse (metal, hîrtie, vopsele, anvelope, armături, abrazive, scule așchietoare, piese de schimb auto etc.) a creat situația ca beneficiarii să nu aibă relații economice cu întreprinderile și unitățile furnizoare, ci numai cu aceste baze județene, ceea ce accentuează la maximum dependența modului de derulare a aprovizionării și desfacerii, de raporturile beneficiari-bază județeană, sau furnizori-bază județeană.

Ținînd seama de avantajele pe care le prezintă încheierea contractelor economice pe termen lung, unele întreprinderi au trecut la o asemenea acțiune. Iată cîteva exemple: Intreprinderea „Electronica"— București și Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat — București, pentru perioada martie 1974 — decembrie 1975; Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant — București a încheiat cu unitatea de servicii tehnice și obiective în construcții — București un contract pe termen lung pentru perioada 1972 — martie 1975; Întreprinderea „23 August" — București a încheiat cu Rafinăria Teleajen un contract pe perioada februarie 1974 — martie 1976 pentru confecționarea și livrarea unor compresoare pentru metan etc.

Asemenea contracte pe 2—3 ani au încheiat și alte întreprinderi și centrale industriale: în toate cazurile aprovizionarea s-a desfășurat ritmic, părțile contractante primind în timp util produsele care au format obiectul înțelegerilor încheiate, ceea ce a influențat favorabil procesul de producție și indicatorii de eficiență economică.

De ce o arie restrînsă de extindere ?

Cu toate acestea, **acțiunea de încheiere a contractelor pe termen lung este încă destul de restrînsă și se manifestă reținere din partea întreprinderilor și centralelor industriale de a trece pe scară mai largă la un asemenea mod de lucru**. Pe de o parte, **această situație este generată de interpretarea îngustă ce se dă actualului sistem de repartizare a principalelor materii prime, materiale și utilaje.** Stabilirea nivelului anual al repartițiilor pe beneficiari restrînge sfera relațiilor economice și contractuale la perioada unui an de zile, creînd obligații de aprovizionare, livrare pentru beneficiari și furnizori în limita cantităților precizate numai pentru anul de plan respectiv.

Pe de altă parte, **pentru materialele și utilajele libere la contractare reținerea în încheierea unor contracte pe termen lung este determinată de nesiguranța structurii planului de producție pe o asemenea perioadă** și de modificările care pot interveni pe parcurs, din care cauză elementele definitorii ale unui asemenea contract pot deveni nule, iar relațiile economice care s-ar putea stabili între parteneri ar fi nesigure. La prima vedere acești factori par să excludă posibilitatea încheierii contractelor pe termen lung. Se pierd însă din vedere tocmai elementele pe care le arătam mai înainte, și anume cele care dau precizie activității economice, stabilitate structurii producției pe o perioadă lungă de timp, căci a lucra de azi pe mîine nu este compatibil cu perspectiva activității economice de viitor, cu precizarea drumului de urmat al fiecărei întreprinderi și centrale industriale.

Chiar în cazul materiilor prime și materialelor pentru care se emit repartiții sau extrase de balanță nivelul acestora nu aduce schimbări de fond în relațiile dintre parteneri, deoarece cantitățile prevăzute în repartiții reprezintă numai o parte — rata anului respectiv — din volumul stabilit prin plan pentru o perioadă de 5 ani; în acest fel aprovizionarea cu metal a industriei constructoare de mașini este definită în aceste repartiții numai sub aspectul acoperirii nevoilor pe o perioadă limitată de timp, ceea ce subliniază faptul că aceste repartiții sînt o parte componentă, sau derivă din volumul necesar pe o perioadă îndelungată de timp, ceea ce nu schimbă fondul problemei.

S-au manifestat și se mai manifestă încă rețineri în trecerea mai hotărîtă la încheierea contractelor pe termen lung și motivat de faptul că **schimbările noi ce apar în tehnica și tehnologia de fabricație produc modificări și în aprovizionare, ceea ce îngreunează adaptarea pe parcurs a nevoilor materiale la solicitările reale ale producției.** Trebuie spus că o asemenea concepție pornește de la înghețarea structurii și volumului aprovizionării, de la o

dr. D. FUNDĂTURĂ
director general
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

(Continuare în pag. 31)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

O săptămînă „fierbinte" în campania agricolă de vară

OAMENII MUNCII din agricultură, stimulați de noile măsuri pentru creșterea veniturilor lor, acționează cu hotărîre în campania de recoltare și înmagazinare a recoltei.

Starea excepțională a timpului din ultima perioadă a făcut ca secerișul să se desfășoare cu toate forțele și să intre în stadiul final. În sudul țării s-a încheiat recoltatul orzului de toamnă, a mazării și grîului. Recoltatul trifolienelor — coasa I-a — este, de asemenea, terminat și se găsește într-un stadiu avansat recoltatul finețelor naturale.

Întrucît grîul a dat în copt și în nordul țării se impune ca lucrările de recoltare să continue cu toate forțele și să se încheie în timpul cel mai scurt.

În această perioadă trebuie executate și alte lucrări, îndeosebi cele ce se referă la asigurarea bazei furajere. Pregătirea terenului pentru însămînțarea culturilor duble s-a realizat pe 76 la sută din suprafața prevăzută la I.A.S. și pe 66 la sută la C.A.P. iar arăturile de vară pe suprafețe mai reduse, din care cauză se impun măsuri urgente pentru eliberarea terenului de paie, balotarea lor și concentrarea efortului spre însămînțarea culturilor duble. Însămînțarea acestor culturi s-a efectuat pe o suprafață de 190 mii hectare la I.A.S. — 72 la sută — și de 580 mii ha — 63 la sută — la C.A.P. Recoltarea finețelor naturale fiind întîrziată, se impune intensificarea cositului și uscarea fînului pentru a fi strînse cantități cît mai mari de furaje.

În aceste ultime zile ale campaniei de vară se impune ca, paralel cu depozitarea urgentă a cerealelor, să înceapă pregătirile pentru campania de toamnă: terminarea arăturilor de vară, a reparațiilor la utilajele care vor fi folosite, verificarea, repararea și curățirea spațiilor de depozitare pentru culturile de toamnă etc., în așa fel încît însămînțările și recoltările din toamnă să înceapă și să se desfășoare în condiții cît mai bune.

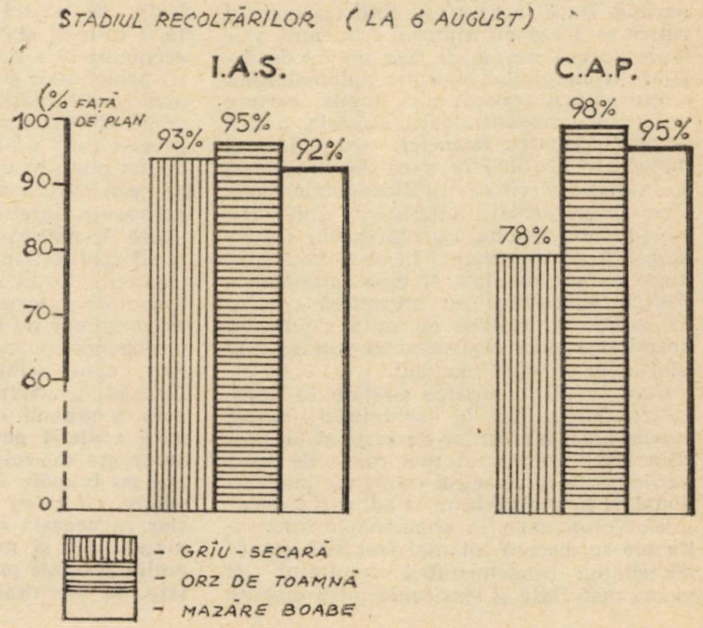

PARTICIPAREA LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL — NECESITATE A CREŞTERII ECONOMICE

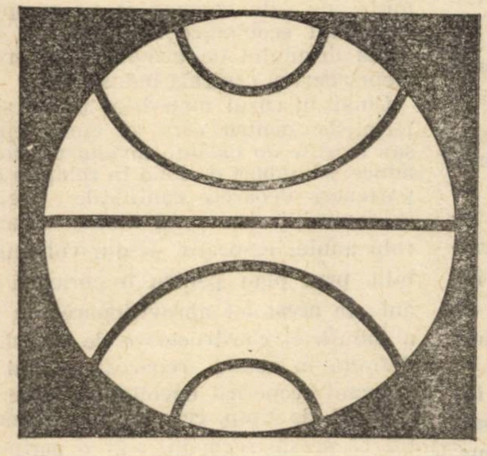

ANGAJATĂ plenar în procesul unei rapide dezvoltări economico-sociale, România se afirmă simultan ca promotor al cooperării economice internaţionale, ca o prezenţă activă în circuitul mondial de valori materiale, în dorinţa de a conjuga propriile sale eforturi pentru progresul economiei naţionale cu avantajele oferite de diviziunea internaţională a muncii.

Bilanţul celor 30 de ani de dezvoltare socialistă consemnează astăzi succesul politicii Partidului Comunist Român de intensificare a schimburilor comerciale externe ale ţării, justeţea eforturilor depuse de statul nostru în vederea afirmării în viaţa internaţională a unei noi ordini economice, care să permită dezvoltarea nestînjenită a raporturilor economice internaţionale, pe baze echitabile şi deplin democratice.

In concordanţă cu programul stabilit de Congresul al X-lea şi Conferinţa Naţională a partidului din 1972, cu principiile fundamentale ale întregii politici externe, s-a adîncit cooperarea cu ţările membre ale C.A.E.R., cu celelalte ţări socialiste, s-au deschis căi largi pentru dezvoltarea amplă, pe baze stabile, a relaţiilor economice cu ţările care au păşit pe calea dezvoltării independente, cu toate statele fără deosebire de orînduire socială.

Promovarea, statornicirea şi apărarea principiilor echitabile în relaţiile economice internaţionale

Corespondenţa concepţiei româneşti cu cerinţele progresului economico-social general

NICIODATĂ în trecut umanitatea nu a fost confruntată cu probleme atît de numeroase, de vaste, de grele, niciodată relaţiile economice dintre state n-au fost atît de interdependente şi complexe şi de aceea niciodată în trecut nu a apărut o cerinţă mai mare, mai imperioasă, mai adînc resimţită de a găsi căi raţionale, mijloace, forme de relaţii economice, posibilităţi de corelare a eforturilor şi intereselor statelor pe linia progresului economico-social general al omenirii.

S-ar putea avansa ideea că în noile condiţii social-istorice apar cerinţe obiective pentru aşezarea circuitului economic internaţional, pe baza unor noi principii şi reguli echitabile care ar putea fi hotărîtoare pentru progresul economic şi social al umanităţii. Necesitatea modificării actualelor principii şi practici ale comerţului mondial, în sensul situării lor pe terenul riguros al echităţii şi avantajului reciproc al statelor, poate fi ilustrată printr-o comparaţie. Dacă în perioada cînd transportul rutier se făcea cu ajutorul tracţiunii animale nu era nevoie de nici un fel de dirijare a circulaţiei, apariţia automobilului a intensificat traficul şi a impus cerinţe noi pentru reglementarea acesteia, a dus la perfecţionarea formelor, tehnicilor şi metodelor de dirijare a ei. Acelaşi lucru se întîmplă şi cu circuitul economic mondial. În perioadele anterioare, cînd comerţul internaţional nu reprezenta o pondere atît de importantă în economia unui mare număr de state şi cînd interdependenţele economice nu atinseseră nivelul de astăzi, nu apărea cu atîta stringenţă necesitatea unei reglementări raţionale şi echitabile pe plan mondial.

Cum în zilele noastre asistăm la accelerarea circuitului, la schimbări foarte rapide ale raporturilor de forţe şi la apariţia unui număr tot mai mare de state participante la circuitul economic internaţional, şi în acelaşi timp la adîncirea decalajelor economice, în organismele internaţionale se discută tot mai frecvent despre necesitatea reglementării circuitului de valori materiale şi spirituale între diferite ţări pe baza unor norme echitabile, reciproc avantajoase.

Intensificarea comerţului internaţional, interesul unui număr tot mai mare de state de a participa la rezolvarea unor probleme specifice timpurilor noastre fac necesară şi posibilă o mai bună colaborare şi cooperare internaţională. Problemele accelerării şi generalizării ritmului creşterii economice în majoritatea ţărilor, ale difuziunii roadelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi cele ce se ridică în legătură cu limitele naturale ale resurselor de materii prime şi energetice, cele demografice, ecologice, au implicaţii profunde asupra circuitului economic actual şi mai ales asupra viitorului acestuia şi chiar al speţei umane şi tocmai prin aceasta constituie un îndemn la reglementarea raţională şi echitabilă a relaţiilor economice mondiale, un îndemn la dezvoltarea cooperării economice.

Este un merit deosebit al partidului nostru faptul că a relevat raportul dialectic ce există între cerinţele dezvoltării tuturor statelor pe calea progresului economic şi social şi necesitatea modificării principiilor şi practicilor relaţiilor economice internaţionale. Strînsa interdependenţă dintre comandamentele acute ale progresului economic şi politic al lumii de azi pune în evidenţă faptul că regulile pe baza cărora se desfăşoară schimburile economice interstatale — determinate de cauze de natură istorică — nu mai corespund realităţilor noi, caracterizate prin creşterea forţei statelor socialiste, prin dezvoltarea forţelor de producţie într-un mare număr de state şi prin adîncirea interdependenţelor economice internaţionale. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„Actuala diviziune internaţională a muncii este rezultatul unei anumite evoluţii pe care şi-a pus puternic amprenta dezvoltarea societăţii capitaliste atît cu laturile ei pozitive la timpul respectiv, cît şi cu laturile ei negative. Este clar că această diviziune internaţională a muncii are şi aspecte pozitive, dar în multe privinţe prezintă aspecte de inegalitate, de inechitate şi, ca atare, nu corespunde intereselor tuturor popoarelor. Dar tocmai politica de aşezare a relaţiilor dintre state pe principii noi, tocmai dezvoltarea ţărilor rămase în urmă, ajutorarea acestor ţări de a obţine o ridicare economico-socială mai rapidă, trebuie să ducă şi la un mai bun echilibru, la o mai justă diviziune internaţională a muncii, eliminîndu-se aspectele negative de inegalitate, de inechitate. Dar acesta este un proces lung şi cere tuturor statelor — mai cu seamă celor care suferă direct, datorită acestei inegalităţi şi inechităţi — de a acţiona pentru a contribui la o aşezare mai dreaptă a relaţiilor în cadrul diviziunii internaţionale a muncii“** [1]. Dezvăluirea faptului că participarea activă a tuturor statelor la schimburile economice internaţionale este frînată de practicile învechite ce se mai menţin încă în relaţiile economice istoriceşte constituite, a condus la conceperea unor principii noi pe care să se bazeze relaţiile interstatale şi care să asigure promovarea progresului economic şi social.

● România — militantă neobosită pentru instaurarea unei noi ordini economice

TRANSPUNÎND în viaţă cu consecvenţă orientările fundamentale stabilite la Congresele IX şi X şi la Conferinţele Naţionale ale partidului, ţara noastră s-a afirmat şi se afirmă pe arena mondială ca un promotor şi militant ferm pentru democratizarea vieţii internaţionale, pentru stabilirea unor raporturi economice şi politice noi între toate statele care să asigure progresul economico-social al omenirii.

Spre mîndria noastră, preşedintele României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu este autorul unei originale concepţii realiste despre principiile ce ar trebui să stea la baza relațiilor economice internaționale, iar țara noastră este promotoarea ferventă în diverse organisme internaționale a acestora. Concepția românească referitoare la principiile ce se cer așezate la baza relațiilor interstatale în epoca noastră aduce o viziune nouă asupra regulilor de relații în lume. Izvorîtă dintr-o cunoaștere temeinică a istoriei contemporane, din sesizarea modificărilor ce se produc sub ochii noștri în raporturile de forțe pe plan mondial, din sintetizarea experienței multiseculare a României și a eforturilor deosebite pentru renașterea economico-socială din ultimele trei decenii, principiile asupra relațiilor internaționale exprimă aspirațiile spre progres economico-social, echitate și libertate ale poporului nostru, aspirații nobile ce sînt comune tuturor popoarelor. Noile principii ale relațiilor interstatale impun respectarea dreptului fiecărui stat la existență independentă și suveranitate ; respectarea egalității în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime, mod de dezvoltare și sistem politic, economic și social ; a dreptului fiecărui stat de a-și alege și dezvolta liber sistemul său politic, social, economic și cultural ; impun abținerea de la amenințarea cu forța sau folosirea forței, respectarea integrității teritoriale și inviolabilitatea frontierelor ; neintervenția, directă sau indirectă, sub nici un motiv, în afacerile interne ale oricărui alt stat ; îndatorirea statelor de a-și soluționa diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice ; cooperarea în diverse domenii ale relațiilor internaționale, în scopul promovării păcii și securității internaționale și al progresului economic și social.

---

[1] **Nicolae Ceauşescu** — Eveniment de importantă istorică in relatiile româno-latino-americane, Editura politică, 1974, pag. 513.

Formularea unitară și coerentă a acestei concepții, precizarea sensurilor ei, situarea fermă a tuturor relațiilor internaționale ale țării noastre pe baza acesteia, militarea consecventă pentru acreditarea ei în politica internațională reprezintă o excepțională contribuție teoretică și practică adusă de președintele României socialiste la fundamentarea principiilor noi ale relațiilor interstatale la demonstrarea avantajelor pe care le prezintă acestea pentru toate statele lumii, pentru progresul economico-social general. Contribuția personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu la conceperea și insuflarea unui spirit nou în relațiile internaționale, numeroasele vizite întreprinse în țări de pe toate continentele, participarea în spiritul înțelegerii și raționalității la tratativele pentru rezolvarea celor mai acute probleme internaționale se bucură de o înaltă prețuire și considerație în întreaga lume.

Aprecieri elogioase la adresa țării noastre, și a personalității excepționale a președintelui ei sînt rostite și scrise în publicații de pe diferite meridiane ale globului, de către reprezentanți ai celor mai autorizate foruri naționale și internaționale. Rolul operei și activității tovarășului Nicolae Ceaușescu în istoria plămădirii unui nou tip de relații interstatale a fost subliniat în multe ocazii de către mari personalități din întreaga lume.

Politica externă a României, inspirată și condusă cu măiestrie de președintele ei, întruchipează transpunerea în practică a principiilor, ideilor, normelor noi de relații interstatale prefigurînd astfel împlinirea dezideratului democratizării relațiilor internaționale, al instaurării unei noi ordini economice. Justețea, raționalitatea și corespondența totală a noilor principii de relații interstatale cu cerințele progresului general și în același timp cu interesele tuturor statelor este dovedită de faptul că aceste principii au fost înscrise în documente internaționale, Declarații comune ale României și altor numeroase țări. În diferite organisme internaționale țara noastră a militat cu perseverență și tenacitate pentru acreditarea noilor principii în relațiile interstatale fiind promotoarea multor documente bazate pe aceste principii. Tematica inițiativelor prezentate de țara noastră în organismele O.N.U. este edificatoare în acest sens : elaborarea principiilor colaborării economice internaționale (1957) ; cooperarea internațională în vederea dezvoltării industriei petroliere în țările subdezvoltate (1959) ; planificarea în scopul dezvoltării economice (1963) ; rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state (1970) și multe altele. Ideile pentru a căror recunoaștere țara noastră a luptat fără preget în toate organismele internaționale, le-a susținut și promovat în relațiile bilaterale cu toate statele lumii indiferent de orînduirea socială, au stîrnit un puternic ecou internațional și încep să devină deziderate pentru înfăptuirea cărora își unesc eforturile tot mai multe popoare. Este deosebit de încurajator faptul că în sesiunea extraordinară a adunării generale a O.N.U. consacrată problemelor materiilor prime și dezvoltării, au fost adoptate documentele : „Declarația asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale“ și „Programul de acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale“.

Preambulul primului document „proclamă hotărîrea noastră comună (a statelor membre a O.N.U. — n.r.) de a acționa urgent în vederea ÎNSTAURĂRII UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE, bazată pe **echitate, egalitate suverană, interdependență,** interesul comun și cooperarea între toate statele, indiferent de sistemul lor economic și social care să îndrepte inegalitățile și să corijeze injustițiile ce există, să facă posibilă eliminarea decalajului crescînd între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și să asigure în mod trainic dezvoltarea economică și socială accelerată pentru generațiile actuale și viitoare“.

În cele 20 de puncte ale declarației sînt incluse unele dintre principiile de relații pentru respectarea cărora desfășoară eforturi susținute și țara noastră.

● Principii ce dau glas unor deziderate vitale ale tuturor popoarelor

TOCMAI datorită faptului că concepția românească corespunde pe deplin necesității de perfecționare a relațiilor dintre state, asigurării progresului economic general, promovării, statornicirii și apărării principiilor fundamentale ale dreptului internațional, ea stîrnește un ecou tot mai puternic pe plan mondial.

Raționalitatea politicii economice a țării noastre care se situează în primele rînduri ale luptei pentru promovarea acestor principii în relațiile internaționale constă în aceea că răspunde cerințelor stringente ale accelerării și generalizării progresului economico-social contemporan, cerințelor obiective ale procesului de circulație liberă a valorilor economice și tehnico-științifice. Fundamentînd cadrul politic general, temelia pe care se dezvoltă relațiile reciproce, noile principii dau expresie cerințelor de a se încuraja dezvoltarea comerțului, cooperarea industrială, științifică și tehnică dintre țări, de a se extinde și aprofunda schimburile în domeniile științifice, artei, culturii, învățămîntului, turismului, de a se amplifica circuitul de valori materiale și spirituale care are o deosebită însemnătate pentru o mai bună cunoaștere și înțelegere, pentru generalizarea progresului economic.

Un alt merit al principiilor politicii românești este acela că nu pleacă de la interese subiective, conjuncturale, ci de la realități și cerințe obiective de la respectul independenței și suveranității fiecărui stat, al avantajului reciproc. În concepția românească condiția realizării comerțului și cooperării economice internaționale este asigurarea respectării intereselor proprii ale fiecărui stat, a înfloririi economiei naționale, bazarea pe liberul consimțămînt al statelor interesate, fără constrîngeri, presiuni, dictat.

Extinderea relațiilor de cooperare economică internațională și adîncirea prin aceasta a interdependențelor economice interstatale, relevă o mare diversitate de probleme, de o deosebită complexitate, referitoare la modalitățile practice de cooperare economică-interstatală, la analiza eficienței acestor acțiuni și a dependențelor pe care le creează. Esențial în realizarea cooperării economice internaționale este respectarea independenței economice și politice a statelor participante, neamestecului în treburile lor interne. Aceste principii sînt valabile pentru cooperarea cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială.

Ele sînt incluse și în documentele-program adoptate de Sesiunea extraordinară a O.N.U. și — prin eforturile comune ale tuturor statelor — vor putea să se transforme din deziderate în norme practice de relații economice raționale și echitabile. Convinsă ferm de justețea cauzei pentru care militează, încrezătoare în faptul că pînă la urmă ceea ce corespunde unor legi și cerințe obiective ale progresului omenesc general se impune — în pofida oricăror greutăți — România își proiectează propria evoluție economică viitoare pe fundalul unei lumi caracterizată de o nouă ordine economică.

În proiectul de program al partidului nostru discutat la recenta plenară a C.C. înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate este concepută în strînsă legătură cu evoluția vieții internaționale, dezvoltarea economică a României, e prevăzută prin întărirea colaborării și cooperării cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii.

Relevarea semnificației pe care o are pentru progresul economico-social general modificarea principiilor și practicilor din schimburile economice internaționale, sesizarea schimbărilor petrecute în raporturile de forțe pe plan mondial, a tendinței de trecere în viitor a noi popoare pe calea socialismului și democrației, a tendinței de democratizare a relațiilor internaționale, a întăririi unității forțelor ce militează pentru progresul economico-social general, reprezintă contribuții creatoare de mare însemnătate teoretică și practică, de rezonanță istorică ale țării noastre la înălțarea cărămidă cu cărămidă a edificiului unei lumi pașnice, prospere și progresiste.

dr. Maria POPESCU

PARTICIPAREA LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL — NECESITATE A CREŞTERII ECONOMICE

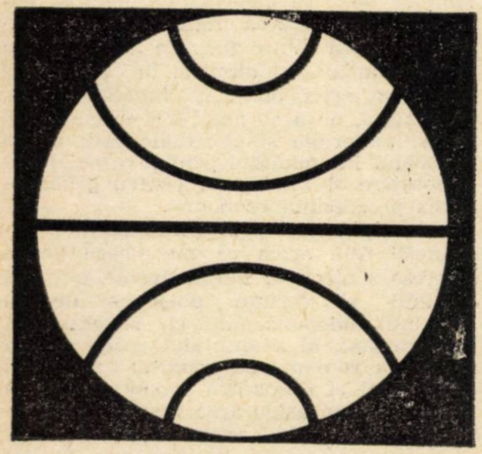

Dezvoltarea relaţiilor economice externe ale României

REALIZĂRILE remarcabile obţinute de poporul nostru în anii construcţiei socialiste în toate domeniile activităţii economice şi sociale, dezvoltarea susţinută a forţelor de producţie pe baza industrializării socialiste, au făcut posibilă şi, în acelaşi timp necesară, participarea tot mai activă a României la diviziunea internaţională a muncii.

Reliefînd rolul relaţiilor economice externe în asigurarea progresului general al ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al P.C.R., preşedintele Republicii Socialiste România, arăta la Consfătuirea activului de bază din domeniul comerţului exterior, din 15—16 mai 1974 : **„Realizarea cu succes a planului cincinal, dezvoltarea economiei naţionale în ritm intens, deci şi creşterea bunăstării materiale şi spirituale a naţiunii noastre socialiste, sînt nemijlocit legate de extinderea şi diversificarea schimburilor economice, a cooperării în producţie“.** Corespunzător acestui deziderat, care a devenit în zilele noastre o componentă intrinsecă a procesului de reproducţie din cadrul fiecărei economii naţionale, partidul şi statul român au promovat şi promovează consecvent o politică de largă colaborare internaţională, de intensificare a schimbului de mărfuri şi a cooperării economice cu toate ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu celelalte ţări ale lumii, fără deosebire de sistemul lor social-politic, pe baza principiilor respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, deplinei egalităţi în drepturi, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc. **În prezent, România întreţine relaţii economice cu 120 de ţări ale lumii, faţă de 29 în 1950.**

În dezvoltarea relaţiilor economice externe ale ţării noastre, o contribuţie majoră o are bogata activitate internaţională desfăşurată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu — promotor activ al unor raporturi echilibrate între state, al unei noi ordini economice în relaţiile internaţionale. **Cu ocazia vizitelor la nivel înalt din ultimii trei ani, au fost încheiate 11 acorduri şi protocoale comerciale, 12 acorduri interguvernamentale de cooperare şi 44 de înţelegeri de cooperare în diferite domenii,** cu ţări socialiste, ţări vest-europene, ţări arabe, africane, asiatice şi din cele două continente americane, instrumente ce deschid o largă perspectivă dezvoltării relaţiilor economice externe ale României.

Totodată, trebuie subliniate atenţia deosebită şi sprijinul permanent acordate de conducerea partidului perfecţionării activităţii de comerţ exterior, corespunzător exigenţelor etapei de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Începînd cu Congresul al IX-lea, în ansamblul măsurilor de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei naţionale, au fost aduse o serie de îmbunătăţiri sistemului organizatoric şi funcţional al comerţului exterior. Prin adoptarea, în martie 1971, a Legii nr. 1 cu privire la activitatea de comerţ exterior, de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică a Republicii Socialiste România, a fost creat cadrul necesar pentru participarea mai directă a întreprinderilor producătoare la realizarea operaţiunilor de comerţ exterior, a fost transpusă în fapt concepţia partidului nostru privind rolul hotărîtor al sferei producţiei materiale în dezvoltarea exportului. Introducerea, cu începere de la 1 ianuarie 1974, a tarifului vamal de import şi măsurile luate în legătură cu decontarea exporturilor au intensificat acţiunea pîrghiilor economice în activitatea de comerţ exterior. Toate aceste măsuri au creat premisele necesare pentru creşterea adaptabilităţii producţiei la cerinţele pieţelor externe, pentru îmbunătăţirea structurii fondului de marfă destinat exportului şi sporirea substanţială a eficienţei sale economice.

Avînd la bază dinamismul economic, continua perfecţionare a industriei şi agriculturii, a celorlalte ramuri, comerţul exterior al României s-a dezvoltat în cei 30 de ani care au trecut de la eliberarea ţării de sub dominaţia fascistă într-un ritm rapid, mai înalt decît cel cunoscut de produsul social total şi venitul naţional, înscriindu-se astfel în tendinţele majore ce se înregistrează pe plan mondial. (vezi tabelul nr. 1).

Prin acest ritm susţinut al comerţului exterior, **ponderea României în comerţul mondial a crescut de la 0,37% în 1950 la circa 0,75% în prezent, iar volumul de schimburi pe locuitor a sporit, în aceeaşi perioadă, de la 28 dolari la 459 dolari.** Nivelurile atinse nu reflectă însă deplin potenţialul economiei naţionale, există încă în acest domeniu unele decalaje faţă de alte state, ceea ce evidenţiază posibilităţile existente şi eforturile care trebuie depuse, în continuare, pentru intensificarea dezvoltării în condiţii de eficienţă sporită, a comerţului exterior al României.

O preocupare majoră în dezvoltarea relaţiilor noastre economice externe este **creşterea gradului de acoperire a importului prin exporturi, crearea de excedente în balanţa comercială totală, pentru a asigura, astfel, echilibrul balanţei de plăţi externe.**

Ca o reflectare directă a schimburilor profunde de ordin structural din economie, în exportul românesc s-au produs în anii construcţiei socialiste o serie de mutaţii de ordin calitativ. Astfel, comparativ cu anul 1950, cînd România exporta, în principal, petrol, lemn, cereale şi unele semifabricate din acestea, **în prezent, exportul este format în proporţie de peste 50% din mărfuri industriale superior prelucrate, grupa de maşini şi utilaje deţinînd peste 1/4, faţă de numai 4% în 1950.**

Se remarcă, de asemenea, faptul că, pe lîngă funcţia pe care o are de asigurare a valutei necesară efectuării importurilor, se accentuează rolul exportului în valorificarea pe pieţele externe a unei părţi crescînde din producţia industrială, permiţînd dezvoltarea unor producţii de mare serie şi economic eficiente. În anul 1973, exportul a atins procente relativ importante în producţia unui şir de produse ca, de exemplu : 75% la autoturisme de teren, 71% la tractoare, 51% la rulmenţi, 48% la autoturisme de oraş, 51% la mobilier din lemn, 32% la încălţăminte din piele etc.

Rezultatele pozitive obţinute pe linia îmbunătăţirii exportului vor fi amplificate în viitorii ani, punînd accentul pe creşterea ponderii maşinilor, în general, şi instalaţiilor complexe, maşinilor unelte, produselor electronice, aparatelor de măsură şi control, în special, pentru a pune superior în valoare efortul considerabil de investiţii în industria siderurgică şi construcţia de maşini, întregul potenţial material, tehnologic şi de cercetare de care dispune ţara noastră (vezi tabelul nr. 2).

Importul românesc, axat în trecut pe mărfuri neesenţiale pentru progresul general al ţării, în anii de după eliberare a fost subordonat cerinţelor prioritare ale dezvoltării economice. **Procesul de industrializare şi de modernizare a structurilor economice a generat o cerere sporită de maşini şi utilaje, importul contribuind în proporţie de 30% la satisfacerea acestui necesar.** În acelaşi timp, prin import România îşi acoperă o parte din consumul unor materii prime de bază, cum sînt : minereu de fier, cocs şi cărbuni cocsificabili, ţiţei, cauciuc natural, fosfaţi, bumbac,

	1960	1970	1971	1972	1973	1974 (plan)
Produs social total	263	629	700	770	850	974
Venit naţional	268	599	676	745	825	945
Comerţ exterior	299	836	922	11 ori	14 ori	19 ori
– Export	338	871	989	11 ori	15 ori	20 ori
– Import	266	805	864	991	12 ori	16 ori

Tabelul nr. 1 — **Dinamica comerţului exterior al României, comparativ cu alţi indicatori ai dezvoltării economiei româneşti (1950=100).**

piei etc. O creştere importantă o cunosc, de asemenea, importurile de mărfuri industriale şi alimentare de larg consum, destinate să contribuie la ridicarea standardului de viaţă al poporului. Pentru viitorii ani se prevede o creştere în continuare, a importului de materii prime, maşini şi utilaje şi de alte produse, ceea ce presupune o dezvoltare puternică a exportului, ca o necesitate obiectivă pentru creşterea economiei naţionale.

Participarea crescîndă a României la comerţul mondial a pus pe prim plan al preocupărilor tuturor factorilor antrenaţi în activitatea de producţie şi de comercializare **necesitatea sporirii permanente a eficienţei exportului şi importului.** Sarcina aceasta a devenit cu atît mai importantă în prezent, cînd activitatea de comerţ exterior şi cooperarea în producţie cu alte ţări deţin o pondere importantă în ansamblul economiei româneşti, reprezentînd circa 30 la sută din totalul producţiei. **În domeniul eficienţei au fost obţinute unele rezultate pozitive, ilustrate prin îmbunătăţirea cursului de revenire la export şi a raportului între volumul fizic al mărfurilor exportate faţă de volumul mărfurilor importate.**

Totuşi, există rezerve deosebit de mari pentru a asigura o creştere substanţială a eficienţei exportului, acţionînd perseverent atît pe linia majorării preţurilor externe, cît şi în producţie, prin îmbunătăţirea structurii mărfurilor oferite, modernizarea nomenclatorului de produse, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ, reducerea consumurilor specifice de materiale şi, în general, a nivelului costurilor interne.

În condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, ale accentuării interdependenţelor dintre economiile naţionale ale diferitelor state, **România dezvoltă în forme variate cooperarea economică cu ţările membre ale C.A.E.R., bilateral şi în cadrul Programului complex, cu toate ţările socialiste, cu ţările care au păşit pe calea dezvoltării independente şi ţările capitaliste dezvoltate, considerînd că extinderea acestei forme de noi relaţii economice constituie o cerinţă obiectivă a progresului economic al fiecărei ţări şi al comunităţii internaţionale în ansamblu, avînd în acelaşi timp efecte favorabile climatului relaţiilor dintre state.**

În ultimii ani, **au fost încheiate peste 250 de acţiuni de cooperare cu numeroase ţări,** în domeniul explorării şi producţiei unor materii prime, construirii de diverse obiective economice, cooperării şi specializării în producţia de maşini şi utilaje. În contextul noilor reglementări adoptate în anii 1971 şi 1972, în anul 1973 au fost puse bazele primelor patru societăţi mixte de producţie în România, pentru fabricarea de terminale electronice, reductoare de viteză navale, fibre acrilice şi proteine furajere. În străinătate, România participă, în prezent, la 13 societăţi mixte de producţie în diverse domenii, cum sînt construcţia de maşini, industria minieră, extracţia ţiţeiului, industria lemnului şi a materialelor de construcţii, agricultura etc., la 20 de societăţi comerciale, 2 societăţi de transport, 2 societăţi mixte de engineering, 1 societate mixtă de consulting, 2 bănci mixte. În afară de acestea, ţara noastră a constituit, în străinătate, în conformitate cu legislaţia ţărilor respective, 3 societăţi dotate integral cu fonduri proprii, din care 2 societăţi comerciale şi 1 societate de transport.

Începutul bun pe care l-am realizat în domeniul cooperării va trebui dezvoltat puternic în viitorii ani, situînd în centrul acestei activităţi **obiectivele majore ce stau în faţa relaţiilor economice externe ale ţării noastre : asigurarea economiei naţionale cu un şir de materiale necesare din import, extinderea exportului de maşini şi utilaje, realizarea programului de investiţii cu un efort valutar cît mai redus, asimilarea în producţie a unor tehnologii de vîrf, creşterea competitivităţii mărfurilor româneşti pe pieţele concurenţiale.**

Tabelul nr. 2 — Evoluţia structurii exportului şi importului

		1950	1960	1970	1973
TOTAL:	Export	100,0	100,0	100,0	100,0
din care:	Import	100,0	100,0	100,0	100,0
Maşini, utilaje şi mijloace de transport	Export	4,2	16,7	22,0	24,4
	Import	38,3	33,6	40,3	42,2
Combustibili, materii prime minerale, metale	Export	33,8	36,9	22,7	17,3
	Import	23,5	34,3	30,4	27,7
Produse chimice şi materiale de construcţii	Export	6,1	4,7	9,6	10,6
	Import	5,6	8,5	8,2	7,5
Materii prime şi produse prelucrate nealimentare, în afară de cele specificate	Export	28,9	14,7	10,6	8,1
	Import	21,4	13,4	10,1	12,1
Materii prime şi mărfuri alimentare	Export	25,8	21,2	16,2	20,8
	Import	1,0	4,7	5,3	5,6
Mărfuri industriale de larg consum	Export	1,3	5,8	18,1	18,8
	Import	10,2	5,2	5,5	4,7

Pentru dezvoltarea comerţului nostru exterior şi cooperării economice **o importanţă deosebită o are intensificarea legăturilor trainice de colaborare economică cu statele socialiste, care deţin circa 50% în schimburile noastre totale.** Adîncirea colaborării economice dintre aceste ţări contribuie la asigurarea progresului rapid al economiilor lor naţionale, la întărirea fiecărei ţări, la apropierea şi egalizarea nivelurilor de dezvoltare, la afirmarea tot mai puternică a socialismului în lume. **Ea însăşi o ţară aflată în proces de dezvoltare, România acţionează pentru amplificarea raporturilor economice cu ţările în care au păşit pe calea dezvoltării independente din Asia, Africa şi America Latină, care au o pondere de circa 10% în comerţul nostru total, pentru afirmarea acestor raporturi ca exemplu de relaţii noi de colaborare, rodnice şi eficiente, de sprijin reciproc în lupta pentru progres, pentru abolirea politicii imperialiste de dominaţie şi dictat**. Totodată, ţara noastră lărgeşte relaţiile economice cu ţările capitaliste avansate din punct de vedere industrial, cu o pondere de circa 40% în schimburile noastre, pe baze reciproc avantajoase, în spiritul coexistenţei paşnice între state cu orînduiri sociale diferite, înţelegerii şi conlucrării între toate popoarele şi statele lumii.

Considerînd că organismele şi organizaţiile internaţionale pot să joace un rol deosebit de important în dezvoltarea relaţiilor comerciale şi a cooperării între state, **România îşi aduce contribuţia pentru dezvoltarea relaţiilor economice în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), printre ai cărui fondatori se numără, pentru realizarea obiectivelor „Programului complex“ pentru lărgirea colaborării între ţările membre ale acestui organism, pe baza principiilor înscrise în statutul acestei organizaţii, în scopul asigurării unei dezvoltări mai rapide şi armonioase a fiecărei ţări. În acelaşi timp, România participă la lucrările în domeniul economic din cadrul O.N.U. şi instituţiilor sale specializate, ale altor organisme internaţionale.** În ultimii ani, s-a mărit numărul organizaţiilor economice internaţionale la care ţara noastră este membră. În acest sens, este de menţionat aderarea sa, în anul 1971, la Acordul General pentru Tarife şi Comerţ (G.A.T.T.), în anul 1972 la Fondul Monetar Internaţional (F.M.I.) şi Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.I.R.D.) şi în anul 1973 la acordurile internaţionale cu privire la cositor şi cacao.

Prezenţa tot mai largă a României în organismele şi organizaţiile economice internaţionale constituie o expresie a politicii promovată consecvent de partidul şi statul nostru, de dezvoltare a schimburilor comerciale şi cooperării economice cu toate statele, de intensificare a participării la diviziunea mondială a muncii. Acţionînd într-un spirit profund constructiv în cadrul organizaţiilor internaţionale, România sprijină măsurile vizînd eliminarea obstacolelor din calea comerţului internaţional, accelerarea creşterii economice, în special a ţărilor care au păşit pe calea dezvoltării independente, rezolvarea pe baze juste şi echitabile a problemelor cu care este confruntată lumea de azi pe plan comercial şi valutar şi realizarea unei ordini noi în relaţiile internaţionale.

PE BAZA orientărilor şi indicaţiilor date de secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, comerţul exterior român şi cooperarea economică cu alte state vor cunoaşte, în continuare, o largă extindere. În centrul atenţiei va sta, ca o sarcină permanentă, creşterea substanţială a eficienţei întregii activităţi de comerţ exterior, sporirea aportului acestui sector la valorificarea superioară a resurselor materiale şi umane de care dispune ţara noastră. Vor fi intensificate schimburile comerciale şi cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică cu toate statele lumii, prin aceasta, ţara noastră aducîndu-şi contribuţia activă la cauza colaborării economice internaţionale.

Ion PĂŢAN

PARTICIPAREA LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL — NECESITATE A CREŞTERII ECONOMICE

> **„Dezvoltarea largă a relaţiilor economice internaţionale din ultimii ani** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Consfătuirea cu activul de partid şi de stat din domeniul comerţului exterior şi al cooperării economice internaţionale — **demonstrează intensificarea participării ţării noastre la schimbul de valori materiale pe plan mondial, la diviziunea internaţională a muncii“.**

Partener activ în diviziunea internaţională a muncii

STRUCTURA EXPORTURILOR pe grupe de mărfuri şi pe principalele mărfuri constituie o expresie elocventă a modului de încadrare a unei ţări în circuitul economic mondial. Între structura exporturilor, dinamica acestora şi eficienţa lor există o strînsă interdependenţă, în care structura deţine rolul unui factor determinant. În cele ce urmează vom încerca să prezentăm sensurile acestei interdependenţe în cazul ţării noastre.

În ultimii 30 de ani în economia românească s-au produs transformări fundamentale care au determinat şi schimbarea locului acesteia în diviziunea internaţională a muncii. Aceste transformări istoriceşte necesare au devenit realizabile datorită politicii economice ştiinţifice a Partidului Comunist Român. Premisa fundamentală a acestei politici o constituie îmbinarea în mod raţional a industriei şi agriculturii, ramurilor industriei extractive cu cele prelucrătoare, producţiei mijloacelor de producţie cu a obiectelor de consum pentru asigurarea condiţiilor optime de valorificare a resurselor naturale şi de muncă ale ţării, sporirea într-un ritm rapid a producţiei şi productivităţii sociale a muncii, creşterea susţinută a venitului naţional, ridicarea sistematică a nivelului de trai al populaţiei, precum şi participarea activă la diviziunea internaţională a muncii.

Pentru a sugera dimensiunile schimbărilor care au avut loc, în anii construcţiei economice socialiste, în participarea României la diviziunea internaţională a muncii este necesar să menţionăm, fie şi foarte succint situaţia existentă în această privinţă în condiţiile regimului burghezo-moşieresc. Astfel, deşi România se afirmase încă din trecut, mai ales în perioada interbelică, ca una dintre ţările lumii cu un export însemnat, structura acestuia avea toate atributele unei economii slab dezvoltate. Cîteva grupe de mărfuri : produse petroliere, cereale, animale, produse din lemn, mai ales în stare de semifabricate cu un grad foarte scăzut de prelucrare, au deţinut în perioada interbelică o pondere care a oscilat în jurul a 95% din volumul fizic al exportului şi 85% din valoarea acestuia [1]). Această structură a exportului făcea ca raportul de schimb să fie net defavorabil — în 1938 exportam cca. 8 tone de produse pentru a acoperi valoarea unei tone de mărfuri importate.

Transformările care au avut loc în domeniul producţiei au influenţat în aceşti 30 de ani hotărîtor structura exporturilor româneşti, care devin, la rîndul lor, un factor propulsor al mutaţiilor structurale din cadrul producţiei, îndeosebi al industriei prelucrătoare.

Tendinţa creşterii ponderii produselor industriale în totalul exporturilor reflectă faptul că în perioada analizată România a făcut paşi importanţi pe calea industrializării socialiste.

Altă tendinţă importantă care poate fi sesizată în evoluţia structurii exporturilor noastre din ultima perioadă este aceea a **diversificării acestora.** Experienţa mondială arată că între nivelul de dezvoltare al exportului unei ţări şi gradul de diversificare al acestuia există o strînsă interdependenţă.

În cadrul acestor tendinţe generale, sugestive sînt mutaţiile care au loc între diferite grupe de mărfuri şi în interiorul acestora. Astfel, în condiţiile unui dinamism susţinut al exporturilor româneşti în ansamblul lor, care în perioada 1950—1972 au crescut de peste 11 ori (vezi grafic nr. 1) ponderea maşinilor şi a utilajelor pentru producţie a crescut de 6 ori, cea a produselor chimice de circa 5 ori, de peste 14 ori cea a bunurilor industriale de consum etc. Aceste deplasări structurale reflectă diferenţierile ritmului de creştere a exporturilor diverselor grupe de mărfuri. Totodată, ponderea unor grupe, cum sînt : combustibilii, materiile prime minerale şi metale, materiile prime de provenienţă vegetală şi animală (în afară de cele alimentare), materiile prime pentru producţia mărfurilor alimentare, mărfurile alimentare, s-a redus, în anul 1972 avînd loc şi o restrîngere a volumului exportului lor.

În participarea activă a României la diviziunea internaţională a muncii, un loc însemnat îl deţin, fără îndoială, importurile de mărfuri. Volumul total al importurilor de mărfuri a crescut în perioada 1950—1972 de aproape 10 ori. Structura importului reflectă stadiul în care ne aflăm de ţară socialistă în curs de dezvoltare, care face în continuare eforturi susţinute pentru industrializare. Importurile de mărfuri au cunoscut în anii construcţiei socialiste o diversificare însemnată, creşteri importante înregistrîndu-se la toate grupele de mărfuri.

Sub aspect calitativ se poate menţiona modificarea raportului fizic de schimb de la circa 8 : 1 în 1938 la aproape 1 : 1 în prezent.

Maşinile şi utilajele constituie grupa de mărfuri cu ponderea cea mai ridicată, importurile acestor produse contribuind la promovarea progresului tehnic şi la dotarea tuturor ramurilor economiei naţionale. Importurile de maşini şi utilaje deţin circa o treime din totalul produselor destinate investiţiilor în ţara noastră, cu toate că în ultimul cincinal această pondere a manifestat o uşoară tendinţă de reducere.

Printre produsele care au un rol însemnat atît în cadrul importurilor de mărfuri, cît şi în creşterea economică se situează şi materiile prime. România se înscrie printre ţările care în ultimele două decenii au făcut eforturi deosebite pentru lărgirea bazei proprii de materii prime, pentru valorificarea lor superioară, rata investiţiilor destinate lucrărilor geologice în totalul investiţiilor industriale fiind pe întreaga perioadă 1950—1973 printre cele mai ridicate din lume. Experienţa ţării nostre, ca şi a altor ţări arată că, în vederea obţinerii unei eficienţe cît mai ridicate a producţiei, trebuie evitată opunerea mecanicistă a celor două căi de aprovizionare a economiei naţionale cu materii prime (din resurse proprii şi din import), fiind necesară îmbinarea lor optimă în fiecare etapă a construcţiei economice.

Orientarea economiei româneşti spre participarea tot mai largă la diviziunea internaţională a muncii, spre **folosirea schimburilor comerciale externe ca factor de antrenare în creşterea economică** presupune creşterea volumului şi ridicarea calitativă atît a producţiei pentru export, cît şi a schimburilor comerciale. Problema exporturilor în cadrul economiei româneşti nu trebuie înţeleasă numai ca o cerinţă pentru echilibrarea balanţei de plăţi, ci ea trebuie privită totodată prin prisma necesităţilor de valorificare superioară a resurselor naturale şi de muncă ale ţării, de optimizare a folosirii capacităţilor de producţie, de creştere a productivităţii sociale a muncii şi în general a eficienţei întregii activităţi economice.

Intensificarea exporturilor şi creşterea competitivităţii produselor româneşti pe pieţele externe necesită, printre altele, dezvoltarea producţiei pentru export, perfecţionarea structurii acesteia şi profilarea ei îndeosebi în vederea valorificării superioare a resurselor naturale şi umane, dar ţinînd seama şi de necesitatea adîncirii specializării producţiei noastre în cadrul celei mondiale.

În condiţiile planificării economiei socialiste, producţia pentru export presupune că exportul este luat în considerare ca un factor de fundamentare a proporţiilor economice, a politicii de investiţii, de formare şi de utilizare a cadrelor etc. Astfel, la nivelul economiei naţionale, al unor ramuri economice, al unor centrale, şi al altor verigi ale economiei, exportul devine unul dintre factorii avuţi în vedere la adoptarea deciziilor pentru construirea unor noi obiective şi dezvoltarea celor existente, în sensul că o parte a producţiei acestora va fi destinată cu regularitate fondului de mărfuri pentru piața externă. Înseamnă că exportul nu se realizează dintr-un surplus accidental, ci dintr-un fond de marfă sigur și care capătă caracter de permanentizare și stabilitate pe perioade relativ îndelungate.

Ponderea ridicată pe care exportul o deține în realizarea unor mărfuri, caracterul de permanență al acestuia, ilustrează faptul că producția de export ocupă un loc tot mai însemnat în creșterea economică din țara noastră. (vezi graficul nr. 1).

Printre factorii care condiționează perspectivele dezvoltării exporturilor noastre și creșterea eficienței acestora, un rol deosebit de important îl deține **adîncirea specializării producției românești în cadrul producției mondiale.** Adîncirea specializării producției noastre are loc în cadrul politicii economice de dezvoltare echilibrată a economiei naționale, care presupune dezvoltarea armonioasă a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri economice.

Pe plan mondial sînt susținute păreri corespunzător cărora între creșterea echilibrată a unei economii și specializarea ei în cadrul economiei mondiale există o incompatibilitate. Aceste afirmații sînt valabile, după părerea noastră numai în cazul unei specializări înguste, care se dovedește incapabilă să asigure un ritm înalt al creșterii economice.

De asemenea, specializării unei economii în cadrul economiei mondiale i se atribuie adeseori necesitatea restrîngerii structurale a economiei, de unde și părerea că între aceasta și dezvoltarea ei complexă și echilibrată există o contradicție aproape nerezolvabilă. Specializarea unei economii nu coincide însă întotdeauna cu restrîngerea structurală a producției. Pentru o țară în curs de dezvoltare, această specializare trebuie să se realizeze în condițiile creării de noi ramuri și subramuri economice, a diversificării în continuare a producției. Cu alte cuvinte, problema esențială a specializării nu constă în extinderea sau restrîngerea structurală a producției, ci în determinarea unei asemenea structuri în strînsă corelație cu oportunitatea de producție, care să satisfacă cerințele pieței interne și ale piețelor externe, în vederea promovării unui dinamism continuu al productivității muncii sociale, intensificării participării la diviziunea internațională a muncii, accelerării creșterii economice privite în ansamblul său.

În condițiile concrete ale țării noastre, adîncirea specializării economiei naționale impune intensificarea preocupărilor pentru perfecționarea în continuare a structurii, în principal prin efectuarea unor mutații către ramurile și subramurile care asigură o valorificare superioară a resurselor naturale și a tuturor resurselor materiale. Această orientare este obiectiv necesară, în primul rînd, ca urmare a faptului că mărirea ponderii subramurilor de înaltă concentrație tehnologică conduce la accelerarea progresului tehnico-economic. În al doilea rînd, trebuie să avem în vedere și faptul că România dispune de resurse naturale variate, dar în cantități limitate, astfel încît își satisface, așa cum s-a arătat, în mare măsură necesitățile de minereuri feroase și neferoase, cocs și cărbune cocsificabil, de bumbac, de piei și în ultimul timp de țiței, de gaze, iar în viitor și de masă lemnoasă din import.

Țara noastră acordă o atenție permanentă specializării producției sale, în primul rînd, în cadrul C.A.E.R. De asemenea, specializarea producției este luată în considerare ca un factor de stimulare a participării la colaborarea economică cu celelalte țări socialiste, precum și a extinderii relațiilor economice cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială.

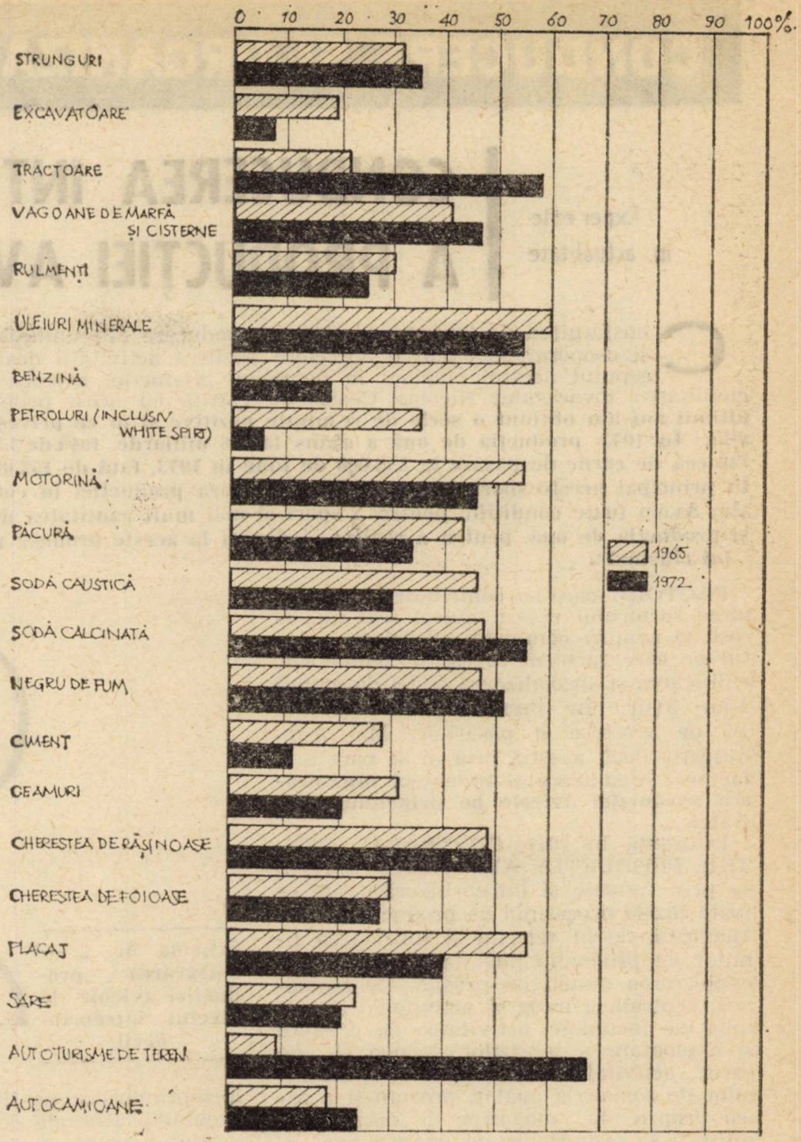

Greutatea specifică a exportului în producția unor produse industriale, în anii 1965—1972.

Adîncirea specializării producției va avea efecte economice sporite pentru țara noastră în măsura în care va accelera îmbunătățirea structurii exporturilor. Menționăm, de pildă, rezervele însemnate existente pe linia îmbunătățirii în continuare a structurii exporturilor noastre de mașini și utilaje.

Dezvoltarea industriei prelucrătoare și îndeosebi a construcțiilor de mașini, care reprezintă pivotul întregii economii naționale, presupune, printre altele, concentrarea producției în întreprinderi moderne, în care se realizează produse de serie foarte mare. Realizarea unor capacități de serie foarte mare implică luarea în considerare a exportului ca unul dintre canalele de desfacere cu caracter de permanență.

Rezerve importante pe linia definirii mai precise a locului și profilului pe care trebuie să-l ocupe România în cadrul diviziunii internaționale a muncii există și în domeniul celorlalte ramuri prelucrătoare : industria chimică, de prelucrare a lemnului, producătoare de bunuri de consum etc.

Creșterea ponderii produselor industriale în volumul exportului constituie o direcție principală a dezvoltării producției noastre pentru export. Totodată, agricultura poate și ea să-și aducă o contribuție mai mare la dezvoltarea exporturilor de mărfuri în condiții de competitivitate sporită, prin intensificarea exportului de produse agricole industrializate, precum și a celui de mărfuri agricole ca atare. Făcînd această apreciere, avem în vedere că în agricultura noastră există mari rezerve pentru creșterea producției și productivității muncii prin dezvoltarea intensivă a acesteia, precum și evoluția cererii mondiale, care, potrivit prognozelor elaborate de F.A.O. și de alte organisme, va rămîne o perioadă îndelungată favorabilă.

Dezvoltarea producției pentru export și adîncirea specializării producției impun extinderea cooperării economice cu firme din alte țări. Astfel, se simte nevoia unei orientări mai ferme a acțiunilor de cooperare încă din fazele inițiale către dezvoltarea producției nu numai pentru consumul intern, ci și pentru export. Cooperarea, ca și activitatea de comerț exterior trebuie înțeleasă de întreprinderile noastre într-o concepție mai largă în sensul că acțiunile de cooperare, nu se încheie odată cu producerea mărfurilor respective, ci se continuă și cu comercializarea lor pe piețele externe.

România a parcurs sub conducerea științifică a partidului în numai trei decenii o întreagă epocă istorică cu ample și profunde consecințe asupra locului ei în diviziunea internațională a muncii. Succesele deja obținute sînt revelatorii și încurajatoare pentru programul dezvoltării viitoare a economiei românești în vederea eliminării într-o perioadă cît mai scurtă a decalajului ce ne desparte încă de țările industriale dezvoltate.

prof. dr. Alexandru PUIU

---

[1] „Conjunctura economiei românești", buletin trimestrial nr. 4/1938, p. 57.

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Experiențe
în actualitate

CONDUCEREA INTEGRATĂ A PRODUCȚIEI AVICOLE

Centrala pentru producția avicolă

- Data înființării : 1 februarie 1971
- Numărul întreprinderilor subordonate : 26
- Creșterea producției globale în 1973/1971 : 172%.
- Creșterea producției marfă în 1973/1971 : 148%.

Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste a dat o apreciere pozitivă activității desfășurate de la începutul acestui cincinal în domeniul producției avicole. De asemenea, în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită cu acest prilej se arată că : **„In ultimii ani am obținut o serie de rezultate pozitive și in ce privește creșterea păsărilor. În 1973, producția de ouă a ajuns la 4,6 miliarde, față de 3,5 miliarde în 1970, iar cea de carne de pasăre la 255 000 de tone în 1973, față de 152 000 de tone în 1970. În principal aceste sporuri s-au realizat pe baza producției in complexele industriale. Avem toate condițiile pentru a spori și mai mult cantitatea de carne de pasăre și producția de ouă, pentru a realiza și depăși la aceste produse prevederile planului cincinal".**

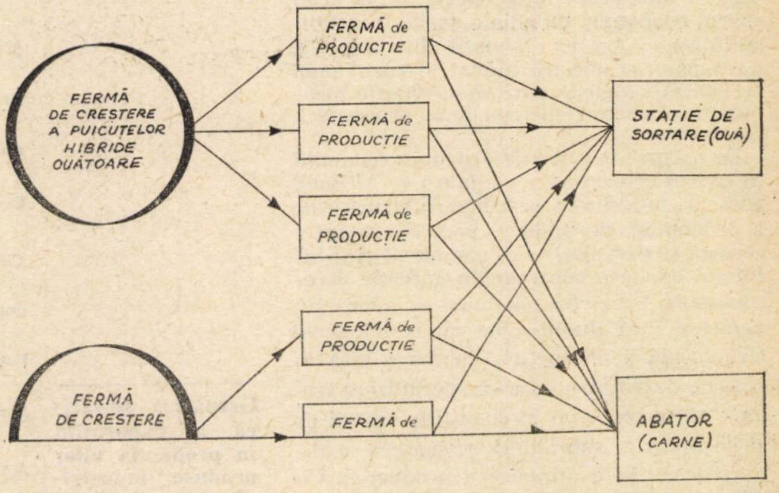

Schema nr. 2 — **Integrarea producției avicole la nivelul întreprinderii.**

FACTORII care au contribuit la dezvoltarea sectorului nostru avicol sînt numeroși. O analiză completă, ar releva aportul pe care factorul investiții, tehnologie, calificarea și specializarea forței de muncă l-au avut în impulsionarea activității de creștere a păsărilor. Mai semnificativ decît aceștia însă ni se pare a fi factorul organizare și îndeosebi **organizarea producției avicole pe principiul centralei.**

Înființată în 1971, CENTRALA PENTRU PRODUCȚIA AVICOLĂ a integrat — prin fermele și întreprinderile sale — toate fazele procesului de producție din avicultură, de la selecția și hibridarea liniilor de producție pînă la producerea și exploatarea mătcii de prăsilă. De asemenea, centrala a integrat activitatea stațiunilor de incubație, activitatea de creștere și exploatare a hibrizilor de ouă și de carne, activitatea abatoarelor și a stațiunilor de sortare a ouălor, precum și o rețea proprie de magazine de prezentare, rotiserii și restaurante cu specific pur avicol.

Nivelul superior de integrare a producției avicole în cadrul centralei (schema 1) se bazează pe specializarea întreprinderilor și a fermelor (schema nr. 2) pe faze ale procesului de producție, după cum urmează : selecție, hibridare, creșterea tineretului de prăsilă, matca producătoare de ouă de incubație, stațiuni de incubație, ferme de creștere a puicuțelor hibride ouătoare, ferme de găini ouă-consum, ferme de pui de carne, abatoare pentru industrializarea cărnii de pasăre, stațiuni de sortare și ambalare a ouălor, magazine, rotiserii și restaurante. În scopul conducerii și îndrumării activității laboratoarelor uzinale sanitar-veterinare din cadrul întreprinderilor pe linia elaborării unor programe generale de profilaxie, de diagnostic, depistare și combatere a unor boli, la nivelul centralei a fost organizat un laborator de patologie aviară.

Deși nu se pot determina indicatori de eficiență comparată între sistemul integrat de producție avicolă cu alte sisteme de organizare a producției zootehnice (atît datorită unor condiții specifice de ordin tehnic, biologic și deci a acțiunii unor factori specifici speciilor, cît și a faptului că, la celelalte specii — porcine, taurine pentru carne sau lapte, ovine — producția nu este integrată la acest nivel) se poate afirma că **sistemul actual de organizare a producției avicole este superior din toate punctele de vedere.** Afirmația se bazează pe faptul că, în acest sistem de organizare, **întreprinderile sînt interdependente între ele tocmai pentru acele faze ale procesului de producție care nu pot fi organizate, din motive de eficiență, la nivelul fiecăreia.** Astfel, activitatea de selecție, activitatea stațiunilor de incubație ca și producerea unei părți din matca de reproducție, în cazul dispersării la nivelul întreprinderilor de producție, ar presupune dificultăți de ordin tehnic și organizatoric, o eficiență economică redusă, precum și o ameliorare lentă, în timp îndelungat, a însușirilor productive ale raselor. (Spre exemplu, în gospodăriile individuale, procesul de ameliorare a raselor de păsări se desfășoară în mod întîmplător, de secole).

În sistemul integrat de producție avicolă, desfășurarea fluentă a procesului de producție este condusă de către centrală. Din acest punct de vedere, **Centrala pentru producția avicolă este un organism tehnologic și nu administrativ.** Avînd sarcini precise în activitatea de producție, îndeosebi în cea de selecție, hibridare și asigurarea materialului biologic pentru popularea capacităților de producție și în cea de preluare, industrializare și desfacere a producției, **centrala controlează întreaga activitate a întreprinderilor subordonate și asigură, totodată, funcționarea precisă a procesului de producție.**

Sistemul de conducere integrată a producției avicole prezintă și un alt avantaj, deosebit de important și care constituie, practic, o posibilitate de sporire rapidă, aproape nelimitată a producției de ouă și carne de pasăre. **Centrala pentru producția avicolă**, fiind singurul deținător al liniilor pure de păsări, al programelor de selecție și hibridare, al stațiunilor de incubație și, deci, singurul producător de hibrizi de păsări din țară, asigură materialul biologic necesar cooperativelor agricole de producție, unităților intercooperatiste și celor realizate prin cooperarea dintre unitățile avicole de stat și cooperatiste și, parțial, gospodăriilor populației. În acest fel, în mod indirect, pe bază de contracte de cooperare și de asistență tehnică, **Centrala pentru producția avicolă integrează și coordonează întreaga producție avicolă a țării.**

Eficiența oricărui sistem de conducere a producției și a muncii este apreciată, în special, prin **eficiența economică a producției realizată în sistemul respectiv.** În ca-

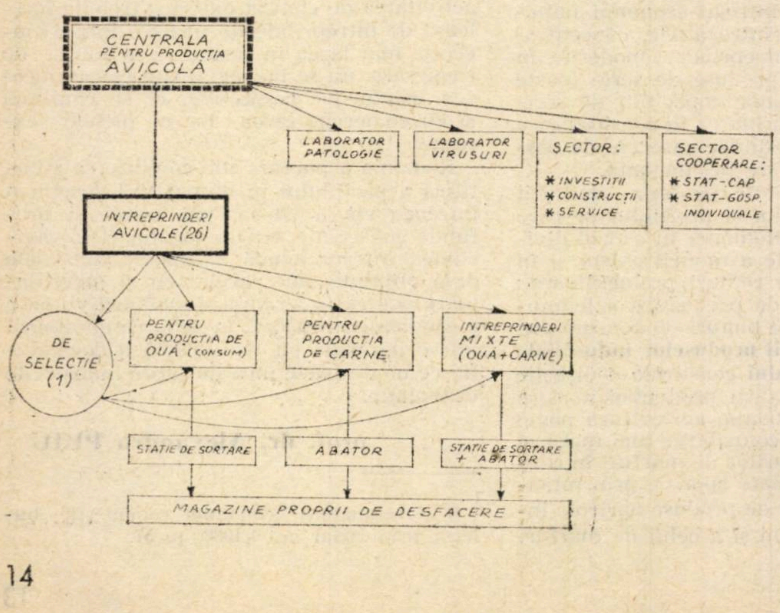

Schema nr. 1 — **Integrarea producției avicole la nivelul centralei.**

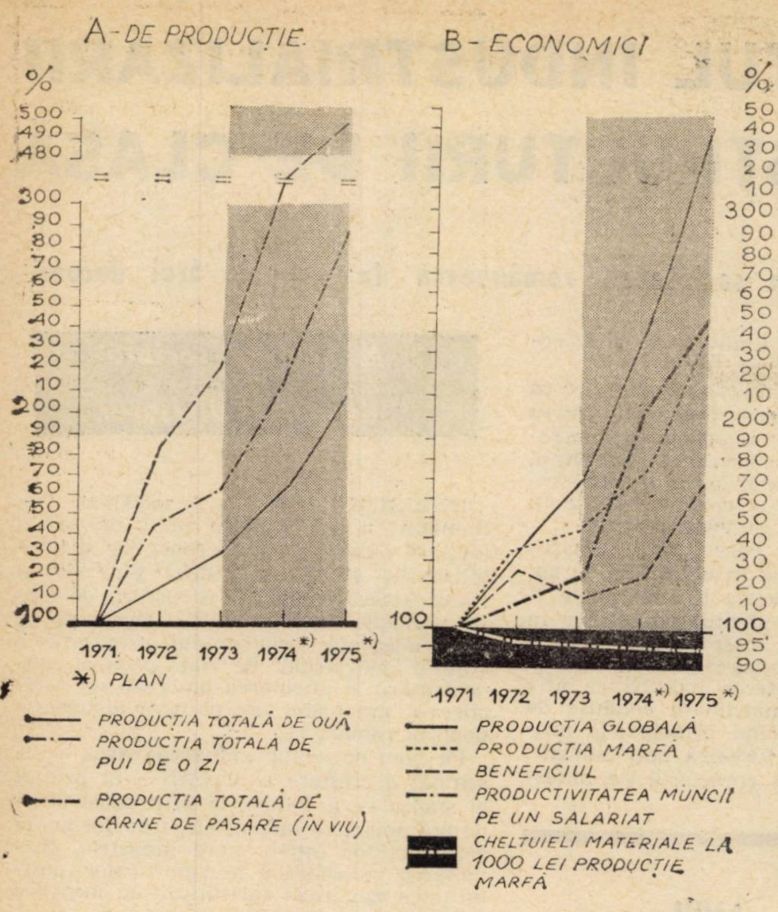

Schema nr. 3 — **Dinamica principalilor indicatori.**

zul aviculturii, aprecierile privind producția realizată în perioada 1971—1973, formulate de secretarul general al partidului la Consfătuirea cu cadrele de conducere din agricultură, precum și îndemnul de „a spori și mai mult cantitatea de carne de pasăre și producția de ouă pentru a realiza și depăși la aceste produse prevederile planului cincinal", pun în evidență atenția cu care conducerea partidului și statului urmăresc dezvoltarea acestui important sector. Din graficele alăturate, care redau dinamica principalilor indicatori de producție (A) și economici (B), de la înființarea centralei, rezultă că producția avicolă se află în plin proces de dezvoltare și intensificare și că, prin sistemul de organizare adoptat, sînt puse cu putere în valoare virtuțile conceptului național de centrală și, totodată, **un model pentru organizarea producției și în alte sectoare zootehnice.**

Ion MANEA

CONCEPTE • METODE • TEHNICI

Menținerea eficacității cadrelor de conducere din intreprinderi prin rotație

ÎN condiții obișnuite — afirmă într-o recentă lucrare Bernard Mangou, directorul general al filialei din Paris al firmei de consulting Management Selection Ltd., — în evoluția unui cadru de conducere se deosebesc patru faze : a) faza inițială, în care acesta își îmbogățește cunoștințele și experiența; b) faza inovatoare în care își valorifică nivelul de pregătire atins, în special prin emiterea și finalizarea de idei noi ; c) faza de maximă eficacitate, în care utilizează cu maximum de beneficiu cunoștințele și experiența sa și ale colaboratorilor săi ; d) faza de rutină, care se produce după o perioadă diferită de la un cadru la altul. Pornind de la această constatare firma respectivă face o serie de recomandări, bazate în principal pe rotația cadrelor în posturi, și schimbarea periodică a conținutului muncii acestora, astfel incit să se evite intrarea cadrelor valoroase în stadiul de rutină.

Economist specialist în economia muncii

UNIVERSITATEA tehnică din Dresda organizează cursuri postuniversitare pentru pregătirea de economiști specialiști in economia muncii.

Următoarele discipline sînt considerate esențiale pentru această specialitate : ergonomia, studiul muncii, organizarea producției, normarea muncii, psihosociologia muncii și protecția muncii.

Programele cursurilor conțin probleme de conducere și planificare, metode matematice și statistice în economie, care se consideră că servesc la aprofundarea cunoștințelor de economie a muncii. Se urmărește ca absolvenții să se familiarizeze mai ales cu probleme de organizare științifică a producției și a muncii, ambele privite din unghiul economiei muncii. Cunoștințele predate se referă în egală măsură și la probleme privind reproducția și planificarea forței de muncă, cointeresarea materială și morală, politica socială etc. Absolvirea cursurilor asigură obținerea titlului de „economist specialist în economia muncii".

CUM CONDUCEM

NUMEROASE studii psihosociologice făcute pe plan mondial evidențiază faptul că la noii angajați, în special la tinerii absolvenți ai instituțiilor de învățămînt superior, se înregistrează o mare fluctuație. De aceea, procesul de integrare a acestora in colectivele unităților economice reclamă o atenție deosebită din partea cadrelor de conducere de la toate nivelurile ierarhice. Acestea trebuie să știe că :

- Trecerea bruscă de pe băncile școlii la locurile de muncă din producție generează în viața tinerilor o perioadă de discontinuitate, de revizuire a valorilor și concepțiilor formulate anterior ;
- Integrarea are o valoare deosebită pentru tinerii absolvenți, de modul in care ei sint tratați acum, de felul in care le este apreciată activitatea depinzind in mare măsură de evoluția lor profesională și chiar umană ulterioară, aportul la rezolvarea problemelor unităților economice, productivitatea și eficacitatea muncii lor ;
- Evaluarea obiectivă a capacității, nivelului de pregătire și rezultatele muncii tinerilor trebuie să fie singurele criterii pentru atribuirea de sarcini, pentru aprecierea activității depuse, ca și pentru promovarea lor ulterioară.

Pornind de aici, specialiștii recomandă cadrelor de conducere din unitățile economice, ca în activitatea lor de indrumare a tinerilor absolvenți să ia în considerare o serie de reguli, de

Accelerarea integrării în producție a tinerilor

norme de comportament, între care mai importante sînt următoarele :

1. Să se elaboreze de la inceput un plan de integrare in muncă, care ulterior trebuie respectat riguros.

2. Se vor preciza cu claritate criteriile de apreciere a muncii.

3. Atunci cînd se trasează sarcini, se impune explicarea importanței acestora pentru intreprindere, ca și pentru dezvoltarea profesională personală.

4. Se vor opri incercările unora dintre subalternii mai vechi care incarcă pe tineri cu propriile lor obligații de serviciu, mai ales cu cele mai puțin agreate.

5. Treptat, li se vor atribui, în funcție de modul de îndeplinire a sarcinilor anterioare, sarcini din ce in ce mai complexe.

6. Pentru a cunoaște întregul colectiv și sarcinile ce revin fiecărui post în parte, se vor crea condițiile propice de legături și se va întocmi un program de rotire periodică a tinerilor in diferitele compartimente și locuri de muncă ale unității, dîndu-le astfel posibilitatea să cunoască și lucrările altor servicii, făcîndu-i să înțeleagă modul in care atribuțiile lor profesionale se intercondiționează.

7. Accentuînd cu fiecare ocazie că apreciați mai mult rezultatele decît capacitatea, se accelerează integrarea in efortul colectiv.

8. Atunci cind apreciați rezultatele muncii depuse de tineri nu o faceți in mod superficial sau cu indiferență.

9. Cînd aveți posibilitatea, recompensați-i pe cei merituoși.

10. Niciodată în public, nu tratați pe tineri ca incepători ; aceasta generează un climat de neincredere din partea colectivului de muncă și sentimentul de inferioritate a celor vizați.

Iulian BĂDIN

TEORII — IDEI

IMPACTUL INDUSTRIALIZĂRII SOCIALISTE ASUPRA STRUCTURII DE CLASĂ

Reflecții pe marginea unor mutații petrecute în societatea românească în ultimele trei decenii

REALIZAREA unei structuri sociale adecvate socialismului constituie pentru țara noastră deopotrivă o problemă economică și o cerință fundamentală de ordin social-politic. Pe baza analizei științifice marxist-leniniste a relațiilor sociale specifice României, Partidul Comunist Român a considerat și consideră că un rol important în realizarea unei structuri sociale avansate revine industrializării socialiste, piatra unghiulară a întregului proces de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului în România. Acest proces, în sensul său larg și deplin, de formare a unei industrii moderne, echilibrat și armonios dezvoltate pe întreg teritoriul, a constituit baza creșterii unei puternice clase muncitoare, a transformării radicale a modului de viață al tuturor oamenilor muncii, a schimbării înfățișării economice și sociale a întregii țări.

Rolul industrializării socialiste în realizarea acestor transformări în structura socială a fost pregnant subliniat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, care a arătat că **„Dezvoltarea industriei duce la inflorirea orașelor noastre, la transformarea lor în puternice centre economice și culturale, are ca urmare creșterea rîndurilor și ridicarea nivelului de pregătire a clasei muncitoare, întărirea rolului ei conducător în societatea noastră socialistă, ceea ce exercită o puternică înrîurire asupra întregii vieți sociale“.**

Industrializarea socialistă — o transformare radicală tehnologică, economică, socială

ABORDÎND problema impactului industrializării asupra societății românești, ne disociem înainte de toate de opiniile după care industrializarea trebuie definită prin latura strict tehnică a procesului. Ni se par în egală măsură insuficiente și acele definiri ale conceptului de industrializare care pun în centrul lor doar latura economică a procesului.

În concepția noastră, industrializarea socialistă trebuie considerată ca o transformare radicală tehnologică, economică și socială care presupune :

- utilizarea tehnicii, a tehnologiei și a sistemelor de organizare a muncii și a producției celor mai avansate în momentul în care se produce acest proces ;
- modificarea radicală a proporțiilor în economie prin creșterea continuă și rapidă a ponderii industriei în producția națională, a populației nonagricole în populația activă, a producției mijloacelor de producție în produsul social etc. ;
- modificarea radicală a structurii sociale, a nivelului de trai material și spiritual, a sistemelor organizaționale (la nivel societal), schimbarea profundă a sistemelor de valori și a comportamentului social, a aspirațiilor (individuale și colective).

Astfel concepută, industrializarea are ca rezultat transformarea României într-o țară cu o economie avansată (preponderent industrială), modernizarea societății, modificarea reprezentărilor și acțiunii indivizilor, grupurilor și claselor sociale în raport cu societatea și viața socială.

Modul concret în care industrializarea României a influențat în ultimii 30 de ani asupra structurii sociale a țării poate fi înțeles numai în contextul condițiilor în care s-a desfășurat acest proces.

În primul rînd, industrializarea a început atunci cînd puterea politică se afla în mîinile clasei muncitoare conduse de partidul comunist, cînd principalele mijloace de producție fuseseră naționalizate, ceea ce i-a conferit caracterul de industrializare socialistă.

ANUL
MONDIAL
AL POPULAȚIEI

În al doilea rînd, procesul de industrializare a început în condițiile în care România era o țară înapoiată din punct de vedere economic, cu o puternică preponderență a populației agricole în populația ocupată (circa 74%).

În al treilea rînd, desfășurîndu-se în condițiile revoluției științifice și tehnice ce are loc pe plan mondial, industrializarea a beneficiat în țara noastră de un potențial uman excepțional, talentat și harnic, care s-a dovedit capabil să facă față rapid tehnicii celei mai avansate, să și-o însușească și să o utilizeze în cel mai scurt timp.

O condiție importantă a industrializării socialiste a României a constituit-o colaborarea internațională a țării noastre cu toate țările socialiste, cu toate țările lumii, participarea crescîndă la diviziunea internațională a muncii la nivelul exigențelor ei contemporane.

Toate aceste condiții, imprimînd un ritm înalt industrializării României, au dat naștere totodată unei specificități a modului în care ea a influențat dezvoltarea societății românești în ansamblul ei în ultimii treizeci de ani. Se poate considera că industrializarea a fost factorul mediator, elementul declanșator al unor procese de natură să transforme radical întreaga structură socială, în mod deosebit structura de clasă a României. În acest sens ea trebuie considerată ca sursa principală a declanșării și realizării unor mari procese sociale cum sînt : cooperativizarea agriculturii, dezvoltarea învățămîntului și a culturii, creșterii mobilității sociale etc., care au transformat radical vechea structură socială a României, dînd naștere noii structuri sociale specifice orînduirii socialiste.

Mobilitate socială de masă, dirijată

INDUSTRIALIZAREA socialistă a României a constituit în egală măsură o lovitură dată înapoierii economice și imobilismului social, un stimul puternic al transformării radicale a structurii de clasă existente anterior, într-o structură de clasă adecvată socialismului, o negație a stilului „patriarhal“ de viață propriu subdezvoltării și afirmarea unui stil de viață adecvat timpurilor noi pe care le trăiește poporul român.

Pe plan economic industrializarea a însemnat o creștere extensivă — în primul ei stadiu — a industriei prin construirea de noi obiective industriale, transformarea construcțiilor într-o mare industrie, dezvoltarea puternică a transporturilor, posibilitatea asigurării agriculturii cu mijloace tehnice avansate.

Pe plan social, industrializarea a fost factorul declanșator al unor multiple mutații. În condițiile țării noastre a fost pe deplin demonstrat adevărul general valabil al marxism-leninismului că în condițiile în care puterea politică aparține clasei muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, socialismul în agricultură înseamnă cooperație. Ca urmare a **cooperativizării agriculturii** procesele care conduceau către diferențierea țărănimii au încetat să acționeze. Țărănimea s-a transformat într-o clasă nouă, cu interese unitare, unită în interesele ei fundamentale cu clasa muncitoare, aliat de nădejde al acesteia din urmă în procesul de făurire a societății socialiste. În același timp, procesul de cooperativizare, proces care înseamnă, în paralel, transformarea agriculturii dintr-o agricultură fărîmițată într-o mare agricultură socialistă mecanizată, dotată cu mijloace tehnice moderne și profund legată de știință, a creat condițiile ca un număr considerabil de oameni să poată fi dirijați către sectoare economice în plină dezvoltare ca : industria, construcțiile, transporturile etc.

În acest context industrializarea a fost factorul declanșator și al unui alt proces de o deosebită anvergură și însemnătate pentru transformarea structurii de clasă a României, respectiv **procesul mobilității sociale.**

Dacă se consideră mobilitatea socială ca procesul în cadrul căruia are loc o modificare a statutului social al individului, atunci trebuie să se considere că trăsătura esențială a acestui proces în România a constituit-o caracterul lui de masă. În același timp, direcțiile lui principale au fost :

- de la ocupații agricole către ocupații nonagricole, respectiv trecerea de la statutul social de țărani la cel de muncitori ;
- de la muncă necalificată la muncă de calificare superioară.

După forma sa, mobilitatea socială din perioada analizată este o mobilitate dirijată și totodată o mobilitate de concurs. Considerăm mobilitate dirijată acea mo-

> **„Industrializarea socialistă este fundalul economic și social al tuturor transformărilor care se petrec în societatea românească pe toate planurile“.**

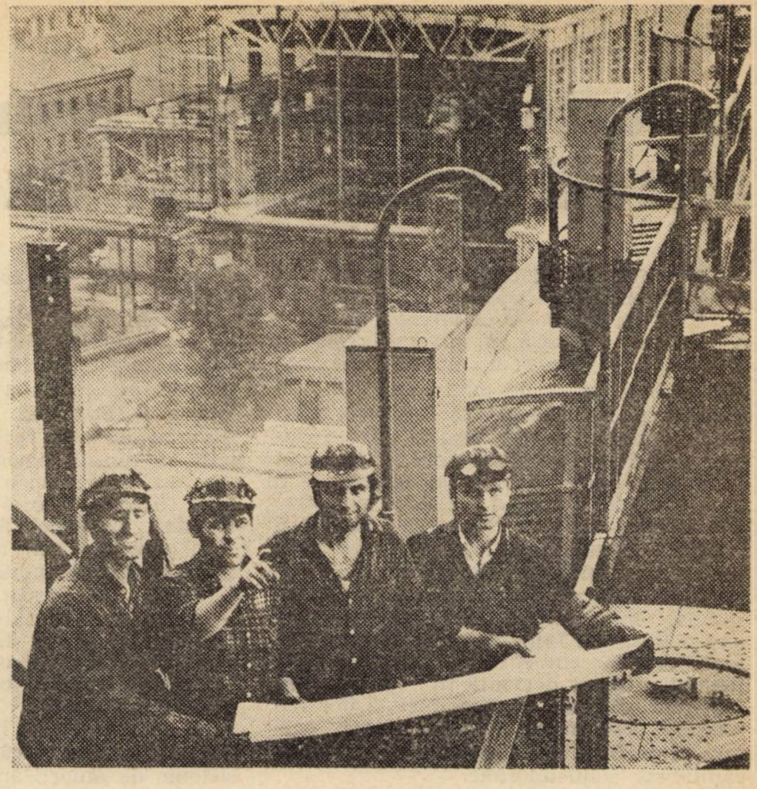

bilitate socială care este stringent cerută de condițiile social-economice existente într-o perioadă dată și care are la bază o dirijare conștientă, planificată. În același timp, în condițiile concrete examinate aici, ea este dirijată și pentru că criteriul fundamental al acestui tip de mobilitate este criteriul apartenenței de clasă a individului. Prin mobilitate de concurs înțelegem acea formă de mobilitate socială care este cerută de condițiile economice și sociale la un moment dat, dar în cadrul căreia rolul hotărîtor îl au motivațiile strict subiective ale individului.

Forma preponderentă de mobilitate socială în perioada analizată o constituie mobilitatea dirijată. În același timp, aceasta se împletește organic cu mobilitatea de concurs care, deși nu are un rol determinant, este totuși extrem de importantă pentru înțelegerea acestui amplu proces.

Un al treilea proces social de mare anvergură declanșat sub impactul industrializării și la rîndul său factor de mobilitate socială — îl constituie **dezvoltarea culturală** care, în condițiile concrete ale țării noastre, a însemnat : lichidarea totală și definitivă a analfabetismului, dezvoltarea puternică a învățămîntului de toate gradele, dezvoltarea continuă a nivelului de cultură al maselor populare prin utilizarea unor forme variate de instruire.

Analizînd acțiunea concomitentă a acestor procese asupra structurii de clasă a României, trebuie subliniat înainte de toate caracterul lor conștient și planic, ele fiind înfăptuite direct sub conducerea Partidului Comunist Român. Trebuie subliniată, de asemenea, concomitența proceselor economice și sociale care s-au desfășurat în acești ani.

Procesele petrecute în societatea românească sub impactul industrializării au creat și baza omogenizării sociale în țara noastră, prin lichidarea — în perioada construirii bazelor socialismului — a antagonismelor de clasă existente în perioada de trecere de la capitalism la socialism. În acest sens, un prim factor de omogenizare socială îl constituie lichidarea deplină și definitivă a proprietății capitaliste în economie, triumful proprietății socialiste, făurirea economiei socialiste unitare și lichidarea definitivă a exploatării omului de către om.

În al doilea rînd, considerăm ca element al omogenizării sociale instituirea principiului egalității tuturor membrilor în procesul de repartiție, proces care în condițiile socialismului are la bază cantitatea, calitatea și însemnătatea muncii depuse de individ în societate, mobilitatea avînd loc, în toate cazurile, în condițiile sporirii veniturilor, ale creșterii nivelului de trai.

În al treilea rînd, trebuie considerate elemente de omogenizare procesele de lichidare a opoziției dintre munca fizică și munca intelectuală, dintre oraș și sat, dintre munca industrială și cea agricolă. Toate aceste tipuri de opoziție, care în fond erau expresii ale exploatării omului de către om, au dispărut în procesul făuririi bazei economice unitare a socialismului, diferențele care există încă neavînd caracter antagonic.

Pe făgașul omogenizării continue

ÎN PREZENT ne aflăm într-un stadiu superior al industrializării României, stadiul intensiv care se poate caracteriza, pe plan economic, prin următoarele aspecte esențiale :

- creșterea complexității și diversificarea economiei naționale, introducerea celor mai noi tehnologii și dezvoltarea cu prioritate a ramurilor care constituie prin ele însele o întruchipare directă a științei, în mod deosebit a ramurilor cheie : construcții de mașini, chimie, energetică.
- orientarea spre lichidarea treptată a decalajelor economice care mai despart țara noastră de țările cu o economie avansată ;
- crearea treptată a unei culturi a producției bazate pe o înaltă calificare profesională a clasei muncitoare, a țărănimii.

Pe plan social industrializarea socialistă în stadiul ei intensiv declanșează sau creează continuitatea unor procese de anvergură cum ar fi : adîncirea relațiilor de producție socialiste, proces manifestat în întărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste în ambele ei forme, realizarea largă a echității sociale în procesul de repartiție, întărirea continuă a unității întregului popor, în primul rînd a alianței între clasa muncitoare și țărănimea cooperatistă. Continuă în această perioadă procesul mobilității sociale care are ca direcții principale :

- trecerea unei părți însemnate a populației active din agricultură în rîndurile clasei muncitoare (se prevede ca de la 46 % cît a reprezentat în anul 1973 ponderea populației ocupate în agricultură, în anul 1990 să atingă 12—15% din totalul populației ocupate) ;
- trecerea unei părți a populației active de la statutul de țăran sau muncitor în rîndul intelectualității, pe măsura transformărilor în procesele de producție și a dezvoltării învățămîntului și culturii.

Pentru a exprima mai bine conținutul perioadei actuale și impactul industrializării asupra societății românești în perspectiva sfîrșitului de veac, trebuie subliniat că etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este etapa dezvoltării socialismului pe propria sa bază, în drum spre comunism. În ceea ce privește structura de clasă a României, problema o constituie acum ștergerea treptată a unor inegalități sociale provenite din existența deosebirilor între munca fizică și munca intelectuală, între oraș și sat, între munca agricolă și cea industrială. Astfel, în condițiile construirii societății socialiste multilateral dezvoltate influența industrializării, precum și a proceselor pe care ea le generează asupra procesului omogenizării sociale, constă după părerea noastră în :

- atenuarea deosebirilor între munca fizică și munca intelectuală, între munca agricolă și cea industrială, între oraș și sat ;
- creșterea continuă a posibilităților de acces la învățămîntul de toate gradele și categoriile ;
- realizarea largă a echității sociale în toate domeniile vieții sociale ;
- modificări de substanță în modul de trai și comportamentul indivizilor, apropierea claselor și păturilor sociale sub aspectul sistemului socialist de valori etice.

CA O CONCLUZIE generală putem desprinde următoarele :

1. Industrializarea socialistă este fundalul economic și social al tuturor transformărilor care se petrec în societatea românească pe toate planurile.

2. Industrializarea socialistă este un proces mediator care în diferite etape ale evoluției sale declanșează procese derivate cum sînt : transformarea socialistă a agriculturii, migrația forței de muncă, mobilitatea socială și altele care funcționează direct în sensul omogenizării sociale.

3. În același timp, industrializarea socialistă generează procese și fenomene care influențează structura de clasă prin procesul de diversificare în primul rînd profesională, proces paralel și complementar al omogenizării sociale, parte componentă a transformărilor ce vor caracteriza societatea socialistă multilateral dezvoltată.

prof. univ. dr. Const. IONESCU,
Em. GOLDSTEIN

CREŞTERE ECONOMICĂ

Amortismentele și uzura morală a fondurilor fixe

ESTE UNANIM RECUNOSCUT că una din trăsăturile dominante ale economiei în timpurile noastre o constituie inovația și diversificarea în producție. Și aceasta nu numai în economia capitalistă, ci pe plan mondial. În societatea „de consum“ se întîlnesc neîndoielnic și numeroase aspecte de degenerare prin hipertrofiere a unui fenomen în fond progresist. Înlocuirea țelului de a crea produse pentru a satisface necesitățile sociale cu acela de a crea necesități sociale pentru a produce ; etalarea unei uluitoare abundențe de mărfuri în rețeaua comercială în care exact dimensiunea, culoarea sau forma pe care ți-ai ales-o lipsește ; injoncțiuni de elemente și fapte care accentuează caracterul persistent al inflației devenită în ultimii ani fenomen endemic al economiei țărilor capitaliste, sînt numai cîteva dintre cele mai semnificative aspecte ale economiei capitaliste contemporane.

Efect al unui întreg complex de factori, dar în primul rînd al imenselor realizări dobîndite prin aplicarea în producție a marilor cuceriri științifice din ultimele două-trei decenii, inovația și diversificarea se extind deopotrivă asupra produselor de consum cît și asupra mijloacelor de producție. Și nu ezităm să spunem că efectul asupra ultimului domeniu este cel determinant.

Ritmul vertiginos în elaborarea și aplicarea noilor tehnologii, apariția și răspîndirea rapidă a mașinilor, utilajelor și agregatelor cu caracteristici radical perfecționate și cu performanțe de mare productivitate, introducerea intensă a unor materiale noi de mai mare eficiență, mai abundente și mai la îndemînă decît materialele clasice, sînt elementele fundamentale care ridică la noi și în ample dimensiuni fenomenul uzurii morale a capitalului fix, fenomen care de la descoperirea și descrierea lui de către Marx n-a încetat să constituie o permanentă preocupare a economiștilor și un continuu coșmar al capitaliștilor.

În perioada capitalismului premonopolist, uzura morală a capitalului fix s-a manifestat ca unul din cele mai necruțătoare antagonisme din economie. Sub presiunea acestui fenomen, potențat la un înalt voltaj prin concurență, capitalul fix este împiedicat de a se valorifica în întregime, adică are loc, dacă nu o pierdere efectivă, cel puțin o degradare a capitalului fix. Pierderea se poate produce atît indirect prin intermediul prețului pe piață al produselor cît și direct prin scoaterea din funcție înainte de atingerea uzurii fizice și deci înainte de valorificarea completă a capitalului fix.

Remediul pare destul de simplu : recuperarea anticipată a capitalului prin considerarea unei durate de funcționare sub limita posibilităților fizice, adică preluarea în prețul de producție a unor amortismente mai mari decît cele fizic necesare. În cadrul capitalismului premonopolist acest rezultat nu poate fi atins cu ușurință deoarece mecanismul spontan de formare a prețurilor de piață se circumscrie la valoarea produselor create în prezent sau în trecut dar care se confruntă efectiv, nu și asupra valorii anticipative a unor produse ce se vor crea în viitor. Cu atît mai mult cu cît afirmarea oricărei inovații este însoțită de un adevărat arsenal de metode pentru a înăbuși apariția unor alte inovații în același domeniu.

Abia în cursul dezvoltării capitalismului către stadiul său monopolist, cînd se impun pe piață prețuri de monopol, recuperarea anticipată a capitalului fix productiv — reducerea deci a duratei de timp pe care se face amortizarea în raport cu durata fizică de funcționare a acestuia — devine o regulă, o stare de fapt notorie, o componentă esențială a formării prețurilor de monopol.

În prezent, cînd modul de existență caracteristic al capitalismului este capitalismul monopolist de stat, sub efectul — dar și sub scutul — revoluției științifico-tehnice starea de fapt a devenit și o stare „de drept“. Sporirea copioasă a prelevărilor asupra capitalului în funcție, prin amortismente, scurtarea deci a duratei de amortizare în raport cu durata de funcționare fizică, practicarea unor sisteme de amortizare astfel ca la valoarea totală a capitalului prelevările la început să fie mai mari pentru a diminua riscul probabil și chiar a obține o supraamortizare, și-a găsit deja loc în legislația financiară și fiscală a majorității țărilor capitaliste dezvoltate. Că în modul acesta o bună parte a amortismentelor iau drumul profitului capitalist, economiștii burghezi n-o mai ascund ; dar că a practica prețuri de producție ce includ elemente lipsite de un suport fizic de „valoare“, însemnează a completa cu o puternică tentă paleta factorilor care generează inflația persistentă ce bîntuie în aceste țări, se ignorează sau cel puțin se evită a se discuta. „De zece ani s-a observat că există un fel de inflație autonomă datorită **costurilor** și că ea se dezvoltă... fără ca marile echilibruri să fie modificate... chiar și în **lipsa oricărei presiuni suplimentare a cererii**“1).

ÎMPĂRTĂȘIM fără rezervă constatarea că pentru a da cîmp liber de manifestare revoluției tehnico-științifice, a stimula inovația, invenția și diversificarea, pentru a spori eficiența producției și a îmbunătăți calitatea vieții oamenilor trebuie prevenită uzura morală a fondurilor fixe productive din economie. Acestea nu sînt decît unele dintre formele în care se conservă și acționează în capitalism natura antagonică a acestui fenomen. N-ar mai fi de amintit decît excepționalele eforturi de a păstra în cel mai strict secret desfășurarea activității de cercetare, însoțite în același timp de practicarea celui mai persistent, mai cinic și mai dezmățat spionaj industrial. Dar aceasta nu trebuie să împiedice situarea în adevărata sa lumină a naturii fenomenului, a modalităților și proporțiilor ce trebuie să i se atribuie.

Sînt foarte numeroase cazuri cînd, printr-o analiză simplificată sau lipsită de un aparat științific suficient de perfecționat, s-a ajuns la concluzii exagerat de optimiste asupra efectului pe care-l are scurtarea duratei de amortizare care aproape în permanență se confundă cu o înlocuire mai frecventă a echipamentului productiv. Pusă rațional, teza este următoarea : cu cît utilajul industrial, mașinile și agregatele de producție se înlocuiesc mai repede, cu atît se obțin indicatori și rezultate economice mai bune. Însă înlocuirea rapidă, la intervale scurte a echipamentului însemnează durate de funcționare tot mai reduse, amortismente din ce în ce mai mari și forme tot mai ingenioase de prelevare a acestora pentru a asigura cu anticipație valoarea de înlocuire.

Apologeții capitalismului nu uită să menționeze — ceea ce de altfel e just — că investițiile din amortismente prezintă și avantajul că în afară de **înlocuire** conduc și la un spor net de capital fix, aduc o contribuție și la reproducția lărgită a acestuia. S-ar degaja deci concluzia că eficiența investițiilor este cu atît mai ridicată cu cît ponderea amortismentelor în investițiile brute este mai mare, concluzie care ar putea fi privită ca fiind corectă dacă n-ar păcătui prin excesul ei.

S-a citat adeseori și a făcut obiectul a numeroase studii situația din S.U.A. dintre anii 1957—1966 cînd — deși rata medie anuală a investițiilor brute a scăzut la 14,9 la sută, față de 16,4 la sută în perioada 1950—1957, ritmul mediu anual de creștere a PNB s-a ridicat totuși la 4 la sută față de 3,5 la sută.

Este adevărat că s-a recunoscut aproape unanim că originea fenomenului trebuie căutată într-un complex de cauze, însă cei mai mulți autori au atribuit un rol determinant rapidei reînnoiri a echipamentului industrial de producție, ilustrată mai ales prin continua creștere a ponderii investițiilor din amortizări în totalul investițiilor brute care, începînd din 1952, rămîne constant mai ridicată decît ponderea investițiilor nete. În anul 1967 raportul dintre ponderile acestor componente ale investițiilor brute era de peste 2 în favoarea investițiilor din amortismente, atingînd în anumiți ani (1958—61) mărimi record — între 4 și 6.

Desigur cifrele arătate sînt impresionante și explicația dată nu numai că apare extrem de tentantă, dar punctul de plecare conține și un sîmbure de adevăr. În ce condiții se manifestă și care sînt limitele acestui adevăr ?

Inovația, invenția și diversificarea sînt factori esențiali ai competitivității, dar, generînd implicații prin uzura morală asupra amortismentelor, sînt factori tot atît de esențiali și ai creșterii economice. (În loc de creștere economică ar fi mai corect să vorbim — și noi aceasta subînțelegem — despre latura economică a creșterii, a dezvoltării economico-sociale).

Un înalt nivel de competitivitate, o desfacere asigurată și rapidă a bunurilor concură direct la sporirea venitului național, conceptul cel mai caracteristic al creșterii economice. Însă venitul național este dependent în măsură determinantă de volumul fondurilor fixe productive în funcțiune, coeficientul de proporționalitate cuprinzînd efectul celorlalți factori în rîndul cărora un rol principal îl joacă tocmai progresul tehnic (cel puțin acea parte a influenței factorului tehnico-științific încorporată în fondurile fixe). Acțiunea acestor factori are însă efecte contradictorii asupra creșterii. Înlocuirea rapidă a echipamentului tehnic de producție este de natură a rezolva această contradicție ? Să analizăm mai îndeaproape problemele ce se ridică.

ÎNCEPEM prin a semnala că nici pe departe nu poate fi vorba de o unanimitate în rîndul economiștilor în a recunoaște ca totdeauna pozitiv rolul pe care îl joacă în dezvoltarea economică înlocuirea rapidă a capitalului. Să dăm cuvîntul lui P. Massé :

„Terborgh relatează în cartea sa **Dynamic Equipment Policy** discuția sa cu un economist european care își exprimă admirația pentru rapiditatea și vigoarea cu care industriașii americani adoptă tehnicile noi de producție. «Înțeleg, spunea acesta (economistul european) că ei cer ca noile mașini să ramburseze în doi ani capitalul investit pentru a le instala». El a avut o mare surpriză și chiar un șoc cînd Terborgh i-a atras atenția că această practică este exact inversul dinamismului și spiritului de progres. Aceasta-i mai degrabă expresia unui conservatorism îngust, căutînd să protejeze instalațiile mecanice vetuste printr-un zid chinezesc“.[2]

E multă luciditate și mult curaj în această constatare, însă stilul de frondă în care este formulată nu face decît să ascundă neputința sau cel puțin evitarea de către autori de a se pronunța asupra adevăratei și singurei soluții care să limiteze fenomenul numai la efectele lui pozitive.

Justețea constatării nu-i decît urmarea unui fapt esențial, de mare importanță principială, căruia nu i se acordă totdeauna atenția și anume că „înlocuirea“ fondurilor fixe (a capitalului fix) nu se confundă cu „amortizarea“ lui. Ba, de cele mai multe ori, nu au nimic comun. Economiștii burghezi tratează cu un extrem de bogat aparat științific problema „înlocuirii“, dar au o adevărată alergie cînd sînt siliți să vorbească despre amortismente.

In principiu, înlocuirea capitalului fix, atît ca utilaje sau echipamente individuale, cît și ca uzine sau obiective întregi, are loc atunci cînd operația generează un avantaj : un beneficiu suplimentar, menținerea competitivității etc. Este indiferent dacă durata fizică de funcționare sau durata economică de amortizare a fost atinsă sau nu. Este deajuns ca eventuala cotă parte rămasă neamortizată să se includă spre a fi recuperată prin avantajul scontat.

Din însuși acest mecanism apare foarte clar că, afară de unele foarte rare excepții, înlocuirea nu-i o simplă reproducție ci o formă de reproducție lărgită, o reproducție la un nivel mai înalt de eficiență a capitalului fix. Deci suficiente motive de pledoarie pentru o amortizare cît mai accelerată.

Însă reducerea duratei de amortizare în ipoteza menținerii ritmului investițiilor brute afectează direct ritmul de creștere al capitalului fix.

Dacă notăm cu V venitul național, cu K mărimea fondurilor fixe în funcțiune, cea mai simplă expresie a creșterii venitului național, indicator fundamental al creșterii, poate fi notată simplificat prin ecuația :

$$V = E.K \qquad (1)$$

V.K și E sînt funcții de timp. La o rată constantă de creștere a investițiilor brute dinamica fondurilor fixe K (t) poate fi exprimată prin funcția

$$K\ (t) = K.e^{\gamma.t} \qquad (2)$$

Coeficientul exponențial γ[x] care nu este altceva decît rata de creștere a fondurilor fixe, este dependent de rata investițiilor brute, de durata medie de realizare a investițiilor și de durata medie de amortizare (considerată identică cu durata medie de înlocuire) a fondurilor fixe.

Dăm în tabelul de mai jos valorile parametrului γ în funcție de rata investițiilor brute b și de durata medie de amortizare T pentru o durată de realizare a investițiilor θ de 1 an.

Dăm de asemenea în diagrama alăturată (fig. 1) imaginea grafică a modului cum variază rata de creștere a fondurilor fixe în funcție de aceiași parametri.

Analiza diagramei relevă numeroase aspecte legate de problema înlocuirii și amortismentelor. Dar aici ne vom opri numai la ceea ce ne interesează în mod direct.

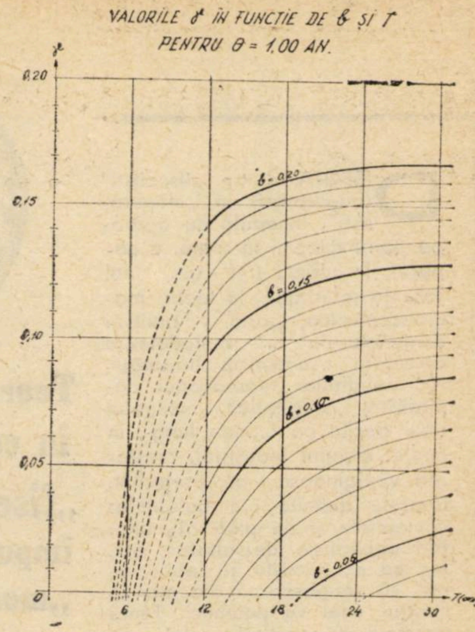

După cum se vede, pentru aceeași rată a investițiilor brute[3] (și aceeași durată medie de realizare a investițiilor), ritmul de creștere al fondurilor fixe scade odată cu reducerea duratei de amortizare.

Scăderea e mai lentă pentru valorile mari ale duratei de amortizare însă, pe măsura micșorării acesteia, scăderea se accentuează brusc, devenind, evident, egală cu zero, cînd cota medie a amortizărilor egalează rata investițiilor brute.

De exemplu ritmul de creștere a fondurilor fixe pentru ratele investițiilor brute de 10% (b = 0,10) și de 15% (b = 0,15) va fi comparativ :

	T	30	24	18	12
		0,0846	0.0784	0.0643	0,0267
b = 0.10	%	100	92,7	76,0	31,6
		0,1291	0,1258	0,1172	0,0910
b = 0,15	%	100	97,4	90,8	70.5

Valorile lui γ devin egale cu zero pentru T = 1 : 0,10 = 10 ani și respectiv T = 1 : 0,15 = 6,67 ani. Semnalăm în treacăt că = o nu înseamnă altceva decit că la un volum de investiții brute

$$\Delta I = b.\ K = \frac{1}{T}.K = \text{cota de amortizare,}$$

fondurile fixe se mențin constante, adică are loc numai reproducția simplă, însă **reproducție simplă la un alt nivel decît cel inițial.**

Se deduce așadar, că despre o reducere a duratei medii de amortizare sub 10 ani, astfel încît fondurile fixe să se mențină cel puțin la un volum constant, nu poate fi vorba decît dacă rata investițiilor brute depășește 10%. Ceea ce nu-i deloc puțin. Este de ajuns să arătăm că dacă rata investițiilor brute este b = 0,10 pentru o durată de amortizare T = 24 ani, ponderea investițiilor din amortismente va fi 41,7%, iar ritmul de creștere al fondurilor fixe de 0.0784 (7,84%). În schimb, dacă durata T se reduce la 12 ani, ponderea investițiilor din amortismente se va dubla atingînd 83.3%, însă ritmul de creștere al fondurilor fixe va deveni 0,0267, ceea ce reprezintă o scădere de 64,8%.

Aceasta conduce inevitabil la concluzia că tocmai sporirea ponderii amortismentelor în totalul investițiilor brute

prof. ing. Em. FLORESCU

(Continuare în pag. 28)

b	T (ANI)			
	30	24	18	12
0,04	0,01171	—	—	—
0,05	0,02702	0,01441	—	—
0,06	0,04054	0,02965	0,00778	—
0,07	0,05278	0,04335	0,02388	—
0,08	0,06405	0,05585	0,03346	—
0,09	0,07462	0,06745	0,05185	0,01110
0,10	0,08463	0,07836	0,06430	0,02665
0,11	0,09418	0,08868	0,07399	0,04111
0,12	0,10334	0,09352	0,08704	0,05466
0,13	0,11219	0,10795	0,09754	0,06740
0,14	0,12076	0,11703	0,10759	0,07949
0,15	0,12909	0,12581	0,11723	0,09100
0,16	0,13721	0,13432	0,12653	0,10200
0,17	0,14514	0,14260	0,13550	0,11255
0,18	0,15290	0,15066	0,14420	0,12269
0,19	0,16051	0,15853	0,15262	0,13248
0,20	0,16798	0,16624	0,16087	0,14194

---

[*] Valorile γ sînt rădăcinile caracteristice ecuației (5) din articolul „Efectul economic al duratei de realizare a investițiilor“. Revista economică nr. 5 din 12 iulie 1974.

ȘCOLI–
CURENTE–
ECONOMIȘTI

Teorii economice în conflict: „fiscalismul" împotriva „monetarismului"

DISPUTA dintre „fiscaliști" (bugetariști) și „monetariști", începută cu aproape patru decenii în urmă, a căpătat, în ultimii trei ani, noi valențe referitoare la teoria macroeconomică, „arta" politicii conjuncturale și metodologia cercetării economice. Înrăutățirea condițiilor reproducției capitaliste, „stagflația", începutul unui declin pe termen lung în cadrul ciclului industrial, creșterea vertiginoasă a prețurilor, uriașele deficite ale balanțelor comerciale și de plăți ale unor țări capitaliste dezvoltate etc. fac ca economiștii și „politicienii" să se găsească din nou în centrul unei vii polemici. Tema acesteia o constituie rolul ce trebuie să se atribuie celor două „strategii stabilizatoare" ale economiei capitaliste și anume: „politicii monetare" și „politicii fiscale". Principalii susținători ai „fiscalismului" sînt, în momentul de față, profesorii Lawrence Klein, Franco Modigliani, Paul Samuelson, Robert Solow și James Tobin. Printre adepții „monetarismului" găsim nume ca: Leonall Anderson, Milton Friedman, Karl Brunner, Allan Meltzer ș.a.

Dat fiind că, evident, nici una din cele două orientări nu-și propune să pună în discuție bazele relațiilor de producție capitaliste, disputa nu poate depăși cadrul instrumentelor economice cu care unii sau alții consideră că este de preferat să se acționeze pentru a se asigura o creștere susținută, a se evita depresiunea economică sau a-i diminua durata și efectele.

Fiscaliștii, de pildă, văd în politica bugetară a statului un mijloc de „înlăturare" a efectelor distructive ale ciclurilor economice și impulsionare a creșterii economice. De aceea, ei sînt partizanii unei politici bugetare active, adică ai unei politici care, abandonînd principiul sacru al echilibrului dintre încasările și cheltuielile statului, acționează deliberat asupra economiei țării, mărind sau diminuînd, după circumstanțe, cheltuielile publice, tot așa cum procedează și în domeniul impozitelor. Ideea generală a unei astfel de politici este de a încheia bugetul statului cu deficite în perioada de recesiuni economice, de a-l face să fie excedentar în perioadele de avînt și de a-l echilibra cînd afacerile au atins o stabilitate satisfăcătoare.

Monetariștii consideră că ceea ce acționează asupra cuantumului veniturilor sînt agregatele monetare (banii, creditul, dobînda, taxa scontului), iar acestea, la rîndul lor, influențează asupra creșterii economice. Din această cauză, ei sînt partizanii unei politici monetare active. Lărgirea circulației bănești, spun ei provoacă creșterea prețurilor mărfurilor, ceea ce atrage după sine mărirea profiturilor și stimulează inițiativa întreprinzătorilor; dimpotrivă, restrîngerea ei conduce la scăderea prețurilor mărfurilor, a profiturilor și stîrnește declinul activității economice.

Combătînd soluțiile monetariștilor, fiscaliștii susțin că nu se poate conta rațional pe o intervenție monetară datorită caracterului imprevizibil și instabil al cererii de bani. De asemenea, ei consideră că viteza de circulație a banilor nu este constantă și că din această cauză punerea lor în circulație în anumite proporții nu poate să ofere un element de stabilitate economiei capitaliste.

MIȘCĂRILE perturbatorii de capitaluri pe termen scurt din ultimii patru ani, soldate cu pronunțate dezechilibre în balanțele de plăți ale multor țări capitaliste și cu crize acute ale sistemului valutar inter-occidental, precum și creșterea ratei de inflație, au readus în actualitate discuțiile în jurul ratei dobînzii și nivelului prețurilor. „Fiscaliștii" atribuie controlului ratei dobînzii o importanță strategică în cadrul politicii conjuncturale și, din acest motiv, pledează pentru o teorie monetară a dobînzilor și pentru o teorie nemonetară în ceea ce privește nivelul prețurilor. Ei

---

fișe

Anuarul demografic al Republicii Socialiste România — 1974

• *PRINTRE ACȚIUNILE care marchează în țara noastră Anul mondial al populației precum și pregătirile legate de Conferința mondială a populației, care urmează să se desfășoare la București, se încadrează și apariția recentă a* Anuarului demografic al Republicii Socialiste România — 1974, *elaborat de Direcția Centrală de Statistică și Comisia Națională de Demografie.*

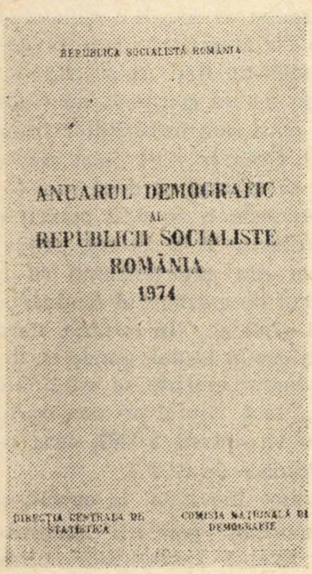
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
ANUARUL DEMOGRAFIC AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA 1974
DIRECȚIA CENTRALĂ DE STATISTICĂ
COMISIA NAȚIONALĂ DE DEMOGRAFIE

Lucrarea sintetizează în paginile sale un complex material privind numărul și structura demografică și social-economică a populației, mișcarea naturală a acesteia și mișcarea ei migratorie internă, fenomenele respective fiind prezentate atît în dinamica lor în timp și în spațiu, cît și — comparativ — pe sexe, grupe de vîrstă și medii. Ca atare, volumul oferă un bogat și prețios material informativ, de dată recentă, nu numai demografilor, economiștilor, sociologilor, cadrelor medicale și din sectorul cercetării etc.

Datele cifrice sînt completate cu o serie de grafice sugestive, permițînd formarea unei imagini multilaterale asupra mișcării populației în țara noastră, în ultimul deceniu și jumătate. Ele reflectă totodată efectul favorabil pe care-l are amplul proces de transformări social-economice din România asupra structurii și amplasării teritoriale a populației sale.

Profunzimea prognozei

• *ÎN articolul* Rol prognozov upravlenii ekonomikoi *(Rolul prognozelor în conducerea economiei), apărut în VOPROSI EKONOMIKI nr. 6/1974, A. Kolosov se ocupă, printre altele, de profunzimea în timp a prognozei. Limitele temporale ale prognozei, spune autorul, sînt determinate de particularitățile obiectului acesteia. În ramuri industriale cum sînt, de pildă, chimia, electrotehnica, farmaceutica, în care tehnologia, sortimentul ș.a. se schimbă foarte repede, prognozele chiar pe 5 ani pot fi considerate ca fiind pe termen lung. 15 pînă la 20 de ani este perioada pentru introducerea unor idei și descoperiri științifice fundamental noi. Circa 25 de ani durează așa-numitul ciclu demografic — perioada de reproducere a unei noi generații; aproximativ aceeași este durata de viață a fondurilor fixe, dacă ținem seama și de actuala uzură morală.*

Pe această bază se poate considera că perioada de prognozare a celor mai generale tendințe de dezvoltare a economiei și a relațiilor sociale în ansamblu, limitele temporale ale prognozei economice generale sînt determinate de doi factori: perioada de reproducere a unei generații umane și durata ciclului mijloacelor avansate pentru fondurile fixe productive.

Banca Mondială și I.D.A.

• *CENTRUL de informare al Națiunilor Unite la Bucu-*

sînt de părere că o creștere a masei monetare duce la scăderea ratei dobînzii și invers. „Monetariștii" apără, dimpotrivă, o teorie monetară a prețurilor și o teorie nemonetară a dobînzilor. Totodată ei fac o distincție netă între rata reală și cea nominală a dobînzii (formată din rata reală plus o primă de inflație, corespunzătoare ritmului de inflație anticipat), distincție neglijată complet de către „fiscaliști", care recunosc doar rata dobînzii „ridicate" și cea a dobînzii „scăzute". Rata dobînzii este considerată în prezent de marea majoritate a economiștilor burghezi elementul „cheie" de care dispun băncile centrale pentru urmărirea realizării obiectivelor politicii lor conjuncturale . În această optică, ratele dobînzii ridicate sînt semnalul de alarmă al unei politici monetare foarte restrictive. În accepțiunea monetariștilor însă, băncile centrale nu controlează decît foarte imperfect (cu excepția unor perioade scurte de timp), rata dobînzii pe piață ; orice perioadă prelungită de existență a unor rate ridicate sau în creștere a dobînzii ar fi, din contră, un semnal al unei situații monetare inflaționiste.

CREȘTEREA continuă în țările capitaliste a ratelor inflației și șomajului a dus la deosebiri de vederi și în ceea ce privește interdependența inflație-șomaj. Monetariștii și mulți alți economiști neagă tezele fiscaliștilor potrivit cărora, într-o perioadă mai îndelungată, economia trebuie să se acomodeze la o rată ridicată a șomajului dacă se dorește să se ajungă la o rată ușoară de inflație și invers. Acceptînd că o interdependență există numai într-o scurtă perioadă de timp, monetariștii susțin că, privit într-un termen mai îndelungat, o rată „naturală" a șomajului se impune de la sine, independent de rata de inflație. Dacă prețurile cresc într-un ritm constant – spun ei – și dacă factorii economici, prin măsurile luate, anticipează că rata de inflație va rămîne constantă, rata șomajului se va menține atunci la nivelul său „natural". Ea nu se va modifica decît numai la intervenția unui șoc nou. În concepția lor, această rată de șomaj „natural" stă sub influența unui ansamblu de factori printre care : costurile de informații pe piața forței de muncă, gradul de mobilitate în folosirea forței de muncă, factorii discriminatorii ș.a. În timp ce fiscaliștii elogiază deciziile bugetare în calitate de instrument, prin excelență macro-economic, pentru controlarea cererii globale și obținerea stabilizării economiei pe termen scurt, monetariștii consideră că bugetul este determinat pe termen lung numai pentru transferul de resurse din sectorul privat în cel public, însă de importanță secundară în ansamblul mijloacelor de stabilizare a economiei. În plus, monetariștii afirmă că economia capitalistă, cu toate oscilațiile ei, are, totuși, un grad inerent de stabilitate. După P. A. Samuelson, dimpotrivă, schimbările în nivelul de economisire și în înclinarea spre consum, factorii de investiții de natură exogenă ș.a. duc la modificări mari în evoluția P.N.B. Monetariștii recunosc că asemenea factori pot avea influențe perturbatorii asupra P.N.B., producției și nivelului prețurilor, însă, ei repun în cauză punctul de vedere clasic după care acești factori stau numai la originea caracterului ciclic al fluctuațiilor conjuncturale. Ei susțin că economia capitalită rezistă ușor șocurilor și dispune, prin natura ei de mecanisme autocorectoare.

DEȘI SUB ASPECTUL premiselor teoretice, deosebirea dintre cele două curente este destul de pronunțată – fiscaliștii sînt principial partizani ai dirijismului, în timp ce monetariștii consideră că economia capitalistă are în mare măsură capacitatea de a se regla în mod „natural" – momentele cînd reprezentanții unei tendințe sau ai celeilalte au avut puterea de decizie, au dovedit că preceptele școlilor respective nu pot fi aplicate în formă pură, ca fiind extreme, unilaterale. Impunînd concesii reciproce, practica a arătat nevaliditatea tezelor de principiu ale ambelor orientări. Confuzia este cu atît mai puternică, cu cît nici unul din instrumentele preconizate nu pare să dea rezultate. În S.U.A, de pildă, rata șomajului se apropie de 6%, cea a inflației de 10%, iar produsul național brut (în termeni reali) a fost în primul trimestru al anului în curs cu 4% mai mic decît în anul precedent.

conf. univ. dr. C. BICHI

---

rești a pus, nu de mult timp, la dispoziția celor interesați versiunea românească a volumului „Questions and answers — World Bank and I.D.A.".

Așa după cum rezultă din titlul broșurii, este vorba de o serie de informații despre activitatea Băncii Mondiale și a filialei acesteia, Asociația Internațională de Dezvoltare (I.D.A.). Informațiile se referă atît la originile, scopul, resursele acestor organisme internaționale, cît și la politica lor de acordare de împrumuturi pentru proiecte menite să ducă la creșterea economică în țările membre mai puțin dezvoltate.

Proiectele sînt identificate, evaluate și verificate după aceleași criterii de prioritate și productivitate atît de către bancă cît și de I.D.A., prin intermediul aceluiași personal. Problema de a ști dacă un proiect trebuie să fie finanțat de bancă sau de I.D.A. depinde în ansamblu de nivelul relativ de dezvoltare al țării beneficiare, I.D.A. — după cum se arată în broșură — procurînd capitaluri pentru dezvoltare în condiții mai liberale.

Retribuție prin Casele de economii

SUB TITLUL Bez „dnia zarplatî" *(Fără „ziua retribuției") revista sovietică* EKONOMICESKAIA GAZETA (nr. *30/1974) se ocupă de aplicarea unui sistem nou de achitare a retribuției cuvenite angajaților, prin casele de economii din raza domiciliului lor.*

Analizînd rezultatele experimentării sistemului menționat, timp de un an și jumătate, în cadrul combinatului de exploatare a cărbunelui „Karagandaugol", autorii articolului ajung la concluzia că sistemul prezintă numeroase avantaje atît pentru întreprindere (mai ales cînd unitățile sale componente sînt dispersate pe o arie mai mare), cît și pentru oamenii muncii înșiși. Intreprinderea realizează economii de fonduri și de personal legat direct de efectuarea plății retribuției tarifare, se întărește disciplina în muncă și crește productivitatea muncii (de exemplu, în cazul considerat numărul absențelor nemotivate de la muncă a scăzut — în medie — cu 25 %). Pentru angajați, aceasta înseamnă economie de timp, o mai bună gospodărire a bugetului familial (exprimată, între altele, prin majorarea soldului mediu al sumelor depuse pe carnetele de economii și a achizițiilor de obiecte casnice de uz îndelungat). S-a ușurat și sarcina unităților bancare, prin eliminarea formalităților și altor măsuri legate de deplasarea unor sume importante în numerar.

„O conferință pluridisciplinară serios pregătită"

PHILIPPE LAURENT, autorul articolului din nr. 85 pe luna mai 1974 al revistei PROJETS care conține această apreciere la adresa Conferinței mondiale a populației de la București, consideră că esențialul pentru această manifestare va fi de „a face să se nască între națiuni conștiința unei solidarități demografice la scară mondială". Acest deziderat presupune, în concepția autorului, lichidarea barierelor dintre popoare, ralizarea lui nefiind posibilă „atîta vreme cît națiunile își vor baza relațiile pe raporturi de forță, cu o intenție ascunsă sau afișată de dominație, și pe neîncredere reciprocă".

ECONOMIE MONDIALĂ

În strategia lichidării decalajelor economice

OBIECTIVE ALE COOPERĂRII INTERNAȚIONALE PENTRU ACCELERAREA PROGRESULUI

ÎN EPOCA NOASTRĂ, lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice dintre țările dezvoltate și statele tinere care au pășit pe calea dezvoltării independente constituie o problemă majoră cu care este confruntată omenirea. Destinele păcii și securității internaționale, progresul general al omenirii, depind, intr-o măsură importantă, de soluționarea acestei probleme. Responsabilitatea principală pentru asigurarea propriei lor dezvoltări revine țărilor in curs de dezvoltare inseși. În acelasi timp, oricit de mari ar fi eforturile proprii ale acestor țări, ele nu le vor permite să-și atingă obiectivele de dezvoltare atit de repede pe cit este necesar, dacă țările dezvoltate nu le acordă un sprijin corespunzător, adoptind o politică economică, financiară și comercială mai favorabilă fată de țările in curs de dezvoltare.

În cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale se depun eforturi pentru a se ajunge la un sistem cit mai eficace de cooperare internațională in vederea eliminării decalajelor economice existente in lume și asigurării prosperității tuturor popoarelor. În prezent, este unanim acceptat faptul că progresul economic si social reprezintă o responsabilitate comună a colectivității internaționale

În scopul facilitării progresului economic si social al țărilor în curs de dezvoltare, O.N.U. adoptă și pune in aplicare, in cadrul așa-numitelor decenii ale Națiunilor Unite pentru dezvoltare, programe mondiale de actiune. Aceste programe prevăd măsuri convergente ale țărilor dezvoltate si în curs de dezvoltare, vizind, în principal, reducerea si eliminarea decalajului economic care separă aceste două grupe de țări. În programele respective se prevăd, cu titlu indicativ, obiective pentru ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, urmînd însă ca fiecare din aceste țări să-și stabilească în mod suveran propriile sale obiective, potrivit situației specifice proprii.

Lansarea în anul 1961 a primului Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare a reprezentat un efort important pe scară mondială, in vederea accelerării creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare. Proclamindu-l, Adunarea Generală a O.N.U. a fixat două obiective cantitative pentru anii '60 — o creștere medie anuală de 5% a economiei țărilor în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, și un transfer anual de resurse în țările în curs de dezvoltare echivalente cu 1% din venitul național al țărilor avansate sub raport economic, luate în ansamblu.

În cadrul celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării, care a început la 1 ianuarie 1971, sint prevăzute obiective superioare celor retinute pentru primul Deceniu. Strategia internațională a dezvoltării — programul global și integrat de acțiune, adoptat în vederea atingerii acestor obiective — preconizează ca ritmul mediu anual de creștere a produsului brut al ansamblului țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1971—1980 să fie de cel puțin 6%, cu posibilitatea fixării unei rate mai ridicate pentru cea de-a doua jumătate a deceniului actual. De asemenea, Strategia stabilește că fiecare țară dezvoltată din punct de vedere economic va trebui să se străduiască ca, cel tîrziu în 1975, să ajungă să transfere anual in țările în curs de dezvoltare resurse financiare echivalente cu 1% din produsul său national brut. De asemenea, se prevede ca fiecare țară avansată sub raport economic să sporească progresiv ajutorul oficial pentru dezvoltare (donații și împrumuturi bilaterale publice și contribuții la instituțiile financiare multilaterale), pentru ca, cel tîrziu pînă în anul 1975, acest ajutor să atingă 0,70% din produsul său național brut.

Recenta sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. a adoptat Declarația și Programul de acțiune relative la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, menite să permită dezvoltarea accelerată a tuturor țărilor, eliminarea decalajului crescînd dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Aceste documente de mare importanță completează și întăresc obiectivele enunțate în Strategia internațională a dezvoltării, precum și măsurile formulate de Adunarea Generală a O.N.U. în vederea aplicării acestei Strategii. Carta drepturilor și indatoririlor economice ale statelor, care ar urma să fie adoptată la apropiata sesiune a Adunării Generale a O.N.U. va putea constitui un instrument eficace pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru atingerea obiectivelor Strategiei internaționale a dezvoltării.

Deși s-au elaborat și recomandat astfel pe plan internațional numeroase și importante măsuri în vederea sprijinirii creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, rezultatele practice obținute sint incă modeste, în comparație cu amploarea sarcinilor care se pun in acest domeniu.

● Rezultate sub așteptări

ÎN CURSUL primului și al celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării, țările in curs de dezvoltare au depus eforturi susținute pentru mobilizarea resurselor proprii, obținînd unele rezultate pozitive. Printre acestea se numără : îmbunătățirea modalităților de elaborare a planurilor și programelor naționale de dezvoltare ; înfăptuirea intr-o serie de țări de măsuri vizind naționalizarea industriei și realizarea reformei agrare ; efectuarea de reforme educative în scopul legării mai strinse a invățămintului de nevoile economiei, mobilizarea unor resurse financiare sporite pentru dezvoltare (la începutul acestui deceniu, ansamblul țărilor în curs de dezvoltare investeau mai mult de 18% din produsul lor intern brut).

Evident, țările in curs de dezvoltare au încă mult de făcut pentru accelerarea progresului lor economic și social. Trebuie să constatăm insă că unele regiuni in curs de dezvoltare continuă să fie expuse colonialismului, discriminării rasiale și ocupației străine, ceea ce constituie un obstacol în calea eforturilor popoarelor și țărilor respective pentru asigurarea dezvoltării lor.

Un mijloc de autoajutorare pentru țările în curs de dezvoltare îl constituie extinderea relațiilor economice reciproce între ele, care reprezintă circa 1/5 din comerțul lor exterior. În acest sens, este de notat că intre diferite țări in curs de dezvoltare s-au încheiat recent unele aranjamente preferențiale sau regionale, de natură să faciliteze comerțul și cooperarea economică dintre ele.

În pofida eforturilor importante depuse de țările in curs de dezvoltare, rezultatele obținute in perioada de după adoptarea primului Deceniu al dezvoltării sint departe de a fi satisfăcătoare. Bilanțul acestei perioade demonstrează că problemele dezvoltării au continuat să se agraveze și că, în nu puține cazuri, s-a produs chiar un regres. În cursul primului Deceniu (1961—1970), produsul intern brut al țărilor in curs de dezvoltare a crescut în medie cu 5,5% anual. Totuși, decalajul dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare a continuat să rămînă foarte mare și chiar s-a accentuat. În timp ce in țările capitaliste dezvoltate, produsul brut pe locuitor a crescut în deceniul trecut in medie cu 3,7% pe an, in țările in curs de dezvoltare a sporit numai cu 2,4%. In anul 1970, produsul brut pe locuitor al țărilor in curs de dezvoltare (210 dolari) era de 13 ori mai mic decît in țările capitaliste dezvoltate (2775 dolari)[1]).

Ritmul mediu de creștere a produsului finit intern brut al țărilor în curs de dezvoltare în cursul primilor doi ani ai celui de-al doilea Deceniu s-a situat sub media anuală de 5,5% înregistrată in cursul primului, sub media de peste 6% atinsă în ultimii ani ai acestuia și sub obiectivul fixat pentru al doilea Deceniu. În anul 1973, produsul intern brut al țărilor în curs de dezvoltare a crescut, potrivit datelor provizorii, cu 7,2%, ceea ce se explică prin sporirea sensibilă a producției agricole și prin expansiunea deosebită a comerțului lor exterior ca urmare a conjuncturii favorabile pentru materiile prime.

Ritmul de creștere a produsului intern brut pe locuitor abia a depășit 2,5% în 1971 și 1972. Or, ritmul mediu anual de creștere a produsului brut pe locuitor in ansamblul țărilor în curs de dezvoltare în Deceniul în curs ar trebui să reprezinte circa 3,5%, cu posibilitatea de a-l mări in a doua jumătate a deceniului. În cazul în care se va realiza media preconizată, produsul intern brut pe locuitor în aceste țări ar spori cu 80 dolari (la prețurile din 1970), in timp ce in aceeași perioadă se prevede o creștere cu peste 1200 dolari a produsului brut pe locuitor in țările dezvoltate capitaliste. În aceste condiții, decalajul dintre cele două grupe de țări, exprimat in cifre absolute va continua să se mărească.

Ritmul mediu de creștere realizat pe ansamblul țărilor in curs de dezvoltare ascunde diferențe considerabile în ce privește rata de creștere inregistrată de către diversele țări. Două mari gupe de țări în curs de dezvoltare au progresat rapid : marii exportatori de petrol și unele țări, in special din Extermul Orient si America Latină, care au reușit să sporească într-un ritm relativ inalt exporturile lor de produse industriale. Marea majoritate a țărilor, însă, au continuat să inregistreze ritmuri de creștere sensibil inferioare mediei. În același timp, progresele realizate în majoritatea țărilor in curs de dezvoltare in domeniul îmbunătățirii condițiilor sociale au fost limitate, diferențele în ce privește nivelul veniturilor s-au menținut foarte mari.

● Stadiul acțiunilor sectoriale

DUPĂ cum s-a constatat și în dezbaterile din cadrul O.N.U., eforturile țărilor in curs de dezvoltare vizind asigurarea progresului lor economic și social nu au fost susținute printr-o acțiune internațională suficient de viguroasă. Majoritatea țărilor dezvoltate nu au adus încă modificări majore politicii lor, în scopul punerii în aplicare a măsurilor prevăzute în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în special in cadrul Strategiei internaționale pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării. Unele țări dezvoltate au manifestat un interes mai mare pentru traducerea în viață a Strategiei, dar in același timp cele mai multe dintre ele au acordat o prioritate destul de redusă problemelor respective. În aceste condiții, rezultatele obținute in diferite domenii ale cooperării internaţionale în favoarea dezvoltării nu au corespuns aşteptărilor.

În ce priveşte aplicarea măsurilor prevăzute în Strategie **în domeniul comerţului internaţional** al ţărilor în curs de dezvoltare, s-au realizat unele progrese dar, în ansamblu, situaţia rămîne defavorabilă pentru aceste ţări. În anul 1973 ponderea lor în exporturile mondiale a reprezentat 19%, faţă de peste 21% în anul 1960 şi aproape 30% în anul 1955.

Măsurile practice adoptate pentru traducerea în viaţă a prevederilor Strategiei în domeniul comerţului cu produse de bază au fost fragmentare, sporadice. Singurul succes important în acest domeniu l-a constituit elaborarea în anul 1972 a Acordului internaţional cu privire la cacao, a cărui negociere a durat mai mult de 16 ani. În materie de produse industriale, un progres important l-a reprezentat adoptarea sistemului generalizat de preferinţe (S.G.P.) în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare. Avantajele decurgind din S.G.P. pentru aceste ţări sînt însă limitate de o serie de factori : sistemul n-a fost aplicat pînă în prezent de S.U.A. ; unele ţări dezvoltate nu au inclus încă toate ţările în curs de dezvoltare printre beneficiarii de preferinţe ; o gamă destul de largă de produse interesînd ţările în curs de dezvoltare, în special din sectorul agricol, sînt excluse din S.G.P. ; importurile în cadrul regimului de preferinţe vamale generalizate sînt deseori supuse unor restricţii cantitative şi altor obstacole netarifare. În acelaşi timp, S.G.P. este ameninţat de eroziune ca urmare a lărgirii aranjamentelor vamale preferenţiale între ţările dezvoltate şi a reducerii eventuale a taxelor vamale între aceste ţări în cadrul negocierilor comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T.

Prevederile Strategiei cu privire la abţinerea ţărilor dezvoltate de la introducerea de noi obstacole tarifare şi netarifare la importul produselor care prezintă interes pentru ţările în curs de dezvoltare nu au fost integral respectate. De asemenea, s-au realizat progrese limitate în aplicarea prevederii din Strategie potrivit căreia ţările dezvoltate trebuie să acorde prioritate adoptării de măsuri vizînd eliminarea obstacolelor din calea comerţului de export al ţărilor în curs de dezvoltare. Ţările dezvoltate nu au adoptat încă măsuri speciale destinate să faciliteze asemenea ajustări structurale în industria lor, care să favorizeze accesul produselor importate din ţările în curs de dezvoltare, şi, în consecinţă, realizarea unei mai raţionale diviziuni internationale a muncii.

Situaţia înfăptuirii obiectivelor **în domeniul transferului de resurse financiare** spre ţările în curs de dezvoltare constituie o sursă de preocupare. În produsul naţional brut al ţărilor capitaliste dezvoltate ponderea transferului lor de resurse financiare în ţările în curs de dezvoltare a fost de 0,70% în 1970 şi 0,78% în 1973, menţinîndu-se sensibil inferioară nu numai faţă de obiectivul de 1%, dar şi faţă de nivelul atins în anul 1961 şi anume de 0,86%. Ajutorul public pentru dezvoltare, element decisiv al transferului de resurse financiare, a înregistrat o scădere relativă, ponderea lui în produsul naţional brut al ţărilor avansate din punct de vedere economic trecînd de la 0,33% în 1970 la 0,30% în 1973, faţă de 0,50% în 1961, în timp ce obiectivul fixat pentru acest tip de ajutor este de 0,70%. În condiţiile în care volumul ajutorului public pentru dezvoltare s-a menţinut la un nivel limitat, ţările în curs de dezvoltare au recurs din ce în ce mai mult la credite comerciale cu dobînzi mai ridicate, ceea ce a avut drept consecinţă creşterea datoriei lor externe, care în anul 1971 s-a cifrat la aproape 80 miliarde dolari faţă de circa 22 miliarde dolari în 1961.

Ţările în curs de dezvoltare neposesoare de petrol au fost considerabil afectate de creşterea preţului petrolului şi al altor produse esenţiale, ceea ce a determinat Adunarea Generală extraordinară a O.N.U. din aprilie a.c. să lanseze o operaţie de urgenţă pentru a furniza ajutor acelor ţări în curs de dezvoltare care au fost cel mai mult afectate. Crizele monetare pe care le-a cunoscut economia capitalistă după anul 1970 au avut, de asemenea, repercusiuni grave asupra ţărilor în curs de dezvoltare, vulnerabile la fluctuaţiile economice de pe arena mondială.

Se înregistrează dificultăţi şi în ce priveşte realizarea obiectivelor Strategiei **în domeniul comerţului invizibil.** Ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în tonajul flotei maritime mondiale s-a redus de la 6,3% în 1970 la 5,5% în 1972. Navlurile au cunoscut o creştere importantă, fapt care a sporit dificultăţile ţărilor în curs de dezvoltare în ce priveşte balanţele de plăţi. Este de notat însă că s-a elaborat un cod de conduită a conferinţelor maritime, care ţine seama de interesele ţărilor în curs de dezvoltare — cod deschis, în prezent, spre acceptare de către state. În ultima perioadă, s-au adoptat unele iniţiative în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare cele mai puţin avansate şi fără litoral, dar ele nu sînt încă pe măsura nevoilor acestor ţări. Problemele relative la **transferul de tehnici** spre ţările în curs de dezvoltare au continuat să fie studiate de către organizaţiile internaţionale, dar, pînă în prezent, nici o măsură importantă nu a fost încă adoptată pentru facilitarea acestui transfer.

Rezultatele asupra cărora ne-am oprit arată că Strategia internaţională a dezvoltării nu a căpătat încă vitalitatea necesară. După cum se constată în raportul sesiunii a IX-a a Comitetului O.N.U. pentru planificarea dezvoltării, concluzia foarte netă care se degajă este că „Strategia internaţională a dezvoltării rămîne mai mult o aspiraţie decît o politică. Ea este încă departe de a se fi impus cu vigoarea necesară“.2).

Programele de măsuri pentru sprijinirea dezvoltării trebuie aplicate integral

BILANŢUL nesatisfăcător al acţiunilor de pînă acum din cadrul deceniilor pentru dezvoltare reclamă adoptarea de urgenţă a unor măsuri suplimentare de către comunitatea internaţională, de către ţările în curs de dezvoltare şi ţările dezvoltate, pentru asigurarea punerii integrale în aplicare a măsurilor care urmăresc reducerea şi eliminarea decalajelor economice.

Succesul activităţilor internaţionale vizînd dezvoltarea economică depinde, în mare parte, de ameliorarea ansamblului situaţiei internaţionale, în special, de rezultatele care se vor obţine pe calea dezarmării generale şi complete. Climatul de destindere este de natură să creeze premise favorabile pentru sporirea aportului ţărilor dezvoltate la accelerarea creşterii economice a ţărilor în curs de dezvoltare. Progresele pe calea dezarmării generale şi complete ar trebui să conducă la eliberarea de resurse suplimentare importante, care ar putea fi consacrate dezvoltării economice şi sociale, îndeosebi în ţările în curs de dezvoltare. De aceea, în Strategie se indică necesitatea stabilirii unei legături strînse între cel de-al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare şi Deceniul dezarmării. În acest context, este de remarcat faptul că, după date pe anul 1970 — al căror sens nu s-a schimbat însă nici astăzi — cheltuielile militare ale ţărilor care acordă ajutor ţărilor în curs de dezvoltare au fost de 25 de ori mai importante decît ajutorul lor public pentru dezvoltare.

Strategia internaţională a dezvoltării:
obiective şi rezultate

	Evoluţii în deceniul 1961-1970, %	Obiective pentru deceniul 1971-1980, %	Rezultate obţinute		
			1971	1972	1973[1]
A. Ritmul anual de creştere în ţările în curs de dezvoltare:					
– Produsul brut	5,5	6,0	5,6	5,2	7,2
– Produsul brut pe locuitor	2,4	3,5	2,5	2,9	...
– Producţia agricolă	2,8	4,0	2,4	-1,6	5,6
– Producţia industriei prelucrătoare	6,4	8,0	8,2	8,8	...
– Partea acumulării naţionale brute în produsul brut	0,2	0,5	...	...	...
– Volumul exporturilor	6,6	peste 7	7,7	6,9	7,9
– Volumul importurilor	5,5	puţin peste 7	7,2	2,8	9,7
B. Transferul de resurse financiare în ţările în curs de dezvoltare:					
– Ponderea în produsul brut al ţărilor dezvoltate	0,86 (în anul 1961)	1,0	0,73	0,78	0,78
– Ponderea fondurilor publice pentru dezvoltare în produsul brut al ţărilor dezvoltate	0,50 (în anul 1961)	0,70	0,34	0,33	0,30

1 Date provizorii
Sursa: Publicaţiile ONU.

În ansamblu, se impune ca obiectivul dezvoltării să fie adus în centrul preocupărilor comunităţii internaţionale, alături de problemele păcii şi securităţii, în vederea găsirii urgente de soluţii eficace pentru reducerea şi eliminarea decalajelor economice dintre diferitele ţări ale lumii.

O expresie a importanţei acordate cooperării internaţionale în vederea accelerării progresului ţărilor în curs de dezvoltare o va constitui convocarea în anul 1975 a unei sesiuni extraordinare a O.N.U. la un înalt nivel de reprezentare, consacrată dezvoltării şi cooperării economice internaţionale. La această sesiune se vor examina, în lumina aplicării Strategiei internaţionale a dezvoltării, noi concepţii şi opţiuni în vederea promovării soluţionării problemelor economice mondiale şi, în special, ale ţărilor în curs de dezvoltare.

România, ţară socialistă în curs de dezvoltare, a sprijinit şi sprijină fără rezerve adoptarea pe plan internaţional de măsuri în vederea accelerării progresului economic al ţărilor rămase în urmă în dezvoltarea lor. Ea subliniază necesitatea ca aceste măsuri să fie aplicate în favoarea tuturor ţărilor în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul lor social-economic sau zona geografică în care sînt situate.

În mesajul adresat Conferinţei la nivel înalt de la Alger a ţărilor nealiniate, din septembrie 1973, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta : **„Ca ţară socialistă în curs de dezvoltare, România consideră că reducerea şi eliminarea decalajelor care separă ţările lumii au o importanţă fundamentală pentru întărirea păcii şi securităţii internaţionale, pentru progresul general al omenirii. Lichidarea fenomenului subdezvoltării economice trebuie să fie atît rodul eforturilor fiecărei ţări de a pune în valoarea resursele materiale şi umane de care dispune, cît şi rezultatul unei largi cooperări internaţionale, al sprijinului material al statelor dezvoltate“. 3).**

România participă activ la lucrările din cadrul O.N.U. privind evaluarea rezultatelor celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării. La sesiunea a V-a extraordinară a Consiliului UNCTAD, din aprilie — mai 1973, România, împreună cu „grupul celor 77“, a prezentat un document privind evaluarea rezultatelor primilor doi ani de aplicare a Strategiei internaţionale a dezvoltării şi măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor sale. Acest document a fost anexat la rezoluţia adoptată de Consiliu în problema respectivă, rezoluţie care a fost transmisă sesiunii Adunării Generale a O.N.U.

Alături de celelalte ţări în curs de dezvoltare, România este hotărîtă să-şi aducă şi în viitor întreaga sa contribuţie la eforturile vizînd atingerea obiectivelor Strategiei internaţionale a dezvoltării, accelerarea progresului economic şi social în lume.

Victor ALDEA

---

1) Vezi documentul UNCTAD TD (B/429 Add. 2 din 21 III 1973.
2) Doc. E/5293, in limba franceză, pag. 11.
3) „Scinteia“ din 5 septembrie 1973.

110
105
100
95

TENDINTE — CONJUNCTURI

Structura investițiilor în economia R.D.G.

REPARTIZAREA investițiilor pe principalele ramuri ale economiei naționale a R.D.G. în anii 1960—1972 a avut un caracter relativ stabil, constată un studiu pe această temă efectuat de Institutul Central de economie al Academiei de Științe a R.D.G. Astfel, industria a beneficiat în decursul întregii perioade analizate de majoritatea investițiilor (peste 50%), în condițiile creșterii substanțiale a volumului lor — de la 8 miliarde mărci în 1960 la 18,3 miliarde în 1972. Între ramurile industriei primul loc sub raportul investițiilor continuă să-l dețină industria energetică și a combustibilului, urmată de cea chimică și a construcțiilor de mașini.

Aluminiu: prețuri în continuare ridicate

DEȘI cererea de aluminiu este mai slabă în acest an cu circa 10% în S.U.A., reflectînd reducerea vînzărilor de autoturisme și încetinirea ritmului construcției de locuințe, nivelul scăzut al stocurilor ca și volumul redus al noilor capacități de producție plănuite fac probabilă o reducere a prețurilor abia către sfîrșitul acestui an. În 1975 creșterea așteptată a cererii ar putea să le împingă din nou în sus, scrie buletinul economic lunar al lui First National City Bank, după care reproducem și graficul.

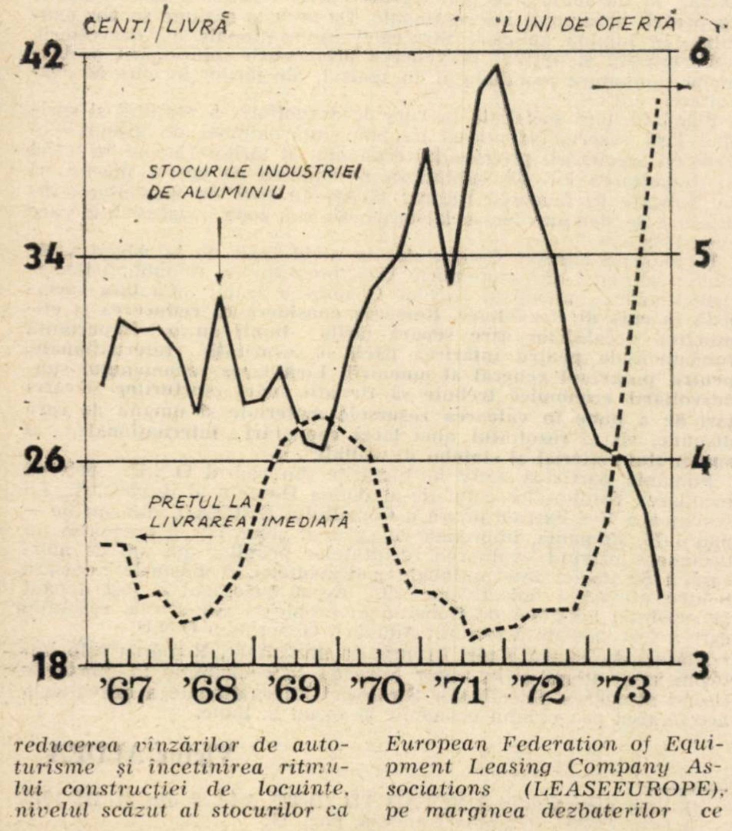

Leasing-ul industrial în expansiune

ÎN PREZENT, în S.U.A. circa 16%, iar în Elveția circa 5% din volumul total al investițiilor în echipament tehnic sînt efectuate prin intermediul unor contracte de leasing. În R.F. Germania volumul valoric al contractelor de leasing a depășit în 1973 nivelul anului precedent cu aproape 25%.

„Ținînd seama de sporirea gradului de independența financiară pe care o permite, utilizarea leasingului intră tot mai mult în practica curentă a întreprinzătorilor, arăta Fritz Peter, președintele lui European Federation of Equipment Leasing Company Associations (LEASEEUROPE), pe marginea dezbaterilor ce au avut loc în cadrul unui recent congres al acestui organism ținut la Zürich. În plus, avînd în vedere și avantajele ce decurg din faptul că, în condițiile intensificării procesului inflaționist, clientul plătește bunurile utilizate azi cu banii de mîine, în mare parte depreciați, se poate întrevedea, după părerea expertului citat, o expansiune atît pe termen mediu cît și pe termen lung a activității de leasing industrial".

Evoluții monetare divergente

ÎN ULTIMII ANI cursurile principalelor monede occidentale au cunoscut importante fluctuații. În graficul de mai jos, alcătuit de I.N.S.E.E. și reprodus după Perspectives économiques, *evoluția cursurilor valutare este urmărită în raport cu o monedă de calcul avînd la bază cursurile monedelor a 11 țări membre ale O.C.D.E., ponderate în funcție de exporturile de produse manufacturate ale fiecăreia dintre ele. Graficul evidențiază că performanța cea mai slabă a fost înregistrată în acest interval de lira italiană, iar cea mai bună de marca vest-germană.*

EVOLUTIA CURSURILOR PRINCIPALELOR VALUTE (DECEMBRIE 1969=100)

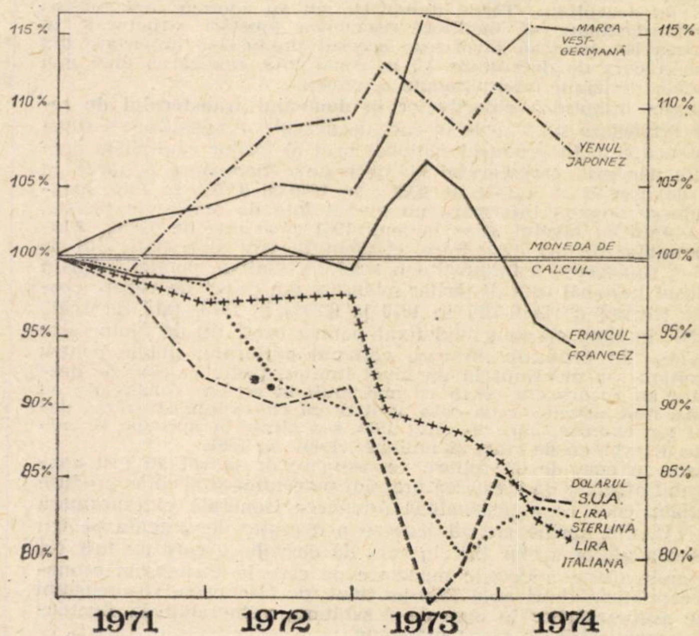

Piața orezului: perspectiva reducerii prețului

PRODUCȚIA mondială de orez nedecorticat a crescut cu 6% în 1973—1974, față de 1972—1973, ajungînd la 310 milioane tone, se arată într-un buletin al Secretarului Commonwealthului. Furnizarea unor cantități mai mari la export și cererea în creștere sugerează că volumul total al comerțului cu orez în 1974 ar putea fi mai mare față de anul trecut. Am putea asista la reducerea prețului la orez în următoarele două luni. Se așteaptă ca în 1974—1975 să se extindă suprafața cultivată cu orez atît în țările exportatoare cît și în unele țări importatoare.

Piața motoarelor diesel: conjunctură favorabilă

POTRIVIT aprecierilor formulate în cadrul unei întîlniri a producătorilor britanici de motoare cu combustie internă, în prezent asistăm la o îmbunătățire a conjuncturii pe piața internațională a motoarelor diesel. Specialiștii britanici consideră că la baza sporirii cererii de motoare diesel se află majorarea prețului combustibililor ; în această situație, motoarele diesel se dovedesc a fi mult mai eficiente și a avea un grad de poluare mai coborît comparativ cu motoarele cu benzină.

Creșterea rezervelor monetare ale țărilor producătoare de petrol

POTRIVIT datelor furnizate de F.M.I., rezervele monetare ale principalelor țări din lume producătoare de petrol au sporit cu 110% în cursul primului trimestru al acestui an, respectiv de la 7,6 la 16 miliarde de dolari. Creșterea cea mai spectaculoasă se semnalează în cazul Nigeriei, ale cărei rezerve s-au majorat în trei luni de la 446,3 milioane dolari la 1,2 miliarde.

Foarfecele prețurilor internaționale

ADÎNCIREA decalajului economic ce desparte țările în curs de dezvoltare de cele puternic industrializate, slăbirea evidentă a poziției țărilor „lumii a treia" în fluxul comerțului mondial capitalist au constituit, în întreaga perioadă postbelică, atît o cauză cît și un efect al lărgirii ecartului dintre nivelul prețurilor internaționale ale materiilor prime și cel al prețurilor produselor cu un grad înalt de prelucrare.

Fiind tributare în cea mai mare parte unei structuri unilaterale a economiei — moștenirea dominației coloniale, ocupînd o poziție periferică în cadrul diviziunii internaționale a muncii, țările în curs de dezvoltare și-au văzut diminuată, de la an la an, participarea în exportul mondial capitalist. Între 1960 și 1973 valoarea exportului țărilor capitaliste industrializate a sporit de 4,83 ori, în timp ce creșterea corespunzătoare țărilor subdezvoltate a fost de numai 3,29 ori, o dinamică de asemenea mai lentă înregistrînd și volumul fizic al exportului (vezi tabelul nr. 1).

	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1971	1972	1973
1. Indicii volumului fizic (1963=100)									
a) T.C.D.	84	93	111	130	155	189	202	220	224
b) t.c.d.	85	95	107	118	136	160	168	186	...
2. Ponderea în volumul valoric al exportului mondial capitalist									
a) T.C.D.	75,8	76,6	77,3	78,5	79,0	80,8	80,8	81,6	81,8
b) t.c.d.	24,2	23,4	22,7	21,5	21,0	19,2	19,2	18,4	18,2
3. Indicii valorilor medii (prețului) (1963=100)									
a) T.C.D.	98	99	102	105	104	114	119	130	145 x)
b) t.c.d.	103	98	103	104	103	109	116	121	130 x)
Foarfecele prețurilor 1)2)	-5,10	+1,01	-0,98	+0,95	+0,96	+4,38	+2,52	+6,92	+10,34
Unghiul de deschidere a foarfecelui 3)	4°35'	0°54'	0°52'	0°51'	0°51'	3°56'	2°15'	6°13'	9°18'

1) $F_p = \frac{a - b}{a} \times 100$; 2) semnul (–) exprimă deschiderea foarfecelui în favoarea țărilor în curs de dezvoltare; 3) Unghiul exprimat în grade și minute sexagesimale

T.D.C. = țări capitaliste dezvoltate
t.d.c. = țări în curs de dezvoltare
x) cifre provizorii

Sursa tabelelor: Szilàgyi, G. Problemele metodologice ale calculării foarfecelui prețurilor, în Statisztikai Szemle, nr.3, martie 1970, pag.279-291; U.N.Statistical Yearbook 1970; U.N.Monthly Bulletin of Statistics, iunie 1973, aprilie 1974.

Tabelul nr. 1 — **Dinamica unor indicatori ai exportului mondial capitalist**

Așa cum reiese din statisticile internaționale, în deceniul al șaptelea țările „lumii a treia" au resimțit adînc „tăișul" foarfecelui deschis de prețurile neremuneratorii primite la exportul lor, pe de o parte, și prețurile înalte percepute de țările capitaliste puternic industrializate, pe de altă parte. Spre exemplu, analizînd trendul marcat de indicii valorilor unitare (prețurilor) la export calculați de O.N.U., se constată că între anii 1960 și 1973 pentru țările capitaliste dezvoltate creșterea a fost de 58 puncte procentuale, în timp ce pentru țările subdezvoltate ea a fost de numai 27 puncte procentuale.

Evoluția divergentă a valorilor unitare ce a dus la permanentizarea unui foarfece al prețurilor complet neavantajos țărilor în curs de dezvoltare are la bază, în principal, posibilitățile extrem de limitate ale acestor țări de a furniza la export produse cu un grad înalt de prelucrare. Totodată, cel puțin pînă spre sfîrșitul anilor '60, evoluția lentă a valorilor medii la exportul țărilor „lumii a treia" s-a datorat și existenței unei supraoferte de produse de bază (exceptînd petrolul) generată, pe de o parte, de tendința spre înlocuirea unor produse primare cu materiale sintetice, de modificarea coeficienților tehnici (toate acestea sub impactul revoluției tehnico-științifice), iar, pe de altă parte, de politica de autoaprovizionare cu bunuri agroalimentare dusă de numeroase țări industrializate. Evident, acest dezechilibru dintre oferta, cu unele excepții cronic excedentară și cererea de materii prime a constituit cadrul favorabil unei stagnări sau unei creșteri moderate a prețurilor de export ale țărilor subdezvoltate.

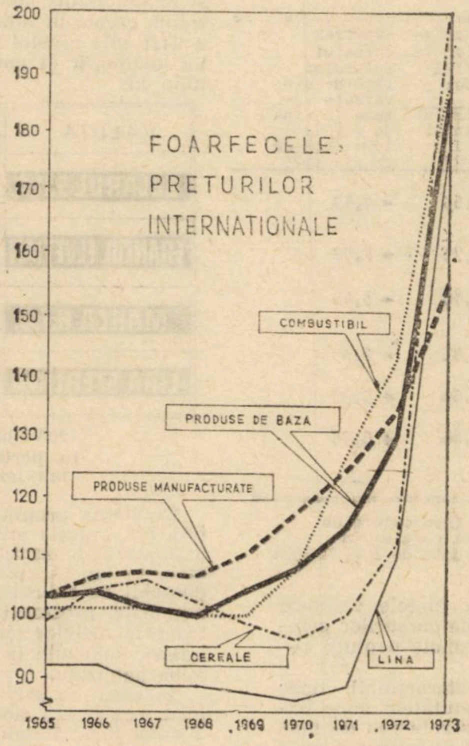

Indici calculați de O.N.U. (1963=100).

Încercînd o analiză mai adîncă a tendințelor marcate de evoluția prețurilor de export putem evidenția, cu ajutorul datelor oferite de O.N.U., un fenomen economic cu largi semnificații : existența unui foarfece al prețurilor cu un unghi de deschidere defavorabil țărilor în curs de dezvoltare chiar în sfera comercializării produselor de bază (care reprezintă circa 75% din exporturile lor totale). Spre exemplu exceptînd grupa de metale neferoase (încadrate de O.N.U. în clasa produselor manufacturate), ritmul de creștere a prețurilor pentru materiile prime comercializate pe piața internațională este mai ridicat în cazul exportului țărilor capitaliste industrializate (vezi tabelul nr. 2). Se poate spune deci că, beneficiind de înaltul lor potențial competitiv, companiile occidentale percep, pentru una și aceeași grupă de produse primare exportate, prețuri mult mai ridicate decît cele obținute de țările în curs de dezvoltare.

	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1971	1972	1973
1) Produse alimentare									
a) T.C.D.	94	96	105	108	102	109	120	135	204
b) t.c.d.	94	91	107	102	102	114	112	127	179
F.P.		+5,2	-1,9	+5,5		-4,5	+6,6	+5,9	+12,2
2) Produse agricole nealimentare									
a) T.C.D.	99	96	103	106	96	100	108	126	190
b) t.c.d.	114	99	101	100	94	98	98	110	167
F.P.	-15,1	-3,1	+ 1,9	+5,6	+2,0	+2,0	+9,2	+12,6	+17,3
3) Minereuri									
a) T.C.D.	97	98	105	107	104	122	145	154	190
b) t.c.d.	101	100	101	103	102	104	119	135	176
F.P.	-4,1	-2,0	+3,8	+3,7	+1,9	+14,7	+17,9	+12,3	+7,3

x) F.P. = foarfecele prețurilor deschis de dinamica indicilor prețurilor de export calculați de O.N.U. (1963=100)

Tabelul nr. 2 — **Foarfecele prețurilor internaționale**

Urmărind evidențierea principalelor tendințe înregistrate în ultimii ani de evoluția prețurilor internaționale nu putem să nu ne oprim pe scurt și asupra saltului înregistrat în perioada 1972—1974 de cotațiile principalelor materii prime comercializate pe piața mondială. Această accelerare a ritmului a dus pe moment (așa cum relevă graficul) la o inversare a unghiului foarfecelui deschis de dinamica prețurilor materiilor prime și dinamica prețurilor produselor manufacturate.

Fără a-i subaprecia importanța, în evaluarea efectelor reale pe care această inversare o are asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare va trebui să ținem seama cel puțin de următoarele două considerente :

1. Unghiul favorabil produselor de bază este deschis de dinamica indicilor de preț, de ritmul lor de creștere mai accelerat începînd cu anii 1971—1972 și nu de ecartul între nivelurile exprimate în cifre absolute ale prețurilor materiilor prime și cele ale produselor manufacturate, ecart care tinde să se mărească în continuare în numeroase cazuri.

Pentru a da un singur exemplu în acest sens, vom arăta că în 1965 țările „lumii a treia" trebuiau să livreze, în medie, următoarele cantități de cauciuc natural pentru a importa un tractor : de mare putere din S.U.A. 14 tone : de putere medie din R. F. Germania 3 tone, iar din Anglia 3,5 tone. La jumătatea anului 1974, avînd în vedere sporul înregistrat de prețurile celor două produse, raporturile aproximative, în funcție de țara exportatoare, erau : S.U.A. 20 t, R.F.G. 5 t, Anglia 6 t.

2. Așa cum am arătat, ca urmare a evoluției în ritmuri diferențiate pe cele două grupe mari de state, cursul ascendent al prețurilor materiilor prime a avantajat net în numeroase domenii și cazuri tocmai țările puternic industrializate.

În concluzie se poate spune că deși prețurile materiilor prime au înregistrat un salt spectaculos în ultimii doi-trei ani, foarfecele prețurilor internaționale, în diversele sale variante, continuă să aducă imense prejudicii țărilor subdezvoltate. De altfel, aici se află, potrivit unor aprecieri ale experților U.N.C.T.A.D., izvorul acelui transfer unilateral de valoare care a provocat acestor țări pierderi de 63 miliarde dolari numai în perioada 1951—1966.

Pentru reducerea decalajelor ce caracterizează sistemul economic capitalist și din care derivă fenomenele examinate, este necesară realizarea unui raport corespunzător între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale care să favorizeze progresul mai accelerat al țărilor în curs de dezvoltare.

Gheorghe NISTOR

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Dolarul S.U.A., după o evoluție oscilantă, cu o tendință de scădere la începutul săptăminii analizate, se redresează brusc în ultimele zile față de principalele valute, cu excepția francului francez. Se apreciază că elementul principal în determinarea acestei evoluții l-a constituit anunțarea rezultatului balanței comerciale americane pe luna iunie a.c., al cărei deficit a fost de numai 255,8 milioane de dolari S.U.A., față de 777 milioane de dolari în luna precedentă.

Dintre fenomenele monetare din cursul săptăminii analizate, mai rețin atenția în mod deosebit scăderea puternică a cursului **mărcii vest-germane** în cadrul „șarpelui", precum și redresarea accelerată a francului francez. Scăderea cursului monedei vest-germane a fost declanșată de reducerea puternică a excedentului balanței comerciale a R.F.G. pe luna iunie a.c. Marca vest-germană a ajuns relativ repede la limita inferioară de intervenție față de florinul olandez, băncile centrale respective fiind nevoite să intervină pe piață pentru susținerea monedei vest-germane. Situația a fost agravată și de accentuarea zvonurilor referitoare la o probabilă revalorizare oficială a florinului olandez, ceea ce a determinat noi presiuni asupra acestei monede, cu implicații directe asupra poziției mărcii vest-germane.

Procesul de redresare a cursului **francului francez** a continuat și în săptămina analizată, ca urmare a situației conjuncturale favorabile create în ultimul timp, cu mențiunea că în perioada 29 VII—2 VIII 1974 nivelul francului francez a fost influențat și de un factor temporar și anume, aminarea plăților scadente la finele iunie-iulie a.c.

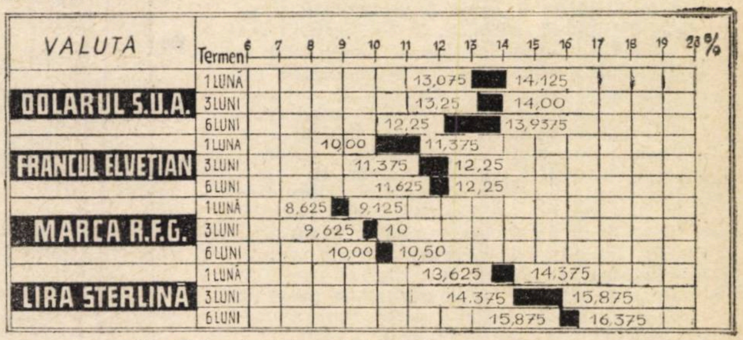

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 28 mai—10 iunie a.c. (niveluri minime și maxime).

Cursuri

	Curs paritar (central) față de dolarul S.U.A.	28 XII 1973	22 VII 1974	2 VIII 1974	Abaterea[1] cursului valutelor în ziua de 2 VIII 1974 față de: (în %) Cursul paritar (central)	 Nivelul din 28 XII 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în ziua de 2 VIII 1974 față de 28 XII 1973
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5485	2,5795	+ 3,47	+4,63	- 4,43
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,9400	2,9600	+14,37	+9,79	- 8,92
Francul francez[5]	4,60414	4,7025	4,7675	4,6800	- 1,62	+0,48	- 0,48
Lira sterlină[2][5]	2,8952	2,3250	2,3900	2,3810	-17,76	+2,41	- 2,35
Lira italiană[5]	523,50	607,0	642,50	643,00	-18,58	-5,60	+ 5,93
Yenul japonez[5]	308,0	280,2	290,95	299,50	+ 2,83	-6,44	+ 6,88
Prețul aurului[3][5]	42,22[4]	103,87	143,0	159,40	-	-	-

1) revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie; 4) prețul oficial al aurului; 5) la data de 1 VIII 1974

ÎN SĂPTĂMÎNA 29 iulie — 2 august a.c., pe piețele valutare internaționale s-au înregistrat puternice oscilații ale cursurilor principalelor valute occidentale, producîndu-se chiar unele evoluții relativ neașteptate.

Aceste fenomene s-au manifestat în urma interacțiunii unor factori economici și politici diverși, cum ar fi rezultatele unor balanțe de plăți, nivelul dobînzilor pe unele piețe, rezolvarea de moment a crizei cipriote — elemente ce au contribuit la formarea unei stări psihologice deosebite pe piețele valutare internaționale.

Creșterea prețului **aurului** pe piețele internaționale a fost limitată de evoluția ascendentă a dobînzilor la eurodolari, o parte din deținătorii de astfel de fonduri preferind să le investească la termen, în loc să cumpere aur. În condițiile menținerii unui nivel deosebit de ridicat al cererii de fonduri pe piețele monetare internaționale, precum și ale aplicării în continuare de către majoritatea principalelor țări occidentale a unor măsuri restrictive pe plan intern, dobînzile la eurovalute au crescut, fără excepție, în săptămina analizată.

În ceea ce privește taxa oficială a scontului în vigoare la 29 iulie a.c., ea s-a modificat — față de situația din 26 iulie — în cazul a două țări : Belgia 8,75% (față de 6,50%) și Elveția 5,25% (5,50%).

Nicolae RADIAN

DOCUMENTAR STATISTIC

Costul combaterii poluării apelor

CREȘTEREA rapidă a cheltuielilor pentru prevenirea și combaterea poluări mediului înconjurător, îndeosebi în țările dezvoltate din punct de vedere industrial ori în zonele cu un intens trafic de mărfuri și pasageri, a suscitat elaborarea unor studii, care urmăresc structura și orientarea prioritară a acestor cheltuieli, evoluția lor în perspectivă și condițiile de realizare a economicității în acest domeniu.

Amploarea problemei este ilustrată, de pildă, de dinamica cheltuielilor pentru combaterea poluării apelor în S.U.A. Conform evaluărilor Consiliului pentru calitatea mediului ambiant — organ guvernamental — în 1972 ansamblul cheltuielilor efectuate în acest scop de guvernul federal, de autoritățile statelor și de cele municipale s-a ridicat la 3,6 miliarde dolari, în cursul acestui deceniu urmînd a fi cheltuite în total 87,3 miliarde dolari.

Pagubele provocate în S.U.A. de poluarea apelor sint estimate de Federația națională pentru protecția naturii la 12,8 miliarde dolari anual. S-a calculat că pentru a se reduce pînă în 1980 cu 90% pagubele provocate de această poluare este necesar să se cheltuiască anual 6,3 miliarde dolari în vederea executării lucrărilor de epurare.

Concomitent, investiții importante efectuează și societățile particulare, îndeosebi cele industriale, această ramură fiind principala sursă de poluare a mediului înconjurător. Conform prognozei elaborate de Consiliul pentru calitatea mediului ambiant, în deceniul actual cheltuielile cumulate ale sectorului particular din S.U.A., reprezentînd investiții în utilaje și instalații pentru combaterea poluării apelor, vor însuma 40,2 miliarde dolari : din acest total 11,9 miliarde dolari vor fi alocate de industria prelucrătoare, 4,5 miliarde de industria energiei electrice, cîte 0,9 miliarde de sectorul construcțiilor, de cel al fermelor zootehnice și avicole, precum și de companiile de navigație.

O sumă importantă vor reprezenta cheltuielile curente în acest domeniu (pentru administrare, întreținere, reparații etc.), evaluate în cazul industriei prelucrătoare la peste 1,8 miliarde dolari în anul în curs.

Cheltuieli curente pentru combaterea poluării apelor

Ramura	1970 milioane dolari	 %	1974x milioane dolari	 %	Spor 1974/1970 (%)
Metalurgie	239,3	23	426,0	23	78
Industria chimică	187,2	18	421,4	23	125
Industria alimentară	158,4	15	260,0	14	164
Industria hîrtiei	116,9	11	325,9	18	179
Construcții de mijloace de transport	107,9	10	115,4	6	7
Prelucrarea petrolului	95,5	9	110,2	6	15
Construcții de mașini	60,1	5	42,3	2	-30
Industria textilă	50,2	5	79,9	4	59
Industria cauciucului	8,9	1	23,5	1	164
Alte ramuri	29,2	3	57,2	3	96
Total	1053,6	100	1861,8	100	77

x) Estimări

Sursa: B.I.K.I. (U.R.S.S.), nr.64/1973.

Decalaje în producția mondială de oțel

CIVILIZAȚIA secolului XX a rămas o civilizație a oțelului, materialele despre care se credea inițial că-i vor diminua rolul nereușind să-și impună în suficientă măsură calitățile. Drept urmare industria siderurgică se menține ca o ramură de bază a economiei țărilor dezvoltate, în vreme ce tot mai multe țări în curs de dezvoltare își pun problema creării unei asemenea industrii, exemplul cel mai recent oferindu-l o serie de țări producătoare de petrol din Orientul Mijlociu.

Deși a crescut mai repede (+62%) în perioada 1965—1973 în țările nesocialiste în curs de dezvoltare decît pe plan mondial (+50%) și în țările capitaliste dezvoltate (+48%), producția de oțel a primului grup de state, cuprinzînd majoritatea populației globului, continuă să dețină o pondere extrem de redusă în totalul mondial (3,48% în 1973 față de 66,7% țările capitaliste dezvoltate), decalaj care rezultă cu claritate din tabelul alăturat. Se poate constata că puține sînt țările care au pășit pe calea dezvoltării independente care dispun cu adevărat de o industrie siderurgică. Astfel, din totalul producției de oțel a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, peste 29% se obținea în Brazilia, iar 28% în India, în vreme ce întreaga Africă (exclusiv R.S.A.), contribuia cu numai 2%.

Este semnificativ și faptul că totalul producției de oțel a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare se situează încă sub nivelul unei țări ca Franța, iar în America Latină se obține aproape tot atîta oțel cît într-o țară ca Belgia.

Dimensiunile decalajelor existente chiar între țările în curs de dezvoltare, le scoate în evidență compararea producțiilor naționale de oțel pe locuitor, care variază de la 101 kg în Venezuela sau 88 kg în Argentina la cantități exprimabile într-o singură cifră sau numai în subunități (2 kg în Indonezia, 1 kg în Birmania, Iran și Bangladesh etc.), în vreme ce în unele țări dezvoltate volumul lor depășește 1 tonă (Luxemburg, Belgia, Japonia).

În plus, nu este vorba numai de cantitatea de oțel ca atare, ci și de calitatea lui, domeniu în care gama decalajelor este încă și mai amplă.

D. D.

OTEL

	Producția totală (mii tone)			Producția pe locuitor (kg)		
	1965	1970	1973[x]	1965	1970	1973[x]
TOTAL MONDIAL	459 700	597 600	691 300	140	165	180
din care:						
I. Tările capitaliste dezvoltate	309 964	399 321	459 510			
din care:						
Europa	127 823	159 993	176 000	361	433	465
Piața Comună	113 896	138 071	150 031	465	535	585
- Anglia	27 439	28 315	26 625	503	508	475
- Belgia	9 162	12 607	15 525	968	1 303	1 601
- Danemarca	412	473	450	87	96	89
- Franța	19 599	23 774	25 261	401	468	484
- R.F.Germania	36 821	45 041	49 521	624	732	798
- Italia	12 681	17 277	21 010	246	322	385
- Luxemburg	4 585	5 462	5 925	13 852	16 065	16 458
- Olanda	3 145	5 042	5 632	256	387	418
Norvegia	686	870	955	184	224	241
Austria	3 221	4 079	4 238	444	552	565
Suedia	4 727	5 496	5 560	611	684	683
Spania	3 515	7 429	10 740	111	220	308
S.U.A.	122 490	122 120	137 550	629	596	653
Canada	9 098	11 198	13 388	466	525	606
Japonia	41 161	93 322	119 325	420	903	1 093
Australia	5 556	6 909	7 525	490	553	570
R.Sud-Africană	3 287	4 757	5 722	184	221	240
II. Tările nesocialiste în curs de dezvoltare:	14 966	19 935	24 376			
1. Asia	6 472	6 488	7 534			
din care:						
- India	6 413	6 228	6 924	13	12	12
2. America Latină	8 292	13 041	16 307			
din care:						
- Argentina	1 368	1 823	2 143	61	79	88
- Brazilia	3 017	5 390	7 175	37	58	70
- Mexic	2 455	3 881	4 700	58	79	86
3. Africa	202	406	535			
din care:						
- Egipt	179	250	300	6	8	8
- Tunisia	-	100	160	-	16	29

x) Estimări

Sursa: calculat după U.N.Monthly Bulletin of Statistics, aprilie 1974.

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Japonia: Orientări energetice

ÎN Japonia se conturează tot mai mult principalele orientări ale programului pe termen lung de dezvoltare a bazei energetice. În domeniul petrolului se urmărește îmbunătățirea aprovizionării de peste hotare, extinderea participării la noi prospecțiuni și concesiuni, inclusiv prin înființarea unei societăți de stat.

În ceea ce privește valorificarea noilor surse de energie, paralel cu o cooperare mai strînsă pe plan internațional în cercetarea științifică, Japonia proiectează construirea unor uzine electrice solare și geotermice, primele dintre ele urmînd a intra în funcțiune în perioada 1978—1980. Pentru ultimele două decenii ale secolului este prevăzută, de asemenea, obținerea — în fază industrială — a petrolului și gazului sintetic, a energiei pe bază de hidrogen. Remarcabil va fi și efortul de dezvoltare a producției de energie atomoelectrică, capacitățile respective urmînd să crească de la 2,5 GW în prezent la 60 GW în 1985.

Cerere crescîndă de uraniu

POTRIVIT unui raport al Agenției Internaționale pentru Energia Atomică și O.C.D.E. „este primordial să se adopte fără nici o întîrziere măsuri pentru accelerarea lucrărilor de exploatare a uraniului în măsura în care să se poată menține rezervele adecvate", deoarece cererea nu încetează să crească : 18 000 de tone în prezent, 60 000 t în 1980 și fără îndoială 100 000 t în 1985. Aceste aprecieri au fost făcute înainte de majorarea prețului la petrol.

În ce privește resursele de uraniu metal, raportul relevă că în comparație cu aprecierile făcute în 1970, noile estimări sînt mult mai mari, adică cu aproximativ 500 000 t în plus, în total, ținînd cont de toate categoriile de mine de uraniu. Trei dintre țările care dețin uraniu rămîn mereu — și pentru multă vreme — în fruntea tuturor : S.U.A., R.S.A. și Canada.

Energia nucleară în țările C.E.E.

CONFORM datelor publicate de către revista „Europe", la 1 ianuarie 1974 funcționau în țările membre în Piața Comună 42 centrale atomo-electrice, avînd o putere instalată globală de 12 2 milioane kW. Pentru 1980 se estimează majorarea numărului centralelor la 90, iar pentru 1985 la 172, puterea lor instalată urmînd să ajungă la 56,8 milioane kW și respectiv 140 milioane kW. Se așteaptă ca în 1985 participarea centralelor atomo-electrice la producția globală de energie electrică a țărilor C.E.E. să se ridice la 17,5%. Energia electrică produsă de cele 172 centrale atomo-electrice în anul 1985 va fi echivalentă aceleia obținute prin arderea unei cantități de 260 milioane tone țiței.

Amortismentele și uzura morală a fondurilor fixe

(Urmare din pag. 19)

prin reducerea duratei de funcționare a fondurilor fixe nu favorizează, ci stînjenește creșterea economică.

DACĂ de la ritm vom trece la valorile absolute ale mărimii fondurilor fixe, diferențele care se manifestă sînt evident în funcție de timp. Fie T_1 și T_2 două durate de amortizare diferite ($T_1 > T_2$), cărora le corespund ritmurile de creștere a fondurilor fixe γ_1 și γ_2 ($\gamma_1 > \gamma_2$) și fie $K_1(t)$ și $K_2(t)$ mărimea fondurilor fixe respective după o perioadă de timp t. Vom avea:

$$K_2(t) \;/\; K_1(t) = e^{-(\gamma_1-\gamma_2).t}$$

și deci

$$V_2 = E.K_2(t) = E.e^{-(\gamma_1-\gamma_2)t}\,.\,K_1(t) \qquad (3)$$

Deoarece $e^{-(\gamma_1-\gamma_2)}$ este subunitar, cu cît t va fi mai mare, cu atît mai mic va fi acest coeficient și deci cu atît mai mult se adîncesc diferențele dintre fondurile fixe ce se obțin cu aceleași investiții brute cînd durata de amortizare scade.

De aici se vede că scurtarea duratei de amortizare sau a duratei dintre două înlocuiri succesive ale fondurilor fixe în scopul de a asigura o structură permanent modernă a potențialului productiv se leagă indisolubil de problema creșterii economice.

În adevăr din (1) și (3) pentru t = 1 rezultă:

$$E_2 = E.\,e^{-(\gamma_1-\gamma_2)}$$

adică nu-i posibil să se mențină creșterea venitului național decît dacă operația de reducere a duratei de amortizare are loc pe măsura creșterii compensatorii a eficienței fondurilor fixe. Va trebui deci ca mărimea coeficientului de eficiență să satisfacă cel puțin relația:

$$E_2 \geqslant E.e(\gamma_1-\gamma_2)$$

adică ritmul de creștere al eficienței fondurilor fixe să fie cel puțin egal $\varepsilon \geqslant (\gamma_1-\gamma_2)$

De exemplu, pentru a trece la o reducere a duratei medii de amortizare a fondurilor fixe de la 18 ani la 12 ani, creșterea economică nu va fi menținută cu o rată a investițiiilor brute de b = 0,10, decît dacă ritmul de creștere al eficienței fondurilor fixe va fi de minim = 0,0643—0,0267 = 0,0376. Oricît de mare ar fi progresul tehnic, o astfel de creștere a eficienței cu peste 58% este greu de conceput chiar pentru producția din domeniul unor tehnici de vîrf, necum la întregul domeniu al produselor materiale.

Desigur, altfel s-ar pune problema dacă reducerea duratei de amortizare s-ar face de la 30 de ani la 24 sau chiar de la 24 la 18 ani. Preîntîmpinarea uzurii morale este o regulă elementară de prevedere, de viziune economică în perspectivă. În economia socialistă, în care întreaga dezvoltare economico-socială, deci inclusiv progresul științific și tehnic sînt planificate, este posibil ca acționînd asupra eficienței fondurilor fixe, în parte pe seama rezultatelor obținute în anii anteriori, în parte pe seama creșterii planificate pe anii ce urmează, să se obțină o scurtare a duratei de amortizare, mai ales cînd aceasta se situează spre limita superioară, să se prevină uzura morală a fondurilor fixe fără a influența negativ creșterea economică.

Reevaluarea fondurilor fixe și reașezarea amortismentelor pe economie efectuată la noi în 1969 au adus o reducere a duratei medii normate de amortizare de la cca 27,5 ani la cca 21,5 ani pentru fondurile fixe din sfera producției materiale și de la cca 23 ani la cca 18 ani pentru fondurile fixe din ramura industriei.

Cu o rată a investițiilor brute în sfera producției materiale de b = 0.13, ritmul de creștere al fondurilor fixe a fost diminuat, între cele două durate medii normate de amortizare, numai cu cca 6,4%. Practic mărimea e neînsemnată, însă la o examinare de amănunt se poate desprinde o mică inflexiune a dinamicii eficienței fondurilor fixe în raport cu venitul național. Faptul este cu totul normal, întrucît, neavînd loc nici o modificare de prețuri, sporul de amortismente s-a prelevat din beneficii, diminuînd valoarea nou creată, mecanism ce derivă direct din cele demonstrate de noi mai sus. Au fost analizate și unele variante cu o reducere mai accentuată a duratei medii de amortizare, dar s-au abandonat deoarece, asa cum rezultă din mecanismul descris, fără o modificare a prețurilor de vînzare unele produse si chiar unele întreprinderi, rentabile pînă atunci, ar fi fost silite să lucreze în pierdere sau cel puțin fără beneficii.

În prezent, aspectele legate de uzura morală, de „îmbătrînirea“ fondurilor fixe, problema duratei de amortizare a acestora, capătă un contur cu totul nou. Manifestarea din ce în ce mai puternic resimțită a caracterului limitat, deficitar al unor resurse esențiale cum este energia primară și unele materii prime de bază, a căror aparentă abundentă a servit ca eșafodai principal impetuoasei dezvoltări a multor țări capitaliste, începe să-si pună amprenta în economie. Este tot mai mult si tot mai persistent pusă în discuție febrila goană după produsele la modă, înlocuirea si abandonarea bunurilor numai partial folosite în favoarea altora cu simpla însușire de a fi noi si se vorbeste în schimb din ce în ce mai serios si mai răspicat despre rezistenta și calitatea bunurilor, despre durabilitatea și fiabilitatea produselor. Această temă de mare actualitate merită însă o analiză specială care trebuie să-și găsească locul într-un studiu distinct.

NOTA METODOLOGICA

ÎN ARTICOLUL NOSTRU „Efectul economic al duratei de realizare a investițiilor“ din Revista Economică nr. 5, s-a strecurat o eroare. Rîndul 30 și următoarele de la pag. 14, col. 2-a se va citi astfel:

„De aici rezultă că ritmul investițiilor este:

$$\frac{d\ I(t)}{I(t)} = \beta \qquad (11)$$

adică dacă exprimăm investițiile ca un procent b al fondurilor fixe în funcție, procent pe care îl vom numi **rata** investițiilor, nu este altceva decît — așa cum s-a presupus în ipoteză — același cu ritmul de creștere al fondurilor fixe“.

La întrebările primite din partea unor cititori asupra semnificației parametrului b din relația, foarte rar utilizată, dI = bkdt dăm mai jos cîteva precizări succinte:

1) Prima interpretare ce i se poate da este de natură axiomatică: b reprezintă un parametru prin care volumul resurselor de investiții create la un moment t/dt se exprimă ca un procent, ca o fracțiune din volumul fondurilor fixe în funcțiune la acel moment.

2) Ca parte componentă a modelului simplificat de creștere economică.

Fie:

y (t) = venitul național produs de fondurile fixe K (t) la momentul t, în unitatea de timp.

$$dY(t) = y(t)\,dt = E.K(t)\,dt \;\ldots\ldots\; (4)$$

unde E = eficiența fondurilor fixe.

$$dV = dA_c + dB = dA_c\left(1+\frac{dB}{dA_c}\right) = \frac{1}{k}dA_c \;.\;. \;(5)$$

dV = venitul național utilizat în perioada de timp dt;

dA_c = acumularea totală, în perioada de timp dt;

dB = fondul de consum în perioada de timp dt;

$$dA_c = dI_n + dR + r.dI_n \;\ldots\ldots\ldots\ldots\; (6$$

dIn = investițiile nete

dR = creșterea fondurilor circulante în perioada dt

$$r = 1 + \frac{dI_n}{dR} \;\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\; (7)$$

$$dI_n = \frac{1}{r}\,dA_c = \frac{k}{r}dV \;\ldots\ldots\ldots\ldots\; (8)$$

Notăm:

dÎnp = investițiile nete productive

dAm = amortismentele

Avem:

$$dInp = \lambda.dI_n = \lambda\,\frac{k}{r}\,dV \;\ldots\ldots\ldots\ldots\; (9)$$

și întrucît putem scrie:

$$dV = \rho.dy = \rho.E.K.dt$$

vom obține:

$$dI_{bp} = dInp + dA_m = \lambda.\frac{k}{r}\rho.E.K.dt + \frac{1}{T}k.dt$$

$$dI_{bp} = \left(\lambda.\frac{k}{r}.\rho.E + \frac{1}{T}\right)K.dt \;\ldots\ldots\ldots\; (10)$$

adică:

$$dI(t) = bk(t).\,dt \;\ldots\ldots\ldots\; (11)$$

unde:

$$b = \lambda.\frac{k}{r}.\rho.E + \frac{1}{T}$$

T = durata medie de funcționare a fondurilor fixe productive.

3) Ca ritm de creștere al investițiilor în ipoteză că durata de realizare a investițiilor ar fi egală cu zero.

Ca procent al investițiilor din fondurile fixe, adică avînd mărimea determinată de expresia:

$$b = \frac{dI}{K.dt} \;\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\; (12)$$

noi am numit parametrul b **„rata investițiilor“** lăsînd pentru β denumirea de ritm sau rată de **creștere** a investițiilor.

Rugăm cititorii să facă cuvenitele rectificări acolo unde s-au strecurat formulări diferite de cele de mai sus.

E. F.

---

[1] Discursul de prezentare a bugetului francez pe 1973.

[2] P. Massé: Le choix des investissements. Ed. Dunod, 1968, pag. 48.

[3] A se vedea nota metodologică.

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Probleme de drept din practica judiciară a Colegiului de jurisdictie şi minister public al Curții Superioare de Control Financiar

ÎN TEMEIUL Legii nr. 2/1973, Curtea Superioară de Control Financiar exercită atribuțiuni jurisdicționale privind răspunderea materială și administrativă a unor persoane care îndeplinesc anumite funcții de conducere.

Deși conținutul și condițiile răspunderii materiale a persoanelor de sub jurisdicția specială a Curții Superioare de Control Financiar, sînt în principiu, aceleași cu cele din legislația muncii, Colegiul de jurisdicție și ministerul public a fost confruntat cu unele probleme determinate de caracterul special al Legii nr. 2/1973.

Prezentăm citeva din soluțiile date în rezolvarea acestor probleme.

• TERMENELE DE SESIZARE ÎN CAUZELE DE COMPETENȚA CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR.

COLEGIUL de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar poate fi investit pe două căi : prin sesizarea ministerului public, în conformitate cu dispozitiile art. 19 si 20 din Legea nr. 2/1973 și prin contestatiile impotriva deciziilor de imputare, in temeiul art. 21 din Legea nr. 2/1973.

În ceea ce privește sesizarea, Legea nr. 2/1973 nu prevede un termen inlăuntrul căreia poate fi formulată, situație in care sînt aplicabile normele dreptului comun. Deoarece, dreptul comun în materia răspunderii materiale il constituie Codul muncii, iar in materia răspunderii administrative, Legea nr. 32/1968, s-a avansat opinia că termenele sint cele de 60 de zile, potrivit art. 108 alin. 2 din Codul muncii și respectiv de un an prevăzut de art. 13 alin. ultim din Legea nr. 32/1968.

O asemenea soluție nu a fost adoptată pentru că aceste termene se referă numai la emiterea deciziei de imputare — in cazul răspunderii materiale — și incheierea procesului verbal de contravenție și aplicarea sanctiunii — în cazul răspunderii administrative.

Pentru aceste considerente, în lipsa unei prevederi legale speciale, s-a stabilit că investirea Curtii prin act de sesizare, atit pentru stabilirea răspunderii materiale, cit și pentru stabilirea răspunderii administrative, poate avea loc în termenul de 3 ani, prevăzut de art. 8 din Decretul nr. 167/1968 și curge de la data inregistrării actului constatator al pagubei ori a abaterii administrative la registratura generală a Curții.

În cazul contestatiilor împotriva deciziilor de imputare sau angajamentelor de plată, termenul in care acestea pot fi introduse, este la fel ca in Codul muncii, de 60 de zile, care curge de la data comunicării deciziei de imputare. În cazul angajamentelor de plată termenul curge de la data cînd debitorul a cunoscut că nu datorează suma la care s-a obligat, iar dacă temeiul contestației este violenta, termenul curge de la încetarea ei ; în caz de eroare sau dol, termenul curge de la cunoașterea cauzei de nulitate, dar nu mai tîrziu de 18 luni de la încheierea actului. (art. 9 alin. 1 și 2 Decretul 167/1958).

Atît termenul de sesizare a Colegiului cît și termenul de introducere al contestației, sînt termene de prescripție extinctivă, susceptibile de întrerupere și suspendare. Ele se calculează pe zile libere, potrivit art. 101 alin. 1 și 5 din Codul de procedură civilă.

• POZIȚIA PROCESUALĂ A PROCURORULUI FINANCIAR ÎN JUDECAREA CONTESTAȚIILOR ÎMPOTRIVA DECIZIILOR DE IMPUTARE.

CONFORM art. 8 lit. d din Legea nr. 2/1973, Colegiul de jurisdicție judecă contestatiile in legătură cu pagubele stabilite prin decizie de imputare emisă potrivit prevederilor Codului muncii, pe seama conducătorului unitătii socialiste cu personalitate juridică, singur sau impreună cu alte persoane, atunci cînd pagubele au o valoare mai mare de 20 000 lei.

Potrivit prevederilor art. 22 alin. 2 din Legea nr. 2/1973, judecarea are loc cu participarea procurorului financiar. Din aceste prevederi rezultă dreptul, dar și obligatia, pentru procurorul financiar de a participa la judecată, el devenind în acest mod participant în proces.

Dacă problema participării este solutionată prin dispozitia expresă a legii, cea referitoare la pozitia procesuală a procurorului financiar nu poate fi determinată decit prin coroborarea dispozițiilor din Legea nr. 2/1973 cu cele din Codul de procedură civilă privind părtile și participanții la procesul civil.

Astfel, din dispozițiile art. 1 alin. ultim din Legea nr. 2/1973, rezultă că, în exercitarea atributiilor jurisdicționale ce revin Curtii Superioare de Control Financiar, interesele statului sînt apărate de ministerul public, reprezentat prin procurorii financiari ai Curții. Din aceste prevederi reiese că procurorul financiar, ca participant în proces, se află pe pozitia organului de stat chemat să apere interesele statului. El nu este parte in procesul civil, neavînd de sustinut sau de apărat interese proprii.

Pozitia procesuală determină astfel si rolul său în proces. Dat fiind interesele pe care este dator să le apere în judecarea cauzelor privind contestatiile formulate împotriva deciziilor de imputare, procurorul financiar se poate alătura în proces unitătii intimate și solicita, alături de reprezentantul acesteia, administrarea probelor care sînt concludente și pertinente. Procurorul financiar poate formula astfel de cereri, dacă reprezentantul intimatei este absent sau cînd, prezent fiind la dezbateri, omite să solicite toate probele utile rezolvării temeinice a cauzei.

În același timp, procurorul financiar, ca participant la proces, este tinut să respecte și să asigure in cadrul dezbaterilor principiile fundamentale ale dreptului procesual civil, printre care ale legalitătii socialiste, contradictorialității, dreptului de apărare etc. Aceasta înseamnă că el nu se poate opune cererilor de probe formulate de contestator cind acestea sint utile și concludente, iar la dezbaterile în fond poate pune concluzii de admiterea contestatiilor și anularea, totală sau partială, a deciziilor de imputare, dacă acestea sint impuse de promovarea unei hotăriri legale și temeinice, chiar dacă concluziile ar fi în dezacord cu cele ale reprezentantului unitătii intimate.

• COMPETENȚA CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR ÎN JUDECAREA CONTESTAȚIILOR IMPOTRIVA DECIZIILOR DE IMPUTARE, PLURALITATE DE FAPTE COMISE DE CONDUCĂTORUL UNITĂȚII SOCIALISTE ȘI ALTE PERSOANE DIN ACEEAȘI UNITATE.

JUDECAREA contestațiilor privind pagubele stabilite prin decizii de imputare, emise conform dispozițiilor Codului muncii, pe seama conducătorului unitătii socialiste cu personalitate juridică, singur sau impreună cu alte persoane, atunci cînd pagubele au o valoare mai mare de 20 000 lei, au fost date prin efectul Legii nr. 2/1973 in competenta Colegiului de jurisdicție din cadrul Curții Superioare de Control Financiar.

Producerea unui prejudiciu de peste 20 000 lei poate fi generat fie printr-un unic fapt material, fie printr-o acțiune sau inactiune prelungită, compusă din mai multe fapte materiale comisive-omisive care împreună au avut ca rezultat o daună materială și la care a participat și conducătorul unității socialiste cu personalitate juridică.

În soluționarea unei cauze privind imputarea unei sume importante ce reprezintă plata în valută pentru stationarea neproductivă in port si pe ocean a unei nave străine închiriată pentru aprovizionarea vaselor românești de pescuit si care a fost imputată mai multor angajati si conducătorului unitătii care a închiriat nava, desi s-a retinut că au existat mai multe staționării neproductive, răspunderea revenind distinct unuia, sau mai multora dintre contestatori, pentru sume mai mici de 20 000 lei, Colegiul și-a reținut competența de a soluționa contestațiile, deoarece suma total plătită statului străin si imputată salariaților constituia rezultatul păgubitor al derulării aceluiași contract extern, care a constituit și obiectul unui unic litigiu prearbitral international, împrejurare care-i acordă caracterul de unitate juridică.

În alt caz, privind imputarea sumei de 20 000 lei pe seama președintelui unei cooperative meșteșugărești și altor persoane, contestată de aceștia, Colegiul și-a declinat competența la instanțele judecătorești deoarece din totalul pagubei, numai 7 500 lei era produsă prin fapta comună a conducătorului unitătii împreună cu celelalte persoane, astfel că, cele două condiții esentiale, cea referitoare la persoană (conducător de unitate socialistă cu personalitate juridică) și cealaltă în raport de obiectul și natura cauzei (existenta unei pagube de peste 20 000 lei) nu erau întrunite cumulativ pentru a atrage competența Curții Superioare de Control Financiar.

• CONFLICT NEGATIV DE COMPETENȚĂ.

PROCEDURA rezolvării conflictelor de competență ivite intre instanțele judecătorești și Curtea Superioară de Control Financiar, nu poate fi cea a regulatorului de competență prevăzută de art. 21-22 din Codul de procedură civilă, texte care au in vedere conflictele de competență ivite numai între instanțele judecătorești.

Ivindu-se astfel de conflicte în practica judiciară a Colegiului, hotăririle definitive ale instanțelor judecătorești prin care s-a declinat gresit competența în favoarea Curtii, au fost trimise împreună cu dosarele, procurorului general în vederea exercitării recursului extraordinar.

Soluția adoptată de Colegiul de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar, are în vedere că aceste conflicte de atribuție dintre instanțele judecătorești și alte organe de stat sau obstești, cu atributii jurisdictionale, se pot rezolva numai potrivit regulilor proprii sistemului din care face parte organul jurisdictional respectiv.

Așadar, în ipoteza că instanța judecătorească și-a declinat competenta în mod gresit în favoarea Curții Superioare de Control Financiar și hotărirea n-a fost corectată pe calea recursului ordinar, hotărirea de declinare se va indrepta de Tribunalul Suprem, pe calea recursului extraordinar.

In ipoteza că hotărîrea de declinare a Colegiului de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar ar fi greșită, aceasta se va corecta pe căile prevăzute de art. 24 și 26 din Legea nr. 2/1973.

• DACĂ DECIZIILE DE IMPUTARE POT FI ANULATE DE ORGANELE EMITENTE SAU ORGANUL IERARHIC SUPERIOR DUPĂ CE A FOST SESIZAT ORGANUL DE JURISDICȚIE COMPETENT.

DECIZIA de imputare, potrivit principiilor si normelor dreptului administrativ, este un act administrativ individual si anume un act administrativ unilateral prin care nu se realizează puterea de stat. Actului administrativ ii este proprie revocabilitatea, ce este de competenta organului emitent, in principal si, in baza raportului de subordonare, de competența organului ierarhic superior, în împrejurarea in care acesta constată nelegalitatea actului emis de organul inferior. Această competență, ce se intemeiază pe principiul revocabilității actelor administrative, constituie atributele controlului ierarhic si reprezintă o garantie de legalitate ca o finalitate a acestui control, in special, în aplicarea principiilor centralismului democratic și legalității socialiste, consacrate constituțional.

Desigur, se impune o anumită stabilitate a actului administrativ, chiar unilateral, mai ales, cind este generator de obligatii, ca in cazul deciziei de imputare.

Fată de imprejurarea că legea nu stabileste in mod expres irevocabilitatea deciziei de imputare, sau competența organelor ierarhic administrative de anulare sau modificare, si numai căile de atac si organele jurisdictionale competente, organele emitente sau cele ierarhic superioare sint in drept să o revoce (termenul de anulare fiind echivalent), cu respectarea cadrului legal. Aceasta fiind o procedură administrativă nerespectarea conditiilor legale de revocabilitate atrage nulitatea sau, după caz, anulabilitatea actului de revocare.

• RĂSPUNDEREA MATERIALĂ A CONDUCĂTORILOR DE UNITĂȚI FĂRĂ PERSONALITATE JURIDICĂ, COMPONENTE ALE CENTRALELOR INDUSTRIALE.

POTRIVIT art. 102-110 din Codul muncii, răspunderea materială a conducătorilor de unităti fără personalitate juridică din sistemul centralelor industriale este supusă reglementării generale, de drept comun in materie.

Pentru intelegerea deplină a modului în care se stabileste răspunderea trebuie avute in vedere dispozitiile art. 38 din Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unitătilor socialiste de stat, care definește caracterele juridice ale acestor unităti.

Potrivit prevederilor art. 38 mentionat, unitătile componente ale centralelor industriale au gestiune economică, fără a fi persoane juridice si au o anumită autonomie functională (independentă operativă), dar nu au un patrimoniu propriu, neavînd nici capacitate juridică civilă, putind insă participa la un raport juridic civil în cazul primirii unei „împuterniciri de reprezentare".

Conducătorii (directorii) acestor unităţi sînt numiți de Consiliul oamenilor muncii din centrală, potrivit art. 60 lit. 1 din lege. Locțiitorii directorilor sînt numiți de Biroul executiv potrivit art. 62 lit. r din lege.

Ca urmare, pentru pagubele ce ar putea fi produse de către acești conducători de unități componente, afectînd patrimoniul centralei, persoană juridică, obligația de a emite decizia de imputare și de a o pune în executare revine organelor competente ale centralei.

Chiar dacă **hotărîrea** se ia de către organul de conducere colectivă, **decizia de imputare**, se emite, în sensul actului juridic materializat intr-un inscris, de către directorul general al centralei.

Temeiul juridic al acestei competențe il constituie prevederile art. 64 din aceeași lege, potrivit cărora directorul general angajează centrala în relațiile cu persoanele juridice și cele fizice, precum și în fața organelor jurisdicționale.

Potrivit dispozițiilor menționate, deciziile de imputare emise pe seama conducătorilor de unități componente ale centralelor, cu gestiune economică fără personalitate juridică, pot fi contestate potrivit normelor de competență materială, la comisiile de judecată organizate în unitățile respective sau la instanțele de drept comun.

În imprejurarea in care paguba a fost produsă de conducătorul unității fără personalitate juridică, dar împreună cu conducătorul unei unități socialiste cu personalitate juridică (intreprinderi, centrală), precum și după caz, cu alte persoane și numai cind valoarea pagubei depășește 20 000 lei, contestația impotriva deciziei de imputare, se introduce la unitatea care a emis decizia de imputare, iar competența de soluționare aparține Curții Superioare de Control Financiar în temeiul art 8 lit. b din Legea nr. 2/1973.

• RĂSPUNDEREA UNOR ANGAJAȚI VINOVAȚI DE PRODUCEREA UNEI PAGUBE ÎN DAUNA ALTEI UNITĂȚI SOCIALISTE.

POTRIVIT art. 8 lit. c din Legea nr. 2/1973, Curtea Superioară de Control Financiar judecă și hotărăște cu privire la plata de despăgubiri alte persoane decît cele prevăzute la lit. a atunci cînd paguba a fost constatată de organele Curții.

Această dispoziție se completează cu art. 28 alin. 1 din aceeași lege, potrivit căreia, prin derogare de la principiile răspunderii materiale, persoanele prevăzute la art. 8 lit. a-c din Legea nr. 2/1973, răspund, în condițiile Codului Muncii, pentru pagubele aduse **avutului obștesc** din vina și in legătură cu munca lor.

Astfel fiind, aceste persoane răspund material și in situația cînd păgubită este o altă unitate decît cea in care sînt incadrate în muncă, dacă sînt întrunite celelalte condiții ale răspunderii materiale.

În acest sens, intr-o cauză soluționată de Colegiu, s-a reținut că răspunderea materială pentru neincasarea contravalorii unor mărfuri livrate unui partener extern, revine angajaților întreprinderilor de comerț exterior care, potrivit legii, își desfășoară activitatea in relațiile cu piața externă in numele și pe contul unităților producătoare, în patrimoniul cărora s-a produs și paguba respectivă.

• MODUL DE RECUPERARE A PAGUBELOR CÎND PRODUCEREA LOR DE CĂTRE AUTORII DIRECȚI A FOST ÎNLESNITĂ DE ALTE PERSOANE. LEGEA NR. 22/1969.

ART. 30 din Legea nr. 22/1969, prevede că, răspunde in limita valorii pagubei rămase neacoperită de autorul direct, din momentul insolvabilității acestuia, cel care nu ia măsuri de stabilirea și recuperarea prejudiciilor materiale, nu efectuează inventarierea la termenele prevăzute de lege ori angajează gestionari fără a cere avizul celorlalți cu aceeași funcție în unitate, în cazul cind gestiunea este incredințată mai multor persoane.

Corecta aplicare a acestui text precum și dispozițiile art. 105 din Codul muncii implică pentru organizația socialistă prejudiciată, indatorirea de a porni procedura de recuperare mai intii împotriva persoanelor care au provocat paguba prin fapta lor directă.

In vederea recuperării cit mai neintirziată a pagubei este posibilă insă și urmărirea simultană a acestor persoane de la cei care au înlesnit producerea pagubei.

În astfel de situații, angajații cu răspundere subsidiară, au dreptul să ceară și instanța să dispună, suspendarea procedurii pornite împotriva lor, pînă la definitivarea urmăririi privind pe angajații care au produs în mod direct prejudiciul material.

In ipoteza în care s-a început recuperarea de la autorul pagubei, este util ca actele intocmite și probele efectuate să fie opozabile și angajaților antrenați în răspunderea subsidiară, în eventualitatea declanșării unui litigiu dintre unitate și acești angajați, după constatarea insolvabilității autorului pagubei.

In vechea legislație a muncii, hotăririle pronunțate de organele de jurisdicție în litigiile dintre angajați — autori ai pagubei — și unitățile socialiste, erau opozabile și angajaților care au înlesnit paguba, dacă aceștia participau la proces.

Participarea era posibilă, în afară de chemarea in judecată a acestuia de către unitate(reclamantă în acțiunea de recuperarea daunei) sub forma intervenției dictată de interesul angajaților cu răspundere subsidiară de a se alătura fie angajatului din acțiunea principală fie unității, pentru a contribui la soluționarea justă a unor aspecte ale cauzei care-l vizează și pe el.

Neputind să ceară a i se stabili drepturi din raporturi de muncă în litigiul privind un alt angajat, este incontestabil că intervenția principală, din partea angajatului cu răspunderea subsidiară, nu poate opera, după cum era exclusă și chemarea în garanție, dat fiind faptul că un angajat nu putea chema în judecată un altul, deoarece între ei nu există raporturi de muncă ci relații de serviciu, iar unitatea trebuia să procedeze potrivit dispozițiilor Codului Muncii referitoare la răspunderea materială.

Actualul Cod al muncii stabilește ca unică procedură de recuperare a pagubei — dacă nu s-a dat un angajament de plată — procedura deciziei de imputare, nemaiexistînd calea acțiunii la organele de jurisdicție a muncii, prevăzută de vechiul cod, în care era posibilă conform Codului de procedură civilă, introducerea in cauză și a altor persoane.

În prezent, instanța soluționînd numai contestațiile împotriva deciziilor de imputare, măsura introducerii în astfel de cauze a altor persoane, pentru care nu s-a dat o decizie de imputare, nu are la bază nici o dispoziție procedurală prevăzută in legislația actuală.

Urmează, ca in astfel de cauze instanța să insiste însă asupra administrării și a probelor de natură a stabili cauzele care au favorizat sau determinat producerea pagubei, astfel incit să se faciliteze angajarea ulterioară a răspunderii materiale și a persoanelor care au înlesnit producerea prejudiciului, în măsura în care nu a fost recuperat în total sau parțial de la autorii direcți.

(Lucrare întocmită de judecători financiari și procurori financiari din Colegiul de jurisdicție și Ministerul public al Curții Superioare de Control Financiar).

Întrebări și răspunsuri

• **ANGHEL I. DINU, Tg. Jiu** — Reglementarea la care vă referiți (pt. 10 din anexa IX la H.C.M. 914/1968) nu se aplică în cazul retribuției cadrelor didactice. Pentru aceste cadre s-a stabilit cerința ca cei care au prestat o activitate de cel puțin 12 luni în altă funcție decît aceea de cadru didactic, să fi prestat această activitate intr-o specialitate care se ia în considerare ca vechime în învățămînt precum și cerința ca, la data prestării activității respective, să fi fost absolvent al învățămîntului superior.

Colaborarea dintre furnizori și beneficiari

(Urmare din pag.7)

rigidizare a relației aprovizionare—producție — desfacere, lucru incompatibil cu evoluția atît de dinamică a tehnicii științei și practicii producției. Adaptarea pe parcurs a relațiilor economice pe termen lung — sub aspectul cantităților și sortimentelor de materiale ce fac obiectul de aprovizionare și desfacere este o necesitate obiectivă, impusă de condițiile concrete de acoperire a nevoilor de către resursele disponibile ale economiei naționale într-o anumită etapă.

Pregătirea și extinderea acțiunii de contractare pe termen lung

Impulsionarea acțiunilor de încheiere a unor contracte economice pe termen lung ar fi util să cuprindă, după părerea noastră, o mai laborioasă activitate de ambele părți; beneficiarul să-și stabilească nevoile de materii prime, materiale, utilaje și piese de schimb, să eșaloneze pe ani aceste nevoi, condițiile generale de livrare, în special cele cu privire la calitatea materialelor sau pentru îmbunătățirea parametrilor tehnici ; **furnizorii** să-și precizeze nomenclatorul general al produselor ce le fabrică, să determine perfecționările ce vor trebui aduse acestora, să eșaloneze pe ani volumul și structura producției. De fapt această activitate reprezintă în esență un dialog constructiv menit să definească elementele generale ale contractului economic pe termen lung.

Întreaga acțiune ar fi util să fie divizată, după părerea noastră, în două etape.

O primă etapă ar trebui să revină în exclusivitate centralelor industriale și privește încheierea de fapt a contractelor economice pe termen lung cu centralele partenere. În această etapă ar urma să fie înscrise în contracte materialele și produsele — pe grupe mari — ce vor face obiectul aprovizionării și desfacerii, cantitățile pe întreaga perioadă de timp și eșalonarea lor pe ani, condiții generale privind calitatea unor produse sau cereri speciale de perfecționări tehnice sau tehnologice, precum și multe elemente care privesc livrarea (furnizorii și beneficiarii direcți, prețul unitar al produselor, ambalaje etc.), în măsura în care aceste elemente pot fi precizate la data încheierii contractului economic și sînt absolut necesare pentru realizarea acestuia.

O a doua etapă ar urma să se desfășoare anual, prin relații directe între furnizori și beneficiari pentru stabilirea elementelor de detaliu cerute de realizarea obligațiilor contractuale pe anul respectiv și de corelare cu sarcinile de plan actuale. În această categorie s-ar include : întocmirea anuală a specificațiilor pe sorto-tipo-dimensiuni, condițiile speciale de calitate, termenele de livrare, stațiile de destinație, condițiile de plată, ambalare, transport etc. Aceste precizări și adaptări anuale trebuie să se facă în virtutea și în scopul realizării contractelor economice pe termen lung.

Tabloul sinoptic al întregii acestei activității ar trebui să arate ca tabelul din pag. 6.

Momentul de încheiere a unor asemenea contracte nu poate fi stabilit uniform pentru toate cazurile. Totuși, avînd în vedere faptul că încă din acest an au fost elaborate direcțiile principale ale dezvoltării economiei țării noastre pe perioada 1976—1980, precum și pentru o perioadă mai lungă, **apare indicată pregătirea din vreme de către ministere și centrale a acțiunii de încheiere a contractelor economice pe termen lung.** În acest sens, după părerea noastră, acțiunea ar fi indicat să cuprindă :

a) **elaborarea unui nomenclator cuprinzător de materiale și produse, mașini, utilaje și piese de schimb pentru care este obligatorie încheierea de contracte pe termen lung ;**

b) **centralele industriale** (sau întreprinderile în unele cazuri) **care trebuie să treacă la încheierea unor asemenea contracte ;**

c) **elaborarea unei metodologii unitare și clare, precum și a unor contracte economice tip de lungă durată,** care să stea la baza acestei acțiuni, stabilindu se, totodată, etapele de colaborare dintre furnizori și beneficiari și de încheiere a contractelor.

Acest nou cadru al relațiilor contractuale, stabilit de Legea contractelor economice, răspunde mai bine stadiului actual de dezvoltare al economiei, de conducere, organizare și funcționare — la diferite nivele — a unităților componente din structura organizatorică a economiei noastre. Extinderea contractării pe termen lung — care are astăzi premise favorabile — creează condiții deosebit de prielnice pentru desfășurarea în condiții optime a aprovizionării tehnico-materiale, ceea ce va influența pozitiv ritmicitatea producției și, în final, sporirea eficienței economice.

Se cuvine subliniat în plus faptul că relațiile bilaterale pe termen lung concrete, detaliate, care să precizeze soluțiile de asigurare a aprovizionării pentru toate materiile prime și materialele, creează condiții propice pentru realizarea ritmică a planului, pentru stabilirea din timp a resurselor de acoperire, pentru eliminarea practicii elaborării planului de aprovizionare valoric.

În concluzie, sînt create toate condițiile ca activitatea de încheiere a contractelor pe termen lung să fie extinsă, iar avantajele pe care le prezintă un asemenea sistem de lucru impun o poziție mai hotărîtă și activă din partea centralelor industriale și întreprinderilor pentru realizarea unor relații economice de durată.

revista economica

Editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII
ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice
Nr. 8 — vineri 9 august 1974

● ECONOMIE NAȚIONALĂ

Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului. Perspectivele strălucite ale progresului social-economic al României.
– Expresia forței creatoare și a energiilor unei națiuni stăpîne pe destinul ei (Stere Gioga) 1
– Opțiuni fundamentale ale dezvoltării economice și sociale în viitorul cincinal (1976-1980). (V. Porumbescu). 2
– Un program de înflorire multilaterală a României socialiste (George Sterescu). 4
Aprovizionarea tehnico-materială.
Colaborarea dintre furnizori și beneficiari în vederea încheierii contractelor economice pe termen lung (dr. D. Fundătură). 6
Sinteze-analize
– Promovarea, statornicirea și apărarea principiilor echitabile în relațiile economice internaționale. Corespondența concepției românești cu cerințele progresului economico-social general (dr. Maria Popescu). 8
– Dezvoltarea relațiilor economice externe ale României (Ion Pățan). 10
– Partener activ în diviziunea internațională a muncii (prof. dr. Alexandru Puiu). 12

● CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Conducere integrată în producția avicolă (Ion Manea). 14

● TEORII — IDEI

– Impactul industrializării asupra structurii de clasă (prof. univ. Const. Ionescu, Em. Goldstein). 16
Amortismentele și uzura morală a fondurilor fixe (prof. ing. Em. Florescu). 18
Școli — curente — economiști
Teorii economice în conflict : „fiscalismul" împotriva „monetarismului" (conf. univ. C. Bichi). 20

● ECONOMIE MONDIALĂ

În strategia lichidării decalajelor economice — obiective ale cooperării internaționale pentru accelerarea progresului (Victor Aldea). 22
Tendințe — conjuncturi 24
Foarfecele prețurilor internaționale (Gheorghe Nistor) 25
Piața monetară internațională 26
Decalaje în producția mondială de oțel 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanți nr. 11–25 București, sectorul 1, telefon 11. 59. 60.

PENTRU VALORIFICAREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR ȘI CAPACITĂȚILOR DISPONIBILE

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ — IAȘI
Serviciul aprovizionare tel. 14439

Bandă laminată la rece		
10 × 0,5 A 1/2 t MT.	Kg	32
10 × 1,2	„	45
15 × 2 A 1/2 MT.	„	7944
16 × 2,5	„	67
18 × 1,5 A 1/2 t MT.	„	1960
20 × 1 A 1/2 t MT.	„	19015
20 × 1,8	„	1420
20 × 2 A 1/2 t MT.	„	3336
24 × 0,5	„	400
25 × 3 Am. MT.	„	782
30 × 2 A 1/4 t MT.	„	5213
35 × 1,8 A 1/4 t. MT.	„	1567
35 × 2 A 1/4 t MT.	„	4202
40 × 1 A 1/2 t MT.	„	135
40 × 1,8 A t MT.	„	3809
40 × 2,5	„	265
40 × 3	„	891
50 × 0,8 Am. MT.	„	190
50 × 1 A 1/4 t MT.	„	168
60 × 2	„	1061
60 × 2,5	„	450
70 ×2,5	„	1950
80 × 0,5	„	609
88 × 1	„	470
100 × 1 A 1/4 t MT.	„	2325
100 × 1,2	„	15930
100 × 1,5 A 1/2 MT.	„	1885
101 × 1,5 A 1/2 t MT.	„	904
105 × 1	„	270
105 × 1,2 A 1/4 t MT.	„	3369
115 × 1,2	„	250
120 × 0,8 A 3/4 t MT.	„	960
130 × 1,25	„	525
130 × 1,5	„	133
135 × 1 A 3/4 t MT.	„	690
135 × 2 A 1/2 t MT.	„	2140
145 × 1,2 A 3/4 t MT.	„	3950

Produse finite

Nituri 797 — 67		
2 × 4	Kg	14
4 × 20	„	20
4 × 32	„	30
4 × 36	„	50
4 × 38	„	50
5 × 10	„	418
5 × 18	„	62
5 × 22	„	450
5 × 24	„	1000
5 × 30	„	1017
5 × 32	„	215
5 × 35	„	220
5 × 40	„	5000
5 × 45	„	4000
5 × 55	„	300
6 × 30	„	225
6 × 52	„	1000
8 × 16	„	207
8 × 45	„	163
8 × 60	„	175
25 × 110	„	9
Nituri stas 1987 — 59		
6 × 16	„	1425
Nitunri stas 3165 — 52		
5 × 24	„	708
Nituri aluminiu stas 4020 — 53		
5 × 16	„	1600
5 × 20	„	1500
5 × 25	„	100

GRUPUL DE ȘANTIERE ELECTROMONTAJ — BUCUREȘTI
Str. Candiano Popescu nr. 1
Telefon : 23 88 30

• La depozitul Central Vitan

Separtori STI 20/630	buc	1
Siguranțe SF.1 10 kV	„	1
Trafic TTU 40—30 KVA		
„ „ 2015/04	buc.	1
„ „ 40—30 6/04	„	1
Voltmetru NLV 0,5	„	3
Trafic TTU 400 kV/15/20/0,4 kV	„	1
Bec semnaliz. cuplat 130/25 kV	„	494
Bobină Dita 380/63	„	35
„ „ Av 2 100 A	„	4
„ „ Av 2 200 A	„	4
Tub fluorescent 65 W	„	32
Cond. NGAF 95	ml	90
Sîrmă cu B.B. 1 mm	kg	2
Izolatori P.S. 11	buc	83
„ SAI 20	„	325
„ „ 4	„	232
„ TB 1 kV	„	109
„ TB 10 kV	„	43
„ TIE 10 kV	„	174
„ TB 10 kV	„	8
„ HDS 10 kV	„	47
„ HDS 35 kV	„	16
„ SC 20 kV	„	58
Izolatori TIE 1 kV	„	32
„ RC 35	„	4
Dulap aparat	„	1
Capace nepreluc. CTC 20	„	96
„ „ HDS 10	„	18,00
„ „ „ 20	„	115
„ „ CSB 20	„	51
„ „ SB 6—10	„	2
„ „ TB 1 kV	„	114
„ „ TB 1 kV	„	316
„ „ TB 10	„	21
„ „ TC 20	„	97
„ „ FOTB LLL	„	28
„ „ TD 4 000	„	7
Teuri forjate 1 × 100	„	41
„ „ 1 1/4 × 100	„	400
„ „ 3/4 × 100	„	300
„ „ 1/2 × 100	„	50
Țeavă alim. 38 × 3	„	48
Comutatori CSA 4	„	30
Contactori AC 3 220/63	„	6
Cutii capsulate 1	„	1
„ „	„	1
„ „	„	4
„ „	„	1
Întrerup. aux. DITA 25 A	„	20
Întrerup. aux. DITA 25 A	„	20
Patroane MFR 100 A	„	309
Soclu sig. LFI 25 A	„	377
Filtru aer cu silicogel	„	1
Prăjini scurtcircuitoare	„	25
Echer PVC	„	306
Bandă cablu	kg	4 000
Șine plumb 315 %	„	31
„ „ 600 %	„	11
„ „ 600 %	„	62
Rezistențe șamotă	„	151
Vase sticlă LS 3	„	45
Țeavă constr. neagră 20 × 1,5	kg	800
Țeavă constr. neagră 20 × 5	„	153
Manșoane derivație 85 ×75	buc	60
Cablu ACYY 3 × 4	ml	105
„ CHPBI 6 A 3 × 95	„	380
„ CHYY 30 × 2,5	„	35
„ CHYY 30 × 2,5	„	85
„ NYBY 6 × 10	„	456
„ NAYY 2 × 4	„	992
„ ACYABY 2 × 10	„	680
„ ACYABY 10 kV 3 × 95	„	427
„ ACYABY 3 × 50 1 kV	„	7 840
Cîrlige U 8. c	buc	14
Cîrlige A 9	„	26
Clame SOL 35—70	„	64
„ SOLD 95—120	„	4
„ TP 400	„	18
„ cu pană 300 mm	„	2
„ CSP. 3 150—185	„	10
„ tr. pers. 973/228	buc.	12
„ deriv. aer 913/228	„	18
Inele CIV 418/5	„	91
Inele ICFCI	„	81
Juguri S. 150—8	„	19
Mufe țeavă al. 16	„	95
Mufe țeavă al. 240	„	40
Cutie term. pb. 1 kV M 5	„	10
Bucșe al. 70	„	15
Bucșe al. 240	„	48
Siguranțe IC. 6	„	596
Rodente ancora	„	7
Pene ptr. butuci	„	10
Butuci ptr. tiranți	„	7
Distanțiere 175/670	„	76
Pastă ptr. izolatori	kg	300
Globuri ptr. lămpi pitic	buc	10
Console beton ptr. stîlpi	buc	92
Vîrfari beton ptr. SEIA	„	92
Stîlpi vibranți SEIA 12 ml	„	88
Stîlpii vibranți TV 150 × 2	„	2
Consolă cu coadă C. 1502	„	15
Rigle R. 755	„	1
Rigle 8001	„	2
Stîlpi beton P. 1025	„	3
„ „ S. F. 2—10	„	1
„ „ S. F. 411	„	2
„ „ S. F. P. 2—11	„	2
„ „ S. F. P. 4—11	„	1
Stîlpi lemn 6 ml	m^3	0,208
Adause brad 4 ml împrejm.	m^3	2,384
Adause brad 5 ml împrejm.	„	1,750
Adause brad 6 ml împrejm.	„	11,291
Cleme cu ghiară 25—50 mm	buc	118
Cartușe ptr. mufat	„	26.674
Dinox	kg	173,5
Mufe al. înădire 25 mm	buc	16
Mufe al. înădire 50 mm	„	713
Mufe oțel înădire 50 mm	„	9
Depănătir prof.	kg	420
Tije filetate 16 × 220	„	728
Șurub mec. F.P. 12 × 45	„	200
„ „ F.P. 12 × 220	„	33
„ „ C.P. 16 × 50	„	116
„ „ C.P. 16 × 160	„	209
„ „ C.P. 16 × 240	„	337,5
„ „ C.P. 14 × 70	„	15
Șurub galv. F.P. 12 × 30	buc	57
Șurub galv. C.P. 30 × 75	„	193
Inele grower ∅ 22	kg	30
Inele grower ∅ 24	„	36
Cositor L.P. 60	„	1 000
Cositor L.P. 37	„	1 500

•La Șantierul Rețele București
Str. Poterași nr. 2 tel. 23 88 30/186

Becuri 120/150	buc	18
„ 120/100	„	2
„ 120/500	„	17
„ 220/1 000	„	50
„ Semnaliz. 24/15	„	20
Bobina șoc 125	„	48
„ „ 250	„	116
Startăre 40 w.	„	110
Releu RUS 311/IA	„	2
114x10	kg	1020
Cutii 2 bobine	buc	47
DINOX	kg	256,60
Cleme ancoră	buc	180
Globuri 200 w	„	50
Întrerup. comp. ST	„	100
Comut. bascul. ST	„	20
„ cump. ST	„	17
„ INTENC	„	35
ACS 63—380/63	„	6
TUB LEA 40 kv.	„	120
Sep. Stin. 10 kv.	„	1
Corp ilum. CM 2×40 m.	„	4
„ „ GG 2×40 m.	„	5
„ „ CM 1×40 m.	„	2
Far Securitate	„	2
Armături tronc. 253 m	„	100
Corp ilum. HRC 400	„	22
„ balustradă	„	72
„ HRP 2×400	„	76
Robinet SS 1/2	„	1
Butoni BF 6	„	8
Cond. AFY 185	kg	30
Țeavă OLT 530/2	„	490
„ „ 42×4,5	„	640
„ „ 42×5	„	470
„ „ 42×4	„	650

UNIFORME ȘCOLARE

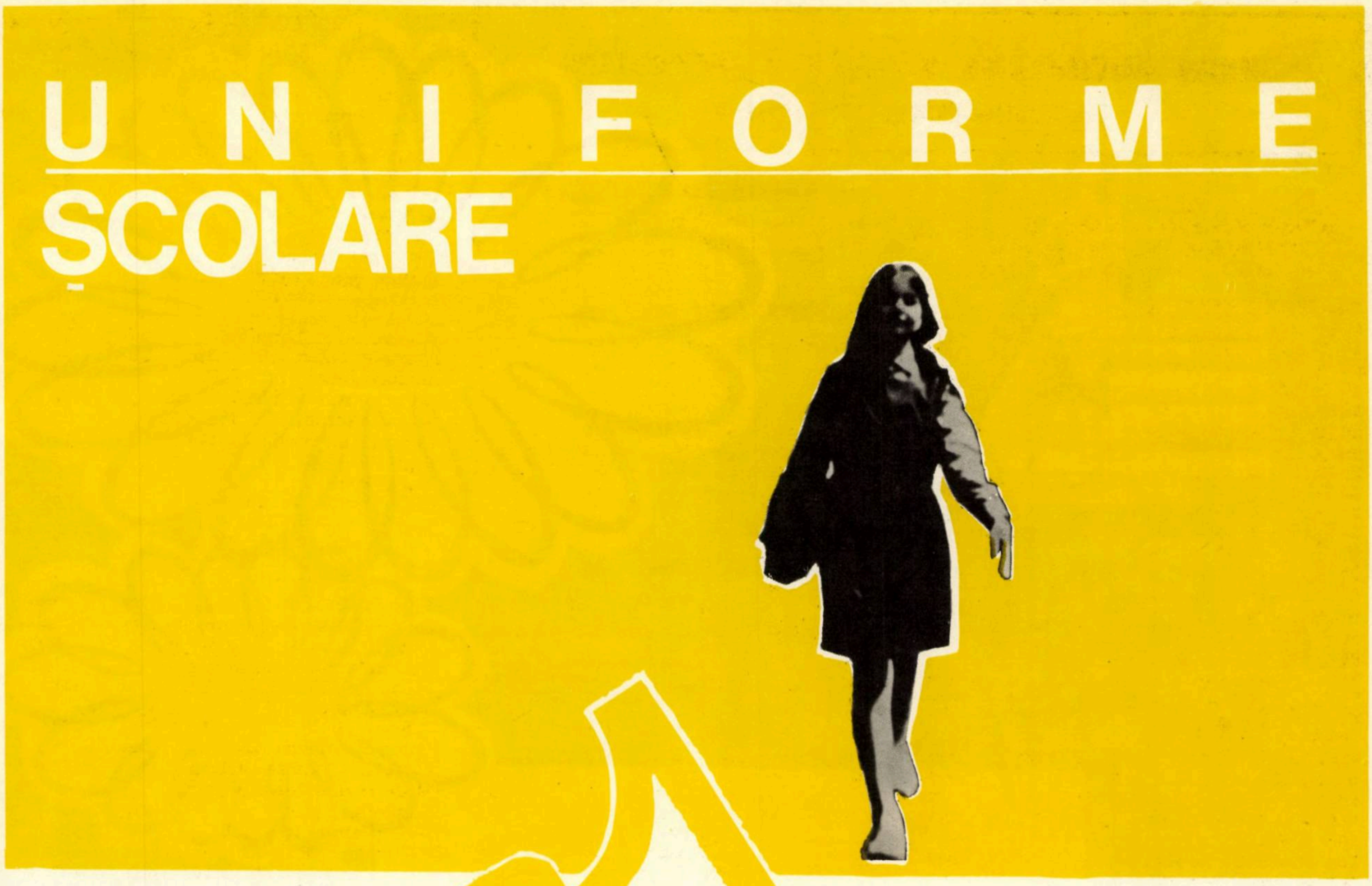

UNIFORME ȘCOLARE, MĂSURI EXCEPȚIONALE :

a) prin centrele Cooperativei „Sporul“ București, telefon 16.66.19
Costume uniforme pentru băieți
— Str. Colonel Papazoglu nr. 55
— Calea Călărași nr. 187
— Str. Filibiliu nr. 1
Termen de executare : 10 zile
b) și prin lansarea de comenzi la unitățile :
— „Trei ursuleți“ — Str. Doamnei nr. 9
— „Familia“ — Str. Lipscani nr 55.
— „Romarta Copiilor“ — Calea Victoriei nr. 42
— „București“ — Str. Bărăției nr. 2
Comenzile vor fi trimise fabricilor producătoare pentru executare. Termen : 30 zile.

NOTAȚI CÎTEVA ADRESE UTILE :

ROMARTA COPIILOR — Cal. Victoriei nr. 42
VICTORIA — Cal. Victoriei nr. 17
BUCUREȘTI — Str. Bărăției nr. 2
TREI URSULEȚI — Str. Doamnei nr. 9
ADOLESCENTUL — Str. Lipscani nr. 8

FAMILIA — Str. Lipscani nr. 55
LUMEA COPIILOR — Str. Lipscani nr. 59
VOINICEL — Str. Șelari nr. 1
FAVORIT — Drumul Taberei
AURORA — Bld. Dimitrov nr. 99

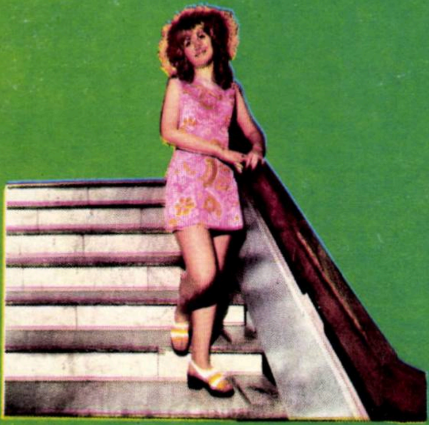

22 iulie — 31 august 1974

TÎRGUL DE VARĂ

vă oferă prilejul de a cumpăra cu reduceri de preţuri de 30% articole de îmbrăcăminte şi încălţăminte de sezon, pentru adulţi, adolescenţi şi copii :

- Rochii, rochii de casă, capoade, fuste, compleuri de vară şi de plajă, halate de baie — din ţesături de bumbac şi tip bumbac, mătase şi tip mătase etc.
- Costume şi chiloţi de baie, slipuri pentru toate vîrstele.
- Pantaloni pentru joacă, şorţuleţe şi costumaşe de vară.
- Cămăşi cu mîneca scurtă, bluzoane, bluze din diferite ţesături.
- Pantaloni adulţi, adolescenţi şi copii.
- Tricotaje — rochii, bluze, pantaloni scurţi (pentru copii), costume de baie şi chiloţi de baie.
- Pălării de vară din textile sau pai, şepci din textile.
- Rucsacuri.
- Încălţăminte — sandale, pantofi cu feţe din textile, p.v.c. şi în combinaţii.
- Ţesături din mătase naturală şi artificială, uni şi imprimate.
- Broderii din dantele.

Realizaţi economii în perioada 22 iulie—31 august profitînd de reducerile de preţuri oferite cu prilejul **TÎRGULUI DE VARĂ '74**

Lei 5

D646

ROMÂNIA anul
XXX
66

10

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

23 AUGUST 1974

- **ECONOMIE NAŢIONALĂ**
- **TEORII ● IDEI**
- **ECONOMIE MONDIALĂ**

In prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, în ziua de 17 august 1974 a fost inaugurată Expoziţia realizărilor economiei naţionale — 1974, manifestare închinată măreţelor evenimente pe care le trăieşte în acest an poporul nostru, o frescă reprezentativă şi festivă a valenţelor de prestigiu ce caracterizează economia românească în cel de al XXX-lea an de la eliberarea patriei, în anul Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român.

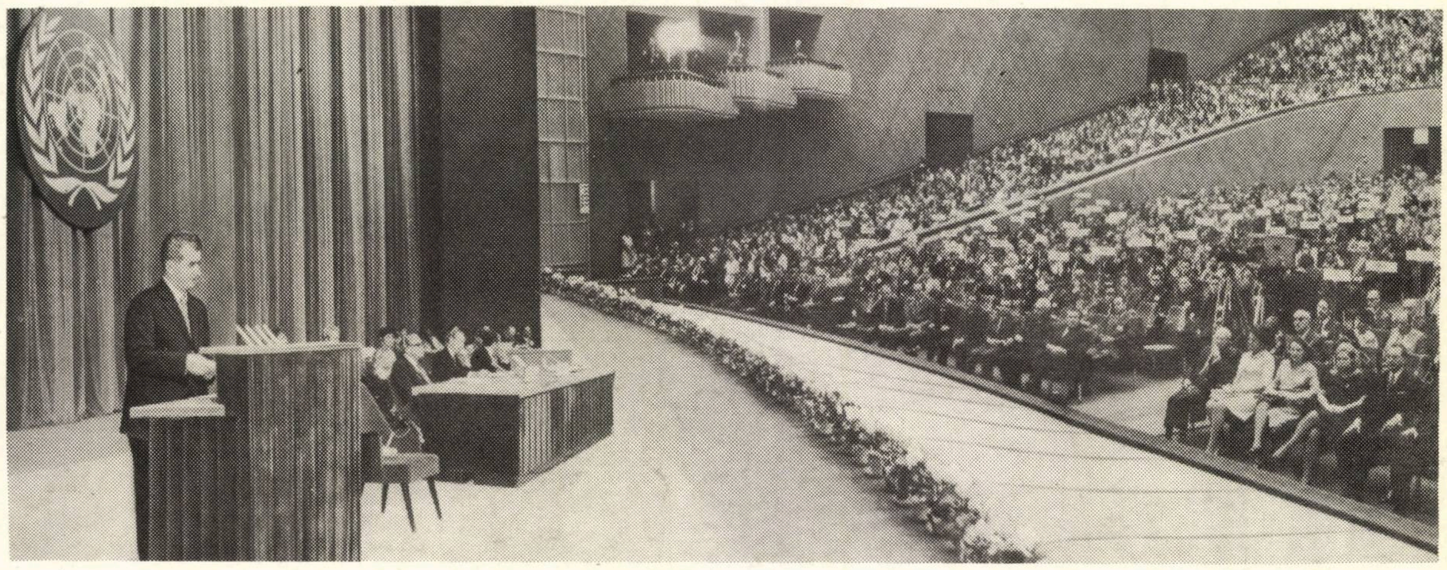

„Problema viitorului populaţiei ţine, deci, în primul rînd, de dezvoltarea multilaterală, progresistă a societăţii omeneşti, de o justă repartizare a produsului naţional şi de înfăptuirea unor relaţii sociale echitabile atît pe plan naţional, cît şi internaţional, de realizarea unei lumi mai drepte şi mai bune, în care omul să se bucure din plin de cuceririle ştiinţei, de munca sa".

(Din cuvîntarea preşedintelui NICOLAE CEAUŞESCU la Conferinţa mondială a populaţiei, de la Bucureşti).

23 August 1944 – 23 August 1974

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

UNITATEA DE VOINȚĂ A NAȚIUNII

DRUMUL VICTORIOS AL SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA

AUGUST 1944 se înscrie între momentele de răscruce din istoria noastră multimilenară și il judecăm pe această scară a veacurilor. În etapa finală a celui de-al doilea război mondial s-au pus, ca și în alte momente mari ale vieții poporului, decisive întrebări și s-au cerut decisive răspunsuri de care depindea supraviețuirea acestei națiuni și destinele sale. În evoluția României survenise o perioadă deosebit de grea. Timp de cîțiva ani cele mai importante evenimente ale vieții țării s-au desfășurat sub semnul reacțiunii fasciste, al războiului hitlerist. România era în pragul unui dezastru care se anunța fatal pentru progres, democrație, libertate, independență, pentru viitorul națiunii. Masele populare au înțeles că pentru soarta lor și a patriei s-au născut mari și noi primejdii, fiind gata să răspundă chemărilor forțelor politice care le reprezentau cu adevărat interesele. Drumul parcurs de către masele largi pînă la antrenarea lor în jurul celei mai consecvente forțe antifasciste nu a fost ușor în condițiile teroarei și războiului. Situația gravă în care se găsea România, subordonată politicii Reichului nazist, extorcată economicește sistematic, cu zeci de divizii hitleriste pe teritoriul național, cu armata proprie angajată într-un război odios poporului, cu pierderi uriașe de bunuri materiale și vieți omenești, cu teroarea autorităților antonesciene și a Gestapoului, creau sumbra perspectivă pe care o dădea perseverarea în alianța cu Axa fascistă. Toate acestea se însumau în aria marilor nemulțumiri care agitau țărănimea, muncitorimea, funcționarii, intelectualii, militarii, pe toți cu grija adevărată pentru destinele țării.

Clasa muncitoare, care încă în etapa luptei pentru front popular se manifestase unitar și care pînă în 1943 înscrisese, prin eforturi comune, acte de vie împotrivire față de dictatură și războiul hitlerist și-a făurit în primăvara anului 1944 Frontul Unic Muncitoresc. Unitatea muncitorească a fost trunchiul viguros în jurul căruia a crescut coroana unității antifasciste a celor mai largi mase și diferitelor categorii sociale și grupări politice.

Țărănimea a venit în largul fluviu al rezistenței antifasciste, purtată de valurile marilor nenorociri abătute asupra lumii satului în timpul dictaturii militaro-fasciste și al războiului hitlerist. În 1942 și 1943 situația țărănimii se înrăutățise simțitor. Războiul semănase moartea în numeroase familii țărănești. Doliul și foametea puseseră stăpînire în acei ani pe satele țării, contribuind la starea de agitație deschis potrivnică dictaturii antonesciene și războiului alături de Germania.

Ofițerii și ostașii, antrenați de regimul antonescian într-o alianță nefastă, constituiau o importantă forță care se cerea diriguită organizat pentru înlăturarea dictaturii prohitleriste. Prezența diviziilor germane în țară, alianța pe front cu armata Reichului creau situații din cele mai contradictorii, pe care muncitorimea, țărănimea, mica burghezie, intelectualitatea, armata română în ansamblu refuzau să le accepte. Simțămintele antihitleriste ale ostașilor și ofițerilor români s-au amplificat ca urmare a jefuirii țării de către Germania, a pierderilor pe care armata a fost silită să le suporte pentru o cauză străină poporului, a conflictelor între militarii români și cei germani.

Intelectualitatea constituia un factor important în înfăptuirea programului de subminare a regimului de dictatură prohitleristă și de salvare a independenței patriei. Marea majoritate a oamenilor de știință s-au opus ofensivei ideologiei fasciste, apărînd tradițiile progresiste ale culturii naționale, înscriindu-și aportul substanțial la lupta întregului popor. Cei mai mulți intelectuali și, spre cinstea lor cei mai valoroși, au dezavuat în mod deschis dictatura militaro-legionară, dictatura antonesciană și alianța cu Reichul hitlerist. Profesori universitari, savanți, scriitori, cercetători, artiști, profesori de liceu, învățători năzuiau organizarea rezistenței antifasciste, antihitleriste. Partidele burgheze nu o făceau și nici monarhia.

În toamna lui 1943 și în prima jumătate a lui 1944, mulți factori politici, de diferite orientări, s-au arătat îngrijorați de înclinarea tot mai accentuată a pantei pe care țara aluneca spre prăbușire. Mareșalul Antonescu și experții militari hitleriști calculau variantele desfășurării războiului, pînă la ultimul ostaș, pe teritoriul României – prin consolidarea de linii puternic fortificate și organizarea de aliniamente succesive de rezistență în fața impetuoasei înaintări sovietice. Și regele, cu cercurile monarhice, și personalitățile politice burgheze, și generalii căutau soluții pentru ieșirea din primejdiosul impas. Se elaborau diferite soluții militare, politice, de compromis ș.a.m.d. Proiecte, amînări, planuri și tergiversări, unele mai nerealiste ca altele, începînd cu ieșirea din alianța cu Germania prin guvernul Antonescu, alternînd cu forme de armistițiu iluzorii sau speranțe în debarcări aeriene de trupe anglo-americane și terminînd cu promisiunea deschiderii unui al doilea front în Balcani.

Actul salutar al națiunii, al ființei și independenței poporului se afla pe cu totul alte coordonate. Soluția cea mai clarvăzătoare, de fapt un adevărat program de ieșire a țării la lumina libertății, de salvare a ei de la o catastrofă națională, a fost dată de Partidul Comunist Român. Acesta a fost partidul care a sesizat în modul cel mai exact gravitatea situației în care se afla România și a mobilizat forțele necesare pentru împiedicarea dezastrului. Salvarea intereselor vitale ale României a venit din tăria poporului, a maselor, din gîndirea profundă a comuniștilor, a celor mai buni fii ai acestei națiuni, a celor care nu și-au precupețit nici eforturile, nici sacrificiul suprem spre a aduce libertatea țării și a o înscrie pe făgașul progresului și democrației.

Platformele Partidului Comunist Român din toamna anilor 1940 și 1941, din ianuarie 1942, din iunie 1943 chemau la raliere într-un front comun, antihitlerist toate clasele, toate partidele, toate grupările, toate persoanele, asociate sau individual, indiferent de apartenența socială, politică, religioasă etc. Bizuindu-se pe clasa muncitoare, care desfășura cu fermitate lupta împotriva hitleriștilor și a dictaturii militaro-fasciste, P.C.R. își propunea – pornind de la luarea în considerare a intereselor specifice ale celorlalte clase și categorii sociale să apropie aceste clase și categorii de ideea unirii lor, să le coalizeze într-un larg front antihitlerist.

Forța de înrîurire a Partidului Comunist Român, hotărîrea cu care el și-a spus cuvîntul în apărarea destinelor țării au fost confirmate și de modificările intervenite în atitudinea unor cercuri care manifestaseră un feroce anticomunism. Monarhia, prin persoana regelui și apropiații săi, a generalilor și marilor bancheri și industriași din jurul tronului, lideri ai partidelor național-liberal și național-țărănesc au fost nevoiți să accepte conlucrarea cu partidul comunist.

În toamna anului 1943 și începutul anului 1944, militanții P.C.R. au ajuns la concluzia că pentru România calea cea mai sigură de salvare a țării e insurecția națională. Această concluzie se bizuia pe închegarea unei largi coaliții de forțe antifasciste, pe realizarea prevederilor platformelor partidului comunist pentru unirea – într-un front comun, antihitlerist și patriotic antifascist – a tuturor grupărilor, partidelor, persoanelor care dintr-un motiv sau altul erau gata a conlucra pentru răsturnarea regimului antonescian. Fermitatea, consecvența, claritatea de concepții, perspectiva s-au înmănunchiat strîns în optica militanților partidului comunist, angajați în construirea celei mai largi concentrări de forțe antihitleriste și pentru pregătirea marelui act de salvare a națiunii – insurecția.

La condițiile interne decisive care au permis desfășurarea victorioasă a insurecției, se cer adăugate și condiții externe favorabile : lupta armată a Națiunilor Unite pe fronturi contra armatelor hitleriste, rezistența antifascistă din țările cotropite de hitleriști și în mod deosebit victoriile armatei sovietice care au dus pe umeri greul războiului antihitlerist.

Insurecția din august 1944 reprezintă, pe harta rezistenței antifasciste din Europa, actul de voință al unei națiuni prin care, în cîteva zile, s-a produs cea mai mare breșă de front în istoria celui de-al doilea război mondial. O breșă de peste o mie de km., care a scos din zona celui mai lung front dintre Marea Baltică și Marea Egee, o țară întreagă, cu căi de comunicații, cu bogății, cu armată cu tot, dînd peste o jumătate de milion ostași în războiul antihitlerist. Pentru aceasta august 1944 reprezintă una dintre marile pagini ale istoriei contemporane internaționale. August 1944 se înscrie ca un moment de renaștere națională și socială, ca o operă a maselor largi, înlănțuindu-se în timp cu celelalte mari momente ale istoriei țării, deschizînd marea poartă prin care poporul nostru a pășit în evul contemporan al deplinei afirmări a tăriei sale, a voinței sale, a năzuinței sale de a situa țara printre țările înaintate ale lumii.

Drumul care duce la această poartă de istorie a fost presărat cu numeroase jertfe, cu sacrificii încă necalculate, dar cu un preț

Nimicirea trupelor germane din jurul Bucureștilor

FORȚELE PATRIOTICE
ale armatei și poporului român
sunt stăpâne pe situație în țară
Hitleriștii înfrânți pretutindeni
Ultimele lor svârcoliri sunt pe cale de a fi
complect zdrobite

LICHIDAREA REZISTENȚEI GERMANE
DIN REGIUNEA PETROLIFERĂ ȘI OLTENIA
CAPITALA A FOST COMPLECT DEGAJATĂ
COMUNICAT

28 august 1944 — **Populația Capitalei își exprimă bucuria produsă de știrea că gruparea hitleristă de la nord de București a fost zdrobită**

scump pe care îl știm toți și îl simțim, îl avem în fibra ființei noastre. Prețul marei eliberări din august 1944 este înnobilat de jertfele miilor de comuniști căzuți în anii ilegalității, de sacrificiile tuturor celor care s-au ridicat să scuture jugul fascisto-hitlerist acum trei decenii, dar și al tuturor predecesorilor care s-au ridicat pentru libertate și dreptate.

Insurecția română din august 1944, această mare răscruce de istorie, a așezat în fața țărilor lumii cu fruntea sus poporul care a știut să-și ia soarta în propriile miini. De aici harta contemporană a României începe a se scrie altfel. August 1944 rămîne piatră de hotar, început al unei noi epoci, rod al luptei și al voinței de libertate cu rădăcini implîntate în vremuri.

România, care se aflase în pragul dezastrului național, se așeza pas cu pas și hotărît, prin actul eliberator de salvgardare a națiunii pe verticala progresului, democrației, a civilizației. Misiunea de a înălța poporul pe aceste trepte noi i-a revenit PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, garantul ființei și independenței patriei noastre.

Retrospectiva istoriei pe care o facem după treizeci de ani de la victoria insurecției din august 1944, pune în evidență dimensiunile și valorile concepției partidului comunist privitoare la antrenarea întregii națiuni la marile și fundamentalele acte ale României, relevă experiența deosebită în realizarea alianțelor în diferite etape, pentru dezvoltarea insurecției în revoluția populară, socialistă și apoi în opera de edificare a socialismului și de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate.

TOVARĂȘUL **NICOLAE CEAUȘESCU,** subliniind semnificația acestui mare act în istoria poporului nostru, arăta că **„Insurecția din 1944 a avut caracterul unei revoluții democratice și antifasciste** [1]**"**. De aceea trebuie precizat că nu numai eliberarea de sub fascism se cere a fi apreciată cînd vorbim despre momentul august 1944, ci și eliberarea de cătușele unui sistem de dominație politică, mai precis, începutul eliberării din zăgazurile unui regim care dusese țara în situația de a fi dominată de fascism și în permanentă dependență de alte mari puteri. A fost o revoluție tot ce s-a petrecut în august 1944, prin răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, dar și prin răsturnarea valorilor referitoare la locul acestei națiuni, prin tot ce începea vertiginos să se desfășoare în direcția democratizării țării și radicalizării revoluționare a maselor populare, prin tot ce i-a urmat.

Răscolitoarele probleme pe care radicalizarea popoarelor în timpul și după cel de-al doilea război mondial le-a pus tuturor țărilor lumii, au obligat toate forțele politice să răspundă la mari și noi examene, multe partide și conduceri ale lor, pierzîndu-și, în fața propriilor națiuni, total sau parțial creditul politic cvasirealizat în epoca interbelică. Tot atunci au ieșit în prim plan acele forțe politice, puternic ancorate în realitățile social-politice, cu izvoare adînci în mase și care puteau răspunde la decisivele întrebări mai vechi și mai noi pe care le punea epoca : putea fi rînduită România împreună cu statele care luptau pentru zdrobirea hitlerismului, iar în țară să se instaureze un regim care să nu mai facă niciodată posibilă alunecarea pînă în marginea prăpastiei ? Și acest regim să ducă țara la o dezvoltare impetuoasă ? Exista o asemenea forță capabilă de un răspuns decisiv pentru destinele patriei ?

Da ! Exista acea forță. Era clasa muncitoare. Partidul comunist, preluînd această mare răspundere națională, firesc, i-a imprimat acțiunii un caracter revoluționar, începînd chiar cu insurecția din august 1944.

Problemele mari care se aflau în fața poporului, începînd cu insurecția armată națională antifascistă și antiimperialistă erau : consolidarea independenței patriei prin lupta contra imperialismului hitlerist și a imixtiunii cercurilor imperialiste occidentale, lichidarea rămășițelor feudalo-moșierești, refacerea economiei țării distruse de război, democratizarea vieții publice. Fără rezolvarea acestor principale obiective nu se putea păși mai departe pe calea democratizării țării, pe calea imperios cerută de interesele vitale ale poporului. De aici și caracterul popular al revoluției, cu trăsăturile sale democratice antimperialiste și agrar-antimoșierești.

Partidul Comunist Român a știut să aplice principiile strategiei și tacticii marxist-leniniste în revoluție, realizînd permanenta ofensivă, necedînd nici un moment forțelor burgheze reacționare accesul la inițiativa politică. Este o concluzie a practicii revoluției din țara noastră, a Partidului Comunist Român. Desfășurarea revoluției populare și instaurarea Republicii și a dictaturii proletariatului, la noi, constituie o argumentare puternică a tezei că nu calea violenței a fost aleasă, dar forțele revoluționare erau pregătite spre a răspunde în cazul cînd reacțiunea ar fi trecut la violență ; încleștări au existat și ele s-au soldat cu victoria maselor populare, a forțelor revoluționare. Treptat, raportul de forțe se deplasa categoric în favoarea forțelor sociale interesate în dezvoltarea cuceririlor democratice și a revoluției începute. Întărirea forțelor democratice, ca urmare a cuceririi principalelor poziții în conducerea politică a statului, începînd cu guvernul democratic din martie 1945, a permis o mai susținută orientare a acțiunii revoluționare a maselor și organizațiilor lor spre latura constructiv-economică. Fără a fi diminuată lupta contra forțelor reacționare, s-a acordat o atenție deosebită refacerii economiei naționale, ruinată de război și copleșită de haosul pe care capitaliștii urmăreau să-l amplifice cu fiecare zi. Revoluția reconstruia, repara rănile adînci ale războiului, construia din mers, așezînd temeliile solide economice, materiale pentru regimul politic spre care erau conduse masele populare de partidul comunist.

A avea tabloul cît de sumar al victoriilor cucerite de către mase, înseamnă a înțelege contextul epocii de tumult, de necontenită înnoire, înfruntînd reacționarismul politic și marile privațiuni ale acestei etape. Au fost acei ani, ani de încrîncenată luptă nu numai cu reacțiunea politică, nu numai pentru victorii în parlament. Am greși reducînd totul numai la aceasta. Au fost ani de luptă nu numai cu deținătorii capitaliști ai principalelor frîne ale economiei, ci și cu marile greutăți ale reconstrucției unei țări ruinate de război, însoțite de lipsuri cumplite. Au fost ani în care clasa muncitoare a reconstruit și construit, în care poporul a înfruntat stihiile secetei, în care a trecut prin coșmarul foametei și în care a continuat să se bată, fără preget, pentru noi cuceriri democratice. Au fost ani de ridicare a țării din ruine, cu multe jertfe, ani de clocot și de eroism revoluționar, în care s-au plămădit detașamentele de masă ale revoluției și construcției noii societăți.

Sarcinile în domeniul economic au fost îndeplinite prin efortul colectiv al poporului muncitor, care a dat în acea perioadă mii și mii de eroi – numeroși cunoscuți, dar cei mai mulți rămași anonimi – și care, prin abnegația și spiritul lor de sacrificiu pentru prosperitatea democratică a țării, au înfrînt greutăți uriașe. Creșterea disciplinei în muncă, întrecerile patriotice, brigăzile utecisțe de voluntari, entuziasmul constructiv al tinerilor pe șantierele patriei lăsau să se vadă o atitudine nouă față de muncă, atitudine izvorîtă din conștiința faptului că opera la care participă deschide cele mai largi perspective pentru propriul popor.

În acei ani de tumult revoluționar, Partidul Comunist Român a știut să găsească acele modalități tactice, acele platforme, completate de la o etapă la alta, chiar foarte scurte în timp, spre a realiza concentrarea tuturor forțelor în stare să înfăptuiască sarcinile majore ce concurau la țelul strategic : puterea în miinile maselor populare, desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice și trecerea la revoluția socialistă.

Instaurarea Republicii Populare Române, odată cu lichidarea formei monarhice, întărea considerabil independența țării în raporturile sale internaționale care se stabileau de către reprezentanții maselor muncitoare, fără a mai fi nevoie de „supremul verdict regal".

Prin cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, Partidul Comunist Român a devenit forța conducătoare a vastei reînnoiri revoluționare a societății românești. Începe revoluția socialistă, ale cărei sarcini se vor întrepătrunde cu făurirea bazelor economiei noii orînduiri sociale.

UN MOMENT de mare semnificație, pentru asigurarea conducerii revoluției și operei de edificare a socialismului, l-a constituit făurirea partidului unic marxist-leninist din România la Congresul VI al P.C.R., din februarie 1948. Pentru întîia oară în istoria poporului, s-au dezbătut și s-au stabilit jaloanele trecerii la construirea socialismului în România. Hotărîrile congresului aveau în vedere toate domeniile importante ale vieții economice și social-politice ale țării, aducînd concret în fața maselor orientarea partidului, concepția sa de înnoire revoluționară a societății. A fost subliniată necesitatea lichidării înapoierii noastre economice, transformării României într-o țară industrial-agrară înaintată și asigurării unui nivel de trai ridicat maselor muncitoare. Industrializarea socialistă a fost cheia de boltă a noii orînduiri. Ea a constituit veriga hotărîtoare în construirea socialismului, temelia dezvoltării continue a economiei și culturii, a ridicării nivelului de viață și civilizație al poporului, a înfloririi și afirmării libere a națiunii. „Expropierea expropriatorilor", apelul lui Marx din Manifestul Comunist își găsea aplicarea în viața poporului român. Revoluția socialistă înregistra în iunie 1948 unul din cele mai importante acte, hotărîtoare pentru triumful său — naționalizarea. Naționalizarea a constituit un salt calitativ, cu consecințe uriașe pentru schimbarea naturii relațiilor de producție, pentru lichidarea exploatării omului de către om și realizarea celui mai important pivot material în jurul căruia se vor dezvolta toate ramurile economiei socialiste. Preluînd în propriile mîini industria României, partidul marxist-leninist al clasei muncitoare programa ieșirea, în sfîrșit, a țării noastre din subdezvoltare, din starea de dependență față de puterile capitaliste evoluate economic. Planificarea socialistă, atribut al construirii cu succes a noii orînduiri, a început să fie aplicată în economia României, pentru prima dată prin înfăptuirea acestui mare act istoric.

Înfruntînd mari privațiuni, luptînd pentru înfrîngerea rezistenței resturilor burgheziei în uzine și fabrici, reclădind sute de intreprinderi, clasa muncitoare a dat dovadă de o înaltă conștiință revoluționară și capacitate de sacrificiu, a înțeles că începea o etapă decisivă pentru soarta patriei, a socialismului. Nimeni, în anii construcției socialiste, nu s-a dăruit cu mai multă abnegație decît clasa muncitoare și nu a înțeles cu atîta maturitate sacrificiile care se cereau întregului popor pentru a realiza uriașul efort de scoatere din înapoiere a economiei țării și de realizare a unei industrii în stare să asigure maselor un nivel de viață materială și culturală mereu în creștere, într-o țară stăpînă pe destinele sale.

Permanența conduitei P.C.R. în construcția economiei socialiste, cu toate modificările survenite în proporționalizarea sectoarelor industriei, diferitelor domenii ale economiei, a constituit-o dezvoltarea cu precădere a industriei grele și a pivotului său — industria constructoare de mașini.

Primele planuri cincinale, prin obiectivele fixate pentru economie, au devenit plusuri de experiență date de istoria anilor revoluției socialiste și decizia fermă a P.C.R. de a dezvolta edificarea socialismului, consolidînd neîntrerupt industria grea.

Caracteristic pentru activitatea de conducere a operei construcției socialiste a Partidului Comunist Român este faptul, evidențiat îndeosebi prin lucrările Congresului al IX-lea (1965), care a dovedit că partidul a avut forța necesară de a examina critic, constructiv metodele folosite, stările de fapt, de a găsi soluții pentru depășirea dificultăților și asigurarea mersului înainte al operei de făurire a socialismului.

Industria a devenit ramura conducătoare și dinamizatoare a întregii economii naționale ; România a evoluat de la un stat cu predominanță agrară la un stat socialist cu o structură industrial-agrară. Producția industrială a înregistrat ritmuri înalte, caracterizate prin constanța mediei de creștere în jurul a 13% anual, determinînd creșteri rapide și în alte ramuri și domenii ale economiei naționale, impulsionîndu-le. Industrializarea socialistă a țării a dus la lichidarea unor serioase disproporții economice teritoriale, la apariția unor noi centre industriale, la intensificarea procesului de urbanizare a României.

Datorită succeselor în dezvoltarea industrială, România a putut să-și lărgească mereu colaborarea economică multilaterală cu țările socialiste îndeosebi, și a reușit să-și extindă relațiile economice cu toate statele. Dintr-o țară care își baza exportul pe produse agroalimentare și materii prime, importînd marea majoritate a mașinilor și utilajelor, România a devenit un stat cu o industrie diversificată, în plină dezvoltare, care îi permite o participare tot mai activă, cu produse tot mai variate, la schimburile economice internaționale.

Strîns legat de dezvoltarea industriei, de consolidarea puterii muncitorești-țărănești, era procesul istoric de transformare socialistă a agriculturii care, în același timp, era un profund proces de educare, de formare a unei noi conștiințe, de transformare a mentalității majorității populației țării. Partidul Comunist Român a săvîrșit o adevărată revoluție în conștiința a peste zece milioane de țărani, cu particularitățile lor de a gîndi și a trăi, cu tradiții și influențe, dintre care unele erau frîne în opera absolut nouă pe care partidul o începea.

De la lichidarea resturilor feudale în 1945, la triumful socialismului la sate marcat în 1962, se află o întreagă epocă istorică. Această transformare revoluționară capitală a două treimi din populația țării a fost, în același timp, o componentă organică a procesului de consolidare a alianței clasei muncitoare cu masele țărănimii, de așezare a sa pe temeliile societății socialiste, și de integrare a acestei uriașe și fundamentale forțe de masă în procesul de făurire a orînduirii socialiste și de dezvoltare a construcției socialiste.

Extinderea relațiilor de producție socialiste și sarcinile tot mai complexe puse de construcția noii orînduiri au determinat sporirea continuă a atribuțiilor statului în dezvoltarea industriei, agriculturii, științei și culturii ; creșterea rolului și importanței funcțiilor sale de conducere și organizare a economiei, a activității social-culturale de îndrumare a învățămîntului și cercetării științifice.

S-a creat temelia obiectivă a unei democrații reale, socialiste în care guvernarea să se asigure de reprezentanții marii majorități în folosul marii majorități.

Aplicarea politicii naționale marxist-leniniste a partidului comunist, dezvoltarea potențialului economic al întregii țări și îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție au determinat rezolvarea pe temelii noi a problemei naționale — una dintre marile realizări ale regimului socialist.

Ca urmare a transformărilor care au avut loc în viața materială a societății, precum și a muncii cultural-educative desfășurate de partid, s-a săvîrșit o profundă înnoire morală a societății, s-au produs mari schimbări în profilul spiritual al oamenilor muncii. Organizațiile de masă și obștești au adus o contribuție mereu sporită la efortul general de educare și antrenare a milioanelor de cetățeni la îndeplinirea uriașelor obiective economice și social-culturale ale construcției socialiste.

CU DEOSEBITĂ STRĂLUCIRE s-a manifestat rolul partidului de forță conducătoare a întregului nostru popor, capacitatea sa inovatoare și dinamizatoare, în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea. Pe baza marilor succese obținute, Congresul al X-lea și Conferința Națională din 1972 au trasat liniile directoare și obiectivele concrete în vederea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Au fost abordate și rezolvate cu deosebit simț al realităților și clarviziune, imperativele legate de orientarea strategică a dezvoltării noastre, de transformarea României într-o țară dezvoltată, cu o economie și o cultură modernă, înaintată. Ritmurile noastre de creștere se situează de mulți ani printre cele mai înaintate din lume. Au fost puse pe bază științifică și și-au găsit o soluționare adecvată problemele conducerii și organizării vieții sociale, ale economiei și științei, ale realizării unei structuri industriale moderne, ale repartizării judicioase a forțelor de producție pe teritoriu, ale participării României la circuitul economic internațional, ale relațiilor noastre externe. Întreaga orientare a țării din această perioadă poartă pecetea aportului creator — teoretic și practic — nemijlocit al secretarului general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu. Se poate spune că anii ce au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R. reprezintă perioada cea mai importantă pe linia progresului țării. Niciodată în trecut nu au mai fost obținute, într-o perioadă de timp similară, realizări de anvergura celor din acești ani.

Economia Republicii Socialiste România și energiile creatoare ale poporului dispun de puternice resorturi care să propulseze patria noastră rapid pe drumul progresului și civilizației. Întreaga națiune întîmpină cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. cu realizări pe măsura energiei creatoare a poporului. Orientările și direcțiile dezvoltării economico-sociale a României în deceniile următoare, stabilite în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., privesc realizarea unui puternic avînt al forțelor de producție pe baza științei și tehnicii moderne, cu toate implicațiile economice, sociale, culturale.

Programul Partidului Comunist Român privind ritmul ofensivei economice și celorlalte domenii ale vieții sociale, deschide un front nou de înaintare, decisiv pentru România celui de-al patrulea pătrar de veac douăzeci.

Cifrele și statisticile, departe de a fi aride, reprezintă voința extraordinară a unui popor de a depăși stavilele din drumul evoluției sale istorice. Programul previzionat de către Partidul Comunist Român este strategia dezvoltării națiunii socialiste spre comunism și expresia realismului capacității poporului nostru de a se afirma plenar.

Un astfel de program și asemenea directive, expuse spre dezbaterea partidului și națiunii întregi, dau valoarea marilor victorii care au fost cucerite în răstimpul celor trei decenii cîte au trecut de la Augustul eliberator.

Ce simbol mai înnobilat putea fi săpat în marmora marii aniversări decît anvergura unui program supus celui mai înalt forum al partidului — Congresul !

prof. dr. docent Titu GEORGESCU

---

[1] Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Adunarea festivă cu prilejul celei de a 25-a aniversări a instaurării guvernului democratic de la 6 martie 1945, Ed. politică, 1970, p. 6.

23 AUGUST

anul XXX

PROPULSAREA ROMÂNIEI PE TRAIECTORIA PROGRESULUI ȘI CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE ȘI COMUNISTE

CEI TREIZECI DE ANI care au trecut de la eliberarea țării noastre de sub dominația fascistă constituie în istoria României o perioadă unică, prin transformările fundamentale care au avut loc, prin victoriile pe care poporul nostru le-a obținut, constituindu-și un nou mod de viață, o nouă civilizație. Acești ani sînt meniți să rămînă de-apururi în mintea și sufletul generațiilor viitoare ca anii în care, desființîndu-se definitiv exploatarea, s-a realizat unitatea social-politică a întregii națiuni, s-au descătușat energiile, s-au dezvoltat conștiințele, s-au manifestat plenar inteligențele și inițiativele creatoare.

Poporul român a implantat în pămîntul străbun pilonii de oțel ai industrializării, a zăgăzuit apele, smulgîndu-le energia, a dat rodnicie unui sol secătuit, a ridicat noi orașe, schimbînd total peisajul țării, dar, mai presus de toate, și-a creat un sistem de relații sociale care asigură manifestarea cu demnitate a personalității umane și a valorilor fundamentale ale socialismului.

Acest proces de mare anvergură istorică a fost posibil, în primul rînd, datorită Partidului Comunist Român care, aplicînd în mod creator principiile marxist-leniniste la condițiile specifice țării noastre, în funcție de stadiul de dezvoltare economică și culturală al fiecărei etape, a elaborat strategia și tactica luptei pentru făurirea societății socialiste, de la cincinal la cincinal, de la an la an, obținîndu-se efecte economice și sociale maxime, în folosul creatorilor înșiși ai valorilor materiale și spirituale.

Partidul Comunist Român, dezvoltînd teoria marxist-leninistă, rezolvînd în mod științific problemele practicii construcției socialiste, îmbinînd armonios cerințele dezvoltării economice interne cu cele ale diviziunii internaționale a muncii, și-a dovedit din plin capacitatea de conducător necontestat al întregii națiuni — dirijîndu-i destinul în perspectiva societății comuniste.

În marșul impetuos spre atingerea idealurilor sale, poporul nostru face astăzi bilanțul glorios al împlinirilor din ultimii XXX de ani, care depășesc în amploare și adîncime tot ce s-a realizat în bimilenara istorie a poporului constituind temelia și garanția mersului nostru înainte, a progresului necontenit economic și social. Perspectiva deschisă de Programul partidului oglindește încrederea poporului în forțele sale creatoare, mîndria sa de a realiza comunismul pe pămîntul românesc, clarviziunea și înțelepciunea partidului nostru.

Spre partid se îndreaptă astăzi gîndurile de recunoștință ale întregului popor, cu care acesta se identifică în aspirațiile sale cele mai înalte spre o viață liberă și prosperă, spre ridicarea pe cele mai înalte culmi ale condiției umane.

Creșterea rolului conducător al partidului — chezășia viitorului comunist al patriei

ÎN ANUL celei de a XXX-a aniversări a Eliberării și al celui de al XI-lea Congres al partidului, națiunea socialistă română este în drept și în măsură să formuleze aprecieri și judecăți de valoare deplin fondate cu privire la drumul istoric parcurs și cu privire la perspectivele sale de viitor. Istoria contemporană a României este inseparabil legată de activitatea revoluționară plină de îndrăzneală și spirit creator desfășurată de peste o jumătate de veac de Partidul Comunist Român, tot astfel cum istoria acestui partid este o parte integrantă, esențială a istoriei patriei, a istoriei mișcării muncitorești.

Astăzi, cînd, după decenii de aspre bătălii de clasă și intense eforturi constructive, în România socialismul a izbîndit deplin și definitiv, cînd scopul strategic a devenit făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ca premisă a trecerii la comunism, despre rolul decisiv al conducerii de către P.C.R. a revoluției și construcției socialiste se poate vorbi și trebuie vorbit în termenii preciși și convingători ai faptelor.

ISTORIA NOASTRĂ NAȚIONALĂ — ale cărei învățăminte principale sînt strălucit sintetizate în proiectul de Program al P.C.R. — a acumulat un număr mare și semnificativ de fapte care atestă importanța crucială a constituirii și activității revoluționare a partidului comunist pentru destinele poporului român, pentru renașterea sa națională politică, economică, socială și culturală.

În contrast izbitor cu incapacitatea funciară a burgheziei și a partidelor ei pretins „istorice“ de a rezolva problemele fundamentale ale dezvoltării — pe baze moderne și independente — a statului, a economiei și societății românești, proletariatul și partidul său revoluționar, învingînd piedici și greutăți extrem de mari și adversari politici deosebit de perfizi și versatili, au izbutit să scoată țara din marasmul economico-social și politic în care fusese împinsă de politica antinațională a regimului burghezo-moșieresc. Angajată într-o îndelungată și vinovată mezalianță cu moșierimea, remorcată la carele cercurilor imperialiste, burghezia din România nu și-a onorat rolul ei elementar de a făuri o civilizație industrială, lăsînd drept „moștenire“ o țară subdezvoltată din punct de vedere economic și cultural, cu discrepanțe sociale și cu decalaje de-a dreptul dramatice față de alte țări.

A revenit clasei muncitoare, partidului ei comunist misiunea grea dar și meritul istoric de a conduce și realiza o vastă și complexă operă de transformări politice, economico-sociale și culturale, revoluționare atît prin conținut și dimensiuni cît și prin ritmurile atinse.

A vorbi despre importanța decisivă pe care a avut-o preluarea de către partidul comunist a răspunderii pentru destinele României, a reliefa ceea ce istoria națională datorează acestui partid de revoluționari autentici înseamnă măcar și numai a evoca, din perioada ultimilor 30 de ani, fapte incontestabile cum sînt: inițierea și organizarea, împreună cu alte forțe sociale, inclusiv armata, a insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, mobilizarea forțelor întregii națiuni la lupta cu arma în mînă pînă la victoria finală împotriva Germaniei hitleriste; organizarea și conducerea maselor populare în bătălia contra forțelor reacționare interne și externe, pentru realizarea pe cale revoluționară a reformei agrare, defascizarea și democratizarea aparatului de stat, smulgerea puterii politice din mîinile claselor exploatatoare, refacerea economiei distruse de război și subminate de sabotajul capitalist, învingerea calamităților provocate de secetă, instaurarea controlului muncitoresc, etatizarea Băncii Naționale și efectuarea reformei monetare din 1947, lichidarea formei monarhice de guvernămînt pe cît de parazitare, pe atît de anacronice.

Politicianismul caracteristic vechilor clase și partide a fost abolit, odată cu aceste partide și clase reacționare, fiind înlocuit cu un constructivism aspru dar reconfortant, cu angajarea partidului în zonele cele mai dificile ale reconstrucției sociale și morale, cu refuzul privilegiului și revendicarea răspunderii prin lipsuri și neajunsuri, cu spiritul critic și autocritic dătător de noi energii pentru obținerea de rezultate superioare. Cînd spunem despre Partidul Comunist Român că este un partid al răspunderii istorice, creierul lucid și inima fierbinte a națiunii, vorbim în termeni proprii, riguroși, nu metaforici.

PRELUAREA ÎNTREGII PUTERI POLITICE de către clasa muncitoare și aliații ei sub conducerea Partidului Comunist nu numai că nu a simplificat sarcinile acestuia, ci, dimpotrivă, le-a făcut mai dificile, mai încărcate de răspundere. Problemele complexe ale construcției socialiste nu aveau soluții prestabilite sau „prefabricate“. Exercitarea cu succes a funcției de forță politică unică pe care națiunea o încredințase Partidului Comunist presupunea tocmai **elaborarea** unei politici marxist-leniniste care să corespundă condițiilor concrete din România, să ofere soluții valide problemelor dezvoltării economice, creării și dezvoltării relațiilor de producție și sociale socialiste, ale construcției statului socialist, ale reașezării învățămîntului, științei și culturii pe baze ideologice noi.

Un fapt istoric obiectiv rezidă în aceea că opțiunea strategică a partidului nostru pentru industrializarea țării, făcută încă la Conferința Națională din 1945 și devenită jalonul planurilor de dezvoltare economică de după 1949, a condus la transformarea radicală a României, a populației țării, nu numai din punct de vedere strict economic, ci din toate punctele de vedere : social și profesional, științific și cultural, mental și uman. Grație politicii sale consecvente de industrializare socialistă și celorlalte elemente corelate ale politicii sale, sub conducerea partidului, poporul nostru a străbătut într-un răstimp scurt mai multe etape istorice, trecînd de la orînduirea burgheză în care se mențineau puternice rămășițe feudale, la orînduirea care a lichidat pentru totdeauna exploatarea omului de către om, orînduirea socialistă deplin victorioasă atît la orașe cît și la sate. Astfel, a fost posibil ca al X-lea Congres al partidului să jaloneze obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România, iar apropiatul Congres, al XI-lea, să-și înscrie la ordinea de zi discutarea și aprobarea proiectului de Program al P.C.R. și a proiectului de Directive cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990.

REZULTATELE CONCRETE, de-a dreptul impresionante, obținute în dezvoltarea economico-socială a țării noastre, îndeosebi pe baza orientărilor și măsurilor adoptate după Congresul al IX-lea din 1965, precum și obiectivele însuflețitoare și realiste formulate în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea, pun într-o lumină și mai puternică caracterul vital al rolului conducător al partidului în toate domeniile vieții sociale, necesitatea creșterii continue a acestui rol. Proiectul de Program al partidului, generalizînd experiența partidului în conducerea societății noastre, desprinde concluzii corespunzătoare atît din marile succese din anii construcției socialiste, cît și din lipsurile și greșelile săvîrșite, reliefînd faptul cunoscut și apreciat de întreaga națiune că partidul a tras toate învățămintele din întreaga sa activitate, știind să lichideze la timp și cu hotărîre lipsurile și greșelile, să aplice în mod creator adevărurile generale ale marxism-leninismului la condițiile istorice concrete ale României. „**Toate acestea** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iulie 1974 — **adeveresc justețea politicii marxist-leniniste a partidului nostru, faptul că cea mai revoluționară clasă, clasa muncitoare, a știut să-și îndeplinească rolul de clasă conducătoare, întărind continuu alianța cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu celelalte categorii sociale... Totodată, aceste realizări subliniază, odată în plus, necesitatea întăririi continue a partidului, a rolului său de forță politică conducătoare în toate domeniile de activitate**“.

> **„Rezultatele obținute în indeplinirea directivelor Congresului al X-lea, în dezvoltarea economico-socială a țării sînt indisolubil legate de întărirea rolului conducător al partidului... Întărirea continuă a rolului conducător al partidului, perfecționarea activității organizațiilor de partid, creșterea combativității lor față de lipsuri și neajunsuri, amplificarea muncii organizatorice și politico-educative a acestora reprezintă o chezășie a succeselor în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate“.**
>
> *Din preambulul proiectului de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R.*

Dacă trecutul apropiat al României și prezentul ei socialist sînt inseparabil legate de exercitarea funcției conducătoare a partidului în societate, cu atît mai mult și mai firesc viitorul comunist al poporului român își are sorgintea în politica și programul de dezvoltare economico-socială elaborat de partid cu sprijinul și participarea activă a maselor muncitoare.

Rolul conducător al partidului în societate nu este un lucru abstract, o lozincă, ci un fapt social fundamental, multivalent. El se manifestă și se structurează concret la toate nivelele și formele conducerii sociale, de sus pînă jos. El se materializează în sfera economiei, ca și în cea a culturii.

O MODALITATE ESENȚIALĂ, am spune chiar primordială, de manifestare a rolului de forță politică conducătoare a partidului în societatea noastră este **definirea precisă a căilor de dezvoltare economico-socială, cristalizarea indicatorilor acestei dezvoltări, stabilirea priorităților în contextul unei strategii integrale care vizează multilateralitatea.**

Dînd expresie intereselor fundamentale, pe termen lung, ale națiunii noastre, necesității obiective de a transcende situația de țară în curs de dezvoltare, de a ajunge din urmă țările socialiste și nesocialiste avansate economicește, partidul nostru a definit cu precizie științifică necesitatea alocării unei părți însemnate — 33—34% — din venitul național pentru fondul de dezvoltare, condiția obligatorie a progresului economico-social stabil și a creșterii continue a standardului de viață al populației. Pe acest temei în proiectul de Directive se înscriu indicatori ridicați de creștere a forțelor de producție, sporirea în ritm înalt a producției de bunuri materiale, transformarea radicală, pe baze moderne, a întregii industrii, îmbunătățirea calitativă și tehnică a întregii economii, creșterea eficienței întregii activități economice, sociale, organizaționale.

O importanță, de asemenea, principială și practică inestimabilă o are orientarea partidului nostru în direcția politicii de **amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării,** baza materială a unei autentice egalități sociale a tuturor cetățenilor țării. Transformările calitative preconizate în acest domeniu sînt exprimate în obiectivul care prevede că în 1980 nici un județ să nu aibă o producție industrială sub 10 miliarde lei, urmînd ca în 1990 să se ajungă la un nivel minim de 18—20 miliarde.

Nu este posibil să facem aici o trecere în revistă a tuturor obiectivelor prevăzute în proiectul de Directive, dar trebuie să subliniem atît în formula lor calitativă cît și în cea cantitativă, **sarcinile stabilite de partid** în domeniul industriei, agriculturii și silviculturii, al gospodăririi apelor și protecției mediului ambiant, transporturilor și telecomunicațiilor, politicii de investiții, dezvoltării județelor și sistematizării economico-sociale a teritoriului, gospodăririi materiilor prime, energiei și fondurilor fixe dezvoltării cercetării științifice și promovării progresului tehnic, pregătirii și perfecționării forței de muncă, a cadrelor, ridicării eficienței activității economice, creșterii venitului național și a nivelului de trai, extinderii comerțului exterior și cooperării economice internaționale — exprimă necesități și posibilități obiective, reale, oferă un program clar, precis de activitate tuturor categoriilor sociale, **unesc eforturile creatoare ale întregului popor** în direcția realizării planului unic de înflorire a economiei și culturii, de perfecționare a relațiilor sociale și umane, de realizare deplină a personalității în plan material și spiritual.

Rolul conducător al partidului în realizarea obiectivelor de dezvoltare odată definite cu participarea maselor se exprimă pregnant în uriașa sa activitate organizatorică și politico-educativă. Perfecționarea organizării, planificării și conducerii sociale, îmbunătățirea radicală a stilului de muncă al cadrelor, al organismelor economice, statale, obștești, autentificarea instituțiilor democratice, economice și sociale, reprezintă preocupări constante, de importanță majoră ale partidului în exercitarea funcției sale de forță politică conducătoare a întregii societăți. Tot astfel cum sesizarea și studierea contradicțiilor ce apar inevitabil în procesul dezvoltării, adoptarea măsurilor economico-sociale, politico-educaționale pentru rezolvarea lor la timp, pentru triumful noului asupra vechiului, reprezintă aspecte esențiale ale creșterii rolului conducător al partidului în vasta operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de făurire a omului nou.

Metodele de conducere de către partid a tuturor sectoarelor vieții și activității sociale sînt de natură politică și nu administrativă, sînt metode de convingere și de acțiune principială și nu de comandă sau măsuri conjuncturale. Din acest motiv conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu insistă atît de mult asupra necesității ridicării continue a competenței politice și profesionale a cadrelor de partid și de stat, infuzării stilului muncii de partid în toate compartimentele conducerii sociale, însușirii și aplicării științei conducerii politice a societății socialiste. Dînd expresie orientării de principiu referitoare la integrarea partidului în societate, ca măsură a creșterii eficienței rolului conducător al partidului, proiectul de Program al P.C.R. subliniază necesitatea participării active a cadrelor de partid, a tuturor comuniștilor la întreaga viață economico-socială, a integrării lor active în procesul de construcție economică și socială, luînd parte dinăuntru și nu din afară la realizarea programului de dezvoltare a țării. „**Aceasta** — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. din iulie a.c. — **va contribui la creșterea și mai puternică a rolului partidului, la cimentarea unității întregului popor în jurul său, la realizarea misiunii sale de forță conducătoare în societatea socialistă**“.

prof. univ. dr. Petru PÎNZARU

23 AUGUST

anul XXX

Democrația socialistă — principiu de organizare și conducere a activității economice

REVOLUȚIA SOCIALISTĂ, instaurarea și generalizarea relațiilor socialiste de producție și social-politice, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism reprezintă un proces neîntrerupt de desfășurare a inițiativei revoluționare a maselor, a capacității creatoare de invenție și inovație socială. Conducerea acestui proces de către partidul revoluționar al clasei muncitoare înseamnă : 1) fundamentarea acțiunii de construcție socială pe cuceririle teoriei marxist-leniniste a dezvoltării procesului istoric, pe realizările științei și tehnologiei contemporane, precum și 2) organizarea în condiții de eficiență socială maximă a resurselor populației, ale țării.

În cei 30 de ani de la eliberarea României de sub dictatura militaro-fascistă, Partidul Comunist Român, conducerea sa — în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu — au desfășurat o vastă activitate de elaborare și aplicare creatoare a unei strategii marxist-leniniste de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a cărei realizare constituie premisa viitoarei evoluții a țării în direcția comunismului. Programul Partidului Comunist Român, al cărui proiect urmează a fi supus dezbaterii publice în curînd, sintetizează în spirit critic această experiență istorică, formulează pe plan teoretic concluziile ce se desprind din studiul meticulos al procesului istoric, îmbogățind teoria și practica comunismului științific cu teze a căror semnificație depășește limitele naționale, conturează un proiect realist și îndrăzneț de dezvoltare socialistă pentru viitorii 25—30 de ani, în spiritul novator și prospectiv propriu stilului de gîndire și acțiune al comuniștilor români.

OBIECTIVELE societății socialiste și comuniste, realizarea indicatorilor economici și sociali în care se concretizează aceste obiective necesită, de bună seamă, **mobilizarea, activarea generală a resurselor materiale și spirituale, fizice și intelectuale ale poporului nostru.** Modalitatea socialistă a stimulării și desfășurării resurselor de creativitate — adică de inițiativă, inventivitate și spirit de inovație — o constituie **democrația socialistă**. În semnificația sa primă, aceasta reprezintă, fără îndoială, un regim de conducere politică, principiu de organizare a vieții statale, . de exercitare a suveranității și puterii politice. În activitatea teoretică și practică a Partidului Comunist Român semnificația democrației socialiste a dobîndit extensiune și adîncire. Democrația socialistă constituie, astfel, **principiul de organizare și conducere a întregii activități sociale și a fiecărui sector al acesteia.**

Examinat în perspectiva obiectivelor și a conținutului său, **întregul proces stăruitor de perfecționare a organizării, planificării și conducerii activității economice** este condiționat de trei strategii de optimizare, indisolubil legate între ele :

(a) creșterea rolului conducător al partidului în domeniul economic, ca modalitate de **asigurare** a unei judicioase **finalizări** a activității din acest sector în raport cu scopurile și obiectivele generale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și ale înaintării spre comunism, ca modalitate de control politic asupra deciziilor economice;

(b) extinderea și adîncirea concomitentă a democrației socialiste în activitatea economică, reprezentînd modalitatea prin care se realizează funcția de co-proprietari colectivi a producătorilor, participarea cadrelor din economie la pregătirea, luarea, realizarea, controlul înfăptuirii și evaluarea eficacității deciziilor, valorificarea resurselor umane și a creativității maselor.

(c) cunoașterea, însușirea și aplicarea înfăptuirilor de vîrf ale cercetării științifice și tehnologice, ca modalitate de asigurare a eficienței, operativității și a pertinenței măsurilor de ordin social-economic.

Afirmarea democrației socialiste în viața economică, în organizarea și conducerea acesteia are, fără îndoială, o semnificație social-politică, umană, în sensul asigurării **conținutului socialist** al activității economice. Pe lîngă aceasta, ea are însă și o **însemnătate economică de prim rang.** Una dintre trăsăturile originale ale concepției președintelui Nicolae Ceaușescu asupra organizării și conducerii economice constă în **relevarea semnificației economice a realizării principiilor democrației socialiste în conducerea politică și operativă a unităților economice, precum și a întregului subsistem economic** al societății noastre.

DEMOCRAȚIA socialistă este **reală**, datorită întemeierii ei pe o **democrației economică.** În etapa actuală, democrația economică încă nu poate atinge forma sa deplină proprie societății comuniste (munca, necesitate vitală fundamentală a fiecăruia; „fiecăruia după trebuințe“), dar ea manifestă trăsături esențiale, semnificative și pentru evoluția ei viitoare. Elemente constitutive ale democrației economice, în momentul de față, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate rezidă în următoarele :

- predominarea generală în economia națională a proprietății socialiste de stat sau cooperatiste;
- universalitatea dreptului și a obligației de a munci, în calitate de co-proprietar, pentru toți cetățenii țării, apți de muncă ;
- extinderea continuă a dreptului și obligației tuturora de a participa — în aceeași dublă funcție de producător și proprietar — la elaborarea planurilor și programelor de activitate economică, deci la decizie;
- stimularea interesului și a responsabilității ce revin tuturora, dar și fiecăruia în parte, în realizarea obiectivelor activității economice și în controlul asupra acesteia prin întărirea caracterului socialist al retribuției în funcție de cantitatea și calitatea muncii prestate, reducînd mereu, în măsura posibilității existente, diferențele în venituri.
- instituționalizarea, pe cale legislativă, a controlului „producătorilor asociați“, cum spuneau Marx și Engels în **Manifestul Partidului Comunist,** asupra selecționării și alegerii organelor de conducere, precum și asupra deciziilor:
- instituționalizarea, pe cale obștească, a controlului muncitoresc asupra activității economice, precum și a formelor de într-ajutorare tovărășească în organizarea și realizarea producției (educarea și integrarea tinerilor muncitori în viața fabricii etc.) ;
- asigurarea crescîndă a condițiilor pentru egalizarea șanselor de participare la viața social-economică a tuturor cetățenilor, indiferent de naționalitate, sex sau vîrstă, datorită unei formații relativ omogene pentru activitatea practică-productivă și cetățenească încă în timpul școlarizării ;
- apropierea nivelului de dezvoltare economică al diferitelor regiuni ale țării, printr-o politică de judicioasă repartizare a

> **„...Programul subliniază cu putere necesitatea perfecționării în continuare a relațiilor de producție și sociale, a dezvoltării democrației socialiste, creării cadrului organizatoric corespunzător în vederea participării tot mai active a întregului popor la făurirea propriului său viitor, la zidirea societății comuniste“,**
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

PETRE BALOGH Brigada

forțelor și capacităților de producție pe ansamblul teritoriului;

- creșterea continuă a ponderii cheltuielilor sociale — a serviciilor asigurate tuturora prin finanțare din fondurile de stat sau ale administrației locale.

Firește, nu ne-am propus aici să epuizăm inventarul trăsăturilor distinctive ale democrației economice în acțiune din țara noastră, cu atît mai puțin să trecem în revistă sistemul complex de instituții și organisme prin care s-a creat cadrul legal de realizare a acesteia. Ne-am străduit, doar, să relevăm cîteva aspecte semnificative.

POLITICA de promovare a democrației economice, ca factor hotăritor pentru înfăptuirea principiilor democrației socialiste în acest domeniu de activitate are, în concepția Partidului Comunist Român și a conducerii sale, o deosebită **însemnătate economică.** Ea constituie o sursă importantă de **sporire a eficienței economice** însăși.

Cum se manifestă și în ce constă **funcția de optimizare economică** a democrației socialiste?

Mai întîi, urmărind să îmbine, cît mai organic cu putință, exercitarea funcției de lucrător în domeniul economic cu a celei de co-proprietar, **democrația socialistă** face cu putință — în măsura în care această situație este judicios conștientizată — **întărirea motivației subiective și obiective a activității economice** în cadrul realizării planurilor și programelor corespunzătoare. Sub acest raport, spiritul și instituțiile democrației socialiste asigură pe plan obiectiv — prin legislația existentă — și stimulează pe plan subiectiv — prin formarea unei conștiințe socialiste — dezvoltarea atitudinii față de muncă și față de sarcini, în conformitate cu calitatea de co-proprietar, cu drepturile și îndatoririle ce rezultă de aici, în privința responsabilităților și remunerării cuvenite. Prin măsuri concrete ce vizează intronarea principiilor de echitate socialistă în raporturile economice, acționînd asupra motivației în procesul economic, democrația socialistă reprezintă un izvor de stimulare a integrării constructive a individului în colectivul în care lucrează și a acestuia din urmă în ansamblul economiei naționale.

În al doilea rînd, extinzînd și adîncind participarea maselor la realizarea și conducerea activității economice, democrația socialistă **sporește cantitatea și calitatea informației** ce servește la luarea deciziilor economice. Intr-adevăr, prin formele sale instituționale sau neinstituționalizate, democrație socialistă permite să se pună în valoare experiența și cunoștințele, inițiativele și inovațiile, cu un cuvînt **resursele intelectuale creative ale maselor de producători,** ale tuturor lucrătorilor din domeniul economic. Astfel, baza informațională a deciziilor economice, pregătită de specialiști, se îmbogățește cu o cantitate considerabilă de informație suplimentară, care posedă dublul avantaj de a avea un grad mare de pertinență, fiind extrasă nemijlocit din experiența productivă și, totodată, de a fi obținută fără cheltuieli suplimentare.

Vom releva, în al treilea rînd, că funcționarea normală a democrației socialiste în viața unităților economice (dezbaterea colectivă a problemelor și soluțiilor etc.) duce la o **intensificare și accelerare a circulației informației** (a fluxului informațional), ușurînd astfel încorporarea acesteia în activitatea întregului colectiv. După cum se știe, acțiunea — și cea economică — poate fi **optimizată** prin încorporarea de informație suplimentară.

În mod evident, se cere observat în al patrulea rînd, că democrația socialistă accentuează **gradul de sudare internă a instituțiilor și organizațiilor economice,** creînd între membrii acestora, pe lîngă relațiile administrative, relații interpersonale de tip socialist, rezultînd din cointeresarea lor social-politică în buna desfășurare a activității. Or, este în general cunoscut în teoria organizării și conducerii că eficiența unei unități economice este influențată în sens pozitiv de activizarea relațiilor interpersonale din cadrul său.

În al cincilea rînd, democrația socialistă **reprezintă cadrul adecvat pentru îmbunătățirea procesului de selecționare și promovare a cadrelor** și în subsistemul economic al societății. Nu mai necesită un comentariu deosebit influența unei judicioase politici de cadre pentru asigurarea eficacității în viața economică, mai ales că nu de mult, la consfătuirea activului din centrale industriale și întreprinderi, însuși secretarul general al partidului a atras atenția asupra faptului că „producția o realizează omul"!

Prin aspectele semnalate mai sus — la care, bineînțeles, se adaugă și altele netratate de noi — democrația socialistă în organizarea și realizarea activității economice se dovedește a fi un puternic instrument de activare a maselor în vederea atingerii unui grad sporit de eficiență.

Desigur, rîndurile de față au relevat doar cîteva din aspectele inedite ale teoriei și practicii organizării și conducerii economice, realizate în politica Partidului Comunist Român, fundamentate științific în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ansamblul măsurilor de perfecționare a organizării și conducerii, activitatea practică, productivă și constructivă în domeniul economic din țara noastră, reprezintă — de fapt — traducerea în viață a democrației socialiste: **democrația socialistă în acțiune** în sistemul economic al societății noastre. Am insistat asupra unui element, în privința căruia contribuția creatoare a teoriei și practicii socialiste românești dobîndește o importanță cu totul remarcabilă: aportul democrației socialiste la sporirea eficienței economice.

Pavel APOSTOL

23 AUGUST

anul XXX

General și specific în procesul edificării economiei societății socialiste în România

ANIVERSAREA a trei decenii de la eliberarea României de sub dominația fascistă este un prilej de trecere în revistă a realizărilor remarcabile obținute de poporul român sub conducerea P.C.R. pe frontul construcției economice, de evidențiere a factorilor și forțelor motrice care au impulsionat progresul rapid și multilateral al societății noastre socialiste, de subliniere a orientării marxist-leniniste a întregii politici economice a partidului și statului nostru, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În rezolvarea sarcinilor revoluției socialiste Partidul Comunist Român a avut în vedere că înfăptuirea societății socialiste este o operă de o complexitate fără precedent, care presupune cunoașterea și aplicarea legilor universal-valabile ale construcției socialiste, precum și studierea atentă și luarea în considerare a condițiilor specifice, a particularităților istorice și naționale ale României, a cerințelor concrete ale etapei de dezvoltare economică și socială. Aplicînd în mod creator principiile fundamentale ale marxism-leninismului la condițiile țării noastre, **Partidul Comunist Român a elaborat linia strategică și tactică privind construirea orînduirii socialiste, a stabilit formele, metodele, soluțiile pentru rezolvarea cu efecte economice și sociale maxime a sarcinilor stabilite pentru fiecare perioadă istorică.**

● Unitatea dintre general și particular – forță motrice în potențarea energiilor creatoare

EXISTENȚA unor legi generale, fundamentale ale revoluției și construcției socialiste este un adevăr de necontestat, un fapt dovedit atît de propria noastră experiență în construcția socialistă, cît și de experiența celorlalte țări socialiste.

Partidul Comunist Român, în elaborarea directivelor de dezvoltare economico-socială a țării, în stabilirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate a avut în vedere în permanență relația dialectică dintre general și particular, dintre comun și specific în revoluția și construcția socialistă. Totodată, s-a apreciat că cunoașterea și folosirea creatoare a legilor generale ale revoluției și construcției socialiste, precum și luarea în considerare a specificului național, a condițiilor concrete în care acționează aceste legități este o condiție de bază în elaborarea unei strategii politice de durată, juste, pentru construirea cu succes a societății socialiste. Așa se explică de ce, problemele construcției socialiste, comune în esența lor, necesită o rezolvare concretă, de la o țară la alta, de la o etapă la alta, corespunzător particularităților istorice și naționale ale fiecărei țări. În acest sens, este foarte concludentă aprecierea lui V. I. Lenin : „Mișcarea revoluționară internațională a proletariatului nu se desfășoară și nu se poate desfășura uniform, ea nu îmbracă și nu poate îmbrăca forme identice în diferite țări. Folosirea deplină și multilaterală a tuturor posibilităților pe toate tărîmurile de activitate se obține nu numai ca un rezultat al luptei de clasă al muncitorilor din diferite țări. Fiecare țară aduce particularitățile ei prețioase, originale, în torentul general“1).

În practica construcției socialiste, între general și particular există o legătură organică ; numai în unitate, aceste două laturi, care decurg din însăși esența legilor generale ale revoluției și construcției socialiste — pentru că, așa cum arăta V. I. Lenin, generalul nu există decît prin particular — reprezintă unul din factorii fundamentali ai construirii societății socialiste, joacă rol de forță motrice în potențarea energiilor creatoare ale întregului popor, în punerea în valoare cu maximum de eficacitate a avantajelor relațiilor de producție socialiste. O serie de legități generale cum sînt : conducerea de către partidul clasei muncitoare a revoluției și construcției socialiste ; instaurarea într-o formă sau alta a puterii politice a clasei muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte pături de oameni ai muncii ; lichidarea asupririi naționale și stabilirea egalității în drepturi între toți oamenii muncii indiferent de naționalitate, lichidarea exploatării omului de către om, socializarea socialistă a mijloacelor de producție în toate sectoarele economiei naționale, conducerea planificată a economiei naționale, repartiția după cantitatea și calitatea muncii, participarea activă la conducerea societății a maselor largi populare, internaționalismul socialist etc., imprimă trăsături comune revoluției și construcției socialiste. În legătură cu aceste probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R. sublinia, nu de mult, în interviul acordat grupului de ziare braziliene „Diarios Associados“ : „Legitățile sînt aceleași în toate țările care își propun să înfăptuiască societatea socialistă. Desigur, în realizarea lor în practică trebuie să se țină seama de condițiile istorice, naționale, sociale din fiecare țară. Formele de organizare pot fi diferite ; esențial este însă să fie realizate principiile de bază ale socialismului în toate domeniile. Din acest punct de vedere, nu pot exista deosebiri între țările socialiste. Desigur, aceste principii se pot aplica într-o țară dezvoltată altfel decît într-o țară mai puțin dezvoltată. Evident, o țară dezvoltată dispune de mai multe mijloace materiale decît o țară slab dezvoltată. În esență, însă socialismul nu poate avea la bază decît aceleași principii“.

Avînd în vedere importanța cardinală pentru victoria noii orînduiri a aplicării creatoare a legilor generale ale revoluției și construcției socialiste, referitoare la sfera producției materiale și a relațiilor socialiste de producție, raporturile dintre general și particular în domeniul vieții economice ocupă un loc central în teoria economiei socialiste. După cum se știe V. I. Lenin atrăgea atenția revoluționarilor marxist-leniniști din toate țările că „unitatea tacticii internaționale a mișcării muncitorești comuniste din toate țările nu cere înlăturarea diversității, suprimarea deosebirilor naționale (ceea ce ar fi un vis absurd în momentul de față), ci cere o aplicare a principiilor fundamentale ale comunismului, care să modifice aceste principii în amănunte, să le adapteze just și să le aplice la deosebirile naționale și național-statale“.

Deci, **socialismul nu desființează particularitățile naționale ale diferitelor popoare, ci creează, pentru prima dată în istorie, condiții pentru afirmarea deplină a ființei naționale, pentru înflorirea multilaterală a vieții materiale și spirituale.**

● Modul de producție socialist unic în esență, cu trăsături specifice fiecărei țări

ÎN CONCEPȚIA marxism-leninismului, teza diversificării formelor, metodelor de făurire a societății socialiste, realizarea în funcție de condițiile specifice din fiecare țară a relației dintre general și particular, reprezintă una din particularitățile fundamentale ale revoluției și construcției socialiste. Cu alte cuvinte, relația dintre general și particular îmbracă forma raportului dintre cerințele generale ale legilor fundamentale ale revoluției și construcției socialiste și condițiile istorice concrete în care se realizează. Aceasta înseamnă că modul de producție socialist este unic în esență în toate țările socialiste, prin trăsăturile caracteristice comune — generate de dominația relațiilor de producție socialiste în toate sferele vieții economice — dar și original, cu trăsături proprii, decurgînd din aplicarea creatoare, la specificul fiecărei țări, a legilor generale ale revoluției și construcției socialiste, din modul diferit de manifestare al acestora într-o țară socialistă sau alta. Teza privind uniformitatea socialismului, indiferent de condițiile specifice, este de natură dogmatică și este folosită de propaganda burgheză pentru a defăima socialismul.

Eroarea de fond a interpretărilor dogmatice, care au existat în gîndirea marxistă despre legile revoluției și construcției socialiste constă în faptul că aceste legi nu se manifestă în forme stereotipe, identice în toate țările în diferite etape, ci pe fondul unei mari diversități de condiții de la o țară la alta, care constituie o realitate obiectivă. În virtutea unității dialectice a generalului și particularului, în condițiile existenței mai multor țări socialiste, a marii diversități în dezvoltarea lor istorică, economică și socială, varietatea formelor, soluțiilor și metodelor folosite în construcția socialistă este o necesitate obiectivă a progresului material și spiritual din fiecare țară, a înaintării victorioase spre comunism a tuturor țărilor socialiste.

În ultimă instanță, specificul dezvoltării fiecărei țări spre socialism îl constituie aplicarea în situații diferite a legilor generale ale revoluției și construcției socialiste.

● Politica P.C.R. – aplicare a principiilor marxist-leniniste, în condițiile concrete ale dezvoltării României

PARTIDUL nostru a ținut seama, mai ales după Congresul al IX-lea al P.C.R.,

> **„Numai acel partid comunist își dovedește capacitatea și își cucerește rolul conducător necontestat al națiunii, care știe să îmbine în mod armonios învățătura marxist-leninistă, experiența altor țări în construcția socialistă cu propria experiență rezultată din condițiile specifice în care își desfășoară activitatea".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

de faptul că nu există tipare sau rețete unice pentru rezolvarea problemelor noi pe care le ridică construirea socialismului, că formele și metodele de soluționare a sarcinilor revoluției socialiste depind de un complex de factori economici, sociali, politici, istorici etc. Un merit al partidului nostru constă în aceea că în stabilirea liniei sale politice, în rezolvarea unor sarcini complexe ale construcției socialiste a avut în vedere esența și spiritul marxism-leninismului, care prin sine însuși nu dă și soluțiile concrete ale problemelor construcției socialiste în orice condiții istorice.

Experiența construcției socialiste în țara noastră demonstrează cu prisosință că dacă noua societate a putut să pună tot mai mult în valoare potențele tehnice, materiale și umane ale țării, să propulseze progresul neîntrerupt în toate sectoarele vieții social-economice, să-și afirme pe deplin superioritatea în domeniul hotărîtor, sfera producției materiale, se datorează politicii științifice, asigurării unei îmbinări raționale, organice a principiilor generale marxist-leniniste, cu necesitățile concrete. **„Viața a confirmat din plin justețea liniei generale, marxist-leniniste a partidului nostru** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R. — **priceperea sa de a aplica principiile socialismului la condițiile concrete ale României, capacitatea sa de a uni eforturile întregului popor în vederea propășirii economice și sociale a țării".** Într-adevăr, studierea aprofundată a procesului de dezvoltare și modernizare a economiei naționale arată că, de-a lungul anilor, judecățile și opțiunile în domeniul economic au ținut seama de realitățile țării noastre, de bogățiile naturale ca și de resursele umane de care dispunem, considerate în dinamica lor. Totodată, partidul a avut tot mai mult în vedere dezvoltarea economică pe plan mondial, legitățile și tendințele ce decurg din revoluția tehnico-științifică contemporană, posibilitățile ce rezultă de aici pentru creșterea cantitativă și calitativă a economiei naționale.

Trebuie subliniat că prin aplicarea creatoare a legilor generale ale construcției socialiste, prin soluțiile originale date diferitelor probleme, fiecare partid comunist își aduce contribuția sa proprie la îmbogățirea tezaurului comun al teoriei marxist-leniniste și al practicii revoluționare, la creșterea prestigiului socialismului în lume.

O problemă de importanță majoră a raportului dintre general și particular o constituie relația dintre factorul intern — efortul propriu, în realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — și factorul extern, colaborarea economică internațională. Factorul intern, mobilizarea la maximum a întregului potențial material și uman de care dispune societatea are un rol hotărîtor în construirea cu succes a societății socialiste. Aceasta este și firesc, întrucît socialismului se realizează într-un cadru național dat, ca o creație istorică a clasei muncitoare, a maselor populare din țara respectivă. În același timp, el are caracter internațional, fiecare țară socialistă constituind o entitate de sine stătătoare în ansamblul relațiilor mondiale, clasa muncitoare din fiecare țară fiind solidară cu clasa muncitoare din toate țările socialiste, cu forțele progresiste din întreaga lume. Internaționalismul socialist ca legitate generală a construcției socialiste se poate realiza numai prin situarea pe prim plan a factorului intern, național, ca formă concretă prin care acesta se înfăptuiește. În legătură cu aceasta Fr. Engels spunea cu destulă claritate: „După părerea mea, în mișcarea muncitorească ideile cu adevărat naționale, adică ideile care corespund factorilor economici, atît în industrie cît și în agricultură, factori care domină în țara respectivă, sînt întotdeauna, în același timp și idei cu adevărat internaționale"2).

Pornindu-se de la aceste considerente în documentele partidului nostru, în cuvîntările secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se subliniază cu toată fermitatea relația dintre național și internațional, în sensul că nu există comunism național și comunism internațional, și că, expresie a legăturii organice dintre general și particular — comunismul este concomitent și național și internațional. Prin aceasta partidul nostru și-a adus un aport substanțial la elucidarea uneia dintre cele mai controversate probleme în gîndirea noastră contemporană.

Internaționalismul proletar nu este o categorie abstractă, ruptă de contexul național în care se află și, de aceea, în esență el se materializează în eforturile fiecărui popor, ale fiecărui partid pentru triumful cauzei socialismului în propria sa țară și, în același timp, în solidaritatea internațională a tuturor forțelor revoluționare în lupta împotriva imperialismului.

● Acțiunile adevărurilor și legităților generale

SE ȘTIE că industrializarea socialistă este o legitate generală a construcției socialiste în acele țări care au pășit pe calea socialismului, fără ca această problemă să fi fost rezolvată în cadrul economiei capitaliste, așa cum s-au petrecut lucrurile în țările socialiste avansate din punct de vedere economic. România, ca de altfel majoritatea țărilor socialiste, pentru a construi societatea socialistă dezvoltată, a fost nevoită să acorde o atenție prioritară creării bazei tehnico-materiale a socialismului, într-un cuvînt industrializării socialiste. Deci, problemele făuririi economiei societății socialiste s-au interferat cu problemele acumulării, ale dezvoltării economice, în înfăptuirea politicii de industrializare socialistă, ca necesitate obiectivă, ca cerință obligatorie pentru dezvoltarea multilaterală a societății socialiste.

În acest sens o deosebită importanță prezintă raportul dialectic dintre general și particular, luarea în considerare în stabilirea strategiei de industrializare, în fixarea etapelor de realizare a acestui proces complex, de durată a situației concrete din fiecare țară; nivelul de dezvoltare a industriei, structura producției materiale, și în primul rînd a industriei, resursele de materii prime, forță de muncă disponibilă și nivelul de pregătire a cadrelor, posibilitățile financiare ale țării, repartiția pe teritoriu a forțelor de producție, conjunctura internațională etc.

Respectîndu-se trăsăturile comune ale industrializării socialiste — naționalizarea principalelor mijloace de producție ca premisă a industrializării pe baze noi, creșterea cu precădere a sectorului producător de mijloace de producție, prioritatea ramurilor de vîrf generate de revoluția tehnico-științifică contemporană, ritm rapid și rată ridicată de acumulare etc. — în practica concretă, în politica economică a fiecărei țări, acest proces obiectiv se realizează într-o mare varietate de formu-

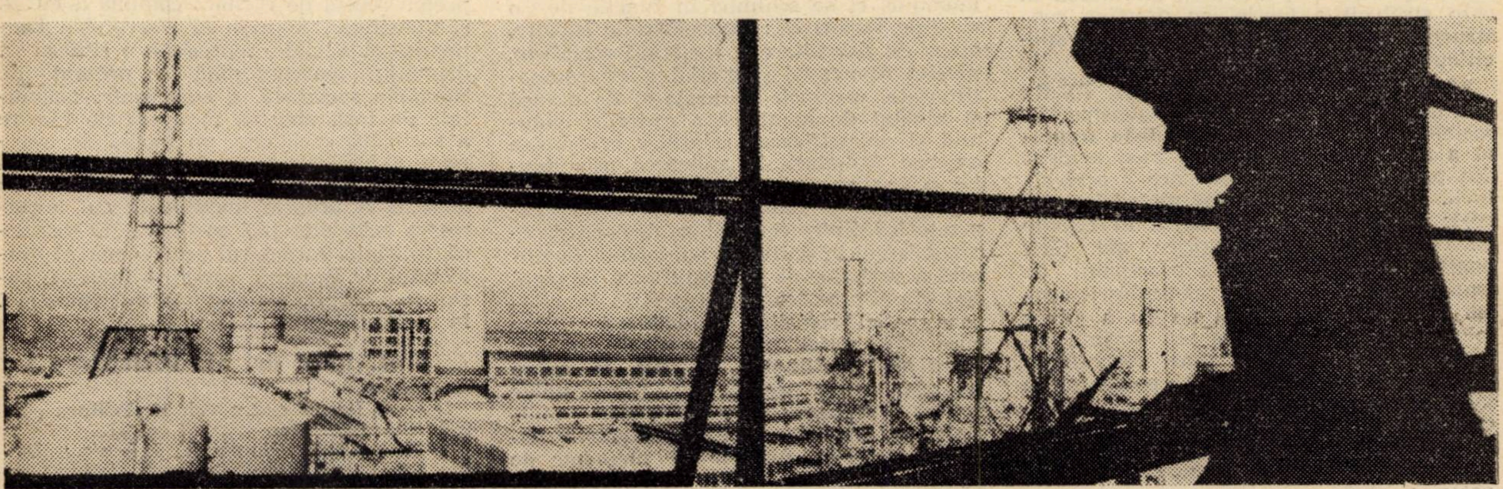

Santierele de astăzi — obiectivele de miine

le, care în ultimă instanță conduc la realizarea aceluiași țel, transformarea industriei în ramura conducătoare, industrializarea socialistă a țării, făuririi bazei tehnico-materiale a societății socialiste ca premisă a trecerii la comunism.

La temelia programului de făurire a economiei socialiste în România, ca verigă hotărîtoare a construirii noii orînduiri și a asigurării independenței economice a țării, partidul a pus industrializarea socialistă, fapt subliniat încă la Conferința Națională din octombrie 1945 : „...progresul țării noastre este în directă și nemijlocită legătură cu progresul industrializării țării și că de tăria industrială a țării depinde în mare măsură însăși independența statului nostru“.

Situarea industrializării socialiste în centrul politicii economice reflectă o necesitate obiectivă și reprezintă unica soluție pentru lichidarea înapoierii economice moștenite de la regimul burghezo-moșieresc, pentru dezvoltarea armonioasă, echilibrată, pe o linie mereu ascendentă a economiei naționale.

Trebuie subliniat că Congresul al IX-lea al P.C.R. și mai ales Congresul al X-lea au însemnat o cotitură în orientarea politicii de industrializare socialistă a țării spre crearea într-o perioadă istorică relativ scurtă în țara noastră a unei economii avansate, competitive pe plan internațional, comparabile cu cea a țărilor avansate, situarea pe prim plan a laturei intensive, calitative, a produselor legate de eficiența economică, ierarhizarea mai judicioasă a diverselor priorități, o anumită selecție a ramurilor, a acelor subramuri care trebuie să se dezvolte într-un ritm mai accelerat decît ansamblul industriei, importanța covîrșitoare a ratei acumulării, a dimensiunilor fondului de dezvoltare social-economică în menținerea unui ritm susținut de industrializare.

Îndeplinirea și depășirea an de an a directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., a prevederilor planului cincinal 1971-1975 demonstrează caracterul lor realist, faptul că ele **„exprimă** — așa cum se subliniază în proiectul de directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R., aprobat recent de plenara C.C. al P.C.R. — **legitățile generale ale evoluției sociale și principiile edificării noii orînduiri, cerințele fundamentale ale dezvoltării multilaterale a țării, interesele și aspirațiile vitale ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale întregului popor“.**

Stabilirea în fiecare etapă a construcției socialiste a sarcinilor concrete de dezvoltare a ramurilor industriale, ca și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, a ritmurilor și proporțiilor, ținînd seama de necesitățile și posibilitățile de care dispune țara în prezent și în perspectivă, de creșterea complexității sarcinilor, ce trebuie rezolvate ilustrează necesitatea lor și clarviziunea politică a partidului, îmbinarea în chip strălucit a teoriei cu practica construcției socialiste, a generalului cu specificul.

Modul creator în care a folosit P.C.R., una din legitățile generale ale construcției socialiste, **transformarea socialistă treptată a agriculturii,** reiese în mod evident din politica de cooperativizare a agriculturii, cît și din formele și metodele concrete de înfăptuire a acesteia în funcție de condițiile concret-istorice ale țării noastre. O caracteristică a procesului de transformare socialistă a agriculturii constă în aceea că partidul nostru a avut în permanență în vedere atît dorința țărănimii de a se uni în mari cooperative agricole de producție, cît și posibilitățile industriei de a asigura înzestrarea agriculturii cu mijloace tehnice, mecanice, folosirea unor forme de tranziție, desfășurarea unei vaste munci politice și organizatorice, ceea ce s-a concretizat în creșterea producției agricole vegetale și animale. Partidul nostru s-a preocupat în permanență de valorificarea la maximum a avantajelor agriculturii socialiste, ale marii producții agricole, care permite concentrarea unor imense mijloace materiale și umane pentru dezvoltarea forțelor de producție în agricultură, pentru perfecționarea continuă a acestei ramuri importante a economiei naționale. În orientarea politicii agrare, partidul ține seama de tendințele și caracteristicile progresului tehnico-științific contemporan, fapt ce se reflectă în eforturile ce se fac pentru intensificarea producției agricole.

Esența comună, generalul în aplicarea legii generale a cooperativizării agriculturii, ca condiție pentru făurirea unei economii socialiste unitare, este instaurarea relațiilor de producție socialiste ; particularul se reflectă în întreaga gamă de modalități concrete de luare în considerare a specificului din fiecare țară.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, care a avut loc anul acesta, sublinia în legătură cu aceasta : **„Pornind de la studierea atentă a realității, partidul nostru a aplicat și în problema agrară, în mod creator, adevărurile generale și legitățile generale ale construcției socialiste la condițiile concrete ale României. Analizind tendințele generale ale dezvoltării sociale, trăgind concluzii din experiența celorlalte țări socialiste, din experiența mondială, cît și din propria experiență, partidul nostru a știut să găsească formele cele mai corespunzătoare pentru organizarea trecerii țărănimii pe calea proprietății socialiste“.**

● Planificarea – legitate de primă importanță a construcției socialiste, pentru coordonarea unitară a economiei naționale

UNA DIN LEGITĂȚILE generale ale construcției socialiste, care în activitatea practică se realizează într-o mare densitate de formule este organizarea și conducerea pe bază de plan a economiei naționale. Aici dialectica dintre general și particular se materializează, pe de o parte, în considerarea planificării ca latura cea mai importantă a conducerii științifice a societății, ca o legitate de primă importanță a construcției socialiste, coordonator fundamental a politicii economice suverane a statului, fără de care nu se poate concepe existența și dezvoltarea sa progresivă ; pe de altă parte, în ideea că, așa cum arată experiența organizării și conducerii planificate a țărilor socialiste, formele organizatorice, metodele de planificare a economiei naționale nu sînt imuabile, ci se schimbă în funcție de o serie de factori ca : împrejurările istorice, etapa de dezvoltare a societății socialiste, nivelul economiei și gradul ei de competitivitate, resursele naturale și de muncă și nivelul de pregătire a cadrelor, volumul și diversificarea relațiilor economice externe. Totodată, în aplicarea principiului centralismului democratic, în modul concret cum se realizează îmbinarea organizatorică dintre centralism, democrație economică și inițiativa și autonomia fucțională a verigilor de jos se reflectă raportul dialectic dintre general și specific. Practica construcției socialiste a demonstrat, așa cum de altfel au prevăzut clasicii marxism-leninismului, că nu există și nu pot exista tipare sau rețete unice pentru rezolvarea problemelor multiple pe care le ridică construirea socialismului, că **formele și metodele de soluționare a sarcinilor revoluției socialiste depind de un complex de factori economici, sociali, politici, ale căror cerințe, acțiune și manifestare devin tot mai complexe.**

Partidul nostru pornește de la teza că planificarea economiei naționale este o legitate a construcției socialiste, al cărei rol crește pe măsura înintării procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În concepția P.C.R. planul național unic este un instrument indispensabil pentru realizarea coordonării pe baze științifice și unitare a economiei naționale, potrivit intereselor imediate și de perspectivă ale țării, ținînd seama de necesitatea și posibilitățile economice, precum și de extinderea relațiilor economice cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, în condițiile respectării suveranității și independenței naționale.

Aplicînd în mod creator principiile leniniste de organizare și conducere a economiei naționale, partidul a manifestat o deosebită grije pentru perfecționarea formelor și metodelor de planificare, potrivit condițiilor concrete și cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a societății socialiste. Programul complex de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale elaborat de conferința Națională din 1967, îmbunătățit substanțial în documentele Congresului al X-lea și Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972, a cărei aplicare in practică s-a încheiat în linii mari in acest an, reprezintă contribuția P.C.R. la îmbogățirea teoriei economice marxiste despre organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale.

Introducerea principiului muncii și conducerii colective în intreg sistemul de organizare și conducere a economiei naționale, reprezintă o soluție originală, corespunzătoare etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceste măsuri de perfecționare a conducerii și planificării economiei, au exercitat o puternică influență asupra îndeplinirii sarcinilor în toate domeniile de activitate.

În etapa actuală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, îmbunătățirea formelor și metodelor de organizare, așa cum se subliniază în documentele de partid, este o necesitate și sarcină permanentă, o condiție esențială pentru înfăptuirea cu succes a marilor obiective stabilite pentru perioada 1976—1980 și 1981—1990, pentru înaintarea rapidă a României pe calea luminoasă spre comunism.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că analiza raportului dialectic dintre general și particular în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este mult mai complexă. În acest articol noi ne-am propus să evidențiem aspectele, momentele importante legate de aplicarea creatoare a legilor generale ale revoluției și construcției socialiste în țara noastră.

Proiectul de Program al Partidului aprobat recent de Plenara comună a P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, reprezintă o sinteză a drumului parcurs pînă în prezent de România socialistă, a experienței acumulate de țara noastră în opera de făurire a societății socialiste, un model de îmbinare a legilor generale ale construcției socialiste cu realitățile concrete din țara noastră, a propriei experiențe cu experiența celorlalte țări socialiste. Se remarcă, totodată, caracterul previzionar al proiectului de Program pentru o întreagă perioadă istorică, privind viitorul României în următorii 20-25 de ani.

prof. univ dr. M. PĂRĂLUȚĂ

---

1) V. I. Lenin, opere vol. 15, Editura politică 1957, pag. 176.

2) K. Marx, Fr. Engels, V. I. Lenin : „Despre internaționalismul proletar“, Editura politică, 1969, p. 154—155.

3) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 41, Editura politică 1966, pag. 77.

23 AUGUST

anul XXX

Dezvoltarea economică — factor de afirmare a națiunii noastre socialiste

EXPERIENȚA istorică a construirii societății socialiste în țara noastră atestă, așa cum într-un deplin spirit realist a apreciat Conferința Națională a partidului din iulie 1972, că „socialismul a deschis calea ridicării națiunii noastre pe o treaptă superioară de dezvoltare“ [1]. *Aceasta atît în sensul apariției unor trăsături noi, care o definesc ca un nou tip de națiune — națiunea socialistă —, cît și în sensul că orînduirea socialistă permite, prin promovarea progresului multilateral în toate sferele vieții sociale, afirmarea cu putere a caracteristicilor fundamentale ale națiunii. Socialismul înseamnă, deci, pentru națiune, un adînc proces transformator care a cuprins, diferențiat și specific, toate trăsăturile obiective și subiective ale națiunii, caracteristicile ei fundamentale ca și cele specifice noii orînduiri.*

Rolul primordial al forțelor de producție în dezvoltarea națiunii

ADÎNCIREA trăsăturilor fundamentale ale națiunii, în strînsă legătură cu dobîndirea unor elemente definitorii noi, specifice orînduirii socialiste, rezultă dintr-un proces de transformări substanțiale pe care socialismul le generează în planul vieții materiale, spirituale și social-politice a națiunii. În ansamblul acestor transformări, primordiale și deosebit de importante sînt schimbările calitative noi pe care procesul construcției socialiste din țara noastră le-a determinat în planul vieții materiale a poporului nostru și, în primul rînd, în domeniul vieții economice.

Pornind de la experiența istorică ce atestă rolul primordial al dezvoltării forțelor de producție în progresul și prosperitatea popoarelor, Partidul Comunist Român a desfășurat și desfășoară o amplă muncă politică și organizatorică în direcția formării și dezvoltării unei vieți economice socialiste unitare și a formării unei economii naționale independente, axată pe puternica dezvoltare a forțelor de producție și pe industrializarea socialistă a țării. În aceste condiții, dezvoltarea economică reprezintă un factor esențial și de primă importanță al afirmării multilaterale a națiunii înseși și al întăririi rolului ei pozitiv, constructiv, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Conținutul principal al progresului economic al României în etapa actuală îl constituie dezvoltarea multilaterală a forțelor de producție, repartizarea lor rațională pe întregul teritoriu al țării, continuarea industrializării socialiste. Aceasta înseamnă dezvoltarea industriei ca ramură conducătoare în economia națională, modernizarea structurilor pe ramuri și subramuri, avînd prioritate sectoarele purtătoare de progres tehnic, ridicarea tuturor celorlalte ramuri economice la nivelul industriei și modernizarea agriculturii, promovarea progresului tehnic și a cuceririlor științei, accentuarea ritmului de înnoire a producției și perfecționarea mecanizării și automatizării, ridicarea continuă a eficienței activității economice și creșterea productivității muncii. Aceasta înseamnă, pe scurt, constituirea unei economii naționale moderne, dinamice, echilibrate, cu largi perspective de dezvoltare viitoare.

Una din direcțiile fundamentale în care dezvoltarea economică determină o creștere a rolului activ al națiunii în dinamica societății noastre socialiste este afirmarea cu putere a uneia dintre cele mai importante, prin conținutul și funcțiile sale, caracteristici fundamentale ale națiunii — viața economică. Pe baza progresului economic, această trăsătură, înțeleasă atît ca sistem de raporturi sociale între oameni, cît și ca sistem economic ce cuprinde ramuri economice, organismul economic propriu, experiența de producție, condițiile producției materiale etc., se constituie și se afirmă tot mai mult ca sistem economic unitar și echilibrat, cu largi perspective de dezvoltare, pe baza planului național unic, atît din punct de vedere cantitativ, cît și, mai ales, calitativ. Prin această trăsătură fundamentală a sa, națiunea își sporește venitul național, întreaga bogăție națională, toate resursele și puterile materiale necesare edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și creării condițiilor trecerii la construirea societății comuniste în patria noastră. Prin aceasta, rolul activ al națiunii se manifestă în expresia cea mai directă și mai necesară.

● Formarea unei economii socialiste unitare independente, prin dezvoltarea multilaterală a forțelor prductive ● Resursele naturale — modificate în procesul muncii și folosite conștient în interesul întregii națiuni ● Noi raporturi individ—societate în cadrul îmbinării intereselor personale cu cele ale întregii națiuni ● Națiunea pe planul relațiilor economice internaționale.

Echilibrul economic în profil teritorial

PROGRESUL economic, realizîndu-se prin repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării și ridicarea economică a tuturor regiunilor și zonelor patriei, determină creșterea rolului activ al națiunii și printr-o altă caracteristică de bază a sa — teritoriul național. În anii construcției socialismului, teritoriul național a suferit schimbări sub aspect administrativ, economic, social-cultural. În cadrul noii orînduiri, națiunea română și-a fertilizat din punct de vedere economic teritoriul său și a făcut din el un mediu profund umanizat, cu un aspect nou, în multe privințe modificat, prin construirea diferitelor unități industriale, amenajări hidrografice și topografice, prin deschiderea marilor șantiere de construcții, prin așezarea agriculturii pe bazele științei și tehnicii moderne.

Națiunea, prin teritoriul său, își afirmă rolul constructiv în atingerea obiectivelor politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, dispunînd în deplină suveranitate de bogățiile sale naturale. Acestea, devenind un bun al întregului popor, o avuție a întregii națiuni, sînt modificate în procesul muncii și utilizate conștient și planificat pentru a mări și diversifica avuția națională a poporului nostru, pentru a permite progresul economic multilateral al țării. Atragerea resurselor naturale în circuitul economic, folosirea lor intensivă și eficientă, conjugată cu efortul susținut de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale și combustibili — problemă ce capătă un accent deosebit în contextul în care în întreaga lume asigurarea cu materii prime și cu energia necesară dezvoltării vieții economice dobîndește o mare acuitate — atestă creșterea rolului activ al națiunii, prin mobilizarea intensă a propriilor ei bunuri materiale, folosirea rațională a tuturor posibilităților sale interne. Prin resursele naturale și prin felul cum sînt ele folosite, națiunea și teritoriul în care ea își desfășoară existența istorică oferă condițiile indispensabile dezvoltării forțelor de producție și a economiei în ansamblu, manifestîndu-se astfel ca factori ai progresului general.

Dezvoltarea economică modernă, axată pe repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, lărgește și întărește puterea de acțiune unitară a națiunii, prin dezvoltarea tuturor regiunilor și zonelor patriei. Națiunea socialistă română acționează într-un cadru în care diferitele regiuni și zone ale țării au cunoscut o intensă dezvoltare economică și social-culturală, astfel încît se ajunge treptat la lichidarea definitivă a înapoierii economice, a lîncezelii și patriarhalismului, a subcivilizației și a inculturii. Se construiește, în felul acesta, în interiorul națiunii, un echilibru al puterii economice și culturale a diferitelor entități teritoriale, fundament trainic al mobilizării unitare și conjugate a forțelor și potențialităților națiunii în efortul de edificare a societății comuniste în patria noastră.

Unitatea crescîndă a națiunii în procesul de făurire a propriei sale bunăstări

DEZVOLTAREA economică influențează rolul activ al națiunii în dinamica societății românești contemporane și sub un alt aspect esențial : afirmarea cu putere a noilor trăsături definitorii ale națiunii socialiste. Mai întîi, determinînd creșterea populației ocupate în industrie și construcții, reducerea populației ocupate în agricultură, dezvoltarea economică permite prezența clasei muncitoare în toate județele țării, creșterea ei numerică, transformarea sa în clasă majoritară a națiunii. Dezvoltarea economică, însemnînd, în același timp, promovarea intensivă a progresului tehnic și științific în activitatea de producție, determină creșterea nivelului de instruire și de pregătire a clasei muncitoare, accentuarea profesionalizării ei, sporirea capacității sale de inovație și creație. Aceasta duce la întărirea funcției clasei muncitoare de purtătoare a progresului social, la amplificarea rolului ei revoluționar de forță socială conducătoare a națiunii și a întregii societăți. În felul acesta, clasa muncitoare dobîndește tot mai mult capacitatea, competența și forța de a-și asuma răspunderea pentru înflorirea multilaterală a națiunii, pentru asigurarea progresului și prosperității întregii țări în întreaga perioadă istorică a construirii socialismului și comunismului. De aceea, prima și cea mai de seamă trăsătură definitorie nouă a națiunii noastre socialiste prin care aceasta joacă un rol deosebit de activ în construirea cu succes a orînduirii socialiste este rolul conducător al clasei muncitoare și al partidului comunist ca exponenți ai întregii națiuni, ca factori esențiali ai asigurării și garanției afirmării plenare a națiunii, ai progresului întregii țări.

Schimbările în structura socială, generate de dezvoltarea economică și de celelalte procese majore ce caracterizează evoluția societății noastre socialiste în etapa actuală, mutațiile ce survin în calitatea fiecărei clase și categorii sociale se desfășoară în sensul apropierii acestora din punct de vedere a nivelului de instrucție-educație, al pregătirii profesionale și al competenței, precum și în ce privește rolul lor social și politic în societate, capacitatea de a participa la conducerea societății ; într-un cuvînt, în sensul avansării procesului de omogenizare socială.

În același timp, dezvoltarea economică de ansamblu a țării, lichidarea inegalităților în dezvoltarea economică și social-culturală a județelor și zonelor patriei, inclusiv a acelora în care, alături de români trăiesc și naționalități conlocuitoare, contribuie la creșterea nivelului de trai al întregului popor și concomitent, la realizarea egalității depline între poporul român și naționalitățile conlocuitoare, la adîncirea relațiilor de unitate și frăție dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate.

Așa după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale în țara noastră, asigurarea deplinei egalități în drepturi între toți oamenii muncii, constituie una din marile realizări istorice ale Partidului Comunist Român. Aceasta a dus la așezarea pe baze noi, de deplină egalitate, a relațiilor dintre oamenii muncii români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, a asigurat o unitate puternică a întregului nostru popor, sub conducerea Partidului Comunist Român, în făurirea socialismului. Aceasta constituie totodată o garanție a înaintării cu succes pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a edificării comunismului în România“.**[2])

Ca urmare, avansarea procesului de apropiere între sat și oraș, ștergerea în perspectivă a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dispariția treptată a deosebirilor dintre diferitele categorii sociale, întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea, cu intelectualitatea și cu celelalte pături ale populației, precum și adîncirea relațiilor de unitate, frăție și colaborare dintre oamenii muncii români și cei aparținînd naționalităților conlocuitoare, concură la afirmarea omogenizării tot mai pronunțate a națiunii și a societății. Pe această bază, se conturează ca trăsătură definitorie a națiunii, specifică orînduirii socialiste, unitatea crescîndă a rîndurilor națiunii, a întregului popor în jurul partidului comunist, unitate care constituie un factor esențial al progresului, care se manifestă ca o puternică forță motrice a întregii societăți.

Adaptarea relațiilor de producție, schimb și repartiție la necesitățile progresului material și cultural

PERFECȚIONAREA relațiilor de producție, și dezvoltarea relațiilor dintre membrii societății în concordanță cu principiile eticii și echității socialiste sînt determinate de dezvoltarea armonioasă și multilaterală a economiei socialiste, de creșterea rolului clasei muncitoare și a gradului de participare a oamenilor muncii la producția materială și la conducerea vieții sociale, de ridicare a nivelului politic, de cunoaștere, instrucție și de cultură al tuturor cetățenilor. În acest proces, un rol important are perfecționarea relațiilor de proprietate, schimb și repartiție, pe baza unei activități permanente de îmbunătățire a formelor și metodelor de gospodărire a proprietății socialiste, de folosire rațională și științifică a avuției naționale, de apărare a integrității acesteia, precum și de perfecționare a repartiției veniturilor dintre oamenii muncii, astfel încît să se evite discrepanțele dintre veniturile diferitelor categorii sociale. În acest fel, se asigură sporirea avuției naționale, apărarea bunurilor de care dispune națiunea, precum și dezvoltarea unor calități morale fundamentale ale membrilor săi : prețuirea muncii, emulația, răspunderea personală și colectivă. În afară de acest aspect, perfecționarea relațiilor de producție și a ansamblului relațiilor sociale determină îmbunătățirea raportului dintre individ și societate, realizarea unei unități mai profunde a intereselor generale ale societății, care se identifică cu interesele generale ale națiunii și cu interesele personale ale fiecărui om al muncii. Aceasta dă expresie puterii și coeziunii națiunii, îi asigură sănătatea morală, prosperitatea materială și un climat al certitudinilor și al durabilității sale în timp — fapt ce explică rolul activ al națiunii, influența sa constructivă asupra mersului înainte al întregii societăți.

Dezvoltarea economică, la parametrii moderni, realizarea unei economii dinamice și echilibrate nu numai că angajează națiunea în mobilizarea intensă a tuturor posibilităților și capacităților sale creatoare, ci este și o condiție de bază a colaborării și cooperării economice cu țările socialiste și cu alte state, pe baza respectării principiilor egalității, suveranității, independenței naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Dezvoltarea economică reprezintă, deci, un factor esențial care permite asigurarea și întărirea independenței naționale, un rol din ce în ce mai activ în cadrul relațiilor internaționale, lichidarea decalajelor care mai despart țara noastră de țările cele mai avansate ale lumii, afirmîndu-și personalitatea și demnitatea, demostrînd superioritatea socialismului. Pe această bază, țara noastră, în planul relațiilor internaționale, desfășoară o politică de lărgire și intensificare a relațiilor internaționale, de amplificare a legăturilor dintre națiunea noastră și celelalte națiuni și popoare, aducîndu-și întreaga sa contribuție la înfăptuirea unor relații internaționale noi, democratice, a unui climat care să asigure tuturor popoarelor dreptul la o dezvoltare liberă, corespunzătoare voinței și năzuințelor lor.

AȘADAR, dezvoltarea economică, făurirea unei economii naționale moderne și echilibrate sporesc posibilitățile de progres și civilizație ale națiunii, creează condiții optime întăririi rolului ei constructiv, atît pe plan intern cît și pe plan internațional. Avînd în vedere rolul activ al națiunii în construirea cu succes a orînduirii socialiste, Partidul Comunist Român consideră că, în prezent și în viitor, are înalta îndatorire de a face totul **„pentru dezvoltarea națiunii socialiste române, de a înfăptui și de acum înainte cu consecvență linia înfloririi multilaterale a vieții materiale, a culturii spirituale, de a asigura manifestarea plenară a națiunii ca o uriașă forță dinamică a progresului întregii activități“.**[3])

dr. Elena FLOREA

---

[1]) Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, București, Editura politică, 1972, p. 516.

[2]) Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Scînteia Nr. 9941 din 31 iulie 1974

[3]) Volum citat, p. 520.

23 AUGUST

anul XXX

Interdependența dintre factorii interni și externi în procesul creșterii economice a României

ÎMPREJURĂRI istorice variate, antrenate mai ales de procesele de reînnoire social-economică și tehnico-științifică din lumea contemporană, impun creșterea economică ca o preocupare majoră a tuturor țărilor: unele pentru a-și lichida rămînerea în urmă moștenită, iar altele, cele industrializate, pentru a-și menține pozițiile avansate pe care le ocupă pe scara dezvoltării economice.

Creșterea economică se pune ca o problemă vitală și pentru România. Faptul este firesc, pentru că, pe oricare din treptele sale istorice, construcția noii societăți este decisă, înainte de toate, de soarta bătăliei dusă tocmai pe frontul acestei creșteri. Pe de altă parte, din cauza întîrzierii economice moștenite, de peste 100 de ani, România are nevoie nu de orice creștere, ci de una mai înaltă decît în țările dezvoltate. De aceea, în documentele programatice ale partidului nostru sporirea intr-o cadență accelerată a potențialului economic al țării apare ca un deziderat fundamental care însoțește și totodată determină în mod permanent întregul nostru progres social.

Valențe deosebite capătă creșterea economică din țara noastră în actuala etapă istorică, de făurire a socității socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta, pentru că, la capătul noii etape, pînă în 1990, ne propunem, cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „să obținem în toate domeniile o creștere substanțială a productivității muncii astfel încît România să ajungă la nivelul statelor dezvoltate atît în ceea ce privește producția și venitul național pe locuitor, cît și condițiile de viață ale populației"[1]). În mod concret aceasta înseamnă circa 2 500—3 000 dolari pe locuitor în 1990 față de 100—125 dolari în 1950 și circa 600 dolari în 1970. Atingerea acestui nivel impune și în viitor un puternic dinamism economic. După datele orientative cuprinse în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., țara noastră urmează să realizeze, în perioada 1976—1990, un ritm mediu anual de creștere de 9-10% în ceea ce privește venitul național, peste 10% în cazul producției industriale și peste 5% în cel al producției agricole.

Este evident că o asemenea creștere nu poate avea loc dela sine. Dimpotrivă, reflectînd cerințele fundamentale ale socialismului, între care și aceea de a dirija procesele social-economice în mod conștient, această creștere, ca de altfel întreaga dezvoltare socială, are ca bază generală politica științifică a partidului. În condițiile socialismului realizăm o dublare a producției industriale în aproximativ 5-6 ani, față de 18 ani (!) cît erau necesari în condițiile dintre cele două războaie mondiale. Aceasta înseamnă că ceea ce s-a realizat în același domeniu în 23 de ani (1951-1973), în ritmurile din perioada interbelică ar fi fost nevoie de o perioadă de 83 de ani.

Aceste ritmuri sînt mai înalte în comparație nu numai cu propriul trecut, ci și cu cele obținute de numeroase alte țări în perioada postbelică. Astfel, în anii 1951-1973, venitul nostru național a crescut în medie anual cu circa 10 la sută, față de 5,5 la sută cît a înregistrat același indicator pe plan mondial (4,5 la sută în țările capitaliste dezvoltate, circa 5 la sută în țările în curs de dezvoltare și 8,3 la sută în țările membre ale C.A.E.R.). Și mai înalt a fost ritmul anual de creștere a producției industriale: aproape 13 la sută în aceeași perioadă, depășind considerabil ritmul înregistrat în celelalte grupe de țări. Asemenea realizări și altele similare vorbesc de la sine: ele demonstrează **că înfăptuirile obținute pînă în prezent, ca și cele pe care le anunță viitorul se datoresc politicii științifice a partidului,** muncii întregului popor devenit stăpînul propriului său destin.

Pornind de la interesele fundamentale ale clasei muncitoare, ale întregului popor, de la legile obiective care guvernează aceste interese în fiecare etapă a dezvoltării social-istorice, P.C.R. a căutat să identifice și să mobilizeze la maximum toți acei factori care pot determina, cum spuneam, nu orice creștere economică, ci una care să fie urmată de lichidarea decalajelor moștenite și să alinieze România, într-o perioadă relativ scurtă, la nivelurile și structurile economice ale țărilor avansate industrial. Un calcul sumar ne arată că învingerea celor peste 100 de ani de întîrziere economică, povară cu care țara noastră a trecut la socialism, cere o perioadă de 4-5 decenii de eforturi susținute ale poporului.

1. – Creșterea economică – rezultat necesar al acțiunii conjugate a factorilor interni și externi

INDIFERENT de ritmul și țara în care are loc, creșterea economică din zilele noastre este rezultanta necesară a acțiunii conjugate și interdependente a unui complex de factori. Experiența proprie, ca și cea mondială demonstrează că, în funcție de diferite criterii, acești factori pot fi clasificați într-o serie de cupluri categoriale, cum ar fi: a) factori subiectivi și obiectivi, b) factori intensivi și extensivi, c) factori interni și externi și d) factori ai creșterii și ai egalizării nivelurilor economice. Primele trei categorii de factori, care au deja un statut recunoscut în sistemul conceptual și instrumental al teoriei moderne a creșterii economice, acționează în toate țările. În schimb, ultima categorie de factori, capitol mai nou al teoriei amintite, în pofida caracterului de cerință obiectivă pe care-l au pentru progresul general acționează, deocamdată, numai în țările socialiste deși necesitatea lichidării decalajelor economice se pune cu toată acuitatea și pentru întreaga așa-zisă lume a treia.

Raportul dintre factorii interni și externi capătă o importanță cheie în practica și teoria creșterii economice contemporane. Aceasta, pentru că, dezvoltarea social-economică a țărilor are loc în mod necesar în condițiile participării lor crescînde la diviziunea mondială a muncii și adîncirii, pe această bază, a interdependențelor economice și tehnico-științifice dintre ele. **Reflectarea acestui adevăr pe plan teoretic conduce la recunoașterea faptului că, indiferent de țara în care are loc, creșterea economică, este rezultanta necesară a acțiunii conjugate a factorilor interni și externi.**

Ce conținut caracterizează fiecare din acești factori, și care este corelația dintre ei? În general, factorii interni se formează în legătură cu împrejurările și condițiile interne ale eforturilor de dezvoltare ale fiecărui popor. Este vorba de resursele naturale, umane, de mijloace investiționale, și alte posibilități interne, proprii fiecărei țări, folosite în procesul creșterii economice. Factorii externi exprimă avantajele participării țărilor cu o parte crescîndă din munca lor națională, concretizată în bunuri materiale, servicii, idei științifice etc., la circuitul economic mondial. În concepția noastră, așadar, factorii externi reprezintă tot eforturi proprii ale popoarelor, respectiv o parte a muncii acestora care, pentru a fi folosită la creșterea economică, trebuie să-și schimbe forma concretă, ceea ce presupune trecerea lor prin circuitul economic mondial. În urma acestei treceri, partea din munca națională inclusă în circuitul amintit se reintoarce, prin noile valori de întrebuințare importate sub formă de muncă internațională.

Determinînd creșterea economică, factorii interni și externi acționează nu ca două forțe paralele, izolate una de alta. Ei nu există și ca atare nici nu pot fi concepuți în politica economică a creșterii, separat unul de altul. Dimpotrivă, reprezentînd laturile definitorii ale unuia și aceluiași proces, factorii interni și externi acționează în mod unitar, ca o singură forță, coeziunea lor avînd la bază o relație cauzală de determinare reciprocă. Astfel, forța factorului intern, exprimată în nivelul și structura economiei, determină nu numai creșterea dimensiunilor acesteia, ci și volumul și structura factorului extern, respectiv a participării țării la circuitul economic mondial. Or, prin această participare, fiecare țară își apropie, o parte mai mică sau mai mare din avantajele pe care le oferă circuitul amintit și pe care le integrează, apoi în factorii interni, mărindu-le potențele creatoare. Aceste avantaje, care pot fi absolute, dar mai ales relative, depind de regulă, de raportul dintre nivelul productivității muncii naționale inclusă în circuitul economic mondial și cel al muncii internaționale atrasă din acest circuit. Din cele arătate pînă aici putem stabili, astfel o primă concluzie : **că între factorii interni și externi există o dublă dependență, pe de o parte, factorii externi, înțeleși ca avantaje rezultate din participarea la circuitul economic mondial, depind ca volum și structură, de cei interni, pe de altă parte, factorii interni depind în acțiunea lor de cei externi. În sistemul acestei duble dependențe, însă, factorilor interni le revin intotdeauna rolul preponderent.**

2. – Factori ai creșterii și factori ai egalizării nivelurilor economice

ȚĂRILE REALIZEAZĂ programele naționale de creștere economică în condiții istorice extrem de complexe și variate. Natura orînduirii sociale, nivelul și potențialul economiei, mărimea teritoriului și populației, participarea la diferite aranjamente economice regionale sînt principalele împrejurări care determină această varietate. În plus, ea depinde nu numai de la o țară la alta, dar și în cadrul aceleiași țări, dela o perioadă la alta. De aceea, corelația dintre factorii interni și externi ai creșterii economice, cunoaște în mod necesar forme de manifestare diferite în țări și perioade diferite.

Numeroase țări de pe glob — socialiste și nesocialiste — care cuprind împreună majoritatea populației mondiale, au moștenit o întîrziere în dezvoltarea lor economică de zeci și chiar de sute de ani. Învingerea acestei întîrzieri care reprezintă una din marile probleme ale contemporaneității, va continua să rămînă pe ordinea de zi a dezvoltării social-istorice pe o perioadă relativ îndelungată, solicitînd eforturi mari nu numai din partea popoarelor în cauză directă, ci și a întregii comunități umane. De aceea, **țările mai slab dezvoltate au nevoie să realizeze o creștere economică urmată de diminuarea treptată a decalajelor care le despart de țările avansate industrial.**

După cum am mai arătat, spre deosebire de partea nesocialistă a economiei mondiale, a cărei evoluție se caracterizează în continuare prin menținerea și chiar adîncirea decalajelor economice dintre țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate, partea socialistă a economiei mondiale se caracterizează dimpotrivă, printr-o tendință de egalizare a nivelurilor economice ale țărilor. Prezența și amploarea acestei tendințe sînt ilustrate în faptul că țările socialiste în curs de dezvoltare realizează un ritm al creșterii lor economice superior celui din țările avansate industrial, fără însă ca acestea din urmă să-și micșoreze cadența normală, optimă, în dezvoltarea economiei lor.

Faptul că această tendință spre egalizare este o cerință obiectivă a dezvoltării social-istorice a țărilor socialiste și că necesitatea ei este determinată de natura socialistă atît a orînduirii sociale a țărilor, cît și a colaborării economice dintre statele respective, are, din punctul de vedere al factorilor dezvoltării economice, o dublă semnificație. Pe de o parte, se demonstrează că socialismul este în stare să activeze în producție, pe lîngă factorii creșterii economice în general și o serie de alți factori, suplimentari, proprii egalizării. Pe de altă parte, factorii egalizării, ca și cei anteriori, își au sediul tot în condițiile interne, ale țărilor în fața cărora se pune direct problema egalizării, și în cele externe, respectiv în domeniul colaborării economice.

Trebuie menționat, de asemenea, că dacă factorii creșterii economice în general acționează în toate țările socialiste, unii dintre ei, cum ar fi : revoluția tehnico-științifică, eficiența economică, gradul de istruire profesională a populației etc., chiar mai intens decît în țările avansate industrial, factorii specifici egalizării acționează doar în (sau numai pentru) țările mai slab dezvoltate.

3. – Factori care susțin creșterea economică înaltă a României

STRATEGIA creșterii economiei românești pînă în 1990, prefigurează un model caracterizat prin următoarele atribute definitorii : a) creșterea înaltă pe termen lung a venitului național pe locuitor: b) modernizarea și diversificarea structurală a producției materiale, c) ridicarea considerabilă a eficienței economice în toate verigile economiei naționale.

Dintre toate acestea, ritmul creșterii venitului național se detașează prin valoarea lui de parametru de maximă expresie a progresului economic. De fapt în jurul acestui ritm, pentru susținerea lui la un nivel înalt, gravitează întregul complex de factori ai creșterii noastre economice.

Din multitudinea acestor factori, reține atenția, înainte de toate, cel subiectiv, adică **politica economică a partidului, ca factor hotărîtor al tuturor realizărilor obținute pînă în prezent.** Neîndoelnic el va continua să determine și realizările viitoate ale României, indiferent de treapta istorică pe care se va afla construcția noii societăți. Factorul subiectiv are un rol hotărîtor pentru că numai prin acțiunea lui capătă viață factorii obiectivi ai dezvoltării economice : resursele naturale, umane, financiare etc. Dar pentru a-și îndeplini funcția sa activizatoare, politica economică trebuie să îndeplinească o serie de condiții, între care fundamentarea științifică apare pe primul plan.

Soluționarea judicioasă a problemelor de cunoaștere și apreciere cu ocazia acestei fundamentări poate fi în același timp chezășia unor rezultate remarcabile sau sediul unor greșeli costisitoare în domeniul creșterii economice. Rezultate obținute pînă în prezent demonstrează cu prisosință justețea orientării politicii economice a partidului nostru. Congresul al IX-lea și al X-lea ale partidului, ca și Conferințele Naționale ale acestuia din 1967 și 1972, fără a mai cita diferitele plenare ale C.C. al P.C.R., Consfătuirile cu specialiștii organizate pe ramurile economiei, etc. au făcut o profundă analiză a funcționării mecanismului nostru economic, iar în acest cadru și a surselor generatoare de diferite neajunsuri la nivelul factorilor subiectivi. Întărirea fundamentării științifice a tuturor laturilor politicii și activității economice este sensul convergent al întregului ansamblu de măsuri adoptate, de la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, pentru perfecționarea formelor și metodelor de conducere și planificare a economiei naționale.

Din acest punct de vedere, merită să evidențiem trăsăturile caracteristice pe care politica economică a partidului nostru și le-a adăugat în ultimii ani și care-i conferă noi dimensiuni în exercitarea rolului său de factor hotărîtor al creșterii economice.

În primul rînd, este vorba de modul în care partidul nostru elaborează programele de dezvoltare economico-socială a țării, concretizate în planurile cincinale și anuale. Elaborarea acestor programe este precedată de o largă acțiune de identificare și mobilizare a resurselor materiale și umane pentru accelerarea ritmului de creștere economică. Se întocmesc studii pe întreprinderi, județe și ramuri de producție, care fac apoi obiectul unui amplu dialog de confruntare a propunerilor, spre a se armoniza soluțiile, a li se da o fundamentare științifică mai riguroasă și a se echilibra balanțele. În cursul acestui dialog de confruntare pe scară națională, s-au dovedit de o utilitate covîrșitoare următoarele momente : vizitele dese de lucru ale secretarului general al partidului și a altor conducători de partid și de stat în întreprinderi și uzine, în județe ; participarea directă la analizele repetate ale problemelor creșterii economice la diferitele niveluri organizatorice ale economiei ; organizarea sistematică la diferite intervale, a consfătuirilor pe țară cu cadrele de bază din diferite sectoare și ramuri de activitate ; convocarea regulată a conferințelor naționale ale partidului în perioadele dintre Congresele acestuia, etc. Această muncă uriașă la care participă practic întregul popor sporește gradul de cunoaștere a realităților nemijlocite, descătușează numeroase rezerve interne, a căror mobilizare și activizare în producție se reflectă ca atare în nivelul și proporțiile creșterii economice.

Rezultatele obținute în acest domeniu sînt cea mai convingătoare dovadă a eficienței și justeței unui asemenea stil de muncă, prin care partidul nostru înțelege să-și exercite funcția de partid de guvernămînt și să aplice centralismul democratic, ca principiu fundamental al politicii de conducere a economiei și societății noastre socialiste.

În al doilea rînd, este vorba de capacitatea partidului nostru de a mobiliza într-un șuvoi comun, într-o forță unitară eforturile întregii națiuni și de a le orienta, pe baza unei politici de priorități și de îmbinare a intereselor de moment cu cele de perspectivă spre țeluri și obiective majore, dezirabile lor și realizabile în fiecare perioadă de dezvoltare social-istorică a țării. Pe linia acestor eforturi, cota înaltă a acumulării, destinată fondului național de dezvoltare economico-socială se impune drept una din opțiunile fundamentale ale poporului nostru. Rata acumulării este însoțită de măsuri concrete pentru folosirea ei cît mai eficientă, prin ridicarea gradului de industrializare a țării și valorificarea superioară a resurselor naturale și umane, prin modernizarea și intensificarea agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei, prin creșterea ponderii factorilor intensivi în dezvoltarea economică etc. În toate aceste domenii, Directivele Congresului al XI-lea stabilesc sarcini de seamă, prevăzînd totodată și măsurile pentru înfăptuirea lor.

---

4. – Cerințe ale creșterii economice accelerate față de factorii externi

ÎNFĂPTUIREA programului economic al societății socialiste multilateral dezvoltate solicită, pe lîngă folosirea mai intensă a factorilor interni, și utilizarea mai largă a avantajelor pe care le oferă colaborarea economică internațională. In această privință, țara noastră pornește de la imperativul participării cît mai active la circuitul economic mondial, ca o necesitate obiectivă a creșterii accelerate a economiei naționale. Așadar, dela factorii externi se așteaptă o participare nu pentru orice creștere economică, ci pentru una urmată de ridicarea economiei la nivelurile și structurile economice ale țărilor avansate industrial.

De aceea se impune ca o necesitate ca, în rîndul acestor factori, să fie evidențiate o serie de posibilități suplimentare care să contribuie într-adevăr la creșterea dorită. O asemenea evidențiere este cu atît mai necesară cu cît avantajele pe care le oferă circuitul economic mondial nu se resfrîng în mod proporțional egal asupra țărilor participante. Aceasta din cauza deosebirilor mari existente între ele, în nivelul productivității muncii naționale, precum și în structura și volumul relațiilor economice externe. Este evident că țările mai slab industrializate au mai puține posibilități de a participa la diviziunea internațională a muncii și că, din această cauză, ele obțin, la același efort național, un efect economic mai redus decît țările dezvoltate.

Ca să contribuie la o asemenea creștere, relațiile economice externe trebuie să respecte o serie de cerințe minime. Este vorba, în primul rînd, de **necesitatea luării în considerare a problemei lichidării decalajelor moștenite în toate formele colaborării economice externe.** În al doilea rînd, este necesar ca acțiunile de specializare și cooperare internațională în producție, să pornească, pe de o parte, nu de la structurile existente, ci de la cele necesare, iar pe de altă parte, nu dela orice nivel al productivității muncii, ci dela cel mai înalt nivel cunoscut pe plan mondial. În al treilea rînd, se impune necesitatea acordării țărilor mai puțin dezvoltate industrial o serie de facilități pentru o participare nestingherită la toate formele de colaborare economică și tehnico-științifică.

Trebuie menționat că aceste cerințe găsesc un ecou larg în Programul Complex adoptat de țările socialiste membre ale C.A.E.R. Menit a le călăuzi colaborarea economică reciprocă, acest program cuprinde o serie de prevederi care pun în evidență necesitatea amplificării contribuției colaborării la creșterea mai înaltă a țărilor membre mai slab dezvoltate. astfel încît să fie stimulat și procesul egalizării nivelurilor economice ale acestor țări. Între aceste prevederi, subliniez două care sînt de importanță mai deosebită. Prima stabilește că „în cazurile necesare, se preconizează condiții prioritare de colaborare, ca mijloc suplimentar de dezvoltare a economiei țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial". Iar a doua are în vedere „acordarea unui ajutor și sprijin material țărilor mai puțin dezvotate din punct de vedere industrial", în domeniile specializării și cooperării internaționale în producție, colaborării tehnico-științifice, al creditelor și preferințelor. Neîndoielnic, asemenea prevederi și altele similare cuprinse în Programul Complex dau expresie clară necesității egalizării nivelurilor economice ca principiu fundamental al colaborării economice internaționale socialiste.

Decalajele economice moștenite sînt o problemă nu numai pentru România și alte țări socialiste, ci totodată și pentru întreaga lume zisă a treia. De altfel, țările în curs de dezvoltare, socialiste și nesocialiste reprezintă majoritatea în populația mondială. De aceea lichidarea acestor decalaje se impune ca un principiu de bază pentru întregul ansamblu de relații economice mondiale. Țara noastră militează pentru un asemenea curs, considerîndu-l absolut necesar pentru instaurarea în viața internațională a unei noi ordini economice.

O expresie sintetică a amploarei relațiilor economice externe a unei țări o reprezintă comerțul exterior. Tendința generală a creșterii acestuia este de a depăși pe cea a venitului național. În cazul României, coeficientul de devansare este egal cu 1,09 în cincinalul în curs, iar în cel următor — cu 1,11. O asemenea tendință, prezentă și în anii precedenți, accentuează influența factorilor externi asupra economiei. În plus se constată că, în urma pătrunderii relațiilor economice dintre țări din sfera circulației produsului marfă în sfera producției naționale și științifice, comerțul exterior își adaugă, la funcțiile lui clasice, de simplu mijlocitor al schimbului de mărfuri, altele noi, care-l transformă într-un comerț pentru dezvoltare.

Reflectînd aceste valențe noi ale comerțului exterior, statul nostru pune un accent sporit în dezvoltarea lui, atît prin formele sale clasice, cît și prin promovarea formelor noi, progresiste ale relațiilor economice externe. Este vorba de amploarea pe care o capătă cooperarea și specializarea internațională în producție, creditele pentru dezvoltare, crearea de societăți mixte, participarea la organizațiile financiare internaționale etc. Promovarea acestor forme, materializabile în multiple acțiuni concrete, este chemată să sprijine satisfacerea unor asemenea nevoi majore, cum sînt **investițiile necesare** pentru finanțarea programului nostru economic (menționăm că în perioada 1976-1990, volumul acestora va fi de circa 4 mii de miliarde lei), creșterea importurilor de materii prime deficitare și a gradului de valorificare a tuturor resurselor materiale și umane interne, asigurarea mașinilor și utilajelor necesare, simultan cu lărgirea exportului acestora etc.

INDIFERENT de particularitățile pe care corelația dintre factorii interni și externi le cunoaște în diferite țări, experiența mondială contemporană degaje cîteva concluzii cu valabilitate generală pentru orice strategie a creșterii în țările mai puțin dezvoltate economic. Astfel :

1 Pretutindeni unde are loc, dezvoltarea economiei și învingerea rămînerii în urmă moștenite constituie responsabilitatea indivizibilă a poporului care-și propune o asemenea sarcină.

2 Pentru a-și îndeplini această responsabilitate, națiunea în cauză trebuie să-și mobilizeze la maximum factorii potențiali proprii și să le orienteze acțiunea conform unor programe fundamentate științific spre țelurile majore dezirabile, de înfăptuirea cărora depinde întregul proces social.

3 În același timp cu mobilizarea factorilor interni, țările au nevoie de colaborarea economică și tehnico-științifică internațională. Nevoia este generală, însă intensitatea ei este invers proporțională cu nivelul economic și cu mărimea absolută a potențialului economic.

4 Pentru lichidarea decalajelor moștenite și ridicarea în rîndul țărilor industrializate, popoarele cu o economie mai slab dezvoltată trebuie să folosească pe lîngă factorii creșterii economice în general și o serie de alți factori, interni și externi, proprii egalizării.

Toate aceste concluzii reprezintă nu simple constatări, ci laturi unitare ale procesului dezvoltării și în cadrul acesteia, al creșterii economice accelerate.

prof. univ. dr. N. BELLI

---

[1] Nicolae Ceaușescu „Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român. Expunere la adunarea solemnă din Capitală, 7 mai 1971", Editura Politică, 1971, pag. 35—36.

Dinamismul structurii sociale în România socialistă

IN CELE TREI DECENII care s-au scurs de la eliberarea patriei noastre de sub dominația fascistă, îndeosebi în anii de după preluarea puterii politice de către clasa muncitoare și aliații ei, sub conducerea Partidului Comunist Român, au avut loc ample transformări în toate domeniile vieții. Desființînd clasele exploatatoare, socialismul a realizat unitatea social-politică a întregii națiuni, a creat condiții pentru manifestarea deplină a tuturor energiilor și forțelor oamenilor muncii, asigurînd corelația continuă între relațiile de producție și forțele productive ale țării, după cum rezultă clar din proiectul Programului partidului și din cel al Directivelor privind dezvoltarea României în perioada 1976—1990.

● Noul dispozitiv al structurii sociale

PE BAZA DEZVOLTĂRII impetuoase a forțelor de producție au avut, și continuă să aibă loc, transformări radicale ale structurii sociale : a fost creată o nouă structură de clasă (au fost lichidate definitiv clasele exploatatoare), s-au produs și sînt în curs de înfăptuire modificări calitative în interiorul claselor și al categoriilor celor ce muncesc, în relațiile dintre aceștia. În momentul de față, structura de clasă a României cuprinde clasa muncitoare (clasa conducătoare a întregii societății), clasa țărănimii cooperatiste, intelectualitatea, meseriașii-cooperatori, unele grupuri legate de proprietatea particulară asupra mijloacelor de producție (în agricultură, industrie, transporturi etc.). Clasa noastră muncitoare, țărănimea cooperatistă, intelectualitatea, ocupă o poziție fundamentală comună față de mijloacele de producție, în condițiile în care cei ce muncesc — independent de sfera activității — sînt totodată și producătorii și stăpînii mijloacelor de producție. Pe măsura dezvoltării socialismului, a consolidării și ridicării pe o treaptă superioară a unității dintre clasa muncitoare și țărănime, intelectualitate și alte pături sociale, deosebirile esențiale dintre categoriile sociale se reduc și se șterg treptat, are loc o apropiere reală între sat și oraș din punctul de vedere al condițiilor de muncă și de viață, începe să dispară contrastul dintre munca fizică și cea intelectuală. Omogenizarea societății se realizează în cadrul unui proces îndelungat, îndrumat nemijlocit de partid, care constă în dezvoltarea continuă a forțelor de producție, în perfecționarea relațiilor sociale, ridicarea conștiinței, înflorirea științei și culturii pe baza ridicării continue a nivelului de viață materială și spirituală.

I Incontestabil că cel mai important aspect al salturilor sociale, condiționate de procesul industrializării socialiste, îl constituie **continua creștere numerică și calitativă a clasei muncitoare.** Dacă în anul 1950 în întreaga economie națională lucrau 1 223 000 de muncitori, în anul 1974 numărul lor atinge peste 6 milioane. În primii ani ai cincinalului în curs, numărul lucrătorilor din industrie și din alte sectoare din afara agriculturii a crescut cu 645 000. Pentru anul 1974 se prevede o creștere a forței de muncă ocupată în industrie și în alte ramuri cu încă 230 000 de oameni, ajungîndu-se pe întreg cincinalul la o creștere totală a forței de muncă de 1 300 000 oameni ai muncii (față de 4—500 000 cît se prevăzuse inițial).

În felul acesta, ponderea lucrătorilor ocupați în industrie și în alte ramuri nonagricole va crește de la 56,8% (în anul 1973) la aproximatix 59%. Totuși, elementul determinant al evoluției clasei muncitoare din România socialistă în ultimii 30 de ani, îl constituie transformările de ordin calitativ. Dirijarea procesului de industrializare spre o dezvoltare prioritară a ramurilor moderne — construcția de mașini, energia electrică, metalurgia, chimia — a condiționat faptul că în România dezvoltarea clasei muncitoare este legată de formele avansate de producție, de tehnica modernă ; ea se remarcă printr-o înaltă pregătire profesională, prin lărgirea rapidă a orizontului științific, ceea ce contribuie la întărirea rolului său conducător în societate. Evoluția ponderii muncitorilor în diferitele ramuri reflectă de asemenea salturile care s-au produs în industria noastră ; o creștere relativ mai mare se remarcă în ramurile de bază și în ramurile care se ocupă de valorificarea resurselor naturale.

Pe măsura extinderii activității industriale are loc și procesul puternic de atragere a populației agricole în sfera activității nonagricole. Acest fapt determină modificarea statutului social al unui număr important de oameni. Dacă în anul 1950, populația ocupată în agricultură reprezenta aproximativ 3/4 din totalul populației ocupate, în anul 1972 aceasta reprezenta 44,8%. În această perioadă, populația ocupată în agricultură a scăzut cu 1 800 000 persoane ; prin urmare, în fiecare an, în medie, aproximativ 80 000 de oameni din populația activă plecau din agricultură spre alte ramuri ale economiei naționale sau își încetau activitatea (în anul 1974 încă 140 000 de persoane din cooperativele agricole de producție vor trece în rîndurile muncitorilor și altor categorii sociale). În timp ce populația ocupată în ramuri nonagricole a crescut din anul 1950 pînă în anul 1972 de 2,6 ori (cu un ritm mediu anual de 4,4%), populația ocupată în agricultură a scăzut cu 29%. Paralel cu reducerea numărului și a ponderii (caracteristice pentru dezvoltarea socială actuală) are loc și procesul utilizării mult mai eficiente a forței de muncă în agricultură.

2 Transformări esențiale au avut loc și în rîndurile țărănimii. Încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii a făcut posibilă folosirea pe scară mai largă a mijloacelor moderne realizate de industrie (mecanizare, chimizare, electrificare). Toate acestea schimbă atît condițiile cît și profilul țăranului cooperator, deschid căi spre calificarea și profesionalizarea sa, lărgesc orizontul său cultural și îi ridică nivelul de civilizație, fapt care exercită o influență nemijlocită asupra eficienței muncii în agricultură și în genere asupra relațiilor sociale la sate. Datorită cooperativizării agriculturii, țărănimea a devenit o clasă nouă, ale cărei interese generale sînt indisolubil legate de marea producție modernă. Și nivelul de instruire a țărănimii cooperatiste a crescut. Potrivit datelor ultimului recensămînt al populației (1966), majoritatea țăranilor au studiile elementare terminate. S-au înregistrat însă și peste 500 000 de persoane care au absolvit învățămîntul de cultură generală de 8 (7) clase, peste 19 000 cu școală medie de cultură generală, peste 16 700 persoane absolvenți ai școlilor profesionale și de meserii. Mecanizarea agriculturii, modernizarea întreprinderilor agricole de stat, amplasarea obiectivelor industriale în sate, recrutarea muncitorilor din mediul sătesc (fără ca o parte din ei să părăsească gospodăriile respective — toate acestea, luate laolaltă, conferă o configurație specială structurii sociale în lumea satelor. În cadrul noilor relații de producție, crește continuu numărul muncitorilor, al specialiștilor, al intelectualilor. Dacă în anul 1956 ponderea populației din cadrul categoriilor sociale : muncitori, intelectuali, funcționari și meseriași, reprezenta în mediul rural un total de 19,9%, actualmente ea depășește 40%. Contactul permanent în interiorul satului românesc dintre populația agricolă și nonagricolă, dintre muncitori și țărani, intensificat prin prezența unui număr important de intelectuali,conduce spre forme superioare de organizare a muncii și spre întărirea spiritului de disciplină, spre extinderea și consolidarea concepțiilor avansate asupra vieții și societății.

3 Mutații semnificative au avut loc, evident, și în rîndurile intelectualității, a cărei poziție și al cărei rol în societate s-au schimbat fundamental ; în condițiile socialismului, această categorie socială a găsit posibilități nelimitate de manifestare. Nevoia asigurării cadrelor intelectuale în raport cu cerințele mereu crescînde ale producției, învățămîntului, artei în țara noastră

„**Bazîndu-se pe concepția științifică, materialist-dialectică, pe învățătura marxist-leninistă Programul partidului dă o perspectivă măreață apropierii treptate între clase, în condițiile ștergerii deosebirilor esențiale dintre stat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală — Perspectiva înfăptuirii unei societăți noi, a unui popor omogen al societății comuniste, a poporului muncitor unic“.**

NICOLAE CEAUȘESCU

— cu deosebire în condițiile lipsei de cadre moștenită de la regimul burghezo-moșieresc — a constituit o sarcină permanentă a P.C.R., a statului nostru. Se remarcă astfel creșterea numărului intelectualilor activi în rîndurile populației, dezvoltarea corespunzătoare în rîndul tuturor categoriilor. Se observă în special creșterea numărului și a ponderii intelectualilor cu pregătire tehnică — evoluție care a răspuns pe deplin cerințelor de modernizare continuă a economiei românești.

Totodată, în rîndurile intelectualității noastre au intervenit profunde schimbări calitative. Actualmente avem o intelectualitate nouă, provenită în majoritate din rîndurile clasei muncitoare, strîns legată de popor, care se conduce după ideologia revoluționară materialist-didactică, concepția clasei muncitoare. Însușindu-și politica P.C.R., participînd cu devotament alături de ceilalți oameni ai muncii la opera de transformare revoluționară a societății românești, intelectualitatea noastră își aduce contribuția ei valoroasă în construcția culturii noi, socialiste, participă la toate marile succese dobîndite de poporul român în crearea noii orînduiri. În procesul formării intelectualității noi a fost de asemenea realizată armonizarea activității acestei categorii sociale și orientarea ei către înfăptuirea țelurilor societății românești stabilite de partid.

Experiența construcției societății noi în România și în alte țări socialiste demonstrează că noile relații economice nu au provocat, prin ele înseși și dintr-odată, transformarea ansamblului de relații sociale și mai ales lichidarea rămășițelor epocii istorice anterioare. Evoluția structurilor sociale are la bază pe toate planurile — inclusiv cel al relațiilor familiale, al relațiilor dintre oameni — raportul dialectic dintre economie, politic și etic. Eforturile de așezare a întregului sistem de relații sociale pe baza principiilor eticii socialiste și ale echității constituie una din manifestările cele mai caracteristice ale naturii societății noastre socialiste.

În acest sens, elementul determinant al relațiilor social-economice și politice în România socialistă, al evoluției lor continue pe linia perfecționării, îl reprezintă sistemul democratic de organizare și conducere a vieții sociale și de stat și — ca esență a acestui sistem — participarea efectivă a clasei muncitoare, a tuturor celor ce muncesc, la conducerea societății. Această participare largă și îndeosebi adîncirea democrației noastre economice prin înfăptuirea conducerii colective în întreprinderi, în centrale industriale, ministere, alcătuiește latura specifică a relațiilor sociale, proprii socialismului.

În vastul proces al construcției socialiste, concomitent cu transformările adînci în baza economică, în structura socială a societății, în conștiința oamenilor, se clădesc premisele înfăptuirii coeziunii puternice a întregului nostru popor, a unității sale în jurul clasei muncitoáre, a partidului comunist. Fiind un fenomen deosebit de complex, unitatea socialistă a poporului se manifestă ca o unitate politică, economică, socială și ideologică. Firește că ea nu este și nu poate fi un rezultat spontan al transformărilor politice și social-economice pe care le înfăptuiește socialismul. În țara noastră se desfășoară o activitate conștientă, permanentă, sub conducerea P.C.R. pentru înfăptuirea unității social-politice și ideologice a poporului nostru, ca un fenomen istoric obiectiv, rezultatul revoluției și al construcției socialiste. Factorul fundamental al apariției acestei unități, nucleul în jurul căruia s-a constituit și s-a consolidat în permanență unitatea, a fost și este Partidul Comunist Român. Creșterea continuă a rolului conducător al partidului de-a lungul întregului proces de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate condiționează întregul complex de transformări adînci ce se produc în fizionomia societății românești.

● Corelația între dezvoltarea demo-economică și structura socială

PE BAZA STUDIERII tendințelor obiective, a necesităților izvorîte din dezvoltarea pe mai departe a țării noastre a fost elaborat, sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, un proiect fundamentat științific privind dezvoltarea economică și socială a României pînă în anul 1990. În elaborarea prognozei dezvoltării României s-a pornit de la necesitatea de a realiza un puternic avînt al forțelor de producție, avînd ca temelie știința și tehnica modernă, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, ridicarea în continuare a nivelului de trai, a nivelului de cunoaștere și cultură al tuturor celor ce muncesc, adîncirea democrației socialiste, crearea condițiilor necesare participării tot mai active a maselor la conducerea țării, aplicarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste, afirmarea plenară a personalității umane. Pentru realizarea acestor sarcini, în centrul politicii partidului se va afla, în continuare, accentuarea dezvoltării industriei. Realizarea programului de dezvoltare în următorii ani va aduce noi transformări pe linia progresului în structura socială.

Cadrul general al schimbărilor este determinat de faptul că numărul celor ocupați în activitatea economico-socială urmează să atingă în 1990 cifra de peste 11 milioane, din care 9,5-10 milioane personal cu retribuție tarifară. Aceasta va însemna în primul rînd sporirea ponderii personalului cu retribuție tarifară în populația ocupată de la 57 la sută cît reprezintă în prezent, la 86-91 la sută în 1990.

În ansamblu se relevă tendințe semnificative pentru structura socială și în ce privește repartizarea pe ramuri de activitate a populației. Pînă în anul 1990 ponderea populației ocupate în industrie, construcții și alte ramuri neagricole va reprezenta 85—88 la sută în totalul populației ocupate, în timp ce ponderea populației în agricultură se va reduce la 12-15 la sută.

Pentru prima dată în istorie, în cursul cincinalului viitor, populația ocupată în industrie și construcții va depăși pe cea ocupată în agricultură, primelor ramuri revenindu-le 47-48 la sută, iar ultimei 28 la sută.

Sub raport social, aceste mutații cantitative în repartiția populației ocupate în cele două diviziuni principale : activități neagricole și activități agricole, au multiple implicații calitative, dintre care menționăm pe cele principale.

● Creșterea populației ocupate în ramurile neagricole și în primul rînd în industrie, înseamnă **apropierea unei părți din ce în ce mai mari a populației rurale apte de muncă de mijloacele tehnice cele mai avansate.** Aceasta, la rîndul său, determină modificări calitative ale nivelului de instruire profesională și de cultură, în măsură să îmbogățească personalitatea individuală și constituind prin aceasta un factor continuu de progres.

● Creșterea nivelului de pregătire profesională va duce, la rîndul său, la sporirea substanțială a veniturilor din retribuția tarifară, ca urmare a prestării unei munci mai calificate și pe această cale, la ridicarea corespunzătoare a nivelului de trai material și cultural al populației.

● La aceste două efecte importante trebuie adăugată și realizarea unui plus de venit național. După cum este cunoscut, în industrie și celelalte activități productive neagricole munca este în general de mai înaltă productivitate socială decît munca agricolă, ceea ce face ca o asemenea deplasare structurală să ducă la o folosire mai eficientă a populației ocupate a țării, la creșterea productivității muncii sociale și pe această cale la un spor apreciabil de venit național.

Dacă mai adăugăm și faptul că va avea loc o tot mai bună folosire a populației în vîrstă de muncă, prin atragerea unor resurse din rîndurile populației inactive — în special femei — putem desprinde din aceste implicații elemente din cele mai pregnante ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ale umanismului socialist.

EVOLUȚIA ACTUALĂ a structurii sociale a României evidențiază ca trăsătură caracteristică procesul dinamic al schimbării structurii sociale în cadrul larg al procesului de omogenizare socială, proces care se manifestă în toate sferele vieții sociale. Documentele partidului nostru scot în evidență faptul că societatea noastră cunoaște, pe măsura înaintării pe drumul socialismului, o continuă omogenizare întemeiată pe înlăturarea treptată a deosebirilor esențiale dintre categoriile sociale, pe diminuarea diferențelor dintre oraș și sat, dintre munca fizică și munca intelectuală, pe comunitatea de interese economice, politice și ideologice a tuturor oamenilor muncii.

prof. dr. Constantin IONESCU
secretar general al Academiei de Științe Sociale și Politice.

București — sediul Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării

Efervescență creatoare în domeniul ideilor prospective

LA INTERSECȚIA științei, tehnicii și artei, a cercetărilor specializate și a activității social-politice, proiectarea sistemelor social-economice *se instalează în conștiința vremurilor noastre ca un domeniu-cheie, de a cărui cultivare sînt legate nemijlocit problemele fundamentale ale dezvoltării. Poate niciodată în istoria sa, societatea nu a consacrat atîtea eforturi* construcției sociale, *și numeroase fapte certifică aceasta. Într-adevăr, țările socialiste sînt de mulți ani antrenate în edificarea unei* noi *societăți, care să asigure manifestarea plenară a personalității umane. Țările în curs de dezvoltare sînt antrenate în programe ample, urmărind micșorarea decalajelor și instaurarea unei noi conștiințe planetare, în spiritul echității și colaborării. În sfîrșit, în țările capitaliste dezvoltate numeroasele întrebări privind viitorul așa-numitei „societăți de consum“ mărturisesc neliniști și preocupări sistematice. Nu este de mirare deci că într-un astfel de climat studiul viitorului cunoaște o adevărată explozie.*

Într-adevăr, în fond viitorul este suportul dezvoltării, iar studiul viitorului devine un element fundamental al „input-ului“ pentru orice proiect de construcție socială, desfășurat într-o epocă atît de mobilă și activă ca cea pe care ne-am obișnuit s-o numim, cu mîndrie, a „revoluției științifice și tehnice“. Depășind faza de „concept abstract“, viitorul devine astfel un cîmp de cercetare, proiectare și creație sistematică, care luminează altfel însuși prezentul și dialectica dezvoltării. Căci poate cea mai interesantă idee a prospectivei moderne este restituirea *prezentului în toate bogatele lui semnificații, fără deformările pe care le pot aduce, deopotrivă, nesocotirea viitorului și obsesia viitorului.* Dezvoltarea, *concept care implică cuprinderea trecutului, prezentului și viitorului într-o perspectivă de sistem, subliniind importanța armonizării intereselor prezente și viitoare, devine cheia de boltă a studiului dinamicii sociale în forma sa contemporană. Și în sute de centre de cercetare, pe toate meridianele, cu unelte diverse — mergînd de la calculatorul electronic pînă la euristică —, se lucrează astăzi la completarea dosarului „viitor“, auxiliar indispensabil al conducerii lucide și eficiente a procesului de dezvoltare.*

O prospectivă marxistă românească

ÎN ACEASTĂ „mișcare prospectivă“ largă și complexă, cu numeroase orientări și școli, în care divergențele coexistă și în care disputele depășesc adeseori termenii statuați de frontierele științei, **gîndirea românească** se înscrie ca **un detașament deosebit de activ, cu o prezență originală și marcată.** Și aceasta nu este desigur întîmplător.

Într-adevăr, primul lucru ce trebuie menționat, într-o încercare de sinteză a caracteristicilor prospectivei românești, este faptul că studiul sistematic al viitorului nu a apărut în România „pe loc gol“. Pe terenul prin definiție **deschis** al ideologiei marxiste și al politicii Partidului nostru, prin excelență previzionale, și după decenii de planificare, conceptul de **viitor** era deja puternic implantat în viața țării. Prospectiva în România a depășit astfel de la început faza dificilă și aproape obligatorie în alte părți a pledoariilor — adesea lirice — **despre** necesitatea și importanța viziunii pe termen lung, vizînd „lansarea publică“ a „conceptului viitor“ și subliniind caracterul senzațional al unei așa-zise „modificări fundamentale“ în tratarea problemelor dinamicii sociale. **Desfășurate în dialog cu planificarea, și contribuind la perfecționarea acesteia, cercetările previzionale s-au așezat de la început pe un fundament solid,** cucerit în alte spații de gîndire cu multe eforturi.

În al doilea rînd, trebuie remarcat faptul că studiul viitorului, în România s-a dezvoltat în strînsă legătură cu studiul propriu-zis al viitorului României. Autonomizarea cercetărilor previzionale în țara noastră, apariția institutelor specializate, cultivarea literaturii prospective, nu pot fi înțelese în afara entuziastului efort al poporului nostru de „accelerare a istoriei“ pe drumul dezvoltării, caracteristic ultimilor ani. Prospectivă **marxistă,** conturată în condițiile unei țări **în curs de dezvoltare,** gîndirea previzională românească exprimă așadar unitatea dialectică între teoria și practica socială, căci cu egală îndreptățire se poate spune că ea a apărut atunci cînd dezvoltarea socială a reclamat-o — și nu înainte, sau cu întîrziere —, și că în evoluția ei a încercat să răspundă problemelor dezvoltării, teoretizînd apoi, în cîmpul strict al științei, „fișierul“ însuflețitoarelor rezultate obținute în procesul dezvoltării economico-sociale a societății românești, sub conducerea Partidului. Și, dacă vom adăuga acestor două caracteristici fundamentale, trăsăturile spațiului **spiritual** în care este cultivată — cel al științei și culturii **românești,** refuzînd structural excesele și exclusivismele —, vom obține o hartă a factorilor care au imprimat, după părerea mea, **specificul** cercetărilor prospective din România.

Creație și originalitate

CUM SE MANIFESTĂ aceste trăsături distincte, care fac din România o adevărată „rampă de lansare“ a unor idei mult citate azi în literatura previzională ?

Înainte de a răspunde la această întrebare, trebuie menționat caracterul **original** și științific al studiilor previzionale românești. Și primele surse ale acestor caracteristici, așa cum am subliniat înainte, trebuie căutate în caracterul **creator** al politicii partidului de conducere a procesului de dezvoltare pe baze științifice, ilustrat în mod strălucit recent de modul cum se prefigurează viitorul României socialiste în proiectul de Program al partidului și de directive privind dezvoltarea economico-socială a țării. Un astfel de climat însuflețitor creează prin el însuși condiții pentru „problematizare“ — prima treaptă a efortului științific fecund. S-a scris de multe ori — și desigur că în acest an sărbătoresc retrospectivele competente vor adînci aceste aspecte — despre **originalitatea** politicii de dezvoltare a României. Am să menționez spre ilustrare numai cîteva dintre nivelele la care se manifestă această originalitate : nivelul **obiectivelor,** nivelul **strategiilor** și nivelul **mijloacelor.** „Societatea socialistă multilateral dezvoltată“ este un mănunchi de **obiective** coerente, complexe, integrînd aspecte economice, sociale și umane, urmărind „crearea condițiilor pentru dezvoltarea plenară a personalității umane“. Este greu de găsit în cîmpul științei previzionale un exemplu mai convingător de obiectiv **deschis, în mișcare,** asociind prescripția și predicția în cel mai modern spirit al abordării de sistem. „Calea **socialistă** de dezvoltare“ desemnează deasemenea, un concept de profundă originalitate, în care progresul economico-social este corelat cu principiile eticii și echității socialiste, într-o perspectivă care corelează interesele prezente și viitoare ale societății.

Specialiștii au analizat de multe ori originalitatea unor strategii și tactici ale politicii de dezvoltare economică a României, și termenul de „miracol“, utilizat în acest context, este desigur suficient pentru a marca un interes ce depășește cu mult cîmpul strict al descripțiilor impersonale și angajează atitudini de înaltă stimă și considerație. Ritmurile accelerate de creștere, raportul optimal dintre acumulare și consum, structura ramurilor economiei și ponderea evoluției lor sînt elemente strict **specifice** României, în actuala perioadă. Și acestea dovedesc cu puterea faptelor caracterul **științific** al politicii noastre : studiind cu interes **tendințele** mondiale, țara noastră nu se aliniază automat, în spiritul analogiei istorice ineficiente, modelelor elaborate în alte părți, ci le folosește în mod creator, construindu-și propriile strategii de dezvoltare în spiritul tradițiilor și condițiilor noastre concrete. Nu este desigur de mirare că pentru prospectologii români ideile unor evoluții **proprii**, care depășesc caracterul inerțial și se caracterizează prin îndrăzneală și creativitate, par naturale, și că propagarea acestor idei, argumentate de exemplul concret românesc și reflectate în mod magistral în proiectul de Program și de Directive, supuse dezbaterii, constituie o sursă esențială a prestigiului de care se bucură peste hotare gîndirea previzională din România.

Trebuie menționat apoi caracterul integrat, în sensul viziunii sistemice, al strategiilor de dezvoltare ale României socialiste : programele de creștere economică nu sînt măsurate și evaluate **în sine**, ci, înglobînd progresul tehnic și științific, ele sînt raportate la eficienta **socială** și **umană**. „Calitatea **socialistă** a vieții“, una din formele pur științifice de fructificare a acestei atitudini, apare ca un concept sintetic, lansat de cercetători români, și a cărui analiză va permite desigur perfecționarea în continuare a metodologiei de evaluare a strategiilor social-economice.

Practica noastră socială ne-a obișnuit cu obiectivele **în mișcare**, cu acea **flexibilitate** care trebuie să caracterizeze procesul conducerii într-o lume în mișcare accelerată, și care subliniază că fermitatea și consecvența pe termen lung reclamă o continuă reactualizare și perfecționare a strategiilor și tacticilor pe termen scurt. Faptul că un popor întreg se află în întrecere cu timpul, că obiective planificate pentru cinci ani vor fi îndeplinite înainte de termen prin eforturi pe care întotdeauna entuziasmul creator reușește să le polarizeze, constituie cea mai bună ilustrare a acestei idei centrale a previziunii moderne — a obiectivelor **deschise** și **în mișcare** — idee care poate părea, în alte părți, cu totul neobișnuită, dar a cărei profundă valabilitate este verificată în țara noastră cu autoritatea de necontestat a faptelor.

Originalitatea politicii noastre se manifestă deplin și la nivelul **utilizării resurselor** în vederea atingerii obiectivelor propuse. Faptul că un obiectiv poate fi atins pe mai multe căi, utilizînd mai multe tipuri de resurse, și că orice „îndeplinire“ deschide în fond o problemă de optimizare, este ilustrat în întreaga noastră activitate social-politică. Îndemnurile la „reducerea consumurilor specifice“ sau la „utilizarea mai rațională a spațiului“ sînt exemple grăitoare în acest sens. În același timp, în procesul dezvoltării pot fi descoperite resurse **noi**, materiale sau spirituale, ce pot fi științific dirijate în sensul optimalității. Aș menționa două dintre resursele **sociale** pe care partidul nostru le pune în valoare în mod plenar in conducerea procesului de dezvoltare economico-socială a României socialiste : **organizarea** economico-socială și **capacitatea de mobilizare a maselor** însuflețite de idealul revoluționar. **Ingineria socială** și **tehnologiile sociale** din România își dezvoltă astfel dimensiuni de autentică, profundă și eficientă originalitate.

- **Proiectarea sistemelor social-economice — instrument important pentru rezolvarea problemelor fundamentale ale dezvoltării.**
- **Gîndirea prospectivă românească, ca expresie a unității dialectice dintre teoria și practica socială.**
- **Construirea unor strategii proprii de dezvoltare, în spiritul tradițiilor și condițiilor noastre concrete.**
- **Climatul social-politic favorabil și nivelul general ridicat al științei naționale — factori hotărîtori ai dezvoltării gîndirii prospective românești originale.**
- **Contribuția multilaterală a cercetătorilor români la dezvoltarea științei viitorului.**

În sfîrșit, originalitatea procesului de conducere a societății românești se manifestă la nivelul **metodologiilor** utilizate. Voi cita astfel, în primul rînd **instituționalizarea** cercetării viitorului și **organizarea** acestei activități în viața țării noastre. Importanța deosebită și rolul acordat prefigurării dezvoltării în perspectivă sînt certificate în mod elocvent de viziunea și stilul de lucru al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care se află și în fruntea organului ce trasează liniile dezvoltării — Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Crearea, în 1971, a Comisiilor de prognoză ca o primă etapă în promovarea viziunii pe termen lung, a cuprins de asemenea rezolvarea inedită a unor probleme mult discutate în toată lumea, legate de **democratizarea** cercetărilor previzionale și de **legăturile** dintre acestea și conducerea socială. „Soluția românească“ — prin caracterul larg democratic al reprezentării și prin legătura nemijlocită cu conducerea — este un exemplu citat astăzi în literatura de specialitate.

Înființarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a așezat activitățile începute în cadrul Comisiilor de prognoză pe baze perfecționate, iar utilizarea conceptului de „dezvoltare“ — care asociază **diagnoze** asupra prezentului cu **prognoze** asupra viitorului, în spiritul interacțiunilor sistemice — este desigur semnificativă pentru sensul pe care un popor cunoscut prin optimismul său îl asociază viitorului.

Climat deschis și receptiv

ÎN AFARA PROBLEMELOR de instituționalizare, procesul însuși de elaborare a prognozelor, strîns legat de planificare, cuprinde numeroase elemente ce nu pot scăpa atenției cercetării științifice. Aș cita astfel **discuțiile** din comisiile de prognoză, ca și tradiția discutării publice a tuturor **proiectelor** de programe și planuri de dezvoltare, metode care cuprind numeroase sugestii de perfecționare a clasicelor tehnici numite, în perspectivă, tehnici „de grup“. În sfîrșit, este de prisos precizarea că politica externă a României socialiste este cea mai grăitoare ilustrare a tezei privind **viitorul comun** al oamenilor, termenul „comun“ neavînd evident sensul de „uniform“ și „nediferențiat“, ci de suport al colaborării. Ideea universalității pe care trebuie să o cucerească cercetările previzionale devine astfel un corolar natural al unei atitudini adînc înrădăcinate în conștiința noastră politică.

Am remarcat, în rîndurile de mai sus, cîteva aspecte, desigur, cunoscute ale politicii României socialiste, spre a sublinia că, după părerea mea, **climatul social-politic** al țării noastre, activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu au sugerat în fond contururile unei prospective românești originale și active, ale cărei trăsături sînt deci expresia particulară, într-un cîmp specific de preocupare, a sugestiilor **conținute** în experiența societății noastre.

Este însă sigur că aceste sugestii ar fi căpătat mai greu caracterul de rezultate ale cercetării sistematice, și s-ar fi impus desigur mai încet și cu mai multe dificultăți în mișcarea prospectivă mondială, dacă nu ar fi întîlnit un „climat“ pur științific și cultural deschis și receptiv. Studiul viitorului este o preocupare **de sinteză**, care cere conjugarea eforturilor unor specialiști de înaltă calificare în domenii din cele mai variate — economie, sociologie, matematici, filosofie, biologie, tehnică etc. Nivelul general ridicat al științei românești este cel de al doilea factor hotărîtor — după existența climatului social-politic amintit — care a permis instalarea relativ rapidă a unui autentic spirit științific original și productiv în cîmpul profesional strict al previziunii. Existență unor bine cunoscute școli științifice de econometrie și cibernetică, de sociologie, de matematici și matematici aplicate în științele sociale și politice, de filosofie și științe politice și juridice, de științe tehnice și informatică a făcut posibilă apariția de lucrări citate astăzi în multe locuri privind fundamentele teoretice, metodologia și aplicațiile previziunii. Și trebuie menționat interesul deosebit cu care a fost primită în țara noastră orientarea prospectivă în viața academică și universitară. Este desigur semnificativ faptul că organizația profesională de prospectivă din România, Comitetul Național Român pentru Studierea Viitorului își desfășoară activitatea în cadrul Academiei R. S. România sub directa conducere a Președintelui Academiei.

Contribuții românești în circuitul mondial

CARE sînt domeniile în care s-a manifestat cel mai puternic, pînă acum, originalitatea cercetărilor prospective românești și care sînt contribuțiile care au pătruns cel mai adînc în mișcarea și literatura prospectivă modernă ?

Voi spicui cîteva aspecte, după părerea mea mai reprezentative.

În primul rînd, trebuie menționate lucrările consacrate fundamentelor teoretice ale previziunii. O serie de lucrări au studiat aspectele filosofice ale problemei, urmărind statuarea prognozei în perspectiva materialismului dialectic și istoric și demonstrînd că structura formală, astăzi unanim acceptată, a viitorului (pluralitate și, parțial, incertitudine) nu este numai compatibilă cu spiritul marxismului, ci este chiar înscrisă în litera sa. Alte lucrări au urmărit delimitarea prognozei în cîmpul conducerii sociale, de activitățile de planificare, studiind mecanismele interrelației între previziune și acțiune. În sfîrșit, tratarea **de sistem** (în sensul teoriei sistemelor generale) a problemelor previziunii a fost mult dezvoltată în țara noastră, și contribuțiile românești au intrat în circuitul literaturii de specialitate. Tot în cadrul fundamentelor trebuie trecute încercările de construcție a unei logici prospective, legate de logica numită „sistemică“ și de cea contextuală. Nu pot fi ignorate nici o serie de idei generale ale prospectivei moderne, care nouă ne pot părea naturale — datorită climatului social-politic general pe care l-am descris — dar care sînt contestate în alte părți, și a căror susținere principială a făcut mult pentru prestigiul prospectivei românești : ideea originalității în stabilirea obiectivelor strategiilor și tacticilor operaționale ale dezvoltării, ideea democratizării prospectivei, ideea universalizării și colaborării internaționale în domeniul studiului viitorului, ideea unei prospective integrate, în care reperul uman rămîne esențial, ideea importanței factorului uman (educație pentru viitor) ș.a.m.d. Întrunită la București, în 1972, și desfășurată sub înaltul patronaj al președintelui republicii, cea de a III-a Conferință Mondială de cercetare a viitorului a așezat aceste principii la baza activității profesionale propriu-zise în cîmpul previziunii. Numeroși cercetători din toată lumea au remarcat, și în timpul Conferinței și după aceea, participarea cu totul deosebită pe care a avut-o România, prin organizarea lucrărilor și prin rolul activ pe care și l-au asumat reprezentanții ei, în statuarea acestui **nou climat** de adevărată universalitate, dialog și colaborare în cîmpul studierii viitorului. Iar „Declarația de la București“, adoptată cu acel prilej, a fixat în același spirit și **obiectivele** proiectatei (atunci) Federații Mondiale pentru Studierea Viitorului : „să promoveze și să încurajeze studiile asupra viitorului, astfel încît acestea să rămînă **deschise** la orice inițiative științifice în diferite discipline și cîmpuri de preocupări, reflectînd întreaga varietate de atitudini și abordări privind problematica viitorului“. Cu ocazia aceleiași Conferințe Mondiale, a luat ființă și o nouă organizație internațională orientată pe problemele viitorului — numită „Clubul București“ și cuprinzînd și o serie de cercetători români —, organizație care și-a propus să promoveze prospectiva în special în țările în curs de dezvoltare din Africa, stimulînd preocupările popoarelor de a-și organiza libere propriul viitor și susținînd cu uneltele metodologiei moderne această orientare. Manifestul „Clubului București“ sugera drept punct de plecare nu un model global, ci construcția independentă, cu structuri metodologice diverse dar omogene ca **nivel** al puterii de cuprindere a complexității lumii moderne de către specialiști din fiecare țară, a numeroase modele naționale și regionale, ce ar urma apoi să fie corelate în spiritul diversității și dialogului. Viziunii **sintetice** și **globale**, caracteristice raportului Meadows, i-ar fi fost astfel asociată o viziune **morfologică**, nu neapărat contradictorie dar în orice caz complimentară. Iată idei mult discutate azi, și în care cercetătorii români și-au înscris contribuții recunoscute.

Dar cred că cele mai numeroase rezultate în studiul viitorului au fost obținute în țara noastră, pînă acum, în domeniul metodologiei. Tratarea transdisciplinară a problematicii viiitorului, ca și legătura cu aplicațiile, au permis dezvoltarea de studii care au atras atenția specialiștilor. Am să menționez astfel, în primul rînd, **extinderea** cîmpului metodologic existent prin propunerea de **noi** tehnici și unghiuri de vedere, cum ar fi utilizarea modelelor teoriei matematice a învățării în prospectivă. O teorie unitară a reprezentării sistemelor economico-sociale, a analizei și proiectării acestora, a fost apoi completată cu dezvoltarea unei abordări care depășește modelarea clasică, numită de autorii ei „multimodelare deschisă“ și evocată uneori, în străinătate, sub numele de „abordarea de la București“ : este vorba de un sistem de tehnici de **modelare colectivă** a problemelor dezvoltării, care permite **democratizarea** efectivă a construcției previzionale. Voi aminti de asemenea perfecționarea și rafinarea unor tehnici clasice — cum sînt tehnicile tendențiale (extinderi ale teoriei Box-Jenkins, o dezvoltare a unei predicții statistice „fără curbe“ etc.), tehnicile morfologice (modelare matematică, probleme de structură), tehnicile reticulare (teoria arborilor logici și de pertinență etc.), tehnicile de anchetă (modelarea matematică a tehnicilor de tip Delphi). La București a apărut, în premieră mondială, un „Curs de prognoză“ orientat pe problemele metodologiei încă din 1972. Iar aplicațiile — în domeniul gospodăririi resurselor (apă, petrol etc.), al studiului relațiilor internaționale, al proiectării sistemelor ecologice și socio-culturale, al productivității muncii, al științei și tehnologiei, al învățămîntului superior — prin varietatea lor sugerează noi dezvoltări metodologice asigurînd permanenta legătură cu practica a unor preocupări ce nu-și pot găsi desigur justificări în afara utilității sociale.

Prestigiul internațional al cercetării prospective românești nu este decît o urmare naturală a activității desfășurate și a rezultatelor obținute. Înființată în primăvara acestui an la Paris, pe baza reafirmării principiilor cuprinse în „Declarația de la București“ din 1972, Federația Mondială pentru Studierea Viitorului a ales, în cadrul ședinței de constituire, în organele sale de conducere, **patru** cercetători români (cuprinzînd și pe vicepreședinte). Și este poate semnificativ faptul că **primul** organ de lucru al noii Federații este „Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării“, a cărui înființare fusese propusă la Conferința Mondială de la București — 1972 și care și-a început de curînd activitatea la Universitatea din București. Prof. Johan Galtung (Norvegia), președintele în funcție al Federației, amintea în cursul expunerii făcute la Universitate cu acest prilej, despre „exemplul României pentru alte țări în curs de dezvoltare“ și despre „importanța acordată în România viziunii pe termen lung“ — elemente care au creat condiții deosebit de prielnice desfășurării activității previzionale la București, după cum sublinia caracteristicile cercetărilor metodologice din România — printre care punea, la loc de frunte, utilizarea matematicii și a metodelor structurale. Iar în scrisoarea oficială prin care Federația Mondială mulțumește României pentru sprijinul acordat instalării acestui prim centru de colaborare internațională în domeniul prospectivei, citim „Sperăm ca exemplul Dumneavoastră să fie urmat“.

Cuvinte care răsplătesc o activitate entuziastă și dificilă în folosul propășirii științei românești, care deci onorează dar mai ales obligă. Și în care vedem mai mult răspunderile decît laudele.

conf. dr. Mihai BOTEZ
Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării

ECONOMIE NAȚIONALĂ

ÎN DEZBATERE —

Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P. C. R.

- Eficiența economică — element constitutiv al strategiei creșterii
- Îmbinarea într-un tot unitar a factorilor care asigură o înaltă eficiență
- Prioritatea factorilor intensivi
- Modernizarea structurilor economice
- Corelația efect—efort.

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, document care fundamentează în mod strălucit un amplu program strategic de accelerare a progresului economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, pune pe prim planul preocupărilor din domeniul economic ridicarea eficienței muncii sociale.

Desigur, problemele eficienței, respectiv ale obținerii unor rezultate cît mai mari și într-un termen cît mai scurt din utilizarea resurselor materiale, financiare și umane existente la dispoziția societății au preocupat conducerea partidului și statului nostru încă de la începutul construcției socialiste, cu deosebire în perioada care a urmat Congresului al IX-lea, partidul concepînd economia socialistă ca o economie de înaltă eficiență, competitivă pe plan internațional. Este însă de remarcat că proiectul de Directive integrează organic, ca element constitutiv al strategiei creșterii economice, eficiența, considerată ca unul din factorii de bază, propulsori ai accelerării dezvoltării forțelor de producție și sporirii rapide a venitului național.

EFICIENȚA ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

PROGRAMUL de ridicare pe o treaptă superioară a eficienței — cerință obiectivă a actualei etape pe care o străbate țara noastră — științific fundamentată în proiectul de Directive, îmbrățișază într-un tot unitar ansamblul factorilor și condițiilor care asigură realizarea unei înalte eficiențe în întreaga activitate economică și socială : creșterea productivității muncii, folosirea cît mai deplină a capacităților de producție, îmbunătățirea calității, reducerea cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale, valorificarea superioară a resurselor materiale, creșterea eficienței investițiilor, a fondurilor fixe, a comerțului exterior. Remarcăm în această direcție efortul însemnat pentru **modernizarea structurii economiei naționale** și, în acest cadru de consolidare a rolului conducător al industriei, ca și cel pentru îmbunătățirea structurii populației ocupate, factori de primă importanță în realizarea unor progrese notabile pe linia sporirii rodniciei, a eficienței muncii sociale.

Cîteva cifre, prin graiul lor sugestiv, dau expresie plasării ferme a economiei românești pe coordonatele unei economii moderne, în care suportul dezvoltării îl constituie factorii de ordin calitativ, ai creșterii economice ; pe seama ridicării productivității muncii sociale se va obține în întreaga perioadă 1976—1990 peste 90% din sporul estimat de venit național (nivelul venitului național va depăși în 1990 de 3,5 — 3,8 ori pe cel care se va atinge la sfîrșitul actualului cincinal) ; în ramurile neagricole vor lucra în 1990 circa 85 — 88% din totalul populației ocupate, față de circa 58% în 1973 ; în întreaga perioadă ritmul de creștere proiectat pentru venitul național devansează pe cel al produsului social, asigurîndu-se ca în 1990 ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să ajungă la circa 50%.

FACTORI EXTENSIVI ȘI INTENSIVI ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

DESIGUR, în orice societate și, cu atît mai mult în societatea socialistă, nu poate fi indiferent dacă creșterea produsului social și venitului național se realizează prin sporirea cantitativă a factorilor de producție — mijloace de producție și forța de muncă — sau mai ales prin promovarea largă a progresului tehnic, ridicarea calificării și îmbogățirea experienței și a cunoștințelor muncitorilor și a personalului de conducere, într-un cuvînt pe seama factorilor intensivi, a creșterii eficienței economice. Este, de altfel, un adevăr axiomatic că, pe măsură ce societatea reușește să reducă efortul de investiții pentru a asigura o anumită sporire a venitului național, posibilitățile de accelerare a ritmului de dezvoltare sînt mai consistente, se creează noi premise materiale de a aloca pentru fondul de consum o parte mai mare din venitul național.

Adevărul este că, în practică, factorii extensivi și cei intensivi de creștere economică se întrepătrund, chiar dacă într-o etapă sau alta unii dintre ei capătă o importanță prioritară. Tot atît de adevărat este și faptul că o linie de demarcație netă între contribuția acestor factori la reproducția lărgită este greu de trasat, întrucît ea oscilează în decursul timpului, iar pentru sesizarea tendințelor care se manifestă sînt necesare studii și analize comparative.

Deslușirea caracteristicilor procesului creșterii economice, aprecierea eficienței și a rezultatelor din acest domeniu pot fi făcute numai în strînsă legătură cu scopurile politicii economice, cu obiectivele prioritare dintr-o perioadă sau alta în dezvoltarea economico-socială a țării. Într-un anumit mod s-au pus și rezolvat problemele eficienței economice la începutul construcției socialiste și altfel se pun astăzi, cînd România se află în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

După cum se știe, în anii care au urmat actului de la 23 August, problema fundamentală la ordinea zilei o constituia lichidarea gravei înapoieri moștenite de la regimul burghezo-moșieresc. Sînt cunoscute și greutățile considerabile întîmpinate în acei ani, determinate de posibilitățile reduse de investiții (venitul național pe locuitor se ridica în 1950 numai la circa 80 — 90 de dolari), de lipsa forței de muncă calificate, precum și unele consecințe decurgînd din relațiile economice internaționale în condițiile „războiului rece“, greutăți care păreau insurmontabile. În aceste împrejurări pe primul plan al preocupărilor s-a situat, firesc, concentrarea eforturilor spre acele direcții și sectoare care să asigure rapid creșterea cantitativă a producției mijloacelor de producție și a bunurilor de consum, în stare să satisfacă nevoile stringente de echipament de producție și îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Dar, chiar în această perioadă, în care primatul aparținea sporirii masei producției, problematica dezvoltării economice nu s-a redus la aspectele cantitative, la realizarea cu orice preț a unor ritmuri înalte de creștere, ci a inclus și aspecte de ordin calitativ, de eficiență.

Într-adevăr, examinarea atentă, cu obiectivitate a politicii economice a partidului și a rezultatelor aplicării ei relevă preocuparea constantă în toți anii construcției socialiste, și cu deosebire în ultimul deceniu, pentru **îmbinarea într-o concepție dinamică a factorilor extensivi și intensivi ai creșterii economice.** Este de remarcat, înainte de toate, orientarea perseverentă a resurselor disponibile cu precădere spre dezvoltarea ramurilor producției materiale (între 85 — 93% din totalul fondurilor de investiții), fapt care a constituit și constituie una din principalele căi de sporire a potențialului economic al țării și, în consecință, a venitului național.

Dacă luăm ca indicator de bază pentru aprecierea creșterii puterii economice a țării venitul național, iar ca punct de reper anul 1950, cînd a fost atins practic nivelul din 1938 — rezultă că într-un deceniu venitul național s-a mărit de 2,6 ori, iar în două decenii de 6 ori ; la sfîrșitul acestui an venitul național va depăși, potrivit prevederilor, de 9,4 ori pe cel din 1950, iar la nivelul anului 1990 va fi de 36 — 39 ori mai mare.

Indiscutabil, această creștere rapidă a venitului național s-a bazat și se bazează în continuare, în bună măsură, tocmai pe alocarea an de an, cincinal de cincinal, a unor fonduri sporite pentru susținerea dezvoltării forțelor de producție.

Imprimarea unei dinamici accentuate de creștere a investițiilor a avut și are în vedere necesitatea de a se asigura o astfel de dezvoltare a forțelor de producție încît într-o perioadă istorică relativ scurtă să devină posibilă reducerea și apoi lichidarea decalajelor care ne despart de țările dezvoltate economic ; această orientare se bazează pe faptul că odată cu sporirea volumului total și pe un locuitor al venitului național se creează posibilități materiale reale pentru alocarea unei părți mai mari din venitul național pentru dezvoltare, concomitent cu sporirea absolută a fondului de consum. În ultimele cincinale cota din venitul național destinată fondului național de dezvoltare manifestă o tendință de creștere, de la 17,5% în cincinalul 1956—1960, la 25,7% în 1961—1965, ca în cincinalul trecut să ajungă la 30,5% iar în cel actual la 30—32% ; potrivit prevederilor proiectului de Directive în cincinalul 1976—1980 această cotă va fi de 33—34%, menținîndu-se la un nivel ridicat, 30—32%, și în deceniul următor.

Propria noastră experiență, ca și cea din alte țări arată că imprimarea unei dinamici accentuate de creștere a investițiilor, îndreptarea lor preponderentă spre producția materială și în primul rînd spre industrie, sînt în măsură să determine extinderea volumului fondurilor fixe productive și perfecționarea lor continuă, atragerea în circuitul economiei a noi și noi resurse naturale, crearea de locuri de muncă nu numai pentru ocuparea întregii populații apte de muncă, dar mai ales pentru schimbarea radicală a structurii forței de muncă, în sensul trecerii unei părți tot mai importante în ramurile neagricole și, înainte de toate, în industrie. Necesitatea unei asemenea schimbări se impune cel puțin din două puncte de vedere ; în primul rînd, pentru că odată cu progresul mijloacelor de producție, agricultura eliberează forță de muncă ce se cere transferată în alte ramuri ; în al doilea rînd, pentru că rodnicia muncii în industrie este, de regulă, în condițiile actuale, superioară celei din agricultură. În ultimă instanță, **întreaga politică economică a partidului nostru are ca obiectiv de bază crearea unei economii la nivelul exigențelor socialismului multilateral dezvoltat, ale posibilităților oferite de revoluția științifico-tehnică.**

În etapa actuală, așa după cum se subliniază în proiectul de Directive, realizarea în continuare a unor ritmuri înalte de creștere va permite obținerea unor sporuri de producție pe locuitor — la principalele produse — în general asemănătoare sau chiar mai mari decît ale țărilor avansate economic, ceea ce va accelera procesul de reducere și lichidare a decalajelor față de acestea. Intrăm astfel într-o fază nouă, de la reducerea relativă a decalajelor, la reducerea absolută a acestora, procesul obligatoriu pentru ajungerea la nivelul țărilor dezvoltate industrial.

Evoluția economiei românești în ultimele trei decenii și cea proiectată pentru următorii 15 ani, arată că o contribuție considerabilă la creșterea venitului național, la menținerea unui ritm înalt al dezvoltării forțelor de producție l-a adus și îl aduce sporirea eficienței economice. **Este un lucru demonstrat de viață că ritmul creșterii economice depinde** — iar în condițiile revoluției tehnico-științifice din ce în ce mai mult — **nu numai de volumul resurselor materiale și umane atrase în circuitul productiv, ci și de eficiența cu care acestea sînt utilizate.** La rîndul său, eficiența este condiționată în bună măsură de structura economiei, de modul în care sînt repartizate resursele între ramurile acesteia. De aici, necesitatea unor eforturi stăruitoare pentru modernizarea structurii economiei, pentru o asemenea orientare a mijloacelor încît, în condiții date, să devină realmente posibilă obținerea celui mai mare efect social-economic.

Examinarea prevederilor proiectului de Directive privind ridicarea eficienței economice **permite desprinderea unor tendințe tot mai accentuate de amplificare a acțiunii factorilor intensivi ai creșterii economice, tendințe care nu anulează desigur acțiunea celor extensivi.** Se evidențiază și pe acest plan modul în care partidul nostru, aplicînd legile generale ale construirii economiei socialiste, ține seama de particularitățile țării și ale fiecărei etape, precum și de contextul internațional dominat de revoluția științifico-tehnică.

În general, cînd se apreciază aportul factorilor calitativi la procesul dezvoltării, se utilizează ca indicatori de analiză ritmul de creștere al venitului național, evoluția productivității muncii sociale, producția sau venitul național ce revin la un leu, 100 sau 1 000 lei fonduri fixe productive, diferiți indici de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei ș.a. Fără a intra în detalii, vom menționa că în întreaga perioadă pînă în anul 1990 ritmul de creștere proiectat pentru venitul național (9 — 10% în medie pe an) se înscrie printre cele mai înalte prognozate pe plan mondial. Suportul acestei creșteri rapide îl constituie ridicarea eficienței muncii sociale, atît în cadrul fiecărei ramuri și subramuri, cît și prin modernizarea intensă a structurii economiei noastre naționale. Referitor la acest ultim aspect sînt de menționat cîteva din coordonatele majore ale procesului de modernizare.

În primul rînd, în industrie — care continuă să rămînă axul principal al întăririi potențialului productiv al țării — se remarcă, nu atît, și nu în primul rînd creșterile cantitative, care rămîn și ele deosebit de mari, cît mai ales profundele mutații calitative : construcțiile de mașini și chimia, care după cum se știe asigură cea mai superioară valorificare a resurselor materiale, urmează să furnizeze în 1980 aproape jumătate din totalul producției industriale, iar în 1990 între 55 — 60%, comparativ cu 44% în 1975. Mai mult, în cadrul acestor ramuri o dezvoltare mai intensă a vor cunoaște sectoarele plasate în avangarda progresului tehnico-științific contemporan : industria electronică (va produce în 1980 de 2,2 — 2,5 ori mai mult ca în 1975), cea de mecanică fină și optică (de 2,5 — 3 ori mai mult), petrochimia, iar în cadrul acesteia producția de fire și fibre sintetice (2 ori), mase plastice (2 ori), cauciuc sintetic (2,5 — 2,7 ori). Semnificația acestei orientări este puternic reliefată de faptul că valoarea unei tone de metal crește de la 1 la 1 000 în cazul fabricării produselor de mecanică fină și a aparaturii specializate ; în industria chimică dintr-o cantitate de țiței valorînd 100 lei, urmînd linia clasică de prelucrare se obțin produse în valoare de 400 lei ; dacă prelucrarea merge pînă la cauciuc sintetic valoarea crește la 4 000 lei, iar la fire și fibre chimice la 10 000 lei.

Schimbări structurale se vor produce și în agricultură, vizînd îmbunătățirea raportului între producția vegetală și cea animală ; ponderea acesteia în totalul producției va fi în 1980 de peste 40%, iar în 1990 de circa 50%, comparativ cu 37% prevăzută pentru 1975.

Schimbarea structurii și promovarea largă a progresului tehnic vor asigura sporirea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, obținerea unei producții mereu mai mari dintr-o unitate de materie primă supusă prelucrării. În acțiunea de valorificare superioară a resurselor materiale proiectul de Directive pune un accent însemnat pe extinderea utilizării înlocuitorilor de metale, material lemnos, materii prime pentru industria ușoară. Eficiența unei astfel de orientări este ilustrată, spre exemplu, de faptul că o tonă de mase plastice poate înlocui circa 6 tone de materiale feroase sau 4 tone de metale neferoase sau circa 500 mp parchet sub formă de plăci pentru pardoseală. În industria ușoară, micșorarea de la un an la altul cu 1% a ponderii firelor naturale în favoarea fibrelor chimice (celofibră, celolană și melană) în total fibre, permite o reducere a cheltuielilor de producție cu circa 100 milioane lei. Preocuparea pentru gospodărirea rațională a bazei de materii prime este evidențiată și de valorificarea pe scară largă a deșeurilor în producția industrială. Volumul deșeurilor recuperate în cincinal va spori cu 55% la fier vechi, de 3,5 ori la oțel aliat, cu 55 % la deșeuri de cupru, cu 45 % la hîrtie, de 2—3 ori la materiale plastice.

În anii viitorului plan cincinal se înregistrează o continuă creștere a fondurilor fixe productive și a populației ocupate în ramurile neagricole. Această realitate nu trebuie să ducă însă la concluzia potrivit căreia dezvoltarea a avut sau are în principal un caracter extensiv, întrucît se produce nu pur și simplu o sporire cantitativă a factorilor de producție, ci și o creștere calitativă a lor ; fondurile fixe puse în funcțiune au fost și sînt din ce în ce mai moderne, cu parametrii tehnico-economici superiori, ritmul de asimilare a progresului tehnic se intensifică, gradul de calificare a forței de muncă crește. De altfel, și în state dezvoltate din punct de vedere economic are loc o însemnată creștere a forței de muncă ocupată în sfera productivă și în special în industrie, precum și a fondurilor fixe, chiar dacă această creștere nu atinge nivelele din țara noastră 1).

Pentru aprecierea eficienței activității economice prezintă interes examinarea aportului investițiilor la sporirea venitului național. Și din acest punct de vedere comparațiile cu alte țări — care, desigur, au un caracter orientativ, determinat în bună măsură de faptul că în multe cazuri sfera de cuprindere și modul de calcul al datelor este diferit, relevă că în țara noastră sporul de produs intern brut ce revine la 1 000 lei investiții este apropiat de cel din statele cu o economie dezvoltată.

Sporul mediu anual al produsului intern brut la 1 000 de unități monetare investiții totale, monedă națională :2)

		1971—1972
România	lei	350—380
Finlanda	mărci	412,8
Franța	franci	394,1
R.F. Germania	mărci	342
Italia	lire	411
Japonia	yeni	397
S.U.A.	dolari	444

Dacă facem comparații cu unele țări socialiste, constatăm că sporul de venit național la 1 000 de unități monetare investiții totale în cincinalul 1966—1970 a depășit în țara noastră pe cel înregistrat în aceeași perioadă de R.D. Germană, Bulgaria și Polonia.

În etapa actuală de dezvoltare economico-socială a țării noastre aportul factorilor intensivi la creșterea venitului național este substanțial mărit în comparație cu perioadele anterioare. O mărturisesc și următoarele date : sporul de venit național ce se prevede a se realiza în cincinalul 1971—1975 la 1 000 lei fond național de dezvoltare economico-socială este **cu peste 50%** mai mare decît în anii 1966—1970[3]).

Datele prezentate sînt, cred, concludente pentru a dovedi că dezvoltarea economică a României socialiste s-a bazat și se bazează nu numai pe factori extensivi, ci, în bună măsură și din ce în ce mai mult pe cei intensivi.

În condițiile revoluției tehnico-științifice este, de altfel, greu de presupus că în țările cu un nivel de dezvoltare economică mai redus, reproducția lărgită are loc, numai, sau în cea mai mare parte numai, prin creșterea cantitativă a factorilor de producție (fondurile de producție și forța de muncă) fără modificări în nivelul tehnic al acestora, al productivității muncii și al randamentului fondurilor de producție. Creșterea factorilor de producție are loc concomitent cu asimilarea — într-un ritm mai intens sau mai lent — a progresului tehnic, fapt care, se știe, influențează pozitiv nivelul productivității muncii sociale, al eficienței activității economice.

CORELAȚIA EFECT-EFORT

COMPLEXITATEA din ce în ce mai mare a procesului reproducției lărgite, diversitatea modalităților de evaluare a rezultatelor economice și a eforturilor făcute pentru obținerea acestora, obligă la o examinare multilaterală a corelației „efect/efort“ pentru a se putea desprinde tendințele de durată și factorii de influență și a se furniza organelor de conducere elementele necesare fundamentării și adoptării unor decizii care să contribuie realmente la punerea mai deplină în valoare a resurselor naționale și creșterea eficienței activității economice.

Abordarea complexă, din diferite unghiuri de vedere a problemelor eficienței economice este impusă și de faptul că în anumite perioade unii indicatori care exprimă aspecte ale eficienței pot prezenta o tendință de creștere, iar alții de scădere. În aceste condiții, judecarea de ansamblu a eficienței trebuie făcută într-o legătură organică cu sarcinile concrete, cu obiectivele prioritare care se pun într-o etapă sau alta în dezvoltarea economică și socială a țării. Este cunoscut că, în perioada 1966—1970, atît pe ansamblul economiei cît și în industrie, fondurile fixe productive au înregistrat o creștere mai rapidă decît venitul național. La prima vedere s-ar desprinde concluzia, trasă de altfel de unii autori[4]) că am asistat la o diminuare a eficienței acestora.

Pentru o apreciere reală a eficienței economice credem că este necesar să se aibă în vedere cîteva elemente, de care nu rareori se face abstracție.

În primul rînd, trebuie arătat că în ultimii doi ani (1969—1970) ai cincinalului trecut au fost puse în funcțiune, în industrie, fonduri fixe în valoare de 68 miliarde de lei, aproape tot atît cît în întregul cincinal 1961—1965. Totodată trebuie avut în vedere că și ponderea fondurilor fixe date în exploatare în ultimii **doi ani** ai cincinalului 1966—1970, a ajuns la 47,5% față de 45% cît a fost în ultimii doi ani ai cincinalului 1961—1965. Prin urmare, o mare parte a investițiilor a început să dea roade abia către sfîrșitul cincinalului trecut și în primii ani ai actualului cincinal. De altfel, dacă se examinează corelația dintre dinamica fondurilor fixe și venitul național în perioada 1971—1973 rezultă că acesta din urmă a înregistrat o creștere mai rapidă decît fondurile fixe.

Desigur, în spatele acestor cifre se pot afla și unii factori negativi, legați de eșalonarea investițiilor și a termenelor de punere în funcțiune a capacităților de producție pe parcursul cincinalului. Trebuie însă menționat că aici a acționat în bună măsură și faptul că cincinalul 1966—1970, partea din venitul național destinată fondului național de dezvoltare economico-socială a crescut simțitor, ajungînd la 30,3% față de 25,7% în anii 1961—1965. Or, este știut, o asemenea creștere în general nu poate avea loc brusc de la un an la altul, ci în decursul unei anumite perioade. Potrivit calculelor întocmite de economistul polonez S. Polaczec, ridicarea ratei acumulării de la 1% la 5% necesită 11 ani, de la 5% la 10% — 5 ani, de la 10% la 15% — 3 ani, de la 20% la 25% — 2 ani.[5])

În al doilea rînd, se impune examinarea structurii noilor fonduri fixe puse în funcțiune ca și în general a destinației investițiilor ; se pot obține astfel elemente prețioase pentru cunoașterea factorilor care influențează evoluția producției și a venitului național la 1 000 lei fonduri fixe. Ne vom referi, de pildă, la faptul că dezvoltarea economică determină un consum sporit de materii prime și de resurse energetice, ceea ce impune atragerea în circuitul economic și a unor substanțe minerale cu un conținut util mai scăzut, situate în condițiile mai grele de exploatare, substituirea unor resurse cu altele. Toate acestea antrenează investiții suplimentare pentru punerea lor în valoare (construirea de drumuri, rețele de apă și electrice, alte utilități), precum și costuri mai ridicate pentru transformarea lor în produse finite.

Pentru a se compensa acest efort suplimentar se impune ca, în ramurile beneficiare de materii prime, să se realizeze o producție cît mai ridicată pe unitate de material supus prelucrării, lucru posibil prin dezvoltarea prioritară a ramurilor de înaltă tehnicitate. Tocmai în această direcție a orientat și orientează partidul nostru modernizarea structurii producției industriale. Nu odată conducerea de partid și de stat a criticat tendința de a se fabrica produse cu consumuri ridicate de materiale, dar cu un grad de prelucrare scăzut. **„Este necesar** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională din 1972 — **să schimbăm concepția unor conducători de unități economice care se mulțumesc să producă părțile grosiere ale unor instalații, iar pentru părțile complicate recurg la import“**[6]). Merită menționat și faptul că amplasarea unor obiective în județe mai puțin dezvoltate reclamă și ea o serie de investiții suplimentare, de genul celor arătate.

În al treilea rînd, trebuie remarcat că, pe măsura dezvoltării industriei, a întregii economii naționale cresc și nevoile de forță de muncă, iar asigurarea acesteia sub raport cantitativ și calitativ necesită cheltuieli a căror eficiență apare plenar după o perioadă relativ mai îndelungată. În acest context, sporirea productivității muncii, realizarea pe această cale a celei mai mari părți din creșterea producției capătă o importanță de prim ordin. Analizînd din acest punct de vedere eficiența rezultă că, în anul 1970, nivelul productivității muncii în industrie a fost cu 42% mai mare decît în 1965. Calculele arată că, dacă productivitatea muncii sociale din industrie ar fi rămas la nivelul celei din 1965, pentru realizarea venitului național obținut în industrie în 1970 ar fi fost nevoie de un milion de lucrători în plus.

În al patrulea rînd, adăugăm și faptul că în anumite perioade, sînt situații în care pentru satisfacerea unor nevoi ale economiei se impune menținerea în funcțiune a unor fonduri fixe a căror durată normată de exploatare a expirat și care au — comparativ cu cele noi — un randament mai scăzut sau în scădere și solicită efectuarea unor cheltuieli suplimentare pentru asigurarea exploatării lor ; produsele care se obțin au un cost mai ridicat. Fără îndoială că această situație are și trebuie să aibă un caracter temporar, că dacă la un moment dat o astfel de decizie apare rațională, oportună, în altele ea poate să nu-și găsească justificarea din punct de vedere economic.

În fine, examinarea problemelor de eficiență nu trebuie să se rezume la situația existentă la un moment dat, la evoluția ei în perioadele anterioare, ci trebuie să aibă în vedere interesele de perspectivă ale societății. Progresele extrem de rapide ale științei și tehnicii determină modificări profunde în viața economică internă și internațională, modificări care dacă nu sînt previzionate și luate în considerare la adoptarea deciziilor privind dezvoltarea economico-socială pot exercita o influență negativă asupra eficienței. De asemenea, este de remarcat că evoluția unor indicatori de eficiență este influențată și de volumul resurselor de care societatea dispune într-o anumită perioadă. Practica vieții economice arată că, pe măsură ce posibilitățile materiale sporesc, devine posibilă punerea în aplicare a unor programe care, deși aparent sînt mai costisitoare și prezintă o eficiență relativ „mai scăzută“, au ca efect valorificarea superioară și protejarea unor bogății naturale, a mediului ambiant, asigură pe o perioadă îndelungată necesarul de materii prime și materiale pentru dezvoltarea activității productive.

Evidențiind cîțiva din factorii care, după părerea noastră, se cer neapărat luați în considerare la aprecierea eficienței economice, nu putem să nu subliniem că economia românească dispune realmente de toate condițiile ca obiectivul **„mai repede, mai mult“ să fie organic legat de „mai ieftin, mai bun“.**

Direcțiile clare de acțiune, solid fundamentate prin proiectul de Directive, privind modernizarea structurilor economiei naționale în ansamblul său și a fiecărei ramuri, sporirea simțitoare a productivității muncii sociale pe baza promovării largi a progresului tehnico-științific în producția materială, în toate sectoarele de activitate, sistemul perfecționat de organizare și conducere a vieții economice și sociale asigură cadrul și condițiile propice pentru intensificarea acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării, pentru sporirea aportului acestora la accelerarea creșterii noastre economice.

Cornel IUGA

---

[1]). În perioada 1966—1972 populația ocupată în industrie a sporit cu 29% în România, cu peste 11% în Cehoslovacia și Ungaria, cu 4% în R.D. Germană, iar în perioada 1966—1971 cu 18% în Japonia, 9% în Italia, 6,2% în Norvegia și 3% în Franța. Sporirea populației ocupate în industrie a avut loc în toate aceste țări în condițiile în care s-a înregistrat un ritm înalt de creștere a productivității muncii. Astfel, în anul 1971, comparativ cu 1960, nivelul productivității muncii era de 2,2 ori mai mare în România, de 1,9 ori în R.D. Germană, 1,6 ori în Cehoslovacia și Ungaria, 1,9 ori în Franța, 1,8 ori în Italia și de circa 3 ori în Japonia (Vezi Anuarul statistic al R.S. România, pag. 616).

[2]) Calculate pe baza datelor din Monthly Bulletin of Statistics, noiembrie 1970, pag. 192—196, din Anuarul statistic al României 1973, pag. 99 și din Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a României în anul 1973. Pentru comparabilitate s-a considerat că produsul intern brut este cu 20—30% mai mare decît venitul național.

[3]) Manea Mănescu : „Dezvoltarea economico-socială planificată a României“. Lupta de clasă nr. 8/1972, pag. 23.

[4]) Gh. Gaston Marin : „Despre creșterea eficienței fondurilor de producție“. Era Socialistă nr. 13/1973.

[5]) Ekonomista, Warszawa, nr. 3/1962.

6) Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19-21 iulie 1972, Editura politică, 1972, pag. 16.

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI – ÎN LUCRĂRILE UNOR AUTORI DE PESTE HOTARE

LITERATURA DE SPECIALITATE de peste hotare asupra dezvoltării economice a României s-a îmbogățit prin apariția recentă, în mai multe țări, a unor lucrări) ce suscită prin complexitatea problemelor abordate, prin pertinența aprecierilor un viu interes.*

Asistăm, fără îndoială, la trecerea de la prezentări succinte, generalizatoare asupra țărilor socialiste europene la lucrările temeinice, de referință, asupra unei țări anume. În acest context, explicația interesului pentru țara noastră o căpătăm chiar din primele pagini : România este „simbolul unei voințe și al unei reușite ce marchează trecerea uneia din regiunile cele mai înapoiate ale Europei la o economie modernă" (A. Blanc, p. 6). Momentul ales este astfel definit : „Deși motive pot fi oricînd găsite de a scrie o lucrare asupra geografiei economice a României, acest studiu apare la încheierea planului cincinal 1966—1970, care a asigurat creșteri record ale producției globale agricole și industriale" (D. Turnock, p. XI).

Indiscutabil, momentul apariției este semnificativ, justificînd examinarea atentă a fiecărei lucrări în parte. O primă constatare comună se impunei: dorința autorilor de a prezenta geografia României, în laturi semnificative și, în primul rînd, în cele economice și sociale ce au cunoscut în ultimele trei decenii cele mai puternice transformări. Este cu totul remarcabilă, trebuie arătat de la început, bogăția și acuratețea informației documentare, bibliografice, confirmate permanent cu experiența contactului personal prelungit cu o realitate, ce adeseori este calificată drept fascinantă sau originală.

„O industrializare de calitate"

LUCRAREA profesorului André Blanc de la Universitatea Paris X, — **La Roumanie — Le fait national dans une économie socialiste** — apare în seria roșie, de mai largă informare, a colecției „Etudes" a editurii Bordas. Cele 144 pagini își grupează capitolele în două mari părți : „Exploatarea și amenajarea naturii : de la arhaism la era industrială", o incursiune istorică în relația om-natură, pe fondul cunoașterii realităților fizico-geografice, și „Eforturi și tendințe în vederea asigurării unor echilibre", amplă trecere în revistă a urmărilor, în profil teritorial, ale politicii economice și sociale. În acest spirit, tratarea celor trei mari trepte de relief ale României, ansambluri regionale în concepția sa, este un prilej de a sublinia resursele naturale, modul și gradul lor de valorificare. Acest mod de tratare se regăsește și în unele exemple de amenajare regională (Delta Dunării sau Țara Oașului, de pildă).

bordas études 139
géographie
André Blanc
la Roumanie
le fait national
dans une économie
socialiste
bordas

Capitolul intitulat „Nivelurile producției" pornește de la constatarea că „economia a trecut de la stadiul de subordonare, de dezechilibru și de subdezvoltare, la etapa independenței, a creșterilor armonioase, a dezvoltării... la faza în care calitatea, selectivitatea, randamentul țind să primeze asupra valorii producției fizice". Se aduc în sprijin date, comparații. Valoarea producției industriale românești, de pildă, care reprezenta înainte de cel de-al doilea război mondial 0,3% din valoarea producției industriale mondiale, atinge acum peste 1%.

Evidențiind ritmul înalt al creșterii producției industriale în această perioadă, de 12—13%, autorul califică drept „extraordinare", „excepțional de ridicate" ritmurile de dezvoltare înregistrate de anumite ramuri moderne cum ar fi energia electrică, chimia, electronica, producția de mașini-unelte etc. În același timp, autorul remarcă faptul că dacă ritmurile de creștere a producției industriale sînt cele mai înalte dintre țările socialiste, nivelurile ei absolute sînt încă departe de a fi comparabile celor ale unor state socialiste industrializate (Cehoslovacia, R.D.G., Polonia).

Ocupîndu-se de agricultură, „atu major al economiei naționale", autorul este de părere că problemele sale sînt mai curînd cele ale nivelului de mecanizare (și în consecință de reducere a populației ocupate în acest sector), chimizare și extinderea irigațiilor, decît cele ale structurilor, care se adaptează acestui nivel în continuă creștere (prin industrializarea agriculturii, concentrarea suprafețelor etc.). Oricum, constată el, România este una din puținele țări care nu au trebuit să importe cereale în ultimii douăzeci de ani.

Sub titlul „Energia : un potențial și o politică", autorul dă, în capitolul respectiv, o imagine fidelă a progreselor înregistrate. Comparațiile se fac la scara Europei sau a producției mondiale. Bilanțul energetic este privit și în lumina prevederilor estimative ale viitorului plan cincinal. Se remarcă prioritatea acordată instalațiilor energetice de mare capacitate, examinîndu-se, în detalii, ceea ce se califică drept „una din cele mai grandioase realizări ale Europei de sud-est", hidrocentrala de la Porțile de Fier.

În cea de-a doua parte, autorul urmărește echilibrul intern ce se degajă din repartiția forțelor de producție și a populației pe ansamblul teritoriului, în raport cu decupajul administrativ al noilor județe. În acest context se fac considerații geodemografice, asupra evoluției sporului natural, asupra urbanizării și mișcărilor migratorii, în special. În mod firesc, ele sînt raportate și la mutațiile socio-profesionale importante și rapide produse în cele două decenii considerate (1950—1970).

Este interesant de urmărit cum autorul apără conceptul românesc de rețea de orașe, așa cum se reflectă în uriașele eforturi de construcții, ocupîndu-se în același timp de capitală, București, ce deține 7,7% din populația țării, și circa 17% din producția globală industrială. Vechilor centre li se adaugă cele mai „noi focare industriale și poli de dezvoltare", în multiple exemple, printre care centrul siderurgic Galați, inclusiv orașele nou statornicite. Autorul nu ezită să califice litoralul românesc, pe seama funcțiunilor sporite industriale și a activităților terțiare în plină expansiune, o „conurbație litorală".

În ceea ce numește „echilibrele exterioare" autorul examinează evoluția relațiilor comerciale externe ale României, a balanței de plăți. Semnificativă este lărgirea „orizontului comercial" : 8 țări numai în 1948, 34 în 1950, peste 100 în 1970, în condițiile așezării la baza acestor relații a principiilor avantajului reciproc, al neamestecului în treburile interne ale altor popoare, al respectării independenței și suveranității fiecărui stat. De o atenție specială se bucură structura comerțului exterior pe mărfuri și pe țări, urmărită în mutațiile cele mai reprezentative.

În pasagiile consacrate transporturilor fluviale, autorul lasă să se înțeleagă largile posibilități pe care le-ar avea pentru dezvoltarea regiunilor sudice ale României punerea în valoare integrală a căii fluviale și fluvio-maritime dunărene, în primul rînd prin industrializarea accentuată a orașelor-porturi. Transporturile maritime sînt elogios consemnate, pe de o parte prin construcțiile de nave maritime moderne, pe de alta prin sporirea capacității de trafic a portului Constanța.

În capitolul „Insuficiențe și posibilități ale turismului" sînt apreciate unele rezultate, dar care — consideră autorul — la nivelul anului 1970, nu răspund posibilităților și vocației turistice a teritoriului României.

În concluzie, nu putem să nu apreciem strădania caldă și competentă, la care a subscris autorul în încercarea mărturisită de a releva individualitatea pămîntului și poporului român, cînd a vrut să explice, uneori cu date disparate sau insuficiente, „efortul considerabil consimțit de poporul român pentru a construi un stat nou, o economie modernă ce se întemeiază pe o industrializare de calitate".

Ș. D.

Condiții deosebit de favorabile pentru dezvoltarea unei economii complexe

CERCETÎND lucrarea Janinei Kremky-Saloni, constatăm că autoarea a extins tema propriu-zisă — descrierea geografico-economică a țării noastre — prin faptul că, pe de o parte, un capitol separat prezintă principalele evenimente legate de formarea și dezvoltarea poporului și statului român, transformările social-economice esențiale din perioada de după eliberare, principiile de bază ale politicii sale interne și externe, de colaborare cu țările socialiste, cu toate țările lumii ; pe de altă parte, în capitolele consacrate principalelor ramuri ale economiei, autoarea întreprinde serioase incursiuni istorice privind dezvoltarea lor de-a lungul timpului. Folosirea acestei metode de cercetare contribuie la o înțelegere mai temeinică a problemelor și aspectelor fundamentale ale geografiei economice a țării studiate. Datorită ei, lucrarea depășește după părerea noastră, cadrul unui simplu tratat de geografie economică.

Primele capitole scot în evidență varietatea formelor de relief, sol și climă din țara noastră, care creează condiții deosebit de favorabile pentru dezvoltarea unei economii complexe. În capitolul patru, consacrat populației, sînt analizate diferite aspecte ale creșterii demografice pe teritoriul României cu începere din anul 1891 pînă în 1970. Se subliniază că disproporțiile dintre regiuni în ce privește densitatea populației pe teritoriu, existente în perioada antebelică și care constituiau în măsură considerabilă, un rezultat al inegalității economice a diferitelor regiuni, au fost atenuate ca rezultat al punerii unui deosebit accent pe dezvoltarea regiunilor rămase în urmă. Analizînd structura socială și pe domenii de activitate a populației, autoarea scoate în evidență adîncile prefaceri progresiste care au avut loc în România în perioada de după eliberare.

Capitolul cinci, cel mai important și mai cuprinzător al lucrării, este consacrat dezvoltării economiei naționale a țării. După ce caracterizează dezvoltarea economiei României în perioada precedentă instaurării orînduirii socialiste, și cu deosebire între cele două războaie mondiale, subliniind situația ei de țară slab dezvoltată, furnizoare de materii prime și cumpărătoare de produse industriale, autoarea trece la caracterizarea etapelor principale ale formării și dezvoltării economiei socialiste românești. În acest sens, se dau date privind evoluția principalilor indicatori ai economiei naționale între 1938 și 1970, a ponderii diferitelor ramuri ale economiei în crearea venitului național, modificările intervenite în amplasarea industriei în vederea folosirii mai raționale a bazei de materii prime și forței de muncă. Autoarea apreciază, de asemenea, că noua împărțire administrativ-teritorială din 1968, „datorită formării unor unități administrative mai mici, a dus la îmbunătățirea organizării mai multor domenii ale activității social-economice (...) creînd per-

GEOGRAFIA
EKONOMICZNA
RUMUNII

spective mai bune pentru dezvoltarea în continuare a țării".

Se scoate în relief marele efort de investiții pe care-l face țara noastră pentru modernizarea și dezvoltarea cu prioritate a ramurilor purtătoare de progres tehnic cum sînt : industria chimică, energetică, construcțiile de mașini. Autoarea subliniază faptul că, sub raportul dinamicii producției industriale, România depășește toate țările socialiste, iar pe plan mondial este întrecută numai de Japonia. În cadrul examinării industriei un subcapitol este consacrat dezvoltării construcțiilor, scoțîndu-se în relief amploarea luată de producția materialelor de construcții și de activitatea de construcție.

În partea consacrată agriculturii României socialiste sînt prezentate : organizarea agriculturii, gradul ei de mecanizare și intensificare, structura și dinamica producției agricole etc. Cîteva subcapitole sînt consacrate silviculturii, transportului și telecomunicațiilor, dezvoltării turismului.

În domeniul comerțului exterior se subliniază dinamica dezvoltării acestuia, modificările intervenite în perioada 1950—1970 în structura sa, reflectînd dezvoltarea economică a țării.

În capitolul șase, autoarea se ocupă de problema regionalizării economico-geografice a României, considerînd că ea nu trebuie confundată cu împărțirea administrativă. Se dau în detaliu particularitățile fiecărei regiuni, potențialul său economic, producția industrială și agricolă pe ramuri, contribuția specifică a fiecărei regiuni la dezvoltarea economică a țării, datele fiind calculate de autoare pe baza celor din anuarele noastre statistice.

În general, lucrarea prezentată este rodul unei munci susținute și al unei documentări ample. Un aspect pozitiv îl constituie faptul că majoritatea covîrșitoare a lucrărilor consultate (90) sînt lucrări elaborate de autori români. Se poate menționa, de asemenea, că autoarea citează în bibliografie un număr de 10 lucrări proprii, ceea ce denotă că este o veche cercetătoare în domeniul geografiei economice a României.

Ținînd seama de amploarea problemelor tratate este explicabilă existența unor omisiuni sau inexactități, în special în partea istorică. Unele discuții comportă și regionalizarea economico-geografică, elaborată de autoare pe baza vechilor regiuni istorice ale țării, după cum subcapitolul consacrat materiilor prime ar fi cîștigat considerabil dacă ar fi cuprins o analiză mai profundă a posibilităților, necesităților și perspectivelor țării în domeniul producției și aprovizionării economiei cu diferite materii prime.

Aceste omisiuni, de altfel neesențiale, nu scad însă valoarea și interesul lucrării prezentate. Ea este utilă nu numai celor care se interesează de domeniul strict al geografiei economice, ci, datorită extinderii sferei problemelor tratate și accesibilității modului de prezentare, tuturor cititorilor care doresc să se informeze în limba polonă asupra aspectelor și problemelor de bază ale economiei românești contemporane și ale dezvoltării istorice a poporului și statului român.

dr. A. GOIAN

Industria va deveni principala sursă de venit în fiecare județ

LUCRAREA dr. David Turnock, conferențiar la Universitatea din Leicester (Anglia), **An Economic Geography of Romania**, apărută în ultimele săptămîni în prestigioasa colecție „Bell's Advanced Economic Geographies" a editurii londoneze G. Bell and Sons, încununează fără îndoială, o consecventă activitate consacrată de autor studierii geografiei României. Investigații minuțioase de teren desfășurate an de an, începînd din 1967, în toate regiunile țării, o examinare de fond a unei bogate literaturi românești și străine (peste 250 de titluri) citate în bibliografie din care nu lipsesc cuvîntări ale președintelui Nicolae Ceaușescu și alte documente de partid și de stat, îngăduie autorului să prezinte într-o formă comprehensivă, ceea ce editorul nu ezită a numi „primul studiu în limba engleză asupra geografiei economice moderne a României".

Sîntem în prezența unei lucrări fundamentale, de referință, asupra țării noastre, ce depășește simpla informare, prin interpretarea unui amplu volum de date și de fapte referitoare la dezvoltarea social-economică a României în ultimul secol, în general, și în ultimii 25 de ani, în special. Datele se întemeiază pe cele publicate în anuarele statistice, la nivel național sau județean, uneori și pe cele însumate la o scară intermediară, a așa numitelor macro-regiuni.

Studiul, părăsind unele canoane consacrate ale geografiei economice regionale, începe prin examinarea în primul capitol a resurselor umane, prin prisma datelor geodemografice și a distribuției așezărilor. Este abordat, în mod special, în ingenioase reprezentări cartografice, fenomenul urbanizării teritoriului, corelat cu variațiile aduse de sporul migratoriu, de sporul natural.

O sugestivă interpretare primesc și unele aspecte privind așezările rurale, privite prin prisma densității așezărilor, a locuitorilor, a indicelui de dispersie etc. În acest context este abordată și sistematizarea așezărilor, subliniindu-se premisele social-economice ale acestei vaste acțiuni (în 1966 încă 73% din satele României numărau sub 1 000 locuitori). Se amintește că ierarhizarea orașelor României va suferi modificări în următorii 10—15 ani prin accederea la un statut urban a circa 300 localități rurale, centre locale polarizatoare. De interes este și încercarea de cuantificare, pe baza unor criterii socio-economice, a creșterii nivelului de trai material și cultural.

Al doilea capitol, este consacrat bazei de resurse fizice. Se fac și considerații istorice, dar este de apreciat actualitatea ce o conferă citarea amplului program de explorări geologice în vederea asigurării bazei necesare de materii prime, inclusiv pe platforma continentală a Mării Negre, sau importanța ce se atribuie lignitului.

Capitolul al treilea, pe scheletul astfel format, urmărește **procesul dezvoltării economice**, acel proces care „a produs în economia României, în ultimii douăzeci de ani, o remarcabilă schimbare structurală, o diversificare a repartiției, o creștere a volumului producției". Este remarcabil efortul autorului de a arăta tradițiile activităților industriale în România, dorința de a crea o industrie națională încă din secolul al XIX-lea. În această ultimă secțiune se fac ample referiri la cincinalul 1966—1970, anul 1970 fiind, la data întocmirii lucrării, an de referință și la prevederile planului cincinal 1971—1975 cu modificările aduse la Conferința Națională a P.C.R. din 1972. Se fac referiri la mecanizarea agriculturii (un tractor la 91 ha teren arabil în 1970, dar 222 ha în 1960), la creșterea suprafeței irigate (900 000 ha în 1970) și utilizarea susținută a îngrășămintelor și pesticidelor, sarcini prioritare în dezvoltarea producției agricole.

Autorul notează, de asemenea, că industria va deveni, în raport cu tot mai armonioasa dezvoltare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, cu raționala utilizare a resurselor, „principala sursă de venit din fiecare județ". „Condițiile dezvoltării economice a României, conchide autorul, indică lungul proces de distribuție a industriei, condiționat de inegalitățile spațiale în asigurarea cu energie, materii prime și infrastructură".

Capitolul al IV-lea, intitulat **Studii de geografia industriei**, reprezintă o amplă și pertinentă trecere în revistă a rezultatelor obținute în diversele ramuri industriale (inclusiv turismul) între 1951 și 1970, cu menționarea unor perspective imediate. Un tabel reia sintetic, structural și teritorial, distribuția investițiilor, examinînd și modificările ponderilor respective din cincinalul 1966—1970 față de cel anterior. Concentrarea întrebărilor este considerată drept un alt mijloc de sporire a productivității muncii (7,3% anual în medie între 1955 și 1970). Schițe de hărți, însoțite de grafice, corelate pe ramuri industriale, la nivel județean, dau o imagine cuantificată acestui capitol.

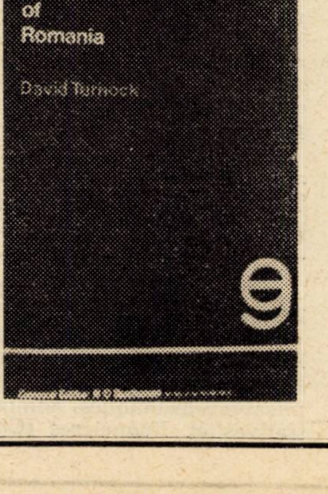

Reținem efectele exploatării rapace a unor resurse asupra mediului, de exemplu, lemnul (20 mil. m³ anual în anii 1920—1930). O încercare de regionare a industriei României (p 199) arată, în ciuda unor ilustre exemple (V. Madgearu, 1940), dificultatea de abordare a problemei.

Capitolul al V-lea — **Agricultura** — demonstrează rolul important ce-l joacă această ramură în viața economică a țării, în ciuda scăderii treptate a populației pe care o ocupă și a reducerii relative a contribuției agriculturii la constituirea venitului național (24,8% în 1970). Potențialul agriculturii românești este apreciat drept ridicat. Structura proprietății, a utilizării terenurilor agricole și arabile comparativ din 1938 pînă în 1970 și producțiile corespunzătoare, urmărite grafic, explicitează modificările produse îndeosebi după 1960 : creșterea ponderii suprafețelor cultivate cu plante tehnice și industriale, cu viță și pomi fructiferi, mai ales pe terenuri degradate.

Capitolul VI — **Infrastructura : Puterea energetică, transporturile și comunicațiile** — urmărește același plan de tratare istorică, cu semnificative referințe la primul plan național de electrificare, la planurile ulterioare de amenajare complexă a rîurilor țării, de valorificare superioară a tuturor resurselor energetice, de creare a sistemului energetic național.

În sfîrșit, ultimul capitol — **Relațiile economice internaționale** — redă, după o incursiune istorică, ampla deschidere actuală a comerțului nostru exterior, eforturile pentru echilibrarea sa. Din tabele și hărți reținem ponderea crescută în export a produselor industriei construcțiilor de mașini (de la 4,2% în 1950 la 22,6% în 1970), a celei chimice (6,1%, respectiv 9,6%), orientarea geografică lărgită etc. Sînt amintite ca o formă avansată de comerț exterior și societățile mixte, constituite în ultimii ani.

Firește, o atare prezentare succintă nu este în măsură să acopere toate aspectele ce pot trezi, într-un text atît de dens, interesul cititorului român. Sîntem în fața unei scrieri despre țara noastră de o reală valoare, realizată cu competență, multă înțelegere și simpatie pentru marile eforturi ale poporului român de a se dezvolta într-un ritm accelerat, de a apropia România de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Șerban DRAGOMIRESCU

---

*) André Blanc, **La Roumanie — le fait national dans une économie socialiste**, Ed. Bordas, Paris — Bruxelles — Montréal, 1973 ; 144 pag.

Ianina Kremky-Saloni, **Geografia ekonomiczna Rumunii**, Panstwowe wydawnictwo ekonomiczne, Warszawa, 1973, 266 pag.

David Turnock, **An Economic Geography of Romania**, London, G. Bell and Sons, ltd., 1974, 319 pag.

TEORII — IDEI

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Conceptul de societate post-industrială la Daniel Bell

OMENIREA este confruntată în prezent cu numeroase probleme economice şi sociale, asupra cărora îşi pun amprenta revoluţia tehnico-ştiinţifică, profundele transformări survenite în producţia materială, sub incidenţa acestui proces de mare anvergură. Viitorul însuşi al omenirii nu poate fi conceput în afara progresului ştiinţei şi al aplicabilităţii sale tehnologice. În acest context este explicabilă atenţia care se acordă în literatura socio-economică şi politică actuală acestui proces deosebit de complex şi contradictoriu. Interpretările sînt însă diferite şi nu de puţine ori opuse, oglindind interese şi poziţii de clasă distincte. Pe baza noilor restructurări, exponenţii ideologiei burgheze încearcă să acrediteze în ţările capitaliste imaginea unei societăţi în care conflictul dintre muncă şi capital, dintre proletariat şi burghezie, ar fi de domeniul istoriei. Puterea de decizie, aparţinînd în trecut burgheziei, ar fi în prezent transferată unei elite tehnocrate, iar proletariatul ar fi pierdut treptat rolul său de agent principal al vieţii sociale.

În această optică se înscrie şi încercarea lui D. Bell[1]) de a fundamenta conceptul de societate „post-industrială" în 1959, în cadrul unor lecţii ţinute la Salzburg în Austria. De atunci, termenul a intrat în limbajul obişnuit al multor gînditori — occidentali, bineînţeles — cu sensuri şi semnificaţii deosebite. Astfel, Herman Kahn şi Anthony J. Wiener, în lucrarea „Anul 2000", atribuie termenului o însemnătate aproape exclusiv economică, punînd accentul pe latura consumptivă ; Alain Touraine şi alţii subliniază rolul ştiinţei şi tehnologiei în transformarea structurilor industriale, în schimbarea rolului diferitelor clase în societate ; J.K. Galbraith, socotind societatea „post-industrială" ca o varietate a „belşugului", reliefează rolul deosebit al serviciilor.

Ideea societăţii post-industriale, căreia D. Bell i-a consacrat lucrarea menţionată, reprezintă „o prognoză socială asupra schimbării cadrului social al societăţii occidentale" (p. 9). După părerea sa, în structura economică şi socială din ţările capitaliste industrializate, au intervenit asemenea modificări, încît termenul de capitalist ar fi devenit desuet. Nu este singurul gînditor care încearcă să **primenească terminologic** sistemul social-economic occidental. R. Darendorf propune denumirea de „societate post-capitalistă", întrucît proprietatea ar fi încetat de a mai fi centrul generator al conflictelor de clasă, puterea aparţinînd elitei guvernamentale. Pe o poziţie asemănătoare se situează şi G. Lichtheim care sugerează termenul de societate „post-burgheză", K. Boulding pe cel de „eră post-civilizată", G. Vickers pe cel de „eră post-liberală", S. Brzezinski pe cel de „societate tehnotronă" ş.a.m.d.

PORNIND de la schimbările petrecute în plan tehnico-ştiinţific, de la rolul primordial al cunoştinţelor ştiinţifice, D. Bell conturează trăsăturile caracteristice ale societăţii post-industriale. După opinia sa, această societate se distinge prin cinci dimensiuni fundamentale : 1. deplasarea de la economia producţiei de bunuri la economia de servicii ; 2. rolul primordial al „clasei tehnico-profesionale" în distribuţia ocupaţională ; 3. centralitatea cunoştinţelor teoretice ca sursă a inovaţiei şi a formulării politicii în societate — principiu axial fundamental ; 4. planificarea tehnologiei sau planificarea şi controlul creşterii economice ; 5. crearea unei noi „tehnologii intelectuale" (pag. 14–30).

Fără îndoială că în analiza pe care o întreprinde, sub aspect tehnico-economic, D. Bell surprinde o serie de elemente reale generate de însăşi evoluţia societăţii. În acest sens, putem menţiona reliefarea locului şi a rolului serviciilor într-o economie modernă, necesitatea asimilării unor procedee tehnico-ştiinţifice în sfera producţiei materiale, corelaţia între diverse sfere ale producţiei materiale, însemnătatea ştiinţei şi a educaţiei ca factori de creştere a civilizaţiei. Pe bună dreptate, autorul remarcă faptul că sînt o serie de probleme comune diverselor societăţi şi ţări, care oferă teren pentru dialogul ştiinţific loial şi perseverent. Ceea ce frapează în mod neplăcut nu este stăruinţa sa de

---

fişe

Munca socială, la baza analizei economice

ÎNTR-UN STUDIU metodologic publicat în revista EKONOMICESKIE NAUKI *nr. 6/74 sub titlul* Analiz obşcestvennovo truda-osnova issledovaniia ekonomiceskogo bazisa obşcestva, *(Analiza muncii sociale — fundament al cercetării bazei economice a societăţii) Z. Tihonov, docent, candidat în ştiinţe economice, combate metoda de studiu a bazei economice a socialismumului numai prin prisma legilor economice. Înlocuirea studiului relaţiilor economice prin acela al legilor economice ar duce în mare măsură la înlocuirea analizei relaţiilor prin descrierea şi cercetarea formelor lor exterioare şi nu ar dezvălui suficient caracterul material al acestor relaţii. Acei ce adoptă această abordare pun semnul egalităţii între caracterul material şi cel obiectiv al relaţiilor economice. Dar în cazul relaţiilor economice obiectivitatea şi materialitatea nu sînt noţiuni intentice. Caracterul obiectiv al relaţiilor ar fixa, dar nu ar dezvălui, substanţa lor materială, care este munca. De altă parte, a studia baza economică prin formele de mişcare a produsului încalcă dependenţa logică a proceselor şi îndepărtează de la ceea ce este fundamental, adică de la analiza muncii. Munca, formele sale sociale, caracterul ei, sînt cele care determină şi repartiţia produsului. Deşi caracteristic socialismului este faptul că întreaga muncă este necesară şi nu există contradicţii antagonice între părţile diferite ale muncii încorporate în produs, totuşi aceste părţi îndeplinesc funcţii diferite. Şi Marx arăta că în orice societate poate fi deosebită acea parte a muncii al cărei produs intră nemijlocit în consumul individual al producătorului şi cealaltă parte, care este supramuncă şi al cărei produs serveşte satisfacerii necesităţilor sociale generale. De aci necesitatea obiectivă de a le studia separat.*

Tendinţe şi consecinţe ale dimensiunii utilajelor

REVISTA PROBLÈMES ECONOMIQUES, *din 31 VII a.c., publică, sub titlul* L'accroissement des dimensions des équipements : implications techniques, administratives et financières *(Creşterea dimensiunilor echipamentelor : implicaţii tehnice, administrative şi financiare), un articol apărut în „Revue économique de la Banque nationale de Paris", în care se analizează fenomenul creşterii accelerate în ultimii 20 de ani a dimensiunilor echipamentelor industriale şi consecinţele sale.*

Se prezintă raţiunile tehnice, de costuri, precum şi cele legate de mărirea pieţelor. Costul mîinii de lucru este un factor esenţial. Astfel, este nevoie de aproape acelaşi echipaj pentru a conduce un petrolier gigant sau unul mic, aceeaşi echipă poate conduce o mare unitate electrică, chimică, metalurgică sau una mai modestă. În general, preţul unui echipament nu creşte niciodată proporţional cu volumul său, şi, în consecinţă, preţul unitar, scade cu talia întreprinderii. Cu toată tendinţa generală, de creştere a dimensiunilor întreprinderilor, apar totuşi sporadic şi fenomene opuse — cum este cazul „minioţelăriilor".

Pentru că utilajele de mari dimensiuni sînt foarte costisitoare, pentru că implică „performanţe" superioare, pentru că funcţionarea lor este urmărită ştiinţific în toate modalităţile, pentru că în fine, dimensiunile lor fac „stocajul tampon" imposibil sau prea costisitor, echipamentele mari sînt practic integrate într-o reţea de relaţii economice şi politice care constituie, într-o anumită măsură, o condiţie a funcţionării eficiente. Se conchide că în cadrul echipamentelor industriale foarte importante, politica „fiecare pentru sine" ar duce la un dezastru : concertarea între industrie, administraţie şi reprezentanţii populaţiei este indispensabilă.

Polemică în jurul „taxei conjuncturale"

ÎN NUMĂRUL *său din 1 august a.c.* LE MONDE *publică opiniile unor cititori în legătură cu un articol al lui Lionel Stoleru „Taxer l'inflation" (Să se taxeze inflaţia), apărut în numerele din 5 şi 6 iulie ale aceleiaşi publicaţii, precum şi răspunsul lui Lionel Stoleru. Cea mai mare parte a cititorilor care şi-au exprimat opiniile critică proiectul aşa-numit al taxei conjuncturale. În răspunsul său, Lionel Stoleru arată că mecanismul propus nu are prezumaţia de a fi „un dispozitiv polivalent care să elimine orice criză", ci doar un „dispozitiv reglator în condiţii de activitate normală", şi că, prin natura sa, taxa con-*

a descifra elementele noi, ci efortul de a legitima cu orice preț, o orînduire condamnată de istorie. Este desigur meritorie încercarea sa de abordare sistemică a fenomenului social-economic, invocînd ideea principiilor și structurilor axiale, folosită de diferiți gînditori, inclusiv de către Marx în analiza societății captialiste. D. Bell constată corect că schema marxistă a dezvoltării succesive a orînduirilor sociale are la bază schimbarea relațiilor de proprietate. Dar, potrivit părerii, sale, azi problema proprietății a devenit secundară și ca atare, insuficientă pentru explicarea succesiunii diverselor societăți. Proprietatea asupra mijloacelor de producție avea un rol major în condițiile capitalismului „familial" adică în condițiile capitalismului liberei concurențe, azi însă funcția ei economică ar fi înlocuită de alți factori. Clasa dominantă în societatea post-industrială – arată D. Bell – „este o clasă bazată mai mult pe cunoștințe științifice decît pe proprietate" (pag. 374).

După D. Bell, în condițiile capitalismului contemporan, s-ar fi petrecut deplasări fundamentale în diviziunea societății în clase și implicit pe plan conflictual. „Sciziunea esențială în societatea modernă de azi – scrie autorul – nu mai este între cei care dețin mijloacele de producție și „proletariatul" nediferențiat, ci între cei care au puterea de decizie și cei care n-o au în toate compartimentele vieții politice, economice și sociale" (pag. 119). Realitatea arată însă că tocmai cei ce dispun de mijloace materiale de producție au și puterea de decizie. Dacă într-adevăr proprietatea asupra mijloacelor de producție și-a pierdut însemnătatea, cum se explică atunci – ne întrebăm – faptul că însuși D. Bell atrage atenția asupra corporațiilor monopoliste care au devenit „puterea dominantă în societate" (pag. 270) ? În ce constă această putere dacă nu în dimensiunea capitalului de care dispun ? Aceeași întrebare poate să apară și în legătură cu existența unei mari mase a populației care trăiește în sărăcie. Chiar D. Bell se referă la surse din care rezultă că aproximativ 20% din populația S.U.A. „trăiește în sărăcie", (pag. 318-219).

În explicarea evoluției societății, D. Bell absolutizează nivelul de dezvoltare tehnico-economică „axul producției și al cunoștințelor pe care se bazează", ignorînd sistemul de relații sociale de producție bazate pe forma de proprietate asupra mijloacelor de producție. Privind-o sub acest unghi de vedere, el distinge trei tipuri de societate : **societatea pre-industrială,** dependentă de forța de muncă primitivă și extracția resurselor primare din natură, **societatea industrială,** bazată pe producția mașinistă de bunuri și **societatea post-industrială,** clădită pe cunoștințele științifice.

CUM ARĂTAM mai sus, una din trăsăturile caracteristice ale societății post-industriale semnalate de D. Bell o constituie predominanța sectorului serviciilor în cadrul economiei. O asemenea expansiune a serviciilor ar duce la creșterea ponderii „gulerelor albe" în dauna „gulerelor albastre", adică în dauna clasei muncitoare. D. Bell pierde din vedere faptul că și clasa muncitoare suferă modificări ; structura ei nu se limitează la forța de muncă necalificată. Elemente ale clasei muncitoare se întîlnesc în toate sectoarele economiei, rolul ei ca „agent social" fiind în creștere.

Însăși structura de clasă a societății este redusă de Bell la repartiția ocupațională, considerînd-o drept criteriu fundamental al împărțirii societății în clase. Este trecută, astfel, cu vederea poziția față de mijloacele de producție. Aceasta i-a permis grupări statistice ocupaționale din care să rezulte rolul diminuat al clasei muncitoare în perspectiva evoluției viitoare. Autorul teoriei societății post-industriale n-ar trebui să uite ceea ce singur a afirmat – că teoriile extravagante riscă să se transforme în caricaturi în confruntarea lor cu realitatea.

În lucrarea lui D. Bell se întîlnesc și reflecții interesante privind rolul cunoștințelor științifice, care încep să devină „principiul axial al societății", al înaintării sale spre progres și prosperitate. De unde și necesitatea integrării lor în producție, în activitatea utilă a oamenilor. De asemenea, trebuie notată și atenția acordată de el noilor tehnologii, utilizării lor planificate ca o cerință a producției moderne.La acestea se adaugă și sublinierea rolului metodelor și tehnicilor de conducere și organizare științifică a economiei.

Analiza faptelor, fiind însă subordonată unor scopuri de clasă, nu este încununată de concluzii obiective privind perspectiva dezvoltării umane. Societatea „post-industrială", așa cum este zugrăvită la dimensiuni sociale de D. Bell, reprezintă un alter-ego al capitalismului monopolist de stat adaptat la condițiile desfășurării revoluției tehnico-științifice contemporane.

Ion BULBOREA

---

*) Daniel Bell. **The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting.** Barie Books. Inc., Publishers, New York, 1973, 507 p.

---

juncturală nu diferă prea mult de alte măsuri propuse.

Controlul prețurilor, de pildă, are la bază evaluarea creșterii valorii materiilor prime, a creșterii valorii adăugate, definită printr-o normă dată, și deducerea în felul acesta a creșterii prețurilor acordate industriașilor. Taxa conjuncturală ar urmări în același fel evoluția nominală a valorii adăugate. Pe de altă parte, spune Stoleru, o „politică a veniturilor", cum este cerută de unii cititori, implică o normă pentru salarii și pentru profituri, ceea ce pune mai mult accentul pe reglarea valorii adăugate și prin aceasta subliniază rolul taxei conjuncturale.

Milton Friedman despre inflație, recesiune, șomaj

● SUB TITLUL : Milton Friedman : „On n'échappera pas a l'inflation à la brésilienne" *(Milton Friedman : „Nu vom scăpa de o inflație de tip brazilian"), revista* ENTREPRISE *publică un interviu al șefului școlii „monetariste", în care acesta respinge reproșul că ar preconiza șomajul ca remediu împotriva inflației. După profesorul de la Chicago, șomajul nu ar fi un „remediu în sine", dar nici nu ar exista vreun remediu miraculos împotriva inflației „fără să fii nevoit a plăti un anumit preț în termeni de șomaj".*

Singura problemă este, după M. F., ca acest șomaj „inevitabil" să fie pe cît posibil mai redus, ceea ce s-ar putea realiza dacă nu s-ar urmări o eliminare rapidă a inflației, ci doar o frînare lină. M. F. este de părere că țările occidentale vor cunoaște în viitorii 5—10 ani un ritm de creștere a prețurilor între 15 și 20%, dar că nu ar fi previzibilă o nouă „mare depresiune" — deși „accidente" nu pot fi excluse — deoarece în prezent există sisteme monetare și financiare care nu s-ar mai putea „prăbuși" ca în perioada interbelică.

La întrebarea dacă va avea loc o depresiune nordamericană, Milton Friedman recunoaște că S.U.A. se și află în proces de recesiune, dar consideră că declinul economic va fi ușor. Pericolul legat de inflație nu ar fi economic, ci politic, deoarece, pe măsură ce prețurile cresc, guvernele ar fi nevoite să ia măsuri din ce în ce mai nepopulare.

fișe

Glosar demografic (III)

Recensămînt al populației, observare statistică, de obicei exhaustivă, avînd drept obiectiv înregistrarea populației la un moment dat, împreună cu o serie de caracteristici demografice și socio-economice : domiciliul, vîrsta, sexul, starea civilă, cetățenia, nivelul de instruire, locul de muncă, categoria socială, ocupația etc., observare organizată în vederea determinării numărului, structurii și repartizării teritoriale a populației. **R.** moderne se caracterizează prin următoarele trăsături : 1) sînt efectuate în scopuri statistice, spre deosebire de recensămintele fiscale, înregistrările administrative etc. ; 2) sînt inițiate pe baza unui act normativ de stat (lege, decret, hotărîre a Consiliului de Miniștri etc.) ; 3) se referă la un teritoriu bine determinat, acela asupra căruia se exercită suveranitatea statului respectiv ; 4) au caracter de universalitate, în sensul că ele cuprind întreaga populație ; 5) înregistrarea este obligatorie pentru toate persoanele care constituie obiectul **R.** ; 6) operația de înregistrare se referă la același interval de timp pentru întreaga populație (simultaneitate) ; 7) informațiile se obțin direct de la populație ; 8) metodologia de înregistrare și programa de observare au un caracter unitar pentru întreg teritoriul **R.** ; 9) unitatea de înregistrare este persoana, chiar dacă unitatea de **R.** este familia sau gospodăria.

Microrecensămînt al populației, recensămînt de proporții reduse, efectuat pe baza metodei sondajului statistic, în perioada dintre două recensăminte, în vederea obținerii informațiilor privind unele caracteristici demografice, sociale și economice (veniturile, consumul etc.). În numeroase cazuri, **M.** populația servește ca bază de sondaj pentru cercetarea condițiilor de viață ale populației în vederea proiectării eșantionului (ancheta prin sondaj a bugetelor de familie).

Statistică a stării civile, statistică constituită prin prelucrarea informațiilor obținute din sursele referitoare la evenimentele demografice de naștere, deces, căsătorie și divorț. Experiența modernă arată că cea mai bună sursă a **S.S.C.** o constituie **registrele de stare civilă,** cu condiția completării lor sistematice și a respectării unui minimum de principii statistice. Datele pot fi obținute pe două căi : a) metoda înregistrării actelor civile și b) metoda anchetelor de teren. Cea de-a doua metodă, care cunoaște numeroase variante, se aplică în special în țările în curs de dezvoltare care nu dispun de oficii sau unități special organizate pentru înregistrarea actelor de stare civilă. Clădită pe temeiul înregistrării obligatorii a actelor de stare civilă, **S.S.C.** constituie un sistem organizat în vederea realizării următoarelor obiective : elaborarea **buletinelor statistice,** care transcriu informațiile consemnate în registrele stării civile și care, după completare, sînt remise serviciilor de statistică ; gruparea și verificarea buletinelor, prelucrarea și sintetizarea lor, prezentarea rezultatelor sub formă de tabele și grafice precum și analizarea datelor statistice obținute.

Anchetă demografică prin

Vl. TREBICI

(Continuare în pag. 30)

Anul mondial al populației

Interviu cu LÉON TABAH, directorul Diviziei Populației a Organizației Națiunilor Unite, secretar general adjunct al Conferinței Mondiale a Populației

„O VARIETATE CONSIDERABILĂ DE SITUAȚII DEMOGRAFICE“

ÎN FEBRA ultimelor pregătiri în vederea Conferinței Mondiale a Populației, deschisă luni la București, domnul Léon Tabah *a acordat cu multă amabilitate acest interviu revistei noastre.*

• Ce așteptați de la Conferința Mondială a Populației de la București ?

— Sînt foarte optimist de la început în ce privește această conferință, pentru că mi se pare că pentru prima oară privim problema populației dintr-un dublu punct de vedere : sub aspectele ei politice care sînt de o importanță considerabilă și sub aspectul integrării politicilor demografice în cadrul unei filozofii generale a dezvoltării. Cred că este foarte greu să se obțină rezultate reale în ce privește populația dacă, în același timp, nu se fac eforturi pentru ameliorarea condițiilor de viață, sanitare etc., pentru transformarea sistemului economic. Acest lucru mi se pare esențial și el a fost pus în lumină în mod deosebit la colocviile pregătitoare ale acestei conferințe privind populația și dezvoltarea economică și, respectiv, populația, resursele naturale și mediul înconjurător. Cînd afirm „economic“ înțeleg și „social“ pentru că problemele echității și justiției sociale să află în centrul acestei tematici. Există de asemenea numeroase variabile demografice care se diferențiază pe plan social, în primul rînd fecunditatea : se știe că comportamentul privind fecunditatea variază considerabil de la o clasă socială la alta. Factorul economic este aici important, dar factorul cultural are și el o mare însemnătate. Numeroase anchete — peste 200 — efectuate în întreaga lume evidențiază că factorul fecunditate cuprinde un mănunchi de variabile extrem de greu de descifrat, dar în care factorii demografici nu sînt singurii implicați.

Atenția este îndreptată nu numai asupra aspectului național al problemei populației, ci și asupra aspectului ei internațional : o nouă ordine economică internațională începe să se contureze. În această nouă ordine, nu încape îndoială că toți avem nevoie de toți. Studiile efectuate la scară mondială asupra relațiilor dintre populație, resurse naturale și mediu, chiar dacă n-au condus pînă acum la rezultate foarte sigure, metodele de lucru fiind imperfecte, au arătat în mod evident că există pe plan mondial o nouă conștiință asupra acestor probleme interdependente, legate prin numeroase efecte de conexiune inversă.

• Ce rol acordați problemei alimentației în aceste contexte ?

— Alimentația joacă un rol considerabil și trebuie să constat că în cursul anului 1973 numeroase țări, nu numai în curs de dezvoltare, ci și dezvoltate, au depins de exporturile agro-alimentare ale numai cîtorva țări. Anul trecut s-au exportat 95 milioane tone de cereale. Situația este îngreunată de faptul că traversăm perioade lă, legate de scumpirea îngrășămintelor dade secetă, iar recolta celor cîtorva țări exportatoare nu se află nici ea la adăpost. În anumite țări ale „lumii a treia“ s-au adăugat dificultățile de balanță comerciatorită „crizei energetice“. Prezentînd un interes considerabil, problema alimentației va fi analizată la conferința O.N.U. de la Roma din noiembrie a.c.

Nu încape nici o îndoială că problema populației și cea a alimentației sînt strîns legate, mai ales pe termen lung. Singura soluție pe termen lung este o agricultură mai intensivă și mai rațională în țările în curs de dezvoltare, astfel ca ele să nu mai depindă la infinit de cîteva țări dezvoltate. Este vorba, într-adevăr de o problemă a dezvoltării : comportamentul demografic depinde înainte de toate de o politică, de o filozofie a dezvoltării. Dar eu nu cred că trebuie să adoptăm o atitudine pasivă în acest domeniu — că nu putem schimba comportamentul demografic decît dacă mai întîi se dezvoltă economia —, ci trebuie adoptată o atitudine activă, și anume de a considera variabilele demografice nu numai ca variabile exogene, depinzînd și aflate în urma dezvoltării, ci ca variabile care pot ele însele să influențeze dezvoltarea. Trebuie subliniat cu tărie că varietatea situațiilor demografice este considerabilă. Există o problemă mondială a populației, dar în interiorul acestei probleme mondiale există problemele locale și ele sînt pe primul plan. A pune la un loc Bangladesh, în care densitatea este de 700 locuitori pe km², cu Brazilia, care are numai 11, mi se pare absurd. Ca expresie a aceleiași varietăți de situații, România, în care rata fecundității este foarte scăzută, poate să-și permită o creștere a populației, în avantajul dezvoltării economice. De aceea nu trebuie lansată lozinca generală de a reduce pretutindeni fecunditatea, impunîndu-se să fim mult mai nuanțați.

• Care este punctul dv. de vedere față de extrapolările care prevăd o „explozie demografică“ viitoare a planetei noastre ?

— Nu vreau să vă răspund prin formula consacrată că nu se poate concepe o populație nelimitată într-o lume finită. Totuși, pe termen foarte lung, nu ne putem imagina o progresie continuă, căci atunci ori fecunditatea va scădea, ori mortalitatea va spori. În privința mortalității este de semnalat că în Europa ea a început să nu mai scadă. În 14 țări europene ea a început să crească, și nu numai la vîrstele ridicate și la bărbați, dar și la femei și pentru alte grupe de vîrstă, pentru rațiuni încă necunoscute nouă. Se impun deci cercetări considerabile în acest domeniu, în special de către O.M.S. Pe de altă parte, avem nu certitudinea, dar, în orice caz, impresia că asistăm la o încetinire a scăderii mortalității în numeroase țări în curs de dezvoltare. De aceea, proiecțiile indefinite ale unei curbe exponențiale care, în aparență, permit depășirea limitelor celor mai îndepărtate, sînt după părerea mea la fel de absurde ca și atunci cînd am spune că un băiat de 10 ani care a crescut cu 2 centimetri într-un număr de luni va atinge 3 metri cînd va avea 12 ani. Schimbările care se vor produce fac această curbă să fie ceea ce numim o curbă logistică.

• O ultimă întrebare. Sînteți satisfăcut de manifestările care au avut loc la București în preajma deschiderii Conferinței mondiale a populației ?

— Din păcate, îndatoririle mele aici legate de organizarea științifică a conferinței nu mi-au permis să iau parte la colocviul ziariștilor pe probleme de populație, la care știu că, au fost invitate personalități de vază. Am participat în schimb la Conferința internațională a tineretului și am găsit acolo atmosfera cea mai vie pe care mi-am putut-o imagina.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

DEZVOLTARE RURALĂ ȘI EVOLUȚIE DEMOGRAFICĂ

1

CONFERINȚA MONDIALĂ a populației, care și-a deschis lucrările la București, în ziua de 19 august 1974, este prima Conferință de acest gen în cadrul căreia sînt discutate **la nivel guvernamental** problemele de principiu ale evoluției demografice actuale și de perspectivă. Pe agenda Conferinței, printre alte teme majore este înscrisă și problema raportului dintre **populație și dezvoltare.** Există în prezent ideea aproape unanimă, atît printre oamenii politici cît și printre specialiști, că dezvoltarea economică cu multiplele sale aspecte reprezintă coordonata de bază a evoluției demografice în lumea contemporană. Diferitele zone geografice și țări ale lumii se caracterizează însă printr-un grad diferit de dezvoltare, și pe acest fundal evoluția unor fenomene demografice sau a populației acestora în ansamblu poate avea și ea sensuri și ritmuri diferite.

Pornind de la realitățile lumii contemporane, constatăm că din populația totală a globului, de circa 3,9 miliarde, aproximativ 71% trăiesc în țările în curs de dezvoltare și doar circa 29% în cele dezvoltate. Din punct de vedere economic, țările în curs de dezvoltare se caracterizează printr-un venit extrem de redus pe un locuitor, doar 231 dolari în 1972, în timp ce la polul opus, în țările dezvoltate, acest venit era în același an de 3085 dolari în medie pe un locuitor. Deosebiri esențiale se observă și din punct de vedere demografic : între 1965 și 1971 populația țărilor în curs de dezvoltare a crescut cu 2,5% anual, iar cea a țărilor dezvoltate cu 1,0% ; nivelul mediu al natalității a fost în aceeași perioadă de 41‰ pentru țările în curs de dezvoltare și de 19‰ pentru cele dezvoltate. Decalaje considerabile se observă și în ceea ce privește mortalitatea, care s-a caracterizat în cursul aceleiași perioade printr-un nivel mediu de 16‰ pentru țările în curs de dezvoltare și de 9‰ pentru cele dezvoltate.

Între diferiții parametri ai dezvoltării luați separat și evoluția populației nu poate fi făcută o corelație directă, nu se poate afirma că ar exista din acest punct de vedere un automatism. Urmărind să scoatem totuși în evidență unele aspecte ale modului în care acționează mecanismul dezvoltării asupra evoluției populației, ne vom referi în cele ce urmează numai la un aspect parțial al raportului populație-dezvoltare, și anume la **dezvoltarea rurală** și la consecințele sale pe plan demografic. Un asemenea unghi de abordare a problemei este justificat dacă ținem seama de faptul că în cele mai multe din țările în curs de dezvoltare populația rurală deține o pondere extrem de ridicată. Exemplificăm : India 80%, Indonezia 83%, Sudan 90%, Etiopia 91% etc. În aceste condiții se poate spune fără exagerare că de fapt **rezolvarea problemei populației în lumea contemporană constă în mare măsură în rezolvarea problemelor populației rurale,** cu alte cuvinte, **în dezvoltarea social-economică a „satului mondial“.**

2

NE-AM REFERIT mai sus la deosebirile și decalajele existente în prezent din punct de vedere economic și demografic între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Limitînd sfera cercetării noastre la dezvoltarea rurală, în concordanță cu specificul majorității populației țărilor în curs de dezvoltare, se impune în mod logic examinarea cauzelor determinante ale situației menționate precum și a eventualelor căi de soluționare a gravelor probleme, inclusiv demografice, cu care este confruntată lumea contemporană (avem în vedere țările din așa-zisă lume a treia. Cauzele subdezvoltării economice a acestor țări sînt în general cunoscute și ele rezidă în asuprirea colonială seculară, în jefuirea de către marile monopoluri a bogățiilor lor naturale, în asuprirea și exploatarea națională etc. Pe plan demografic, însă, indicii ridicați ai natalității, mortalității și sporului natural reflectă așa numitul tip primitiv de reproducere a populației în aceste țări, adică un ritm rapid al schimbului de generații și o durată scurtă a vieții (doar 49,6 ani față de 70,4 ani în țările dezvoltate). Elementul esențial al evoluției populației rurale, coordonata sa de bază, o reprezintă familia țăranului, dimensiunile și funcțiile acesteia, în contextul condițiilor dezvoltării rurale.

Experiența proprie a României ne permite să facem cîteva considerații asupra acestui aspect. În urmă cu circa 3—4 decenii, mediul rural al României se caracteriza printr-o natalitate foarte ridicată (circa 35‰) o mortalitate generală excesivă (peste 20‰), iar din născuții vii aproape o cincime decedau încă în primul lor an de viață. În aceste condiții, sporul natural care se realiza nu depășea 1,5—1,7% anual. Acești indicatori sînt întru totul comparabili cu cei actuali ai unor țări ca Egiptul, Tunisia, India, Chile etc. În perioada la care ne referim, funcția de bază a fimiliei țărănești era cea economică (producție și consum). O serie de factori de natură social-economică determinau în mod obiectiv și **dimensiunea** familiei țărănești, deci implicit ritmul și sensul evoluției populației rurale. Astfel, de exemplu :

a) prelucrarea de către familie a micii sale proprietăți în condiții de redusă productivitate a muncii făcea necesară și justifica numărul mare de membri ai acesteia, un mare număr de brațe de muncă. Aceste brațe de muncă se realizau în cea mai mare parte pe calea unei natalități ridicate, și aceasta făcea ca dimensiunea medie a familiei țărănești să se apropie de 5 persoane ;

b) randamentul redus la hectar al culturilor agricole de bază orienta activitatea familiei țărănești către agricultura extensivă, care accentua și mai mult cererea de brațe de muncă (în perioada 1934—1938 recolta medie la hectar în România a fost de 1030 kg la grîu și de 1040 kg la porumb) ;

c) gradul de instruire redus al unei mari părți din populația rurală determina o reproducere apropiată de capacitatea biologică a familiei excluzînd posibilitatea unui comportament demografic conștient (în anul 1930 o proporție de 61,3% din populația feminină în vîrstă de peste 7 ani era analfabetă). Am menționat acești factori întrucît ei sînt de asemenea comparabili cu unii similari specifici în prezent multor țări subdezvoltate cît și pentru a servi ca bază de comparație în urmărirea modificărilor care s-au produs în situația demografică și în dezvoltarea economică a satului românesc.

Cele de mai sus caracterizează o stare de fapt, o anumită situație și evoluție a populației rurale în concordanță și în funcție de stadiul dezvoltării economiei rurale, a satului în general. Modificările care au intervenit în economia rurală a României au determinat transformări esențiale și în evoluția populației. Cunoașterea acestei corelații poate prezenta un anumit interes informativ și practic.

3

ÎN ULTIMUL TIMP, în condițiile unei creșteri extrem de lente a populației țărilor dezvoltate occidentale sau chiar a stagnării acesteia (cazul R.F. Germania, de exemplu), unii specialiști și oameni politici din aceste țări manifestă un interes deosebit față de evoluția populației țărilor în curs de dezvoltare. Pare semnificativ faptul că aceste preocupări au un caracter net unilateral ; se recomandă cu mai multă insistență adoptarea unor măsuri în vederea încetinirii ritmului creșterii populației și chiar și a reducerii acestuia la zero, iar pentru realizarea obiectivului astfel preconizat se recomandă aproape exclusiv lărgirea și intensificarea aplicării diferitelor metode biomedicale de planificare a familiei. Recunoscînd rolul și importanța acestui gen de măsuri într-o societate în curs de modernizare, considerăm totuși că ele nu pot fi absolutizate, și nici privite în afara contextului condițiilor social-economice ale fiecărei țări. Vom examina pe scurt, în cele ce urmează, sensul acestei concepții, ținînd seama de faptul că deciziile în materie de politică demografică — ca și în alte domenii dealtfel sînt un atribut al suveranității naționale a statelor. Așadar, care sînt premisele de bază ale acestei concepții și ce preconizeză în mod concret autorii ei ?

Pornind de la faptul că populația țărilor în curs de dezvoltare — cu preponderență rurală după cum s-a văzut — crește într-un ritm accentuat, și fără a face o analiză profundă a modului în care subdezvoltarea economiei rurale a acestor țări condiționează evoluția populației, adepții acestei concepții consideră că : a) Mizeria lumii subdezvoltate este o „mizerie dinamică“, agravată continuu de o creștere demografică fără egal în istorie. b) Criza mondială a unor materii prime nu poate fi evitată decît pe calea reducerii ritmului de creștere a populației. c) Nici un alt fenomen nu întunecă mai mult perspectivele dezvoltării internaționale decît creșterea populației. d) Fondul problemei demografice pentru țările în curs de dezvoltare constă în scăderea prea rapidă a mortalității și în necesitatea ca în următorii 20—30 de ani natalitatea să scadă de asemenea în mod corespunzător.

Precizîndu-se poziția față de problema creșterii populației în ansamblu, subliniem că ar fi desigur nerealist ca cineva să conceapă o lume în care populația să crească la infinit. Pămîntul are limite, dar e tot atît de adevărat că el este în primul rînd extrem de neuniform populat, iar resursele sale sînt insuficient și de multe ori nerațional explorate și exploatate. În această lumină, nu putem să nu subliniem inconsistența concepției bazate pe premisele menționate mai sus, caracterul lor unilateral și nefundamentat. Este clar pentru oricine că una este optimizarea sau punerea de acord a evoluției populației propriei țări cu volumul propriilor resurse, necesități, posibilități și perspective, și cu totul altceva înseamnă subordonarea acestei evoluții unor interese străine cum ar fi de exemplu prețul materiilor prime plătit de țările dezvoltate etc.

Revenind la subiectul pus în discuție, să vedem ce se preconizează în mod concret de către adepții concepției menționate mai sus. În primul rînd, ar fi vorba de scurtarea perioadei de tranziție către stabilizarea populației, recunoscîndu-se că oricum sub influența dezvoltării social-economice ritmul creșterii acesteia se va reduce. În acest scop și pentru ca perioada de tranziție să nu fie „interminabilă“ se recomandă accentuarea măsurilor de planificare a familiei.

În al doilea rînd, nu este vorba despre o reducere oarecare sau despre orice reducere a sporului populației țărilor în curs de dezvoltare. Unii specialiști occidentali au calculat varianta — convenabilă propriilor interese — după care între 1970 și 2000 ar trebui să fie redus sporul populației unor țări astfel : India, de exemplu, cu 174 milioane, Pakistan cu 62 milioane, Brazilia cu 31 milioane, Mexic cu 27 milioane, Filipine cu 18 milioane, Tailanda cu 15 milioane, Iran cu 13 milioane, Egipt cu 13 milioane etc. În general, țările în curs de dezvoltare ar urma să-și reducă sporul populației pînă în anul 2000 cu 837 milioane locuitori.

Nu poate fi negată eventualitatea ca reducerea sporului populației să fie necesară în anumite cazuri în măsura în care aceasta corespunde intereselor țărilor respective. Subliniem însă din nou caracterul unilateral al măsurilor preconizate și absența desăvîrșită a vreunei referiri la necesitatea dezvoltării economice și sociale a țărilor cu pondere ridicată a populației rurale. Anticipînd puțin, menționăm că așa cum rezultă din experiența multor țări, inclusiv a României, dezvoltarea în general și cea rurală în special, este ipso facto o cale de modernizare a comportamentului demografic și de optimizare a evoluției populației, de raționalizare a sporului acesteia.

4

CUNOSCÎND orientările prezentate mai sus și scopul acestora, o întrebare se impune cu necesitate : există oare garanția că pentru țările în curs le dezvoltare în care trăiește 85% din populația rurală a globului și care au un nivel scăzut de dezvoltare economică, drumul spre progres rezidă în reducerea ritmului de creștere a populației ? Experiența istorică infirmă această posibilitate. Dar să admitem pentru moment că reducerea sporului populației ar fi în unele cazuri o necesitate — această eventualitate nu poate fi exclusă — și că s-ar realiza fără prejudicii pentru economia unor țări. Ce rezultă de aici ? Examinînd situația unor țări în curs de dezvoltare cu o pondere ridicată a populației rurale, constatăm că metodele preconizate, respectiv accelerarea aplicării diferitelor măsuri de planificare a familiei, nu au adus prin ele înseși progresul sau bunăstarea în țările în care au fost aplicate.

Ar fi cel puțin hazardat să se aștepte rezolvarea unor probleme economice pe calea exclusivă a acțiunilor de planificare a familiei. De altfel, calcule de prognoză arată că după 1990 actualele țări în curs de dezvoltare vor avea anual un spor al populației de 98 milioane, față de 80 milioane cît reprezintă în prezent sporul total mondial. Se pare deci că nici din punct de vedere demografic orientarea respectivă nu reprezintă o soluție eficientă. Desigur, în acest domeniu nu pot fi recomandate rețete tip, dar orientarea prioritară și uneori exclusivă către măsurile biomedicale de limitare a sporului populației începe deja să fie infirmată de către cercetători din diferite țări. Iată cum se exprimă în această privință Comisia care a elaborat în Statele Unite raportul „Populația și viitorul Americii“ : „Ne complacem în a crede că transformarea valorilor sau a sistemului politic nu este necesară și că măsuri ca cele de învățămînt demografic și de îmbunătățire a informației și serviciilor în materie de reglementare a natalității vor rezolva problema populației noastre. Dar ele nu o vor rezolva doarece nu merg la esența relației omului cu natura, cu el însuși și cu societatea“. În această situație **calea către o rațională evoluție a populației rurale nu poate fi alta decît dezvoltarea rurală însăși.**

5

AM SUBLINIAT mai sus asemănarea existentă între situația demografică din mediul rural al României antebelice și cea specifică în prezent unor țări subdezvoltate. Într-o perioadă scurtă, de numai circa trei decenii, în satul românesc s-au produs modificări radicale sub aspect social-economic, acestea la rîndul lor determinînd modificări esențiale și în evoluția populației rurale.

Cooperativizarea agriculturii, încheiată încă în 1962, a determinat transformări esențiale în fizionomia satului și în modul de viață al țăranului, în concepția acestuia față de dimensiunile familiei sale. Satul contemporan românesc a devenit un mediu poliprofesional în comparație cu trecutul cînd aici domina practic ocupația cultivatorului de cereale. Sub influența condițiilor create de cooperativizare, în sat apare o mare diversitate de profesii care cer cunoștințe de specialitate corespunzătoare : mecanizatori, tractoriști, tehnicieni, agronomi, veterinari, medici, economiști, cadre didactice etc. Încă în 1966 peste 30% din populația rurală a României aparținea unor categorii sociale altele decît țărani. În urma creșterii productivității muncii un important număr de persoane ocupate anterior în agricultură se îndreaptă spre alte domenii de activitate. Locul acestora îl iau în sate tot mai mult specialiștii de care are nevoie economia satului. Astfel se realizează și însemnatele modificări în structura social-profesională a populației rurale, amintite mai sus. Întrucît organizarea agriculturii pe baze socialiste, cu utilizarea în tot mai mare măsură a tehnicii nu mai cere cantitatea de forță de muncă necesară în condițiile micii proprietăți, funcția economică, de producție, a familiei rurale a fost și ea redusă în mod considerabil. Astfel, în ultimii ani, dimensiunea medie a familiei de țărani cooperatori este de 3,3 persoane. La această dimensiune s-a ajuns evident pe calea modernizării comportamentului demografic și a îmbunătățirii generale a stării de sănătate. Dacă în anul 1935, de exemplu, pentru a se asigura un spor natural al populației rurale de 12,3‰ era necesară o natalitate de 33,2‰, în 1970 un spor de 12,2‰ se realiza în condițiile unei natalități de numai 22,6‰. Este sigur că dacă ne-am fi bazat pe măsuri de reducere a sporului populației nu am fi obținut rezultate semnificative și de durată ce caracterizează economia și dinamica dezvoltării noastre.

CHIAR DACĂ EXPERIENȚA României, ca și cea a oricărei alte țări, nu poate fi transpusă și generalizată în mod mecanic în orice alte condiții, ea atestă un fapt incontestabil : fără eforturi susținute de dezvoltare social-economică nu pot fi obținute modificări sensibile și de durată în domeniul evoluției populației. Pe de altă parte, simpla reducere a sporului populației, la rîndul său, nu determină o creștere a bunăstării materiale. O reducere a acestui spor — chiar dacă ar duce la unele rezultate de moment — permanentizarea acestei reduceri, îngustarea piramidei structurii de vîrstă a populației, ar determina în perspectivă dificultăți considerabile mai cu seamă dacă simultan nu s-ar produce și o creștere corespunzătoare a productivității muncii.

Emil MESAROS
membru al Comisiei Naționale de Demografie

GLOSAR DE DEMOGRAFIE

(Urmare din pag. 27)

sondaj, anchetă organizată după principiile teoriei sondajului, pe bază de eșantion, aleator sau nu, în domeniul populației. Se folosesc diferite variante după fracția de sondaj, metoda de selecție, tehnicile folosite etc. Eșantionul poate fi, ca reprezentativitate, la nivel național sau la nivel micro.

Registru de populație, registru în care se înscriu informații cu privire la locuitorii unei comune, în vederea determinării numărului și stării populației.

Registru permanent al populației, registru în care se înscriu continuu informații despre persoanele de pe un teritoriu dat (păstrate cu mijloace informatice cum sînt cartotecile, benzile magnetice etc.) și pe baza căruia se poate determina în permanență numărul, starea și mișcarea populației. Forma cea mai evoluată o constituie „băncile de date“ pe bază electronică. După definiția O.N.U., „registrul de populație este un sistem de date individualizate, cu un mecanism care asigură înregistrarea continuă sau un sistem de confruntare a informațiilor personale privind fiecare membru al populației rezidente dintr-o țară, conceput în așa fel încît la intervale de timp determinate să se poată cunoaște cu precizie numărul și caracteristicile acestei populații“.

Contabilitate demografică, sistem al contabilității sociale pentru descrierea populației și a fenomenelor demografice sub formă de „stocuri“ și „fluxuri“, în concepție sistemică, permițînd integrarea subsistemului în sistemul contabilității sociale și descrierea „stării“ și „trecerilor“ cu ajutorul tehnicilor matriciale, al matricilor probabilităților de trecere (lanțuri Markov).

Indicator social, categorie socială (societală) exprimată cu ajutorul unor serii statistice, definită în cadrul unui sistem, pentru punerea în evidență a unor laturi și momente importante din dezvoltarea societății, sub formă de „performanțe“ și „mijloace“. Nucleul sistemului de indicatori sociali îl constituie „demografia socială“, de vreme ce sistemul are drept scop descrierea stocurilor și fluxurilor persoanelor, clasificate după anumite caracteristici. Structura demografică a unei populații poate fi înțeleasă în raport cu următoarele elemente : 1) efectivul inițial al populației pe sexe și vîrste ; 2) indicii de mortalitate pe sexe și vîrste în cursul intervalului ; 3) indicii de fertilitate după vîrsta mamelor și sexul copiilor. Această metodă, care folosește ideea probabilităților de trecere (lanțurile Markov), a început să fie aplicată în proiectările demografice. În acest context, nașterile ca și supraviețuirile sînt considerate ca variabile endogene. Schimbările stării, care intervin în cursul unei faze a vieții între naștere și deces, se înscriu într-o secvență. De aceea, pentru înregistrarea acestor secvențe cele mai adecvate sînt așa-numitele tabele de generații și conturile acestora : învățămînt, sănătate, apoi beneficiarii, avantajele obținute și — în final — legăturile și integrarea, folosindu-se în acest scop clasificările.

ECONOMIE MONDIALĂ

TENDINTE — CONJUNCTURI

110
105
100
95

Cererea de țiței progresează mai lent

CEREREA mondială de țiței se situează, după o serie de estimări, sub nivelul producției cu circa 75—100 milioane tone. Stocurile de țiței și produse petroliere au înregistrat o creștere considerată anormală, iar prețurile au manifestat o tendință ușoară de declin. Experții apreciază că aceste tendințe reprezintă un efect al prețurilor foarte ridicate, al politicii de conservare a energiei pe plan mondial și, de asemenea, al încetinirii ritmului creșterii economice. Consumul mondial (exclusiv țările socialiste) a scăzut cu 12% sub nivelul înregistrat înainte de introducerea embargoului. În aceste condiții devin din ce în ce mai evidente semnele unei supraoferte, cel puțin în S,U.A.

Se apreciază că, în condițiile în care cererea pentru țiței și produse petroliere înregistrează un progres destul de lent, societățile americane vor trebui să-și reducă importurile de țiței și de produse petroliere.

Record în producția mondială de zahăr ?

DEPARTAMENTUL Agriculturii al S.U.A. prevede un nou record al producției mondiale de zahăr de aproximativ 83,7 milioane tone în 1974-1975, depășindu-l pe cel al anului precedent, de 81,2 milioane tone. Producții mai mari sînt așteptate în Brazilia, Franța, R.S.A. Filipine, Australia ca și în Cuba și U.R.S.S. Consumul mondial de zahăr este așteptat să ajungă la 81,5 milioane tone, față de 79,5 milioane tone în 1973-1974.

Țările producătoare de trestie de zahăr vor avea recolte mai bune, decît media mondială : în R.S.A. recolta ar putea atinge 1,95 milioane tone, în timp ce în Filipine este posibil să se depășească 2,6 milioane tone. Producția de zahăr din trestie în S.U.A. ar putea crește cu 200 000 tone față de 1973—1974.

Piața pieilor de bovine: sacrificări și prețuri

LA întrunirea din acest an a Consiliului internațional al tăbăcarilor, de la München, s-a arătat că creșterea șeptelului mondial intervenită în ultimii doi ani permite majorarea cu 15—20% a sacrificărilor în 1974. De asemenea s-a exprimat părerea că fluctuațiile de prețuri la animale vii vor genera, în continuare, dificultăți în aprovizionarea cu piei. În Argentina, deși se prevede o mărire a volumului de sacrificări față de 1973, este puțin probabil să intervină modificări substanțiale în politica guvernului referitoare la exportul de piei brute. Prețurile interne la piele au rămas la nivelul din 19 iunie 1973, în timp ce la export se aplică o taxă de 15%. În S.U.A. se așteaptă pentru acest an o producție de piei brute de bovine de 38 milioane bucăți.

La întrunirea amintită s-a arătat, de asemenea, că pe piața mondială se face simțită tot mai mult influența politicii țărilor în curs de dezvoltare de a prelucra în țară pieile brute și de a exporta produse finite, inclusiv încălțăminte.

Implicațiile „crizei energetice" asupra bumbacului

PRODUCȚIA principalelor fibre chimice care concurează bumbacul — nylonul, fibrele poliesterice și acrilice — are la bază petrolul. Creșterea de patru ori a prețului petrolului nu a determinat însă o creștere echivalentă a costului fibrelor sintetice. Se apreciază că majorarea cu 8 dolari/baril a costului țițeiului în S.U.A. corespunde unei creșteri cu 25—40% a costului de producție a fibrelor sintetice. În ultimul trimestru 1973, prețurile fibrelor poliesterice s-au majorat de exemplu în Japonia cu 30%, iar prețurile fibrelor acrilice au înregistrat majorări între 40 și 60%. În Italia, prețurile fibrelor poliesterice au crescut cu peste 50%. În același timp, a crescut și prețul bumbacului, față de care fibrele chimice rămîn astfel în continuare mult mai competitive.

Efectele majorării prețurilor la țiței vor fi însă mult mai marcante în industria textilă, care consumă o cantitate însemnată de energie. De aceea, este posibilă creșterea cheltuielilor de producție pentru textile, ceea ce ar putea avea drept consecință o cererea mai redusă pentru textilele din bumbac și deci și pentru bumbac.

Exportul mondial de banane : estimări F.A.O.

PIAȚA MONDIALĂ a bananelor cunoaște în prezent o criză serioasă, ilustrată de scăderea prețurilor. Experții F.A.O. apreciază că această criză s-ar putea accentua în viitor, estimînd că disponibilitățile mondiale de export — 7,714 milioane t în anul curent (față de 6,590 în 1972) — vor depăși cererea de import cu 1,1 milioane tone. Se prevede o depășire a cererii cu 2 milioane tone în 1977. Principalii exportatori mondiali de banane în acest an (în mii tone) : Ecuador (1650), Costa Rica (1078), Honduras (982), Filipine (720), Panama (605), zona Caraibilor (550), Spania (400) etc.

Deficit de cacao pe piața mondială

PIAȚA boabelor de cacao a cunoscut în cursul ultimelor luni o evoluție susținută, în contextul unei conjuncturi active determinate de dezechilibrul dintre cerere și ofertă. Această situație a influențat evoluția prețurilor, care la bursa din Londra pentru cacao boabe — Accra s-au situat la niveluri foarte ridicate, depășind 2000 dolari/tonă. Conform ultimelor estimări ale surselor de specialitate, producția mondială brută de cacao boabe în 1973/74 este de circa 1,4 milioane tone, iar deficitul — de circa 60 mii tone. Se așteaptă și o scădere a stocurilor la sfîrșitul sezonului la circa 269 mii tone, ceea ce confirmă faptul că acest produs a devenit mai rar. Stocurile amintite ar asigura consumul obișnuit doar pentru două luni și jumătate. Nivelul ridicat al prețurilor din aceste luni va duce probabil la reduceri ale consumului în sezonul 1974/75.

Situația producției de cacao în perioada 1972—1974 este prezentată în tabelul de mai jos (în mii tone) :

Total mondial	*1973/74*	*1972/73*
din care :	1421	1387
— Ghana	353	417
— Brazilia	232	161
— Nigeria	213	241
— Coasta de Fildeș	207	180
— Camerun	107	98
— Ecuador	61	51
— R. Dominicană	25	28
— Papua — Noua Guinee	31	22

PE GLOB

• CREȘTEREA GRADULUI DE REUTILIZARE A HÎRTIEI VECHI ÎN R.F. GERMANIA

ASOCIAȚIA producătorilor de hîrtie din R. F. Germania a anunțat că în 1973 consumul vest-german de hîrtie veche a crescut cu 7,2% față de anul precedent, ajungînd la 2,8 milioane tone. Circa 50% din producția de hîrtie și carton a R. F. Germania se obține pe această bază. Deși această pondere este relativ ridicată comparativ cu alte țări mari producătoare de produse papetare (Suedia, Finlanda ș.a.), gradul de reutilizare a hîrtiei întrebuințate este de numai 30%, comparativ cu 50% în Olanda și Japonia.

Cererea în creștere pentru hîrtie veche în 1973 și în primele luni ale anului 1974 a determinat sporiri însemnate ale prețurilor, care în prezent sînt cu 100% mai ridicate decît în 1972.

• CONFERINȚĂ ALIMENTARĂ MONDIALĂ

PORNIND de la dificultățile pe care le cunoaște asigurarea hranei pentru o bună parte a populației globului, în luna noiembrie a.c., timp de două săptămîni, la Roma va avea loc o Conferință mondială alimentară care, spre deosebire de cea precedentă, din 1970 de la Haga, va avea un caracter interguvernamental. Rezoluțiile, recomandările și declarațiile vor reflecta deci punctele de vedere ale guvernelor respective. Secretariatul Conferinței are în pregătire, în colaborare cu F.A.O. și cu alte instituții ale O.N.U., două documente principale : unul se referă la evaluarea situației alimentare actuale și perspectivele de viitor, iar celălalt privește acțiuni naționale și internaționale pentru soluționarea problemei alimentare, scrie Forum du développement (aprilie 1974).

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central) față de dolarul S.U.A.	28 XII 1973	5 VIII 1974	16 VIII 1974	Abaterea[1] cursului valutelor(%) în ziua de 16 VIII 1974 față de: cursul paritar (central)	nivelul din 28 XII 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în ziua de 16 VIII 1974 față de 28 XII 1973
Marca vest germană	2,66904	2,6990	2,5720	2,6242	+ 1,71	+ 2,85	- 2,77
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,9500	2,9855	+13,40	+ 8,86	- 8,14
Francul francez	4,60414	4,7025	4,6925	4,8055	- 4,19	- 2,14	+ 2,19
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3835	2,3442	-19,03	+ 0,82	- 0,82
Lira italiană	523,50	607,00	647,00	655,25	-20,11	- 7,36	+ 7,94
Yenul japonez	308,00	280,20	300,15	302,20[5]	+ 1,91	- 7,28	+ 7,85
Prețul aurului[3]	42,22[4]	103,87	153,60	153,50	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt) 2) dolari pentru o liră sterlină 3) prețul aurului în dolari/uncie 4) prețul oficial al aurului 5) la New York; la Tokyo circa 303 yeni/$.

ÎN SĂPTĂMÎNA 12—16 august a.c. cursul **dolarului** a continuat să înregistreze o tendință de creștere pe piețele valutare internaționale față de valutele analizate, în raport cu săptămîna precedentă, și mai ales față de marca vest-germană (cu 1,30%), francul francez (cu 1,34%) și lira sterlină (cu 1,95%). Această evoluție, declanșată la începutul lunii august a.c., este consecința interacțiunii unor factori economici cu o influență de durată asupra fenomenelor valutare, precum și a unor factori politici și monetari cu o influență conjuncturală de moment.

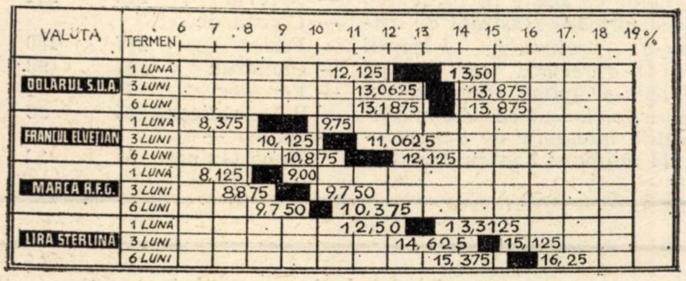

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 12-16 august a. c. (niveluri minime și maxime)

Astfel, din prima categorie de factori fac parte rezultatele economice ale principalelor țări occidentale, precum și perspectivele evoluției economice a acestora. Ultimul studiu publicat de O.C.D.E. relevă perspective certe de îmbunătățire a situației economiei americane în comparație cu cea a principalelor țări partenere ; se prevede — între altele — că S.U.A. vor înregistra în 1974 unul din cele mai scăzute ritmuri de inflație (10%), în comparație cu Canada (10%), Japonia (24,75%), Franța (14%), R. F. Germania (8,5%), Italia (19%), Anglia (15%), avînd perspectiva de reducere a procesului inflaționist. Din cealaltă categorie de factori fac parte rămînerea la un nivel ridicat a dobînzilor la eurodolari, scăderea puternică a cursului mărcii vest-germane în cadrul „șarpelui“ ș.a.

Pentru a doua oară în prima jumătate a lunii august a.c. **marca vest-germană** s-a manifestat drept cea mai slabă valută care fluctuează în comun în cadrul „șarpelui“. De asemenea, moneda vest-germană a marcat o slăbire și față de francul elvețian.

Dintre celelalte valute, o situație dificilă înregistrează **lira italiană** și **yenul japonez**, ca urmare, mai ales, a dificultăților întîmpinate pe linia puternicelor deficite ale balanțelor de plăți și înregistrării unor creșteri economice reduse (circa +3,5% în 1974 pentru Italia și —1,5% pentru Japonia). O evoluție asemănătoare o înregistrează și Anglia (9,75 miliarde dolari deficit probabil al balanței de plăți curente și o recesiune economică la prețuri constante de 2% în 1974).

Pe piețele monetare internaționale s-a manifestat o tendință de ușoară reducere a nivelului **dobînzilor la împrumuturile în eurovalute**, fără a fi însă considerată semnificativă.

În ceea ce privește **taxa oficială a scontului** în vigoare la 16 august 1974, nu au intervenit modificări față de situația din 5 august a.c.

Nicolae RADIAN

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice
Nr. 10 — vineri 23 august 1974

23 August 1944 — 23 August 1974. Unitatea de voință a națiunii — Drumul victorios al socialismului în România (Titu Georgescu) 1
— Creșterea rolului conducător al partidului — chezășia viitorului comunist al patriei (prof. univ. dr. Petru Pînzaru) 4
— Democrația socialistă — principiu de organizare și conducere a activității economice (Pavel Apostol) 6
— General și specific în procesul edificării economiei societății socialiste în România (prof univ. dr. M. Părăluță) 8
— Dezvoltarea economică — factor de afirmare a națiunii noastre socialiste (dr. Elena Florea) 11
— Interdependența dintre factorii interni și externi în procesul creșterii economice a României (prof univ. dr. N. Belli) 13
— Dinamismul structurii sociale în România socialistă (prof. dr. Constantin Ionescu) 16
— Efervescență creatoare în domeniul ideilor prospective (conf. dr. Mihai Botez) 18

ECONOMIE NAȚIONALĂ

In dezbatere —proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. Eficiența și creșterea economică (Cornel Iuga) 21
Dezvoltarea economică a României — în lucrările unor autori de peste hotare 24

TEORII — IDEI

— Conceptul de societate postindustrială la Daniel Bell (Ion Bulborea) 26

Anul mondial al populației

— „O varietate considerabilă de situații demografice". Interviu cu Léon Tabah, directorul Diviziei Populației a Organizației Națiunilor Unite, secretar general adjunct al Conferinței Mondiale a Populației 28
— Dezvoltare rurală și evoluție demografică (Emil Mesaroș) 29

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe — conjuncturi 31
— Piața monetară internațională 32

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga**, **Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria Popescu**, **Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București, sectorul 1,
telefon 11 59 60.

geamantane

Un prieten
care vă însoţeşte
în orice călătorie

PE UN PICIOR DE PLAI, PE-O GURĂ DE RAI...

...In orice colţ pitoresc al ţării puteţi realiza un popas confortabil şi reconfortant într-un

CORT CAMPING TIP „ALPIN"

● pentru 2 persoane	900 lei
● pentru 3 persoane	1.151 lei
● pentru 4 persoane	1.509 lei

CORTUL CAMPING TIP ALPIN **este confecţionat din pinză de diferite culori pastel rezistentă la intemperii, şi este prevăzut cu verandă, fereastră pentru aerisire, uşă cu fermoar, ţevi metalice pentru ancorare.**

CORT TIP „LITORAL"

izoterm, pentru 3 persoane, are 33 kg şi costă 3.094 lei.

CORT TIP „DACIA"

pentru 4 persoane, greutatea 10 kg. Preţul : 1.445 lei.

In magazinele şi raioanele de specialitate vă mai puteţi procura :

- **mobilier camping (scaune, mese, paturi pliante)**
- **saltele şi bărci pneumatice**
- **aragaz tip „TURIST", cu gabarit redus (funcţionează cu gaz petrolier lichefiat)**
- **spirtiere de voiaj (combustibil : spirt solid)**
- **lămpiţe camping, cu baterii şi 2 becuri — alb şi roşu**
- **cutii turistice, din aluminiu, pentru alimente**
- **articole pneumatice pentru plajă, in diferite forme şi mărimi**
- **colaci pneumatici pentru plajă, cu sau fără figuri de animale**
- **mingi pneumatice**
- **perne pneumatice**

Lei 5

D 646

„Sa facem totul pentru mareția și stralucirea României socialiste, pentru ca ea sa ocupe un loc de cinste în rîndul țarilor socialiste, al marii familii a națiunilor lumii, sa-și aduca o contribuție tot mai de preț la triumful atotbiruitoarelor idei ale comunismului, la victoria idealurilor de progres și bunastare, de pace și prietenie între toate popoarele lumii.“

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă)

11

revista economică

Vineri
30 august
1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
- TEORII ● IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

ROMÂNIA — ANUL XXX

Progrese cantitative şi calitative ale comerţului exterior românesc

RELAŢIILE economice externe ale României au trecut, în ultimele decenii, printr-un complex proces de redimensionări globale şi structurale, devenind totodată un factor tot mai activ al dezvoltării dinamice a întregii economii naţionale.

La începutul anului 1974 România desfăşura relaţii de comerţ exterior cu circa 120 de state de pe toate continentele lumii, iar volumul global al comerţului său exterior a crescut în 1973 de 13 ori comparativ cu nivelul atins în 1950. De remarcat că, in această perioadă, volumul importurilor s-a mărit de 12 ori, iar cel al exportului de aproape 15 ori.

Pe planul dinamicii se constată de asemenea o accelerare a dezvoltării comerţului nostru exterior în ultimii ani : în 1973 volumul acestuia a fost cu 57,4% mai mare decît în 1970. Ca atare, după cum se poate vedea din graficul nr. 1, curba ascendentă a volumului comerţului exterior tinde să se apropie de cea a producţiei industriale, detaşîndu-se tot mai mult de cea a creşterii venitului naţional.

Ca urmare, o vie dinamică înregistrează şi valoarea exporturilor raportată pe locuitor. În 1960 nivelul din 1950 al acestui indicator a fost depăşit de trei ori, iar anul trecut – de circa 9 ori.

Nu mai puţin importante sînt şi modificările structurale, calitative, survenite, atît în cadrul exportului, cît şi al importului României. Graficul nr. 2 ilustrează creşterea pregnantă – în mai puţin de un sfert de veac – a ponderii maşinilor, utilajelor şi mijloacelor de transport, în ansmablul exporturilor noastre (respectiv de la 4,2% în 1950 la 24,4% în 1973) : aceeaşi tendinţă manifestă grupa „produse chimice, îngrăşăminte, cauciuc" şi cea a mărfurilor industriale de larg consum. Această evoluţie – paralelă cu reducerea ponderii exportului de materii prime şi semifabricate – constituie rolul politicii de industrializare socialistă, de dezvoltare prioritară a ramurilor industriale purtătoare ale progresului tehnic, care a permis o amplă şi continuă diversificare a exporturilor noastre. Şi în domeniul importurilor României, ritmul de creştere a intrărilor de maşini, utilaje şi mijloace de transport, de combustibili, materii prime minerale şi metale, de produse chimice, îngrăşăminte şi cauciuc a devansat dinamica ansamblului importurilor, reflectînd necesităţile tot mai mari legate de modernizarea industriei, agriculturii, transporturilor şi altor sectoare de activitate.

Relaţiile comerciale externe ale României cunosc şi o permanetă diversificare geografică, ca expresie a politicii partidului şi statului nostru de extindere a colaborării şi cooperării cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. În acest cadru, aproximativ jumătate din totalul schimburilor comerciale se efectuează cu statele socialiste, relaţiile economice cu acest grup de ţări prezentînd o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea economiei noastre.

N. POPOV

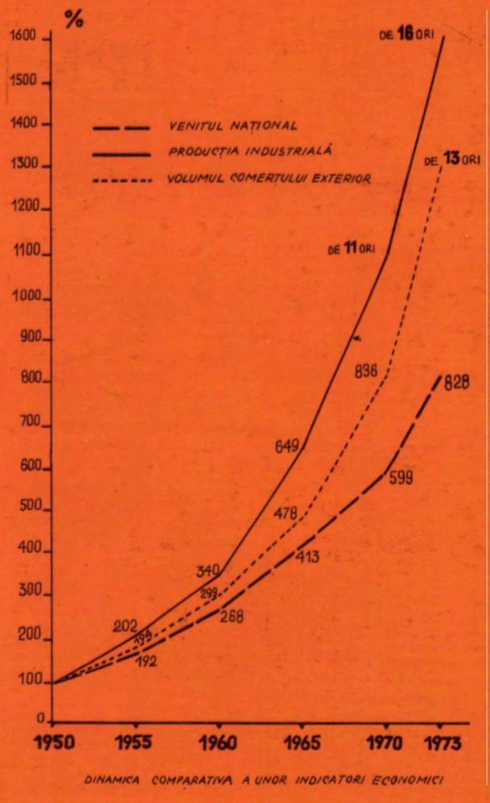

DINAMICA COMPARATIVA A UNOR INDICATORI ECONOMICI

Graficul nr. 1

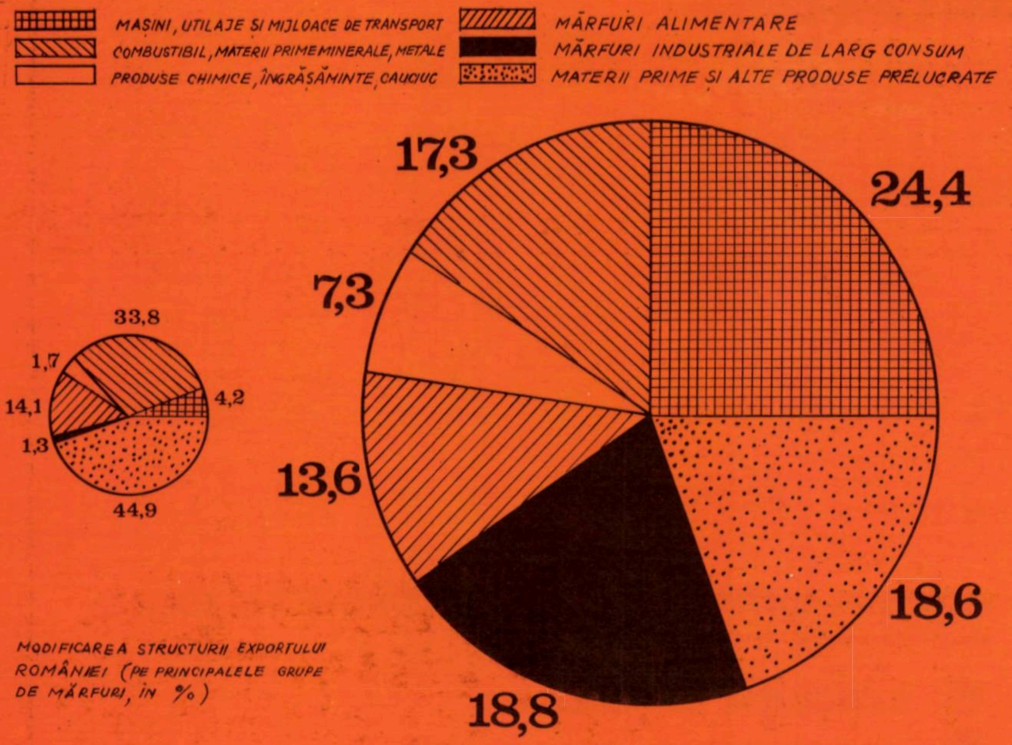

MODIFICAREA STRUCTURII EXPORTULUI ROMÂNIEI (PE PRINCIPALELE GRUPE DE MĂRFURI, ÎN %)

Graficul nr. 2

23 AUGUST 1944-1974

* ORSZÁGOS MUSZAKI KÖNYVTÁR * DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

TREI DECENII DEDICATE PROSPERITĂȚII NAȚIUNII

NE AFLĂM cu toții încă, sub puternica impresie a festivităților prilejuite de jubiliara aniversare a treizeci de ani de la eliberarea patriei de sub dominația fascistă. În entuziasmul sărbătoresc al lucrărilor Sesiunii jubiliare a Marii Adunări Naționale, consacrată acestei aniversări, ca și în alte numeroase ocazii, a vibrat cu însuflețire și căldură — adevărat mesaj mobilizator — cuvîntarea secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Esență de idei și fapte, de lucidă retrospecție și prospecție realistă, cuvîntarea vine să exprime sentimentele întregului popor român, gîndurile noastre cele mai intime, în legătură cu ce am fost, cu ce sîntem și cu ceea ce vom deveni.

De-a lungul anilor atît de agitați ai istoriei luptelor pe care le-am dus pentru neatîrnare națională și socială, pentru o viață mai demnă — din cele mai imemoriale timpuri și pînă la *ACEL August 23, din 1944* — noi, românii, nu ne-am pierdut încrederea — nu am vrut, nici un moment, să ne pierdem încrederea — în ziua ce va veni, ACEA ZI atît de dorită și visată, în care să putem spune, cu fruntea sus : da, sîntem o națiune liberă, care cunoscîndu-ne forțele știm ce vrem. Iată pentru ce nu ne sfiim să facem orice sacrificii pentru a ne apăra cuceririle, pentru care am vărsat atîta sînge, pentru care atîția dintre fiii noștri cei mai buni au luptat, au suferit și nu au ezitat să-și dea viața.

În marile clipe de decizie ale istoriei neamului, nu am ezitat să punem mîna pe armă și să apărăm ce-a fost al nostru, zdrobind, fără cruțare, agresorul — oricare a fost și de oriunde a venit el. Vara fierbinte a lui '44 și evenimentele insurecției naționale antifasciste armate din luna august a acelui an — moment de crucială cotitură în destinele neamului nostru — nu au făcut decît să continue și să desăvîrșească — ireversibil — luptele de secole ale românilor, pentru libertate și demnitate. Cucerirea izbăvirii naționale și a celei sociale a fost MAREA OPȚIUNE a forțelor antifasciste, prilej de eroism al acelor timpuri.

Treptat, însă — după cucerirea puterii politice de către popor — aceste obiective au căpătat noi valențe, ele au devenit mai complexe și cu arii de cuprindere, în timp și spațiu, mult lărgite. Am moștenit o țară distrusă de război, cu multă nedreptate socială, sărăcie și analfabetism. Dintr-un popor „de ciobani" — cum adesea eram, cu aroganță, taxați — dintr-o țară „eminamente agricolă" — cum adesea mulți economiști din chiar propria noastră țară nu ezitau s-o afirme — ne propuneam, în acel an de crîncene verificări, să urcăm, treaptă cu treaptă, fazele creșterii spirituale și materiale și să atingem acele piscuri „de domeniul fanteziei", ar fi spus pe atunci cei pesimiști — ale civilizației umane, la cotele unei exigențe maxime.

N-am ezitat nici un moment, să începem să edificăm noul destin. Aveam un trecut glorios, aveam experiența luptei pentru demnitate, aveam un țel și, mai presus de orice, aveam un conducător consecvent, verificat în focul luptei și cu viziunea largă a perspectivei — Partidul Comunist Român — iată ce ne-a făcut să rezistăm și să învingem, iată ce ne-a permis să fim, astăzi, cu totul alții, față de ceea ce eram, în urmă cu trei decenii.

Făcînd bilanțul profundelor transformări revoluționare, sociale și naționale care au avut loc în țara noastră în aceste trei decenii, al mărețelor realizări dobîndite de poporul român în edificarea noii orînduiri sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia : „Marile succese obținute în acești 30 de ani, ca și în actualul cincinal, în dezvoltarea economiei socialiste, a științei și culturii, în creșterea bunăstării poporului demonstrează cu toată puterea justețea politicii marxist-leniniste a partidului nostru, care aplică în mod creator principiile generale ale socialismului, adevărurile universal valabile, la condițiile concrete ale României. Ele sînt rodul muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, a inginerilor și tehnicienilor, a țărănimii și celorlalți lucrători de la sate, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate... Succesele realizate în anii construcției socialiste, în înfăptuirea prevederilor planului cincinal demonstrează încă odată forța creatoare a poporului nostru, deplin stăpîn pe destinele sale, liber să-și făurească viața corespunzător voinței și năzuințelor sale, demonstrează superioritatea orînduirii socialiste, care asigură unirea eforturilor întregului popor în direcția făuririi bunăstării și fericirii sale".

Bilanțul înfăptuirilor noastre, nu vine decît să confirme justețea politicii partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cutezanța și criteriile ferme, ce străbat, — ca un fir roșu — fundamentarea obiectivelor sale. În România anilor '74, există creată economia socialistă unitară, socialismul învingînd — definitiv — la orașe și sate ; exploatarea omului de către om a fost desființată, iar clasele exploatatoare — desființate. Ne-am transformat dintr-o țară agrară, slab dezvoltată, într-un stat industrial-agrar cu o industrie dinamică, ce se dezvoltă, în ritm intens, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres.

România s-a aflat constant pe primele locuri, în rîndul țărilor cu ritmurile cele mai înalte de creștere economică — în 1951/1973, de pildă, ritmul mediu de creștere a producției industriale românești a fost de 13%, în timp ce rata medie de creștere a producției agricole a fost cu 4% superioară creșterii naturale a populației. La aceasta trebuie, cu necesitate, adăugată latura calitativă a întregii noastre activități economice și sociale : străduința pe care o depunem de a utiliza cît mai rațional capacitățile de producție, eforturile pe care le facem pentru înnoirea și modernizarea produselor pe care le fabricăm, strategia pe care ne-o propunem în vederea reducerii cheltuielilor materiale. În acest context, trebuie înțelese și corelate și mutațiile intervenite în ansamblul eforturilor pe care le depunem în vederea perfecționării mecanismelor economice, dar mai ales al profundelor transformări ce au loc în conștiința oamenilor, cei care plămădesc și dau măsură tuturor lucrurilor.

Conștienți că strategia dezvoltării presupune obiective clare și viziune de perspectivă, au fost elaborate liniile directoare ale dezvoltării țării în următorii ani și schița-program vizînd înscrierea României pe coordonatele evoluției în perspectiva anilor 1990—2000. Se regăsesc în aceste directive trăsăturile specifice modului de gîndire și acțiune ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al cărui rol esențial, determinant în elaborarea acestui document de excepțională însemnătate principială și practică, a fost cu putere relevat cu prilejul recentei plenare din luna iulie a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, ca și în adunările de partid sau adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi și instituții, prilejuite de dezbaterea publică a proiectului de Directive ale celui de-al XI-lea Congres al partidului. Fideli țelului final de asigurare a unui nivel de trai material și spiritual, în continuă creștere, sîntem pe deplin convinși că nu putem realiza acest deziderat decît construind o bază tehnico-materială dezvoltată, asigurînd un ritm înalt de creștere a forțelor de producție.

Mobilizatoare în esența lor obiectivele pe care ni le propunem sînt, pe cît de ambițioase, pe atît de realiste — premisa realizării acestora constituind-o intensificarea eforturilor pe care le depunem în vederea creșterii eficienței producției, în toate ramurile economiei naționale. Mai precis — creșterea sensibilă a productivității muncii, utilizarea cu randament sporit a fondurilor fixe, a forței de muncă și a tuturor mijloacelor materiale și financiare de care dispunem. Pe această cale vom putea asigura creșterea la cotele pe care ni le propunem a venitului național și ridicarea nivelului de viață a întregului nostru popor. Iată, ca atare, și rațiunea pentru care ne propunem ca, în următorii ani, să alocăm mai bine de o treime din venitul nostru național fondului de dezvoltare. Aceasta este singura cale care să ne permită depășirea tuturor tarelor moștenirii primite de la vechile regimuri din România și reducerea — iar, în final, lichidarea — rapidă și eficientă, a decalajului care, încă, ne mai desparte de țările avansate ale lumii. Știm că atingerea acestui deziderat patriotic impune, din partea noastră, eforturi considerabile, concentrarea tuturor resurselor materiale și umane de care dispunem, multă muncă și perseverență, dar numai în acest fel vom putea intra hotărît și cu capul sus, pe poarta principală a civilizației contemporane. Știm că putem să ne realizăm aceste obiective și nu vom pregeta nici un fel de efort, pentru că noi românii — am mai spus-o și cu alte ocazii — nu avem vocația resemnării !

George HAȘEGANU

ECONOMIE NAȚIONALĂ

ÎN DEZBATERE: PROIECTUL DE DIRECTIVE ALE CONGRESULUI AL XI-lea AL P.C.R.

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — CONDIȚIE FUNDAMENTALĂ A PROGRESULUI SOCIAL-ECONOMIC

RIDICAREA ÎN RITMURI ÎNALTE a productivității muncii, reflectată în sporirea volumului producției și în reducerea cheltuielilor de muncă vie și materializată pe fiecare unitate de produs și la scara întregii societăți, constituie o cale sigură pentru accelerarea progresului economiei românești, pentru apropierea țării noastre de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

Unul dintre principalele obiective cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român îl constituie sporirea eficienței întregii activități economico-sociale, în cadrul căruia un rol deosebit de important revine **creșterii continue a productivității muncii.** „Cu cît este mai mare productivitatea muncii, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu cît bogățiile naționale sînt valorificate la un nivel mai înalt, cu atît se creează posibilități mai mari pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregii populații, concomitent cu înfăptuirea în ritm rapid a reproducției lărgite".

Rezultatele obținute în anii construcției socialiste sînt o dovadă a ritmurilor înalte de creștere a productivității muncii în pricipalele ramuri ale economiei și ale industriei, realizate pe fondul unor modificări structurale fundamentale ale întregii economii.

Reține atenția faptul că în **cincinalul pe care-l parcurgem, sporul absolut al productivității muncii este aproape dublu față de sporul obținut în cincinalul 1961—1965.** La nivelul anului 1974 prin creșterea cu un procent a productivității muncii se realizează un spor al producției de aproape 5 miliarde lei, față de 2,9 miliarde în 1970 și 1.5 miliarde în 1965. De asemenea, este de menționat că în perioada 1966—1975 ritmul mediu anual de creștere al productivității muncii este, într-o serie de ramuri ale industriei (chimică, a cărbunelui, metalurgia neferoasă, ușoară) mai ridicat decît cel obținut în cei zece ani anteriori (1956—1965).

Pe fondul realizărilor obținute pînă acum și a prevederilor de plan pînă la sfîrșitul anului 1975 — în primii patru ani ai cincinalului se prelimină o creștere de 30,2%, iar pe întregul cincinal de 42% — proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român prevede noi și importante creșteri ale productivității muncii pentru toate ramurile economiei naționale (vezi tabelul).

În cadrul **industriei** este de remarcat faptul că se mențin ritmuri ridicate ale productivității muncii la acele ramuri care sînt hotărîtoare pentru asigurarea dezvoltării generale a economiei : construcției de mașini și prelucrarea metalelor — 8,5% ; metalurgia feroasă — 9,9% ; chimia — 9,4%.

Dacă avem în vedere că în perioada 1976—1980 se va trece la reducerea treptată a săptămînii de lucru, ritmul de creștere a productivității muncii orare va fi, de fapt, mult superior celui menționat.

Creșterea în ritmuri ridicate a productivității muncii este concepută nu pe seama intensificării efortului fizic, ci printr-o **muncă susținută de concepție, prin stimularea gîndirii creatoare a oamenilor muncii, valorificarea inițiativei, inteligenței și spiritului novator a celor ce muncesc.** Aceasta atrage după sine o mare răspundere din partea tuturor factorilor de conducere, la toate nivelurile, care trebuie să întreprindă acțiuni eficace pentru valorificarea tuturor posibilităților de sporire a productivității muncii.

O influență favorabilă importantă asupra nivelului și ritmului de creștere al productivității muncii o va avea modernizarea industriei, schimbările în structura acesteia, determinate de **volumul deosebit de important al investițiilor destinate** construcției de obiective industriale noi, dotate cu mașini și utilaje la nivelul tehnicii actuale mondiale, reutilarea unităților existente, promovarea progresului tehnic în toate unitățile economice.

Ținînd seama de numărul mare de obiective noi ce urmează a fi construite în anii viitorului plan cincinal, ca și de contribuția acestora la sporirea volumului producției și la creșterea productivității muncii, se impune luarea, încă de pe acum, a tuturor măsurilor tehnice și organizatorice care să asigure, pe de o parte, punerile în funcțiune la termenele stabilite sau chiar devansarea acestor termene, iar, pe de altă parte, atingerea parametrilor proiectați la termenele planificate.

Necesitatea acționării în direcțiile menționate are în vedere faptul că, potrivit programelor preliminare elaborate pentru creșterea productivității muncii, pe seama progresului tehnic se va obține circa 45% din creșterea totală prevăzută (vezi graficul), la unele ministere această proporție fiind mai mare : Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele — circa 60%; Ministerul Industriei Chimice — circa 52%; Ministerul Industriei Metalurgice — circa 50% ; Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii – circa 48% etc.

În **construcții-montaj**, prevederile proiectului de Directive — de creștere a productivității muncii într-un ritm mediu anual de 8,4—9,4% — au fost astfel concepute încît să asigure realizarea sarcinilor trasate încă de Conferința Națională a partidului din iulie 1972, de dublare a productivității muncii în această ramură. Prevederea unei asemenea creșteri a productivității muncii a presupus din capul locului, un deosebit efort de concepție și organizare, Ministerul Construcțiilor Industriale elaborînd în acest scop un program special de măsuri ; realizările remarcabile obținute pînă în prezent de multe șantiere și trusturi de construcții dovedesc realismul acestei sarcini.

Hotărîtor pentru îndeplinirea sarcinilor de creștere a productivității muncii este asigurarea din timp a **forței de muncă calificate** pentru toate domeniile de activitate. În acest scop o atenție deosebită trebuie să se acorde elaborării **programelor speciale pentru pregătirea forței de muncă,** ținîndu-se seama de diversificarea economiei, introducerea cuceririlor tehnicii înaintate, etc.

Formarea profesională în cursul următorului cincinal a unui număr de 1,8—2 milioane persoane, prin toate formele de pregătire, așa cum prevede proiectul de Directive, va permite acoperirea în întregi-

	Anul 198o față de 1975	Ritmul mediu anual în perioada 1976-198o
Productivitatea orară a muncii (în condițiile duratei actuale a săptămînii de lucru):		
- industrie	138 - 142	6,7 - 7,2
- construcții-montaj	15o - 156	8,4 - 9,4
- transporturi feroviare	12o - 126	3,7 - 4,8

Tabel — **Dinamica productivității muncii (%)**

me a necesarului de cadre calificate. Se are în vedere ca în această perioadă să fie pregătiți 1550—1700 mii muncitori calificați și 250—300 mii tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate.

O contribuție importantă la formarea cadrelor o va aduce în continuare învățămîntul de toate gradele care se va perfecționa corespunzător cerințelor progresului economico-social și cultural al țării; în această perioadă urmează a se încheia acțiunea de generalizare a învățămîntului de 10 ani, prin cuprinderea întregii generații de tineri în prima treaptă de liceu, fapt care va asigura o pregătire unitară, științifică și de cultură generală, precum și o pregătire profesională de specialitate superioară, astfel încît tinerii se vor putea integra într-un timp mai scurt și cu rezultate mai bune în activitatea productivă.

La perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii un aport esențial îl aduce înfăptuirea perseverentă a prevederilor legii nr. 2/1971, care a pus bazele sistemului național de reciclare, avînd ca scop : împrospătarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, aprofundarea unui anumit domeniu al specialității de bază, însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii și culturii din specialitatea respectivă sau din cele înrudite (reciclarea) ; obținerea unei calificări suplimentare, pe lîngă profesia de bază (policalificarea) ; schimbarea calificării în cazurile în care profesia de bază nu mai corespunde cerințelor tehnicii moderne sau structurii economiei (recalificarea) ; însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și a muncii.

Valorificarea cu maximum de randament a potențialului tehnico-economic impune îmbunătățirea în toate ramurile economiei a **organizării producției și a muncii**, introducerea formelor eficiente de conducere și organizare. Programele speciale întocmite de întreprinderi și ministere prevăd că pe această cale se va obține aproape 35% din sporul productivității muncii.

Pentru realizarea acestui obiectiv, întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe centrale din economie au un cîmp larg de acțiune, un loc important în sfera preocupărilor din acest domeniu urmînd să revină problemelor legate de :

— creșterea gradului de concentrare și specializare a producției, tipizarea, unificarea și standardizarea pieselor, subansamblelor, produselor și tehnologiilor de fabricație ;

— perfecționarea pregătirii tehnice, a programării, lansării, lotizării, urmăririi și executării în flux a producției ;

— îmbunătățirea gradului de utilizare intensivă a capacităților de producție și creșterea coeficientului de schimburi ;

— îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a utilajelor ;

— utilizarea rațională a forței de muncă, cu prioritate în sectoarele direct productive, aplicarea strictă a normelor unitare de structură privind încadrarea cu personal tehnic, economic, de specialitate și administrativ, creșterea în continuare a ponderii lucrătorilor care sînt ocupați direct în producerea de bunuri materiale ; limitarea la strictul necesar a personalului auxiliar și a altor categorii de personal neproductiv.

Utilizarea rațională a forței de muncă presupune, la rîndul ei, un complex de măsuri a căror realizare este menită să exercite o contribuție pozitivă asupra productivității muncii :

— îmbunătățirea continuă a activității de normare a muncii, prin elaborarea unor norme de muncă de calitate, care să reflecte în permanență consumul de muncă real în raport cu progresul tehnic și gradul de organizare a producției și a muncii ;

— în toate unitățile se cer luate măsuri concrete tehnico-organizatorice și politico-educative pentru asigurarea condițiilor ca fiecare lucrător să folosească în mod eficient întreg timpul de lucru, pentru întărirea ordinei și disciplinei în muncă, înlăturarea fluctuației personalului, a „fugii“ de la o întreprindere la alta, ceea ce dăunează activității eficiente a întreprinderilor, influențînd negativ asupra creșterii productivității muncii (trebuie menționat că un singur minut cîștigat prin astfel de măsuri va reprezenta, în anul 1980, o producție de circa 6,5 mil. lei, față de 3,8 milioane lei la nivelul anului 1975) ;

— organizarea rațională a locului de muncă și folosirea celor mai productive metode de lucru. În acest cadru o importanță deosebită pentru creșterea permanentă a productivității muncii o are metoda lucrului la mai multe mașini. Pentru extinderea acestei metode este necesar ca timpul total de deservire a mașinii să fie bine structurat, astfel încît să apară un timp net, fără întrerupere, executat de mașină, permițînd lucrătorului ca în acest timp să se poată ocupa de reglarea și punerea în funcțiune a încă uneia sau mai multor mașini. În acest scop este necesar să fie elaborate grafice pentru deservirea mai multor mașini și, de asemenea, să fie construite scule și dispozitive de lucru adecvate, care să permită micșorarea timpului auxiliar și mărirea cantității de piese care se pot executa în același timp ;

— deosebit de important în domeniul organizării producției și a muncii este faptul că aceasta nu trebuie să aibă amprenta „campaniei“, ci să constituie un proces continuu, determinat realmente de condițiile obiective concretizate în schimbările ce au loc în structura și calitatea mijloacelor de producție, în calificarea forței de muncă.

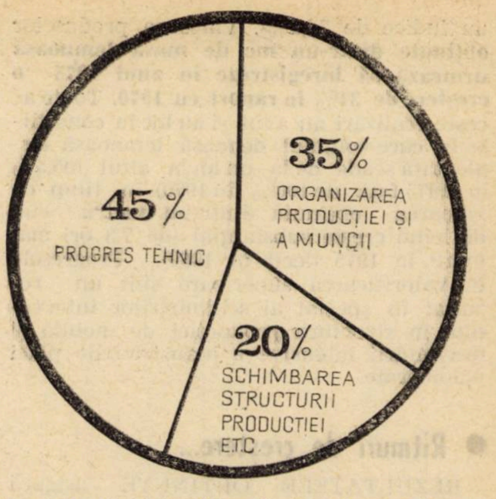

Contribuția diferiților factori la creșterea productivității muncii, în perioada 1976—1980.

PROIECTUL DE DIRECTIVE prevede ca pe seama creșterii productivității muncii să se obțină, pe ansamblul industriei, circa 70% din sporul producției ; pentru unele ramuri industriale principale, în calculele de plan pentru fundamentarea Directivelor, s-au avut în vedere sporuri mult mai mari (exploatarea și prelucrarea lemnului — 100%; energie electrică — circa 82%, metalurgie feroasă și industria materialelor de construcții — circa 80% ; celuloză și hîrtie — 79% ; chimie — circa 75%, construcții de mașini și prelucrarea metalelor — circa 74%).

Pentru realizarea și depășirea în anii viitorului cincinal a sarcinilor de creștere a productivității muncii prevăzute în proiectul de Directive se impune o amplă muncă de conducere, o intensă mobilizare și organizare a forțelor, în așa fel încît sporirea simțitoare a productivității muncii să devină o cauză a fiecărui lucrător, cunoscut fiind că de nivelul productivității muncii este strîns legată accelerarea dezvoltării economice și ridicarea bunăstării maselor.

Gheorghe STOICA

PE COORDONATELE EFICIENȚEI —

Dimensiuni industriale actuale ale unei materii prime de bază — LEMNUL

INDUSTRIE CU VECHI TRADIȚII, *în țara noastră*, prelucrarea lemnului *a cunoscut și cunoaște, în anii socialismului, o puternică dezvoltare. Dispunem astăzi de combinate și întreprinderi dotate cu tehnică modernă, cu înalt grad de mecanizare și automatizare, care valorifică superior lemnul pădurilor.*

● Ce relevă dinamica realizărilor?

ÎN ANII actualului cincinal industria de prelucrare a lemnului concentrată în cea mai mare parte în cadrul centralei noastre, realizează un ritm de creștere a producției superior prevederilor planului. Rezultatele dobîndite în anii care au trecut și preliminate pe întregul cincinal 1971 — 1975 sînt înfățișate în tabelul nr. 1.

Se estimează că **centrala va înregistra în actualul cincinal o creștere medie de aproape 13% la producția globală industrială, depășind astfel prevederile cincinalului.** La producția de **mobilier din lemn,** care deține ponderea principală, **nivelul planificat pentru actualul cincinal va fi devansat cu peste 7 luni, realizîndu-se un ritm mediu de creștere de 14,8%.**

În vederea creșterii potențialului economic al centralei, au fost realizate importante investiții, în anii cincinalului, **urmînd a fi puse în funcțiune 40 de capacități noi concomitent cu modernizarea și reutilarea a numeroase fabrici și secții existente.** Dintre acestea, o bună parte au și intrat în funcțiune — fabricile de mobilă din Cluj, Miercurea Ciuc, Caransebeș, Beiuș, Gheorghieni, Odorheiul Secuiesc, fabricile de plăci aglomerate din Comănești, Bistrița, Arad, Pitești etc. Dezvoltarea capacităților a permis **creșteri deosebite ale producției de plăci fibrolemnoase** (de 55 de ori mai mult în 1974 față de 1962) **și ale producției de mobilă** (de 130 de ori față de 1944). **În producția de mobilă trebuie relevată, de asemenea, larga diversificare a sortimentelor (se produc peste 2 500 de modele).**

Gradul de utilizare a masei lemnoase înregistrează la rîndul său o creștere însemnată de 6,3% în anii actualului cincinal, urmînd ca indicele respectiv să ajungă la 80,4% (în acest an ne găsim la un indice de 75,6%). Valoarea produselor **obținute dintr-un mc de masă lemnoasă urmează să înregistreze în anul 1975 o creștere de 31% în raport cu 1970.** Toate aceste realizări au avut și au loc în condițiile în care volumul de masă lemnoasă exploatată scade de la un an la altul (95,5% în 1975 față de 100% în 1970), în timp ce valoarea obținută dintr-un metru cub de lemn crește substanțial (de 7,3 ori mai mare în 1975 decît în 1960). Progresele în valorificarea superioară sînt un rezultat în special al schimbărilor intervenite în structura producției de mobilă și dezvoltării intensive a industriei de plăci aglomerate.

● Ritmuri de creștere...

REZULTATELE OBȚINUTE asigură condiții favorabile pentru stabilirea în viitor a unor obiective cantitative și calitative superioare. **Ritmul mediu anual al producției industriale va fi în cincinalul 1976—1980, la nivelul centralei, conform prevederilor din proiectul de Directive, de 8,2%.**

Fonduri importante, cu 18% mai mari față de cincinalul actual, vor fi alocate pentru construirea, dezvoltarea și modernizarea întreprinderilor. Cele aproape 80 obiective de investiții — dintre care trei premiere în trei județe : combinatele de prelucrare a lemnului din județele Dîmbovița, Hunedoara și Neamț ; fabricile noi de mobilă corp, plăci din așchii de lemn, elemente mulate din furnire și elemente ornamentale, completările de profile, dezvoltările și modernizările întreprinderilor existente — oglindesc repartizarea judicioasă a investițiilor pe ramuri și subramuri ale economiei naționale, cît și pe întreg teritoriul țării, confirmă politica partidului de dezvoltare echilibrată a tuturor județelor.

În tabelul nr. 2 se reflectă sporurile importante de producție ce vor fi înregistrate la o serie de sortimente principale.

Între factorii care s-au avut în vedere la stabilirea acestor nivele menționăm :

— dezvoltarea construcțiilor de locuințe și social-administrative, turismului și industriei hoteliere, sporirea veniturilor populației și exportului de mobilă stil și de plăci ;

— consumul industrial, a cărei pondere va atinge 78% din totalul producției în 1980 ;

— creșterea rapidă a consumului intern necesar producției de mobilier corp și de bucătării din plăci înnobilate pe baza studiilor de marketing care demonstrează cererea crescîndă a acestor produse.

● ...și orientări calitative în noul cincinal

CU PRIVIRE LA TENDINȚELE PRODUCȚIEI DE MOBILĂ în cincinalul următor sînt de reținut modificările structurale, printre care : **creșterea ponderii mobilei moderne pentru locuințe, instituții, hoteluri, cămine și magazine, a celei de bucătării și în special a mobilei de artă (rustică și stil), al cărei volum prevăzut pentru 1980 este de 3 ori mai mare, cu o pondere de 15% față de 6,6% în anul 1975.**

Programul de dezvoltare a producției de mobilă se va realiza prin capacități noi (18%), iar restul prin utilizarea mai intensă a potențialului existent, introducerea tehnicii noi, adîncirea specializării și cooperării. **Producerea mobilei din panouri modulate pe linii specializate** (prelucrare, finisare și montaj) **în anul 1980 se va realiza în 11 capacități, care vor asigura diversificarea producției ca funcționalitate și finisaje, o productivitate a muncii de aproximativ 400 000 lei pe un lucrător și eliberarea din consum a importante cantități de cherestea. Folosirea înlocuitorilor din furnire pe bază de fibre celulozice și folii de polimeri, care va reduce consumul de manoperă, producția de elemente ornamentale și funcționale din mase plastice, tehnologii pentru fabricarea elementelor de mobilă prin procedeul mulării așchiilor și protejării cu filme impregnate, precum și realizarea elementelor ornamentale din lemn pentru mobilă — sînt doar cîteva din noutățile pe care le vor aduce în dezvoltarea producției de mobilă, cuceririle științei și tehnicii.**

Profilul de producție a noilor capacități de mobilier din lemn are în vedere tendințele de cerere a pieței. Astfel se vor construi 7 fabrici de mobilă stil, 3 fabrici de mobilă modernă din panouri modulate, 15 fabrici de mobilă corp, 2 capacități de mobilier comercial și de bucătării.

Capacitățile existente de mobilier din lemn vor realiza în 1980 un spor de producție cu aproximativ 24% mai mare față de anul 1975, prin îmbunătățirea organizării fluxurilor tehnologice pe linii distincte; creșterea suprafețelor productive prin micșorarea celor destinate circulației și spațiilor tehnologice la limite admise și redarea în circuitul productiv a altor suprafețe nefolosite corespunzător: exploatarea utilajelor de bază în trei schimburi, urmînd ca în 1980 coeficientul de schimburi să atingă 2,3.

Specializarea și cooperarea în producția de mobilă va căpăta dimensiuni largi prin extinderea la noi grupe de semifabricate, elemente de tapițerie și ornamentale, sertare, mobilier comercial, pentru accesorii ,oglinzi, geamuri, lacuri și vopsele, adezivi, profile de aluminiu, metale etc. În acest cadru, combinatele de prelucrare a lemnului din Arad, Drobeta Turnu-Severin, Oradea, Sighet și I.P.L. Cluj, care produc în prezent o gamă largă de produse cu multiple funcțiuni, vor fi specializate pe un număr mai restrîns de produse și funcțiuni, urmărindu-se prin aceasta sporirea mai accentuată a productivității muncii, valorificarea mai eficientă a materiilor prime. Alte unități — întreprinderile de prelucrare a lemnului din Covasna, Iași, Satu Mare, Sibiu, București etc. — urmează să fie specializate pe un număr mai mic de sortimente. Prin **concentrarea producției, adîncirea specializării și lărgirea cooperării dintre unitățile noastre, se va ajunge, așa cum reiese din calculele estimative întocmite, la o creștere accentuată a eficienței economice în fiecare unitate, cît și la nivel de centrală.**

Tabelul nr. 2 (%)

Produsul	Anii 1975	Anii 1980
Mobilier din lemn	177	252
Plăci din așchii de lemn și fibrolemnoase	222,5	327,0
Plăci înnobilate	177,4	277,4
Furnire estetice	12o,4	173,5

● Valorificarea microparticulelor — o adevărată industrie

ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ cu dinamica producției de mobilă **se va dezvolta și industria plăcilor de lemn.** Tendința scăderii ponderii placajului și plăcilor fibrolemnoase, concomitent cu creșterea ponderii plăcilor din așchii de lemn, a căror utilizare se accentuează, impun dezvoltarea producției acestora din urmă.

Extinderea gamei sortimentale și adîncirea finisării și prelucrării prin creșterea producției de plăci livrate în formate (panouri pentru mobilă, dale pentru pardoseli etc), dotarea tehnică cu utilaje și instalații asimilate în țară în cea mai mare parte (valoarea importurilor pentru aceste fabrici urmează să scadă de la 43% în 1975 la cel mult 17% în 1980), **creșterea ponderii categoriilor inferioare de materie primă necesare procesului de fabricație, vor asigura condițiile cerute de dezvoltarea la cote înalte a industriei plăcilor din așchii de lemn. Dezvoltarea industriei de plăci este corelată cu acțiunea ramurii construcției de mașini pentru asimilarea și diversificarea producției de instalații și utilaje necesare dotării tehnice, pentru ca în paralel cu exportul de produse România să poată oferi pe piața externă spre sfîrșitul perioadei și linii complexe de fabricație a plăcilor din așchii de lemn.**

Producția de **plăci înnobilate, ca înlocuitori de furnire** pentru fabricația mobilei, care a cunoscut o dezvoltare de proporții în țara noastră — **creșterea fiind de 3,3 ori în 1974 față de 1962 — va avea în continuare o dinamică ascendentă. Cea mai mare parte a producției de plăci înnobilate este destinată consumului intern, care se triplează în anul 1980 față de 1974.**

În vederea restrîngerii importului de materii prime și materiale utilizate în prezent pentru producția de plăci înnobilate sînt prevăzute programe de asimilare etapizate pentru melamină și hîrtia de filme. Utilizarea tehnologiilor actuale îmbunătățite și introducerea altora noi, moderne, axate pe utilaje de mare productivitate ; introducerea în fabricație de lacuri și vopsele cu caracteristici ridicate ; înlocuirea rășinilor melaminice cu rășini poliesterice, acrilice sau amestecuri de rășini etc., vor asigura atingerea nivelelor de producție propuse la plăci înnobilate.

Producția furnirelor estetice este orientată spre satisfacerea cerințelor consumului intern pentru mobilă, cu schimbări structurale care constau în sporirea ponderii furnirelor de diverse specii, stejar și tropicale în vederea compensării scăderii celei a furnirelor de nuc.

Față de dezvoltarea producției de mobilă, nivelele propuse pentru industria furnirelor nu acoperă cerințele consumului intern. Deficitul de furnire pentru producția de mobilă în perioada 1976—1980, va fi acoperit prin utilizarea înlocuitorilor de furnire, pentru fabricarea cărora este pre-

Tabel nr. 1 — **Principalii indicatori**

	Prevederi plan cincinal pentru 5 ani	Realizări preliminate pe 4 ani	Realizări preliminate pe 5 ani
Producția globală industrială -ritm mediu anual de creștere	8,4	12,1	12,7
Productivitatea muncii - creștere față de 197o în %.	2o,5	2o,9	32,2

văzută construirea a două capacități de producție și prin folosirea plăcilor înnobilate. Materia primă necesară producției de furnire estetice se va asigura prin sporirea importului de bușteni exotici, utilizarea unor cantități de bușteni de derulaj pentru placaje, reducerea grosimii furnirelor estetice de fag de la 0,8 mm la 0,7 mm. Dezvoltarea în continuare a cooperării între fabricile de furnire și cele de mobilă din sector și din afara acestuia pentru livrarea de panouri de furnire îmbinate în dimensiuni fixe va permite utilizarea furnirelor de clasa a III-a și a celor subdimensionate, contribuind astfel la acoperirea necesarului.

Volumul aprovizionării cu mărfuri și prestări de servicii către populație crește substanțial. Livrările de mărfuri către fondul pieței vor crește de două ori, desfacerea de mărfuri cu amănuntul de 2,5 ori iar prestările de servicii vor spori de 1,7 ori față de anul 1975. De asemenea, ca urmare a creșterii producției sortimentelor de mărfuri cu prețuri mici, volumul livrărilor va crește la mobilierul de bucătărie cu preț de desfacere pînă la 1 300 lei pe garnitură și se va dubla la camerele de dormit cu preț de desfacere pînă la 5 500 lei pe garnitură.

● Producție sporită + eficiență: preocupări „de actualitate" și în viitor

O CONTRIBUȚIE DE SEAMĂ, atît în ce privește sporirea producției cît și a creșterii eficienței economice, este chemată să aducă **cercetarea științifică. De aceea ea va fi îndeosebi orientată spre realizarea de produse noi cu caracteristici superioare, lărgirea resurselor și valorificarea superioară a masei lemnoase, utilizarea rațională și economisirea materiilor prime, introducerea în circuitul economic a unor specii lemnoase și sortimente de lemn neutilizate industrial, extinderea folosirii înlocuitorilor și perfecționarea organizării producției și a muncii.**

Ca rezultat al activității de cercetare științifică **în anul 1980 indicele de utilizare a masei lemnoase este prevăzut să atingă 85,3 la sută.** Totodată, **se va obține o creștere importantă — de 24,8 la sută — a valorii produselor obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă.**

Un alt obiectiv important îl constituie **sporirea substanțială a eficienței producției,** ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activități economice. **Productivitatea muncii în 1980 urmează să crească cu 37,3 la sută față de 1975 și cu 82,6 la sută față de 1970.** Aceasta va permite ca **circa 70 la sută din sporul producției industriale să se obțină pe seama creșterii productivității muncii,** în condițiile sporirii numai cu 2,6 la sută a numărului mediu scriptic de personal angajat. Așa cum rezultă din prevederile proiectului de Directive, **creșterea productivității muncii se va realiza nu prin intermediul efortului fizic, ci prin modernizarea continuă a activității de producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, introducerea pe scară largă a mecanizării și automatizării, accentuarea muncii de concepție, prin valorificarea inițiativei, inteligenței și spiritului novator al oamenilor muncii.**

În centrul preocupărilor se vor situa problemele privind realizarea producției cu cheltuieli minime, creșterea rentabilității, micșorarea continuă, a cheltuielilor de producție și în primul rînd a cheltuielilor materiale. **La sfîrșitul cincinalului viitor cheltuielile la 1 000 lei producție marfă se vor diminua față de 1975 cu 46,20 lei, iar cheltuielile materiale cu 5,80 lei.** În acest scop, se va intensifica acțiunea de raționalizare a consumurilor de materii prime și energie și se va accentua preocuparea în direcția folosirii cu randament sporit a fondurilor fixe productive. Se urmărește atingerea **la sfîrșitul cincinalului 1976—1980, a unei producții medii de 1 050 lei la 1 000 lei fonduri fixe, față de 785 lei în 1975.**

Asigurarea necesarului de cadre pentru desfășurarea activității centralei, pregătirea și perfecționarea personalului pentru deservirea proceselor tehnologice noi, precum și a celor existente, care vor fi modernizate, se vor realiza pe baza unor programe speciale (pe profesii, specialități și niveluri de pregătire), recrutarea, repartizarea și folosirea acestora în raport cu nevoile producției. **În perioada 1976—1980 se vor califica, policalifica și își vor ridica nivelul de pregătire aproximativ 33 000 de persoane.** De asemenea, **în liceele de specialitate ale centralei se face pregătirea a peste 38 000 elevi pentru asigurarea viitoarelor cadre necesare dezvoltării centralei noastre cît și pentru alte sectoare specifice ale economiei naționale.**

NOILE OBIECTIVE mobilizatoare ce ne revin în cincinalul 1976—1980, obligă și totodată stimulează colectivele noastre de muncă la acțiuni susținute în vederea ridicării calitative a întregi activități de producție și financiare, pentru sporirea contribuției la dezvoltarea economiei și înflorirea patriei noastre socialiste.

ing. Florian CRISTESCU
director general
Centrala de prelucrare a lemnului

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La ce nivel sînt folosite mașinile și instalațiile din dotare?

INDUSTRIA materialelor de construcții a fost dotată, an de an, cu noi și moderne mașini, utilaje și instalații specifice. Folosirea cît mai deplină a acestei zestre tehnice trebuie să constituie o sarcină permanentă pentru fiecare întreprindere.

Urmărind evoluția pe lunile primului semestru din acest an a indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru, comparativ cu luna octombrie 1973, se constată o tendință de continuă îmbunătățire (vezi graficul). Acest lucru a contribuit, de altfel, la **îndeplinirea și chiar depășirea planului de producție la unele materiale de construcții importante.** La sfîrșitul primei decade din luna august erau înregistrate **depășiri la: ciment** (2,4 mii tone), **materiale de zidărie** (31,3 mil. buc.), **plăci din azbociment** (984 mii m^2), **prefabricate din beton armat** (7,4 mii m^3) ș.a.

Cifrele medii privind indicii de utilizare a timpului disponibil de lucru, deși satisfăcătoare ca tendință, ascund destule rezerve care ar putea fi puse în valoare în scopul creșterii producției și al eficienței economice. **La morile cu bile pentru ciment, de pildă, se înregistrează încă dese opriri pentru remedierea defecțiunilor electrice și mecanice** (întreprinderile producătoare de ciment din Medgidia, Cîmpulung Muscel, Tg. Jiu) **însumînd opriri de multe mii de ore-mașini** (14 000 în trimestrul I și aproape 13 000 în trimestrul II). Un mare număr de ore nelucrate, tot la morile cu bile pentru ciment, s-au datorat lipsei de materii prime și materiale la întreprinderile de la Aleșd, Turda, Brașov, Tg. Jiu), în sumă totală de circa 7 000 ore-mașini în trimestrul I și aproape 9 600 ore-mașini în trimestrul II.

Inrăutățirea indicelui de utilizare la cuptoarele pentru ars produse ceramice — așa cum rezultă din grafic — se datorește creșterii duratelor întreruperilor din cauze care, prin măsuri tehnico-organizatorice, pot fi total sau parțial evitate: lipsă de materii prime, lipsă de comenzi, defecțiuni în funcționarea utilajelor etc. În ce privește nivelul redus al **indicelui de utilizare la mașinile de fasonat prin presare, el se explică în bună măsură prin neprogramarea schimburilor II și III.**

Nevoile șantierelor de construcții impun să se urmărească îndeaproape ca toate întreprinderile, să mărească coeficientul de schimburi, să reducă cît mai mult timpul de lucru neutilizat, astfel încît gradul de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor și instalațiilor, să crească cît mai mult.

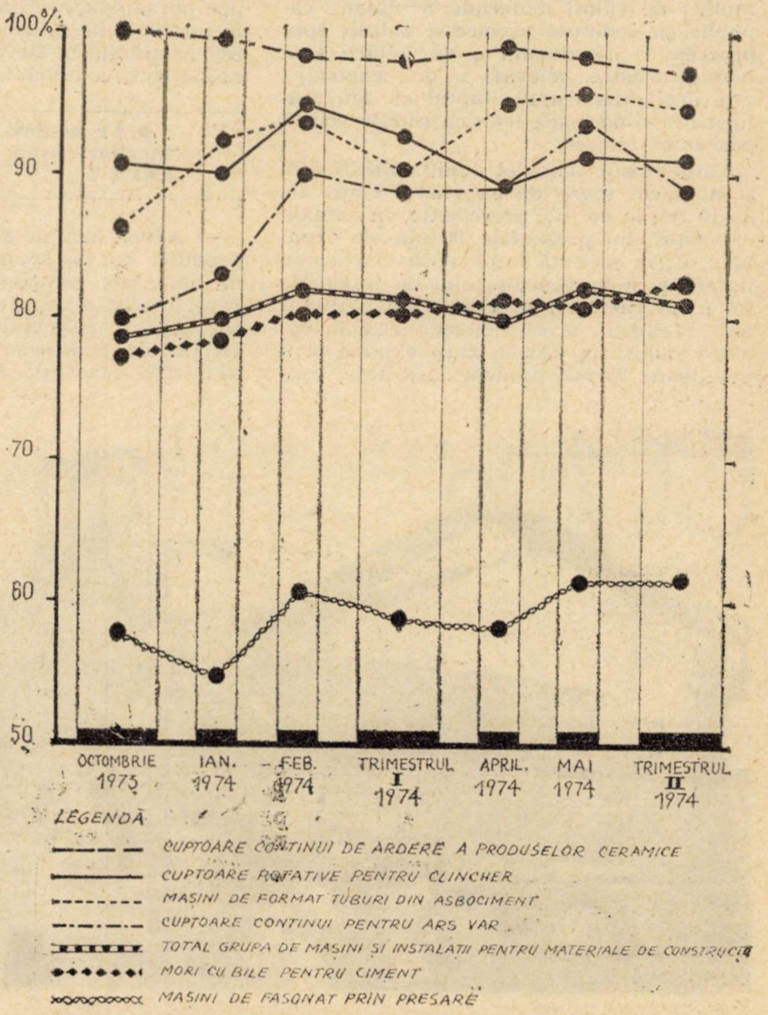

Gradul de utilizare a fondului de timp disponibil al unor mașini și instalații specifice pentru producția de materiale de construcții (Evoluție)

„EREN '74“ — un catalog viu, sintetic, al potenţialului economic

Interviu cu ing. REMUS BRAD, directorul Intreprinderii de Tîrguri şi Expoziţii

• In calitate de organizator al expoziției, v-am ruga să ne spuneți prin ce ați caracteriza actuala ediție a EREN față de precedentele ?

— Aș spune că actuala ediție a EREN înregistrează salturile decisive înainte făcute de economia românească. Acumulările cantitative ale celor 5 cincinale au determinat mutațiile profunde ale căror mărturii le găsim în expoziție. Dacă, așa cum arăta la inaugurare primul ministru al guvernului, tovarășul Manea Mănescu, realizăm astăzi o producție industrială de 19 ori mai mare ca în 1950, dacă construcțiile de mașini realizează în numai 4 zile întreaga producție a anului 1938, iar industria chimică în numai 2 zile producția aceluiași an, îndreptîndu-ne rapid către o structură modernă a economiei, acestea toate se datoresc opțiunilor fericite făcute de Partidul Comunist Român în dezvoltarea economică a țării.

Și iată cîteva detalii semnificative : în pavilionul central puteți vedea mașini-unelte cu comandă numerică funcționînd programate de primul calculator românesc de proces Felix C32P, sau mașina automată de călit arbori motori cu curenți de înaltă frecvență sau aplicațiile industriale ale laserului.

Producția unor astfel de mașini, utilaje, presupune un potențial tehnic ridicat, o experiență tehnică amplă, pe scurt, acumulări de valori materiale și umane capabile să genereze asemenea salturi spre progres. O coordonată a dezvoltării economiei noastre, relevată și de expoziție, este deci dinamismul, faptul că am realizat într-o perioadă istorică relativ scurtă pași mari înainte.

Caracteristic actualei ediții EREN este și numărul mare de exponate. Față de 8—10 mii la edițiile precedente, în actuala expoziție sînt prezentate 90 mii de exponate. Cifra reflectă implicit diversificarea puternică a nomenclatorului de producție în toate ramurile economiei în ultimii ani. Pregnant, acest fenomen este în ramura industriei ușoare, care expune în 4 pavilioane 30 mii produse : tricotaje, confecții, încălțăminte, blănărie, articole de uz casnic, în pavilioanele cooperației meșteșugărești și de consum care expun 32 mii de produse sau ale industriei locale cu 12 500 exponate din toate cele 39 de județe ale țării.

Calitatea bunurilor de consum prezentate, gama largă de sortimente, accentul pus pe satisfacerea unor necesități și preferințe cît mai diverse, reflectă preocuparea partidului și statului pentru creșterea necontenită a nivelului de trai.

• Ce noutăți tehnice semnalați cititorilor noștri la actuala ediție a EREN ?

— Avem aici de-aface nu numai cu produse, dar aș spune chiar cu domenii de activitate complet noi, cum sînt : forajul marin, tehnica de calcul, echipamentul pentru teleprelucrarea datelor și telecomanda proceselor prin rețele de comunicații conectate la calculator, autovehicule cu motoare diesel pentru transportul de mărfuri și persoane, mașini pentru producerea rulmenților, tehnologii noi pentru prelucrarea metalelor — cele mai multe dezvoltate cu contribuția unor inventatori români.

Exponate ce atestă orientarea industriei către realizarea de produse cu un înalt nivel tehnic, de utilaje complexe, de mare capacitate.

Dintre produsele noi aș menționa : furgoanele frigorifice de 8 și 12 tone, tractoarele de 35—80 și 180 CP, încărcătorul frontal pe șenile S-1800, macaralele de 8 tone, autocisterne de 20 tone, locomotive de 250 CP, motoarele diesel „Alco“ de 4 000 CP pentru locomotive, turboagregatul de 330 MW., instalația F-500 pentru foraj pînă la adîncimi de 10 000 metri, noi mașini agricole, de construcții, noi tipuri de utilaj minier, noi tipuri de instalații chimice, noi articole electrotehnice de uz casnic (televizoare portabile, radiereceptoare cu performanțe ridicate etc.), bunuri de consum moderne.

Se poate aprecia că cele 675 de întreprinderi prezente la expoziție, s-au angajat hotărît în realizarea obiectivului pe care președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu îl aprecia ca esențial pentru economia națională, și anume „creșterea substanțială a ponderii produselor cu grad de prelucrare superioară, care înmagazinează o cantitate mai mare de muncă de inteligență tehnică și în același timp duce la un consum mai redus de materii prime și materiale“.

• Cum a fost primită de public expoziția ?

— După cum puteți constata expoziția se bucură de o deosebită atenție atît din partea vizitatorilor români, în număr de zeci de mii zilnic, cît și din partea vizitatorilor străini, pentru care noi, administrația complexului expozițional, îndeplinim și oficiul de relații publice în numele expozanților. Aș putea spune, că EREN '74 reprezintă pentru oamenii de afaceri străini un catalog viu, sintetic al potențialului nostru economic, un prilej unic în felul său de informare asupra României ca partener comercial, creînd neîndoios premisele unor viitoare contracte.

Încă din primele zile, am primit vizita unor delegații străine dornice să cunoască nivelul actual al realizărilor economiei românești, ca și disponibilitățile la export pentru unele produse.

Evenimentele pe care le-a trăit în aceste zile Bucureștiul, respectiv manifestările prilejuite de aniversarea Eliberării României și de Conferința Mondială a Națiunilor Unite pe problemele populației, au permis ca expoziția să fie onorată de vizita unor delegații guvernamentale la nivel înalt.

De asemenea, constatăm cu satisfacție că sezonul estival este pe cale să transforme expoziția într-o veritabilă atracție turistică internațională.

Și pentru întreprinderile românești, pentru specialiști, EREN constituie un bun prilej de mai bună cunoaștere reciprocă, un prilej pentru inițierea unor noi cooperări, pentru depistarea unor noi posibilități de aprovizionare și respectiv desfacere.

• Pentru a concretiza prin cifre, interesul publicului pentru această grandioasă etalare de nou și frumos, cîți vizitatori au fost oaspeții EREN '74 în primele 10 zile de la deschidere ?

— După zece zile de la inaugurare, expoziția a fost deja vizitată de peste 100.000 de persoane.

G. I.

Experienţe în actualitate

Optimizarea programării producţiei în siderurgie

ÎN ULTIMII ANI, preocupările pentru perfecţionarea metodelor de conducere şi organizare a unităţilor noastre economice s-au intensificat, în cadrul lor locul principal ocupîndu-l optimizarea programării producţiei, *introducerea de metode şi tehnici moderne de programare, lansare şi urmărire a producţiei, bazate pe un riguros instrument matematic, pe folosirea prioritară a mijloacelor de prelucrare automată a datelor. Un exemplu concludent, prezentat în continuare, îl constituie proiectul elaborat la* Combinatul Siderurgic din Galaţi *de* ing. George Marzac, *absolvent al secţiei industrie a* Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat *din cadrul* Academiei „Ştefan Gheorghiu“.

● Obiective urmărite

DOTAT cu cele mai moderne mijloace de producţie, Combinatul Siderurgic Galaţi, cea mai importantă unitate siderurgică a ţării (a produs în 1973 peste 37% din întreaga cantitate de oţel a ţării), este organizat după **principiul tehnologic al fluxului integrat**. Folosind ca principale materii prime : minereu, cărbuni, fondanţi, se produc, trecînd prin faze succesive, fontă şi oţel, laminate plate sub formă de table şi benzi de la 150 la 0,3 mm grosime, într-o gamă sorto-dimensională foarte variată, pentru construcţii navale, recipienţi şi cazane sub presiune, autovehicule, ţevi sudate de înaltă rezistenţă, construcţii metalice etc.

Pentru că cea mai mare diversitate sorto-dimensională se înregistrează la produsul **tablă groasă**, studiul şi-a propus ca principal obiectiv **proiectarea unui sistem îmbunătăţit de programare, lansare şi urmărire a producţiei**, capabil să permită **armonizarea posibilităţilor tehnologice cu cerinţele comenzilor, în condiţiile unei eficienţe economice sporite.**

Noua metodologie de programare, lansare şi urmărire a producţiei, proiectată potrivit specificului activităţii tehnologice a fluxului oţelărie-slebing-tablă groasă, trebuie să facă totodată posibilă atingerea şi a unor subobiective derivate. Astfel, printre altele, ea trebuie să permită **îmbunătăţirea indicilor de utilizare a capacităţilor de producţie, înlăturarea fluxurilor paralele de informaţii, reducerea cantităţilor de tablă rezultate în afara programelor de fabricaţie.**

(Continuare în pag. 8)

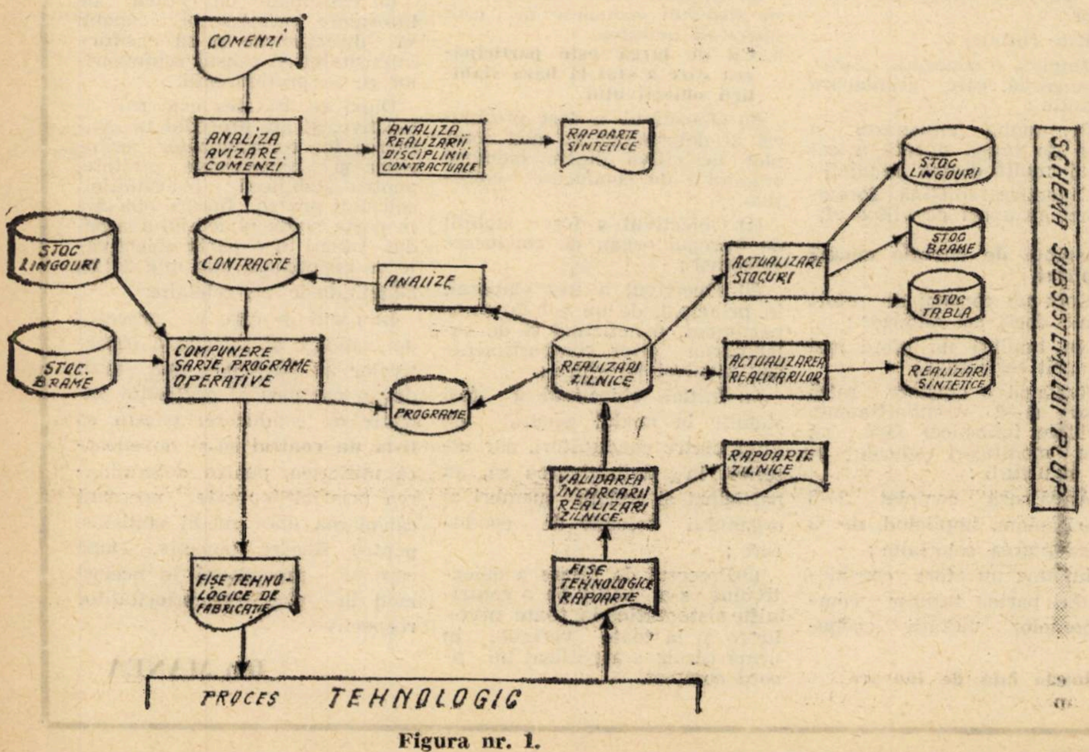
COMENZI
ANALIZA AVIZARE COMENZI
ANALIZA REALIZARII DISCIPLINII CONTRACTUALE
RAPOARTE SINTETICE
STOC LINGOURI
CONTRACTE
STOC BRAME
COMPUNERE SARJE, PROGRAME OPERATIVE
ANALIZE
PROGRAME
REALIZARI ZILNICE
ACTUALIZARE STOCURI
STOC LINGOURI
STOC BRAME
STOC TABLA
ACTUALIZAREA REALIZARILOR
REALIZARI SINTETICE
VALIDAREA INCARCARII REALIZARI ZILNICE
RAPOARTE ZILNICE
FISE TEHNOLOGICE DE FABRICATIE
FISE TEHNOLOGICE RAPOARTE
PROCES TEHNOLOGIC
SCHEMA SUBSISTEMULUI PLUP

Figura nr. 1.

STRATEGIE ŞI ACŢIUNE

Condiţiile eficienţei inovaţiei

ESTE INOVAŢIA eficientă în orice condiţii ar fi utilizată ? O anchetă intreprinsă în mai multe întreprinderi din Belgia, Olanda, Luxemburg a urmărit, printre altele, să ofere răspuns şi la această întrebare. Principalele concluzii rezultate, fără a avea pretenţia de a fi ridicate la rangul de reguli economice sau de conducere, ci cel mult un suport obiectiv şi riguros pentru reflectare şi cercetare în vederea ameliorării acţiunii, sînt prezentate în continuare.

1. Succesul economic al întreprinderii depinde de calitatea strategiei sale mai mult decît de coeficientul de inovaţie. *Elementele determinante ale strategiei, aceleaşi pentru orice întreprindere sînt : sistematizarea politicii de produs ; echilibrul funcţiilor de producţie, marketing şi de cercetare ; sistemul de informaţii interne şi externe de care dispune întreprinderea.*

2. Inovaţia nu este un factor de succes decît dacă este integrată într-o strategie de ansamblu care o evaluează şi o orientează. *Pentru a participa activ la procesul de creştere şi progres al unităţii economice, inovaţia are nevoie de „vectorul“ strategiei. În lipsa unei astfel de integrări, inovaţia riscă să nu fie decît o simplă schimbare sau numai o „invenţie“ fără efect economic.*

3. Întreprinderile inovatoare cele mai performante nu limitează inovaţia la activităţile interne de cercetare şi de dezvoltare, *ci practică o politică externă de exploatare sistematică a ambianţei tehnologice, a surselor exterioare de inovaţie.*

4. Întreprinderile cele mai inovatoare se caracterizează printr-o organizare de tip deschis şi participativ, *avînd drept particularităţi : echilibrul funcţiilor, capacitatea de a integra competenţe distincte, delegarea, munca în grup, un stil de conducere participativ, comunicaţii numeroase.*

5. Ca inovaţia să fie integrată efectiv în procesul de creştere şi progres, organizarea întreprinderii trebuie să posede o anumită specificitate, *caracterizabilă prin : existenţa unor agenţi (compartimente sau persoane) specializaţi în cercetarea aplicată şi dezvoltare ; o mai mare cantitate de timp afectată studiilor de politică generală, conducerii programelor de inovaţie tehnologică.*

6. Comportamentele psihosociologice influenţează coordonarea activităţilor de inovaţie şi procesul de creştere, de progres al întreprinderii. *Conducerile capabile să ia decizii care să facă posibil progresul întreprinderii, creşterea eficienţei economice, se caracterizează, printre altele, prin următoarele trăsături : o mare eterogenitate ca profil formativ (cercetare, marketing, producţie) a membrilor echipei de conducere ; dialoguri şi confruntări de opinii frecvente, ale căror efecte sînt considerate favorabile atît la nivelul soluţiilor aduse cît şi la nivelul acţiunii întreprinse în baza deciziilor luate (coordonarea) ; moduri de rezolvare a conflictelor orientate, realmente spre problema de rezolvat ; nu mai există dificultăţi în comunicare şi contradicţii în relaţiile dintre cei care iau decizii : coeficientul de stimă reciprocă a crescut, aşteptările în favoarea unor eventuale schimbări diminuîndu-se la maximum.*

7. Atitudinea caracteristică cercetătorului inovator presupune prioritatea demersului „ştiinţific“ asupra demersului „administrativ“ (gestionar). *Atitudinea „ştiinţifică“ presupune condiţii specifice de abordare, de afirmare şi de stimulare.*

B. IULIAN

(Urmare din pag. 7)

Coordonatele analizei critice

ÎN MOD FIRESC, în fundamentarea noii soluții, s-a pornit de la o minuțioasă analiză critică. Sintetic, coordonatele pe care s-a desfășurat aceasta pot fi considerate a fi două.

Prima, vizează **conducerea subsistemului de programare, lansare și urmărire a producției — P.L.U.P.** Teoretic, conform schemei de funcționare a combinatului, subsistemul P.L.U.P. trebuie să fie coordonat de directorul adjunct tehnic de producție, în timp ce contractarea producției și urmărirea desfacerii acesteia, se realizează în cadrul serviciilor de desfacere și export, aflate în subordinea directorului comercial. În realitate, desfacerea efectivă a producției se realizează în exclusivitate de către secțiile de producție, iar conducerea și coordonarea activităților P.L.U.P., se realizează la nivelul uzinei de laminate plate. Ca atare, **deși informațiile pentru diferitele organe de decizie se obțin de la aceeași sursă, prelucrarea lor pe mai multe canale, fiecare avînd perturbații specifice, influențează negativ în final calitatea deciziilor de conducere.**

Cea de a doua, vizează **funcționarea subsistemului de programare, lansare și urmărire a producției.** În condițiile actualei organizări, subsistemul **P.L.U.P. își desfășoară activitatea operativă, prelucrînd manual, în exclusivitate, toate informațiile primite de la subsistemul de producție.** Varietatea mare a structurii sortimentale a producției de tablă groasă, face imposibilă desfășurarea în bune condițiuni a acestei activități, concretizată în cantități restante de tablă ce merg pînă la 8—10% din totalul producției, precum și în penalizări de nerespectare a contractelor.

Conținutul soluțiilor proiectate

ANALIZA critică a subsistemului utilizat de programare, lansare și urmărire a producției a permis depistarea și ierarhizarea deficiențelor constatate și, concomitent, gîndirea depășirii lor.

Astfel, în ceea ce privește **conducerea subsistemului de P.L.U.P.**, s-au proiectat trei variante organizatorice de soluții, toate avînd ca element comun propunerea de **concentrare într-un singur loc a acestei activități.** Practic, este vorba de integrarea în actualul serviciu de programare, pregătire și urmărire a producției, a activităților legate de desfacere (la intern și la export), avînd în vedere faptul că și aceste subactivități, datorită specificului combinatului, se realizează nemijlocit în cadrul funcțiunii de producție. Se creează astfel condițiile necesare realizării unui flux informațional unic, capabil să furnizeze datele cele mai certe, care să permită analiza realistă a oricărei situații și adoptarea celor mai eficiente decizii de conducere.

În optimizarea funcționării subsistemului de P.L.U.P. s-a pornit de la premisa existenței, în cadrul centrului de calcul, a unui calculator FELIX C 256, capabil să confere subsistemului o viabilitate sporită. Aceasta a permis concomitent, atît o proiectare optimă a subsistemului P.L.U.P. sub aspectul operativității în funcționare, cît și eficientizarea dorită a activității de conducere a respectivului subsistem.

CONCEPTE • METODE • TEHNICI

O metodă practică de evaluare a obiectivelor

ORICE UNITATE ECONOMICĂ, indiferent de mărime și modul în care este organizată, trebuie să facă efortul de a-și evalua cît mai exact obiectivele pe care și le-a stabilit, pentru a le pune sau a contribui la punerea lor de acord cu cerințele mediului în care își desfășoară activitatea. Profesorul **Gerald J. Skibbins**, decanul Facultății de economie din cadrul Universității John Kennedy — California propune, în acest scop, o listă de verificare originală, o metodă practică cu ajutorul căreia o unitate economică își poate evalua obiectivele stabilite.

În acest scop, conducătorul unității și colaboratorii săi din echipa de conducere trebuie să aleagă doar trei dintre obiectivele stabilite, și anume acelea pe care le consideră a fi cele mai importante pentru întreprinderea lor. Fiecare dintre aceste obiective trebuie analizate în continuare cu ajutorul tehnicii propuse acordînd fiecărui obiectiv un punctaj de la 0 la 5.

Criteriile de apreciere și modul de notare pentru fiecare obiectiv în parte, care definesc esența metodei propuse de autor sînt, în linii mari, cele prezentate în continuare (cifra din față — aflată în paranteză — indică punctajul ce trebuie acordat).

a. **Perioada de timp la care se referă obiectivul**

(0) Termen scurt (mai puțin de trei ani)

(2) Termen mediu (trei—cinci ani)

(5) Termen lung (peste cinci ani)

b. **Schimbările implicate de obiectivul propus**

(0) Îmbunătățește sistemul prezent fără a-i modifica structura ;

(2) Adaptează sistemul prezent la condiții noi ;

(5) Transformă complet operațiunile curente și structura actuală.

c. **Nivelul ierarhic pe care-l afectează obiectivul**

(0) Nu stimulează schimbarea decît pînă la o anumită categorie de personal ;

(1) Contribuie la reducerea operațiilor și subsistemelor de natură tehnică, favorizînd funcționarea eficientă a mecanismului organizatoric ;

(4) Creează condiții favorabile pentru promovarea personalului care merită acest lucru ;

(5) Obligă și stimulează autoperfecționarea angajaților și șefilor de compartimente ;

d. **Puterea de imaginație, de creativitate pe care o presupune din partea executanților**

(0) Este un obiectiv stabilit prost, care nu corespunde realităților ;

(1) Este rutinier ;

(2) Implică o concepție „tare“, de avangardă, care stimulează imaginația ;

(4) Presupune entuziasm și dăruire de lungă durată a celor mai mulți dintre angajați ;

(5) Obiectivul sprijină formarea unei structuri de viitor eficiente ;

e. **Consumul de energie umană implicat**

(0) Cere un consum de efort mai mic decît cel anterior ;

(1) Nu implică un efort mai mare decît cel actual ;

(2) Reclamă o creștere mică de efort (1—2 compartimente sau nivele ierarhice) fără să implice modificări radicale în restul structurii :

(4) Angajează complet 2—3 compartimente, implicînd, de la sine, adaptarea celorlalte ;

(5) Impune un efort considerabil din partea tuturor compartimentelor unității economice.

f. **Cerințele față de inovare**

(1) Se bazează pe idei de împrumut, sau pe tehnologia existentă ;

(2) Reclamă unele inovații față de nivelurile standard (actuale) ;

(4) Nu poate succeda decît după unele inovații anterioare lui, planificate sau neplanificate ;

(5) Se bazează pe aplicare, stimulare și inovare deliberată din interior și exterior ;

g. **Scopul urmărit de obiectivul selecționat**

(0) Este necesar unui compartiment al unității economice ;

(1) Afectează o funcție importantă de natură organizatorică a unității economice ;

(2) Influențează activitățile intercompartimentale pentru a obține avantaje de ansamblu ;

(5) Stabilește un sistem temporar dar complet proiectîndu-l în scopul schimbării proceselor fundamentale actuale ;

(5) Implică efecte ce afectează sistemul economic în care operează unitatea.

h. **Cît de largă este participarea care a stat la baza stabilirii obiectivului.**

(0) Obiectivul a fost prefigurat și determinat în mod complet de cîțiva dintre membrii organului de conducere colectivă ;

(1) Obiectivul a fost stabilit de întregul organ de conducere colectivă ;

(2) Obectivul a fost elaborat, în principal, de un șef de compartiment, beneficiind și de colaborarea altor compartimente sau niveluri ierarhice ;

(4) Inițial, obiectivul a fost stabilit la modul general de unul dintre conducători, dar ulterior, la definitivarea sa, au participat și ceilalți membri ai organului colectiv de conducere ;

(5) Procesul de fixare a obiectivului s-a bazat pe o contribuție sistematică la toate nivelurile și la toate verigile, în urma căreia s-a realizat un acord complet.

i. **În ce măsură se integrează obiectivul dezvoltării economice de perspectivă a unității**

(0) Obiectivul nu ia în considerare factori majori cu acțiune de viitor ;

(5) Obiectivul înglobează valoarea structurilor actuale, interioare și exterioare, în mod direct, și, indirect, implicațiile și avantajele deja aduse de ele ;

(5) Obiectivul prefigurează dominantele viitorului sistemului dat, fiind proiectat pentru aceste eventualități.

j. **Măsura în care obiectivul solicită activitatea intelectuală**

(1) Folosește capacități, procedee și resurse intelectuale curente ;

(2) Solicită unele procese noi de informare ca și date suplimentare ;

(4) Reclamă un plan riguros alimentat în mod sistematic prin informații ;

(5) Presupune un centru de informare permanentă capabil să direcționeze și să clarifice intensitatea și sensul schimbărilor ce se prefigurează.

După ce ați ales cele trei obiective, și ați procedat la evaluarea lor corespunzător criteriilor și punctajelor arătate, pentru stabilirea priorităților, calculați pentru fiecare obiectiv în parte suma punctajului acordat. Lăsați la o parte obiectivele cu un punctaj mai mic de 20, adoptîndu-le pe celelalte.

În cazul în care la procesul de evaluare și selecție a obiectivelor au participat mai mult de un membru al organului colectiv de conducere, pentru ca **lista de control** să-și dovedească utilitatea, pentru determinarea priorităților este necesară calcularea unor medii statistice pentru fiecare obiectiv. După care se procedează în același mod la stabilirea priorităților respective.

Ion MANEA

Văzut în ansamblul său, noul subsistem de P.L.U.P. proiectat — vezi figura nr. 1, prezintă, în primul rînd, avantajul unei **dirijări suple a producției** de tablă groasă. În același timp, el **face posibilă realizarea la începutul fiecărei perioade de timp** (decadă, lună, trimestru, semestru) **a sortimentelor cu grad mare de dificultate**, prin încărcarea optimă a agregatelor și fluxurilor tehnologice. Sistemul unitar de culegere, transmitere, prelucrare și memorizare a informațiilor pe care-l implică, permite, între altele, **creșterea gradului de operativitate în luarea deciziilor**, îmbunătățirea structurii timpului util de muncă a lucrătorilor prin creșterea ponderii preocupărilor aferente problemelor tehnice și tehnologice de îmbunătățire a calității producției.

Despre eficiență și posibilități de generalizare

IMPLEMENTAREA subsistemului proiectat de programare, lansare și urmărire a producției conduce la obținerea a numeroase avantaje de către unitatea gălățeană. Unele dintre acestea au fost deja enunțate. O listă exhaustivă a lor este însă greu de formulat. De aceea, surprinderea lor sub aspectul efectelor sintetice la care conduc, pare a fi o cale mult mai simplă și mai convingătoare, conținînd argumente indiscutabile în favoarea eficacității soluției propuse.

Astfel, privită la nivelul unui an, aplicarea subsistemului P.L.U.P. în ansamblul său permite, printre altele, **obținerea unui spor de producție globală de peste 25 mil. lei** și **scăderea cheltuielilor de penalizare pentru nerespectarea disciplinei contractuale cu 2 mil. lei.** Este vorba însă numai de cîteva efecte și acestea privite sub aspectul influenței lor nemijlocite numai asupra activității unității. Analiza efectelor economice în înlănțuirea lor logică, la nivelul întregii economii naționale, conduce la concluzia că mărimea efectelor rezultate din aplicarea subsistemului P.L.U.P. este mult mai mare. De pildă, se estimează că îmbunătățirea disciplinei contractuale conduce la o economie de peste 60 mil. lei, la nivelul întregii economii.

Date fiind simplitatea și eficiența ridicată pe care soluțiile propuse le conțin, trebuie remarcate **multiplele lor posibilități de extindere și generalizare.** În primul rînd, se impune, **analiza posibilității implementării cît mai rapide a subsistemului P.L.U.P.**, bineînțeles cu modificările de rigoare necesare, **și la celelalte produse de bază ale combinatului.** Este vorba de banda laminată la cald și banda și tabla subțire laminate la rece. În al doilea rînd, este necesar ca factorii de decizie de la nivelul centralei să studieze rezultatele acestei prime experimentări a subsistemului și, pe această bază, să elaboreze **programe de generalizare pentru întreaga ramură siderurgică.**

Iulian BĂDIN

PE GLOB

C.I.O.S. 17

CEL de-al XVII-lea Congres Internațional de Organizare Științifică — C.I.O.S. — va avea loc în capitala Venezuelei, Caracas, *în prima săptămînă a lunii* noiembrie 1975. *Tema generală a congresului:* „Conducerea în fața realității... conducerea organizațiilor în lumea actuală“.

O sinteză de... 800 pagini a operei lui Peter Drucker

„*FILOSOFUL MANAGEMENTULUI*“ sau „înaltul conducător itinerant“, cum este numit Peter Drucker, în S.U.A., acest autor a zece dintre operele de bază ale științei conducerii și consilierul celor mai mari întreprinderi și organizații publice nord americane, a fost recent oaspetele unor țări europene dezvoltate. Motivul ? Suma enciclopedică a observațiilor și reflecțiilor sale a fost recent publicată în limba engleză într-un volum de 800 pagini, intitulat „Management, tasks, responsabilities, practices“ (Conducere, sarcini, responsabilități, practici). Versiunea franceză a volumului este, de asemenea, în curs de apariție. Cel puțin două din numeroasele idei cuprinse în amintitul volum merită a fi reținute :

1. Conducerea nu este o simplă activitate funcțională ci o tehnologie complexă, care asigură o funcție esențială societății, contribuind, la rîndul său, la progresul general al acesteia.

2. În condițiile complexității crescînde și ale gigantismului întreprinderilor și instituțiilor, rolul esențial al conducerii constă mai ales în a reuși sinteza factorilor interni cu cei externi, între care se situează, și în a le defini specificitatea lor proprie.

A 12-a Conferință anuală de conducere...

...A AVUT loc recent în orașul Lagos, capitala statului african Nigeria. Cei peste 400 de participanți, conducători de întreprinderi din sectorul privat și public, au purtat discuții pe marginea unei teme deosebit de importante : *dezvoltarea resurselor umane.* De ce a avut loc conferința în Africa ? Răspunsul la întrebare a fost oferit de către președintele în funcțiune al C.I.O.S., dr. Ivan Lansberg Henriquez : pentru a răspunde interesului tot mai mare pe care C.I.O.S.-ul îl poartă față de asociațiile de conducere din Africa, pentru a crea o mișcare capabilă să răspundă aspirațiilor spre progres economic al acestor țări.

CUM CONDUCEM

Știți să soluționați problemele în mod creator?

ASTĂZI, este dificil să se considere că există probleme, în general, insolubile. Există însă probleme insolubile acum și aici. În acest din urmă caz, cel mai adesea, rutina este cea care ne împiedică să vedem nu numai rezolvările ci chiar problemele însele. O soluție, care capătă tot mai mult teren în rîndul specialiștilor, teoreticieni și practicieni, pentru înlăturarea caracterului insolubil al unei probleme o constituie rezolvarea ei în mod creator.

Se pornește de la o premisă în unanimitate acceptată : fiecare om are în adîncul său comori de imaginație și de inteligență. *El poate deci teoretic să rezolve orice problemă. Dar, pentru aceasta, trebuie să știe să-și „deblocheze“ aceste comori, să-și stimuleze creativitatea, adică să renunțe la sistemul tradițional, clasic de gîndire, și să procedeze într-o manieră nouă la organizarea activității sale intelectuale.*

Ce înseamnă să rezolvi creator o problemă ? Deși răspunsul este destul de complex, am selectat pentru dv. din literatura de specialitate, următoarele faze pe care această nouă atitudine de spirit le presupune.

1. Înlăturați barierele spirituale care frînează gîndirea dv. creatoare. concentrîndu-vă nu atît asupra problemei ca atare ci mai cu seamă asupra elementelor de dincolo de ea. *Trebuie să știți să gîndiți și în afara spațiului problematic strict delimitat.* Împrejurimile unei probleme sînt adesea mai importante decît problema însăși. *În acest scop procedați astfel :*

a. Faceți mai întîi un examen cît mai complet posibil al tuturor elementelor problemei, inclusiv a celor de „dincolo“ de perimetrul acesteia ;

b. Întocmiți apoi o listă în care toate elementele descoperite sînt structurate după o schemă și criterii precise ;

c. Procedați la o „reducere“ care permite să se elaboreze o nouă formulare a problemei.

2. Studiați cu atenție inconvenientele sau insatisfacțiile problemei în discuție. *Nu trebuie înlăturate nici chiar cele cu o aparență mai puțin demnă de încredere. După aceea, insatisfacțiile detectate în urma procesului de exploatare, sînt supuse dublului proces de structurare și reducere.*

3. Căutați ca prin mobilizarea părerilor și ideilor să proiectați toate pistele de rezolvare posibile. *Inventariați toate ideile care vă trec prin minte. Este unanim admisă afirmația după care, cu puține excepții, se poate ajunge la enunțarea a pînă la zece propuneri de soluții pe minut.*

4. Lăsați timp ideilor-soluții propuse să se dezvolte. *Aceasta poate dura de la cîteva minute pînă la cîteva luni. În același interval de timp notați-vă ideile care vă vin în continuare, chiar și dacă ele nu sînt în legătură cu problema pe care v-ați propus să o rezolvați. Nu pierdeți nimic. Nici o idee nu este inutilă !*

5. Gîndiți cum veți proceda în continuare. *Pregătiți cîteva dintre soluțiile găsite, care apreciați că oferă cele mai bune rezolvări problemei, înarmîndu-vă pentru fiecare caz în parte cu fundamentarea respectivă care să vă ajute a susține soluția în fața șefului dv. sau colegilor din echipa de conducere. Fiți atent la ordonarea logică a argumentelor ! Nu de puține ori, și din cauza formei este respinsă o soluție bună.*

I. B.

MARKETING

Prognoza desfacerilor de mărfuri, în profil teritorial

DIVERSIFICAREA metodelor de investigare a fenomenelor social-economice din sfera comerţului interior constituie o coordonată de prim ordin în acţiunile vizînd perfecţionarea conducerii acestei activităţi şi respectiv satisfacerii la un nivel superior a cererii de mărfuri a populaţiei.

Importanţa pe care o capătă în prezent planificarea în profil teritorial face ca preocupările privind analiza tendinţei desfacerilor de mărfuri şi elaborarea prognozelor să devină o sarcină curentă a comisiilor judeţene de planificare, în procesul de elaborare a programelor dezvoltării regionale.

Pentru dimensionarea judicioasă a volumului şi structurii desfacerilor de mărfuri la nivel de judeţ se utilizează diferite metode de investigare, dintre care ar fi de amintit : cercetarea tendinţelor consumului populaţiei, analiza graficului de înzestrare a familiilor cu bunuri de uz gospodăresc şi folosinţă îndelungată, ritmurile şi ponderile rezultate din analiza vînzărilor de mărfuri etc. În mod deosebit subliniem importanţa balanţei de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei ca element principal de fundamentare a concordanţei dintre fondul de cumpărare şi volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul la nivelul fiecărui judeţ.

În cele ce urmează ne-am propus să prezentăm cîteva variante de modelare a cererii populaţiei la nivelul unui judeţ utilizînd drept caracteristică factorială volumul total al desfacerilor cu amănuntul prin comerţul socialist.

Alegerea se bazează pe faptul că acest indicator exprimă multitudinea operaţiilor prin care partea din venitul naţional repartizată consumului individual se trans- fondul de cumpărare al populaţiei şi fon- balanţa de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei.

Precizăm că nu este luat în calcul totalul veniturilor băneşti ale populaţiei, ci numai partea principală a acestuia, destinată procurării mărfurilor din comerţul socialist, reprezentativă însă pentru fenomenul studiat. Prin aceasta, implicaţiile dependenţei desfacerii pe produse de volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul se plasează într-un cadru mai uşor de cercetat, vizînd legăturile dintre fondul de cumpărare al populaţiei şi fondul de mărfuri aferent.

La proporţiile actuale ale volumului total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist şi a importanţei crescinde a cumpărărilor de mărfuri în consumul individual, evoluţia desfacerii cu amănuntul a diferitelor mărfuri reflectă de fapt tendinţele generale de orientare ale consumului. Potrivit calculelor efectuate, cca. 80% din bunurile destinate consumului individual sînt procurate pe calea cumpărărilor din reţeaua comerţului socialist ; la mărfurile nealimentare ponderea acestor cumpărări ajunge la cca. 97%, iar la mărfurile alimentare la aproape 70%.

Influenţa factorului demografic asupra dimensiunii cererii de mărfuri nu comportă motivări deosebite fiind evidentă pentru dezvoltarea economico-socială în ansamblu. Aceasta explică şi plasarea lucrărilor privind prognoza demografică, în faza de început a elaborării prognozelor pentru diferitele domenii de activitate din cadrul economiei noastre naţionale.

În continuare vom prezenta modul de aplicare a diferitelor metode de analiză şi prognoză expuse în tabelul nr. 1, la modelarea cererii de mărfuri, pe total şi pe cele două grupe principale la nivelul unui judeţ (judeţul Alba) utilizînd datele cuprinse în tabelul de mai jos :

Anii	Desfaceri de mărfuri cu amănuntul Total mil. lei	din care : Mărfuri alimentare şi alimentaţia publică mil. lei	Mărfuri nealimentare mil. lei	Număr de locuitori
1970	1 562	796	766	391 686
1971	1 715	891	824	394 364
1972	1 769	923	846	397 385

Metoda trendului

PORNIND de la formula cunoscută a regresiei liniare simple $y = a + bx$ am ajustat valorile reale ale desfacerilor de mărfuri cu amănuntul realizate în judeţul Alba în perioada 1970—1972 (tabelul nr. 2).

Regresia liniară simplă s-a dovedit indicată pentru ajustarea seriilor de date privind volumul şi structura desfacerilor de mărfuri, permiţînd evidenţierea adecvată a tendinţelor de desfăşurare a fenomenelor social-economice de acest fel.

Rezultatele obţinute sînt prezentate în tabelul nr. 3.

Aceste rezultate ne-au condus la concluzia că **metoda trendului poate fi utilizată cu rezultate pozitive, pentru elaborarea prognozei desfacerii mărfurilor atît pe total cît şi pe grupe de mărfuri.**

Pe baza coeficienţilor ecuaţiei de ajustare, obţinuţi prin analiza perioadei 1970—1972 valorile previzibile ale desfacerilor pentru perioada 1973—1975, au fost determinate potrivit calculelor de mai jos :

Volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul

$$Y_{1973} = a + bx = 1475 + (103,5 \,.\, 4) = 1.475 + 414 = \mathbf{1.889\ mil.\ lei}$$

$$Y_{1974} = a + bx = 1475 + (103,5 \,.\, 5) = 1.475 + 517,5 = \mathbf{1.992,5\ mil.\ lei}$$

$$Y_{1975} = a + bx = 1475 + (103,5 \,.\, 6) = 1.475 + 621 = \mathbf{2.096\ mil.\ lei}$$

Aplicînd aceeaşi metodologie de calcul pe grupe de mărfuri s-au obţinut valorile previzionate pe anii 1973, 1974 şi 1975 la mărfuri alimentare şi alimentaţie publică : 997 milioane lei, 1 060 milioane lei şi 1 124 milioane lei, iar la mărfuri nealimentare — 892 milioane lei, 932 milioane lei şi 972 milioane lei.

Metoda celor mai mici pătrate

PENTRU evidenţierea legăturii dintre desfacerile pe grupe de mărfuri şi volumul total al desfacerilor cu amănuntul, s-au calculat coeficienţii de corelaţie la mărfurile alimentare şi alimentaţia publică şi la mărfurile nealimentare.

În ambele cazuri, pentru perioada 1970—1972, s-a obţinut coeficientul de corelaţie 1, ceea ce evidenţiază legăturile foarte strînse dintre fenomenele examinate. În aceste condiţiuni a apărut indicată utilizarea metodei celor mai mici pătrate alături de ajustarea prin regresie liniară simplă.

Pe baza valorilor obţinute pentru coeficienţii ecuaţiei de regresie, au fost ajustate valorile reale ale desfacerilor pe grupe de mărfuri pentru perioada 1970—1972, în continuare, utilizîndu-se volumul de desfaceri obţinut prin trend, s-au calculat desfacerile previzionate pe grupe de mărfuri pentru perioada 1973—1975.

Valorile recalculate, comparativ cu cele reale sînt arătate în tabelul nr. 3, iar cele privind prognoza desfacerilor în tabelul nr. 4.

Se poate observa că diferenţele dintre valorile reale şi cele calculate, pentru perioada 1970—1972, sînt de 0,1—2,3% la mărfurile alimentare şi alimentaţie publică şi de 0,1—1,5% la mărfurile nealimentare.

Metoda coeficienţilor de elasticitate

ÎN ACEST SCOP au fost elaboraţi coeficienţi de elasticitate ai desfacerii pe grupe de mărfuri în funcţie de volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul pe baza analizei perioadei 1970—1972.

La mărfurile alimentare şi alimentaţie publică s-a obţinut un coeficient de elasticitate de 1,2038 iar la mărfurile nealimentare de 0,7879. Ţinînd seamă de volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul calculat pentru perioada 1973—1975 şi de coeficienţii de elasticitate amintiţi, s-au calculat vînzările previzibile pe grupe de mărfuri pentru perioada 1973—1975 ; rezultatele obţinute sînt arătate în tabelul nr. 4.

Se poate observa că, la produsele alimentare şi alimentaţia publică **diferenţele dintre valorile reale şi cele ajustate** prin metoda trendului se înscriu în limitele de 1,1% — 2,3%, iar la mărfurile nealimentare, între 0,7 — 1,5%. Acest fapt ilustrează **influenţa puternică a factorilor cu acţiune permanentă** şi respectiv influen-

Analiza tendinţei desfacerilor de mărfuri cu amănuntul pe o perioadă de 2-3 ani	Semnificaţia variabilelor	Elaborarea prognozei desfacerilor pe grupe de mărfuri prin:	Analiza comparativă a rezultatelor.
1. Metoda trendului	x=timp	Metoda trendului	
2. Metoda celor mai mici pătrate	x=volumul total al. desfacerilor	Metoda celor mai mici pătrate şi ajustare prin regresia liniară simplă.	
3. Metoda coeficienţilor de elasticitate	–	Metoda coeficienţilor de elasticitate	
4. Metoda corelaţiei multiple	x_1=volumul total al desfacerii mărfurilor x_2=nr.locuitori	Metoda corelaţiei multiple	

Tabel nr. 1

ța redusă a factorilor cu acțiune întîmplătoare.

Pentru o verificare suplimentară am examinat situația din mai multe județe, pentru perioada 1971 — 1972. În majoritatea cazurilor, valorile ajustate privind volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul se suprapun cu cele reale. De asemenea, pentru unele județe, am calculat desfacerile de mărfuri cu amănuntul care s-ar fi realizat în anul 1972, pe baza analizei vînzărilor din perioada 1970 — 1971 ; valorile ajustate obținute, comparativ cu cele reale, prezintă următoarele diferențe : jud. Bihor + 2% ; jud. Cluj + 1,9% ; jud. Olt — 2% ; jud. Vrancea — 0,9% ; Municipiul București + 1,7%.

● Metoda corelației multiple

S-A UTILIZAT formula de calcul a corelației multiple : $Y = a + bx_1 + cx_2$ în care :

Y = desfacerile de mărfuri alimentare și de alimentație publică, respectiv desfacerile de mărfuri nealimentare : x_1 = volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul ; x_2 = numărul de locuitori ; a,b,c, = coeficienții ecuației.

Pentru perioada analizată (1970—1972), s-au obținut următorii coeficienți : $a = -163{,}6557$; $b = 0{,}6150$; $c = -2{,}5$.

În tabelul nr. 3 sînt arătate valorile ajustate comparativ cu cele reale. Este de remarcat că, de fapt, valorile obținute prin calcul se suprapun cu cele reale, atît la mărfurile alimentare și alimentația publică, cît și la cele nealimentare. Desfacerile previzionate pentru anii 1973—1975 s-au calculat pe baza volumului total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul obținut prin metoda trendului și numărului populației (un spor anual de 3 mii persoane).

Tabel nr. 3 — **Desfacerile de mărfuri cu amănuntul, realizate cu cele rezultate din calcul.**

Anii	Desfaceri realizate mil. lei	Desfaceri rezultate prin calcul - mil. lei -			Diferențe (2)-(1)		(3)-(1)		(4)-(1)	
0	1	2	3	4	5		6		7	
		Prin metoda trendului	Prin metoda celor mai mici pătrate	Prin metoda corelației multiple	Mil. lei	%	Mil. lei	%	Mil. lei	%
a) Produse alimentare și alimentația publică										
1970	796	806	810	796	+10	1,3	+14	1,7	-	-
1971	891	870	904	890	-21	2,3	+13	1,4	1	0,1
1972	922	933	938	923	+10	1,1	+15	1,6	-	-
b) Produse nealimentare										
1970	766	772	766	766	+ 6	0,9	-	-	-	-
1971	824	812	825	825	-12	1,5	+ 1	0,1	+1	0,1
1972	898	852	845	845	-46	0,7	-53	0,1	-53	0,1

● Delimitarea opțiunii finale cu privire la prognoza desfacerilor

ANALIZA CRITICĂ comparativă a rezultatelor obținute la prognoza desfacerilor prin diversele metode constituie calea cea mai indicată pentru fundamentarea deciziilor în acest domeniu. În favoarea acestei metodologii pledează situația unor mărfuri la care, pentru perioada analizată, n-a fost întrunită o concordanță corespunzătoare. În aceste cazuri extrapolarea tendințelor respective nu duce la rezultate concludente. Experiența factorilor de decizie cu privire la condițiile concrete de satisfacere a cererii consumatorilor, precum și estimarea de către aceștia a modului în care va fi soluționată concordanța dintre cerere și ofertă la mărfurile respective, în perioada următoare, prin ansamblul condițiilor vizînd formarea fondului de mărfuri destinat aprovizionării populației, pot elimina neajunsurile modelării.

Tabel nr. 4 — **Prognoza desfacerilor de mărfuri cu amănuntul, pentru 1973-1975, județul Alba (perioada de analiză 1970-1972).**

Nr. crt.	Metodele utilizate	1973 Total desfaceri	din care: Alim. și aliment. publ.	Nealimentare	1974 Total desfaceri	din care Alim. și alim. publ.	Nealimentare	1975 Total desfaceri	din care: Alim. și alim. publ.	Nealimentare
1.	Metoda trendului	1889	997	892	1992	1060	932	2096	1124	972
2.	Metoda celor mai mici pătrate și ajustare prin regresia liniară simplă	1904	1012	892	2006	1075	931	2110	1139	971
3.	Metoda coeficienților de elasticitate a desfacerii pe grupe de mărfuri în funcție de volumul total al desfacerilor	1889	998	891	2003	1063	940	2099	1130	969
4.	Metoda corelației multiple	1889	997	892	1982	1050	932	2095	1124	971

N.B. In cazul utilizării metodelor (2,3,4) volumul total al desfacerilor cu amănuntul s-a obținut prin însumarea desfacerilor previzibile calculate pentru cele două grupe de mărfuri.

Deși în exemplul analizat factorii conjuncturali n-au înregistrat o influență sensibilă, totuși, în anumite împrejurări, influența acestora poate determina abateri însemnate de la prevederile inițiale. Aceste situații necesită analize aprofundate din partea organelor de decizie.

Aplicarea metodelor propuse este posibilă la nivelul oricărui județ în limita competențelor atribuite comisiilor județene de planificare. În măsura în care, Comitetul de Stat al Planificării va considera oportun, s-ar putea avea în vedere examinarea acestei probleme împreună cu delegații comisiilor județene de planificare și prognoză, cu ocazia discutării altor probleme sau în cadrul unor dezbateri speciale pe această temă.

Se poate aprecia că modelarea propusă are posibilități de realizare la nivelul oricărui județ, apelînd la fondul **de date de care dispune orice județ. Ele oferă posibilitatea elaborării proiectelor de plan privind circulația mărfurilor cu amănuntul în profil teritorial, într-o perioadă de timp convenabilă integrării acestei acțiuni în filiera elaborării planului unic de dezvoltare economico-socială.** În contextul programului de dotare cu mijloace moderne de prelucrare a datelor, modelele statistico-matematice prezentate capătă un cîmp larg de aplicare în elaborarea variantelor de prognoză, devenind **un instrument tot mai eficient în acțiunea de perfecționare a conducerii proceselor economice din domeniul comerțului interior.**

dr. Alexandru SOBARU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

MARKETING ÎN ACȚIUNE

Un program regional pentru promovarea exporturilor

ÎN VARA anului 1970, Valéry Giscard d'Estaing pe atunci ministru al economiei anunța lansarea unei mari operațiuni de prospectare a pieței Americii de Nord, prezentată ca o acțiune practică de cooperare între Administrația franceză și întreprinderi — mai ales cu întreprinderile mijlocii..

Piața S.U.A. concentra în acel timp 20% din mărfurile cumpărate pe plan mondial și 30% din schimburile între țările industrializate. Și totuși, mărfurile franceze nu reprezentau decît 2,3% din importurile americane (față de 13,5% cele japoneze, 7,2% cele vest-germane, 6% cele engleze). Iar exporturile franceze către S.U.A. abia acopereau jumătate din importurile provenite din această țară.

O asemenea stare nu corespundea intereselor camerciale ale Franței, ale cărei exporturi se îndreptau în mare măsură către țările Pieței Comune.

Operația de prospectare a Americii de Nord — preconizată de Valéry Giscard d'Estaing a avut ca principal obiectiv creșterea sensibilă a exporturilor franceze pe această piață.

Aceasta însemna în primul rînd accelerarea folosirii tuturor căilor tradiționale. Astfel, **misiunile colective, organizate de Centrul Național de Comerț Exterior** urmau să crească în număr și importanță. Ele vizau mai ales acele sectoare ale economiei americane pentru care produsele franceze prezentau interes.

Se organizau o serie de misiuni în domeniul prefabricatelor pentru construcții, mașinilor unelte cu comandă numerică, echipamentelor industriale, se înființau birouri comerciale în domeniul laminării și topitoriei.

Alte misiuni elaborau studii de marketing în domeniile : electronică, automatică, motoare Diesel, compresoare, mijloace contra poluării, a diverselor sectoare cu tehnologie avansată.

Cuplate cu asemenea misiuni, se organizau o serie de seminarii care să studieze canalele de distribuție ; căile intensificării schimburilor cu brevete și licențe, etc.

Dar acest program de promovare nu se limita doar la acțiuni grupate.

Cred, declara d'Estaing, că întreprinderile care au experiență în activitatea de export, dar care încă nu s-au introdus pe piața americană, vor avea posibilitatea efectuării unor prospectări serioase cu ajutorul Administrației.

Aceasta urma să se facă sub forma unor **misiuni individuale,** fiecare șef de întreprindere sau director comercial fiind însoțit de un agent al „Expansiunii Economice".

În funcție de datele culese în cursul călătoriei în America de Nord, întreprinderile puteau recurge la o prospectare — precontractare în scopul garantării unor acțiuni comerciale prelungite, consolidării primelor rezultate obținute. Membrii misiunilor în grup, participanții la seminarii, șefii de întreprinderi aveau ca prim obiectiv căutarea unor noi debușee pentru produsele lor, dar, în același timp, ele urmăreau să contribuie la informarea celor din țară asupra pieții americane.

Dezideratul realizării unei noi ordini economice

Necesitatea unei viziuni prospective asupra relațiilor economice internaționale

MARILE PROBLEME ale contemporaneității și mai ales cele cu care omul va fi confruntat în viitor cer o rezolvare unitară, coerentă și de mare perspectivă, posibilă exclusiv prin colaborarea și cooperarea strînsă a tuturor statelor. Relațiile economice interstatale în epoca noastră dobîndesc o importanță deosebită datorită accelerării ritmului de creștere a schimburilor economice internaționale față de ritmul creșterii producției industriale și a intrării în circuitul mondial a marii majorități a țărilor. Participarea la circuitul economic mondial devine pentru toate statele un mijloc de înscriere și menținere în ritmul progresului general economic și tehnico-științific, o posibilitate de valorificare a propriilor posibilități și resurse, de atenuare a decalajelor economice. În aceste condiții, analiza statică a tabloului actual al relațiilor economice interstatale constituie numai un punct de plecare pentru depistarea tendințelor evoluției lor viitoare. Dimensiunile și formele actuale ale acestora se cer proiectate în spațiu și timp pentru a putea aprecia proporțiile reale și mai ales influențele pe care le exercită și le pot exercita asupra evoluției vieții economico-sociale. Istoria de cîteva milenii ne oferă tabloul constituirii statelor și al intensificării continue a relațiilor economice dintre ele. Însă abia ultimele decenii au contribuit la dobîndirea independenței politice de către majoritatea popoarelor lumii. Lichidarea sistemului colonial a făcut ca în mai mult de jumătate din statele lumii dobîndirea și consolidarea independenței să se afle abia la început. Dar procesul de dezvoltare economică al entităților statale are loc în condițiile adîncirii continue a interdependențelor economice dintre state. Aceasta face ca progresul economic al fiecărui popor să poată fi influențat în mod pozitiv sau negativ de factori externi. Principiile relațiilor politice și economice istoricește constituite dintre state nu corespund însă interesului tuturor statelor și nu mai pot fi acceptate în condițiile actuale.

Relațiile economice dintre state s-au desfășurat secole de-a rîndul sub presiunea forței celui mai puternic, prin războaie de jaf și exploatare colonială. Jefuirea avuțiilor unor popoare, exploatarea forței de muncă ieftine a acestora a produs grave dezechilibre economice în lume, ducînd la acumularea bogățiilor, dezvoltarea forțelor de producție și ridicarea nivelului de trai în unele zone și la secătuirea resurselor, primitivitate în dezvoltarea forțelor de producție, sărăcie, foamete în zone incluzînd mai mult de jumătate din populația globului. Ca urmare a relațiilor inechitabile dintre state s-au produs și adîncit continuu mari decalaje economice, s-a ajuns la o ordine economică neratională, inechitabilă care constituie o frînă pentru dezvoltarea forțelor de producție și a progresului economic al întregii omeniri. După prăbușirea sistemului colonial s-au ridicat noi și noi state care doresc să se afirme independent atît în politica mondială cît și în circuitul economic. Dar în stadiul actual, grava rămînere în urmă a dezvoltării economice din aceste state generează fenomene de instabilitate, crize, perturbări ce se răsfrîng asupra întregii economii mondiale. Fiind posesoarele unor importante resurse de materii prime, forță de muncă, statele în curs de dezvoltare încep să se afirme pe plan mondial prin politici solidare și luptă pentru democratizarea relațiilor economice și politice mondiale, pentru apărarea intereselor lor naționale și înlăturarea practicilor inechitabile din schimburile economice internaționale. Actualele decalaje economice și practicile inechitabile ale relațiilor economice internaționale constituie surse de nemulțumiri, în statele rămase în urmă, de fricțiuni, crize, instabilitate de prețuri și monetară în statele capitaliste, de perturbări pe piața mondială. Statele industrial dezvoltate nu se mai pot izola în zilele noastre întrucît interdependențele economice se adîncesc continuu, ele resimt puternic nevoia de a importa materii prime și de a exporta produse industriale, ale tehnicii noi. Complexitatea vieții economice internaționale face să apară ca o necesitate obiectivă și imperioasă crearea unei noi ordini economice, care să permită accesul tuturor statelor la progresul economico-social și să asigure relații de colaborare și cooperare, de conviețuire pașnică pentru toate popoarele. Viitorul popoarelor din peste 140 de state nu mai poate fi decis de numai cîteva. Progresul economic general al omenirii este determinat de progresul economic al fiecărei țări și de intensificarea schimbului de valori materiale și spirituale dintre state.

● Adîncirea inderdependențelor — caracteristică a economiei mondiale contemporane

DE-A LUNGUL milenarei sale istorii, omenirea a cunoscut un proces — mai accentuat sau încetinit, dar constant — de adîncire a diviziunii internaționale a muncii.

Revoluția industrială a dat impuls ritmului intensificării interdependențelor economice dintre state. Caracteristica diviziunii internaționale a muncii determinată de revoluția industrială a fost cea bazată pe schimbul de produse industriale cu materii prime. În zilele noastre persistă — cu repercusiuni destul de serioase — distorsiunile dintre statele industrializate care exportă produse și servicii de înaltă specialitate și cele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic și care sînt nevoite să exporte produse agrare și materii prime sau produse cu un grad scăzut de prelucrare și cu valoare redusă. Aceasta datorită faptului că primele, beneficiind din plin de avantajele progresului și inovației tehnico-economice realizează produse superior prelucrate pentru care găsesc o piață suficientă, în timp ce piața produselor primare evoluează într-un ritm mult mai fluctuant iar prețurile — determinate de prelucrarea sumară — sînt supuse unor ample și brusce variații.

Cauzele principale ale adîncirii interdependențelor economice în perioada contemporană sînt :

1. **Revoluția tehnico-științifică actuală** care prin sporirea complexității producției, accelerează procesul obiectiv de adîncire a diviziunii internaționale a muncii reprezentînd astfel unul din principalii factori de adîncire a interdependențelor dintre economiile diferitelor țări. Difuziunea progresului tehnico-științific, îndeosebi în perioada postbelică, a dus la adîncirea interdependențelor economice internaționale, la depășirea ritmului de creștere a comerțului exterior față de cel al producției industriale. Specific acestui stadiu al diviziunii internaționale a muncii este creșterea ponderii produselor industriale în comerțul exterior al statelor, este schimbul produse industriale—produse industriale, iar în cadrul acestuia mașini—mașini, chimie—chimie. Ca tendință de viitor se remarcă generalizarea din ce în ce mai rapidă a progreselor tehnico-științifice în lume, preocuparea de industrializare a tuturor statelor înainte de toate a celor rămase în urmă din acest punct de vedere. În această perspectivă este posibilă o nouă și marcantă adîncire a interdependențelor economice internaționale determinată îndeosebi de tendința statelor în curs de dezvoltare de a-și dezvolta industrii naționale pentru a asigura prelucrarea — cel puțin primară — a materiilor prime. Este posibil ca în viitor să asistăm la un schimb de materii prime semiindustriale contra mașini și utilaje, la o adîncire a specializării și cooperării. Desigur că perspectiva reducerii ponderii materiilor prime în schimburile internaționale nu va fi de natură să ducă imediat la lichidarea decalajelor economice dintre țări, ci va crea complementarități noi bazate pe adîncirea specializării, creînd o nouă diviziune internațională a muncii și interdependențe mai profunde. Locul ocupat de țara noastră în actuala diviziune internațională a muncii este determinat de gradul de înapoiere economică moștenit de la regimul burghez și de eforturile deosebit de susținute pe care în ultimele decenii le facem pentru a depăși decalajele ce ne despart de țările industrial dezvoltate. România socialistă cunoaște un puternic dinamism al creșterii economice, operînd prefaceri structurale de natură să-i asigure o înaintare viguroasă pe calea industrializării, a integrării într-un loc avantajos în diviziunea internațională a muncii. De asemenea, țara noastră este cunoscută pe plan mondial pentru preocuparea constantă de a se integra în ritmul accelerat al circuitului economic internațional dar și de a-și apăra independența. În zilele noastre independența economică nu înseamnă și nici nu îndeamnă la autarhie, ci la realizarea independenței în cadrul unor interdependențe crescînde și complexe. Este vorba deci, de a realiza și întreține relații echitabile care să evite dependențele economiilor mai slab dezvoltate față de cele mai puternice. De altfel, astăzi, cînd cunoștințele și progresele științifico-tehnice circulă cu rapiditate nici nu poate fi vorba de izolare. Amploarea și ritmul în care se desfășoară revoluția tehnico-științifică fac ca nici o țară — oricît de mare și dezvoltată ar fi — să nu se poată dispensa de participarea la circuitul economic mondial, la schimbul de valori spirituale și materiale pentru că în epoca noastră dezvoltarea și progresul fiecărei țări este condiționat de progresul tehnico-științific și economic general.

2. **Existența** și **consolidarea** continuă a statelor socialiste sînt principalii **factori de progres** economic și social al lumii, în același timp factori de stabilitate economică și de adîncire a interdependențelor. Procesul intens de **industrializare socialistă** a acestor țări creează o piață cu un imens potențial de absorbție îndeosebi pentru instalații și utilaje, pentru tehnica nouă. Creșterea potențialului economic al țărilor socialiste concomitent cu ridicarea substanțială a standardului de viață al acestor popoare constituie un exemplu elocvent și un îndemn pentru țările lumii a treia de a urma neabătut **calea industrializării**, singura în măsură să le ajute să depășească stadiul de înapoiere economică în care au fost ținute printr-o exploatare milenară. Prin propria lor industrializare, țările socialiste își dezvoltă și capacitatea de export în domeniul produselor tehnicii și tehnologiei moderne, putînd interveni în circuitul economic mondial cu produsele cele mai dinamice și devenind surse de aprovizionare cu asemenea produse pentru țările în curs de dezvoltare — cu atît mai preferabile cu cît oferă condiții de echitate și de avantaj reciproc.

Creșterea continuă a ponderii țărilor socialiste în circuitul economic mondial, sporirea competitivității produselor acestor țări pe piața internațională, ritmul înalt și constant de creștere și stabilitatea lor economică demonstrează superioritatea economiei socialiste și marile posibilități pe care le oferă pentru valorificarea superioară a potențialului material și uman al fiecărei națiuni socialiste, pentru progresul socialismului și al păcii.

Existența și consolidarea necontenită a statelor socialiste are și va avea o influență hotărîtoare asupra adîncirii interdependențelor economice, asupra evoluției și destinelor omenirii în general. Ele reprezintă un sprijin pentru țările lumii a treia recent intrate pe făgașul dezvoltării economice și sociale și un exemplu bogat de modalități multiple și eficiente de rezolvare a problemelor lichidării rămînerii în urmă din punct de vedere economic.

Deși din punct de vedere ideologic se află într-o ireconciliabilă luptă cu ideologia burgheză, cu capitalismul, existența statelor socialiste influențează în mod direct și indirect însăși economia capitalistă, și — în anumite privințe — putem spune că prin debușeele sigure și stabile pentru produsele și tehnologiile industriale noi pe care le creează, contribuie la menținerea stimulului necesar dezvoltării progresului tehnico-științific în aceste țări, la adîncirea interdependențelor economice dintre state cu orînduiri sociale diferite, la crearea unor relații de colaborare și coexistență pașnică.

3. **Amplificarea procesului revoluționar de afirmare a națiunilor și statelor suverane,** a voinței popoarelor de a-și decide singure soarta, de a păși pe calea progresului economico-social, dă un puternic impuls procesului de adîncire a diviziunii mondiale a muncii, de adîncire a interdependențelor economice. Preocuparea tinerelor state pentru consolidarea independenței politice se identifică cu eforturile pentru lichidarea subdezvoltării economice, pentru participarea tot mai activă, de pe poziții echitabile, la viața economică și politică internațională. Atenuarea decalajelor economice dintre state este — așa cum am mai subliniat — o cerință obiectivă a progresului economico-social al omenirii, una dintre cele mai complexe și încărcate de implicații probleme cu care este confruntată contemporaneitatea. Colaborarea și cooperarea economică internațională, așezarea relațiilor economice pe principii echitabile în cadrul unei noi ordini economice internaționale vor putea contribui la impulsionarea progresului economic al statelor rămase în urmă, a procesului de egalizare a dezvoltării economice.

4. **Viitorul comun al oamenilor** (comun nu în sensul de „uniform“ și „nediferențiat“, ci) **în sensul dezvoltării conștiinței responsabilității comune a tuturor statelor** pentru rezolvarea marilor probleme ale echilibrului creșterii economice, ale echilibrului ecologic și ale progresului și civilizației, constituie un factor deosebit de important al accentuării interdependențelor economice internaționale. Problemele raționalei utilizări a resurselor naturale și energetice, ale stabilirii unor noi principii și reglementări echitabile ale schimburilor economice internaționale, problemele monetare etc., suscită interesul general al tuturor statelor și vor putea fi rezolvate numai printr-o largă colaborare și cooperare internațională. Problemele populației, alimentației și dezvoltării și interdependența strînsă dintre acestea cer soluții de însemnătate și proporții globale, în special în domeniul gásirii unui echilibru rezonabil între creșterea populației, nevoile dezvoltării și producția de alimente a lumii.

Necesitatea obiectivă a colaborării și cooperării universale în vederea găsirii unei formule comune de îmbunătățire a nivelului de trai al populației și al promovării dezvoltării economice va impune coordonarea eforturilor la nivel mondial. Și probabil că această necesitate economic obiectivă de a organiza acțiuni pe plan mondial cu forțe multilaterale și internaționale va putea contribui la găsirea unor soluții pentru ieșirea omenirii din impasul actual al primejdioasei adînciri a decalajelor economice cu tot cortegiul lor de efecte. Adîncirea interdependențelor mondiale, intensificarea colaborării și cooperării economice va trebui să permită tuturor popoarelor să devină făuritoare ale soartei lor, să le creeze condiții optime pentru a-și aduce contribuția originală la progresul economic mondial.

Efectele adîncirii interdependențelor economice asupra entităților statale

O PROBLEMĂ esențială în zilele noastre este aceea ca fiecare stat — mare sau mic — să servească interesele fundamentale ale popoarelor respective asigurîndu-le progresul economico-social, dar să nu prejudicieze sau să-și subordoneze interesele altor popoare, să realizeze interdependențe bazate pe complementarități, pe relații echitabile, reciproc avantajoase, singurele în măsură să asigure pacea și progresul economic și social general.

Protejarea economiilor naționale — în special pentru statele aflate în proces de dezvoltare și modernizare — de influențele negative ale concurenței internaționale, ale presiunilor izvorîte din inegalitatea dezvoltării economice și din perturbările de pe piața mondială este o problemă la ordinea zilei de fapt pentru toate statele lumii. Lucrul acesta se reflectă în măsurile și strategiile de protejare a economiilor naționale luate de numeroase state. Se reflectă, de asemeni, în măsurile luate de statele vest-europene față de fluctuațiile de pe piața monetară, față de extinderea fenomenelor inflaționiste, în reacțiile S.U.A. și Japoniei față de măsurile protecționiste ale Pieței comune ș.a. Deși unele state se acuză reciproc de protecționism și nu vor să recunoască faptul că desfășoară politici ferme de apărare a intereselor propriilor economii, o cercetare oricît de superficială a politicilor economice din ultimii ani relevă intensificarea acestor politici — inclusiv în statele membre ale Pieței comune. Protejarea economiei naționale față de influențele externe dăunătoare procesului de creștere economică, este de fapt una din cele mai dificile probleme ale lumii. De altfel, recunoașterea pericolului adîncirii decalajelor economice pentru pacea lumii și a necesității găsirii unor soluții care să permită afirmarea și accelerarea dezvoltării economiilor naționale ale tuturor statelor de către O.N.U. și organismele sale, dovedește încă odată dimensiunile, acuitatea și stringența problemei.

Optimismul îndeamnă la acceptarea ideii că necesitatea economică și socială obiectivă va determina omenirea să iasă rațional din alternativa : dezvoltarea echitabilă universală a economiilor naționale prin intensificarea colaborării și cooperării economice în cadrul unei noi ordini economice sau continuarea primejdioasei curse a înarmărilor.

Întrucît tendința evidentă de adîncire a interdependențelor se generalizează continuu, dar relațiile interstatale și mai ales relațiile dintre firmele din diferite țări nu se bazează încă pe principii perfect echitabile, este necesar să vedem care este raportul real, care sînt formele de relații și conexiuni ce se creează între economiile naționale în cadrul circuitului economic internațional din zilele noastre, și cum ar putea evolua în viitor. Ce efecte ar putea avea adîncirea interdependențelor economice internaționale asupra independenței economice a entităților statale și asupra relațiilor dintre ele, asupra ansamblului economiei mondiale ?

Cooperarea, formă reciproc avantajoasă de interdependențe economice internaționale

ÎN PROCESUL adîncirii diviziunii internaționale a muncii din epoca noastră, cooperarea economică internațională îndeplinește un rol tot mai important contribuind la accelerarea și generalizarea progresului tehnic, ea adîncește specializarea și sporește gradul de colaborare dintre întreprinderi din diferite țări. Considerînd cooperarea economică internațională ca una din formele de manifestare a interdependențelor economice dintre state, extinderea și adîncirea relațiilor interstatale prin formele cooperării economice este de natură să permită — în condițiile unei evoluții favorabile a înțelegerii între popoare, ale instaurării unui climat de pace durabilă — crearea condițiilor de echitate care să favorizeze integrarea cît mai activă și eficientă în circuitul economic internațional a fiecărui stat. Studiul tendințelor în fluxuri de schimburi economice internaționale releva faptul că toate țările, indiferent dacă fac sau nu parte din organisme economice zonale sau regionale, au tendința de a întreprinde tot mai multe acțiuni de cooperare cu alte țări.

România socialistă acționează cu hotărîre pentru dezvoltarea largă a cooperării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Desigur, ca țară socialistă așezăm pe prim plan relațiile cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare care acționează pentru dezvoltarea economico-socială independentă ; participăm, totodată, activ la diviziunea internațională a muncii, dezvoltăm cooperarea economică cu toate statele, în spiritul coexistenței pașnice. Țara noastră dorește să-și aducă pe această cale contribuția activă la schimbul mondial de valori, la realizarea unui climat de încredere și conlucrare între popoare, la eforturile pentru progres economic general, pentru pace și securitate internațională, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Cooperarea României cu țările socialiste este determinată de natura comună a orînduirilor sociale, de principiile noi ce stau la baza relațiilor dintre aceste state. Țara noastră intensifică relațiile de colaborare și cooperare cu toate statele socialiste — indiferent de distanța geografică ce le separă.

Ca membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, țara noastră întreține ample relații de cooperare cu statele participante la acest organism. În Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu adresat participanților la ședința jubiliară consacrată celei de-a XXV-a aniversări a C.A.E.R. se subliniază faptul că : **„România este hotărîtă să participe și în viitor la dezvoltarea colaborării în cadrul C.A.E.R., să-și aducă contribuția la înfăptuirea prevederilor înscrise în «Programul complex», la pomovarea unor forme noi, moderne, mai complexe și eficiente de cooperare, inclusiv în producție, în spiritul egalității în drepturi, al respectului liberului consimțămînt al statelor membre, al conducerii suverane a fiecărei economii naționale, al întrajutorării tovărășești, în scopul propășirii generale a țărilor socialiste“.** C.A.E.R. a înscris în documentele sale de bază ca obiectiv de primordială importanță realizarea de măsuri și acțiuni concrete, menite să sprijine eforturile statelor membre mai puțin dezvoltate industrial în vederea accelerării progresului lor economic și tehnic. Apropierea și egalizarea nivelurilor economice dintre țările membre C.A.E.R. — într-o epocă în care pe plan mondial decalajele economice se adîncesc — este de natură să demonstreze în mod concludent faptul că socialismul este singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unei vieți internaționale cu adevărat echitabile.

Programul complex de integrare a țărilor membre ale C.A.E.R., reafirmînd caracterul deschis al organizației, se bazează pe liberul consimțămînt al țărilor, permițîndu-le să participe la acele acțiuni care le interesează, atunci cînd consideră necesar și în limitele posibilităților lor. Interpretarea conceptului de integrare economică este încă în faza de început și datorită complexității fenomenului și mai ales experienței istorice limitate și deosebitei diversități de condiții și particularități, de grad de dezvoltare economică a țărilor participante, ea necesită încă multe studii și aprofundări, clarificări. Existența unor încercări de interpretare a integrării economice în sensul ștergerii granițelor naționale și a coordonării dezvoltării economice a tuturor statelor membre dintr-un singur centru, se dovedește nerealistă și în contradicție cu înseși principiile fundamentale ale C.A.E.R. Planificarea dintr-un centru comun, subordonarea deciziilor de investiții în economia națională a fiecărei țări, unei voințe străine, nu sînt posibile în condițiile actuale ale existenței unor mari diferențe în gradul de dezvoltare economică a țărilor participante. Mai mult, cooperarea economică și întrajutorarea dintre țările socialiste nu este posibil să se reducă numai la țările membre ale C.A.E.R. Cooperarea economică cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele care au pășit pe calea dezvoltării economico-sociale independente se înscrie în principiile generale ale politicii externe a țărilor socialiste ca o expresie a solidarității cu lupta lor pentru emanciparea economică, socială și națională, a sprijinirii lor pe calea progresului, ca o contribuție internațională la cauza luptei antiimperialiste pe plan mondial. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, aprecia că : „România a dezvoltat, îndeosebi în ultimii ani, relații de largă colaborare cu țările în curs de dezvoltare, văzînd în aceasta atît calea pentru ridicarea economico-socială a țărilor respective, cît și o parte integrantă a luptei împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului... După părerea mea, dezvoltarea cooperării în producție între România și țările în curs de dezvoltare, în general calea cooperării în producție reprezintă o soluție — aș putea spune singura soluție — care să permită țărilor mici și mijlocii să obțină un progres rapid pe calea dezvoltării economice și sociale, deci și pe calea întăririi independenței naționale".*

Cooperarea cu aceste țări prezintă avantaje într-adevăr reciproce — țara noastră poate găsi o sursă de materii prime și în același timp piețe de desfacere pentru produsele noastre, poate oferi asistență tehnico-științifică în pregătirea cadrelor etc., pentru dezvoltarea industrială a acestor țări, ajutîndu-le în felul acesta să-și consolideze economia națională și independența economică. Respectînd întocmai principiile pentru generalizarea cărora în relațiile economice internaționale militează cu consecvență, România își întemeiază cooperarea cu aceste țări pe neamestecul în treburile lor interne și respectarea dreptului oricărui popor de a-și hotărî de sine stătător dezvoltarea.

Cooperarea economică dintre state cu orînduiri sociale diferite s-a dovedit posibilă, avantajoasă și în continuă extindere. Relațiile de cooperare ale U.R.S.S. și ale celorlalte state socialiste cu țările capitaliste industrial dezvoltate cunosc în ultimii ani o creștere continuă. Țara noastră consideră cooperarea cu aceste țări reciproc avantajoasă și de aceea a adoptat o legislație specială care să permită și să favorizeze acest lucru. A fost creată o procedură de atragere a capitalurilor — în întreprinderi mixte — pentru finanțarea introducerii mai rapide a progresului tehnico-științific în economia noastră socialistă. Prin modul în care sînt concepute, societățile mixte nu afectează caracterul proprietății naționale asupra mijloacelor de producție, dar permit partenerilor străini participarea — corespunzător investițiilor — la beneficiile realizate. Economia noastră socialistă, în ritmul său intens de dezvoltare și industrializare, are nevoie de un aport de capital și de asimilarea rapidă a tehnicii și tehnologiei de vîrf. În același timp, ea oferă condiții avantajoase de dezvoltare a anumitor activități economice pentru care dispune de posibilități tehnologice, de resurse naturale sau avantaje decurgînd din poziția geografică, apropierea de anumite piețe, căi comerciale etc. Alegerea domeniilor în care putem coopera cu firme din țări capitaliste este o problemă deosebit de importantă, ea necesitînd cunoașterea profundă a posibilităților, intereselor, avantajelor și riscurilor pe care le implică, studii atente pentru a putea obține maximum de eficiență și pentru a realiza o deplină coerență a acestor acțiuni cu politica națională de dezvoltare.

O formă de adîncire a interdependențelor economice internaționale s-a dovedit a fi integrarea zonală sau regională. În ultimele decenii au apărut organisme de integrare atît în Europa cît și în America și Africa. Răspunzînd unor cerințe ale dezvoltării economice din perioada postbelică, organismele de integrare au stimulat circuitul de valori materiale și progresul economic al statelor membre. Dar, cu toate limitele impuse de unele dintre aceste organisme, schimburile economice ale participanților la integrare cu alte state și-au dovedit și ele strîngenta necesitate.

Procesul istoric obiectiv de adîncire a interdependențelor economice dintre toate statele în scopul accelerării progresului economic general și al creării condițiilor pentru fiecare participant de a ocupa un loc favorabil în diviziunea internațională a muncii impune înlăturarea limitelor stabilite de organismele de integrare, lichidarea oricăror bariere din calea schimburilor de valori materiale ale statelor. Cerințele progresului economic general, interesele dezvoltării economice ale tuturor statelor lumii, ale atenuării decalajelor și cele ale rezolvării problemelor viitorului, converg spre o organizare a relațiilor economice interstatale superioară formelor de integrare, organizare bazată pe principii de mai mare perspectivă și echitate. Or, tocmai datorită acestor cerințe apare :

● Necesitatea de a elabora la timp obiective noi

REFERITOR la principiile și regulile relațiilor economice internaționale a apărut necesitatea reglementării lor la nivel mondial, a stabilirii unui consens al tuturor statelor.

Poziția țării noastre ca inițiatoare și militantă fervență pentru instaurarea unei noi ordini economice se bucură de recunoașterea și aprecierea unanimă a statelor. Conceptul de nouă ordine economică promovat în politica României socialiste încă de acum aproape un deceniu a fost elaborat de președintele Nicolae Ceaușescu sub forma unui ansamblu de principii indivizibil ce se cere așezat la baza relațiilor interstatale. Principiile deplinei egalități în drepturi a tuturor statelor lumii, ale respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, corespund întocmai cerințelor progresului general și în același timp interesului tuturor statelor și de aceea permit statuarea de reguli noi în practica relațiilor internaționale și abandonarea celor vechi de inegalitate.

Promovînd cu consecvență în relațiile sale cu toate statele acest ansamblu de principii, militînd fervent în toate organismele și organizațiile internaționale pentru democratizarea vieții politice și economice internaționale, pentru intronarea de principii echitabile și reciproc avantajoase, țara noastră a contribuit la stimularea interesului și spiritului de solidaritate al majortății statelor lumii pentru stabilirea unor reguli noi în relațiile internaționale.

Problema conținutului conceptului de nouă ordine economică, a descrierii amănunțite nu numai a principiilor dar și a practicilor în care se pot concretiza acestea constituie un domeniu de preocupare pentru organismele economice ale O.N.U., pentru economiștii din toată lumea. Clubul de la Roma a inițiat o cercetare economică internațională a conținutului conceptului de nouă ordine economică.

Pentru economiștii din țara noastră este o datorie de onoare să aprofundeze cu mijloacele științei economice și ale cercetării viitorului problemele complexe pe care le ridică concretizarea în practica mondială a noii ordini economice. Se cere elucidată problema : în ce ar trebui să constea noua ordine economică ? S-ar putea avansa ideea că ea este menită în primul rînd să asigure lichidarea vechilor practici colonialiste și neocolonialiste, a oricăror discriminări, presiuni și bariere economice și de altă natură ce stau în calea schimburilor economice internaționale, ce închid accesul la progresul tehnico-științific actual pentru state reprezentînd marea majoritate a populației lumii. Fără asimilarea rapidă a progresului tehnico-științific aceste state nu-și pot valorifica resursele la nivelul exigențelor contemporane, devin tributare din acest punct de vedere statelor dezvoltate industrial și în felul acesta continuă să se adîncească decalajele economice. Este falsă, greșită și retrogradă mentalitatea acelor economiști și oameni de afaceri din statele capitaliste puternic industrializate care se tem de dezvoltarea economică a tuturor statelor considerînd că pierzînd monopolul progresului tehnico-științific prejudiciază nivelul de trai al propriilor lor popoare. Acest monopol bazat pe un echilibru precar, ce duce la adîncirea decalajelor cu tot cortegiul de crize și primejdii pentru pacea și însăși existența lumii este o adevărată himeră. Problema echității în relațiile internaționale nu impune o redistribuire a avuției națiunilor care nu ar putea avea un efect de durată. Un proverb chinez spune că celui sărac și flămînd să nu îi dai un pește ci să-l înveți să pescuiască. Același lucru se cere pe plan mondial. Popoarele ținute în sărăcie prin secole de exploatare trebuie ajutate să pășească pe calea progresului și dezvoltării economico-sociale, prin acces la tehnică și știință, prin ajutor în pregătirea cadrelor, pentru că numai în felul acesta își pot valorifica superior și deplin propriile resurse și se pot apropia de țările dezvoltate în privința nivelului de trai al populației. Dezvoltarea forțelor de producție în toate statele creează posibilități pentru rezolvarea coerentă a marilor probleme ale viitorului omenirii, creează premisele stabilității și progresului bunăstării generale a tuturor popoarelor lumii. O importanță deosebită pentru respectarea unor principii echitabile, reciproc avantajoase are adoptarea „Declarației asupra Instaurării unei Noi Ordini Economice Internaționale" de către sesiunea extraordinară a Adunării generale a O.N.U. consacrată studierii problemelor materiilor prime și dezvoltării, în care au fost stabilite perspectivele pe termen lung pentru cooperarea internațională în viitor. Declarația proclamă hotărîrea solemnă a membrilor O.N.U. „de a acționa urgent în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale, bazată pe echitate, egalitate suverană, interdependență, interesul comun și cooperarea între toate statele, indiferent de sistemul lor economic și social, care să îndrepte inegalitățile și să corijeze injustițiile ce există, să facă posibilă eliminarea decalajului crescînd între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și să asigure în mod trainic dezvoltarea economică și socială accelerată pentru generațiile actuale și viitoare". De asemenea, Declarația definește cele 20 de principii pe respectarea cărora s-ar putea întemeia o nouă ordine economică. Respectarea principiilor înscrise în această Declarație asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale, este de natură să devină una din cele mai importante baze ale relațiilor economice dintre toate popoarele și toate națiunile. Desigur, că de la declarații de principii la respectarea lor în practica relațiilor interstatale este o cale lungă. Dar recunoașterea este un succes hotărîtor, iar adeziunea unanimă a statelor este de natură să deschidă perspective favorabile progresului general.

Cerințele luptei pentru introducerea principiilor noi și eliminarea practicilor inechitabile din relațiile economice internaționale impun corelarea eforturilor tuturor statelor, adoptarea unei poziții solidare și responsabile față de progresul economico-social al omenirii. Ele dovedesc justețea orientării României socialiste care a sesizat la timp necesitatea pentru omenire de a elabora obiective comune pentru progresul viitor, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

dr. Maria POPESCU

---

*) Nicolae Ceaușescu : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. VI, Ed. Politică, București 1972, pag. 613.

Al IV-lea Congres mondial al economiştilor

DELEGAŢIA ROMÂNĂ — PREZENŢĂ ACTIVĂ LA UN DIALOG CUPRINZĂTOR

ÎNTRE 19 şi 24 august 1974, la Budapesta a avut loc sub egida Asociaţiei internaţionale de ştiinţe economice (A.I.S.E.), cel de-al patrulea Congres mondial al economiştilor, cu tema „Integrarea economică — mondială, regională, sectorială".

Fondată în anul 1950, A.I.S.E., care are ca obiectiv promovarea colaborării şi a unei mai bune înţelegeri între economiştii din diverse părţi ale lumii, grupează în prezent asociaţiile economiştilor sau societăţile de ştiinţe economice din 45 de ţări, între care şi România. Pentru realizarea obiectivului propus, A.I.S.E. a organizat în decursul existenţei sale de aproape un sfert de veac 40 de conferinţe la masa rotundă şi trei congrese internaţionale (Roma 1956, Viena 1962, Montréal 1968).

Cel de-al patrulea congres internaţional, care a luat sfîrşit sîmbătă la Budapesta, s-a bucurat de participarea a circa 2 000 de economişti, unii dintre ei foarte cunoscuţi pe plan internaţional, din 71 de ţări ale lumii, inclusiv din ţara noastră. Lucrările sale s-au desfăşurat, pe lîngă şedinţele plenare, în zece grupe de lucru, pe teme ca : măsurarea gradului de integrare economică, integrarea sectorială, politica industrială, migraţia forţei de muncă, mişcarea internaţională a capitalurilor, integrarea monetară şi financiară, aspectele social-politice şi instituţionale ale integrării, integrarea regiunilor mai puţin dezvoltate sau a unor regiuni cu niveluri diferite de dezvoltare, integrarea prin piaţă şi prin plan, comerţul mondial şi intraregional.

Consiliul A.I.S.E., care cuprinde cîte un reprezentant din fiecare ţară membră, a ales un nou Comitet executiv al Asociaţiei. Preşedinte al A.I.S.E. a fost ales prof. Edmond Malinvaud (Franţa), vicepreşedinte — prof. Shigeto Tsuru (Japonia), iar trezorier — prof. Herbert Giersch (R.F.G.). E. Malinvaud urmează în funcţia de preşedinte profesorului Fritz Machlup (S.U.A.). Următorul Congres al A.I.S.E. va avea loc în toamna anului 1977, probabil la Tokio, şi va avea ca temă „Creşterea economică şi resursele".

Pentru a ne relata despre conţinutul dezbaterilor şi activitatea economiştilor români prezenţi la Congres, redactorul nostru Dinu Dragomirescu s-a adresat tovarăşului profesor **Roman Moldovan**, *vicepreşedinte al Academiei de ştiinţe sociale şi politice, şeful delegaţiei române, care a răspuns cu multă bunăvoinţă solicitării noastre.*

CONGRESUL, a cărui temă a fost „Integrarea economică — mondială, regională, sectorială", a asigurat condiţiile desfăşurării unui dialog cuprinzător, în cadrul căruia s-a putut analiza sub multiplele sale faţete problema adîncirii colaborării, a cooperării economice, privită ca parte implicită a unui proces mult mai larg — şi mai cuprinzător — şi anume adîncirea interdependenţelor economice, tehnice, ştiinţifice, culturale etc. dintre state şi popoare. Referindu-mă la acest dialog am spus în mod intenţionat colaborare, cooperare economică şi nu integrare, deoarece în fond s-au analizat aspecte ale colaborării, ale cooperării economice în diferitele domenii ale vieţii economice — începînd cu producţia materială şi sfîrşind cu aspectele financiare şi monetare ale colaborării internaţionale, instituţionalizarea şi funcţionarea acesteia, metodele şi tehnicile de conducere şi organizare etc. De aceea mi se pare că au exagerat acei economişti care în cadrul dezbaterilor au pus semnul egalităţii între conţinutul conceptului de integrare şi cel de colaborare şi cooperare, mai mult chiar au subordonat pe acestea din urmă celei dintîi, dîndu-i o accepţiune extremă. S-a uitat astfel că fenomenele şi procesele integraţioniste sînt în fond şi în fapt manifestări ale colaborării, ale unei cooperări adîncite, cu caracter de continuitate, convenită şi programată mai ales de ţări apropiate şi din punct de vedere teritorial, realizată deci prin înţelegeri subregionale sau regionale.

Această constatare de natură teoretică şi evidenţierea caracterului său contradictoriu este cu atît mai valabilă cu cît referirile concrete care s-au făcut au ţinut seama tocmai de organizaţiile regionale existente, fie că se vorbea de C.A.E.R., fie de Piaţa comună vest-europeană sau de înţelegerile de acest gen din alte continente, mă refer la America Latină şi la Africa. Cu alte cuvinte, am putea spune că din punct de vedere teoretic s-a cedat unor tentaţii terminologice — îmi permit să spun „la modă" — atunci cînd s-a atribuit un conţinut extrem de larg conceptului de integrare, conţinut pe care acesta, în fond, nu-l are. Procesele integraţioniste nu sînt în realitate decît manifestări ale unui proces mult mai profund, mă refer la adîncirea colaborării, a cooperării, la amplificarea interdependenţelor economice, care în mod firesc îmbracă forme foarte diferite, inclusiv aceea de instituţionalizare în cadrul unor înţelegeri regionale. Dar aceste din urmă înţelegeri reprezintă subsisteme deschise, sînt părţi ale unor interdependenţe care acţionează la scară mondială, întrucît procesul diviziunii internaţionale a muncii care susţine şi asigură condiţiile materiale pentru realizarea lor este el însuşi mondial. Fluxurile de valori materiale, tehnice, ştiinţifice care caracterizează în realitatea lor concretă manifestarea interdependenţelor internaţionale constituie un circuit mondial.

Referindu-mă la participarea delegaţiilor ţărilor, un aspect mai important care merită a fi relevat este insuficienta — după părerea mea — afirmare a punctelor de vedere ale economiştilor din ceea ce în mod convenţional numim „lumea a treia" în cadrul lucrărilor congresului. Într-adevăr — aşa cum este cunoscut — trăim un moment în care lichidarea diviziunii internaţionale a muncii moştenită de la capitalism este o problemă la ordinea zilei şi cînd deci se cer afirmate puternic punctele de vedere care susţin necesitatea instituirii unei noi ordini economice, în cadrul căreia să se lichideze subdezvoltarea, să se pună capăt inechităţilor în schimburile economice internaţionale etc. Sînt necesare astfel de înţelegeri internaţionale care să determine lichidarea treptată a decalajelor în dezvoltarea diferitelor ţări şi popoare, să asigure dezvoltarea economică şi socială a tuturor ţărilor, să fie promovată o diviziune internaţională a muncii care în desfăşurarea şi adîncirea sa să concure la rezolvarea problemelor aşa-numitei „explozii demografice" pe calea valorificării resurselor materiale ale ţărilor şi pe această bază la asigurarea tuturor condiţiilor necesare ridicării nivelului de trai material şi spiritual al oamenilor.

În ceea ce priveşte activitatea delegaţiei române, cred că pot fi îndreptăţit să afirm — acum la încheierea lucrărilor — că prin componenţă şi număr a reuşit să asigure o prezenţă activă, atît la lucrările din plenare cît şi în cele zece grupe de lucru ale congresului. La diferitele probleme aflate la ordinea de zi şi la discutarea cărora membrii delegaţiei noastre au luat parte, aceştia au susţinut argumentat punctele lor de vedere în problemele specifice aflate în dezbaterea grupelor de lucru respective, încadrîndu-le într-un ansamblu mai cuprinzător şi susţinînd punctele de vedere mai generale de natură principială care au format firul roşu al poziţiei noastre. Între acestea aş menţiona afirmarea necesităţii de a se adînci participarea la diviziunea internaţională a muncii, folosirea cît mai deplină de către fiecare popor şi fiecare stat a avantajelor acestei participări pentru realizarea obiectivelor pe care şi le propun, accelerarea obţinerii de rezultate în dezvoltarea economică şi socială prin propulsarea eforturilor interne, problema îmbinării în mod armonios a cerinţelor participării la diviziunea internaţională a muncii cu cerinţele dezvoltării complexe a economiilor naţionale. În strînsă legătură cu aceasta s-a afirmat, de asemenea, punctul de vedere că, cu cît este mai dezvoltată o economie, cu atît este mai largă şi posibilitatea şi necesitatea de a participa la circuitul economic mondial, exporturile şi importurile de mărfuri şi servicii fiind mari ca volum şi diversificate ca structură.

Problema strategiilor de colaborare regională, fiind la ordinea de zi a dezbaterilor, delegaţia a arătat că România ca ţară fondatoare a unei astfel de organizaţii regionale (ne referim la C.A.E.R.), şi care urmăreşte îndeplinirea Programului complex adoptat de ţările participante în 1971, intensifică toate relaţiile economice cu ţările din cadrul acestei organizaţii, precum şi cu celelalte ţări socialiste şi cu toate ţările lumii. C.A.E.R. este în fond o organizaţie deschisă, o grupare economi-

(Continuare în pag. 20)

Criterii de apreciere socială a muncii în socialism

VIAȚA INDIVIDULUI, dar și evoluția umanității însăși nu pot fi nici înțelese, nici măcar descrise în afara raportării lor directe, nemijlocite la activitatea productivă și de creație specifică locului și timpului, la cadrele sociale în care se desfășoară această activitate. Fără îndoială, în succesiunea civilizațiilor sau în trecerea de la o formațiune social-economică la alta, aprecierea socială a muncii a cunoscut variații extreme și nu puține au fost secolele în care activitatea productivă era socotită dezonorantă pentru cel care o îndeplinea, îl așeza în afara „cetățenilor“, era semn al apartenenței la clasele oprimate, subordonate. În fapt, aprecierea socială nu se purta asupra valorii intrinseci, *obiective a muncii, ci deriva și exprima condițiile social-economice ale timpului, relațiile între clase etc. Deși, aparent, se aprecia rolul și importanța muncii, în realitate acestea erau privite exclusiv în funcție de laturile exterioare ale sistemului social. Pentru prima dată, socialismul unește sau, mai bine spus,* fundamentează aprecierea socială a muncii pe valoarea ei intrinsecă, obiectivă, *lichidînd contradicția majoră dintre importanța umană decisivă a activității productive și aprecierea ei negativă la nivelul subiectivității sociale, din alte orînduiri. Aprecierea generală a muncii în socialism se constituie prin abordarea multilaterală a implicațiilor diverse — materiale, morale, estetice, educative, psihice etc. — ale actului productiv. Astfel, după cum arăta secretarul general al partidului, munca liberă, despovărată de exploatare, specifică societății noastre este „singura sursă a progresului și prosperității poporului nostru, a națiunii noastre socialiste, mijlocul principal de afirmare a talentului și forței creatoare ale tuturor cetățenilor, de manifestare a personalității și autoperfecționare morală a fiecăruia“* [1]. *În această frază, sintetic, sînt exprimate principalele atribute ale muncii, relevîndu-se, îndeosebi, rolul decisiv, singular al acesteia în crearea valorilor materiale și morale.*

I — Munca în socialism — sursa progresului și prosperității

DUPĂ CUM S-A ARĂTAT mai sus, în orice epocă istorică, activitatea productivă este singura sursă a valorilor materiale. Socialismul, eliberînd munca de exploatare, pe de o parte și înmănunchind armonios, **planificat** energiile productive și creatoare ale maselor, pe de altă parte, oferă procesului de realizare a valorilor materiale **cadrul social optim** pentru atingerea unor înalte ritmuri cantitative **permanente** și a unor expresivi indicatori calitativi. Firește, caracterul optimal al structurii sociale generale nu constituie decît condiția de început, posibilitatea concretă a dezvoltării economico-materiale într-un sens determinat. Transformarea acesteia în realitate depinde decisiv de calitatea **conducerii** acestui proces, de nivelul **înzestrării tehnice** și de continua ei dezvoltare, în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, de **pregătirea** și **conștiința profesională** a producătorilor înșiși. Pe scurt, conducerea, mijloacele și execuția (la nivelul social general, dar și al colectivelor particulare) asigură, în societatea noastră, o deosebită eficacitate a muncii în crearea valorilor materiale.

Sînt binecunoscute dezvoltările de excepție, **cantitative** și **calitative**, ale forței de muncă în România socialistă. Transformările structurale din acest domeniu au permis punerea optimă în valoare a energiei constructive a poporului, concretizată în zecile de mii de obiective economice și social-culturale ridicate în anii socialismului în țara noastră. În principal, aceste transformări au avut în vedere :

- creșterea ponderii populației ocupate în populația aptă de muncă ;
- crearea unor cît mai diverse posibilități de lucru pentru diferitele categorii ale populației și în diferitele zone geografice ale țării ;
- utilizarea cît mai rațională a forței de muncă ;
- creșterea permanentă a calificării și a conștiinței profesionale a oamenilor muncii.

Concretizînd cele de mai sus, putem să ne referim, de pildă, la faptul că, dacă în 1938 mai mult de trei sferturi din populația ocupată lucra în agricultură și nu folosea decît jumătate din totalul capacității sale de muncă[2], ponderea celor ocupați în industrie și în celelalte ramuri neagricole a crescut, în 1973, la 56,8 la sută, iar pentru 1974 se prelimină un procent în jur de 60 la sută. Pentru cincinalul viitor, proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al partidului prevede continuarea acestui proces, astfel încît, pentru prima dată, populația ocupată în industrie va depăși pe cea din agricultură, ultima reducîndu-se la 27—28 la sută din total ; într-o perspectivă mai îndepărtată, în 1990, clasa muncitoare va reprezenta partea covîrșitoare a populației țării, forța de muncă ocupată în agricultură scăzînd la 12—15 la sută din totalul populației ocupate. De asemenea, strîns legată de cerințele dezvoltării economice, ale progresului tehnic, dar și de exigențele formării multilaterale a omului în societatea socialistă, pregătirea profesională a crescut continuu (atît prin sporirea calificării celor mai vechi cît și prin perfecționarea pregătirii tinerelor detașamente de muncitori) pe fondul unei la fel de continue creșteri a nivelului de instrucțiune generală a oamenilor muncii. Generalizarea învățămîntului de 10 ani și trecerea, în perspectiva viitoarelor cincinale, la învățămîntul liceal integral obligator asigură suportul unei calificări profesionale mai pretențioase și, implicit, creșterea productivității sociale și umane, posibilitatea realizării unor bunuri materiale mereu mai complexe, pe măsura cerințelor crescînde ale producătorilor înșiși. Reciclarea, învățămîntul permanent, policalificarea, profesionalizarea în școala generală etc. sînt doar unele dintre mijloacele realizării acestui proces. În sfîrșit, în valorile materiale realizate prin muncă, producătorii au integrat nu numai **inteligența lor tehnică și culturală**, ci și **conștiința lor moral-profesională :** bunurile materiale exprimă și calitățile **umane** ale celor care le-au produs, după cum rebutul este, poate în cele mai multe cazuri, nu numai o nerealizare tehnică, ci și o **insuficiență morală.**

Firește, transformările cantitative și calitative la care ne-am referit nu s-au desfășurat după o „schemă lină“ și fără contradicții interioare. Este de-ajuns să amintim că anii 1950—1960 au cunoscut o ușoară creștere a populației ocupate în agricultură, că orientarea profesională manifestă încă anumite lipsuri, că n-au fost lichidate încă unele mentalități favorabile parazitismului social sau diferite fenomene de indisciplină, risipă, insuficiență profesională etc. Împotriva acestor ultime neajunsuri, **juridicul** (Legea organizării și disciplinei muncii, Legea privind asigurarea și controlul produselor. Legea organizării și funcționării controlului obștesc, Codul muncii etc.) și **eticul** (Proiectul de norme ale eticii și echității socialiste, exemplul personal al comuniștilor, sutele de inițiative apărute mai ales în ultimii ani și vizînd o mai rapidă și mai profundă dezvoltare a conștiinței socialiste etc.) acționează din ce în ce mai eficient. Astfel încît, dacă prin muncă **oamenii** sînt cei care dau naștere noilor valori materiale ale socialismului, dezvoltarea lor ca personalități autentice (profesionalul fiind în acest sens indisolubil legat de moral) asigură muncii însăși **efectivitatea și calitatea unei aptitudini umane fundamentale.**

Pe de altă parte, datorită transformărilor radicale la nivelul mijloacelor de producție — efecte ale progresului tehnic — atît forța de muncă cît și modalitățile de conducere ale procesului productiv au fost puternic influențate în direcția creșterii calificării, respectiv a sporirii bazei științifice a actelor de decizie. Schimbările calitative din sfera mijloacelor de producție se impun atenției cu atît mai mult cu cît avem în vedere înzestrarea tehnică scăzută a economiei României antebelice, precum și pagubele uriașe provocate de cel de-al doilea război mondial. În anii socialismului, dezvoltarea în ritmuri de excepție a industriei constructoare de mașini, iar îndeosebi în ultimii ani și a electronicii și electrotehnicii au contribuit substanțial la înzestrarea materială a întreprinderilor (nou create, dar și a celora vechi), a agriculturii, a transporturilor și telecomunicațiilor etc. În fapt, aceste realizări constituie conținutul principal al valorilor materiale produse prin muncă. Totodată, dezvoltarea mijloacelor de muncă se definește printr-o **ascensiune calitativă continuă**, care influențează :

- **conținutul muncii însăși**, prin schimbarea gradată, în favoarea ultimului element, a raportului dintre activitatea fizică brută și cea intelectuală și de creație ;
- **creșterea productivității sociale** nu prin intensificarea efortului fizic, ci prin perfecționarea mijloacelor și tehnologiilor.

Subliniind importanța realizării în continuare a acestor obiective, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că atît Programul partidului cît și Directivele Congresului al XI-lea „pun pe prim plan activitatea științifică, tehnologică, ridicarea nivelului calitativ și tehnic, creșterea eficienței întregii activități, ca sarcini fundamentale ale dezvoltării noastre viitoare“. Perfecționarea mijloacelor de muncă și a tehnologiilor, condiție esențială a dezvoltării economice din toate ramurile de producție, este **ea însăși activitate principală de creare a valorilor materiale.**

Crearea valorilor materiale nu poate fi izolată, de asemenea, de activitatea de conducere și de organizare, care asigură eficiență economică, dar și eficiență morală muncii însăși. Democrația economică — caracteristică de seamă a orînduirii noastre — face caduc antagonismul „conducători-conduși“, specific vechilor formațiuni sociale. Prin aceasta, activitatea oamenilor muncii în colectivele de producție se îmbogățește substanțial : alături de sarcinile de producător, fiecăruia îi revin și sarcini de decizie, de organizare sau control. În directă consecință, activitatea productivă a indivizilor va fi îmbogățită, în măsura în care aceștia participă la actul conducerii, mai întîi prin contribuția colectivă la luarea hotărîrilor, la indicarea direcțiilor economice ale unității respective etc. și în al doilea rînd, prin sporirea **angajării personale** în înfăptuirea celor propuse. Astfel, oamenii muncii se autorealizează în socialism nu doar ca simpli producători de valori materiale (această calitate au avut-o, de altfel, tot timpul), ci ca **producători activi, în cunoștință de cauză și cu putere de decizie**, direcționînd colectiv procesul social de creare a valorilor materiale. Firește, nu trebuie să considerăm realizată practic în mod integral unirea laturii de producător și a celei de conducător ale fiecărui om al muncii. Separarea lor de clasă în timpul mileniilor — clasele asuprite numai au produs, iar cele suprapuse numai au condus — nu poate fi integral lichidată în cîțiva ani, mai ales la nivelul conștiințelor individuale. Pe de altă parte, complexitatea producției moderne implică anumite cunoștințe economice, de organizare etc. pe care nu toți oamenii muncii le posedă. Acțiunea educativă — de dezvoltare a conștiinței de proprietar — și acțiunea instructivă — de îmbogățire a cunoștințelor economice și de știința conducerii — vor contribui, **paralel și progresiv**, la realizarea în condiții superioare, a noilor valori materiale ale socialismului.

II. Munca — mijloc de autoperfecționare morală

A CONSIDERA munca numai din unghiul realizării bunurilor materiale înțelese ca simple **mijloace de subsistență** înseamnă a o unilateraliza excesiv : prin crearea valorilor materiale se realizează și **modificarea mediului de viață.** Valoarea materială însăși, în măsura în care reprezintă un mijloc de supraviețuire se raportează spre **sfera necesității**, iar în măsura în care constituie o modalitate de transformare a mediului înconjurător, un factor de progres uman se raportează spre **sfera libertății.** Iată, deci, că, împotriva acelor concepții care considerau activitatea productivă doar mijloc de subordonare a individului, crearea bunurilor materiale este, în același timp, o condiție esențială a **inserției omului în lumea libertății și a inițiativei autentice.** Astfel, integrarea în procesul productiv înseamnă, totodată, integrarea în domeniul moralității autentice, munca fiind un factor esențial care asigură atingerea acestui domeniu. Pe de altă parte, încă în „Capitalul“, Marx vorbea despre faptul că omul, în procesul activității productive, „transformă totodată propria lui natură... dezvoltă forțele ei latente și își subordonează jocul forțelor ei.“[3]). În consecință, munca se definește ca fiind creatoare a valorilor morale atît prin transformarea mediului de viață cît și prin calitatea sa de automodelatoare umană și de punere în valoare a capacităților și aptitudinilor individuale.

Oprindu-ne asupra acestor ultime aspecte, subliniem următoarele consecințe de ordin uman al muncii în general :

- datorită faptului că activitatea productivă se realizează în vederea atingerii **scopurilor** anterioare acțiunii, ea implică direct actul **alegerii.** Chiar dacă scopul și consecințele sînt extramorale, procesul muncii creează și dezvoltă **aptitudinea umană a alegerii și subordonării** acțiunii față de un scop, fundament psihic al **opțiunii etice.**

- Existența anterioară a scopului și alegerea viitorului căruia omul trebuie să-i subordoneze acțiunea și voința duce la apariția, în cîmpul existenței umane, a **idealului : munca l-a învățat și îl învață pe om să gîndească în termeni de ideal.**

- Datorită cîmpului de interrelații pe care îl instituie în colectivul de muncă, activitatea productivă creează o **structură valorică** și un **sistem normativ** specific : oamenii apreciază și **se** apreciază, în mare măsură, potrivit valorilor și normelor născute în teritoriul muncii.

Socialismul oferă un cîmp larg de acțiune și de afirmare a acestor consecințe de ordin uman ale muncii ; el acordă momentului opțiunii, momentului idealului și celui de creare propriu-zisă a valorilor profesionale și a normelor de apreciere o deplină efectivitate. Într-adevăr, dacă ne oprim doar asupra ultimului aspect, observăm că, pentru prima dată, valorile etice pe care le creează activitatea productivă — solidaritatea, întrajutorarea, prietenia etc. — sînt recunoscute, la nivelul societății, a fi printre principalele valori morale. Relațiile economice și sociale generale din orînduirea noastră sprijină impunerea valorilor născute în procesul muncii, oferindu-le condițiile optime de afirmare practică.

Pe de altă parte, caracteristicile de creativitate și libertate, specifice muncii în socialism contribuie la stabilirea unor noi raporturi între diferitele valori și principii morale pe care le afirmă activitatea productivă. Astfel, de pildă, timp de secole, disciplina a fost considerată numai sub aspectul ei negativ, oprimant, de limitare a afirmării individului și a inițiativei lui ; opoziția fundamentală între disciplină și inițiativă, bazată pe antagonisme de clasă, instituia o ruptură radicală între disciplină — **obligație** a producătorilor — și inițiativă — drept al proprietarilor privați. Dubla calitate a oamenilor muncii în socialism — de producători și proprietari — conduce la o nouă înțelegere și situație a raportului expus mai sus. Disciplina se definește, astăzi, în principal prin caracteristicile ei **pozitive**, de organizare optimă necesară pentru obținerea rezultatelor productive dorite și care asigură inițiativei personale efectivitatea maximă. Pentru prima dată în istorie, disciplina și inițiativa au **același sens** și sînt atribute — **drepturi și obligații** — ale producătorilor înșiși. Personalitatea autentică, pe care socialismul o creează și o dezvoltă continuu — munca fiind un mijloc esențial pentru realizarea acestui proces — integrează în conținutul său, indisolubil legate, disciplina și spiritul de inițiativă — calități morale definitorii. Realitatea socială ne oferă extrem de numeroase exemple, care demonstrează afirmarea în practică a acestor valori și calități morale. În fapt, realizările continuu progresive ale acestor 30 din urmă ani exprimă deosebit de elocvent și dezvoltarea disciplinei muncitorești revoluționare și afirmarea din ce în ce mai largă a inițiativei tehnice, profesionale și general-sociale a oamenilor muncii. Dacă ne referim numai la impresionanta mișcare de realizare a cincinalului actual înainte de termen, miile și zecile de mii de propuneri formulate de către oamenii muncii exprimă cît se poate de evident spiritul lor de inițiativă, iar transpunerea în practică a acestor propuneri exprimă, totodată, calitățile organizatorice, volționale și de disciplină conștientă ale acelorași.

Fără îndoială, încă nu putem spune că pentru toți indivizii și în toate momentele disciplina și inițiativa acționează în deplinătatea calității lor de valori **morale.** De aceea, alături de reglementarea afirmării lor prin mijloacele opiniei publice și ale conștiinței individuale, este necesară întărirea reglementării lor prin mijloacele juridicului, ale obligativității materiale etc. Dar, potrivit idealului dezvoltării multilaterale a personalității, principiilor eticii și echității pe care le dă viață conducerea de către partid a întregii activități sociale, mijloacele juridice și cele ale constrîngerii economice au o valoare ajutătoare, **stimulentele morale ale muncii tinzînd să ocupe un rol din ce în ce mai important.** În fapt, dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii — sarcină esențială a activității educative — contribuie decisiv și la afirmarea în viața practică a valorilor moral autentice produse în cursul muncii și la ridicarea pe trepte tot mai înalte a activității de creare a bunurilor materiale.

În cadrul valorilor etice ce se afirmă în și prin activitatea productivă, un loc special, de prim ordin îl ocupă, credem, **responsabilitatea.** Această afirmație se întemeiază, în primul rînd, pe multilateralitatea conținutului său. Într-adevăr, aria de acțiune a acestei valori morale este deosebit de vastă : ea se referă și la activitatea productivă propriu-zisă (de altfel, întrepătrunderea sarcinilor și implicațiile materiale imense ale oricărei „decizii“ pe care le presupune producția automatizată modernă sînt elocvente) și la ridicarea nivelului de calificare și la realizarea climatului moral și social optim în colectivul de muncă și la participarea producătorilor la activitatea de conducere etc. etc.

În al doilea rînd, avem în vedere faptul că, născută în procesul muncii și stimulată de către acesta, valoarea morală a responsabilității își pune amprenta asupra întregii vieți a individului : activitatea obștească, relațiile de familie, relațiile de vecinătate etc. sînt tot atîtea domenii în care responsabilitatea trebuie să fie prezentă. În sfîrșit, stabilirea limitelor exacte ale disciplinei și ale inițiativei în muncă constituie tot un act de exercitare individuală a responsabilității. Or, „învățarea“ responsabilității se realizează în primul rînd prin muncă, cînd individului i se **acordă** responsabilități și i se **cere** îndeplinirea lor optimă. Responsabilități profesionale, responsabilități de decizie, dar și responsabilități umane. Astfel, **realizarea valorilor materiale presupune afirmarea valorilor morale, iar dezvoltarea acestora din urmă se produce în procesul creării primelor.**

Nu putem încheia aceste rînduri fără a ne opri, concluziv, asupra afirmării muncii în socialism drept **criteriu esențial de apreciere** a individului, a nivelului conștiinței sale. Dacă, așa cum am văzut, munca constituie singurul izvor al valorilor materiale și factor principal de afirmare al valorilor morale, modul de îndeplinire a acestei activități complexe va caracteriza, definitoriu, pe fiecare individ în parte. În societatea noastră, aprecierea omului pe baza îndeplinirii activității sale de muncă stă la baza aplicării principiilor echității în repartiție, dar și în promovare, în acordarea distincțiilor și prețuirilor sociale. Mai mult decît atît, criteriul aprecierii omului după munca sa se impune tot mai mult și în relațiile interpersonale. Economicul, moralul și axiologicul se întrepătrund așadar, din ce în ce mai complex în teritoriul muncii libere și creatoare de valori materiale și etice specifice socialismului.

Vasile POPESCU
Institutul de Filozofie

---

1. Nicolae Ceaușescu, **România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 6, București, Edit. politică, 1972, p. 661.
2. C. Grigorescu, **Utilizarea resurselor de muncă**, Edit. Academiei, București, 1968, p. 28.
3. K. Marx, F. Engels, **Opere**, vol. 23 București, Edit. politică, 1966, p. 190.

Anul mondial al populației

Politica demografică în cadrul strategiei unice a dezvoltării

ÎN CONDIȚIILE intensificării ritmului de dezvoltare economico-sociale, la nivelul sarcinilor prevăzute în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, și ale modernizării în continuare a structurilor economice, factorii demografici și sociali-culturali au un rol din ce în ce mai mare în înfăptuirea politicii externe a statului. Concepută ca un sistem de măsuri orientate în direcția satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale omului, în scopul împlinirii aspirațiilor familiale, politica demografică a statului român, vizînd deopotrivă interesele fiecărui individ armonizate cu obiectivele strategice generale ale dezvoltării societății, folosește o gamă largă de metode și procedee de acțiune, caracterizate printr-o mare flexibilitate.

Pentru menținerea tinereții, vitalității și energiei creatoare a națiunii

CA PARTE integrantă a politicii economico-sociale, politica demografică izvorîtă din necesitatea de a asigura o concordanță cît mai deplină între nivelul de dezvoltare și evoluția populației și a fenomenelor demografice, are ca obiectiv esențial creșterea și înflorirea națiunii române, în perspectiva construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism.

„**Considerăm** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că în abordarea problemei populației este necesar să se pornească de la faptul că omul constituie factorul determinant al progresului economico-social. De aceea, întreaga organizare a societății, politica generală a statelor trebuie să aibă drept țel suprem bunăstarea și fericirea oamenilor, garantarea libertății și demnității omului, dezvoltarea personalității sale, participarea maselor la făurirea propriei istorii. Apreciem de asemenea că în politica demografică trebuie să se țină seama de necesitatea asigurării unui raport normal între vîrste, pentru a se menține permanent tinerețea fiecărei națiuni, vitalitatea ei, energia creatoare și forța de gîndire a fiecărui popor**“.*)

Astfel, la fixarea obiectivelor imediate și de perspectivă ale politicii demografice, la alegerea mijloacelor strategice de acțiune ale statului nostru se ține seama de cerințele înfăptuirii unei politici demografice științifice, bazată pe cunoașterea evoluției fenomenelor și proceselor demografice, în impactul lor cu factorii economici și sociali-culturali. Pornind de la concepția, potrivit căreia relațiile dintre procesele demografice și variabilele economice ale dezvoltării sînt complexe și reversibile, politica demografică se înfăptuiește în strînsă corelație cu politica dezvoltării economice, politica forței de muncă, politica educațională, politica sanitară etc. **Integrarea diferitelor politici statale într-o strategie unică a dezvoltării decurge din însuși caracterul sistemic al societății socialiste.**

Concepția integratoare a diferitelor politici economico-sociale, izvorăște și din unele necesități practice. Astfel, pentru realizarea unei politici demografice active, sînt necesare mijloace materiale și financiare, care se asigură pe calea înfăptuirii unei politici corespunzătoare a dezvoltării economice. La rîndul său, dezvoltarea economică implică existența unor resurse de muncă, cu un nivel ridicat de cultură și de pregătire profesională, care constituie obiective strategice ale politicii demografice, a forței de muncă, educaționale etc.

Evoluția numărului și structurii populației pe vîrste și sex, nivele de instruire, profesii etc, sînt elemente care au consecințe hotărîtoare asupra nivelului și ritmului de dezvoltare economico-socială. La rîndul său, dinamica dezvoltării economice condiționează factorii de creștere ai populației. De aceea, la elaborarea politicii de dezvoltare economico-socială sînt prevăzute măsuri de influențare a evoluției populației și fenomenelor demografice, în scopul obținerii unor structuri mai favorabile avîntului economic și social. Pe de altă parte, măsurile de politică demografică vizează realizarea unor proporții și corelații cît mai corespunzătoare între populație și resursele naturale, producția de bunuri și servicii. Aceste măsuri au în vedere stabilirea unui raport echilibrat între posibilitățile și necesitățile economice, care să asigure dinamismul economic și progresul științific și cultural al societății.

Ca atribut al conducerii de partid și de stat, politica demografică se realizează pe baza obiectivelor planului național unic în care sînt prevăzute toate mijloacele materiale și umane necesare dezvoltării economico-sociale, științei și culturii, ridicării nivelului de viață al întregului popor. Pe baza sistemului de prognoze economico-sociale se elaborează strategia generală a dezvoltării economico-sociale, care se realizează pe etape, potrivit unor obiective strategice mai limitate cuprinse în planurile cincinale. Realizarea acestor obiective strategice implică unele obiective tactice care sînt coordonate prin planurile anuale unice. În aceste condiții se asigură caracterul stabil și de durată al politicii demografice, realizarea obiectivelor acestei politici pe bază de plan cu mijloace strategice și tactice variate, în strînsă corelație cu obiectivele dezvoltării economico-sociale.

Elaborarea strategiei dezvoltării economico-sociale, fiind un atribut al conducerii partidului și statului nostru, pe care îl exercită în virtutea principiului suveranității, obiectivele, țelurile și mijloacele de acțiune ale politicii demografice sînt subordonate unor scopuri și cerințe naționale.

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale, utilizarea plenară și eficientă a resurselor materiale și umane ale societății, progresul științelor și tehnicilor, necesare asigurării dinamismului economiei românești, implică și măsuri de politică demografică care să țină seama înainte de toate de varietatea condițiilor specifice statului nostru, de mijloacele materiale și resursele umane, de obiectivele strategice ale dezvoltării economico-sociale în perspectivă apropiată sau mai depărtată. În această viziune statul nostru înfăptuiește o politică demografică subordonată unor obiective și scopuri naționale, folosind mijloace tactice directe sau indirecte, propulsive sau restrictive, variate ca formă, flexibile și adaptabile în raport cu evoluția fenomenelor și proceselor demografice din țara noastră.

Promovînd o politică activă de cooperare pe plan internațional, pe baza respectului independenței, suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, statul nostru pornește de la principiul — în formularea politicii demografice — de a accepta orice recomandări din partea forurilor internaționale de specialitate, menite să asigure armonizarea politicii demografice în coordonatele ei generale cu politica altor popoare, în măsura în care acestea nu contravin intereselor naționale.

Politica demografică ca parte componentă a politicii economico-sociale se înfăptuiește de stat prin instituțiile și organismele sale de specialitate care, pe baza unor studii multidisciplinare asupra factorilor demo-economici, politici, sociali și biologici — care influențează evoluția fenomenelor și proceselor demografice — formulează explicit obiectivele politicii demografice, în raport cu strategia generală a dezvoltării economico-sociale, propune măsuri legislative, economice și educative de influențare a comportamentului demografic, asigură mijloacele materiale necesare pentru traducerea în viață a măsurilor de politică demografică, adoptate de conducerea partidului și statului nostru.

Evoluția probabilă a populației și a structurii pe grupe de vîrstă în perioada 1973 - 1990

Grupa de vîrstă	Mii locuitori			In procente față de total		
	1973	1980	1990	1973	1980	1990
Total	20840	22400	25000	100,0	100,0	100,0
0 - 14	5246	6100	6800	25,2	27,2	27,2
15 - 59	12681	13400	14400	60,8	59,8	57,6
60 și peste	2913	2900	3800	14,0	13,0	15,2

Creşterea populaţiei — factor esenţial al dinamismului şi forţei productive a societăţii româneşti

PROIECTUL DIRECTIVELOR Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 prevăd că „...datorită măsurilor de creştere a natalităţii, de întărire a familiei şi de ocrotire a mamei şi copilului, în 1990 România va avea o populaţie de circa 25 milioane locuitori".

Creşterea numărului populaţiei pînă la sfîrşitul deceniului următor într-un ritm mediu anual de circa 1,1% corespunde cerinţelor obiective ale dezvoltării economico-sociale accelerate, pentru lichidarea într-o perioadă istorică scurtă a rămînerii în urmă faţă de ţările dezvoltate din punct de vedere economic. Pentru atingerea acestor obiective, se prevede ca populaţia ocupată să ajungă în anul 1990 la peste 11 milioane, cu aproape 1,4 milioane de persoane mai mult comparativ cu anul 1970. În aceeaşi perioadă, numărul personalului din economie va creşte de 1,9 ori, iar numărul muncitorilor de peste 2 ori. Evident că aceste ritmuri de creştere a populaţiei ocupate, a personalului din întreprinderi şi instituţii şi a muncitorilor implică un ritm corespunzător de creştere a populaţiei care să asigure în acelaşi timp un echilibru favorabil pe vîrste, atît pentru creşterea economică cît şi pentru reproducerea lărgită a populaţiei în perspectivă apropiată sau mai îndepărtată. O bună parte din forţa de muncă va trebui asigurată chiar şi în aceste condiţii, pe calea mutaţiilor ce vor avea loc în ce priveşte repartiţia forţei de muncă pe ramuri ale economiei naţionale şi îndeosebi prin atragerea în industrie, cu precădere în ramurile legate de progresul tehnic, a forţei de muncă disponibile din agricultură şi din alte ramuri ale economiei naţionale cu o productivitate socială mai scăzută. Populaţia ocupată din industrie şi construcţii va ajunge în anul 1990 la peste 50% din totalul populaţiei ocupate în economie, în timp ce populaţia ocupată în agricultură se va reduce în aceeaşi perioadă la 12—15% din totalul populaţiei ocupate.

Atingerea obiectivelor strategice ale creşterii populaţiei prevăzute de Proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român presupune realizarea unui spor ridicat al populaţiei de natură să asigure un echilibru echitabil între vîrste, favorabil progresului economic, ştiinţific şi cultural al societăţii, în plină transformare şi modernizare.

În următorii 15—20 de ani sporul mediu anual de creştere a populaţiei ar trebui să fie de circa 250 000 locuitori (1,1%), care poate să fie realizat prin menţinerea fertilităţii feminine la un nivel corespunzător unei natalităţi de 20—21‰.

Atingerea acestor indici demografici presupune însă unele schimbări în comportamentul reproductiv al populaţiei de natură să asigure menţinerea pe întreaga perioadă a tipului de fertilitate prematur, cu un indice brut de reproducere destul de ridicat (1,4) ; numărul ipotetic de copii pe care i-ar naşte o femeie în perioada fertilă a vieţii ar fi de 2,8 după anul 1975—1976, constant pînă în anul 1990. **S-ar contura astfel în perspectivă un regim de reproducere a populaţiei favorabil familiilor cu 2—3 copii,** care în condiţiile nivelului de dezvoltare economico-socială prevăzut pentru viitorii 15—20 de ani.

Această constatare prezintă o deosebită însemnătate pentru stabilirea principiilor de politică demografică în perspectivă, în alegerea mijloacelor strategice de influenţare a comportamentului reproductiv al populaţiei.

Evoluţia probabilă a fertilităţii populaţiei feminine pe grupe de vîrstă în perioada 1973 - 1990

Grupa de vîrstă	1973	1980	1990
Total 15-49	70,4	85,8	87,7
15 - 19	60,6	65,7	65,7
20 - 24	182,4	201,4	201,4
25 - 29	124,2	151,6	151,6
30 - 34	71,6	94,9	94,9
35 - 39	37,6	48,8	48,8
40 - 44	10,3	13,8	13,8
45 - 49	0,6	0,9	0,9

Tabelul nr. 2

Principii de politică demografică activă

1. Stimularea natalităţii. — Comportamentul reproductiv al populaţiei a fost influenţat de bună seamă în ultimele decenii de o seamă de factori social-economici, mai ales dacă avem în vedere că structurile demografice au fost şi sînt favorabile unei reproduceri lărgite a populaţiei. Este cunoscut faptul că în ţările industriale sau în curs de industrializare natalitatea este în continuă scădere şi această tendinţă, în anumite limite, poate fi considerată ca normală, dacă ţinem seama de prefacerile legate de modernizarea structurilor economice însoţite de transferul de forţă de muncă din agricultură în industrie, construcţii şi celelalte ramuri cu o productivitate mai ridicată. Evident că desfăşurarea procesului de industrializare socialistă în România într-un ritm dintre cele mai ridicate din lume, concomitent cu cooperativizarea şi modernizarea agriculturii, au influenţat modul de viaţă şi comportamentul familiei. Desfiinţarea relaţiilor patriarhale din agricultură, prelungirea perioadei de şcolarizare, ridicarea nivelului de viaţă şi cultural al populaţiei, au contribuit la schimbarea comportamentului populaţiei faţă de propria reproducere.

Acţiunile energice întreprinse de stat începînd cu anul 1967 pentru interzicerea avorturilor, consolidarea şi întărirea familiei, stimularea natalităţii au avut, fără îndoială, efecte puternice şi imediate asupra redresării natalităţii.

Problema care se pune astăzi este de a asigura stabilizarea evoluţiei fertilităţii la un nivel care să asigure echilibrul demografic între generaţii şi dinamismul forţelor productive ale societăţii, care să împace deopotrivă interesele generale ale naţiunii cu aspiraţiile şi năzuinţele personale şi cele ale familiilor.

Evident că aceasta nu este deloc o sarcină uşoară. Nu trebuie să uităm că în perioada liberalizării avorturilor, nu a avut loc un proces pur şi simplu biologic, de limitare a naşterilor. Acest proces desfăşurat cu toate manifestările sale nefaste pe multiple planuri, a creat treptat în rîndurile unei părţi a populaţiei şi o concepţie care conducea la modelul familiei fără copii sau cu un singur copil.

De aceea, pe lîngă stimulii materiali şi de mediu pentru crearea unei atitudini procreative (indemnizaţii de naştere, alocaţii de stat pentru copii şi alte măsuri pentru sprijinirea famililor cu mulţi copii, acordarea de avantaje şi priorităţii familiilor cu copii la repartizarea locuinţelor, credite avantajoase pentru construcţii de locuinţe proprietate personală etc.), va trebui să folosim în mai mare măsură stimulii extra economici (psihologici, sociologici, psihosociali) în formarea unei atitudini sănătoase faţă de familie şi copii, în modificarea climatului demografic în favoarea generalizării familiilor cu 2—3 copii.

Unele cercetări efectuate în ţara noastră cu privire la fertilitatea populaţiei feminine — ce este drept, puţine la număr — au dezvăluit un fapt deloc surprinzător, că mulţi tineri aspiră să aibă familii cu copii, dar aceleaşi cercetări dovedesc că între intenţii şi realităţi există neconcordanţe faptice. De aceea, se urmăreşte ca sistemul de stimuli materiali şi extraeconomici să fie integrat într-o concepţie unitară şi profund ştiinţifică orientată în direcţia atingerii unor obiective demografice bine conturate cum ar fi în cazul nostru sprijinirea familiilor care doresc să aibă 2—3 copii. Astfel, se preconizează unele modificări şi în ce priveşte concepţia programului construcţiilor de locuinţe, în sensul planificării mai multor apartamente de dimensiuni mai mari şi cu caracteristici funcţionale favorabile creşterii, îngrijirii şi educaţiei copiilor. Pentru a veni în sprijinul familiilor care nu au posibilitatea să crească şi să îngrijească copii în familie s-a preconizat lărgirea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale a reţelei de creşe. Prin construirea unor capacităţi cu peste 100 mii locuri în creşe, la sfîrşitul cincinalului 1976—1980, numărul total al locurilor în creşe va ajunge la aproape 200 mii. Cheltuielile legate de asistenţa şi serviciile creşelor, evident, ar putea fi suportate de familii pe baza unor tarife unice corelate cu cuantumul alocaţiilor pentru copii. S-au luat şi se vor mai lua măsuri de perfecţionare în continuare a asistenţei medico-sanitare în perioada lăuziei şi postnatală pentru asigurarea calităţii psiho-biologice a noilor născuţi şi intensificarea măsurilor cu caracter educativ pentru orientarea viitoarelor mame în problemele creşterii şi îngrijirii copiilor.

În cazul ţării noastre în care ansamblul măsurilor de politică demografică este conceput într-un sistem bazat pe cunoaşterea nevoilor şi aspiraţiilor familiilor tinere, se asigură în mod firesc şi respectarea principiului îmbinării intereselor naţionale cu cele ale indivizilor şi familiilor, recunoscut pe plan internaţional ca unul din principiile fundamentale ale unei politici demografice active, ştiinţifice şi raţionale. În această viziune în sistemul măsurilor de politică demografică din ţara noastră precumpănesc cele cu caracter de stimul economico-social, precum şi cele cu caracter instructiv-educativ. Astfel, dacă sistemul măsurilor de politică demografică cu caracter stimulativ este judicios stabilit, dacă măsurile vin în întîmpinarea intereselor şi cerinţelor familiei şi sînt sprijinite în suficientă măsură cu acţiuni politico-educative de natură să creeze o opinie de masă favorabilă familiilor cu copii, măsurile cu caracter restrictiv au un rol secundar. Ele reglementează pe cale legală numai acele probleme care se referă la anumite practici de prevenire a naşterilor dăunătoare mamei şi copilului, care afectează atît fondul biologic cît şi calitatea generaţiilor viitoare.

2. Reducerea mortalităţii. — În ultimele trei decenii mortalitatea generală a marcat o evoluţie de scădere, mai lentă în perioada imediat postbelică (1946—1948), apoi din ce în ce mai pronunţată. Printr-o bună organizare a asistenţei medicale, asociată creşterii nivelului de trai şi cultural al întregii populaţii a fost posibil ca, în mai puţin de un deceniu, mortalitatea generală să scadă în jurul valorii de 9‰.

În anul 1973 s-au inregistrat circa 203 mii de decese, revenind 9,8 decese la 1 000 locuitori, ceea ce ne situează cu această mortalitate la nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Cu toate acestea sarcina de reducere în continuare a mortalității generale, reprezintă un obiectiv major al politicii statului nostru indiferent de contribuția acesteia la sporul populației și implicit la progresul economic și social al țării. Reducerea în continuare a mortalității are în primul rînd un scop umanitar — cîștigul unui important număr de ani de viață, prin prelungirea duratei medii a vieții. În următorii 20—25 de ani prin îmbunătățirea în continuare a asistenței medicale, a alimentației raționale a populației după toate prescripțiile medicale, a sprijinirii de către stat a tuturor acțiunilor îndreptate spre ameliorarea calitativă a vieții, a stării de sănătate și spre protecția mediului înconjurător — durata medie a vieții va depăși 73 ani.

Mortalitatea infantilă a urmat îndeaproape evoluția de scădere a mortalității generale. Timp de un deceniu (1930—1940) mortalitatea infantilă s-a menținut la un nivel printre cele mai ridicate din Europa, respective de 180—181 decedați la 1 000 născuți-vii.

În perioada postbelică ca urmare a îmbunătățirii condițiilor materiale, social-culturale și a asistenței medicale pentru mamă și copil, mortalitatea infantilă a prezentat o tendință generală de scădere, în anul 1973, atingînd cel mai scăzut nivel din istoria demografiei românești (38,1‰). Evident că și acest nivel este destul de ridicat comparativ cu alte țări europene (Finlanda 12,7‰, Suedia 13,8‰, Franța 16,9‰, Olanda 16,1‰), ceea ce dovedește că mai există încă suficiente rezerve de îmbunătățire a acestui indice demografic. Rezervele se cer căutate în primul rînd la mortalitatea postneonatală (la copii în vîrstă de 1—11 luni) care prezintă încă indici destul de ridicați (24,8‰) și în special la mortalitatea din primele 4 luni de viață.

Mortalitatea neonatală (la copii în vîrstă sub o lună) a fost redusă pînă la limitele determinate de **cauzele endogene** (13,4‰) ceea ce dovedește eficiența asistenței medicale din perioada prenatală și din timpul lăuziei, îmbunătățirea indicelui de asistare a nașterilor în maternități și case de nașteri.

Rezultă, prin urmare, că pentru reducerea în continuare a mortalității infantile este necesar să se acționeze cu prioritate asupra **cauzelor de mediu** (cauzelor exogene), creșterii, îngrijirii și alimentării corecte a sugarului, care implică unele măsuri mai susținute de educație a mamelor. Sînt necesare măsuri mai eficiente cu caracter educativ, pentru convingerea femeilor de a naște în unitățile sanitare, deoarece în unele județe ponderea femeilor care nasc la domiciliu este încă destul de ridicată. Asistența calificată cu medic la naștere trebuie să fie generalizată în cazul nașterilor patologice, premature, gemelare, la primipare foarte tinere sau cu vîrstă mai înaintată.

Deși asistența sanitară și de ocrotire a copilului s-a îmbunătățit an de an, se urmărește o mai atentă supraveghere a copiilor la externarea din maternități, o mai bună îngrijire medicală a copiilor bolnavi, la domiciliu, o mai atentă supraveghere a alimentației corecte a sugarilor pentru prevenirea tulburărilor de nutriție.

CĂILE de realizare a politicii demografice din România, în contextul interacțiunii dintre factorii economici, demografici și sociali sînt evident mai ample — dezvoltarea economică și socială a țării, repartiția teritorială rațională a forțelor de producție, dezvoltarea învățămîntului și culturii, creșterea în continuare a nivelului de trai al populației etc.

Dinamismul economiei românești, pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, va asigura o creștere a venitului național pînă în anul 1990 de 3,5—3,8 ori corrparativ cu anul 1975. Printr-o justă politică de repartizare a venitului național între fondul național de dezvoltare economico-socială și fondul de consum se vor realiza, prin construcții de obiective industriale și economice, noi locuri de muncă și se va asigura în continuare creșterea bunăstării materiale și spirituale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

Evident că toate aceste realizări vor influența pregnant dezvoltarea fizică și spirituală a omului, schimbarea comportamentului populației față de factorii reproductivi și vor stimula crearea unor modele de viață și cultură superioară în pas cu cerințele societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism.

dr. Ion MARINESCU

---

*) Cuvîntarea președintelui Nicolae Ceaușescu la Conferința mondială a populației, „Scînteia" nr. 9951, din 20 august 1974.

Al IV-lea Congres mondial al economiștilor

(Urmare din pag. 15)

că regională care își desfășoară activitatea în condițiile amplificării și adîncirii interdependențelor economice la scară universală, trăsătură caracteristică a lumii noastre contemporane.

Avem statisfacția de a putea să relevăm faptul că în cadrul dezbaterilor de la Budapesta s-a evidențiat superioritatea înțelegerilor regionale realizate între țările membre ale C.A.E.R. în comparație cu înțelegerile și activitatea altor organizații regionale, cum este de exemplu Piața comună. Aceasta în primul rînd dacă avem în vedere conținutul înțelegerilor între țările socialiste, ce favorizează dezvoltarea complexă a economiilor naționale, egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare în sensul ca cele mai puțin dezvoltate, cele care au de recuperat mai mult din rămînerea lor în urmă să se dezvolte relativ mai puternic decît celelalte economii ; înțelegerile nu sînt un scop în sine, ele au în final un obiectiv social major — schimbarea structurală, modernizarea și pe această bază ridicarea nivelului de viață al cetățenilor.

De asemenea, și dacă avem în vedere instituționalizarea, formele de conducere, se dovedește superioritatea înțelegerilor existente între țările socialiste, întrucît au la bază principiile și regulile unanim recunoscute ca necesare pentru colaborarea internațională : respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la folosirea forței sau la amenințarea cu folosirea forței, principiul avantajului reciproc etc. Superioritatea este dovedită și în ceea ce privește modul de realizare în practică a colaborării interstatale : statele își exprimă punctele de vedere, relațiile se desfășoară între ele fără interferența unor instituții supranaționale, și ca urmare și hotărîrile se iau cu respectarea principiilor menționate mai sus, în condițiile unanimității pe baza interesului exprimat de cei în cauză, a avantajului reciproc.

În punctul de vedere afirmat de delegația noastră s-a evidențiat că înțelegerile regionale, pentru a corespunde tendințelor desfășurării istoriei, pentru a fi în concordanță cu sensul lor, și a concorda cu interesele fundamentale ale popoarelor, trebuie să reușească să contribuie la dezvoltarea fiecărei economii naționale — acestea fiind celulele de bază ale economiei mondiale — la progresul fiecărei națiuni și prin aceasta implicit să promoveze o nouă ordine economică internațională în care să fie lichidate inechitățile economice, sociale și umane pe care le implică actuala diviziune internațională a muncii — fruct al capitalismului și colonialismului.

GLOSAR DE DEMOGRAFIE (III)

Număr mediu al populației sau populație medie, număr al populației determinat ca o medie pentru o perioadă oarecare, folosindu-se în acest scop diferite metode, pe baza unei ipoteze oarecare cu privire la evoluția populației. Se poate calcula :

— ca medie aritmetică simplă :

$$P_{0/1} = \frac{P_0 + P_1}{2};$$

— ca medie cronologică :

$$P_{1/24} = \frac{1}{24}(P_1 + 2P_2 + + 2P_3 + \ldots + 2P12 + 2P13);$$

— ca medie geometrică :

$$P_{0/1} = \sqrt{P_0 \cdot P_1};$$

— cu ajutorul integralei

$$P_{0/1} = \frac{\int_0^1 Ptdt}{\int_0^1 dt} = \int_0^1 P_t dt.$$

în care :

P_0 — numărul populației la începutul perioadei ;

P_1 — numărul populației la începutul perioadei următoare ;

P_t — numărul populației ca funcție de timp ;

$\int_0^1 P_t$ — timpul trăit de populația respectivă în intervalul de timp de la 0 la 1.

N.M.P. în decursul unui an, care se ia în considerare în calculul indicilor (ratelor) demografici, este acela estimat la mijlocul anului (la 1 iulie).

Densitate a populației sau densitate aritmetică, intensitatea populației în raport cu suprafața sau resursele, de obicei determinată ca raport între numărul populației la un moment oarecare (P) și suprafața teritoriului locuit de acesta (S), exprimat ca număr de locuitori pe kilometru pătrat :

$$D = \frac{P}{S}.$$

Mai rar se determină **indicele de arealitate**, ca raport $S = \frac{S}{P}$, în care suprafața se exprimă însă în hectare.

Densitatea fiziologică a populației sau densitatea populației pe o unitate de suprafață cultivabilă, raport între numărul populației totale și suprafața cultivabilă. Se calculează după formula :

$$d_c = \frac{P}{S_A},$$

în care SA = suprafața cultivabilă în hectare.

Densitate agricolă sau **densitate a populației agricole pe o unitate de suprafață cultivabilă**, raport între numărul populației agricole și suprafața cultivabilă. Se calculează după formula :

$$d_{ag} = \frac{P_{ag}}{S_a},$$

în care P_{ag} = numărul populației agricole.

Structură sau **repartiție a populației**, repartiție statistică, în grupe sau clase, a unei populații în funcție de diferitele ei caracteristici demografice, culturale și socio-economice. Fiind repartiții statistice, S. se descriu și se analizează cu ajutorul mediei, medianei, quartilelor, dispersiei etc. ; de asemenea, se pot construi repartiții teoretice, determina indicatori de concordanță și alte valori statistice. Grupele astfel constituite sînt „subpopulații" în raport cu populația din care fac parte.

Structură sau **repartiție a populației după sex**, repartiție statistică a unei populații după caracteristica calitativă alternativă „sex", în două subpopulații :

Interviu cu RAFAEL SALAS, directorul executiv al Fondului Națiunilor Unite pentru Activități privind Populația

„CONSTATĂM COMPLEXITATEA PROBLEMELOR DEFINITE GENERIC: POPULAȚIE“

● — Ce contribuție aduce, după părerea dumneavoastră, actuala Conferință de la București la rezolvarea problemelor populației ?

— Este pentru prima dată cînd guvernele și popoarele lumii s-au adunat laolaltă pentru a dezbate problemele populației. Acum, după ce acest deziderat a fost înfăptuit, pare aproape extraordinar că a trebuit să așteptăm atît de multă vreme pentru a o convoca. Constatăm în acest cadru complexitatea problemelor definite generic : populație. Ea nu înseamnă numai urmărirea unor indicatori ca : fertilitate, mortalitate, migrație, creștere, distribuție și structură, ci — așa cum au relevat lucrările Conferinței — problemelor populației trebuie subordonate cele mai importante soluții ale politicii de dezvoltare, ale politicii de investiții etc.

Se poate spune că însuși modelul clasic de dezvoltare bazat pe centre urbane în detrimentul dezvoltării rurale, pe construcția de mari întreprinderi — opuse micilor întreprinderi, pe concentrare în defavoarea difuziunii fondurilor, este inadecvat din punctul de vedere al populației țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru a contribui realmente la soluționarea problemelor populației, dezvoltarea trebuie difuzată social și geografic la toate păturile societății și pe întreaga arie teritorială.

Pe plan internațional devine tot mai evident că trăim într-o lume a interdependenței, în care continentele au interese tot atît de strîns legate ca și locuitorii unui sat. Într-o lume în care capacitatea de absorbție a rezultatelor activității umane este limitată, trebuie nuanțat considerată orientarea creșterii economice, corespunzător acestei epoci a „schimbărilor“ în care trăim.

Spre sfîrșitul acestui an și anul viitor lumea va fi confruntată cu un decalaj profund — poate fără precedent în epoca modernă — între creșterea producției de alimente și creșterea populației. Cauza, un declin în principalele zone de aprovizionare : Asia și America de Nord. În Asia datorită deficitului de îngrășăminte și energie. În America de Nord datorită unei secete fără precedent în ultimii 40 de ani.

Iată probleme asupra cărora trebuie să-și formuleze poziția delegații la conferință, probleme la care trebuie găsite soluții mai mult sau mai puțin urgente.

● — De un interes deosebit s-a bucurat comunicarea dumneavoastră privind „revoluția verde“ pe care ați condus-o efectiv în urmă cu cîțiva ani în Republica Filipine. Considerați că acest experiment poate fi un model de rezolvare a dezechilibrului alimentar existent în unele țări în curs de dezvoltare ?

— Fără a nega utilitatea unui program național de genul „revoluției verzi“ ce a transformat la un moment dat țara mea dintr-una importatoare de orez în una exportatoare, trebuie să vă mărturisesc credința mea că o asemenea acțiune nu poate reprezenta decît timp cîștigat pentru a putea da bătălia cea mare cu foametea și subdezvoltarea, pentru a putea pune frîne creșterii populației.

Spun aceasta deoarece în ultima vreme unele țări ce-și echilibraseră balanța alimentară importă din nou orez, ceea ce demonstrează că „revoluția verde“ trebuie însoțită de o stabilizare la un nivel rezonabil a ritmului de creștere a populației.

● — Care este aportul Fondului Națiunilor Unite pentru Problemele Populației la rezolvarea acestor imperative privind echilibrul demografic și ecologic ?

— Referindu-mă numai la cei 5 ani în care am activat în cadrul acestui organism vă pot spune că gama problemelor abordate, ca și posibilitățile financiare de asistență au crescut continuu. Dacă în 1969 aveam un buget de 2 milioane dolari, azi el se ridică la 53 milioane. Dacă în 1969 nu aveam nici un proiect în țările în curs de dezvoltare, astăzi avem peste 900 de proiecte în 90 de țări și zone în curs de dezvoltare, însumînd circa 175 milioane dolari. Aceste proiecte ample, cum este cel desfășurat în India pe o perioadă de 5 ani, permit o abordare multilaterală a problemei populației : planificarea familiei, asistența medicală, educație, recensăminte, comunicații etc.

Un rol deosebit va reveni Fondului și în traducerea în viață a „Programului mondial de acțiune“ ce este supus în aceste zile dezbaterii Conferinței. Prioritățile și necesitățile semnalate de „Program“ vor fi traduse la nivelul fiecărei țări interesate în programe naționale în conformitate cu condițiile și resursele lor specifice, care vor fi sprijinite în realizare de Fond ca și de celelalte organisme ale Națiunilor Unite.

Ca o tendință de perspectivă menționez integrarea tot mai profundă a programelor privind populația în programele de dezvoltare, ceea ce conferă avantajul unei abordări de ansamblu a problemelor: mediului înconjurător, alimentației, folosirii forței de muncă, sărăciei și populației.

Ioan GEORGESCU

GLOSAR DE DEMOGRAFIE (III)

masculină și feminină sau bărbați și femei. Dată fiind variația diferitelor evenimente demografice în funcție de sex, este obligatorie introducerea repartiției populației după această caracteristică, în vederea descrierii și analizei demografice. Această repartiție se combină obișnuit cu altele : după vîrstă, stare civilă, statut profesional etc. Proporția între sexe, combinată cu alte caracteristici, este deosebit de importantă în analiza diferitelor particularități.

Structură pe vîrste a populației, repartiție statistică a unei populații după caracteristica cantitativă continuă „vîrsta“. Are ca rezultat stabilirea unui număr de subpopulații, în funcție de valorile caracteristicii : zi, lună, an, cinci ani sau alt interval al valorilor vîrstei. În mod obișnuit, populația se distribuie pe ani de vîrstă, distribuție ce reprezintă structura fundamentală. Născuții-vii dintr-un an se distribuie pe luni. Pentru calcule demografice cu caracter mai general se folosesc intervalele cincinalului : 0—4 ; 5—9 ; 10—14; 15—19 ; 90—94 ; 95—99 ; 100 și peste. în general, vîrsta variază între 0 și ω — vîrsta limită ; se obișnuiește să se ia ca vîrstă limită vîrsta de 100 ani. Necesitățile de analiză demografică, demo-medicală și demo-economică impun constituirea diferitelor subpopulații după caracteristica vîrstă. Cea mai generală împărțire este : total populație = 0—14 ani ; 15—59 ani ; 60 ani și peste.

Cele trei subpopulații ar corespunde noțiunilor de populație tînără, populație adultă și populație vîrstnică sau bătrînă. Aceste noțiuni au un caracter ambiguu în demografie și se folosesc cu aproximație. Creșterea speranței de viață, pe de o parte, și prelungirea duratei învățămîntului avînd drept rezultat întîrzierea intrării tineretului în populația activă, au impus o altă grupare : total populație = 0—19 ani ; 20—64 ani ; 65 ani și peste.

Vîrsta medie a unei populații, media vîrstelor unei populații concrete se determină, obișnuit, pe baza datelor unui recensămînt al populației, după formula generală a mediei aritmetice :

$$\overline{x} = \frac{(x + 0.5)P_x}{P_x}$$

in care : x = vîrsta medie ;

Px = numărul populației de vîrstă x ;

0,5 = jumătate din an considerată drept echivalent mediu al variației abaterilor față de data exactă a împlinirii unei vîrste oarecare.

Vîrsta medie se calculează pentru întreaga populație pentru o promoție de căsătoriți, pentru cohorta celor decedați într-un an sau pentru alte cohorte.

V. M. a unei P. reprezintă o valoare statistică demografică care se deosebește radical de noțiuni ca : durata medie a vieții, viața normală, viața probabilă etc., noțiuni cu sens probabilist, legate de tabela de mortalitate. Pentru o populație concretă, distribuită după vîrstă, se mai calculează vîrsta mediană, vîrsta modală, quartilele și percentilele distribuției.

Vîrsta mediană, vîrstă care împarte o repartiție statistică a populației după vîrstă, ordonată ca serie crescătoare, în două părți egale. Se determină analitic și grafic. V. M. a populației României la recensămîntul din 1956 a fost de 27,4 ani, iar la recensămîntul din 1966 de 30,5 ani.

Piramidă a vîrstelor, reprezentare grafică specială a repartiției populației pe vîrste, constînd în două histograme, una pentru populația masculină, iar cealaltă pentru populația feminină, dispuse pe axa absciselor ca bază (numărul populației de fiecare vîrstă sau grupă de vîrstă) și pe axa ordonatelor perpendicular (valorile vîrstei).

Vl. TREBICI

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Teoria economică şi resursele naturale

„CONTEMPLAREA resurselor mondiale de minereuri, de lemn şi alte fonduri epuizabile care dispar — a generat cereri pentru reglementarea exploatării lor. Sentimentul că aceste produse sînt în prezent prea ieftine pentru binele generaţiilor viitoare, că ele sînt exploatate în mod egoist într-un ritm prea rapid, şi că dată fiind ieftinătatea lor excesivă, ele sînt produse şi consumate cu mare risipă, a dat naştere la mişcarea conservaţionistă“. Ideile acestea, atît de comune astăzi, nu sînt cuprinse într-un articol recent dintr-o revistă de săptămîna trecută, ci au apărut sub semnătura economistului american Harold Hotelling, de curînd decedat la vîrsta de 78 de ani, în articolul **The Economics of Exhaustible Resources** (Economia resurselor epuizabile), publicat în revista JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY, în numărul din aprilie 1931. Deci, cel puţin cu patru decenii în urmă, economia resurselor s-a conturat ca un nou capitol al ştiinţei economice. Sînt sigur însă că istoricii gîndirii economice vor găsi citate şi mai timpurii care să ateste preocuparea economiştilor pentru conservarea resurselor naturale. Obsesia epuizării resurselor economice a mers atît de departe încît unii economişti occidentali au considerat că însăşi disciplina economics poate fi definită ca „ştiinţa care studiază administrarea resurselor rare“ 1). O asemenea concepţie îngustă despre esenţa ştiinţei economice nu corespunde **cu multilateralitatea** şi complexitatea problemelor care constituie obiectul de cercetare al acestei ştiinţe sociale, însă este de netăgăduit necesitatea icluderii economiei resurselor în problematica cercetării economice.

Creşterea economică se găseşte în faţa unei probleme care pare insolubilă : cum este posibilă o creştere economică **infinită** în condiţiile unor resurse economice **limitate** ? Din punctul de vedere al logicii formale s-ar părea că ne aflăm în faţa unui paradox care s-ar putea alătura cu cinste seriei clasice de paradoxuri cunoscute din antichitatea greacă, de tipul problemei cum poate Achille să întreacă broasca testoasă. Partea tristă a paradoxului creşterii economice este că acesta este alimentat din abundenţă cu date statistice care acreditează tot mai intens ideile unora precum că lichidarea paradoxului mai sus-enunţat nu poate fi realizată prin găsirea unor resurse economice inepuizabile, ci prin limitarea creşterii economice. În acest sens, ar fi suficient de amintit celebrul studiu efectuat sub egida Clubului de la Roma de un colectiv interdisciplinar american, sub conducerea lui Dennis Meadows, concretizat în mult disputata lucrare „Limitele creşterii economice“, un adevărat catehism al partizanilor ideii „creştere economică zero“.

Aşa cum se întîmplă deseori în ştiinţă, nu a întîrziat reacţia împotriva casandrelor din sfera economică. Cifrele statistice şi extrapolările pesimiste rezultate din ecuaţiile şi modelele matematice ale colectivului lui Meadows au fost şi sînt contestate vehement de savanţii din cele mai variate domenii ale cunoaşterii. Există îndeosebi o reacţie cu caracter „european“ la viziunea apocaliptică de origine „americană“. În această ordine de idei, menţionam îndeosebi poziţia fermă şi optimistă manifestată de un grup de cercetători de la Universitatea Sussex din Anglia, amplu prezentată în revista de viitorologie FUTURES, care au supus unei analize critice substanţiale întregul eşafodaj previzional al adepţilor Clubului de la Roma.

---

fişe

Utilizarea funcţiilor de producţie

● *ÎN articolul* Proizvodstvennie funkţii i analiz kacestvennîh faktorov rosta *(Funcţiile de producţie şi analiza factorilor calitativi ai creşterii), apărut în nr. 7/1974 al revistei* Voprosî Ekonomiki, *I. Ştern evidenţiază importanţa utilizării funcţiilor de producţie în vederea unei analize „calitative“ a factorilor de creştere a producţiei — ştiinţa şi progresul tehnico-ştiinţific, calificarea, conducerea ş.a. — care asigură intensificarea dezvoltării economice. Ecuaţiile funcţiilor de producţie — spune el — reflectă legităţile creşterii economice sub aspect natural-material, cu alte cuvinte, ca procese de producţie a valorilor de întrebuinţare. Munca este singurul creator al valorii, dar în analiza producţiei valorilor de întrebuinţare este necesară o abordare multifactorială, care să ia în considerare nu numai masa şi complexitatea muncii vii utilizate, dar şi fondurile de producţie, resursele naturale ş.a. În funcţiile de producţie, noţiuni ca „progresul tehnico-ştiinţific“, „eficienţa economiei“, „intensificarea dezvoltării economice“ ş.a. sînt definite mai riguros, ceea ce favorizează utilizarea de modele, calcule, comparaţii. I. Ştern evidenţiază unele neajunsuri ale modalităţilor cunoscute de introducere a factorilor calitativi ai creşterii în funcţia de producţie, propune unele căi de soluţionare a acestora şi consideră că metoda funcţiilor de producţie, care leagă volumul fizic al producţiei livrate de totalitatea factorilor care o influenţează, are perspective serioase în analiza economică.*

În căutarea factorilor reziduali

● *O PROBLEMĂ considerată de către economiştii occidentali ca fiind greu de rezolvat, dacă nu insolubilă, este cea a aşa-numiţilor factori reziduali : „Economiştii — spune Spencer Star în articolul* Accounting for the Growth of Output *(Explicaţia creşterii producţiei), apărut în numărul pe primul trimestru al anului curent al revistei* THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW *— au reuşit să explice pînă în prezent doar jumătate din două treimi ale creşterii economice în Statele Unite“. S. Star îşi propune să arate în articolul menţionat că, pentru perioada 1950—1960, imensul reziduu neexplicat se datorează folosirii pînă în prezent a unor date agregate în locul unora dezagregate, precum şi a unor necorecte valori adăugate. Utilizarea datelor agregate — îndeosebi a celor referitoare la muncă — ar răspunde pentru mai mult de o treime din reziduul neexplicat al industriilor prelucrătoare, iar a celor cu privire la valoarea adăugată — pentru o altă treime din acest reziduu. Corectînd aceste două tipuri de erori, autorul reduce creşterea reziduală pe perioada amintită cu peste două treimi, de la 47 la sută la 13 la sută din creşterea anuală a producţiei. Succesele majore ale creşterii industriei prelucrătoare — conchide Spencer Star — se explică, în perioada indicată, prin sporul de capital, creşterea numărului de angajaţi şi schimbările structurale care au afectat aspectul ocupaţiei, de vîrstă şi de instruire al forţei de muncă. Autorul este încredinţat că o dezagregare mai subtilă a stocului de capital, a outputului, precum şi a componentei ocupaţiei forţei de muncă va duce la o reducere şi mai simţitoare a factorului rezidual.*

Sînt materiile prime atu-uri economice ?

● *LA întrebarea* „Le pétrole, les matières premières sont ils réellement des atouts économiques pour le tiersmonde?“ *(Petrolul, materiile prime sînt cu adevărat atu-uri economice pentru lumea a treia ?), întrebare formulată în articolul apărut în revista* CROISSANCE DES JEUNES NATIONS *(iulie-august 1974), autorul Denis-Clair Lambert, profesor de economie la Universitatea Jean Moulin din Lyon, răspunde că, deşi „bătălia petrolului arab“, a embargo-ului, a preţurilor a fost resimţită în cea mai mare parte a ţărilor subdezvoltate ca o victorie a ţărilor sărace asupra companiilor petroliere şi a „economiilor dominante“, ca o răsturnare durabilă a tendinţei preţurilor, oferind o şansă de apropiere de ţările mai dezvoltate, dezvoltarea reală contrazice aceste speranţe. După autor, raportul de schimb va fi în continuare inegal din două motive. In primul rînd, pentru că lumea a treia este puternic dependentă din punct de vedere energetic : două miliarde şi jumătate de locuitori se repartizează pe 145 teritorii, în cea mai mare parte lipsite de petrol şi categoric importatoare. Balanţa acestor ţări era în 1971 deficitară cu 12 mld. dolari, la care se vor adăuga în 1974 cheltuieli adiţionale de circa 10 mld. dolari. In al doilea rînd, pentru că arma materiilor prime nu poate fi extinsă decît la un număr mic de produse. Un studiu al Băncii Mondiale asupra a 40 de ţări slab dezvoltate, importatoare de petrol, arată că raporturile de schimb la materii prime, devenite oarecum fa-*

DE CURÎND a apărut o nouă combatere susținută a ideilor profesate de Meadows și colectivul său, sub titlul semnificativ „În apărarea creșterii economice“, semnată de Wilfred Beckerman. Catastrofa societății umane, prezisă de Clubul de la Roma, ar fi determinată de patru factori care limitează creșterea economică : 1) epuizarea resurselor de materii prime ; 2) poluarea excesivă ; 3) supra-populația 4) insuficiența hranei. Profesorul Beckerman încearcă să demonstreze lipsa de temei a argumentelor teoreticienilor creșterii economice zero, analizînd cu competență fiecare din aceste elemente în parte. Prestigioasa revistă engleză THE ECONOMIST se aliniază pe poziția lui Beckerman în această dispută.[2] Argumentarea lui Beckerman s-ar putea astfel sintetiza :

1. Eșantioane aleatoare arată că într-un strat de o milă din scoarța pămîntului cantitatea din majoritatea metalelor este de un milion de ori mai mare decît rezervele cunoscute (care pot satisface aproximativ necesarul pentru un secol). Deci, acest strat superior de pămînt de o milă ar putea să asigure aprovizionarea cu metale pentru o sută de milioane de ani în condițiile tehnologiei actuale. De asemenea, se cunoaște că apa **de mare** conține clorură de sodiu și magneziu pentru circa un miliard de ani, sulf, borax și clorură de potasiu pentru o sută de milioane de ani, molibden, uraniu, cositor și cobalt pentru mai bine de un milion de ani. În aceste previziuni nu au fost luate în considerație progresele din viitor în reciclarea materialelor, în producerea de materiale de substituție sau în tehnicile de producție ; or, există un grad ridicat de probabilitate că vor fi realizate mari progrese tehnice într-un viitor apropiat în toate aceste domenii, cu efecte nemijlocite asupra asigurării industriei cu materii prime.

2. Pericolul poluării aerului, apei și solului nu este imaginar, dar problema nu este irezolvabilă. Se pare că controversa este de natură financiară. Disputa este dacă să se cheltuiască numai unu la sută sau dacă este necesar doi la sută din produsul național pentru a se înlătura efectele poluării. A venit timpul să se includă în prețul de cost al producției și cheltuielile pentru conservarea mediului înconjurător.

3. Explozia demografică a generat atît tehnologia controlului nașterilor, cît și politica de control a nașterilor. După datele Băncii Mondiale, din 66 de țări pentru care există date demografice precise, în 56 se constată un declin al natalității, chiar și în țări în curs de dezvoltare. Centrul de greutate în domeniul demografic se deplasează în prezent de la natalitate la mortalitate. Problema primordială a devenit astăzi prelungirea duratei medii a vieții.

4. Limitele fizice ale producției de alimente sînt departe de a fi atinse. Dacă s-ar extinde randamentul la culturi realizat în prezent în Olanda, în condițiile tehnologiei actuale, pe tot globul pămîntesc, ar fi suficientă hrană pentru 60 de miliarde de oameni (față de populația actuală a lumii de 3,7 miliarde).

Din varietatea de aspecte implicate în problematica resurselor, s-ar putea deduce că întreaga controversă privind limitele creșterii economice depășește obiectul științei economice. Tendința de sporire a numărului de resurse deficitare a determinat o creștere a interesului științei economice pentru această coordonată fundamentală a ecuației economice. Este incontestabil că pentru a emite judecăți pertinente în acest domeniu, economistul nu se poate mărgini să cerceteze categoriile tradiționale ale gîndirii economice, ci trebuie să facă un efort de cunoaștere și înțelegere pentru explorarea zonelor limitrofe ale economiei, îmbogățind sfera de cuprindere a economicului.

dr. M. HOROVITZ

---

1) Gerhard Tintner. **Some Thoughts about the State of Econometrics**, in „The Structure of Economic Science“, Englewood Cliffs, Prentice Hall, Inc., 1966, p. 114.

2) „A little more time“, în **THE ECONOMIST**, 29 iunie 1974.

vorabile în 1973, au tendința să se deterioreze pe termen lung.

Militarizarea economiei și reproducția capitalistă

● *ARTICOLUL cu titlul* Militarizațiia ekonomiki i kapitalisticeskoe vosproizvodsvo, *(Militarizarea economiei și reproducția capitalistă), publicat de I. Ștukaturov în nr. 7/1974 al revistei* EKONOMICESKIE NAUKI, *surprinde cîteva aspecte ale militarizării economiei țărilor capitaliste avansate, în special ale S.U.A. După autor, gradul de militarizare al economiei poate fi apreciat, în primul rînd, prin raportul dintre cheltuielile de înarmare și produsul național global sau dintre cheltuielile de înarmare și bugetul de stat. Se constată, spre începutul deceniului șapte, o stabilizare a celor doi indicatori, totuși în valoare absolută cheltuielile militare continuă să crească. În condițiile revoluției tehnico-științifice și a capitalismului monoplist de stat procesul militarizării se bazează pe accentuarea concentrării și centralizării capitalului, pe creșterea puterii monopolurilor, a capitalului financiar și a oligarhiei financiare. Influența militarizării asupra reproducției capitaliste este determinată de înseși caracteristicile producției de război : dependența de piața de stat, realizarea la prețuri înalte de monopol, reglementarea pe termen lung. Au crescut vertiginos sumele destinate cercetării în scopuri militare.*

„De la o economie de cowboy“ la o „economie de navă spațială“

● *ÎN studiul lui William D. Nordhaus* Resources as a Constraint on Growth *(Resursele — ca o restricție în creșterea economică), publicat în* THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW *din mai 1974, se afirmă că în trecut Statele Unite au funcționat ca o „economie de cowboy“, iar în prezent ca o „economie de navă spațială“. Prin „economie de cowboy“ se înțelege că nu au existat restricții importante din partea resurselor asupra creșterii economice : pămîntul, minereurile și mediul înconjurător curat erau disponibile din abundență. „Economia de navă spațială“ este caracterizată prin limitarea tuturor resurselor ; elemente care înainte erau tratate ca bunuri gratuite (aerul, apa, liniștea, frumusețea naturii) trebuie să fie astăzi tratate cu aceeași grijă ca și celelalte resurse rare. Concluziile lui Nordhaus sînt însă optimiste, pe baza luării în considerare a progresului tehnic.*

Făcînd o analiză a evoluției prețurilor materiilor prime în secolul XX, autorul demonstrează, prin raportarea prețului minereurilor la prețul forței de muncă, că a avut loc un declin continuu în prețul materiilor prime în perioada 1900—1970. Acest proces este explicat prin ritmul rapid de creștere a progresului tehnic, care a contracarat veniturile descrescînde în extracția minereurilor, cauzate de trecerea la exploatarea unor resurse mai sărace.

Sociologie matematică

● *CARTEA profesorului american Hayward R. Alker* Introduction à la sociologie mathématique. *(Introducere în sociologia matematică), apărută la Paris, în editura Larousse-Université, 156 pag., reprezintă o traducere din limba engleză a cărții „Mathematics and Politics“, Cartea, tradusă în limba franceză de Catherine Paradeise, arată cum se poate exploata ansamblul de raționamente fundamentale ale matematicii, pentru a se putea înțelege mai bine problemele cu caracter politic. Structurată pe 8 capitole, lucrarea : descrie matematicile ca studiu logic al simbolurilor calitative și cantitative, din punct de vedere istoric (analiza politică formală nu s-ar fi disociat decît treptat de considerațiile metafizice asupra universului); prezintă diferite definiții și scheme de analiză a fenomenelor politice, precum și utilizarea procedeelor de dimensionare, folosind relații matematice ; recurge la exemple clasice asupra justiției și inegalității politice, arătînd utilitatea formalismului matematic la elaborarea conceptelor ; tratează diferitele mijloace de formalizare și verificare a teoriilor politice, insistînd îndeosebi asupra problemei deosebirii dintre explicațiile cauzale și măsurile de asociere statistică ; prezintă o serie din principalele teoreme ale teoriei jocurilor care se pot aplica în problemele de analiză etică și strategică la ieșirea onorabilă dintr-o situație conflictuală ; se tratează, de asemenea, un exemplu concret de raționamente politice, cu semnificația sa statistică și orientarea bibliografică pentru cei interesați în rezolvarea problemelor de acest gen.*

fișe

ECONOMIE MONDIALĂ

DOCUMENTAR

Tendințele prețurilor internaționale ale mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport

ALĂTURI DE ACCELERAREA ritmului de creștere a exportului de produse cu un înalt grad de prelucrare și de sporirea ponderii bunurilor tehnice în volumul total al schimburilor mondiale, una din principalele caracteristici ale comerțului intenațional postbelic o constituie evoluția vizibil ascendentă a prețurilor internaționale ale mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport. Desigur, așa cum vom arăta în continuare, pe fondul evoluției ascensionale a acestor prețuri, ilustrată cu ajutorul indicilor publicați de unele țări capitaliste, apar o serie de particularități (unele chiar cu caracter de excepție) ce țin, în general, de tipul mașinilor luate în considerație, de perioada analizată și de piața pe care ele sînt comercializate.

În condițiile unei intensificări fără precedent a concurenței între marile firme furnizoare, ale perfecționării continue a tehnologiilor de fabricație, produsele industriei constructoare de mașini ce se afirmă tot mai mult pe piața mondială și care au înregistrat și cele mai substanțiale majorări de preț sînt mașinile și utilajele reprezentînd ultimele noutăți ale cercetării, deținătoare ale unor înalte performanțe tehnico-economice. Din categoria acestor tipuri de mașini, comercializate îndeosebi de țările capitaliste puternic industrializate, cu un înalt potențial competitiv, fac parte : mașinile-unelte de cele mai diverse tipuri, îndeosebi cele cu co-

Dinamica indicilor prețurilor de export ale mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport în perioada 1964—1973

	1966	1968	1970	1971	1972	1973
R. F. Germania (1962 = 100)						
1) Mașini și utilaje pentru producție	110,7	111,6	128,5	140,0	145,8	154,3
2) — mașini unelte pentru prelucrarea metalelor	114,8	118,1	147,3	160,9	166,3	176,0
3) — echipament pentru industria chimică și ramurile conexe	119,7	119,9	134,4	143,2	150,5	155,9
4) — tractoare	109,7	110,3	119,4	131,2	131,6	135,2
5) — mașini de birou	91,9	91,9	88,7	89,5	87,3	87,9
6) Autoturisme	104,6	107,4	108,1	114,3	120,3	126,4
7) Aparate de radio, televizoare	108,6	100,3	105,9	117,1	120,1	125,0
S.U.A (1967 = 100) *)						
1) Mașini unelte pentru prelucrarea metalelor	94,2	103,5	118,7	123,8	128,3	135,8
2) Motoare cu combustie internă (exclusiv motoare de avion)	96,7	103,4	113,2	119,3	121,4	127,5
3) Autocamioane, piese și subansamble (1969=100)	—	—	100,9	108,5	109,1	112,8
4) Tractoare	—	100,1	115,0	121,5	130,4	138,9
5) Mașini de calcul și contabilizat	100,0	98,7	100,3	96,8	93,0	97,1
6) Televizoare	—	96,7	96,6	89,5	85,2	82,8
Japonia (1970 = 100)						
1) Strunguri	—	—	100,0	100,0	100,0	108,3
2) Motoare cu ardere internă pentru nave	—	—	100,0	111,6	110,9	118,4
3) Autoturisme	99,6	99,6	100,0	101,7	101,5	103,0
4) Tractoare	—	—	100,0	103,3	95,2	95,8
5) Mașini electronice de calcul cu claviatură	—	—	100,0	80,9	47,9	37,1
6)Televizoare în culori	103,9	98,3	100,0	99,2	98,3	94,8
Anglia (1961=100)						
Mașini, utilaje și mijloace de transport	—	128,9	139,0	158,8	173,0	184,3
Finlanda (1962=100)						
Produse ale industriei constructoare de mașini	119,0	140,0	176,0	197,0	227,0	293,0

---

*) ani fiscali

Sursa : Statistisches Jahrbuch für die Bundesrepublik 1967, 1971 ; Preise Löhne 1972—1974 ; Suomen Tilastollinen Vuosikirja Tilastokeskus, Helsinki 1972, colecțiile B.I.K.I. 1971—1974 ; Trade and Industry 1970—1974.

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Consumul de metale neferoase influențat de prețul benzinei

ÎNTR-UN studiu efectuat de Biroul american al minelor se arată că producția de automobile a S.U.A. va continua să crească anual cu 7,5% din numărul de automobile aflate în prezent în circulație. Pe măsură însă ce prețul benzinei crește, se așteaptă să crească ponderea în totalul producției a automobilelor de dimensiuni mici, cu un consum mai redus de combustibil. Se apreciază că la un preț al benzinei de 10 cenți/litru, necesarul de metal în industria automobilelor ar atinge, în 1980, aproximativ 316 543 tone aluminiu, 189 563 tone cupru, 114 282 tone plumb, 18 140 tone nichel, 338 311 tone zinc.

În cazul în care prețul benzinei ar crește pînă la 21 cenți/litru, consumul de metale neferoase din industria automobilelor — datorită structurii modificate a producției — s-ar situa la numai 232 192 tone aluminiu, 140 582 tone cupru, 83 444 tone plumb, 13 605 tone nichel și 248 518 tone zinc.

O creștere a prețului benzinei la 26 cenți/litru ar diminua cu încă 12,5% consumul de metale neferoase față de necesarul calculat pentru un preț al benzinei de circa 21 cenți/litru.

● Cafeaua în 1980

POTRIVIT opiniilor exprimate de Alexandro F. Beltrao, directorul executiv al Acordului Internațional al Cafelei, în cadrul unui seminar ținut în Brazilia, în legătură cu posibila evoluție a prețurilor, producției și consumului de cafea în perioada 1974—1980, pot fi formulate două ipoteze în egală măsură realizabile :

1. Ca efect al diminuării producției de cafea în perioada 1969—1974 și al descompletării stocurilor în special în Brazilia, cererea va depăși oferta, rezervele vor continua să scadă pînă în 1980, oferind teren prielnic unor viitoare majorări de preț ;

2. Prețurile înalte înregistrate în anii 1972—1974 au declanșat o campanie de cultivare a unor soiuri de cafea cu un mare randament, capabile să ofere prima producție după trei ani. Volumul mare al producției ce se așteaptă să fie obținută după anii 1975—1976, îndeosebi în Brazilia, va duce la o refacere rapidă a stocurilor, la sporirea ofertei și în consecință la o diminuare a prețurilor de desfacere.

● Restructurări energetice

GUVERNUL francez proiectează restructurarea consumului intern de energie în scopul ușurării situației balanței energetice a Franței, care se află într-o accentuată dependență de importul principalilor combustibili.

Previziunile — recent revizuite — pînă în anul 1985 sînt orientate spre reducerea (absolută și relativă) a consumului de cărbune și produse petroliere, în condițiile creșterii susținute a consumului de gaze naturale și energie electrică. Totodată, se preconizează încetinirea expansiunii consumului de energie (o creștere medie anuală de circa 2,5%), pe baza aplicării unor măsuri de raționalizare.

mandă numerică, instalații complexe pentru industria chimică, a cauciucului și maselor plastice, echipamentului tehnologic pentru industria alimentară, pentru industria textilă-pielărie, pentru industria minieră, mașinile și utilajele agricole, utilajele pentru construcții etc.

Făcînd parte din clasa largă a bunurilor de investiții, fiind fabricate în general în serii mici, deseori chiar unicate, cele mai multe dintre ele constituind „armătura“ tehnologică a tuturor celorlalte ramuri industriale, aceste produse sînt deosebit de solicitate la export ; gradul înalt de tehnicitate și complexitate, volumul important al creditelor angajate și termenele lungi de plată fac ca prețul lor să marcheze în timp o tendință pronunțat ascendentă.

Într-o a doua categorie de produse intră mașinile și utilajele ce înregistrează de-a lungul timpului o creștere moderată a prețului ; sînt bunurile în mare parte standardizate, fabricate în serii relativ mari, multe dintre ele fabricate de uniunile monopoliste. Din această clasă fac parte : autocamioanele, autoturismele, produsele industriei electrotehnice, alte bunuri de folosință îndelungată etc. O bună parte a acestor produse au ca principală caracteristică dependența mai strînsă de evoluția conjuncturală a economiei capitaliste.

In sfîrșit, o ultimă grupă o formează produsele industriei constructoare de mașini al căror preț marchează, în general, o tendință descendentă. Aceste bunuri (aparatele de radio, televizoarele, mașinile electronice de calcul etc.) sînt fabricate în serii mari, în sectoare cu un grad ridicat de monopolizare a producției și desfacerii, iar sub efectul specializării internaționale, procesul continuu de perfecționare și înnoire a acestor produse duce la o scurtare a ciclului lor de viață, la modificarea la intervale mai mici de timp a prețului de comerț exterior la care ele sînt achiziționate. Curba descendentă pe care se înscriu prețurile acestor bunuri (ce dețin o pondere modestă în nomenclatorul de circa 1 milion de produse al industriei constructoare de mașini) constituie o excepție față de tendința în general ascendentă a prețurilor internaționale ale mașinilor și utilajelor (în tabel sînt prezentate selectiv cîteva din produsele reprezentative pentru fiecare clasă în parte).

În afara influenței factorilor clasici de producție și consum (fluctuațiile ofertei de materii prime și resurse energetice, măsura afirmării unor înlocuitori sintetici, continua perfecționare a proceselor tehnologice, diversificarea rapidă a nevoilor sociale de consum productiv și individual etc.), printre principalii factori care și-au pus amprenta asupra tendinței marcate de prețurile internaționale ale mașinilor se numără succesiunea rapidă a fazelor de recesiune-înviorare în economia principalelor țări capitaliste, intensificarea procesului inflaționist și instabilitatea sistemului valutar interoccidental.

Conjunctura favorabilă ce a caracterizat în ultimii trei-patru ani evoluția de ansamblu a pieței mondiale a echipamentului tehnic, extinderea capacităților de producție, sporirea fondurilor alocate investițiilor în cele mai multe ramuri prelucrătoare și numeroasele comenzi adresate pe această bază companiilor din industria constructoare de mașini, au creat condiții propice pentru o accelerare a creșterii prețurilor. De pildă, în R.F.G., în perioada 1966—1969 prețurile de export au crescut cu 8% în cazul mașinilor și utilajelor pentru producție, cu 14% în cazul mașinilor-unelte, cu 6% în cazul echipamentului pentru industria chimică, și ramurile conexe ; în perioada 1970—1973 creșterile corespunzătoare au fost, în ordine : 20%, 19% și 16%

Odată cu generalizarea politicii de expansiune a țărilor capitaliste industrializate în sfera producției și desfacerilor și cu manifestarea tot mai violentă a crizei valutar-financiare (îndeosebi după devalorizarea dolarului din decembrie 1971 și februarie 1973) creșterea inflaționistă a prețurilor echipamentului tehnic se disperează cu o forță nebănuită în rețeaua comerțului internațional. Curba puternic ascendentă a acestor prețuri a fost susținută și de saltul incredibil al prețurilor laminatelor de oțel (în ultimii doi ani majorarea lor depășește sporul înregistrat de-a lungul întregului interval 1960—1972).

Dat fiind gradul de întîrziere cu care se transmite majorarea principalelor costuri asupra prețurilor internaționale ale produselor industriei constructoare de mașini, se poate aprecia că actualele condiții conjuncturale favorizează menținerea unui ritm susținut de creștere a acestor prețuri, cel puțin pentru următorii doi-trei ani.

În încheiere, cîteva aprecieri asupra particularităților prețurilor de export ale Japoniei. Sporirea rapidă a productivității muncii în ramura constructoare de mașini, scăderea pe această bază a costurilor pe unitatea de produs, nivelul încă relativ scăzut al salariilor, politica financiară și de credit a guvernului care sprijină vădit marile companii producătoare de bunuri tehnice, strategia pronunțat ofensivă adoptată de acestea determină o evoluție ascendentă lentă (iar pentru unele produse și în unele perioade chiar descendentă) a prețurilor de export ale mașinilor și utilajelor de proveniență japoneză. Dinamica acestor prețuri face o notă distinctă față de evoluția generală a prețurilor pe piața internațională a mașinilor și utilajelor.

Gheorghe NISTOR
Petre CONDILĂ

DOCUMENTAR STATISTIC

Piața materiilor prime: tendințele cursurilor

PREȚURILE materiilor prime pe piața mondială capitalistă au cunoscut în ultimii ani o evoluție marcată de numeroase perturbări ale tendințelor de creștere sau scădere, fapt care a influențat nu numai asupra circuitului internațional al bunurilor respective, dar și asupra dinamicii cererii pentru aceste produse, a consumului lor (influența fiind — bineînțeles — reciprocă).

După cum se vede din tabelul alăturat, în perioada decembrie 1971 — aprilie 1974, variația cursurilor la principalele materii prime a fost mai lentă în cazul cafelei, ceaiului, cărnii de vită și de miel, al pastei de hîrtie și hîrtiei de ziar, al aluminiului, nichelului și minereului de fier ; în schimb creșteri deosebite au înregistrat prețurile la petrolul brut, la cacao, lînă, zahăr, grîu, cauciuc, argint ș.a.

Ca urmare, în rîndurile țărilor exportatoare de materii prime s-au conturat două situații diferite. În timp ce țările care exportă produse din prima grupă menționată n-au înregistrat — în general — o modificare a raportului de schimb în comerțul lor exterior și n-au putut îmbunătăți situația balanței lor comerciale și de plăți externe, țările mari exportatoare de produse din cea de a doua grupă și-au văzut sporite considerabil încasările de valută, iar unele țări bogate în petrol au totalizat chiar excedente importante ale balanței lor comerciale și de plăți externe.

De remarcat, de asemenea, că ultimele luni din perioada examinată au cunoscut radicale răsturnări de tendințe în evoluția prețurilor unor materii prime cum sînt grîul, porumbul, carnea, semințele de soia, lîna și bumbacul, cauciucul, lemnul, cuprul și plumbul, nichelul etc., ceea ce a determinat o conjunctură incertă pe piața materiilor prime. Toate aceste fenomene sînt de natură să întărească curentul de opinie, care se pronunță pentru dezbaterea și soluționarea sub egida O.N.U. a problemei stabilirii unor prețuri echitabile la materii prime, pe calea încheierii unor acorduri internaționale.

N. P.

Materiile prime	decem.1971-decem.1972	decem.1972-decem.1973	decem.1973-aprilie 1974
Cafea	+ 2o	+ 14	+ 23
Cacao	+ 66	+ 81	+ 81
Ceai	+ 1	+ 7	+ 32
Zahăr	+ 62	+ 42	+ 7o
Grîu	+ 50	+120	+ 2
Porumb	+ 39	+ 95	- 5
Carne de vită	+ 27	+ 31	+ 3
Carne de miel	+ 33	+ 57	- 13
Semințe de soia	+ 19	+ 81	- 14
Ulei de arahide	+ 19	+ 75	+ 39
Lînă	+140	+ 58	- 19
Bumbac	+ 9	+120	- 18
Cauciuc	+ 46	+143	- 20
Lemn (esențe moi)	+ 13	+111	+ 6
Pastă de hîrtie	- 6	+ 30	+ 17
Hîrtie de ziar[x]	+ 4	+ 25	+ 22
Aluminiu	- 11	+ 19	+ 16
Cupru	+ 7	+118	+ 32
Plumb	+ 44	+ 95	+ 14
Nichel	+ 15	- 1	+ 12
Cositor	+ 12	+ 76	+ 37
Argint	+ 53	+ 60	+ 54
Minereu de fier	- 3	+ 16	+ 10
Petrol brut (ușor)	+ 21	+106	+128

x Cursuri cotate (în lire sterline) pe piața engleză.
Sursa: B.R.I., Quarante-quatrième rapport annuel, Bâle, lo/VI 1974.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

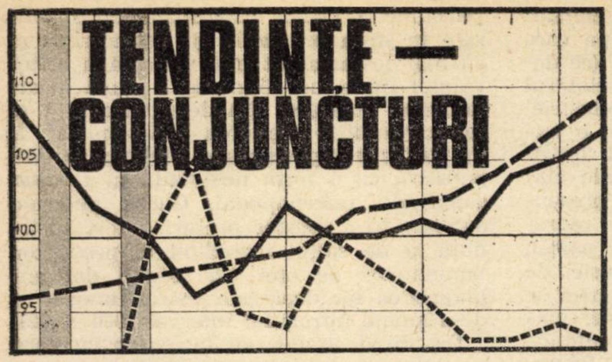

Conjunctură favorabilă pe piața oțelului

CONJUNCTURA actuală, a pieței oțelului este așteptată să se mențină și în următorii ani influențînd astfel evoluția prețurilor pe plan mondial și constituind un factor stimulativ de creștere a investițiilor în siderurgie. Conform aprecierii producătorilor americani, cererea de oțel ar urma să se mențină fermă cel puțin zece ani de aici înainte. Ca urmare, în S.U.A. companiile producătoare de oțel preconizează o creștere a capacităților lor de producție cu 15—20 milioane de tone pînă în anul 1980. Capacitatea oțelăriilor din Japonia urmează să crească cu peste 30% pînă la finele acestui deceniu comparativ cu nivelul actual, ceea ce va permite realizarea în țară a unei producții de oțel de 162 milioane de tone în anul 1980. Extinderi ale capacităților de producție au loc și în Anglia, Franța, R.F. Germania și alte țări occidentale.

Orientări în comerțul exterior al Ungariei

ÎN CURSUL unei conferințe de presă, Peter Veress, adjunct al ministrului comerțului exterior, a subliniat, între altele, că anul trecut balanța comercială a R.P. Ungare s-a încheiat cu un excedent. În acest an, în cadrul schimburilor reglementate în ruble se prevede o sporire a importurilor (îndeosebi de mașini și alte produse finite) din țările respective.

La export se vor lua măsuri pentru reducerea completă a acelor produse neeficiente pentru întreprinderile ungare.

În ceea ce privește importurile din țările nesocialiste, valoarea acestora cunoaște în 1974 o creștere dinamică, atît ca urmare a accentuării cererii interne cît și a majorării prețurilor la materii prime (care constituie 70—80 la sută din importuri). Menținerea unui sold activ și în cadrul schimburilor cu aceste țări reclamă diversificarea exporturilor ungare și lărgirea piețelor de desfacere.

O altă problemă economică importantă — a menționat adjunctul ministrului — o constituie decalajul crescînd dintre prețurile internaționale ale mărfurilor importate și nivelul lor pe piața internă a R.P. Ungare, bugetul de stat fiind nevoit să suporte o sarcină sporită.

Cooperare pentru stabilirea prețurilor de export ale materiilor prime

RECENT s-a semnat la Kingston un acord de cooperare între Mexic și Jamaica pentru stabilirea prețurilor de export ale materiilor prime furnizate de aceste țări pe piața internațională. Acordul prevede cooperarea între cele două țări și în alte domenii, inclusiv în producția de bauxită. În acest sens, Mexicul se angajează să acorde asistență tehnică după ce guvernul din Jamaica va prelua controlul asupra extracției de bauxită, care în prezent se află în mîinile companiilor nord-americane. În afara asistenței tehnice, Mexicul va livra în contrapartidă pentru bauxita primită din Jamaica produse petroliere.

Acordul cuprinde de asemenea propuneri în vederea înființării unei asociații comerciale multinaționale a țărilor latino-americane pentru promovarea exporturilor pe piața internațională.

Peru și Mexicul vor acționa în comun pentru menținerea prețului la argint

PERU ȘI MEXICUL au căzut de acord să acționeze în comun în vederea înființării unei asociații a țărilor exportatoare de argint, au anunțat Jorge Fernandez, ministrul peruan al minelor și energiei, și Horacio Flores, ministrul mexican al patrimoniului național. Cei doi miniștri au subliniat că principalul scop al asociației va fi menținerea unui nivel „convenabil“ al prețului argintului pe piața mondială. Mexicul și Peru furnizează aproximativ 25% din producția mondială de argint și realizează o mare parte din exporturile totale mondiale din acest metal.

O nouă politică economică

CONSILIUL de miniștri al Arabiei Saudite a definit recent principalele orientări de perspectivă în politica industrială, în scopul dezvoltării economiei naționale. Investițiile de capital sînt încurajate prin măsuri ca : scutirea de impozite (pe timp de cinci ani) a beneficiilor realizate de investitorii străini, protecție vamală pentru produsele industriei autohtone, prime de export. acordarea de subvenții întreprinderilor care se ocupă cu formarea de cadre saudite, regimul de liberă circulație a capitalurilor. Rezervîndu-și dreptul de a selecționa proiectele ce-i vor fi înaintate, guvernul își propune să contribuie la realizarea proiectelor de mare amploare prin acordarea de împrumuturi sau prin participare.

Viitoarele 18 luni în S.U.A.

O ANALIZĂ publicată în revista americană Fortune *consideră că viitoarele 18 luni vor aduce Statelor Unite o creștere economică moderată însoțită de un ritm ridicat al inflației, dar ceva mai lent decît acela din cele 18 luni care au trecut.*

Momentul actual marchează începutul depășirii dificultăților. În trimestrul II 1974 inflația și-a încetinit înaintarea cu 4 puncte față de ritmul de 11,5% din primul trimestru. Pe întregul an 1974 se prevede o creștere reală a P.N.B. de numai 0,5%, deși sporul său nominal va fi de 8,8%, produsul național brut al Statelor Unite ajungînd la 1400 miliarde dolari. După revista „Fortune“, rata inflației se va încetini la 7% spre sfîrșitul acestui an și la 5% în anul următor. În ce privește P.N.B. creșterea sa reală este evaluată la 3,5% pentru 1975, pe cînd creșterea nominală va fi de 9,4%, dimensiunile P.N.B. ajungînd la 1532 miliarde dolari (vezi graficul de mai jos).

Șomajul va continua să crească. Față de toamna anului 1973 cînd acesta reprezenta în jur de 4,7% și față de 5,2% în ultimele luni, șomajul va ajunge la 6%. În următoarele 18 luni producția industrială va spori într-un ritm anual de 4%, iar productivitatea — de 3%, apreciază analiștii revistei „Fortune“.

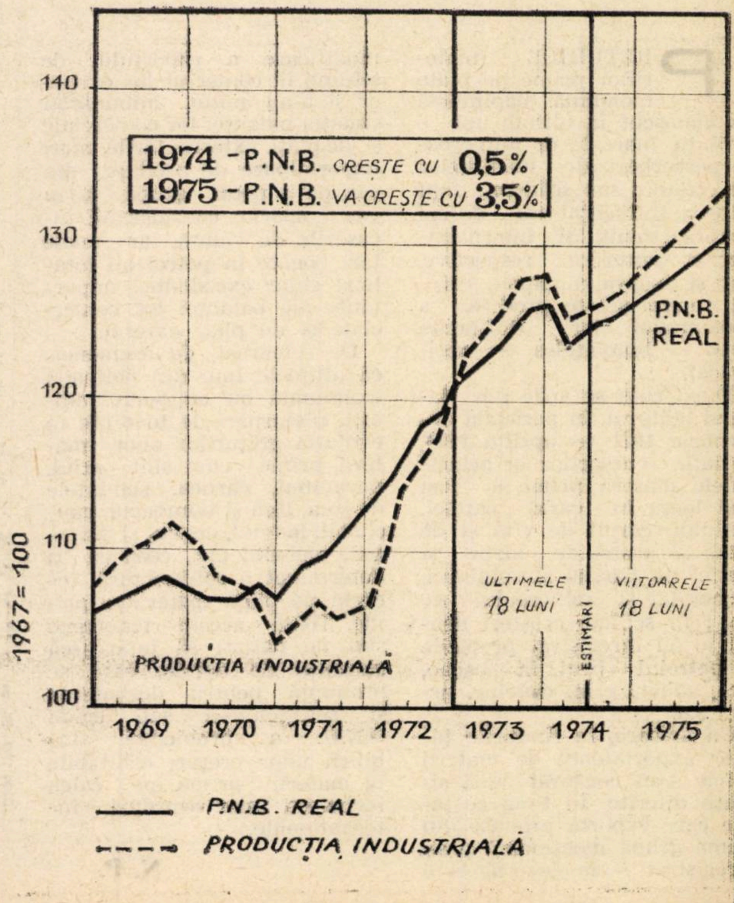

U.R.S.S. în diviziunea internațională a muncii

UNIUNEA SOVIETICĂ se pronunță pentru adîncirea relațiilor economice internaționale pe baze reciproc avantajoase, cu respectarea deplinei egalități între toate țările, independent de orînduirea lor socială și de nivelul de dezvoltare economică. Pe această bază are loc creșterea neabătută și rapidă a relațiilor economice externe sovietice. Astfel, în anii 1950—1972 volumul fizic al comerțului exterior al U.R.S.S. a crescut de 8,5 ori. În 1973, volumul comerțului exterior a crescut cu 5,3 miliarde ruble, sau cu 23,3%, atingînd 31,3 miliarde ruble. Pe grupe de țări, el se împarte în felul următor : țările socialiste — 18,3 miliarde ruble (din care țările membre ale C.A.E.R. — 16,9 miliarde ruble) ; țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial — 8,3 miliarde ruble, țările în curs de dezvoltare — 4,7 miliarde ruble.

Participarea activă a Uniunii Sovietice la diviziunea internațională a muncii exercită o influență pozitivă asupra dezvoltării economice a țării. U.R.S.S. primește de peste hotare mărfuri și materiale importante pentru economia ei națională. Este vorba în primul rînd de mașini și utilaje, care reprezintă peste 1/3 din importul sovietic, de mărfuri industriale de consum — circa 1/5. U.R.S.S. este interesată în achiziționarea de utilaje cu precădere pentru acele ramuri industriale care cunosc o dezvoltare accelerată în cadrul planurilor cincinale.

Succesele obținute în dezvoltarea industriei, realizările științei și tehnicii determină structura exportului sovietic, în care crește continuu ponderea produselor industriei moderne, a mașinilor și utilajelor. Dispunînd de bogate și variate resurse naturale, de o puternică industrie extractivă, U.R.S.S. are posibilitatea — paralel cu satisfacerea cerințelor interne — să mărească exportul de petrol, cărbune, gaze naturale, minereu de fier, material lemnos. Concomitent, în cadrul exportului de materii prime pentru industrie și de semifabricate crește continuu ponderea producției cu un grad tot mai înalt de prelucrare industrială.

În prezent peste 100 de țări sînt partenere ale Uniunii Sovietice în schimburile ei economice externe. Un loc de frunte în colaborarea economică și tehnico-științifică revine țărilor comunității socialiste. Această colaborare se făurește pe o temelie complexă de lungă durată, se bazează pe relații de întrajutorare frățească. În ultimii ani se dezvoltă tot mai larg colaborarea Uniunii Sovietice cu celelalte țări ale C.A.E.R. în domeniul producției, al construcțiilor capitale, precum și al activității de planificare. Astfel, pînă în ianuarie 1974 — în conformitate cu Programul complex al C.A.E.R. — U.R.S.S. a încheiat cu alte țări socialiste 97 de acorduri privind specializarea și cooperarea în producție pe baze bilaterale și multilaterale. Aceste acorduri prevăd construirea în comun, de către țările interesate, a unui șir de mari întreprinderi, atît pe teritoriul Uniunii Sovietice, cît și pe teritoriul altor țări membre ale C.A.E.R.

Ținînd seama de însemnătatea pe care livrările sovietice o au pentru asigurarea altor țări socialiste cu tipuri principale de materii prime și combustibili, U.R.S.S. continuă să dezvolte colaborarea în vederea extinderii bazei proprii de combustibili și materii prime, inclusiv valorificarea bogatelor resurse naturale ale Siberiei. Prin eforturi comune se desfășoară lucrări de prospecțiuni geologice, se construiesc întreprinderi, se finanțează dezvoltarea bazei de materii prime și combustibili destinate exportului. Continuă lucrările privind extinderea extracției de petrol, gaze, minereu de fier și alte materii prime. Prin eforturile unite ale U.R.S.S., Ungariei, R.D.Germane, Poloniei, României și Bulgariei, pe teritoriul Uniunii Sovietice, în apropiere de localitatea Ust-Ilim, se construiește un mare combinat de celuloză, iar la Kiembaevo — un combinat de exploatare și îmbogățire a azbestului.

Diviziunea muncii care se statornicește între Uniunea Sovietică și numeroase țări în curs de dezvoltare, se bazează pe sprijinul tehnic acordat acestora din urmă, pe scară largă, în construirea de obiective industriale, de transport și agricole, precum și în pregătirea de cadre de specialiști. Cu participarea U.R.S.S., în India, Egipt, Algeria și Iran se construiesc mari uzine metalurgice cu ciclu întreg ; în India, Iran, Egipt și Irak — întreprinderi constructoare de mașini ; în India, Egipt și Algeria — întreprinderi ale metalurgiei neferoase. Puterea instalată totală a centralelor electrice construite, în curs de construcție și care urmează să fie construite în țările în curs de dezvoltare, cu ajutorul U.R.S.S., reprezintă 6,5 milioane de kilowați.

În prezent țările socialiste acordă sprijin unui număr de peste 65 de state tinere din Asia, Africa și America Latină în construirea de circa 3 000 de întreprinderi industriale și alte obiective ; din acestea cu sprijinul Uniunii Sovietice au fost construite sau se construiesc circa o mie de unități industriale și alte mari obiective.

AMPLOAREA crescîndă a dezvoltării economiei, progresul tehnico-științific impetuos accentuează necesitatea extinderii diviziunii internaționale a muncii, a comerțului, a legăturilor economice și de altă natură cu țările capitaliste dezvoltate. Cerințele obiective legate de dezvoltarea diviziunii internaționale a muncii, însănătoșirea climatului internațional, mutațiile pozitive, care au intervenit în ultimul timp în relațiile Uniunii Sovietice cu Franța, Italia, R.F.G., Japonia și Statele Unite ale Americii — toate acestea au contribuit la înviorarea relațiilor economice ale U.R.S.S. cu statele capitaliste. Schimbul de mărfuri al U.R.S.S. cu țările capitaliste dezvoltate a crescut în ultimul deceniu de peste două ori.

Anul trecut a avut loc o anumită cotitură în orientarea unui șir de țări capitaliste dezvoltate, și anume către colaborarea complexă, reciproc avantajoasă cu U.R.S.S., atît pe baza acordurilor și convențiilor pe termen lung de colaborare economică, tehnică și industrială, cît și pe baza tranzacțiilor de anvergură între diferite organizații sovietice și firme străine. Asemenea acorduri pe o perioadă de zece ani au fost semnate cu Finlanda, Franța, Austria, R.F.G. Cu o serie de firme americane au fost încheiate tranzacții cu privire la construirea în U.R.S.S. a unui mare complex industrial pentru producerea de îngrășăminte, cu privire la livrarea — pe bază de credit — a unor instalații complexe pentru producția de polietilenă, care vor fi plătite ulterior prin livrări de produse ale acestor întreprinderi.

În ultimul timp au fost încheiate un șir de acorduri pe termen lung cu privire la prospectarea unor resurse naturale ale U.R.S.S. cu ajutorul creditelor acordate de țări capitaliste. Astfel, în acest an de pildă, a fost semnat un protocol prin care Japonia va acorda un credit bancar pe termen lung, în sumă de 1050 milioane de dolari, pentru realizarea proiectelor de colaborare japono-sovietică în exploatarea zăcămintelor carbonifere din Iakuția de sud, pentru exploatarea industrială a gazelor naturale din Iakuția și valorificarea resurselor forestiere din Extremul Orient. Se află în diferite stadii de examinare și aplicare propunerile unor firme americane și japoneze privind cooperarea cu Uniunea Sovietică în extracția și transportul petrolului și gazelor din Siberia.

Totodată, se extinde asistența tehnică pe care Uniunea Sovietică o furnizează pentru construirea de obiective industriale în țările capitaliste dezvoltate. Au fost încheiate acorduri privind participarea organizațiilor sovietice la crearea unui complex metalurgic în sudul Franței, la construirea celei mai mari uzine metalurgice din Scandinavia și a unor centrale atomo-electrice în Finlanda.

DEZVOLTAREA continuă și adîncirea diviziunii internaționale a muncii determină corective substanțiale în relațiile economice externe și colaborarea Uniunii Sovietice. După părerea economiștilor sovietici, în perspectivă este necesar să se contureze tot mai net sectoarele definitorii pentru profilul exportului, care vor determina locul industriei sovietice în sistemul diviziunii internaționale a muncii.

După părerea lui Oleg Bogomolov, membru corespondent al Academiei de științe a U.R.S.S., directorul Institutului de economie a sistemului mondial socialist, este de așteptat o extindere deosebit de rapidă a exportului de mașini și utilaje și creșterea ponderii lor în întregul export. Pe lîngă specializarea statornicită privind livrările de utilaje metalurgice și de prelucrare a metalelor, turbine și generatoare de mare putere, motoare electrice, tehnică aviatică, industria sovietică dispune de premisele necesare pentru a ocupa pe piețele mondiale un loc corespunzător în calitate de furnizor al unui șir de produse noi, ca — de pildă — utilaje pentru centralele atomo-electrice, mașini-unelte de precizie, aparate științifice, mașini electronice de calcul, aparataj de măsură și control.

Perspective favorabile de dezvoltare are, de asemenea, o formă specifică de export — care s-a și afirmat — cum este livrarea de instalații complexe de către industria sovietică și acordarea de asistență tehnică în construirea diferitelor întreprinderi. Cu toate acestea, se pare că materiile prime, combustibilii și energia electrică, vor reprezenta și în viitor capitole importante ale specializării exportului Uniunii Sovietice.

Gleb SPIRIDONOV
Agenția „Novosti"

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

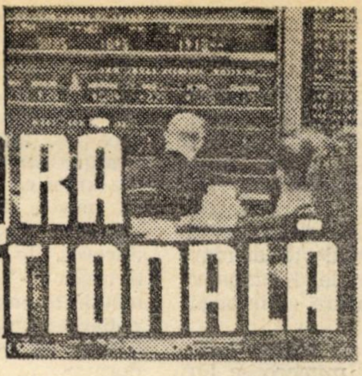

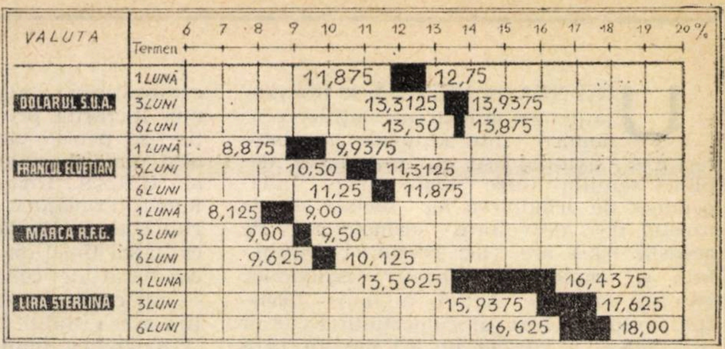

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 19-23 august a.c. (niveluri minime și maxime)

Cursuri

	Curs paritar (central) față de dolarul S.U.A.	28 XII 1973	19 VIII 1974	23 VIII 1974	Abaterea[1] % cursului valutelor în ziua de 23 VIII 1974 față de:		Abaterea(%) cursului dolarului față de diversele valute în ziua de 23 VIII 1974 față de 28 XII 1973
					cursul paritar (central)	nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest germană	2,66904	2,6990	2,6410	2,6410	+ 1,06	+ 2,19	- 2,14
Francul elvețian	3,3855	3,2500	3,0040	3,0025	+12,75	+ 8,24	- 7,61
Francul francez	4,60414	4,7025	4,8425	4,8175	- 4,42	- 2,38	+ 2,45
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3240	2,3145	-20,05	- 0,45	+ 0,46
Lira italiană	523,50	607,00	658,50	657,75	-20,41	- 7,71	+ 8,36
Yenul japonez	308,00	280,20	302,80	303,60	+ 1,44	- 7,70	+ 8,35
Prețul aurului[3]	42,22[4]	103,87	153,0	154,00	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt) - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie; 4) prețul oficial al aurului.

ÎN SĂPTĂMÎNA 19—23 august a.c. activitatea pe piețele valutare a înregistrat unele fenomene de tensiune manifestate prin oscilații relativ importante ale cursurilor principalelor valute occidentale de la o zi la alta și chiar pe parcursul aceleiași zile.

Dolarul S.U.A. a continuat să aibă o poziție bună și chiar să se întărească față de unele valute cum ar fi lira sterlină, lira italiană și chiar francul elvețian. Poziția dolarului continuă să fie influențată favorabil de perspectivele mai bune în ceea ce privește posibilitatea redresării situației economice americane și frînarea presiunilor inflaționiste comparativ cu celelalte țări occidentale. În luna iulie a.c. indicele prețurilor cu amănuntul în S.U.A. a crescut doar cu 0,8 %, față de 1 % în luna precedentă.

Unele manifestări de creștere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. în perioada analizată, precum și aprecierile privind posibilitatea ca acestea să crească și în viitor au influențat, de asemenea favorabil, cursul dolarului în ultima săptămînă.

Marca vest-germană, deși față de dolar a avut o evoluție oscilantă, totuși a manifestat o anumită tendință de stabilizare a relației de curs dintre cele două valute, consecință în principal a aprecierilor privind posibilitatea ca excedentul comercial al R.F. Germania în luna iulie să se fi ridicat la circa 3 miliarde mărci, față de 2,5 miliarde în luna precedentă. De remarcat că moneda vest-germană a continuat să slăbească, în perioada analizată, față de unele valute cu care fluctuează în comun. Banca Federală Germană a trebuit să intervină pe piața valutară pentru a menține relația de curs marcă/florin olandez și marcă/franc belgian în cadrul limitelor stabilite prin acordul privind fluctuarea în comun a unor valute occidentale.

Tendința de slăbire a lirei sterline, apărută în ultimele săptămîni, s-a accentuat în perioada analizată, atît ca urmare a dificultăților cu care este confruntată economia engleză, cît și a faptului că parte din capitalurile disponibile ale țărilor producătoare de petrol, plasate pe piața monetară engleză, se îndreaptă tot mai mult spre piața monetară americană.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste:

Anglia[x]	11,75%	Israel	6,0%
Austria	6,50%	Italia	9,0%
Belgia	8,75%	Japonia	9,0%
Canada	9,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,0%	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	8,0%
Finlanda	9,25%	Suedia	7,0%
Franța	13%	S.U.A.	8,0%
R.F.Germania	7,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut

Pe piața eurovalutelor s-a înregistrat o tendință generală de creștere a dobînzilor avînd în vedere menținerea la un nivel ridicat a cererii de credite pe plan internațional cît și accentuarea fenomenelor inflaționiste în majoritatea țărilor capitaliste.

Teodor GIURGIU

PE GLOB

ACOPERIREA ÎN AUR PENTRU ÎMPRUMUTURI

HOTĂRÎREA „Comitetului celor 20“ prin care s-a permis țărilor care cunosc dificultăți ale balanței lor de plăți să poată obține împrumuturi în devize de la băncile centrale ale altor state, garantate prin rezervele lor de aur, este de natură să mențină treaz interesul asupra mărimii acestor rezerve. Graficul prezintă situația rezervelor de aur și devize ale principalelor țări capitaliste dezvoltate în luna martie a.c., ultima pentru care există date complete în momentul de față. De notat că actualmente rezervele de aur sînt contabilizate la prețul oficial de 42.22 dolari uncia, care este de circa patru ori mai scăzut decît prețul aurului pe piața liberă.

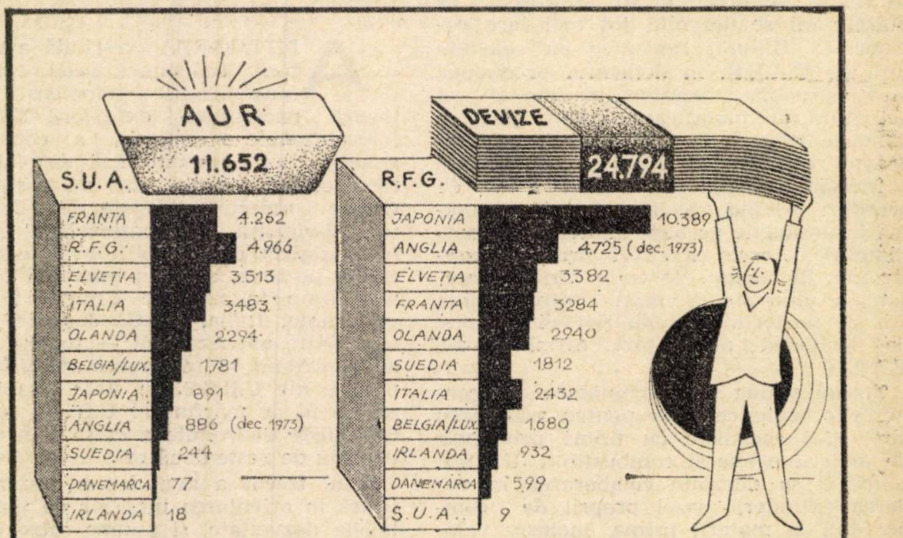

Rezervele de aur și devize ale băncilor centrale în martie 1974 (în milioane dolari S.U.A.).

(După VDI NACHRICHTEN, 19 iulie 1974 și U. N. MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS, iunie 1974).

DECALAJE

Evoluții ale balanțelor externe

ÎN CIUDA unui climat conjunctural instabil atît în economia a numeroase țări nesocialiste, cît și pe piețele mondiale de mărfuri sau cele valutare, anul trecut a cunoscut o dezvoltare susținută a schimburilor economice internaționale. Volumul comerțului mondial (eliminîndu-se creșterea prețurilor) a progresat cu 11,5%, deci ceva mai rapid decît în 1972.

Supunînd unei analize amănunțite desfășurarea — în cursul anului 1973 — a schimburilor economice internaționale, îndeosebi a celor dintre țările capitaliste dezvoltate, ultimul raport anual al Băncii Reglementelor Internaționale scoate în evidență o serie de evoluții contradictorii, avînd ca efect accentuarea decalajelor existente.

Dacă pe ansamblul țărilor socialiste dezvoltate **balanța comercială externă** a inregistrat anul trecut un excedent aproape egal cu cel din 1972 (7,5 miliarde dolari față de 7,9 miliarde), ea s-a deteriorat puternic în cazul țărilor vest-europene, încheindu-se cu un deficit de 3,7 miliarde dolari. O tendință similară a manifestat și balanța comercială a Japoniei. În schimb, Statele Unite au reușit să-și redreseze balanța, iar Canada și țările capitaliste dezvoltate din emisfera sudică și-au consolidat excedentele obținute în 1972 (vezi tabelul nr. 1).

Aceste rezultate constituie efectul conjugat al politicii aplicate în domeniul comerțului exterior și al evoluției raportului de schimb. Statele Unite, de pildă, au majorat anul trecut volumul exporturilor lor cu 23%, iar cel al importurilor doar cu 5% (față de 1972) ; concomitent însă valoarea unitară a importurilor S.U.A. a crescut cu 18,5%, față de o creștere cu 17% a valorii unitare a exporturilor lor (deci raportul de schimb s-a deteriorat). Dinamica diferențiată a indicatorilor menționați poate fi urmărită în tabelul nr. 2, pentru o serie de țări capitaliste care dețin o pondere importantă în cadrul comerțului internațional (1973/1972, în %).

Se observă că majoritatea absolută a țărilor capitaliste dezvoltate au înregistrat anul trecut o înrăutățire a ratei schimbului ; situația particulară a Canadei se explică prin faptul că ea este un important exportator de materii prime agricole și minerale, calitate în care a beneficiat de ascensiunea prețurilor la produsele respective.

Merită să menționăm aici faptul că saltul înregistrat anul trecut de prețurile la petrol a avut repercusiuni diferențiate asupra echilibrului balanței comerciale a diferitelor țări examinate, întrucît importurile nete de petrol au reprezentat 17,6% din valoarea totală a importurilor în cazul Japoniei, 10,2% în cel al Statelor Unite, 9,8% în cazul R.F.G. și 9,1% în cel al Franței, ponderea fiind de numai 4,1% în cazul Olandei sau 6,8% în cel al Elveției.

La capitolul **servicii și transferuri** micșorarea deficitului pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate se explică — între altele — prin îmbunătățirea balanței în domeniul turismului internațional, cu excepția R.F.G., unde soldul pasiv net a trecut de la 2,7 miliarde dolari în 1972 la 4,3 miliarde anul trecut. Pe de altă parte, transferurile de economii ale lucrătorilor străini au grevat în proporție crescîndă balanțele de plăți ale unor țări din Europa Occidentală ca R.F.G., Franța sau Elveția.

În ceea ce privește **mișcarea capitalurilor** țările Europei Occidentale au beneficiat de intrări nete de 14,1 miliarde dolari (față de numai 2,5 miliarde în 1972), plasate în cea mai mare parte în țările Pieței Comune. Totodată, S.U.A. și Japonia, au cunoscut o intensificare a exportului de capitaluri (de altfel, ca și Australia, Noua Zeelandă și R.S.A.), contribuind în mod decisiv la soldul pasiv al mișcării capitalurilor pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate.

În final, excedentul **balanței generale** (care corespunde — în linii mari — cu variația rezervelor monetare oficiale și a depunerilor bancare nete pe termen scurt) a țărilor capitaliste dezvoltate a marcat anul trecut o scădere sensibilă (de la 3,3 miliarde dolari la 0,9 miliarde), fapt care se datorează mai ales deteriorării balanței Japoniei, în timp ce excedentul înregistrat de Piața Comună (în primul rînd de R.F.G.) și-a sporit și mai mult dimensiunile.

N. P.

Tabelul nr. 1

	Total țări capitaliste dezvoltate	din care: Europa occid. Total	Europa occid. din care: Piața Comună lărgită	S.U.A.	Canada	Japonia	Australia, Noua-Zeelandă R.S.A.
Balanța comercială							
-1972	+7,9	+ 1,o	+ 8,5	- 6,9	+ 1,6	+ 9,o	+ 3,2
-1973	+7,5	- 3,7	+ 7,2	+ o,7	+ 2,1	+ 3,7	+ 4,7
-modificare	-o,4	- 4,7	- 1,3	+ 7,6	+ o,5	- 5,3	+ 1,5
Servicii și transferuri							
-1972	-2,8	+ 5,9	- 2,9	- 1,5	- 2,2	- 2,4	- 2,6
-1973	-1,9	+ 5,6	- 6,4	+ 2,3	- 2,4	- 3,8	- 3,6
-modificarea	+o,9	- o,3	- 3,5	+ 3,8	- o,2	- 1,4	- 1,o
Balanța de plăți curente							
-1972	+5,1	6,9	+ 5,6	- 8,4	- o,6	+ 6,6	+ o,6
-1973	+5,6	+ 1,9	+ o,8	+ 3,o	- o,3	- o,1	+ 1,1
-modificarea	+o,5	- 5,o	- 4,8	+11,4	+ o,3	- 6,7	+ o,5
Mișcarea netă a capitalurilor							
-1972	-1,8	+ 2,5	- o,1	- 5,2	+ o,2	- 2,o	+ 2,7
-1973	-4,7	+14,1	+ 9,6	- 7,7	+ o,1	-1o,1	- 1,1
-modificarea	-2,9	+11,6	+ 9,7	- 2,5	- o,1	- 8,1	- 3,8
Balanța generală							
-1972	+3,3	+ 9,4	+ 5,5	-13,6	- o,4	+ 4,6	+ 3,3
-1973	+o,9	+16,o	+1o,4	- 4,7	- o,2	-1o,2	-
-modificarea	-2,4	+ 6,6	+ 4,9	+ 8,9	+ o,2	-14,8	- 3,3

Sursa (ambelor tabele): B.R.I., Quarante-quatrième rapport annuel, Bâle, 1o VI 1974.

Solduri la sfîrșitul perioadei (miliarde dolari)

Tabelul nr. 2

Țara	Creșterea volumului exporturilor	Creșterea volumului importurilor	Modificarea ratei schimbului
Anglia	14	16,o	- 12,5
Belgia	1o	7,5	- 4,5
Canada	8	14,o	+ 6,o
Franța	11	14,o	+ 1,o
R.F.G.	18	7,5	- 3,o
Italia	4	13,5	- 1o,o
Japonia	5	28,o	- 3,5
Olanda	14	14,o	- 1,5
SUA	23	5,o	- 1,5
Suedia	16	7,5	- 2,o

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Țările O.P.E.C. : încasări și importuri

CONFORM unui studiu elaborat de experții Comisiei C.E.E., creșterea încasărilor țărilor membre ale O.P.E.C. din exportul de țiței va permite o majorare de 4,6 ori a importurilor lor de mărfuri, de la 18 miliarde dolari în 1973 la 83 miliarde dolari în 1978. Ritmurile medii anuale de creștere a importurilor țărilor O.P.E.C. în perioada 1973—1978 vor fi extrem de diferențiate și anume 47% pentru Arabia Saudită, 42% — Iran, 40,5% — Irak, 30,5% Venezuela, 24% — Indonezia, 20% — Nigeria, 20% — Libia, 15,7% — Algeria și 15,4% — Kuweit.

● Deficitul de produse papetare se menține

CONFORM aprecierilor F.A.O. deficitul de produse papetare se va menține pe piața internațională în următorii trei—patru ani ca urmare a capacităților insuficiente de producție pentru celuloză. Dacă cererea va continua să crească într-un ritm mediu anual de 5,5%, la nivelul anului 1976 F.A.O. prevede un deficit de circa 8 milioane tone hîrtie și carton, întrucît ritmul de creștere a capacităților mondiale de producție pentru celuloză nu va putea depăși 4% pe an.

Aprovizionarea cu celuloză a țărilor importatoare va fi îngreunată în 1975 de diminuarea producției de celuloză destinată fondului pieței, ca urmare a intrării în funcțiune, în principalele țări producătoare, a unor noi capacități de producere a hîrtiei și cartonului. În anul 1976, capacitățile mondiale de producție se estimează a crește cu circa 465 mii tone, în 1977 cu 788 mii tone, iar în 1978 cu 268 mii tone.

● Bulgaria : modernizarea căilor ferate

PENTRU a se face față creșterii permanente a traficului feroviar de mărfuri în Bulgaria (cu circa 40 la sută în 1980 și de aproape două ori în 1985 — comparativ cu nivelul atins în 1975), se preconizează ample măsuri de modernizare a transportului (în vederea ridicării vitezei maxime de circulație la 160—180 km/oră) și de reconstruire a rețelei (inclusiv gările, în scopul dirijării automate a traficului). Se apreciază că, în cursul cincinalului următor, lungimea totală a căilor electrificate va ajunge la 50 la sută din întreaga rețea, ceea ce înseamnă că trei pătrimi din transporturile de mărfuri se vor efectua cu ajutorul tracțiunii electrice.

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Condiţii în care beneficiarul poate refuza plata preţului

BENEFICIARUL este indreptățit — în principiu — să refuze plata prețului pentru produse care i-au fost transmise în cazul cînd nu a primit documentele care, potrivit contractului, trebuia să însoțească livrarea. Asemenea documente sînt foarte variate, ele avînd ca scop atestarea calității, cantității și sortimentul produselor livrate, precum și furnizarea datelor necesare pentru manipularea, păstrarea și utilizarea produselor respective.

Este de menționat că numai lipsa unora din documentele din contract justifică refuzul de plată al beneficiarului. Pct. 213 lit. 2 din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 1/1972 recunosc asemenea efecte numai acelor documente „fără de care produsele nu pot fi recepționate, folosite, valorificate sau facturate la extern". Lipsa altor documente nu justifică refuzul de plată întrucît beneficiarul poate intrebuința produsele chiar și fără documentele respective. Dar și în cazul lipsei documentelor prevăzute de dispozițiile punctului 213 lit. e, citat mai sus, refuzul beneficiarului devine nejustificat din momentul în care — chiar în lipsa documentelor amintite — procedează la folosirea sau valorificarea produselor.

În sfîrșit, refuzul de plată al beneficiarului poate fi întemeiat și pe nerespectarea de către furnizor a unor clauze contractuale. Este vorba, în primul rînd, de clauze privitoare la cantitate, calitate, termen de livrare și sortimente. Dar refuzul poate fi justificat și prin faptul că furnizorul nu a livrat produsul în toate elementele sale componente, atunci cînd este vorba de un produs complex sau dacă din clauzele contractului rezultă că părțile au înțeles să convină ca reperele sau subansamblele avînd aceeași destinație, să fie livrate deodată. În acest sens, prin Decizia P.A.S. 260/1974 s-a reținut ca livrarea unora din reperele și subansamblele contractate, fără livrarea altora — necesare la realizarea ansamblului pentru care au fost destinate — îl poate îndreptăți, în principiu, pe beneficiar, să încheie acte de custodie și să refuze plata prețului.

H. M.

Practica arbitrală și judecătorească

● Dreptul la acțiune al cărăușului în cadrul convenției C.I.M

CALEA FERATĂ a solicitat obligarea pîrîtei la plata unei sume cu titlu de daune pentru nepredarea unei prelate cu care era acoperit vagonul sosit din străinătate, prelată pe care pîrîta avea obligația să i-o restituie.

S-a constatat că acțiunea se întemeiază pe un contract de transport internațional supus prevederilor Convenției C.I.M.

Potrivit dispozițiilor art. 47 par. I din această convenție, acțiunea izvorîtă din contractul de transport se prescrie prin trecerea unui an.

În speță, vagonul fiind eliberat destinatarei la 20 octombrie 1970, față de obligațiile ce le avea de a restitui prelata odată cu vagonul, se constată că dreptul la acțiune, la data de 4 august 1973 cînd a fost sesizat Arbitrajul era prescris, fiind expirat termenul de un an (Dec. P.A.S. nr. 673/1974).

● Prescrierea acțiunii beneficiarului de import

ÎN LEGĂTURĂ cu pretențiile beneficiarului derivînd din neprimirea unor produse provenite din import, s-a reținut că între părți nu s-a încheiat contract economic de comerț exterior pe bază de comision, situație în care beneficiarul a dobîndit dreptul de administrare directă asupra produselor din momentul trecerii frontierei, ținînd seama de condiția de livrare franco frontiera română vămuit.

În raport cu acest moment al livrării, beneficiarul și-a valorificat pretențiile după expirarea termenului de prescripție prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, astfel că în mod justificat a fost respinsă acțiunea ca prescrisă (Dec. P.A.S. nr. 1512/1974).

● Obligațiile cărăușului în cadrul contractului de transport internațional auto

POTRIVIT convenției de lucru încheiate de către părți, cărăușului îi revenea, printre altele, și obligația de a verifica concordanța dintre marfa încărcată în autovehicule și datele înscrise în scrisoarea de trăsură și carnetul T.I.R. (număr de colete, greutate, valoare, marcaje etc.).

S-a mai prevăzut în convenție că toate daunele cauzate uneia dintre părți — ca urmare a nerespectării de către cealaltă parte a obligațiilor ce-i revin — să se suporte de partea în culpă.

În speță, la punctul de frontieră s-a constatat lipsa a două colete din cele înscrise în documentele care au însoțit transportul și un plus de alte două colete. Inversarea coletelor nu a fost recunoscută de către furnizorul extern care s-a prevalat de actele pe care șoferul cărăușului a semnat de primirea fiecărui colet individualizat prin marcaje.

În atare situație, faptul că la destinație a sosit același număr de colete cu cel prevăzut în documentele de transport nu exonerează pe cărăuș de răspundere, deoarece, așa cum s-a menționat, potrivit convenției de lucru, acesta răspunde nu numai pentru numărul de colete preluat, dar și pentru concordanța dintre marfa încărcată și cea prevăzută în documente (Dec. P.A.S. nr. 1416/1974).

Întrebări și răspunsuri

● **Leonida Gaiduc** — gestionar școala de muzică. Este de la sine înțeles că numai persoanele cărora li s-a încredințat o gestiune au dreptul a avea cheile de la intrările încăperilor în care asigură gestiunea respectivă. În acest sens dispoziția cuprinsă în art. 16 din alin. 1 din H.C.M. nr. 2230/1969 este categorică: „Este interzis oricărei persoane, în afara gestionarului și a celor aflați în subordinea lui, să intre în locurile de păstrare a bunurilor. Această dispoziție va fi afișată la fiecare loc de gestiune".

Predarea unui rînd de chei altei persoane decît celei prevăzute în textul sus-menționat constituie o încălcare gravă a legii și are drept efect imposibilitatea stabilirii răspunderii în cazul unor lipsuri, ceea ce nu este îngăduit.

● **Cornel Vidican** — Brașov. Decretul nr. 612/1973 prelungește aplicarea prevederii art. 16 (2) din vechiul cod al muncii pentru persoanele transferate în interesul serviciului. Drept consecință, practica judiciară consolidată pe parcursul celor 20 ani de aplicare a vechiului cod își găsește în continuare aplicarea în mod corespunzător și în prezent în materia la care ne referim. Dv. aveți dreptul la o indemnizație de o pătrime din retribuția medie lunară pentru fiecare copil care s-a deplasat împreună cu dv. Dacă cei doi copii minori locuiesc efectiv în noua localitate aveți dreptul la indemnizația sus-arătată chiar dacă stau pe baza unei vize de flotant în buletinul de identitate. Citām în acest sens două decizii ale Tribunalului Suprem-colegiul civil pe care le puteți invoca atît în fața unității cît și în cadrul eventualului litigiu de muncă:

— decizia nr. 914 din 13 august 1962 publicate în colecția de decizii 1962 pag. 187;

— decizia nr. 384 din 24 februarie 1964 nepublicată.

● **Gheorghe Bălăceanu** — U.M.A.I.A. — Oradea. Condiția de vînzare a produselor „loco furnizor" inserată în multe contracte economice sau menționată în cataloage de prețuri constituie în realitate o abreviere a clauzei franco depozit furnizor. Drept urmare, cheltuielile aferente manipulării și expedierii produselor din depozitul furnizorului prin mijloace de transport auto sau C.F.R. sînt suportate de beneficiar.

Prețul „loco furnizor" nu constituie așadar o categorie distinctă de preț, ci este expresia uzuală a prețului franco depozit furnizor.

● **Constantin Sibiceanu** — București. Potrivit art. 13 alin. 1 din Legea nr. 22/1969 garanția în numerar se reține în rate lunare de 1/10 din salariul tarifar lunar sau din cîștigul mediu pe o lună, după caz. Ratele nu pot fi mai mici. Reținerea se face automat în statele de salariu în baza contractului încheiat în scris, potrivit art. 11 alin 1 din aceeași lege, fără a fi necesară emiterea deciziei de imputare.

Este de discutat însă o altă problemă și anume dacă funcția de merceolog are sau nu caracter gestionar. În cazul în care organul central căruia îi este subordonată unitatea la care lucrați a specificat în instrucțiunile emise că funcția de merceolog are caracter gestionar reținerea garanției este legală și obligatorie. În caz contrar, solicitați să vi se restituie sumele reținute cu acest titlu.

Câmpeanu Iosif, Turda. — Solicitarea dv. de a vă facilita participarea la **Simpozionul internațional de ergonomie** de la București am înaintat-o Ministerului Muncii — organizator din partea română al acestei reuniuni — cu rugămintea redacției noastre de a vă remite o invitație. Nădăjduim ca termenul de înscriere a participanților să nu fi expirat.

Desființarea unor scrisori inutile

CUNOAȘTEM măsurile luate de conducerea statului de a se depista toate posibilitățile de a reduce consumul de hîrtie, dat fiind rezervele limitate de materie primă atît pe plan național cît și mondial. În acest context, am constatat, dat fiind faptul că sîntem în perioada contractărilor, că toate comenzile înaintate de beneficiarii de mărfuri și contractele pe care le remitem beneficiarilor sînt însoțite și de o adresă în care se menționează: „Alăturat vă înaintăm comanda noastră nr. pentru cantitatea de x kg, bucăți, pachete vată, comprese" etc., lucru care se vede din comandă, sau „Alăturat vă remitem contractul emis de dv., pentru produsul x, semnat de persoanele împuternicite" lucru care, de asemenea, se vede din formularul contractului.

Consider că acea adresă n-ar mai trebui întocmită, deoarece este consum inutil de hîrtie și pierdere de timp.

Numărul de înregistrare, de plecare din întreprindere se poate pune pe însăși comanda sau contractul respectiv, dacă cineva ar susține că acesta este motivul pentru care se întocmesc asemenea adrese.

Menționez că numai la o întreprindere de gradul III cum este cea la care lucrez avem anual circa 4 000 de exemplare de adrese de însoțire pentru comenzi și contracte. Nu este greu de imaginat la ce cantități se ajunge la nivel de economie.

ec. Cristofor SILVESCU
Întreprinderea de vată Buftea

PENTRU VALORIFICAREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR ȘI CAPACITĂȚILOR DISPONIBILE

GRUPUL DE ȘANTIERE
ELECTROMONTAJ – BUCUREȘTI
Str. Candiano Popescu nr. 1
Telefon : 23 88 30

• La Șantierul Rețele București
Str. Poterași nr. 2 tel. 23 88 30 186

Oferă :

Dulii Goliat	buc.	130
Într. trip. 63 A.	„	10
Tub vinil ∅3	m	700
Bandă polizor	m	2 445
„ PVC marcat cablu	kg	135
„ PVC fâni	buc	1 000
Bară alamă ∅ 5 mm	kg	10
„ alamă ∅ 45 mm	kg	8
„ aluminiu ∅ 10	„	7
„ aluminiu ∅ 22	„	3,850
„ bronz ∅ 16	„	71
„ „ ∅ 20	„	122
„ „ ∅ 20	„	57,5
„ „ ∅ 25	„	32,75
„ „ ∅ 30	„	39
„ „ ∅ 35	„	41,7
„ „ ∅ 40	„	16,100
„ „ ∅ 50	„	38
„ „ ∅ 60	„	16,500
„ exagon 36 mm	„	21
„ cupru ∅ 8	„	9,3
„ „ ∅ 32	„	51
„ „ ∅ 45	„	2,100
„ „ ∅ 55	„	19,400
Bec semnalizare, 130 V — 15 W cu ploturi	buc	10
Bec semnalizare, 220—15 W cu ploturi	„	110
Tub fluorescent 40 W	„	75
Lampă vapori mercur 125 W	„	2
Bec normal 220 V 300 W	„	38
Lampă vapori mercur 400 W	„	20
Bec normal 220 V — 500 W	„	26
Bobină șoc 125 W	„	3
Bobină șoc 400 W	„	8
Bolțuri Genofix	„	240
Bolțuri siguranță 15 A	„	6
Borne tablou 25 A	„	9
Brațe tip MFR 40 W	„	5
Brațe tip MFR 40 W	„	12
Brațe stație	„	1
Brațe pentru lămpi rabatabile cu corp iluminat	„	16
Broaște îngropate pentru uși	„	21
Broaște yale	„	1
Bucșe aluminiu 300 mm	„	70
Bulon simplu ochi ∅ 16 8	tf	10
Bulon simplu sort. ∅ 16 8	tf	6
Bulon simplu pentru sort. ∅ 16	buc	20
Bulon ochi dublu ∅ 16	„	16
Bulon ochi răsucit 20×210	buc	9,000
„ scelment	„	214
Capac pt. izolator SB 6/10	„	5
„ „ „ SB 10/20	„	3
„ „ „ SCE 10	„	1
„ „ „ TB 6/10	„	13,00
„ „ „ TB 20 Bz	„	11
„ „ „ „ „ „	„	24
„ „ „ TC 6/10	„	23
„ „ „ TC 10	„	12
Capse	„	3000
Carcase Plumb 35 kV	„	1
„ „ MP 70	„	14
„ „ MP 80	„	3
Cartușe Genofix	„	250
Casete rigle	„	7
Cheie electro-magnetică	„	28
Chit roșu	kg	2
Cleme CLRS al	buc	5
„ CDA 2 al	buc.	10
„ CDR 2 Bz al	„	35
„ derivație 16 mm	„	46
Cleme derivație 50 mm	„	154
„ „ 50 mm	„	110
„ „ 70 mm	„	80
„ „ IP 95/50	„	6
„ L.E.P.C. 150	„	7
„ „ 340—400	„	12
Cleme SOD 70	buc.	30
„ „ 95—120	„	32
„ „ 120	„	41
„ SOL 185	„	17
„ SOLD 50—70	„	16
„ „ 150—185	„	117
„ „ 185	„	6
„ T.C. 120/150 mm	„	166
„ teacă al — 50 mm	„	45
„ „ al — 150 mm	„	6
„ „ ot 50 mm	„	4
„ „ ot galv. 70 mm	„	29
„ „ al 70	„	30
„ T.P. 300	„	36
„ universale	„	114
Contactor CSD 4	„	11
Conus al. 50 mm	„	186
„ „ 70 mm	„	12
„ „ 120 mm	„	171
„ „ 185 mm	„	202
„ „ 300 mm	„	15
Cordon de nul	„	86
Con inelar ICFA 1	„	24
„ „ ICFB 1	„	12
„ CISU 418/6	„	83
„ CIA	„	27
„ 1 1/4	„	3
„ 2 „	„	2
„ 2 „	„	7
Cot coloană traf. 2 ½	buc	13
Cuie tablă	kg	34
Cuie diferite	kg	4,19
Densimetre stații	„	1
Descărcător cu coarne 15—20 kV	role	13
Dinox	kg	0,654
Dinox rășină	buc	40
Dispozitiv	„	1 100
Dispozitive cu coarne	„	6
Doze bergman ∅ 16	„	5
Dulii oblice	„	7
Electrozi pentru prize depămînt ∅ 2 1/2—3	„	34
Electrozi Bahles	kg	43
Etichete metal 125/90	buc	1200
Flanșe T.B. 10	„	6
Flanșe S.B. 1	„	13
Flanșe S.B. 10	„	5
Flanșe S.B. 10	„	27
Flanșe I.C. 10	„	11
Flanșe T.C. 10/200 A	„	12
Flanșe trecere	„	6
Garnituri robinet	„	10
Ghem sfoară	„	1
Glob Noris	„	11
Glob tronconic	„	31
Holendere	„	990
Holșuruburi 3x30	„	450
Holșuruburi 3x40	„	260
Holșuruburi 4x30	„	180
Întrerupător MA 3 200 A	„	1
Întrerupător comut, ST dublu	„	10
Întrerupător comut, ST cumpănă	„	39
Întrerupător ST special		
Întrerupător ST 6 A	„	39
Întrerupător PECCO III 25 A	„	1
Jug 400 în 12 t.f.	„	31
Jug 400/150	„	4
Jug 400/450 24 t.f.	„	125,2
Jug 500/12 t.f.	„	200
Jug special	„	2
Lacăte	„	236
Lampă Badt cu glob	„	1
Lampă NRF fără glob	„	4
Lampă Noris NC 200	„	8
Lampă tronconică	„	6
cu siguranță LF 25/6 A	„	32
Lampă V.M. 250 w (bec)	„	49
Lavoar faianță 600	„	1
Manometru ind. 10	„	1
Manometru cu citire 0—6 ata	„	7
Manon decor 70-120	„	8

Wiener Internationale Messe

Tîrg internațional specializat pe mai multe branșe, cuprinzînd 30 de sectoare din domeniul bunurilor de consum și investiții, precum și numeroase expoziții pe ramură.
11—15 septembrie 1974

Tîrguri specializate 1974 (extras).
WDW — INTERNATIONAL.
săptămîna vieneză de modă pentru femei . . . 29. 9. — 2. 10.
INTERHOGA AUSTRIA '74.
Tîrg internațional specializat în branșa hoteluri, restaurante, bucătării mari . . 20. 10. — 24. 10.
SCHULE '74.
Tîrg internațional specializat pentru materiale didactice, instalații didactice și medii audiovizuale 7. 11. — 10. 11.

Informații și legitimații pentru Tîrg se pot obține la :
WIENER MESSE-AKTIENGESELLSCHAFT.
A 1071 Wien 7,
Messeplatz 1.
căsuța poștală 124
telefon (0 22 2) 93 15 24
telex 01—3491

PUBLICOM

Manșon joncțiune M.L. 60	buc.	11
Manșon fontă M.L. 65	„	28
Manșon tablă ML 80	buc	6
Manele siguranță MPR 350 A	„	67
Molton „Sibiu“	m.l.	2
Mosor S.S.P.	buc	5
„ S.Ep.	kg	8
„ Ap.L.	kg	3
Nucă ochi dr. ∅20, 12 t.f.	buc	125
„ „ „ ∅20, 16 t.f.	„	37
„ „ „ ∅20, 16 t.f.	„	216
„ „ răsucit 16 T-P.	„	32
Ochi simplu ∅20	„	14
„ nesp. simplu ∅ 20,16 t.f.	„	63
Oțel V 160	kg	730
„ escav. 17 mm	„	180
Palux soluție 1	sticlă	24
„ „ 2	„	23
Papuci 16	buc	31
„ 95	„	169
„ 120	„	53
„ 120	„	100
„ 300	„	79
„ Hoffman 25 mm	„	29
„ „ 50	„	24
„ „ 70	„	30
„ „ 100	„	3
„ „ 120	„	172
„ „ 185	„	2
Patroane 63 A	„	17
„ 100 A	„	20
„ MPR 400 A	„	1
„ „ 630 A	„	24
Pavăză ancoră	„	16
P.F.L. dur 5 mm	m^3	1
„ emailat	m^2	478,32
Piesă dilatare 100×10	buc	25

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT
OMNIA

PROGRAMUL DE EXPORT

Frigidere cu compresor și frigidere cu gaz pentru uz casnic, congelatoare compresoare și agregate pentru frigidere, mașini de spălat, boilere și cuptoare electrice, sobe cu combustibili lichizi și solizi, căzi de baie emailate din tablă sau fontă, chiuvete emailate pentru bucătărie, armături, pentru uz casnic, aparate de radio, radiouri pentru automobile, aparate de radio pentru automobile, aparate radio cu tranzistori, magnetofoane și dictafoane, televizoare, aparate de uz casnic cu propan-butan, dispozitive de fixare a lămpilor de buzunar, industriale și exterioare, mașini de cusut, echipament pentru depozite, lagăre de alunecare și rulmenți.

OMNIA
BRATISLAVA

OMNIA
Dunajska '4, 89932 Bratislava 1
R.S. Cehoslovacia

PUBLICOM

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Nr. 11 – vineri 30 august 1974

23 August 1944–1974 : Trei decenii dedicate prosperității națiunii **(George Hașegănu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În dezbatere : Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R.
– Creșterea productivității muncii – condiție fundamentală a progresului social-economic **(Gheorghe Stoica)** 2
– Pe coordonatele eficienței : Dimensiuni industriale actuale ale unei materii prime de bază – Lemnul. (ing. **Florian Cristescu)** 3

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Experiențe în actualitate: Optimizarea programării producției în siderurgie **(Iulian Bădin)** 7–8

MARKETING :

– Prognoza desfacerilor de mărfuri în profil teritorial (dr. **Alexandru Sobaru)** 10–11

TEORII – IDEI

– Dezideratul realizării unei noi ordini economice : Necesitatea unei viziuni prospective asupra relațiilor economice internaționale (dr. **Maria Popescu)** 12–14
– Al IV-lea Congres mondial al economiștilor : Delegația română – prezență activă la un dialog cuprinzător (Interviu cu prof. **Roman Moldovan)** 15
– Criterii de apreciere socială a muncii în socialism **(Vasile Popescu)** 16–17
– Anul mondial al populației :
● Politica demografică în cadrul strategiei unice a dezvoltării (dr. **I. Marinescu)** 18–20
● Interviu cu Rafael Salas, director executiv al Fondului Națiunilor Unite pentru activități privind populația 21
● Școli – curente – economiști : Teoria economică și resursele naturale (dr. **M. Horovitz)** 22–23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Documentar : Tendințele prețurilor internaționale ale mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport **(Gheorghe Nistor, Petre Condilă)** 24–25
– U.R.S.S. în diviziunea internațională a muncii **(Gleb Spiridonov)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București, sectorul 1, telefon 11 59 60.

MOBILA ROMÂNEASCĂ — unanim şi elogios apreciată

MOBEX

Fabrica de mobilă „23 August“ din Tirgu Mureş a împlinit nu de mult un sfert de veac de existenţă. Clădirea ei masivă şi elegantă a apărut pe vasta hartă a industrializării socialiste a patriei noastre ca unul dintre numeroşii piloni de nădejde ai economiei naţionale mereu mai puternice şi mai infloritoare. Înălţată pe meleaguri româneşti cu veche tradiţie în arta prelucrării lemnului, această ctitorie industrială avea să adauge tradiţiei realizări noi, de răsunet atît în ţară cît şi peste hotare, datorită spiritului creator al colectivului, preocupării sale neabătute de a reduce permanent volumul de masă lemnoasă investită în produsul finit, de a spori calitatea produselor. Pe ce cale au ajuns oamenii acestor locuri, ai acestei fabrici, la izbinzile lor atît de cunoscute şi recunoscute ? Ei au folosit pe scară largă cele mai avansate tehnologii moderne de fabricaţie, au luptat pentru dimensionarea optimă a elementelor componente ale fiecărui gen de produs în parte, reușind, în același timp, să împletească nivelul estetic tot mai înalt al produselor cu durabilitatea și rezistenţa lor sporită.

Lemnul, această inepuizabilă avuţie naţională denumită metaforic „aurul verde“, este deci supus în fabrica de mobilă „23 August“ unor procedee de valorificare cu adevărat superioare, ale căror comandamente exprese impun creşterea cantitativă permanentă a producţiei, simultan cu modernizarea neincetată şi continua ei diversificare, cu atingerea unor indici superiori de calitate, cu realizarea unei eficienţe maxime. Calitatea şi economicitatea sînt de mult inscrise in agenda zilnică de lucru a fiecăruia dintre membrii acestui harnic colectiv, indiferent dacă mînuieşte o maşină sau desfăşoară o muncă de concepţie, de dirijare.

Acestea ar fi în mare explicaţiile de ordin social, politic, psihologic, economic la succesul de care se bucură pretutindeni mobila fabricată de „23 August“ din Tg. Mureş. Calitatea ei superioară a făcut-o competitivă pe pieţele străine, unde din ce în ce mai numeroşi beneficiari ii acordă preferinţă. De ce ? Pentru că, într-adevăr, produsele care poartă marca românească de fabrica „23 August“ — Tg. Mureş sint ireproşabil executate. În ultimii trei ani, la tîrgurile şi expoziţiile internaţionale au fost prezente peste 1.300 de produse ale acestei fabrici tîrgumureşene, ca prototipuri — ceea ce indică o innoire cu 64% a producţiei ei — care au sporit considerabil prestigiul în lume al industriei româneşti de mobilă. Garniturile de mobilă livrate de „23 August“ — Tg. Mureş întrunesc aprecierile cumpărătorilor din numeroase ţări, printre care : Olanda, Anglia, Canada, S.U.A., R.P. Polonă, R.P. Ungară, U.R.S.S., R.F.G., Japonia, Israel etc. Între produsele elogiate se remarcă :

- camera complexă 623/11, alcătuită din 16 piese ;
- mobilă de ştejar în stil de epocă sau modernă ;
- mobilă din lemn masiv de răşinoase ;
- piese disparate : biblioteci, dulapuri, birouri, mese, paturi, scaune, canapele, bufete, fotolii etc.
- mobilier pentru copii şi tineret.

O gamă largă de modele noi intră în producţia de serie în anul curent.

Cererea mereu în creştere a produselor MOBEX impune şi colectivului fabricii „23 August“ folosirea la maximum a capacităţilor de producţie. Este semnificativ în acest sens faptul că. faţă de anul 1950, suprafaţa de producţie a crescut aici de 2,5 ori, in timp ce producţia industrială s-a mărit de peste 20 ori, iar productivitatea muncii de aproape 8 ori ! Ca şi în alte ramuri ale industriei româneşti, construţia socialistă a marcat şi aici un salt impresionant : acum se produce într-o lună cît s-a produs în întreg anul 1953, iar numărul de sortimente produse anual se ridică astăzi la 400 faţă de 1-2 pe an în perioada 1950—1956. Să mai adăugăm la acestea marea varietate în ce priveşte stilurile, funcţionalitatea, finisajul etc. şi vom avea tabloul impresionant al creşterii cantitative şi calitative înregistrate de producţia acestor talentaţi și inspiraţi creatori de mobilă. Ca niște adevăraţi bijutieri, ei modelează în chip măiestrit, la cel mai înalt nivel tehnic, „aurul verde“, conferindu-i un plus substanţial de carate, care recomandă de la sine pe toate meridianele globului mobila românească, unanim şi elogios apreciată.

PE UN PICIOR DE PLAI, PE-O GURĂ DE RAI...

...În orice colț pitoresc al țării puteți realiza un popas confortabil și reconfortant într-un

CORT CAMPING TIP ALPIN

● pentru 2 persoane . .	900 lei
● pentru 3 persoane . .	1.151 lei
● pentru 4 persoane . .	1.509 lei

CORTUL CAMPING TIP ALPIN este confecționat din pînză de diferite culori pastel, rezistentă la intemperii, și este prevăzut cu verandă, fereastră pentru aerisire, ușă cu fermoar, țevi metalice pentru ancorare.

CORT TIP „LITORAL"

izoterm, pentru 3 persoane, are 33 kg și costă 3.094 lei.

CORT TIP „DACIA"

pentru 4 persoane, greutatea 10 kg. Prețul : 1.445 lei.
În magazinele și raioanele de specialitate vă mai puteți procura :

- mobilier camping (scaune, mese, paturi pliante)
- saltele și bărci pneumatice
- aragaz tip „TURIST", cu gabarit redus (funcționează cu gaz petrolier lichefiat)
- spirtiere de voiaj (combustibil : spirt solid)
- lămpițe camping, cu baterii și 2 becuri — alb și roșu
- cutii turistice, din aluminiu, pentru alimente
- articole pneumatice pentru plajă, în diferite forme și mărimi
- colaci pneumatici pentru plajă, cu sau fără figuri de animale
- mingi pneumatice
- perne pneumatice

1975 IAN 27

Lei 5

D646

PROIECT

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

SPRE
CEA MAI ÎNAINTATĂ
ȘI MAI DREAPTĂ
SOCIETATE

12

revista economică

Vineri
6 septembrie
1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
- TEORII ● IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

PROGRAMUL PARTIDULUI — PROGRAMUL ÎNTREGULUI POPOR CARE ÎŞI FĂUREŞTE LIBER NOUA SA ISTORIE

- Pentru întîia oară partidul a elaborat un program unitar, de perspectivă care constituie o sinteză generalizatoare, o Cartă fundamentală ideologică, teoretică şi politică a partidului, făurit pe baza concepţiei materialismului dialectic şi istoric, a legilor obiective ale dezvoltării sociale, care înarmează partidul cu principiile ştiinţifice ale comunismului.

- Programul porneşte de la interesele întregului nostru popor, ale dezvoltării societăţii româneşti, înfloririi ţării, a naţiunii noastre socialiste, asigurînd făurirea în România a celei mai înaintate şi mai drepte societăţi, societatea comunistă.

- Proiectul Programului partidului stabileşte că în realizarea obiectivelor trecerii spre comunism trebuie pornit de la necesitatea întăririi partidului, a rolului său politic în conducerea societăţii. Şi în viitor partidul va constitui centrul vital al naţiunii noastre socialiste, asigurînd atît elaborarea ştiinţifică a căilor de dezvoltare a României, cît şi conducerea activităţii politico-organizatorice în vederea înfăptuirii acestei politici.

- Principiile conducerii ştiinţifice a societăţii socialiste — formulate în Programul partidului — ţin seama de caracterul noii orînduiri, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieţii economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării şi adîncirii democraţiei socialiste, de ţelurile fundamentale ale socialismului şi comunismului.

- Programul prevede lărgirea fără precedent a formelor de participare a oamenilor muncii la dezvoltarea problemelor vieţii economice şi sociale, la conducerea statului. Dezvoltarea democraţiei socialiste va stimula şi pune tot mai deplin în valoare energiile şi elanul creator al maselor, va asigura climatul necesar afirmării plenare a personalităţii umane.

- Realizarea Programului partidului va ridica societatea noastră pe noi culmi de progres şi civilizaţie, va spori bunăstarea materială şi spirituală a întregului popor, va asigura naţiunii noastre un loc demn în marea familie a ţărilor socialiste, a popoarelor libere.

Cetăţeni ai României socialiste, în deplină unitate, sub conducerea Partidului Comunist Român, să luptăm pentru realizarea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a comunismului pe pămîntul patriei noastre!

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

PCR

XI

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

> **„...Programul dă o orientare generală științifică, marxist-leninistă, pentru întreaga activitate pe plan național și internațional a partidului și poporului nostru. El stabilește linia generală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare pe calea comunismului în România, de participare activă a țării noastre la viața internațională, la lupta pentru transformarea pe baze noi a omenirii, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, a unei lumi a păcii și colaborării între toate popoarele."**
>
> **(Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României)**

UN PROGRAM CE VIZEAZĂ DESTINUL NAȚIUNII ȘI AL FIECĂRUIA DINTRE NOI

UN EVENIMENT de o excepțională însemnătate s-a produs zilele acestea în viața comuniștilor, a poporului român. Proiectul PROGRAMULUI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, dezbătut și însușit la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 27–29 iulie a.c., a fost dat publicității. Uriașul interes cu care opinia publică, întreaga noastră obște au primit acest eveniment, evidențiază mai mult ca oricînd indestructibilele legături dintre partid și popor, totala audiență de care se bucură documentele partidului în rîndul maselor de oameni ai muncii din țara noastră, faptul că întreaga noastră națiune este pe deplin pregătită să dezbată în mod competent și cu responsabilitate aceste documente care vor fi prezentate spre definitivare și aprobare apropiatului congres al partidului, și care jalonează direcțiile dezvoltării noastre, traiectoria progresului multilateral al României.

Expresie a clarviziunii și înțelepciunii colective a partidului, rezultat al participării active a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, PROGRAMUL, adevărată CARTĂ FUNDAMENTALĂ IDEOLOGICĂ, TEORETICĂ ȘI POLITICĂ A PARTIDULUI, a comuniștilor români poartă, în ansamblul său ca și în fiecare din elementele componente, amprenta contribuției personale a secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Inițiator al acestui program – ca de altfel al tuturor documentelor elaborate și aprobate de partidul nostru în ultimul deceniu, care au călăuzit cu fermitate și eficiență pașii poporului nostru pe calea construcției socialiste – tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție inestimabilă la concepția teoretică și elaborarea efectivă a Programului. Maniera sa de gîndire, profund științifică și consecvent revoluționară, cutezanța care îi este proprie, patriotismul și internaționalismul, capacitatea de a descifra posibilitățile și nevoile neamului, multilateralitatea și creativitatea care îi orientează gîndul și fapta, sînt cîteva din atributele personalității conducătorului nostru, din plin prezente și în textura programului, Este încă o mărturie, o dovadă vie a rolului decisiv pe care îl are secretarul general al partidului în elaborarea întregii noastre politici interne și externe, în alegerea liniei strategice și tactice, a direcțiilor principale de acțiune în vederea transformării revoluționare a societății, edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la construirea comunismului pe pămîntul României.

Răspunzînd unei **necesități obiective stringente,** elaborarea PROGRAMULUI unitar al partidului comuniștilor români pornește de la complexitatea problemelor interne și externe ce trebuie soluționate în actuala și viitoarea etapă istorică de dezvoltare, care impun ca partidul să aibă un program de perspectivă clar, capabil să orienteze lupta pentru transformarea revoluționară a societății, să cristalizeze linia strategică generală ca și orientările sale tactice, pentru întreaga perioadă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism. Și dacă preocupări pentru formularea unui **program revoluționar** întîlnim încă de la începuturile organizării mișcării muncitorești din țara noastră, acum, asistăm la un **eveniment istoric deosebit în istoria mișcării revoluționare, a partidului comuniștilor din România : pentru prima oară este elaborat un program unitar, care cristalizează într-o viziune de largă perspectivă obiectivele strategice și orientările tactice pentru înfăptuirea acestora.**

Caracterizînd acest Program al partidului nostru, se cuvine a sublinia în primul rînd, principala sa trăsătură, **rigurozitatea științifică,** consecință firească, logică a faptului că documentul a fost elaborat pe baza concepției **materialismului dialectic și istoric.** Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Programul pornește de la analiza științifică materialist-dialectică și istorică a dezvoltării generale a societății omenești, a societății românești și a lumiii contemporane". Programul „se bazează pe legitățile obiective ale dezvoltării sociale, universal valabile, pe experiența luptelor de clasă și a construcției socialismului pe plan mondial, precum și pe experiența luptelor de clasă purtate de masele populare din țara noastră pentru eliberarea socială și națională, pentru transformarea revoluționară a societății, pentru edificarea cu succes a noii orînduiri sociale".**

Îmbinarea rigurozității științifice cu spiritul revoluționar, consecvent, răzbate permanent din fiecare cuvînt al importantului document al partidului nostru. Prin modul de analiză a marilor evenimente care conturează evoluția spre progres a națiunii române acesta permite o **abordare realistă,** multilaterală a diferitelor fenomene și procese sociale, politice sau economice, o înțelegere justă a raporturilor general-particular, intern-extern, național-internațional.

PROIECTUL de Program **prilejuiește un bilanț al activității desfășurate de poporul nostru condus de partid în procesul de construire a socialismului în patria noastră.** El ne înfățișează o Românie transformată în numai trei decenii, prin profundele schimbări structurale de ordin economic, social și politic, **dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, în plină dezvoltare și cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare. Este demonstrată astfel valabilitatea modalităților în care partidul nostru aplică în mod creator adevărurile generale ale marxism-leninismului, legile generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile specifice ale României.**

Trecerea în revistă largă și cuprinzătoare a realizărilor obținute în opera de construire a socialismului în patria noastră, inclusiv surprinderea momentului actual al dezvoltării, validînd justețea integrală a liniei politice urmate de Partidul Comunist Român, consfințită în victoriile istorice obținute de poporul nostru, permite să se proiecteze **Programul realist și în același timp cutezător al dezvoltării noastre în viitorii 20–25 de ani – Programul Partidului Comunist Român.** Este vorba în fapt de făurirea acelui far călăuzitor, **„capabil să asigure perspectiva și orientarea clară a partidului și întregului popor, să cristalizeze direcțiile de dezvoltare multilaterală a României socialiste".**

Proiectînd viitorul României într-o vastă perspectivă, Partidul Comunist Român se sprijină pe realizările obținute de poporul nostru în construcția socialistă, pe o cunoaștere realistă a posibilităților de care dispunem, fiind încrezător în imensele resurse de energie și vasta capacitate creativă, novatoare pe care o posedă poporul nostru. Totodată sînt luate în considerare legile generale ale dezvoltării sociale ca și condițiile specifice ale progresului țării noastre. Toate acestea permit **definirea într-o manieră consecvent științifică și cutezant revoluționară a principalelor opțiuni, a obiectivelor fundamentale ale etapei următoare a istoriei României socialiste, proiectarea riguroasă a strategiei generale a partidului nostru, al cărei obiectiv principal este făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului în România.**

Propulsarea națiunii române pe înaltele culmi ale progresului și civilizației contemporane este condiționată în mod evident de permanenta dezvoltare a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, de continuarea în ritm accelerat a dezvoltării și modernizării edificiului economic. Conștient de acest adevăr, partidul nostru, în proiectul său de Program stabilește cu o deosebită claritate principalele direcții de acțiune.

CONTINUAREA fermă a politicii de industrializare socialistă se apreciază a fi factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. Pentru a întări poziția conducătoare a industriei în economie, pentru a spori aportul acesteia la crearea venitului național, la satisfacerea nevoilor reproducției lărgite, la dezvoltarea schimburilor economice externe, în cadrul Programului sînt conturate cu fermitate principalele modalități de acțiune. Orientarea prioritară a industriei noastre spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate – construcțiile de mașini, industria chimică, metalurgia și energetica – nu înseamnă însă neglijarea celorlalte ramuri industriale.

Stipulînd expres, în Program, că dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale, constituie factorul determinant al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, Partidul Comunist Român are în vedere și dezvoltarea intensivă a agriculturii – ramură de bază a economiei naționale, asigurarea unui raport just între industrie și agricultură aflate într-o strînsă interdependență. Esența politicii agrare o constituie realizarea unei agriculturi moderne intensive, de înaltă productivitate, care folosind cele mai noi cuceriri ale științei să fie capabilă să asigure o asemenea structură și un asemenea nivel al producției încît să satisfacă pe deplin cerințele de consum ale populației, necesitățile industriei și alte nevoi ale economiei.

Concomitent cu efortul de dezvoltare economică multilaterală, constituind de fapt o expresie a acestuia, are loc și efortul susținut, pe care partidul nostru îl face în continuare, pentru mai buna amplasare a forțelor de producție în teritoriu și sistematizarea teritorial-administrativă și economică, al cărei principal efect, asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor și regiunilor, înseamnă de fapt ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor, asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare al orașului.

Amploarea programului de dezvoltare economico-socială a țării se estimează că va necesita realizarea unui volum de investiții de aproximativ 3 000 miliarde lei în următorii 15 ani. Dezvoltarea în ritm intens a tuturor activităților economice, în primul rînd a producției industriale și agricole, va permite ca, în 1990, produsul social să ajungă la aproape 3 000 de miliarde lei, iar venitul național la 1 300–1 500 miliarde lei, revenind 2 500–3 000 dolari pe locuitor. Va fi posibil deci ca printr-o repartizare judicioasă a venitului național, pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, să se asigure **„atît creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, înflorirea științei și tehnicii, crearea unei baze tehnico-științifice a societății în pas cu evoluția civilizației mondiale, cît și satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale maselor largi populare"**. Calculele făcute arată că pentru realizarea acestui complex obiectiv general, este necesar ca pentru fondul de consum să se repartizeze circa 68–70%, iar pentru fondul de dezvoltare 30–32% din venitul național.

Partidul nostru consideră ca fiind o necesitate stringentă pentru țara noastră lărgirea și diversificarea în viitor a relațiilor economice și a cooperării cu statele socialiste, a schimburilor economice și a cooperării în producție cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care acționează pentru dezvoltarea economico-socială independentă, a schimburilor economice și a cooperării cu țările capitaliste dezvoltate.

Multiplele direcții de acțiune pe care partidul le are în vedere în domeniul dezvoltării și modernizării în ritm accelerat a forțelor de producție, vor permite țării noastre să atingă un nivel de dezvoltare înalt. Pînă în 1990 se va realiza astfel în linii generale procesul de egalizare a nivelului de dezvoltare al țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate economic, procesul de apropiere a României de țările industrializate ale lumii.

Aceeași multilateralitate caracterizează Programul partidului nostru și atunci cînd este vorba de perfecționarea relațiilor de producție și sociale în această nouă etapă a istoriei României socialiste, realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție și sociale, fiind explicit formulată ca direcție de acțiune a partidului pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor care apar, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate, dezvoltarea și consolidarea proprietății socialiste – sursa propășirii materiale și spirituale a întregului popor –, perfecționarea structurii sociale a țării, prin creșterea și mai accelerată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, prin o tot mai mare apropiere între muncitorime și țărănime, între toate categoriile sociale, perfecționarea relațiilor de repartiție, asigurîndu-se satisfacerea necesităților sporite ale tuturor cetățenilor, vor asigura cîmp larg dezvoltării forțelor de producție, vor contribui la funcționarea tot mai eficientă a mecanismului social, a întregii societăți.

Dimensiunea impresionantă a obiectivelor care trebuie atinse în viitorii 20–25 de ani în toate domeniile de activitate economică, socială și politică, complexitatea deosebită pe care ansamblul social o capătă, impun, în continuare, în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism, sporirea rolului factorilor conștienți în organizarea și conducerea proceselor sociale. În primul rînd, va spori rolul conducător al partidului, care va continua să constituie forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale, „centrul vital al națiunii noastre socialiste", organizatorul și conducătorul amplului proces social de înaintare a societății românești pe calea comunismului. Totodată va crește rolul statului, care are de îndeplinit sarcini importante în organizarea întregii activități economice-sociale, în apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității patriei.

O caracteristică fundamentală a dezvoltării societății noastre în perioada următoare o va constitui adîncirea permanentă a democrației socialiste, factor esențial și necesitate obiectivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului. Aceasta deoarece este evident că marile sarcini care stau în fața poporului nostru nu vor putea fi realizate decît printr-o participare tot mai largă a maselor populare, a întregului popor, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului.

IN CENTRUL ÎNTREGULUI PROGRAM al partidului nostru stă omul, scopul realizării fiecăruia dintre obiectivele sale ca și totalității acestora constituindu-l fericirea omului, bunăstarea lui și a societății în care o trăiește. În viitoarea etapă, întreaga activitate ideologică, politică, educativă – toate eforturile partidului sînt concentrate în direcția făuririi omului de tip nou, cu un înalt nivel de conștiință, a omului constructor al societății socialiste multilateral dezvoltate, al comunismului.

Consecvent acestei politici, Partidul Comunist Român, și-a proiectat astfel propriul său Program, încît realizarea obiectivelor acestuia să aibă un singur punct de convergență, un singur criteriu de validare : ridicarea nivelului general de civilizație, al vieții materiale a poporului, satisfacerea cerințelor și nevoilor în continuă evoluție ale omului. Iar ca direcții principale în care partidul își propune să acționeze pentru realizarea politicii sale în domeniul ridicării nivelului de trai al întregului popor, în cadrul Programului, sînt evidențiate : creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii de la orașe și sate în condițiile unui raport cît mai just între veniturile mari și cele mici ; sporirea continuă a veniturilor cooperatorilor ; sporirea cheltuielilor sociale care vor ocupa o pondere tot mai importantă în satisfacerea cerințelor generale ale populației ; creșterea și diversificarea în asemenea manieră a producției bunurilor de consum încît acestea să asigure satisfacerea tot mai deplină a necesităților, rațional stabilite, ale oamenilor muncii ; dezvoltarea serviciilor publice în orașe și sate ; dezvoltarea domeniului ocrotirii sănătății ; acordarea unei atenții deosebite ocrotirii mamei și copilului ; dezvoltarea sportului și a culturii fizice ; îmbunătățirea condițiilor de odihnă a oamenilor muncii ; dezvoltarea unei puternice rețele de creșe, grădinițe și cămine de copii ; creșterea pensiilor ; intensificarea construcției de locuințe la orașe și sate, astfel ca pînă în 1990 prin cele 3,0–3,5 milioane locuințe ce se vor construi să se rezolve, în linii generale, problema spațiului locativ ; dezvoltarea corespunzătoare a construcțiilor social-culturale ; imprimarea unui standard de viață civilizat, modern, în toate orașele și satele patriei.

Înaltul și profundul umanism care aureolează Carta comuniștilor români, realismul, cutezanța și măreția sarcinilor pe care aceasta le conține, modul științific în care reușește să abordeze marile probleme interne și internaționale, constituie chezășia înțelegerii și adeziunii depline a întregului nostru popor la impresionantul proces de înfăptuire a idealurilor sale. Fiecare dintre noi, participînd activ la dezbaterea, definitivarea și realizarea efectivă a Programului, este conștient pe deplin că îndeplinirea obiectivelor sale **„va ridica societatea noastră pe noi culmi de progres și civilizație, va spori bunăstarea materială și spirituală a întregului popor, va asigura națiunii noastre un loc demn în marea familie a țărilor socialiste, a popoarelor libere. Aceasta va spori contribuția României la creșterea prestigiului socialismului pe plan mondial, la înfăptuirea noii ordini democratice în relațiile internaționale, la instaurarea unei păci trainice, la victoria socialismului și comunismului în întreaga lume"**.

Iulian BĂDIN

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

UTILIZAREA CU EFICIENŢĂ MAXIMĂ A FONDULUI DE DEZVOLTARE — CALEA ACCELERĂRII PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL

TRASÎND OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ale etapei următoare a istoriei României socialiste Programul Partidului Comunist Român ce va fi supus dezbaterii Congresului al XI-lea al P.C.R. include printre direcţiile pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate două sarcini conexe şi complementare deosebit de importante: pe de o parte, asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum şi fondul de dezvoltare în vederea creşterii în ritm înalt a întregii economii şi, în acelaşi timp, a sporirii continue a nivelului de viaţă al oamenilor muncii; pe de altă parte, creşterea continuă a eficienţei economice. „O atenţie deosebită, se arată în proiectul Programului, se va acorda în întreaga politică de investiţii folosirii cu maximum de eficienţă a mijloacelor destinate dezvoltării economico-sociale a ţării, realizării unei eficienţe maxime la fiecare mie de lei fonduri fixe. Aceasta constituie calea sigură a creşterii avuţiei naţionale, a ridicării continue a bunăstării materiale şi spirituale a întregului nostru popor". *Alocarea a 30—32 la sută din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare în cincinalele următoare şi sporirea eficienţei întregii activităţi economice sînt mijloace hotărîtoare pentru atingerea obiectivului ca în 1990 venitul naţional pe locuitor să ajungă în ţara noastră la circa 2 500—3 000 de dolari, nivelul de dezvoltare al României apropiindu-se astfel de cel al ţărilor avansate din punct de vedere economic.*

Ne propunem în cele ce urmează să relevăm o seamă de aspecte ale interacţiunii şi corelaţiilor dintre formarea fondului naţional de dezvoltare şi folosirea sa cu maximum de eficienţă.

● Un nou concept de bază al procesului reproducţiei lărgite

FONDUL NAŢIONAL de dezvoltare economico-socială 1), categorie economică introdusă de Conferinţa naţională a P.C.R. din 1972, reprezintă un concept de bază în înţelegerea procesului reproducţiei lărgite, a mecanismelor de creştere mai accelerată a economiei, a modului de utilizare eficientă a venitului naţional. Definit în documentele Conferinţei ca „totalitatea resurselor alocate de societate pentru creşterea forţelor de producţie şi pentru lărgirea bazei materiale a activităţilor sociale" 2), acest concept exprimă în mod limpede scopul acumulării socialiste şi legătura inseparabilă dintre ritmul dezvoltării multilaterale a societăţii şi mărimea resurselor utilizate pentru aceasta. Amploarea dezvoltării economiei naţionale şi a creşterii nivelului de trai al populaţiei în etapele viitoare, ca şi ritmul în care au loc aceste procese, sînt conditionate în mod direct de volumul acestui fond în perioadele precedente şi de eficienţa cu care este utilizat.

Privit ca indicator statistic, volumul F.N.D.E.S. reflectă indirect nivelul de dezvoltare atins de economia naţională la un moment dat, exprimînd capacitatea acesteia de investire pentru asigurarea reproducţiei sociale la o scară tot mai largă şi perspectivele ce se deschid în promovarea progresului general al societăţii. Dacă luăm în considerare volumul investiţiilor — pentru care se utilizează cea mai mare parte a fondului de dezvoltare — putem aprecia că în perioada 1971—1975 capacitatea de investire a economiei noastre a sporit de 9 ori faţă de perioada 1951—1955, iar în cincinalul viitor (1976—1980) se prevede o creştere a acesteia de circa 15 ori. În condiţiile în care sursele de formare ale F.N.D.E.S. sînt exclusiv sau în măsură covîrşitoare de provenienţă internă, acest indicator relevă capacitatea de autofinanţare a economiei naţionale şi a ramurilor sale şi implicit eficienţa acestora.

Din punct de vedere economic F.N.D.E.S. se compune din cota parte din venitul naţional creat, alocată pentru dezvoltare, şi din fondul de amortizare, la care pot să se adauge surse externe (vezi fig. 1). Ca atare, mărimea sa depinde în primul rînd de mărimea venitului naţional creat şi de proporţia în care acesta se repartizează pentru consum şi dezvoltare, fiind — în condiţiile ţării noastre — sursa principală de constituire a F.N.D.E.S. Creşterea în ritmuri înalte a venitului naţional asigură an de an resurse tot mai bogate pentru nevoile de dezvoltare viitoare. La aceasta contribuie şi faptul că, potrivit politicii economice a partidului nostru, aproximativ o treime din venitul naţional este destinată constituirii acestui fond, asigurîndu-se astfel o îmbinare judicioasă între interesele prezente şi cele de perspectivă ale naţiunii noastre.

Mărimea F.N.D.E.S. este determinată, în al doilea rînd, de valoarea fondurilor fixe productive din economie şi de mărimea cotelor de amortizare. Rolul fondului de amortizare în formarea resurselor destinate dezvoltării are o tendinţă de sporire atît ca valoare absolută, cît şi ca ritm de creştere. Această tendinţă este determinată de însăşi creşterea volumului fondurilor fixe, a căror valoare, transferată în procesul de producţie, se recuperează prin amortizare şi poate fi reinvestită. Amploarea acestei tendinţe poate fi sugerată de faptul că în 1973 volumul fondurilor fixe din industrie reprezenta 932% faţă de anul 1950, al celor din construcţii 2 000%, iar al celor din agricultură 279%. Totodată, în condiţiile progresului tehnic rapid şi al accelerării uzurii morale, scade, durata medie de viaţă a fondurilor fixe şi implicit timpul de recuperare a fondurilor investite. Ca atare, se intensifică — pe termen lung — tendinţa de creştere absolută şi relativă a amortizărilor, precum şi ponderea acestora în totalul F.N.D.E.S. Fondul de amortizare folosit în finanţarea investiţiilor are un efect pozitiv asupra creşterii venitului naţional nu numai sub aspect cantitativ, ci şi calitativ. Într-adevăr, ca urmare a faptului că reinvestirea conduce la înlocuirea fondurilor fixe uzate moral cu tehnică nouă, iar prin intermediul fondului de amortizare se asigură transferul mijloacelor de producţie dintr-o ramură în alta, aceasta contribuie la modernizarea economiei şi la dezvoltarea cu precădere a ramurilor de vîrf.

Asupra mărimii F.N.D.E.S. influenţează, de asemenea, valoarea creditelor obţinute de stat de la populaţie — pe seama economiilor acesteia —, a creditelor obţinute din exterior, utilizate pentru dezvoltare, precum şi dobînzile încasate la creditele acordate străinătăţii şi restituirea de credite. O influenţă inversă pentru perioada respectivă o au creditele acordate străinătăţii şi dobînzile plătite.

Spre deosebire de resursele repartizate din venitul naţional şi fondul de amortizare, care au o tendinţă de creştere continuă, cele provenite din alte surse oscilează de la o perioadă la alta în funcţie de numeroşi factori. Folosirea resurselor interne ca mijloc principal al dezvoltării constituie unul din elementele caracteristice ale politicii economice a partidului nostru.

Sub aspect financiar, F.N.D.E.S. cuprinde totalitatea fondurilor băneşti constituite în economia naţională, îndreptate spre lărgirea şi perfecţionarea producţiei şi a bazei materiale a activităţilor sociale, prin creşterea fondurilor fixe, a fondurilor circulante şi de circulaţie, a şeptelului şi a rezervelor de stat. Delimitarea clară a resurselor financiare destinate acestui scop şi concentrarea lor într-un fond unic are o deosebită importanţă practică pentru gospodărirea lor raţională în funcţie de obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale.

Constituirea acestor fonduri are loc în procesul de distribuire şi redistribuire a venitului naţional şi în cadrul relaţiilor reciproce de decontare dintre sectoarele sociale (stat, cooperaţie, populaţie), dintre ramurile economiei nationale, dintre bugetul de stat şi bugetele organelor locale ale puterii de stat, dintre unităţile socialiste şi bugetul de stat, precum şi în cadrul relaţiilor cu străinătatea.

Ca structură materială, F.N.D.E.S. cuprinde totalitatea bunurilor şi serviciilor folosite — în cadrul utilizării finale a venitului naţional şi a celorlalte resurse — în realizarea investiţiilor (investiţia brută), a reparaţiilor capitale neincluse pe costuri, pentru creşterea stocurilor de materii prime, materiale, bunuri de consum şi a rezervei de stat (fig. 2).

● Preocupări pentru folosirea cu eficienţă maximă a resurselor

O IMPORTANŢĂ deosebită o are stabilirea unei structuri a F.N.D.E.S. în deplină concordanţă cu necesităţile de utilizare concretă a acestor resurse. Astfel, realizarea programului de investiţii în structura şi la termenele stabilite presupune livrarea la momentul oportun a acelor categorii de echipamente şi materiale care corespund diverselor proiecte de execuţie, condiţie fără de care fie nu se pot realiza aceste proiecte, fie se întîrzie intrarea lor în funcţiune, imobilizînd astfel fondurile afectate. Din această cauză, planificarea judicioasă a structurii materiale a F.N.D.E.S. constituie una din condiţiile de bază pentru utilizarea cu eficienţă a resurselor destinate dezvoltării.

Problema planificării unei structuri judicioase a F.N.D.E.S. îmbracă şi alte aspecte, deosebit de importante, pentru obţinerea unei eficienţe ridicate în utilizarea resurselor destinate dezvoltării.

În acest sens, o cerinţă importantă este aceea de a asigura o proporţie justă, fundamentată ştiinţific, între fondurile alocate pentru investiţii, reparaţii capitale, mărirea stocurilor şi rezervelor de stat, iar în cadrul acestora în repartizarea lor pe ramuri.

Un alt aspect este legat de proporţia în care fondul de amortizare va fi folosit pentru reproducţia simplă a fondurilor fixe uzate, sau va fi repartizat în alte ramuri, considerate prioritare în efortul de dezvoltare.

Tendinţa manifestată în unii ani, mai ales în anumite ramuri, de creştere a ponderii valorii stocurilor în totalul fondului de dezvoltare, ridică problema dimensionării mai bune a acumulării în stocuri şi a micşorării ponderii acestora în F.N.D.E.S.

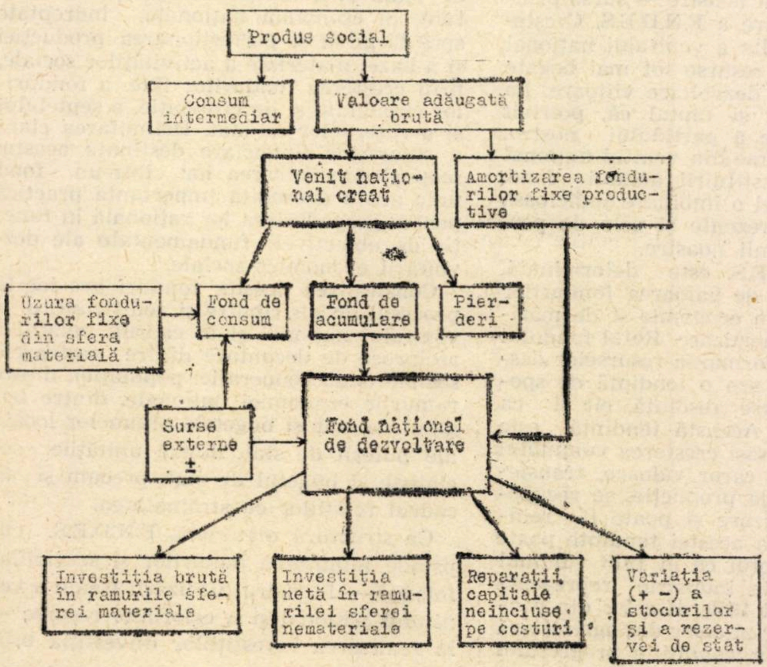
Produs social
Consum intermediar
Valoare adăugată brută
Venit naţional creat
Amortizarea fondurilor fixe productive
Uzura fondurilor fixe din sfera materială
Fond de consum
Fond de acumulare
Pierderi
Surse externe ±
Fond naţional de dezvoltare
Investiţia brută în ramurile sferei materiale
Investiţia netă în ramurilei sferei nemateriale
Reparaţii capitale neincluse pe costuri
Variaţia (+ −) a stocurilor şi a rezervei de stat

Fig. 1 — **Formarea şi utilizare FNDES.**

> **„Faptul că în Programul partidului se subliniază necesitatea unei juste repartiţii, a alocării unei părţi însemnate din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare, are o importanţă principială. Practica, viaţa demonstrează că fără a aloca o parte însemnată din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare, nu se poate realiza nici progresul economico-social al ţării, nici creşterea nivelului de trai".**
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**

Necesitatea folosirii cu maximum de eficienţă a F.N.D.E.S. decurge în mod obiectiv din caracterul limitat al resurselor în comparaţie cu cerinţele dezvoltării accelerate a economiei. În condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane numai o dezvoltare accelerată a economiei în ţările mai puţin avansate poate reduce decalajul acestora faţă de ţările puternic industrializate. Or, ridicarea continuă a eficienţei fondurilor cheltuite în acest scop constituie factorul esenţial pentru menţinerea unei dezvoltări accelerate şi ajungerea din urmă a ţărilor avansate din punctul de vedere economic.

La aceasta trebuie adăugat faptul că pe măsura diversificării ramurilor şi a creşterii potenţialului economic dezvoltarea devine mai costisitoare, datorită complexităţii şi dimensiunilor noilor obiective industriale şi de altă natură, creşterii cheltuielilor pentru cercetare şi pentru pregătirea forţei de muncă şi altor factori, ceea ce se traduce în mod concret prin mărirea însemnată a costului creării unui nou loc de muncă.

Sporirea dimensiunilor noilor capacităţi de producţie este o tendinţă care se manifestă tot mai intens pe plan mondial, fiind pe de o parte favorizată de posibilităţile create prin perfecţionarea tehnologiilor şi lărgirea pieţelor de desfacere, iar pe de altă parte de urmărirea creşterii randamentelor şi a reducerii costului pe unitatea de capacitate. Ca urmare a acestui fenomen, apar o serie de consecinţe de ordin economic, financiar, tehnic, social şi ecologic, uneori deosebit de complexe, care trebuie studiate şi analizate în profunzime cu ocazia alegerii, proiectării, amplasării şi realizării noilor obiective sau a altor proiecte de dezvoltare.

Esenţa politicii şi preocupării pentru folosirea cu eficienţă maximă a F.N.D.E.S. constă în folosirea unor metode ştiinţifice de prognoză şi analiză, precum şi a unor criterii politice, economice şi sociale — clar formulate — care să permită ca fiecare leu cheltuit din acest fond să creeze un venit suplimentar cît mai ridicat, să fie recuperat într-o perioadă de timp cît mai scurtă, să contribuie la ridicarea productivităţii muncii sociale şi la realizarea obiectivelor dezvoltării economiei în ansamblul său.

Premisele utilizării cu eficienţă a F.N.D.E.S. îşi găsesc sorgintea în mod firesc în însuşi planul naţional unic de dezvoltare, prin care se definesc mărimea şi sursele de formare ale acestui fond, dar se determină totodată obiectivele producţiei de bunuri şi servicii, precum şi sectoarele prioritare propuse pentru dezvoltare.

● O politică raţională în domeniul opţiunilor de investiţii

PROPORŢIA în care se repartizează F.N.D.E.S. pe ramuri de activitate economico-socială, pe categorii de investiţii, în profil teritorial este determinantă pentru obţinerea unui nivel ridicat de eficienţă, pentru atingerea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării şi ale creşterii nivelului de trai al populaţiei.

Un exemplu tipic în această privinţă este dezvoltarea accelerată consecventă şi prioritară a ramurilor producţiei materiale, iar în acest cadru — continuarea neabătută a procesului de industrializare, trăsătură caracteristică a economiei româneşti, avînd drept rezultat ridicarea productivităţii muncii sociale şi creşterea în ritm rapid a venitului naţional. Structurarea produsului social şi a venitului naţional, ca şi proporţiile care se formează în economia naţională şi în industrie sînt un rezultat direct al repartizării F.N.D.E.S. pe ramuri şi sectoare de activitate. După cum este prevăzut în proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. principalele eforturi de investiţii vor

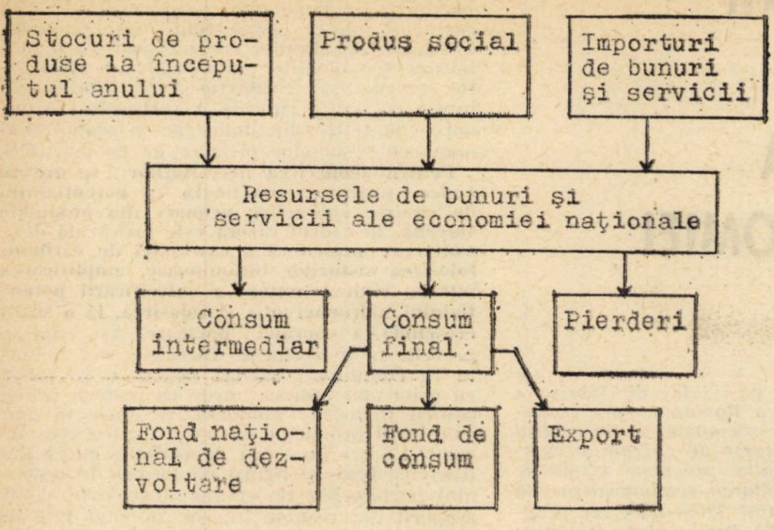
Stocuri de produse la începutul anului
Produs social
Importuri de bunuri și servicii
Resursele de bunuri și servicii ale economiei naționale
Consum intermediar
Consum final
Pierderi
Fond național de dezvoltare
Fond de consum
Export

Fig. 2 — **Formarea resurselor de bunuri și servicii, destinate FNDES.**

îndreptate în viitorul cincinal spre dezvoltarea ramurilor producției materiale, pentru care se va aloca circa 90% din totalul investițiilor din fondurile statului. Ponderea hotărîtoare din investițiile productive va fi deținută în continuare de industrie — circa două treimi —, urmînd ca ramurile energetică, metalurgică, construcții de mașini și chimie să primească împreună aproximativ 70% din totalul investițiilor alocate industriei.

Dezvoltarea cu prioritate a ramurilor producției materiale și în cadrul acestora a industriei, îndeosebi a ramurilor sale de vîrf, constituie premisa hotărîtoare pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare ale societății românești pe calea socialismului și comunismului, ținînd seamă de indicațiile revoluției tehnico-științifice actuale și de stadiul în care ne aflăm în prezent.

În repartizarea fondului de dezvoltare și în planificarea investițiilor o importanță deosebită pentru realizarea unui nivel ridicat de eficiență îl are cunoașterea și respectarea interdependențelor obiective dintre ramurile de activitate, dintre factorii economici și sociali ai producției, dintre creșterea și nivelul tehnic al fondurilor fixe cu care se înzestrează economia națională și structura și nivelul de pregătire a forței de muncă. Numai printr-o corelare atentă a acestor factori se poate asigura o dezvoltare echilibrată a economiei în ansamblul său și o utilizare rațională a resurselor materiale, financiare și umane existente.

• Exigențe ale fundamentării deciziilor de dezvoltare

ANGAJAREA oricăror sume din FNDES într-un proiect de investiție poate fi considerată ca o acțiune eficientă din punct de vedere economic numai în cazul cînd aceasta răspunde la două criterii principale și anume : garanția că sumele investite vor fi recuperate într-o perioadă cît mai scurtă de timp în condițiile stabilite, iar respectiv va contribui la dezvoltarea generală a țării. În acest sens proiectele de investiții trebuie motivate sub trei aspecte, potrivit unor criterii complexe :

— *economic*, sub aspectul oportunității și rentabilității lor ;

— *social*, din punctul de vedere al contribuției lor la dezvoltarea accelerată a economiei naționale și a ramurilor sale, precum și la creșterea nivelului de trai al populației ;

— *tehnic*, sub aspectul contribuției lor la progresul tehnic al ramurii, la antrenarea altor ramuri pe această linie, la asigurarea unei înalte competitivități a producției respective pe piața internă și externă.

Aceasta impune să fie examinată cu toată atenția ***nu numai valoarea intrinsecă a proiectului, ci întregul cadru economic în care el va fi inserat.*** În practică, aceasta înseamnă ca proiectul să fie examinat, înainte de a fi adoptat, din șase puncte de vedere diferite, și anume : valoarea sa economică, aspectele tehnice, de conducere, de organizare, aspectele comerciale și cele financiare.

Analiza valorii și a oportunității unui proiect de investiții se realizează pe baza unor date cu caracter previzibil privitoare la tendințele de ordin economic, tehnic etc. care privesc ramura respectivă și piețele ei de desfacere, ca și cu privire la performanțele ce se așteaptă de la proiectul respectiv. O decizie de această natură se fundamentează pe previziuni cît mai plauzibile ale variatelor elemente de judecată și ea implică o anumită incertitudine și un anumit risc. Deciziile în domeniul investițiilor nu pot fi mai bune decît previziunile pe care se bazează ele. Teoria economică a elaborat variate metode și modele pentru fundamentarea și optimizarea alocării resurselor și pentru alegerea investițiilor celor mai favorabile. Dar nici cea mai rafinată metodă de alegere a investițiilor nu poate să dea rezultate mai precise decît sînt datele inițiale pe care le utilizează. Rezultă deci că pentru fundamentarea deciziilor în domeniul investițiilor este necesar să fie antrenați pentru a lucra împreună experți de înaltă competență de diferite specialități : îndeosebi ingineri, economiști, specialiști în analiza financiară și, după caz, din domeniul ramurii în care se alocă investiția (arhitecți, agronomi, specialiști în educație etc.), care să fie în măsură să efectueze o analiză multilaterală și o fundamentare riguroasă a deciziei.

După părerea noastră, din punctul de vedere al asigurării unei înalte eficiențe în utilizarea fondului de dezvoltare, ***problema esențială o constituie evaluarea justă a proiectului respectiv sub aspectul valorii sale economice.*** Această evaluare trebuie să dea un răspuns concludent la trei întrebări : 1) dacă proiectul aparține unui sector economic a cărui punere în valoare poate aduce o contribuție apreciabilă la dezvoltarea economiei naționale; 2) dacă proiectul respectiv poate contribui efectiv la dezvoltarea înseși a ramurii din care face parte ; 3) dacă există suficiente temeiuri pentru a considera că contribuția sa va fi destul de importantă încît să merite să i se aloce cantitatea dorită de resurse, care sînt întotdeauna limitate: fonduri de investiții, valută străină pentru importurile necesare, cadre superioare de conducere, forță de muncă calificată, investiții conexe etc. Răspunsul la aceste întrebări nu poate fi dat decît pe baza unei analize temeinice, făcută cu elemente măsurabile, verificate, care nu pot neglija estimarea nevoilor viitoare de bunuri și servicii și trebuie să furnizeze, în consecință, indicații referitoare la prioritatea relativă a diverselor proiecte în cadrul economiei.

Pentru a răspunde la cea de-a doua și a treia întrebare, este foarte important de a analiza cererea de bunuri sau de servicii pe care trebuie să le ofere proiectul ; această analiză, pentru a fi convingătoare, nu se poate opri la simple generalități sau la o sumară extrapolare a seriilor de date pe ultimii ani, ci ea trebuie să fie cît mai precisă și cît mai detaliată, urmărindu-se identificarea și dimensionarea segmentelor de piață care pot fi cucerite, în raport de caracteristicile tehnico-funcționale ale viitoarelor produse. Nesocotirea unei astfel de cerințe, mai ales cînd producția respectivă este destinată exportului, poate avea grave urmări în desfacerea ei, producînd imobilizări în stocuri nevandabile și subminînd eficiența întreprinderii.

Analiza justificării economice a unui proiect necesită, așadar, compararea concretă a costurilor sale măsurabile cu beneficiile sale măsurabile. Aceasta, la rîndul său, presupune să se recurgă la un șir de calcule privind proiectele alternative, evoluția în timp a costurilor și a beneficiilor, o seamă de efecte conexe, să se analizeze experiența dobîndită cu proiectele deja realizate etc. Sînt probleme care se cer abordate de sine stătător dată fiind importanța lor pentru utilizarea cu maximum de eficiență a fondului național de dezvoltare.

Realizarea marilor obiective ale politicii partidului în perioada istorică îmbrățișată de prevederile Programului Partidului Comunist Român cere din partea întregului popor intensificarea eforturilor pentru o activitate cît mai eficientă sub toate aspectele. „Vor trebui luate măsuri ferme, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru gospodărirea cît mai rațională a resurselor materiale și fondurilor financiare, pentru introducerea unui regim strict de economii în toate compartimentele activității economice, pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale și a costurilor de producție. Numai pe această bază se va putea asigura creșterea venitului național și ridicarea standardului de viață al întregului nostru popor".

dr. Mihai CAPĂTĂ

---

[1]) În continuare, „Fondul Național de Dezvoltare Economico-Socială" se va nota cu F.N.D.E.S.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972, Ed. Politică, București 1972, pag. 22.

PCR

IN INTIMPINAREA CONGRESULUI al XI-lea AL P.C.R.

ROLUL DEZVOLTĂRII BAZEI ENERGETICE ÎN MODERNIZAREA STRUCTURII ECONOMIEI NAȚIONALE

AȘA CUM SE SUBLINIAZĂ în proiectul Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă și, în cadrul acesteia, dezvoltarea puternică a energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibili, constituie un factor de cea mai mare însemnătate pentru progresul economic și social al țării. De altfel, proiectul de Directive privind dezvoltarea economico-socială asigură măsurile necesare înfăptuirii prevederilor pentru cincinalul 1976—1980, iar prognozele dau orientarea de perspectivă pentru dezvoltare pînă în 1990. Proiectul de Directive trasează căile dezvoltării economice și sociale a țării noastre în anii 1976—1980—1990 și pune pe primul plan dezvoltarea puternică a forțelor de producție și a bazei tehnico-materiale care trebuie să asigure creșterea în ritm înalt a producției de bunuri materiale, în stare să satisfacă cerințele dezvoltării generale a țării și necesitățile de consum ale populației.

În cuvîntarea la plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, „cincinalul viitor trebuie să asigure transformarea radicală, pe bază modernă, a întregii noastre industrii, ridicarea calitativă și tehnică a întregii activități economice“. *Aceasta este problema centrală a cincinalului viitor. De aceasta va depinde nu numai realizarea obiectivelor următorilor 5 ani, ci și asigurarea condițiilor pentru înfăptuirea cu succes a prognozei pînă în 1990. Dacă nu vom realiza acest deziderat, industria noastră va rămîne în urmă și va fi greu, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, să mai recuperăm rămînerile în urmă.*

Conform prevederilor proiectului de Directive, strategia creșterii forțelor de producție în perioada 1976—1990 va urmări făurirea treptată a unei structuri moderne și eficiente a întregii economii, valorificarea cît mai înaltă a resurselor materiale și a forței de muncă ale țării. Economia se va dezvolta încorporînd cele mai înaintate cuceriri ale științei naționale și mondiale.

● Lărgirea bazelor proprii de materii prime minerale și resurse energetice

ÎN CONCORDANȚĂ cu nevoile dezvoltării economiei naționale și ținînd seama de problemele generale care se pun pe plan mondial în domeniul materiilor prime și energiei, cincinalul 1976—1980 și liniile directoare pentru perspectiva pînă în 1990, acordă o deosebită atenție lărgirii bazei proprii de materii prime, minerale și resurse energetice și aplicării unei politici de folosire rațională a materiilor prime, combustibililor și energiei. **Se prevede raționalizarea strictă a consumurilor materiale în toate ramurile și domeniile de activitate, gospodărirea judicioasă a fondurilor fixe, valorificarea cît mai deplină a resurselor interne de materii prime, materiale, combustibili și energie.**

O atenție deosebită trebuie să se acorde economisirii combustibililor și energiei electrice, aplicîndu-se în continuare măsuri pentru îmbunătățirea continuă a structurii producției industriale, pentru introducerea în toate ramurile a utilajelor și tehnologiilor cu randamente termice și energetice ridicate, urmărindu-se realizarea unor niveluri maxime de producție și de venit național cu consumuri minime de combustibili și energie. În acest sens, **proiectul de Directive prevede reducerea consumurilor specifice în anii cincinalului 1976—1980, în medie, cu cel puțin 20% la combustibil și cca. 12% la energia electrică.**

Sarcini deosebit de importante sînt trasate cercetării științifice a cărei activitate trebuie să fie orientată cu prioritate spre elaborarea de noi tehnologii care să conducă la valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse naturale și combustibililor, la reducerea consumurilor specifice și creșterea generalizată a eficienței.

În concordanță cu dezvoltarea economică și socială prevăzută pentru cincinalul 1976—1980 și în perspectivă pînă în 1990 a fost dimensionată și creșterea corespunzătoare a bazei energetice generale a economiei și dezvoltarea electrificării. La baza concepției și orientării folosirii resurselor energetice primare și dimensionării consumurilor interne de combustibili și energie stau Hotărîrile Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din noiembrie 1973 și prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 620/1973 devenit Legea nr. 14 din 1973.

Calculele pentru determinarea necesităților de combustibili și energie au în vedere aplicarea unor măsuri ferme de raționalizare a consumurilor în toate ramurile economiei, creșterea randamentelor termoenergetice cu care sînt folosiți combustibilii, îmbunătățirea tehnică a instalațiilor consumatoare, îmbunătățirea tehnologiilor industriale de fabricație, precum și recuperarea și valorificarea într-o porporție ridicată a resurselor secundare energetice din industrie, în scopul economisirii resurselor primare de combustibili.

Pentru acoperirea necesităților se are în vedere utilizarea maximală a potențialului de resurse energetice primare din producție internă, în cadrul cărora este prevăzută dezvoltarea prioritară a extracției de cărbuni, folosirea șisturilor bituminoase, amplificarea într-un ritm accentuat a valorificării potențialului hidroenergetic și folosirea, la o scară crescîndă, a energiei nucleare. Așa cum se prevede în proiectul de Directive, vor fi luate în continuare măsuri pentru a se folosi cu prioritate hidrocarburile ca materii prime pentru industrie. Totodată, va spori în anii 1976—1980 producția de huilă pentru cocs de peste 1,8 ori iar cea de cărbuni energetici (cărbune brun și lignit) de 1,9 ori. În domeniul purtătorilor de energie, necesarul va fi acoperit din resurse interne în anul 1980 în proporție de circa 75%. Cu toate eforturile materiale și financiare foarte însemnate ce se prevăd pentru valorificarea cît mai largă a resurselor proprii de materii prime și energie, dezvoltarea economiei naționale în cincinalul următor necesită realizarea în continuare a unor importuri însemnate de materii prime, îndeosebi de țiței și cărbuni cocsificabili.

În aceste condiții, o importanță deosebită trebuie să acorde toate ministerele, centralele industriale, consiliile populare județene și întreprinderile aplicării măsurilor de raționalizare a consumurilor de combustibili și de energie electrică de recuperare și valorificare a resurselor energetice secundare, în scopul ridicării randamentelor termo-energetice cu care sînt folosiți combustibilii minerali clasici. Față de anul 1974, în care este planificat să se valorifice în economia noastră 4,7 mil. tone combustibil convențional resurse secundare, în 1980 trebuie să se ajungă la aproximativ 10 mil. tone combustibil convențional resurse secundare recuperate și valorificate. Aceasta este calea sigură pe care se poate realiza partea cea mai mare din economia de combustibil primar și micșorarea consumurilor specifice de combustibili prevăzută în proiectul de Directive.

În paralel cu procesul de modernizare a structurii industriei, valorificarea superioară a resurselor naturale și utilizarea eficientă a potențialului de muncă, prin introducerea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, trebuie să se realizeze cu un înalt spirit de răspundere programele și măsurile destinate să economisească resursele de combustibil și energie, ținîndu-se seama că în cadrul completărilor resurselor cu care se asigură consumurile interne sînt necesare și importuri de purtători de energie.

Odată cu aplicarea măsurilor de valorificare a resurselor secundare energetice din industrie este prevăzută dezvoltarea electrificării și a termoficării — producerea combinată de energie electrică și termică — care valorifică cu randamente termoenergetice ridicate resurse energetice primare.

Structura puterii instalate în centralele electrice, prevăzută în proiectul de Directive, pune în valoare aceeași orientare de folosire cu prioritate a resurselor hidroenergetice, a cărbunilor energetici inferiori și a energiei nucleare. Pentru scăderea consumurilor de combustibili este deosebit de importantă cunoașterea căilor pe care trebuie acționat, ținîndu-se seama de realități și de cuceririle tehnico-științifice actuale.

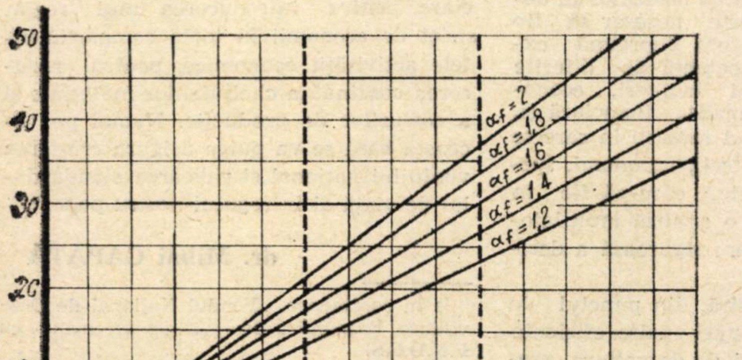

Graficul nr. 1 — **Pierderile de căldură prin gazele de ardere, în funcție de coeficientul final de exces de aer și temperatură finală a gazelor de ardere (în % din combustibilul introdus în focar).**

● Căi de acționat pentru scăderea consumurilor de combustibil

STUDIILE ȘI CALCULELE tehnicienilor și oamenilor de știință din țările cu economie dezvoltată sînt unanime în a constata că, datorită stadiului tehnic de astăzi al mijloacelor de producție, randamentul cu care este folosită energia nu depășește 35—40%. **Aceasta înseamnă că mai puțin de jumătate din energia primară pe care omul o transformă în alte forme de energie este folosită util, restul pierzîndu-se în mediul înconjurător.** Conținutul combustibililor naturali transformat în energie termică, căldura convertită în continuare în lucru mecanic și de mișcare, energia mecanică transformată în energie electrică și alte forme de energie, **constituie un lanț de transformări care se realizează cu pierderi succesive crescătoare pînă la obținerea efectului final util.** Iată de ce, considerăm că este de o deosebită importanță cunoașterea principalelor randamente termoenergetice cu care funcționează instalațiile actuale care se folosesc pentru conversia diferitelor forme de energie (Vezi tabelul nr. 1).

În aceste condiții este firească activitatea de cercetare tehnico-științifică care se desfășoară asiduu în toate țările **pentru a se găsi noi formule tehnice și noi tehnologii care să asigure o eficiență mai mare în transformarea energiei primare în energie utilă,** ca si pentru căutarea unor noi căi și forme de transport și distribuție a energiei, superioare celor folosite astăzi.

Mai mult de 90% din energia primară consumată anual în lume o constituie combustibilii clasici fosili, iar din aceștia mai mult de 80% sînt folosiți prin ardere directă, adică prin combinarea carbonului și hidrogenului conținuți în combustibili cu oxigenul din atmosferă. Se obține astfel căldura, care este prinsă într-un fluid (aer cald, gaze de combustiune, abur, apă) pentru a putea fi transportată sau transformată în lucru mecanic, energie de mișcare, sau pentru a fi utilizată chiar în formă de energie termică. **Aceste procese de ardere și de utilizare a căldurii se produc cu mari pierderi în mediul ambiant, datorite, pe de o parte, nivelului tehnic al mijloacelor folosite, iar pe de altă parte, neglijențelor, nefolosirii mijloacelor tehnice destinate să ridice randamentul termoenergetic cu care sînt utilizați combustibilii.**

TABELUL NR. 1

— locomotiva cu abur	8—11
— centrale nuclearoelectrice cu reactori termici	23—28
— avioane cu motoare cu pistoane	25—28
— automobilul cu motor cu benzină	28—32
— grupuri energetice sau motopompe cu motoare Diesel	31—33
— centrale electrice cu cazane și turbine de abur de condesație	31—35
— instalații de producere și folosire de abur (randament global al ansamblului instalațiilor)	28—36
— turboreactoare	28—36
— motoare Diesel supracompresate	38—42
— locomotiva Diesel electrică	40—45
— centrale electrice de termoficare	40—45
— fuzee (rachete)	45—47
— procedeul magnetohidrodinamic (randament teoretic)	50—55
— utilizarea energiei electrice în electromotoare pentru a se obține energie de mișcare	65—75
— pila de combustie (randament teoretic)	75—80
— transportul și transformarea energiei electrice	80—83
— turbine hidraulice pentru centrale electrice	80—90
— cazane de abur (agregatul însuși)	60—92
— motoare cu explozie funcționînd cu gaze sau carburanți lichizi	30—33

Din totalul consumului anual de energie primară al industriei, în țara noastră, ramurile industriei metalurgice, industriei chimice, industriei materialelor de construcții și producerea energiei electrice însumează 75%. În aceste ramuri se localizează și pierderile de energie cele mai mari, precum și **posibilitățile ce trebuie valorificate cu prioritate pentru recuperarea în cît mai mare măsură a resurselor secundare energetice, care constau, practic, în căldura ce se pierde în mediul înconjurător, adică în atmosferă și în apele de răcire.** Indicii de consum și consumurile specifice energetice, sînt cu atît mai ridicate, cu cît aceste pierderi sînt mai mari : ei reflectă direct preocuparea sau insuficienta preocupare a utilizatorilor pentru raționala folosire a combustibililor în procesele de producție industrială și in utilizările de încălzit și gospodărești, în localuri și locuințe.

Principalele măsuri pentru creșterea randamentelor la cazane, cuptoare și instalații cu flacără directă sînt acelea care reglează arderea. În unele țări cu economie dezvoltată există institute de cercetare specializate în procesele de ardere. **Perfecționarea arzătoarelor și a injectoarelor, introducerea și menținerea în stare normală de funcționare a instalațiilor automate de reglare și de supraveghere continuă a proceselor de ardere, chiar cu comandă electronică, sînt o necesitate imperioasă.** Experiența arată că la toate instalațiile de cazane și cuptoare, prin automatizarea reglajului arderii — a admisiei corecte de aer (oxigen) și de combustibil — se obțin scăderi cu 25—30% a consumurilor specifice de combustibili, îndeosebi la gaze și lichide. Este inadmisibilă tendința de a se justifica consumurile ridicate de combustibili și de acoperire a neglijențelor și lipsa de preocupare a unor utilizatori de combustibili, prin neasigurarea în instalații a unor **aparataje de reglaj, comandă, măsură și control a proceselor de ardere,** după cum nu poate fi tolerată mentalitatea că automatizarea acestor procese este indicată numai pentru cazanele și cuptoarele industriale de capacități mari unitare. Practica demonstrează că în toate instalațiile, indiferent de mărime, costurile aparatajului și automatizările se recuperează integral in 4—8 luni de la punerea lor în funcțiune, numai prin economia de combustibil ce se realizează în acest răstimp.

Este de o mare importanță practică asigurarea producerii aburului și a apei supraîncălzite la temperaturile și presunile cerute de procesele tehnologice cărora acești purtători de căldură le sînt destinate. Este evident o greșeală economică și tehnică să se producă abur la presiuni și temperaturi ridicate (sute de grade și zeci de atmosfere) în cazane care consumă mult combustibil în acest scop, pentru ca, apoi, temperaturile și presiunile aburului să fie coborite în tot felul de instalații intermediare (de reducere — răcire, destindere etc.) pentru a fi aduse la nivelele inferioare cerute în instalațiile de utilizare. Asemenea instalații trebuie înlocuite fără întîrziere, deoarece funcționează cu randamente termoenergetice neeconomice și cauzează mari risipe de combustibili.

Dacă o instalație produce abur industrial pentru utilizări la mai multe temperaturi și presiuni, asigurarea corespondenței corecte între sursele de abur și consumuri trebuie să se facă numai prin destinderi intermediare în turbine de abur, judicios dimensionate în acest scop, obținîndu-se astfel și o producere de energie electrică, cu o creștere apreciabilă, de 10—12%, la randamentul termoenergetic. **Se realizează astfel o termoficare — producere combinată de energie electrică și termică — cu ridicată eficiență economică.** Acolo unde asemenea turbine intermediare nu există, dar procesul termoenergetic permite în condiții tehnico-economice această completare a instalației, ea trebuie să fie realizată fără întîrziere.

Pentru a se putea acționa cu eficacitate în vederea înlăturării, în cît mai mare măsură, a cauzelor care provoacă pierderile de combustibili și energie, este necesar ca aceste cauze să fie binecunoscute. Aceeași importanță are determinarea sectoarelor din instalații în care se produc pierderile. **Sînt trei categorii mari de pierderi de căldură, deci de combustibili, ce se manifestă în toate ramurile economiei, care constituie resursele secundare energetice și asupra cărora se poate acționa cu mare eficacitate : cele prin radiație, prin gazele de ardere care sînt evacuate în atmosferă (contribuind astfel și la poluarea acesteia) și prin apele folosite pentru răcirea instalațiilor termoenergetice.**

Pierderile prin radiație în mediul înconjurător, îndeosebi din cuptoarele industriale, sînt condiționate de suprafața exterioară a cuptorului, de nivelul temperaturii interioare de lucru și de calitatea izolațiilor termice. Mărimea acestor pierderi variază, în funcție de calitatea izolațiilor, între 4 și 20% din totalul combustibililor utilizați în aceste instalații. La cuptoarele Martin aceste pierderi sînt de 13—14%, la furnale 4—5%, la cuptoarele de cocs 7—9%, la cuptoarele de clincher pentru fabricarea cimentului 15—20%, la cuptoarele din industria sticlei și materialelor ceramice 13—15%.

Se poate aprecia mai bine importanța energo-economică a micșorării acestor pierderi, dacă se are în vedere și faptul că instalațiile respective funcționează cu combustibili superiori și foarte costisitori, cu puteri mari calorice — păcură, gaze naturale și cocs. Pe lîngă importanța economică a eliminării în cît mai mare măsură a acestor pierderi, trebuie să fie subliniată și necesitatea asigurării unor condiții raționale de muncă personalului care exploatează aceste instalații, prin asigurarea unei temperaturi normal suportabile în mediul înconjurător din sălile de cazane și cuptoare. Temperatura suprafețelor calde cu care omul poate fi în contact nu trebuie să depășească 50°C, iar temperatura aerului ambiant 25—30°C. Sînt însă întreprinderi la care temperaturile măsurate ale zidăriei unor cuptoare industriale (sticlă, cuptoare Martin) ating 150°C și mai mult. **Reducerea pierderilor de căldură prin radiație se realizează prin izolarea termică a pereților cuptoarelor și cazanelor, a conductelor de abur, aer fierbinte, apă supraîncălzită, a canalelor de aer și gaze, precum și a tuturor părților metalice din instalații la care se evidențiază pierderi.** Între soluțiile ingenioase care, sub aspect tehnic, trebuie să fie luate în considerare, poate fi prevăzută și aspirarea aerului de combustiune astfel încît acesta să se plimbe de-a lungul pereților ce constituie suprafețele exterioare calde ale cuptoarelor, realizîndu-se astfel o recuperare a pierderilor de căldură prin radiație și, în același timp, o preîncălzire a acestui aer, care mărește randamentul arderii.

Completarea și întreținerea în perfectă stare a tuturor izolațiilor termice constituie, de asemenea, o sursă foarte importantă de economisire a combustibililor, prin aceasta obținîndu-se micșorarea cu 70—80% a pierderilor prin radiații și o scădere accentuată a consumurilor specifice. Procesele în care se folosește energia termică se pot clasifica, prin mijlocul practic de măsurare a temperaturilor, în :

— procese la temperaturi joase, de pînă la 100—150°C : distilări în vid, degresări, încălziri de sere, localuri și locuințe, folosințe ale apei calde în toate scopurile ;

— procese cu temperaturi medii, între 150 și 500°C : distilări și fracționări, încălziri tehnologice și evaporări, în industria chimică și alimentară ; procese de uscare în industria materialelor de construcții ;

— procese cu temperaturi înalte de peste 500°C : producerea fontei și oțelului, încălzirea metalelor și aliajelor pentru prelucrarea acestora, fabricarea cimentului, producerea aburului în cazanele centralelor termice și termoelectrice, prelucrarea țițeiului, fabricarea cocsului metalurgic, cracarea chimică, procesele de fuziune în industria metalurgică feroasă, neferoasă și in industria chimică.

Cantitățile de căldură care se pierd în atmosferă prin gazele de ardere sînt proporționale cu temperaturile și cantitățile de gaze care se evacuează la coș ; la rîndul lor, ele sînt determinate de excesul de aer de combustiune. Un reglaj defectuos al arderii în

> **„Dezvoltarea energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil, va urmări asigurarea necesităților industriei și populației în condiții optime, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate. Se vor dezvolta îndeosebi termocentralele bazate pe cărbuni și șisturi bituminoase, urmărindu-se creșterea mai substanțială a înlocuitorilor. Se va urmări folosirea întregului potențial hidroenergetic. În același timp, se va trece la folosirea energiei atomice prin construirea de centrale atomo-electrice. Se va realiza, pînă în 1990, o producție de energie de 5—6000 kWh/locuitor".**
>
> **(Din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism)**

TABEL NR. 2

Structura consumurilor interne de energie pri mară — combustibili și consumurilor de energie electrică în R. S. România — în %

	Consumul de energie electrică	Consumul de energie primară
TOTAL CONSUM INTERN	**100**	**100**
a) industria din care :	68	79
— ramura industriei extractive	5,3	3,6
— ramura industriei metalurgiei feroase și neferoase	13,4	12,7
— ramura industriei constructoare de mașini	8	4,8
— ramura industriei chimice	16,8	12,6
— ramura industriei materialelor de construcții	4,1	10
— ramura industriei lemnului și celulozei	4,5	3
— ramura industriei ușoare	3,3	2,9
— producerea energiei electrice	6,8	24
— alte ramuri industriale (inclusiv industria locală)	5,8	5,4
b) transporturi și telecomunicații	1,9	4,4
c) agricultura	2,6	3,8
d) șantierele de constr.-investiții	1,8	1
e) gospodăria comunală și iluminatul general (inclusiv cel din unitățile comerciale și iluminatul localurilor administrative)	8,3	2
f) consumuri în locuințe	7,4	7
g) consumurile proprii tehnologice în rețelele electrice de transport și distribuție	10	—
h) Alte consumuri de încălzit	—	2,8

lei, ar putea fi economisite anual prin recuperarea în proporție de numai 40% din căldura conținută în gazele fierbinți care se evacuează în atmosferă de la cuptoare industriale. **Se înțelege, avînd în atenție aceste cifre, în care ramuri industriale și pe ce căi trebuie acționat pentru a se crește randamentele termoenergetice ale instalațiilor, se vor putea micșora pierderile de căldură și, deci, de combustibili.**

Pentru a se obține randamente termoenergetice mai bune și temperaturile ridicate cerute în procesele tehnologice ce se petrec în cuptoarele industriale este necesară o preîncălzire a aerului de combustiune și uneori chiar a combustibilului introdus în focar. In același timp, așa cum s-a arătat, gazele de ardere care sînt evacuate din aceste cuptoare la temperaturi ridicate, conțin o cantitate mare de **căldură sensibilă, care în loc să fie evacuată în atmosferă, este avantajos economic să fie recuperată în cît mai mare măsură și readusă în circuitele de utilizare**, în primul rînd chiar pentru preîncălzirea aerului de combustiune și a combustibilului. **Această căldură poate fi preluată într-un fluid (apă sau aer), printr-un recuperator corespunzător dimensionat, pentru a se produce abur sau apă fierbinte destinate altor folosințe (sere, încălziri urbane, de hale industriale și locuințe, apă caldă pentru utilizări menajere).** Se obțin astfel, concomitent, mai multe foloase : se ridică randamentul termoenergetic prin preîncălzirea aerului, se economisește com-

cuptoare și în focarele cazanelor se poate constata prin cantitățile și compoziția gazelor arse care se evacuează în atmosferă. Mărimea pierderilor de căldură din totalul combustibilului introdus în instalație variază de la 7—8% în cazul temperaturii gazelor arse de 200—250°C și unui coeficient de exces de aer de 1,3—1,4, pînă la 50—60% în cazul temperaturii gazelor arse de 700—1000°C și al unui coeficient de exces de aer de combustiune (vezi graficul nr. 1) de 1,6—1,8.

O realitate care implică o activitate de mare răspundere pentru factorii de conducere din toate întreprinderile, îndeosebi din ramurile industriale mari consumatoare de combustibili, o constituie faptul că **mai mult de jumătate din cantitățile totale de combustibili care sînt introduse în instalațiile industriale sînt trimise în atmosferă prin gazele de ardere la coș, fără efect util.** Procentele de căldură conținută în gazele de ardere care se evacuează în atmosferă din totalul căldurii conținute în combustibilii folosiți în unele cuptoare industriale sînt foarte mari (vezi tabelul nr. 3).

TABELUL NR. 3

	%
Cuptoare pentru cocs	15—25
Cuptoare Martin	40—50
Cubilouri folosite în turnătorii de metale	55—60
Cuptoare pentru clincher (procedeul umed) de la fabricile de ciment	41—48
Cuptoare pentru fabricația varului	39—45
Cuptoare de forje în industria metalurgică	55—60
Cuptoare pentru tratamente termice	46—50
Cuptoare adînci pentru încălzire — laminoare	45—48
Cuptoare pentru topirea fontei	55—58
Cuptoare pentru ardere de cărămizi	44—48
Cuptoare pentru sticlărie și ceramică	30—35

Cel puțin 40—50% din cantitățile mari de căldură conținute în gazele care se evacuează în atmosferă sînt recuperabile în condiții de eficacitate economică foarte ridicată, și pot fi readuse în circuitele de utilizare termoenergetică. Temperatura gazelor de ardere care sînt evacuate din principalele instalații industriale și cantitățile de căldură, evaluate prin calcule, efectuate pentru nivelul consumurilor din anul 1974, care pot fi recuperate și valorificate în țara noastră, sînt prezentate în tabelul nr. 4.

● O largă valorificare a purtătorilor de energie

Așadar, mai mult de 3,8 milioane tone combustibil convențional (echivalente cu 2,8 milioane tone păcură, sau 3,3 miliarde m³ gaze naturale), în valoare de aproape 2 miliarde

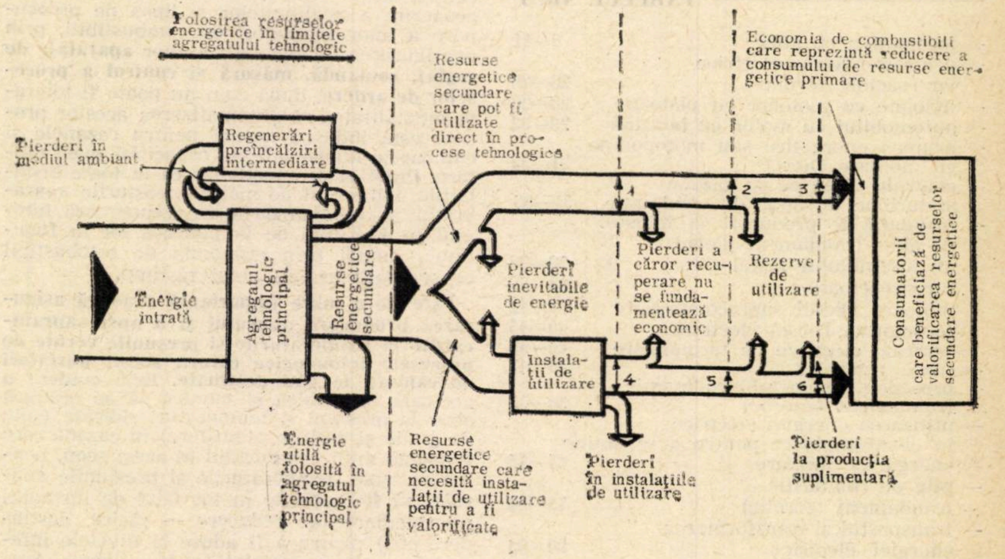
Folosirea resurselor energetice în limitele agregatului tehnologic
Pierderi în mediul ambiant
Regenerări preîncălziri intermediare
Energie intrată
Agregatul tehnologic principal
Resurse energetice secundare
Resurse energetice secundare care pot fi utilizate direct în procese tehnologice
Pierderi inevitabile de energie
Pierderi a căror recuperare nu se fundamentează economic
Rezerve de utilizare
Economia de combustibili care reprezintă reducere a consumului de resurse energetice primare
Consumatorii care beneficiază de valorificarea resurselor secundare energetice
Instalații de utilizare
1
2
3
4
5
6
Energie utilă folosită în agregatul tehnologic principal
Resurse energetice secundare care necesită instalații de utilizare pentru a fi valorificate
Pierderi în instalațiile de utilizare
Pierderi la producția suplimentară

Schema de principiu a folosirii resurselor energetice.
1 și 4 : Folosirea posibilă a resurselor energetice secundare ; 2 și 5 : Folosirea utilă din punct de vedere economic a resurselor secundare ; 3 și 6 : Folosirea reală (care se poate planifica) a resurselor secundare energetice.

TABELUL NR. 4

	Temperatura medie a gazelor de ardere °C	Cantitatea de căldură calculată care ar putea fi recuperată anual din gazele care se evacuează la coșuri mii tone comb. conv./an
Cuptoare Martin cu încălzire cu gaze și păcură	600— 700	220
Convertizoare din oțelării	1 150—1 200	100
Cubilouri din turnătorii	500— 650	212
Cuptoare ptr. topirea metalelor și aliajelor metalice	1 150—1 250	80
Cuptoare de forje pentru oțel	1 100—1 200	114
Cuptoare adînci pentru țagle și brame	1 000—1 100	96
Cuptoare de recoacere	600— 700	72
Cuptoare de cocs	250— 380	80
Secții de laminoare — ind. metalurgică	900—1 000	320
Cuptoare de tratamente termice	400— 680	90
Cuptoare cu cuve de topire a sticlei	500— 800	120
Tratare termică geamuri și produse din sticlă	400— 500	35
Cuptoare pentru arderea porțelanului și faianței	300— 600	64
Cuptoare de clincher din fabricile de ciment (procedeul umed)	500— 550	440
Cuptoare de ardere cărămizi	250— 350	325
Instalații de uscare fabrici de cărămizi	180— 300	115
Cazane industriale de producere de abur	300— 380	1 100
Cuptoare rotative pentru pregătirea minereurilor	280— 380	85
Cuptoare pentru reîncălziri de țagle, blumuri, plăci, table și bare	385— 410	80
Cuptoare de revenire pentru țagle și lingouri	350— 400	110

buștibil primar prin recuperarea și valorificarea utilă a căldurii care se evacua în atmosferă și, în același timp, se îmbunătățesc parametrii tehnici și de productivitate prin creșterea temperaturii interioare de lucru a cuptorului (cazanului).

Se folosesc astăzi în lume foarte multe feluri de **instalații de recuperare**, care mai de care mai ingenioase, și care funcționează cu randamente foarte ridicate. Se pot folosi schimbătoare de căldură și recuperatoare metalice, sau din materiale ceramice, combinate eventual cu instalații de pompe de căldură. **Practica din numeroase țări arată că, la recuperări de piese 5 000 tone comb. conv. pe an, cheltuielile de investiții și de exploatare anuală a instalațiilor de recuperare și valorificare a căldurii sensibile din gazele care se evacuau la coș, reprezintă numai 30—35% din cheltuielile cu care se pot obține combustibili primari în echivalentul economiei anuale realizate.** Exemple concrete, foarte valoroase, de recuperare a resurselor secundare energetice (cu valorificarea căldurii din gazele de ardere și obținerea în instalații adecuate a unui abur industrial de 40 ata și 450°C) pot fi întîlnite de tehnicienii interesați la combinatele industriei chimice de la Făgăraș și Roznov-Săvinești.

Cantități importante de căldură se pierd prin apele de răcire, care sînt evacuate în albiile rîurilor și în canale. Evaluările calculate conduc la concluzia că 5—6% din consumurile totale anuale din cuptoarele industriale și instalațiile termoenergetice se regăsesc în forma de căldură evacuată prin apele de răcire. Dintre acestea unele sînt nerecuperabile, sau cer pentru valorificare investiții disproporționat de mari față de efectele economice. Sînt însă unele instalații la care recuperarea căldurii din apele de răcire prezintă eficiență economică. La producerea fontei în furnale de pildă se trimit în apele de răcire aproximativ 100 mii Kcal de fiecare tonă de fontă produsă. La un milion de tone de fontă produsă se pierd deci în apele de răcire 13 000 tone combustibil convențional, din care cel puțin 6 000—7 000 tone combustibil convențional recuperabile.

TABELUL NR. 5

Posibilitățile de economisire a combustibililor primari ca efect al valorificării de resurse energetice secundare în cîteva din principalele subramuri industriale mari consumatoare de energie primară

%

	Scopurile în care se folosesc combustibilii primari și resursele secundare energetice				
	Producția de energie electrică	Producția de abur și apă caldă	Arderea directă a combustibililor	Alte utilizări	TOTAL
I. METALURGIA FEROASĂ (COMBINAT SIDERURGIC)					
1 — Consumul de combustibil primar	18	14	64	4	100
2 — Reducerea posibilă a consumului de energie primară, prin valorificarea resurselor secundare energetice	18	12	60,7	1,6	92,3
din care					
— gaze de cocserie și furnal	—	—	53,1	—	53,1
— deșeuri de cocsare	—	—	4	1,6	5,6
— din căldura fizică a gazelor de ardere	1,4	4,6	—	—	6
— din cocs — din metal	3,4	—	3,6	—	7
— din zgure	—	1,8	—	—	1,8
— din apa de răcire	—	5,6	—	—	5,6
— suprapresiunea gazului de furnal	13,2	—	—	—	13,2
II. METALURGIA NEFEROASĂ					
1 — Consumul de combustibil primar	9,3	5,9	78	6,8	100
2 — Reducerea posibilă a consumului de energie primară, prin valorificarea resurselor secundare energetice	44,7*)	5,9	—	—	50,6
din care :					
— gaze combustibile rezultate din cuptoarele cu cuvă —	23,2*)	—	—	—	23,2
— din căldura fizică a gazelor de ardere	6	—	—	—	6
— din subproduse intermediare	3,2	—	—	—	3,2
— din zgure	12,3	—	—	—	12,3
— din apa de răcire	—	5,9	—	—	5,9
III. INDUSTRIA PRELUCRATOARE A ȚIȚEIULUI (RAFINĂRII)					
1 — Consumul de combustibil primar	13,3	41,6	38,6	6,5	100
2 — Reducerea posibilă a consumului de energie primară, prin valorificarea resurselor secundare energetice	13,3	39,6	26,5	6,5	85,9
din care :					
— gaze de rafinărie (combustibile și gaze de craking)	—	—	6,7	6,5	13,2
— deșeuri combustibile (gudroane)	—	—	19,8	—	19,8
— din căldura fizică a gazelor de ardere de la cuptoarele tubulare și de la instalațiile de cracare	—	10	—	—	10
— din căldura produselor calde intermediare	10,7	16,4	—	—	27,1
— abur uzat de la pompe	2,6	13,2	—	—	15,8
IV. IND. CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI GRELE					
1 — Consumul de combustibil primar	18	40	36	6	100
2 — Reducerea posibilă a consumului de energie primară, prin valorificarea resurselor secundare energetice	—	4,3	25,4	—	29,7
din care :					
— din căldura fizică a gazelor arse	—	—	13,3	—	13,3
— din apele de răcire	—	—	3,1	—	3,1
— abur uzat de la ciocane și prese	—	4,3	9	—	13,3

---

*) debitare de energie electrică în sistemul interconectat național

La producerea oțelului Martin se pierd în apa de răcire aproximativ 220 mii Kcal pe tona de oțel ; la un milion tone oțel corespund 28 000 tone combustibil convențional căldură evacuată în mediul ambiant, din care cel puțin 10 000—12 000 tone combustibil convențional recuperabile. În procesul de prelucrare primară a țițeiului în rafinării se elimină în apa de răcire aproximativ 8 000 t combustibil convențional la fiecare milion tone țiței prelucrat, din care cel puțin jumătate pot fi recuperate prin schimbătoare și pompe de căldură. În industria chimică, îndeosebi la producerea amoniacului, a produselor sodice, a acidului sulfuric, și alte procese, sînt eliminate cantități importante de căldură prin ape de răcire.

O cantitate mare de căldură este conținută în unele produse care ies din procesul tehnologic la o temperatură ridicată, unele la mai mult de 400°C : cocsul metalurgic, zgurile din cuptoarele metalurgice, lingourile, clincherul în fabricarea cimentului. Bilanțul termic al cuptoarelor de cocsificare arată că, ținînd seama de temperatura de peste 1 000°C la care se produce cocsul, s-ar putea obține prin recuperarea a numai 70% din căldura sensibilă a cocsului proaspăt produs, răcindu-se cocsul de la 1 000 la 200°C, cîte 300 mii kilocalorii de fiecare tonă de cocs. La fiecare un milion tone cocs produs s-ar putea recupera, dacă răcirea nu s-ar face în atmosferă liberă, ci trecînd cocsul printr-o instalație de recuperare a căldurii, o cantitate echivalentă cu 43 mii tone combustibil convențional (echivalente cu 32 mii tone păcură, sau 38 milioane m^3 gaze naturale).

Din unele procese metalurgice rezultă importante cantități de zguri la temperaturi ridicate. La obținerea unei tone de fontă în furnal rezultă 0,5—0,7 tone zgură la temperaturi de 1 300—1 400°C, iar la producția de oțel se produc și 0,4—0,5 tone zgură la cca. 1 500°C. Căldura antrenată de aceste zguri reprezintă 9—10% din căldura totală consumată în furnal și respectiv în cuptorul Martin. Dacă numai 50% din căldura conținută în aceste zguri ar fi recuperată anual și folosită pentru încălzire de aer sau apă s-ar putea economisi cel puțin 100 000 tone combustibil convențional în combustibili primari (echivalente cu 73 mii tone păcură, sau 87 mil. m^3 gaze naturale).

O cantitate apreciabilă de căldură de aproximativ 20 000 tone combustibil convențional se poate recupera la fiecare 1 milion tone clincher, prin răcirea lui, de la 900°C pînă la 200°C, după o primă recuperare care se face chiar în spațiul cuptorului, într-un tambur recuperator de căldură pentru preîncălzirea aerului de combustie insuflat în cuptor, la fabricile de ciment.

În aceste probleme energetice de determinări de randamente, măsurări ale consumurilor specifice, de reglare corectă a proceselor de ardere, de calculare a cantităților de căldură care se pierd în atmosferă și în apele de răcire, nu se poate lucra pe bază de aprecieri. **Este absolut necesar ca realitatea concretă să fie constatată prin măsurători și calcule termoenergetice, în cadrul bilanțurilor energetice care trebuie întocmite pe secții și pe ansamblul fiecărei întreprinderi. Singurul mijloc cu adevărat eficace de determinare a cauzelor și a părților din instalații în care se produc pierderile și risipele de combustibili îl constituie BILANȚUL ENERGETIC, a cărui întocmire, obligatorie pentru toate întreprinderile, este stabilită prin lege.**

Posibilitățile de economisire a combustibililor primari sînt foarte mari și în cea mai mare parte nepuse în valoare pînă în prezent. În tabelul nr. 6 sînt redate în cifre aceste posibilități, pentru ramurile industriei metalurgice feroase și neferoase, rafinăriile de petrol și industria construcțiilor de mașini grele.

DISPUNEM, așadar, de un amplu program de activitate stabilit prin proiectul de Directive, de înfăptuirea căruia depinde amplificarea bazei energetice la nivelul dezvoltării economiei în anii viitori. Specialiștii, cercetătorii, producătorii cît și consumatorii de energie, sînt datori să-și aducă din plin contribuția la realizarea acestui program, el însemnînd nu numai pași înainte în dezvoltarea țării, ci și ridicarea accentuată a standardului de viață și civilizație al întregului nostru popor.

Ing. Ioan V. HERESCU

PCR
XI
IN INTIMPINAREA CONGRESULUI al XI-lea AL P.C.R.

ASPECTE POLITICO-SOCIALE ȘI INSTITUȚIONALE ALE COLABORĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

prof. Roman MOLDOVAN

PREZENTAREA unor aspecte social-politice și instituționale ale integrării o facem plecînd de la concepția că adîncirea cooperării economice internaționale este o trăsătură caracteristică a lumii contemporane, care se realizează la scară universală, regională sau subregională. Celulele esențiale ale economiei mondiale contemporane sînt economiile naționale. Acestea, ca entități de sine stătătoare, asigură și promovează legăturile economice internaționale. Colaborarea, cooperarea, trebuie să fie hotărîte de fiecare țară, aceasta apreciind necesitatea, oportunitatea și măsura avantajelor practicării colaborării sub toate formele în care ea are sau poate avea loc, în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Fiecare țară promovează în mod firesc în primul rînd relațiile de colaborare cu vecinii, cu țările din aceeași zonă geografică ; bineînțeles că această colaborare are cu mult mai multe posibilități de a se înfăptui, în condițiile în care, în mod dialectic, se pot împleti armonios relațiile economice și cele politice. Interdependențele între economiile naționale nu se limitează și nu pot să se reducă la un grup restrîns de state.

Analiza de lungă durată a evoluției diviziunii internaționale a muncii, a adîncirii colaborării economice între state, evidențiază tendința de creștere a interdependențelor economice între națiuni, în scopul realizării propriilor obiective de progres economic și social. Aceste interdependențe au, în același timp, un caracter universal, ce decurge din universalitatea diviziunii mondiale a muncii. Adîncirea interdependențelor, dezvoltarea cu necesitate a cooperării economice internaționale, permanentizarea și instituționalizarea relațiilor de cooperare economică au condus gîndirea economică la conceptualizarea acestor noi dimensiuni pe care le capătă interdependențele economice. Apropierea economică între state, stabilirea de legături durabile și de îmbinare economică reciprocă este un proces economic obiectiv și progresist. Reflectarea lui în teoria economică capătă însă interpretări variate și contradictorii, uneori tinzîndu-se să se atribuie acestor fenomene, procesului de apropiere, atribute și trăsături distinctive care vor să-l particularizeze, pînă la diferențierea calitativă de cooperarea economică, a cărui componentă organică, implicită, este el. Alteori, din contră, se dă o accepțiune extrem de largă, se pune semnul egalității între conceptul de integrare și cel de colaborare, cooperare. În toate aceste puncte de vedere se uită faptul că ceea ce putem numi proces integraționist are ca trăsătură specifică o colaborare, cooperare adîncită, de continuitate, convenită și programată de regulă de țări vecine — deci înțelegeri regionale, procese desfășurate ca părți ale procesului mondial de adîncire a interdependențelor economice, științifice, tehnice etc. între țări și popoare. Dar oricum am denumi aceste fenomene — și este cunoscut că sub aspect terminologic denumirea de integrare economică internațională are de acum o largă circulație — problema fundamentală în cercetarea lor presupune, în mod necesar, să ne bazăm pe realitățile social-politice ale lumii contemporane, pe tendințele de durată ale dezvoltării lor.

1 **PENTRU ca evoluția relațiilor economice internaționale, succesiunea faptelor și acțiunilor care-i dau conținut în sens progresist, să satisfacă, în principal, cerințele dezvoltării sociale și necesitățile umane, este necesară respectarea neabătută a unui ansamblu de principii, de reguli în desfășurarea acestor relații, pentru conviețuirea pașnică a statelor, națiunilor și popoarelor.** În condițiile adîncirii interdependențelor economice, științifice, tehnice etc. și ale accentuării trecerii treptate de la colaborarea sub forma schimburilor comerciale la cooperarea în producție, în comercializare, în tehnică, finanțare ș.a.m.d., apare necesară adoptarea unor norme și reguli ale colaborării internaționale, care să constituie un cadru convenit între țări și care să contribuie la realizarea consecventă a colaborării și cooperării economice. Noua ordine economică internațională, implică existența la baza sa și respectarea în desfășurarea aplicării sale, a următoarelor principii și drepturi : dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, de a-și decide de sine stătător calea dezvoltării conform aspirațiilor sale ; dreptul statelor la suveranitate deplină și la independență națională ; dreptul tuturor statelor, indiferent de mărime, nivelul economic și orînduirea socială, la participarea liberă și nestingherită la viața internațională, la rezolvarea problemelor majore cu care se confruntă comunitatea internațională ; principiul neamestecului în treburile interne ale altor popoare ; dreptul sacru al fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile și resursele naționale ; dreptul tuturor statelor de acces atît la materiile prime cît și la tehnologiile moderne, pe bază de acorduri reciproc avantajoase, la resursele necesare dezvoltării lor economice și sociale, precum și cerința ca situația din domeniile materiilor prime, surselor de energie, dezvoltării și în general din relațiile economice internaționale, să nu fie folosită, în nici un fel, drept mijloc de presiune sau amestec în afacerile interne ale altor state. Aceste principii, care formează un tot unitar și pe care însăși viața le ridică la rang de necesitate obiectivă în relațiile economice internaționale, constituie premisa teoretică, politică și metodologică fundamentală, în găsirea și promovarea diferitelor forme concrete de colaborare economică. În acest context este de subliniat aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu precum că : „Lărgirea colaborării, deci a interdependenței, pe plan mondial nu trebuie să fie opusă politicii de independență, ci, dimpotrivă, aceste două aspecte ale activității fiecărei națiuni constituie o strînsă unitate. Cu cît un popor este mai independent, se dezvoltă mai rapid, cu atît el poate să participe mai activ la colaborarea internațională. Colaborarea internațională nu trebuie să limiteze, ci, dimpotrivă, trebuie să contribuie la afirmarea personalității fiecărei națiuni și popor“[1]).

Aspectele politico-sociale și instituționale ale adîncirii colaborării internaționale la scară mondială și respectiv regională, nu pot fi analizate în conținutul lor real, fără a lua în considerare legătura acestora cu necesitatea lichidării fenomenului subdezvoltării, reducerea și desființarea decalajelor în dezvoltarea economică a statelor, crearea condițiilor ca toate popoarele să poată beneficia de cuceririle civilizației moderne. Noua ordine economică internațională implică echilibru și echitate în relațiile economice internaționale ; în același timp trebuie să aibă un conținut global, să țină seama concomitent pe de o parte de interesele și necesitățile tuturor națiunilor, și pe de altă parte, de problemele lichidării sărăciei, evoluțiile demografice, conservarea mediului, folosirea echitabilă a resurselor naturale, problemele promovării comerțului, un sistem monetar internațional echilibrat etc. Efectele politico-sociale și instituționale ale fenomenelor integraționiste sînt condiționate de necesitatea așezării relațiilor economice, comerciale și monetare pe baze noi, crearea unei ordini economice internaționale noi, care să aibă în vedere și să stimuleze progresul economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, deschiderea piețelor statelor dezvoltate pentru produsele manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare etc. Lărgirea colaborării, a cooperării economice internaționale, implică schimbări structurale în sistemul relațiilor economice, în vederea asigurării condițiilor necesare accelerării procesului de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare, de modernizare a agriculturii acestora, în condițiile deplinei suveranități asupra resurselor lor naturale.

Adîncirea interdependențelor nu poate să aibă loc fără ca colaborarea, cooperarea să fie reciproc avantajoasă. Toate popoarele sînt interesate în instaurarea unei noi ordini economice mondiale întemeiate pe echitate, definirea conținutului căreia este necesar să se facă cu participarea tuturor statelor, indiferent de mărimea lor. Un astfel de sistem de relații economice internaționale are menirea să contribuie la realizarea următoarelor obiective : lichidarea fenomenelor subdezvoltării și crearea unui sistem echitabil de relații în schimburile internaționale de produse și servicii ; lichidarea discrepanțelor de pe piața materiilor prime ; remedierea deficiențelor actualului sistem monetar internațional ; instaurarea unui cadru de norme și reguli care să ghideze și să promoveze activitatea statelor în cîmpul amplu al raporturilor economice internaționale, promovarea și crearea unei viziuni universale, cu caracter global, privind conținutul și funcția relațiilor economice între state ; desființarea tuturor barierelor și discriminărilor regionale sau de grup existente în prezent ; promovarea unei dezvoltări economice care prin ratele sale de creștere să ducă la o apropiere a nivelului dezvoltării și la reducerea diferențelor mari existente în prezent ; instituirea unui sistem internațional și garanții privind îndeplinirea reciprocă a drepturilor și obligațiilor economice internaționale etc. Lichidarea inegalităților, decalajelor, a subdezvoltării constituie o necesitate obiectivă a progresului tuturor statelor, un imperativ al adîncirii colaborării economice între națiuni, o premisă pentru înlăturarea fenomenelor de criză, conflicte și încordare în relațiile internaționale. Adîncirea interdependențelor în economia mondială face ca, în mod obiectiv, fiecare popor să fie vital interesat în instaurarea unei noi ordini economice, întrucît fenomenele de criză și instabilitate într-o parte a lumii se repercutează inevitabil asupra celorlalte state.

Tabelul nr. 2

	Export 1950	Export 1973	Import 1950	Import 1973
Mașini, utilaje și mijloace de transport	4,2	25,1	38,3	41,1
Combustibili, materii prime minerale, metale	33,8	16,5	25,5	28,4
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	1,7	7,8	4,5	6,6
Materii prime și produse prelucrate (nealimentare)	28,9	8,2	21,4	12,6
Mărfuri alimentare	14,1	12,5	0,3	2,5
Mărfuri industriale de larg consum	1,3	20,5	10,2	9,2

2 REALIZAREA obiectivelor de politică socială, economică, științifică tehnică și culturală, înfăptuirea dezideratului de a accelera înfăptuirea acestora, impune ca statele, popoarele să folosească cît mai larg avantajele participării lor la diviziunea internațională a muncii. Dezvoltarea economiilor naționale creează noi posibilități și implicit necesități, pentru intensificarea colaborării și cooperării economice internaționale bilaterale și multilaterale. Viața economică internațională demonstrează că accesul națiunilor la diviziunea internațională a muncii, gradul participării lor la circuitul economic mondial, este în mod hotărîtor determinat de nivelul dezvoltării economiilor naționale, de gradul lor de diversificare, de capacitatea folosirii roadelor revoluției tehnico-științifice contemporane. Evoluția locului statelor în economia mondială confirmă acest adevăr. Astfel putem constata o creștere a ponderii unor țări care în trecut erau slab reprezentate în economia mondială. Acestea au reușit, datorită dinamismului economic înalt, să obțină o ameliorare substanțială și chiar o sporire a poziției în circuitul economic mondial. Observăm și situații inverse : țări care cîndva ocupau o poziție importantă în schimburile economice internaționale au cunoscut regrese relative, determinate îndeosebi de evoluția lentă a economiilor lor naționale. Interdependența dintre nivelul dezvoltării economice și gradul participării la diviziunea internațională a muncii, tinde să capete o recunoaștere tot mai generală. Viața demonstrează că o economie dezvoltată și larg diversificată departe de a însemna autarhie, constituie dimpotrivă, calea sigură și condiția încadrării eficiente în diviziunea internațională a muncii.

Pentru a ilustra această teză, mă voi referi la România.

Urmare a unor eforturi susținute în domeniul investițiilor, a mobilizării propriilor resurse și a folosirii avantajelor colaborării internaționale, producția industrială a României pe anul în curs este de peste 30 de ori mai mare decît cea a anului 1938. În condițiile promovării unui ritm înalt al industrializării, au fost posibile dezvoltarea tuturor ramurilor producției materiale, creșterea productivității sociale a muncii și înfăptuirea de mutații structurale, progresiste în economie și societate, ceea ce se evidențiază printre altele — în creșterea venitului național pe locuitor, de la 80 dolari în anul 1938 la peste 800 dolari în prezent. Această evoluție economică se reflectă, de asemenea, în creșterea participării României la diviziunea internațională a muncii, în lărgirea schimburilor economice — avem relații cu peste 120 de state ale lumii — în ritmul superior de creștere a comerțului exterior în comparație cu producția materială (industrie, agricultură, construcții, transporturi etc.). Remarcăm că în ultimii 5 ani, ca urmare a progreselor în dezvoltarea și modernizarea economiei României, dinamica comerțului exterior s-a accentuat, preliminîndu-se pentru perioada actualului plan cincinal 1971—1975 un ritm mediu anual de creștere a comerțului exterior de aproape 15%, superior ritmului de creștere a produsului social și a producției industriale. Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1930 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 prevede continuarea și accentuarea acestei corelații, ceea ce atestă integrarea crescîndă a României în circuitul economic mondial (vezi tabelul nr. 1).

Planul cincinal 1976—1980 va urmări sporirea comerțului exterior și îmbunătățirea structurii sale, extinderea cooperării internaționale în producție, tehnică și știință. Un efort deosebit se va concentra în direcția realizării unei balanțe de plăți echilibrate, concomitent cu creșterea volumului comerțului exterior. În acest sens se preconizează creșterea volumului comerțului exterior cu 72—80% față de perioada 1971—1975, o creștere mai accentuată revenind exportului, a cărui volum va crește cu 75—85%, depășind o treime din valoarea venitului național. Structura exportului va continua să fie orientată spre creșterea ponderii produselor industriei construcțiilor de mașini și industriei chimice (vezi tabelul nr. 2), care împreună vor deține peste jumătate din totalul exportului. Importul se prevede să înregistreze un spor de 60—70% față de 1971—1975, reflectînd în structura sa sporirea ponderii combustibililor, a materiilor prime, a utilajelor și instalațiilor. Schimbul de produse rezultate din desfășurarea acțiunilor de cooperare și specializare în producție cu alte state se va reflecta, de asemenea, în structura importului românesc pe această perioadă. Proiectul de Directive acordă în acest sens o importanță deosebită creșterii eficienței activității de comert exterior, sub multiplele aspecte pe care le îmbracă, valorificării cît mai înalte a potențialului, tehnic și uman al țării.

În perspectiva anilor 1990, volumul comerțului exterior va crește de trei ori față de anul 1975, creînd posibilitatea unei balanțe de plăți echilibrate și coordonatele necesare pentru trecerea la convertibilitatea monedei naționale.

Cu toate aceste progrese ale economiei românești, în comparație cu nivelul dezvoltării sale din trecut, România continuă a se confrunta cu problemele specifice țărilor în curs de dezvoltare, aflîndu-se prin venitul național pe locuitor, nivelul dezvoltării forțelor de producție, al productivității sociale a muncii, prin structura ocupării pe ramuri a populației active, prin nivelul și structura comerțului său exterior ș.a., în stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare. Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 prevăd realizarea în continuare a unui ritm înalt de creștere economică, de modernizare a structurii economice alocîndu-se în acest scop o cotă ridicată din venitul național pentru dezvoltare (33—34%). Menținerea acestei cote înalte a fondului de dezvoltare este justificată de înseși cerințele progresului rapid al societății românești, de necesitatea asigurării unei creșteri puternice a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale. Prevederile Directivelor cristalizează dimensiunile dezvoltării impetuoase a industriei, 54—61% în 1980 față de 1975. Trebuie, de asemenea, evidențiată acțiunea largă de modernizare a industriei, orientarea prioritară a investițiilor din acest sector, spre ramuri de vîrf — energetică, metalurgică, construcții de mașini și chimie.

Paralel cu dezvoltarea industrială a țării, proiectul de Directive prevede creșterea cu 25—34% față de media anilor 1971—1975 a producției globale agricole, înregistrînd un ritm mediu față de aceeași perioadă de referință de 4,6—6%. Și în acest sector un accent deosebit se pune pe dezvoltarea bazei tehnico-materiale,

Tabelul nr. 1 — **Dinamica comparativă a volumului comerțului exterior și altor indicatori economici (ritmuri medii anuale, în %)**

	1951-1955	1956-1960	1961-1965	1966-1970	1971-1975 preliminat	1976-1980 proiectat
Produsul social	13,2	7,2	9,4	8,6	11,5	8 - 9
Venitul național	13,9	6,9	9,0	7,7	12,6	9 -10
Producția industrială	15,1	13,8	13,8	11,9	14,1	9 -10
Comerț exterior	14,2	9,0	9,9	11,8	15,0	11,5-14
Export	14,7	11,2	9,0	10,9	16,1	12 - 13

pe intensificarea procesului de transformare a producției agricole într-o activitate cu caracter industrial. Aceasta atestă efortul susținut pe care îl face poporul român, de a se apropia, la sfîrșitul deceniului următor, de nivelul țărilor cu economii avansate. Un aport deosebit la această dezvoltare economică a României, urmează să-l aducă — așa cum a fost cazul și in trecut — extinderea colaborării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, ceea ce confirmă, și în cazul României, importanța și creșterea rolului relațiilor economice externe ca factor al dezvoltării social-economice. Participarea statelor la diviziunea internațională a muncii se amplifică și se adîncește, sub acțiunea cerinței de a-i folosi cît mai deplin avantajele, în vederea accelerării dezvoltării economiilor naționale, înfăptuirii schimburilor de structură, asigurării rezolvării problemelor sociale, a multiplelor și varitelor obiective ce le urmăresc țările și popoarele, membre ale comunității mondiale. Dovadă în acest sens este evoluția comerțului exterior — unul din canalele prin care se realizează schimbul de valori materiale între economiile naționale — volumul căruia a înregistrat în ultimul sfert de veac, cu continuitate, importante creșteri. Aceasta constituie în același timp o expresie convingătoare a locului și rolului deosebit de însemnat al comerțului exterior și în dezvoltarea social-economică, pentru creșterea economică 2). Nu puteam să nu remarcăm că această evoluție este departe de a fi adus avantaje cît de cît apropiate tuturor membrilor comunității internaționale, existînd, și sub acest aspect, mari decalaje între țările lumii.

Practica construcției sociale a diferitelor țări confirmă avantajele care rezultă, din participarea la diviziunea internațională a muncii. Am considerat totuși necesar să fac referire la această problemă, pentru a sublinia că adîncirea colaborării și a cooperării sub diferitele sale forme, inclusiv aceea a unor înțelegeri subregionale, sînt implicit, condiționate în dezvoltarea lor, de tendința de internaționalizare a forțelor de producție. Această din urmă tendință dă conținut prin manifestările sale, unui sistem cuprinzător în interiorul căruia colaborările, cooperările regionale, subregionale, pot fi considerate subsisteme deschise, părți componente. In această concepție, rezultă că pentru a fi cît mai în concordanță cu unele din realitățile de bază ale evoluției lumii contemporane, organismele de colaborare — fie de vocație regională sau subregională, fie de vocație universală — necesită a fi cît mai deschise, de natură să contribuie — nefiind un scop în sine — atît la dezvoltarea economiilor naționale ale statelor membre, cît și la dezvoltarea ansamblului sistemului de relații economice internaționale.

3 APRECIEREA diferitelor aspecte ale colaborării, cooperării internaționale, inclusiv a celor social-politice și instituționale, implică cunoașterea și luarea în considerare a schimbărilor ce au loc în conținutul circuitului economic mondial, schimbări care au rol de factori determinanți, pentru evoluția contemporană a procesului diviziunii internaționale a muncii. Lumea contemporană este o lume a interdependențelor, interdependențe ce se adîncesc în toate domeniile vieții și activității. În circuitul economic mondial — acest element de bază al interdependențelor — au loc importante schimbări care, prin rolul și amploarea lor, constituie factori determinanți pentru orientarea evoluției procesului diviziunii internaționale a muncii. Prin aceasta, implicit și pentru natura mărfurilor, produselor și serviciilor ce formează obiect de schimb comercial.

Dacă ne referim la schimburile economice ni se evidențiază existența a două procese, unul de specializare, și altul de colaborare, de cooperare, de integrare, procese care evoluează dialectic. Această desfășurare se reflectă pe de o parte în conținutul și formele organizatorice ale colaborării economice internaționale — economii naționale ca centre autonome de decizie, înțelegeri la scară mondială, regională, subregională etc. — și pe de altă parte, în natura produselor și serviciilor ce formează obiectul schimburilor economice internaționale în general și al celor comerciale în special. De asemenea, sînt tot mai evidente modificările care au loc în diviziunea internațională a muncii în sensul accentuării trecerii de la schimburi industrie-agricultură la schimburi industrie-industrie, de la schimburi cu caracter complementar între sferele producției materiale, la schimburi de produse și tipuri de produse în cadrul cărora produsele ce formează obiect de schimb sînt treptat tot mai prelucrate, au un conținut reciproc tot mai ridicat de muncă complexă. Se tinde treptat să se reducă, să se lichideze diferențele între valoarea națională și cea internațională a mărfurilor și serviciilor care constituie obiect al schimburilor economice.

Menționînd astfel de mutații care au loc în diviziunea internațională a muncii, este cazul să precizăm că aceste trepte noi în evoluția diviziunii internaționale a muncii se limitează, deocamdată, la schimburile economice dintre țările cu o economie dezvoltată și diversificată, în timp ce majoritatea țărilor lumii — țările în curs de dezvoltare — se află încă în diferite stadii ale specializării intersectoriale, bazîndu-și exportul pe un număr relativ redus de produse, cu implicațiile cunoscute în schimburile lor economice externe. Eficiența socială a eforturilor întregii comunități internaționale pentru crearea unei noi ordini economice internaționale, — necesitatea căreia am susținut-o mai înainte — presupune modificări în structurile economice ale țărilor în curs de dezvoltare, capabile să asigure înscrierea acestora în noile tendințe ale diviziunii internaționale a muncii. Astfel de modificări constituie suportul trainic pentru ca țările în cauză să beneficieze, în mod real de acțiunile preconizate în favoarea dezvoltării pe planul formelor, metodelor și a cadrului instituțional al relațiilor economice internaționale. Totodată sînt de evidențiat schimbările ce se produc în conținutul circuitului economic mondial în sensul că, menținîndu-se și amplificîndu-se schimbul comercial de produse și servicii, — formă tradițională a colaborării economice internaționale — apar și se dezvoltă concomitent forme noi, cum sînt cooperarea în producție, în tehnologie, în organizare, în conducere, în finanțare, în comercializare ș.a.m.d. și care capătă o pondere relativă tot mai ridicată. Aceste forme sînt mai corespunzătoare specializării internaționale adîncite, sînt mai potrivite cu ceea ce necesită și oferă economiile naționale modernizate sau în proces de modernizare. Tot mai mult formele de colaborare multilaterală se împletesc și se bazează pe cele bilaterale. Acestea din urmă dobîndesc o importanță relativ sporită odată cu promovarea cooperării în producție, deoarece aceasta implică relații de durată, cunoașteri reciproce cît mai adîncite și deci contacte și contracte bilaterale de continuitate.

4 CÎTEVA ELEMENTE în definirea conținutului unor aspecte social-politice și instituționale, apreciate ca avînd însemnătate mai deosebită pentru promovarea activă a colaborării economice internaționale, reciproc avantajoasă, pentru toți participanții. Colaborarea economică internațională devenind un factor tot mai important pentru propășirea economică și socială a națiunilor, statele tind spre organizarea și instituționalizarea relațiilor lor economice reciproce, chemate să fructifice avantajele oferite de participarea, tot mai intensă, la diviziunea internațională a muncii. Acordurile bilaterale și multilaterale de reglementare a schimburilor economice internaționale reciproce, a căror viabilitate depinde de așezarea activității lor pe baza principiilor noi ce se impun în relațiile economice internaționale, constituie un cadru instituțional care cuprinde o rețea variată de organizații de colaborare economică de vocație universală, regională, subregională precum și pe domenii specializate ale cooperării economice. Organizațiile economice internaționale aduc o contribuție de mare însemnătate la stimularea și realizarea schimburilor de valori materiale și spirituale între națiuni, la sprijinirea eforturilor de progres și prosperitate a tuturor popoarelor, în opera de adîncire a cooperării, pe multiple planuri, dintre state. În același timp, realizarea efectivă a rolului constructiv al acestora în viața economică internațională este determinată de măsura în care promovează forme de colaborare care să excludă îngrădirile, barierele de orice fel din calea colaborării libere dintre state în domeniul lor de activitate, să aibă un caracter deschis, nediscriminatoriu față de toți cei interesați.

Ocupîndu-ne de aspectele politice-sociale și instituționale ale integrării, o problemă deosebit de importantă — în general și în special pentru organizațiile internaționale instituționalizate — se referă la cunoașterea nivelului dezvoltării economice a țărilor care iau parte, acesta fiind o condiție pentru ca colaborarea să fie echitabilă și reciproc avantajoasă. De aceea caracterizarea nivelului dezvoltării, formează o problemă esențială a colaborării, fiind necesar ca egalizarea nivelurilor dezvoltării, eliminarea discrepanțelor, să fie susținută prin înțelegerile efectuate și prin acțiunile curente ale organizațiilor internaționale. Dat fiind rolul relațiilor economice externe pentru dezvoltarea economiilor naționale, statul, cu funcțiile sale economice, are un rol determinant, sporit, în organizarea și reglementarea acestor relații, înțelegerile regionale și sectoriale necesită a fi concepute și promovate instituțional într-o largă deschidere cu și spre economia mondială. În acest fel colaborarea și cooperarea are o funcție constructivă, integraționistă, la scara economiei mondiale, în cadrul căreia economiile naționale își aduc și trebuie să-și aducă, cea mai largă contribuție. Aportul acestora este eficient și în concordanță cu realitățile istorice ale lumii noastre, în cadrul unor colaborări interstatale. Recunoscînd neabătut, în orice împrejurare, că economiile și statele sînt entități de sine stătătoare în sistemul economiei mondiale, este evident că se impune implicit să se evite formele de integrare transtatală și cu atît mai mult formele suprastatale, acestea avînd ca rezultat obiectiv nu promovarea, ci frînarea și, chiar mai rău, împiedicarea cursului adîncirii colaborării și cooperării la scară mondială, evoluția în sens progresist a procesului diviziunii internaționale a muncii.

Apreciind locul și importanța organizațiilor economice internaționale în sprijinirea eforturilor statelor în cooperarea economică reciproc avantajoasă, este de remarcat participarea României la un număr important de organizații internaționale cu caracter economic, financiar, monetar, tehnico-științific cu vocație universală, regională și sectorială. Ne manifestăm încrederea în capacitatea unor asemenea organizații internaționale de a crea cadrul adecvat, în care statele, guvernele, reprezentanții autorizați ai popoarelor, ai

(Continuare în pag. 26)

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

PLAN — ANGAJAMENTE

Un obiectiv prioritar al întreprinderilor și centralelor

REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE

ÎNTREPRINDERILE și centralele industriale sînt confruntate cu sarcini deosebit de importante de ordin calitativ, sub aspectul reducerii costurilor și cheltuielilor materiale, sarcini prevăzute în actualul cincinal, care prin obiectivele ce și le-a fixat s-a autodefinit drept „cincinal al calității“.

Creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate din sfera producției materiale, constituie neîndoielnic o necesitate a dezvoltării economice și sociale și putem afirma că, practic, nivelul costurilor produselor constituie elementul definitoriu, caracteristic al eficienței.

La nivel macroeconomic planificarea și urmărirea reducerii costurilor și cheltuielilor materiale se efectuează ținîndu-se seama de exigențele creșterii eficienței economice, a beneficiilor ce trebuie obținute la 1 000 de lei fonduri de producție, a rezultatelor ce urmează să le aducă fiecare leu investit.

Analiza fiecărui element de cheltuială în parte din anul de bază (materii prime și materiale, combustibili și energie, amortizări, salarii, alte cheltuieli bănești), examinarea critică a structurii costurilor pe articole de calculație, analiza comparativă a costurilor pentru produse similare trebuie să constituie un punct de plecare în identificarea posibilităților de reducere a costurilor.

Elementele noi ce intervin în perioada planificată privind structura producției, gradul de înzestrare tehnică, utilizarea capacităților de producție, calificarea forței de muncă etc. sînt, de asemenea, factori ce urmează a fi cuantificați și incluși în planul reducerii costurilor de producție.

	Ponderea în % 1973	Ponderea în % 1974 (plan)
TOTAL CHELTUIELI din care:	100	100
- Materii prime şi materiale	68,0	68,2
- Combustibil şi energie	6,3	6,2
- Amortizarea fondurilor fixe	5,9	6,1
- Salarii şi C.A.S.	13,7	13,8
- Alte cheltuieli	6,1	5,7

Tabelul nr. 2.

Activitatea de planificare a costurilor de producție și a cheltuielilor materiale trebuie să se bazeze în principal pe normele și normativele stabilite în documentațiile tehnice pe plan republican și departamental, pe extinderea acestor norme de cheltuieli cu motivare tehnică asupra prețului de cost din documentațiile care au stat la baza aprobării investițiilor în unitățile noi.

O condiție esențială este aceea ca obiectivele înscrise în planul tehnic și în planul cercetării științifice privind reducerea consumurilor, folosirea înlocuitorilor, reproiectarea produselor învechite, asimilarea produselor noi etc. **să sprijine în cea mai mare parte volumul economiilor prevăzute în planul reducerii prețului de cost.**

De asemenea, măsurile pentru creșterea productivității muncii urmează să se reflecte integral în planul costurilor de producție.

Elaborarea planului costurilor și reducerii cheltuielilor materiale în întreprinderi și centrale nu este „numai o sarcină a contabilului șef“ ci a tuturor serviciilor și compartimentelor tehnice, a organelor de conducere colectivă din unitățile productive.

Obiectivul oricărui plan de reducere a costurilor și cheltuielilor materiale ar trebui să-l constituie sporirea contribuției întreprinderii și centralei în crearea venitului național și al resurselor financiare ale statului.

În toate cazurile, considerăm că „funcția restrictivă“ a volumului de economii înscris în planul reducerii costurilor de producție trebuie să o constituie menținerea ritmului de participare în procesul de creștere a producției nete a unității respective, precum și menținerea ritmului contribuției în crearea masei venitului net al statului.

În anii 1972 și 1973 s-a remarcat o creștere a preocupărilor în întreprinderi și centrale pentru reducerea costurilor de producție. Dacă în 1971, nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industrie a fost redus cu 1,2% față de 1970, în anul 1972 efortul față de anul 1971 s-a ridicat la 1,8%, iar în anul 1973 (în condiții comparabile de prețuri și tarife) efortul s-a ridicat, de asemenea, la 1,8%, constituind practic cele mai bune rezultate obținute pînă în prezent sub aspectul reducerii costurilor de producție.

Rezultate însemnate s-au obținut în primii ani ai cincinalului în întreprinderile siderurgice, energetice, în cele din industria ușoară precum și în unele unități productive din industria constructoare de mașini.

Dar realizările din anii 1971—1973 în domeniul costurilor de producție arată că într-un număr de întreprinderi și centrale nu s-au luat măsuri care să se ridice la nivelul sarcinilor cu care ne confruntăm pentru reducerea cheltuielilor de producție în ritmurile prevăzute în planul cincinal. Rămînerile în urmă în ceea ce privește realizarea planului, în domeniul prețului de cost și îndeosebi al cheltuielilor materiale, amplifică efortul ce trebuie depus în anii 1974—1975, pentru a asigura nivelul prevăzut în cincinal ; recuperarea rămînerii în urmă a unor întreprinderi și centrale impune ca în anul 1974 nivelul de cheltuieli să fie redus cu 2,8%. În tabelul nr. 1 sînt prezentate sarcinile care revin unor ministere.

Economisirea muncii sociale, în ritmurile prevăzute în planul național unic de stat pe anul 1974, implică preocupări sporite în domeniul reducerii normelor și indicilor de consum, creșterii gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, folosirii cît mai complete a capacităților de producție spre a se reduce cheltuielile de amortizare pe unitate de produs, creșterii productivității muncii.

Este cunoscut faptul că, în primii trei ani ai cincinalului, în unele întreprinderi s-au depășit normele de consum la materii prime, materiale și energie ; unele obiective noi au adus un aport insuficient în crearea venitului național, deoarece nu s-au realizat parametrii tehnico-economici proiectați, iar programele de reproiectare a produselor depășite și de asimilare a produselor noi nu au fost, în toate cazurile, realizate integral ; de asemenea, au fost cazuri cînd unii conducători de întreprinderi și centrale au dat dovadă de insufi-

	Reducerea costurilor de producţie în 1974/1973: Sarcină prevăzută în planul cincinal iniţial	Reducerea costurilor de producţie în 1974/1973: Sarcină prevăzută în planul pe 1974 actualizat
I. Cheltuieli la 1000 lei producţie marfă		
- Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei	- 1,9	- 2,3
- Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele	- 2,6	- 3,1
- Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii	- 4,5	- 5,8
- Ministerul Industriei Chimice	- 0,5	- 4,1
- Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor	- 1,3	- 3,5
- Industria Locală de Stat	- 1,7	- 2,2
II. Cheltuieli materiale la 1000 lei producţie marfă		
- Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei	- 0,7	- 3,7
- Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele	- 2,3	- 2,5
- Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii	- 4,1	- 4,6
- Industria Locală de Stat	- 2,0	- 2,9

Tabelul nr. 1

cientă preocupare pentru fundamentarea temeinică a sarcinilor privind reducerea costurilor și cheltuielilor materiale.

În anul 1974 sînt create condiții de abordare pe un front mai susținut a proceselor de economisire a muncii sociale, datorită atît vastului program de investiții și înzestrare cu echipament industrial la nivel tehnic superior a unităților de producție, cît și asigurării bazei tehnico-materiale a planului ; la aceasta se mai adaugă experiența dobîndită de cadrele din întreprinderi în confruntarea cu procesele intensive din anii 1971—1973, ca și unele măsuri luate pe linie de stat pentru îmbunătățirea relațiilor valorice ale planului, cum sînt reașezările de prețuri de producție și de livrare în sectoarele : extracția și transportul țițeiului, al gazului metan, producția și distribuția energiei electrice, industria cărbunelui, extracția și prepararea minereurilor feroase, neferoase, transporturi de mărfuri etc., menite să oglindească mai corect aportul unităților în crearea venitului național.

Ca efect al reducerii costurilor de producție, în anul 1974 se prevăd și unele mutații în structura cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană, comparativ cu realizările anului 1973 (vezi tabelul nr. 2).

Este de remarcat că, din volumul economiilor totale din industria republicană, în anul 1974, circa 84% o reprezintă reducerea cheltuielilor materiale. Diminuarea acestor cheltuieli și în special a celor pentru materii prime, materiale, combustibil, energie, care au o pondere ridicată (74,4%) trebuie să se bazeze îndeosebi pe micșorarea normelor de consum, valorificarea mai bună a materiilor prime și materialelor, folosirea mai largă a înlocuitorilor, intensificarea procesului de reproiectare a produselor învechite și asimilarea de produse noi cu parametrii tehnico-economici ridicați.

O deosebită atenție trebuie acordată modului cum sînt folosite fondurile fixe, deoarece cheltuielile cu amortizarea, în structura cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, arată că nu în toate cazurile dotarea cu fonduri fixe este însoțită de o creștere corespunzătoare a producției.

În conformitate cu prevederile planului pe 1974, indicii de eficiență a producției urmează să crească în ritmuri susținute față de anul 1973 (vezi tabelul nr. 3).

Aceasta reclamă eforturi susținute pentru utilizarea căilor de reducere a costurilor, cheltuielilor materiale și cresterea eficienței producției.

	Economii totale pe 1974 față de 1973 (preliminat)	din care pe seama :					
		reduc. normelor de consum	reduc. chelt. de aprovizionare și desfacere	folosirii capacit. de prod.	reduc. chelt. de muncă vie	raționaliz. chelt. admin. gospod.	alți factori
INDUSTRIA REPUBLICANA	100,0	40.7	2,6	8,3	13,6	7,3	27,5
din care:							
Ministerul Industriei Chimice	100,0	31,2	1,7	16,0	9,7	12,0	29,4
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele	100,0	25,3	2,6	13,5	36,3	7,1	15,2
Ministerul Industriei Ușoare	100,0	25.7	2,7	11,8	27.6	2,8	29.4
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor	100,0	60,6	4,8	4,4	+1,2	1,4	30,0

Tabelul nr. 4 (în procente).

	Prod. globală la 1000 lei fond. fixe	Beneficiu la 1000 lei fonduri fixe	Venit net la 1000 lei fonduri de producție
Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	100,9	—	111,9
Ministerul Industriei Metalurgice	100,6	107,4	103,8
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele	111,0	127,3	123,6
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii	103,5	125,5	119,2
Ministerul Industriei Chimice	101,2	114,6	99,8
Ministerul Industriei Ușoare	102,7	113,8	105,1
Departamentul Industriei Alimentare	103,8	179,5	116,4
Industria Locală	105,5	119,5	113,3

Tabelul nr. 3 (1973=100).

În anul 1974, pentru prima dată, planul național unic include și un program de reducere a costurilor de producție și a cheltuielilor materiale, program care fundamentează volumul de economii pe factori și măsuri concrete. Sinteza programelor de măsuri la nivel macroeconomic arată că, din volumul total de economii pe industria republicană, peste 40,7% se bazează pe reducerea normelor de consum (vezi tabelul nr. 4).

Întrucît nu în toate cazurile, în faza de întocmire a planului, în unitățile de producție și centrale au fost identificate măsuri care să acopere integral volumul de economii, **problema de bază care se cere a fi soluționată este ca aceste programe să fie cît mai judicios elaborate și evaluate, astfel încît să acopere integral volumul de economii prevăzut în plan.** Elaborarea lor judicioasă presupune o stabilire atentă a etapelor pregătitoare de reducere operativă a cheltuielilor, precum și o evaluare a posibilităților de reducere a acestora.

Etapa de aplicare a programului astfel constituit trebuie să fie precedată de o organizare practică a locurilor de muncă, prin defalcarea cheltuielilor pe locuri de producție, responsabilități la fiecare loc de desfășurare a planului, termene atît finale cît și intermediare. Pentru ca activitatea productivă să devină cît mai eficientă, este necesară o colaborare strînsă între serviciile economice și tehnice. Totodată, este necesar ca planurile de măsuri să devină instrumente ale consiliilor oamenilor muncii din centrale, precum și a comitetelor oamenilor muncii din fiecare întreprindere. Subliniem aceasta deoarece nu arareori se constată că atunci cînd se solicită planul de măsuri privind reducerea costurilor, acesta este greu de găsit în unele unități, iar în altele se confundă cu planul M.T.O. ; de cele mai multe ori el se află în sertarul contabilului șef, în loc să stea pe masa de lucru a tuturor factorilor care conduc producția și a celorlalte cadre tehnice din uzine.

Analiza sistematică, cel puțin lunară în colectivul de conducere, a mersului îndeplinirii planului de măsuri, precum și o analiză comparativă a costurilor de produse, periodică, se impune ca o necesitate pentru a asigura îndeplinirea în condiții corespunzătoare a sarcinilor prețului de cost și a cheltuielilor materiale.

În anul 1974, pentru prima dată prin planul de stat s-au defalcat și sarcinile privind reducerea costurilor și a cheltuielilor materiale pe trimestre, vizîndu-se asigurarea unei eșalonări judicioase a efortului în domeniul reducerii costurilor pe întreg parcursul anului. Aceasta necesită o preocupare permanentă a tuturor factorilor de răspundere din centrale și întreprinderi, care sînt chemați să facă din programele de măsuri un factor de corelare cu sarcinile de plan trimestriale.

Introducerea indicatorului producției nete, din acest an, implică o analiză atentă a cheltuielilor materiale, atît celor directe, cît și a celor indirecte, astfel încît realizările din domeniul consumurilor materiale să fie cît mai temeinic comensurate.

În etapa actuală ne confruntăm cu necesitatea ca planul tehnic să sprijine mai temeinic reducerea costurilor și a cheltuielilor materiale. Pentru aceasta, nu este suficient să se prevadă numai reproiectarea unui produs, asimilarea unui produs sau proces tehnologic, ci este absolut necesar să se evalueze efectul economic asupra cheltuielilor materiale și costurilor de producție.

ÎN întîmpinarea celui de-al XI-lea Congres al partidului, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale industriale și-au suplimentat angajamentele asumate inițial, analizează cu spirit de răspundere, cu exigență, modalitățile de folosire a tuturor resurselor pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor asumate. Fiecare colectiv de muncă este animat, în aceste zile care au mai rămas pînă la mărețul eveniment, de dorința de a obține rezultate superioare care să asigure îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Experiențe în actualitate

APLICAȚII ALE CERCETĂRILOR OPERAȚIONALE

ÎN CADRUL preocupării generale și permanente de perfecționare a activității de conducere și organizare din unitățile noastre economice un loc important îl ocupă promovarea metodelor și tehnicilor moderne de gestiune bazate pe un riguros instrumentar matematic. Între acestea, metodele cercetărilor operaționale ocupă o pondere însemnată, în aplicarea lor fiind interesate cadrele de conducere și specialiști ai unităților din toate ramurile economiei naționale. Un exemplu concludent, prezentat în continuare, îl constituie proiectul elaborat la Trustul de construcții hidroenergetice-București *de către ing.* Andrei Corneliu, *absolvent al secției construcții a* Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat *din cadrul* Academiei „Ștefan Gheorghiu".

● Convergența obiectivelor: modernizarea activității de conducere

DACĂ profilul Trustului de construcții hidroenergetice București — executarea de amenajări hidroenergetice și a lucrărilor de construcții și instalații aferente — a înregistrat de la înființare o tot mai mare stabilitate, dimensiunile activității sale au cunoscut dimpotrivă modificări consecutive, pe măsură ce construirea de obiective hidroenergetice a căpătat o atenție tot mai mare în cadrul politicii energetice a partidului și statului nostru. Pentru perioada de perspectivă, această unitate va realiza întregul program de amenajări hidroenergetice.

Toate acestea înseamnă o creștere considerabilă a gradului de complexitate a activității desfășurate de trust.

A devenit iminentă necesitatea îmbunătățirii organizării și conducerii activității sale prin **utilizarea unor metode și tehnici moderne care să facă posibilă rezolvarea operativă, în condiții de eficiență ridicată, a diferitelor probleme** care apar îndeosebi pentru: alegerea variantelor optime (de investiție, amplasare, construcție etc), în condițiile luării în considerare a mai multor criterii cu coeficienți de importanță diferiți, programarea și urmărirea execuției lucrărilor, urmărirea mișcărilor de materiale și piese de schimb, reducerea costurilor, modernizarea tehnologiilor de construcție, scurtarea duratelor de execuție etc.

● Probleme și soluționări diferite prin metoda ELECTRE

PRIMUL obiectiv urmărit prin elaborarea proiectului la care ne referim l-a constituit **utilizarea unor metode moderne în rezolvarea problemelor decizionale multicriteriale.** S-a recurs, în acest scop, la **METODA ELECTRE**, care s-a dovedit a fi deosebit de eficientă **oferind posibilitatea rezolvării rapide a unor probleme importante cum sînt: alegerea variantei optime de investiție, alegerea amplasamentului obiectivelor, a variantelor constructive, tehnologiilor de execuție etc.** În cadrul proiectului, metoda a fost folosită pentru soluționarea a două mari probleme. Este vorba, în primul rînd, de **stabilirea ordinii prioritare a patru bazine de acumulare** în condițiile luării în considerare a mai multor criterii: investiția totală, volum util acumulat, energia electrică produsă, irigații, apărări de inundații, extinderea suprafețelor de păduri, eventuale amenajări de drumuri căi ferate, posibilități de încercare imediată a lucrărilor, asigurarea folosințelor, efect economic final obținut. În al doilea rînd, este vorba de **alegerea variantei constructive optime pentru barajul uneia dintre hidrocentrale**, comparîndu-se soluția de execuție din beton cu soluția din arocamente cu nucleu central de argilă, avîndu-se în acest scop în vedere următoarele criterii: valoarea investiției, durata ei de realizare, consumul de ciment, influența valutară, consumul de combustibil și energie electrică, posibilități de supraînălțare a barajului, evacuarea temporară a locuitorilor, scoaterea de suprafețe de teren din circuitul agricol, posibilități de asigurare cu utilaje, gradul de utilizare a mijloacelor feroviare de transport, condiții geologice de fundare, grad de importanță. Dacă în primul caz soluția oferită prin utilizarea metodei ELECTRE a fost identică cu cea oferită de studiul întocmit în acest scop de către Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare, dar în condiții de costuri și timp mult mai reduse și de certitudine destul de ridicate, în cel de al doilea caz, soluția indicată — varianta din beton — a însemnat o economie

---

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Dinamism cumulativ de creștere

INTREPRINDERILE performante dezvoltă în ele însele o strategie de progres care le asigură un dinamism cumulativ, strategie care poate fi caracterizată prin următoarele:

1. ADAPTARE RAPIDĂ LA EVOLUȚIA MEDIULUI. *Este vorba de orientarea dinamică a resurselor în funcție de posibilități și schimbările pieței. Întreprinderea care vrea să progreseze trebuie să se adapteze permanent transformărilor perpetue ce caracterizează aceste posibilități și piețe.* Alegerea produsului *constituie în general* piatra de încercare *a acestei zone strategice.*

2. DESCHIDERE SPRE PROGRES. *Adoptarea unei politici adecvate încadrată în obiectivele generale ale dezvoltării economiei naționale, dezvoltarea unui spirit de cercetare, ca și a forțelor de creație și reînnoire necesare, permit întreprinderii să pregătească la timp transformările cerute.*

3. DEZVOLTAREA CONDUCERII. *Trebuie ales un astfel de sistem de conducere a unității care, concomitent să favorizeze mecanismul unui progres continuu; să asigure o mai bună pregătire și un mai bun control al acțiunilor; să permită conducătorilor să consacrate mai puțin timp operațiilor curente și mai mult timp creșterii și creativității; să ușureze raționalizarea structurilor, cerută de o strategie de inovație.*

4. FLEXIBILITATEA STRUCTURILOR. *Se impune alegerea acelor structuri capabile să favorizeze progresul și, concomitent, să diminueze rezistența la schimbare, să corespundă obiectivelor* de atins, *să stimuleze inițiativele și să faciliteze combinațiile le resurse cele mai dinamice.*

5. CONDUCERE PARTICIPATIVĂ. *Este necesar să permită un sistem de conducere caracterizat, în principal, prin precizarea cît mai clară a obiectivelor, delegarea atribuțiilor și controlul rezultatelor mai curînd decît al mijloacelor. Aceasta este posibil prin folosirea instrumentelor moderne de gestiune, care deschid cîmpul creativității și asigură mobilitatea unității la schimbări.*

6. DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII DE ACȚIUNE. *Politica adoptată de întreprindere trebuie să-i permită acesteia să dispună de o suficientă capacitate de acțiune pentru a aplica integral strategia adoptată. Procesul cumulativ de creștere presupune ca o parte din valorile obținute prin strategia de progres vor fi reinvestite în circuit, ce astfel se reia în condiții de reproducție lărgită.*

Toate aceste elemente formează un tot contribuind la atingerea scopului dorit de întregul colectiv al întreprinderii, și anume progresul și creșterea sa economică.

de investiţii şi totodată luarea în considerare a tuturor implicaţiilor pe care adoptarea acestei soluţii le poate avea pentru economia naţională.

Cea de **a doua direcţie de acţiune** a reprezentat-o **perfecţionarea activităţii de programare a lucrărilor hidroenergetice.** S-a recurs, în acest scop, la **metoda drumului critic** şi la **mijloacele automate de calcul.** Utilizînd o reprezentare structurală tip C.P.M. şi pachetul de programe I.B.M. 360 P.C.S., s-a făcut, de pildă, planificarea, evaluarea şi programarea calendaristică la trei dintre hidrocentralele ce se vor executa în viitorul cincinal. Noul sistem de programare oferă, comparativ cu sistemul clasic, o serie de avantaje : scurtarea duratelor de execuţie; efectuarea programării o singură dată la intervale mari de timp, ulterior intervenind numai actualizări ; posibilitatea stabilirii cu exactitate a necesarului de resurse şi eşalonarea acestuia pe toată perioada de execuţie.

A treia direcţie de acţiune a avut un conţinut mult mai eterogen. În cadrul ei s-a urmărit **depistarea acelor domenii ale conducerii şi organizării activităţii de construcţii hidroenergetice care se pretează la perfecţionare prin utilizarea metodelor cercetării operaţionale**, ca şi **alegerea celor care pot fi rezolvate în condiţii de eficienţă ridicată prin intermediul metodelor identificate.** S-a stabilit, de pildă, că **teoria firelor de aşteptare** dă un randament superior sistemului anterior, atunci cînd este utilizată la : dimensionarea formaţiilor de întreţinere şi intervenţie ; determinarea numărului de autovehicule necesare deservirii şantierelor pentru intervenţii operative ; dimensionarea lungimilor de tronson la depunerile digurilor sau canalelor de aducţiune ; determinarea corelaţiei dintre numărul de pompe pentru injecţie şi numărul de foreze. **Programarea matematică liniară,** la rîndul ei, este indicat a fi folosită în rezolvarea unor probleme ce privesc folosirea capacităţilor de producţie, amplasarea lucrărilor de organizare de şantier, transport etc.

● Structura efectelor consolidează cerinţa de generalizare

PRINCIPALA concluzie ce rezultă din analiza noului sistem de conducere şi organizare a lucrărilor de construcţii hidroenergetice evidenţiază faptul că **utilizarea metodelor cercetării operaţionale oferă o fundamentare ştiinţifică rezolvării problemelor ce apar atît în faza de pregătire a investiţiilor, cît şi în perioada execuţiei acestora. Modul de abordare, precum şi metodologia folosită, conduc la o rezolvare a problemelor mult mai rapidă şi eficace, comparativ cu metodele clasice.**

Datele existente au fost insuficiente pentru o evaluare integrală a eficienţei îmbunătăţirii sistemului de conducere şi organizare. O enumerare a tuturor avantajelor la care aplicarea metodelor cercetării operaţionale conduce, ar fi aproape imposibilă. În aceste condiţii, ne vom rezuma la o succintă enunţare a unor indicatori sintetici de eficienţă rezultaţi în urma aplicării uneia sau alteia dintre tehnici. De pildă, adoptarea solutiei constructive din beton pentru un singur baraj echivalează cu : reducerea valorii de investiţie cu 314 milioane lei, scurtarea duratei de execuţie de circa 2 ani, reducerea importului cu peste 15 milioane lei valută şi reducerea consumului de combustibil şi energie electrică cu circa 45 mii tone c.c. Utilizarea metodei drumului critic şi a mijloacelor automate de calcul conduce, la rîndul ei, la reducerea duratei de execuţie a altor trei hidrocentrale în total cu peste 240 de zile.

Toate cele arătate, inclusiv indicatorii de eficienţă, recomandă pe lîngă urgentarea aplicării sistemului în ansamblul său, aplicarea prealabilă separată a unora dintre metodele componente şi la alte şantiere ale trustului. Şi aceasta cu atît mai mult cu cît generalizarea unora dintre soluţii nu implică eforturi prealabile prea mari. De pildă, programarea prin intermediul metodei drumului critic şi a mijloacelor automate de calcul prezintă posibilităţi de extindere la pregătirea tuturor lucrărilor hidroenergetice care au S.T.E.-ul întocmit, în măsura în care există posibilitatea încheierii unor contracte pentru utilizarea calculatorului. Iar aplicarea teoriei firelor de aşteptare şi a programării matematice liniare pot fi extinse imediat la rezolvarea problemelor evidenţiate, la toate şantierele, nu numai ale acestui trust, ci, în general, la orice şantier de construcţii-montaj.

CONCEPTE ● METODE ● TEHNICI

Ce este DEZVOLTAREA ORGANIZATORICĂ

ÎN ULTIMII ANI, în literatura de specialitate din mai multe ţări, printre conceptele de largă circulaţie se numără şi cel de **organisation development**, a cărei versiune românească, cea mai potrivită ni se pare a fi aceea de **dezvoltare organizatorică.** Conceptul îşi are originea în cercetările de psihologia comportamentului şi psihologia socială, în special cele privind dinamica grupurilor mici, începute în 1946 de Lewin, Benne, Bradford şi Lippit. Termenul propriu-zis apare în 1964(1), dată după care cercetările asupra domeniului proliferează. Astăzi, deşi în mare vogă, nu există o unanimitate de opinii în ceea ce priveşte conţinutul conceptului. Dovadă, numeroasele definiţii existente. Două sînt totuşi noţiunile principale la care toate definiţiile fac apel : cea de **„schimbare“** şi cea de **„psihosociologie“**. Într-o formulare sintetică, conceptul poate fi definit astfel : **Dezvoltarea organizatorică este o acţiune pe termen lung vizînd să amelioreze modul de rezolvare a problemelor unei organizaţii funcţie de mediul său social, economic şi tehnologic, ca şi capacitatea sa de renovare internă şi de inovaţie, acţionînd în special asupra culturii organizaţionale, avînd un punct de vedere şi un mod de intervenţie sintetic, fondate pe o analiză psihosociologică a tuturor aspectelor vieţii organizaţiei, utilizînd tehnicile psihosociologice de intervenţie şi sprijinindu-se şi pe un agent exterior, pe un specialist.**

În legătură cu definiţia, se cuvin a fi date cîteva succinte explicaţii. Astfel, prin **capacitate de renovare internă şi de inovaţie a unei organizaţii economice** se înţelege aptitudinea acesteia de a se modifica pentru a face faţă noilor schimbări ale mediului înconjurător sau chiar de a crea sau iniţia aceste schimbări, deci de a-şi perfecţiona adaptarea la mediu, fie în maniera reactivă, fie în maniera preactivă. Noţiunea de **cultură organizaţională** include în conţinutul ei trei elemente : a) modul predominant de organizare a activităţilor individuale sau de grup, semnificînd în principal structura formală a organizaţiei economice respective ; b) modul preferenţial de organizare a participării şi stilului de conducere ; c) sistemele de valori individuale şi tradiţia datorată istoriei organizaţiei economice considerate, adică ansamblul informalului. La rîndul ei, **noţiunea de agent exterior,** desemnează o persoană ce nu face parte din reţeaua de autoritate a organizaţiei, din interiorul acesteia, dar capabilă să aibă o viziune sintetică asupra ansamblului organizaţiei şi să acţioneze obiectiv în interesul acestuia. **Dezvoltarea organizatorică** este un **proces**, o **acţiune de sinteză** care are ca punct de plecare **analiza psihosociologică a tuturor aspectelor vieţii organizaţiei,** deci o analiză sintetică a ei însăşi, care conţine numeroase variabile dar nu se identifică în ultimă instanţă cu nici una, separat. De pildă, introducerea unei noi structuri într-o organizaţie va contribui la dezvoltarea acesteia. Deci, în faza de intervenţie a procesului de dezvoltare a organizaţiei se va putea acţiona asupra acestei variabile. Dar nu în toate cazurile, uneori fiind contraindicată acţiunea asupra ei în scopul dezvoltării organizaţiei în ansamblu. Modelul de **analiză psihosociologică a unei organizaţii** este prezentat în **schema nr. 1.** Se pleacă de la **noţiunea de comunicaţie** înţeleasă în contextul **relaţiei de muncă.** Am identificat astfel denominatorul tuturor intervenţiilor de tip „dezvoltare organizatorică“, care-şi propun atingerea obiectivelor lor (ameliorarea capacităţii de rezolvare a problemelor şi ameliorarea capacităţilor renovatoare şi inovatoare) printr-o activitate la nivelul comunicaţiilor în relaţiile de muncă, procedînd în acest mod la analiza tuturor aspectelor vieţii organizaţiei, dintre cele mai diverse, cum ar fi, de pildă, analiza politicii de produs sau a organizării unui loc de muncă. Această analiză va constitui un **diagnostic general al sistemului organizaţiei** evidenţiind cum diferitele aspecte ale acesteia, convertite în termeni de comunicaţie, formează un **tot în echilibru** şi care sînt **punctele forte** ale acestui echilibru.

Agentul de schimb, dispune de un anumit număr de posibilităţi pentru a acţiona asupra acestui echilibru în scopul de a-l ameliora şi răspunde astfel obiectivelor dezvoltării organizaţiei. Posibilităţile la care s-a recurs cel mai frecvent pînă în prezent sînt figurate în schemă, grupate în trei categorii : a) **mijloacele** (sistemul de informaţii, sistemul de motivaţie, structurile, analiza funcţiilor) ; b) **atitudinile** (rezolvarea neînţelegerilor, stilurile de conducere adoptate la diferitele niveluri ierarhice, dinamica grupurilor, capacitatea de ascultare) c) **sistemele de luare a deciziilor.** Dacă în primul caz se caută ca prin intermediul unei **acţiuni asupra procedurilor** să se modifice comunicaţiile în relaţiile de muncă, iar în cel de al doilea se vizează atingerea aceluiaşi scop însă **făcînd personajele deja angajate să ia cunoştinţă de comportamentul lor,** în cel de al treilea avem de a face cu o **combinare a celor două aspecte** (o procedură + un aspect de atitudine).

Ceea ce este specific intervenţiei de tipul „dezvoltare organizatorică“ constă în aceea că nu ia în considerare doar unul sau altul din aspectele menţionate, ci **ansamblul** acestora, pe toate deodată, în **interacţiunea** lor, numai astfel fiind posibilă **modificarea echilibrului global.** Este necesară, totodată, observarea raporturilor organizaţiei cu mediul său înconjurător, în special evidente în **fixarea obiectivelor, elaborarea planurilor** ce permit să se atingă aceste obiective şi în **controlul rezultatelor** obţinute.

Dezvoltarea organizatorică presupune o multitudine de tehnici de intervenţie pentru atingerea obiectivelor propuse, tehnici care sînt puse în acţiune în cadrul celei de a doua etape, deci după efectuarea analizei psihosociologice a organizaţiei şi detectarea direcţiilor de acţiune necesare.

Cinci concluzii...

ANUL TRECUT a fost organizată in Franța o anchetă avind ca temă informația în întreprinderi. *Au participat* 2 500 de persoane *(45% șefi de întreprindere, 25% șefi de personal, 8% însărcinați cu relații publice, 22% alte categorii de salariați).* Principalele concluzii *rezultate sint următoarele :*

1. Conducătorii din întreprinderi sint conștienți de necesitatea dezvoltării informării dar nu știu cum să procedeze, preferind rețete sau tehnici din afară.

2. Dezvoltarea sistemului de informare în întreprindere depinde, în primul rind, de starea de spirit a conducătorilor, de temperamentul lor și, în al doilea rind, de cea (cel) al personalului.

3. Mijloacele clasice de informare, în special cele scrise, rămin eficace, fiind preferate tehnicilor mai noi, *cum sînt cele audiovizuale, care solicită un anumit efort de adaptare din partea personalului.*

4. *Dacă* informarea descendentă funcționează în general bine, *în măsura în care conducerea de vîrf a întreprinderii o vrea,* sensul ascendent prezintă mai multe dificultăți, *cadrele ezitind să sesizeze conducerea sau estimind că „aceasta nu va servi la nimic“,* circulația laterală a informației fiind ca și inexistentă *în majoritatea întreprinderilor.*

5. Aspectul „social“ al informării este în majoritatea cazurilor desconsiderat, *notele de informații interne de acest profil în unități nefiind folosite.*

SINOPTIC

Calități necesare cadrelor de conducere din proiectare

UN STUDIU complex elaborat anul trecut pentru IPROSIN *a avut ca obiectiv, intre altele, elaborarea profesiogramelor unor funcții de conducere și coordonare specifice activității de proiectare : șef atelier proiectare, șef proiect complex, șef proiect obiect și specialitate, membru C.T.E., S-au evidențiat ca necesare acestor cadre următoarele categorii de solicitări :*

1. Competență intelectuală: *flexibilitate în gindire, curiozitate intelectuală, interpretări originale, creativitate, capacitate de a percepe în perspectivă și de a o explora selectiv.*

2. Competență profesională : *cunoștințe temeinice în specialitate și în domenii înrudite, preocupare pentru o continuă pregătire profesională, ideologică și în problemele social-umane ale întreprinderii, valorificarea experienței profesionale și socio-economice în activitatea de concepție și de conducere.*

3. Stabilitate emoțională : *echilibru psihic în situațiile tensionale create atît de complexitatea sarcinilor sau de munca intensă, de urgențe, cît și de relațiile interpersonale din cadrul colectivului mare în care lucrează sau din cel pe care-l conduce.*

4. Calități de conducător : *capacitate de a planifica și organiza munca sa și a colectivului, inițiativă, capacitate de a lua decizii eficiente prin consultare, pricepere în a controla sistematic executarea deciziilor, capacitate de cunoaștere a sa și a altora, de înțelegere a comportamentului oamenilor, adaptabilitate situațională și sociabilitate, capacitate de a repartiza atribuții, obiectivitate în evaluarea altora, exemplu de conduită morală și disciplină.*

CUM CONDUCEM

Cinci reguli pentru evitarea rigidității

CONDUCEREA este tot mai mult o știință, un ansamblu de concepte, tehnici și procedee riguroase. În practică, uneori, din dorința de a respecta litera științei, se ajunge însă la o interpretare prea rigidă, *spun unii specialiști,* a realității. *Poate fi evitată această rigiditate ? Dar cum ?*

Dînd un răspuns afirmativ, la prima întrebare, H. Koontz și C. O' Donnel, în lucrarea lor „Principiile fundamentale ale științei conducerii“, *oferă ca răspuns la întrebarea a doua, cinci recomandări. Succint, acestea sînt :*

1. Conduceți cît mai concret. *Chiar știința cea mai elaborată nu va ajunge niciodată să epuizeze complexitatea unei situații reale. De aceea, pentru a face față oricărui neprevăzut, luați totdeauna în considerare elementele concrete ale realității în care unitatea dv acționează. Nu uitați totodată că realitatea pe care un conducător o înfruntă este întotdeauna cea a zilei de mîine că deci realitatea este „o... țintă mobilă“.*

2. Conduceți cu suplețe.

Cel mai important dintre factorii de rigiditate rămîne rezistența umană la schimbare. *Ca atare, atunci cînd luați decizii care implică schimbări în sistemul întreprinderii, afectînd deci pe anumite planuri personalul, căutați să vă faceți mai întîi înțeles, explicînd și justificînd deciziile date.*

3. Găsiți și aplicați un sistem adecvat de motivare. *Noțiunile de autoritate, responsabilitate și sancțiune se cer reevaluate, acordîndu-li-se atenția și importanța cuvenită. Este necesar ca sistemul general de motivare, de cointeresare să fie aplicat ținîndu-se seama de particularitățile, de personalitatea fiecărui membru al colectivului de muncă.*

4. Apelați la tehnici, fără a renunța la rațiune. *Instrumentele moderne de gestiune au tendința de a evolua către o complexitate din ce în ce mai mare, iar cît privește experții, este uneori dificil să comunici integral cu ei. Dar, neacceptarea instrumentelor moderne de gestiune, ca și a colaborării cu experții, din aceste motive, reprezintă o greșeală. Soluția cea mai rațională pentru conducători constă în a învăța să utilizeze conceptele și tehnicile noi, lăsînd rezolvările de detaliu în seama specialiștilor.*

5. Nu vă lăsați invadați de informații. *Pe drept cuvînt se poate spune că astăzi poți dispune de tot atîtea informații cîte dorești. Dar există un revers : inflația galopantă a datelor. Și pentru a-l evita este necesar, în primul rînd, să știi să triezi. Nu evitați compartimentarea informațiilor în funcție de anumite criterii : natura lor, sursa de proviniență, scopul pentru care sînt colectate etc. Aceasta cu atît mai mult cu cît prelucrarea integrală a informațiilor și corelarea lor complexă în ciuda progreselor informaticii nu sînt încă rezolvate.*

Schema nr. 1 —
Modelul analizei psiho-sociologice a organizației

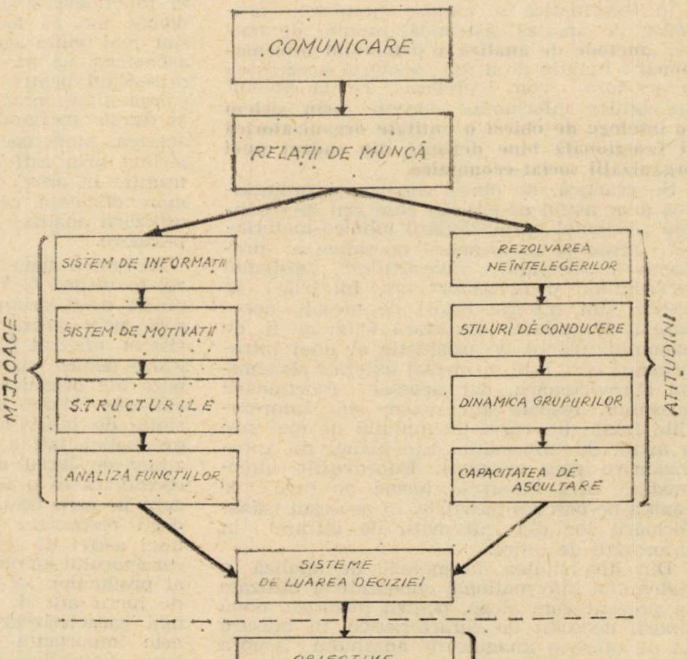

Cel mai sintetic procedeu de intervenție poartă denumirea de **CERCETARE-ACȚIUNE (C. A) — Action Research —** și implică parcurgerea următoarelor **faze :**

- **a. Colectarea datelor sintetice asupra organizației.**
- **b. Organizarea lor astfel incit să facă posibilă descrierea echilibrului sistemului și a feedback-ului acestuia.**
- **c. Alegerea (cu persoane din sistem) a variabilelor asupra cărora se va interveni și proiectarea ipotezelor asupra rezultatelor previzibile ale acestor modificări.**
- **d Efectuarea modificărilor alese.**
- **e. Observarea rezultatelor colectind noi date și repetind astfel procesul pînă ce obiectivele stabilite sint atinse.**

Dovada atingerii obiectivelor — o mai mare capacitate renovătoare și inovatoare și o mai mare aptitudine la rezolvarea problemelor — se va evidenția în calitatea relațiilor organizației cu mediul său prin funcțiile : „fixarea obiectivelor“, „planificare“, „control“.

Listă bibliografică :

(1) Blake, Moutan, Barnes, Greiner : „Break through in Organization Development“ (in Harvard Business Review nv.-dec. 1964).
(2) French și Bell: „Organization Development“ (Prentice Hall, 1973).
(3) Yves Enregle : „Le development des organisations“ (in Management France, nr. 6, 1974).
(4) Beckhard : „Organization Development. Strategies and models“ (Addison — Wesley, 1969).
* Argyirs : „Management and Organizational Development : The path from XA to YB“ (McGraw Hill, 1971).
* Lawrence și Lorsc : „Developing Organizations : Diagnosis and Action“ (Harvard University Press, 1970).

Pagini realizate de
Iulian BOGDAN

TEORII — IDEI

ANALIZA ȘI PROIECTAREA SISTEMICĂ — PROCEDEU PRACTIC ÎN PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII SOCIAL-ECONOMICE

1. Conceptul de analiză și proiectare sistemică

PRINTRE încercările cele mai caracteristice de inovare a metodelor folosite în ultimele decenii în științele social-economice, alături de întrebuințarea masivă a procedeelor matematice și a calculatoarelor electronice, se află fără îndoială și utilizarea în aceste științe a concepțiilor cibernetico-sistemice.

Avînd rădăcina în două curente științifice considerabil deosebite ca metodă și domeniu de preocupări (teoria structuralistă și cibernetica) și preluînd creator multe idei și procedee din capitolele moderne ale matematicii, din econometrie, cercetarea operațională și informatică, concepția **cibernetico-sistemică** consideră că ansamblul economiei este un **sistem** alcătuit din elemente componente (organizații social-economice de diferite mărimi), intercorelate prin fluxuri materiale și informaționale și cu un comportament orientat spre atingerea unor obiective precise. La rîndul lor, organizațiile care sînt elemente componente ale sistemului — ansamblu, pot fi considerate sisteme cibernetice, diviziunea putîndu-se continua pînă la identificarea unor componente elementare indivizibile. Scopul cercetării cibernetico-sistemice aplicată la realitatea social-economică îl constituie surprinderea comportamentului sistemelor, una din principalele căi de descriere a acestui comportament fiind găsirea relațiilor matematice care există între fluxurile de intrare în sistem și cele de ieșire.

Adoptarea perspectivei cibernetico-sistemice în științele social-economice reprezintă un cîștig teoretic remarcabil și este foarte probabil ca în următorii ani să asistăm la închegarea unei teorii cibernetico-sistemice complete și unitare, aplicată la realitatea social-economică pe scară largă. Este de remarcat contribuția economiștilor din țările socialiste la nașterea și dezvoltarea ciberneticii economice,[1]),**la loc de cinste situîndu-se lucrările Școlii românești de cibernetică economică, condusă de Academician Manea Mănescu [2]).**

Printre metodele care s-au născut în cadrul concepției generale cibernetico-sistemice, un loc deosebit îl ocupă analiza și proiectarea sistemică, pe de-o parte datorită excepționalei sale eficiențe în practică, iar pe de altă parte prin faptul că prezintă remarcabile posibilități de generalizare.

Analiza și proiectarea sistemică este în prezent o metodă folosită de informaticieni pentru introducerea eficientă a echipamentelor electronice de calcul în întreprinderi și organizații social-economice diverse. Ceea ce caracterizează analiza și proiectarea sistemică este ideea de a lua în considerare nu numai intrările și ieșirile din sistem ci și fluxurile intermediare dintre acestea, cu alte cuvinte procesul de detaliu al transformării intrărilor în sistem în ieșiri. E drept că această activitate se limitează la fluxuri de intrare, intermediare și de ieșire avînd exclusiv caracter informațional, dar aceasta nu contravine de fel concepției generale sistemico-cibernetice, putînd, în același timp, constitui un punct de plecare pentru generalizări teoretice și practice.

În Informatică se cunosc numeroase procedee de analiză sistemică, numite de obicei **„metode de analiză a sistemului informațional“.** Înainte de a face o scurtă prezentare a acestora vom preciza că la nivelul aplicațiilor informatice curente, **prin sistem se înțelege de obicei o entitate organizatorică și funcțională bine definită din cadrul unei organizații social-economice.**

Se practică, de obicei analiza și proiectarea unor astfel de entități cum sînt de exemplu „sistemul aprovizionării tehnico-materiale“, „sistemul programării operative a producției“, „sistemul investițiilor“, „sistemul reparațiilor și reviziilor“ etc. Intrările în sistem sînt diferite tipuri de mesaje necesare a fi preluate din afară (cum ar fi, de exemplu, planul de producție al unei întreprinderi care este un mesaj exterior sistemului aprovizionării, dar necesar funcționării acestuia). Ieșirile din sistem sînt informațiile finale (în cazul exemplului de mai sus, o astfel de informație este planul de aprovizionare gata calculat). Informațiile intermediare sînt diversele forme pe care le capătă pe parcurs mesajele, în procesul transformării lor din informații de intrare în informații de ieșire.

Din diversitatea de metode de analiză a sistemului informațional cunoscute și utilizate în prezent vom alege, pentru ilustrare, două tipuri, deosebit de caracteristice, în măsură să ne ofere o imagine de ansamblu asupra a ceea ce este analiza sistemică în informatică.

Aspectul definitoriu al primului grup de metode, masiv utilizate în informatica anilor '60, este faptul că **în munca de analiză se pleacă de la situația existentă, încercîndu-se îmbunătățirea ei prin reproiectare, folosind în acest scop o serie de tehnici și criterii de îmbunătățire.**

Metodele care aparțin acestui prim grup, se deosebesc uneori destul de mult între ele după **mai multe proprietăți,** dintre care notăm :

— dacă în procesul analizei se pleacă de la intrările sau de la ieșirile din sistem ;

— cînd se pleacă de la informațiile de ieșire din sistem, dacă acestea sînt deduse explicit din activități social-economice de bază (obiective evidente ale sistemului), sau se iau în considerare drept obiective informații de ieșire consacrate ca necesare de practică ;

— dacă în activitatea de analiză, în afara examenului amănunțit la care sînt supuse toate informațiile din sistem, se cercetează sau nu în detaliu și procesele de decizie, în scopul îmbunătățirii lor.

Indiferent însă de deosebiri, aceste metode cuprind, de regulă, **trei etape de lucru.**

Prima etapă este consacrată cunoașterii sistemului analizat. În acest scop, analiștii încep prin a culege informații generale tehnico-economico-organizatorice despre organizația social-economică din care face parte sistemul ce se studiază. Cunoașterea în detaliu a sistemului, momentul esențial al acestei etape, se face prin identificarea proceselor informaționale și decizionale elementare care au loc în sistem, prin stabilirea succesiunii și intercorelării în timp și prin analiza amănunțită a structurii acestora.

Cea de a doua etapă, consacrată proiectării sistemului îmbunătățit, începe prin analiza critică a sistemului existent, adică prin identificarea imperfecțiunilor ce apar în funcționarea informațional-decizională a acestuia. Se încearcă apoi remedierea acestora după criterii care au în vedere pertinența, economicitatea și operativitatea mesajelor care circulă în sistem, raționalitatea și logica deciziilor [3]), economia forțelor angajate în sistem și în final calitatea ieșirilor obținute. Rezultatul etapei de proiectare a noului sistem este obținerea unui sistem — replică a sistemului inițial, care trebuie să îndeplinească mai bine și mai economic toate funcțiile necesare ale acestuia din urmă și eventual altele în plus rezultate ca necesare din analiză.

Ultima — cea de a treia etapă a analizei, în cadrul grupului de metode la care ne referim, este așa numita etapă a implementării, care cuprinde măsurile pentru trecerea de la faza de proiect, la faza de aplicație practică.

Ceea ce caracterizează în ansamblu acest prim grup de metode de analiză sistemică, este caracterul său oarecum meșteșugăresc. Într-adevăr, identificarea „imperfecțiunilor“ în funcționarea sistemului existent și remedierea lor, se face după criterii mai mult sau mai puțin empirice. Trebuie arătat, de asemenea, că procedeul folosit este laborios, necesitînd pentru activități de amploare și complexitate medie, echipe de 5—6 analiști și durate mergînd pînă la un an. Cu toate acestea, numeroase sisteme informatice proiectate prin astfel de metode în țările cu tradiție în acest domeniu, au funcționat cu mare eficiență, ceea ce pledează în favoarea utilizării analizei sistemice la nivel de întreprindere.

Al doilea grup de metode de analiză, apărut în ultimii 6—7 ani și mult mai puțin răspîndit decît primul, se caracterizează îndeosebi prin încercarea de a proiecta un nou sistem eficient plecînd de la informațiile de ieșire deduse ca necesare din obiectivele de bază ale organizației social-economice considerate. Astfel una dintre informațiile posibile de ieșire ale sistemului programării producției într-o întreprindere, programul zilnic de lucru defalcat pe ore, nu va fi considerat ca o ieșire necesară, decît în măsura în care tipul de producție al întreprinderii respective necesită efectiv elaborarea unei astfel de ieșiri (s-ar putea că datorită caracterului automatizat și eventual pe bandă al producției, să nu fie necesar un program de lucru atît de detaliat în timp). Ceea ce mai caracterizează acest grup de metode, este importanța mare care se acordă analizei decizionale a produselor și în același timp importanța mai scăzută cunoașterii situației existente în sistem.

Metoda practică de lucru constă în stabilirea necesităților de informații și procese decizionale în diverse faze ale procesului complex din sistem, începînd de la informațiile cele mai legate de procesul de producție și apoi, din aproape în aproape, pînă la informațiile care rezultă că trebuie să fie procurate din afara sistemului. A. Delville [4]), unul dintre pionierii acestui procedeu, compară fluxul de informații și de decizii dintr-un sistem, cu o amenajare hidroenergetică cuprinzînd cursuri de rîu și bazine de acumulare pentru acționarea turbinelor și indică pașii care sînt de executat pentru a efectua analiza informațional-decizională, plecînd din „avalul“ sistemului, spre „amonte“.

Aspectul cel mai tipic al grupului de metode aval-amonte este faptul că munca de analiză (care de fapt este în special o muncă de proiectare), se bazează în primul rînd pe ingeniozitate și experiența analiștilor, neglijînd cu sau fără voie ceea ce se petrece în sistem la data analizei. Fără îndoială că ideea de a crea un nou sistem, cît mai rațional, independent de starea actuală a sistemului cu tot cortegiul lui de defecte, este seducătoare, dar poate duce, uneori, la soluții nerealiste prin „perfecțiunea“ lor. De altfel, metodele aval-amonte sînt încă destul de puțin folosite, avînd, deocamdată, în mare măsură, doar un caracter experimental.

Cu ajutorul celor două exemple de mai sus, nădăjduim că se poate dobîndi o imagine globală a ceea ce reprezintă analiza și proiectarea sistemică. În secțiunile următoare vom încerca să arătăm necesitatea utilizării pe scară largă a metodelor analizei și proiectării sistemice într-o economie modernă și să schițăm unele idei în vederea incorporării acestor metode într-o disciplină cibernetico-sistemică închegată și eficientă.

2. Necesitatea utilizării analizei și proiectării sistemice într-o economie modernă

UNA dintre problemele mai dezbătute în disciplinele moderne privind conducerea este aceea a posibilităților și mijloacelor prin care conducătorii organizațiilor social-economice moderne pot dirija eficient activitatea lor în prezența fenomenului de creștere a volumului și complexității acestor organizații.

Ceea ce e comun tuturor metodelor recomandate de teorie sau utilizate în diverse cazuri din practică, este imposibilitatea conducătorilor de a cunoaște și interveni în detaliu în toată multitudinea de fapte care caracterizează activitatea organizațiilor mari și complexe.

Din această cauză se încearcă „stăpînirea“ procesului și obținerea unor rezultate cît mai apropiate de cele propuse, prin acționarea unor „pîrghii“ prin care se speră că poate fi determinată evoluția de ansamblu a sistemului. Există numeroase propuneri teoretice și încercări practice de a stabili care sînt cele mai potrivite pîrghii care trebuie acționate pentru o conducere eficientă, dar nu poate fi vorba, cel puțin deocamdată, de o sistematizare științifică clară și cu perspective de generalizare în această problemă, întrucît diversele curente și opinii existente diferă între ele, uneori în mod fundamental. Consecința acestei stări de fapt este existența unei multitudini de procedee, mijloace și stiluri de conducere a organizațiilor social-economice, depinzînd în mult mai mare măsură de condiții subiective cum ar fi pregătirea, inteligența, temperamentul și talentul conducătorilor, decît sînt de regulă dispuși să recunoască aceștia și chiar unii teoreticieni.

Este destul de ușor să ilustram cele afirmate mai sus dacă ne referim la situațiile îndeobște cunoscute ale unor organizații sensibil asemănătoare între ele ca profil, mărime, complexitate, dotare etc. în care metodele de conducere sînt radical diferite. Pîrghiile prin care acționează unii conducători vizează cu predilecție aspecte tehnice, alții folosesc intens pîrghiile motivaționale sau sînt preocupați în special de probleme contabil-financiare. Există (din fericire) și destui conducători de unități economice care au în vedere mai multe pîrghii, dar foarte puțini, pentru a nu spune nici unul, cuprind toate pîrghiile care le stau la îndemînă. Desigur că rezultatele pe care le obțin organizațiile respective sînt influențate decisiv de metoda de conducere, adică de fapt, de pîrghiile acționate de conducători și bineînțeles, de corectitudinea folosirii lor.

Dacă analizăm critic și fără prejudecăți această situație, nu putem să nu constatăm că metodele de conducere a organizațiilor social-economice sînt încă departe de a putea fi denumite „știință“. Într-adevăr, în timp ce în științele exacte și cele tehnice, două probleme identice sau asemănătoare pot avea de regulă soluții identice sau asemănătoare, datorită metodelor care — avînd caracter științific — s-au generalizat, în problemele conducerii organizațiilor social-economice, soluțiile diferă de regulă considerabil, chiar în cazurile identice sau asemănătoare. Această situație este principala cauză a serioaselor dificultăți care apar în numeroase organizații social-economice mari și complexe.

Întrebarea care se impune este dacă această situație este inerentă și de neevitat în procesul dezvoltării organizațiilor social-economice moderne.

După opinia noastră, nu poate fi vorba despre o asemenea inevitabilitate. Anticipăm această părere, pe care vom încerca să o justificăm în cele ce urmează, bazîndu-ne pe faptul că există mari întreprinderi în țările dezvoltate economic, care au reușit să aplice analiza și proiectarea informațional-decizională la totalitatea sau cvasi-totalitatea sistemelor componente, creînd așa numitele **sisteme integrate** în care deficiențele derivînd din conducerea prin pîrghii selective, sînt eliminate în cea mai mare parte.

N-am dori să creăm impresia că atribuim metodelor de analiză și proiectare sistemică virtuțile unui panaceu universal. În problemele funcționării organizațiilor social-economice vor subsista, desigur întotdeauna dificultăți care nu vor putea fi rezolvate prin aplicarea metodelor sistemice, dar în ceea ce privește conducerea sistemelor în condiții tehnico-social-economice exterioare date, aceste metode reprezintă la ora actuală, tot ceea ce poate fi mai eficient.

Să încercăm în ultima parte a acestei secțiuni să schițăm unele idei privind **posibilitățile practice de aplicare largă a analizei și proiectării sistemice, subliniind totodată avantajele pe care le prezintă.**

Avem în vedere o astfel de metodă de analiză și proiectare sistemică care să preia ceea ce este bun în metodele cunoscute, pentru a se obține un procedeu de sinteză eficient. Principalele caracteristici ale unei astfel de metode sînt următoarele :

— activitatea de analiză începe prin cunoașterea situației existente în sistem, chiar dacă nu la nivelul de detaliere la care se face acest lucru în prima din cele două metode prezentate mai sus (se insistă în special pe cunoașterea activităților informațional-decizionale cheie) ;

— în munca de proiectare se pleacă de la definirea obiectivelor de bază 5) la nivelul organizației ; stabilirea acestora este o operație fundamentală în care trebuie antrenați cei mai calificați specialiști care răspund de activitatea și dezvoltarea organizației (printre obiectivele unei întreprinderi, de exemplu, sînt unele care derivă din obiectivele eșalonului organizatoric superior, cum ar fi sarcina de plan fizic, de plan valoric, realizarea planului de export, etc., altele sînt obiective locale, de exemplu cîștigarea întrecerii socialiste pe ramură etc.) ;

— plecînd de la obiectivele de bază, se definesc din aproape în aproape sub-obiective de diferite nivele, ajungîndu-se prin procedeul aval-amonte, la ieșirile informaționale ale sistemelor care coexistă și funcționează în organizația respectivă (din obiectivul „realizarea sarcinei de plan fizic“ derivă sub-obiective cum ar fi „realizarea unei aprovizionări tehnico-materiale eficiente“, „utilizarea integrală a capacității utilajelor“, „asigurarea și utilizarea eficientă a forței de muncă necesare“ etc. ; unul din sub-obiectivele care derivă din ultimele două este „programarea operativă eficientă a producției“, acesta la rîndul lui va implica sub-obiectivul „elaborarea programului zilnic de lucru“, care are caracterul unei ieșiri pentru sistemul programării operative a producției) ;

— proiectarea sistemelor componente ale organizației se face după procedeul aval-amonte, plecînd de la ieșirile informaționale definite după cum s-a arătat mai sus ; spre deosebire însă de metoda aval-amonte descrisă, la elaborarea soluției se ține seama de situația existentă în sistem, astfel încît noua soluție să preia ceea ce este eficient și în același timp să nu contravină posibilităților reale din sistem ;

— metoda acordă o deosebită importanță proiectării decizionale, făcîndu-se apel la metodele matematice moderne și la tehnicile electronice de calcul ; de asemenea, în proiectarea noilor structuri se utilizează procedee ergonomice, psiho-sociologice ș.a.

Analiza și proiectarea sistemică după o astfel de metodă are drept rezultat final proiectul tuturor sistemelor componente ale organizației sau altfel spus, proiectul de sistem integrat. Acesta cuprinde descrierea în detaliu a mecanismului informațional-decizional îmbunătățit după care va funcționa organizația considerată, adică indicații privitor la **ce** probleme trebuie rezolvate, **cînd** anume, **cine** la rezolvă și în final **care** sînt procedeele decizionale generale de găsire a soluțiilor eficiente.

În condițiile folosirii proiectului sistemic, stăpînește oare conducătorul mai bine frînele, decît în cazul uzual, al utilizării pîrghiilor selective ?

Să examinăm cum se întîmplă lucrurile.

Conducerea organizației definește obiectivele sistemului și organizează analiza și proiectarea acestuia de către specialiști. Odată terminată analiza și proiectarea, organele de execuție din organizație trec la aplicarea prevederilor proiectului. Rolul conducerii, din acest moment, constă în controlarea permanentă a funcționării sistemului conform proiectului elaborat. Un prim nivel este cel al controlului de ansamblu (respectarea prevederilor privind **ce** informații și decizii se iau, **cînd** se iau și **cine** le ia), iar al doilea nivel privește funcționarea în detaliu (atunci cînd există abateri de la atingerea obiectivelor propuse, conducerea poate controla unde anume nu se respectă regulile de decizie prescrise de proiect). Este evident că în acest fel conducătorul încetează de a mai avea doar intervenții parțiale, prin pîrghii alese oarecum subiectiv, ci stăpînește perfect ansamblul mecanismului, putînd interveni în amănunt atunci cînd este cazul.

Aplicarea practică a metodei de analiză și proiectare sistemică schițată mai sus ridică o serie de dificultăți dintre care menționăm următoarele :

— munca de analiză și proiectare este laborioasă și durează relativ mult, necesitînd totodată un număr important de specialiști ;

— sistemele integrate la care se ajunge prin analiza și proiectarea sistemică implică dotarea cu echipamente electronice de calcul și prelucrare a datelor, foarte costisitoare.

Considerăm însă că eforturile și investițiile pe care le reclamă preluarea largă a acestor metode și tehnici se justifică și se amortizează deplin și rapid prin creșterea eficienței generale a activității în organizațiile care adoptă metoda sistemică integrată de conducere.

Mai trebuie arătat că însăși metoda necesită sistematizări și precizări teoretice și operaționale. Asupra acestor aspecte vom schița unele idei în ultima secțiune a studiului de față.

3. Unele precizări privind analiza și proiectarea sistemică

ÎN CELE ce urmează vom avea în vedere unele aspecte teoretice și practice legate de analiza și proiectarea sistemică. Toate sau aproape toate aceste aspecte necesită numeroase detalieri care nu au putut fi abordate în acest spațiu, dar care rămîn ca o sarcină de cercetare pentru viitor.

O primă problemă asupra căreia ne vom opri este aceea a **relației între analiza și proiectarea sistemică, știința conducerii (Management Science) și cibernetica economică.**

În secțiunea a doua a prezentului articol am arătat că analiza și proiectarea sistemică reprezintă, înainte de toate, o metodă practică de conducere a organizațiilor social-economice de diverse nivele, care are posibilitatea să preia cu eficiență metodele cele mai moderne ale managementului cum ar fi cercetarea operațională, tehnicile informaticii, ergonomia, psiho-sociologia organizării etc. În acest sens analiza și proiectarea sistemică se integrează din plin în știința conducerii contribuind activ, după opinia noastră, ca **denumirea de știință acordată în ultimele decenii domeniului conducerii, să dobîndească din ce în ce mai mult un sens apropiat de acela din științele exacte.**

conf. dr. Gheorghe I. BOLDUR

(Continuare în pag. 26)

Considerații asupra criteriilor, tipurilor și modelelor principale de specializare internațională (I)

ROMÂNIA — țară socialistă în curs de dezvoltare — este vital interesată într-o nouă ordine economică internațională, astfel ca efortul poporului român în domeniul industrializării țării, al modernizării structurilor economice și depășirii decalajelor ce o despart încă de țările dezvoltate să se reflecte în îmbunătățirea locului României în diviziunea internațională a muncii. Aportul relațiilor economice externe la accelerarea progresului economiei noastre naționale devine tot mai important pentru potențarea propriilor eforturi pe care le face poporul român în domeniul acumulării, investițiilor, valorificării resurselor naturale și umane, organizării producției și a muncii. Dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale presupune o largă colaborare economică internațională, încadrarea tot mai eficientă a României în diviziunea internațională a muncii. „Fără o participare activă la diviziunea internațională a muncii, fără o largă cooperare internațională — *sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu* — nu se poate asigura dezvoltarea în ritm intens a țării noastre, nu se poate ridica nivelul de trai material și spiritual al poporului. Relațiile economice internaționale constituie un factor determinant pentru dezvoltarea cu succes a țării noastre. De la acest adevăr, de la această realitate trebuie să pornim cu toții atunci cînd analizăm problemele colaborării economice externe“ [1]). *O dată cu actualul cincinal economia României a intrat în acel stadiu de creștere economică în care relațiile economice externe devin un factor tot mai important pentru progresul economic și social al țării noastre. Proiectele documentelor ce urmează să fie dezbătute și aprobate de Congresul al XI-lea al P.C.R. prevăd coordonate fundamentale pentru încadrarea eficientă a economiei românești în circuitul economic mondial, pentru punerea în valoare a avantajelor pe care le oferă diviziunea internațională a muncii. „Întreaga politică de comerț exterior și cooperare economică internațională — se arată în proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. — vor urmări asigurarea unui loc tot mai avantajos României în diviziunea internațională a muncii“ [2]). Ameliorarea locului țării noastre în diviziunea internațională a muncii presupune o abordare largă și de perspectivă a unor aspecte teoretice și metodologice privind specializarea internațională, determinarea criteriilor, tipurilor și modelelor de specializare internațională — probleme care formează obiectul studiului de față, care reprezintă mai mult ca o încercare de ridicare a unor probleme de mare actualitate științifică și practică, fără însă a avea pretenția de a fi găsit răspuns la toate aceste probleme.*

Criterii de specializare internațională

PROBLEMA criteriilor după care economiile naționale urmează să se conducă atunci cînd se încadrează în diviziunea internațională a muncii este deosebit de complexă și controversată. Complexitatea ei derivă din faptul că criteriile de specializare sînt variate, unele avînd un caracter decisiv, altele complementar, iar locul acestora depinde de nivelul și potențialul economic al statelor. Teoriile economice care au încercat să formuleze aceste criterii nu au găsit o audiență unanimă pentru că multe din aceste teorii își bazează argumentele pe un **singur criteriu**, care este absolutizat și rupt din contextul foarte complex al realităților naționale și internaționale aflate în continuă evoluție. **Teoria costurilor comparate** care ocupă locul central al celor mai multe școli economice nemarxiste din Occident, iar într-o formă modificată (teoria avantajelor comparate) și la unii economiști marxiști, are un sîmbure rațional incontestabil. Ea are însă caracteristic și este aplicabilă cu deosebire în condițiile unor țări deja dezvoltate, iar pentru țările în curs de dezvoltare devine utilizabilă doar la nivelul subramurilor, grupelor de produse și al produselor. **Teoria dotării națiunilor cu factori de producție** (resurse naturale, capital, forță de muncă etc.) surprinde de asemenea unele elemente importante pentru specializarea internațională, dar în condițiile unei economii dezvoltate a fost infirmată prin analiza cunoscută sub numele „paradoxul lui Leontief“. De altfel, toate țările din lume dezvoltă ramurile de vîrf ale industriei, indiferent dacă dispun de resurse naturale proprii. **Teoria seriilor mari** surprinde o corelație importantă în ce privește dependența costurilor de dimensiunea producției, dar rata mare de înnoire a produselor, liberalizarea crescîndă a schimburilor externe și modernizările în mijloacele de transport au demonstrat că nu întotdeauna seria optimă este și seria cea mai mare de producție, iar unele întreprinderi sau serii mai mici se bucură pe anumite piețe de o puternică penetrație.

Teoria marxistă a valorii și acțiunea legii valorii în relațiile economice internaționale oferă un teren fertil de cercetare teoretică și orientare practică, întrucît explică complexitatea condițiilor în care se realizează diviziunea internațională a muncii, demonstrează că raportul dintre valoarea națională și valoarea internațională a produselor condiționează rolul comerțului exterior de sursă a creșterii economice sau de canal de scurgere în exterior a unei părți a venitului național. Funcția redistributivă a legii valorii pe piața mondială reprezintă acel mecanism care determină selectarea produselor eficiente pentru export, putînd deci constitui un important criteriu de specializare internațională.

Progresul tehnic și revoluția tehnică contemporană au amplificat sistemul de criterii ale specializării internaționale, au creat o nouă bază pentru diviziunea internațională a muncii. Astfel, complementaritatea ramurilor și a condițiilor naturale forma în trecut (iar pentru multe țări formează și în prezent) baza diviziunii internaționale a muncii ; în prezent asistăm la situația nouă în care simetria ramurilor și complementaritatea grupelor de produse, a tipodimensiunilor și a tehnologiilor de fabricație pentru aceleași produse formează noua bază a diviziunii internaționale a muncii, specifică îndeosebi pentru țările dezvoltate.

De aceea, pentru a beneficia de avantajele diviziunii internaționale a muncii în condițiile progresului tehnic contemporan nu este suficientă orice dezvoltare a industriei, ci o industrializare de tip nou, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe cele mai progresiste ramuri ale industriei. Desigur că realizarea acestei dezvoltări ridică probleme deosebit de complexe, mai ales în domeniul acumulării, al formării cadrelor etc., dar experiența mai multor țări (inclusiv a României) demonstrează că se pot modifica relativ rapid structurile înapoiate în direcția unor structuri mai moderne, dacă se promovează în politica economică o dezvoltare industrială eficientă.

Amploarea și structura circuitului economic mondial contemporan infirmă teza după care dezvoltarea industrială intensă și multilaterală a economiilor naționale ar dăuna complementarității economice și desfășurării schimburilor economice reciproce. Experiența mondială arată că dezvoltarea rapidă a industriei, introducerea masivă a tehnicii noi, modernizarea structurii economice, diversificarea producției și creșterea gradului de prelucrare și valorificare a resurselor materiale și umane nu pot fi interpretate ca o tendință spre autarhie, de izolare de circuitul economic mondial, ci constituie tocmai calea spre participarea la schimburile economice internaționale în noile tipuri și modele ale diviziunii internaționale a muncii. În prezent, nivelul dezvoltării economice și gradul diversificării producției condiționează ritmul și proporțiile participării la schimburile economice internaționale.

În aceste condiții ne pronunțăm nu pentru un criteriu sau altul de specializare internațională, ci pentru un **sistem de criterii fundamentale**, care împreună pot da suficiente argumente pentru decizia de specializare și anume :

a) Echilibrul economiei naționale și al relațiilor economice externe. Acesta este un criteriu fundamental. El are în vedere dezvoltarea complexă a economiei naționale care să asigure îmbinarea armonioasă a tuturor ramurilor și a subramurilor definitorii pentru tendințele de perspectivă ale economiei moderne cu specializarea internațională pe grupe de produse, tipodimensiuni, tehnologii. Acest criteriu de specializare urmează să asigure, de asemenea, echilibrul plăților și încasărilor externe atît pe termene scurte, cît și pe termen lung.

b) Eficiența economică maximă a producției și schimburilor. Specializarea internațională, luînd în analiză criteriul de eficiență economică (atît pe termen scurt, cît și pe termen lung), urmează să se facă în ramurile, subramurile, grupele de produse și produsele care să condiționeze ritmul cel mai înalt de creștere economică, prin sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea parametrilor tehnico-calitativi și valorificarea superioară a factorilor de producție.

c) Progresul tehnic. Specializarea este chemată, pe baza acestui criteriu, să contribuie la dezvoltarea subramurilor, grupelor de produse și produselor care condiționează accelerarea asimilării în producție a cuceririlor științei și tehnicii, dezvoltarea prioritară a subramurilor și grupelor de produse definitorii pentru progresul tehnic și științific, pentru modernizarea și perfecționarea structurilor economice și tehnologice atît la nivel macroeconomic, cît și la nivel de ramură și unități economice. Evident că aceste subramuri și grupe de produse au un caracter dinamic și urmează a fi stabilite în fiecare ramură pentru o etapă sau alta.

d) Valorificarea complexă și superioară a tuturor resurselor proprii. Producția pentru export urmează să se realizeze în stadiile de prelucrare care asigură gradul cel mai înalt — într-o etapă dată — de înnobilare a resurselor materiale, de utilizare a lor completă și complexă.

e) Sporirea dotării economiei naționale cu resurse deficitare. România a devenit încă în deceniul trecut o țară deficitară la principalele resurse minerale, precum și la unele resurse de proveniență agricolă (bumbac, piei etc.). Obținerea acestor resurse presupune producția și exportul acelor produse care pot asigura, în condiții reciproc avantajoase, resursele deficitare.

Aceste criterii fundamentale au un caracter general pentru **întreaga economie.** Consider că pot fi detaliate pe subcriterii specifice pentru o ramură sau alta și măsurate la rîndul lor printr-un sistem de indicatori. Aplicarea în practică a unui sistem de criterii, subcriterii și indicatori ai specializării internaționale pentru diferite ramuri și subramuri ar putea să ne conducă la o **schiță generală și de perspectivă a încadrării țării noastre în diviziunea internațională.**

Tipuri și modele de specializare internațională

DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ a muncii a evoluat foarte mult de-a lungul istoriei, dar ultimii 30 de ani au fost cei mai bogați în ceea ce privește varietatea modalităților în care se realizează specializarea internațională. În prezent putem distinge **cinci tipuri de specializare internațională care coexistă în economia mondială,** dar care exprimă în același timp trepte istorice diferite de evoluție a diviziunii internaționale. În același timp, fiecare din aceste tipuri cunoaste modele de realizare care pot oferi condiții de complementaritate economică și de avantaj reciproc pentru toate statele partenere. În continuare vom analiza aceste tipuri în ordinea apariției lor istorice și în modelele noi in care se realizează în prezent, și nu în raport de preponderența lor pentru o țară sau alta.

Specializarea intersectorială

ESTE primul tip de diviziune internațională a muncii cunoscut încă din secolele trecute, care a împărțit lumea în țări industriale și țări agrare, în țări cu industrie prelucrătoare și țări care aveau functia de anexe de materii prime. Astăzi sînt zeci de țări care exportă doar cîteva produse de bază — minerale sau agricole — fiind în întregime dependente de un tip de diviziune internațională bazat pe monoproducție. Modificarea radicală a unei asemenea stări de lucruri a devenit o necesitate nu numai pentru aceste țări, dar și pentru comunitatea economică internațională în ansamblul ei. Specializarea intersectorială sub forma modelelor vechi bazate pe monoproducție este repudiată și condamnată pe bună dreptate de țările în curs de dezvoltare și de cercurile progresiste din întreaga lume. În același timp, tipul de specializare intersectorială oferă **modele noi** de realizare, bazate pe raporturi ce rezultă dintr-o producție și schimburi diversificate sau capabile să contribuie la diversificarea economiei. Astfel, observăm că în ultimii ani țări dezvoltate sînt în situația de a exporta ele însele produse cîndva tradiționale pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce poate indica faptul că în actualele condiții ale crizei de materii prime și crizei agroalimentare acest tip de diviziune capătă unele valențe noi, putînd uneori oferi posibilitatea utilizării lui în anumite limite pentru ieșirea din stare de subdezvoltare, iar alteori exprimă tocmai nivelul ridicat al dezvoltării economice.

Specializarea intersectorială reflectă acele legături între state în care partenerii schimbă produse din sectoare economice diferite : industrie prelucrătoare, industrie extractivă, agricultură, construcții și servicii. Studiul diferitelor fluxuri economice internaționale ne oferă posibilitatea să surprindem unele modele noi de schimburi în cadrul tipului de specializare intersectorială care pot oferi, în actualele condiții ale economiei mondiale și ale țării noastre, unele elemente de meditație teoretică și acțiuni viitoare într-o strategie de specializare internațională.

a). Materii prime minerale — produse prelucrate.

ESTE modelul de schimburi care mult timp a fost specific în raporturile economice dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, model care cunoaște două variante. **Prima variantă** a modelului exprimă acea situație în care materiile prime minerale ocupă un loc preponderent în exporturile unei țări în curs de dezvoltare, iar produsele prelucrate importate sînt în principal bunuri de consum pentru o pătură privilegiată, a căror valoare nu acoperă întreaga valoare a materiilor prime exportate, diferența constituind scurgere fără echivalent de venit național în exterior, însușit de monopolurile internaționale. Redobîndirea bogățiilor naționale de către tinerele state independente, manifestarea suveranității permanente asupra resurselor naturale și diversificarea exporturilor constituie obiective de bază ale luptei pentru cîștigarea independenței politice și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

A doua variantă a modelului studiat aici **este întîlnită** în țările dezvoltate, în exportul cărora figurează materii prime minerale, ocupînd însă o pondere modestă în comparație cu produsele prelucrate. Astfel, minereurile metalifere sînt exportate de Suedia, Franța, U.R.S.S., Canada ; cocsul sau cărbunele cocsificabil se exportă din S.U.A., Anglia, U.R.S.S., Cehoslovacia, Polonia, Australia ; gaze naturale de către U.R.S.S., Olanda; țiței de către U.R.S.S. Exportul materiilor prime minerale din partea țărilor care posedă asemenea resurse prezintă acele avantaje ce rezultă din particularitatea că, spre deosebire de exportul de mașini și utilaje, se vînd cu plata imediată, iar foarfecele prețurilor, care în trecut funcționa în favoarea produselor prelucrate, s-a inversat în ultimii 2—3 ani în favoarea produselor de bază.

În aceste condiții apare șansa pentru țările în curs de dezvoltare ca dobîndind suveranitatea deplină asupra resurselor naturale să le folosească pentru realizarea programelor de industrializare, **să treacă de la prima variantă a modelului, materii prime — produse prelucrate, la a doua variantă practicată de țările dezvoltate.** În acest scop, materiile prime și semifabricatele pot fi schimbate contra mașini și utilaje complexe, tehnologii de fabricație, în forme variate de cooperare reciproc avantajoase, creînd prin aceasta posibilități noi de diversificare ulterioară a exporturilor, ca și de acces la tehnologii noi.

România, fiind țară deficitară în resurse naturale și solidară cu interesele vitale ale țărilor în curs de dezvoltare, a fost inițiatoarea acelei forme de cooperare, denumită chiar „formula românească de cooperare“, prin care livrează mașini și utilaje pe credit, rambursabile în produsele obiectivelor construite. Întreprinderile românești participă astfel la efectuarea în comun de prospectări și exploatări de minereuri, la construcția de obiective industriale pentru valorificarea superioară a resurselor naturale ale partenerilor, la constituirea de societăți mixte de producție și comercializare, precum și la alte forme ce se pot dovedi reciproc avantajoase, în deplină concordanță cu programele de dezvoltare a acestor țări. Formele de cooperare într-un asemenea model de schimburi — fără a fi însă singurul, după cum vom vedea — are avantajul că îmbină interesele partenerilor pentru punerea în valoare, prin industrializare, a propriilor resurse naturale cu interesele noastre de a asigura industria cu materii prime într-o lungă perioadă de timp.

Cerința de bază ce se pune în fața economiei românești constă în intensificarea eforturilor pentru asimilarea, fabricarea și exportul de utilaje și instalații complexe, inclusiv uzine „la cheie“, bunuri căutate de țările posesoare de resurse naturale pentru realizarea programelor lor de industrializare sau de lărgire a capacităților de producție.

b). Produse agroalimentare — produse prelucrate

ESTE un model al specializării intersectoriale care astăzi nu mai are aproape nimic comun cu un model aparent asemănător din trecut, cînd țările slab dezvoltate exportau produse agroalimentare pentru metropole sau pentru țările dezvoltate.

În perioada postbelică și actuală s-au petrecut modificări care au inversat importatorii și exportatorii de altădată : țările exportatoare de produse agroalimentare au devenit, de regulă, țările dezvoltate (S.U.A., Franța, Canada, Australia, Olanda ș.a.), iar țările în curs de dezvoltare care în majoritatea lor au o agricultură înapoiată și care se confruntă cu „explozia demografică“ s-au transformat în principalele țări importatoare de produse agroalimentare. În aceste condiții, țările în curs de dezvoltare, care nu au produse prelucrate pe care să le ofere în schimbul produselor agroalimentare, sînt nevoite să acopere o parte din importul acestor produse cu resurse naturale, cu deosebire țiței, fosfați, minereuri feroase și neferoase.

c). Materii prime minerale — produse agroalimentare

ESTE un model al specializării intersectoriale relativ nou și care se anunță să se impună în perspectiva dezvoltării crizei de materii prime și a crizei agroalimentare. După cum se știe, unele țări posesoare de resurse minerale se confruntă cu criza de resurse agroalimentare, iar alte țări care dispun sau pot dezvolta producția de resurse agroalimentare se confruntă cu urmările crizei de materii prime și resurse energetice. În aceste condiții pot apare unele legături complementare care, în anumite limite, pot prezenta interes pentru parteneri.

Posibilitățile de export de produse agroalimentare ale României sînt în prezent limitate, pe de o parte, de insuficienta dotare tehnică a agriculturii noastre și, ca rezultat, randamentul ei încă relativ redus, cît și de necesitatea ca o parte crescîndă din sporul de producție agricolă să acopere satisfacerea necesităților de consum alimentar intern, care cunoaște un anumit decalaj față de țările dezvoltate. Totuși, modelele „b“ și „c“ practicate în prezent de țara noastră pe o scară limitată vor putea cunoaște o importantă dezvoltare în perspectivă, ca urmare a realizării programelor naționale de mecanizare complexă a agriculturii noastre, chimizarea ei completă, o irigare intensivă, introducerea semințelor de înalt randament, extinderea producției de seră, precum și înfăptuirea programului național de dezvoltare a zootehniei, avîndu-se în vedere condițiile pedoclimatice favorabile și suprafața agricolă pe locuitor relativ ridicată în țara noastră în comparație cu țările azi dezvoltate, exportatoare de produse agricole. „Paralel cu aplicarea măsurilor de sporire a exporturilor de produse cu grad înalt de prelucrare — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să valorificăm în mai mare măsură rezervele din agricultură, care rămîn o sursă importantă a exportului țării noastre“ 1). În perspectiva următorilor 10—15 ani agricultura modernizată a României consider că va fi capabilă nu numai să asigure satisfacerea deplină, la un nivel înalt a consumului alimentar al populației noastre, dar că va oferi un excedent important și stabil de produse agricole la export. În această perspectivă ultimele două modele ale specializării intersectoriale descrise mai sus merită un studiu atent atunci cînd abordăm problema strategiei încadrării României în diviziunea internațională a muncii.

d). Construcții industriale sau civile — produse industriale sau de bază

ESTE un model de specializare intersectorială complex care a apărut ca urmare a dezvoltării construcțiilor în străinătate. Executarea de construcții civile sau industriale în alte țări oferă posibilitatea ca pe lîngă exportul tradițional de mașini, instalații și materiale de construcții să se efectueze studii și proiecte pentru obiective construite — în diferite forme de cooperare — în antrepriză. În același timp, acest model bazat pe antrepriză de construcții permite folosirea forței de muncă și a unor cadre de specialitate în străinătate, fiind o formă de cooperare în domeniul circulației internaționale a forței de muncă — flux economic deosebit de important în cadrul circuitului economic mondial. Rezultatele activității societății române de antrepriză de construcții și montaj (ARCOM), precum și ale altor întreprinderi și institute din țara noastră atestă eficiența acestui mod de specializare și cooperare, capabil să ofere resurse valutare pentru procurarea de produse prelucrate sau produse de bază deficitare.

e). Servicii — produse de bază sau prelucrate

ESTE un model al specializării intersectoriale cunoscute de unele țări dezvoltate de foarte mult timp care în prezent au diversificat variantele realizării lui. Astfel serviciile de transporturi maritime, serviciile credito-bancare sau serviciile de asigurări întotdeauna au constituit o sursă importantă de venit pentru Anglia. Flota comercială a consacrat pe armatorii greci drept „cărăușii mărilor“. În prezent serviciile turistice au devenit un flux deosebit de rentabil pentru asemenea țări ca Italia, Elveția, Spania, Grecia etc.

România, dezvoltînd, perfecționînd și diversificînd industria turismului, are mari posibilități de a se încadra tot mai mult în fluxul internațional turistic. În domeniul serviciilor de transport maritim apelăm încă mult la serviciile unor vase străine, iar necesită-

prof. dr. Constantin MOISUC

(Continuare din pag. 26)

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

Eseuri de „marxologie”

Despre manuscrisul inedit al lui K. Marx cu privire la cartea lui Fr List ne vom permite în spațiul de față numai cîteva notații fugare. În general însă, notele de față se vor doar preliminarii la o posibilă discuție despre marxologia... nemarxistă în probleme de gîndire economică.

UNA dintre seriile Caietelor Institutului de științe economice aplicate din Paris *) (Seria S), face studii de marxologie. Numărul 10, din octombrie 1973, al publicației este consacrat originii și semnificației operei lui Karl Marx (desigur, în primul rînd, dar, cum se va vedea, nu exclusiv – celei economice). Sub această titulatură generală sînt reunite numeroase articole, eseuri, recenzii și este reprodus un articol inedit, neterminat, al lui K. Marx despre „Sistemul național de economie politică” (1841) a lui Fr. List (1789—1846). Nu toate materialele publicate sînt de o asemenea ținută științifică, încît să necesite un dialog, multe dintre ele sînt chiar colaterale temei, iar studiul despre alienare semnat de G. Bekerman se oprește în prima sa parte, publicată în numărul la care ne referim, doar la probleme de semantică. De aceea ne-a atras atenția amplul studiu publicat de Maximilien Rubel – responsabilul seriei de marxologie a Caietelor – despre planul și metoda operei economice a lui K. Marx.

MAXIMILIEN Rubel și-a pus cu toată acuitatea o problemă metodologică : este sau nu capabilă tratarea operei economice a lui K. Marx ca un sistem de gîndire economic, atît timp cît, se știe, autorul „Capitalului” n-a reușit în timpul vieții sale să-și termine planul amplu ce și l-a propus. Problema metodologică pusă de Maximilien Rubel are, după opinia noastră, două „nivele” : unul strict metodologic, iar altul larg ideologic. Din punct de vedere strict metodologic este clar, că procesul cercetării și editării operei complete a lui K. Marx și F. Engels este dintre cele mai dificile, de vreme ce – după informația pe care ne-o furnizează chiar Caietul – se intenționează o ediție în 100 de volume, ceea ce, evident, va însemna un plus de informație asupra acestei opere. Dar, Maximilien Rubel caută o altă semnificație problemei metodologice pe care o ridică : nu cumva se poate reduce marxismul la ceea ce ne-a lăsat K. Marx, nu cumva se poate introduce o coliziune între ceea ce a lăsat K. Marx și ceea ce se face după moartea sa „în numele său” și, în sfîrșit, nu se poate cumva reduce marxismul la un monument (opera) respectat, venerat de discipoli, dar, de fapt, amintind doar de trecut, fără „pretenția” viabilității pentru prezent, și cu atît mai puțin pentru viitor.

O asemenea „semnificație” a operei lui K. Marx este evident eronată și are la bază considerente de altă natură decît cele ale unei analize științifice obiective. Maximilien Rubel știe că fondatorul gîndirii economice științifice a clasei muncitoare a lăsat nu numai un plan al operei sale, ci și mai ales, o **metodă de gîndire** a trecutului și prezentului, o metodă de proiectare și de acțiune pentru viitor. M.R. recunoaște, de asemenea, că modul în care K. Marx studia „fiziologia” sistemului economic al capitalismului era critic și, mai mult, revoluționar ! Cu un plan ce este susceptibil de a fi continuat și dezvoltat, cu o tradiție de gîndire și acțiune critic-revoluționară este, principial, nevoie doar să-ți consacri vocația spirituală unei viziuni adecvate, adică să te consacri intereselor fundamentale ale clasei celei mai revoluționare a istoriei, clasa muncitoare, mi-

---

fișe

Două valoroase lucrări de economie

● *ÎN Editura politică a apărut de curînd lucrarea lui Mihai Drăgănescu* Muncă și economie, *București, 1974, 156 pag. Lucrarea cuprinde 7 eseuri : 1. Conceptul de muncă în lumina revoluției tehnico-științifice ; 2. Considerații asupra determinărilor unui produs ; 3. Cîteva considerații teoretice privind unele tipuri de relații economice internaționale ; 4. Posibilitatea unei monede internaționale ; 5. Note asupra unor probleme teoretice ale economiei ; 6. Mărimi economice și modele economice ; 7. Puncte de vedere asupra modelului Kantorovici-Novojilov.*

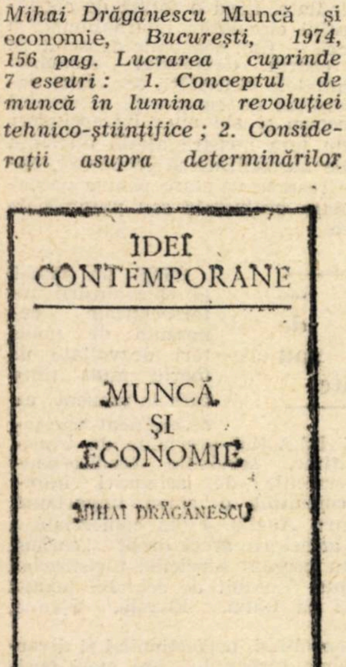
IDEI CONTEMPORANE

MUNCĂ
ȘI
ECONOMIE

MIHAI DRĂGĂNESCU

EDITURA POLITICĂ

În lucrare se încearcă schițarea unei legături între mărimea valorii și muncă. Mărimea valorii unui produs apare în evaluările cantitative din carte ca o parte din munca totală a societății, această parte depinzînd de reglajul social. Trecerea de la muncă la valoare și de la valoare la preț depinde, de asemenea, în mod esențial, de reglaje sociale.

● *IN lucrarea sa* L'économie socialiste en Roumanie, *cu subtitlul „Introduction à une expérience contemporaine de développement économique”, apărută recent în editura „Meridiane”, București, 1974, 184 pag., autorul, Costin Murgescu, își propune să rezume unele din concluziile și reflecțiile pe care le consideră esențiale în efortul de dezvoltare economică al poporului român în cei 30 de ani care au trecut de cînd și-a luat soarta în propriile sale mîini. Cartea cuprinde două părți : I — Determinantele interne ale creșterii ; II — Relațiile economice externe.*

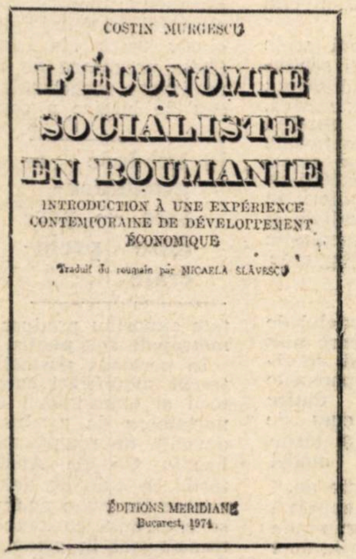
COSTIN MURGESCU

L'ÉCONOMIE
SOCIALISTE
EN ROUMANIE

INTRODUCTION À UNE EXPÉRIENCE
CONTEMPORAINE DE DÉVELOPPEMENT
ÉCONOMIQUE

Traduit du roumain par MICAELA SLĂVESCU

ÉDITIONS MERIDIANE
Bucarest, 1974

Creșterea economică postbelică a României, arată autorul, a fost însoțită și s-a bazat pe transformări radicale în toate domeniile vieții sociale, pe opțiunea socialistă a poporului român. Deși nu sugerează un „model” pentru alte țări, experiența dezvoltării economice a României, spune Costin Murgescu, nu este lipsită de interes într-o lume preocupată de problema subdezvoltării și de destinul țărilor mici și mijlocii.

Reducerea muncii complexe

● *ÎN articolul* O nekotorîh spornîh voprosah teorii redukții truda *(Despre unele probleme discutabile cu privire la teoria reducerii muncii), apărut în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIIA nr. 8, august 1974, I. Gomberg și M. Moșenski combat concepția lui V. Kovîjenko, susținută în nr. 1/1973 al aceleiași reviste, conform căreia valoarea mai mare pe care o creează munca de calificare superioară nu se datorește particularităților sale, ci faptului că asupra produsului ei se transmite și costul calificării. După I.G. și M.M. munca de calificare superioară este un izvor nemijlocit de valoare superioară în raport cu cea mai puțin calificată și cu atît mai mult în raport cu cea simplă. Orice muncă creează o valoare nouă, ea nu-și transmite propria valoare și implicit nici costul calificării asupra produsului. Acesta apare doar în conținutul produsului necesar — în timp ce munca simplă își reproduce mijloacele ei de existență la nivelul existent, cea calificată adaugă la aceasta și costul calificării.*

Referindu-se apoi la metodele de măsurare a cheltuielilor de muncă simplă și complexă, autorii analizează așa-numita evaluare analitică a muncii, *răspîndită în țările occidentale. Esența acestei metode constă în aceea că procesul de muncă este privit ca o sumă de eforturi (fizice, intelectuale, morale), gradate după intensitatea lor, salariul apărînd ca un rezultat al însumării acestora, ca o expresie bănească agregată a totalității estimărilor. Deși natura remunerării muncii în socialism este cu totul deosebită, autorii sînt de părere că apariția metodei analitice a fost determinată de mersul obiectiv al progresului tehnic și că ea conține o serie de elemente raționale.*

siunii sale revoluționare. De aceea, gînditorii care s-au apropiat de spiritul operei lui K. Marx **n-au avut neapărată nevoie să cunoască „exhaustiv" opera scrisă efectiv** (fără a adăuga că aceasta s-ar putea să nici nu fie vreodată posibil !) pentru a gîndi „cu capul propriu" și a acționa în acest spirit. Cei ce caută cu adevărat semnificația MAJORĂ a operei lui K. Marx nu-și irosesc vocația intelectuală pentru a contrapune originile operei — semnificației acesteia (cum procedează Caietul, căutînd să speculeze asupra diferitelor perioade ale creației marxiste), deoarece ei pot înțelege, cînd e vorba de oameni, „chinurile" creatorilor, ci caută apropierea finalității critic-revoluționare a operei. In sfîrșit, un creator actual pe domeniul gîndirii marxiste este permanent preocupat de elaborarea unor adevăruri valabile pentru vremurile noastre actuale, nu „pretinzîndu-i" fondatorului ceea ce nu putea face el la vremea sa în contextul raționalității, ci căutînd, confruntînd, dezbătînd, dar mai ales acționînd pentru aplicarea acelor adevăruri in care se regăsesc ȘTIINȚA ȘI CONȘTIINȚA epocii noastre noi. Cine nu procedează astfel, tinde, indiferent dacă știe sau nu, spre dogmatizarea mortifiantă a „planului și metodei" operei lui K. Marx. Iar cine se „bucură" în sinea sa de asemenea imperfecțiuni ale unei opere umane (cum sînt, în cazul de față, capitolele lui K. Marx despre piața mondială și, parțial, despre stat) are „bucuria" condamnatului cu un dosar incomplet...

DIN MANUSCRISUL inedit publicat în Caiet reținem o postulare metodologică de mare importanță (asupra căreia ne-ar face plăcere să revenim) despre om tratat ca forță de muncă. „Burghezul — scrie K. Marx — vede în proletar nu omul, ci forța care creează avuția", iar „societatea în întregul ei nu mai este decît o mașină de creat avuție", ipostaze în care marxismul înțelege alienarea în capitalism. Dar dacă este așa, s-ar putea să fie de asemenea greșit să prezentăm, cum se face uneori, consumul neproductiv personal și social al muncitorilor ca proces (economic) al refacerii forțelor de muncă.

Pentru ceea ce cuprinde Caietul la care ne referim, locul „marxologiei" l-am defini în perimetrul unei apologetici pe care o numim uneori „critic-constructivă". Autorii, în frunte cu responsabilul seriei, „fac eforturi" să se erijeze în cercetători obiectivi ai originii și semnificației operei lui K. Marx, „exclusiv" din punct de vedere metodologic. Dar, așa cum lesne se poate constata, metodologia servește doar ca „suport" de obiectivitate și rigoare. Pentru că, într-adevăr, cu greu se poate reproșa ceva aparatului științific de care se face uz ; cercetătorii care semnează vădesc nu rareori erudiție în folosirea textelor de referință. Ceea ce surprinde, din primul moment, este că, admițînd existența unor marxologi comuniști, opiniile lor nu sînt luate în seamă, nici măcar pentru a fi criticate !. Și iarăși surprinde caracterul nu rareori sentențios, acea „bucurie" răutăcioasă a unei superficialități vinovate. Este o superficialitate comună cu aceea care, constatînd viciile capitalismului, le disimulează sau le minimalizează, care constatînd inadecvarea unor teorii „proprii" la realitățile capitalismului contemporan, pune vina nu pe realitățile „rebele" la raționalitate, ci pe raționalitatea însăși !

Spunînd cele de mai sus nu vom comite noi, de astă dată, impietatea de a subestima tonul civilizat, condiția cultă, în general, a „criticii", menite, parcă, să facă „digerabilă" ideologia menționată. Că nu reușesc nu este vina lor ! Se apropie de sfîrșit și vremea detractorilor, a falsificatorilor. O dovedește marxologia ! Dar numai astfel devine necesar și posibil dialogul.

Pentru cei care se consacră creației marxiste contemporane este limpede că un asemenea dialog constituie și una dintre căile posibile de perfecționare a spiritului creator, critic-revoluționar al marxismului.

dr. Ioan CRISTESCU

---

*) Institutul publică și revista „Économies et sociétés".

Revista „Cooperation"

● REVISTA *COOPERATION, editată în R. F. Germania, publică în nr. 3, august 1974, printre altele, un articol al lui Nicolae Gh. Nicolae, ministrul comerțului exterior și al cooperării economice internaționale al R.S. România, intitulat* Wirtschaftlich — technische Kooperation zwischen der Soz. Rep. Rumänien und der Bundesrepublik Deutschland *(Cooperarea economică și tehnică între Republica Socialistă România și Republica Federală Germania), un articol al lui Constantin Scornea, consilier în același minister, în care se arată unele realizări și perspective ale cooperării economice dintre întreprinderile românești și cele din străinătate, precum și o serie de informații cu privire la relațiile de cooperare dintre România și diferite firme din Germania occidentală. În articolul* Beteiligung in Rumänien *(Participarea la întreprinderile din România), scris de dr. Franz-Josef Nienheysen, se arată că România extinde o formă nouă de cooperare economică prin crearea de societăți mixte. Menționînd că 51% din acțiunile societății mixte constituită pe teritoriul României trebuie, conform reglementărilor în vigoare, să aparțină statului român, autorul consideră că în general condițiile oferite de România sînt de natură să atragă partenerii străini.*

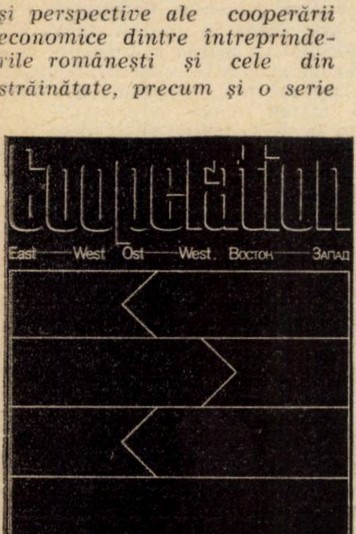
cooperation
East — West Ost — West. Восток — Запад

Comparabilitatea internațională a indicatorilor

● *STUDIUL lui Jacques Mayer,* Comparaison réelle du produit intérieur brut des pays de la Communauté européenne *(O comparație reală a produsului intern brut al țărilor comunității europene), ocupă integral numărul pe luna iunie 1974 al revistei ANALYSE ET PRÉVISION. Această favoare se explică prin actualitatea și importanța tematicii abordate. Comparabilitatea internațională a devenit o preocupare majoră pentru cercetarea economică în condițiile creșterii interdependențelor dintre națiuni. Utilizarea datelor contabilității naționale într-un cadru internațional impune două condiții prealabile : a) adoptarea unor principii metodologice identice (definiții, clasificări, criterii de evaluare, cadru de prezentare etc.), b) necesitatea de a exprima mărimile agregate (produs național, venit național, ocuparea forței de muncă), evaluate originar în monedă națională, în termeni de flux de unități comparabile. Dacă pentru satisfacerea primei condiții s-au înregistrat unele realizări, cea de-a doua condiție este mult mai dificil de îndeplinit. Utilizarea cursurilor valutare oficiale pentru convertirea mărimilor economice agregate exprimate în moneda națională a unei alte țări nu permite decît comparații aproximative, prezentînd riscuri serioase de eroare. Insuficiența cursurilor valutare oficiale a fost evidentă încă în urmă cu două decenii, cînd M. Gilbert și I. Kraris au întreprins cunoscuta lucrare de stabilire a partităților* puterii de cumpărare *relative la principalii indicatori economici pentru Statele Unite și principalele țări europene. Studiul lui J. Mayer continuă opera lui Gilbert și Kraris pentru cele 6 țări membre ale C.E.E. în anul 1970 și încearcă să dezvolte o metodă originală de calcul bazată pe omogenitatea structurii mărimilor agregate, care compun produsul intern brut al țărilor respective.*

Tineretul preocupat de promovarea exporturilor

● LA ATENEUL *Tineretului din Capitală s-au desfășurat joi 29 august lucrările sesiunii de comunicări științifice* „Promovarea — factor de creștere a eficienței exporturilor românești", *organizată de Asociația Română de Marketing și Comitetul Municipal București U.T.C. Această acțiune realizată cu concursul tinerilor din sistemul de comerț exterior, a consituit una din manifestările tineretului Capitalei închinate celui de-al XI-lea Congres al Partidului.*

Comunicările prezentate de tineri economiști din Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale, Camera de Comerț și Industrie, Academia de Studii Economice și din întreprinderile de comerț exterior au abordat o serie de aspecte de stringentă actualitate pentru promovarea exporturilor românești ca : incidența fenomenelor valutare asupra promovării, strategii de preț în marketingul internațional al mașinilor și utilajelor de construcții, promovarea exportului de utilaje și instalații pentru industria alimentară și frigorifică, leasingul, asistență tehnică, comerț invizibil, brevete, licențe, etc.

fișe

ECOUL CONFERINȚEI MONDIALE A POPULAȚIEI SE VA FACE ÂUZIT MULT TIMP

LA 30 AUGUST au luat sfîrșit la București, după 12 zile de dezbateri desfășurate într-o atmosferă constructivă, lucrările Conferinței mondiale a populației, una din cele mai ample reuniuni internaționale inițiate de Organizația Națiunilor Unite și prima de acest fel la nivel guvernamental. La terminarea lucrărilor conferinței, redactorii noștri Dinu Dragomirescu *și* Ioan Georgescu *s-au adresat mai multor personalități participante cu rugămintea de a-și exprima opinia despre semnificația acestei reuniuni politice menite să contribuie la dezvoltarea cooperării internaționale în vederea soluționării optime a problemelor ce confruntă omenirea în acest domeniu, în folosul progresului economic și social, al cauzei păcii.*

George MACOVESCU
ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, președintele Conferinței mondiale a populației

„Conferința mondială a populației — un succes real“

ÎN EXERSAREA drepturilor și obligațiilor pe care i le rezervă calitatea de membră a Națiunilor Unite, România a acordat întotdeauna o importanță deosebită acestei organizații, acțiunilor sale menite să consolideze pacea și securitatea popoarelor, să stimuleze eforturile tuturor națiunilor în vederea realizării scopurilor comune, definite prin Chartă.

Conferința mondială a populației a constituit o nouă expresie a rolului sporit pe care O.N.U. este chemată să-l joace în soluționarea problemelor majore ale contemporaneității.

Larga participare la această conferință i-a conferit încă de la început un caracter reprezentativ pentru configurația politică și socială a lumii contemporane. Această reprezentativitate largă a creat premisele pentru realizarea unei dezbateri aprofundate a celor mai importante probleme care preocupă umanitatea.

Este un prim pas spre concluzii esențiale privind destinul populației lumii, destin care nu mai poate fi separat de necesitatea instaurării unui climat durabil de pace și securitate.

Convingerea că omul și aspirațiile sale de progres se pot realiza numai într-o lume lipsită de obsesia violenței, a agresiunii este, poate, cel dintîi dintre succesele acestei importante Conferințe.

În ce privește contribuția țării noastre la reușita conferinței, doresc să precizez că fidelitatea față de principiile eticii și legalității internaționale, perseverența cu care militează pentru instaurarea lor ca norme ale unor raporturi noi între toate statele lumii, pentru respectarea neabătută a dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și făuri istoria potrivit voinței și intereselor sale suverane au stat la baza tuturor propunerilor și inițiativelor românești și la această Conferință.

Spiritul de conlucrare și receptivitate în dialogul internațional pe care îl poartă România vizează — așa cum sublinia tovarășul președinte Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită cu prilejul deschiderii lucrărilor Conferinței — „...unirea eforturilor națiunilor în vederea înfăptuirii unei politici noi de pace și colaborare internațională a unei lumi mai drepte și mai bune, în care popoarele să conlucreze rodnic pentru bunăstarea și fericirea fiecăruia, pentru progresul și civilizația omenirii în ansamblu".

Rațiunea Conferinței de la București a fost tocmai de a identifica acea categorie de interese și preocupări comune care să permită punerea bazelor unei veritabile cooperări internaționale în domeniul populației.

Boye IBRAHINA
ambasador, șeful delegației Senegalului la Conferința mondială a populației, președintele grupului african la Conferință

„Prioritatea o reprezintă dezvoltarea economică, socială și culturală“

PUNCTELE de vedere și problemele demografice sînt diferite în Africa și cu atît mai mult dacă este vorba de ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Cred că această Conferință a fost bine venită și organizată la timp, în momentul în care problemele demografice au fost ridicate în lumea întreagă, într-un moment în care se vorbește de o așa numită explozie demografică și, în același timp, de o posibilă penurie de resurse. Africanii cred că în ceea ce privește planificarea familială — pentru noi în special sub aspectul limitării nașterilor — ar trebui mai întîi să se vorbească de dezvoltarea economică, socială și culturală a țărilor în curs de dezvoltare și abia apoi să se vadă în ce măsură se poate aplica o anumită planificare familială. Ceea ce nu înseamnă că africanii nu se interesează de problemele demografice. Din contră, există cîteva institute care se ocupă de acestea în Africa. Dar există o prioritate și aceasta este dezvoltarea economică, socială și culturală. Abia după ce vom avea posibilitatea de a proceda la recensăminte ale populației, la anchete asupra bugetelor de familie vom putea vorbi de planificare familială. În țara mea ea nu se poate concepe în afara respectării drepturilor familiei. Astfel, se va putea avea în vedere ajutorarea familiilor numeroase de a limita numărul copiilor lor sau a celor fără copii de a avea urmași. Deci, avem în vedere o intervenție numai acolo unde se va simți nevoia. Dar este prea devreme pentru noi de a vorbi de o planificare familială, deoarece acordăm prioritate dezvoltării economice, sociale și culturale a țării noastre.

Fiecare țară are problemele sale specifice, condițiile sale social-economice, realitățile sale social-culturale și trebuie ținut seama de specificitatea problemelor fiecărei țări pentru a le putea soluționa.

Analizînd rezultatele discuțiilor din grupele de lucru se constată că țările „lumii a treia“ au reușit să îmbogățească mult proiectul Planului mondial de acțiune elaborat de Secretariatul O.N.U. Avem un rezultat tangibil al acțiunii noastre la conferință. O dovadă este că dl. John D. III Rockefeller, care timp de 14 ani s-a pronunțat în favoarea limitării nașterilor, a recunoscut aici public acum cîteva zile în fața ziariștilor că s-a înșelat și că își dă seama că în fond problema planificării familiale trebuie să se înscrie în cadrul dezvoltării economice și sociale a fiecărei țări.

În concluzie, africanii au asistat cu mare plăcere la această conferință și au contribuit la rezultatele ei. Mă folosesc de această ocazie pentru a mulțumi guvernului și poporului român pentru ospitalitatea generoasă pe care au oferit-o tuturor delegaților și participanților la această conferință.

William C. POWELL
directorul Centrului de informare economică și socială al O.N.U., directorul Centrului de presă al Conferinței mondiale a populației

„A devenit clar că problema populației nu poate fi privită izolat“

ACTUL FINAL al Conferinței mondiale a populației, care s-a desfășurat timp de peste zece zile la București, a fost adoptarea Planului mondial de acțiune în domeniul populației. După părerea mea, una din cele mai importante trăsături ale acestei conferințe a fost fluxul liber al discuțiilor între reprezentanți a 136 de țări, ceea ce a avut ca rezultat ințelegerea mai profundă a problemelor naționale și a atitudinilor naționale în ce privește populația. Este foarte clar, ca rezultat al acestei conferințe, că populația nu poate fi privită izolat, separat de problemele energiei, alimentației, dezvoltării economice și sociale, statutului femeii. Toate aceste elemente trebuie luate în considerare în politicile naționale de planificare. A devenit, de asemenea, foarte clar, în cursul conferinței, că națiunile privesc problemele demografice în mod foarte diferit : unele țări afirmă că sînt subpopulate și doresc să-și mărească populația fie prin creșterea sporului natural, fie prin migrație internațională.

Planul mondial de acțiune adoptat de această conferință reflectă multe din aceste puncte de vedere deosebite. Rezultatele conferinței se vor vedea în anii următori. Raportul conferinței va merge la Consiliul Economic și Social al O.N.U., apoi în Adunarea Generală. Dar cel mai important din toate este că va merge înapoi la guvernele naționale, care la nivel politic se gîndesc pentru prima oară la problema mondială a populației în relație cu propriile lor necesități, politici și resurse.

Centrul de informare economică și socială al O.N.U. a fost creat de Oficiul de informare publică al O.N.U. pentru a furniza informații mai largi și a sprijini al doilea Deceniu pentru dezvoltare al Națiunilor Unite. Este vorba de un experiment, de o abordare diferită de cea de pînă acum a problemei informării publice. Astfel, publicația noastră lunară „Development Forum“, care apare la Geneva, încearcă să prezinte diverse puncte de vedere în toate problemele legate de dezvoltarea economică și socială. Numărul viitor al acestei publicații va fi consacrat Conferinței mondiale a populației de la București și va conține articole asupra mediului înconjurător și necesităților țărilor în curs de dezvoltare.

O trăsătură interesantă a Conferinței de la București a fost faptul că la colocviul care a precedat-o am putut invita aici circa 50 de ziariști din țările în curs de dezvoltare, atît pentru a studia problemele populației în general, cît și pentru a relata despre conferință în țările lor, la ziarele, radiourile etc. pe care le reprezentau, posibilitate pe care altminteri n-ar fi avut-o.

Centrul de informare economică și socială al O.N.U. își propune să facă același lucru în preajma Conferinței alimentare mondiale de la Roma din toamna acestui an și a sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., care va avea loc în 1975 înaintea sesiunii ordinare a Adunării Generale, pentru a evalua progresul realizat pînă la jumătatea celui de al doilea Deceniu al dezvoltării.

Gombo Ochiry CHULUUT
vicepreședinte al Direcției Centrale de Statistică a R. P. Mongole, membru al delegației mongole la Conferința mondială a Populației.

„Politica demografică a Mongoliei urmărește sporirea ritmului de creștere a populației"

CONFERINȚA MONDIALĂ a populației a abordat o temă foarte importantă. Situația demografică în lume este foarte diversă, există țări cu sisteme economice și sociale diferite, cu niveluri de dezvoltare economică diferite. Cred că ar fi fost foarte greu să se soluționeze problema populației acum și aici, dar în timpul conferinței delegați din foarte multe țări ale lumii s-au putut înțelege și cădea de acord.

Subdezvoltarea poate fi învinsă. Experiența țării mele, Mongolia, arată că noi nu avem o problemă a populației, nu suferim din cauza unei creșteri rapide a acesteia. Teritoriul Mongoliei este foarte mare, densitatea populației fiind de numai 0.8 locuitori pe km^2. Ritmul de creștere a populației noastre este de circa 3% pe an. Politica demografică a guvernului nostru este de a spori ritmul de creștere a populației. Obiectivul său principal este de a accelera dezvoltarea planificată a economiei noastre naționale, în vederea satisfacerii necesităților populației. Producția industrială sporește într-un ritm mediu de peste 10% pe an. Guvernul mongol acordă, de asemenea, o mare importanță statutului femeii. În Mongolia peste o cincime din populația țării frecventează școala, respectiv întreaga populație de vîrstă școlară. Am lichidat complet analfabetismul, Începînd din anul 1959 ne acoperim în totalitate din producția proprie necesitățile de grîu, devenind între timp chiar exportatori de cereale. Avem și legume suficiente. În ce privește problema populației nomade, am rezolvat-o în mare măsură, dar încă nu în totalitate. Calea aleasă pentru soluționarea ei este dezvoltarea cooperației agricole, ceea ce a avut ca efect concentrarea populației agricole în centrele principale, în care are facilități de aprovizionare, învățămînt și cultură. Aceasta a ajutat foarte mult la lichidarea analfabetismului.

În viitor, probabil în anul următor, urmează să beneficiem de asistență din partea Fondului Națiunilor Unite pentru activități privind populația, pentru îmbunătățirea condițiilor mamei și copilului, de asemenea, pentru realizarea unui recensămînt cuprinzător al populației. Acest acord urmează să fie semnat în curînd.

Paul-Marc HENRY
președintele Centrului de dezvoltare al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

„Deplină libertate pentru confruntarea opiniilor celor mai diverse"

AM REPREZENTAT la această conferință Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), ca organizație interguvernamentală.

Organizarea conferinței am găsit-o excelentă. A fost o reuniune gigantică de 3 000 de persoane, venind din toate țările lumii. Pe plan funcțional cred că toți delegații sînt satisfăcuți. Organizarea paralelă a Tribunei populației, cu caracter neguvernamental, și a Conferinței propriu-zise, cu caracter guvernamental, s-a desfășurat foarte bine și cred că a existat o libertate deplină de confruntare a opiniilor celor mai diverse.

Referitor la colaborarea dintre O.C.D.E. și România, există contacte tehnice largi între Centrul de dezvoltare pe care îl prezidez, și institute de cercetări din România în domeniul economic și social, al agriculturii, al tehnologiei și transferului de tehnologie.

Preocupările Centrului nostru sînt legate fundamental de problema unei noi diviziuni internaționale a muncii, adică a procesului de transferare a tehnologiei din zonele mai dezvoltate în cele mai puțin dezvoltate, pentru a asigura o mai bună repartizare a potențialului de ocupare a forței de muncă, o mai bună diviziune internațională în domeniul industriei și curente de schimb de mărfuri și de capitaluri cît mai active posibil.

Svetozar PEPOVSKI
membru al Consiliului Executiv Federal al R.S.F. Iugoslavia, președintele Comitetului Federal pentru Muncă.

„Problemele populației în contextul lor economic și social"

AȘ DORI să remarc de la bun început că această conferință ce a reunit foarte multe țări ale lumii, în țara prietenă România, a abordat problemele populației în contextul lor economic și social, singura modalitate justă, de altfel, de abordare a acestor probleme. Găsesc necesar să subliniez această premisă fundamentală în contradicție cu unele idei exprimate în Conferință, cum că astfel de probleme ar putea fi rezolvate prin simpla planificare a creșterii populației, prin pilule.

Cea mai mare parte din participanți au arătat că rezolvarea problemelor populației trebuie făcută prin prisma intereselor economico-sociale ale popoarelor, în strînsă corelație cu o nouă ordine economică internațională în lume, a cărei necesitate devine tot mai acută. Foarte multe țări s-au referit, de altfel, la următoarea Adunare Generală a Națiunilor Unite, care va trebui să ia în discuție această problemă.

Rămînînd la problema raportului dezvoltare economică și socială-populație, trebuie remarcat că însuși comportamentul oamenilor privind creșterea populației este legat de gradul de utilizare a forței de muncă, de nivelul industrializării, al urbanizării.

Atunci cînd aminteam de necesitatea unei noi ordini economice, aveam în vedere diviziunea actuală a statelor în furnizoare de materii prime (cele în curs de dezvoltare) și furnizoare de produse finite (cele dezvoltate).

O recentă ședință a Biroului Internațional al Muncii sublinia că în ziua de azi capitalul, tehnologia, producția trebuie să se orienteze spre locul unde se găsește forța de muncă și nu invers. Acest fenomen a început să fie înțeles în Europa occidentală. Prin valorificarea maximă a resurselor naturale, prin creșterea productivității muncii, modernizarea tehnologiei, se creează noi locuri de muncă, se rezolvă problema utilizării forței de muncă în țările în curs de dezvoltare, într-un cuvînt ridicarea economică și socială a acestor popoare.

Scăderea tot mai accentuată a numărului emigrărilor temporare din Iugoslavia către Europa occidentală se datorește tocmai politicii consecvente de dezvoltare economică dusă de țara mea. Nu prin măsuri administrative, ci prin cointeresarea multilaterală a populației am reușit aceasta.

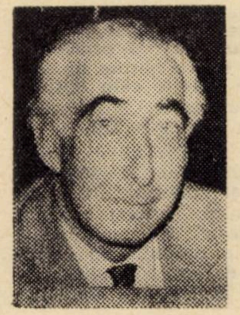

dr. I. G. SHARP
ambasador, șeful delegației Australiei

„Unitate în diversitate"

DUPĂ OPINIA MEA marele succes al conferinței constă tocmai în faptul că a reușit să apropie punctele de vedere asupra principalelor probleme dezbătute, că a contribuit la o modificare profundă de atitudine în favoarea unui consens general. De la o judecare limitată, la nivelul unei țări sau zone geografice, conferința a impus evaluarea problemelor populației într-o perspectivă amplă, mondială, oferind pentru toți participanții nebănuit de multe elemente de reflecție, de mai bună înțelegere a unor aspecte noi, inedite.

Conferința a analizat multiplele laturi ale dezvoltării economice în legătură cu populația, dificultățile cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare, căile prin care poate fi realizată „o lume pentru toți". Prin intermediul „Tribunei populației" ca manifestare conexă, s-a adîncit dezbaterea unor puncte de vedere controversate asupra politicii demografice, impactului dezvoltării economico-sociale asupra populației etc.

În ceea ce privește poziția țării mele, Australia a conceput întotdeauna dezvoltarea bazată pe o creștere rapidă a populației, în medie de 2% pe an. Avînd un teritoriu mai mare decît S.U.A., dar o populație mult mai redusă, ne-am temut chiar de o „criză" determinată de lipsa forței de muncă. De aceea am dus și ducem o politică activă de imigrare. Problemele noastre de populație sînt deci legate de numărul total de locuitori, de realizarea unui ritm de creștere adecvat dezvoltării noastre economice. Din păcate, în ultima vreme la noi se conturează o tendință de declin a ritmului de creștere, evoluție, de altfel comună tuturor regiunilor dezvoltate industrial de pe glob. De aceea a fost necesară inițierea unor noi programe de imigrare, finanțate de guvern. Aș spune, în concluzie, că Australia se încadrează în modul ei specific în preocuparea mondială legată de problemele populației.

Planul mondial de acțiune al Națiunilor Unite reflectă o armonizare de poziții între diferitele puncte de vedere, o unitate în diversitate.

Țin ca prin intermediul dv. să-mi exprim admirația și cele mai calde felicitări organizatorilor din România ai Conferinței, care — cu excepția Adunărilor Generale — a fost una din cele mai mari organizate vreodată de Națiunile Unite.

Analiza sistemică

(Urmare din pag. 19)

Privitor la relația dintre analiză și proiectare sistemică și cibernetică economică, problema este deosebit de importantă și complexă.

Se știe că una dintre ideile de bază ale ciberneticii este aceea a „cutiei negre“, adică a considerării sistemului în ansamblul său, cu studierea intrărilor, ieșirilor și relațiilor care există între ele, dar fără a interveni în mecanismul interior cutiei negre adică în procesul prin care intrările devin ieșiri. Legăturile care există între intrări și ieșiri se exprimă prin așa numitele **funcții de reacție** care descriu comportamentul fiecărui tip de sistem la un **anumit nivel de organizare**, conform observațiilor diverse făcute în trecut și extrapolate în viitor.

După cum am arătat, analiza sistemică se ocupă numai de o parte din intrările și ieșirile în și din sistem și anume din cele cu caracter informațional, dar spre deosebire de cibernetică, își propune să proiecteze un mecanism informațional-decizional de transformare a intrărilor în ieșiri, cît mai eficient. Altfel spus, **printr-o analiză și proiectare sistemică bine realizate se va obține un sistem a cărui funcție de reacție este optimă sau aproape optimă.** Se naște întrebarea: cum poate fi obținut un sistem cu funcție de reacție optimă, deci cu comportament optim în ceea ce privește transformările intrărilor atît informaționale cît și materiale în ieșiri, cînd prin analiza sistemică ne-am ocupat exclusiv de intrări și ieșiri informaționale?

Răspunsul este că prin optimizarea informațional-decizională se determină indirect și un comportament optim în privința transformărilor materiale.

Relația între analiza și proiectarea sistemică și cibernetica economică apare acum evidentă: prima are sarcina de a optimiza sau măcar de a îmbunătăți comportamentul sistemului, iar cea de-a doua urmărește descrierea cantitativă exprimată prin funcții de reacție, a comportamentului astfel îmbunătățit.

Cu toată rezerva pe care o reclamă o anticipare într-un domeniu atît de complex, considerăm că o tendință a viitorului va fi aceea a unificării ciberneticii economice cu analiza și proiectarea sistemică și bineînțeles cu disciplinele managementului, **într-o știință cibernetico-sistemică a conducerii social-economice.** Aceasta va constitui o vastă sinteză vizînd rezolvarea tuturor aspectelor teoretice și practice ale domeniului complex al conducerii la nivel macro și micro.

O altă problemă asupra căreia merită să ne îndreptăm atenția este aceea a aplicării practice a procedeului aval-amonte care stă la baza proiectării rețelei informațional-decizionale îmbunătățite.

În continuarea procedeului aval-amonte se identifică informațiile de ieșire și apoi se determină succesiunea de procese de decizie și informație care se vor desfășura în sistemul îmbunătățit. Deși aceste probleme sînt destul de mult dezbătute teoretic de disciplinele deciziei și cercetarea operațională, iar din punct de vedere practic munca de analiză și programare pe care o fac informaticienii oferă destule exemple de rezolvare curentă, considerăm că sînt încă numeroase probleme de clarificat. Kornai Janos în remarcabila sa lucrare Anti-equilibrium 6), consacră **cîteva interesante** capitole aspectelor practice ale procesului informațional-decizional, care, împreună cu metodele teoriei deciziei, cercetării operaționale și cele ale practicii analizei informatice, ar putea constitui o bază de plecare pentru elaborarea unei metodologii riguros științifice și totodată cu orientare profund practică, a mecanismului de analiză și proiectare sistemică de tip aval-amonte.

Un aspect legat de eficiența analizei și proiectării sistemice, pe care dorim să-l subliniem în mod deosebit este faptul că introducerea în economie a echipamentelor moderne de calcul și prelucrare a datelor nu-și poate împlini nici pe departe întreaga eficiență de care dispunem potențial, decît conjugată cu perfecționarea informațional-decizională generală a organizațiilor economice, prin aplicarea metodelor de analiză și proiectare sistemică. Utilizarea acestor echipamente pentru scopuri de evidență — prelucrare pură, duce la neglijarea considerabilului lor potențial decizional — în sens de auxiliar decizional al oamenilor — acesta nepuțînd fi valorificat decît prin aplicarea metodelor la care ne-am referit în ansamblul articolului.

ÎN CONCLUZIE, analiza și proiectarea sistemică reprezintă o metodă practică de mare utilitate pentru perfecționarea conducerii organizațiilor social-economice, care poate fi aplicată cu mare folos în stadiul actual de dezvoltare, dar care necesită încă, pentru o maximă eficiență a exploatării, o serie de completări și precizări operaționale.

În ceea ce privește aspectele teoretice ale ei, legate de integrare, împreună cu metodele moderne ale managementului, într-o știință cibernetico-sistemică a conducerii, munca de fundamentare, clasificare și unificare este imensă, dar prezintă un cîmp de activitate deosebit de fertil și atrăgător pentru specialiști.

---

1) Printre economiștii-ciberneticieni din țările socialiste, cunoscuți pe plan mondial, putem cita de exemplu pe O. Lange (Polonia), Kornai Janos (Ungaria), H. Greniewski (Polonia) ș.a.

2) Dr. John Rose, director general al organizației mondiale pentru sisteme generale și cibernetică arată că ..... „România este o pionieră mondială a ciberneticii. Încă în urmă cu peste 15 ani cunoșteam aici, la dumneavoastră, preocupări pentru integrarea ciberneticii în dezvoltarea economiei, preocupări care s-au amplificat considerabil în ultimii ani“... (Scînteia, 3 iulie 1974).

3) Este bine cunoscută utilizarea metodelor matematice moderne și a tehnicii electronice de calcul în optimizarea deciziilor.

4) A. Delville: L'information dans l'entreprise, Paris, Dunod, 1969.

5) Problema obiectivelor este extrem de spinoasă din punct de vedere teoretic, iar implicațiile sale practice sînt covîrșitoare în activitatea de conducere. Foarte adesea se confundă obiectivul (scopul) cu mijlocul care trebuie utilizat în vederea atingerii obiectivului. Unele considerații în aceste probleme sînt prezentate în lucrarea: Gh. Boldur: „Fundamentarea complexă a procesului decizional economic“, Ed. Științifică, 1973.

6) Kornai Janos: **„Anti-equilibrium“**, Editura Științifică, 1974.

Considerații asupra specializării internaționale

(Urmare din pag. 21)

țile de transport determinate de extinderea comerțului nostru exterior solicită noi capacități de transport. În aceste condiții programul de dezvoltare a flotei maritime își propune ca obiectiv strategic — concretizat în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. — o asemenea dezvoltare a dotării flotei proprii cu capacități de transport care să acopere atît necesitățile proprii, cît și efectuarea de servicii de transport care au devenit deosebit de avantajoase pentru cel care le face, ca urmare a creșterii navlurilor. În ultimul timp o extindere importantă au căpătat serviciile de specialitate efectuate de medici, învățători, profesori și alte cadre de specialitate în unele țări în curs de dezvoltare în cadrul unor acorduri de cooperare interguvernamentale.

Obiectivul urmărit în acest model de specializare este acela de a activiza balanța de plăți la contul tuturor serviciilor primite și acordate, astfel ca soldul activ să constituie o sursă certă, durabilă și eficientă pentru procurarea de produse de bază sau prelucrate care sînt deficitare economiei noastre naționale.

Vom aborda în numărul următor al revistei o seamă de aspecte ale specializării interramuri, intraramurei și ale altor tipuri de specializare.

---

1) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale, Scînteia din 13 aprilie 1974.

2) Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Ed. politică, 1974.

ASPECTE POLITICO-SOCIALE

(Urmare din pag. 12)

cercurilor interesate, pot realiza o cunoaștere reciprocă, o conlucrare liber consimțită, în vederea găsirii soluțiilor la problemele de interes reciproc. În această ordine de idei ne putem referi la participarea României la organizațiile interguvernamentale din sistemul O.N.U., G.A.T.T. ș.a. precum și la diferite organizații neguvernamentale.

România, consecventă politicii sale externe, a dezvoltat continuu relațiile de colaborare economică, pe multiple planuri cu țările socialiste, fiind membră fondatoare și participantă activă la C.A.E.R., la elaborarea și realizarea Programului complex adoptat în 1971. În această ordine de preocupări, făcînd o referire mai concretă la C.A.E.R. în cadrul căruia participarea țărilor membre este rezultatul unei colaborări pe bază organizată, menită să ducă la o dezvoltare mai rapidă a fiecărei țări, la o conlucrare în vederea dezvoltării economice și sociale a fiecărui popor și tuturor statelor participante în ansamblul lor, în Programul complex se arată: „Integrarea economică socialistă se desfășoară pe baza liberului consimțămînt deplin și nu este însoțită de crearea de organe supranaționale, nu afectează problemele planificării interne, ale activității financiare și de gestiune economică a organizațiilor“. Adîncirea colaborării și dezvoltarea integrării economice între țările socialiste membre ale C.A.E.R. se desfășoară pe căi și metode foarte variate, menite să asigure înfăptuirea prevederilor Programului complex și care definesc conținutul integrării economice dintre țările membre C.A.E.R., conceput ca un proces de adîncire a diviziunii internaționale a muncii, chemat să contribuie la apropierea nivelurilor dezvoltării economiilor naționale ale țărilor membre, la formarea unor structuri moderne ale acestor economii, în condițiile unor legături stabile între principalele ramuri ale economiei, științei și tehnicii. În același timp este demn de menționat că atît actele constitutive ale C.A.E.R., cît și evoluția ulterioară atestă că acest organism are un caracter deschis și nu-și propune formarea unei economii închise ci, dimpotrivă, este chemat să favorizeze atît adîncirea colaborării economice reciproce cît și participarea fiecărei țări membre, la diviziunea mondială a muncii.

Desigur, dat fiind că am participat la o consfătuire mondială a economiștilor, am evidențiat aspectele privind conținutul economic al relațiilor dintre state. Totuși într-o astfel de expunere nu se poate face abstracție — din contră — de faptul că în condițiile de astăzi, colaborarea economică este nu numai o necesitate a progresului economic al fiecărui stat, ci și o condiție esențială a destinderii internaționale, a securității și păcii între popoare. Viața a demonstrat și demonstrează că, pînă la urmă, dezvoltarea relațiilor economice libere, bazate pe principiile noi ce se impun în viața internațională, conduce la crearea și consolidarea atmosferei de destindere și înțelegere între toate popoarele, la o lume a păcii și colaborării, în toate domeniile vieții internaționale.

---

1) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, București, Editura Politică, 1974.

2) Caracterizînd prin indicatorul exporturi această evoluție, constatăm că în decurs de 23 de ani — între 1950—1973 — acestea au sporit de la cca 61,1 miliarde dolari, la peste 400 miliarde dolari, într-un ritm mult superior creșterii producției.

ECONOMIE MONDIALĂ

Tendințe mondiale și regionale în dinamica forței de muncă

EVOLUȚIA FORȚEI DE MUNCĂ în ansamblul populației, dimensiunile ei prezente și schimbările probabile pînă în anul 2 000, ponderea diverselor regiuni ale lumii și modificarea acestei ponderi, structura pe vîrste, sexe, proporția populației ocupate în agricultură — toate aceste aspecte sînt tratate în amănunt într-un studiu publicat în preajma deschiderii Conferinței Mondiale a Populației de la București 1). În cele ce urmează ne vom opri asupra celor mai importante dintre ele.

Autorii studiului consideră că lumea trece în prezent printr-o perioadă fără precedent în istoria demografică și care — probabil — nu se va mai repeta. **Ritmurile înalte de creștere a populației din ultimele două decenii se vor menține încă 30 sau 40 de ani,** nivelîndu-se sau reducîndu-se după acest moment. **Cu un** decalaj de aproximativ 20 de ani, forța de muncă 2) are o traiectorie asemănătoare astfel încît se presupune că vor avea loc importante transformări în acest domeniu în perioada 1970 — 2 000.

După varianta medie a proiecțiilor O.N.U., considerată de autorii studiului drept cea mai probabilă, în următoarele trei decenii populația lumii va crește cu aproape 80%, ajungînd la 6,5 miliarde persoane. Această creștere pe ansamblu comportă mari deosebiri regionale. În regiunile considerate astăzi în curs de dezvoltare populația se va dubla, iar în cele dezvoltate va spori cu o treime. Ca urmare, la sfîrșitul secolului populația regiunilor dezvoltate va reprezenta ceva mai mult de 22% din totalul mondial, față de 30% în prezent.

În aceeași perioadă forța de muncă va spori în întreaga lume cu circa 1 100 milioane de persoane, ajungînd la 2,6 miliarde față de 1,5 miliarde în 1970. Din acest spor circa 85% va surveni în țările în curs de dezvoltare și 15% în cele considerate azi ca dezvoltate. Evoluția față de 1970 — în varianta ei medie — este înfățișată în tabelul 1 (milioane de persoane și %).

O comparație a datelor referitoare la populație și la forța de muncă în următorii 30 de ani scoate la iveală un fenomen interesant, care ilustrează dimensiunea problemelor ce se vor pune în utilizarea forței de muncă. Este vorba de **apariția unui decalaj în țările în curs de dezvoltare între ritmurile anuale ale creșterii populației și cele ale creșterii forței de muncă.** Astfel, dacă rata anuală de creștere a populației trece de la 2,5% în deceniul 1970 — 1980 la 2,4% în 1980 — 1990 și 2,1% în 1990 — 2 000, rata de creștere a forței de muncă va urca — în perioadele respective — de la 2,1% la 2,2% și apoi la 2,3%. Situația este net deosebită față de cea din țările dezvoltate unde rata de creștere a populației va înregistra valori de 1,1%, 1,0%, și 0,8% în cele trei decenii menționate, iar cea a forței de muncă — de 1,1, 0,9% și 0,9%. Modificarea repartiției forței de muncă pe diferitele regiuni geografice este prezentată în graficul alăturat.

Concomitent, va avea loc **o accentuare a procesului de urbanizare în întreaga lume și o reducere a populației ocupate în agricultură.** În 1970 circa 37% din populația lumii (sau aproape 1,4 miliarde persoane) locuiau în orașe și 63% (2,3 miliarde) în mediul rural, în timp ce în anul 2 000 ceva mai mult de jumătate din populația globului va trăi în orașe. Populația de la orașe din regiunile dezvoltate va reprezenta în pragul următorului mileniu 35% din populația urbană a lumii (față de 53% în prezent) ; mai puțin de 300 milioane de oameni din aceste regiuni vor locui în mediul rural, față de peste 2 900 milioane în restul lumii, astfel încît regiunile în curs de dezvoltare vor concentra 90% din populația rurală a lumii.

În ceea ce privește forța de muncă ocupată în agricultură, se prevede că în anul 2 000 ea va fi de numai 22 milioane de persoane în regiunile dezvoltate, față de 101 milioane în 1970 (o reducere cu peste trei pătrimi). Pe de altă parte, în regiunile mai slab dezvoltate forța de muncă din agricultură, care era de 669 milioane de persoane în 1970, va spori cu o pătrime pînă la sfîrșitul mileniului. În anul 2 000 în țările dezvoltate forța de muncă ocupată în agricultură va repre-

Tabelul nr.1

Regiunea	Populația				Forța de muncă			
	1970	1980	1990	2000	1970	1980	1990	2000
Total mondial	3632 (100)	4457 (100)	5438 (100)	6494 (100)	1499 (100)	1781 (100)	2140 (100)	2582 (100)
Regiuni dezv.	1090 (30)	1210 (27,1)	1336 (24,5)	1454 (22,3)	488 (32,5)	542 (30,4)	593 (27,6)	649 (25,1)
Regiuni în curs de dezvoltare	2542 (70)	3247 (72,9)	4102 (75,5)	5040 (77,7)	1012 (67,5)	1239 (69,6)	1547 (72,4)	1933 (74,9)

IPOTEZE — PREVIZIUNI

S.U.A. : Cererea pentru hirtia de ziar

ÎN cercurile de specialitate se estimează că cererea pentru hîrtie de ziar va spori în S.U.A. cu peste 22% în 1980, comparativ cu nivelul anului 1973. Din cantitatea totală de 11,9 milioane de tone, ceva mai mult de o treime urmează a fi acoperită din producția internă, iar restul procurat din import (îndeosebi din Canada).

Expansiunea consumului de alimente congelate

CONFORM aprecierii Institutului de cercetare a pieței din Italia consumul de alimente congelate va înregistra în cursul acestui deceniu o creștere considerabilă în majoritatea țărilor vest-europene (vezi tabelul de mai jos). Ca urmare, se va reduce întrucîtva decalajul care separă sub acest aspect țări ca Italia, Franța, Belgia ș.a. de S.U.A., unde nivelul consumului depășea în 1970 de 2—54 ori pe cel din diferite țări vest-europene.

Țara	1970	1980	Creșterea (de ... ori)
	kg/locuitor		
Italia	0,6	4,5	7,5
Franța	1,8	7,6	4,2
Belgia	2,2	7,0	3,2
Finlanda	3,8	11,2	2,9
Olanda	6,5	17,3	2,7
Norvegia	6,8	18,0	2,6
Anglia	7,5	14,1	1,9
Elveția	9,9	18,4	1,9
R.F.G.	10,1	25,5	2,5
Danemarca	10,1	25,1	2,5
Suedia	15,8	33,3	2,1
S.U.A.	32,8	50,5	1,5

Perspectivele cărbunelui

EXPERȚII Comitetului pentru cărbune al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa au evaluat că pînă în anul 2000 rezervele de petrol pe uscat se vor epuiza în proporție de 87%, cele de gaz metan — de 73%, sursele de apă pentru scopuri energetice — 34%, în timp ce rezervele de cărbune se vor consuma numai în proporție de 2%. Sub efectul stimulator și al creșterii prețurilor la petrol și produse petroliere, în diferite țări au luat amploare cercetările legate de utilizarea cărbunelui în scopuri energetice. În S.U.A. sînt prevăzute în acest domeniu investiții de aproximativ 5 miliarde dolari pentru următorii cinci ani ; programe similare sînt în curs de realizare în Anglia, R.F.G. și alte țări vest-europene. În Anglia, de pildă, se prevede ca după 1980 cărbunele va reprezenta principala sursă pentru obținerea de gaz și combustibili lichizi cu o mare putere calorică.

zenta 3,5% din totalul forței de muncă ocupate în economie, iar în țările mai puțin dezvoltate această pondere va fi de 43,5% ; aceasta înseamnă că 10 agricultori vor asigura cele necesare pentru 656 de persoane în cadrul primului grup de țări și doar pentru 60 de persoane în cadrul celuilalt grup.

Elocventă în ce privește adîncirea actualelor decalaje este și distribuția regională a forței de muncă ocupate în agricultură : în 1970 circa 87% din totalul ei mondial se afla în țările în curs de dezvoltare, pe cînd în anul 2 000 această pondere va ajunge la 97%.

Structura pe vîrste a populației și forței de muncă în ultimul deceniu al secolului va fi caracterizată — după opinia autorilor studiului — prin **reducerea considerabilă a proporției tinerilor în lume,** ca urmare a scăderii probabile a fertilității, în special în regiunile mai puțin dezvoltate. În ceea ce privește forța de muncă, fenomenul reducerii relative va fi accentuat de prelungirea perioadei de școlarizare ; în regiunile mai puțin dezvoltate se prevede, de exemplu, că spre sfîrșitul secolului tinerii vor începe viața activă în medie cu 2,5 ani mai tîrziu decît în prezent. Tinerii, care contribuie în deceniul în curs cu numai 3% la sporul total al forței de muncă în regiunile dezvoltate, vor contribui cu 20% la acest spor în ultimul deceniu al secolului, în timp ce această pondere va scădea de la 22% la 12% (în perioadele respective) în restul lumii.

Reducerea fertilității și prelungirea generală a speranței de viață vor spori proporția persoanelor în vîrstă în întreaga lume, procesul de mărire a vîrstei medii urmînd a se desfășura mult mai rapid în regiunile în curs de dezvoltare. Astfel, în următorii 30 de ani vîrsta medie a populației va crește de aproximativ 3 ori mai repede în regiunile mai slab dezvoltate decît în restul lumii, iar vîrsta medie a forței de muncă va spori de 2 ori mai repede.

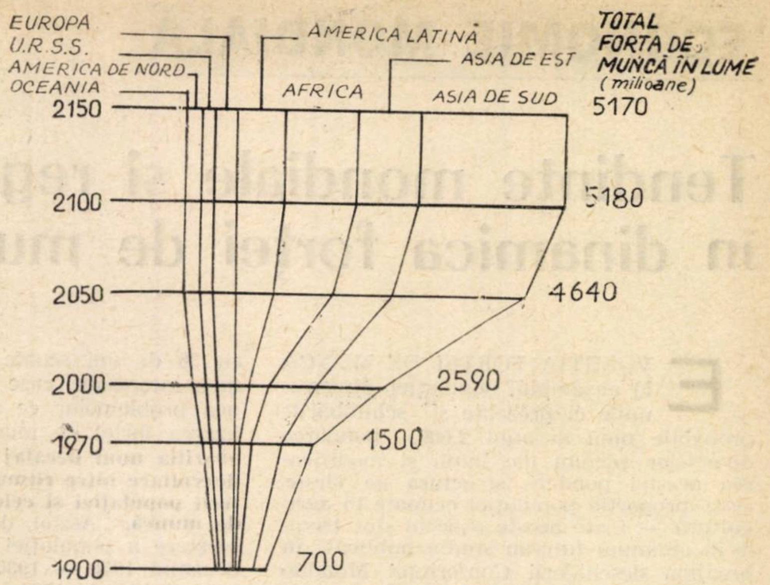

Creșterea și distribuția regională a forței de muncă în lume 1900-2150

În sfîrșit, examinînd evoluția participării femeilor la activitatea economică, autorii studiului arată că **în 1970 aceasta era mai ridicată în țările dezvoltate decît în cele în curs de dezvoltare.** Astfel, femeile reprezentau peste 38% din totalul forței de muncă în primul grup de țări și circa 33% în al doilea. Conform previziunilor, în anul 2 000 în țările dezvoltate participarea femeilor se va accentua, ele ajungînd să reprezinte peste 39% din forța de muncă totală, dar va scădea în țările în curs de dezvoltare (la 31%). Aceste schimbări se vor datora, între altele, extinderii serviciilor în țările dezvoltate, sector care absoarbe un volum important de forță de muncă feminină, precum și restrîngerii relative a sectorului agricol în țările în curs de dezvoltare, domeniu care se caracterizează — de asemenea — printr-o solicitare importantă a femeilor. Ca urmare a acestor tendințe contradictorii pe plan mondial, în anul 2 000 femeile vor constitui 33% din ansamblul forței de muncă, față de aproape 35% în 1970.

Ileana VASILIU

---

1. Vezi Bulletin of Labour Statistics, 1974, Special Edition, International Labour Office, Geneva.

2. În accepția studiului, noțiunea de **forță de muncă** cuprinde persoanele ocupate atît în domeniul civil cît și în cel militar. Prima categorie include pe toți salariații, lucrătorii pe cont propriu, patronii, membrii cooperativelor de producție, pe șomeri și pe aceia a căror forță de muncă este subutilizată. Nu sînt incluse persoanele a căror activitate nu furnizează venituri, cum ar fi femeile casnice.

DOCUMENTAR STATISTIC

Mutații în exportul țărilor membre ale C. A. E. R.

DATELE statistice ilustrează dinamica vie, continuă a schimburilor comerciale între țările socialiste. Astfel, de pildă, calculat în ruble, volumul schimburilor reciproce ale țărilor membre ale C.A.E.R. a sporit de peste 10 ori în perioada 1950—1973, iar în cincinal exporturile intra-C.A.ER. sînt prevăzute să crească de circa 3,7 ori, comparativ cu nivelul (cumulat) pe cincinalul 1956—1960. Cele mai pronunțate creșteri înregistrează — dintre principalele produse exportate — energia electrică și țițeiul, urmate de fontă, mașini și utilaje, celuloză, mărfuri industriale de larg consum etc. Mai lent s-au dezvoltat schimburile cu o serie de produse ale industriei extractive (cărbune, minereu de fier) sau ale exploatării bogățiilor forestiere.

Corespunzător s-a modificat și ponderea produselor (sau a grupelor de produse) respective în volumul global al exporturilor dintre țările membre ale C.A.E.R. A sporit ponderea mașinilor și utilajelor (de la 28,5% în perioada 1956—1960 la 47,4% în cincinalul 1971—1975), a țițeiului și energiei electrice, cea a mărfurilor industriale de larg consum (de la 9,6% din total exporturi reciproce la — respectiv — 11,8%) ș.a.m.d. A scăzut în schimb ponderea schimburilor la majoritatea materiilor prime și semifabricate. Aceste mutații exprimă tendința către modernizarea structurii comerțului exterior al țărilor membre ale C.A.E.R., apropiind-o tot mai mult de cea a țărilor cu o industrie dezvoltată, diversificată.

N. P.

Evoluția exporturilor între țările membre ale C.A.E.R., la principalele mărfuri (cumulat pe cincinal)

	Unitatea de măsură	1956-1960	1961-1965	1966-1970	1971-1975^{x}	Creșterea (de...ori)
Total export	mlrd. ruble	29,1	49,8	70,0	107,8^{xx}	3,7
Din care:						
Mașini și utilaje	mlrd. ruble	8,3	17,4	27,3	48,1^{xx}	5,8
Cărbune	mil.t.	77,6	118,0	131,8	143,9	1,9
Țiței	mil.t.	21,7	59,0	138,7	243,9	11,2
Energie electrică	mlrd. kWh	3,3	11,9	31,2	55,7	16,9
Minereu de fier	mil.t.	60,3	99,2	139,6	171,7	2,8
Fontă	mil.t.	3,7	6,7	15,1	21,9	5,9
Laminate feroase	mil.t.	10,9	23,7	32,0	38,2	3,5
Material lemnos	mil.mc	7,4	12,8	15,3	15,9	2,1
Celuloză	mil.t.	0,3	0,6	1,4	1,6	5,3
Mărfuri industriale de larg consum	mlrd. ruble	2,8	5,5	8,8	12,7	4,5

x Conform acordurilor comerciale pe termen lung.
xx Calculat în baza schimburilor efective din perioada 1971-1973.

Sursa: "Vnîșna Trgovia" (R.P.Bulgaria), nr.5/1974.

Vedere asupra Tîrgului internațional de la Plovdiv

R. P. BULGARIA

30 DE ANI DE DEZVOLTARE SOCIALISTĂ

REPUBLICA Populară Bulgaria se află în ajunul celei de a 30-a aniversări a revoluției sale socialiste. În această perioadă istorică scurtă, sub conducerea Partidului Comunist Bulgar și cu ajutorul frățesc al U.R.S.S., R. P. Bulgaria a obținut succese remarcabile, care sînt posibile numai în condițiile relațiilor de producție socialiste. Se împlinește visul lui Gheorghi Dimitrov ca Bulgaria să realizeze în aproximativ 20 de ani ceea ce alte țări, în condițiile capitalismului, au făcut în o sută de ani.

În mai puțin de 30 de ani structura economiei naționale a R. P. Bulgaria a trecut prin transformări fundamentale. În prezent Bulgaria este o țară industrial-agrară, care **se dezvoltă într-un ritm accelerat.** Acest ritm dă dovadă, totodată, de o mare stabilitate. Deși este mică în ceea ce privește teritoriul și relativ săracă în bogății naturale, în condițiile relațiilor de producție socialiste și prin colaborarea economică din ce în ce mai dezvoltată cu țările socialiste în cadrul C.A.E.R., Bulgaria se dezvoltă într-un ritm, considerat pînă nu demult imposibil potrivit concepțiilor unor specialiști occidentali.

Venitul național al țării a înregistrat, de pildă, unul dintre cele mai înalte ritmuri de dezvoltare pe plan mondial — o medie anuală de 9,1% în perioada 1951—1972, producția industrială — de 12,7%, investițiile — 11,9%, producția agricolă — 4,6% etc. Creșterea permanentă a producției permite ca țara să-și dezvolte neîntrerupt relațiile economice cu U.R.S.S. și cu alte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cele capitaliste. În anii 1950—1973 exportul R. P. Bulgaria a crescut de 26 ori, iar importul — de 20 ori !

Venitul național a crescut de circa cinci ori : față de 322 leva pe locuitor în anul 1956, la sfîrșitul anului 1973 el reprezenta peste 1 400 leva. Produsul social total a crescut de la 10 310 milioane de leva în 1960 la peste 31 miliarde leva la sfîrșitul anului 1973. Poate că limbajul statisticilor este puțin plictisitor, dar este în schimb incontestabil ! Aceste cîteva cifre confirmă concluzia că economia R. P. Bulgaria se dezvoltă într-un ritim rapid și constant. Totodată, nivelurile respective constituie acea premisă pe care Programul P. C. Bulgar o arată ca fiind determinantă pentru construirea societății socialiste dezvoltate.

Dezvoltarea forțelor de producție în ritmuri înalte și stabile și intensificarea în continuare a economiei, inclusiv ridicarea permanentă a productivității muncii, constituie principalele condiții pentru creșterea în continuare a avuției țării, pentru satisfacerea cît mai deplină a nevoilor materiale și culturale ale oamenilor muncii din R. P. Bulgaria.

POLITICA economică a P. C. Bulgar, subordonată tocmai acestui scop este îndreptată spre **perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale și a relațiilor de producție socialiste.** P.C.B. consideră făurirea bazei tehnico-materiale a socialismului drept veriga principală în sistemul sarcinilor social-economice, politice și ideologice, legate de construirea socialismului. Partidul se călăuzește în mod neabătut după concepția leninistă că „singura bază materială a socialismului o poate constitui marea industrie de mașini, capabilă să reorganizeze și agricultura". Plenara C.C. al P.C.B. din aprilie 1956, care a pus accentul pe necesitatea de a intensifica și accelera dezvoltarea unor așa-numite ramuri determinante ale structurii industriei, **a dat un puternic impuls dezvoltării industriale a R.P.B.** Această linie constituie, concomitent, o premisă pentru lărgirea legăturilor de producție directe ale R. P. Bulgaria cu țările comunității socialiste, pentru dezvoltarea cooperării și integrării în cadrul C.A.E.R.

Datorită acestei politici economice a R. P. Bulgaria în prezent industria țării reprezintă ramura economică principală, care realizează peste 51% din venitul național. Pentru a ilustra în mod elocvent schimbarea petrecută în această privință vom arăta că raportul dintre producția industrială și cea agricolă este de 80/20 în favoarea industriei. Totodată, structura industriei se perfecționează în mod continuu în direcția dezvoltării mai rapide a ramurilor industriei grele. Raportul dintre grupa „A" și grupa „B" în volumul global al producției industriale este în prezent favorabil industriei grele. Aceste schimbări în structura industrială a țării vorbesc despre perfecționarea permanentă a bazei tehnico-materiale a socialismului în R. P. Bulgaria.

Pentru perfecționarea structurii producției sociale și a unor ramuri ale economiei naționale în perioada făuririi societății socialiste dezvoltate în R.P.B. este necesară însă apropierea ritmurilor de dezvoltare ale celor două subdiviziuni. Schimbarea raportului dintre prima și cea de a doua subdiviziune și a ritmurilor de dezvoltare a acestora în etapa actuală de dezvoltare a R.P.B. este o necesitate obiectivă.

Linia stabilită la plenara din aprilie de industrializare accelerată a R. P. Bulgaria nu numai că determină particularitățile reproducției din ultimele cincinale, dar are și o însemnătate hotărîtoare pentru actualul cincinal și pentru viitor. Tov. Todor Jivkov a subliniat la Congresul al X-lea al P.C.B. că „În cel de-al șaselea cincinal se va dezvolta și se va perfecționa structura producției sociale a unor ramuri ale economiei, va fi urmată cu consecvență linia de făurire a unei producții sociale moderne, dezvoltate în mod proporțional și cu o eficiență înaltă. Va fi dezvoltată cu precădere industria, ca ramura cea mai dinamică și conducătoare, precum și acele ramuri ale industriei care sînt promotoare ale progresului tehnico-științific". Pe această bază se acordă, prin urmare, **un loc de frunte ramurilor determinante ale structurii economiei naționale.**

Vom aminti numai cîteva ramuri care confirmă linia de dezvoltare menționată. Așa, de pildă, capacitățile de producție a energiei electrice au crescut în treizeci de ani de aproximativ 40 de ori, iar aceasta constituie una din pietrele fundamentale ale făuririi dezvoltării armonioase a forțelor de producție. O altă ramură determinantă a structurii este metalurgia feroasă și neferoasă. Producția oțelului, de exemplu, a fost în 1973 în Bulgaria de 443 ori mai mare comparativ cu anul 1948. Siderurgia și metalurgia neferoasă au fost create, de fapt, în anii construcției socialiste în R.P.B. Paralel cu metalurgia se dezvoltă și se consolidează construcțiile de mașini, a căror producție se dublează de la un cincinal la altul ! Rod al politicii economice a P.C.B. și al colaborării cu Uniunea Sovietică este și industria chimică de bază din Bulgaria. Dezvoltarea sa a înregistrat un ritm deosebit de rapid după Plenara din aprilie 1956, această industrie fiind una dintre ramurile cele mai dinamice din R.P.B.

Ramurile industriei grele permit făurirea și modernizarea ritmică a bazei tehnico-materiale a industriei ușoare, construcțiilor, transporturilor și agriculturii, inclusiv îmbunătățirea serviciilor comunale și gospodărești. În agricultură numai în perioada 1960—1970 volumul fondurilor fixe raportat la 1 000 decari (100 ha), de terenuri arabile a crescut de la 25 mii leva la 79 mii leva ! O expresie a etapei calitativ noi în concentrarea producției agricole sînt complexele agro-industriale, care se prezintă ca puternice organizații agricole. A fost desfășurată o activitate uriașă pentru trecerea agriculturii pe o bază industrială. Transformările esențiale intervenite în baza tehnico-materială a agriculturii au contribuit la sporirea volumului producției agricole, la creșterea productivității muncii și la reducerea prețului de cost al producției. Făurirea complexelor agro-industriale ca întreprinderi agricole specializate, în afară de faptul că creează condiții pentru accelerarea proceselor de concentrare, specializare și industrializare, contribuie totodată la perfecționarea proprietății cooperatiste și la ridicarea acesteia pînă la nivelul proprietății întregului popor.

prof. dr. Minko V. RUSENOV
conf. Victoria GHEORGHIEVA
Sofia

(Continuare în pag. 32)

TENDINTE — CONJUNCTURI

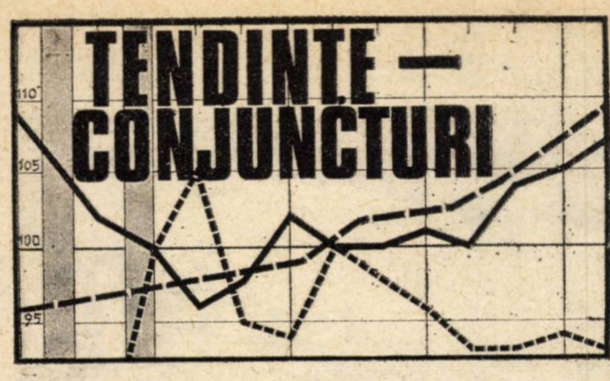

F.M.I. va imprumuta 3,4 miliarde de dolari de la țări producătoare de petrol

F.M.I. va putea împrumuta pînă la sfîrșitul anului o sumă de 3,4 miliarde dolari de la un număr de șapte țări producătoare de petrol, pentru a fi din nou împrumutată unor țări consumatoare care au dificultăți la onorarea facturilor lor de import de petrol. F.M.I. a anunțat că a semnat acorduri de împrumut cu autoritățile monetare din următoarele țări: Arabia Saudită (1,2 miliarde dolari), Iran (700 milioane), Venezuela (510 milioane), Kuweit (480 milioane), Canada (300 milioane), Abu Dhabi (120 milioane) și Oman (24 milioane dolari). Aceste sume, împrumutate fie în monedă națională, fie în dolari americani, pe o perioadă de maximum 7 ani, vor avea o dobîndă anuală de 7%.

Prețurile produselor din oțel in creștere

PREȚURILE produselor siderurgice vor cunoaște noi creșteri în anul 1975, atît pe piața internă cît și pe piața internațională, estimează experții firmei vest-germane „Klöckner". Referindu-se la situația actuală ei arată că, în timp ce structura prețurilor interne la laminate este determinată în principal de cheltuielile de producție, nivelurile mult mai ridicate ale prețurilor de export reflectă în mare măsură cererea susținută pentru aceste produse pe piața externă, între aceste prețuri existînd o diferență apreciabilă, care ajunge pînă la 100 mărci vest-germane pe tonă în cazul exportului de tablă subțire laminată la rece și de 150 mărci la exportul de bandă lată laminată la cald și sîrmă laminată. Printre factorii care au contribuit la creșterea accentuată a prețurilor la exportul acestor produse se menționează cererea mult mai mare pentru tablă subțire utilizată în industria automobilelor din S.U.A, comparativ cu estimările anterioare și în același timp, interesul crescînd pentru produsele din oțel din partea țărilor din Orientul Mijlociu.

Pentru lunile octombrie și noiembrie a.c. se estimează o intensificare a curentelor pentru cumpărarea produselor siderurgice cu livrare la începutul anului viitor îndeosebi de către S.U.A., pe a căror piață se face tot mai simțită lipsa de oțel, pusă pe seama dificultăților de aprovizionare cu materii prime și combustibil.

Secretarul general al UNCTAD despre necesitatea restructurării economiei internaționale

S-AR PUTEA ca prețurile mărfurilor să fi atins nivelul cel mai înalt și să fie pe punctul de a începe să scadă, a declarat într-o sesiune a Consiliului politic al UNCTAD secretarul general al acestei organizații Gamani Corea. Consiliul, a mai spus el, va discuta despre o nouă strategie internațională privind mărfurile, inclusiv întărirea cooperării între țări producătoare și crearea de stocuri-tampon de mărfuri, susținute de un fond central. Mulți factori pledează în favoarea unei încercări serioase de restructurare a întregii economii internaționale, care să cuprindă nu numai prețurile, ci și desfacerea, investițiile și prelucrarea materiilor prime, a spus Corea. El a propus o strategie integrată în vederea elaborării unui aranjament pentru livrări sigure la prețuri stabile pentru grupuri de mărfuri sau negocierea simultană de aranjamente separate privind mărfuri individuale.

„Șomaj" printre navele maritime?

CERCURILE de specialitate din Marea Britanie urmăresc cu îngrijorare evoluția descendentă a navlurilor maritime, al căror nivel — susțin armatorii — a coborît pînă la nivelul minim al rentabilității. Tendința se manifestă pentru toate tipurile de nave comerciale și categoriile de mărfuri, fiind generată în primul rînd de ritmul susținut al lansării de noi nave maritime, consecință la rîndul său a „boomului" înregistrat în ultimii ani în construcțiile navale. Scăderea navlurilor a determinat o conjunctură stagnantă și în domeniul închirierii navelor de ocazie.

Conjunctură favorabilă pe piața mondială a minicalculatoarelor

POTRIVIT unor aprecieri formulate în cadrul unei întîlniri a producătorilor vest-europeni de minicalculatoare, în următorii ani consumul de asemenea produse va înregistra un ritm accelerat de creștere, de circa 40% anual, față de 15% cît va reveni consumului de calculatoare în ansamblu. Spre deosebire de piața mondială a calculatoarelor mari și de mărime medie, dominată în mod autoritar de compania „IBM", sectorul minicalculatoarelor este deschis unui număr important de companii și producători individuali. Dată fiind conjunctura favorabilă ce se anunță pe piața minicalculatoarelor, companiile vest-europene preconizează lansarea unor sisteme de circuite integrate standardizate destinate calculatoarelor pentru a contracara forța producătorilor americani în acest domeniu.

O conjunctură favorabilă se anunță și pentru fabricanții de componente electronice utilizate la asamblarea minicalculatoarelor, așa încît sînt luate măsuri de sporire a producției de asemenea elemente.

Franța, creșterea importurilor de material lemnos

PRESA economică din Franța se ocupă, între altele, de problemele pe care le ridică asigurarea aprovizionării cu materie primă a uneia dintre ramurile importante ale industriei — prelucrarea lemnului (personal ocupat — 600 000 de persoane în 1973, cifra de afaceri — 24 miliarde franci). Aceasta, deoarece în ciuda faptului că Franța posedă cele mai mari masive împădurite dintre țările din vestul Europei producția de masă lemnoasă crește mult mai lent decît producția finită a ramurii, ceea ce determină sporirea continuă a importurilor (îndeosebi din țările scandinave). În perioada 1962—1972 volumul produselor forestiere importate a crescut cu 57%; anul trecut valoarea acestor importuri a reprezentat 3 miliarde franci, cu 500 milioane mai mult decît în 1972. Întrucît în perioada 1972—1982 se prevede o nouă sporire a importurilor cu 61%, se preconizează pe plan intern continuarea acțiunii de împădurire (cîte 100 000 ha/an) și exploatarea mai rațională a pădurilor.

În perspectivă: inființarea unei organizații internaționale a țărilor exportatoare de minereu de fier

ÎN Venezuela au avut loc recent discuții preliminare în legătură cu înființarea unei organizații internaționale, care să cuprindă principalele țări exportatoare de minereu de fier (O.I.E.C.). Din O.I.E.C. ar urma să facă parte Suedia, Canada, Liberia, Australia, Brazilia, Venezuela și alte țări.

Organizația va avea ca atribuție principală coordonarea politicii de comercializare a minereului de fier a țărilor membre pe plan mondial, în special în problema stabilirii prețurilor.

Țările O.C.D.E.: Scăderea importurilor de țiței

CONFORM unor previziuni ale O.C.D.E., importurile de țiței ale principalelor țări capitaliste dezvoltate vor scădea în acest an cu 3,7% față de nivelul de 1 249 milioane tone din 1973. S.U.A. va înregistra cea mai mare scădere, de 9,7%, iar Anglia cea mai mică, de 0,9%. Ipoteza scăderii de 3,7% se bazează pe faptul că stocurile nu vor fi mărite. Totuși există indicii care relevă reconstituirea stocurilor de țiței în țările consumatoare. În 1975 situația importurilor ar urma să se redreseze, pentru semestrul I fiind estimată o creștere de 12% față de perioada similară a acestui an.

Produsele alimentare americane au devenit mai scumpe

DEPARTAMENTUL Agriculturii al S.U.A. a anunțat că prețul alimentelor a crescut în prezent cu 15% față de anul 1973 și că o nouă majorare de 3—4%, pricinuită de secetă, este prevăzută pînă la sfîrșitul anului. Semnificația acestei majorări este amplificată de faptul că S.U.A. sînt un important exportator de produse agricole.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

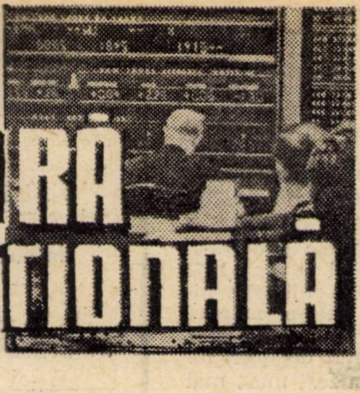

Cursuri

	Curs paritar (central) față de dolarul S.U.A.	28 XII 1973	26 VIII 1974	30 VIII 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 30 VIII 1974 față de:		Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în ziua de 30 VIII 1974 față de 28 XII 1973
					cursul paritar (central)	nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest germană	2,66904	2,6990	2,6310	2,6620	+ 0,26	+ 1,389	- 1,37
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,9910	3,0075	+12,56	+ 8,06	- 7,46
Francul francez	4,60414	4,7025	4,8080	4,8250	- 4,57	- 2,53	+ 2,60
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	*	2,3180	-19,93	+ 0,43	- 0,30
Lira italiană	523,50	607,0	657,00	660,50	-26,74	- 8,10	+ 8,81
Yenul japonez	308,0	280,2	303,10	302,50	+ 1,81	- 7,37	+ 7,95
Prețul aurului[3]	42,22[4]	103,87	* =	155,25	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie; 4) prețul oficial al aurului; *) piața valutară și piața aurului de la Londra închisă.

ÎN SĂPTĂMÎNA 26—30 august a.c. cursurile principalelor valute occidentale au continuat să înregistreze variații sensibile de la o zi la alta și chiar pe parcursul aceleiași zile. Dolarul S.U.A. a continuat să se întărească față de majoritatea valutelor occidentale sub influența atît a unor factori economici și politici interni cît și a unor fenomene economice externe legate de evoluția economiei principalilor parteneri occidentali ai S.U.A. Nivelul mult mai ridicat al dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. comparativ cu celelalte țări capitaliste dezvoltate precum și la eurodolari comparativ cu celelalte eurovalute continuă să influențeze favorabil poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

În perioada analizată s-a înregistrat o întărire deosebită a dolarului mai ales față de marca vest-germană și lira sterlină. Față de marca vest-germană cursul dolarului s-a situat la finele perioadei analizate la cel mai ridicat nivel din ultimele cinci luni ale anului curent. Slăbirea cursului mărcii vest-germane pe piețele valutare în ultimele săptămîni se datorește atît situației economice incerte din R.F.G. ca urmare a politicii restrictive dusă de autoritățile monetare din această țară, cît și atmosferei de tensiune create pe piața monetară și de capital în urma declarării în ultimul timp în stare de faliment a încă patru bănci particulare vest-germane. În aceste condiții se pare că autoritățile monetare din R.F.G. sînt hotărîte nu numai să supună controlului dar să procedeze și la o reducere a tranzacțiilor cu devize ale băncilor vest-germane.

Slăbirea cursului mărcii vest-germane pe piețele valutare internaționale a determinat la rîndul său o scădere a rezervelor valutare ale R.F.G., cu circa 3 miliarde mărci în perioada 1 iunie—15 august a.c., ca urmare a intervențiilor băncii centrale pe piață pentru susținerea cursului monedei proprii mai ales față de valutele cu care marca fluctuează în comun.

Se constată, de asemenea, o întărire a cursului dolarului și față de francul francez a cărui poziție este influențată în primul rînd de anunțarea unui deficit comercial record în luna iulie a.c., respectiv 3 miliarde franci față de numai 0,4 miliarde în luna precedentă, precum și de accentuarea creșterii tensiunilor inflaționiste în economia Franței. În luna iulie a.c. prețurile cu amănuntul în Franța au crescut cu 1,3 la sută față de 1,1 la sută în luna precedentă.

În perioada analizată pe piața eurovalutelor dobînzile au continuat să crească, atît ca urmare a cererii ridicate de credite, din partea țărilor cu deficite ridicate ale balanțelor de plăți, cît și a politicii restrictive în domeniul emisiunii și a creditului dusă de majoritatea țărilor avînd drept consecință menținerea dobînzilor pe piețele monetare naționale la un nivel ridicat.

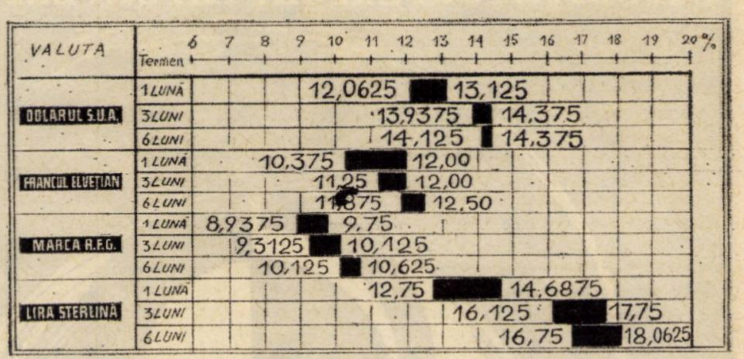

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 26—30 august a.c. (niveluri minime și maxime)

Taxa oficială a scontului la 30 VIII 1974 : Nu au intervenit modificări față de perioada 19—23 VIII 1974 (vezi „Revista economică" nr. 11/1974).

Teodor GIURGIU

PE GLOB

• DATORIA EXTERNĂ A ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DE CURÎND s-au desfășurat la Geneva lucrările primei sesiuni a grupului ad-hoc de experți guvernamentali, din cadrul U.N.C.T.A.D., care a analizat situația datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Cu acest prilej s-a făcut cunoscut că volumul datoriei publice externe a țărilor în curs de dezvoltare a atins în anul 1972 cifra de 88 miliarde dolari. Această cifră nu cuprinde datoria provenită din împrumuturi pe termen scurt, îndeosebi în eurovalute, investițiile particulare sau creditele particulare negarantate.

Grupul de experți se va reuni din nou în luna decembrie, la Geneva, urmînd să propună măsuri pentru reeșalonarea datoriei externe „în condițiile salvgardării intereselor creditorilor".

• SURSE DE RECUPERARE A HÎRTIEI

ÎN Franța deșeurile recuperate și utilizate de industria hîrtiei au reprezentat anul trecut circa 1,8 milioane de tone ; cantitatea recuperată de hîrtie și carton a crescut în ultimii ani mai repede (+7%, în medie anuală) decît producția industriei însăși.

Conform unui raport al Grupului de studii pentru eliminarea reziduurilor solide, principalii furnizori de deșeuri de hîrtie sînt : presa și editurile (cu 15% din tonajul total), tipografiile și întreprinderile de prelucrare a hîrtiei și cartonului (22%), magazinele (17%), sectorul serviciilor (18%), industria și gospodăriile casnice (23%), restul pînă la 100% reprezentînd posibilitățile de colectare în cadrul fabricilor de hîrtie înseși.

• PROTEINE DIN PETROL DESTINATE ALIMENTĂRII OMULUI

GRUPUL petrolier Standard Oil of Indiana a hotărît să investească mai multe milioane de dolari în construirea unei instalații de drojdii Torula, care va începe să producă în 1975. Cu o capacitate de 45 000 tone/an, ea va fi prima instalație din lume de proteine pentru alimentația umană obținute din petrol. Drojdiile Torula conțin 50% proteine ce pot fi utilizate în mîncăruri gătite, pateuri, sosuri etc. Procedeul de fabricație reprezintă rezultatul cercetărilor întreprinse timp de nouă ani de compania amintită și permite obținerea drojdiilor la prețuri competitive.

• CERERI DE LIMITARE A EXPLOATĂRII HIDROCARBURILOR ÎN NORVEGIA

DUPĂ părerea unei comisii parlamentare însărcinate cu probleme financiare, Norvegia ar trebui să limiteze exploatarea resurselor sale de petrol și gaze naturale descoperite în ultimii ani în Marea Nordului la echivalentul a 90 milioane tone petrol brut pe an. Norvegia, care anul trecut a extras numai 1,6 milioane tone de petrol, ar putea produce echivalentul a 200 milioane tone de petrol brut pe an pînă în 1980, dar cifra de 90 milioane tone pe an constituie „un bun exemplu de ritm de exploatare moderat", afirmă comisia. De asemenea, se sugerează ca guvernul să fie prudent pentru a evita ca producția să se accelereze peste limitele considerate raționale.

30 de ani de dezvoltare socialistă

(Urmare din pag. 29)

Schimbările structurale în dezvoltarea economiei naționale a Bulgariei sînt subordonate unui țel fundamental — **bunăstarea omului.** Grija față de om, față de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului a fost și rămîne principala preocupare a Partidului Comunist Bulgar, sensul și conținutul întregii sale activități politice încă din primele zile ale victoriei revoluției socialiste și în toate etapele următoare ale construirii socialismului în Bulgaria.

În conformitate cu hotărîrile Congresului al X-lea și ale Plenarei din decembrie 1972 a C.C. al P.C.B. a fost elaborat un amplu program privind ridicarea nivelului de trai al populației în cel de-al șaselea cincinal. Acest program are o însemnătate excepțională pentru întreaga activitate a partidului și statului, deoarece înfăptuirea sa contribuie la crearea unei asemenea structuri a producției, a unor asemenea proporții care vor permite o mai bună corelare a producției și consumului, accelerarea considerabilă a dezvoltării forțelor de producție, manifestarea și mai deplină a legii fundamentale a socialismului.

Pe fondul avîntului economic general al Republicii Populare Bulgaria din anii puterii populare **se conturează clar succesele dobîndite și în creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii.** În anii construcției socialiste veniturile reale ale populației cresc continuu ; din 1962 pînă în anul 1971 ele au sporit de trei ori. La ridicarea nivelului de trai contribuie într-o măsură crescîndă și fondurile de consum social. În perioada 1956—1970 ritmul creșterii lor — raportat pe locuitor — a fost mult mai mare decît ritmul de creștere a salariilor.

Poporul bulgar întîmpină cea de a treizecea aniversare a zilei de 9 Septembrie cu o mîndrie legitimă, deoarece succesele obținute pînă în prezent constituie nu numai temelia succeselor viitoare, ci — totodată — contribuția bulgară la consolidarea pozițiilor socialismului pe plan internațional, la triumful formelor comuniste de producție și de repartiție.

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

OMNIA

PROGRAMUL DE EXPORT

Frigidere cu compresor și frigidere cu gaz pentru uz casnic, congelatoare compresoare și agregate pentru frigidere, mașini de spălat, boilere și cuptoare electrice, sobe cu combustibili lichizi și solizi, căzi de baie emailate din tablă sau fontă, chiuvete emailate pentru bucătărie, armături, pentru uz casnic, aparate de radio, radiouri pentru automobile, aparate de radio pentru automobile, aparate radio cu tranzistori, magnetofoane și dictafoane, televizoare, aparate de uz casnic cu propan-butan, dispozitive de fixare a lămpilor de buzunar, industriale și exterioare, mașini de cusut, echipament pentru depozite, lagăre de alunecare și rulmenți.

OMNIA
BRATISLAVA

OMNIA
Dunajska '4, 89932 Bratislava 1
R.S. Cehoslovacă

PUBLICOM

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Nr. 12 – vineri 6 septembrie 1974

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.

– Un program ce vizează destinul națiunii și al fiecăruia dintre noi. (Iulian Bădin). 1– 2
– Utilizarea cu eficiență maximă a fondului de dezvoltare – calea accelerării progresului social-economic (dr. Mihai Capătă). 3– 4– 5
– Rolul dezvoltării bazei energetice în modernizarea structurii economiei naționale (ing. Ioan Herescu). 6–7–8–9
– Aspecte politico-sociale și instituționale ale colaborării economice internaționale (prof. Roman Moldovan). 10–11–12
– Plan angajamente
Un obiectiv prioritar al întreprinderilor și centralelor : Reducerea costurilor de producție (dr. Gh. Șică). 13–14

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

– Experiențe în actualitate: Aplicații ale cercetării operaționale 15–16–17

TEORII – IDEI

– Analiza și proiectarea sistemică – procedeu practic în perfecționarea activității social-economice (conf. dr. Gheorghe I. Boldur). 18–19
– Considerații asupra criteriilor, tipurilor și modelelor principale de specializare internațională (prof. dr. Constantin Moisuc). 20–21
– Școli • curente • economiști : Eseuri de „marxeologie" (dr. Ioan Cristescu). 22–23
– Ecouri ale Conferinței mondiale a populației 24–25

ECONOMIE MONDIALĂ

– Tendințe mondiale și regionale în dinamica forței de muncă (Ileana Vasiliu). 27–28
– R.P. Bulgaria : 30 de ani de dezvoltare socialistă (prof. dr. Minko V. Rusenov, conf. Victoria Gheorghieva). 29

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București, sectorul 1, telefon 11 59 60.

ÎNTREPRINDEREA „TRICOUL ROŞU" – ARAD

Str. Peneş Curcanul nr. 7 telefon 30 321

Oferă produse de lenjerie şi îmbrăcăminte exterioară pentru femei, bărbaţi şi copii într-o gamă variată de modele şi culori:

- bluze pentru femei;
- cămăşi şi scampolouri pentru bărbaţi şi copii;
- chiloţi şi maieuri pentru bărbaţi;
- lenjerie pluşată pentru adulţi;
- pijamale pentru copii şi adulţi;
- treninguri pentru copii.

Practice, comode şi ieftine!

PE UN PICIOR DE PLAI, PE-O GURĂ DE RAI...

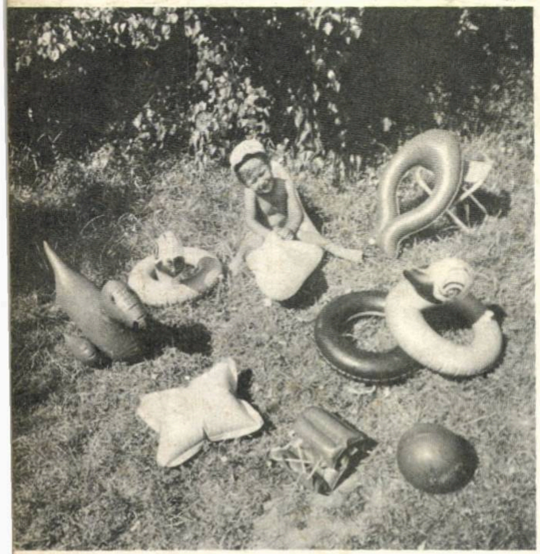

1975 JAN 27

...În orice colț pitoresc al țării puteți realiza un popas confortabil și reconfortant într-un

CORT CAMPING TIP „ALPIN"

• pentru 2 persoane	900 lei
• pentru 3 persoane	1.151 lei
• pentru 4 persoane	1.509 lei

CORTUL CAMPING TIP ALPIN este confecționat din pînză de diferite culori pastel rezistentă la intemperii și este prevăzut cu verandă, fereastră pentru aerisire, ușă cu fermoar, țevi metalice pentru ancorare.

CORT TIP „LITORAL"

izoterm, pentru 3 persoane, are 33 kg și costă 3.094 lei.

CORT TIP „DACIA"

pentru 4 persoane, greutatea 10 kg. Prețul : 1.445 lei.

În magazinele și raioanele de specialitate vă mai puteți procura :

- mobilier camping (scaune, mese, paturi pliante)
- saltele și bărci pneumatice
- aragaz tip „TURIST", cu gabarit redus (funcționează cu gaz petrolier lichefiat)
- spirtiere de voiaj (combustibil : spirt solid)
- lămpițe camping cu baterii și 2 becuri — alb și roșu
- cutii turistice, din aluminiu, pentru alimente
- articole pneumatice pentru plajă, în diferite forme și mărimi
- colaci pneumatici pentru plajă, cu sau fără figuri de animale
- mingi pneumatice
- perne pneumatice

Lei 5

646

ANCHETA „R.E."

un mecanism complex: aprovizionarea tehnico-materială

13

13 septembrie 1974

revista economică

România socialistă pe traiectoria progresului

1975 — SEMNIFICAȚIA FIECĂRUI REPER pe drumul înaintării noastre spre comunism prezintă, pe lîngă cifre și statistici, cîte o notă aparte, mai greu de cuantificat, poate și fiindcă nu se află înscrisă în dosare de evidență, ci în fiecare dintre noi, se confundă cu rațiunea existenței noastre. Anul 1975 spre exemplu, reprezintă credem, înainte de toate, victoria noastră asupra timpului, „comprimarea" prevederilor unui întreg cincinal prin adevărate „acțiuni de calitate". Am început consemnarea eficienței lor prin a sesiza creșterea venitului național care este mai rapidă față de cea a produsului social. Saltul venitului național va depăși în 1975 cu 81 la sută nivelul din 1970. Dinamica fenomenului prezentat ni se pare însă edificatoare pentru întreg „fenomenul dinamicii românești", în perioada analizată.

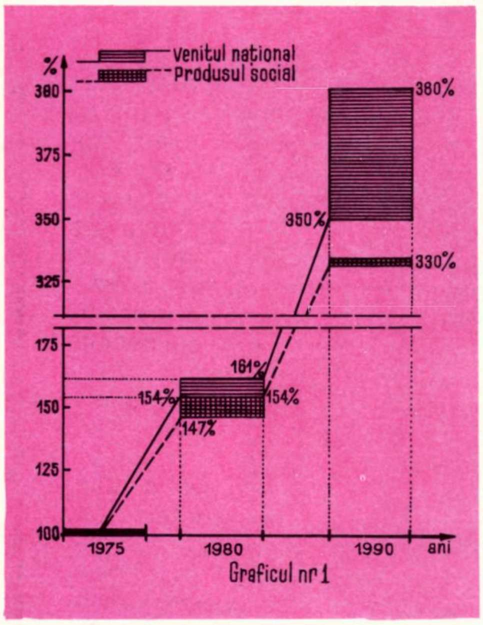

1980 — TACTICA necesară pentru a ajunge și depăși anul '80 — acest important „semn de recunoaștere" pe traseul devenirii noastre — strălucit fundamentată în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. poate fi rezumată, fără îndoială, în două cuvinte: CONTINUITATE și AMPLIFICARE a unor dimensiuni și ritmuri actuale. Printre „tradițiile" vitale pentru dinamismul și eficiența creșterii noastre economice, care se vor menține și în această perioadă, se numără la loc de frunte sporirea venitului național într-un ritm superior creșterii produsului social.

Desigur, interesează și care vor fi beneficiarii. În cincinalul care se termină în 1980, cea mai mare parte a venitului național va fi alocată fondului de consum. Vitalitatea fondului de dezvoltare va fi asigurată de 33—34 la sută din venitul național.

O singură remarcă la o întreagă perioadă de dezvoltare este în general greu de făcut. Punctăm totuși CONSECVENȚA ca una dintre principalele caracteristici ale acțiunilor noastre și în această perioadă. Și aceasta deoarece —ca și în ultimul deceniu — consecvenți alocării unei treimi din fondul național pentru fondul de dezvoltare, vom avea posibilitatea ridicării continue a veniturilor noastre nominale și reale, ne vom construi mai multe locuințe, vom dezvolta orașele și comunele, învățămîntul și ocrotirea sănătății.

1990 — STRATEGIA — cuvînt cu rezonanță în confruntarea cu viitorul — a căpătat prin elaborarea Programului comuniștilor români semnificații concrete, profund umane, care au devenit obiectivele perspectivei pentru fiecare dintre noi.

Nivelul venitului național — primul reper al acestei sumare „cronici" — va fi înălțat de peste 3 ori în 1990 față de 1975. Semne ale unor creșteri cantitative impresionante... Pentru noi însă, ele reprezintă comensurări veridice ale unor potențiale reale a căror valorificare depinde doar de noi.

Cum va fi atins acest obiectiv? Vom reduce substanțial cheltuielile materiale de producție în toate ramurile, vom valorifica superior materia primă, vom moderniza structura economiei; în produsul social ponderea cheltuielilor materiale va ajunge la 50% în 1990. Și vom mai spori și rodnicia muncii noastre, productivitatea în industrie se va majora de 2,3—2,5 ori față de 1975. Semne ale unor creșteri calitative profunde, de anvergură.

Ele reprezintă tot atîtea CERTITUDINI ale creșterii noastre economice și sociale.

B. CODRU

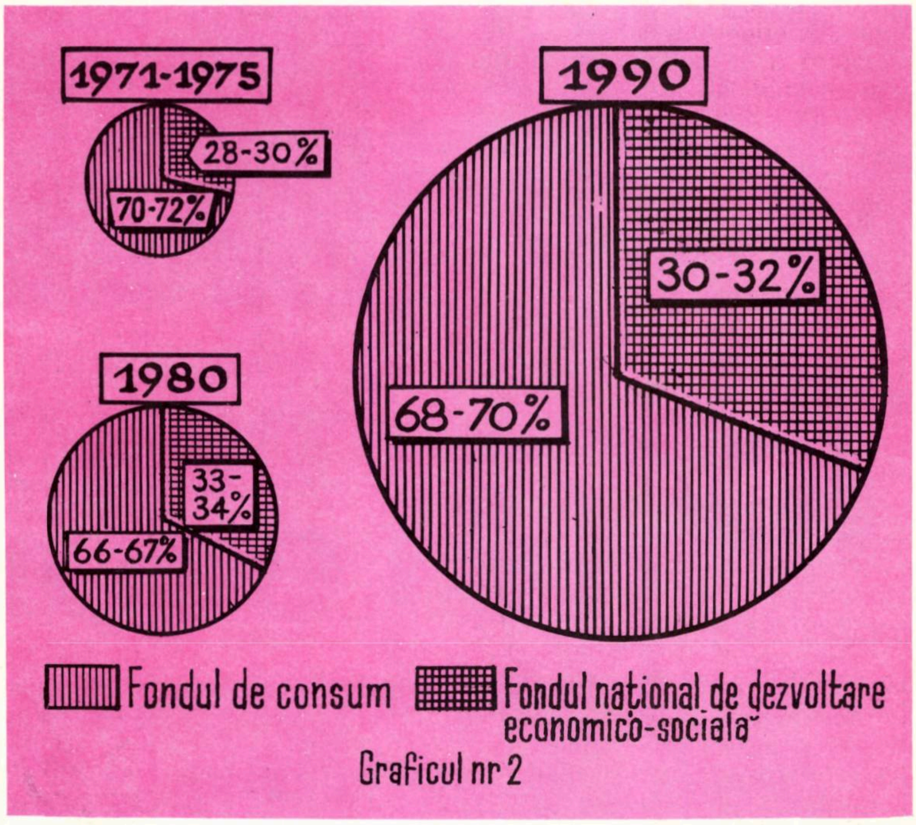

Structura în dinamică a venitului național.

ECONOMIE NATIONALA

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P. C. R.

PROGRAMUL PARTIDULUI – EXPRESIE A UNITĂȚII PREVIZIUNII ECONOMICE ȘI SOCIALE

PROIECTUL DE PROGRAM al Partidului Comunist Român desfășoară, pe scară largă, sistemul scopurilor și mijloacelor de realizare a strategiei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, precum și de înaintare spre comunism. El sintetizează și, totodată, duce mai departe contribuția teoretică și practică a Partidului Comunist Român la aplicarea și dezvoltarea creatoare a marxismului. Alături de eminenta sa valoare teoretică și operațională în indicarea soluțiilor prin care se constituie progresul nostru socialist în deceniile următoare, Programul reprezintă un model de rezolvare revoluționară a problemelor conducerii sociale prospective. Aici, ne vom opri asupra unui aspect privind **concepția, metodologia și realizarea previziunii** în politica partidului: **principiul unității economicului și a socialului în prognoza și planificarea dezvoltării societății, considerată ca sistem.** Prin această orientare imprimată activității de previziune economico-socială, Partidul Comunist Român se situează în prima linie a gîndirii și conducerii științifice contemporane. Într-adevăr după cum se știe, experiența activității de previziune din epoca noastră a dovedit cu prisosință necesitatea îmbinării studiului explorativ al creșterii economice, tehnologice și științifice cu cercetarea sistematică a interacțiunii acesteia cu ansamblul dezvoltării sociale, îndeosebi în trei direcții principale:

A. influența creșterii economice, a progresului științific-tehnologic asupra stării și dezvoltării sistemului social, ca un tot, și asupra subsistemelor sale;

B. acțiunea inversă a stării și dezvoltării sistemului social, considerat ca o totalitate (sau a unor subsisteme ale sale), asupra creșterii economice și asupra progresului științific-tehnologic;

C. influența interacțiunii dintre creșterea economică, progresul științific-tehnologic, pe de o parte, și dezvoltarea socială, pe de altă parte, asupra condițiilor de existență, felului de trai și, sintetic, asupra calității vieții individului, a claselor și categoriilor sociale, a societății în ansamblul său.

Aceste trei domenii constituie obiectul prognozei și planificării **sociale.** Experiența istorică a dovedit că numai previziunea socială, în sensul arătat mai sus, poate exprima adecvat **semnificația umană,** respectiv **valoarea socială** — pentru individ și colectivitate — **a progresului economic, științific, tehnologic.** Indicatorul productivității muncii sociale, de pildă, este **necesar,** pentru determinarea eficienței economice, dar nu este și **suficient** pentru determinarea semnificației sociale, politice și umane a unor procese economice. Tocmai un asemenea mod de abordare caracterizează metodologia lui Marx în diagnoza și prognoza dezvoltării sistemului capitalist din vremea sa, geniul științific și revoluționar al celui ce a scris „Capitalul", care a sesizat că procesul capitalist al creșterii economice are consecințe sociale și umane negative, care, pînă la urmă, anihilează valoarea pozitivă a progresului realizat în activitatea economică. Gîndirii și politicii economice burgheze i-au trebuit mai mult de un secol spre a recunoaște — sub presiunea conflictelor și tensiunilor sociale — necesitatea confruntării indicatorilor creșterii economice cu studiul consecințelor sale sociale sub forma, binecunoscută în ultimul deceniu, a „rapoartelor sociale" sau a studiului sistematic al „costurilor sociale". Azi această idee este larg acreditată și se manifestă în folosirea conceptului de „calitate a vieții" într-un sens critic. Chiar economiștii favorabili capitalismului de tip nord-american, ca Samuelson, cer reformularea calculului produsului, respectiv a venitului național, ținînd cont de costurile sociale.

Obiectivitatea științifică ne obligă să relevăm că, de la început, planificarea socialistă a dezvoltării economiei naționale a ținut seama de obiectivele social-politice fundamentale (transformarea socialistă), precum și de o serie de indicatori sociali (venitul național, amplasarea teritorială a forțelor de producție, serviciile și asistența socială, învățămîntul, condițiile de locuit etc.). În practică, însă, aceste preocupări au fost văzute, adeseori, ca simple consecințe ale creșterii economice și nu ca **criterii de evaluare social-politică** a acesteia. În această privință, orientarea fermă spre **aplicarea și dezvoltarea creatoare a marxismului** — ce caracterizează politica Partidului Comunist Român, cu deosebire începînd de la Congresul al IX-lea — a determinat restabilirea integrală a concepției originare și originale a lui Marx, aplicarea sa consecventă și sistematică. Acest proces de analiză diagnostică, de reflecție critică, de prognoză a rezolvării problemelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate însoțește și orientează evoluția noastră din ultimul deceniu, găsindu-și expresia organizațională în crearea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, formularea legislativă în principiile și normele planificării și prognozei unice a dezvoltării economice și sociale, fundamentarea teoretică în principiul îmbinării organice a previziunii și conducerii unice și unitare a dezvoltării economice-sociale.

Principiul amintit a fost formulat cu exemplară claritate de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în lucrarea sa fundamentală privind principiile, orientarea și metodologia științei conducerii societății. Și anume, prin două indicații:

1. prognoza, planificarea și conducerea economiei să fie integrate în prognoza, planificarea și conducerea societății în ansamblul său,

2. rezultatele activității de conducere — exprimînd și gradul de pertinență al previziunilor pe care se bazează — trebuie să se reflecte, în sens pozitiv, în îmbunătățirea condițiilor de viață de fiecare zi ale tuturor cetățenilor.

Cele două aspecte relevate pun în evidență reguli metodologice de bază ale dialecticii marxiste :

I. Primatul totalității, sau, într-o formulare mai apropiată de limbajul științific actual: **primatul metodologic al abordării sistemice** față de demersurile de cunoaștere ce sesizează doar laturi și domenii separate ale activității sociale globale; din acest punct de vedere, activitatea economică — cu tot rolul său determinant în existența și funcționarea sistemelor sociale — reprezintă un subsistem, iar finalitatea ei poate fi interpretată cu sens numai în cadrul finalității sistemului social global și a dezvoltării sale.

II. **Primatul criteriului eficienței practice,** care condiționează evaluarea rezultatelor activității economice de felul în care aceasta contribuie, de fapt, la îmbunătățirea nivelului de trai material și spiritual al membrilor societății.

Aplicarea acestor principii și reguli — pînă aici formulate numai abstract — ia forma concretă a includerii indicatorilor economici (globali, sintetici sau martor), avînd ponderi determinate, într-o secvență ordonată de indicatori sociali, cu ajutorul cărora se caracterizează **calitatea vieții** *) într-un sistem social dat, atît la nivelul sistemului, cît și la acela al membrilor săi (respectiv al unor categorii anumite de membri ai acestuia). Sistemul de indicatori sociali (incluzînd și pe cei economici) cu ajutorul căruia se determină calitatea vieții se exprimă prin cantitatea și calitatea **) bunurilor, serviciilor și valorilor **accesibile,** într-o societate dată, TUTUROR membrilor săi și apreciate de către aceștia ca necesare pentru satisfacerea trebuințelor pe care le consideră fundamentale, în raport cu un sistem de valori și norme cu ajutorul cărora se definește **conținutul socialist** al programului realizat.

Programul Partidului Comunist Român reprezintă — în orizontul de timp previzibil cu mijloace științifice — (a) o schiță a imaginii globale a societății românești pînă la sfîrșitul acestui mileniu, bazată (b) pe analiza și evaluarea critică a realizărilor, resurselor și potențialităților existente, (c) pe formularea explicită a scopurilor și valorilor social-politice și umane urmărite, precum și (d) a mijloacelor și strategiilor corespunzătoare, în cadrul (e) a unei politici de dezvoltare socialistă multilaterală, formulată (f) în termenii unor indicatori economici și sociali cuantificați cu ajutorul cărora prognoza liniei de evoluție alese se transpune operațional în planuri de acțiune.

Privit în semnificația sa teoretică și practică, Programul Partidului Comunist Român constituie un sistem de scopuri și valori, combinat cu un sistem de strategii de acțiune, de politici de explorare, creare, alocare și valorificare de resurse materiale și umane prin care societatea românească poate realiza o dezvoltare socialistă multilaterală menită să pregătească sistemul condițiilor sine qua non ale înaintării spre comunism.

Atît în prevederile sale economice, cît și în cele sociale, politice, cultural-educative, Programul Partidului Comunist Român formulează obiective concrete, care, **fiecare,** constituie un indicator, un criteriu de evaluare. Însemnătatea documentului — și din acest punct de vedere el constituie și un eveniment științific — constă în faptul că, în formă generală, **indicatorii economici sînt puși în legătură cu indicatori sociali ce măsoară gradul de maturizare a socialismului în țara noastră, calitatea socialistă a vieții individului și a colectivității.**

Orientarea generală a Programului, concepția și metodologia lui necesită un studiu aprofundat în procesul de pregătire a realizării sale. Astfel, urmează a fi definite exact relațiile funcționale dintre indicatorii progresului economic-științific-tehnologic cu cei ai dezvoltării sociale în ansamblul său, interacțiunile caracteristice, influențele reciproce. În această direcție, cercetarea în domeniul științelor sociale și economice se află în fața unor sarcini pe cît de nobile și pasionante, pe atît de dificile și pline de răspundere.

În același timp, Programul Partidului Comunist Român ne obligă să cercetăm, cu atenție, **posibilitățile uriașe pe care le oferă un document programatic de asemenea anvergură în activarea participării maselor la pregătirea, luarea și realizarea deciziilor și la controlul acestor momente ale acțiunii sociale.**

Este prima oară în istorie cînd unui popor i se propune un proiect de dezvoltare socială, pe durata unei generații și exprimat în termeni concreți pe care fiecare și toți îi pot cunoaște și controla. Sub acest aspect, Programul Partidului Comunist Român poate funcționa ca un **instrument eficace de democratizare socialistă în continuare a conducerii societății și, în general, a acțiunii sociale.** În acest context, el constituie și un ghid nemijlocit al conducerii economice, concrete și operative, la toate nivelurile, obligînd la realizarea sarcinilor specifice de eficiență economică în strînsă dependență de obiectivele politice și umane ale proiectului comunist al dezvoltării sociale.

Principiul unității dintre economic și social — idee directoare a Programului Partidului Comunist Român — reprezintă, totodată, și un principiu de conducere operativă, prin care activitatea economică este reașezată în contextul obiectivelor social-umane ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și ale înaintării spre comunism.

Pavel APOSTOL

---

*) Categoria de calitate a vieții, după cum s-a înțeles, sperăm, din text, nu se referă aici la semnificația largă și vagă în care termenul este folosit adeseori în publicistică, ci e luată într-un înțeles precis și operațional ca măsură a nivelului de trai material și spiritual, a atitudinii membrilor unei societăți determinate față de acesta.

**) Calitatea, în acest caz, se stabilește tot cantitativ prin compararea bunurilor, serviciilor și valorilor respective dintr-un sistem social dat cu cele corespunzătoare din alte sisteme sociale sau cu un standard internațional (obținut și el prin comparare).

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

PCR
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

O DOMINANTĂ A INDUSTRIALIZĂRII:

AUTOMATIZAREA

AUTOMATIZAREA reprezintă un mijloc indispensabil în oricare domeniu al tehnicii pentru realizarea unei producţii industriale la un nivel tehnic ridicat şi cu efecte economice favorabile. De altfel reproducţia lărgită industrială nu se poate înfăptui fără asigurarea unei baze puternice de mijloace de producţie între care se înscrie pe prim plan, automatizarea. *De aici decurge necesitatea că industria mijloacelor de automatizare să preceadă celelalte ramuri ale economiei naţionale, constituind un factor de progres tehnic cu rezultate economice şi sociale favorabile. Iată de ce, industria mijloacelor de automatizare a înregistrat şi înregistrează în toate ţările dezvoltate un ritm accelerat de creştere. Aceasta nu reprezintă o situaţie de conjunctură, ci rezultă din necesităţile obiective ale progresului tehnic, factor esenţial pentru o economie industrială prosperă.*

Ţinînd seama de aceste realităţi obiective ale stadiului actual de dezvoltare a lumii contemporane, în proiectul Programului Partidului Comunist Român cît şi în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea sînt ilustrate în mod strălucit toate aceste tendinţe. Potrivit prevederilor din proiectul de Directive în timp ce producţia globală industrială urmează să crească într-un ritm mediu anual de 8-10%, construcţiile de maşini, domeniu în care se făuresc principalele mijloace de producţie, urmează să crească într-un ritm mediu anual de 11,5—12,5%, iar mijloacele de automatizare, domeniu care imprimă progresul tehnic în toate celelalte ramuri ale economiei naţionale, se vor dezvolta într-un ritm mediu anual de 20%.

Prevăzindu-se un ritm de dezvoltare mult superior domeniilor de progres tehnic se creează, în acelaşi timp, condiţiile necesare realizării unei structuri moderne a industriei, fapt ce va conduce la înscrierea industriei României în rîndul ţărilor cu o industrie modernă puternic dezvoltată. Dacă am ajuns să întrevedem realizarea unor asemenea deziderate într-un viitor apropiat, este numai datorită faptului că strategia partidului de dezvoltare cu prioritate a sectorului de automatizări, a constituit o acţiune permanentă în politica sa de construire a socialismului.

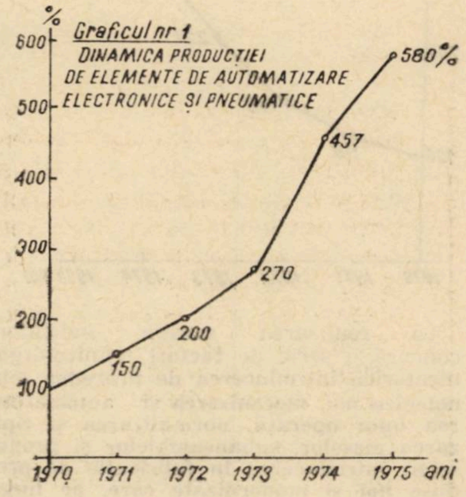

Cote ale dezvoltării

CENTRALA noastră industrială, prin profilul său, grupează cîteva domenii ale tehnicii de vîrf — automatica, aparatajul electric, telecomunicaţiile şi tehnica vidului. Dintre toate acestea, prin nivelul resurselor dobîndite — cantitative şi calitative — se remarcă activităţile desfăşurate în domeniul automaticii şi aparatajului electric (element esenţial al instalaţiilor de automatizare).

Anul 1967, de pildă, prin punerea în funcţiune a primei capacităţi de producţie specializată pentru elemente de automatizare, a marcat o premieră industrială, de certă importanţă. Dar simpla producere a unor elemente de automatizare şi aparataj electric nu era suficientă pentru a permite automatizarea unor procese tehnologice. De aceea, a **fost necesară organizarea unei structuri care să conducă la finalizarea acestui deziderat.** Această schemă structurală are în vîrful piramidei un birou de livrări complexe (engineering) care coordonează activităţile de: analiză şi proiectare a sistemelor de automatizare; producţie de elemente de automatizare; producţie de echipamente şi aparataj electrotehnic; montaj; puneri în funcţiune. (vezi schema nr. 1).

Se remarcă că însăşi coordonarea, proiectarea şi realizarea unei instalaţii de automatizare, comportă un grad sporit de complexitate, datorită diversităţii mari a proceselor tehnologice pe care le deserveşte. Această diversitate se multiplică cu un coeficient mărit cînd ne referim la numărul de tipovariante de produse necesare pentru a acoperi toate domeniile de activitate din economie — chimie, petrochimie, metalurgie, siderurgie, materiale de construcţii, transport, energie electrică etc.

În aceste condiţii de complexitate şi varietate, **producţia de bază din domeniul de activitate al centralei, care concură la realizarea instalaţiilor de automatizare, a crescut într-un ritm ascendent, aşa cum se prezintă în graficele 1, 2 şi 3.**

Această dinamică a producţiei indus-

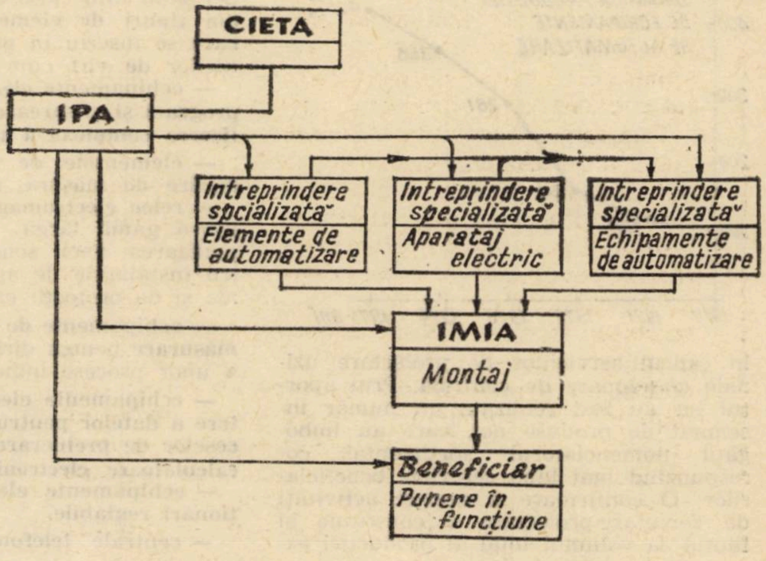
CIETA
IPA
Intreprindere specializată
Elemente de automatizare
Intreprindere specializată
Aparataj electric
Intreprindere specializată
Echipamente de automatizare
IMIA
Montaj
Beneficiar
Punere în funcţiune

SCHEMA nr. 1 Organizarea activităţii Centralei privind execuţia şi livrarea sistemelor de automatizări.

triale din centrala noastră a avut loc în condițiile îmbunătățirii continue a indicatorilor calitativi și de eficiență, respectiv prețul de cost și productivitatea muncii. Așa cum rezultă din graficele nr. 4 și 5, **în timp ce productivitatea muncii se prevede să crească în perioada 1971—1975 cu 52%, costurile de producție se vor reduce cu cca 20%.**

Graficul nr 2

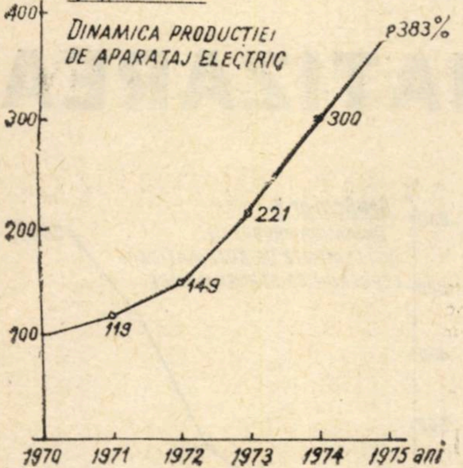

La realizarea acestor indicatori concură o serie de **factori tehnico-organizatorici: introducerea de procedee tehnologice noi, mecanizarea și automatizarea unor operații, normalizarea și tipizarea pieselor, subansamblelor și produselor, introducerea în fabricație de produse noi și modernizate care, pe lîngă performanțele tehnice îmbunătățite, să fie realizate cu costuri relative mai reduse.**

Dacă primele două căi de creștere a productivității și de reducere a costurilor de producție contau, în principal, în introducerea în procesul de fabricație de noi utilaje și echipamente, utilizînd fondurile importante de investiții, ultimele două căi reprezintă efortul propriu, respectiv valorificarea cercetării și proiectării de noi produse.

Activitatea de cercetare și proiectare din centrala noastră se desfășoară atît în Institutul de proiectare și cercetare pentru automatizări — I.P.A. — cît și în cadrul serviciilor de proiectare uzinale coordonate de centrală. Prin aportul lor au fost realizate un număr însemnat de produse noi, care au îmbogățit nomenclatorul sortimental, corespunzînd mai bine cererilor beneficiarilor. O confirmare a acestei activități de cercetare-proiectare o constituie și faptul că volumul total al producției exportate înregistrează o dinamică puternic ascendentă. Astfel, **în comparație cu anul 1970, valoarea mărfurilor exportate în 1974 a crescut cu peste 1000% și se prevede pentru 1975 o creștere de peste 1790%.** Aceste realizări confirmă că industria noastră a atins maturitatea tehnică necesară pentru a participa la diviziunea economică internațională a muncii în condiții de competitivitate (vezi graficul nr. 6).

Graficul nr 3

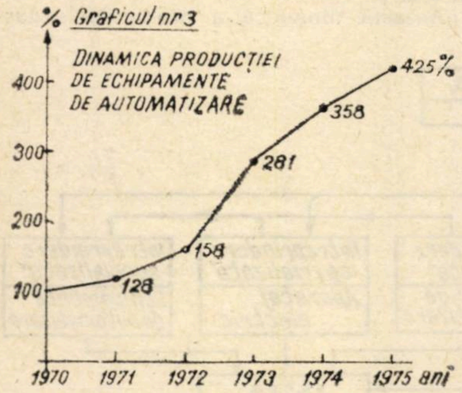

La aceste realizări trebuie să mai adăugăm și participarea întreprinderilor noastre la fabricarea unor mașini și utilaje exportate de alte sectoare ale industriei, în special din domeniul mașinilor-unelte, agregatelor și instalațiilor complexe.

Direcții, obiective, orientări de perspectivă

PE TEMELIA SOLIDĂ a realizărilor obținute pînă în prezent, proiectul de Directive al Congresului al XI-lea al Partidului prevede noi și importante condiții de dezvoltare a activității în domeniul automaticii, aparatajului electric, telecomunicațiilor și tehnicii vidului. Pentru ilustrare prezentăm în tabelul nr. 1 nivelul anului 1980, comparativ cu 1975, pentru cîteva grupe de produse reprezentative.

Tabelul nr. 1

Denumirea grupei de produse	1980/1975
Traductoare electronice	2,75 ori
Traductoare preumatice	2,0 „
Indicatoare, înregistratoare și regulatoare electronice	2,0 „
Indicatoare, înregistratoare și regulatoare pneumatice	2,0 „
Aparate de măsurat electrice	1,7 „
Relee de comandă și protecție	2,0 „
Contactoare	3,5 „
Întrerupătoare automate	3,0 „
Echipamente de automatizare, comandă și protecție	2,5 „

Odată cu creșterea cantitativă a producției industriale, se prevede și o largă diversificare a acesteia prin asimilarea unor produse cu performanțe sporite. În perioada 1976—1980 urmează a se realiza **noi tipuri de elemente și echipamente care se înscriu în gama produselor tehnicilor de vîrf** cum sînt:

— **echipamente electronice de comandă program și afișarea cotei pentru automatizarea complexă a mașinilor-unelte ;**

— **elementele de automatizare pneumatice de măsură, reglare și comandă;**

— **relee electromagnetice și electronice într-o gamă largă** care vor asigura realizarea unor scheme complexe pentru instalațiile de automatizări industriale și de protecții energetice;

— **echipamente de telemecanică și telemăsurare** pentru dirijarea de la distanță a unor procese industriale;

— **echipamente electronice de transmitere a datelor pentru automatizarea proceselor de prelucrarea informațiilor prin calculatoare electronice ;**

— **echipamente electronice pentru acționări reglabile;**

— **centrale telefonice electronice.**

Creșterea producției la aceste fabricate la nivelele prevăzute în proiectul de Directive, va contribui nemijlocit la realizarea unei structuri moderne a producției pe ansamblul economiei naționale, la ridicarea eficienței economice în toate ramurile.

Concentrarea, specializarea și diversificarea ca factori propulsori

PENTRU REALIZAREA acestui program vast de dezvoltare a tehnicii de vîrf se prevede crearea de noi capacități de producție, specializate pentru realizarea celor mai complexe aparate și echipamente : traductoare electronice, contactoare, relee de automatizare și de proiecție, echipamente electronice de automatizare etc.

Principiul care stă la baza acestui program vast de dezvoltare este **adîncirea specializării unităților existente și crearea de noi capacități de producție pe profile înguste.** Prin adîncirea specializării se va reuși să se creeze cadrul tehnic necesar pentru realizarea unor produse care vor satisface integral cererile economiei naționale, iar prin performanțele superioare la care vor fi realizate se vor crea condițiile de competitivitate pe piața externă. **Paralel cu această acțiune de profilare și specializare se prevede concentrarea anumitor tehnologii comune tuturor întreprinderilor în mari unități industriale care vor deservi unitățile de bază cu unele piese și subansamble comune.** În acest sens se prevede crearea de unități specializate pentru producerea de piese specifice cum ar fi: organe de asamblare ; contacte ; sîrme speciale de wolfram, molibden etc; construcții metalice tipizate; ambalaje din polistiren expandant etc. Prin această concentrare, se va obține, pe lîngă degrevarea unităților specializate în produse și echipamente de unele tehnologii speciale, și importante economii de investiții.

Graficul nr 4

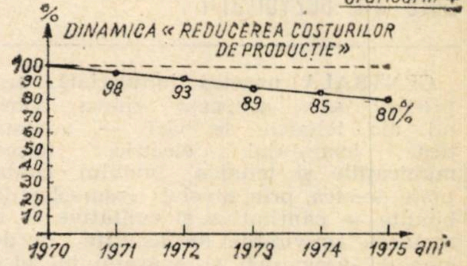

Tot în scopul creșterii producției și ridicării calității avem în vedere și alte acțiuni care țin seama, în special, de necesitatea eliminării unor neajunsuri manifestate în activitatea centralei cît și ale întreprinderilor sale în actualul cincinal. Ne propunem în acest scop să acționăm mai energic în direcțiile:

— pregătirii din timp a documentațiilor tehnice pentru produsele care se

ing. C. MIHULECEA
director general
Centrala industrială de
echipamente de telecomunicații
și automatizări

(Continuare în pag. 10)

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

O întrebare pentru fiecare întreprindere și centrală:

CUM REALIZAŢI PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE PLANULUI?

PARCURGEM IN PREZENT o etapă bogată în semnificații politice, etapă în care clasa muncitoare, întregul nostru popor, se află ferm angajat în efortul de realizare a cincinalului înainte de termen. Publicarea documentelor Congresului al XI-lea — *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism și Proiectul de Directive* — a declanșat o amplă mobilizare de forțe în economie, a antrenat puternic energiile creatoare, dînd un puternic impuls inițiativelor valoroase pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru dezvoltarea puternică a economiei naționale.

Bilanțul rodnic încheiat în cinstea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub dominația fascistă, a consemnat succese de prestigiu în îndeplinirea planului pe acest an, în realizarea angajamentelor asumate pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen. Oamenii muncii din aproape 450 de întreprinderi și unități din țară, au raportat cu mîndrie partidului, îndeplinirea de pe acum a planului pe primii 4 ani ai cincinalului, iar altele, că realizîndu-și integral angajamentele asumate pe întreg anul și le-au suplimentat substanțial, toate aducînd în acest fel o contribuție directă la dezvoltarea multilaterală a patriei, la ridicarea nivelului de trai, material și spiritual al întregului popor.

Timpul relativ scurt care a mai rămas pînă la Congresul al XI-lea al partidului se cere transformat într-o perioadă care să marcheze dezvoltarea succeselor dobîndite pînă în prezent, intensificarea acțiunilor pe multiple planuri pentru ca, paralel cu realizarea exemplară a sarcinilor de plan, să fie recuperate, acolo unde este cazul, și rămînerile în urmă înregistrate pe parcursul acestui an.

1. Producția fizică

UN PRIM OBIECTIV major ce se cere atins este acela de **a se realiza de fiecare întreprindere, centrală și minister producția fizică în sortimente planificate.** În mod deosebit se cer intensificate eforturile în unitățile care produc mașini-unelte, fire și fibre sintetice, îngrășăminte chimice – produse mult așteptate de beneficiari. Totodată, colectivele de muncă din întreprinderile care produc utilaj tehnologic (Întreprinderea de utilaj chimic – Ploiești, Întreprinderea „Vulcan" – București și „Unio" din Satu Mare), au o datorie de onoare de a-și înzeci eforturile în scopul mobilizării mai largi a rezervelor de producție pentru realizarea integrală a sarcinilor pe lunile care au mai rămas din acest an și, în același timp, pentru a recupera diferitele restanțe, livrînd șantierelor utilajele tehnologice pe care le așteaptă.

Instaurarea la nivel de întreprindere, centrală și minister a unei stricte discipline de plan, în care, paralel cu obținerea unui volum cît mai mare de producție globală să se realizeze producția fizică, decadă de decadă și lună de lună – se impune ca o cerință de prim ordin !

2. Productivitatea muncii

UNITĂȚILE ECONOMICE, aplicînd programele speciale privind creșterea productivității muncii, au obținut în perioada ce a trecut din acest an succese de seamă, proporția cea mai mare a depășirii sarcinilor de plan fiind realizată tocmai pe această cale. **Unitățile industriale ale județului Hunedoara,** de pildă, care au raportat îndeplinirea înainte de termen a planului de producție pe primele 8 luni ale anului și a angajamentelor asumate în cinstea Congresului partidului, **au obținut peste 90% din producția suplimentară pe baza sporirii productivității muncii.**

Ridicarea în ritm susținut a productivității muncii, realizarea pe această cale a unei cît mai mari părți din sporurile de producție, asigură resurse suplimentare atît pentru lărgirea producției, cît și pentru creșterea nivelului de trai. Principalele direcții de acțiune pentru realizarea unei productivități superioare constau în intensificarea muncii de concepție în vederea extinderii mecanizării și automatizării producției pentru diminuarea efortului fizic al oamenilor, aplicarea tehnologiilor moderne de mare randament, ridicarea calificării, buna organizare a muncii și întărirea disciplinei, stabilirea unui raport rațional între personalul direct productiv și cel administrativ-funcționăresc.

3. Innoirea produselor — calitatea

MARILE întreprinderi ale industriei constructoare de mașini grele, mașini-unelte, de mecanică fină și optică, de electrotehnică și electronică și-au îmbogățit în acest an nomenclatorul cu aproximativ 700 de produse noi sau reproiectate. În perioada ce a trecut din actualul cincinal, **întreprinderile Centralei industriale de utilaj petrolier au realizat, de pildă, peste 250 noi instalații și dispozitive, multe apreciate și de beneficiarii de peste hotare.** De asemenea, au fost asimilate în fabricație importante echipamente de foraj și exploatare, echipamente geologice, precum și noi tipuri de scule de foraj-extracție. Însemnate realizări pe linia innoirii producției și ridicării calității au dobîndit și colectivele de muncă din industria chimică, metalurgică, lemnului și materialelor de construcții, industriei ușoare etc.

Succesele obținute pe linia innoirii și modernizării produselor, a îmbunătățirii calității, nu trebuie să ne facă să pierdem din vedere însă și unele neajunsuri ce se mai mențin în această direcție.

Intensificarea ritmului de innoire a producției, obținerea de produse de calitate superioară impun, în primul rînd, **măsuri de ordin tehnic și organizatoric,** printre care cea mai importantă este aceea a instaurării unei severe discipline tehnologice, a unui riguros control tehnic pe întregul flux al producției. Dar, în același timp, **calitatea superioară a produselor depinde de priceperea și, mai ales, de conștiinciozitatea fiecărui executant, care trebuie să înțeleagă că aceasta constituie o înaltă îndatorire patriotică, o acțiune de extremă importanță pentru sporirea eficienței economice, a creșterii avuției naționale.**

4. Cheltuielile materiale

DUPĂ CUM este cunoscut, volumul economiilor ce urmează a se realiza în acest an în industria republicană prin reducerea costurilor de producție se ridică la peste 9 miliarde lei. Din acestea, circa 8 miliarde urmează să fie obținute pe seama diminuării cheltuielilor materiale. **Intreprinderile Centralei materialelor de construcții, care au indeplinit sarcinile de plan pe primele 8 luni ale anului, au inscris, de pildă, la capitolul eficienței economice, beneficii suplimentare de aproape 12 milioane lei.** De asemenea, **Combinatul industrial al petrolului din Tg. Jiu, și-a indeplinit de pe acum planul pe primii 4 ani ai cincinalului, in condițiile diminuării cheltuielilor de producție și depășirii cu 52 milioane lei a volumului de beneficii stabilit pentru această perioadă.**

În domeniul gospodăririi mai bune a fondurilor materiale și bănești, marea majoritate a intreprinderilor au obținut in acest an rezultate bune. În domeniul utilizării cu grijă a fondurilor materiale și bănești există, însă încă mari rezerve. Aceasta ne-o învederează și faptul că pe cînd în unele întreprinderi cu același profil de producție se realizează produse cu un consum redus de materii prime, în altele, consumurile specifice sint simțitor depășite. La întreprinderea de pompe — București, unitate care nu s-a încadrat în primele 7 luni ale anului în sarcina prevăzută de reducerea cheltuielilor cu 5,70 lei la 1 000 lei producție marfă, s-a înregistrat în această perioadă, numai datorită amenzilor și penalizărilor, o pierdere de 2,7 milioane lei.

Este limpede pentru oricine că nu se poate concepe mersul nostru inainte, dacă nu manifestăm grijă pentru felul cum sint folosite materiile prime, materialele, combustibilii și energia electrică, dacă nu ducem o luptă hotărită și sistematică împotriva deșeurilor și rebuturilor, pieselor supradimensionate, împotriva oricărei forme de risipă. Micșorarea cu 1 la sută a consumurilor specifice de metal în industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor — ar echivala, așa cum rezultă din unele calcule estimative, la nivelul anului 1975 — cu o producție suplimentară de circa 16.800 tractoare cu simplă tracțiune U 650 M, sau cu circa 15.900 autocamioane cu dublă tracțiune tip SR 132, sau cu circa 390 locomotive Diesel electrice de 2 100 C.P.

Și astfel de calcule efectuate și în alte domenii de activitate evidențiază marile posibilități care există în industrie și care se cer mai intens fructificate.

REALIZAREA obiectivelor luminoase, jalonate de recentele documente de partid reclamă o mobilizare largă a tuturor resurselor materiale și umane, o muncă perseverentă plină de abnegație în toate sectoarele de activitate. Timpul care a mai rămas pînă la deschiderea forumului comuniștilor se cere folosit din plin, angajate toate forțele pentru **îndeplinirea integrală a planului pe 1974 și a angajamentelor luate în întrecerea socialistă.** Consolidînd și dezvoltînd succesele dobîndite pînă în prezent în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, să întîmpinăm Congresul partidului cu noi și importante succese în realizarea cincinalului inainte de termen, contribuind astfel la sporirea avuției naționale, la accelerarea, în ritm susținut, a progresului economic și social al țării.

B. VASILE
L. ȚĂRANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În industria minieră:

Mijloace mecanizate, utilizate la parametri ridicați

UNITĂȚILE MINIERE din țara noastră dispun astăzi de numeroase mașini și utilaje moderne, cu ajutorul cărora munca oamenilor devine tot mai productivă, tot mai eficientă. Utilizarea cît mai deplină a acestora este o sarcină permanentă a fiecărei întreprinderi, a fiecărui colectiv de muncă.

Din evoluția, în acest an, a indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al unor mijloace mecanizate de bază, reiese că față de realizările din anul 1973 s-au obținut rezultate mult superioare (vezi graficul). **La mașinile de incărcat,** de pildă, **realizările pe semestrul I 1974 depăsesc pe cele din anul 1973 cu circa 40 la sută. La excavatoare cu roată și cupe** (utilizate la descopertări și extragerea cărbunilor din cariere), **realizările din trimestrele I și II 1974 sînt mai mari decît cele din 1973 cu 60 la sută și respectiv 40 la sută.**

Și la combinele de abataj realizările din semestrul I a.c. depăsesc în mod substantial realizările din anul trecut. De altfel, realizările din luna iulie confirmă și întăresc pe cele din primele 6 luni ale anului. **(Exploatările miniere au extras peste prevederile planului la zi mai bine de 160 000 tone cărbune),** ceea ce permite să se estimeze că pe întregul an 1974 prevederile de plan vor fi substanțial depășite. Totuși, trebuie spus că se constată și unele inconsecvente în ce privește utilizarea integrală a capacitătii unor utilaje. Astfel, la combine de înaintare (în cărbune și în steril) și la excavatoarele cu cupe de peste 2,5 m^3, realizările bune alternează adesea cu altele mai slabe. Cauza principală a acestei situatii o constituie cresterea ponderii timpului de lucru neutilizat din cauze ce ar fi putut fi evitate. Bunăoară, numai într-un trimestru (II), datorită lipsei de forță de muncă, de materiale și energie, numărul de ore-mașini stagnare a fost de 2 260 la combinele de înaintare, și de mai bine de 1 300 la excavatoarele cu cupe de peste 2,5 m^3. Multe mii de ore-masini neutilizate s-au înregistrat la aceste două grupe de masini si din cauza reparatiilor accidentale (în total circa 9 000 ore-mașini). Acest lucru vădește faptul că nu întotdeauna se acordă atentia cuvenită reparatiilor și întretinerii în bune conditii a utilajelor din dotare, ceea ce duce la „căderea“ lor înainte de termenul prevăzut pentru revizie si reparatii. În sfîrșit, o altă cauză care grevează gradul de utilizare a timpului de lucru o constituie schimburile neprogramate care însumează încă multe mii ore-mașini.

Indicii de utilizare înregistrați în luna iulie 1974 la aceste două grupe de utilaje (peste 64 la sută la combine și peste 69 la sută la excavatoare), îndreptătesc speranta că Centrala cărbunelui cît si ministerul de resort, au înteles să ia măsurile corespunzătoare care să ducă la ridicarea realizărilor cu mult peste cele din 1973, contribuind astfel la cresterea productivitătii muncii si a eficientei economice.

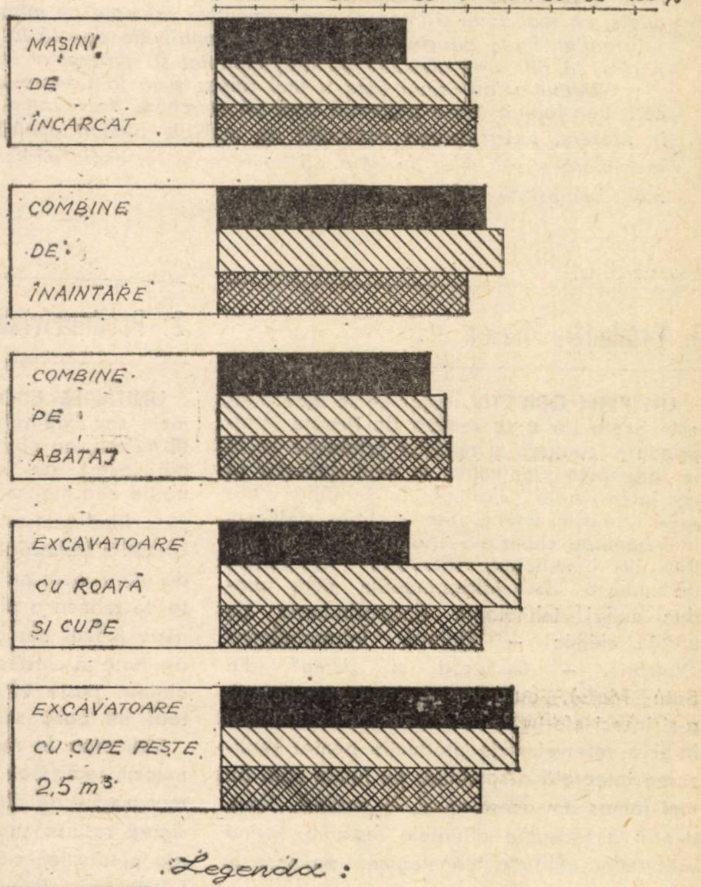

Evoluția gradului de încărcare a fondului de timp disponibil de lucru al unor utilaje de tăiere și încărcare în industria minieră.

ANCHETA „R. E.”

Funcționarea unui mecanism complex: aprovizionarea tehnico-materială

ANGAJAMENTUL NAȚIONAL de realizare a sarcinilor actualului cincinal înainte de termen, ca și **obiectivele strategice stabilite de documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.**, care imprimă economiei românești un pronunțat dinamism, determină cu necesitate **amplificarea preocupărilor pentru gospodărirea rațională a tuturor resurselor umane și materiale, creșterea gradului de organizare a producției și a muncii, perfecționarea stilului și a metodelor de conducere în toate unitățile economice, sporirea eficienței economice a întregii activități productive.**

În cadrul permanentelor sale preocupări de penetrare în realitățile mecanismului economiei naționale, REVISTA ECONOMICĂ a realizat **O INVESTIGAȚIE ÎN PESTE 100 DE UNITĂȚI ECONOMICE** asupra modului în care s-a desfășurat procesul aprovizionării tehnico-materiale în perioada 1970—1974; în cadrul acestei investigații **ȘI-AU EXPRIMAT PUNCTELE DE VEDERE CIRCA 500 DE SPECIALIȘTI**. În dorința de a evidenția direcțiile prioritare de acțiune pentru îmbunătățirea în continuare a modului de desfășurare a aprovizionării tehnico-materiale au fost urmărite, în principal, următoarele aspecte:

- **CONCORDANȚA PREVEDERI-REALIZĂRI...**
- **CAUZE PERTURBATORII...**
- **PARTENERII ȘI SPIRITUL DE COOPERARE...**
- **CĂI DE ACȚIUNE NECESARE ȘI POSIBILE...**

Eșantionul

O primă problemă ce se ridică privește **analiza gradului de reprezentativitate al rezultatelor investigației noastre.** Mărimea eșantionului și structura lui pe ramuri industriale (vezi tabelul nr. 1), pe județe și pe participanți (69% întreprinderile industriale, 21% centrale industriale și 10% baze de aprovizionare) fac posibilă afirmația că fenomenele ce vor fi analizate prezintă un grad larg de reprezentativitate — bineînțeles avînd în vedere și rezervele necesare în folosirea anchetei ca instrument de investigare.

Tabelul nr. 1

Structura eșantionului pe ramuri industriale.

Nr. crt.	Ramura	%
1.	Industria extractivă	4
2.	Energia electrică	3
3.	Metalurgie feroasă și neferoasă	9
4.	Construcții de mașini	24
5.	Chimie	13
6.	Materiale de construcții	3
7.	Industria lemnului și celulozei	6
8.	Industria ușoară	11
9.	Transporturi	4
10.	Industria alimentară	5
11.	Construcții	8
12.	Unități aparținînd de Ministerul Aprovizionării (M.A.T.M.C.G.F.F.)	10
	Total	100

Din analiza de ansamblu a activității economice desfășurate în perioada analizată în întreprinderile ce au constituit eșantionul anchetei se desprinde faptul că **mecanismul aprovizionării tehnico-materiale a cunoscut îmbunătățiri continue.** Astfel, adoptarea Legii contractelor economice, precum și a altor acte normative, înființarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, organizarea bazelor județene de aprovizionare au reprezentat reale contribuții în adaptarea mecanismului aprovizionării la cerințele producției moderne.

Rezultatele obținute evidențiază că în numeroase întreprinderi și centrale industriale a fost folosit cadrul organizatoric favorabil creat pentru derularea ritmică a producției și a livrărilor în condiții de eficiență. Măsurile adoptate au favorizat totodată, în multe cazuri, simplificarea în dinamică a relațiilor economice și în special a celor contractuale dintre furnizori și beneficiari, întărirea disciplinei de plan și contractuale, apropierea resurselor de locul de consum, raționalizarea transporturilor ș.a. Aceasta a permis ca în unitățile economice respective să se dezvolte inițiativa, să se acționeze mai prompt în realizarea cerințelor partenerilor contractanți, să fie mai bine satisfăcute toate exigențele beneficiarilor de materiale și produse.

Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent, apare necesitatea — subliniată de altfel și în recente documente de partid și de stat — **de a se desfășura în continuare un complex de acțiuni pentru ca să se realizeze o mai bună planificare a activității economice, o corelare și mai riguroasă a diferitelor capitole ale planului, precum și întărirea disciplinei de plan și contractuale.** — toate acestea reprezentînd condiții esențiale în asigurarea unei baze tehnico-materiale cît mai corespunzătoare pentru înfăptuirea sarcinilor complexe prevăzute în planurile de dezvoltare economică și socială.

Cum pot fi realizate operativ aceste sarcini importante? Unde sînt localizate „punctele nevralgice”, în actualul mecanism al aprovizionării, care sînt acțiunile necesare pentru înlăturarea lor?

Căutînd răspuns la aceste întrebări, în investigația noastră am considerat util să analizăm funcționarea mecanismului de aprovizionare în cele două principale etape ale realizării procesului de asigurare a bazei materiale a planului : **pregătirea și realizarea efectivă a aprovizionării.**

I. PREGĂTIREA:

cînd și mai ales cum?

FACTORUL prioritar în bună funcționare a procesului de asigurare a bazei materiale a planului — ca de altfel în desfășurarea oricărei activități complexe — îl reprezenită modul în care se realizează etapa sa de pregătire. Eficiența ei se concretizează, în principal, în modul în care se încadrează acțiunea de asigurare a materiilor prime și materialelor necesare bunei desfășurări a producției în termenele legale, deci în felul în care se desfășoară **ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR ECONOMICE** atît cu furnizorii de materii prime și materiale, cît și cu beneficiarii produselor fabricate.

Acțiuni importante în această etapă, alături de elaborarea necesarului, sînt nominalizarea producției, încheierea contractelor cu beneficiarii și, pe această bază, echilibrarea balanțelor, emiterea repartițiilor și încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale. **Ce evidențiază analiza modului de desfășurare a acestei activități** — în perioada analizată — în cadrul întreprinderilor care au format eșantionul anchetei ? Cum poate fi caracterizată, din acest punct de vedere, desfășurarea procesului aprovizionării ?

Din analiza modului în care s-a desfășurat acțiunea de concretizare prin contracte economice a relațiilor dintre întreprinderile care au format eșantionul anchetei (vezi tabelul nr. 2) **și al situației existente din acest punct de vedere în cadrul ministerelor economice din care fac parte** (vezi tabelul nr. 3), **se desprinde faptul că s-au înregistrat anumite progrese.** Este adevărat totodată că la 31 decembrie 1973 acțiunea de acoperire cu contracte a producției planificate era întîrziată față de stadiul înregistrat în perioada corespunzătoare din 1972 (în special la întreprinderi din cadrul M.M.P.G., M.I.C.M.G., M.I.C.M.U.E., M.I.M.).

Alături de alte cauze care au influențat această dinamică, nu trebuie uitat însă că în mecanismul de asigurare a bazei materiale a planului pentru 1973 au fost introduse repartițiile. Prin elaborarea lor s-a asigurat în mod cert fiecărui beneficiar necesarul real, a fost posibilă o mai bună gospodărire și distribuire a resurselor față de anii anteriori. Se cere menționat însă faptul că introducerea repartițiilor a necesitat o perioadă „de rodaj" a mecanismului aprovizionării în noile condiții, ceea ce explică — alături de alți factori — dinamica descrescătoare din 1973.

Prin eforturile depuse de colectivele de muncă din toate unitățile economice participante la procesul de aprovizionare tehnico-materială, prin avantajele create de desfășurare a acestei activități în noile condiții s-a reușit o redresare a situației în ultima parte a intervalului de timp analizat. Astfel, **contractarea producției marfă planificate pentru 1974 a fost desfășurată în toate unitățile economice analizate într-un ritm mai alert față de situația înregistrată pentru 1973.** S-au evidențiat în această acțiune în special întreprinderile aparținînd de M.A.I.A.A., M.I.M., M.I.Ch. În aceste cazuri, folosindu-se din plin cadrul legal favorabil creat, permanenta îmbuntătățire a reglementărilor în acest domeniu, a fost facilitată cunoașterea pe un termen mai îndelungat a cerințelor beneficiarilor, fundamentarea mai bună a planului de aprovizionare la unele materiale de bază, precum și accentuarea dublului caracter al contractului economic ca instrument de planificare și de realizare a planului.

Se observă, totodată, o evoluție mai favorabilă în dinamică nu numai în ce privește gradul de contractare a producției cu beneficiarii, dar și cel al contractării necesarului de materii prime și materiale.

- Dinamică favorabilă în asigurarea bazei materiale a planului, sau „contractarea" perioadei de... contractare.
- Și totuși, în nominalizarea producției și în asigurarea în timp a materiilor prime, se mențin decalaje față de prevederi !
- Cînd aprovizionarea se realizează în luna februarie a anului de plan, cum se desfășoară producția în trimestrul I ?
- Decalaj semnificativ în timp între componentele stocului normat. De ce ?
- Stocurile supranormative : o evoluție care îndeamnă nu numai la reflecții.
- Două dinamici (a stocurilor supranormative și a lipsurilor de materii prime) și o caracteristică comună : amplitudinea. Ceea ce la unii prisosește...

Ceea ce se cere precizat, însă, este faptul că față de prevederile legale, ambele acțiuni au fost întîrziate și în unele cazuri în proporții deloc neglijabile, cu consecințele cunoscute în desfășurarea procesului de producție.

Decalaje pe traiectul : nominalizare — contracte cu beneficiarii...

Se constată, la începutul perioadei analizate, decalaje față de prevederi, manifestate în depășirea cu 4—5 luni a termenelor prevăzute pentru încheierea acțiunilor de nominalizare și respectiv de contractare a producției cu beneficiarii. Totuși, prin eforturile comune ale tuturor factorilor participanți poate fi evidențiată în timp o ameliorare sensibilă a acestei situații. Astfel, din tabelul nr. 2 se desprinde faptul că, dacă pentru 1970 contractarea cu beneficiarii produselor s-a extins pînă în luna aprilie a anului de plan, pentru 1974 ea a fost restrînsă pînă în luna ianuarie a.c. Este, fără îndoială, un progres în funcționarea mecanismului analizat ; față de prevederi se menține totuși un decalaj important.

Perturbațiile semnalate au implicații multiple pe întreg traseul beneficiar de produse — producător — furnizor de materii prime și materiale. Pe de o parte, producătorul necunoscînd din timp, în mod precis cerințele beneficiarilor, nu își poate concretiza în amănunt, la vreme, sarcinile din planul de producție. Consecințele ? Organizarea necorespunzătoare a producției și a muncii, neritmicitate în livrări, calitatea sub nivelul exigențelor, eficiență scăzută la producător.

Pe de altă parte, furnizorii acestor întreprinderi producătoare vor fi puși și ei în imposibilitatea de a-și nominaliza la timp producția, creîndu-se în acest fel un adevărat „lanț al slăbiciunilor"...

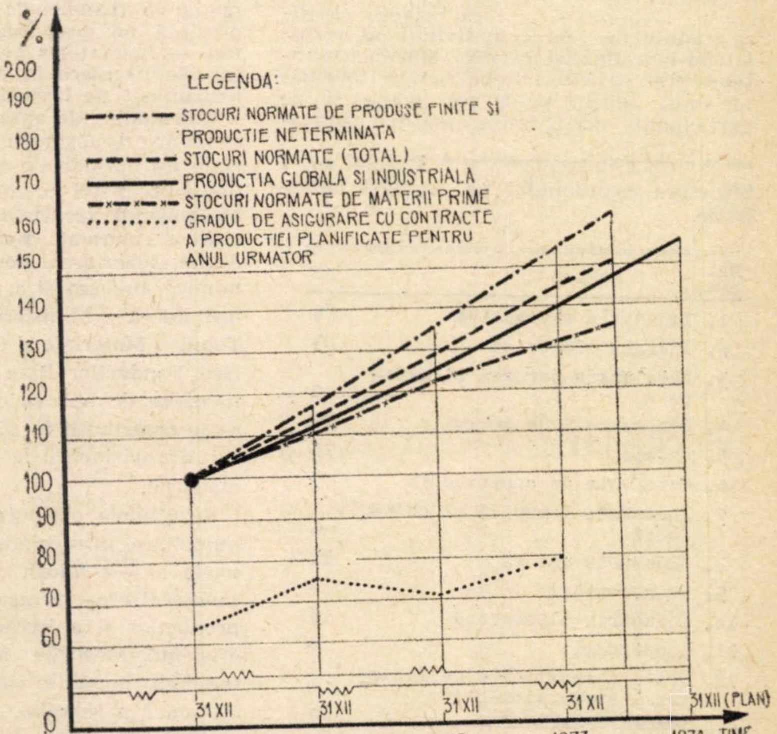

GRAFICUL nr. 1 Evoluția principalilor indicatori ai procesului de aprovizionare tehnico-materială în perioada 1970-1974 în întreprinderile care au format eșantionul anchetei.

- **ANALIZA** funcționării mecanismului aprovizionării în peste 100 de întreprinderi din toate județele țării.
- **DINAMICA** efectelor înregistrate în perioada 1970—1974.
- **O ANCHETĂ DE OPINIE** în rîndul a peste 500 de specialiști despre acțiunile necesare și posibile pentru perfecționarea aprovizionării.
- **O INVITAȚIE** adresată specialiștilor din unitățile economice, tuturor cititorilor noștri de a-și exprima punctele de vedere în legătură cu problemele semnalate.

. . . repartiții — contracte cu furnizorii

Întîrzieri se înregistrează și în desfășurarea acestor acțiuni „finale“ din etapa de asigurare a bazei materiale a planului. **La începutul perioadei analizate puteau fi semnalate, de exemplu, nerespectări cu 5—6 luni ale termenelor legale de emitere și primire a repartițiilor, precum și de contractare a necesarului de materii prime și materiale** (vezi tabelul nr. 2).

Din situația prezentată rezultă totodată și **efectul în dinamică al preocupărilor pentru perfecționarea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială.** Astfel, dacă contractarea necesarului de materii prime și materiale s-a extins în 1970 pînă în luna mai a anului de plan, ca urmare a măsurilor adoptate, a îmbunătățirii continue a modului de desfășurare a acestei acțiuni, pentru 1974 ea a durat doar pînă către sfîrșitul lunii februarie a.c. În aprecierea adecvată a acestor rezultate nu trebuie uitat însă că pentru producția din 1974, termenele prevăzute de reglementările în vigoare pentru încheierea acestor acțiuni se situau în luna septembrie a anului 1973.

Este ușor de prevăzut ce implicații poate avea o aprovizionare a cărei pregătire — chiar într-o fază finală — se realizează în decursul anului de plan. Realizarea dificilă și în asalt a sarcinilor din planul de producție, creșterea prețului de cost, imobilizarea de resurse materiale și de fonduri bănești, lungirea artificială a ciclului aprovizionare — producție — desfacere, iată numai cîteva din consecințele la producător. În angrenajul complex al economiei, fiecare întreprindere este însă la rîndul ei și furnizor și beneficiar de produse și ca urmare efectele semnalate se propagă la un număr considerabil de participanți.

În concluzie, mecanismul aprovizionării tehnico-materiale funcționează încă cu operativitate redusă — față de prevederi — în multe cazuri finalitatea sa (încheierea contractelor de aprovizionare cu materii prime și materiale) desfășurîndu-se în anul de plan.

II. REALIZAREA aprovizionării — în confruntare cu cerințele producției

SATISFACEREA efectivă a necesităților procesului de producție cu materii prime și materiale are loc în anul de plan în etapa de realizare propriu-zisă a aprovizionării tehnico-materiale. **Eficiența acțiunilor desfășurate** în această perioadă, modul în care sînt respectate prevederile din contractele încheiate în perioada de pregătire și sensul în care este influențată **funcționarea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială pot fi destul de real determinate, dacă se au în vedere următoarele aspecte :**

- **evoluția și structura cantităților de materii prime, materiale și produse finite care au drept scop satisfacerea cerințelor reale ale producției în anul de plan (stocurile normate) ;**
- **evoluția și structura volumului abaterilor, în plus sau în minus (stocurile supranormative, lipsuri de materii prime și materiale ș.a.)** de la cantitățile de materii prime, materiale și produse finite necesare în mod real și conform reglementărilor în vigoare pentru buna desfășurare a procesului de producție.

Din investigațiile noastre, precum și din alte studii și analize întreprinse, reiese că **EVOLUȚIA STOCURILOR NORMATE** urmărește în proporții sensibil egale dinamica sarcinilor de producție (vezi graficul nr. 1). Dimensionarea judicioasă a stocurilor a fost realizată în multe din unitățile analizate, avînd în vedere nu numai desfășurarea continuă, fără întreruperi, a procesului de producție, ci și reducerea volumului de resurse materiale și de fonduri financiare imobilizate. Determinarea mărimii lor a fost efectuată pe baza calculelor de optimizare și de gestiune științifică a stocurilor în funcție de volumul, caracterul, structura producției ș.a.

Este interesant și sugestiv de urmărit totodată și **evoluția structurii stocului normat** în perioada analizată. Se poate observa astfel că **în 1974 față de 1970 procentul de creștere al stocurilor normate de produse finite și al producției neterminate (65% în total) devansează substanțial dinamica stocurilor de materii prime și materiale (36%).** Fenomenul evidențiază elocvent un aspect și anume acumularea sporită de la an la an, din diverse motive, în unele întreprinderi, a unor produse fără desfacere asigurată.

Tabelul nr. 2 — **Acțiunile de contractare a producției cu beneficiarii și de aprovizionare cu materii prime și materiale în întreprinderile analizate.**

Pentru anii	Contractarea producției cu beneficiarii	Contractarea materiilor prime și a materialelor cu furnizorii	
	Interval - limită de definitivare realizat	Interval - limită de definitivare	
		Prevăzut	Realizat
1970	martie 1970	-	aprilie 1970
1971	februarie 1971	august 1970	martie 1971
1972	ian. - febr. 1972	august 1971	febr.-mart.1972
1973	februarie 1973	sept.1972	febr.-mart.1973
1974	ianuarie 1974	sept.1973	februarie 1974

	La 31 XII 1971 pentru 1972	La 31 XII 1972 pentru 1973	La 31 XII 1973 pentru 1974
Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	99,2	97,7	97,9
Ministerul Industriei Metalurgice	57,8	45,2	55,3
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele	82,7	78,5	79,4
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii		76,1	76,8
Ministerul Industriei Chimice	88,5	78,0	86,1
Ministerul Economiei Forestiere și al Materialelor de Construcții	84,9x) 95,0xx)	85,8	88,8
Ministerul Industriei Ușoare	64,0	62,4	63,9
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor	53,0xxx)	46,1	68,1

x) Industria materialelor de construcții
xx) Industria lemnului
xxx) Inclusiv SILVICULTURA

Tabelul nr. 3 — Gradul de asigurare cu contracte a producției-marfă planificate.

III. EFECTELE înregistrate sugerează cauzele prioritare și acțiunile necesare

FUNCȚIONAREA aprovizionării, în faza sa de realizare, poate fi de asemenea caracterizată, așa cum am arătat și prin analiza evoluției abaterilor față de necesar (stocurile supranormative sau lipsurile de materii prime și materiale). Astfel, un mecanism de aprovizionare tehnico-materială bine reglat trebuie să funcționeze cu abateri minime față de necesarul real, și care se mențin eventual datorită necesităților de adaptare permanentă, elastică a aprovizionării la cerințele unui plan de producție nerigid, sau avînd în vedere unele deficiențe ale actualei metodologii de determinare a stocurilor.

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 10)

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

(Urmare din pag. 9)

Evoluția și structura plusurilor...

Referitor la existența unor plusuri față de necesarul normat, investigația noastră evidențiază faptul că, cu toate preocupările și realizările bune din numeroase întreprinderi, **evoluția stocurilor supranormative cunoaște în perioada analizată, în cadrul întreprinderilor care au format eșantionul anchetei, o dinamică ascendentă.** In perioada 1970—1973 de pildă, alura curbei de evoluție în dinamică a stocurilor supranormative a avut o ascendență continuă, destul de abruptă.

Ca și la stocul normat, și în ce privește structura supranormativelor se constată o dinamică mai accelerată a stocurilor de produse finite la producător față de cea a stocurilor de materii prime și materiale la consumator.

Se poate observa deci, că nu în toate cazurile mecanismul de aprovizionare tehnico-materială a avut o funcționare adecvată, ceea ce a generat apariția unor stocări de materii prime, materiale și produse finite peste necesarul real al producției. În acest fel nu a fost diminuată doar eficiența activității la producător, prin imobilizarea unor resurse materiale și financiare pe timp îndelungat, cu cheltuieli suplimentare de întreținere și conservare, blocarea spațiilor de depozitare, ci au fost create greutăți și în echilibrarea balanțelor materiale și, respectiv, în asigurarea necesarului sortimental al unor beneficiari. Ca urmare, implicațiile negative ale acestui fenomen au reprezentat în ultimă instanță tot atîtea obstacole în realizarea planului de producție de către numeroase alte întreprinderi, dată fiind interdependența strînsă în care acestea se găsesc în angrenajul complex al economiei naționale.

...și a minusurilor față de necesar

Ancheta noastră a evidențiat și faptul că, paralel cu existența unor stocări peste necesarul real, se constată în întreprinderile analizate și unele lipsuri de materii prime și materiale, care provoacă perturbații în buna desfășurare a procesului de producție. **Ceea ce se poate remarca este că dinamica lor are în general aceeași alură ca și creșterea stocurilor supranormative.** Fapt pe deplin explicabil, de altfel, dacă se are în vedere că ceea ce prisosește în unele întreprinderi reprezintă serioase lipsuri față de necesarul real al producției pentru altele.

În legătură cu acest aspect însă, se cere analizat și **modul în care se acționează în unitățile economice pentru gospodărirea resurselor materiale de care dispun.** În acest sens o atenție deosebită se cere acordată eficienței cu care se desfășoară **întocmirea și respectarea normelor de consum.**

Investigația noastră a relevat faptul că s-au înregistrat în acest domeniu numeroase realizări bune. Se poate observa, de pildă, preocuparea permanentă (cu accente puternice în 1974) ca nici o normă să nu fie propusă cu un nivel peste cel planificat în anul precedent. Dinamica descrescătoare s-a materializat, printre altele, în creșterea coeficientului de utilizare a unor materii prime și materiale de primă importanță pentru economia națională (de exemplu, pentru metal la vagoane de marfă de la 0,8 în 1973 la 0,82 în 1974; la rulmenți de la 0,43 la 0,44 ; la remorci basculante de la 0,87 la 0,9 ș.a.).

Poate fi remarcată de asemenea o reducere sensibilă a normelor cu exprimare globală, legate de o optimizare a structurii producției, cu influențe favorabile directe în valorificarea superioară a resurselor materiale.

O altă importantă direcție de acțiune a reprezentat-o îmbunătățirea activității de normare propriu-zisă, precum și a structurii normelor în sensul sporirii normelor de stat și departamentelor în defavoarea celor uzinale, care facilitau în unele cazuri consumuri mai largi de materii prime și materiale.

Cu toate aceste realizări favorabile, ancheta noastră relevă faptul că se mai mențin încă depășiri ale consumurilor normate la unele produse, în special la întreprinderi din cadrul M.I.C.M.G., M.I.Ch., M.E.F.M.C., M.I.C.M.U.E. etc. Iată însă că multe din aceste întreprinderi semnalează existența unor lipsuri de materii prime și materiale tocmai la produsele la care au înregistrat depășiri de norme. Este iminentă concluzia că în unele cazuri neajunsurile semnalate în activitatea productivă nu se datoresc unor deficiențe de aprovizionare, ci cauza lor rezidă din modul nu întotdeauna corespunzător în care a fost organizată producția și munca în întreprinderile amintite, în exigența scăzută pentru valorificarea propriilor resurse.

AM ÎNCERCAT să prezentăm în dinamică principalele caracteristici ale procesului de asigurare a bazei materiale a planului de producție într-un eșantion reprezentativ de unități industriale. Dată fiind importanța unei funcționări perfect sincronizate a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale în satisfacerea operativă și eficientă a cerințelor sporite impuse de dezvoltarea în ritmuri înalte a întregii economii naționale în ansamblu, **vom încerca în continuare să prezentăm cauzele situațiilor semnalate, în dorința de a depista căi de perfecționare necesare și posibile, acțiuni ce trebuie avute în vedere de către factorii implicați.**

În numerele viitoare : Sinteza opiniilor celor 500 de specialiști și cadre de conducere care au format eșantionul anchetei.

AUTOMATIZAREA

(Urmare din pag. 4)

vor realiza în noile întreprinderi. Institutele de proiectare din cadrul centralei, au primit încă pe pe acum sarcini concrete pentru a lua toate măsurile în vederea asigurării în bune condițiuni și la timp a documentațiilor tehnice solicitate de întreprinderi;

— îmbunătățirii pregătirii fabricației pentru noile unități industriale, care se va asigura de către întreprinderile cu experiență acumulată în domeniul respectiv;

— ridicării nivelului general de pregătire al cadrelor de muncitori și tehnicieni din noile unități industriale prin specializarea acestora în cadrul unităților existente cu profil asemănător etc.

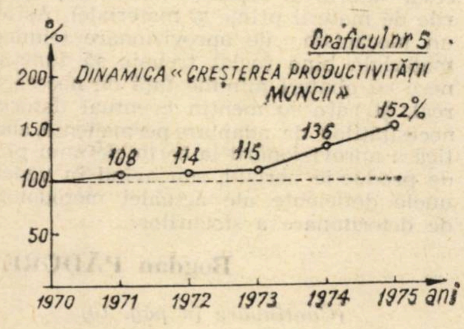

Prin transpunerea în viață a prevederilor cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al partidului, Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări va deveni un factor activ în modernizarea structurii generale a industriei din țara noastră, în sporirea eficienței economice pe ansamblul economiei.

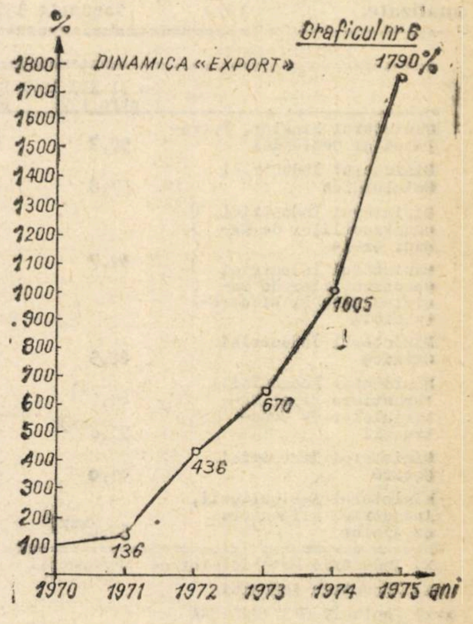

CONDUCERE ORGANIZARE

CE FEL DE CONDUCĂTORI SOLICITĂ ECONOMIA INOVAȚIONALĂ

ACCEPTIND că atît conducerea cît și organizarea trebuie să devină o preocupare a fiecăruia dintre noi, la nivelul locului de muncă pe care-l ocupă și cu referiri din ce în ce mai mari la nivele de organizare mai ample, este necesar să recunoaștem rolul, funcția specifică ce revine cadrelor de conducere în economia modernă, tot mai mult o economie inovațională, în care schimbările se amplifică şi se accelerează continuu. Care sînt dimensiunile acestor conducători-organizatori moderni așa cum rezultă din documentele de partid, din literatura de specialitate din țara noastră și din străinătate. Vom încerca să le prezentăm în continuare :

a) Viziunea strategică de lungă perspectivă, capacitatea și preocuparea de a prefigura viitorul, care așa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceaușescu, constituie un atribut al conducerii, unul dintre cele mai importante.

b) Calitatea de a fi eficienți și care poate fi materializată în : concentrarea asupra rezultatelor ; a utiliza eficace timpul de lucru ; a avea spiritul esențialului și al perspectivei ; calitatea de optimizare a utilizării resurselor; luarea de decizii eficace ; realizarea unor lucruri sigure.

Conducătorii eficienți își cunosc bine forțele, deci fac acest efort de autoevaluare, știu să se înconjoare cu cadre competente, își pun în permanență probleme și urmăresc cu tenacitate rezolvarea lor.

c) Calitatea de a lucra pentru și în cadrul unei organizații, de a gîndi în termeni de sistem. Această calitate depinde nu numai de propria sa competență, cunoștințe, aptitudini, valori și atitudini dar și de factori ca organizarea și sistemul de conducere. Conducătorul nu poate fi eficient pe termen lung dacă nu contribuie la **crearea unei organizări și a unui sistem de conducere rațional.**

d) Trăsătura de a fi adepți sau ei înșiși reprezentanți ai polivalenței și interdisciplinarității, ținînd seama că un conducător trebuie să armonizeze contribuția unor cadre cu un grad de specializare mai accentuat. Din acest punct de vedere ar fi de evidențiat faptul că pe planul unei gîndiri economice, mai sînt încă unele lucruri de pus la punct mai ales la cadrele de conducere care au formație de bază tehnic-inginerească. Această gîndire economică se cere cultivată cu cît ne aflăm la niveluri de conducere superioară (centrale, ministere etc.) și ea constă în stăpînirea metodelor de analiză economică complexă, folosirea în mai mare măsură a informațiilor privind rezultatele economice în activitatea de conducere, optimizarea deciziilor ca urmare a interpretării corelate a tuturor factorilor de influență, existența la nivelul fiecărei acțiuni a obiectivului eficiență economică etc.

e) Intensificarea eforturilor de a face „cunoștințele să devină mai productive” în primul rînd prin profesionalizarea conducătorilor și prin acel apel al conducerii noastre de partid de a realiza obiectivele ce ne sînt încredințate în primul rînd prin stimularea gîndirii, a spiritului novator.

f) Competența, sau calitatea de a trata cu aceeași autoritate profesională probleme din toate domeniile unității în care acționează şi mai ales de a rezolva atît probleme pe termen scurt, cît și cele pe termen mediu și lung.

Principalele trăsături caracteristice ale conducătorului de viitor ar trebui să fie :

- **Preluarea asupra sa a consecințelor deciziilor sale, descărcind colaboratorii săi, motiv pentru care** el este responsabilul succesului sau insuccesului grupului respectiv de muncă.
- **Să fie un exemplu al** grupului de muncă **pe care-l reprezintă atît în interiorul cît și în afara unității.**
- **Prestigiu în fața colectivității în condițiile** suprapunerii autorităților formală și autentică.
- Plasarea în fruntea grupului **pentru a reflecta, a prevede, a organiza, a stăpîni situațiile și a da impuls colaboratorilor.**
- **Îndeplinirea unor** obligații specifice **cum ar fi acelea de : inovator, planificator,** organizator, animator, coordonator, evaluator, conciliator și arbitru, ghid și educator, consilier și susținător.
- **Conducătorul trebuie să fie un** bun cunoscător de oameni.

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Variabile — cheie ale succesului economic

CONȚINUTUL unei strategii de dezvoltare variază de la o unitate economică la alta în funcție de o multitudine de factori. Metoda, adică modul în care sînt elaborate aceste strategii, determinantă pentru succesul unităților pe o perioadă îndelungată, este însă aceiași. O amplă anchetă întreprinsă în mai multe întreprinderi din țări ale Pieței Comune, evidențiază trei variabile — cheie, care în totalitatea lor definesc „metoda strategică“.

1. POLITICA DE PRODUS. *Prin ea se urmărește, în special,* orientarea *resurselor de care dispune întreprinderea spre acele produse, lucrări sau servicii care, adaptate specificului tehnologic al acesteia, permit concomitent satisfacerea nevoilor pieței și o rentabilitate ridicată. În condițiile în care* schimbraea *devine o caracteristică a mediului înconjurător al întreprinderii, orientarea resurselor angajează întreprinderea în schimbare într-un mod mult mai rapid decît o pot face cercetarea-dezvoltarea sau inovația. În această optică,* alegerea produsului *devine factorul fundamental al rentabilității pe termen lung, decizia a cărei calitate influențează ansamblul strategic, deci* variabila-cheie a strategiei întreprinderii.

2. ECHILIBRUL FUNCȚIUNILOR DE PRODUCȚIE, MARKETING ȘI CERCETARE-DEZVOLTARE. *Se impune o echilibrare cantitativă, dar mai cu seamă calitative a tuturor funcțiunilor întreprinderii, în special a celor de producție, marketing și cercetare-dezvoltare, aceasta determinînd* „calitatea generală“ *a întreprinderii.*

Se impune deci abordarea problemei organizării de ansamblu *a întreprinderii* ca o problemă de metodă de alegere strategică. *În această perspectivă, „metoda strategică“, cere ca* politica de organizare *să nu fie limitată la discutarea tipului de structură necesar sau a conținutului organizării, ci să fie extinsă la prevederea, regîndirea și îmbunătățirea continuă a structurii în funcție de solicitările schimbării și evoluția obiectivelor. Pe baza unei analize sistematice și a unor opțiuni raționale se poate realiza o echilibrare a resurselor alocate diferitelor funcțiuni ale întreprinderii, proiectîndu-se o organizare eficientă, planificată dar flexibilă, în interiorul căreia indivizii au atribuite, funcții prestabilite dar permanent revăzute în funcție de evoluția obiectivelor sau situației.*

3. SISTEMUL DE INFORMARE INTERNĂ ȘI EXTERNĂ DE CARE DISPUNE ÎNTREPRINDEREA *aparține domeniului strategic al întreprinderii deoarece prin însuși conținutul său el ține de metodă, presupune opțiuni și impune un anumit mod de a acționa, constituind o* piatră de încercare *a conducerii moderne. Eficiența conducerii este condiționată de capacitatea pe care ea o are de a pregăti suficient deciziile, de a organiza transformarea lor rapidă în acțiuni, și de a exercita un control dinamic asupra rezultatelor, mai degrabă decît asupra mijloacelor. Or, ceea ce garantează această capacitate, în primul rînd, este posibilitatea de a culege, sistematiza și adapta la problemele de rezolvat și la deciziile de luat, informațiile interne și externe întreprinderii. Deci, numai un sistem informațional de calitate permite utilizarea eficientă a conceptelor, metodelor și tehnicilor gestiunii moderne, asamblarea lor într-un sistem modern, eficent de conducere.*

I. BĂDIN

Existența unui surplus de preocupări pentru problemele viitorului a determinat și următoarea reflecție reținută în atenția participanților la Congresul CIOS, München 1972. „Vedem un viitor mult mai bun pentru întreprinderea de mîine ai cărei conducători vor continua să folosească cele mai moderne aparate prin care capacitatea umană poate fi extinsă spre a dezlănțui și amplifica gîndirea, inovația și schimbarea factorilor de progres... Conducătorul întreprinderii de mîine trebuie să fie puternic motivat de dorința de a nu repeta erorile și omisiunile trecutului... și prezentului"

g) Promovarea pe toate planurile a unei conduceri competitive care ar putea să se materializeze în realizarea următoarelor 10 sarcini :

- **cunoașterea faptelor**
- **alegerea obiectivelor**
- **organizarea mijloacelor**
- **utilizarea optimă a resurselor**
- **organizarea structurilor**
- **favorizarea procesului de comunicare**
- **conducerea oamenilor**
- **controlarea acțiunilor**
- **raportarea la etaloane cu performanțe ridicate**
- **manifestarea continuă a spiritului de creativitate și de mobilitate.**

h) Abordarea într-un spirit ofensiv a problemelor cu care se vor confrunta unitățile economice în perspectivă.

O sinteză rezultată din consultarea unui număr însemnat de cadre de conducere, evidențiază că cele mai importante probleme cu care se vor confrunta cadrele de conducere în perspectivă sînt : automatizarea producției ; intelectualizarea muncii ; soluționarea problemelor de poluare ; apariția de noi meserii, schimbarea naturii muncii ; reducerea numărului de ore de muncă, folosirea timpului liber ; prognoza după anii 2000 ; dezvoltarea autonomiei unităților; diviziunea și descentralizarea în muncă ; dezvoltarea cercetării ; perfecționarea sistemului informațional și folosirea sistemelor automate în conducere; adaptabilitatea la nou : pregătirea personalului, climat nou de muncă ; generalizarea preocupărilor culturale ; armonizarea dintre creația solitară a omului și integrarea socială,

i) O atitudine progresistă față de propria activitate, față de activitatea grupului din care face parte și a fiecărui membru, față de condițiile de muncă și de țelurile colectivului.

Se poate spune că manifestarea personalității conducătorilor se modelează în confruntarea permanentă cu membrii grupului condus. Această confruntare trebuie să aibă un caracter pozitiv, constructiv, în primul rînd datorită faptului că ea urmează să creeze condițiile care să-i permită conducătorului să ia decizii corespunzătoare, preluînd asupra sa consecințele ce rezultă din aceasta și, în al doilea rînd, pentru că succesul sau insuccesul acțiunilor întreprinse se răsfrînge deopotrivă asupra conducătorului și grupului său de muncă.

Profesia de conducător, pentru a fi exercitată cu succes cere timp, efort obligă și în final onorează.

j) Favorizarea procesului de comunicare și adoptarea unui stil de muncă care să configureze dimensiunea complexă pe care trebuie să o aibă mentalitatea conducătorilor, condiționată de experiența noastră, de nivelul de dezvoltare, de contextul socio-cultural, de valoarea confirmată a „conducerii pluridisciplinare".

În stilul de muncă trebuie să se reflecte în același timp și grija conducătorului pentru configurația bugetului său de timp, preocuparea de a-l reproiecta.

Să adăugăm în acest context, al organizării muncii proprii conducătorului, cîteva **cerințe de raționalizare :**

- Înainte de acțiune : **disciplină de spirit, de judecată și de voință ; calitatea de a înțelege obiectivele și de a alege soluțiile optime ; realizarea unui plan de muncă.**
- În timpul acțiunii : **respectarea celor 5 reguli de aur : a fi interesat ; a respecta planul, a urmări realizarea acțiunii începute ; a avea un ritm bun și a merge pînă la capăt cu acțiunile ; acordarea unei mari importanțe relațiilor umane ; disciplină personală și organizare colectivă ;**
- După acțiune : **controlul realizării obiectivelor ; interpretarea corectă a rezultatelor ; determinarea cauzelor care au generat rezultatele obținute ; evidențierea unor concluzii și învățăminte pentru acțiunile viitoare.**

Am putea deci conchide, într-o formă susceptibilă de discuții și completări, că dimensiunea conducătorului modern ar trebui să fie similară celei prezentate în graficul alăturat.

Elementele cu ajutorul cărora se poate evalua gradul de profesionalizare atins de către un conducător pot fi stabilite răspunzînd la o serie de întrebări : li se dă conducătorilor o pregătire în cunoștințe și calități adecvate ? ; este structura organizației corespunzătoare pentru realizarea obiectivelor organizației ? li se acordă o autoritate suficientă ? există un sistem informațional de conducere ? în ce măsură sistemele de conducere oferă conducătorilor posibilitatea de planificare și luare de decizii ? ce fel de tehnici de conducere folosesc ? prin ce mijloace se transmit schimbările de mediu structurii organizației ?

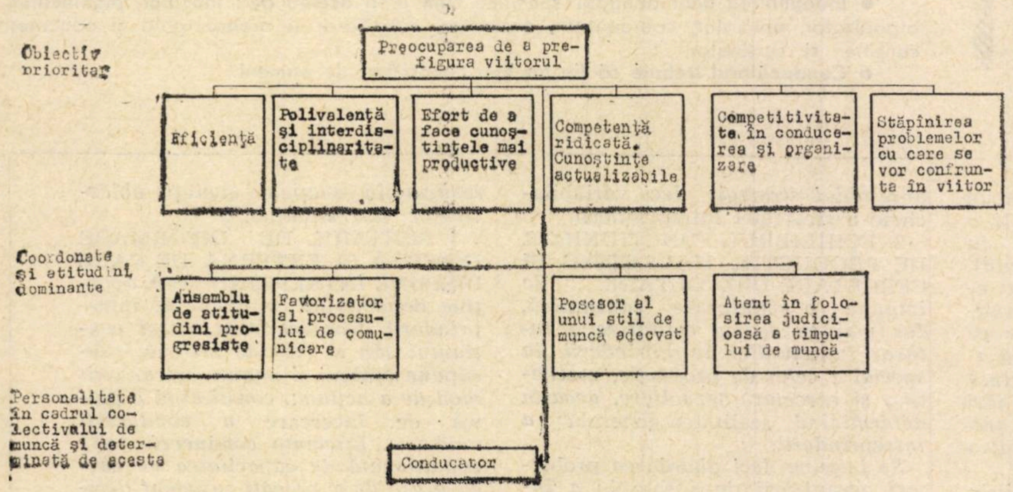
Obiectiv prioritar
Preocuparea de a prefigura viitorul
Eficiență
Polivalență și interdisciplinaritate
Efort de a face cunoștințele mai productive
Competență ridicată. Cunoștințe actualizabile
Competitivitate în conducerea și organizare
Stăpînirea problemelor cu care se vor confrunta în viitor
Coordonate și atitudini dominante
Ansamblu de atitudini progresiste
Favorizator al procesului de comunicare
Posesor al unui stil de muncă adecvat
Atent în folosirea judicioasă a timpului de muncă
Personalitate în cadrul colectivului de muncă și determinată de acesta
Conducator

ÎN LOC DE CONCLUZIE, sublinierea suplimentară a dinamismului organizării, a rolului predominant al factorului uman, a necesității de planificare și proiectare a organizării într-o viziune strategică de perspectivă, a accentului pus pe tinerețe. Toate acestea, rezolvate într-un context sistemic, specific românesc, trebuie să ne conducă să obținem mai repede anularea decalajelor față de țările dezvoltate din punct de vedere industrial, realizarea obiectivului major al țării noastre — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

dr. ing. Mihail DUMITRESCU

SINOPTIC

● Eficiența utilizării calculatorului în proiectare

NUMEROASE cercetări au fost întreprinse de specialiștii din R.D. Germană în scopul stabilirii eficacității utilizării calculatorului în activitatea de proiectare. Iată cîteva concluzii :

1. Elaborarea de proiecte folosind mijloace de prelucrare automată a datelor, permițîd optimizarea rapidă a soluțiilor de proiectare, face posibilă reducerea valorii de investiție cu 5—8%.

2. Ciclul de proiectare poate fi redus în medie cu 50—80% în cazul proiectelor la a căror realizare participă calculatorul.

3. Durata de recuperare a investițiilor făcute pentru lucrările pregătitoare necesare realizării proiectelor cu ajutorul calculatorului, nu este mai mare de 2—3 ani.

Temeinicia argumentelor este pe cît de reală, pe atît de convingătoare și de favorabilă „calculatorului-proiectant".

„Strategie..." sau pînă unde poate merge diversificarea"

CRIZA ce bîntuie industria de automobile din țările occidentale impune conducerilor marilor firme producătoare luarea de decizii care echivalează uneori cu reorientări strategice de-a dreptul paradoxale. Un exemplu : după ce în primul trimestru al anului 1974 „producătorul nr. 1" de automobile din R.F. a Germaniei, firma Wolkswagen, a înregistrat o scădere a vînzărilor pe principalele sale piețe cu 20—30%. s-a decis să treacă și la „producția" de... animale. Filiala braziliană a firmei, în acest scop, a cumpărat deja în Amazonia, o suprafață de 28 000 ha. pentru creșterea vitelor. „Strategia" firmei este considerată de revista „L'Expres" drept... „o diversificare neașteptată pentru Volkswagen"

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON ERGONOMICS
ise
BUCHAREST 1974

Un eveniment — o opinie

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL DE ERGONOMIE — BUCUREȘTI 1974

RECENTA conferință de presă ocazionată de desfășurarea, la București, a *Simpozionului internațional de ergonomie*, între 17—20 septembrie, a prilejuit redactorului nostru *Iulian Bădin* o discuție pe această temă cu *dr. ing. CORNEL HIDOȘ, adjunct al ministrului muncii.* Iată, în continuare, rezumatul acestei discuții.

• Peste cîteva zile se va deschide în capitala țării noastre Simpozionul internațional de ergonomie. V-am ruga să prezentați cititorilor Revistei economice cîteva elemente semnificative, definitorii în legătură cu acest eveniment, care este stadiul preocupărilor de ergonomie în țara noastră și ce măsuri au fost luate pentru impulsionarea aplicării ergonomiei în practica unităților.

— Simpozionul internațional de ergonomie **este organizat de Biroul Internațional al Muncii împreună cu Ministerul Muncii** ; la organizarea simpozionului colaborează multe alte organizații politice, economice și obștești din țara noastră.

Caracteristic actualului simpozion este faptul că are un pronunțat caracter aplicativ abordînd probleme din domeniul industriei, transporturilor, construcțiilor, lucrărilor publice, agriculturii și exploatărilor forestiere. De asemenea, vor fi abordate aspecte ale relațiilor dintre ergonomie și standardizare, definirea obiectivelor ergonomiei în lumina tendințelor actuale, învățămîntul și pregătirea cadrelor în domeniul ergonomiei etc. Simpozionul și-a propus realizarea unui larg schimb de informații privind aplicarea în practică a cercetărilor din acest domeniu și a rezultatelor pozitive dobîndite în diferite țări. Totodată, se urmărește examinarea contribuției pe care poate și trebuie să o aducă ergonomia la crearea unei relații optime între posibilitățile psihofiziologice ale omului și caracteristicile mijloacelor de muncă și ale mediului de muncă, astfel încît să se asigure creșterea productivității muncii și odată cu aceasta să se micșoreze efortul și gradul de oboseală al omului în procesul muncii.

Ținînd seama de aceste cerințe, în programul de desfășurare a simpozionului au fost incluse **119 referate și comunicări** privind aplicațiile practice ale ergonomiei în domeniile menționate.

Considerăm că alegerea României ca gazdă a acestei prestigioase manifestări științifice a fost determinată de recunoașterea de care se bucură țara noastră pe plan mondial în acest domeniu. Și-au anunțat pînă în prezent participarea peste 250 specialiști străini de diferite profesii din 33 de țări de pe toate meridianele globului și peste 300 specialiști din țara noastră. Vor participa o serie de ergonomi de renume ca : P. Astapenko și E.A. Derevianko (U.R.S.S.), prof. Alphonse Chapanis (S.U.A.), dr. F.H. Bonjer (Olanda), J. Carpentier (Luxemburg), prof. dr. P. Cazamian (Franța) și mulți alții, cunoscuți pentru ideile și realizările lor practice în acest domeniu.

În țara noastră, în domeniul ergonomiei au fost inițiate o serie de măsuri organizatorice concretizate prin formarea de specialiști, organizarea de manifestări cu caracter științific, elaborarea unor indicații metodologice și a unor studii și cercetări cu caracter aplicativ, care au dovedit că introducerea în practică a ergonomiei duce la creșterea productivității muncii, concomitent cu îmbunătățirea condițiilor de muncă. În ultima perioadă au fost înființate laboratoare de ergonomie în unele institute de cercetare științifică și centrale industriale.

În instituții de învățămînt superior, cum sînt : Academia de Științe Economice și Institutul Politehnic-Timișoara au fost incluse în programele de învățămînt și elemente de ergonomie.

Caracterul interdisciplinar al ergonomiei este privit în mod diferențiat, în funcție de activitatea de cercetare sau de aplicare practică în acest domeniu. Astfel, în activitatea de cercetare, diferitele laturi ale ergonomiei revin unor organisme de cercetare specializate care adîncesc cercetarea științifică pentru latura respectivă și apoi o sintetizează în indicații metodologice, reguli, normative etc. La simpozionul de la București, prin lucrările științifice și prin discuțiile care se vor purta, considerăm că se va realiza un pas înainte în cristalizarea concepției și a elementelor metodologice ale ergonomiei, ținîndu-se seama de experiența țărilor participante.

În țara noastră, preocupări în domeniul ergonomiei există în diferite sectoare de activitate care și-au propus să soluționeze o gamă largă de probleme teoretice și practice din domeniul lor de activitate. Apreciem că este de actualitate înființarea unui organism coordonator al activității de ergonomie din țara noastră. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție sporită pregătirii și perfecționării cadrelor în domeniul ergonomiei și introducerea în programele de învățămînt a unor cursuri adaptate la condițiile specifice fiecărui grad și forme de învățămînt. Trebuie să continue acțiunea de organizare a unor nuclee sau laboratoare de ergonomie în centralele industriale și marile unități economice, precum și în institutele de cercetări și proiectări, pentru a asigura astfel cadrul organizatoric necesar soluționării și sub aspect ergonomic a aspectelor teoretice și practice care apar în procesul de producție.

CUM CONDUCEM

Sarcinile și profilul conducătorului de produs

UNA DIN tehnicile eficiente utilizate tot mai mult în conducerea întreprinderilor din țările dezvoltate este cunoscută sub denumirea de CONDUCERE PE PRODUSE. *În esență, conducătorul de produs coordonează personalul, respectiv activitățile directe legate de crearea, dezvoltarea, fabricarea și comercializarea unuia dintre produsele sau grupele de produse ale întreprinderii. În exercitarea misiunii sale, conducătorul de produs îndeplinește următoarele atribuții principale :*

1. Emite și stimulează la colaboratori EMITEREA DE IDEI *de noi produse sau de ameliorare a produselor existente.*

2. Organizează CULEGEREA, EVALUAREA ȘI SELECȚIA IDEILOR *de produse noi, din întreprindere și din afara acesteia.*

3. Dispune de toate informațiile de piață pentru stabilirea POSIBILITĂȚILOR DE VÎNZARE *a produsului de care răspunde și cunoaște evoluția posibilă a tehnologiilor ce afectează produsul respectiv.*

4. Elaborează STRATEGIA DEZVOLTĂRII PRODUSELOR *de care răspunde, asigurînd programarea riguroasă a activităților de cercetare, asimilare, fabricație, comercializare.*

5. Răspunde de EFICIENȚA *de ansamblu a produsului ce-i este încredințat.*

Care sînt calitățile esențiale pe care un om trebuie să le posede pentru a îndeplini eficient aceste sarcini ? Dintre numeroasele recomandări, următoarele ni se par mai semnificative :

1. să nu fie un om de studiu, *strîngător de informații .. ci un* OM ORIENTAT SPRE ACȚIUNE ;

2. să nu fie un om de birou... *ci un* OM ÎN PERMANENT CONTACT CU REALITATEA, *cu concretul ;*

3. să nu fie un specialist... *ci un* GENERALIST *care face apel la specialiști cînd are de rezolvat probleme tehnice ;*

4. să nu fie un simplu consilier... *ci un OM CAPABIL SĂ ANTRENEZE personalul la muncă ;*

5. să nu fie un ultraautoritar... *ci un* OM DE ECHIPĂ ;

6. să nu fie un simplu controlor... *ci un* OM CARE PROPUNE SOLUȚII ;

7. să nu fie un rutinier... *ci un* IMAGINATIV ;

8. să nu fie o „vedetă“, *un om care caută să ocupe primul loc al „scenei“... ci un* COLABORATOR, *capabil să-i ajute pe ceilalți șefi de produse să fie mai eficace în promovarea produselor lor ;*

9 .să nu fie un „om-orchestră“... *ci un coordonator eficient ;*

10. să nu fie un om animat de dezvoltare cu orice preț... *ci un om animat de o* DEZVOLTARE RENTABILĂ.

I. B.

TEORII
IDEI

EGALIZAREA NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ A ȚĂRILOR SOCIALISTE

— EVALUĂRI ȘI TENDINȚE —

CERCETAREA PROCESULUI egalizării nivelurilor de dezvoltare economică socialiste, ca și discuțiile care o reflectă degajă o problematică nouă, vastă și complexă, susceptibilă de numeroase interpretări. Dincolo însă de caracterul contradictoriu, uneori chiar divergent al opiniilor, economiștii angajați în această dezbatere sînt de acord că egalizarea constituie o temă majoră a științei economice contemporane și că abordarea ei vizează în fond laturile definitorii ale teoriei creșterii și colaborării economice în socialism, în lumea contemporană. Înscriindu-ne pe linia acestor discuții, ne propunem ca, în studiul de față, să încercăm cîteva evaluări generale în legătură cu punerea problemei egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste și să evidențiem principalele tendințe ale evoluției acestui proces.

I. Egalizarea nivelurilor economice — componentă organică a superiorității socialismului

SOCIALISMUL apare într-o lume în care decalajele economice dintre națiuni reprezintă o trăsătură dominantă. Sînt decalaje generate de capitalism și de diviziunea internațională a muncii care-l caracterizează. În decursul existenței sale, capitalismul nu numai că nu a atenuat aceste decalaje, dar, dimpotrivă, le-a adîncit continuu, adăugîndu-le noi dimensiuni agravante1).

Decalajele economice diferențiau puternic între ele și actualele țări socialiste. În momentul trecerii lor la noua orînduire, aceste țări se caracterizau : unele prin prezența capitalismului dezvoltat, iar altele prin prezența rămășițelor semifeudale și feudale în economie2). Spre exemplu, țările socialiste europene se grupau, din punctul de vedere al nivelului și structurii economiei naționale, în : a) țări capitaliste agrar-înapoiate ; Albania, Bulgaria, România și Iugoslavia ; b) țări capitaliste cu o dezvoltare medie ; Ungaria, și Polonia ; c) țări capitaliste dezvoltate : R. D. Germană și Cehoslovacia.

În aceste condiții, misiunea istorică a socialismului a fost și este dublă ; pe de o parte, de a lichida exploatarea și conflictele sociale pe plan național și internațional ; pe de altă parte de a oferi un cadru adecvat pentru accelerarea dezvoltării forțelor de producție și ridicarea lor, ca nivel și structură, dincolo de limitele cunoscute în capitalism. „Socialismul — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — atît ca mod de organizare a societății, cît și ca model nou de relații între țări, își relevă superioritatea în modul cel mai concludent, demonstrînd că este singura cale pentru lichidarea urmărilor subdezvoltării, a fenomenului inegalității între state, pentru progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor lumii". 3)

Istoria ne arată că superioritatea socialismului se realizează nu în mod spontan, ca un act săvîrșit a doua zi după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, ci ca un proces istoric relativ îndelungat, decis, înainte de toate, pe frontul dezvoltării economice. Este vorba de edificarea în fiecare țară a unei economii proprii socialismului, reprezentînd, cum spunea Engels, „singura condiție prealabilă a unei dezvoltări neîntrerupte și din ce în ce mai rapide a forțelor de producție și, în consecință, a creșterii practic nelimitate a producției însăși" 4) Este evident că edificarea unei asemenea economii este de neconceput fără lichidarea prealabilă a înapoierii economice, moștenite, într-o proporție sau alta, în majoritatea țărilor care au trecut la noua orînduire. **Lichidarea decalajelor economice și ridicarea tuturor țărilor la nivelurile și structurile economice cele mai avansate pe plan mondial reprezintă, așadar, conținutul procesului de apropiere și egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste.**

Fiind o parte organică a superiorității socialismului asupra capitalismului, egalizarea se definește ca o problemă social-economică și politică de importanță majoră pentru destinele socialismului pe plan național, ca și pe plan internațional. Pe plan național, socialismul, învingînd rămînerea în urmă moștenită, își demonstrează în mod practic superioritatea față de rînduielile sociale pe care le-a înlocuit și întărește astfel încrederea oamenilor muncii în idealurile de progres și prosperitate. Trebuie recunoscut că această încredere, alimentată în permanență de fapte, atîrnă greu în balanța eforturilor, solicitate întregii națiuni pentru înfăptuirea industrializării și crearea economiei moderne. Pe plan internațional, lichidarea decalajelor și egalizarea economică reprezintă o condiție indispensabilă a consolidării sistemului mondial socialist și a întăririi coeziunii acestuia, a creșterii forței de atracție a socialismului în lumea contemporană.

Reflectînd această dublă semnificație, națională și internațională, egalizarea nivelurilor economice în socialism se impune în mod necesar ca o componentă esențială a sistemului de imperative care guvernează atît dezvoltarea internă a economiilor naționale ale țărilor socialiste, cît și relațiile economice dintre acestea. Recunoașterea unei asemenea realități drept premisă generală a abordării problemei egalizării, înseamnă, implicit acceptarea și a concluziilor care decurg în mod necesar din aceasta.

În primul rînd, apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste reprezintă un proces istoric obiectiv al dezvoltării sistemului mondial socialist. Desigur, înfăptuirea acestui proces presupune, înainte de toate, eforturi susținute ale popoarelor care au moștenit un nivel economic mai scăzut. Dar, în realizarea lui sînt interesate toate țările socialiste, deci și cele cu economie mai dezvoltată. Un asemenea interes general cuprinde în sine nu numai un element de ordin doctrinal, în sensul că egalizarea reprezintă un atribut al internaționalismului socialist, ci și unul economic concret, vizînd posibilitățile efective de extindere a colaborării economice reciproce a țărilor socialiste.

În al doilea rînd, înfăptuirea egalizării se îmbină organic cu rezolvarea celei mai importante sarcini economice a socialismului : asigurarea unei productivități a muncii sociale superioare capitalismului. De aceea, o cerință esențială a egalizării constă în ridicarea nu numai a țărilor socialiste mai slab dezvoltate la nivelul țărilor socialiste mai dezvoltate, ci și a tuturor țărilor socialiste la nivelurile economice ale țărilor cele mai avansate industrial, iar aceste din urmă niveluri nu sînt un sfîrșit de drum, ci una din etapele istorice succesive, pe care țările socialiste le străbat în mod necesar în înaintarea lor spre comunism.

În al treilea rînd, egalizarea, fiind cerută de natura orînduirii țărilor socialiste, cît și de colaborarea multilaterală dintre ele, devine realitate prin acțiunea conjugată a factorilor interni și externi ai creșterii economice, dublați de utilizarea în acest scop și a unor factori proprii egalizării.

II. Latura mondială a egalizării

AȘA CUM ARĂTAM, egalizarea nivelurilor economice ale țărilor în socialism, este un proces obiectiv definit prin două laturi indivizibile : una apare la nivelul sistemului mondial socialist, cealaltă la nivelul economiei mondiale. Prima latură o constituie ridicarea țărilor socialiste mai slab dezvoltate la nivelul țărilor socialiste mai dezvoltate industrial, a doua este ridicarea tuturor țărilor socialiste la nivelurile economice ale țărilor capitaliste cele mai dezvoltate industrial, și ulterior depășirea nivelurilor acestora. Corespunzător acestei concepții asupra egalizării, rezultă că țările socialiste mai slab dezvoltate trebuie să cunoască o cadență a dezvoltării economice mai accelerată decît în celelalte țări ale sistemului mondial socialist, iar ansamblul țărilor acestui sistem să cunoască un ritm mai înalt decît țările capitaliste dezvoltate.

Să privim mai întîi procesul egalizării deci al lichidării decalajelor prin prisma laturii sale mondiale. Superioritatea socialismului asupra capitalismului în domeniul creșterii economice se manifestă în prezent prin ritmurile acestei creșteri. Astfel, față de ritmurile respective din țările capitaliste dezvoltate (= 1,0), țările socialiste au obținut în perioada 1950—1970 următorii coeficienți devansatori : 1,82 la venitul național 5) și 2,55 la producția industrială. Aceste date, și altele similare, demonstrează că socialismul reprezintă un factor hotărîtor al dinamismului economiei mondiale. Ca urmare, ponderea țărilor socialiste în producția industrială mondială a sporit de la 20% în 1950 la 39% în 1970 ; în cadrul volumului mondial al venitului național, ponderea țărilor membre ale C.A.E.R. a crescut de de la 15% la 25% în aceeași perioadă 6). În urma acestor evoluții, se micșorează continuu decalajele, respectiv distanța dintre capitalism și socialism în domeniul nivelului de dezvoltare economică.

Tabelul nr. 1

Evoluția decalajelor pe plan mondial, la principalii indicatori economici, socotiți pe un locuitor, în țările socialiste, față de țările capitaliste dezvoltate (=100) *)

	1950	1960	1970	1972
a) Produsul național global	45,0	58,0	69,0	72
b) Producția industrială	17,7	38,9	42,6	42,2

* Date calculate pe baza unor surse statistice C.A.E.R. și O.N.U. În ceea ce privește produsul național global al țărilor socialiste se are in vedere doar grupul de state membre ale C.A.E.R.

Datele, chiar dacă din cauza gradului înalt de agregare pot suferi de anumite imprecíziuni, evidențiază clar diminuarea sistematică a decalajelor economice moștenite de țările socialiste. Aceasta confirmă superioritatea noii orînduiri, fără exploatare, asupra capitalismului. Rezultatul concret al acestei superiorități îl constituie reducerea treptată a prăpastiei economice săpată de capitalism între țări. Considerînd diferența de nivel economic dintre cele două categorii de țări egală cu 100 în 1950, rezultă că în 1972 aceasta a fost redusă cu 49 în cazul produsului național global pe locuitor al țărilor membre ale C.A.E.R. și cu aproape 30% în cazul producției industriale pe locuitor al tuturor țărilor socialiste. 7). Ar fi greșit însă să se creadă că pe acest drum țările socialiste înaintează lin, fără obstacole și dificultăți. Dimpotrivă, ele au avut și mai au încă de învins numeroase dificultăți, cu atît mai mari cu cît întîrzierea economică este mai mare. Experiența fiecărei țări socialiste oferă în acest sens un tablou pilduitor despre modul în care noua orînduire, pretutindeni unde a apărut, a știut să învingă greutățile întîmpinate și să înscrie economia pe curba unei dinamici înalte, urmată de micșorarea decalajelor moștenite. **Experiența nu a unei singure țări, ci a tuturor țărilor socialiste, arată că lichidarea decalajelor economice în lumea contemporană trece în mod necesar prin socialism.**

Tabelul nr. 2

Evoluția venitului național pe locuitor în țările europene membre ale C.A.E.R. în perioada 1950—1975 *)

Țările Indicatori	Bulgaria	Cehoslovacia	R.D.G.	Polonia	România	Ungaria	U.R.S.S.	Total CAER
1. Creșteri medii anuale (în%)								
a) 1951—1960	10.0	6.5	11.0	5,6	9.0	5.8	8.3	7,9
b) 1961—1970	6.9	3,9	4.5	5.0	7,4	5.1	5.8	5,4
c) 1971—1973	6.8	4.5	5.4	8.6	10.2	6.6	4.8	5,2
d) 1971—1975 (plan)	7.4	4,4	4.9	5.9	11,0	5,1	5,9	6,2
2. Creșterea (1951 - 1960 = 100)								
a) 1961—1970	60	60	41	90	82	88	70	70
b) 1971—1973	68	70	49	153	104	114	58	66
c) 1971—1975 plan	74	68	45	106	122	88	71	79
3. Nivelul (R.D.G.=100)								
a) 1950	52	150	100	83	49	103	100	100
b) 1960	51	102	100	51	42	61	80	77
c) 1970	64	94	100	60	54	65	91	85
d) 1973	67	93	100	63	63	71	89	84
e) 1975 plan	73	94	100	61	74	71	96	91

* După Statisceskii ejegodnik stran-cilenov SEV—1970, p. 45 și 1972 p. 47. Nivelurile comparabile au fost calculate prin extrapolare, pe baza datelor din anii 1960 și 1969 din articolul „Egalizarea nivelurilor economice ale țărilor membre ale C.A.E.R.". de J. Sita din revista „Gazdasag", nr. 4/1971. Pentru anul 1973 și 1975, s-a pornit de la nivelurile din 1970 aplicîndu-se indicii creșterii reale și planificate a indicatorului. Făcind aceste calcule, autorul este conștient de inconvenientele pe care le cuprinde în sine metoda extrapolării în general, inconveniente care apar, de altfel, și în cazul comparabilității internaționale a indicatorilor valorici sintetici. De aceea, în aprecierea tabloului deosebirilor de nivel existente între țări, datele respective trebuie considerate ca orientative.
(Pentru cincinalul în curs s-au luat datele medii între cele două extreme).

III. Latura internațională socialistă a egalizării: dimensiuni și tendințe

TENDINȚA de a ajunge la nivelurile economice ale țărilor cele mai dezvoltate industrial, țările socialiste o realizează în condițiile în care cele mai slab dezvoltate dintre ele se ridică treptat la nivelurile țărilor socialiste mai dezvoltate. Aceasta reprezintă, de fapt, latura internațională socialistă a egalizării. Evoluția concretă în timp a acestei laturi poate fi exprimată prin diverși indicatori sintetici, dintre care venitul național, producția industrială și producția agricolă pe locuitor se impun drept cei mai cuprinzători și expresivi. Să urmărim deocamdată evoluția comparativă a venitului național pe locuitor (tabelul nr. 2).

Egalizarea nivelurilor economice cere ca țările mai slab dezvoltate să cunoască o dinamică a creșterii economice mai înaltă decît celelalte țări. Din acest punct de vedere, se poate observa că, de exemplu, România și Bulgaria au avut, într-adevăr, ritmuri devansatoare. Dacă luăm ritmul mediu anual al creșterii economice pe ansamblul țărilor C.A.E.R. egal cu 100, rezultă că în cele trei perioade indicate în tabel (a, b, c) s-au realizat următorii coeficienți devansatori ; 1,27, 1,28 și 1,33 în cazul Bulgariei și 1,14, 1,37 și 1,97 în cazul României.

Este evident, așadar, că evoluția economică a țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. în perioada 1950—1973 a fost însoțită, pe fondul unei creșteri generale înalte, și de un proces de apropiere treptată a nivelurilor de dezvoltare economică. Această apropiere trece în mod necesar prin două etape succesive : **prima** constă în reducerea relativă, urmată de creșterea absolută, a diferențelor dintre nivelurile respective ; **a doua** constă în reducerea și relativă și absolută a acestor diferențe. De aceea, și decalajele economice dintre țări trebuie analizate în evoluția lor sub cele două forme, relativă și absolută.

Din punct de vedere relativ, diferența de venit național pe locuitor dintre țara cu nivelul cel mai ridicat (R.S.C.) în 1950—1960 și R.D.G. — în 1970) și țara cu nivelul cel mai scăzut (România) a cunoscut o diminuare continuă : de la 3 : 1 în 1950, la circa 2:1 în 1970 și la 1,6:1 în 1973. În schimb în expresie absolută, diferența amintită a cunoscut o creștere permanentă în întreaga perioadă 1950—1970. Comparativ cu R. D. Germană, această diferență a fost, față de nivelul său din 1950 = 1,0, mai mare de 3,1 ori în 1960 și 3,8 ori în 1970 în cazul României, și de 2,9 ori și 3,2 ori în cazul Bulgariei. Diferențele absolute au crescut în aceeași perioadă și în cazul Ungariei și al Poloniei, față de țările socialiste dezvoltate industrial : R.D.G., R.S.C. și U.R.S.S. Din anul 1970, diferențele de nivel economic încep să se reducă și în mod absolut 8). Diferența respectivă dintre România și R.D.G. (= 100) din 1970 se redusese în 1973 cu aproape 5%, iar în 1975 se va reduce cu 25%. Aceasta în primul rînd.

În al doilea rînd, se constată că în deceniul 1960—1970 creșterea economică a tuturor țărilor a cunoscut o încetinire a ritmului. Fiind neegală pe țări, această încetinire s-a reflectat într-o inegalitate și încetinire corespunzătoare și a procesului de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică. Sub acest aspect, reține atenția deteriorarea poziției Cehoslovaciei, Poloniei și Ungariei față de R.D. Germană. În primii trei ani ai cincinalului în curs se realizează o intensificare a creșterii economice mai ales în Polonia, România și Ungaria, ceea ce înseamnă implicit îmbunătățirea poziției lor în comparație cu nivelul economic din R. D. Germană și celelalte țări.

În al treilea rînd, se poate observa că deși deosebirile de nivel economic dintre țările luate în considerație sînt astăzi mai mici decît la începutul perioadei, totuși ele continuă să se mențină încă mari. Și mai mari sînt aceste diferențe dacă luăm în considerare și celelalte țări socialiste. Din această cauză, ele nu pot fi neglijate sau considerate de importanță secundară în strategia colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R., dintre toate țările socialiste. Dimpotrivă, așa cum observă și economistul maghiar Janos Sita[9]), necesitatea diminuării și lichidării acestor diferențe trebuie privite ca un criteriu de bază, respectiv ca o axiomă a întregului proces de adîncire a colaborării dintre țările amintite.

IV. Dezvoltarea industrială — factor și domeniu hotăritor al egalizării economice

ÎN PERIOADA 1951—1970, volumul producției industriale a țărilor socialiste a crescut de 7,15 ori față de 2,84 ori în țările capitaliste dezvoltate și 4,56 ori în țările în curs de dezvoltare. Socialismul a realizat astfel o creștere a industriei sale de 2,52 ori mai rapidă decît în țările capitaliste dezvoltate. În mod corespunzător, decalajele industriale cunosc o diminuare relativă de la 82,2% la 57,8%, respectiv, cu 30%. În schimb, în expresie absolută, aceste decalaje au crescut de 1,9 ori. Fenomenul este normal, pentru că în perioada de start, 1950, diferența de nivel industrial între cele două grupe de țări — capitaliste dezvoltate și socialiste — era de 5,5 : 1, în timp ce diferența dintre ritmurile de creștere a producției lor industriale a fost de 2,5 : 1, în favoarea țărilor socialiste în întreaga perioadă. Datele arată oricum că și în cazul dezvoltării industriale, țările socialiste luate în totalitatea lor realizează o superioritate evidentă în ceea ce privește cadența acestei dezvoltări.

Dacă privim acum evoluția decalajelor industriale la nivelul țărilor socialiste, rezultă că cerința egalizării ca țările cu niveluri mai coborîte să se dezvolte mai repede decît celelalte se realizează în general, însă nu în mod automat în toate țările și în toate perioadele. Observăm, astfel, că în perioada 1951—1960, ansamblul țărilor socialiste a realizat o creștere medie anuală a producției industriale de 13,5%, față de 11,8% în țările membre ale C.A.E.R., care, în general, cunosc un nivel industrial mai ridicat. În perioada 1961—1970 datele respective erau de 7,4% și respectiv 8,2%, deci n-au mai continuat tendințele de apropiere și egalizare a nivelurilor industriale între țările socialiste membre și nemembre ale C.A.E.R.

Înăuntrul grupului țărilor membre ale C.A.E.R., România și Bulgaria care au moștenit o industrie slab dezvoltată, au realizat tot timpul ritmuri de creștere a producției lor industriale superioare celor realizate în țările mai dezvoltate industrial, așa cum rezultă din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Evoluția producției industriale și a decalajelor industriale în țările socialiste europene, membre ale C.A.E.R. *)

Țările Indicatori	Bulgaria	Cehoslovacia	R.D.G.	Polonia	România	Ungaria	U.R.S.S.	Total CAER
1. Creșteri medii anuale								
a) 1951—1960	14,8	10,7	11,3	12,9	13,0	10,3	11,0	11,8
b) 1961—1970	11,4	6,0	6,1	8,3	12,8	6,8	8,4	8,2
c) 1971—1975 (plan)	9,5	6,2	6,2	8,3	11,6	5,9	7,6	7,6
2. Creșterea (1951—1960=100)								
a) 1961—1970	77	56	54	69	99	66	71	69
b) 1971—1975	64	58	55	69	90	57	65	65
3) Nivelul producției industriale pe locuitor (R.D.G.=100)								
a) 1950	32	105	100	52	23	57	73	78
b) 1970	53	72	100	47	38	46	65	63
c) 1975 plan	60	69	100	48	46	45	67	64
4. Multiplii producției industriale pe locuitor (România = 1)								
a) 1950	1,39	4,6	4,4	2,3	1,0	2,5	3,2	3,0
b) 1970	1,44	1,9	2,7	1,3	1,0	1,3	1,7	1,8
c) 1975 plan	1,32	1,5	2,2	1,0	1,0	0,98	1,5	1,4

* Iu Beleeav, L. S. Semenova, op. cit. pag. 18 și 96 ; Anuarele statistice ale C.A.E.R. (Pentru cincinalul în curs s-au luat datele medii între cele două extreme).

Ca urmare a acestor ritmuri, România și Bulgaria au înlăturat o parte din decalajul industrial moștenit. Este vorba, desigur, de decalajul în expresie relativă. Socotit egal cu 100 în 1950, el a fost redus în cazul României cu 19% în 1970 și va fi redus cu 30% în 1975. Menținerea unui decalaj industrial de dimensiuni considerabile, explică de ce țara noastră pune un accent atît de mare pe continuarea procesului de industrializare. Mobilizînd în acest scop, pe lîngă resursele interne și avantajele oferite de participarea la circuitul economic intrasocialist și mondial, România își propune în perioada următoare, pînă în 1990, o creștere a producției industriale cu peste 10% în medie anual. Aceasta va reprezenta temelia generală a dinamismului înalt al întregii noastre economii. Venitul național va crește în aceeași perioadă cu 9—10%, tot în medie anual. Socotit pe locuitor, venitul național va spori de la circa 800 dolari (S.U.A.) în 1973, la 2 500—3000 dolari în 1990. Dacă țările socialiste dezvoltate își vor spori același indicator cu ritmurile medii anuale prevăzute în acest cincinal, ritmuri care în general se proiectează a fi menținute și în perioada următoare, venitul lor național pe locuitor va atinge în 1990 următoarele nivelui în dolari S.U.A. : 2 500 în Cehoslovacia, 2 900 în R.D.G. și 3100 în U.R.S.S. În această ipoteză, România pentru a atinge 3000 dolari în 1990, are nevoie să-și asigure pe întreaga perioadă 1976—1990, o creștere medie anuală a venitului național pe locuitor de cel puțin 8,5%.

Se înțelege de la sine că o atare creștere este de neconceput fără alocarea unei părți însemnate din valoarea nou creată fondului național de dezvoltare social-economică a țării. Astfel, rata acumulării, pentru că despre ea este vorba, care în acest cincinal va depăși 33% din venitul național, va reprezenta 33—34% în 1976—1980 și circa 30% în următorii 10 ani ; 1980—1990. În aceeași perioadă, în țările socialiste dezvoltate se prelimină o rată a acumulării între 20—25%.

Dar, înfăptuirea unui program atît de vast, conceput pe ideea unui dinamism înalt al economiei, urmat de modernizarea și diversificarea producției, de creșterea eficienței economice, de asigurarea preponderenței factorilor intensivi în dezvoltarea industrială a țării etc. solicită cum este firesc, nu numai o rată înaltă a acumulării, ci și utilizarea largă a avantajelor pe care le poate oferi colaborarea economică a României cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, precum și cu celelalte state ale lumii, indiferent de orînduirea socială. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România așteaptă de la această colaborare creșterea participării factorilor externi la satisfacerea nevoilor sale privind : investițiile cerute pentru susținerea programelor de dezvoltare social-economică ; importul crescînd de materii prime ; asigurarea mașinilor și utilajelor necesare, precum și a unor tehnologii moderne, de înalt randament ; extinderea piețelor externe pentru desfacerea produselor proprii ; participarea mai largă la diversele acțiuni de specializare și cooperare internațională în producție și acordarea în acest scop, pe bază de avantaj re-

prof. dr. Nicolae BELLI

(Continuare în pag. 18)

Considerații asupra criteriilor, tipurilor și modelelor principale de specializare internațională (II)

● Specializarea interramuri

ESTE un tip de specializare internațională istoric evoluat, care se dezvoltă în condițiile revolutiei tehnico-stiintifice contemporane, cu deosebire între țările dezvoltate, cu industrie diversificată. Acest tip de specializare se realizează între țări care au nu numai simetria sectoarelor economice, dar si simetria ramurilor si subramurilor industriale. Diversitatea necesităților, ca și exigentele crescînde ale eficientei economice a productiei si exportului obligă statele la dezvoltarea complexă a industriei prelucrătoare si, concomitent, la o specializare în interiorul industriei prelucrătoare, **o cooperare între ramurile industriei prelucrătoare.** Datele statistice internationale care arată că comertul cu produse manufacturate se dezvoltă preponderent între țările dezvoltate, cu structuri economice simetrice, atestă noul tip de specializare internatională. Pentru a avea acces la acest tip de specializare internațională este necesară dezvoltarea industriei metalurgice, industriei constructiilor de masini, industriei chimice si industriei bunurilor durabile de consum, iar statele lipsite de aceste ramuri sînt împinse la periferia comertului mondial, asa cum observăm în cazul multor țări în curs de dezvoltare.

În cadrul tipului de specializare interramuri observăm următoarele modele :

a) **MAȘINI ȘI UTILAJE — PRODUSE CHIMICE**

b) **PRODUSE CHIMICE — BUNURI INDUSTRIALE DE CONSUM**

c) **BUNURI INDUSTRIALE DE CONSUM — MAȘINI ȘI UTILAJE**

Cele trei ramuri de mai sus se dovedesc a fi cele mai dinamice sectoare ale productiei si exportului mondial cu produse finite.

Datele globale privind comerțul exterior al României ne arată că țara noastră a făcut progrese importante pe calea valorificării potențialului industrial. Astfel, în totalul exportului, mașinile și utilajele detin o pondere de circa 25%, produsele chimice peste 8%, bunurile industriale de larg consum circa 19%[3]). Aceasta înseamnă că peste 53% din exporturile românești sînt formate din produse ale celor trei industrii dinamice ale diviziunii internaționale a muncii, la care un aport important mai aduc produsele industriei alimentare, industriei materialelor de constructii și industriei metalurgice.

Cu toate rezultatele obținute se impune să relevăm cîteva probleme de maximă importanță pentru strategia încadrării eficiente a României în specializarea internațională interramură.

În primul rînd, ponderea celor trei grupe de produse este încă redusă în comparație atît cu țările dezvoltate, cît si cu potențialul industrial al României. Astfel, ponderea mașinilor și utilajelor, precum și a produselor chimice în exporturi este inferioară ponderii constructiilor de masini și a industriei chimice în productia industrială, în timp ce în țările dezvoltate raportul este invers. Sporirea ponderii mașinilor și utilajelor la sfîrșitul următorului cincinal la circa 40% din totalul exporturilor (iar împreună cu industria chimică peste 50% — așa cum se prevede în proiectul de Directive) este nu numai necesară, dar si pe deplin posibilă. Aceeași necesitate se impune și pentru creșterea accentuată a ponderii grupelor produselor din celelalte ramuri cu grad înalt de valorificare.

În al doilea rînd, structura internă a exporturilor ramurilor industriale în discuție este încă nesatisfăcătoare. Astfel, structura exportului de mașini și utilaje atestă o pondere ridicată a produselor în care metalul nu este suficient de înalt valorificat. Astfel, în totalul grupei de mașini și utilaje exportate, circa 40% îl ocupă exportul de vagoane, tractoare, autocamioane, remorci, rulouri compresoare, excavatoare, locomotive, armături industriale[4]). În condițiile în care peste 80% din minereul de fier este importat, apare cu toată claritatea că profilul de export al industriei constructoare de mașini necesită a fi radical modificat. Desigur, nu se pune problema de a renunta la toate aceste ultime produse, ci de a spori ponderea produselor cu grad înalt de valorificare și înnobilare tehnică și umană, care să dea profilul de export al industriei noastre constructoare de mașini. Aceasta presupune **asimilarea, diversificarea si cresterea substantială la export a produselor care au un grad înalt de valorificare** a metalului și cu o pondere ridicată de creativitate stiintifică-tehnică cum sînt : mașinile unelte cu program numeric pentru prelucrarea metalelor, produse electronice, inclusiv tehnică electronică de calcul, produse ale mecanicii fine, mijloace de automatizare, tehnici de comunicatii moderne etc. Asemenea produse asigură o valorificare a metalului de 4—10 ori mai înaltă decît cele traditionale.

Paralel cu asimilarea și dezvoltarea de produse fine cu grad înalt de valorificare se impune dezvoltarea și diversificarea instalațiilor și utilajelor complexe (rafinării, întreprinderi industriale, linii de montaj etc.) care au avantajul, pe de o parte, că încorporează o mare parte de creativitate tehnică, proiecte, tehnologii, procedee de fabricație, asistență tehnică etc., iar pe de altă parte sînt deosebit de solicitate pe piața mondială, cu deosebire de țările în curs de dezvoltare, în condițiile extinderii programelor lor de industrializare și ale crizei energetice și de materii prime în lume. Sporirea ponderii exportului de utilaje și instalații complexe în exportul de mașini și utilaje reprezintă deci o necesitate de mare actualitate pentru a ne încadra cît mai eficient în diviziunea internațională a muncii.

Observațiile privind îmbunătățirea structurii interne a produselor exportate sînt valabile și pentru industria chimică. Astfel, produsele chimice de mic tonaj, dar cu grad ridicat de prelucrare ocupă o pondere de circa 30% în totalul exportului grupei de produse chimice, în schimb produsele sodice, îngrășămintele și alte produse chimice de masă, care încorporează cheltuieli mari de resurse energetice, iar unele din ele au un aport valutar redus pe tona de produse chimice au o pondere majoritară. Și în această ramură se impune o abordare diferențiată în cazul în care exportul acestor produse se încadrează în modele de schimburi care ne oferă produse deficitare, de valoare și prelucrare echivalentă.

În al treilea rînd, se impune să relevăm gradul redus de integrare a producției, a subansamblelor sau subproduselor de înaltă tehnicitate care se încorporează în produsele exportate. O pondere importantă a valorii unor produse complexe reprezintă import de completare. Aspectul negativ constă însă nu în importul de completare ca atare, ci în faptul că este format în principal din produsele mecanicii fine, elementele de automatizare etc., în timp ce multe din subansamblele cu grad redus de tehnicitate sînt autohtone. Avînd în vedere deficitul de resurse minerale cu care se confruntă țara noastră, cît și eficiența exportului produselor cu tehnicitate înaltă se impune **integrarea în producție preponderent a produselor și subansamblelor cu grad înalt de valorificare.**

Aici este locul să observăm că în diviziunea internațională actuală a muncii, precum și în condițiile crizei de materii prime și resurse energetice și ale revoluției tehnico-științifice contemporane se observă tendința din partea unor țări dezvoltate, de a plasa spre specializare țărilor în curs de dezvoltare tocmai produse cu consum mare de materii prime și resurse energetice și cu grad redus de tehnicitate. Dacă pentru țările în curs de dezvoltare bogate în resurse naturale această orientare ar putea părea, pînă la un anumit punct, avantajoasă pentru țara noastră o asemenea specializare este neeficientă, întrucît cea mai mare parte a materiilor prime minerale se importă.

În al patrulea rînd, se cere din partea industriei noastre ca, îmbunătățindu-și structura internă a exportului, să realizeze progrese substanțiale în ceea ce privește **performanțele calitative ale produselor,** indiferent la ce nivel de prelucrare se găsesc ele. Este cunoscut că produsele cu același grad de prelucrare a resurselor naturale se află într-o importantă competitivitate în ceea ce privește caracteristicile constructive, funcționale, estetice, ergonomice, finisare etc. Îmbunătățirea calitativă a exporturilor și a structurii lor sortimentale apare ca un factor de o importanță deosebită în vederea ameliorării locului țării noastre în diviziunea internațională a muncii.

O cale principală pentru asimilarea efectivă și eficientă a modelelor de specializare interramuri constă în intensificarea cercetării tehnico-științifice și accelerarea asimilării tehnicii noi în toate domeniile activității economice. „Innoirea rapidă a producției — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — este o condiție fundamentală pentru un comerț exterior eficient, pentru diversificarea relațiilor economice mondiale, pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii. Rolul principal îl au, în această privință, cercetarea, introducerea în producție a tehnicii și tehnologiilor avansate“[5]). Accelerarea ritmului de asimilare, diversificare și innoire a produselor cu grad înalt de tehnicitate este într-adevăr factorul decisiv pentru încadrarea în noile modele ale specializării interramuri.

● Specializarea intraramură

ESTE un tip de specializare internațională în care partenerii fac schimb de produse ale aceleiași ramuri, deosebindu-se însă prin tipodimensiuni, gabarite, profile, caracteristici de funcționalitate în raport de mediul de exploatare, procedeele tehnologice, modele, estetică, gust etc. Astfel observăm schimburi reciproce de calculatoare electronice între țări cu o industrie proprie de calculatoare, dar care se deosebesc prin capacitatea de prelucrare, generația tehnică etc. ; schimburi reciproce de camioane de dimensiuni diferite ; schimburi reciproce de medicamente cu calități terapeutice diferite : schimburi reciproce de frigidere cu particularități specifice în ceea ce privește capacitatea, estetica, principiul de funcționare, accesibilitatea de preț sau condițiile de exploatare.

În acest tip de specializare putem distinge mai multe modele, printre care :

a) **MAȘINI — MAȘINI**

b) **PRODUSE CHIMICE — PRODUSE CHIMICE**

c) **BUNURI INDUSTRIALE DE CONSUM — BUNURI INDUSTRIALE DE CONSUM**

d) **PRODUSE METALURGICE — PRODUSE METALURGICE**

e) **PRODUSE ALIMENTARE — PRODUSE ALIMENTARE**

Asemenea modele de schimburi în interiorul aceleiași ramuri nu înseamnă că este obligatoriu echilibrul valoric între toate grupele de produse respective, totuși compararea lor ne permite să găsim unele soluții de orientare în specializarea internațională. Astfel, în condițiile țării noastre, raportul dintre exportul și importul principalelor grupe de produse reflectă atît stadiul de dezvoltare a economiei, cît și direcțiile de acționare în viitor.

Coeficientul de acoperire a importurilor prin exporturi în 1972 6)

Mașini, utilaje și mijloace de transport	0,54
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	1,45
Mărfuri industriale de larg consum	3,66
Mărfuri alimentare	4,54
Combustibili, materii prime minerale, metale	0,63
Materiale de construcții și accesorii	2,58
Materii prime agricole (în afara celor alimentare)	0,82
Materii prime alimentare	3,26

După cum se vede din datele de mai sus, balanța exporturilor și importurilor pe grupe mari de produse atestă un deficit important la grupa de mașini, grupa materii prime minerale și grupa de materii prime agricole care nu au ca destinație producția alimentară (aici este vorba cu deosebire de bumbac, piei, plută, celuloză, furaje concentrate etc.). Sarcina centrală ce se pune în fața industriei noastre este echilibrarea balanței de export-import la mașini pînă în 1980, iar spre sfîrșitul deceniului următor să ajungem în situația, specifică astăzi unor țări dezvoltate deficitare în resurse metalifere, în care excedentul pozitiv în raportul export-import de mașini să acopere valoarea importului materiei prime a industriei siderurgice. Acest raport este de natură ca industria constructoare de mașini să asigure din producția proprie, pe de o parte, o cotă importantă din necesarul intern, iar pe de altă parte, exportul necesar care să acopere **cumulativ** atît valoarea importului de mașini și utilaje, cît și importul materiei prime deficitare pentru industria siderurgică

● Specializarea organologică

REPREZINTĂ acel tip de specializare în care partenerii exportă subansamble, organe de mașini, detalii, părți de instalații care se încorporează într-un produs finit de complexitate ridicată, într-un sistem complex de mașini sau linii tehnologice. Acest tip de specializare stă la baza unor forme variate de cooperare cum este, de exemplu, coproducția. Esențial aici este ca alegerea subansamblelor să constituie produse care conțin o înaltă densitate de cercetare și tehnicitate, precum și produse care constituie elemente componente ale variatelor tipuri de mașini sau instalații, permițînd astfel adaptarea cu ușurință la evoluția tehnică și comercială a cererii (de exemplu, Olanda produce robotul de conducere automată a avioanelor cu care diferite firme constructoare de avioane își dotează produsele. Anglia produce motorul maritim cu care diferite șantiere își echipează navele etc.). Specializarea organologică are o largă răspîndire în industria construcțiilor de mașini, de calcul, industria aerospațială, industria atomoelectrică, industria electronică, a mijloacelor de transport etc.

● Specializarea tehnologică

ESTE un tip ultra-modern de specializare în care partenerii schimbă rezultatele cercetării tehnico-științifice, generînd comerțul cu brevete, licențe, tehnologii, know how, asistență tehnică, cooperare în domeniul cercetării, asimilării și comercializării unor produse în care **creativitatea tehnico-științifică formează substanța schimburilor economice.** Specializarea și cooperarea tehnologică, comerțul cu brevete, licențe etc., antrenează dezvoltarea fluxului internațional de cunoștințe tehnico-științifice care se reflectă, pentru fiecare stat, în balanța de plăți tehnologice, adică raportul dintre încasările și plățile legate de transferul de tehnologie. Specializarea și cooperarea în materie tehnologică sînt chemate ca prin transferul reciproc de tehnologie să ducă la mutații calitative în ceea ce privește locul statelor în diviziunea internațională a muncii. Toate statele cumpără și vînd tehnologie, dar puține sînt acelea care au sold activ în balanța de plăți tehnologice. Viața arată că în materie de transfer de tehnologie firmele nu vînd cea mai nouă invenție — aceasta este păstrată pentru sine în vederea întăririi capacității de concurență ; ele vînd de regulă tehnologii care din punct de vedere al noutății ar putea fi numite „second best“, adică o tehnologie modernă, dar mai puțin nouă sau mai puțin eficientă în comparație cu cea mai bună tehnologie a vînzătorului de tehnologie. În acest caz, o politică care s-ar baza exclusiv pe cumpărarea de licențe ar echivala cu perpetuarea handicapului în materie de tehnologie.

De aceea, se impune o puternică dezvoltare a propriilor sectoare de cercetare tehnico-științifică, care, pe de o parte, să constituie baza de creație pentru înnoirea și modernizarea producției, precum și pentru oferirea fondului de investiții pentru a breveta și vinde licențe în străinătate, iar pe de altă parte, să asigure asimilarea și dezvoltarea licențelor cumpărate la nivelul de competitivitate tehnică al partenerului, a cărui ultimă noutate din diferite considerente nu a vîndut-o. În aceste condiții dilema despre care se vorbește sau se scrie — cercetare proprie sau cumpărarea de licențe — se dovedește a fi o dilemă falsă, căci în realitate orice stat modern trebuie, concomitent, să dezvolte baza proprie de cercetare tehnică necesară pentru alimentarea producției proprii cu invenții, activul balanței de plăți tehnologice și dezvoltarea licențelor cumpărate la nivelul concurenței mondiale. În același timp, cumpărarea de licențe, încadrarea și cooperarea tehnico-ștințifică internațională devin obiectiv necesare avînd în vedere complexitatea procesului de invenție și inovație, nivelul ridicat al costurilor de cercetare și caracterul limitat al resurselor financiare, tehnice și de cadre de cercetare. **Specializarea și cooperarea în domeniul cercetării tehnico-științifice este la fel de necesară și posibilă ca și în domeniul producției materiale.** În această privință politica științifică și tehnică a P.C.R. îmbină organic cerința de dezvoltare a propriilor cercetări cu cumpărarea de licențe, know how etc. În această politică unitară baza proprie de cercetare creează condițiile favorabile de încadrare atît în specializarea internațională tehnologică, cît și în diviziunea internațională a muncii în general.

Avînd în vedere atît resursele și potențialul economic al României, cît și tendințele pe plan mondial, consider că în strategia încadrării economiei românești în diviziunea internațională a muncii trebuie să punem accentul pe tipurile de specializare inter-ramuri și intra-ramură, precum și pe tipurile de specializare organologică și tehnologică, care sînt departe de a fi asimilate în producție și comerț exterior. Profilul de export al economiei românești poate fi construit în principal pe aceste tipuri de specializare. În același timp, nu putem să nu observăm perspectivele și eficiența unor modele din cadrul tipului de specializare intersectorială, care s-ar baza pe valorificarea în relațiile externe a potențialului turistic, agricol, de construcții etc.

În studiul de față mi-am permis o sistematizare teoretică și metodologică a principalelor tipuri și modele de specializare internațională fără altă pretenție decît de a oferi o bază de meditație și discuții necesare elaborării unei schițe a specializării internaționale a ramurilor, subramurilor, grupelor de produse și produselor economiei românești într-o perspectivă de 15—20 ani, pe baza liniilor directoare ale economiei țării noastre cuprinse în documentele ce vor fi supuse spre dezbatere Congresului al XI-lea al P.C.R.

prof. dr. Constantin MOISUC

---

3) Anuarul statistic al R.S.R., 1973

4) Comerțul exterior al R.S.R., 1973, Culegere de date statistice.

5) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, Editura politică, 1974, pag. 15.

6) Comerțul exterior al R.S.R., 1973, Culegere de date statistice, pag. 29

Egalizarea nivelurilor

(Urmare din pag. 16)

ciproc, a unor facilități și preferințe ; extinderea societăților mixte create în interior și în exterior etc.“

Studierea comparativă a evoluției economice a țărilor în socialism demonstrează o dată în plus că legitățile obiective ale noii orînduiri cer lichidarea definitivă a sechelelor slabei dezvoltări moștenite, egalizarea economică a țărilor socialiste la nivelurile și structurile cele mai înalte cunoscute pe plan mondial și, în perspectiva următoare, depășirea acestora. În acest fel, țările socialiste, încordîndu-și eforturile proprii și întrajutorîndu-se frățește, pe baza internaționalismului socialist, vor putea să pășească împreună în comunism.

---

1) O imagine sintetică în acest sens ne-o oferă evoluția comparativă a venitului național pe locuitor în perioada postbelică. Creșterea acestui indicator în țările în curs de dezvoltare a fost mai mică decît în țările capitaliste dezvoltate de 1,12 ori în întreaga perioadă 1950—1970 și de 1,16 ori în 1960—1970. Corespunzător acestei evoluții, nivelul venitului pe locuitor în țările în curs de dezvoltare s-a redus de la 9,6% în 8,7% față de acela din țările capitaliste dezvoltate. Diferența pînă la 100 reprezintă decalajele relative, care au crescut în aceeași perioadă de la 90,4 la 91,3. În mod absolut, decalajele respective au crescut de la 755 dolari la 1 630 dolari, respectiv de peste 2,1 ori.

2) În acest sens vezi și articolul : Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică — legitate a colaborării țărilor socialiste, de prof. univ. Roman Moldovan. Scînteia nr. 9 872/19 V. 1974.

3) Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la adunarea populară consacrată aniversării revoluției de la 1848, 4 mai 1973. Editura Politică, 1973, pag. 20.

4) K. Marx și Fr. Engels, Opere vol. 19 Editura Politică, pag. 232.

5) La venitul național : țările socialiste membre ale C.A.E.R.

6) Iu. Beleaev, L. S. Semenova, Soțialisticeskaia integrația i mirovoe hozeaistvo, U.M.O. Moskva, 1972, pag. 14.

7) Această descreștere cuprinde, deocamdată, decalajele relative, cele absolute cunosc, dimpotrivă, o creștere cu 23% în cazul venitului național în anii 1950—1970 (după care începe descreșterea și a acestei diferențe) și cu peste 100 % în cel al producției industriale.

8) În expresie absolută, diferența de venit național pe locuitor dintre România și R.S.C., precum și dintre România și R.D.G. a fost în anii 1950—1970 și 1973 de 260 dolari, 436 dolari și 380 dolari, în primul caz și de 129 dolari, 480 dolari și 465 dolari în cel de al doilea caz.

9) Vezi articolul citat anterior.

10) Influența factorilor externi asupra creșterii și egalizării economice în socialism este analizată într-un studiu de sine stătător, care urmează a fi publicat într-unul din numerele ulterioare ale revistei.

XXXeme CONGRES
* I.I.F.P. *
NEPTUN
ROUMANIE 1974

Al XXX-lea Congres anual al Institutului Internaţional de Finanţe Publice

UTILITATEA CONTACTELOR DIRECTE ÎNTRE OAMENII DE ŞTIINŢĂ

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ au avut loc în staţiunea Neptun lucrările celui de al XXX-lea Congres anual al Institutului Internaţional de Finanţe Publice, ca urmare a invitaţiei adresate de Ministerul Finanţelor şi Academia de Studii Economice din Bucureşti. Prezent la congres, care a avut ca temă „Finanţele şi resursele naturale cu referire specială la agricultură", un redactor al revistei noastre a solicitat unele opinii cîtorva participanţi.

Iulian VĂCAREL
profesor la Academia de Studii Economice din Bucureşti, prim-adjunct al ministrului finanţelor.

„Pîrghiile economico-financiare folosite în mai mare măsură"

• În ce a constat interesul temei puse în discuţie pentru ţările participante la Congres ?

— Relaţiile dintre finanţe şi agricultură, precum şi dintre finanţe şi resursele naturale rămîn pe plan mondial o chestiune de actualitate pentru toate ţările, mari sau mici, cu economie planificată sau cu economie de piaţă. Întrucît satisfacerea nevoilor de trai ale populaţiei presupune nu numai asigurarea unui volum mare de resurse financiare, dar şi folosirea instrumentelor financiare pentru stimularea dezvoltării extensive şi intensive a agriculturii, pentru exploatarea şi utilizarea raţională a resurselor naturale, îndeosebi a celor energetice.

La congres au participat specialişti din ţări cu sisteme sociale şi niveluri de dezvoltare diferite, ceea ce a făcut ca şi abordările să fie diferite. A existat însă un consens general şi anume că finanţele, pîrghiile economice-financiare ar trebui folosite într-o măsură mai mare decît pînă acum, ele putînd juca un rol mai activ în domeniul agriculturii pentru a rezolva într-o perioadă cît mai scurtă problemele privind reducerea decalajelor dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, ca şi cele decurgînd din creşterea demografică rapidă din ţările în curs de dezvoltare.

În ceea ce priveşte ţările socialiste, a reieşit din discuţii, că, alături de problemele legate de creşterea producţiei agricole, se menţine în continuare cerinţa folosirii cu mai mare eficienţă a bazei materiale existente în unităţile agricole. Deoarece problemele eficienţei trebuie abordate în mod concret în fiecare ţară în parte în funcţie de felul proprietăţii — de stat, cooperatistă sau individuală —, de profilul unităţii, de politica agrară generală, participanţii au înfăţişat aspecte variate din practica ţărilor lor, arătînd cum se încadrează agricultura în contextul general al dezvoltării economice. Pentru ţara noastră, realizările obţinute în cincinalul în curs şi perspectiva pe care o oferă Directivele Congresului al XI-lea al partidului creează o imagine clară pentru cel care doreşte să cunoască strategia dezvoltării economiei româneşti, în general, şi locul pe care-l ocupă agricultura în cadrul acestei dezvoltări.

— Care a fost contribuţia specialiştilor români la Congres ?

— Din partea noastră la congres au participat specialişti din domeniul finanţelor, economişti care se ocupă cu problemele agriculturii şi resurselor naturale, teoreticieni şi practicieni. Aceştia au abordat probleme care vizează perspectivele folosirii politicii financiare atît în ţările socialiste, cît şi în ţări nesocialiste ; au examinat în mod critic soluţii, practici, instrumente folosite în acest domeniu. Aş menţiona în mod deosebit coraportul prezentat de tov. prof. Mircea Popovici, preşedintele Casei de Economii şi Consemnaţiuni, pe tema privind resursele energetice şi finanţele publice şi cel prezentat de tov. Gheorghe Picoş, adjunct al ministrului finanţelor pe problema privind rolul impozitelor şi altor pîrghii financiare în creşterea producţiei agricole. Nu mai puţin interesante au fost intervenţiile unor cadre din învăţămîntul superior economic, organe centrale de sinteză etc. De altfel, pe marginea problemelor ridicate de participanţii români s-au purtat discuţii în toate zilele congresului, ilustrînd interesul cu care acestea au fost primite de participanţi.

Otto GADÓ
vicepreşedinte al Comitetului de planificare al R.P. Jngare, profesor la Universitatea economică „Karl Marx" din Budapesta, preşedintele în funcţiune la Congres al Institutului internaţional de finanţe publice.

„Discuţii de fond, de un nivel ridicat"

• V-aş ruga să vă referiţi mai întîi pe scurt la preocupările prezente şi viitoare ale I.I.F.P.

— Institutul internaţional de finanţe publice cuprinde în prezent ca membri circa 500 de persoane şi 10 instituţii, din peste 40 de ţări. În afara congreselor pe care le organizăm anual, din timp în timp iniţiem şi reuniuni speciale cu participare mai restrînsă. Institutul nostru creează posibilitatea economiştilor din Est şi din Vest de a se întîlni, de a avea discuţii foarte deschise şi de a se cunoaşte mai bine. Următorul nostru congres va avea loc la Nisa, în Franţa şi va dezbate tema „Finanţele publice şi resursele umane".

În privinţa membrilor, am dori să avem mai mulţi reprezentanţi ai „lumii a treia", ceea ce ne-ar permite să extindem cîmpul activităţilor noastre ; deocamdată, datorită dificultăţilor financiare, numărul lor este foarte redus.

• Ce impresie v-au lăsat, în calitate de preşedinte al I.I.F.P., lucrările Congresului de la Neptun ?

— Sînt foarte satisfăcut şi cred că la fel este fiecare participant. Au fost discuţii de fond, nu formale, şi de un nivel ridicat. Prietenii noştri români s-au străduit pentru aceasta şi trebuie să le mulţumim pentru condiţiile excelente de pregătire şi organizare.

Jack WISEMAN
profesor la Institutul de cercetări sociale şi economice al Universităţii din York (Anglia), vicepreşedinte al Institutului internaţional de finanţe publice.

„O tradiţie valoroasă de înţelegere şi colaborare"

• Cum aţi caracteriza, ca viitorul preşedinte al I.I.F.P., contribuţia Institutului la dezvoltarea colaborării internaţionale ?

— Institutul internaţional de finanţe publice a fost creat în anul 1937. Scopul institutului este de a crea cadrul discutării unor aspecte practice importante în domeniul finanţelor publice şi al sectorului public, de către specialişti din multe ţări, cu diferite formaţii şi preocupări. De-a lungul anilor Institutul a publicat lucrările acestor reuniuni anuale, ele reprezentînd de fapt o istorie a evoluţiei subiectului specializării I.I.F.P. De mulţi ani politica Institutului este de a accepta ca membri oameni cu orientări politice variate din orice ţară. Membrii I.I.F.P. din ţările socialiste sînt foarte activi.

• Aţi putea face un scurt bilanţ al lucrărilor ?

N-am putut asculta toate discuţiile, purtate în două grupe de lucru diferite, dar, pe baza aprecierilor făcute de preşedinţii şedinţelor de lucru şi de participanţi, pot spune că ele au fost remarcabile.

Acest lucru demonstrează nu numai intuiţia remarcabilă a colegilor care au propus această temă, dar şi utilitatea acestui forum organizat de Institut. Sîntem recunoscători colegilor români din I.I.F.P., care au avut răspunderea organizării lucrărilor, pentru tot ce au făcut, cu amabilitate şi eficienţă.

Interviuri de
Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Dilema inflație — stagnare

GRAVITATEA fenomenelor inflaționiste pe care le înfruntă țările capitaliste a determinat nu numai dispute între practicieni asupra metodelor de reducere a ritmului de creștere a acestor fenomene – dat fiind că stăvilirea și darea lor înapoi pare, cel puțin deocamdată, imposibilă – dar și numeroase divergențe de opinii între teoreticieni.

Sînt deja bine cunoscute discuțiile pro și contra ideilor lui Keynes. Keynesiștii afirmă că practica unei politci de stimulare a cererii globale „nu trebuia" să aibă efecte inflaționiste. Aceste efecte se fac simțite, susțin adepții lui Keynes, numai atunci cînd, după o fază de creștere, cererea globală întîmpină rezistența unei rigidități a ofertei.

ÎNCERCÎND să apere ideea că nici „inflația tîrîtoare", nici „stagflația" nu izvorăsc din schema lui Keynes, J.P. Fitoussi, conferențiar la facultatea de științe economice din Strasbourg, analizînd situația din ultimii 15 ani din Franța, ajunge la concluzia că inflația ar fi inevitabilă.[1]). Modelul explicativ prezentat de Fitoussi, constă – schematizînd la maximum – în sublinierea faptului că un echilibru global al ofertei și al cererii ascunde în fapt dezechilibre parțiale pe diferite piețe, că ofertelor excedentare pe unele piețe le corespunde lipsa de oferte suficiente, respectiv insuficiență de mărfuri, pe alte piețe, dispersarea dovedindu-se a fi mai mult sau mai puțin, în jurul unei *medii zero.* Cum reacțiile prețurilor sînt asimetrice, adică sînt mult mai sensibile pe piețele unde există un excedent al cererii decît acolo unde există un excedent al ofertei, procentul de inflație în condițiile echilibrului – care nu este niciodată exact zero – depinde de dispersarea situațiilor în jurul mediei. De aici concluzia că inflația s-ar produce chiar în condițiile echilibrului cererii și ofertei și că ar fi deci inevitabilă. Dacă este adevărat că dispersarea se produce în general în jurul unei medii zero, ne întrebăm de unde provine caracterul ei generalizat și cumulativ. Autorul ajunge, conform logicii sale, la ideea „laissez-faire"-ului, căci, scrie el : „tributul plătit pentru a elimina această inflație este prea greu pentru ca politica cererii globale să aibă vreo eficacitate". Nici o normă, oricare ar fi gradul de constrîngere care o însoțește, nu poate nici ea pretinde că dă rezultate : politica veniturilor este lipsită de putere față de inflația echilibrului. Dacă politica veniturilor nu ar fi decît o politică a salariilor, punerea ei în aplicare ar presupune micșorarea regulată a părții venitului salariaților din venitul național. Dacă ea ar fi și o politică a prețurilor, ar trebui să aibă o eficacitate mare și să se bazeze pe un aparat administrativ deosebit de umflat, pentru a putea să lupte împotriva scăderilor de prețuri insuficiente sau chiar împotriva creșterilor de prețuri.

Teza „inflației echilibrului" este desmințită de realitate și contrazisă de economiștii practicieni. Viața a arătat că fenomenele inflaționiste sînt strins

fișe

Ergonomia în agricultură

• *CUNOAȘTEREA și aplicarea principiilor ergonomice în agricultură beneficiază — prin grija Editurii „CERES“ — de un îndreptar prețios : lucrarea „ERGONOMIA ȘI APLICAȚIILE EI ÎN AGRICULTURĂ“. Studiul în sine, îmbogățește sfera surselor de documentare, ceea ce contribuie în mod esențial la înlăturarea unuia din principalele obstacole în calea utilizării pe scară largă a ergonomiei într-una din ramurile de bază ale economiei noastre. Mai mult, așa cum afirmă autorii „Lucrarea a fost concepută ca un instrument de lucru care să ajute specialiștii și conducătorii unităților la cunoașterea și aplicarea mai operativă a principiilor ergonomiei în agricultură, dar totodată să vină și în sprijinul celor care se ocupă cu proiectarea și omologarea utilajelor și instalațiilor agricole, a celor care elaborează studii de organizare a producției și a muncii, precum și responsabililor cu probleme de protecția muncii, și tehnica securității muncii“.*

Apărută în preajma Simpozionului internațional de ergonomie, lucrarea — în ansamblul său — constituie o importantă contribuție la promovarea acestei științe într-una din ramurile pentru care, literatura de specialitate existentă oferă foarte puțin material bibliografic.

ERGONOMIA
ȘI APLICAȚIILE EI
ÎN AGRICULTURA

O lucrare despre cooperarea industrială

• ANALITICAL report on industrial co-operation among E.C.E. countries *(Raport analitic asupra cooperării industriale dintre țările membre ale Comisiei Economice pentru Europa) este o lucrare realizată, sub egida O.N.U. de secretariatul executiv al Comisiei Economice pentru Europa (Geneva, 1973, 118 pag.) Lucrarea cuprinde următoarele capitole : I. Creșterea cooperării industriale ; II. Tipuri și motivări ale cooperării industriale ; III. Factori determinanți ai creșterii cooperării industriale ; IV. Probleme în dezvoltarea viitoare a cooperării industriale ; V. Concluzii și sugestii.*

Cooperarea industrială este caracterizată ca un răspuns practic la anumite necesități și posiblități pe care le oferă comerțul est-vest. Ea a apărut ca un factor pozitiv nou, deoarece beneficiază de facilități de comerț dinamice noi, de diversificarea geografică, de mecanismul de autofinanțare ș.a., care fac posibile creșterea permanentă a livrărilor reciproce, fără frînarea pe care o exercită lipsa de devize convertibile. Se propune difuzarea informației de natură să promoveze încheierea de contracte de cooperare industrială.

Lucrarea cuprinde numeroase anexe și tabele referitoare la modificarea structurlior economice, influența lor asupra cooperării industriale, cooperarea la nivel micro-economic ș.a.

Opinii despre mecanismul economic.

• *PRIN mecanism — scriu G. Harahașian și I. Evdokimov în articolul* O soțialisticeskom ekonomiceskom mehanizme *(Cu privire la mecanismul economc socialist), apărut în revista ECONOMICESKIE NAUKI, nr. 8/1974 — se înțelege modul de folosire în interesul omului a legilor obiective ale naturii și societății, care asigură legătura dintre necesitatea obiectivă și acțiunile subiective ale oamenilor. Mecanismul economic este tot atît de specific pe cît de specifice sînt raporturile de producție ale unei orînduiri sociale. După autori, inelele principale ale mecanismului economic socialist sînt* planificarea *dezvoltării economice,* organizarea *și* conducerea *economiei. În articol se observă că unii cercetători raportează la mecanismul economic și sistemul stimulentelor morale și materiale în muncă. Deși admit că aceste stimulente joacă un rol deosebit în funcționarea mecanismului economic socialist, autorii consideră că ele nu sînt un „inel constituient“ al mecanismului economic, ci „forța“ care pune acest mecanism în mișcare. În legătură cu organizarea, ca element constitutiv al sistemului economic, G. H. și I. E. nu împărtășesc opinia unor autori care consideră organizarea ca element constituient al relațiilor de producție : după părerea lor, se face în acest caz o confluzie între relațiile propriu-zise de producție și modul lor de realizare.*

Decizia în economia occidentală.

• *CONTRADICȚIA flagrantă dintre teoria economică liberală și intervenția tot mai accentuată a statului în economie a determinat o intensificare a cercetărilor occidentale în direcția raportului de forță dintre factorii de decizie din economie.*

Conceptul de „putere“ a devenit tot mai frecvent în analiza economică. Reflectînd această tendință, revista fran-

legate de creșterea cheltuielilor statului capitalist, de dezvoltarea monopolurilor și de evoluția capitalului bancar și financiar, care determină o sporire continuă a masei monetare. Aceasta are drept consecință așa numita inflație – tîrîtoare, care duce la o continuă depreciere a monedelor. Afirmațiile după care economiile țărilor occidentale ar fi suportat bine perioada postbelică nu țin seama de faptul că în tot acest timp s-au produs acumulări cantitative, care au provocat, pînă la urmă, o modificare calitativă, oglindită în criza monetară, cu modificări acute cînd într-o țară cînd în alta.

Dintre economiștii cu mare răspundere în administrație, poate fi citat profesorul Arthur Burns, președintele Consiliului guvernatorilor Sistemului federal de Rezerve din SUA (care îndeplinește funcțiile de Bancă centrală) : „inflația nu va fi controlată dacă nu avem o adminstrare efectivă a cererii globale prin politici monetare și fiscale... am avut deficite bugetare mult prea dese în decursul anilor și aceasta a dat naștere la îndoieli serioase asupra capacității guvernului de a exercita un control rațional asupra politicii sale de cheltuieli și de impunere"[2]).

Asemenea strigăte de alarmă se aud în toate țările capitaliste în ultimii 3 ani, ca urmare a ritmului „galopant" al creșterii inflației. Deprecierea puterii de cumpărare a monedelor a atins în ultimul an, în țările capitaliste dezvoltate industrial, un ritm mediu de 12,6% (cel mai scăzut fiind în R.F.G., de 7,2%, iar cel mai ridicat în Italia și Anglia, de 16%). Guvernatorul Băncii centrale a Italiei, Guido Carli, recomandă, pe lîngă restricții monetare, și măsuri „dramatice" fiscale, destinate să reducă la jumătate deficitul bugetar și să micșoreze cererea internă. Iar guvernatorul Băncii Federale a R.F. Germania, Karl Klasen, declara : „O creștere a prețurilor de 7,2%. este totuși foarte mare, chiar dacă, comparativ cu alte țări, R.F. Germania are o situția mai bună". Klasen consideră că „inflația poate fi combătută numai prin restricții monetare și ale creditului".[3]). Așadar, nu numai că sînt respinse indirect teoria „inevitabilității inflației" și concluziile liberaliste, dar este chiar recomandată o *intervenție tot mai activă* în „administrarea" economiei.

ÎNSINUÎNDU-SE treptat ca rezultat al încercărilor de a combate depresiunea și stimula economia, dar pînă la urmă cumulîndu-se, inflația a devenit în ultimii ani inamicul public nr. 1. Dar abia au început să fie impuse în țările capitaliste restricții fiscale și monetare și se și fac auzite preziceri că stagnarea economică se va transforma într-un declin accentuat al economiei în ansamblu. Se pare, așadar, că inflația este o amenințare mai puțin de temut, decît criza economică. Keynesiștii din SUA, ca profesorul Walter Heller, fost președinte al Consiliului consilierilor economici în timpul președinților Kenedy și Johnson, combat propunerile de măsuri fiscale, care spun ei, pot avea consecințe grave în special prin creșterea șomajului.

Se pune întrebarea cît timp va putea fi folosită inflația ca un instrument, dacă, așa cum a reieșit clar în ultimii ani, fenomenul poate fi ușor scăpat de sub control ?

D. OPRESCU

---

[1] J.P. Fitoussi. Inflation, équilibre et chômage, Paris. Editions Cujas, 1974.

[2] Arthur F. Burns. Cuvîntare în fața Subcomitetului pentru alocații bugetare al Congresului la 21 februarie 1974, din Federal Reserve Bulletin, nr. 3, martie 1974.

[3] Karl Klasen, articol în *American Banker* din 22 iunie 1974, reprodus de Buletinul Băncii Federale a R.F.G. „Extrase din presă", nr. 40/3 iulie 1974.

ceză REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE își consacră numărul 3, mai — iunie 1974, problematicii Putere și decizie. *Într-un studiu introductiv, Alain Cota susține că analiza economică a puterii prezintă astăzi două caracteristici esențiale :* evidența problematicii și slăbiciunea axiomaticii sale. *„Teoria generală" a lui Keynes nu este altceva decît reprezentarea îngrijită, lucidă și realistă a repartiției puterii economice și sociale în economia occidentală. Înlănțuirea celor trei funcții clasice ale „teoriei generale" este — în ordinea cauzalității ascendente — următoarea : 1) investițiile determină venitul si consumul ; 2) rata dobînzii, la o rată a profitului așteptată dată, determină investițiile ; 3) cantitatea de monedă, cu preferința pentru lichiditate dată, determină rata dobînzii. Aceste trei propoziții, afirmă A. C., formalizate matematic în ecuații și frumoase desene geometrice, spun într-un limbaj mai simplu și, de această dată, în ordinea puterii descendente : există unii domni, reuniți într-un loc numit City, în inima Londrei, care au puterea de a fixa o masă monetară astfel încît de acțiunea lor depind investițiile, pe care alți domni, mai numeroși, numiți întreprinzători, vor avea puterea să le decidă, determinînd astfel ceea ce toți ceilalți vor produce și vor consuma...*

Paradox aparent : inflație — raritate monetară.

● *PAUL FABRA semnează în LE MONDE, din 3 septembrie 1974, un articol cu titlul* L'expansion se poursuit dans des conditions de plus en plus dangereuses *(Expansiunea continuă în condiții din ce în ce mai periculoase), în care se întreabă dacă este normal ca, fie și numai pentru sume marginale, finanțarea aparatului productiv să depindă de o piață internațională a capitalurilor „ale cărei riscuri de prăbușire completă nu mai par imposibile nici măcar optimiștilor incorigibili".*

Printre altele autorul arată că inflația este „un monstru insesizabil", deoarece, în ciuda ei, întreprinderile din Franța, S.U.A. și alte țări simt o lipsă acută de bani, de unde o „cursă frenetică" după ei. Exista o vreme, spune P. F., cînd se considera că o societate bine administrată trebuie să dispună de sume lichide (cash) și de titluri pe termen scurt negociabile la un nivel egal cu cel al datoriilor sale pe termen scurt. Astăzi proporția medie nu depășește o cincime. Este adevărat că această situație exprimă, pînă la un punct, un anumit progres, întrucît o gestiune modernă urmărește să reducă la minimum capitalul inactiv. Astfel, unele mari grupuri industriale au stabilit un „pool" al casieriilor filialelor lor, care le permite satisfacerea nevoilor uneia cu disponibilitățile momentane ale alteia. Dar, dacă raționalitatea economică cere economisirea maximă a fondurilor de rulment, aceeași raționaltiate ar trebui să ceară neîncredere în facilitățile oferite de creditul aparent nelimitat. Formidabila creștere a ratei dobînzii în lume — spune P. F. — are în fond drept cauză cursa frenetică a întreprinderilor după bani, ceea ce explică paradoxul aparent că aceștia din urmă par mai „rari" pe măsură ce se umflă masa monetară, care este în realitate masa pasivelor bancare.

„Oscilații de durată" în economia japoneză

● *MARTIN BRONFENBRENNER semnează în JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE, iunie 1974, o recenzie la cartea lui Kazushi Okhawa și Henry Rosovsky* Japanese economic Growth : Trend Acceleration in the Twentieth Century *(Creșterea economică japoneză : accelerarea trendului în secolul al douăzecilea), Stanford, Oxford 1973. Este vorba de primul volum al unei noi serii de „Studii asupra creșterii economice în țările industrializate, sub redacția profesorilor M. Abramovitz și S. Kuznets. Studiile viitoare se vor referi la Franța, Germania și Statele Unite.*

Printre altele, arată M. B., Okhawa și Rosovsky subliniază existența în dezvoltarea Japoniei a unor „oscilații de durată" în afara „ciclurilor comerciale". Aceste oscilații durabile ar fi legate în Japonia nu de înnoirea echipamentului de construcții și transporturi ca în Occident, ci mai ales de absorbirea tehnologiei străine de vîrf de către sectoarele japoneze moderne. După ce o anumită tehnologie superioară a fost în mare măsură absorbită și adaptată la condițiile din Japonia, profiturile ar începe să scadă și salariile ar avea tendința să crească. Condițiile de rentabilitate ale inovației tehnologice dispar și o pauză sau o recesiune a „ciclului de creștere" își face loc în creșterea japoneză. Se prevede, de asemenea, o „decelerare" a creșterii japoneze în deceniile viitoare ale acestui secol : tehnologia japoneză a ajuns din urmă sau a depășit pe cea occidentală și astfel fenomenul oscilațiilor de lungă durată va scădea în vigoare.

ECONOMIE
MONDIALA

PETROLUL ŞI SITUAŢIA FINANCIARĂ INTERNAŢIONALĂ

ÎN SISTEMUL DE RELAŢII financiare internaţionale, ca urmare a „crizei energetice" din toamna anului 1973 şi lunile următoare, s-au produs mutaţii cu efecte importante asupra situaţiei economice generale a ţărilor nesocialiste. În urma creşterii preţului petrolului — cu circa 400% — datorită „crizei energetice", numeroase probleme confruntă balanţa de plăţi atît a unor ţări în curs de dezvoltare cît mai ales a celor mai multe dintre ţările puternic industrializate.

• Balanţe şi strategii divergente

DACĂ SE CONSIDERĂ luna octombrie 1973 drept punct de plecare al „febrei" preţului petrolului, în perioada care a urmat putem constata schimbări accentuat divergente în balanţa de plăţi a unor grupuri de state. Astfel, dacă surplusul înregistrat în balanţa de plăţi a ţărilor producătoare de petrol a fost de cca. 10 miliarde dolari, în cele 12 luni premergătoare lunii septembrie 1973, sporirea preţului petrolului va provoca potrivit unor evaluări făcute în cadrul F.M.I. o urcare bruscă a excedentului în 1974 pînă la 60—80 miliarde dolari. În acelaşi timp, balanţele de plăţi ale unor ţări importatoare de petrol sînt puternic afectate negativ ; după cum rezultă dintr-un studiu al O.C.D.E., totalul deficitului din petrol al ţărilor capitaliste industrializate va fi în 1974 de aproximativ 40 miliarde dolari, din care 7,75 miliarde dolari va avea de suportat Japonia, 9,75 miliarde dolari Marea Britanie, 6,2 miliarde dolari Franţa, 8,75 miliarde dolari Italia.

Partea care revine ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de ţiţei din costul sporit al petrolului în 1974 se apreciază a fi de ordinul a 10 miliarde dolari şi este cu atît mai apăsătoare pentru aceste ţări, cu cît resursele lor sînt foarte limitate. De exemplu, pentru ţările neproducătoare de ţiţei din America Latină s-a apreciat că în cursul anului 1974 efectul pe care-l va avea creşterea costului importurilor petroliere va putea reprezenta 2,75 miliarde dolari sau circa 27% din rezervele lor valutare la finele anului 1973. După calcule publicate de revista „The Economist", în anul 1974 costul suplimentar pentru importul de petrol va reprezenta în India şi Etiopia cîte 30% din totalul exporturilor ţării, în Tailanda şi Brazilia circa 25%, în Bangladesh şi Pakistan aproximativ 20%.

Pornind de la aceste elemente, care conturează dimensiunile cu adevărat uriaşe ale fluviilor de fonduri pe plan internaţional legate de sechelele „crizei" energetice, două aspecte primordiale se impun atenţiei. Primul priveşte modalităţile de finanţare a deficitului apărut în balanţele de plăţi ale ţărilor importatoare de petrol, iar al doilea se referă la direcţiile în care vor fi canalizate fondurile importante obţinute de ţările producătoare.

Problema eliminării deficitelor din petrol este abordată prin prisma unor considerente de strategie economică diferite, în funcţie de interesele statelor respective. S.U.A. şi alte ţări vestice argumentează în sensul reducerii preţului actual al petrolului ca mijloc de a se uşura rezolvarea greutăţilor economice pe care le întîmpină statele industriale importatoare. Ţările producătoare şi exportatoare de petrol, în schimb, au arătat în repetate rînduri că în perioada 1948—1973 preţul petrolului a rămas „îngheţat" sau a scăzut în anumite perioade. Considerarea nivelului scăzut al preţului petrolului ca element constant şi inalterabil în calculele economice pe care şi le-au făcut ţările industrializate a avut un caracter nerealist şi a condus adesea la un consum excesiv de petrol. În prezent ţările producătoare şi exportatoare de petrol au în vedere, în general, menţinerea nivelului preţului actual al petrolului.

În ţările cu zăcăminte bogate de ţiţei nu se ignorează posibilitatea ca unele ţări vestice să folosească arma inflaţiei, fenomen care în ultimul timp a înregistrat proporţii alarmante, pentru a încerca să anihileze rezultatele economice ce le-au obţinut exportatorii de petrol ca urmare a ridicării preţului. Dacă ţările industriale dezvoltate ar recurge la o asemenea contra-măsură economică, ţările producătoare de petrol au avertizat că ar urma să fie din nou ajustat preţul petrolului în sensul majorării lui. S-ar naşte un cerc vicios de sporire a preţului produselor industriale şi al petrolului, ceea ce ar putea avea consecinţe inflaţioniste dezastruoase pentru numeroase ţări. În opinia reprezentanţilor ţărilor petroliere, ţările capitaliste dezvoltate, care au beneficiat timp îndelungat de avantajele preţului redus al materiilor prime, urmează să participe acum într-o măsură mai mare la acordarea de ajutoare ţărilor în curs de dezvoltare. În acelaşi timp ţările petroliere au reamintit ţărilor dezvoltate necesitatea de a întreprinde măsuri hotărîte împotriva companiilor care realizează profituri excesive, speculînd situaţia creată ca urmare a „crizei energetice" ; de exemplu, în primul trimestru al acestui an principalele companii petroliere din S.U.A. au înregistrat profituri cu 80% mai mari decît în trimestrul I/1973.

În orice caz, apare evident că existenţa unui preţ mai mare la produsele petroliere, al cărui nivel va fi menţinut pentru o perioadă lungă, duce la o redistribuire a altor resurse economice, în funcţie de noua situaţie creată. Unul din elementele de bază în analiza de perspectivă a raporturilor valorice pe piaţa combustibililor îl va constitui preţul pentru produsele cu caracter de substituţie. O curbă descendentă a costurilor la unele substitute ale energiei clasice, obţinută pe baza dezvoltării cercetărilor ştiinţifice şi tehnologice, va contribui la reducerea actualelor deficite din petrol şi la ameliorarea balanţelor de plăţi ale ţărilor ce importă în prezent mari cantităţi de petrol. Pe termen scurt, însă, se caută mijloace de mişcare a tensiunilor în sfera financiară.

• Modalităţi de finanţare

ÎN ULTIMELE luni au fost preconizate numeroase soluţii, propunîndu-se constituirea unor fonduri menite să acorde asistenţă ţărilor ale căror balanţe de plăţi au fost afectate de creşterile de preţuri la produsele petroliere.

Una din propuneri priveşte formarea unui fond (orientativ în mărime de 5—7 miliarde dolari) în cadrul Fondului Monetar Internaţional. La constituirea acestui fond ar urma să contribuie în principal ţările producătoare de petrol, prin depuneri speciale la F.M.I. Dintre ţările mari producătoare de petrol, Iranul şi Venezuela au promovat de la început acest proiect. O condiţie pentru participarea ţărilor arabe producătoare de petrol ar fi îndeplinirea unor condiţii de tipul garantării împotriva devalorizărilor, o creştere a ponderii acestor ţări în cadrul sistemului de vot din F.M.I. (de la 5,3% cît este în prezent la 15%), orientarea prioritară a resurselor acestui fond spre ţările în curs de dezvoltare în general şi cele arabe şi musulmane în special.

Noua facilitate a F.M.I. („oil facility", cum ar urma să se numească), ar permite ţărilor ale căror balanţe de plăţi au fost afectate negativ de creşterea preţului la produsele petroliere să facă faţă impactului iniţial al acestei creşteri, făcînd „trageri" în proporţii legate de mărimea deficitului petrolier, a rezervelor pe care le deţine ţara respectivă şi a cotei la Fond. Ar urma să se acorde cu prioritate credite ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, în condiţii avantajoase, respectiv cu o dobîndă de 2–3% pentru o perioadă de 25—30 de ani ; creditele pentru ţările industriale ar urma să fie acordate cu dobînzi la nivelul celor practicate în relaţiile comerciale internaţionale (respectiv circa 8%) şi pe o perioadă mai scurtă — de 3 pînă la 5 ani.

Pentru ca noua facilitate preconizată să devină operaţională în cadrul F.M.I., trebuie soluţionate în prealabil unele probleme cum sînt concretizarea deciziei ţărilor creditoare potenţiale de a pune la dispoziţia F.M.I. fondurile necesare, reexaminarea întregii structuri a dobînzilor la creditele acordate de Fond (aspect care nu a suferit modificări de la înfiinţarea organizaţiei), în fine stabilirea de criterii economice precise pentru definirea priorităţilor în acordarea acestor împrumuturi. În orice caz, după părerea unor specialiști ca de pildă Paul Volcker, fostul subsecretar la Departamentul Trezoreriei al S.U.A., noua facilitate nu ar urma să fie principalul canal de finanțare a deficitului din petrol, ci ar trebui numai să asigure o suplimentare a sumelor obținute de pe piața financiară.

In afară de noua facilitate ce ar urma să se constituie in cadrul F.M.I., prin mobilizarea unor fonduri financiare suplimentare, această organizație va putea continua acordarea de credite din resursele normale, pentru ajutorarea țărilor membre de a face față impactului inițial al creșterii costului importurilor petroliere.

Dintre modalitățile de acoperire a deficitului din petrol reține atenția apelul la resursele de pe piața internațională a capitalurilor și in primul rind de pe piața eurodolarilor. Pentru țările industriale dezvoltate această formă de finanțare a deficitului din petrol se profilează ca principalul canal de procurare a sumelor suplimentare necesare. In schimb, țările in curs de dezvoltare intimpină greutăți in procurarea de sume pe aceste piețe, mai ales cînd sumele depășesc o anumită mărime, cînd sint solicitate pentru un termen mai lung sau cînd țările solicitante intimpină serioase dificultăți economice.

O altă modalitate propusă in cadrul eforturilor de soluționare a problemei generale a deficitelor mari din petrol o constituie contribuția țărilor arabe producătoare de petrol pentru crearea unor fonduri de ajutorare cu caracter special destinate țărilor arabe sau musulmane care nu posedă zăcăminte de țiței. Una din concretizări vizează constituirea de către țările producătoare de petrol grupate in cadrul O.P.E.C. a unui organism care să aibă funcțiile unei bănci internaționale de dezvoltare.

Principalele propuneri privind modalitățile de finanțare a deficitului din petrol prezintă, așa cum s-a putut vedea, deosebiri considerabile. Există totuși in această problemă un consens general privind necesitatea de a se mobiliza sume importante pentru a face față deficitelor inregistrate de țările importatoare; după aprecierile B.I.R.D. numai țările in curs de dezvoltare, după folosirea resurselor proprii și a drepturilor lor la F.M.I., mai au nevoie de un flux suplimentar de capitaluri de 2,6 miliarde dolari in 1974 și 6,8 miliarde dolari in 1975.

● Reorientarea petrodolarilor

DEȘI de cu totul altă natură, problema modului cum vor fi canalizate sporurile de rezerve valutare ale statelor producătoare de petrol — așa-numiții „petrodolari" — se impune atenției datorită mărimii acestor sporuri și contextului economic internațional specific in care au loc. După evaluări ale experților O.C.D.E., care pornesc de la presupunerea că prețul petrolului va rămine constant la nivelul din 1974 și că in aceste condiții excedentul balanței plăților curente a țărilor O.P.E.C. va scădea de la circa 60 miliarde de dolari in 1974 la 10—15 miliarde in 1980, in acest din urmă an excedentul cumulat al țărilor respective va putea fi de ordinul a 250—300 miliarde de dolari.

In general, potrivit estimărilor actuale, o importantă parte din sumele incasate de țările producătoare și exportatoare de petrol va lua calea piețelor financiare internaționale, in primul rind a pieței eurodolarilor. Insemnata infuzie de fonduri din partea țărilor exportatoare de petrol va permite pieței eurodolarilor să facă față cererilor sporite de capitaluri din partea țărilor ce inregistrează deficite din petrol.

Deși pină in prezent se pare că volumul investițiilor directe pe care le-au făcut țările din Orientul Mijlociu in țările vestice desvoltate a fost destul de limitat, tendința este de creștere. Fondurile care au fost orientate de țările exportatoare de petrol spre țările vestice au fost utilizate in parte pentru cumpărarea de proprietăți imobiliare. Investițiile țărilor petroliere in țările in curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, pentru proiecte economice comune, se conturează pe de altă parte ca una din formele importante de colaborare economică.

Odată cu creșterea deținerilor de dolari de către țările petroliere din Orientul Mijlociu s-a intensificat pătrunderea unor

dr. Aurel O. BEREA

(Continuare in pag. 32)

DOCUMENTAR STATISTIC

Expansiunea parcului vehiculelor utilitare

DEZVOLTAREA DINAMICĂ a transporturilor rutiere, atît a celor de persoane cît și a celor de mărfuri, reclamă sporirea și modernizarea continuă a parcului de autovehicule. Datele din tabelul alăturat ilustrează deosebirile existente de la o regiune la alta, de la o țară la alta de pe glob în ceea ce privește dotarea cu vehicule utilitare. Oglindind nivelul dezvoltării traficului rutier de mărfuri, cît și al motorizării diferitelor activități sociale (edilitare, în domeniul ocrotirii sănătății ș.a.), datele respective evidențiază profundele decalaje dintre majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Astfel, dotarea cu vehicule utilitare a economiei S.U.A., Canadei, Japoniei, Australiei sau Franței — de pildă — depășește de zeci și chiar sute de ori (raportînd la mia de locuitori) pe cea a Pakistanului, Indiei, Indoneziei, Nigeriei, Egiptului, Iranului etc.

În ceea ce privește eforturile depuse pentru dezvoltarea în perspectivă a parcului de vehicule utilitare (corelată, desigur, cu expansiunea altor genuri de transport, ținîndu-se seama și de profilul geografic al fiecărei țări), este de remarcat faptul că — conform previziunilor publicației „World Casts" — România cunoaște în acest deceniu unul din ritmurile cele mai dinamice de creștere a parcului de vehicule utilitare (în medie de 12,3% pe an). Ritmuri ridicate mai înregistrează Nigeria (12,5%), Iran (10,1%), Iugoslavia (9,6%), Turcia (8,2%) ș.a.

N. P.

Regiunea sau ţara	Numărul de autovehicule utilitare în circulaţie (la 1000 de locuitori)			Creşterea medie anuală (1980/1970, in %)
	1972	1980	1985	
Pe întreaga lume din care:	15,1	19	21	3,2
America de Nord	95,5	126	141	3,6
– Canada	84,9	103	110	2,6
– S.U.A.	96,6	129	145	3,8
Europa occidentală	28,7	36	40	3,2
– Anglia	30,5	33	34	0,7
– Franţa	56,5	69	78	3,2
– R.F.G.	17,0	21	24	3,2
– Italia	18,2	22	24	3,6
– Spania	23,1	31	36	4,4
Ţările socialiste din Europa	16,6	25	30	6,0
– Cehoslovacia	14,2	19	23	4,7
– R.D.G.	24,3	32	37	3,9
– Polonia	8,2	15	20	7,2
– U.R.S.S.	20,2	30	35	5,9
Oceania	60,5	71	84	1,6
– Australia	74,8	85	91	1,2
America Latină	14,4	18	19	3,3
– Argentina	32,7	39	42	2,4
– Brazilia	13,9	18	19	3,5
– Mexic	11,2	15	17	3,2
Africa-Orientul Mijlociu	4,7	6,5	7,6	5,2
– Egipt	1,0	2,1	2,9	10,1
– Iran	2,6	6,0	7,3	10,1
– Nigeria	0,8	1,3	1,6	12,5
– Turcia	5,7	9,7	12,1	8,2
Asia	5,5	7,5	8,5	3,9
– Japonia	85,8	120	134	4,2
– India	1,0	1,8	2,6	7,2
– Indonezia	1,0	1,5	1,9	4,1
– Pakistan	0,7	1,2	1,6	8,0
– Filipine	4,7	7,1	7,9	2,4

Sursa: World Casts, S.U.A., 31/I 1974.

DOCUMENTAR „R. E."

Perspective ale evoluţiei energeticii

ŞANSELE URANIULUI

DIFICULTĂŢILE de aprovizionare cu ţiţei, escalada preţurilor la produsele petroliere — fenomene care au impregnat climatul economic internaţional în cursul celei de-a doua jumătăţi a anului trecut şi în primele luni ale lui 1974 — au avut rezonanţe în evoluţia conjuncturii din majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate. Totodată, ele au constituit revelatorul unor tendinţe care, de fapt, se manifestau mai demult : a apărut perspectiva unei tensiuni în satisfacerea cererii în plină extindere pentru energie, expansiune caracteristică evoluţiei economiei mondiale din ultimele decenii. Ne referim la exploatarea neraţională a resurselor energetice, la creşterea excesivă a ponderii petrolului în balanţa energetică a tot mai multor ţări, urmarea fiind accentuarea dependenţei lor de importul de petrol. După cum se remarca în presa occidentală, cu toate că specialiştii în materie au tras în repetate rînduri semnalul de alarmă, opinia publică nu fusese încă sensibilizată, iar atacarea problemei pînă nu demult n-a constituit o preocupare imediată a cercurilor conducătoare din numeroase ţări mari importatoare de energie.

În ultimul timp asistăm la reconsiderarea strategiei pe plan energetic în unele ţări, sau la elaborarea unei asemenea strategii acolo unde nu exista încă. Pe lîngă introducerea unei politici restrictive în consumul de energie, concretizată în diferite măsuri şi perfecţionări care să determine economii de combustibil, au fost elaborate, ori sînt în curs de elaborare, programe energetice pe termen mai mult sau mai puţin lung, avînd ca elemente esenţiale asigurarea balanţei energetice a ţării respective şi reducerea dependenţei sale de import, diversificarea resurselor de energie utilizate şi ameliorarea structurii balanţei, extinderea activităţii de prospectare geologică şi o mai bună utilizare a resurselor fiecărei ţări, dezvoltarea unor tehnologii noi, mai economicoase, în valorificarea purtătorilor de energie. Astfel, de pildă, în S.U.A. a fost elaborat un program naţional care urmăreşte eliberarea de necesitatea importului de petrol începînd din 1980. În ceea ce priveşte Piaţa Comună vest-europeană, aici au fost stabilite o serie de obiective precise pentru anul 1985, cum sînt : limitarea dependenţei de importul de energie la 40% din necesar (faţă de 63% în 1973), reducerea ponderii petrolului în aprovizionarea cu energie la 40% (60% în 1973), extinderea producţiei de energie electrică astfel ca ea să acopere 35% din consumul total de energie, ridicarea ponderii energiei furnizate de centralele atomo-electrice la 50% din ansamblul producţiei de energie electrică ş. a. [1])

O trăsătură caracteristică diferitelor programe energetice o constituie creşterea importanţei producţiei de energie electrică în satisfacerea necesarului total de energie. În acest context atenţia şi speranţele se îndreaptă în primul rînd către posibilităţile de utilizare a resurselor existente de uraniu şi de alte materiale fisionabile, pînă cînd într-o perspectivă mai îndepărtată omul va reuşi să stăpînească tehnologia fuziunii atomilor şi să folosească în scopuri practice cantităţile uriaşe de energie pe care le degajă.

● O cerere dinamică

IMPULSUL dat utilizării energiei atomice în producţia de electricitate s-a manifestat prin amplificarea programelor de construire a centralelor nucleare, prin lărgirea numărului ţărilor care construiesc sau proiectează pe teritoriul lor asemenea obiective. Dacă în 1967 pe ansamblul ţărilor O.C.D.E. investiţiile destinate acestui tip de centrale însumau 1,07 miliarde dolari (din care aproape jumătate în S.U.A.), cinci ani mai tîrziu volumul investiţiilor respective s-a ridicat la circa 4,6 miliarde dolari, din care în S.U.A. 2,77 miliarde, în Anglia 487 milioane de dolari, în Japonia 320 milioane, în Franţa 242 milioane, în R.F.G. 210 milioane, în Canada 180 milioane de dolari.

După unele evaluări făcute la sfîrşitul anului trecut, accelerarea programului nuclear în S.U.A. va determina în perioada 1973—1990 investiţii în diferite sectoare care concură la dezvoltarea energeticii nucleare, de cinci ori mai mari decît în perioada 1956—1973. Dacă în 1970 centralele atomice furnizau doar cîteva procente din producţia de energie electrică a S.U.A., se prevede că în 1985 ponderea producţiei lor va ajunge la circa 35%. Franţa, care deţinea la începutul anului trecut capacităţi nucleare de 2 700 MW, a accelerat începînd din acest an realizarea proiectelor de construire a unei serii de centrale atomice, astfel încît în 1985 acestea să asigure circa 70% din întreaga producţie de energie electrică.

Anglia a elaborat, de asemenea, un program ambiţios, urmărind să sporească capacitatea instalată a centralelor sale atomice de la circa 5 300 MW la începutul anului 1973 la 41 000 MW pînă în 1990. (Pe ansamblul Pieţei Comune, previziuni recente indică sporirea de patru ori a numărului centralelor atomo-electrice în perioada 1974—1985, iar a puterii lor instalate totale — de circa 11,5 ori).

În Japonia programul energetic pe termen lung prevede construirea a 40 de centrale atomo-electrice de mare capacitate pînă în anul 2 000, cînd energia electronucleară va reprezenta şapte zecimi din întreaga producţie de energie electrică a ţării. Prevederi similare de extindere mai mult sau mai puţin accelerată a capacităţilor nucleare întîlnim în ţări capitaliste dezvoltate ca R.F.G., Italia, Olanda etc. precum şi într-o serie de ţări în curs de dezvoltare.

Aceste creşteri prognozate ale capacităţilor atomice în ţările industriale în decurs de 2—3 decenii au condus, la rîndul lor, la reevaluarea necesarului de combustibil nuclear. O apreciere recentă, prezentată la primul Congres internaţional asupra formării zăcămintelor de uraniu (Atena, mai a. c.), stabilea nivelul necesar al producţiei mondiale de uraniu (de fapt U_3O_8) la 50 000 de tone în 1980 — faţă de 19 000 de tone în 1973 —, la 100 000 de tone în 1985 şi la 180 000 de tone în anul 1990 ! Un ritm de creştere a cererii care depăşeşte pe cel înregistrat pentru cvasitotalitatea materiilor prime sau produselor industriale, aflate în circuitul mondial.

Problema este complicată prin faptul că centralele atomice utilizează în prezent (şi vor utiliza, în marea lor majoritate, în viitor) uraniu îmbogăţit, rezultat printr-un procedeu de izolare izotopică din uraniul natural. Calculat în unităţi de travaliu de separare (U.T.S.) [2]), necesarul mondial de uraniu îmbogăţit este evaluat la 14 milioane de unităţi în 1975, la 33 de milioane în 1980, la 70—80 de milioane în 1985 şi la 120—140 milioane de unităţi în 1990. O creştere mai rapidă, deci, decît pentru uraniu natural.

● Potenţial şi conjunctură

ÎN FAŢA perspectivei creşterii necesarului de consum la uraniu de 8—10 ori pînă în 1990, este firesc ca specialiştii în materie să scruteze cu atenţie potenţialul mondial al resurselor, atît cel imediat exploatabil în condiţii economice, cît şi cel considerat că va putea prezenta interes în viitor. O asemenea evaluare, prezentată la congresul menţionat de James Cameron, secretar ştiinţific permanent al Agenţiei Internaţionale pentru Energia Atomică, duce la concluzia că — la ritmurile prevăzute de creştere — zăcămintele uşor exploatabile, cunoscute în prezent, se vor epuiza către sfîrşitul deceniului următor. Dacă se ţine cont şi de zăcămintele de oxid de uraniu, exploatabile în condiţii mai dificile [3]), aprovizionarea cu uraniu a centralelor nucleare va putea fi asigurată pînă în anul 2000 (vezi tabelul din pag. următoare) cînd consumul total cumulat de uraniu metal va atinge uriaşa cifră de 3 milioane de tone.

De remarcat şi faptul că rezervele considerate „rezonabil" certe din lumea nesocialistă cunosc un înalt grad de concentrare geografică ; peste nouă-zecimi din aceste zăcăminte se află pe teritoriul a şapte ţări — S.U.A., R.S.A., Canada, Australia, Franţa, Niger şi Gabon (vezi graficul). La rîndul lor, resursele suplimentare şi rezervele dificil de exploatat se află amplasate îndeosebi în S.U.A., Canada, Suedia şi Australia.

În ceea ce priveşte uraniul îmbogăţit — combustibilul centralelor atomice —, asigurarea necesarului crescînd al acestuia este condiţionată nu numai de minereul disponibil, ci şi de evoluţia capacităţilor de tratare a uraniului natural. Or, în acest domeniu situația este, aparent, paradoxală.

În timp ce în ultimii ani existau — îndeosebi în S.U.A. — capacități excedentare de separare izotopică, care dispuneau de stocuri considerabile de uraniu natural, în prezent se apreciază că unitățile industriale existente nu vor putea satisface cererea crescîndă către anul 1980. Conform unor estimații publicate de revista „Les Echos“, în 1975 Statele Unite vor furniza 16 milioane de U.T.S. (al doilea furnizor pe plan mondial fiind Uniunea Sovietică), în timp ce țările vest-europene vor putea contribui abia în jurul anului 1980 cu circa 9 milioane de U.T.S. De asemenea, la nivelul investițiilor prevăzute în prezent în acest sector de activitate, în 1985 producția de uraniu îmbogățit ar atinge 28 milioane de U.T.S. în S.U.A. și 19 milioane în Europa occidentală.

Oferta potențială se situează astfel cu mult sub nivelul prezumat pe care-l va atinge cererea de uraniu îmbogățit în următorii 10—15 ani. Or, încă de pe acum Comisia americană pentru energia atomică a anunțat „înghețarea“ livrărilor de uraniu stabilite în cadrul a circa o sută de contracte, livrări destinate unor centrale nucleare atît din S.U.A., cît și din Japonia, R.F.G., Franța, Spania și alte țări. Chiar dacă această măsură a Administrației S.U.A. este apreciată ca o incitare la adresa cercurilor industriale și financiare pentru a accelera realizarea proiectelor lor privind noi capacități de separare, ea constituie totuși un avertisment asupra modificării conjuncturii pe piața combustibililor nucleari.

● Căutări de soluții raționale

CARE este reacția factorilor răspunzători pentru politica energetică din diferitele țări, a specialiștilor în materie, la o situație care — la congresul amintit — a fost caracterizată de către R. Nininger, membru al Comisiei americane pentru energia atomică, prin formula : „Aprovizionarea mondială cu uraniu constituie o sfidare“ ?

Găsirea unui răspuns acestei probleme presupune activități complexe, orientate atît spre mobilizarea și valorificarea optimă a resurselor cunoscute, cît și spre noi deschideri sugerate de avansul necontenit al progresului tehnico-științific.

În primul rînd, necesitatea înzecirii volumului extracției de minereu de uraniu în următorii 15 ani a impulsionat desfășurarea lucrărilor de prospecțiuni geologice în zone puțin explorate încă din Africa, America Latină, Asia și altele, după cum a accelerat darea în exploatare a unor noi mine de uraniu (în Australia, Niger, Bolivia etc.). Totodată, atenția cercetătorilor se îndreaptă către studierea posibilităților de valorificare economicoasă a uraniului din minereurile cu un conținut redus de metal, în care se află asociat cu alte metale. Interesant este faptul că printre societățile care s-au lansat pe filiera uraniului — de la prospectarea minereului și pînă la construirea de centrale nucleare — se numără și o serie de companii petroliere internaționale.

În al doilea rînd, se propune o mai bună valorificare a minereului de uraniu extras, prin adîncirea operațiunii de separare izotopică, astfel încît conținutul rezidual de uraniu 235 să se reducă de la 0,3% cît este în prezent la 0,2%. După opinia specialiștilor, prin aceasta s-ar putea realiza economii echivalente cu 4,5% din nivelul cererii mondiale de uraniu (la nivelul preconizat pentru anul 1985). Fără a mai vorbi de tehnologii perfecționate de separare (de exemplu, cea realizată cu laserul — deocamdată numai în condiții de laborator), care ar contribui la reducerea cererii de uraniu cu 10—30%. O altă cale de economisire o va constitui — fără îndoială — extinderea utilizării reactoarelor suprageneratoare. Funcționînd în prezent în stadiu experimental în cîteva țări, aceste reactoare consumă mult mai puțin combustibil (plutoniu) decît reactoarele folosite curent. Extinderea suprageneratoarelor este frînată, încă, nu numai din unele considerente de ordin tehnic, ci și din necesitatea amortizării în prealabil a investițiilor efectuate în filierele „clasice“ de transformare a energiei atomice în electricitate. Se apreciază, totuși, că ponderea suprageneratoarelor în parcul mondial de reactoare va atinge 20—30% în anul 1990. S-ar putea, desigur, ca tabloul tehnologiilor aplicate pentru obținerea energiei electronucleare să fie îmbogățit pînă la sfîrșitul secolului cu transpunerea în fază industrială a unor cercetări aflate astăzi în fază de laborator, ca fuziunea atomilor de hidrogen, fisiunea termonucleară (pornind de la elementul bor-12) ș. a., care ar lărgi gama elementelor utilizabile în acest scop.

În al treilea — dar nu în ultimul rînd —, datele problemei ar putea fi modificate prin însăși reconsiderarea programelor nucleare din unele țări. O asemenea tendință se manifestă actualmente în S.U.A., de pildă, unde noua Administrație a și inițiat consultări cu specialiștii asupra viabilității și oportunității încercării de a se realiza pînă în 1980 independența S.U.A. de importul de energie (ținîndu-se seama de costul ridicat pe care l-ar cere obținerea autarhiei în acest domeniu). În Anglia se manifestă orientarea către încetinirea ritmului de dare în exploatare a unor noi capacități energetice nucleare : puterea totală a uzinelor electro-nucleare prevăzute a intra în funcțiune în următorii patru ani însumează doar 4 000 de MW (comparat cu obiectivul de 41 000 MW în 1990 !).

Unele rețineri se manifestă chiar și în Franța, țară care — alături de Japonia — mizează intens pe energia nucleară. Într-un comentariu asupra obiectivelor politicii energetice a Pieței Comune, revista „L'Usine Nouvelle“ aprecia nu de mult că acestea „ar trebui conciliate cu necesitatea de a păstra suficientă flexibilitate față de eventualele modificări pe piața energiei“. Este vorba de o tendință care ar putea căpăta proliferări variate, în funcție directă și de evoluția în perspectivă a raportului dintre prețul petrolului și cel al altor purtători de energie.

N. POPOV

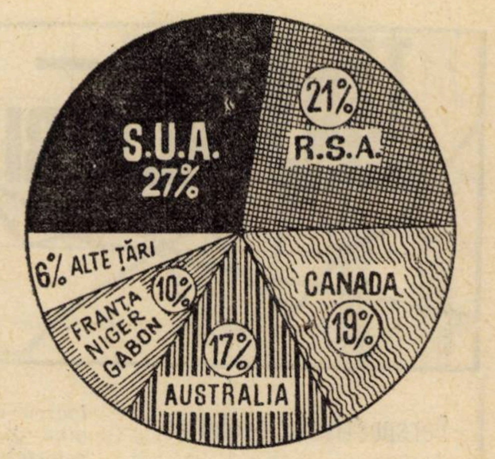

Repartiția rezervelor certe de uraniu (ușor exploatabile) din lumea nesocialistă

	Ușor de exploatat	Dificil de exploatat
Rezerve certe		
- oxid de uraniu	124o	92o
- metal	954	7o7
Resurse suplimentare		
- oxid de uraniu	113o	82o
- metal	87o	64o

Sursa: "Science et vie", nr.682/1974.

Resursele de uraniu din țările nesocialiste (mii tone).

---

[1] Vezi „L'Usine Nouvelle“, nr. 26/1974.

[2] Pentru orientare, arătăm că un milion U.T.S. de uraniu îmbogățit produce o cantitate de energie electrică echivalentă cu cea furnizată de 13—14 milioane tone de păcură arsă în centralele electrice.

[3] În prima categorie intră zăcămintele din care livra de U_3O_8 se poate obține la un preț de cel mult 10 dolari S.U.A. ; din a doua categorie — cele pentru care costul extracției unei livre de U_3O_8 se ridică la 10—15 dolari.

TENDINTE — CONJUNCTURI

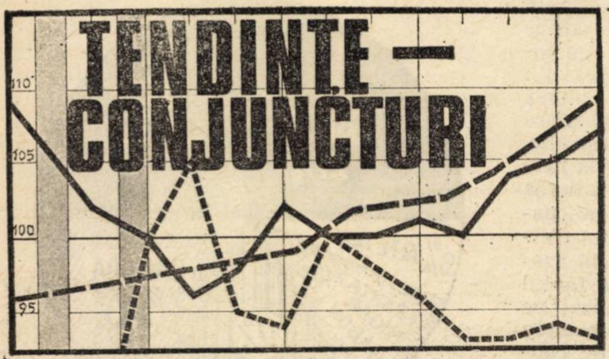

Perspectivele evoluției prețurilor materiilor prime

DUPĂ aprecierea reprezentanților Ministerului vest-german al Economiei, principalele cauze ale opririi creșterii prețurilor, respectiv ale reducerii prețurilor la unele materii prime — fenomene constatate recent — constau pe de o parte în actuala slăbire conjuncturală generală a economiei în principalele țări industrializate, iar pe de altă parte în situația relativ satisfăcătoare a unor produse agricole.

Pentru diversele materii prime evoluția prețurilor este mai diferențiată. Astfel pe ansamblul materiilor prime agricole alimentare și pentru uz furajer se înregistrează numai scăderi puțin însemnate de prețuri. Prețurile pentru combustibil se mențin neschimbate. La materiile prime textile (bumbac și lînă) a avut loc o tendință netă de scădere de la începutul anului. În schimb prețurile celulozei se mențin stabile. Prețurile cauciucului au prezentat de asemenea o puternică tendință de scădere în ultimele luni. Scăderea prețurilor la metalele neferoase este de dată mai recentă, dar destul de puternică. Se apreciază că este posibilă o scădere în continuare a prețurilor la materiile prime industriale. Factorul speculativ va continua să influențeze puternic piața materiilor prime, deoarece pînă în prezent nu se întrevede o îmbunătățire simțitoare în sectorul valutar. Se consideră însă că vînzările mari cu caracter speculativ pot determina în actualele condiții de conjunctură o accelerare a tendinței de scădere a prețurilor.

Important acord de credit japono-irakian

JAPONIA și Irakul au semnat la Tokio un acord conform căruia Japonia va acorda Irakului un credit de 1 miliard dolari în schimbul livrărilor de țiței brut și alte produse petroliere. Acordul prevede că un sfert din valoarea creditului este de origine guvernamentală, sursa celorlalte trei pătrimi fiind particulară. Se apreciază că Irakul va livra Japoniei 160 milioane tone țiței brut și produse petroliere în cursul următorilor zece ani.

Proiectele de dezvoltare finanțate de Japonia includ o rafinărie de petrol, un complex petrochimic, uzine de îngrășăminte chimice, o fabrică de ciment și o uzină de aluminiu. Japonia va pregăti, totodată, tehnicieni și ingineri irakieni pentru proiectele menționate. Creditul guvernamental japonez (250 milioane dolari) va fi rambursat în 18 ani, avînd o perioadă de grație de 7 ani și purtînd o dobîndă de 4%.

Deficit de îngrășăminte pe piața internațională

F.A.O. a apreciat că există un deficit de îngrășăminte de 2 milioane tone pentru această toamnă, afectînd un număr de circa 100 țări în curs de dezvoltare. Aceasta echivalează cu aproximativ 16 milioane tone cereale sau hrana unei populații de circa 100 milioane locuitori. Țările cele mai afectate vor fi cele din Asia de sud-est, o parte din America Latină și Africa. Noua comisie pentru îngrășăminte de pe lîngă F.A.O. a prezentat la prima ei reuniune un plan de măsuri — „Programul internațional de aprovizionare cu îngrășăminte“ — care să preîntîmpine această situație. Se propune o raționalizare a consumului și un sistem de alocații care să asigure țărilor în curs de dezvoltare o „cotă corespunzătoare din totalul aprovizionărilor mondiale, în condiții comerciale sau de concesionare“.

Documentul arată că „pe baza capacităților existente și a proiectelor actuale de extindere se poate aprecia că prezentul deficit de îngrășăminte (mai ales de îngrășăminte azotoase, dar și fosforice și potasice) va continua sau chiar se va accentua în cursul anilor 1974/75 și 1975/76“. Deocamdată, mai menționează documentul, nu există posibilitatea de a acoperi diferența între cerere și ofertă deoarece capacitățile adiționale proiectate urmează să intre în funcțiune abia în 1977 și 1978. Deficitul pe piața internațională se datorește atît decalajului între producție și consum pe plan mondial, cît și reducerii exporturilor din America de Nord și Europa occidentală

Consecințe ale penuriei mondiale de zahăr

PENTRU prima oară după al doilea război mondial, în Anglia s-au luat măsuri neoficiale de raționalizare a consumului de zahăr, datorită dificultăților apărute în aprovizionarea țării cu acest produs. Astfel, unele magazine au limitat cantitatea vîndută la un pachet de persoană. În prezent se fac demersuri din partea comerțului pentru ca guvernul să ia măsuri de limitare a cumpărărilor prin aprobarea majorării prețului de vînzare cu amănuntul cu circa 20—40%.

Dificultăți de aprovizionare resimt și alte țări, care depind în această privință de piața mondială. Astfel, începînd de la 1 august a.c. toți călătorii care părăsesc Suedia nu pot lua cu ei decît maximum 5 kg de produse pe bază de zahăr (solide sau lichide).

Peter Peyser, membru al Congresului S.U.A., a apreciat că va mai dura încă doi sau trei ani pînă cînd disponibilitățile de zahăr vor fi suficiente pentru a permite ca o cantitate sporită de zahăr să fie comercializată pe piața liberă la prețuri mai reduse decît cele actuale.

Penetrația niponă pe piața vest-europeană a televizoarelor color

NU MULT după anunțarea restricțiilor impuse la importul de televizoare japoneze în Anglia (pe piața căreia vînzările de televizoare în culori au crescut în semestrul I a.c. la 869 000 bucăți, față de 1 015 000 bucăți în semestrul I 1973), compania niponă „Matsushita Electric Industrial“ a anunțat construirea unei fabrici pentru asamblarea televizoarelor în culori în orașul Cardiff. Fabrica este proiectată să producă 5 000 televizoare pe lună începînd cu prima jumătate a anului 1976 ; în ea vor lucra circa 250 muncitori. Pentru a coordona producția și desfacerea televizoarelor produse în această unitate, a fost creată compania „Matsushita Electric“ (Anglia). Componentele fabricate în Anglia vor fi utilizate, potrivit companiei japoneze, pînă la nivelul maxim ce nu afectează interesele producătorului.

Produsele vor fi livrate atît pe piața internă cît și pe piețele țărilor vest-europene prin intermediul lui „National Panasonic“ (Anglia), distribuitorul local al companiei japoneze „Matsushita Electric Industrial“.

Majorarea prețurilor la metale și energie în S. U. A.

ÎN S.U.A. continuă să crească prețurile la metale și energie. Trei dintre cele mai mari companii producătoare de aluminiu din țară au anunțat majorarea prețurilor, astfel că aluminiul s-a scumpit în S.U.A. pentru a doua oară în decursul unei singure luni. Economiștii fac pronosticuri că scumpirea aluminiului va provoca în mod inevitabil o reacție în lanț în ceea ce privește majorarea prețurilor la o serie de alte produse industriale. Totodată, corporația „Niagara Mohawk Power Corporation“, una dintre cele mai mari firme producătoare de energie electrică din nord-estul țării, a anunțat majorarea prețului la curentul electric cu 7,5%.

Promovarea exporturilor în Franța

HOTĂRÎREA recentă a autorităților franceze de a aloca suma de 4 miliarde franci pentru promovarea exporturilor ar putea fi imitată și de alte țări occidentale, apreciază unii observatori, ceea ce ar anula recomandarea făcută de comun acord în cadrul O.C.D.E. în luna mai a.c. ca țările membre să se abțină de la măsuri care să stimuleze în mod artificial exporturile. Programul de promovare a exporturilor franceze vizează în primul rînd posibilitatea ca exportatorii să poată obține împrumuturi guvernamentale care să acopere pînă la 3/4 din investițiile pe care le fac în vederea creșterii potențialului lor de export. În schimbul acestor împrumuturi la dobînzi avantajoase exportatorii se obligă să-și sporească exporturile cu cel puțin 5% în trei ani.

„CEA MAI PREȚIOASĂ DINTRE RESURSE ESTE OMUL ÎNSUȘI“

DUPĂ CE a ținut o expunere urmărită cu mult interes în fața ziariștilor participanți la colocviul internațional care a precedat recenta Conferință mondială a populației, **dr. HAN SUYIN**, *cunoscută scriitoare, a acceptat cu multă amabilitate să acorde un interviu revistei noastre.*

● Care este, după părerea dv., viitorul țărilor din așa zisa „lume a treia“ și care sînt căile de acțiune pentru realizarea dezideratelor supreme ale acestor țări ?

— Am avut ocazia să auzim un număr de principii înalte și sentimente nobile. Dar noi trăim în mijlocul realității și aceasta se prezintă exact așa cum arăta la deschiderea Colocviului pentru ziariști pe problemele populației Excelența Sa, primarul Bucureștiului : problema populației și a resurselor mondiale nu se poate pune în vid, separată de contextul său social și politic de azi. Îi admir pe cei care pot vorbi de un nobil viitor în care va exista o societate egalitară și în care resursele vor fi controlate de toți. Dar aceasta presupune să începem chiar acum să realizăm ceea ce s-a discutat nu demult la cea de a șasea sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., la care țările în curs de dezvoltare, care cuprind majoritatea populației lumii, au formulat cererea lor pentru raporturi de schimb mai echitabile și pentru lichidarea cauzelor reale ale sărăciei și înapoierii, în anumite zone ale globului. Aceste cauze sînt nu populația, ci injustiția, exploatarea, adică imperialismul și hegemonismul. Rezoluția sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. vorbește de necesitatea transferului gratuit sau aproape gratuit de tehnologie, a asistenței acordate țărilor în curs de dezvoltare de către cele dezvoltate, a unei carte a drepturilor și obligațiilor internaționale ale statelor. Cred că ea reprezintă un punct de pornire pentru exprimarea necesităților și revendicărilor „lumii a treia“, dar personal nu sînt deloc optimistă în ce privește urmarea imediată a unui asemenea curs de către țările dezvoltate. Ele vor acorda poate unele concesii „lumii a treia“, dar nu vor consimți să intre în fondul chestiunii. De aceea, cred că singura cale este cea a bazării pe propriile forțe — cale lungă și grea —, a luării soartei în propriile mîini.

● Cum înțelegeți dv. conceptul de planificare familială, în condițiile concrete ale diferitelor națiuni ?

— Am lucrat 18 ani în planificarea familială și cred în ea, dar nu consider că ea reprezintă un remediu pentru sărăcie și nici nu va fi vreodată. Ceea ce se impune sînt schimbări în sistemul social.

În această privință aș dori să mă refer la experiența R. P. Chineze, țară care în 1949 avea 400 milioane de locuitori, adică aproximativ de două ori mai puțin decît astăzi, și în care în trecut în fiecare an mureau cîteva milioane de oameni din cauza sărăciei și foametei. Pretutindeni acest lucru era explicat imediat prin aceea că China avea o populație prea mare. Astăzi populația Chinei este mult mai mare, dar situația ei s-a schimbat radical : producția de cereale s-a dublat, cea de proteine a sporit de 12 ori, oamenii nu mai cunosc ce este foametea, au o stare de sănătate bună. Acest lucru însă nu s-a realizat prin planificarea familială, care în orașe a început numai după 1964, iar la sate abia anul trecut, ci printr-un efort planificat de dezvoltare economico-socială.

Planificarea familială nu se poate realiza prin constrîngere, înainte de atingerea unui anumit nivel de trai și de educație, de lichidarea exploatării, de rezolvarea unor probleme economico-sociale, nu poate fi utilizată ca un remediu pentru sărăcie și ignoranță, așa cum s-a afirmat în unele părți ale lumii în care ea s-a aplicat și a eșuat.

Sînt pe deplin de acord că într-un viitor, nu știu cît de îndepărtat, cînd va exista o lume mai dreaptă, în care vocea „lumii a treia“ va fi fost ascultată, cînd necesitatea lichidării injustiției de care ea se plînge și care a condus la rezoluția sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. din luna aprilie a.c. va fi acceptată ca un prim pas spre o nouă ordine internațională, mai echitabilă, planificarea familială va fi dorită de mulți oameni. Dar deciderea ei trebuie să rămînă dreptul suveran al fiecărei țări ; în această privință nu poate exista decizie sau control din partea vreunei organizații supranaționale, sub paravanul așa-numitei interdependențe, căci aceasta nu ar conduce decît la perpetuarea exploatării. Aceasta pentru că din toate resursele existente în lume, cea mai prețioasă este omul însuși, a cărui muncă creează bogăția. Astfel, Belgia, de unde este originară mama mea, este o țară mică, fără resurse, o țară suprapopulată, avînd o densitate de cinci ori mai mare decît a Chinei, dar în același timp a ajuns la un nivel de trai foarte ridicat, datorită industriei și progresului tehnologic.

Vorbim de o societate matură, dar cum se poate ea maturiza dacă este exploatată ? Cum pot lupta popoarele pentru altceva decît pentru independență și control asupra propriilor lor resurse dacă lucrurile sînt așa cum au fost descrise de rezoluția Adunării Generale a O.N.U. ? De aceea, cred că trebuie să pornim de la realitățile prezente. În cadrul acestora unele țări afirmă că sînt subpopulate și eu nu cred că ele greșesc. Să luăm de exemplu Gabonul, care are o suprafață reprezentînd jumătate din suprafața Franței, dar numai 900 000 locuitori, față de 52 milioane în Franța, sau Zairul, extrem de bogat, cu o suprafață de patru ori cît cea a Franței, dar cu 22 milioane de locuitori, Madagascarul, mai întins decît Franța, dar cu numai 7 milioane de locuitori, sau Tanzania, de două ori mai mare decît Franța, dar avînd numai 13 milioane de locuitori, Zambia, odată și jumătate cît Franța, cu doar 4 milioane de locuitori, Brazilia — 8,5 milioane km^2, de 16 ori mai mare ca Franța, dar cu 89 milioane de locuitori etc. Nu cred că aceste țări vor dori planificarea familială, fiind pe deplin conștiente că sînt subpopulate, și este dreptul lor suveran să afirme acest lucru.

● Ce părere aveți despre felul cum sînt utilizate resursele planetei noastre, ținînd seama de necesitățile de consum în creștere ale omenirii ?

— Bogatele resurse ale planetei noastre sînt acum consumate — și adeseori risipite — de o minoritate, care crede că stabilitatea înseamnă menținerea actualei ordini și că există un singur sistem care reprezintă o societate fericită — acela al lor. În fiecare duminică la New York o pădurice este consumată pentru un ziar, un ziar important și interesant, dar din care numai 8% din spațiu este destinat informației, iar 92% publicității pentru societatea de consum, pentru a cheltui, a cumpăra și a risipi mai mult. Să începem prin a da un exemplu, și atunci comunitatea mondială va vedea că și facem ceva, nu doar discutăm.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

robotron

daro

Aparate, instalaţii, sisteme ROBOTRON DARO pentru progresul tehnicii şi ştiinţei

Exportator :

**Büromaschinen —
Export GmbH Berlin
DDR — 108 Berlin,
Friedrichstrasse 61
Republica
Democrată
Germană**

La Bucureşti vom expune :

Aparate şi instalaţii moderne de mare capacitate pentru prelucrarea datelor.
Oferta noastră : soluţii practice pentru interpretarea datelor în toate ramurile economiei, precum şi multe alte servicii suplimentare.

Oferta noastră specială : prezentarea aparaturii compatibile ESER a combinatelor noastre de stat ROBOTRON şi ZENTRONIK.

Vă aşteptăm la Bucureşti

Tîrgul Internaţional Bucureşti

13. — 22.10.1974

Complexul expoziţional,

pavilion T.

bme

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	2 IX 1974	6 IX 1974	Abaterea[1] cursului valutelor în ziua de 6 IX 1974 față de		Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 – 6 IX 1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6755	2,6710	- 0,74	+ 1,04	- 1,03
Francul elvețian	3,3835	3,2500	3,0230	3,0190	+12,07	+ 7,65	- 7,10
Francul francez	4,60414	4,7025	4,8350	4,8150	- 4,38	- 2,34	+ 2,39
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3102	2,3112	-20,17	- 0,59	+ 0,60
Lira italiană	523,50	607,0	662,35	662,25	-20,95	- 8,34	+ 9,10
Yenul japonez	308,0	280,2	302,30	302,40	+ 1,85	- 7,34	+ 7,92
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	103,87	158,0	157,50	–	–	–

1) revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului

ÎN SĂPTĂMÎNA 2—7 septembrie 1974 pe piețele valutare internaționale a continuat să se mențină o atmosferă de tensiune, cursurile principalelor valute occidentale înregistrînd oscilații relativ importante de la o zi la alta. Situația principalelor valute occidentale pe piețele valutare continuă să fie influențată de unele fenomene negative (accentuarea inflației, deficite ale balanțelor comerciale și de plăți, stagnarea activității economice etc.), care se manifestă în economia țărilor occidentale, cît și de unele măsuri de control și de limitare a operațiunilor băncilor comerciale pe piețele valutare luate de unele țări. Astfel, după măsurile de control al operațiilor băncilor comerciale pe piețele valutare luate în ultimele luni de Elveția, Anglia etc., la începutul lunii septembrie a.c., autoritățile monetare din R.F.G. au luat o serie de măsuri privind nu numai controlul ci și reducerea volumului operațiilor băncilor comerciale pe piețele valutare. Avînd în vedere creșterea numărului de bănci comerciale care întîmpină dificultăți financiare ca urmare a operațiilor speculative pe piețele valutare se așteaptă noi măsuri de control și de limitare a activităților acestor bănci din partea autorităților monetare din diversele țări.

Dolarul S.U.A. a continuat și în perioada analizată să se întărească față de majoritatea valutelor occidentale ca urmare a măsurilor luate de autoritățile americane pe linia atenuării presiunilor inflaționiste (reducerea cheltuielilor bugetare, restrîngerea creditului etc.), precum și a menținerii dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. la un nivel mult mai ridicat decît în țările vest-europene.

Față de **marca vest-germană** cursul dolarului s-a ridicat la cel mai ridicat nivel din ultimele șase luni, depășind cursul paritar teoretic (2,66904 mărci = 1 dolar S.U.A.). În cercurile de specialitate occidentale se exprimă părerea că relația de curs marcă/dolar ar putea atinge în viitoarele săptămîni chiar nivelul de 2,70 mărci = 1 dolar.

Lira italiană a înregistrat o deteriorare a poziției sale ca urmare a dificultăților deosebite cu care este confruntată Italia pe plan economic și financiar. Deficitul balanței de plăți a fost în luna iunie a.c. de 396 miliarde lire, iar în primul semestru a.c. deficitul s-a ridicat la 2 924 miliarde lire, față de numai 915 miliarde lire în perioada corespunzătoare a anului trecut. În același timp, indicele costului vieții în Italia în luna iulie a crescut cu 2,4 % față de luna precedentă și cu 19,3 % față de luna iulie 1973.

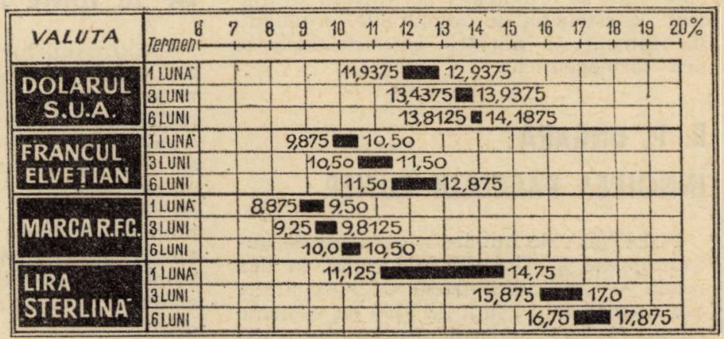

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 2—7 septembrie a.c. (niveluri minime și maxime)

Se constată o întărire a cursului **francului francez** consecință în principal a faptului că dată fiind politica restrictivă în domeniul creditului pe plan intern dusă de autoritățile monetare din Franța, întreprinderile franceze nu ezită a-și procura fondurile necesare în valută străină pe care le convertesc apoi în monedă națională, ceea ce a determinat creșterea cererii de franci.

Pe piața eurovalutelor deși dobînzile au continuat să se mențină la un nivel ridicat, în perioada analizată s-a înregistrat o scădere a acestora mai ales la eurofrancul elvețian și euromarca vest-germană.

Scăderea dobînzilor la euromarcă a fost influențată de măsurile luate de autoritățile monetare din R.F.G. pe linia sporirii lichidităților pieței monetare interne prin reducerea cu 10 % a rezervelor minime obligatorii pe care băncile comerciale trebuie să le depună în cont nepurtător de dobînzi la banca centrală și prin menținerea în vigoare a împrumuturilor pe gaj de titluri la o dobîndă de 9 %. Măsuri similare au fost luate și de autoritățile monetare din Elveția ceea ce s-a repercutat asupra nivelului dobînzilor la eurofrancul elvețian.

Taxa oficială a scontului la 6 IX 1974 : Nu au intervenit modificări față de perioada 19—23 VIII 1974 (vezi „Revista economică" nr. 11/1974).

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Italia : dezechilibrul balanței tehnologice

DUPĂ opinia cercurilor de specialitate din Italia deficitul balanței sale tehnologice va crește de la 165 miliarde lire în 1971 la 189 miliarde lire în 1975 și 254 miliarde lire în 1980. În timp ce încasările din livrările de tehnologie vor spori de la 70 miliarde lire în 1975 la 99 miliarde în 1980, plățile pentru importul de tehnologie se vor extinde de la 259 miliarde lire în 1975 la 353 miliarde în 1980.

La deficitul balanței tehnologice contribuie în special ramuri ca industria chimică (inclusiv cea farmaceutică), construcțiile de mașini (inclusiv cele electrice), industria alimentară și cea textilă. Importul masiv de tehnologie se datorează și faptului că Italiei nu-i revin decît 8,7% din investițiile pentru cercetare și dezvoltare efectuate în cadrul Pieței Comune (de cele 6 țări fondatoare), față de 45,3% cît deține — de pildă — R. F. Germania și 34,7% Franța.

● Traficul aerian de pasageri și achizițiile de avioane în Europa occidentală.

CONFORM estimărilor publicate de firma americană „Frost and Sullivan", traficul aerian pe distanțe lungi în Europa occidentală va crește într-un ritm mediu anual de 15% în perioada 1973—1978 și de 11% în perioada 1978—1985. Se apreciază că traficul pe distanțe scurte și medii (inclusiv zborurile charter) se va majora în ritmuri de 13% în perioada 1973—1978 și de 10% în anii 1978—1985.

În ceea ce privește cererea de avioane pentru distanțe lungi, aceasta se va ridica la circa 130 avioane cu reacție de mare capacitate pînă în 1978 și la încă 350 avioane de aceeași categorie pînă în 1985. În domeniul transporturilor pe distanțe scurte și medii, previziunile firmei se ridică la cca. 90 de avioane cu reacție de mare capacitate pînă în 1978, plus încă 300 pentru următorii șapte ani.

● S.U.A. : prognoza deficitului de gaze.

DEFICITUL de gaze naturale în S.U.A. în anul 1985 este estimat la cca 196 miliarde m.c., în condițiile majorării cererii în circa două treimi față de 1970. În cursul perioadei 1975—1985 importul de gaze naturale, îndeosebi lichefiate, urmează să crească de la mai puțin de 28 miliarde m.c. la cca 168 miliarde m.c. (respectiv de șase ori). Totuși importurile vor depinde în mare măsură de descoperirile de gaze petroliere (asociate) pe teritoriul țării și mai ales din zăcămintele offshore aparținînd S.U.A. De asemenea, importul va fi influențat și de producția de gaze rezultate din gazeificarea cărbunilor.

INVESTIȚII STRĂINE ÎN IUGOSLAVIA

UN STUDIU elaborat de O.C.D.E. asupra evoluției investițiilor străine în economia Iugoslaviei, țară asociată la unele activități ale organizației amintite, arată, printre altele, că la sfîrșitul lunii ianuarie a.c. erau încheiate 97 de contracte de creare a unor întreprinderi mixte cu un capital total de 13 miliarde dinari, participarea societăților străine ridicîndu-se la 2,2 miliarde dinari.

Pe primul loc (ca număr de întreprinderi mixte la care participă) se află Italia (25), urmată de R.F.G. (20), S.U.A. (11), Elveția și Franța (cîte 8), Belgia și Liechtenstein (cîte 4) etc. Principalele ramuri spre care se orientează investițiile străine sînt : construcția de automobile, producția de rulmenți și industria chimică (inclusiv cea farmaceutică).

R. P. UNGARĂ: ÎNNOIREA PARCULUI RUTIER

POLITICA de înnoire a parcului de autocamioane în Ungaria a început să dea roade — subliniază presa de specialitate din această țară ; față de 3300 de vehicule casate în 1971, numărul acestora s-a ridicat la 7300 în 1972 și la 10 000 anul trecut. Ca urmare, a crescut rentabilitatea exploatării parcului de autocamioane, atît prin îmbunătățirea structurii acestuia, cît și prin realizarea în 1973 a unor economii nemijlocite de 250—300 milioane de forinți. În sectorul de întreținere și reparare a acestui parc au apărut capacități disponibile (numărul orelor afectate pentru reparații generale reducîndu-se de la 3,7 la 2,8 milioane de ore), care au fost afectate reparării automobilelor proprietate personală. Pe baza experienței obținute, Ministerul Poștelor și Comunicațiilor din R. P. Ungară intenționează să extindă procesul de înnoire asupra celorlalte tipuri de autovehicule aflate în proprietate socialistă.

PONDEREA EXPORTURILOR ÎN P.I.B. AL UNOR ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE

DUPĂ calcule publicate recent de O.C.D.E., în anul 1973 ponderea exporturilor în produsul intern brut al principalelor țări capitaliste dezvoltate a fost următoarea : Belgia 43,5%, Olanda 35,4%, Irlanda 30,1%, Elveția 23,1%, Norvegia 22,4%, Suedia 20,9%, Canada 19,2%, Portugalia 19%, R. F. Germania 17,7%, S.U.A. 4,3%.

DE DOUĂ ORI MAI IEFTIN

CONFORM unor calcule, efectuate de societatea franceză „Electricité de France“, creșterea prețurilor la produsele petroliere și alți combustibili a determinat apariția unui decalaj apreciabil între costul energiei electrice produse în termocentrale clasice și al celei furnizate de centrale nucleare. La sfîrșitul semestrului I a.c. acest decalaj — calculat per kWh — era în Franța de ordinul 8 centime./3,85 centime. Rolul cel mai important în acest sens îl are costul combustibilului, după cum rezultă din datele de mai jos (în %) :

Elemente ale prețului de cost	Centrală nucleară	Centrală clasică
Învestiții de bază	54,5	16
Cheltuieli de exploatare	21,0	9
Costul combustibilului	24,5	75
	100	100

FLOTA MARITIMĂ MONDIALĂ LA 30 IUNIE 1974

LA sfîrșitul lunii iunie a.c. flota maritimă mondială avea un efectiv de 30 280 nave și un tonaj de 467,7 milioane tdw, înregistrînd o creștere a capacității de transport de 9,7% față de aceeași perioadă a anului precedent. De notat că, în decursul ultimelor 12 luni, creșterea în tonaj cu 41,4 milioane tdw a flotei maritime mondiale a fost realizată prin lansarea la apă a numai 240 nave, ceea ce reflectă menținerea interesului armatorilor pentru achiziționarea de nave cu deplasamente ridicate.

Din totalul flotei comerciale, tancurile petroliere reprezentau, la data menționată, 6712 unități, cu o capacitate de 228,8 milioane tdw, respectiv 48,9% din total.

CÎTE COSMETICE SE CONSUMĂ PE LOCUITOR

CONSUMUL de produse cosmetice și pentru îngrijirea corpului înregistrează o creștere continuă în Italia. Aceste produse nu mai sînt considerate de mult articole de lux, ci articole de larg consum. Se apreciază că producția de asemenea produse a atins în 1973 o valoare de aproximativ 500 miliarde lire, iar valoarea vînzărilor, peste 580 miliarde lire. Cu un consum lunar de 800 lire pe locuitor, Italia se situează însă mult în urma S.U.A. și a R. F. Germania. De aceea, Asociația industriei cosmetice din Italia — UNIPRO — apreciază perspectivele de dezvoltare ale acestei ramuri ca fiind cît se poate de favorabile.

Față de anul 1972 producția de cosmetice a înregistrat o creștere de circa 7%. Consumul anual de săpunuri și detergenți pe locuitor este de 13,5 kg în Italia, față de 20 kg în Elveția, 19,6 kg în R. F. Germania, 18 kg în Olanda, 17,4 kg în Danemarca și 15,8 kg în Franța.

RECONSIDERAREA ROLULUI CĂRBUNELUI ÎN APROVIZIONAREA CU ENERGIE

PRODUCĂTORII de cărbune din țările Pieței comune au elaborat un plan în vederea revitalizării industriei cărbunelui și reducerii dependenței Comunității față de importurile de țiței, printr-o politică realistă pe termen lung în acest domeniu. Președintele Asociației producătorilor de cărbune din țările C.E.E. a chemat la întreprinderea unor acțiuni urgente în cîteva direcții principale : creșterea producției comunitare de cărbune prin suplimentarea capacității de producție ; atragerea și menținerea în această industrie a unei suficiente forțe de muncă ; creșterea rolului cărbunelui ca materie primă în obținerea energiei termo-electrice și în industria siderurgică ; vînzarea cărbunelui la prețuri care să asigure ca o mare parte din fondurile de investiții să provină chiar din industrie ; accelerarea programelor de cercetări în vederea descoperirii unor noi metode de producție și domenii de folosință pentru cărbune.

S. U. A. EXPORTATOR DE ȚIȚEI

DUPĂ cum a anunțat nu demult Administrația federală pentru energie din S.U.A., o parte din țițeiul extras în Alaska va trebui exportată în următorii ani, probabil în Japonia, deoarece capacitățile de rafinare de pe teritoriul Statelor Unite nu vor fi capabile să prelucreze această producție crescîndă (100 milioane de tone în 1978). Pentru a recupera întîrzierea în dezvoltarea industriei de rafinare a petrolului, un amplu efort de investiții se desfășoară în prezent în această țară, în vederea realizării de noi capacități însumînd 125 milioane de tone/an.

PROIECTE JAPONEZE ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

Avînd în vedere nivelul ridicat al prețurilor materiilor prime și energiei, Japonia a inițiat un program de participare cu investiții la construirea unor obiective industriale în țările care dispun de resurse miniere însemnate, primind în schimb materii prime și semifabricate. Astfel, firma japoneză „Kawasaki“ urmează să construiască în Abu Dhabi o oțelărie bazată pe reducerea directă a minereului, prin utilizarea gazului natural existent pe plan local. În afară de această oțelărie, „Kawasaki“ va instala și un laminor care în final va produce 500 000 tone semifabricate din oțel. Aceste produse se vor exporta în Japonia și în alte țări. De asemenea, firma „Kawasaki“ va construi în Filipine o uzină de peletizare, minereul de fier utilizat obținîndu-se din această țară. La rîndul său,

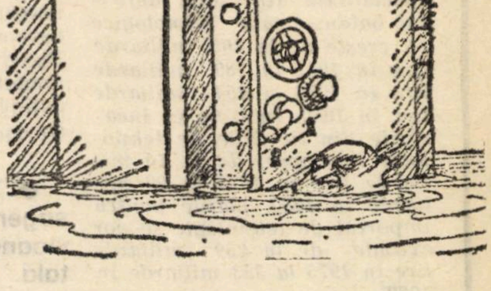

Falimentul unui număr crescînd de bănci vest-germane i-a inspirat revistei hamburgheze **Die Zeit** această caricatură intitulată „Lichiditate suficientă“...

firma japoneză „Marubeni Corp.“, a încheiat un contract de cooperare cu Libia pentru construirea unei oțelării care să utilizeze procedeul de reducere directă a minereului cu gaze naturale libiene, minereul de fier fiind importat.

COMITET INTERNAȚIONAL PENTRU CERCETĂRI ÎN DOMENIUL CĂRBUNELUI

ASOCIAȚIA europeană a cărbunelui (din Europa occidentală — n.n.), asociațiile de producători de cărbune din S.U.A. și organizațiile guvernamentale din această țară au creat nu de mult un comitet internațional pentru cercetări în domeniul cărbunelui. El va avea ca obiectiv să coordoneze programele de cercetări și să realizeze o repartiție rațională eficientă a sarcinilor și a importantelor mijloace financiare destinate cercetării asupra tehnicii extracției, securității în mine, utilizării și valorificării optime a cărbunelui.

CEL MAI MARE LAMINOR DE TABLĂ GROASĂ DIN LUME

LA uzinele „Mizushima“ ale corporației „Kawaski Steel“ se construiește în prezent cel mai mare laminor de tablă groasă din lume. Linia finisoare este executată de firma „Kawasaki Heavy Industries“, sub licență „Schloemann-Siemag“. La sfîrșitul primei etape laminorul va produce 150 000 tone/lună tablă groasă pentru nave și țevi sudate de mare diametru, cu lățimea finită pînă la 5 200 mm și lungimea de 2—25 metri.

DIMENSIUNILE DATORIEI PUBLICE ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

ATÎT ca cifră absolută, cît și ca pondere în produsul social brut, datoria publică înregistrează valori foarte diferite în principalele țări capitaliste dezvoltate, după cum rezultă din graficul de mai jos, reprodus după revista **Der Spiegel**. Situația cea mai dificilă la acest capitol este considerată cea a Angliei, țară în care ponderea datoriei publice depășește 4/5 din produsul social.

DATORIA PUBLICĂ IN ANUL 1972

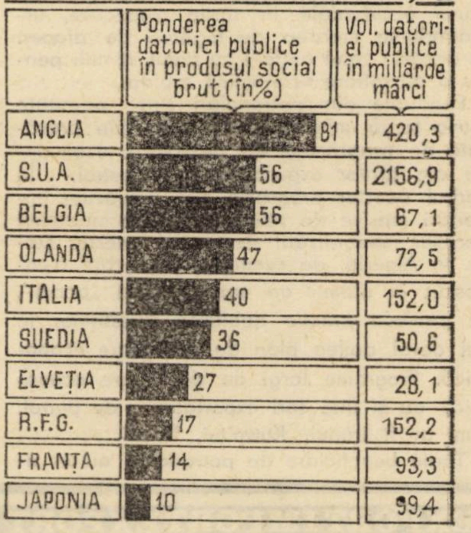

MACHINOEXPORT

BULGARIE

Strungurile seriei „Preslav“ sînt mașini moderne și stabile, cu un randament ridicat. Comanda cutiilor de viteze se efectuează cu ajutorul sistemului de preselectare. Au fost prevăzute, de asemenea, varietăți de ambreiaj electromecanic.

Mașinile sînt echipate cu un anumit număr de accesorii complementare.

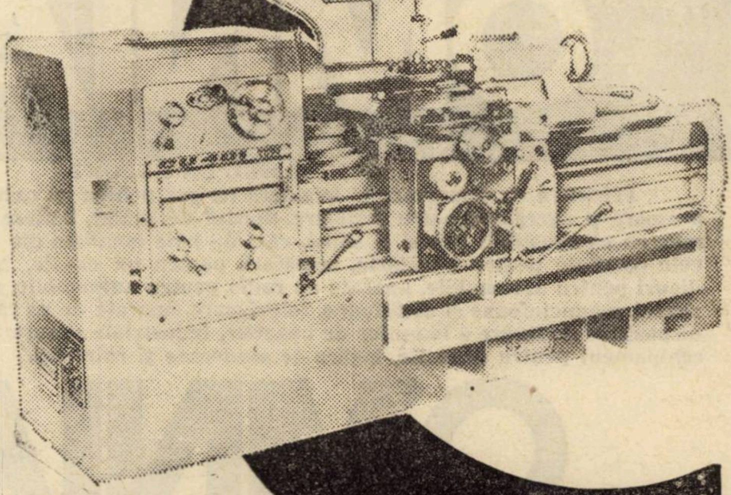

	CP 401	CP 402	Cu 401	Cu 502
Diametrul maxim al materialului prelucrat	440 mm	440 mm	440 mm	440 mm
Diametrul maxim al barei	70 mm	70 mm	70 mm	70 mm
	250 mm	1000 mm	250 mm	1000 mm
Distanța între vîrfuri	500 mm	1500 mm	500 mm	1500 mm
	750 mm	2000 mm	750 mm	2000 mm
Greutatea netă cu accesorii normale	2500 kg	2500 kg	2500 kg	2600 kg

EXPORTATOR : MAȘINOEXPORT
str. Aksakov 5, Sofia — Bulgaria
Tel. : 88—53—21 ; Telex 22 425
Telegrame : Mașinoexport — Sofia

PUBLICOM

PETROLUL

(Urmare din pag. 23)

bănci occidentale în țările respective, urmărindu-se crearea de legături de afaceri în această zonă unde s-au creat stimuli pentru o dezvoltare economică rapidă.

Fondurile din petrodolari sînt orientate într-o largă măsură către investițiile prevăzute de programele de dezvoltare economică ale țărilor exportatoare de petrol. În cadrul acestor programe sînt prevăzute importuri masive de tehnologie și echipament necesar modernizării economiei acestor state. În Algeria, de exemplu, țară care a cunoscut în ultimii ani un adevărat „boom", se prevede practic dublarea investițiilor în cel de-al doilea plan de dezvoltare economică. Programe largi de dezvoltare economică au și alte țări exportatoare de petrol, cum ar fi Iranul, Kuweitul, Irakul.

Țările beneficiare de petrodolari au în același timp și largi programe de ajutorare economică a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, fie pe calea ajutorării sau creditării directe a țărilor importatoare care întîmpină unele greutăți ca urmare a creșterii prețului petrolului, fie pe calea participării la constituirea pe plan internațional a unor fonduri în același scop.

SOLUȚIONAREA problemelor complexe și serioase legate de greutățile financiare ale unor state ca urmare a deficitelor din petrol necesită intensificarea cooperării economice între toate statele, participarea largă a țărilor cu posibilități financiare ridicate la sprijinirea programelor de dezvoltare ale țărilor cu resurse mai limitate. Pentru perspectiva mai îndelungată rămîne desigur nevoia imperioasă de a se promova cercetările științifice și tehnologice apte să ducă la atragerea în circuitul economic a noi resurse energetice, la diversificarea combustibililor și la noi niveluri competitive ale diferitelor resurse utilizate.

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT
OMNIA

PROGRAMUL DE EXPORT

Frigidere cu compresor și frigidere cu gaz pentru uz casnic, congelatoare compresoare și agregate pentru frigidere, mașini de spălat, boilere și cuptoare electrice, sobe cu combustibili lichizi și solizi, căzi de baie emailate din tablă sau fontă, chiuvete emailate pentru bucătărie, armături, pentru uz casnic, aparate de radio, radiouri pentru automobile, aparate de radio pentru automobile, aparate radio cu tranzistori, magnetofoane și dictafoane, televizoare, aparate de uz casnic cu propan-butan, dispozitive de fixare a lămpilor de buzunar, industriale și exterioare, mașini de cusut, echipament pentru depozite, lagăre de alunecare și rulmenți.

OMNIA
BRATISLAVA

OMNIA
Dunajska 4, 89932 Bratislava 1
R.S. Cehoslovacă

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

PUBLICOM

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Nr. 13 – vineri 13 septembrie 1974

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În dezbatere : Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.
– Programul partidului – expresie a unității, previziunii economice și sociale. **(Pavel Apostol).** 1–2
– O dominantă a industrializării : Automatizarea (ing. **Gh. Mihulecea)** 3–4

Cincinalul inainte de termen

– O intrebare pentru fiecare intreprindere și centrală : Cum realizați principalele obiective ale planului ? **(B. Vasile, L. Țăranu)** 5–6
– Ancheta „R.E." : Funcționarea unui mecanism complex : Aprovizionarea tehnico-materială **(Bogdan Pădure)** 7–8–9

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Ce fel de conducători solicită economia inovațională ? (dr. ing. **Mihai Dumitrescu)** 11–12
– Un eveniment ● o opinie : Simpozionul internațional de ergonomie – București 1974 13

TEORII – IDEI

– Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste (prof. dr. **Nicolae Belli)** 14–16
– Considerații asupra criteriilor, tipurilor și modelelor principale de specializare internațională (II), (prof. dr. **Constantin Moisuc)** 17–18
– Al 30-lea Congres anual al Institutului internațional de finanțe publice : Utilitatea contactelor directe dintre oamenii de știință 19
– Școli, curente, economiști : Dilema inflație – stagnare **(D. Oprescu)** 20–21

ECONOMIE MONDIALĂ

– Petrolul și situația financiară (dr. **Aurel O. Berea)** 22–23
– Documentar „R.E." : Perspective ale evoluției energeticii : Șansele uraniului **(N. Popov)** 24–25
– Tendințe ● conjuncturi 26
– Convorbiri economice cu dr. Han Suyin 27
– Piața monetară internațională 29

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București, sectorul 1, telefon 11 59 60.

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

UTILITATEA ASIGURĂRII DE ACCIDENTE

Printre numeroasele forme de asigurare, pe care Administrația Asigurărilor de Stat le pune la îndemina cetățenilor, se află și asigurarea pentru cazurile de accidente. Forma de bază a acesteia se poate încheia pentru sume fixe **sau pentru** sume convenite.

Asigurările de accidente pot fi încheiate de orice persoană în vîrstă de la 16 la 70 de ani, indiferent de profesia și de locul de muncă. Persoanele care realizează venituri din muncă proprie pot încheia asigurări de accidente de la vîrsta de 14 ani.

ADAS plătește sumele asigurate pentru urmările numeroaselor evenimente neprevăzute, ce se pot întîmpla la domiciliu, la locul de muncă, pe stradă, în călătorie, la practicarea sporturilor.

La alegerea celor interesați, asigurările de accidente cu sume fixe, **între 5 000 și 10 000 de lei, se încheie pe durate de 3 sau 6 luni (în funcție de profesia asiguranțului și de felul întreprinderii în care lucrează) sau pe durate constituind multiplul acestora. dar nu mai mult de 2 ani.**

Asigurările de accidente cu sume convenite, **se încheie pe durate de la 1 la 5 ani, la alegerea cetățenilor.**

Primele de asigurare, la ambele forme de asigurare, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, de profesia și felul întreprinderii în care acesta lucrează, precum și de durata contractului. De exemplu, pentru o asigurare cu sume fixe. muncitorii din mine (exploatări subterane) plătesc 15 lei pe trimestru ; muncitorii din fabricile de încălțăminte, țesătorii, filaturi, tipografii etc., precum și orice funcționar administrativ plătesc 12 lei pe durata de 6 luni. Dacă preferă asigurarea cu sume convenite, prima de asigurare este aceeași, dar altfel eșalonată ca termene de plată. Menționăm astfel că, la asigurările cu sume convenite, prima de asigurare se poate plăti și eșalonat : semestrial, trimestrial sau lunar (cu condiția ca prima să nu fie mai mică de 8 lei pe lună).

Pentru a se preîntîmpina unele neajunsuri ce se pot ivi la plata cu regularitate a primelor, există posibilitatea ca acestea să fie achitate și pe bază de „consimțămînt scris“ care constă în împuternicirea pe care asiguratul o dă celor care îi achită drepturile bănești de muncă, de a plăti Administrației Asigurărilor de Stat, în numele său, primele de asigurare, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru încheierea asigurării, cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

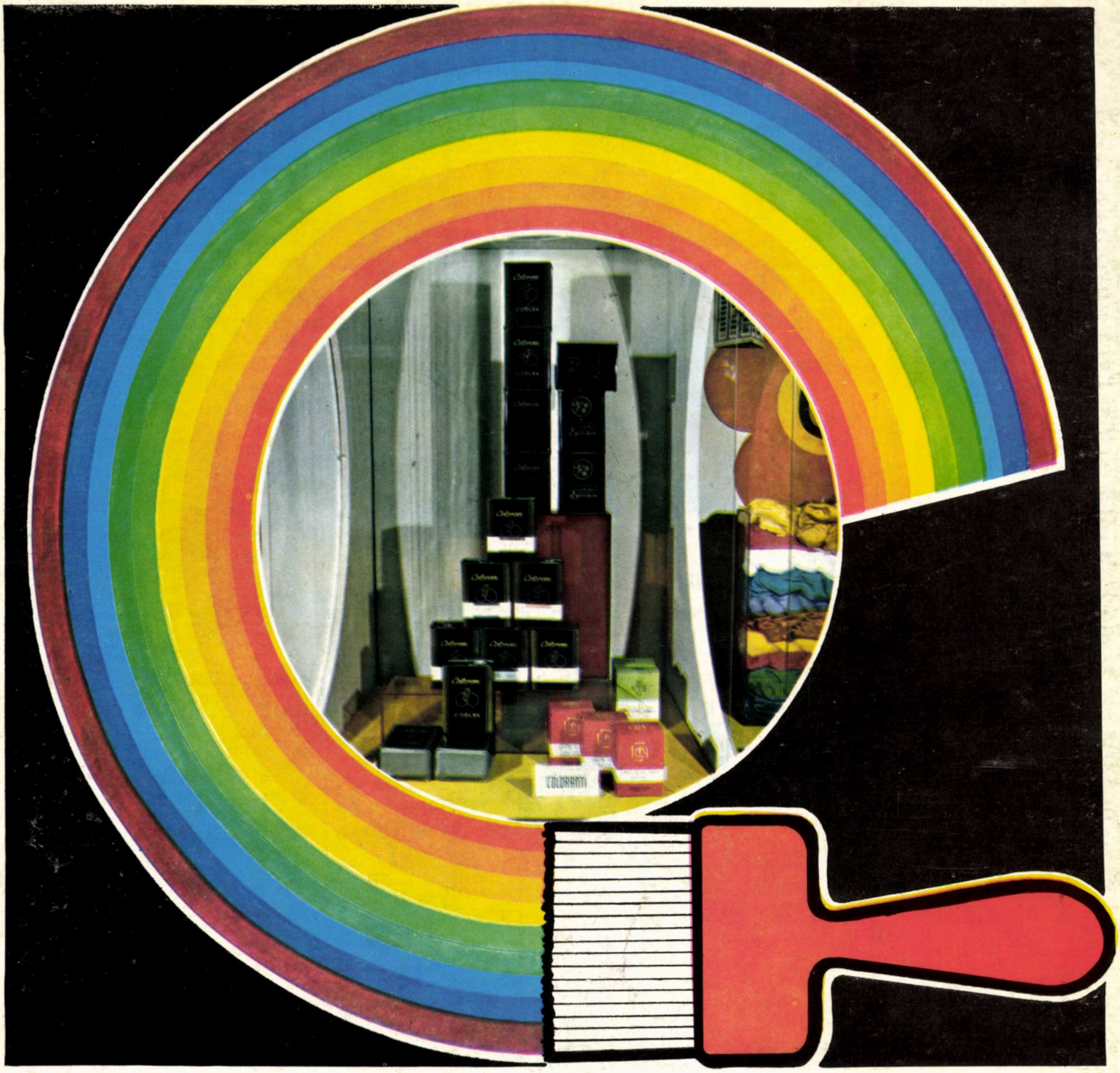

ÎNTREPRINDEREA DE COLORANŢI „COLOROM“ -CODLEA

PRODUCE ŞI LIVREAZĂ

— Coloranţi direcţi
— Coloranţi direcţi rezistenţi
— Coloranţi de sulf
— Coloranţi reactivi
— Coloranţi de cadă
— Coloranţi acizi
— Coloranţi acizi cromatabili
— Coloranţi magra
— Coloranţi semilînă
— Coloranţi de dispersie
— Pigmenţi microdis I
— Pigmenţi microdis pentru vopsire în masă
— Coloranţi pentru industria pielăriei
— Coloranţi pentru vopsirea hîrtiei
— Coloranţi pentru vopsirea lemnului
— Intermediari pentru industria farmaceutică
— Intermediari pentru cauciuc
— Intermediari pentru industria de coloranţi
— Intermediari diverşi
— Antioxidanţi

1975 JAN 27

Lei 5

D646

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

In dezbatere:
DOCUMENTELE CONGRESULUI al XI-lea
al P.C.R.

Documentar „R.E."

fluxurile comerțului invizibil

14
20
septembrie
1974

ROMÂNIA SOCIALISTĂ PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

INDUSTRIA – RAMURĂ DE BAZĂ

DEZVOLTAREA PRIORITARĂ, în ritmuri înalte a industriei în cadrul economiei naționale a reprezentat în permanență o opțiune fundamentală în politica economică a partidului nostru. Prin creșterea în cincinalul 1976–1980 într-un ritm mediu anual de 9–10% industria își va accentua poziția conducătoare în economie, ponderea determinantă în crearea venitului național, în înfăptuirea reproducției lărgite, în dezvoltarea comerțului exterior și a cooperării economice internaționale a țării noastre.

CÎT PRODUCEM a reprezentat „indicatorul" unei întregi perioade de dezvoltare a industriei. Cerințele civilizației socialiste, ale producției moderne au orientat însă atenția și spre modul CUM PRODUCEM. Și în etapa anilor '80 acest aspect – științific fundamentat în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. – va reprezenta „imperativul nr. 1" pentru viitorul cincinal al eficienței. El va conferi industriei atribute „de calitate", care îi vor defini primatul în economie în toate județele țării.

Direcțiile de acțiune sînt bine definite : se va accentua procesul de modernizare a structurii industriei, asigurînd dezvoltarea în ritmuri mai înalte a ramurilor definitorii pentru acest proces : construcția de mașini și chimia. Industria constructoare de mașini care va realiza o creștere anuală de 11,5–12,5%, va fi orientată în principal spre realizarea unor produse de înalt nivel tehnic – utilaje complexe și instalații de mare capacitate. Valorificînd experiența existentă pe plan mondial ca și rezultatele cercetărilor proprii, va fi posibilă în mai mare măsură promovarea tehnologiilor moderne de prelucrare a metalului, reducerea gabaritelor și miniaturizarea produselor. Pentru modernizarea continuă și adaptarea rapidă a industriei noastre la cerințele progresului pe plan mondial se va dezvolta în special producția subramurilor de vîrf ; industria electrotehnică și electronică va deține în 1980 peste 20% din totalul construcțiilor de mașini. La rîndul său, producția industriei chimice în 1980 va fi de 1,6–1,8 ori mai mare decît în 1975, schimbările în interiorul acestei ramuri urmînd a se produce tot în favoarea subramurilor celor mai moderne, care asigură o valorificare superioară a materiilor prime.

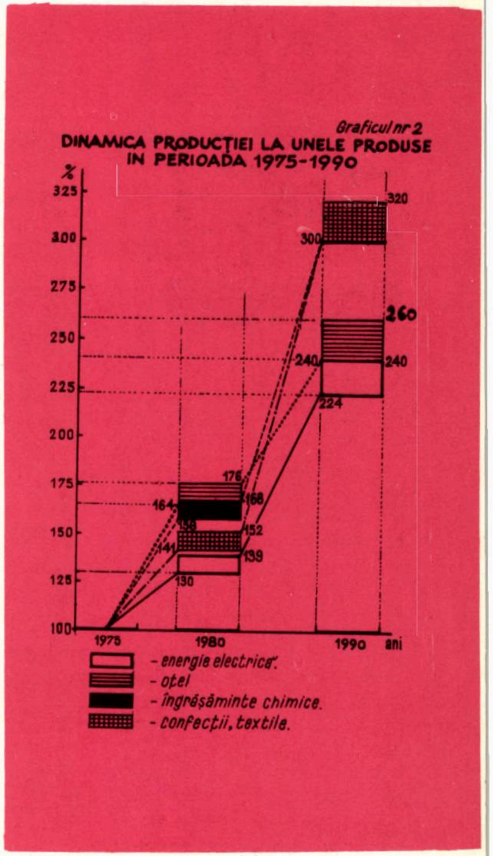
Graficul nr 2
DINAMICA PRODUCȚIEI LA UNELE PRODUSE IN PERIOADA 1975–1990

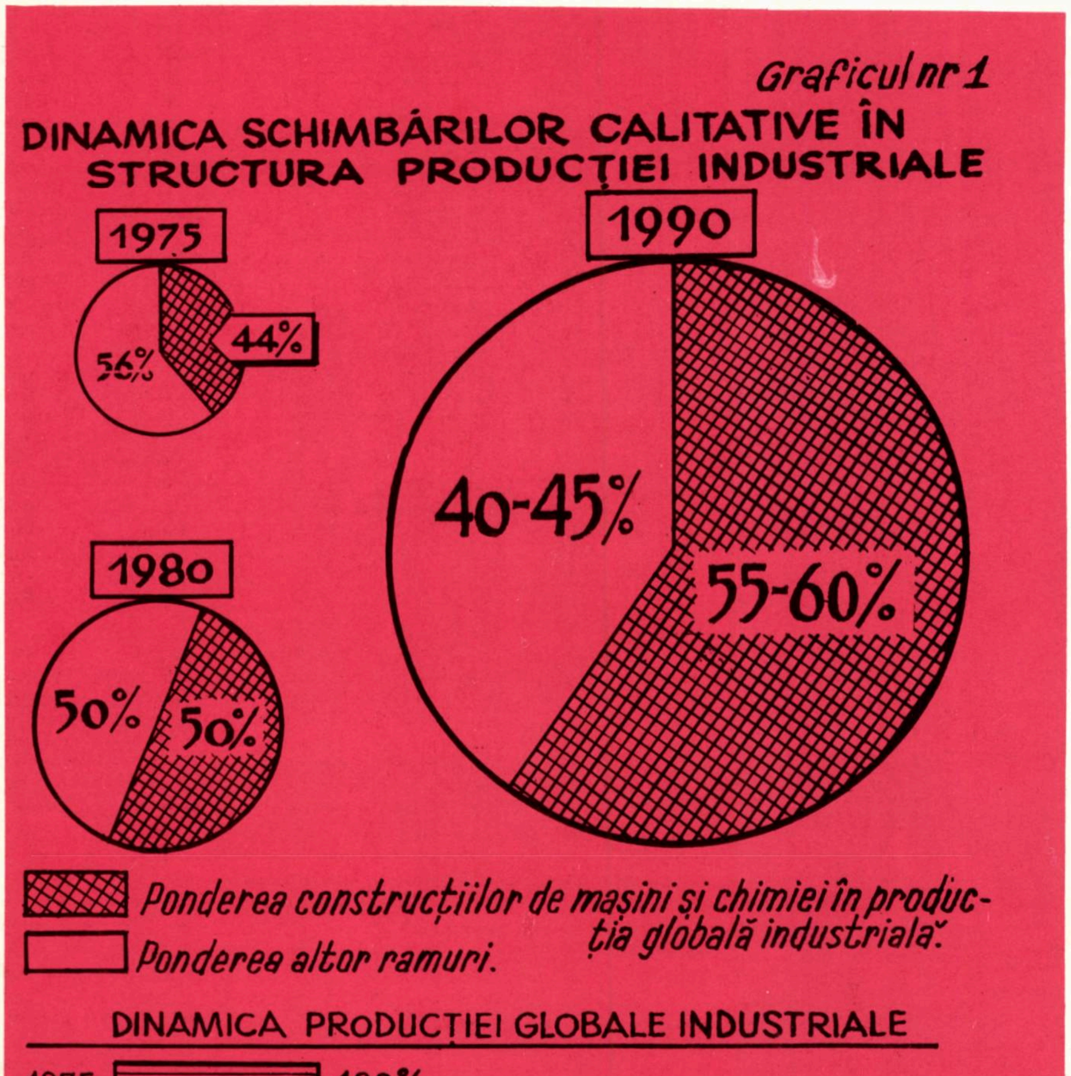
Graficul nr 1
DINAMICA SCHIMBĂRILOR CALITATIVE ÎN STRUCTURA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

Obiectivele strategice ale creșterii noastre economice pînă în 1990 au fost fundamentate la parametri înalți : dezvoltarea prioritară a industriei, ridicarea productivității muncii sociale, maximizarea valorificării resurselor energetice și de materii prime din țară, introducerea de tehnologii moderne, crearea de noi materiale necesare economiei ș.a. Ca urmare, comparativ cu anul 1975, indicii de valorificare a materiilor prime urmează să crească pînă la sfîrșitul deceniului viitor de peste două ori la laminatele feroase utilizate în construcția de mașini, de 1,6 ori la chimizarea gazelor naturale, de 1,7 ori la prelucrarea lemnului etc. „Instrumentarul" necesar va fi pus la dispoziție în primul rînd de construcția de mașini, care va cunoaște în perioada 1981–1990 dezvoltarea cea mai rapidă, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de 9,5–11%. Electronica va reprezenta la sfîrșitul deceniului viitor 16,0–16,5% din producția totală a construcțiilor de mașini. Va spori aportu industriei chimice, cu prioritate al petrochimiei.

Politica industrială a partidului stabilește ca direcții principale ale dezvoltării, concentrarea și specializarea producției, profilarea și cooperarea între unități, toate acestea ca premise ale unei industrii moderne înzestrată cu tehnologii de cel mai mare randament.

B. CODRU

PCR

XI

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

Tezele C. C. al P. C. R. pentru Congresul al XI-lea al partidului

O VIZIUNE UNITARĂ ȘI DE PERSPECTIVĂ ASUPRA DEZVOLTĂRII

SINTEZĂ ȘTIINȚIFICĂ, BILANȚ al realizărilor noastre prezente, PLAN DE ACȚIUNE care stabilește coordonatele dezvoltării de perspectivă a României pe linii clare și precise, iată atributele pe care întregul nostru popor le conferă Tezelor Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului. Și este firesc deoarece claritatea, perspectiva și conciziunea sînt dimensiuni cu care ne-a obișnuit întreaga politică a partidului, sînt caracteristici proprii modului de a gîndi și de a acționa al conducătorului națiunii noastre.

Dezbaterea de anvergură a acestor Teze de către întreaga noastră obște, aprobarea conștientă, dorința de a le transpune în viață – sentiment cu care fiecare dintre noi studiază acest document, ilustrează semnificativ adeziunea unanimă de care se bucură politica partidului de făurire a prezentului și viitorului patriei. Supunerea Tezelor spre dezbaterea largă a maselor de oameni ai muncii permite manifestarea aspirațiilor spre progres ale fiecăruia dintre noi, reprezentînd o practică permanentă, o adevărată formulă de progres deoarece prin ea prosperitatea individuală devine un instrument al propășirii colectivității socialiste.

VIZIUNEA UNITARĂ a dezvoltării noastre viitoare își trage seva viguroasă din realizările prezentului, realist apreciate în Tezele Congresului al XI-lea. Știm cu toții, ca participanți activi cu brațele și mintea că în primul cincinal pe care-l parcurgem în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, opțiunile politicii partidului, ale întregului popor, au fost dezvoltarea în ritmuri înalte a forțelor de producție, a întregii vieți economico-sociale, sporirea eficienței întregii activități economice, lărgirea democrației socialiste și ridicarea nivelului de trai al poporului.

Situînd industrializarea în centrul politicii economice, s-a realizat, prin eforturile noastre, în primii patru ani ai actualului cincinal o creștere a industriei într-un ritm mediu anual de peste 13,5%, față de 11-12% cît erau prevederile. În această perioadă, a avut loc un proces intens de îmbunătățire a structurii producției în întreaga industrie, realizîndu-se o creștere mai accentuată a ramurilor strîns legate de progresul tehnic contemporan.

Am continuat în toți anii construcției socialiste să dezvoltăm agricultura. Aceasta a permis ca în perioada 1971—1974 să se obțină, în medie, o producție mai mare cu aproape 30% față de perioada 1966–1970, asigurînd satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor populației. Și aici progresul tehnic și-a spus cuvîntul : tractoarele și mașinile agricole, irigațiile, lucrările de ameliorare a solului, îngrășămintele îl atestă.

A crescut în perioada aceasta potențialul economic al țării ; în cincinalul care se încheie în 1975 vor intra în funcțiune peste 2400 de noi capacități de producție, creîndu-se circa 1 300 000 de locuri de muncă. Venitul național atinge în 1974 un nivel cu peste 58% mai mare decît în 1970, depășind ritmul mediu anual prevăzut. Aceasta va permite sporirea veniturilor reale totale ale populației în 1975 cu circa 55% față de 1970. Confirmările le regăsim în realizările prezentului : s-a realizat majorarea generală a retribuțiilor, o creștere mai accentuată înregistrînd retribuțiile mici.

În acest cincinal, cu toate eforturile care au fost necesare, am avut tăria să recunoaștem că avem reale posibilități de autodepășire. Ne-am asumat angajamente suplimentare și realizarea lor a însemnat, la locurile de muncă, îndeplinirea prevederilor întregului cincinal la produse de bază ale economiei, încă în cursul acestui an. Sîntem în măsură să apreciem că vom realiza obiectivele cincinalului înainte de termen și o vom dovedi.

PERSPECTIVA interesează, fără îndoială în principal, în dimensiunea realistă pe care o capătă în Tezele Congresului al XI-lea al partidului. În această concepție, cincinalul 1976–1980 va avea un rol hotărîtor în reducerea decalajelor față de țările avansate economic. Se va accentua caracterul industrial al economiei, industria devenind preponderentă în toate județele. Producția industrială va crește într-un ritm mediu anual de 9–10%, în 1990, realizîndu-se o producție industrială de 6,5–7,5 ori mai mare ca în 1970. Se va intensifica activitatea de prospectare și identificare a noi surse de materii prime din țară pe care le vom valorifica superior. Ținînd seama de experiența existentă pe plan mondial și de propriile analize și studii, vom accentua procesul de modernizare al structurii producției industriale.

Tezele ilustrează faptul că realizarea unei agriculturi intensive, de o înaltă productivitate, va permite ca în comparație cu media anilor 1971—1975, producția globală agricolă să crească în perioada 1976—1980 cu 25_34%, iar în perioada 1986—1990 de 1,5–1,8 ori. Cum vor fi realizate aceste obiective ? Răspunsul îl găsim în fondurile însemnate alocate irigațiilor, îndiguirilor, desecărilor, pentru accelerarea ritmului de dotare cu mașini și utilaje, extinderea chimizării agriculturii și altele.

Aspectul hotărîtor în politica de investiții îl va reprezenta creșterea eficienței acestora, care va conferi noi valențe efortului de a dubla volumul investițiilor în perioada 1981—1990 față de 1971—1980. În procesul creșterii noastre economice în această perioadă se va urmări ridicarea continuă a eficienței activității economice. Calea principală de dezvoltare a producției va fi sporirea productivității muncii la nivelul țărilor avansate economic.

Ridicarea bunăstării materiale și sprituale a întregului popor, țelul suprem al politicii partidului, reprezintă scopul final către care sînt orientate toate prevederile documentelor Congresului al XI-lea al P.C.R. Pînă în anul 1980 retribuția reală va crește cu 18–20%; veniturile reale pe un locuitor urmează să fie în 1990 de 3–3,5 ori mai mari decît în 1970.

Ceea ce impresionează în parcurgerea Tezelor Congresului al XI-lea este, totodată, și multilateralitatea aspectelor abordate într-o concepție unitară. Astfel, alături de creșterea forțelor de producție, este prezentă preocuparea pentru perfecționarea relațiilor de producție. În acest domeniu partidul va acorda în continuare o importanță de prim ordin întăririi orînduirii noastre socialiste, a unității și coeziunii întregii societăți, a înfloririi continue a națiunii.

Pornind de la faptul că în perspectiva dezvoltării societății noastre va crește și mai mult rolul statului în organizarea, planificarea și conducerea activității economico-sociale, partidul și-a înscris printre țelurile programatice perfecționarea activității sale pe baza centralismului democratic. Se are, totodată, în vedere și perfecționarea cadrului organizatoric de participare a întregului popor la conducerea vieții economico-sociale, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, pentru lărgirea și adîncirea democrației socialiste.

Puternic ancorate în realitățile prezentului, și pe baza experienței acumulate în construirea socialismului Tezele partidului apreciază că în realizarea marilor sarcini care stau și vor sta în fața societății românești este imperios necesară ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității partidului, perfecționarea în continuare a stilului și metodelor sale de muncă, exercitarea în condiții tot mai eficiente a rolului său conducător, a misiunii sale istorice în transformarea revoluționară a societății. În Teze sînt fundamentate acțiunile necesare în continuare pentru creșterea rîndurilor partidului cu cei mai înaintați oameni ai muncii și în toate domeniile de activitate, pentru întărirea sa organizatorică, înarmarea politico-ideologică tot mai temeinică a tuturor comuniștilor.

Integrînd activitatea internă și internațională a partidului și statului într-o viziune sistemică, Tezele insistă asupra necesității ca și în viitor să fie puternic lărgite contactele și raporturile internaționale ale României. În centrul lor vor sta amplificarea relațiilor cu țările socialiste. România va acționa consecvent pentru întărirea unității dintre țările socialiste, pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului proletar, pentru afirmarea relațiilor de tip nou, întemeiate pe deplina egalitate, respect reciproc al independenței, neamestec în treburile interne și întrajutorare tovărășească. Alături de abordarea problemelor referitoare la destinderea climatului internațional, a prieteniei între popoare, prin aceste acțiuni partidul nostru se va alătura în continuare, în modul cel mai activ, forțelor înaintate și progresiste, pentru triumful cauzei păcii, democrației, socialismului.

Analizînd importanța deosebită a Tezelor pentru destinele de azi și de mîine ale poporului, adeziunea largă cu care ele au fost primite de către masele de oameni ai muncii, pe bună dreptate, consemna un cronicar al vremurilor noastre că Tezele Congresului al XI-lea sînt pe masa de lucru a fiecăruia dintre noi. Se poate spune mai mult : ele sînt de acum întipărite în mintea fiecăruia dintre noi, se confundă cu rațiunea existenței noastre.

Bogdan PĂDURE

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

SEMNIFICAȚIILE PROFUNDE ALE ȘCOLII VIITORULUI

> **„Dorim ca tînăra generație, constructoare a comunismului, să stăpînească cele mai inalte cunoștințe în toate domeniile de activitate, să-și poată îndeplini în cît mai bune condiții sarcinile de onoare ce-i vor reveni în societate, să continue cu cinste și fermitate și să ridice pe o treaptă superioară măreţele tradiții revoluționare, sociale și naționale ale partidului și poporului nostru".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru elaborarea documentelor programatice ce jalonează perspectiva dezvoltării economice și social-politice a României în următoarele decenii, documente ce vor fi adoptate de cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința cadrelor și activului de partid din învățămîntul superior se înscrie ca un moment important, vizînd una din preocupările centrale ale partidului nostru: pregătirea cadrelor de constructori ai societății comuniste. Fiecare generație își pune amprenta asupra epocii sale și a celei următoare. Înfăptuind prefaceri revoluționare, menite să ridice România pe culmi de civilizație și progres, generației noastre îi revine, în același timp, nobila misiune de a-i pregăti pe cei ce vor purta mai departe ștafeta progresului. Viitorul țării noastre depinde de modul în care vom reuși să-i înarmăm pentru viață, să le asigurăm temeinice cunoștințe cultural profesionale și să le insuflăm idealurile comuniste, să-i educăm în spiritul echității și umanismului, al patriotismului socialist.

Amploarea și implicațiile activității școlare rezidă în faptul că anul acesta aproape un sfert din populația țării a pășit pragul instituțiilor de învățămînt. 4 500 000 de elevi și studenți și peste 200 000 de cadre didactice au început un nou an de muncă și învățătură. Cei aflați azi pe băncile școlii vor constitui detașamentele de constructori și specialiști realizatori ai obiectivelor cincinalelor viitoare, vor trăi în societatea socialistă multilateral dezvoltată și vor contribui la edificarea comunismului. Transpunerea în viață a prevederilor înscrise în proiectul de Program al partidului nostru și în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea depinde în mare măsură de eforturile, competența și comportamentul acestei generații. Tocmai de aceea, partidul nostru înțelept și prevăzător acordă atît de mare atenție școlii — acest laborator în care se formează făurarii societății visate de generații de înaintași, pentru care și-au jertifit viața și închinat toate eforturile comuniștii. Cu prilejul Conferinței, secretarul general al partidului a apreciat evoluția ascendentă a învățămîntului dar, totodată, a relevat cu exigență rămînerile în urma cerințelor vieții și a subliniat necesitatea unei reorganizări fundamentale a învățămîntului, a restructurării sale pe baze revoluționare, atît în ceea ce privește concepția, cît și organizarea.

● Un amplu program de integrare a învățămîntului în activitatea economico-socială

OBIECTIVUL CENTRAL al acestui nou program urmărește creșterea valorii educativ formative a învățămîntului. Cu deosebită forță sugestivă și claritate explica tovarășul Nicolae Ceaușescu faptul că „noua concepție trebuie să se bazeze pe unitatea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția. Aceasta presupune ca fiecare institut, fiecare facultate să devină un puternic centru de învățămînt și, totodată, un laborator de cercetare și o uzină de producție. Numai așa vom realiza integrarea — de care vorbim atît de mult — numai așa vom asigura formarea generației constructorilor comunismului în spirit nou". Desigur că școala este un lăcaș de cultură în care generațiile tinere asimilează ceea ce omenirea a dobîndit în domeniul cunoașterii naturii, lumii și societății. Dar acumularea de cunoștințe nu este și nu poate constitui un scop în sine. Pe bună dreptate atrăgea atenția secretarul general al partidului asupra accentuării laturii formative a instrucției, a necesității ca școala, mai cu seamă învățămîntul superior, să-i învețe pe tineri să studieze, să gîndească, și nu să memoreze mecanic teze abstracte.

Printr-o îmbinare organică a studiului teoretic cu activitatea practică productivă, noile generații vor trebui să-și însușească atît cunoștințele cele mai moderne din domeniul lor de activitate, cît și capacitatea de a cerceta și a-și perfecționa continuu cunoștințele tehnico-științifice, și aptitudinea și priceperea de a proiecta și executa orice produs oricît de complex. Tehnica modernă cu care este necontenit înzestrată economia noastră în impetuoasă dezvoltare cere din partea noilor specialiști cunoștințe tehnico-științifice deosebite și îndrăzneală creatoare în proiectarea noilor produse și tehnologii, a edificiilor industriale și social-culturale, măiestrie și rigoare în organizarea și conducerea proceselor productive. Dar pentru a putea aduce o contribuție cît mai eficientă la dezvoltarea rapidă a patriei noastre pe calea progresului economic și a civilizației este necesar ca tînăra generație să fie educată în spiritul concepției revoluționare a partidului nostru, să-și însușească concepția cea mai înaintată despre lume și viață. Or, în această privință școlii îi revine un rol de prim ordin.

● Participarea directă a tineretului studios la producția materială

PRINCIPALA modalitate prin care se poate realiza obiectivul sporirii rolului formativ-educativ al învățămîntului este aceea a antrenării directe și efective a elevilor și studenților în activitatea de făurire a unor bunuri materiale, în activitatea de cercetare și proiectare, în toate domeniile activității economico-sociale a țării. Măsurile preconizate de secretarul general al partidului în această privință aduc o viziune nouă asupra responsabilității sociale față de problemele instruirii și educării tinerei generații. Responsabilitatea tuturor forurilor de conducere economico-socială pentru pregătirea cadrelor de mîine necesare înfăptuirii progresului economic al țării este implicată într-o colaborare și conlucrare strînsă. Toate ministerele economice, instituțiile de sinteză economică și alte foruri centrale sînt chemate să includă direct și concret în planurile lor de activitate eforturile productive, constructive, de proiectare și cercetare ale tineretului studios din domeniile de specialitate respective. Este pentru prima dată cînd înseși planurile de activitate economică includ în parametrii realizării lor eforturile creatoare ale tinerei generații. Elevii vor realiza produse utile societății în secțiile unor întreprinderi și în atelierele și instalațiile școlilor. Învățămîntul superior — în funcție de particularitățile domeniilor de specialitate — va include laboratoare de cercetare și stații pilot, ateliere de prototipuri, secții de proiectare. Activitatea studenților și a cadrelor didactice se va concretiza în contribuții la îndeplinirea planurilor și programelor de cercetare și proiectare ale ministerelor și academiilor de științe respective. Exercițiul pentru muncă, nu este un scop în sine ci se transformă într-o contribuție efectivă a tineretului la efortul general al poporului nostru pentru accelerarea progresului economico-social al țării. Este o înaltă școală a muncii și formării spiritului de răspundere al tineretului, o dovadă de înaltă încredere acordată de partid potențialului creator al tinerei generații, capacității ei de a se dărui încă de pe băncile școlii cauzei nobile a construcției comuniste.

Învățămîntul economic este menit și el să-și înscrie activitatea în spiritul prefacerilor revoluționare inițiate și conduse

Dr. Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 11)

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

REALIZAREA UNUI IMPORTANT ACT REVOLUȚIONAR

PARTICIPAREA LA CONDUCEREA SOCIETĂȚII

COMPLEXITATEA VIEȚII SOCIALE CONTEMPORANE nu se mai cere demonstrată. Acțiunea menită să dirijeze rațional și intr-o cît mai mare măsură desfășurarea diferitelor activității sociale – conducerea – nu poate fi decît o activitate complexă, bazată pe o temeinică analiză științifică, așa cum rezultă în mod strălucit din intreaga concepție a proiectului de Program al P.C.R. În condițiile țării noastre conducerea societății vizează realizarea obiectivelor stabilite de Program privind dezvoltarea social-economică în următorii 20–25 de ani. „Programul subliniază cu putere – arată tovarășul Nicolae Ceaușescu – necesitatea perfecționării în continuare a relațiilor de producție și sociale, a dezvoltării democrației socialiste, creării cadrului organizatoric corespunzător in vederea participării tot mai active a intregului popor la făurirea propriului său viitor, la zidirea societății comuniste".

● Semnificația cadrului social

ÎN CONDIȚIILE țării noastre, complexitatea actului de conducere este determinată atît de coordonatele noi ale vieții sociale și economice contemporane, cît și de cerințele vastului „șantier de construcție" a noii orînduiri. Noua poziție economică a maselor muncitoare schimbă fundamental esența organizațională a actului de conducere, precum și structura socială a grupului conducător.

Dezvoltarea istorică a muncii și a diviziunii muncii a separat în orînduirea capitalistă din ce în ce mai mult, pînă la opoziție, activitatea productivă propriu-zisă și conducerea acesteia la fel cum, pe planul general al societății, dreptul de decizie politică aparține acelorași clase minoritare care dețin și puterea economică. Sub dominația relațiilor de proprietate capitalistă asupra mijloacelor de producție, participarea reală a muncitorilor la conducerea intreprinderii industriale capitaliste nu poate fi decît iluzorie sau, în cel mai bun caz, nesemnificativă, în determinarea scopurilor producției, în stabilirea repartiției, în formularea direcțiilor de dezvoltare economică ș.a.m.d. Numai în măsura în care muncitorul producător devine și proprietar real al mijloacelor de producție, participarea lui la conducere își are asigurată baza obiectivă a înfăptuirii concrete. Firește, aceasta implică schimbarea cadrului social, a relațiilor sociale de proprietate și de repartiție.

Revoluția socialistă, desființarea proprietății privat-capitaliste asupra mijloacelor de producție și crearea proprietății socialiste au constituit în țara noastră baza obiectivă a unei noi situații a oamenilor muncii în general și a clasei muncitoare îndeosebi, atît în ce privește rolul său în structura socială, aprecierea care i se acordă, gradul de cultură și de instrucțiune etc., cît și în ce privește geneza unor transformări calitative în planul producției propriu-zise, al activității economice.

● Integralitatea democratismului economic muncitoresc

FAPTUL că mijloacele de producție aparțin oamenilor muncii, întregului popor, semnifică, în principal, pentru clasa muncitoare, transformarea statutului său la nivelul activității economice. Oamenii muncii din România avînd dubla calitate de producători și de proprietari ai mijloacelor de producție, fiecare colectiv este deținătorul unei părți din avuția națională, încredințîndu-i-se mijloacele de producție respective pe care trebuie să le utilizeze astfel încît să-și aducă contribuția la dezvoltarea generală a societății, la creșterea bunăstării poporului, la afirmarea principiilor de dreptate și echitate socială proprii orînduirii noastre.

Participarea oamenilor muncii la conducerea și administrarea propriei activități productive exprimă unul dintre principiile fundamentale ale noii societăți – democratismul economic muncitoresc ; ea este determinată de cerințele obiective ale procesului istoric de construire a societății fără exploatare și relații de dependență. În socialism, muncitorul are pentru prima dată în istorie posibilitatea reală, dreptul, dar și obligația de a conduce activitatea întreprinderii.

Participarea efectivă a muncitorului la conducerea întreprinderii industriale nu se înfăptuiește însă de la sine, automat, odată cu desființarea proprietății privat-capitaliste, deci odată cu actul naționalizării. Realizarea în fapt a participării la conducere constituie un proces îndelungat în cursul căruia se modifică și formele organizatorice, instituționale, și subiectul activ – muncitorul însuși –, și activitatea de conducere. Tocmai de aceea, în proiectul de Program al Partidului Comunist Român, document de sinteză a realizărilor de pînă acum și a perspectivelor dezvoltării noastre în următoarele decenii, se subliniază importanța etapei istorice dintre Congresele al IX-lea și al X-lea ale partidului nostru pentru „perfecționarea democrației socialiste și, în primul rînd, a democrației economice, pentru instituționalizarea conducerii colective, a adunărilor generale ale oamenilor muncii, pentru asigurarea cadrului corespunzător participării mai intense efective a maselor de oameni ai muncii – în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători – la gospodărirea întreprinderilor și instituțiilor, a avuției noastre socialiste, la conducerea societății".

Datorită faptului că proprietatea socialistă este proprietatea întregului popor, exercitarea conducerii de către colectivul de muncă – direct sau prin reprezentanții săi – și de către conducerea operativă trebuie să țină seama de interesele generale ale tuturor oamenilor muncii. De aceea, după cum se arată în proiectul de Program al partidului, „în condițiile societății noastre este imperios necesară asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale". Înfăptuirea intereselor generale ale societății socialiste, ale tuturor oamenilor muncii – care formează proprietarul colectiv al mijloacelor de producție – se realizează prin planul unic de dezvoltare economică și socială, elaborat de către organele specializate, sub îndrumarea și direcționarea competentă a partidului. Masele muncitoare participă nemijlocit în cadrul adunărilor generale la discutarea și amendarea cifrelor defalcate pe colective din planul economic și mediat la elaborarea politicii economice generale a țării, prin intermediul activității de conducere a partidului și statului, folosind formele și mijloacele democratice proprii orînduirii noastre.

Realizarea participării la conducerea vieții economice ni se dezvăluie, astfel, dintr-un dublu unghi de vedere : mai întîi, avem de-a face cu o realizare directă a calității de proprietar al mijloacelor de producție în cadrul colectivului întreprinderii, pe baza drepturilor și obligațiilor specifice membrilor unei unități socialiste. Pe de altă parte, ca cetățeni ai statului socialist, toți oamenii muncii beneficiază de formele democratice largi prin care activitatea de conducere și de stabilire a perspectivelor economice și sociale se constituie ca un proces înfăptuit în comun, de către întregul popor. Unitatea acestor două laturi ale procesului de participare la conducere, deci ale realizării efective a calității de proprietar, are ca scop armonizarea intereselor sociale cu cele proprii colectivelor diverse de muncă.

Iată de ce, atunci cînd se vorbește despre participarea clasei muncitoare la activitatea de conducere a vieții economice ea nu trebuie să fie înțeleasă într-un mod unilateral, numai sub formele sale directe, imediate care privesc doar „autoconducerea" diverselor colective de muncă, a diferitelor întreprinderi etc. Democratismul economic muncitoresc ar fi, fără doar și poate, trunchiat dacă s-ar realiza numai prin forme de importanță particulară în conducerea întreprinderilor, ceea ce ar da naștere la apariția unor contradicții între interesele economice ale diferitelor colective de muncă. Integralitatea și superioritatea sa se constituie, pe de o parte, prin faptul că are în vedere nu numai conducerea unităților economice de bază, ci și conducerea vieții economico-sociale în general, iar pe de altă parte, prin faptul că permite nu numai înfăptuirea voinței și drepturilor colectivelor separate de muncitori, ci și a clasei muncitoare în întregimea ei, a întregului popor. Prin aceasta, clasa muncitoare își exercită rolul său de clasă conducătoare în în-

> **„Punerea în valoare a superiorităţii orînduirii socialiste nu se realizează de la sine, ci impune o activitate susţinută pentru studierea temeinică a realităţilor istorice din fiecare etapă în vederea conducerii societăţii în conformitate cu tendinţele şi cerinţele obiective ale dezvoltării sociale".**
>
> Programul Partidului Comunist Român (proiect)

treaga viaţă economico-socială, de la verigile productive de bază şi pînă la instituţiile care elaborează prognozele la nivelul cel mai general.

Realizarea unei asemenea integralităţi a democratismului economic constituie una dintre dominantele esenţiale ale concepţiei partidului nostru privind conducerea societăţii, dezvoltată în Program, în perspectiva construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a trecerii la comunism. Dacă participarea la conducerea treburilor din colectivul de muncă este doar parţială în condiţiile în care n-ar exista şi posibilitatea de participare la conducerea vieţii economico-sociale de ansamblu, tot aşa, nici realizarea conducerii generale nu devine efectivă decît atunci cînd principiul participării se regăseşte obiectivat şi la nivelul colectivelor. În fapt, avem de-a face aici cu aplicarea, în teritoriul organizării democratice a vieţii sociale, a unui principiu general al dialecticii marxiste, principiu care a condus întotdeauna abordarea de către partidul nostru a raportului general-particular şi care este menţionat expres în proiectul de Program al Partidului Comunist Român : „Partidul nostru porneşte permanent de la faptul că adevărurile generale se realizează în particular, iar particularul, practica, confirmă justeţea adevărurilor generale".

● Şcoala participării

ÎN ACEST SENS, democratismul economic muncitoresc constituie, pe de o parte, una dintre principalele modalităţi prin care se realizează în practica cotidiană nemijlocită a oamenilor muncii cerinţele generale ale democraţiei socialiste, îi dă acesteia substanţă şi concretitudine, îi oferă un cîmp larg de acţiune şi de perfecţionare. Pe de altă parte, democratismul economic muncitoresc, prin permanenţa aplicării sale şi prin aspectele practice nemijlocite la care se referă, constituie, într-un anumit sens, o şcoală continuă de familiarizare directă cu normele democratice proprii societăţii noastre : în adunările generale ale oamenilor muncii, în comitetele şi consiliile oamenilor muncii, în diferitele comisii pe probleme sau de control, clasa muncitoare, întregul popor învaţă să participe la activitatea de conducere, înţelegînd mai profund responsabilităţile care le revin. Astfel, dezvoltarea democratismului economic înseamnă în acelaşi timp atît lărgirea şi îmbunătăţirea continuă a formelor prin care se realizează participarea directă a colectivelor şi a indivizilor la conducerea activităţilor lor productive, cît şi a formelor prin care masele largi sînt atrase la conducerea întregii vieţi economice şi sociale.

Să luăm, de pildă, din structura organizaţională participativă, adunarea generală a oamenilor muncii, care dezvoltă pe o treaptă calitativ superioară vechile consfătuiri de producţie, al căror rol era mai mult consultativ pe lîngă conducerea operativă a întreprinderii. Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1967, în cadrul vastului program de îmbunătăţire a organizării economice, politice şi sociale, a instituit adunarea generală drept for suprem de conducere în toate unităţile socialiste. Proiectul Programului partidului nostru prevede creşterea rolului adunărilor generale din întreprinderi şi instituţii, asigurîndu-se participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii la elaborarea şi înfăptuirea planurilor, la realizarea programelor de activitate din fiecare unitate.

Faţă de celelalte organisme de conducere, adunarea generală a oamenilor muncii îşi vădeşte superioritatea îndeosebi prin trei caracteristici specifice :

1) din punctul de vedere al sferei de acţiune participativă este cea mai cuprinzătoare ;

2) permite o participare directă la conducere a fiecărui membru al colectivului;

3) toate organele de conducere operativă au obligaţia principială şi juridică de a-şi desfăşura activitatea în funcţie de hotărîrile luate de adunare, precum şi de a raporta în faţa ei cu privire la realizarea sarcinilor sau măsurilor adoptate anterior.

Astfel, atît momentul deciziei, cît şi cel al controlului sînt proprii în cea mai mare măsură adunării generale. Care sînt modalităţile practice de realizare, prin intermediul adunării generale a oamenilor muncii, a principalelor funcţii ale conducerii despre care vorbeam mai sus ?

Răspunsul la această întrebare relevă, după opinia noastră, numeroase elemente de inovaţie teoretică şi îmbogăţire a concepţiilor participative pe care le-a realizat partidul în orientarea şi direcţionarea practicii conducerii. Astfel, odată stabiliţi de către conducerea operativă colectivă a fiecărei întreprinderi, pe baza sarcinilor specifice care îi revin din planul de stat, principalii indicatori economici ce urmează a fi realizaţi sînt prezentaţi adunării generale care este chemată să-i discute şi să-i aprobe ca for suprem de conducere. Activitatea de decizie şi de planificare pe care o îndeplineşte adunarea generală a oamenilor muncii sub forma aprobării, îmbunătăţirii sau corectării indicatorilor propuşi este reală, deci adunarea îşi exercită cu adevărat rolul de for suprem de conducere, în măsura în care actul aprobării planului nu este formal, ci un rezultat direct al informaţiei, al reflexiei responsabile, al aprecierii judicioase a condiţiilor şi eforturilor necesare. Numai înţeleasă şi practicată astfel, aprobarea devine o autoangajare, iar deciziile concrete vor căpăta caracterul unei creaţii colective conştiente.

În general, o reflectare a caracterului real, responsabil, a exercitării atribuţiilor adunării generale ca for suprem de conducere, o constituie posibilitatea dezbaterii şi îmbunătăţirii indicatorilor propuşi în proiectele de plan spre aprobare.

O altă importanţă a activităţii de conducere, fără de care este greu de spus în ce măsură aceasta ar fi cu adevărat conducere, este cea de control. Adunarea generală a oamenilor muncii o realizează prin : *analiza*, pe baza dării de seamă, a mersului îndeplinirii sarcinilor de plan, a stadiului de realizare al angajamentelor şi al prevederilor din contractul colectiv ; *aprobarea dării de seamă anuale* asupra activităţii unităţii şi a organului de conducere colectivă, precum şi a modului de utilizare a beneficiilor rezultate ; *exercitarea controlului* asupra activităţii comitetului oamenilor muncii.

În măsura în care darea de seamă prezintă rezultatele economice obţinute de întreprindere într-o formă mai sugestivă, evidenţiindu-se legăturile existente între fenomene, adunarea generală este, totodată, şi un instrument adecvat pentru creşterea conştiinţei economice a muncitorilor. Interesul pentru analiza activităţii economice a întreprinderii în ansamblu este cu atît mai mare cu cît se precizează, de la început, ce implicaţii concrete are pentru fiecare muncitor un anumit nivel atins de unitate în realizarea indicatorilor de plan, felul cum se aplică principiile eticii şi echităţii în procesul de producţie şi de retribuţie. Aşa după cum sublinia în cadrul Plenarei C.C. din noiembrie 1973 secretarul general al partidului, formulînd un principiu de bază al conducerii în socialism, care orientează şi adunările generale în deciziile lor : „există deosebiri fizice şi intelectuale între oameni, iar noi trebuie să-i stimulăm pe cei mai valoroşi — şi nu să nivelăm, prin tot felul de formule, capacitatea creatoare a celor ce muncesc. Aceasta nu este inechitate ! Inechitate este acolo unde unii, sub diferite pretexte, îşi însuşesc în mod nejustificat venituri... Dar este pe deplin echitabil ca cei care produc mai multe maşini, mai multe piese — într-o oră, într-o zi, într-o lună — să obţină şi venituri mai mari, ca rezultat al muncii lor".

O importanţă deosebită are, în acest sens, perfecţionarea organizării şi desfăşurării, în cadrul organismelor instituţionalizate, a controlului maselor — expresie a democratismului profund al orînduirii noastre socialise — asupra modului cum sînt administrate bunurile obşteşti de către fiecare colectiv, asupra activităţii fiecărei unităţii economico-sociale în lupta pentru realizarea Directivelor economico-sociale şi transformarea socială prevăzută în Program.

PARTICIPAREA la conducerea întreprinderii şi a societăţii constituie în viziunea Programului partidului un proces în continuă desfăşurare, căruia nu i se absolutizeză momentele separate şi care nu este izolat de conţinutul diferitelor etape istorice. Construirea socalismului este un proces integral şi multiplu, cu o ascendenţă permanentă pe diversele planuri ; dezvoltarea forţelor productive merge paralel cu consolidarea relaţiilor sociale, cu modificarea diverselor caracteristici socioprofesionale ale muncitorilor înşişi. Pe această bază activitatea de conducere îşi modifică mereu conţinutul, metodele şi mijloacele ; aceasta implică cu necesitate transformarea conducătorilor înşişi, cît şi a structurilor instituţionale. Am putea vorbi, prin urmare, de doi factori obiectivi principali care îşi împletesc acţiunea lor în direcţionarea generală a procesului de participare la conducerea vieţii economice :

- *dezvoltarea economică însăşi care complică, adînceşte şi, uneori, chiar reformulează funcţiile actului de organizare şi de decizie ;*
- *dezvoltarea relaţiilor sociale socialiste, cre implică întărirea rolului conducător al clasei muncitoare la nivelul vieţii economice, ceea ce determină elaborarea de către Partid a unor noi forme instituţionale şi perfecţionarea celor existente, care să permită atragerea mai responsabilă, mai inovatoare a colectivelor de muncă înseşi la organizarea propriei lor activităţi productive.*

Ambii factori vor contribui decisiv, în perioada pentru care este conceput Programul Partidului Comunist Român, la apariţia unor noi elemente în definirea adecvată a rolului, sarcinilor şi trăsăturilor oamenilor muncii din România socialistă, realizîndu-se prevederile din Program privind perfecţionarea continuă a cadrului de participare a maselor la elaborarea şi adoptarea hotărîrilor, adîncirea continuă a democraţiei socialiste.

Maria V. POPESCU
Institutul de filozofie

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

Exigențe ale industriei moderne:

PROFILARE, TIPIZARE, SPECIALIZARE

In cadrul dezvoltării puternice a industriei în țara noastră, creșterea potențialului construcțiilor de mașini într-un ritm sensibil superior față de celelalte ramuri industriale, va continua să reprezinte în cincinalul următor un obiectiv polarizator al energiilor creatoare angrenate în programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. **Menită să participe hotărîtor la înzestrarea economiei naționale cu tehnică modernă și la extinderea schimburilor internaționale, în condițiile valorificării superioare a resurselor materiale, industria constructoare de mașini își va continua avîntul impetuos, contribuind la modernizarea structurii industriei noastre potrivit tendințelor manifestate pe plan mondial, sub imperativul mutațiilor tehnologice contemporane.**

Ținînd seama de caracterul complex al acestei industrii, de faptul că în procesele sale de producție se folosesc cele mai noi cuceriri ale progresului științific, este evident faptul că dezvoltarea prioritară a producției de mașini, utilaje și aparate moderne nu reprezintă numai o opțiune de politică economică ci, totodată, sarcina de a rezolva importantele probleme care condiționează această dezvoltare, din punct de vedere tehnic și organizatoric. Așa cum precizează proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R., orientarea principală constă în **realizarea produselor de înalt nivel tehnic, în promovarea tehnologiilor moderne în sporirea substanțială a gradului de valorificare a metalului** – obiective care nu pot fi atinse decît făcînd uz de toate posibilitățile pe care progresul tehnico-științific le pune în fiecare zi la dispoziția industriei.

Sintetizînd în formulări concentrate aceste obiective cît și principalele căi de atingere a lor, proiectul de Directive încheie capitolul referitor la industria constructoare de mașini cu precizarea unor sarcini de bază privind profilarea și specializarea producției din care citez : **„Se va continua acțiunea de organizare a producției centralizate a unor elemente componente ale mașinilor și utilajelor în vederea creșterii seriilor de fabricație, îmbunătățirii calității și realizării de produse pe bază de elemente și subansamble comune".** Iată, exprimată într-un mod foarte concis, o sarcină de cea mai mare importanță, care își găsește locul în documentul propus dezbaterii Congresului al XI-lea al partidului, datorită identificării sale cu cîteva aspecte de bază ale dezvoltării tehnice caracteristice industriei constructoare de mașini contemporane.

Mutații în structură

E CUNOSCUT FAPTUL că revoluția tehnologică contemporană exercită influențe profunde asupra mașinilor și utilajelor fabricate, asupra industriei constructoare de mașini în general. Principalul efect se înregistrează în direcția diversificării produselor. Utilizarea în toate ramurile economice a unor metode de fabricație sau de exploatare din ce în ce mai evoluate, bazate pe regimuri tehnologice tot mai intense impune diferențierea echipamentelor destinate aplicării acestor metode. Iată cîteva exemple, pentru precizarea ideii.

Sortimentul de mașini-unelte aflat la dispoziția industriei de prelucrare a metalului a crescut, în ultimele trei decenii, de cîteva ori. Pe lîngă mașinile „convenționale', cunoscute în atelierele mecanice dintre cele două războaie mondiale, s-au impus mai multe „generații" noi de maişni-unelte, care – păstrînd procedeele de lucru convenționale – au fost concepute în vederea automatizării proceselor de prelucrare. Ne referim la mașinile de tip „agregat" și la „liniile transfer". care au transformat industria de automobile și de alte utilaje de serie mare, în deceniile de după al doilea război mondial. În actualul deceniu asistăm la pătrunderea tot mai accentuată a mașinilor-unelte cu comandă numerică, destinate automatizării în domeniul seriilor mici. Prin crearea „centrelor" și a „sistemelor" de prelucrare, comandate cu bandă perforată sau prin intermediul calculatoarelor electronice, prelucrarea automată a unor piese în serie mică sau chiar unicate a devenit o realitate.

În fine, tot în acest ultim deceniu, se extinde larg utilizarea unor mașini-unelte care nu mai au nimic comun cu mașinile de prelucrare binecunoscute. E vorba de mașinile de prelucrare a metalului prin tehnologii neconvenționale : electroeroziune, electrochimie, laser, ultrasunete etc. Implicațiile acestei succesiuni de cuceriri tehnologice în prelucrarea metalului asupra industriei de mașini-unelte sînt excepționale, deoarece varietatea tipurilor de mașini produse a crescut vertiginos ; în același timp a crescut precizia de prelucrare a mașinilor și s-a intensificat procesul de lucru propriu-zis.

O evoluție similară întîlnim în toate celelalte domenii de activitate umană. Dacă ne referim la industria chimică, este evidentă tendința folosirii unor instalații tehnologice cu debite tot mai mari, aplicînd procese condiționate de temperaturi și presiuni tot mai ridicate, în condițiile unor medii a căror agresivitate impune utilizarea unor materiale și procedee de fabricație adecvate. În paralel cu marea industrie chimică, industria de prelucrare a fibrelor, a maselor plastice reclamă de asemenea utilaje din ce în ce mai diferențiate. Dacă ne referim la agricultură, noțiunea de tehnologie contemporană se suprapune peste ideea de diversificare a utilajului agricol, determinată de varietatea culturilor, varietatea profilelor de teren (șes-deal), varietatea climatelor.

Industria constructoare de mașini trebuie să se adapteze acestei evoluții și consecința acestui fapt constă în diversificarea accentuată a producției de mașini și utilaje, care constituie o imagine caracteristică a tehnologiei contemporane. Cu toată creșterea accentuată a volumului producției mondiale de mașini, cea mai mare parte a acestei producții continuă să se desfășoare în serie mică, în cantități de ordinul zecilor de bucăți pe an sau chiar mai puțin. Domenii importante ale industriei constructoare de mașini, în principal producția de utilaje tehnologice pentru siderurgie, chimie, materiale de construcții, sînt dominate de producția în serii foarte mici sau de unicate.

Acest proces amplu de diversificare a producției de mașini a determinat și va determina în continuare, mutații profunde în structura și obiectul industriei de specialitate. Una din aceste reacții e cuprinsă tocmai în textul din proiectul de Directive la care se referă articolul de față. Bazate pe o analiză profundă a fenomenelor tehnico-economice contemporane, documentele partidului nostru subliniază cu hotărîre **rolul important al tipizării și unificării pentru dezvoltarea accelerată a industriei constructoare de mașini.**

În repetate rînduri indicațiile de lucru ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, s-au referit la necesitatea de a se pãși cu mai multă hotărîre în direcția creării unor sisteme tipizate de utilaje și elemente componente – combinate în mod judicios – care să permită o cît mai completă acoperire a cerințelor de utilaje ale economiei.

Trepte superioare ale specializării

AȘA CUM sublinia în cuvîntul său tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale, din aprilie 1974,... **„trebuie înțeles că soluționarea problemei tipizării materialelor, a tuturor pieselor, a mașinilor constituie a necesitate imperioasă... Este necesar să tipizăm instalațiile, mașinile, utilajele, să nu mai admitem nici un fel de evaziune, nici un fel de gîndire poetică în domeniul economiei".**

Există două moduri fundamentale de a aplica această directivă. Cel dintîi se referă la produsul (mașina sau utilajul) judecat în ansamblul lui. Se pune problema de a nu proiecta un produs, ci o gamă de produse, destinate să acopere un anumit domeniu de utilizări. Concepția tehnică evoluează deci de la soluție particulară la soluție generală, de la mașină sau aparat, la sistem.

În practica industriei noastre de specialitate sînt cunoscute rezultatele bune obținute prin asimilarea unor serii unitare de mașini, respectiv a gamelor de mașini funcțional identice, dar diferite din punct de vedere al nivelului de performanțe. Constructiv desenul e același, diferă doar scara. În întreprinderile de specialitate se desfășoară o fabricație modernă de mașini electrice, de transformatoare, de pompe, concepute exclusiv în serii unitare.

În **domeniul utilajelor agricole și de construcții, al tractoarelor,** proiectanții noștri au conceput familii de produse, cuprinzînd utilaje mai mult sau mai puțin diferite funcțional, dar compuse din aceleași elemente, sub formă de „ansamble comune” sau „blocuri tipizate”. Avantajele unei astfel de concepții ies pregnant în evidență dacă se consideră — de exemplu, reducerea volumului de pregătire a fabricației, ca urmare a restrîngerii nomenclaturii de repere diferite.

Pe viitor urmează, ca pe această linie, **să se dea mai mare atenție realizării unor sisteme de mașini și utilaje, a unor complete de mașini cu funcții diferite, complementare, destinate împreună rezolvării unui anumit obiectiv economic,** ca de exemplu mecanizarea culturii unor anumite plante, sau construirea de drumuri. Concepția sistemică constituie punctul de plecare pentru satisfacerea optimă a cerințelor tehnologice cele mai diverse, cu diversitate minimă de echipamente.

Al doilea mod de abordare a tipizării și unificării în construcția de mașini pornește nu de la produsul final, ci de la elementele din care se compune acest produs. Într-adevăr, dacă examinăm cu atenție un utilaj oarecare, oricît ar fi de complex, constatăm că el se compune dintr-un număr mai mic sau mai mare de elemente care identice din punct de vedere funcțional, se regăsesc pe multe alte utilaje similare. Unele din aceste elemente sînt tipizate și nu pot fi concepute altfel : de exemplu, motoarele electrice sau aparatura de măsură. Altele însă, sînt concepute special pentru fiecare mașină, deși îndeplinesc practic aceeași funcție, ca de exemplu : cuplajul, reductorul de turație, sistemul de amortizare a vibrațiilor ș.a. Dacă toate acestea ar fi tipizate, conținutul diferit, specific fiecărui produs final, s-ar reduce considerabil. Ar crește — cu alte cuvinte — gradul de tipizare al acestuia. Am realiza deci tipizarea utilajelor complexe prin intermediul a ceea ce proiectul de Directive denumește „elemente și subansamble comune”, fabricate în mod centralizat pe baza unei concepții de unificare constructivă și tehnologică.

Motivații ale producției centralizate

EFICIENȚA DEOSEBITĂ a acestui mod de a concepe un utilaj complex, apropiindu-l cît mai mult de un ansamblu de structuri elementare tipizate, rezultă pregnant din enumerarea cîtorva exemple și din parcurgerea avantajelor tehnice și economice la care, conduce producerea centralizată a acestora.

Din toate organele de mașini de uz general, așa-numitele „elemente de asamblare” sînt cele mai cunoscute. Sub această denumire sînt cuprinse o varietate mare de șuruburi, piulițe, prezoane, rondele ș.a. prezente în număr mare în fiecare mașină, oricît ar fi de simplă. Se știe că în țara noastră există numeroase întreprinderi specializate pe organe de asamblare, (la Brașov, Bacău, Mediaș etc), că unități noi de acest fel au fost recent date în funcțiune, (Tîrgu Secuiesc), că altele sînt în curs de construcție sau pe planșetele proiectanților. Atunci de ce să ne mai oprim asupra acestui subiect ? Motivele sînt multiple.

În primul rînd, deoarece, **în tehnica mondială contemporană, sortimentele de organe** de **asamblare au suferit o diversificare accelerată în ultimul timp, diferențiindu-se prin funcție, material, tehnologie de montaj.** A crescut ponderea organelor de asamblare de mare precizie, confecționate din oțeluri de înaltă rezistență. S-au diversificat formele, pentru a permite o montare și demontare mai rapidă. Au apărut tipuri noi de organe de asigurare, care împiedică desfacerea îmbinării sub efectul trepidațiilor și a altor condiții grele de exploatare. Fabricile producătoare din țară nu asigură decît o mică parte din aceste sortimente, unele din ele cerute — prin soluțiile proiectanților — în cantități prea mici pentru a face posibilă o producție economică.

În al doilea rînd, cererea internă, de astfel de organe moderne de asamblare s-a diversificat excesiv, deoarece prin fabricarea pe bază de licențe străine a unor produse mari consumatoare de elemente de asamblare, ca de exemplu autocamioane și autoturisme, **au fost introduse în circuitul de cooperare tipuri eterogene de astfel de elemente, corespunzător practicii firmelor vest-germane, franceze sau italiene de la care proveneau documentațiile, și care aveau fiecare furnizorii lor preferați.** În această situație este ușor de înțeles că, pe lîngă unele carențe privind acoperirea cantitativă a necesarului de organe de asamblare, proiectanții de utilaje și întreprinderile noastre constructoare de mașini sînt confruntați sistematic cu imposibilitatea de a prevedea, respectiv de a procura unele din sortimentele necesare. Cum se rezolvă astfel de impasuri ?

Fie prin renunțarea la unele tipuri moderne de elemente, ceea ce poate conduce la deteriorări ale calității, caracteristici inferioare și timp mai mult consumat pentru montarea și demontarea utilajului. Fie prin obligarea fabricilor de specialitate de a asimila și produce unele sortimente în cantități mai mici decît minimul economic. Fie prin confecționarea organelor așa-zise „speciale” în chiar fabricile producătoare de utilaje complexe, cu cheltuieli de 3—4 ori mai mari decît cele realizabile într-o fabricație normală și cu toate inconvenientele care rezultă prin diversificarea nejustificată a producției.

Evident că singura soluție rațională constă în **continuarea în ritm accelerat a acțiunii de tipizare a organelor noi de asamblare, în introducerea unor norme care să oblige pe toți constructorii să-și adapteze produsele la sortimentul normalizat, menținerea în cazuri excepționale a unor elemente netipizate urmînd a fi acceptată numai cu aprobarea centralei industriale producătoare de astfel de elemente.**

O situație similară există și în domeniul elementelor de „cuplare”, a acelor organe de mașini care asigură cuplarea mai mult sau mai puțin elastică dintre două axe, din care unul îl antrenează pe celălalt. Cuplajele reprezintă un element important în fabricația de pompe, ventilatoare, precum și de mecanisme de orice fel. Simple în aparență, folosirea lor incorectă sau execuția lor necorespunzătoare poate deveni o sursă principală de defecțiuni în exploatare. Necesarul de astfel de cuplaje se ridică la cîteva sute de mii de bucăți pe an. Din punct de vedere constructiv ele se pretează foarte bine la tipizare și unificare. Pînă în prezent, fiecare fabrică producătoare de pompe, ventilatoare, mecanisme își execută cuplajele cu forțe proprii, iar o bună parte din ele se importă. Pe **baza lucrărilor de tipizare,** elaborate de Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru construcția de mașini și a lucrărilor de cercetare efectuate în comun cu Institutul de cercetări pentru cauciuc și mase plastice din cadrul Institutului central de cercetări chimice, **s-au creat condițiile pentru producția centralizată a acestor elemente și este în curs de proiectare o secție specializată de fabricație, pentru a cărei urgentă punere în funcțiune sînt necesare măsuri de maximă operativitate.**

Lucrări ample de tipizare și unificare au fost desfășurate, de asemenea, în domeniul mecanismelor de acționare. Recent, Consiliul de coordonare a profilării și specializării ramurii construcțiilor de mașini a aprobat o propunere de **tipizare și unificare la nivel republican a 9 familii de astfel de mecanisme, precum și un program de tipizare în viitor a încă 9 astfel de familii.** În prezent, familiile de mecanisme de acționare ale căror norme de tipizare au fost aprobate se produc în mod centralizat în întreprinderile de specialitate ale MICMG. Ele includ 1700 tipodimensiuni de mecanisme, realizate cu o pondere de piese tipizate care merge pînă la 94%. Prin introducerea în fabricație a mecanismelor unificate se realizează de asemenea, importante economii de metal, ca urmare a reducerii greutății specifice printr-o construcție mai bine studiată, precum și economii de energie electrică prin sporirea randamentelor în raport cu mecanismele utilizate anterior.

Exemplele prezentate nu acoperă decît în mică parte domeniul vast al organelor de mașini de uz general care, corespunzător sarcinilor trasate de conducerea partidului, face obiectul programelor de tipizare și unificare în acest domeniu, coordonate de Institutul central de cercetări pentru construcțiile de mașini, program la care colaborează cele mai importante unități de cercetare și proiectare ale ramurii. Un caracter specific al acestor programe îl constituie necesitatea de a le corela cu măsuri de dezvoltare tehnică și capacitivă și în alte ramuri industriale, care trebuie să colaboreze la producerea centralizată a noilor tipuri de organe de mașini, ca de exemplu în domeniul producției articolelor tehnice din cauciuc și din mase plastice. Trebuie subliniat însă faptul că tipizarea și unificarea constituie și pentru aceste sectoare colaboratoare, poate chiar mai mult decît pentru întreprinderile constructoare de mașini, condiția de bază pentru asigurarea unei producții economice și de bună calitate.

Impactul creșterii seriilor de fabricație

PRINCIPALUL EFECT ECONOMIC al trecerii la producția centralizată de elemente tipizate trebuie căutat în reducerea cheltuielilor de producție, ca urmare a creșterii seriilor de fabricație. Așa cum a reieșit din studiile de tipizare întreprinse, **prin centralizarea fabricației, seriile de producție se ridică, chiar dacă se contează exclusiv pe acoperirea cererilor interne, la nivele care justifică pe deplin aplicarea unor tehnologii superioare, organizarea unor linii de fabricație cu nivel înalt de mecanizare și automatizare a producției.** Numai prin centralizarea producției de mecanisme de acționare, pe baza normelor de tipizare recent aprobate, se

ing. Ion CRIȘAN

(Continuare în pag. 11)

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN

PREGĂTIREA PLANULUI PE 1975

CUPRINDEREA tuturor resurselor economiei naționale într-un cadru, unitar, coordonat și orientat spre realizarea programului partidului de dezvoltare economico-socială a țării este nemijlocit legată de stabilirea la toate nivelurile organizatorice a unor sarcini de plan bine fundamentate, de modul cum sînt asigurate condițiile pentru înfăptuirea lor.

Ca latură inseparabilă a procesului de planificare, pregătirea planului pentru perioada următoare trebuie să se bazeze pe cunoașterea riguroasă a resurselor și mijloacelor necesare înfăptuirii programului stabilit, să cuprindă într-un ansamblu de măsuri soluții pentru rezolvarea problemelor tehnice, economice, financiare și sociale, menite să asigure realizarea exemplară a sarcinilor planului național unic, întărirea răspunderii în gospodărirea fondurilor încredințate de societate. În același timp, întreaga activitate în acest domeniu trebuie îndreptată spre mai buna organizare, planificare și corelare a sarcinilor proprii cu cele ale altor unități care concură la înfăptuirea programelor stabilite.

Referindu-se la necesitatea ca planul elaborat de centrale industriale și întreprinderi să cuprindă soluții pentru toate problemele, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea ținută la consfătuirea cu activul de partid și de stat din centrale industriale și întreprinderi arăta că: **„Planul trebuie să dea răspuns tuturor sarcinilor legate de realizarea producției fizice, valorice și a eficienței economice ! Numai așa planul poate fi considerat corespunzător ! În acest mod trebuie să se acționeze pentru pregătirea planului pentru 1975, precum și pentru întocmirea planului cincinal următor".**

● Un cadru îmbunătățit pentru realizarea planului

ÎN ACTIVITATEA de planificare, pe linia pregătirii în bune condițiuni a realizării planului, în ultimii ani s-a acționat atît în direcția îmbunătățirii metodelor și tehnicilor folosite în planificare cît și prin măsuri care să concretizeze în detaliu sarcinile de plan pe ministere, centrale și întreprinderi, precum și pentru valorificarea cu maximum de eficiență a resurselor de care dispune economia națională.

Așa după cum se cunoaște, întreg ansamblul de măsuri pe linia perfecționării planificării a fost concretizat sintetic pentru prima dată în țara noastră în Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României. În acest cadru, planurile cincinale și anuale sînt elaborate și cunoscute pînă jos la întreprinderi, cu mult mai înaintea începerii perioadei de plan ; s-a trecut la elaborarea planului pe ramuri și subramuri, precum și în profil teritorial, De asemenea, începînd cu acest an, planul național unic cuprinde sarcini concrete pentru fiecare centrală industrială.

Toate aceste măsuri au asigurat și asigură și în viitor **un cadru perfecționat care permite fiecărei întreprinderi și centrale să cunoască din timp ce sarcini îi revin, atît pentru perioada imediat următoare, cît și în perspectivă, să-și poată concentra atenția asupra îndeplinirii cantitative și calitative a planului, asupra tuturor indicatorilor de eficiență.**

Dacă ne referim concret la planul pe anul 1975, este de relevat că **nivelul indicatorilor este cunoscut pînă la nivelul întreprinderilor încă din luna aprilie a.c., cu 8 luni mai devreme, comparativ cu 5—6 luni în anii anteriori.**

Totodată, pe baza unui program aprobat de Consiliul de Miniștri s-au stabilit sarcini și termene precise pentru toate organele din economie în vederea specificării indicatorilor valorici de producție, export, import și a livrărilor de mărfuri pe produse și sortimente, pe întreprinderi, secții, ateliere și pînă la fiecare loc de muncă ; asigurarea aprovizionării tehnico-materiale prin emiterea specificațiilor și a repartițiilor de materii prime, materiale, combustibili și desfășurarea normelor și indicilor de consum pe produse în vederea cuprinderii sub control a întregului consum de materiale ; concretizarea necesarului de utilaje pe obiectivele de investiții ce vor fi puse în funcțiune în anul viitor și elaborarea studiilor tehnico-economice ; trecerea la contractarea producției pentru intern și export, precum și a importurilor.

De asemenea, ansamblul de măsuri luate vizează și alte laturi importante cum sînt cele referitoare la tipizarea produselor și asigurarea condițiilor pentru fabricația acestora, concretizarea și fundamentarea sarcinilor din programele cu privire la introducerea tehnologiilor avansate, modernizarea și asimilarea de produse noi, mecanizarea și automatizarea producției, îmbunătățirea calității produselor, precum și în ceea ce privește cercetarea științifică.

În același timp, s-a acționat în direcția asigurării condițiilor pentru creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, în sensul precizării pe întreprinderi și în cadrul acestora pe secții și ateliere a sarcinilor prevăzute în programele speciale privind asigurarea și calificarea forței de muncă, creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție.

Așa după cum rezultă din cele expuse mai înainte, **această activitate are un caracter complex** și este menită să asigure pregătirea tuturor condițiilor pentru înfăptuirea exemplară și ritmică a sarcinilor încă de la începutul anului viitor, precum și pentru perfecționarea în continuare a fundamentării planurilor.

Întreg ansamblul de măsuri luate la toate nivelurile organizatorice se referă la pregătirea unor condițiuni mai bune pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1975, comparativ cu anii anteriori.

Dacă ne referim la specificarea producției globale industriale este de arătat faptul că în prezent aproape **96% din volumul prevăzut pe 1975 este concretizat la nivelul întreprinderilor pe produse și sortimente, 95% din volumul exportului și 98% în ceea ce privește livrările de mărfuri către fondul pieței.** Într-un grad avansat de nominalizare este și importul pentru producție și investiții.

În ceea ce privește asigurarea bazei materiale a planului, **pînă în prezent au fost emise specificații pentru toate cele peste 800 de produse pentru care balanțele se aprobă de Consiliul de Miniștri și de către M.A.T.M.G.F.F.,** într-un stadiu înaintat de realizare aflîndu-se și transmiterea repartițiilor precum și desfășurarea normelor și indicilor de consum de materii prime, materiale, combustibili, energie, pînă la ultimul produs care se realizează în întreprinderi.

Desigur, cunoașterea și dezbaterea din timp a sarcinilor de către fiecare unitate, măsurile luate pentru specificarea produselor și sortimentelor care vor fi realizate în anul viitor, precum și asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoate și raționale creează condiții mai bune pentru planificarea folosirii capacităților de producție, a utilajelor, mașinilor și instalațiilor, în pregătirea din timp a măsurilor pentru realizarea producției și cu deosebire a produselor cu ciclu lung de fabricație, a exportului, investițiilor etc., evitîndu-se astfel stagnări sau salturi în producție cu influențe negative asupra îndeplinirii planului de către alte întreprinderi sau ramuri.

● În etapa pregătitoare: atenție sporită, laturilor calitative

ESTE de remarcat însă faptul că nu toate întreprinderile au folosit posibilitățile create pentru a asigura **acoperirea cu contracte a întregului volum de producție marfă destinată consumului intern și exportului.** În domeniul exportului și importului, de exemplu, contractele încheiate pînă în prezent nu sînt pe măsura posibilităților. Este necesar ca în perioada care a mai rămas, întreprinderile, centralele și cu deosebire cele aparținînd M.I.U., M.E.F.M.C., M.I.C.M.G., M.I.C.M.U.E. și M.I.Ch. să ia măsuri pentru **intensificarea acestei activități,** astfel încît pe baza prospectării cît mai riguroase a pieței externe și folosind perioadele de conjunctură cele mai favorabile **să se poată acoperi cu comenzi sarcinile prevăzute în plan în acest domeniu, precum și adaptarea operativă a producției la cerințele pieței externe.**

Un alt domeniu hotărîtor pentru realizarea ritmurilor înalte prevăzute pentru anul 1975 și perioada cincinalului viitor îl constituie **pregătirea executării investițiilor.** În anul 1975 urmează să înceapă peste 600 obiective industriale și agrozootehnice deosebit de impor-

Stelian CIURARU
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 10)

PCR
XI
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

ORIENTĂRI ÎN COMERŢUL EXTERIOR CU PRODUSE METALURGICE

ÎNCĂ din prima etapă a industrializării socialiste obiectivul principal al politicii economice a Partidului Comunist Român l-a constituit dezvoltarea industriei grele, piatra de temelie în realizarea unor profunde transformări structurale ale economiei. În acest proces un loc important a revenit dezvoltării metalurgiei, baza creării noii industrii constructoare de maşini.

În aceste condiţii, de la o producţie de oţel de 276 mii tone în anul 1938, respectiv o pondere de 0,25% în producţia mondială, România a ajuns în anul 1973 la o producţie de 8 milioane tone oţel, şi respectiv o pondere de 1,11% în producţia mondială. Ca o consecinţă a acestei evoluţii producţia de oţel pe locuitor creşte de la 18 kg în 1938, la 315 kg în anul 1972.

Acest ritm susţinut al dezvoltării industriei noastre metalurgice caracteristic şi actualului cincinal, va permite ca în 1975 să avem o producţie de oţel de 10—11 milioane tone, ceea ce va reprezenta 460 kg pe locuitor. Aceste realizări au permis introducerea României pe piaţa mondială ca exportator de produse metalurgice, creşterea, an de an, a volumului schimburilor comerciale cu astfel de produse.

În acelaşi timp, solicitările tot mai mari ale industriei constructoare de maşini pentru diferite categorii de oţeluri speciale şi alte produse metalurgice au impus creşterea volumului aprovizionării din import cu astfel de produse.

Şi în domeniul metalurgiei constatăm că se materializează tendinţa surprinsă de secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care arăta că: „Sîntem obligaţi şi trebuie să participăm activ la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul de valori materiale cu toate statele. Fără aceasta nu vom putea asigura progresul rapid al patriei noastre socialiste“.

Conducerea de partid, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a acordat o mare atenţie dezvoltării metalurgiei româneşti, ceea ce a condus la schimbări radicale în structura exportului nostru, la promovarea de produse cu grad superior de prelucrare.

În cele de mai jos, prezentăm cîteva direcţii ale orientării comerţului nostru exterior cu produse metalurgice, modul în care gîndim creşterea eficienţei acestuia.

Modificări structurale în formarea produselor cu grad superior de prelucrare

ÎN CIRCUITUL MONDIAL cu produse metalurgice sînt antrenate atît ţările mari producătoare cît şi cele mici producătoare, participînd prin schimbul de sortimente, la aprovizionarea economiilor naţionale cu produse deficitare sau la plasarea excendentelor rezultate după acoperirea necesarului lor intern.

Ţara noastră participă în comerţul mondial atît ca importatoare cît şi ca exportatoare de produse ale metalurgiei feroase şi neferoase, încadrîndu-se astfel în tendinţa mondială, evidenţiată de evoluţia exportului şi importului de asemenea produse a principalelor ţări producătoare de metal (tabelul nr. 1).

Constatăm că pe fondul unei creşteri importante a volumului schimburilor, majoritatea ţărilor, chiar mari producătoare de produse metalurgice sînt, în acelaşi timp, şi importatoare de astfel de produse. Desigur, însă că eficienţa comerţului exterior cu astfel de produse, mai ales atunci cînd se pune problema raportului export-import, este influenţată în mod hotărîtor de structura acestui comerţ, de ponderea şi de gradul de industrializare a produselor.

Trebuie spus că dezvoltarea producţiei de oţel, aluminiu etc., a ţării noastre, într-un cuvînt **schimbările de structură intervenite în producţia metalurgică se reflectă şi în comerţul exterior cu produse metalurgice**, care a cunoscut sensibile modificări atît în ceea ce priveşte direcţia (flux-reflux) cît şi în ceea ce priveşte structura, ţinînd în general pasul cu tendinţele mondiale.

Pînă în anul 1957, datorită nivelului încă scăzut al producţiei siderurgice, ţara noastră se prezenta în totalitate importatoare de astfel de produse.

Dacă în anul 1960, volumul fizic al exportului de produse siderurgice era de numai 470 mii tone, în anul 1972 acesta creşte la 1,3 milioane tone, respectv de 2,8 ori. În acelaşi timp, importul de produse siderurgice creşte de numai 1,6 ori, ajungînd în anul 1972 la 1,5 milioane tone faţă de 914 mii tone în 1960. Rezultă că ritmul de creştere al exportului de produse siderurgice a fost mai rapid decît cel al importului, exportul contribuind la diminuarea eforturilor valutare pentru realizarea importurilor de produse siderurgice necesare economiei naţionale.

Dacă în urmă cu 10 ani ţara noastră era importatoare de aluminiu şi produse din aluminiu, ca urmare a punerii în funcţiune a obiectivelor metalurgiei aluminiului de pe platforma Slatina, am devenit exportatoare de aluminiu, reducîndu-se, totodată, importul de aluminu.

Adaptîndu-se noilor cerinţe şi exigenţe impuse de dezvoltarea economiei naţionale, **ţara noastră a reuşit să obţină o îmbunătăţire radicală a structurii exportului.** Dacă la început exportam fontă, lingouri de oţel, blumuri şi ţagle, astăzi am devenit cunoscuţi exportatori de profile de oţel, oţel beton, tablă groasă, medie şi subţire, benzi laminate la cald şi la rece, ţevi, sîrme trefilate, cabluri de oţel, electrozi de sudură etc.

În legătură cu structura schimburilor internaţionale de produse siderurgice remarcăm cîteva orientări caracteristice ţărilor dezvoltate din punct de vedere industrial.

Astfel, în ţările C.E.C.O. şi în R.F.G., în special în cadrul importurilor predomină produsele cu grad mai scăzut de prelucrare, iar la export ponderea însemnată o deţin produsele prelucrate superior (circa 45% din total). În Suedia, cele două categorii de produse în cadrul importurilor şi exporturilor deţin aproximativ ponderi egale. În Japonia, 99% din importul de produse siderurgice revine produselor superior prelucrate.

În structura exportului nostru în ultimii ani au avut loc mutaţii însemnate **în sensul înlocuirii semifabricatelor şi produselor cu un grad scăzut de prelucrare prin sortimente noi, care asigură o eficienţă sporită exportului nostru.** Astfel, în exportul total în 1973 produsele plate deţineau 50,5%, ţevile 16,5%, profilele 13,3%, iar trefilatele 3,3%.

Unul din sortimentele ce deţin o pondere importantă atît în producţie cît şi în exportul mondial cu produse siderurgice, îl constituie **produsele plate,** cărora în cazul ţării noastre le revin 40% din producţia naţională de oţel şi circa 58% din totalul exportului de produse metalurgice.

Analizînd în paralel evoluția importului și exportului țării noastre de produse plate pe ultimii 8 ani, se constată că în perioada 1966—1970 importul de produse plate a atins apogeul, totalizînd 700 mii tone. Ca urmare a intrării în funcțiune a modernului Combinat siderurgic de la Galați, începînd din 1971, cota importurilor acestor produse s-a diminuat treptat, astfel încît în anul 1973 volumul importurilor de produse plate reprezenta mai puțin de jumătate din totalul realizat în 1970. În același timp, au fost create disponibilități pentru exportul de astfel de produse. În anul 1973 comerțul exterior cu produse plate reprezenta circa o treime din totalul schimburilor cu produse siderurgice.

Un alt produs care deține o pondere însemnată în comerțul exterior cu produse siderurgice este **materialul tubular. Producția realizată în ultimi ani, de România, o situează pe locul 9 în ierarhia producătorilor mondiali**, cu o pondere de circa 2%. În cursul actualului cincinal, comerțul exterior cu țevi al țării noastre va înregistra o însemnată creștere a exportului însoțită de o scădere substanțială a importului. Începînd cu anul 1968 s-a asigurat necesarul intern și a devenit posibil exportul unor sortimente de țevi cu un înalt grad de prelucrare. Astfel, în perioada 1968—1972 exportul de burlane și prăjini de foraj a înregistrat creșteri considerabile, concomitent cu o scădere cantitativă a exportului de conducte. În același an, au început să se exporte țevi sudate, care în anul 1973 au înregistrat față de primul an o creștere substanțială.

Producția și exportul țării noastre de **sîrme trefilate și produse din sîrmă**, a cunoscut, de asemenea, o evoluție susținută. Astfel, datorită intrării în funcțiune a unor noi capacități în ultimii ani s-au înregistrat creșteri remarcabile ale exportului de sîrmă trasă, cabluri de tracțiune etc. Privind în perspectivă, exportul de produse trefilate se va dezvolta, alături de creșterile cantitative, realizîndu-se și îmbunătățiri calitative, o eficiență mai mare și o valorificare superioară a metalului.

Îmbunătățirea structurii exportului românesc de produse siderurgice, prin sporirea ponderii produselor cu un grad ridicat de industrializare, s-a reflectat în creșterea prețului extern pe tona de metal exportată. Astfel, față de anul 1960, prețul pe tona de metal exportat în 1966 s-a dublat, iar la sfîrșitul anului 1973 acesta crescuse de aproape 4 ori. Deși prețul extern pe tona exportată a crescut, există unele necorelări între prețurile interne și cele externe, care influențează negativ indicatorii de eficiență a unor produse cu un grad superior de prelucrare și din această cauză unitățile nu sînt stimulate în promovarea la export a acestora.

Ponderea exporturilor vizibile și invizibile în P.N.B.-ul unor țări capitaliste dezvoltate (1970)

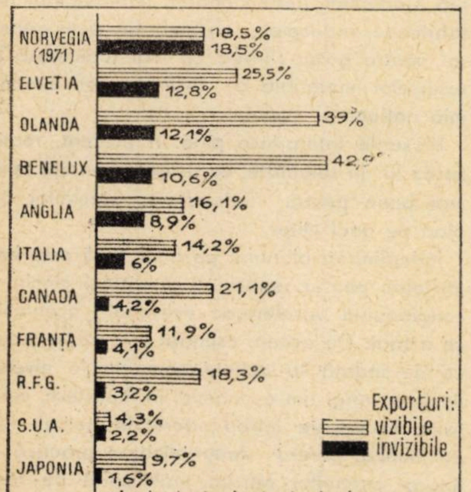

Sursa : Calculat după „L'Observateur de l'OCDE", febr. 1973; „U. N. Monthly Bulletin of Statistics", febr. 1974 ; „Committee on Invisible Exports", Annual Report 1972/1973

Aceasta se datorează în special includerii repetate a acumulărilor în prețuri, cea ce deformează în final, în mod artificial, eficiența exportului produsului prelucrat superior, și care deși reprezintă o valorificare superioară a metalului la export, apare ca fiind mai puțin eficient. Dacă ne referim numai la laminatele de aluminiu, la prima treaptă de prelucrare, de la alumină la aluminiu bloc se adaugă o cotă de 31,89%, iar la cea de a doua treaptă, de la bloc la laminate o nouă acumulare de 49%. Situația este similară și în cazul produsului cablu oțel în care componenta sa sîrma zincată, intră cu un adaos de 78,18%, după ce în producția acesteia, sîrma trasă moale suferise deja un adaos de 25,60%.

Lărgirea și diversificarea ariei geografice a schimburilor

DACĂ la început numărul partenerilor străini în comerțul cu produse siderurgice se limita la 200, dintr-un număr redus de țări, astăzi numărul firmelor cu care avem relații se ridică la circa 600 din peste 50 de țări.

Un loc important în volumul schimburilor de produse siderurgice îl dețin țările socialiste, care depășesc procentul de 50%. În cadrul acestor schimburi țara noastră livrează material tubular, produse plate, produse trefilate, mărfuri care înainte făceau obiectul importurilor noastre din aceste țări. Aproximativ 25% din volumul schimburilor comerciale ale țării noastre se derulează cu U.R.S.S. În acest context este de menționat faptul că „Metalimportexport" exportă în U.R.S.S. cantități importante de produse siderurgice, dintre acestea ponderea predominantă revenind produselor plate și materialului tubular. Dacă anterior țara noastră era numai importatoare de produse siderurgice din U.R.S.S. cu timpul un loc important l-a căpătat exportul de astfel de produse astfel încît în anul 1971 România deținea unul din primele locuri în ierarhia furnizorilor de laminate de oțel ale U.R.S.S., cu o pondere de circa 18% în totalul importurilor sale. De exemplu, ponderea României în importul de tablă al U.R.S.S. în anul 1971 a fost de circa 30%, iar la materialul tubular de circa 15%.

Menționăm, de asemenea, că dacă în comerțul cu produse siderurgice cu R. P. Polonă, R. D. Germană, și R. P. Bulgaria, țara noastră se situa net pe poziția de importatoare, în prezent schimbul de laminate este echilibrat atît la import cît și la export cu R.D.G., în cazul R. P. Polone, exportul reprezintă circa 65% din volumul importului, iar în relația cu R. P. Bulgaria exportul nostru deține peste 80% din volumul importului. În actualul cincinal am început să exportăm oțeluri aliate în R. P. Bulgaria, U.R.S.S., și cantități mai mici, dar cu perspective de creștere, în țări ca R.F.G., Franța, Anglia.

(Continuare în pag. 10)

PROFILUL

lucrătorului de comerț exterior

REVISTA POLONEZĂ de comerț exterior „Handel Zagraniczny" apreciază că în decada din 1970—1980, ca și în anii următori, specialistul din comerț exterior. — pe lîngă cunoștințe temeinice privind tehnica negocierilor și a realizării contractelor, cunoașterea a 2—3 limbi străine — va trebui să mai posede cunoștințe la fel de temeinice privind psihologia și sociologia, tehnica expozițiilor, reclamei, publicității. Aceasta presupune o dezvoltare complexă a profilului său formativ profesional pentru a putea :

- să colaboreze strîns cu producția în : elaborarea de prognoze de valorificarea a tehnologiei existente pentru realizarea de produse noi precum și pentru lansarea de noi metode de producție ; conceperea de planuri și programe de introducere continuă a inovațiilor tehnice pentru ca pe această cale să se poată obține prețuri competitive, prin depășirea nivelului mediocru de prezentare și servicii ; să participe activ la perfecționarea producției destinată exportului pe baza cerințelor beneficiarului extern — stabilite prin prospectarea pieței externe (marketing) :
- să fie pregătit din punct de vedere teoretic și organizatoric pentru urmărirea continuă și sistematică a poziției propriei întreprinderi față de concurență, aplicînd principiul că trebuie să înveți de la cei mai înțelepți și să te compari cu cei mai periculoși ;
- îi revine dificila sarcină de propagare între cadrele de conducere din industrie a cunoștințelor despre comerțul exterior, ridicarea „culturii" comerțului exterior prin generalizarea convingerii că țara sa trebuie să participe la colaborarea economică externă, la comerțul exterior al lumii ;
- să fie capabil să înțeleagă psihologia clienților — a populației de pe piețele externe și să poată adopta metodele de negociere ca și produsele și serviciile ce le oferă la condițiile psiho-sociale caracteristice fiecărei țări sau regiuni ;
- să fie pregătit pentru participarea activă și chiar pentru conducerea activității grupelor mixte de experți, chemați să analizeze și să elaboreze tematici de ramură privind exportul și importul, din punctul de vedere al progresului tehnic, al tehnicii schimburilor, al cercetării pieții externe, al prognozelor etc. Aceste lucrări tematice vor fi valorificate la elaborarea planului central al economiei naționale, oferind material de o deosebită importanță și exactitate pentru planificarea schimburilor externe și stabilirea dinamicii dezvoltării ramurilor ;
- să știe să participe activ la conturarea din timp a necesarului viitor de import, oferind astfel posibilitatea aparatului de comerț exterior să programeze politica achizițiilor externe în scopul negocierii condițiilor celor mai avantajoase la import și programării relațiilor de cooperare.

Specialistul în comerț exterior cu un astfel de profil va putea fi utilizat cu succes atît în întreprinderile de comerț exterior, în întreprinderile de producție pentru export cît și în alte instituții care se ocupă de relații economice externe. Dispunînd de astfel de cadre de specialiști se creează posibilitatea valorificării avantajelor introducerii inovațiilor, a promovării politicii corespunzătoare a prețurilor, selecționării canalelor de distribuție etc.

(Urmare din pag. 9)

Se poate considera o reușită pătrunderea și menținerea noastră ca furnizor de produse siderurgice în țări ca : Anglia, Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Suedia, cu o siderurgie proprie dezvoltată și tradițional exportatoare. O evoluție deosebită a înregistrat exportul în R. F. Germania care a deținut și în anul 1973 locul I în cadrul exportului în relația devize libere și locul II în totalul comerțului exterior cu produse siderurgice. De menționat că mărfurile destinate pieței vest-germane cuprind întregul sortiment ce intră în programul nostru de export. Importanța schimburilor comerciale cu R. F. Germania se reflectă și în numărul mare de firme partenere — 120. În următorii ani, se prevede o creștere a volumului schimburilor comerciale cu țările Pieței Comune ca urmare a acordării de către aceste țări a sistemului de preferințe vamale generalizat. De asemenea, se întrevăd perspective favorabile exportului nostru de produse siderurgice în S.U.A., în eventualitatea acordării de către această țară a clauzei națiunii celei mai favorizate. Aceasta ar contribui la întărirea poziției noastre de exportatori pe această piață, unde calitatea produselor siderurgice românești este deja cunoscută.

Ca urmare a schimbului de vizite oficiale la nivel înalt între țara noastră și țările africane, contactele economice cu parteneri din aceste țări s-au intensificat, creîndu-se premisele pentru mărirea în continuare a volumului schimburilor cu aceste țări. Reflectînd preocuparea de lărgire a relațiilor comerciale cu țările în curs de dezvoltare, în ultimii ani s-au dezvoltat schimburile comerciale de produse siderurgice cu Iran, India, cu țările din Orientul Mijlociu și Orientul Apropiat, piețe unde au fost create condiții pentru dezvoltarea unei activități comerciale stabile, pe termen lung, reciproc avantajoasă.

Perspective noi se întrevăd pentru exportul de metal românesc și în țările Americii Latine. Firme din aceste țări mari importatoare de produse siderurgice (producția internă neacoperind necesarul de consum), și-au manifestat interesul de a intensifica relațiile comerciale cu România în acest domeniu. Ca urmare a vizitelor la nivel înalt în unele țări ale Americii Latine, relațiile comerciale cu acestea se intensifică, creîndu-se premise pentru sporirea volumului schimburilor comerciale.

Considerăm că toate eforturile depuse pe linia investițiilor, în metalurgia românească, care au contribuit la crearea de capacități suplimentare, obligă centralele industriale din această ramură ca și întreprinderea de comerț exterior „Metalimportexport" să se preocupe intens pentru **valorifcarea superioară a exporturilor și apreciem că stimulentele care se acordă pentru realizarea exportului își vor aduce contribuția la îndeplinirea cu succes a sarcinilor de export** pentru traducerea în fapte a măreţelor obiective înscrise în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R., care prevăd ca în realizarea obiectivelor majore ale dezvoltării economice să se acorde o deosebită atenție **„creșterii eficienței activității de comerț exterior, valorificării cît mai înalte a potențialului tehnic, material și uman al țării"**.

dr. Vasile NEGRESCU
director general al I.C.E.
Metalimportexport

PREGĂTIREA PLANULUI PE 1975

(Urmare din pag. 7)

tante pentru realizarea unei legături corespunzătoare cu perioada 1976—1980.

În această activitate măsurile de asigurare a condițiilor pentru realizarea planului vor trebui îndreptate în primul rînd pentru **grăbirea elaborării și aprobării studiilor tehnico-economice pentru toate obiectivele,** indiferent de competența lor de aprobare, a proiectelor de execuție, precum și în ceea ce privește asigurarea utilajelor tehnologice din țară și din import. Pentru aceasta au fost stabilite colective de proiectare pentru fiecare obiectiv de investiții și s-a creat cadrul organizatoric necesar în vederea scurtării perioadei de avizare a documentațiilor prin trecerea la analizarea concomitentă de către colective formate din reprezentanții tuturor organelor interesate a studiilor tehnico-economice și elaborarea avizului unic de C.S.P., M.A.T.M.G.F.F., O.F.F., Ministerul Finanțelor și Inspectoratul General de stat pentru Directivare și Control în proiectarea și executarea construcțiilor.

Ministerele, centralele și întreprinderile vor trebui să concentreze toate forțele pentru ca pînă la începutul lunii noiembrie — așa cum este stabilit prin planul de acțiune elaborat — să fie încheiată elaborarea și aprobate STE pentru cea mai mare parte din acestea, astfel încît la începutul anului viitor practic toate documentațiile să fie asigurate. În acest domeniu sarcini deosebite revin organelor de specialitate din M.I.M., M.I.C.M.G., M.I.C.M.U.E., M.I.Ch. și M.I.U. la care în prezent un număr însemnat de STE se găsesc încă în fază de elaborare.

În ceea ce privește **asigurarea cu utilaje tehnologice** au fost luate măsuri ca prin plan sarcinile cantitative să fie concretizate pe obiective de investiții ; de asemenea, în perioada de la cunoașterea planului și pînă în prezent în întreprinderi, centrale, ministere, s-a desfășurat o activitate susținută pentru eșalonarea livrării utilajelor pentru fiecare obiectiv de investiții, în corelație cu graficele de montaj și de punere în funcțiune a noilor capacități, stabilind totodată detalierea fizică a acestora pe uzinele producătoare de utilaje, astfel încît sarcinile în acest domeniu sînt în prezent mult mai bine conturate decît în anii anteriori.

Totuși trebuie remarcat faptul că pentru realizarea programului pe care ni l-am propus — circa două treimi din necesarul de utilaje se asigură din producția internă — este deosebit de important **să fie clarificate cît mai urgent toate problemele legate de elaborarea și transmiterea la M.I.C.M.G. a documentațiilor și comenzilor, precum și pentru încheierea grabnică a contractelor economice.** De modul cum se va acționa în acest domeniu depinde în mod hotărîtor realizarea nivelelor de producție în construcția de mașini, ținînd seama că uzinele producătoare au nevoie de o perioadă mai îndelungată pentru pregătirea fabricației și programarea producției și a cooperărilor între uzine ; orice întîrziere în soluționarea problemelor poate duce la o planificare necorespunzătoare a utilizării capacităților, cu influențe negative asupra realizării planului, greu de recuperat în perioadele următoare. Se impun măsuri din partea tuturor factorilor și cu deosebire a M.I.M., M.I.C.M.U.E., M.M.P.G., M.I.Ch. la care comenzile pentru utilaje transmise M.I.C.M.G. și contractele încheiate nu acoperă întregul volum de utilaje tehnologice prevăzut prin plan pe anul viitor.

Așa cum s-a arătat mai înainte pregătirea condițiilor realizării planului trebuie să aibă în vedere și **laturile calitative ale planului.** În acest cadru este necesar ca centralele și întreprinderile să se preocupe în mai mare măsură pentru **elaborarea programelor speciale legate de asigurarea și calificarea forței de muncă pe categorii de personal,** meserii, specialități și funcții și cu deosebire pentru acoperirea necesarului de cadre calificate pentru noile obiective de investiții. De asemenea, în domeniul creșterii productivității muncii atenția va trebui îndreptată spre **perfecționarea tehnologiilor de fabricație, folosirea completă a timpului de lucru, perfecționarea continuă a normelor și normativelor de muncă, ridicarea calificării personalului,** precum și în direcția **îmbunătățirii structurii producției,** astfel încît, productivitatea muncii să fie realizată în întregime prin aplicarea de măsuri economice, organizatorice și tehnice, evitîndu-se angajarea de personal peste prevederile planului.

În procesul creșterii economice și a eficienței întregii activități de producție o importanță deosebită o are **reducerea costurilor de producție** și cu deosebire a cheltuielilor materiale. Pentru a reliefa importanța pe care o prezintă acest fenomen economic este suficient să arătăm că în prezent diminuarea cu un singur procent a cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu aproape 8 miliarde lei. Este necesar ca în acest domeniu eforturile să fie îndreptate pentru accelerarea ritmului de înnoire, reproiectare și modernizarea producției, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, reducerea consumurilor și în general pentru gospodărirea cît mai judicioasă a resurselor materiale de care dispune economia națională.

Măsurile întreprinse pînă în prezent, realizarea lor în totalitate, va asigura condiții mult mai bune pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul viitor.

Îndeplinirea planului pe anul 1975 este hotărîtoare pentru realizarea întregului cincinal, condiționînd accelerarea dezvoltării economice a țării. De aceea, esențial este să se treacă de îndată la acțiuni concrete la nivelul fiecărei verigi din economie, în ministere, centrale, în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă, pentru materializarea practică a tuturor sarcinilor într-un înalt spirit de răspundere, în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a planului, astfel încît importantul obiectiv național trasat de partid — realizarea actualului cincinal înainte de termen — să fie înfăptuit.

PROFILARE, TIPIZARE, SPECIALIZARE

(Urmare din pag. 6)

creează condiții pentru reducerea cheltuielilor de fabricație cu peste 80 milioane lei pe an, iar cuplajele din producția centralizată a noii fabrici vor costa cu circa 50% mai puțin decît cele care se realizează în prezent de întreprinderile beneficiare.

Dar apreciem că cele mai importante efecte economice ale producției centralizate scapă unei evaluări cantitative, deoarece se referă la îmbunătățirea calității produselor. Deși simple din punct de vedere constructiv, elementele de mașini folosite în construcția utilajelor moderne trebuie să îndeplinească cu exactitate condiții de funcționare extreme. Nu au fost rare cazurile în care utilaje de mare complexitate, concepute cu tot rafinamentul tehnicii contemporane, nu au dat rezultate bune în exploatare din cauza calității nesatisfăcătoare a unor „neînsemnate" organe de etanșare sau de asigurare a unor îmbinări. Trebuie să se aibă în vedere faptul că **fabricația modernă de organe de mașini de uz general necesită un echipament tehnologic la fel de bine studiat ca acela al oricăror utilaje complexe.** În timp ce în cazul fabricației descentralizate problemelor tehnologice ale acestor elemente li se acordă o importanță minoră, rezultatele fiind adesea pe măsura preocupărilor, centralizarea fabricației concentrează atenția în mod prioritar asupra condițiilor tehnologice specifice, precum și asupra încercărilor care trebuie să garanteze calitatea ireproșabilă a fiecărei piese în parte.

De altfel, în cadrul programelor de tipizare menționate în cuprinsul acestui articol, s-a dat o atenție deosebită cercetărilor experimentale efectuate pe modele și prototipuri, cercetări care au urmărit și urmăresc în continuare satisfacerea în măsură cît mai mare a cerințelor de exploatare, prin optimizarea constructivă, alegerea judicioasă a formelor și materialelor. În acest scop au fost puse la punct metode de încercări apropiate și au fost construite standuri speciale de probe. Aceste cercetări servesc nu numai pentru definitivarea constructivă a prototipurilor de elemente, ci și pentru punerea la punct a metodelor de supraveghere calitativă a viitoarei producții de serie. Totodată, cercetările urmăresc crearea premiselor dezvoltării tehnice ulterioare a elementelor respective, modernizării continue a fabricației. În acest sens este de subliniat că tehnica actuală impune satisfacerea unor exigențe în continuă evoluție, că unele noțiuni aflate pînă ieri în zona cercetării științifice – ca de exemplu fiabilitate, zgomot, vibrații – pătrund cu operativitate în reglementările oficiale de calitate, constituind un factor primordial de competitivitate. În acest sens, trebuie înțelese lucrările de cercetare experimentală întreprinse de Institutul de cercetări și proiectări tehnologice al industriei constructoare de mașini, împreună cu catedra de organe de mașini a Institutului politehnic din București, în cadrul programului de tipizare și unificare a organelor de mașini de uz general pe care l-am menționat.

ASPECTELE la care ne-am referit nu epuizează încă avantajele economice ale tipizării și unificării în acest domeniu. În conjunctura actuală, în care viteza de adaptare a industriei constructoare de mașini la cerințele tehnologice în rapidă schimbare, viteza de asimilare a produselor noi constituie cel mai important parametru care determină capacitatea tehnică a unui sector industrial. E lesne de înțeles că faptul de a dispune de un sortiment larg de elemente tipizate de uz general de calitate cît mai bună, permite scurtarea ciclurilor de proiectare – experimentare – asimilare în fabricație. Proiectantul se poate baza cu certitudine pe o gamă de ansamble ale căror caracteristici sînt foarte binecunoscute, iar întreprinderea producătoare știe că poate conta pe colaboratorul de specialitate pentru a-i asigura elementele componente de care are nevoie pentru noul său produs. Dimpotrivă, în condiții opuse, proiectarea produsului se complică prin necesitatea de a concepe o varietate mai mare de piese și subansamble, crește durata de elaborare a proiectului și a pregătirii tehnologice, se mărește riscul legat de asimilarea noului produs. De aceea, referirea din proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la **„realizarea de produse pe bază de elemente și subansamble comune"** reprezintă nu numai o îndrumare adresată proiectanților, ci expresia sintetică a unei concepții dinamice de dezvoltare tehnică a producției de utilaje complexe.

Organizarea pe scară din ce în ce mai largă a producției centralizate de elemente și ansamble de mașini de uz general, constituie una din formele superioare de adîncire a specializării în industria constructoare de mașini, o cale sigură de sporire a eficienței economice a producției de mașini și utilaje. Există premisele create pentru ca, pe baza programelor aflate în curs de desfășurare, să se realizeze în viitorul apropiat pași repezi înainte pe linia punerii în practică a măsurilor la care ne-am referit și care vor contribui în bună parte la realizarea acestui obiectiv.

ŞCOALA VIITORULUI

(Urmare din pag. 2)

de partid. Concomitent cu învățătura, studenții vor lucra efectiv — sub îndrumarea cadrelor didactice — în laboratoarele şi centrele de calcul, executînd lucrări de prelucrare automată a datelor, elaborarea de modele de optimizare și de programare a producției, studii de marketing și conjunctură, vor prelucra informații în cadrul unităților economice, privind retribuția muncii, normarea unor activități, prelucrarea de recensăminte etc. Se vor crea birouri de expertize și controale contabile, se vor efectua expertize autorizate referitoare la însușirea calitativă a unor mărfuri, bineînțeles studenții participînd la asemenea activități sub directa conducere și orientare a cadrelor didactice. În unele unități economice ca magazine universale, baze turistice, unități C.E.C. o serie de activități ca cele de vînzători, ghizi, dispeceri, recepționeri vor fi efectuate de studenți. Activități cu caracter aplicativ vor fi organizate în unități productive de studenți și cadrele didactice de la discipline cum sînt : conducerea, organizarea și planificarea unităților industriale, economia și organizarea ergonometrică a muncii, aprovizionare tehnico-materială și altele.

Învățămîntul economic are un important rol în formarea cadrelor de organizatori ai producției pe baze științifice, de planificatori, lucrători în domeniul financiar, al comerțului interior și exterior, turismului etc. și în același timp contribuie la formarea cadrelor de cercetare și didactice de specialitate pentru învățămîntul superior și mediu, a cadrelor ce participă la înarmarea tineretului cu cunoștințe de economie politică materialist-dialectică, la educarea revoluționară, economică și în spirit gospodăresc a maselor largi. Formarea tinerei generații de specialiști bine pregătiți, militanți înflăcărați pentru progresul economico-social al patriei, impune însușirea totalității cunoștințelor științifice într-un spirit revoluționar creator. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Pornim de la concepția materialist-dialectică și istorică, de la adevărul că ceea ce omenirea a acumulat pînă acum în domeniul cunoașterii nu constituie limita maximă, ci o bază pentru intensificarea investigațiilor, pentru noi descoperiri, în toate domeniile de activitate, pentru cunoașterea tot mai temeinică a legilor naturii și societății, a secretului vieții. În acest fel vom stăpîni legitățile obiective, vom acționa pentru folosirea lor în concordanță cu dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, în folosul omului, al bunăstării și fericirii întregii societăți". Concepția vizionară, inspirată a secretarului general al partidului nostru despre rolul și menirea învățămîntului și a cadrelor didactice, în formarea generației de constructori ai comunismului constituie un model de gîndire revoluționară creatoare, un îndemn la sporirea responsabilității sociale a tuturor forurilor și instituțiilor economico-sociale față de aceste probleme. Pentru economiștii din învățămînt și cercetare, din unitățile economice și centrale este o neprețuită sursă de reflexie și un pilduitor îndemn la activitate creatoare pentru dezvoltarea teoriei economice și a disciplinelor de ramură, a științei organizării și planificării, ciberneticii economice, a cercetărilor interdisciplinare ; ergonomie, cercetări de psihologia muncii, socio-economice etc. etc. pentru sporirea prestigiului științelor românești și angajarea tot mai eficientă a acestora în slujba progresului economico-social al țării, pentru a aduce contribuții sporite la educarea tinerei generații în spirit revoluționar, al formării conștiinței ei economice.

CO

CONDUCERE ORGANIZARE

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

O SOLUȚIE PENTRU PROGRAMAREA PRODUCȚIEI

EXISTENȚA unui număr mare de operații (activități) — uneori de ordinul milioanelor și chiar mai mult — care trebuie astfel planificate încît, fără a depăși capacitățile de producție existente, să asigure realizarea produselor finite la termenele preconizate și cu așteptări minime între activități, face ca programarea producției să fie poate cea mai dificilă problemă cu care sînt confruntate conducerile de uzine și fabrici.

Din acest motiv, cercetătorii caută algoritmizarea problemei în vederea realizării ei cu ajutorul calculatoarelor electronice. Au apărut mai multe metode care urmăresc în general atingerea unui optim după un anumit criteriu. Aceste metode sînt aplicabile cu succes la sisteme de producție simple dar devin repede impracticabile cînd numărul activităților este mai mare, din cauza posibilităților limitate ale echipamentelor de calcul. În plus, orice fenomen pentru a fi modelabil este mai întîi simplificat la caracteristicile sale presupuse de bază, dar simplificările îndepărtează modelul de realitate. Cuprinderea cît mai completă a caracteristicilor fenomenului atrage după sine creșterea rapidă a numărului de restricții ale modelului care devine greoi sau chiar nerezolvabil.

Metoda propusă

PRINCIPALELE greutăți ale programării producției se apreciază că sînt următoarele: a) numărul mare de **necunoscute;** b) numărul mare de **restricții;** c) diversitatea **criteriilor de optimalitate.**

În soluția pe care am elaborat-o, prima dificultate a fost înlăturată printr-o abordare dinamică a problemei, astfel încît necunoscutele nu sînt tratate toate în același timp, ci pe grupe, în pași succesivi.

A doua dificultate s-a prevăzut a se rezolva **prin utilizarea unor tehnici de simulare care permit să se introducă foarte multe condiții logice, ceea ce conferă programului o mare suplețe și posibilitatea de a fi adaptat perfect la specificul fabricației.**

În sfîrșit, a treia dificultate și-a găsit rezolvarea prin căutarea unui **optim** cu caracter global și universal valabil și care a fost găsit în **maximizarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante,** avînd ca mijloc de realizare **minimizarea timpilor interoperaționali.**

Ca efect, rezultă timpii cei mai îndepărtați de execuție pentru fiecare activitate, care mai pot asigura respectarea termenelor de livrare. Pentru mai multă elasticitate, utilizatorului i se oferă și o marjă de siguranță prin stabilirea timpilor cei mai apropiați, iar prin diferență rezerva de timp.

Pentru fiecare activitate se cunoaște deci un timp minim de începere, unul maxim și rezerva corespunzătoare; data reală de execuție este hotărîtă de utilizator în funcție de obiectivele sale imediate.

Problema se rezolvă în **trei faze distincte, denumite programare, urmărire și lansare.**

Rezultatul fazei de PROGRAMARE este **lista activităților** programate înregistrată pe suport magnetic și diferite informații la imprimantă privind modul de eșalonare. Programarea poate fi reluată cu date modificate dacă din informațiile afișate rezultă că planul propus nu permite o programare convenabilă. În această fază se calculează timpul maxim de începere.

URMĂRIREA execută înregistrarea realizărilor efective cu scopul de a furniza informațiile necesare atît lansării pentru perioada următoare, precum și altor aplicații.

LANSAREA folosește lista de activități din programare și un fișier al stocurilor de semifabricate, actualizat în faza de urmărire și stabilește termenul minim de începere a activităților, rezerva de timp, iar în final editează documentele de lucru solicitate de utilizator.

Convenții adoptate

a) PROGRAMAREA, urmărirea și lansarea fabricației **nu trebuie să elimine elementele umane de decizie,** ci, dimpotrivă, trebuie să

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Handicapul marilor inovații

DECIZIILE de lansare în fabricație și comercializare a noilor produse sînt pe cît de dificile, pe atît de curente în activitatea factorilor de răspundere din economia modernă. Dificultatea constă în principal în incertitudinea ce caracterizează factorii de care depind rezultatele. Între aceștia, un loc central îl ocupă piața, cererea. Cercetarea pieței încearcă, prin tehnici din ce în ce mai perfecționate, inclusiv prin testarea directă a reacției consumatorilor, să măsoare, cît mai exact posibil, volumul vînzărilor și, pe această bază, al prețurilor, costurilor, eficienței noilor produse. Criteriul de evaluare și selecție este: se lansează în fabricație și pe piață produsele care la testare manifestă cea mai mare aderență la consumator. De regulă așa se iau deciziile în acest domeniu și de regulă se greșește. Criteriul este mai degrabă conservator și ineficient deoarece handicapează marile inovații, respinge produsele ce reprezintă adevărate discontinuități în evoluția tehnicii și reține „mărunțișurile", micile perfecționări ale produselor existente. Iată, în acest sens, trei fenomene semnificative pentru deciziile privind lansarea în fabricație și comercializare a noilor produse.

1. Viteza de difuzare. *Este afectată de amploarea schimbărilor pe care le determină adoptarea noului produs în comportamentul consumatorului. Inovațiile continue, micile perfecționări presupun mici schimbări de comportament, întîmpină rezistențe de adaptare mult mai mici și din acest motiv se difuzează mult mai rapid decît cele mari, discontinue. Marile inovații, care nu sînt compatibile imediat cu valorile culturale și obiceiurile consumatorilor, au nevoie de mult mai mult timp pentru a obține aprobarea publicului. O testare de o lună sau chiar de unul sau doi ani poate duce la concluzia respingerii unui produs care în următorii cinci ani ar reprezenta un succes și la reținerea unuia care după același număr de ani înseamnă, sigur, eșecul.*

2. Complexitatea deciziei. *Inainte chiar de a fi pus în situația de a-și schimba comportamentul, consumatorul este pus în situația de a decide. Decizia este mult mai dificilă în cazul produselor complet noi, decît în al celor ce reprezintă perfecționări ale celor existente. Inainte de a alege produsul, consumatorul alege, ..alegerea, și de regulă, se oprește asupra celei care-i solicită efortul minim.*

Cunoașterea nevoilor. *Într-o testare a posibilităților de vînzare a unui nou produs se pleacă de la ideea că cei care își cunosc propriile nevoi sînt înșiși consumatorii și deci ei nu pot fi decît favorabili produselor destinate să le satisfacă. Această prezumție este valabilă, dar numai pentru perfecționările produselor existente. Marile inovații și nevoile pe care ele le satisfac depășesc capacitatea de previziune a masei largi de consumatori.*

Simpla testare a pieței, oricît de perfecționate ar fi tehnicile pe care se bazează, nu este deci suficientă pentru o orientare sănătoasă pe termen lung a strategiei dezvoltării produselor în economia modernă. Ea trebuie să fie însoțită și susținută de eforturi sistematice de promovare și de previzionare a nevoilor și a mediului tehnologic. Și, nu în ultimă instanță, de capacitatea de a înfrunta și stăpîni incertitudinea.

Constantin COJOCARU

Cum pot fi abordate cele trei mari dificultăți ale programării producției pentru facilitarea modelării și simulării pe calculator: numărul mare de necunoscute; numărul mare de restricții; numărul mare și diversitatea criteriilor de optimalitate.

facă posibile intervențiile conducătorilor procesului de producție în scopul perfecționării și adaptării sale continue la modificările mediului extern și a condițiilor interne, pe scurt, a evoluției lui ca sistem dinamic.

b) Elementele fundamentale ale simulării, în accepțiunea soluției propuse, sînt : **activitatea,** ca acțiune elementară ce se dorește a fi controlată ; **tactul,** ca unitate de măsură a timpului, a cărui valoare se stabilește de utilizator (oră, schimb, zi, săptămînă etc.) ; **postul de lucru,** ca loc de desfășurare a unei activități. Evident, **între cele trei elemente trebuie să existe o corelație directă.** Nu este obligator ca activitățile să fie identice cu operațiile tehnologice. Ele vor fi definite de utilizator în funcție de organizarea procesului de producție, gradul de detaliere dorit etc.

c) Programul de producție trebuie să asigure : **respectarea tehnologiei de fabricație ; respectarea termenului de livrare ; încadrarea în capacitățile de producție existente.**

d) Desfășurarea activităților se face în tacte. Astfel, **două activități tehnologice succesive se execută în două tacte succesive.**

Facilități de implementare

REZOLVAREA prin simulare conferă programelor o mare putere de adaptabilitate la caracteristicile tehnologice ale fabricației vizate. Astfel, **un sistem de condiții logice plasează orice activitate într-una din următoarele situații :** este **complet executabilă în tactul curent ;** este **declarată nefragmentabilă și se planifică în întregime,** indiferent numărul de tacte ; **se planifică cantitatea posibilă, iar diferența trece în așteptare și va fi planificată în tactul următor** dacă nu intervine o activitate prioritară ; **este trecută în întregime în așteptare** dacă nu există capacitate de producție disponibilă sau cînd cantitatea de executat nu acoperă un lot suficient de mare, iar prin cumulare cu activități identice din alte comenzi sau tacte s-ar putea forma lotul dorit. În acest scop, în fiecare tact, înainte de planificare se face o grupare a activităților identice.

Condițiile logice de care s-a amintit pot fi în continuare completate cu altele. În prezent ele permit : tratarea variantelor tehnologice de execuție ; lucrul în șarje de producție prestabilite ; fragmentarea în loturi de lucru pe mai multe utilaje similare ; încărcarea alternativă a posturilor de lucru cu regimuri diferite (ex. cuptoare ce sînt utilizate pentru călire, pentru recoacere etc.), condițiile în care o activitate poate fi întreruptă pentru execuția altei activități prioritare ș.a.m.d.

Asupra întreruperii activităților precizăm că ea nu este admisă dacă :

— timpul rămas pînă la terminarea ei este mai mic decît :

- norma de timp pentru o unitate
- de 4 ori timpul de pregătire
- dimensiunea unui tact etc.

— activitatea nu poate fi întreruptă din considerente tehnologice.

Întreruperea este posibilă la nivel de tact. După întrerupere, activitatea se reia cu un nou timp de pregătire. Dacă nici o activitate prioritară nu a întrerupt execuția, activitatea în cauză se desfășoară în continuare, fără un alt timp de pregătire, pînă la terminare.

Concluzii

LA INTERFAȚA cu utilizatorul, pachetul de programe privind programarea, urmărirea și lansarea producției oferă pe de o parte un șir de liste de lansare, iar pe de altă parte colectează principalele date de urmărire a realizărilor, date care pot fi în continuare, prelucrate pentru obținerea situațiilor financiar-contabile, statistice și calculul indicatorilor tehnico-economici.

Listele de lansare (bonuri de lucru, lista ordonată a activităților, bonuri de materiale, necesar de SDV-uri, necesar de material, planul forțelor de muncă etc.) sînt adaptabile cu ușurință la solicitările beneficiarilor, deoarece ele se limitează la editarea în anumite forme a fișierelor obținute.

În general, se consideră că principala calitate pe care trebuie s-o îndeplinească un pachet de programe pentru o problemă atît de delicată cum este programarea producției este suplețea. Pentru a răspunde acestui deziderat în proiectul elaborat, posibilitățile de adaptare sînt tratate la trei nivele : definirea elastică a noțiunilor de activitate, tact și post de lucru ; multiple posibilități de indicare a particularităților tehnologice în fișierele de bază ; interpretarea informațiilor editate în faza de programare și eventual repetarea rulării cu date modificate.

Rezolvarea prin simulare a problemei conferă programelor o mare putere de generalizare, în sensul că printr-o definire adecvată a elementelor fundamentale (activitate, tact etc.) **aceleași programe se folosesc în lucrările de planificare sau simulare pură, atunci cînd utilizatorul dorește să cunoască anticipat efectul unor decizii posibile.**

Un alt principiu important de care soluția propusă ține cont este acela că **în lucrările de automatizare a unor sisteme informaționale complexe trebuie să se creeze posibilități de intervenție a unor elemente umane de decizie.** După cum se poate constata, în metoda propusă există suficiente asemenea posibilități.

Aplicația descrisă mai sus reprezintă în fapt numai una din utilizările posibile ale modelului de simulare a fabricației, variantă în care a fost și realizat la uzina „Rulmentul" Brașov. Concluziile izvorîte din simularea pe calculator a fabricației pot fi însă utilizate într-o multitudine de activități legate de fabricație pentru optimizarea apriori a deciziilor și nu după consumarea actului de producție.

În proiectarea modelului s-a prevăzut, de asemenea, posibilitatea utilizării sale indiferent de structura bazei de date a beneficiarului printr-o interfață ușor adaptabilă. Aceste caracteristici au făcut posibilă preluarea sa și de alte centre de calcul din țară: Constanța, Ploiești și mai recent Institutul Central de informatică în vederea unei aplicații la Craiova.

ing. C. GHEORGHIU
Centrul de calcul teritorial
Brașov

CUM CONDUCEM

Știți să utilizați eficient tabloul de bord?

PENTRU a folosi cu randament sporit tabloul de bord în activitatea sa, adică pentru a-l face să-i furnizeze rapid doar informațiile esențiale și utile, un conducător de unitate economică trebuie :

I. Să cunoască UTILITATEA *specifică a acestui instrument. Tabloul de bord nu înseamnă cunoașterea tuturor informațiilor existente în întreprindere. El face posibil un sistem de informare rapid, selectiv și sintetic, răspunzînd dublei cerințe : de a permite fiecărui conducător să acționeze numai în propriul său domeniu și să controleze exercitarea responsabilităților pe care le-a delegat.*

II. Să cunoască principalele REGULI DE CONSTRUCȚIE :

1. Piramida tabloului de bord trebuie să fie mulată pe cea a responsabilităților reale. Pentru fiecare informație din tabloul de bord al conducătorului de întreprindere trebuie să corespundă numele unui responsabil. Nu servește la nimic să dispui de informații dacă nu este posibil ca prin ele să acționezi asupra oamenilor.

2. Indicatorii care se rețin trebuie să privească „punctele cheie". Regula binecunoscută de 80/20, conduce la concluzia că nu trebuie să te interesezi decît de „punctele cheie" de decizie, de cei 20 de factori care determină 80% din rezultate.

3. Informațiile să fie furnizate foarte rapid. Această regulă ține evident de natura însăși a tabloului de bord, fiind primordială chiar preciziei datelor.

III. Să se respecte un anumit proces logic de IMPLEMENTARE. *Succint etapele acestui proces și conținutul lor sînt :*

1. Determinarea misiunilor și responsabilităților, astfel încît organizarea tabloului de bord să poată fi mulată pe cea a responsabilităților, permițînd printr-o construcție piramidală, în sens ascendent, să se limiteze volumul de informații necesar fiecărui nivel, iar în sens descendent, trecerea fluxului directivelor de acțiune.

2. Alegerea indicatorilor caracteristici. Tabloul trebuie să conțină un număr limitat de indicatori, care în esență exprimă rezultatele obținute și mijloacele utilizate, sînt stabiliți de comun acord între titularul tabloului și superiorul său și permit primului să acționeze.

3. Colectarea informațiilor. Într-un „caiet de sarcini" sînt precizate : natura, sursa și modul de tratare a informațiilor reținute, ca și persoanele sau serviciile care țin aceste tablouri.

4. Punerea la punct a machetelor ca și a modului de exploatare, stabilirea modului de prezentare cel mai convenabil ca și a formei de dialog cea mai eficientă.

I. BĂDIN

FACTORII CREŞTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM (I)

> „Programul are în vedere ca și în viitor repartiția venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, de acumulare, să asigure atît creșterea continuă a nivelului de trai al poporului, cît și realizarea unui ritm înalt de dezvoltare, reproducția lărgită, fără de care nu am putea realiza obiectivele ce ni le propunem".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

Venitul național și productivitatea muncii

ÎN CADRUL REPRODUCȚIEI LĂRGITE, mărimea economică a cărei creștere interesează în primul rînd este venitul național. Venitul național poate fi luat în considerare sub două forme :

1) ca valoare nou creată în societate ;

2) ca totalitate a bunurilor în care se materializează valoarea nou creată.

Dacă se ia în considerare venitul național ca valoare nou creată, creșterea acestei valori nu poate fi socotită drept creștere economică semnificativă. Creșterea valorii noi este determinată de sporirea cantității de muncă vie cheltuită, de creșterea intensității muncii și de creșterea gradului de complexitate a muncii. Creșterea productivității muncii nu sporește mărimea globală a valorii nou create. Dacă se consideră neschimbate cantitatea, intensitatea și gradul de complexitate a muncii depuse, mărimea valorii create în unitatea de timp, de pildă un an, ar rămîne neschimbată cu toată creșterea de productivitate. Valoarea venitului național este insensibilă la modificările de productivitate. Oricît ar crește productivitatea muncii, valoarea nou creată într-un an va rămîne neschimbată.

Nici exprimarea venitului național în valori, nici cea în prețuri curente nu rezolvă deci problema determinării venitului național ca obiect al creșterii economice. Mișcarea prețurilor urmează în principiu mișcarea valorilor. Chiar dacă între prețuri și valoare există totdeauna un decalaj, existența acestui decalaj – care poate să varieze ca mărime – nu este suficientă pentru ca influența creșterii productivității muncii asupra mărimii valorice a venitului național să poată fi exprimată cu exactitate.

Din cauza inexistenței vreunui efect al modificării productivității muncii asupra **valorii globale** a venitului național, aceasta din urmă nu poate fi considerată ca mărime a cărei dinamică să aibă vreo semnificație pentru ceea ce se numește creșterea economică.

În ceea ce privește venitul național privit ca **totalitate a valorilor de întrebuințare** în care se materializează valoarea nou creată, adică venitul național real, situația este alta. În primul rînd modificările în cantitatea de muncă, în intensitatea ei și în gradul ei de complexitate au asupra acestei mărimi același efect ca și asupra valorii nou create. Venitul național real crește direct proporțional cu creșterea acestor mărimi. În ceea ce privește creșterea productivității muncii ea are ca urmare nu numai o reducere a valorii unității de produs, dar și o sporire corespunzătoare a cantității de produse create în unitatea de timp. O creștere a productivității muncii are deci ca efect o creștere corespunzătoare a venitului național real. Efectul acesta este identic cu cel al creșterii intensității muncii și al creșterii gradului de complexitate a ei.

Mărimea economică a cărei dinamică este semnificativă pentru creșterea economică este deci venitul național real, adică masa de valori de întrebuințare în care se materializează venitul național și care contribuie la sporirea avuției materiale a societății, chiar în condițiile în care valoarea nou creată rămîne neschimbată. „O cantitate mai mare de valoare de întrebuințare – spune Marx – formează în sine **o avuție materială** mai mare... Totuși, unei sporiri a masei avuției materiale poate să-i corespundă o scădere simultană a **mărimii valorii ei**"[1] (Cu atît mai mult această mărime poate rămîne neschimbată – I.R.). Și în ceea ce privește rolul productivității muncii în acest domeniu, Marx continuă : „Aceeași muncă produce totdeauna, **în intervale de timp egale, mărimi egale de valoare,** oricum s-ar modifica forța productivă. Dar **în același interval de timp ea produce cantități diferite de valori de întrebuințare,** anume cantități mai mari dacă forța productivă crește, cantități mai mici, dacă această forță scade"[2]). Ceea ce interesează cînd vorbim de creștere economică este deci creșterea avuției materiale prin creșterea venitului național real. Această mărime se exprimă cu ajutorul prețurilor constante, care nu mai sînt deci o expresie a **valorii** producției și a dinamicii ei, ci reprezintă un instrument de măsurare a **cantității** de produse în care este materializat venitul național. Utilizarea prețurilor constante în exprimarea venitului național nu este deci o simplă problemă de metodologie statistică, ci o problemă de fond. Ele se utilizează pentru că mărimea a cărei evoluție o urmărim este cantitatea de produse în care se materializează valoarea nou creată în societate, iar această cantitate nu poate fi exprimată altfel decît cu ajutorul prețurilor constante.

Dacă deci mărimea **valorii** venitului național este influențată doar de cantitatea de muncă cheltuită și de gradul ei de complexitate și de intensitate, mărimea venitului național real este influențată pe lîngă aceasta și de productivitatea muncii. Creșterea productivității muncii determină o creștere în aceleași proporții a venitului național real, adică a cantității de produse în care se materializează valoarea nou creată în societate.

Întrucît efectele modificărilor de intensitate, complexitate și productivitate asupra venitului național real sînt – după cele de mai sus – similare și întrucît, pe de altă parte, separarea efectelor fiecăruia din aceste trei elemente este imposibilă în practică, devine admisibilă și recomandabilă reunirea tuturor acestor trei elemente calitative de influențare a mărimii venitului național real sub denumirea de productivitate a muncii în sens larg, astfel cum este utilizată în practica economică. Ea este exprimată prin raportul dintre cantitatea de produs obținut și cantitatea de muncă cheltuită în acest scop. Bineînțeles că această noțiune de productivitate a muncii, în sens larg, trebuie deosebită de noțiunea de productivitate sau de forță productivă a muncii, astfel cum este utilizată de Marx.

Factorii primari și factorii derivați

CA SĂ NE OCUPĂM de factorii creșterii economice, vom spune, într-o primă aproximare, că singurul factor primar de creștere a venitului național real este munca omenească privită atît din punct de vedere cantitativ, cît și din punct de vedere calitativ, adică al productivității sale în sens larg. Și aceasta nu pentru că este singurul izvor al valorii, ci pentru că nici o cantitate suplimentară de produs nu poate fi obținută decît printr-o cantitate suplimentară de muncă sau și printr-o ridicare a productivității muncii în sens larg. Această teză este de mult acceptată în literatura marxistă și în practica țărilor socialiste, deși se pare că acest lucru s-a întîmplat pornindu-se de la la faptul că munca este singurul izvor al valorii. Teza după care singurul factor primar de creștere a venitului național este sporirea cantității muncii depuse și a productivității ei este deci corectă dacă este vorba de venitul național real și dacă sporirea productivității muncii înseamnă orice sporire a cantității de produs pe unitatea de muncă depusă.

Analiza factorilor creșterii economice nu se poate reduce însă la acest factor fundamental care este munca omenească, chiar privită atît sub aspect cantitativ, cît și sub aspect calitativ (al productivității).

---

[1] K. Marx, Capitalul, vol. I, pag. 85.

[2] Ibidem, pag. 86.

O asemenea analiză rămîne săracă. Analiza trebuie deci aprofundată, cercetîndu-se factorii care — la rîndul lor — determină acești factori primari. În mod deosebit trebuie cercetați factorii care determină productivitatea muncii.

În ceea ce privește productivitatea muncii, aceasta depinde în măsură hotărîtoare de cantitatea și calitatea mijloacelor de producție utilizate. În ce măsură mijloacele de producție („capitalul", cum sînt ele denumite în literatura burgheză) pot fi considerate ca un factor al creșterii economice ?

Obiectul preocupării noastre nemaifiind valoarea venitului național, ci masa de bunuri din care acesta este format, problema rolului mijloacelor de producție în creșterea economică se pune într-un fel nou. Singurul element creator de valoare este, evident, munca omenească. Mijloacele de producție nu creează valoare nouă. În procesul de muncă valoarea mijloacelor de producție este transferată asupra noului produs. Valoarea produsului social total se descompune deci în mod net în valoare veche, care reprezintă „contribuția" mijloacelor de producție la această valoare totală, și în valoare nou creată de munca vie pusă în acțiune. Dacă am avea deci în vedere valoarea venitului național, adică valoarea nou creată în societate, nici sporirea mijloacelor de producție, nici ridicarea nivelului lor tehnic nu ar avea vreun efect concludent de creștere.

În cazul **venitului național real** lucrurile se prezintă într-un mod cu totul diferit. Masa de bunuri în care se materializează venitul național crește prin creșterea productivității muncii (atît în sensul mai îngust pe care i-l dă Marx, cît și în sensul larg), iar principalul mijloc de creștere a productivității muncii este înzestrarea forței de muncă cu mijloace de producție sporite și sau mai perfecționate. Rolul sporirii cantității mijloacelor de producție sau al ridicării nivelului lor tehnic în creșterea productivității muncii este indiscutabil. Considerînd venitul național ca venit real, un factor important al creșterii sale îl constituie deci sporirea cantității, respectiv a nivelului tehnic al mijloacelor de producție utilizate, prin aceea că această sporire contribuie la creșterea productivității muncii.

Evident că acest factor nu poate figura **alături** de efectul său direct, care este creșterea productivității muncii în sens larg. Cu alte cuvinte, nu vom putea considera ca factori ai creșterii economice, plasați pe același plan de legătură cauzală, sporirea cantității de muncă, sporirea productivității ei și sporirea cantității și nivelului tehnic al mijloacelor de producție. Ar însemna ca în felul acesta efectul sporirii, respectiv al ridicării nivelului tehnic al mijloacelor de producție, să fie luat în calcul de două ori: odată ca un efect propriu-zis al acestei ridicări și a doua oară ca efect al creșterii productivității muncii, determinate de ea. Analiza factorilor creșterii economice trebuie deci făcută, ținîndu-se seama de ierarhizarea acestor factori și de descompunerea unor factori primari în factori secundari, a acestora în eventuali factori terțiari etc.

În ceea ce privește deci factorii primari ai creșterii, anume creșterea cantității de muncă și a productivității ei, analiza lor poate fi înlocuită prin alt sistem de factori, în care efectul creșterii productivității muncii să fie înlocuit cu factorii care determină această creștere a productivității muncii etc. Un asemenea procedeu este indispensabil pentru a se evita duble luări în calcul ale unor „factori de creștere" care pot deveni astfel foarte numeroși dar vor avea o valoare cognitivă foarte inegală[3]. Pentru a obține deci elemente de analiză mai bogate, care să pună mai concret în evidență modul cum este și cum poate fi influențată creșterea economică, vom putea înlocui analiza unuia din factorii primari cu analiza factorilor care îl determină. În loc să analizăm deci cantitatea de muncă și productivitatea ei, vom analiza cantitatea de muncă și factorii care determină această productivitate. Dacă reținem ca factori ai creșterii productivității muncii creșterea cantității de mijloace de producție și un factor pe care îl denumim progres tehnic (deocamdată fără altă specificare), vom ajunge la o formulă conform căreia creșterea economică este determinată de creșterea cantității de muncă pusă în funcțiune, de creșterea cantității de mijloace de producție utilizate și de progresul tehnic. Nici una din cele două formule nu este mai „științifică" decît cealaltă. Atît formula cu factorii primari, cît și cea cu factori derivați exprimă legături cauzale incontestabile între creșterea economică și factorii care o determină. Deosebirea dintre ele constă în faptul că cea de-a doua este mai explicită și permite analize mai detaliate decît cea dintîi.

Analiza progresului tehnic

ESTE CAZUL acum să facem considerații cu privire la progresul tehnic care, după cele de mai sus, este unul din factorii creșterii productivității muncii și deci ai creșterii economice. În special în perioada actuală, a revoluției tehnico-științifice, care pune pe baze noi întreg aparatul de producție, se impune analiza largă a implicațiilor progresului tehnic asupra creșterii economice.

În ceea ce privește definiția progresului tehnic, acesta poate fi conceput în primul rînd ca reprezentînd orice fel de modificare în **calitatea** elementelor procesului de producție și a însăși desfășurării procesului de producție, avînd ca urmare o creștere a rezultatelor producției. Cu alte cuvinte, este cuprins în noțiunea de progres tehnic tot ce contribuie la ridicarea productivității muncii sociale, considerîndu-se constantă cantitatea de fonduri investite și de forță de muncă utilizată. În această noțiune intră deci, conform acestei concepții, nu numai perfecționările tehnice ale mijloacelor de producție, apariția unor produse noi, ridicarea calității produselor și ridicarea calificării forței de muncă, dar și orice alte măsuri care ridică eficiența activității de producție, cum ar fi modificări în structura producției, perfecționări în metodele de conducere a economiei naționale, economii de materiale, îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe, și în general orice mijloace de creștere a productivității muncii, altele decît perfecționarea aparatului tehnic de producție.

O asemenea concepție largă asupra noțiunii de progres tehnic este utilă, înainte de toate, pentru construirea modelelor globale de creștere, care cer mărimi și parametri agregați. Unii autori de modele ale creșterii, pornind de la această concepție cuprinzătoare asupra progresului tehnic, îl identifică pur și simplu în modelele lor cu parametrul timp, care, prin trecerea sa, exprimă toate modificările care au loc în productivitatea muncii, respectiv în eficiența activității productive. **Nu încape însă nici o îndoială că ponderea cea mai mare în acest ansamblu de elemente, care constituie progresul tehnic în sens larg, o au măsurile de perfecționare a aparatului tehnic de producție.**

Deși în schemele reproducției Marx face abstracție de progresul tehnic, această problemă ocupă un loc de seamă în teoria lui economică. Tezele lui Marx în această privință au și astăzi o importanță deosebită pentru studierea implicațiilor economice ale progresului tehnic. Astfel, pentru definirea progresului tehnic, conceput ca proces de perfecționare a aparatului de producție și de aplicare tot mai largă a științei în producție, ne sînt utile unele considerațiuni ale lui Marx cu privire la natura contribuției mașinilor în procesul de producție. Vorbind de deosebirile care există în această privință între unealtă și mașină, Marx spune : „Dacă scădem din amîndouă, adică din mașină și unealtă, costul lor zilnic mediu, adică acea porțiune de valoare pe care ele o adaugă produsului prin uzura lor medie zilnică..., atunci ele lucrează **în mod gratuit,** la fel ca și forțele naturii, care acționează fără intervenția muncii omenești. Cu cît sfera de acțiune productivă a mașinii, în comparație cu cea a uneltei este mai mare, cu atît volumul serviciului **gratuit** pe care-l prestează ea, în comparație cu acela al uneltei este mai mare. Abia în marea industrie învață omul să pună la lucru **gratuit,** pe scară mare, asemenea unei forțe a naturii, produsul muncii sale trecute materializate[4]).

Cu alte cuvinte, sporul de producție pe care îl aduce o mașină mai perfecționată din punct de vedere tehnic este în mare măsură independent de valoarea mașinii și trebuie să depășească totdeauna această valoare. Dacă scădem valoarea mașinii perfecționate din sporul de producție obținut prin utilizarea acestei mașini, diferența apare ca rezultatul unui serviciu gratuit pe care îl aduce mașina. Progresul tehnic reprezintă deci ansamblul de măsuri de perfecționare a aparatului de producție care sporesc acest serviciu gratuit, care se materializează într-un plus de producție, considerîndu-se constantă sau făcîndu-se abstracție de cantitatea de fonduri investite.

Prof. I. RACHMUTH

Membru corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România

---

[3] Astfel, Ion Trăistaru calculează 28 de factori ai creșterii economice (vezi **Ion Trăistaru,** „Reproducția socială în condițiile revoluției tehnico-științifice", Ed. politică, București, 1973, pag. 195 și urm.).

[4] K. Marx, Capitalul, vol. I, pag. 402.

INDUSTRIALIZARE ȘI NIVEL DE TRAI ÎN CAPITALISMUL CONTEMPORAN

EXPERIENȚA ISTORICĂ arată că industrializarea reprezintă procesul determinant al structurii, dimensiunilor și tendințelor de dezvoltare a forțelor de producție contemporane. Încrederea în acest adevăr a atins asemenea limite încît imaginea existenței unor raporturi strînse între industrializare și celelalte componente ale vieții sociale domină tot mai mult gîndirea și acțiunea socială. Nu este mai puțin adevărat însă că o dată cu aceasta și-au făcut loc și teze și teorii conform cărora progresele în evoluția industrializării dintr-o țară sau alta s-ar concretiza automat, la aceleași proporții, în creșterea nivelului de trai al populației. De pe aceste poziții gîndirea economică burgheză a „fabricat" noi teorii, utile claselor exploatatoare, corespunzător cărora orînduirea capitalistă s-ar fi transformat sau se transformă în „societate industrială", denumită de unii societate de consum, iar de alții — societate a bunăstării generale.

FORMULAREA UNOR CONCLUZII științifice asupra relațiilor dintre industrializare și nivelul de trai impune cunoașterea legităților obiective caracteristice fiecăruia dintre cele două procese și, totodată, a tendințelor acestora. Desigur că cele două procese sînt sub acțiunea directă a relațiilor de producție din fiecare orînduire socială, poartă amprenta acestora, dar dincolo de acestea există și unele relații cu caracter mai larg. Astfel, industrializarea presupune constituirea și dezvoltarea unor subramuri fundamentale ale producției materiale (energetica, metalurgia, chimia, construcțiile de mașini), creșterea cu precădere a producției de mijloace de producție față de producția bunurilor de consum, dezvoltarea prioritară a subramurilor purtătoare ale progresului tehnic, accelerarea ritmului de înlocuire a mijloacelor de muncă etc. Înfăptuirea acestor cerințe înseamnă schimbarea structurală a economiei naționale, transformarea industriei în ramură conducătoare, creșterea ponderii producției de mijloace de producție în volumul total al producției sociale. Se creează și se dezvoltă astfel o piață a mijloacelor de producție industriale care, de la un anumit nivel, permite o independență tot mai accentuată a acestui sector. Cu alte cuvinte, aceste legități ale industrializării au ca tendință ceea ce K. Marx definea cu mai mult de 100 de ani în urmă ca „producție pentru producție", adică posibilitatea creării unui mecanism tehnico-economic capabil să funcționeze pînă la un punct pe seama schimburilor de activități care au loc numai în sfera producției de mijloace de producție.

Tările	1958		1972		Diferența x) între ponderea cheltuielilor pentru consumul privat și ponderea P.I.B.	
	Ponderea în % față de nivelul S.U.A.		Ponderea în % față de nivelul S.U.A.			
	P.I.B.	Chelt. pt. consum privat	P.I.B.	Chelt. pt. consum privat	1958 ±	1972 ±
S.U.A.	100,0	100,0	100,0	100,0		
Japonia	13,4	13,6	49,7	41,2	+ 0,2	- 8,5
R.F. Germania	39,0	36,0	74,7	64,4	- 3,0	-10,3
Franța	42,5	43,3	67,8	64,8	+ 0,8	- 3,0
Anglia	48,1	49,6	49,3	50,4	+ 1,5	+ 1,1
Suedia	58,4	55,6	91,0	78,4	- 2,4	-12,6
Elveția	53,2	55,0	83,3	76,8	+ 1,8	- 6,5
Belgia	44,3	47,1	65,4	63,6	+ 2,8	- 1,8
Danemarca	42,3	44,3	62,7	59,6	+ 2,0	- 3,1
Finlanda	35,6	33,4	52,0	43,2	- 2,2	- 8,8
Norvegia	43,7	40,1	66,7	58,4	- 3,6	- 8,3
Canada	76,0	77,2	86,0	78,7	+ 1,2	- 7,3
Australia	53,4	55,9	64,2	60,4	+ 2,5	- 3,8

x): + înseamnă că ponderea cheltuielilor pentru consum este mai mare decît ponderea P.I.B. și, deci, decalajul de nivel de trai este mai mic;

- înseamnă că ponderea cheltuielilor pentru consum este mai mică decît ponderea P.I.B. și deci decalajul de nivel de trai este mai mare.

Tabelul nr. 1

La rîndul său, nivelul de trai al populației evoluează sub impulsurile unor corelații proprii cum sînt : primordialitatea satisfacerii necesităților materiale de trai ale populației — ca primă condiție a existenței și reproducerii forței de muncă —, diversificarea și multiplicarea continuă a necesităților de trai odată cu satisfacerea celor prezente (o necesitate satisfăcută creează noi necesități), infinitatea necesităților sociale și spirituale ale populației și accelerarea ritmului lor de creștere odată cu atingerea unui nivel ridicat de saturație a trebuințelor materiale, continuitatea tradițiilor specifice modului de viață al unui popor și integrarea lor cu noile forme moderne ale civilizației și altele. Toate aceste legități, prin funcțiile lor, determină **tendința creșterii necesităților de trai ale populației**, ca bază a dezvoltării continue și a diversificării producției sociale.

Alături de tendințele menționate există și o serie de interdependențe între cele două procese. În aprecierea lor trebuie să se țină seama de cîteva considerații preliminarii. Astfel, legitățile nivelului de trai reprezintă un sistem de necesități obiective generate de înseși condițiile vieții sociale. Din acest motiv, aceste legități îndeplinesc rolul de coordonate permanente ale oricărei producții, care au apărut odată cu societatea și care reprezintă mobilurile activității sociale. Industrializarea, însă, este o formă specifică a dezvoltării producției, apărută pe o anumită treaptă a societății (mai precis odată cu sistemul de mașini), sub impulsurile unor noi necesități ale vieții sociale. Acest proces își justifică rolul și funcționalitatea numai ca mijloc pentru îndeplinirea scopului producției care, după cum se știe, diferă de la o orînduire la alta, fiind determinat de relațiile de producție.

În lumina acestor considerații relațiile dintre industrializare și nivelul de trai prezintă semnificații deosebite. Desfășurarea industrializării este condiționată de reproducerea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă, procese care definesc principalele dimensiuni ale nivelului de trai din fiecare etapă de dezvoltare a societății. În același timp, legitățile industrializării reprezintă impulsuri permanente ale modificărilor în nivelul de trai al populației, căci schimbările din producția industrializată imprimă noi dimensiuni necesităților de existență ale întregii societăți. Totodată, progresul în desfășurarea industrializării exprimă creșterea potențialului economic al țării și, deci, lărgirea posibilităților de ridicare a nivelului de trai al populației. La rîndul său, gradul de înfăptuire a legităților nivelului de trai marchează eficiența socială a industrializării, rolul acestui proces în evoluția modului de viață al unei societăți.

Raporturile dintre industrializare și nivelul de trai al populației nu sînt în genul determinismului dintre cauză și efect și nu conduc la o sincronizare automată a modificărilor din cadrul celor două procese. Ele nu constituie un mecanism independent de relațiile de producție și nici nu pot să se substituie acestora. Dimpotrivă, legitățile generale ale industrializării și nivelului de trai există și se desfășoară numai în cadrul și pe fondul sistemului de relații de producție proprii fiecărei orînduiri sociale. Specificitatea relațiilor de producție, a scopului producției — ca sinteză a funcțiilor acestor relații — definește și deosebirile dintre orînduirile sociale în ce privește formele concrete ale raporturilor dintre industrializare și nivelul de trai, precum și intensitatea tendințelor generale ale acestor procese.

ÎN ACEST CONTEXT o importanță deosebită o prezintă investigarea raporturilor dintre industrializare și nivelul de trai din țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic. Această analiză dezvăluie cîteva trăsături caracteristice, cu semnificații multiple, dintre care în cele ce urmează ne vom opri în principal la următoarele :

1 **În etapa actuală, una din formele principale de manifestare a dezvoltării inegale a țărilor capitaliste industrializate o reprezintă existența unor decalaje în sfera nivelului de trai mai mari decît decalajele de nivel economic.** Un tablou sintetic asupra evoluției acestor decalaje, în perioada 1958—1972, prin raportarea produsului intern brut și a cheltuielilor pentru consumul privat, pe locuitor, la indicatorii respectivi din S.U.A. se prezintă în tabelul nr. 1 [1].

Cu toate că produsul intern brut și cieltuielile pentru consumul privat, pe locuitor, nu epuizează toți parametrii care definesc nivelul economic al unei țări și, respectiv, nivelul de trai, acești indicatori sînt suficient de expresivi pentru principalele schimbări care au avut loc în cadrul celor două procese. Astfel, este evidentă tendința de micșorare a decalajelor dintre S.U.A. și țările menționate, atît în ce privește nivelul economic cît și nivelul de trai. Dar, dacă analizăm comparativ evoluția dimensiunilor acestor decalaje în decursul celor 15 ani cînd în toate aceste țări s-a intensificat procesul de dezvoltare a industriei, se observă, ca fenomen deosebit, o inversare a ierarhiei decalajelor. Datele din tabel sînt concludente. În 1958 pentru majoritatea țărilor decalajele referitoare la cheltuielile pentru consumul privat erau mai mici decît decalajele privind produsul intern brut. In 1972 situația este schimbată, decalajele mai mari fiind cele din sfera nivelului de trai. Atrag atenția, în mod deosebit, ponderile cu mult mai mici ale cheltuielilor pentru consumul privat față de cele ale produsului intern brut, care se referă la Japonia, R.F. Germania, Suedia, Elveția, Norvegia, Canada, țări puternic industrializate, ceea ce exprimă pronunțate rămîneri în urmă ale nivelului de trai față de nivelul economic al fiecăreia dintre ele. O situație de excepție prezintă numai Anglia, unde cele două decalaje s-au menținut aproximativ la același nivel, dar aceasta exprimă dezvoltarea foarte lentă a economiei, confirmată și de schimbarea locului său în ierarhia mondială de la poziția 6 în 1958 la poziția 10 în 1972.

Continuarea analizei prin prisma locului pe care-l ocupă fiecare țară în producția industrială a sistemului capitalist furnizează noi elemente în aprecierea situației nivelului de trai. Astfel, Japonia este în prezent a doua mare putere industrială din lumea capitalistă, dar ocupă locul 17 în ce privește nivelul de trai. Republica Federală Germania este a treia mare putere industrială, dar este devansată din punct de vedere al nivelului de trai de țări ca Suedia, Elveția și Canada. Anglia ocupă locul patru în producția industrială a țărilor capitaliste, dar din punct de vedere al mărimii cheltuielilor pentru consumul privat, pe locuitor, se înscrie pe locul 13.

Toate aceste aspecte permit formularea concluziei corespunzător căreia **în lumea capitalistă contemporană nu există o aliniere a nivelului de trai al populației la nivelul de industrializare.** În societatea capitalistă, raporturile dintre industrializare și nivelul de trai, fiind dominate de legea plusvalorii, ca lege economică fundamentală, cunosc evoluții asincrone, tendințele contrarii fiind mult mai puternice decît influențele directe. Orice progres în evoluția nivelului de trai al producătorilor se realizează nu ca efect direct al transformărilor din domeniul industrializării, ci pe fondul corelației dintre sectorul producător de mijloace de producție și sectorul producător de bunuri de consum, sub influența directă a relațiilor de producție burgheze, a proprietății capitaliste și a legilor care guvernează repartiția valorii nou create în această orînduire.

2 Retrospectiva analitică asupra rolului industrializării în condițiile relațiilor capitaliste evidențiază **adîncirea continuă a disproporțiilor dintre volumul produsului nou creat de către oamenii muncii și cota parte pe care o obțin aceștia pentru satisfacerea necesităților de trai.** În acest sens, o sinteză asupra principalelor modificări ale salariului mediu anual și ale producției nete anuale, pe un lucrător din industria prelucrătoare, din principalele țări capitaliste, în perioada 1950—1970, este deosebit de expresivă (vezi tabelul nr. 2) [2].

Din analiza datelor din acest tabel sînt de remarcat inainte de toate schimbările din S.U.A., unde progresele industrializării și menținerea acestei țări pe locul întîi în lumea capitalistă au fost însoțite și de cea mai mare creștere a decalajelor dintre producția netă creată de muncitori și salariul mediu. În al doilea rînd se cuvine să fie menționată Japonia, țara care după cum se cunoaște a înregistrat cel mai înalt ritm de dezvoltare a industriei în perioada postbelică, dar unde, totodată, diferența dintre producția netă anuală și salariul mediu anual, a crescut în perioada 1950—1970, de zece ori, adică în proporții cu mult mai mari decît în oricare altă țară capitalistă. În sfîrșit, pentru toate țările, calculele confirmă **adîncirea continuă a gradului de exploatare a forței de muncă ca marfă,** exprimată pregnant atît de creșterea mărimii absolute a plusvalorii pe un lucrător, de 3—10 ori (în tabel reprezentată de diferența dintre producția netă și salariul mediu), cît și de rata ridicată a sporurilor de producție netă față de creșterea salariului în decursul celor douăzeci de ani.

3 Implicațiile industrializării asupra nivelului de trai al populației în societatea capitalistă trebuie privite și prin prisma folosirii forței de muncă. Din acest punct de vedere realitatea arată că industrializarea nu poate să elimine cauzele obiective ale formării armatei industriale de rezervă, ci, dimpotrivă, amplifică efectele acestora. In acest sens, datele privind dinamica producției industriale, numărul de salariați din industrie și numărul șomerilor din țările capitaliste cele mai dezvoltate din punct de vedere economic sînt concludente (vezi tabelul nr. 3) [3].

După cum se observă din tabel, creș-

TARILE	Diferența dintre producția netă anuală și salariul mediu anual pe un lucrător (în dolari)		Diferența dintre salariul din 1970 și cel din 1950 (în dolari)	Diferența dintre producția netă din 1970 și cea din 1950 (în dolari)
	1950	1970		
S.U.A.	2300	7000	2300	7000
Canada	1800	5300	2100	5700
Anglia	450	1600	1500	3100
Japonia	300	3000	1500	4000
Franța	900	4400	1800	5300
R.F.Germania	800	2200	2400	3700
Italia	550	2000	1200	2600

Tabelul nr. 2

---

[1] Calculat după U. N. Statistical Yearbook 1970, pag. 580—590 ; 603—605 ; și L'Observateur de l'OCDE nr. 68/1974.

[2] Calculat în dolari, la cursul valutar din 1963, pe baza datelor din : Annuaire des Statistiques du Travail, 1957, Geneva pag. 225—312 ; U. N. Statistical Yearbook, 1970, pag. 554—556 ; Monthly Bulletin of Statistics, March, 1973, pag. 148—161; 216—218; Mirovaia ekonomika i mejdunarodnîie otnoșenia, nr. 4, 1973, pag. 149 ; D.N.Z. International, R.F.G., nr. 7/1970, pag. 410.

[3] Surse : Year Book of Labour Statistics, Geneva, 1957, pag. 144—159 ; U. N. Statistical Yearbook, 1970, pag. 106—107 ; Mirovaia ekonomika i mejdunarodnîie otnoșenia, nr. 4/1973, pag. 148 ; Monthly Bulletin of Statistics, March, 1973, pag. 17—20.

terea mai accentuată a producției și a numărului salariaților din industrie nu a dus la lichidarea șomajului. Semnificația datelor este însă mult mai complexă decît această apreciere generală, dacă se analizează procesele din fiecare țară. Astfel, în S.U.A., unde dezvoltarea industriei nu numai că n-a fost întreruptă de cel de-al doilea război mondial, ci a cunoscut impulsuri deosebite, mecanismul formării armatei industriale de rezervă a căpătat dimensiunile cele mai mari în perioada postbelică. Totodată pentru S.U.A. este caracteristică mărirea numărului șomerilor aproximativ în aceleași proporții cu creșterea numărului de salariați atrași în industrie ; în perioada 1950—1970, în timp ce producția industrială a crescut de peste 2 ori, numărul de salariați în industrie și numărul de șomeri înregistrați a sporit, fiecare, cu aproximativ 23%. În Canada, unde în perioada postbelică ritmul mediu de creștere a producției industriale a fost mai rapid decît in S.U.A. (5,3% și respectiv, 4%), numărul de salariați din industrie a crescut cu circa 36%, în timp ce numărul șomerilor a sporit de 3 ori. Celelalte țări capitaliste, a căror economie a fost dereglată puternic de cel de-al doilea război mondial, prezintă alte particularități. Pentru Anglia, de exemplu, este caracteristic procesul lent de creștere a salariaților din industrie : în perioada 1950—1970, numărul acestora a sporit numai cu 0,02 la sută, în timp ce numărul șomerilor s-a dublat, iar producția industrială a crescut cu 80%. O situație aproximativ asemănătoare prezintă și Franța, unde producția industrială a crescut de peste două ori, numărul șomerilor cu 45%, iar al salariaților numai cu 13%. În mod special se cer amintite R.F. Germania și Italia, unde urmările războiului s-au concretizat, printre altele, și în numărul foarte mare de șomeri, menținut pînă în jurul anului 1960, datorită în special neconcordanței dintre nivelul de pregătire al unei părți însemnate a forței de muncă și cerințele progresului tehnic caracteristic industrializării postbelice. În deceniul șapte, în condițiile cînd consecințele războiului asupra gradului de pregătire a forței de muncă s-au epuizat, numărul de șomeri a scăzut comparativ cu perioada precedentă.

Tabelul nr. 4

Țările	Perioadele	Ritmul mediu anual de creștere a producției (în %)		Ritmul mediu anual de creștere a prețurilor (în %)	
		Ind. alimentară[x]	Ind. ușoară[xx]	Produse aliment.	Îmbrăc. încălț.
S.U.A.	1951-1960	2,0	3,3	1,7	2,2
	1961-1970	3,0	2,1	2,7	2,8
Japonia	1951-1960	1,3	11,1	3,7	0,6
	1961-1970	2,5	6,5	6,5	5,0
R.F.Germania	1951-1960	4,2	5,2	2,4	0,6
	1961-1970	4,8	3,8	2,1	2,2
Franța	1951-1960	0,7	3,4	4,5	...
	1961-1970	3,5	3,6	4,4	2,6
Italia	1951-1960	1,1	0,9	2,8[xxx]	-1,0[xxx]
	1961-1970	4,7	3,9	3,4	3,0
Anglia	1951-1960	2,6	1,8	5,1	2,4
	1961-1970	2,3	3,0	3,7	2,5
Canada	1951-1960	2,5	2,4	1,2[xxxx]	0,6[xxxx]
	1961-1970	2,9	2,8	2,8	2,6

x) Cuprinde și producția de alcool și țigări
xx) textile, piele, încălțaminte
xxx) 1952-1960
xxxx) 1954-1960

Dar, analizînd procesele în limitele anilor 1961—1970, constatăm că în această perioadă a avut loc în ambele țări funcționarea neîntreruptă a mecanismului de formare a armatei industriale de rezervă, în unii ani cunoscînd chiar dimensiuni destul de mari. Astfel, în R.F. Germania numărul mediu anual al șomerilor a fost de aproximativ 200 000, iar în Italia de 653 000. În anul 1967, numărul șomerilor a fost în R.F. Germania de 445 000, iar în Italia, în anul 1966, de 769 000. Nivelul mai scăzut al șomajului din R.F. Germania, în decursul deceniului șapte, reflectă specificul reproducției capitaliste din această țară unde, datorită distrugerilor cauzate de război vechii baze industriale, s-au folosit investiții masive de capital — în primul rînd pentru construirea și dezvoltarea ramurilor fundamentale ale industriei — care au solicitat și un volum mare de forță de muncă. În sfîrșit, Japonia este un exemplu concludent, care demonstrează că în societatea capitalistă nici cel mai înalt ritm al industrializării nu elimină cauzele formării șomajului. În decursul perioadei 1950—1970 producția industrială din această țară a crescut de aproximativ 17 ori, numărul salariaților din industrie de 2,5 ori, dar în același timp și numărul șomerilor a sporit cu 34%.

4 Pentru societatea capitalistă contemporană constituie o trăsătură specifică și faptul că **industrializarea este însoțită de creșterea costului vieții.** Acest fapt vizează mai multe aspecte. În primul rînd, progresele în industrializare determină concentrarea unor mari colectivități pe suprafețe teritoriale limitate, ceea ce face ca necesitatea de locuințe și de transport să fie în continuă creștere și, ca urmare, chiriile și, respectiv, tarifele să cunoască un nivel ridicat și într-o ascensiune rapidă. Astfel, în toate țările capitaliste industrializate se constată că mărimea cheltuielilor necesare pentru locuință și transport reprezintă 19—23% din bugetul calculat pentru o familie, ocupînd al doilea loc după cheltuielile pentru produse alimentare. În al doilea rînd, gruparea unui număr mare de muncitori în centrele industriale înseamnă, în fapt, o localizare a celei mai ridicate cereri de bunuri de consum în zone delimitate ; pe fondul ei, apare posibilitatea pentru capitaliști de a menține prețuri de desfacere ridicate și se accentuează tendința de creștere a lor în aceste zone și, prin antrenare, în întreaga țară. Calculele demonstrează că deși oferta de mărfuri de consum a fost în continuă creștere, prețurile de desfacere ale acestor bunuri au cunoscut ritmuri tot mai mari de sporire în toate țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial (vezi tabelul nr. 4) [1].

Sigur că această evoluție a prețurilor a fost influențată puternic de un complex de factori, dintre care inflația joacă un rol principal. Dar și aceasta face parte din tarele economiei capitaliste care cunosc o continuă extindere și intensificare, în contrast cu nivelul de dezvoltare a producției sociale. Totodată, evoluția paralelă și în sens as-

prof. dr. i. V. TOTU

(Continuare în pag. 30)

Tabelul nr. 3

TĂRILE	Nivelul prod. industriale în 1970, față de 1950 = 100	Număr de salariați în industrie (milioane)		Număr de șomeri (mii)		
		1950	1970	1950	1970	1972
S.U.A.	218	17,6	21,8	3350	4088	4840
Japonia	1685	5,6	14,0	440	590	640
R.F.Germania	420	7,0	10,4	1580	173	178
Franța	331	5,3	6,0	153	223	332
Italia	414	4,0	5,9	1615	615	701
Abglia	180	8,6	8,9	332	620	885
Canada	278	1,4	1,9	185	495	562

---

[1] Mirovaia ekonomika i mejdunarodniie otnoșenia, nr. 2, 1973, pag. 152—153, nr. 6, 1974, pag. 151—157.

fișe

Temeri suspecte

● REFERINDU-SE *la Conferința mondială a populației de la București, Michel Bosquet scrie în* LE NOUVEL OBSERVATEUR, *din 2—8 septembrie 1974, un articol în care pune în termeni „tari" problemele actuale și de perspectivă ale alimentației în lume. La întrebarea dacă suprapopulația este cauza foametei, a subdezvoltării și a războaielor, M.B. apreciază că, în ciuda unor formulări stîngace, nimeni nu a afirmat acest lucru. Totuși — spune el — cînd „lumea întîia", în frunte cu S.U.A. și Suedia, face apel la disciplină demografică, aceste sfaturi provoacă mai întîi iritare și revoltă în lumea a treia. Căci, avînd doar 13% din populația mondială, țările capitaliste industrializate consumă 87% din resursele energetice, jumătate din pescuitul mondial și utilizează pentru a se hrăni, în afară de solul propriu, 20% din suprafețele agricole ale globului.*

Pentru ca recomandările țărilor occidentale privitoare la disciplina demografică să devină credibile, spune M.B., ar trebui să se înceapă prin a se pune capăt jafului, prin a înceta să se mențină sau să se impună în lumea a treia regimuri care pun piedici oricărei dezvoltări autonome. În locul acestora, ar trebui promovată o politică de dezvoltare multilaterală, pentru ca aceste popoare să poată atinge cît mai repede nivelul de viață care ar influența natalitatea. O politică de dezvoltare — afirmă M.B. — începe prin reforma agrară, mobilizarea șomerilor (20—30% din populație) contra cauzelor calamităților „naturale" — prin campanii de împădurire, de drenaj, de ameliorare a solurilor, prin emanciparea femeilor... Cîtă vreme „lumea întîia" va subvenționa și înarma regimuri care înfometează popoarele și exportă „produsele lor coloniale", temerile demografice, deși întemeiate, vor rămîne suspecte în lumea a treia.

Între productivitate și eficiență

● ÎNTR-UN *articol, intitulat* Teoreticeskie voprosî izmereniia proizvoditelnosti truda *(Probleme teoretice ale măsurării productivității muncii), apărut în* VOPROSÎ EKONOMIKI, *nr. 8/1974, P. Hromov pornește de la ideea că indicatorii productivității muncii trebuie să exprime eficiența muncii, atît a muncitorului individual, cît și a celui colectiv, creșterea productivității muncii și ameliorarea calității producției fiind rezultatul activității tuturor oamenilor muncii, inclusiv a lucrătorilor din instituțiile științifice, de construcții și proiectare. Autorul nu este de acord cu economiștii care neagă necesitatea planificării și măsurării productivității individuale a muncii. În problema calculării indicatorilor productivității muncii se întîlnesc — spune el — în literatura sovietică opinii uimitor de contradictorii : unii cer să se folosească la calculul ei producția globală (marfă), alții — producția netă, alții — metoda muncă, alții — valoarea convențională a prelucrării ș.a. Autorul analizează fiecare din acești indicatori, evidențiază virtuțile și neajunsurile lor și consideră că măsurarea productivității muncii este încă o sarcină ce stă în fața științei economice. În sens larg, ca sumă a tuturor cheltuielilor (de muncă vie, fonduri fixe și circulante) pe unitatea de producție, productivitatea muncii coincide cu categoria de eficiență a producției, dacă se face abstracție de gradul de utilizare a resurselor ; deosebirea dintre cele două categorii se manifestă cînd prin productivitatea muncii se înțelege, cum este și rațional, doar productivitatea muncii vii, iar prin eficiență — productivitatea raportată la ansamblul cheltuielilor.*

Penurie sau saturație de capital?

● ESTE *oare adevărat că în prezent există o deosebită lipsă de capital, că avem acum mai puțină nevoie de cheltuieli pentru consum și de mai multă economisire ? — se întreabă Paul A. Samuelson în articolul* Capital shortage, or glut ? *(Lipsă de capital, sau abundență ?) publicat în revista* NEWSWEEK, *din 26.VIII a.c. P.A.S. admite că există în unele ramuri în S.U.A. o anumită lipsă de capital productiv, dar, își continuă el gîndul, dacă ar fi adevărat acest lucru, profitul, atît înainte cît și după impozite ar trebui să crească și nu să scadă. În realitate, după opinia lui, profitul la capital ar scade : după unele calcule, cu corectări ale veniturilor fictive inflaționiste, rata pură a profitului ar fi coborît în anii '70 față de mijlocul anilor '60. Situația este mai „dramatică" în Italia și Marea Britanie, dar nici Germania și Japonia nu ar fi imune la această concurență dintre capitaluri. S-a calculat, de asemenea, că raportul dintre prețul la care se vînd activele întreprinderilor din S.U.A. și prețul efectiv al reproducerii bunurilor respective este numai de două treimi față de cel ce a fost cu zece ani în urmă. Dacă este lipsă de capital, se întreabă în încheiere P.A.S., de ce este el vîndut pe piața liberă cu un rabat atît de mare ?*

Între micro și macroeconomie

● CU *ocazia Congresului european al Societății de econometrie, care s-a desfășurat între 3 și 6 septembrie a.c. la Grenoble, Serge Christophe Kolm publică în* LE MONDE, *3 septembrie 1974, articolul* Renaissance de la science économique *(Renașterea științei economice), în care pune accentul pe importanța microeconomiei și a aportului francez în acest domeniu. Cu acest prilej, S.C.K. face o încercare de precizare a sensului noțiunilor de micro — și macroeconomie. Pentru neeconomiști, spune el, microeconomia ar fi acea parte a științei economice care se ocupă de „agenți" (întreprindere, consumator etc.) și macroeconomia — de ansamblul vieții economice. Aceasta nu ar fi adevărat. Pentru economiști, spune el, termenii micro— și macroeconomie se raportează la reprezentarea realului de către omul de știință și nu la realul însuși. Un studiu este „microeconomic" cînd distinge diverșii agenți și bunuri ; încoronarea „microeconomiei" este considerarea laolaltă a tuturor acestor elemente ale economiei, punîndu-se accent pe interdependențele lor. Un studiu „macroeconomic" ar consta, dimpotrivă, din relații între „agregate" („consumul național", „investiția națională" etc.). Deși neeconomistul atribuie microeconomiei un sens ușor peiorativ, după S.C.K., lucrurile ar sta în realitate invers, întrucît ea pornește de la oameni, în timp ce macroeconomia de la... statistici. Alături de microeconomie, care explică lumea economică pornind de la comportamentele oamenilor (preferințe, cunoștințe, drepturi, gusturi, informații ș.a.) și care este, în consecință, disciplina economică „regină", macroeconomia i se pare lui S.C.K. a avea un statut științific „cu totul dubios". Nu se face vinovat S.C.K. cel puțin de aceeași unilateralitate pe care o constată la neeconomiști, cînd aceștia atribuie microeconomiei un sens peiorativ ?*

fișe

FILE DE ISTORIE ECONOMICĂ

PRIMA GAZETĂ ECONOMICĂ

TRATATUL *de la Adrianopol din 1829 stipulează libertatea comerțului pe Dunăre și mare, fapt ce determină ca Brăila să devină principalul port de export.*

Tînăra burghezie, interesată în dezvoltarea comerțului și a culturii, începe să folosească mijloace de comunicare pe atunci moderne, printre care și tiparul, și o dată cu aceasta — primele jurnale. La 18 decembrie 1839, Ioan Penescu scoate la lumină prima gazetă din Principate, cu caracter exclusiv economic, cu titlul „Mercur, jurnal comerțiel al portului Brăilei". Apărea în limba română și italiană, de două ori pe săptămînă în patru pagini, iar cînd avea supliment — în șase pagini. Cuprindea rubrici despre mișcarea portului, „știri din lăuntru", „știri din afară" despre comerț, știri privind starea recoltei, indicarea produselor ce se importă și se exportă prin porturi, prețurile curente, corăbiile intrate și ieșite, cursul monedelor, legislația comercială, diferite relații asupra tuturor porturilor europene și chiar asiatice și „sfătuiri asupra negoțului". A apărut pînă în ianuarie 1842.

Înainte de „Mercur"..., mai apăruse o gazetă în țara noastră — „Cantor de avis și comers" —, scoasă de Zaharia Caralechi în 1837, la București, totuși primul ziar cu caracter exclusiv economic în Principate rămîne cel de la Brăila, gazeta avînd un program bine definit și respectat pe parcurs.

Virgil GHEORGHIȚĂ

Simpozionul internațional de ergonomie. 17 — 20 septembrie 1974

UN DIALOG DESPRE „UMANIZAREA MUNCII“

Pavel ASTAPENCO

director general adjunct al Biroului Internațional al Muncii — Geneva

„Promovarea internațională a ergonomiei în rîndul organismelor guvernamentale“

DUPĂ PRIMELE două colocvii ce au avut loc la Praga și Roma, acesta este al treilea Colocviu internațional pe probleme de ergonomie aplicată organizat de Biroul Internațional al Muncii.

Aceste colocvii au ca obiectiv principal să pună în valoare realizările în domeniul aplicării practice a ergonomiei într-o serie de activități industriale, agricole, exploatări forestiere, transporturi, construcții etc.

Tematica amplă a dezbaterilor în cadrul ședințelor plenare începînd cu metodologia ergonomiei la nivel de întreprindere, factorii ergonomici și pînă la aplicațiile variate prezentate, ne-au permis să ne facem o imagine de ansamblu asupra importanței pe care o capătă ergonomia în economia modernă și au adus un aport important la progresul ergonomiei ca știință.

Rolul Biroului Internațional al Muncii este acum de a contribui la diseminarea acestor rezultate, la promovarea internațională a ergonomiei în rîndul organismelor guvernamentale, ca și a specialiștilor. De asemenea, întîlnirile internaționale de genul celei de la București, ne permit să ne orientăm mai precis eforturile în acele direcții ce se relevă ca prioritare, să fundamentăm mai temeinic programele internaționale pe care ne propunem să le dezvoltăm.

Un mare accent se pune pe aplicarea ergonomiei în țările socialiste, fapt ce explică și prezența activă a reprezentanților acestor țări în lucrările colocviului, ca și inițiativa organizării acestei acțiuni în România, ce aparține Ministerului Muncii din țara dumneavoastră și pentru care țin să mulțumesc părții române.

Oamenii de știință sovietici, ca de altfel și celelalte țări socialiste au realizări importante în acest domeniu, dată fiind atenția ce se acordă îmbunătățirii condițiilor de muncă, sănătății publice în aceste țări. Prin intermediul colocviului aceste realizări devin un bun al comunității internaționale.

prof. Alphonse CHAPANIS

șeful catedrei de psihologie al Universității JOHN HOPKINS — Baltimore

„Ergonomia a devenit o știință proeminentă“

ERGONOMIA este într-adevăr, o disciplina nouă. Încă de la începutul acestui secol, au început cercetările aplicative de ergonomie, dar numai în ultimul timp odată cu creșterea tehnicității mașinilor, a tehnicității locului de muncă, a devenit o știință proeminentă. În prezent în S.U.A. circa 200 de întreprinderi mari au compartimente specializate pe probleme de ergonomie. De exemplu: I.B.M., Bell Telephone, cele mai multe firme de construcții de avioane. De asemenea, există o vie activitate de consultanță în ergonomie, exercitată de echipe cu structură multidisciplinară ca și multe agenții federale, organizații guvernamentale cu acest profil, multe instituții de cercetări de ergonomie cu caracter militar. Această disciplină se predă în aproape 50 de universități.

Faptul că ne-am adunat aici reprezentanți ai mai multor țări a oferit posibilitatea unor confruntări de opinii, în vederea unor concluzii comune. Spun aceasta deoarece există încă abordări diferențiate. În S.U.A. ergonomia este foarte strîns legată de factorii umani, sau cum se mai numește „human engineering“ (inginerie umană). În Europa în schimb, cercetările se orientează prioritar spre factorii fiziologici, medicali. Dacă aici mai sînt încă aspecte de înlăturare a efortului unei munci fizice grele deci aspecte fiziologice și medicale, în America automatizarea, mecanizarea complexă, reducerea la minimum a efortului fizic fac ca probleme deosebite să se pună în legătură cu rezistența psihologică a omului.

Se poate spune că în ultima vreme asistăm la o modificare remarcabilă în ceea ce privește aplicarea ergonomiei în Statele Unite. Dacă înainte de 1966 existau preocupări aplicative în special în industria aeronautică și în armată, în prezent aria de aplicație a fost foarte mult lărgită la diferite domenii importante ale societății : transporturi, comunicații, industria calculatoarelor, mașini-unelte etc.

Cu cîțiva ani în urmă în Statele Unite a fost promulgată o lege federală a „Securității profesionale și sănătății“ (Ocupation safety & health act) care a produs un efect profund asupra poziției ergonomiei în America. Ea cere tuturor producătorilor industriali, comercianților sau caselor de expediție de mărfuri să respecte anumite standarde federale cu privire la organizarea muncii, ambianța muncii și instrumentele de muncă, care să asigure atît securitatea fizică, cît și echilibrul psihologic al angajaților, crearea unor satisfacții în muncă.

dr. Neculai GAVRILESCU

Biroul Internațional al Muncii — Geneva

Omul să prevaleze în raportul „om — mașină“

ACEST simpozion organizat de Biroul Internațional al Muncii în colaborare cu Ministerul Muncii din România reprezintă o acțiune în cadrul unui vast program de preocupare pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale muncitorilor din diferite ramuri de producție.

(Continuare în pag. 28)

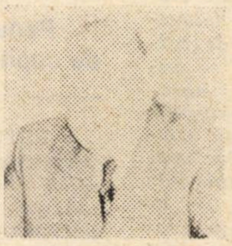

dr. P. CAZAMIAN

Director de cercetări la Centrul de studii și cercetări ergonomice miniere CHARBONNAGES DE FRANCE (Franța)

„O joncțiune care concură la aplicarea cu succes a ergonomiei“

SÎnt fericit că pot aduce colegilor mei ergonomiști din România salutul Universității din Paris — al Sorbonei și cel al societății de de ergonomie de limbă franceză al cărei președinte sînt.

Interviuri realizate de
I. GEORGESCU
P. VASILE

(Continuare în pag. 28)

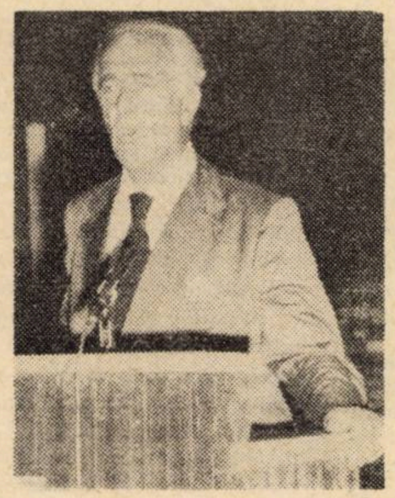

dr. Aurelio PECCEI:

„CUNOAŞTEM LIMITELE LIMITELOR CREŞTERII”

ÎN VIZITĂ la Bucureşti, *dr. Aurelio Peccei*, preşedintele Clubului de la Roma, a avut amabilitatea să se intreţină cu un redactor al revistei noastre.

• Care este, in viziunea dv., relaţia dintre creşterea economică şi creşterea demografică ?

— *In ce priveşte relaţia dintre creşterea demografică şi resursele naturale, cred că ea trebuie privită într-un cadru mult mai larg, determinat după opinia mea de mai mulţi factori. Primul este mărimea populaţiei insăşi, acum şi in viitorul apropiat, in sensul că, după părerea mea, sporirea ei cu un miliard de oameni intr-un deceniu va atrage modificări în mediul in care ei vor trăi. Al doilea factor este accelerarea transformării solului şi a subsolului planetei noastre, pentru a putea asigura traiul omenirii. Un al treilea factor este progresul extraordinar al tehnologiei şi capacitatea noastră de a o utiliza, în condiţiile in care omul n-a dovedit incă suficient că posedă inţelepciunea de a utiliza bine această forţă. In plus, puterea tehnologică este concentrată in miinile unei minorităţi privilegiate. Această putere imensă a fost utilizată de noi pentru acoperirea unor necesităţi pe termen scurt, uitînd beneficiile pe termen lung pe care ea ni le-ar putea aduce. Uneori chiar direcţiile progresului cunoaşterii şi tehnologiei au fost inspirate de asemenea motive ca dorinţa de putere, de prestigiu şi de imbogăţire a celor bogaţi. Al patrulea factor este adincirea decalajului dintre progresul realizat, capacitatea noastră de progres şi numărul crescînd de oameni care suferă de malnutriţie, analfabetism, şomaj, alienare. Acesta este cadrul în care trebuie să privim relaţiile dintre populaţie şi resurse. După părerea mea, in această relaţie termenul fundamental il reprezintă oamenii şi comportamentul lor, nu resursele. Avem indicaţii clare că, chiar şi în condiţiile abundenţei omenirea nu poate trăi liniştită dacă nu există un climat de justiţie socială, de participare la decizii a fiecăruia. Societatea spre care tindem în deceniile următoare ar trebui să asigure fiecărei fiinţe umane un minim al nivelului de trai (alimente, adăpost, educaţie, asistenţă medicală, informaţie etc.). De aceea unul din noile proiecte sub egida Clubului de la Roma examinează fezabilitatea unei societăţi bazate pe echitate, în care procrearea, atribut inalienabil al personalităţii umane, va trebui totuşi reglementată prin lege, dată fiind funcţia ei socială, în interesul intregii comunităţi.*

In ce priveşte resursele, cred că de regulă se au în vedere numai cele nereinnoibile — depozitele geologice. Lor trebuie să le adăugăm solul, spaţiul, aerul, apa. Dar mult mai importante decît resursele nereinnoibile sint cele reinnoibile (biosfera, ciclul oxigen-bioxid de carbon şi celelalte pe care se bazează viaţa). In privinţa lor cred că va fi posibilă numai acea independenţă de acţiune care nu intră în conflict cu interdependenţele din sînul comunităţii mondiale. După părerea mea, resursele naturale, a căror repartiţie este rezultatul hazardului geologiei şi istoriei, reprezintă un patrimoniu comun al întregii omeniri şi în perspectivă indepărtată mi se pare inevitabilă o evoluţie, desigur treptată, spre un regim de conservare şi utilizare a lor in folosul omenirii.

In lume se cheltuiesc anual pentru cercetare, 220 miliarde de dolari, dar numai 1,5% din această sumă pentru cercetări privind populaţia. Iar în privinţa invăţămintului cheltuielile sînt mult inferioare celor pentru înarmare. După părerea mea, nu vom soluţiona nici una din problemele noastre actuale dacă vom trăi şi ne vom gindi de azi pe miine, sau de la o legislatură la alta, intr-o societate blocată. Trebuie să avem un obiectiv de perspectivă care să ghideze acţiunea noastră către o lume mai bună.

• Ce semnificaţii acordaţi in timp studiului „Limitele creşterii” şi ce concluzii v-au prilejuit reacţiile pe marginea lui ?

— *Studiul „Limitele creşterii" a fost prima manifestare publică a Clubului fondat la Roma în aprilie 1968 ; el a reprezentat o adevărată provocare, o invitaţie de a regîndi unii parametri de bază ai societăţii omeneşti intr-un moment de evoluţie rapidă şi in care oamenii păreau prea siguri de ei ca element dominator al planetei. Nu sint matematician şi mă pricep foarte puţin la modele, dar cred că rolul modelului amintit a fost de a sfărîma o situaţie de stagnare. Din acest punct de vedere cel puţin, „Limitele creşterii" şi-au îndeplinit rolul. Această carte a fost publicată în mod deliberat înaintea studiilor tehnice de fundamentare, deoarece ni s-a părut că factorul timp era esenţial. Apariţia ei a fost ca o acţiune de comando, efectuată cit mai repede. A fost doar începutul şi eu il compar mereu cu primele avioane, acele maşini zburătoare care azi ne pot părea ridicule. Modelul de care vorbeam aparţine deja istoriei, în ritmul în care evoluează lucrurile. Colecţia studiilor a apărut mai tirziu pentru că trebuiau făcute unele retuşuri vizibile de altfel, dar şi pentru că era mai dificil de a găsi un editor pentru o lucrare de 900 de pagini plină de formule. De fapt ea nu era chiar prima de acest gen ; înaintea ei apăruse „World Dynamics" a lui Jay Forrester, mai puţin cunoscută. Forrester, el însuşi membru al Clubului de la Roma, se ocupase înainte de „sisteme minore". După aceste două cărţi au urmat, după cum ştiţi, o mulţime de critici, studii, eseuri etc. A fost nevoie de mult curaj : ne-am spus de multe ori că dacă am fi trăit in alte timpuri probabil aceste elemente radicale, eretice, care au favorizat difuzarea cărţii ne-ar fi pus la stilpul infamiei. Era insă numai o primă încercare de a privi universul omului in mod global, coordonat, sistemic. Acum Clubul de la Roma a început alte studii, cunoscind limitele „Limitelor creşterii" şi sperăm să prezentăm într-un interval de un an incă trei sau patru studii. Primul va avea un ecou dacă nu egal, în orice caz similar. Este vorba tot de un studiu al situaţiei mondiale, al unui sistem regionalizat, cu introducerea factorilor umani, care au fost pină acum marginali. Piesa sa centrală este metodologia lui Mesarović.*

• Ne-aţi putea dezvălui in ce constă ?

— *Ea reprezintă un avans pe acest plan, fiind rezultatul unei largi colaborări in Europa şi in S.U.A., al mai multor reuniuni de experţi, care au examinat în profunzime datele de bază (spre deosebire de lucrarea anterioară, tocmai pentru a evita criticile, juste de altfel). De asemenea, de astădată am incercat să avem de la inceput concursul unor economişti. Documentaţia tehnică a studiului Mesarović-Pestel se află in posesia Institutului de analiză a sistemelor aplicate de la Viena care o va publica odată cu lucrarea de popularizare. O primă idee a sa este că intr-un sistem finit cum este lumea noastră există o condiţionare crescindă a fiecărei regiuni de către toate celelalte, astfel că numărul opţiunilor posibile se reduce. O a doua încercare de a evidenţia importanţa momentului intervenţiei : cu cit mai curind, cu atit mai bine.*

După ce vom rezolva unele probleme de finanţare, in septembrie sau octombrie a.c. vom iniţia un studiu asupra noii ordini economice internaţionale de care vorbeşte rezoluţia ultimei sesiuni extraordinare a O.N.U. Am ales drept conducător al grupului de reflecţie pe prof. Tinbergen. Studiile privind societatea mondială vor continua şi în anii următori, dar in ce priveşte remediile noi nu avem nici o autoritate de a le stabili, ci doar de a le pune la îndemnîna celor care trebuie să le decidă, ca o opţiune posibilă.

• Care a fost reacţia dv. in faţa „crizei energetice" ?

— *Cred că este o criză binevenită, care creează multe dificultăţi imediate, dar care sper că ne va scuti de dificultăţi mult mai mari în viitor, mai ales dacă nu ne vom lăsa tentaţi de pactul faustian cu energia nucleară. Cred că acordăm prea puţin loc in bilanţul energetic mondial şi în cheltuielile de cercetare alternativelor energiei nuclare, cu care aceasta ar trebui să coexiste. In plus, se studiază cum să fie satisfăcută cererea de energie fără a vedea dacă ea este justificată sau nu. De aceea, un studiu în curs, realizat de un grup de la „International Federation of Institutes of Advanced Study", priveşte necesităţile reale de energie ale societăţii, care sint probabil inferioare celor actuale determinate statistic.*

Asistăm la o accelerare a istoriei care presupune din partea noastră reacţii mai rapide, pentru care trebuie să ne pregătim ; cu cit mergem mai repede trebuie să privim mai departe. Sînt optimist asupra capacităţii omului de a face acest salt calitativ către o nouă viziune asupra societăţii.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

RECENZII

O imagine științifică a populației României *)

APĂRUT o nouă ediție a „Anuarului demografic“ al țării noastre. Spre deosebire de edițiile anterioare ale anuarului demografic (din 1967 și 1969), actuala ediție este substanțial îmbogățită, nu numai sub raportul informației statistice, ci mai ales al modalităților de prezentare a acesteia, ceea ce creează premise deosebit de favorabile pentru studiile demografice și cele economice.

Mai concret, este vorba de posibilitățile pe care le dobîndește analiza longitudinală — metodă fundamentală în demografia modernă — fie prin prezentarea datelor referitoare la generații și evenimente demografice, fie la cohorte (promoții), durata lor și evenimentele demografice. O serie întreagă de tabele demografice, în optică probabilistă, vor putea fi întocmite pe această bază, împlinind un mare gol resimțit de demografia românească, cum ar fi tabele de mortalitate, de fertilitate, de nupțialitate.

Datele absolute sînt însoțite de o serie de date derivate: proporții, rate, indici, din rîndul cărora amintim — economiștii vor aprecia în mod deosebit această grijă — indicii de activitate în recensămintele din 1956 și 1966, pe sexe, vîrste și mediu.

Deosebit de bogate sînt informațiile referitoare la mișcarea naturală a populației. Vom remarca, printre altele, născuții—vii pe sexe, după grupe de vîrstă a părinților, după rangul născutului viu și — ceea ce este foarte important — după anul nașterii mamei. Această informație este completată cu calculul indicilor de fertilitate generală și specifică pe anii 1956—1973 și indicelui brut de reproducere, publicat pentru prima dată într-un anuar demografic al țării noastre. Nu mai puțin interesante sînt datele referitoare la decese. Neprețuit este serviciul pe care-l face anuarul demografic prin publicarea tabelei de mortalitate 1970—1972, întocmită după metodologia științifică cea mai riguroasă. Dispunem astfel de tabele de mortalitate 1956, 1961, 1963, 1964—1967, la care adăugăm cele mai vechi, datorate în parte acad. Gh. Mihoc, pe anii 1900, 1912 și 1932. În felul acesta cercetătorul dobîndește posibilitatea de a face o analiză aprofundată a evoluției principalelor funcții demografice — speranța de viață la naștere și la diferite vîrste, numărul supraviețuitorilor, probabilitățile de deces.

Într-un evantai larg sînt oferite informațiile asupra căsătoriilor și nupțialității, asigurîndu-se condiția principală pentru întocmirea unor tabele de nupțialitate pe generații. Nu dispunem decît de trei tabele de nupțialitate în optică transversală: 1956 (I. Gîndac, V. Ghețău), 1967 (V. Ghețău) și 1970—1972 (Gheorghița Șerban). Noile date vor permite lărgirea evantaiului tabelelor de nupțialitate și, pe această bază, studiul mai aprofundat al nupțialității în raport cu fertilitatea.

Pentru prima dată s-au publicat date detaliate asupra migrației interne. La datele recensămîntului din 1966 (populația după locul nașterii, perioada stabilirii în comuna sau orașul respectiv) se adaugă astfel fluxurile mișcării migratoare în anii 1967—1973 după cîteva caracteristici. Sociologii și economiștii vor aprecia în mod deosebit aceste date — ce-i drept, un început! — care le dau posibilitatea de a studia mobilitatea spațială și de a face considerații asupra acestui fenomen legat de urbanizare și industrializare.

În condițiile în care se pune tot mai mult pe primul plan raportul dintre populație și economie, între evoluția demografică și creșterea economică, „Anuarul“ stimulează în mod deosebit studiile de demografie economică și socială. Considerăm că ar fi necesar să se valorifice mai amplu informația asupra populației active în raport cu structura demografică. Este timpul să se abordeze piramida economică a vîrstelor, să se calculeze funcții de producție și de consum după sex și vîrstă, efectul economic al schimbărilor structurii demografice.

Avantajul cel mai mare pe care-l oferă „Anuarul“ constă însă în posibilitatea instituirii unor observări și analize longitudinale. Datele asupra migrației interne oferă de asemenea posibilități nebănuite pentru punerea în lumină a unor particularități ale acestui important fenomen social și economic. Demografia teritorială este și ea în mare cîștig, prin publicarea detaliată a indicatorilor pe județe, ca și pe mediul urban și rural. Rămîne ca în viitor și datele economice pe care le publică Direcția Centrală de Statistică, mai ales în „Anuarul statistic al Republicii Socialiste România“, să asigure condiții de corelare cu cele demografice, pentru un mai mare folos al demografiei economice.

VL. TREBICI

---

*) Anuarul demografic al Republicii Socialiste România 1974. Direcția Centrală de Statistică și Comisia Națională de Demografie, București, 1974, 541 p. +1 grafic în afară de text.

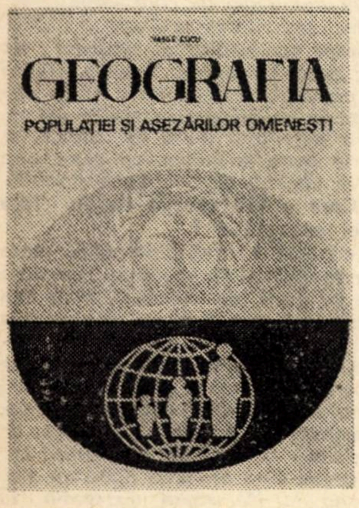

Prospecțiuni geodemografice

„GEOGRAFIA populației și așezărilor omenești“ — o primă lucrare de acest gen apărută în țara noastră*) — este o sinteză a unor probleme funfundamentale.

Ca un studiu multilateral de geografie umană în general și de geografie economică în particular, lucrarea, în mod firesc, abordează și dezbate diferite aspecte ilustrînd faptul că populația nu este un simplu fenomen demografic, ci factorul esențial al progresului colectivității omenești, de care depinde dinamismul întregii noastre existențe. În acest context, autorul fundamentează conceptul de geodemografie, prin care se demonstrează că **„înțelegerea existenței umane, indiferent la ce epocă ne referim, a fost posibilă numai prin intermediul cunoașterii relațiilor obiective dintre om și realitate“** — în fapt, realitatea socială a mediului înconjurător în care trăiește.

Pornind de la un asemenea concept, autorul acordă un loc important în structura lucrării problemelor privind răspîndirea pe glob a populației, dinamismul și caracteristicile zonale-geografice ale indicatorilor demografici, raporturile între populație și economie, habitatul uman, rural și urban, relația populație-mediu ambiant.

În elaborarea lucrării, după cum rezultă din conținutul ei, bogat în idei și date, autorul a fost preocupat de importanța și acuitatea implicațiilor, în toată complexitatea lor, care decurg din situația prezentă și evoluția demografică în perspectivă, în strînsă corelare cu cea economică.

Elementele prezentate, cum sînt indicatorii civilizației materiale din diferite țări, confirmă punctul de vedere după care în abordarea perspectivei evoluției populației, prioritare sînt problemele lichidării decalajelor — care în prezent, după cum se știe, continuă să se adîncească —, pe plan internațional, între țările în curs de dezvoltare și cele capitaliste dezvoltate, problemele protecției mediului înconjurător, cele ale modului de gestiune a resurselor materiale necesare dezvoltării omenirii, civilizației în general.

Studiul, orientat fiind spre analiza mutațiilor demografice sub impactul fenomenelor sociale și economice, în condițiile revoluției științifice și tehnice acuale, ale industrializării și ale implicațiilor acestora, cuprinde în problematica sa amplul fenomen al urbanizării, al evoluției satului și orașului, cu problemele specifice „satului mondial“ — format din țările în curs de dezvoltare ale „lumii a treia“. În acest cadru, punctele de vedere exprimate de autor cu privire la urbanizarea în România, precum și datele furnizate aduc un spor de cunoaștere și contribuie pozitiv la dezbaterea și rezolvarea unei probleme căreia recentele documente de partid privind dezvoltarea României în viitorii 20—25 de ani îi acordă o importanță covîrșitoare.

O asemenea lucrare, reflectînd concepția marxist-leninistă asupra lumii și totodată principiile profund umaniste de politică demografică ale Partidului Comunist Român, inspiră optimism și responsabilitate, bazată fiind pe ideea generoasă că scopul și rațiunea supremă a oricărei activități în socialism este omul, colectivitatea omenească în ansamblul ei.

V. PORUMBESCU

---

*) Vasile Cucu: „Geografia populației și așezărilor omenești“, Editura Didactică și Pedagogică, București 1974, 405 pag.

ÎN ACTUALITATE

„GRAVE INCERTITUDINI PE SCENA ECONOMICĂ ȘI FINANCIARĂ OCCIDENTALĂ”

ÎNTÎLNIRILE între factori responsabili, consacrate examinării situației economice și financiare preocupante a lumii capitaliste, se succed la intervale scurte. Nu este vorba de reuniuni de rutină. Șefii de guvern ai țărilor Pieței Comune, miniștrii de finanțe ai principalelor țări industriale din Occident, bancheri, experți, profesori economiști cu renume se întrunesc în weekend-uri de lucru, dejunuri la fel sau în conferințe ținute sub cele mai inalte auspicii pentru a discuta despre inflația declarată „inamic public nr. 1“, dar nu numai despre aceasta. Se caută evident soluții noi pentru probleme a căror noutate rezultă cel puțin din cumularea lor.

Concomitențe

SERIOZITATEA situației conjuncturale actuale pare să rezulte pentru mulți analiști occidentali dintr-un „concurs de imprejurări", dintr-o inlănțuire nefericită de factori. Unul dintre aceștia, tendința de incetinire a creșterii economice sau de transformare a ei in recesiune, era prezent și cu un an in urmă, mai precis la mijlocul anului 1973, in citeva dintre țările capitaliste dezvoltate, fără să se considere totuși că ar constitui un motiv de alarmă. Aceasta cu toate că indiciile de stagnare se grefau încă de atunci pe fenomene inflaționiste in curs de accelerare față de anii precedenți. In perioada octombrie—decembrie 1973 s-a produs apoi triplarea prețului țițeiului, insoțită la inceput și de perspectiva unei reduceri a volumului livrărilor din țările producătoare. Efectul asupra creșterii economice nu putea fi stimulator, in timp ce inflația, dimpotrivă, a primit un cert impuls. In sfirșit, ca o implicație a reașezării prețului țițeiului — urmată și de cea a prețurilor altor materii prime — a apărut un puternic element dezechilibrant in domeniul plăților internaționale : se cereau găsite prompt căi de finanțare a unor deficite neașteptate care in unele țări ajungeau — ca volum anual — pină la 10 miliarde de dolari.

In ceea ce privește creșterea economică, incetinită in semestrul al doilea, ea face loc in prima jumătate din 1974 unor scăderi ale produsului național brut real in S.U.A., Japonia și Anglia, insoțite de ritmuri neobișnuit de scăzute in alte țări, printre care și R. F. Germania. Ca urmare, după evaluările existente la această oră, producția națională totală a țărilor industriale capitaliste in ansamblu inregistrează in prima jumătate a acestui an o ușoară scădere. Inflația, pe de altă parte, nu a cunoscut nici o moderare de pe urma acestei evoluții. Dimpotrivă. Ritmul deprecierii monetare a făcut un salt. Dacă în 1973 creșterea prețurilor (indicele de deflaționare a PNB) a reprezentat in țările capitaliste dezvoltate 7,2%, față de 4,2% in medie pe anii 1965—1970, in prima jumătate din 1974 indicele a ajuns pe ansamblul acestor țări la 12%, iar in momentul de față se apreciază că s-ar situa in jurul a 13% (ca ritm anual).

Acestea sint elementele principale care permit autorilor raportului anual al F.M.I. pe 1974, dat publicității la 15 septembrie, să vorbească de „grave incertitudini pe scena economică și financiară". La mijlocul anului 1974, se arată in raport, economia occidentală trebuie să facă față „unei inflații virulente și larg răspindite, unei incetiniri a creșterii economice ca reacție la ritmul inalt al expansiunii precedente și unui dezechilibru masiv in sfera plăților internaționale. Această situație reprezintă poate cel mai complex și serios ghem de probleme economice care confruntă guvernele naționale și comunitatea internațională de la sfirșitul celui de-al doilea război mondial incoace".

Tabloul conjunctural se prezintă deci efectiv ca „o combinare de imprejurări fără precedent", cum o caracterizează același raport. Există totuși in acest tablou un element dominant, și potrivit consensului din rindurile analiștilor occidentali acesta este inflația. Aprecierea se datorează desigur, inainte de toate, dimensiunilor propriu-zise ale fenomenului și propensiunii sale vădite de a se accelera in continuare. Ca atare, inflația se situează in centrul preocupărilor de politică economică.

Concertări

SUITA de reuniuni extraordinare ale responsabililor politicii economice a țărilor occidentale a fost declanșată probabil și de alte elemente decit cele schițate aici. Din tabloul conjunctural general nu poate fi omis șirul de falimente răsunătoare din ultimul timp, in special bancare, legate de vastele operațiuni speculative din sfera monetară. Nu pot fi omise nici oscilațiile puternice și tendința de scădere a cursurilor hirtiilor de valoare la principalele burse. Simultaneitatea tuturor acestor evoluții este in orice caz aceea care duce cu frecvență sporită la evocarea posibilității unei crize economice majore, și anume a unei crize care nu s-ar limita la o țară sau alta, ci ar cuprinde ansamblul țărilor capitaliste. Rostul și semnificația consultărilor amintite sint mai ușor de ințeles dacă se ține seama și de acest aspect. De aici și inmulțirea notabilă a apelurilor la coordonarea și concertarea acțiunii statelor pentru a se stăvili evoluția spre o posibilă stare de dezorganizare a piețelor capitaliste.

Concertarea necesită, desigur, un minimum de unitate de vederi în ceea ce privește diagnoza și terapia. Or, diversitatea explicațiilor ce se dau in Occident naturii și cauzelor inflației, de exemplu, este notorie. Aprofundarea analizei nu atenuează divergențele intre opinii. Cea mai recentă evaluare a perspectivelor economice ale țărilor capitaliste dezvoltate de către experții OCDE (iulie 1974) ajunge la concluzia că incetinirea recentă a creșterii economice in aceste țări „indică o reducere substanțială a cererii globale in raport cu potențiaiul de producție". Raportul F.M.I., pe de altă parte, atribuie incetinirea mai degrabă politicilor restrictive aplicate și unor dificultăți de aprovizionare decit unei slăbiri generalizate a cererii. In privința terapiei, există de asemenea poziții opuse, uneori diametral. In cadrul unei discuții organizate recent la Londra de organizația americană Conference Board, dar și la alte reuniuni cu participarea unor economiști binecunoscuți și a unor reprezentanți ai lumii de afaceri, s-a preconizat inăsprirea măsurilor restrictive fiscale, monetare etc., pină la atingerea limitei maxime a șomajului tolerabilă din punct de vedere politic. Se afirmă, bunăoară, că un ritm al inflației cuprins intre 10% și 20% anual ar fi un preț prea ridicat pentru menținerea nivelului prezent de ocupare a miinii de lucru. Aceste recomandări pentru sporirea numărului șomerilor se fac in ciuda incapacității demonstrate a politicilor restrictive de a stăvili actuala inflație. Pe de altă parte, profesorul James Tobin, fost consilier economic prezidențial sub administrația Kennedy, subliniind că o asemenea orientare va duce la ani de stagnare economică și un volum imens de resurse economice pierdute, scria la 10 septembrie în International Herald Tribune că urmările ar fi mult mai grave decit cele pe care le comportă insăși inflația. Profesorul Tobin recomandă, dimpotrivă, stimularea creșterii economice, ce-i drept cu aplicarea unei „politici a veniturilor“, deci de control inainte de toate asupra salariilor.

Bineințeles, pentru ca statele capitaliste să-și coordoneze acțiunile de contracarare a pericolului unei crize economice internaționale nu este absolut necesar ca toți profesorii și toți experții să se ințeleagă între ei. Dar asupra posibilității insăși de a realiza concertarea ca și asupra eficacității sale in fața factorilor actuali de dezechilibru ar fi evident hazardat de a se anticipa. Ce se poate spune este că necesitatea concertării este indeobște recunoscută și subliniată in analizele cele mai autorizate. Cum scriu experții OCDE „colaborarea și consultările intre guverne sint astăzi mai necesare ca oricind dat fiind imprejurările dificile pe care le cunoaște economia mondială (a țărilor capitaliste — n.n.) și căile neobișnuite pe care a pășit". Este sesizat astfel odată mai mult faptul că in acest inceput de toamnă economia țărilor occidentale trece printr-un moment de cumpănă.

I. PADUREANU

COMERȚUL INVIZIBIL ÎN STRUCTURILE ECONOMIEI MONDIALE

ÎN DOCUMENTELE DE PARTID ȘI DE STAT care trasează evoluția economiei țării noastre în cincinalele și deceniile următoare, se acordă o importanță sporită — în cadrul extinderii generale a relațiilor economice externe — creșterii aportului comerțului invizibil. Participarea tot mai activă a României la circuitul universal de informații științifice, dezvoltarea turismului internațional, asigurarea crescîndă a transportului maritim de mărfuri cu mijloace proprii sînt numai cîteva din direcțiile în care se desfășoară eforturile în acest sens. Dezvoltarea operațiunilor invizibile este, dealtfel, o tendință pe plan mondial, amplu verificată în deceniile recente. Unii din parametrii principali ai acestei tendințe sînt înfățișați în cele ce urmează.

BAZÎNDU-ȘI ESTIMAȚIILE pe statisticile balanțelor de plăți publicate de F.M.I., prof. E. Devons a calculat că în 1958 încasările mondiale din tranzacțiile invizibile reprezentau 28% din totalul comerțului mondial. În anii următori s-a înregistrat o sporire a ponderii comerțului invizibil ca urmare a unui ritm de creștere ceva mai ridicat. Incluzînd și operațiunile invizibile „necomerciale" greutatea specifică a invizibilelor atinge 30% la mijlocul deceniului al șaptelea.

În perioada 1962–1969 ritmul mediu anual de creștere a invizibilelor, în prețuri curente, a fost de 11,6%, comparativ cu 9,4% ritm înregistrat de comerțul cu bunuri [1]).

Un raport al O.C.D.E. [2]) apreciază că invizibilele reprezintă în ultimii ani între $\frac{1}{4}$ și $\frac{1}{3}$ din totalul plăților internaționale curente. Același studiu constată că fluxurile de invizibile au avut un ritm de creștere mai ridicat decît exporturile mondiale ; dacă unele schimburi de servicii (transporturile și asigurările) au progresat în proporții comparabile cu cele ale comerțului cu mărfuri, altele (de exemplu turismul) au sporit mai rapid. O creștere foarte puternică au marcat și fluxurile veniturilor din investiții externe.

1. Caracteristici

ÎN DECENIUL al șaptelea, țările O.C.D.E. dețineau 80–85% din totalul operațiunilor invizibile internaționale, aceste tranzacții atingînd circa 40% din volumul schimburilor lor externe totale. Aceasta constituie expresia unei importante caracteristici a fluxurilor internaționale de invizibile : **o puternică concentrare a exportului invizibil, respectiv a încasărilor din acesta de-a lungul unei perioade de două decenii, pe un număr redus de țări.**

Așa cum rezultă din tabelul 1, în perioada 1952–1970 un număr de 10 țări capitaliste dezvoltate dețineau 65–70% din totalul încasărilor de invizibile din lumea nesocialistă. Fenomenul concentrării poate fi surprins și în sînul celor 10; Statelor Unite și Angliei le reveneau în 1952 jumătate din încasări, iar în 1970 peste $\frac{1}{3}$. Creșterea mai rapidă a încasărilor invizibile ale R.F.G., Franței, Italiei și Japoniei a dus la reducerea decalajului dintre S.U.A. și Anglia, pe de o parte, și restul țărilor capitaliste dezvoltate, pe de altă parte.

Aspecte interesante sînt relevate și de comparația dintre distribuția exporturilor **invizibile** pe cele 10 țări și distribuția exporturilor **vizibile**. Invizibilele cunosc o concentrare mai pronunțată; S.U.A. și Anglia dețineau împreună din totalul exporturilor de mărfuri ale țărilor nesocialiste 27,5% în 1969 și 27,6% în 1970 ; valorile corespunzătoare pentru exporturile invizibile erau 36,9% și respectiv 34,5%. Cele două țări dețineau deci $\frac{1}{3}$ din exporturile invizibile și doar $\frac{1}{4}$ din cele vizibile. Locul unei țări în exportul vizibil nefiind identic cu acela din exportul invizibil (vezi tabelul 2), se poate formula presupunerea că, alături de serviciile care însoțesc comerțul internațional cu mărfuri (transporturi, asigurări), fluxurile de invizibile sînt influențate și de alți factori autonomi. Sugestivă este în acest sens balanța serviciilor a S.U.A. (tabelul 3) în care, ca și în cazul Angliei, poziția dominantă la încasări o dețin dobînzile, veniturile din investiții externe și alte încasări din capitalul exportat.

Fluxurile internaționale de invizibile sînt, ca și comerțul cu mărfuri, schimburi de dublă direcție : fiecare țară este în același timp furnizoare și beneficiară de operațiuni invizibile. Datorită însă paletei foarte largi a tranzacțiilor invizibile, structura fluxurilor respective prezintă mari deosebiri de la o țară la alta.

Implicația este că soldul balanței invizibilelor diferă și ca semn și ca mărime. Încasările **nete** din invizibile contribuie în cazul multor țări la atenuarea constrîngerilor pe care dificultățile balanței de plăți le exercită asupra creșterii economice. Un bun exemplu în acest sens îl constituie țările Europei meridionale, care au înregistrat în ultimele două decenii o creștere rapidă a încasărilor nete din invizibile – excedentul total al acestor țări a sporit de la 0,3 miliarde dolari, în medie anuală pe perioada 1950–1958, la 3 mlrd. dolari anual între 1966 și 1969. Creșterea este determinată în esență de sporirea încasărilor din turism și a remiterilor de fonduri ale emigranților; în plus, Grecia și-a ameliorat sensibil încasările nete din transporturile maritime. [3]).

În ce privește țările capitaliste dezvoltate, ele pot fi împărțite în două categorii din punctul de vedere al soldului tranzacțiilor invizibile : țări puternic excedentare și interesate în încasările invizibile (Italia, Anglia, Elveția, Canada) și țări puternic deficitare, figurînd precumpănitor cu plăți din invizibile (R.F.G., Canada, Japonia, Franța).

Dacă se ia în considerație influența invizibilelor în balanța plăților curente, se poate realiza o grupare mai nuanțată : a) țări ca Spania, Grecia, Portugalia, Norvegia, la care invizibilele joacă un rol predominant în încasările balanței curente ; b) țări ca Anglia, Austria, ș.a., care au o balanță comercială deficitară și la care invizibilele contribuie la echilibrarea plăților curente ; c) în alte cazuri (S.U.A. în deceniul al șaptelea) invizibilele permit doar o ameliorare a balanței de plăți curente ; d) țări care cunosc o deteriorare a balanței de plăți curente (R.F.G., Canada, Japonia, multe țări în curs de dezvoltare din Asia, America Latină).

Analizînd pe termen lung soldurile balanței invizibilelor, se poate releva o a treia caracteristică a fluxurilor de invizibile. Studiile efectuate pornind de la balanțele invizibilelor ale unui număr considerabil de țări ajung la concluzia că în **poziția debitoare sau creditoare a acestor țări există o stabilitate pe termen lung.** Este adevărat că se înregistrează fluctuații în **mărimea** soldului, însă modificarea **semnului** soldului se face foarte greu. Se poate constata o tendință a creditorilor de a-și spori surplusurile, în timp ce deficitele debitorilor se accentuează. Valabilă aproape fără excepție pe parcursul ultimelor două decenii, tendința este foarte marcată după 1960 cînd „cele mai multe țări care aveau un surplus (din invizibile) la începutul perioadei au tins către sfîrșit să-și lărgească acest sold, iar acelea care aveau deficite au constatat o sporire a lor. Este remarcabil că ordinea țărilor în ce privește încasările și plățile lor invizibile s-a modificat foarte puțin". [4]).

	1952		1958		1964		1970	
	mil.dol.	%	mil.dol.	%	mil.dol.	%	mil.dol.	%
S.U.A.	5 277	31,8	7 438	27,6	11 832	26,4	21 462	23,0
Anglia	2 943	17,7	5 326	19,8	6 689	14,9	10 766	11,5
Franța	584	3,5	951	3,5	2 638	5,9	6 047	6,5
R.F.Germania	504	3,0	1 571	5,8	2 731	6,1	5 978	6,4
Italia	416	2,5	1 369	5,1	2 907	6,5	5 573	6,0
Olanda	688	4,1	1 065	4,0	1 920	4,3	3 658	3,9
Japonia	106	0,6	360	1,3	986	2,2	3 317	3,6
Canada	738	4,5	900	3,3	1 467	3,3	3 209	3,4
Benelux	425	2,6	848	3,1	1 116	2,5	2 846	3,0
Elveția	–	–	730	2,7	1 305	2,9	2 569	2,8
Alte țări	4 902	29,7	6 371	23,8	11 203	25,0	27 975	29,9
Total țări nesocialiste	16 583	100,0	26 931	100,0	44 794	100,0	93 400	100,0

Sursa: Britain's Invisible Exports, p.28 și Annual Report 1972/1973, Committee on Invisible Exports, p.13.

Tabelul nr. 1 — **Structura pe țări a încasărilor din invizibile.**

---

[1]) Bank of England, Quarterly Bulletin, June 1973, p. 176.

[2]) Politiques commerciales et relations économiques internationales. Perspectives, O.C.D.E., Paris, 1972, p. 79.

[3]) Etude sur la situation économique de l'Europe. Première partie. Preparée par le Secrétariat de la C.E.E.—O.N.U., 1973, p. 37.

[4]) Bank of England, loc. cit.

	Țările, în 1970, după:		
	încasări din invizibile	export de mărfuri	pondere terțiar în PNB
S.U.A.	1	1	1
Anglia	2	4	4
Franța	3	5	6
R.F.G.	4	2	9
Italia	5	7	10
Olanda	6	8	3
Japonia	7	3	7
Canada	8	6	2
Benelux	9	9	5
Elveția	10	10	8

Sursa: calculat de autor după sursele citate anterior

Tabelul nr. 2 — **Ierarhia comparată a unor țări capitaliste, în comerțul invizibil și cu mărfuri.**

Această caracteristică este demnă de reținut întrucît oferă o orientare asupra stabilității factorilor care influențează fluxurile internaționale de invizibile în ansamblul lor. În esență, este vorba de factori **structurali,** ca și de ceea ce un studiu britanic ^{5}) considera a fi „natura invizibilelor (în particular îndemînarea, calificarea pe care le necesită), care le face foarte dificil de copiat, de reprodus" (p. 33). Factorii conjuncturali influențează însă și ei o serie de categorii de operațiuni invizibile (turism și altele).

2. Conexiuni

LEGĂTURILE dintre invizibile și indicatorii agregați ai economiei naționale trebuie stabilite cu prudență dat fiind faptul că o parte a operațiunilor invizibile — cele comerciale — sînt generatoare de venituri și cheltuieli, în valută iar o altă parte sînt doar transferuri de venituri create în alte sectoare.

Studiile efectuate pînă în prezent au arătat că exporturile de servicii sînt un important factor de activitate economică în mai multe țări. Figura de mai sus prezintă comparativ ponderea exporturilor invizibile și a celor vizibile în P.N.B. al unor țări capitaliste dezvoltate. Fără excepție, exporturile invizibile au o cotă mai redusă ; cea mai mare pondere deținută de invizibile (Norvegia — 18,5%) este de peste două ori mai mică decît cea mai mare pondere la „vizibile" (Benelux — 42,9%). Între cele două categorii de tranzacții există și o diferență de amplitudine : între cea mai mare și cea mai mică pondere a invizibilelor diferența atinge 16,9%, pe cînd la vizibile este de 38,6%. Această situație confirmă încă odată ideea că între vizibile și invizibile nu există o legătură de condiționare într-un sens unic.

În general, invizibilele sînt identificate cu tranzacțiile internaționale în domeniul prestărilor de servicii. Care este natura relației dintre sfera prestărilor de servicii ca un dat al producției sociale și aceeași sferă din schimburile internaționale ? In 1970, Anglia se situa înaintea R.F.G. în ce privește ponderea terțiarului (52,2% față de 42,7%), însă această situație poate explica cel mult volumul mai mare al încasărilor invizibile ale Angliei dar nu și de ce soldurile balanțelor invizibilelor ale celor două țări aveau semne opuse. De asemenea, faptul că Italia înregistra o pondere mult mai redusă în sectorului serviciilor în P.N.B. față de Canada (49,2% comparativ cu 63,3%) nu o împiedica să încaseze mai mult din exporturile invizibile și nici să aibă un excedent al balanței invizibilelor egal cu deficitul Canadei.

Deci sectorul serviciilor trebuie privit ca un generator potențial de tranzacții invizibile, dar totodată nu se poate ignora că o mare parte a activității sectorului de servicii nu dă naștere unor tranzacții internaționale, că „serviciile sînt mai greu de exportat", după cum menționează un studiu guvernamental american. Importanța serviciilor în tranzacțiile externe variază sensibil de la o țară la alta în funcție de factori cum ar fi situația geografică, numărul și densitatea populației, tradițiile privind anumite activități cum sînt cele bancare, de asigurări și transporturi etc. Totodată, amploarea fluxului internațional de invizibile este în funcție și de gradul dezvoltării economice și al aplicării cuceririlor tehnico-științifice, ca și de politica economică și monetar-valutară a statelor.

Este suficient să amintim că din considerente legate de echilibrarea balanței de plăți și de politica monetară, invizibilele au fost printre primele categorii de tranzacții externe asupra cărora au fost impuse restricții de către guvernele diferitelor state. De aceea, avîndu-se în vedere perspectiva sectorului de servicii în economia națională, în numeroase studii oficiale și neoficiale, ca, de exemplu, Raportul Rey din 1972, se subliniază că „trebuie vegheat să se înlăture orice tendință de protecționism și să se caute realizarea unei liberalizări mai importante". De altfel, unul dintre obiectivele O.C.D.E. este „libera concurență în prestările de servicii pe piața internațională".

	Inca- sări	Plăți	Incasări nete
- Venit şi alte încasări din investiţii externe	17,0	-6,5	+10,5
- Transport	4,8	-5,0	- 0,2
- Turism	3,3	-4,5	- 1,2
- Alte servicii	3,0	-2,0	+ 1,0

Sursa: United States international economic policy in an interdependent world, July 1971, Washington, DC, p.44

Tabelul nr. 3 — **Balanța serviciilor S.U.A. proiectată pentru anul 1975 (mild. dolari).**

„Codul liberalizării operațiunilor invizibile curente", elaborat în cadrul O.C.D.E., enunță un sistem de reguli prin care țările membre subscriu angajamente reciproc precise în domeniul tranzacțiilor și transferurilor invizibile. Numeroase țări membre nu au ezitat însă să se prevaleze de clauzele derogatorii pe care codul le conține, astfel că, în prezent, liberalizarea este departe de a fi realizată, mai ales în ce privește asigurările și transporturile aeriene și maritime. Chiar și pentru turism, care în circumstanțe normale este liberalizat, se constată că atunci cînd o țară are dificultăți în balanța de plăți și este în situația de a impune restricții, ea reduce în primul rînd alocarea valutară turistică (de exemplu Anglia, Franța și altele).

Restructurări în comerțul invizibil românesc

DINAMICA veniturilor în valută ale României din comerțul invizibil a înregistrat în perioada 1965—1970 un indice de 171% față de 168% în cazul exporturilor de mărfuri. Pentru cincinalul în curs se va realiza o sporire în continuare a încasărilor din comerțul invizibil conform prevederilor, cu circa 50%.

Ca și în multe alte țări, operațiunile de turism internațional au fost și continuă să fie sectorul cel mai dinamic al comerțului invizibil al României. In deceniul al 7-lea, în țara noastră, încasările valutare din turism au sporit de 6,5 ori concomitent cu creșterea de peste 15 ori a volumului investițiilor pentru dezvoltarea bazei materiale a turismului.

Conform prevederilor, în 1975, turismul va deține 52,3% din exporturile invizibile românești (37,3% în 1970) și se va situa pe primul loc, iar prestațiile de servicii vor cunoaște o reducere relativă (de la 48,5% la 39,2%) ca și postul „alte operațiuni necomerciale" (de la 14,2% la 8,5%).

Semnificația turismului internațional al României este reflectată și de faptul că în prezent el deține peste 4% din încasările valutare obținute din exportul de mărfuri și servicii. Această pondere este mult mai mare în cazul fluxurilor turistice din țările capitaliste dezvoltate, încasările respective depășind volumul exporturilor unor produse industriale românești în aceste țări.

Numărul turiștilor străini care ne vizitează țara va spori de la peste 3 mil. în 1974 la 4 mil. în 1975 și la peste 7 mil. în 1980.

In cincinalul viitor, ca și în perioada de perspectivă pînă în 1990, alături de turism, un alt sector de operațiuni invizibile va cunoaște o creștere fără precedent — transporturile maritime. Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea prevede sporirea capacității flotei maritime românești de 2,2 ori pînă la 2,4 ori, ajungîndu-se la sfîrșitul cincinalului ca flota noastră să transporte jumătate din volumul mărfurilor de export-import (ce revin României la transportat), față de mai puțin de 30% în 1975. Proiectul Programului partidului arată că flota maritimă și fluvială va fi dotată cu nave de tonaj optim, astfel încît pînă în anul 1990 — cînd se va ajunge la un tonaj de circa 11 mil. tdw — să se asigure transportul cu mijloace proprii a întregului volum de materii prime și produse necesare a fi transportate pe apă.

3. Debitorii principali

DUPĂ CUM S-A VĂZUT, țările capitaliste dezvoltate dețin o pondere covîrșitoare în tranzacțiile invizibile ale lumii nesocialiste. Pentru a analiza fluxurile de invizibile ale țărilor în curs de dezvoltare, mult mai reduse ca volum dar nu lipsite de importanță pentru economia țărilor respective, avem la dispoziție cîteva studii, întocmite în general sub egida organismelor O.N.U. În cazul de față pornim de la un studiu mai recent, întocmit de secretariatul UNCTAD și care privește „Evoluția economică recentă în țările în curs de dezvoltare în legătură cu scopurile și obiectivele strategiei internaționale a dezvoltării“ [6]. Sînt prezentate date pentru 65 de țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. Tabelul 4, arată situația contului invizibilelor și a altor posturi din balanța de plăți curente a acestor țări. Se remarcă imensul deficit din invizibile, care echivalează cu 80–85% din încasările lor financiare brute. În anii 1969–1970 Anglia încasa din operațiunile invizibile aproape tot atît cît cele 65 de țări în curs de dezvoltare, fără a mai vorbi de S.U.A. pentru care raportul era de 2:1.

În ce privește structura teritorială a fluxurilor, majoritatea covîrșitoare a încasărilor și plăților revine țărilor din America Latină și Asia ; țările africane dețin o pondere mică la plăți, dar și mai mică la încasări. Făcînd o listă a primelor 10 țări care obțin încasările cele mai mari din invizibile (58% din totalul pentru cele 65 de țări), se observă că nu se poate include nici una din țările africane, iar lista primelor 10 țări plătitoare cuprinde dintre acestea doar Libia (pe locul 7).

În medie, pe ansamblul celor 10 țări încasatoare P.N.B. pe locuitor era de 566 dolari, iar pentru grupul celor 10 țări plătitoare – de 747 dolari. Se pune întrebarea : volumul mai mare de plăți pentru invizibile este un însoțitor inevitabil al procesului dezvoltării ? Cum însă cele două cifre depășesc cu mult media pe totalul celor 65 de țări, întrebarea devine mai generală : dezvoltarea economică a unei țări condiționează și este condiționată de participarea acesteia tot mai activă la fluxurile internaționale de invizibile ?

Fără a avea pretenția de a răspunde la aceste întrebări, se pot releva fapte care indică direcții posibile de acțiune pentru îmbunătățirea poziției în domeniul invizibilelor, separat pe încasări și plăți.

În cele 10 țări care încasează jumătate din invizibilele ce revin țărilor în curs de dezvoltare, plățile „intră" în mod extrem de variat: Mexic și Liban – prin turism internațional ; Singapore – prin servicii de antrepozit, deservirea navelor ; Liban – prin servicii financiare.

În schimb, postul cel mai important din balanța invizibilelor a celor 10 țări plătitoare îl reprezintă dobînzile, profiturile și dividendele de la împrumuturile de capital, investițiile directe străine etc. De altfel, **pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, plățile nete de dobînzi și veniturile la investițiile directe străine grevează cel mai mult balanța plăților curente.**

În același timp, pentru principalele țări capitaliste dezvoltate, încasările nete cele mai importante de invizibile provin tocmai din „serviciul" capitalurilor plasate în exterior. Este postul care dezechilibrează profund fluxurile internaționale de invizibile și la care invizibilele se verifică cel mai puțin ca flux dus-întors, care să ofere baza pentru o evoluție normală, în sensul avantajelor reciproce, a schimburilor internaționale în general.

În spiritul acestei din urmă cerințe UNCTAD – prin Comisia pentru invizibile și finanțarea comerțului, Comisia pentru transporturi maritime și Grupul interguvernamental pentru transferul de tehnici – a inițiat și pune în aplicare o serie de programe de ordin economic, comercial, instituțional și operațional în domeniul invizibilelor. De asemenea, atît Declarația adoptată de sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie 1974, cît și „Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale", conțin principii și direcții de acțiune referitoare la unele categorii de tranzacții invizibile de maximă importanță pentru țările în curs de dezvoltare : **transportul și asigurările** (creșterea participării acestor țări la transporturile maritime, stabilizarea și reducerea navlurilor, reducerea la minimum a cheltuielilor de asigurare și reasigurare, aplicarea de către toate țările cît mai curînd posibil a codului de conduită al conferințelor maritime); **transferul de tehnologie** (formularea unui cod internațional de conduită pentru transferul de tehnologie, adaptarea practicilor comerciale care direcționează transferul de tehnici la nevoile țărilor în curs de dezvoltare) ; **fluxurile de dividende și profituri** (reglementarea repatrierii beneficiilor pe care societățile străine le obțin, ținînd cont de interesele legitime ale tuturor părților interesate, încurajarea acestor societăți să investească beneficiile lor în țările în curs de dezvoltare).

Țara noastră, pronunțîndu-se neabătut pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale a susținut și principiile enunțate mai sus pentru că ea însăși este pe deplin interesată în dezvoltarea schimburilor reciproc avantajoase de invizibile.

Desigur că natura orînduirii socialiste, promovarea principiilor binecunoscute în relațiile noastre economice internaționale și-au pus amprenta și asupra acestui sector, modificîndu-i radical orientarea și structura.

În întreaga perioadă antebelică România burghezo-moșierească a fost confruntată cu o adevărată problemă a plăților externe de invizibile. De exemplu, în perioada 1929—1931, totalitatea plăților invizibile (dividende și dobînzi ale datoriilor particulare, prime de asigurare, cheltuieli de transport ș.a.), se ridicau la 12 048 ml lei. Adăugîndu-se și cheltuielile statului, dar mai ales dobînzile la datoria publică externă, se ajungea la un deficit al balanței de invizibile de peste două ori mai mare decît excedentul balanței comerciale (11 252 mil. lei).

În anii construcției socialiste, balanța invizibilelor a oglindit participarea tot mai activă a României la circuitul mondial de valori materiale și spirituale, participare care a antrenat sporirea și diversificarea operațiunilor invizibile pe care trebuie să le realizeze unitățile economice și instituțiile științifice și social-culturale din țara noastră.

Un volum însemnat de încasări invizibile este obținut din activitatea de deservire a turiștilor străini, în prezent obținîndu-se pe această cale circa 4% din totalul încasărilor noastre pentru bunuri și servicii. Tranzacții invizibile eficiente mai realizează țara noastră și din exportul de „inteligență" prin actvități de consulting, antrepriză și alte servicii de proiectare, formare a cadrelor etc.

Pe de altă parte, necesarul sporit de materii prime din import a condus la efectuarea unui volum însemnat de plăți în valută pentru transporturi și asigurări ; de asemenea, accesul la tehnologia străină cea mai înaintată se reflectă în plățile de invizibile pe cel puțin două căi : 1) prin dobînzile la importurile de utilaje și instalații pe credit ; 2) prin importurile de licențe, brevete, know-how. Creșteri importante au înregistrat și cheltuielile invizibile „necomerciale".

Toate acestea fac ca, în realizarea obiectivului echilibrării balanței de plăți externe a României să capete o mare importanță alături de alte posturi și operațiunile invizibile.

Atît proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cît și proiectul Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, prevăd sarcini care vizează nemijlocit balanța invizibilă, atît la încasări cît și la plăți.

Astfel, se urmărește participarea activă a României la circuitul universal de informații științifice, dezvoltarea turismului internațional, asigurarea transportului cu mijloace proprii a întregului volum de materii prime și produse necesare a fi transportate pe apă, extinderea înființării de societăți mixte etc.

Este totodată de maximă importanță, analiza teoretică și practică a căilor prin care țara noastră se poate integra în mod eficient în acel sector complex și dinamic al diviziunii internaționale a muncii, sectorul fluxurilor internaționale de invizibile.

Gh. DUMITRU

Tabelul nr. 4 — **Contul invizibilelor pentru 65 de țări în curs de dezvoltare. (mild. dolari)**

	1969	197o	1971
– Incasări pentru servicii a)	1o,1	1o,7	11,9
– Plăţi pentru servicii	13,o	14,2	15,2
– Sold servicii	-2,9	-3,5	-3,3
– Plăţi nete de dobînzi şi venituri din investiţii directe b)	6,5	6,8	8,4
– Sold invizibile	-9,4	-1o,3	-11,7
– Incasări financiare c)	11,o	12,2	14,3

a) Servicii nonfactori şi transferuri private (în sumă netă)

b) Plăţi nete în contul dobînzilor şi al venitului din investiţii directe, după estimaţii ale balanţei de plăţi

c) Imprumuturi contractate, transferuri publice şi capitaluri private pe termen lung

---

[5] Britain's Invisible Earnings, London, 1967.

[6] TD/B/429/Add. 2, 1973, p. 27 și p. 23.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamică rapidă dar diferențiată a creșterii prețurilor

DINAMICA inflației a cunoscut o accelerare deosebită în cursul acestui an în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Proporția creșterii prețurilor rămîne totuși foarte diferită de la o țară la alta, recordul în materie aparținînd Japoniei (vezi graficul alăturat). Extrem de diferită rămîne și proporția șomerilor în totalul populației ocupate, și ea în creștere într-o serie de țări.

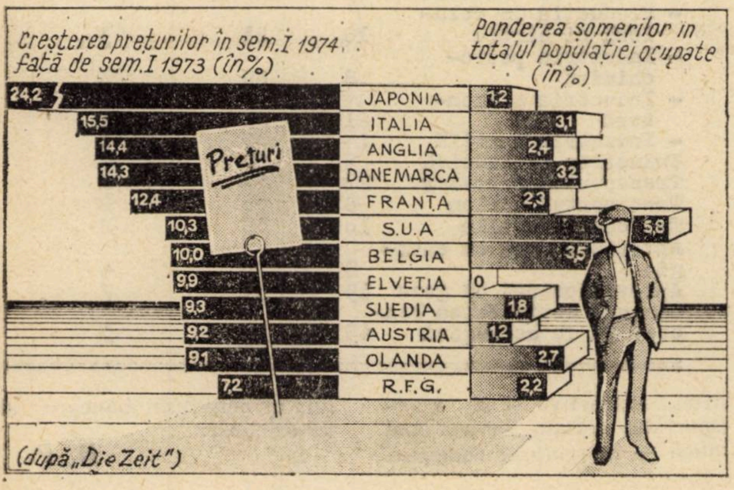

(după „Die Zeit")

Tensiuni pe piața îngrășămintelor chimice

REVISTA „L'Usine Nouvelle" a tras nu de mult un semnal de alarmă în privința evoluției conjuncturii pe piața îngrășămintelor chimice, supusă unor influențe contradictorii : pe de o parte — ritmul lent al construirii de noi unități de producție și majorarea prețului la țiței și la fosfații naturali, pe de altă parte — expansiunea susținută a cererii, ca urmare a lărgirii suprafețelor cultivate în agricultura unui șir de țări. Se apreciază că consumul mondial de îngrășăminte chimice — după ce a atins 77 milioane de tone în campania agricolă 1972/1973 (+ 140% față de 1961/62) — atinge 86 milioane de tone în anul agricol curent și va ajunge la 106 milioane de tone în 1980. Se consideră că pentru a acoperi necesitățile crescînde, pînă în 1980 vor trebui construite 100 de noi fabrici de amoniac (cu o capacitate de 1 000 t/zi fiecare), 50 fabrici de acid fosforic (a cîte 300 000 t/an) și deschise 20 de mine noi de potasă. După opinia experților, posibilitatea acoperirii incomplete a cererii pentru îngrășăminte generează și va menține un climat favorabil creșterii prețurilor.

Posibilă majorare a disponibilităților în D.S.T. ale țărilor petroliere

POTRIVIT aprecierilor lui Jeremy Morse, fost președinte al Comitetului supleanților „grupului celor 20", țările producătoare de petrol vor majora probabil activele lor de rezervă în drepturi speciale de tragere (D.S.T.), dată fiind stabilitatea relativă a D.S.T. în comparație cu monedele altor țări. Este probabil ca aceste țări să investească fondurile lor disponibile și în alte active libelate în D.S.T.

În acest context J. Morse se pronunță în favoarea utilizării drepturilor speciale de tragere prin stabilirea unui sistem de intervenție bazat pe o pluralitate de monede, precizînd însă, în același timp, că este încă prea devreme pentru a se contura o soluție definitivă în acest sens. „Un sistem bazat pe D.S.T., care ar presupune posibilitatea efectuării de tranzacții între bănci comerciale, mi se pare a fi cel mai indicat", a declarat J. Morse, „dar vor mai fi necesare încă unele discuții în acest sens și poate chiar o perioadă de experimentare". După părerea sa, sistemul monetar internațional în sine nu poate aduce o rezolvare a problemei inflației pe plan mondial. Totuși, el apreciază că cooperarea monetară internațională este suficient de strînsă pentru a se putea atenua presiunile ce se manifestă în prezent, în special cele rezultate în urma majorării prețului petrolului.

Dezvoltare și comerț

COMERȚUL între țări cu economie dezvoltată continuă să fie fluxul cel mai dinamic al comerțului internațional în lumea neosocialistă. Cum rezultă din graficul alăturat publicat de Fondul Monetar Internațional, curba exportului țărilor dezvoltate spre țări cu nivel economic similar s-a distanțat în ultimele două decenii de celelalte trei fluxuri reprezentate. În grafic pare să se contureze, totuși, în perioada cea mai recentă, o redresare a comerțului între țările în curs de dezvoltare, față de restul fluxurilor la care participă aceste țări.

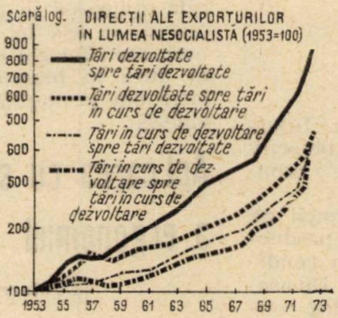

Introducerea de restricții la import în Iugoslavia

Ca rezultat al creșterii puternice a importului (cu 80% în primele șapte luni ale anului curent), deficitul balanței comerciale a R.S.F. Iugoslavia a atins 2 miliarde de dolari, tinzînd să afecteze balanța de plăți a țării. Pentru a evita deficitul balanței de plăți guvernul iugoslav a instituit recent o serie de restricții la import.

Valuta străină disponibilă pentru importul de bunuri de consum a fost redusă cu 15% (aproximativ 17 milioane dolari), iar pentru materii prime și produse semifinite cu 10%. Pentru importul anumitor mărfuri va fi necesară o permisiune guvernamentală specială. Printre acestea se numără articolele de pielărie, hîrtia, sticlăria, instalațiile de condiționare a aerului, mașinile de spălat vase, mașinile de scris, magnetofoanele și alte bunuri de consum. De asemenea, a fost introdusă măsura constituirii de depozite valutare prealabile pentru importul anumitor mărfuri, variind între 30% și 50% din valoarea nominală a mărfii importate, fără să se plătească dobînzi asupra depozitelor respective. Mărfurile importate care sînt destinate prelucrării în vederea exportului sînt exceptate.

Deși remiterile de valută ale cetățenilor iugoslavi angajați temporar în străinătate și veniturile din turism se așteaptă să fie și anul acesta ridicate (anul trecut ele au atins 2 miliarde dolari), guvernul declară că nu are garanția că ele vor acoperi cheltuielile suplimentare ocazionate de creșterea prețurilor de import, datorate în mare parte majorării prețurilor la produsele petroliere.

Conjunctura economiei britanice

DUPĂ APRECIERI ale Institutului național pentru cercetări economice și sociale de la Londra, este de așteptat o înrăutățire a situației economice și financiare a Angliei către sfîrșitul acestui an, continuată cu fenomene de recesiune economică în 1975. Se va înregistra un ritm accentuat al inflației, respectiv o creștere a prețurilor cu 14,5% în 1974 și cu 13% anul următor. Evoluție, care va determina o micșorare — în semestrul II a.c. — atît a veniturilor reale ale populației, cît și a cheltuielilor lor pentru bunurile destinate consumului ; concomitent se prevede o reducere cu 3,5% a investițiilor în capital fix.

Conjunctura nefavorabilă pe piața internă va determina mărirea numărului șomerilor: de la circa 650 mii de persoane la începutul lui 1975, la 700—800 mii de persoane către sfîrșitul anului. Deficitul balanței de plăți curente a Angliei ar reprezenta 3,5 miliarde lire sterline pe anul curent, soldul pasiv urmînd să se atenueze în cursul anului 1975.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Orientări ale investițiilor în industria S.U.A.

CONFORM unui studiu elaborat de firma „McGraw-Hill“, investițiile efectuate în cursul acestui an de companiile din S.U.A. vor depăși cu 19,4% nivelul lor din 1973 ; ele vor spori în 25 din cele 26 ramuri ale economiei, creșterea fiind mai pronunțată în cazul industriei prelucrătoare (+ 32%). Un sondaj efectuat în rîndul întreprinderilor din această ramură a evidențiat că 53% din investițiile anului curent vor urmări extinderea capacităților de producție (față de 50% în 1972, tendința de creștere a acestei ponderi urmînd să se mențină în anii următori), iar 47% vor fi destinate modernizării producției.

Se apreciază că investițiile pentru lărgirea capacităților de producție ale companiilor din S.U.A. vor determina o creștere a acestora cu 74% în perioada pînă în 1977, față de 1967. Într-o serie de ramuri această expansiune ar putea fi devansată, mergînd pînă la dublarea capacităților în intervalul amintit (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr.1

Evoluția capacităților de producție
(1967=100)

Ramura	1974	1977
Total	150	174
Industria prelucrătoare	148	172
Din care:		
- Construcțiile de mașini (fără mijloace de transport și electrotehnică)	154	196
- Industria electrotehnică	167	204
- Industria chimică	165	200
- Producția de articole tehnice din cauciuc	157	187
- Industria alimentară	160	190
Industria extractivă	135	158
Aprovizionarea cu gaze și energie electrică	184	219

Prezintă, de asemenea, interes repartiția investițiilor pe cele trei destinații principale: clădiri ; mașini și instalații ; mijloace de transport. Autorii studiului apreciază că cheltuielile societăților din S.U.A. pentru construcția de clădiri vor reprezenta 20% din ansamblul investițiilor, față de 21% anul trecut. Corespunzător crește ponderea cheltuielilor pentru achiziționarea de mașini și instalații — la 76% (față de 75%), în timp ce ponderea alocațiilor pentru mijloace de transport intern va rămîne constantă (de 4%).

Ponderile respective cunosc o diferențiere sensibilă pe subramuri industriale și sectoare de activitate din economia S.U.A. După cum rezultă din datele tabelului nr. 2, investițiile în mașini și instalații au cea mai mare greutate specifică în cazul industriei extractive și al transportului aerian, iar cea mai mică — în sectorul comerțului, al activității bancare și de asigurări.

N. P.

Tabelul nr.2

Ramura	Investiții în(% din total pe ramură)		
	clădiri	mașini și instalații	mijloace de transport
Pe ansamblul economiei	20	76	4
Din care:			
Industria prelucrătoare	17	80	3
- Siderurgia	9	89	2
- Metalurgia neferoasă	14	84	2
- Construcții de mașini (fără mijloace de transport și electrotehnică)	25	73	2
- Industria electrotehnică	15	82	3
- Industria de automobile	21	75	4
- Industria aviatică și cosmică	15	77	8
- Industria de aparataj	50	48	2
- Producția articolelor din piatră, ceramică și sticlă	23	72	5
- Industria chimică	15	84	1
- Producția de celuloză și hîrtie	16	81	3
- Industria petrochimică	8	89	3
- Industria alimentară	21	68	11
- Industria textilă	14	85	1
Industria extractivă	5	93	2
Transportul feroviar	22	77	1
Transportul aerian	8	90	2
Telecomunicațiile	10	88	2
Aprovizionarea cu energie	8	88	4
Aprovizionarea cu gaze	19	74	7
Comerț, activitatea bancară și de asigurări	45	52	3

Raportul om-mașină

(Urmare din pag. 20)

În cadrul programului Biroului Internațional al Muncii figurează un obiectiv de importanță deosebită și anume : umanizarea muncii.

Cînd vorbim de umanizarea muncii ne gîndim la optimizarea procesului productiv în sensul adaptării acestuia la condițiile optime ale cerințelor umane. Un asemenea obiectiv unește într-un dialog constructiv pe cei ce se ocupă de ergonomie din nenumărate țări. Pentru țările în curs de dezvoltare se pune problema de a nu mai repeta experiența țărilor deja industrializate — ai căror muncitori au plătit în trecut un greu tribut în eforturi fizice excesive, maladii profesionale și toate tarele pe care alienarea muncii le poartă cu ea. În condițiile unora din aceste țări apar probleme specifice decurgînd din condițiile climatice sau de nutriție diferite etc., care fac necesare studii concrete privind adaptarea mijloacelor de producție avansate la elementul uman. Pentru aceste considerente, în programul acestui simpozion figurează ca o preocupare aparte problemele ergonomice din țările în curs de dezvoltare tratate în mod integrat în ansamblul studiului muncii.

Acest simpozion are ca tematică generală aplicarea în practică a științei ergonomice în așa fel încît progresul conceptual, metodologic din știință și proiectare, să ducă în practică la un raport optim între om și mașină, în care omul să prevaleze.

Aplicarea cu succes a ergonomiei

(Urmare din pag. 20)

Simpozionul la care participăm ni se pare extrem de important pentru că este o reuniune științifică internațională, dar mai mult orientată spre problemele concrete ale industriei, spre deosebire de reuniunile care au adeseori doar caracter strict teoretic.

Ceea ce cred că constituie sensul lucrărilor noastre este preocuparea pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru lucrătorii din lumea întreagă, plecînd de la lucrări de laborator dar fără să rămînem în domeniul cercetării universitare, pentru ca să putem acționa în uzine în folosul executanților.

În acest cadru, la acest simpozion vom putea realiza o joncțiune între diferitele discipline care concură la aplicarea cu succes a ergonomiei. Trebuie ca inginerii, fiziologii, psihologii, medicii fiziologi, lucrătorii pe tărîm social, reprezentanții conducerilor întreprinderilor și cei ai lucrătorilor să se unească pentru ca efortul muncii să devină mai eficient, mai productiv.

În țările în curs de dezvoltare problema se pune oarecum diferit : deoarece în aceste țări se caută a se crea locuri de muncă pentru cei ce nu au de lucru, nu trebuie să se reia evoluția pe care au cunoscut-o țările dezvoltate ; ele nu trebuie să mai treacă rînd pe rînd de la lucrări manuale la mecanizare și în sfîrșit la automatizare, ci trebuie să se asigure de la început o producție modernă. Cred, deci, că în cooperarea pe care o dorim între colegii din țările în curs de dezvoltare și din țările noastre ar trebui să se țină seama de elementele tehnice ale economiei, dar și de elementele culturale ale țărilor respective.

În Franța, Societatea de ergonomie de limbă franceză își dezvoltă activitatea multidisciplinară, sprijinindu-se pe sistemul de organisme de medicină a muncii care există în Franța. Ideea noastră este de a reuni în întreprinderi grupuri mici de tehnicieni, ingineri, medici, psihologi industriali și lucrători sociali, în interiorul însuși al întreprinderii, în așa fel încît să cerceteze nevoile muncitorilor și să le amelioreze condițiile de muncă.

În țara dv. am apreciat dorința ca ergonomia să nu rămînă o disciplină universitară ci să participe concret la activitatea de producție.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central) față de dolarul S.U.A.	28 XII 1973	9 IX 1974	13 IX 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 13 IX 1974 față de: Cursul paritar (central)	Nivelul din 28 XII 1973	Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-13 IX 1974
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6720	2,6630	+ 0,27	+ 1,35	- 1,33
Francul elvețian	3,3855	3,2500	3,0130	3,0050	+12,66	+ 8,15	- 7,53
Francul francez	4,60414	4,7025	4,8290	4,8160	- 4,40	- 2,35	+ 2,41
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3100	2,3150	-20,0	- 0,40	+ 0,43
Lira italiană	523,50	607,0	662,50	662,0	-20,9	- 8,3	+ 9,06
Yenul japonez	308,0	280,2	302,40	299,85	+ 2,71	- 6,55	+ 7,01
Prețul aurului la Londra 3)	42,22 4)	113,87	156,0	153,40	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt) 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

IN PERIOADA 9—13 septembrie a.c., activitatea pe piețele valutare internaționale a fost influențată atit de unele măsuri de control și chiar de limitare a operațiunilor speculative la termen cu valute ale băncilor comerciale luate de autoritățile monetare din unele țări cum ar fi R.F. Germania, Elveția etc., cit și de hotăririle luate în cadrul unor reuniuni ale miniștrilor de finanțe și ale guvernatorilor băncilor centrale ale principalelor țări capitaliste. Astfel, cu ocazia reuniunii miniștrilor de finanțe din S.U.A., Franța, Japonia, R.F.G., Anglia și Italia, de la sfirșitul primei săptămini a lunii septembrie a.c., aceștia au convenit asupra intensificării schimbului de informații privind situația pe piețele de capital, întăririi controlului asupra operațiunilor băncilor comerciale pe piețele valutare, redirecționării capitalurilor și coordonării măsurilor luate de țările cu balanțe de plăți deficitare în urma majorării prețului petrolului etc.

Măsuri de control și limitare a operațiunilor speculative ale băncilor comerciale pe piețele valutare precum și măsuri de coordonare a politicilor autorităților monetare din principalele țări capitaliste pe linia asigurării unei relative stabilități pe piețele valutare s-au avut în vedere și cu ocazia reuniunii guvernatorilor băncilor centrale ale principalelor zece țări capitaliste dezvoltate membre ale Băncii Reglementelor Internaționale (S.U.A., R.F.G., Franța, Anglia, Italia, Belgia, Olanda, Suedia, Canada, Japonia, și Elveția) care a avut loc la sfirșitul primei decade a lunii septembrie a. c.

În atmosfera creată de anunțarea diverselor măsuri avute în vedere de autoritățile monetare din principalele țări capitaliste, **dolarul S.U.A.**, deși a continuat să aibă o poziție bună pe piețele valutare, cursul său a înregistrat totuși o ușoară scădere față de principalele valute occidentale. Cursul dolarului a fost influențat negativ pe de o parte de apariția unei tendințe de scădere a dobinzilor atit pe piața eurodolarilor cit și pe piața monetară americană, iar pe de altă parte de aprecierile puțin optimiste în legătură cu o posibilă reducere a presiunilor inflaționiste în S.U.A. pînă la finele anului curent. Astfel, ministrul agriculturii al S.U.A., Earl Butz, arăta recent că prețurile cu amănuntul ale produselor alimentare ar putea crește cu 16% față de finele anului 1973, comparativ cu 15%, ultimele aprecieri oficiale în această direcție. În același timp, ministrul finanțelor al S.U.A., William Simon, arăta recent că inflația în această țară se va menține în jurul a 9% la finele anului 1974.

Pe piețele valutare s-a înregistrat o ușoară redresare a cursului **lirei italiene** datorită acțiunii mai multor factori printre care: ameliorarea situației balanței de plăți a Italiei care, în luna iulie a. c., pentru prima dată începînd cu luna iulie 1973, a înregistrat un excedent (de 248 miliarde lire față de un deficit de 396 miliarde lire în luna iunie a. c.) ; acordarea unui împrumut în valoare de circa 2 miliarde dolari Italiei de către R.F.G., paralel cu anunțarea de către guvernul italian a unor noi măsuri menite a redresa situația economică a țării. În perioada analizată s-a înregistrat și o ușoară redresare a poziției **lirei sterline** pe piețele valutare ca urmare a anunțării creșterii rezervelor valutare ale Angliei cu circa 162 milioane lire sterline în luna august a. c. paralel cu anunțarea unor importante investiții (circa 750 milioane dolari) de către Kuweit în hirtii de valoare engleze. Poziția lirei sterline a fost influențată pozitiv și de acordul sindicatelor engleze, exprimat recent, cu programul antiinflaționist al guvernului laburist.

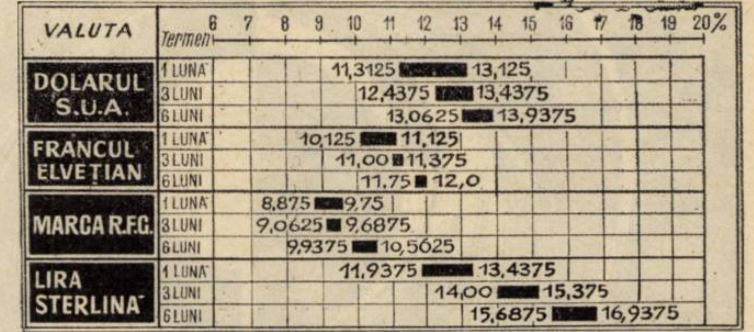

Nivelul orientativ al dobinzilor pe piața eurovalutelor în perioada 9—13 septembrie 1974 (niveluri minime și maxime).

PE PIAȚA EUROVALUTELOR dobinzile continuă să se mențină la un nivel ridicat, manifestindu-se chiar unele creșteri cum ar fi la eurofrancul elvețian. Dobinzile la eurodolari au manifestat o tendință de scădere sub influența unei tendințe similare pe piața monetară americană. La euromarca vest-germană dobînzile au avut o evoluție neuniformă, înregistrînd chiar unele creșteri avînd în vedere tensiunea creată pe piața monetară vest-germană de scadențele fiscale de la mijlocul lunii septembrie a. c.

TAXA OFICIALĂ A SCONTULUI la 13 IX 1974 : Nu au intervenit schimbări față de perioada 2—6 IX 1974.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

● Perspectivele pieței îngrășămintelor fosfatice.

LA întrunirea Asociației producătorilor de îngrășăminte (iulie a.c., la Tenerife) s-a evaluat că producția de rocă fosfatică va crește în lume de la 97 mil. tone în 1973 la 158 mil. tone în 1978. Livrările pe piețele interne se vor extinde mai rapid decît exporturile : de la 59 mil. tone în 1973 la 92 mil. tone în 1978 și, respectiv, de la 41 mil. tone la 65 mil. tone ; pentru anul în curs creșterea exporturilor este estimată la numai 4%.

În privința evoluției prețurilor la îngrășămintele fosfatice se consideră că nivelul lor foarte ridicat în vara acestui an, îndeosebi pe piața internațională, nu se va putea menține. Aceasta, întrucît în țările mari consumatoare statul intervine decisiv în fixarea nivelului prețului ; un alt factor l-ar putea constitui restringerea consumului.

Se apreciază că pe piața rocii fosfatice situația nu se va redresa înainte de sfîrșitul anului 1975, pînă atunci cererea urmînd să depășească sensibil oferta. Pentru perioada 1976—1977 este prevăzută instaurarea unui echilibru, în condițiile în care ritmul de creștere a cererii nu va depăși 7,2% pe an. Cea mai mare parte a ofertei suplimentare va proveni în această perioadă din țările în curs de dezvoltare.

● Polonia : extinderea producției de fibre sintetice.

CA urmare a investițiilor importante care se alocă în R.P. Polonă pentru dezvoltarea industriei de fibre sintetice, producția totală a acestora urmează să crească în anul 1975 la 121 000 tone, ceea ce va conduce la o dublare a ponderii lor (de la 15% la 30%) în totalul consumului de fibre al industriei textile poloneze, față de anul 1970 (cînd s-au produs 53 000 tone de fibre). Pînă în anul 1980, greutatea specifică a fibrelor sintetice în ansamblul consumului de fibre al industriei textile va spori la aproape 50%.

Potrivit previziunilor, aportul diferitelor tipuri de fibre în producția industriei textile a R.P. Polone urmează să se modifice astfel (în % din total) :

	1970	1975	1980
Bumbac	48	39	29
Lînă	7	6	5
Fibre artificiale	30	25	19
Fibre sintetice	15	30	47

avtoimpex

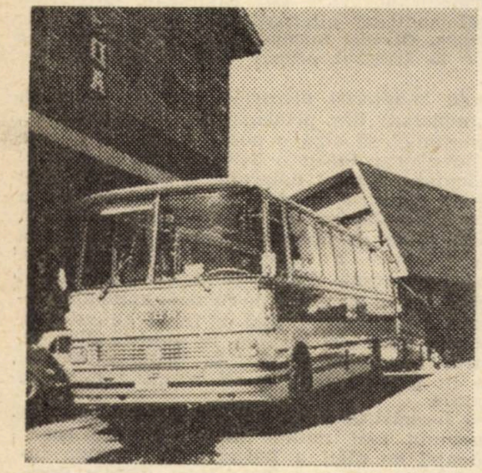

UNICUL REPREZENTANT DIN BULGARIA pentru importul şi exportul de :

autoturisme şi camioane ; autobuze, remorci auto şi semiremorci ; motorete şi biciclete, motoare cu ardere internă ; piese de schimb auto detaşate ; accesorii auto, etc.

AVTOIMPEX

Bulgaria, Sofia — 6, Bd. Totleben, 34

Telefon : 52-18-11 ; telex : 022665

Telegramă : Avtoimpex, Sofia.

PUBLICOM

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

OMNIA

PROGRAMUL DE EXPORT

Frigidere cu compresor şi frigidere cu gaz pentru uz casnic, congelatoare, compresoare şi agregate pentru frigidere, maşini de spălat, boilere şi cuptoare electrice, sobe cu combustibili lichizi şi solizi, căzi de baie emailate din tablă sau fontă, chiuvete emailate pentru bucătărie, armături, pentru uz casnic, aparate de radio, radiouri pentru automobile, aparate de radio pentru automobile, aparate radio cu tranzistori, magnetofoane şi dictafoane, televizoare, aparate de uz casnic cu propan-butan, dispozitive de fixare a lămpilor de buzunar, industriale şi exterioare, maşini de cusut, echipament pentru depozite, lagăre de alunecare şi rulmenţi.

OMNIA
BRATISLAVA

OMNIA
Dunajska 4, 89932 Bratislava 1
R.S. Cehoslovacă

PUBLICOM

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

INDUSTRIALIZARE

(Urmare din pag. 17)

cendent a ofertei de mărfuri de consum dar şi a preţurilor acestora este expresia incapacităţii societăţii capitaliste de a asigura modificări pozitive în nivelul de trai al populaţiei, corespunzătoare progreselor realizate în desfăşurarea industrializării.

În al treilea rînd, implicaţiile industrializării asupra costului vieţii sînt exprimate şi de creşterea continuă a cheltuielilor necesare pentru pregătirea forţei de muncă, determinată de ritmul rapid al progresului tehnico-ştiinţific contemporan. Realitatea din ţările capitaliste industrializate se caracterizează însă nu numai prin ritmul mai rapid de creştere a costurilor pentru pregătirea forţei de muncă faţă de evoluţia indicelui general al preţurilor bunurilor de consum, ci mai ales prin rămînerea în urmă a părţii din veniturile oamenilor muncii pe care aceştia pot să o folosească pentru instruirea şi pregătirea lor profesională, după efectuarea cheltuielilor pentru alimentaţie, îmbrăcăminte, locuinţă şi transport.

SEMNIFICAŢIILE acestor implicaţii sînt deosebite. **Societatea capitalistă se caracterizează nu numai prin adîncirea inegalităţilor dintre modul de viaţă al claselor exploatatoare şi cel al claselor producătoare, dar şi prin diferenţierea continuă a gradului de satisfacere a necesităţilor de trai ale oamenilor muncii.** Căci, în această orînduire, cercul producătorilor direcţi care reuşesc să obţină venituri corespunzătoare ritmurilor şi dimensiunilor crescînde ale costului vieţii se îngustează tot mai mult.

În concluzie se poate aprecia că în condiţiile capitalismului contemporan una dintre formele principale de manifestare a contradicţiei fundamentale a acestei orînduiri este exprimată de **creşterea continuă a decalajelor dintre gradul de industrializare al ţării şi eficienţa socială a acestui proces** sau, altfel spus, de accentuarea rămînerii în urmă a nivelului de trai al maselor muncitoare faţă de creşterea economică realizată pe seama industrializării. Se confirmă astfel, încă odată, teza partidului nostru corespunzător căreia **industrializarea din societatea capitalistă, chiar şi din cele mai dezvoltate ţări din punct de vedere economic, nu poate constitui un model pentru evoluţia acestui proces în orînduirea socialistă.** În sfîrşit, se cuvine să remarcăm, totodată, că prezentarea capitalismului industrializat ca societate a bunăstării generale sau ca societate de consum este un mit creat de gîndirea burgheză contemporană pentru escamotarea raporturilor neschimbate dintre muncă şi capital şi a opoziţiei dintre clasele producătoare şi clasele exploatatoare.

Absorbție și control

PROCESUL de concentrare a capitalurilor se menține la un nivel ridicat în economia R.F.G., evidențiază raportul Departamentului federal pentru carteluri. Dacă în anul 1966 în R.F.G. au fost înregistrate 43 de fuziuni sau „absorbții" de întreprinderi, în 1970 numărul acestora a ajuns la 305, iar anul trecut au avut loc 242 de asemenea acțuni. Printre ramurile cu cel mai mare număr de fuziuni sau „absorbții" se numără construcțiile de mașini (33 în 1973), industria alimentară (18), cea chimică (17), electrotehnică (16), industria materialelor de construcții și sectorul creditului (cîte 11).

În Anglia se constată o accentuare a acestei tendințe, numărul companiilor cu active de 100 milioane de lire sterline și peste crescînd în ultimii cini ani de la 50 la 80. Numai anul trecut Ministerul Comerțului din această țară a examinat peste 120 de declarații de fuziune, respectiv cu o treime mai mult decît în 1972. După cum se evidențiază în cercurile oficiale, în prezent, principalele douăzeci de concerne din Anglia controlează aproximativ patru mii de societăți industriale.

Goană după aur ?

ÎN URMA promulgării de către președintele Gerald Ford a legii privind autorizarea — cu începere de la 1 ianuarie 1975 — a deținerii de aur de către cetățenii americani, cercurile interesate își pun întrebarea în ce măsură aceștia vor face uz de acest drept. Firmele specializate se pregătesc să satisfacă cerințele noii clientele, acțiunea lor fiind urmărită de către bănci, care încheie aranjamente în scopul de a dispune, la momentul potrivit, de suficiente rezerve de metal.

Se consideră că ar fi posibil ca guvernul S.U.A. să cedeze o parte din rezervele sale de metal galben, care în prezent sînt de ordinul a 276 milioane uncii. Subsecretarul de stat la Ministerul Finanțelor al S.U.A., Jack Bennet, a precizat că aceste vînzări ar avea drept scop evitarea unei creșteri puternice a volumului importurilor de aur și că această acțiune ar urma să fie organizată în așa fel încît să nu determine o scădere bruscă a prețului metalului galben.

Unii specialiști consideră că interesul subit al particularilor față de metalul galben ar putea provoca o criză de lichiditate, întrucît mulți dintre aceștia vor recurge, probabil, la retragerea depozitelor lor deținute la bănci pentru a cumpăra lingouri. O astfel de acțiune ar determina autoritățile americane să reintroducă restricțiile privind deținerea de aur de către cetățeni.

Se apreciază că volumul operațiilor cu aur ar putea fi de ordinul miliardelor de dolari dacă se are în vedere cererea particularilor și a societăților.

O influență hotărîtoare o vor avea evoluția situației pe piețele monetare internaționale și măsurile de frînare a inflației. Experții financiari declară că în cursul anului trecut cererea mondială de aur în scopuri speculative și de tezaurizare a totalizat circa 550 tone. Ei afirmă că cererea cea mai mare s-a înregistrat din partea investitorilor vest-europeni, care, aflîndu-se în fața unei inflații galopante, au adoptat această formă de plasament-refugiu.

R. P. Bulgaria: valorificarea terenurilor

ÎNTRUCÎT în Bulgaria au fost aproape epuizate posibilitățile de integrare în agricultură a unor noi terenuri utilizabile pentru cultură, se prevede elaborarea și executarea în următorii 10—15 ani a unui proiect general de punere în valoare a solului din zonele cu destinație industrială. Este vorba de utilizarea suprafețelor acoperite cu steril, pe baza experienței reușite la mina de cărbuni „Troianovo 1", de cultivarea terenurilor învecinate cu termocentrale ș.a. Pe de altă parte, se urmărește amplasarea noilor obiective industriale pe terenuri recuperate prin acțiunile de desecare a mlaștinilor, îndeosebi în zona riverană a Dunării (în apropiere de Nicopole, Sviștov etc).

Franța : priorități în cercetare

ALOCAȚIILE bugetare pentru cercetarea științifică din Franța sînt stabilite — pentru anul viitor — la 8 miliarde franci, față de 7 miliarde în 1974 ; totuși, nu e vorba de o creștere reală, sporul de un miliard urmînd să compenseze creșterea inflaționistă a prețurilor — scrie ziarul „Les Echos".

Totodată, după cum releva recent Michel Ornano, ministrul industriei și cercetării din Franța, se preconizează mutații în domeniul obiectivelor cercetării științifice din această țară. Astfel, pe avanscena științifică locul marilor programe nucleare, spațiale și de informatică urmează a fi preluat de problemele dezvoltării industriale. Printre noile teme proiectate pe primul plan se numără : îmbunătățirea condițiilor legate de calitatea vieții umane (ocrotirea sănătății, alimentația, condițiile de locuit, de transport și de muncă, starea mediului înconjurător), dezvoltarea noilor surse de energie, asigurarea aprovizionării cu materii prime, precum și ameliorarea cercetării științifice înseși. În ceea ce privește cercetarea fundamentală, aceasta va continua să se extindă, dar va trebui să se adapteze la noile priorități.

3 milioane de turiști în URSS, în 1973

PUBLICAȚIA sovietică „Turist" prezintă o serie de date statistice privind turismul în U.R.S.S. Astfel, anul trecut au vizitat Uniunea Sovietică aproximativ 3 milioane de turiști, din care peste 1,5 milioane din țări socialiste (peste 530 000 din Polonia, 280 000 din R.D.G. etc). In același timp, peste 2 milioane de cetățeni sovietici au plecat peste hotare, din care în Polonia 282 000, 166 000 în Bulgaria, 162 000 în Mongolia, 158 000 în R.D.G., 128 000 în Cehoslovacia etc. Dintre țările capitaliste, cea mai vizitată a fost anul trecut Japonia (de peste 90 000 de turiști sovietici).

R. P. Polonă : extinderea producției de automobile

ÎN POLONIA se acordă o atenție susținută dezvoltării industriei de automobile și diversificării producției sale. De la 0,8 mii de automobile în 1950 (de fapt, numai autocamioane), această producție a sporit la 49 mii în 1960, la 77,5 mii în 1965 și la 131 mii în 1970, în acest an urmînd să se producă 170 mii de autoturisme, camioane și autobuze. În perspectiva sfîrșitului acestui deceniu, se vor fabrica anual 400 mii de autoturisme, 50 mii de autocamioane, 10 mii de autobuze și 100 mii de autovehicule cu destinație specială.

Ținînd seama de evoluția cererii pe plan intern și extern, programul industriei polone constructoare de mașini prevede fabricarea unei game mai largi de autoturisme ; acestea, ca și autocamioanele și autobuzele, vor fi realizate printr-o largă cooperare cu societăți străine (Fiat, Berliet, Volvo, V.A.Z.-Togliatti ș.a.). Totodată, constructorii polonezi au pus la punct un model de automobil electric, destinat circulației în mediul urban.

După aprecierea specialiștilor, parcul de autoturisme proprietate personală va cunoaște o creștere susținută în perioada următoare, respectiv de la circa 1 milion de unități anul viitor, la 1,9 milioane în 1980 și 3,3 milioane în 1985. Această cerere va fi acoperită — alături de producția internă — prin importuri din țări socialiste și capitaliste ; concomitent, se extind exporturile polone de automobile a căror valoare globală sporește de la 230 milioane de dolari anul trecut la 300 milioane în 1974.

Pulsul activității „celor șapte surori"

BILANȚURILE asupra activității pe anul 1973, publicate de marile companii petroliere internaționale („cele șapte surori"), relevă — fără ambiguitate — amploarea activității acestora și nivelul profiturilor lor. După cum rezultă din tabel, companiile amintite au realizat sporuri de profituri — față de nivelul atins în 1972 — care oscilează între 45% pentru societatea „Mobil" și 363% în cazul lui „British Petroleum". De subliniat, că majoritatea absolută a acestor profituri au fost obținute de societățile petroliere în afara țărilor în care-și au sediul (S.U.A. sau Anglia).

Societatea		Volumul extracției de țiței (mil.t.)	Profiturile (mil.dolari)
Exxon	1972	283,7	1532
	1973	276,2	2443
Texaco	1972	201,1	889
	1973	226,8	1292
Mobil	1972	120,0	574
	1973	126,1	849
SOCAL	1972	166,2	547
	1973	166,8	844
Gulf	1972	160,5	197
	1973	156,8	800
Royal Dutch-Shell	1972	221,8	282[x]
	1973	230,4	730[x]
British Petroleum	1972	224,0	71[x]
	1973	239,0	329[x]

[x] Milioane de lire sterline

Sursa: "Petroleum economist", mai 1974.

curier...... curier...... curier...... curier...

A. MOȚIU — lector A.S.E. București : Urmăresc cu regularitate „Revista Economică", în care atît cadrele didactice, cît și economiștii din întreprindere găsesc bogate materiale documentare privind diverse aspecte ale economiei naționale și mondiale. De remarcat că atît conținutul cît și forma grafică a revistei înregistrează îmbunătățiri continui. Din dorința ca „Revista Economică" să fie și mai diversificată în tematica abordată, îmi permit să fac două propuneri :

- acordarea în cuprinsul revistei, a unui spațiu mai larg privind problemele de comerț exterior, evident cu o bogată tematică, începînd cu tehnici moderne, și pînă la aprofundate analize teoretice și de aplicare practică ;
- publicarea periodică a unor suplimente tematice, care să dezbată legislația și practica în activitatea de comerț exterior.

D. PETRU — „Dezrobirea"—Brașov : Constat cu satisfacție că Revista Economică corespunde în tot mai mare măsură cerințelor diferitelor categorii de cititori. Ca economist de întreprindere, care activez în compartimentul de aprovizionare, am totuși sentimentul că informațiile privind disciplina contractuală sînt insuficiente ca număr.

Ing. VASILE POPA — directorul I.A.S. Tulucești, județul Galați: Apariția Revistei Economice în contextul politic și economic specific anului 1974, îmbogățește evantaiul și tradiția presei noastre de specialitate. Referitor la problemele de economie agrară, din cuprinsul numerelor apărute, deși puține, se conturează utilitatea revistei și, în același timp, posibilitățile sale privind îmbogățirea tematicii atît sub aspect teoretic cît și practic : în acest domeniu, Revista Economică poate contribui imens la informarea cadrelor de conducere — tehnice și economice — din agricultură, la formarea economică a acestora, la punerea în dezbatere a problemelor complexe de economie agrară previzibile în contextul intensificării și modernizării continue a agriculturii noastre.

Deși este încă prea puțin cunoscută în unitățile agricole, fără îndoială, în curînd, noua revistă își va asigura un loc important în ansamblul surselor de informare și documentare a specialiștilor din agricultură. La aceste gînduri și impresii aș adăuga dorința menținerii unui dialog permanent, în coloanele revistei sau prin alte forme, cu cititorii din agricultură.

Întrebări și răspunsuri

● **Dumitrașcu Ștefan** — I.P. Informația București. Ca orice lege, și Codul muncii se aplică de la data intrării sale în vigoare (1 martie 1973) în afară de cazurile în care însuși actul normativ respectiv nu face o altă precizare. În cazul de față data constatării prejudiciului nu are nici o relevanță. Din cele de mai sus rezultă că :

— pentru plățile, făcute necuvenit, anterioare datei de 1 martie 1973, obligația de restituire o are în principal beneficiarul iar răspunderea materială subsidiară aparține celui care a prilejuit producerea pagubei ;

— pentru plățile aferente perioadei de la 1 martie 1973 beneficiarul are obligația de restituire pe interval de 1 an de la constatare, iar persoana din vina căreia s-a făcut plata necuvenită răspunde de la 1 martie 1973.

● **Întreprinderea viei și vinului — Bacău.** Legea nr. 9/1974 referitoare la controlul financiar preventiv în art. 14 lit. „a" supune obligatoriu acestui control (furnizarea de produse, executări de lucrări, prestări de servicii) precum încheierea contractelor economice și comenzile interne pentru aprovizionare și desfacere a contractelor de comerț exterior. În înțelesul legii se supune controlului financiar preventiv operațiunea de încheiere a contractelor și de emitere a comenzilor sus-menționate. Dispozițiile de livrare întocmite de organele dv. interne se emit în executarea și derularea respectivelor comenzi ori contracte economice și drept urmare nu se mai supun încă o dată controlului preventiv.

Dispozițiile de livrare a produselor se emit pe răspunderea persoanelor ce le întocmesc. Acestea au a răspunde pentru exactitatea datelor și conformitatea cuprinsului dispoziției de livrare cu clauzele contractuale.

● **Întreprinderea industrială locală de morărit și panificație — Brașov.** Deși personal nu aderăm la opinia autorului articolului din „Revista de Contabilitate" nr. 6/1973, sintem obligați a arăta că prin circulara nr. 65414 din 13 august 1971 Ministerul Finanțelor a retras Instrucțiunile comune nr. 385/1962 și drept urmare sînt imputabile și sumele reprezentînd debite prescrise chiar dacă acestea au fost vărsate la buget de către unitatea debitoare după împlinirea termenului de prescripție. Dispoziția normativă care a prilejuit o asemenea interpretare este cuprinsă în art. 11 lit. „c" din H.C.M. nr. 1885/1970 care nu face nici o distincție între creanțele față de persoane juridice sau fizice. Într-adevăr, textul prevede că este atrasă răspunderea materială pentru neurmărirea și neîncasarea creanțelor în termenele stabilite. De altfel, se poate constata că principiul unicității patrimoniului statal care în trecut avea o mai extinsă aplicare se aplică în prezent în mod conjugat cu principiul obligativității planurilor (de producție, financiar, de aprovizionare) la toate nivelurile și la toate unitățile și, drept urmare, lezarea patrimoniului propriei întreprinderi generează obligația de reintregire fiind fără relevanță faptul că bugetul de stat se află în posesia sumei prescrise.

● **Stere Beca** (economist C.A.P. Beidaud Jud. Tulcea). Fiind absolvent al unei instituții de învățămînt superior și încadrat ca economist sînteți considerat specialist cu studii superioare în înțelesul circularei nr. 10392 din 11 septembrie 1972 a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare publicată în Buletinul C.A.P. nr. 11/1972. Drept urmare aveți dreptul să primiți pe lîngă salariu și o sumă reprezentînd 15% din retribuția calculată după norme pentru președinte dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții :

— există aprobarea adunării generale în acest sens.

— planul de producție al C.A.P. se realizează integral.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

nr. 14 — vineri 20 septembrie 1974

– Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al XI-lea al partidului : O viziune unitară și de perspectivă asupra dezvoltării (**Bogdan Pădure**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– În dezbatere : Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.
– Semnificațiile profunde ale școlii viitorului (dr. **Maria D. Popescu**) 2
– Realizarea unui important act revoluționar : Participarea la conducerea societății (**Maria V. Popescu**) 3
– Exigențe ale industriei moderne : Profilare, tipizare, specializare (Ing. **Ion Crișan**) 5
– Cincinalul înainte de termen: Pregătirea planului pe 1975 (**Stelian Ciuraru**) 7
– Orientări în comerțul exterior, cu produse metalurgice (dr. **Vasile Negrescu**). 8–9

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

– Experiențe în actualitate: O soluție pentru programarea producției (Ing. **C. Gheorghiu**) 12–13

TEORII – IDEI

– Factorii creșterii economice în socialism (I) (prof. **I. Rachmuth**) 14–15
– Industrializare și nivel de trai în capitalismul contemporan (prof. dr. **I. V. Totu**) 16–18
– Simpozionul Internațional de Ergonomie : Un dialog despre „Umanizarea muncii" 20
– Convorbiri economice cu dr. **Aurelio Peccei** : „Cunoaștem limitele limitelor creșterii" 21
– Recenzii 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– În actualitate : „Grave incertitudini pe scena economică și financiară occidentală" (**I. Pădureanu**) 23
– Documentar „R.E." Comerțul invizibil în structurile economiei mondiale (**Gh. Dumitru**) 24–26
– Tendințe – conjuncturi 27
– Piața monetară internațională 29
– Mondorama 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga**, **Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu**, **Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 11 59 60.

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

ÎNTREPRINDEREA

„INDEPENDENŢA"

SIBIU

str. Karl Marx nr. 33

INDEPENDENTA
SIBIU

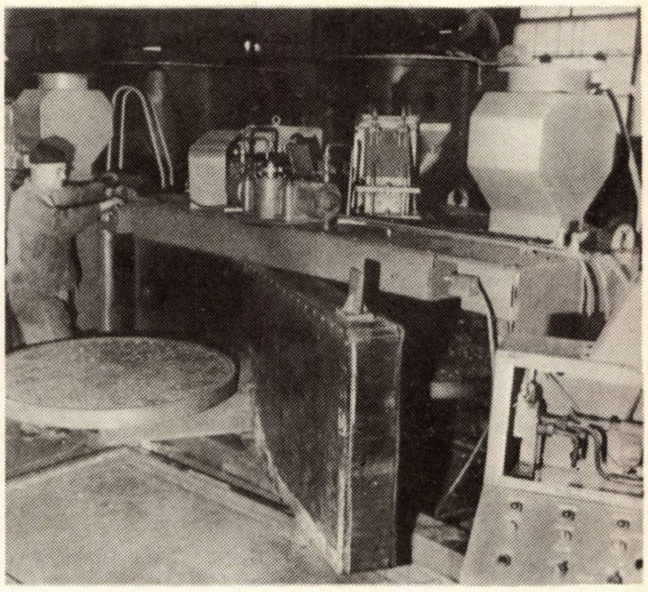

Cu o tradiţie de peste 100 de ani „Independenţa" Sibiu produce utilaje în regim de unicate, prototipuri, precum şi utilaje de serie, într-o gamă largă sortimentală. Dispunînd de secţii dotate cu maşini unelte moderne poate finaliza produse de diferite complexităţi din diverse domenii.

- Execută utilaje tehnologice pentru industria chimică, prelucrarea ţiţeiului, stufului, celulozei şi hîrtiei, filtre, ventilatoare etc.
- Utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, asimilînd fabricaţia de cuptoare industriale pentru topirea metalelor, cuptoare pentru tratament termic primar şi secundar, maşini de format, de miezuit etc.
- Utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcţii şi refractare, concasoare giratorice, instalaţii de sortat agregate etc.
- Maşini-unelte pentru lucrări miniere, ciocane de abataj, perforatoare pneumatice fabricate atît după concepţie proprie cît şi după licenţa Tampella.
- Unelte şi scule pneumatice diverse pentru mecanizarea tuturor operaţiunilor de lăcătuşerie, montaj etc.
- Lanţuri cu role — petrolier şi agricol.

GOSPODINE!

Semipreparatele tip „GOSPODINA" se pot găsi zilnic la raioanele unităţilor „Alimentara" şi ale unităţilor de alimentaţie publică:

— Semipreparate de legume
— Semipreparate din carne de vită, porc şi pasăre
— Preparate din peşte
— Preparate din ouă
— Preparate de cofetărie şi patiserie
— Carne pentru tocat, rasol şi friptă

Lei 5

D646

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

15

27
septembrie
1974

PROGRAMUL PARTIDULUI

totul pentru OM

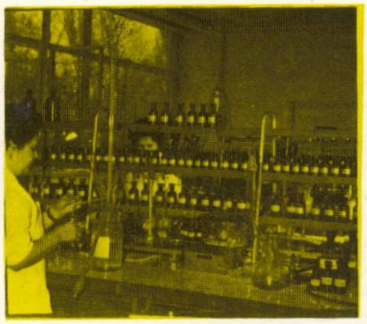

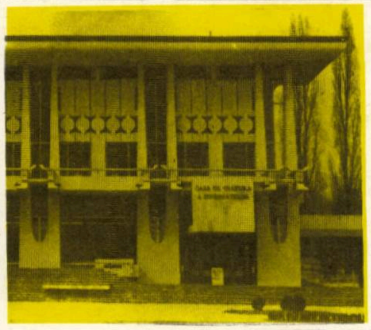

DIALOG RODNIC DESPRE PREZENT ŞI VIITOR

• La HUNEDOARA

„Avem in vedere ca Hunedoara să se dezvolte in viitor... Va trebui să trecem aici şi la producerea de utilaje siderurgice. Avem in vedere ca Hunedoara să devină şi un centru de construcţii de maşini, mai bine-zis, de construcţii de utilaje siderurgice, folosind experienţa muncitorilor de inaltă tehnicitate, a tehnicienilor şi inginerilor hunedoreni" (din cuvintarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, la marea adunare consacrată jubileului siderurgiei hunedorene).

• La ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ din Cugir

„In cadrul cincinalului, uzina din Cugir a făcut progrese insemnate in insuşirea de noi produse de inaltă tehnicitate... Uzina continuă să se dezvolte ; in faţa ei stau sarcini şi perspective deosebit de mari. Bazindu-mă pe rezultatele pe care le-aţi obţinut pină acum, aş dori să exprim convingerea că şi in anii viitori veţi depune o activitate susţinută pentru indeplinirea in cele mai bune condiţii a sarcinilor" (din cuvintarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la adunarea populară de la Cugir, consacrată aniversării a 175 de ani de la infiinţarea Întreprinderii mecanice).

• La ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ „OLTUL" din Sf. Gheorghe

„Am vizitat in oraşul Sfintu-Gheorghe o intreprindere mai veche, unde am mai fost de citeva ori. Am constatat cu multă bucurie progresele realizate de acest colectiv minunat, faptul că el dă producţie din ce in ce mai bună şi aduce o contribuţie de seamă la realizarea planului in judeţul dumneavoastră" (din cuvintarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la adunarea populară din oraşul Sf. Gheorghe).

„Inaugurăm acest drum inainte cu numai 2 luni de cel de-al XI-lea Congres al partidului, care va rămine in istoria ţării prin aceea că deschide calea spre societatea comunistă in România. Acest drum, ca de altfel tot ce infăptuim şi vom infăptui in deceniile viitoare, va vorbi peste secole de munca, dirzenia şi capacitatea creatoare a poporului nostru, de voinţa sa de a asigura triumful comunismului in România" (din cuvintarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la marea adunare populară prilejuită de inaugurarea drumului naţional transfăgărăşan).

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR

PCR

XI

IN INTIMPINAREA CONGRESULUI al XI-lea AL P.C.R.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P. C. R.

RAȚIONALITATEA MODULUI DE TRAI SOCIALIST

TREBUIE SĂ REFLECTĂM, în chip lămuritor, asupra unei probleme căreia proiectul de Program al partidului îi conferă o importanță cu adevărat majoră: problema satisfacerii depline a cerințelor raționale de viață ale populației. Un standard ridicat de viață materială împletit cu un înalt nivel de cultură al întregului popor reprezintă, după cum bine se știe, țelul constant și definitoriu al întregii politici a partidului, reînscris în proiectul de Program în termenii următori: „Politica generală a partidului, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate au drept țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, sporirea gradului de civilizație a vieții întregii societăți. Acestui țel îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale, pentru creșterea venitului național" [1]).

● Omul în dublă ipostază

Lectura atentă a proiectului de Program, a Directivelor și a Tezelor, documente ale Congresului al XI-lea al P.C.R. care formează o unitate inseparabilă, învederează tratarea într-o manieră și perspectivă nouă considerabil lărgită a problemei satisfacerii trebuințelor material-spirituale ale maselor în condițiile socialismului multilateral dezvoltat și, apoi, ale comunismului. Pe fondul prevederilor concrete privind creșterea veniturilor reale ale populației — de exemplu pînă în 1980 ele vor crește cu 35—37% față de 1975 — luarea aminte ne este atrasă de faptul că în documentele susmenționate se utilizează frecvent formula **„satisfacerea deplină a necesităților RAȚIONALE de viață ale oamenilor"**. Nu este însă vorba de o simplă formulă. Este vorba de o opțiune clară științific fundamentată și de o concepție privind modul sau stilul de viață socialist și comunist care se cere proiectat, modelat cu anticipație și construit conștient în funcție de idealul umanist-socialist despre om și condiția umană propriu partidului nostru.

„In centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism — postulează proiectul de Program — se va afla permanent omul — factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale —, satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea neîngrădita a personalității umane" [2]). Omul este astfel privit în dubla sa ipostază: ca principală forță productivă, sfera în care își manifestă și afirmă potențialul energetic creator, dar și ca țel, ca finalitate, ca rațiune de a fi a însăși activității de producție, care se justifică întrucît — și în măsura în care — satisface trebuințele firești de consum ale oamenilor. Căci așa cum spunea Marx, pe cît de lapidar, pe atît de adevărat: „Fără trebuință nu e nici producție. Dar tocmai consumul reproduce trebuința" [3]).

Modul de producție capitalist a amplificat enorm forțele de producție, masa bunurilor de consum, dar proprietatea și însușirea privată, polarizarea socială provocată de aceasta, au provocat și mențin grave disparități și inechități sociale resimțite nemijlocit în sfera consumului. În plus, legea oarbă a maximizării profiturilor, a producției subordonate în primul rînd obținerii acestora, cu orice preț, în orice condiții, a proliferat o producție de bunuri menite să satisfacă trebuințe false, dăunătoare, artificial provocate și abil manipulate de publicitate și reclamă, fenomen deplîns și denunțat în toate cutele absurdității sale de autori foarte diverși, de la Herbert Marcuse la Bertrand de Jouvenel. Caracterul irațional și inechitabil al modului de producție capitalist nu poate să nu se regăsească în caracterul irațional și inechitabil al modului de repartiție și de satisfacere a trebuințelor, în paradoxul: bogăție și opulență în mijlocul sărăciei, restricții în mijlocul risipei. „Numai cei avuți puteau critica «societatea abundenței», — scrie sarcastic Lucien Karpik — fiindcă numai ei o cunoscuseră realmente, mai ales sub forma risipei" („Consommation et politique", în revista Esprit, — sept. 1972, pag. 256).

Modul de producție socialist, ca și modul socialist de consum, de satisfacere a trebuințelor omenești se înscriu în replică față de cele capitaliste. Caracteristic societății socialiste este nu numai lichidarea exploatării sociale și a bazei sale economice, proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, nu numai instituirea egalității juridice între toți membrii societății, ci și efortul de a asigura egalitatea de șanse, de a promova consecvent în sfera esențială a repartiției, a consumului principiul echității, adică al proporționalității cu contribuția efectiv adusă de fiecare la crearea valorilor materiale și culturale, la crearea venitului național. Se știe că procesul construcției socialiste se confruntă cu două mari probleme inseparabil legate: 1) cu necesitatea dezvoltării intense, în ritm rapid a forțelor de producție, pe baza științei și tehnologiei moderne, în vederea realizării unei mase convenabile, satisfăcătoare de produse; 2) cu necesitatea de a asigura satisfacerea echitabilă, la niveluri cantitative și calitative optime, a trebuințelor materiale și spirituale evolutive ale întregii populații.

Asupra acestui ultim aspect trebuie aplicată atenția și judecata noastră analitică, tratînd problematica cu luciditate și larghețe astfel cum ne invită s-o facem conținutul și spiritul Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

---

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Proiect. Editura Politică, 1974, pag. 68.

[2]) Programul Partidului Comunist Român, pag. 71.

[3]) **K. Marx**, Bazele criticii economiei politice, vol. I. Ed. Politică, 1972, pag. 25.

● Optim economic și optim uman

DEFINITORIU pentru tipul socialist de organizare social-umană este procesul, conștient dirijat, de înscriere a ceea ce numim optim economic în optimul uman.

De ce spunem: optimul economic trebuie să fie încadrat, subordonat unui optim uman?

Pentru că **întreaga activitate economică** (producția, schimbul, repartiția) **trebuie raportată la trebuințele umane definite în mod științific, privite evolutiv, dar nu sustrase unor limitări, unui control rațional.** Desigur procesul amplificării și diversificării trebuințelor ține de însăși natura acestora, precum și de natura dialecticii producție-consum atît de precis analizate de Marx[*]). Dar numai într-o societate — cum este cea capitalistă — în care totul sau aproape totul se supune unei evoluții spontane, stihinice, necontrolate la nivel macrosocial, se poate instala ideea și prolifera mentalitatea potrivit căreia trebuințele omenești sînt sau trebuie considerate ca nelimitate, iar satisfacerea lor substituită unei goane iraționale după produse cu durabilitate scurtă și servicii care în tot mai mare măsură vin în întîmpinarea unui volum dilatat de necesități **artificial** create, care provoacă risipă de resurse naturale, deteriorarea echilibrului ecologic, ca și al celui psihologic. Referindu-se la asemenea consecințe Bertrand de Jouvenel scria nu de mult: „Voi menționa sentimentul de a fi purtat de un flux care nu poate fi controlat. Totul curge și tot ce a fost adus este dus într-un ritm din ce în ce mai rapid; nimic nu e făcut să dureze. Cred că societatea noastră industrială suferă de o boală fundamentală, de ordin moral și politic, în sensul că individul nu are putere decît în calitatea sa iresponsabilă de consumator. În acest sens societatea noastră este într-adevăr o societate de consum: unii indivizi au foarte puțină putere de consum, iar alții multă, și această inegalitate cantitativă este viu resimțită..." (Analyse et Prévision", vol. XIV, 1972, pag. 1189). În Occident, remarcă alt autor, „credința în creșterea economică a lăsat loc unui sentiment de stînjeneală, pentru că publicul înțelege că ea însoțește binefacerile pe care le aduce cu atîtea căderi traumatizante sau absurde încît în final te întrebi dacă soldul nu este creditor... Astăzi se pot constata zi de zi inconvenientele unei creșteri economice necontrolate: poluare, distrugerea mediului înconjurător, producție defectuoasă, risipă, înșelarea deliberată a consumatorului etc." (Vincent Gérard, „Aujourd'hui 1945—1970", vol. I, 1972, pag. 27).

În dialectica producție-consum societatea socialistă, cu atît mai mult cea comunistă, introduce nu simple corecturi, ci **schimbări fundamentale de sens și finalitate.** Producția încetează a fi subordonată profitului privat, recăpătîndu-și și amplificîndu-și sensul ei firesc de a satisface trebuințele umane, definite prin cooperarea și armonizarea unor criterii de ordin științific, economice, social-politice și etice și, astfel, supuse unui control colectiv [4]). În perspectiva nouă pe care proiectul de Program o deschide în problema satisfacerii trebuințelor umane — naturale și sociale — se cere reliefat faptul că, prin esența sa, socialismul are nu numai posibilitatea obiectivă dar și obligația de a supune dirijării și planificării conștiente, atît producția materială la nivelul societății globale (pe baza studierii și cunoașterii științifice a efectelor inexorabile ale legilor dezvoltării economico-sociale), cît și necesitățile de consum stabilite pe criterii de raționalitate științifică și de echitate socială și morală. Așadar economicul, social-politicul, și eticul sînt chemate să intervină în mod științific în formularea indicatorilor economici — esențiali, dealtfel —, ai dezvoltării sociale armonioase, cît și în definirea volumului și structurii optime a trebuințelor de satisfăcut în raport cu cerințe de consum general-umane și specifice, particulare.

Extrem de importantă este, sub acest aspect, soluția oferită de proiectul de Program problemei raportului dinamic dintre veniturile directe și cheltuielile sociale, care vor ocupa o pondere tot mai importantă în satisfacerea cerințelor generale ale populației. „Societatea va urmări satisfacerea în tot mai bune condiții — pentru toți cetățenii — a necesităților de învățămînt, ocrotire a sănătății, odihnă, cultură, asumîndu-și într-o măsură tot mai mare sarcina creșterii și îngrijirii tinerei generații, asigurării unor condiții de viață demne pentru bătrîni. Aceasta va contribui la acoperirea unitară a unor nevoi generale, nu în funcție de venituri, ci de cerințele fiecărui individ, de necesitățile concrete, diferențiate ale dezvoltării omului, ale înfloririi personalității umane. Se va extinde astfel împletirea, încă din această fază, a principiului repartiției socialiste după muncă, cu principiul repartiției comuniste de satisfacere deplină a necesităților raționale de viață ale oamenilor" [5]).

Numai supus controlului (am spune chiar autocontrolului) social-politic, respectiv criteriilor și principiilor socialiste și comuniste de viață, optimul economic devine optim uman. Numai fixîndu-se ca sistem de referință conceptul de natură umană, în accepțiunea filozofico-științifică dată de marxism, ca o structură biologico-fiziologică, social-istorică și psihologică evolutivă, putem înțelege că economicul, producția în primul rînd, nu e un scop în sine, ci un mijloc obiectiv necesar pentru satisfacerea trebuințelor determinate de natura omului și condiționate strîns de natura sistemului economico-social, de stadiul său concret de evoluție. Numai astfel putem înțelege că nu tot ceea ce este rentabil din punct de vedere strict economic și financiar este „rentabil" din punctul de vedere social-uman, politic și etic, este dezirabil pentru perpetuarea sănătoasă a speciei, pentru realizarea personalității umane.

● Exigențe ale unui model de consum

DIALECTICA inextricabilă producție-consum, sustrasă legilor evoluției spontane și stihinice proprii capitalismului, conferă în socialism factorului de decizie economică, socială și politică, responsabilitatea de a interveni activ în procesul evaluării volumului și structurii optime, dezirabile, raționale a trebuințelor individuale și colective, ținînd seama simultan de cerințele determinismului economico-social obiectiv și de motivațiile umane subiective, distribuite într-un larg și adesea deconcertant spectru de variante, de particularități,

prof. dr. Petru PÂNZARU

(Continuare în pag. 20)

---

[*]) „Producția produce consumul: 1) furnizîndu-i materialul; 2) determinînd modul de consumare; 3) trezind în consumator **trebuința** al cărei obiect îl constituie produsul creat de ea... Aceasta din urmă identitate, menționată la punctul 3, este de repetate ori tratată în economia politică sub forma **corelației dintre cerere și ofertă, dintre obiecte și trebuințe,** dintre trebuințele naturale și cele **create de societate"** („Bazele criticii economiei politice", vol. I, Editura politică, 1972, pag. 26. și 27).

[4]) **Helmut Klotsch,** „Cu privire la dialectica trebuinței, a interesului și a scopului în socialism", în Deutsche Zeitscrift für Philosophie" nr 2/1972.

[5]) Programul Partidului Comunist Român, pag. 69.

Un dinamizator al dezvoltării

RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE

PROGRAMUL Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., documente de o excepțională importanță pentru dezvoltarea economică și socială a țării noastre, acordă o importanță deosebită relațiilor economice externe.

Partidul pornește de la premisa că : „...lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. Aceasta constituie o necesitate obiectivă și pentru progresul economic și social al țării noastre" 1).

Prevederile proiectului de program cu privire la relațiile economice externe, se caracterizează printr-un profund realism și ele se întemeiază pe realizările și pe direcțiile dezvoltării economiei românești, pe cerințele îmbinării armonioase a factorilor interni cu cei externi într-o strategie unitară a creșterii economice. În aprecierea acestor preveederi care iau în considerare o amplificare ascendentă a colaborării economice externe trebuie să avem în vedere rolul conducător al P.C.R., vasta activitate desfășurată de conducerea de partid și îndeosebi de către tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, președintele republicii noastre, în direcția dezvoltării fără precedent a relațiilor economice externe ale țării noastre.

În ultimii ani în continuare aceste relații au cunoscut un dinamism accentuat atît în ansamblul lor, cît și pe diferitele lor compartimente : schimburi comerciale tradiționale de produse, comerț cu drepturi de proprietate industrială și intelectuală, acțiuni de cooperare în producție, în știință și în tehnică, turism internațional, participarea la diferite organisme economice și financiare etc.

În virtutea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, statul român își exercită monopolul indivizibil asupra relațiilor economice externe sub toate formele lor de existență în vederea angrenării progresive și cu eficiență sporită a economiei țării noastre în diviziunea internațională a muncii.

În ultimii ani, în cadrul intensificării preocupărilor generale ale P.C.R. și ale statului român pentru perfecționarea conducerii activității economice, o atenție deosebită s-a acordat îmbunătățirii conducerii activității de colaborare economică externă.

Dintre măsurile adoptate în acest sens menționăm perfecționarea legăturilor economice și a celor administrative dintre producție și comerț în toate etapele planificării și realizările planului de comerț exterior, atît între verigile coordonatoare, cît și între cele de execuție. Fără să intrăm în analiza de detaliu a acestor măsuri, subliniem preocuparea partidului și a statului pe de o parte pentru a asigura o conducere unitară capabilă să elaboreze o strategie viabilă a dezvoltării relațiilor economice externe, în concordanță cu cerințele fundamentale ale progresului economiei românești. Pe de altă parte, se urmărește a se realiza o asemenea conducere a relațiilor economice externe încît să se realizeze un interes și o răspundere maximă față de problemele comerțului exterior și ale cooperării economice externe atît din partea unităților producătoare, cît și a celor specializate de comerț exterior. Perfecționarea în continuare a relațiilor plan-piață, în domeniul schimburilor comerciale și a cooperării externe, extinderea metodelor moderne de management în unitățile economice cu activitate de comerț exterior, se înscriu ca unele dintre cerințele de bază de care se va ține seama în continuare pentru realizarea în bune condițiuni a prevederilor programului partidului.

Fără îndoială că sporirea substanțială de la un an la altul a volumului exportului, diversificarea lui pe produse și zone geografice presupune o creștere în continuare a potențialului economic al țării. Eforturile susținute făcute în domeniul investițiilor, creșterii producției industriale se răsfrîng azi pozitiv asupra dinamicii comerțului exterior. Spre exemplu, volumul exportului a crescut în 1973 de 15 ori față de nivelul anului 1950, iar la sfîrșitul acestui an se prevede a fi de 20 de ori mai mare față de 1950.

Caracteristic țării noastre este raportul dintre ritmul de creștere a volumului investițiilor (I), ritmul de creștere a producției globale industriale (PG) și ritmul de creștere a volumului comerțului exterior (CE) aflate în relația :

$$I > P.G. > C.E.$$

relație specifică țărilor aflate în curs de dezvoltare industrială.

O comparație cu cîteva țări socialiste este edificatoare în acest sens. (vezi tabelul)

În următorul cincinal dinamismul schimburilor comerciale și al cooperării se va accentua sub multiple aspecte, aceasta corespunzînd unor cerințe obiective, legice ale economiei românești contemporane.

Astfel, corespunzător prevederilor din Directive, ritmul mediu anual de creștere a volumului comerțului exterior pe întreaga perioadă 1976–1980, va fi de 11,5–12,5, devansînd pe cel al investițiilor de 10,5–11,4 și al producției industriale de 9–10. Devansarea este și mai mare dacă luăm în considerare creșterea exportului față de cea a venitului național și a producției industriale, coeficient de devansare 1,39. Fără îndoială că în aprecierea cît mai exactă a acestor creșteri corelative ar trebui să ia în considerare influența diferiților factori care țin de mutațiile structurale care vor avea loc atît în producție cît și în exporturi, de influența prețurilor etc. Dar oricum această devansare reflectă o deschidere progresivă a economiei românești spre piața mondială și totodată o amplificare a rolului comerțului exterior la reproducția lărgită a forțelor de producție din țara noastră. Trebuie menționat că această creștere mai rapidă a schimburilor comerciale decît cea a venitului național și a producției industriale s-a impus în ultimii 15–20 de ani ca o tendință de durată în numeroase țări ale lumii, cu deosebire în țările mici și mijlocii.

Locul important al comerțului exterior în economia românească rezultă în mod convingător și din faptul că în următorul cincinal exporturile vor deține peste o treime din venitul național. Aceasta înseamnă că la nivelul economiei naționale, aproape fiecare al treilea lucrător angajat în sfera productivă, va lucra pentru export. În unele întreprinderi și chiar subramuri industriale ponderea producției pentru export este însă cu mult mai mare, variind între 50% și peste 80%. Asemenea ponderi și chiar mai ridicate se întîlnesc în numeroase țări inclusiv în cele puternic industrializate, cu o economie mult mai diversificată ca a țării noastre. În Belgia și Olanda de pildă, care în ultimii ani s-au situat din punct de vedere al volumului total al comerțului exterior printre primele 10 țări din lume, exportul deține peste 50% din întreaga producție industrială.

Participarea progresivă a României la diviziunea internațională a muncii, poate și sigur va aduce o contribuție din ce în ce mai importantă la realizarea unor cerințe cum sînt : promovarea progresului tehnic în economie, optimizarea capacităților de producție și a costurilor de fabricație, modernizarea structurii economiei românești prin creșterea unor ramuri și subramuri de înaltă concentrație tehnologică, aprovizionarea economiei naționale cu o serie de materii prime de bază etc.

Astfel, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate într-o perioadă cît mai scurtă se impune, printre altele, promovarea accelerată a progresului științific-tehnic și perfecționarea continuă a structurii producției. Fără îndoială că eforturile proprii au rolul hotărîtor în realizarea acestor cerințe majore ale creșterii economice. Totodată, realizarea acestor cerințe de o deosebită importanță pentru creșterea economică în condiții de eficiență sporită, necesită o concentrare a eforturilor în limita resurselor umane, naturale și financiare disponibile. Evident că structura economiei românești, este încă pretabilă la diversificări sensibile în diferitele ei ramuri și subramuri. Pe de altă parte așa cum subliniam și cu alte prilejuri 2) se impune o intensificare a preocupărilor pentru profilarea și specializarea producției în diferite ramuri economice, în strînsă legătură cu cerințele curente dar mai ales de perspectivă ale pieței interne și ale celor externe.

Fără îndoială că specializarea internațională a producției prezintă numeroase dificultăți și printre altele s-ar putea obiecta că adîncirea ei exagerată comportă riscul măririi dependenței de piețele externe și aceasta este adevărat. Dar, insuficienta preocupare pentru adîncirea specializării internaționale a producției comportă riscuri cu mult mai mari, dificultăți în desfacerea unor produse la prețuri competitive, irosiri de fonduri de investiții etc.

Nu trebuie să subestimăm nici efectul de antrenare pe care circulația internațională a produselor, îndeosebi a drepturilor de proprietate industrială și intelectuală și coopera-

Creștere procentală în 1973 față de 1950.

Tara	I	P.G.	C.E.
R.P.Bulgaria	13 ori <	15 ori <	22 ori
R.S.Cehoslovacia	199 <	593 <	697
R.P.Ungară	473 <	622 <	10 ori
U.R.S.S.	764 <	849 <	11 ori
R.S.România	17 ori >	16 ori >	13 ori

rea internațională în producție, în tehnică, în știință, în acțiuni de management il are asupra creșterii economice privită în ansamblul său.

Creșterea accelerată a comerțului exterior și cu deosebire a exportului se află într-un raport nemijlocit de intercondiționare cu eficiența economică a producției, sub forma influențelor favorabile pe care le exercită asupra optimizării capacităților industriale, cunoscută fiind tendința de concentrare a acestora in proporții care în unele cazuri depășesc cu mult capacitatea de absorbție a pieței interne.

Referindu-ne la condițiile concrete ale țării noastre, trebuie să menționăm că unul dintre factorii de seamă care condiționează creșterea rapidă a schimburilor comerciale externe, acoperirea unei părți însemnate din necesarul de mașini și utilaje și mai ales de materii prime de bază pe seama importurilor, ceea ce necesită mijloace de plată ce se pot obține numai prin creșterea susținută a exporturilor de mărfuri.

Dezvoltarea în ritmurile preconizate a schimburilor comerciale și a cooperării economice externe se înscrie deci organic în strategia P.C.R. de înflorire a economiei românești, de ridicare a eficienței muncii sociale și a nivelului de trai al poporului de propășire a socialismului.

Înfăptuirea prevederilor proiectului de program în domeniul relațiilor economice externe va fi condiționată însă de numeroși factori, care țin de domeniul producției și al circulației de mărfuri.

Semnificative în această direcție sînt mutațiile structurale, exporturile preconizate prin Directive, mașinile și utilajele împreună cu produsele chimice urmînd să dețină în următorul cincinal peste jumătate din totalul exportului. Aceste orientări se întemeiază pe direcțiile economiei românești în plin proces de industrializare. De asemenea, experiența mondială pune în evidență faptul că îndeosebi, pentru țările cu resurse naturale limitate, situație în care se află și țara noastră, orientarea cu precădere spre exporturile de mașini și utilaje, reprezintă condiția esențială pentru încadrarea lor cu eficiență sporită în diviziunea internațională a muncii.

Țara noastră are deja realizări însemnate în numeroase domenii ale construcțiilor de mașini, inclusiv în cel al producerii de instalații complexe care îi pot permite să accentueze creșterea exporturilor. Un loc însemnat il vor deține în continuare și exporturile altor produse prelucrate cum sînt bunurile industriale de consum alimentar și nealimentar și chiar unele produse agroalimentare. De asemenea, o atenție sporită se va acorda exportului de inteligență sub diferitele sale forme, brevete, cesionări de licențe, consulting, engineering etc.

Creșterea eficienței exporturilor românești necesită însă intensificarea preocupărilor pentru ridicarea calității produselor, pentru livrarea ritmică a produselor, pentru încheierea contractelor ferme de lungă durată.

Trebuie subliniat că în condițiile în care, pe de o parte, întreprinderile noastre apar pe piețele externe adeseori pentru prima dată cu unele produse, iar pe de altă parte ca urmare a competiției foarte dure existente pe aceste piețe, fără o respectare ireproșabilă și cu caracter de permanență a calității nu se pot introduce și menține pe respectivele piețe. Avem în vedere problema calității sub multiplele sale aspecte și anume, creșterea ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare și cu parametrii tehnico-economici superiori, respectarea cu consecventă a „disciplinei calitative" la nivelul întregii serii de produse, îmbunătățirea mărfurilor sub aspectul esteticii, al ambalajelor și al prezentării etc.

Dezvoltarea producției pentru export și adîncirea specializării producției impun extinderea cooperării economice cu firme din alte țări. În „Program" se subliniază necesitatea intensificării cooperării externe a țării noastre pe toate fluxurile relațiilor economice mondiale. Totodată se simte nevoia unei orientări mai ferme a acțiunilor de cooperare încă din fazele inițiale către dezvoltarea producției nu numai pentru consumul intern, ci și pentru export.

O contribuție mult mai mare decît pînă în prezent ar putea s-o aducă cooperarea economică cu parteneri străini la dezvoltarea producției noastre și mai ales a exportului de instalații complexe. Trebuie să subliniem că acestea se numără printre cele mai reprezentative produse pentru capacitatea creatoare și de producție a unei industrii, ocupînd un loc însemnat în industria și exportul țărilor dezvoltate. Exportul de instalații complexe antrenează totodată, schimbul comercial de engineering, de licențe, de know-how etc. Experiența mondială arată că însăși marile întreprinderi din țările cu vastă tradiție industrială pot realiza o gamă relativ redusă de instalații complexe în întregime, ele recurgînd fie la cooperări cu firme din alte țări, fie la importul de completare.

Importurile de completare dețin încă în cadrul unora dintre instalațiile noastre complexe o pondere însemnată, cu toate că în ultimii ani s-au adoptat măsuri pe linia reducerii acestora. De asemenea, ele provin uneori din țări cu care balanța noastră comercială este deficitară, plățile fiind efectuate în devize liber convertibile, iar o parte însemnată a exporturilor de instalații complexe se fac în țări cu care avem relații în clearing. Fără îndoială că în ambele situații există rezerve substanțiale în direcția reducerii importurilor de completare. Dar în același timp, reducerea importurilor de completare și asimilarea în producție a unor repere de serie foarte mică implică o creștere considerabilă a prețului de cost. În aceste condiții, cooperarea pe scară mai largă cu întreprinderi din alte țări în producerea și comercializarea unor instalații complexe ni se pare a fi o cale importantă de reducere și chiar de eliminare a influenței negative pe care o exercită asupra exporturilor acestor produse importurile de complementare, o cale de impulsionare a exporturilor de instalații complexe în condiții de eficiență sporită. Dacă în aceste cazuri, formele tradiționale de comerț și chiar unele forme mai simple de cooperare se dovedesc mai puțin eficiente, perspectivele extinderii cooperării economice cu alte țări sînt foarte largi în cadrul existent, fructificarea lor depinzînd mai ales de măsura în care întreprinderile noastre se vor angrena în acțiuni de coproducție și de comercializare în comun a producției obținute.

Dezvoltarea schimburilor comerciale externe la nivelul prevederilor „Directivelor" în următorul cincinal precum și într-o perspectivă mai largă, necesită intensificarea preocupărilor tuturor verigilor coordonatoare și a celor de execuție din acest domeniu pentru folosirea celor mai adecvate tehnici promoționale și de comercializare a produselor. Astfel, sistemul de cointeresare a întreprinderilor producătoare și a celor exportatoare în direcția intensificării exportului și a obținerii unor prețuri cît mai favorabile pe piețele externe poate fi în continuare îmbunătățit. Actualul sistem este orientat aproape în exclusivitate pe îndeplinirea planului de export, pîrghiile financiare stimulative care să cointereseze întreprinderile în dezvoltarea producției pentru export și în ridicarea calității activității comerciale, pe piețele externe fiind încă insuficiente.

Îmbunătățirea activității comerciale externe, curente și de perspectivă, necesită acordarea unei atenții sporite acțiunilor promoționale, cum sînt : cercetarea piețelor externe, publicitatea pentru export, service-ul. Cercetarea piețelor externe cunoaște în ultimul timp o dezvoltare însemnată, în această activitate fiind angrenate atît întreprinderile de comerț exterior și alte unități cu sarcini de comerț exterior, cît și Institutul de studiere a conjuncturii economice internaționale. Totuși, există încă cerințe însemnate pe linia intensificării acestei activități, mai ales în ceea ce privește elaborarea unor studii de previziuni și prognoze pe termene lungi asupra piețelor externe.

În lumina prevederilor „Programului" și a „Directivelor", relațiile economice externe vor cunoaște o continuă dezvoltare și din punct de vedere al repartizării geografice.

O atenție constant ridicată se va acorda în continuare colaborării cu țările socialiste menită să afirme în mod convingător forța principiilor noi, marxist-leniniste de cooperare între state, să promoveze un nou tip de raporturi internaționale, bazate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, de neamestec în treburile interne, avantaj reciproc și întrajutorare. Colaborarea economică dintre țările socialiste, contribuind efectiv la dezvoltarea fiecărei economii naționale, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor, la propășirea generală a socialismului, demonstrează superioritatea acestei orînduiri ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale. De altfel, așa cum subliniau o serie de economiști din țara noastră și din alte țări socialiste, la cel de al IV-lea Congres Mondial al Economiștilor care a avut loc în luna august a.c., la Budapesta, în respectarea acestor principii anterior menționate și care stau la baza întregii colaborări din cadrul C.A.E.R., constă superioritatea față de modelele de integrare puse în aplicare în lumea capitalistă.

O expresie cantitativă a evoluției pozitive a colaborării economice dintre țara noastră și celelalte țări socialiste o constituie dinamismul schimburilor comerciale reciproce, volumul acestora crescînd în anul 1973 de aproape 3 ori față de 1960. Pe primii trei ani ai acestui cincinal schimburile comerciale cu țările socialiste au deținut 52,5% din totalul comerțului nostru exterior. Așa cum se menționează în programul partidului, relațiile economice și cooperarea în producție cu țările socialiste vor deține în continuare ponderea principală.

România va participa activ la colaborarea în cadrul C.A.E.R., la înfăptuirea „Programului Complex" pe baza principiilor adoptate în comun. Țara noastră este interesată la înfăptuirea oricăror acțiuni concrete de colaborare, inclusiv la crearea de intreprinderi și societăți mixte de producție care pot avea o contribuție reală la accelerarea progresului economic și tehnic, în diferite ramuri ale economiei noastre naționale și a partenerilor noștri. Fără îndoială că este pe deplin în spiritul internaționalismului socialist ca, colaborarea în cadrul C.A.E.R. să contribuie la sprijinirea efectivă a eforturilor statelor membre mai puțin dezvoltate industrial pentru accelerarea progresului tehnic-economic. Această cerință poate fi îndeplinită prin asemenea acțiuni de cooperare care să accelereze mutațiile structurale în economiile naționale din țările mai puțin dezvoltate, către domeniile de înaltă concentrație tehnică și tehnologică al căror efect de antrenare în creșterea economică este dovedit de practica mondială ca fiind net superior față de așa-zisele domenii tradiționale.

Un dinamism accentuat îl cunosc relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. Așa cum se subliniază și în proiectul de Program, „Colaborarea cu aceste țări se înscrie în principiile generale ale politicii externe a României, ca o expresie a solidarității cu lupta lor pentru emanciparea economică, socială și națională, a sprijinirii dezvoltării lor pe calea progresului, ca o contribuție internațională la cauza luptei pentru dreptul la afirmarea liberă, independentă a fiecărei națiuni, împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste pe plan mondial"[3].

Este cunoscut faptul că și în anii trecuți schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare au reprezentat componenta cea mai dinamică a relațiilor economice externe. Astfel în anul 1973 volumul comerțului exterior cu aceste țări a crescut sensibil mai repede decît schimburile comerciale externe totale.

România întreține în prezent relații economice cu peste 70 de țări în curs de dezvoltare din cele trei continente menționate, din care cu peste 60 sînt încheiate acorduri comerciale, iar într-o serie de cazuri și de cooperare economică și tehnică științifică.

In următorul cincinal, concomitent cu menținerea acestui dinamism ridicat, se va pune un accent tot mai mare pe diversificarea formelor de colaborare, pe intensificarea acțiunilor de cooperare în producție, în știință, și tehnică, în domeniul pregătirii cadrelor etc.

România, care la rîndul său este o țară în plin proces de dezvoltare, sprijină efectiv procesul de industrializare și de modernizare a economiilor naționale ale tinerelor state care fac eforturi pentru consolidarea independenței lor economice și politice. Totodată trebuie să avem în vedere că în numeroase domenii economice realizările tehnice și experiența noastră în domeniul cercetării, al producției, al pregătirii cadrelor, al managementului macro și micro-economic pot constitui premise importante pentru o largă cooperare cu aceste țări. Partidul Comunist Român consideră că strînsa colaborare cu aceste țări reprezintă o contribuție notabilă la instaurarea unei ordini economice noi, echitabile în viața internațională, la progresul general al umanității.

Credincioasă politicii constructive a coexistenței pașnice active între toate țările, inclusiv între cele cu orînduiri sociale diferite România va promova în continuare colaborarea economică și științifică-tehnică cu țările capitaliste dezvoltate. Experiența mondială, îndeosebi din ultimii 10–15 ani, a demonstrat cu prisosință temeinicia și marea clarviziune a aprecierilor lui V. I. Lenin cu privire la forța de neînfrînt a necesității obiective a dezvoltării relațiilor economice dintre țările cu orînduiri sociale diferite, în pofida încercărilor unor cercuri reacționare de a le lichida.

În condițiile revoluției științifice tehnice contemporane, precum și a cerințelor imperioase de a lichida decalajele care se întîlnesc în lumea contemporană, cooperarea mondială în care cea dintre țări cu orînduiri sociale diferite deține un rol însemnat, poate și trebuie să aducă o contribuție de seamă ca factor de progres.

Consecință a progresului economic ascendent pe care-l cunoaște economia României socialiste, relațiile economice vor constitui la rîndul lor într-o măsură crescîndă un factor de antrenare în creșterea economică.

prof. dr. Alexandru PUIU
Academia de Științe Economice

---

[1] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism. Editura Politică, pag. 144.

[2] Vezi și Alexandru Puiu, Comerțul exterior și rolul lui în realizarea programului de dezvoltare economică a României, Editura Politică, București, 1974.

[3] Opera citată (1) pag. 147.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Costurile de producție — între prevederi și realizări

REDUCEREA cheltuielilor de producție, și îndeosebi a celor materiale, constituie o problemă de stringentă actualitate, întrucît în actualul cincinal aproximativ 25% din sporul venitului național urmează să se realizeze pe seama reducerii cheltuielilor materiale.

Din analiza realizărilor obținute pe primele 7 luni din acest an în unitățile Ministerului Industriei Ușoare, reiese că planul de cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă a fost realizat fără depășiri. Patru din centralele ministerului au obținut economii, ca de exemplu Centrala industriei tricotajelor — circa 52 milioane lei, Centrala industriei confecțiilor — circa 65 milioane lei, Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii — circa 7 milioane lei. Aceste realizări, au fost diminuate însă, pe total minister, de depășirile înregistrate la alte unități, în special la Centrala industriei lînii și la Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei, unde cheltuielile suplimentare însumează circa 142 mil. lei.

În ce privește cheltuielile totale la 1000 lei producție marfă, planul pe 7 luni pe total minister a fost depășit cu 6,5 lei. Depășirile se localizează în special la Centrala industriei pielăriei (15,9 lei/1000 lei producție marfă), la Centrala industriei lînii (10,2 lei/1 000 lei producție marfă) la Centrala industriei bumbacului (9,6 lei/1000 lei producție marfă). Acestea contribuie — din păcate — la anularea eforturilor depuse de colectivele care au realizat la acest indicator economii față de plan, și anume: Centrala industriei tricotajelor — 2,5 lei/1000 lei producție marfă; Centrala de preindustrializări și achiziții — 29,7 lei/1000 lei producție marfă; Centrala industriei confecțiilor — 1,1 lei/1000 lei producție marfă.

Printre cauzele principale ale situației prezentate sînt de semnalat în primul rînd depășirile de norme de consum, cheltuielile neeconomicoase, deficiențele în stabilirea structurii producției ș.a. Trebuie subliniat, de asemenea, faptul că volumul cheltuielilor neproductive se menține încă la un nivel ridicat. Astfel, pe șase luni volumul unor asemenea cheltuieli la Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei se ridica la circa 40 milioane lei, la Centrala industriei lînii — peste 32 milioane lei, Centrala industriei bumbacului — 18 milioane lei, din care numai amenzile și penalizările reprezintă aproape 15 milioane lei.

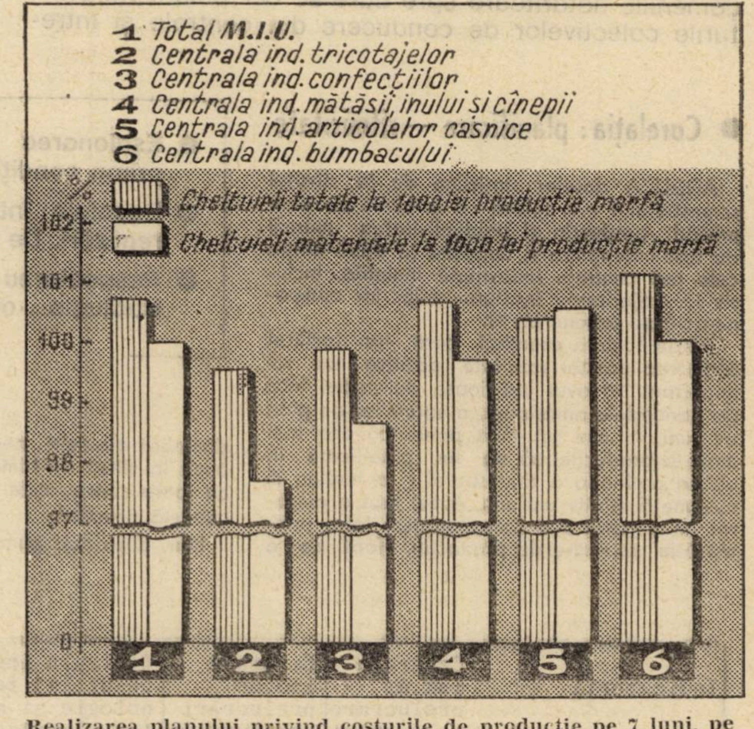

Realizarea planului privind costurile de producție pe 7 luni, pe total M.I.U. și la unele centrale

Analizînd însă evoluția nivelului cheltuielilor pe minister și măsurile adoptate recent se poate prelimina că pînă la sfîrșitul anului planul va fi realizat cu rezultate favorabile. Aceasta presupune însă ca toate centralele, toate întreprinderile să-și sincronizeze mai bine eforturile, să ia măsuri și să depună eforturi permanente pentru diminuarea cheltuielilor de producție, pentru a valorifica rezervele mari de care dispun.

PCR

IN INTIMPINAREA CONGRESULUI al XI-lea AL P.C.R.

Concluzii la o anchetă în trei centrale industriale despre

RITMICITATEA PRODUCȚIEI

IN ACTIVITATEA RODNICĂ pe care o depun pentru sporirea producției materiale, în condițiile unei eficiențe economice sporite, colectivele de muncă din unitățile industriale depun eforturi susținute pentru realizarea unor produse care prin destinația lor să satisfacă în condiții superioare necesitățile economiei naționale. Dar numai în măsura în care produsele respective sint fabricate și livrate la termenele planificate pot fi satisfăcute plenar atît nevoile beneficiarilor interni și externi din industrie cît și ale populației, poate fi asigurată dezvoltarea, în ritmurile prevăzute, a economiei. De ritmicitatea realizării produselor este nemijlocit legată respectarea contractelor economice și încasarea contravalorii produselor livrate, asigurarea, în continuare, a ciclului de producție.

Pentru atingerea acestor obiective majore, unul din domeniile hotărîtoare spre care se cer polarizate eforturile colectivelor de conducere din centrale și întreprinderi îl constituie programarea, încă din faza de planificare, a realizării ritmice a sarcinilor de plan, trimestru de trimestru, lună de lună, decadă de decadă. Ritmicitatea unei producții bine programată asigură folosirea deplină a capacităților de producție, a întregului potențial material și uman, o eficiență economică superioară — caracteristică esențială a actualului cincinal.

Necesitatea cunoașterii modului în care conducerile unităților industriale au defalcat pe trimestre, luni și decade sarcinile de plan, a modului cum sint acestea îndeplinite precum și a neajunsurilor ce se fac simțite în realizarea ritmică a producției, a determinat revista noastră să efectueze o anchetă în trei centrale industriale: **Centrala industrială de prelucrare a lemnului, Centrala Industrială de utilaj tehnologic și material rulant** și **Centrala industrială de prelucrări metalurgice**, ale cărei constatări și concluzii le publicăm în rîndurile de mai jos.

● Corelația: planificare — ritmicitate

ANALIZA datelor statistice de la sfîrșitul semestrului I a.c. relevă că sarcinile de plan privind producția și productivitatea muncii au fost îndeplinite și depășite la două dintre cele trei centrale industriale amintite, inclusiv la majoritatea întreprinderilor lor componente (vezi tabelul nr. 1).

Dintre factorii esențiali care au facilitat obținerea acestor rezultate pozitive un rol important l-a avut judicioasa defalcare, față de perioadele anterioare, a sarcinilor de plan pe luni, în așa fel încît ponderea cea mai mare a producției să nu fie planificată în ultima perioadă a trimestrului și a lunilor, ci eșalonată relativ uniform. Acest fapt a asigurat un decalaj mai corespunzător între principalele sectoare de producție, fapt ce a diminuat efectele negative ale muncii în asalt la sfîrșit de trimestru, lună sau decadă, cu toate consecințele negative ce decurg din această practică.

- **Eșalonarea corectă — o primă condiție**
- **Decalaje între prevederi și realizări. De ce?**
- **Respectarea obligațiilor contractuale... obligă**

Dar, din acest punct de vedere, situația la cele trei centrale industriale luate în analiză este susceptibilă încă de îmbunătățiri (vezi tabelul nr. 2).

Din datele prezentate rezultă o oarecare încordare a muncii în centralele amintite în unele luni pentru realizarea indicatorului producției globale. Astfel, dacă la începutul perioadei analizate planul a fost îndeplinit, în toate cele 3 centrale, într-o proporție mai mică (aproximativ 15%), în lunile care au urmat în special în ultima parte a semestrului, realizările au depășit 17,5%.

Dacă adîncim analiza la Centrala industrială de prelucrare a lemnului — Pipera, rezultă că, spre deosebire de alți ani, în semestrul I a.c. chiar din faza de planificare a fost asigurată o mai bună ritmicitate în realizarea sarcinilor de plan pe luni, atît la producția globală cît și la producția marfă. Realizarea producției globale, în semestrul I a.c., la nivel de centrală și pe fiecare lună în parte a variat între 15,5 și 17,4%, iar la producția marfă între 15,5–17,5% din valorile planificate (vezi tabelul nr. 3).

Desigur, în planificarea realizării uniforme a sarcinilor de plan pe luni mai sint probleme de rezolvat. Însuși faptul că la centrala mai sus menționată, deși se constată o îmbunătățire reală, a fost planificată în luna iunie o producție marfă în proporție de 18% din planul semestrului a.c., atestă că în acest domeniu mai pot și trebuie făcuți pași înainte, pentru a se utiliza uniform, lună de lună, întregul potențial productiv. Că așa stau lucru-

Indicatorii	Centrala ind. de prelucrare a lemnului	Centrala ind. de prelucrări metalurgice	Centrala ind. de utilaj tehnologic și material rulant
Producția globală industrială	lo3,1	lo2,1	loo,4
Producția marfă	lo2,7	lo2,6	loo,8
Producția marfă vîndută și încasată	lo5,7	lol,3	lol,o
Productivitatea muncii	lol,7	loo,9	96,7

Tabelul nr. 1 (în %)

rile o dovedește și faptul că în luna iunie planul stabilit nu a fost îndeplinit, realizările prezentîndu-se la un nivel sensibil apropiat față de cel stabilit pentru luna mai, cînd a fost planificată o producție marfă doar de 16,7% din sarcinile primului semestru din anul în curs.

• Decade „mici" și... decade „mari"

PLANIFICAREA judicioasă a sarcinilor de plan pe luni, în așa fel încît să se asigure, pe de o parte, atît folosirea judicioasă a capacității de producție, a forței de muncă și a timpului de lucru, iar pe de altă parte respectarea în întregime a contractelor economice încheiate cu beneficiarii produselor constituie o condiție de bază pentru desfășurarea unei activități productive eficiente. Esențial este, însă, ca proporțiile planificate, pe luni, să fie realizate exemplar, dar nu în orice condiții, ci în mod ritmic, pe decade și chiar zilnic.

Or, privită prin această prismă, situația la toate cele trei centrale analizate nu este nici pe departe satisfăcătoare.

Dacă analizăm, de pildă, ritmicitatea decadală a producției în semestrul I a.c. la Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant și la unele întreprinderi ale sale (vezi tabelul nr. 4), rezultă că, în medie, în prima decadă s-au obținut realizări minime, pentru ca în ultima decadă, cea de a treia, să se realizeze cea mai mare parte a producției. O situație oarecum asemănătoare, diferențiată doar de mici oscilații, poate fi semnalată și la Centrala industrială de prelucrări metalurgice.

Ce dovedește această situație ? Ea arată că în prima decadă din toate lunile se lucrează extrem de lent, în cea de a doua ceva mai alert, pentru ca în ultima decadă să se lucreze, încordat, în „asalt". Cu alte cuvinte, deși calendaristic decadele au același număr de zile, ele se împart, atunci cînd este vorba de îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan, în „mici" și „mari", în funcție de realizările dobîndite.

O asemenea înfăptuire a sarcinilor de plan nu este nici în interesul întreprinderilor, nici în interesul economiei naționale, avînd, în ultimă instanță, repercusiuni negative asupra activității economice. Ceea ce merită atenție sînt însă factorii interni și greutățile obiective ce apar uneori și care determină o atare stare de fapt.

Să analizăm cîțiva din acești factori și să vedem influențele pe care le au atît asupra realizării sarcinilor de plan cît și asupra eficienței producției.

Tabelul nr. 4 — Ritmicitatea realizării sarcinilor de plan pe decade, în semestrul I/1974, în cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant (în %)

	Decada I Plan	Decada I Realizat	Decada II Plan	Decada II Realizat	Decada III Plan	Decada III Realizat
Intrep."23 August"	22,8	1o,8	32,4	27,5	44,8	61,7
Intrep."Timpuri Noi"	33	27,2	33	3o,8	34	42,o
Intrep.de vagoane Arad	19,8	12,8	35,9	28,5	44,3	58,8
Intrep. de vagoane Tr.Severin	2o,1	18,5	34,9	2o,o	45,o	61,5
Intrep.de vagoane Caracal	33,4	31,3	28,5	31,o	38,1	37,7
Intrep."Steaua Roşie"	32,5	16,7	32,5	33,8	35,o	5o,3
Total Centrală	23,9	15,8	32,1	26,5	44,o	57,7

• Există numai cauze obiective?

LA Centrala de prelucrare a lemnului, deși depășirea sarcinilor de plan s-a concretizat în numeroase produse peste plan (P.A.L., cherestea de diferite specii foioase, uși, ferestre etc.), la un număr de 17 sortimente nivelul realizărilor pe primul semestru s-a situat sub 50% din sarcinile anuale de plan. Deosebit de mari sînt nerealizările la tîmplăria metalică și articolele de feronerie pentru mobilă, la care s-a obținut doar 21,5% și respectiv. 25% din sarcina anuală.

Care este explicația ?

Trei sînt cauzele interne principale care au acționat aici ca o frînă în calea realizării integrale și ritmice a sarcinilor de plan :

1 neatingerea parametrilor proiectați la unele obiective intrate în funcțiune. Din cauză că nu s-au luat din vreme măsuri tehnico-organizatorice la o serie de întreprinderi și secții noi nu a fost atinsă producția proiectată și aprobată, ceea ce a avut repercusiuni negative asupra îndeplinirii planului ;

Perioada	Centrala industrială de prelucrare a lemnului Planificat	Realizat
Producţia globală total semestru	1oo	1oo
din care:		
ianuarie	15,7	15,5
februarie	16,1	16,1
martie	17,2	17,1
aprilie	16,6	17,o
mai	16,7	16,9
iunie	17,7	17,4
Producţia marfă total semestru	1oo	1oo
din care:		
ianuarie	15,4	15,5
februarie	16,1	16,o
martie	17,2	17,1
aprilie	16,6	16,9
mai	16,7	17,o
iunie	18,o	17,5

Tabelul nr. 3 (în %)

2 stagnările în funcționarea utilajelor, mașinilor și instalațiilor, ca urmare a întreținerii și reparării lor necorespunzătoare. La fabricile de P.A.L. s-au înregistrat din această cauză stagnări în funcționarea utilajelor care au însumat peste 600 de ore, îndeosebi la C.I.L. Focșani și Fabrica de P.A.L. Sebeș ;

3 slaba utilizare a timpului de lucru. Stagnările în funcționarea unor utilaje, „relaxările" prilejuite de neritmicitatea producției (realizări minime în primele două decade din cadrul unei luni și apoi „asaltul" din decada a treia) au avut o influență negativă asupra folosirii complete a timpului de lucru al muncitorilor. Deși în utilizarea timpului de lucru s-a obținut o îmbunătățire cu 0,45% față de sfîrșitul ultimului trimestru din 1973, totuși indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil pe total centrală a fost doar de 95%. S-au pierdut mii și chiar zeci de mii de ore-om datorită absențelor nemotivate și concediilor fără plată. Asemenea situații au constituit factori perturbatorii în desfășurarea ritmică a procesului de producție și în celelalte două centrale industriale.

La deficiențele interne ale centralelor și întreprinderilor lor componente s-au adăugat greutățile întîmpinate din partea unor furnizori de materii prime și materiale de bază. Astfel, la Centrala de prelucrare a lemnului unii furnizori nu au livrat cantități însemnate de fag pentru cherestea, carton ondulat, iarbă de mare, profile p.v.c., grund și email etc. Alți furnizori nu au livrat ritmic, potrivit termenelor stipulate în contractele economice încheiate, o serie de alte materiale. În această postură au apărut Combinatul chimic Făgăraș și Combinatul chimic Victoria, care au livrat cu mari întîrzieri rășină S.R. și, respectiv, aldehidă formică. De asemenea, întreprinderea „Carbochim"-Cluj nu a onorat în întregime comenzile contractate cu unitățile centralei.

După cum rezultă din cele menționate, atît deficiențele interne, cît și greutățile provocate de furnizorii de materii prime și materiale au favorizat, în marea majoritate a cazurilor, nerealizări de plan la unele produse extrem de importante pentru economia națională sau pentru export și realizarea neritmică a sarcinilor de plan. Toate acestea s-au reflectat negativ fie în nivelul productivității muncii planificate sau în calitatea produselor, fie în nerespectarea la termen a contractelor economice, probleme care vor constitui obiectul unui alt articol.

L. ŢINTEA
M. IONIŢĂ
B. CODRU

	Centrala ind. de prelucrare a lemnului	Centrala ind. de prelucrări metalurgice	Centrala ind. de utilaj tehnologic şi material rulant
Producţie globală			
total semestru (realizat)	1oo	1oo	1oo
din care:			
ianuarie	15,5	16,1	14,4
februarie	16,1	15,4	15,3
martie	17,1	16,9	17,7
aprilie	17,o	16,7	16,9
mai	16,9	17,3	17,8
iunie	17,4	17,6	17,9

Tabelul nr. 2 — Realizarea sarcinilor de plan, pe luni (producţia globală).

(în %).

● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ●

PCR
XI
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

FUNCȚIONAREA UNUI MECANISM COMPLEX : APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

INVESTIGAȚIA întreprinsă de REVISTA ECONOMICĂ a urmărit și a prezentat într-o primă etapă evoluția în dinamică a principalilor indicatori ce caracterizează desfășurarea procesului aprovizionării tehnico-materiale, precum și a efectelor înregistrate în perioada 1970—1974 (vezi „R.E." nr. 13 din 13 septembrie a.c.). Continuăm în acest număr cu o sinteză a opiniilor specialiștilor din întreprinderile care au format eșantionul anchetei privind identificarea factorilor ce împietează asupra funcționării optime a mecanismului aprovizionării:

- **OBSTACOLE PE TRASEUL : FURNIZOR-BENEFICIAR.**
- **FUNDAMENTAREA NECESARULUI DE APROVIZIONAT**
- **PUNCTELE NEVRALGICE ÎN ELABORAREA BALANȚELOR MATERIALE**

În depistarea cauzelor care generează situația prezentată — și care să sugereze și măsurile necesare a fi luate — am considerat util să analizăm mecanismul aprovizionării tehnico-materiale în ordinea inversă a desfășurării diferitelor sale acțiuni. Pornind de la efectul final — întîrzierea acțiunii de contractare — vom căuta să evidențiem „din aproape în aproape" deficiențele ivite pentru a ajunge la sursa cauzelor generatoare. Semnificative sînt în acest sens răspunsurile formulate de cei 500 de specialiști la întrebările anchetei noastre.

IV. Factori și influiențe

● CE întîrzie încheierea contractelor de aprovizionare cu materii prime ?

Din clasamentul răspunsurilor primite (vezi tabelul nr. 4) reiese că în principal cauza o reprezintă întîrzierile în primirea repartițiilor (locul 1), precum și neînțelegerile între organul care emite repartiția și unitatea beneficiară în ce privește necesarul real (locul 2 în clasament). Ca urmare a acestor cauze, la care se adaugă și unele tărăgănări în rezolvarea litigiilor precontractuale, ancheta noastră a evidențiat faptul că există cazuri, și nu puține la număr, în care deși au fost primite repartițiile, gradul de încheiere a contractelor de aprovizionare cu materii prime și materiale nu se situează încă la un nivel corespunzător.

Loc în clasament	Cauzele principale ale întîrzierilor în încheierea contractelor de aprovizionare cu materii prime și materiale	Procent
1.	întîrzieri în primirea repartițiilor	51
2.	repartiții sub necesarul solicitat de întreprindere	18
3.	furnizorii nu onorează prevederile din repartițiile pentru unii beneficiari	10
4.	modificări ale repartițiilor	9
5.	uneori furnizorii primesc repartiții care le depășesc capacitatea de producție	8
6.	calitatea necorespunzătoare a produselor la unii furnizori	4

Tabel nr. 4

A fost menționat, totodată, ca un important generator de neajunsuri și faptul că unii furnizori nu onorează prevederile din repartiții la toate sortimentele fizice pentru anumiți beneficiari. Faptul se inscrie, credem, într-o practică — din păcate mai largă, conform căreia principalul pentru mulți producători era — în perioada analizată — să obțină „realizări" în orice condiții. Ca urmare în întreprinderi și centrale, eforturile se cer orientate în continuare spre realizarea planului fizic, în structura sortimentală prevăzută.

Loc în clasament	Deficiențe, întîrzieri în primirea repartițiilor sînt generate în principal de:	Procent
1.	întîrzieri în elaborarea balanțelor materiale	51
2.	nefundamentarea analitică a unor balanțe de materii prime și materiale	19
3.	întîrzieri ale beneficiarilor în depunerea necesarului la coordonator	13
4.	lipsă de capacitate la furnizori	12
5.	Alte cauze	5

Tabel nr. 5

● DE CE întîrzie emiterea repartițiilor ?

În majoritatea unităților economice care au format eșantionul anchetei se apreciază că deficiența semnalată, inclusiv primirea unor repartiții sub necesarul real, se datorește în principal întîrzierilor în elaborarea balanțelor materiale (51% dintre răspunsuri) precum și nefundamentării, în unele cazuri, a analizelor privind elaborarea și echilibrarea balanțelor la anumite materii prime și materiale.

Fără a minimaliza importanța aspectelor semnalate, se insistă, totodată (vezi tabelul nr. 5), și asupra faptului că foarte multe greutăți sînt create de întîrzieri ale beneficiarului în depunerea unui necesar real la coordonatori. Este un argument în plus al complexității ce caracterizează desfășurarea întregului proces de aprovizionare. Intrînd în aspectele sale „intime", se constată uneori — ca și în acest caz — aspecte paradoxale. Iată, deci, că aceiași beneficiari care acuză întîrzieri în primirea repartițiilor se fac la rîndul lor vinovați de nerespectarea unor obligații proprii.

În echilibrarea reală și la timp a balanțelor o influență nefavorabilă o au și greutățile semnalate în desfășurarea acțiunii de încheiere a contractelor cu beneficiarii.

● O ANALIZĂ FACTORIALĂ a resorturilor „intime“ ale mecanismului aprovizionării în peste 100 de intreprinderi

● OPINIA a 500 de specialiști pentru localizarea „punctelor nevralgice“ în desfășurarea aprovizionării

● DE LA EFECTE LA CAUZA CAUZELOR perturbatorii

● O INVITAȚIE adresată specialiștilor din unitățile economice, tuturor cititorilor noștri de a-și exprima punctele de vedere în legătură cu problemele semnalate

● CARE sînt dificultățile în nominalizarea și încheierea contractelor cu beneficiarii ?

Din prelucrarea răspunsurilor specialiștilor reiese că principala cauză o reprezintă depunerea cu întîrziere de către beneficiari a documentațiilor tehnice de execuție (vezi tabelul nr. 6). Faptul se explică, în bună măsură, prin aceea că beneficiarii, fie că nu au nominalizat la timp planul de investiții, fie pe cel de producție și în aceste condiții este dificil să-și concretizeze necesitățile și să se angajeze în contractarea unor materiale de sorturi și dimensiuni a căror necesitate le este incertă.

Ca urmare, întreprinderile constructoare de masini, de pildă, neprimind la timp documentația pentru utilajele complexe, înregistrează dificultăți serioase în pregătirea fabricației, în propria lor aprovizionare cu materii prime și materiale, în condițiile în care pentru a-și organiza producția pe baze moderne și cu eficiență ridicată, au nevoie ca depunerea documentației tehnice de către beneficiari să se efectueze cu un an înaintea ca termenului de livrare.

● UNDE sînt „locuri înguste“ în elaborarea la timp a balanțelor materiale ?

Răspunsurile primite de la coordonatorii de balanțe au confirmat existența deficiențelor prezentate și au evidențiat că, printre cauzele care le determină, pot fi înscrise următoarele ;

— neasigurarea unei primiri centralizate de către coordonatori a cererilor cît și a desfășurătoarelor, pe specificații. Situația se menține, în multe cazuri, deși dispozițiile legale — prevăd că ministerele și coordonatorii de balanțe pot conveni ca specificațiile să fie transmise centralizat pe total minister beneficiar. În consecință, în situațiile semnalate ministerul beneficiar nu se mai interesează dacă cotele alocate centralelor se respectă pe an și pe trimestre și dacă trimiterea desfășurătoarelor se face la timp;

— centralizarea specificațiilor pentru cantitățile nevagonabile de materiale de uz general se efectuează la nivelul bazelor județene de aprovizionare și apoi sînt trimse la coordonator, fapt care îl împiedică pe acesta din urmă de a verifica în timp util dacă s-a respectat cota alocată fiecărui minister beneficiar.

— modelele de documente necesare diferiților coordonatori nu sînt elaborate unitar, nu se precizează de la început toate datele trebuincioase. La întreprinderi se adună în acest fel numeroase formulare, instrucțiuni și circulare redactate în stiluri diferite. Și multe întreprinderi nu lucrează doar cu un singur coordonator...

— elaborarea unor balanțe sintetice doar pe total an și pe total produs, ceea ce necesită apoi unele reechilibrări pe trimestre și pe sortimente, cu întîrzierile aferente ;

— numeroase greutăți sînt create și de faptul că unii producători, nerespectînd prevederile planului fizic, pe sortimente, nu permit uneori realizarea resurselor prevăzute în balanță.

În fine, un ultim aspect — de primă importanță însă. Modul în care se elaborează necesarul de aprovizionat al întreprinderilor se conturează ca o principală „problemă" și pentru elaborarea unor balanțe reale și judicios echilibrate.

Tabel nr. 6

Loc în clasa - ment	Cauzele întîrzierilor în nominalizarea producţiei la furnizor şi încheierea contractelor anuale cu beneficiarii	Procent
1.	beneficiarul nu are nominalizat planul de producţie (depune cu întîrziere documentaţia tehnică)	42
2.	beneficiarul întîrzie predarea documentaţiei (nu are nominalizat din timp planul de investiţii pe liste de utilaje tehnologice)	23
3,	număr insuficient de contracte pe termen lung	11
4.	producţia unor furnizori nu satisface cerinţele pieţii	10
5.	furnizorul nu face cunoscute produsele sale noi prin cataloage, prospecte	8
6.	întîrzieri în nominalizarea exportului	6

Tabel nr. 7

Loc în clasament	Stocurile supranormative au fost generate în principal de următoarele cauze:	Procent
1.	deficienţe în stabilirea unui necesar real de aprovizionat	45
2.	deficienţe în mecanismul cooperării dintre întreprinderi	12
3.	nerealizări în planul de producţie şi de investiţii	10
4.	neritmicitatea producţiei	9
5.	introducerea în fabricaţie a unor produse fără desfacere asigurată	7
6.	renunţarea unor parteneri la o serie de comenzi	6
7.	influenţe ale metodologiei actuale de determinare a stocurilor	5
8.	calitatea necorespunzătoare a unor produse	4
9.	insuficienţe în sistemul informaţional	2

V. Explicații la implicații

● CÎND apar stocurile supranormative ?

Dinamica stocurilor supranormative impune, credem, nu numai sesizarea fenomenului dar, în primul rînd, depistarea cauzelor generatoare și înlăturarea lor. Specialiștii au semnalat (vezi tabelul nr. 7) faptul că fenomenul înregistrează o asemenea amplitudine dintr-o multitudine de cauze, dar el se accentuează în special atunci cînd apar deficiențe în stabilirea necesarului real de aprovizionat.

Dacă orientăm analiza spre evoluția stocurilor de produse finite, care în perioada 1970—1974 au dinamica cea mai accelerată în structura supranormativelor se constată că ele apar și proliferează atunci cînd producția nu se desfășoară ritmic, cînd se introduc în fabricație unele produse fără desfacere asigurată, sau cînd calitatea acestora este necorespunzătoare. Ultimii factori au avut influență directă asupra ascendenței dinamicii supranormativelor, făcînd ca în multe întreprinderi să sporească suprastocările de produse finite.

Semnificativ ni se pare faptul că specialiștii cărora ne-am adresat nu au omis să semnaleze ca o problemă demnă de atenție și influențele metodologiei actuale de determinare a stocurilor asupra stocărilor peste necesar. Astfel, dat fiind frecvența mare cu care este menționată de specialiști, vom adresa și noi factorilor de resort aceeasi întrebare : cît de reale sînt imobilizările cînd, conform prevederilor în vigoare, supranormative care atinq valori impresionante la sfîrșitul anului „dispar" în prima zi a anului următor, devenind normative legale ?

● CUM se explică lipsurile de materii prime și materiale ?

Urmărind în evoluția lor dinamica stocurilor supranormative, aceste lipsuri apar — în opinia specialiștilor — în primul rînd ca urmare a unor deficiențe constatate în determinarea unui necesar real de aprovizionat (vezi tabelul nr. 8).

Regăsim printre cauzele generatoare și repartizarea unor volume de materii prime și materiale situate sub necesarul real al producției. Ponderea importantă pe care aceasta o deține ne-a sugerat însă și un alt raționament. Cunoscînd că la data emiterii repartițiilor balanțele erau echilibrate, precum și

Loc în clasament	Cauzele care generează lipsuri de materii prime şi materiale	Procent
1.	deficienţe în stabilirea unui necesar realde aprovizionat	37
2.	modificări în planurile de producţie şi de investiţii	24
3.	repartiţii sub necesarul real al producţiei	15
4.	unii furnizori nu realizează planul fizic, pe sortimente	1o
5.	întîrzieri în nominalizarea producţiei şi încheierea contractelor	9
6.	norme de consum nejudicios dimensionate sau depăşite	5

Tabel nr. 8

Loc în clasament	Principalele deficienţe în stabilirea unui necesar real de aprovizionat	Procent
1.	întocmirea necesarului de aprovizionat înainte de definitivarea planului de producţie pe poziţii fizice şi contracte	38
2.	întocmirea necesarului înainte de definitivarea planului de investiţii	32
3.	practica unor foruri superioare (Centrala etc) de a reduce automat, cu un anumit procent cuantumul cererilor	8
4.	nerespectarea termenelor de punere în funcţiune a unor noi capacităţi	8
5.	norme şi normative de stoc nefundamentate	6
6.	norme şi normative de consum uneori nefundamentate	5
7.	evidenţierea nerealistă a stocurilor iniţiale de materii prime şi materiale	3

Tabel nr. 9

Loc în clasament	După ce v-aţi orientat în stabilirea planului de aprovizionare pe 1974?	Procent
1.	pe cunoaşterea sarcinilor de producţie ale anului pentru care s-a întocmit planul de aprovizionare	43
2.	pe cunoaşterea cerinţelor planului de producţie din anul precedent	34
3.	pe capacităţile existente	9
4.	pe baza indicaţiilor forului tutelar	8
5.	pe baza unor investigaţii proprii de prospectare a pieţii	6

Tabel nr. 10

faptul că majoritatea intreprinderilor care au semnalat lipsuri din această cauză, au raportat totuși realizări (și chiar depășiri ?) ale planului de producție se poate pune întrebarea : de unde și cum își procură materiile prime necesare ?

Răspunsurile primite și frecvența apariției diverselor variante de răspuns, rețin de la început atenția. Dat fiind evoluția de aceeași amplitudine a curbelor lipsurilor și a supranormativelor, ne-am fi așteptat ca valorificarea acestora din urmă și în general a rezervelor proprii — sub diferite forme — să reprezinte o pondere mult mai mare în cadrul preocupărilor pentru acoperirea oricărui fel de lipsuri. La fel și în ce privește ponderea economiilor din consumurile normate, care nu ocupă locul pe care-l merită în clasamentul surselor de acoperire a golurilor în aprovizionare. Cu atît mai mult cu cît am constatat în prima parte a investigației noastre că multe din întreprinderile care acuzau lipsă de materii prime erau tocmai acelea care depășeau sistematic consumurile normate.

VI. Și totuși, care este cauza cauzelor?

SE OBSERVĂ cu ușurință că toate problemele semnalate au o cauză generatoare comună, care apare cu aceeași intensitate și se repercutează în toate direcțiile în care am orientat această etapă a investigațiilor noastre. Este vorba de modul în care se determină necesarul de aprovizionat. Ca urmare, fără a avea pretenția că el reprezintă în exclusivitate cauza tuturor cauzelor care provoacă dereglări în funcționarea mecanismului aprovizionării tehnico-materiale nu putem, totuși, să-i minimalizăm importanța.

● CE impedimente apar în întocmirea unui necesar real de aprovizionare ?

O condiție esențială pentru fundamentarea justă a unui necesar real de aprovizionat o reprezintă cunoașterea din vreme nu numai pe ansamblu, dar și în amănunt a sarcinilor de plan, a cantităților fizice și a sortimentelor ce urmează a fi produse. Termenele legale prevăd ca întocmirea și înaintarea necesarului de aprovizionat la coordonatori — în perioada la care se referă investigația — să se încheie în lunile martie-aprilie ale anului premergător celui pentru care se face aprovizionarea. În această situație specialiștii au evidențiat că apar nerespectări ale unor corelații absolut necesare în fundamentarea realistă a necesarului de aprovizionat (vezi tabelul nr. 9) :

- termenele de întocmire ale acestuia sînt stabilite cu mult înainte de definitivarea planului de producție pe poziții fizice și contracte ;
- elaborarea necesarului de aprovizionat se efectuează — conform prevederilor — cu mult timp înainte și de definitivarea planurilor de investiții pe liste de utilaje tehnologice și alte obiective ;
- în fine, se constată că au loc modificări ale sarcinilor de plan – efectuate uneori chiar în decursul anului pentru care s-a făcut aprovizionarea.

Desigur, aceasta este și o expresie a necesităților de a elabora un plan nerigid, care să permită o adaptare elastică a acestuia la cerințele producției moderne. Ceea ce ni se pare însă necesar este acordarea unei mai mari atenții în sporirea operativității cu care se asigură prin repartiții baza materială a unor eventuale sarcini suplimentare.

Ținînd seama de toate acestea, ne-a interesat care au fost criteriile de fundamentare a necesarului și a planului de aprovizionare. Din răspunsurile care vizează desfășurarea acestei acțiuni (vezi tabelul nr. 10) pentru anul 1974 reiese că în 43% din cazuri fundamentarea s-a făcut pe cunoașterea cerințelor planului de producție ale anilor pentru care s-a făcut aprovizionarea. Iată însă că 34% dintre unitățile economice care au constituit eșantionul anchetei recunosc că stabilirea planului de aprovizionare s-a făcut cu aproximație, pe baza cunoașterii cerințelor planurilor de producție ale anului precedent, iar în 9% din cazuri pe capacitățile existente. În toate aceste situații este firesc ca noul an, cu o structură specifică a planului de producție, să provoace perturbații în desfășurarea procesului de aprovizionare.

La cele prezentate, în elaborarea unui necesar de aprovizionat nerealist, contribuie și persistența anumitor practici rutiniere. Astfel, specialiștii au subliniat faptul că atunci cînd își stabilesc necesarul unele întreprinderi îl supradimensionează în cunoștință de cauză, deoarece știu din experiență că centrala, intuind acest lucru și urmărind să evite acumularea de rezerve nejustificate la întreprindere, îl va reduce automat. Iată o practică a adăugirilor inutile care se cer operativ înlăturate.

În fine, specialiștii apreciază că evidențierea nerealistă a stocurilor inițiale de materii prime și materiale este de asemenea un factor de natură să impieteze asupra realității necesarului de aprovizionat. Situația este generată de faptul că în prezent se întîmpină numeroase greutăți în punerea la punct a unei evidente anuale a stocurilor de materii prime, materiale și de produse finite. Neincluzînd exact – din motive obiective și subiective – stocurile inițiale în calculele de stabilire a necesarului apare evident faptul că fundamentarea acestuia în întreprinderi va lăsa în continuare de dorit.

Dată fiind importanța stabilirii unui necesar real de aprovizionat, se impune o atenție sporită studierii în continuare a acestei adevărate probleme și rezolvării ei operative. În acest fel, această cauză va înceta să genereze alte cauze perturbatorii și va permite mecanismului aprovizionării tehnico-materiale să funcționeze cu eficiență sporită.

Bogdan PĂDURE

În numerele viitoare ale revistei : CUM POATE FI PERFECȚIONAT — ÎN MOD CONCRET — MECANISMUL APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE ?

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

PSIHOSOCIOLOGIA — FACTOR DE EFICIENȚĂ

PSIHOSOCIOLOGIA își face tot mai mult simțită prezența în întreprinderile noastre industriale. Prin metode și tehnici adecvate, ea asigură investigarea competentă a condițiilor concrete de muncă, depistarea la timp a deficiențelor din acest domeniu și punerea la punct a unor programe adecvate de perfecționare, ce se dovedesc de cel mai mare folos, realizarea lor conducînd atît la sporirea productivității, a eficienței muncii, cît și la creșterea gradului de satisfacție a lucrătorilor. Experiența laboratorului de psihosociologie al întreprinderii „1 Mai"—Ploiești, pe care o prezentăm astăzi, este cît se poate de concludentă.

PRINTRE PREOCUPĂRILE din acest an ale laboratorului de psihosociologie al întreprinderii noastre se numără și investigarea gradului de integrare socio-profesională a tinerilor calificați prin ucenicie la locul de muncă. Cercetarea a pornit de la rezultatele analizei întreprinsă de specialiștii din compartimentele de analiză economică asupra unor indicatori de eficiență — productivitate, retribuție — rezultate care evidențiau existența următoarei corelații între nivelul acestor indicatori și fenomenul de integrare în muncă a tinerilor lucrători : în secțiile unde ponderea tinerilor lucrători în curs de integrare era mai mare, indicatorii respectivi înregistrau un nivel mai scăzut. În aceste condiții, conducerea întreprinderii a cerut laboratorului să întreprindă o cercetare cu scopul de a pune în evidență factorii de care depinde eficiența muncii tinerilor lucrători în perioada de integrare, ca și factorii de care depinde durata acestei perioade.

Conținutul investigației l-a constituit sondarea opiniei a 110 tineri din totalul celor 156 muncitori calificați prin ucenicie la locul de muncă și încadrați în producție în luna martie a acestui an. Printr-un chestionar adecvat eșantionului ales, s-a cerut părerea asupra cîtorva factori considerați de noi esențiali pentru realizarea obiectivului cercetării : starea tehnică a mașinilor ; dotarea cu scule ; încărcarea cu lucrări a celor 8 ore de muncă zilnice ; calitatea asistenței tehnice ; comportamentul muncitorilor mai vîrstnici și al maiștrilor.

Cercetarea a pus în evidență faptul că 40 % dintre tinerii lucrători au fost repartizați pe mașini cu un grad avansat de uzură, care necesită dese opriri pentru reparații. Analiza acestui indicator pe secții arată că la secțiile unde el este mai mare, este mai mare și coeficientul de fluctuație. Numărul tinerilor care s-au transferat sau au plecat prin lichidare la scurt timp după angajare este cel mai ridicat la secția în care procentul celor ce apreciază că mașinile au un grad ridicat de uzură este de aproape 70%.

Aproape 25% dintre tinerii uzinei cuprinși în eșantionul cercetării au menționat că nu primesc sculele considerate de ei ca necesare desfășurării în condiții bune a procesului de muncă. Consecințele inevitabile pentru cei puși în astfel de situații sînt : fluctuație, pierdere de timp în căutarea de scule, productivitate și remunerație redusă, insatisfacție ș.a.m.d. Este important de subliniat faptul că în timp ce 70% din ansamblul celor ce au declarat că sînt bine dotați cu scule de lucru au primit o retribuție ce se încadrează între retribuția medie a întregului eșantion și limita sa superioară, din totalul celor care au declarat că nu au scule suficiente numai 10% au atins retribuția medie, a eșantionului, restul obținînd retribuții sub această medie. Se întrevede clar din această corelație influența gradului de dotare cu scule asupra producției, a productivității muncii și retribuției.

O altă corelație interesantă pusă în evidență de cercetarea noastră este aceea dintre gradul de acoperire a timpului de lucru al tinerilor muncitori și nivelul productivității și al retribuției obținute de aceștia. Dacă pe ansamblul eșantionului, ponderea tinerilor ce au o retribuție sub medie este de 37%, din totalul tinerilor ce declară că li s-au asigurat lucrări suficiente ponderea celor ce au cîștigat sub medie este de 34%, iar pe ansamblul celor cărora nu li s-au asigurat lucrări suficiente, procentul respectiv este de 52%.

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Strategia în atributele conducerii

GRUPAREA PE ATRIBUTE *sau funcții a activităților ce formează conținutul procesului de conducere constituie încă una dintre problemele mult dezbătute de specialiștii în știința conducerii. Greu pot fi găsiți doi autori la care numărul, denumirile și conținutul atributelor conducerii să fie identice. Iată în acest sens o propunere a lui J. T. Cannon, propunere al cărui interes rezidă în distincția pe care autorul o face între activitățile strategice și nonstrategice conținute în diferite atribute ale conducerii unităților economice. Schema generală a procesului de conducere propusă de Cannon este aceea din fig. nr. 1.*

Gruparea pe atribute și categorii (strategice și nonstrategice) a principalelor activități de conducere este următoarea :

I ACTIVITĂȚI STRATEGICE

1. Stabilirea scopurilor și direcțiilor de acțiune ale unității *cuprinde ca principale activități : deciziile privind ramura sau ramurile economice în care va acționa întreprinderea ; determinarea și definirea piețelor ; stabilirea obiectivelor de bază.*

2. Repartizarea activităților și alocarea resurselor — *determinarea și repartizarea principalelor strategii, alocarea resurselor pe funcțiuni (producție, aprovizionare, desfacere etc) și proiecte.*

3. Dezvoltarea resurselor — *deciziile de renunțare la proiectele de dezvoltare.*

4. Angajarea resurselor — *deciziile de angajare de noi programe sau de resurse pe piață ; dezangajarea de programe și resurse.*

II ACTIVITĂȚI NON-STRATEGICE

1. Identificarea oportunităților : *studierea mediului înconjurător și a concurenței ; căutarea de noi oportunități, noi nevoi, noi consumatori, precizarea cerințelor pieței ; evaluarea variantelor de obiective și de strategii.*

2. Repartizarea obiectivelor și alocarea resurselor : *stabilirea structurii organizatorice : întocmirea de planuri și bugete.*

3. Dezvoltarea resurselor : *implementarea proiectelor de dezvoltare ; controlul și măsurarea deviațiilor de la termenele stabilite.*

4. Angajarea resurselor : *controlul modului cum sînt consemnate resursele, înregistrarea rezultatelor și a deviațiilor de la plan, recomandarea de schimbări în planuri și strategii.*

5. Evaluarea rezultatelor : *măsurarea performanțelor comparativ cu planul, verificarea eficienței activității de conducere.*

Separarea activităților strategice de celelalte activități ale conducerii prezintă importanță pentru stabilirea corectă, îndeosebi, a atribuțiilor funcțiilor din conducerea superioară a unităților economice. Provenind, de regulă, de pe nivelele ierarhice inferioare, ocupanții acestor funcții au tendința de a se ocupa în continuare de activități operaționale și administrative, nestrategice. Consecința este, pe de o parte, neglijarea problemelor strategice, de perspectivă, pe de altă parte imixtiunea în atribuțiile organelor ierarhice inferioare, perturbarea desfășurării normale a procesului de conducere.

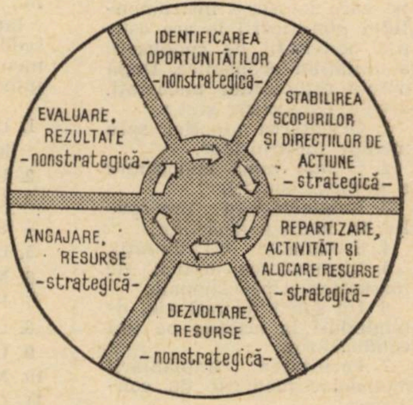
IDENTIFICAREA OPORTUNITĂȚILOR -nonstrategică-
STABILIREA SCOPURILOR ȘI DIRECȚIILOR DE ACȚIUNE - strategică -
REPARTIZARE, ACTIVITĂȚI ȘI ALOCARE RESURSE - strategică -
DEZVOLTARE, RESURSE - nonstrategică-
ANGAJARE, RESURSE -strategică-
EVALUARE, REZULTATE -nonstrategică-

Fig. nr. 1 — Atributele conducerii unităților economice.

C. CONSTANTIN

Care este veriga centrală în lanțul funcțiilor de intercondiționare ale procesului de integrare în muncă a tinerilor și cu ce trebuie început pentru îmbunătățirea acestui proces, pentru sporirea eficienței și satisfacției muncii tînărului muncitor

Faptul că în uzină există un climat bun de îndrumare tehnică îl atestă proporția de numai 1 din 10 tineri muncitori ai uzinei care au exprimat opinia că asistența tehnică din primele două luni de la angajare poate fi apreciată numai ca satisfăcătoare. Din discuțiile purtate cu subiecții, a rezultat că totuși aceasta poate fi îmbunătățită mai ales prin înlăturarea următoarelor deficiențe ale asistenței tehnice care li se acordă : îndrumări insuficiente cu privire la detaliile din desenele tehnice ; îndrumări insuficiente referitoare la folosirea mașinilor și utilajelor ; îndrumări insuficiente privind utilizarea sculelor și verificatoarelor ; necunoașterea relațiilor strict necesare (cum se pot procura sculele, sistemul de pontaj etc).

Pe de altă parte, din analiza în teren s-a putut constata că mai există unii maiștri care nu-și cunosc oamenii și nu caută să se apropie de ei. După două luni o parte dintre maiștri știau fie numele, fie prenumele subiecților respectivi, în vreme ce unii maiștri au căutat în carnete sau au întrebat printre muncitori cine este și în ce schimb este cel căutat. Cum este și firesc, maiștri din această categorie cunosc prea puține detalii despre tinerii muncitori din subordine (unii maiștri ne-au declarat că, de fapt nu-i interesează nimic despre persoana salariaților respectivi, că, pe ei, îi interesează numai rezultatele muncii acestora) iar o parte dintre maiștri nu aveau o evidență a cîștigurilor tinerilor muncitori. Puțini maiștri au putut să ne ofere o situație aproximativă a cîștigurilor subordonaților lor și, ca atare, să poată face o discuție referitoare la relația de interdependență : activitate profesională — cîștig al tinerilor lucrători din subordine.

Practica a dovedit că tînărul angajat reține, pentru tot restul vieții, momentul primirii sale în muncă. Este atît de important acest moment, încît în bună măsură, se poate spune că într-un asemenea moment se imprimă caracterul și atitudinea față de muncă a viitorului lucrător. Răspunsurile la una dintre întrebările chestionarului cercetării : „Vă rugăm să apreciați în cîteva cuvinte modul cum ați fost primit în colectiv" completate cu rezultatele unei observații coparticipative, ne-au condus la formularea constatării că tinerii muncitori din această uzină au fost mai bine primiți de către muncitori decît de către maiștri. Muncitorii din secții au căutat să se apropie de lucrătorii tineri cu interes, iar de cele mai multe ori le-au acordat tot sprijinul, s-au dovedit săritori atunci cînd a fost cazul unor deficiențe în funcționarea mașinilor.

Subliniem concordanța acestei constatări cu cele relative la factorii de muncă cercetați anterior : dotarea cu mașini și scule, asistența tehnică, acoperirea cu lucrări a timpului de lucru. Toți aceștia depind în primul rînd de calitatea muncii maiștrilor, de modul în care aceștia își îndeplinesc atribuțiile de conducători nemijlociți ai procesului de producție. De aici concluzia la care am ajuns și care a fost însușită și de conducerea întreprinderii : factorul hotărîtor, cu care trebuie început și asupra căruia trebuie concentrate acțiunile vizînd îmbunătățirea procesului de integrare socioprofesională a tinerilor muncitori îl constituie maistrul. Maistrul reprezintă veriga centrală a întregului lanț de deficiențe ale procesului de integrare, cheia succesului în acest proces. Tocmai de aceea, după discutarea cu maiștri a rezultatelor cercetării în proiectul de măsuri întocmit pe baza studiului nostru am subliniat prioritatea unor acțiuni de perfecționare a pregătirii profesionale a maiștrilor și punere la punct a unor instrumente organizatorice concrete pentru urmărirea mai îndeaproape de către maiștri a evoluției tinerilor în prima perioadă a integrării lor socioprofesionale.

Gh. SPINEANU

Întreprinderea „1 Mai" Ploiești

SINOPTIC

● Avantajele planificării — văzute de directorii întreprinderilor franceze

O ANCHETĂ întreprinsă recent în mai multe întreprinderi franceze a avut obiectivul de a stabili care sînt principalele consecințe pe care folosirea instrumentului planificării le are asupra activității de conducere a unităților economice. După opinia directorilor anchetați, aceste consecințe sînt :

1. Orientarea atenției spre mediul înconjurător.
2. O mai bună cunoaștere a propriei unități.
3. Îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor.
4. Stimularea creativității.
5. Introducerea opticii de marketing și previzionale.
6. Un spirit de reflexie, obligîndu-i la aceasta pe toți conducătorii.
7. Facilitarea implantării metodelor moderne de conducere.
8. Sporirea eficienței.

● Harvard-ul a cedat primul loc...

ÎNTR-UN articol publicat recent în Journal of Business, W. Henry și E. Burch întocmesc un clasament al școlilor de management americane în funcție de potențialul lor de cercetare, criteriu esențial, după opinia celor doi autori, pentru aprecierea valorii unei instituții de învățămînt superior. Ca modalitate concretă de măsurare a potențialului s-au avut în vedere articolele publicate de-a lungul a 10 ani în cele mai prestigioase treisprezece reviste americane de management. Clasamentul arată declinul Harvardului, care trebuie să se mulțumească cu locul 14.

Iată ierarhia primelor 20 școli americane de management, potrivit clasamentului întocmit de cei doi autori.

1. Univ. of California, Berkeley
2. Univ. of California
3. Cornell University
4. Stanford University
5. University of Wisconsin
6. New York University
7. Purdue University
8. University of Michigan
9. University of Chicago
10. M.I.T.
11. Columbia University
12. University of Washington
13. University of Illinois
14. Harvard University
15. University of Texas
16. University of Minnesota
17. Carnegie-Mellon University
18. University of Pennsylvania
19. North-Western University
20. Ohio State University

● Dincolo de teoria Y

CUNOSCUTELE teze ale teoriilor X și Y elaborate de Douglas McGregor au fost infirmate aproape în totalitate de o anchetă efectuată recent asupra unui eșantion de 259 de conducători de nivel mediu și superior. Autorul anchetei ajunge la concluzia că, de fapt, există o a treia teorie, mai realistă, pe care el o denumește teoria C, ale cărei principale teze sînt următoarele :

- Obiectivul conducerii este să utilizeze rațional resursele întreprinderii pentru a-și îndeplini sarcinile stabilite ;
- Conducerea obține rezultatele pe care și le propune prin planificarea, organizarea, dirijarea și controlul operațiilor tehnice ;
- Oamenii sînt motivați să lucreze de un complex de factori (biologici, psihici, sociali sau economici) ;
- Oamenii vor, în general, să facă ceea ce este corect, dar ei sînt adesea influențați de împrejurări, de educația primită, de propria lor personalitate ;
- Omul obișnuit este prin natura sa interesat în mod direct de propriile lui necesități și obiective așa cum le vede el. El cooperează cu ceilalți pentru a și le satisface ;
- Unora nu le plac responsabilitățile și preferă să fie conduși ; alții sînt ambițioși și doresc să-și asume responsabilități ; majoritatea se află undeva la mijloc ;
- Conducătorii sînt tot atît de indispensabili ca și cei pe care-i conduc. Progresul real în relația șef—colaborator survine cînd și unul și altul încearcă să înțeleagă cerințele și rolul celuilalt și să lucreze împreună pentru a dezvolta căi noi, mai bune, de atingere a obiectivelor comune.

● Management „nelogic"

ÎN S.U.A. este în curs de apariție un volum al cărui autor, psiholog motivațional, dr. Ernest Dichter, expune principiile sale de management, care în parte i-au fost inspirate în cursul unei vizite făcute. Ca să fii un manager nelogic în concepția autorului înseamnă să te îndepărtezi de preocupările pe care le ai în mod curent și să aplici următoarele prescripții : ● odată pe zi să faci ceea ce nu ți-ai pus în plan sau ceva neobișnuit în felul tău de muncă ; ● să încerci să schimbi unul din obiceiurile pe care le ai, indiferent dacă este vorba de gusturile culinare, de stilul de muncă etc ; ● să încerci să devii interesat de o activitate ce nu ți-a atras niciodată atenția ; ● să preiei dintr-o carte idei neobișnuite, năstrușnice pe care le iei în serios...

CONCEPTE — METODE — TEHNICI

Analiza organizatorică

PREOCUPĂRILE pentru perfecționarea structurilor organizatorice rețin în permanență atenția specialiștilor și practicienilor, aceasta găsindu-și explicația în necesitatea schimbării lor continue pentru a le putea adapta la dinamica neîntreruptă a mediului în care și pentru care actionează fiecare unitate economică. Apar noi puncte de vedere relative la conținutul structurilor sau noi metode de analiză și construire a acestora. Printre încercările mai recente de această natură se numără și aceea definită prin conceptul de **analiză organizatorică, aparținînd** lui K. P. Stachon, director al directiei plan-dezvoltare la o firmă de consultanți din Chicago, publicată în numărul 2 din acest an al revistei Business Horizons.

Structura organizatorică a unei unități — spune Stachon — trebuie concepută ca un **sistem** ale cărui **intrări** esențiale sînt **activitățile** și **deciziile.** Activitățile sînt legate de **eforturile fizice** ale personalului unității, iar deciziile de **eforturile intelectuale** ale acestuia. Deciziile direcționează activitățile prezente și viitoare ale organizației.

Pe lîngă decizii și activități în intrările sistemului structural al organizației economice mai sînt cuprinse și : **calitatea conducerii, personalitatea membrilor colectivului, comunicațiile, relațiile interpersonale.** Toate acestea sînt considerate drept **catalizator** ai interdependențelor dintre membrii colectivului și dintre aceștia și mediul înconjurător al unității.

Interdependența activitătilor cu deciziile este considerată ca **interdependentă primară** a întregului sistem de interdependențe al intrărilor unității economice. Figura alăturată reprezintă schematic relatia dintre aceste două funcții esențiale ale organizației economice. Partea stîngă a triunghiului simbolizează **relația între activități și responsabilitățile** diferitelor nivele ierarhice. Atenția și timpul acordat activității crește pe măsură ce se coboară pe filiera ierarhică. Partea dreaptă a triunghiului reprezintă **relațiile de timp** ale nivelelor ierarhice, cele în cadrul cărora se realizează planificarea activităților. Lucrătorul direct își planifică munca pe o zi, maistru pentru săptămîna următoare, șeful de secție — pentru o lună. Nivelele ierarhice superioare sînt preocupate în mai mare măsură și de probleme ce privesc viitorii ani ai unității : capacitatea pieței, investiții, strategia produselor etc.

Pînă în prezent au fost făcute progrese însemnate în ceea ce privește stabilirea **normelor de muncă și a numărului de lucrători pentru îndeplinirea activităților** cerute de realizarea obiectivelor unităților economice. Sînt mai rămase în urmă **metodele de normare a timpului și a numărului de cadre necesare pentru îndeplinirea funcției de decizie.** În acest domeniu, de regulă, se face greșeala că se stabilește întîi structura, adică numărul de cadre și relațiile de subordonare dintre acestea și numai apoi deciziile ce trebuie luate. Or, este rațional ca demersul să se efectueze exact invers : întîi să fie analizate deciziile ce trebuie luate, numărul, frecvența și complexitatea lor și, pe această bază, să se structureze organizația, numărul și relatiile dintre cadrele de conducere.

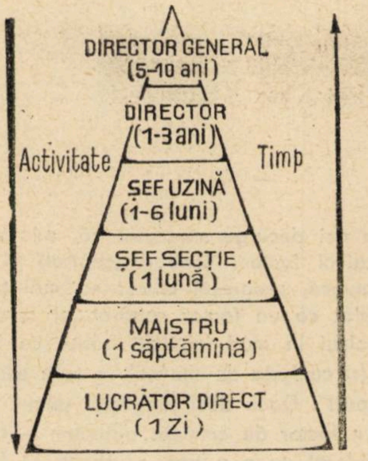

Trebuie ținut seama de faptul că fiecare nivel ierarhic este responsabil pentru un anumit set de decizii și activități. **Responsabilitatea esențială a conducerii** medii și superioare **este focalizată în principal asupra deciziilor și urmăririi împlinirii lor.** Impactul, intensitatea și frecvența deciziilor creează **„stress-ul de conducere“** și ele reprezintă baza structurii organizației. Dacă îndeplinirea atribuțiilor unei funcții date în timpul alocat depășește **abilitatea individului** și **capacitatea sa intelectuală** de luare a deciziilor, el va recurge, cu sau fără voia lui, la o conducere „reacționară“. Într-o astfel de situație, individul nu va apela la elaborarea și evaluarea de **variante de soluții** adecvate problemei în cauză, ci va reacționa prin a alege o acțiune care s-a dovedit bună în trecut. Efectul este o situație potrivnică creșterii, dezvoltării.

Rezultă deci că **problema cheie a analizei organizatorice** poate fi formulată astfel : care sînt **dimensiunile deciziilor** (natură specifică, frecvență, complexitate etc.) ce pot fi încredințate unui anumit responsabil : care este **capacitatea de decizie** a unui anumit responsabil ? De calitatea răspunsurilor la aceste întrebări depinde în măsură hotărîtoare și calitatea structurii organizatorice ce va fi adoptată. Deși imperfecte încă, **teoria deciziei** și **psihologia comportamentului,** prin conceptele și technicile pe care le-au elaborat deja, se dovedesc de un real folos analistului de structuri organizatorice în formularea unor răspunsuri corecte la cele două întrebări.

Constantin COJOCARU

CUM CONDUCEM

Specialiștii cabinetelor de organizare

DESEORI, atunci cînd resursele proprii sînt insuficiente, pentru rezolvarea unor probleme de conducere și organizare, întreprinderile apelează la specialiștii cabinetelor teritoriale de organizare. Iată, succint, cîteva sugestii pentru conducătorii de întreprinderi referitoare la momentul cînd trebuie să apeleze la acești specialiști, și ce condiții să le creeze pentru colaborarea eficientă.

Cînd se apelează la specialistul extern ?

1. Cînd întreprinderea nu dispune de experți și specialiști în problemele apărute ;

2. Cînd specialiștii din întreprindere nu au timpul necesar pentru a le rezolva (sînt ocupați cu activități curente, de plan) ;

3. Cînd se ivește o problemă anumită ce solicită prezența unui specialist cu o calificare precisă ;

4. În cazurile cînd : trebuie verificate sau confirmate unele greșeli ale conducerii unității (presupuse sau cunoscute) ; pentru a acționa ca arbitru acolo unde există un dezacord de principiu.

Cum selecționați consultantul ?

1. Informați-vă asupra activității anterioare a cabinetului teritorial de organizare și a principalilor specialiști de care dispune cabinetul ;

2. Verificați referințele date de cei care au beneficiat anterior de serviciile specialistului în cauză ;

3. Evaluați activitatea specialistului respectiv. Evaluarea corectă este de cea mai mare importanță și cuprinde pregătirea, activitatea propriu-zisă, rezultatele etc.

Ce mod de lucru adoptați ?

1. Sprijiniți prin toate mijloacele specialistul să înțeleagă în mod complet situația întreprinderii pentru a putea stabili un diagnostic exact ;

2. Asigurați un spirit de cooperare, comunicare și evaluare deschis, permanent ;

3. Explicați colaboratorilor motivele pentru care este prezent specialistul. Acesta va asigura o mai bună cooperare în locul resentimentelor și sentimentelor de suspiciune ce ar putea interveni din partea personalului.

4. Stabiliți o persoană de legătură între specialist și dv. care să faciliteze contactele cu cadrele unității ; specialistul poate întîmpina dificultăți în încercarea sa de a obține informații de la aceștia ;

Atenție la următoarele tipuri de specialiști !

- Supraoptimiștii *(își oferă serviciile tocmai acolo unde nu există specialiști, experiență sau personal calificat) ;*
- Dificilii *(datorită neînțelegerii cauzelor reale sau a cercetării incomplete se „învîrt“ într-un cerc de încurcături delicate, ceea ce creează mai multe dificultăți);*
- Supradiplomații *(ascultă beneficiarul și, potrivit preferințelor acestuia, îi spun ce ar dori acesta să audă. Își prezintă recomandările într-o formă dulceagă ; recomandările sînt atît de vagi încît devin dificile, dacă nu chiar imposibil de implementat).*

Ion MANEA

TEORII
IDEI

FACTORII CREȘTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM (II)

POGRESUL TEHNIC apare ca un factor distinct de evoluția fondurilor și a forței de muncă.

Acest lucru este foarte bine ilustrat de următorul exemplu utilizat in literatura de specialitate : O investiție de 1 000 000 de dolari constanți, concretizată in mașini, va avea efecte economice cu mult mai mari in anul 1970 decit o investiție de aceeași valoare care a fost făcută in anul 1920. Efectul economic mai mare pe care il aduc utilajul (și muncitorii) anului 1970 este rezultatul progresului tehnic și este independent de valorile celor două investiții care in acest caz sint identice[5]). El este un „serviciu gratuit" mai mare adus de mașina mai perfecționată.

In exemplul dat rezultatul procesului de producție evoluează chiar și in condițiile in care valoarea investițiilor făcute și forța de muncă utilizată rămin neschimbate. Acest rezultat se prezintă ca un „serviciu gratuit", asemănător serviciului pe care il aduce o forță a naturii, pusă în slujba procesului de producție. Progresul tehnic apare ca un element independent de ceilalți factori ai procesului de producție. Este progresul tehnic **„autonom"**. In această concepție, progresul tehnic trebuie deci luat in calcul in mod separat, ca un factor distinct de mărimea și de sporul mijloacelor de producție și al forței de muncă.

Totuși, „devenea dificil să consideri că un miracol continuu permite producției să progreseze in fiecare an in ritmul progresului tehnic, atunci cind nici mina de lucru nici capitalul nu evoluează. Ar fi insemnat că, dacă s-ar reduce investițiile, ritmul creșterii nu s-ar reduce"[6].) De aceea, în literatura economică a inceput să găsească răspindire ideea despre progresul tehnic **incorporat** in capital, respectiv in fonduri. Spre deosebire de concepția progresului tehnic autonom, cea a progresului tehnic incorporat consideră progresul tehnic ca depinzind de investiții, investițiile noi introducind totdeauna o tehnică mai avansată față de mașinile și instalațiile aflate in funcțiune.

De aci decurge concluzia că, odată luați în calcul factorii fonduri (capital) și forța de muncă, progresul tehnic nu mai trebuie calculat ca un factor separat, el fiind luat in calcul in mod implicit, odată cu fondurile (și cu forța de muncă) in care este „incorporat". Dacă deci progresul tehnic – privit ca factor de creștere autonom – trebuie considerat ca o a treia variabilă in funcția de producție, alături de fonduri și de muncă, dimpotrivă – privit ca factor incorporat acestora din urmă – el nu va apare ca o variabilă distinctă de fonduri și de muncă.

Cu cele de mai sus ne aflăm deci pe un al doilea plan de explicare a creșterii economice. Este vorba de sistemul de factori : muncă, fonduri, progres tehnic, acesta din urmă incorporat sau neincorporat celorlalți doi, adică neluat in calcul in mod distinct sau luat in calcul in mod distinct de aceștia din urmă.

Modele sintetice de creștere economică

DAR ȘI ACEȘTI FACTORI sint inlocuiți în analiza creșterii și mai ales in modelarea matematică a creșterii cu alți factori care, la rindul lor, ii determină. Punerea în funcțiune de noi mijloace de producție, atragerea de noi forțe de muncă in procesul de producție, introducerea progresului tehnic, indiferent dacă-l considerăm incorporat în primii doi factori sau distinct de ei, se fac utilizindu-se ca mijloc principal investițiile. Lărgirea aparatului de producție presupune investirea unei părți a venitului național, respectiv a produsului social finit : aceleași investiții au ca efect atragerea de noi forțe de muncă în procesul de producție. Progresul tehnic, in special progresul tehnic in sens de perfecționare a aparatului de producție și a aplicabilității tehnologice a științei are drept principal mijloc de realizare – investițiile.

Pornind de la acest fapt, marea majoritate a autorilor care se ocupă de modelarea creșterii economice consideră ca factor unic, suficient pentru explicarea creșterii economice, investițiile care, determinind sporirea factorilor de creștere direcți, determină creșterea economică in ansamblul ei. Ritmul de creștere a venitului național (respectiv a produsului social finit) este explicat prin creșterea ponderii investițiilor în venitul național (produsul social final) obținut in perioada precedentă.

In schemele reproducției lărgite, primul model cifric al creșterii economice, Marx analizează pentru prima dată investițiile ca singur factor al creșterii economice. In aceste scheme investițiile sint investiții nete, provenite din plusprodus (adică din venitul național) ; ele permit sporirea cantității de mijloace de producție utilizate și angajarea de forță de muncă suplimentară. Marx face abstracție de progresul tehnic, presupunind astfel că efectul investițiilor se reduce la sporirea cantitativă a elemenetelor procesului de producție.

Mărimea investiției nu este însă suficientă pentru formularea unei judecăți concludente cu privire la efectul de creștere pe care ea il declanșează. Fără luarea in calcul a unui indicator cu privire la **eficiența** fondurilor investite, o asemenea judecată nu este posibilă. Pentru a se determina efectul de creștere al investițiilor de fonduri, este necesar și un răspuns la intrebarea : ce plus de venit național se obține pe unitatea de fonduri investite sau – invers – care este raportul dintre fondurile investite și venitul național creat ? Acest raport, cunoscut sub denumirea de coeficient de capital sau de fonduri, este forma cea mai obișnuită in care se exprimă eficiența fondurilor investite.

Rata de creștere a venitului național va fi deci egală cu rata investițiilor (raportul dintre mărimea investiției și mărimea venitului național al anului precedent), inmulțită cu raportul dintre plusul de venit național obținut și rata investiției (ca expresie a eficienței investiției făcute).

Cu ajutorul acestor elemente sintetice, Oskar Lange[7]) formulează un model simplu al creșterii economice. În acest model, Y = venitul național, I = rata investiției, ∇y = plusul de venit național in anul următor. Rata (ritmul) creșterii venitului național se determină in felul următor :

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{I}{Y} \cdot \frac{\Delta Y}{I}$$

Considerind $\frac{\Delta Y}{Y}$ (ritmul creșterii veni-

---

5) **Lionel Stoleru.** L'équilibre et la croissance économique. Paris, 1970, pag. 393.

6) Ibidem, pag 402.

7) Oskar Lange, Problems of socialist reproduction and economic development, in Studies on the theory of reproduction and pricep, Varșovia, 1964, pag. 5.

tului național) $= r. \frac{I}{Y}$ (rata investiției) $= \alpha$ și $\frac{\Delta Y}{I}$ (raportul dintre plusul de venit național și rata investiției) $= \beta$ modelul va avea forma :

$$r = \alpha \cdot \beta$$

Dacă, de pildă, $\alpha = 0{,}18$ și $\beta = 1/3$ atunci r = 0,06, ceea ce înseamnă că rata creșterii anuale a venitului național este 6%.

Emilian Dobrescu formulează de asemenea un model de creștere cu ajutorul celor două elemente : investiții și eficiența investițiilor. Parametrul de eficiență se determină ca raportul dintre sporul de venit național dintr-o anumită perioadă și acumularea realizată în perioada precedentă. (Atunci cînd e vorba de creșterea produsului final, acest indicator reprezintă sporul de produs final și investițiile brute[8]). Simbolurile utilizate sînt următoarele:

V = venit național, $\bar{E}$ = indicator de eficiență, K = fonduri investite, i = anul,

$K_i = \frac{\mathrm{K}_i}{V_i}$ = ponderea acumulării în venitul național (rata acumulării).

Pornind de la ideea că $V_{i+1} = V_i + \bar{E}K_i$, se deduce prin $\frac{V_{i+1}}{V_i} = \frac{V_i}{V_1} + \bar{E}\,\frac{K_i}{\mathrm{K}_i}$ relația

$\frac{V_{i+1}}{V_i} = 1 + \bar{E}K_i$, $\frac{V_{i+1}}{V_i}$ fiind rata de creștere a venitului național. Cu ajutorul ratei acumulării și al coeficientului de eficiență se deduce deci rata de creștere a venitului național[7]).

În fine, mai trebuie menționat faptul că, în explicarea creșterii economice, factorii muncă, mijloace de producție și progres tehnic pot fi puși în mișcare nu numai prin investiții, dar și prin mijloace neinvestiționale. Astfel de mijloace sînt, de pildă : utilizarea mai completă a fondurilor fixe instalate, creșterea economiilor de materii prime, lichidarea rebuturilor, utilizarea mai completă a forței de muncă angajate, perfecționări tehnice aduse mijloacelor de producție existente, ridicarea calificării muncitorilor la locul de muncă, perfecționări în organizarea și conducerea economiei naționale etc. Toate aceste acțiuni și altele asemănătoare ridică efectul economic al celor trei factori menționați, adică atît al muncii, al mijloacelor de producție, cît și al progresului tehnic, și acționează deci în direcția creșterii venitului național real. Pentru efectuarea lor nu sînt necesare investiții suplimentare.

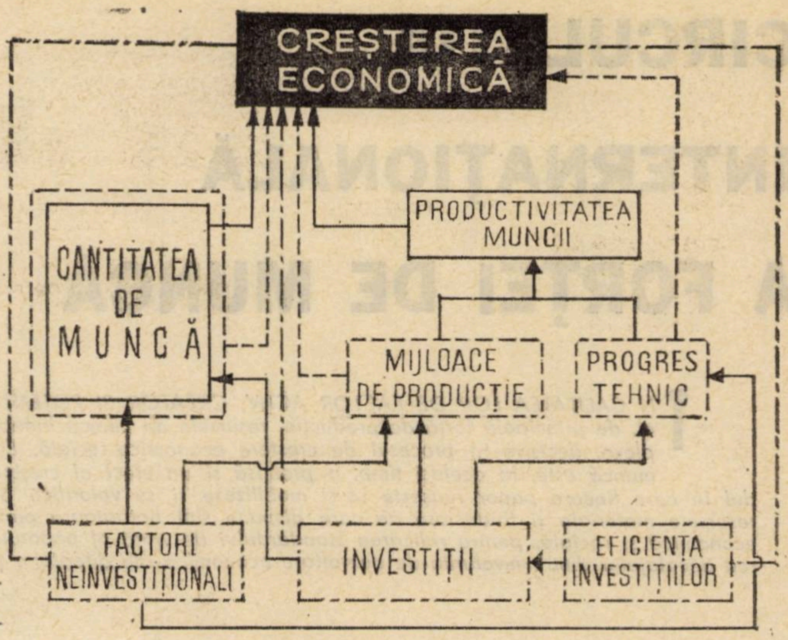

Tabelul nr. 1

M. Kalecki[10]) introduce în modelul său economic acest factor neinvestițional de creștere economică, alături de investiții și de eficiență. Kalecki operează cu venitul național brut, cuprinzînd amortizările, adică cu produsul social final. Creșterea produsului social final ΔV este determinată deci în primul rînd de investițiile productive I. Eficiența este exprimată ca mărime inversă a coeficientului capital — venit, adică a investiției pe unitatea de creștere a venitului național, coeficient însemnat cu **m**. Eficiența este deci exprimată prin $\frac{1}{m}$ În cursul anului are loc un proces de uzură a aparatului de producție, care provoacă o încetinire a creșterii determinate de investițiile făcute. Din creșterea obținută prin investiții trebuie deci scăzut efectul învechirii și ieșirilor din funcțiune ale utilajelor utilizate. Kalecki introduce deci un coeficient de scădere procentual **a**, egal cu coeficientul de amortizare. Din creșterea de venit național care rezultă pentru anul t + 1 va trebui deci scăzută mărimea **aV.**

În ceea ce privește măsurile neinvestiționale, ele sînt reunite într-un singur coeficient procentual u. Efectul acestor măsuri se adaugă la efectul primilor doi factori. Obținem astfel, pentru creșterea venitului național brut, adică a produsului social final, următoarea formulă ;

$$\Delta V = \frac{1}{m} I - a\breve{V} + uV.$$

Împărțind ambii termeni prin V, obținem :

$$\frac{\Delta V}{V} = \frac{1}{m} \cdot \frac{I}{V} - a + u \quad .$$

Dacă însemnăm pe $\frac{\Delta V}{V}$, adică rata de creștere a venitului național brut cu r, iar $\frac{I}{V}$, adică ponderea investițiilor productive brute în venitul național brut cu **i**, obținem formula de creștere a lui Kalecki :

$$r = \frac{1}{m} i - a + u$$

Prin substituirea succesivă a factorilor de creștere economică în ordinea legăturilor lor cauzale, ajungem la modelele cele mai sintetice de creștere economică în socialism. Aceste legături ar putea fi exprimate cu ajutorul schemei de mai sus.

Această schemă are deci scopul să ilustreze legăturile ce există între creșterea economică și factorii ei direcți și derivați.

PROIECTUL de program al Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării noastre spre comunism, care reprezintă un program de transformare a întregii noastre vieți social-politice, are drept ax principal transformările economice, dezvoltarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, creșterea nivelului de trai al tuturor membrilor societății. Fără creștere economică nu se poate vorbi de astfel de transformări. Pentru viitorii cincisprezece ani sarcinile de bază ale creșterii economice în țara noastră sînt cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990. Studiul factorilor creșterii economice reprezintă o premisă esențială pentru înfăptuirea cu succes a marilor sarcini ce stau în fața poporului nostru în anii următori.

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România

---

8) **Emilian Dobrescu**, Ritmul creșterii economice, București, 1968, pag. 173.

9) Ibidem, pag. 178 și urm.

10) **M. Kalecki**, Schiță a teoriei creșterii economice în socialism. București, 1972, pag. 39 și urm.

CIRCULAȚIA INTERNAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

ÎN CALITATEA LOR DE FACTOR ACTIV, CREATOR ȘI POTENȚATOR al producției, de principală forță de producție, resursele de muncă îndeplinesc funcții complexe, decisive în procesul de creștere economico-socială. Folosirea forței de muncă este, în același timp, o premisă și un efect al creșterii. Măsura și modul în care fiecare popor reușește să-și mobilizeze și să valorifice prin muncă proprie resursele materiale și financiare de care dispune sînt hotărîtoare pentru dezvoltarea sa economică și socială, pentru ridicarea standardului de viață al poporului, pentru eliminarea decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare economică ale diferitelor țări.

● Avantaje unilaterale pentru țările de imigrație

REVOLUȚIA tehnico-științifică contemporană ca și o serie de factori speciali ai dezvoltării economice și sociale postbelice au mărit complexitatea problemelor ocupării forței de muncă în toate țările. In acest context fluxul de forță de muncă din țările mai puțin dezvoltate spre cele dezvoltate s-a intensificat. Circulația internațională a forței de muncă — prin caracterul său de masă în unele zone, prin particularitățile și efectele sale în general — a devenit pentru țările capitaliste, cele primitoare și cele furnizoare de forță de muncă, o componentă importantă a politicilor naționale de utilizare a resurselor de muncă. Ponderea forței de muncă străine în totalul populației active oscila la sfîrșitul deceniului al 7-lea în jurul a 8–10% în Franța, R. F. Germania, Belgia și a 30% în Elveția ; din 10 muncitori în R. F. Germania și 1 din 5 în Franța sînt străini ; 25–50% din sporul postbelic al populației în țările de imigrație a avut loc pe seama populației străine ; în R.F. Germania forța de muncă străină depășea în 1970 de peste 7 ori nivelul din 1960.

În aceste condiții, de un real folos pentru elaborarea strategiei dezvoltării economice și sociale este cunoașterea relațiilor reciproce dintre creșterea economică din țările primitoare și furnizoare și circulația forței de muncă.

Circulația internațională a forței de muncă – generată de condițiile proprii pieței muncii din diferite țări – este, atît pentru țările primitoare cît și pentru cele furnizoare, un instrument de echilibrare la nivel național a cererii și ofertei de forță de muncă. Pe această cale se urmărește să se acopere – global și în mare parte structural – deficitul de forță de muncă din țările dezvoltate, rezultat din insuficiența resurselor proprii de muncă în raport cu ritmul de creștere economică ; în același timp se poate reduce, într-o anumită măsură, șomajul și subocuparea, ca și tensiunea generată de presiunea demografică asupra creșterii economice — la actualele ei ritmuri – în țările furnizoare de forță de muncă.

Circulația internațională a forței de muncă susține ritmul creșterii economice și elasticizează dezvoltarea în țările de imigrație. Forța de muncă străină este, în același timp un complement și un substitut al celei naționale. Fără infuzia masivă de forță de muncă străină, ritmul creșterii economice din aceste țări s-ar fi redus pînă la nivelul permis de sporul natural al resurselor naționale de muncă și gradul lor de înzestrare tehnică, iar mărirea producției unor ramuri și sectoare ale economiei ar fi fost în mod evident frînată. Pe calea imigrației se asigură o parte a cererii suplimentare de forță de muncă (1 din 3 locuri de muncă nou create în Franța, 1 din 6 în R.F.G. cu precădere în ramurile mai slab înzestrate din punct de vedere tehnic, cu condiții mai grele de muncă (industria extractivă, construcții șilucrări publice), cu ponderi în declin (textile, confecții), pentru activități și profesfii „ocolite" de forța de muncă națională (anumite servicii casnice, lucrul la bandă, etc.). Muncitorii străini satisfac în special penuria de forță de muncă necalificată sau cu calificare scăzută (cca. 80% din forța de muncă străină nou angajată în Franța între 1961—1968 era necalificată ; din numărul total al muncitorilor străini care lucrau în 1970 în Franța, 42% erau necalificați, 32% semicalificați și numai 25% calificați).

Cu un statut socio-profesional inferior celui al forței de muncă naționale, neintegrată în noul mediu social, retribuită mai prost, forța de muncă străină este totodată mai mobilă ; ea se „distribuie" mai ușor pe ramuri, profesii, întreprinderi, eliberînd prin aceasta creșterea economică din țările primitoare de anumite restricții rezultate din structura forței de muncă națională.

Forța de muncă străină, prin retribuția sa mai scăzută, atît în raport cu cea a forței de muncă naționale, cît și cu cea a progresului tehnic, eliberează fonduri de investiții productive. Ea eliberează, totodată, fonduri altminteri destinate investițiilor demografice și de formare profesională. Formarea resurselor de muncă este un proces îndelungat și costisitor; ea presupune scoaterea temporară din circuitul economic propriu-zis a unor importante fonduri destinate creșterii demografice și formării generale și profesionale a forței de muncă. Or, este evident faptul că prin libera circulație a forței de muncă aceste investiții sînt în cea mai mare parte suportate de țările de origine, în timp ce roadele acestora sînt în principal culese de țările în care această forță de muncă lucrează. Desigur că și migrația are un cost economic și social suportat de țările spre care se orientează fluxul de forță de muncă. Dar, în comparație cu investiția demografică și de formare care ar fi necesară pentru a asigura o creștere a populației cel puțin egală cu forța de muncă străină, acesta este mult mai mic.

În sfîrșit, dacă la economiile în materie de investiții productive, demografice și de formare profesională se adaugă costul salarial mai scăzut al forței de muncă străine, este evident că libera circulație a forței de muncă ieftinește procesul creșterii în țara primitoare, mărește capacitatea de concurență a țărilor dezvoltate.

Cît privește țările de emigrație, circulația internațională a forței de muncă poate fi, în anumite limite, și pe termen scurt, un mijloc de reglementare a volumului ocupării, de micșorare a presiunii demografice asupra nivelului de trai și creșterii economice. În măsura în care circulația internațională a forței de muncă este reglementată, iar o parte a veniturilor din muncă obținute în străinătate sînt transferate în țara de origine, aceasta poate contribui la crearea fondurilor necesare dezvoltării. Dacă însă avem în vedere că, după unele surse circa 80% din actuala mișcare migratorie internațională este spontană, se înțelege că aportul ei la crearea fondurilor necesare accelerării dezvoltării din propria țară este **minor** în raport cu necesitățile și cu produsul ce s-ar crea dacă forța de muncă ar fi utilizată pe plan național și în conformitate cu obiectivele naționale.

În sfîrșit, o serie de avantaje pot rezulta pentru țările de emigrare pe planul formării profesionale, al contactului cu viața industrială, cu tehnica, în genere cu o civilizație mai avansată.

După aprecierea noastră, acestea sînt însă avantajele temporare și parțiale care nu pot contrabalansa numeroasele avantaje economice obținute de către țările primitoare pe seama celor furnizoare de forță de muncă.

● Efecte diferențiate

ÎN CIUDA PROPORȚIILOR pe care le-a căpătat ieșirea de forță de muncă din țările în curs de dezvoltare spre cele dezvoltate, șomajul și subocuparea continuă să constituie o problemă deosebit de gravă a celor dintîi. Ritmul lor de creștere economică, pe de o parte, structura economiei lor, pe de altă parte, nu asigură ocuparea deplină a forței de muncă nici în condițiile în care o parte a acesteia părăsește țara. De aici, concluzia – de o esențială însemnătate teoretică și mai ales practică – că soluția dramaticelor probleme ale creșterii economice și ale ocupării forței de muncă în țările în curs de dezvoltare trebuie căutată în interiorul fiecărei țări, în lichidarea fenomenului subdezvoltării. Or, circulația internațională scoate în afara granițelor, mai precis din circuitul național al dezvoltării, principalul factor de producție – forța de muncă, întîrziind astfel procesul de creare a resurselor de acumulare necesare dezvoltării lor rapide și ascendente.

În aceste țări, caracterizate prin insuficiența fondurilor pentru dezvoltare, forța de muncă – prin cantitatea ei – constituie nu numai principala forță de producție, ci și **principala resursă națională.** Opțiunea de a realiza o parte a creșterii pe seama factorilor extensivi devine, în aceste condiții, o opțiune fundamentală. Prin aceasta – și experiența mondială o confirmă – pe de o parte se creează în timp resursele de acumulare necesare, iar pe de altă parte se evită o mulțime de probleme socio-psihologice și economice care apar în procesul de liberă circulație a forței de muncă. Pentru a reuși, o astfel de opțiune trebuie să fie susținută de o rată relativ înaltă a acumulării pe baza căreia se asigură noile locuri de muncă. În fond, acestea două – rata de acumulare și gradul de ocupare a forței de muncă – se condiționează și se susțin reciproc, trebuind să fie considerate împreună.

Circulația liberă a forței de muncă poate la un moment dat să dea naștere în țările de origine la o penurie de forță de muncă pentru anumite profesii, zone etc. În cele din urmă, pe termen lung, dintr-un instrument al echilibrării ocupării, **migrația devine unul de accentuare a dezechilibrelor,** cu consecințe negative asupra ritmului de creștere economică.

Analiza comparată a efectelor economice ale liberei circulații a forței de muncă în țările furnizoare și primitoare permite cîteva concluzii cu semnificații teoretice și practice.

Circulația liberă a forței de muncă este un factor susținător și propulsor al creșterii economice în țările dezvoltate. Pe această cale are loc un transfer al avantajelor ce rezultă din folosirea forței de muncă, din țările furnizoare în cele primitoare de forță de muncă.

Pe termen lung, procesul de creștere în țările furnizoare este încetinit ; el nu se desfășoară la nivelul pe care l-ar permite ocuparea și utilizarea potențialului de muncă în interiorul fiecărei țări. Circulația liberă a forței de muncă, în aceste condiții, nu stimulează și nu susține procesul de reducere a decalajelor între nivelurile dezvoltării economice. Dimpotrivă, faptele arată chiar creșterea distanțelor dintre niveluri.

În sfîrșit, circulația liberă a forței de muncă generează sau agravează o serie de probleme și conflicte social-politice. Este vorba nu numai de condițiile precare de viață și cultură ce se asigură muncitorilor străini, ci și de lipsa de apărare a acestora împotriva numeroaselor abuzuri la care sînt supuși, de lipsa lor de organizare ca și de conflictele care apar în anumite situații între forța de muncă națională și cea străină.

● Calea optimizării

EXPERIENȚA mondială atestă că hotărîtor pentru dezvoltarea economică este mobilizarea, concertarea și valorificarea deplină a factorilor interni : resurse naturale, resurse financiare, forță de muncă.

Optimizarea ocupării forței de muncă este în fiecare caz în parte condiționată de dezvoltarea economică proprie, de crearea în fiecare țară a resurselor economice capabile să garanteze folosirea deplină și eficientă a forței de muncă. La rîndul ei, ocuparea deplină și folosirea rațională a forței de muncă devin condiții indispensabile pentru creșterea economică rapidă. Acest proces de interdependență este, printre altele, confirmat de faptul că pe măsură ce în țările mai puțin devoltate se înregistrează un ritm mai înalt de creștere, iar deplasarea forței de muncă din sectorul primar către cel secundar și terțiar se accelerează, în condițiile în care rata de acumulare susține ritmul de creștere, populația „aptă" de a migra în exterior se reduce (este cazul Italiei, Spaniei etc).

România – țară caracterizată cu trei decenii în urmă printr-un nivel scăzut de dezvoltare economică și de ocupare a forței de muncă – oferă un exemplu convingător de rezolvare a problemelor ocupării și folosirii forței de muncă în strictă concordanță cu dezvoltarea de ansamblu a economiei.

În anii dezvoltării planificate a economiei, ocuparea deplină și folosirea rațională a forței de muncă a constituit și constituie o parte integrantă a programului de construcție economică și socială. Procesul de creștere economică și cel de ocupare a forței de muncă nu numai că se condiționează dar se și susțin reciproc.

Corespunzător acestei concepții, ocuparea deplină și folosirea rațională a forței de muncă – obiectiv esențial al planului național unic – este, în același timp, subordonată și dirijată – ca volum, structură teritorială, de ramură, profesională – în conformitate cu sarcinile ce decurg din plan. Prin plan se creează premisele și condițiile – economice, tehnice, culturale etc. – atît pentru ocuparea deplină cît și pentru creșterea eficienței muncii.

Ritmul susținut al creșterii venitului național (9,6% între 1951—1972), rata relativ înaltă a acumulării (30–32%), politica de repartizare a investițiilor pe ramuri și teritoriu, industrializarea, cooperativizarea și modernizarea agriculturii, promovarea largă a progresului tehnic, ridicarea permanentă a nivelului de pregătire generală și profesională a forței de muncă etc. – sînt, toate, pîrghii folosite de stat pentru a asigura echilibrul dintre cererea sistemului productiv și resursele de muncă. În medie, pe un cincinal s-au creat circa un milion de noi locuri de muncă ; ca urmare, s-a asigurat în permanență ocuparea integrală a sporului natural al populației în vîrstă de muncă, a forței de muncă eliberate din agricultură, ca și a femeilor care cereau pentru prima oară încadrarea în muncă ; gradul de ocupare a forței de muncă a crescut ; s-a îmbunătățit repartizarea acesteia pe ramuri – ponderea celor ocupați în ramurile neagricole fiind astăzi de 58% față de circa 24% în 1954 ; a crescut nivelul de pregătire generală și profesională a forței de muncă ; productivitatea muncii a sporit între 1950 și 1972 cu un ritm mediu anual de 8%.

O asemenea concepție în domeniul ocupării și folosirii eficiente a resurselor umane nu exclude colaborarea internațională. Dimpotrivă, o include. Dar aceasta are un caracter dirijat, planificat, este subordonată realizării unor obiective precise ale creșterii economice care decurg din planul național unic.

Utilizarea planificată a forței de muncă – care poate îmbrăca forme variate – este un instrument de realizare a cooperării economice și tehnico-științifice și, înainte de toate, a cooperării în producție. Realizarea unor obiective de investiții în comun, întreprinderile mixte, programele de pregătire a cadrelor etc, sînt tot atîtea mijloace eficiente de ocupare și folosire a forței de muncă și de cooperare economică reciproc avantajoasă. Astfel de proiecte, fundamentate cu prioritate pe deplasarea investițiilor spre resursele de muncă și nu invers, se dovedesc mai eficiente din punct de vedere economic și social. Ele asigură un grad înalt de stabilitate și o pregătire corespunzătoare a forței de muncă, un nivel ridicat și o dinamică ascendentă a productivității muncii, evitînd, totodată, gravele probleme sociale generate de libera circulație a forței de muncă. Colaborarea internațională în folosirea forței de muncă este, astfel, menită să înlesnească și să sprijine eforturile proprii ale fiecărui popor pentru progres și dezvoltare și nu să se substituie acestora.

O asemenea cale de rezolvare a problemelor ocupării și folosirii forței de muncă are în vedere, în egală măsură, valorificarea condițiilor interne ale dezvoltării, ca și a celor care rezultă din colaborarea economică dintre state, colaborare bazată pe avantajele reciproce, pe respectarea independenței și suveranității fiecărui popor. Superioritatea ei, în raport cu circulația liberă rezultă din faptul că totalitatea problemelor ocupării și utilizării forței de muncă – volumul global, structura pe ramuri, pe teritoriu, profesională, evoluția și mobilitatea – sînt reglementate în mod unitar, pe bază de plan, corespunzător unor obiective determinate, majore ale creșterii economice. În această concepție, ocuparea și folosirea forței de muncă în afara granițelor țării se face în mod organizat pe baza și în limitele intereselor generale ale dezvoltării economice și ale creșterii nivelului de trai al populației din fiecare țară. Este o datorie și un atribut al fiecărui stat de a decide asupra modului în care este pusă în valoare avuția supremă a fiecărei națiuni – forța de muncă.

Numai în acest mod ocuparea și folosirea forței de muncă, inclusiv circulația internațională, este cu adevărat un factor de susținere și accelerare a ritmului de creștere economică din țările în curs de dezvoltare, de reducere a decalajelor economice dintre țări, un factor de instaurare și consolidare a unei noi ordini economice internaționale.

Steliana PERȚ

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

„Capitalul uman" şi apologetica

THEODORE W. Schultz, profesor de economie la Universitatea din Chicago, este bine cunoscut, nu numai în S.U.A., ca unul dintre reprezentanţii de frunte ai uneia dintre cele mai importante direcţii de cercetare din cadrul gîndirii economice burgheze contemporane consacrată în literatura economică occidentală sub denumirea de „capital uman". Autor a numeroase studii şi animator al cercetărilor de economie a educaţiei, a cercetării şi în general a investiţiilor în om, prof. Th. Schultz este totodată directorul unicului Oficiu de cercetări asupra investiţiilor în capitalul uman, organizat de el pe lîngă Universitatea din Cicago. Spre deosebire de numeroşi alţi cercetători ai acestor probleme – ca G. Becker, B. Weisbrod, L. Sjaastad, S. Mushkin, W. Hoffman, E. Denison, L. Turow, W. Hansen, J. Stigler ş.a. –, sau în orice caz într-o mult mai mare măsură decît aceştia, Th. Schultz a căutat în studiile sale, inclusiv în lucrarea la care ne referim în rîndurile de faţă 1), să fundamenteze teoretic concepţia „capitalului uman" şi a eficienţei sale în descifrarea mecanismului creşterii, respectiv a factorilor acesteia şi dirijării lor. Trebuie precizat că reprezentările despre resursele umane ca formă a capitalului nu sînt noi.

Noţiunea însăşi de „capital uman" pare să fi fost folosită încă de William Petty (1691). A. Smith, J.B. Say, J.S. Mill, Irving Fisher, Fr. List sau Leon Walras au susţinut că fiinţele umane trebuie incluse în conceptul de capital 2).

Cercetările empirice cantitative asupra creşterii economice, larg proliferate în perioada postbelică, au evidenţiat faptul că măsurarea creşterii pe baza factorilor de producţie tradiţionali – munca şi capitalul – nu putea să explice rata de creştere pe termen lung a venitului naţional. Rămînea un „rest", a cărui încercare de explicare prin factorul „progres tehnic" (R. Sollow, K. Arrow, N. Kaldor etc.) nu a dat rezultate semnificative. Funcţie nu numai a stocului de capital, ci şi (mai ales) a acumulării cunoştinţelor şi îndemînării oamenilor, progresul tehnic îşi găseşte expresia în creşterea productivităţii muncii sociale. De aceea, el nu poate fi tratat ca un al treilea factor. independent de forţele reale care îl generează. „Creşte tot mai mult înţelegerea faptului — spune prof. Schultz — că o abordare în care progresul tehnic este conceput ca o esenţă separată... este complet nesatisfăcătoare" (p. 13). Soluţia ar consta în considerarea resurselor umane drept capital şi integrarea „capitalului uman" în conceptul general de capital. Extinderea noţiunii de capital asupra tuturor formelor de resurse productive (resursele naturale, fondurile materiale de reproducţie, resursele de muncă) oferă, pe de o parte, analizei economice burgheze posibilitatea determinării volumului investiţiilor în diferitele forme de resurse şi normele de recuperare a acestor investiţii iar, pe de altă parte, ideologiei economice burgheze noi formule apologetice.

În analiza legăturii dintre factorii de producţie şi creşterea venitului naţional teoreticienii „capitalului uman" conferă practic acestui concept un caracter strict tehnico-economic. După definiţia prof. Schultz, prin capital se înţelege orice element „care posedă calitatea economică de a oferi servicii de o anumită valoare" (p. 48). O asemenea tratare este, după opinia autorului, foarte fertilă pentru analiza izvoarelor creşterii economice şi creşterii productivităţii resurselor, precum şi pentru rezolvarea problemei „dirijării" factorilor creşterii. Ea permite să se **compare** eficienţa investiţiilor în resurse naturale, în fondurile reproductibile şi în forţa de muncă, după normele de recuperare a capitalurilor respective, şi oferă, deci, posibilitatea de a aprecia şi decide în privinţa creşterii sau reducerii investiţiilor într-una sau alta din aceste resurse.

Calculele existente arată că, în secolul XX, „capitalul uman" şi, în special, acea parte a sa care este reprezentată prin investiţiile în educatie (învăţămînt) — aşa-numitul „fond educaţio-

---

fişe

● *Lucrarea* Economics & The Public Purpose *(Ştiinţa economică şi interesul public), Boston 1973, 334 p., este ultima dintr-o serie de trei lucrări ale profesorului John Kenneth Galbraith — celelalte două fiind „The Affluent Society" şi „The New Industrial State". Prima avea drept obiect evidenţierea dezvoltării disparate a întreprinderilor particulare şi a economiei publice, a doua se concentra asupra marilor corporaţii. În această a treia lucrare, J.K.G. are în vedere atît pe micul întreprinzător, cît şi sistemul de plan al marilor firme, statul ca un instrument al sistemului de plan şi în fine publicul în sens larg. Ea se concentrează asupra sectorului de piaţă al economiei capitaliste şi, pe această cale, asupra întregii economii. Autorul scoate în relief dezvoltarea inegală a diferitelor părţi ale economiei, inegalitatea implicită a veniturilor, dăunătoarea distribuire a resurselor publice, schimbările tehnologice neadecvate, lipsite de funcţionalitate, proasta coordonare (inclusiv cea care ar explica criza energetică), precum şi inflaţia. J.K.G. este de părere că economia americană, sau a altor ţări capitaliste, nu poate fi măsurată cu o singură unitate: în mod „ideal", ea ar trebui considerată drept un continuum, trecînd de la firmele familiale, care se află la nivelul subzistenţei, pînă la American Telephone and Telegraph şi General Motors. Dar, spune el, deşi clasificările implică linii arbitrare, ele sînt prima treaptă spre claritate, aşa incît este preferabil să dividem organizarea economică „în două clase" — cea care dispune de toată seria de instrumente ale puterii (asupra preţurilor, costurilor, furnizorilor, consumatorilor, comunităţii şi guvernului) — şi cea care nu dispune de acestea. În ultimul capitol, autorul expune o „teorie generală a reformelor" — „din fericire sau din păcate, afirmă el, eu sînt un reformist şi nu un revoluţionar" — pe care iniţial avea intenţia să o publice ca o lucrare independentă.*

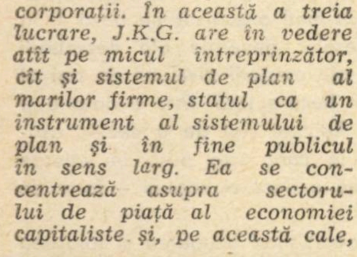
John Kenneth
GALBRAITH
ECONOMICS
& The Public Purpose

Un dicţionar de sociologie

● Dictionnaire de sociologie *(Dicţionar de sociologie), Paris, 1973, 256 pag., editat de Larousse, face parte din categoria de lucrări cu caracter enciclopedic, fiind un instrument de cultură generală destinat marelui public şi practicienilor din toate domeniile. Dicţionarul înmănunchează într-un volum ideile, experienţa şi cultura sociologică a celor doi autori ai săi – Michel Hugues (tipologii, gramatici formale, marketing) şi Joseph Sumpf (sociologia educaţiei, istoria sociologiei, sociolingvistică) –, experienţa editurii Larousse în editarea dicţionarelor şi enciclopediilor, activitatea de identificare a ceea ce se face în domeniul cercetării sociologice. Accesibil, conţinînd un număr de 450 concepte din domeniul disciplinelor sociale şi scurte biografii ale unor sociologi de seamă, dicţionarul folseşte îndeosebi cercetătorilor şi activiştilor sociali-sociologilor, demografilor, specialiştilor în marketing, anchete sociale, de piaţă etc. Fiecare articol reprezintă o expunere a sensului pur sociologic dat anumitor cuvinte, o expunere a problemelor care constituie domeniul lor şi o orientare spre căile metodologice care deschid drumul spre probleme şi spre elucidarea lor.*

Între modelul lui Hicks şi al lui von Neumann

● *În* JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE, *din iunie 1974, Edwin Burmeister semnează studiul* Synthesizing the Neo-Austrian and Alternative Approaches to Capital Theory : A Survey *(Sinteză la abordările neo-austriacă şi alternativă în teoria capitalului : o cercetare), în care se face o examinare a abordării neo-austriace specifice modelului de creştere al lui John R. Hicks, în comparaţie cu modelul de echilibru al lui John von Neumann. Hicks susţine că, pentru ca modelul lui Neumann să aibă o semnificaţie economică, este necesar să se „traducă" conceptele sale în categorii economice, ceea ce nu este uşor deoarece ele nu coincid cu concepţiile economice obişnuite. În concepţia lui Hicks, fiecare proces de producţie constă dintr-un profil specificat în timp de input-uri şi output-uri, ceea ce este contrariu abordării lui von Neumann. În modelul de echilibru al lui von Neumann, toate activităţile de producţie au numai o durată de o perioadă şi fiecare activitate necesită un vector de* nal" – a crescut în S.U.A. într-un ritm mult mai înalt decît toate fondurile materiale luate împreună. Astfel, în 1957, „fondul educațional" al populației care intră în componența forței de muncă a depășit cu mult 500 mlrd. dolari (pentru întreaga populație el a fost de circa 810 mlrd dolari), a crescut, după unele aprecieri de 8,5 ori, iar după altele de 11 ori în comparație cu anul 1900, în timp ce toate fondurile materiale – apreciate în 1957 la 1300 mlrd dolari – au crescut față de anul 1900 de numai 4,5 ori (p. 128–129). Norma de recuperare a „fondului educațional" (adică raportul dintre veniturile forței de muncă și acest fond) a fost mai mare decît norma de recuperare a fondurilor materiale din sectorul privat al economiei (calculată ca raport dintre „venitul net al capitalului" și valoarea capitalului reprezentată de fondurile materiale de producție). În 1958, conform calculelor prof. Schultz, norma de recuperare a fondurilor materiale a fost de 12,3%, în timp ce pentru „fondul educațional" a fost de 14,8% în cazul persoanelor cu studii superioare și de 28% în cazul celor cu studii medii (p. 173). Asemenea calcule s-au făcut și pentru alte forme de investiții în „capitalul uman": cheltuielile pentru sănătate, cele legate de migrarea și plasarea în producție a forței de muncă etc. Fapt este că, așa cum arată prof. Schultz și cum a demonstrat-o dr. E. Denison, îmbunătățirea calitativă a forței de muncă a avut și are o contribuție la creșterea venitului național mult mai mare decît creșterea capitalului în fondurile materiale de producție *). Evident, aceste cifre au în mare măsură un caracter orientativ. Exactitatea lor depinde de exactitatea și caracterul complex al măsurării diferitelor forme de investiții și, mai ales, de determinarea cît mai corectă a graniței dintre ceea ce reprezintă efectiv investiție și ceea ce nu reprezintă decît „consum curent", de posibilitatea de a delimita efectele diferitelor „investiții în om". Analiza economică este confruntată în acest punct cu o serie de probleme teoretice și metodologice legate de măsurarea investițiilor și elaborarea criteriilor de apreciere a rezultatelor. De altfel, caracterul încă insuficient perfecționat al metodelor de măsurare — constată prof. Schultz — constituie o frînă în dezvoltarea și verificarea experimentală a multor ipoteze din domeniul economic.

LA PROF. Schultz, ca de altfel la toți teoreticienii „capitalului uman", expresia tehnico-economică a acestuia este confundată și substituită celei sociale. Putem accepta utilizarea formulei lingvistice „capital uman" ca exprimînd **„fondul"** reprezentat de forța de muncă. Termenul de „capital" are în acest context sensul figurat a ceva foarte valoros. Dar noțiunea de „capital" exprimă de fapt un raport social de exploatare a muncitorului salariat de către posesorul de mijloace de producție. Din acest punct de vedere – singurul științific – forța de muncă a muncitorului, deși extrem de valoroasă, nu este un „capital". Fondul social reprezentat de calitatea forței de muncă este o categorie economică de mare valoare pentru analiza economică a creșterii, dar ea nu exprimă raporturile sociale existente între forța de muncă și capital, nu poate explica mecanismul capitalist de constituire și distribuire a veniturilor. Or, prof. Schultz printr-un truc lingvistic, prin substituirea celor două sensuri ale conceptului de capital, încearcă să ne convingă că „factorii de bază pentru înlăturarea inegalității în distribuirea venitului personal sînt schimbările în investițiile în capitalul uman", că „muncitorii au devenit capitaliști" și asta, „nu ca urmare a dispersării proprietății asupra acțiunilor corporațiilor, cum spune legenda, ci pe calea achiziționării de cunoștințe și calificare, care au valoare economică". (p. 28).

Analiza rolului pe care îl au „investițiile" în „capitalul uman" în creșterea economică reprezintă o pistă importantă a cercetării științifice, dar atîta timp cît rămînem în limitele ei. Ea nu ne dă dreptul să tragem concluzii dintr-o simplă substituire de sensuri. Cînd vorbim de „capitaliști" avem în vedere pe posesorii de mijloace de producție și nu pe cei ce-și vînd forța de muncă, oricît de calificată ar fi aceasta. Altfel, ieșirea din sfera analizei științifice și alunecușul pe panta apologeticii sînt inevitabile. Aceasta nu poate reabilita un sistem care prin esență și chiar prin definiție exclude „armonia de interese" dintre muncă și capital.

Vasile PILAT

---

1) Theodore W. Schultz, Investment in Human Capital. The Role of Education and of Research. New York, The Free Press, 1972, 272 p.

2) Referitor la istoria conceptului de „capital uman" vezi : B.F. Kiker, The historical roots of the concept of human capital. THE JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY, oct. 1966, p. 481—500.

*) Vezi : Edward Denison, Why growth rates differ ? Brookings Inst., 1967.

input-uri pentru a produce (în comun) un vector de output-uri. Întrucît echipamentul de capital uzat poate fi considerat ca un tip de output, modelul generează prețuri de echilibru pentru toate bunurile economice (incluzînd mașini în funcție de un an, de doi ani etc.) la sfîrșitul fiecărei perioade de timp. John Hicks opune astfel cele două concepții : metoda lui von Neumann este de dezintegrare extremă ; există o referire completă înapoi la piață în fiecare perioadă ; metoda lui Hicks este de integrare (verticală) extremă ; nu există nici o referire „intermediară" înapoi la piață ; procesul de producție, în decursul timpului este luat ca un întreg. Părerea lui Burmeister este însă că modelul neo-austriac poate fi încadrat în abordarea de tip von Neumann deoarece s-ar putea aloca prețuri umbră pentru fondurile fixe.

Finanțare prin „autodistrugere"

• *Sub titlul* L'autodestruction sociale *(Autodistrugerea socială), Jacques Attali semnează în* LE MONDE *(4 sept. 1974) un articol la rubrica „Puncte de vedere", în care pornește de la constatarea că, în principalele țări industriale occidentale, pierderea puterii de cumpărare a economiilor menajere va atinge în 1974 un nivel echivalent cu efectul impozitului pe venit, iar în țările cele mai lovite de inflație, va depăși totalul profiturilor contabile ale întreprinderilor. După J.A., este vorba, de o degradare a patrimoniilor. Este o „opțiune destructivă". Pentru a-și menține rata profitului, capitalul reia anual prin inflație o parte crescîndă din distribuirile anterioare de valoare adăugată. Inflația devine astfel mijlocul cel mai simplu, și mai discret, de finanțare gratuită a unei părți din povara investițiilor prin preluarea unei părți crescînde din economiile menajere. Muncitorii – spune J.A. – economisesc astăzi tot mai mult pentru a-și menține un patrimoniu constant, dar, neconsumînd, ei creează surse de finanțare și deci de profit pentru întreprinderi. Reducerea accelerată a duratei de viață a obiectelor și chiar a locuințelor și mijloacelor de transport transformă și mai mult patrimoniul în obiecte destinate distrugerii rapide, stocurile în flux. Economia devine astfel domnia efemerului și găsește în însăși distrugerea sa un resort pentru expansiune. „Într-un moment cînd transferul de avuție și de putere pe care îl organizează inflația se accelerează, ne putem întreba – scrie Attali – cînd va fi trecut pragul peste care distrugerea avuției acumulate va deveni intolerabilă pentru majoritate ?"*

Congresul „Esomar" de la Hamburg

ANUL ACESTA, cel de-al 27-lea Congres al ESOMAR care și-a desfășurat lucrările în orașul Hamburg (R.F. Germania) a avut ca temă: „Problemele actuale ce se pun în fața studiilor de piață: cum să le facem față?". Au participat la această importantă reuniune peste 800 de specialiști de marketing, dintre care aproximativ 100 de renume internațional. Din țările socialiste au fost prezente delegații din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Iugoslavia, Polonia și Ungaria. La Congresul de la Hamburg a luat, de asemenea, parte și o delegație a Asociației Române de Marketing AROMAR.

Organizatorii Congresului, pornind de la ideea că trăim într-o epocă în care au loc schimbări spectaculoase, rapide, au apreciat că sînt necesare reevaluări în toate domenile specifice activității de studiu al opiniei și de marketing, adoptarea unor tactici și strategii corespunzătoare actualei creșteri economice.

Prima secțiune a avut ca obiect, dezbaterea problemelor legate de tema „Limitele creșterii — ultima schimbare?", căutînd să pună în discuție și să găsească soluții legate de creșterea economică și schimbările în cercetările de marketing. În afară de lucrările desfășurate în plen, s-au ținut referate și au avut loc dezbateri în 14 grupe de lucru: cercetarea internațională și de export, cercetarea și planificarea mediilor de comunicare, aspecte socio-psihologice ale cercetărilor de piață, metode moderne de analiză a datelor, cercetarea de marketing industrial, formarea în cercetarea de marketing, ambalaje, transport și mecanizare, textile și modă și cooperarea est-vest. În plen și pe grupe de lucru în această primă secțiune au fost prezentate 41 de referate.

În cea de-a doua secțiune s-au dezbătut probleme axate pe tema „Schimbări în structura profesiilor", accentul fiind pus pe atitudinea consumatorilor și organelor guvernamentale față de marketing. În plen și în cele 8 grupe de lucru s-au ținut 31 de referate. Grupele de lucru au fost constituite pe următoarele tematici: segmentarea, publicațiile, industria de comunicații, băncile și finanțele, planificarea și corporațiile, problemele cu care sînt confruntate cadrele de decizie, cercetarea de piață în folosul guvernelor și al altor instituții publice, stilul de viață.

Liviu MUREȘAN
secretar al AROMAR

Raționalitatea modului de trai socialist

(Urmare din pag. 2)

de gusturi și preferințe. În condițiile celei de-a doua jumătăți a secolului XX, cînd revoluția tehnico-științifică schimbă radical și rapid datele tradiționale ale problemelor dezvoltării economico-sociale și creează multe dileme, evoluția nevoilor și modalitatea satisfacerii lor nu poate să nu devină obiect de investigare științifică.

E cert că științele trebuie aplicate nu numai în sfera producției — în vederea creșterii ei cantitative și calitative —, ci totodată și în sfera consumului, a trebuințelor, în scopul stabilirii modalităților raționale de a le satisface. Dînd expresie acestui deziderat, proiectul de Program preconizează pe de o parte realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei, programarea creșterii volumului bunurilor de consum raportat la nevoile stabilite rațional ale populației, urmărindu-se blocarea risipei de materii prime, materiale, energie și timp social de muncă. Pe de altă parte, științelor biologice și antropologice, în particular medicinei, igienei etc., li se solicită un studiu și o cunoaștere mai aprofundate ale fenomenelor bio-fiziologice și psihologice „legate de acomodarea ființei umane la viața modernă, de frînarea proceselor degenerative ale organismului uman și prelungirea duratei vieții active a omului, de dezvoltarea sănătoasă, echilibrată, fizică și psihică a tuturor membrilor societății, paralel cu evoluția armonioasă a relațiilor sociale noi". De la această operă de mare amploare și importanță social-umană nu pot lipsi evident contribuția concertată a științelor economice și sociologice, chemate să-și constituie eforturile într-un demers inter și pluri-disciplinar, să-și finalizeze rezultatele investigațiilor în practica socială cotidiană. Studiul multilateral al problemelor legate de evoluția trebuințelor umane în lumea contemporană reprezintă pentru științe (cele naturale și cele sociale) o ocazie și o șansă inedită de a pătrunde în existența cotidiană a omenirii, de a se alia cu omul în acțiunea dificilă a acestuia de a-și lua în stăpînire propria natură.

În această ordine de idei nu poate scăpa observației faptul esențial că conceptul de trebuințe este comun unei pluralități de științe naturale și social-umane, că el nu poate fi definit, înțeles și utilizat decît la confluența dintre biologie, fiziologie, economie politică, sociologie și psihologie. Rezultă că aproape toate științele naturale și sociale, în grade și proporții diferite, sînt chemate să-și aducă contribuția la definirea conținutului și structurii a ceea ce proiectul de Program al P.C.R. numește „necesități" raționale de viață ale oamenilor".

● Calitatea socialistă a vieții

CÎTEVA precizări se impun: raționalitatea, sau chiar raționalizarea, satisfacerii trebuințelor înseamnă oare în socialism și comunism o „uniformizare", o aplatizare a lor, semnifică oare introducerea unor restricții normate centralizat un trai monoton și trist? Cîtuși de puțin! În această privință proiectul de Program este cît se poate de clar și precis. Conceptul de trebuințe e privit în dinamica și diversitatea sa umană firească. De asemenea se au în vedere diferențele și preferințele particulare firești, care vor dăinui și în comunismul deplin: „Fără îndoială că și în comunism vor exista deosebiri atît în capacitatea de muncă și, deci, în contribuția fiecărui individ la progresul general, cît și în cerințele materiale și spirituale. Comunismul nu duce, nu poate duce la o nivelare mic-burgheză; dimpotrivă, el va asigura cele mai bune condiții pentru afirmarea personalității umane, a forței creatoare a fiecărui individ" [6].

În mod evident, apropierea treptată dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre sat și oraș va determina o apropiere tot mai accentuată și a cerințelor și nevoilor de viață ale oamenilor muncii din diferite sectoare ale societății. „Vor trebui găsite cele mai potrivite forme care să permită satisfacerea acestor necesități, realizarea unei repartiții pe baza cunoașterii științifice a nevoilor și cerințelor sociale, asigurîndu-se utilizarea cît mai rațională a valorilor create de oameni. Înfăptuirea repartiției comuniste va reprezenta o încununare a aspirațiilor de secole ale omenirii, instaurarea deplină a dreptății și echității sociale, a umanismului" [7].

Se are în vedere nu un umanism abstract, utopic, romantic și ineficient, ci un umanism de tip marxist revoluționar, al cărui nucleu rezidă tocmai în rezolvarea problemelor economice cheie (satisfacerea optimală a trebuințelor) în armonie cu cele social-politice, culturale, etice, estetice sub incidența unei autentice lucidități. Prin luciditate înțelegînd demarcația netă dintre ceea ce e dezirabil pe o treaptă precis determinată a dezvoltării economico-sociale..

De satisfacerea nevoilor umane științific definite se leagă indiscutabil și conținutul principal al conceptului socialist de calitate a vieții, asupra căruia și-au oprit, în mod firesc atenția cercetătorii noștri. Așa cum arată unii specialiști, calitatea socialistă a vieții poate fi determinată prin ansamblul indicatorilor dezvoltării economico-sociale a României socialiste, indicatori cantitativi formulați atît în planurile, cît și în prognozele elaborate pe baza directivelor partidului. Evident că nu este vorba de indicatori și parametri exclusiv cantitativi, deși între determinarea cantitativă și cea calitativă a vieții umane, individuale și colective, în socialism nu se pot crea separații și tensiuni artificiale. În perspectiva conceptului de calitate socialistă a vieții se poate spune că satisfacerea trebuințelor se situează **între** minimul neîndestulător și maximul risipitor, adică **la nivelul optim,** atît din punct de vedere individual, cît și colectiv, social, atît sub raport cantitativ, cît și calitativ. Tocmai societatea socialistă și comunistă are aptitudinea să opereze translația de la o societate cantitativă la una calitativă.

Idealul socialist și comunist de organizare economico-socială, atît de clar formulat în proiectul de Program al P.C.R., este indisolubil legat de un ideal de raționalitate și echitate. Acest ideal nu se impune de la sine. El trebuie educat, cultivat, însușit, de cele mai largi mase populare. În sistemul instructiv-educativ și al culturii de masă trebuie să penetreze masiv valorile eticii și echității socialiste care se aplică de la sfera contribuției la crearea venitului național pînă la cea a repartiției acestuia. Se poate vorbi, pe drept cuvînt de **o cultură a trebuințelor și a modalităților de a le satisface.** Sau în noțiunea de cultură socialistă și comunistă trebuie inclusă și atitudinea în favoarea unui consum rațional, echitabil, diametral opusă individualismului și egoismului mic-burghez, tendințelor de subordonare a intereselor generale celor particulare, de chivernisire pe seama colectivității. Repartiția după necesități presupune un consum raportat la trebuințe determinate științific, excluzîndu-se atît risipa, cît și acumularea peste necesarul satisfacerii depline a cerințelor material-spirituale ale omului evoluat. Cultura trebuințelor intră în conceptul general de cultură, astfel cum este el definit de către proiectul de Program al P.C.R.: „Trecerea spre comunism va necesita dezvoltarea amplă a culturii, în sfera căreia intră totalitatea cunoștințelor de care dispune la un moment dat societatea și care sînt determinate de gradul dezvoltării forțelor de producție, a științei și tehnicii, a învățămîntului, literaturii, artei, mijloacelor de informare în masă. Exprimînd nivelul civilizației materiale și spirituale generale a poporului, cultura va ajuta pe fiecare om să înțeleagă necesitatea și comandamentele superioare ale istoriei, să participe în mod conștient la făurirea propriului destin, la ridicarea societății pe noi și noi trepte" [8]

---

[6] Proiectul Programului Partidului Comunist Român, pag. **139.**

[7] **Idem**, pag. 140

[8] Idem, pag. 141

convorbiri economice

„ESTE NEVOIE DE O OPTICĂ NOUĂ ÎN POLITICA PREȚURILOR”

CU DR. CSIKÓS-NAGY BÉLA

președintele Comitetului pentru prețuri și materiale al R.P. Ungare, președintele Asociației economiștilor maghiari

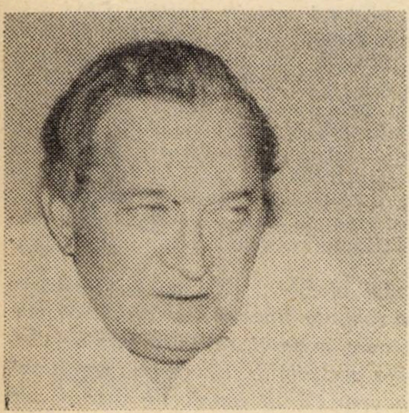

DR. CSIKOS-NAGY Béla, personalitate bine cunoscută a vieții economice și sociale din țara vecină și prietenă, a acceptat cu multă amabilitate să acorde un interviu unui redactor al revistei noastre. Cunoscut și pe plan internațional, dr. Csikós-Nagy a fost reales, la recentul congres, membru al Comitetului executiv al Asociației internaționale de științe economice. Domnia sa este autor a numeroase lucrări privind economia țării sale și relațiile economice internaționale.

● *Ce se intreprinde in prezent in țara dv. pentru perfecționarea mecanismului economic ?*

— Este un obiectiv care stă continuu in atenția noastră. Aș dori să mă refer la domeniul politicii prețurilor, in legătură cu inflația de pe piața mondială capitalistă. Trebuie să ne corectăm punctul de vedere privind politica prețurilor, în raport cu perioada dinaintea introducerii noului mecanism economic. In acea vreme prețurile pe piața capitalistă erau relativ stabile. Începînd cu jumătatea anului trecut rata inflației a crescut mult, iar politica noastră de prețuri nu era pregătită pentru o asemenea evoluție nouă pe piața mondială capitalistă. Analizînd-o, am căutat o soluție rațională pentru raportul dintre prețurile interne și cele de comerț exterior. Concluzia la care am ajuns a fost aceea a necesității de a ne reevalua moneda din timp în timp în raport cu monedele capitaliste, ca și de a reașeza periodic prețurile. Altminteri ar fi trebuit să mărim subvențiile de la buget, așa numitul sistem autarhic de prețuri neputind fi însă utilizat in procesul de luare a deciziilor pentru comerțul exterior. Trebuie deci din timp în timp să ne ajustăm prețurile in raport cu cele de pe piața mondială pentru a le apropia de acestea. Primul pas în această direcție va fi realizat la 1 ianuarie 1975, privind mai ales prețurile purtătorilor de energie și cele din industria chimică. Un al doilea pas se va face tot in 1975 în domeniul industriei confecțiilor in legătură cu noul preț al textilelor.

In legătură cu această concepție problema care se află in studiu acum este cea a prețurilor pentru următorul cincinal. In orice caz corecturile de prețuri pe care le avem in vedere nu sint majore și ele vor fi corelate cu politica in domeniul veniturilor populației.

Majorările din 1975 privesc prețurile cu ridicata, al căror nivel general va spori cu 5%. Pentru a contrabalansa acest efect vom reduce ponderea altor elemente ale prețului de cost, legate de finanțarea investițiilor. Am hotărit și unele corectări ale prețurilor cu amănuntul, incepînd de la 1 septembrie a c., la benzină, păcură etc. Anul viitor nivelul general al prețurilor cu amănuntul va spori cu aproape 3%.

● *Cit reprezintă comerțul exterior in venitul național al Ungariei ?*

— Nivelul este foarte ridicat — 40%. Acesta este și motivul principal pentru care, dacă dorim să folosim eficient forțele de producție, trebuie să fim atenți ca sistemul nostru de prețuri să nu fie separat de cel al prețurilor de pe piața internațională. Desigur, in cadrul C.A.E.R. folosim prețuri fixe, dar ponderea importurilor realizate din afara C.A.E.R. este și ea importantă, influențind economia maghiară și trebuind de aceea să fie luată in considerație in elaborarea politicii noastre de prețuri.

● *In ce se manifestă eficiența activității Asociației economiștilor maghiari, al cărei președinte sinteți ?*

— Asociația noastră a fost reorganizată în 1959, iar in 1962 a devenit membră a Asociației internaționale de științe economice. De atunci s-a dezvoltat, cuprinzind astăzi aproape 6000 de economiști, adică circa 30% din numărul lor total. La Budapesta activitatea ei se desfășoară în secții create pe ramuri ale economiei naționale. Există și 18 asociații teritoriale în restul țării. Pe de o parte Asociația ajută la popularizarea și înțelegerea politicii economice a partidului și guvernului, iar pe de altă parte dezbaterile organizate de ea își aduc contribuția la însăși elaborarea acestei politici — ceea ce mi se pare mai important — în spiritul eficienței, atit de insemnată pentru creșterea economică. Anul trecut Asociația noastră a organizat in total circa 300 de manifestări diferite, inclusiv concursuri. Avem și intense relații internaționale, organizarea la Budapesta a celui de al IV-lea Congres mondial al economiștilor în luna august a acestui an fiind un rezultat al acestora. Ținem în mod regulat simpozioane impreună cu economiști din U.R.S.S., Anglia, Franța, Bulgaria, India etc., in total din 12 țări, pe teme actuale, de interes reciproc. Toate aceste simpozioane, colocvii, reuniuni au rolul de a ne ține la curent cu dezvoltarea științei și a spori și pe această cale nivelul de cunoștințe al economiștilor noștri. Sintem convinși că ne aflăm numai la inceput pe acest drum.

Interviu de

Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMIE MONDIALA

Apropiata reuniune anuală a F. M. I.

ÎN CĂUTAREA UNOR FORMULE NOI

LUNI 30 SEPTEMBRIE se deschid la hotelul Sheraton din Washington, în prezența a circa 3 000 de delegați și observatori și a 500 de ziariști, lucrările celei de a 29-a reuniuni anuale a Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Reuniunea de la Washington, la care vor participa reprezentanții celor 126 țări membre ale F.M.I. (numărul lor se va ridica la 127 odată cu admiterea noului stat Papua-Noua Guinee) are loc după o serie de reuniuni pregătitoare la Ciudad de Mexico, Ottawa, Paris și Washington (grupul celor 24), unele din ele desfășurîndu-se chiar în aceste zile.

In intervalul de un an care s-a scurs de la ultima reuniune anuală a F.M.I. – desfășurată în capitala Kenyei, Nairobi – pe scena economică și financiară mondială și-au făcut apariția – așa cum se arată în Raportul anual pe 1974 al Fondului, dat publicității la 15 septembrie a.c. — „grave incertitudini", rezultînd dintr-o combinație de circumstanțe de o complexitate și seriozitate fără precedent în perioada postbelică. Aceste împrejurări, a căror periculozitate pentru evoluția viitoare a economiei occidentale reușește să răzbată din tonul sobru al redactării Raportului amintit, au deplasat accentul de la adoptarea unui proiect de reformă deplină a sistemului monetar internațional — așa cum se intenționa inițial — la încercarea de a se cădea de acord asupra unor măsuri pornind de la interesele imediate ale țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare, în ideea unui proces de reformă evolutiv, date fiind actualele condiții excepționale. De altfel, cîteva asemenea măsuri au fost deja luate în cursul ultimelor luni, în favoarea în special a acelor țări în curs de dezvoltare ale căror balanțe de plăți cunosc dificultăți în urma triplării prețului petrolului între septembrie 1973 și ianuarie 1974, dar și a creșterii prețurilor multor altor materii prime ce fac obiectul comerțului internațional, într-o proporție fără egal în timp de pace, și în general în urma accelerării inflației.

După ce în 1973 excedentele balanțelor de plăți ale țărilor exportatoare de petrol au crescut substanțial, iar balanțele conturilor curente și cele ale mișcărilor de capital ale țărilor industriale s-au modificat de asemenea în măsură importantă, anul 1974 prezintă tabloul unui „enorm – în expresia Raportului anual al F.M.I. – dezechilibru în balanțele conturilor curente, fără precedent în dimensiune și caracter". În ipoteza menținerii nivelului prețurilor petrolului din semestrul I a.c., ca și a nivelului producției, excedentul însumat al balanțelor plăților curente ale țărilor exportatoare de petrol va spori considerabil, ajungînd la circa 65 miliarde de dolari, fiind deci cu circa 60 miliarde de dolari superior celui din 1973. Acest excedent își va găsi corespondentul într-o deteriorare în aceleași proporții a balanțelor de plăți ale celorlalte țări, deosebit de acută în cazul anumitor țări în curs de dezvoltare importatoare nete de petrol, de cereale, al căror preț de asemenea este în creștere, sau exportatoare ale unor produse primare al căror preț s-a majorat puțin sau de loc.

Constatînd că într-o primă perioadă piața eurodolarilor a făcut față satisfăcător sarcinii noi de redirecționare a încasărilor provenite din petrol, în fața dimensiunilor noi ale acestor fonduri Raportul își exprimă îndoiala asupra acestei posibilități pe o perioadă mai lungă, evidențiind necesitatea promovării unor canale alternative de finanțare a țărilor care au deficite, în genul celor instituite recent de F.M.I.

După cum s-a mai anunțat, de curînd au avut loc primele tranzacții în cadrul așa-numitelor „facilități petroliere" – resurse financiare suplimentare obținute de F.M.I. de la țări cu excedente ale balanțelor de plăți pentru a fi puse la dispoziția altor țări membre, ajutîndu-le să facă față deficitului provocat balanței lor de plăți de sporirea prețului petrolului și al produselor petroliere. La 22 august a.c. F.M.I. a anunțat că a încheiat acorduri pentru obținerea de împrumuturi pînă la sfîrșitul anului viitor, de la un număr de șapte țări (Abu Dhabi, Canada, Iran, Kuweit, Oman, Arabia Saudită și Venezuela), în monedă națională sau în unele cazuri în dolari S.U.A., pe o perioadă de pînă la șapte ani, cu o dobîndă de 7 % pe an.

Printre primele țări care beneficiază prin intermediul F.M.I. de aceste fonduri se numără — prin acorduri semnate la 6 septembrie – Pakistanul, Bangladesh, Sri Lanka, Sudanul, Tanzania și altele. Rambursarea acestor fonduri va fi făcută de îndată ce situația balanței de plăți a țărilor respective o va permite, oricum în termen de maximum șapte ani, cu o dobîndă care sporește de la 6 1/8% la 7 1/8% spre sfîrșitul perioadei.

O altă formă nouă de asistență financiară suplimentară, de această dată pe termen mai lung și cu dobîndă mai redusă, instituită de F.M.I. în favoarea în special a țărilor în curs de dezvoltare care cunosc dificultăți structurale de durată ale balanței lor de plăți provocate de o inflație virulentă, de un ritm de creștere foarte scăzut sau de dezechilibre comerciale o reprezintă așa-numitele „facilități prelungite ale Fondului", intrate în vigoare la 15 septembrie a.c.

Este vorba de un element cu totul nou în practica F.M.I. : în vreme ce aranjamentele curente (stand by) nu depășesc 12 luni, fondurile acordate în cadrul acestui nou sistem pot fi obținute pe o perioadă de pînă la trei ani — de unde și denumirea lor — și restituite într-un interval de patru pînă la opt ani, cu o dobîndă care sporește treptat de la 4 % în primul an, fără a depăși 6 1/2 %. De asemenea, fondurile sînt acordate într-o proporție mai mare față de cota la F.M.I. a țării respective decît în cazul practicilor existente pînă acum. În același timp, țările beneficiare vor trebui să supună F.M.I. un program detaliat de înlăturare a dificultăților care au generat solicitarea asistenței financiare respective.

Totuși, constată Raportul anual al F.M.I., deși au fost instituite noile facilități posibilitățile oficiale de finanțare și aranjamentele existente nu sînt încă satisfăcătoare în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Atrăgînd atenția asupra seriozității și urgenței problemei, Raportul subliniază necesitatea unor fluxuri sporite de capital spre aceste țări în condiții preferențiale, în special către acele țări slab dezvoltate afectate cel mai puternic de evoluțiile recente din economia mondială.

Se apreciază în același timp că folosirea formelor noi de asistență financiară acordată de F.M.I., ca așa numitele „lichidități condiționate", ar putea reprezenta unul din factorii care — alături de alții, cum ar fi de exemplu, reactivizarea rezervelor oficiale de aur sau emiterea de noi D.S.T., pentru care însă nu există încă propuneri – s-ar putea opune unei evoluții în direcția unei insuficiențe sporite de lichidități despre care vorbește Raportul anual al F.M.I.

Raportul mai notează că experiența cursurilor valutare fluctuante este încă prea scurtă pentru a se trage concluzii temeinice, dar că totuși în absența fluctuației cursurilor, care le-au absorbit și reflectat, presiunile pieței asupra rezervelor valutare ale diferitelor țări ar fi fost mult mai mari. El își exprimă în același timp scepticismul față de afirmațiile celor care văd în această evoluție argumente în sprijinul tezei că rolul rezervelor valutare s-ar reduce. Autorii Raportului au în vedere faptul că fluctuarea valutelor este controlată și nu total liberă, că rezervele reprezintă încă nu numai un mijloc de a acoperi deficitul balanței de plăți, ci și un element care inspiră încredere la obținerea de împrumuturi, ca și dorința unor țări ale căror valute în prezent fluctuează de a reveni la un sistem de cursuri fixe, atunci cînd împrejurările o vor permite, ceea ce de asemenea presupune existența unor rezerve suficiente.

Preocupările și incertitudinile imediate par, așadar, să predomine în preajma actualei sesiuni de la Washington a F.M.I., care găsește o economie mondială schimbată poate mai mult decît oricînd în trecut între două reuniuni anuale.

D. DINU

Argumente pentru o nouă ordine economică

DECALAJELE ŞI RITMUL CREŞTERII ECONOMICE (I)

ÎN PRAGUL ultimului pătrar al secolului al XX-lea, subdezvoltarea persistă în lume, în dimensiuni şi cu implicaţii care cer mai presant acţiuni eficiente pentru contracararea fenomenului.

Rezultat al vechii politici imperialiste de exploatare şi jefuire a altor popoare, subdezvoltarea înseamnă în lumea contemporană discrepanţe adinci între nivelurile de dezvoltare ale naţiunilor. Tehnologiile moderne, politicile de creştere economică, schimburile internaţionale continuă să favorizeze înainte de toate dezvoltarea acelor economii în care industrializarea, urbanizarea, mecanizarea au atins deja niveluri ridicate. In defavoarea ţărilor cu economie rămasă în urmă acţionează în plus diferite practici discriminatorii, bariere artificiale etc. — vestigii ale unei politici perimate.

Aceste situaţii şi evoluţii au fost şi rămîn posibile datorită, între altele, şi faptului că în ordinea economică internaţională existentă se menţin condiţii de inegalitate între naţiuni, că ea nu oferă un teren îndeajuns de propice pentru acţiuni hotărîte şi eficiente ale comunităţii internaţionale care să permită ieşirea din angrenajul subdezvoltării şi al decalajelor. Or, acest angrenaj comportă certe pericole pe care documentele partidului nostru le scot în evidenţă cu mare claritate : „Menţinerea decalajelor economice afectează grav însăşi evoluţia economică generală, constituie un factor de îngustare a pieţei mondiale, de criză economică, reduce pînă la urmă posibilităţile de dezvoltare şi a ţărilor înaintate economic. Lichidarea subdezvoltării, egalizarea nivelurilor de dezvoltare ale statelor constituie, de aceea, o necesitate obiectivă a progresului general, inclusiv al ţărilor avansate, un imperativ al colaborării pe baze noi, echitabile între toate popoarele lumii, al creării condiţiilor pentru înlăturarea cauzelor de încordare şi animozitate internaţională, pentru destindere, securitate şi pace" *(Programul Partidului Comunist Român). Iar în scopul lichidării subdezvoltării, al marilor decalaje între nivelurile de dezvoltare ale unor ţări* „este necesar să se instaureze o ordine economică nouă, relaţii echitabile, care să favorizeze progresul tuturor ţărilor, îndeosebi al celor rămase în urmă" *(Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului.*

Ţelul lichidării subdezvoltării, al creării unei noi ordini economice internaţionale necesită desigur să fie concretizat în vederea realizării sale, în căi şi modalităţi inspirate din cerinţele şi posibilităţile obiective izvorîte din viaţa economică. Sînt necesare bunăoară raporturi de schimb echitabile între naţiuni, condiţii favorabile pentru transferuri de resurse financiare, un tratament preferenţial pentru ţările în curs de dezvoltare etc. Economiştii din ţara noastră îşi vor spune fără îndoială cuvîntul în aceste probleme, pentru a căror tratare „Revista economică" le pune la dispoziţie coloanele sale.

DIMENSIUNILE decalajelor actuale, sînt o rezultantă a unei dezvoltări istorice îndelungate, a condiţiilor ordinii economice internaţionale în care a avut loc această dezvoltare. Identificarea şi analiza lor în literatura de specialitate a făcut neîndoielnic progrese în ultimul timp. În ajutorul acţiunii trebuie să vină, ca un pas mai departe, şi investigarea ritmurilor de creştere economică în conexiunea lor cu decalajele. Se cer studiate atît **ritmurile din deceniile recente,** comparativ pe grupe de ţări, şi modul cum se repercutează ele în comportamentul discreponţelor de nivel, cît şi **ritmurile diferenţiate necesare în viitor** — într-un viitor cît mai imediat – pentru ca să devină realitate diminuarea şi în final lichidarea acestor discrepanţe. Fireşte că pentru viitor se pot schiţa în limitele acestui articol doar nişte ipoteze de lucru şi anume îndeosebi cu privire la măsura diferenţierii necesare a ritmurilor de creştere economică ale ţărilor în curs de dezvoltare şi respectiv ale ţărilor dezvoltate, fără să se poată intra aici în analiza detaliată a condiţiilor care se cer îndeplinite în ţările în curs de dezvoltare pentru atingerea unui ritm sau a altuia. Axiomatic este că şi în viitor efortul primar, fundamental necesitat de ritmuri accelerate de creştere revine poporului din fiecare ţară în cauză, desigur pe fondul oferit de o nouă ordine economică internaţională. In orice caz, oricît de curînd şi deplin s-ar concretiza în practică principiile unei noi ordini economice, favorabile cresterii accelerate a economiilor în curs de dezvoltare şi diminuării decalajelor, această ordine nu se va putea substitui efortului propriu al fiecărui popor, singurul în măsură să decidă căile de ridicare a economiei sale şi eforturile pe care este gata să le facă în acest scop.

	PIB real total		PIB real pe locuitor	
	195o-196o	196o-197o	195o-196o	196o-197o
Ţări capitaliste dezvoltate	4,1	4,9	2,8	3,7
Ţări în curs de dezvoltare	4,7	5,2	2,4	2,5
America latină	5,2	5,4	2,2	2,1
Africa	4,5	4,2	2,3	1,7
Asia apuseană	6,9	7,7	4,1	4,8
Asia de sud-est	4,1	4,9	2,o	2,2

Sursa : Handbook of International Trade and Development Statistics, 1972

Tabel nr. 1 — Ritmuri medii anuale de creştere a produsului intern brut real, total şi pe locuitor, în lumea nesocialistă.

I. Tabloul contemporan

1 ILUSTRAREA cea mai răspîndită a mărimii decalajelor actuale o constituie probabil constatarea că ţările în curs de dezvoltare, unde locuieşte 70% din populaţia globului, nu obţin decît 30% din produsul nou creat în lume. Produsul nou este folosit îndeobşte, şi cu destul temei, în comparaţiile internaţionale ca o măsură elocventă a nivelului de dezvoltare al ţărilor şi ca atare a discrepanţelor existente. Ceea ce rezultă prin implicaţie din ilustrarea globală menţionată este adînca inegalitate a venitului pe locuitor în cele două mari grupuri de ţări din lumea nesocialistă. Dar gama decalajelor reale, concrete, la acest indicator sintetic este mult mai întinsă.

Confruntînd rezultatul raportului 30 (produs)/70 (populaţie), şi anume 0,43, cu rezultatul raportului complimentar 70 (produs)/30 (populaţie), şi anume 2,33, ca expresii ale venitului mediu pe locuitor în cele două grupuri de ţări, rezultă că în ansamblu pe ţările în curs de dezvoltare acest venit este de circa 5 ori și jumătate mai scăzut decît pe ansamblul țărilor dezvoltate (2,33/0,43=5,4). Or, nu este nevoie să recurgem la exemple extreme pentru a găsi cazuri frecvente și reprezentative de discrepanțe mult mai însemnate. Dintr-un grup de 110 țări nesocialiste pentru care Banca internațională pentru reconstrucție și dezvoltare (BIRD) dă date detaliate[1], numai 18 aveau în 1971 un produs național brut pe locuitor de peste 1500 dolari anual, în timp ce in peste 30 de țări PNB pe locuitor reprezenta 150 de dolari sau mai puțin, adică era cel puțin de 10 ori mai mic decît limita inferioară în cazul primului grup. Din al doilea grup, 19 țări aveau însă de fapt un PNB pe locuitor de 100 de dolari sau mai puțin (coborînd pînă la 60 de dolari anual), ceea ce lărgește corespunzător gama decalajelor.

Dacă, rămînînd la același cadru, comparăm ritmurile de creștere, concluziile capătă o notă și mai gravă. Din grupul celor 18 țări capitaliste dezvoltate, numai trei și-au sporit PNB pe locuitor în perioada 1960–1971 cu mai puțin de 3% în medie pe an, și anume în ritmuri situate între 2% și 3%; marea majoritate a celorlalte figurează cu ritmuri anuale cuprinse între 3% și 5%. Pe de altă parte, din grupul celor 32 de țări in curs de dezvoltare sporul mediu anual al PNB pe locuitor în aceeași perioadă a reprezentat 3% sau mai mult numai in 3 cazuri ; in schimb în 17 cazuri el a fost mai mic decît 1% sau negativ.

Pe baza unor astfel de date se poate emite presupunerea că decalajele la indicatorul sintetic PNB pe locuitor au o tendință de accentuare. Pentru a o verifica însă pe ansamblul corelațiilor dintre cele două mari grupuri de țări din lumea nesocialistă, recurgem la date cuprinzătoare calculate de UNCTAD, pe o perioadă reprezentativă de două decenii (vezi tabelul nr. 1). Cifrele sînt concludente in sensul confirmării presupunerii făcute mai inainte și anume pe o bază statistică de nădejde – produsul **intern** brut, deci după eliminarea unor influențe externe, și în expresie reală. La indicatorul PIB total ritmul țărilor în curs de dezvoltare este ușor devansator, ceea ce înseamnă că ponderea lor in produsul însumat al celor două grupuri de țări are o tendință de creștere, ce-i drept extrem de lentă. Dar la PIB pe locuitor — indicatorul relevant pentru urmărirea felului cum evoluează decalajele –, rămînerea lor în urmă este evidentă și s-a accentuat in al doilea deceniu pentru care se dau datele. Dintre zonele în curs de dezvoltare, singura care nu confirmă concluzia pe ansamblu este Asia apuseană, in care intră țări mari producătoare de petrol ca Iranul, Irakul, Kuweitul, Arabia Saudită. Pe ansamblul acestor zone, însă, decalajele cresc, și cuantificarea fenomenului nu prezintă mari greutăți. Prima creștere decenală a PIB pe locuitor, calculată pe baza ritmurilor medii anuale efective indicate în tabel, a fost de 31,8% pentru țările dezvoltate și de 27% pentru țările în curs de dezvoltare, iar a doua a fost de 43,8% și respectiv 28%. Dacă presupunem că în anul inițial decalajul intre cele două grupuri de țări a fost de 1 (in curs de dezvoltare) : 15 (dezvoltate), putem constata, aplicînd creșterile decenale citate, că la sfîrșitul primului deceniu de creștere devansatoare pentru țările dezvoltate decalajul a crescut la 1:15,5, iar la capătul celui de-al doilea deceniu acest decalaj s-a mărit la 1:17,4. Dacă presupunem un decalaj inițial de 1:30, ceea ce este cazul unui număr destul de ridicat de țări în curs de dezvoltare, distanța crește după primul deceniu la 1:31,1, iar după al doilea, la 1:34,3.

Date mai recente cu privire la evoluția indicatorului „venitul pe locuitor" sînt cuprinse in prima analiză bienală a realizării obiectivelor celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, analiză intreprinsă de sesiunea precedentă, a XXVIII-a, a Adunării Generale a O.N.U. (rezoluția 3176). S-a constatat in acest document că produsul intern brut total al ansamblului țărilor in curs de dezvoltare a crescut în anii 1971 și 1972 cu 5.4% și respectiv 5,5%; aplicînd la aceste date corectivul cerut de creșterea populației cu 2,6% anual, rezultă că PIB pe locuitor a sporit în cei doi ani cu 2,7% și respectiv 2,8%, deci în proporții foarte apropiate de evoluțiile medii anuale din deceniile precedente. Efectul asupra decalajelor depinde însă, bineînțeles, și de ritmul de creștere din țările capitaliste dezvoltate.

2

Importanța locului agriculturii in economia țărilor in curs de dezvoltare nu mai necesită să fie subliniată. Ea rezultă din dimensiunile populației pe care producția agricolă trebuie să o hrănească, din ponderea populației ocupate în această ramură, din ponderea ramurii în structura economiilor naționale. Or, performanțele agriculturii țărilor care au atîta nevoie de o creștere rapidă a eficienței sale, indică o rămînere in urmă crescîndă față de agricultura țărilor dezvoltate, așa cum se poate lesne constata citind datele tabelului nr. 2. În perioada de două decenii ilustrată în tabel, producția agricolă pe locuitor a țărilor in curs de dezvoltare a progresat cu 0,6% în medie pe an, în timp ce in țările dezvoltate ritmul a fost de 1,4% medie anuală. Diferența la producția agricolă alimentară pe locuitor este ceva mai mare, evident in favoarea țărilor dezvoltate. Implicația pentru dinamica decalajelor este așadar și aici o creștere a lor, care a continuat și în anii 1971–1972. Pentru aceștia din urmă, datele din analiza bienală amintită a Deceniului al doilea al dezvoltării arată că în timp ce producția agricolă pe locuitor a țărilor capitaliste dezvoltate a crescut, în țările în curs de dezvoltare ea a întregistrat o scădere.

	Prod.agricolă globală			Prod. agricolă alimentară		
	195o	196o	197o	195o	196o	197o
Tări dezvoltate[x]	1oo	12o	133	1oo	12o	136
Tări în curs de dezvoltare	1oo	111	112	1oo	11o	112

*) Sint incluse țările socialiste europene. Sursa : Vezi tabelul nr. 1. Cifrele recalculate pe baza indicilor cu baza 1963 = 100

Tabel nr. 2 — Indici ai producției agricole globale și alimentare pe locuitor, în țările dezvoltate și în curs de dezvoltare (1950=100).

3

Așa cum constatam în legătură cu produsul nou creat și cum este cazul și în ceea ce privește producția agricolă, volumul absolut cunoaște o creștere devansatoare în țările in curs de dezvoltare și în domeniul industriei. Cifrele înfățișate în tabelul nr. 3 arată că, din cele cinci aspecte sub care sînt urmărite evoluțiile din această ramură, numai la industria grea țările in curs de dezvoltare nu au obținut o creștere mai mare a volumului absolut al producției față de creșterea din țările capitaliste dezvoltate. Dar compararea celor două coloane in care apar indicii producției pe locuitor calculați pe baza ritmului tipic de reproducere a populației în fiecare din cele două grupuri de țări scoate în evidență un tablou diferit, și numai acesta este relevant pentru evoluția decalajelor.

Indicii volumului absolut al producției arată că, exceptînd industria grea unde ponderile rămîn staționare, țările in curs de dezvoltare și-au mărit participarea la producția industrială a lumii nesocialiste. Dar la producția pe locuitor decalajul dintre aceste țări și țările capitaliste dezvoltate rămîne integral in picioare pe total industrie, după un deceniu și jumătate de creștere. Țările în curs de dezvoltare reușesc o devansare apreciabilă la producția pe locuitor a industriei extractive. Dar pe ansamblul industriei prelucrătoare, în industria ușoară și mai mult încă în industria grea distanța față de țările dezvoltate crește. Ar mai fi desigur posibile și alte detalieri, pe subramuri, dar ele nu ar schimba imaginea globală a dinamicii decalajelor la capitolul industrie. Dacă presupunem în anul inițial un decalaj de 1 : 30 între două țări în ceea ce privește nivelul producției industriei prelucrătoare pe cap de locuitor, după un deceniu și jumătate de diferențiere în sensul ilustrat în tabel acest decalaj ajunge la 1:33,5.

---

[1] World Bank Atlas. Population, Per Capita Product and Growth Rates. Washington, 1973.

4 Dintre domeniile care s-ar mai cere abordate într-o succintă privire asupra dinamicii decalajelor în deceniile recente, ne vom opri pe scurt la comerțul internațional. După date de curînd publicate de O.N.U. [2], referitoare la o perioadă de 10 ani, indicele volumului fizic al exportului țărilor capitaliste a atins în 1973, față de 1963=100, nivelul 250, în timp ce acela al exportului țărilor în curs de dezvoltare a ajuns la 226. Dacă presupunem, bunăoară, în nota unor date orientative cunoscute, că în anul inițial al perioadei ponderile celor două grupuri de țări în volumul fizic al exportului lumii nesocialiste au fost de 80% și respectiv 20%, înseamnă că în anul final ponderea țărilor în curs de dezvoltare a scăzut la 18,4% iar cea a țărilor dezvoltate a crescut corespunzător la 81,6%.

Valoarea unitară a exporturilor țărilor dezvoltate (pe baza prețurilor în dolari) s-a mărit în același interval de timp cu 56%, cea a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare numai cu 44%. Deși evoluția la acest din urmă indicator înglobează urcarea prețurilor petrolului din toamna anului 1973, reașezările ulterioare de prețuri la alte materii prime în favoarea țărilor producătoare evident încă nu sînt oglindite în valoarea unitară a exporturilor. Evoluția decenală prezentată descrie în orice caz tendința generală dinaintea acestor reașezări. În ceea ce privește pe de altă parte importurile celor două grupuri de țări, ar fi de menționat doar o mai accentuată divergență a indicilor volumului fizic (250 și respectiv 208), denotînd probabil între altele o slăbire a puterii de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

O interesantă ilustrare a slăbirii pozițiilor țărilor în curs de dezvoltare în deceniul trecut și a măririi decalajelor care le despart de țările capitaliste dezvoltate în domeniul comerțului internațional este cuprinsă într-o suită de calcule întreprinse de UNCTAD [3]). Statisticienii acestei organizații au căutat să afle participarea importurilor din diferite zone ale lumii la acoperirea consumului aparent (toate destinațiile) din economia unui grup de țări capitaliste dezvoltate cuprinzînd Statele Unite, „cei 6", din Piața Comună inițială, Anglia și Japonia. Între 1959—1960 și 1969—1970 ponderea importului din țările în curs de dezvoltare în consumul total al grupului menționat a oscilat în limite înguste, fiind de 3,28% la începutul perioadei și 3,21% la sfîrșitul ei. În schimb, ponderea importului din țările capitaliste dezvoltate s-a mărit de la 4,87% la 6,20%, deci cu circa 27%. Merită de asemenea reținut că ponderea țărilor capitaliste dezvoltate a crescut și la subgrupa „produse primare", și anume cu 18%, în timp ce ponderea țărilor în curs de dezvoltare la aceste mărfuri care au o pondere ridicată în exporturile lor a crescut aici doar cu 11%.

Tabelul nr. 3 — Indici ai producției industriale în lumea nesocialistă (1958=100).

		Țări dezvoltate		Țări în curs de dezv.	
		total	pe locuitor[x]	total	pe locuitor[x]
Total industrie	1958	1oo	1oo	1oo	1oo
	1973	245	2o8	3o6	2o8
Ind. extractivă	1958	1oo	1oo	1oo	1oo
	1973	144	122	375	255
Ind. prelucrătoare	1958	1oo	1oo	1oo	1oo
	1973	249	211	278	189
Ușoară	1958	1oo	1oo	1oo	1oo
	1973	197	167	21o	143
Grea	1958	1oo	1oo	1oo	1oo
	1973	28o	237	28o	19o

x Indicele producţiei pe locuitor s-a calculat pornind de la ritmurile medii de creştere a populaţiei de 2,6% anual pentru ţările în curs de dezvoltare şi 1,1% pentru ţările dezvoltate.

Sursa: U.N.Monthly Bulletin of Statistics, august 1974. Cifre recalculate pe baza indicilor 1963=1oo.

TABLOUL contemporan al decalajelor economice mai comportă, fără îndoială, numeroase întregiri, amănunțiri, sublinieri față de cele care au putut fi înfățișate în cele de mai sus. Prin domeniile la care se referă însă ilustrările premergătoare, prin natura indicatorilor folosiți, prin durata perioadelor de timp acoperite, ele sînt suficient de semnificative pentru a permite unele concluzii.

Principala constatare care se impune în lumina evoluțiilor prezentate este că decalajele economice au avut în deceniile recente o dinamică net defavorabilă țărilor în curs de dezvoltare. Discrepanțele s-au menținut în unele cazuri la proporțiile dinainte, dar în multe alte privințe au cunoscut o adîncire simțitoare.

Aceasta atrage o a doua constatare și anume că devine tot mai urgentă necesitatea de a se trece de la enunțarea principiilor unei noi ordini economice internaționale la aplicarea lor în practică, pentru a se crea grabnic condiții efective de accelerare a ritmului creșterii economice în țările astăzi rămase în urmă. Aceasta este atît în interesul țărilor direct afectate cît și în interesul întregii comunități internaționale, al dezvoltării echilibrate a economiei mondiale. Iar ritmurile în care ar trebui să se desfășoare creșterea economică din țările în curs de dezvoltare în anii și deceniile care vin, pentru a se trece de la menținerea și adîncirea decalajelor la un proces de diminuare și finalmente de lichidare a lor, necesită încă de pe acum să fie vizualizate, ca să spunem așa — să fie luate în considerare concret în diferite ipoteze de lucru în interacțiune cu ritmurile din țările cu economie dezvoltată. Asupra acestei probleme ne propunem să ne oprim în partea a doua a articolului.

L. STROJA

---

[2] U. N. Monthly Bulletin of Statistics, iulie 1974.

[3] Handbook of International Trade and Development Statistics, 1972, pag. 236 și urm.

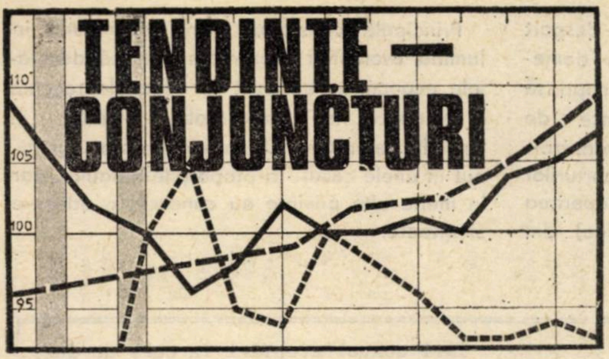

TENDINȚE — CONJUNCTURI

„Piața Comună este suferindă"

UNUL din cele mai acute „semne de boală", scrie cotidianul bavarez Süddeutsche Zeitung, *căruia îi aparține afirmația din titlu, este deficitul balanțelor de plăți estimat pentru anul în curs ale cîtorva membri proeminenți ai Pieței Comune. Potrivit previziunilor O.C.D.E., numai R.F. Germania, Olanda și Belgia-Luxemburg vor termina fără deficit sau cu unul minor anul 1974 (vezi graficul de mai sus). Toate celelalte cinci țări membre vor fi nevoite să-și acopere deficitele fie pe seama rezervelor valutare fie a unor credite externe.*

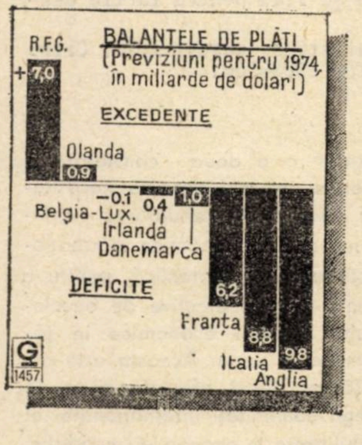

Încetinirea creșterii extracției de petrol în lume

REVISTA „The Oil and Gas Journal" estimează că în primul semestru a.c. producția mondială de petrol n-a crescut decît cu 2,6% față de perioada corespunzătoare din 1973. În acest cadru, țările socialiste au înregistrat o creștere de 9,5%; sporuri de producție au obținut și alte țări producătoare, ca Indonezia (+16,8%), Nigeria (+16,2%), Mexic, Ecuador ș.a. În același timp, țările producătoare de petrol din Orientul Mijlociu și Africa de Nord au cunoscut o reducere cu 8,9% a volumului extracției, în contextul atît al embargoului temporar declarat de ele în privința livrărilor de petrol către o serie de țări capitaliste dezvoltate, cît și al politicii de prezervare a resurselor petroliere (Libia, Kuweit). În ceea ce privește S.U.A., măsurile de stimulare a producției interne de petrol nu și-au făcut încă efectul în semestrul I a.c., nivelul acesteia din urmă reducîndu-se cu 2,9%.

Evoluția pieței zahărului

DE MAI MULȚI ANI creșterea producției de zahăr n-a ținut pasul cu extinderea consumului mondial (față de 68,1 milioane și, respectiv, 67,1 milioane de tone în 1968, producția de zahăr urmează să atingă în acest an peste 81 milioane de tone, iar cererea a devansat în ultimii ani, producția determinînd o creștere continuă a prețurilor). Stocurile mondiale au scăzut la sfîrșitul lunii august a.c. la 15,6 milioane de tone (respectiv echivalentul a circa două luni de consum). Or, clima secetoasă din acest an în Europa a afectat întrucîtva culturile de sfeclă de zahăr, astfel încît — conform estimațiilor — recolta de zahăr de pe continentul european va însuma 26,4 milioane de tone, față de 27,1 milioane în 1973. Fenomene similare se constată și în alte regiuni ale lumii, cu excepția Braziliei (care va putea exporta în acest an circa 3 milioane de tone de zahăr).

În timp ce la începutul lunii decembrie 1973 prețul zahărului pe piața londoneză depășise cu puțin nivelul de 100 lire sterline per tonă, în prima decadă a lunii septembrie a.c. el a urcat în jur de 370 lire/tonă, fără ca cererea să dea semne de relaxare. După opinia experților internaționali, nu este exclus ca — în pofida sporirii interne a prețurilor la zahăr — cererea pentru acest produs să-și mențină progresia în anii următori (consumul mondial fiind estimat la peste 95 milioane de tone în 1980), ținîndu-se seama și de creșterea populației globului.

„Criza petrolului" are și efecte pozitive pentru comerțul exterior american

DEPARTAMENTUL Comerțului al S.U.A. estimează că volumul exporturilor americane în țările producătoare de petrol din Orientul Apropiat va crește în acest an cu peste 60% în raport cu 1973, respectiv exporturile americane în aceste țări vor depăși 2,5 miliarde dolari în 1974, față de 1,5 miliarde dolari în 1973. Dintre țările importatoare, Iranul va cumpăra în 1974 produse americane în valoare de peste 1 miliard dolari, față de 780 milioane în 1973; Arabia Saudită va importa bunuri americane în valoare de 600 milioane dolari în 1974, față de 440 milioane dolari în 1973; Kuweit și celelalte state din Golful Persic vor importa din S.U.A. produse în valoare de 500 milioane dolari în 1974, față de 325 milioane dolari în 1973; Emiratele Arabe vor importa din S.U.A. mărfuri în valoare de 215 milioane dolari în 1974, față de 120 milioane dolari în 1973. De asemenea, se estimează că R.A. Egipt și Libanul aproape își va dubla în 1974 volumul importului din S.U.A. față de anul 1973, acesta atingînd 400 milioane dolari față de 215 milioane dolari respectiv 300 milioane dolari față de 160 milioane dolari.

Scumpirea gazului natural olandez

ÎN CURSUL unei conferințe de presă, primul ministru, Joop Den Uyl, a anunțat că de la 1 ianuarie 1975 gazul natural se va scumpi în Olanda. El a adăugat că va fi o „creștere importantă", dar că nu se vor da detalii înainte de terminarea negocierilor între societatea de exploatare a gazului natural în Olanda (V.E.G.N.), și Ministerul Economiei.

Situația pieței mondiale a hîrtiei

ÎN ULTIMII 10—15 ani, consumul mondial de hîrtie și carton a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de circa 5,5%. Ca urmare a cererii intense, producția de hîrtie și carton a crescut în anul 1973 cu 7,3% față de anul precedent, în cea mai mare parte însă ca urmare a creșterii gradului de utilizare a capacităților de producție existente și în mai mică măsură datorită construirii de noi unități de producție.

Pentru perioada 1973—1976, ritmul de extindere a capacităților de producție este estimat de F.A.O. la numai 4%, fiind inferior ritmului de creștere a cererii, fapt care va determina menținerea în continuare a unui deficit pe piață. Conform acelorași estimări F.A.O., datorită creșterii mai lente a producției la nivelul anului 1976, consumul mondial de celuloză va fi cu circa 8 milioane tone mai scăzut decît în condițiile în care ritmul de creștere de 5,5% din ultimii ani s-ar fi putut menține.

Revirimentul industriei carbonifere

DUPĂ EVALUĂRI publicate în revista „International Coal Trade" producția mondială de cărbune (inclusiv cel bituminos) a depășit anul trecut 2,3 miliarde tone, o creștere de 4% în raport cu nivelul atins în 1972, după o perioadă de stagnare și chiar reducere. Această evoluție datorîndu-se în primul rînd creșterii prețurilor la petrol și unor incertitudini legate de aprovizionarea cu acesta, după opinia specialiștilor tendința se menține și în anul curent. Cea mai sensibilă creștere au înregistrat în 1973 S.U.A. (+53 mil. tone), Australia și Oceania (+11 mil. tone) și Africa (circa 8 mil. tone); dintre țările vest-europene, Anglia și-a sporit producția de cărbune cu 8,8%.

Conferința țărilor exportatoare de tungsten

LA Lisabona s-a desfășurat prima conferință a țărilor exportatoare de tungsten, la care au participat Austria, Coreea de Sud, Peru, Franța, Bolivia și Portugalia, cu scopul de a stabiliza situația actuală și de a crea condiții normale pentru dezvoltarea acestui sector industrial. A fost examinată și necesitatea constituirii unui secretariat pentru evaluarea rezervelor de minereu de tungsten și a capacităților extractive ale industriilor existente.

Participanții și-au manifestat îngrijorarea față de hotărîrea Statelor Unite de a vinde o mare parte a rezervelor lor strategice de minereu de tungsten. Aceste rezerve, constituite la începutul anilor '50, sînt în prezent considerate a fi excesive.

A XXV-a aniversare a Republicii Populare Chineze

CREATIVITATE DE MASĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

ÎN FREAJMA ANIVERSĂRII unui sfert de veac de existență a Chinei populare îmi apar în minte imagini dintr-o călătorie de neuitat în această frumoasă țară socialistă. Natura Chinei, oamenii ei, mărturiile unei străvechi civilizații impun prin forța, măreția și originalitatea lor. În rîndurile de mai jos mă voi opri asupra cîtorva sugestive preocupări ale harnicului popor chinez depuse în anii de după eliberare în domeniul economiei.

Țară semicolonială și semifeudală cu 25 de ani în urmă, China moștenise o economie de tip agrar înapoiată. Pentru depășirea stadiului în care se afla, au fost necesare eforturi deosebite în vederea realizării unui salt spre civilizația industrială. Predominanța agriculturii a impus folosirea acesteia drept bază în vederea dezvoltării industriei căreia îi revenea un rol conducător în realizarea progresului economic socialist al țării. Agricultura însă era expusă capriciilor unei naturi impetuoase. Fluviile cu ape abundente coborau tumultoase de pe platourile marilor înălțimi, inundînd la fiecare 2–3 ani vaste întinderi de teren, distrugînd localități și cărînd stratul fertil al solului. S-ar putea scrie o adevărată epopee despre angajarea a zeci și sute de milioane de chinezi în lupta pentru înălțarea a mii și mii de baraje, pentru săparea de canale și alte lucrări hidrotehnice care îndeplinesc un rol de prim ordin în protecția contra inundațiilor, în irigații și producerea de energie electrică. Eforturile lor eroice au fost răsplătite prin innobilarea unor vaste terenuri, prin fertilizarea unor zone nefolosite pentru agricultură, pentru obținerea unor recolte bogate. În China, care înainte de 1949 avea o populație aproape pe jumătate față de cea actuală, flagelul foametei secera milioane de vieți omenești anual. Astăzi agricultura ei asigură alimentarea întregii populații și resurse pentru export. Participînd la efortul de concepere și realizare a lucrărilor de ameliorare a solului și de regularizare a cursului fluviilor și rîurilor, marea majoritate a populației țării ce se îndeletnicea prin tradiție cu agricultura, s-a inițiat în arta construcției. Mobilizarea de masă a țăranilor la activități constructive și meșteșugărești, industriale este o caracteristică a Chinei noi. În comunele populare „Prietenia Româno-Chineză", „Thang-Wen" și „Lung gin" (unde se cultivă faimosul ceai verde), am fost impresionați văzînd că — paralel cu activitățile de cultivare a solului și de creștere a animalelor — existau ateliere de prelucrare a cerealelor, fructelor, cărnii, ceaiului, plantelor tehnice etc., precum și ateliere în care se construiau unelte și utilaje agricole mici, ambarcațiuni fluviale, pompe și transformatori electrici, obiecte de uz casnic etc. Producția unora din aceste ateliere depășea cu mult cerințele comunei populare, de exemplu la transformatori sau pompe pentru irigații, șlepuri și remorchere, medicamente (fiole, tablete, esențe din plante medicinale) etc., etc. Multitudinea aceasta de microuzine sătești care valorifică superior produsele agricole și toate bogățiile locale este o sursă sigură de autoaprovizionare cu utilaje și produse industriale a comunelor populare, o foarte importantă sursă de acumulări și, în același timp, o școală de meserii industriale, un laborator al creării cadrelor necesare avîntului impetuos al industriei acestei imense țări socialiste.

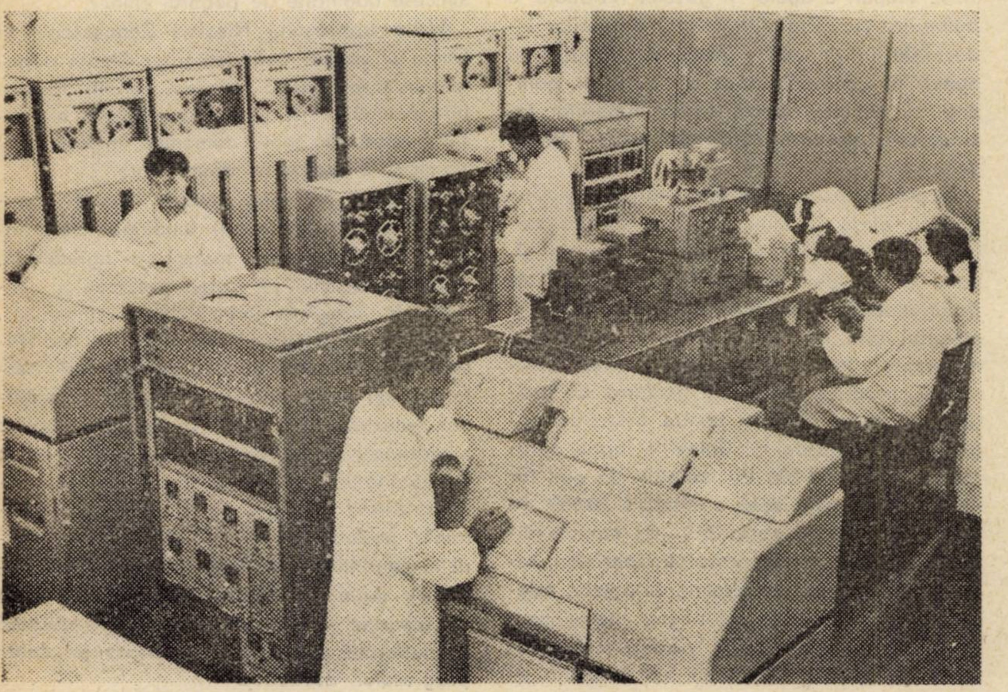

Ordinatoarele cu circuite integrate își găsesc o aplicație tot mai largă în economie...

● Valorificarea unei măiestrii ancestrale

EUROPA a cunoscut din antichitate China prin produsele ei. Mătăsurile și broderiile chinezești, porțelanurile, obiectele de artă, hîrtia, i-au purtat faima peste mări și țări și peste veacuri și milenii. Popor înzestrat cu un simț artistic dezvoltat, cu abilități manuale transmise din generație în generație, cu o răbdare și o migală proverbiale, chinezii au plăsmuit din piatra prețioasă a munților lor, din fildeșul elefanților, din lemnul parfumat de santal, din bronz și aur, obiecte de nepieritoare frumusețe. Acest tezaur incalculabil pe care-l reprezintă potențialul creator al poporului, priceperea și măiestria făurarilor de frumusețe au fost stimulate și cultivate în anii puterii populare cu deosebită grijă. Tîrgurile anuale de la Guancijou în care se expun mărfurile de export ale Chinei impresionează nu numai prin numărul crescînd, tehnicitatea și calitatea produselor tinerei industrii moderne, ci și ale industriei ușoare tradiționale : sculpturi, țesături, broderii, picturi pe mătase și hîrtie, rod al neintrecutei arte decorative chinezești. Pentru dezvoltarea industriei moderne chineze, industria ușoară tradițională a constituit alături de agricultură o însemnată sursă de acumulări.

● Impetuozitatea dezvoltării industriale

FĂURIREA unei industrii moderne într-o țară de dimensiunile Chinei în care înainte de revoluție nu se produceau nici măcar cuie din metal, a ridicat probleme deosebit de dificile — financiare, tehnice, de calificare a cadrelor etc., etc. Stadiul precar al mijloacelor de comunicație și gradul foarte diferit de urbanizare al zonelor vestice și centrale față de cele ale coastei răsăritene a țării complicau și mai mult situația. În pofida nenumăratelor dificultăți, poporul chinez a reușit în acest termen istoricește scurt să înscrie țara pe traiectul industrializării.

Bazindu-se înainte de toate pe forțele proprii și folosind atit metodele moderne cit și cele tradiționale, chinezii au pus bazele unei industrii siderurgice, ale construcției de mașini, ale industriilor petrochimice, electrotehnice și electronice moderne. Vechile centre siderurgice din Senian și Darien impresionează prin strădania metalurgiștilor chinezi de a utiliza la maximum resursele locale de minereuri, de a le valorifica superior, de a crea produse cu grad ridicat de tehnicitate. Pretutindeni în industrie domnește o efervescență creatoare deosebită, preocuparea de a perfecționa și spori tehnicitatea utilajelor, de a adapta și a depăși tehnicile importate, de a le spori performanțele. De exemplu, la Uzina de locomotive Diesel din Darien se acordă o atenție deosebită îmbunătățirii tehnologiilor și utilajelor, prin inovații și invenții ale lucrătorilor uzinei. Un strung de un tip rudimentar cu ani grei de utilizare era întinerit și adaptat la activitate pe bază de programare electronică. Era opera și mîndria unui inginer și a citorva muncitori, care, reintorși dintr-un schimb de experiență efectuat într-o uzină modernă au avut ambiția, răbdarea și perseverența de a concepe și realiza un sistem de programare electronică pe care l-au adaptat utilajului de care dispunea uzina, multiplicindu-i astfel productivitatea și performanțele tehnologice.

● Spiritul de economie și respectul față de natură

ÎN MOD DEOSEBIT impresionează în China conștiința dimensiunilor pe care o are populația țării. Aceasta sporește preocuparea fiecărui chinez pentru economie, pentru utilizarea maximă, rațională și eficientă a tuturor resurselor, pentru a folosi cît mai mult timp utilajele printr-o întreținere exemplară și o continuă ameliorare a performanțelor. Nimic nu este pierdut, irosit, neutilizat complex, nici pămîntul, nici materiile și materialele, nici utilajele, nici timpul oamenilor. Pe aleile uzinelor, pe cele mai mici petice de pămînt, pe marginea îngustă de cițiva centimetri a drumurilor de acces sînt plantate legume, pomi fructiferi etc., ale căror roade îmbogățesc aprovizionarea cantinelor. Nici un fel de deșeu sau subprodus nu este irosit. La Combinatul petrochimic Peking, la uzina de fibre sintetice „Vinalon" impresionează lipsa oricărui miros sau a fumului caracteristic rafinăriilor. Nici vorbă de flăcări. Toate coșurile sînt prevăzute cu sisteme de captare a substanțelor ce pot fi, într-un fel sau altul, utilizate. La utilajele importate s-au adaptat instalații concepute și realizate la fața locului ce captează și prelucrează mai departe substanțe care în toată lumea poluează aerul. Din acestea obțineau numeroase produse utile, printre care îmi amintesc de vanilină (prețul unui kilogram de substanță pură echivalează cu prețul tonei de alte produse „clasice" sau de bază ale combinatului). Grija pentru economicitate, dublată de respectul riguros față de mediul natural, i-a condus pe lucrătorii de aici la amenajarea unor bazine de decantare a apei industriale în care cu ajutorul unor produși chimici și biologici realizează epurarea completă a apei. Se obțin astfel produse chimice ca : acidul sulfuric, formaldehida, cauciucul rezidual, precum și îngrășăminte. Vizitînd numeroase uzine și fabrici, am remarcat pretutindeni preocuparea pentru utilizarea în diverse scopuri a apelor și gazelor reziduale, a pulberilor metalice și a tuturor deșeurilor industriale în general. Aceasta conduce nu numai la controlul strict al factorilor poluanți, ci permite transformarea materiilor reziduale în produse utilizabile, uneori foarte valoroase.

PEKIN — Clădire în vechiul stil chinezesc

Expozițiile economice din Shanghai și Guancijou oferă imagini grăitoare asupra saltului uriaș pe care l-a realizat China în ultimul pătrar de veac. Alături de produsele tradiționale, a căror pondere în producția și exportul țării s-a redus simțitor, au apărut nenumărate mașini și aparate, utilaje și instalații, produse industriale moderne de înaltă tehnicitate. Ilustrativ pentru creșterea potențialului industrial al Chinei e faptul că în 1973 a produs 1 200 de varietăți de oțel iar gama laminatelor sale a depășit 20 000 de sorturi. Se fabrică peste 260 de modele diferite de aparate de radio cu tranzistori, televizoare, aparate cu circuite integrate, televizoare tranzistorizate alb-negru, televizoare în culori, magnetoscoape, posturi mobile de relee etc. Numai în ultimul an industria electronică a produs mai mult de 140 de noi varietăți de articole electrotehnice, iar producția de echipament electronic a crescut de peste cinci ori, contribuind la dotarea radiodifuziunii și televiziunii, a agriculturii, siderurgiei, industriei combustibililor și chimiei, a construcțiilor mecanice, hidroelectrice, miniere, de transporturi și comunicații, a industriei ușoare, învățămîntului și sănătății. Progresele economiei chineze se reflectă și în amploarea comerțului său exterior, în faptul că întreține relații comerciale cu peste 140 de țări din lume și are o balanță comercială echilibrată.

Țara noastră întreține relații economice strînse cu China și se bucură de mărețele succese dobîndite de poporul chinez.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în China și vizitele conducătorilor Chinei populare în țara noastră au creat condiții favorabile dezvoltării pe planuri superioare a relațiilor frățești în toate domeniile, inclusiv economice, dintre cele două state.

In sfertul de veac parcurs, China populară a realizat prefaceri fundamentale : dublarea productivității muncii în agricultură, înscrierea satului pe calea prefacerilor industriale, folosirea judicioasă a îndemînării, minuțiozității și talentelor ancestrale ale maselor populare atît pentru continuarea meșteșugurilor artizanale cît și pentru dezvoltarea industriei electronice și electrotehnice, a miniaturizării, amploarea creativității de masă și rapiditatea și eficacitatea cu care se aplică și extind inovațiile și invențiile, perfecționările, performanța deosebită a industrializării în condițiile evitării oricărei risipe sau irosiri de materii și energie și în același timp conservarea echilibrului mediului, îi asigură o platformă deosebită de lansare pe calea progresului economic.

dr. Maria D. POPESCU

PIAŢA MONETARĂ INTERNAŢIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central) faţă de dolarul S.U.A.	28 XII 1973	16 IX 1974	2o IX 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 2o IX 1974 faţă de:		Abaterea în % a cursului dolarului faţă de diversele valute în perioada 28 XII 1973-2o IX 1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest germană	2,669o4	2,699o	2,662o	2,658o	+ o,42	+ 1,54	- 1,52
Francul elveţian	3,3855	3,25oo	3,oo3o	2,994o	+13,o7	+ 8,55	- 7,87
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,8o75	4,794o	- 3,96	- 1,9o	+ 1,95
Lira sterlină[2]	2,8952	2,325o	2,313o	2,3136	-2o,o	- o,49	+ o,5o
Lira italiană	523,5o	6o7,o	661,o5	662,1o	-2o,9	- 8,32	+ 9,o7
Yenul japonez	3o8,o	28o,2	299,2o	295,4o	+ 4,265	- 5,14	+ 5,42
Preţul aurului la Londra[3]	42,22[4]	1o3,87	152,75	148,o	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) preţul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) preţul oficial al aurului.

ÎN SĂPTĂMÎNA 16-20 septembrie a.c. pe pieţele valutare internaţionale s-a menţinut o atmosferă de tensiune caracterizată prin oscilaţii relativ importante ale cursurilor principalelor valute occidentale de la o zi la alta şi chiar pe parcursul aceleiaşi zile. O trăsătură caracteristică a situaţiei de pe pieţele valutare internaţionale în perioada analizată o constituie slăbirea cursului dolarului american faţă de majoritatea principalelor valute occidentale, datorită mai multor cauze printre care :

— Scăderea dobînzilor pe piaţa eurodolarilor, al căror nivel foarte ridicat comparativ cu dobînzile la alte eurovalute (în special euromarca vest-germană şi eurofrancul elveţian), în săptămînile precedente constituise factorul principal de întărire a poziţiei monedei americane pe pieţele valutare ;

— Apariţia primelor semne de scădere a nivelului dobînzilor pe piaţa monetară americană şi în primul rînd a dobînzii preferenţiale (prime rate). Astfel, s-a înregistrat deja o scădere a dobînzilor la bonurile de tezaur, iar o bancă americană de mărime mijlocie, Michigan National Bank din Detroit, a redus dobînda sa preferenţială (prime rate). Recent, cu ocazia unei conferinţe de presă, ministrul finanţelor al S.U.A., William Simon, arăta că se aşteaptă ca dobînzile pe termen scurt pe piaţa americană să scadă în viitor. Se fac de asemenea aprecieri în sensul că Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. (banca centrală) ar fi trecut la o politică de relaxare în domeniul creditului.

Poziţia dolarului a fost influenţată negativ şi de ştirea referitoare la încheierea unui acord privind contractarea unui împrumut în valoare de un miliard de dolari de către Japonia de la o ţară arabă mare producătoare de petrol. Acest fapt va determina scăderea cererii de dolari din partea băncilor japoneze care în ultimul timp au contractat împrumuturi pe piaţa eurodolarilor, ceea ce a condus implicit la creşterea cererii de dolari şi a dobînzilor pe această piaţă în ultimele luni.

În perioada analizată se constată, de asemenea, întărirea cursului mărcii vest-germane influenţată printre altele de anularea obligaţiei pentru firmele şi băncile vest-germane de a depune la banca centrală, într-un cont nepurtător de dobînzi, o cotă de 20% din volumul împrumuturilor contractate pe pieţele străine.

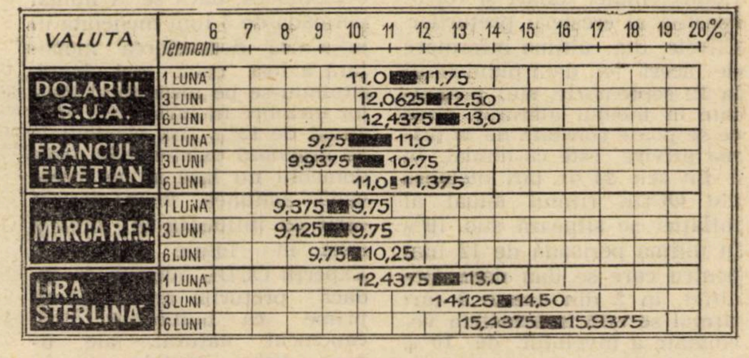

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piaţa eurovalutelor în perioada 16—20 septembrie 1974 (niveluri minime şi maxime).

Pe piaţa eurovalutelor s-a înregistrat o scădere a dobînzilor la principalele valute comparativ cu săptămîna anterioară, deşi aceste dobînzi continuă să se menţină la un nivel ridicat sub influenţa cererii importante de credite din partea ţărilor cu deficite însemnate ale balanţelor de plăţi.

Taxa oficială a scontului la 19 IX 1974 în următoarele ţări:

Anglia x)	11,75%	Israel	6,o%
Austria	6,5o%	Italia	9,o%
Belgia	8,75%	Japonia	9,o%
Canada	9,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	1o,o%	Olanda	8,o%
Elveţia	5,5o%	Suedia	7,o%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	8,o%
Franţa	13,o%		
R.F.Germania	7,o%		

x) Dobînda minimă de împrumut

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Piaţa comună: perspective cerealiere.

CONFORM unor estimări elaborate în R.F.G., producţia de cereale a Comunităţii Economice Europene ar urma să crească, în perioada 1970—1985, cu circa 38%, în timp ce consumul ar spori doar cu 17%. Această evoluţie ar determina o scădere de aproximativ zece ori a cantităţilor nete de cereale importate de ţările Pieţei Comune (respectiv de la 16,6 milioane de tone în 1970 la 1,6 milioane în 1985), gradul de autoaprovizionare cu cereale urcînd de la 85% la circa 99%.

De remarcat că — de fapt — numai Franţa va dispune de o balanţă sensibil favorabilă în comerţul exterior cu cereale (un excedent net de 20,5 milioane de tone în 1985, faţă de 10,3 milioane în medie pe anii 1968/69—1970/71), în timp ce Benelux, Italia şi Anglia vor continua să aibă un sold negativ la acest capitol al comerţului lor exterior.

● Repercusiuni ale „crizei energetice"

FIRMA internaţională de consulting „Commodities Research Unit" a elaborat o prognoză privind efectul creşterii preţurilor la combustibili pînă în anul 1980 asupra pieţei mondiale capitaliste a metalelor neferoase. Arătînd că ritmul de creştere a producţiei industriale din ţările capitaliste va scădea — pînă în 1980 — aproximativ la jumătate, faţă de perioada precedentă, experţii firmei apreciază că „criza energetică" va constitui — pînă la începutul anului viitor — o anumită frînă în calea majorării preţurilor la metalele neferoase. Cu toate acestea, în perioada 1973—1980 creşterea cheltuielilor de producţie la metalele neferoase, determinată de ridicarea preţurilor la combustibil, va reprezenta în ţările Americii de Nord 25—28% în cazul aluminiului, 7—10% în cel al cuprului, 4—15% la nichel, 8% la zinc şi 6% la plumb. Dacă se ţine însă seama şi de efectul inflaţiei, preţurile la aluminiu — de pildă — ar putea creşte pînă în 1980 cu cel puţin 60%.

DOCUMENTAR STATISTIC

RITMURILE INFLAȚIEI

ACCELERAREA deprecierii monetare în țările capitaliste dezvoltate, mai ales din 1972 încoace, a determinat și o intensificare a urmăririi statistice a fenomenului. Organizația de colaborare și dezvoltare economică (OCDE) publică de cîtva timp, pe lîngă analize periodice, indici lunari și retrospectivi ai creșterii prețurilor. Cifrele din ultima informare de acest fel, dată publicității la 12 septembrie, sînt prezentate în tabelul alăturat. Ceea ce se poate constata de la prima privire este că numai în 5 din cele 24 de țări membre ale OCDE ritmul anual al inflației se situează sub 10% în ultima perioadă de 12 luni pentru care se dau date. Dealtfel, în 2 din aceste 5 țări ritmul se află în imediata vecinătate a nivelului de 10%, care acum un an mai era considerat ca excepțional și intolerabil.

Cifra medie de 13,3% pe ansamblul țărilor OCDE, înregistrată în ultima perioadă de 12 luni, este cea mai ridicată din cursul acestui an. Diferențele între țări sînt considerabile, dar fapt este că în 14 din cele 24 de state membre ale organizației ritmul inflaționist a fost mai rapid decît media. Ar mai fi de semnalat că în toate țările reprezentate în tabel, cu excepția R. F. Germania, creșterea prețurilor în ultima perioadă de 12 luni a fost mai rapidă decît în 1973.

Statisticile OCDE scot în evidență că, dacă se ia numai perioada de 3 luni încheiată in iulie a.c., deprecierea monetară a fost ceva mai lentă, situîndu-se pe ansamblul țărilor membre în jurul unui ritm anual de 12%. Dar elementele de prognoză existente în acest domeniu nu lasă să se întrevadă acțiunea unor factori cerți cu influență în același sens în lunile următoare. Experții OCDE apreciază că, dacă prețurile unor materii prime ca bumbacul, lîna, cauciucul natural, ale unora dintre metale, au în momentul de față o tendință de încetinire, în schimb la produsele alimentare tendința prețurilor rămîne susținută, cu efecte previzibile corespunzătoare asupra indicilor generali ai prețurilor bunurilor de consum.

I. P.

	Ritmuri anuale			
	Media 1961-71	1972	1973	12 luni încheiate în iulie 1974
Canada	2,9	4,8	7,6	11,3
S.U.A.	3,1	3,3	6,2	11,7
Japonia	5,9	4,5	11,7	25,2
Australia	2,8	5,8	9,5	14,4(a)
Noua Zeelandă	4,6	6,9	8,2	10,0(a)
Franța	4,3	5,9	7,3	14,4
R.F.G.	3,0	5,5	6,9	6,9
Italia	4,2	5,7	10,8	18,9
Anglia	4,6	7,1	9,2	17,1
Belgia	3,4	5,5	10,4	13,7
Luxemburg	3,0	5,2	6,1	10,1
Danemarca	6,1	6,6	9,3	15,9
Irlanda	5,4	8,7	11,4	16,2(a)
Olanda	4,8	7,8	8,0	9,6
Austria	3,7	6,3	7,6	10,0
Finlanda	5,4	7,4	11,4	16,4
Grecia	2,2	4,4	15,5	31,8
Islanda	12,0	9,7	20,6	43,8(a)
Norvegia	4,9	7,2	7,5	8,8
Portugalia	5,5	10,7	12,9	25,9(a)
Spania	6,8	8,3	11,4	15,2
Suedia	4,6	6,0	6,7	8,4
Elveția	3,8	6,7	8,7	9,8
Turcia	7,4	15,5	14,0	25,9
Total OCDE	3,7	4,7	7,7	13,3
OCDE Europa	4,2	6,5	8,7	13,7
CEE lărgită	4,0	6,2	8,3	13,3

a) Perioada cea mai recentă pentru care există date.

Prețurile bunurilor de consum : variații procentuale față de perioada precedentă.

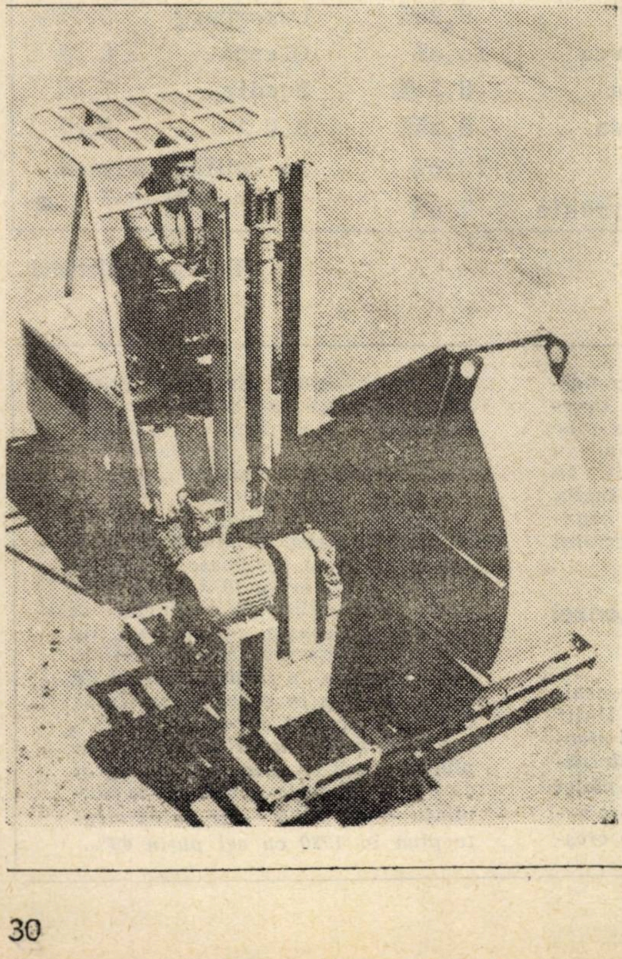

PENTRU A DESCHIDE UN CÎMP LARG DE POSIBILITĂȚI

balkancar

OFERĂ

pentru transport, ridicat și stivuit diverse tipuri de mărfuri :

- electrostivuitoare
- autostivuitoare
- electrocare
- electropalane
- mașini pentru aranjat stelaje
- macarale cu consolă și frontale

Exportator
BALKANCARIMPEX
Bulgaria — Sofia
str. Alabina 56
telefon 88 21 22
telex 022386

Telegrame : Balkancarimpex Sofia
REPREZENTANTA COMERCIALĂ BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon : 11 20 87

Exponatele de mai sus le puteți viziona la TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI TIB 74 care va avea loc între 13—22 octombrie 1974.

Platforma în aer liber în fața halelor A₁, A₂, A₃.

Publicom

Decalaje vest-europene

DUPĂ CUM dovedește statistica, cele nouă țări membre ale Pieței comune sînt încă departe de a atinge același nivel de dezvoltare economică. Astfel, între Danemarca, R.F. Germania și Franța pe de o parte și Irlanda, Italia și Anglia pe de altă parte există diferențe mari în ce privește potențialul economic și standardul de viață, concretizate în mărimile mult deosebite ale produsului social brut (vezi graficul de mai sus, reprodus din presa vest-germană).

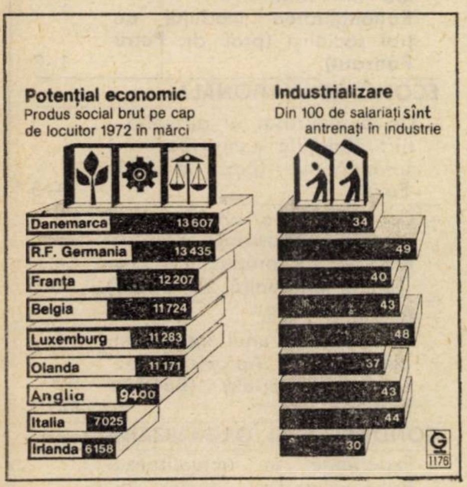

Investițiile străine în R. F. G.

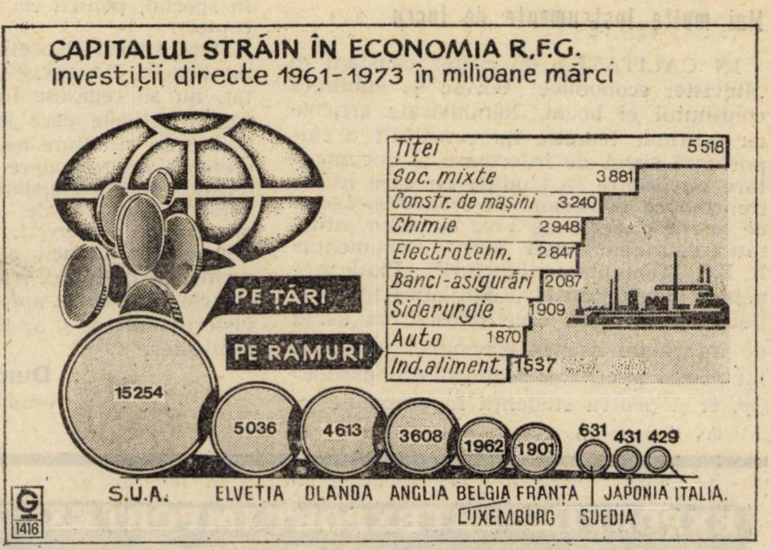

VOLUMUL investițiilor directe ale firmelor străine în economia R.F.G. continuă să crească. Din totalul celor peste 35 miliarde mărci investite de aceste firme între 1961 și 1973 în R.F.G., peste 6 miliarde au intrat anul trecut, ramura cea mai căutată fiind — așa cum rezultă din graficul de mai sus, reprodus după cotidianul münchenez *Süddeutsche Zeitung* — industria petrolului. Între țările investitoare, S.U.A. se află de departe pe primul loc.

Exportul cehoslovac de bunuri de consum

BUNURILE DE CONSUM joacă un rol important în economia și comerțul exterior cehoslovac, reprezentînd anul trecut 21% din totalul încasărilor din export (din care 4% autoturismele și motocicletele), față de 16,5% în 1970. Soldul activ la capitolul bunurilor de consum contribuie la acoperirea deficitului Cehoslovaciei din comerțul cu materii prime și produse alimentare. Printre bunurile de consum cele mai solicitate la export se numără pantofii — la care Cehoslovacia se situează pe locul patru în lume, după Italia, Japonia și Franța —, produsele textile, instrumentele muzicale, cristalurile, anumite produse electrotehnice etc. 64% din exportul de bunuri de consum se realizează în țările socialiste, restul în special în țările capitaliste dezvoltate. În ultima vreme — relatează agenția *Pragopress* — Cehoslovacia s-a străduit să depășească faza schimbului de mărfuri propriu-zis, dînd extindere acordurilor de specializare și cooperare în producția de bunuri de consum.

Balanța turistică italiană în 1973

EXTINDEREA turismului în Italia în 1973 a fost superioară celei înregistrate în precedenții doi ani. Trecerile de frontieră în ambele sensuri, de ordinul a 35.5 milioane, indică primatul turismului motorizat, care a reprezentat 26,9 milioane de treceri. Din totalul turiștilor, străinii au reprezentat 13,4 milioane. Este de remarcat faptul că sejurul mediu al turiștilor străini a fost de 4,4 zile în condiții hoteliere și 10,2 zile în condiții extra-hoteliere, în timp ce acela al turiștilor italieni a fost de 4 zile și respectiv 18,3 zile.

Aportul valutar al intrării turiștilor străini în Italia, cifrat anul trecut la 2,373 miliarde dolari, depășește cu 8,8% pe cel obținut în 1972, în timp ce ieșirile determinate de călătoriile în străinătate ale italienilor au cunoscut o creștere de 38,8%.

Construirea primei centrale nucleare în Polonia

LUCRĂRILE de construcție a primei centrale nucleare a R. P. Polone vor începe în anul 1976 și vor dura pînă în 1980. Primul bloc energetic, cu o putere de 440 MW, urmează să fie pus în exploatare către anul 1982. Următoarele reactoare vor avea puteri unitare de peste 1 000 MW. Echipamentul necesar va fi livrat de către Uniunea Sovietică în baza unui acord semnat recent. După anul 1990, R. P. Polonă prevede să treacă la construirea unei centrale pe bază de neutroni rapizi.

De la concurență, la bătaie

ÎN ultimul timp, printre tensiunile lumii capitaliste se remarcă din ce în ce mai vie competiția dintre cele două categorii de comercianți : proprietarii micilor magazine și patronii marilor centre comerciale „de mare suprafață". Recent însă, la Rochefort, în Franța, această confruntare de interese a depășit limitele formelor obișnuite ale concurenței, transformîndu-se într-o adevărată... bătaie „corp la corp".

Este lesne de înțeles că micii comercianți francezi se vor bate pentru a-și menține patrimoniul de mai multe sute de miliarde franci vechi, tot așa cum este de presupus că marele patronat comercial va lupta pentru înghițirea întregii piețe. Oricum, marele public consumator este cel care suportă birul profitului care, potrivit înseși aprecierilor beligeranților este de minimum 10% la care se adaugă o regie comercială de 12—18%.

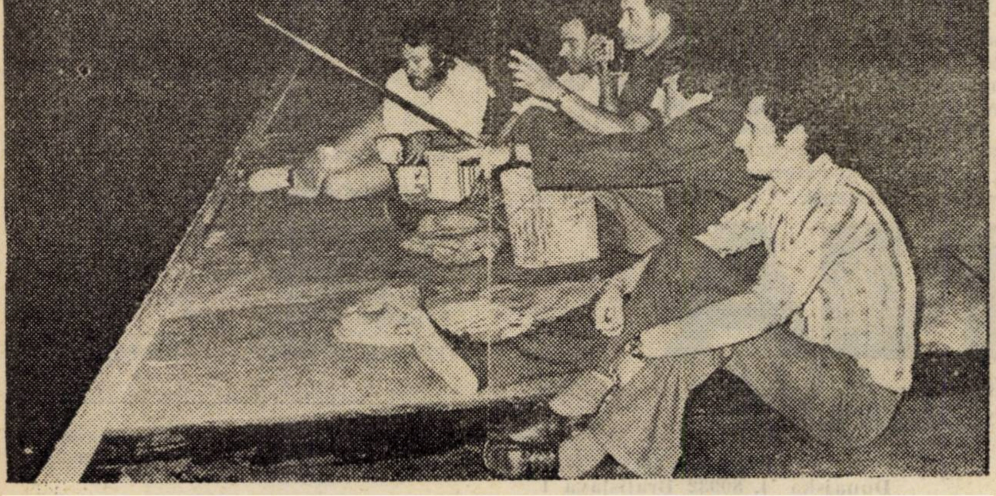

Beligeranți în așteptarea unei noi confruntări... violente.

curier...... curier...... curier...... curier...

Mai multe instrumente de lucru

ÎN CALITATEA de cititor constant al „Revistei economice“ doresc să subliniez conținutul ei bogat. Nenumărate articole cu conținut teoretic au constituit o importantă sursă de informare și documentare cu privire la studiile pe care le întreprind ca doctorand în economie. Legat de aceste aspecte aș vrea să relev utilitatea rubricilor cum sînt : „Documentar R. E.“, „Tendințe-conjuncturi“, „Piața monetară internațională“, „Statistică internațională“ și altele, care folosesc ca surse de informare asupra economiei mondiale nu numai pentru economiștii din producție, ci și pentru studenții în economie și, în special, pentru cei de la Facultatea de comerț.

Dacă studiile teoretice și documentarele nu lipsesc din revistă, așa cum am arătat, nu se regăsesc însă în măsura suficientă articole care să constituie instrumente de orientare asupra activității concrete de întreprindere. Am în vedere materiale privind legislația economică în diversele sectoare ale activității de întreprindere : comercial, financiar-contabil, organizarea muncii etc. Publicarea unor asemenea materiale consider că ar ridica caracterul practic, aplicativ, al acestei reviste economice și ar lărgi substanțial aria cititorilor.

Dumitru POROJAN
economist — București

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

PROGRAMUL DE EXPORT

Frigidere cu compresor și frigidere cu gaz pentru uz casnic, congelatoare, compresoare și agregate pentru frigidere, mașini de spălat, boilere și cuptoare electrice, sobe cu combustibili lichizi și solizi, căzi de baie emailate din tablă sau fontă, chiuvete emailate pentru bucătărie, armături, pentru uz casnic, aparate de radio, radiouri pentru automobile, aparate de radio pentru automobile, aparate radio cu tranzistori, magnetofoane și dictafoane, televizoare, aparate de uz casnic cu propan-butan, dispozitive de fixare a lămpilor de buzunar, industriale și exterioare, mașini de cusut, echipament pentru depozite, lagăre de alunecare și rulmenți.

OMNIA
BRATISLAVA

OMNIA
Dunajska '4, 89932 Bratislava 1
R.S. Cehoslovacă

PUBLICOM

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

nr. 15 – vineri 27 septembrie 1974

– ÎN DEZBATERE : DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-lea al P.C.R. Raționalitatea modului de trai socialist (prof. dr. **Petru Pânzaru**) 1–2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Un dinamizator al dezvoltării : Relațiile economice internaționale (prof. dr. **Al. Fuiu**) 3–5

– Concluzii la o anchetă în 3 centrale industriale despre: Ritmicitatea producției (**L. Țintea, M. Ioniță, B. Codru**) 6–7

– Ancheta „R. E.“ Funcționarea unui mecanism complex : Aprovizionarea tehnico-materială (**Bogdan Pădure**) 8–10

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

– Experiențe în actualitate : Psihosociologia – factor de eficiență (**Gh. Spineanu**) 11–12

TEORII-IDEI

– Factorii creșterii economice în socialism (II). (prof. **I. Rachmuth**) 14–15

– Circulația internațională a forței de muncă (**Steliana Perț**) 16–17

– Școli ● curente ● economiști : „Capitalul uman“ și apologetica (**Vasile Pilat**) 18–19

– Convorbiri economice cu dr. Csikós-Nágy Béla : „Este nevoie de o optică nouă în politica prețurilor“ (**Dinu Dragomirescu**) 21

ECONOMIE MONDIALĂ

– Apropiata reuniune anuală a F.M.I. : În căutarea unor formule noi (**D. Dinu**) 22

– Argumente pentru o nouă ordine economică : Decalajele și ritmul creșterii economice (**L. Stroja**) 23–25

– Tendințe-conjuncturi 26

– A XXV aniversare a R. P. Chineze : Creativitate de masă în dezvoltarea economiei (dr. **Maria D. Popescu**) 27–23

– Mondorama 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga**, **Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu**, **Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 11 59 60.

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București

Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scinteii“

adas
ADMINISTRATIA ASIGURĂRILOR DE STAT

O NOUĂ ASIGURARE FACULTATIVĂ LA ADAS

Administrația Asigurărilor de Stat a pus în aplicare „Asigurarea facultativă de răspundere civilă a conducătorilor auto angajați in această calitate, pentru pagubele produse prin accidente cu autovehiculele aparținind organizațiilor socialiste“ sau, mai pe scurt, asigurarea facultativă de răspundere civilă a șoferilor profesioniști. Iată citeva particularități ale acestei asigurări.

CINE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ?

Asigurarea poate fi incheiată de conducătorii de autovehicule angajați in această calitate de organizațiile socialiste (inclusiv de conducătorii de autovehicule membri ai organizațiilor cooperatiste), care conduc autovehicule cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm³ și care sint inmatriculate in R.S. România.

CARE ESTE OBIECTUL ASIGURĂRII ?

Această asigurare se referă la răspunderea de despăgubire a conducătorilor auto, adică la obligația lor, care derivă din lege, de a suporta pagubele pricinuite unor terțe persoane, prin accidente produse din vina lor, cu autovehicule aparținind unităților in cadrul cărora ei activează.

CARE ESTE DURATA ASIGURĂRII ?

Un an sau 6 luni (la alegere).

CARE ESTE PRIMA DE ASIGURARE (adică suma ce trebuie să fie plătită de conducătorul auto la ADAS drept cost al asigurării) ?

Prima de asigurare este de : 250 de lei pe an sau 140 de lei pe șase luni, pentru : autoturisme, autostaționane, autobuze, autocamioane, autofurgonete, autodube, troleibuze și alte autovehicule, cu sau fără remorci;
55 de lei pe an sau 35 de lei pe șase luni, pentru : motocicluri cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm³ (motociclete, scutere, mototriciclete și altele asemănătoare), cu sau fără ataș.
La asigurările cu durata de un an, prima de asigurare se poate plăti și in 3 sau 4 rate.

CUM SE ÎNCHEIE ASIGURAREA ?

Conducătorii auto pot solicita unităților teritoriale ADAS să trimită inspectorii de asigurare, care se prezintă la locul de muncă sau la domiciliul lor, spre a incheia contractul de asigurare. De asemenea, asigurarea se poate incheia și prin unitatea de muncă a șoferilor, pe baza unor convenții incheiate cu ADAS.

CE AVANTAJE AU ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE DIN ÎNCHEIEREA ACESTEI ASIGURĂRII DE CĂTRE ȘOFERII LOR ?

Organizațiile socialiste sint scutite de o serie de obligații care incarcă lucrările lor administrative. Astfel : ele nu vor mai fi nevoite să intocmească formele de recuperare a pagubelor de la șoferii vinovați de producerea lor, nici de rețineri lunare pe statele de plată și decontarea sumelor recuperate ; nici de urmărirea debitelor nerecuperate la alte unități (la care — eventual — șoferul respectiv se va fi transferat) sau la oficiile de asigurări sociale, in caz de pensionare a acestuia etc: toate aceste lucrări se inlocuiesc cu o simplă mențiune și anume : pe dosarul de constatare a daunelor care se intocmește de ADAS in legătură cu pagubele produse terților prin accidentul respectiv, se face mențiunea că șoferul vinovat de producerea accidentului este asigurat la ADAS „potrivit condițiilor de asigurare nr. 36/1973“ și, ca urmare, unitatea economică nu va mai intocmi formele arătate mai sus, iar asiguratul insuși, adică șoferul respectiv, are beneficiul asigurării fără să fie obligat a face nici măcar cea mai mică formalitate.

(8236)

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE ECHIPAMENTE DE TELECOMUNICAŢII ŞI AUTOMATIZĂRI

Este specializată în fabricarea unei game largi de produse, echipamente şi instalaţii de automatizări şi telecomunicaţii.

Dispunind de unităţi de producţie specializate, de institute de proiectare şi cercetare, centrala industrială de echipamente de telecomunicaţii şi automatizări este gata să devină furnizorul dv. pentru următoarele categorii de produse :

— echipamente electrice pentru instalaţii de automatizare destinate : industriei siderurgice (furnale, cuptoare, laminoare), industriei materialelor de construcţii (linii ciment, filtre electrostatice), industriei miniere (prepararea minereurilor şi cărbunelui), industriei chimice şi petrochimice (prelucrare ţiţei, dispecerizare cîmp sonde, fabrici de îngrăşăminte, acid sulfuric, sodă, negru de fum), centralelor şi grupurilor termoenergetice, industriei uşoare şi alimentare (mori, silozuri), agriculturii (sere, sisteme de irigaţii) etc. ;

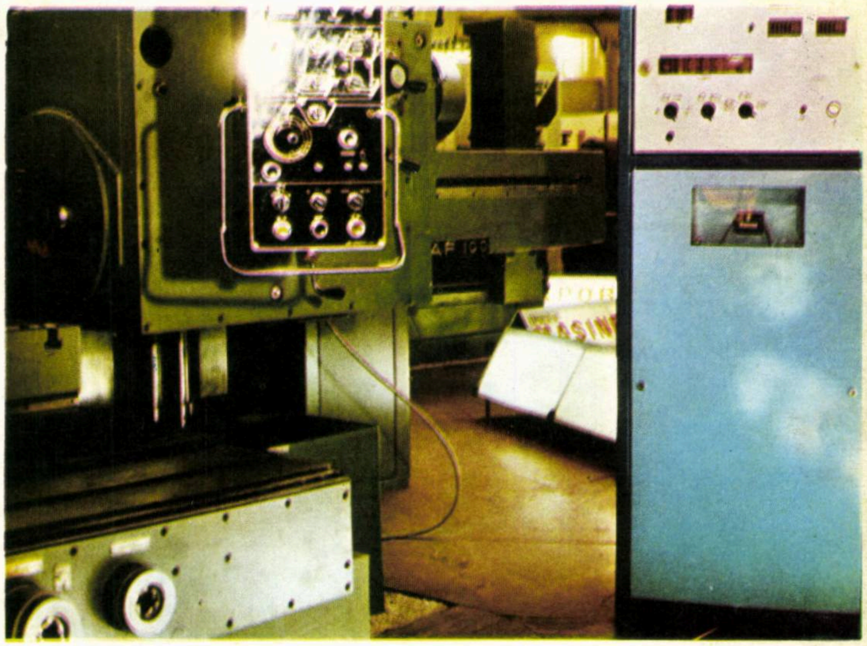

— echipamente pentru automatizarea maşinilor-unelte (comandă numerică, afişaj de cote, comenzi secvenţionale) ;

— aparatură şi echipamente de telecomunicaţii (aparate telefonice, centrale telefonice automate etc) ;

— sisteme de pază şi alarmare pentru incendii şi efracţie şi pentru supravegherea proceselor tehnologice ;

— aparataj electric de joasă tensiune (întrerupătoare automate, contactoare, relee termice, microîntrerupătoare, butoane de comandă, comutatoare cu came etc.) ;

— sisteme unificate electronice şi pneumatice pentru automatizarea proceselor industriale ;

— echipamente de sudură (sub flux în CO_2 şi argon) ;

— echipamente cu tiristoare pentru acţionări electrice reglabile în curent continuu (pînă la 400 kW) ;

— transformatoare de mică putere (25—1 600 VA) ;

— aparataj electric pentru instalaţii interioare ;

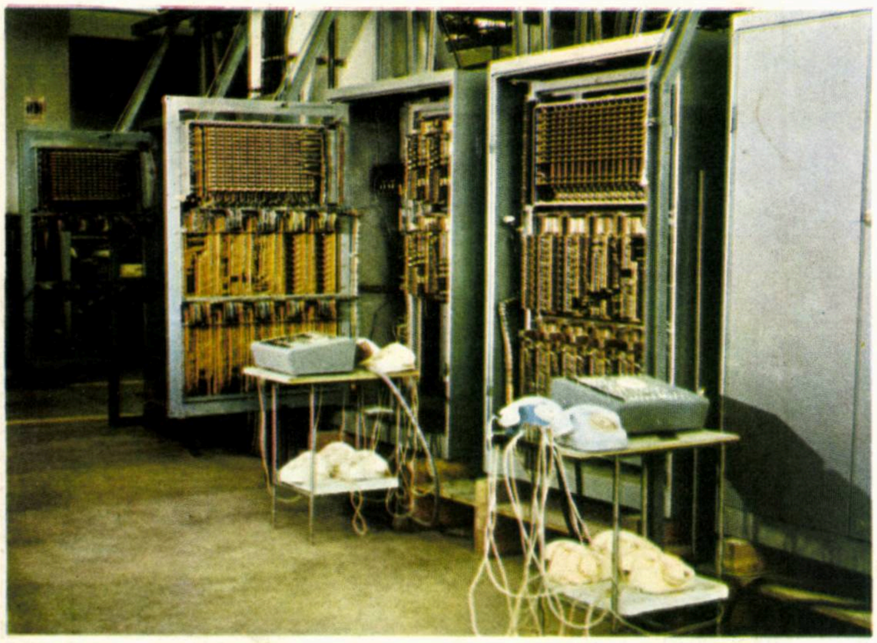

1975 JAN 27

— aparate electrice de măsură şi contoare pentru măsurarea energiei electrice ;

— aparatură medicală (aparate Röntgen, aparate de laborator).

La solicitarea dv., se poate asigura montarea şi punerea în funcţiune a echipamentelor şi instalaţiilor livrate de către specialiştii centralei noastre.

Toate aceste produse, care fac parte dintr-o gamă variată sortimentală, se bucură de prestigiu pe pieţele internaţionale.

Orice relaţii se pot obţine pe adresa :

Centrala Industrială de Echipamente de Telecomunicaţii şi Automatizări.
B-dul Kalinin nr. 18, Sector 1 — Bucureşti
telex 01 14 62
telefon 33.00.90

6675

Lei 5

D 646

revista economică

16

4
octombrie
1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

AGRICULTURA ritmuri și randamente

ORIENTĂRI CALITATIVE ÎN DEZVOLTAREA AGRICULTURII

NIVELURILE și ritmurile prevăzute pentru dezvoltarea agriculturii în viitorul cincinal – producția globală agricolă urmează să crească în perioada 1976–1980 cu 25–34% față de media anilor 1971–1975 – o vor integra mai organic în programul general de dezvoltare multilaterală și de creștere a economiei naționale, asigurînd satisfacerea la nivel optim a cerințelor de consum ale populației cu produse agroalimentare, materiile prime necesare industriei alimentare și ușoare, creșterea de disponibilități pentru export. Aceasta situează agricultura anilor viitori ca una din ramurile hotărîtoare pentru progresul rapid și complex al țării, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

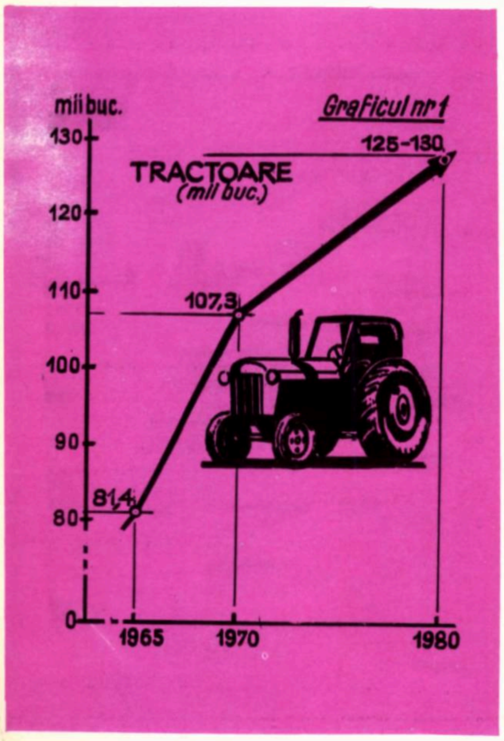

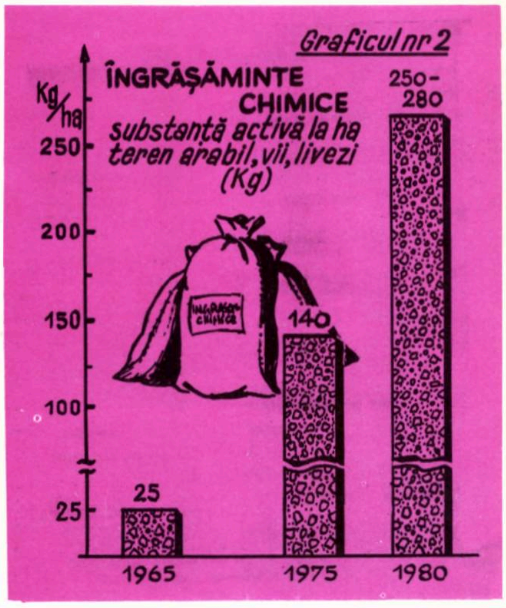

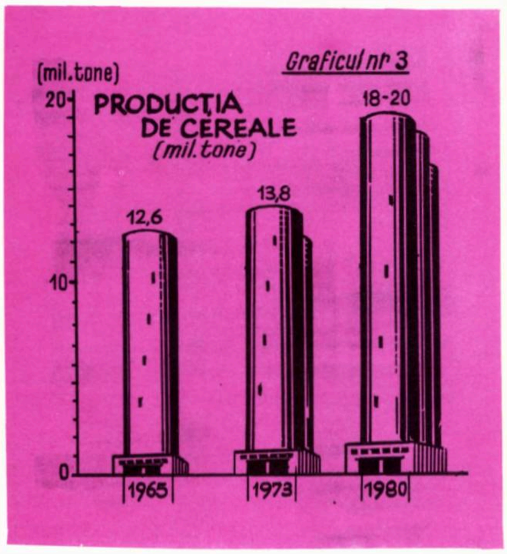

Progresele ce se vor obține în agricultură sînt fundamentate pe consolidarea pe mai departe a bazei tehnico-materiale. Astfel, se va realiza o extindere puternică a chimizării agriculturii, factor esențial de intensificare a producției. Volumul îngrășămintelor la ha va fi în 1980 de peste 10 ori mai mare față de 1965 și de aproape 2 ori mai mare față de 1975, apropiindu-se de cantitățile folosite de țări cu agricultură înaintată. Asigurarea parcului de tractoare și a întregului set de mașini agricole, într-o gamă diversificată și cu un grad ridicat de universalitate, va permite ca pînă în 1980 să fie încheiată mecanizarea lucrărilor la producția vegetală și zootehnică. În același timp, vor continua cu intensitate lucrările de irigații și se vor executa importante lucrări de desecări și acțiuni pentru combaterea eroziunii solului

În dezvoltarea agriculturii vor fi pregnante aspectele calitative. În unitățile agricole de stat, în cele cooperatiste va continua procesul de creștere intensivă și de structurare modernă și eficientă a producției globale. Producției de cereale, care în perioada 1976–1980 va atinge 18–20 mil. tone medie anuală, îi va fi acordată, în continuare, o atenție deosebită. Pe de altă parte, o dezvoltare puternică va cunoaște cultura plantelor tehnice și legumicultura, care permit o mai bună valorificare a terenurilor, o eficiență sporită ; dinamica producției medii anuale la sfecla de zahăr, soia, in pentru fibră, bumbac brut, legume de cîmp va depăși pe cea a producției globale agricole. O creștere mai accentuată se va realiza în zootehnie a cărei pondere în totalul producției agricole va fi de 40% în 1980 și de aproape 50% în 1990 față de mai puțin de 37% în 1965.

Izvorînd din scopul suprem al politicii partidului, orientările care asigură progresul de perspectivă al agriculturii românești vor determina, în continuare, transformarea profundă a satului românesc, ridicarea condițiilor de muncă și trai ale țărănimii.

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P. C. R.

OMOGENIZAREA SOCIETĂȚII — FACTOR DE POTENȚARE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

DUPĂ CUM REZULTĂ din Programul partidului, ideea de socialism este de nedespărțit de ideea de democrație, înțeleasă ca afirmare plenară a voinței tuturor oamenilor în făurirea propriului lor destin, ca acțiune a lor de conducere în deplină cunoștință de cauză a proceselor vieții sociale, economice, culturale, ca realizare a personalității individuale în funcție de vocație, pregătire, talent și merit personal în opera constructivă socială.

Programul Partidului Comunist Român, ridicînd pe o nouă treaptă teoria dezvoltării sociale, aplicînd creator în condițiile concrete ale țării noastre principiile materialismului dialectic și istoric, trasează căile perfecționării în continuare a relațiilor de producție și sociale, ale dezvoltării democrației socialiste, în perspectiva formării omului nou, a manifestării plenare a personalității umane.

Procesul de realizare în practică a principiilor socialiste și comuniste privind afirmarea deplină a democrației se îmbină cu cel de omogenizare socială și economică, în sensul arătat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, al apropierii treptate dintre clase în condițiile ștergerii deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca fizică și munca intelectuală — în perspectiva înfăptuirii unei societăți noi, a unui popor omogen al societății comuniste, a poporului muncitor unic[1]).

Un proces condus în mod conștient

SOCIALISMUL își propune și este în măsură să realizeze omogenizarea socială și, concomitent, egalitatea deplină între oameni, atît în ce privește condițiile materiale și spirituale de viață cît și, pe această bază, participarea – efectivă și afectivă – a întregului popor la conducerea conștientă a tuturor proceselor sociale, politice, economice.

În țara noastră s-au creat condițiile fundamentale ale înfăptuirii egalității între oameni și implicit ale omogenizării sociale, în primul rînd prin dispariția claselor exploatatoare, afirmarea relațiilor de producție socialiste la nivelul întregii economii naționale, asigurarea dreptului la muncă și cultură întregului popor.

Evident că între egalitate și omogenizare nu există identitate, ci reciprocitate. Corelația dintre ele este foarte strînsă : pe măsura înlăturării unor inegalități care mai persistă, unele dintre ele în mod inevitabil, omogenizarea socială capătă noi dimensiuni ; iar acest din urmă proces reprezintă la rîndul lui un element al realizării egalității între membrii societății și al participării conștiente la conducerea societății.

Analiza structurii sociale, pe clase și categorii sociale, a structurii interioare a acestora evidențiază cu claritate procesul de omogenizare pe care-l parcurge societatea noastră.

Clasele sociale din țara noastră, sub impulsul socialismului, au devenit egale ca statut social prin poziția pe care o au față de mijloacele de producție. Dar ele păstrează caracteristici decurgînd din poziția lor față de proprietatea socialistă (de stat sau cooperatistă) ca și din evoluția lor istorică în cadrul proceselor de producție, precum și din acțiunea politică de instaurare a noilor relații de producție socialiste în prezent pe cale de perfecționare. Liantul acestor clase este Partidul Comunist Român care înmănunchează elementele cele mai înaintate din rîndul lor, clasa muncitoare constituind nucleul conducător al întregii societăți.

O seamă de deosebiri există și în interiorul diferitelor clase sociale. În cadrul lor apar categorii care, fără să fie constituite în grupuri formale strict delimitate ca spațiu și sfere de activitate, cunosc o serie de caracteristici și se pot circumscrie ca atare, delimitările decurgînd în principal din diviziunea socială a muncii. Astfel de deosebiri se referă la :

- nivelul de cultură și conștiință socială, politică, economică și profesională, și de aci gradul de participare la conducerea colectivă, la formarea produsului social și a bunurilor spirituale ;

- gradul de profesionalizare, de unde și împărțirea în forță de muncă necalificată și calificată, în ocupații de diferite nivele de specialitate ;

- gradul de înzestrare și tehnicitate a locului de muncă precum și gradul de periculozitate, toxicitate, curățenie decurgînd din specificul muncii ;

- condițiile de viață specifice din mediul rural față de cel urban și cele ale unei mari părți din populația activă care migrează temporar de la sat la oraș, de la oraș la oraș sau chiar de la sat la sat.

Procesul de lichidare treptată a disparităților și, în acest fel, de omogenizare este pe drept cuvînt privit în Programul partidului ca un proces legic care însă poate fi și este dirijat în mod conștient de către oameni, pentru a fi realizat în așa fel încît contradicțiile inerente să nu devină antagonice. Astfel se creează cadrul larg, ideal, de manifestare plenară a democrației socialiste.

Procesul omogenizării sociale se produce sub influența transformărilor în cadrul forțelor de producție și relațiilor de producție, al științei devenite din ce în ce mai mult forță de producție, în așa fel încît conștiința să nu rămînă în urma acestor transformări, dimpotrivă să fie un factor propulsor al lor.

Clasa muncitoare transformă societatea, transformîndu-se pe sine însăși

CUM SE REALIZEAZĂ concret omogenizarea în practica vieții sociale și economice din țara noastră, ținînd seama de necesitatea lichidării disparităților sociale care mai există și a contradicțiilor care decurg din ele ? Procesul are un dublu caracter :

1 prin dezvoltarea economică accelerată, pe baza progresului tehnico-științific, în toate ramurile economiei și cu precădere în industrie are loc profilarea forței de muncă în funcție de obiectivele planificate, de necesitățile imediate precum și de cele ce se conturează în viitorul accesibil explorării, pentru creșterea produsului social și a nivelului de trai ;

2 în legătură inseparabilă cu aceasta are loc ridicarea nivelului de cultură tehnică și umanistică a maselor în funcție de necesitățile economiei și ale celorlalte sfere ale vieții sociale, lichidîndu-se treptat deosebirile din cadrul categoriilor so-

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntare la Plenara Comună a Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Scînteia din 31 iulie 1974.

ciale și cele în profil teritorial care nu derivă din cerințele diviziunii sociale a muncii în condițiile progresului tehnic contemporan : în acest fel se formează personalități multilateral dezvoltate tehnic, politic, economic, estetic, etic.

Progresul tehnic și necesitățile colective impun o reprofilare continuă a forței de muncă, o redistribuire a populației active între ramurile economiei și în cadrul fiecărei ramuri în parte. În țara noastră s-a realizat transferarea din agricultură în industrie și în celelalte ramuri neagricole a unei masive părți din forța de muncă. În același timp a avut loc o redistribuire între diferitele ocupații și specialități (muncitori calificați, necalificați, în curs de formare profesională). Toate acestea au dus, așa după cum se știe, la întărirea clasei muncitoare ca număr și pondere în structura socială a țării. S-a realizat astfel un mare pas înainte pe calea omogenizării societății socialiste românești, proces, însoțit de o largă diversificare a profesiilor și ocupațiilor în interiorul fiecărei clase sociale și al fiecărei ramuri economice.

Dar la această transformare se mai adaugă și o alta, deloc neglijabilă, în însuși conținutul muncii, prin noile cuceriri ale tehnicii contemporane care reduc efortul fizic al muncitorilor și solicită din ce în ce mai mult atenția acestora ca factor de dirijare și de control. Fenomenul este mai complex decît pare la prima vedere. Se susține uneori că, prin simpla transformare a mașinilor-unelte care înlocuiesc treptat efortul fizic al muncitorului, are loc implicit și neapărat o compensație în sensul unui efort intelectual sporit. Ceea ce cred că este inexact atunci cînd se referă la totalitatea proceselor de producție. Tocmai perfecționarea tehnică poate duce, în unele din secvențele producției, la automatisme profesionale, la „comoditate" intelectuală, atît sub unghiul bagajului necesar de cunoștințe cît și ca grad de participare. În această situație, în care progresul tehnic poate crea, la rîndul lui, inegalități în calificarea profesională, în participarea la opera de creație, în dezvoltarea personalității, societatea socialistă intervine printr-o politică de policalificare și de rotație a locurilor de muncă, iar participarea la conducerea proceselor tehnice este însoțită de participarea la conducerea întreprinderii în ansamblul ei și a proceselor sociale și economice atît la nivelul societății cît și al microgrupului socio-profesional. În acest fel se solicită din plin facultățile intelectuale și conștiința socială, politică, civică.

În fapt, trecerea la un nivel superior de cultură înseamnă însușirea temeinică a științelor tehnice și umanistice, a deprinderii de a munci și trăi în condițiile cuceririlor științifice și tehnice din ce în ce mai ample și mai accelerate, și a unui comportament de înaltă valoare morală în societate. În acest fel, pe baza transformărilor în structura material-tehnică a economiei și în însuși conținutul muncii, precum și prin creșterea nivelului de cultură al întregului popor, se petrece o omogenizare în profunzimea claselor și categoriilor sociale, se realizează unul din obiectivele fundamentale ale Programului Partidului Comunist Român și anume accentuarea procesului de dispariție a deosebirilor dintre munca fizică și munca intelectuală, creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, o mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale.

Ruralul și urbanul se omogenizează dezvoltîndu-se concomitent

REALITĂȚILE din țara noastră dovedesc din plin că omogenizarea se realizează prin diversificarea socială, începînd de la grupul cel mai restrîns, al familiei, continuînd cu colectivitățile constituite în așezări umane distincte și de aici la nivelul națiunii. Toate aceste transformări generează — după cum se arată în Programul partidului – „o tot mai mare apropiere între muncitorime și țărănime, între toate categoriile sociale, vor determina întărirea unității și coeziunii întregului popor, omogenizarea crescîndă a societății noastre". Socialismul și dezvoltarea impetuoasă a economiei — sub impactul industrializării – au rupt barierele de clasă și au creat atît la oraș cît și la sat o largă diversificare în cadrul aceleiași familii și la nivelul fiecărei localități. Apariția și dezvoltarea gospodăriilor mixte din punct de vedere social este un fenomen de amploare în noile condiții ale societății românești, care cuprinde la sate circa 1/3 din numărul familiilor. Acestea cuprind astăzi atît membri cu ocupații în agricultura cooperatistă cît și muncitori în agricultura locală sau industria locală, precum și migranți temporari la oraș sau intelectuali cu diferite profile profesionale. În aceste condiții, sistemul actual de încadrare a populației în categoriile sociale după capul gospodăriei ar trebui revizuit, deoarece acesta poate fi de pildă muncitor în industrie, soția membră într-o cooperativă agricolă sau meșteșugărească, iar fiul aviator, toți avînd domiciliul stabil într-un singur loc. După cum nu este clarificată scriptic aparența socială și chiar profesională a membrilor cooperativelor agricole care sînt migranți, păstrîndu-și calitatea de cooperatori dar lucrînd în ocupații neagricole.

Întrucît structura familiei stă la baza structurii sociale a fiecărei localități, asistăm la o ștergere treptată a deosebirilor de ordin social dintre acestea, pe două planuri. Între localitățile urbane de dimensiuni mari și cele de dimensiuni medii sau mici sînt deosebiri de structură rezultînd din creșterea proporțională a numărului muncitorilor și intelectualilor în localitățile urbane mari, descrescînd relativ în favoarea țăranilor în cele mai mici. În aceeași relație se află și nivelul de dezvoltare economică și culturală al localităților respective. În prezent, între localitățile rurale și cele urbane se realizează o optimizare a structurilor economice cît și a celor sociale din ambele feluri de așezări considerate în procesul lor de devenire.

În felul acesta se merge convergent spre optimizarea modului de folosință a resurselor umane, valorificarea eficientă a potențialului tehnico-material, asigurarea cerințelor populației cu bunuri de consum și servicii, crearea echilibrului demografic în profil teritorial, pe vîrste și sexe, asigurarea reproducției populației la nivelul cerințelor națiunii. Structurile sociale ale localităților de mîine, atît ale celor rurale cît și ale celor urbane, se vor armoniza prin omogenizarea la un nivel superior de dezvoltare.

Ștergerea deosebirilor dintre sat și oraș, omogenizarea deci sub aspectul structurilor sociale decurgînd din funcționalitățile așezărilor, se abordează uneori de către unii specialiști în urbanistică simplist, strict edilitar, fără a se ține seama de transformările care vor interveni în viața oamenilor sub aspectul omogenizării economice, teritoriale, a claselor sociale. În condițiile în care proiectul de Directive pentru cincinalul următor prevede creșterea producției industriale în fiecare județ la cel puțin 10 miliarde lei anual, problema este de a găsi acele soluții arhitecturale, de a se asigura acele activități, care să corespundă necesităților și de astăzi dar și viitoare, izvorîte din dezvoltarea industrială de tip socialist și din cerințele care privesc calitatea vieții în general. Astăzi, peste 30% din personalul care lucrează în industrie își are domiciliul în mediul rural. Se prevede că din agricutură va mai trece încă în alte ramuri o mare parte din forța de muncă. Această populație activă nouă nu se va transfera în întregime la oraș, ci, în funcție de distanța de locul de muncă, va continua să locuiască în sate, îmbunătățirea transporturilor zonale urmînd să permită o deplasare rapidă și comodă. Pe de altă parte, avem în vedere necesitatea orășanului de a se recrea, de a „evada" din mediul citadin, cerințe pe care așezările rurale de astăzi și viitoarele orașe agricole le vor putea satisface în bună parte. De asemenea, în perspectiva transformărilor preconizate în Programul partidului, avem în vedere faptul că ștergerea deosebirilor dintre munca intelectuală și munca fizică, în favoarea acelei intelectuale, va face necesare alte genuri de activitate fizică, în măsură să asigure omului echilibrul biologic firesc. Unele activități agricole vor putea da orășanului și chiar locuitorilor orașului agricol de mîine prilejul unei odihne active și recreative, pe care ar putea s-o desfășoare în așezările rurale devenite și centre de recreare, de cultură fizică dar și intelectuală prin dotările culturale pe care le vor găsi aici.

Procesul de omogenizare în profil teritorial capătă un caracter de ștergere a deosebirilor dintre sat și oraș pe măsura schimbărilor în structura economică a acestora, concomitent cu schimbarea caracterului însuși al muncii agricole, care devine o varietate a muncii industriale. Toate acestea duc la omogenizarea socială și a nivelului și modului de trai, păstrîndu-se însă particularitățile ocupațiilor profesionale impuse de diviziunea muncii, la rîndul lor impuse parțial de condițiile mediului fizic. Dar ceea ce ni se pare la fel de important este faptul că se realizează treptat o omogenizare a intereselor celor ce muncesc în agricultură și în industrie, odată cu atenuarea deosebirilor dintre populația agricolă și cea neagricolă în ceea ce privește procesul de producție. Se creează un raport de schimb pe baze echivalente, decurgînd din echivalența în productivitatea muncii, în prețurile de achiziție și desfacere etc.

● Omogenizare-democrație-personalitate

OMOGENIZAREA socială nu este, deci, un fenomen care se produce spontan și care privește exclusiv generațiile viitoare, ci este un proces dirijat conștient de societate și își manifestă acțiunea din ce în ce mai mult în cadrul prefigurat în Programul partidului în care prezentul se îmbină cu viitorul, determinîndu-l.

Cînd spunem că omogenizarea creează condițiile manifestării plenare a democrației și a echității socialiste, nu înțelegem că societatea așteaptă pasiv pînă atunci pentru ca să-și manifeste voința și să participe la actul de decizie colectivă. Dimpotrivă. Partidul nostru urmărește consecvent și asigură luarea tuturor măsurilor necesare și posibile în fiecare etapă istorică parcursă, pentru atragerea întregului popor la discutarea și elaborarea legilor și politicii statului, realizarea în practică a obiectivelor sociale și economice prin participarea directă la conducerea organelor locale ale puterii de stat și a întreprinderilor socialiste.

Putem spune că participarea la dezbaterea, fundamentarea și aplicarea deciziei are de pe acum un caracter larg de mase. Fiecare om al muncii, în funcție de gradul lui de conștiință, de pregătirea politică și profesională, de înțelegerea legităților progresului social, participă efectiv la conducerea societății, la realizarea în practică a democrației socialiste.

În același timp, procesul omogenizării sociale depline și al perfecționării democrației se realizează, prin interacțiune, pe baza coordonatelor conturate în Programul partidului:

● *crearea egalității depline social-economice între oameni*, ca bază de pornire în viața socială și individuală ;

● *schimbarea atitudinii față de muncă pe baza transformărilor în conținutul muncii, dar și a comportamentului oamenilor* în calitate de *proprietari colectivi* asupra mijloacelor de producție, *producători* cu un înalt nivel de cultură tehnică, economică și politică, *beneficiari* ai produsului muncii ;

● *trecerea în prim plan a stimulilor interiori*, a satisfacției datoriei îndeplinite față de societate în condițiile în care activitatea în producția materială și spirituală devine o a doua natură a omului ;

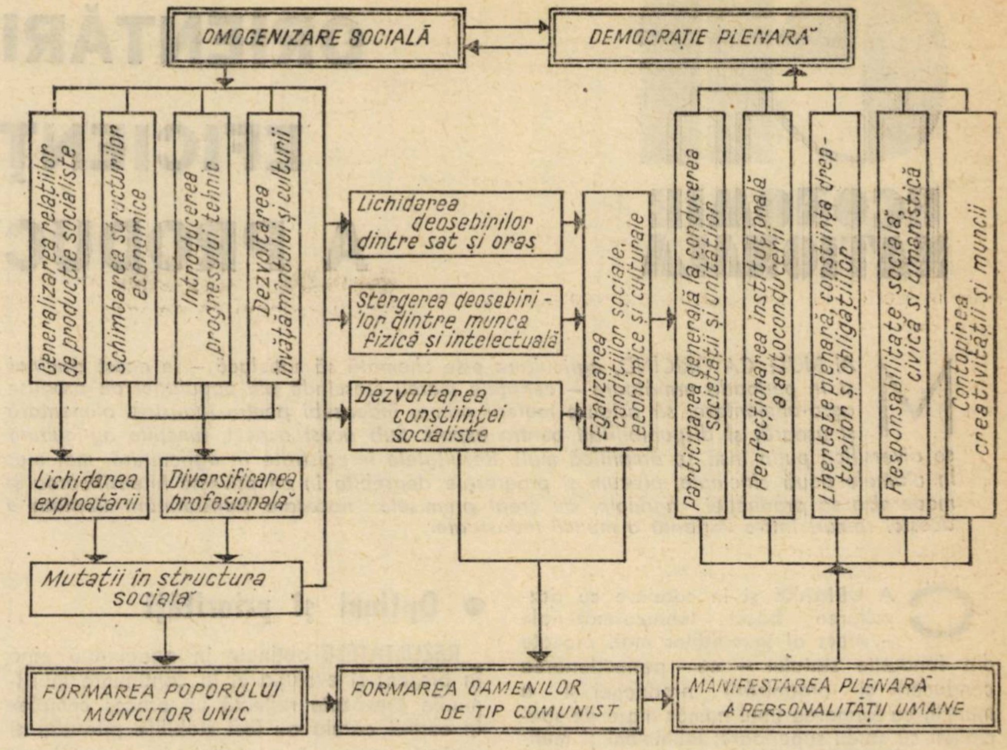
OMOGENIZARE SOCIALĂ
DEMOCRAȚIE PLENARĂ
Generalizarea relațiilor de producție socialiste
Schimbarea structurilor economice
Introducerea progresului tehnic
Dezvoltarea învățămîntului și culturii
Lichidarea deosebirilor dintre sat și oraș
Stergerea deosebirilor dintre munca fizică și intelectuală
Dezvoltarea constiinței socialiste
Egalizarea condițiilor sociale, economice și culturale
Participarea generală la conducerea societății și unităților
Perfecționarea instituțională a autoconducerii
Libertate plenară, conștiința drepturilor și obligațiilor
Responsabilitate socială, civică și umanistică
Contopirea creativității și muncii
Lichidarea exploatării
Diversificarea profesională
Mutații în structura socială
FORMAREA POPORULUI MUNCITOR UNIC
FORMAREA OAMENILOR DE TIP COMUNIST
MANIFESTAREA PLENARĂ A PERSONALITĂȚII UMANE

● *participarea conștientă la conducerea proceselor sociale și economice* ca o parte integrantă a realizării personalității individuale.

În felul acesta democrația plenară înseamnă libertatea plenară, îngrădită doar de conștiința individuală și colectivă la cel mai înalt nivel al umanismului socialist.

Pe acest fond relația omogenizare – democrație se poate contura mai exact dacă se ține seama că democrația înseamnă înainte de toate participarea maselor la conducere, sau exercitarea funcțiunilor de conducere de către mase în folosul lor, ceea ce în mod obișnuit se consideră că depinde de gradul de conștiință care decurge din calitatea de producător și cea de proprietar colectiv pe care, cei ce muncesc o au în orînduirea socialistă. În fapt participarea este condiționată de o serie largă de factori dintre care se cere a fi menționată în primul rînd educația în spiritul participării la conducere. La rîndul ei, aceasta este în funcție de gradul de instruire școlară, direcție în care mai există încă o serie de disparități. Se știe, de exemplu, că din numărul absolvenților învățămîntului superior o treime sînt femei iar restul bărbați, precum și că pe măsura extinderii învățămîntului general de la 10 la 12 clase se creează un decalaj în instruirea de bază între muncitorii cu vechime în cîmpul muncii și tineretul care iese de pe băncile școlii, decalaj în favoarea acestora din urmă. Problema se rezolvă prin educația socială — în școală elevii învață și deprinderea de a se autoconduce, de a participa la conducere, le intră în reflex spiritul de responsabilitate socială, iar odată intrați în viața profesională ei găsesc climatul necesar manifestării plenare a personalității lor. În ceea ce privește cadrele mai vechi, problema reciclării din punct de vedere profesional și a unei continue educații din punct de vedere social rămîne constant la ordinea zilei ca o necesitate imperioasă a eficienței muncii lor în producție și a participării la conducerea întreprinderii.

Participarea activă, competentă, pasionată la conducerea colectivă, a celor care sînt în fapt proprietari și producători, înseamnă transpunerea calității în acțiune și a acțiunii în efecte propagate asupra întreprinderii și societății.

PE BAZA celor arătate pînă acum aș vrea să desprind ideea corelației dintre democrație și omogenizare. În acest sens, democrația socialistă plenară este în același timp și *scop* și *mijloc :*

● *scop*, întrucît prin ea însăși face posibilă afirmarea personalității, exprimarea libertății individuale, motivarea pe planul existenței sociale și al satisfacerii nevoii specific umane de autodirijare conștientă, rațională.

● *mijloc*, deoarece prin metodele specifice democrației socialiste toate acestea se pot realiza plenar, omogenizarea socială fiind un suport, care se afirmă din ce în ce mai mult, pentru realizarea scopului. Cu cît omogenizarea socială se desăvîrșește — deci cu cît se generalizează relațiile de producție cele mai perfecționate, se dezvoltă conștiința cea mai înaintată despre sine și societate a omului, lichidîndu-se toate barierele materiale și spirituale care pot sta în calea afirmării sale depline —, cu atît indivizii se manifestă mai larg pe planul existenței sociale, pot să hotărască în totală cunoștință de cauză, cu înalt simț al responsabilității față de destinul lor și al omenirii. *Toate acestea fac din omogenizare un factor activ de potențare a democrației, după cum democrația este la rîndul ei un factor de accelerare a omogenizării sociale.*

Vasile PORUMBESCU

ORIENTĂRI ÎN SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

MAI MULT CA ORICÎND, agricultura este chemată să satisfacă – în acest cincinal și în perioada următoare – cerințele mereu crescînde ale populației de produse agro-alimentare, să asigure materii prime, îndeosebi pentru industria alimentară și ușoară, și disponibilități pentru export. Sub acest aspect, funcțiile agriculturii se diversifică puțin însă se amplifică mult. Rezultatele înregistrate în agricultură, mai ales în ultimele două cincinale, precum și progresele deosebite în ce privește intensificarea și modernizarea producției agricole, au creat premisele necesare transformării treptate a acestei ramuri într-o variantă a muncii industriale.

CA URMARE și în corelare cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale – efect al investițiilor mari alocate din fondurile statului – cu perfecționarea conducerii și organizării producției și a muncii, cu formarea unui număr mare de specialiști cu studii superioare, tehnicieni și muncitori calificați, cu ridicarea nivelului de cunoștințe al întregii țărănimi, cu îmbunătățirea cointeresării materiale, în agricultură s-au înregistrat ritmuri înalte de creștere a producției, progrese importante de la o perioadă la alta, ceea ce a contribuit la integrarea acestei ramuri în ansamblul unitar și armonios al întregii economii naționale. Creșterea producției globale agricole și ritmul mediu anual înregistrat, pe total și pe cele două grupe mari de ramuri – cultura plantelor și creșterea animalelor – luînd ca bază cincinalul anterior, sînt redate în tabelul 1.

În primii 4 ani, în actualul cincinal, deși condițiile climaterice au fost puțin favorabile, mai ales în 1973 și 1974, s-a înregistrat o creștere a producției globale agricole de peste 25% în comparație cu perioada 1966–1970 și, dacă luăm în considerare și prevederile de plan pe anul viitor, rezultă o creștere de aproape 35%.

Măsurile adoptate pînă în prezent vor avea efecte tot mai mari în viitor, atît în ceea ce privește creșterea producției, cît și a eficienței economice. Ele se concretizează în realizarea în perioada 1976–1980 a unei creșteri a producției globale agricole cu 25–34%, respectiv cu un ritm mediu anual de 4,6–6% în comparație cu cincinalul actual.

● Opțiuni și priorități

REZULTATELE obținute în agricultură pînă în prezent și evoluția ei în continuare în ritmurile prevăzute reflectă un proces complex în cadrul căruia au fost stabilite priorități și opțiuni menite să contribuie la o mai bună valorificare a resurselor mari pe care această ramură le are, la sporirea aportului său la dezvoltarea industriei alimentare și ușoare.

În acest context, în cadrul producției vegetale, menținînd permanent cultura cerealelor ca grupă de produse de bază, de care depinde dezvoltarea de ansamblu a agriculturii și în mod deosebit a zootehniei, se acordă prioritate plantelor tehnice: sfecla de zahăr, floarea-soarelui, in și cînepă pentru fuior etc. Creșterea producției la unele categorii de plante tehnice, comparativ cu cele prevăzute la cereale și la producția globală agricolă, redate în tabelul numărul 2, marchează pregnant orientarea agriculturii noastre către acele ramuri și culturi caracterizate printr-un grad mai înalt de intensificare și care valorifică mai bine fondul funciar.

Tabelul nr. 2 — **Mutații în structura producției globale vegetale.**

	U.M	1971-1975 medie anuală	1976_198o medie anuală	%
Producția globală vegetală	mild. lei	57,4	8o,7	14o,6
Cereale total	mil.tone	15,5	21,4	138,o
Sfeclă de zahăr	mil.tone	4,5	8,8	195
Plante textile	mii tone	243	569	234

Ritmul mai ridicat de creștere a producției plantelor tehnice, în comparație cu celelalte culturi, se înregistrează în procesul modernizării structurii producției agricole, al integrării treptate a acesteia cu unele ramuri de prelucrare din industria alimentară, cale firească pentru o valorificare superioară a materiilor prime realizate de agricultură. Creșterea producției plantelor tehnice s-a obținut și se va obține în continuare, în principal pe seama realizării unor randamente ridicate pe unitate de suprafață, rezultat al extinderii irigațiilor, mecanizării, chimizării, asigurării de semințe din soiuri valoroase, al perfecționării tehnologiilor. În condițiile ritmurilor ridicate de sporire a producției agricole, prioritățile acordate plantelor tehnice determină creșterea continuă a ponderii acestora în totalul producției globale agricole, pondere redată în tabelul numărul 3.

Prioritatea acordată plantelor tehnice, în cadrul producției vegetale își găsește pe deplin justificarea economică deoarece sînt aducătoare de venituri însemnate pentru unitățile cultivatoare, iar prin prelucrarea lor se obțin produse valoroase, cu un nivel ridicat de rentabilitate în industria alimentară sau ușoară. Totodată, la export aportul valutar de pe un hectar cultivat cu plante tehnice este superior celui obținut de la cereale sau alte culturi.

La sfecla de zahăr, în urma prelucrării primare, rezultă și subproduse ce se folosesc în furajare, acestea fiind echivalente aproximativ cu conținutul în unități nutritive al furajelor obținute de pe un hectar cultivat cu plante de nutreț, fapt ce scoate în evidență eficiența deosebită a acestei culturi și justifică măsurile de creștere a suprafețelor și producției de sfeclă de zahăr, precum și programul adoptat pentru construirea unui număr însemnat de fabrici de zahăr în cincinalul viitor, care să permită prelucrarea sfeclei într-o perioadă considerată optimă de cel mult 110–120 zile, cu influențe favorabile asupra randamentului de zahăr pe tona de materie primă.

	1961-1965 / 1956-196o	1966-197o / 1961-1965	1971-1975 / 1966-197o
Creşterea producţiei globale agricole	114,9	124,1	133,7
din care:			
- producţia globală vegetală	...	123,1	13o,5
- producţia globală animală	...	125,7	139,o
Ritm mediu anual	2,8	4,4	6,o
din care:			
- în producţia vegetală	...	4,2	5,5
- în producţia animală	...	4,7	6,9

Tabelul nr. 1 — **Ritmul de creștere a producției globale agricole (în %).**

În producția vegetală, în următorii 10–15 ani se prevede și o dezvoltare în ritm mai intens a legumiculturii, pentru asigurarea nevoilor crescînde de asemenea produse în stare proaspătă și pentru export. În aceeași perioadă se va extinde cultura de soia pentru boabe, din prelucrarea căreia să se obțină șroturile pentru industria nutrețurilor combinate spre a se renunța pînă la sfîrșitul cincinalului viitor la importul costisitor al acestora.

O problemă de cea mai mare actualitate în politica agrară a partidului de dezvoltare a agriculturii o reprezintă crearea unei proporții optime între cultura plantelor și creșterea animalelor, concretizată în sporirea ponderei zootehniei în totalul producției globale agricole. Această orientare constantă în dezvoltarea agriculturii decurge din caracterul de intensivitate pe care îl are creșterea animalelor, ramură ce valorifică superior produsele vegetale – principale și secundare – ce se obțin în cultura plantelor, contribuie la o mai bună folosire a forței de muncă și realizează produse necesare satisfacerii cerințelor populației și îmbunătățirii alimentației umane.

În perioada 1966—1970 și în primii ani ai actualului cincinal, în zootehnie au fost înregistrate creșteri similare cu cele din producția vegetală, ceea ce a făcut ca ponderea ei în valoarea producției globale agricole să se mențină aproximativ la același nivel, respectiv 37–38%. Această situație a fost determinată în principal de faptul că în agricultura cooperatistă a predominat creșterea porcinelor și păsărilor în sistem gospodăresc, că acțiunea de concentrare a producției animaliere în complexele intercooperatiste s-a extins pe scară largă abia în primii ani ai actualului cincinal, și că producțiile obținute au înregistrat nivele relativ scăzute în comparație cu eforturile mari făcute de economia națională pentru dezvoltarea zootehniei.

Cincinalul următor marchează în creșterea animalelor ritmuri înalte de sporire, atît a efectivelor cît mai ales a producției de carne, lapte, ouă, lînă. Ele se fundamentează pe acțiunile de amploare inițiate în ultimii ani în baza Programului național de dezvoltare a zootehniei și sporire a producției animaliere, de construire a complexelor de creștere și îngrășare a porcilor, a complexelor avicole, a îngrășătoriilor de bovine și ovine, a fabricilor de nutrețuri combinate, de îmbunătățire a pajiștilor naturale, extindere a fermelor de selecție pentru popularea unităților cu material biologic de mare productivitate.

Ritmul de sporire a producției animaliere se va accentua în perioada 1980–1990 spre a se ajunge la o pondere de aproape 50% a acestei ramuri în valoarea producției globale agricole.

Sporirea continuă a eficienței agricole are loc numai în conditiile în care se obțin producții mari de lapte, ouă, lînă, se realizează sporuri în greutate ridicate, se creează un raport optim între efectivul matcă și volumul total de produse animale, se îmbunătățesc permanent indicii de natalitate. O asemenea orientare în creșterea animalelor reprezintă o necesitate obiectivă deoarece particularitățile biologice ale dezvoltării animalelor sînt caracterizate prin folosirea unei părți din furajele consumate pentru întreținere ; numai nutrețurile care depășesc rația fiziologică contribuie nemijlocit la realizarea producției. Ca urmare, esențial este ca ponderea rației de întreținere să fie cît mai mică, cerință ce depinde de o furajare rațională în scopul obținerii de producții medii ridicate și eficiente.

Ansamblul măsurilor adoptate pînă în prezent privind organizarea complexelor de creștere și îngrășare a animalelor, bazate pe tehnologii moderne, completate cu asigurarea unor cantități sporite de furaje vor contribui la obținerea unor randamente economice ridicate în toate unitățile. Ele se concretizează în creșterea producției animaliere de peste 50 %, în medie pe perioada cincinalului următor, în timp ce efectivele vor spori în 1980, față de prevederile de plan pe anul 1975, cu 14% la bovine, cu 20% la porcine și cu 13% la ovine. Deci, cea mai mare parte din sporul de producție în zootehnie în cincinalul viitor se va realiza pe seama unor randamente ridicate și prin stabilirea unui raport cît mai optim între efectivul matcă și structura producției animaliere.

● Productivitatea muncii – indicatorul cel mai dinamic

DEZVOLTAREA agriculturii în ritmurile și proporțiile prevăzute în Proiectul de Directive are loc în condițiile în care se reduce substanțial forța de muncă din agricultură, ponderea ei trebuind să ajungă la 27–28% în anul 1980 și la 10–15% în 1990. Efectele acestui amplu proces sînt deosebite pentru creșterea eficienței economice deoarece ritmul de creștere a productivității muncii din agricultură va devansa pe cel care se va realiza în industrie, ceea ce va permite ca agricultura să se apropie de nivelul productivității muncii din industrie creînd, astfel, una din premisele ștergerii deosebirilor dintre agricultură și industrie în ce privește randamentele, productivitatea și deci eficiența cu care este utilizată munca socială.

Creșterea productivității muncii sociale în agricultură, efect al perfecționării tehnologiilor moderne de producție, al sporirii randamentelor pe unitatea de producție, în condițiile unui grad tot mai ridicat de mecanizare a proceselor de muncă și de producție, a înregistrat încă de pe acum în anumite subramuri nivelele asemănătoare cu cele din industrie sau chiar mai mari decît acestea. În complexele avicole intercooperatiste pentru găini ouătoare, productivitatea muncii pe un angajat este de peste 400 mii lei, iar cea pe un muncitor de bază de aproape un milion lei ; în complexele de creștere și îngrășare a porcinelor productivitatea muncii este de aproape 400 mii lei, depășind astfel realizările din unele ramuri ale industriei. Un nivel mai ridicat al acestui indicator se realizează în complexele de creștere și îngrășare a animalelor din întreprinderile agricole de stat. În producția vegetală, la cultura grîului la care gradul de mecanizare este mai ridicat potrivit tehnologiei actuale, s-a ajuns la un consum de numai 8—9 ore pe tona de grîu, nivelul productivității muncii pe un muncitor mediu scriptic anual fiind de peste 400 mii lei.

În alte ramuri de producție din agricultură, în care gradul de mecanizare este mai scăzut, consumul de forță de muncă este mare, la anumite sortimente de legume manopera ridicîndu-se la aproximativ 50% din valoarea producției și ca urmare productivitatea muncii este foarte mică. Situații asemănătoare sînt și în pomicultură, în viticultură, la unele plante tehnice și chiar la cultura porumbului pentru boabe, ceea ce face ca în prezent productivitatea muncii din agricultură să se situeze mult sub cea realizată în industrie și în alte ramuri ale economiei naționale.

Perfecționarea tehnologiilor de producție și îndeosebi mecanizarea lucrărilor de întreținere a culturilor și de recoltare a produselor, îmbinate cu aplicarea pe scară largă a erbicidelor, vor duce la creșterea nu numai a producției, ci mai ales a productivității muncii și la culturile, speciile și categoriile care sînt rămase în urmă din acest punct de vedere.

● Calcule previzionale – certitudine și eficiență

IRIGAȚIILE reprezintă, atît în cincinalul viitor, cît și în perspectivă, unul din factorii esențiali ai sporirii producției, ai intensificării și modernizării agriculturii.

Continuînd și intensificînd înfăptuirea programului de îmbunătățiri funciare în perioada 1976–1980 se vor amenaja pentru irigare încă un milion de hectare, în principal în sisteme mari, moderne. Se va ajunge astfel, în 1980, la 3 milioane hectare amenajate pentru irigații, iar în 1990 va fi irigată întreaga suprafață ce poate fi amenajată în condiții economice, respectiv aproximativ 5 milioane hectare. Îmbinate armonios cu chimizarea și mecanizarea, precum și cu realizările ce vor fi obținute în continuare de cercetarea științifică în domeniul perfecționării tehnologiilor de producție, irigațiile vor contribui la obținerea unor recolte mari și constante.

Cercetarea științifică din țara noastră și din alte țări este în prezent în curs de realizare a unor hibrizi de porumb cu un potențial de producție, în condiții de irigare, de 18–20 tone la ha, soiuri de grîu cu potențial de 8–10 tone. Creșteri similare în ce privește potențialul de producție al soiurilor și hibrizilor se vor înregistra și la alte culturi.

Luînd în calcul nu acest potențial de producție al hibrizilor și soiurilor ce se experimentează în sectorul de cercetare științifică ci nivelele de 7–7,5 tone pînă în anul 1980 și de 8-9 tone în perspectivă la hectarul cultivat cu porumb, precum și o pondere de 32–33% a acestei culturi pe suprafețele amenajate pentru irigat rezultă că la sfîrșitul cincinalului viitor numai de pe terenurile irigate se vor obține aproximativ 8 milioane tone de porumb, ceea ce înseamnă mai mult decît s-a obținut în medie în ultimii ani pe ansamblul agriculturii. La nivelul anului 1990, pe baza aceluiași calcul, rezultă o recoltă de 12–13 milioane tone porumb de pe terenurile irigate, fapt ce justifică pe deplin prevederile din Proiectul de Directive de a se obține 28–30 milioane tone cereale în anul 1990.

Irigațiile se întregesc în ansamblul lucrărilor de îmbunătățiri funciare cu îndiguirile și desecările, cu executarea unor ample și complexe lucrări de combatere a eroziunii solului ce vor cuprinde în perspectivă întreaga suprafață afectată, cu lucrările de punere în valoare a terenurilor nisipoase ; toate acestea vor crea baze puternice pentru o folosire mai eficientă a fondului funciar, concretizate în cele din urmă în creșterea suprafeței arabile și sporirea continuă a potențialului de producție al pămîntului.

Investițiile mari făcute pentru lucrările de

	1938	1950	1960	1965	1970	1974	1980
Ponderea plantelor tehnice în producția globală vegetală	2,3	4,9	6,5	5,8	7,0	9,1	12,1

Tabelul nr. 3 — **Evoluția plantelor tehnice în structura producției globale vegetale.**

îmbunătățiri funciare și, în cadrul acestora pentru irigații, pot fi puse în valoare pe deplin numai în condițiile în care se realizează o exploatare rațională a fiecărui hectar. În acest cadru, trebuie menționată în primul rînd necesitatea respectării structurii culturilor, dîndu-se prioritate, așa cum prevăd și studiile tehnico-economice, celor care dau cele mai mari sporuri de recoltă în condiții de irigare : porumb, sfeclă de zahăr, lucernă. Experiența din ultimii ani și mai ales cea din 1974, caracterizat prin seceta accentuată și temperaturi excesive îndeosebi în zonele în care sînt amplasate perimetrele irigate, a demonstrat efectele negative pe care le-a avut însămînțarea – peste prevederi – pe terenuri irigate, a unor suprafețe de păioase și alte culturi în detrimentul porumbului și sfeclei de zahăr și a pus în evidență necesitatea respectării cu strictețe a structurii culturilor prevăzute în plan și în studiile tehnico-economice pe terenurile irigate și a creșterii chiar peste aceste nivele a suprafeței cultivate cu porumb spre a avea garanția obținerii unei recolte mari de care zootehnia are nevoie în mod stringent.

De asemenea, fertilizarea, erbicidarea, aplicarea udărilor cu dozele cerute de fiecare cultură și aplicarea celorlalte elemente ale tehnologiilor de producție constituie probleme cărora trebuie să li se dea importanța necesară în acțiunea de folosire eficientă a suprafețelor amenajate pentru irigat.

Alt factor esențial al intensificării agriculturii – chimizarea– se va concretiza în folosirea, în 1980, a 250–280 kg îngrășăminte substanță activă în medie pe hectarul de teren arabil, vii și pomi, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ trei ori față de cantitatea folosită în medie în ultimii ani. Pe această cale se vor produce modificări importante în desfășurarea procesului de producție din agricultură. În perspectivă, pînă în 1990, cantitatea de îngrășăminte chimice va ajunge la 4500–4900 milioane tone substanță activă revenind 420-440 kg pe hectar de teren arabil, vii și pomi la care se adaugă o gamă diversificată de insecticide, fungicide, erbicide, biostimulatori.

Acest proces de creștere cantitativă și sortimentală a produselor chimice se completează cu schimbări importante din punct de vedere calitativ, concretizate prin conținut ridicat în substanță activă, mai multe elemente în același produs, spre a evita lucrări succesive, înlăturînd substanțele chimice cu efecte remanente.

Utilizarea noilor tipuri de îngrășăminte, a noilor utilaje și tehnologii va solicita din partea lucrătorilor cunoștințe multiple, devenind astfel cadre cu calificare corespunzătoare a căror pregătire se va asemăna cu cea a muncitorilor din industrie.

• Munca agricolă – o variantă a muncii industriale

MECANIZAREA și electrificarea agriculturii au un rol preponderent nu numai pentru creșterea producției și a productivității muncii, ci și pentru transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale. În acest domeniu au fost înregistrate progrese mari, cu implicații profunde asupra organizării procesului de muncă și de producție și asupra pregătirii celor care lucrează în această ramură.

Agricultura va dispune în anul 1980 de un parc de 130 mii tractoare, în cadrul cărora vor spori ca pondere tractoarele pe roți și pe șenile de 180 C.P., cu sistema de mașini aferentă, care va da posibilitatea executării concomitente a mai multor lucrări, cu o productivitate substanțial mai mare decît cea a actualelor utilaje. În acest fel se vor scurta perioadele de executare a lucrărilor, se reduce numărul de treceri ale tractoarelor pe aceeași tarla etc. cu efecte pozitive pentru producție. Cincinalul viitor se va caracteriza îndeosebi prin creșterea gradului de mecanizare la recoltatul tuturor culturilor de cîmp, precum și în horticultură și zootehnie, domeniu în care, cu toate progresele înregistrate, nivelul de mecanizare este mai scăzut. Mecanizarea recoltatului porumbului va fi rezolvată în întregime pînă în anul 1977, atît la întreprinderile agricole de stat cît și la cooperativele agricole, se va mecaniza recoltatul sfeclei de zahăr și al cartofilor. În legumicultură a început soluționarea, în întregime, a recoltatului mazărei și fasolei păstăi, a tomatelor pentru industrie, a rădăcinoaselor și a altor sortimente de legume. Măsuri similare sînt prevăzute și pentru mecanizarea recoltării în pomicultură și viticultură.

Procesul de mecanizare în creșterea animalelor va îmbrăca un caracter mai complex decît în cultura plantelor și va cuprinde atît procesele de muncă și de producție din complexe și celelalte adăposturi de animale, cît și cele ce contribuie la asigurarea furajelor și la furajarea rațională a animalelor. În domeniul bazei furajere, în corelare cu sporirea efectivelor și a producției animaliere, pînă în anul 1980 se va ajunge la o producție de 7–8 milioane tone de nutrețuri combinate realizate în fabrici moderne, cu un înalt nivel de mecanizare și automatizare, repartizate pe teritoriu într-o corelație optimizată cu sursele de materii prime agricole și cu unitățile consumatoare de asemenea furaje, ceea ce va duce la reducerea cheltuielilor de transport, în comparație cu cele înregistrate pînă în prezent, datorită distanțelor mari dintre fabricile de nutrețuri combinate și complexele sau fermele zootehnice. Pînă în 1980 se va realiza furajarea cu nutrețuri combinate a întregului efectiv de porcine și păsări din unitățile agricole socialiste, precum și a îngrășătoriilor intensive de bovine și ovine, a vițeilor și a fermelor de elită din aceste unități, ceea ce va reduce consumul de furaje pe unitatea de produs.

La furajele de volum, în anii următori, mecanizarea recoltatului, completată cu mijloace de transport adaptate la specificul acestor produse de mare volum și cu instalații pentru tocarea, prepararea și amestecarea acestora cu melasă, uree și alte produse industriale ce completează proteina vor duce la o furajare rațională și la schimbări esențiale în comparație cu metodele tradiționale, solicitînd cunoașterea de către muncitori a elementelor de nutriție cît și conducerea nemijlocită de către aceștia a mașinilor și instalațiilor.

Caracterul tot mai industrial al activității desfășurate în agricultură și transformarea acesteia într-o variantă a muncii industriale rezultă atît din dotarea acestei ramuri cu un număr mare de tractoare, mașini și utilaje, cît și din organizarea pe principii industriale a producției în unele domenii de activitate ale agriculturii, mai ales în zootehnie. Prin dezvoltarea unităților de creștere și îngrășare a animalelor, bazate pe tehnologii moderne, se va ajunge ca în întreprinderile agricole de stat peste 90% din producția de carne de pasăre, peste 70% din cea de carne de porc și întreaga producție de ouă să se obțină în complexe de tip industrial în care gradul de mecanizare și automatizare impune ca muncitorii agricoli să rezolve și să cunoască nu numai problemele de biologie cerute de lucrările de îngrijire și furajare a animalelor, ci și conducerea și întreținerea utilajelor și instalațiilor complexe.

Asemenea unități de tip industrial au fost extinse și în cooperativele agricole care le-au realizat pe calea asocierii, folosind fondurile proprii și creditele acordate de stat. Complexele asigură în agricultura cooperatistă aproximativ două treimi din carnea de porc, 50% din carnea de pasăre, precum și cea mai mare parte a producției de ouă. Proporția unităților de tip industrial va crește în anii viitori la toate speciile și categoriile de animale.

Adăugînd la unitățile de tip industrial din zootehnie serele pentru producție, ce însumează în prezent 1200 ha, serele înmulțitor și solariile încălzite pentru producerea răsadurilor, spațiile de depozitare și sortare a produselor, unitățile de preindustrializare mai ales la legume, fructe și struguri, – alături de creșterea mecanizării în toate ramurile – rezultă direcțiile principale ale modernizării agriculturii care o va transforma tot mai mult într-o variantă a muncii industriale. Acest proces se împletește, dealtfel, cu cel al integrării agriculturii cu industria alimentară, care contribuie la valorificarea superioară a produselor vegetale și animale pe care agricultura le realizează.

Dezvoltarea și modernizarea agriculturii reprezintă un proces de o mare complexitate. Esențial este faptul că ritmul și proporțiile stabilite sînt corelate cu baza materială, au în vedere rezervele existente în această ramură și condițiile ce se creează pentru sporirea producției – factori ce demonstrează realismul sarcinilor ce revin agriculturii în cincinalul viitor, posibilitățile de realizare și depășire a acestor sarcini, pentru încadrarea organică și în continuare a agriculturii în ansamblul unitar și armonios al întregii economii naționale.

Ion STANCIU

Specificare	Media	anuală a	perioadei	Creşteri	
	1966-197o	1976-198o	1986-199o	1976-198o / 1966-197o	1986-199o / 1966-197o
1. Producţia globală agricolă (mld.lei)	71,1	133,2	17o-2oo	1,9 ori	2,4-2,8 ori
din care:					
- vegetală	44,o	8o,7	92-1oo	1,8 ori	2,1-2,3 "
- animală	27,1	52,5	78-1oo	1,9 ori	2,9-3,7 "
2. Ponderea producţiei animale din totalul producţiei globale agricole (%)	38,1	39,4	45,9-5o	x	x

Tabelul nr. 4 — **Structura producției globale agricole în perspectivă.**

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

Pregătirea producţiei pe '75

O prioritate: PIESELE DE SCHIMB

IN ÎNTREAGA ECONOMIE, în întreprinderi, centrale industriale şi ministere se desfăşoară ample acţiuni în vederea pregătirii în bune condiţiuni a producţiei anului 1975 – an care va trebui să marcheze încununarea succeselor şi a eforturilor depuse pentru înfăptuirea angajamentelor asumate în întrecere : realizarea cincinalului înainte de termen. În cadrul acestor pregătiri – ce cuprind un larg evantai de probleme – se integrează organic şi producţia pieselor de schimb, care are o importanţă deosebită pentru asigurarea întreţinerii şi reparării în bune condiţiuni a utilajelor şi instalaţiilor, factor esenţial pentru mărirea indicilor de utilizare a capacităţilor de producţie şi de sporire, pe această bază, a producţiei şi a productivităţii muncii.

Dinamică semnificativă

ASIGURAREA economiei naţionale cu piese de schimb se desfăşoară în ultimii ani în condiţii mai bune. Şi aceasta pentru că, paralel cu creşterea an de an a volumului fondurilor fixe şi a zestrei tehnice a tuturor ramurilor economiei, ca urmare a alocării de către stat a unor masive fonduri de investiţii, au fost adoptate măsuri şi pentru sporirea producţiei pieselor de schimb. De pildă, în acest an producţia de piese de schimb din cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini Grele este cu peste 45% mai mare faţă de anul 1971 (tabelul nr. 1), urmînd ca în 1975 să acopere 36,3% din nevoile economiei naţionale.

Ţinînd seama de sarcinile mari de producţie din 1975, în cadrul întreprinderilor, centralelor industriale şi ale ministerului amintit au fost luate o serie de măsuri, iar altele se află în curs de pregătire în aşa fel încît activitatea să se desfăşoare în bune condiţiuni chiar din primele zile ale noului an.

O problemă hotărîtoare pentru pregătirea producţiei anului viitor – care şi-a găsit o rezolvare favorablă, este aceea că, încă de pe acum, a fost nominalizată întreaga producţie de piese de schimb, atît cea cuprisă în planul de stat, cît şi cea prevăzută în planul departamental. În funcţie de ceea ce va trebui să se producă, se iau măsuri, pe diferite planuri, pentru asigurarea capacităţilor de producţie.

Anul	Nivelul creşterii
1972	1o6,7
1973	122,3
1974	145,5
1975	16o,5

Tabelul nr. 1. **Dinamica producţiei pieselor de schimb în cadrul M.I.C.M.G. (1971=100%)**

1 În principal, este vorba de asigurarea unei mai bune folosiri a capacităţilor existente. Aceasta se realizează, pe de o parte, prin mai buna organizare a producţiei şi a muncii iar, pe de alta, prin mărirea coeficientului de schimburi (acolo unde este cazul), sau prin utilizarea mai bună a timpului de lucru.

2 În al doilea rînd, se extind capacităţile actuale la principalele întreprinderi producătoare de piese de schimb, îndeosebi la operaţiile cu încărcare maximă (cazul întreprinderilor „Tractorul", Întreprinderii de autocamioane Braşov etc.), inclusiv la sectoarele calde. În plus, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele a preluat încă din acest an cîte 3 unităţi de reparaţii de la M.T.Tc. şi M.A.I.A.A. care, pe parcurs, au început să fie reprofilate pe producţia de piese de schimb. Apoi, în 1975, va începe să producă noua Întreprindere de piese auto şi tractor din Miercurea Ciuc, care va asimila cantităţi din ce în ce mai mari de piese de schimb.

3 În fine, pentru a se putea face faţă mai bine volumului sporit de producţie din 1975, se extinde colaborarea între întreprinderile ministerului, inclusiv transferul temporar sau definitiv al fabricaţiei unor repere.

Mai bine decît în 1973, dar...

ACŢIUNEA DE PREGĂTIRE a producţiei pentru noul an se poate considera finalizată numai în măsura în care între producători şi beneficiari se încheie contracte economice ferme, care stipulează toate condiţiile de fabricare şi livrare a pieselor de schimb.

Piese de schimb pentru utilaje chimice	77,4
Piese de schimb pentru utilaje metalurgice	65,o
Piese de schimb pentru utilaje alimentare	6,6
Piese de schimb pentru reductoare	31,7

Tabelul nr. 2
Proporţia de încheiere a contractelor la 15 septembrie la unele repere (%).

În acest an, în domeniul încheierii contractelor privind piesele de schimb produse de Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, au fost înregistrate progrese remarcabile faţă de 1973 — rod al măsurilor luate pentru pregătirea în bune condiţiuni a planului pe 1975. Dacă în 1973, la 1 noiembrie erau încheiate contracte numai pentru circa 60% din piesele de schimb ce urmau să fie fabricate în 1974, în acest an — respectiv pînă la 15 septembrie — au fost deja încheiate contracte pentru 83% din producţia ce urmează să se realizeze anul viitor.

Şi totuşi... La unele sortimente de piese se constată că au fost încheiate un număr încă redus de contracte, deşi, potrivit reglementărilor în vigoare, acţiunea de contractare trebuia încheiată pînă la sfîrşitul lunii septembrie. Din situaţia prezentată în tabelul nr. 2 rezultă că unii beneficiari din cadrul ministerelor Industriei Chimice, Industriei Metalurgice, al Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor mai au încă de acoperit un număr de contracte pentru piesele ce urmează să le primească în 1975. Fireşte, cauzele acestei stări de lucruri rezidă în faptul că beneficiarii respectivi, ca şi alţii, nu au clarificat pînă la ora actuală toate problemele legate de prezentarea specificaţiilor, inclusiv a documentaţiilor tehnice pentru unele sortimente de plan. În unele cazuri se mai poartă discuţii între uzinele producătoare şi beneficiari cu privire la preţul sau la condiţiile şi termenele de livrare.

Clarificarea cît mai grabnică a tuturor aspectelor şi încheierea contractelor pentru întreaga cantitate de piese repartizate, se impune cu o deosebită acuitate, cel puţin din două puncte de vedere :

a) cunoscînd precis ce au de făcut şi avînd încheiate contracte ferme, întreprinderile producătoare pot stabili cu precizie şi din vreme cantitatea de piese brute, turnate şi forjate, ce trebuie să fie lansate în fabricaţie ;

b) în funcţie de aceste cantităţi şi de gradul de complexitate a pieselor, pot fi apoi stabilite şi capacităţile corespunzătoare pentru prelucrarea lor.

Toate acestea sînt condiţii indispensabile pentru ca, apoi, cele stipulate în contractele economice să fie respectate întocmai, să fie evitate situaţiile cînd din cauza nelivrării la timp a unor piese de schimb — fenomen ce n-a putut fi evitat în unele cazuri nici în acest an – o serie de maşini, utilaje sau instalaţii stau imobilizate un timp îndelungat, afectînd producţia şi productivitatea muncii la beneficiar.

Intensificarea acţiunii de încheiere a contractelor va permite întreprinderilor producătoare de piese de schimb să poată demara, chiar de la început, în cele mai bune condiţiuni, producţia anului viitor, să poată satisface mereu mai bine nevoile crescînde ale economiei naţionale

L. ŢINTEA

● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ●

PCR
XI
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

CONTABILUL ŞEF ÎN IPOSTAZA DE FACTOR DE DECIZIE (I)

PROIECTUL Programului Partidului Comunist acordă o importanță deosebită politicii economico-financiare, care trebuie să urmărească folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale și bănești ale societății, creșterea răspunderii întreprinderilor, centralelor și ministerelor în buna administrare a resurselor încredințate, sporirea vitezei de rotație a fondurilor de producție și circulație. În acest cadru, în centrul activității economice se va situa realizarea producției cu cheltuieli minime, pornindu-se de la faptul că sporirea și eficiența producției sînt factorii hotărîtori ai creșterii avuției naționale. Totodată, se preconizează întărirea controlului financiar, căruia îi va reveni ca sarcină de a preveni angajarea unor fonduri fără justificare economică, imobilizarea unor mijloace economice, de a asigura obținerea unei eficiențe maxime în folosirea resurselor materiale și financiare ale societății.

În desfășurarea activității economico-financiare a unităților economice în condiții de eficiență ridicată un rol important revine, alături de ceilalți factori de decizie și specialiști, și contabilului șef. Potrivit actelor normative în vigoare, contabilului șef îi revine o mare răspundere în cadrul organului colectiv de conducere al unităților economice cu privire la modul în care se realizează gestiunea economică. Aceasta cu atît mai mult cu cît în anul 1974, volumul resurselor financiare ale statului este de patru ori mai mare decît în anul 1960.

Pentru a cunoaște felul în care contabilul șef acționează pentru înfăptuirea politicii economico-financiare, pentru asigurarea integrității avutului obștesc, buna gospodărire a resurselor materiale și bănești, realizarea sarcinilor de plan, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, organizarea și efectuarea controlului preventiv și a controlului gestionar de fond, respectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare, precum și direcțiile în care trebuie să crească responsabilitățile sale, „Revista economică" a organizat o anchetă în rîndurile acestor cadre din întreprinderi, centrale și ministere economice, privind LOCUL, ROLUL și ATRIBUȚIILE lor.

1. Contabilul șef și responsabilitățile sale

2. Informația — liantul dintre decizie, execuție și control

- **O relație de intercondiționare: calitatea evidenței, a informației și a deciziei**
- **Un punct nevralgic — calculația costurilor pe produs**
- **Fluxul informație tehnologică-informație economică**
- **„Resursele" prelucrării automate a datelor**

3. Întărirea controlului sub toate formele lui și îndeosebi a controlului financiar preventiv

4. Contabilul șef confruntat cu viitorul.

AM ÎNCEPUT ancheta, cum era și firesc, cu cîteva probleme mai generale vizînd locul și rolul contabilului șef: **„În ce domenii credeți că ar trebui să vă spuneți cuvîntul și să aveți putere de decizie? Ce loc ar trebui să ocupați în organigrama întreprinderii?**

După părerea unanimă a cadrelor anchetate, responsabilitatea contabilului șef în gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești trebuie să înceapă cu fundamentarea laturilor economice ale planului de producție și a planului prețului de cost, pe baza cărora se întocmește planul financiar. Dacă aceste planuri sînt bine fundamentate și corelate între ele, urmărirea executării lor este o problemă de organizare a evidenței și de intervenție operativă pentru înlăturarea unor eventuale dereglări. Cunoscînd în permanență situația financiară a întreprinderii, atît mijloacele cît și resursele, precum și dinamicile evoluției lor, contabilul șef are posibilitatea de a interveni în cadrul organului colectiv de conducere pentru luarea unor decizii optime, privind, de pildă, accelerarea livrărilor sau lichidarea unor stocuri de materii prime și materiale devenite supranormative.

Avînd în vedere multitudinea de probleme pe care un contabil șef trebuie să le rezolve într-o zi de lucru, cadrele anchetate au formulat o serie de propuneri menite să ridice din punct de vedere calitativ munca acestuia privind, îndeosebi, gestiunea patrimoniului întreprinderii și activitatea economică, solicitîndu-se degrevarea de sarcinile mărunte. Dintre propunerile formulate am reținut pe cele mai importante, menite să sporească rolul contabilului șef în luarea deciziilor economice privind situația financiară a unității, și anume:

a) Planul de producție și planul de aprovizionare trebuie analizate și în cadrul compartimentului financiar-contabil și, după definitivare, să fie semnate și de către contabilul șef.

b) Modificările sortimentale de plan să se poată efectua și cu acordul contabilului șef, după ce acesta s-a convins, prin analize prealabile, că au fost luate măsuri pentru prevenirea eventualelor consecințe negative pe care aceste modificări le-ar putea avea asupra activității financiare a întreprinderii, ca de pildă redistribuirea stocurilor de materii prime și materiale devenite disponibile.

c) Pentru a se obține o eficiență sporită în utilizarea mijloacelor materiale s-a propus ca în compartimentul de aprovizionare să se organizeze un nucleu de 2–3 specialiști a căror principală atribuție să fie urmărirea zilnică a stocurilor fără mișcare și luarea de măsuri concrete pentru valorificarea lor.

d) Asigurarea disciplinei financiare într-o întreprindere nu este o sarcină numai a contabilului șef sau a compartimentului financiar-contabil. Aceasta trebuie asigurată de toate cadrele de conducere, de toate sectoarele de producție.

Pentru creșterea inițiativei și autorității contabilului șef, s-a propus ca această funcție să fie a doua ca importanță în organigrama întreprinderii sau cel puțin egală cu aceea a directorului tehnic. Contabilul șef este firesc să fie considerat unul din principalii factori ai conducerii activității economice.

Informaţie — decizie

DEȘI răspunsurile la întrebarea: **„Vă satisface calitatea actuală a evidenței și în ce măsură vă asigură informația de care aveți nevoie în munca de conducere?"**, au fost în general afirmative, s-au relevat și o serie de lacune ale sistemului de evidență, formulîndu-se totodată propuneri care vizează organizarea și perfecționarea sistemului informațional al întreprinderii. Astfel, mai sînt frecvente cazuri de rămînere în urmă în ținerea evidenței pe perioade destul de mari, de întocmire incorectă a documentelor și bilanțului. Neținerea corectă și la zi a evidenței poate crea o imagine deformată asupra rezultatelor activității economice, poate duce la plata unor drepturi necuvenite, la prejudicierea avutului obștesc.

Răspunsurile date s-au referit pe larg la calitatea informației tehnologice și economice — ca instrument de lucru și bază de fundamentare a deciziilor economice.

Simplificarea evidenței — o necesitate stringentă

Deși rolul contabilității a crescut simțitor, aceasta nu oferă încă în măsură satisfăcătoare, datele necesare previzionării fenomenelor economice de perspectivă, întrucît rezultatele dintr-o anumită perioadă se cunosc prea tîrziu.

Pe linia simplificării și raționalizării evidenței, cu toate măsurile luate pînă în prezent, nu s-au obținut rezultate care să corespundă noilor norme de structură aplicate în economie, fiind necesar să se acționeze în continuare, cu toată fermitatea, pentru reducerea la strictul necesar a evidenței. În anchetă s-a subliniat că uneori simplificările intervenite au fost formale; ele s-au redus la suprimarea unor coloane sau rînduri din anumite formulare, din care cauză unele date sînt incomplete sau nu sînt reprezentative. În realitate, în unități evidența este încă complicată.

Munca de simplificare s-a redus, după părerea multor contabili șefi, doar la modificarea periodicității transmiterii unor situații statistice. De pildă, a apărut un model de stat de plată simplificat, cu un număr redus de coloane, care nu satisface însă necesitățile urmăririi retribuției pe structură (tarifară, spor de noapte, spor de periculozitate, spor de toxicitate, indemnizație de concediu, penalizări pentru neîndeplinirea indicatorilor sintetici etc.), în vederea completării declarației ce se depune la bancă pentru ridicarea fondului de retribuire. De asemenea, și întocmirea dării de seamă statistice M.S. (aprobată prin HCM nr. 1250/1974) presupune repartizarea retribuției realizate pe structură. Din această cauză este necesar ca, pe lîngă statele de plată, să se mai țină niște centralizatoare, pentru evidența cîștigului brut pe structură, a căror întocmire necesită timp îndelungat, oferind o posibilitate redusă de control.

Creșterea gradului de operativitate în furnizarea datelor, după opinia participanților la anchetă, este legată de ținerea unei evidențe la zi, care să ofere organelor de decizie date suficiente și exacte, pentru prevenirea situațiilor anormale sau abaterilor de la disciplina de plan și financiară. O decizie bine întemeiată, care să prevină o situație anormală, nu se poate lua decît pe baza unor informații exacte și rapide, care leagă cauza de efect. Execuția, decizia și controlul sînt strîns unite prin intermediul informației, alcătuiesc o sinteză viabilă și eficientă.

Participanții la anchetă s-au referit nu numai la formularele tipizate privind activitatea financiară, ci și la cele statistice și tehnice. În acest scop, s-a subliniat necesitatea eliminării unor formulare statistice folosite în prezent, care își culeg informațiile din cele financiar-contabile. Ministerul Finanțelor și băncile, în colaborare cu Institutul Central pentru Conducere și Informatică, Comitetul de Stat pentru Prețuri, precum și cu alte organe de specialitate din economie trebuie să-și intensifice preocupările pentru mecanizarea evidenței, să sprijine în mai mare măsură unitățile pe linia perfecționării sistemului informațional economico-social, promovării metodelor moderne de calcul și analiză, pentru raționalizarea și îmbunătățirea muncii financiar-contabile și de prețuri.

Costuri — rentabilitate

O altă întrebare a anchetei s-a referit la evidența și calculația costurilor: **„Procesul actual de evidență și calculație a costurilor pe produs este susceptibil de îmbunătățire și, dacă da, în ce direcții?**

Majoritatea participanților la anchetă au apreciat că procedeul actual răspunde nevoilor de urmărire, control și planificare a costurilor la nivel de produs. Totuși, au remarcat că metodele moderne existente în practica mondială nu sînt folosite pe scară largă. Se impune din ce în ce mai mult ca o necesitate studierea acestor metode și adaptarea lor la condițiile economiei noastre naționale. Printre acestea amintim: metoda prețului de cost standard; metoda grupării costurilor pe sectoare de responsabilitate; metoda utilizării coeficienților de echivalență în calculațiile prețului de cost; metoda costurilor directe etc. Prin adaptarea acestor metode, îmbunătățirea lor potrivit nevoilor economiei naționale, calculația și urmărirea costurilor de producție pot constitui instrumente operative în scopul reducerii cheltuielilor materiale pe unitate de produs.

Pentru reflectarea mai corectă în prețuri a cheltuielilor de producție se impune perfecționarea normelor care stau la baza planificării costurilor. Depinde de fiecare minister, centrală, întreprindere să ia măsuri pentru eliminarea cheltuielilor care încarcă nejustificat costurile de producție, astfel ca prețurile încasate să le poată acoperi, să se asigure un venit net corespunzător. Numai în acest fel se va ridica rentabilitatea și se vor realiza sarcinile trasate privind rentabilizarea tuturor întreprinderilor, a tuturor produselor.

Cunoscută fiind interconditionarea ce există între laturile tehnice și economice redacția a adresat subiecților anchetați întrebarea:

„Ce rol joacă sau ar trebui să-l joace informația tehnologică în actul dv. de decizie ?

Informațiile tehnologice au o deosebită importanță pentru informațiile economice, cu atît mai mult cu cît în cele mai multe cazuri informația tehnologică precede și fundamentează informația economică. Informația tehnologică nu trebuie ruptă de cea economică. Evidența tehnologică și economică trebuie organizată în așa fel încît să oglindească, pe lîngă caracteristicile și randamentul fiecărui utilaj, și cunoașterea profundă și sistematică a modului lui de folosire, precum și a rezultatelor obținute și ceea ce ar mai trebui făcut din punct de vedere tehnic și organizatoric pentru creșterea eficienței proceselor economice.

S-a opinat ca fluxul informației tehnologice și economice să fie simplu, rapid și cît mai exact, iar perioadele și etapele de raportare identice.

Un pas înainte pe linia împletirii informației tehnologice cu cea economică s-a făcut ca urmare a trecerii responsabilității activității privind prețurile în cadrul compartimentului financiar-contabil, ceea ce a determinat necesitatea cunoașterii tuturor proceselor tehnologice de fabricație a produselor. În această privință, se poate aprecia că ar fi imposibilă optimizarea proceselor tehnice și tehnologice care stau la baza realizării planului de producție, fără o împletire a informațiilor tehnologice cu cele economice, respectiv fără a le considera ca făcînd parte dintr-un tot unitar: sistemul informațional al întreprinderii. Prilejul de a pune în relief această legătură este etapa de pregătire a întreprinderii pentru prelucrarea datelor de evidență pe calculatoare electronice de mare capacitate și randament.

Sistemul de organizare a evidenței, după opinia unor specialiști, nu poate fi conceput decît cu participarea tuturor cadrelor de specialitate din întreprindere (ingineri, tehnologi, analiști, programatori, economiști). Realizarea acestui deziderat impune perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor, participarea personalului de conducere la raționalizarea evidenței, la selecționarea informației, atît tehnologice cît și economice. Din răspunsurile primite am desprins unele căi concrete, pentru realizarea dezideratului mai sus amintit, și anume:

a) Concentrarea multitudinii de informații (tehnice, tehnologice, statistice, economice) care circulă în întreprinderi la strictul necesar, fapt care ar reprezenta un progres cu efecte pozitive în eficiența activității unităților economice. Desigur, pentru aceasta sînt necesare studii aprofundate, la nivelul fiecărei ramuri a economiei naționale, pentru a se reține specificul reprezentativ al fiecăruia.

b) Cîte un economist din sectoarele de producție complexe să aibă ca sarcină principală asigurarea unui sistem informațional eficient pe baza datelor culese din evidența cheltuielilor de postcalcul și a informațiilor tehnologice primite din partea conducerii tehnice a sectorului. Acest economist ar urma să facă parte din conducerea sectorului de producție, fapt care i-ar da posibilitatea de a participa activ la luarea deciziilor de către conducerea sectorului de producție. La sectoarele mai mici, această sarcină ar reveni șefului de sector și contabilului afectat sectorului respectiv.

c) Perfecționarea măsurării consumurilor specifice realizate de materii prime, energie, apă, abur, inclusiv a volumului producției obținute prin instalații automatizate. Pentru aceasta trebuie să se asigure aparate de măsură și control la toate locurile de consum. Pentru cheltuielile de regie (indirecte) este necesară introducerea unor planuri de cheltuieli care să fie urmărite operativ, pe măsura angajării lor.

În scopul măririi utilității informației „Ce măsuri pot fi adoptate pentru ca aceasta să fie exactă, la zi, eficientă ?

Gradul de operativitate în furnizarea datelor poate crește foarte mult prin mecanizarea și prelucrarea automată a documentelor. S-a apreciat că este imperios necesar să fie introduse la toate întreprinderile mașini de contabilitate periferice, calculatoare mijlocii sau mari, după caz. Adaptarea evidenței contabile nu constituie o problemă, deoarece înregistrările contabile se efectuează relativ simplu, iar balanța de verificare și bilanțul se întocmesc fără greutăți; apare necesară însă reducerea numărului de conturi și a filierei unor operațiuni de decontare.

Problema adaptării evidenței la cerințele prelucrării datelor cu mijloace moderne incumbă măsuri organizatorice care să faciliteze trecerea de la prelucrarea manuală la cea mecanizată; printre acestea amintim pregătirea codificării în mod corespunzător a tuturor elementelor necesare constituirii fișierelor în etapa de trecere la prelucrarea datelor cu mijloace tehnice.

Organizarea evidenței cu ajutorul mijloacelor mecanizate ar asigura un control mai eficient asupra gospodăririi fondurilor materiale, ea furnizînd informații operative și suficiente.

Anchetă realizată de
Maria IONIȚĂ

PCR

ÎN ÎNTÎMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

Eficienţa controlului financiar intern este dependentă de:

OPERATIVITATE, EXIGENŢĂ, FERMITATE

ÎN PROIECTUL Programului Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism sînt jalonate coordonatele majore ale politicii financiare a partidului şi statului nostru. Astfel, politica economico-financiară va urmări folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale şi băneşti ale societăţii, creşterea răspunderii intreprinderilor, centralelor şi ministerelor în buna administrare a resurselor încredinţate, sporirea vitezei de rotaţie a fondurilor de producţie şi circulaţie. Un rol important îl va avea controlul financiar, care va trebui să contribuie la buna folosire a tuturor mijloacelor de care dispune societatea, la conducerea unitară, planificată, cît mai eficientă a activităţii economico-sociale. Pe toate treptele organizatorice se va întări controlul financiar, căruia îi revine sarcina de a preveni angajarea unor noi fonduri fără justificare economică, imobilizarea unor mijloace economice, de a asigura, obţinerea unei eficienţe maxime în folosirea resurselor materiale şi financiare ale societăţii.

În lumina realizării acestor deziderate majore se înscriu şi preocupările Ministerului Finanţelor şi ale organelor sale teritoriale de control de a găsi noi căi şi modalităţi de perfecţionare a controlului financiar-bancar în economie, de a asigura eficienţa şi operativitate în exercitarea acestuia la toate nivelele organizatorice. În rîndurile de mai jos ne exprimăm părerile cu privire la perfecţionarea controlului financiar intern.

● În centrul atenţiei: realizarea producţiei cu cheltuieli minime

ANALIZA activităţii desfăşurate de controlul financiar intern din economie scoate în evidenţă faptul că pe lîngă sprijinul dat unităţilor verificate pentru eliminarea şi prevenirea abaterilor şi deficienţelor constatate şi educarea celor controlaţi în spiritul însuşirii şi aplicării riguroase a hotărîrilor de partid şi a legilor statului, rezultatele muncii aparatului de control financiar intern sînt concretizate şi într-o serie de realizări financiare care demonstrează caracterul concret şi eficient al acestei activităţi. Astfel, o contribuţie de seamă o are controlul financiar intern la descoperirea pagubelor aduse avutului obştesc precum şi la recuperarea operativă de la cei ce le-au produs.

În tabelul nr. 1 se prezintă în evoluţie — începînd cu anul 1970, luat drept bază, în cifre relative, pagubele constatate în economie de către toate organele (de administraţie, control, cercetare şi urmărire), ponderea celor constatate de controlul financiar intern precum şi recuperările operative făcute în timpul controlului din pagubele constatate de către acest aparat.

Rezultă deci, pe de o parte, că mai mult de jumătate din pagubele aduse avutului obştesc constatate de toate organele din economie cu sarcini în acest domeniu sînt rezultatul străduinţelor organelor de control financiar intern, iar pe de altă parte — lucru tot atît de important — faptul că din totalul pagubelor constatate de organele controlului financiar intern un volum important de 35—40% au fost recuperate chiar în timpul verificării acestora.

De asemenea, o importanţă majoră o au şi alte rezultate financiare ale activităţii controlului financiar intern. Astfel, plusurile de materii şi materiale, produse finite şi alte bunuri constatate şi înregistrate în evidenţa contabilă pe lîngă volumul lor deloc neglijabil (în fiecare an de ordinul a 400—500 milioane lei) prezintă interes prin aceea că prin înregistrarea lor se evită posibilitatea sustragerii de către cei care le gestionează, se asigură punerea la punct a evidenţei contabile şi ordine în gospodărirea patrimoniului unităţilor socialiste. La rîndul lor, stocurile supranormative de utilaje, materii prime etc., care au fost lichidate cu prilejul controlului gestionar de fond într-un volum ce a crescut de la an la an, au contribuit nemijlocit la îmbunătăţirea situaţiei economice şi financiare, la creşterea eficienţei activităţii.

Specificare	anul 1970	1971	1972	1973
1. Pagube constatate în economie	100	101	102	102
2. Ponderea pagubelor constatate de controlul financiar intern	55	56	54	55
3. Recuperările operative din pagubele constatate de controlul financiar intern	35	37	40	38

Tabelul nr. 1

● Prevenirea unor noi deficienţe şi abateri

SITUAŢIA, în evoluţie, a acestor indicatori ce exprimă contribuţia controlului financiar intern la creşterea eficienţei activităţii unităţilor verificate, în cifre relative faţă de anul 1970 se prezintă potrivit tabelului nr. 2.

Desigur că evidenţierea aspectelor pozitive şi a rezultatelor care ilustrează contribuţia controlului financiar intern la îmbunătăţirea activităţii unităţilor socialiste verificate are în primul rînd menirea să asigure un schimb de păreri şi idei bune de a fi aplicate şi dezvoltate şi de alte organe cu atribuţii de control financiar din economie.

Acest lucru nu este însă suficient, deoarece în baza criticilor repetate înscrise în documentele de partid la adresa controlului financiar în general şi deci şi în legătură cu aparatul de control financiar intern, scot în evidenţă faptul că este necesară o îmbunătăţire radicală a activităţii acestor organe, a eficienţei muncii lor care se cere mai mult şi mai bine ancorată în realităţile unităţilor verificate în scopul efectuării unui control mai aprofundat, capabil să prevină noi deficienţe şi abateri, noi cazuri de păgubire a avutului obştesc.

Din îndrumarea şi verificarea activităţii controlului financiar intern de către aparatul inspecţiei financiare de stat au rezultat şi o serie de neajunsuri referitoare la calitatea muncii acestui aparat, concretizate în principal în necuprinderea în control a tuturor obiectivelor prevăzute de lege; neaprofundarea controlului în sensul desfăşurării unei munci susţinute de verificare a activităţilor obiectivelor semnificative şi într-un volum corespunzător; neurmărirea sistematică a modului de aducere la îndeplinire a sarcinilor de la verificările anterioare.

Totodată, considerăm că la existenţa unor neajunsuri în activitatea de control financiar intern au contribuit în bună măsură şi lipsurile în aplicarea riguroasă a prevederilor Legii nr. 5/1970 şi a H.C.M. nr. 1047/1970 referitoare la obligaţiile conducerii unităţilor socialiste în cadrul cărora se organizează şi funcţionează acest aparat.

Se cuvine a pune în atenţie pentru început, faptul că nu în toate cazurile conducerile unităţilor au acţionat suficient pentru a asigura, în cadrul indicatorilor planului de muncă şi salarii aprobat, necesarul de posturi pentru controlul financiar intern, corespunzător îndeplinirii sarcinilor legale de control, încadrării tuturor posturilor cu cadre corespunzătoare din punct de vedere profesional, al cinstei şi corectitudinii.

Tabelul nr. 2
(în %)

Specificare	anul 1970	1971	1972	1973
Plusurile de valori materiale și bănești identificate și înregistrate în evidență	100	118	124	118
Lichidări de imobilizări în stocuri supranormative, debitori, creditori etc.	100	177	175	199

Menționăm aceasta datorită faptului că în aplicarea în anul 1973 a măsurilor juste prevăzute de Decretul nr. 162/1973 privitor la stabilirea normelor unitare de structură, la unitățile din subordinea unor ministere și alte organe centrale, aparatul de control financiar intern a fost afectat în proporție mult mai mare decît celălalt aparat tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ așa cum a fost cazul la unități ale Ministerului Industriei Chimice, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și altele. Dacă la aceasta adăugăm și faptul că în aceste condiții de reducere a aparatului mai există și o serie de posturi vacante și că unele organe de control financiar intern sînt folosite, contrar dispozițiilor exprese ale Legii nr. 5/1970, la realizarea altor sarcini decît cele ale controlului gestionar de fond se impune concluzia că sub aceste aspecte nu s-a întreprins tot pentru asigurarea organizării controlului financiar intern de așa natură încît să asigure realizarea integrală și la nivelul calitativ corespunzător a sarcinilor legale.

Ne permitem, de asemenea, să atragem atenția și asupra faptului că nu la toate unitățile socialiste și la toate nivelele conducerile acestora au grijă să dezbată periodic în ședințe ale organului de conducere colectivă constatările organelor de control financiar intern sau să analizeze în cadrul aceluiași organ, cel puțin odată pe an, activitatea controlului financiar intern.

Practica a demonstrat că aceste analize, fie la nivelul ministerelor, în ședințele consiliilor de conducere ale acestora, fie la nivelul centralelor sau unităților subordonate precum și la comitetele executive ale consiliilor populare județene sau ale municipiului București, întotdeauna au constituit un bun prilej de analiză și mai ales de jalonare a activității de viitor atît în direcția creșterii eficienței activității controlului financiar intern, cît și pentru îmbunătățirea muncii de conducere de care se leagă nemijlocit și acest atribut esențial pe care cu toții îl numim într-un cuvînt controlul. De aceea, considerăm mai mult decît necesar ca ori unde este organizat controlul financiar intern, conducătorii unităților socialiste să dea atenția cuvenită pe lîngă problemele majore ale realizării indicatorilor de plan și activităților și organelor strîns legate de eficiența activității pe care o conduc, de atributele esențiale ale gospodăririi ferme a avutului obștesc.

Noi măsuri pentru creșterea eficienței controlului financiar

NU TREBUIE uitat că potrivit Legii Finanțelor (nr. 9/1972), conducătorul unității socialiste de stat, la numirea în funcțiune, preia răspunderea administrării patrimoniului încredințat de stat, că acesta își asumă prin contract angajamentul și răspunderea de a gospodări cu grijă și eficiență și de a dezvolta mijloacele materiale și bănești ale unității. Conducătorul unității socialiste răspunde, potrivit legii, față de stat și față de colectivul de muncă al unității, de luarea măsurilor pentru asigurarea integrității avutului obștesc și buna gospodărire a resurselor materiale și bănești, pentru îndeplinirea integrală și la timp a sarcinilor de plan, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor și prevenirea formării de stocuri peste necesar, precum și de respectarea normelor privind disciplina de plan, contractuală și financiară.

În contextul aplicării măsurilor stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din anul 1972 referitoare la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale ca organ de partid și de stat și a Curții Superioare de Control Financiar, precum și în strînsă legătură cu aplicarea din 1973 a normelor unitare de structură organizatorică considerăm ca necesare unele modificări în Legea nr. 5/1970 și H.C.M. nr. 1047/1970, în corelație cu aceste reglementări precum și în scopul adoptării de noi măsuri și soluții de creștere a eficienței activității de control financiar.

În ceea ce privește controlul financiar intern o primă problemă care se ridică este aceea, dacă acest aparat să se ocupe numai de gospodărirea patrimoniului sau și de alte activități referitoare la mersul realizării unor indicatori de plan etc. Cu acest prilej, ne exprimăm părerea că **nu trebuie să dăm controlului financiar intern și alte sarcini ci el să se axeze nemijlocit, în continuare, pe efectuarea unui control gestionar de fond, să exercite verificarea riguroasă a existenței integrității și utilizării tuturor mijloacelor materiale și bănești extinzînd cît mai mult controlul faptic și intervenind cu și mai multă eficacitate la gospodărirea și apărarea patrimoniului socialist.**

Se cuvine totodată, ca o părere confirmată de practică, **să fie revăzute și obiectivele controlului gestionar de fond în sensul ca acest aparat să aibă posibilități mai largi de acționare în diferite sectoare de activitate, să se lărgească competența ministerelor, celorlalte organe centrale și consiliilor populare județene și al municipiului București care pornind de la specificul unităților, să stabilească obiectivele concrete ce urmează să se verifice la fiecare din activitățile obligatorii prevăzute de lege, prioritatea precum și gradul de cuprindere în control al acestora.**

De asemenea, **se consideră oportun ca aceleași organe centrale și locale să poată stabili înainte de începutul fiecărui an, în cazuri bine justificate și pe proprie răspundere ca anumite unități, deci și economice nu numai bugetare ca în prezent, care sînt bine gospodărite, să poată fi verificate la perioade mai mari de un an, dar nu mai tîrziu de o dată la doi ani.** Se apreciază utilă însă, introducerea obligației ca dacă în cursul anului la unele din aceste unități sau gestiuni se sesizează nereguli în activitatea gestionar financiară să fie luate de îndată măsuri pentru efectuarea controlului gestionar de fond.

Pornind de la considerentul major că activitatea de control reprezintă un atribut inseparabil al muncii de conducere și ținînd seama de noile structuri organizatorice **este considerat ca fiind mai mult decît necesar ca la unitățile la care controlul financiar intern nu este organizat ca un compartiment distinct, conducătorul unității să desemneze pe unul din organele de control care să răspundă de această activitate.** Acesta fiind în înțelesul legii șeful controlului financiar intern este firesc ca **acesta să aibă și atribuțiile, răspunderile precum și drepturile stabilite în cadrul legii pentru această funcție.**

În același timp, pentru sporirea independenței față de cei controlați și valorificarea cu maximă exigență a rezultatelor controlului financiar, se propune ca spre deosebire de ceea ce este în prezent **să se asigure în plus, ca activitatea controlului financiar intern de la toate verigile organizatorice, să funcționeze ca organ subordonat numai conducătorului unității iar nu și altor persoane din conducerea acestora, menținîndu-se bineînteles și subordonarea față de Ministerul Finanțelor.**

Această propunere are în vedere și faptul că organele de control financiar intern ce vor îndeplini aceste sarcini să fie dintre cele mai bine pregătite profesional, cu experiență îndelungată în munca de control, care să manifeste maximum de exigență și fermitate în exercitarea atribuțiilor, în tragerea la răspundere a celor vinovați de păgubirea avutului obștesc.

De asemenea, ca reglementare nouă se propune soluția ca și pentru celălalt personal de control financiar intern, în afara șefului acestuia, care urmează regimul de dublă subordonare în baza principiului menționat în alineatul precedent să se stabilească faptul că **numirea, schimbarea din funcție și desfacerea contractului de muncă al acestuia, să se facă de conducătorul unității, cu acordul șefului controlului financiar intern de la unitatea imediat superioară.** În acest fel, se asigură o îndrumare și cunoaștere mai bună de către șeful controlului financiar intern, din unitatea tutelară, a activității organelor de control financiar intern din unități, creșterea contribuției acestora la gospodărirea patrimoniului unităților socialiste în care acționează.

Urmare faptului că aparatul de control financiar intern a fost redus simțitor în timp ce sarcinile obligatorii de control gestionar de fond au rămas aceleași sau chiar au crescut în unele sectoare, în vederea ridicării nivelului calitativ al acestei activități, este indicat să se asigure și cadrul legal prin care conducătorii ministerelor, celorlalte organe centrale, centralelor și unităților asimilate acestora, să poată aproba, la propunerea șefilor de control financiar intern, **folosirea în caz de necesitate, pe timp limitat, a organelor de control financiar intern din unitățile subordonate pentru efectuarea controlului gestionar de fond la alte unități decît acelea în care sînt încadrate.**

Ștefan CRĂCIUN
Ministerul Finanțelor

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

O problemă în actualitate

EFICIENȚA CALCULATORULUI

IN CONTEXTUL actualelor preocupări de perfecționare a activității unităților noastre economice un loc important il ocupă introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor. In acest proces, o problemă centrală este aceea a eficienței utilizării calculatorului in gestiunea intreprinderilor, a fundamentării corecte a opțiunilor privind tipurile de echipamente și domeniile in care acestea trebuie folosite.

In dorința de a veni in sprijinul celor confruntați cu această problemă, am solicitat opinia ing. V. Marinescu — directorul Centrului de calcul al Academiei „Ștefan Gheorghiu" — pe care o supunem atenției specialiștilor.

● Factori de influență

PROIECTAREA și introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrarea a datelor reclamă eforturi finaciare considerabile și ca atare este firesc să se ridice problema recuperării acestor fonduri, a eficienței acestor cheltuieli. Teoretic, calculul eficienței utilizării calculatorului în conducerea și gestiunea întreprinderii poate urma metodologia unitară de determinare a eficienței economice a cercetării științifice elaborată de organismele de stat. Practic însă la determinarea eficienței sistemelor de prelucrare automată a datelor trebuie să avem în vedere caracterul cu totul particular determinat de însuși rolul pe care aceste sisteme îl au în conducerea unităților economice.

Sistemele de prelucrare automată a datelor fiind subordonate cerințelor conducerii în scopul modernizării activităților de conducere și organizare a producției și muncii, eficiența introducerii noilor sisteme cu mijloace automatizate de prelucrare a datelor se regăsește în cea mai mare parte în rezultatele de ansamblu ale unităților economice și sînt condiționate în bună măsură de modul în care înțelege conducerea acestor unități să utilizeze acest instrument modern, în exercitarea atribuțiilor sale.

Avînd în vedere sumele ce se avansează pentru proiectarea și implementarea acestor sisteme, conducătorii sînt în general tentați să-și asigure o recuperare cît mai rapidă a acestor cheltuieli fapt ce conduce, de cele mai multe ori, la trecerea pe calculator a unor activități rutiniere ce consumă un volum relativ mare de muncă, fără a schimba cu ceva vechea metodologie de elaborare a lucrărilor respective. Ceea ce nu înseamnă altceva decît o prelucrare a datelor – calcularea retribuțiilor, emitere de facturi, evidența contractelor etc. – cu efecte economice relativ reduse. Nu dorim să se tragă concluzia că astfel de lucrări nu trebuie preluate pe calculator, ci dimpotrivă este chiar de dorit, dar să nu ne limităm numai la acest gen de lucrări.

Practica a demonstrat că cea mai mare eficiență în utilizarea calculatoarelor se obține atunci cînd acestea sînt orientate spre acele lucrări care ajută procesul de conducere pentru fundamentarea planurilor, pentru luarea deciziilor de corecție operativă în vederea asigurării unei funcționări stabile a sistemului în ansamblul său, pentru optimizarea resurselor.

Asigurarea unei eficiențe sporite a noilor sisteme informatice este condiționată, în ultimă analiză, de concepția și structura sistemului de conducere, de metodele și tehnicile utilizate în procesul de conducere. Grefarea unui sistem de prelucrare automată a datelor pe un sistem de conducere cu metode și proceduri vechi nu poate conduce decît la eficiență scăzută.

CUM CONDUCEM

Randamentul ședințelor

ȘEDINȚA, ca formă specifică de muncă a organelor colective de conducere ocupă și va ocupa, cu siguranță, un loc tot mai important în activitatea noastră a tuturor. În ședințe sînt emise idei și sînt căpătate o mare parte din informațiile necesare rezolvării celor mai dificile probleme și luării celor mai importante decizii ce privesc activitatea unităților economice și sociale. Timpul consumat în ședință costă. La fel ca în oricare activitate, consumul de timp în ședință înseamnă pierdere, dacă nu se „produce" ceea ce trebuie produs. Această pierdere este direct proporțională cu retribuția celor ce participă la ea, și este egală cu suma efectelor problemelor care ar putea fi rezolvate chiar și numai „cu un ceas mai devreme" în răstimpul ședințelor inutile. In încercarea de a evidenția factorii de care depinde eficiența ședințelor să punctăm, succint, ce este și ce nu este o ședință. Pe această bază vom putea desprinde cu mai multă ușurință ce trebuie făcut ca ședința să-și îndeplinească menirea.

Ședința unui organ colectiv de conducere ESTE un proces de muncă al cărui obiectiv poate consta în :

1. Emiterea de idei *ce pot constitui soluții la una sau mai multe dintre problemele cu care este confruntat un anumit colectiv.*

2. Sesizarea consecințelor *adoptării uneia sau alteia dintre soluțiile unei anumite probleme.*

3. Decizia, *adoptarea în colectiv a unei soluții pentru o anumită problemă.*

Ședința unui organ colectiv de conducere NU ESTE :

1. Prilej de taifas. *În ședință nu se discută despre activitate în general. El trebuie să emită soluții sau să evalueze consecințele adaptării uneia sau alteia dintre soluțiile unei* probleme precis definită.

2. Prilej de aprecieri la adresa ideilor emise *în ședința respectivă. Nu este necesar, dar poate fi dăunător. O apreciere falsă făcută de un șef poate influența votul unui subaltern. Ideile emise vor fi supuse — la vot — spre adoptare. Ideile nu trebuie apreciate cu calificativele bună — rea, valoroasă — nevaloroasă etc. ci trec prin sesizarea consecințelor aplicării lor în practică.*

3 .Prilej de aprecieri la adresa ședinței respective *(„profund caracter de lucru"). Inutil. Calitatea acesteia se definește prin calitatea ideilor emise sau a hotăririlor luate.*

4. Organ de formulări de probleme pentru alții. *În ședința unui organ colectiv de conducere nu se formulează probleme a căror rezolvare intră în atribuțiile unui organ de conducere superioară sau inferioară, dacă acestea nu participă. Cînd cineva formulează o problemă care nu intră în atribuțiile organului de conducere în ședință, ceilalți participanți irosesc timpul, întrucît cei ce sînt responsabili de problemă sînt absenți.*

Ședințele folosite pe astfel de destinații au drept caracteristică comună faptul că la sfîrșitul lor nu a fost rezolvată nici o problemă și n-a fost reținută nici o idee care să poată fi utilizată în soluționarea vreunei probleme. Adică n-au nici o finalitate utilă. O altă caracteristică comună este pierderea inutilă de timp și de bani — modul de determinare a valorii pierderii la care dau naștere a fost amintit — plus sentimentul de insatisfacție pe care îl generează la participanți.

Astfel de rezultate se pot evita prin :

1. Educație. *Factorii de răspundere din fiecare unitate trebuie să găsească și să pună în funcțiune cele mai adecvate forme de ridicare a nivelului de cunoștință și a spiritului de răspundere la toți membrii colectivului, de înarmare a lor cu cunoștințele necesare pentru înțelegerea obiectivelor, a conținutului și a normelor de desfășurare a muncii în ședințe.*

2. Organizarea. *Ședința trebuie organizată ca oricare alt proces de muncă. Cei ce participă trebuie să cunoască scopul și metoda după care se desfășoară o astfel de muncă.*

3. Atitudine. *Atitudine critică fermă, imediată, responsabilă și eficace din partea fiecărui participant, ca toți ceilalți să respecte întocmai scopul și metoda adoptată.*

Constantin COJOCARU

ÎN CELE CE URMEAZĂ ne propunem să facem o prezentare schematică a metodologiei de calculare a eficienței economice a noilor sisteme de prelucrare automată a datelor, fie că ele sînt aplicate sistemelor de conducere în ansamblul lor, fie că se referă la aplicații relativ independente (planificarea și urmărirea producției, gestiunea stocurilor, calculul retribuției etc.).

Pornind de la metodologia generală de determinare a eficienței economice a cercetării științifice, ținind seama de specificul și implicațiile proiectării și implementării sistemelor de prelucrare automată în unitățile economice, cit și de experiența noastră în elaborarea studiilor de oportunitate considerăm că trebuie calculați următorii indicatori :

1. COEFICIENTUL EFICIENȚEI ECONOMICE determinîndu-se ca un raport între suma acumulărilor pe perioada de „viață” a noului sistem A și volumul cheltuielilor (C_p = cheltuieli de proiectare ; C_i = cheltuieli de implementare ; C_f = cheltuieli de funcționare pe întreaga durată a sistemului). Acest coeficient ne va indica „rentabilitatea” noului sistem. Relația de calcul va fi :

$$Ke = \frac{A}{C_p + C_i + C_f} \qquad (1)$$

2. TIMPUL DE RECUPERARE A CHELTUIELILOR. Ne va da o indicație asupra duratei de recuperare a cheltuielilor de proiectare, implementare și funcționare a noului sistem, funcție de acumulările medii anuale (calculate ca raport între suma efectelor economice pe toată durata de viață a noului sistem – A și durata de viață a acestuia – d) :

$$Tr = \frac{C_p + C_i + C_d}{\frac{A}{d}} \qquad (2)$$

3. EFECTELE NETE. Exprimă acumulările nete ce se vor obține prin aplicarea noului sistem, și care pot apare ca beneficii suplimentare direct măsurabile sau se regăsesc în beneficiile obținute de către unitate la finele perioadelor de plan.Formula de calcul propusă :

$$B = A - (C_p + C_i + C_f) \qquad (3)$$

● Criterii de determinare a efectelor și costurilor

FĂRĂ a intra în detalii considerăm că este necesar să dăm cîteva succinte explicații asupra indicatorilor utilizați.

După opinia noastră suma efectelor pe durata de viață a noului sistem (A) este indicatorul cel mai controversat și dificil de calculat, în el regăsindu-se de fapt cel puțin două categorii de efecte : (a) **efecte economice directe,** ce rezultă ca diferență dintre costurile de funcționare ale vechiului și noului sistem : cheltuieli generate de salariile personalului angrenat în funcționarea sistemului, amortismentele echipamentelor utilizate în prelucrarea datelor, precum și costul suporților purtători de informatii ; mai greu de determinat, dar cu o pondere foarte mare în volumul costurilor sistemului îl reprezintă „gradul de satisfacere” a cerințelor sistemului de conducere ; (b) **efecte economice indirecte,** care se regăsesc indirect în beneficiile întreprinderii ca urmare a creșterii volumului producției, reducerii fondurilor circulante, reducerii cheltuielilor de fabricație, reducerii efortului valutar etc. La acestea mai trebuie adăugate și **efectele de ordin „calitativ”,** care sînt materializate cu certitudine în beneficiile întreprinderii (efectele ce se obțin prin fundamentarea mai bună și mai operativă a deciziilor ce se iau la diverse niveluri ierarhice, efectele ce se obțin ca urmare a faptului că noul sistem informatic bazat pe calculator permite modelarea unor procese tehnico-economice în vederea optimizării utilizării unor resurse și capacități).

Un alt indicator, de asemenea, destul de dificil de stabilit, il reprezintă „durata de viață a sistemului” (d). Dificultățile în acest caz sînt generate de o multitudine de factori între care mai importanți sînt : (a) concepția și calitatea noului sistem, ce sînt determinate, pe de o parte, de interesul și preocuparea conducerii pentru definirea cerințelor noului sistem și crearea condițiilor introducerii lui cu maximum de eficacitate iar, pe de altă parte, de pregătirea și experiența proiectanților (analiști și programatori) ; (b) stabilirea obiectivelor, profilului și a organizării unității, a relațiilor sale cu exteriorul și a legislației.

Se poate aprecia, din experiența de pînă în prezent a țării noastre, că un sistem de prelucrare automată a datelor poate avea o durată de minimum 5 ani, după care urmează perfecționarea lui ce necesită cheltuieli noi de proiectare ,dar care sînt însă mult mai mici decît cele inițiale.

Cheltuielile se pot grupa și ele în trei mari categorii :

● **C_p – Cheltuielile de proiectare** – sînt cheltuieli ocazionate cu elaborarea studiului de oportunitate, proiectarea generală și detaliată a noului sistem, elaborarea și testarea programelor, inclusiv crearea bazei de date a noului sistem.

● **C_i – Cheltuielile de implementare** – cuprind cheltuieli ocazionate la achiziționarea echipamentului, precum și celelalte cheltuieli ocazionate de acțiunile ce se întreprind pentru pregătirea introducerii noului sistem.

● **C_f – Cheltuielile de funcționare** – intervin după punerea în funcțiune a noului sistem și cuprind în linii mari retribuția personalului de specialitate și a celor ce utilizează noul sistem, valoarea materialelor consumabile, amortizările echipamentului ,cheltuielile de regie și funcționare. În cazul cînd întreprinderea nu dispune de echipamente de prelucrare automată a datelor, la acest capitol sînt înregistrate și sumele aferente orelor de calculator închiriate.

Cred că nu este lipsit de interes să subliniem că, de regulă, eficiența sistemelor de prelucrare automată a datelor se obține după o perioadă relativ mare de la punerea lor în funcțiune și este condiționată, printre alți factori, de obiectivele ce îi sînt stabilite de către conducerea unității, precum și de modul cum este antecalculată și urmărită această eficiență. Pentru aceste considerente se recomandă ca eficiența economică să fie recalculată atît în faza de proiectare detaliată, cînd posibilitățile de determinare cît mai exactă a efectelor economice sînt mult mai mari, cît și în faza de experimentare cînd mai putem aduce unele corecții care să conducă la obținerea eficienței scontate.

Cele arătate constituie, consider, doar un punct de plecare, o abordare succintă a problemei eficienței utilizării calculatorului. Este o invitație adresată specialiștilor și cadrelor de conducere din economie, la rezolvarea problemei, în condițiile în care preocupările pe linia perfecționării conducerii și organizării activității economice, a sistemului național de informatică și conducere capătă o tot mai mare actualitate.

ing. V. MARINESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

SINOPTIC

● În sprijinul femeilor din producție

O FABRICĂ de țesături de mătase din Budapesta a introdus un sistem original de sprijinire a soțiilor angajate în producție. Cele 700 lucrătoare — din totalul de 900 angajați ai întreprinderii — nu trebuie să mai gătească atunci cînd se întorc acasă de la fabrică. Ele pot cumpăra mîncăruri gata preparate de la cantina întreprinderii, pe care le iau acasă.

● Cunoștințele sînt un produs perisabil

ACEASTĂ lozincă ar trebui să fie prezentă pe pereții oricărei întreprinderi — apreciază Samuel DUBIN, cadru didactic la Institutul de Conducere Industrială din Teheran. Utilizarea unor cunoștințe învechite și tehnici ineficiente poate avea efecte severe asupra creșterii și vitalității unei întreprinderi. Autorul sugerează șase căi ce trebuie avute în vedere pentru contracararea efectului de „îmbătrînire” a cunoștințelor lucrătorilor calificați.

1 Motivația. *Conducerea întreprinderii trebuie să creeze climatul de convingere în rîndul lucrătorilor pentru ca ei să creadă că sînt stimulați în efortul lor de a se ține la curent cu evoluția cunoștințelor în domeniul lor de specialitate. Ajutorul financiar acordat celor ce doresc să studieze nu este un mijloc de stimulare eficace, menționează Dubin. Auto-perfecționarea trebuie să fie ridicată la rangul de criteriu de promovare și de sporire a retribuției.*

2. Climat organizațional. *Dacă întreprinderea are o înaltă productivitate, este receptivă la schimbări, are obiective judicios orientate și oferă oportunități pentru realizarea personală a lucrătorilor săi, lucrătorii sînt mai puțin probabil depășiți de timp.*

3. Șefi care-și ajută colaboratorii. *Trebuie răsplătit conducătorul care determină lucrătorii să-și lărgească și să-și adîncească competența, aptitudinile profesionale.*

4. Sarcini mobilizatoare. *Trebuie încredințate responsabilități din ce în ce mai mari chiar și atunci cînd succesul nu este sigur, ci posibil. Aceasta mai ales la cadrele tinere, în ascensiune profesională. Totuși, spune Dubin, conducătorii trebuie să fie atenți. Cînd se încredințează o responsabilitate mobilizatoare unui tînăr, aceasta nu trebuie să se facă în detrimentul celor mai în vîrstă, care au și ei obligația de a învăța, de a se ține la curent cu noul și de a crește.*

5. *Încurajarea* dezbaterilor neformale *între lucrători asupra obiectivelor și proiectelor pe care le au de rezolvat.*

6. Planificarea pe termen lung a aptitudinilor *de care va avea nevoie întreprindea, formarea și dezvoltarea acestora în interiorul întreprinderii.*

I. M.

● CONCEPTE ● METODE ● TEHNICI ●

DOUĂ PROCEDEE ALE PERFECȚIONĂRII ORGANIZĂRII

UNUL DIN CONCEPTELE care au cunoscut o largă circulație în ultimii ani în literatura de specialitate din domeniul conducerii și organizării unităților economice este cel denumit „dezvoltarea organizării“ (perfecționarea funcționării unității economice). Conceptul definește o **acțiune pe termen lung care urmărește să îmbunătățească modul de rezolvare a problemelor unei unități economice în funcție de mediul său social, economic și tehnologic, ca și capacitatea sa de perfecționare a organizării interne și de inovație.**

Descriem în continuare, succint, două dintre procedeele sale eficiente de intervenție.

● Grupurile de rezolvare

PROCEDEUL de intervenție intitulat „grupurile de rezolvare“ datorat lui **Beckard** se aplică atunci cînd în cadrul colectivului de conducere a unei întreprinderi se întîlnesc una (sau mai multe) din următoarele situații :

- **Colectivul de conducere a unei unități economice resimte acut nevoia de a-și examina propriile metode de muncă.**
- **El vrea rezultate rapide, dar timpul pe care-l are la dispoziție este scurt.**
- **În cadrul colectivului de conducere nu există o bună coeziune.**
- **Unitatea economică trebuie să facă față unor schimbări importante.**

De pildă, schimbările cărora unitatea economică trebuie să le facă față se pot referi la : modificări de strategie, crearea unor subunități noi, adaptarea la o modificare importantă a mediului înconjurător.

Principalele șapte etape a căror parcurgere tehnica „grupurilor de rezolvare“ o implică, în succesiunea lor logică, cu precizarea duratei (în paranteză) și, în mod succint, a conținutului lor, sînt următoarele :

1. Crearea climatului de muncă (45 minute-1 oră). Conducătorul unității economice (director general, director, președinte etc.) deschide reuniunea explicitînd scopurile, insistînd asupra necesității de a discuta deschis problemele.

2. Colectarea informațiilor (1 oră). Se formează mici grupuri de muncă (de pînă la 8 persoane), cu cea mai mare eterogenitate posibilă, dar respectîndu-se nivelurile organizatorice. Aceste grupuri au ca sarcină să stabilească răspunsurile la întrebări de genul : ce probleme împiedică dezvoltarea unității economice în prezent ?, care sînt modificările de dorit ? etc. Este desemnat un raportor în cadrul fiecărui grup și pe ansamblul grupurilor, și el va nota răspunsurile.

3. Punerea de comun acord a opiniilor (1 oră). În cadrul fiecărui grup mai întîi s-a căzut de acord asupra răspunsurilor. În același mod se procedează apoi la nivelul totalității grupurilor. După punerea de comun acord, se întocmește o listă a problemelor pe categorii.

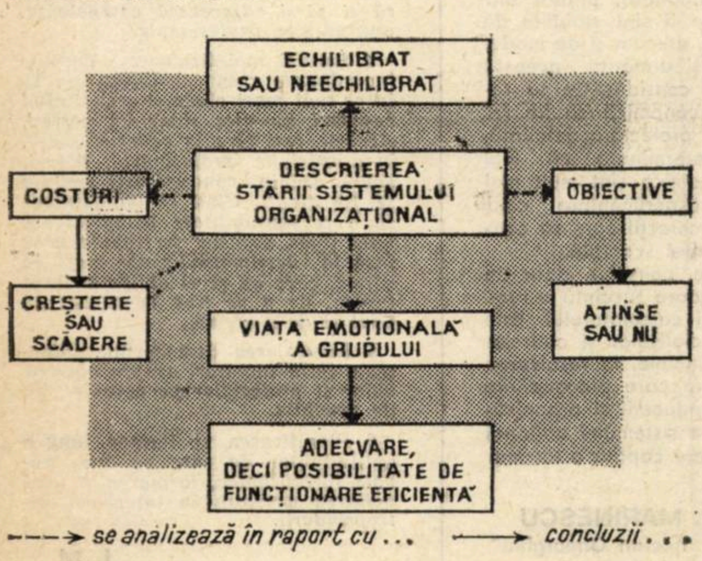
ECHILIBRAT SAU NEECHILIBRAT
COSTURI
DESCRIEREA STĂRII SISTEMULUI ORGANIZAȚIONAL
OBIECTIVE
CREȘTERE SAU SCĂDERE
VIAȚA EMOȚIONALĂ A GRUPULUI
ATINSE SAU NU
ADECVARE, DECI POSIBILITATE DE FUNCȚIONARE EFICIENTĂ
se analizează în raport cu ...
concluzii . . .

4. Pauză (15 minute). Se definitivează lista de probleme dîndu-i-se o ultimă citire.

5. Stabilirea priorităților și determinarea unui plan de acțiune. (1 oră și 15 minute). Pornind de la lista de probleme pe categorii, participanții se separă în subgrupuri funcționale. Din aceste subgrupuri funcționale, face parte în calitate de conducător, șeful ierarhic al persoanelor din subgrup (conform structurii unității economice respective). Conducătorul fiecărui subgrup funcțional face totodată parte din grupul condus de conducătorul organizației economice respective.

Aceste grupuri au ca sarcini :

a) să identifice problemele care privesc sectoarele lor, să le aranjeze în ordine de priorități, punînd la punct un plan de acțiune în raport cu aceste probleme ;

b) să identifice problemele cărora se apreciază că grupul condus de conducătorul unității economice ar trebui să le acorde prioritate ;

c) să pună la punct modalitatea în care se va comunica subordonaților absenți rezultatele la care a ajuns grupul.

După încheierea acestei etape grupul de confruntare condus de conducătorul unității și alcătuit din șefii diferitelor compartimente ale organizației, rămîne singur, ceilalți participanți la reuniune (subordonații fiecărui șef ierarhic) părăsind ședința.

6. **Punerea la punct a unui plan de acțiune a grupului conducătorului unității economice (2—3 ore).** El este consecutiv și totodată o sinteză selectivă a planurilor de acțiune anterior întocmite de către fiecare subgrup funcțional în parte.

7. **Analiza progresului realizat de unitatea economică (2 ore).** Are loc aproximativ șase săptămîni mai tîrziu și constă în a face bilanțul realizărilor cu toți membrii grupului. Acum se decide dacă planul de acțiuni stabilit se va urma în viitor întocmai sau este necesară revizuirea lui.

● Analiza feedback

ACEASTĂ tehnică datorată lui **Floyd Mann,** solicită o durată de minimum 1 an și implică parcurgerea următoarelor patru etape :

1. Punerea la punct a planului de acțiune și a procedeului de perfecționare a funcționării unității economice. Se constituie o echipă de lucru alcătuită din conducătorii tuturor compartimentelor de muncă din întreprindere, condusă de conducătorul unității. Se presupune că fiecare dintre membrii acestei echipe cunoaște, pentru sectorul pe care-l conduce, răspunsul la întrebările : ce probleme împiedică dezvoltarea compartimentului (și implicit al unității economice, în prezent ?, care sînt modificările de dorit ? În cadrul echipei are loc o omogenizare a opiniilor, ceea ce permite proiectarea planului de acțiuni necesare.

2. Culegerea de date. Pentru verificarea ulterioară a planului de acțiuni proiectat se procedează la o culegere de date prin intermediul interviului și chestionarelor.

3. Operațiuni de feedback. Sînt aplicate mai întîi echipei de lucru (constituită în etapa 1), apoi fiecărui nivel ierarhic în parte.

4. Fiecare superior ierarhic organizează un grup de lucru cu subordonații săi direcți pentru a discuta datele. În cadrul acestei etape : a) subordonații sînt invitați să interpreteze aceste date ; b) are loc definitivarea planurilor de acțiuni ; c) se stabilește modalitatea de implementare a procesului proiectat la nivelurile inferioare.

OBIECTIVUL final al aplicării unui proces de „dezvoltare a organizării îl constituie **realizarea unei îmbunătățiri a funcționării unității economice în ansamblul ei.** Parcurgerea etapei de diagnostic ca și a etapei de intervenție propriu-zisă conduc, în ultimă instanță, la un rezultat practic pentru unitatea economică în cauză. **Cum poate fi apreciat el ?** Un răspuns exhaustiv este dificil de dat. Totuși, elementele centrale care pot fi luate în considerare, sînt în principal trei : a) **obiectivele acțiunii de perfecționare** — care au fost atinse sau nu după intervenție ; b) **costurile funcționării unității economice** — care pot fi mai mari sau mai mici comparativ cu perioada anterioară intervenției ; c) **ambianța generală a unității economice** — care în cazul unei mențineri a echilibrului sistemului, se caracterizează prin posibilitate de funcționare eficientă. Toate aceste trei elemente, în intercondiționarea lor, permit **descrierea stării sistemului unității economice** (vezi **schema nr. 1).**

Iulian BĂDIN

CORELAȚIA INDUSTRIE – AGRICULTURĂ ÎN DOMENIUL PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CORELAȚIA dintre industrie și agricultură este o problemă complexă, a cărei soluționare judicioasă capătă o importanță fundamentală pentru progresul economiei, al întregii societăți. Ea poate fi abordată din diverse unghiuri de vedere : economic, social și politic. Principalul său aspect însă îl reprezintă **productivitatea muncii,** latură esențială a procesului de creare și dezvoltare a unei economii moderne, dinamice și eficiente.

Pentru țara noastră, problema corelației industrie–agricultură în domeniul productivității muncii constă, în mod concret, în **necesitatea ridicării generale a agriculturii și sporirii aportului ei la ansamblul dezvoltării economiei naționale.** Această concepție însuflețește întreaga activitate programatică a partidului nostru, mai ales în perioada de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Analizînd programul de ridicare multilaterală a agriculturii la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că în realizarea acestui program **„Trebuie să pornim de la faptul că, în România, agricultura reprezintă o ramură de bază, hotăritoare pentru dezvoltarea întregii economii naționale"**[1]). Reflectînd această concepție proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al partidului nostru subliniază că **„un element esențial al creșterii economice îl va constitui dezvoltarea intensivă a agriculturii"**[2]).

Implicații pentru creșterea economică

Sporirea aportului agriculturii la dezvoltarea economiei naționale este o problemă actuală nu numai pentru țara noastră, ci și pentru numeroase alte țări ale lumii. Desigur, problema nu se pune în același mod pentru toate țările și pentru toate etapele dezvoltării lor istorice. Deosebirile apar în legătură cu orînduirea socială a fiecărei țări, cu nivelul și structura forțelor de producție, cu gradul de dezvoltare și de reprezentativitate a agriculturii în economia națională etc. De aceea, în dezvoltarea agriculturii, ca în orice alt domeniu al dezvoltării social-economice, fiecare țară acumulează o experiență proprie, corespunzător condițiilor sale specifice, interne și internaționale.

Studiind această experiență pe plan istoric mai larg, putem constata că socialismul și capitalismul oferă modele diferite în rezolvarea problemei corelației dintre industrie și agricultură, problemă la care ne-am mai referit, sub unele aspecte, într-un articol anterior[3]). În prezentul studiu ne propunem să privim experiența noastră mai recentă în domeniul amintit, mai ales prin prisma unor comparații internaționale. Aceasta pentru a evidenția pe de o parte distanța parcursă în procesul de desprindere de propriul nostru trecut, iar pe de altă parte distanța care ne mai desparte încă de nivelurile și structurile agriculturii din țările cu economie dezvoltată.

Din diversele puncte de vedere din care poate fi cercetată corelația industrie–agricultură în domeniul productivității muncii, vom reține următoarele două mai semnificative : a) evoluția ritmurilor ei de dezvoltare și b) evoluția nivelurilor sale absolute și relative.

1. Corelația industrie-agricultură prin prisma dinamicii productivității muncii

DINAMICA productivității muncii în industrie și agricultură reprezintă, după părerea noastră, aspectul principal al problemei pe care o punem în discuție. Este principal pentru că nivelul la care are loc evoluția productivității, respectiv ritmul său de crestere reprezintă un parametru de maximă concentrare în care se exprimă dinamismul și eficiența activității economice. Faptul este valabil și pentru agricultură, cu precizarea că, **în condițiile țării noastre, ne interesează nu orice creștere a productivității muncii din această ramură, ci una care presupune și creșterea producției** (vezi tabel 1).

Tabelul nr. 1 — Corelația industrie-agricultură prin prisma dinamicii productivității muncii în țara noastră, în perioada 1956—1975.

Specificații Anii	Ritmul mediu anual al productivității muncii (în %)		Coeficientul de corelație dintre industrie și agricultură
	în industrie	în agricultură	
1956-196o	8,2o	2,8o	2,92
1961-1965	7,7o	3,1o	2,48
1966-197o	7,3o	4,7o	1,56
1971-1975	7,8o	12,2o	o,64

Sursa: Anuarul statistic al R.S.România 1972, pag. 174-175; pentru perioada 1971-1975 s-a luat nivelul realizărilor preliminate în creșterea producției agricole. In cazul industriei, datele indică nivelurile realizate în ultimul an al fiecărei perioade cincinale față de cele din anul care a precedat aceste perioade. In cazul agriculturii este vorba de medii anuale pe perioade cincinale față de mediile respective ale perioadelor anterioare; pentru anii 1956-196o s-a luat drept loo anul 1953.

Din momentul în care agricultura a atins nivelul producției sale antebelice (anul 1953), observăm o creștere a ritmului mediu anual al productivității muncii și anume de la 2,8% în perioada 1956–1960 la 4,7% în perioada 1966–1970. Creșterea este remarcabilă mai ales dacă ținem seama de specificul agriculturii noastre și de etapa istorică – de reorganizare socialistă – în care s-a aflat evoluția ei în perioada indicată ; în plus, această creștere tinde în mod constant să se apropie sensibil de dinamica productivității muncii în industrie. Desigur, pînă în 1970 nu se poate vorbi încă de o dinamică egală a acestui indicator în cele două ramuri. Însă se poate afirma, aşa cum arată datele, că, în perioada analizată, în ţara noastră, se manifestă o tendinţă nu de distanţare a nivelurilor de creştere a productivităţii muncii în cele două ramuri cheie ale economiei naţionale, cum s-au petrecut lucrurile în economia capitalistă, ci de apropiere a lor. Nivelul coeficientului de corelaţie dintre cele două ramuri, aflat într-o descreştere continuă mai ales în ultimele două cincinale, dă dimensiunea concretă tendinţei la care ne referim.

Tendinţa de diminuare a coeficientului de corelaţie este în final, rezultanta acţiunii a doi factori : a) evoluţia populaţiei ocupate şi b) evoluţia producţiei din agricultură. În perioade diferite, acţiunea acestor factori este diferită. În perioada 1953–1960 evoluţia productivităţii muncii agricole a fost influenţată aproape exclusiv de creşterea producţiei. Ulterior anului 1960, începe să acţioneze şi factorul populaţie ocupată, prin descreşterea absolută a acesteia cu peste 2 milioane (de la 6 208,7 mii la 4 206,3 mii persoane), respectiv cu 32% în perioada 1960–1973[4]). În următorul cincinal se prevede o reducere mai accentuată a populaţiei ocupate în agricultură, pînă la circa 45% faţă de nivelul său din 1960. Producţia globală agricolă, în schimb, a crescut continuu în acest interval, în medie anual cu 1,15% în perioada 1956 – 1960, cu 2,5% în anii 1961–1965 şi cu 3,2% în 1966–1970 ; în cincinalul actual şi cel următor se prelimină o creştere medie anuală mult mai mare, de 6,5% şi respectiv 4,6–6,0%. Ca urmare a acestei evoluţii, dinamica productivităţii muncii în agricultură este, începînd cu perioada de după 1960 şi îndeosebi, din anul 1966, superioară creşterii producţiei agricole.

Începînd cu actualul cincinal, dinamica productivităţii muncii agricole cunoaşte, conform datelor existente, o profundă modificare cantitativă, cu importante semnificaţii şi de ordin calitativ ; creşterea ei preliminată cu peste 12% (în medie anual) va depăşi nivelul creşterii productivităţii muncii industriale. Primii trei ani, 1971—1973, demonstrează cu prisosinţă veridicitatea acestor prevederi : productivitatea muncii a sporit în agricultură în medie anual cu circa 12,0% faţă de 6,0% cît reprezintă creşterea respectivă în industrie [5]).

Din întreaga creştere a productivităţii muncii agricole, circa 70%, revine sporului producţiei şi restul de 30% reducerii numărului de persoane ocupate, Rezultă, astfel, că dinamica înaltă a productivităţii muncii în agricultură realizată în cincinalul în curs, înscrie această importantă ramură pe drumul unui curs susţinut de modernizare şi de creştere a eficienţei sale, de reducere a deosebirilor economice faţă de industrie.

2. Corelaţia industrie-agricultură în domeniul nivelului productivităţii muncii

CU TOATĂ importanţa sa incontestabilă în analizele economice, mai ales în evidenţierea tendinţelor generale, dinamica productivităţii muncii nu ne poate dezvălui fenomenul în plenitudinea semnificaţiei sale. De aceea aspectele de dinamică se cer completate cu cele de nivel, absolut şi relativ, pentru a se putea stabili, comparativ, situaţia în care se găseşte productivitatea muncii în cele două ramuri ale producţiei materiale.

Ceea ce se impune subliniat de la început în domeniul nivelului productivităţii muncii este situaţia deosebit de precară moştenită de agricultura noastră în această privinţă. De exemplu, la nivelul anului 1938, o persoană ocupată în agricultură producea de 12,7 ori mai puţin produs social şi de 8,6 ori mai puţin venit naţional decît o persoană ocupată în industrie.

Cum se prezentau aceşti indicatori în alte ţări ? În acest sens, în funcţie de datele de care am putut dispune, am calculat comparativ productivitatea muncii din agricultură şi industrie + construcţii într-o serie de ţări socialiste pentru anul 1950. Datele ne arată că, dacă socotim venitul naţional creat de un muncitor din industrie şi construcţii egal cu 100, un ţăran a produs astfel[6]) : în România – 10,6% ; în Bulgaria 18,9% ; în Cehoslovacia – 22,4% ; în Ungaria – 19,5% ; în R.D.G. – 45,0%.

Datele sînt semnificative sub cel puţin două aspecte mai importante :

În primul rînd, este vorba de faptul că în momentul trecerii la socialism, ţăranul român producea faţă de un muncitor din industrie şi construcţii, un venit naţional de 1,8–4,5 ori mai mic decît ţăranul din Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia sau R. D. Germană. Aceste date ne dezvăluie o nouă dimensiune a stării de înapoiere moştenite de agricultura noastră privită comparativ pe plan internaţional, dimensiune mai puţin cercetată pînă în prezent în literatura de specialitate.

În al doilea rînd, privind lucrurile pe planul mai larg al teoriei creşterii economice, rezultă că acolo unde industria este mai dezvoltată, aceasta a tras după sine şi agricultura. Ca urmare, şi inegalităţile economice dintre cele două ramuri sînt mai mici. În schimb, acolo unde industria a fost slab dezvoltată, mai slab dezvoltată a fost şi agricultura, mai pronunţate fiind şi inegalităţile economice dintre cele două ramuri. Neîndoielnic, toate aceste elemente se adaugă la argumentele generale, deduse îndeobşte din teoria reproducţiei lărgite, că numai industrializarea poate ridica şi agricultura la nivelurile şi structurile unei economii moderne.

Să privim însă acum problema şi sub aspectul concret al implicaţiilor agriculturii asupra nivelului şi eficienţei economiei noastre naţionale. Pornind de la ponderea mare a populaţiei ocupate în această ramură (78% în 1938 şi 74,3% în 1950) şi de la productivitatea ei scăzută, am avea temei să credem că agricultura ar fi aceea care ar condiţiona nivelul şi eficienţa scăzută ale economiei noastre din anii 1938 şi 1950. Neîndoielnic, în aparenţa lor, lucrurile aşa se prezintă. În fondul lor însă, ele ne arată că nivelul scăzut al dezvoltării agriculturii era el însuşi, înainte de a fi o cauză, efectul slabei dezvoltări industriale a ţării din acea perioadă. Mai mult decît atît, pentru dezvoltarea social-economică pe care o anunţa socialismul în ţara noastră, agricultura împreună cu multiplele sale probleme complexe, devenea în mod necesar unul din obiectivele majore ale acestei dezvoltări. Experienţa celor peste două decenii parcurse pînă astăzi ne arată că, pătrunzînd în agricultură, socialismul înscrie această ramură pe drumul unui progres permanent. Faptul este evident şi pe frontul productivităţii muncii.

La ce nivel se situează astăzi corelaţia industrie–agricultură în domeniul productivităţii muncii pe plan intern şi comparativ cu

	Productivitatea muncii în agricultură faţă de cea din industrie = 1oo			Faţă de România = 1oo,o		
	195o	197o	1972	195o	197o	1972
1. România	1o,6	16	22	1oo	1oo	1oo
2. Bulgaria	18,9	45	47	178	28o	214
3. Ungaria	19,5	53	58	184	332	263
4. Polonia	-	28	3o	-	175	131
5. Cehoslovacia	22,4	34	4o	221	213	182
6. R.D.Germană	45,o	64	65	425	4oo	296

Sursa: Statisticeskii Spravocinik Stran Cilenov SEV. Moscova 1967, pag.54-55 şi 7o-71; Statisticeshii Ejegodnik Stran Cilenov ŠEV - Moscova 1973, Sumarul statistic al R.S.România, 1974, pag.48 şi 61. Agricultura cuprinde şi silvicultura, iar industria cuprinde şi construcţiile (Productivitatea muncii s-a calculat ca venit naţional pe persoană ocupată).

Tabelul nr. 2. — **Corelaţia industrie-agricultură în domeniul nivelului productivităţii muncii în România, comparativ cu alte ţări socialiste în perioada 1950—1972.**

olte țări ? După unele calcule, rezultă că în primii trei ani ai cincinalului actual, țăranul nostru producea în medie anual circa 16% (față de 7,9% în 1938) din ceea ce obținea, ca produs social, muncitorul industrial. La nivelul venitului național, datele indicau 21,3% (față de respectiv 11,6%) Ca urmare, diferența productivității muncii în cele două ramuri se înscrie pe curba unei descreșteri relative permanente (vezi tabel nr. 2).

Fenomenul creșterii se manifestă în timp cu o intensitate diferită de la o perioadă la alta. Privită din acest punct de vedere, evoluția sa cunoaște un caracter deosebit de energic în primii ani ai actualului cincinal, cărora le revine aproape 55% din întreaga diferență dintre productivitățile muncii din cele două ramuri : industrie și agricultură, înlăturată în perioada 1950–1972. Ținînd seama de prevederile existente, tendința semnalată va continua să se manifeste energic și în viitor.

Dacă privim însă aceeași corelație comparativ cu situația din celelalte țări, observăm că evoluțiile sale se diferențiază puternic atît în timp, cît și în funcție de țările de referință. Astfel, evoluția comparativă a corelației industrie–agricultură în domeniul productivității muncii din țara noastră, mai lentă pînă în 1970 și mai accelerată după aceea, a imprimat o evoluție corespunzătoare și decalajelor care o despărțeau de agricultura celorlalte țări. În orice caz, de o diminuare mai semnificativă a decalajelor amintite se poate vorbi numai începînd cu actualul cincinal. Totodată trebuie spus că aceste decalaje deși, s-au redus, continuă să se mențină mari. Astfel, corelația industrie-agricultură în domeniul productivității muncii din țara noastră se menține încă la un nivel mai scăzut : între 1,31 ori (față de Polonia) și 2,96 ori (față de R. D. Germană).

	România	Bulgaria	Cehoslovacia	R.D.G.	Ungaria	Polonia	U.R.S.S,
1. Valoarea producţiei în lei							
1950	2380	2700	5610	5970	5300	5200	975
1970	4800	7000	8200	12500	8100	8750	1950
1972	6040	7540	8800	13920	9320	9300	1870
2. Cresteri în % în:							
1950-1970	202	260	146	209	153	167	200
1970-1972	130	108	107	111	114	112	96
3. Proporţii faţă de România=1,00							
1950	1,00	1,14	2,36	2,52	2,22	2,78	0,41
1970	1,00	1,46	1,71	2,62	1,70	1,43	0,41
1972	1,00	1,25	1,45	2,32	1,54	1,54	0,31

1) Datele au fost calculate pornind de la indicatorul producţiei globale agricole pe locuitor publicat în lucrarea "Soţialisticeskaia integraţia i mirovoe hozeaistvo" (Integrarea socialistă şi economia mondială) Moscova 1972, pag,96 pentru aceleaşi ţări, precum şi de valoarea în lei a producţiei noastre globale din agricultura din anii 1950, 1970 şi 1972.

Tabelul nr. 3 — **Producția globală agricolă/ ha. teren agricol în România, comparativ cu unele țări socialiste europene**

3. Principalele cauze ale deosebirilor dintre agricultură și industrie în domeniul productivității muncii comparativ cu alte țări

ESTE de menționat că datele prezentate anterior comportă unele precizări metodologice, fapt care impune anumite limite comparabilităților internaționale. Este vorba, înainte de toate, de sistemul de prețuri utilizat în fiecare țară și care influențează corelațiile dintre industrie–agricultură.

În unele țări socialiste s-a încercat, prin diferite metode, inclusiv pe baza balanțelor legăturilor între ramuri, recalcularea proporțiilor dintre industrie și agricultură, utilizîndu-se în acest scop un preț de tipul celui de producție. Rezultatele acestor recalculări sînt cît se poate de semnificative.

Așa de exemplu, în U.R.S.S. după unele lucrări, ponderea agriculturii în venitul național ar fi reprezentat în anul 1965 nu 22% cît se indica în anuarul statistic al acestei țări, ci 30%. În Cehoslovacia, în același an, ponderea reală a agriculturii în venitul național ar fi fost nu 13% după metodologia utilizată în anuarul statistic, ci de 27%. În Polonia în anul 1961, valoarea producției agricole recalculată pe baza prețului de producție ar fi fost mai mare cu 24,3%. În Ungaria, în urma noului sistem de prețuri adoptat în 1968, participarea agriculturii la producția venitului național a sporit de la sub 20% la 24,2% iar a industriei s-a redus de la 57% la 46,7%. În toate aceste țări, corelația agricultură–industrie în domeniul productivității muncii se manifestă în mod considerabil în favoarea agriculturii.

Spuneam că pentru țara noastră nu dispunem de datele necesare pentru a recalcula corelațiile dintre agricultură și industrie în domeniul productivității muncii. O anumită aproximare în acest sens, credem că este posibilă dacă vom considera împreună agricultura și industria alimentară – principala beneficiară a produselor agricole destinate prelucrării industriale. Datele publicate ne permit acest calcul pe exemplul producției globale create de o persoană ocupată. Iată rezultatele obținute în 3 ipoteze diferite :

a) După metodologia în vigoare, utilizată de D.C.S., o persoană ocupată în agricultură producea față de una ocupată în industrie 11,1% în 1970 și 14,2% în 1972 ;

b) În ipoteza considerării agriculturii împreună cu industria alimentară, datele indicau 18,8% și respectiv 24,0% ;

c) În ipoteza considerării agriculturii împreună cu industria alimentară, iar a industriei fără industria alimentară, datele indică : 21,4% și respectiv 27,2%.

Chiar în ipoteza a II-a și a III-a corelația agricultură–industrie în domeniul productivității muncii sociale indică diferențe mari între cele două ramuri hotărîtoare ale economiei naționale în favoarea industriei. De aceea, principalele cauze ale acestor diferențe existente în comparație cu alte țări trebuie căutate în sfera producției : pe de o parte în nivelul mai scăzut al producției noastre pe unitatea de suprafață, iar pe de altă parte în nivelul mai ridicat al consumului de forțe de muncă pe unitatea de suprafață decît în țările cu agricultură mai dezvoltată.

Pentru a obține o imagine sintetică asupra diferențelor de producție la ha. între țara noastră și alte țări, am încercat să calculăm în formă bănească această producție în anii 1950, 1970 și 1972. Iată datele obținute : (vezi tabelul nr. 3)

Datele sînt grăitoare prin ele însele atît ca dinamică, dar mai ales ca nivel. Ca dinamică, evoluția producției noastre globale agricole pe ha pînă în 1970 este depășită de cea din Bulgaria și R.D.G. și o depășește la rîndul său pe cea din Cehoslovacia, Polonia și Ungaria. În perioada 1970–1972 ca urmare a măsurilor luate de conducerea de partid și de stat în cadrul actualului plan cincinal pentru accelerarea procesului de intensificare și modernizare a agriculturii, țara noastră a realizat dinamica cea mai înaltă. Ca nivel însă, deși sporit de peste 2,6 ori în perioada 1950–1972, aceasta se menține, ca și în cazurile anterioare, relativ mai scăzută. Ca urmare, contribuția comparativă a agriculturii noastre la progresul economic general al țării este încă sub posibilitățile de care dispunem.

Menținerea unor diferențe încă mari în domeniul producției globale agricole la ha. între România și alte țări socialiste europene este determinată de cauze multiple : acestea sînt legate îndeosebi de nivelul moștenit ; se mai adaugă evoluția din anii 1960–1965 a principalilor factori de producție : înzestrarea tehnică, îngrășămintele, irigațiile, structura culturilor. Cu toate eforturile făcute în anii construcției socialiste, față de țările cu agricultură mai dezvoltată ne despart încă unele decalaje în baza tehnico-materială. De exemplu, in cazul inzestrării cu tractoare a agriculturii, rezultă că în 1971 în țara noastră se foloseau la aceeași suprafață mai puține tractoare (in unități convenționale de 15 CP) de 2,2–2,5 ori decit în R.S.C. și R.D.G. și de 1,1–1,35 ori decît în Polonia și Ungaria ; consumul de îngrășăminte chimice era în agricultura noastră de 48,5 kg la 1 ha agricol față de 106–255 kg în țările menționate. În ceea ce privește suprafețele amenajate pentru irigat acestea reprezentau 5,2 ha din 100 ha agricole în țara noastră, fiind de exemplu de citeva ori mai reduse decit în Ungaria.

Ca urmare a bazei tehnico-materiale de producție mai puțin dezvoltate, ca și a altor cauze, randamentele medii pe unitate de producție (suprafață și animal), deși sporite continuu în decursul anilor, sint încă inferioare celor din țările cu agricultură mai dezvoltată.

Inlăturarea decalajelor existente față de țările cu agricultură dezvoltată cere sporirea la peste dublu a randamentelor noastre la hectar. O contribuție importantă în acest sens o aduce negreșit cincinalul în curs, prin ansamblul măsurilor prevăzute în vederea creșterii înzestrării tehnice a agriculturii, introducerii tehnologiilor moderne, organizării și stimulării mai bune a procesului de producție și de muncă etc. În condiții naturale normale, producțiile medii la ha. din agricultura noastră pot atinge cote relativ înalte corespunzătoare potențialului productiv creat în această ramură. Asemenea condiții au fost întrunite, de exemplu, în 1972, cînd randamentele medii au atins 23,9 q la griu ; 30,7 q la porumb, 283,9 q la sfeclă de zahăr etc. niveluri care demonstrează un adevărat salt și micșorarea decalajelor semnalate în acest domeniu.

Alături de randamentele medii, o influență importantă asupra nivelului producției globale o exercită și structura culturilor agricole. Deși mult imbunătățită față de perioadele precedente, mai ales ca urmare a sporirii randamentelor medii la cereale, structura culturilor agricole din țara noastră continuă să poarte unele urme ale trecutului. Ne referim la ponderea mai mică a plantelor tehnico-industriale și furajere, a legumelor și cartofilor, dar mai ales a zootehniei, ramuri care valorifică superior resursele naturale și de muncă din agricultură. De exemplu, în 1971, la 100 ha semănate în total, țara noastră cultiva 1,9 ha sfeclă de zahăr, mai puțin de 2 ori decit în R.D.G. și R.S.C. (3,8 ha) și de 1,47 ori decit în Polonia (2,8 ha).

Tot în 1971, la 100 ha teren agricol, țara noastră creștea un efectiv de animale format din 75 U.V.M., mai puțin de 2 ori decît în R.D.G. (153 U.V.M.), de 1,2 ori – 1,25 ori decît în Polonia (90 U.V.M.) și Cehoslovacia (96 U.V.M.), iar ponderea producției animaliere în total producție globală agricolă reprezenta la noi 38% față de 55–58% în R.S.C. și R.D.G. și 46% în Ungaria și Polonia.

Desigur, nu există un model de structură a producției agricole universal valabil. De asemenea, nu credem că structura producției noastre agricole trebuie să repete aidoma structura respectivă a vreunei țări cu agricultură modernă, dezvoltată. În același timp, însă, nu putem să nu observăm că activitățile productive agricole cu un caracter mai intensiv, ca cele enumerate mai sus, sînt încă la un nivel mai redus. De aici și necesitatea unor măsuri mai hotărîte în această privință, necesitate impusă atît de cerințele interne ale populației, cît și de perspectivele avantajoase pe care le anunță în ultimul timp evoluțiile tendențiale din comerțul mondial cu produse agricole.

Volumul de forță de muncă mobilizat pe o unitate de suprafață reprezintă o altă cauză importantă a nivelului mai coborît al corelației agricultură–industrie în domeniul productivității muncii în agricultura noastră comparativ cu alte țări. De exemplu, în 1970, în țara noastră reveneau, la 100 ha, teren agricol, 32 persoane ocupate, față de 22—25 în Ungaria și Bulgaria ; 15—20 în Olanda, Cehoslovacia, R.F. Germania, R.D. Germană, Italia ; 9 în Franța și 0,8 în S.U.A.

În țara noastră se mobilizează un volum de forță de muncă mult mai mare decît în alte țări, cu o agricultură mai dezvoltată. Spunem că „se mobilizează" și nu „se utilizează", pentru că nu întregul potențial de muncă ce revine pe o anumită suprafață este pe deplin utilizat. În general, **experiența istorică arată o proporționalitate inversă între volumul și gradul de utilizare a forței de muncă din agricultură.**

În cazul țării noastre, timpul de muncă al celor peste 4,2 milioane persoane ocupate în agricultură, este folosit insuficient. Împrejurarea a influențat și continuă să influențeze considerabil, chiar dacă măsura ei este mai mică, nivelul mai scăzut al productivității muncii agricole în raport de cel cunoscut de industria țării noastre sau de agricultura altor țări mai dezvoltate. Neîndoielnic că aceeași împrejurare influențează puternic și nivelul economic al țării, diminuînd venitul național.

Evoluția factorilor obiectivi al creșterii economice în agricultură a fost influențată cum este firesc, și de politica economică. Analizînd desfășurarea acesteia în perioada 1950—1970, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1970, că **„dacă în general politica agrară a partidului a fost justă, trebuie spus că în realizarea ei în practică s-au săvîrșit greșeli, unele chiar foarte serioase. Principala cauză stă în manifestarea unei anumite subaprecieri a agriculturii în condițiile specifice ale economiei noastre ; punîndu-se în mod justificat accentul pe industrializarea socialistă a țării, nu s-a înțeles suficient necesitatea de a se asigura concomitent progresul rapid și multilateral al agriculturii. Ca urmare a acestei subaprecieri, agriculturii nu i-au fost acordate suficiente mijloace pentru modernizarea proceselor de producție. Dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că pe parcursul realizării unor planuri cincinale, o serie de prevederi inițiale privitoare la inzestrarea agriculturii au fost anulate, avem tabloul complet al lipsurilor la care m-am referit"**[7]. Din cauza acestor împrejurări, agricultura noastră, deși a fost însoțită în evoluția ei, în 1950—1970 de importante succese, a continuat să prezinte, în comparație cu industria, serioase rămîneri în urmă.

Trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este indisolubil legată de înlăturarea acestei situații și ridicarea agriculturii la un nivel înalt de productivitate. Continuînd eforturile stabilite în acest cincinal, Directivele Congresului al XI-lea al partidului prevăd un nou complex de măsuri, a căror realizare va declanșa o adevărată cotitură în procesul de dezvoltare intensivă a agriculturii și de transformare a activității agricole într-o variantă a muncii industriale. Se înțelege de la sine că această cotitură va avea loc, în primul rînd, în domeniul dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale de producție, în care scop se prevede un mare efort investițional (circa 200 miliarde lei în deceniul 1971—1980). În acest cadru, va fi realizată generalizarea mecanizării complexe ; se vor asigura 300—325 kg îngrășăminte chimice (substanță activă) la ha și alte produse chimice necesare ; se vor amenaja pentru irigații circa 5 mil. ha, urmate de ample lucrări de indiguiri și desecări ; vor crește efectivele de animale ; se vor îmbunătăți structurile organizatorice și de producție. În al doilea rînd, această cotitură se va manifesta și la nivelul producției, al cărei volum, crescînd continuu, va fi în 1986—1990 de 1,5-1,8 ori mai mare decît media anilor 1971—1975. Producția cerealieră a țării urmează să ajungă la 28–30 mil. tone în 1990, iar randamentele medii la ha ale principalelor culturi, la peste 3 700 kg la griu și la 5 300 – 5 800 kg la porumb. În cincinalul 1976–1980, producția la cereale va reprezenta 18–20 mil. tone. Este de menționat că producția în anii 1986–1990 se va obține cu un efectiv de persoane ocupate în agricultură de peste 3 ori mai mic decît cel mediu anual din 1971–1975. Aceasta înseamnă că productivitatea muncii în agricultură în aceeași perioadă va crește de 5–6 ori, făcînd astfel noi pași importanți în procesul de apropiere de nivelul productivității muncii din industrie.

prof. dr. Nicolae BELLI

---

1) **Nicolae Ceaușescu** „Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste". 27 februarie 1974 Edit. Pol. București 1974, pag. 41.

2) Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român. Scînteia din 3 august 1974.

3) Vezi : „Rolul hotărîtor al agriculturii pentru progresul economiei". Probleme Economice nr. 12/1967.

4) Anuarul statistic al R. S. România 1974, pag. 61.

5) Anuarul statistic al R. S. România, 1974, pag. 128.

6) Statisticeskii ejegodnik stran cilenov SEV, 1970, pag. 46 și 388—390.

7) **Nicolae Ceaușescu** „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate " vol. 4, București, Editura politică, 1970, pag. 675.

convorbiri economice

cu DR. DICK DE ZEEUW

președintele E.S.N.A.

ENERGIA NUCLEARĂ ȘI AGRICULTURA

A *V-A CONFERINȚĂ anuală a* Societății europene de metode nucleare în agricultură, *(E.S.N.A.) organizată la București între 19—23 septembrie a.c., ne-a oferit prilejul consemnării unor aspecte mai puțin cunoscute în legătură cu stadiul și posibilitățile de aplicare a tehnologiei nucleare în agricultură și alimentație. Punctele de vedere cu caracter de pionierat consemnate în această discuție, aparțin dr.-ului* Dick de Zeeuw, *președintele Comisiei senatoriale pentru cercetări științifice din Olanda, președintele E.S.N.A.*

• Vă rog să explicați ce anume determină necesitatea utilizării energiei nucleare în agricultură ?

— Cerealele, legumele și fructele furnizează partea esențială a alimentației populației. In cea mai mare parte aceste produse sînt depozitate, constituindu-se în rezerve enorme de alimente. Intr-un fel sau altul, fiecare din aceste alimente devin ținta atacului diferiților dăunători, ceea ce cauzează mari pagube : în unele țări, aceasta devine cauza alimentației insuficiente. Rezervele mondiale de alimente ar putea crește cu 25—30% numai prin sistarea pierderilor ce au loc în perioada stocării. Pierderile anuale de produse agricole provocate de dăunători sînt estimate la 33 milioane de tone, cantitate suficientă pentru a hrăni populația Statelor Unite timp de un an. Exprimate altfel, pierderile de produse agricole (după recoltare) echivalează cu producția de pe 12 milioane de acri de teren 1). „Revoluția verde" a contribuit la creșterea producției agricole in multe țări cu 15% sau mai mult, însă odată cu aceasta s-au amplificat și pierderile.

Privite sub alt aspect, pierderile de recoltă au loc in timp ce construcțiile industriale și de alt gen ocupă mari suprafețe de teren, uneori din cel mai fertil. In același timp, se pare că se depune un efort redus pentru salvarea acestor bunuri materiale deja produse, care se află in miinile noastre. De aceea, se pune întrebarea : de ce lumea continuă să tolereze pierderea enormă de alimente necesare unei populații in creștere, insuficient alimentată ?

In acest context, orice proces care oferă o cale de a salva chiar și un procent mic de alimente merită toată atenția.

• Să ințelegem că utilizarea energiei nucleare realizează acest deziderat ? In ce fel ?

— Cu toate că există metode de conservare — fizice, chimice și biologice — care se utilizează de secole și milenii totuși, datorită aspectelor menționate, nu se poate considera că problema conservării recoltei a fost soluționată, în parte pentru că procesele aplicate in prezent ori nu sint destul de eficiente ori nu pot fi aplicate in toate condițiile sau pentru că cheltuielile de implementare sînt exagerat de mari. Odată cu instaurarea „epocii nucleare" — cu circa 20 de ani în urmă — un proces nou, bazat complet pe un nou principiu, a apărut în domeniul metodelor fizice de conservare a alimentelor : iradierea acestora. Astăzi, pe această cale se previne pierderea a circa 50 mil tone de cartofi, a 130 mil tone de cereale și a 6 mil tone de pește. Este puțin, dar este un inceput...

Energia nucleară, asemenea energiei solare, poate fi folosită cu succes pentru a grăbi creșterea organismelor vegetale și animale. De asemenea, distrugerea microorganismelor prin iradiere permite păstrarea un timp mai indelungat a hranei. Acest proces este foarte asemănător cu ceea ce face o gospodină in timpul preparării alimentelor, însă se poate aplica la o scară mult mai largă. Prin faptul că nu există reziduuri in urma iradierii, metoda trebuie considerată ca fiind foarte curată, spre deosebire de metodele chimice utilizate în prezent. In Japonia, spre exemplu, in fiecare an sint iradiate între 30—60 mii tone cartofi și vînduți apoi pe piață fără a se manifesta din partea consumatorilor teama de iradiere. Oamenii ar putea să se teamă mai mult de metodele chimice decît de iradierea nucleară, care a fost și este testată pe larg. Astăzi, în numeroase țări, este autorizată in mod oficial iradierea unor produse agricole, între acestea avînd prioritate cartofii și ceapa, adică cele care se depozitează în cantități mari, pentru o perioadă de timp mai îndelungat și la care germinația este intensă : prin iradiere, este evitată încolțirea. Cu toate acestea, sînt încă multe guverne care au reținere în ce privește acordarea autorizării de iradiere făcîndu-se legături, total neintemeiate, între iradiere și bomba atomică. Ministerul sănătății din Olanda consideră însă că iradierea poate fi folosită din ce în ce mai mult ca metodă de tratare a alimentelor în detrimentul metodelor chimice. Această atitudine, ca și cea a altor guverne și organizații este considerată de specialiștii ESNA ca una de avangardă.

• Care sint totuși cauzele acestei rețineri ?

— Pe de o parte este vorba de o atenție insuficientă acordată evaluării economice a procedeului. In Olanda, tehnologi, experți in sănătatea publică și economiști au evaluat procedeul pentru anumite produse, fiind apreciat ca deosebit de economic, acțiunea in sine venind în sprijinul extinderii lui. Pe de altă parte, in anumite țări, rezervele autorităților care se preocupă de sănătatea publică provin din lipsa informațiilor, dintr-o teamă necunoscută față de reacțiile publicului, or din ezitarea în a-și asuma vreo responsabilitate cît de mică în acest sens. Lipsa frecventă a informațiilor factologice oferite publicului sau celor care sînt chemați să influențeze opinia publică constituie de cele mai multe ori cauza neînțelegerii nu numai a unui fenomen nou, ci și a unui nou proces tehnologic. Ritmul actual în care se reconsideră atitudinea factorilor de răspundere față de problema iradierii unor produse agricole în diferite țări, confirmă că procesul este pe cale de extindere și că ne putem aștepta la generalizarea lui într-un viitor nu prea îndepărtat.

mentate ?

Interviu realizat de
Ion MANEA

---

1) 1 acru = 4047 m^2

APLICAREA ENERGIEI NUCLEARE ÎN AGRICULTURĂ

Domenii	Scopuri, rezultate
— Influența selectivă a proceselor metabolice ale bacteriilor, mucegaiului și fermenților, limitind dezvoltarea acestora ;	— Prelungirea perioadei de păstrare a produselor ;
— Distrugerea germenilor la unele produse agricole (cartofi, ceapă, morcovi) ;	— Prevenirea germinării in perioada de depozitare ;
— In combinație cu căldura, procedeul iradierii inactivează enzimele ;	— Împiedică dezvoltarea enzimelor la carne și derivatele din carne, la căpșuni, acestea rămînînd proaspete un timp mai îndelungat ;
— Sterilizarea dăunătorilor culturilor agricole. (Se ajunge, prin mutații genetice, la incompatibilitate plasmatică, adică la imposibilitatea reproducției dăunătorilor) ;	— În sudul Statelor Unite și în Mexic au dispărut specii întregi de insecte, iar în Olanda a dispărut musca cepei ;
— Purificarea apelor uzate. Se iradiază oxigenul în scopul producerii ozonului ; cu acesta se acționează pentru purificarea completă a apei.	— Apa reintră în circuit ca apă potabilă. Spre deosebire de metodele fizice și chimice utilizate in prezent, prin iradiere sînt distruse materiile organice, Salmonella etc.

In general, procedeul iradierii se utilizează în domeniile in care se utilizează și căldura, inlocuind consumatori importanți de energie, cum sînt : pasteurizarea și sterilizarea termică și congelarea. După opinia specialiștilor, actuala criză energetică a creat perspective mai bune extinderii utilizării energiei nucleare in agricultură decît cu doi ani in urmă.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

TEORIA UTILITĂŢII ŞI ECONOMIA SOCIALISTĂ

NIMENI nu se îndoiește de faptul că obiectele fizice care circulă în procesul economic au o valoare economică numai și în măsura în care ele au o utilitate socială și individuală. În momentul în care un produs nu satisface o nevoie concretă, exprimată prin totalitatea proprietăților sale fizice și chimice, puse, în cele din urmă față în față cu trebuințele fizice sau spirituale ale omului – care astfel și în cadrul procesului economic este măsura tuturor lucrurilor — el nu mai este un „bun". Mai mult decît atît, în economia modernă este un fel de măsură a acestei utilități, măsură răspîndită mai ales la obiectele „tehnice" : ea constă într-o listă de parametri tehnici ai produsului, după care cel ce utilizează bunul respectiv își poate face o idee mai mult sau mai puțin directă și clară privind utilitatea bunului pe care urmează să-l achiziționeze sau să-l folosească.

Este totuși clar că o comparație directă și univocă a unor asemenea vectori de parametri nu este posibilă, deoarece dacă comparăm două produse, un parametru mai puțin favorabil la un produs poate fi compensat prin alții mai favorabili la celălalt : o alegere între două automobile sau două mașini — multe similare — nu este ușoară.

Fie și din acest motiv este necesară o teorie a utilității. A trasa contururile unei asemenea teorii, este sarcina pe care și-o propune economistul sovietic K.K. Valtuh, cunoscut printr-o serie de lucrări de economie matematică, în cartea intitulată „Satisfacerea nevoilor societății și modelarea economiei naționale"[1]).

Față de ideea de a exprima utilitatea unui produs printr-un vector de parametri tehnici, idee, mărturisim, ispititoare și care a ispitit pe unii economiști. Valtuh face observația că „există o deosebire între proprietățile obiective, naturale ale lucrurilor și însemnătatea lor obiectivă pentru existența și dezvoltarea societății", remarcînd, în continuare, că „dacă nu recunoaștem acest fapt, nu putem înțelege variabilitatea istorică a utilității" și, pe lîngă aceasta, nu putem compara utilitatea unor lucruri avînd proprietăți naturale diferite.

Utilitatea este, fără îndoială, o categorie care vizează subiectivitatea omului. Tocmai aceasta este motivul pentru care teoria utilității comportă unele dificultăți de principiu, fiind respinsă de mulți economiști și tocmai din acest motiv Valtuh stăruie cu unele considerații privind raportul dintre subiectiv și obiectiv în societate. „Subiectivul nu este ceva cu totul de sine stătător. În ultimă analiză el este întotdeauna o reflectare și o expresie a obiectivului. Dincolo de acțiunile subiective ale oamenilor se află legile obiective ale societății". Ceea ce pare subiectiv, individual, arbitrar, este un produs social, istoric și este „determinat de toate laturile dezvoltării sociale și, în primul rînd, de nivelul de dezvoltare economică a societății, de poziția socială a membrilor societății, de nivelul veniturilor pe care aceștia le au la dispoziție, de numărul membrilor de familie, de cultură etc.". În sprijinul considerațiilor lui Valtuh am putea aduce banalul exemplu al cumpărătorului unui obiect vestimentar. Alegerea, aparent liberă, este mult îngrădită de restricțiile „autoritare" ale modei care, fără îndoială, este un fenomen social obiectiv. Nici un om normal nu se va gîndi să-și cumpere haine în stilul oricăruia dintre secolele trecute.

După ce analizează raporturile dialectice dintre utilitatea individuală și utilitatea socială, după ce constată că legile care guvernează formarea utilității sociale a produselor sînt foarte complicate, întrucît această utilitate depinde de un număr mare de factori care fac ca utilitatea socială să se schimbe în decursul istoriei, Valtuh arată că utilitatea socială este unul din factorii profunzi care determină cererea. În felul acesta ajunge să sublinieze importanța teoriei utilității pentru politica economică, cu variante pentru practica economiei socialiste.

Autorul se oprește pe larg și la conceptul de trebuință pe care îl definește ca fiind „condițiile sociale, spirituale și materiale ale vieții, a căror realizare devine necesară în procesul de dezvoltare a societății și la a căror realizare aspiră societatea, grupurile sociale și membrii societății". Viziunea sa generală materialist-istorică asupra utilității și a nevoilor sociale îl determină să se ocupe în mod amănunțit de evoluția trebuințelor. El constată că, într-un fel sau altul, în mod direct sau indirect, trebuințele sînt determinate de producție. Totuși, acest proces, subliniază Valtuh, este destul de complicat, el nu poate fi simplificat. „Evoluția trebuințelor se caracterizează printr-o anumită independență relativă".

SUBLINIIND rolul consumului în evoluția nevoilor, autorul este de părere că nevoile noi apar ca urmare a dezvoltării consumului. În viziunea lui Valtuh, numai consu-

---

fișe

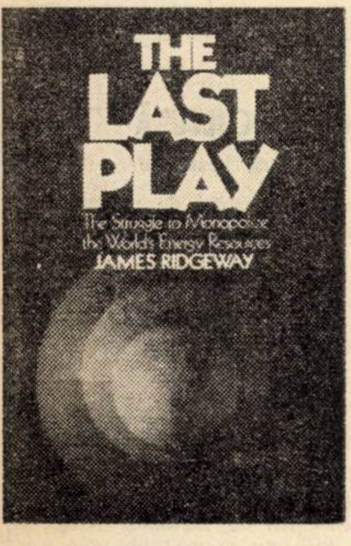

• În documentata lucrare The Last Play *(Ultimul joc) cu subtitlul „The Struggle to Monopolize the World's Energy Resources" (Lupta pentru monopolizarea resurselor energetice mondiale), E.P. Dutton & Co., Inc., New York, 1973, 450 p., autorul, James Ridgeway, face o interesantă încercare de a prezenta lupta companiilor petroliere pentru a-și asigura monopolul asupra tuturor resurselor energetice. Cartea cuprinde două părți : I Monopolul în domeniul energiei ; II Un ghid al industriei energetice. Ani îndelungați — arată J.R. —, industria petrolului a fost dominată de un cartel internațional, cele „șapte surori" (Jersey Standard, Shell, Gulf, California Standard, Mobil, Texaco, British Petroleum), care a controlat resursele de petrol și gaze naturale ale întregului glob, cu excepția țărilor socialiste. În ultimii 10 ani, de teama epuizării resurselor și a presiunii țărilor care doreau să-și exploateze resursele proprii, aceste societăți s-au antrenat într-o căutare disperată de petrol și alte surse energetice — cărbune, gaze naturale, combustibili nucleari — cu scopul de a-și asigura controlul asupra lor. Rezultatele acestui monopol, spune autorul, sînt „dure și simple" : aceste companii energetice intenționează să epuizeze un combustibil fosil după altul, asigurîndu-și profituri tot mai ridicate pe măsură ce resursele devin mai sărace. Se scot în evidență relațiile dintre aceste corporații și guvernul S.U.A., subsidiile primite din partea acestuia, și se face propunerea instaurării unui control cetățenesc asupra resurselor de energie. Partea a II-a a cărții cuprinde date cu privire la resursele energetice cunoscute — petrol, gaz natural, uraniu, cărbune, combustibili viitori ș.a. — în principalele țări producătoare.*

Poate fi frînată inflația?

• La întrebarea Les prix peuvent-ils baisser ? *(Pot prețurile să scadă ?), din articolul cu acest titlu apărut în* LE NOUVEL OBSERVATEUR, *din 16 septembrie 1974, Jean Matouk arată că deocamdată Franța beneficiază, ca și alte țări occidentale, de scăderea cursurilor materiilor prime și de o frînare a creșterii prețurilor agricole. În ce privește măsurile antiinflaționiste — restricțiile monetare, economiile bugetare, creșterea impozitelor directe — ele ar fi ineficace, deoarece se bazează pe o ipoteză — anume că, în condițiile încetinirii activității economice și, deci, ale reducerii de bunuri de echipament și de consum, firmele s-ar vedea nevoite să facă „jocul concurenței", scăzînd prețurile pentru a putea continua să vîndă — „joc" care nu ar mai avea șanse să se verifice.*

Structurile economice moderne, spune J.M., nu mai sînt concurențiale : piețele de bunuri de investiții (echipamente electrice, electronice, nucleare), cele ale numeroaselor produse intermediare (chimicale, fibre textile, oțel), ale produselor petroliere, ale multor bunuri de consum (automobile, echipament menajer, alimente, produse de întreținere) sînt dominate de firme gigantice și multinaționale, pe care restricțiile de credit nu le jenează, și care dispun de acorduri de tip cartel, își sporesc fără nici o restricție prețurile de vînzare, „practică cu succes șantajul licențelor și se apără contra con-

mul este acela care pune în evidență defectele și disproporțiile în ceea ce privește nivelul atins al satisfacerii nevoilor, generînd astfel necesitatea de a înlătura aceste deficiențe.

În acest punct am simțit o ruptură în argumentarea lui Valtuh. Nu putem să nu subscriem la ideea că raportul dintre producție și satisfacerea nevoilor este un raport dialectic subtil și complex, și cu atît mai mult la aceea că acest raport evoluează istoric, ceea ce îngreunează analiza lui. Dar este greu de evitat constatarea că, tocmai atunci cînd ținem seama de evoluția lui istorică, nu putem trece cu vederea rolul central al progresului tehnic în dinamica sa istorică. Căci în zilele noastre atunci cînd pronunțăm cuvîntul producție, trebuie să avem în vedere faptul că procesele la al căror capăt apar produsele sînt procese conduse sau executate de oameni cu o pregătire teoretică și deprinderi speciale, pregătire care conține un mare ingredient științific. Procesul constă în manevrarea unor obiecte complicate. Și produsele sînt imaginate de oameni care depun un mare efort mintal și de altă natură pentru a veni în întîmpinarea nevoilor viitoare. Nevoia este mama invenției, dar pentru a lăsa nevoia să aibă un rol important în evoluția producției, trebuie să introducem conceptul de nevoie latentă, căci – altfel — o acceptare de către masele de consumatori a unor produse noi ne-ar apărea ca o supunere necondiționată a acestora față de dictatul unor producători care ne obligă să binecuvîntăm toate roadele fanteziei lor. Fenomen care, de altfel, se și produce în condițiile economiei capitaliste, ale societății așa-numite „de consum" în care tehnica și industria creează false nevoi, determinate doar de imperativele valorificării capitalului. Socialismul creează și trebuie să creeze un alt model de consum – care se întemeiază pe trebuințe reale și nu artificiale.

Aparatul formal cu ajutorul căruia Valtuh își dezvoltă ideile este cel al curbei, respectiv al suprafeței de indiferență. Desigur că el îl reinterpretează prin prisma relațiilor și nevoilor economiei socialiste. Acest aparat formal a fost adeseori supus unor critici mai mult sau mai puțin întemeiate. Dar incorporat, după cum am văzut, unei viziuni materialist istorice, el își dezvăluie potențialități noi. Cartea lui Valtuh proiectează o lumină vie asupra problemei raportului dintre producție și consum în economia socialistă. Contribuind la o mai bună înțelegere a acestui raport, incitînd la reflectare și la discuții, cartea lui Valtuh constituie o contribuție meritorie la cercetarea problemelor teoretice și practice ale economiei socialiste.

I. LEMNIJ

---

[1] K.K. Valtuh, Udovletvorenie potrebnostei obșcestva i narodnogo hoziaistva, „Nauka", Novosibirsk, 1973.

curenței, diferențiindu-și artificial produsele prin publicitate". Pentru economiști, conchide J.M., este o „revoluție", sfîrșitul unei dogme : încetinirea activității economice, falimentele, șomajul nu mai produc frînarea inflației.

Polemică pe tema depresiunii

• *În* JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE, *din iunie 1974, Gottfried Haberler semnează o recenzie la cartea lui Charles B. Kindleberger The World in depression 1929—1939 (Lumea în criza din 1929—1939), University of California Press, 1973, 336 p. Autorul insistă în special asupra criticii pe care Kindleberger o face teoriei monetare „unicauzale" a lui Milton Friedman. Friedman ar pune întreaga depresiune economică mondială pe seama politicii monetare americane. Recenzentul este de acord că depresiunea ar fi fost mult mai puțin pronunțată și de mai scurtă durată dacă nu s-ar fi permis scăderea catastrofală a stocului monetar mondial. După Kindleberger, însă, economia mondială ar fi instabilă din cauza unei „asimetrii" profunde, în sensul că suma cheltuielilor agregate nu rămîne constantă.*

În ultimele două paragrafe ale cărții, Kindleberger sugerează ideea — susține G.H. — că lumea ar fi în anii 70' în situația periculoasă de a trebui să facă față din nou unor împrejurări asemănătoare cu cele din anii 30', deoarece poziția conducătoare a S.U.A. în economia mondială se șubrezește, Europa nu este suficient de unita pentru a-și asuma conducerea în domeniul economic și nu există un acord pentru a ceda „suveranitatea economică unor instituții internaționale". Haberler nu vede totuși de ce ar trebui economia mondială să suporte o contractare serioasă a schimburilor economice „atîta vreme cît S.U.A. și alte state evită depresiuni serioase".

fișe

CU PRIVIRE LA ÎNCEPUTURILE PRESEI ECONOMICE ROMÂNEȘTI

CA ȘI ÎN ALTE ȚĂRI, cele dintîi publicații periodice în țara noastră au fost calendarele. Acestea au fost totodată și cele dintîi publicații periodice cu inserțiuni economice. Preocuparea de a da la iveală tipărituri de acest gen datează la noi din secolul al XVI-lea, iar în anul 1733 apare primul calendar românesc tipărit la Brașov. În ultimul deceniu al sec. XVIII, în calendarele noastre s-a inaugurat obiceiul de a indica locul și data ținerii tîrgurilor și bîlciurilor.

Primele gazete românești, **Courier de Moldavie** (Iași, 1790), **Chrestomaticul românesc** (1820) și **Bibliotecă românească** (Buda, 1821, 1829—1830) au inclus aspecte economice cu un caracter pur informativ și popularizator.

O dată cu apariția gazetei bucureștene **Curierul românesc**, la 8 aprilie 1829, și a gazetei ieșene **Albina românească**, la 1 iunie 1829, s-a ctitorit presa națională cu adevărat modernă, iar în același timp s-a produs un salt calitativ în abordarea și tratarea, cu ajutorul publicațiilor periodice, a evenimentelor, faptelor și ideilor economice.

Concordant sarcinilor programatice, în **Curierul românesc** s-au tipărit știri comerciale chiar în primul număr, iar în numere ulterioare au fost inserate articole economice cu caracter analitic și teoretizant. În **Albina românească** s-a introdus, începînd cu nr. 3 din 6 iunie 1829, rubrica „Despre iconomie", apoi „date despre prețul produselor pămîntene și cel al de pe la schelele învecinate", analize economice și articole cu tentă economico-teoretică.

În Transilvania, o dată cu publicarea în limba română de către G. Barit, în 1838, a periodicelor cu adevărat moderne — **Gazeta de Transilvania** și **Foae pentru minte, inimă și literatură**, tratarea chestiunilor economice a cunoscut aceeași evoluție calitativă.

Începînd cu anul 1830, **Curierul românesc** și-a apropiat subtitlul : **Gazetă administrativă, comercială și literală.** Iar titulatura unor gazete apărute ulterior s-a configurat după cum urmează : **Curiosul. Gazetă de literatură, industrie, agricultură și noutăți** (București 1836—1837) ; **Muzeul Național. Gazetă literală și industrială** (București 1836—1838) ; **România. Gazetă politică, industrială, comerțială și literală** (București 1837—1838).

Totuși, abia prin apariția gazetei bucureștene **Cantor de avis și comers**, la 24 aprilie 1837, s-a lărgit considerabil profilarea publicațiilor noastre moderne în sens economic.

Profesorul G. Zane, un foarte bun cunoscător al epocii, aprecia că față de publicațiile periodice anterioare, **Cantor de avis și comers** a fost „un ziar cu caracter economic mai bine definit"[1].

Venind în întîmpinarea cerințelor vremii, Z. Carcalechi a scos alături de **Cantor de avis și comers**, între 2 ianuarie și 15 aprilie 1839, **Foae comercială, industrială shi iconomică.** Primele trei numere ale noii gazete au cuprins un studiu economic foarte interesant, „Datoriile neguțătorilor, manufactorilor, meșterilor și muncitorilor" (gîtuit de cenzură, se pare), iar următoarele 16, mai mult știri economice și acte politico-administrative utile negustorilor și altor categorii sociale.

La 18 decembrie 1839, profesorul Ioan Penescu a dat publicității „Programa" la **Mercur, Jurnal comerțial al portului Brăilei**, considerînd-o drept nr. 1 al acestui jurnal. La 5 ianuarie 1841 a fost tipărită și o ediție în limba italiană, **Mercurio. Giornale di Commercio.** Jurnalul și-a încetat apariția la 1 ianuarie 1842. Parcurgerea cuprinsului acestuia dezvăluie un progres cu totul deosebit față de gazetele economice apărute la noi pînă atunci. În Moldova, adîncirea procesului de profilare a gazetelor în sens economic a parcurs o traiectorie asemănătoare.

Cele arătate mai sus ne îndreptățesc, credem, să susținem că apariția gazetelor românești cu profil economic a coincis cu apariția gazetelor noastre cu adevărat moderne, iar seria publicațiilor periodice naționale cu un caracter economic mai larg și mai bine definit a fost deschisă de **Cantor de avis și comers** și continuată de **Foae comercială, industrială și economică**, precum și de celelalte gazete menționate. Nu se poate admite că **Mercur. Jurnal comerțial al portului Brăilei** este la noi „prima gazetă economică" sau „primul ziar cu caracter exclusiv economic în Principate", cum s-a afirmat recent, căci am intra în contradicție cu realitățile și am denatura astfel cronologia unui important capitol al istoriei culturii naționale.

conf. univ. dr. Virgil IONESCU

---

[1] Vezi „Revista economică", nr. 14, din 20 septembrie 1974, pag. 19.

împotriva unei predicții șocante:

„PE CURÎND SFÎRȘITUL INVENȚIILOR!"

ÎN ULTIMA VREME, după ce tot felul de „limite" – unele reale, dar vremelnice – au fost agitate și speculate în chip și fel și acreditate ca limite principiale și insurmontabile, în diferite publicații se face auzit un nou strigăt de alarmă: „pe curînd sfîrșitul invențiilor!" Șocantă, „predicția", intrigă.

Inventivitatea îl distinge pe om de animal și-l face ceea ce este. Este oare posibilă dispariția condiției sale specifice de existență? Va fi nevoită omenirea să renunțe – în lipsă de obiect – la această activitate definitorie a ei?

Nu pentru prima oară se fac auzite temeri referitoare la urmările unui fel de, să zicem, explozie gnoseologică. Printr-o curioasă conexiune inversă, știința ar fi amenințată de însăși dezvoltarea ei. Unii se temeau de o creștere a informației științifice – în așa măsură încît ea nu ar mai putea fi asimilabilă —, alții — de o atare sporire a numărului cercetătorilor științifici, încît ei ar întrece populația globului. Astăzi ni se spune pur și simplu: „speranța" că „savanții vor găsi altceva", dacă în curînd vor lipsi petrolul, fierul, cuprul, aluminiul și altele, nu este întemeiată. O dată cu sursele de energie și materiale, „va seca și cunoașterea științifică".

Sumbră, mai sumbră decît cea privitoare la resurse, această „prognoză" nu ne poate fi indiferentă. Ca oameni, ca activiști sociali și ca economiști. Știința este tot mai mult astăzi o componentă nemijlocită a vieții economice, a producției. Ea este seva economiei. Societatea nu este dispusă să abandoneze această forță productivă a ei și, sîntem convinși, oamenii de știință au o viziune optimistă asupra viitorului societății și, implicit, al științei. Dar, să le dăm cuvîntul.

„REVISTA ECONOMICĂ" intenționează să publice pe această temă opiniile unor oameni de știință români.

În fața noastră — un cîmp larg deschis cercetării și creației

LUMEA occidentală trăiește sub amenințarea unei depresiuni de mari proporții, poate la fel de grea – zic mulți — ca aceea care a zguduit-o din temelii la sfîrșitul anilor douăzeci și începutul anilor treizeci ai secolului nostru. Deja ritmul falimentelor unor intreprinderi și bănci se află în creștere continuă; țări întregi, pînă mai ieri prospere, sînt gata-gata să suspende plata datoriilor externe, după ce mai întîi au suspendat importul; neliniștea se răspîndește tot mai adînc în mase.

Într-un asemenea climat devine mai ușor de înțeles de ce destul de multe prognoze recente asupra viitorului, nu numai a celui îndepărtat dar chiar și asupra deceniilor imediate, sînt neobișnuit de pesimiste: de ce, de pildă, cunoscutul raport „The Limits to Growth" elaborat sub auspiciile „Clubului de la Roma", care prevede că lumea va suferi un colaps general chiar înainte de anul 2000, se bucură de o atît de mare audiență. Evident, nimeni nu contestă problemele grele pe care le pun simultan cîteva fenomene specifice epocii actuale, cum sînt creșterea rapidă a populației globului, sporirea într-un ritm prea lent, în unii ani chiar nul, a producției alimentelor de bază, pericolul de secătuire a unor surse de materii prime care nu se înlocuiesc și pe care progresul civilizației noastre industriale continuă să se sprijine, creșterea gradului de poluare a mediului înconjurător datorită extinderii industrializării... Dar să admiți că tehnologia n-ar mai putea oferi soluții acestor probleme, chiar dacă ele au fost create de dezvoltarea tehnologică însăși, este ceva care trebuie să stîrnească mirarea oricui se află cît de cît la curent cu căutările actuale din știință și tehnică și cu șansele lor de reușită. De aceea, lucrarea la care mă refer – Limitele creșterii – a generat o serie de studii aprofundate care o combat prin concluziile la care ajung, fără ca totuși să-i anihileze complet influența de care continuă să se bucure. Motivele sînt în principal două: primul ține de faptul că aceste studii, adîncind mult analiza posibilităților științei, sînt mai greu accesibile marelui public, în timp ce raportul „Clubului de la Roma" se citește ca un roman senzațional; al doilea motiv stă însă încă mai bine pe picioare: deocamdată nu a apărut nici o mare descoperire care să lichideze vreuna dintre problemele enunțate mai sus!

În acest context general s-a făcut auzit de curînd și un alt slogan care completează pe acela al apropiatei prăbușiri a civilizației și care, în esență, sună așa: „în curînd nu vor mai fi făcute descoperiri" Cît de curînd? — „Între 15 și 45 de ani". De ce? — „Pentru că această creștere exponențială a cunoștințelor asupra lumii materiale înregistrată de-a lungul unui secol și jumătate nu poate continua la infinit fiind de presupus că totalul cunoștințelor este limitat — în caz contrar lumea ar fi în mod fundamental incomprehensibilă".

După părerea exegeților acestei teze „nu ne rămîn astăzi prea multe puncte albe pe harta cunoașterii", iar dacă se ia în considerare afirmația făcută de unii analiști ai progresului științei, după care cunoștințele s-ar dubla în vremea noastră o dată la 15 ani și „se presupune că sîntem azi la jumătate din ceea ce se poate cunoaște, nu ne mai trebuie decît 15 ani înainte ca totul să fie completat, ...sau dacă credem că nu stăpînim decît o optime din cunoașterea definitivă, rămîn 45 de ani pînă la închiderea izvoarelor științei".

Pare convingător, mai ales că – la prima vedere – par clare și argumentele aduse în favoarea acestui punct de vedere. Din cîteva exemple **mai degrabă simplificate decît simple,** unul dintre cei ce agită acest nou „pericol mondial" crede că poate conclude: „cunoștințele noastre sînt foarte complete" astfel că „cine este interesat poate ajunge să înțeleagă orice fenomen al lumii perceptibile care ne înconjoară. Fie că este vorba de fizică, chimie, astronomie, psihologie sau alte domenii se poate spune că cercetările au fost împinse cît mai departe posibil, astfel încît au ajuns să aibă consecințe în viața de zi cu zi".*).

Amestecul de adevăruri certe („cercetările științifice au consecințe în viața de zi cu zi"), cu altele discutabile („cercetările au fost împinse cît mai departe posibil" – în limitele capacităților actuale de investigare, am adăuga noi) și cu neadevăruri („poate fi deja înțeles orice fenomen al lumii perceptibile") caracterizează mai toate aceste prognoze pesimiste; la aceeași încheiere ajungi cînd citești cu atenție și „The Limits to Growth". Conștient sau nu, **ceva este lăsat la o parte,** acest ceva fiind tocmai ceea ce ar pleda cu putere contra sau, cel puțin, ar micșora rigoarea șirului de silogisme din cuprinsul lucrărilor la care mă refer.

În ceea ce mă privește, cred că cei care susțin cu argumentele rezumate mai sus o apropiată încheiere a etapei marilor descoperiri în știință, scapă din vedere ceva aproape elementar și anume că **nu** numărul cunoștințelor dintr-un domeniu hotărăște calitatea cunoașterii (adică gradul de utilitate teoretică **și practică al acestora), ci** interconexiunea

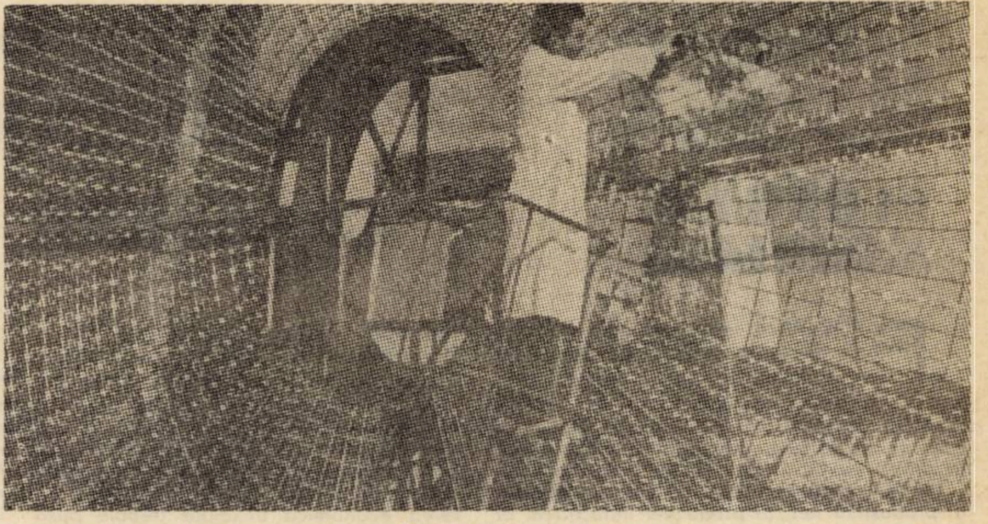

Cuptor solar.

lor într-o concepție unitară și completă care să permită extinderea mai departe a cunoașterii pe seama raționamentului, confirmată ulterior prin experiență și / sau observație, precum și crearea pe aceeași bază de tehnici noi. Că nu spun astfel nimic nou, se poate dovedi prin numeroase exemple din istoria științei. Iată unul : pe la mijlocul secolului trecut cunoștințele noastre asupra legilor fundamentale ale electricității puteau fi considerate ca fiind complete. Ele fuseseră enunțate sub forma care se preta la verificare experimentală și la aplicații și däduseră deja dovadă că pot fi folosite cu succes într-o măsură relativ largă ; dar, cum s-a adeverit ulterior, încă incompletă. Intr-adevăr, legăturile dintre aceste legi nu erau încă limpezi. Cind pasul acesta a putut fi făcut de către Maxwell, el s-a dovedit a avea consecințe uriașe, dintre care să cităm doar previziunea existenței undelor cărora azi le spunem radio și a naturii electromagnetice a luminii, confirmate ulterior pe cale experimentală. Nu mai este nevoie să amintim aplicațiile dezvoltate ulterior pe această bază și care contemporanilor lui Maxwell le-ar fi apărut la acea vreme de domeniul fantasticului.

Ușor se pot intui situații asemănătoare și în știința contemporană. Este drept că in articolul din care de citeva ori am citat textul stă scris într-un loc : „Rămîn fără îndoială pete albe pe harta cunoașterii ; mai intii în fizică unde încă lipsește o teorie unitară care să îmbine gravitația și electromagnetismul".

Este adevărat, dar la ce alte descoperiri va conduce rezolvarea acestei probleme în momentul cind ea va fi fapt împlinit conform sensului îngust în care o enunțăm acum ? Nu știm de fel, după cum nici Ampère, Faraday și alți mari predecesori ai lui Maxwell n-au putut bănui existența undelor electromagnetice și cu atit mai puțin aplicațiile lor.

Dar nu doar la atit se reduc necunoașterile noastre majore din fizică. Iată numai citeva exemple : în ultimii 45 de ani s-a acumulat un volum imens de cunoștințe asupra nucleelor atomice, pe care însă nu le putem considera deocamdată decit fragmente de cunoaștere, atita timp cit rămînem ignoranți asupra naturii și legilor fundamentale, generale ale forțelor nucleare, cele care trebuie să fie, în esență, responsabile de modul în care natura construiește nucleele și le permite să fie sediul unui lung șir de fenomene deja puse în evidență dar, probabil, și a multor altora pe care nici nu le bănuim.

Este încă un domeniu larg deschis această fizică a nucleului atomic, legată desigur foarte strins, dar într-un mod încă neclarificat complet de fizica particulelor elementare, adică a constituenților fundamentali ai substanței și energiei, care par a conține încă pentru noi secrete și mai mari decît nucleul atomic.

Susținătorii ideii că descoperirile științifice trebuie să intre în declin, din lipsă de subiecte, dau, între alte exemple nefericite, și pe acela al fizicii solidului al cărui progres rapid din ultimele decenii a provocat schimbări și îmbunătățiri atit de mari și de bine cunoscute în electronică, afirmind că, prin asta, domeniul s-ar fi epuizat. Iată însă că înțelegem numai parțial fenomenul de supraconductibilitate și, din această cauză, nu ne putem imagina căi de realizare a unor materiale supraconductoare (cu rezistență electrică nulă) la temperatura ordinară (cele cunoscute azi lucrează astfel numai sub minus 250°C). Se intuiește ușor că o atingere a acestui țel ar conduce la o mare revoluție în electrotehnică, în sensul simplificării și ieftinirii considerabile a acestei tehnici, revoluție comparabilă doar cu cea generată de apariția electronicii solide.

Desigur că mari progrese s-au înregistrat în ultimii ani și în fizica aliajelor, tot pe seama avansării cunoștințelor noastre de fizica stării solide. Totuși, nu putem proiecta încă un aliaj cu proprietăți alese dinainte, multe încercări empirice fiind încă necesare pentru rezolvarea unei asemenea probleme. Din această situație nu vom putea ieși înaintea înțelegerii complete a structurii solidelor și a cauzelor acestei structuri, dar, o dată ajunși aici, ni se va deschide un cîmp foarte larg pentru dezvoltarea unor tehnici noi, aflate azi într-un progres lent din lipsă de materiale adecvate. Intră aici, de exemplu, un șir lung de procedee pentru obținerea unor surse de energie noi printre care reactorii nucleari cu neutroni rapizi, reproducători de combustibil nuclear, metoda magneto-plasmo-dinamică pentru conversia directă a energiei termice în energie electrică și altele.

Ultimele două categorii de exemple ar reprezenta, după părerea mea, o replică dată afirmației următoare făcută de unul dintre pesimiștii cu care am încercat să polemizez aici : „Rămîn desigur toate aplicațiile tehnice pe care se poate miza la infinit, cu condiția ca populația să accepte jocul și să plătească pentru noutăți care vor fi nu numai din ce în ce mai puțin necesare, dar realmente din ce în ce mai inutile". Fără a contesta că sîntem de pe acum martori ai multor invenții inutile, rămîn însă multe altele pe care societățile le așteaptă pentru umplerea unor necesități care devin tot mai imperioase, dar la care nu pot ajunge decît pe seama unor pași mari în direcția înțelegerii naturii.

Am localizat discuția de mai sus la fizică, deși aceasta este una dintre științele cele mai avansate. Probleme mari nerezolvate și a căror soluționare ne va fi de mare utilitate rămân și în chimie, dar mai ales în biologie. După părerea mea problema alimentației populației mondiale mereu în creștere nu va putea fi rezolvată radical decit atunci cind vom avea mai multe răspunsuri decît azi la „cum-uri" și „de ce-uri", privind tehnica creșterii plantelor și animalelor, ceea ce implică o biologie mult avansată față de stadiul actual.

In încheiere, permiteți-mi să adaug și o altă părere. In multe locuri de pe glob interesul pentru știință al publicului larg și al guvernelor a scăzut în ultimul timp. Una dintre cauze se datorește oamenilor de știință înșiși care au speculat prea mult în anii trecuți asupra rapidității progresului științei și omnipotenței ei actuale. De exemplu, lor li se datorește afirmația că numai 15 ani sînt necesari pentru dublarea volumului cunoștințelor noastre. De fapt, nu era vorba de „cunoștințe" ci de „articole științifice", dintre care multe conțin repetări, confirmări și reconfirmări ale unor rezultate cunoscute, altele se dovedesc în timp greșite, dar pînă atunci provoacă adesea încurcături ; de fapt descoperirile științifice nu ne par clare și logice decît **a posteriori. A priori** există doar bănuieli, dovada existenței lor se obține în mare măsură pe ghicite (binevoitorii spun „prin intuiție"), aproape totdeauna pe drumuri foarte sinuoase, destul de rar parcurse repede. Lent sau rapid, progresul științei este însă în vremea noastră sigur. Merită de contat pe el, pe marea varietate de consecințe care le generează, în majoritate utile dezvoltării civilizației. Dacă va fi sprijinit, ritmul descoperirilor va continua pentru că sîntem confruntați încă cu un foarte întins cîmp al necunoașterii inventariate. Și așa cum s-a întîmplat întotdeauna de cînd se face știință, orice avans al cunoașterii a generat concomitent noi domenii de investigare.

prof. Florin CIORĂSCU
membru corespondent al
Academiei R. S. România

---

* Renaud de la Taille „Bientôt la fin des inventions...". La Science et la Vie, aprilie 1974.

Argumente pentru o nouă ordine economică

DECALAJELE ȘI RITMUL CREȘTERII ECONOMICE (II)

PRINCIPALII indicatori care ilustrează nivelurile actuale de dezvoltare și dinamica recentă a creșterii economice în lumea nesocialistă scot în evidență două caracteristici ale evoluției țărilor în curs de dezvoltare, privite în totalitatea lor, în raport cu ansamblul țărilor industrializate.

Prima constă în aceea că **volumul absolut** al produsului net, al producției industriale, al producției agricole sporește mai repede în țările în curs de dezvoltare decît în cele industrializate. Deși ritmurile de creștere la indicatorii respectivi nu sînt mult mai lente în al doilea grup de țări decît în cel dintîi, ele înseamnă totuși că în volumele lor de producție însumate – adică în producția totală a lumii nesocialiste – ponderea țărilor în curs de dezvoltare are o tendință ușor ascendentă. Ultimele date cu privire la ritmuri calculate de Banca Mondială (B.I.R.D.) și înfățișate în tabelul nr. 1, cu toate că diferă ușor de cele ale U.N.C.T.A.D. pe care le-am citat în prima parte a articolului, confirmă acest fenomen, inclusiv pentru cele mai recente perioade.

De remarcat ar fi că, în timp ce țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol realizează devansări mai substanțiale decît media statelor capitaliste dezvoltate, țările cele mai slab dezvoltate – cu mai puțin de 200 de dolari P.I.B. pe locuitor în 1972 – rămîn în urmă față de țările industrializate la volumul total : al P.I.B. – în aproape toți anii, al altor indicatori – în unii ani. Au deci loc diferențieri în sînul grupului țărilor în curs de dezvoltare, pe care o analiză detaliată a decalajelor va trebui să le ia în considerare.

Creșterea mai rapidă a volumului absolut al producției în țările actualmente rămase în urmă constituie numai premisa dintîi a oricărui **început** de depășire a decalajelor. Aceasta deoarece, vorbind de decalaje, creșterea economică absolută trebuie pusă în raport cu creșterea demografică. Ajungem astfel la a doua caracteristică ce se desprinde din datele statistice înfățișate și anume aceea că, **pe un locuitor,** produsul net continuă să crească de la an la an cu sume mai mari în țările industrializate decît în cele în curs de dezvoltare. Țările exportatoare de petrol formează și aici o excepție în perioadele mai recente. Pe de altă parte, tocmai țările cu cel mai scăzut P.I.B. pe locuitor înregistrează ritmuri de creștere deosebit de lente la acest indicator, rămînînd în urmă tot mai mult, atît față de țările capitaliste dezvoltate, cît și față de media creșterii pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Are loc astfel o potențare a polarizării produsului net, ale cărei efecte le oglindesc global cifrele tabelului nr. 2. Structura pe țări a acestor date prezentate într-o recentă lucrare a B.I.R.D. nu este precizată, însă dinamica pe care o degajă cifrele nu permite nici un fel de îndoială asupra semnificației lor. Pentru 60% din populația înglobată în calcul ponderea în produsul net însumat, deosebit de scăzută și la începutul perioadei, se mai reduce în răstimp de un deceniu aproape cu o pătrime – de la 12,1% la 9,6% din produs. Grupa 61–80% din populație își mărește întrucîtva participarea la produs, dar aceasta rămîne mai departe subunitară, adică sub media ipotetică mondială. Chiar ținînd seama de imperfecțiunile cunoscute ale statisticilor de bază folosite, de limitele comparabilității datelor, precum și de faptul că inegalitatea veniturilor înăuntrul fiecărei țări nu este reflectată în tabel, ne rămîne totuși o expresie sintetică a adîncirii decalajelor economice în lumea contemporană. Cu precizarea că, în lumina acestui calcul, nu 30% cum se presupune în mod curent, ci numai 20% din populație obțin 70% din produsul net, în vreme ce 80% din populație trebuie să-și împartă mai puțin de 30% din produs.

● Premise la o analiză

DACĂ EXPRESIA sintetică a decalajelor o constituie diferențele mari între țări și grupe de țări la indicatorii care caracterizează în genere nivelurile de dezvoltare economică, dinamica decalajelor își găsește expresia sintetică în ritmurile de creștere înregistrate pe perioade semnificative de timp. Atît în cazul nivelurilor, cît și în cazul ritmurilor este vorba de expresia lor economic relevantă și anume pe un locuitor. Menținerea și creșterea decalajelor dintre țările industrializate și țările în curs de dezvoltare ale lumii nesocialiste în deceniile recente derivă din ritmuri apropiate de creștere economică pe locuitor în cele două grupuri de țări sau din diferențierea ritmurilor în favoarea țărilor capitaliste dezvoltate. Diferențierea în sens opus, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, este în mod logic condiția instalării și a unei dinamici în sens opus a decalajelor. Crearea unei noi ordini economice, instaurarea unor relații echitabile între economiile naționale asigură tocmai premisele internaționale necesare unei astfel de dinamici. În contextul noii ordini economice internaționale efortul propriu al fiecărui popor își va putea găsi deplina valorificare în vederea obținerii ritmurilor devansatoare necesare.

Încercînd să vizualizăm, să concretizăm în cele ce urmează acea diferențiere de ritmuri, acele ritmuri devansatoare la care ne-am referit de cîteva ori, pornim de la presupunerea rațională că diminuarea și lichidarea decalajelor acumulate în secole de istorie va necesita probabil de asemenea o anumită perioadă istorică, va fi opera unui anumit număr de generații. Ce perioadă anume, cîte generații, aceasta va putea s-o decidă numai evoluția reală. De aceea calculele pur ipotetice înfățișate în continuare nu-și propun și nu au scopul să stabilească concluzii concrete și cu atît mai puțin termene istorice, ci doar să releve în diferite variante implicații ale unor diferențieri ale ritmurilor de creștere. Din aceleași motive, ipo-

Tabel nr. 1 — **Ritmuri de creștere comparate în lumea nesocialistă, procente.**

Indicatori	Ritmuri medii anuale		Ritmuri anuale			
	1961-1965	1966-197o	197o	1971	1972	1973x
Tări în curs de dezvoltare						
PIB total	5,5	5,8	6,7	5,5	5,4	7,3
PIB pe locuitor	3,o	3,3	4,o	3,1	2,8	4,8
Producţia agricolă	2,6	3,1	2,o	3,5	-o,9	6,1
Producţia ind.prelucr.	8,7	7,8	7,5	7,8	1o,1	...
Din care:						
Tări exportatoare de petrol						
PIB total	6,1	7,o	9,7	6,7	7,5	1o,4
PIB pe locuitor	3,6	4,4	7,1	3,5	4,9	7,2
Producţia agricolă	2,1	1,9	1,2	o,9	2,o	3,2
Producţia ind. prelucr.	7,o	7,8	9,4	1o,9	9,o	1o,5
Tări cu PIB pe locuitor sub 2oo dolari (1972)						
PIB total	3,7	4,4	4,7	1,4	-o,7	5,1
PIB pe locuitor	1,4	1,9	2,1	-1,1	-3,2	2,9
Producţia agricolă	1,2	3,9	3,5	1,2	-5,2	9,5
Producţia ind. prelucr.	9,1	3,4	3,3	3,3	6,5	...
Tări industrializate						
PIB total	5,2	4,6	2,7	3,3	5,2	6,2
PIB pe locuitor	3,9	3,6	1,7	2,4	4,2	5,3
Producţia agricolă	1,7	2,1	o,8	4,8	1,1	1,o
Producţia ind prelucr.	6,3	5,4	1,6	1,3	6,6	9,6

x Cifre provizorii

Sursa: Banque Mondiale, Rapport annuel 1974, Washington, 23 septembrie 1974, pag.1oo-1o1.

tezele de creștere, care, încă odată subliniem, sînt niște ipoteze „de lucru", nu implică în nici un caz sugerarea unor anumite căi de dezvoltare sau aplicarea unor anumite politici economice. Acestea derivă în fiecare țară din condițiile concrete respective, constituind obiectul hotărîrilor suverane ale fiecărui popor. S-ar mai putea menționa și presupunerea rezonabilă că ritmuri înalte de același ordin de mărimi sînt realizabile prin politici economice diferite.

● Ipoteza A

CU ACESTE REZERVE, vom începe prin a înfățișa tabelar mai întîi efectele unei **lipse de diferențiere** a ritmurilor de creștere înregistrate în două țări, una dezvoltată și cealaltă în curs de dezvoltare. Pornim, aici ca și în continuare, de la presupunerea că decalajul dintre cele două țări în anul inițial se exprimă în raportul 1 : 30 între nivelurile respective ale produsului nou creat pe un locuitor. (Așa cum am văzut, acest decalaj este frecvent întîlnit în economia contemporană a lumii nesocialiste și nu reprezintă deloc un caz extrem). Pentru simplificare vom opera nu cu ritmuri procentuale de creștere, ci cu perioade de dublare a produsului pe locuitor. Tot pentru simplificare, vom nota țara dezvoltată cu D, țara în curs de dezvoltare cu CD, anul inițial cu I și dublarea produsului nou creat pe un locuitor cu DP.

În ipoteza dublării produsului pe locuitor în cele două țări la intervale de timp nediferențiate (tabelul nr. 3), decalajul relativ dintre ele se va menține evident nemodificat. În schimb, mărimea absolută a decalajului crește necontenit și anume în același ritm ca produsul nou creat pe un locuitor : dublarea acestuia aduce cu sine și dublarea decalajului absolut. Ipoteza A zugrăvește, în raport cu felul cum evoluează efectiv decalajele în lumea contemporană, o evoluție mai favorabilă țărilor în curs de dezvoltare – prin aceea că decalajul relativ este staționar. Sporirea continuă a decalajului absolut îngreunează însă în perspectivă, atît în evoluția efectivă cît și în cea ipotetică, situația țării în curs de dezvoltare, necesitînd un ritm din ce în ce mai puternic devansator, sau întîrziind diminuarea decalajelor.

● Ipoteza B

SĂ RECURGEM acum la o primă ipoteză de diferențiere în favoarea țării în curs de dezvoltare, pornind de la același decalaj inițial de 1 : 30. Alegem o **diferențiere moderată,** presupunînd tot ca o ipoteză de „lucru" ritmuri de creștere de circa 10% în medie pe an pentru țara în curs de dezvoltare și 7–7,5% pentru țara capitalistă dezvoltată, adică o dublare a produsului pe locuitor la 10 ani în cazul acesteia din urmă și la 7–8 ani pentru cea dintîi (tabelul nr. 4). Ritmuri anuale de 7–7,5% s-au înregistrat printre evoluțiile efective din perioada de după al doilea război mondial în cazul unui șir întreg de țări capitaliste dezvoltate. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, au fost mai rare evoluțiile efective asimilabile exemplului nostru ipotetic, dacă exceptăm cazurile în care inflația a fost deosebit de intensă. Comparabilitatea cere desigur ca și ritmul de depreciere monetară să fie identic sau foarte apropiat, atît în cazul unei evoluții reale, cît și în acela al exemplelor ipotetice. Oricum ar fi însă asigurată comparabilitatea sau, altfel spus : indiferent dacă în exemplul luat de noi ritmurile ipotetice din cele două țări se referă la un produs în prețuri constante sau în prețurile curente, diferența dintre aceste ritmuri este moderată.

Efectele observabile în ipoteza B sînt corespunzătoare acestui punct de plecare : țara dezvoltată atinge la capătul primei perioade de 30 de ani același produs pe locuitor – 240 – ca și în anul I+30 din ipoteza A ; țara în curs de dezvoltare obține un produs pe locuitor – 16 – de două ori mai mare decît a obținut în ipoteza A în același interval. În consecință decalajul relativ scade în momentul $I_0 + 30$ la jumătate față de I_0 și continuă să se înjumătățească la intervale de 30 de ani. Dar abia în cursul celei de a cincea perioade de trei decenii el se va apropia de nivelul 1 : 1, echivalent cu lichidarea decalajului relativ. Cît privește decalajul absolut, el crește de circa 7,7 ori în prima perioadă tridecenală, de circa 7,4 ori în a doua, de aproape 7 ori în a treia.

Anul	Tara D	Tara CD	Decalajul relativ	Decalajul absolut
I	3o	1	1:3o	29
I+1o	6o	2	1:3o	58
I+2o	12o	4	1:3o	116
I+3o	24o	8	1:3o	232
				etc.

Tabel nr. 3 — **Ipoteza A : DP la 10 ani în ambele cazuri.**

	Tara D	Tara CD	Decalajul relativ	Decalajul absolut
I_o	3o	1	1:3o	29
I_o+ 7	(49)	2	(1:24,5)	(47)
I_o+1o	6o	(2,5)	(1:24)	(57,5)
I_o+15	(9o)	4	(1:22,5)	(86)
I_o+2o	12o	(6,5)	(1:18,5)	(113,5)
I_o+22	(138)	8	(1:17,25)	(13o)
I_o+3o	24o	16	1:15	224
I_1	24o	16	1:15	224
I_1+ 7	(39o)	32	(1:12,2)	(358)
I_1+1o	48o	(42,5)	(1:11,3)	(437,5)
I_1+15	(72o)	64	(1:11,2)	(656)
I_1+2o	96o	(1o3)	(1:9,3)	(857)
I_1+22	(11o4)	128	(1:8,5)	(976)
I_1+3o	192o	256	1:7,5	1664
I_2	192o	256	1:7,5	1664
I_2+ 7	(3124)	512	(1:6,1)	(2612)
I_2+1o	384o	(681)	(1:5,6)	(3159)
I_2+15	(576o)	1o24	(1:5,6)	(4736)
I_2+2o	768o	(1648)	(1:4,7)	(6o32)
I_2+22	(8832)	2o48	(1:4,3)	(6784)
I_2+3o	1536o	4o96	1:3,75	11264

Tabel nr. 4 — **Ipoteza B : DP la 10 ani și respectiv 7—8 ani.**

Desigur că semnificația decalajului absolut la capătul evoluției ipotetice chiar din primele trei decenii nu ar fi riguros aceeași ca la începutul ei. Este îndeajuns să menționăm că problema satisfacerii trebuințelor fundamentale ale omului – hrană, îmbrăcăminte, locuință – s-ar pune altfel la un produs pe locuitor de 1 600 dolari pe an decît la unul de 100 de dolari, cît a fost punctul de pornire. De asemenea, trebuie ținut seama că o reducere relativă a decalajului absolut începe odată cu **orice** diferențiere a ritmului de creștere în favoarea țării mai puțin dezvoltate : în anul inițial al primei perioade tridecenale decalajul absolut este de 29 de ori mai mare decît produsul pe locuitor din țara mai puțin dezvoltată, pentru ca în anul final al aceleiași perioade să fie numai de 14 ori mai mare. Dar reducerea absolută a decalajului absolut – și acesta este sensul primordial al oricărei referiri la micșorarea decalajului absolut, cînd nu se fac alte specificări – rămîne în ipoteza B dincolo de un orizont de timp rezonabil.

● Ipoteza C

SĂ TRECEM acum de la diferențierea moderată presupusă mai sus, care se soldează cu rezultatele modeste pe care le-am văzut – în special sub aspectul orizontului de timp al lichidării decalajelor –, la **ipoteza unei diferențieri mult mai nete,** desigur cu implicația că realizarea ei în practică ar fi o sarcină corespunzător mult mai complexă și dificilă. Presupunem că în timp ce țara dezvoltată își dublează produsul pe locuitor în 10 ani, ca mai înainte, țara în curs de dezvoltare și-l dublează la intervale de 5 ani. Deci ca ipoteză, ritmul de creștere al acesteia din urmă ar fi de circa 15% în medie pe an, față de 7–7,5% în țara dezvoltată. În

Populaţie	Ponderi în produsul net		Ponderi cumulate	
	196o	1971	196o	1971
Grupa celor mai săraci 2o%	3,o	2,1	3,o	2,1
21-4o%	3,9	3,1	6,9	5,2
41-6o%	5,2	4,4	12,1	9,6
61-8o%	16,9	19,1	29,o	28,7
Grupa celor mai bogaţi 2o%	71,o	71,3	1oo,o	1oo,o

Sursa: Population Policies and Economic Development. A World Bank Staff Report. The Johns Hopkins University Press, 1974, pag.37

Tabel nr. 2 — **Ponderi în produsul net mondial, 1960 și 1971, pe grupe de cîte 20 % din populația lumii.**

această ipoteză (tabelul nr. 5), decalajul relativ înjumătățindu-se la intervale de 10 ani, au loc modificări substanțiale încă în cursul realizării diferențierii în prima generație (I_0 pînă la + 30). Decalajul absolut reprezintă încă în momentul I_0+30 mai puțin decît de trei ori produsul pe locuitor din țara mai puțin dezvoltată. Continuarea evoluției pe baza aceleiași diferențieri, dincolo de orizontul primilor 30 de ani, aduce apoi transformări și mai rapide. În anul I_1+10 (sau I_0+40) se înregistrează pentru prima oară o reducere a decalajului absolut, iar după alți 10 ani – deci după 50 de ani de la declanșarea creșterii diferențiate – devine practic posibilă egalarea nivelului de dezvoltare economică al țării avansate de către **fosta** țară în curs de dezvoltare, decalajul relativ scăzind sub 1 : 1.

În legătură cu ipoteza C, trebuie reținut că are importanță atît diferențierea relativă a ritmurilor – de exemplu, un ritm de două ori mai rapid în țara în curs de dezvoltare decît în țara dezvoltată, ca în cazul acestei ipoteze –, cît și diferențierea lor ca mărime absolută. Dacă, variind ipoteza C, presupunem că țara dezvoltată își va dubla produsul pe locuitor la 20 de ani, în loc de 10, iar țara în curs de dezvoltare și-l va dubla la 10 ani, în loc de 5, atingerea acelorași rezultate – și în aceeași secvență – ca cele prezentate în tabelul nr. 5 va necesita o perioadă de timp de două ori mai mare. Într-o altă variantă cu aceeași diferențiere relativă a ritmurilor – de la simplu la dublu –, dar în care dublarea produsului pe locuitor are loc la circa 16 ani în țara dezvoltată și la circa 8 ani în țara mai puțin dezvoltată – ritmuri medii anuale de creștere de circa 4,5% și respectiv circa 9% –, atingerea rezultatelor din tabelul nr. 5 necesită un interval de timp aproximativ o dată și jumătate mai mare.

Corelarea diferențierii relative a ritmurilor cu diferențierea lor absolută deschide problema găsirii unor **praguri de diferențiere,** adică a îmbinării optime a celor două laturi. Problema pragurilor de diferențiere oferă științei economice un cîmp rodnic de investigație. Bineînțeles că astfel de cercetări, pentru a deveni pe deplin eficiente, trebuie conduse nu doar pe baze ipotetice, ci în strînsă corelare cu studierea potențialului concret de dezvoltare al țării sau al țărilor în cauză. Dealtfel, numai în această corelare noțiunea de prag între două opțiuni posibile în ceea ce privește ritmul creșterii economice al unei țări își revelează cu adevărat conținutul.

Anul	Tara		Decalajul	
	D	CD	relativ	absolut
I_o	3o	1	1:3o	29
I_o+5		2		
I_o+1o	6o	4	1:15	56
I_o+15		8		
I_o+2o	12o	16	1:7,5	1o4
I_o+25		32		
I_o+3o	24o	64	1:3,75	176
I_1	24o	64	1:3,75	176
I_1+5	(36o)	128	(1:2,82)	(232)
I_1+1o	48o	256	1:1,875	224
I_1+15	(72o)	512	(1:1,4o)	(2o8)
I_1+2o	96o	1o24	1:o,937	-84

Tabel nr. 5 — **Ipoteza C : DP la 10 și respectiv 5 ani.**

EXAMINAREA problemei decalajelor economice din lumea contemporană în lumina ritmurilor de creștere înregistrate de economia celor două grupuri mari de țări, cît și a ritmurilor în care va trebui ea să se dezvolte în deceniile următoare pentru a se putea reduce treptat decalajele, scoate în evidență odată mai mult importanța trecerii grabnice la relații echitabile între țări, a instaurării noii ordini economice internaționale. Condiția hotărîtoare a angajării țărilor în curs de dezvoltare pe calea creșterii sistematice și îndelungate în ritm devansator față de țările dezvoltate este firește efortul propriu, mobilizarea tuturor resurselor lor materiale și umane în acest scop.

Democratizarea relațiilor economice între țările cu niveluri diferite de dezvoltare, echivalența schimburilor dintre ele, accesul tuturor țărilor atît la resursele de materii prime cît și la tehnologia cea mai înaintată sînt de natură să potențeze efortul propriu al fiecărei țări. În orice caz, fără accelerarea ritmurilor de creștere pe aceste căi reciproc stimulatoare și fără diferențierea susținută a ritmurilor în favoarea țărilor mai puțin dezvoltate decalajele actuale riscă să se eternizeze. Rațiunea cere ca întreaga comunitate internațională să se identifice cu principiile noii ordini economice internaționale, să contribuie la realizarea lor în practică.

L. STROJA

DOCUMENTAR STATISTIC

Balanța cauciucului în 1974

CONFORM evaluărilor Grupului internațional de cercetări în domeniul cauciucului, în acest an producția mondială de cauciuc natural va crește ceva mai rapid (+8,7 % față de 1973) decît cea de cauciuc sintetic (+4 %), ajungînd la 3,65 mil. tone și — respectiv — 7,35 mil. tone. Pe principalele țări producătoare, ea se repartizează așa cum se poate vedea în tabelul nr. 1.

De remarcat că producția de cauciuc sintetic a crescut deosebit de rapid în Japonia (care producea în 1961 doar 51 mii tone), ea devenind al doilea producător și primul exportator din lumea capitalistă al acestui tip de cauciuc.

În ceea ce privește evoluția consumului, acesta este estimat la 3 475 mii tone în cazul cauciucului natural și la 7 195 mii tone în cazul celui sintetic, repartiția pe primele zece țări capitaliste fiind prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr.1

Sintetic (mii tone)		Natural (mii tone)	
- S.U.A.	249o	- Malaezia	168o
- Japonia	91o	- Indonezia	89o
- Franța	48o	- Tailanda	4o5
- Anglia	35o	- Sri Lanka	16o
- R.F.G.	34o	- India	137
- Italia	28o		
- Olanda	265		
- Canada	255		
- Brazilia	125		

Tabelul nr.2

Țara	mii tone		
	total	natural	sintetic
S.U.A.	3o75	71o	2365
Japonia	1ooo	32o	68o
R.F.G.	595	2oo	395
Franța	475	165	31o
Anglia	43o	16o	27o
Italia	38o	125	255
Canada	285	7o	215
Brazilia	215	55	16o
India	163	137	26
Australia	125	55	7o

Sursa ambelor tabele: B.I.K.I, nr.83/1974

Ca atare, în cercurile de specialitate se apreciază că în acest an oferta va depăși cererea atît la cauciucul natural cît și la cel sintetic. Pe de altă parte, se conturează crearea, în viitorul apropiat, a unei asociații a țărilor producătoare de cauciuc natural, avînd ca scop elaborarea și aplicarea unei serii de măsuri urmărind în primul rînd stabilizarea prețurilor la acest tip de cauciuc și care să-i permită să concureze cu succes cauciucul sintetic pe piața mondială.

N. P.

DOCUMENTAR

TENDINȚE ÎN PRODUCȚIA ȘI COMERȚUL CAPITALIST DE INSTALAȚII DE FORAJ

DUPĂ O SCURTĂ PERIOADĂ de încetinire a ritmului creșterii, producția și comerțul internațional capitalist de utilaje și instalații de foraj, în primul rînd pentru prospectarea și extracția petrolului și gazelor, cunosc în ultimii ani o expansiune susținută. In S.U.A., de pildă, care sînt de departe primul producător și exportator în acest domeniu în lumea capitalistă, producția de echipament pentru extracția petrolului s-a majorat de la 733 milioane de dolari în 1968 la 1 135 milioane anul trecut, deci cu un spor mediu anual de peste 9%.

Circa 35% din acest echipament produs de societățile americane merge la export (395 milioane de dolari în 1973), ponderea S.U.A. în exporturile mondiale capitaliste de asemenea utilaje și instalații fiind în 1972 de aproape 80%, față de numai 7,2% pentru R.F.G., 5% pentru Franța, 4,5% pentru Anglia sau 1,7% pentru Italia (vezi tabelul nr. 1).

Conform prognozelor elaborate de „United States Industrial Outlook", valoarea livrărilor de utilaje și instalații de foraj ale societăților americane va ajunge la 1,8–1,9 miliarde dolari în 1980, din care echipament petrolier în valoare de 1,66–1,75 miliarde dolari. Se apreciază că la sfîrșitul actualului deceniu exporturile S.U.A. de echipament petrolier vor atinge nivelul de 640–650 milioane de dolari. Aceste creșteri valorice sînt determinate atît de extinderea producției în expresie naturală, de perfecționarea continuă a instalațiilor de foraj îndeosebi pe linia dotării lor cu un costisitor aparataj electronic de măsură și control, cît și de tendințele inflaționiste.

De menționat că, în urma expansiunii activității de prospectare geologică și de foraj începînd din 1973, după o perioadă de limitare a ei în majoritatea țărilor capitaliste, societățile producătoare – îndeosebi din S.U.A. – nu reușesc să facă față cererii pentru instalații complete de foraj petrolier, de țevi și diferite piese. Astfel încît dificultățile de aprovizionare constituie în prezent o frînă în calea extinderii programelor de foraj din S.U.A.

O situatie similară se constată în producția și utilizarea echipamentului pentru foraj submarin, activitate a cărei amploare crește an de an.

La sfîrșitul anului trecut în lumea nesocialistă se aflau în funcțiune peste 200 de instalații mobile de foraj și erau construite altele 92 ; jumătate din acestea erau amplasate sau urmează a fi amplasate în zona golfului Mexic și în Marea Nordului (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Exportul echipamentului de foraj (milioane dolari)

Țara	1971	1972
Total :	333,9	442,7
— S.U.A.	254,7	349,4
— R.F.G.	21,8	32,9
— Franța	19.3	21,9
— Anglia	18,6	19,8
— Italia	5,1	7,4
— Austria	3,9	5,3
— Belgia—Luxemburg	4,3	2,3
— Olanda	2,7	1,0
— Suedia	0,7	0,5
— Canada	1,7	1,8
— Japonia	1,1	0,8

Sursa : B.I.K.I., 9/VII 1974

Tabelul nr. 2

Regiunea	**Instalații de** existente	**foraj submarin** în construcție
Golful Mexic	64	10
America de sud și centrală	23	4
Canada	5	1
Marea Nordului	33	41
Marea Mediterană	9	1
Africa	16	1
Orientul Apropiat și Mijlociu	23	2
Asia de sud-est	23	6
Australia	6	7
Zona nordică a Oceanului Pacific	4	2
Total :	206	75 *

* Plus 17 platforme neinregistrate.
Sursa : „Oil and Gas Journal", 31/XII.1973

Și aici preponderența aparține S.U.A. In anul 1972 din cele 198 de instalații de foraj submarin existente, 33 de firme americane posedau 162, șase firme vest-europene aveau 9 instalații, iar alte firme – 27 de instalații. Societăților americane le reveneau circa 80% din încasările globale de pe urma forajului submarin din țările capitaliste. Se estimează că din cele aproximativ 300 de instalații de foraj mobile care vor exista în 1980, societățile americane vor poseda cel puțin 80% și vor realiza trei sferturi din încasările respective.

Luîndu-se în considerare ritmul actual de dezvoltare a industriei vest-europene de instalații de foraj submarin, se apreciază că va fi nevoie de încă un deceniu pentru ca în Europa occidentală să apară 4–5 societăți, care să posede cîte 10–12 platforme de foraj fiecare. Totodată, însă, în ultimul timp se constată o afluență de comenzi de platforme pentru forajul submarin, adresate societăților industriale vest-germane, norvegiene și japoneze.

Nu putem încheia fără a menționa că țara noastră ocupă un loc de frunte în producția și exportul de instalații de foraj petrolier. Inexistentă în industria românească de dinainte de război, în 1950 această ramură a furnizat 32 de instalații complete de foraj, iar în 1973 – 54 de instalații.

În 1972, România a exportat utilaje pentru cercetări geologice, pentru extracția petrolului și a gazului natural în valoare de 410,4 milioane de lei (cu o creștere de circa 4,7 ori în raport cu anul 1960) ; principalii beneficiari ai instalațiilor românești au fost Uniunea Sovietică (pentru 149,7 milioane de lei), R. P. Chineză (110,2 mil), R. D. Germană (64,3 mil.), Siria (14,7 mil), Cehoslovacia (14,6 mil.) ș.a. [1]). Dacă la aceste cifre adăugăm și distincțiile obținute de modernele instalații românești de foraj petrolier la o serie de tîrguri internaționale, avem imaginea succintă a succeselor realizate de această ramură a industriei noastre în condițiile orînduirii socialiste.

N. POPOV

---

[1]) Vezi **Comerțul exterior al R.S. România 1973** (Culegere de date statistice). Ministerul Comerțului Exterior și Direcția Centrală de Statistică, pag. 11.

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Consumul de fibre textile în Europa occidentală

PONDEREA fibrelor naturale și în special a lînei în consumul total de țesături tinde să se reducă. Pentru 1980 se estimează în Europa occidentală un consum total de fibre textile de 6 milioane tone, cu următoarea structură : 74% fibre chimice (64% în 1973), din care 58% fibre sintetice (45% în 1973) și 16% fibre celulozice (19% în 1973), 18% bumbac și 8% fibre de lînă (10% în 1973). Aceste estimări se bazează pe o creștere medie anuală a P.N.B. în țările membre ale O.C.D.E. cu 4% și pe o creștere anuală de 3,2% a consumului de produse textile.

Peru — 1 100 mii tone cupru în 1980

PROIECTELE societății de stat „Mineroperu" au în vedere ca pînă în 1980 producția de cupru minier a Perului să ajungă la 1 100 mii tone. „Mineroperu" și societățile mixte formate de aceasta cu firme străine vor finanța și exploata noile mine de cupru. În acest sens, se intenționează a se da în exploatare opt noi zăcăminte de cupru.

Mexicul își triplează extracția de cupru

DE LA 80.000 t de cupru extrase anual în prezent Mexicul își propune să ajungă la 250.000 tone pe an pînă în 1978, alocînd în acest scop investiții de 6,8 miliarde pesos, din care 56% vor fi finanțate de un consorțiu internațional. Rezervele de minereu de cupru care urmează a fi puse în valoare sînt estimate la 700 milioane tone, extracția urmînd să atingă 60.000 t pe zi, echivalînd cu 1 500 t de concentrat, relatează ziarul mexican Novedades.

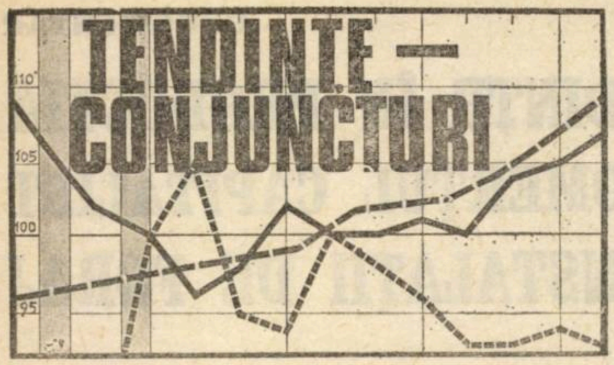

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Prețul cuprului continuă să scadă

LA bursa de metale din Londra, cotațiile cuprului au scăzut la sub 1 500 dolari/tonă, față de 3 250 dolari/tonă la începutul lunii mai. Această deteriorare continuă a pieței cuprului în ultimele patru luni are ca principale cauze scăderea ritmului de creștere economică din principalele țări capitaliste dezvoltate, precum și scăderea interesului pentru stocarea acestui metal. Consumul de cupru rafinat al țărilor dezvoltate a marcat o ușoară scădere, ceea ce, în final, a dus la echilibrarea raportului cerere/ofertă și la scăderea vertiginoasă a prețurilor. Experții semnalează că Japonia, țară tradițională importatoare de cupru rafinat, a devenit în 1974 exportator net și va continua să exporte cantități însemnate de cupru rafinat. În același timp se anunță că stocurile de cupru de la bursa de metal din Londra au crescut la 63,6 mii tone, cel mai ridicat nivel din ultimele 16 luni.

Veniturile din petrol în 1974

VENITURILE în devize ale țărilor petroliere din Orientul Apropiat și Africa de Nord vor totaliza în acest an, conform unor estimări, 72 miliarde de dolari, de patru ori și jumătate mai mult decît în 1973. Aceste fonduri sînt utilizate în măsură crescîndă pentru impulsionarea industrializării țărilor respective. O parte din fonduri, cu atît mai mare cu cît țările în cauză au o populație și o suprafață mai redusă, sînt investite în țările industrializate, în cadrul așa-numitului proces de „redirecționare“ a petrodolarilor.

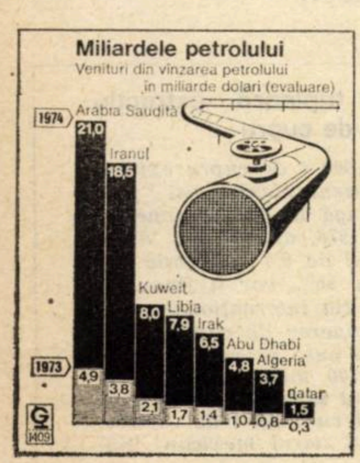

După conferința O. P. E. C. de la Viena

MINISTRUL petrolului din Venezuela a declarat că țara sa intenționează ca în viitorul apropiat să procedeze la o reducere a producției de țiței și să introducă un impozit suplimentar de 0,5% asupra profiturilor, considerate excesive, ale companiilor petroliere. El a mai arătat că este posibil ca prețurile țițeiului în toate țările O.P.E.C. să crească în 1975 într-un ritm de 1% pe lună, dacă țările industrializate nu vor lua măsuri de atenuare a inflației. În octombrie și apoi în decembrie 1974, experții O.P.E.C. se vor reuni din nou la Viena pentru a stabili condițiile unui preț unic de vînzare a țițeiului.

Producția mondială de semințe oleaginoase

CONFORM ultimelor estimări, producția mondială de semințe oleaginoase se va situa la niveluri inferioare prevederilor inițiale care vorbeau de o creștere cu 4%. Scăderea producției mondiale reflectă diminuarea, din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile, a producției de soia cu 12% în S.U.A., principala țară producătoare din lume, care furnizează peste 30% din producția mondială de semințe oleaginoase. În raport cu estimările inițiale, producția mondială de semințe de floarea soarelui va înregistra o creștere ușoară pe seama, în principal, a creșterii producției în țările socialiste europene.

Producția mondială de lînă în sezonul 1974/1975

DEPARTAMENTUL Agriculturii al S.U.A. a apreciat că producția mondială de lînă nespălată va totaliza în sezonul 1974/75 circa 2 611 mii tone, comparativ cu 2 498 mii tone în sezonul precedent. Se apreciază că Australia și Noua Zeelandă vor înregistra sporuri importante ale producției (la 772 mii și respectiv 304 mii tone), în timp ce producția de lînă a S.U.A. va înregistra un declin de 8%. Majorarea producției de lînă în Australia și Noua Zeelandă se explică prin reorientarea producătorilor către sporirea efectivului de ovine, datorită rezultatelor nesatisfăcătoare obținute în creșterea bovinelor cît și menținerii prețurilor lînii la nivel ridicat.

Deficitul comercial al țărilor în curs de dezvoltare

DACĂ nu se iau în considerare principalele țări exportatoare de petrol, deficitul comercial al țărilor în curs de dezvoltare va spori anul acesta cu 5—9 miliarde dolari comparativ cu anul 1972, cu perspectiva unei noi deteriorări în 1975, cu 13—23 miliarde de dolari, se afirmă într-un document recent al UNCTAD. Printre cauze secretarul general al UNCTAD, Gamani Corea din Sri Lanka, citează și rezultatele decepționante ale consultărilor internaționale din ultimii ani, privind diferite produse de bază.

Perspective puțin optimiste pentru economia japoneză

CONFORM unui raport al Băncii Centrale a Japoniei activitatea economică va continua să se mențină la un nivel redus pînă la sfîrșitul acestui an. El relevă că în perioada aprilie — iunie a.c. producția industriei prelucrătoare a scăzut în termeni reali cu 0,6% față de trim. I 1974. Desfacerile la export au crescut cu 29,6% față de trim. I, în schimb desfacerile pe piața internă au sporit numai cu 3,4%, acest ritm fiind cel mai scăzut din ultimul an și jumătate. Banca Japoniei estimează că există puține șanse ca în ultimele trei luni ale anului să se înregistreze o accelerare a desfacerilor, reducîndu-se stocurile masive de produse nevîndute, majorate în trim. II în ciuda eforturilor de reducere a producției.

Profiturile principalelor firme manufacturiere se estimează că au scăzut cu 22,5% în perioada aprilie — septembrie a.c., față de perioada precedentelor șase luni. De altfel, ca urmare a situației de stagnare, se estimează că în cursul actualului an fiscal volumul investițiilor de capital pentru noi proiecte, atît în sectorul manufacturier cît și în cel comercial va fi mai scăzut decît în precedentul an fiscal.

Deși în medie, numărul falimentelor înregistrate de la începutul anului s-a cifrat la 1.000 întreprinderi lunar, Banca Japoniei consideră că firmele mari, cu reputație, nu vor înregistra o situație de insolvabilitate, astfel încît, deși în impas, economia japoneză nu se va afla în situația critică din 1970.

Deficit de sulf?

CONFORM declarațiilor unui reprezentant al Ministerului Energiei Minelor și Resurselor din Canada este posibil ca suflul, care acum este disponibil din abundență, să se alăture în viitor mărfurilor deficitare pe plan mondial. În prezent din consumul mondial anual de 13 milioane tone sulf, circa ½ se utilizează în industria îngrășămintelor. Conform estimărilor, ritmul mediu anual de creștere a consumului mondial de sulf, pînă în prezent de 4,5%, se va accelera în viitor la 6% ca urmare în principal a cererii din partea industriei îngrășămintelor chimice.

Republica Democrată Germană la a XXV-a aniversare

ÎN RÎNDUL ȚĂRILOR DEZVOLTATE ALE LUMII

REZULTATELE dezvoltării economice obținute de Republica Democrată Germană care se numără astăzi printre primele zece puteri industriale ale lumii, în sfertul de veac scurs de la intemeierea sa ies cu atît mai bine în evidență dacă avem în vedere nivelul de pornire profund marcat de marile distrugeri și pierderi umane și materiale legate de ultimul război mondial.

În prezent Republica Democrată Germană se află angajată în plin efort creator de îndeplinire a hotărîrilor celui de al VIII-lea Congres al P.S.U.G., și a prevederilor planului cincinal 1971—1975, importantă etapă pe calea construirii societății socialiste dezvoltate. Planul cincinal în curs cuprinde între obiectivele sale de bază pînă în 1975 creșterea venitului național cu 26—28% față de 1970, a producției marfă industriale cu 34—36%, iar a producției agricole cu 12%, pe baza unor investiții cu 28—30% mai mari decît în cincinalul anterior. Toate acestea urmează să se reflecte într-o creștere a veniturilor reale ale populației cu 21—23%.

Principala cale de realizare a acestor obiective fundamentale în condițiile concrete ale R.D.G., caracterizate prin lipsa unor rezerve de forță de muncă care să poată fi atrase în producție, o constituie — așa cum se arată în documentele P.S.U.G. — mai buna utilizare și modernizarea capacităților de producție și a tehnologiilor existente, reducerea consumurilor specifice, realizarea unei producții sporite cu aceeași cantitate de forță de muncă, în vreme ce investițiile sînt concentrate în ramurile decisive pentru creșterea continuă şi stabilă a întregii economii naționale.

În cursul actualului plan cincinal, R.D.G. își va întări poziția sa ca unul din cei mai importanți producători mondiali de energie electrică în raport cu populația. Obținută în majoritate pe bază de lignit, a cărui extracție este de ordinul a 255 milioane de tone pe an, în turbine care ating o putere unitară de pînă la 500 MW, producția de energie electrică pe locuitor a R.D.G. urmează să ajungă la circa 5 200 kWh pe locuitor, față de 3 800 kWh cît se așteaptă în cazul, de exemplu, al Franței. Un loc de frunte pe plan mondial ocupă R.D.G. și în ce privește industria chimică domeniu în care producția marfă industrială urmează să sporească în acest cincinal cu 47—49% față de 1970.

Progrese importante au fost obținute și în agricultură, ramură în care lucrează 12,8% din populația ocupată și a cărei producție s-a triplat în mai puțin de 20 de ani, acoperind 80% din necesarul de alimente al țării și urmînd să se dezvolte în continuare în mod intensiv, accentul fiind pus în special pe mecanizarea complexă a lucrărilor, chimizarea și bonitarea terenurilor. Pe baza dezvoltării intensive a agriculturii, dacă în 1965 un lucrător din această ramură producea bunuri alimentare necesare pentru hrana a 18 persoane, în 1975 el va asigura hrana a 32 de persoane.

Bilanțul realizărilor pe primii trei ani ai cincinalului evidențiază că planul a fost îndeplinit în proporție de 100,9%, venitul național fiind cu 16,5% mai mare, iar producția industrială cu 20% mai mare decît în 1970. Creșterea amintită este atribuită în proporție de patru cincimi sporirii productivității muncii, economia de muncă realizată pe această cale echivalînd pentru cei trei ani cu timpul de muncă al unui milion de persoane în decurs de un an. Producția marfă industrială a depășit anul trecut pentru prima oară nivelul de 200 miliarde mărci, situîndu-se cu 19,9% peste volumul realizat în 1970.

Succesele obținute de R.D.G. în dezvoltarea economică în primul sfert de veac de existență au fost însoțite de modificări în comerțul exterior, atît în privința structurii și eficienței lui, cît și a numărului țărilor partenere. Volumul de 53 500 milioane mărci-valută realizat în 1973 îl întrece de 20 de ori pe cel din 1949. În structura pe mărfuri a exportului, mașinile, utilajele și mijloacele de transport reprezintă mai mult de jumătate, iar mărfurile industriale de larg consum se apropie de o cincime. Din punct de vedere al orientării geografice, țările socialiste reprezintă principalul partener comercial al R.D.G., pentru U.R.S.S. Republica Democrată Germană constituind partenerul cel mai important. Astfel U R.S.S. obține din R.D.G. aproape un sfert din importul său de mașini, utilaje și instalații, R.D.G. importînd la rîndul său din U.R.S.S. o serie de materii prime necesare pentru economia sa. Relații de comerț și cooperare tot mai ample întreține R.D.G. și cu celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R., organizație la care a aderat în 1950, o dezvoltare cunoscînd și relațiile economice cu celelalte țări socialiste. Pe măsura dezvoltării economiei României și a R.D.G., relațiile comerciale dintre cele două țări ale noastre au crescut continuu, de la 805,4 milioane lei-valută în 1965 la 1325,3 milioane în 1970 și 2 447 milioane lei-valută în 1973, intensificîndu-se totodată și relațiile de cooperare economică, științifică și tehnică.

Odată cu stabilirea relațiilor diplomatice, comerțul și cooperarea R.D.G. cu țările capitaliste dezvoltate au cunoscut un nou impuls. O dovadă o constituie acordurile de cooperare economică, industrială și tehnică pe zece ani încheiate în ultima vreme de R.D.G. cu Franța, Italia, Anglia, Danemarca, Olanda și Belgia, altele fiind în pregătire, ca și faptul că în 1973 volumul comerțului R D.G. cu țările vest-europene a sporit cu 23%. Se extind și relațiile comerciale ale R.D.G. cu țările în curs de dezvoltare.

Eforturile R.D.G. în domeniul dezvoltării economice și sociale și-au găsit reflectarea în creșterea continuă a nivelului de trai material și cultural al celor ce muncesc. Veniturile reale ale populației erau în 1973 superioare cu 16% celor din 1970, iar vînzările de bunuri de consum de folosință îndelungată cu 23,9% mai mari. O creștere mai rapidă decît media au cunoscut în cursul primilor trei ani și jumătate ai cincinalului veniturile muncitorilor, funcționarilor și țăranilor cooperatori, în special ale celor cu retribuții mici. O atenție specială se acordă în prezent construcțiilor de locuințe, dată fiind cererea mare în acest domeniu. Potrivit hotărîrii celui de al VIII-lea Congres al P.S.U.G , în cursul actualului cincinal trebuie să fie date în folosință 500 de mii de locuințe noi sau modernizate, urmînd ca conform programului pentru construcția de locuințe pe perioada 1976—1990 adoptat în octombrie 1973, să fie construite sau modernizate 2,8—3 milioane de apartamente, scop în care se vor aloca peste 200 miliarde de mărci.

Dinu DRAGOMIRESCU

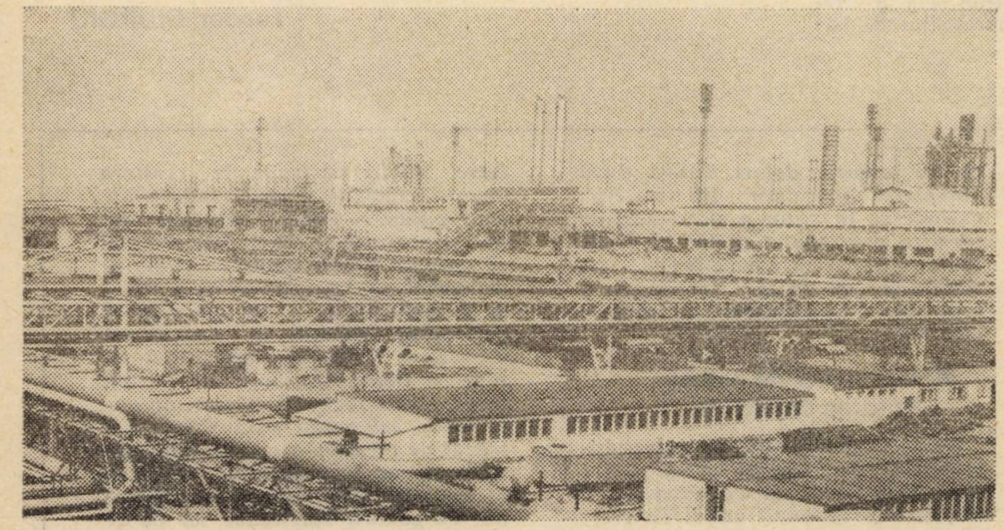

La chimizarea, în continuare, a agriculturii R.D. Germane o mare contribuție va aduce uzina de îngrășăminte de la Piesteritz, intrată parțial în funcțiune în cursul acestui an.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

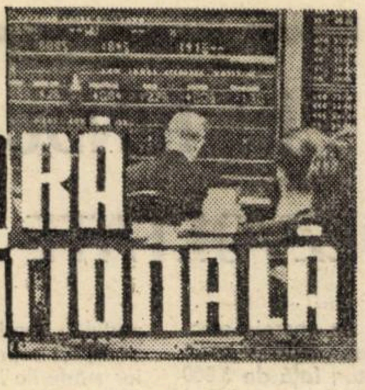

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	23 IX 1974	27 IX 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 27 IX 1974 față de: Cursul paritar (central)	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 27 IX 1974 față de: Nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în% a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 - 27 IX 1974
Marca vest-germană	2,669o4	2,699o	2,656o	2,6555	o,5o	1,63	1,61
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,99oo	2,969o	14,o2	9,46	8,65
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,791o	4,7525	3,12	1,o5	1,o6
Lira sterlină[2]	2,8952	2,325o	2,314o	2,3252	-19,69	o,oo8	o,oo9
Lira italiană	523,5o	6o7,o	661,5o	661,3o	-2o,8	-8,21	+8,94
Yenul japonez	3o8,o	28o,2	295,55	297,oo	3,7	5,66	5,6o
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	1o3,87	147,75	146,o	-		-

[1] + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); [2] dolari pentru 1 liră sterlină; [3] prețul aurului în dolari/uncie; [4] prețul oficial al aurului.

ÎN SĂPTĂMÎNA 23-27 septembrie a. c., pe piețele valutare internaționale cursurile principalelor valute au înregistrat în continuare oscilații relativ importante, fiind influențate atît de dificultățile economice cu care sînt confruntate diversele țări capitaliste cît și de unele fenomene specifice care s-au manifestat în această perioadă.

Astfel, scăderea dobînzilor pe piața monetară americană și în primul rînd a dobînzii preferențiale (prime rate) la 11,75% de la 12%, paralel cu menținerea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața eurodolarilor a determinat o slăbire în continuare a poziției **dolarului S.U.A.** față de unele valute și în primul rînd față de marca vest-germană, francul elvețian și francul francez. Poziția dolarului S.U.A. a fost influențată nefavorabil și de anunțarea rezultatelor negative înregistrate de balanța de plăți americană în trimestrul II a. c. Astfel, balanța de plăți de bază a S.U.A. (balanța plăților curente+mișcările de capital pe termen lung) a înregistrat în trimestrul II a. c. un deficit de 2,7 miliarde dolari față de un excedent de 1,8 miliarde dolari în trim. I a. c. De menționat că acest deficit este cel mai ridicat înregistrat de balanța de plăți de bază a S.U.A. din trimestrul III/1972, cînd deficitul s-a ridicat la 2,9 miliarde dolari.

Cît privește balanța comercială a S.U.A., aceasta a înregistrat un deficit de 2,113 miliarde dolari în cursul primelor opt luni a. c. din care 1,13 miliarde dolari numai în luna august, fapt care a contribuit în mare măsură la slăbirea cursului dolarului pe piețele valutare internaționale.

În perioada analizată s-a înregistrat o anumită întărire a cursului **lirei sterline**, determinată de o reducere a deficitului balanței comerciale în luna august a.c. comparativ cu luna iulie a.c., în condițiile menținerii dobînzilor pe piața monetară engleză la un nivel mult mai ridicat comparativ cu alte piețe monetare. Poziția lirei sterline a fost influențată favorabil și de declarațiile ministrului petrolului al Arabiei Saudite în sensul că țara sa nu va proceda pentru moment la reducerea disponibilităților ei în lire sterline. Menționăm că recent Australia anunțase reducerea substanțială a disponibilităților sale în lire sterline, ceea ce a influențat negativ poziția acestei valute pe piețele valutare.

În perioada analizată, respectiv la 25 septembrie a. c., guvernul Australiei a anunțat devalorizarea monedei naționale, **dolarul australian**, cu 12%. În același timp guvernul Noii Zeelande a anunțat devalorizarea monedei sale naționale, **dolarul neo-zeelandez**, cu 9% față de valutele diverselor țări, cu excepția valutei australiene față de care procentul de devalorizare este de 12,1%.

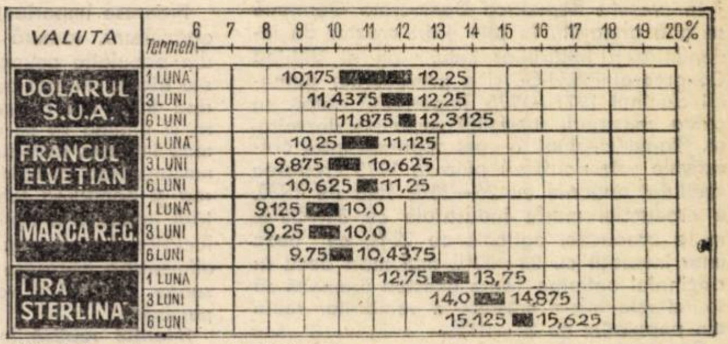

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 23—27 septembrie 1974 (niveluri minime și maxime)

Taxa oficială a scontului la 27 septembrie 1974 în următoarele țări:

Anglia[x]	11,5o%	R.F.Germania	7,o %
Austria	6,5o%	Israel	6,o %
Belgia	8,75%	Italia	9,o %
Canada	9,25%	Japonia	9,o %
Danemarca	1o,o %	Luxemburg	8,75%
Elveția	5,5o%	Olanda	7,5o%
Finlanda	9,25%	Suedia	7,o %
Franța	13,o %	S.U.A.	8,o %

x) Dobînda minimă de împrumut

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Extinderea capacităților siderurgice

DUPĂ estimațiile Institutului internațional de fontă și oțel, capacitatea mondială a siderurgiei ar trebui să crească de la 725 mil. tone în 1973 la 1275 mil. în 1985, pentru a face față sporirii continue a cererii. Ținînd seama de faptul că anual trebuie înlocuite instalații învechite reprezentînd 30 mil. tone, înseamnă că pînă în 1985 va fi necesar să se instaleze, în total, capacități noi de turnare a oțelului de 910 mil. tone.

S-a calculat că un asemenea program va necesita, numai în țările capitaliste, investiții globale de circa 155 miliarde dolari. Totuși, după aprecierea experților în materie, extinderea în viitor a sistemului de turnare continuă a oțelului (care sporește cu 10% randamentul instalațiilor) ar putea determina o reducere a necesarului de capacități noi.

Consumul de nichel în țările capitaliste

UN studiu referitor la perspectivele consumului de nichel al țărilor capitaliste arată că va avea loc o majorare a ritmului anual de creștere a consumului de la 6,2% în perioada 1955—1972 la 6,7% în perioada 1974—1984. La obținerea acestui rezultat s-au luat în considerare, între altele, ritmurile de creștere ale principalelor ramuri industriale consumatoare. Pentru industria de rafinare a petrolului și petrochimică, care va fi principalul consumator de nichel, se așteaptă un ritm anual de creștere de 8,1%. În industria electronică, deși este în furtunoasă dezvoltare, tendința de miniaturizare va limita consumul de nichel, în vreme ce pentru industria de automobile estimarea unui ritm mai scăzut de creștere a consumului este motivată pe de o parte de faptul că se tinde tot mai mult către automobile cu gabarit mai redus, iar pe de altă parte de faptul că o serie de piese și subansamble de oțel cu conținut de nichel-crom vor fi înlocuite cu alte materiale.

Mexicul va redeveni primul producător mondial de argint

În cercurile de specialitate mexicane se apreciază că pînă în anul 1975 Mexicul va putea redeveni primul producător mondial de argint. Acest optimism este rezultatul intrării în curînd în exploatare a trei zăcăminte noi. Se estimează că spre mijlocul anului 1975 producția de argint a țării va atinge 50 milioane uncii. In prezent Mexicul ocupă locul al treilea în lume, cu 38,8 milioane uncii, după Canada, care a produs în 1973 47 milioane uncii, și Peru, cu 40 milioane uncii.

Primul automobil „curat"

Firma Honda din Japonia a trecut la construirea unei noi uzine de automobile care va fabrica vehiculul mult dorit : cu caracteristicile tehnice și economicitatea atinse pe plan mondial, dar care nu degajă oxid de azot, gazul poluant format din reziduuri ale hidrocarburilor nearse și nici oxid de carbon.

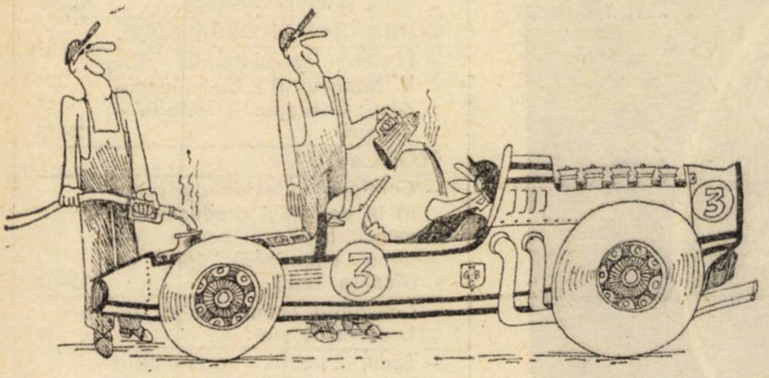

Desen de
C. BERNARD

Concepția noului motor, deși revoluționară și de importanță considerabilă pentru viitorul mijloacelor de transport și al omului însuși, este extrem de simplă, nu presupune o modificare radicală a motorului clasic, ci doar încorporarea unei mici camere de ardere suplimentară alimentată de un amestec „îmbogățit".

Se pare însă că singurul vehicul în mod sigur nepoluant și foarte agreat în Japonia rămîne bicicleta, ceea ce a determinat aceeași firmă Honda să sporească producția respectivă, al cărei avantaj suplimentar este de a solicita efortul fizic ca antidot al sedentarismului...

Cafeaua și viitorul ei

În decursul timpului cafeaua și-a găsit o utilizare din ce în ce mai largă, ajungînd ca astăzi să fie, după petrol, produsul cel mai solicitat din lume. Arborele de cafea se cultivă în peste 60 de țări, iar o treime din populația lumii bea în mod obișnuit cafea.

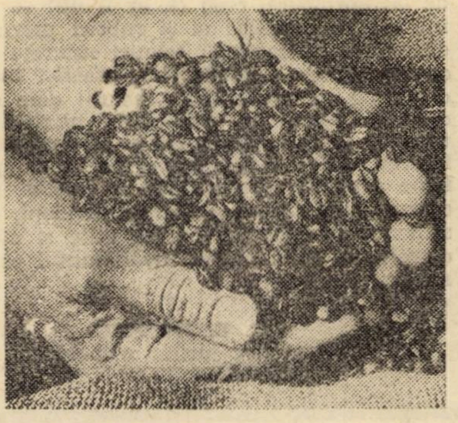

În ultimele două decenii producția de cafea a înregistrat variații spectaculoase, de la sezon la sezon, resimțite în special de Brazilia, prima producătoare din lume care, de pildă, în 1972—1973 a produs 15,7 milioane saci (un sac avînd 60 kg), iar in 1973—1974 doar 7 milioane saci.

Incertitudinile producătorilor de cafea se reflectă atît la prețul de cost, cît și la cel de vînzare, la cantitățile ce pot și trebuie să se producă în condițiile meteorologice atît de schimbătoare și ale bolilor vegetale atît de răspîndite. După unele previziuni, în anii următori, se va ajunge la o scădere a stocurilor de cafea, după altele, la o creștere a lor. Cine și cu ce mijloace poate să „ghicească" ?

Renunțarea la subvenții pentru necultivarea terenurilor în S. U. A.

Sub presiunea cererii crescînde interne și externe de produse agricole și a necesității îmbunătățirii pe seama acestora a situației balanței comerciale a țării, tensionată de scumpirea unor importuri esențiale, în ultimii ani în S.U.A. au fost repuse în circuit însemnate suprafețe de teren pentru care statul plătește fermierilor subvenții pentru a nu le cultiva. Introduse în perioada crizei agrare, spre sfîrșitul deceniului al treilea, subvențiile amintite, menite să mențină un anumit nivel al prețurilor prin frînarea creșterii recoltei, însumau, înainte de a fi desființate în acest sezon, circa 4 miliarde de dolari anual, suportate de contribuabili. Prin renunțarea la subvenții, suprafețele necultivate s-au redus de la 61 milioane de acri în 1972, la 19,3 milioane acri în 1973, anul acesta rămînînd necultivate — așa după cum declara ministrul agriculturii, Earl Butz, unui grup de ziariști economiști europeni — doar anumite suprafețe de pămînt pentru conservare.

Orientări în siderurgia ungară

Ca volum al producției (3,5 mil. tone în acest an), siderurgia ungară ocupă locul 25 printre producătorii de oțel din lume și locul 19 sub raportul consumului de oțel pe locuitor. În raport cu anul 1968, producția de oțel și cea de laminate de oțel au crescut anul trecut cu 15%, iar cea de tablă — cu 29%.

Investițiile planificate în siderurgie în actualul cincinal sînt concentrate în direcția extinderii producției de produse finite (respectiv punerea în funcțiune de noi laminoare). Ungaria importă anual circa 400 mii tone de oțel, prevăzîndu-se o creștere a cntităților importate și în viitor. Totodată, siderurgia ungară exportă cantități importante de produse de oțel. Schimburile cu țările nesocialiste reprezintă 12—14% din valoarea totală a exporturilor, sporind de la 110 milioane de dolari în 1970 la 180 milioane anul trecut.

Semănat fără... arat

Specialiștii din agricultura S.U.A., Angliei, Braziliei și altor țări acordă un interes crescînd metodei de executare a semănatului (la porumb, soia și alte culturi) pe terenuri nearate, dar pe care au fost aplicate — după recoltarea anterioară — ierbicide. Utilizată cu succes îndeosebi pe soluri supuse ușor eroziunii, această metodă conduce la realizarea unor însemnate economii de timp (permițînd obținerea a două recolte în același sezon agricol) și de cheltuieli de producție.

Un sector dinamic — telecomunicațiile

Telecomunicațiile se anunță ca una din ramurile cele mai dinamice în următorii zece ani, ținînd seama de cererea mare în acest domeniu. La 1. I. 1973, „densitatea telefonică" — numărul de posturi principale la 100 locuitori — era în cîteva țări următoarea : Suedia 49,9, S.U.A. 35,2, Elveția 34,3, Canada 32,5, Noua Zeelandă 28,9, Finlanda 28, Danemarca 27,8, Japonia 23,8, Australia 23,6, Olanda 19,6, Anglia 18,4, R. F. Germania 17,6, Belgia 15,8, Austria 15,66, Italia și Grecia 14, Israel 13,9, Spania 9,9, Franța 9,8, Portugalia 7.

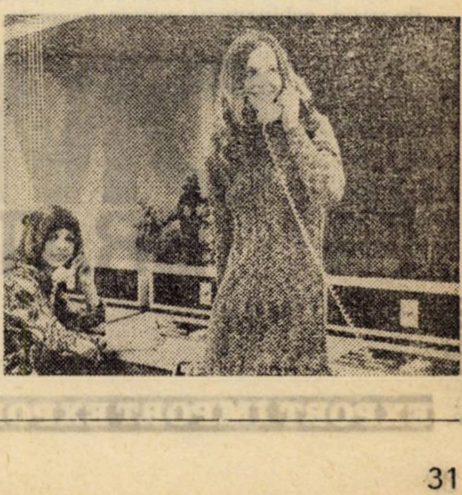

curier...... curier...... curier......curier...

Pledoarie pentru disciplina contractuală

CA JURIST într-o întreprindere de comerț exterior este firesc să mă documentez asupra problemelor de economie mondială. Este motivul pentru care citesc cu regularitate „Revista economică“, și trebuie să mărturisesc faptul că de la număr la număr îmi dă tot mai mari satisfacții prin articolele documentare pe care le cuprinde; actualitatea lor, tematica abordată fac pe lector să le citească cu interes.

Din dorința ca „Revista economică“ să răspundă la un cerc cît mai mare de cititori, printre care se numără și juriștii de întreprindere, cred că ar fi util să se includă în tematica ei și rubrici privind disciplina contractuală, tehnici concrete de comercializare a produselor, practici moderne de comerț exterior, soluții date de diverse organe de arbitraj în litigii interne și internaționale. Nu ar fi lipsite de interes unele documentare periodice pe teme concrete, specializate, respectiv pe diverse sectoare de activitate. Evident, asemenea documentare ar fi utile și studenților și elevilor din învățămîntul economic.

T. C. JIPESCU
consilier juridic principal
„UZINEXPORTIMPORT“

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT
OMNIA

PROGRAMUL DE EXPORT

Frigidere cu compresor și frigidere cu gaz pentru uz casnic, congelatoare, compresoare și agregate pentru frigidere, mașini de spălat, boilere și cuptoare electrice, sobe cu combustibili lichizi și solizi, căzi de baie emailate din tablă sau fontă chiuvete emailate pentru bucătărie, armături pentru uz casnic, aparate de radio radiouri pentru automobile, aparate de radio pentru automobile, aparate radio cu tranzistori, magnetofoane și dictafoane, televizoare, aparate de uz casnic cu propan-butan, dispozitive de fixare a lămpilor de buzunar, industriale și exterioare, mașini de cusut, echipament pentru depozite, lagăre de alunecare și rulmenți.

OMNIA
BRATISLAVA

OMNIA
Dunajska '4. 89932 Bratislava 1
R.S. Cehoslovacă

PUBLICOM

EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT EXPORT IMPORT

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

numărul 16 – vineri 4 octombrie 1974

ÎN DEZBATERE: DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.

– Omogenizarea societății – factor de potențare a democrației socialiste **(Vasile Porumbescu)** 1–3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Orientări în sporirea eficienței economice a producției agricole **(Ion Stanciu)** 4–6
– Cincinalul înainte de termen: Pregătirea producției pe '75. O prioritate: piesele de schimb **(L. Țintea)** 7
– Ancheta „R.E.": Contabilul șef în ipostaza de factor de decizie (I) **(Maria Ioniță)** 8–9
– Eficiența controlului financiar intern este dependentă de: Operativitate, exigență, fermitate. **(Ștefan Crăciun)** 10–11

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

– Eficiența calculatorului (ing. **V. Marinescu)**; Cum conducem; Concepte – metode – tehnici. 12–14

TEORII ● IDEI

– Corelația industrie–agricultură în domeniul productivității muncii. Implicații pentru creșterea economică (prof. dr. **Nicolae Belli)** 15–18
– Convorbiri economice cu dr. Dick de Zeeuw. 19
– Școli, curente, economiști: Teoria utilității și economia socialistă **(I. Lemnij)** 20–21
– Știință ● societate: Argumente împotriva unei predicții șocante: „Pe curînd sfîrșitul invențiilor". În fața noastră – un cîmp larg deschis cercetării și creației (prof. **Florin Ciorăscu)** 22–23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Argumente pentru o nouă ordine economică: Decalajele și ritmul creșterii economice (II) **(L. Stroja)** 24–26
– Documentar: Tendințe în producția și comerțul capitalist de instalații de foraj **(N. Popov)** 27
– Republica Democrată Germană la a 25-a aniversare **(Dinu Dragomirescu)** 29

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică: arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 11 59 60.
ContI.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O MASĂ GUSTOASĂ ŞI CONSISTENTĂ LA PREŢURI CONVENABILE...

vă oferă restaurantele pensiune pentru elevi

- Restaurantul PENSIUNE BULEVARD – bd-ul N. Bălcescu nr. 25 telefon : 13.06.45
- „ PERLA – şos. Ştefan cel Mare nr. 1 telefon : 12.51.06
- „ PENSIUNE CIRCULUI – şos. Ştefan cel Mare nr. 17 telefon : 35.00.10
- „ MEDIAŞ – şos. Mihai Bravu nr. 95–105 telefon : 12.62.13
- „ RUCĂR – bd-ul Muncii-Complex A 8 nr. 172 telefon: 44.22.10
- „ DIHAM – Baba Novac A-2 telefon : 47.68.15
- „ MINIŞ – Titan – Complex A-9 telefon : 43.39.55.
- „ UNIVERSITĂŢII – bd-ul Republicii nr. 8 telefon : 13.98.23.
- „ GIURGIULUI – şos. Giurgiului nr. 118 telefon : 85.78.20
- „ CIŞMIGIU – bd-ul Gh. Gheorghiu-Dej nr. 22 telefon : 15.61.70
- „ OPERA – str. Dr. Lister nr. 1 telefon : 37.01.98
- „ ORIZONT – Drumul Taberei-Complex 2 telefon : 31.43.63
- „ FEROVIARUL – Calea Griviţei nr. 214–216 telefon : 18.58.63
- „ MINERVA – bd-ul Bucureştii Noi nr. 67 telefon : 67.43.20

PELL AMAR

Dr. Ionescu Călinești

gama de cosmetice originale românești valorifică pentru farmecul dv. substanțe active din nămolurile lacurilor din România

PELL AMAR

- Loțiune tonică pentru ten
- Emulsie hidratantă
- Cremă hidratantă de zi
- Cremă nutritivă de noapte
- Cremă emolientă pentru ochi
- Șampon
- Spumant de baie

PELL AMAR — Produse ale întreprinderii Miraj — București. Medalia de aur la Concursul Internațional de produse cosmetice Bratislava, 1974.

PELL AMAR
Dr. Ionescu-Călinești
MIRAJ LICENCE
CREMA NUTRITIVA DE NOAPTE
CREMA HIDRATANTA DE ZI
CREMA EMOLIENTA PENTRU OCHI
TONIC LOTION

Lei 5

D 646

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

18

18
octombrie
1974

o importantă avuţie naţională
PADURILE

TIB '74

Un eşantion reprezentativ al tehnicii moderne, în sprijinul lărgirii colaborării economice internaţionale

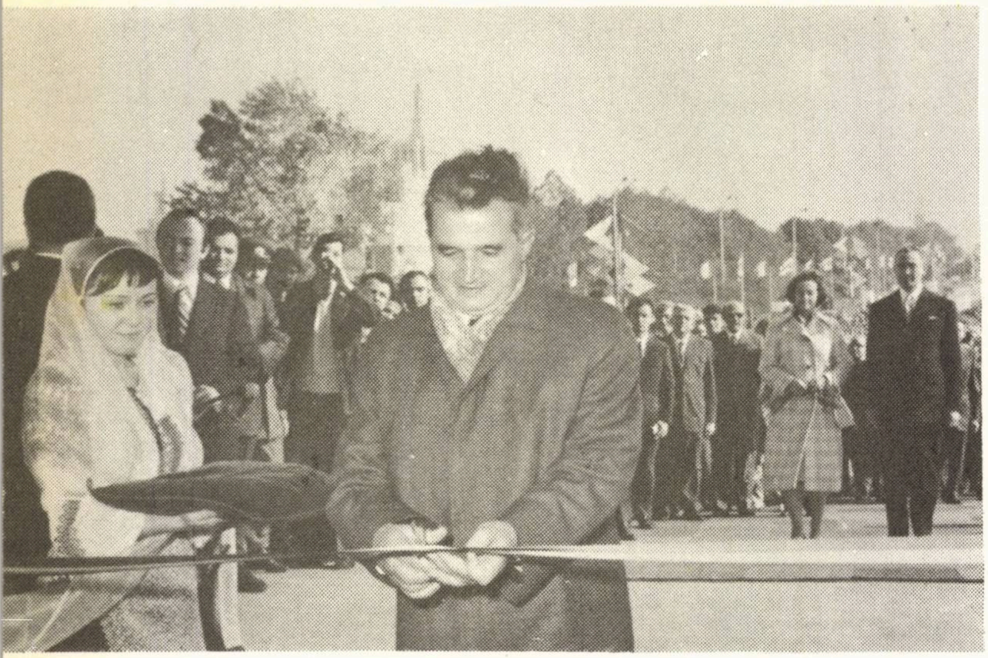

COMPLEXUL EXPOZIŢIONAL de la Piaţa Scînteii este din nou gazda a celei mai mari manifestări expoziţionale a României, tîrgul bienal de construcţii de maşini. La 13 august s-au înălţat aici drapelele celor 25 de ţări participante la cea de a treia ediţie a Tîrgului Internaţional Bucureşti — TIB. '74. În prezenţa a numeroşi bucureşteni, a participanţilor români şi străini, a numeroşi reprezentanţi diplomatici, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, Preşedintele Republicii Socialiste România, a tăiat panglica inaugurală a tîrgului.

Discursul inaugural rostit de Ion Păţan, vice prim-ministru al Guvernului, ministrul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, a subliniat caracteristica de bază a acestei manifestări expoziţionale ce evidenţiază dezvoltarea unor ramuri şi subramuri industriale propulsoare de progres, care în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane reprezintă sectoarele cele mai dinamice ale comerţului şi cooperării economice internaţionale.

Prezenţa celor mai importante realizări ale industriei româneşti constructoare de maşini, ce acoperă circa 70 la sută din cerinţele interne de maşini şi utilaje şi care sînt caracterizate prin înalte performanţe la nivelul tehnicii mondiale, alături de cele provenite din ţările care deţin poziţii dintre cele mai importante în comerţul şi cooperarea economică cu ţara noastră, oferă cadrul propice unor contacte fructuoase între specialişti şi oameni de afaceri, în spiritul progresului şi înţelegerii între popoare.

Actuala ediţie a TIB oferă posibilitatea identificării şi punerii în valoare de noi posibilităţi de extindere şi diversificare a comerţului şi cooperării reciproc avantajoase cu partenerii străini, în ramuri de un deosebit interes ca : maşini şi utilaje electromecanice, electronică, electrotehnică, chimie, metalurgie, bunuri de consum.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

en
ECONOMIE
NATIONALA

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P. C. R.

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A ECONOMIEI ÎN PROFIL TERITORIAL

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, luptînd neabătut pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la edificarea comunismului în România, realizează sarcini politice și sociale de importanță istorică, cu profunde implicații, atît pe ansamblul economiei naționale, cît și în profil teritorial, la nivelul județelor, orașelor și satelor noastre.

În urmă cu trei decenii România era cunoscută ca una din țările tipic agrare, cu nivel economic scăzut și contraste izbitoare în structura ramurilor industriale și răspîndirea lor pe teritoriu. În anul 1938 doar cîteva zone — București, Hunedoara, Cluj, Brașov, Reșița — dețineau aproape 70% din producția industrială a acelui an. În rest, un peisaj lipsit de dinamism economic, cu localități înscrise pe hartă prin semnificațiile agrare din trecut.

În anii construcției socialiste transformările sînt radicale; s-au creat noi premise pentru dezvoltarea economică-socială complexă, armonioasă pe întreg teritoriul patriei noastre socialiste. În această direcție, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — călăuza activității întregului nostru popor în următorii 20—25 de ani — dă sensuri noi cerințelor firești, obiective, care asigură progresul rapid al tuturor domeniilor de activitate, unirea tuturor eforturilor pe baza unui plan național unic. Conceput ca o forță dinamică pe baza căreia se desfășoară întreaga activitate economico-socială, planul național unic implică necesitatea de a se concentra tot mai mult fundamentarea științifică a sarcinilor de plan la nivelul întreprinderilor și centralelor, al județelor și celorlalte unități administrativ-teritoriale. În acest spirit, așa cum se menționează în Program, **„se va asigura împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial, în vederea conjugării mai eficiente a eforturilor și a dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale".**

Asemenea prevedere are o semnificație deosebită, menită fiind să asigure dezvoltarea armonioasă a teritoriului țării, în ansamblu, a județelor, orașelor și comunelor, să contribuie la crearea tuturor condițiilor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de trecere la construirea societății comuniste.

În sensul umanismului socialist

POLITICA de dezvoltare a economiei în profil teritorial, experiența și rezultatele obținute, în special în ultimii ani, demonstrează cu prisosință că lichidarea puternicelor disproporții, moștenite din trecut, în dezvoltarea economico-socială a județelor, orașelor și satelor, a zonelor țării, este un proces dinamic caracteristic perioadei actuale și care se va accentua în perspectiva dezvoltării patriei noastre socialiste. Mutațiile de pînă acum în acest domeniu reliefează odată mai mult capacitatea politică a partidului nostru de a împleti criteriile economice cu cele sociale, cu o eficiență sporită, atît la nivelul întregii economii naționale, cît și în profilul fiecărei zone geografice. Este aceasta o expresie a cunoașterii profunde a realităților specifice țării noastre, a grijii permanente pe care o poartă partidul nostru, personal secretarul său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfloririi patriei noastre socialiste.

lese astfel în evidență deosebirea fundamentală de optică față de modelele economice de tip capitalist care abordează amplasarea producției în teritoriu exclusiv prin prisma facilităților și resurselor disponibile (producție, mașini, stocuri, forță de muncă calificată, servicii tehnice, know-how organizațional etc.). O observație făcută în acest sens de economistul american T. Vietorisz sintetizează elocvent carențele acestei orientări: „Ceva esențial lipsește din aceste modele așa cum sînt în mod curent formulate – arată T. V. – cu toată larga lor arie și complexitate. Aceste modele sînt limitate la un cadru conceptual cuprinzînd alocarea resurselor, cu accent pe acumularea investițiilor capitale, și productivitatea acestora sub efectul unei tehnologii date, luînd în considerare procesele de producție, alternativele geografice ale amplasării etc. Ceea ce este subapreciat sau lipsește complet este motivația, interacțiunea socială, instituționalizarea și acțiunea politică,"*). În continuare autorul afirmă că dezvoltarea economică trebuie să fie văzută mai întîi și cel mai mult ca un proces de transformare calitativă a omului și a societății. În ceea ce privește țara noastră, modelul socialist de dezvoltare începe și se sfîrșește cu satisfacerea necesităților omului, cu creșterea permanentă a nivelului de trai al tuturor membrilor societății. Prin politica de dezvoltare în profil teritorial se asigură stabilitatea populației în funcție de necesitățile obiective, se diminuează „mirajul" pe care marile centre urbane, în special capitala țării și unele reședințe de județ, îl exercită încă în procesul migrației populației. Mai mult decît atît, ca urmare a acestei orientări se creează peisaje noi, centre culturale înzestrate cu toate atributele civilizației contemporane. Expresia acestor atribute o dă nota comună de dezvoltare a orașelor și satelor țării noastre. Pe orice meleaguri ale țării satele se află în plin proces de modernizare, se conturează siluete urbane, cîndva doar imaginate de minți

---

*) Industrial location and regional development, United Nations, New York, 1971, pag. 64.

Schema nr 1

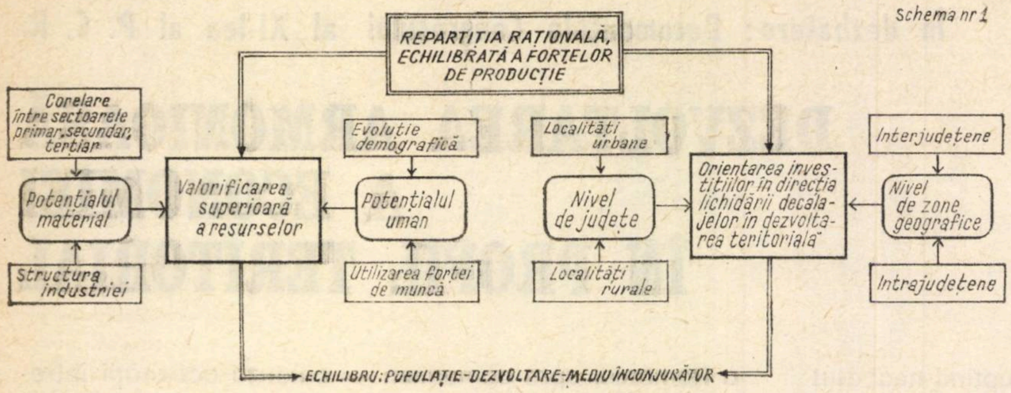
REPARTITIA RAȚIONALĂ, ECHILIBRATĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE
Corelare între sectoarele primar, secundar, terțiar
Potențialul material
Structura industriei
Valorificarea superioară a resurselor
Evoluție demografică
Potențialul uman
Utilizarea forței de muncă
Localități urbane
Nivel de județe
Localități rurale
Orientarea investițiilor în direcția lichidării decalajelor în dezvoltarea teritorială
Interjudețene
Nivel de zone geografice
Intrajudețene
ECHILIBRU: POPULAȚIE-DEZVOLTARE-MEDIU ÎNCONJURĂTOR

temerare. Sint semnele firești ale urbanizării continue, ale apropierii treptate între modul de viață de la sate și cel al orașelor, semne ale diminuării contrastelor considerate în trecut de neînlăturat.

Dezvoltarea economică în profil teritorial nu își limitează ramificațiile sale la centrele populate. Capătă în acest fel noi valențe regiunile geografice cu cele mai diferite însușiri, ca de pildă masivele muntoase care își recapătă vitalitatea recunoscută în viața poporului român de-a lungul întregii sale existențe. Toate zonele geografice se apropie, se omogenizează, se dezvoltă fără a-și pierde specificul bine conturat. Evident, mutațiile se produc pe traiectoriile progresului, ale civilizației socialiste. Se creează, plecind de la dezvoltarea teritorială rațională, o conștiință nouă, responsabilitatea necesară ocrotirii și protejării mediului inconjurător, condițiile adecvate pentru menținerea calității vieții în mediile mai mult sau mai puțin aglomerate.

Realizarea marilor obiective privind repartizarea rațională a forțelor de producție, dezvoltarea ascendentă a economiei în ansamblu și în profil teritorial, pe lîngă faptul că asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, duce în mod consecvent la dezvoltarea clasei muncitoare în toate zonele țării, concură la egalitatea economică și socială între toți cetățenii. În mod firesc se produc mutații în gradul de ocupare a populației la nivelul fiecărui județ, în structura populației ocupate. În anul 1980, bunăoară, în peste jumătate din județele țării populația ocupată în industrie o va depăși pe cea ocupată în agricultură.

Dezvoltarea economiei în profil teritorial contribuie la exercitarea deplină a tuturor atributelor democrației socialiste, la ridicarea nivelului de trai pentru întreaga populație a țării. Fiecare cetățean al țării, indiferent de naționalitate, se bucură din plin de realizările civilizației noastre socialiste. Se creează condiții adecvate pentru participarea largă, directă la rezolvarea problemelor economice și sociale specifice așezărilor și zonelor geografice în care oamenii trăiesc și, implicit, pentru participarea lor la conducerea întregii societăți, toate acestea în cadrul liniilor directoare din vastul Program al partidului și în sensul umanismului socialist de care Programul este animat.

Sint semnificative, astfel, cele arătate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la implicațiile majore ale dezvoltării armonioase în profil teritorial. În Program, spunea secretarul general al partidului nostru, „se subliniază rolul important pe care-l are amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării — aceasta contribuind la realizarea practică a principiilor socialiste și comuniste, la adevărata egalitate în drepturi, permițînd participarea activă a maselor populare la întreaga viață economică-socială a țării”.

Orientări în dezvoltarea zonală

VIAȚA a demonstrat că împărțirea administrativ-teritorială a țării, îmbunătățită în anul 1968, a constituit o pirghie însemnată pentru realizarea la un nivel superior a funcțiilor organizatorice, politice și economice ale partidului și statului nostru. Crearea de unități administrativ-teritoriale bine echilibrate, atit sub raportul populației și suprafeței, cit și în general al potențialului social-economic, a favorizat amplasarea rațională a capacităților de producție pe întreg teritoriul, dezvoltarea armonioasă a județelor, a tuturor zonelor țării. În acest sens se are în vedere cunoașterea condițiilor economice și geografice diferențiate din fiecare județ sau zonă, a decalajelor care mai există în dezvoltarea unor județe sau zone geografice.

Așa cum rezultă din proiectul de Program al partidului, factorul esențial care va avea o influență hotărîtoare asupra dezvoltării tuturor zonelor țării, județelor și localităților va fi și în viitor politica Partidului Comunist Român de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.

Potrivit orientărilor cuprinse în documentele de partid ce vor fi dezbătute de Congresul al XI-lea, în județele rămase în urmă se asigură, și în cincinalul următor, sporirea producției industriale în ritmuri mult mai înalte decît media pe țară, ceea ce va contribui nemijlocit la preponderența industriei, atit pe întreaga economie cit și în fizionomia fiecărui județ, iar de aici în configurația tuturor zonelor țării.

Repartizarea rațională, echilibrată a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării se realizează prin îmbinarea organică a criteriilor fundamentale, adică a celor economice și a celor sociale, ca premisă indispensabilă a dezvoltării județelor și localităților. În practică, aceasta impune o corelare organică a tuturor caracteristicilor fiecărui județ, luarea în considerare a structurilor existente, a gradului de concentrare și a modului de utilizare a forței de muncă. Se are în vedere în acest fel selectarea căilor celor mai favorabile pentru asigurarea capacității tehnice necesare dezvoltării industriale. În unele județe orientarea principală poate fi spre modernizarea, amplificarea și extinderea profilului unităților existente, în altele spre amplasarea de noi unități. Îndeosebi în cel de-al doilea caz se au în vedere tradițiile locale, gradul de pregătire a forței de muncă, specializarea și profilul unor centre sau zone din județele limitrofe. În schema alăturată (nr. 1) privind politica de dezvoltare armonioasă a teritoriului sint incluse tocmai acele puncte nodale care, interferindu-se, condiționează în practică reducerea sistematică a decalajelor în dezvoltarea unităților administrative sau la nivelul zonelor geografice mai largi.

Repartizarea optimă a forțelor de producție presupune o evaluare științifică a resurselor locale, a potențialului fiecărei zone, pornind de la baza de materii prime și pînă la posibilitățile de folosire a forței de muncă. Realitățile deja cunoscute confirmă faptul că majoritatea județelor patriei noastre, marile zone geografice, dispun de resurse de bază necesare dezvoltării lor economice și sociale. Avem în vedere baza de materii prime, condițiile naturale, resursele de muncă, posibilitățile de aprovizionare etc.

Esențialul constă în a asigura, prin procesul de amplasare a unităților productive, un profil specific fiecărei zone, cu împletirea corespunzătoare a principalelor sectoare de activitate.

Optica teritorială a dezvoltării economiei naționale nu se limitează la județe sau zone mari geografice. Un rol important în dezvoltarea armonioasă a teritoriului îl au orașele, satele, comunele în general. Așa cum se prevede în Programul Partidului Comunist Român, pînă 1990—2000 se vor dezvolta circa 300—400 de noi centre urbane. În acest fel se creează noi zone de gravitație către un anumit oraș, corespunzător categoriei de mărime sau funcționalităților acestuia.

Concepția Programului P.C.R. și a Directivelor Congresului al XI-lea cu privire la rețelele de așezări rezultă din necesitatea amplasării raționale a unităților economice în raport cu condițiile teritoriului și cu cerințele asigurării cooperării pe plan național. Asemenea obiective se realizează deja cu succes în cadrul programului național de sistematizare a teritoriului, a localităților urbane și rurale, în corelație cu ritmul susținut al industrializării socialiste. În viziunea mai largă a Programului P.C.R. dezvoltarea complexă, multilaterală, concomitentă a orașelor și satelor asigură un sistem direct de legături economico-sociale reciproce, influențînd puternic asupra zonelor în care se află situate localitățile, ducind la ștergerea treptată a deosebirilor dintre sat și oraș. Repartizarea ratională a forțelor de producție la nivelul unităților teritoriale administrative asigură deci o bună funcționalitate și cooperare zonală, contribuie în ultimă instanță la crearea echilibrului obiectiv necesar între populație, dezvoltare și mediul înconjurător.

Asemenea echilibru se realizează în practică datorită politicii și concepției clare din Programul partidului nostru în problemele demografice, precum și politicii și concepției asupra gestiunii raționale a resurselor naturale, asupra gospodăririi cu grijă a avuției naționale a țării. Este grăitoare în acest sens politica judicioasă de punere în circuitul economic a rezervelor geologice ale țării în general. Fundamental în această concepție este faptul că ritmurile de valorificare a resurselor geologice și consumul de substanțe minerale sînt armonizate, dîndu-se prioritate ritmului de creștere a rezervelor geologice.

Tendință netă spre echilibrare și armonizare

CONCEPȚIA și măsurile prevăzute în Programul partidului și în Directivele Congresului al XI-lea sînt fundamentate pe experiența dobîndită pînă acum în dezvoltarea socialistă a țării noastre, care arată că perfecționarea continuă a conducerii economiei românești planificate a determinat o creștere puternică a producției, atît pe ansamblul țării cît și în profil teritorial, la nivelul județelor și orașelor.

În perioada 1966–1970 și în anii actualului cincinal s-au realizat obiective economice noi, amplasate prioritar în județele cu potențial industrial scăzut. Volumul investițiilor a fost și este din ce în ce mai activ orientat spre județele în economia cărora agricultura este preponderentă, dacă nu dominantă. Consecința firească a politicii partidului nostru de a asigura repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu a determinat un volum considerabil de investiții în județe ca : Vaslui, Harghita, Bistrița-Năsăud, Covasna, Gorj, Sălaj, unde în actualul plan cincinal investițiile depășesc de aproximativ 5 ori nivelul perioadei 1966–1970. Un volum de investiții de asemenea însemnat l-au primit județe ca Mehedinți, Tulcea, Dîmbovița etc. Acestea sînt exemple concludente de aplicare consecventă a politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării.

În asemenea situație a fost posibilă o dezvoltare economico-socială echitabilă pentru toate județele țării, o politică de creare a unui echilibru economico-social în dezvoltarea județelor.

Practica anilor de după 1965 marchează o orientare evidentă în direcția dezvoltării prioritare a industriei în județele cu pondere mai scăzută în producția globală industrială a țării, orientare subliniată pregnant și în proiectul de Directive pe anii 1976–1980. În perioada din 1971 și pînă în prezent, 15 dintre județele țării au obținut ritmuri medii anuale de creștere a producției globale industriale cu mult superioare ritmului mediu anual pe țară. În județul Dîmbovița bunăoară, care în perioada 1966–1970 avea un ritm mediu anual doar de 8,8%, în anii de după 1970 ritmul mediu anual sporește de peste 2,5 ori. Alte județe ale căror ritmuri mari de creștere a producției industriale depășesc cu mult media pe țară sînt : Olt, Tulcea, Vîlcea, Buzău, Argeș, Teleorman, Mehedinți, Gorj, Sălaj etc.

Consecința firească a unei asemenea orientări a fost reducerea treptată a unor decalaje între județele țării în ceea ce privește ritmurile lor de dezvoltare. Exemplu concludent este și faptul că dacă în anul 1965, din totalul județelor 30 aveau o producție globală industrială în valoare de sub 5 miliarde lei, astăzi numărul lor s-a redus la șase (schema nr. 2). Este acesta un argument puternic care dovedește temeinicia și caracterul judicios al prevederii din proiectul de Directive potrivit căreia în anii 1976–1980 fiecare județ va ajunge să aibă o producție globală industrială de cel puțin 10 miliarde lei. De fapt, aproape jumătate din județele țării depășesc de pe acum acest nivel. Multe județe care erau cunoscute în trecut prin nivelul lor slab de dezvoltare industrială se situează astăzi la nivelul județelor tradiționale dezvoltate sau devenite mai demult fruntașe în ce privește dezvoltarea lor industrială. Județe ca Argeș, Galați, depășesc deja nivelul județului Hunedoara.

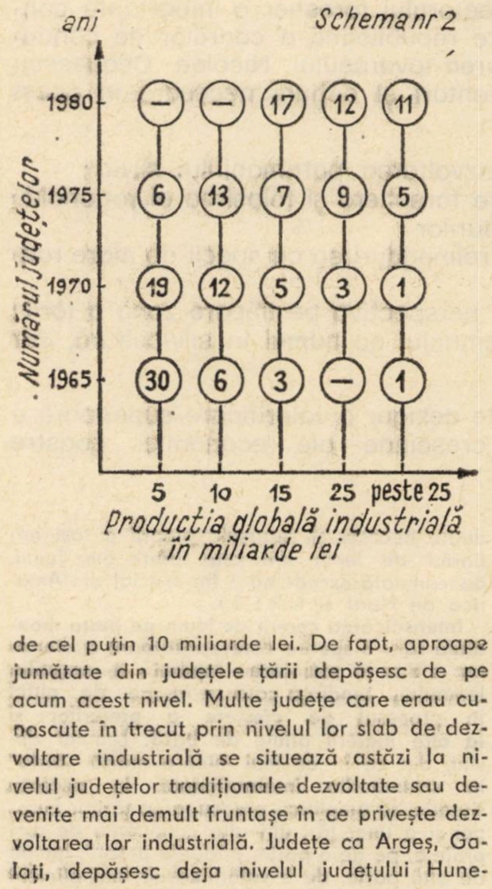

Semnificativ este faptul că industria se înscrie ca factor preponderent în dezvoltarea fiecărui județ, nemaivorbind de ansamblul economiei naționale. În toate județele țării încă din viitorul cincinal producția globală industrială, calculată în lei pe locuitor, va depăși considerabil pe cea agricolă.

În condițiile acestui ritm de creștere a producției industriale, la nivel de județ se produc modificări substanțiale în structura însăși a industriei. Într-o serie de județe ponderea industriei chimice devine din ce în ce mai mare, atingînd valori situate între 14–15% și pînă la 42% din valoarea producției globale din întreg județul. În această categorie se înscriu județe ca Vîlcea, Teleorman, Buzău, Argeș, Dolj, Brăila. În afară de industria chimică, un loc din ce în ce mai activ îl ocupă industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor, metalurgia feroasă și neferoasă.

Generalizarea unei structuri industriale raționale la nivelul fiecărui județ rămîne încă o problemă de mare actualitate. Există județe cu profil industrial dominat de industria ușoară și alimentară (Vrancea, Vaslui, Ialomița), în timp ce în altele apare o tendință de supraspecializare (Caraș-Severin, Hunedoara, Galați). Fără a putea fi socotite în ansamblu aspecte negative, asemenea situații au determinat unele inegalități în folosirea rațională a forței de muncă – a celei feminine în special –, precum și pe grupe de vîrstă. Legat de aceasta, prevederile planului cincinal 1976–1980 consemnează sarcini precise privind diversificarea producției globale industriale pe locuitor, prin folosirea la maximum a tuturor posibilităților locale.

Agricultura, prin gradul ei de înzestrare și modernizare, precum și evoluția continuă a transporturilor contribuie din plin la dezvoltarea armonioasă a județelor, a fiecărei zone geografice a țării. Înzestrarea cu mașini agricole se realizează în funcție de specificul economic al fiecărui județ și al fiecărei zone geografice, luîndu-se în considerare și condițiile de relief și cele pedoclimatice. Se pornește de la faptul că față de media pe țară de dotare cu tractoare și mașini a unităților agricole, care este de 84 ha teren arabil la un tractor fizic, marea majoritate a județelor se situează sub această cifră. De exemplu, în județele Argeș, Sibiu, Brașov, Constanța, Ilfov ș.a. media pe tractor fizic este sub 70 ha. Anii care vor veni vor consemna un pas mare înainte și sub acest aspect.

Amplificarea și modernizarea căilor de comunicație determină apropierea continuă, mai operativă între județele țării, asigurînd un trafic sporit între diferitele zone cu un anumit specific în producție. Directivele prevăd în continuare eforturi pe linia sporirii echipării teritoriului, a reducerii distanțelor și a creșterii eficienței transporturilor în general.

ÎNFĂPTUIREA PREVEDERILOR Programului P.C.R. și ale Directivelor Congresului al XI-lea privind dezvoltarea echilibrată a economiei naționale în profil teritorial constituie o necesitate obiectivă în procesul valorificării superioare a resurselor materiale și umane, al creării unei egalități economice-sociale depline între toți membrii societății, al realizării unui nivel de viață din ce în ce mai ridicat în toate județele și localitățile țării. Înfăptuirea acestor prevederi constituie o certitudine a viitorului, fundamentată în zilele noastre.

prof. univ. dr. Vasile S. CUCU

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

PĂDURILE — „UZINE“ COMPLEXE ALE NATURII (I)

EVOLUȚIA unor fenomene economice pe plan mondial, determinate de afluența de penurii la unele produse și materii prime își regăsește rezonanțe profunde în strategiile de acțiune și dezvoltare ale unor întregi sectoare economice. Astfel, în condițiile în care tendințele de împuținare a masei lemnoase determină pe piața mondială simptome certe de acutizare a cererilor la această materie primă, în situația în care lemnul devine o problemă a cărei rezolvare optimă în perspectivă prezintă necunoscute chiar pentru țări care în prezent au disponibilități însemnate, apare și pentru economia noastră necesitatea unei gospodăriri mai raționale a acestei avuții naționale.

La strategia de dezvoltare a sectorului forestier o importantă contribuție a adus-o recenta Consfătuire republicană a cadrelor de conducere din silvicultură, unde cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu definea cu claritate principalele orientări și acțiuni necesare în acest sector:

- conservarea, apărarea și dezvoltarea patrimoniului silvic;
- împădurirea întregii suprafețe forestiere și folosirea ei rațională;
- inventarierea riguroasă a pădurilor;
- refacerea fondului forestier, reîmpădurirea cu specii de mare randament;
- elaborarea unui program de perspectivă pe fiecare zonă a țării;
- valorificarea superioară a lemnului nu numai în silvicultură, dar și în sectorul industrial.

Toate aceste măsuri vor permite desigur o valorificare superioară a lemnului, satisfacerea cerințelor crescînde ale economiei noastre naționale.

Echilibrul fragil dintre resurse și necesarul de lemn

POPULAȚIA GLOBULUI crește zilnic cu peste 175 000 locuitori, dar suprafața pădurilor în majoritatea țărilor descrește, doar în unele țări fiind staționară. Fiecare nou locuitor al globului devine un consumator potențial de materiale lemnoase sub diversele forme sau produse. **Din studiile întocmite de Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite** (F.A.O.) **și de către alte organisme internaționale, reiese că în ultimii 25 de ani, în Europa** (fără U.R.S.S.) **s-a creat un decalaj între consumul de lemn și resursele sale.** La nivelul anului 1965 deficitul de lemn al Europei atinsese aproape 50 mil. m³, iar pentru anul 1975 se prevede o creștere a acestuia la 75 mil. m³. **Într-o perioadă de 25 de ani** (1951–1975) **consumul european de lemn s-a dublat, dar resursele n-au avut nici pe departe acest ritm de creștere.** Pentru perioada 1970–1975 deficitul însumat de lemn al țărilor europene (fără U.R.S.S.) a fost de circa 300 mil. m³, iar pentru perioada 1975–1980 deficitul se va amplifica.

Soluția la care au trebuit să recurgă unele din țările Europei pentru a realiza echilibrul dintre necesar și resursele proprii a fost importul de lemn din alte părți ale lumii, deocamdată excedentare (în special din America de Nord și U.R.S.S.).

Intensificarea cererii de lemn pe piața mondială fără o sporire corespunzătoare a ofertelor a dus la majorarea repetată a prețurilor lemnului, tendință care se înscrie de altfel în procesul de creștere a prețurilor și la alte materii prime de bază. Lemnul devine din ce în ce mai mult o marfă „forte“ în schimburile internaționale. În această situație, se amplifică preocuparea țărilor Europei și a unor țări din alte continente de a-și proteja, pe de o parte, pădurile proprii, iar pe de altă parte, de a valorifica cît mai eficient cantitățile de masă lemnoasă supuse tăierii.

Potrivit inventarelor forestiere mondiale întocmite sub egida F.A.O., o mare parte din suprafața pădurilor de pe glob (circa 40%) este foarte greu accesibilă omului, fiind situată în zonele nelocuite din regiunile reci sau din cele tropicale, lipsite de căi de transport, aflate la distanțe enorme de așezările omenești. **Desigur, aceste păduri constituie o rezervă potențială de lemn, pentru viitor, dar exploatarea lor implică considerabile eforturi financiare și materiale.**

În țara noastră resursele de lemn au acoperit pînă în prezent în mod satisfăcător necesarul mereu în creștere al ramurilor economice consumatoare, asigurînd totodată și exportul unor cantități importante de produse din lemn. Pentru viitor **odată cu creșterea necesarului de hîrtie și cartoane, a consumului de mobilă, a necesarului de cherestea pentru mașini și vagoane, a celui de lemn de mină și pentru construcții, echilibrul dintre resurse și necesar nu va mai putea fi păstrat decît cu condiția luării în continuare a unor măsuri, atît pentru creșterea producției pădurilor, cît și pentru raționalizarea consumurilor.**

Problema luării și aplicării unor măsuri adecvate se pune cu atît mai acut cu cît din 1974 s-a trecut la **încadrarea tăierilor anuale de masă lemnoasă în cota normală a pădurilor.** Totodată, nu trebuie pierdut din vedere faptul că țara noastră a fost și este necesar să rămînă în continuare exportatoare de produse din lemn (desigur crescînd ponderea celor cu valoare unitară ridicată), ceea ce implică restrîngerea consumului intern în limitele strict necesare.

Pe fiecare hectar de suprafață forestieră să crească pădure!

PATRIMONIUL FORESTIER al României mult mai întins în trecut, **a ajuns în zilele noastre la 26,6% din suprafața totală a țării.** (Interesant de menționat că la începutul secolului XIX acest procent era de peste 60%, dar apoi suprafața forestieră s-a restrîns treptat). **Procentul de 26,6% situează țara noastră pe locul 13 în Europa** (din 26 de țări), înaintea unor țări ca Franța (20%), Belgia (19,4%), R.D.G. (25,2%), dar mult în urma unor țări ca Suedia (53,4%), Finlanda (69,3%), R.S.F. Iugoslavia (35,7%), Austria (38,3%), U.R.S.S. (34,4%). Menționăm că media europeană este de 29,3% iar cea mondială de 29,1%. Dacă pe total specii – ca pondere a suprafeței forestiere în suprafața totală a țării – ocupăm în Europa un loc mijlociu, în ce privește proporția pădurilor de rășinoase ne plasăm pe un loc mai modest, și anume locul 16 (cu 6,7%, în timp ce media europeană este de 17,1%, iar cea mondială 9,3%).

Și ca suprafață de pădure ce revine la un locuitor, situația țării noastre nu este prea bună: în Europa locul 10 pe total specii (cu 0,330 m³) și locul 15 la pădurile de rășinoase (cu 0,082 m³). Din comparația datelor statistice reiese că fiecărui locuitor din România îi revine o suprafață de pădure de 14 ori mai mică decît unui locuitor din Finlanda, de 9 ori decît unuia din Suedia, de 7 ori decît unuia din Norvegia, de 10 ori decît unuia din U.R.S.S. etc., iar la pădurile de rășinoase, discrepanțele sînt și mai accentuate (graficul nr. 1).

> „**În domeniul silviculturii se va urmări** conservarea și dezvoltarea fondului forestier, **respectarea normelor de exploatare impuse de gospodărirea judicioasă a pădurilor — important patrimoniu național.**
>
> **Se va realiza** creșterea productivității pădurilor **prin intensificarea ritmului de înlocuire a arboretelor slab productive, degradate și necorespunzătoare cu arborete de înalt randament, precum și prin accelerarea ritmului de dezvoltare a culturilor intensive.**
>
> **Se vor stabili** zonele în care se pot extinde rășinoasele, **astfel încît acestea să dețină o pondere de 65—70 la sută din totalul reîmpăduririlor și împăduririlor ce se vor realiza în perioada 1976—1980.**
>
> **Se va accentua ritmul de extindere a culturilor unor** specii cu creștere rapidă, **în vederea producerii unor cantități cît mai mari de lemn** pentru celuloză, plăci aglomerate și fibrolemnoase și alte produse din **lemn. Va spori producția de masă lemnoasă prin împădurirea terenurilor degradate și a altor suprafețe din afara fondului forestier care nu pot fi folosite pentru cultura plantelor, pomicultură și viticultură".**
>
> (Din proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976–1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990).

Din **situația** prezentată (completată și cu cea din graficul nr. 2), reiese cu pregnanță un adevăr care trebuie privit cu toată atenția și răspunderea : **nu sîntem o țară bogată în păduri.** Desigur, față de creșterea continuă a populației, a așezărilor omenești, a căilor de comunicații, a unităților industriale, față de necesitatea menținerii cît mai întinse a suprafețelor agricole, n-ar fi realist să se pună problema sporirii suprafeței forestiere, decît cu acele suprafețe care nu pot fi folosite pentru cultura plantelor.

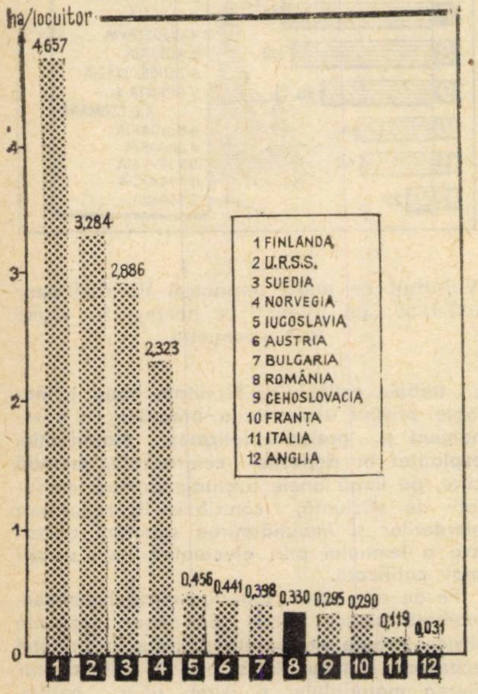

Grafic nr. 1

Suprafața de pădure ce revine pe locuitor, în unele țări europene

Rămîne însă ca o sarcină permanentă a factorilor responsabili de a urmări ca suprafața forestieră a țării să fie utilizată deplin și cît mai eficient. În acest sens mai sînt destule lucruri de făcut. **Trebuie arătat că fondul forestier al țării, evaluat la 6 313 000 ha, cuprinde doar 91,5% păduri productive, restul de 8,5%** (peste 500 mii ha) **fiind păduri degradate, neregenerate sau chiar terenuri fără păduri.** Pe astfel de terenuri, cu o oarecare vegetație forestieră, se obține o producție foarte mică și cu lemn de proastă calitate.

Prin măsurile întreprinse cît și prin eforturile perseverente și conjugate ale tuturor factorilor interesați, trebuie să se ajungă treptat la situația ca fiecare hectar din suprafața forestieră a țării să aibă vegetația cea mai potrivită, mai productivă și mai economică în raport cu regiunea geografică respectivă și cu condițiile pedoclimatice locale.

Rezultatele obținute în această direcție în anii socialismului sînt meritorii și edificatoare (graficul nr. 3) ; **în perioada 1951–1970 s-au executat lucrări de împăduriri și completări pe o suprafață de circa 1 400 000 ha.** O atenție aparte s-a acordat plantării de păduri în zonele intens defrișate de regimul burghez și supuse eroziunii, precum și măririi suprafețelor de rășinoase. În acest an se vor efectua lucrări de împăduriri în fondul forestier administrat de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții pe o suprafață de 75 mii ha (din care circa 50 mii ha cu specii de rășinoase) și încă 11 mii ha în fondul forestier comunal.

Datorită neglijenței și lipsei de interes manifestate în trecut, o suprafață de 840 mii ha de pădure este constituită din arborete cu productivitate scăzută ; de aceea, se urmărește ca pînă în 1980 această suprafață să fie restrînsă foarte mult (sub 1%), prin măsuri de înlocuire cu specii valoroase și productive.

Lucrările de extindere in cultură a pădurilor de rășinoase vor continua – așa cum se subliniază și în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al partidului – **și în anii următori ajungînd să reprezinte 65–70% din totalul împăduririlor și reîmpăduririlor ce se vor efectua în anii viitorului plan cincinal.** Astfel, ținînd seama de situația actuală și de necesitatea de perspectivă, proporția pădurilor de rășinoase în fondul forestier național va crește astfel treptat de la circa 25% în 1970, la 30% în 1980, la 35% în 1990 și la 40% în 2010 (media europeană actuală este de circa 58%). Cercetătorii sînt preocupați în prezent de găsirea unor noi soluții de îmbunătățire a tehnologiilor de extindere a culturilor de rășinoase în afara arealului, de a organiza procesul de producție în unitățile în care se va extinde cultura acestora, de a stabili măsuri eficiente pentru prevenirea și combaterea dăunătorilor.

Productivitate peste media europeană, dar ea poate fi mai mare

POSIBILITĂȚILE practic reduse pe care le avem de a mări suprafața totală forestieră, ne determină să considerăm, fără nici un dubiu, că **principala cale de creștere a producției de lemn o constituie sporirea continuă a productivității pădurilor, adică a cantității de lemn ce se poate recolta la hectar.** În această privință dispunem de condiții naturale deosebit de favorabile creșterii intense a speciilor forestiere valoroase. Astfel, **sporul anual brut la un hectar de pădure de rășinoase în țara noastră este de 4,82 m^3** (locul 5 în Europa), **în timp ce media europeană este de 2,72 m^3, iar la pădurile de foioase creșterea anuală brută de lemn la hectar este de 2,92 m^3** (locul 9 în Europa), **față de media europeană d 2,26 m^3.**

Condițiile climatice și de sol favorabile culturilor forestiere precum și efectul pozitiv al măsurilor silviculturale luate pe parcursul multor zeci de ani, se oglindesc pregnant și în volumul de masă lemnoasă existent „pe picior" la hectar, care la rășinoase (graficul nr. 4) este de 274 m^3 (locul 1 în Europa), iar la foioase de 154^3 (locul 5 în Europa).

Desigur, o asemenea situație nu poate decît să ne bucure, dar ea nu trebuie să ne mulțumească, întrucît unele rezultate obținute de silvicultorii de la noi și din alte țări arată că, prin măsuri adecvate, productivitățile actuale – chiar cele de vîrf – pot fi substanțial îmbunătățite și extinse pe suprafețe mari forestiere. **Față de condițiile naturale de la noi, există posibilități certe de creștere a productivității medii actuale a pădurilor de la**

Pentru protecția pădurilor

- După cel de-al doilea război mondial toate țările europene și majoritatea țărilor lumii au început să se preocupe de protejarea pădurilor, de exploatarea lor rațională. În Anglia, în baza unui program de durată, se desfășoară o acțiune de plantare a pădurilor, astfel ca în următorii 50 de ani să se împădurească 2 milioane ha (10 la sută din suprafața țării), executîndu-se totodată cîte 700 km drumuri forestiere anual. În S.U.A. servicii de specialitate au elaborat un plan privind complexul problemelor forestiere pe perioada 1962—2000. În Italia se aplică un plan de producție forestieră pe 50 de ani, avîndu-se în vedere extinderea plantațiilor de rășinoase și exotice repede crescătoare. În Finlanda, acum 10 ani a fost adoptat un program care are ca obiectiv dezvoltarea producției forestiere pentru a se asigura nevoile crescînde ale industriei și cererile țărilor importatoare.
- Preocupările statelor pentru problemele pădurii și ale materialelor lemnoase se focalizează, în organismele O.N.U.—F.A.O. și Comitetul Lemnului din C.E.E. etc. — unde se elaborează studii privind tendințele producției, consumului și comerțului de lemn în Europa și din alte părți ale lumii, și unde se reunesc datele statistice ale țărilor privind inventarele forestiere (pe grupe de specii, clase de vîrstă, creștere anuală, accesibilitate etc), tăierile anuale, împăduririle, domeniile consumului ș.a., ceea ce permite o cunoaștere și o analiză mai profundă a resurselor mondiale de lemn, cu posibilitatea luării măsurilor care se impun pentru creșterea și punerea lor în valoare.
- În România în baza H.C.M. 1 446/1966, s-a elaborat un studiu privind dezvoltarea economiei forestiere în următorii 40 de ani, care a oferit elemente necesare în stabilirea dimensiunilor corespunzătoare de dezvoltare a unor ramuri mari consumatoare de materiale lemnoase, precum și pentru luarea acelor măsuri care să ducă la creșterea producției pădurilor și raționalizarea consumurilor.

3,4 m³/ha/an la 5–6 m³/ha/an, ceea ce ar **echivala cu o masă lemnoasă suplimentară de circa 10 milioane m³ anual.**

Așa cum se subliniază în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al partidului, în acest sens s-au luat și sînt în curs de desfășurare măsuri și acțiuni eficiente. Una din ele se referă la **extinderea culturilor de specii repede crescătoare de rășinoase, de foioase** (salcie, plop, salcîm) **și a celor cu valoare economică ridicată** (nuc, paltin, frasin), **astfel ca suprafața acestora să crească de 3,7 ori față de situația actuală.** În acest fel se va obține de pe aceste suprafețe un spor de masă lemnoasă de 5–10 m³ pe an la hectar față de media producției în cazul pădurilor naturale.

O altă măsură se referă la **crearea de culturi forestiere specializate** – într-un ritm anual de circa 15 000 ha –, **amplasate în suprafețe compacte în apropierea centrelor consumatoare,** ca de exemplu culturile specializate de lemn pentru celuloză care, după o perioadă relativ scurtă (15–40 ani față de 60–100 ani ca la restul pădurilor), pot fi exploatate, obținîndu-se de pe aceeași suprafață o producție mărită de lemn.

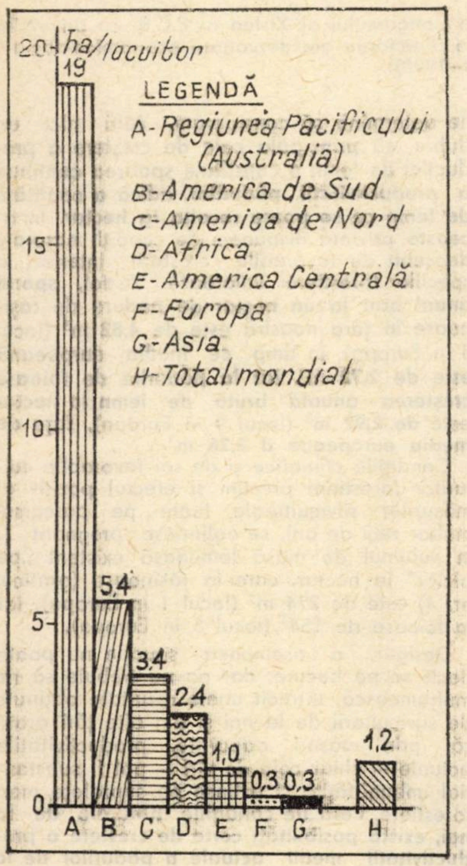

Grafic nr. 2

Suprafața de pădure ce revine la un locuitor în marile zone ale globului

În atenția silvicultorilor se află și o altă metodă de creștere a productivității pădurilor, și anume **prin culturi intensive realizate pe terenuri irigate pe care se poate obține o cantitate dublă de lemn.** Constituirea a două blocuri experimentale în suprafață de 100 ha, cu perspectiva ca în următorii 15–20 ani plantațiile pe terenuri irigate să ajungă la 100 mii ha, trebuie să constituie pentru organele noastre silvice un imbold de a amplifica această acțiune, pentru a pune la îndemîna economiei cantități sporite de lemn.

Totodată, trebuie accentuată preocuparea pentru **înființarea de plantații speciale** (ferme) **de arbori foarte repede crescători indigeni sau exotici** (plopi, salcie, pini, molizi, paulownia), **care să devină exploatabile pentru lemn de celuloză după 10–15 ani.**

Cît și de ce pierderi în exploatări?

PREOCUPĂRILE sectorului de silvicultură privind creșterea resurselor forestiere se completează firesc cu cele ale sectorului de exploatare pentru **reducerea pierderilor în pădure.** Trebuie făcută o precizare de la bun început: nicăieri pe glob nu s-a ajuns la situația de a se elimina total pierderile de masă lemnoasă în procesul dificil și complex al exploatării și transportării ei de la pădure la locul de consum. Ca urmare, se pune problema cuantumului acestor pierderi. În unitățile noastre forestiere, odată cu sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor de doborît, secționat, scos, apropiat, încărcat, odată cu îmbunătățirea sortării masei lemnoase, odată cu atragerea în consum a masei lemnoase de mici dimensiuni, pierderile din exploatări s-au redus progresiv, astfel:

	1950	1960	1965	1970	1975
					(evaluări)
% din masa lemnoasă exploatată	10,9	7,4	4,3	3,8	3,3

Este de menționat că **în prezent fiecare procent de pierderi reprezintă peste 200 mii m³ de lemn, ceea ce la nivelul anului 1974 înseamnă circa 800 mii m³.** Desigur, scăderea procentului de pierderi de la 10,9% la 3,3% este un rezultat meritoriu al sectorului de exploatări forestiere, dar cantitatea de circa 800 mii m³ lemn trebuie a fi socotită încă destul de mare în situația în care fiecare metru cub trebuie să satisfacă o nevoie stringentă în economie.

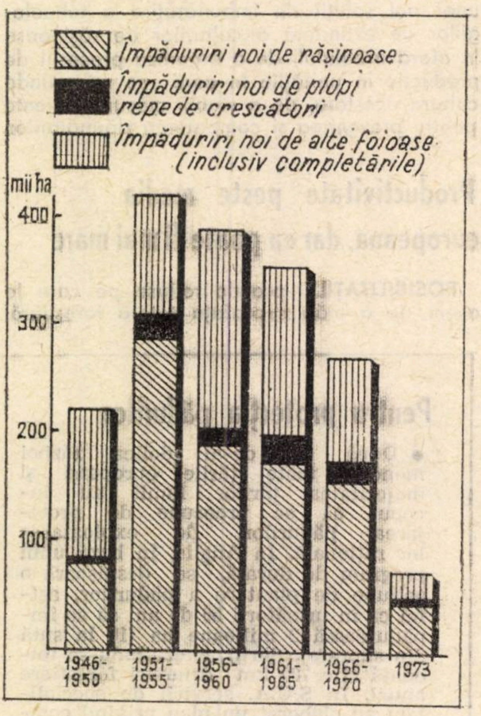

Grafic nr. 3

Dinamica lucrărilor de împădurire pe principalele specii în perioada 1946-1973

De aceea, orice măsură menită să reducă pierderile și risipa de lemn în exploatări, este binevenită și trebuie aplicată deîndată și cu perseverență. În acest sens considerăm că **trebuie extinsă cu fermitate noua tehnologie privind exploatarea arborilor cu coronament și preindustrializarea materialului exploatat în depozite centralizate, metodă care, pe lîngă unele avantaje privind indicatorii de eficiență, contribuie la reducerea pierderilor și îmbunătățirea structurii calitative a lemnului prin efectuarea unei sortări mai calificate.**

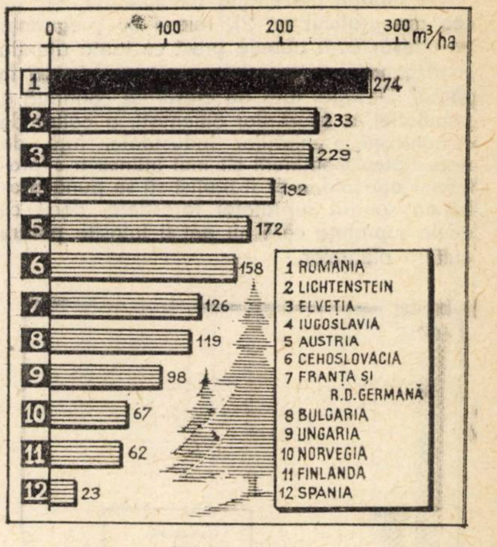

Grafic nr. 4

Volumul de masă lemnoasă de rășinoase existent „pe picior" la hectar, în unele țări europene

Pe de altă parte, **întreaga masă lemnoasă, marcată pentru tăiere de către organele silvice trebuie exploatată și dată în circuitul economic în timp util, spre a se evita deprecierea materialului și ivirea unor perturbații în echilibrul stocurilor de lemn pe fazele de lucru la pădure, așa cum se întîmplă la unele unități care, în goană după obținerea unor indicatori favorabili, neglijează scoaterea lemnului de foc, ceea ce duce la formarea de stocuri supranormative în pădure.** În același sens trebuie să se acționeze și cu masa lemnoasă dispersată și din locuri greu accesibile spre a se evita situația din anul 1973, cînd s-a dat în consum o cantitate mai mică cu circa 40 mii m³ decît cea identificată și planificată a fi scoasă.

În calculele de masă lemnoasă pentru anul 1974 s-a avut în vedere ca un volum de circa 4 mil. m³ să se exploateze și să se valorifice în condiții diferite de cele ale masei lemnoase normale, și anume: din doborîturi de vînt, din locuri greu și foarte greu accesibile, din curățiri pe firul văilor, colectări de arbori din doborîturi dispersate, lemn provenit din exploatări „cu firul" etc.

Nu de mică importanță sînt măsurile „mărunte" ce pot fi luate la fiecare loc de muncă și care duc la reducerea sau eliminarea pierderilor evitabile de lemn la pădure. O asemenea măsură se referă la instruirea periodică a muncitorilor pentru respectarea întocmai a regulilor privind lungimile cioturilor la arborii care se doboară, precum și cele privind supralungimile care se lasă lemnului aflat în catarge sau secționat pe sortimentele de bază (bușteni, lemn de mină etc.).

În condițiile actuale ale economiei noastre, cînd se pune un accent din ce în ce mai pronunțat pe laturile calitative ale activității, muncitorii, tehnicienii și inginerii din sectorul de exploatări forestiere pot contribui din plin la asigurarea cu cantități sporite de materiale lemnoase din același volum de masă lemnoasă supusă tăierii.

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

Un obiectiv prioritar:

ACCELERAREA ÎNNOIRII PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

DEZVOLTAREA IMPETUOASĂ a industriei construcțiilor de mașini în țara noastră se realizează în condițiile înnoirii și diversificării producției, ale organizării unor subramuri de înaltă tehnicitate. Între acestea, un loc de frunte îl ocupă **industria rulmenților și organelor de asamblare,** ale căror produse sînt componente de bază ale unor importante mașini și utilaje (tractoare, autocamioane, mașini-unelte, motoare electrice, locomotive Diesel, vagoane de cale ferată, autoturisme etc.).

De la primii rulmenți fabricați în țară (1949) și pînă în prezent, această industrie a cunoscut o creștere continuă, în perioada 1971—1975 realizînd un ritm mediu anual de 25,2%. Pentru a ilustra și mai pregnant această dezvoltare, este concludent să arătăm că **producția de rulmenți a anului 1953 se realizează astăzi în numai 3 zile.**

În prezent preocupările întreprinderilor, ale centralei, sînt consacrate îndeplinirii în cele mai bune condițiuni a obiectivelor planului pe 1974. Celor 192 mil. lei producție marfă suplimentară, realizate în primii 3 ani ai cincinalului, li se adaugă alte 40 mil. obținute în cele 9 luni care au trecut din acest an. Odată cu eforturile pentru depășirea sarcinilor pe anul în curs, se realizează largi acțiuni și se iau măsuri pentru pregătirea producției anului 1975, pentru asigurarea, încă de pe acum, a tuturor premiselor necesare desfășurării la un nivel superior a activității în anul viitor.

Tehnologiile moderne explică locul ocupat în ierarhia marilor producători

ÎN ANII actualului cincinal eforturile au fost concentrate atît spre **dezvoltarea producției** pe linia amplificării capacității întreprinderilor existente (la Brașov și Bîrlad) și prin construirea de noi unități — Fabrica de rulmenți din Alexandria, cît și spre **diversificarea ei continuă. Prin asimilarea în fabricație a unui număr de 75 noi tipuri de rulmenți de bază, se ajunge la finele anului 1975 la 498 tipuri de bază, ceea ce conduce la un grad de acoperire a consumului intern din producție proprie de 88% față de 65% în 1970.** La sfîrșitul cincinalului indicele orientativ al producției pe un locuitor va fi de 3,7 bucăți, nivel care depășește pe cele atinse de Polonia, Ungaria, Bulgaria și U.R.S.S.

O caracteristică principală a întreprinderilor noastre de rulmenți este integrarea completă a fabricației, exceptînd noua unitate de la Bîrlad, care primește de la Întreprinderea de rulmenți — Alexandria corpurile de rulare, carcasele și garniturile de etanșare. De asemenea, la întreprinderile de rulmenți de la Alexandria și Bîrlad au fost organizate linii tehnologice în flux și linii automate, care execută tipurile de rulmenți de serii foarte mari. Prin măsurile luate, seriile medii de fabricație vor ajunge în 1975 la 166 000 rulmenți, față de 72 000 cît erau în anul 1970.

Pentru îmbunătățirea durabilității și preciziei în funcționare a rulmenților, una din preocupările principale ale activității centralei, au fost adoptate măsuri de perfecționare a fabricației prin folosirea unor soluții moderne, ca de exemplu:

— trecerea de la contactul liniar la contactul modificat pentru rulmenții cu role cilindrice, rulmenții cu role butoi și rulmenții radiali-axiali cu role conice;

— restrîngerea toleranțelor de execuție privind abaterile de formă în scopul creșterii gradului de precizie a rulmenților;

— cercetarea și experimentarea în laborator a soluțiilor constructive, cu privire la creșterea capacității dinamice de bază a rulmenților, prin utilizarea la maximum a secțiunilor utile;

— trecerea la execuția rulmenților etanșați;

— asimilarea în fabricație a rulmenților de construcție specială, utilizați la autocamioanele care se execută după licența MAN, SAVIEM și autoturismele Dacia 1300;

— extinderea executării rulmenților cu condiții de zgomot reduse, utilizate în industria electrotehnică sau pentru alte aparate și agregate, la care se impun condiții de silențiozitate deosebită;

— începerea producției de rulmenți de dimensiuni mici și foarte mici (miniaturale), avînd diametrul interior sub 10 mm.

Tot în scopul ridicării calității rulmenților, cît și creșterii eficienței economice, s-a acționat și în direcția perfecționării tehnologiilor de fabricație. În acest sens, o eficiență ridicată a asigurat-o extinderea aplicării tehnologiilor de fabricație cu obținerea semifabricatelor prin forjare pe mașini de forjat orizontale sau linii automate de forjare. Îmbunătățiri remarcabile s-au adus prin aplicarea de noi tehnologii și la alte elemente, ca de exemplu superfinisarea rolelor conice pen-

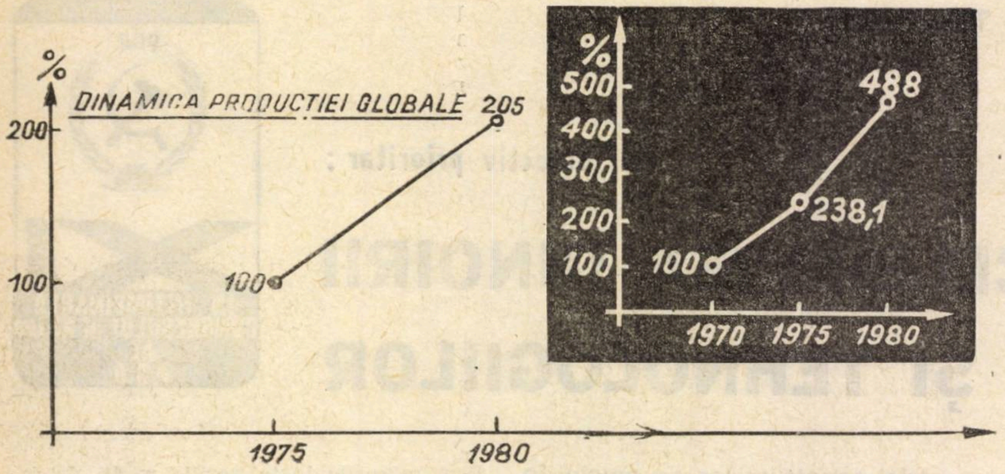

Graficul nr. 1

tru rulmenții de autoturisme, îmbunătățirea construcției de fixare a capacelor de rulmenți „Z“ și „ZZ“. Un progres deosebit urmează a se realiza pînă în 1975 în tehnologia ce se va asimila la obiectivele noi de la Alexandria și Bîrlad, unde mare parte din producție se realizează pe linii automate.

Prestigiul mărcii de fabricație și ridicarea eficienței economice

PREOCUPAREA permanentă pentru ridicarea calității rulmenților s-a concretizat în creșterea prestigiului pe piețele externe, atît în utilizarea acestora cît și în confruntările din cadrul tîrgurilor internaționale. Semnificativ este faptul că în anul 1974 pentru buna reputație pe piața spaniolă, țara noastră a primit „Trofeul calității“.

Nu mai puțin importantă mai ales în ce privește diminuarea costurilor de producție, este **utilizarea la un grad cît mai ridicat a materiilor prime.** Alături de acțiunile care privesc normarea strictă a consumurilor, au fost luate măsuri pentru gospodărirea cu răspundere a fiecărui gram de metal, care s-au concretizat în diminuarea consumurilor specifice, în creșterea producției de rulmenți din aceeași cantitate de metal.

Iată cum au evoluat indicii de utilizare a metalului în perioada 1971-1975 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Rulmenți	U/M	Realizări				Preliminări
		1971	1972	1973	1974	1975
Indice de utilizare	%	0,424	0,428	0,433	0,435	0,439

Alături de rulmenți, **centrala realizează, începînd din 1963, prin unitățile de care dispune, și organe de asamblare** (șuruburi, piulițe, prezoane, nituri etc). Deși față de 1970 producția obținută în prezent s-a dublat, ritmul lent în care s-a dezvoltat în trecut această industrie în țara noastră, nu a permis și nu permite încă să acopere în totalitate nevoile economiei cu astfel de produse. De aceea, pot fi întîlnite și astăzi multe întreprinderi constructoare de mașini care își rezolvă cu forțe proprii o bună parte din aprovizionarea cu aceste produse.

Firește, în anii viitori lucrurile se vor schimba, prevăzîndu-se creșteri substanțiale de capacități de producție și implicit importante sporuri de producție. Probleme importante se pun în acest domeniu și în ce privește ridicarea calității și reducerea costurilor de producție. Măsurile luate, în anii din urmă, s-au concretizat în obținerea unor rezultate bune — dar se impune ca pe viitor să acționăm în continuare și mai energic pentru reducerea costurilor și sporirea eficienței economice.

Coordonate ale viitorului cincinal

PROIECTUL DE DIRECTIVE prevede ca în noul cincinal atît fabricația de rulmenți, cît și cea de organe de asamblare să se dezvolte de așa natură încît să acopere în cea mai mare parte solicitările economiei naționale, concomitent cu creșterea accentuată a disponibilităților pentru export. **În anii 1976-1980, ritmul anual al dezvoltării industriei de rulmenți va fi de 11,5-12%, iar industria de organe de asamblare va depăși de 2,5 ori nivelul realizărilor din 1975.**

Industria de rulmenți va avea o nouă unitate pentru fabricarea rulmenților grei. Se va ajunge astfel la 4 mari fabrici de rulmenți, unde **se vor asimila peste 400 tipodimensiuni de rulmenți noi, realizîndu-se pînă la finele anului 1980 circa 900 tipodimensiuni de rulmenți.** Aceasta va permite acoperirea într-o proporție de 91% a necesarului de rulmenți al țării, eliminîndu-se într-o mare măsură importurile de astfel de produse.

Principala preocuprae de viitor a specialiștilor de rulmenți va fi **îmbunătățirea în continuare a parametrilor funcționali, a durabilității și preciziei rulmenților. O atenție deosebită se va acorda creșterii ponderii rulmenților din clasele de precizie superioare, estimîndu-se ca din totalul producției 80—90% să fie clase de precizie superioare, față de 50% în 1975.**

Producția de rulmenți cu zgomot redus și silențioși, ca rezultat al intensificării muncii de cercetare și proiectare, **va atinge în 1980 la grupa rulmenților radiali și radiali-axiali cu bile pe un singur rînd circa 60—70% față de 20% în 1975, iar la celelalte grupe constructive 30—40% față de 2% în 1975.**

Pentru atingerea unor astfel de obiective activitatea de cercetare-proiectare se va orienta cu precădere spre:

— **studii și cercetări chimico-metalografice asupra materialelor ce se folosesc în producția de rulmenți,** în scopul îmbunătățirii calității acestora și pentru a găsi

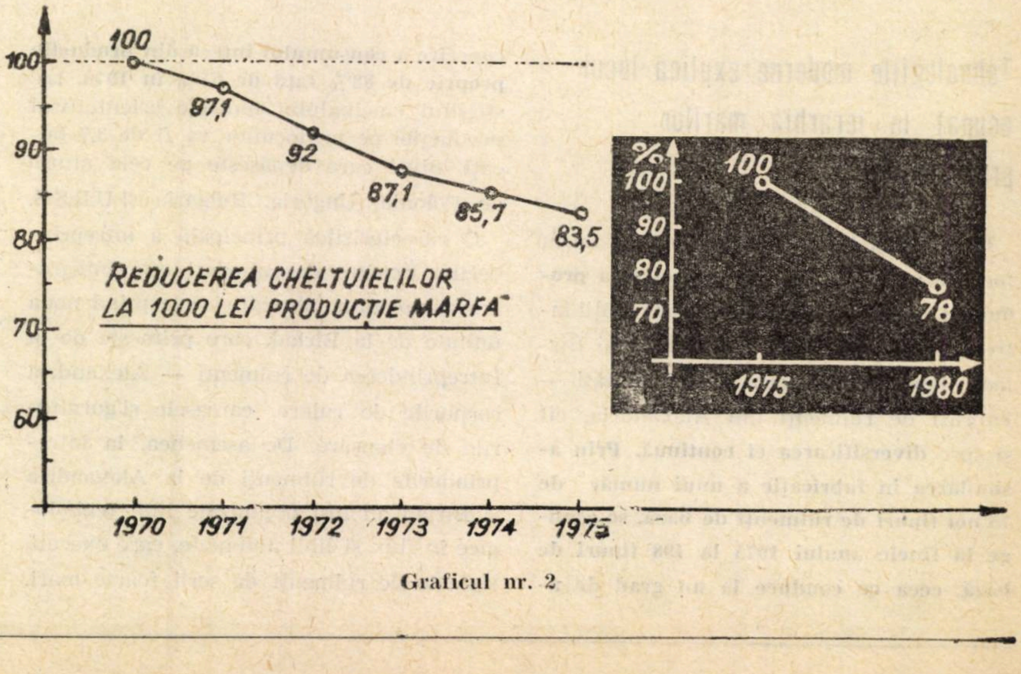

Graficul nr. 2

metale şi aliaje, care să sporească şi mai mult competitivitatea la export a produselor ;

— **studii şi cercetări pentru îmbunătăţirea actualelor tehnologii**, în scopul îmbunătăţirii stării suprafeţelor rulmenţilor, a reducerii timpului necesar pentru uzinare, concomitent cu creşterea parametrilor funcţionali. Se are în vedere introducerea unor noi procedee tehnologice de fabricaţie cum sînt : extinderea forjării de precizie la elementele de rulmenţi cu diametrul exterior peste 180 mm ; în fabricaţia rulmenţilor cardanici — introducerea tehnologiei de extrudare la rece a inelelor din oţeluri de cementare, organizarea de linii în flux continuu pentru fabricaţia de role şi bile ; în secţiile de montaj extinderea liniilor semiautomate pentru montajul rulmenţilor ; aplicarea unor noi tehnologii de superfinisare a suprafeţelor elementelor de rulment ce vin în contact etc ;

— **studii şi cercetări pentru realizarea unor maşini şi utilaje specifice producţiei de rulmenţi**, pe care să se poată aplica noi tehnologii avansate ;

— **proiectarea produselor cu parametrii funcţionali superiori, durabilitate mărită, silenţiozitate şi cu posibilităţi de a suporta sarcini specifice sporite etc.**

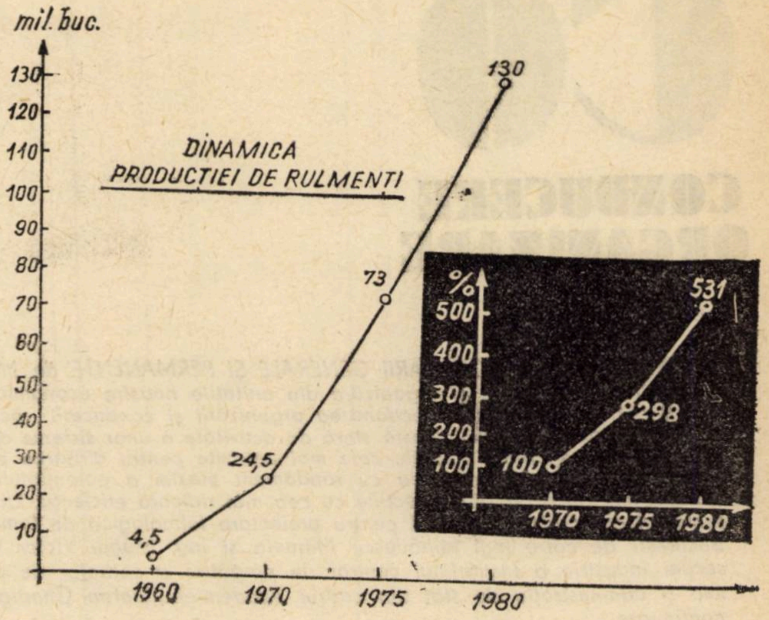

Graficul nr. 3

Strategia dezvoltării şi a calităţii

PENTRU A FACE FAŢĂ noilor cerinţe de creştere şi diversificare a producţiei în viitorul cincinal se va aloca un însemnat volum de investiţii. Aceasta va permite atît dezvoltarea actualelor unităţi, cît şi a noului obiectiv care va produce rulmenţi grei. **Volumul exportului preconizat pentru cincinalul următor** (creşterea de 6,8 ori faţă de 1970 şi de 2 ori faţă de 1975) **va situa ţara noastră printre primele 10 ţări exportatoare din lume**. Pentru a ajunge la exportul unor mari cantităţi de rulmenţi se vor înfăptui o serie de obiective importante, între care organizarea unor depozite de rulmenţi în diverse zone geografice, pentru satisfacerea promptă a cerinţelor beneficiarilor şi stabilirea de relaţii directe de desfacere a producţiei cu marii consumatori, prin eliminarea intermediarilor, în special la rulmenţii unde avem mari disponibilităţi.

Nivelele prevăzute de creştere accentuată a producţiei de rulmenţi impun **asigurarea unei baze sigure de resurse materiale**. Din studiile întreprinse rezultă că şi în viitor urmează a ne aproviziona cu metal atît din ţară cît şi din străinătate. Pentru 1980 industria noastră siderurgică are un vast program de asimilare a diferitelor tipuri de oţeluri de rulmenţi. Se impun încă de pe acum măsuri hotărîte, întrucît nivelul importurilor de oţeluri se menţine ridicat, cheltuindu-se în acest scop însemnate resurse valutare. **Ţinînd seama de tendinţele viitoare, atît pentru nevoi interne cît şi pentru export, furnizorii de materii prime din ţară au de rezolvat o serie de probleme dificile cum ar fi:**

— **asigurarea elaborării şi degazării sub vid a oţelurilor de rulmenţi, singurul procedeu care poate aduce îmbunătăţiri în reducerea procentului admis de incluziuni nemetalice şi segregaţii de carburi ;**

— **laminarea oţelurilor în condiţii de precizie deosebite, asigurîndu-se astfel livrarea oţelurilor destinate prelucrării prin forjare în toleranţe mult mai restrînse ;**

— **livrarea oţelurilor de rulmenţi în stare trasă, destinate prelucrărilor prin presare la rece a corpurilor de rulare ;**

— **dotarea cu instalaţii de tratamente termice în atmosferă protectoare**, care să asigure reducerea stratului decarburat sub 0,5% la toate sortimentele;

— **dotarea cu aparatură de control ultrasonică şi magnetică nedistructivă, atît pe fluxul fabricaţiei cît şi pentru produsul finit.**

În viitorii ani se impune o intensificare a preocupărilor pentru **o mai bună utilizare a metalului.** În acest sens se va acţiona în continuare pe linia diminuării consumurilor specifice prin creşterea coeficientului de utilizare a materiilor prime, prin asimilare de noi tehnologii, prin reproiectarea unor produse etc. În perioada 1976—1980 dinamica de utilizare a metalului pentru fabricaţia rulmenţilor urmează a se prezenta la nivelele prezentate în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

	U/M	Prevederi				
		1976	1977	1978	1979	1980
Indice de utilizare	%	0,440	0,442	0,444	0,446	0,448

Aceşti coeficienţi de utilizare a metalului se situează la aceleaşi nivele faţă de firme cu vechi tradiţii în producţia de rulmenţi.

Cît priveşte fabricaţia de organe de asamblare, care deţin circa 26—28% din valoarea producţiei centralei, **măsurile de perspectivă prevăd, în general, lărgirea fabricaţiei prin noi investiţii, ridicarea calităţii, astfel încît să se poată acoperi într-un procent sporit nevoile interne.** Pentru anii 1976—1980 au fost prevăzute fonduri de investiţii care să permită atît dezvoltarea întreprinderilor existente, cît şi construirea a 5 noi unităţi.

ANSAMBLUL problemelor pe care le ridică realizarea obiectivelor din viitorul plan cincinal necesită analiza şi soluţionarea lor atentă. Specialiştii, cadrele de decizie trebuie să analizeze îndeaproape posibilităţile existente, pentru a spori producţia în condiţiile unor investiţii minime, concomitent cu punerea la punct a măsurilor de promovare a tehnologiilor noi, menite să asigure în continuare ridicarea calităţii produselor şi diminuarea cheltuielilor de fabricaţie.

ing. Gh. BADEA
director general
Centrala industrială de rulmenţi
şi organe de asamblare Braşov

CO
CONDUCERE ORGANIZARE

Experienţe în actualitate

PERFECŢIONAREA CONDUCERII ACTIVITĂŢII DE PROIECTARE

ÎN CADRUL PREOCUPĂRII GENERALE ȘI PERMANENTE de îmbunătățire a activității de conducere și organizare din unitățile noastre economice un obiectiv important îl reprezintă perfecționarea organizării și conducerii activității de proiectare, elaborarea pentru această sferă de activitate a unor sisteme de organizare și conducere capabile să ofere soluțiile cele mai potrivite pentru dirijarea procesului complex de proiectare, pentru valorificarea cu randament maxim a potențialului material și uman, concentrînd eforturile spre direcțiile cu cea mai ridicată eficiență. Un exemplu concludent, proiectul elaborat la Institutul pentru proiectare tehnologică de laminoare (IPROLAM) — București de către ing. Mihăilescu Mihaela și ing. Măgui Victor Viorel, absolvenți ai secției industrie a Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economic și administrația de stat din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", îl prezentăm în continuare .

Constatări și obiective

ÎN FUNDAMENTAREA intervenției pentru depistarea factorilor care condiționează în ultimă analiză randamentul procesului de proiectare complexă a obiectivelor de investiții, s-a pornit de la o minuțioasă analiză critică, de la compararea realizărilor de pînă acum cu necesitățile reale, cu nivelul de organizare existent în unități de proiectare similare din străinătate. Aceasta a condus la evidențierea aspectelor caracteristice susceptibile de îmbunătățire, de perfecționare. Cîteva din principalele deficiențe ale actualului sistem de organizare și conducere a procesului de proiectare, evidențiate de analiza critică întreprinsă : refolosirea documentației tehnico-economice în studiile și proiectele elaborate de institut se face într-o proporție redusă ; intensitatea colaborării cu alte unități de proiectare este scăzută și impune ca la elaborarea proiectelor să fie utilizate peste 90 de specializări diferite ; pregătirea, planificarea, programarea, lansarea și urmărirea elaborării studiilor și proiectelor se realizează, în majoritate, prin procedee tradiționale ; ritmul de introducere a mijloacelor automate de calcul este lent ; există neconcordanțe între organizarea procesului de documentare și nevoile procesului de proiectare, ca de altfel și între nivelul de calificare și specializare a personalului și nivelul de dotare tehnico-materială a locurilor de muncă ; structura organizatorică prezintă carențe numeroase ; programul de perfecționarea profesională nu este adecvat necesității de modernizare a procesului de proiectare etc.

Depistarea aspectelor specifice actualului sistem de organizare și conducere a activității de proiectare complexă a însemnat, totodată, relevarea principalelor obiective a căror atingere trebuie să o asigure viitorul sistem îmbunătățit de conducere și organizare. În primul rînd, el trebuie să furnizeze soluții, tehnici și procedee capabile să pună în concordanță nivelul de organizare, de conducere și de dotare tehnico-materială a unității cu nivelul de calificare și specializarea personalului de proiectare, cît și cu cerințele pe care le are economia națională. În al doilea rînd, să fie capabil de a alege în

SINOPTIC

Sistemele automatizate de conducere a întreprinderilor

ÎN a doua jumătate a acestei luni, la Praga, îşi va desfăşura lucrările un simpozion internaţional pe tema : „Sistemele de conducere automatizată a întreprinderii", cu participarea a circa 300 specialişti din ţară şi 100 specialişti străini. Simpozionul este organizat de Casa tehnicii a Societăţii tehnico-ştiinţifice cehe. Ţelul principal al simpozionului este de a dezbate unele probleme privind experienţa ţărilor socialiste îndeosebi în următoarele direcţii : îndrumarea dezvoltării sistemelor automatizate de conducere a întreprinderilor ; întocmirea de materiale metodice pentru proiectarea sistemelor automatizate de conducere a întreprinderilor; dezvoltarea metodelor raţionale de proiectare a sistemelor automatizate de conducere a întreprinderilor ; dezvoltarea sistemelor unificate de calcul electronic.

Vînzarea prin telefon...

...ESTE titlul unui articol publicat recent în **Industry Week** (10 septembrie 1973), în care este descrisă creşterea spectaculoasă a vînzărilor unei companii specializate în producerea oţelurilor. Vînzările sale s-au efectuat prin telefon fără ca produsele să fie vizitate în prealabil de către cumpărătorul potenţial. Compania s-a bazat pe combinaţie de informaţii computerizate şi pe o politică de acceptare a cererilor telefonice formulate de oricine din ţară. Conducerea companiei consideră că metoda vînzării prin telefon va deveni tot mai eficientă pentru că ea uşurează comanda şi solicită mai puţin timp consumatorului.

Există o predispoziţie faţă de afecţiunile cardiace?

O ECHIPĂ de medici din San Francisco — menţionează revista **Management review** (aprilie 1974) — recomandă cadrelor de conducere să ia în considerare personalitatea lor cînd stabilesc mijloacele de prevenire a unui eventual atac cardiac. Alţi doi medici cardiologi au studiat timp de 15 ani relaţia dintre funcţia individului şi bolile de inimă, stabilind că există o legătură de tip cauză-efect foarte strînsă : pentru persoanele sub 60 de ani, personalitatea este un factor mult mai important în producerea atacurilor de cord decît obezitatea, tensiunea, colesterolul şi chiar fumatul.

În anii 1960—1961, o echipă de medici a recrutat din rîndul cadrelor de conducere 3 524 bărbaţi, suferinzi de inimă, între 29—59 de ani, împărţindu-i pe tipuri de personalitate : A şi B.

Trăsăturile persoanelor de tip A sînt : graba, neliniştea, starea permanentă de stress, determinată de urgenţe, de sentimentul presant că nu are suficient timp. Mişcările corpului acestor persoane sînt bruşte, ţin în mod frecvent pumnii strînşi, vorbesc grăbit, în mod exploziv, iar corpul este ţinut permanent încordat.

Tipul B de oameni au trăsături opuse tipului A. Asta nu înseamnă că ei nu sînt capabili să efectueze o muncă grea, să aibă realizări şi să promoveze. În general, ei nu iau decizii pripite, analizează situaţia lucid pe moment, tempereazä subalternii.

Eşantionul ales a fost tratat timp de peste 8 ani. În acest răstimp, circa 90% din bărbaţii de tipul A (cu o predispoziţie mare pentru bolile de inimă) au suferit atacuri cardiace pînă la atingerea vîrstei de 60 de ani. Pe vîrste, există de 2,5 ori mai mulţi bărbaţi din tipul A care înregistrează atacuri de inimă decît cei din tipul B (predispuşi în măsură mai mică la aceste boli). Şi mai surprinzător este faptul că bărbaţi de tip A care deşi n-au fumat niciodată înregistrează atacuri de cord de aproape două ori mai mult decît cei de tip B care fumează pînă la un pachet de ţigări pe zi.

fiecare moment direcțiile cele mai corespunzătoare și mai eficiente pentru concentrarea eforturilor potențialului uman din institut. În al treilea rînd, pornind de la normele unitare de structură în vigoare, sistemul trebuie să ofere modalitățile de organizare și conducere cele mai potrivite pentru procesul de proiectare complexă a obiectivelor de investiții din ramura metalurgică. În sfîrșit, în al patrulea rînd, el trebuie să fie capabil de a fundamenta, prin informațiile pe care le oferă, necesitatea modernizării bazei tehnico-materiale a locurilor de muncă din proiectare, cît și a institutului în ansamblul său.

Conținutul sistemului de proiectare complexă

SOLUȚIILE și propunerile care definesc noul sistem de conducere și organizare, pot fi grupate pentru o mai clară înțelegere a aportului și valorii lor, pe probleme și domenii în funcție de specific. Fiecare grupă de soluții reprezintă, totodată o cale de acțiune pentru perfecționarea domeniului respectiv, a sistemului în ansamblul său.

În ceea ce privește perfecționarea procesului de proiectare, se au în vedere, în principal, următoarele soluții : sporirea gradului de refolosire a documentației, intensificarea colaborării directe cu alte unități, raționalizarea conținutului și circulației temelor de proiectare pentru P.E., îmbunătățirea procesului de proiectare în fiecare secție.

Îmbunătățirea activității de pregătire, planificare, programare, lansare și urmărire a elaborării proiectelor s-a preconizat a se realiza prin utilizarea unor metode și tehnici moderne, eficiente în fiecare din aceste subactivități. De exemplu, se ore în vedere folosirea metodei drumului critic în elaborarea planurilor și programelor de proiectare. O atenție deosebită se acordă și folosirii pe scară tot mai largă a mijloacelor automate de prelucrare a datelor. Calculatorul va fi folosit prioritar în rezolvarea unor probleme complexe, ca de pildă : prelucrarea automată a datelor extrase sistematic din proiectele elaborate de institut, elaborarea desenelor, soluționarea unor probleme dificile de proiectare, elaborarea de planuri și programe de proiectare, pentru ansamblul institutului sau diferitele compartimente, ca și urmărirea realizării acestora etc.

Nu este neglijat nici aspectul modernizării dotării locurilor de muncă ale personalului și activității de proiectare în ansamblul său și în această direcție prevăzîndu-se soluții multiple de la extinderea actualului local al institutului și pînă la producerea în țară a echipamentului și materialelor pentru proiectare.

La rîndul ei, perfecționarea structurii de organizare și conducere a procesului de proiectare complexă a obiectivelor de investiții, implică o serie de măsuri : stabilizarea profilului institutului ca unitate pentru proiectarea de obiective de investiții ; structurarea organizării și conducerii secțiilor de proiectare pe centre de responsabilitate ; înființarea unor oficii de calcul și de informare-documentare, respectiv a stațiilor de calcul și a celei de microfilmare a documentelor ; constituirea unui atelier pentru activitatea auxiliară ; reactualizarea regulamentului de organizare și funcționare a institutului în concordanță cu prevederile legale în vigoare și elaborarea unei anexe referitoare la structurarea organizării permanențelor și filialelor etc. Aspectelor referitoare la îmbunătățirea activităților desfășurate de șefii de proiect, de asemenea i se acordă o importanță deosebită.

Dar, toate aceste soluții și propuneri nu pot fi gîndite, proiectate sau realizate separat, ele se intercodiționează, formează practic un tot, un nou sistem de organizare și conducere a procesului de proiectare complex.

Aplicare și eficiență

PENTRU implementarea sistemului de organizare și conducere a procesului de proiectare complexă s-a întocmit un program detaliat. În cadrul său sînt stabilite, eșalonat pe perioada 1974–1976, duratele de realizare și responsabilitățile necesare efectuării acțiunilor de punere în aplicare a fiecăruia dintre propunerile și soluțiile preconizate pentru perfecționarea procesului de proiectare.

Realizarea perfecționărilor și raționalizărilor prevăzute necesită cheltuieli de investiții, de pregătire a aplicării noilor soluții și de exploatare a noului sistem. Ele au fost evaluate în studiu la 24 milioane lei, din care 20 milioane lei pentru investiții și pregătirea aplicării soluțiilor și propunerilor. Efectele la care conduce însă aplicarea sistemului sînt mult mai mari, justificînd volumul investițiilor solicitate. Astfel, se estimează că aplicarea ansamblului de soluții și propuneri se concretizează, la nivelul unui an, în următorii indicatori sintetici de eficiență : sporirea cu 1/6 a capacității de proiectare a institutului față de cea din 1973, a unui volum suplimentar de studii și proiecte pentru o valoare de investiții echivalentă cu circa 680 milioane lei, economii la cheltuielile de producție de peste 9,3 milioane lei și creșterea producției globale anuale față de 1973 cu aproximativ 15 milioane lei. Un argument suplimentar în favoarea sistemului proiectat îl constituie durata de recuperare a investiției redusă, de numai 2,2 ani în cazul în care ea este calculată în funcție de economia pe care o aduce la cheltuielile de producție.

Apreciind că față de dinamica dezvoltării metalurgiei feroase și neferoase, pentru care IPROLAM este chemat să asigure documentațiile tehnico-economice ale obiectivelor noi de investiții, precum și a celor privind modernizări și dezvoltări, nu există o altă soluție de creștere a capacității de proiectare, decît cea intensivă, preconizată în proiect, considerăm că o urgentare a aplicării soluțiilor și propunerilor se impune. Mai cu seamă că realismul sistemului proiectat ca și eficiența economică ridicată la care aplicarea lui conduce, sînt argumente de necontestat.

Iulian BĂDIN

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Dezvoltare—via produs nou

CARE SÎNT elementele ce trebuie luate în considerare pentru a asigura succesul în dezvoltarea noilor produse, în integrarea acestora în strategia de ansamblu a unităților economice ? O întrebare care nu mai are de mult caracterul de raritate și de neobișnuit în activitatea factorilor de răspundere din economia modernă. Nu sînt puține astfel de elemente. Peter Hilton propune 9, în următoarea ordine de importanță :

1. Trebuie să existe cel puțin un om convins și puternic motivat de încrederea sa în valoarea economică a noului produs. De regulă acesta este inventatorul și trebuie găsită o modalitate de a-l atrage în activitățile de asimilare și comercializare a produsului respectiv.

2. Responsabilii implicați în realizarea noului produs să aibă o atitudine constructivă.

3. Să se evite a judeca prea devreme o idee de produs nou.

4. Asigurarea unei baze tehnico-materiale de cercetare adecvate pentru completa punere la punct a noului produs.

5. Conducerea proiectului trebuie încredințată unui cadru dinamic și cu experiență, care să poarte răspunderea integrală pentru toate succesele și eșecurile legate de noul produs.

6. Sprijinul specialiștilor. Sînt necesari pe linia asigurării asistenței tehnice și a pregătirii din mers a celor ce vor fabrica și comercializa noul produs. Trebuie solocitați îndeosebi în fazele de producție experimentală și pătrundere pe piață.

7. Comunicație eficientă între responsabilul de proiect și conducerea unității economice. Conducerea trebuie să urmărească, să cunoască îndeaproape, pe bază de cifre și fapte semnificative, mersul îndeplinirii programului pe care l-a stabilit.

8. Fonduri. Trebuie alocate din timp și în volum suficient toate fondurile necesare pentru realizarea integrală și la timp a proiectului.

9. Echilibru. Nici o componentă a ansamblului operațiunilor tehnice, comerciale, economice etc., nu trebuie omisă sau supradezvoltată în detrimentul celorlalte. Proporția resurselor alocate fiecărei funcții trebuie să fie în toate cazurile determinată de contribuția funcției respective la realizarea obiectivelor finale urmărite prin realizarea proiectului.

Cel mai important element de care trebuie ținut seama în strategia produselor noi îl constituie gradul mare de incertitudine, a cărei stăpînire presupune un conducător competent, dinamic, capabil să se angajeze total și să surmonteze obstacolele necunoscute. La rîndul său, acesta trebuie să se sprijine pe o conducere de întreprindere cu viziune largă, cu încredere în ceea ce face și cu multă răbdare și chibzuință.

CUM CONDUCEM

Cui încredinţaţi organizarea unei consfătuiri ?

ORGANIZAREA unei consfătuiri de calitate nu intră în categoria sarcinilor ușoare, indiferent de scopul acesteia. Identificarea temelor-cheie, echilibrarea programului de desfășurare, folosirea unor mijloace adecvate pentru prezentarea elementelor esențiale ale comunicărilor, selecționarea acestora etc. solicită din partea organizatorului o serie de calități. Între acestea menționăm :

1. Imaginație : *trebuie să inoveze pentru a da prospețime prezentării și conținutului fiecărei consfătuiri ;*
2. Obiectivitate și spirit de analiză : *în raport cu masa informațiilor cu care este confruntat trebuie să ia decizii esențiale ;*
3. Curiozitate *(sub aspectul educației personale) : trebuie să învețe continuu și să se țină la curent cu ultimele progrese ale profesiunii de organizator ;*
4. Diplomație : *trebuie să știe să tempereze animozitățile, să armonizeze raporturile între participanți ;*
5. Echilibru *(simț al măsurii) : trebuie să „cîntărească“ programul sub toate aspectele ;*
6. Independență : *să ia decizii cu autoritate și să-și mențină poziția cînd consideră că are dreptate ;*
7. Spirit organizatoric : *trebuie să anticipeze, să prevadă, să planifice numeroasele detalii după un plan precis ;*
8. Sînge rece : *el va fi „încolțit“ din toate părțile de întrebări contradictorii și, în ciuda tensiunii, trebuie să fie capabil să ia decizii inteligente.*

Se pune deci întrebarea : cui se încredințează organizarea unei consfătuiri, unui organizator sau unui specialist în domeniul care constituie obiectul consfătuirii ?

În general, se recomandă delegarea acestei atribuții unui organizator de profesie. El cunoaște „secretele meseriei“ care se aplică oricărui tip de consfătuire. Organizatorul de profesie va organiza o consfătuire mai eficace, mai interesantă, în toate domeniile : tehnicii, medicinii etc. decît specialiștii care, în activitatea lor zilnică, profesează aceste meserii.

Concepția și execuția unui program implică coordonarea mai multor detalii și cere o responsabilitate și o autoritate centralizată. Pentru unitatea și coerența programului, pentru omogenitatea conținutului consfătuirii, responsabilitatea trebuie încredințată unei singure persoane asistată de un colectiv de specialiști.

I. M.

CONCEPTE ● METODE ● TEHNICI

Pledoarie pentru regulamentul de organizare

NU RAREORI elaborarea și aplicarea regulamentelor de organizare întîmpină dificultăți. Pe lîngă faptul că este vorba de o lucrare deosebit de laborioasă, regulamentul de organizare nu se bucură întotdeauna de receptivitate din partea utilizatorilor săi. Nu de puține ori este calificat ca formă de manifestare a birocrației sau ca un instrument ineficient, chiar inutil. Specialistul polonez Jerzy CWIEKALA, într-un articol publicat recent în revista ORGANIZACJA — METODY — TEHNICA, sistematizează argumentele ce se aduc, de regulă, împotriva regulamentului de organizare,. scoțînd în evidență lipsa lor de temei și evidențiind utilitatea regulamentului în desfășurarea unei activități de conducere eficientă.

FUNCȚIA DE BAZĂ a regulamentului de organizare a întreprinderii o constituie stabilirea și aducerea la cunoștința tuturor lucrătorilor a regulilor de organizare, conducere, diviziune a muncii, colaborării în muncă. Ordinea și îndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor de producție depind în întregime de ordinea și logica în sfera ideilor și cu deosebire a ideilor organizatorice. Înainte de a începe orice activitate materială, trebuie să știm cum să procedăm, ce anume să facem și cum să facem, ținînd seama că o frucutoasă colaborare între producători, necesită stabilirea unei juste diviziuni a muncii.

Întreprinderea care nu reușește să obțină un răspuns complect în următoarele întrebări : ce se face, cine face, cum face și pe baza căror reguli organizatorice, nu poate spera să obțină rezultate bune sau succese în concurența cu parteneri bine organizați.

Există și păreri contrare. Adversarii unui regulament de organizare își motivează părerile prin următoarele argumente :

1. Elaborarea unor documente organizatorice, cuprinzînd pînă la 150 pagini, constituie o manifestare birocratică, o risipă de hîrtie ; lucrătorii nici nu citesc asemenea documente.
2. A remite lucrătorilor fiecare sarcină concretă în parte și a le comunica metodele de îndeplinire a acesteia — dau un efect mai bun decît un regulament.
3. Unele întreprinderi din țările capitaliste dezvoltate obțin rezultate bune în activitatea lor, deși nu posedă documente oragnizatorice, cu caracter formal.
4. Rezultatele obținute pînă în prezent de către teoria autohtonă a organizării nu au determinat un sistem comun care, pe baza diferitelor rezolvări din domeniul organizării și conducerii, să conducă la soluții optime — pe cînd regulamentul de organizare pretinde să rezolve aceste probleme.

Relativ la aceste argumente se pot face următoarele observații :

Cu privire la argumentul 1 : Nu este motivată afirmația că lucrătorii nu vor folosi un regulament cuprinzînd 150 pagini. Dacă vor fi obligați să respecte dispozițiile lui, cu siguranță că-l vor folosi. Problema constă în aceea că această folosire să fie cît mai ușoară, ca regulamentul să fie prevăzut cu o tablă de materii sau eventual un indicator.

Argumentul privitor la birocrație și risipa de hîrtie, de asemenea, nu rezistă criticii. Ca rezultat al elaborării regulamentului de organizare, are loc o limitare a birocrației și o perfecționare a conducerii, întrucît dispare necesitatea unor reglementări fragmentate (de obicei în stil „pompieristic“) pentru rezolvarea separată a diferitelor probleme organizatorice. O bună analogie ar fi în acest caz codificarea normelor juridice care constituie o perfecționare a dreptului, iar nu o manifestare de birocrație și de risipă de hîrtie.

Trebuie să adăugăm că tehnica păstrării și distribuirii documentelor organizatorice complexe care se bazează pe trecerea în fișe (dosare) a unor fragmente de documente corespunzătoare necesităților anumitor destinatari (în locul elaborării unor exemplare complete) permite o mai mare economie de hîrtie. Menționăm despre această tehnică nu numai din punct de vedere al economiei de hîrtie, ci, înainte de toate, pentru că face posibilă o mai ușoară adăugare la documentul respectiv a unor eventuale modificări, precum și pentru faptul că un asemenea sistem apără pe lucrător împotriva unor informații care nu-i folosesc.

Cu privire la argumentul 2 : Regulamentul de organizare răspunde necesității de a determina precis regulile organizatorice obligatorii din întreprindere, sfera de obligații ce revin fiecărui lucrător, precum și necesității de a preîntîmpina și a evita discuțiile și litigiile ce s-ar putea ivi.

Este necesară crearea unui limbaj comun. Iar un asemenea limbaj comun este mai ușor de creat dacă folosim formele regulamentului de organizare al întreprinderii elaborate și verificate printr-o îndelungată tradiție.

Cu privire la argumentul 3 : Referirea adversarilor documentelor organizatorice formale la practica unor întreprinderi din țările capitaliste dezvoltate nu pare întemeiată întrucît această practică se referă, în esență, la întreprinderile mici și mijlocii, firmele mari — după cum ne este cunoscut — dispunînd, adeseori, de o documentare organizatorică exemplară.

Cu privire la ragumentul 4 : Riscul de a adopta în regulamentul elaborat concepții organizatorice necorespunzătoare nu este mare. Soluțiile cuprinse în regulament se bazează pe modele justificate printr-o practică îndelungată, iar textul regulamentului este supus analizei de către toți lucrătorii care-l folosesc. Aceștia pot comunica sectorului organizatoric eventualele lipsuri (erori) pe care le observă.

În concluzie, trebuie ținut seama că valoarea unui regulament de organizare, eficiența utilizării sale depind, în esență, de următoarele : 1) justețea concepției adoptate cu privire la conducere ; 2) o interpretare consecventă a acestei concepții în toate problemele organizatorice mai importante ; 3) determinarea justă a scopului activității la toate nivelurile conducerii, precum și înțelegerea totală a sferei de activitate și responsabilitate a fiecărui lucrător ; 4) instructaj corespunzător, un nivel corespunzător de detaliere a regulilor, calități stilistice și estetice și o formă tehnică corespunzătoare.

ALIMENTAȚIA PUBLICĂ CONFRUNTATĂ CU CERINȚELE CONSUMATORILOR

ȚELUL POLITICII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN – se arată în Proiectul de Program supus în aceste zile dezbaterii oamenilor muncii – este ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

La realizarea acestui obiectiv o contribuție hotărîtoare poate și trebuie să-și aducă sectorul comerț interior și în speță alimentația publică ce mijlocesc transformarea veniturilor oamenilor muncii în mărfurile și serviciile necesare sau dorite.

Și într-adevăr Directivele celui de al XI-lea Congres al partidului arată că în vederea creării unor condiții mai bune pentru alimentația populației și a ușurării muncii casnice se va continua diversificarea rețelei de alimentație publică, se vor înființa unități de producție și desfacere, se vor crea condiții pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei.

Pornind de la aceste premise autorul articolului își propune să releve printr-o riguroasă analiză științifică direcțiile de acțiune pentru realizarea obiectivelor partidului, obiective ale întregului nostru popor.

MĂSURILE IMPORTANTE luate în ultimii ani în sectorul alimentației publice cum ar fi : înființarea cantinelor restaurant, a unităților „Gospodina", a pensiunilor pentru elevi etc. au dinamizat activitatea de alimentație publică, ceea ce a permis satisfacerea din ce în ce mai bună a cererii consumatorilor.

Din datele înfățișate în tabelul nr. 1 se observă că volumul total al desfacerilor de mărfuri a înregistrat în ultimii ani creșteri simțitoare atît pe total desfaceri în alimentația publică care a crescut în 1972 față de 1968 cu circa 51%, cît și în cazul producției proprii care a crescut cu circa 70%. Rezultate însemnate s-au obținut și în ce privește spațiul comercial, atît sub raportul numărului de unități cît și cel al suprafeței comerciale utile. Este suficient a se compara numărul unităților de alimentație publică înregistrat în anul 1972, față de cel înregistrat în anul 1965, pentru a se constata o creștere cu circa 42% (în anul 1965 erau 11 285 unități, iar în anul 1972 erau 16 070 unități).

Indicatorii	1968	1969	1970	1971	1972
Volumul desfacerilor de mărfuri	10647	11562	12900	14727	16032
Volumul producției proprii	2567	3070	3400	3936	4370
Ponderea producției proprii (%)	24,1	26,6	26,4	26,7	27,2
Ponderea nepreparatelor culinare (%)	75,9	73,4	73,6	73,3	72,8

Tabelul nr. 1. — **Evoluția producției culinare și a desfacerilor de mărfuri prin unitățile de alimentație publică (în mii. lei).**

Deși datele prezentate evidențiază realizările însemnate obținute în activitatea de alimentație publică, o cercetare mai amănunțită a structurii desfacerilor atrage atenția asupra necesității optimizării desfacerilor de mărfuri, în fiecare tip de unitate de alimentație publică.

În etapa actuală ca și în perspectivă, un criteriu esențial de apreciere a activității unităților de alimentație publică îl constituie ponderea preparatelor culinare în total desfaceri.

După cum rezultă din tabelul nr. 2, cu excepția unităților Ministerului Turismului, ponderea producției proprii înregistrează un nivel relativ scăzut iar în dinamică crește într-un ritm destul de lent. Astfel într-o perioadă de 5 ani (1968–1972), ponderea producției proprii a înregistrat creșteri după cum urmează : pe total comerț socialist cu circa 3%, în cadrul M.C.I.-ului și Centrocoop-ului cu circa 2%. Pe de altă parte în structura nepreparatelor culinare (diferența de pînă la 100%), atrage atenția ponderea băuturilor care pe total comerț socialist, se prezenta astfel : (1968) 56,7%, (1969) 55,4%, (1970) 56,6%, (1971) 56,2%, (1972) 55,1%.

- **Creșterea ponderii preparatelor culinare în volumul desfacerilor.**
- **Reducerea importanței băuturilor în realizarea planului.**
- **Restructurarea ofertei în favoarea preparatelor — mîncăruri, față de preparatele de cofetărie.**
- **Organizarea și gospodărirea judicioasă a secțiilor anexă.**
- **Contribuția activă prin structura ofertei la formarea unei alimentații raționale.**

Sînt elemente care pledează pentru sporirea susținută a producției culinare în viitor, avînd în vedere și modificările pe care ni le propunem în structura societății noastre, printre care sînt de menționat : atragerea unui număr sporit de femei în diverse domenii de activitate ale economiei naționale (ceea ce presupune scutirea lor în mare măsură de grija gospodăriei casnice), sporirea numărului de lucrători în sectoarele neagricole care, după cum dovedește viața, apelează, pentru satisfacerea nevoilor de hrană, la serviciile unităților de alimentație publică, creșterea și folosirea mai bună a timpului liber, dezvoltarea turismului etc.

Pentru a putea sesiza unele posibilități de sporire a ponderii producției culinare în totalul desfacerilor alimentației publice sînt interesante și alte date, referitoare la gradul de dezvoltare a unor tipuri de unități cu un pronunțat caracter culinar.

Potrivit datelor din tabelul nr. 3 rezultă că unitățile cu caracter culinar sînt încă în număr foarte redus, deși ele pot să obțină o pondere a producției proprii de aproape 100% și să presteze servicii multiple.

Dacă sporirea producției culinare este o necesitate evidentă, se pune, în același timp, problema diversificării acesteia în raport de cererea consumatorilor, pentru a contribui într-un grad sporit la satisfacerea cererii de consum a diferitelor categorii de populație.

	1968	1969	1970	1971	1972
Total comerț socialist	24,1	26,6	26,4	26,7	27,2
din care:					
- M.C.I.	29,3	31,6	32,0	31,3	31,4
- Ministerul Turismului	37,3	45,6	43,1	44,9	47,8
- Centrocoop	10,0	11,3	11,1	11,6	12,6

Tabelul nr. 2. — **Dinamica producției proprii.**

Din datele înfățișate în tabelul nr. 4 se poate face constatarea că producția de mîncăruri ocupă un loc încă scăzut în total producție proprie. Deși mîncărurile ocupă, cum e și firesc, ponderea cea mai mare în satisfacerea nevoilor de hrană ale populației, datele prezentate ilustrează, cu excepția Ministerului Turismului, că acestea reprezintă numai circa 29–40% din totalul producției proprii a alimentației publice. Optimizarea structurii producției proprii, prin sporirea ponderii mîncărurilor în totalul acesteia, contribuie nu numai la o mai bună satisfacere a cererii consumatorilor, ci constituie și o premisă de creștere a însăși veniturilor unității, cu efecte pozitive asupra ratei rentabilității, și respectiv a retribuției personalului.

Examinînd structura producției culinare și sub raportul asigurării unei hrane raționale, care să răspundă cît mai bine cerințelor fiziologice, rezultă că produsele de cofetărie, în comparație cu mîncărurile, ocupă un loc prea ridicat. Dacă în cadrul Centrocoop-ului, care-și desfășoară activitatea îndeosebi în mediul rural, unde denaturalizarea consumului mai are încă un teren larg pînă cînd va atinge punctul optim, se explică ponderea mai ridicată a produselor de cofetărie, față de cea a mîncărurilor, în schimb în cadrul M.C.I.-ului ponderea mai ridicată a produselor de cofetărie față de mîncăruri este discutabilă.

Evident, nu trebuie să se înțeleagă nici măcar o clipă că este vorba de o subestimare a produselor de cofetărie în alimentația populației, cu atît mai mult cu cît acestea se caracterizează printr-o putere nutritivă ridicată, iar exigențele populației au sporit ca urmare a creșterii veniturilor ei bănești. Dar, este puțin probabil că pentru populația din mediul urban, centrele muncitorești etc., populație care procură aproape în exclusivitate produsele alimentare din comerț, ponderea mîncărurilor, mai scăzută decît cea a produselor de cofetărie, în total producție proprie reprezintă o stare de lucruri normală din punctul de vedere al unei alimentații raționale.

Profesorul dr. docent, Iancu Gonțea, în articolul său „Alimentația și sănătatea", din „Scînteia" nr. 9 815, din 20 martie 1974, pune în evidență rolul unei alimentații care să corespundă cît mai bine trebuințelor nutritive ale organismului. Astfel, pe baza unor cercetări efectuate pe 10 046 salariați, de către Institutul de igienă și sănătate publică din București, s-a constatat, între altele, o relație semnificativă între frecvența hipercolesterolemiei și consumul de zahăr.

În aceeași ordine de idei, pe baza cercetărilor făcute, sînt sesizate și condițiile de activitate a celor mai diferite categorii de lucrători, ca urmare a lărgirii mecanizării și automatizării, care au condus la sporirea gradului de sedentarism, la micșorarea cheltuirii de energie fizică. La acestea adăugindu-se inclinațiile consumatorilor spre produse care oferă senzații ridicate olfactogustative, cum sînt de regulă produsele de cofetărie pe bază de zahăr, se constată că se ajunge la un dezechilibru nu numai cantitativ (caloric), ci chiar la unul calitativ, ca de exemplu cel dintre aportul de glucide și vitamina B_1.

	1968	1969	197o	1971	1972
Total comerţ socialist					
Ponderea prod.proprii	24,1	26,6	26,4	26,7	27,2
din care:					
- mîncăruri	8,4	9,4	9,6	1o,o	11,o
- prod.de cofetărie	8,3	8,8	8,5	8,5	8,3
M.C.I.					
Ponderea prod.proprii	29,3	31,6	32,o	31,3	31,4
din care:					
- mîncăruri	9,9	1o,1	1o,5	9,1	1o,3
- prod.de cofetărie	1o,4	11,1	11,3	11,7	11,5
Minist.Turismului					
Ponderea prod.proprii	37,3	45,6	43,1	44,9	47,8
din care:					
- mîncăruri	2o,9	21,1	27,2	31,2	32,7
- prod.de cofetărie	8,1	8,o	8,o	7,1	6,4
Centrocoop					
Ponderea prod.	1o,o	11,3	11,1	11,6	12,1
din care:					
- mîncăruri	2,1	3,5	2,7	3,1	3,5
- prod.de cofetărie	3,6	3,8	3,5	3,7	3,8

Tabelul nr. 4. — **Structura producției proprii pe principalele sortimente.**

Denumirea unităţilor	Numărul de unităţi	Numărul judeţelor în care există	Numărul mediu de femei pe o unitate	Numărul mediu de femei lucrătoare pe o unitate
Unităţi "Expres"	8o	28	131 328	38 238
Unităţi "Gospodina"	122	38	86 117	25 1o3
Cantine-restaurant	282	38	37 398	1o 86o
Unităţi cu linie de autoservire	152	36	69 12o	2o 149
Bucătării de bloc	57	19	184 32o	53 75o
Pensiuni pentru elevi	56	19	187 612	54 689
Unităţi "Lacto"	58	3o	181 142	52 8o3
Total	8o7	-	13 o19	3 795

Tabelul nr. 3. — **Situația privind tipurile de unități cu un pronunțat caracter culinar și numărul mediu de femei pe o asemenea unitate.**

Cele cîteva referiri la importanța asigurării unei alimentații corespunzătoare a populației, subliniind în mod deosebit condițiile de muncă a diferitelor categorii de salariați, starea sănătății, vîrsta, specificul local etc., pledează, după părerea noastră, pentru o structurare a producției proprii, în care preponderente să fie mîncărurile, cu valorile nutritive cele mai adecvate organismului.

Avîndu-se în vedere veniturile diferite pe care le obțin salariații, în funcție de cantitatea și calitatea muncii, este deosebit de important ca să se obțină preparate culinare la prețuri adecvate puterii de cumpărare a tuturor consumatorilor, încît aceștia să beneficieze în permanență de serviciile oferite de unitățile de alimentație publică.

Desigur, se pune întrebarea dacă este posibilă rezolvarea unei asemenea probleme ca accesibilizarea prețurilor, în condițiile în care unitățile de alimentație publică să fie și rentabile ? Evident, problema se pune mai ales pentru unitățile de alimentație publică cu caracter de masă, menite să deservească zi de zi contingente mari de consumatori.

Sînt concludente, în acest sens, rezultatele pozitive obținute de unele unități de alimentație publică, în ce privește obținerea unor meniuri avantajoase pentru consumatori. Astfel, cantina-restaurant a Combinatului siderurgic din Hunedoara și cea a Întreprinderii de autocamioane din Brașov au reușit să pună la dispoziția consumatorilor meniuri care costă între 4–4,50 lei. Cum ?

Unități de alimentație publică, cum sînt cele menționate, îmbină armonios rolul lor social cu cel economic, în sensul că vin în sprijinul consumatorilor și își desfășoară activitatea în mod rentabil. Dobîndirea unor astfel de rezultate remarcabile a fost posibilă prin desfășurarea unor activități susținute, privind : aprovizionarea în perioadele optime și formarea unor stocuri corespunzătoare de legume și zarzavaturi, organizarea pe lîngă cantina-restaurant, ca în cazul celei de pe lîngă Combinatul siderurgic din Hunedoara a unor secții-anexă unde anual se îngrașă 200–300 de porci, hrana de bază constituind-o resturile alimentare, ceea ce permite obținerea unui kilogram de carne cu 9–10 lei.

Dacă ar trebui să punctăm numai importanța valorificării resturilor alimentare de la fiecare unitate de alimentație publică, se poate aprecia cît de mare este această rezervă, prin organizarea în mod rațional oriunde este posibil de secții-anexă pentru îngrășarea porcilor, pentru sporirea volumului producției culinare, concomitent cu reducerea sensibilă a prețurilor plătite de consumatori.

În perspectivă, ritmul de creștere al volumului producției culinare trebuie să fie mult mai mare decît cel al nepreparatelor și îndeosebi al băuturilor, condiție esențială de optimizare a desfacerilor, de sporire a ponderii producției culinare în totalul desfacerilor, pînă la nivelul de 35% preconizat pentru anul 1975. După opinia noastră, avîndu-se în vedere gradul de solicitare a serviciilor unităților de alimentație publică, potențialul de care dispun acestea, ponderea producției proprii în total desfaceri medii pe unitate ar putea să crească și în perioada următoare anual cu circa 1%, atingînd astfel o limită optimă, la nivelul întregului comerț socialist, în jurul anului 1980.

De asemenea, calcularea și urmărirea ponderii producției proprii, în evoluția sa, îndeosebi pe tipuri de unități, permite cunoașterea exactă a valorificării potențialului uman și material din fiecare unitate, mobilizarea în mod operativ a unor rezerve de sporire a producției culinare, care să răspundă mai bine satisfacerii cererii manifestată de consumatori. De subliniat este faptul că fiecare unitate de alimentație publică, organizată după criterii raționale (specific local, zonă turistică, apropiere de locul de muncă, tradiții ale artei culinare românești etc.), poate să contribuie într-o măsură sau alta la sporirea producției culinare, sporirea ponderii acesteia în totalul desfacerii. De altfel, în spiritul normelor în vigoare, în unitățile de alimentație publică, cointeresarea lucrătorilor poate fi pusă în relație directă cu eforturile depuse pentru sporirea producției culinare, a ponderii acesteia în total desfaceri, concomitent cu adîncirea diversificării sortimentelor culinare, ridicarea calității lor.

conf. univ. dr. Ion PĂUNESCU
Academia de Studii Economice
București

TEORII
IDEI

ȘTIINȚA ECONOMICĂ ȘI ECONOMIA ȘTIINȚEI

AȘA CUM SE ARATĂ în proiectul Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, **„știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, iar societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii".**

În țările economic dezvoltate activitatea științifică a cunoscut în decurs de numai cîteva decenii mutații structurale adînci, cu efecte asupra formei și conținutului ei. În S.U.A. ponderea cheltuielilor pentru cercetarea științifică a crescut în perioada 1920—1972 de la 0,08% din venitul național la circa 3%. În U.R.S.S. cheltuielile pentru știință au sporit în ultimii 30—40 ani de 15—20 ori, atingînd în ultimul timp 15 miliarde de ruble anual. În 5 000 de institute din ramura cercetării științifice lucrează în U.R.S.S. peste 4 milioane de oameni, din care circa un milion de lucrători științifici. Pe ansamblul țărilor dezvoltate economic se cheltuiesc în prezent pentru știință într-un singur an mai multe fonduri decît s-au cheltuit, însumat, în decursul secolelor XV—XIX. Iar creșterea continuă a acestor cheltuieli justifică avansarea ipotezei că în anul 2000 ele ar putea reprezenta, în țările cele mai dezvoltate economic, 10% din venitul național.

Este explicabilă deci atenția ce se acordă din ce în ce mai mult studierii unui domeniu nou al științei economice: **economia științei.**

ÎN ȚĂRILE OCCIDENTALE problemele aprecierii efortului depus de stat pentru activitatea științifică, ale metodelor de sporire a eficienței ei, ale influenței acestui domeniu de preocupări asupra rezultatelor economice în toate verigile procesului producției materiale, au fost abordate atît de organizații internaționale (în special de O.C.D.E. care analizează periodic activitatea științifică din țările membre, publicînd volume monografice bogat documentate), cît și de o serie de economiști și sociologi de prestigiu (A. P. Usher, J. Schmookler, E. Mansfield ș.a.). Unii dintre aceștia studiază aspectele economice ale impactului științei în cadrul mai larg al problematicii progresului tehnic.

Dar, poate, o și mai mare importanță se acordă problemelor economice ale activității științifice în țările socialiste. În R. S. Cehoslovacă și R. D. Germană, de exemplu, funcționează de cîțiva ani institute de cercetări speciale în domeniul economiei, științei, iar centre specializate activează în R. P. Bulgaria și R. P. Polonă. În U.R.S.S. acestor probleme li se consacră anual conferințe științifice unionale, simpozioane și seminarii ; cursuri de economia științei sînt organizate în numeroase universități și institute de învățămînt superior. Pe lîngă Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnică al U.R.S.S. funcționează Consiliul științific pentru problemele organizării și economiei cercetărilor tehnico-științifice, iar în cadrul Academiei de Științe a U.R.S.S. s-a creat un Consiliu științific pentru problemele economice ale revoluției tehnico-științifice.

Este deosebit de vastă lista cărților și articolelor consacrate în ultimii ani în țările socialiste problemelor economice ale activității științifice și semnate de cunoscuți oameni de știință și specialiști : acad. V. Trapeznikov, acad. L. Gatovski, prof. V. Sominski, G. Lahtin, M. Bașin, V. Jamin, G. Dobrov (U.R.S.S.), L. Riha (R. S. Cehoslovacă), A. Tuszko, St. Chaskeliewicz (R. P. Polonă), A. Lange, R. Ortloff, D. Voigtberger, J. Schilling (R.D.G.), M. Szakasics (R.P.U.) ș.a.

Un mare interes a suscitat dezbaterea problemelor economiei științei într-un șir de numere ale revistei sovietice „Voprosî ekonomiki" [1]. Cu această ocazie s-au exprimat o seamă de opinii care merită să rețină atenția.

Trăsături ale „producției de cunoștințe"

ESTE CERT că „producția de cunoștințe" posedă o serie de trăsături care o deosebesc de producția materială.

Activitatea științifică se caracterizează în primul rînd prin **ponderea importantă a muncii vii,** ceea ce se reflectă, printre altele, și în importanța personalității cercetătorului în obținerea rezultatelor. Diviziunea muncii este aici mai redusă decît în producția materială, avînd drept consecință varietatea mare de funcțiuni pe care le îndeplinește un cercetător.

În știință încă **nu se cunosc criterii cantitative suficient de riguroase pentru măsurarea rezultatelor muncii,** ceea ce face dificilă nu numai aprecierea activității, ci și stimularea eforturilor cercetătorului.

Calificarea personalului este mult mai ridicată decît în producția materială, omul de știință trebuind să aibă nu numai îndemînarea și cunoștințele necesare, ci și însușiri intelectuale și de caracter speciale.

Și în organizarea producției în domeniul științei apar o serie de particularități, printre care poate fi evidențiat faptul că **lipsește ritmul tehnologic cotidian,** iar stabilitatea formelor organizatorice este mult mai redusă decît în cazul producției materiale.

Nu poate fi neglijat de asemenea **caracterul probabilistic al obținerii rezultatelor** în știință. Dacă în producția materială existența unui sistem organizat, cuprinzînd forța de muncă, mijloacele de producție și tehnologia, conduce în mod univoc la obținerea producției planificate, în schimb în știință prezența tuturor acestor elemente nu permite întotdeauna atingerea rezultatelor dorite.

În ceea ce privește **utilizarea rezultatelor** activității științifice, aceasta poate avea loc fie din nou în sfera științei, ca punct de plecare pentru noi cercetări, fie în alte sfere de activitate și în primul rînd în producția materială. În acest ultim caz știința introduce mutații în tehnică și tehnologie, în organizarea și conducerea producției, în protecția muncii, în pregătirea cadrelor etc.

O trăsătură proprie o constituie și caracterul nematerial al producției muncii științifice, faptul că ea **aparține întregii societăți.** Publicarea unui articol despre un material nou, de exemplu, chiar dacă prezintă interes numai pentru cîțiva specialiști, este în fond adresată societății, care participă prin acești specialiști la utilizarea noilor cunoștințe. Aceasta evidențiază caracterul specific al cunoștințelor științifice, care sînt proprietatea întregii societăți.

---

[1] Nr. 5, 6, 7, 10, 11, 12/1973 și 1, 2, 3, 4 și 5/1974.

Între investigaţia teoretică şi industrie nu există frontiere fixe...

PE BAZA unor concluzii ca cele de mai sus, o serie de specialişti sovietici (G. Lahtin, V. Sominski ş.a.) sînt de părere că obiectul economiei ştiinţei îl constituie relaţiile economice ce iau naştere în procesul de elaborare, difuzare şi utilizare a cunoştinţelor, adică atît în interiorul activităţii de cercetare ştiinţifică, cît şi între aceasta din urmă şi alte domenii ale activităţii sociale.

Exprimîndu-şi rezerve faţă de o atare definiţie, L. Glazer remarcă persistenţa concepţiei conform căreia economia este chemată să cerceteze numai relaţiile ce apar în sfera producţiei de bunuri materiale. Aceasta a condus la avansarea tezei potrivit căreia în condiţiile actuale limitele producţiei materiale s-au extins, cuprinzînd în interiorul lor şi ştiinţa, ca ramură producătoare de bunuri materiale de un caracter special.

Concepţia despre o ştiinţă astfel „materializată" se loveşte însă în practică de o serie de contradicţii, căci ştiinţele filozofice, medicale, pedagogice etc. continuă să rămînă în afara sferei producţiei materiale.

Economia, ca ştiinţă care studiază relaţiile în domeniul producţiei şi distribuirii bogăţiei în societatea omenească, nu implică însă neapărat considerarea bogăţiei numai sub formă materială. Însuşi Marx a arătat: „Dacă eliminăm forma burgheză limitată, ce oare altceva este bogăţia decît totalitatea cerinţelor, capacităţilor, mijloacelor de consum, forţelor de producţie etc. ale indivizilor, creată printr-un schimb universal? Ce este oare bogăţia dacă nu deplina dezvoltare atît a stăpînirii forţelor aşa-zisei «naturi», cît şi a propriei naturi? Ce oare este bogăţia, dacă nu scoaterea în vileag în mod absolut a talentelor creatoare ale omului..."

Ştiinţa economică încă nu studiază modul cum se creează şi se distribuie o astfel de bogăţie. Dar cuprinderea în sfera ei de analiză nu numai a producţiei materiale, ci şi a celei spirituale, devine din ce în ce mai mult o necesitate căci, atît în ţările capitaliste, cît şi pe plan mondial, creşte rolul muncii intelectuale, scade ponderea muncii vii consumate direct în procesul de producţie, sporeşte rolul educaţiei şi al progresului tehnic, probleme cărora economiştii le-au acordat pînă acum mult prea puţină atenţie, ca să nu spunem aproape nici o atenţie. În lumina celor de mai sus, după părerea lui L. Glazer, principalele unelte de muncă în ştiinţă sînt reprezentate de cunoştinţele, însuşirile creatoare şi celelalte trăsături ale personalităţii cercetătorului, iar rolul hotărîtor în ştiinţă îl are talentul celui ce mînuieşte uneltele.

În această optică, situaţia descrisă are drept consecinţă faptul că valoarea produsului ştiinţei nu este în concordanţă directă cu mărimea cheltuielilor materiale (salarii, materiale, utilaje), care au fost necesare în procesul de creaţie. L. Glazer recunoaşte utilitatea prescripţiilor şi instrucţiunilor care reglementează drepturile de inventator şi de brevet, salarizarea oamenilor de ştiinţă, premierea pentru rezultate remarcabile etc., adică a actelor normative care asigură buna funcţionare a producţiei ştiinţifice moderne, dar consideră că ele ar fi, în esenţa lor, străine ştiinţei şi deci ar trebui utilizate cu grijă şi nu fetişizate. Aplicarea la ştiinţă a unor metode de conducere inadecvate poate distruge legăturile delicate proprii sferei creaţiei spirituale şi introna în locul lor relaţiile deterministe mai rigide ale producţiei industriale.

În ripostă, acad. L. Gatovski atrage atenţia că o astfel de considerare a relaţiei dintre ştiinţă şi producţie, care situează activitatea ştiinţifică în categoria activităţilor pur spirituale, pune sub semnul întrebării însăşi posibilitatea abordării acestui domeniu cu instrumentele ştiinţei economice. Afirmaţia existenţei unei contradicţii între relaţiile economico-financiare şi ştiinţă o izolează în fond pe aceasta din urmă de producţia materială, de economia naţională, deşi permanenţa unei astfel de legături este esenţială pentru însuşi progresul ştinţei.

Iar V. Sominski remarcă faptul că nu există frontiere fixe care să separe investigaţia teoretică de utilizarea ei industrială : cercetarea maladiilor canceroase, de exemplu, nu poate fi despărţită de problematica industriilor farmaceutice sau a celor de aparataj medical. Întreaga ştiinţă trebuie deci inclusă în producţia socială, bineînţeles cu luarea în considerare a particularităţilor sale.

Relaţiile economice în sfera ştiinţei se prezintă ca rezultat al acţiunii reciproce dintre producţia spirituală şi cea materială, ele se extind şi asupra cercetării fundamentale, aceasta fiind în strînsă legătură cu întreaga economie naţională. Un caracter analog îl au în general relaţiile economice în sfera neproductivă, ceea ce justifică existenţa economiei educaţiei, a economiei activităţii sanitar-medicale etc.

Problema „cheie" a economiei ştiinţei: eficienţa economică

PROBLEMA CHEIE, şi poate cea mai complicată, a economiei ştiinţei pare a fi determinarea eficienţei economice a cheltuielilor alocate pentru activitatea de cercetare. Cu toate acestea, investigaţiile în acest domeniu s-au limitat pînă acum la sfera cercetărilor aplicative şi a lucrărilor de dezvoltare experimentală. Se poate vorbi însă şi de eficienţa economică a cercetărilor fundamentale, acestea constituind o parte esenţială a ciclului „cercetare-producţie" ?

Pentru desfăşurarea cercetărilor fundamentale, societatea alocă resurse considerabile : cu toate acestea lipsesc pînă acum metode cantitative de apreciere a eficienţei lor, deşi utilitatea unui astfel de instrument este indiscutabilă.

După părerea lui M. Başin, principala dificultate întîmpinată în aprecierea eficienţei cercetărilor fundamentale constă în faptul că scopul lor nu este, de regulă, clar formulat, durata lor nu poate fi determinată şi, în special, nu se poate stabili obiectul materializării rezultatelor lor. Deseori cercetări îndelungate şi aparent fără perspectivă se încheie cu descoperiri importante.

În plus, de cele mai multe ori lipseşte garanţia că volumul în creştere al fondurilor alocate va fi însoţit şi de o eficienţă sporită a rezultatelor cercetării. Sincrofazotroanele moderne, care servesc la comunicarea unor energii de zeci de miliarde de electron-volţi particulelor elementare supuse acceleraţiei, necesită circa 1/3 din totalul fondurilor alocate pentru cercetarea fundamentală în ţările cele mai dezvoltate din punct de vedere ştiinţific. Care este efectul economic al acestor cercetări ? Este absurd să se folosească aici formula clasică prin care se exprimă raportul dintre mărimea absolută a efectului şi cea a cheltuielilor. Cu acelaşi succes ne-am putea pune întrebarea care este eficienţa economică a teoriei relativităţii lui Einstein sau a descoperirii unor noi radiaţii dintr-o anumită constelate. Apare evident că există o grupă importantă de cercetări fundamentale, pentru care un calcul al eficienţei economice este imposibil.

S. Mikulinski susţine că, în general, „eficienţa cercetărilor ştiinţifice nu poate fi redusă la avantaje nemijlocit economice ce apar în prezent sau în viitorul apropiat. Această problemă este cu atît mai dificilă cu cît în privinţa marilor cercetări fundamentale nu se poate niciodată prevedea dinainte rezultatul. Pe lîngă eficienţa economică a perioadei actuale sau apropiate, trebuie luată în considerare şi o eficienţă de alt ordin – capacitatea potenţială a unei anumite direcţii de cercetare de a pătrunde în esenţa ascunsă a fenomenelor şi proceselor, de a stăpîni legile necunoscute ale naturii, a căror descoperire atrage brusca accelerare a progresului ştiinţific şi tehnic. A căuta să exprimi valoric eficienţa economică a cercetărilor fundamentale echivalează cu încercarea de a cînta Nocturna de Chopin cu mănuşi de box"[2].

Se poate afirma că cel mai corect mod de abordare a acestei probleme este cel care consideră că eficienţa cercetărilor fundamentale este funcţie de măsura în care cheltuielile din această sferă contribuie la rezolvarea principalelor sarcini ce stau în faţa societăţii, de capacitatea lor de a determina o economie potenţială de muncă socială.

Societatea, declară M. Başin, trebuie să dispună permanent de un fond de rezultate ştiinţifice, care la momentul oportun să poată fi utilizate în producţia materială. Este necesar să se ia în considerare nu numai decalajele în timp între perioada de efectuare a cercetărilor şi cea de valorificare practică a rezultatelor lor în producţie, decalaje care pot atinge 10-15 ani şi chiar mai mult, ci şi faptul că, cu toată uzura morală accentuată, rezultatele unor cercetări fundamentale continuă un timp îndelungat să se dovedească rodnice şi să-şi manifeste influenţa asupra sferei productive.

Progresul tehnico-ştinţific se desfăşoară în mai multe stadii : unor ritmuri rapide de creştere a producţiei trebuie să le corespundă ritmuri mai rapide de dezvoltare a tehnicii, care la rîndul lor trebuie depăşite de ritmul de dezvoltare a ştiinţei. La rîndul lor, cercetările fundamentale trebuie să asigure „alimentarea" cercetărilor aplicative, aceasta exprimînd **o condiţie strategică ce se impune drept una din legităţile de dezvoltare ale ştiinţei.** Experienţa a dovedit că o insuficientă dezvoltare a cercetărilor fundamentale conduce după un anumit timp la stagnarea cercetărilor aplicative, după cum excesiva preocupare de problematica teoretică în dauna celorlalte stadii ale investigaţiei ştiinţifice poate conduce la ruperea colectivelor ştiinţifice de nevoile practice ale economiei naţionale. Iată de ce se impune ca în planificarea şi finanţarea cercetărilor ştiinţifice să se caute păstrarea unor proporţii optime între resursele alocate fiecărui stadiu al cercetării, astfel încît să fie asigurată permanenta alimentare a potenţialului ştiinţific, corespunzător dezvoltării dorite.

Radu NEGRU

Problematica abordată în partea a doua a articolului, care va fi publicată în numărul viitor al revistei, cuprinde aspecte ca : **raportul dintre economia ştiinţei şi scientică, eficienţa cercetării şi stimularea cercetătorilor,** cu unele referiri la experienţa ţării noastre în acest domeniu.

---

[2] **S. Mikulinski**, „Despre scientică, privită ca teorie generală a dezvoltării ştiinţei", în culegerea „Conducerea, planificarea şi organizarea cercetărilor ştiinţifice şi tehnice", vol. II, Moscova, 1971, pag. 23.

FOLOSIREA SISTEMICĂ A PÎRGHIILOR ECONOMICE ÎN CONDUCEREA ACTIVITĂȚII DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

CREȘTEREA contribuției științei și a tehnologiei la soluționarea problemelor multiple și complexe pe care le ridică dezvoltarea rapidă a societății noastre, pe baza Programului P.C.R. și a Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., impune ca cercetarea științifică să realizeze și ea un salt calitativ, pe baza propriei sale dezvoltări cantitative. Revoluția științifică și tehnică este irealizabilă — în toată amploarea ei — dacă în organizarea și conducerea activității de cercetare-dezvoltare-valorificare nu are loc un proces continuu de perfecționări care să creeze și să mențină, în permanență, un climat favorabil pentru valorificarea rapidă și multilaterală a creației științifice.

Sistemul de conducere a cercetărilor științifice, fiind o componentă integrată a conducerii întregii economii, acționează cu același tip de instrumente și mijloace cum sînt planul și pîrghiile directe și indirecte, însă adaptate la specificul conducerii științei și tehnologiei. Pe parcursul procesului de cercetare-dezvoltare-valorificare se realizează o serie de activități complexe, între care se creează o legătură organică, de natură să se completeze reciproc în cadrul unui sistem.

1 Perfecționarea continuă a modului de planificare și finanțare a activităților care se realizează pe parcursul procesului de cercetare-dezvoltare-valorificare.

PLANIFICAREA activității de cercetare separat de cea de dezvoltare și valorificare nu poate face posibilă luarea integrală în considerare, încă de la începutul cercetării, a unor factori esențiali cum sînt realizarea experimentărilor, a lucrărilor de investiții etc. Procesul de cercetare-dezvoltare-valorificare este un tot inseparabil orientat către obiectivul final. O soluție corespunzătoare ar fi — în spiritul sistemic promovat de Program și Directive — introducerea sistemului de planificare „Plan director de valorificare economică a cercetării științifice" la nivelul economiei naționale, care să nu fie legat de anul calendaristic.

În concepția acestui plan, procesul de cercetare-dezvoltare-valorificare este tratat ca un proces unic, integrat, urmărindu-se realizarea obiectivului final în timpul cel mai scurt posibil și cu o eficiență maximă. În acest fel, la planificarea cercetării se evaluează efortul total pentru întreg procesul pînă la valorificarea rezultatelor acesteia. Toate activitățile necesare realizării unui obiectiv, de la începerea cercetării pînă la transpunerea rezultatelor ei la scara industrială ,se pot avea în vedere la înscrierea în plan a cercetării de către unitatea coordonatoare, de comun acord cu unitățile de cercetare și de producție care concură sub o formă sau alta la realizarea obiectivului.

În acest context, necesitatea adoptării unui sistem de finanțare adecvat devine evidentă. Întregul obiectiv poate să fie finanțat dintr-un fond unic pentru cercetare-dezvoltare. Conform acestui sistem, ar urma ca fondul să fie pus la dispoziția coordonatorului unic pentru întregul obiectiv. Coordonatorul unic va încheia contracte cu toate unitățile participante la realizarea obiectivului și astfel va efectua plăți numai în condițiile realizării cantitative și calitative a prevederilor acestora. Avînd în vedere că unele obiective nu se pot nominaliza în momentul elaborării planului, se pot prevedea în plan poziții complexe care urmează să fie nominalizate în cursul perioadei de plan pe măsură ce se conturează. Glisarea sarcinilor, corectarea și completarea acestora în funcție de noile condiții intervenite urmează a se face în cadrul planului anual de cercetare și de valorificare.

Planul director de valorificare economică a cercetării științifice se corelează în ansamblu cu toate celelalte secțiuni de plan (planul de aprovizionare și desfacere, planul de investiții, planul de import-export, planul de producție etc.). Elaborarea și defalcarea planului director pe responsabili și participanți se pot face pe sistemul unor fișe sau tabele.

2 Un sistem de indicatori flexibili care să favorizeze obținerea și valorificarea rapidă a rezultatelor cercetării științifice.

UN ROL important în crearea unui climat favorabil pentru desfășurarea revoluției științifice și tehnice, în toată amploarea ei, îl au indicatorii folosiți în planificarea și analiza procesului de dezvoltare-cercetare-valorificare.

Astăzi sînt utilizați indicatori care caracterizează aproape în exclusivitate efortul pentru cercetare și dezvoltare. Aprecierea unităților de cercetare, folosind astfel de indicatori, poate duce la favorizarea creșterii cheltuielilor și diminuarea eficienței acestora. La întrebarea, de ce nu se utilizează și indicatori care să măsoare eficiența economică a cercetărilor, se arată de obicei că problema determinării efectelor economice încă nu este rezolvată și se invocă incertitudinea acestora. Or, este cunoscut că incertitudinea este o particularitate a cercetării.

Această problemă dificilă poate fi soluționată. În primul rînd apare ca necesar să fie analizați toți indicatorii, existenți și posibili, prin prisma puterii lor de exprimare a eficienței economice și științifice, a efortului participanților la crearea și valorificarea rezultatelor cercetării. Unitățile de cercetare pot alege, de la caz la caz, un sistem cu un număr restrîns de indicatori de plan și de analiză care să corespundă, cît mai bine, particularităților activității de cercetare din domeniul respectiv. De exemplu, un institut de cercetări cu profil tehnic va alege în cadrul sistemului următorii indicatori : — coeficientul eficienței economice a cercetărilor științifice exprimat în lei la un leu cheltuit, calculat ca raport între suma efectelor economice și volumul cheltuielilor pentru crecetare și dezvoltare ; — gradul de valorificare în producție a rezultatelor cercetării științifice încheiate, exprimat în procent și calculat ca raport între suma cheltuielilor aferente cercetărilor aplicate efectiv și suma cheltuielilor aferente tuturor cercetărilor încheiate, în perioada raportată ; — coeficientul care exprimă gradul de noutate a rezultatelor cercetării științifice încheiate, calculat ca raport între suma cheltuielilor aferente cercetărilor care s-au finalizat prin brevet de invenție și suma cheltuielilor aferente tuturor cercetărilor încheiate, în perioada raportată. Sistemul de indicatori ar urma să fie astfel ales încît să se poată analiza, concomitent, din mai multe puncte de vedere, atît efortul pentru cercetare și dezvoltare cît și, mai ales, eficiența economică a cercetării științifice, fără ca aplicarea sistemului de indicatori să fie rigidă.

Principalul criteriu care poate să stea la baza aprecierii activității unităților de cercetare urmează să fie eficiența economică, științifică și socială. Aceasta presupune să se intensifice și mai mult preocupările pentru perfecționarea metodelor de calcul și analiză a eficienței cercetărilor științifice. Dar nu trebuie uitat că perfecționarea în acest domeniu este strîns legată de utilizarea indicatorilor de eficiență în cadrul sistemului ales pentru aprecierea activității locurilor de muncă din rețeaua de cercetare.

3 Perfecționarea sistemului de prețuri pentru „produsul cercetării" ca și pentru produsele tradiționale.

PREȚUL „produsului cercetării" se cere a fi legat mai mult de efectele economice care se obțin la nivelul economiei naționale, prin valorificarea acestuia, și mai puțin de costul cercetării. Rentabilitatea care urmează a se adăuga la stabilirea prețului poate fi diferențiată pe grupe de cercetări, în funcție de importanța problemei, gradul de dificultate a soluției și mărimea efectelor economice. Astfel, unitățile de cercetare pot fi determinate să abordeze probleme care să conducă mai rapid la obținerea unei eficiențe superioare în economie, pe linia obiectivelor stabilite de Directive. Legat de aceasta, este util să se reglementeze și problema prețului „produsului cercetării" astfel încît să cointerezese unitățile de cercetare pentru intensificarea preocupărilor pe linia valorificării rapide și multilaterale a rezultatelor obținute. În sistemul actual, unitățile de cercetare încasează același beneficiu (10% din costul cercetării) în cazul aplicării rezultatelor cercetării la o singură unitate de producție ca și în cazul generalizării acestora la toate unitățile similare. Ca urmare, executantul cercetării se mulțumește uneori cu faptul că a predat cercetarea producătorului cu care a contractat-o și nu-l preocupă realizarea unor acțiuni de investigare a posibilităților de generalizare a ei. Este necesar ca unitățile de cercetare să fie stimulate și pe această cale. Prețul următoarelor valorificări ar putea fi format, de pildă, din costul copierii documentației, cheltuielile unității de cercetare legate de efortul pentru generalizarea rezultatelor cercetării și beneficiul grupei de cercetări calculat la costul cercetării. Din aceste beneficii unitățile de cercetare ar avea posibilitatea creșterii fondului de înzestrare cu aparatură și a fondurilor de premiere, într-o mai strînsă legătură cu preocuparea acestora pentru valorificarea rapidă și completă a rezultatelor cercetării.

De asemenea, la stabilirea prețului produselor noi rezultate din valorificarea „produsului cercetării" se poate ține seama de valoarea lor de întrebuințare astfel încît prețul să conțină o parte din efectele economice care se obțin la nivelul economiei naționale prin valorificarea rezultatelor cercetării. Prețul produselor învechite ar urma să fie diminuat corespunzător cu un anumit procent, astfel ca fabricația lor să devină nerentabilă la un moment dat. Unitățile de producție ar fi obligate prin aceasta să se preocupe din timp să contracteze cercetări care să contribuie la ridicarea calității produselor, la fabricarea de noi produse.

4

Adoptarea unui sistem de cointeresare economică individuală și colectivă care să fie legat de eficiența cercetării științifice la nivelul economiei naționale și de calitatea produselor.

ODATĂ cu introducerea sistemului de planificare și finanțare pe obiectiv, cu perfecționarea și activizarea pîrghiei preț, devine necesar ca la nivelul unității de cercetare sau de producție care coordonează și răspunde de realizarea procesului integrat de cercetare-dezvoltare-valorificare să se formeze fonduri pentru stimularea materială a participanților. Aceștia ar urma să fie premiați în funcție de calitatea lucrărilor executate și de respectarea termenelor stabilite în planul director, respectiv înscrise în contract. Fondurile pentru stimularea materială a participanților, pentru dezvoltarea unității de cercetare etc. se pot constitui din efectele economice obținute la nivelul economiei naționale prin aplicarea cercetărilor. Alimentarea fondului pentru stimulare ar urma să se facă pe măsura realizării efectelor economice, prin aplicarea cercetărilor științifice. Premierea personalului din unitățile de cercetare conform acestui sistem se poate face în raport cu contribuția adusă la îndeplinirea planului, a lucrărilor de cercetare pe baza cărora s-a constituit fondul de stimulare. Premierea va fi mai stimulativă dacă se va face, atît pe parcursul lucrărilor, ca avans pentru obiective parțiale, cît și la atingerea obiectivului propus.

Un rol important îl are legarea sistemului de premiere de calitatea produselor. Unitățile de producție trebuie să fie determinate să ceară cercetări pentru menținerea unui grad înalt de tehnicitate a produselor și tehnologiilor, pentru creșterea eficienței economice a măsurilor de introducere a progresului științific și tehnic. Pentru aceasta ar fi necesar ca din economiile realizate la nivelul economiei naționale privind valorificarea cercetării, o cotă să se adauge la prețul noului produs. O parte din acest adaos de preț poate constitui un izvor al fondului de stimulare economică a participanților. Proporțiile repartizării acestor fonduri ar urma să se stabilească, de la caz la caz, în funcție de contribuția efectivă a participanților.

În cazul cercetărilor de durată, al cercetărilor care soluționează probleme la nivel mondial precum și al cercetărilor a căror eficiență economică nu se poate determina exact etc., se pot constitui, din aceleași surse, fonduri la dispoziția organelor centrale de coordonare și de conducere a cercetărilor.

5

Cunoașterea și analiza eficienței economice, științifice și sociale, a riscului tehnic și economic în principalele momente de decizie ale procesului integrat de cercetare-dezvoltare-valorificare.

ÎN CONDIȚIILE revoluției științifice și tehnice contemporane, cînd reducerea intervalului de timp dintre apariția unei idei și valorificarea în practică a acesteia a scurtat cu mult durata uzurii morale a mijloacelor de muncă, cînd tehnica considerată azi ca nouă, a doua zi poate fi depășită, luarea unor decizii certe și deci a unor măsuri de precauție care să preîntîmpine și să limiteze riscul este o condiție esențială a creșterii eficienței economice și sociale a activității de cercetare și dezvoltare.

Preocuparea pentru valorificarea rapidă și eficientă a rezultatelor cercetării începe din momentul inițierii cercetării și nu încetează decît după culegerea roadelor aplicării ei în practică. Lupta pentru limitarea riscului tehnic și economic începe înaintea cheltuirii primului leu. Deciziile luate în momentele de bază ale procesului de cercetare-dezvoltare-valorificare se cer revizuite continuu în funcție de rezultatele parțiale obținute și de noile condiții intervenite pe parcurs, tocmai pe baza analizei eficienței economice și riscului asumat sub aspectul cauzei, consecințelor și măsurilor de limitare a riscului.

În acest context, valorificarea economică și socială a cercetării științifice capătă o importanță deosebită. Valorificarea economică și socială a cercetării științifice se definește ca o activitate complexă și dinamică, de sudură între știință și producție prin care se realizează în principal :

- analiza utilității cercetării, a eficienței sale economice și sociale și, legat de aceasta, a riscului tehnic și economic asumat, precum și a condițiilor concrete de aplicare a rezultatelor cercetării încă de la inițierea ei ;

- continuarea analizei pe tot parcursul procesului de cercetare – dezvoltare – valorificare ;

- prevederea și realizarea condițiilor economice și sociale necesare aplicării în practică a rezultatelor potențiale obținute ;

- valorificarea efectivă a calităților „produsului cercetării" din punct de vedere economic și social ;

- determinarea și analiza complexă a modificărilor cantitative și calitative care au survenit în economie după aplicarea și generalizarea rezultatelor cercetărilor.

Conform acestui concept, eficiența economică și socială este considerată o componentă de bază a valorificării care exprimă sintetic relațiile dintre efectele economice și sociale și efortul pentru cercetare și pentru aplicarea ei în practică.

6

Necesitatea exercitării controlului financiar preventiv în principalele momente de decizie ale procesului cercetare-dezvoltare-producție.

ALĂTURI de celelalte elemente ale sistemului de conducere a cercetărilor științifice, controlul în general și controlul financiar preventiv în special au o importanță deosebită pentru utilizarea cu maximum de eficiență a mijloacelor materiale și bănești investite în activitatea de cercetare și dezvoltare.

Controlul sistematic al îndeplinirii sarcinilor în domeniul științei și tehnologiei se exercită de către organele de conducere pe toate treptele organizatorice, conform principiului : „acela care conduce, trebuie să și controleze". Dar, în afara acestei forme de control, în domeniul științei și tehnologiei este necesar să acționeze controlul financiar preventiv, astfel organizat și exercitat încît să poată interveni operativ și efectiv pe tot parcursul ciclului cercetare-dezvoltare-producție – de la angajarea fondurilor pînă la obținerea efectelor scontate prin aplicarea în practică a rezultatelor cercetării – pentru preîntîmpinarea neajunsurilor care pot apare.

De aceea, ar fi util ca fondurile de cercetare pentru obiective să fie puse la dispoziție treptat, în măsura în care rezultatele tehnice și economice parțiale confirmă deciziile preliminare luate anterior, și să se oprească efectuarea cheltuielilor în momentul în care rezultatele așteptate nu sînt eficiente sau cercetările nu pot furniza informații noi. Instituirea și exercitarea unui control financiar preventiv în principalele momente de decizie ale procesului cercetare-dezvoltare-producție este de natură să creeze un climat favorabil pentru eliminarea operativă a deficiențelor existente, pentru valorificarea rapidă și economică a rezultatelor cercetării, pentru utilizarea cu maximum de eficiență a mijloacelor umane, materiale și financiare investite în acest domeniu.

În acest context, în lumina proiectului Directivelor Congresului al XI-lea apare tot mai evidentă necesitatea perfecționării continue a sistemului de conducere a procesului de cercetare-dezvoltare-valorificare, astfel încît pîrghiile economice și administrative să funcționeze armonios, ca un tot, în sensul creșterii vitezei de desfășurare a revoluției științifice și tehnice în țara noastră.

Daniel STOICESCU
economist la Curtea Superioară
de Control Financiar

convorbiri economice

cu dr. SABURO OKITA
preşedintele Centrului de Cercetări Economice al Japoniei

JAPONIA EVITĂ INDUSTRIILE ENERGOFAGE ŞI POLUANTE

Dr. SABURO OKITA, *preşedintele Centrului de Cercetări Economice al Japoniei şi consilier special al preşedintelui Centrului pentru Dezvoltare Internaţională al Japoniei şi-a început cariera ca inginer în electrotehnică (absolvent al Universităţii din Tokio) în 1937, intrînd în serviciul guvernamental. În 1956 este numit director general al biroului de planificare în cadrul Agenţiei de Planificare Economică şi în această calitate participă la elaborarea „Planului de Dublare a Venitului Naţional" în 1960. În 1963 părăseşte această activitate devenind preşedintele JERC (Japan Economic Research Center).*

Recunoscut ca expert pe plan internaţional, dr. Okita este membru din 1965 al Comitetului Naţiunilor Unite pentru Planificarea Dezvoltării; în anii 1968—1969 a făcut parte din Comisia Pearson — Comisia Băncii Mondiale pentru Dezvoltare Industrială — iar în anii 1970—1971 a fost membru al Grupului de înalţi experţi ai OECD în Politica Ştiinţei.

Autor a numeroase studii şi cărţi în limba engleză şi japoneză privind economia Japoniei, relaţiile internaţionale, etc., în prezent este preşedintele Fondului de Cooperare Economică cu Străinătatea al Japoniei.

• Este binecunoscută activitatea dumneavoastră naţională şi internaţională ca expert pe probleme de planificare a dezvoltării. În această calitate v-aş ruga să prezentaţi cititorilor noştri opinia d-voastră asupra raportului dintre dezvoltarea economică şi creşterea populaţiei.

— În Japonia avem două şcoli de gîndire privitor la politica populaţiei. Una care susţine că numai prin creşterea rapidă a populaţiei naţiunea se poate întări, deşi astăzi am depăşit 100 milioane locuitori ; alta, ce devine tot mai puternică în ultimii ani, şi care susţine necesitatea „populaţiei stabile", şcoală pe care o consider şi eu ca realistă. În Japonia, aplicarea acestui concept s-a tradus printr-o scădere a ritmului de creştere a populaţiei în ultimii ani la aproximativ 1%, ca efect al opţiunii individuale a familiilor. Aportul guvernamental s-a manifestat numai sub forma legislaţiei favorabile. În acelaşi timp, a scăzut la 12 la mie mortalitatea infantilă, fiind una dintre cele mai mici din lume, iar speranţa de viaţă a crescut la 71 de ani pentru bărbaţi şi 76 de ani pentru femei, adică o creştere medie cu 25 de ani faţă de perioada antebelică.

Problemele populaţiei diferă însă de la o ţară la alta, de la continent la continent. Dacă în Asia cîştigă tot mai mult teren controlul natalităţii, planificarea familiei, această orientare are o audienţă mult mai redusă în Africa sau în America de Sud, unde densitatea populaţiei este în general mai mică. Dar chiar şi în cadrul acestor zone apar abordări diferite.

Pentru ţările ce-şi pot lărgi în continuare suprafeţele cultivate, pentru ţările ce dispun de însemnate resurse naturale, creşterea populaţiei poate să nu devină un factor de subdezvoltare, însă pentru ţări ca India (care are tot atîţia locuitori cît Africa şi America de sud laolaltă) sau Bangladesh în special, cu densitate de 700 locuitori/km², s-ar putea să fie. În ultimii zece ani consumul alimentar pe cap de locuitor nu a crescut în mod simţitor aici, ca şi în multe alte ţări în curs de dezvoltare.

• Sînteţi cunoscut în literatura economică de specialitate ca autor al teoriei „pragului demografic", după care dezvoltarea industrială, respectiv atingerea unui anumit nivel al venitului naţional pe locuitor, atrage implicit o scădere a ritmului de creştere a populaţiei. Credeţi că în viitor dezvoltarea industrială a tuturor naţiunilor va atrage un fenomen general de încetinire a creşterii populaţiei ?

— Dezvoltarea industriei duce la modificarea statutului femeii, atragerea ei în producţie, face să se reducă timpul afectat familiei şi implicit posibilitatea apariţiei unor familii foarte numeroase. De aceea, industrializarea conduce implicit la stabilizarea natalităţii, la un nivel ceva mai scăzut.

Privind în perspectivă cred că o populaţie stabilă, la scară mondială, se va realiza în jurul anului 2000, ceea ce nu înseamnă că atunci toate ţările vor avea ritmuri de creştere a populaţiei egale, dar la scara planetei se va stabiliza. De altfel, şi Fondul Naţiunilor Unite pentru activităţi privind populaţia acordă ajutor, după caz, fie pentru creşterea populaţiei, fie pentru menţinerea ritmului actual, fie pentru scăderea acestui ritm, după cerinţele naţiunilor.

• Japonia este cunoscută ca o ţară cu ritmuri foarte rapide de dezvoltare economică, în ultimii 15 ani înregistrînd un ritm mediu de 10% pe an. Concomitent în ţara dumneavoastră se produce o scădere a ritmului de creştere a populaţiei. S-ar putea ca scăderea amintită să impieteze asupra ritmului creşterii economice ?

— Pînă în prezent dezvoltarea economică rapidă ne-a permis să rezolvăm problemele populaţiei în sensul lichidării şomajului, creşterii substanţiale a venitului naţional pe locuitor. Stabilizarea ritmului de creştere a populaţiei, alături de alţi factori cum sînt : dependenţa de materii prime din import, lipsa unor suprafeţe vaste pentru extinderea industriei grele, pentru producerea materiilor prime de bază etc., impun în continuare restructurări în concepţia noastră de dezvoltare.

Ne gîndim ca pe viitor să extindem tot mai mult relaţiile de cooperare în vederea asigurării materiilor prime metalurgice şi chimice de bază. Spre exemplu, anul acesta vom produce 100 milioane tone de oţel, producţie ce ne situează pe locul trei în lume, după S.U.A. cu 140 milioane tone şi U.R.S.S. cu 130 milioane tone, avînd însă circa jumătate din populaţia S.U.A. şi circa 40% din populaţia U.R.S.S. şi deci o producţie aproape dublă pe cap de locuitor.

Menţinerea unei asemenea ritm în industria grea înseamnă o aglomerare industrială, cu poluarea corespunzătoare, pe îngustul litoral japonez, nemulţumiri tot mai mari din partea populaţiei. În acelaşi timp foarte multe ţări în curs de dezvoltare sînt interesate în dezvoltarea industriei grele, prelucrătoare, în realizarea de obiective industriale puternice. Noi importăm bauxită şi petrol din străinătate pentru a produce alumină pe baza curentului electric furnizat de termocentrale. În prezent ne orientăm spre producerea în străinătate, în cadrul unor societăţi mixte de producţie, a unor asemenea materii prime, pe baza curentului electric furnizat de hidrocentrale, în zonele unde se găsesc minereuri.

Unii au numit această politică „export japonez de poluare". Credem însă că de fapt este vorba de-o mai justă repartiţie pe glob a industriei şi bineînţeles implicit şi a poluării, mai ales că este vorba de industrii poluante mari consumatoare de energie.

Prin programul de dezvoltare guvernamental se prevede de altfel reducerea în următorii 5 ani a poluării cu 50% în marile oraşe în special, utilizîndu-se trei direcţii de acţiune : introducerea de noi tehnologii, instalarea de instalaţii antipoluante, eliminarea neglijenţelor prin legislaţie prohibitivă. Se poate spune că se dezvoltă chiar o disciplină ştiinţifică a luptei împotriva poluării.

Interviu de
Ioan GEORGESCU

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Premiul Nobel pentru economie — 1974

GUNNAR MYRDAL

ACORDAREA premiului Nobel pentru economie lui Gunnar Myrdal constituie recunoaşterea formală a marelui prestigiu internaţional de care se bucură cel mai cunoscut economist suedez contemporan.

Gunnar Myrdal (n. 1898) nu este numai un savant de cabinet. Profesor universitar, el a fost şi consilier guvernamental, membru al parlamentului, ministru, director de bancă, preşedinte al Comisiei de planificare şi lucrător în cadrul unor organisme ale O.N.U. Această permanentă şi strînsă legătură cu practica economică şi socială, i-a amplificat şi întărit convingegerea – exprimată încă de la începutul activităţii sale ştiinţifice în lucrarea **The Political Element in the Development of Economic Theory** (1930) – că ştiinţa economică, trebuie să renunţe la prejudecata de a se considera independentă de politic. La o analiză atentă, arată Myrdal, se poate constata că toate categoriile cu care autorii lucrărilor de „teorie pură" operează implică o apreciere de valoare care, în cazul ştiinţelor sociale, este inerent politică. Criteriile valorice, convingerile politice – declară el – trebuie exprimate deschis şi transformate în element component al cercetării (ediţia 1954, p. 26) Căci înseşi „cunoştinţele, eforturile noastre ştiinţifice, mai ales în domeniul cercetării economice – subliniază Myrdal reluînd ideea după aproape 4 decenii – sînt condiţionate de societatea în care trăim şi nemijlocit de climatul politic..." Această teză fundamentală a concepţiei sale metodologice, aplicată cu consecvenţă, se va dovedi deosebit de fertilă. Ea ii va permite abordarea fenomenelor economice în strînsa lor legătură de intercondiţionare cu cele sociale – instituţionale, cultural-demografice şi politice. Din această optică sistemică, s-a născut şi una din „noţiunile cheie ale sistemului teoretic al lui Myrdal" — **dezvoltarea cumulativă.**

Ideea dezvoltării cumulative, expusă şi utilizată în **Monetary Equilibrium** (London 1939) şi în cercetarea sa capitală asupra problemei negrilor în S.U.A. – **An American Dilemma** (New York 1944) (prima lucrare serioasă pe această temă în literatura mondială) – îşi va găsi o amplă dezvoltare şi aplicare în vasta investigaţie asupra „sărăciei naţiunilor" – **Asian Drama** (New York, 1968, p. 2284). Ea este expresia protestului său împotriva teoriei „forţelor echilibrante" care, interacţionînd, menţin sau readuc sistemul în starea de linişte. După Myrdal orice schimbare în sistemul social-economic determină inevitabil o reacţie în lanţ, astfel că fiecare schimbare constituie un impuls pentru un întreg proces de transformări. În **An American Dilemma** Myrdal a încercat chiar să măsoare cantitativ intensitatea unor asemenea efecte cumulate.

Contribuţii de primă importanţă a adus Gunnar Myrdal la studierea mecanismului economiei mondiale şi a locului economiilor slab dezvoltate în cadrul acesteia (**The International Economy,** New York 1958) ; la cercetarea „mecanismului subdezvoltării" şi a căilor de depăşire a stagnării, de frînare a adîncirii şi treptată reducere a decalajelor faţă de economiile dezvoltate (**Economic Theory and Underdeveloped Regions,** London 1957) ; la precizarea rolului organismelor internaţionale respectiv a organismelor O.N.U., în sprijinirea eforturilor de creştere economică a ţărilor rămase în urmă.

Abordînd vasta problematică pe care sarcina lichidării subdezvoltării o implică, G. Myrdal ajunge la concluzia caracterului inoperant al axiomelor şi noţiunilor adoptate în „teoria economică pură" occidentală contemporană – axiome şi noţiuni elaborate pe baza unor realităţi istorice fie şi nespecificate – complet diferite de cele ale „lumii a treia". Identificînd interdependenţele ce caracterizează aceste societăţi, construind practic un model analitic verbal al sistemului lor social-economic, Gunnar Myrdal elaborează în impresionanta sa trilogie **Asian Drama** o teorie a creşterii economice în ţările slab dezvoltate. Fără a intra în detaliile acestei teorii, trebuie subliniat că elementul ei central îl constituie afirmarea rolului hotărîtor al schimbărilor în sistemul social şi instituţional pentru asigurarea eficienţei măsurilor de politică economică, căci tocmai acest sistem constituie principala piedică a creşterii economice. Şi chiar dacă programul concret de transformări sociale propus de Gunnar Myrdal nu depăşeşte limitele reformismului burghez, teza centrală a teoriei sale conferă „Dramei Asiei" o logică proprie care în parte scapă controlului autorului ei, o valoare socială care depăşeşte mult reţinerea reformistă a prof. G. Myrdal.

---

fişe

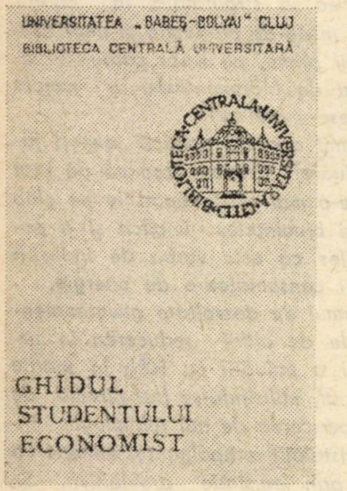

UNIVERSITATEA „BABEŞ-BOLYAI" CLUJ
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

GHIDUL
STUDENTULUI
ECONOMIST

- *Elaborată din iniţiativa Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj, lucrarea* Ghidul studentului economist *(Universitatea „Babeş-Bolyai" Cluj, 1974, 190 pag.), prima de acest fel în ţara noastră, răspunde necesităţii de a orienta pe studenţi în utilizarea multiplelor surse de referinţă ce li se pot prezenta. Ghidul a fost realizat, în cadrul Serviciului de informare şi documentare, de către Vasile Nussbaum. În prefaţă, conf. dr. Constantin A. Olah, decanul Facultăţii de studii economice a Universităţii din Cluj, semnalează utilitatea acesteia, atît pentru studiu, elaborarea lucrărilor de an şi a celor de diplomă, cît şi pentru desfăşurarea unei activităţi rodnice în cadrul cercurilor ştiinţifice studenţeşti. Caracterul de orientare al ghidului este accentuat de introducerile diferitelor capitole şi de adnotările care însoţesc semnalările. Ghidul studentului economist este structurat în următoarele capitole : 1. Documente de partid şi de stat ; 2. Enciclopedii, lexicoane, dicţionare ; 3. Bibliografii (Ghiduri de surse de referinţe şi bibliografii, bibliografii economice tematice) ; 4. Periodice de profil economic ; 5. Statistică ; 6. Învăţămîntul superior economic ; 7. Biblioteci, Edituri.*

Inflaţia cu „două cifre"...

- Etats-Unis : rien ne va plus *(Statele Unite : nimic nu mai merge) este titlul unui scurt bilanţ pe care-l face Christian Goux în LE NOUVEL OBSERVATEUR (nr. 516, 30 sept. — 6 oct. 1974). Toate statisticile, afirmă autorul, confirmă gravele dificultăţi ale economiei americane, situaţie confirmată de nivelul cel mai scăzut atins, de 12 ani încoace, de bursa din New York. Inflaţia „cu două cifre" (peste 10 la sută) continuă nestingherită. Preţurile manifestă tendinţe neliniştitoare. Muncitorul american îşi va vedea în acest an puterea sa de cumpărare diminuată cu aproape 3%, coborînd la nivelul de acum zece ani. „Aceasta înseamnă că, pentru aproximativ 66% din populaţia activă, cea mai puţin bogată, nu s-a produs nici o ameliorare din anul 1965. Stagnarea de un an încoace a producţiei industriale şi creşterea continuă a ratei şomajului, confirmă, dacă mai era nevoie, marasmul afacerilor".*

Balanţa comercială redevine negativă sub presiunea importurilor de petrol. C.G. îşi exprimă speranţa că, deşi s-au făcut auzite, din partea cealaltă a oceanului, glasuri de ameninţare, rezolvarea prin forţă nu va deveni o realitate. „Căci — spune autorul — de ceea ce americanii, ca şi ceilalţi occidentali, au nevoie este, dincolo de peripeţiile actuale, o schimbare fundamentală a modului lor de viaţă, care să reducă inegalităţile în interior, să excludă risipa şi să ţină seama în exterior de noile raporturi de forţă în lume."

Un decalog al „inflaţiei moderne"

- *PROBLEMES ECONOMIQUES reproduce din revista „Eurépargne" articolul* Les aspects contemporains de l'infla-

FRIEDRICH VON HAYEK

LA VÎRSTA de 75 de ani Friedrich von Hayek primește suprema consacrare internațională – premiul Nobel pentru economie.

S-a născut la 8 mai 1899 la Viena unde își face și studiile universitare. La puțin timp după ce își susține teza de doctorat, în 1927, tînărul economist devine director al Institutului austriac de cercetări economice. În 1931 pleacă în Anglia unde funcționează pînă în 1949 ca profesor la Școala de economie din Londra. Din 1950 pînă în 1962 își desfășoară activitatea didactică și științifică în cadrul Universității din Chicago – principalul centru american al ideologiei liberalismului economic, pentru ca după 1962, reintors în Europa, să-l găsim la Freiburg (R.F.G.) – Centrul european al aceleiași orientări. Fr. von Hayek s-a impus în cele aproape cinci decenii de activitate științifică ca cel mai reprezentativ continuator al „școlii austriece".

Cariera științifică și-o începe într-un moment în care inflația și disproporțiile în mișcarea prețurilor și cursurilor valutare ce au caracterizat perioada de după primul război mondial, aduceau în prim planul dezbaterilor economice, problemele monetare. Acest fapt își va spune cuvîntul asupra orientării tematice a primelor sale cercetări care aveau să trezească rapid reacții – dintre cele mai contradictorii – în opinia științifică a timpului. În această perioadă Hayek publică o serie de studii – republicate ulterior în volumele **Prices and Production** (1931) și **Monetary Theory and the Trade Cycles** (1933) în care elaborează cea mai coerentă și completă explicație monetară a ciclurilor economice. Dincolo de caracterul idealist abstract, deliberat rupt de fenomenul economic real, al construcției sale teoretice, Hayek a pus în evidență o serie de aspecte anterior neluate în considerare, de certă importanță pentru dezvoltarea ulterioară a gîndirii economice burgheze. Astfel, spre exemplu, dezvoltînd începutul făcut de von Mises, el pune în centrul schemei sale explicative noțiunea de **venit** în locul celei de **masă monetară.** Prin aceasta el oferă o bază mai reală decît cea elaborată de Scoala de la Stockholm.

În efortul de a asigura o solidă bază teoretică cercetărilor sale asupra ciclului economic, Hayek, pornind de la tezele de bază ale școlii austriece, elaborează o teorie proprie asupra naturii capitalului, opusă concepțiilor anglo-saxone în circulație. Lucrarea sa, **The Pure Theory of Capital,** constituie, după opinia unui atît de autorizat istoric al gîndirii economice ca B.B. Seligman „o importantă contribuție în teoria economică contemporană" (burgheză – n.n.). Aceasta pentru că, respingînd reprezentările despre capital doar ca fond, (capital fix) și subliniind caracterul continuu, de proces, al producției, implicit, al reproducției capitalului, introducînd în analiză ca element hotărîtor factorul **timp,** sub forma conceptului de „structură temporală" a producției, Hayek conferă conceptului de capital (avem în vedere sensul tehnico-economic al acestuia, nu cel social n.n.) un conținut mai adecvat caracterului dinamic al economiei, oferă premise – pe care doar parțial le și valorifică – atît pentru cercetarea dependențelor dintre structura procesului de producție și dimensiunile producției obținute*) cît și pentru investigarea variantelor de structuri ale investițiilor.

Problema structurii producției se constituie în concepția lui Hayek ca element esențial funcție de care este abordată și problema echilibrului economic. Hayek elaborează practic o teorie a concurenței monopoliste a cărei idee de bază o vom regăsi amplu dezvoltată în opera lui N. Chamberlain. Trebuie subliniat că teoria concurenței, a echilibrului, ciclurilor, circulației monetare, capitalului și reproducției sale, întreaga sa concepție economică este elaborată de pe pozițiile ideologiei liberalismului economic extrem, devenit în mare măsură anacronic în teoria economică burgheză a epocii capitalismului monopolist de stat. Opoziția, nu arareori patetică, împotriva oricăror forme de intervenție a statului în economie, antietatismul său demonstrează lipsa de discernămînt politic a lui Hayek, prejudecățile sale, care au determinat și rigiditatea concepțiilor sale economice, caracterul anacronic și reacționar al programului său de politică economică. Dincolo însă de acestea, dincolo de fundamentul filozofic idealist al concepției sale, Friedrich von Hayek rămîne unul din reprezentanții, de frunte ai gîndirii economice burgheze ale cărui contribuții, în special din perioada interbelică, au constituit un moment important în evoluția științei economice burgheze contemporane.

Vasile PILAT

---

* Aspect ce va fi dezvoltat ulterior cu instrumente de analiză perfecționate (programarea liniară de R. Dorfman, P. A. Samuelson, R. M. Solow (Linear Programming and Economic Analysis, New York, 1958).

---

tion (Aspectele actuale ale inflației), semnat de Roger Coste, director de studii la „Centre de recherche économique sur l'épargne".

Printre altele, autorul distinge zece „caracteristici originale ale inflației moderne" (intervalul 1960—1974) : 1. inflația n-a încetat să se accentueze, chiar în perioadele de „depresiune", cu un procent de 2—4%, fenomen ce a început să fie desemnat prin termenul „slumpflation" (slump = prăbușire, cădere) ; 2. perioadele de criză inflaționistă, întinzîndu-se pe un interval mai lung, sînt, pînă în prezent, mai puțin acute ; 3. prețurile nu mai evoluează în aceleași proporții în toate sectoarele, inflația introducînd astfel distorsiuni noi care modifică structura prețurilor relative și, la limită, structura veniturilor ; 4. toleranța cu privire la eroziunea monetară se traduce printr-o amputare a patrimoniului lichid sau a plasamentelor pe piața financiară, nefiind deci de mirare preferința pentru consum ; 5. în ciuda inflației, economisirea lichidă se menține la un nivel ridicat, ceea ce s-ar explica prin necesitatea unei rezerve de putere de cumpărare pentru consumul viitor, prin temerile de șomaj — deși „familiile au impresia că și consumă și economisesc mai puțin" ; 6. mutațiile în structura veniturilor (consumatorii cei mai bogați sînt astăzi cadre salariate asigurate de creșterea veniturilor lor) și mai ales în aceea a consumului (greutatea specifică ridicată a bunurilor de consum îndelungat explică nevoia de a păstra mai mult timp economii lichide) mențin rezerva mai susmenționată a puterii de cumpărare ; 7. îndatorarea este tot mai accentuată, partea din economii pentru care mai este posibilă o decizie de investiție fiind tot mai slabă ; 8. prin structura plasamentelor, economiile sînt derizorii din punctul de vedere al investiției productive ; 9. partea păturilor populare în suma economiilor este mai mare, dar aceste economii sînt orientate spre locuință și consum și nu spre investiții ; 10. se instalează mentalitatea că a te obișnui cu inflația este răul cel mai mic.

Încercări de stopare

● *Sub titlul* Public employment *(Ocuparea publică a forței de muncă), Milton Friedman pornește în articolul său obișnuit, apărut la „Columnists" în revista* NEWSWEEK *din 2 septembrie 1974, de la teza despre care susține că astăzi este în mod larg recunoscută, anume că nu există o altă cale pentru a curma inflația în S.U.A. decît aceea a scăderii temporare a creșterii economice și, deci, a creșterii temporare a șomajului. Dar, în căutarea măsurilor pentru a reduce acest cost al stopării inflației, a început să se acorde o mare atenție „ocupării publice" a forței de muncă. Ceea ce nu se vede însă în această presupusă soluție, opinează M. F., sînt efectele indirecte, foarte des surse de eșecuri economice. „Ocuparea publică" pare, la prima vedere, să asigure locurile de muncă. Dar, de unde vor fi luate fondurile pentru a acoperi salariile respective ? Dacă ele ar proveni din reducerea altor cheltuieli guvernamentale, noile locuri de muncă vor înlocui pur și simplu pe cele vechi, fără un spor în ocuparea totală și foarte probabil cu o pierdere în eficiență. Dacă fondurile ar proveni din impozite mai mari, cei ce le plătesc vor reduce propriul lor personal, așa încît noii angajați de către stat vor înlocui pur și simplu pe cei din sectorul particular. Ceva asemănător s-ar întîmpla dacă fondurile ar proveni din împrumuturi publice. Singura sursă de finanțare ar rămîne în consecință, tipărirea sau crearea de bani noi. În acest caz, s-ar crea în mod real locuri de muncă noi, dar acestea ar avea caracter inflaționit. Abordarea justă a problemei ar consta, după M. F., în ameliorarea sistemului de asistență socială și de asigurare împotriva șomajului pe termen lung.*

fișe

INCONSISTENŢELE VIZIUNILOR PESIMISTE

ATUNCI cînd un Paul Samuelson plăsmuieşte un model matematic pentru ipoteza „sfîrşitului lumii", putem atribui ideea unei fantezii ştiinţifice nepotolite nici de trecerea anilor, nici de onorurile supreme de care se poate bucura un om de ştiinţă. Din chiar modul în care îşi prezintă modelul respiră o fină ironie a acestui posibil literat.

Dar dacă adunăm laolaltă scrierile care proclamă sau chiar încearcă să demonstreze, cu toată greutatea unei competenţe dobîndite prin ani mulţi de muncă, încununată cu succese în cercetarea ştiinţifică sau tehnologică, sau cînd autorul se reazemă pe un teanc de scrieri literare care au avut audienţă la milioane de cititori, spectrul sumbru al unui pesimism uneori exasperant care se ţese în mintea cititorului nu mai poate fi alungat cu un simplu descîntec.

Căci la binecunoscuta teorie a limitelor cresterii se asociază cărţi sau studii ca aceea a lui E. Schwartz 1) în care se vesteşte sfîrşitul tehnologiei, sau ale altor autori privind epuizarea resurselor ştiinţei. André Malraux prevede încheierea erei maşinilor. Nenumăraţi autori sînt alarmaţi de o viitoare catastrofă demografică. Aşadar, la teama epuizării resurselor naturale, al cărei prim purtător de cuvînt a fost Malthus se adaugă spaima că şi mijloacele cu care omul a acţionat cu eficienţă asupra naturii, născocind mereu noi substanţe utile şi conferind celor cunoscute o utilitate sporită, se vor epuiza. Ştiinţa nu mai are ce descoperi, tehnologia creează mai multe probleme decît rezolvă.

ŞI TOTUŞI, cititorul simte că ceva nu este în regulă, că undeva în bagajul de cunoştinţe şi de metode şi ale lui Meadows, şi ale lui Schwartz, şi ale celorlalţi, s-a strecurat o greşeală. Cu un oarecare efort intelectual întotdeauna incepe să întrevadă o geană de lumină care sparge întunericul pesimismului. Şi Meadows, şi Schwartz şi ceilalţi nu au făcut decît să extrapoleze. Şi extrapolarea nu e un lucru nou. Omul, fiinţă anticipatoare, extrapolează mereu şi de cele mai multe ori cu succes. Individul extrapolează atunci cînd îşi face planul de concediu cu luni înainte, societatea extrapolează atunci cînd îşi elaborează planuri de dezvoltare pentru viitor. Şi individual, şi societatea anticipează şi anticipînd, extrapolează. Desigur, metodele de extrapolare în fiecare din cazuri sînt fundamental diferite. În cazul plecării în concediu, se consultă prospecte, mersuri ale trenurilor sau ale avioanelor, se consultă preţuri, se fac consilii de familie, se recapitulează soluţiile şi erorile din concediile trecute, într-un cuvînt, se raţionează şi se raţionează chiar cu o doză de idei ştiinţifice, căci astăzi sînt din ce în ce mai rari oamenii a căror gîndire să nu fie impregnată de idei ştiinţifice.

Extrapolarea pe care o face societatea — şi ne referim la societatea socialistă — este radical diferită. În afară de faptul că se bazează pe raţionamente formalizate, executate de experţi, societatea acţionează în mod organizat pentru realizarea planului şi programelor pe care şi le propune, avînd în vedere factorii, favorabili şi adverşi, organizează rezerve de tot felul pentru a face faţă unor situaţii neprevăzute etc. Dar planul este şi expresia unei atitudini filozofice în faţa lumii şi în raport cu societatea însăşi. Fiind expresia unei atitudini optimiste, şi deci active în faţa vieţii, planul socialist generează şi energiile umane pe care le cere realizarea lui.

Extrapolarea pesimiştilor se vrea obiectivă şi, pînă la o anumită limită, este. Eroarea posibilă provine însă de acolo că trecutul extrapolat este limitat la nişte perioade care nu îngăduie previziunea decît pentru timpul în care va acţiona aceeaşi constelaţie de factori care a acţionat în intervalul de timp la care se referă ei. Funcţia exponenţială, formula cu care se calculează dobînda compusă depusă continuu, este desigur altceva decît o extrapolare liniară, dar rămîne o extrapolare simplistă, chiar dacă multe fenomene economice, tehnologice şi demografice pot fi bine aproximate de ea. Ori de cîte ori aplicăm cu succes o funcţie exponenţială, trebuie să ne punem cel puţin următoarele întrebări : a) care este punctul de origine al curbei (cu alte cuvinte, care sînt condiţiile iniţiale ale soluţiei particulare a ecuaţiei diferenţiale, a cărei soluţie generală este funcţia exponenţială ; după cum se ştie, această problemă se rezolvă dînd constantei arbitrare nişte valori care în probleme concrete nu mai sînt date de raţionamentul matematic), şi b) dacă porţiunea de curbă pe care am identificat-o este într-adevăr o funcţie exponenţială sau poate este fragmentul unei alte curbe, de exemplu, al curbei logistice, ceea ce în multe cazuri este foarte probabil. Şi această decizie iese din sfera raţionamentului matematic. Şi aici trebuie să apelăm la raţionamentul economic, sociologic, istoric, tehnologic, biologic, la înclinaţia noastră de specialişti într-un domeniu sau altul sau cel mai bine la o dezbatere interdisciplinară. Rigoarea trebuie să cedeze gîndirii nuanţate, spiritul geometric spiritului de fineţe, aritmomorfismul raţionamentului dialectic, desenul liniar picturii, cu nenumărate nuanţe şi penumbre. De altfel, nu trebuie să ne simţim prea stingheri din această cauză, căci şi matematicienii mărturisesc că intuiţia este una din uneltele lor de căpetenie.

Or, punctul slab al mai tuturor autorilor de prevederi sumbre stă tocmai în faptul că toate raţionamentele lor sînt dominate de ceea ce le dă curba exponenţială. Această curbă indică o evoluţie într-adevăr periculoasă a fenomenelor pe care le descrie. Creşterea acestora se accelerează continuu, linia devine aproape verticală, în aşa fel încît, la un moment dat, o creştere foarte mică a argumentului poate să ducă la un salt spre infinit a valorii funcţiei.

Derek J. de Solla Price, care a folosit pe scară largă funcţia exponenţială pentru studiul aspectelor calitative ale ştiinţei, n-a dus lucrurile pînă la absurd : „În lumea reală, lucrurile nu continuă să crească într-una pînă cînd ating infinitul. Dimpotrivă, creşterea exponenţială ajunge finalmente la o limită, cînd procesul trebuie să se încetinească şi să înceteze înainte de a ajunge absurdul". 2) Şi el arată apoi că, de fapt, fenomenele care par să evolueze după o curbă exponenţială, evoluează după o curbă logistică, curbă care deşi din punct de vedere matematic este înrudită cu cea exponenţială reprezintă o evoluţie cu totul diferită a fenomenelor : după o perioadă de ascensiune accelerată urmează una de ascensiune încetinită care tinde la limită către un plafon de netrecut.

Unele fenomene evoluează mai complicat, printr-o succesiune de curbe logistice. Cazul devenit clasic este cel al evoluţiei vitezei vehiculelor şi al mijloacelor de realizare a acesteia. Fiecare vehicul nou inventat a avut o perioadă de ascensiune, cînd prin perfecţionarea invenţiei de bază viteza a putut fi repede sporită, urmată de o perioadă de reducere a accelerării, datorită epuizării posibilităţilor de perfecţionare a principiului respectiv. Înainte de epuizarea acestor posibilităţi, se inventează un nou principiu cu aproximativ aceeaşi evoluţie ş.a.m.d. Dar şi curba înfăşurătoare are o evoluţie cvasi-logistică : fizicienii au demonstrat că nu există o viteză mai mare decît cea a luminii. Ca atare, viteza vehiculelor create de om are o limită absolută, de care probabil aparatele create de om nu se vor putea apropia.

Aşadar, avem două aspecte de natură pur cantitativă, care ne arată limitele curbelor exponenţiale : originea şi alura întregii curbe nu poate fi mereu exponenţială. Este însă nevoie să ţinem seama şi de aspectele calitative care, evident, diferă de la o problemă la alta, şi la care ne vom referi succint.

În ceea ce priveşte populaţia, experienţa istorică ne arată că natalitatea nu creşte mereu accelerat. Însăşi creşterea nivelului de trai este un factor de reducere a natalităţii, desigur pînă la o anumită limită, după care, la un nivel de trai foarte ridicat se instalează o nouă tendinţă de accelerare, dar mai puţin pronunţată decît cea din faza preindustrială.

Cît priveşte resursele naturale, considerăm că greşim dacă le considerăm ca pe nişte cantităţi fixe de substanţe naturale, în sensul fizic. Chiar şi măsurarea în unităţi naturale, de exemplu în tone, nu este decît o soluţie de compromis împrumutată de la fizicieni. Resursele naturale sînt o categorie istorică, mai precis istorico-tehnologică. O substanţă naturală devine o resursă naturală în sens economic abia în momentul în care priceperea omului o face să devină aptă pentru a fi utilizată

I. LEMNIJ
doctor în economie

(Continuare în pag. 32)

---

1) E. Schwartz. Overskill New York, 1970.

2) Derek J. de Solla Price, Ştiinţă mică, ştiinţă mare, Editura Ştiinţifică, Bucureşti 1971, pag. 12.

Sesiunea F. M. I. — B. I. R. D.

REFLECTARE A PROBLEMELOR PREOCUPANTE ALE ECONOMIEI MONDIALE

ÎN FIECARE AN, luna septembrie este aceea în care, potrivit tradiției, se deschide cea mai amplă manifestare valutar-financiară internațională : sesiunea comună a Consiliului guvernatorilor Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și a Consiliului guvernatorilor Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) *.

Avînd în vedere că cele două mari instituții sînt organisme specializate ale O.N.U. și că la sesiunile lor anuale participă peste 3 000 de delegați și observatori, între care miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din țările membre, precum și reprezentanții altor organisme economice internaționale, cum ar fi G.A.T.T., U.N.C.T.A.D. F.A.O., experți financiari și monetari, exponenți ai marilor bănci, lumea se așteaptă de fiecare dată ca sesiunile să aducă anumite clarificări, dacă nu chiar soluționări ale numeroaselor probleme valutar-financiare internaționale la ordinea zilei.

La fel de invariabil, după încheierea dezbaterilor, comentatorii rămîn în general dezamăgiți că, de fapt, nu s-a făcut nici un progres substanțial și că problemele de actualitate, din ce în ce mai complexe, rămîn mai departe la ordinea zilei. Realitatea este că sesiunea nu poate să realizeze progrese într-un domeniu în care, din cauza intereselor economice și politice de cele mai multe ori divergente, nu se pot realiza — mai ales în momentul de față — decît acorduri asupra unor aspecte procedurale, în timp ce problemele de fond rămîn obiect de serioase disensiuni.

Sesiunea din acest an nu s-a deosebit din acest punct de vedere de cele precedente. Ea s-a desfășurat între 30 septembrie și 4 octombrie la Washington, în sala de bal a hotelului Sheraton Park, al cărei decor cam desuet contrasta cu actualitatea și acuitatea problemelor aflate pe ordinea de zi. Nici gîndirea economică și nici aceste probleme nu s-au resimțit de pe urma sesiunii. Totuși, în rapoartele prezentate și în intervențiile de la tribună a fost făcut un tur de orizont util asupra situației financiare și monetare internaționale, au fost indicate unele căi de urmat pentru ieșirea din actualul impas în care se află țările occidentale și care se repercutează asupra ansamblului relațiilor economice internaționale. Totodată, au fost omologate cîteva măsuri considerate de aparatul F.M.I. — B.I.R.D. ca fiind de actualitate imediată.

I. Privire circulară asupra situației valutar-financiare

ATÎT RAPORTUL anual al Fondului Monetar Internațional, cît și cel al Băncii Mondiale fac o analiză a situației economice în general și a situației valutar-financiare în special. Amîndouă subliniază gravitatea fenomenelor de criză care s-au conturat în ultima vreme și necesitatea imperioasă a cooperării internaționale în vederea combaterii lor, înaintea apariției unei crize de proporțiile celei din anii 1929—1933.

Raportul F.M.I. constată că la mijlocul acestui an, economia mondială era pradă a unei inflații virulente și răspîndite, a unei reduceri a creșterii economice în contrast cu expansiunea din anul precedent, a unui dezechilibru masiv al plăților internaționale. Această situație, continuă raportul, constituie poate cel mai complex și mai serios ansamblu de probleme economice din cîte au confruntat guvernele naționale și comunitatea internațională de la cel de-al doilea război mondial încoace. Iar raportul B.I.R.D. care, datorită specificului activității acestui organism, pune accentul pe situația țărilor în curs de dezvoltare, adaugă că „în cadrul confuziei și controverselor care au rezultat (în urma evenimentelor din ultimul an — **n.n),** un punct este clar : perspectivele unui progres economic și social pentru un mare număr de țări în curs de dezvoltare au fost serios periclitate". Pericolul este iminent mai cu seamă pentru țările cele mai sărace. Fără un efort susținut al comunității internaționale, se arată în raportul băncii, 800 de milioane de oameni din întreaga lume nu se pot aștepta aproape la nici o ameliorare în condițiile lor de viață pe tot restul deceniului. Iar pentru sute de milioane, ameliorarea va fi, în cel mai bun caz, slabă.

Pe primul plan al preocupărilor se află inflația. În ultimii doi ani, lumea occidentală și îndeosebi țările capitaliste dezvoltate au trebuit să asiste la o accelerare rapidă a procesului inflaționist, conjugată cu ascensiunea celor mai multe prețuri ale produselor de bază tocmai cînd Occidentul era în pragul unui „boom" economic, precum și cu creșterea recentă a prețului petrolului. Ritmul mediu anual de creștere a prețurilor în țările industriale a trecut de la 7% în 1973, la 12% în prima jumătate a anului 1974, cînd înseși țările care pînă atunci nu înregistraseră decît sporiri reduse ale prețurilor au avut de-a face cu un nivel de inflație considerat drept inacceptabil. Această evoluție a situației, marcată de formarea unei adînc înrădăcinate psihologii inflaționiste, a adus țările, îndeosebi pe cele mai mari dintre ele, în fața necesității de a urgenta aplicarea unei strategii anti-inflaționiste, înainte ca fenomenul să conducă la afectarea serioasă și prelungită a economiei mondiale.

Raportul F.M.I. subliniază că gravitatea deosebită a actualei situații constă în faptul că o asemenea strategie trebuie aplicată într-o perioadă cînd țările industriale suferă de o accentuată încetinire a creșterii economice. Sub impactul influențelor conjuncturale și al crizei petrolului, volumul producției globale a țărilor industriale a înregistrat un adevărat (deși redus) declin în primul semestru al acestui an, iar efectele acestei evoluții sînt pe cale să se întindă și asupra țărilor producătoare de materii prime. În momentul de față este extrem de dificil să se aprecieze dacă balanța economiei mondiale va înclina spre expansiune sau spre depresiune, ceea ce face ca aplicarea de programe anti-inflaționiste bazate pe ideea economiilor bugetare, a restrîngerii creditului și a comprimării circulației bănești să fie legată în mod necesar de anumite riscuri.

La toate acestea se adaugă tot atît de gravele probleme ale echilibrării balanțelor de plăți. Majorarea prețului produselor petroliere a intervenit într-un moment cînd situația plăților internaționale se caracteriza prin mari dezechilibre, complicînd și mai mult această situație. Au apărut schimbări neobișnuit de profunde în balanțele fiecărei țări în parte și în structura relațiilor de balanță dintre țările importatoare și cele exportatoare de petrol. Aceste schimbări, împreună cu modificările în fluxurile de capital determinate de ele — deși foarte nesigure — pun la grea încercare capacitatea și adaptabilitatea instituțiilor financiare și a aranjamentelor existente, menite să canalizeze fondurile din țările cu balanțe excedentare spre cele cu balanțe deficitare.

---

* B.I.R.D., împreună cu afiliatele sale, Asociația Internațională pentru Dezvoltare (A.I.D.) și Corporația Financiară Internațională (C.F.I.), formează așa-numitul Grup al Băncii Mondiale. În prezent la B.I.R.D. sînt membre 125 de țări, iar la F.M.I. 127.

O deosebită urgență prezintă, așa cum este și firesc — mai ales după ani de declin al mărimii relative a ajutorului public pentru dezvoltare — nevoia canalizării unui volum mai mare de capitaluri în condiții avantajoase, precum și de asistență, spre numeroasele țări în curs de dezvoltare care au fost profund afectate de creșterea prețurilor la produsele industriale importate, precum și la petrol și alte mărfuri.

Toate aceste împrejurări comportă pericolul ca unele țări să ia măsuri de apărare individuală fără a ține seama de interesele altor țări, cum ar fi deprecierea valutară în scopuri de concurență sau adoptarea de măsuri comerciale restrictive. Raportul Fondului consideră că asemenea măsuri ar putea provoca o recesiune internațională și ar face redresarea mai costisitoare. Partea respectivă din raport se încheie cu o chemare stăruitoare la cooperarea internațională : „Apeluri la cooperare internațională și la înțelegere mutuală au mai fost făcute în rapoartele anuale anterioare, însă niciodată cu un asemenea caracter de urgență ca în momentul de față“.

În ce privește examinarea situației diferitelor economii naționale (studiul pune principalul accent pe evoluția economică a acelor țări occidentale care influențează cel mai mult economia mondială), raportul ajunge la concluzii la fel de pesimiste. Țările industriale luate în ansamblu și-au redus ritmul de creștere a produsului național brut de la 8% anual în primul semestru al anului 1973, la aproximativ 3% în al doilea semestru. Concomitent, aceste țări, cu toate măsurile anti-inflaționiste adoptate, au trebuit să asiste în al doilea semestru al anului 1973 la creșterea prețurilor într-un ritm anual de circa 10%, un nivel care, în perspectivă istorică, este extrem de ridicat. El va fi mult depășit în anul 1974.

Raportul recunoaște că prețurile la materiile prime și produsele petroliere nu au devenit elemente de stimulare a procesului inflaționist decît în ultima vreme. Din 1965 pînă în 1970, rata medie anuală de creștere a prețurilor la materiile prime altele decît petrolul a fost de circa 2%, iar prețurile la petrolul care a fost vehiculat în comerțul internațional nu au crescut sau chiar au scăzut. Așadar, mărfurile fabricate și diversele servicii sînt cele ce au imprimat creșterea inflaționistă a prețurilor. Aceste date confirmă teza țărilor exportatoare de petrol și alte materii prime, potrivit căreia ani de-a rîndul ele au fost spoliate de țările industriale care le-au impus prețuri ieftine la produsele lor de export și în schimb le-au vîndut la prețuri umflate, generatoare de inflație, produsele industriale.

În domeniul comerțului mondial și al plăților internaționale, nota dominantă au constituit-o modificările excepționale ale prețurilor de comerț exterior care au dus la modificări substanțiale ale situației plăților în numeroase țări. Aria cursurilor valutare fluctuante s-a lărgit, adăugînd un plus de incertitudine tranzacțiilor internaționale. Cît despre situația rezervelor valutare și implicit a lichidității internaționale, în timp ce anul 1973 a fost caracterizat printr-o oarecare largheţe, în 1974 a început să se facă simțită o lipsă de lichiditate ca urmare a declinului valorii reale a valutelor de rezervă, rezultat al deprecierii lor inflaționiste. Consecința a fost tendința mai accentuată a țărilor cu deficite de balanță de a adopta măsuri restrictive în materie de import, recurgerea într-o măsură sporită la credite externe, dorința evidentă a unor țări de a mobiliza rezervele lor de aur, vînzîndu-le la prețul cel mai ridicat posibil.

Situația economică și valutar-financiară actuală, primejdiile pe care le suscită pentru viitorul apropiat, au scos și mai mult în relief necesitatea și caracterul de imperioasă urgență ale unei reforme a sistemului monetar internațional. Este deci firesc că problema acestei reforme a fost înscrisă pe primul loc pe ordinea de zi a sesiunii, după discutarea rapoartelor prezentate de conducerile executive ale F.M.I. și B.I.R.D.

II. Comitetul celor 20 și schița reformei sistemului monetar internațional

ESTE ȘTIUT că, printr-o rezoluție adoptată de Consiliul guvernatorilor la 26 iulie 1972, Fondul Monetar Internațional a înființat un comitet special pentru reforma sistemului monetar, intitulat, pe scurt Comitetul celor 20. Acest for s-a întrunit de 6 ori, adjuncții membrilor comitetului de 12 ori, iar o serie de probleme speciale ale reformei au fost încredințate unor grupe tehnice, în număr de 7. La sesiunea de anul trecut a Fondului, ținută la Nairobi (Kenya), președintele comitetului a supus Consiliului guvernatorilor o primă schiță a reformei, pentru ca la ședința sa următoare (Roma, ianuarie 1974), comitetul să exprime serioase îndoieli asupra aplicabilității unei reforme, avînd în vedere aspectele critice ale situației economice mondiale. Ca atare, a fost emisă ideea aplicării eșalonate a reformei, dîndu-se prioritate unor aspecte care interesează atît țările dezvoltate, cît și cele în curs de dezvoltare, rămînînd ca celelalte aspecte să facă în continuare obiectul unor studii și al unor aplicări de măsuri în funcție de evoluția economică generală. Comitetul celor 20 și-a prezentat la 14 iunie 1974, raportul final, însoțit de schița definitivă a reformei, încheindu-și astfel mandatul.

În raportul final, comitetul arată că schița reformei are două părți, prima cuprinzînd principiile asupra cărora s-a căzut de acord și care indică direcția generală în care comitetul consideră că sistemul monetar internațional ar putea să evolueze în viitor, iar partea a doua fiind consacrată măsurilor imediate, propuse de comitet pentru rezolvarea unor probleme de strictă actualitate.

În prima parte a schiței se propune ajustarea (echilibrarea) balanțelor de plăți ca o condiție pentru realizarea echilibrului valutar-financiar, convertibilitatea ca un mijloc de administrare mai bună a lichidității globale și de evitare a creșterii necontrolate a rezervelor valutare naționale, ridicarea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) la rangul de principal activ de rezervă, cu reducerea concomitentă a rolului aurului și al valutelor de rezervă, sprijinirea dezvoltării economice și promovarea unui flux net crescînd de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare. Toate acestea presupun o întărire a supravegherii internaționale într-un număr de domenii importante ale vieții economice și, implicit, a rolului Fondului Monetar Internațional.

În raportul prezentat Consiliului guvernatorilor, Comitetul celor 20 apreciază că, în actualele condiții de instabilitate și nesiguranță, este imposibil să se contureze un sistem în toate detaliile. Comitetul este mai reticent în ce privește dezacordul care a reieșit din discuțiile purtate asupra unor probleme fundamentale ale reformei, atît între punctele de vedere ale puterilor occidentale, îndeosebi ale S.U.A. și ale țărilor din Piața Comună, cît și între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate. Din această cauză, în anexele la schița reformei au fost expuse problemele majore asupra cărora nu s-a putut cădea de acord, rămînînd ca ele să fie reluate în alte condiții și într-un alt cadru.

În partea a doua a schiței sînt enumerate recomandările făcute în legătură cu măsurile imediate. Între ele se află înființarea unui Comitet interimar al Consiliului guvernatorilor și ulterior a unui Comitet permanent ; întărirea rolului F.M.I. în ce privește consultările internaționale și supravegherea procesului de ajustare ; adoptarea unei linii de conduită pentru țările care au trecut la cursurile valutare fluctuante ; organizarea unui fond pentru sprijinirea țărilor membre în suportarea primelor consecințe ale costului sporit al importurilor de petrol ; angajamentul voluntar al țărilor de a nu introduce sau întări măsurile comerciale restrictive pentru scopuri ale balanței de plăți, fără o încuviințare a F.M.I. ; adoptarea unei metode provizorii de evaluare a D.S.T. în tranzacțiile valutare etc.

Nu se poate contesta că în cei aproape doi ani de activitate, Comitetul celor 20 s-a străduit, în condiții foarte dificile, să pună la punct o reformă a sistemului monetar internațional care să contribuie la stabilitatea și echilibrul relațiilor valutar-financiare internaționale. Realitatea este că aceste strădanii nu au dat rezultatele așteptate, iar reforma a fost amînată pentru o dată neprecizată.

III. Alte comitete...

SE SPUNEA pe timpuri că în cazul cînd vrei să înmormîntezi o problemă, este suficient să înființezi o comisie. Se poate ca lucrurile să se fi schimbat , însă frecventele înființări de comisii din ultima vreme nu pot fi privite fără o oarecare rezervă. La sesiunea F.M.I. — B.I.R.D. a fost avută în vedere înființarea a nu mai puțin de 3 comisii sau comitete : Comitetul interimar al Consiliului guvernatorilor cu privire la sistemul monetar internațional, Comitetul Consiliului guvernatorilor care va lua locul primului atunci cînd va intra în vigoare o modificare corespunzătoare a statutului F.M.I. și, însfîrșit, Comitetul ministerial comun al F.M.I. și B.I.R.D. pentru transferul de resurse către țările în curs de dezvoltare.

Comitetul interimar, a cărui creare a fost recomandată, așa cum s-a arătat, de Comitetul celor 20, este un organ consultativ al Consiliului guvernatorilor în problemele conducerii și adaptării sistemului monetar internațional, inclusiv operația continuă a ajustării balanțelor de plăți, în cele ale intervențiilor necesare în cazul dereglărilor bruște care ar amenința funcționarea sistemului etc. De fapt, Comitetul interimar este organul însărcinat cu continuarea lucrărilor pentru reforma sistemului monetar internațional, după încetarea misiunii Comitetului celor 20. Structura noului comitet este similară celui vechi : membri sînt guvernatori ai F.M.I., miniștri și alții de rang comparabil, reprezentînd fie o țară, fie un grup de țări, in așa fel încît toate țările membre ale F.M.I. să fie reprezentate direct sau indirect. Pe lîngă fiecare membru funcționează pînă la 7 asociați. Atunci cînd o țară care nu este reprezentată direct în comitet face o cerere sau consideră că o problemă aflată în discuție îi afectează în mod deosebit interesele, ea va putea trimite un reprezentant la ședințele în care cererea sau problema se află pe ordinea de zi.

Comitetul interimar va funcționa pînă cînd se va putea înființa un Comitet al guvernatorilor cu putere de decizie, prin intrarea în vigoare a unei modificări corespunzătoare a statutului F.M.I.

Al treilea comitet propus spre înființare, denumit pe scurt Comitetul pentru dezvoltare, se constituie de F.M.I. împreună cu B.I.R.D. și are ca scop efectuarea de studii și recomandări pentru coordonarea activității diferitelor organisme internaționale, regionale și locale care se ocupă cu transferul de resurse spre țările în curs de dezvoltare.

Propunerile de rezoluții privind înființarea de comitete au fost adoptate la sesiune de Consiliul guvernatorilor, iar Comitetul interimar și Comitetul pentru dezvoltare au și ținut primele ședințe.

IV. Problematica intervențiilor

GUVERNATORII din țările capitaliste dezvoltate s-au referit în intervențiile lor la marile probleme care îi preocupă : inflația, al cărei ritm de creștere a devenit „intolerabil“ și care „amenință grav“ economia Occidentului ; preocuparea de a stăvili inflația, menținînd totuși activitatea economică și utilizarea forței de muncă la un nivel corespunzător, ceea ce apare multor comentatori drept o cuadratură a cercului ; dezechilibrul „enorm“ al plăților internaționale, care aduce după sine necesitatea „reciclării“ fondurilor excedentare de care dispun țările exportatoare de petrol, în sensul îndreptării lor spre numeroasele țări importatoare, aflate în fața unor deficite ridicate, precum și a „reciclării“ fondurilor disponibile în alte țări decît cele exportatoare de petrol. Toți acești vorbitori au subliniat „importanța vitală“ a cooperării internaționale în circumstanțele foarte dificile care caracterizează actuala perioadă, punînd pe primul plan cooperarea în vederea combaterii inflației și a redirecționării „petrodolarilor“. Pe planul al doilea a apărut și ideea cooperării pentru sporirea asistenței absolut necesare numeroaselor țări în curs de dezvoltare aflate, după expresia directorului general al F.M.I., Johannes Witteveen, într-o „situație disperată“ din cauza repercusiunilor conjuncturii occidentale.

Puțini dintre guvernatorii țărilor capitaliste dezvoltate s-au referit la reforma sistemului monetar internațional, manifestîndu-și în general decepția față de ritmul lent al lucrărilor, comparativ cu acuitatea problemelor pe care această reformă era chemată să le rezolve. Ceilalți guvernatori, abținîndu-se de la o asemenea referire, au vrut probabil să sublinieze că ora de față este prea gravă pentru a lăsa loc unor discuții care, în condițiile actuale, nu pot avea decît un caracter teoretic.

O atitudine opusă au manifestat reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare. Purtătorul de cuvînt al grupării țărilor africane de exemplu, și-a început intervenția printr-o analiză a lucrărilor Comitetului celor 20, a dificultăților aflate în calea acestor lucrări, a intereselor aflate la baza sprijinului pe care țările în curs de dezvoltare l-au acordat încă de la început preocupărilor legate de reforma sistemului monetar internațional. Țările africane — a spus vorbitorul — au o poziție care a fost întotdeauna fundamentată pe o concepție globală a reformei sistemului monetar internațional, avînd ca obiectiv dezvoltarea armonioasă a schimburilor internaționale. Ca urmare aceste țări nu vor accepta niciodată un sistem monetar și nici chiar măsuri imediate care să nu cuprindă transferul de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare și îndeosebi stabilirea unei legături între drepturile speciale de tragere și ajutorul pentru dezvoltare.

Pornind de la interesul manifestat de țările africane pentru realizarea reformei, vorbitorul a salutat înființarea Comitetului interimar sperînd că el va ataca în mod constructiv și efectiv problemele care îi revin, că le va analiza profund și realist pentru a găsi soluții care să țină seama de situațiile specifice ale țărilor. În această ordine de idei, ținînd seama de consecințele dezastruoase ale generalizării cursurilor valutare flotante, reprezentantul țărilor africane și-a manifestat speranța că noul organ, Comitetul interimar, va realiza o anumită disciplină care să permită întoarcerea progresivă la un sistem de cursuri stabile și flexibile.

De asemenea, menționînd legătura care există între comerț, ajutor și dezvoltare, vorbitorul a subliniat necesitatea ca organismele valutar-financiare internaționale să participe mai activ la inițiativele care vizează ameliorarea și stabilizarea prețurilor la produsele de bază, precum și desființarea restricțiilor și discriminărilor din calea comerțului mondial.

Același punct de vedere a fost exprimat de reprezentantul țărilor latino-americane. Eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru un progres economic și social rapid au fost deseori handicapate de impactul inflaționist al prețurilor crescînde la import, de finanțarea internațională inadecuată a deficitului balanțelor de plăți, de deteriorarea persistentă a raporturilor de schimb. În actuala situație internațională creată de procesele patologice din țările industrializate, perspectivele dezvoltării economice a țărilor rămase în urmă sînt mai tulburi ca oricînd. Vorbitorul a menționat in acest sens faptul că măsurile anti-inflaționiste luate de țările industriale au un efect mai puternic asupra prețurilor materiilor prime exportate de țările în curs de dezvoltare decît asupra prețurilor produselor industriale importate de aceste țări ; în timp ce asupra primelor, cu cîteva excepții, ele exercită o influență în sensul reducerii lor, celelalte nu dau semne că ar avea o tendință de scădere. Consecința, între altele, este dificultatea crescîndă a țărilor în curs de dezvoltare, supraîndatorate, de a face față obligațiilor lor de debitori în valută.

Concluzia care se degajă din intervențiile reprezentanților „lumii a treia“ este aceea că interdependența în lumea contemporană face necesar ca soluțiile să fie elaborate într-un proces de negociere și cooperare continuă a tuturor țărilor.

V. Puncte de vedere românești

ȚARA NOASTRĂ a fost reprezentată la sesiunea F.M.I. — B.I.R.D. de o delegație condusă de ministrul finanțelor, Florea Dumitrescu. În intervenția sa se arăta că o concepție realistă asupra problemelor lumii contemporane trebuie să afirme necesitatea înfăptuirii unei noi ordini economice internaționale, bazate pe principii de deplină egalitate în drepturi și echitate. O asemenea ordine presupune, pe lîngă crearea unor noi relații financiar-valutare, înfăptuirea unor profunde transformări în alte domenii, urmărind intensificarea eforturilor fiecărui popor pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane proprii, respectarea drepturilor tuturor statelor asupra bogățiilor lor naționale, stabilirea unui raport just între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, realizarea unor schimburi comerciale echitabile, neîngrădite de obstacole artificiale, asigurarea accesului tuturor statelor atît la materii prime cît și la tehnologiile moderne, extinderea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice internaționale.

De asemenea apare tot mai evidentă și de un interes realmente general necesitatea ca țărilor în curs de dezvoltare să li se faciliteze o participare mai rațională și mai echitabilă la diviziunea internațională a muncii, să li se aplice în domeniul comercial, financiar-valutar, al transferului de tehnologie, un tratament preferențial cît mai favorabil, să li se acorde un ajutor necondiționat în cuantumuri simțitor sporite.

Acelorași imperative ale dezvoltării tuturor statelor și ale lichidării decalajelor care separă țările în curs de dezvoltare de cele dezvoltate din punct de vedere economic, ale instaurării unor relații democratice, bazate pe echitate, trebuie să le răspundă și sistemul monetar ca parte integrantă a noii ordini economice internaționale.

Ca țară în curs de dezvoltare, România este preocupată de faptul că în timp ce discuțiile asupra reformei sistemului monetar internațional nu înregistrează progresele dorite, se agravează tendințele de instabilitate și incertitudinile în domeniul valutar-financiar, se extind practicile speculative în materie de prețuri, de cost al creditului, de mișcare a capitalului, se accentuează inflația, se întreprind acțiuni unilaterale tot mai frecvente fără a se ține seama de interesele altor state, se introduc noi restricții comerciale care dăunează dezvoltării economice generale și agravează continuu situația țărilor în curs de dezvoltare.

Din această cauză, este imperios necesar să se intensifice eforturile pentru elaborarea și transpunerea in viață, într-o strînsă conlucrare, a reformei sistemului monetar internațional, concomitent cu crearea premiselor unei dezvoltări normale a relațiilor comerciale, fără restricții și discriminări.

Avînd în vedere că marile probleme ale comunității internaționale, așa cum arată realitățile epocii contemporane, nu mai pot fi soluționate în mod viabil de un grup de state, punctul de vedere al României este că „nici un sistem monetar nu va putea fi creat și mai ales nu va putea funcționa în bune condiții decît cu participarea activă și egală a tuturor țărilor,

dr. Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 32)

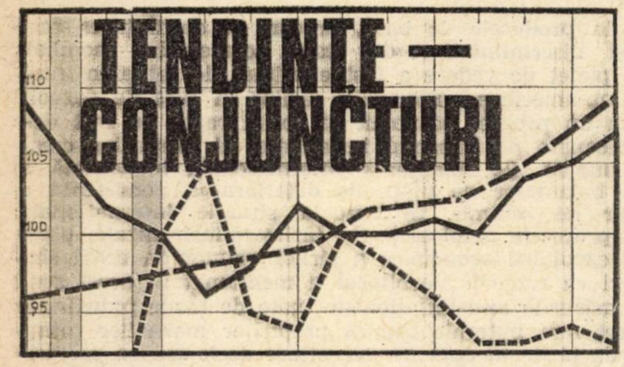

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Deficitul previzibil al balanțelor de plăți

PREVIZIUNILE revizuite pentru ansamblul acestui an indică faptul că în vreme ce excedentul balanței de plăți a R.F.G. va depăși probabil așteptările inițiale de 7 miliarde dolari, iar Olanda — devenită exportator net de energie pe baza valorificării zăcămintelor din Marea Nordului — va realiza un excedent de 1,3% din P.N.B., deficitele Japoniei și S.U.A. se anunță și mai mari decît se credea în iulie a.c. Însumate deficitele de balanță ale Angliei și Italiei, care vor reprezenta în acest an jumătate din deficitul total al țărilor capitaliste dezvoltate, vor putea fi acoperite prin împrumuturi. În schimb, 13 țări occidentale mai mici vor înregistra un deficit însumînd circa 10 miliarde de dolari. (vezi graficul).

DEFICITELE ȚĂRILOR MAI MICI
Deficitul pe 1974 ca % din P.N.B

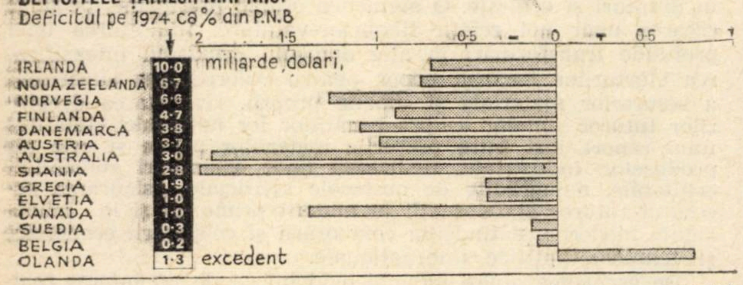

(după „The Economist")

Penurie și prețuri ridicate la materiile prime în S.U.A.

CONJUNCTURA economică americană este marcată nu numai dè faptul că materiile prime costă mult mai mult decît înainte, ci și de penuria relativă a numeroase materii prime. O comisie a Congresului a anchetat problema în rîndul a 258 mari companii americane. Cu excepția a 13 dintre ele, toate au scos în evidență accentuarea penuriei de materii prime începînd cu hîrtia și oțelul, aluminiul, cuprul, produsele petrochimice. În total au fost amintite peste 60 de materii prime care nu se găsesc în cantități suficiente.

Cauzele acestei situații îngrijorătoare sînt apreciate a fi blocarea prețurilor instituită de Administrația S.U.A. după 15 august 1971, care a determinat o reducere simțitoare a producției interne de materii prime considerate de întreprinzătorii americani ca fiind nerentabilă, și cele două devalorizări ale dolarului, care au făcut ca o mare parte din materiile prime produse în S.U.A. să devină atrăgătoare pentru străinătate, unde cumpărările au crescut simțitor. În concluzie, afirmă comentatorii, orice program antiinflaționist, pentru a fi eficace, ar trebui să țină cont de penuria de materii prime și de prețurile lor ridicate.

Producție de orez inferioară cererii

CONFORM aprecierilor Secretariatului Commonwealth-ului producția mondială de orez în sezonul 1973/74 este estimată la 315 milioane tone, cu 6% mai ridicată decît recolta sezonului precedent. Totuși, chiar în condițiile acestei producții ridicate, oferta pe piața mondială se estimează că va fi inferioară cererii, pînă la apariția disponibilităților din noua recoltă 1974/75.

Datorită ofertei relativ reduse, în cursul sezonului actual s-a pus mai mare accent pe livrările în baza acordurilor interguvernamentale, între țări, decît pe acordurile comerciale obișnuite.

Dezechilibre pe piața oțelului

REVIRIMENTUL cererii pentru oțel pe piața mondială, începînd din 1972, a condus la apariția unei insuficiențe a acestui produs, care a impulsionat — la rîndul ei — urcarea substanțială a prețurilor. Dacă se consideră nivelul anului 1967=100, prețurile de export la oțel au ajuns la 170 la sfîrșitul lui 1972 și la 400 în vara acestui an.

Deși comenzile pentru oțel din partea unor ramuri industriale (în primul rînd industria de automobile) s-au redus întrucîtva, se manifestă o cerere sporită din partea constructorilor de centrale nucleare, a societăților de prospecțiuni geologice (pentru conducte, platforme de foraj etc.) și altor sectoare.

Țările O. C. D. E.: Inflație accelerată creștere incetinită

REUNIȚI la Washington cu ocazia sesiunii anuale a F.M.I., experți din mai multe țări capitaliste dezvoltate au ajuns la concluzia că în semestrul II a.c. produsul național brut însumat al țărilor O.C.D.E. aproape va stagna : creșterea va fi de numai 1% față de 2% cît se prevedea în luna iulie. Cifrele de ansamblu reflectă previziunile mai pesimiste ale experților în raport cu cele din iulie a.c. în cazul cîtorva țări mari : pentru S.U.A. se prevede pe întreg semestrul II a.c. o creștere de 0,5—1%, pentru R.F.G. 1,5—2,5%, iar pentru Japonia ±1%, după o scădere de 8% în primul semestru al anului. În consecință, afirmă ei, există puține șanse de reducere a șomajului în următoarele 6—12 luni. Pentru țările C.E.E., de exemplu, în care numărul șomerilor este acum cu 500 000 mai mare decît cu un an în urmă, se prevede o nouă creștere a lui în lunile care urmează.

În ciuda acestei evoluții stagnante a P.N.B., experții O.C.D.E. nu întrevăd o dezescaladare a inflației în lunile următoare. În ceea ce privește dinamica prețurilor înregistrată în țările nesocialiste în decurs de un an (sem. II/1973 — sem. I/1974), comparativ cu perioada precedentă de douăsprezece luni, ea este înfățișată în graficul alăturat.

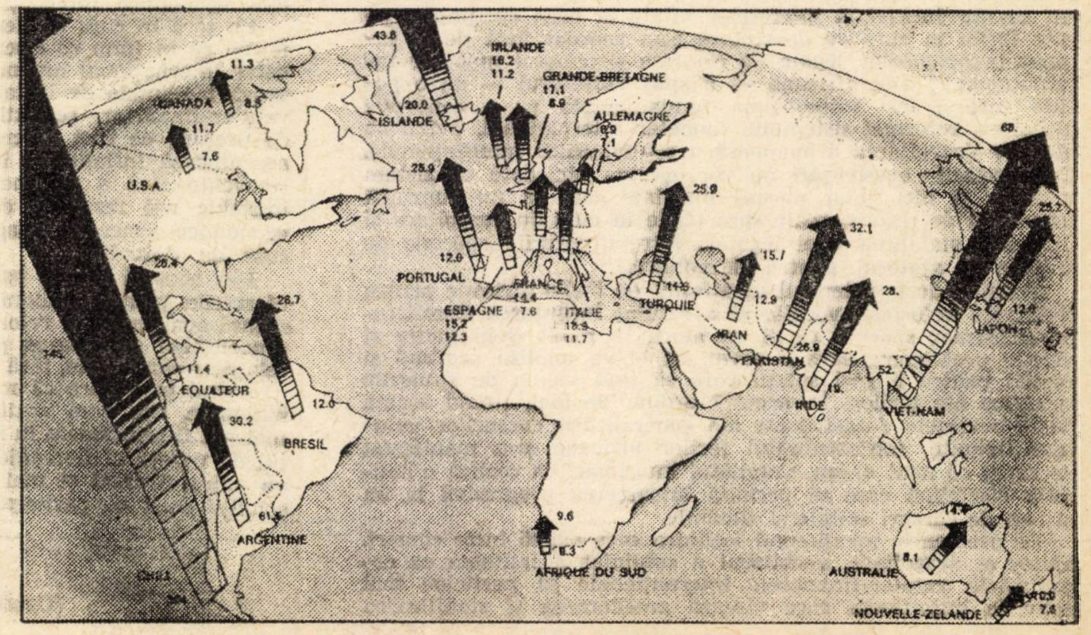

DOCUMENTAR „R. E.“

SUBDEZVOLTAREA ŞI INSECURITATEA ALIMENTARĂ

NATIONS UNIES
CONFERENCE
MONDIALE DE L'ALIMENTATION

„ESTE APROAPE sigur că disponibilitățile alimentare au scăzut din nou în 1974“, a declarat la Lausanne Addeke H. Boerma, directorul general al F.A.O., la deschiderea celei de-a noua conferințe europene a acestei organizații, evidentiind că în ultimele luni și chiar în ultimele săptămîni situația alimentară mondială s-a înrăutățit.

Deteriorarea situației alimentare mondiale în ultimii doi ani și îndeosebi situația critică a alimentației în anumite zone ale globului au determinat proclamarea anului 1974 ca An mondial al alimentației. Manifestările din cadrul acestuia vor culmina prin organizarea de către F.A.O., între 5 și 16 noiembrie, la Roma, a unei Conferințe mondiale a alimentației. Alături de sesiunea extraordinară din primăvara acestui an a Adunării Generale a O.N.U. consacrată problemelor materiilor prime și dezvoltării și de recenta Conferință mondială a populației de la București, ea se înscrie pe linia dezbaterii, sub egida Națiunilor Unite, a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană.

„Criza actuală a alimentației — scrie un document al Consiliului economic și social al O.N.U. consacrat acestei probleme (doc. E/conf. 65/Prep./6) — a început în 1972, an în care producția mondială de cereale (grîu, cereale secundare și orez) a scăzut pentru prima oară după mai bine de douăzeci de ani“. Scăderea a fost substanțială, reprezentînd 33 milioane de tone, și a afectat, în primul rînd, țările în curs de dezvoltare. Producția mondială de cereale, care totalizează în prezent circa 1 200 milioane tone anual, ar trebui să sporească în medie cu 25 milioane de tone pe an pentru a face față cererii mondiale în creștere.

	1971/72	1972/73
Grîu		
Producție	343,9	337,1
Importuri[1]	52,7	67,6
Tările dezvoltate	23,1	34,5
Tările în curs de dezvoltare	29,6	33,1
Stocurile finale ale principalelor țări exportatoare[2]	48,6	29,0
Cereale secundare[3]		
Producție	651,4	633,5
Importuri	47,4	55,4
Tările dezvoltate	40,9	45,4
Tările în curs de dezvoltare	6,5	10,0
Stocurile finale ale principalelor țări exportatoare[4]	55,6	39,6
Orez		
Producție[5]	206,3	195,6
Importuri[5]	7,7	7,6
Tările dezvoltate	1,6	1,4
Tările în curs de dezvoltare	6,1	6,2
Stocurile finale ale principalelor țări exportatoare[6]	8,2	4,8

1) Inclusiv făina de grîu în grîu echivalent.
2) Argentina, Australia, Canada, țările Pieței Comune, S.U.A.
3) Secară, orz, ovăz, porumb, sorg și mei.
4) Argentina, Australia, Canada, S.U.A.
5) Anii calendaristici 1971, 1972, 1973.
6) Japonia, Pakistan, Tailanda, S.U.A.
Sursa tabelelor: O.N.U., ECOSOC, Examen prēliminaire de la situation alimentaire mondiale présente et future, 1974.

Tabelul nr. 1 — **Disponibilitățile mondiale de cereale (în milioane tone).**

O situație ingrijorătoare pentru comunitatea internațională

SCĂDEREA SUBITĂ și în asemenea proporții a producției, în condițiile neobișnuite ale simultaneității unor condiții meteorologice nefavorabile în mai multe zone ale globului, în vreme ce S.U.A. luaseră măsuri de reducere a stocurilor de cereale considerate excesive, a determinat creșterea comerțului internațional cu cereale la un volum fără precedent. Aceasta s-a reflectat în reducerea stocurilor de grîu ale principalelor țări exportatoare de la 49 milioane tone în 1971/72 la 29 milioane tone în 1972/73 (vezi tabelul nr. 1).

În 1973 creșterea producției agro-alimentare — de 4% pe total și 2% pe locuitor — nu a putut contrabalansa reducerea anterioară a stocurilor. Producția a rămas inferioară cererii, a cărei acoperire s-a făcut pe seama reducerii în continuare a stocurilor, la un nivel estimat la sub 10 milioane de tone — cel mai scăzut din ultimele două decenii. Comunitatea internațională este pusă astfel în situația periculoasă de a nu mai fi în măsură să răspundă urgențelor provocate de capriciile climei sau alte împrejurări neprevăzute. De aceea, în 1974/75, mai mult decît anul trecut, aprovizionarea cu alimente va depinde de rezultatele noii recolte și de eventualele excedente ale unui număr foarte redus de state.

Actuala situație de „insecuritate alimentară“ a lumii este evidențiată, mai bine decît de cifrele globale, de datele privind anumite regiuni în curs de dezvoltare ale globului. În Africa, de exemplu, producția alimentară pe locuitor a scăzut în 1973 cu 6%, situîndu-se cu 5—6% sub nivelul mediu din anii 1961—1965. Producția alimentară pe locuitor a scăzut sub nivelul din 1961—1965 în 22 de țări ale continentului, „influența preponderentă a condițiilor meteorologice asupra agriculturii în Africa fiind una din problemele fundamentale“ ale acestei zone a globului. De altfel, privitor la Africa documentele O.N.U. „converg în a considera ridicat numărul deceselor datorate direct sau indirect foametei“ (F.A.O., Bulletin mensuel Economie et statistiques agricoles, vol. 23, nr. 3/1974, pag. 18). În Orientul Apropiat producția alimentară a scăzut cu 8%, atingînd nivelul cel mai redus din 1961 încoace, iar în Extremul Orient, deși în creștere, ea nu este decît cu 2—3% superioară celei din 1961—1965.

În această situație prețurile mondiale la cereale (vezi tabelul nr. 2) au înregistrat o ascensiune rapidă în 1972 și au continuat să crească în 1973, în ciuda unei sporiri a recoltei, cu perspectiva de a rămîne multă vreme superioare celor din deceniul trecut, în vreme ce nivelul scăzut al stocurilor de cereale riscă să devină cronic.

Spectrul lipsei de alimente

REZERVELE mondiale de cereale — afirmă Lester Brown într-un document al O.N.U. (doc. E/Conf. 60/CPB/19) — ar trebui să reprezinte cel puțin 15% (180 milioane de tone) din consumul unui an pentru a putea avea un efect compensatoriu asupra recoltei, evitînd foametea, și unul stabilizator asupra prețurilor, care altminteri riscă să cunoască o instabilitate marcată.

Reducerea disponibilităților de cereale ale principalelor țări exportatoare a antrenat diminuarea programelor de ajutor alimentar acordat țărilor celor mai puțin dezvoltate în momentul în care acestea a-

		Grîu	Porumb	Soia
	1971	62	58	126
	1972	70	56	140
	1973	139	98	290
1973	ian.	108	79	214
	iunie	106	102	470
	dec.	199	133	254
1974	ian.	214	122	266
	feb.	220	131	266
	mart.	191	126	258

Tabelul nr. 2 — **Evoluția recentă a prețurilor de export ale unor produse agricole (în dolari/tonă).**

veau cea mai mare nevoie de el. În același timp creșterea prețurilor produselor alimentare pe piața mondială a pus aceste țări în situația de a trebui să găsească mijloace de finanțare pentru importul unor cantități sporite de asemenea produse, la un preț mai ridicat. „Cînd se consacră 80% din venit alimentației, așa cum trebuie să facă o parte importantă a omenirii, arată Lester Brown, nu este cîtuși de puțin posibil, dacă prețul grîului sau orezului se dublează, să fie mărite cheltuielile pentru alimentație. În acest caz partea amintită a omenirii este redusă la un nivel de alimentație inferior celui necesar pentru asigurarea subzistenței și supraviețuirii".

Cu cîțiva ani în urmă, un document al O.N.U. estima numărul oamenilor pentru care spectrul foametei reprezintă o realitate cotidiană la cel puțin 380—400 de milioane, relevînd că o definiție mai puțin conservatoare a subnutriției ar putea dubla această cifră (vezi tabelul nr. 3).

„Din cele 2 miliarde de ființe umane care trăiesc în cele peste 100 țări cărora Banca Mondială le acordă asistență — sublinia președintele Băncii, Robert McNamara, în cuvîntarea sa la recenta reuniune anuală de la Washington a F.M.I. — sute de milioane reușesc cu greu să subziste, fiind prizoniere ale unor condiții de existență sordide, în asemenea măsură degradate de boli, analfabetism și subnutriție încît se văd private de esențialul demnității lor umane".

Dincolo de factorii meteorologici

DETERIORAREA situației alimentare în lume nu se datorează numai unor condiții meteorologice defavorabile sau altor cauze naturale. A contribuit bunăoară și faptul că încă de la sfîrșitul anului 1972 piața îngrășămintelor chimice a cunoscut o reducere importantă a disponibilităților și aproape o dublare a prețurilor, la care s-a adăugat și împrejurarea sporirii la mai mult de dublu a costului transportului maritim.

Creșterea prețului petrolului începînd din ultima parte a anului trecut, ea însăși un rezultat al inechităților și decalajelor existente în economia mondială, a contribuit atît la scumpirea importurilor de carburanți pentru agricultură, cît și la creșterea în continuare a prețurilor la cele mai folosite dintre îngrășăminte, pentru care petrolul reprezintă o materie primă. Ambele evoluții au fost de natură să reducă posibilitățile de import de îngrășăminte și carburanți în special ale țărilor celor mai puțin dezvoltate și în felul acesta să diminueze producția de cereale și randamentele la hectar. Și aceasta tocmai într-o perioadă cînd prețul cerealelor pe piața mondială, de unde ar urma să fie acoperit deficitul, cunoaște o traiectorie ascendentă.

Potrivit datelor Băncii Mondiale, costul cantității de petrol pe care țările în curs de dezvoltare o importă actualmente a sporit cu circa 10 miliarde de dolari, sumă echivalentă cu 15% din valoarea totală a importurilor lor și cu 40% din capitalul străin intrat în aceste țări în cursul anului 1973. Pentru India, de exemplu, scumpirea petrolului înseamnă plăți suplimentare în valoare de 800 milioane dolari (echivalînd cu 25% din valoarea exporturilor sale). Majorarea prețului îngrășămintelor azotoase, la care India este cel mai mare importator mondial, va necesita alte 500 milioane dolari, iar scumpirea cerealelor esențiale procurate din import va adăuga la această sumă încă 100 milioane dolari.

Complexitatea situației este cu atît mai mare dacă avem în vedere că exporturile de produse agroalimentare, care pentru majoritatea țărilor în curs de dezvoltare reprezintă principala sursă externă de finanțare a economiei naționale, deși au crescut ca volum în ultimii 10—12 ani, au rămas aproape staționare ca valoare. Deteriorarea raportului de schimb a făcut ca ponderea țărilor amintite în comerțul mondial cu produse agricole să scadă de la 40% în 1961—1963 la 30% în 1970—1972

Din toate aceste motive, țările care n-au putut face față creșterilor de prețuri amintite prin măsuri de compensare și-au redus deja programele de import și cele de dezvoltare economică.

„Ar fi prea simplist să se pretindă că situația alimentară mondială s-a degradat brusc numai ca urmare a unor condiții meteorologice nefavorabile", constată pe drept cuvînt un document al ECOSOC („Situation alimentaire actuelle et dimensions et causes du problème de la faim et de la malnutrition dans le monde", 1974, pag. 2). Dincolo de unii factori naturali cum sînt seceta, inundațiile, epidemiile, semnalate frecvent pe diferite continente în ultimii ani și care au avut ca urmare o creștere a cererii de alimente în comerțul mondial, actuala deteriorare a situației alimentare mondiale, ravagiile pe care subnutriția și foametea le fac încă pe zone întinse ale globului la mijlocul celei de a doua jumătăți a unui secol atît de bogat în cuceriri ale geniului uman, se datorează în mod esențial subdezvoltării. La originea acestor fenomene stau deci, persistența unor structuri economice și sociale anacronice, dependența economică și tehnică față de țările industrializate, inechitatea în relațiile economice internaționale.

Decalajele agricole

CÎTEVA DATE sînt elocvente pentru marile decalaje din agricultura mondială. În 1970 țările dezvoltate, în care trăiește 30% din populația lumii, beneficiau de 54% din consumul mondial de cereale în toate scopurile. În vreme ce în America de Nord consumul de cereale se apropie de 1 tonă pe an și pe locuitor, majoritatea consumate indirect, sub formă de carne, lapte și ouă, în țările în curs de dezvoltare un locuitor dispune în medie de 180 kg pe an, consumate în cea mai mare parte direct, cantitățile rămase pentru transformarea în proteine animale fiind minime. De asemenea, se apreciază că resursele necesare (pămînt, apă, îngrășăminte) pentru a asigura hrana unui american mijlociu sînt de aproape cinci ori superioare celor de care beneficiază un indian, un nigerian sau un columbian mijlociu.

Deși în ultimii douăzeci de ani majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au obținut progrese în creșterea producției agricole, unele chiar spectaculoase, acestea n-au fost nici pe departe suficiente pentru a atenua penuria de alimente sau decalajele existente față de țările dezvoltate și față de propriul potențial de producție, în primul rînd în ce privește randamentele la hectar. Potrivit datelor Băncii Mondiale, țările în curs de dezvoltare obțin în medie numai 40% din randamentele cerealiere înregistrate în țările dezvoltate. Randamentul la hectar în cultura orezului din aceste țări reprezintă numai o treime din cel japonez, iar la cultura porumbului recoltele la hectar ale Braziliei și Tailandei reprezintă mai puțin de o treime din cele nord-americane (vezi doc. E/ Conf. 60/CBP/19).

Se estimează că, dacă tendințele actuale din producție și consum (vezi tabelul nr. 4) se vor menține deficitul cerealier al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare ar putea atinge 80—90 milioane de tone spre 1985, adică de două ori mai mult decît în 1970. Costul unor asemenea importuri la prețul mediu actual de 200 dolari pe tonă s-ar ridica la circa 16—18 miliarde de dolari, sumă pe care majoritatea țărilor importatoare de cereale n-ar putea-o acoperi nici din exporturi, nici din asistența externă.

Dezechilibrele pot fi depășite

„ȚĂRILE în curs de dezvoltare au o singură ieșire : sporirea producției de cereale într-un ritm net superior celui de 2,9% realizat în ultimii 20 de ani", releva Robert McNamara la reuniunea anuală a F.M.I. Aceeași concluzie s-a degajat cu claritate și la recenta reuniune pregătitoare de la Roma a Conferinței mondiale a alimentației : cheia depășirii gravelor dezechilibre care se conturează în situația alimentară mondială o constituie creșterea substanțială a producției agro-alimentare

	Energie (în kilocalorii/locuitor)		Proteine (în grame/locuitor)	
	1961	197o	1961	197o
Țările capitaliste dezvoltate	296o	311o	87,o	93,6
Europa occidentală	3o2o	31oo	89,3	92,o
America de Nord	311o	326o	92,3	97,3
Țările nesocialiste în curs de dezvoltare	21oo	224o	54,9	57,7
America latină	241o	251o	63,7	65,o
Extremul Orient	2o5o	2o8o	51,3	51,1
Africa	212o	216o	55,7	56,3

Tabelul nr. 3 — Disponibilitățile alimentare pe locuitor în diferite regiuni

în fiecare țară și în primul rînd în țările în curs de dezvoltare, care au cel mai mult de suferit de pe urma lor.

„Fără nici o îndoială — constată un raport al F.A.O. alcătuit în vederea Conferinței mondiale a alimentației care va începe la Roma la 5 noiembrie —, un enorm potențial de producție — material, biologic și uman — rămîne neexploatat în țările în curs de dezvotare". După expresia lui Lester Brown aceste țări reprezintă, pe termen lung, cel mai mare rezervor mondial de produse agro-alimentare.

Astfel, milioane de hectare de terenuri cultivabile sînt în prezent neutilizate, în special în zonele tropicale din America Latină și din Africa. În cazul Africii un program de combatere a muștii tse-tse ca important purtător de maladii ar face disponibilă o suprafață agricolă mai mare decît cea a S.U.A., putîndu-se obține o producție echivalentă cu 1,5 milioane tone de carne pe an. Deși costisitoare — programul de combatere a muștei tse-tse, de exemplu, ar necesita cheltuieli de circa 100 miliarde de dolari eșalonate pe timp de 20 de ani —, eliminarea obstacolelor din calea atragerii în circuitul agricol a unor însemnate suprafețe este tehnic realizabilă.

Principala rezervă de creștere în viitor a producției agricole o reprezintă însă, așa după cum experții F.A.O. sînt unanimi în a sublinia, factorii intensivi, posibilitatea ridicării substanțiale a randamentelor pe unitate de suprafață sau pe animal. Se apreciază că în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare există rezerve pentru dublarea și chiar triplarea actualelor recolte la hectar. Aceasta bineînțeles cu condiția sporirii substanțiale a gradului de utilizare a resurselor de apă din aceste țări din care acum nu sînt folosite decît o mică parte, a majorării substanțiale a cantităților de îngrășăminte chimice, de ierbicide, pesticide și semințe selecționate, ca și a îmbunătățirii calității șeptelului, domenii în care realizările țărilor dezvoltate ilustrează că există o „enormă marjă de ameliorare" (doc. E/Conf. 65/Prep./6). În lucrarea sa „În apărarea creșterii economice", apărută în acest an, Wilfred Beckerman afirmă că dacă s-ar extinde randamentul la culturi realizat în prezent în Olanda, în condițiile tehnologiei actuale, pe tot globul pămîntesc s-ar obține suficientă hrană pentru 60 miliarde de oameni, (populația actuală a lumii fiind de 3,8 miliarde).

De exemplu, deși consumul de îngrășăminte chimice al țărilor în curs de dezvoltare, care în 1961 reprezenta 10% din consumul mondial, se ridică în 1974 la 17% din acesta (și va atinge 25% la sfîrșitul deceniului), nivelul său pe unitatea de suprafață rămîne cu totul insuficient : 10 kg în Africa, 27 kg în America de Sud, 29 kg în Asia, față de 189 kg în Europa. Se estimează că în 1980 cererea anuală de îngrășăminte azotoase și fosfatice a țărilor în curs de dezvoltare va depăși 22 milioane de tone, din care numai jumătate va fi produsă la uzinele existente sau prevăzute a se construi în aceste țări. Producerea de către ele a întregii cantități presupune investiții estimate în prezent la 6—10 miliarde dolari.

Drama secetei.

Autorul, suedezul Arne Jönsson, a primit premiul „Fotografia anului" pe 1973.

În afară de factorii menționați, sporirea randamentelor la hectar și pe cap de animal reclamă și un efort sporit de cercetare, adecvat necesităților specifice ale țărilor în curs de dezvoltare. Aceasta presupune, să se evite concentrarea excesivă a eforturilor de cercetare asupra problemelor agriculturii din zonele temperate, care a contribuit la nașterea și acumularea actualelor dificultăți ale țărilor în curs de dezvoltare.

Creșterea producției agro-alimentare a țărilor în curs de dezvoltare ar contribui nu numai în mod direct la îmbunătățirea aprovizionării populației din aceste țări cu asemenea produse, ci și indirect, prin reducerea presiunii în sensul creșterii prețurilor pe piața internațională.

O nevoie imperioasă de cooperare

UN FACTOR important care poate contribui substanțial, alături de eforturile proprii ale fiecărei țări, la creșterea producției agro-alimentare, la îmbunătățirea aprovizionării cu asemenea produse și diminuarea riscurilor de foamete îl constituie cooperarea internațională. Aceasta cu atît mai mult cu cît, pînă cînd masivele investiții pe care le așteaptă agricultura vor fi efectuate și își vor aduce roadele, numeroase țări în curs de dezvoltare vor fi confruntate cu serioase dificultăți privind finanțarea importurilor lor de cereale, îngrășăminte chimice și carburanți.

În acest sens, țările în curs de dezvoltare insistă asupra rolului pe care l-ar avea un comerț echitabil cu produse agro-alimentare în procurarea resurselor financiare necesare dezvoltării și asupra importanței creării unui cadru internațional favorabil unui asemenea comerț. Așa cum subliniază reprezentanții a numeroase țări în curs de dezvoltare, se impun măsuri concrete din partea țărilor dezvoltate pentru reducerea și eliminarea tuturor obstacolelor, tarifare sau netarifare, pe care aceste produse le întîlnesc încă pe piețele țărilor dezvoltate și pentru evitarea introducerii de noi restricții. În același sens ar acționa îmbunătățirea sistemului generalizat de preferințe prin includerea în schemele preferențiale a unui număr mult sporit de produse agro-alimentare, indiferent de orînduirea socială și politică a țărilor de proveniență, realizarea unui raport mai just între prețurile materiilor prime și ale produselor agro-alimentare, pe de o parte, și cele ale produselor industriale, pe de alta, ca acțiuni concrete în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Sprijinul țărilor dezvoltate, al întregii comunități internaționale, pentru accelerarea transferului de tehnologie agricolă, a formării de cadre specializate și pentru intensificarea activității de cercetare poate constitui un element de seamă care, adăugat eforturilor proprii ale fiecărui stat, să contribuie la eliminarea definitivă a foametei și la realizarea „securității alimentare" pe plan mondial, atît de amenințată în ultima vreme.

	1952-1962		1962-1972	
	Producţia alimentară		Producţia alimentară	
	Totală	Pe locuitor	Totală	Pe locuitor
Țările capitaliste dezvoltate	2,5	1,3	2,4	1,4
Țările nesocialiste în curs de dezvoltare	3,1	0,7	2,7	o,2
- Africa	2,2	-	2,7	o,2
- Extremul Orient	3,1	0,8	2,7	o,2
- America latină	3,2	0,8	3,1	o,2
- Orientul Apropiat	3,4	0,8	3,o	o,2

Tabelul nr. 4 — Ritmurile medii anuale de creștere a producției alimentare (în %)

Dinu DRAGOMIRESCU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

ÎN săptămîna 7—11 octombrie a.c. fenomenele de tensiune și instabilitate apărute în ultimele săptămîni pe piețele valutare internaționale s-au accentuat. Cursurile principalelor valute occidentale au înregistrat oscilații relativ importante : cursul dolarului față de marca vest-germană s-a situat la un moment dat la cel mai scăzut nivel din ultimele două luni (2,5635 mărci = 1 dolar în ziua de 10 octombrie a.c.).

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	7 X 1974	11 X 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 11 X 1974 față de : Cursul paritar (central)	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 11 X 1974 față de : Nivelul din 28 XII 1974	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-11 X 1974
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6090	2,5935	+ 2,91	+ 4,07	- 3,90
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,9225	2,9200	+15,94	+11,30	-10,15
Francul francez	4,60414	4,7025	4,7525	4,7520	- 3,11	- 1,04	+ 1,05
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3360	2,3340	-19,38	+ 0,39	- 0,38
Lira italiană	523,50	607,0	664,50	669,40	-21,79	- 9,32	+10,28
Yenul japonez	308,0	280,2	299,50	298,70	+ 3,11	- 6,19	+ 6,60
Prețul aurului la Londra[3]	42.22[4]	103,87	160,0	156,80			

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie; 4) prețul oficial al aurului.

Fenomenele de tensiune apărute în ultimul timp pe piețele valutare internaționale sînt consecința dificultăților deosebite de ordin economic și financiar cu care sînt confruntate principalele țări capitaliste, dificultăți agravate de instabilitatea și incertitudinile existente pe planul relațiilor monetare internaționale și a lipsei de perspective pe linia realizării într-un viitor apropiat a unei reforme monetare internaționale care să răspundă condițiilor economice și politice existente pe plan internațional.

Principalele dificultăți cu care sînt confruntate, în prezent, țările capitaliste sînt inflația a cărei rată a atins cele mai ridicate nivele din ultimii 20 de ani, încetinirea ritmului de dezvoltare economică, nefiind exclusă nici posibilitatea unei recesiuni simultane în mai multe dintre principalele țări, precum și existența unor dezechilibre masive ale balanțelor comerciale și de plăți.

Potrivit unui comunicat al Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), în perioada de 12 luni care s-a încheiat în iulie a.c., în țările membre ale acestei organizații rata inflației s-a menținut în medie la peste 12%. Potrivit aceluiași comunicat, printre țările în care ritmul de creștere a inflației a fost superior nivelului mediu de 12%, în ultimul timp, respectiv în trimestrul II a.c., se numără S.U.A., Elveția, Danemarca, Belgia, Anglia, Franța etc. De remarcat că Japonia și Italia au fost țările cele mai afectate de inflație, înregistrînd o creștere a prețurilor cu amănuntul de 25,2% și respectiv de 18,9%.

În cursul primului semestru a.c. producția industrială în principalele țări capitaliste a înregistrat, în ansamblu, o scădere. Continuarea politicii antiinflaționiste bazate pe restricții monetare ar putea duce la accentuarea fenomenului.

În ce privește balanțele comerciale și de plăți ale principalelor țări capitaliste se observă o deteriorare pronunțată a acestora, mai accentuată în cazul Italiei cu un deficit comercial de 359,6 miliarde lire în primele opt luni a.c. și un deficit al balanței de plăți pentru aceeași perioadă de 2665,9 miliarde lire, în cazul Angliei cu un deficit al balanței de plăți de peste 2 700 milioane lire sterline, al Franței etc.

Dificultățile economice și financiare cu care sînt confruntate țările capitaliste în condițiile cursurilor fluctuante ale monedelor lor determină o instabilitate permanentă pe piețele valutare internaționale.

Slăbirea cursului dolarului S.U.A. în ultimele săptămîni s-a datorat mai multor factori printre care :

— reacția pieței internaționale la publicarea deficitului comercial american pe luna august a.c. care s-a ridicat la 1,13 miliarde dolari ;

— existența pe unele piețe monetare europene a unor restricții de credite în moneda națională, ceea ce a determinat băncile și societățile din țările cu asemenea restricții să contracteze împrumuturi în dolari pentru a-i converti în monedă națională ;

— scăderea dobînzilor pe piața monetară americană — în primul rînd a dobînzii la bonurile de tezaur și a celei preferențiale (prime rate), de la 12% la 11,75% și ulterior chiar la 11,50% ;

— acordarea de împrumuturi directe de către unele țări producătoare de petrol țărilor importatoare, ceea ce a dus la diminuarea cererii de eurodolari și implicit la scăderea dobînzilor pe această piață, avînd influență în același timp asupra cursului monedei americane ;

— dispariția atmosferei de neîncredere în sistemul bancar vest-german determinată de falimentul a patru bănci comerciale, care a dus la ieșiri de capitaluri pe termen scurt din R.F. Germania și implicit la slăbirea cursului monedei acestei țări pe piețele valutare internaționale.

Slăbirea cursului dolarului și întărirea deosebită a cursului mărcii vest-germane s-a datorat și unor măsuri de liberalizare a intrărilor de capitaluri în R.F. Germania, luate spre mijlocul lunii septembrie a.c. Astfel, începînd cu data de 11 septembrie a.c. autoritățile vest-germane au renunțat la măsurile restrictive luate la începutul anului 1972 privind interzicerea cumpărării de obligațiuni de stat vest-germane de către nerezidenți, precum și obligarea instituțiilor vest-germane de a depune în cont nepurtător de dobînzi la banca centrală o parte din împrumuturile contractate în străinătate. Dealtfel, ministerul de finanțe al R.F. Germania a lansat recent un împrumut pe termen mijlociu prin plasarea de obligațiuni la băncile comerciale (obligațiuni care pot fi însă achiziționate și de străini) cu scadențe de pînă la 4 ani și o dobîndă de 10%, ceea ce a determinat o cerere masivă de mărci și intrări importante de capitaluri străine, influențînd în mod favorabil cursul mărcii pe piețele valutare internaționale.

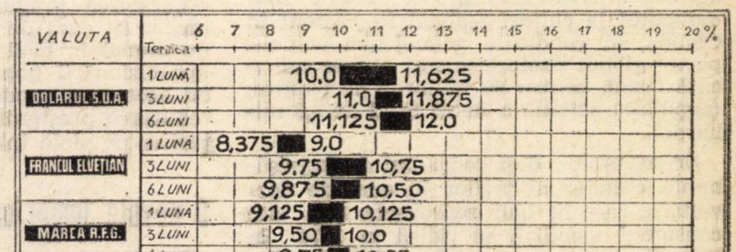

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 7—11 octombrie 1974 (niveluri minime și maxime).

Deși cursul dolarului a înregistrat o scădere pronunțată în ultimul timp față de unele valute occidentale, în primul rînd față de marca vest-germană și francul elvețian, se poate aprecia că în eventualitatea atenuării diferențelor de dobînzi pe piața monetară americană și pe piețele monetare vest-europene ca urmare a unei relaxări a politicii de credite în principalele țări capitaliste (în scopul prevenirii unei recesiuni) și implicit a reducerii diferenței de dobînzi la eurodolari comparativ cu celelalte eurovalute, cursul monedei americane se va întări.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste : Nu au intervenit modificări față de săptămîna 27 IX — 4 X 1974 (vezi „Revista economică" nr. 17).

Teodor GIURGIU

Pregătiri pentru Conferința mondială a alimentației

ÎN preajma Conferinței mondiale a alimentației care va avea loc în luna noiembrie a.c. la Roma, F.A.O. preconizează înființarea unei agenții internaționale în vederea coordonării eforturilor pe plan mondial în materie de producție și ajutor alimentar. Această agenție ar urma să administreze un fond de dezvoltare agricolă a cărui finanțare s-ar efectua în părți egale de către țările petroliere și țările industrializate.

La Conferința mondială din noiembrie a.c. se vor prezenta și alte cîteva propuneri. Astfel, Bangladesh sugerează crearea unui Consiliu de securitate alimentară, Mexicul propune înființarea unei bănci specializate în finanțarea proiectelor agricole, iar Sri Lanka a sugerat ideea creării unui fond internațional pentru acțiunile de fertilizare.

Un climat neprielnic

CRIZA petrolului a pus în fața întreprinderilor mici și mijlocii din Japonia probleme noi, climatul economic devenind din ce în ce mai sever pentru acestea atît pe plan intern cît și extern. Majoritatea întreprinderilor de acest fel au cunoscut începînd de la jumătatea anului trecut o constantă scădere a cifrei lor de afaceri, iar numărul falimentelor declarate a crescut mai mult decît în mod obișnuit.

Se apreciază că printre problemele cu care se confruntă în mod deosebit întreprinderile mici și mijlocii din Japonia se numără : 1) economisirea resurselor ; 2) întărirea competitivității la produse cu un grad înalt de complexitate și lărgirea cooperării internaționale ; 3) îndeplinirea responsabilităților sociale, de exemplu a celor legate de protecția consumatorului și de protecția mediului înconjurător ; 4) îmbunătățirea calității conducerii întreprinderilor pentru mărirea rentabilității acestora.

„Falimentul societății de consum"

ÎN cadrul discuțiilor în jurul proiectului de lege asupra economiei de energie depus în parlamentul Franței, deputatul Jean Poperen și-a exprimat părerea după care Franța „plătește consecințele falimentului a două politici : a energiei și a locuințelor ieftine. Aceasta — arată J.P. — este o dovadă a falimentului societății de consum generatoare de confuzie și risipă". Printre măsurile ce se propun în proiectul de lege, ca o consecință a crizei de energie, se înscriu : dezvoltarea transportului în comun, stabilirea de plafoane de temperatură la încălzitul locuințelor, introducerea de contoare individualizate pentru căldura și apa caldă furnizate imobilelor cu instalații colective.

Magistrala Baikal — Amur

ÎN Uniunea Sovietică a început construirea unei noi magistrale feroviare, care va lega zona Baikalului de Nord cu cea a cursului inferior al fluviului Amur. Trasată pe o lungime de circa 3 150 km, ea va permite valorificarea economică a unor vaste și bogate regiuni ale Siberiei, situate la nord de traseul Transsiberianului.

Odată cu punerea în funcțiune — eșalonată pe parcursul următorului deceniu — a acestei magistrale, va începe exploatarea a numeroase zăcăminte mari de cărbune, fier, mică, azbest etc., precum și a unor vaste masive de păduri. În același timp va fi dublată capacitatea de trafic între partea europeană a Uniunii Sovietice și porturile la Oceanul Pacific, distanța de parcurs scurtîndu-se (pe această rută) cu cîteva sute de km comparativ cu Transsiberianul.

Șomaj intelectual + discriminare

UN raport din 30 aprilie a.c. al Fundației naționale a științei (N.S.F.) din S.U.A. semnalează un șomaj de 1,2% (în 1973) printre cei 220 000 titulari ai unor diplome de ingineri și doctori în științe americani. Dintre aceștia, chimiștii sînt cei mai afectați de șomaj — 2,1% fără lucru, față de 0,9% la specialiștii în științele solului. Femeile intelectuale sînt și mai mult afectate de șomaj decît bărbații. Astfel în rîndurile lor există 3,9% șomeri. Salariul mediu al femeilor ocupate era cu 3 500 dolari pe an mai mic decît salariul bărbaților.

„Export de locuri de muncă"

CONFORM unui studiu McGraw-Hill, investițiile americane în străinătate vor cunoaște anul acesta o creștere de 32% peste suma din 1973. Această creștere continuă o tendință existentă de cîțiva ani încoace. După date ale Departamentului Comerțului al S.U.A., valoarea investițiilor private directe americane în străinătate a ajuns în 1973 la 107,3 miliarde dolari. Pentru 1975 și 1976 se prevăd sporuri de 32,2 miliarde și de respectiv 25,6 miliarde. Aceste cifre reflectă desigur și escaladarea fenomenelor inflaționiste, dar pun în lumină și limitele dezvoltării pieței interne. Pentru balanța de plăți a S.U.A. investițiile în străinătate reprezintă un factor favorabil, înregistrîndu-se în 1973 un sold pozitiv de 9,4 miliarde dolari. În schimb, în condițiile conjuncturale defavorabile, sindicatele cer frînarea ieșirilor de capital, calificîndu-le drept „export de locuri de muncă".

Descentralizare și „convivialitate"

DUPĂ Earl Joseph, informaticianul care a pus la punct primul ordinator din lume, în prezent are loc un dublu proces privind construcția și utilizarea tehnicii de calcul electronice :

1) trecerea la construirea masivă de microcalculatoare care vor influența sistemul de organizare a întreprinderilor, introducîndu-se un sistem descentralizat de control al datelor ;

2) orientarea spre mașini de calcul „conviviale", adică exploatabile de persoane care nu au nici o noțiune despre funcționarea calculatoarelor și nici despre programarea lor.

Alături de sacoșă, microcalculatorul ar putea deveni, sub imperiul inflației, un instrument indispensabil pentru gospodină la piață.

Franța exportă... petrol!

ENERGIA încorporată în produsele exportate reprezintă o treime din importurile anuale de petrol ale Franței, scrie George Valance în revista L'Express. Țară săracă în resurse energetice și de materii prime, Franța nu are de exportat decît tehnologia și forța sa de muncă. Or, structura exporturilor ei nu s-a schimbat din 1920. Criza de energie impune cu acuitate o nouă orientare a acestora. Căci semiprodusele pe care le exportă, în masă, ca : oțelul, cimentul, aluminiul nu conțin de fapt decît multă materie primă, multă energie și puțină manoperă și puțină tehnologie. Energia încorporată în oțelul exportat în acest an (sub formă de cărbune, cocs, păcură) echivalează cu mai mult de 5 milioane tone de petrol. Și, cum energia este vîndută industriilor și agriculturii sub prețul real, țara exportă petrolul încorporat în oțel sau în făină mai ieftin decît îl importă, ceea ce este o adevărată aberație.

Iată sugestiv prezentată partea energiei încorporată în cîteva produse :

Cînd se vinde ciment, oțel, un automobil, un ordinator partea energiei încorporate este de...

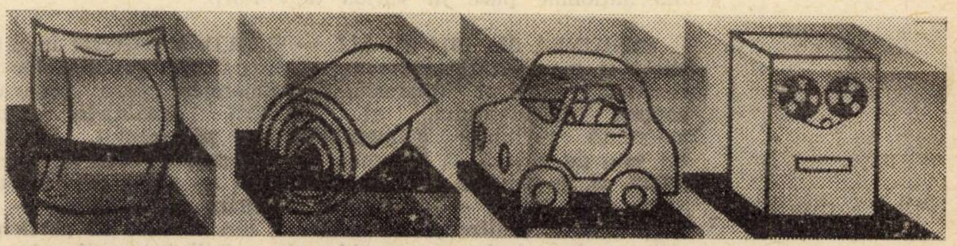

ciment (40%) oțel (24%) automobil (5,7%) un calculator (0,7%).

Inconsistențele viziunilor pesimiste

(Urmare din pag. 22)

în procesul economic. Utilitatea economică nu este inerentă substanțelor, ci este o creație umană. În zilele noastre siliciul este o resursă naturală minoră, fiind folosit pe scară redusă față de rezervele cunoscute. Cărbunele nu a fost o resursă naturală nici în antichitate, nici în evul mediu. Țițeiul a devenit o resursă naturală majoră abia în deceniul al treilea al secolului nostru.

Mult mai important este însă procesul de creștere a intensității de utilizare a substanțelor, o dată devenite resurse naturale. Ne-am ocupat în alte prilejuri de acest fenomen. Istoricul tehnicii și al economiei nu poate să nu rămînă uimit de proporțiile în care a scăzut în decurs de decenii cantitatea de substanță pe unitate de utilitate.

În privința tehnicii, spațiul nu ne permite decît să semnalăm faptul că tehnologia este un fenomen atît de complex și de contradictoriu încît nu putem prezenta unele aspecte drept reprezentative pentru întregul fenomen. Nu este necesar ca tehnica să devină din ce în ce mai agresivă față de mediu. Din animal răpitor ea poate deveni unul rumegător. Tehnica modernă îndreaptă tot mai multe energii spre prelucrarea informației. Faptul că, rezolvînd o problemă, ea creează mai multe probleme noi are mai multe aspecte : desigur că sporește catabolismul social. Dar am arătat mai sus că relativ acesta se micșorează. Sînt suficiente indicii care ne fac să credem că tehnologia umană, așa cum o cunoaștem astăzi, conține încă suficiente resurse pentru a se îndepărta de orientarea veche, agresoare asupra mediului, spre a se orienta în direcții cruțătoare de mediu.

Teza după care știința a descoperit aproape totul sau că în curînd va descoperi totul ni se pare cea mai șocantă. Desigur, știința a progresat foarte mult și cantitatea de cunoștințe de care dispune omenirea este foarte mare. Dar este suficient să amintim faptul că problemele fundamentale ale vieții rămîn probleme, ceea ce implică existența unui domeniu vast al necunoscutului. Dimpotrivă, punctele de vedere agnostice sînt încă destul de răspîndite, din cauza marilor dificultăți de principiu pe care le întîmpină cercetarea problemelor vitale. La aceasta am putea adăuga cunoașterea spațiului extraterestru a cărui cucerire abia a început. Dar omul nu a ajuns încă prea departe în acest spațiu și în nici un caz suficient pentru a considera că cunoașterea cosmosului este aproape perfectă. La aceste exemple accesibile profanului, oamenii de știință vor putea adăuga, fiecare pentru domeniul său, zonele necunoscute ale acestuia.

Mașinile, da, mașinile imită organismele biologice. Dar dacă ne gîndim numai la modul grosolan de simplificat al acestei imitații și tot este suficient pentru a ne convinge cît de mult pot fi ele încă perfecționate pînă a ajunge fie și la finețea reglajelor din ființele vii.

Sperăm că argumentele schițate mai sus sînt suficiente măcar pentru a demonstra că ideile care prevestesc sfîrșitul lumii nu sînt idei științifice, ci mai degrabă considerații filozofice, o atitudine care exprimă și o oboseală a unei civilizații, și o teamă în fața uriașelor forțe eliberate de geniul uman. Fără îndoială că ele au o componentă întemeiată și că nu pot fi trecute cu ușurință cu vederea, după cum, bineînțeles, au și o componentă ideologică. Ele ne atrag atenția asupra pericolelor pe care le comportă dezvoltarea omenirii și asupra necesității de a se căuta remedii pentru efectele negative ale activității umane.

Dar și această valoare de avertizare trebuie privită diferențiat. Ea este mult mai acută pentru țările dezvoltate decît pentru țările în curs de dezvoltare. Ea are alt sens în capitalism decît în socialism. Căci socialismul poate adăuga, la remediile tehnologice, remedii sociale, de mare anvergură. Căci fericirea omului — scriem acest lucru conștienți de riscul de a repeta o banalitate — nu constă numai în belșugul de lucruri, în posedarea de cît mai multe obiecte care dincolo de o anumită limită ne pot înghesui, ci și în posedarea de valori spirituale. Oricum un model de consum socialist are un conținut total diferențiat în esența lui de cel capitalist.

SESIUNEA F. M. I. — B. I. R. D.

(Urmare din pag. 25)

indiferent de sistemul lor politic, social și economic, de nivelul dezvoltării economice și de mărimea lor“. Pe cale de consecință, întregul mod de desfășurare a activității F.M.I. și B.I.R.D., toate formele organizatorice propuse, trebuie să asigure participarea tuturor statelor pe bază de deplină egalitate în drepturi, iar deciziile în problemele fundamentale care interesează toate statele să fie luate prin consens.

Pentru integrarea organică a viitorului sistem în noua ordine economică internațională, România se pronunță în favoarea sporirii rolului O.N.U. și al tuturor instituțiilor sale specializate, pentru inițierea unor acțiuni unitare și pentru o mai bună concertare a eforturilor, în scopul găsirii și aplicării măsurilor menite să răspundă cel mai bine intereselor cooperării internaționale puse în slujba dezvoltării.

SESIUNEA din 1974 a F.M.I. — B.I.R.D. a reflectat în diferitele ei manifestări gravitatea și diversitatea problemelor de rezolvat, spectrul depresiunii economice care planează asupra Occidentului, al adîncirii decalajelor care amenință regiunile subdezvoltate ale pămîntului. Situația nu este de natură să îndemne la expectativă sau la pesimism, ci la acțiune. „**Noi considerăm** — arăta președintele Nicolae Ceaușescu — **că trebuie să luăm parte activă — și toate statele, indiferent de mărimea lor, trebuie să participe activ — la soluționarea problemelor vieții internaționale, la lupta pentru realizarea unei ordini noi care să permită progresul fiecărei națiuni**“.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 18 – vineri 18 octombrie 1974

• ECONOMIE NAȚIONALĂ

– În dezbatere : Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. Dezvoltarea armonioasă a economiei în profil teritorial (prof. univ. dr. **Vasile S. Cucu**) 1–3
– Pădurile – „uzine" complexe ale naturii (I) **(Petre Cioclu)** 4–6
– Cincinalul înainte de termen ! Un obiectiv prioritar : Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor (ing. **Gh. Badea**) 7–9

• CONDUCERE – ORGANIZARE

– Experiențe în actualitate: Perfecționarea conducerii activității de proiectare **(Iulian Bădin)** 10–11
– Strategie și acțiune; Concepte • metode • tehnici; Sinoptic 10–12
– Marketing : Alimentația publică confruntată cu cerințele consumatorilor (conf. univ. dr. **Ion Păunescu**) 13–14

• TEORII — IDEI

– Știința economică și economia științei **(Radu Negru)** 15–16
– Puncte de vedere: Folosirea sistemică a pîrghiilor economice în conducerea activității de cercetare științifică **(Daniel Stoicescu)** 17–18
– Convorbiri economice cu dr. **Saburo Okita,** președintele Centrului de cercetări economice al Japoniei **(Ioan Georgescu)** 19
– Școli • curente • economiști: Premiul Nobel pentru economie – 1974 **(Vasile Pilat)** 20–21
– Știință și societate: Inconsistențele viziunilor pesimiste (dr. **I. Lemnij**) 22

• ECONOMIE MONDIALĂ

– Sesiunea F.M.I.–B.I.R.D., – reflectare a problemelor preocupante ale economiei mondiale (dr. **Costin Kirițescu**) 23–25
– Tendințe • conjuncturi 26
– Documentar „R.E.": Subdezvoltarea și insecuritatea alimentară **(Dinu Dragomirescu)** 27–29
– Piața monetară internațională 30
– Mondorama 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 11 59 60.
ContI.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

TEHNICĂ AVANSATĂ,
ESTETICĂ,
FUNCŢIONALITATE

iată principalele calităţi ale televizoarelor VENUS, OLIMP, ARIA cu diagonala de 47 cm., OPERA, SATURN, DIANA cu diagonala de 59 cm. şi ASTRONAUT cu diagonala de 65 cm.

Prezentate în casete furniruite, cu o linie modernă, asimetrică televizoarele au o mare stabilitate în funcţionare, imagine, şi sunet de calitate.

De vînzare şi cu plata în rate lunare.

INTREPRINDEREA DE MAŞINI AGRICOLE CODLEA

produce pentru agricultură şi industria
constructoare de maşini:

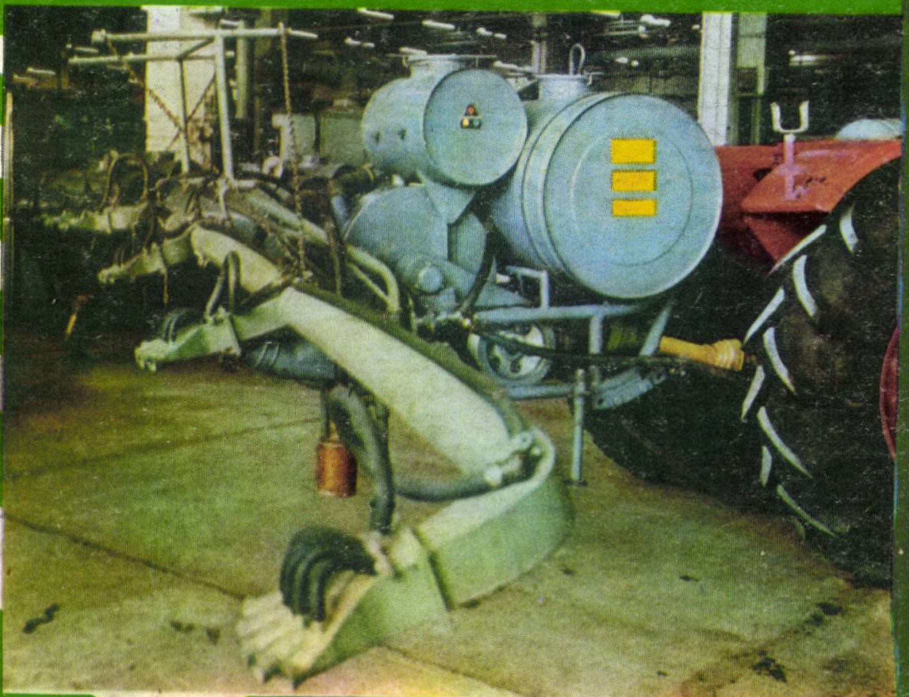

— Maşini de stropit şi prăfuit împotriva dăunătorilor în culturi şi livezi (MPSP-0, MST 900);

— Diverse colaborări pentru autocamioane, tractoare şi autoturisme, filtre de aer, tobe de eşapament.

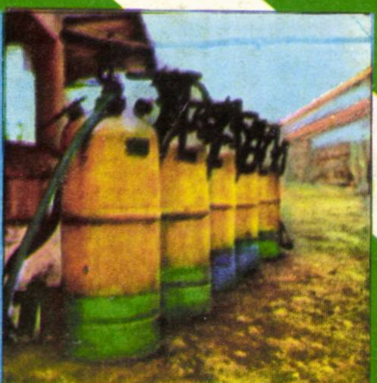

D646

revista economică

19 25 XI 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

ENERGETICA ROMANEASCA

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

CONDUCEREA PARTIDULUI ÎN DIALOG CU MASELE, PLĂMĂDIND DESTINELE ŢĂRII

„Privind trecutul Clujului se poate spune că oraşul – ca de altfel în general ţara noastră, care, de-a lungul istoriei, a avut multe de îndurat – a reuşit de fiecare dată să se refacă, să devină mai frumos, mai mîndru, la fel ca legendara pasăre Phoenix, care renăştea din propria-i cenuşă. Intr-adevăr, poporul nostru a reuşit întotdeauna să renască, să se dezvolte şi să păşească mai ferm înainte, dovedind vigoare şi hotărîrea de a-şi asigura un loc demn în lume".

(Din cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU,
la Marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca)

„In cadrul politicii generale de industrializare, de amplasare a forţelor de producţie în toate judeţele, pe întreg teritoriul ţării – şi judeţul Satu Mare a cunoscut o dezvoltare impetuoasă... Aceasta este o ilustrare grăitoare a justeţei politicii marxist-leniniste a partidului nostru de ridicare la o viaţă nouă a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării, de creare a condiţiilor materiale pentru o adevărată egalitate în drepturi între toţi cetăţenii României socialiste, fără deosebire de naţionalitate".

(Din cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU
la Adunarea populară de la Satu Mare)

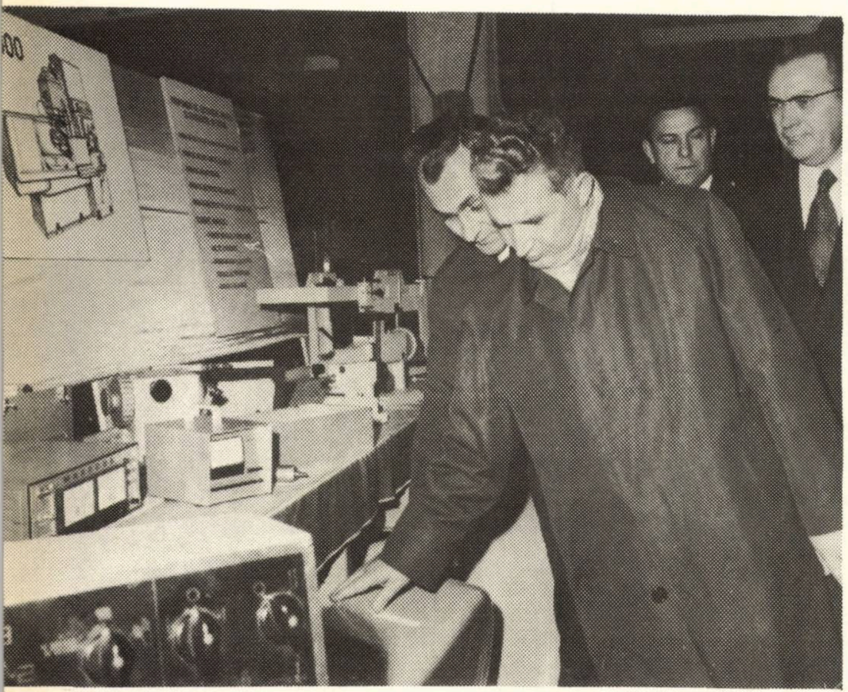

„In cincinalul următor se vor construi noi unităţi industriale care vor contribui la ridicarea nivelului de dezvoltare a acestei părţi a ţării – aşa cum se dezvoltă întreaga noastră patrie ca rezultat al politicii marxist-leniniste de amplasare şi dezvoltare a forţelor de producţie pe întregul teritoriu. Pornim de la faptul că egalitatea în drepturi între toţi oamenii muncii, între toţi cetăţenii patriei, fără deosebire de naţionalitate, se poate realiza în cele mai bune condiţii în primul rînd printr-o dezvoltare puternică a forţelor de producţie, prin asigurarea de condiţii egale de muncă, de viaţă, de învăţămînt, în toate domeniile, pentru toţi cetăţenii".

(Din cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU,
la Adunarea populară din oraşul Vişeu – judeţul Maramureş)

„Încă în acest cincinal, odată cu industrializarea, oraşul Bistriţa, ca şi alte localităţi, a început să se transforme în mod radical, să capete o înfăţişare tot mai modernă, să asigure condiţii de viaţă tot mai bune pentru oamenii muncii. Dacă asemenea lucruri s-au realizat în acest cincinal – cînd creşterea a fost de două ori şi jumătate – să ne închipuim cum va arăta oraşul Bistriţa în cincinalul următor, cînd va trebui să se realizeze o creştere de 5 ori a producţiei industriale...".

(Din cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU,
la Adunarea populară din oraşul Bistriţa-Năsăud)

COLECTIVUL
1974

ORSZÁGOS MŰSZAKI
DOKUMENTÁCIÓS

PCR

XI

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P. C. R.

ECONOMICUL ȘI POLITICUL ÎN ETAPA STRATEGICĂ ACTUALĂ

DOCUMENTELE programatice ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român aduc o bogată contribuție la înțelegerea, aplicarea și dezvoltarea creatoare a teoriei comunismului științific. Ideile și tezele elaborate determină, în numeroase cazuri, necesitatea adincirii conținutului unor categorii ale materialismului istoric. Prin aceasta, ele influențează și normele de bază ale practicii social-istorice. In articolul de față autorul încearcă o „forare" a zonei raporturilor dintre politic și economic în etapa actuală, privite într-o optică de sistem și de interacțiune dialectică, în concordanță cu structura sistemului social.

Precizări prealabile la dialectica unui raport

TERMENII de „economic" și „politic" desemnează categorii – adică concepte de bază – ale teoriei sistemelor sociale și ale dezvoltării acestora. Ambii termeni se referă la funcțiuni constitutive ale oricărui sistem social : (a) activitatea economică, la funcțiunea de asigurare a condițiilor și a mijloacelor materiale necesare supraviețuirii, reproducției, respectiv reproducției lărgite, și a ameliorării condițiilor de trai și civilizație (selective și optimizatoare) a unor sisteme sociale globale (= societăți, în terminologia tradițională), iar (b) activitatea politică, la funcțiunea de conducere coordonatoare, integrată și integratoare a sistemului social global, reprezentind un atribut esențial al puterii politice.

Activitatea economică și politică constituie subsisteme ale sistemului social global (funcțiuni ale acestuia), fiind îndeplinite de anumite și bine definite sisteme-parțiale ale societății, adică de anumite grupuri sociale bine definite.

Abordarea relației dintre „politic" și „economic" in perspectivă sistemică are, pe lingă o anumită utilitate teoretică, și o eminentă importanță practică. Pe această cale, numeroase principii și teze explicative ale materialismului istoric pot fi **operaționalizate,** dobindind o remarcabilă valoare aplicativă.

Teoria marxistă a sistemelor sociale și a dezvoltării acestora a pus în evidență **rolul determinant al economicului** asupra formării și dezvoltării politicului. Condițiile materiale de existență, activitatea de producție materială a diferitelor societăți determină activitatea politică, scopurile acesteia și modalitatea realizării lor. Determinarea în chestiune nu este însă o relație cauzală simplă, lineară și nemijlocită, ci reprezintă o acțiune, complexă, dinamică și mijlocită, apărută **in cadrul și pe temeiul interacțiunii dintre cei doi termeni ai relației.**

Interacțiunea aceasta este de natură dialectică : cei doi termeni se presupun reciproc, dar, in același timp – sub anumite aspecte – ei se și pot opune reciproc.

Interpretarea raportului dintre „economic" și „politic" în limbajul teoriei sistemelor, în speță în acela al teoriei sistemelor cibernetice permite elucidarea și formularea mai exactă a dialecticii interacțiunii lor. Astfel, este evident că interacțiunea dintre subsistemele economic și politic, respectiv dintre sistemele-parțiale respective se desfășoară în cadrul unui sistem social (global) și poartă, cu necesitate, amprenta structurii acestuia : de cooperare antagonistă in sisteme sociale cu o structură de clasă antagonistă și de cooperare neantagonistă in cele cu o structură de clasă neantagonistă sau cu structură socială fără clase. De aici rezultă **particularizarea raportului dintre economic și politic,** în funcție de tipurile concret-istorice de sisteme sociale (globale). În fiecare fază a dezvoltării social-economice, în fiecare perioadă și etapă a acesteia, dialectica raportului „economic-politic" se particularizează în concordanță cu structura sistemului social respectiv, cu formațiunea economico-socială, cu orinduirea social-economică.

Teoria sistemelor cibernetice oferă posibilitatea de a determina mai concret **conținutul** acestei interacțiuni. Anume, aceasta din urmă poate fi concepută drept **acțiune de reglare,** adică de comandă și control mutual. „Comanda", in sens cibernetic, denumește acțiunea de emitere a unei dispozițiuni ce declanșează o operațiune determinată in cadrul unei secvențe de operațiuni dinainte stabilite (programul). „Controlul" constă în procesul datorită căruia o anumită (mărime de) intrare (input) sau mai multe intrări influențează o altă sau alte (mărimi de) ieșiri (output) ale unui sistem.

Reprezentind prin blocuri „economicul" și „politicul" vom avea, așadar, următoarea schemă-bloc :

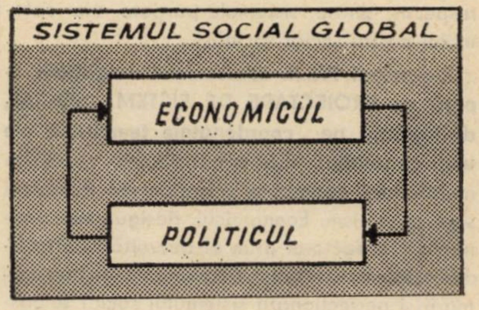

Avem, prin urmare, un circuit de reglare reciprocă. Și anume, economicul „reglează" politicul în sensul că :

a) ii condiționează apariția,

b) ii creează motivația și

c) ii determină cimpul de acțiune,

iar politicul la rindul său, „reglează" economicul în sensul că ;

a) ii asigură integrarea în sistemul social global cu funcția de factor determinant al motivației de menținere și dezvoltare (respectiv transformare) a acestuia,

b) ii creează siguranța de funcționare in realizarea rolului său (prin instrumentele puterii de care dispune politicul) și

c) ii determină cimpul de acțiune în conformitate cu finalitățile (scopurile) specifice sistemului social-global(și în limitele lor).

Cu alte cuvinte, politicul se poate afirma și manifesta în limita unor posibilități (de acțiune) condiționate de economic, dar, datorită caracterului reciproc al reglării (interdependență), el nu poate deveni independent de acesta din urmă numai între anumite limite ; mai ales, politicul nu i se poate substitui economicului. La rîndul său, economicul își realizează funcțiunea în sistemul social global numai în măsura în care se folosește de instrumentele de putere deținute de politic, ca atare nu i se poate substitui acestuia.

În perioadele de transformare structurală a sistemului social-global, politicul poate devansa dezvoltarea economică, asigurînd crearea unor noi structuri și relații economice. Acest rol de anticipare al politicului nu se reduce numai la perioada de preluare a puterii în vederea promovării unei structuri economice. Dimpotrivă, davansarea dezvoltării economice se menține și crește în amploare.

Specificul raportului dintre politic și economic în etapa actuală

PE FUNDAMENTELE solide ale marxismului creator, documentele programatice ale celui de al XI-lea Congres al partidului abordează problematica dezvoltării socialiste din România **(1) în mod prospectiv**, într-un larg orizont de timp și **(2) în perspectivă sistemică**, evidențiind interdependențele dintre subsisteme, respectiv dintre sistemele-parțiale ale sistemului nostru social socialist.

Programul P.C.R. constituie o magistrală operă de PROIECTARE DE SISTEM SOCIAL, desfășurată pe coordonatele temporale ale unei generații : făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. Economicul, desigur, va continua să fie factorul prim al dezvoltării, primordialitatea sa ca factor determinant al transformării și perfecționării sistemului social se păstrează indiscutabil. În același timp, însă, politicul „nu poate să nu aibă întîietate asupra economicului" (Lenin), deoarece ne aflăm într-o etapă de transformări revoluționare, ce se desfășoară atît la nivelul forțelor și al relațiilor de producție (modernizarea economiei naționale, asimilarea rezultatelor progresului științific-tehnologic, lichidarea efectelor întîrziate ale subdezvoltării anterioare etc.), cît și la nivelul structurii sociale (desființarea treptată a deosebirilor dintre clase, dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre nivelul de dezvoltare economică și socială al diferitelor regiuni, dintre nivelul de civilizație al orașului și cel al satului etc. — omogenizarea societății, formarea poporului muncitor unic). Or, toate aceste transformări structurale implică decizii politice și punerea în acțiune a întregului potențial al forței publice a sistemului social în ansamblul său. La prima vedere, s-ar părea că este vorba de menținerea întîietății politicului la fel ca în etapele anterioare ale revoluției și construcției socialiste. În realitate, **interacțiunea dintre politic și economic în etapa actuală are loc la un nivel calitativ superior** față de etapele anterioare. Această superioritate se manifestă pe mai multe planuri : creșterea funcționalității proprii a economicului și a politicului, paralel cu sporirea intensității și a sferei de realizare a rolului conducător al politicului.

Expresia concentrată a acestei perfecționări a interacțiunii dintre politic și economic o constituie direcțiile specifice ale organizării și conducerii științifice a societății, dintre care, de bună seamă, cea mai semnificativă este formulată de Program în acești termeni : „organizarea corespunzătoare și asigurarea funcționării **ireproșabile** a tuturor sectoarelor de activitate" (subl. noastră). Această exigență maximală nu reflectă vreo înclinație subiectivă către perfecțiune, nici nu constituie utopia unui sistem social capabil să funcționeze „ireproșabil", ci reprezintă un obiectiv realist. La nivelul științei și tehnicii existente (îndeosebi al tehnologiei prelucrării automate a datelor) **este practic realizabilă acțiunea umană perfectă** — cum sînt, de pildă, tehnologiile zborului interplanetar, tehnologia nucleară, tehnologia prelucrării automate a datelor, informatica ș.a. În acest context, exigența față de funcționarea „ireproșabilă" a sistemului social, sub raportul coordonării și integrării subsistemelor sale și a sistemelor-parțiale, echivalează cu o adevărată mutație calitativă a organizării și conducerii societății. **Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate** — definită prin sistemul direcțiilor de dezvoltare expuse în Programul partidului — **constituie calea înaintării spre comunism.** Atît faza inferioară, socialismul, cît și cea superioară, comunismul, **înseamnă înfăptuirea — pentru prima oară în istorie — a unui sistem social în continuă auto-perfecționare.**

În această perspectivă se cuvine a fi examinată sus-amintita superioritate a modului de realizare a interacțiunii dintre politic și economic în etapa actuală. Sistemul social de auto-perfecționare a comportării și structurii sale presupune, mai întîi, **o sporire a funcționalității economicului în cadrul societății.** Fără aceasta, economicul nu poate asigura condițiile materiale ale dezvoltării sociale la nivelul necesar de complexitate, integrare și eficiență. Ca atare, **economicul — în etapa actuală — își poate îndeplini rolul de factor determinant al procesului istoric numai cu condiția sporirii neîncetate a eficacității sale proprii** (a eficienței economice, exprimată prin productivitatea muncii sociale). Fără creșterea continuă și accelerată a eficienței economice, s-ar îngusta baza materială și implicit cîmpul de acțiune oferit politicului de economic, după cum, invers, sporirea eficienței economice lărgește cîmpul de acțiuni politice posibile. Acestei exigențe îi răspund prevederile economice ale Programului, detaliate și concretizate cifric în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R.

În același timp, manifestarea acțiunii exercitate de politic în vederea garantării bunei funcționări a economicului (prin legislație, a unora dintre structurile instituționale de exemplu, prin mijloacele puterii executive, precum și prin serviciile necesare pentru realizarea rolului său : asigurarea formării cadrelor, a fluxului eficient al rezultatelor cercetării etc.) necesită, la rîndul său, **sporirea funcționalității politicului,** adică îndeplinirea mai eficientă, mai intensivă și totodată mai extensivă a rolului său conducător. În această direcție se îndreaptă măsurile cuprinse în Programul partidului cu privire la

1) creșterea rolului conducător al partidului,

2) perfecționarea organizațională și în conținut a sistemului politic, atît pe linia adîncirii și extinderii democrației socialiste, prin sporirea elementelor de democrație directă, precum și prin creșterea coeziunii sistemului instituțiilor social-politice, obștești și de masă, cît și pe linia îmbunătățirii activității statale — a organelor alese și a aparatului funcțional.

Un aspect cu totul remarcabil în acest sens, cu ample consecințe pozitive pentru sporirea intensității și a sferei de cuprindere a conducerii de către partid îl constituie indicația din Program referitoare la „îmbinarea tot mai strînsă a conducerii centrale cu experiența organelor și organizațiilor de partid din județe, orașe, comune, unități economice și social-culturale". Este vorba de **realizarea la fiecare treaptă de organizare ierarhică a sistemului social-global și în cadrul fiecărui sistem-parțial, a rolului conducător al partidului la nivelul la care se înfăptuiește acesta de către organele centrale de partid.** Pe lîngă indicațiile anterioare de integrare organică a activiștilor de partid în viața social-economică, de rotație a cadrelor, de creare a organismelor de partid și de stat etc., această direcție de manifestare a rolului conducător al partidului reprezintă, neîndoielnic, un factor eminent de sporire a bunei funcționări a sistemului social socialist prin intermediul creșterii forței și ariei de penetrație a conducerii de către partid în toate domeniile de activitate. Exigența ridicării modalității de exercitare a rolului conducător al organelor și organizațiilor de partid din diferite unități economice și sociale la un grad de realizare a acesteia propriu nivelului organelor centrale ale partidului constituie un proces complementar în raport cu cerința „funcționării ireproșabile a tuturor sectoarelor de activitate".

Creșterea eficienței în domeniul economic depinde, fără îndoială, de nivelul asimilării rezultatelor științei și tehnologiei actuale, dar, în același timp, de intensificarea conducerii de către partid și a participării maselor.

Pavel APOSTOL

ECONOMIE NATIONALA

BAZA ENERGETICĂ A ECONOMIEI ȘI ELECTRIFICAREA ȚĂRII (I)

PREVEDERILE DOCUMENTELOR CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R. pun în centrul atenției necesitatea accelerării procesului de făurire treptată a unei structuri moderne și eficiente a întregii economii, asigurarea în toate domeniile de activitate a condițiilor pentru valorificarea cît mai înaltă a resurselor materiale și a potențialului de muncă, asimilarea și cuprinderea continuă în procesul de dezvoltare a tuturor ramurilor economiei a celor mai noi cuceriri ale tehnicii, științei și culturii.

Cu deosebire, dezvoltarea puternică a forțelor de producție și a bazei tehnico-materiale, care trebuie să asigure creșterea în ritm înalt a producției de bunuri materiale, implică transformarea radicală și perfecționarea tehnologiilor, modernizarea și ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției industriale. Problema esențială este aceea a asigurării, pe toate căile, a creșterii eficienței economice în toate procesele de producție și în toate sectoarele de activitate, ridicarea eficienței investițiilor și a utilizării materiilor prime, combustibililor și energiei, a materialelor și a fondurilor fixe.

I

ÎN CIVILIZAȚIA INDUSTRIALĂ, în societatea și economia modernă, combustibilii și energia electrică sînt necesari în cantități crescinde în toate sectoarele și ramurile de activitate, în procesele de producție și de prestări de servicii, în industrie, agricultură, transporturi, gospodărie comunală și în locuințele oamenilor. De aceea, în cadrul dezvoltării bazei tehnico-materiale a economiei se acordă o atenție deosebită, pe de o parte, asigurării resurselor de combustibili și energie iar, pe de altă parte, utilizării cu eficiență economică cît mai ridicată a tuturor formelor de energie și raționalizării consumurilor.

Proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. prevede, în esență, următoarele sarcini fundamentale în ceea ce privește asigurarea bazei energetice a economiei și acoperirea consumurilor de combustibili și energie electrică (vezi tabelul nr. 1) :

1. În domeniul asigurării resurselor energetice ținîndu-se seama că premisa principală a dezvoltării o constituie valorificarea cît mai deplină a resurselor naturale și utilizarea eficientă a potențialului de muncă al țării, acoperirea necesităților de combustibili și energie pentru toată economia și pentru nevoile populației trebuie să se realizeze în măsură maxim posibilă cu resurse primare de energie din producția internă. La nivelul anului 1980, este prevăzut ca necesarul total de energie primară să fie acoperit din resurse interne în proporție de 75%.

Pentru lărgirea bazei energetice primare interne de combustibili minerali vor fi intensificate lucrările de prospectare și exploatare geologică în toate zonele țării, cercetările fiind orientate cu precădere spre creșterea rezervelor de resurse energetice. Este prevăzută extinderea forajului de mare adîncime pentru țiței și gaze și începerea lucrărilor de foraj pe platforma continentală a Mării Negre. De asemenea, vor fi continuate și extinse lucrările de cercetare pentru descoperirea de noi rezerve de cărbune și pentru dezvoltarea exploatării zăcămintelor de huilă din Valea Jiului și de lignit din Oltenia.

2. Structura resurselor de energie primară din producție internă va fi modificată în continuare, în sensul prezervării hidrocarburilor pentru a fi folosite o perioadă cît mai lungă de timp ca materii prime în industrie și dezvoltării accentuate și cu prioritate a extracției cărbunilor energetici și cocsificabili, valorificării șisturilor bituminoase, continuării amenajerii potențialului hidroenergetic ; în această perioadă va începe construcția de centrale nucleare. Producția de huilă pentru cocs se va majora de peste 1,8 ori, iar cea de lignit și cărbune brun de 1,9 ori.

3. În domeniul utilizării combustibililor și energiei, aplicîndu-se măsuri pentru introducerea în toate ramurile a utilajelor și tehnologiilor cu randamente termice și energetice ridicate, se va urmări realizarea unor nivele maxime de producție industrială și de venit național cu consumuri minime de combustibil și energie. În anii 1976—1980 trebuie să se realizeze o scădere a consumurilor specifice medii energetice cu cel puțin 20% la combustibili și 12% la energie electrică. Cercetarea științifică din domeniul tehnic trebuie orientată, cu prioritate, spre elaborarea de noi tehnologii, care să conducă la valorificarea superioară a resurselor naturale și a combustibililor, la reducerea consumurilor specifice și creșterea eficienței economice în folosirea tuturor formelor de energie.

Calea principală în acțiunile de înnoire a tehnologiilor și de economisire strictă a combustibililor, prin ridicarea randamentelor termoenergetice ale instalațiilor consumatoare, care constituie obiectivul central al activității pentru asigurarea echilibrului balanței energetice generale a economiei, trebuie să o constituie valorificarea resurselor energetice secundare din industrie. Pentru valorificarea acestor resurse s-au prevăzut în proiectul de plan pentru anii viitori, cantități, pe ministere și pe ani, care conduc la o economie în echivalent energie primară de 6,48 mil. t.c.c. în 1976 (5,6 mil. t.c.c. în 1975) și de 10 mil. t.c.c. la nivelul anului 1980.

4. Pentru dezvoltarea producției de energie electrică și a electrificării se prevede construirea instalațiilor tehnice necesare asigurării unui consum de 75—80 miliarde kWh la nivelul anului 1980, creșterea puterii instalate în centrale electrice și începerea construcțiilor pentru centralele nuclearoelectrice ce vor fi puse în funcțiune în cincinalul 1981—1985. Structura resurselor de purtători de energie cu care se vor asigura consumurile energetice interne va cunoaște îmbunătățiri sensibile, în sensul creșterii ponderii cărbunilor și scăderii hidrocarburilor (vezi tabelul nr. 2).

Cu deosebire se va îmbunătăți structura proiectată a producției de energie electrică, după formele de energie primară folosite în centralele electrice (vezi tabelul nr. 3).

Producția anuală de energie electrică se va dezvolta continuu în anii următori, pentru a ajunge la un nivel de 130—140 miliarde kWh în 1990, bazîndu-se pe folosirea pe scară largă a cărbunilor inferiori, valorificarea integrală a potențialului hidroenergetic și pe participarea în proporție crescîndă a energiei nucleare. În 1990, peste 60% din totalul puterii instalate se va afla în centrale hidroelectrice și termocentrale pe cărbuni și peste 20% în centrala nuclearoelectrice; de asemenea, o pondere importantă o va avea puterea instalată în termocentrale dotate cu agregate funcționind cu resurse energetice secundare din industrie.

		1950	1955	1960	1965	1970	1973	1975	1980
Producția industrială	%	100	202	340	649	1100	1600	2130	3280-3430
Producția de energie electrică	mld. kWh	2,113	4,34	7,65	17,215	35,09	46,78	57,5	75-80
	%	100	205	362	815	1660	2214	2721	3550-3786
Consumul intern de energie electrică	mld. kWh	2,11	4,30	7,62	16,88	32,7	43,23	54,2	73-78
	%	100	203	361	800	1550	2049	2568	3460-3696
din care:									
– în industrie	mld. kWh	1,8	3,6	6,1	13,75	26,23	34,60	42,60	62-66
	%	100	200	340	764	1457	1922	2366	3440-3660
Consumul intern de energie primară	mil. to. cc.	11,6	20,17	27,36	40,54	60,38	73	84,4	108,5
	%	100	174	236	350	521	629	728	935
Cărbune net extras	mil. tone	3,22	5,07	6,77	10,29	20,53	24,85	30,82	52-54
	%	100	157	210	320	637,6	772	957	1615-1677
din care:									
– lignit și cărbune brun	mil. tone	0,77	2,14	2,853	5,06	13,46	17,61	23,6	45
	%	100	278	371	657	1748	2287	3065	5845
Țiței extras (prod. internă)	mil. tone	5,05	10,56	11,5	12,57	13,38	14,29	14,59	15,5
	%	100	209	227	249	265	283	289	307
Gaz metan (extras)	mld. m³	2,06	4,11	6,71	13,04	19,97	23,64	26,62	26,7
	%	100	200	326	633	970	1147	1292	1296
Gaze petroliere asociate	mld. m³	1,293	2,197	3,023	4,414	5,06	5,6	5,42	5,15
	%	100	170	260	342	391	433	420	398
Puterea instalată în centralele electrice	MW	740	1220	1779	3258	7346	10119	13210	18640
	%	100	166	240	440	993	1367	1786	2519
din care:									
– în centrale hidroelectrice	MW	60	100	210	460	1200	2300	2897	4155
	%	100	167	350	768	2000	3833	4828	6925

Tabelul nr. 1. — **Principalii indicatori ai dezvoltării bazei energetice a economiei și electrificării, în relație cu dezvoltarea industriei în anii 1950—1975 și prevederile pînă în 1980.**

II

ROLUL COMPLEX și decisiv pe care îl deține energia în civilizația modernă, în dezvoltarea economiei, este unanim relevat, în toate țările lumii, atît în studiile care analizează situațiile actuale, cît și îndeosebi în cele care se referă la asigurarea dezvoltării viitoare, în perspectiva următorilor 15—25 ani. Consumul de energie rămîne în continuare un indicator al stadiului economico-social atins de o țară, căci dezvolta-

	197o Realizat	1975 Preliminat	198o Prevederi
TOTAL CONSUM INTERN	1oo	1oo	1oo
din care:			
- Cărbuni	21,7	23,3	31,2
- Produse petroliere	2o,5	24,2	27,6
- Gaze naturale	5o,6	45,o	34,o
- Energie hidro	1,7	3,9	5,o
- Lemn şi alţi combustibili inferiori	5,5	3,6	2,2

Tabelul nr. 2. — **Structura resurselor de purtători de energie (%).**

	1975	198o	199o
Total producţie de energie electrică:	1oo	1oo	1oo
- în centrale hidroelectrice	14,4	17	23
- în centrale nuclearo-electrice	-	-	17
- în centrale termoelectrice pe cărbuni	31,1	44	5o,5
- în centrale pe hidrocarburi	51,3	33,5	3
- în centrale pe resurse secundare energetice din industrie	3,2	5,5	6,5

Tabelul nr. 3. — **Structura producţiei de energie electrică, după formele de energie primară folosită (%).**

rea în ritm ridicat a industriei, creşterea populaţiei, concomitent cu îmbunătăţirea nivelului ei de trai, intensificarea transporturilor, precum şi dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naţionale, conduc la extinderea continuă a consumului de energie. În acelaşi timp, trebuie îndeplinită cerinţa economică primordială de a se îmbunătăţi continuu randamentele cu care sînt folosite toate formele de energie, combustibilii şi energia electrică.

Avîndu-se în vedere timpul relativ îndelungat — de 7–10 ani şi în unele cazuri mai mult — necesar pentru prospectarea şi punerea în exploatare industrială a rezervelor de combustibili fosili, duratele de execuţie a lucrărilor pentru realizarea şi dezvoltarea capacităţilor de producţie de energie primară, a minelor şi carierelor carbonifere, a instalaţiilor de extracţie, transport şi prelucrare a ţiţeiului şi gazelor şi pentru proiectarea şi construirea centralelor hidro, termo şi nuclearoelectrice, a fost necesar ca planurile de dezvoltare a bazei energetice a economiei să fie concepute pe perioade mai lungi de timp, cu o vedere de largă perspectivă.

Conducerea partidului şi statului nostru au promovat o politică de valorificare raţională a resurselor primare de energie, de asigurare a dezvoltării bazei energetice, a mijloacelor de prelucrare şi transport a diferitelor forme de energie, în condiţii de creştere a eficienţei economice în utilizare, precum şi producerii şi transportului energiei electrice. Rezultatele de pînă acum au determinat îmbunătăţiri calitative, atît în ce priveşte modul cum s-au asigurat cu combustibili şi energie electrică nevoile economiei şi populaţiei, cît şi în ce priveşte condiţiile de utilizare a resurselor energetice.

În condiţiile în care consumurile anuale interne de energie primară au crescut, în corelaţie cu dezvoltarea economică şi socială, de la 11,6 milioane de tone c.c. în 1950 la 73 milioane tone c.c. în 1973 şi vor ajunge la peste 84 milioane tone c.c. în 1975 (o evoluţie a consumurilor de energie primară pe principalele ramuri ale industriei este redată în graficul nr. 1), acoperindu-se în mare majoritate nevoile cu resurse din producţia internă, indicele mediu de consum de energie primară în industrie raportat la o valoare de 1 milion lei producţie industrială a scăzut de la 280 tone c.c. în 1950, la 174 tone c.c în 7960, 110 tone în 1970 şi va cobori la aproximativ 80 tone c.c. în 1975 (graficul nr. 2). Aceasta se datoreşte atît perfecţionării calitative a mijloacelor tehnice folosite pentru utilizarea combustibililor, cît şi îmbunătăţirii continue a structurii producţiei industriale şi eficienţei tehnice a mijloacelor utilizate în economie.

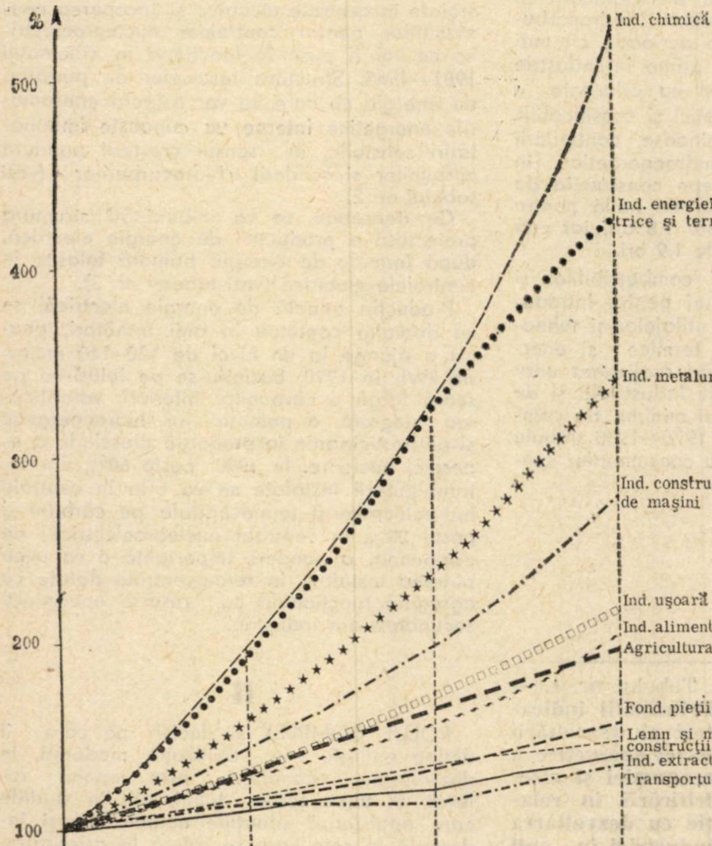

Graficul nr. 1 Evoluţia consumurilor de energie primară, în anii 1965—1980, în principalele ramuri (1965 = 100).

Graficul nr. 2

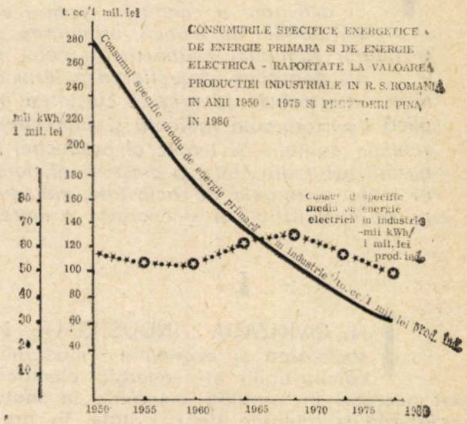

*) exclusiv energia primară consumată în centralele electrice

Producţia şi consumul anual de energie electrică a crescut de la aproximativ 2 miliarde kWh în 1950, la 7,6 miliarde kWh în 1960 şi la 46,8 miliarde kWh în 1973 ; în anul viitor se prelimină un consum de 57,5 miliarde kWh şi pînă în 1980 vom ajunge la 75–80 miliarde kWh. În condiţiile unei electrificări intensive continuu crescătoare a proceselor de producţie consumul specific mediu de energie electrică în industrie, raportat la 1 milion lei producţie industrială, a variat între 67 mii kWh şi 57 mii kWh în 1974, cu tendinţă de scădere în continuare în anii următori.

Consumul anual de energie primară pe locuitor a crescut de la 1 164 kg c.c. în 1955 la peste 3 500 kg. c.c. în 1973, pentru a ajunge la aproximativ 4 000 kg. c.c. în 1975 ; la rîndul său consumul anual de energie electrică pe un locuitor a crescut de la 246 kWh în 1955, la 2 070 kWh în 1973 şi va depăşi 2 550 kWh în 1975.

Dotarea prioritară a industriei cu energie electrică este ilustrată de indicele de consum anual raportat pe un lucrător din industrie, care a crescut de la 1 830 kWh în 1950 la aproape 11 000 kWh în 1970, pentru a ajunge la peste 12 000 kWh în 1975.

România se situează printre ţările care îşi asigură în cea mai mare parte necesităţile de energie din resurse interne, cu mari eforturi materiale şi de muncă omenească. În anii 1950–1960, aproape 50% din totalul investiţiilor făcute în industrie au fost alocate pentru dezvoltarea bazei de combustibili şi pentru electrificare, iar în perioada 1961–1975 aproape 30% din investiţiile totale industriale au fost destinate dezvoltării bazei energetice a economiei şi Sistemului electroenergetic naţional. În cincinalul 1976–1980 sînt prevăzute investiţii pentru dezvoltarea bazei energetice şi de combustibili de peste 125 miliarde lei, reprezentînd aproape 70% din valoarea totală a investiţiilor pentru dezvoltarea resurselor de energie şi pentru electrificare în întreaga perioadă precedentă de 25 ani.

ing. Ioan V HERESCU

PCR

XI

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI PE ANUL 1974

— O analiză pe baza unei anchete în 20 de intreprinderi —

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ cunoaște în acest an jubiliar o puternică dezvoltare și diversificare a producției, îmbunătățirea tuturor laturilor calitative ale activității. Rezultatele obținute în industrie, în agricultură, în toate ramurile în primele nouă luni ale anului evidențiază hotărîrea întregului popor de a transpune în viață politica economică a partidului, de a realiza obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, crearea condițiilor pentru ridicarea țării noastre pe noi culmi de civilizație și progres. Se asigură astfel o bază temeinică trecerii la înfăptuirea planului pe 1975, care va avea o importanță deosebită în realizarea înainte de termen a sarcinilor actualului cincinal — prima etapă a programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Și în această perioadă trăsătura definitorie a dezvoltării societății noastre o constituie dinamismul economiei, ritmul înalt al creșterii, caracteristic tuturor indicatorilor care oglindesc în mod sintetic procesul complex al progreselor realizate. Ramura principală a economiei, industria, a înregistrat în primele trei trimestre una din cele mai înalte creșteri din ultimii ani — circa 15% față de perioada corespunzătoare a anului trecut, sporurile cantitative fiind însoțite de însemnate modificări calitative, concretizate în asimilarea unor produse cu performanțe ridicate, în modernizarea structurii producției. Ca urmare a sporirii fondurilor destinate investițiilor potențialul tehnico-productiv al economiei s-a întărit considerabil — volumul fondurilor fixe fiind aproape cu o treime mai mare (în aceeași perioadă).

Dezvoltarea în ritm înalt a întregii economii a creat posibilități de sporire corespunzătoare a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul, de îmbunătățire neîncontenită a nivelului de trai al populației.

Sarcinile planului pe acest an sînt realizate în mod ritmic și integral în tot mai multe unități economice ; de altfel, sînt numeroase întreprinderile care au realizat deja cincinalul în 4 ani, în timp ce altele vor atinge acest obiectiv în mai puțin de 4 ani și jumătate. La rîndul lor un mare număr de județe au un avans de trei-cinci luni față de prevederile cincinalului. „Aceasta demonstrează, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, că angajamentele luate de oamenii muncii cu prilejul Conferinței Naționale de a realiza cincinalul înainte de termen se înfăptuiesc cu succes, că stă în puterea noastră de a munci mai bine, de a obține rezultate superioare în toate domeniile, de a face astfel ca societatea noastră socialistă să se dezvolte mai rapid, să asigure creșterea continuă a bunăstării și fericirii întregului nostru popor."

Pentru a cunoaște modul în care se reflectă, la nivelul unităților economice, problematica îndeplinirii planului, „Revista economică" a întreprins o anchetă într-un număr de 20 de întreprinderi industriale din diverse ramuri, în care a analizat nivelul realizării planului în primele trei trimestre la principalii indicatori, experiența pozitivă acumulată, neajunsurile care se manifestă, modalitățile de acțiune pentru atingerea tuturor parametrilor planului ; pe de altă parte, investigația noastră a urmărit stadiul pregătirii producției anului viitor, sarcinile complexe care se află în fața întreprinderilor pentru a asigura, încă de la începutul anului 1975, desfășurarea în cele mai bune condiții a activității productive.

Argumentul cifrelor

ANALIZA segmentului de producători cuprins în ancheta noastră evidențiază de la început faptul că în toate întreprinderile au fost depuse eforturi susținute pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan pe 1974, ca etapă hotărîtoare pentru realizările întregii perioade a cincinalului. Multe din întreprinderile analizate și-au creat, de altfel, încă din 1973, premise solide în acest scop : au avut nominalizate din timp sarcinile de plan și, pe această bază, au putut încheia la vreme contracte atît cu beneficiarii produselor, cît și cu furnizorii lor de materii prime și materiale. În acest fel, chiar din primele zile ale anului s-a desfășurat o activitate fructuoasă, ceea ce a permis, ca în multe întreprinderi, bilanțul acestei perioade să consemneze însemnate realizări. Situația favorabilă din domeniul realizării planului din punct de vedere cantitativ, pe primele 3 trimestre din 1974, poate fi susținută cu argumentul cifrelor (vezi tabelul).

Marea majoritate a întreprinderilor și-au depășit sarcinile de plan, realizînd suplimentar un important volum de produse peste plan. Raportat la scara celor 20 de întreprinderi cuprinse în anchetă se poate spune că, în primele 3 trimestre, au fost realizate peste plan produse a căror valoare se ridică la zeci și chiar sute de milioane de lei. Un accent deosebit a fost pus și pe livrarea produselor la export — sarcină de mare însemnătate trasată de partid în acest an tuturor organelor și organizațiilor economice.

Realizarea unor indicatori de plan pe primele 9 luni a.c.,
în cadrul întreprinderilor ce au format eşantionul anchetei

(%)

Producţia globală	% din total întreprinderi analizate	Producţia marfă	% din total întreprinderi analizate	Producţia marfă vîndută şi încasată	% din total întreprinderi analizate
97-100	10	90-100	10	87-100	15
101-102	50	101-105	60	101-105	55
103-106	30	106-110	20	106-115	15
107-113	10	111-120	10	116-130	15

Ce acțiuni polarizează atenția?

ESTE desigur greu de sintetizat care au fost metodele folosite, măsurile și acțiunile întreprinse în unitățile cuprinse în anchetă, dată fiind diversitatea profilurilor și problemele specifice ce se impuneau a fi rezolvate de la începutul sau pe parcursul celor 9 luni din acest an. Totuși, se poate spune că multe din ele au valabilitate generală, iar prezentarea lor — fie și succintă — reprezintă un util schimb de experiență.

Organizarea mai bună a producției

Ținînd seama de stringența problemelor ce se cereau rezolvate, la Întreprinderea „Someșul" din Cluj-Napoca s-a acționat pentru reamplasarea utilajelor în strînsă concordanță cu cerințele fluxului tehnologic, fiind reorganizate, în consecință, și secțiile, formîndu-se ateliere cu gestiune proprie. Această acțiune a avut drept rezultat micșorarea numărului de produse de urmărit, și, deci, crearea unor condiții optime pentru desfășurarea ritmică a producției. La întreprinderea „Stela" din București s-a încetățenit metoda ca planul de producție să fie lansat cu cîteva zile înainte de începerea fiecărei luni, iar sortimentele de executat se planifică în funcție de datele din contractele încheiate cu beneficiarii. Pentru ca producția să se desfășoare în cele mai bune condițiuni, odată cu lansarea planului se pregătesc și cantitățile necesare de materii prime, materiale auxiliare, ambalaje etc.

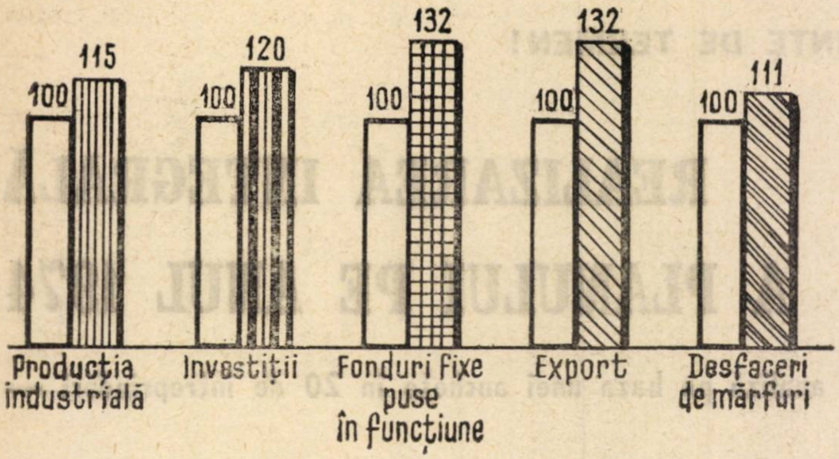

Indicatori ai dezvoltării economiei naţionale în primele 9 luni ale anului 1974 comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut (în %)

Funcţionarea la parametrii înalţi a maşinilor şi utilajelor

Întrucît sporirea producţiei este nemijlocit legată de buna întreţinere şi funcţionare a zestrei tehnice, multe întreprinderi şi-au îndreptat atenţia spre îmbunătăţirea activităţii în acest domeniu. La întreprinderea „Tehnofrig" din Cluj-Napoca, a fost descentralizată activitatea de întreţinere pe secţii, menţinîndu-se atelierul central numai pentru reparaţii ; în plus, aici, ţinîndu-se seama de specificul producţiei, a fost organizată întreţinerea în zilele de sărbători legale, muncitorii beneficiind de zile libere în cursul săptămînii. Extinderea perseverentă a unor asemenea acţiuni reprezintă totodată premise certe şi pentru realizarea în bune condiţiuni a producţiei încă din primele zile ale lui 1975.

Totodată, pentru a asigura un flux continuu şi operativ în circuitul pieselor sau produselor, la întreprinderea „Unirea" a fost extinsă conteinerizarea, unitatea fiind dotată cu încă 1000 conteinere. În acelaşi scop, la întreprinderea „Triumf" au fost reamplasate unele utilaje şi s-a introdus sistemul de ambalare, depozitare şi expediere a pieselor sinterizate în minicontainere metalice.

Asigurarea forţei de muncă

La întreprinderea „Tehnofrig" din Cluj-Napoca au fost şcolarizaţi prin diferite cursuri peste 900 de muncitori, îndeosebi pentru acoperirea solicitărilor mari de forţă de muncă calificată atît în secţiile de prelucrare, cît şi în turnătorie. La întreprinderea „Unirea", din aceeaşi localitate, în scopul folosirii raţionale a forţei de muncă au fost calificate femei pentru efectuarea unor anumite munci acolo unde condiţiile permit (vopsitorie, montaj subansamble, presare-găurire ş.a.), forţa de muncă bărbătească fiind încadrată la locurile care necesită un efort fizic mai mare. Cursuri de calificare şi de ridicare a calificării au fost organizate în multe alte întreprinderi din eşantionul cuprins în anchetă.

Fireşte, în relevarea succintă a metodelor folosite şi a acţiunilor întreprinse pentru sporirea producţiei nu au putut fi surprinse toate aspectele, ţinînd seama că fiecare unitate şi-a orientat eforturile spre rezolvarea laturilor esenţiale ale activităţii productive. Indiferent însă de natura lor, de aria de cuprindere mai largă sau mai restrînsă, ele au avut efecte pozitive asupra utilizării mai bune a potenţialului tehnic şi uman, asupra valorificării mai intense a rezervelor interne ale producţiei, nu numai în vederea realizării sarcinilor de plan pe primele 9 luni ale anului, dar şi a pregătirii producţiei pe 1975.

Eforturi conjugate în toate verigile

SUBLINIIND eforturile depuse pentru realizarea sarcinilor de plan, nu putem ignora totuşi faptul că în unele întreprinderi rezultatele nu s-au ridicat la nivelul posibilităţilor şi mai ales al necesităţilor. Neîndeplinirea în totalitate a sarcinilor de plan de către unele întreprinderi a avut, după cum era şi firesc, implicaţii nefavorabile asupra respectării contractelor cu beneficiarii produselor, cît şi, implicit, asupra situaţiei financiare a întreprinderilor restante. Au pierdut însă nu numai unităţile în cauză, ci economia naţională, care n-a primit la termen produsele planificate pe care a scontat în această perioadă. Ca un tot unitar, cu interdependenţe riguros determinate, economia naţională este interesată în funcţionarea ireproşabilă a sistemului de legături dintre părţile sale componente.

Este drept, la unele întreprinderi restanţele la contracte nu sînt mari nici ca număr, nici ca valoare. De pildă, I.P.R.S.-Băneasa şi-a îndeplinit sarcina privind respectarea contractelor cu termene scadente pe primele 9 luni ale anului în proporţie de 98,8%. În schimb altele, cum ar fi, de exemplu, Întreprinderea de materiale izolatoare Bucureşti, nu a onorat la termen 166 de contracte.

Aşa cum a rezultat din anchetă, cauzele nerealizării unor indicatori cantitativi de către diferitele întreprinderi şi, ca o consecinţă directă, imposibilitatea în care au fost puse de a-şi onora la termen şi în întregime contractele cu beneficiarii, rezidă, în primul rînd, în deficienţele proprii manifestate în diferitele verigi ale procesului de producţie. Faptul că pe primul plan al atenţiei în anumite întreprinderi au continuat să rămînă realizările global-valorice în dauna îndeplinirii planului fizic la toate sortimentele, constituie încă — din păcate — o cauză cu o pondere importantă.

De aici, o primă concluzie : pretutindeni se cer orientate eforturile nu numai spre obţinerea de realizări valorice ci, în primul rînd, spre realizarea producţiei fizice şi în sortimentele planificate, în concordanţă cu termenele stipulate în contractele încheiate. În acest sens, măsurile ce se cer luate (funcţionarea în bune condiţiuni a maşinilor şi utilajelor, aprovizionarea judicioasă cu materii prime şi materiale etc.) trebuie să convergă, toate, spre atingerea acestui obiectiv major.

Dar rămînerile în urmă la unii indicatori cantitativi şi, implicit, neonorarea de contracte, sau imposibilitatea de a valorifica mai bine, mai intens, rezervele interne ale producţiei, au relevat şi alte cauze nu mai puţin importante, care ar trebui să îndemne nu numai la reflecţii ci, mai ales, la luarea unor măsuri hotărîte :

- *Nerespectarea obligaţiilor de cooperare.* — Combinatul de industrializare a lemnului Pipera din Bucureşti ar fi putut să obţină în primele 9 luni ale anului rezultate mult mai bune în activitatea productivă, dacă Combinatul de prelucrare a lemnului Sebeş, cu care cooperează la realizarea unor produse, nu i-ar fi livrat cu mari întîrzieri semifabricatele de cherestea de fag necesare confecţionării anumitor tipuri de birouri. Aceeaşi situaţie este valabilă şi pentru Întreprinderea de echipamente de măsură şi industriale din Capitală. Ea colaborează cu multe întreprinderi, printre care Electronica, Fabrica de elemente de automatizare şi altele. Dar acestea nu furnizează, în unele cazuri, piesele în timp util pentru a fi asamblate şi nici de calitate corespunzătoare.

- *Neajunsuri în aprovizionare.* — Fără îndoială că multe unităţi şi-au făcut de mult timp un titlu de cinste din a respecta întocmai stipulaţiile din contractele privind aprovizionarea cu materii prime şi materiale. Dar multe întreprinderi cuprinse în ancheta noastră semnalează existenţa unor deficienţe în acest domeniu vital ; nelivrarea sau livrarea cu întîrziere a unor materii prime sau materiale are implicaţii nefavorabile atît asupra mersului producţiei, cît şi asupra eficienţei acesteia. Producţia întreprinderii „Triumf" Cluj-Napoca este afectată de faptul că întreprinderea „Oţelul roşu" îi livrează unele sortimente de oţeluri cu fisuri, iar altele care se fisurează în timpul prelucrării, provocîndu-i astfel serioase pagube. Şi exemplul nu este, desigur, singular.

De aici, o a doua concluzie : atît în domeniul cooperării dintre întreprinderi, cît şi în cel al aprovizionării tehnico-materiale se cer întreprinse măsuri mai eficiente pentru respectarea angajamentelor asumate prin contractele încheiate. Aplicarea întocmai a legislaţiei în vigoare în toate cazurile, în sensul perceperii penalizărilor legale, ar avea darul să mărească responsabilitatea tuturor factorilor — întreprinderi, centrale industriale şi ministere — pentru intronarea unei discipline ferme în respectarea prevederilor contractuale. Nu trebuie pierdut din vedere nici o clipă că aprovizionarea şi cooperarea constituie două verigi importante atît în realizarea fizică, pe sortimentele planificate, a sarcinilor de plan, cît şi în obţinerea unor rezultate economice de înaltă eficienţă.

ANALIZA efectuată a punctat unele măsuri ce se cer operativ aplicate, astfel încît în acest ultim trimestru al anului rămînerile în urmă consemnate să fie integral recuperate, ca toate întreprinderile să îndeplinească şi să depăşească sarcinile de plan pe 1974 şi să pregătească din vreme producţia anului viitor.

Stere GIOGA
Ludovic ŢINTEA
Bogdan PĂDURE

ÎN INTÎMPINAREA CONGRESULUI al XI-lea AL P.C.R.

Proiectul legii cu privire la fondul funciar

SEMNIFICAȚIILE ȘI IMPLICAȚIILE BUNEI GOSPODĂRIRI A FONDULUI FUNCIAR UNIC

„Indiferent de caracterul proprietății — de stat, cooperatistă sau particulară — pămîntul reprezintă un bun național, avuția întregului popor, de aceea trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naționale, întregii societăți".

(Din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Proiect.)

FONDUL FUNCIAR, resursă de bază în amplul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, capătă pentru prima oară în istoria noastră semnificația, orientarea și precizarea legislativă adecvată sarcinilor fundamentale privind trecerea la o etapă superioară de gospodărire — corespunzător multiplelor cerințe ale economiei naționale.

Dictate în principal de întinderea limitată a pămîntului și de necesitatea folosirii sale raționale, recentul proiect de lege privind fondul funciar asigură o reglementare unitară pentru conservarea și gospodărirea sa, fiind urmarea firească a faptului că pămîntul este bunul cel mai de preț, de neînlocuit, al fiecărei națiuni, ceea ce impune folosirea sa optimă de către fiecare generație pentru a lăsa în urma sa un pămînt mai roditor, mai îmbelșugat, mai înfloritor și mai bine organizat.

Pămîntul a servit și servește ca bază pentru dezvoltarea agriculturii și silviculturii, industriei, transporturilor și tuturor celorlalte ramuri ale economiei naționale, servește ca loc pentru amplasarea satelor și orașelor, constituind de fapt o condiție națională de bază necesară pentru viața și activitatea omenirii, baza naturală a oricărui proces de producție.

Pornind de la aceste premise, proiectul legii privind fondul funciar cuprinde în mod unitar reglementările menite să asigure gospodărirea rațională a terenurilor de către toți posesorii, măsurile necesare pentru protecția, folosirea și ameliorarea întregului fond funciar.

Desigur, folosirea rațională a fondului funciar este dictată și de alți factori : naționali, istorici, tehnici, însă hotărîtoare și restrictive sînt condițiile social-economice ; fiecărui mod de producție îi corespunde un anumit mod de utilizare și gospodărire a resurselor funciare.

O concepție unitară în folosirea fondului funciar

ÎN COMPLEXUL condițiilor necesare pentru desfășurarea activității de producție a societății, pămîntul deține un rol esențial, prevederile prezentului proiect de lege acreditînd noțiunea de **fond funciar unic al R.S.R.**, în sensul că acesta cuprinde toate terenurile de pe cuprinsul țării, indiferent de destinație și deținători.

Așa cum rezultă din capitolul I, — subordonat principiului că pămîntul constituie o avuție națională care trebuie folosită, protejată și ameliorată în concordanță cu interesele întregului popor — potrivit destinației economice principale, terenurile care alcătuiesc fondul funciar au fost diferențiate în terenuri cu destinație agricolă, terenuri cu destinație forestieră, terenuri aflate permanent sub apă, terenuri destinate localităților, terenuri cu destinație specială. Aceasta are o dublă semnificație. Pe de o parte, reflectă politica unitară promovată în toate ramurile economiei, ca una din îndatoririle fundamentale ale tuturor factorilor de răspundere și, pe de altă parte, necesitatea abordării diferențiate a măsurilor pentru valorificarea fiecărei categorii de terenuri.

Semnificația disciplinei de organizare a teritoriului

ÎN AMPLUL PROCES de valorificare rațională a pămîntului, protecția și ameliorarea solului au rol determinant. Pentru că, după cum este cunoscut, pe aproximativ 2/3 din suprafața agricolă a țării se manifestă acțiunea negativă a unor factori naturali — eroziunea solului, inundațiile, seceta, alunecările, sărăturarea — care an de an produc pagube importante economiei. Înlăturarea efectelor nefavorabile ale acestor factori constituie una din rezervele cele mai importante de care dispune fondul funciar al țării noastre pentru creșterea producției agricole. Deși aceste lucruri erau cunoscute, modul de aplicare a lucrărilor ameliorative era uneori unilateral, respectivele lucrări (de irigații, de desecare etc.), deși în subordinea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, nu rezolvau întotdeauna problemele complexe de punere în valoare a unui teritoriu.

Proiectul de lege al fondului funciar, prin prevederile din capitolul II, promovează o nouă concepție în ce privește aplicarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, stabilirea proceselor de degradare și îmbunătățirea fertilității acestora la nivelul investițiilor care se fac. De aici decurg două consecințe de bază :

— lucrările de îmbunătățiri funciare, în general, și cele hidroameliorative în special, nu trebuie aplicate singure, ci în complex cu lucrările pedo și agroameliorative ;

— lucrările hidroameliorative nu trebuie aplicate decît în corelare cu organizarea teritoriului și dezvoltarea producției agricole pe teritoriile și în condițiile în care ansamblul lucrărilor ameliorative este justificat de sporurile corespunzătoare de recoltă. Deci, proiectul de lege prevede ca orice amenajare realizată pe un anumit teritoriu să fie în concordanță cu restul teritoriului neamenajat și cu schema de ansamblu a bazinului hidrografic respectiv. Este evident că aceasta nu se poate realiza decît pornind de la indicii hidrologici, hidrogeologici, geotehnici și pedoameliorativi ai teritoriului supus amenajării care să ducă la o amenajare integrală, definită prin lucrările hidrotehnice de ansamblu (indiguiri, regularizarea consumurilor de apă, desecarea etc.) precum și a celor de aducere și (sau) evacuare a apei pe terenul de ameliorat prin construirea sistemului hidroameliorativ respectiv (desecare-drenaj, irigații etc).

Valorificarea mai bună a fondului funciar în agricultură

FĂRĂ a minimaliza realizările obținute pe linia valorificării în producția agricolă a unor terenuri, în special ca efect al legii nr. 12/1968 cu privire la apărarea, conservarea și folosirea terenurilor agricole, recentul proiect de lege creează în afară de cadrul pentru folosirea rațională a terenurilor de către toți posesorii, și măsurile restrictive privind scoaterile din producția agricolă vegetală a terenurilor, necesare altor activități sau amplasamente economico-sociale. Este urmarea directă a faptului că producția agricolă realizează în societate trei funcțiuni principale specifice : funcția de nutriție (ca sursă principală de alimentație a populației) ; funcția socială (ca sursă de venituri de bază sau complementare pentru o parte a populației) ; funcția biologică și culturală (din punct de vedere al întreținerii și protejării naturii în contextul cerințelor civilizației actuale și viitoare).

În raport cu aceste trei funcțiuni ale agriculturii, spațiul rural reprezintă un mijloc de muncă pentru locuitorii activi din agricultură și pentru o parte a populației neagricole și, totodată, un mijloc de odihnă.

Urmărindu-se concordanța deplină între extinderea populației, în corelație cu cererea determinată de dezvoltarea economică, proiectul legii fondului funciar creează condițiile pentru intensificarea agriculturii. În acest scop sînt stabilite obligații pentru toți deținătorii de teren să le cultive corespunzător normelor agrotehnice, să ia măsurile necesare de amenajare a terenurilor prin lucrări de îmbunătățiri funciare de amendare, de fertilizare, precum și a lucrărilor de prevenire și combatere a oricăror alți factori defavorabili producției agricole, ca și atragerea în circuitul agricol a terenurilor nefolosite încă (neproductive și a celor cu folosințe neeconomice).

Sînt preconizate, de asemenea, măsurile pentru raționalizarea folosirii terenurilor agricole în alte scopuri decît producția agricolă vegetală (prin completarea prevederilor legii nr. 12/1968 și H.C.M. nr. 220/1973), în scopul reglementării amplasamentelor investițiilor de orice natură numai în perimetrul construibil al localităților, pe terenuri neproductive sau improprii producției agricole. În cazurile excepționale, pentru amplasarea unor obiective de investiții pe terenuri agricole (pe baza aprobării organelor în drept) s-a prevăzut obligativitatea recuperării de către beneficiarul de investiții a unor suprafețe egale din terenurile neproductive ce se vor indica de organele agricole. În același timp beneficiarii lucrărilor de investiții sau de producție, care dețin terenuri folosite pentru excavarea de materii prime, sonde părăsite ș.a. sînt obligați prin lucrări de nivelare și amenajare să le dea o folosință agricolă, silvică sau piscicolă, după caz. De asemenea, este esențială prevederea de a nu schimba folosința terenurilor arabile chiar pentru completarea masivelor viticole și pomicole decît prin Decret prezidențial, cu recuperarea anticipată a unei suprafețe arabile echivalente.

Reglementarea unitară a unor probleme complexe

ORGANIZAREA întregii noastre producții agricole pe principiile marilor întreprinderi agricole socialiste, desăvîrșirea procesului construcției socialiste la sate, trecerea la o reglementare unitară a problemelor complexe tehnice, economice, organizatorice și juridice pe care le ridică conservarea și folosirea rațională a fondului funciar, în contextul amplului proces de dezvoltare economico-socială și de repartiție coordonată a forțelor de producție a creat un cîmp larg de acțiune sistematizării și organizării teritoriului.

În abordarea lor de la general la particular cele trei trepte ale disciplinei de organizare a teritoriului se definesc astfel ca acțiuni esențiale ale dezvoltării ordonate a spațiului național. Sintetic, ele cuprind complexul măsurilor pentru punerea în valoare a resurselor de ale căror efecte vor beneficia nu numai generația noastră, ci tot șirul generațiilor viitoare.

Din prevederile proiectului se desprinde faptul că factorii complecși care fac obiectul organizării teritoriului sînt abordați într-o concepție socială, globală de utilizare a resurselor în serviciul oamenilor, care integrează punctele de vedere economic, social și estetic pentru optimizarea folosirii spațiului în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății.

În același timp, proiectarea concomitentă a sistematizării și organizării teritoriului cu lucrările de îmbunătățiri funciare asigură preconizarea unor soluții mai economice, concretizate în reducerea suprafețelor ocupate de canale și drumuri, de volumul de terasamente, parcele de dimensiuni optime, se evită fărămițarea exagerată a terenului, amplasarea judicioasă a construcțiilor hidrotehnice și a lucrărilor de artă etc.

O asemenea abordare a problemelor care se desprinde din proiectul legii, are ca rezultat o folosire rațională a solului și a tuturor fondurilor de investiții, eliminarea acelor greșeli care s-au comis pînă acum concretizate în special în neabordarea problemelor de la general la particular, de la cerințele de ansamblu ale economiei la cele ale fiecărei unități în parte. Aceasta va avea multiple efecte economice favorabile generate de operarea unor soluții preconizate, care să asigure amplasarea rațională a forțelor de producție, ridicarea potențialului economic al tuturor unităților agricole și județelor, folosirea optimă a resurselor solului, subsolului și a forței de muncă în condițiile ridicării continue a nivelului social-cultural al populației.

Alcătuirea cadastrului funciar general — o sarcină imediată

JUSTA FOLOSIRE a oricărui mijloc de producție presupune un inventar, o evidență, o cunoaștere amănunțită a însușirilor sale. Acest lucru este valabil și pentru pămînt. În agricultură, cu deosebire, este necesară o evidență din cele mai riguroase a condițiilor teritoriale și natural-economice a fiecărei unități. Fără aceasta nu se poate concepe nimic rațional în agricultură : nici planificare, nici folosirea rațională a pămîntului, nici sistematizarea și organizarea teritoriului. Pentru că stabilirea concretă a structurii folosințelor, a culturilor, profilarea unităților, sistemul de lucrare a solului, lucrările de hidroameliorații, lucrările de organizare a teritoriului, toate sînt organic legate de lucrările de cadastru. Funcția principală a cadastrului rămîne însă asigurarea evidenței referitoare la întinderea, calitatea terenului, categoria de folosință și posesorul fiecărei parcele de teren, ceea ce îi permite asigurarea rolului de a furniza în orice moment date reale și complete asupra fondului funciar al țării.

În concordanță cu prevederile recentului proiect de lege a fondului funciar, cadastrul-ca sistem de evidență generală și obligatorie a întregului fond funciar — definește documentele ce se elaborează prin lucrările de cadastru general. Semnificația deosebită a unei asemenea prevederi rezidă în faptul că pentru prima oară în țara noastră se pune capăt unor activități paralele de cadastru (imobiliar, al căilor ferate, al apelor, agricol) ceea ce, pe lîngă implicații economice, contribuie la unificarea datelor privind suprafețele de teren pe unități, județ și ansamblul economic. Astfel, se realizează de fapt o unificare a celor două evidențe existente — cadastrul funciar și cărțile funciare -- ceea ce conferă cadastrului funciar general trei caracteristici principale :

- **funcția tehnică** prin care se realizează măsurarea terenurilor și a suprafețelor ocupate de construcții, întocmirea planurilor și hărților cadastrale și determinarea situației cantitative a bunurilor funciare ;
- **funcția economică** prin care se asigură precizarea și înregistrarea pentru fiecare parcelă de teren a categoriei de folosință, aprecierea potențialului de producție și punerea în evidență a resurselor funciare ale țării ;
- **funcția juridică** prin care se realizează înscrierea posesorilor și a drepturilor reale asupra terenurilor sau construcțiilor, urmărindu-se unificarea și simplificarea actualelor forme de înregistrare a drepturilor reale asupra bunurilor funciare existente (cărțile funciare în Banat și Transilvania și a registrelor de transcripțiuni și inscripțiuni în restul țării). Așa cum se precizează, aceasta se va realiza printr-o lege specială ca urmare a faptului că în prezent înregistrarea drepturilor reale se face pe baza unei legislații complexe care datează de peste 50 de ani, modificată și completată prin numeroase reglementări.

Atribuirea rolului de coordonator și controlor în ce privește folosirea fondului funciar unic din Republica Socialistă România Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, definirea sarcinilor care revin organelor județene și unităților agricole în gospodărirea, protecția și folosirea fondului funciar, precum și înființarea Consiliului fondului funciar ca organ colectiv de lucru pune ordine și în domeniul răspunderii și responsabilităților privind gospodărirea fondului funciar.

Legea fondului funciar, prin tot ce are mai valoros, constituie un adevărat cod al măsurilor ce vizează gospodărirea rațională a pămîntului care, într-o concepție unitară, cuprinde ansamblul reglementărilor necesare pentru ca, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu „toți care dețin — sub o formă sau alta — în proprietate sau în folosință o suprafață agricolă cît de mică poartă o înaltă răspundere și au îndatorirea patriotică de a lucra pămîntul cu conștiinciozitate și în cele mai bune condițiuni, în conformitate cu directivele organelor de stat, ale organelor agricole, făcînd totul pentru obținerea unor recolte cît mai mari“.

În etapa actuală, cînd solul, ca multe alte resurse naturale este supus la tot mai multe solicitări cu riscuri multiple de degradare și distrugere, este necesar ca rezultatele aplicării legilor să se reflecte tot mai pregnant în politica și programele de folosire a fondului funciar. În acest scop prin desemnarea ca proiectant general în agricultură a Institutului de Geodezie, Fotogrammetrie, Cartografie și Organizarea Teritoriului, se asigură gospodărirea rațională a fondului funciar, sistematizarea și organizarea sa.

Grija pentru păstrarea și ameliorarea solului trebuie să devină o preocupare de prim ordin a întregii populații, prin acțiuni de formare a unei opinii de masă, pentru a cultiva în fiecare cetățean conștiința responsabilității pentru grija față de sol, colaborarea sa pentru protecția împotriva distrugerii solului, mai buna sa gospodărire, pentru a-l transmite — așa cum scria Marx — „îmbunătățit generațiilor următoare“.

dr. ing. Ion BOLD

13-22 octombrie: Tîrgul internațional de la București

TIB '74 — O REUȘITĂ INCONTESTABILĂ

MANIFESTARE expozițională internațională de prestigiu, Tîrgul internațional de mașini și utilaje București și-a încheiat — în urmă doar cu cîteva zile, cea de a treia sa ediție. Dorinței noastre firești de a ști care a fost eficiența sa — i-a venit în întîmpinare ing. CICERONE GORUNESCU — *secretarul general al Camerei de comerț și industrie a R.S.R. — care ne-a declarat următoarele :*

— Rezultatele actualei ediții a TIB-ului se înscriu în „trend"-ul ascendent al celor precedente. Înzestrarea tehnică-materială sporită și lărgirea spațiilor de expunere la Tîrg au fost de natură să crească, în acest an, și posibilitățile de satisfacere a exigențelor unor atari manifestări internaționale — și, implicit, a eficienței acestora. În ceea ce privește criteriile de succes ale ediției, din acest an, a TIB-ului, desigur că avem în vedere în primul rînd faptul că cea mai mare parte a participanților și-au manifestat opiniile cele mai favorabile, în legătură cu oportunitatea, maniera de organizare și eficacitatea manifestării expoziționale de la București. Aceasta vine să ne confirme opinia că ne putem permite să gîndim obiective crescînde, în legătură cu TIB-ul, în anii viitori.

Eficiența unor atari acțiuni — inclusiv cea din acest an — este măsurabilă apoi prin rezultate cifrice imediate — număr de participanți, contacte ale specialiștilor cu oameni de afaceri, contracte încheiate etc. Trebuie avut în vedere, bineînțeles — și, crearea premiselor favorabile pentru lărgirea afacerilor, în perspectiva imediată și de durată. Posibilitățile de mai bună cunoaștere reciprocă pe care le-a creat această manifestare sînt — și ele evidente. Participanții și vizitatorii străini au avut prilejul să intre în contact direct cu viața românească a acestor ani și să-și formeze sau, eventual, chiar să-și schimbe opiniile cu care au venit, în legătură cu competența, cu modul de a gîndi, de a munci și trăi al acestui popor.

• Cum apreciați rezultatele din acea categorie pe care le-ați numit „măsurabile direct" ?

— Excelente. Notabile sînt, în primul rînd cifrele tranzacțiilor încheiate în aceste zile, sau cele care urmează a fi finalizate în perioada imediat următoare între întreprinderi românești de specialitate și firmele din străinătate, atît la export cît și la import. Pot aprecia că valoarea globală a sumelor contractelor încheiate este de ordinul de mărime al miliardelor de lei valută. Cota maximă, în total, revine exportatorilor români.

• Aveți amabilitatea să exemplificați ?

— Cu plăcere. Mai întîi — contractul dintre „Mecanoexportimport", și firme de specialitate din R.D.G., pentru exportul, în această țară, de locomotive DH și vagoane de cale ferată. La timpul respectiv, presa a comunicat și comentat importanța sa, așa că nu mai insist. Apoi — pentru a spicui, dintre cele mai importante — contractele „Industrialimportexport"-ului, pentru vînzarea de utilaje petroliere și accesorii (în U.R.S.S. și R.P. Chineză), ale „Uzinexportimport"-ului — pentru utilaje metalurgice (cu R.D.G.) și echipamente frigorifice (cu Ungaria), ale „Tehnoexporimport"-ului pentru rulmenți (cu Polonia, Bulgaria, R.D.G. și R.S.C.) ale „Mașinexportimport"-ului — pentru mașini-unelte diverse (cu U.R.S.S., R.D.G., R.F.G., Argentina), ale „Electronum"-ului — pentru lămpi cu vapori de mercur și accesorii (Iran), transformatoare, (cu R.D.G. și R.F.G.), ale „Electroexportimport"-ului — pentru motoare electrice (cu Thailanda) și corpuri pentru iluminat (cu U.R.S.S.), ale „Romsit"-ului — pentru mașini de tricotat automate și semiautomate (cu Bulgaria), ale „Mecanoexport"-ului — pentru poduri rulante (cu R.D.G.), ale „Universaltractor"-ului — pentru tractoare și piese pentru schimb (în Marea Britanie, Polonia, Grecia) și mașini agricole (cu Iran), ale „Metalimportexport"-ului pentru burlane pentru extracție (cu Franța) și blocuri de aluminiu și sîrmă beton precomprimat (cu R.D.G.) ș.a.m.d. Lista poate continua.

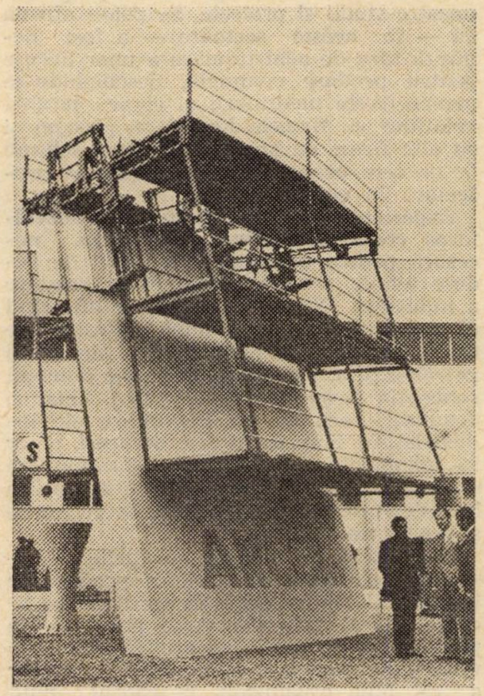

Instalație de cofraj glisant: prezentată de ARCOM la TIB '74

• Dar la import... ?

— Și aici lista se poate prelungi. Notez cîteva, mai semnificative : „Tehnoexportimport" — AMC-uri (din R.D.G.), „Mașinoexportimport" — mașini-unelte (din U.R.S.S., R.S.C. și R.D.G.), „Comtransimex" — utilaje pentru garaj și accesorii (din Bulgaria), piese de schimb pentru locomotive electrice (din Suedia), autogredere (din U.R.S.S.), „Romchim" — echipamente pentru industria chimică (din R.F.G.), „Metalimportexport" — țevi de oțel, (din Japonia), bandă laminată la rece, tablă de oțel aliat, foițe de aluminiu, tablă decapată și cositorită, oțeluri speciale și țevi din oțel, aliaje din aluminiu (toate din R.F.G.), oțeluri pentru scule (din Austria), „Uzinexportimport" — mașini electrice (din R.F.G.), „Industrialexportimport" — pompe speciale (din Italia), „Navimpex" — instalații pentru aer condiționat și aparataj frigorific (din Suedia), „Metarom" — mașini-unelte (din R.D.G.), „Romsit" — mașini speciale pentru cusut, ace pentru industria textilă și de cusut (din R.D.G.) etc.

• Cum a fost primită de specialiști, de publicul larg actuala ediție TIB ?

— Vizitele specialiștilor români, a producătorilor, la standurile expoziției, (circa 20 000 pe toată durata TIB '74) vine să confirme ideea că stabilirea de contacte directe dintre utilizatori și furnizori pot crea premise suplimentare — și dintre cele mai bune — pentru noi afaceri. În afara aspectului de propagandă al Tîrgului — pe care nu-l ignorăm — ne străduim ca, de la un an la altul, să imprimăm acestei manifestări o tentă de lucru tot mai pronunțată. Pot menționa, în acest context, inițiativele adoptate în vederea creșterii numărului de vizitatori interesați, de specialiști, fie pentru informare, fie pentru inițierea de contacte comerciale utile. În acest context se cuvine să amintim prezenta Standului Centrului Comun ONUDI — România care a facilitat contacte între producătorii români și specialiști din țări în curs de dezvoltare în vederea unor viitoare acțiuni de cooperare industrială pentru promovarea unor investiții ce interesează aceste țări. Apreciez, ca deosebit de eficientă, măsura adoptată la sugestia personală a tovarășului Ceaușescu, făcută cu ocazia vizitei de deschidere a TIB '74 — de a se face programe pe zile, pentru vizitele specialiștilor. Aceasta a făcut să crească operativitatea și caracterul lucrativ și a condus la mai deplina realizare a obiectivelor pe care și le-a propus acest tîrg : dezvoltarea schimburilor economice externe, extinderea cooperării economice internaționale și lărgirea contactelor între specialiști de pe toate meridianele lumii.

George HAȘEGANU

CERCETARE-PRODUCȚIE

INTELIGENȚA PROPRIE ȘI PROGRESUL ECONOMIEI

- De la „cercetări fundamentale" la problemele de interes major ale producției
- Concentrarea activității de cercetare, rezultat al unor eforturi... concentrate
- Implicații ale depășirii fazei de achiziționare de licențe pentru produse complete
- Argumente financiare în aprecierea comparativă a eficienței cercetării proprii
- Integrarea cercetării universitare în tematica industriei.

TRĂIM într-o eră în care rolul științei e unanim recunoscut ca factor motor al civilizației umane. Treptat — în decursul ultimelor două decenii — cercetarea științifică a părăsit teritoriul „cunoașterii“, domeniul a ceea ce numim azi „cercetări fundamentale“, apropiindu-se tot mai mult de producția bunurilor materiale, de tehnologie. Treptat tehnologia a recunoscut importanța crescîndă a cunoașterii fundamentale a fenomenelor pentru optimizarea produselor și metodelor de fabricație a acestora ; s-a dovedit peremptoriu utilitatea metodelor științifice de investigație pentru a obține soluții mai bune, mai rapide, mai ieftine, pentru orice problemă practică.

Este fără îndoială meritul conducerii partidului nostru, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a fi inițiat și susținut cu hotărîre, în mod consecvent, concepția despre rolul și sarcinile cercetării științifice românești în consolidarea bazei tehnico-materiale a societății socialiste, în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Problema creșterii contribuției cercetării și proiectării tehnologice proprii a reprezentat în mod consecvent o parte integrantă din viziunea generală, cuprinzătoare, a procesului de perfecționare continuă a economiei, condus de secretarul general al partidului. Tezele „orientării cercetării spre problemele de interes major ale economiei“ și a „concentrării eforturilor cercetătorilor pe baza unui program unic“, enunțate la Conferința Națională din 1972 au polarizat un proces amplu de evoluție, ale cărui efecte sînt astăzi evidente.

I

REZULTATELE acestor orientări pentru industria constructoare de mașini se reflectă în contribuția hotărîtoare a concepției tehnice proprii la diversificarea și modernizarea produselor, la realizarea unui randament sporit în tehnologia de fabricație. Industria constructoare de mașini dispune astăzi de o structură de unități de cercetare și proiectare specializate corespunzător principalelor direcții de activitate a ramurii. Organizarea acestora a fost orientată de tendința generală de concentrare a activității de cercetare, ca urmare a avantajelor pe care această concentrare le oferă pentru a asigura o utilizare mai eficientă a fondului de cadre de înaltă calificare, precum și a bazei materiale din ce în ce mai complexe, caracteristică nivelului actual al cercetării tehnologice experimentale. Prin subordonarea unora din unitățile de cercetare față de centralele industriale, s-a urmărit legarea strînsă a activității de cercetare și proiectare de producție, includerea activității de concepție tehnică în procesul complex de conducere a industriei.

Făcînd doar o sumară adnotare a progreselor realizate în acest interval, menționăm că într-un număr de domenii reprezentative pentru industria noastră constructoare de mașini, ca de exemplu acela al agregatelor energetice, mașinilor hidraulice, utilajului petrolier, autovehiculelor și tractoarelor, mașinilor agricole, construcțiilor de nave, în cercetarea și proiectarea tehnologică din secții și ateliere, concepția proprie rezolvă astăzi în mod dominant problemele majore ale industriei. În unele sectoare în care în anii trecuți a fost necesară achiziția de licențe, sînt astăzi create condiții pentru ca, depășind nivelul acestora, să se realizeze produse și tehnologii cu parametri de vîrf, pe baza propriilor noastre studii și proiecte. Se poate afirma că — în aceste sectoare — a fost depășită faza de achiziționare a unor licențe pentru produse complete, deschizîndu-se perspectivele menținerii și chiar lărgirii relațiilor cu firmele licențiare, precum și cu alte firme de specialitate, prin schimb de brevete, cooperare în cercetare sau proiectare în comun.

Experiența confirmă faptul că dezvoltarea concepției proprii este strict necesară pentru a susține din punct de vedere tehnic procesul dinamic de creștere a industriei. Nu cred că greșesc afirmînd că noi avem astăzi o bună industrie de tractoare, de utilaje energetice, de utilaj petrolier ș. a. pentru că în aceste domenii concepția proprie a ținut pasul, chiar a devansat, cerințele de dezvoltare ale industriei, în timp ce în alte domenii, chiar în tehnologie de exemplu, întîmpinăm unele greutăți, dat fiind că nu dispunem încă decît de un slab potențial de cercetare și proiectare.

Examinînd cu atenție ciclurile de asimilare ale unor categorii de produse de înalt nivel tehnic, realizate pe bază de licențe, cît și prin concepție proprie, se poate trage concluzia că atunci cînd activitatea de cercetare și proiectare proprie a fost bine organizată, în cadrul unui program complex cuprinzînd toate laturile procesului de pregătire industrială a unei producții noi, rezultatele sînt comparabile. Dacă examinăm aspectele strict financiare, rezultatele sînt mult în favoarea concepției proprii. În anul 1974, cercetările și proiectele de produse noi realizate în unitățile de specialitate ale Ministerului Industriei de Mașini Grele au costat sub 1% din valoarea produselor fabricate pe bază de concepție proprie, în timp ce pentru licențe ar fi trebuit să se cheltuiască 3-7%. Dar cred că mult mai importantă decît economia de bani și valută este valoarea cadrelor de cercetători și proiectanți care s-au format învățînd și specializîndu-se chiar în cursul executării acestor lucrări și care vor asigura în continuare menținerea producției în pas cu evoluția dinamică a cerințelor tehnice.

II

CERINȚA abordării de către cercetarea științifică a unei tematici majore, identificată cu cele mai importante sarcini ale dezvoltării industriale a fost ridicată în repetate rînduri în documentele de partid. Această cerință implică de fapt „maturizarea“ cercetării, depășirea hotărîtă a etapei în care predomină cercetarea de „catedră“, cercetarea orientată difuz, asupra unor teme reieșite exclusiv din preocupările cercetătorului. Teza „orientării spre problemele de interes major ale economiei“ însemnează, pentru industria constructoare de mașini, abordarea acelor teme care să contribuie la :

— menținerea ritmului dinamic de creștere a producției de mașini și utilaje, superior ansamblului industriei ;

— diversificarea producției, crearea de noi tipuri de mașini și utilaje perfecționate, de înalt nivel tehnic, pentru susținerea și difuzarea largă a progresului tehnic în toată economia și pentru satisfacerea programului național de investiții ;

— creșterea eficienței economice a întreprinderilor constructoare de mașini, în special prin perfecționarea tehnologiei și prin îmbunătățirea calității producției.

Pe această linie, una din direcțiile principale ale programelor de cercetări coordonate de Institutul central de cercetări pentru construcțiile de mașini constă în pregătirea tehnologiilor avansate pentru noile capacități de producție. Se poate spune că cercetarea tehnologică departamentală nu a abordat în măsură suficientă teme majore de tehnologie, mai ales în domeniul sectoarelor mecanice și de montaj, iar în proiectarea organizării și a fluxurilor tehnologice s-au menținut — în mare parte — soluții de rutină. Cu unele excepții, problemele organizării și dotării tehnologice au fost lăsate pe seama întreprinderilor, fără să se organizeze o îndrumare centralizată asupra unor aspecte tehnologice de bază. Nici institutele de specialitate și nici ministerul nu au reușit să exercite o influență efectivă și un

ing. Ioan CRIȘAN
director general al Institutului central de cercetări pentru construcțiile de mașini

(Continuare în pag. 32)

CO

CONDUCERE ORGANIZARE

— Un instrument care ar închide un important canal al risipei —

„CONTUL GREȘELILOR“

PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII de conducere și economico-financiare din unitățile noastre economice în vederea sporirii continue a eficienței presupune găsirea celor mai judicioase măsuri de creștere a nivelului rentabilității. Stabilirea corectă a acestor măsuri implică, în prealabil, determinarea corelației optime dintre cheltuielile neeconomicoase și rentabilitate. Cum trebuie procedat ? În dorința de a veni în sprijinul unităților economice permanent confruntate cu astfel de probleme, publicăm opinia tov. FRÎNCU FRANCHINI — directorul sucursalei Alba a B.N.R.S.R., supunînd-o astfel atenției specialiștilor.

Cui se datorează apariția cheltuielilor neproductive

ÎNLĂTURAREA cheltuielilor neeconomicoase în vederea reducerii pe această bază a cheltuielilor de producție și sporirii eficienței economice este o problemă care frămîntă zi de zi specialiștii, cadrele de conducere, colectivele de oameni ai muncii din unitățile economiei noastre naționale.

În legătură cu categoria de cheltuieli neproductive se ridică mai multe probleme dintre care două mi se pare că au o importanță deosebită. Una din ele privește reglementările în vigoare care interzic includerea în prețul de cost planificat a cheltuielilor neproductive, deoarece acestea nu contribuie la creșterea valorii și deci nu sînt „socialmente necesare“. Din analizele efectuate la unitățile economice din județul Alba am constatat însă că în mod „camuflat“ aceste cheltuieli neproductive, se planifică. Cum ? Prin faptul că ele se includ în prețul de cost efectiv al perioadei în care au avut loc. Pentru îmbunătățirea unei asemenea stări de fapt soluția pe care o propunem este următoarea : la planificarea prețului de cost să se elimine cheltuielile neproductive efective din anul de bază și numai după aceea să se stabilească cheltuielile maxime la 1 000 lei producție marfă și celelalte elemente ale prețului de cost.

Cea de a doua problemă se ridică în legătură cu includerea în prețul de cost efectiv a cheltuielilor neproductive. În unanimitate, specialiștii sînt de acord că aceste cheltuieli nu sînt „socialmente necesare“. Atunci de ce se merge pe ideea includerii lor în prețul de cost efectiv ? Cum trebuie procedat pentru a respecta realitatea, deoarece pe de o parte aceste cheltuieli au loc, iar pe de altă parte ele nu sînt socialmente necesare ?

Pentru a obține un răspuns corect cred că trebuie pornit de la depistarea cauzelor exacte care determină producerea cheltuielilor neproductive. În acest scop, anul trecut, am rugat în scris un număr de 23 directori, contabili șefi și specialiști din domeniul muncii bancare să-mi comunice cui apreciază că se datorează apariția cheltuielilor neproductive în unitățile economice. Marea majoritate au răspuns că, în cele mai multe cazuri, cheltuielile neproductive se datorează greșelilor de conducere a întreprinderilor începînd de la șefii de compartimente, pînă la directorul unităților, inclusiv. Ele sînt în majoritate rezultatul exercitării în măsură insuficientă, la diferitele niveluri organizatorice, a atributelor conducerii. Astfel :

a) Anularea mijloacelor de transport planificate și locațiile pentru neîncărcarea sau nedescărcarea la timp a vagoanelor se datoresc lipsei de prevedere, de organizare, de coordonare și de control. Așa de pildă ; nu se prevăd spații de depozitare și rampe de descărcare în faza de proiectare, de instalații noi sau dezvoltare ; în perioada de avizare a intrării vagoanelor nu se iau măsuri de organizare a muncii ; șefii de birou (transporturi, aprovizionare) și cei din secții nu colaborează nefiind controlați și coordonați ; în planul de aprovizionare, lipsește corelarea între necesarul pentru realizarea planului de producție, capacitățile de depozitare și de încărcare — descărcare ; există lipsă de preocupare în direcția introducerii paletizării și containerizării etc.

b) Creditele bancare cu dobîndă penalizatoare apar ca urmare a : necorelării necesarului de aprovizionat cu cel de producție ; neexecutării în termen a lucrărilor de investiții din credite bancare ; lipsei de exigență în exercitarea controlului tehnic de calitate, fapt care provoacă refuzuri din partea beneficiarilor ; neîncasări la timp a debitorilor din lipsă de control asupra compartimentelor respective etc.

c) Penalizările pentru nerespectarea disciplinei contractuale se datorează controlului insuficient exercitat asupra efectuării la termen a livrărilor de produse contractate.

(Continuare în pag. 12)

CUM CONDUCEM

Profilul coordonatorului eficient

A FI UN BUN CONDUCATOR înseamnă, printre altele, a fi și un bun coordonator. Dincolo de discuțiile care se mai poartă între specialiști în legătură cu faptul dacă coordonarea este sau nu un atribut distinct al conducerii, întîlnim o certitudine : coordonarea se regăsește în proporții diferite în toate celelalte atribute ale conducerii. *Astfel :* în planificare, *coordonarea contribuie, în special, la integrarea subobiectivelor diferitelor compartimente în obiectivele generale ale întreprinderii, ca și la optimizarea alocării resurselor pe obiective ;* în organizare, *repartizarea armonioasă a obiectivelor și resurselor pe responsabili este condiționată de o bună coordonare ;* în control, *coordonarea este indispensabilă activității de urmărire a rezultatelor și corectării acestora ; aributul de comandă, la rîndul lui, nu poate fi conceput în afara unei raționale coordonări.*

Ce elemente determină realizarea unei coordonări eficiente ? În primul rînd, respectarea de către conducător a anumitor principii *și, în al doilea rînd, posedarea de către acesta a anumitor* calități, *însușiri specifice.*

Specialiștii recunosc în unanimitate că între principiile care condiționează și determină nivelul eficienței activității de coordonare, două au o valoare deosebită.

1. *Coordonarea să se realizeze în mod* previzional, anticipativ, *adică să înceapă din fazele inițiale, înainte de a se fi creat disfuncționalități care să împiedice valorificarea integrală a aptitudinilor, energiei și resurselor.*

2. *La baza activității de coordonare să stea* consultarea, *numai contactele personale și comunicarea directă, schimbul deschis de opinii permițînd realizarea acordului și înțelegerii necesare.*

Solicitînd din plin personalitatea conducătorului, coordonarea presupune, în principal, următoarele însușiri :

1. CLARITATE *în interpretarea strategiei de ansamblu a unității și în integrarea organică a politicii compartimentului său în realizarea acestei strategii.*

2. CAPACITATEA *de a explica subordonaților strategia unității, ca și cea a compartimentului din care aceștia fac parte, pentru a obține acordul și angajamentul lor deplin.*

3. PUTERE DE CONVINGERE *a subalternilor de necesitatea și eficiența introducerii noului și de a nu accepta compromisuri.*

4. FERMITATE *în urmărirea și controlul realizării acțiunilor încredințate verigilor care îi sînt subordonate.*

5. FORȚĂ DE MOBILIZARE *a colectivului său la timp, în momentele decisive, pentru îndeplinirea acțiunilor planificate.*

6. RECEPTIVITATE *față de opiniile și sugestiile cadrelor de conducere din unitate angajate în realizarea acțiunilor de care el este responsabil.*

7. CAPACITATEA *de a ști să trezească la subalterni sentimentul satisfacției de pe urma efortului depus, deoarece acest sentiment acționează ca un puternic factor de motivație pentru eforturile viitoare.*

8. SPIRIT DE ECHITATE *în evaluarea aportului subalternilor la realizarea obiectivelor stabilite, în compensarea materială și morală a acestui aport, ca și în promovarea unui sistem mobilizator de sancțiuni.*

B. IULIAN

(Urmare din pag. 11)

d) Cheltuielile de arbitraj au la bază, de multe ori, o documentație insuficientă și astfel se pierd acțiunile sau — în alte cazuri — apare superficialitatea cu care se analizează încercările de conciliere.

e) Pierderile din casări și declasări ale elementelor mijloacelor circulante sînt provocate de neluarea măsurilor de păstrare, depozitare și conservare sau de valorificare din timp a acestora.

f) Pierderile din întreruperi din cauze interne sînt determinate de nefuncționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, ca urmare : a neefectuării la timp a lucrărilor de întreținere și reparații ; a neasigurării pieselor de schimb și chiar a forței de muncă ; neaprovizionării locurilor de muncă cu materii și materiale existente în depozitele întreprinderii etc.

Or, toate aceste cheltuieli neproductive deformează prețul de cost al producției realizate.

Care ar fi conținutul și funcțiile contului

CONSIDER că munca de conducere s-ar perfecționa dacă cheltuielile neproductive nu s-ar înregistra în conturile de calculație și cele colectoare și de repartizare, ci într-un cont intitulat „Contul greșelilor“

Denumirea acestui cont ar exprima conținutul și funcția sa. Cu ajutorul lui s-ar ține evidența cheltuielilor neproductive, ocazionate de desfășurarea activității de conducere a întreprinderii, stabilite lunar și aprobate de comitetul oamenilor muncii. Aceste greșeli pot fi : amenzile și penalizările, pierderile din casări și declasări de valori materiale, lipsuri de inventar, pierderi din întreruperi din cauze interne și alte cheltuieli neproductive. Contul sintetic ar putea fi dezvoltat pe analitice : directori, ingineri șefi, contabili șefi, șefi de servicii, birouri, secții etc (compartimente). Conturile analitice pot fi dezvoltate în continuare în funcție de necesitatea evidențierii distincte și specificul activității întreprinderilor.

„Contul greșelilor“ ar fi un cont de activ. În debitul lui s-ar înregistra cheltuielile neproductive. Soldul contului ar reprezenta cheltuielile neproductive produse de conducere, dar neimputabile și s-ar închide la sfîrșit de lună prin contul „Beneficii și pierderi“.

Volum de cheltuieli neproductive	Cota de reducere a gratificațiilor cuvenite conducerii
— pînă la 100 mii lei	5%
— de la 101—250 mii lei	10%
— de la 251—500 mii lei	15%
— de la 501—1 000 mii lei	20%
— peste 1 000 mii lei	30%

Conducerea unităților va avea astfel la îndemînă un cont, care se ține de contabil, dar nu este al contabilului — cum se consideră în prezent — cu ajutorul căruia va avea posibilitatea să-și perfecționeze munca. Analiza fiecărei cheltuieli neproductive ce se impune ca și a celor rămase creează condițiile necesare aplicării judicioase și eficiente a atributelor conducerii. În plus, este stimulată inițiativa, sporind gradul de responsabilitate și de cointeresare. Prin aceasta, prețul de cost planificat nu ar mai ajunge ca într-o formă camuflată să cuprindă cheltuielile neproductive, iar prețul de cost efectiv realizat va fi „curat“, negrevat de cheltuieli care nu sînt socialmente necesare și nu creează valoare.

O nouă soluție de premiere

ÎN CONFORMITATE cu normele în vigoare, muncitorii și personalul T.E.S.A. din unitățile economice sînt premiați dintr-un fond de premiere constituit prin aplicarea unei cote procentuale asupra beneficiului total realizat. Beneficiul este însă diminuat cu cheltuielile neproductive și, ca urmare, se diminuează în mod corespunzător și premiul ce i se cuvine fiecărui lucrător.

Reducerea fondului de premiere operează deci asupra gratificațiilor fiecărui lucrător. Oare cu ce este vinovat muncitorul și chiar personalul de execuție pentru a suferi reducerea gratificației, în măsura în care cheltuielile neproductive se datorează greșelilor de conducere ?

Pentru a nu prejudicia în drepturile bănești ale celor ce nu poartă răspunderea de efectuare a unor cheltuieli neproductive și pentru a mobiliza conducerile de unități — din ale căror greșeli s-au produs cheltuielile neproductive — propun să se aducă corectări procentuale fondului de premiere cuvenit conducerii, în raport direct cu volumul cheltuielilor neproductive înregistrat în „Contul greșelilor“. În această idee, propunem gradarea prezentată în tabelul nr. 1. Sancțiunea ar căpăta în acest caz un adevărat caracter mobilizator în prevenirea și reducerea cheltuielilor neproductive. Și, pentru o mai mare echitate socialistă, cred că ar fi necesar ca suma rezultată din aplicarea sancțiunii fondului de premiere cuvenit conducerii să fie destinată majorării fondului de premiere a restului angajaților întreprinderii, care nu se fac vinovați de producerea cheltuielilor neproductive.

Se realizează astfel o îmbinare organică a intereselor individuale cu cele colective și cele generale, concomitent, prin aplicarea soluțiilor preconizate avînd loc sporirea beneficiului și respectiv a rentabilității, reducerea cheltuielilor neproductive și o repartizare judicioasă, echitabilă a fondului de premiere constituit.

Frâncu FRANCHINI
director B.N.R.S.R — filiala Alba

SINOPTIC

Televiziunea

ÎN CURÎND televiziunea maghiară va veni în sprijinul perfecționării pregătirii cadrelor de conducere din unitățile economice. Centrul național de perfecționare a cadrelor de conducere intenționează să prezinte o serie de programe adresate unui număr de circa 50 000 cadre de conducere de nivel mediu.

Potrivit opiniei directorului departamentului de marketing al centrului, dr. Gabor Hovanyi, aceste programe vor cuprinde cu precădere tehnici și metode moderne de conducere, răspunsuri la problemele economice, cu care sînt confruntate cadrele de conducere din unități, metode noi de producție și de control.

Programele vor fi scurte, de aproximativ 15 minute, cîte două emisiuni săptăminal și vor dura 15 săptămîni. În cadrul cursului vor fi supuse dezbaterii unele studii de caz, inițiindu-se pe această linie și un concurs între participanții la cursuri. Primele emisiuni vor fi televizate la începutul anului 1975.

Cum evaluăm participarea la o expoziție

ORGANIZAREA a tot mai multe expoziții a impulsionat preocupările de a determina eficiența acestora. În lipsa unor indicatori consacrați, iată cîteva elemente concrete de evaluare a rezultatelor recomandate de revista **Management direction** (nr. 45—1974).

Activitatea începe odată cu deschiderea expoziției : evenimentele semnificative trebuie notate zilnic. Evident că sinteza finală a acestor însemnări nu va permite analiza reușitei sau eșecului expoziției, dar va oferi cu certitudine elemente utile pentru viitoarea participare la o altă expoziție.

Însemnările vor cuprinde :

- Numărul total de vizitatori (în general, se comunică prin asociația sau organismul care patronează expoziția) ;
- Numărul vizitatorilor standului dv. ;
- Numărul de adrese noi obținute ;
- Numărul informațiilor solicitate de vizitatori (în special de grupuri de specialiști) ;
- Numărul de demonstrații efectuate (la cerere și din proprie inițiativă) ;
- Numărul comenzilor încheiate ca urmare a contactelor avute în timpul expoziției ;
- Ce probleme de ordin material au existat ;
- Ce probleme de ordin organizatoric (de primire, de reprezentare) au existat.

Urmează apoi :

- Calcularea costului pe persoană ; costul total se repartizează la numărul vizitatorilor standului dv.
- Se compară rezultatele (la scurt timp după închiderea acesteia) cu obiectivele urmărite prin deschiderea expoziției ;
- Se vor căuta explicațiile pentru abateri (față de rezultatele înregistrate la o participare anterioară) ;
- Are loc o ședință de evaluare a activității personalului care a organizat și deservit standul.

STABILITATEA PREŢURILOR ŞI ECHILIBRUL DINAMIC AL ECONOMIEI NAŢIONALE

INTERCONEXIUNILE dintre unii indicatori fundamentali ai dezvoltării noastre economice, cum sînt nivelul prețurilor, ritmul creșterii economice și echilibrul dinamic, sînt deosebit de complexe și au un coeficient de corelație foarte ridicat. Privind lucrurile în timp, stabilitatea nivelului general al prețurilor condiționează strategia creșterii în ritmuri înalte, iar asigurarea echilibrului acesteia pe termen lung sterilizează acțiunea factorilor care pot să ducă la urcarea prețurilor. Pe cît este de puternică interacțiunea acestor elemente ale sistemului economiei noastre naționale, pe atît este de necesară realizarea ei prin desfășurarea proceselor economice reale care să angreneze funcționarea ireproșabilă a mecanismelor economice în orice loc unde se consumă muncă socială. Importanța deosebită a evoluției acestor categorii economice a determinat cuprinderea lor în funcțiile obiective ale dezvoltării economice și sociale din țara noastră. Din aceleași motive ca și din grija deosebită a conducerii partidului nostru pentru creșterea continuă a nivelului de trai al maselor și politica de prețuri este înscrisă în mod distinct în Programul Partidului Comunist Român.

Dezvoltarea economică și creșterea permanentă a nivelului de trai

CUNOSCUTA generalizare a economistului francez François Perroux, potrivit căreia orice economie în creștere este în stare de inflație potențială, nu a fost infirmată de economia de piață concurențială capitalistă nici teoretic, nici practic.

Experiența de decenii a dezvoltării planificate a economiei noastre a demonstrat, pe de altă parte, capacitatea sa de a anihila trecerea de la starea potențială la cea de fapt. După cum se știe, începînd din anul trecut deținem primatul în lume în ceea ce privește rata creșterii producției industriale, iar pe o serie de mai mulți ani anteriori ritmurile înalte se înscriu într-o suită, asigurîndu-ne unul din locurile de frunte printre țările cu economia cea mai dinamică din lume. Pe aceeași serie de ani, mișcarea prețurilor este neînsemnată în economia românească. De exemplu, în 1972 indicii prețurilor și tarifelor la mărfurile și serviciile de consum din unitățile socialiste au înregistrat o creștere de 0,6% față de 1970. Ca structură, creșterea este ceva mai accentuată la produsele alimentare, reprezentînd 2,1% în aceeași perioadă. În cursul cincinalului actual, indicele prețurilor cu amănuntul stabilit la 105% nu va fi depășit, iar în perioada 1976—1980 s-a prevăzut o rată de creștere între aceleași limite.

Creșterea indicelui de preț la produsele și serviciile destinate consumului populației necesită unele precizări. În ramurile producătoare de bunuri de consum, mișcarea productivității muncii și ca atare cuantumul de muncă socială folosită sînt foarte mobile și incompatibile cu înghețarea prețurilor. Creșterea planificată a indicelui de preț exprimă această mobilitate a consumului de muncă socială. Ea este determinată de costurile suplimentare de modernizare a produselor, de diversificarea sortimentelor, de combaterea uniformizării mărfurilor pe calea producerii de serii mici, dar mai ales de presiunea exercitată asupra costurilor de trendul ascendent al nivelului prețurilor la materiile prime de bază. Cerința echilibrării evoluției prețurilor cu dezvoltarea economică se realizează în condițiile asigurării creșterii veniturilor reale ale oamenilor muncii. Mișcarea nominală a prețurilor cu amănuntul la unele produse, ca și influența ei asupra indicelui general al prețurilor, este absorbită prin creșterea veniturilor în așa fel încît să ducă la sporirea indicelui nivelului de trai. Aceasta a constituit întotdeauna orientarea fermă a politicii economice a partidului nostru, care a urmărit cu consecvență realizarea obiectivului său de bază : creșterea permanentă a nivelului de trai.

Procedeele de realizare a evoluției prețurilor în condițiile echilibrului economic sînt multiple. Ele se practică sub forma mișcării prețurilor prin contrast, adică reducerea nivelului lor la produsele cu productivitate mare și aplicarea unor majorări la cele ce au necesitat costuri suplimentare, mișcarea lor concomitent cu acordarea de compensații bănești și altele.

În condițiile funcționării mecanismului prețurilor în țara noastră fenomenul inflaționist este inexistent. Experții Comunității Economice Europene, alarmați de creșterea prețurilor pe piața occidentală, au estimat pragul de alertă al acesteia la 2% pe an, depășirile fiind o caracteristică a inflației. În țara noastră creșterile sînt cu mult sub acest prag. Desigur că pot exista unele deficiențe în elaborarea indicilor de preț, pe care de altfel unii statisticieni de vază i-au considerat o imposibilitate matematică, dar aceste dificultăți sînt generale, sensul mișcării prețurilor fiind clar conturat. În ce privește prețurile producătorilor, deși măsurarea prin indici a mișcării lor se face pe o perioadă mai scurtă de timp se poate totuși aprecia că această mișcare nu este prea diferită, fiind subordonată aceluiași sistem de stabilire și modificare a nivelului prețurilor.

Uneori, substituindu-se forma fenomenelor economice conținutului acestora, stabilitatea prețurilor este considerată un rezultat al imobilismului, al rigidității sistemului de prețuri, ce nu ar urmări mișcarea consumului de muncă socială. Este adevărat că în economia noastră prețurile constituie obiectul unor decizii de stabilire și modificare a nivelului lor, iar acestea sînt subordonate conducerii centralizate a economiei. Dar atîta timp cît în economia noastră elementul esențial de fundamentare a deciziilor de preț îl constituie realitatea costurilor, analizată critic, iar evoluția acestora nu a dus la diminuarea venitului net, ci la o creștere continuă a sa, rata rentabilității depășind în ultimii ani 20%, stabilitatea prețurilor se prezintă ca un fenomen economic real.

Pe de altă parte, nivelul prețurilor cuantifică și raportul dinamic dintre curba cererii și a ofertei, prin diferențierea ratei beneficiului pe fiecare produs și prin evaluarea modificărilor în consumul de muncă socială pe o perioadă de minimum cinci ani.

În practica stabilirii prețurilor au loc și abateri de la aceste cerințe, dar tendința principală de a urmări consumul efectiv de muncă socială este respectată.

În sfîrșit, trebuie subliniat că în domeniul producției de mărfuri și servicii destinate populației există și forme de imobilism al prețurilor. La unele produse și servicii destinate consumului de masă şi care au o pondere însemnată în salariul real, preţurile au rămas la nivelul din anii 1947 sau 1952. Pe ansamblul economiei există o mobilitate reală a preţurilor. Pe lîngă faptul că se practică preţuri de învoială şi preţuri libere la unele mărfuri, procesul de înnoire continuă a produselor, de reproiectare şi modernizare a lor, impune mişcarea continuă a preţurilor, deoarece orice produs nou apare pe piaţă cu un preţ nou. Progresul tehnic a făcut ca, în cursul unui cincinal, ponderea noilor produse şi sortimente în totalul acestora să reprezinte peste 60%.

Stabilitatea preţurilor nu este deci un rezultat al rigidităţii sistemului de preţuri sau al îngheţării administrative a nivelului lor. Cauzele care o determină acţionează în profunzimea proceselor economice şi sînt generate de angajarea fermă în dezvoltarea accelerată pe termen lung a întregii economii naţionale. Stabilitatea preţurilor se forjează în planificarea fundamentată a desfăşurării proceselor economice în perspectivă, prin optimizarea raportului dintre producţie şi consumul productiv şi individual sau, în termeni mai generali, prin echilibrarea ofertă-cerere în condiţiile respectării priorităţilor de dezvoltare.

Totuşi, se impune sublinierea faptului că cerinţa echilibrului producţie-nevoi de consum, cunoscută, într-o formulare adecvată economiei de piaţă, sub numele de legea lui Walras, îşi păstrează puterea de verificare a gradului de fundamentare a planului dezvoltării economice. Oferta excedentară de bunuri sau mobilizarea excedentară de resurse de dezvoltare sînt egale cu zero sau, mai exact, exprimă risipă de muncă socială. O formă de manifestare a consumului inutil de muncă socială o constituie volumul ridicat al stocurilor supranormative, fără desfacere sau cu desfacere lentă. De aici necesitatea de a acţiona mai mult şi în direcţia generalizării metodelor moderne de planificare. Balanţele sumare ale produselor, cu intrări şi ieşiri larg estimate, implică instrumente complimentare de lucru care să asigure urmărirea mai exactă a fluxului consumurilor intermediare în raport cu consumul final pe destinaţii spre a evita producţii fără desfacere şi stagnarea proceselor economice în anumite verigi.

Acţiunea factorilor de adîncime

DAR toate acestea constituie numai un aspect al echilibrului dinamic al dezvoltării, care poate fi denumit aspectul orizontal al acesteia. Acţiunea factorilor de adîncime, care să asigure consolidarea echilibrului prin maximizarea producţiei şi minimizarea cheltuielilor, este cel puţin tot aşa de importantă, iar bazele ei se pun tot prin planificarea pe termen lung. De mult timp partizanii economiei de piaţă pretind că, datorită unei slăbiciuni funciare, planificarea pe termen lung permite angajarea unor obiective de investiţii cu eficienţă scăzută sau pur şi simplu neeficiente. Evident, astfel de cazuri există, dar ele nu se datorează planificării, ci metodelor folosite.

În această privinţă se impune atenţiei faptul că în procesul de minimizare a cheltuielilor de producţie, sau de optimizare a folosirii resurselor materiale şi de muncă şi de creştere a venitului net, se utilizează un număr restrîns de indicatori, iar toţi aceştia se bazează pe cuantificări cu ajutorul preţurilor curente. Este de notorietate publică abaterea preţurilor de la valoare la multe produse şi greutatea măsurării exacte a consumului de muncă socială, chiar dacă se procedează la modificarea nivelului preţurilor la intervale scurte. Optimizarea venitului net sau a altor indicatori de eficienţă în astfel de situaţii este o contradicţie în termeni.

Kantorovici numeşte preţurile curente evaluări apriorice, desprinse de condiţiile concrete în care se desfăşoară acţiunile de maximizare a producţiei şi de minimizare a cheltuielilor în fiecare unitate economică şi pentru fiecare produs. Cercetarea operaţională, econometria şi analiza economică au elaborat procedee pentru depăşirea acestor dificultăţi. Preţurile umbră, evaluările obiectiv determinate, analiza valorii, pot duce la fundamentarea prevederilor pe termen lung pentru minimizarea cheltuielilor de producţie, dar aria lor de răspîndire este restrînsă. Ele pot fi folosite şi cu prilejul analizei critice a costurilor pentru fundamentarea deciziilor de stabilire a preţurilor.

În fundamentarea prin plan a stabilităţii preţurilor, o importanţă deosebită o prezintă analiza economică a dimensiunilor aşa-numitelor ramuri, subramuri sau activităţi inflaţioniste. De fapt toate activităţile neproductive sau cu productivitate scăzută se încadrează în această categorie. Ele generează cheltuieli, pun în circulaţie o masă bănească pe calea finanţării, dar nu asigură retragerea din circulaţie a acesteia.

Fără îndoială că pentru asigurarea stabilităţii preţurilor se acţionează şi prin funcţionarea altor mecanisme ale sistemului nostru economic. La loc de frunte se înscrie corelarea creşterii veniturilor din muncă cu creşterea productivităţii muncii, precum şi echilibrarea în volum şi structură a veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei.

La rîndul său, sistemul de preţuri şi de exprimare sintetică a mişcării preţurilor asigură mijloace de fundamentare a planului sau a prognozelor economice. Instrumentul consacrat în acest scop îl constituie indicii de preţ. Sistemul actual de indici de preţ este incomplet, cuprinzînd numai unele grupe de produse. Mai ales extinderea acestuia asupra mijloacelor de producţie şi măsurarea modificărilor pe calea aşa-numitei mişcări invizibile a preţurilor prezintă interes pentru perfecţionarea proceselor de conducere planificată a economiei.

După cum se ştie, rezistenţa la fenomenele inflaţioniste este socotită de mult timp drept piatra de încercare a viabilităţii unui sistem economic. Schumpeter, pornind de la incapacitatea economiei capitaliste de piaţă de a menţine pe o perioadă îndelungată preţuri cu nivel stabil şi de la efectele catastrofale ale inflaţiei, a formulat — împotriva convingerilor şi a preferinţelor sale — teza dezintegrării acestei societăţi şi a mersului spre socialism.

Economia noastră naţională, şi sistemul economic socialist în general, au făcut de mult dovada forţei lor. La o recentă conferinţă internaţională, organizată de Centrul de studii şi cercetări asupra problemelor economice, din Milano, care a avut drept temă a dezbaterilor măsurile antiinflaţioniste, succesele ţărilor socialiste în realizarea creşterii economice în condiţiile stabilităţii preţurilor au fost recunoscute chiar în concluziile lucrărilor. Cu toate acestea, în cursul dezbaterilor unii economişti occidentali şi-au exprimat anumite îndoieli în această privinţă, avansînd ideea existenţei unor fenomene inflaţioniste deghizate şi în aceste ţări. Astfel, s-au făcut referiri la un anumit fel de creştere indirectă a preţurilor prin diminuarea parametrilor calitativi ai produselor, la proliferarea sortimentelor cu preţuri mai mari, fără corespondent în îmbunătăţirea valorii de întrebuinţare, şi chiar la supradimensionarea cererii prin sporirea accelerată a depunerilor populaţiei la casele de economii. În ce priveşte ţara noastră, fără îndoială că există unele abateri de la disciplina de preţuri, care sînt combătute cu fermitate, dar ponderea lor extrem de redusă în suma preţurilor mărfurilor nu ne permite să tragem concluzia că avem de-a face cu un proces cu o influenţă semnificativă în ansamblul economiei. În ce priveşte volumul economiilor populaţiei, acesta este luat în calcul la fundamentarea echilibrului economic şi ca atare nu are caracterul unei cereri excedentare. **Stabilitatea preţurilor este un fenomen economic real, caracteristic pentru economia noastră naţională.**

Abordare în contextul economiei mondiale

PROCESUL creşterii economice s-a desfăşurat în conexiune cu intensificarea participării ţării noastre la diviziunea internaţională a muncii, la circuitul economic mondial. O dată cu creşterea volumului operațiunilor economice externe s-au diversificat și formele de realizare a acestora.

În ultimii ani relațiile economice cu țările capitaliste au fost afectate într-o măsură crescîndă de fenomenele inflaționiste. Ceea ce caracterizează în prezent inflația este caracterul său exploziv și endemic, extinderea ei în majoritatea țărilor cu economie de piață și în primul rînd în țările capitaliste dezvoltate. În unele din aceste țări rata inflației a atins 30%, nivelul său minim fiind de 7—8%. Drept urmare creșterea economică devine un deziderat greu de atins, avînd loc în realitate o diminuare a produsului național brut și o nefolosire cronică a forței de muncă. S-au înmulțit seismele la bursele de valori și în sfera cursurilor valutare. Nu numai situația economică actuală este dramatică, dar și cea viitoare se prezintă sumbru. De exemplu, experții economici estimează o creștere economică zero în S.U.A. pentru anul 1975 și întrevăd termene foarte îndepărtate pentru un început de efecte ale măsurilor antiinflaționiste ce se aplică de mai mult timp. Cuvîntul de ordine al acestora este : „Să ne obișnuim a conviețui cu inflația“.

Fenomenul inflaționist actual iese din tiparele clasice și prezintă trăsături noi. În primul rînd, se constată trecerea de la apariția succesivă a inflației într-o țară sau alta — care permitea pe plan internațional o oarecare îmbinare a măsurilor deflaționiste cu cele expansioniste — la manifestarea simultană a acesteia, reducînd marjele de manevră. În al doilea rînd, are loc o întrepătrundere a inflației cu criza monetară internațională. Legătura dintre ele nu este o legătură de la cauză la efect, dar prin coexistență ele își supralicitează efectele economice negative și se agravează una pe cealaltă.

Niciodată economiștii occidentali n-au dezbătut mai aprins cauzele inflației și măsurile antiinflaționiste. Parafrazîndu-l pe Cicero, care spunea că nu există absurditate care să nu fi fost susținută mai înainte de vreun filozof, se poate afirma că nu există vreo strategie antiinflaționistă, oricît de nefundamentată, care să nu fi fost preconizată de vreun economist. Și totuși, pînă la urmă au realizat mai mulți adepți aceleași explicații clasice ale cauzelor inflației și anume presiunea costurilor (cost-push) și supraîncălzirea cererii (demand-pull) și aceleași soluții circumscrise de regulă la restricții fiscale sau în domeniul creditului. O nouă strategie a măsurilor antiinflaționiste ar constitui-o desigur acționarea asupra ofertei pentru ridicarea ei la nivelul cererii. Dar economia de piață cu dezvoltarea ei ciclică nu a dovedit pînă în prezent că poate realiza acest lucru.

Un interes major îl prezintă faptul că, deși inflația are un caracter internațional, guvernele țărilor capitaliste dezvoltate nu-și conjugă acțiunile pentru jugularea acesteia, ci acționează izolat prin măsuri restrictive care, pe lîngă că n-au dat rezultate, agravează situația economică a partenerilor. Se vorbește tot mai mult de aplicarea politicii „Scapă cine poate“, care restrînge sfera relațiilor economice mondiale și arată adevărata față a inflației și anume criza economică.

Pentru țara noastră, care a dezvoltat relațiile economice cu țările capitaliste, inflația internațională poate duce la influențe negative. În cuvîntarea la Conferința cu activul de partid și de stat din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se preveni aceste influențe : „Actuala criză economică și financiară din lumea capitalistă are implicații adînci. Fără îndoială că într-o formă sau alta, dacă nu vom lua măsurile necesare, ea se poate reflecta negativ și în activitatea noastră“.

Formele de manifestare a influențelor negative pot fi multiple. În primul rînd, creșterea prețurilor la import va influența nefavorabil atît rezultatele financiare ale întreprinderilor care folosesc materii prime și materiale importate, cît și bugetul de stat. În ce privește exporturile, restrîngerea pieței pentru produse industriale ascute competiția și face dificilă desfacerea lor.

Este adevărat că în ansamblu păstrăm o certă distanță față de criza economică internațională. Economia noastră nu este supusă acțiunii devastatoare a fluxului și refluxului de capitaluri străine și nici speculațiilor la bursele de valori și asupra cursurilor valutare. Influențele negative se localizează în domeniul schimbului extern de mărfuri, al încetinirii acțiunilor de cooperare internațională, în procesele economice sau în domeniul tehnicii.

Efortul principal pentru prevenirea acestor influențe se cere orientat spre reducerea cheltuielilor de muncă socială, în vederea apropierii productivității muncii de nivelul internațional care determină nivelul prețurilor mondiale, precum și spre intensificarea acțiunilor de economisire a materiilor prime și a combustibililor, de valorificare a resurselor de care dispune economia noastră.

O importanță tot așa de mare o prezintă și funcționarea ireproșabilă a tehnicii operațiunilor de import-export, de încasări și plăți internaționale, precum și elasticizarea mecanismului prețurilor spre a cuantifica schimbările ce survin în raportul dintre prețurile interne și cele mondiale. În domeniul exportului livrările fără garanții bancare, folosirea de forme de decontare nesigure, neritmicitatea în executarea contractelor și prezentarea documentelor de încasare în avalanșe, la sfîrșitul perioadelor de plan, fac ca mărfurile să circule un timp fără bani, ceea ce implică apelul la credite cu valori și dobînzi mari, reducînd competitivitatea și în ansamblu eficiența schimburilor. Trebuie subliniat că volumul creditelor în valută necesar acoperirii unor astfel de deficiențe este ridicat. În același timp neevaluarea tendinței mișcării prețurilor în contractarea importurilor duce la scumpirea produselor importate. Inflația sporește importanța factorului timp și ca atare accelerarea operațiunilor duce la creșterea eficienței.

În ce privește prețurile, elasticizarea mecanismului lor este deosebit de complexă iar mînuirea ei angajează în cea mai înaltă măsură răspunderea tuturor organelor economice. În orice caz ea implică practicarea unor coeficienți de transformare care să exprime raportul real dintre puterea de cumpărare a leului și a valutelor și dintre productivitatea națională și cea internațională a muncii. Totodată aceasta implică evidențierea costurilor reale ale importurilor în costurile de producție. Transformarea efectelor creșterii prețurilor internaționale, la care se realizează importurile, în polițe pentru bugetul de stat subminează acțiunea legităților economice ce stau la baza gestiunii economice și deschid calea abaterii prețurilor de la valoare în întreaga economie națională.

Desigur, cerința de a nu oglindi în prețuri efectele acțiunilor speculative de pe piața internațională are un caracter legic. Există însă răsturnări ireversibile de raporturi între prețuri, ce corespund proceselor economice de adîncime. În acest curs se încadrează noul raport dintre prețurile materiilor prime de bază și în primul rînd ale combustibililor energetici și tehnologici, pe de o parte, și prețul produselor prelucrate, industrializate, pe de o parte. Piața mondială, cu tendința ei actuală, de creștere a prețurilor materiilor prime, va reacționa sensibil în sensul reducerii acestor prețuri numai cînd progresul tehnic va asigura înlocuitori cu costuri competitive. Oglindirea acestor raporturi și tendințe ale prețurilor pe piața mondială se poate realiza prin procesul în curs al reașezării prețurilor. Anumite influențe ale acestor procese asupra prețurilor cu amănuntul se limitează totdeauna la indicele de preț aprobat prin documentele de partid.

Marea mobilitate a proceselor economice în condițiile creșterii în ritmuri înalte pe perioade îndelungate, care necesită și traversarea unor etape de interconexiune a dezvoltării interne cu un circuit economic mondial zguduit de crize economice, implică perfecționarea și stăpînirea deplină a metodelor de mînuire a mecanismelor economice. Aplicarea consecventă a prevederilor din documentele de partid în acest sens constituie o garanție a realizării acestui obiectiv de mare însemnătate și creează cadrul pentru realizarea creșterii planificate a veniturilor reale ale populației, consolidarea monedei naționale și asigurarea unei circulații bănești sănătoase.

prof. univ. dr. C. IONETE

ŞTIINŢA ECONOMICĂ ŞI ECONOMIA ŞTIINŢEI

În numărul precedent al revistei a fost publicată partea întîi a articolului de față, în care autorul s-a ocupat de trăsăturile „producției de cunoștințe", de corelația strînsă dintre investigația teoretică și aplicațiile industriale ale rezultatelor ei și de problema „cheie" a economiei științei : eficiența economică a cercetărilor. Examinarea acestei din urmă probleme este continuată și în a doua parte a materialului, pe care o publicăm în cele ce urmează.

EVALUAREA EFICIENȚEI CERCETĂRILOR fundamentale trebuie să includă criterii ce se referă atît la aspectele economice, cît și la cele științifice. Dificultatea elaborării unor indicatori care să caracterizeze importanța științifică a cercetării fundamentale este evidentă. Mulți cercetători din țările socialiste propun astfel luarea în considerare a unor indicatori cum ar fi : numărul principiilor, legilor, ipotezelor, ideilor și concepțiilor științifice utilizate în procesul de investigare științifică sau nou create ; de cîte ori a fost citată sau recenzată lucrarea științifică (în ce reviste și în cîți ani); numărul lucrărilor publicate pe cercetător ; numărul lucrărilor de doctorat susținute ; gradul de computerizare a problemelor ș.a. Și aceasta, deși este limpede că toate criteriile enumerate nu pot să exprime decît parțial valoarea intrinsecă a cercetării și influența acesteia asupra producției materiale. În plus, cunoștințele fundamentale despre lumea ce ne înconjoară nu pot fi niciodată considerate încheiate, întocmai ca și cerințele pe care producția materială le ridică față de știință.

Rezultatele cercetărilor fundamentale dau naștere deseori la reacții în lanț, atrag conexiuni directe și inverse, au consecințe de ordinul doi sau trei, în domenii îndepărtate. În astfel de cazuri, încercările de a calcula eficiența economică nu par a avea nici o șansă de succes. Dar dacă rezultatele cercetărilor fundamentale se valorifică numai într-un număr redus de cercetări aplicative, care la rîndul lor se concretizează în dezvoltări experimentale și proiecte tehnice (cazul energeticii nucleare, al studiului însușirilor fizicomecanice ale metalelor ș.a.), calculul eficienței economice este nu numai posibil, dar și necesar, căci atunci cheltuielile de cercetare pot fi raportate la un obiect concret.

Raportul economia științei-scientică

O PROBLEMĂ care se cere examinată o constituie, desigur, relațiile dintre economia științei și o ramură științifică de asemenea nouă, dar care s-a impus ca domeniu independent : scientica (în terminologia anglo-saxonă „știință despre politica științei").

În definiția cunoscutului scientolog sovietic G. M. Dobrov, scientica este o ramură a cercetării științifice care generalizează teoretic experiența modului de funcționare a sistemelor științei, în vederea sporirii eficienței lor prin mijloace organizatorice, economice, sociale și informaționale.

Pornind de la obiectivul general al conducerii optime a științei, care este utilizarea eficientă a resurselor existente și a rezultatelor științei, în condițiile asigurării creșterii potențialului acesteia în proporțiile corespunzătoare cerințelor viitoare ale societății, G. Dobrov arată că cele trei probleme centrale ale conducerii științei în socialism sînt următoarele :

— formarea sistemului de obiective prioritare ale activității de cercetare-dezvoltare, în conformitate cu principiile strategice ale politicii de stat în domeniul științei ;

— asigurarea creșterii potențialului științific național, astfel încît volumul, structura și calitatea acestuia să corespundă cerințelor de scurtă și de lungă durată ale societății ;

— elaborarea și realizarea complexului de măsuri necesar creșterii eficienței științei, atît prin utilizarea rațională a potențialului științific existent, cît și prin valorificarea rapidă și completă a rezultatelor cercetării științifice.

Rezolvarea optimă a acestor probleme implică o strînsă împletire a scienticii cu cibernetica, informatica, cercetarea operațională și alte discipline ale ciclului matematic, deoarece numai în acest mod scientica își poate îndeplini funcțiile de analiză și prognozare a științei. Totodată, aceste funcțiuni au dat naștere unor subramuri ale scienticii : scientometria, sociologia științei, prospectiva științei și, în fine, **economia științei.**

Căci scientica face parte din categoria științelor conducerii, iar acestea joacă un rol de integrare în lumea cunoștințelor : în elaborarea sistemică a obiectului lor, ele se sprijină pe experiența multor alte științe. Nici o problemă importantă a conducerii științei nu poate fi rezolvată exclusiv prin intermediul aparatului scientometriei, sociologiei sau economiei, ci numai recurgînd la instrumentele tuturor acestor științe, precum și ale multor altora.

Scientica are drept obiect clasificarea științelor și a tipurilor de activitate științifică, studierea locului științei în societate, structura organizatorică a științei, condițiile și formele de conducere a științei cu metodele tehnice moderne, sistemul de criterii, indicatori și normative pentru aprecierea cantitativă și calitativă a activității științifice, legitățile, etapele și tendințele de dezvoltare a științei. Este evident că în această definiție scientica reprezintă un domeniu de cunoștințe mult mai larg, mai general, decît economia științei, care constituie un element organic al ei. În același timp, în analiza relațiilor economice ce se formează în sfera științei și în interacțiunile acesteia cu economia națională, economia științei are nevoie să reflecte rezultatele investigațiilor scientologice.

Eficiența și deciziile în cercetare

ÎN LUMINA celor de mai sus, economia științei apare ca o ramură specială a științei economice – ramură insuficient conturată, prea puțin investigată, dar a cărei importanță este incontestabilă. Economia științei este o realitate și trebuie privită ca atare.

Fenomen social complex, știința și activitatea științifică se prezintă celui care o cercetează sub trei ipostaze de nedespărțit. Ea este în același timp, totalitatea cunoștințelor acumulate, procesul de cunoaștere (sau de producere a noilor cunoștințe) și, în sfîrșit, procesul de transformare a lumii pe baza legilor și teoriilor descoperite și însușite. Aceste trei laturi ale fenomenului știință trebuie să intre în mod distinct și în obiectul analizei economiei științei, care le abordează cu instrumentele proprii ei.

Succinta analiză metodologică a problemelor economiei științei, expusă mai sus, prezintă, consider, un incontestabil interes pentru oamenii de știință din țara noastră. În Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism se arată că „cercetarea științifică va fi organizată în strînsă concordanță cu cerințele producției materiale și activității sociale, asigurîndu-se dezvoltarea corespunzătoare atît a cercetării aplicative, cît și a cercetării fundamentale de perspectivă".

Întotdeauna cînd se încheagă o nouă direcție a științei, apare necesitatea unei sinteze a rezultatelor științifice obținute pe o bază metodologică unitară. Un astfel de moment se pare că a apărut și în ceea ce privește economia științei : se impune clarificarea noțiunilor, stabilirea obiectului, delimitarea și clasificarea categoriilor, evidențierea particularităților, precizarea metodelor specifice. Dificultățile de găsire a unui răspuns la multiplele probleme pe care le ridică această ramură sînt amplificate de insuficienta studiere a științei însăși, a legilor proprii care o conduc, de absența unor indicatori cantitativi precis măsurabili și a unor criterii de apreciere a activității științifice. Dar dificultățile care apar sînt uneori și de ordin subiectiv, atunci cînd practica cere, iar teoria nu este încă pregătită să dea răspunsurile cerute, cînd există de aceea tendința unei transpuneri mecanice în sfera activității de cercetare, a principiilor de planificare și conducere care au dat bune rezultate în producția materială.

Utilizarea criteriului eficienței economice în planificarea lucrărilor de cercetare-dezvoltare, pentru stabilirea proporțiilor între diferite orientări științifice și pentru luarea deciziilor corespunzătoare, are – așa cum s-a arătat și mai sus – limitele sale.

Orice investigație, inclusiv cea tehnico-științifică conține o parte aleatorie, privind valoarea probabilă a rezultatului final, termenul de realizare, cheltuielile necesare. Deși, pe măsura trecerii de la cercetarea teoretică la lucrările de dezvoltare experimentală și construirea prototipului, această nedeterminare scade, ea păstrează totuși chiar și în fazele finale o pondere importantă. Se explică astfel pentru ce, cu toată existența unor metodologii atent elaborate de stabilire a eficienței economice, aceasta este dificil de calculat chiar și pentru unele cercetări aplicative.

Dar mai există un obstacol în utilizarea criteriului eficienței economice în adoptarea deciziilor în cercetarea științifică, obstacol care ține de caracterul dezvoltării tehnice. Deseori, ca rezultat al cercetării se obțin mașini și instalații care satisfac aceleași nevoi ca și mașinile și instalațiile existente. Tehnica nouă intră astfel „în concurență" cu tehnica veche și nu întotdeauna de pe poziții avantajoase din punct de vedere economic. Deseori, noul utilaj este inferior din punct de vedere economic utilajului existent, în perioada de început a fabricației. Singur criteriul economic nu poate să constituie factorul unic de decizie în planificarea dezvoltării științei și tehnicii, în aprecierea importanței relative a direcțiilor și proporțiilor de dezvoltare a științei.

Nu putem să nu ne amintim de cuvintele pline de sarcasm ale lui Norbert Wiener :[3]) „Poate că lumea afacerilor a învățat să preia riscuri pe termen lung, dar acestea trebuie să fie riscuri calculabile și nici un risc prin propria sa natură nu este mai calculabil decît riscul profitului de pe urma ideilor noi.

Epoca noastră este o epocă în care motivul profitului este exaltat adesea, excluzîndu-se orice alt motiv. Valoarea ideilor pentru societate este estimată în dolari și cenți, deși, în comparație cu ideile noi, dolarii și cenții sînt o monedă fermă. O descoperire care poate cere cincizeci de ani înainte de a duce la o nouă aplicație în practică are doar o șansă minimă de a fi avantajoasă celor care au plătit munca realizatorilor ei...".

În același timp, în toate țările știința este legată în prezent de stat prin mii de fire, ea trăiește și se dezvoltă numai în funcție de interesele economice majore ale acestuia ; iar statul nu se poate mulțumi cu rolul unui mecena care cheltuiește milioane numai pentru satisfacerea curiozității oamenilor de știință.

Cele de mai sus înseamnă că ori de cîte ori este posibil, chiar și în privința anumitor cercetări cu caracter fundamental, trebuie să se efectueze calcule de eficiență, avînd-se totodată grijă să se acorde locul cuvenit și factorilor extra-economici.

Eficiența economică în știință la nivelul macroeconomic trebuie privită, după părerea noastră, diferit de modul de a o privi la nivelul institutului de cercetare. La nivelul macroeconomic probabil că ar avea perspective utilizarea funcțiilor de producție de tip Cobb-Douglas pentru ca factorul remanent, considerat drept un conglomerat al influențelor progresului tehnic, să fie analizat în compartimentele lui, evidențiindu-se aportul fiecăreia, inclusiv al științei, în crearea venitului național. Pentru aceasta este nevoie de o bază fiabilă de date statistice privind efortul depus de societate pentru dezvoltarea științei, cu evidențierea direcției și structurii cheltuielilor efectuate, eventual pe domeniile prioritare de cercetare. La nivelul macroeconomiei calculul de eficiență economică trebuie folosit selectiv, în funcție de caracterul aplicativ sau fundamental al temei de cercetare, așa cum s-a arătat mai sus. În același timp, este necesar să se folosească tehnici analitice mai subtile, cu luarea în considerare a factorului risc.

Valorificare și stimulare

DAR ECONOMIA ȘTIINȚEI este departe de a se reduce numai la aspectele eficienței economice. Problemele actuale ale acestei ramuri sînt multiple, și insuficiența unor cercetări sistematic organizate se face simțită.

Prezintă astfel un interes din ce în ce mai mare studierea legităților valorificării cercetării științifice în producție, în cîmpul marginal în care economia științei devine economia progresului tehnico-științific. Este cunoscut că țările care fac mari eforturi în cercetare nu sînt în mod automat și beneficiarele roadelor acestora, exprimate în creșterea venitului național. Foarte importantă este capacitatea de transformare rapidă și eficace a ideilor în noi produse și metode tehnologice, acestea constituind bogăția națiunii.

Se ajunge aici la un anumit paradox economic : progresul tehnico-științific se desfășoară într-un astfel de ritm încît depășește cu mult posibilitățile economice de valorificare integrală a descoperirilor și inovațiilor obținute prin intermediul științei. Acad. V. Trapeznikov afirma acum cîțiva ani că în U.R.S.S. numai 30–50% din lucrările de cercetare încheiate sînt continuate pînă la introducerea în producție. Același fenomen este semnalat și în unele țări capitaliste dezvoltate.

Este o problemă care se pune cu acuitate și în țara noastră, deși proporțiile relativ mai reduse ale programului de cercetare și ritmul rapid de dezvoltare economică constituie condiții pentru valorificarea în proporții mai mari a noilor cunoștințe. În același timp ea reprezintă un subiect de analiză pentru economia științei.

O altă problemă importantă o constituie optimizarea deciziilor în politica științei. Factorii care trebuie luați în considerare în această privință sînt : potențialul tehnico-științific (cadrele de specialiști ; baza materială a institutelor de cercetări, datele informaționale cu privire la cercetările efectuate în țară și în lume, sistemul de deservire și aprovizionare ș. a.), nivelul tehnic existent (al produselor, al uneltelor, materialelor și și mijloacelor energetice utilizate, nivelul tehnologiei și al organizării muncii), volumul produselor noi și al produselor perfecționate avînd valoare de întrebuințare superioară producției existente, investițiile necesare pentru progresul tehnico-științific. Optimizarea orientării fondurilor alocate științei pentru sporirea potențialului științific sau a nivelului tehnic, prin acționarea asupra acestor factori, constituie una dintre problemele de bază ale economiei științei.

Metodele stimulării creativității oamenilor de știință constituie, de asemenea, probleme actuale ale economiei științei, care apelează aici și la stimulii psihologici și morali, pîrghii puternice în condițiile specifice ale muncii intelectuale.

Problemele perfecționării planificării în sfera științei, în special în ceea ce privește alegerea și fundamentarea obiectivelor, direcțiile de utilizare a resurselor, determinarea volumului acestora, productivitatea cercetătorilor etc, constituie domenii insuficient investigate ale economiei științei.

Importanța abordării neconvenționale a aspectelor economice ale planificării științifice o ilustrează un caz relatat de prof. Tr. Sălăgeanu[4]). După ce arată că noțiunea de productivitate a cercetătorului, concepută astăzi ca raportul dintre valoarea contractelor de cercetare pe care un institut le rezolvă într-un an și numărul de cercetători din institut, necesită a fi reconsiderată, autorul exemplifică astfel : „Printr-o soluție tehnologică îndrăzneață, Centrul de sudură și încercări la oboseală a metalelor din Timișoara a dat posibilitatea efectuării reparațiilor la o avarie într-un timp considerabil mai scurt decît cel «normal». Beneficiarul a economisit prin reducerea staționării agregatelor 90 milioane de lei, iar centrul a primit pentru aceasta 25 mii lei. Care este atunci productivitatea muncii de cercetare : 90 000 000 lei/numărul de cercetători sau 25 000 lei/numărul de cercetători ?"

Proiectarea formelor organizatorice optime în sfera științei necesită de asemenea stabilirea științifică a unumitor repere și corelații între capacitatea de cercetare-dezvoltare-proiectare și cea a întreprinderilor care însușesc noua producție. De o mare actualitate este optimizarea economică a complexelor învățămînt-cercetare-producție.

Continuă să fie insuficient studiate problemele cooperării internaționale în știință și tehnică, fundamentarea economică a oportunității participării la diferite teme de cercetare efectuate în comun pe linie bi-sau multilaterală, precum și proporțiile raționale ale acestei participări.

Am amintit în cele de mai sus numai cîteva dintre problemele actuale care se cer a fi rezolvate în cadrul economiei științei, iar unele dintre ele chiar depășesc această sferă. Abordarea lor complexă, cu instrumentele științifice de investigare, impune existența unui **centru de cercetare a problemelor dezvoltării științei,** a cărui necesitate a fost semnalată mai de mult[5]). Organizat în directa subordonare a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, un astfel de centru ar putea concentra eforturile în vederea colectării sistematice de date asupra fenomenului științific românesc, pentru interpretarea acestor date și elaborarea de studii și analize scientologice originale care să fundamenteze sub toate aspectele politica națională în domeniul științei.

Încercările de înțelegere a mecanismului economic al funcționării științei ca un întreg sînt, desigur, însoțite de mari dificultăți de ordin teoretic și practic, dar eficacitatea socială a găsirii unor soluții bune în acest domeniu este indiscutabilă.

Radu NEGRU

---

3) **N. Wiener**, Sînt matematician, Ed. Politică, 1972, pag. 342.

4) **Tr. Sălăgean**, „Eficiența socială a cercetării științifice", Era Socialistă, nr. 12/1974.

5) Vezi volumul „Scientica sau știința despre știință", sub redacția lui Ovidiu Bădina și Octavian Neamțu, El. Politică, 1970, pag. 12.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

Un obiectiv fundamental al Programului P. C. R. :

> **„Ridicarea nivelului general de civilizație al vieții materiale și spirituale a poporului, situarea permanentă în centrul întregii politici a partidului și statului a omului — factorul determinant al întregii dezvoltări sociale — a satisfacerii cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție".**

O viziune nouă asupra relației om-natură

ISTORIA CIVILIZAȚIEI relevă în esență evoluția tehnicilor cu ajutorul cărora omul a încercat să se adapteze mai bine condițiilor mediului înconjurător. Natura i-a oferit omului mijloace de subzistență, l-a adăpostit. Ca element al naturii omul a pășit pe calea progresului în măsura în care a reușit să cunoască și să înțeleagă legile tainice ale naturii și a folosit acțiunea lor. Dezvoltarea producției materiale — impulsionată de progresul tehnico-științific — a dus la folosirea fără discernămînt a resurselor naturale. Paralel cu aceasta a avut loc și o accelerare a creșterii populației globului. Ca urmare, lumea contemporană este confruntată cu probleme de o deosebită complexitate : criza de resurse energetice, penuria de materii prime și de produse alimentare, implicațiile adîncirii decalajelor economice etc. etc. Pe de altă parte, concentrarea unor puternice industrii poluante în anumite zone a dus la apariția pericolului dereglării echilibrului ecologic. Pornind de la aceste dificultăți reale, cu profunde implicații economice sociale și bazîndu-se pe extrapolarea datelor creșterii economice din ultimele decenii, cercetătorii viitorului din anumite țări capitaliste au ajuns la concluzii sumbre referitoare la perspectivele de viitor ale omenirii. Resursele de produse energetice și anumite materii prime se consideră că se vor epuiza în cîteva decenii. Echilibrul ecologic al planetei e amenințat cu dereglări ce pot avea efecte catastrofale. Deci singura soluție ar fi limitarea creșterii economice. Mergînd mai departe, cu profețiile pesimiste s-a anunțat și epuizarea capacităților de inventivitate omenească.

Defectul principal al modelului Meadows[*] este acela că nu ține seama de condițiile istorice politico-economice care au generat stările de lucruri actuale, nu ia în considerație diferențele dintre orînduirile sociale existente azi și nici un element esențial general valabil: capacitatea omului de a se adapta la schimbarea condițiilor. Politicile țărilor capitaliste de stimulare a consumului în societatea așa-zisă de consum — forțau creșterea anarhică a producției și consumului ducînd la irosirea unor mari cantități de energie și de materiale. În condițiile în care dispuneau de produse energetice și materii prime ieftine obținute din țările slab dezvoltate, tehnica și tehnologia erau orientate numai pentru a asigura beneficii maxime, și nu se preocupau de valorificarea superioară a energiei și materiilor prime. Așa se explică faptul că azi în pofida progresului tehnic deosebit obținut în ultimele decenii, randamentul este redus. În prezent randamentul la extracția petrolului este de circa 30% iar la consumul acestuia în motoarele automobilelor și avioanelor ceva mai mare. Prin procedeul Solvay — încă destul de răspîndit se pierd 2/3 din elementele utile conținute în molecula de sare, în timp ce numai prin prelucrarea electrolitică primară se pot realiza produși de peste 100—500 de ori mai valoroși. Și multe alte exemple pot fi citate.

Esențial este faptul că preocuparea de a găsi soluții la noile probleme pe care le ridică criza de combustibil este necesar să conducă la realizarea unei viziuni asupra realităților economico-sociale mult mai mature, mai profunde și mai circumspecte.

O viziune cu totul nouă asupra relației dintre om—natură și tehnică se impune. Raportul dintre om și natură nu mai poate fi condiționat de mobilul—profit individual, ci se cer cunoscute și valorificate multilateral și superior condițiile naturale pentru a putea satisface nevoile și aspirațiile raționale ale tuturor oamenilor. Apare necesitatea unui nou stil de a concepe și orienta producția și consumul impregnat de preocuparea de a economisi energia și materialele, și de grija pentru a nu prejudicia echilibrul naturii.

Orînduirea socialistă prin însăși mobilurile ei finale permite conceperea și organizarea producției și consumului pe baza principiilor economicității, raționalității și echității. Preocuparea de a dezvolta accelerat și armonios forțele de producție pe întreg teritoriul țării, de a asigura ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului include și grija pentru păstrarea echilibrului naturii. Proiectul de Program al P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, prevede faptul că „Partidul va promova o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiții de viață corespunzătoare poporului nostru, atît în prezent cît și în viitor". *)

Încrederea în om și în forțele lui creatoare, trăsătură specifică a principiilor materialist-dialectice ale partidului nostru străbate ca un fir roșu întreaga concepție asupra dezvoltării României pe drumul făuririi societății comuniste. Problemele creșterii economice sînt tratate în strînsă interdependență cu cele ale dezvoltării social-culturale bazate pe progresul tehnico-științific. Posibilitățile omului societății noastre de a cunoaște natura, de a contribui la perfecționarea tehnicilor pentru a putea utiliza superior energia și materiile prime fără a prejudicia valorile și echilibrele naturii n-au fost încă epuizate. Omul este o ființă care și-a dovedit de-a lungul istoriei creativitatea. În condiții sociale de stimulare a creativității și de valorificare optimă, ea se poate descătușa și își poate aduce aportul la soluționarea marilor probleme cu care e confruntată omenirea în zilele noastre.

1. **Problema epuizării resurselor energetice se cere încă aprofundată.** Rezervele de purtători de energie cunoscute sînt determinate în primul rînd de gradul de dezvoltare al tehnicilor de prospectare și de intensitatea și întinderea prospectării precum și de randamentul extracției. Omenirea nu are o hartă absolut exactă a resurselor de acest fel de pe întreg globul. Dovadă : noile descoperiri de petrol din ultimii ani.

2. **Utilizarea celor peste 50 de procente de energie pierdută la extracție sau la consum** ar dubla randamentul și ar reduce la jumătate cerințele de noi resurse.

3. **Refolosirea materiilor prime** neconsumate constituie o sursă demnă de luat în considerație în condițiile perfecționării tehnicilor de colectare, selecționare și prelucrare.

4. **Extragerea și prelucrarea tuturor elementelor componente din minereuri** ar evita poluarea mediului și ar duce la creșterea eficacității exploatărilor.

5. **Știința își poate aduce contribuția la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității** nu prin conceperea de scenarii tendențiale care să descrie unde se va ajunge dacă se continuă orbește evoluțiile actuale ignorînd posibilitățile de control, mutațiile calitative, de structură și implicațiile modificărilor prețurilor pe piața mondială, evoluția strategiilor naționale de dezvoltare ale diferitelor state și influențele tuturor acestora asupra evoluției de ansamblu a economiei mondiale. Rolul omului ca producător de bunuri materiale, ca element ce făurește tehnici și tehnologii mereu perfecționate, în același timp fiind și consumator și beneficiar al acestora dar și element component al naturii se cere mai bine descifrat și descris cu mijloacele oferite de cercetările interdisciplinare, ținînd seama de necesitățile lui raționale de azi și de posibilitățile de evoluție viitoare ale acestora. Unele ipoteze asupra evoluției relației om—natură—tehnică, le prezentăm în paginile revistei începînd cu acest număr.

dr. Maria D. POPESCU

---

[*] „The limits to growth" Universe Books New-York 1972.

*) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism (Proiect). Editura Politică, 1974, pag. 59.

Afirmarea creativității

Octavian GROZA
ministru secretar de stat
prim-vicepreședinte al C.N.S.T.

Curaj, realism, ingeniozitate tehnică în valorificarea resurselor și protecția mediului ambiant.

PROBLEMA luptei pentru conservarea mediului ambiant este strîns legată de problemele de prognoză și în special de prognozarea cercetării tehnico-științifice. A devenit clar că în perioada de dezvoltare vertiginoasă a industriei și economiei, dacă nu se iau din timp măsuri contra poluării mediului ambiant sub toate aspectele (apă, aer, sol, subsol), poluare chimică, fonică, termică etc., urmările sînt în detrimentul omului, care nu se poate bucura pe deplin de roadele spiritului său de creativitate, de acțiune constructivă.

Factorii de decizie din întreaga lume sînt astăzi preocupați ca, la întocmirea proiectelor și devizelor obiectivelor industriale, să se prevadă măsurile necesare pentru reducerea și chiar lichidarea totală a pericolului poluării, oricît de costisitoare ar fi ele, bineînțeles căutîndu-se soluțiile cele mai raționale sub aspect tehnico-economic. Astfel, la cea de-a IX-a Conferință Mondială a Energiei, care a avut loc anul acesta la Detroit, cu participarea cîtorva mii de specialiști și factori activi din industria energetică și din alte ramuri ale economiei, din multe țări ale lumii, discuțiile asupra soluțiilor viitorului, au fost abordate sub unghiul luptei contra poluării mediului ambiant.

În țara noastră politica de protejare a mediului înconjurător este parte integrantă a politicii generale a partidului care vizează — așa cum se arată în proiectul Programului P.C.R. — punerea în primul plan a activității științifice, tehnologice, ridicării nivelului calitativ și tehnic, creșterii eficienței întregii activități, ca sarcini fundamentale ale dezvoltării noastre viitoare.

În acest cadru se simte nevoia unui inventar al soluțiilor existente precum și nevoia de noi soluții, pentru unele probleme care încă nu au fost rezolvate satisfăcător, atît sub aspect tehnic cît și economic. De asemenea se impune reactualizarea normativelor și respectarea cu strictețe a legislației recent îmbunătățite în domeniul poluării mediului ambiant.

În primul rînd, ar trebui aplicate riguros măsurile luate în ultima perioadă de conducerea noastră de partid și de stat și realizate programele întocmite în acest domeniu, inclusiv cele de cercetare.

Bineînțeles, problemele nu sînt simple și, cu atît mai mult, cercetarea ar trebui să le abordeze cu mai mult curaj și hotărîre. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R. la Plenara C.N.S.T., la consfătuirea cu cadrele de conducere din comerțul exterior și cu alte ocazii — trebuie să se pună mai mult accentul pe creativitatea proprie, în scopul găsirii soluțiilor originale, eficiente din punct de vedere economic dar și social-uman.

Sînt o serie de domenii în care se întrevăd posibilități de rezolvare, în unele găsindu-se chiar soluții tehnice remarcabile. Se știe că în prezent se pierde o importantă cantitate de uleiuri arse — deșeuri provenind de la motoare cu ardere internă etc. Cercetarea românească a găsit o rezolvare ingenioasă, printr-o soluție tehnică constînd într-o mașină de regenerat uleiul, relativ simplă și ieftină.

De asemenea în problema poluării, datorită fabricilor de ciment, care este concomitent socială și economică, se impun rezolvări urgente și chiar energice. De ce este socială, înțelege toată lumea. De ce este economică mai trebuie explicat. Nu numai că măsurile pentru reținerea prafului de ciment ce se răspîndește în aer cer soluții tehnice mai perfecționate decît cele de astăzi care costă mult, dar la o linie de ciment mare se pierde zilnic o cantitate de aproximativ 25 tone de ciment. Soluții total satisfăcătoare și sub aspect tehnic și sub aspect economic nu sînt, dar tehnica și știința nu se pot împăca cu această situație : capacitatea creatoare a cercetării poate să găsească soluțiile adecvate. Au apărut în ultimul timp opinii după care se pot întrevede unele rezolvări eficiente. Avem drept pildă, combaterea poluării acustice, la operațiile de purjare la cazanele mari și mici care era considerată prohibitivă din cauza prețurilor mari, dar la care s-a găsit o rezolvare excepțional de bună prin amortizorul de zgomot ; invenție românească, soluția se aplică cu succes în țară și sînt cereri pentru ca ea să fie aplicată și în străinătate.

Cercetarea este chemată de conducerea superioară de partid și de stat să rezolve și problema cantităților enorme de materiale ce rezultă din diverse prelucrări și se depune în halde în uzine, care vor însuma în viitorul cincinal milioane de metri cubi. În afară de aspectele inestetice în peisaj au și dezavantajul că scot sute de hectare de teren agricol din circuitul productiv. Se îmbină un fenomen de poluare a mediului ambiant cu un aspect economic, care în fapt se cheamă risipă. Cercetările întreprinse în țară la noi ca și pe plan mondial indică reconsiderarea acestui așa-numit deșeu și privirea lui ca o nouă resursă de materii prime. Mă refer atît la numeroasele halde de cenuși și zguri rezultate din industria energetică și industria metalurgică, precum și la numeroase halde rezultate din exploatările miniere. Aceste materiale se analizează astăzi sub aspectul conținutului de elemente utile pe care îl conțin, pe lîngă steril, și se cercetează intens găsirea unor soluții tehnico-economice care să ducă la transformarea lor într-o nouă sursă de materii prime, pentru produse și mărfuri foarte utile societății. Există nenumărate indicații că se poate trece mai rapid la valorificarea acestor resurse, astăzi inerte, că se pot face progrese în găsirea unor soluții din ce în ce mai economice. Este însă necesar de a învinge mentalitatea că sursele de materii prime rezultate din activitatea industrială pot fi neglijate pe motivul că acestea ar fi prea sărace ca să justifice o preocupare pentru valorificarea lor.

Este foarte important a se mobiliza întreaga noastră capacitate de creație și potențialul remarcabil de creativitate de care dispun specialiștii, cadrele didactice, inginerii și, în general, cercetătorii din țara noastră. Sub acest aspect, cred că prognoza tehnologiilor viitoare este încă prea timidă, dacă ținem seama de necesitatea creșterii economice și concomitent de conservare a mediului ambiant, cerințe ale dezvoltării activității sociale și a confortului social în viitor. Am în vedere tehnologiile care astăzi au devenit de rutină și au intrat în mentalitatea unei gîndiri tehnico-științifice obișnuite, în așa măsură încît au devenit o frînă în calea dezvoltării. Oare ne putem împăca cu ideea că un motor cu reacție modern astăzi are un randament termic (energetic) final de sub 25% sau, în unele cazuri, cel mai recent, considerat cel mai modern, de abia depășește 30% ? Aceasta înseamnă pe lîngă o importantă risipă de combustibil și o foarte mare influență asupra mediului ambiant. Randamentul fiind scăzut, pe lîngă că se pierde o mare cantitate de energie prin căldura eliberată în mediu, dar combustibilii fiind nearși gazele eșapate sau rezultate din jeturi conțin elemente toxice în mare cantitate. Se asociază aici în mod normal ideea rămînerii în urmă cu tot progresul pe care omenirea l-a realizat după război în domeniul motoarelor cu ardere internă (automobile, autobuze, tractoare, motoare stabile din industria cu ardere internă la compresoare, nave de toate tipurile) care și la noi în țară se cifrează la cifre impresionante și care toate merg astăzi cu un randament de sub 30% și constituie unul dintre cele mai grave aspecte ale poluării mediului ambiant (și de risipă) mai ales în marile aglomerări urbane. Oare un specialist, cercetător îndrăzneț, ingenios, cu putere de creativitate în acest domeniu se poate împăca cu ideea că acestea sînt soluțiile clasice și că nu mai trebuie făcute progrese ? Dovada că nu este așa, este intensa preocupare din toate țările și mai ales din cele foarte dezvoltate, a cercetării pentru îmbunătățirea acestor randamente. Cred că nu este exagerată afirmația că specialiștii și cercetătorii noștri sînt capabili să rezolve cu succes unele din aceste aspecte.

Deci, atît în planurile de cercetare cît și mai ales în prevederile de dezvoltare în viitorul mai îndepărtat, prin prognoză, trebuie cuprinse mai categoric aceste probleme, contînd desigur pe o evoluție rapidă, favorabilă, ca rezultat al cercetării, în progrese importante în mărirea randamentului motoarelor cu ardere internă.

Problema este la fel de valabilă, dacă ne gîndim la situația randamentelor energetice finale ale celor mai moderne grupuri energetice, cele de 330 MW care se construiesc deja la noi în țară și vor intra în funcțiune în viitorul apropiat. Randamentul final al unui asemenea grup este de sub 50%. Cred că cercetarea nu trebuie să se împace și să se mulțumească cu această situație. Bineînțeles că tema este îndrăzneață, și deși este cercetată în lume, avem temeiuri de a merge și noi cu îndrăzneală pînă acolo încît să ne punem ca scop ceea ce speră cele mai dezvoltate industrii, avînd chiar perspectiva unor măsuri mai radicale și unor tehnologii revoluționare, care să necesite importante transformări. Acest lucru este deosebit de important, deoarece și la noi în țară aceste grupuri de mare putere — cazan-turbină — în perspectiva următorilor 15—20 de ani vor fi predominante în sistemul nostru energetic. Un calcul elementar arată cît de importantă ar fi sub aspectul economiilor și asigurării balanței de resurse primare de energie, îmbunătățirea numai cu 10% a randamentelor acestor grupuri energetice ; acest scop justifică pe deplin mobilizarea eforturilor cercetătorilor și sprijinirea lor cu baza tehnico-materială necesară. Cel puţin într-una din variante, prognoza de lungă durată ar trebui să ţină cont de aceste elemente probabile și posibil de obţinut peste un timp ce ar putea fi întrezărit.

Dacă orice cercetare trebuie să ducă la rezultate „palpabile“, transferul lor în producţie trebuie să se opereze cu maximum de promptitudine. Am putea da multe exemple de valorificare rapidă a unor cercetări care produc materiale și elemente necesare producţiei, fie în laboratoare, fie în staţii pilot. Dar, pot fi date multe exemple de produse noi care se execută pe baza tehnologiilor românești în staţii pilot și care se mai importă, este drept uneori în cantităţi pe care staţiile pilot nu le pot produce și mai ales, la o calitate care să fie competitivă cu a celor importate. Între cercetare, proiectare și producţie se cere o legătură mai operativă, organică și eficientă pentru ca să se creeze ca efect al cercetării disponibilităţi de resurse materiale și financiare care sînt atît de necesare în general pentru balanţa produselor ca și pentru balanţa comercială a ţării, în așa fel încît să se răspundă și necesităţii de aplicare a tehnologiilor pentru combaterea poluării mediului.

În acest sens apare ca justificat efortul cerut ca fiecare minister, în consiliile tehnico-economice, cu ajutorul institutelor centrale de cercetări să dezbată în funcţie de specificul concret al fiecărei ramuri, temele prognozei cercetării știinţifice și să facă, din acest punct de vedere o nouă reiterare a prognozei, în vederea reactualizării programelor de cercetare pentru a se ţine mai mult seama de problemele combaterii poluării și în general de problemele folosirii cu randamente mai bune a resurselor de energie și de materii prime, folosirea „deșeurilor“ și reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs fizic, avînd în vedere tendinţele și rezultatele noastre proprii, precum și cele pe plan mondial, bine precizate în special în ultimii ani.

Perspectivele alimentaţiei

Eugen BUCIUMAN

O ecuaţie a timpului nostru: populaţie — alimentaţie — agricultură — dezvoltare.

SESIUNEA a 17-a a Conferinţei Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie și Agricultură — F.A.O. — care a avut loc în noiembrie anul trecut — constata că, după aproape trei decenii de la al doilea război mondial, omenirea se află în faţa unei probleme a alimentaţiei deosebit de acute.

După estimaţiile F.A.O., în zilele noastre, între 300 și 500 de milioane de oameni sînt prost hrăniţi, iar din 100 de milioane de copii care suferă de malnutriţie, 20—25 la sută nu depășesc vîrsta de 5 ani. În condiţiile sporirii populaţiei din 1972 a apărut necesitatea alimentaţiei a 75 milioane de guri în plus, în timp ce, în fiecare an, producţia agricolă pe locuitor a scăzut cu 3 la sută în ţările în curs de dezvoltare, iar în regiunile foarte populate din Extremul Orient a scăzut chiar cu 6 la sută.

La mijlocul anului 1973, stocurile mondiale de cereale au atins cel mai scăzut nivel din perioada de după război. De unde multă vreme s-a vorbit de „supraproducţie de cereale“, lumea s-a trezit dintr-odată în faţa unei penurii de cereale. Preţul grîului pe pieţele mondiale s-a triplat începînd de la mijlocul anului 1972 și pînă la mijlocul anului 1973. Cum lipseau de asemenea și alte produse — dintre care unele sînt importante surse de proteină, ca soia și făina de pește — o reacţie în lanţ a făcut ca preţurile a numeroase produse să crească. Astfel, seceta din zona Sahelului și alte catastrofe naturale din ultimii ani, au constituit de asemenea factori de neliniște și incitaţie în această privinţă.

Paradoxal, dar real. Paradoxul constă în faptul că în plină eră a așa-zisei civilizaţii A.F.T., (automobil-frigider-televizor), în plină eră a zborurilor cosmice, omenirea încă nu a putut să rezolve problema alimentaţiei, care continuă să rămînă una din coordonatele fundamentale ale preocupărilor privind viitorul.

Rezultă deci, în mod evident, că omenirea se află în prezent în faţa unei ecuaţii fundamentale: POPULAŢIE—ALIMENTAŢIE. Rezolvarea acestei ecuaţii conduce însă la luarea în considerare a AGRICULTURII ca un alt termen obligatoriu al ecuaţiei. Cu toate realizările obţinute în privinţa producerii unor alimente pe cale sintetică, cu toată perspectiva pe care o deschide cultura algelor marine bogate în proteine etc., agricultura va rămîne sectorul esenţial de al cărui progres va depinde soarta alimentaţiei omenirii. Și nu orice fel de agricultură, ci numai agricultura modernă, capabilă să asigure randamente cu mult superioare ritmului de creștere a populaţiei, poate să asigure cantitatea necesară de alimente, cel puţin și în primul rînd, pentru evitarea foametei.

Tendinţele pe termen lung ale producţiei agricole pun o serie de semne de întrebare. Conform strategiei celui de-al II-lea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (1971—1980), producţia agricolă a ţărilor în curs de dezvoltare trebuie să crească în medie cu 4 la sută pe an, pentru a-și putea îndeplini rolul său în dezvoltarea economică și socială. Rezultatele obţinute în primii ani ai deceniului sînt departe de acest obiectiv. Ultimele proiecţii făcute de F.A.O. la nivelul anului 1980, arată că, potrivit tendinţelor cunoscute și previzibile de creștere a producţiei și consumului în ţările în curs de dezvoltare, cererea de produse alimentare va crește cu 48 la sută faţă de 1970, în timp ce producţia agricolă va crește numai cu 39 la sută. Se apreciază, pe baza proiecţiilor respective, că în 1980, peste 40 de ţări cifrînd circa 1,4 miliarde de locuitori, deci 1/3 din populaţia globului estimată pentru 1980, nu vor putea să-și asigure nevoile calorice de hrană din producţia proprie.

Experienţa ţărilor dezvoltate, ca și experienţa ţării noastre de altfel, arată în mod evident că pătrunderea progresului tehnic în agricultură poate asigura o creștere a producţiei agricole și implicit, a producţiei alimentare într-un ritm superior creșterii demografice. Pătrunderea progresului tehnic în agricultură asigură de asemenea o modificare și adaptare a structurii producţiei agricole la evoluţia cererii alimentare.

Dar, factorii modernizării agriculturii fiind exogenii acesteia, pornind din dezvoltarea economică și socială a ţării, și în mod particular din dezvoltarea industriei, a serviciilor și a cercetării știinţifice, generatoare de factori de producţie destinaţi agriculturii, ecuaţia menţionată mai sus trebuie completată în mod firesc cu un al patrulea termen și anume: DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ. În felul acesta constatăm că problematica populaţiei, explicarea legilor demografice, a problemelor de alimentaţie, precum și a modificărilor structurale, inclusiv a problemelor de mentalitate, comportament general etc., trebuie analizate într-o abordare integrală a celor patru termeni: POPULAŢIE — ALIMENTAŢIE — AGRICULTURĂ — DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ.

În fiecare stadiu de dezvoltare există anumite corelaţii macro-sociale între cei patru factori analizaţi, care trebuie consideraţi în ansamblul lor pentru a putea explica de fiecare dată fenomenele demografice și pentru a se putea lua măsuri adecvate în acest domeniu.

Tendinţa de creștere mai rapidă a cererii de produse alimentare în ţările în curs de dezvoltare, decît a producţiei agricole, mi se pare logică: În primul stadiu de dezvoltare, cînd se pleca de la o stare de subalimentare, subnutriţie, cea mai mare parte din bugetul de familie se îndrepta spre nevoile alimentare. Omul în primul rînd mănîncă, se îmbracă, își asigură și celelalte nevoi primare și abia după aceea trece la consumul secundar și terţiar. Dar pentru a satisface aceste cerinţe, care este calea? Rolul pe care îl joacă agricultura în asigurarea alimentaţiei este hotărîtor. Desigur, sînt și alte resurse, alte posibilităţi, dar acum și în viitor agricultura rămîne baza și ca atare se impune corelarea creșterii randamentului agricol cu tendinţele de creștere a consumului alimentar.

În condiţiile în care randamentele în agricultură sînt scăzute, marea majoritate a populaţiei lucrează în agricultură: cînd crește randamentul se creează posibilitatea deplasării unei părţi a populaţiei în alte sectoare. Întrucît populaţia care pleacă din agricultură devine un consumator important, un rol hotărîtor pentru soarta alimentaţiei îl joacă populaţia care rămîne în agricultură. Ce populaţie rămîne și care sînt perspectivele acesteia? Este important de a menţine în agricultură o forţă de muncă dinamică care să asigure producţia agricolă, fenomen care în ţara noastră este dirijat într-un cadru de corelare a resurselor umane pe baza necesităţilor generale ale dezvoltării, pe ramuri și în profil teritorial.

convorbiri economice

cu prof. dr. JOZEF PAJESTKA

vicepreședinte al Comisiei de planificare a R. P. Polone, președintele Asociației economiștilor polonezi

„Preocupare permanentă pentru perfecționarea mecanismului economic“

PERSONALITATE de seamă a vieții economice și sociale poloneze, Jozef Pajestka este cunoscut și pe plan internațional, printre altele ca membru al Comisiei Națiunilor Unite pentru planificarea dezvoltării.

• Cititorii noștri urmăresc cu interes preocupările existente în alte țări socialiste pentru perfecționarea mecanismului lor economic. V-aș ruga să vă referiți la acțiunile întreprinse în acest scop în Polonia, în legătură cu care știu că aveți importante responsabilități.

– Așa după cum o uzină nu poate funcționa eficient dacă nu este modernizată în diferite momente, așa și instituțiile economice, metodele de planificare, relațiile sociale necesită modernizare. Este vorba, așa cum s-a arătat la congresul partidului nostru, de o preocupare permanentă pentru perfecționarea mecanismului economic, a metodelor de analiză, a sistemului de stimulente. Acesta este un proces treptat, în parte experimental. Nu avem nevoie deci de o nouă orientare ideologică sau filozofică, ci vrem o eficiență sporită și măsuri care să corespundă mai bine omului.

În consecință, am încercat în primul rînd să formulăm obiectivele strategice ale modernizării mecanismului economic, în strînsă legătură cu stadiul actual de dezvoltare a țării. Aveam nevoie de o diagnoză a factorilor și forțelor sociale capabile să asigure o creștere mai rapidă, dintre care voi menționa cîteva care mi se par deosebit de importante. Primul și cel mai însemnat este fără îndoială factorul uman, conform teoriei marxiste. Noi punem accentul principal pe aspectele sale calitative, pe inventivitatea și inițiativa oamenilor. Unul din obiectivele noastre strategice vizează de aceea mai buna utilizare a factorului uman, în vederea unei eficiențe sporite.

Economia noastră are nevoie de o dezvoltare masivă a ceea ce numim inovație tehnologică, adică dezvoltarea cercetării și conectarea ei la necesitățile practicii și inovației. Economia noastră – poate și cea a altor țări socialiste, aici opiniile pot fi diferite – nu este prea inovatoare, iar fără inovație, fără asimilarea de noi produse și tehnologii economia nu poate progresa, mai ales dincolo de un anumit nivel de dezvoltare.

Capacitatea societății de a absorbi rezultatele cercetării științifice, de a lega cercetarea de industrie este o altă problemă. Polonia și-a dezvoltat substanțial potențialul de cercetare, dar actualmente aceasta nu este foarte eficientă deoarece legăturile dintre știință și producție nu sînt cele mai bune. De aceea considerăm că îmbunătățirea acestor legături și dezvoltarea inovației trebuie să fie un alt obiectiv strategic, pentru realizarea căruia se cere adaptat și sistemul de conducere a economiei.

Un alt factor sînt relațiile internaționale. Sîntem de părere că în actualul stadiu de dezvoltare a economiei noastre și în viitorul apropiat – în anii '80 – noi nu ne vom putea dezvolta suficient de rapid dacă nu vom folosi larg comerțul exterior, dacă nu vom beneficia de transferul de tehnologie. Dezvoltarea comerțului exterior trebuie să faciliteze achiziționarea a ceea ce realizează cel mai bine alte țări. Aceasta înseamnă o „deschidere" mai mare a economiei și o extindere a cooperării și integrării cu țările socialiste, și noi o considerăm un obiectiv strategic.

În decursul timpului au fost luate multe măsuri de ordin financiar, privind politica prețurilor, metodele de planificare etc. pentru a realiza cele trei obiective strategice amintite. Descrierea lor mai amănunțită ar necesita timp, dar pot spune că rezultatele lor recente sînt pozitvie.

• Cît reprezintă comerțul exterior în venitul național al Poloniei ?

– Este extrem de greu de calculat acest lucru în țările socialiste, prețurile fiind atît de diferite. După părerea mea, ponderea importului în venitul național se situează la noi în jurul a 20%.

• Cum și în ce măsură ar putea influența actuala situație de criză economică și financiară din Occident economia poloneză ?

— Un lucru este cert : economia poloneză trebuie să se angajeze și mai profund în comerțul exterior decît înainte. Aceasta înseamnă că ea poate profita mai mult, dar că în același timp ea poate deveni mai vulnerabilă, putînd fi afectată de diferite crize și disproporții. Prima învățătură pe care am tras-o din actuala situație este că economia, în special, în domeniul comerțului exterior, trebuie să fie suficient de elastică și de inteligentă pentru a cîștiga de pe urma diferitelor schimbări care apar în lume și a nu pierde. Realizarea acestui scop nu ține numai de mecanismul economic, ci și de strategia dezvoltării. Recenta „criză energetică" a afectat economia noastră dar, nu prea puternic. În acest an am putea realiza o balanță echilibrată, date fiind și unele modificări de tendință ale prețurilor ; anul trecut am înregistrat un deficit. Una din concluziile pe care le-am tras a fost aceea de a ne concentra mult mai mult asupra utilizării eficiente a materiilor prime și de asemenea asupra prelucrării lor în domenii în care putem fi mai eficienți. În Polonia — probabil și în alte țări socialiste situația se aseamănă — cantitatea de energie și materii prime utilizată pentru crearea unei unități de venit național este mult mai ridicată decît în alte părți. Se semnalează și alte modificări în economia mondială : există dificultăți pe piața capitalurilor, cererea pentru carne și alte mărfuri s-a redus considerabil, fiind introduse restricții la import într-o serie de țări. Polonia a fost afectată de aceste modificări, dar am soluționat problema într-un fel sau altul. Ne putem aștepta că se pot produce crize mai adînci ; nimeni nu poate prevedea cu exactitate acest lucru. Noi, la Comisia de Planificare, ne străduim să protejăm economia de posibilele efecte negative care ar putea apărea. Răspunzînd în general la întrebarea dv. pot spune că „criza energetică" nu a avut un efect negativ asupra ritmului creșterii noastre economice și nu ne așteptăm să aibă nici în viitor, desigur cu condiția de a ne adapta în mod inteligent la situație.

• Sînteți, de cîțiva ani, președintele Asociației economiștilor polonezi. Am dori să cunoaștem cîteva aspecte privind utilitatea activității acesteia.

— Asociația noastră are o veche tradiție, recent am sărbătorit cea de-a 50-a aniversare. Înainte era mai curînd o asociație științifică, acum ea este în curs de a se transforma într-o organizație de masă. Numărul membrilor săi este de circa 60 000 printre care se numără și mulți miniștri, membri al Comitetului Central al partidului, activiști de partid. Și modul ei de organizare s-a schimbat. În trecut ea avea diferite secții teoretice, în prezent forma noastră principală de organizare sînt asociațiile din marile întreprinderi. În aceste asociații se poate învăța econometrie, cibernetică, noi metode de conducere și organizare etc. Aceste cursuri, în variate forme, sînt urmate anual de peste 50 000 de economiști de diferite specialități. Politica noastră este că oriunde există economiști care doresc să organizeze activități care servesc scopurilor Asociației — iar principalul scop este ca economiștii să fie mai buni decît sînt acum — noi îi sprijinim.

Recent noi am conceput o largă acțiune denumită „educarea economică a societății". După părerea noastră, oamenii foarte adesea nu înțeleg corect situația economică, dezvoltarea, există chiar anumite superstiții în această privință. Ar fi foarte util ca primele imagini despre ce este economia să poată fi căpătate chiar în școala primară. Credem că ar trebui să revizuim și manualele școlare pentru a vedea în ce măsură ele contribuie la înțelegerea economiei și a societății, bineînțeles toate acestea sub controlul politic al partidului. Asociația economiștilor își spune cuvîntul și asupra publicării cărților economice și a traducerilor care se fac.

Congresul Asociației are loc odată la patru ani, dar centrul de greutate al activității ei este la nivel teritorial. Pe lîngă congrese, organizăm și conferințe științifice, peste o sută pe an, uneori chiar pe o temă supusă unei plenare a Comitetului Central al P.M.U.P. și înaintea desfășurării acesteia, alteori după. La aceste conferințe participă unul din secretarii Comitetului Central.

Sînt numai cîteva exemple dar totul depinde de oameni. Dacă membrii Asociației sînt activi, doresc să îmbunătățească un lucru, rezultatele nu vor întîrzia.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

J. Nagels

despre

MUNCA COLECTIVĂ ŞI MUNCA PRODUCTIVĂ

CATEGORIILE de muncă colectivă şi de muncă productivă au preocupat pe economişti de-a lungul întregii perioade de existenţă a ştiinţei economice. Ele sînt în adevăr categorii cruciale ale economiei, de a căror delimitare şi determinare depinde în mare măsură reuşita investigaţiei ştiinţifice. Adevăratul părinte al economiei politice, englezul Adam Smith, a acordat o atenţie specială categoriilor de muncă colectivă şi de muncă productivă, iar K. Marx a ţinut să elucideze în chip nou cele două categorii într-o vastă confruntare cu moştenirea lăsată de Smith.

Mobilitatea categoriilor de muncă colectivă şi de muncă productivă, implicaţiile teoretice şi practice ale înţelegerii acestora i-au determinat pe economişti să le urmărească cu atenţie, desfăşurîndu-se în jurul lor aprinse controverse în cadrul sau în afara marxismului.

Actuala revoluţie în ştiinţă şi tehnică n-a rămas fără efecte asupra dimensiunilor şi calităţii muncii colective şi a muncii productive — dar, într-o epocă în care există ţări cu orînduiri social-economice diferite, apar complicaţii suplimentare în interpretarea celor două categorii.

Economistul marxist belgian Jacques Nagels — despre a cărui creaţie ştiinţifică am mai avut prilejul să informez pe cititorul român — s-a angajat într-o activitate meritorie de descifrare a sensului muncii colective şi a muncii productive la K. Marx — pe baza operei acestuia şi îndeosebi a manuscriselor pregătitoare ale operei „Capitalul" —, precum şi la o urmărire a evoluţiilor controverselor actuale în rîndul marxiştilor şi a unor marxologi.

Autorul nu-i un simplu restaurator al sensului adevărat dat de Marx muncii colective şi muncii productive — unilateral înţelese uneori şi de aceea denaturat tratate — sau doar un judecător al părerilor altora ; el este un lucrător activ pe planul muncii migăloase de dezvoltare a marxismului, aducîndu-şi propriile contribuţii.

Abordarea sistemică, în profil istoric, într-o concepţie dualistă a muncii colective şi productive — pe de o parte ca activitate între „om" şi „obiect", pentru a crea valori de întrebuinţare, iar, pe de altă parte, ca relaţii determinate între oameni — îi oferă autorului solide puncte de sprijin în descifrarea evoluţiilor înregistrate de cele două categorii, atît în planul onticului cît şi al ideaticului. El delimitează munca productivă de cea socialmente necesară şi demonstrează că cele două optici ale lui Marx asupra muncii productive coincid, în cazul generalizării în toate sectoarele capitalismului, degajînd semnificaţia noţiunii de muncă colectivă şi productivă azi în cadrul capitalismului monopolist de stat, şi punînd în evidenţă conexiunea dintre principalele agregate economice marxiste şi noţiunea de muncă colectivă şi productivă.

Munca colectivă în capitalismul zilelor noastre — acesteia autorul îi acordă o atenţie deosebită — are dimensiuni, componente şi înfăţişări derutante. Funcţiile de conducere, gestiune, organizare, ca regulă nu mai sînt individuale şi exercitate de capitalişti, ci de colective de specialişti. Acestea, făcînd parte din munca colectivă, în ce măsură sînt sau nu sînt productive ? În determinarea lor ca productive ori neproductive, ca şi în deter-

fişe

MINISTERUL COMERŢULUI EXTERIOR
ŞI COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

MCECEI

CENTRUL DE
PERFECŢIONARE
A CADRELOR
DIN SISTEMUL
COMERŢULUI
EXTERIOR

ELEMENTE
DE COMERŢ EXTERIOR

• *Continuînd iniţiativa din ultimii ani de a edita lucrări de specialitate menite să contribuie la ridicarea pregătirii profesionale a lucrătorilor, dar care să fie folosite şi ca instrumente de lucru în practica curentă, Centrul de perfecţionare a cadrelor din sistemul comerţului exterior a publicat un nou volum* „Elemente de comerţ exterior". *În cuprins se abordează — într-un stil practic, aplicativ — următoarele teze majore : Marketing-ul de export ; Planificarea curentă şi de perspectivă a activităţii de comerţ exterior şi de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională ; Preţurile în schimburile internaţionale de mărfuri şi analiza eficienţei economice a activităţii de export-import ; Tehnici şi modalităţi de plată în schimburile economice internaţionale, rolul şi importanţa efectelor de comerţ în comerţul internaţional ; Transporturi, expediţii şi asigurări internaţionale ; Contractul de vînzare-cumpărare în comerţul internaţional.*

O sinteză a experienţei conducerii

• *MONOGRAFIA colectivă* Upravlenie soţialisticeskimi promişlennîmi ob'edineniami i predpriatiami *(Conducerea uniunilor şi întreprinderilor industriale socialiste), Ed. „Progres", Moscova 1974, vol. I — 397 pag., vol. II — 366 pag., îmbină o serie de studii scrise de specialişti din toate ţările membre ale C.A.E.R. Editată sub îndrumarea Comitetului C.A.E.R. pentru colaborarea tehnico-ştiinţifică, lucrarea expune concepţia generală a conducerii producţiei industriale socialiste la nivelul întreprinderii şi a uniunii, fără a aborda particularităţile sistemului de conducere proprie unei ţări sau alteia.*

Adresîndu-se cititorilor, colegiul de redacţie al lucrării, în frunte cu D. Gvişiani, doctor în ştiinţe economice şi membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., îşi exprimă speranţa că lectura ei va oferi cadrelor din economie şi cercetătorilor ocazia „să mediteze asupra problemelor şi concepţiei generale a conducerii şi asupra metodelor practice de înfăptuire a acesteia, în scopul de a elabora un model dinamic, ştiinţific fundamentat, de conducere a producţiei socialiste şi de a apropia realitatea practică de acest model".

După ce prezintă — în primul volum — obiectivele şi sarcinile conducerii producţiei sociale din ţările socialiste în condiţiile actuale ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi ale integrării economice socialiste, lucrarea analizează complex problemele metodologiei conducerii. Capitolul final abordează o serie de aspecte teoretice legate de însăşi noţiunea „ştiinţa conducerii", de formarea ei şi delimitarea în raport cu alte ştiinţe conexe.

Reflexivitatea „ajutorului"

• *TRIMISUL special la Washington al săptămînalului francez* L'EXPRESS, *Jean-Jacques Faust, îşi intitulează comentariul său din nr. 1213/7—13 octombrie 1974* Crise mondiale : le réquisitoire de McNamara *(Criză mondială : rechizitoriul lui McNamara). Subtitlul „Seule la solidarité avec les pays pauvres peut sauver l'Occident de la Grande Dépression" (Numai solidaritatea cu ţările sărace poate salva Occidentul de Marea Depresiune) — este şi el grăitor.*

Despre ce este vorba ? În faţa adunării generale a Fondului monetar internaţional, Robert McNamara, preşedintele Băncii Mondiale, a declarat : „Pentru statele cele mai sărace, de care ne ocupăm, pentru un miliard de fiinţe umane, situaţia este disperată. Totul s-a conjugat pentru a le strivi : inflaţia, creşterea preţurilor la petrol, dezastrele naturale, inundaţiile aici, seceta acolo !" Şi a mai adăugat : „Noii bogătaşi ai petrolului şi ţările înzestrate trebuie să continue să ajute pe ceilalţi. Căci ajutorul nu este un lux".

Faptele, aprecierile sînt reale. Situaţia popoarelor sărace este dramatică. Ajutorul este un imperativ — şi nu numai pentru naţiunile subdezvoltate, ci şi pentru ţările bogate, dezvoltate industrial. McNamara arată că ajutorul nu este un lux, precizînd că „el reprezintă, dimpotrivă, o responsabilitate socială şi morală. Fără îndoială, ele (naţiunile bogate) vor trebui să consimtă, pentru a-şi împlini această datorie, la unele sacrificii şi, probabil, să-şi reducă puţin nivelul lor de viaţă, în mod selectiv, faţă în faţă cu inflaţia şi penuria. Dar ele pot s-o facă: În timp ce pentru milioanele de oameni din ţările cele mai sărace, scăderea nivelului de viaţă ar însemna pur şi simplu moartea". De la aceeaşi tribună, Hans Apel, actualmente ministrul de finanţe al Germaniei occidentale, spunea lucrurile ceva mai direct : „McNamara are dreptate, afirma el, şi nu este vorba numai de filantropie. Dacă noi lăsăm ţările sărace să se cufunde în mizerie, vom fi antrenaţi în aceasta la rîndul nostru. Căci nu trebuie să uităm că aceste ţări sînt clienţii tehnologiei noastre (subl. ns.) şi, în ziua în care ele vor înceta în mod masiv să fie solvabile, frumoasă mînă vom avea cu uzinele noastre gata de predare, la cheie".

minarea caracterului muncilor din sfere ca circulația, repartiția, știința etc., J. Nagels pleacă de la caracterul bipolar al activităților în capitalism. „Examinînd mai îndeaproape... funcțiile de conducere, de coordonare, de gestiune și de supraveghere spune autorul, vom arăta că plecînd în această problemă de la caracterul bipolar al producției capitaliste, care este concomitent proces de muncă colectivă și proces de punere în valoare a capitalului, Marx a considerat ca productivă orice muncă generată în procesul muncii colective, și ca neproductivă orice activitate decurgînd direct din natura raporturilor de producție capitaliste, din opoziția între muncitor și proprietarul mijloacelor de producție".[1] S-ar părea simplu să distingi funcții care permit dirijarea, organizarea, gestionarea, planificarea și controlul muncii colective de funcțiile care decurg din natura specifică a dominației capitalului în întreprindere. Și totuși, nu-i nici ușor, iar uneori de-a dreptul imposibil să desparți polul „procesului de muncă" de polul „procesului valorizării capitalului" pentru a trasa linia de demarcație între munca productivă și cea neproductivă. Inginerul care efectuează activitate de îndrumare a producției, dar și de „vătaf" al capitalului, îmbină în aceeași persoană și în același proces munca productivă cu cea neproductivă. Schimbarea naturii relațiilor sociale dă o soluție și acestei probleme, iar pînă la înfăptuirea ei, lupta pentru democratizarea conducerii întreprinderii și în întreprindere își are obiectivele sale de îndeplinit.

Concentrarea și centralizarea capitalului, trecerea la capitalismul monopolist de stat, dimensiunile sporite ale întreprinderii, accelerarea progresului tehnic și rolul sporit al științei în producție au incidențe multiple asupra muncii colective și ale muncii productive în practică. Raționalizarea organizării proceselor de producție, elaborarea de previziuni pe termen mediu sau lung, necesare investițiilor mai ales, umflarea serviciilor de vînzare, de publicitate, de marketing pentru a pune întreprinderile la adăpost de vicisitudinile pieței etc., toate acestea înseamnă noi funcții, noi specialități și noi oameni în munca colectivă. Care sînt productive și care nu ? Aplicînd criteriile deja enunțate, Nagels consideră ca productivă – în condițiile capitalismului actual – munca inginerilor birourilor de studii, a inginerilor de fabrică, a inginerilor birourilor de lansare a produselor... în timp ce munca inginerilor serviciilor de sinteză este considerată în parte productivă, în parte neproductivă, deoarece „bipolaritatea proceselor de producție capitalistă se reflectă în activitatea cadrelor și... o parte a muncii lor rămîne neproductivă".[2]

Strînsa interdependență între momentele reproducției – producție, repartiție, circulație, consum – și continuarea unor activități dintr-o sferă în alta pune, după autor, problema delimitării muncii productive de cea neproductivă în toate sferele amintite. Iar intervenția statului capitalist în economie, care nu mai este o simplă impostură, pune problema delimitării, rejudecării muncii depuse de oamenii acestui aparat. Chiar activitățile considerate în mod tradițional neproductive se cer reevaluate : „Cercetări ulterioare în acest domeniu ne pot conduce la scindarea activităților neproductive ale statului în activități indirect productive (învățămînt, îngrijire medicală, infrastructură socio-culturală), care să permită forțelor de producție să se dezvolte ulterior, și în activități total neproductive (poliție, armată, justiție").[3]

Documentată, bogată în judecăți critice de valoare și în contribuții personale, lucrarea lui J. Nagels oferă și largi deschideri spre noi investigații celor ce abordează – în cadrul capitalismului monopolist de stat – cele două probleme importante ale științei economice.

I. NICOLAE-VĂLEANU

---

[1] Jacques Nagels — Travail collectif et travail productif dans l'évolution de la pensée marxiste. Editions de l'Université de Bruxelles, 1974, pg. 92.

[2] Idem pag. 100

[3] Idem pag. 313

Factorul timp și „reducerea la zero" a mărimilor economice.

● *ÎN studiul lui V. Krasovski* Integralnii effekt i factor vremeni *(Efectul integral și factorul timp), publicat în revista sovietică VOPROSI EKONOMIKI, nr. 8/1974, se abordează problema eficienței economice a producției în condițiile intensificării economiei socialiste. V. Krasovski afirmă că în literatura consacrată determinării eficienței investițiilor sînt supraevaluate posibilitățile și rolul actualizării ca mijloc de luare în evidență a factorului timp. Sistemul de calcul propus de metodologia-tip, care constă în recalcularea în raport cu o singură perioadă de timp a tuturor cheltuielilor nesimultane cu ajutorul coeficientului 0,08, era destinat comparării unor variante de proiect cu termene de recuperare relativ scurte. Acest mijloc de calcul nu era adoptat pentru „recalcularea în raport cu un singur moment de timp" a totalului investițiilor, deoarece aceasta ar fi însemnat renunțarea la folosirea prețurilor comparabile în construcțiile capitale.*

Introducerea în unele metodologii de prognoză a recomandărilor metodologiei-tip a constituit o bază pentru interpretări foarte largi a „posibilităților actualizării", ceea ce a dus în multe cazuri la rezultate absurde. Este deosebit de neconvingătoare recalcularea investițiilor totale sau a volumului producției nete în raport cu un singur moment de timp folosind dobînda compusă.

Rezultatele obținute se deosebesc esențial de indicatorii respectivi exprimați în prețuri comparabile. Volumul total al investițiilor este micșorat considerabil dacă-l calculăm în raport cu o perioadă de bază, atunci cînd cea mai mare parte a cheltuielilor este destinată unei perioade mai îndepărtate. Folosirea unor asemenea metode de calcul pot duce, atunci cînd orizontul de prognoză este prea îndepărtat, la o „reducere la zero" a mărimilor economice.

În lipsa unei soluții, se propune o combatere retorică a inflației !

● *SUB TITLUL* Les effets de l'inflation sur le cycle conjoncturel *(Efectele inflației asupra ciclului conjunctural), revista PROBLÈMES ÉCONOMIQUES, din 18 sept. 1974, publică după „La Tribune d'Allemagne" articolul „Le cycle conjoncturel est mort", de Walter Wannenmacher, în care autorul pornește de la teza că o situație conjuncturală se dezvoltă în funcție de deciziile luate de oameni (cumpărători, vînzători) care își urmăresc, bineînțeles, interesele lor, dar care nu știu cum să procedeze pentru a-și atinge în mod optim acest obiectiv. Neștiința în cauză s-ar explica prin comportamente deprinse într-o anumită perioadă (de pildă, inflaționistă), în decursul căreia s-a realizat, într-un proces de ucenicie, o conformitate de acțiuni, dar care manifestă o anumită inerție într-o situație modificată. Pentru a-și adecva acțiunea la cerințele noi, majorității oamenilor le este necesară o nouă ucenicie. În conformitate cu deprinderile acumulate într-o perioadă inflaționistă, nu se vor mai face – chiar într-o perioadă de măsuri antiinflaționiste – plasamente atît de importante ca în trecut și rezultatul va fi nerealizarea investițiilor de care depinde ocuparea deplină și creșterea economică. Noțiunea de ciclu, spune W.W., presupune alternanța unui tip de comportament care se manifestă cînd printr-o rezervă extremă, cînd printr-o activitate furibundă, „dar ciclul nu mai funcționează din moment ce în mod uniform toată lumea se așteaptă la o creștere a prețurilor". Cum schimbarea unui comportament cere mulți ani și nici un guvern nu-și poate permite să aștepte atîta timp, soluția cea mai bună este, după autor, să se urmeze o politică de „jumătăți de măsură" și „să se mulțumească cu lansarea de apeluri retorice de luptă contra inflației". Este, de altfel, conchide el, o politică ce s-a generalizat : se „luptă contra inflației" cu vorbe mari, dar toată lumea dă înapoi cînd se pune problema unei schimbări de conduită.*

Mai există și o a „patra lume"?

● *CONCEPTUL „lumea a treia", ar fi prea general în condițiile dezvoltării societății contemporane — afirmă F. Latour da Vierga Pinto și A.G. Hopkins în studiul* Développement et prévision : théorie et applications, *publicat în ANALYSE ET PRÉVISION, din iulie-august 1974. Sub numele de „teoria subdezvoltării" (în literatura franceză) și de „teoria modernizării" (în literatura anglo-saxonă) s-au proliferat – susțin autorii – o seamă de idei eronate despre strategia pe care ar trebui să o aplice țările în curs de dezvoltare spre a lichida decalajul care le desparte de țările industriale avansate. Eroarea fundamentală a acestor teorii ar fi o viziune globală asupra societății umane, trecînd cu vederea eterogenitatea regimurilor neindustrializate din lume și viitoarele alternative care decurg din această diversitate. Țările în curs de dezvoltare care posedă materii prime de vînzare pe piața mondială pot cunoaște o dezvoltare în care să coexiste mai multe „stadii" : o agricultură „tradițională" alături de o populare urbană „modernă" și regiuni pustii subpopulate care să suporte, datorită veniturilor provenite din petrol, un număr disproporționat de „servicii", demonstrînd astfel coexistența unor societăți pre-industriale și societăți post-industriale. Situația cea mai critică o au însă țările în curs de dezvoltare care nu posedă materii prime de vînzare pe piața mondială. Acestea ar trebui cuprinse – conchid autorii – în „lumea a patra".*

fișe

ECONOMIE MONDIALA

Conjunctura economiei occidentale

DOMINANTA RĂMÎNE INFLAȚIONISTĂ

CREȘTEREA ACCELERATĂ a prețurilor continuă să covîrșească celelalte fenomene din viața economică a țărilor capitaliste, prin persistența sa și prin efectele de tot mai mare adincime pe care le antrenează. Aprecierile despre natura exactă a proceselor denumite în mod curent inflație diferă de multe ori, ca și cele privind trăsăturile specifice care li se atribuie. Caracterizarea deprecierii monetare actuale din principalele țări occidentale drept inflație galopantă nu mai este o raritate, după cum se poate intilni termenul hiperinflație pentru desemnarea caracterului excesiv al ritmurilor de depreciere. În orice caz, dimensiunile fenomenului — așa cum se desprind din primul material al grupajului de mai jos – inspiră o ingrijorare crescindă în Occident, atit în rîndurile specialiștilor și ale factorilor responsabili de politica economică națională și internațională, cît și în rîndul maselor largi ale populației. Analogiile care se fac cu situația de la sfirșitul anilor '20 – începutul anilor '30 ai secolului nostru sînt alimentate între altele de falimentele bancare repetate din ultimele luni, pe care le pune succint în lumină al doilea material al grupajului.

Un fenomen de dimensiuni internaționale

EDIȚIA 1974 a Raportului anual al Fondului Monetar Internațional, dată publicității în preajma recentei sesiuni a F.M.I. – B.I.R.D. de la Washington, a acordat un spațiu amplu fenomenului inflaționist și implicațiilor sale variate, îndeosebi în domeniul creșterii economice, apelînd la măsuri urgente de contracarare. „Inflația, se arată în raport, este un fenomen de dimensiuni internaționale căruia trebuie să i se facă față înainte ca el să poată scăpa și mai mult de sub control. Efectele economice și sociale ale inflației au fost un motiv de ingrijorare larg răspîndită încă acum cițiva ani, cînd ritmul de creștere a prețurilor reprezenta mai puțin de jumătate față de cel actual. Efectele respective se anunță acum mult mai puternice".

Aceste constatări se făceau în Raportul F.M.I. pornind de la date ce nu depășeau primul pătrar al anului în curs. Evoluțiile ulterioare au confirmat persistența fenomenului și au scos în evidență tendința sa de agravare într-o serie de cazuri. Ultimele date disponibile cu privire la țările O.C.D.E., referindu-se la o perioadă de 12 luni încheiată în august a.c., arată că pe ansamblul celor 24 de țări membre ale organizației ritmul anual de creștere a prețurilor a fost de 13,4%, față de 7,7% în anul 1973 și 3,7% în medie pe anii 1961–1971. Din numărul total al țărilor membre, 14 aveau în ultima perioadă de 12 luni ritmuri inflaționiste mai ridicate decit media de 13,4% și numai cinci dintre ele puteau consemna ritmuri de sub 10%, dealtfel situate în patru cazuri între 9 și 10%. Pe de altă parte, în șase țări creșterea prețurilor a avut loc în ritmuri anuale de peste 20%.

Dintre caracteristicile preocupante ale fenomenului ilustrat de aceste date, observatorii occidentali subliniază prezența sa în cvasitotalitatea lumii nesocialiste. Aceasta mai ales în contrast cu faptul că, nu cu mult timp în urmă, ritmuri de depreciere monetară ca cele citate mai sus erau întîlnite doar în țări în curs de dezvoltare. Atunci se aprecia nu arareori în publicațiile de specialitate din țările capitaliste dezvoltate că presiunile inflaționiste respective se datorează unei „grabe excesive" în politicile de creștere economică, unei „inclinații nerezonabile" spre introducerea accelerată a tehnicii moderne sau altor cauze similare. Actualmente, ritmuri considerate în urmă cu un an sau doi drept „braziliene" se întîlnesc nu în puține țări capitaliste cu economie dezvoltată, cazul Japoniei cu un ritm inflaționist de 25% anual fiind unul dintre cele mai elocvente.

Cu deosebită îngrijorare sînt privite în Occident efectele inflației – cele deja înregistrate și mai ales cele potențiale – asupra ritmului de creștere economică în țările capitaliste dezvoltate. Nu de astăzi, ci de mai mulți ani, tendința de urcare a prețurilor a făcut să apară un decalaj crescînd între dezvoltarea economică nominală și cea exprimată în prețuri constante. Pe ansamblul țărilor O.C.D.E., lărgirea acestui decalaj în perioada 1960–1974 rezultă elocvent din graficul numărul 1. Preocuparea cercurilor responsabile este provocată pe de o parte de faptul că incetinirea creșterii economice nu pare să aibă ca rezultat, cel puțin pînă în prezent, nici o moderare a inflației, ca în alte faze de recesiune din trecut. Implicația este, evident, că decalajul inflaționist ilustrat prin grafic continuă să se lărgească în mod accelerat. Și mai preocupantă este considerată posibilitatea ca persistența inflației și cu atît mai mult o eventuală agravare a ei să ducă la transformarea actualei încetiniri a creșterii într-o criză economică majoră de proporții internaționale. De fapt, această posibilitate este luată în considerare, fie în text, fie în subtext, în toate evaluările occidentale curente ale fenomenului inflaționist, ceea ce este lesne de înțeles în lumina faptului că întreaga politică economică a țărilor capitaliste dezvoltate în perioada de după cel de-al doilea război mondial a fost bazată pe asigurarea unei creșteri mai mult sau mai puțin continue a venitului național. Amenințarea reală a acestui pilon al politicii economice occidentale, care s-a conturat în ultimul timp, va marca de aceea, în mod cert, măsurile previzibile pe plan național și internațional pentru contracararea inflației în Occident.

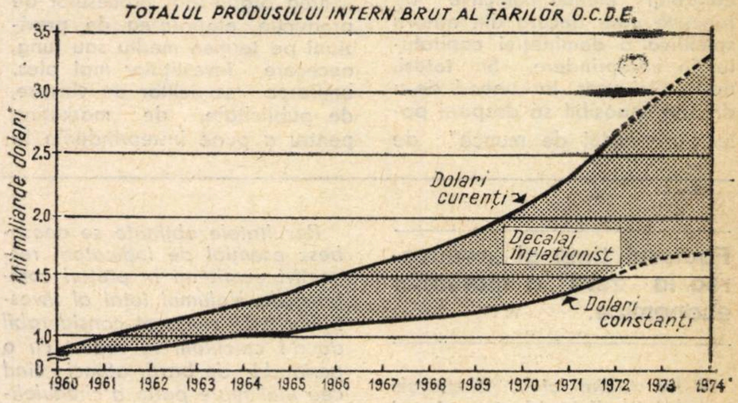

Graficul nr. 1 — Decalajul inflaționist în țările OCDE

La sfîrșitul perioadei de un deceniu și jumătate, ilustrată în grafic, produsul intern brut însumat al țărilor OCDE este de circa două ori mai mic în dolari de valoare constantă față de expresia sa în dolari curenți.

(După Business Week)

dr. Aurel O. BEREA

Criză de încredere în sistemul bancar occidental

IN ULTIMELE LUNI în țările capitaliste dezvoltate s-a înmulțit numărul băncilor care trec prin dificultăți financiare. Practic, au existat două aspecte ale fenomenului : în primul rînd, mai multe bănci mici și mijlocii au ajuns în situația de faliment fie datorită lipsei de lichiditate, fie chiar datorită unei pozi-

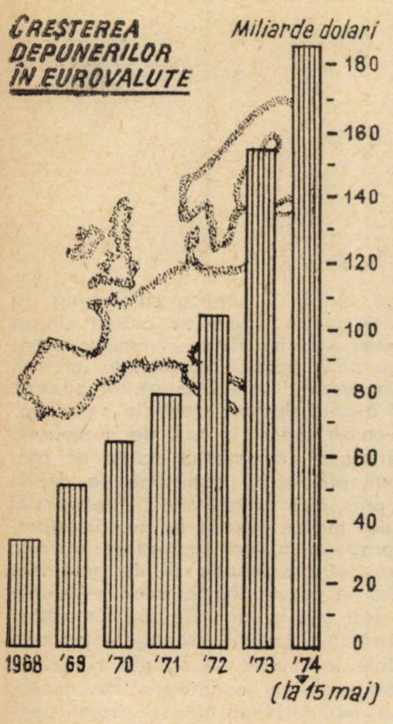

Graficul nr. 2 — **Extinderea extrem de rapidă a pieței eurovalutelor este una din oglindirile creșterii piramidei creditelor care face deosebit de labilă actuala situație economică din țările capitaliste. Numai în ultimii trei ani, depunerile în eurovalute au crescut de peste 2 ori — cu 100 de miliarde de dolari. Această puternică creștere cu caracter inflaționist ascunde riscul potențial al unor dezechilibre în lanț, dată fiind mobilitatea speculativă a capitalurilor plasate în eurovalute.**

(După Time)

ții nesolvabile ; în al doilea rînd, multe bănci occidentale, inclusiv unele bănci mari, „bastioane" ale sistemului financiar occidental, au anunțat în loc de profituri pierderi serioase, în special datorită eșecurilor înregistrate în operațiunile de schimb valutar.

Proliferarea acestui fenomen, cu cele două aspecte separate ale lui, riscă să genereze o criză de amploare a întregului sistem bancar capitalist ; este vorba, înainte de toate, de o criză de încredere în lichiditatea și solvabilitatea băncilor, în capacitatea lor de a manevra într-un mod eficient fondurile disponibile.

Pentru a înțelege dificultățile prezente ale sistemului bancar occidental și perspectivele probabile de evoluție a situației, trebuie subliniat că între cele două aspecte ale fenomenului bancar actual există diferențieri nete. Falimentele băncilor mici și mijlocii sînt o caracteristică mai veche a vieții financiare occidentale și ele definesc procesul de centralizare și concentrare a capitalului. În schimb, pierderile valutare sînt o caracteristică de ultimă oră, apărută odată cu generalizarea cursurilor de schimb flotante.

Toate băncile au înregistrat pierderi brute în operațiunile de schimb valutar ; pierderi nete au înregistrat, însă, un număr mai redus de bănci printre care Herstatt (R.F.G.), Franklin National (S.U.A.), Union Bank (Elveția), Lloyds (Anglia), în special acelea care s-au lansat într-o prea mare măsură în operațiuni valutare sau care au subestimat riscul modificărilor din structura cursurilor de schimb.

În timpul sistemului de la Bretton Woods, cu cursuri de schimb paritare fixe, suma de bani care putea fi pierdută în caz de eșec în operațiunile valutare era relativ mică. Chiar în cazul revalorizărilor sau devalorizărilor, pierderile înregistrate erau limitate datorită faptului că aceste modificări de paritate, dealtfel destul de rare, erau precedate de știri sau speculații care preveneau asupra probabilității ei.

În cadrul sistemului de cursuri de schimb flotante, pierderile au devenit mult mai mari. La aceasta au contribuit, în special, fluctuațiile frecvente ale cursurilor de schimb ; nu de puține ori, pe parcursul a numai cîteva zile, modificările cursurilor de schimb au fost de 1–3%. Astfel, în luna mai și apoi în luna august a.c., pe parcursul a cîteva săptămîni, marca vest-germană a pierdut față de dolar cîte 3–4% ; este de notat că scăderea din luna mai a mărcii față de dolar a avut loc în condițiile în care majoritatea operatorilor și a cercurilor de afaceri mizau pe creșterea cursului mărcii (revalorizarea mărcii în cadrul sistemului vest-european de flotare concertată).

În același timp, generalizarea sistemului cursurilor de schimb flotante a fost însoțită de creșterea substanțială a volumului de tranzacții de pe piețele valutare. Un prim factor care a condus la creșterea tranzacțiilor valutare a fost necesitatea operațiilor de acoperire contra eventualelor pierderi rezultate din modificările cursurilor de schimb. Dar principalul factor care a acționat în sensul amplificării tranzacțiilor valutare a fost fuga după cîștiguri rapide. Datorită faptului că în anul 1973, cînd scăderea cursului dolarului era evidentă, multe bănci sau instituții financiare au înregistrat cîștiguri importante, speculînd cursurile valutelor vest-europene (în special marca R.F.G. și francul elvețian), s-a încetățenit credința că operațiunile de pe piețele valutare sînt o sursă sigură de sporire, puțin costisitoare, a profitului. Dar lucrurile au luat o altă evoluție, fiindcă a devenit clar că modificările cursurilor de schimb nu pot fi prognosticate cu ușurință.

Acești doi factori – riscurile mai mari și tranzacțiile mai voluminoase – au dus la apariția, în special în anul curent, a importante pierderi în operațiunile valutare ; unele bănci au pierdut pînă la 150 milioane dolari.

În următoarele luni, deoarece ajung la scadență operațiunile la termen efectuate anterior, sînt de așteptat noi pierderi în operațiuni valutare. Dar poate fi prevăzut că după experiența neplăcută din această vară, băncile vor fi mai precaute în angajarea de noi tranzacții valutare.

Dealtfel, în cadrul întîlnirii guvernatorilor băncilor centrale din principalele țări capitaliste dezvoltate, care a avut loc la începutul lunii septembrie la Basel, s-a căzut de acord să se intensifice schimbul de informații dintre băncile centrale pentru a preveni accentuarea pierderilor de pe piețele valutare. Unele bănci centrale, precum cea din R.F. Germania, au luat măsuri de întărire a controlului asupra operațiunilor valutare efectuate de băncile afiliate. Desigur, aceste măsuri vor avea mai ales un efect psihologic, exprimînd intenția autorităților de a combate orice criză de încredere în sistemele bancare capitaliste.

În ceea ce privește falimentele băncilor mici, trebuie spus că acest fenomen a fost accentuat de pierderile valutare înregistrate de majoritatea băncilor occidentale. Astfel, datorită pierderilor valutare, băncile mari au manifestat o reticență crescîndă în a acorda credite clienților lor și în special băncilor mai mici ; din aceste motive și avînd în vedere și faptul că politica monetară restrictivă a redus lichiditatea pe piață, poziția mai multor bănci a devenit precară. Climatul de neîncredere agravează situația, fiindcă fiecare încearcă să-și mărească activele lichide și să se debaraseze de efectele financiare care exprimă o formă sofisticată de credit.

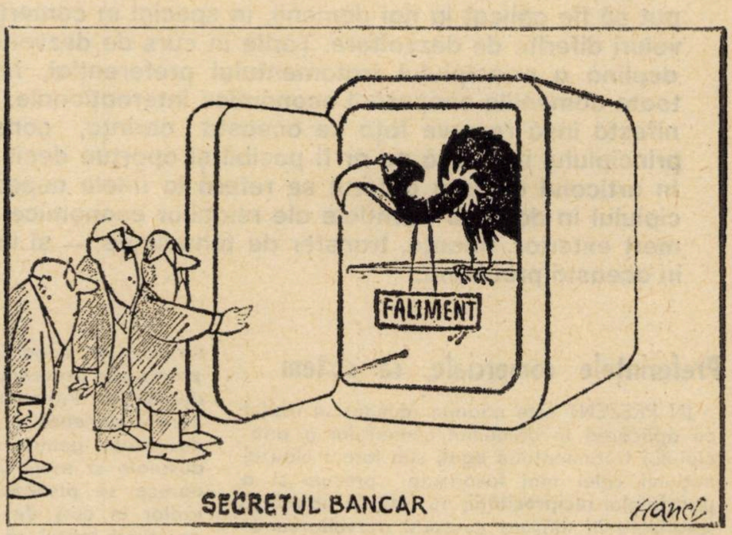

(După Der Spiegel)

Este cunoscut că datorită specificului operațiunilor bancare, puține bănci își pot onora rapid obligațiile scadente cu active perfect lichide (bancnote ale băncii centrale, depozite la banca centrală, depozite la bănci de primă importanță). Din acest motiv, dacă efectele financiare pe care le emit băncile sînt privite cu neîncredere, fiind evitate în operațiunile de decontare, atunci majoritatea băncilor se găsesc în poziție nelichidă ; încercînd să-și convertească efectele financiare (cambii, bilete de ordin, acțiuni, obligațiuni, alte titluri de proprietate) în active lichide cu care să-și onoreze obligațiile scadente, băncile măresc oferta de efecte financiare, provoacă scăderea valorii acestor efecte la bursele de valori și creează posibilitatea unui crah financiar. În ultima instanță sistemul bancar devine insolvabil. Acesta este pericolul cel mai mare prin care trece în prezent sistemul bancar occidental. Unii observatori mai pesimiști consideră că în prezent doar 25 de bănci din lumea occidentală prezintă încredere deplină.

Mugur ISĂRESCU

Argumente pentru o nouă ordine economică

RAȚIUNILE ȘI PRACTICA TRATAMENTULUI PREFERENȚIAL

ÎN „DECLARAȚIA cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", adoptată de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., se arată că această ordine trebuie să fie fondată, între altele, pe respectarea deplină a următorului principiu : „Tratament preferențial și fără reciprocitate pentru țările în curs de dezvoltare, oriunde acest lucru este realizabil, în toate domeniile cooperării economice internaționale ori de cîte ori este posibil".

Aplicarea principiului tratamentului preferențial, fără reciprocitate, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare răspunde necesității sprijinirii mai susținute a eforturilor acestor țări vizînd accelerarea dezvoltării lor economice, diminuarea și eliminarea decalajului care le desparte de țările avansate din punct de vedere economic. Este evident că acordarea unui ajutor efectiv pentru dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare este de neconceput dacă nu li se aplică un tratament mai avantajos decît cel acordat țărilor dezvoltate. Necesitatea tot mai presantă a lichidării subdezvoltării economice a determinat în acest sens comunitatea internațională să extindă aplicarea principiului tratamentului preferențial, fără reciprocitate, la o sferă tot mai largă a cooperării economice internaționale. Dacă la început el s-a practicat numai în domeniul relațiilor financiare, în speță prin ajutorul oficial pentru dezvoltare, ulterior principiul a început să fie aplicat la noi domenii, în special în comerțul dintre țările cu niveluri diferite de dezvoltare. Țările în curs de dezvoltare solicită aplicarea deplină a principiului tratamentului preferențial, fără reciprocitate, în toate domeniile cooperării economice internaționale. Țările dezvoltate manifestă însă rezerve față de această cerință, considerind că aplicarea principiului în cauză nu ar fi posibil și oportun decît în anumite sectoare. În articolul de față autorul se referă la unele aspecte ale aplicării principiului în domenii esențiale ale relațiilor economice internaționale — comerț exterior, finanțe, transfer de tehnologie — și la poziția țării noastre în această problemă.

Preferințele comerciale, ca sistem

ÎN PREZENT este unanim recunoscut faptul că aplicarea în domeniul comerțului a principiului tratamentului **egal,** sub forma clauzei națiunii celei mai favorizate precum și a principiului **reciprocității,** nu este de natură să favorizeze în măsura cuvenită dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare. Egalitatea de tratament este echitabilă numai între egali. Sensul clauzei națiunii celei mai favorizate este de a asigura șanse egale pentru toate țările. Or, acordarea în mod formal de șanse egale pentru toate țările înseamnă, de fapt în cazul țărilor în curs de dezvoltare, discriminarea lor deoarece ele nu dispun de forța economică necesară pentru a profita de aceste șanse. În același timp, solicitarea reciprocității din partea țărilor în curs de dezvoltare este de natură să prejudicieze procesul de industrializare și modernizare a economiei acestor țări.

Sistemul de preferințe generale, nereciproce și nediscriminatorii, elaborat în cadrul UNCTAD și pus efectiv în aplicare începînd din anul 1971, a consacrat în mod categoric principiul tratamentului preferențial, pe bază de nereciprocitate, în favoarea comerțului țărilor în curs de dezvoltare.

Adoptat după îndelungate discuții și controverse, acest sistem, denumit prescurtat sistemul generalizat de preferințe, comportă scutirea de taxe vamale sau reducerea acestor taxe la importul în țările dezvoltate a produselor provenind din țările în curs de dezvoltare. Preferințele se numesc **generale,** întrucît urmează a fi aplicate de toate țările dezvoltate pentru ansamblul produselor industriale și semifinite ; **nediscriminatorii,** deoarece se prevede să fie acordate tuturor țărilor în curs de dezvoltare ; **nereciproce,** dat fiind faptul că, în schimbul lor, țările în curs de dezvoltare nu fac nici o concesie.

Sistemul generalizat de preferințe este destinat să compenseze handicapul țărilor cu o industrie tînără pe piețele internaționale – prețurile de cost mai ridicate, insuficiența rețelelor de comercializare, prejudecățile consumatorilor din țările dezvoltate, lipsa de personal specializat în tehnicile complexe ale exportului, imposibilitatea de a finanța campanii de publicitate de mare anvergură etc. Acest sistem are drept obiectiv să faciliteze diversificarea producției țărilor în curs de dezvoltare, să accelereze industrializarea lor și să sporească încasările lor de export, constituind unul din elementele cele mai importante ale Strategiei internaționale a dezvoltării în cadrul celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1971–1980). Adoptarea sistemului generalizat de preferințe este un rezultat major al activității UNCTAD și una din cele mai importante realizări ale Națiunilor Unite în domeniul economic.

Sistemul generalizat de preferințe marchează o nouă etapă în politica comercială internațională. Dacă pînă de curînd clauza națiunii celei mai favorizate și reciprocitatea constituiau baza politicii comerciale internaționale, în prezent s-a instaurat, în paralel, principiul avantajelor preferențiale nereciproce în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Trebuie arătat că sistemul actual de preferințe generalizate nu transpune pe deplin în viață principiul tratamentului preferențial în domeniul tarifar, întrucît un număr important de produse, în special produse agricole prelucrate, sînt exceptate de la preferințe vamale, iar în cazul schemelor de preferințe ale unor țări sau grupuri de țări dezvoltate (Piața Comună, Japonia) avantajele vamale preferențiale la import se acordă numai în limita unor plafoane cantitative. De aceea, se impune îmbunătățirea acestui sistem, pentru a favoriza într-o măsură cît mai largă progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare.

Principiul tratamentului preferențial, fără reciprocitate, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, și-a găsit reflectarea și în Declarația reuniunii ministeriale a GATT de la Tokio din septembrie 1973, prin care s-au stabilit bazele actualelor negocieri comerciale multilaterale (Runda de la Tokio).

În Declarație se arată că unul din obiectivele majore ale negocierilor îl constituie asigurarea de avantaje suplimentare țărilor în curs de dezvoltare și se recunoaște necesitatea de a se lua măsuri speciale, în cursul negocierilor, pentru a sprijini aceste țări în eforturile pe care le depun în vederea creșterii încasărilor lor din export și în promovarea dezvoltării lor economice. În acest sens, în Declarație se prevăd, în principal, următoarele :

– acordarea, în cazurile adecvate, a unei atenții prioritare produselor sau sectoarelor care prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare ;

– aplicarea de măsuri diferențiate țărilor în curs de dezvoltare, de natură să le asigure un tratament special, mai favorabil în sectoarele de negociere unde acest lucru este realizabil și potrivit ;

– menținerea și îmbunătățirea sistemului generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare ;

– nesolicitarea reciprocității de către țările dezvoltate din partea țărilor în curs de dezvoltare în cadrul negocierilor, în sensul că primele nu vor solicita de la acestea din urmă contribuții incompatibile cu necesitățile lor de dezvoltare.

În ce privește modalitățile concrete de traducere în viață a prevederilor speciale din Declarația de la Tokio în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, s-au purtat deja discuții preliminarii. În vederea aplicării unui tratament special, mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare, s-au avansat propuneri vizînd reducerea anticipată în relațiile cu aceste țări a taxelor vamale la produsele exceptate de la preferințe tarifare, eliminarea anticipată a restricțiilor cantitative în importul din țările în curs de dezvoltare, exceptarea acestor țări de la obligația suprimării subvențiilor la export etc.

În legătură cu problema acordării de concesii pe bază de nereciprocitate țărilor în curs de dezvoltare în cadrul actualelor negocieri comerciale multilaterale, s-au exprimat puncte de vedere diferite. Astfel, unii susțin că ar trebui să se aplice principiul unei nereciprocități absolute, în sensul că țările în curs de dezvoltare nu ar urma să ofere nici o contrapartidă pentru avantajele pe care le-ar obține. Potrivit altor păreri, ar trebui să se asigure o reciprocitate relativă, adică țările în curs de dezvoltare să ofere anumite concesii, în funcție de nivelul dezvoltării lor economice. Aplicarea prevederilor din Declarația de la Tokio în favoarea țărilor în curs de dezvoltare urmează a se examina în continuare, în vederea ajungerii la un consens.

Aranjamentul internațional pentru textile, negociat în cadrul GATT și intrat în vigoare la 1. I. 1974, stipulează, de asemenea, măsuri cu caracter preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, articolul 6 al acestui Aranjament prevede acordarea unui tratament mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare decît celorlalte țări, în special prin stabilirea de contingente mai mari la importul din cele dintîi și sporirea într-o măsură mai importantă a acestor contingente.

Resurse financiare în condiții de favoare

ȚĂRILE DEZVOLTATE acordă un tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transferului de resurse financiare, sub forma așa-numitului ajutor public pentru dezvoltare. Prin acest ajutor se înțeleg fluxurile financiare provenite de la organisme publice din țările dezvoltate și destinate țărilor în curs de dezvoltare, precum și instituțiilor multilaterale, în vederea promovării dezvoltării economice și îmbunătățirii nivelului de viață al populației. Ajutorul public pentru dezvoltare se acordă sub formă de donații, împrumuturi bilaterale în condiții de favoare și contribuții publice la organismele multilaterale.

În vederea acordării de împrumuturi în condiții deosebit de avantajoase țărilor în curs de dezvoltare cele mai puțin avansate, s-a constituit în noiembrie 1960. Asociația Internațională pentru Dezvoltare (A.I.D.), filială a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare. A.I.D. poate acorda împrumuturi pe o durată de 50 de ani, cu un termen de grație de 10 ani. Împrumuturile A.I.D. nu comportă dobîndă, ci numai un comision de 0,75–1%.

Dificultățile balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare, povara crescîndă a datoriei lor externe au pus în mod acut în fața comunității internaționale problema îmbunătățirii în continuare a condițiilor în care se realizează transferul de resurse financiare din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare. În acest sens sesiunea a III-a UNCTAD (Santiago de Chile, 13.IV.–21.V. 1972), prin rezoluția 60 (III) privind condițiile și modalitățile ajutorului public pentru dezvoltare, „invită țările dezvoltate să ia în considerare opinia exprimată de țările în curs de dezvoltare și de către unele țări dezvoltate, potrivit căreia a) dobînda la împrumuturile publice pentru dezvoltare nu ar trebui să depășească, în medie, 2% ; b) durata acestor împrumuturi ar trebui să fie de cel puțin 25–40 de ani, iar termenele de grație nu ar trebui să fie mai mici de 7–10 ani ; c) partea donațiilor în totalul ajutorului fiecărei țări dezvoltate ar trebui sporită progresiv ; țările în cadrul cărora ponderea donațiilor în ajutorul total acordat de ele este inferioară mediei de 63% consemnată în 1970 de către Comitetul ajutorului pentru dezvoltare, ar trebui să atingă această medie pînă cel tîrziu în anul 1975".

Pînă în prezent, recomandarea sus-menționată a UNCTAD a fost pusă numai parțial în aplicare. Potrivit datelor Secretariatului UNCTAD, în anul 1974 numai șapte țări membre ale Comitetului ajutorului pentru dezvoltare (C.A.D.) al O.C.D.E. au îndeplinit condițiile prevăzute în rezoluția 60 (III). Alte șapte țări membre ale C.A.D., cu toate că nu au aplicat integral condițiile recomandate, au urmat unele din prevederile recomandării. În sfîrșit, patru țări membre ale C.A.D. nu au aplicat nici una din condițiile enunțate în rezoluția 60 (III). Pe ansamblul țărilor membre ale C.A.D., în anul 1973 ponderea donațiilor în totalul angajamentelor din cadrul ajutorului public pentru dezvoltare a reprezentat 66%. În ce privește împrumuturile publice pentru dezvoltare, acordate de țările membre ale C.A.D. în 1973, durata lor medie a fost de 31,5 ani, dobînda medie de 2,4%, iar termenul mediu de grație 7,6 ani.

Condițiile medii ale ajutorului public pentru dezvoltare pe ansamblul țărilor membre ale Comitetului ajutorului pentru dezvoltare al O.C.D.E., în anii 1971–1973 (în %).

	1971	1972	1973
Partea donațiilor în suma angajamentelor din cadrul ajutorului public pentru dezvoltare	59	63	66
Condițiile medii ale împrumuturilor :			
– Termenul de rambursare	29,1	29,5	(31,5)
– Dobînda	2,8	2,7	(2,4)
– Termenul de grație	7,1	7,8	(7,6)

Notă : Cifrele între paranteze sînt, în totalitate sau în parte, estimații ale secretariatului O.C.D.E.

Strategia internațională a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite prevede că „Fiecare țară avansată din punct de vedere economic va mări progresiv ajutorul său oficial pentru dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare și se va strădui în mod deosebit ca să atingă, cel tîrziu la mijlocul Deceniului, o sumă minimă în valoare netă de 0,70% din produsul ei național brut la prețurile pieței". Trebuie remarcat însă că, în ultimii ani, volumul ajutorului public pentru dezvoltare provenind de la țările membre ale C.A.D. a reprezentat ceva mai puțin de jumătate față de obiectivul prevăzut în Strategia internațională a dezvoltării și că nici o evoluție perceptibilă nu indică o apropiere de obiectivul fixat. Mai mult decît atît, ajutorul public pentru dezvoltare al țărilor membre ale C.A.D. s-a diminuat de la 0,34% în 1972 la 0,30% din produsul lor național brut în 1973, ajungînd astfel la cel mai scăzut procentaj înregistrat pînă în prezent.

Referindu-se la situația nesatisfăcătoare a volumului ajutorului public pentru dezvoltare, președintele Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Robert S. McNamara, a remarcat că, pentru a se atinge obiectivul de 0,70%, ar fi suficient ca țările dezvoltate să consacre în acest scop mai puțin de 2% din creșterea produsului lor național brut în cursul actualului deceniu.

În vederea acordării unui sprijin financiar mai substanțial țărilor în curs de dezvoltare, apare necesar ca țările dezvoltate să acționeze în mod consecvent în direcția creșterii volumului ajutorului public pentru dezvoltare și a îmbunătățirii condițiilor în care se oferă acest ajutor. În scopul ameliorării transferului resurselor financiare în țările în curs de dezvoltare, se află în curs de studiu diferite propuneri.

Astfel, sesiunea a III-a a UNCTAD din anul 1972, prin rezoluția 60 (III), a invitat instituțiile financiare internaționale să studieze în mod aprofundat problema constituirii unui fond multilateral de compensare a dobînzilor, pentru a se acoperi diferența dintre dobînda mai ridicată a împrumuturilor contractate pe piețele financiare internaționale și dobînda mai redusă a împrumuturilor pentru dezvoltare, acordate în condiții preferențiale. Principalul obstacol care trebuie depășit pentru realizarea acestei idei îl constituie dificultatea obținerii sumelor necesare constituirii fondului de compensare a dobînzilor.

În același timp, potrivit prevederilor Strategiei internaționale a dezvoltării, în cadrul discuțiilor privind reforma sistemului monetar internațional se examinează problema stabilirii unei legături între atribuirea de noi drepturi speciale de tragere (D.S.T.) de la Fondul Monetar Internațional și acordarea de credite suplimentare țărilor în curs de dezvoltare.

În ultimul timp, dificultățile balanțelor de plăți au determinat unele țări capitaliste dezvoltate să recurgă la măsuri de control asupra importurilor și asupra ieșirilor de capital. În legătură cu această situație, în „Programul de acțiune cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale" se prevede aplicarea unui tratament preferențial față de țările în curs de dezvoltare, stipulîndu-se următoarele : „Să se excepteze țările în curs de dezvoltare, de fiecare dată cînd este posibil, de la toate restricțiile asupra importurilor sau ieșirilor de capital, impuse de țările dezvoltate". Pînă în prezent, nici o astfel de exceptare nu a fost încă aplicată față de țările în curs de dezvoltare. Cu prilejul discutării recente în cadrul GATT a măsurilor restrictive adoptate la import de Italia, sub forma depunerilor prealabile la import, țările în curs de dezvoltare au solicitat să fie exceptate de la aplicarea acestor măsuri, dar cererea lor nu a fost soluționată în mod favorabil.

Pentru un cod al transferului de cunoștințe tehnice

TRANSFERUL de tehnici joacă un rol important în asigurarea progresului țărilor în curs de dezvoltare, în realizarea obiectivelor Strategiei internaționale a dezvoltării. Realizarea transferului de tehnici din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare întîmpină însă dificultăți, datorită costului ridicat al cunoștințelor tehnice, condițiilor restrictive impuse în ce privește exportul produselor realizate pe baza acestor cunoștințe etc. De aceea, țările în curs de dezvoltare au solicitat adoptarea de măsuri în vederea efectuării transferului de tehnici în condiții mai favorabile. În „Declarația și principiile programului de acțiune de la Lima", adoptate la 7 noiembrie 1971 de cea de-a doua reuniune ministerială a Grupului celor 77, se arată că „Țările dezvoltate ar trebui să acorde cele mai largi posibilități de acces la ansamblul tehnicilor brevetate și nebrevetate disponibile, în condiții juste și rezonabile, fără nici o restricție care riscă să împiedice expansiunea industriilor și a exporturilor, fără discriminare între țările în curs de dezvoltare și pe o bază preferențială". În același document se subliniază că țările dezvoltate ar trebui să încurajeze adoptarea de măsuri în vederea reducerii costului transferului de tehnici spre țările în curs de dezvoltare, în special prin scutirea de impozite a beneficiarilor redevențelor pentru brevete.

Sesiunea a VI-a extraordinară a O.N.U. din aprilie-mai a.c. a cerut să se depună toate eforturile în vederea formulării unui cod internațional de conduită pentru transferul tehnicii, care să corespundă nevoilor și condițiilor proprii țărilor în curs de dezvoltare. Un astfel de cod este chemat să asigure accesul țărilor în curs de dezvoltare la tehnicile moderne în condiții preferențiale, să elimine practicile restrictive în domeniul transferului de cunoștințe tehnice. Este de menționat faptul că, în cadrul UNCTAD, s-a hotărît deja începerea lucrărilor în vederea elaborării unui cod internațional privind transferul de tehnici.

Țările în curs de dezvoltare au obținut sau acționează pentru obținerea unui tratament preferențial și în alte domenii ale colaborării economice internaționale – formarea de cadre, transporturi maritime, asigurări etc. Apare necesar ca **principiul tratamentului preferențial, pe bază de nereciprocitate și nediscriminare, să fie aplicat integral și în toate domeniile relațiilor economice internaționale, în vederea acordării unui sprijin mai larg eforturilor țărilor în curs de dezvoltare vizind diminuarea și eliminarea decalajului care le desparte de țările avansate economic.**

Consecvența pozițiilor României

MILITÎND în mod activ pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, România se pronunță pentru aplicarea unui tratament preferențial, fără reciprocitate, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în sfera comercială, financiar-valutară, a transferului de tehnologie și în alte domenii. Ea a subliniat și subliniază necesitatea ca acest tratament să se aplice tuturor țărilor în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul lor social-economic sau de zona geografică în care sînt situate. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România a arătat pe plan internațional că înțelege să beneficieze de un tratament preferential, fără reciprocitate, la fel ca și celelalte țări în curs de dezvoltare.

După cum se știe, în această calitate a sa, România a obținut pînă în prezent preferințe vamale generalizate la importul din 15 țări dezvoltate donatoare de preferințe (cele 9 țări membre ale Pieței Comune, Austria, Finlanda, Japonia, Canada, Australia și Noua-Zeelandă.)

România participă la negocierile comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T. ca țară în curs de dezvoltare, adică pe baza tratamentului special bazat pe nereciprocitate prevăzut în favoarea țărilor în curs de dezvoltare de către Declarația ministerială de la Tokio din septembrie 1973.

În același timp, țara noastră participă, în aceeași calitate, la Aranjamentul internațional pentru textile, prevalindu-se de cele stipulate în articolul 6 al acestui Aranjament, care prevede un tratament mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare.

În cadrul lucrărilor UNCTAD și ale altor organisme internaționale privind transferul de resurse financiare spre țările în curs de dezvoltare, reprezentanții României au reliefat necesitatea stabilirii de condiții preferențiale cît mai favorabile pentru acest transfer și au subliniat faptul că România ar trebui să figureze pe lista beneficiarilor fluxurilor de resurse financiare destinate sprijinirii dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare.

România militează, în cadrul O.N.U. și al altor foruri internaționale, în favoarea asigurării de conditii preferențiale pentru transferul de tehnici în țările în curs de dezvoltare, pronunțîndu-se împotriva tendințelor restrictive și practicilor discriminatorii care se manifestă în acest domeniu, împotriva caracterului secret al informației tehnico-științifice.

Punerea consecventă în aplicare a principiului tratamentului preferențial, pe bază de nereciprocitate și nediscriminare, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în toate domeniile colaborării economice internaționale va putea aduce o contribuție însemnată la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, menită să asigure progresul accelerat al tuturor țărilor și în primul rînd, al țărilor în curs de dezvoltare.

Victor ALDEA

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Reprofilarea argintului

CONSUMUL DE ARGINT în lume cunoaște o extindere destul de rapidă (un spor de 32% în perioada 1971—1973, în țările nesocialiste), datorită în primul rînd schimbărilor continue în structura acestui consum. Argintului i se descoperă mereu noi vocații, paralel cu abandonarea treptată a celei mai vechi utilizări pe care o cunoaște : baterea monedei. În ultimii ani, în lumea nesocialistă destinația monetară a reprezentat mai puțin de o zecime din consumul global, față de o cincime în 1968 și aproape trei-pătrimi în perioada antebelică.

Tabelul nr.1

Consumul de argint

Tara şi destinaţia	197o	1973^x	1973/197o (%)
În industrie	1o541	144o1	136,6
Din care:			
S.U.A.	3994	591o	148,o
Japonia	1431	2146	15o,o
R.F.G.	1499	1866	124,5
Italia	995	1o42	1o4,7
Anglia	778	98o	126,o
Franţa	482	7oo	145,2
India	498	4o4	81,1
Mexic	168	358	213,1
Canada	187	264	141,2
Pentru baterea monedelor	837	622	74,3
Din care:			
R.F.G.	227	2o2	89,9
Austria	128	187	146,1
S.U.A.	22	47	213,6
Canada	–	47	...
Franţa	115	31	27,o
Total	11378	15o23	132,o

x Date provizorii

Cantitatea de argint utilizată în scopuri industriale a crescut cu aproape 37% în decurs de trei ani în cadrul grupului amintit de țări, sporuri considerabile fiind înregistrate în Mexic, Japonia, S.U.A., Franța etc. (vezi tabelul nr. 1, în tone). Principalii consumatori — cărora le revine mai mult de jumătate din consumul industrial al argintului — sînt ramurile electrotehnică și electronică, precum și producția de materiale foto, urmate de producția de aliaje, servicii de masă și bijuterii etc. În perspectivă, li se vor adăuga producția de instalații de epurare, cea de aparatură pentru transformarea energiei solare în electricitate, de acumulatoare pentru automobilele electrice ș.a.

Față de această dinamică, producția de argint primar a lumii nesocialiste are tendințe oscilante, nivelul ei din 1973 situîndu-se sub cel înregistrat în 1970. Dintre principalii furnizori doar Canada și-a mărit întrucîtva producția, în timp ce în Mexic și S.U.A. aceasta s-a redus (vezi tabelul nr. 2). Cererea crescîndă este satisfăcută pe seama mobilizării argintului secundar (din rezervele strategice ale S.U.A., din retopirea monedelor de argint sau a obiectelor vechi din acest metal etc.). Livrările de metal secundar pe piața capitalistă cunosc variații considerabile de la an la an, fiind — de pildă — de 11,2 mii tone în 1967 și de numai 2,8 mii tone în 1972. După estimațiile specialiștilor, stocurile de argint aflate la bursele de mărfuri, în industrie, la dispoziția guvernelor (exceptînd resursele strategice ale S.U.A.) etc. s-au redus la sfîrșitul anului trecut cu circa 4,4 mii tone față de finele anului 1972.

Tabelul nr.2

	197o	1973	1973/197o (%)
	tone		
Argint primar			
Producţia totală	795o	7745^x	97,4
Din care:			
Canada	1378	1519	11o,2
Peru	1238	1244	1oo,5
Mexic	1331	1197	9o,o
S.U.A.	14oo	1166	83,3
Argint secundar			
Total livrări pe piaţă	5o51	4479	88,7

x Date provizorii
Sursa (ambelor tabele): B.I.K.I., 29/VIII 1974

Devansarea producției de argint de către cerere a creat tensiuni pe piața respectivă, reflectate în creșterea accelerată a prețurilor (cu circa 59% în perioada decembrie 1972—decembrie 1973 și cu peste 56% în semestrul I/1974) ; de fapt, această urcare a fost stimulată și de operațiile cu caracter speculativ legate de sporirea prețului la aur. Se apreciază că situația pe piața argintului se va menține dinamică în perspectiva apropiată, consumul mondial urmînd să se extindă în medie cu 4—5% pe an, în perioada 1974—1977.

TENDINTE — CONJUNCTURI

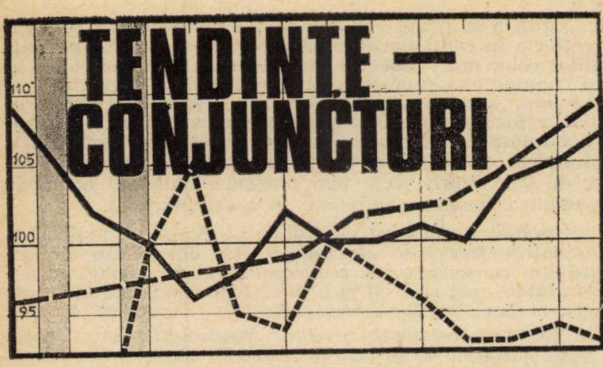

Încetinire în comerțul mondial

NEREFLECTÎND încă încetinirea sensibilă a creșterii producției în țările capitaliste dezvoltate, în sem. I a. c. exporturile acestor țări au sporit în perioada menționată cu 10% (față de aproape 20% în sem. I 1973). Mai afectate au fost importurile, care au sporit cu numai 3,4% (față de 16% în sem. I 1973 și 7,5% în sem. II).

Datele acestea sînt furnizate de recent publicatul Raport anual al G.A.T.T. privind comerțul internațional, alcătuit pe baza indicațiilor disponibile la jumătatea lunii august a. c.

Constatînd scăderea marcată a volumului comenzilor de export, datorită încetinirii în continuare a activității economice paralel cu reducerea, de la începutul verii, a volumului exporturilor țărilor dezvoltate, autorii raportului estimează că pe ansamblu în 1974 comerțul mondial va spori numai cu 6-8%, adică sensibil mai puțin decît anul trecut.

Turismul internațional lovit de „criza energiei"

TURISMUL internațional se resimte puternic în urma „crizei energiei", apreciază un raport elaborat recent de O.C.D.E. O lovitură pentru turismul european a constituit-o în primul rînd reducerea numărului turiștilor americani ce traversează Atlanticul; acesta a fost cu 16% mai mic în primele nouă luni ale anului în curs față de aceeași perioadă a anului trecut. Conform datelor Asociației Internaționale de Transporturi Aeriene (I.A.T.A.), pînă la 1 august 1974, datorită creșterii substanțiale a prețurilor combustibililor și respectiv a taxelor de călătorie, numărul pasagerilor la zborurile intercontinentale peste Nordul Atlanticului s-a redus cu 10%.

În nouă țări europene membre ale O.C.D.E. s-au înregistrat scăderi ale numărului de turiști străini (Anglia și Portugalia 1%, Danemarca 3%, Italia 6%, Spania și Islanda 9%, Elveția 10%, Grecia 13%, Iugoslavia 32%), iar în alte șase țări creșteri (Irlanda 1%, Franța și R.F.G. 2%, Olanda 6%, Austria 9%, Turcia 15%).

Trei trimestre de scădere a producției în S. U. A.

GUVERNUL *S.U.A. a anunțat că în perioada iulie-septembrie a.c. valoarea totală a producției de bunuri și servicii a scăzut într-un ritm anual de 2,9%, acesta fiind al treilea trimestru consecutiv de scădere a P.N.B. Această scădere s-a realizat în ciuda unei sporiri a valorii aparente a P.N.B., cu 27,8 miliarde de dolari, dat fiind ritmul de 11,5% al creșterii prețurilor în intervalul de trei luni amintit. În septembrie producția industrială americană nu a progresat decît cu 0,3%, fără a atinge încă nivelul din septembrie anul trecut. Experții nu se așteaptă ca recesiunea să ia sfîrșit înainte de începutul anului viitor.*

Ofertă restrînsă pe piața mondială a îngrășămintelor chimice

DEPARTAMENTUL Agriculturii al S.U.A. consideră că în 1975 și 1976 oferta se va menține restrînsă pe piața mondială a îngrășămintelor azotoase și fosfatice. Nivelurile foarte ridicate ale prețurilor din cursul acestui an au determinat o restrîngere a achizițiilor unor cumpărători, în special ale celor din țările în curs de dezvoltare. Totuși și în unele țări dezvoltate s-a observat o anumită reținere a consumatorilor de a plăti prețuri foarte ridicate. Datorită menținerii unui nivel ridicat al prețurilor la îngrășăminte, se prevede că prețurile cerealelor vor rămîne ferme în 1975.

Supraoferta pe piața cărnii de vită în Europa de vest persistă

ÎN ȚĂRILE membre ale C.E.E. stocurile de carne congelată de vită au continuat să crească în ultimele luni, în ciuda interdicției din țările terțe, impusă la mijlocul lunii iulie a.c. Dificultăți similare cunosc și țările vest-europene din afara C.E.E. Majoritatea acestor țări au recurs la utilizarea de licențe restrictive pentru a controla evoluția importurilor în funcție de situația pieței interne.

Deși țările membre ale C.E.E au introdus un sistem de subvenții acordate crescătorilor de animale pentru amînarea sacrificărilor de bovine pînă în 1975, totuși producția de carne de vită și de vițel a țărilor comunitare va spori în întreg anul 1974 cu 10%, după declinul înregistrat în ultimii doi ani.

Conform aprecierilor Departamentului Agriculturii al S.U.A., piața cărnii de vită în țările vest-europene va fi caracterizată și în anii 1975-1976 de o supraofertă.

Scumpirea autoturismelor pe piața mondială continuă

EXPLICATĂ de marii producători prin sporirea prețului materiilor prime, în primul rînd a oțelului și aluminiului, creșterea prețurilor autoturismelor pe piața mondială continuă. În Anglia, de exemplu, grupul „British Leyland" a anunțat majorarea în medie cu 12% a prețurilor autoturismelor din gama sa de fabricație. Un anunț similar vine din partea firmei japoneze „Honda". În Franța producătorii de autoturisme au fost autorizați să majoreze prețul de desfacere în medie cu 5%.

În cercurile de afaceri din Anglia se apreciază, că, datorită creșterii în continuare a prețurilor la oțel, constructorii de autoturisme vor fi în următoarele luni din nou în situația de a-și mări prețurile de vînzare cu 6-7,5%.

Prețul bumbacului pe o traiectorie descendentă

PREȚUL bumbacului a continuat în ultimele cîteva luni să se înscrie în curba descendentă urmată de la începutul anului curent.

Prețurile extrem de ridicate ale bumbacului din toamna și iarna 1973/74 au determinat pe mulți producători să-și majoreze suprafețele cultivate cu bumbac în sezonul 1974/75. Astfel principalele 20 de țări producătoare de bumbac (exclusiv S.U.A.) și-au majorat suprafețele cu 3,3%, iar S.U.A. cu 18%. Conform ultimelor estimări, producția de bumbac a S.U.A. se va situa totuși în sezonul 1974/75 cu 2% sub nivelul sezonului precedent, datorită unor condiții meteo-climatice nefavorabile.

Comenzi reduse pe piata petrolierelor

STATISTICILE evidențiază că comenzile de nave petroliere, efectuate în acest an șantierelor navale din întreaga lume, se situează sub nivelul lor din anii precedenți, fapt care — pus în legătură cu repercusiunile „crizei energetice" — a suscitat prognoze contradictorii asupra dinamicii construcției acestui tip de vase și asupra evoluției pieței navlurilor în transportul de produse petroliere.

În linii mari, după aprecierea majorității specialiștilor este de așteptat ca în perioada următoare să apară un excedent de tonaj petrolier, mai ales pentru supertancuri. Totodată, se constată o deplasare geografică a comenzilor pentru construcția de noi nave, ele afluînd în cursul acestui an aproape numai din partea țărilor arabe producătoare de petrol și a unor armatori francezi.

Stocuri de cafea pentru influențarea prețurilor

POTRIVIT *declarației președintele Institutului Brazilian al Cafelei, Camilo Calazaus, Brazilia va reține 216.000 tone din recolta actuală de cafea, în scopul influențării prețurilor pe piața internațională a cafelei. Această cantitate urmează să fie stocată în depozite în următoarele 5—6 luni. Măsura adoptată de Brazilia este în conformitate cu decizia țărilor exportatoare de cafea de a stoca, în cursul următoarelor 12 luni, 20% din producția mondială exportabilă de cafea.*

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	14 X 1974	18 X 1974	Abaterea[1] în procente a cursului valutelor în ziua de 18 X 1974 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 – 18 X 1974
					Curs paritar (central)	Nivelul din 28 XII 1974	
Marca vest-germană	2,669o4	2,699o	2,5835	2,575o	+ 3,65	+ 4,81	- 4,6o
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,916o	2,885o	+17,34	+12,65	-11,23
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,735o	4,732o	- 2,7o	- o,62	+ o,63
Lira sterlină[2]	2,8952	2,325o	2,334o	2,332o	-19,45	+ o,3o	- o,31
Lira italiană	523,5o	6o7,o	669,5o	668,25	-21,66	- 9,17	+11,o
Yenul japonez	3o8,o	28o,2	299,o5	299,o	+ 3,ol	- 6,29	+ 6,79
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	1o3,87	154,5o	155,o	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 lira sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

ÎN SĂPTĂMÎNA 14—18 octombrie a.c. fenomenele de tensiune și instabilitate care se manifestă în mod deosebit în ultimul timp pe piețele valutare și monetare internaționale s-au accentuat. Tendința de scădere a cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a continuat și în perioada analizată, relația de curs dolar/franc elvețian atingînd la data de 18 octombrie a.c. cel mai scăzut nivel din ultimele cinci luni (1 dolar = 2,8850 franci, respectiv 1 dolar = 2,8825 franci la 15 mai a.c.). Față de alte valute cum ar fi florinul olandez și francul belgian cursul dolarului în perioada analizată a atins cel mai scăzut nivel din ultimele trei luni. Oscilații importante s-au produs de asemenea în relația de curs a altor valute, cum ar fi între dolar și lira italiană, marca vest-germană și dolar etc.

Tensiunea și instabilitatea accentuată care persistă în ultimul timp pe piețele valutare internaționale sînt consecința deficitelor și complexelor probleme cu care sînt confruntate principalele țări capitaliste între care creșterea galopantă a ratei inflației care roade puterea de cumpărare a monedelor determinînd o atmosferă de neîncredere generală în acestea. Întrucît inflația se manifestă cu o intensitate diferită de la țară la țară, gradul de depreciere a monedelor este și el diferit, ceea ce determină posesorii de capitaluri să-și transfere fondurile de pe o valută pe alta, provocînd creșterea sau scăderea cererii de o anumită valută cu consecință directă asupra stabilității cursurilor.

Stagnarea sau chiar reducerea activității economice în majoritatea țărilor capitaliste paralel cu înregistrarea unor dezechilibre deosebite ale balanțelor comerciale și de plăți accentuează fenomenul de neîncredere în monedele acestor țări, ceea ce în condițiile generalizării cursurilor fluctuante creează o atmosferă de permanentă tensiune și instabilitate pe piețele valutare, determinînd deprecieri deosebite ale unor valute. Deprecierea valutelor, care în Italia și Anglia a atins nivele de 19—20 la sută (față de cursurile centrale teoretice) nu face decît să amplifice fenomenul inflaționist generator de dezechilibre și dereglări atît pe plan național în diverse state cît și în cadrul relațiilor comerciale, financiare și valutare internaționale.

Măsurile antiinflaționiste, de restabilire a echilibrului luate de autoritățile din diversele țări prin caracterul lor unilateral, ca și lipsa unei colaborări pe plan internațional în rezolvarea problemelor economice și financiare care frămîntă economiile diverselor țări cît și economia occidentală în ansamblul său nu sînt de natură a crea condițiile pentru reinstaurarea calmului pe piețele valutare.

În aceste condiții se poate aprecia că piețele valutare internaționale vor reflecta în continuare impasul la care s-a ajuns pe linia găsirii soluțiilor celor mai adecvate problemelor care confruntă în ultimul timp comunitatea economică internațională — criza economică și financiară, problema materiilor prime și a energiei, problema inflației, reforma sistemului monetar internațional și instaurarea unor noi relații comerciale între state lipsite de discriminări și bariere în cadrul cărora să se acorde facilități și preferințe țărilor în curs de dezvoltare cele mai puternic lovite de actualele seisme ce zguduie economia capitalistă în ansamblul său.

Scăderea deosebită a cursului dolarului S.U.A. în ultimul timp, precum și oscilațiile frecvente ale raporturilor de schimb ale celorlalte valute sînt consecința atît a fenomenelor de durată, cu acțiune în timp arătate mai sus, cît și a unor fenomene conjuncturale de moment, cu acțiune imediată (vezi „Revista economică“ nr. 18).

Aprecierile tot mai insistente privind posibilitatea ca situația balanței de plăți a S.U.A. să se înrăutățească în viitor, în principal ca urmare a accentuării deficitului balanței comerciale a influențat în mod negativ poziția dolarului în ultimele două săptămîni. În primele opt luni a.c. balanța comercială a S.U.A. a înregistrat deja un deficit de 2,1 miliarde dolari, eliminînd momentan speranța care exista la începutul anului că această balanță va continua procesul de redresare început în 1973 (cînd înregistrase un prim excedent de 1,3 miliarde dolari, după trei ani de deficite importante). Există aprecieri în sensul că deficitul balanței comerciale a S.U.A. s-ar putea ridica la finele anului 1974 la suma de circa 5 miliarde dolari.

Scăderea deosebită a cursului dolarului în special față de francul elvețian în perioada analizată s-a datorat și influenței pentru moment psihologică, a unor măsuri de ordin monetar luate de autoritățile elvețiene. La 16 octombrie a.c. guvernul elvețian a anunțat abrogarea uneia din principalele măsuri restrictive, descurajatoare pentru capitalurile străine care inundau piața monetară din această țară la mijlocul anului 1972, în căutarea unui refugiu sigur și eventual remuneratoriu datorită puternicelor speculații „à la baisse“ asupra dolarului în perioada respectivă. Este vorba de interdicția pentru băncile elvețiene de a remunera capitalurile străine care intrau în Elveția. De menționat că această măsură era însoțită pînă la finele anului trecut de un sistem de dobînzi negative, penalizatoare, de 2 la sută pe trimestru pentru capitalurile străine care intrau în Elveția.

Măsura luată de autoritățile elvețiene precum și măsurile luate de autoritățile vest-germane în cursul lunii septembrie a.c. (abrogarea interdicției pentru străini de a cumpăra hîrtii de valoare ale guvernului și a obligației instituțiilor vest-germane de a bloca 20 la sută din împrumuturile contractate în străinătate), măsuri ce vizează același scop și anume încurajarea intrărilor de capitaluri străine în cele două țări vin să confirme faptul că în prezent chiar țări cu o situație financiară deosebit de bună cum ar fi R.F. Germania și Elveția trebuie să recurgă la anumite măsuri de stimulare a intrărilor de capitaluri străine pentru rezolvarea unor dificultăți ce se manifestă pe piețele monetare și de capital din cele două țări.

Acțiunile autorităților elvețiene și vest-germane ar putea determina afluxuri importante de capitaluri străine, în special de „petrodolari“, pe piețele monetare și de capital din cele două țări, ceea ce ar putea influența negativ situația altor valute, și în primul rînd a dolarului S.U.A. și a lirei sterline, valute care au beneficiat în cea mai mare parte de afluxul unor asemenea fonduri în primele trei trimestre a.c.

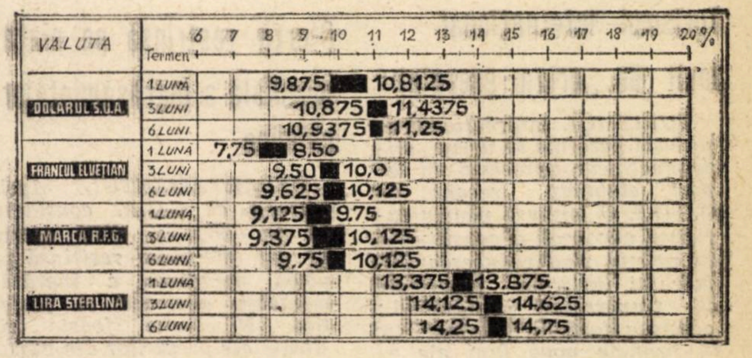

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 14—18 octombrie 1974 (niveluri minime și maxime)

Procesul mult mai rapid de scădere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. comparativ cu piețele monetare vest-europene (manifestat în perioada analizată printre altele prin generalizarea nivelului de 11,50 la sută a dobînzii preferențiale — prime rate — pe piața americană și prin scăderea dobînzilor la bonurile de tezaur) a contribuit de asemenea la slăbirea cursului dolarului pe piețele valutare internaționale.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste : Nu au intervenit modificări față de săptămîna precedentă (vezi „Revista economică“ nr. 18).

Teodor GIURGIU

Ziua mondială de informare asupra dezvoltării

PRIMA „zi mondială de informare asupra dezvoltării" a fost organizată anul trecut în aproape 100 de capitale sau orașe mari din lumea întreagă. Anul acesta, ea a avut loc la 24 octombrie și a întrecut-o pe cea precedentă atît ca arie geografică, cît și ca profunzime în prezentarea, examinarea și dezbaterea unor probleme de mare actualitate pe plan mondial. Printre acestea se numără alimentația, populația, exploatarea resurselor mării și altele aflate în studiu la O.N.U. și care prezintă aspecte de majoră importanță pentru întreaga comunitate mondială, în sensul stabilirii progresive a unui sistem economic mondial eficace, și mai ales echitabil, care să asigure națiunilor în curs de dezvoltare, reprezentînd două treimi din omenire, o participare pe picior de egalitate la progresul tehnic, economic, social.

NATIONS UNIES

Purificarea Vistulei

UN PLAN complex de purificare a apelor Vistulei prevede construirea unor stații de epurare în fiecare întreprindere situată în bazinul acestui fluviu. Totuși, întrucît realizarea planului necesită timp îndelungat, oamenii de știință polonezi au propus un plan mai rapid : Vistula va primi niște „plămîni" artificiali care vor pompa oxigen în apă. Prima stație de aerosoli se va construi în acest an, la uzina chimică din Oswiecim. Ea va fi constituită din trei platforme plutitoare, situate la 300 m distanță una de alta. Două mari ventilatoare, cu un diametru de 3 m, instalate pe fiecare platformă, vor introduce aer în apă. Oxigenul va fi stimulat și prin culturile de microorganisme care absorb fenolul și alte substanțe chimice.

Sedative pentru chinurile inflației

ECONOMISTUL american Milton Friedman recomandă într-un răspuns dat revistei **Newsweek** „sedative" care să ușureze efectele dureroase ale cursei împotriva inflației. cură incluzînd o perioadă de creștere micșorată și un șomaj relativ masiv. Aceste efecte, arată M.F., nu pot fi eliminate. Dar ele ar putea fi ameliorate, după părerea sa, printr-o politică corespunzătoare datorită căreia efectele dureroase să nu fie resimțite doar de cetățenii cei mai dezavantajați din punct de vedere al condițiilor materiale.

Este evident că numai aplicarea în practică a unei astfel de politici ar putea să verifice temeiul celor susținute de M.F. Pînă la o eventuală verificare, presa continuă să evoce implicațiile social-economice generate de „cura" asemănătoare din anii '30. Fotografia de mai sus publicată în același număr al revistei menționate (30 septembrie 1974), amintește de șomajul masiv provocat de criza din 1929—1933. Revista dă și o explicație semnificativă la fotografie : „Supă și pîine gratuite (pentru șomeri) în 1930 : va fi lumea (capitalistă) capabilă să evite o nouă mare depresiune ?".

Persoane ocupate... cu căutarea de slujbe

ANCHETELE efectuate de Institutul național de statistică și studii economice din Franța au relevat o serie de modificări structurale în efectivele de șomeri din țară. În perioada 1963—1973 a crescut ponderea tinerilor, a femeilor, cea a persoanelor în căutare de angajament cu timp complet de lucru, precum și a persoanelor concediate care n-au găsit angajament, după cum rezultă din datele furnizate de „Economie et statistique".

Ponderea unor categorii de persoane în populația în căutare de lucru (%)

Categoria	Martie 1963	Martie 1973
Tineri sub 24 de ani	37,1	38,9
Femei	46,8	50,4
Muncitori	45,7	44,8
Persoane în căutare de angajament cu timp complet	80,1	83,9
Persoane în căutarea primului angajament	23,1	17,7
Persoane concediate	25,8	41,2

O carte nu prea albă...

ÎNTR-O „carte albă" a guvernului japonez, dată publicității recent la Tokio, se apreciază că nivelul de trai în Japonia a fost profund afectat de intensele creșteri ale prețurilor începînd de la sfîrșitul anului 1973. În document se estimează că, datorită creșterii prețurilor, numai în perioada octombrie-decembrie 1973 cheltuielile suplimentare ale unei familii japoneze s-au cifrat la circa 3 800 yeni. Se arată, de asemenea, că veniturile și consumul familiilor au înregistrat o scădere în anul 1974, pentru prima dată în ultimii ani. În același timp, discrepanțele dintre veniturile mici și cele mari au crescut considerabil.

Muncitorii străini în Elveția

DACĂ rezultatul referendumului desfășurat la sfîrșitul săptămînii trecute ar fi fost afirmativ, atunci o bună parte din cei 1 053 000 de cetățeni străini care locuiesc în Elveția (reprezentînd aproape 17% din populație, adică unul din șase locuitori) ar fi trebuit să părăsească țara în decursul următorilor trei ani. Acești cetățeni străini sînt mai ales italieni (52,8%), vest-germani și spanioli (cîte 15%) și francezi (5,1%).

Plecarea a cel puțin 500 000 muncitori străini ar fi antrenat, după înseși afirmațiile patronatului, o dezorganizare aproape totală a activității în numeroase întreprinderi, ținînd seama că în industria confecțiilor străinii reprezintă 61,9% din salariați, în cea textilă 50,6%, a pielăriei 47%, în ceasornicărie 30,4%.

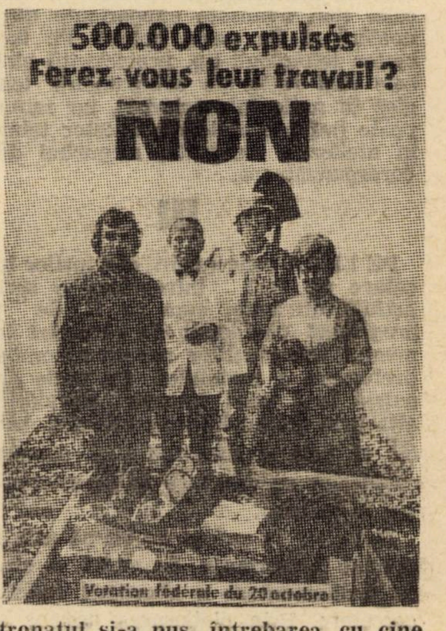

Patronatul și-a pus întrebarea cu cine să înlocuiască pe cei 500.000 de muncitori străini.

INTELIGENŢA PROPRIE ŞI PROGRESUL ECONOMIEI

(Urmare din pag. 10)

control eficient asupra nivelului tehnologic din întreprinderi.

În scopul lichidării unor astfel de neajunsuri, institutul nostru a elaborat mai multe programe speciale de cercetări, care au în vedere tocmai unele probleme tehnologice de mare importanță, de interes comun pentru cele mai multe dintre întreprinderile constructoare de mașini.

Fără a încerca să prezentăm în detaliu conținutul acestor programe, ne vom referi pe scurt la un singur exemplu care se referă la mecanizarea operațiilor manuale, în principal a operațiilor de montaj, a căror pondere în întreprinderile noastre este ridicată, depășind cu 10-20% situația din întreprinderi similare străine. Pentru a remedia această situație, institutul și-a propus un program special de lucrări în domeniul mecanizării montajului. Pînă în prezent au fost abordate 11 teme concrete pentru 7 întreprinderi, în principal la prodluse care se fabrică în serie mare, teme care sînt finalizate nu numai prin proiecte și experimentări semiindustriale, ci și prin realizarea unor echipamente complexe de montaj mecanizat. Anul acesta se vor realiza mai multe mașini automate și linii mecanizate de montaj în atelierul institutului. Calculele arată că se va obține o bună eficiență economică, prin reducerea manoperei de montaj cu circa 50%, cheltuielile recuperîndu-se din economii în mai puțin de un an.

Dacă la aceste produse de serie manopera manuală de montaj se ridică la 30-40% din total, la utilajele tehnologice, de serie foarte mică sau unicate, ponderea este de peste 70%. În acest domeniu institutul este pe punctul de a pune în practică indicația conducerii de partid de a concepe „tehnologii elastice, posibil de aplicat rapid la un produs sau la altul“. S-a stabilit o nomenclatură de tipuri de piese care se regăsesc în toate utilajele tehnologice (ca de exemplu virole, recipienți, racorduri, carcase etc.). Pentru fiecare este în curs de elaborare un proces tehnologic tipizat, stabilit în colaborare cu institutele de specialitate, pe baza celei mai avansate exeperiențe din țara noastră și de peste hotare Pe baza acestor tehnologii-tip, proiectanții stabilesc cele mai raționale echipamente tehnologice în noile întreprinderi, iar ministerul poate impune aplicarea acestor tehnologii în atelierele existente, asigurînd dotarea corespunzătoare.

* * *

PE LINIA concentrării eforturilor în cercetare au fost întreprinse o serie de acțiuni eficiente, cum ar fi, de pildă, programul coordonat de cercetări în domeniul tehnologiilor neconvenționale de prelucrare a metalului. Cu toate acestea există încă mari rezerve nevalorificate, atît prin îmbunătățirea selecției temelor, cît și prin angrenarea mai completă a catedrelor universitare în cercetarea pentru industrie.

Referitor la prima problemă este de apreciat importanța deosebită a studiilor de fundamentare a abordării temelor de cercetare. Prin elaborarea acestor studii, alegerea unei teme de cercetare devine ea însăși obiectul unei investigații științifice, care cuprinde atît faza obligatorie de documentare, cît și analiza comparativă aprofundată a diferitelor variante posibile, folosind modele moderne de sistematizare a gîndirii, ca de exemplu analiza de pertinență și analiza sistemică. Experiența institutului nostru a scos în evidență oportunitatea conlucrării, încă din faza elaborării studiilor de fundamentare, cu toate celelalte sectoare industriale de care depinde punerea la punct și integrarea rațională a produsului sau tehnologiei noi, pentru ca în felul acesta să se asigure sincronismul cel mai rațional în desfășurarea orizontală a programului.

În ceea ce privește integrarea cercetării universitare în tematica industriei este necesar ca — apreciind progresele făcute în ultimul timp — să se continue cu perseverență munca de căutare a unor noi posibilități de conectare, precum și de precizare a programelor, astfel încît catedrele universitare să preia cu răspundere integrală realizarea la nivelul de finalizare și la termenele stabilite a cît mai multe lucrări decurgînd din planurile de cercetări, de asimilare a produselor noi și de modernizare tehnologică pe anul 1975 și pe cincinalul următor. Această sarcină revine, desigur, în mare parte catedrelor universitare : nu mai puțin însă este datoria institutelor de cercetare și proiectare de pe lîngă minister sau centre industriale să dea dovadă de inițiativa și elasticitatea necesare pentru a finaliza contactele inițiate.

Experiența institutului nostru a demonstrat, de asemenea, că prin constituirea unor echipe mixte formate din cercetători și proiectanți, cadre didactice și studenți se creează o ambianță de lucru în care experiența industrială se îmbină în mod creator cu metoda și meticulozitatea științifică, și în care elanul tineresc abordează și rezolvă cu curaj probleme complexe. Caracterul „complex“ al acestor lucrări se referă nu numai la conținutul acestora, ci și la faptul că soluționarea lor depășește faza de laborator, implicînd pregătirea și urmărirea valorificării industriale. În cadrul temelor abordate în comun, experiența în concepția de utilaje tehnologice a institutului a găsit un sprijin valoros în fundamentul teoretic care a constituit o parte din aportul partenerului universitar, pe lîngă preluarea executării de către studenți a executării unei părți din numeroasele încercări de laborator prevăzute. Există premise ca rezultatele acestor lucrări să ducă nu numai la obținerea unor importante economii materiale, odată cu aplicarea practică a cercetărilor proprii prin realizarea unei generații noi de mecanisme de acționare tipizate, ci și la formarea unor generații de ingineri cu cunoștiințe foarte solide în construcția și tehnologia acestora.

Avansînd cu fermitate pe linia indicată de conducerea partidului, cercetarea și proiectarea tehnologică din industria constructoare de mașini vor aduce cu siguranță o contribuție sporită la progresul general al economiei românești..

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 19 — vineri 25 octombrie 1974

– In dezbatere : Documentele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.
Economicul și politicul în etapa strategică actuală **(Pavel Apostol)** 1–2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Baza energetică a economiei și electrificarea țării (I) (ing. **Ioan V. Herescu)** 3–4
– Cincinalul, înainte de termen ! Realizarea integrală a planului pe 1974 **(Stere Gioga, L. Tintea, Bogdan Pădure)** 5–6
– Proiectul legii cu privire la fondul funciar Semnificațiile și implicațiile bunei gospodăriri a fondului funciar unic (dr. ing. **Ion Bold)** 7–8
– TIB '74 – O reușită incontestabilă (Interviu cu **Cicerone Gorunescu).** 9
– Cercetare producție : Inteligența proprie și progresul economiei (ing. **Ion Crișan)** 10

CONDUCERE-ORGANIZARE

– Contul greșelilor **(Frîncu Franchini)** 11–12

TEORII-IDEI

– Stabilitatea prețurilor și echilibrul dinamic al economiei naționale (prof. univ. dr. **C. Ionete)** 13–15
– Știința economică și economia științei **(Radu Negru)** 16–17
– Omul-tehnica-mediul (semnează : **dr. Maria D. Popescu, Octavian Groza, Eugen Buciuman)** 18–20
– Convorbiri economice cu prof. dr. **Jozef Pajestka.** 21
– Școli curente economiști : I. Nagels despre munca colectivă și munca productivă **(I. Nicolae-Văleanu)** 22–23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Conjunctura economiei occidentale : Dominanta rămîne inflaționistă (dr. **Aurel O. Berea, Mugur Isărescu)** 24–25
– Argumente pentru o nouă ordine economică : Rațiunile și practica tratamentului preferențial **(Victor Aldea)** 26–28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secrètar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 11 59 60.
ContI.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

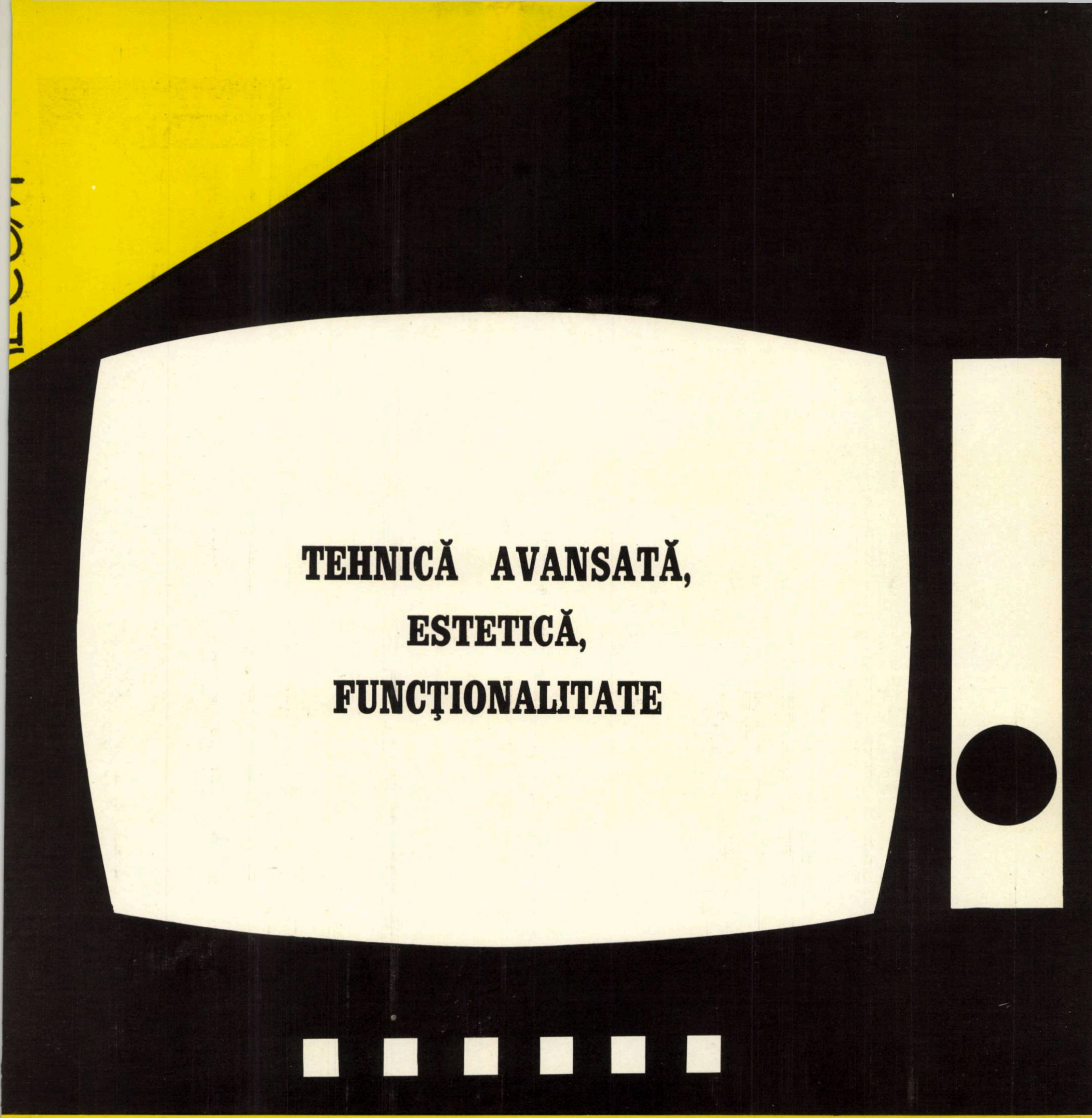

TEHNICĂ AVANSATĂ, ESTETICĂ, FUNCŢIONALITATE

iată principalele calităţi ale televizoarelor VENUS, OLIMP, ARIA cu diagonala de 47 cm., OPERA, SATURN, DIANA cu diagonala de 59 cm. şi ASTRONAUT cu diagonala de 65 cm.

Prezentate în casete furniruite, cu o linie modernă, asimetrică televizoarele au o mare stabilitate în funcţionare, imagine, şi sunet de calitate.

De vînzare şi cu plata în rate lunare.

CAMEMBERT
CAMEMBERT
CAMEMBERT

NASAL
BRÎNZA
CU PASTA MOALE

Nici o masă fără produsele lactate pe care vi le recomandă

CENTRALA INDUSTRIALIZĂRII LAPTELUI

Brînza NASAL — fabricată în condiții de fermentare naturală, în peștera amenajată în masivul de gresie din comuna Ghiolt. Gust plăcut, dulceag, picant, ușor asimilabil, rivalizînd cu brînzeturile similare realizate în țări cu tradiție (Franța, Olanda etc.). Bogată în proteine foarte ușor asimilabile, „NASAL“ satisface gusturile cele mai rafinate.

Brînza CAMEMBERT — realizată printr-o fermentație specifică, CAMEMBERT-ul face parte din gama brînzeturilor moi, care se remarcă prin gust dulceag, aromat, plăcut, slab picant, ușor asimilabil. Aperativ excelent pentru o masă rafinată.

Brînza BRAN — prezentată în bucăți prismatice, cilindrice sau semicilindrice, „BRAN“ se remarcă prin gust plăcut, picant, specific acestui sortiment din gama brînzeturilor moi, mult solicitate în alte țări. Unul din sortimentele cele mai ușor asimilabile.

Brînzeturi TOPITE — gamă largă. Consumabile în diverse ocazii — acasă, excursii etc. Ușor digerabile. Ambalarea ermetică, asigură produsului păstrarea timp îndelungat a calităților. Caracteristicile gustative deosebite ale brînzeturilor topite sînt urmarea amestecurilor realizate dintr-o bogată gamă de brînzeturi superioare fermentate sau proaspete.

TORTURILE DE ÎNGHEȚATĂ — întrunesc toate calitățile organoleptice (gust, miros etc.), ale înghețatelor superioare. TORTURILE DE ÎNGHEȚATĂ, desertul ideal al celor mai rafinate gusturi.

ÎNGHEȚATELE — răcoritoare, nutritive, consistente. Sortimentație variată. ÎNGHEȚATELE sînt consumabile în orice anotimp.

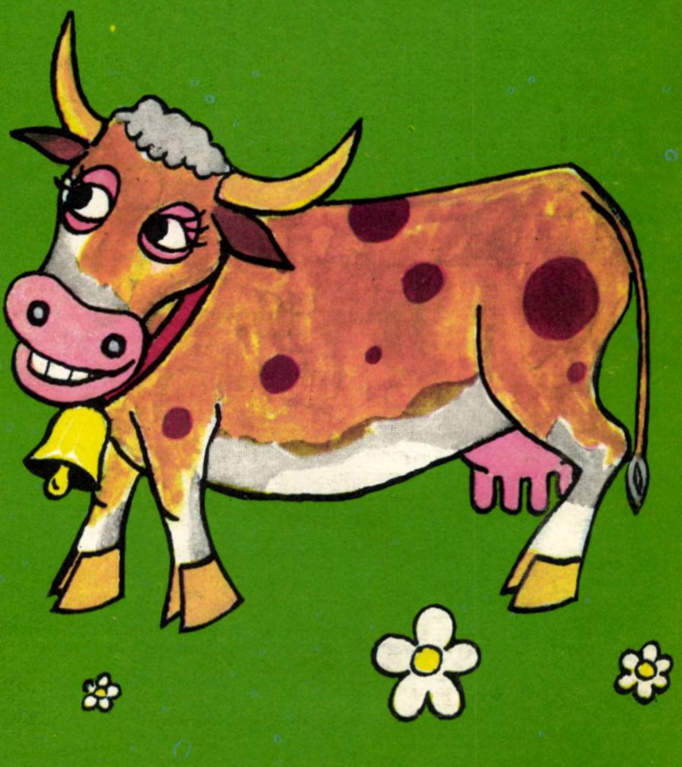

LEI 5

D 646

revista economică
20 1·XI 1974
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

ARGUMENTE pentru O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ

O problemă prioritară a omenirii

DEPĂŞIREA SUBDEZVOLTĂRII

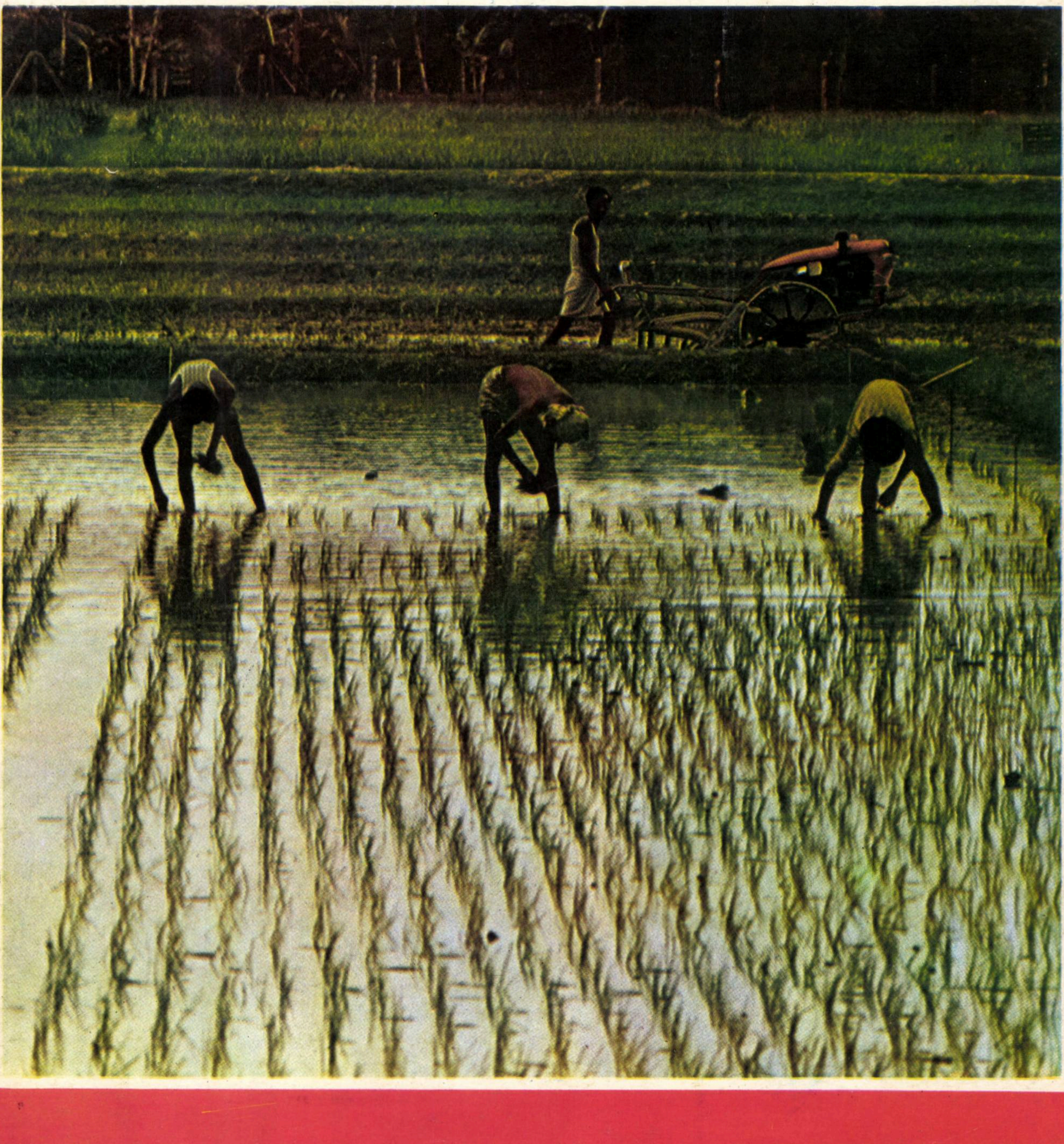

CONDUCEREA PARTIDULUI ÎN DIALOG CU CERCETĂTORII EVALUÎND PERSPECTIVELE PROGRESULUI ŢĂRII

„Pentru a înfăptui cu succes prevederile următorului plan cincinal, ale Programului partidului, trebuie să ne propunem să realizăm transformarea într-un ritm mai intens a întregii noastre activităţi pe o bază nouă. Să facem ca cincinalul următor să fie cincinalul afirmării cu putere a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate sectoarele de activitate din România!"

„Avem succese importante în crearea unei baze puternice pentru cercetare : în rîndurile armatei de cercetători s-a creat o mentalitate nouă — aceea de a nu se mulţumi numai cu rezultatele de laborator sau cu calcule pe hîrtie, ci de a considera cercetarea încheiată atunci cînd rezultatele activităţii lor se valorifică în producţie. Iată de ce am ţinut să subliniez încă o dată că cercetarea noastră a pornit pe un drum care deschide o perspectivă minunată. Într-adevăr, putem să ne propunem acum să înfăptuim sarcini oricît de mari".

ORSZÁGOS MŰSZAKI
DOKUMENTÁCIÓS

CINCINALUL CREATIVITĂȚII ȘI INOVAȚIEI

DIALOGUL PERMANENT al conducătorului partidului și statului nostru cu țara reprezintă o autentică, originală și extrem de valoroasă **inovație politică** a timpurilor noastre. Dialogul acesta constituie una dintre cele mai elocvente expresii ale modului în care tovarășul Nicolae Ceaușescu înțelege să contribuie creator și eficient la elaborarea științei politice și la aplicarea acesteia în practica politică. Este un mod de a gîndi și a acționa care ar trebui să intre mai mult în atenția oamenilor de știință – fizicieni, chimiști, biologi, matematicieni, economiști, psihologi, sociologi. Aceasta este una dintre cele mai importante și imediate concluzii ce se impun a fi trase din admirabila „lecție de etică profesională, politică și cetățenească" cum, pe drept, denumea președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului și președinte al republicii în fața celor 3 000 de reprezentanți ai cercetării românești reuniți la București între 24–25 octombrie 1974, în prima Conferință Națională a Cercetării Științifice și Proiectării.

O bună parte a cuvîntării secretarului general a fost destinată afirmării tradiției noastre științifice, sublinierii capacității de creație și inovație a poporului român. Putem aduce ca argumente în această susținere numeroase nume, descoperiri, invenții românești care au pătruns și pătrund mereu în patrimoniul celor mai mari valori ale umanității. Dar cea mai elocventă expresie a puterii noastre de creație și inovație, a faptului că sîntem o societate inovatoare, o constituie marile noastre fapte colective de înnoire, transformările ample și adînci, revoluția multilaterală pe care am înfăptuit-o în cele trei decenii de construcție socialistă. În trei decenii, în unele domenii, am înfăptuit revoluții, înnoiri pe care alții le-au realizat în intervale de secole.

În această operă de construcție înnoitoare am investit întreaga noastră capacitate de muncă și de creație. Stadiul de la care am pornit și poziția pe care am avut-o în diferitele etape ale progresului nostru ne-au pus în situația ca, în raport cu alte state, în schimburile internaționale, să exportăm mai mult efort fizic și să importăm mai multă inteligență. Ne aflăm acum într-un stadiu în care dispunem de capacitatea intelectuală, de capacitatea de creație necesară și suficientă, atît pentru a rezolva prin forța noastră creatoare mult mai multe din propriile sarcini constructive, cît și pentru a exporta mai multă inteligență.

Acesta este sensul profund al indicației pe care a lansat-o secretarul general al partidului intitulînd cincinalul 1976–1980, **cincinalul revoluției tehnico-științifice în România.** În acest cincinal vom continua înfăptuirea revoluției noastre generale multilaterale, înaintarea fermă spre comunism. Vor trebui efectuate schimbări numeroase și profunde în mijloacele și căile pe care vom merge spre obiectivul final. Pentru acest cincinal, accentul principal, schimbarea fundamentală, ne-o spune președintele republicii, va consta în sporirea contribuției științei, a puterii de creație și de inovație proprie. Spunînd că cincinalul 1976–1980 trebuie să constituie **„cincinalul afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele de activitate din România"**, secretarul general al partidului ne îndeamnă la revoluționarea științei și tehnicii **noastre,** crearea unei științe și unei tehnici **românești noi,** dezvoltînd și valorificînd creativitatea și capacitatea noastră de inovație, evident, nu ocolind știința și tehnica mondială, dar nici numai copiind-o și cumpărînd-o, ci asimilînd-o creator, dezvoltînd-o. Pentru a realiza cincinalul afirmării în România a revoluției științifice și tehnice mondiale, trebuie să realizăm un cincinal al afirmării creativității și inovației românești.

Nu de orice fel de știință, de orice fel de creație, de orice fel de idei avem nevoie, ci numai de știința, de creația, de ideile care să ne ajute **„să soluționăm problemele pe care le ridică viața, dezvoltarea societății, problemele a căror rezolvare este cerută de mersul țării noastre spre comunism".** Se degajă din această precizare, ca și din multe altele făcute de secretarul general al partidului la conferința cercetării, o concepție superioară, modernă asupra științei, a rolului acesteia în dezvoltare, a modului cum ea trebuie condusă și pusă în slujba progresului. În lumea noastră, descoperirile nu se mai fac nici la întîmplare, nici din curiozitatea și distracția savanților. În societatea modernă munca cercetătorului este organizată și orientată precis, el trebuie să creeze produse, tehnologii, norme de acțiune, soluții la probleme și obiective clar definite de conducerile macro sau microsistemelor sociale. O idee care nu se transformă într-o noutate practică, utilă, într-o inovație, care nu produce o schimbare într-un domeniu sau altul al activității practice, nu are nici o valoare.

Accentul trebuie deplasat de la producția de idei, la producția de noutăți practice, de la cercetare, la inovație, de la a căuta la întîmplare, la a crea un lucru concret, util. Amploarea înnoirilor pe care le poate înfăptui și de care poate beneficia o țară depinde în primul rînd, de capacitatea cetățenilor săi de a aplica, de a transforma în timp optim rezultatul creației – ideile – în noutăți utilizabile într-un domeniu sau altul al activității practice.

Victoria acestei noi concepții despre cercetare, despre știință este condiționată în mod hotărîtor și de pătrunderea în mai mare măsură în domeniul științei, al cercetării, în conducerea acesteia, a **concepției economice.** Trebuie subliniată aici nu numai necesitatea dezvoltării corespunzătoare a acelei părți a științei economice care să contribuie la sporirea eficienței activităților de cercetare și dezvoltare tehnologică și proiectare tehnică, îndeosebi, dar și necesitatea unei schimbări de atitudine a factorilor responsabili din toate domeniile cercetării față de concepția și metoda științei economice.

„În atenția noastră trebuie să stea toate sectoarele, toate domeniile de activitate. Numai abordîndu-le pe toate, într-o strînsă unitate, vom putea soluționa în mod corespunzător problemele vitale, vom putea asigura progresul, ridicarea științei românești la un nivel superior". Iată exprimată, cît se poate de clar, concepția sistemică prin care secretarul general al partidului ne invită să abordăm problemele științei, în general problemele dezvoltării noastre. Diferitele împărțiri ale științelor (științe ale naturii și științe umaniste, științe generale și științe particulare, științe unitare și științe interdisciplinare, științe clasice și științe moderne etc.) au, neîndoielnic, rațiunile și utilitățile lor (pedagogice, metodologice etc), dar nu trebuie să conducă – cum au condus în unele etape istorice – la subaprecieri și acordări de priorități nejustificate de cerințele vieții. Nu există alte criterii de prioritate în acest domeniu în afară de problemele concrete ale practicii economice și sociale. Fără îndoială că, în cincinalul următor, pentru a asigura **„transformarea într-un ritm mai intens a întregii noastre activități pe o bază nouă"**, vom afecta mai multe forțe umane și materiale pentru a dezvolta fizica, chimia, biologia, toate disciplinele particulare ce depind de acestea, dar și acele științe de care depinde capacitatea creativă și novatoare a celor ce vor lucra în și vor conduce fizica, chimia, biologia. Va trebui deci, să dezvoltăm corespunzător și psihologia, sociologia, economia, matematica etc.

România dispune astăzi de 150 000 de cercetători. Enunțarea acestei cifre nu trebuie, în nici un caz, să ne ducă la ideea că numai cei 150 de mii de oameni trebuie să caute și să găsească lucruri noi, să creeze și să inoveze. Ei sînt specializați în a efectua numai unele dintre activitățile de creație și inovație. Creația și inovația fac și trebuie să facă parte din activitatea fiecărui om al muncii, fiecărui cetățean al țării. Numai în și cu această concepție vom putea fi o societate plenar inovatoare. Pentru a fi inovatori trebuie să gîndim inovațional, să avem o concepție, o mentalitate și o etică inovațională. Inovația trebuie să devină aerul nostru, crezul nostru, principala noastră armă de competitivitate în afară și de progres înăuntru.

Urmărind cuvîntarea rostită la conferința națională a cercetării de către secretarul general al partidului, cei trei mii de reprezentanți ai științei românești și-au dat seama încă odată de calitățile remarcabile de conducător ale tovarășului Nicolae Ceaușescu : extraordinara capacitate de cuprindere a vastei problematici cu care este și va fi confruntată națiunea noastră în drumul său spre comunism, clarviziune și capacitate de a discerne esențialul și adevărul, atitudine combativă și intransigentă față de tot ceea ce nu corespunde intereselor națiunii, profundă cunoaștere a trecutului nostru științific și cultural, deplină angajare și răspundere pentru viitorul țării, un fierbinte patriotism și o mare dragoste de oameni. Pentru toate aceste alese calități, și pentru multe altele, pentru încrederea că ele vor fi puse în slujba propășirii națiunii, reprezentanții intelectualității române au aderat unanim și entuziast la propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să rămînă pe mai departe la cîrma partidului și a țării.

Constantin COJOCARU

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În dezbatere: documentele Congresului al XI-lea al P. C. R.

ETICĂ, ECHITATE, UMANISM SOCIALIST

DEFININD DIRECȚIILE în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în proiectul de Program al P.C.R. supus spre largă dezbatere opiniei publice se arată importanța deosebită a intensificării și perfecționării **„activității politice, ideologice și educative de formare a omului nou, de afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste"**. Astfel, alături de obiectivele fundamentale economice, politice, culturale etc., partidul comunist promovează cu consecvență obiectivul moral al dezvoltării etice a personalității, al perfecționării relațiilor sociale interindividuale și de conviețuire. O asemenea viziune multilaterală asupra progresului social și uman stă la baza activității de conducere socială — conducere **științifică** — pe care o realizează partidul. Complexitatea și interdependența diferitelor laturi și domenii ale vieții economico-sociale impun conducerii științifice necesitatea abordării lor integratoare, deoarece nenumăratele interacțiuni dintre sectoarele activităților și relațiilor practice fac ca „vectorul rezultant" — progresul social general — să exprime toate aceste multiple determinări.

Domeniul producției materiale, la fel ca și celelalte sfere de activitate economică, nu pot fi, în consecință, privite numai dintr-un unghi economic „pur" : asupra rezultatelor obținute vor influența, într-o proporție mai mare sau mai mică, și nivelul general-cultural, și dezvoltarea științifică la un moment dat, și structurile organizatorice și instituționale, și conștiința muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor înșiși, îndeosebi conștiința lor morală, capacitatea de a privi sarcinile profesionale ca obligații etice interioare, angajarea responsabilă, individuală și colectivă, la afirmarea în viața practică a principiilor eticii și echității.

Iată de ce analiza corelată a influenței și a rolului pe care-l joacă afirmarea, în cadrul producției materiale ca și în celelalte sfere de activitate, a principiilor eticii și echității permite relevarea unor aspecte importante atît pentru activitatea de conducere economică, cît și pentru înțelegerea motivațiilor individuale și sociale ale muncii. Pentru această analiză, documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. constituie un îndreptar teoretic și metodologic fundamental, oferind cercetării teoretice, dar și practicii sociale coordonatele de bază ale soluțiilor și dezvoltărilor ulterioare.

Normativitatea etică socialistă

EFECTUAREA oricărei activități care cere un efort comun al mai multor membri ai unui grup (cum este cazul activității de muncă) îi pune pe indivizii în cauză în relații unii cu alții. Și nu numai în relații care țin strict de scopul constituirii grupului, ci și în relații mai generale, care privesc comportarea și atitudinea indivizilor între ei. Reglementarea acestor interrelații generale, de conviețuire și de comportare între oameni face obiectul normelor și principiilor (norme fundamentale) morale. Prin mijlocirea normelor morale, se realizează funcția etică socială de bază : obținerea unei **solidarități** mai puternice a membrilor unui grup dat prin promovarea unor anumite tipuri de conduită individuale, socialmente optime pentru îndeplinirea scopurilor esențiale ale grupului, în condiții istorice determinate.

În acest sens, normele și principiile etice, izvorite din interesele comune ale unei clase sociale, se realizează în practică în măsura în care indivizii le respectă, se conformează lor, le transformă în coordonate directoare intime ale propriei lor activități. Socialismul este prima orînduire în cadrul căreia normativitatea etică exprimă interesele sociale generale. Principiile eticii socialiste promovează, astfel, idealul unei personalități multilaterale, cu adevărat libere, ale cărei limite de acțiune se constituie doar prin răspunderea fiecărei persoane față de interesele generale ale societății. Evident, o asemenea normativitate etică va impune fiecărui individ conștiința datoriei de a se angaja total în munca de asigurare a bunăstării și fericirii proprii și ale societății în ansamblu, respingînd liberalismul mic-burghez, concepțiile și comportamentul individualist, dar și atitudinea rutinieră, plată, situată în afara spiritului de inițiativă creatoare.

În rîndul principiilor fundamentale ale eticii noi, socialiste, se impune cu precădere — prin implicațiile sale multilaterale și prin subordonarea celorlalte norme — **principiul devotamentului față de socialism.** Este acel principiu pe care Programul partidului îl pune în fruntea codului muncii și vieții comuniștilor : „Va trebui cultivată datoria tuturor oamenilor muncii de a-și consacra energia, capacitatea de muncă și priceperea măreței opere de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România, de a lupta pentru transpunerea în viață a programului partidului".

Toate celelalte principii morale care țin de sferele particulare ale vieții sociale — munca, familia, conviețuirea, educația etc. — sînt, într-un anume sens, expresii concretizate ale acestui principiu general. Datoria apărării proprietății socialiste, principiul muncii libere și creatoare, atitudinea corectă și prețuirea familiei ș.a.m.d. particularizează în forme specifice devotamentul față de socialism, față de principiile și etica sa.

Echitate și umanism consecvent

DACĂ PRINCIPIILE eticii normează activitatea și relațiile interindividuale, iar acțiunea lor se desfășoară in sfera globală a moralei, teritoriul echității este mult mai complex, intersectindu-se cu cel moral, dar aparținind și politicului, juridicului etc., reflectind in mod direct relațiile de producție și de repartiție. **Echitatea este, așadar, un principiu social, politic, juridic, moral de organizare, fundamentare și apreciere a ansamblului vieții și relațiilor dintre oameni,** constituit intr-o anumită perioadă istorică. In funcție de acest principiu, oamenii își exprimă concepția și idealul lor despre **dreptatea** socială, apreciind pozitiv sau negativ societatea in ansamblul ei, relațiile fundamentale economice, politice etc., acțiunile claselor sociale, grupurilor, indivizilor sau chiar ale popoarelor și națiunilor. Echitatea autentică promovează, deci, respectarea drepturilor fiecăruia, aprecierea generală a persoanei in funcție de meritele reale, de rezultatele obținute in cimpul propriu de activitate, impulsionează competiția, privește pe oricare membru al societății ca element potențial al progresului economic și spiritual. Din acest ultim punct de vedere, echitatea exprimă și se intersectează cu cerințele umanismului consecvent.

In orinduirile anterioare socialismului, echitatea a existat doar ca ideal și ca aspirație, diferențierea de clasă avind ca urmare și o diferențiere a drepturilor și datoriilor. Abia socialismul, prin inlăturarea exploatării și a relațiilor de dependență dintre oameni, a creat posibilitatea transformării echității dintr-un ideal și o aspirație a maselor populare într-o realitate practică, a cărei perfecționare și dezvoltare se infăptuiește in cursul progresului noii orinduiri. „Victoria socialismului, exproprierea expropriatorilor și instaurarea proprietății socialiste — arăta in acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu — au schimbat baza vieții materiale, **au inlăturat inegalitatea economică și politică de clasă, au creat temelia dreptății sociale.** Prin aceasta nu am soluționat insă ansamblul problemelor sociale pe care le implică infăptuirea plenară a principiilor socialismului și comunismului. De aceea se impune **să acționăm in continuare pentru perfecționarea organizării societății, a raporturilor socialiste de producție și a relațiilor dintre oameni, să aplicăm cu consecvență in toate domeniile vieții sociale principiile echității socialiste."**[1]

Reunirea comandamentelor etice cu principiul general-social al echității constituie una dintre principalele dezvoltări creatoare pe care partidul nostru le-a adus tezaurului teoriei marxiste și care, totodată, imprimă activității de conducere științifică a societății noi valențe de eficiență. Intr-adevăr, prin alăturarea valorii și principiului echității de valorile și normele etice tradiționale, morala socialistă insăși este incadrată mai exact în contextul social, definindu-se mai clar specificul și limitele acțiunii sale. Pe de altă parte, echitatea are și rolul unei „dezabstractizări" a principiilor morale, incadrindu-le in condițiile și posibilitățile reale ale epocii. In sfirșit, activitatea de conducere socială, fundamentindu-se pe principiile eticii și echității socialiste, își intărește eficiența prin antrenarea, motivată interior de satisfacție și prețuire personală, a tuturor membrilor societății. Realizind această ultimă funcție, echitatea se definește (alături de caracteristica sa politică, juridică etc.), și ca valoare și principiu moral. Distincția intre echitate ca valoare general-socială și ca valoare morală este de aceeași natură cu distincția intre responsabilitatea socială și responsabilitatea etică : in ambele cazuri, echitatea, ca și responsabilitatea, devin **datorii morale interiorizate.**

In societatea noastră, pe teritoriul activității productive, principiile eticii și echității acționează specific, dar cu efecte pozitive comune, intr-o interacțiune reciprocă și cu o ascendență paralelă continuă. Această afirmație se justifică atit prin realizările social-economice obținute, cit și prin direcțiile de dezvoltare pe care le evidențiază documentele programatice ale Congresului al XI-lea.

Practica eticii socialiste

AFIRMAREA practică a principiilor eticii și echității in producția materială constituie unul dintre principalele domenii — dacă nu domeniul principal — ale realizării bunăstării materiale și implinirii spirituale — scopuri fundamentale ale socialismului. Intr-adevăr, in activitatea economico-productivă se creează valorile materiale ale societății — izvor al bunăstării individuale — și tot aici se forjează trăsăturile de bază ale personalității, se desăvirșește (in unele cazuri abia se constituie) profilul moral individual. Afirmarea principiilor eticii noastre noi in activitatea materială dă conținut și orientează cu cea mai mare eficiență activitatea educativă ; afirmarea echității, prin intermediul satisfacției, bucuriei, atașamentului personal etc., contribuie la stimularea participării angajante a oamenilor muncii la indeplinirea sarcinilor productive și, implicit, la progresul general al societății.

Fără indoială, problematica concretă care se atașează afirmării eticii și echității in producția materială este deosebit de diversă și conține multiple aspecte particulare. Fără a avea pretenția unui tablou sintetic complet, evidențiem următoarele trăsături generale :

- de-a lungul celor 30 de ani care au trecut de la Eliberare, avem de-a face cu un **progres continuu** — in conținut, dar și in sfera de cuprindere — **al principiilor moralei socialiste in viața colectivelor de muncă.** De la primele revendicări ale respectării muncitorului ca om și ale afirmării demnității producătorului, s-a constituit, progresiv, un domeniu specific al eticii socialiste a muncii : atitudinea inaintată față de muncă, disciplina și spiritul de inițiativă, obligația morală a continuei imbunătățiri a profesionalizării, respectul și intrajutorarea reciprocă, responsabilitatea față de calitatea muncii sint principalele norme morale ale relațiilor din colectivul muncitoresc ;

- echitatea socialistă s-a impus, de asemenea, in producția materială prin **perfecționarea continuă a formelor de participare a muncitorilor la conducerea intreprinderilor,** prin **imbunătățirea repartiției** și așezarea ei pe baze cit mai științifice, **intărirea obiectivității in aprecierea și promovarea personalului** din unitățile economice de stat și cooperatiste ;

- sprijinirea afirmării practice a eticii și echității prin adoptarea unor **măsuri juridice corespunzătoare principiilor morale** in cauză ; acest element, prezent mai ales după Congresul al IX-lea al partidului s-a dezvoltat continuu și s-a realizat sub indrumarea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Este indeajuns să amintim, in acest sens, Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, Legea privind incadrarea și promovarea în muncă a personalului, Legea organizării și disciplinei muncii în unitățile socialiste de stat, Codul Muncii, sau Legea privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii ;

- in sfirșit, cursul ascendent al afirmării în practica activității materiale a principiilor eticii și echității a fost permanent sprijinit de **activitatea ideologică și de educație socialistă a maselor** desfășurată de partid. Ca răspuns, în colectivele de muncă de la orașe și sate, au apărut numeroase inițiative : „Prietenii noului angajat", „Brigăzile de muncă și de educație", „Fiecare constructor să posede o dublă calificare", „Locul fiecărui tinăr — la nivelul fruntașilor", „Să mecanizăm prin forțe proprii lucrările zootehnice" și multe altele. Asemenea inițiative ale colectivelor de muncă, precum și marea intrecere pentru realizarea cincinalului inainte de termen, rezultatele deosebite care au fost obținute in cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și cele care se obțin in cinstea celui de al XI-lea Congres al partidului dovedesc in mod practic **existența unei morale a muncii inaintate in colectivele de producție de pe intreg cuprinsul țării,** bază a noilor dezvoltări etice ale personalității pe care le preconizează proiectul de Program al P.C.R.

Noul în afirmarea echității socialiste

DIRECTIVELE Congresului al XI-lea al partidului cu privire la planul cincinal pe 1976-1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 cuprind noi elemente ale afirmării echității în producția materială, ale extinderii sferei sale de cuprindere etc. Accentuarea procesului de **dezvoltare echilibrată economico-socială** a tuturor județelor, realizat prin îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție, astfel încît la sfîrșitul cincinalului viitor fiecare județ să realizeze o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei (în 1970 numai 9 județe, iar pentru 1975 se prelimină 21) contribuie în mod fundamental la afirmarea practică a echității. Repartizarea armonioasă pe teritoriu a forțelor de producție va asigura în mod efectiv condiții materiale, de muncă, de calificare, de instrucțiune, de viață, egale, pentru oamenii muncii din toate zonele țării, deoarece echitatea socialistă presupune nu numai poziția egală a indivizilor față de mijloacele de producție, ci și posibilitatea egală de a se bucura și de a se folosi aceste mijloace. Înapoierea economică a unor zone îi punea pe oamenii muncii din părțile respective într-o situație de relativă inegalitate față de ceilalți : inegalitatea culturală, materială, profesională, de realizare a aspirațiilor etc. Or, calitatea de proprietar colectiv al mijloacelor de producție ar fi o pură abstracție dacă nu ar exista posibilitatea exercitării ei în colectivele de muncă de pretutindeni. Repartizarea echilibrată, judicioasă, după criterii economice, dar și sociale a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei exprimă atît cerințele dezvoltării materiale a societății, cît și cerințele dezvoltării bunăstării și împlinirii spirituale a tuturor indivizilor.

Politica consecventă de ridicare continuă a veniturilor nominale și reale ale oamenilor muncii se va baza și în cincinalul viitor pe **promovarea fermă a echității socialiste în repartiție.** Aceasta, după cum se arată în proiectul Directivelor, prin acordarea unei atenții deosebite „majorării retribuțiilor mici, asigurîndu-se un raport echitabil și, în același timp, stimulator între retribuția minimă și maximă".

Tot principiului echității socialiste îi sînt subsumate și ritmurile diferite de creștere ale retribuției reale, respectiv ale veniturilor reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și în gospodăriile personale. Dacă mai sus se avea în vedere realizarea unui raport echilibrat între retribuțiile minime și maxime, aici avem de-a face cu realizarea unui raport echitabil între veniturile clasei muncitoare și intelectualității, pe de o parte, și ale țărănimii cooperatiste, pe de altă parte.

Pe termen lung, toate aceste măsuri vor contribui la reducerea diferențelor dintre oraș și sat, dintre munca fizică și cea intelectuală și la **accentuarea procesului omogenizării sociale.** Aceste transformări structurale la nivelul relațiilor sociale vor implica și trecerea de la principiul socialist al echității la realizarea echității și dreptății comuniste, la repartiția — așa cum se arată în Programul partidului — pe baza cunoașterii științifice a nevoilor și cerințelor sociale : **„înfăptuirea repartiției comuniste va reprezenta o încununare a aspirațiilor de secole ale omenirii, instaurarea deplină a dreptății și echității sociale, a umanismului".**

Documentele Congresului al XI-lea și îndeosebi proiectul de Program al partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism acordă o atenție specială și dezvoltării moral-spirituale a societății, afirmării mai nete a eticii noi în reglementarea relațiilor dintre oameni în timpul muncii și în colectivul de producție. Încercînd o analiză grupată a cerințelor de ordin moral adresate oamenilor muncii pentru buna desfășurare a procesului activității materiale, credem că se impune relevarea următoarelor direcții de acțiune a principiilor eticii :

- **în munca propriu-zisă,** instituirea unei înalte conștiințe profesionale și a unei profunde responsabilități în îndeplinirea sarcinilor ; autodezvoltarea profesională, creșterea competenței în muncă, însușirea noutăților profesionale etc. vor fi sprijinite prin stimularea înțelegerii activității productive și de creație ca îndatorire fundamentală, obligație morală de maximă importanță pentru fiecare individ;
- **în relațiile din colectivul de muncă** (fie că este vorba de relațiile „orizontale" sau de cele ierarhice"), promovarea spiritului de dreptate (aspectul moral al echității), a respectului față de adevăr, a cinstei, modestiei și corectitudinii ; încrederea reciprocă, stima și întrajutorarea în muncă vor forma „nucleul" solidarității colectivului și vor influența pozitiv afirmarea practică a primelor cerințe ; în sfîrșit, o grijă deosebită va fi acordată profilului moral al cadrelor cu munci de conducere, care trebuie să fie, după cum se arată în proiectul de Program, un „model de atitudine înaintată" ;
- **în întărirea caracterului activ și educativ al eticii muncii,** combaterea manifestărilor de parazitism, neglijență, indisciplină și risipă ; întărirea spiritului critic și autocritic, intransigența față de neajunsuri și atitudinea fermă împotriva oricăror mentalități conservatoare, individualiste și subiectiviste a vechiului în teritoriul relațiilor de muncă.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, problemele afirmării eticii și echității în producția materială, ca și întreaga activitate economică sînt mult mai numeroase și mult mai complexe decît au putut fi redate aici. Trei elemente credem că ar trebui subliniate (sau resubliniate) în încheiere :

1). promovarea fermă a principiilor eticii și echității în producția materială constituie **o condiție fundamentală pentru însăși realizarea scopurilor economice propuse :** nu se poate concepe un ritm înalt al dezvoltării economice socialiste fără adeziunea morală și fără participarea angajată a oamenilor muncii ;

2). afirmarea eticii și echității înseamnă **acțiunea practică a oamenilor în concordanță cu principiile și normele morale proprii societății socialiste:** principiile etice nu sînt entități abstracte, care plutesc undeva deasupra oamenilor, ci mijloace concrete de direcționare a conduitei; de asemenea socialismul, prin însăși natura sa, limitează continuu sfera spontanului și anarhicului în relațiile de conviețuire și acordă educației conștiente în și pentru muncă un rol fundamental. Practica principiilor și dezvoltarea educației morale sînt permanent conduse de către partid atît prin stabilirea sarcinilor morale și de perspectivă, cît și prin exemplul personal al comuniștilor în realizarea cu succes a acestor sarcini ;

3). înfăptuirea cerințelor eticii și echității socialiste impune **în fiecare colectiv de muncă acțiuni individualizate,** potrivit nivelului deja atins, condițiilor specifice, particularităților profesionale. Individualizarea acțiunilor trebuie să țină seama în primul rînd și de personalitățile diverse care formează colectivul respectiv. De aici, necesitatea unei cunoașteri mai profunde, cu mijloace științifice a realității morale, a etosului colectiv.

Vasile POPESCU
Institutul de filozofie

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste — 3 noiembrie 1971 — în : **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol 6, Edit. politică, 1972, pag. 648 (subl. ns).

ECONOMIE NATIONALA

BAZA ENERGETICĂ ŞI ELECTRIFICAREA ŢĂRII (II)

IN CORELAŢIE cu creşterea producţiei de energie electrică stabilită pentru cincinalul următor, se prevede dezvoltarea capacităţii centralelor electrice cu 5 400–5 700 MW, într-o structură în care predomină puterea în agregate cu cazane funcţionînd cu cărbuni inferiori (3 400 MW) şi hidroagregate (1 700 MW). Noile capacităţi ale centralelor care vor funcţiona pe bază de cărbune vor fi amplasate în zonele învecinate bazinelor în care se extrag huila, lignitul şi şisturile bituminoase – Deva, în Oltenia şi în zona Anina, pentru a se micşora la maximum cheltuielile cu transportul cărbunilor la termocentrale (vezi graficele nr. 3 şi 4).

Puterea nouă prevăzută a fi instalată în termocentralele cu turbine de abur de condensaţie va fi realizată cu grupuri de mare putere unitară (330 MW) şi va fi concentrată în centrale cu capacităţi mari de producţie (1 300–2 600 MW), pentru a se putea obţine o scădere apreciabilă a investiţiilor specifice, a consumurilor specifice de combustibili şi a cheltuielilor anuale de exploatare. Eficienţa economică a concentrării puterii în mari centrale termoelectrice înseamnă scăderea investiţiilor specifice cu 20–25% şi a consumurilor specifice de combustibili cu 17–20%.

O atenţie deosebită se acordă programelor de amenajări hidroenergetice, pe Dunăre şi rîurile interioare, avîndu-se în vedere că în acest fel se economisesc combustibilii minerali clasici. În cincinalul 1976–1980 se vor construi şi pune în funcţiune centrale hidroelectrice cu o putere de 1 700 MW, în aceeaşi perioadă realizîndu-se lucrări de construcţii într-un volum care să asigure punerea în funcţiune în cincinalul 1981–1985 a încă unei puteri în centralele hidroelectrice de aproximativ 2 500 MW. La nivelul anului 1985 se prevede a se ajunge la punerea în valoare a cel puţin 80% din potenţialul economic amenajabil inventariat în ţara noastră, iar pînă în 1990 la valorificarea integrală a acestui potenţial.

Proiectul Directivelor Congresului al XI-lea prevede, de asemenea, înfăptuirea în următorii 10–15 ani a unui program naţional de dezvoltare a energeticii nucleare, astfel încît să se asigure valorificarea acestei noi forme de energie pentru completarea resurselor energetice primare şi de energie electrică necesare în dezvoltarea economiei. Totodată, se prevede asigurarea bazei tehnico-materiale, de cadre specializate şi pentru cercetări ştiinţifice pentru creşterea accentuată, după 1985, a producţiei de energie electrică şi termică în centrale nuclearo-electrice de înaltă eficacitate economică, dotate cu reactoare reproducătoare rapide, care vor asigura o şi mai bună valorificare a combustibililor nucleari. Programul nostru nuclear are în vedere şi perspectiva mai îndepărtată, ţinîndu-se seama că, în următorii 20–30 de ani, va apare necesitatea ca o parte din ce în ce mai importantă din consumurile energetice să fie acoperită folosindu-se energie nucleară.

În stadiul actual de dezvoltare a tehnicii pe plan mondial centralele nuclearo-electrice au ajuns competitive cu centralele clasice pe cărbuni inferiori ca preţ de cost al energiei electrice produse ; experienţa ţărilor care construiesc şi exploatează centralele nucleare cu reactoare termice arată că sînt întemeiate părerile specialiştilor care consideră că costurile în aceste centrale vor scădea chiar sub acelea ale centralelor clasice termoelectrice funcţionînd cu păcură şi cărbuni.

	Consumul intern de energie primară raportat la 1 dolar produs intern brut – kg. comb. conv. –		Consumul intern de energie electrică raportat la 1 dolar produs intern brut – kWh –	
	1970	1971	1970	1971
R. S. ROMANIA	4,10	3,70+)	2,20	2,10++)
Anglia	2,53	2,47	2,10	1,90
Austria	2,76	2,53	1,87	1,76
Belgia	2,34	2,33	1,61	1,52
Danemarca	2,87	2,83	2,00	1,93
Elveţia	2,14	2,10	1,44	1,35
Franţa	2,93	2,83	1,55	1,50
R.F. Germania	2,22	2,10	1,64	1,62
Italia	2,95	2,83	1,71	1,65
Olanda	2,76	2,62	1,72	1,69
Spania	3,23	3,09	2,00	1,96
Suedia	2,56	2,37	1,95	1,89
Canada	2,33	2,27	2,08	2,03
Japonia	2,68	2,49	1,82	1,78
S U A	2,35	2,23	1,85	1,80

Tabelul nr. 4. — **Consumurile medii de energie primară şi electrică, calculate în raport cu produsul intern brut, în diferite ţări, în anii 1970—1971.**

Avîndu-se în vedere avantajele economice importante pe care le prezintă producerea combinată de energie electrică şi termică, în scopul economisirii combustibililor primari, o parte importantă (800–1 000 MW) din puterea nou prevăzută a se instala în centrale termoelectrice se va realiza cu agregate de termoficare. Termoficarea industrială şi urbană prezintă o eficacitate economică ridicată, care se traduce în economii de ordinul a 23–26% la valorile de investiţii, 20–24% la cheltuielile anuale de producţie şi reduceri de 15–20% la consumuri efective de combustibili, în soluţia producerii combinate de energie electrică şi termică în centrale de termoficare, faţă de producerea aceloraşi cantităţi de energie electrică şi termică în instalaţii separate cu cazane şi, respectiv, cu grupuri generatoare cu turbine de condensaţie. Acestea sînt elemente tehnico-economice determinate pentru promovarea producerii combinate de energie electrică şi termică.

Politica energetică stabilită de conducerea partidului şi statului prevede extinderea termoficării industriale şi urbane, amplasîndu-se marii consumatori de energie termică din industrie şi din agricultură în vecinătatea centralelor electrice de termoficare ale sistemului naţional. Pe cele 17 platforme industriale existente şi în localităţile în care funcţionează distribuţii de energie termică prin termoficare se vor extinde reţele termice cu cel puţin 500 km în anii 1976–1980; se prevede, de asemenea, crearea de noi platforme industriale în cadrul cărora se va realiza termoficarea integrală pentru asigurarea consumurilor necesare de energie termică.

III

PARALEL cu procesul de modernizare a structurii industriei, valorificarea superioară a resurselor naturale şi utilizarea eficientă a potenţialului de muncă, prin introducerea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naţionale, trebuie să se realizeze cu un înalt spirit de răspundere programele şi măsurile destinate să economisească resursele de combustibil şi energie, ţinîndu-se seama ca o parte a resurselor cu care se asigură consumurile interne se realizează prin importuri de purtători de energie.

Faptul cert, că există încă multe posibilităţi de îmbunătăţiri în acest domeniu, prevăzute cu accentuată insistenţă în proiectul de Directive, este evident din compararea indicilor specifici de consumuri energetice în raport cu valoarea produsului brut intern realizat, calculaţi pentru anii 1970 şi 1971, după date publicate de organele specializate ale Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru ţara noastră şi ţări cu economii dezvoltate (vezi tabelul nr. 4).

Consumurile de purtători de energie primară şi combustibili – pentru utilizări energetice şi ca materie primă – cresc accentuat, cu deosebire în ramurile a căror dezvoltare se realizează într-un ritm ridicat : industria chimică, producerea energiei electrice şi termice în regim de termoficare, industria metalurgică, industria materialelor de construcţii. În valoarea producţiei acestor ramuri ponderea cheltuielilor pentru energie este foarte ridicată : 40—45% în producerea energiei electrice, 26–37% în industria chimică, 30–36% în industria metalurgică, aproximativ 25% în producţia de ciment şi materiale de construcţii (vezi tabelul nr. 5).

În acţiunile ce se întreprind pentru micşorarea costurilor de producţie şi scăderea indicelui cheltuieli la 1000 lei producţie-marfă, în toate ramurile economiei, o mare parte din eforturi trebuie îndreptate, în primul rînd, spre perfecţionarea tehnologiilor şi instalaţiilor cu care se realizează producţia, pentru micşorarea consumurilor specifice de combustibili şi energie. Aici se înregistrează, de

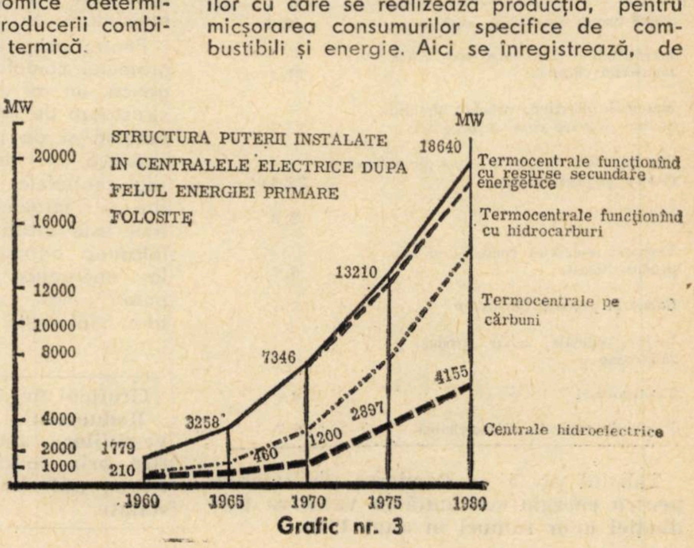

Grafic nr. 3

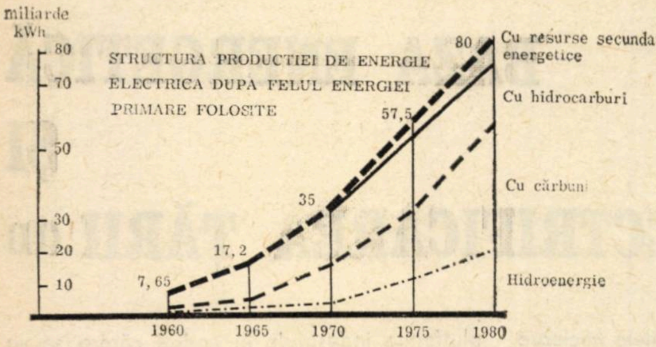

Grafic nr. 4

fapt, cea mai mare risipă și consumuri neraționale, mai greu vizibile la prima vedere, și pentru a căror depistare se cere un efort tehnic accentuat, implicit măsurători, analize și bilanțuri energetice.

IV

DINAMICA creșterii nivelului tehnic al instalațiilor de producere și transport de energie electrică este marcată de faptul că în centralele electrice a fost mărită continuu puterea unitară a agregatelor folosite : de la 25–50 MW în 1951–1960, la 100–150 MW în 1961–1965, 200–300 MW în 1966–1970 și peste 300 MW în actualul cincinal. Prin concentrarea treptată a puterii în centrale electrice mari, prin folosirea de agregate energetice cu puteri unitare din ce în ce mai mari, dotate cu cazane de abur cu parametri tehnici foarte ridicați, care țin pasul cu nivelul tehnic mondial, și prin perfecționarea continuă a exploatării instalațiilor și a cadrelor care lucrează în industria energiei electrice și termice, s-a putut obține în precedenții 20 de ani o scădere accentuată a consumului specific de combustibil pe kWh produsă : de la 723 gr. c.c./kWh în 1955, la 407 gr. c.c în 1965 și se ajunge la cel mult 327 gr. c.c/kWh în 1975.

Sistemul electroenergetic național a fost transformat structural prin crearea suprafeței de foarte înaltă tensiune de 220 kV și 400 kV, care unifică într-un singur ansamblu energetic tot teritoriul țării, prin creșterea considerabilă a distribuției regionale, în care tensiunea prioritară a devenit cea de 110 kV, prin dezvoltarea și ridicarea nivelului tehnic al rețelelor locale de distribuție de medie și joasă tensiune. Sistemul electroenergetic național cuprinde mai mult de 260 000 km linii de rețele aeriene și subterane, din care 15 000 km linii de transport de 110–220–400 kV. În concordanță cu creșterea puterii instalate în centralele și stațiile electrice de transformare este prevăzută dezvoltarea, în continuare, în anii 1974–1975 și 1976–1980, atît a liniilor electrice de transport, cît și a rețelelor de distribuție.

Ramura	Ponderea cheltuielilor %
Fontă brută, feroaliaje, oțel	36,3
Îngrășăminte și produse sodice ale industriei chimice	37,1
Materiale plastice, cauciuc sintetic și alte produse chimice organice	26,4
Ciment, var, ipsos, produse din azbociment și prefabricate	25,3
Mobilă	9,6
Țesături tricotaje, confecții și alte produse textile	5.7
Carne și produse din carne	5.6
Uleiuri vegetale, zahăr, produse zaharoase	8,7
Transporturi	18,2
Producția agricolă și zootehnică	15,7

Tabelul nr. 5 — **Ponderea cheltuielilor pentru energia conținută în valoarea producției unor ramuri în anul 1973.**

În scopul reducerii pierderilor și consumurilor tehnologice de energie electrică în linii și rețele electrice, precum și pentru micșorarea costului transportului energiei de la centralele electrice de producție la centrele principale de consum ale Sistemului, se amplifică programul de ridicare a nivelului tensiunilor de transport și distribuție. Creșterea puterilor transportate în sistemul interconectat face necesară, pentru a se micșora pierderile tehnologice în rețelele electrice, trecerea la nivelul de tensiune de 400 kV într-o mare parte a rețelei de linii de foarte înaltă tensiune și construirea de noi linii de 220 kV și 400 kV. Sînt elaborate programe pentru dezvoltarea și modernizarea rețelelor electrice județene și orășenești de distribuție, pentru asigurarea alimentării, cu un grad ridicat de siguranță.

	Resurse (mil t.c.c)	din producție internă (%)	din import (%)
ROMANIA	69,457	90,4	9,6
Bulgaria	34,19	43,3	56,7
Cehoslovacia	107,14	76,3	23,7
R.D.Germană	110,44	76,1	26,9
Polonia	180,32	90,8	9,2
Ungaria	35,14	66,1	33,9
U.R.S.S.	1278,18	97,8	2,2
Iugoslavia	33,08	69,9	30,1
Anglia	348,45	50,5	49,5
Austria	25,97	37,6	62,4
Belgia	80,46	13,9	86,1
Danemarca	30,68	-	100,0
Elveţia	23,38	17,2	82,8
Finlanda	21,20	6,2	93,8
Franţa	227,98	23,8	76,2
R.F.Germania	369,52	47,5	52,5
Grecia	13,32	29,4	70,6
Italia	193,00	13,6	86,4
Norvegia	22,27	38,9	61,1
Olanda	155,79	41,1	58,9
Portugalia	8,98	11,3	88,7
Spania	70,49	23,8	76,2
Suedia	53,44	12,2	87,8
S.U.A.	2337,19	86,8	13,2
Japonia	386,41	12,8	87,2

Sursa: Calcule după World Energy Supplies - Seria J. United Nations nr.13, 15 şi 16

Tabelul nr. 6 — **Structura resurselor de energie primară, folosite în România și în alte țări, în anul 1972.**

Pentru asigurarea utilajelor necesare programului complex de dezvoltare electroenergetică, un rol deosebit revine industriei constructoare de mașini. Orientarea principală actuală și de perspectivă, în dotarea centralelor hidro și termoelectrice este axată pe folosirea agregatelor energetice de puteri mari unitare, fabricate în țară. Această orientare are la bază două cerințe. Prima este de a se concentra puterea electrică în centrale mari, de 1 000–2 500 MW, prin aceasta micșorîndu-se investițiile specifice colaterale și conexe necesare centralelor termoelectrice. A doua cerință constă în folosirea de agregate energetice cu puteri unitare cît mai mari, obținîndu-se prin aceasta pe de o parte micșorarea spațiilor, deci și a volumului de construcții, iar pe de altă parte micșorarea costului specific al utilajului.

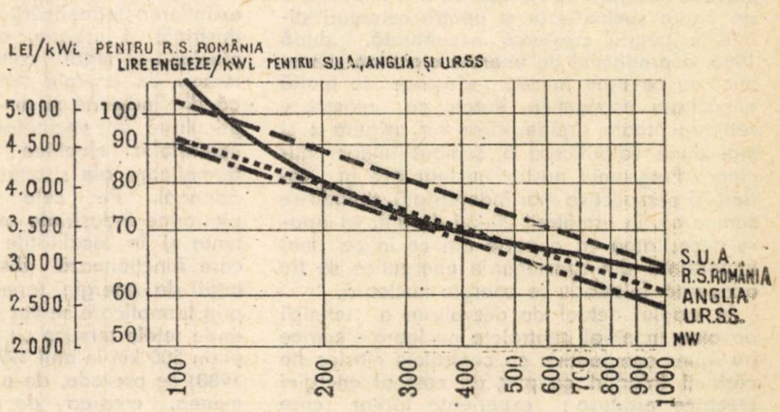

Graficul nr. 5 — **Reducerea investițiilor specifice prin concentrarea puterii instalate.**

Experiența din toate țările arată că prin concentrarea puterii în centrale mari investiția specifică pe kilowattul instalat scade accentuat cu 45–50 % dacă puterea electrică instalată în același amplasament crește de la 100 MW la 1 200–1 400 MW. Rezultatele obținute, atît în țara noastră, cît și în țările cu economie energetică dezvoltată, în ultimii 8–10 ani, confirmă această scădere a investițiilor specifice care se obține prin concentrarea puterii instalate în centrale mari termoelectrice. (vezi graficul nr. 5).

Folosindu-se agregate cu puteri unitare din ce în ce mai mari se obțin importante scăderi ale investițiilor specifice pe kilowattul instalat. De exemplu : pentru o centrală termoelectrică de 600 MW, dacă se folosesc două agregate de cîte 300 MW în loc de 6 agregate de cîte 100 MW, investiția specifică scade cu aproximativ 14% ; iar dacă puterea totală instalată în centrala respectivă se dublează, la 1 200 MW, folosindu-se agregate de 300 MW putere unitară, investiția specifică scade cu pînă la 25% în comparație cu cea care ar fi fost necesară pentru realizarea unei termocentrale de 600 MW echipată cu 6 agregate de cîte 100 MW putere unitară.

Concentrarea puterii în centrale mari termoelectrice echipate cu agregate de puteri mari unitare (200–300 MW și mai mult) conduce și la scăderea consumului specific de combustibili pentru producerea energiei electrice cu 20–25%, datorită randamentelor termoenergetice mai ridicare care se pot obține la cazanele de capacități unitare mari (800–1 200 tone abur/oră) și posibilităților de a se folosi instalații de supraîncălziri intermediare și de regenerări, care conduc la creșterea randamentelor termoenergetice.

REALIZAREA PROIECTĂRII, construcțiilor și dotării obiectivelor energetice de mare amploare, cum sînt hidrocentralele Porțile de Fier, Argeș, și Lotru, amenajările complexe de pe Bistrița și Argeș, termocentralele Deva, Craiova și Rovinari, exploatările carbonifere din Oltenia, marile rafinării și instalații de prelucrare a hidrocarburilor, dovedesc capacitatea poporului nostru de a realiza asemenea obiective. Ele constituie în același timp și chezășia că prevederile de dezvoltare, în continuare, a bazei energetice a economiei și a electrificării, cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. vor fi îndeplinite cu spirit de răspundere și patriotism.

ing. Ioan V. HERESCU

PCR
XI
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

INVESTIŢIILE ŞI FACTORUL TIMP

- Integrarea rapidă a investițiilor în circuitul economic
- Toate utilajele, mașinile și instalațiile să fie contractate înainte de începerea execuției
- Necesitatea unor norme și normative de durate de realizare
- Intensificarea și întărirea controlului
- Disciplină fermă, spirit gospodăresc, inițiativă

IN CADRUL dezvoltării noastre economice și sociale o însemnată parte a venitului național este alocată, prin intermediul fondului național de dezvoltare, realizării unor ample programe de investiții, menite să asigure creșterea economică în ritmuri înalte, o structură modernă a economiei naționale, dotarea continuă a acesteia cu fonduri fixe moderne.

Din fondurile centralizate ale statului în primii trei ani ai actualului cincinal a fost realizat un volum de investiții însumînd peste 250 miliarde lei, fiind puse în funcțiune peste 1.000 capacități de producție industriale și agrozootehnice importante ; volumul fondurilor fixe a crescut cu circa 210 miliarde lei, ceea ce a însemnat sporirea considerabilă a potențialului nostru economic. Însemnate eforturi materiale și financiare se fac și în cursul acestui an, pentru a asigura continuitatea dezvoltării noastre economice și sociale. Încă în prima jumătate a anului au fost realizate investiții ce se materializează în 238 noi capacități de producție, în dezvoltarea și modernizarea unui mare număr de noi locuri de muncă etc. Se remarcă, totodată, creșterea preocupării întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor pentru înzestrarea suplimentară a spațiilor de producție existente, pentru reducerea ponderii lucrărilor de construcții-montaj și dotarea prioritară a unităților productive cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, pentru reducerea costului investițiilor, astfel încît fiecare leu investit să se fructifice în rezultate economice superioare.

În ceea ce privește realizarea obiectivelor de investiții este de menționat că, în ultimii ani, duratele de execuție ale acestora s-au redus la obiective similare, datorită intensificării preocupărilor factorilor responsabili pentru o mai bună pregătire a începerii lucrărilor, asigurarea la termen a utilajelor pentru montaj, organizarea la nivelul exigențelor a activității constructorilor. O serie de obiective au început să producă înainte de termen, realizîndu-se producții suplimentare și acumulări însemnate, care însumează sute de milioane lei.

Cu toate acestea, termenele de punere în funcțiune nu au fost respectate întotdeauna, la unele ministere înregistrîndu-se procente de nerealizare ridicate, ceea ce a diminuat efectele pozitive ale intrării în funcțiune a altor obiective înainte de termen. Dacă avem în vedere faptul că ne găsim în perioada cînd se pregătesc condițiile pentru realizarea planului de investiții pe 1975, că investițiile nu constituie un scop în sine și că ele devin tot mai eficiente numai în măsura în care se integrează rapid și integral în circuitul economic, ajungem la concluzia că fenomenul se cuvine analizat mai în amănunțime spre a-i determina cauzele, de altfel multiple și variate, și a găsi soluțiile posibile de remediere.

I

PORNIND de la aspectul menționat mai sus, al nepunerii în funcțiune la termen a unor obiective de investiții, se poate aprecia că asemenea situații determină în fapt imobilizarea unor fonduri materiale și bănești, ceea ce echivalează pentru societate cu imposibilitatea de a recupera la timp mijloacele investite, cu o diminuare a eficienței acestora.

Desigur, orice investiție implică scoaterea din circuitul economic a unor resurse materiale și bănești, pe perioada realizării ei, adică de la începerea lucrării și pînă la darea în funcțiune. Este de la sine înțeles că nivelul acestor resurse trebuie să se înscrie în limite obiectiv necesare, determinate de volumul și complexitatea lucrării, de durata științific determinată de realizare, de posibilitățile de asigurare a utilajelor etc. Numai ceea ce depășește aceste limite reprezintă pierderi pentru economie, imobilizînd integral sau parțial resurse materiale, financiare și de forță de muncă și influențînd negativ ritmurile de creștere economică.

Analizînd această problemă constatăm că fondurile de investiții au fost utilizate mai eficient, ceea ce s-a concretizat în punerea în funcțiune a unui volum sporit de fonduri fixe (vezi tabelul nr. 1). Datele ne arată că fondurile fixe puse în funcțiune au înregistrat o creștere mai accentuată decît investițiile realizate, în timp ce volumul investițiilor în curs

Tabelul nr. 1 — **Indicatori ai activității de investiții (creșteri în 1973 față de 1972 — în %).**

	Investiţii realizate	Fonduri fixe puse în funcţiune	Investiţii în curs de realizare şi neterminate
M.M.P.G.	7,0	16,3	2,5
M.I.C.M.G.	18,2	34,1	-7,8
M.I.M.	19,6	20,5	18,9
M.I.Ch.	19,8	80,6	28,0
M.E.F.M.C.	8,6	28,3	-24,2

de execuție și neterminate a marcat creșteri relative mai mici, atît față de investițiile realizate, cît și comparativ cu fondurile fixe puse în funcțiune. În cazul M.I.C.M.G. și M.E.F.M.C. volumul investițiilor în curs de execuție și neterminate este în scădere datorită faptului că investițiile din aceste ramuri sînt îndreptate cu precădere spre dezvoltarea, modernizarea și reutilarea capacităților existente, iar creșterea mai mare din industria chimică se explică prin faptul că în această ramură se execută obiective de valori mari și cu durate de execuție ce se întind pe mai mulți ani, ceea ce face ca investițiile în curs de execuție să crească pe întreaga perioadă de execuție și să se reducă considerabil în momentul punerii în funcțiune.

Oricum, creșterea în general în proporții mai reduse a investițiilor în curs de execuție și neterminate, precum și creșterea în mai mare măsură a fondurilor fixe puse în funcțiune comparativ cu creșterea investițiilor realizate, reprezintă un fenomen pozitiv ce se cuvine a fi relevat.

Analizate în dinamică investițiile în curs de execuție și neterminate (vom folosi în continuare această denumire, înțelegînd prin investiții în curs de execuție pe cele ce se realizează în cadrul termenelor prevăzute în plan, iar prin investiții neterminate pe cele cu termenele de punere în funcțiune expirate) au înregistrat evoluții diferite în ramurile industriale (tabelul nr. 2). În cadrul M.E.E. volumul acestor investiții se menține ridicat, în timp ce în celelalte două ministere ele sînt mult mai mici decît volumul total al investițiilor, tendința lor fiind de asemenea de scădere.

	1971	1972	1973
M.E.E.	120,0	113,0	126,9
M.E.F.M.C.	84,2	80,2	82,5
M.I.U.	49,9	45,9	44,4

Tabelul nr. 2 — **Volumul investițiilor în curs de execuție și neterminate față de volumul investițiilor realizate (considerat = 100).**

În volumul total al investițiilor în curs de execuție și neterminate partea covîrșitoare o reprezintă la sfîrșitul fiecărui an, investițiile în curs de execuție ; este firesc să fie așa, deoarece acestea sînt cele care asigură frontul de lucru necesar de la un an la altul.

Volumul absolut al investițiilor în curs de execuție a crescut datorită înfăptuirii de la un an la altul a unor programe de investiții tot mai ample, dar este de menționat că nivelul lor la unele ministere se situează sub cel stabilit, ca urmare a faptului că o parte a efortului de investiții s-a consumat pentru terminarea și darea în funcțiune a capacităților restante din anul precedent, ceea ce a diminuat volumul investițiilor programate pentru lucrări prevăzute a fi în curs de execuție la finele anului și care să constituie deci front de lucru pentru anul următor.

II

NEREALIZAREA planului de punere în funcțiune se datorește unor deficiențe și greutăți în pregătirea unor investiții și în procesul lor de execuție ; la unele dintre acestea ne vom referi în continuare.

Lucrările de investiții încep, într-o serie de cazuri, înainte ca utilajele și instalațiile care condiționează darea în funcțiune la termen să fi fost contractate, iar apoi, cînd se trece la contractare se constată că unele utilaje nu pot fi asigurate la termenele din graficele cadru de livrare, adică la acele termene care au stat la baza aprobării investiției și a termenului de dare în funcțiune. La începutul anului 1974 era necontractat peste 16% din necesarul de utilaje și instalații din țară (vezi în legătură cu această problemă materialul publicat la rubrica „Comentariu la un grafic").

Implicațiile unei astfel de situații sînt ușor de întrevăzut, cu consecințe negative asupra realizării planului de puneri în funcțiune. Eforturile care se fac în timpul anului nu pot decît să atenueze influențele negative, de cele mai multe ori nefiind în măsură să le anuleze. De aici necesitatea adoptării tuturor măsurilor necesare pentru respectarea prevederilor legale, potrivit cărora contractarea ar trebui încheiată cu șase luni înaintea anului de plan.

O altă cauză a nerespectării termenelor de dare în funcțiune a unor obiective o constituie ritmul lent al execuției pe șantiere, datorită în principal lipsei unei pregătiri și organizări corespunzătoare a lucrărilor, ceea ce determină realizarea în primul an a unui volum redus din valoarea investițiilor respective. O analiză efectuată la un număr de lucrări cu durate de execuție de pînă la 24 luni a dezvăluit că la aproape jumătate din acestea, realizările din primele 12 luni de execuție erau sub 20% din valoarea investiției.

Concentrarea activității de construcții pe un număr restrîns de obiective în execuție simultană constituie o cerință importantă a desfășurării unei activități eficiente de investiții. Nu întotdeauna însă această cerință se realizează întocmai. Datorită acestui fapt, precum și neajunsurilor manifestate în folosirea utilajelor și a forței de muncă, aprovizionării defectuoase, livrărilor dezasortate sau în devans a utilajelor tehnologice, a crescut volumul utilajelor care așteaptă să fie montate și care staționează perioade îndelungate de timp pe șantiere (în anul 1973 s-a înregistrat un volum de utilaje cu durate normate de staționare depășite de circa 1,6 miliarde lei).

După cum se poate constata fenomenul la care ne-am referit se dovedește a fi extrem de complex, atît prin cauzele, cît și prin implicațiile ce le determină.

Pentru eliminarea unor astfel de deficiențe, în cadrul lucrărilor de pregătire a planului pe 1975 au fost luate o serie de măsuri, preconizîndu-se soluții care să faciliteze crearea celor mai bune condiții pentru înfăptuirea sarcinilor. În întreaga această activitate se impune schimbarea opticii unor titulari, beneficiari și executanți de investiții care trebuie să-și intensifice eforturile pentru a asigura fiecărei investiții condiții optime de pregătire și realizare, o organizare superioară a muncii, evitarea tuturor neajunsurilor care mai există.

III

MANIFESTAREA unui spirit de maximă responsabilitate în realizarea programelor de investiții, instaurarea unei atitudini noi, competente în vederea reducerii și prevenirii creșterii volumului de investiții în curs de execuție și neterminate, a evitării imobilizării unor importante fonduri de investiții este una din cerințele cele mai importante ale dezvoltării economiei în ritmurile stabilite. Acțiune complexă, de mare amploare ea necesită concentrarea eforturilor și preocupărilor tuturor factorilor de care depinde realizarea cu maximă eficiență a investițiilor în anul 1975 și în anii următori spre următoarele direcții principale :

- Concentrarea cu prioritate a activității titularilor și beneficiarilor de investiții, a organizațiilor de construcții și a furnizorilor de utilaje pentru punerea în funcțiune în termene cît mai scurte a investițiilor restante și darea în exploatare la termenele planificate a celor prevăzute. În ceea ce privește începerea de noi obiective de investiții și în scopul evitării și reducerii imobilizărilor de fonduri de investiții considerăm oportun ca, în cazul organizațiilor de construcții și a beneficiarilor care au capacități restante, organele de sinteză să admită deschiderea finanțării și începerea lucrărilor noi numai dacă se face dovada că au fost luate toate măsurile necesare pentru realizarea acestora în termenele stabilite.

- Deoarece neajunsurile în domeniul asigurării la timp a utilajelor constituie principala cauză a întîrzierilor în darea în funcțiune la termen, pentru a asigura pregătirea temeinică a fiecărei lucrări de investiții ar fi util să se introducă regimul potrivit căruia toate utilajele,mașinile și instalațiile — nu numai cele cu ciclu lung de fabricație — care condiționează punerea în funcțiune să fie contractate înainte de începerea execuției lucrărilor, iar termenele de livrare să fie corelate cu cele de montaj și punere în funcțiune. S-ar putea preveni astfel întîrzierile în darea în funcțiune și realizarea de spații construite fără a avea utilajele aferente. Pentru a crea condiții de punere în aplicare a unei asemenea măsuri contractele între beneficiarii și furnizorii de utilaje ar trebui să se încheie pentru totalitatea utilajelor aferente unei capacități, modificîndu-se în acest sens sistemul actual de repartiție și contractare prin care utilajele se contractează numai pentru anul de plan. Rațiunea unei asemenea propuneri pornește de la ideea că graficul de eșalonare a investiției și graficul de livrare a utilajelor constituie în fapt planul de desfășurare a investiției și deci el trebuie să asigure tot ceea ce este necesar pentru întreaga perioadă a investiției, pe bază de contracte de lungă durată.

- Pentru a asigura fabricarea și livrarea utilajelor corelat cu termenele de montaj și de punere în funcțiune, s-ar putea stabili prin reglementări corespunzătoare ca beneficiarii să nu accepte și băncile finanțatoare să nu deconteze producția și livrările în altă ordine decît cea stabilită prin contracte și în toate cazurile cînd aceasta nu se justifică prin urgentarea montajului sau devansarea punerii în funcțiune. Același lucru ar trebui prevăzut și pentru livrările de utilaje dezasortate sau neaprobate (acolo unde este cazul).

- În scopul organizării execuției lucrărilor de construcții în condiții cît mai bune, care să determine reducerea cheltuielilor, scurtarea duratelor de execuție și desfășurarea optimă a tuturor activităților de realizare a investițiilor este necesară asigurarea unei mai bune coordonări a acestora de către ministere, centrale și organizații de construcții, prin folosirea pe scară largă a metodelor moderne de programare și urmărire a execuției pe baza graficelor rețea și a metodei drumului critic, astfel ca nici o investiție să nu fie aprobată fără existența graficelor de eșalonare a lucrărilor elaborate prin aceste metode.

- Întocmirea anuală de către organizațiile de construcții a unor programe interne prin care să stabilească numărul maxim de șantiere și obiective în execuție simultană în fiecare lună, precum și volumul lucrărilor ce constituie front de lucru pentru anul următor, bineînțeles în funcție de potențialul de care dispun și de necesitatea folosirii sale eficiente, spre a se evita dispersarea mijloacelor pe un număr mare de obiective și a asigura concentrarea lor pe lucrările importante, astfel încît pe total să se reducă numărul de șantiere și lucrări în execuție simultană. Odată cu aceasta o atenție deosebită necesită adoptarea planului de producție al organizațiilor de construcții la situațiile concrete ce apar în execuție, concentrarea forțelor pe acele șantiere care dispun de toate condițiile pentru realizarea unui ritm intens de lucru și scurtarea execuției.

- Introducerea și perfecționarea unor norme și normative care să contribuie la reducerea investițiilor în curs de execuție și neterminate. Desigur, măsura care s-a luat pentru introducerea, începînd cu anul 1975, a volumului investițiilor în curs de execuție ca indicator de fundamentare a planului pe economia națională și pe fiecare titular de investiții este de natură să orienteze mai bine titularii de investiții asupra numărului și dimensiunile obiectivelor de investiții ce trebuie începute în fiecare an, a volumelor de investiții ce vor trebui realizate în anul de plan, atît obiective noi, cît și în continuare, precum și a șantierelor ce vor trebui eventual închise spre a asigura, la finele fiecărui an, încadrarea în volumul stabilit al investițiilor în curs de execuție.

De un real folos ar fi însă și elaborarea unor normative de durate de realizare a investițiilor, cuprinzînd perioada de la deschiderea șantierului pînă la punerea în funcțiune. În același sens și în completare s-ar putea studia posibilitatea de stabilire a unor durate normate pentru organizarea de șantier, pentru executarea lucrărilor de construcții și montaj, pentru probe tehnologice. Aceasta ar necesita în prealabil reexaminarea normativelor în vigoare privind duratele de execuție, care datează din 1969, în sensul reducerii lor și al stabilirii de normative de durată pentru un număr mai mare de genuri de lucrări, pornindu-se și de la considerentul că în ultimii ani gradul de mecanizare și industrializare a construcțiilor a sporit, concomitent cu creșterea repetabilității unor lucrări.

- În sfîrșit, nu putem încheia aceste succinte considerații fără a sublinia necesitatea intensificării și întăririi controlului, la toate nivelele și îndeosebi a celui preventiv, acționarea mai energică prin intermediul tuturor pîrghiilor și mecanismelor de care dispune statul nostru, spre a se evita imobilizarea de mijloace materiale și financiare peste strictul necesar.

Realizarea la termen și cu maximă eficiență a investițiilor reprezintă o sarcină de mare responsabilitate pentru toți factorii de a căror activitate depinde îndeplinirea planului de investiții. Numai prin promovarea unei discipline ferme, a unui înalt spirit gospodăresc, prin stimularea unei inițiative de masă se vor putea obține rezultatele așteptate în acest important domeniu de activitate, cu rezonanță directă în creșterea economică și în bunăstarea poporului.

Aurel VERNICEANU
Banca de Investiții

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Contractarea utilajelor tehnologice

VOLUMUL utilajelor și instalațiilor necesare realizării investițiilor, necontractate integral la începutul anului se menține ridicat, la aceasta contribuind și întîrzierile în contractare determinate de neasigurarea la timp a documentațiilor necesare.

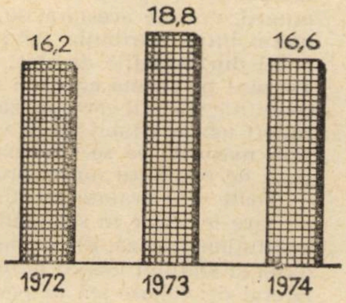

Utilaje și instalații necontractate din țară (Procente din necesar, la începutul fiecărui an).

Anumite neajunsuri în contractare sînt generate de faptul că, în unele cazuri, pentru utilaje sau instalații ce urmează a fi produse în țară nu se confirmă posibilitățile pe care s-a contat în momentul aprobării investiției. Aceasta se datorește modului defectuos în care unele întreprinderi constructoare de mașini au fost consultate și pregătite să execute și să livreze la termen utilaje de valori mari și complexitate ridicată, ale căror tehnologii de fabricație au fost însușite cu întîrziere uneori și din cauza lipsei de capacitate și cadre calificate, ca și a unor greutăți în sincronizarea aprovizionării cu necesitățile producției.

Se mai mențin o serie de deficiențe și greutăți și în ceea ce privește respectarea termenelor stabilite pentru livrarea utilajelor de către furnizori. În ultimii ani s-au constatat cazuri de nerespectare a termenelor contractuale de livrare a utilajelor, care au afectat în special realizarea investițiilor la Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. În același timp, evoluția livrării utilajelor în cursul fiecărui an relevă existența unor deficiențe în modul de stabilire în contracte a termenelor de livrare a utilajelor, tendința de a se crea un vîrf de livrări în trimestrul IV (în ultimii ani circa 38% din livrările anuale), care face practic imposibilă montarea acestora în intervalul foarte scurt de timp ce rămîne pînă la finele anului.

Pentru evitarea unor asemenea neajunsuri furnizorii de utilaje ar trebui să manifeste mai multă responsabilitate față de respectarea termenelor de livrare și calitatea unor utilaje și mecanisme, realizarea programelor de investiții depinzînd într-o măsură însemnată de activitatea lor. Totodată, se impune și intensificarea preocupărilor constructorilor pentru asigurarea la termen a fronturilor de montaj, spre a evita situațiile cînd montarea unor utilaje a fost întîrziată din cauze care țin de activitatea lor.

COORDONATELE MAJORE ALE NOULUI SISTEM DE RETRIBUIRE

- **Echitate și cointeresare — atribute ale noii Legi a remunerării.**
- **Un act juridic atotcuprinzător, unitar, original.**
- **Un instrument legislativ ce unifică peste 200 acte normative.**

ZILELE TRECUTE, cel mai înalt for legislativ al țării, Marea Adunare Națională, a dezbătut și aprobat una dintre cele mai importante legi ale societății noastre : LEGEA RETRIBUIRII DUPĂ CANTITATEA ȘI CALITATEA MUNCII. Sinteză a unei vaste acțiuni desfășurate timp de aproape șase ani sub conducerea și îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, incluzînd experiența dobîndită în anii construcției socialiste, dezbătut în întreaga țară și îmbunătățit prin propunerile oamenilor muncii sau ale specialiștilor, acest act legislativ se înscrie în istoria noastră socialistă ca unul din momentele de o importanță deosebită. Totodată, prin conținutul și sfera sa de cuprindere, prin intensitatea implicațiilor sale social-economice, el poate fi considerat ca singurul act juridic de acest fel existent pe plan mondial. Și aceasta deoarece este vorba de un act juridic atotcuprinzător, care reglementează retribuția în toate domeniile de activitate dintr-o țară, *unitar*, cuprinzînd toate elementele esențiale ale retribuției, *original*, instituind un sistem de retribuire specific unei țări cu economie socialistă planificată, și care realizează o puternică *sistematizare* într-un domeniu capital al vieții sociale, unificînd într-un singur instrument legislativ un număr de peste două sute de hotărîri, instrucțiuni, circulare și precizări.

Reflectînd constanța preocupării pentru perfecționarea tuturor laturilor mecanismului vieții sociale, pentru promovarea și mai puternică a principiilor socialiste de muncă și repartiție, pentru aplicarea cît mai corectă a acestora la condițiile României, această originală operă legislativă demonstrează prin forța faptelor că preocuparea fundamentală a Partidului Comunist Român, esența politicii sale, a orînduirii noastre socialiste o constituie creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc, sporirea substanțială a veniturilor oamenilor muncii pe măsura dezvoltării economiei naționale, asigurarea condițiilor pentru manifestarea plenară a personalității umane. Practic, prin aplicarea acestei legi se asigură o puternică creștere a retribuției oamenilor muncii din toate domeniile de activitate ale societății. În primul rînd, în noile niveluri ale retribuției este inclusă majorarea generală de aproximativ 8%, care va contribui la creșterea pînă la sfîrșitul anului 1975 a veniturilor reale ale oamenilor muncii, care vor depăși prevederile cincinalului. În al doilea rînd, în unele cazuri, aceste niveluri includ creșterea retribuției ca urmare a stabilirii de noi raporturi între ramurile și subramurile economiei naționale, prin corectarea vechilor raporturi în maniera ridicării în ierarhie a unor ramuri, subramuri sau domenii de activitate. În al treilea rînd, noile niveluri conțin o creștere mai mare a retribuției operată la categoriile inferioare ale rețelelor. Nu de puține ori (cazul ramurilor textilă, poligrafie etc.) sînt luate în considerare, concomitent, toate cele trei modalități de creștere a nivelului retribuției.

Categoria economică de *retribuție* este considerată prin însăși cuprinsul legii, ca *acea parte din venitul național destinată consumului individual ce se repartizează în întregime celor ce muncesc, în raport cu cantitatea, calitatea și importanța social-economică a muncii prestate*. Ea asigură satisfacerea celor necesare traiului omului muncii și familiei sale, accesul la un grad tot mai înalt de cultură și civilizație, precum și reproducția forței de muncă, corespunzător cu nivelul de dezvoltare a societății. Ca atare, pentru a înțelege integral esența politicii partidului nostru în domeniul ridicării nivelului de trai al întregului popor, trebuie luat în considerare faptul că oamenii muncii și familiile lor beneficiază pe lîngă retribuția pentru muncă și de partea ce le revine din *fondul de consum* alocată de către stat pentru satisfacerea nevoilor sociale.

Noua Lege a remunerării are drept caracteristică principală *afirmarea principiilor socialiste de retribuire după cantitatea și calitatea muncii*. Exploatarea omului de către om fiind cu desăvîrșire desființată, în țara noastră nimănui nu-i este îngăduit să realizeze venituri pe seama însușirii muncii altora. Munca constituie o îndatorire de onoare a tuturor cetățenilor patriei. Pentru fiecare membru al societății noastre socialiste singura sursă de venit o constituie munca socială utilă depusă pentru sine și în folosul societății, retribuția primită de fiecare om al muncii fiind proporțională cu munca și contribuția adusă la dezvoltarea societății.

Pornind de la posibilitățile reale de care dispune în prezent societatea noastră pentru ridicarea nivelului de trai, actuala lege stabilește un *sistem de retribuire* adecvat, care asigură remunerarea în raport de contribuția adusă la crearea bunurilor materiale și spirituale necesare societății, urmărind totodată să evite apariția unor decalaje prea mari între veniturile individuale, a unor contraste nejustificate în nivelul de trai, ca și tendințele de nivelare a veniturilor provenite din muncă. Prin aceasta, legea integrează organic în substanța sa echitatea în retribuție și cointeresarea materială a celor ce muncesc pentru obținerea de rezultate tot mai bune în activitatea pe care o desfășoară, pentru ridicarea permanentă a pregătirii lor profesionale și stimularea progresului tehnico-științific. Interdependența strînsă între realizările obținute în muncă și venituri este din plin vizibilă într-o serie de elemente noi aduse de noua lege, cum este cazul creșterii rolului stimulativ al premierii anuale din beneficii prin diferențierea gratificațiilor astfel încît fruntașii în producție să poată primi gratificații mai mari decît cele stabilite pentru restul personalului. Pornind de la o realitate evidentă — faptul că există deosebiri între ramuri, subramuri și activități în ceea ce privește importanța lor pentru dezvoltarea societății — noua lege procedează totodată la stabilirea unor raporturi obiective între nivelurile retribuției, operînd acolo unde este cazul, corecturile necesare. Se asigură astfel o apropiere a veniturilor oamenilor muncii din diferitele sectoare de activitate (ca de pildă ale celor ocupați în agricultură de cele ale celor ocupați în alte ramuri, în special în industrie) ca și sporirea retribuției în funcție de importanța socială a activității (cum este cazul personalului ocupat în învățămînt, ocrotirea sănătății etc.).

O atenție deosebită este acordată folosirii celor mai corespunzătoare forme de măsurare a muncii și de retribuire, ținînd seama de specificul activității din fiecare unitate, în vederea stimulării obținerii unor rezultate cît mai bune. În acest sens legea stipulează de pildă : generalizarea posibilității utilizării formei de retribuire în acord global în toate ramurile și pentru toate categoriile de personal ale unor unități; introducerea funcției de subinginer în toate ramurile economiei naționale ; reducerea considerabilă a numărului funcțiilor tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de pază și de deservire etc.

Dar caracteristica principală a noii legi o constituie faptul că ea reprezintă o *ilustrare a aplicării concrete a principiilor eticii și echității socialiste în politica de remunerare a muncii*. Prin modul în care este conceput, noul sistem de retribuire stabilește asemenea proporții între veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii încît acestea să corespundă cît mai deplin cerințelor echității socialiste. Se urmărește totodată realizarea unui raport cît mai corespunzător între veniturile mici și veniturile mari, asigurîndu-se satisfacerea necesităților sporite ale tuturor cetățenilor. Luîndu-se în considerare nivelul de dezvoltare a economiei, de pregătire profesională și de cultură a oamenilor muncii, nevoile acestora, se consideră că, actualmente, raportul optim între retribuția netă maximă și cea minimă, la personalul din unitățile de stat, este de aproximativ șase. El a fost asigurat pe seama creșterii mai puternice a veniturilor mici, în condițiile sporirii corespunzătoare a veniturilor mari, dar într-un raport mai echitabil, și se va menține în cincinalele viitoare prin măsurile ce se vor lua pentru majorarea diferitelor categorii de retribuții nu cu precădere, ci în aceeași proporție.

Toate cele arătate constituie cîteva dintre multiplele mutații pe care le aduce în sistemul de retribuire noua legislație care-l instituționalizează. Ele demonstrează că în centrul politicii partidului și statului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate stă în permanență omul, satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea nestăvilită a personalității umane. Iar perfecționarea sistemului de retribuire este chemată să facă cît mai ușor posibilă împlinirea acestui măreț deziderat.

Iulian BĂDIN

În scopul precizării unor prevederi ale Legii retribuției după cantitatea și calitatea muncii, începînd cu numărul viitor al revistei, vom publica răspunsuri la întrebările cititorilor și consultații cerute de compartimentele de specialitate din unitățile economice.

COMERȚUL ȘI COOPERAREA CU STATELE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

SCHIMBURILE COMERCIALE și cooperarea economică și tehnică a țării noastre cu țările în curs de dezvoltare — grupă de țări din care face parte și România — au evoluat pe o linie continuu ascendentă.

Pornind de la realitățile timpurilor noastre, cînd o serie de țări din Asia, Africa și America Latină au pășit pe calea unei dezvoltări independente a economiilor lor naționale, a punerii în valoare a resurselor naturale de care dispun, a dezvoltării unor ramuri industriale (industria extractivă și prelucrătoare a materiilor prime, industria alimentară, industria ușoară, industria energetică, siderurgică și a construcțiilor de mașini, agricultura, transporturile) și avînd în vedere dezvoltarea impetuoasă și multilaterală a României socialiste, putem aprecia posibilitățile largi de dezvoltare a relațiilor între aceste țări.

Istoricele vizite făcute de președintele Nicolae Ceaușescu în anul 1972 în țări africane (Algeria, Republica Africa Centrală, Republica Populară Congo, Zair, Tanzania, Sudan și Republica Arabă Egipt) și în țări ale Americii Latine (Cuba. Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador, Peru), precum și vizitele în România făcute de șefii unor state din aceste zone, au pus bazele unei cooperări economice ample, reciproc avantajoase și de lungă durată, dînd un impuls nou relațiilor economice existente cu aceste țări.

Referindu-se la perspectivele relațiilor României cu țările în curs de dezvoltare, președintele Nicolae Ceaușescu arăta în cuvîntarea rostită în luna mai a.c. la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale : „O atenție deosebită trebuie să acordăm cooperării cu țările în curs de dezvoltare... Aceasta are și o mare importanță politică pentru afirmarea principiilor și relațiilor noi pe arena mondială, pentru instaurarea unor raporturi de echitate între statele lumii“.

În ceea ce privește aria geografică a schimburilor noastre comerciale cu țările în curs de dezvoltare este de menționat faptul că în afară de vechii parteneri comerciali cum sînt : India, Brazilia, Sri Lanka, Republica Arabă Egipt, Ghana, Cipru, Iranul, Libanul, Siria și Turcia, țara noastră a extins schimburile sale comerciale cu numeroase țări din Asia, Africa și America Latină și în special cu : Irak, Iordania, Yemen, Arabia Saudită, Kuweit, Emiratele Arabe, Pakistan, Thailanda, Singapore, Indonezia, Algeria, Maroc, Tunisia, Guineea, Libia, Nigeria, Sudan, Etiopia, Republica Africa Centrală, Tanzania, Zambia, Kenya, Zair, Republica Congo, Republica Malgașă, Peru, Chile, Argentina, Uruguay, Venezuela, Columbia, Haiti. În majoritatea acestor țări, România a deschis agenții comerciale permanente.

Comerțul exterior al R.S.R. cu țările din Asia, Africa și America Latină a evoluat în perioada 1965—1973 conform datelor din tabel nr. 1 :

Rezultă că în perioada 1965—1973 volumul comerțului exterior al R. S. România în aceste țări a crescut de peste 4 ori. Dintre țările în curs de dezvoltare care au avut o participare mai importantă în 1973 la comerțul exterior al României menționăm : Iranul (16,7%), Libia (12%), Republica Arabă Egipt, (8,5%), Libanul (7,8%) și India (7,7), după care urmează : Algeria, Turcia, Brazilia, Siria, Sudanul, Argentina, Sri Lanka.

Prezentăm principalele țări din Asia, Africa și America Latină care au efectuat schimburi comerciale regulate cu România(vezi tabel nr. 2).

Din totalul exporturilor, peste 50 la sută reprezintă mașini și utilaje, produsele chimice și mărfuri industriale de larg consum, în timp ce la import materiile prime minerale, combustibilii, materiile prime vegetale și animale dețin în medie 70%. Totodată, se constată o ușoară scădere a importurilor de materii prime vegetale și animale și o creștere a importurilor de mașini și utilaje din țările Asiei, Africii și Americii Latine pe măsură ce aceste țări își creează o industrie proprie modernă. Structura schimburilor comerciale ale țării noastre cu țărle din aceste zone geografice variază de la o țară la alta, în funcție de posibilitățile și nevoile acestora, precum și de amplasamentul lor.

Astfel, în Iran țara noastră exportă mașini pentru prelucrarea metalelor, utilaje electrotehnice, tractoare și mașini agricole, vagoane de mărfuri, laminate de metale feroase, țevi, cherestea de rășinoase, hîrtie, unt și importă autobuze, țiței, bumbac, țesături de lînă. Schimburile comerciale cu Iranul au cunoscut o amplă dezvoltare datorită acțiunilor de cooperare care sînt în curs de desfășurare.

În Republica Arabă Egipt, România exportă mașini pentru tăierea metalelor, utilaje energetice, utilaje electrotehnice, utilaje miniere, tractoare, produse petroliere, sodă calcinată, sodă caustică, carbid, îngrășăminte, cauciuc sintetic, anvelope, ciment, cherestea de rășinoase și de fag și importă bumbac fibră, orez, țesături de bumbac, cocs metalurgic, alte produse. Volumul schimburilor comerciale va înregistra o sensibilă creștere pe măsură ce se vor realiza acțiunile de cooperare din domeniul îngrășămintelor chimice, construcțiilor de mașini și industriei extractive.

În ultimii zece ani, schimburile comerciale cu Libanul au înregistrat o puternică creștere, această țară ajungînd să dețină locul trei în cadrul schimburilor cu țările din Asia, Africa și America Latină. România exportă în Liban mașini și utilaje, laminate de metale feroase, țevi, îngrășăminte, ciment, cherestea de rășinoase și de fag, lemn rotund, hîrtie, porumb, bovine și ovine, carne și produse din carne, unt, brînză, ouă și importă bumbac, carton, piei brute, citrice și alte produse.

Deși influențate de închiderea canalului de Suez, schimburile de mărfuri cu India continuă să se desfășoare într-un mod satisfăcător. România exportă în India utilaj petrolier, rulmenți, tractoare, uleiuri minerale, țevi, sodă calcinată, sodă caustică, îngrășăminte și importă din această țară minereu de fier, fero-aliaje, mică, piei brute, făinuri proteice, saci de iută, cafea, piper, țesături de bumbac, țesături de lînă.

Începînd din anii 1964—1965, schimburile comerciale s-au dezvoltat și cu Algeria, ajungînd în 1973 la un volum de 163 milioane lei valută. România exportă în Algeria utilaj energetic, utilaj petrolier, material lemnos și importă minereu de fier, țiței, concentrat de apatită, măsline, vin, citrice.

În Libia, România exportă tractoare și mașini agricole, ciment, geamuri, plăci de faianță, cherestea, țesături de bumbac, de lînă sau mătase, încălțăminte de piele, confecții, textile, ouă și importă țiței.

Din Argentina, România importă tananți, piei brute și exportă în această țară utilaj petrolier și sodă calcinată.

Din Brazilia, România importă minereu de fier, tananți, fibră de sizal, bumbac fibră, cafea, cacao și exportă în această țară utilaj energetic, utilaj petrolier, tractoare, mașini-unelte, sodă calcinată, polietilenă, ciment și alte produse.

În Turcia, România exportă mașini pentru tăierea metalelor, utilaj electrotehnic, uleiuri minerale, sodă calcinată, polietilenă, ciment și alte produse.

În Turcia, România exportă mașini pentru tăierea metalelor, utilaj electrotehnic, uleiuri minerale, sodă calcinată, sodă caustică, polietilenă, geamuri, hîrtie și importă din această țară tananți, bumbac, citrice, fructe uscate, măsline, alune, țesături de bumbac și alte produse.

Cooperarea cu țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină are loc pe baze reciproc avantajoase în special pentru dezvoltarea industriei și a altor sectoare economice ale acestor țări și pentru punerea în valoare a resurselor naturale existente, prin construirea de către România de obiective industriale, prin participarea la prospecțiuni și explorări miniere și petroliere, organizarea de culturi agricole, precum și prin acordarea de

	1965	197o	1971	1972	1973
Milioane lei valuta	787,6	1887,9	1937,4	2521,1	3229,4
Procentul față de volumul total al comerțului exterior	6,o	8,2	7,9	8,7	9,o

Tabelul nr. 1. — Evoluția comerțului exterior al României cu țările din Asia, Africa și America Latină

	1965		197o		1971		1972		1973	
	Exp.	Imp.	Exp.	Imp.	Exp.	Imp.	Exp.	Imp.	Exp.	Imp.
T O T A L	345,5	327,5	964,o	576,5	87o,5	68o,8	1o89,1	881,3	1241,o	945,1
din care:										
Algeria	1,o	5,2	51,8	26,4	35,3	59,0	63,1	126,3	89,7	73,o
Argentina	6,7	6,7	1,i	54,9	1o,1	37,1	12,8	61,o	3,7	17,1
Brazilia	27,2	3o,5	34,9	31,1	2o,4	36,2	15,8	14,7	18,6	53,o
R.A.Egipt	1o1,8	1o4,5	138,8	112,3	116,5	9o,8	172,3	143,3	163,5	111,6
India	4o,5	52,9	96,1	91,7	85,6	113,5	1o1,7	1o1,1	131,2	115,6
Iran	3,7	3,4	2oo,6	148,6	16o,7	186,1	164,8	189,o	246,o	29o,8
Liban	47,2	5,4	1o5,4	9,2	167,6	9,0	233,6	35,6	235,6	16.8
Libia	19,o	-	87,2	-	83,6	13,o	96,o	83,2	221,1	167,9
Sri Lanka	11,o	23,o	12,6	4,8	14,8	5,7	9,3	13,1	2,4	8,3
Sudan	12,8	9,4	24,7	13,6	2o,o	33,6	29,3	7,9	47,1	15,1
Siria	46,2	58,3	18,1	5,8	17,o	7,o	18,4	9,7	41,9	26,1
Turcia	18,6	16,8	55,2	18,2	22,2	27,6	15,8	48,9	4o,2	49,8

Tabelul 2. — Dinamica schimburilor comerciale cu principalii parteneri din Asia, Africa și America Latină (în milioane lei valută).

asistență tehnică și trimiterea de specialiști în diferite domenii de activitate.

Relațiile de cooperare ale R. S. România cu țările în curs de dezvoltare se desfășoară pe baza acordurilor de cooperare economică, industrială și tehnică. Pînă în prezent au fost încheiate astfel de acorduri cu 38 de țări în curs de dezvoltare.

În majoritatea acordurilor încheiate, s-a prevăzut constituirea de comisii mixte cărora le revine rolul de a stabili principalele domenii de cooperare, de a examina periodic propunerile de cooperare ale părților, de a crea condiții pentru executarea proiectelor respective și de a urmări punerea lor în aplicare.

În cadrul unor comisii mixte de cooperare s-au constituit, ca organe ajutătoare, sub-comitete tehnice mixte sau grupe de lucru de specialitate, creîndu-se astfel posibilitatea unei examinări mai aprofundate a posibilităților de cooperare economică, industrială și tehnică în diferite ramuri și a măsurilor practice pentru realizarea cooperării.

Corespunzător principiilor care stau la baza relațiilor economice ale R. S. România cu alte state, cooperarea economică și tehnică cu țările în curs de dezvoltare se realizează sub următoarele forme :

1. Construirea de către R. S. România de obiective economice și noi capacități de producție în industrie, îndeosebi în cea extractivă, precum și în alte ramuri, prin participarea părții române cu instalații și utilaje, documentații și asistență tehnică, eventual și cu forță de muncă, rambursarea contribuției părții române urmînd a se face prin livrări din produsele obținute sau cu alte mărfuri convenite, îndeosebi materii prime importante.

Pînă în prezent, s-au încheiat astfel de acțiuni de cooperare cu Algeria (lucrări de prospectare și explorare), Zambia (lucrări de explorare), Iran (livrarea unei instalații de flotație și a fabricii de tractoare de la Tabriz), Republica Arabă Egipt (deschiderea unei mine de fosfați și punerea în funcțiune a instalației de preparare de la Hamrawein), Siria (executarea de cercetări și livrarea de utilaje și asistență tehnică pentru exploatarea unor zăcăminte de fosfați), Yemen (executarea de proiecte și livrarea de utilaje și asistență tehnică), Tunis (punerea în exploatare a zăcămîntului de fosfați M'Rata), India (construirea unui complex de industrializarea lemnului).

2. Participarea la societăți mixte de producție avînd ca obiect realizarea unor obiective economice și comercializarea produselor obținute. La astfel de societăți — care sînt supuse legilor țărilor pe teritoriul cărora iau ființă — partea română participă cu capital în natură (echipamente industriale, know-how, asistență și documentare tehnică etc), sau în numerar, la conducere, administrare și beneficii.

De regulă, societățile mixte de producție cu sediul în străinătate se constituie cu un capital redus care reprezintă 20—30% din valoarea totală a investiției, iar restul necesarului de fonduri se asigură prin credite acordate de furnizorii externi de echipamente industriale, utilaje, materiale etc.

Pînă în prezent au fost înființate în țări în curs de dezvoltare cu participarea unor întreprinderi sau organizații economice românești un număr de 14 societăți mixte de producție din care 7 pentru cercetări, explorări și exploatări miniere (GOEMIN — Chile ; ANTAMINA — Peru ; KMIL — Kenya ; BRPM — Maroc; GEOMET — Iran ; BENSAMINCG — Tanzania, MOCAMBO — Zambia), 4 pentru exploatarea, industrializarea și comercializarea lemnului (SEROMWOOD și NIROWI în Nigeria și LOROMBOIS și CAROMBOIS în Republica Africa Centrală) ; una pentru fabricarea de mașini-unelte (ANDINAS — Peru) ; una pentru industria textilă (RONITEX — Nigeria) și una pentru cultura bumbacului (SOMCAROM — Republica Africa Centrală).

De asemenea, a fost înființată o societate mixtă de engeneering în domeniul construcțiilor (ARCOMAR — Maroc), precum și trei societăți în Liban pentru comercializarea produselor românești și anume : SOCOMEX — pentru mașini-unelte ; PRODACO — pentru produse alimentare și animale vii ; MEROL — pentru uleiuri minerale.

3. Constituirea în străinătate de societăți comerciale cu capital 100% românesc, prin care se realizează un contact nemijlocit cu piața respectivă, reclamă comercială și service-ul necesar.

O astfel de societate s-a constituit în anul 1971, la Kinshasa — Zair de către întreprinderea română de comerț exterior UNIVERSAL TRACTOR.

Obiectul societății este importul în Zair și vînzarea în această țară de autovehicule, tractoare, mașini agricole sau industriale, mașini-unelte, mașini și utilaje pentru construcții, echipament forestier, buldozere, echipament rutier și alte produse industriale de fabricație românească.

4. Modernizarea unor capacități de producție existente la care partea română participă cu tehnologia și asistența tehnică, cu plata prin produse obținute în obiectivul respectiv.

O astfel de cooperare s-a realizat în India în domeniul preparării și semifinisării pieilor. Partea română a pus la dispoziție tehnologia și specialiștii săi cu plata prin piei semifinite necesare economiei noastre naționale.

Această formă de cooperare vine în întîmpinarea dorințelor manifestate de unele țări în curs de dezvoltare, de a îmbunătăți structura exporturilor acestora, prin creșterea ponderii produselor finite sau semifinite în detrimentul exportului de materii prime.

Cooperarea economică și tehnică cu țările în curs de dezvoltare poate fi facilitată prin înființarea în aceste țări de birouri tehnice, trimiterea de specialiști români pentru acordarea de asistență tehnică în diferite domenii, executarea de lucrări de consulting etc.

În prezent, este în funcțiune în Zambia un birou tehnic pentru prospecțiuni și explorări miniere.

Trimiterea temporară în țări în curs de dezvoltare de specialiști români în calitate de consilieri, cercetători științifici, proiectanți, tehnicieni etc, pentru a lucra nemijlocit în întreprinderi și instituții precum și primirea în țara noastră de studenți din aceste țări, a contribuit la lărgirea legăturilor cu țările respective, creînd premise favorabile pentru o coopeparare trainică. În acest scop a fost înființat la București, Centrul Comun ONUDI — România ce acordă asistență tehnică sub cele mai diverse forme pentru realizarea programelor de dezvoltare în țările lumii a treia.

De asemenea, în anul 1972 a fost constituită cu participarea ROMCONSULT, prima societate mixtă de consulting cu sediul la Frankfurt — R.F.G., avînd ca obiect executarea de lucrări de consulting pentru țări în curs de dezvoltare.

Bunele relații politice ale R. S. România cu țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină, trecerea de către acestea la punerea în aplicare a unor ample programe de dezvoltare economico-socială, precum și sporirea continuă a posibilităților țării noastre de participare la diviziunea internațională a muncii, constituie premise favorabile pentru extinderea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare, pe baza principiilor respectării independenței, suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

N. MĂNESCU

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

COMPARTIMENTELE DE ORGANIZARE

— Preocupări și rezultate —

ANALIZA ÎN DINAMICĂ a modului de realizare a funcției de organizare în unitățile industriale — pe baza unor analize complexe efectuate în întreprinderi și centrale și a mai multor anchete — a permis evidențierea aportului în continuă creștere pe care organizarea îl are la dezvoltarea în ritm rapid a economiei naționale. Totodată, studiile efectuate au relevat principalele caracteristici și rezerve manifestate în conceperea și realizarea organizării și au dat posibilitatea formulării unor modalități de perfecționare.

Gamă largă de activități și metode

PENTRU actualul stadiu de dezvoltare al unităților industriale românești este caracteristică utilizarea de către compartimentele de organizare a unei game largi de modalități pentru realizarea atribuțiilor ce le sînt circumscrise. Între acestea menționăm, în primul rînd, **elaborarea studiilor de organizare,** cărora li se afectează o parte apreciabilă din bugetul de timp al compartimentelor de specialitate, la care se recurge îndeosebi pentru soluționarea unor probleme de mare complexitate, care reclamă folosirea unor tehnici mai rafinante și temeinice analize. Concomitent, pentru rezolvarea unor probleme mai „mărunte" dar care necesită cunoștințe de specialitate, se intervine din ce în ce mai des în ultimii ani prin intermediul **măsurilor organizatorice.** Elementul nou care a început să se manifeste în unitățile industriale în ultimul timp, determinat de creșterea ponderii acestui tip de activitate organizatorică, este rezervarea în acest scop de la începutul anului, a unei părți din bugetul de timp al compartimentului.

În structura activităților efectuate de compartimentul de organizare, o pondere importantă o deține și acordarea **asistenței de spespecialitate** altor compartimente sau cadrelor de conducere în vederea soluționării unor probleme care implică temeinice cunoștințe organizatorice. De remarcat că în numeroase unități industriale se amplifică folosirea acestui tip de activitate organizatorică ca urmare a sporirii eficienței și prestigiului compartimentului de organizare.

Modalitățile prezentate se utilizează atît de compartimentele de organizare din centrale industriale cît și de cele din întreprinderi. Specific centralelor este însă ponderea mai mare a activității de difuzare a metodelor și experienței valoroase dobîndite în întreprinderile componente. Acestea, în colaborare cu ministerul cărora le sînt subordonate, asigură generalizarea celor mai bune rezultate prin intermediul **caietelor selective.** Printre unitățile care s-au remarcat din acest punct de vedere menționăm Centrala industrială de tractoare și mașini agricole Brașov, Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei București, Centrala industriei sticlei și ceramicii fine București etc.

Diversificarea modalităților de promovare a organizării este însoțită frecvent, atît de lărgirea sferei aspectelor care formează obiectul activității de organizare, cît și de folosirea crescîndă a unui instrumentar multidisciplinar. Din ce în ce mai frecvent, alături de activitatea de producție, compartimentul de organizare se ocupă și de activități de cercetare-dezvoltare, desfacere, aprovizionare etc., folosind pentru elaborarea soluțiilor organizatorice metode economice, matematice, sociologice etc. Din acest punct de vedere se evidențiază compartimentele de organizare din Centrala de fire și fibre sintetice Săvinești, Uzina „Tehnometal", Timișoara, Întreprinderea „Dacia" din București și altele, care au o componență multidisciplinară.

Organizare corectivă și profilactică

O ALTĂ caracteristică esențială a activității desfășurate de compartimentele de organizare din unitățile industriale, este concentrarea lor îndeosebi asupra elaborării de **raționalizări organizatorice.** În majoritatea acestora, situație similară celei existente și în alte țări, activitatea de organizare are în ve-

CUM CONDUCEM

Triunghiul competență — corectitudine-creativitate

EXISTĂ numeroase încercări de definire și grupare a calităților pe care trebuie să le aibă cadrele de conducere pentru a-și îndeplini cu succes atribuțiile ce le sînt încredințate. În ceea ce ne privește, considerăm că cele mai importante dintre acestea sînt următoarele trei : competență — *capacitatea de a formula corect problemele pe care le ridică rezolvarea obiectivelor asumate și de a cunoaște, elabora, alege și adopta soluțiile cele mai adecvate obiectivelor respective;* corectitudine — *atașamentul față de obiectivele colectivului, definit prin puterea de a acorda prioritate acestora în fața celor personale ;* creativitate — *angajamentul față de nou, adică capacitatea de asumare a riscurilor legate de incertitudinea, mai mică sau mai mare, a rezultatelor ce pot fi obținute prin adoptarea unor soluții noi la probleme vechi, a unor soluții vechi la probleme noi, sau, amîndouă. Ar fi bine să avem numai conducători foarte competenți, foarte corecți și foarte inovatori. Credem însă că mulțimea combinațiilor dimensiunilor celor trei calități are o distribuție de tip Gauss. Ca extreme, se degajă opt tipuri fundamentale :*

1. Competentul-corect-inovator. *Este un conducător care cunoaște bine puterea diferitelor metode și tehnici de acțiune puse la dispoziție de știință, are capacitatea de a sesiza consecințele pe care le-ar avea adoptarea fiecărei metode în parte în fiecare situație concretă cu care este confruntat. Criteriul principal după care alege soluțiile îl constituie corespondența între acestea și obiectivele ce-i sînt încredințate în calitatea lui de conducător. Are curajul de a adopta și soluții care n-au fost încă verificate printr-o îndelungă utilizare anterioară și, în cele mai multe cazuri, reușește. Este* conducătorul perfect.

2. Competentul-corect-neinovator. *Cunoaște soluțiile ce pot fi adoptate la rezolvarea problemelor cu care este confruntat. Dintre acestea o alege pe cea care corespunde cel mai bine obiectivelor asumate, cu condiția ca aceasta să fi fost verificată prin utilizarea ei anterioară de către el sau altcineva. Este* prudentul. *O unitate cu un astfel de conducător, de regulă, obține rezultate bune, dar nu deosebite.*

3. Competentul-incorect-neinovator. *Este un bun cunoscător al metodelor și tehnicilor de conducere, de acțiune. Știe pe care și cum s-o aplice. Dintre soluțiile verificate deja, o adoptă pe aceea care, asigurînd realizarea, la limita inferioară, a obiectivelor organizației, îi aduce maximum de avantaje personale. Este* oportunistul *tipic. Este foarte primejdios pentru tipul 5 și, în general, este cel mai puternic dușman al inovației.*

4. Competentul-incorect-inovator. *Aplică soluțiile noi, dar cu prioritate pe cele care-i aduc lui avantaje. Competent fiind, este greu să greșească, mai exact, să fie prins greșind. Cei din această categorie se atrag puternic între ei.*

5. Incompetentul-corect-inovator. *Nu cunoaște nici toate soluțiile existente (necesare pentru funcția lui), nici toate consecințele adoptării uneia sau alteia dintre soluțiile de care a auzit. Are o atitudine pozitivă față de soluțiile noi. Se poate înconjura de colaboratori competenți și atunci poate rivaliza cu tipul 1. Există însă primejdia ca aceștia să fie incorecți și atunci se apropie de tipul 7. Este o categorie instabilă : se transformă repede în mediocri sau perfecți.*

6. Incompetentul-corect-neinovator. *Nu pricepe și este și fricos. Din bagajul redus de soluții pe care-l posedă și l-a mai folosit, o adoptă pe cea mai corectă. Sînt conducătorii unităților care nu-și îndeplinesc planul, dar nici nu li se poate reproșa vreo greșeală. Îl putem caracteriza, pe scurt, ca* mediocru.

7. Incompetentul-incorect-inovator. *Nu pricepe, este necinstit, dar nu este fricos. Culege noutăți de peste tot, urmărind să-și facă din asta un titlu de glorie și o sursă de cîștiguri personale. Este prin excelență un* demagog al inovației. *Greșește, recunoaște, dar pune totul pe seama inovației, a necesității de a face față noului.*

8. Incompetentul-incorect-neinovator. *Este conducător din întîmplare sau, mai exact datorită acțiunii nepotismului și favoritismului. Supraviețuiește ca șef numai în calitate de subordonat al unui oportunist sau tot al unuia ca el. Toți ceilalți caută și reușesc să-l evite. În subordinea lui nu trăiește decît tot unul ca el.*

C. CONSTANTIN

dere în principal corijarea sau îmbunătățirea din punct de vedere organizatoric, a unor activități în curs de desfășurare. În mod corespunzător, organizarea pentru noile secții, produse și tehnologii, ocupă o pondere mai redusă sau era chiar inexistentă, în preocupările serviciilor și birourilor cu profil de organizare. Dintre întreprinderile investigate, astfel de situații s-au întîlnit la fabrica de medicamente „Biofarm" București, Uzina „Viscosa" Brăila, Întreprinderea „13 Decembrie" București etc.

Alături de asemenea unități există și întreprinderi în care organizarea viitoarelor compartimente sau a liniilor de fabricație pentru produsele noi reprezintă o parte apreciabilă în ansamblul activității compartimentelor de specialitate. Dintre unitățile care promovează această abordare organizatorică, mult mai eficientă întrucît raționalizează ex-ante, menționăm : „Autobuzul" București, „Tractorul" Brașov, Combinatul chimic Borzești etc.

La nivelul centralelor se constată aceeași situație, activitatea serviciilor de organizare avînd un caracter predominant curativ. Activitățile de organizare cu caracter profilactic sînt realizate mai frecvent în cadrul institutelor de proiectări – dintre care se remarcă Institutul de proiectare al industriei ușoare (I.P.I.U.) care, concomitent cu proiectarea constructivă și tehnologică, uneori realizează și proiectarea organizatorică, folosind diverse modalități cum ar fi planșa organizatorică.

În mod cert, atît la nivelul centralelor cît și al întreprinderilor, există serioase rezerve de îmbunătățire pe linia asigurării unor raporturi raționale între organizarea cu caracter profilactic și cea cu caracter curativ, astfel încît să se evite darea în funcțiune de noi capacități sau instituirea de noi compartimente organizate necorespunzător.

Cauze ale supraaglomerării informaționale

ASUPRA activității desfășurate de compartimentele de organizare își pun amprenta și numeroasele situații informaționale, care li se cer de către diverse organe din afara unităților industriale, manifestare a practicilor birocratice, care mai persistă și care au fost aspru criticate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și centrale [1]. În acest sens secretarul general al partidului sublinia că „practicile birocratice sînt încă puternic înrădăcinate și rețin de la activități concrete, de la activitățile productive o mare parte a aparatului atît central, cît și din întreprinderi și din alte unități".

Influența lor nefavorabilă asupra calității realizării atribuțiilor stabilite pentru aceste compartimente rezultă în principal din : a) timpul efectiv necesar întocmirii lor care diminuează în mod corespunzător fondul destinat realizării perfecționărilor organizatorice ; b) diminuarea randamentului personalului însărcinat cu realizarea lor ca urmare a fragmentării procesului de realizare a sarcinilor de organizare propriu-zise. Desigur că o mare parte din situațiile informaționale cerute sînt absolut necesare. Pe lîngă acestea, mai trebuie realizate și situații informaționale care sînt „pur informative", nefiind urmate de decizii și măsuri de natură să îmbunătățească activitatea.

Cauzele apreciabilelor solicitări de situații informaționale adresate compartimentelor de organizare sînt multiple. Din investigațiile efectuate a reieșit că acestea pot fi rezumate la cele cuprinse în tabelul nr. 1.

Cauzele cererii mari de informaţii	Opiniile şefilor compartimentelor de organizare		
	Intreprinderi	Centrale	Ministere
1. Numărul mare al organismelor care cer informaţii	1	1	1
2. Nearmonizarea cererii de informaţii din partea diverselor instituţii	1	2	2
3. Insuficiente competenţe şi responsabilităţi acordate unităţii pentru stabilirea şi modificarea mărimii şi structurii organizatorice, a sistemului informaţional etc.	2	3	3
4. Tendinţa unor instituţii de a cere informaţii pentru "informare" fără scop de fundamentare decizională	4	2	3
5. Numărul mare şi frecventa modificare a actelor normative	3	4	4
6. Grad redus de înregistrare, transmitere şi prelucrare mecanizată şi automatizată a informaţiilor	5	4	4
7. Necorelarea volumului şi frecvenţei cererii de informaţii cu dimensiunea aparatului de conducere al unităţii	5	4	4
8. Insuficienta autoritate acordată celor care lucrează în compartimentele de organizare	6	5	5

Tabelul nr. 1 — **Ierarhia cauzelor cererii mari de informații.**

Potrivit opiniei șefilor compartimentelor de organizare din 46 de întreprinderi și centrale, cea mai importantă dintre cauze este numărul mare al organismelor care au dreptul și posibilitatea să ceară informații, urmată îndeaproape de nearmonizarea cererii de informații.

Între aprecierile șefilor de compartimente din centrale și respectiv întreprinderi, nu se constată diferențe prea mari. Diferența cea mai marcantă se manifestă în aprecierea cauzei „tendința organelor superioare de a cere informații pentru informare" pe care cadrele din întreprinderi o apreciază ca fiind sensibil mai importantă.

Organizarea — atribuție a tuturor lucrătorilor

ÎN STRÎNSĂ legătură cu amplificarea conlucrării dintre conducerile întreprinderilor și centralelor și compartimentele profilate pe organizare, se manifestă și lărgirea colaborării dintre organizatori și ceilalți angajați în special sub forma colectivelor intercompartimentale.

O recentă cercetare de teren, din prima jumătate a anului 1974, a relevat, în comparație cu rezultatele anchetelor efectele în 1970 și 1972, o continuare a amplificării atragerii oamenilor muncii la realizarea acțiunilor de organizare, în special sub forma comisiilor pe probleme organizatorice *). Asemenea colective s-au instituit în aproape 90 % din cele 20 de întreprinderi și centrale examinate în această perioadă de noi – dintre care menționăm : „Progresul" Brăila, Întreprinderea de șuruburi Brașov, Întreprinderea de încălțăminte „Pionierul" București, Centrala industrială de hîrtie și celuloză Brăila, Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri București etc.

Concomitent cu extinderea folosirii colectivelor intercompartimentale, a sporit și participarea specialiștilor din afara compartimentului de organizare la efectuarea de studii organizatorice cuprinse în planul de activitate al acestuia. Personalul din secțiile de producție și din celelalte servicii ale unităților industriale au participat la realizarea a aproape 2/3 din studiile organizatorice, ceea ce reprezintă față de 1972 o creștere de peste 30 %.

Deși progresele obținute pe linia atragerii personalului din unitățile industriale la realizarea activităților organizatorice sînt evidente, demonstrînd fortificarea funcției „mobilizatoare" a compartimentelor de resort, există încă sensibile posibilități de progres, deoarece numărul lor se ridică la numai o zecime din personalul TESA din întreprinderile și centralele cercetate.

O expresie sintetică a rezervelor

DIN prezentarea principalelor caracteristici funcționale ale realizării funcției de organizare în întreprinderi și centrale, au rezultat atît progresele înregistrate în ultimii ani pe acest plan, cît și existența unor apreciabile rezerve de perfecționare. O expresie sintetică a mărimii acestor rezerve o reprezintă nivelul utilizării potențialului cadrelor din compartimentele de organizare ale celor 13 centrale și 33 de întreprinderi investigate de noi în ultimul an.

Conform evaluărilor șefilor serviciilor de organizare din aceste unităţi – 2/3 din cadrele cu pregătire superioară din cadrul compartimentelor de organizare din centrale şi aproape 60 % din ceilalţi componenţi utilizează mai puţin de 90 % din potenţialul lor, situaţie aproape identică cu cea din întreprinderi.

---

[1] Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea la consfătuirea cu activul de partid și de stat din ministere și centrale, în Scînteia, nr. 9839, 1974.

În mod firesc, prima întrebare care se ridică în această situaţie este : care cauze determină nefolosirea într-o asemenea proporţie a potenţialului componenţilor compartimentelor de organizare din centrale şi întreprinderi ? Cercetările efectuate ne-au dus la identificarea mai multor elemente care au fost supuse aprecierii şefilor compartimentelor de organizare. Sintetic rezultatul opţiunilor efectuate de aceştia este prezentat în tabelul nr. 2. După cum se poate observa din lectura datelor cuprinse în acest tabel, pe primul plan se situează trei categorii de cauze: pregătirea insuficientă a acţiunilor de organizare, rezistenţa la schimbări a celorlalţi angajaţi, cunoaşterea insuficientă de către masă angajaţilor a posibilităţilor de îmbunătăţire a activităţii şi de creştere a eficienţei oferite de organizare. Această categorie de cauze deşi se manifesta mai puţin intens decît în anii precedenţi, denotă existenţa unor substanţiale rezerve de îmbunătăţire a activităţii, atît pentru conducerile unităţilor industriale, cît şi pentru şefii compartimentelor de organizare, în special sub raportul planificării şi organizării acţiunilor întreprinse.

Elementele oferite de investigarea cauzelor care împietează asupra valorificării potenţialului organizatorilor din unităţile industriale sînt de natură să contureze tabloul principalelor aspecte funcţionale caracteristice dezvoltării activităţii de organizare în întreprinderi şi centrale industriale şi să ofere suportul necesar găsirii unor modalităţi de perfecţionare în continuare a acestui domeniu pe baza aplicării orientărilor strategice cuprinse în documentele de partid şi de stat.

Ovidiu NICOLESCU

Tabelul nr. 2 — **Cauzele care determină folosirea incompletă a potenţialului personalului din compartimentul de organizare.**

	Ierarhizarea cauzelor în funcţie de opţiunile cadrelor chestionate din:		
	Intreprinderi	Centrale	Total unităţi
1. Insuficient personal pregătit corespunzător în domeniul organizării	1	4	1
2. Pregătirea insuficientă a acţiunilor de organizare	2	4	1
3. Insuficienta cointeresare a celorlalţi angajaţi în conceperea şi realizarea acţiunilor de perfecţionare organizatorică	2	2	1
4. Insuficienta cointeresare a unităţii în angajarea de masive perfecţionări organizatorice	4	1	1
5. Rezistenţa la schimbări organizatorice a celorlalţi angajaţi ai unităţii	3	2	2
6. Cunoaşterea insuficientă de către masa angajaţilor a posibilităţilor de îmbunătăţire a rezultatelor pe seama perfecţionării	3	2	2
7. Insuficienta cointeresare materială şi morală şi stimulare a personalului compartimentelor de organizare	3	4	3
8. Rezistenţa la schimbări organizatorice a cadrelor de conducere din unităţi	4	1	3
9. Sprijinul insuficient acordat de conducerea unităţilor compartimentului de organizare	5	4	4
10. Absenţa pentru compartimentul de organizare a unor obiective şi sarcini riguros stabilite	4	5	4
11. Frecventele schimbări în ceea ce priveşte personalul şi orientarea activităţii compartimentului de organizare	4	6	4
12. Amploarea raporturilor statistice şi a altor situaţii cerute compartimentului de organizare	4	6	4
13. Insuficienţa materialului documentar	6	7	5

---

*) Comisiile pe probleme au fost create ca urmare a Hotărîrii Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1973.

STRATEGIE ŞI ACŢIUNE

Cum putem face faţă înnoirii produselor

ASTĂZI, ritmul tot mai accelerat în care au loc schimbările din sfera nevoilor sau din domeniul tehnologic, economic şi social-cultural, face ca atenţia conducerilor de întreprinderi să se concentreze tot mai mult spre produs. Obţinerea unui plus de randament prin combinarea cît mai avantajoasă a factorilor de producţie nu mai este singurul criteriu de caracterizare a eficacităţii conducătorului de întreprindere, înnoirea produselor, condiţionînd tot mai mult obţinerea şi dimensiunea rentabilităţii. Şi aceasta deoarece noile produse se definesc, în primul rînd, printr-o sporită capacitate de satisfacere a nevoilor consumatorilor la un cost de producţie neschimbat sau mai mic decît cel al vechilor produse.

Strategia de produs, judicios concepută, reprezintă punctul cheie al strategiei globale, ea permiţînd progresul şi adaptarea constantă a întreprinderii. În proiectarea acesteia o importanţă deosebită o are funcţiunea de cercetare dezvoltare, ea avînd în principal menirea de a-i asigura întreprinderii o bază de cunoştinţe suficient de polivalentă pentru a-i permite să-şi orienteze strategia spre căile de creativitate cele mai rentabile, ţinînd cont de domeniul său de activitate şi de resursele de care dispune, ca şi rolul de a o pregăti şi face capabilă să realizeze inovaţii printr-o valorizare cît mai rapidă şi eficientă a efortului de cercetare.

Atunci cînd ia decizia de a consacra anumite eforturi activităţii de cercetare-dezvoltare, pentru a-şi proiecta o substrategie adecvată capabilă să se integreze eficient în strategia de ansamblu, conducerea întreprinderii trebuie să ia în considerare trei elemente fundamentale :

a) Dacă potenţialul uman, material şi financiar de care dispune îi permite să minimizeze riscurile tehnice şi comerciale pe care le implică proiectul de cercetare-dezvoltare.

b) Dacă există o coordonare judicioasă între diferitele activităţi care concură la realizarea noilor produse astfel încît durata între lansarea proiectului în laborator şi sosirea produsului pe piaţă să fie redusă la minimum.

c) Dacă criteriul rentabilităţii este satisfăcut.

De îndată ce este admisă oportunitatea eforturilor în cercetare-dezvoltare, se impune să fie pus la punct, la nivel de conducere, un proces decizional adecvat. El are menirea să asigure o coerenţă şi eficienţă maximă ansamblului de subactivităţi succesive implicate în procesul de înnoire a gamei de produse, prin precizarea strictă a responsabilităţilor, asigurînd astfel identitatea necesară în luarea deciziilor.

Importanţa deosebită care revine economistului în actul de conducere a activităţii de cercetare-dezvoltare nu trebuie disimulată. Metoda sa „sistemică“ îl face indispensabil şi principal „actor“ în fazele de :

- definire a obiectivelor şi precizare a mijloacelor disponibile ;
- organizare a adaptării mijloacelor la scopurile urmărite ;
- integrarea eficientă a substrategiei de cercetare-dezvoltare în strategia de ansamblu a întreprinderii ;
- supraveghere a economisirii resurselor.

Pe scurt, economistul joacă în cercetare-dezvoltare rolul unui „strateg“ veghind la repartizarea judicioasă a resurselor disponibile astfel încît să fie realizate cît mai eficient obiectivele întreprinderii, propunînd celorlalţi specialişti angajaţi în această activitate nu numai sarcini precise ci şi sensul general al eforturilor.

În procesul de stăpînire a înnoirilor, în care orice unitate economică trebuie să se angajeze, impulsionarea activităţii de cercetare-dezvoltare este o condiţie necesară. Ea satisface cerinţele în măsura în care acţionînd concertat cu celelalte funcţiuni ale întreprinderii, realizează efectiv şi eficient adaptarea, stăpînirea eficientă a schimbărilor.

I. B.

Argumente pentru o nouă ordine economică

EVOLUŢII ÎN CONCEPTUL DE ORDINE ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ

INSTAURAREA unei noi ordini economice internaţionale tinde să devină o problemă centrală în jurul căreia gravitează preocupările majore din sfera relaţiilor economice internaţionale. Sînt incluse aici asemenea aspecte ca : restructurarea mecanismului comercial internaţional, reforma sistemului monetar, reaşezarea pe baze noi a relaţiilor financiare, lichidarea subdezvoltării şi a decalajelor economice, rezolvarea situaţiei actuale din domeniul materiilor prime şi al resurselor energetice, dezvoltarea unor forme avansate de cooperare economică în producţie şi tehnologie, găsirea de soluţii durabile la problemele puse de evoluţia demografică, de penuria de alimente în zonele în care trăieşte majoritatea populaţiei globului. Mai intră în acest cerc şi alte probleme importante, inclusiv unele care nu fac parte din tematica „tradiţională“ a studiului economiei mondiale şi al relaţiilor economice internaţionale, cum sînt dezarmarea şi implicaţiile economice ale actualei curse a înarmărilor, echitatea şi justiţia în raporturile economice dintre state etc.

În cele ce urmează ne propunem mai întîi să ne oprim asupra aportului României la elaborarea conceptului de nouă ordine economică internaţională, să examinăm apoi componentele de bază ale conceptului şi să schiţăm o detaliere a raţiunilor fundamentale care fac obiectiv necesară trecerea la relaţii economice echitabile, democratice între state în lumea contemporană.

Rolul iniţiativelor româneşti bazate pe o viziune prospectivă asupra economiei mondiale

PROBLEMA noii ordini economice internaţionale a apărut ca urmare a mutaţiilor ce au avut loc în lume în ultimele decenii pe fondul unor mecanisme rămase aproape nemodificate ale relaţiilor economice internaţionale. S-a creat astfel o situaţie anacronică generatoare de asimetrii, crize, instabilităţi etc. „Ordinea economică internaţională actuală — se arată în Declaraţia adoptată de sesiunea extraordinară din aprilie a.c. a Adunării Generale a O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale — este în contradicţie directă cu evoluţia relaţiilor politice şi economice din lumea contemporană“.

Multe aspecte ale problematicii instaurării unei noi ordini economice internaţionale au fost sesizate mai de mult. Am putea cita în sprijinul acestei afirmaţii propunerea României făcută încă la sesiunea a XII-a a Adunării Generale a O.N.U. din 1957 privind elaborarea unei „Declaraţii de principii ale cooperării economice internaţionale“. Unele principii propuse atunci de ţara noastră şi-au găsit reflectarea într-o serie de documente adoptate în cadrul O.N.U., cu deosebire în recomandările primei Conferinţe a Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) din 1964.

Am putea spune că **România a intuit încă cu aproape două decenii în urmă necesitatea restructurării relaţiilor economice internaţionale pe baze principiale noi,** iar multe iniţiative ale ţării noastre în O.N.U. şi în afara ei, în raporturile bi- şi multilaterale cu alte state, au pornit de la înţelegerea acestei necesităţi.

La propunerea guvernului român, O.N.U. a dezbătut şi adoptat o serie de rezoluţii * în care se subliniază urgenţa adoptării unei optici noi în relaţiile internaţionale, pe baza unui program atotcuprinzător care să asigure în fapt dreptul popoarelor la dezvoltare, lichidarea subdezvoltării în lume, eliminarea actelor de amestec în treburile interne şi a inechităţii în relaţiile economice internaţionale.

„Este timpul — declara tovarăşul Nicolae Ceauşescu la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. din 1970 — să se treacă de la rezoluţii generale despre lichidarea subdezvoltării la măsuri practice, la un **program multilateral** (subl. ns. — C. M.) de sprijinire a eforturilor de progres ale statelor rămase în urmă, program la care ţările avansate să-şi aducă o contribuţie substanţială.

Pentru accelerarea progresului general este necesar ca toate statele să-şi asume obligaţia de a favoriza dezvoltarea nestingherită a schimburilor internaţionale economice, ştiinţifice, tehnice şi culturale, lichidîndu-se orice fel de bariere, restricţii şi discriminări care impietează în prezent asupra colaborării dintre popoare“ 1).

Elementul inedit ce apare în conceptul de nouă ordine economică internaţională constă tocmai în abordarea de ansamblu a economiei mondiale contemporane şi a economiilor naţionale ca celulele ei de bază, în condiţiile creşterii interdependenţei economice. Ideea unui **program multilateral** avansată în 1970 de preşedintele Nicolae Ceauşescu în cadrul O.N.U., are la bază concepţia unitară şi viziunea prospectivă a României asupra economiei mondiale contemporane şi asupra interdependenţelor economice dintre popoare în realizarea aspiraţiilor lor pentru progres social şi economic. Documentele adoptate de O.N.U. privind strategia internaţională pentru primul Deceniu al dezvoltării, cît mai ales pentru al doilea Deceniu au marcat un pas înainte în sensul unei asemenea concepţii, în direcţia colaborării internaţionale pentru lichidarea subdezvoltării. Dar faptul că aceste strategii sînt însoţite de adîncirea decalajelor dintre state atestă că ele nu reuşesc să atragă după sine restructurarea ordinii economice internaţionale actuale, bazată pe mecanisme economice generatoare de dezechilibre, decalaje, crize, inechitate în economia mondială. Or, aşa cum se arată în proiectul Programului P.C.R., „este necesar să se acţioneze pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaţionale, bazată pe principii de egalitate şi echitate, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor. Este un imperativ major al viitorului lichidarea împărţirii lumii în ţări bogate şi ţări sărace“.2).

Putem spune că prin adoptarea la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie 1974 a Declaraţiei şi a Programului de acţiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, **comunitatea mondială a dovedit că a ajuns la stadiul conştiinţei istorice privind necesitatea restructurării ordinii economice existente.**

În legătură cu reacţiile pe care le-a provocat în lume ideea de nouă ordine economică internaţională, merită reţinut că Clubul de la Roma a iniţiat un studiu asupra acestei probleme, care va fi coordonat de prof. Jan Tinbergen [3], laureat al premiului Nobel. Putem să ne aşteptăm ca studiile teoretice, optica de abordare a problemelor ca şi propunerile privind modalităţile practice pentru instaurarea noii ordini economice internaţionale să varieze de la o şcoală economică la alta, de la o doctrină la alta, de la un cercetător la altul, în raport cu definirea conceptului de nouă ordine economică și a căilor de realizare practică a acesteia. Consensul privind necesitatea noii ordini este abia **începutul** acestui proces care va fi nu numai îndelungat, dar și însoțit de confruntări teoretice și politice privind **conținutul** ce urmează a fi turnat în acest concept. De aceea putem prevedea că se deschide un nou cîmp de discuții și confruntări, întrucît viața a arătat că de la rezoluții la aplicarea lor în practică apar multiple probleme ce se cer a fi soluționate atît teoretic cît și practic.

---

*) „Acţiuni pe plan regional în vederea îmbunătăţirii relaţiilor de bună vecinătate dintre statele europene aparţinînd unor sisteme social-politice diferite“ (1960) ; „Declaraţia cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare“ (1965) ; „Rolul ştiinţei şi tehnologiei moderne în dezvoltarea naţiunilor şi necesitatea întăririi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice între state“ (1970) ; „Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi securitatea în lume“ (1970) ; „Creşterea rolului O.N.U. în dezvoltarea colaborării între toate naţiunile şi promovarea dreptului internaţional în relaţiile dintre state“ (1972).

1) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Editura Politică, 1971, p. 166—167.

2) Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Proiect, Ed. Politică, 1974, p. 151.

3) Vezi **dr. Aurelio Peccei,** Preşedintele Clubului de la Roma, „Cunoaştem limitele limitelor creşterii“, Revista economică, nr. 14/1974, p. 21.

Anatomia conceptului

PENTRU CERCETAREA și fundamentarea teoretică și practică a conceptului de nouă ordine economică internațională, teoriile clasice, neoclasice și cele mai recente modele ale relațiilor economice internaționale se dovedesc inadecvate, întrucît ele se bazează pe premisa menținerii **actualei** ordini economice internaționale. Politica ce se sprijină pe aceste teorii și le aplică se face chiar într-o anumită măsură responsabilă de prelungirea existenței unei ordini care nu mai corespunde cerințelor de progres ale lumii contemporane. Teoria costurilor comparative, teoria dotării cu factori, multe teorii ale integrării economice și altele nu pot da răspuns la problemele pe care le ridică restructurarea sistemului de relații economice internaționale.

Astfel, teoria dotării cu factori pleacă de la inegalitatea repartizării factorilor de producție între țări ca o premisă a raționamentelor sale, pe cînd astăzi se pune problema de a egaliza condițiile de producție în toate țările, fără ca aceasta să însemne un factor de restrîngere a pieței mondiale, ci reprezentînd, dimpotrivă, un factor de lărgire a ei. Chiar un asemenea factor de producție cum sînt resursele naturale, a căror repartiție pe glob este rezultatul hazardului geologic, se cer studiate de pe poziția suveranității statelor asupra lor, și totodată, pornind de la necesitatea gospodăririi lor raționale atît din punctul de vedere al statelor naționale posesoare de resurse, cît și din acela al economiei mondiale în ansamblul ei. De asemenea, cele mai multe teorii ale integrării economice pornesc de la realizarea unor cooperări bazate pe ignorarea caracterului universal al diviziunii internaționale a muncii. În general, teoriile economice de pînă acum au ca obiect de analiză în primul rînd economicul, în timp ce problematica ordinii economice internaționale este **o expresie a interacțiunii strînse dintre economic și politic în relațiile internaționale.** În ce privește baza morală a celor mai multe teorii economice, se observă fie că ea lipsește, fie că reprezintă o etică bazată pe forța economică a celui mai puternic. Or, noua ordine economică presupune tocmai o optică nouă asupra relațiilor economice internaționale, în care considerentele de natură economică urmează să se împletească cu considerentele de justiție și echitate.

Putem deci afirma că în timp ce multe teorii ale relațiilor economice internaționale se bazează pe un tip dat, istoricește format de relații economice, pe o diviziune internațională a muncii istoricește formată, instaurarea noii ordini economice internaționale presupune modificarea acestui tip de relații, ca și a bazei sale materiale — actuala diviziune internațională a muncii, pe criterii și principii noi.

Studierea problemelor ordinii economice internaționale presupune, după cum au arătat în repetate rînduri reprezentanții României în organismele internaționale, să se analizeze nu un element sau altul al acestei ordini, oricît de important ar fi el, ci toate elementele sale componente, într-o concepție teoretică și metodologică unitară. Aceasta pentru că **prin ordine economică internațională înțelegem un sistem interdependent de elemente care formează osatura economiei mondiale.** Între aceste elemente putem include următoarele :

a) **Economiile naționale ca celulele de bază ale economiei mondiale,** de al căror nivel de dezvoltare depinde stabilitatea și eficiența schimburilor economice internaționale și a economiei mondiale în ansamblul ei.

b) **Diviziunea internațională a muncii,** tipurile, modelele și tendințele fundamentale în care ea se dezvoltă, efectele ei asupra economiilor naționale și relațiilor economice internaționale.

c) **Sistemul relațiilor economice internaționale,** care cunoaște nu numai o dinamică accelerată și o puternică diversificare a fluxurilor economice, dar și o creștere a interdependenței reciproce a acestora din urmă în cadrul circuitului economic mondial.

d) **Mecanismul relațiilor economice internaționale,** care cuprinde un ansamblu de forme, metode, instrumente și pîrghii, în și prin care se dezvoltă legăturile economice internaționale.

e) **Cadrul instituțional internațional,** care include în primul rînd statele naționale suverane, precum și organizațiile internaționale create de ele, sistemul de acorduri etc. Aportul cadrului instituțional la dezvoltarea colaborării economice internaționale depinde de natura, caracterul, principiile de bază ale funcționării lui.

f) **Normele și principiile de drept internațional,** care stau la baza legăturilor economice dintre state, a mecanismului economic internațional și a instituțiilor internaționale, fac parte, de asemenea, din conceptul de ordine economică internațională.

Elementele constitutive ale unei ordini economice internaționale sînt, în principal, aceleași, dar conținutul și modalitățile în care se dezvoltă ele, efectele funcționalității și ale interdependenței lor sînt dinamice. Instaurarea unei **noi** ordini economice internaționale înseamnă în prezent a modifica radical structura economiei mondiale în sensul de a asigura :

- pe fondul dezvoltării economice a tuturor economiilor naționale, lichidarea subdezvoltării și a decalajelor ;
- modificarea diviziunii internaționale existente a muncii și a factorilor care o determină ;
- promovarea de noi forme de colaborare economică internațională ; reașezarea mecanismelor economice internaționale (comercial, financiar, monetar etc.) pe noi baze, corespunzător cerințelor epocii prin care trece economia mondială ;
- ameliorarea cadrului instituțional internațional prin creșterea rolului statelor suverane, ca și așezarea activității instituțiilor economice internaționale pe principii noi, democratice, echitabile ;
- creșterea aportului O.N.U. la realizarea obiectivelor majore ale dezvoltării și colaborării ;
- în fine, elaborarea de noi reguli de drept internațional, precizarea drepturilor și obligațiilor economice ale statelor indiferent de nivelul dezvoltării, forța economică, regimul social-politic, zona geografică etc., în scopul instaurării justiției și echității internaționale.

Evident că încercarea de a defini un concept atît de complex cum este ordinea economică internațională comportă inevitabil un risc de schematism. Iar dincolo de definiție, ceea ce mai trebuie elaborat este **conținutul** elementelor componente ale conceptului, **direcția modificării** lui și **căile de realizare** a modificărilor respective.

Noua ordine economică internațională presupune — în actualele condiții — **schimbarea structurilor economice internaționale** care generează și adîncesc discrepanțele, inegalitățile, instabilitatea și crizele în economia mondială ; ea presupune instaurarea unui nou tip de relații internaționale, care să aibă la baza lui o diviziune internațională rațională și reciproc avantajoasă a muncii, de care să beneficieze toate statele, și cu deosebire țările în curs de dezvoltare în scopul accelerării lichidării subdezvoltării. Noua ordine economică trebuie să includă un asemenea mecanism al relațiilor economice internaționale, care să reflecte cerințele legilor economice obiective care guvernează aceste relații și eliminarea tuturor barierelor și obstacolelor artificiale din calea schimburilor economice. Noua ordine economică presupune profunda democratizare a vieții economice internaționale, afirmarea unor principii și norme de drept internațional noi, care să asigure dezvoltarea liberă și suverană a tuturor statelor. **Asigurarea în fapt — nu numai în rezoluții — a dreptului popoarelor la dezvoltare formează premisa esențială a instaurării noii ordini economice internaționale.** Dezvoltarea — drept inalienabil al tuturor națiunilor — este cauza comună, atît a statelor luate în parte, cît și a comunității internaționale ca un tot. Înfăptuirea unei structuri a economiei mondiale capabile să traducă în viață această cauză comună — dezvoltarea tuturor statelor — reprezintă obiectivul fundamental al unei noi ordini economice internaționale, implicînd reașezarea pe principii noi a tuturor elementelor sale componente și a interdependențelor lor reciproce.

Temeiuri ale necesarei înnoiri

SCHIMBAREA actualei ordini economice internaționale a devenit, după părerea României, o necesitate obiectivă, determinată de factori de mare complexitate economică, politică și socială. Printre aceștia reținem aici cîțiva mai importanți :

Creșterea rolului colaborării economice externe pentru realizarea reproducției sociale imprimă o dimensiune politică nouă schimburilor economice, iar politica externă a statelor devine un element de bază în realizarea aspirațiilor de progres economic și social ale popoarelor. Economicul și politicul formează — în relațiile internaționale contemporane — o interconexiune complexă, un raport strîns, interdependent, în care problemele economice devin substanța principală a raporturilor politice dintre state, după cum schimburile economice au căpătat o dimensiune politică necunoscută în trecut.

Actuala ordine economică a intrat în contradicție cu structura politică a economiei mondiale și cu importanța deosebită pe care o au relațiile economice internaționale. Colonialismul, neocolonialismul, monopolurile internaționale și mecanismul economic internațional, generator de dezechilibre și decalaje, au adus economia mondială la stadiul unor blocaje atît în sfera anumitor fluxuri economice, cît și în anumite zone importante ale lumii, cu repercusiuni grave, manifestate în crize, instabilitate și dezechilibre în relațiile economice internaționale.

În ultimele decenii s-au produs **mutații de importanță revoluționară care au schimbat configurația socială, politică și economică a lumii.**

În primul rînd, este vorba de formarea sistemului mondial socialist prin victoria socialismului într-un șir de state, proces care a condus, atît la lichidarea relațiilor de exploatare pe plan intern, cît și la posibilitatea de a crea un nou tip de relații internaționale, exercitînd o puternică influență asupra economiei mondiale. „Triumful luptei revoluționare și trecerea la edificarea socialismului în perioada postbelică într-un șir de țări din Europa, Asia și America — se arată în Programul P.C.R. — au determinat transformarea socialismului într-o uriașă forță mondială“[4]). Structura relațiilor economice internaționale, ca și mecanismele corespunzătoare nu au asimilat încă această mutație fundamentală a lumii contemporane. Actuala ordine economică internațională, ca și elementele sale componente, nu au evoluat în direcția adaptării lor la o economie mondială formată din țări cu orînduiri sociale diferite și între care există raporturi economice pe multiple planuri.

În al doilea rînd, mișcarea de eliberare națională s-a soldat cu cucerirea independenței politice de către zeci de popoare, cu formarea unui grup masiv de state care luptă pentru independența economică și pentru dreptul la dezvoltare. Structura ordinii economice internaționale nu s-a modificat însă și nu s-a adaptat la noile condiții, iar perpetuarea ei conduce la adîncirea decalajelor economice în lume. „Decalajele dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare — se arată în Declarația O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice mondiale — continuă să se adîncească într-o lume bazată pe un sistem care datează dintr-o epocă în care majoritatea țărilor în curs de dezvoltare nici măcar nu existau ca state independente, sistem care perpetuează inegalitatea“.

În al treilea rînd, s-au schimbat substanțial raporturile de forțe dintre țările capitaliste dezvoltate[5]), dar mecanismele economice internaționale continuă să reflecte în mare parte situația existentă la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial.

În același timp, se remarcă faptul că imperialismul, capitalismul în general — deci inclusiv sistemul relațiilor internaționale generat de el — nu mai poate asigura dezvoltarea corespunzătoare a forțelor de producție pe plan mondial, că politica sa economică, așa cum se arată în Programul P.C.R., „duce la risipă de bunuri materiale și de forță de muncă, generează crize de energie și de materii prime, crize economice în general, „accentuează inegalitățile pe plan mondial, împărțirea lumii în bogați și săraci“[6]).

În al patrulea rînd, economia mondială cunoaște profunde mutații determinate de revoluția tehnico-științifică contemporană. Dezvoltarea acestei revoluții se dovedește a fi în mai multe privințe încătușată de un sistem de relații economice internațianale care face ca, pe de o parte, să nu se poată desfășura în toată plenitudinea, iar pe de altă parte, de roadele ei să nu poată beneficia toate popoarele.

În același timp, nu se poate trece cu vederea că revoluția tehnico-științifică a produs mari schimbări în gîndirea și conștiința oamenilor. „Popoarele, oamenii — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — își dau tot mai mult seama de forța pe care o reprezintă, înțeleg tot mai mult că stă în puterea lor să înfăptuiască pe planeta noastră o lume a colaborării între națiuni libere și egale în drepturi“[7]).

Sporirea importanței diviziunii internaționale a muncii pentru fiecare popor a dus la **adîncirea interdependenței economice între state.** Creșterea interdependențelor economice internaționale este sintetic exprimată de devansarea dinamicii producției de către dinamica exporturilor — atît pe planul economiilor naționale cît și pe scară internațională, ceea ce se reflectă în creșterea părții din producția națională destinată exporturilor.

Interdependențele economice au devenit universale în lumea contemporană, căpătînd asemenea dimensiuni încît progresele sau insuccesele din economia unor țări sau a unor regiuni se reflectă direct sau indirect asupra altor țări sau regiuni. Situația existentă în domeniul unui flux economic internațional se reflectă direct sau indirect asupra altor fluxuri și asupra circuitului economic mondial în ansamblul său. Sînt multe exemple care pot confirma aprecierea de mai sus : subdezvoltarea și decalajele economice în lume au dat în unele momente un aspect dramatic crizei de materii prime și resurse energetice cu care este confruntată lumea ; criza monetară — rezultat și al subdezvoltării — a afectat comerțul internațional și dezvoltarea ; inflația accelerată din unele țări se propagă prin diferite canale în alte țări, punînd în pericol stabilitatea și creșterea economică în lume.

Simpla recunoaștere a faptului că lumea de astăzi este o lume a interdependențelor nu este suficientă. Este necesar să se țină seama că interdependențele crescînde au intrat în contradicție cu actuala ordine economică internațională care este construită pe alte principii, într-o optică învechită, în care fiecare stat își vedea numai propriile interese, fiecare flux economic internațional își avea mecanismul mai mult sau mai puțin autonom. De aceea, **interdependențele crescînde din lumea contemporană constituie un factor obiectiv al necesarei restructurări a relațiilor economice internaționale, a mecanismelor economice internaționale, a cadrului instituțional, ca și a normelor de drept internațional** — deci a elementelor constitutive ale ordinii economice, cerînd astfel instaurarea unei ordini noi.

Ordine veche contra ordine nouă: o vastă confruntare

MENȚINEREA **subdezvoltării și adîncirea decalajelor** au devenit — în condițiile creșterii interdependențelor economice dintre state — un factor de frînă și instabilitate economică și politică pentru toate popoarele lumii, pentru toate fluxurile economice internaționale, pentru întreaga economie mondială. Actuala ordine economică internațională care generează decalaje și constituie suportul economic al adîncirii discrepanțelor între nivelurile de dezvoltare ale națiunilor este perimată istoricește nu numai ca urmare a faptului că popoarele devin tot mai conștiente de anacronismul subdezvoltării în epoca cuceririi cosmosului, dar și pentru faptul că însuși progresul pe mai departe al țărilor dezvoltate depinde — ca urmare a interdependențelor crescînde din economia mondială — de lichidarea subdezvoltării. „Trebuie să avem permanent în vedere — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că economia mondială devine tot mai interdependentă. Greutățile, disproporțiile care apar într-o parte sau alta a lumii au, pînă la urmă, repercusiuni mai mari sau mai mici asupra tuturor statelor... Viața a arătat că nici țările cele mai dezvoltate nu rămîn în afara greutăților care apar în situația economică internațională“ [8]). Ca urmare a interdependențelor economice internaționale crescînde, aspirațiile de progres ale unui popor se pot înfăptui numai în condițiile în care toate popoarele se bucură de roadele civilizației moderne.

Este un paradox al lumii contemporane și o expresie a profundelor distorsiuni din economia mondială faptul că în țări cotate ca agrare popoarele suferă de foame, că țări bogate în materii prime suferă de pe urma nevalorificării lor, că în țări cu mari resurse umane nu se creează locuri de muncă. Datele sînt prea cunoscute pentru a le mai repeta aici ca argumente. Ideea principală, pe care însă ținem s-o subliniem, este tendința de adîncire a decalajelor întreținută de actuala ordine economică internațională Apare nevoia creării unor relații echitabile, care să stimuleze dezvoltarea mai accelerată a țărilor rămase in urmă. Se confirmă justețea tezei din Programul P.C.R. conform căreia „menținerea decalajelor economice afectează grav însăși evoluția economică generală, constituie un factor de îngustare a pieței mondiale, de criză economică, reduce pînă la urmă posibilitățile de dezvoltare și a țărilor înaintate economic“ [9]).

Un factor important care face necesară instaurarea unei noi ordini economice îl constituie **caracterul limitat al resurselor de materii prime și energetice**, în condițiile în care în lume se face o mare risipă de resurse, cînd ele sînt gospodărite irațional. Momentele uneori dramatice prin care trece omenirea în domeniul aprovizionării cu resurse minerale nu derivă în principal din penuria acestora, și nici din pericolul epuizării lor imediate, ci din mecanismul foarfecelui prețurilor la materii prime, pe de o parte, și produse industriale, pe de altă parte, în defavoarea celor dintîi, mecanism cuprins în ordinea economică internațională actuală. Numai o ordine internațională nouă — bazată pe cooperarea tuturor statelor în scopul asigurării dezvoltării economice, a accesului tuturor popoarelor atît la sursele de materii prime cît și la tehnologiile moderne, a utilizării raționale a resurselor minerale (avîndu-se în vedere caracterul lor neregenerabil și necesitatea menținerii echilibrului ecologic) — va fi capabilă să contribuie la soluționarea durabilă a problemei materiilor prime.

Temelia unei asemenea noi ordini economice internaționale o constituie suveranitatea permanentă a statelor asupra tuturor bogățiilor naționale, adică o situație opusă celei consacrate de actuala ordine.

prof. dr. Constantin MOISUC

(Continuare în pag. 32)

---

[4]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Proiect, Ed. Politică, 1974, p. 153.

[5]) Vezi Monthly Bulletin of Statistics, august 1974 ; International Financial Statistics, iulie 1974.

[6]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Proiect, Ed. Politică, 1974, pp. 154—155.

[7]) **Nicolae Ceaușescu**, lucr. cit., vol. 5, p. 156.

[8]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, Ed. Politică, 1974.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

> **„Trăim o epocă în care lărgirea sferei de cunoaștere științifică innobilează omul, îi dă noi forțe, noi dimensiuni spirituale, orizonturi nemărginite. Pătrunzînd tot mai adînc în tainele materiei, ale vieții și creației, omul devine tot mai conștient de forța și capacitatea sa de a transforma natura, lumea, societatea, în conformitate cu aspirațiile și voința sa".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Cuvintare la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării).

Ce transmitem generațiilor viitoare

Ion ROMÂNU
membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice

Protecția mediului — o cerință a protecției speciei umane

ÎN EVOLUȚIA conjuncturală privind lipsa de materii prime — la început de materii prime și combustibil de bază și apoi pe cale de a se extinde și la alte materii și materiale mai mult sau mai puțin deficitare — fără îndoială că tema „Omul — Tehnica — Mediul" interesează pe toți cei care activează în diferitele domenii ale producției materiale.

Așa cum rezultă din Programul partidului, dezvoltarea tehnicii în viitor — în legătură cu promovarea progresului tehnico-științific, mai ales în legătură cu protejarea mediului ambiant, astfel încît resursele de materii prime, de materiale să se conserve în cît mai bune condiții, să intre în circuitul economic la un nivel de valorificare cît mai înalt — este o preocupare fundamentală.

Pentru toți cei care participă în țara noastră la făurirea construcției socialiste, directivele date de conducerea superioară de partid sînt un îndemn la o atitudine creatoare în cercetare ca și în producție privind protecția mediului ambiant. A devenit clară necesitatea reorientării activității, în așa fel încît să intereseze nu numai performanțele tehnice, ci la parametrii finali să se atașeze costul și îndeosebi cel al muncii trecute, costul materiei prime, felul și calitatea materiei prime consumate, lucru care, trebuie să recunoaștem, în trecut se afla pe un plan cu totul subsidiar. Mai mult, se pune problema de a revedea felul materilor prime consumate, cantitatea deșeurilor rezultate, modalitatea de conservarea, reciclarea materiilor prime și materialelor în procesele de producție viitoare. Reorientarea operativă cît și în perspectivă a cercetării științifice este necesară nu numai la nivelul anumitor tipuri de produse, ci a întregului program de cercetare științifică, așa cum se procedează de altfel în prezent în țara noastră.

Omenirea este acum conștientă că fiecare performanță în cercetarea științifică trebuie măsurată în raport cu consumul de materii prime și materiale, bineînțeles și de combustibili pe care îl necesită. În acest context apare și elementul mediului ambiant.

Secolul XX și în special ultimele decenii au arătat că multe țări au cunoscut intensificarea ritmului de industrializare și că din nefericire odată cu acest proces s-a intensificat și ritmul de poluare a mediului ambiant. Aceasta a avut darul să-i sperie pe unii economiști, auzindu-se glasuri care cer frînarea dezvoltării industriale pentru ca mediul să fie protejat. O asemenea atitudine, de frînare a progresului tehnic, este de fapt periculoasă pentru progresul omenirii; această problemă poate și trebuie să fie rezolvată în mod creator.

Poluarea apare în momentul în care se are în vedere doar rezultatul cantitativ, adică în momentul în care se amplasează și se montează o întreprindere de mari dimensiuni cu scopul de a obține producția finită necesară într-un fel sau altul oamenilor, dar fără să se țină seama de prejudiciile pe care le poate aduce exploatarea nerațională a resurselor de materii prime și materiale, fără să se ia în considerare faptul că întreprinderea amplasată în mijlocul naturii poluează mediul ambiant dacă nu se respectă anumite restricții prin care să se apere natura și omul. În trecut au fost amplasate întreprinderi fără nici o rațiune de ordin ecologic, ca de pildă fabrica de ciment de la Comarnic care duce de fapt la o deteriorare a unuia din peisajele cele mai caracteristice ale țării românești, și care nu are nici bază suficientă de materii prime, prelucrînd și materii prime din alte localități. Alte amplasări s-au făcut fără a se ține seama de dezvoltarea în perspectivă a așezărilor omenești și sistematizarea teritoriului. Aceste amplasări neraționale a obiectivelor de investiții au atras atenția organelor de decizie din țara noastră și s-au luat măsuri pentru preîntîmpinarea fenomenelor dăunătoare.

În același timp, la cauzele vechi trebuie atașată una actuală. O mare parte din elementele de poluare o reprezintă resturile de materii prime și materiale neutilizate, combustibili, ejecții, resturi de gaz metan care nu se utilizează complet și se ard pe facle, resturi de produse semifabricate și chiar de producție finită reprezentată în mare parte de rebuturi.

Țara noastră își propune să nu treacă prin dificultățile pe care le întîmpină astăzi țările industrializate sub aspectul efectelor asupra mediului înconjurător, al risipei de materii prime și materiale care s-au răsfrînt și asupra factorilor ambianți naturali. Cu atît mai mult cu cît facem parte din acea categorie de popoare care la sfîrșitul secolului XX avem încă în păstrare un dar al naturii și al generațiilor trecute : o țară ca o grădină, plină cu păduri din cele mai frumoase, cu o Deltă cum nu se mai găsește în Europa, cu cîmpii și zone colinare care întregesc armonios peisajul și climatul, pe care avem datoria să le transmitem și noi generațiilor viitoare intacte și chiar ameliorate față de situația în care le-am primit.

În acest context este de subliniat importanța adoptării legii pentru protecția mediului ambiant.

În țara noastră protecția mediului ambiant, după definiția dată în această lege, este o problemă de interes național, făcînd parte integrantă din dezvoltarea generală a societății românești. Premisa de la care se pornește este următoarea : este mai bine să atragem atenția că este mult mai costisitor să combatem ceea ce s-a poluat decît să restrîngem factorii de poluare. Realitatea este că dacă s-ar analiza mai temeinic proiectele sub acest aspect și s-ar opera îmbunătățiri la proiectele și la soluțiile vizînd punerea în funcțiune a noilor obiective, cîștigul ar fi mai mare, atît economic cît și ecologic.

O problemă de fond în activitatea social-economică este aceea a corelației dintre calitatea mediului ambiant și economia de materii prime și materiale. Este cunoscut faptul că elementele poluante sînt în realitate deșeuri de materii prime și materiale. Cu alte cuvinte, în majoritatea cazurilor, poluarea mediului ambiant se conjugă cu utilizarea incompletă a resurselor materiale. Într-un anumit fel, lupta pentru puritatea mediului este deci aceeași cu lupta pentru economii de materii prime deficitare. Iată deci că o problemă socială își are rădăcinile într-o cauză pur economică.

În acest fel, protecția mediului ambiant este o problemă de cercetare a naturii, dar și o problemă de cercetare tehnică, economică și socială, ceea ce vădește caracterul unitar al cercetării științifice.

Care sînt obiectivele ce se cer urmărite în legătură cu protejarea mediului?

- În primul rînd ca toate investițiile noi să fie înzestrate cu tehnologii perfecționate care să restrîngă, să aducă sub normele admise gradul de poluare.
- În al doilea rînd, o analiză la toate tehnologiile vechi și includerea în planul de cercetare științifică a sarcinii ca tehnologiile vechi care se utilizează la toate întreprinderile să fie revăzute. Instalarea filtrului de fum la marile combinate reprezintă o problemă socială pentru localitățile din jur unde omul trăiește într-un aer viciat.
- Crearea de instalații de producție pentru echipament și dispozitive de reținere a factorilor poluați.
- Elaborarea de normative privind poluarea. O întreprindere nu poate polua atmosfera din jur atîta timp cît dăunează colectivității umane și mediului ei de viață.
- Organizarea protecției apelor nu numai în cadrul delimitat teritorial, districtual, ci pe ansamblul de bazine.
- Valorificarea complexă a materiilor prime, materialelor și combustibililor (unele din acestea sînt extrase, transportate cu costuri enorme, ajungîndu-se la pierdere a circa 20% din cantități pe diferite căi).

- Angajarea mai intensă a cercetării ştiinţifice în rezolvarea problemelor mediului înconjurător, considerînd mediul ca o parte din însăşi întreprinderea producătoare şi mai ales că, noi oamenii, reprezentăm o parte a mediului ambiant şi că neîngrijirea mediului atrage deteriorarea vieţii şi sănătăţii individului.
- Întreţinerea nu numai a parcurilor, a florilor, dar şi a pădurilor — care reprezintă parcurile naturale ale ţării noastre — a tuturor apelor care străbat ţara noastră, pentru că, pînă la urmă, protejarea mediului înseamnă igienă privită la o scară mai înaltă şi mai intensă, cu influenţe nemijlocite asupra sănătăţii omului, asupra speciei umane.
- Protejarea mediului ambiant trebuie privită ca o problemă serioasă şi complexă, care nu poate fi rezolvată în mod izolat de un stat sau altul ci este nevoie de o cooperare largă internaţională pentru protecţia atmosferei şi apelor ale căror limite şi efecte nu pot fi delimitate teritorial.

Valoarea şi valorificarea creaţiei

Elena PANAIT
economist la „Rominvent"

Sensurile noi ale creativităţii ştiinţifice şi tehnice converg spre optimizarea raportului om-natură

VIITORUL ŢĂRII NOASTRE îl construim avînd în mîini această formidabilă forţă de producţie care este ştiinţa contemporană. Programul Partidului Comunist Român, ca şi Directivele privind dezvoltarea social-economică a României au în vedere, în acelaşi timp, marile resurse de creativitate ale poporului nostru, care cuprind atît posibilităţile de aplicare în practică a cuceririlor ştiinţei, cît şi pe cele de a găsi noi soluţii de creştere a producţiei, productivităţii muncii, eficienţei economice şi în general a celei sociale, a activităţii în toate domeniile producţiei.

Creativitate, invenţie şi prognoză

PROGNOZA, însemnînd o incursiune în viitor, presupune o incursiune în posibilităţile umane de astăzi de a inova, tocmai ca acest viitor să poată fi realizat în funcţie de dorinţe, trebuinţe şi posibilităţi, între toate acestea existînd relaţii de interdependenţă.

Acesta este un punct de vedere, în general acceptat, dar mai puţin se vorbeşte cînd se abordează problema prognozei de o incursiune şi în trecut, mai bine zis în imaginaţia, visurile şi aspiraţiile unor oameni mai mult sau mai puţin geniali, care au formulat nişte idei dar care nu s-au realizat.

Un lucru rămîne cert, mîine ca şi întotdeauna omul va trebui să descopere, să inventeze continuu. În această gamă, nesfîrşită, a imaginaţiei omeneşti e necesar să se aleagă ce anume trebuie şi se poate inventa ţinînd seama de două deziderate :

1 Invenţiile viitoare să corecteze, ceea ce datorită progresului tehnic au adus negativ, concomitent cu foloasele de ordin material şi anume prejudiciile mediului ambiant, care aşa cum este arhicunoscut periclitează însăşi existenţa umană pe pămînt.

2 · Să se creeze noi tehnologii, noi produse prin care omul să se bucure din plin de ceea ce se cheamă „calitatea vieţii" — ai cărei indicatori, aşa cum sînt conturaţi în literatura sociologică, pînă în prezent, cred că sînt insuficient de cuprinzători, ei referindu-se mai mult la aspectele materiale ale vieţii ignorînd aspectele spirituale şi mai ales etice, precum şi ale relaţiilor interumane. Aş include printre indicatorii calităţii vieţii ceea ce tovarăşul Nicolae Ceauşescu a denumit omenie, iar în cazul nostru, al relaţiilor socialiste, al omeniei comuniste.

Impulsurile creativităţii

ÎN PROBLEMA creativităţii s-au conturat pe plan mondial o serie de principii, de concepte, de metode, care din păcate sînt puţin cunoscute, şi mai puţin utilizate în practica cercetării ştiinţifice din unele institute şi cu atît mai puţin în cercetarea uzinală.

În condiţiile relaţiilor de producţie socialiste, creativitatea trebuie să capete impulsuri proprii socialismului, îndreptată fiind înspre atingerea scopurilor socialismului. Problema este, după părerea mea, de natură multiplă :

1 - În ce direcţie trebuie să se îndrepte creativitatea în ţara noastră ? La această întrebare Programul partidului şi Directivele sînt un tezaur imens de inspiraţie, de orientare, de idei privind obiectivele spre care cercetarea ştiinţifică, tehnică, producţia trebuie să-şi îndrepte eforturile.

2 - Ce anume metode pot şi trebuie să fie folosite pentru ca cercetarea ştiinţifică, bucurîndu-se de cadrul general al relaţiilor de producţie socialiste, să ducă la obţinerea unor rezultate folositoare integral societăţii umane, fără traumatismele pe care în alte părţi cercetarea le produce asupra omului, mediului ambiant şi a cercetătorului însuşi, pus în faţa responsabilităţii faţă de profesia pe care o exercită şi faţă de destinul uman.

În acest cadru cred că o analiză a creativităţii, în primul rînd a acelei exprimate în invenţie, în ţara noastră, ar fi utilă spre a vedea care este structura invenţiilor, categorisindu-le după următoarele criterii :

- fundamentale, medii şi minore, după sfera de aplicabilitate
- gradul de perisabilitate : rapidă, medie şi îndelungată.
- domeniile de aplicare : unelte, energie, produse.

Din constatări sumare, mi-aşi permite să observ că în ultima vreme invenţii de ordin fundamental (nu în sensul în care se împart cercetările în fundamentale şi aplicative) nu au fost brevetate, că o serie de brevete acordate au cunoscut o perisabilitate rapidă şi că domeniul de afirmare al creativităţii s-a referit mai mult la unelte decît la produse. De aici aş trage concluzia necesităţii dirijării creativităţii mai strîns legate de viitor, de progresul tehnic al zilei de mîine, în aşa fel încît direcţia preocupărilor noastre să se bazeze pe prognoza obiectivelor de cercetare pe care ni le propunem să le atingem cu mijloace proprii. Aceasta nu înseamnă că prognoza tehnologică a ţării noastre nu trebuie să ţină seama de ceea ce îşi propun cercetătorii pe plan mondial să obţină în viitor, încadrîndu-se în acest fel în diviziunea mondială a progresului tehnic, în cooperarea universală pentru progresul omenirii, însă în aşa fel încît să nu redescoperim ceea **ce alţii au inventat la vremea lor.**

Prognoza prognozei

ÎN ACESTE CONDIŢII, apare cu atît mai necesar să se creeze un echilibru între fondul de idei inovatoare existente şi mijloacele de finanţare şi realizarea practică a ideilor. Problema mijloacelor financiare şi materiale a trecut pe primul plan în cursul ultimilor 25 de ani, aceasta, deoarece s-a creat un decalaj între multitudinea ideilor şi mijloacelor practice de realizare, ceea ce impune nu numai selectarea ideilor importante şi urgente, dar şi crearea condiţiilor în vederea înfăptuirii lor

Şi la noi în ţară s-a pus pe drept cuvînt problema raportului între cercetarea fundamentală şi cea aplicativă, alocîndu-se primei categorii fonduri importante pentru impulsionarea acestui gen de cercetări, care antrenează prin rezultatele obţinute dezvoltarea unor domenii de mare importanţă pentru viitor de care depinde la rîndul lor, prin reacţie în lanţ, şi dezvoltarea domeniilor corelate sau subordonate acestora. Indicaţiile din Program sînt în acest sens de o mare valoare teoretică şi practică. Aceasta va duce, fără îndoială, la rezultate concretizate în idei care se vor cere valorificate în invenţii şi transpuse fără doar şi poate, în producţia materială, fapt de care prognoza tehnologică privind dezvoltarea economiei româneşti va trebui să ţină seamă.

Valorificarea acestor idei născute în cadrul unor institute de cercetare, la care se vor adăuga ideile din cercetarea uzinală şi învăţămînt precum şi a aceleia provenite de la cercetătorii individuali „amatori" ca să zicem aşa, al căror timp nu a trecut şi nici nu va trece, toate acestea vor depăşi posibilităţile practice de realizare în cadrul unor întreprinderi şi din cadrul cărora, din păcate, mentalităţile conservatoare nu vor dispare aşa curînd. Se va pune problema din ce în ce mai mult a găsirii formelor de valorificare a creaţiei tehnice. La noi în ţară există o preocupare deosebită pentru integrarea cercetării şi învăţămîntului cu producţia, un model în acest sens constituindu-l noul complex unitar de cercetare, învăţămînt şi producţie în cadrul căruia îşi desfăşoară activitatea: Institutul de fizică atomică, Institutul de fizică, Institutul de creaţie tehnică şi ştiinţifică, Facultatea de fizică a Universităţii Bucureşti, liceul de specialitate, etc.

În acest fel — după cum a arătat în viziune larg umanistă tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa naţională a cercetării ştiinţifice şi proiectării „dezvoltînd cercetarea din toate domeniile de activitate, abordînd cu îndrăzneală problemele majore ale ştiinţei contemporane, savanţii şi cercetătorii din ţara noastră trebuie să pornească permanent de la cerinţele epocii în care trăim, de la cerinţele construcţiei socialiste şi comuniste, de la necesităţile aşezării la temelia noii orînduiri a celor mai înaintate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane".

În loc de concluzie, aş aminti cele ce scria cîndva Leibnitz : „Există ceva mai frumos decît cele mai frumoase descoperiri şi anume, cunoaşterea felului în care spiritul uman le realizează".

Programul partidului, ca expresie a cerinţelor celor mai înalte ale aspiraţiilor poporului nostru, este de natură să impulsioneze fenomenul creativ şi odată cu acesta, cunoaşterea mai aprofundată a legilor ce guvernează natura şi viaţa, avînd astfel posibilitatea soluţionării mai rapide şi mai eficiente a problemelor tehnice, economice şi umane pe care le ridică mersul înainte spre comunism al ţării noastre.

convorbiri economice

cu Marina von NEUMANN-WHITMAN
profesor la Universitatea din Pittsburgh (S.U.A.)

„INFLAȚIA A CREAT O LUME NOUĂ PENTRU ECONOMIȘTI"

• Inflația s-a accelerat mult în cursul acestui an în numeroase țări, iar instrumentele clasice de combatere a ei se pare că nu mai dau rezultatele scontate...

– Ne aflăm într-adevăr într-o perioadă de mare incertitudine, în care nu putem fi siguri ce se va întîmpla. Cred totuși că într-un sens instrumentele clasice pot fi încă foarte folositoare, dacă sînt utilizate suficient de mult timp și de intens. În ultimii 50 de ani politica economică s-a schimbat, lumea nu mai este dispusă să tolereze rate foarte înalte ale șomajului pentru o perioadă lungă de timp. Situația s-ar putea însă agrava și de aceea trebuie să încercăm să găsim noi instrumente de combatere a inflației, ceea ce și facem. Fiecare are o părere despre ceea ce ar trebui încercat, dar nimeni nu este sigur. Într-un fel, este vorba de o lume nouă pentru economiști. Cred că anumite lucruri ar putea fi totuși întreprinse. Există de exemplu, anumite rigidități care apar în sistem, foarte adesea în mod cu totul neintenționat datorită chiar acțiunii guvernului. Ne găsim de fapt într-un proces de aflare a adevărului prin aproximări succesive. Utilizînd încă instrumentele clasice, căutăm în același timp să găsim alte instrumente, complementare, astfel încît primele să nu mai trebuiască să fie utilizate la fel de mult timp și de intens ca atunci cînd sînt folosite singure. Deci nu le abandonăm pe cele clasice, dar sîntem în căutarea unor instrumente suplimentare pentru a intensifica lupta împotriva inflației.

• S-a vorbit la un moment dat destul de mult despre indexarea economiei la ritmul inflației. Am dori să cunoaștem opinia dv. în această privință ?

– Mă îndoiesc că se poate realiza indexarea completă care s-a încercat în Brazilia și pentru care pledează profesorul Milton Friedman. Există anumite cazuri în care indexarea poate fi folositoare, dar personal mă îndoiesc foarte mult că se poate realiza o indexare atît de completă încît să putem spune : Liniștiți-vă, nu vă mai frămîntați din cauza inflației, lăsați-o să meargă înainte. Cred că mecanismul economic este prea complicat și prea sensibil pentru a se soluționa toate problemele economiei prin indexare. De aceea cred că este preferabil să încercăm să reducem inflația în loc de a ne decide să conviețuim cu ea recurgînd la un sistem de indexare totală. Încă o dată, aceasta nu înseamnă că în anumite domenii indexarea nu poate fi utilă. Dimpotrivă.

• Ați fost consilier economic al președintelui, fiind prima femeie care a avut vreodată o asemenea responsabilitate în S.U.A. Care este, după părerea dv., rolul unui consilier economic și ce senzație încearcă un profesor universitar care în această calitate — de consilier — capătă posibilitatea nu numai de a descrie economia, ci și de a o influența ?

– Cînd vorbești în calitatea de consilier economic, îți dai seama întotdeauna că ceea ce spui poate avea un anumit efect asupra a ceea ce se întîmplă în economie. Cînd vorbești ca profesor universitar, analizele sau previziunile tale nu vor avea prea mare influență, deși dacă mai mulți economiști afirmă același lucru multă vreme aceasta ar putea avea o anumită influență.

Principala funcție a unui consilier economic este de a furniza analiza și informația economică cea mai bună cu putință președintelui, care este principalul ei consumator. Evident, există și numeroase alte agenții guvernamentale (Departamentul agriculturii, Biroul bugetului, de fapt intregul aparat executiv) care furnizează asemenea analize. Consilierii nu utilizează întregul lor timp disponibil numai pentru președinte, dar aceasta este principala lor funcție.

• Fizicienii au descoperit energia nucleară (este adevărat că tot pe baza ei s-a creat și bomba atomică), chimia și medicina au permis crearea antibioticelor etc. Care credeți că este principala contribuție a științelor economice la bunăstarea omenirii ?

– Este o întrebare extrem de dificilă, deoarece contribuțiile științelor economice sînt mult mai indirecte. Cred totuși că dacă privim cel puțin istoria mai recentă, economiștii au adus o contribuție la o asemenea organizare a economiei care să sprijine îmbunătățirea condiției umane. Dar nu este același lucru ca atunci cînd un doctor prescrie pacientului o pilulă care-l va face să se simtă bine. Ca economist nu poți fi niciodată foarte sigur ce efect va avea ceea ce faci. Totuși este o experiență fascinantă și care îți oferă satisfacții.

• Ce relație există, după părerea dv., între interdependența crescîndă dintre națiuni și dorința lor legitimă de a-și vedea respectată independența și suveranitatea?

– Întrebarea dv. mă face să-mi aduc aminte că, cu puțin timp înainte de a începe să lucrez prima oară pentru guvern, în 1970, am încheiat un contract de cercetare pentru a scrie o carte intitulată „Interdependența economică și suveranitatea economică", astfel încît sînt foarte interesată de acest subiect. Cunoaștem avantajele interdependenței, ale specializării și comerțului, pentru ridicarea nivelului de trai al părților implicate. În același timp, fiecare țară are în mod evident anumite ezitări în a deveni prea dependentă de o altă țară, astfel încît este vorba din nou de un proces treptat, gradat, de aproximări succesive. Cred că actualmente instituțiile internaționale încă nu sînt pe deplin capabile să se ocupe de toate aspectele interdependenței. Lucrurile evoluează prea repede și cred că acum ne aflăm într-un proces de căutare a unor căi de revizuire și reformare a instituțiilor noastre, pentru ca ele să se ocupe mai bine, mai complet de problemele interdependenței. Propria mea presupunere este că evoluția spre o interdependență sporită va continua, dar în fiecare moment va exista această tensiune – foarte ușor de înțeles – între interdependență, pe de o parte, și suveranitatea economică, pe de alta. Acest lucru se datorează și faptului că în perioada postbelică practic fiecare țară și-a asumat o mult mai mare responsabilitate față de obiectivele economice naționale comparativ cu perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial. Țările s-au preocupat întotdeauna să-și apere suveranitatea, dar acum guvernele lor se simt mult mai responsabile pe plan intern pentru realizarea obiectivelor economice naționale.

• Timpul pe care mi l-ați acordat cu atita bunăvoință se apropie vertiginos de sfîrșit. Îngăduiți-mi să vă adresez de aceea o ultimă întrebare: Ați fi îmbrățișat științele economice dacă nu erați fiica lui John von Neumann, celebrul creator al teoriei jocurilor?

– De fapt, intenționam să nu intru într-un domeniu foarte apropiat de cel al tatălui meu. Trebuie să vă spun că eram atît de naivă cînd am început să studiez economia, încît nu mi-am dat seama cît de mult făcuse tatăl meu în acest domeniu. Cred că dacă aș fi știut, nici nu m-aș fi apucat.

D. D.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

IPOTEZE ȘTIINȚIFICE SAU UTOPII?

SERIA de filozofie și științe umaniste a Caietelor ISEA publică întregul număr din ianuarie–februarie 1974 al revistei **Économies et sociétés** sub titlul „Politica și economia: autoritate, putere, forță", cu vădite intenții novatoare în punerea acestor complexe probleme. Dintru început, titlul ne duce firesc cu gîndul la cartea lui Fr. Perroux despre „Economie și putere", la care am avut prilejul să ne referim *), și care, intr-adevăr, constituie canavaua densei țesături de idei în care ne introduc autorii studiilor publicate.

Deschizînd discuția, Jean Lacroix, conducătorul-responsabil al Seriei amintite a revistei, ne previne că problema este de a se face un pas înainte chiar față de Fr. Perroux, și anume de a se găsi coordonatele concilierii economicului cu politicul. J. L. sesizează lucid că, trăind intr-o lume a conflictualității multilaterale, din care pregnante sînt conflictualitățile decurgînd din raritatea resurselor (economicul) și cele decurgînd din adversitățile umane în „jocul" pentru putere (politicul), se pune problema depășirii acestor conflictualități, în beneficiul rațiunii umane etc. etc. Paradigmele emise de J. L. în acest sens sînt: problema este de artă a conviețuirii, deoarece oamenii sînt ființe raționale, iar singura alternativă a folosirii violenței este forța rațiunii împotriva... violenței forței pentru a se confirma în final cunoscuta teză marxistă despre esența socială a omului. In cele ce urmează se face un efort vizibil de a-l apropria pe K. Marx și de a-l tîlmăci in perspectivă istorică și logică... nemarxistă, subsumîndu-l ideilor vizionare ale lui Fr. Perroux. Este tentativa ce i s-a încredințat lui Jacques Berleur — de a deschide acest dialog, care pe bună dreptate este considerat nu atît de idei, cît social! J. B. ne conjură să fim de acord cu Fr. Perroux că societatea postindustrială este, de fapt, societatea comunistă. Dar nu comuniștii sînt de vină cînd societatea postindustrială este definită ca anticomunistă de către cei care au introdus în circulație termenul! Iar, cînd J. B. cheamă să reevaluăm utopiile, de dragul reconcilierii economiei și politicii cu omul (!), înțelegem că pentru exegetul perrouxian și societatea postindustrială și comunismul sînt utopii! Creadă ce vor utopiștii postindustrialismului burghez, comunismul însă se edifică real, cu oameni vii, și nu mai are nevoie de utopii. Pînă la urmă, ceea ce ne propune în prelungul său eseu J. B., este să introducem în raționamentele noastre economice și politice elementele afective, psihologice, care tind spre fraternizarea interumană, spre transformarea societății intr-o uriașă familie, în care să triumfe nu considerentele de forță sau putere, exterioare caracteristicii acestui microgrup social care este familia, ci autoritatea paternală... Pentru a ajunge aici, însă, economia trebuie să capete, după expresia lui Fr. Perroux, un caracter **generalizat** pentru întreaga activitate umană și, mai mult, pentru întreg potențialul social uman. Împotriva unor înguste interpretări ale „economiei generalizate", ca putere supra și transnațională, J. B. atrage atenția că, astfel „generalizată", o economie devine... costisitoare pentru națiuni și popoare. Comentariile par de prisos. Paul Chanier consideră că mai simplă ar fi introducerea convingerilor și sentimentelor, ceea ce ar însemna o adevărată revoluție în metodologia economică. Este vorba de a îmbogăți orizontul judecăților economice și politice cu considerente de estetică, etică, morală, religie chiar (!), menite să „sudeze" raționalitatea umană în entități capabile să transceandă orînduirile sociale conflictuale. După Chanier, o asemenea sarcină ar putea fi încredințată societăților savante, academiilor (eventual universităților), deoarece prin acestea sînt mai multe șanse de a se acționa asupra conflictualității umane decît prin intermediul puterii.

Așadar, ideologia și politica ar trebui părăsite, ca generatoare de conflictualitate, în favoarea științei obiectiviste, astfel incît revoluțiile sociale-primordial economice și politice — să fie substituite prin... revoluțiile paradigmatice, care inovează travaliul oamenilor de

fișe

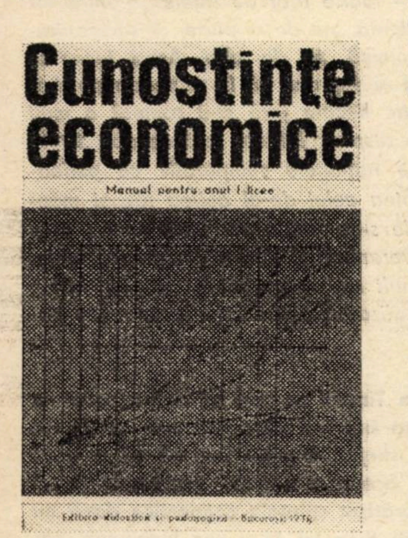

Cunoștințe economice

Manual pentru anul I licee

• PE măsură ce viața economică în țara noastră capătă un caracter tot mai complex, în activitatea productivă și în conducerea proceselor economice fiind atrase mase tot mai mari de oameni, educația economică devine o necesitate. Este ceea ce a fost luat în considerare o dată cu generalizarea primei trepte de liceu, prin introducerea în anul I a disciplinei : „Cunoștințe economice". De curînd a apărut în Editura didactică și pedagogică, București, 1974, și manualul de cunoștințe economice, elaborat de prof. univ. dr. E. Prahoveanu (coordonatorul lucrării), prof. C. Piloff și prof. V. Lungu.

Structura manualului urmărește prezentarea activității economice de ansamblu, felul cum este ea organizată și condusă în țara noastră. La nivel microeconomic sînt prezentate cunoștințe fundamentale referitoare la procesul de producție și de muncă, organizarea acestor procese, prezentarea principalilor indicatori prin care se urmăresc rezultatele activității întreprinderii : producția marfă, producția globală, producția marfă vîndută și încasată etc. Totodată elevii sînt înarmați cu cunoștințe despre capacitățile de producție, productivitatea muncii, prețul de cost, prețul de vînzare, banii, beneficiul, retribuirea muncii etc.

Legătura cu activitatea economică de ansamblu a țării este rezolvată prin tratarea problemelor referitoare la circulația mărfurilor, bugetul de stat, activitatea bancară, comerțul exterior, venitul național. Ultima lecție prezintă un corolar al întregii activități economice depuse la noi în țară și tratează despre creșterea nivelului de trai.

Prin structură, prin conciziune și claritate, prin întrebările și mai ales prin problemele pe care elevii sînt invitați să le rezolve, manualul constituie o contribuție la efortul general pe care il depune școala de a înarma tinerile generații cu o serie de cunoștințe deosebit de utile pentru muncă și viață.

Inflația — un impozit camuflat

• CUNOSCUTUL economist american Milton Friedman abordează problema „inamicului public nr. 1" în S.U.A. (este vorba despre inflație) în articolul Dealing with discontent *(Tratînd despre nemulțumire) în hebdomadarul american NEWSWEEK din 19 august a.c. Cauza fundamentală a nemulțumirii americanului — spune el — este deteriorarea nivelului său de trai : în perioada 1965 — sem. II 1974, producția pe om a crescut cu 23 la sută, în timp ce venitul real al muncitorului este astăzi mai scăzut decît în 1965. Aceasta s-a datorat îndeosebi majorării cheltuielilor guvernamentale, care au crescut de la circa 10 la sută din venitul național înainte de anul 1929, la aproape 40 la sută în prezent (Vezi Milton Friedman „A new holiday" în Newsweek din 5 august a.c.). Mecanismul prin care o parte crescîndă din venitul național a fost repartizată de la producători la nonproducători este inflația, a cărei rată actuală este de 12 la sută. Este adevărat că s-ar fi putut utiliza și alte mecanisme în același scop : a) impozite directe majorate, dar aceasta este o măsură nepopulară din punct de vedere politic ; b) împrumut de la populație, dar aceasta determină creșterea ratei dobînzii. Inflația este considerată ca o măsură seducătoare pentru autorități, deoarece este un impozit camuflat pe care nici-un deputat nu trebuie să-l voteze, avînd și avantajul de a fi colectat în mod eficient, automat și pe tăcute...*

știință. Problema, ne asigură la rîndul său Julien Freund, este solubilă, în termenii științei, punînd în „alambicul social" două „mari" premise: 1) că economia este reductibilă la comportamente, evident psihologice, care pot fi „ajustate" pașnic, fiind vorba de conveniențe, instincte și instituțiile corespunzătoare, iar 2) politica este reductibilă la autoritate, și ea comportamentală, deoarece forța, puterea nici măcar nu sînt atît de omniprezente, cum ar acredita, să zicem, gîndirea marxistă! În subsidiar, revista ne mai oferă și argumente din arsenalul de idei al anarhismului, care respinge autoritatea, tehnicismul și tehnologismul pe care se sprijină acestea în exercitarea lor socială, ca și un elogiu lui J. J. Rousseau, autorul „Contractului social", „vizionar în „Emile" în ce privește ascendentul educațional asupra individului și societății. Liniile convergente ale studiilor publicate configurează o perspectivă antropologică, umanistă, larg interdisciplinară, a gîndirii economice raționale, menită să depășească îngustimea viziunilor tranzacționare ale tradiției burgheze de gîndire economică. O asemenea perspectivă pentru înțelegerea economiei poate fi salutată, ca și tentativa de a-l însuși pe K. Marx ca precursor al acestei viziuni.

Efortul intelectual depus pentru sprijinirea perspectivei antropologice în acțiunea și gîndirea asupra economiei este, credem, demn de această cauză. Gîndirea marxistă deschide un larg fascicol de raționalitate în sprijinul acțiunii de transformare revoluționară a societății. Este deplin temei pentru a considera efortul de raționalitate ca parte componentă a praxisului revoluționar. Dar este îndoielnic că realitățile conflictualității sociale, generate de o întreagă istorie a societăților sfișiate de antagonisme, ar putea fi șterse, după dorințele, intențiile sau voința de raționalitate, exprimate pașnic. Evocarea istorică și logică a utopiilor geniale, care mizează pe perfectibilitatea ființei umane, pe posibilitatea depășirii instinctualității prin „contractul social" este totdeauna binevenită, dar secole pînă acum n-au fost suficiente pentru a o transforma într-o perspectivă istorică reală!

Marxismul a conștientizat de peste cinci sferturi de veac specificul conflictualității generate de capitalism, ca și căile de a fi depășită această conflictualitate, mai întîi în existența socială și numai apoi în conștiință. Pentru că s-a văzut de mult că deținătorii forței economice exploatează, extermină, spoliază nu dintr-o pornire perversă a spiritului, în orice caz nu primordial dintr-o asemenea pornire, care ar putea fi „tratată" cu terapia rațiunii, ci pur și simplu aceasta este „logica", singura logică operantă în istoria civilizată de pînă acum, a forței economice și a puterii politice care o susține! Se poate, oare, spera să se lichideze efectele comportamentale, fără a acționa asupra cauzelor materiale? Autorii studiilor de inspirație perrouxiană speră să distragă atenția de la aceste cauze, punîndu-le — scientist — într-o tablă de valori, dintre care cele de forță și putere trebuie să cedeze locul celor de comportament familial-fraternal. Dacă aceasta ar fi naivitatea genială a utopiștilor, ar putea și ar trebui înscrisă printre probele de noblețe ale spiritului uman, care vin dinspre arena furiilor de interese fundamentale care este economia cu un mesaj de conciliere umană. Ar trebui să recunoaștem că o asemenea tentativă în gîndirea economică de tradiție burgheză, chiar dacă uneori s-a manifestat timid, ici-colo a fost repede înăbușită de interesele reale ale capitaliștilor care impuneau o altă raționalitate.

Gînditorii puteau să rămînă, ba chiar să moară nobili în gîndirea lor, dar ideile lor să servească unor scopuri ignobile. Pentru că, și în cazul de față, substituirea revoluției sociale prin revoluția paradigmatică nu este, din păcate, cu nimic diferită de acea revoluție a termenilor cu care apologia capitalismului invadează pur și simplu conștiința umană, doar-doar ar îndepărta iminența revoluției sociale. Dar aceasta ar putea fi denumită o contrarevoluție „modulată" științific. Conciliere socială, dialog social pe orice teme care nu pun problema cauzelor economice și politice ale conflictualității, deci supralicitarea utopiilor. Paradigme sau utopii, ele reprezintă totuși un efort intelectual de „înnobilare" a gîndirii economice nemarxiste.

dr. Ioan CRISTESCU

---

*) O critică „din interior" a lui Fr. Perroux, în „Revista economică" nr. 9, 1974.

Tendințe contradictorii : scăderea producției — creșterea unor investiții.

• *SUB titlul* Tendenții razvitiia kapitalisticeskoi ekonomiki v 1974 g *(Tendințe ale dezvoltării economiei capitaliste în anul 1974), revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎIE OTNOȘENIIA, nr. 9/1974, publică o serie de sinteze ale situației economice în cîteva țări capitaliste — S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia, Franța și Italia — semnate de A. Grecihin, N. Kuțobina, V. Șumilin, V. Kesova și E. Cebotareva, în care se arată că în prima jumătate a anului curent, creșterea produsului național brut abia dacă a ajuns la 1 la sută, iar a volumului general al producției industriale la 3%, marcînd o reducere a ritmului creșterii de 2—3 ori comparativ cu perioada corespunzătoare din 1973, iar în unele țări, o scădere absolută a producției. Înrăutățirea condițiilor dezvoltării economice în primele luni ale anului 1974 s-a produs simultan în multe țări dezvoltate din punct de vedere industrial. Totuși, s-a semnalat o creștere a producției industriale în Canada (4,5%) și în Australia (14%).*

În ciuda scăderii ritmurilor creșterii, trăsătura caracteristică a conjuncturii economice actuale a majorității țărilor capitaliste dezvoltate o constituie totuși un nivel destul de înalt al investițiilor industriale, marcînd o creștere la nivelul anului de 6,8% în S.U.A., 7,5% în Japonia, 7,7% în Italia, 5% în Franța, 8,5% în Suedia — a cărei cauză principală o constituie lărgirea capacităților ramurilor energetice și de materii prime și reconstruirea transportului legată de aceasta. Este vorba în special de construirea de uzine de gazeificare a cărbunelui, de termocentrale pe bază de cărbune, de centrale atomice

Un cod al marketingului

• *UN anuar pe 1974 al ESOMAR (European Society for Opinion and Marketing Research), intitulat* Marketing Research in Europe, 1974, *ne prezintă obiectivele organizației, consiliul ei de conducere, lista reprezentanților naționali, temele congreselor ce au avut loc de la înființarea societății, organizațiile de cercetări de marketing din diferite țări membre, numărul membrilor pe țări, precum și un cod de deontologie a marketingului.*

Înființat în septembrie 1948, ESOMAR-ul își propune să țină un contact strîns între persoanele profesional angajate în anchete de opinie și cercetări de marketing, pentru a sprijini creșterea nivelului tehnic al cercetării și a promova în genere cercetările de marketing. Codul de deontologie prevede în principal responsabilitățile „practicianului" (persoanei sau organizației care face studii de marketing) față de „clienții" săi (indivizii sau societățile care au solicitat un studiu de piață) și ale „clienților" față de „practicieni", elementele conținutive ale rapoartelor și rezultatelor anchetelor, responsabilitățile „practicianului" față de subiecții anchetați, obligații reciproce ale „practicienilor", precum și sancțiuni în caz de încălcare a codului deontologic.

Colocviu științific

• *CU OCAZIA împlinirii unui sfert de veac de la înființare, întreprinderea „Electroaparataj" din București — una dintre cele trei întreprinderi din țară care urmează să devină întreprinderi model — va sărbători aniversarea printr-o reuniune științifică, în cadrul simpozionului ce va avea loc în ziua de 6 noiembrie 1974, cu tema „Contribuția întreprinderii Electroaparataj la dezvoltarea economiei naționale". În cadrul celor patrusprezece referate ce vor fi prezentate, se vor dezbate — de către oamenii de știință din învățămîntul superior și din institute de cercetare, ca și de specialiști din întreprindere — probleme de modernizare a tehnologiei de fabricație, sisteme de conducere a producției, entropia calității, creșterea eficienței în cercetare, ergonomie, progresul constructiv al aparatajului de joasă tensiune, modelarea matematică în asimilarea de produse noi, metode moderne de organizare și de elaborare a normelor.*

fișe

ECONOMIE MONDIALA

O problemă prioritară a omenirii

DEPĂŞIREA DECALAJELOR ÎN DOMENIUL ALIMENTAŢIEI

„800 MILIOANE DE FIINŢE OMENEŞTI, 40% din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare, trăiesc în condiţii degradante pentru demnitatea umană“, a subliniat din nou la recenta sesiune de la New York a Consiliului economic şi social al O.N.U., preşedintele Băncii Mondiale, Robert McNamara. Susţinînd necesitatea ajutorării naţiunilor celor mai defavorizate, cunoscutul comentator al cotidianului cercurilor de afaceri engleze **The Financial Times**, C. Gordon Tether, sublinia că ţările subdezvoltate sînt cele în care „o criză mondială, dacă va izbucni, va avea primul şi — măsurat în termeni umani — cel mai devastator efect“ (15 octombrie).

Din 97 de ţări în curs de dezvoltare, constată la rîndul său un raport al ECOSOC (doc. E/Conf. 65/Prep./6) pregătit în vederea Conferinţei mondiale a alimentaţiei care începe marţi la Roma, 61 suferă de un deficit al aportului alimentar energetic. Potrivit aceloraşi estimaţii 20—25% din populaţia Orientului Îndepărtat, a Orientului Apropiat şi a Africii este puternic subnutrită (vezi tabelul). Acestor decalaje existente pe plan regional li se adaugă cele din interiorul ţărilor respective, cărora puţinele date statistice publicate reuşesc totuşi să le ilustreze dramatismul. În ţări atît de depărtate unele de altele cum sînt Brazilia, India şi Tunisia, cincimea cea mai săracă a populaţiei dispune de un aport energetic individual de două ori mai scăzut decît al zecimii celei mai înstărite.

„În ultima parte a secolului XX, într-o eră de bogăţie fără precedent, foametea caracterizează încă o bună parte din omenire, a cărei existenţă cotidiană este circumscrisă de căutarea hranei, reducînd viaţa la termeni pur biologici“, relevă Lester Brown într-o recentă lucrare consacrată anomaliei pe care o reprezintă această situaţie generată de subdezvoltare pentru epoca noastră. (In the Human Interest“, W. W. Norton and Co., New York, 1974, p. 101). Aceasta în timp ce în regiunile dezvoltate ale lumii disponibilităţile energetice şi de proteine sînt uneori cu mult superioare nevoilor : în 1970, potrivit estimaţiilor F.A.O., disponibilităţile energetice întreceau cu 22% nevoile, depăşind 3 100 kilocalorii în medie pe zi, faţă de 2 300 în regiunile în curs de dezvoltare. La rîndul lor, disponibilităţile de proteine depăşeau 93 grame în medie pe zi în ţările dezvoltate dar se situau sub 58 grame în regiunile în curs de dezvoltare.

Afectînd cea mai mare parte din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare, alimentaţia insuficientă cantitativ şi calitativ, sub raportul conţinutului în proteine are consecinţe deosebit de grave şi adesea ireversibile asupra copiilor. Studii recente ale O.M.S. şi ale Organizaţiei panamericane a sănătăţii arată că 50 pînă 75% din decesele copiilor în vîrstă de pînă la 5 ani din America Latină se datoresc, direct sau indirect, carenţelor nutriţionale, rezistenţei scăzute a organismului care îi face pe copii extrem de vulnerabili chiar la efectele bolilor obişnuite ale vîrstei lor.

Evocînd rolul esenţial al unei alimentaţii suficient de bogate în proteine pentru dezvoltarea fizică şi intelectuală a copiilor, specialiştii apreciază că dacă la început insuficienţa proteinelor încetineşte creşterea fizică şi reduce capacitatea de a învăţa a copiilor, persistenţa ei are consecinţe ireversibile, provoacă deficienţe pe care nici o investiţie în învăţămînt nu le va mai putea corecta. În afara subnutriţiei şi malnutriţiei proteinice, lipsa persistentă a unor elemente nutritive specifice cum ar fi anumite vitamine are consecinţe nu mai puţin dureroase inclusiv de ordin social-economic. Astfel, se estimează că insuficienţa în alimentaţie a vitaminei A provoacă numai în Extremul Orient pierderea vederii la peste 100 000 de copii anual. „Deficienţele de nutriţie de astăzi — scrie Lester Brown în lucrarea citată — depreciază resursele umane de mîine, împiedicînd pe mulţi semeni ai noştri să-şi realizeze pe deplin condiţia lor umană“ (p. 102). Costul economic şi social ridicat al aportului alimentar insuficient se regăseşte şi în nivelul redus al productivităţii muncii adulţilor, datorită unei capacităţii de muncă anormal de scăzute.

Gradul cu totul insuficient de dezvoltare al agriculturii în foarte multe dintre ţările „lumii a treia“, în ciuda faptului că agricultura este principala lor ramură de activitate economică, care cuprinde marea majoritate a populaţiei, explică faptul că deşi contează cu 70% în populaţia globului, ele realizează doar 40% din producţia mondială de alimente.

Actualele decalaje în domeniul alimentaţiei, generate de subdezvoltare, sînt agravate de ritmul lent în care sporeşte producţia agroalimentară a ţărilor „lumii a treia“. După datele F.A.O., obiectivele intermediare ale Planului indicativ mondial pentru dezvoltarea agriculturii (P.I.M.) pînă în 1985, oricum calificate ca foarte modeste, nu s-au realizat pînă acum în nici una din regiunile în curs de dezvoltare ale globului, iar pe ţări numai în aproximativ o treime dintre ele. Potrivit aceleiaşi surse, rezultă că producţia de alimente a sporit în perioada 1953—1971 într-un ritm inferior cererii interne de alimente în 39 din cele 71 de ţări în curs de dezvoltare pentru care existau date, cuprinzînd circa 63% din populaţia lor totală. (Sporirea cererii interne este determinată nu numai de sporul demografic, ci şi de creşterea veniturilor, a cărei contribuţie este estimată la 30%. De notat aici că elasticitatea cererii de alimente în raport cu creşterea veniturilor este apreciată de F.A.O. pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare la circa 0,4, iar pentru unele ţări subdezvoltate chiar la 0,7, faţă de 0,25 în ţările capitaliste dezvoltate).

Datorită aceloraşi decalaje creşterea producţiei mondiale de alimente pe locuitor cu aproape 1% în medie pe an în perioada 1950—1970 maschează un spor de numai 0,6% pe an în ţările în curs de dezvoltare pe ansamblul perioadei şi de numai 0,19% în deceniul trecut. Această cifră medie ascunde la rîndul ei scăderea brutală a producţiei în unele ţări în curs de dezvoltare care a creat o situaţie de veritabilă criză alimentară, cu sute de mii de victime (cazul unor ţări din regiunea africană Sahel, al Bangladesh-ului etc.).

Nivelul scăzut şi ritmul insuficient de creştere a producţiei alimentare pe locuitor a antrenat sporirea aproape continuă a importurilor de produse agroalimentare, în primul rînd de cereale, ale unor ţări în curs de dezvoltare. Se apreciază că cel puţin o treime din totalul ţărilor în curs de dezvoltare au fost nevoite în ultimii ani să importe cereale, aceste importuri provenind în proporţie de 75% din ţările dezvoltate. Evoluţia amintită a determinat transformarea grupului ţărilor în curs de dezvoltare, care înaintea celui de al doilea război mondial era exportator net de cereale, în importator net. În perioada 1966—1970 numai Argentina, Birmania, Mexicul şi Tailanda mai erau ţări exportatoare nete de cereale (împreună ele furnizau 7% din exportul mondial, faţă de 50% numai S.U.A. *). Între 1949—1951 şi 1972—1973 importurile brute de cereale ale ţărilor în curs de dezvoltare au sporit de la 12,4 la 36 milioane tone, (în valoare de 4 miliarde dolari). În anul agricol 1973/74 valoarea acestor importuri a fost estimată la 11 miliarde dolari, în condițiile unei creșteri substanțiale de prețuri pe piața mondială a produselor agroalimentare. Cu toată creșterea rapidă a importurilor de cereale ale țărilor în curs de dezvoltare, datele F.A.O. evidențiază că cele mai mari importuri de cereale sînt efectuate tot de țările dezvoltate — circa două-treimi din importul mondial total. Astfel, Japonia, Anglia, Italia, R.F.G., însumînd numai 10% din populația globului au realizat în perioada 1966—1970 41% din importul total de cereale. În ansamblu, țările dezvoltate care reprezintă 30% din populația lumii, contau cu 54% din consumul mondial de cereale în 1970. Cea mai mare parte a acestor cereale este consacrată furajării animalelor. Creșterea cererii de cereale pentru furajarea animalelor cu 6,3% pe an în deceniul trecut, generată ea însăși de cererea mult sporită de produse animale în țările dezvoltate reprezintă dealtfel — alături de reducerea stocurilor de cereale la cel mai scăzut nivel din ultimele două decenii — una din cauzele importante ale creșterii rapide a prețurilor în ultimii ani pe piața mondială a cerealelor.

---

*) S.U.A. sînt şi cel mai mare producător şi exportator mondial de soia, o plantă alimentară bogată în proteine utilizată în ţările dezvoltate numai ca furaj, furnizînd 4/5 din cantitatea care se desface pe piaţa mondială. Exportul american de soia depăşeşte ca valoare pe cel de grîu, de porumb, ca şi de asemenea produse ale unei tehnologii de vîrf cum sînt calculatoarele electronice sau avioanele cu reacţie (Lester Brown, „In the Human Interest“, W. W. Norton and Co., New York, 1974, p. 45).

În condițiile în care sînt necesare 10 livre de cereale pentru a obține o livră de carne de vită, 7 livre de cereale pentru o livră de carne de porc și 2 livre de cereale pentru o livră de carne de pui, cererea de cereale sporește continuu în țările dezvoltate odată cu cererea de carne (în S.U.A. ea a sporit cu 250 kg de cereale pe locuitor în ultimii 30 de ani). Totodată necesitățile de import pentru consum direct ale țărilor în curs de dezvoltare cunosc o dinamică accelerată. În această situație un document al P.N.U.D. sugerează că în perspectivă numai o schimbare a obiceiurilor alimentare, fără o diminuare a conținutului nutritiv al hranei, poate contribui la atenuarea presiunii de pe piața cerealelor și asigurarea unei hrane suficiente pentru o populație de cîteva ori mai mare decît cea actuală (P.N.U.D., „Le nouveau Gondwana“, 1974, p. 5).

Ritmul extrem de lent al creșterii producției agroalimentare în țările în curs de dezvoltare și sporirea importurilor lor de asemenea produse în condițiile „decolării“ prețurilor pe piața mondială a însemnat o povară financiară sporită pentru marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare. Numai puține sînt țările în curs de dezvoltare ale căror produse de export au înregistrat majorări de prețuri (de exemplu cuprul zambian) care să compenseze costul sporit al importurilor alimentare. Pentru 16 țări, realizînd peste 40% din consumul alimentar total al țărilor în curs de dezvoltare, costul sporit al produselor alimentare importate de ele absoarbe peste 30% din totalul încasărilor lor din export.

Principalul beneficiar al sporirii prețurilor produselor agroalimentare sînt tot țările capitaliste dezvoltate, ale căror venituri din exportul de produse agricole au crescut după aprecierea revistei **The Economist** (12 octombrie) cu 56% numai în cursul anului trecut, astfel că s-a majorat și ponderea lor în comerțul mondial cu produse agricole.

Prognozele F.A.O. privind creșterea cererii de produse alimentare în țările nesocialiste în curs de dezvoltare în perioada 1970—1990 au în vedere un ritm de 3,7% în medie pe an, în vreme ce extrapolarea tendințelor actuale de creștere a producției lor alimentare arată că ritmul acesteia ar urma să nu depășească 2,6% anual pînă în 1985. Într-o asemenea situație, la nivelul anului 1985 — admițînd că atunci cerealele vor acoperi încă 72% din consumul de calorii în țările în curs de dezvoltare față de 47% în țările dezvoltate — deficitul cerealier al marii majorități a țărilor în curs de dezvoltare ar putea totaliza 85 milioane tone pe an, respectiv circa 10% din necesarul acestor țări, reprezentînd totuși triplul importurilor lor din perioada 1969—1972 și depășind atît posibilitățile de finanțare din resurse proprii a importului unor asemenea cantități enorme cît și probabil chiar posibilitățile fizice de obținere a lor de pe piața mondială.

Cheia soluționării acestei probleme realmente vitale pentru milioane și milioane de oameni din țările în curs de dezvoltare o reprezintă găsirea mijloacelor pentru sporirea mai rapidă a producției alimentare în țările în curs de dezvoltare.

Deși suprafețele care ar putea intra în circuitul agricol în țările în curs de dezvoltare rămîn încă numeroase, desigur pe baza anumitor investiții (pentru infrastructura rutieră, îmbunătățiri funciare etc.), calea principală pentru majorarea substanțială a producției agricole în perspectivă o reprezintă fără îndoială intensificarea activității în această ramură de importanță vitală. După cum relevă Lester Brown în lucrarea citată anterior, „India și S.U.A. au aproximativ aceeași suprafață cultivabilă, cu caracteristici oarecum similare. Dacă nivelurile recoltelor indiene la hectar le-ar egala pe cele ale S.U.A., producția anuală curentă de cereale a Indiei ar fi de 230 milioane tone în loc de circa 100 milioane tone actualmente. Dacă cultivatorii de orez din Bangladesh ar obține recoltele la hectar din Japonia, atunci producția lor de orez ar înregistra un salt de peste trei ori, de la 12 la 39 milioane de tone. Brazilia, dublîndu-și suprafața cultivată în prezent, ar putea produce o cantitate suplimentară de 22 milioane tone de cereale, chiar dacă nivelul actual scăzut al producției ei la hectar nu s-ar îmbunătăți“ (p. 60).

Evident, această sporire a randamentului agriculturii nu este realizabilă fără un efort masiv de investiții în agricultură, fiind necesară poate — așa cum sugerează experții F.A.O. — chiar o revizuire a locului acordat agriculturii de unele țări în programele lor naționale de dezvoltare. Cu atît mai important se anunță acest efort în condițiile actuale în care pe piața îngrășămintelor chimice se înregistrează nu numai prețuri foarte ridicate, dar chiar absența unor produse la orice preț, iar prețul carburanților a sporit de cîteva ori în ultimele 12 luni. Or, potrivit datelor P.N.U.D., 1 milion de tone de îngrășăminte chimice care lipsește înseamnă renunțarea la 10 milioane tone de cereale, utilizarea unor metode de cultură de mare randament presupune consumarea a 350 litri de benzină pentru a produce 30 chintale de grîu, iar pentru irigarea unui hectar de teren sînt necesari uneori pînă la 9 milioane de litri de apă. Același document relevă că anul acesta India n-a putut obține decît puțin peste 2/3 din cantitățile de îngrășăminte pe care le importa în mod normal. În același timp, dacă s-ar recupera și valorifica numai 25% din gazul natural care se pierde acum în atmosferă de la sondele de petrol din zona Golfului Persic, s-ar putea obține o cantitate de îngrășăminte azotoase suficientă pentru a acoperi necesitățile întregii lumi.

Numărul estimativ al persoanelor cu un aport proteino-energetic insuficient în 1970

	Populaţia (milioane)	Numărul persoanelor cu un aport inferior limitei	
		în %	în milioane
Tările dezvoltate	1o74	3	28
Tările nesocialiste în curs de dezvoltare	1751	20	360
- America Latină	283	13	37
- Extremul Orient	1020	22	221
- Orientul Apropiat	71	20	34
- Africa	273	25	68
Total	2825	14	388

Sursa: ECOSOC, Situation alimentaire actuelle et dimensions et causes du probleme de la faim et de la malnutrition dans le monde, doc.E/Conf.65/Prep./6, p.42

Actuala criză alimentară mondială evidențiază și mai puternic vulnerabilitatea situației alimentare a țărilor în curs de dezvoltare, generată — dincolo de capriciile vremii și de fluctuațiile pieței mondiale — de situația lor de subdezvoltare. Depășirea acestei situații, care condamnă la mizerie sute de milioane de oameni, reclamă, așa cum relevă un raport al secretarului general al Conferinței Mondiale a Alimentației, nu numai un efort sporit de investiții, ci și „transformarea radicală a structurilor social-economice existente“ (ECOSOC, „Examen préliminaire de la situation alimentaire mondiale présente et future“ 1974, p. 47).

În același timp, după cum se sublinia în concluziile colocviului pe problemele populației și dezvoltării desfășurat la Cairo între 4 și 14 iunie a.c., programele internaționale de ajutor alimentar, deși extrem de necesare, cu deosebire în momentul de față, nu pot constitui o soluție durabilă pentru acoperirea nevoilor alimentare în continuă creștere ale țărilor în curs de dezvoltare. Pe termen lung acestea trebuie să beneficieze de resurse internaționale tehnice și financiare mult mai însemnate pentru a-și spori gradul de autoaprovizionare cu produse alimentare de bază, fără de care o îmbunătățire vizibilă a nivelului de trai al populației lor este greu de conceput.

Perspectiva perpetuării decalajelor în domeniul producției și consumului agro-alimentar conturată de gravele dificultăți din ultimii ani ale țărilor în curs de dezvoltare în acest domeniu subliniază și ea urgența imperativului trecerii de la afirmarea principiilor noii ordini economice internaționale la aplicarea lor în practică, ca o condiție a amplificării și potențării eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, a accelerării progresului lor economic și social și lichidării acestui anacronism al secolului nostru care este subdezvoltarea. Conferința mondială a alimentației care începe marți la Roma poate și trebuie să însemne un pas înainte în această direcție.

Dinu DRAGOMIRESCU

Un factor important al lichidării subdezvoltării

RESURSELE FINANCIARE EXTERNE PENTRU DEZVOLTARE

FENOMENELE DE CRIZĂ cu care este confruntată economia mondială în prezent, în contextul unei strategii a dezvoltării bazată primordial pe eforturile proprii ale țărilor rămase în urmă, pun într-o nouă lumină problema resurselor financiare externe pentru dezvoltare.

Urgența cu care se cere rezolvată problema asistenței financiare crescînde ce trebuie acordată țărilor în curs de dezvoltare apare la convergența dintre: a) tendința tot mai evidentă de reducere relativă a resurselor finaciare publice alocate de țările dezvoltate și b) tendința de deteriorare în continuare a raporturilor de schimb pentru foarte multe țări, în special prin creșterea prețurilor la produsele importate de ele.

Programul de acțiune pentru crearea unei noi ordini economice internaționale, adoptat de sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie a.c., prevede între altele că este necesar ca „țările dezvoltate să accelereze executarea, în termenele stabilite, a programului prevăzut prin strategia internațională a dezvoltării în ceea ce privește mărimea netă a transferului de resurse financiare către țările în curs de dezvoltare. **Partea ajutorului public în mărimea netă a resurselor financiare transferate acestor țări ar trebui să fie sporită pentru a atinge și chiar depăși obiectivul prevăzut în strategia internațională a dezvoltării**" (subl. ns.).

În cele ce urmează autorii se opresc asupra unor aspecte conceptuale ale problemei ajutorului pentru țările în curs de dezvoltare, cît și asupra unor concluzii ce se desprind din examinarea ei documentară.

POVARA crescîndă a datoriei externe, publice și private, a țărilor în curs de dezvoltare a pus cu stringență problema revizuirii și ajustării unor concepte care stau la baza obiectivelor strategiei internaționale a dezvoltării. Și poate că cel mai semnificativ aspect al acestui fenomen este utilizarea mai restrictivă, mai apropiată de realități, a termenului de „ajutor", în examinarea unor categorii de fluxuri financiare și de altă natură orientate către țările în curs de dezvoltare. Tot mai mult sînt caracterizate ca ajutor numai aporturile care nu atrag după sine refluxuri corespunzătoare sau generează refluxurile cele mai puțin apăsătoare pentru dezvoltarea economică în general, pentru balanța de plăți externe în particular.

1. Conceptul de ajutor

FAPTUL că fluxurile financiare către țările în curs de dezvoltare se prezintă într-o gamă întreagă de forme generează greutăți considerabile în definirea mai precisă a rolului lor în atingerea obiectivelor unei strategii internaționale a dezvoltării. Aceste fluxuri diferă încă de la o primă abordare din mai multe puncte de vedere : a) după instituția de la care emană (organism public de ajutor, organism monetar sau de promovare a exporturilor, organism privat) ; b) după motivarea acordării lor (dezvoltarea economică și îmbunătățirea nivelului de viață în țările în curs de dezvoltare, promovarea exporturilor, speranța obținerii unor profituri mai mari) ; c) după modalitățile în care sînt oferite (donații, împrumuturi comerciale, împrumuturi în condițiile pieței, participații) etc.[1])

Obiectivul transferării către țările în curs de dezvoltare a unor resurse care să se ridice la cel puțin 1% din produsul național brut (PNB) al țărilor dezvoltate, obiectiv recomandat în cadrul primului Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, nu poate fi privit ca ținînd de ajutorul propriu-zis. Incluzînd, alături de donații și de împrumuturi în condiții de favoare, și asemenea fluxuri ca investițiile private străine și creditele comerciale de export, mărimea acestor resurse nu oferă o măsură reală a efortului de ajutorare făcut de țările dezvoltate. Totodată, acest obiectiv nu ține seama de curentele inverse corespunzătoare plăților de dobînzi și dividende.

De aceea, documentele care stau la baza celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării prevăd nu numai că fiecare țară dezvoltată economic „trebuie să caute să efectueze transferul de resurse în contul țărilor în curs de dezvoltare într-o sumă minimă netă de 1% din PNB-ul ei la prețurile pieței, sub formă de vărsăminte efective", ci și că trebuie „să sporească progresiv **ajutorul oficial pentru dezvoltare**" (s.n.), care să atingă încă la mijlocul deceniului 0,70% din PNB la prețurile pieței.

În prezent, conceptul de „ajutor public pentru dezvoltare" (A.P.D.), pentru care s-a fixat și obiectivul menționat, a trecut din planul teoretic în cel operațional. Deși se mai poartă încă discuții în special asupra criteriilor ce trebuie folosite la definirea fluxurilor care intră în obiectivul de A.P.D. și asupra măsurării lor, curentele respective sînt singurele cu care se mai asociază termenul de ajutor în limbajul documentelor și statisticilor elaborate de organismele internaționale.

Comitetul de Ajutor pentru Dezvoltare (C.A.D.) al O.C.D.E. nu mai utilizează cuvîntul „ajutor" decît pentru a desemna ajutorul public pentru dezvoltare, care este format din donații și împrumuturi acordate în condiții de favoare de către sectorul public, în scopul dezvoltării economice și îmbunătățirii nivelului de viață din țările beneficiare. A.P.D. este astfel o parte a aportului total de resurse, alături de donațiile benevole ale organismelor private, de împrumuturi, credite și investiții în condiții de piață.

Toate aceste aspecte vin în sprijinul concluziei că volumul aportului de resurse financiare reprezintă doar una din laturile problemei, o alta **ținînd de structura** lui pe elemente și de **condițiile** în care aceste resurse se acordă. Țările donatoare operează

Tabelul nr. 1 — **Ponderea principalelor resurse oferite în condițiile pieței în fluxul total de resurse destinate țărilor în curs de dezvoltare.**

Anii	Flux total net de resurse financiare, mil dolari	Investiții directe și investiții de portofoliu bilaterale, mil dolari	Ponderea investițiilor directe în fluxul total, %	Credite de export publice și private, mil dolari	Ponderea creditelor de export în fluxul total, %
1962	8 437	1 601	16,8	-	-
1963	8 572	1 930	18,7	-	-
1964	9 645	2 409	16,3	-	-
1965	10 320	3 123	23,9	-	-
1966	10 390	2 659	21,0	1 394	13,4
1967	11 441	2 905	18,4	1 389	12,1
1968	13 510	4 100	23,3	2 236	16,6
1969	13 778	4 120	21,2	2 548	18,5
1970	14 933	4 289	23,9	2 755	18,4
1971	17 245	4 634	22,5	3 383	19,6
1972	18 824	6 478	23,4	2 153	11,4
1973	22 803	9 034	25,7	...	...

Sursa : „Examen des courants financiers à destination des pays en voie de développement — 1973" ; „Rapport du secrétariat de la CNUCED". (TD/B (XIV) /Misc. 5) cu o paletă mai largă de consideraţii şi de decizii în acordarea resurselor, deci în îndeplinirea obiectivelor strategiei internaţionale a dezvoltării. Aici se află însă un potenţial permanent de incompatibilităţi între intenţiile şi realizările furnizorilor, de o parte, şi necesităţile beneficiarilor, de altă parte. Astfel, creşterea ponderii resurselor furnizate în condiţiile pieţei în aportul total, în detrimentul celei a A.P.D., este un factor suficient de important pentru a înrăutăţi condiţiile în care este acordat fluxul total. Mai mult, acţiunea acestui factor este accentuată de ridicarea generală şi continuă a cursurilor pieţei monetar-financiare.

---

[1] „Les concepts qui sont à la base des objectifs actuellement fixés pour l'aide et les courants de ressources" (UNCTAD. TD/B/493, p. 4).

Implicaţiile acestor procese sînt deosebit de ample şi privesc, printre altele :

AJUTORUL „LEGAT". Circa jumătate din vărsămintele brute de ajutor public sînt „legate" (condiţionate) de cumpărarea de bunuri şi servicii produse în ţara donatoare. Ajutorul alimentar şi asistenţa tehnică sînt exemple imediate, ţara donatoare prelevînd forma materială a ajutorului din propriile sale resurse respective. De asemenea, o mare parte (peste 3/4) din împrumuturile bilaterale sînt şi ele „legate".

Practica ajutorului „legat" limitează efectele pozitive ale ajutorului pentru ţara beneficiară, reducînd totodată costul real al ajutorului pentru ţara donatoare. Ţările în curs de dezvoltare sînt pe deplin îndreptăţite să ceară limitarea ajutorului „legat", dat fiind că această practică, paralel cu supraevaluarea ajutorului, nu încurajează exporturile din ţările în curs de dezvoltare, complicînd, totodată, administrarea programelor de ajutor.

FLUXURILE NETE DE AJUTOR. Pînă în prezent, măsurarea vărsămintelor de A.P.D. s-a făcut scăzîndu-se amortizarea împrumuturilor anterioare, dar nu şi vărsămintele în contul dobînzilor. Şi aceasta este o practică care denaturează adevăratul efort făcut în contul ajutorului de către ţările dezvoltate. Fluxul invers, format din dobînzile la împrumuturile anterioare, reduce costul programului de ajutor aşa cum acesta apare în bugetele şi în balanţele de plăţi externe ale statelor donatoare.

LEGAREA EMISIUNII DE D.S.T. DE AJUTORUL PENTRU DEZVOLTARE. Încă de la crearea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.), reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare au susţinut că insuficienţa fluxurilor de A.P.D. şi datoria crescîndă a acestor ţări ar putea fi sensibil atenuate prin stabilirea unei legături între crearea de D.S.T. şi resursele financiare adiţionale pentru dezvoltare. Afirmînd că suma D.S.T.-urilor create trebuie să fie în funcţie de nevoile de lichiditate ale economiei mondiale, ţările în curs de dezvoltare consideră că proiectul de reformă a sistemului monetar internaţional trebuie să includă, ca element esenţial, măsuri specifice pentru favorizarea transferului de resurse reale, printre care atribuirea directă de D.S.T în afară şi în plus faţă de cotele-părţi deţinute de ele la F.M.I.

Această problemă nu-şi va găsi însă rezolvarea atîta timp cît nu se trece de la recunoaşterea teoretică la transpunerea în practică a principiului interdependenţei dintre factorii economici, monetari şi comerciali. Discuţiile care se poartă în forurile internaţionale, ca şi poziţia ţărilor în curs de dezvoltare în ce priveşte noua ordine economică internaţională, evidenţiază că preocupările de reformă în domeniul monetar trebuie să vizeze instituirea unui sistem echitabil şi durabil care s-ar concretiza, printre altele, în reorientarea politicii de împrumuturi a F.M.I., în funcţie de nevoile urgente ale ţărilor în curs de dezvoltare, pe baza participării mai eficiente a acestora la activitatea Fondului.

Sînt de remarcat primii paşi făcuţi în această direcţie, în ultimul timp, prin iniţierea de către F.M.I. a unor forme noi de asistenţă financiară pentru ţările în curs de dezvoltare, cum ar fi „facilităţile petroliere" sau „facilităţile prelungite ale Fondului".

LISTA O.N.U. ŞI LISTA C.A.D. Pentru a măsura aporturile de resurse financiare către ţările în curs de dezvoltare – deci în scopuri statistice – O.N.U. utilizează o listă care conţine o clasificare a ţărilor în următoarele categorii : ţări dezvoltate cu economie de piaţă, ţări socialiste, ţări în curs de dezvoltare. O **structură** similară are şi lista folosită de C.A.D. pentru acordarea de aporturi financiare, dar aceasta prezintă diferenţe **numerice,** în particular în ce priveşte ţările din cea de-a treia categorie.

Eforturile comunităţii internaţionale în direcţia democratizării şi a acestui domeniu al relaţiilor economice internaţionale au fost încununate de succese în ultima perioadă, prin includerea în lista C.A.D. şi a altor ţări în curs de dezvoltare, în speţă ţări din sudul Europei (Cipru, Grecia, Iugoslavia, Malta, Spania, Turcia). Dar aceste eforturi se cer depuse în continuare pentru a se ţine cont şi de poziţia altor ţări care, prin nivelul lor de dezvoltare economică, se pot considera îndreptăţite să beneficieze de ajutor pentru dezvoltare. Fiecare ţară în curs de dezvoltare ar trebui să beneficieze de un acces efectiv la resursele financiare adiţionale pentru dezvoltare. La baza întocmirii listei ţărilor beneficiare de ajutor pentru dezvoltare trebuie să stea numai criterii economice, ceea ce ar permite tuturor statelor îndreptăţite – aşa cum este şi cazul României – să aibă acces la astfel de resurse financiare.

Subliniind că ţările rămase în urmă trebuie să beneficieze de un ajutor mai substanţial din partea ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic, Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism arată că „creditele acordate la dobînda pieţei, pe principii economice, nu pot fi considerate ajutor. Numai dacă ţările în curs de dezvoltare primesc credite cu dobîndă mică sau fără dobîndă, sau credite nerambursabile se poate vorbi de ajutor. Ajutor este, de asemenea, formarea cadrelor în condiţii avantajoase sau fără plată". Ţara noastră se situează pe poziţia că, în contextul îmbinării armonioase dintre factorii interni şi externi, ajutorul fără condiţii constituie un factor important pentru progresul rapid al ţărilor în curs de dezvoltare.

2. În lumina statisticilor...

STRATEGIA internaţională a dezvoltării prevede că toate ţările care nu au atins obiectivul de a furniza ţărilor în curs de dezvoltare resurse financiare în mărime de 1% din P.N.B. pînă în 1972, să caute să-l realizeze pînă în 1975, iar fiecare ţară dezvoltată să urmărească atingerea obiectivului privind ajutorul public pentru dezvoltare în mărime de 0,7% din P.N.B. pînă cel mai tîrziu la jumătatea deceniului. Ţările dezvoltate, în ansamblul lor, au acceptat în principiu obiectivul de 1%, însă multe dintre ele nu au fost de acord cu datele limită de realizare. Mai puţine ţări au acceptat obiectivul şi termenele privitoare la A.P.D., iar altele, însuşindu-şi obiectivul, nu au fost de acord cu data limită pentru realizarea lui.

Analize recente au demonstrat că nici unul din cele două obiective nu are şanse de a fi atins în contextul politicilor actuale de ajutor. Raportul dintre suma totală netă a transferurilor financiare şi P.N.B.-ul ţărilor donatoare a acuzat o tendinţă de scădere în decursul deceniului al 7-lea, de la 0,84% în 1960–1961 la o medie de 0,73% în 1970–1971.

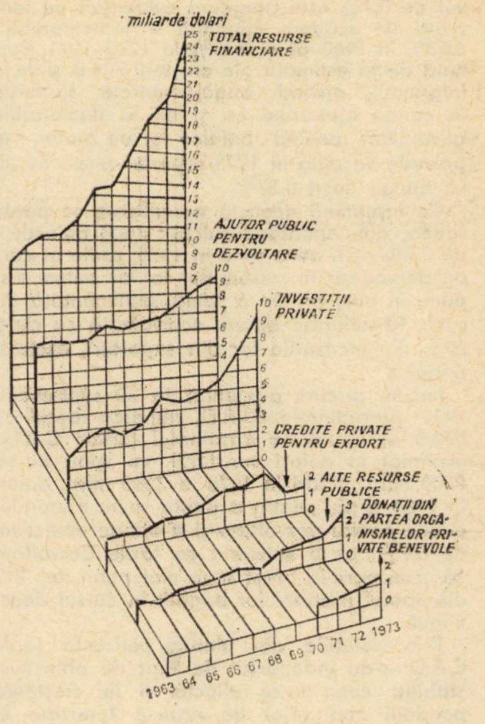

Fig. 1 — **Totalul resurselor financiare nete, furnizate de ţările membre ale C.A.D., ţărilor în curs de dezvoltare şi organismelor multilaterale (1963—1973).**

În 1973, totalul net al resurselor îndreptate de ţările C.A.D. către ţările în curs de dezvoltare a înregistrat un volum considerabil sporit în termeni absoluţi faţă de 1972, cifrîndu-se la peste 24 miliarde dolari. Cu toate acestea, ponderea aporturilor în P.N.B.-ul ţărilor donatoare a rămas la un nivel constant de 0,78%, departe de obiectivul de 1% din P.N.B., recomandat de O.N.U.

Mai mult, dacă se iau în considerare modificările cursului de schimb al dolarului în raport cu monedele altor ţări membre ale C.A.D. şi dacă se procedează la ajustări corespunzătoare în lumina creşterilor de preţuri din aceste ţări, se obţin sporuri sensibil reduse faţă de cele în preţurile curente. În termeni nominali creşterea aporturilor financiare ale ţărilor C.A.D. în 1973 faţă de 1972 a fost de peste 21%. Or, în preţurile din 1972 sporul a fost doar de circa 7%. Situaţia cea mai gravă o înregistrează însă ajutorul public pentru dezvoltare care a crescut nominal doar de la 8,7 miliarde la 9,4 miliarde dolari, iar ţinînd cont de variaţiile cursurilor de schimb şi de creşterile de preţuri a suferit, în fapt, o diminuare cu circa 6%. În 1973, A.P.D. a reprezentat 4,80 dolari pe an pe o persoană care trăieşte în ţările în curs de dezvoltare, ceea ce — în termeni reali – înseamnă o diminuare cu 30% faţă de 1963.

Indicatorul „ponderea aporturilor în P.N.B.", care formal este independent de variaţiile cursurilor de schimb şi ale preţurilor, reflectă de asemenea o situaţie nesatisfăcătoare. Aşa cum se arată într-un studiu recent publicat de O.C.D.E. 2), pe ansamblul ţărilor membre ale C.A.D. ponderea A.P.D. în produsul lor naţional brut a fost de 0,30% în 1974, faţă de 0,34% în 1972 şi, mai ales, faţă de 0,70% cît este obiectivul fixat de O.N.U. şi recomandat a fi atins pînă în 1975.

Eşecul de pînă acum în ce priveşte obiecti-

---

2) „Transfert de ressources aux pays en développement : résultats de 1973", în **L'Observateur de l'OCDE**, nr. 71, août 1974, pag. 3 şi urm.

vul de 0,7% este pregnant evidențiat de tendința de scădere continuă a indicatorului : 0,53% în 1960–61 și 0,35% în 1970–1971. Pornind de la estimații ale creșterii P.N.B. și de la informații privind angajamentele asumate în contul ajutorului ca și de la declarațiile guvernelor privind politica lor de ajutor, se prevede că pînă în 1975 raportul respectiv nu va atinge decît 0,37%.

Ce înseamnă această nerealizare se poate vedea din următorul calcul : dacă obiectivul de 0,7% ar fi atins pînă în 1975, țările în curs de dezvoltare în ansamblul lor ar putea dispune în acel an de o sumă suplimentară de circa 10 miliarde dolari, echivalentă cu circa 20% din încasările lor din exporturi, exclusiv petrolul.

Într-un discurs pronunțat la 30 septembrie 1974, președintele B.I.R.D. remarca faptul că P.N.B.-ul anual pe ansamblul țărilor C.A.D., exprimat în dolari constanți, va spori de la 2000 mlrd. dolari în 1970 la 3500 mlrd. dolari în 1980 și că, pentru a dubla suma ajutorului public pentru dezvoltare și a atinge obiectivul de 0,7%, ar fi suficient ca țările dezvoltate să consacre în acest scop mai puțin de 2% din sporul propriei lor bogății în cursul deceniului.

Prin evoluțiile din ultima perioadă țările C.A.D. s-au îndepărtat de fapt de obiectivul stabilit, ceea ce se reflectă și în creșterea ponderii aporturilor de resurse furnizate în condițiilei pieței în detrimentul ponderii A.P.D. Aporturile de capitaluri private, care reprezentau aproape o treime din toate fluxurile financiare cu destinația țări în curs de dezvoltare la începutul anilor '60, ating în prezent circa 48% din fluxul net total (fig. 1).

Măsura în care fluxurile de resurse externe contribuie la susținerea procesului de dezvoltare și în care refluxurile sînt mai mult sau mai puțin împovărătoare este determinată atît de **ponderea A.P.D. și a fluxurilor în condițiile pieței în structura aporturilor globale** cît și de **structurile fiecăreia dintre cele două categorii.** Totodată, fiecare element al transferului este însoțit de anumite **condiții,** mai mult sau mai puțin favorabile pentru beneficiar.

În ceea ce privește A.P.D., a cărui structură este reflectată în fig. 2, el este oferit cu un anumit „element de liberalitate", prin care se cuantifică gradul de favoare al condițiilor unei tranzacții, ținînd cont de perioada de rambursare, termenul de grație și dobînda la împrumutul considerat. În ultimii ani condițiile A.P.D. — dar ale unui A.P.D. în scădere, așa cum am văzut, în ce privește ponderea în aportul total de resurse externe pentru țările în curs de dezvoltare — s-au relaxat. În 1973 elementul de liberalitate atins a fost de 87% comparativ cu 84% în 1972, dată fiind o oarecare sporire a ponderii donațiilor în noile angajamente și acordarea împrumuturilor în condiții mai favorabile. În 1972, C.A.D. a adoptat o recomandare potrivit căreia fiecare țară membră ar trebui să ofere A.P.D. la un grad de liberalitate de cel puțin 84%. Totuși, în 1973 doar treisprezece din cele 17 țări membre au realizat acest obiectiv.

Anii	Imprumuturi în condiţii de favoare şi donaţii	Imprumuturi în condiţii comerciale	Total vărsăminte	Ponderea împrumuturilor în condiţii de favoare şi a donaţiilor în vărsămintele totale,%
1961	90	118	210	43
1962	177	221	399	44
1963	304	312	616	49
1964	381	338	719	53
1965	486	314	800	61
1966	606	277	883	69
1967	745	256	1002	74
1968	558	232	789	71
1969	779	292	1071	73
1970	936	477	1413	66
1971	1138	669	1807	63
1972	951	525	1476	64
1973	1185	561	1746	63

Tabelul nr. 2 — **Transferul net de resurse al organismelor multilaterale către țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină, 1961—1973 * (vărsăminte nete în mil. dolari).**

Sursa : TD/B (XIV) / Misc. 5.

La cea de a treia sesiune a sa UNCTAD a adoptat rezoluția 60 (III) în care invită țările dezvoltate să ia în considerare că „a) în medie, dobînda la împrumuturile publice pentru dezvoltare n-ar trebui să depășească 2% pe an ; b) durata acestor împrumuturi ar trebui să fie de cel puțin 25–40 de ani iar termenul de grație să nu fie mai mic de 7–10 ani ; c) proporția donațiilor în totalul ajutorului fiecărei țări să fie sporită în mod progresiv". Menționăm că prevederile C.A.D. citate mai înainte nu satisfac condițiile rezoluției. Făcînd calculele necesare, se ajunge pe baza recomandărilor rezoluției citate la un element de liberalitate de 86–90%, ceea ce înseamnă că atît recomandările cît și realizările țărilor donatoare se află sub nivelul minim socotit acceptabil de comunitatea internațională.

Resursele oferite în condițiile pieței sînt publice și, în majoritate, private. Cele publice se prezintă, în esență, sub forma creditelor de export și a achiziționării — de către sectorul public — a unor obligațiuni și efecte reprezentative de împrumuturi, emise de către organisme multilaterale. La nivelul țărilor C.A.D., ele reprezintă (media pe 1972–1973) circa 10% din fluxul financiar total net, față de 8,5% la începutul deceniului al șaptelea. Aporturile de capitaluri private, formate în mare parte din credite de export și investiții directe (tabelul nr. 1), au sporit de la 7,9 mlrd. dolari în 1972 la 10,4 mlrd. dolari în 1973. Cel mai rapid au sporit investițiile bilaterale de portofoliu, de la 2 mlrd. dolari la 3,5 mlrd. Așa după cum se observă și din tabel, ponderea creditelor de export, private și publice, a scăzut recent și chiar foarte rapid, explicația găsindu-se în amploarea pe care au luat-o împrumuturile în eurodevize, care vin să înlocuiască în unele cazuri creditele de export.

La o creștere de 800 mil. dolari a împrumuturilor lansate pe piețele de capitaluri private, ponderea euro-obligațiunilor în totalul emisiunilor a sporit de peste două ori. Tot mai numeroase sînt țările care recurg la această formă de împrumuturi : de la 12 în 1972 la 26 în 1973. După informațiile conținute în raportul secretariatului UNCTAD, citat anterior, randamentul mediu al noilor euro-obligațiuni emise în subscripție publică de către țările în curs de dezvoltare s-a redus sensibil — de la 8,36% în 1971, la 8,06% în 1972 și la 7,64% în 1973. Această tendință s-a menținut și în primele luni ale anului 1974.

Instituțiile financiare multilaterale au contribuit, în 1973, la aportul net de resurse destinate țărilor în curs de dezvoltare cu 1 746 milioane de dolari, ceea ce reprezintă o creștere importantă față de anul precedent (cînd contribuția respectivă a fost de 1 476 mil. dolari), creștere datorată, în principal, creditelor acordate de Asociația Internațională pentru Dezvoltare (A.I.D.), sub formă de împrumuturi în condiții de favoare și donații (tabelul nr. 2).

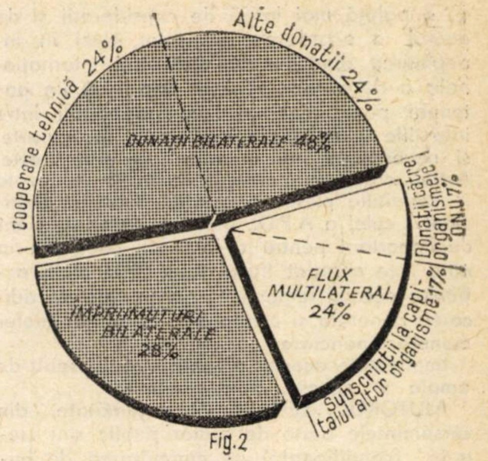

Fig.2

Expansiunea rapidă a împrumuturilor multilaterale a fost posibilă atît ca urmare a creșterii împrumuturilor efectuate pe piețele de capitaluri în condiții comerciale, dar și prin faptul că guvernele au furnizat resurse adiționale pentru acordarea de împrumuturi în condiții liberale prin intermediul A.I.D. și al serviciilor băncilor regionale de dezvoltare care acordă împrumuturi în condiții de favoare. Totuși, aceste elemente pozitive și, în particular, regularitatea și continuitatea fluxurilor financiare oferite sînt periclitate în permanență de întîrzierile în reconstituirea resurselor A.I.D. și ale băncilor regionale de dezvoltare.

URIAȘUL EFORT de construcție ale cărui direcții pentru perioada următoare le trasează Programul P.C.R. evidențiază clar voința poporului nostru de a reduce și elimina decalajele economice care ne mai despart de țările dezvoltate. Asigurarea resurselor necesare presupune înainte de toate mobilizarea la maximum a factorilor interni ai dezvoltării, dar necesită totodată și utilizarea maximală a factorilor externi, înțeleși ca un ansamblu de relații de colaborare și cooperare reciproc avantajoase cu toate țările lumii. Dealtfel, marcîndu-și poziția față de conceptul de ajutor public pentru dezvoltare, țara noastră nu neglijează totodată importanța aporturilor financiare de origină privată. Au fost create condițiile pentru atragerea de investiții străine, însoțite de tehnologii moderne, sub forma societăților mixte de producție, comerciale, bancare. România, țară socialistă în curs de dezvoltare, se integrează — prin măsurile luate pentru atragerea și utilizarea cu maximă eficiență a resurselor financiare externe sub diferitele lor forme — în sistemul de acțiuni pe care comunitatea internațională le-a conceput și le pune în mișcare pentru lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice dintre țări, pentru crearea unei noi ordini economice internaționale.

Gh. DUMITRU
C. VASILIADE

---

*) Datele țin cont și de variațiile activelor țărilor în curs de dezvoltare în datoria consolidată la BIRD și la Banca Interamericană de Dezvoltare.

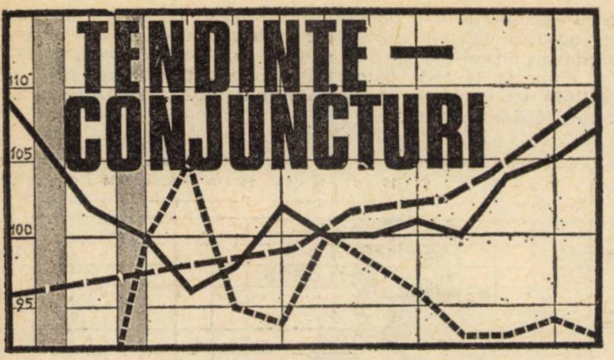

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dimensiunile pierderilor bursiere

FLUCTUAȚIILE cursurilor la bursele de valori, ca reflectare a actualelor fenomene de criză economică și financiară, sînt urmărite cu mare atenție în presa de specialitate occidentală. Pe termen scurt, prețurile hîrtiilor de valoare suferă în lunile și săptămînile recente influențe variate, atît în sensul scăderii cît și în sensul urcării. Dar pe perioade mai mari, indicii cursului acțiunilor la bursele de valori din principalele țări capitaliste — este vorba de indicii proprii fiecărei burse în parte — au antrenat în ultimul timp pierderi serioase, cum arată cifrele de mai jos pe care le reproducem după The Economist din 19-25 octombrie 1974:

Indicele cursului acţiunilor

	la 16 oct. 1974	Modificarea în % faţă de: un an în urmă	nivelul maxim
Londra	2o6,o	-52,2	-62,1
New York	642,3	-33,3	-38,9
Canada,	164,o	-29,2	-31,1
Australia	289,o	-39,5	-56,4
Japonia	268,7	-2o,8	-36,4
Belgia	91,5	-3o,4	-35,7
Franţa	52,8	-38,8	-47,2
R.F.Germania	53o,6	-14,3	-48,6
Olanda	1o1,5	-29,1	-41,o
Italia	91,7	-31,8	-62,5
Suedia	34o,7	- 7,3	-17,o

C. E. E.: Consumul și investițiile în pierdere de viteză

ULTIMUL raport anual al Comisiei Pieței Comune vest-europene despre situația economică din țările membre constată înjumătățirea ritmului de creștere pe ansamblul Comunității: P.N.B. în expresie reală sporește în 1974 cu 2,5% față de 5,6% în 1973. Pe acest fond se accentuează tendința de încetinire atît a consumului individual, cît și a investițiilor. După date preliminare, investițiile brute reale sînt în scădere anul acesta în R.F. Germania și în Anglia. Scăderea consumului populației este socotită probabilă în Anglia, în timp ce în Olanda, R.F.G., Irlanda au loc creșteri modeste. Deficitul balanței de plăți pe ansamblul C.E.E. ar putea să ajungă la circa 20 miliarde de dolari în 1973. Deficitul însumat al țărilor cu balanță pasivă este mai mare, deoarece în cadrul C.E.E. balanța de plăți a R.F.G. se încheie anul acesta cu un excedent record. Ritmurile inflației se situează între 7% anual în R.F.G. și peste 20% în Italia. Raportul subliniază că în cadrul acestei conjuncturi comunitare se accentuează disparitățile între evoluțiile diferitelor țări și zone la principalii indicatori și între rezultatele diferitelor ramuri de activitate.

Evaluarea recoltei de grîu

CONFORM unor estimații recente ale Consiliului internațional al grîului, situația resurselor mondiale la această cereală va fi mai puțin încordată în 1974/75 decît în sezonul precedent. În lumea nesocialistă, recolta din acest an va fi superioară celei din 1973 în țările Pieței Comune (43 mil. tone, față de 41,3 mil.), în Australia, Argentina, Brazilia, Mexic, Suedia și alte țări. În pofida condițiilor climaterice nefavorabile din S.U.A., datorită extinderii suprafețelor cultivate în această țară se așteaptă o recoltă de grîu cu 3,5 mil. tone mai mare decît anul trecut.

Ca urmare, resursele destinate exportului sînt evaluate pe anul în curs la 56-67 mil. tone.

R.F.G.: Slăbirea impulsului conjunctural extern

CREȘTEREA economică, ocuparea mîinii de lucru, puterea de cumpărare a banilor și echilibrul extern rămîn în continuare amenințate în R.F.G., se constată într-o analiză a Institutului economiei germane de la Köln, ca urmare a faptului că este improbabilă stimularea suplimentară prin export a economiei vest-germane în anul care vine. Aceasta din cauza situațiilor de criză observate pe importante piețe externe ale industriei vest-germane. Ușoara creștere economică scontată pentru 1975 se va datora, după părerea autorilor analizei, mai ales cererii de consum interne. O accentuare a cererii la bunuri de investiții este însă considerată și ea puțin probabilă. În aceste condiții este de așteptat, conform aceleiași surse, o accentuare a șomajului și o mai dificilă resorbire a lui chiar după 1975.

Situaţia producţiei de cauciuc natural în Africa

CREȘTEREA prețurilor cauciucului natural, amplificată de declanșarea „crizei energetice“, a însemnat venituri sporite pentru țările producătoare din Africa. Producția totală a țărilor africane în ultimii ani a fost constant în jur de 200 000 tone. Într-o situație deosebit de avantajoasă ca urmare a creșterii prețurilor s-au găsit Nigeria și Liberia. Țările francofone producătoare de cauciuc natural, Camerunul, Republica Africa Centrală, Coasta de Fildeș, au trecut printr-o perioadă dificilă, ca urmare a secetei.

Producția de cauciuc natural este organizată pe scară largă numai în trei țări africane: Liberia, Zair și Nigeria. Nigeria este singura țară care are o industrie prelucrătoare de cauciuc natural. Liberia exportă 80 000 tone de cauciuc natural pe an, în principal către S.U.A., fiind al cincilea mare exportator mondial de cauciuc natural.

Evoluţii divergente

SISTEMUL de flotare a cursului monedelor țărilor occidentale determină frecvente modificări ale situației unora în raport cu celelalte. Indicele Paribas — L'Expansion, care sintetizează poziția fiecărei valute față de circa alte patruzeci (ponderate în raport cu participarea țării respective la comerțul mondial), evidențiază diversitatea evoluției recente a principalelor valute occidentale, instabilitatea lor relativă. După cum se poate vedea din graficul de mai jos, francul francez, cel elvețian și — întrucîtva — dolarul și-au redresat în ultimele luni cursul de schimb efectiv, în timp ce lira sterlină și cea italiană se mențin pe linia scăderii lente, iar yenul japonez și marca vest-germană au înregistrat scăderi apreciabile, față de cursul mediu pentru celelalte valute luate în considerare.

BAZA: FEBRUARIE 1973 = 100

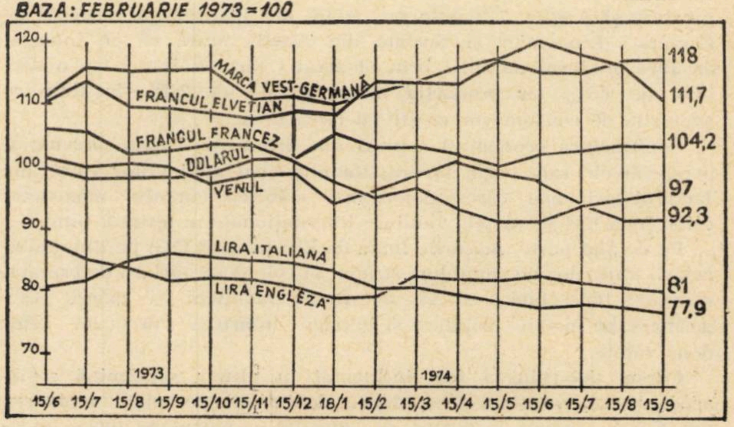

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

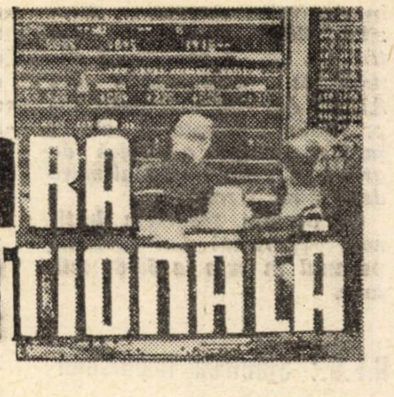

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	21 X 1974	25 X 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 25 X 1974 față de: cursul paritar (central)	nivelul din 28XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-25 X 1974
Marca vest-germană	2,669o4	2,6990	2,59o5	2,572o	+ 3,77	+ 4,94	- 4,7o
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,89oo	2,848o	+18,87	+14,11	-12,37
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,74oo	4,7o25	- 2,o9	o	o
Lira sterlină[2]	2,8952	2,325o	2,3322	2,3323	-19,44	+ o,33	- o,32
Lira italiană	523,5o	6o7,o	669,1o	669,o	-21,75	- 9,26	+1o,2
Yenul japonez	3o8,o	28o,2	299,2o	299,55	+ 2,82	- 6,45	+ 6,89
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	1o3,87	157,5o	158,25	-	-	-

[1] + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); [2] dolari pentru 1 liră sterlină; [3] prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; [4] prețul oficial al aurului.

ACCENTUAREA PROCESULUI INFLAȚIONIST, lipsa sincronizării intre măsurile luate de diversele țări pe linia rezolvării dificultăților cu care sînt confruntate, precum și informațiile că noi bănci au inregistrat pierderi substanțiale ca urmare a unor operațiuni speculative cu devize a determinat menținerea și in intervalul 21—25 octombrie a.c. a unei atmosfere de tensiune și instabilitate pe piețele valutare din Occident. Cursul dolarului față de principalele valute occidentale a continuat să scadă, situîndu-se din nou la cele mai scăzute nivele din ultimele 5-6 luni față de francul elvețian, marca vest-germană, francul belgian. Oscilații importante s-au produs și in relația de curs franc elvețian — liră sterlină, marca vest germană — lira sterlină in sensul slăbirii cursului monedei engleze, precum și a altor valute, in principal a lirei italiene și într-o anumită măsură chiar a francului francez.

Caracteristica dominantă a evoluției actuale a economiei principalelor țări capitaliste o constituie reducerea activității economice în condițiile accentuării inflației. Astfel, produsul național brut al S.U.A. a inregistrat recent a treia reducere trimestrială consecutivă din acest an. Rata anuală a inflației la finele lunii septembrie a.c., comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut a fost de 12,1% Balanța comercială a S.U.A. ar putea să înregistreze în cursul acestui an, după aprecierile ministrului de finanțe al S.U.A., W. Simon, un deficit de circa 5 miliarde dolari. O situație economică similară prezintă și Anglia. Ultimele previziuni ale Institutului Național de Cercetări Economice și Sociale din Anglia arată că pe întregul an 1974 produsul național brut al acestei țări va înregistra o scădere de 0,5%, iar producția industrială — de 2,3%, în timp ce prețurile de consum vor crește cu circa 15%.

Conjunctura economică actuală din S.U.A. și Anglia, precum și perspectivele sale puțin incurajatoare pentru anul viitor constituie factorul principal care a determinat slăbirea cursului monedelor celor două țări pe piețele valutare internaționale în ultimul timp.

Pe de altă parte, măsurile luate de Elveția și R.F.G. pe linia incurajării intrărilor de capitaluri străine în cele două țări au determinat creșterea deosebită a cererii de franci elvețieni și mărci vest-germane pe piețele valutare și implicit întărirea cursurilor celor două valute.

Cursul dolarului a fost influențat în ultima săptămînă și de accentuarea procesului de scădere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A., proces incurajat de autoritățile monetare (prin intervenții directe pe piață ale Sistemului Federal de Rezervă) care caută și pe această cale să încurajeze relansarea activității economice. Dobînda preferențială (prime rate) a fost redusă de la 11,50% la 11,25% și chiar la 11% de către unele bănci. Există aprecieri că această tendință va continua în următoarele luni, favorizată și de acțiunile autorităților monetare.

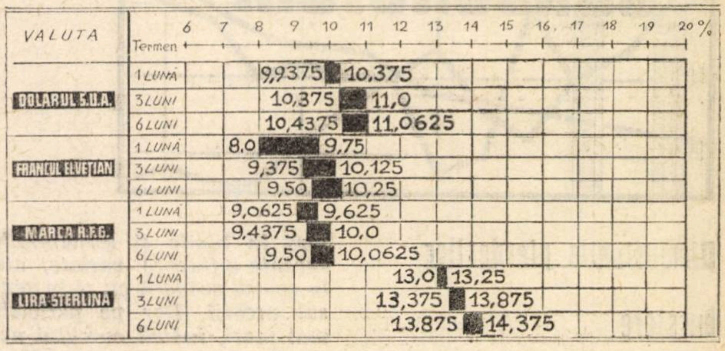

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, in perioada 21–25 octombrie 1974 (niveluri minime și maxime).

În măsura in care principalii parteneri economici vest-europeni ai S.U.A. nu vor lua măsuri similare de incurajare a procesului de reducere a dobînzilor pe piețele monetare naționale pentru sincronizarea acestui proces pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, ar putea să se producă noi speculații „à la baisse" asupra dolarului.

Criza politică declanșată recent in Italia, desfășurată pe fondul unei profunde crize economice și financiare, la care se adaugă și unele dificultăți care au apărut in sectorul bancar italian au determinat o puternică scădere a cursului lirei pe piețele valutare internaționale. Procentul de devalorizare de fapt a monedei italiene se menține în mod constant in ultimul timp la peste 20%. Dintre băncile italiene care cunosc dificultăți financiare amintim Banca Privata Italiana declarată recent în stare de faliment, Banco di Milano și altele.

Pierderi substanțiale în urma efectuării unor operații speculative cu devize au înregistrat și bănci din alte țări capitaliste cum ar fi Banque de Bruxelles, una din cele mai mari bănci belgiene, care a anunțat pierderi situate intre 1,0 și 2,5 miliarde franci belgieni.

Accentuarea procesului inflaționist in majoritatea țărilor capitaliste a determinat la rîndul său scăderea puterii de cumpărare a valutelor țărilor respective. Ultimele date ale O.C.D.E. arată că in perioada august 1973 — august 1974 rata inflației pe ansamblul țărilor membre s-a ridicat la circa 13,5% față de 12% în perioada iulie 1973 — iulie 1974. Conform datelor publicate în buletinul pe luna septembrie a.c. a lui First National City Bank, rata medie de depreciere a ansamblului monedelor țărilor capitaliste dezvoltate se ridică în cursul anului curent la 11,1% (calculat pe baza datelor medii lunare disponibile pentru 1974, comparativ cu datele pentru aceeași perioadă a anului 1973), față de 7,3% în 1973 și de 5,7% în perioada 1968—1973. Printre țările capitaliste dezvoltate cu cea mai ridicată rată de scădere a puterii de cumpărare a monedei naționale se numără Japonia cu 18,2%, Italia 12,7%, Anglia 12,1%, Franța 11,1%, S.U.A. 9,3%.

Toate aceste fenomene s-au reflectat, intr-un fel sau altul, în evoluția situației de pe piețele valutare internaționale, determinind oscilații de amploare, la intervale relativ scurte de timp, ale cursurilor valutelor capitaliste.

Perspectivele incerte ale evoluției economiei țărilor capitaliste, continuarea procesului inflaționist în viitoarele luni își vor găsi reflectarea pe piețele valutare în menținerea mai departe a unei atmosfere de tensiune și instabilitate, in frecvente schimbări ale relației de curs dintre principalele valute occidentale.

Teodor GIURGIU

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 28 X 1974

Anglia[x]	11,5o%	Israel	8,75%
Austria	6,5o%	Italia	9,o %
Belgia	8,75%	Japonia	9,o %
Canada	9,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	1o,o %	Norvegia	5,5o%
Elveția	5,5o%	Olanda	7,o %
Finlanda	9,25%	Suedia	7,o %
Franța	13,o %	S.U.A.	8,o %
R.F.Germania	6,5o%		

[x] Dobînda minimă de împrumut

Conferința mondială a alimentației

ÎNTRE 5 și 6 noiembrie anul acesta are loc prima întîlnire politică organizată sub egida O.N.U. consacrată problemelor alimentației pe plan mondial. Scopul principal al conferinței constă în punerea la punct a mijloacelor prin care comunitatea internațională să poată acționa în mod concret pentru a se face față subnutriției și foametei care cuprind o mare parte a populației globului. În acest sens vor fi căutate căile pentru :

- a se pune la îndemîna celor care n-au asigurată hrana, produse alimentare cu o înaltă valoare nutritivă.
- să se mențină costurile de producție ale alimentelor la un nivel accesibil persoanelor cu venituri mici.
- să se îmbunătățească raportul de schimb al produselor alimentare, în special al celor provenind din țările în curs de dezvoltare.

Localități fără nume

LA PICIOARELE farului Ba Lat, situat la una din numeroasele guri ale fluviului Hong-Ha din R.D. Vietnam, se întinde o regiune pustie și plină de mlaștini. De doi ani, aici s-a instalat o gospodărie de stat.

Miile de muncitori veniți din comunele învecinate transportă pe mici bărci sau plute materialele de construcție pentru ridicarea unui nou dig. Proiectat să aibă o lungime de 6—7 km digul va permite, atunci cînd va fi construit, cultivarea unei suprafețe de cîteva sute de hectare smulse mării. Deocamdată această localitate nu are nume. Multe alte localități construite în același fel în R.D. Vietnam au primit ulterior un nume : Nan Coong, Thuy Tan, Hong Ouynh, Tan Lap !

Semne de întrebare la Singapore

AȘEZAREA geografică, înlesniri fiscale și avantaje de ordin economic au făcut ca Singapore să devină centrul pieței asiadolarilor — versiune asiatică a pieței eurodolarilor — al cărei volum a crescut de patru ori din 1971 pînă în prezent, atingînd circa 6 miliarde dolari. În prezent, zeci de bănci vest-europene, japoneze și americane activează pe această piață.

Autoritățile monetare par a fi hotărîte în continuare să dezvolte piața de capital din Singapore. Se preconizează înființarea unei noi serii de instituții financiare, crearea unei piețe a obligațiunilor, mărirea complexității operațiilor cu hîrtii de valoare și începerea cotării la bursa locală a acțiunilor străine.

Un semn de întrebare îl constituie posibilitatea de a se menține intrările de capitaluri necesare pentru a face ca toate băncile să rămînă active. În ultimele luni, Japonia a manifestat o tendință netă de a deveni solicitator de credite, în loc de a fi furnizor pe piața asiadolarilor, iar fluxul de fonduri intrate din Europa occidentală prin operații interbancare a început să descrească.

Marile bănci din Singapore care primesc depozite de petrodolari încep să se ferească să-și asume riscul de a subscrie noi împrumuturi de valori foarte mari, fără a-și lua ca parteneri și alte bănci. Majoritatea operațiilor cu asiadolari efectuate pe piața de la Singapore constau în împrumuturi de cîte circa 25 milioane dolari, mai degrabă decît în cele de cîte 200 milioane dolari, care sînt greu de mobilizat. Dar chiar și în cazul împrumuturilor de valori mai mici, începe să se resimtă presiunea de pe această piață.

Prea valoros pentru a fi irosit

„OMENIREA începe să-și dea seama care este adevărata valoare a cărbunelui. El este un depozit bogat în rezerve de energie și în materii prime pe care abia acum începem să le scoatem la iveală, a declarat Leslie Grainger, membru al Consiliului Național al Cărbunelui din Anglia, la deschiderea unei reuniuni internaționale care a avut loc la 8 și 9 octombrie a.c. la Londra, consacrată discutării progreselor realizate în cercetarea căilor pentru o utilizare mai eficientă a cărbunelui.

L. Grainger prevede că petrolul va fi înlocuit treptat de cărbune în postura de combustibil, în special în producerea energiei electrice, dar aceasta numai în mod temporar, deoarece cărbunele va rămîne în cele din urmă principala sursă de hidrocarburi a lumii. În perspectiva mai îndepărtată — afirmă el — cărbunele va fi descompus pentru a extrage din el substanțele utile ca materii prime în diferite industrii, iar reziduul de carbon va fi utilizat drept combustibil, admițînd că va fi folosit cărbunele pentru producerea energiei electrice, relatează **The Times**.

Interes pentru redeschiderea Canalului Suez

CALCULE efectuate de experții O.C.D.E. asupra perspectivelor traficului maritim de petrol și produse petroliere evidențiază că, prin proiectata redeschidere a circulației navelor prin Canalul Suez, s-ar putea realiza economii mergînd pînă la 10% din volumul mondial al traficului. Aceasta, ținînd seama de faptul că ruta încărcăturilor destinate țărilor europene va fi scurtată de două ori și chiar mai mult, precum și de faptul că prin canal vor putea naviga petroliere cu un deplasament pînă la 200 000 t.r.b., fără încărcătură, și pînă la 60 000 t.r.b., încărcate. Dealtfel, creșterea prețurilor la petrol, înregistrată în ultimul an, a determinat o accentuare a interesului țărilor consumatoare pentru redeschiderea canalului.

Lipsesc cumpărătorii ?

INDUSTRIA construcțiilor de locuințe din Anglia trece printr-o criză acută : 50 000 de case noi își așteaptă cumpărătorii, în timp ce antreprenorii plătesc dobînzi la împrumuturile de peste 500 mil. lire sterline contractate anul acesta la bănci, pentru finanțarea lucrărilor. In același timp numărul celor lipsiți de locuințe crește, după cum arată ziarul „The Times“, într-un ritm „înfricoșător“. Contradicția este doar aparentă, întrucît locuințele care sînt de vînzare costă „înfricoșător“ de mult (între 36 000 și 54 000 lire sterline).

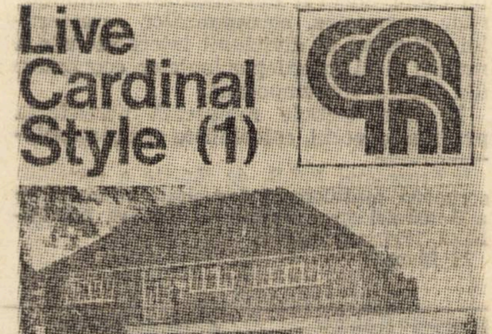

Live Cardinal Style (1)

Nobody else gives you this much choice!

From £36,000 to £54,000

Live in a Cardinal home of your choice.

Conceptul de ordine economică

(Urmare din pag. 18)

Restricțiile și barierele artificiale de tot felul puse în calea relațiilor economice internaționale, ca și împărțirea lumii în blocuri economice închise constituie o frînă în dezvoltarea colaborării economice internaționale și, implicit, în realizarea aspirațiilor de progres ale tuturor popoarelor, intrînd în contradicție flagrantă cu caracterul universal al diviziunii internaționale a muncii și al interdependențelor economice din lume. Actuala ordine economică internațională implică, în primul rînd, diverse instituții și organizații internaționale — regionale sau sectoriale — cu caracter închis, care promovează o autarhie colectivă în raport cu restul lumii. Această ordine generează, în al doilea rînd, obstacole și discriminări de natură tarifară și netarifară, alte măsuri protecționiste tocmai din partea unor țări cu produse competitive. De aici derivă implicații negative atît pentru diferitele popoare, cît și pentru economia mondială în ansamblul ei. „Așezarea relațiilor economice pe baze noi — se arată în Programul P.C.R. — impune înlăturarea restricțiilor și barierelor din calea schimburilor și colaborării între state ; viața arată că menținerea îngrădirilor și barierelor artificiale nu favorizează situația țărilor sau a grupurilor respective, ci, dimpotrivă, constituie factori de agravare a întregii dezvoltări economice internaționale“ 10).

Înlocuirea actualei ordini economice internaționale presupune astfel un cadru instituțional reînnoit, cu caracter universal, sau instituții regionale sau sectoriale cu caracter deschis, toate menite să constituie un cadru adecvat universalizării schimburilor economice, corespunzător caracterului universal al diviziunii internaționale a muncii și al interdependențelor economice din lumea contemporană.

În fine, trebuie remarcată **persistența practicilor vechi, colonialiste și neocolonialiste, de imixtiune și presiune economică din partea unor state asupra altora, în contradicție cu mutațiile ce au avut loc în lume.** În ciuda creșterii numărului țărilor mici și mijlocii, care ocupă un loc important în economia mondială, multe hotărîri ce vizează interesele vitale ale omenirii sînt încă luate de un număr restrîns de state, constituite în diferite „cluburi“ și alte grupări. Cerințele democratizării vieții internaționale impun îmbunătățirea normelor de drept pe care se bazează ordinea economică internațională — prin adoptarea de noi principii în relațiile dintre state, permițînd conviețuirea pe bază de egalitate deplină a tuturor statelor, indiferent de forța sau nivelul lor economic, de natura orînduirii sociale sau de regiunea geografică. Promovarea unor relații economice bazate pe principii noi este determinată, de asemenea, de necesitatea eliminării stărilor de încordare, tensiune și animozitate internațională, precum și de necesitatea întăririi prieteniei dintre popoare, a consolidării păcii și securității în lume.

PUNCTUL de plecare și baza metodologică a abordării conceptuale a noii ordini economice internaționale o constituie dezvoltarea economiilor naționale — ca celule de bază ale economiei mondiale — și interdependențele ce există între acestea ca urmare a adîncirii diviziunii internaționale a muncii. Diferite alte elemente componente ale conceptului de ordine economică internațională — cum ar fi sistemul relațiilor economice internaționale, mecanismele diferitelor relații, cadrul instituțional, ca și normele și principiile de drept internațional necesare în vederea asigurării și garantării securității economice internaționale a statelor — au ca funcție economică obiectivă principală realizarea în fapt a dreptului la dezvoltare independentă al fiecărei economii naționale. Deci direcția principală și conținutul principal al restructurării actualei ordini economice internaționale și a elementelor sale componente constau în lichidarea subdezvoltării și a mecanismelor care o generează, în promovarea de forme și principii noi de cooperare economică între state, capabile să contribuie la apropierea nivelurilor de dezvoltare economică ale tuturor țărilor, la manifestarea plenară a aspirațiilor de progres ale tuturor națiunilor într-o lume mai bună și mai dreaptă.

---

9) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Proiect, Ed. Politică, 1974, pag. 150.

10) Idem.

curier...... curier...... curier......curier...

- **Paul MIHĂILESCU**, arbitru de stat, Arbitrajul de Stat al Municipiului București — Citesc cu mare interes „Revista economică“ și apreciez atît tematica foarte variată și bogată cît și ținuta grafică.

Caracterul științific al informației din vastul domeniu al economiei naționale și mondiale și acuitatea aspectelor abordate, fac din această revistă un auxiliar prețios pentru orice profesionist din sectorul economic.

Consider însă că Revista economică trebuie să-și asume și rolul unui organ militant pentru progresul economiei românești, inițiind și coordonînd dezbaterea unor probleme de legislație economică ce confruntă diferitele sectoare ale vieții noastre economice, ajutînd la promovarea noului, sub aspect teoretic și practic în economia țării noastre.

În acest sens aș propune o dezbatere despre cadrul juridic al contractului de transport terestru de mărfuri, vizînd la îmbunătățirea actualelor reglementări, dezbatere căreia să-i fie afectate săptămînal (bineînțeles și pentru alte teme viitoare) din spațiul grafic actual, 1-2 pagini. Din acestea 1/2 coloană ar putea fi destinată unei rubrici, intitulată de exemplu „Ce este nou în dreptul economic“ care să cuprindă actele normative economice apărute în perioada de referință, Instrucțiuni ale Primului arbitru de stat și practica arbitrală novatoare.

Participanți la învățămîntul politico-ideologic și economic de masă și la programele de reciclare! Citiți în nr. 21 din 8 noiembrie 1974 al **Revistei Economice** un amplu **„DOCUMENTAR ECONOMIC“** cuprinzînd consultații, fișe bibliografice, explicarea unor noțiuni și termeni economici.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 20 – vineri 1 noiembrie 1974

— Cincinalul competitivității și inovației **(Constantin Cojocaru)** 1
— În dezbatere : documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. Etică, echitate, umanism socialist **(Vasile Popescu)** 2—4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Baza energetică și electrificarea țării (II), (ing. **Ioan V. Herescu)** 5—6
— Cincinalul, înainte de termen! Investițiile și factorul timp **(Aurel Verniceanu)** 7—9
— Coordonatele majore ale noului sistem de retribuire **(I. Bădin)** 10
— Comerț exterior : Comerțul și cooperarea cu țările în curs de dezvoltare **(N. Mănescu)** 11—12

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Compartimentele de organizare **(Ovidiu Nicolescu)**
— Strategie și acțiune ; Cum conducem 13—15

TEORII — IDEI

— Argumente pentru o nouă ordine economică : Evoluții în conceptul de ordine economică internațională (prof. dr. **C. Moisuc)** 16—18
— Omul • tehnica • mediul (semnează : **Ion Românu, Elena Panait)** 19—20
— Convorbiri economice cu **Marina von Neumann-Whitman** 21
— Școli • curente • economiști : Ipoteze științifice sau utopii? (dr. **Ioan Cristescu)** 22—23

ECONOMIE MONDIALĂ

— O problemă prioritară a omenirii : depășirea decalajelor în domeniul alimentației **(Dinu Dragomirescu)** 24—25
— Un factor important al lichidării subdezvoltării : Resursele financiare externe pentru dezvoltare **(Gh. Dumitru, C. Vasiliade)** 26—28
— Tendințe • conjuncturi 29
— Piața monetară internațională 30
— Mondorama 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

Bărbații eleganți poartă:

- costume
- blazere
- pardesie
- paltoane

cu marca de fabricație a

INTREPRINDERII DE CONFECȚII — ORADEA

Articole de calitate excepțională, realizate din țesături de lînă, lînă în amestec, poliester și bumbac

Linie modernă, bun gust, gamă variată de modele.

INTREPRINDEREA DE CONFECȚII — ORADEA

str. Independenței nr. 7–9

telefon : 12040

telex : 34263

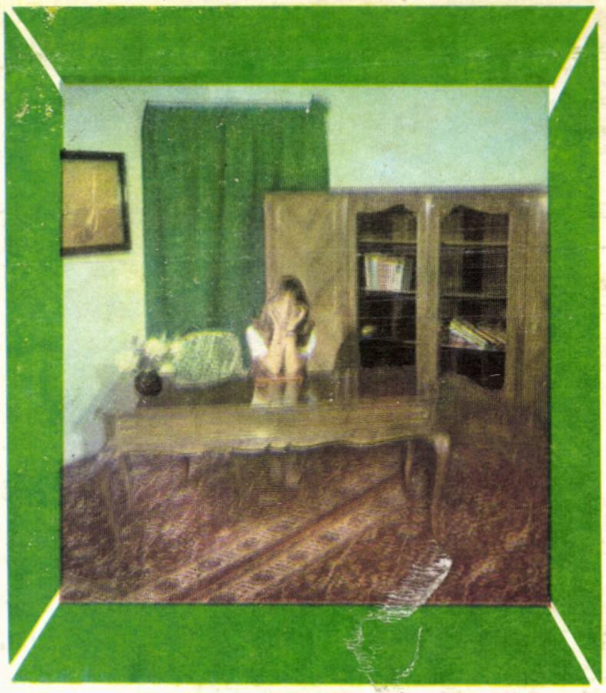

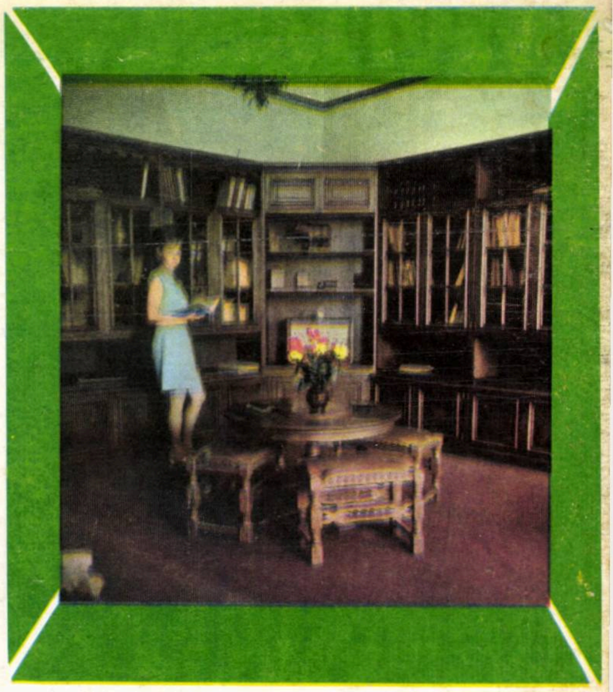

Produsele românești de mobilă „MOBEX“ se bucură de prestigiu pe toate meridianele globului

MOBEX

Vă recomandăm garniturile „MOBEX“ livrate de ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE A LEMNULUI „23 AUGUST“ — TÎRGU MUREȘ:

- mobilă de stejar în stil de epocă sau modernă
- mobilă din lemn masiv de rășinoase
- piese disparate: biblioteci, birouri, mese, paturi, scaune, canapele, bufete, fotolii etc.
- mobilier pentru copii și tineret

O GAMĂ LARGĂ DE MODELE NOI, ESTETICE ȘI DURABILE.

FUNCȚIONALITATE DIVERSĂ ȘI INGENIOASĂ.

EXECUȚIE IREPROȘABILĂ, FINISAJ EXCELENT.

ÎNTREPRINDEREA
DE PRELUCRARE A LEMNULUI
„23 AUGUST“ — TÎRGU MUREȘ

LEI 5

D 646

revista economică

21 8 XI 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

O industrie în expansiune
TURISMUL

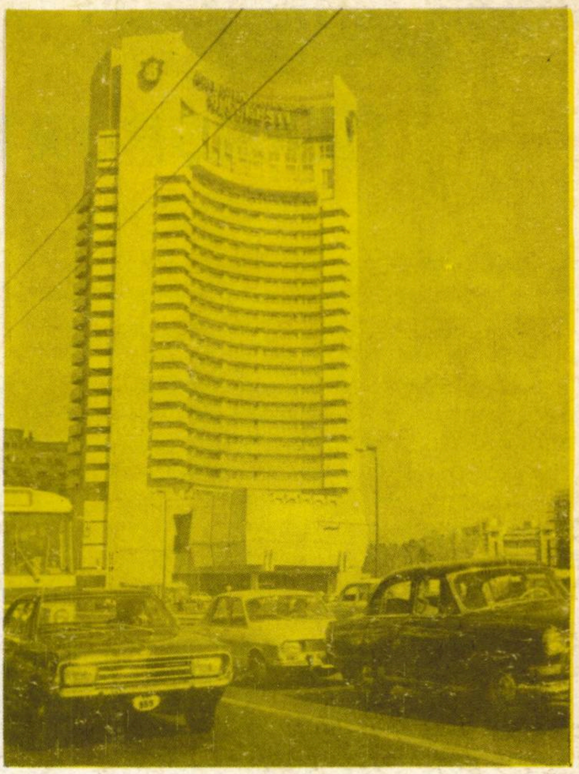

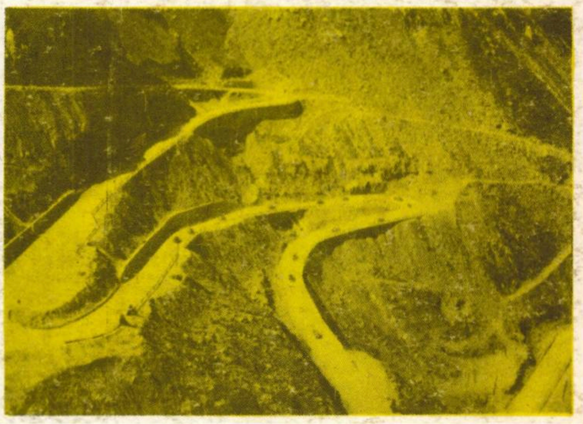

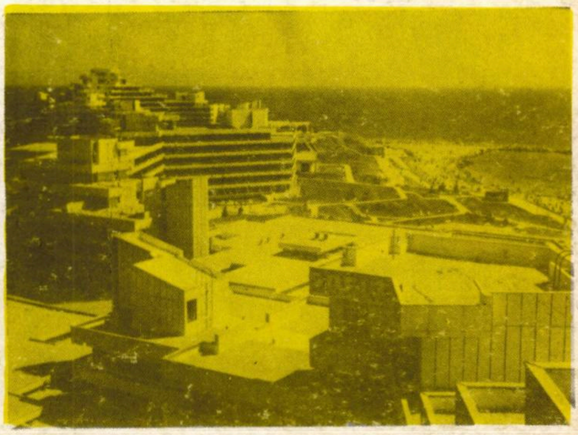

ROMÂNIA PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

TRANSPORTURILE

ÎN ANII VIITORULUI CINCINAL transporturile se vor dezvolta și moderniza corespunzător dinamismului economic și social al țării, în vederea satisfacerii în condiții optime a legăturilor amplificate între ramurile economiei, a cerințelor populației, ale tuturor beneficiarilor interni și externi. Volumul traficului intern de mărfuri, exprimat în tone/km, va crește cu 30—32%, urmînd să sporească corespunzător și volumul transportului de călători.

Creșterea volumului de transport va avea loc în condițiile structurării moderne a acestei activități, ritmuri prioritare realizîndu-se în sectoarele de primă importanță pentru economia națională, pentru dezvoltarea comerțului exterior. Astfel, traficul maritim, transportul fluvial și transportul aerian intern și internațional vor crește în 1980 față de 1975 de 2,5—2,8 ori, cu 70—90% și, respectiv, cu circa 50%.

Caracteristic activității din această ramură în anii viitorului cincinal este faptul că ponderea transportului de mărfuri pe calea ferată, al cărui consum de combustibil pe tonă netă km. este de cca. patru ori mai mic decît al celui cu mijloace auto, se va menține foarte ridicată, fiind chiar în creștere. Această opțiune are asigurate premise certe de realizare prin dotarea căilor ferate cu un număr sporit de vagoane de marfă și de călători, cu locomotive Diesel și electrice, extinderea tracțiunii electrice etc. În ceea ce privește transportul rutier, care va acoperi în general distanțele mici, ponderea sa rămîne practic staționară. Îmbunătățirile sînt mai ales de natură calitativă — rapiditate, eficiență, confort — și ele vor fi realizate în principal prin creșterea numărului de autocamioane, autobasculante și autotractoare de mare tonaj, apte totodată să tracteze remorci. Pînă în 1980 toate drumurile naționale vor fi modernizate.

Transportul pe apă, cu grad înalt de economicitate, va concentra însemnate eforturi. Capacitatea flotei maritime proprii, ce va spori de 2,2—2,4 ori, va asigura în mai mare măsură transportul mărfurilor importate și exportate. Această orientare este fundamentată pe dotarea flotei maritime cu nave de capacitate sporită, pe amenajarea porturilor în scopul realizării unui transport modern. Transportul fluvial urmează să fie dotat cu noi remorchere și nave de mare capacitate, inclusiv nave de pasageri. Va fi asigurată îmbunătățirea substanțială a bazei materiale în transportul aerian, intern și internațional. Aeronave moderne, de mare viteză vor spori capacitatea parcului de avioane, iar modernizarea și amenajarea aeroporturilor vor permite îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a acestei activități.

Atenția însemnată acordată sistemului general de transporturi al economiei naționale oferă o bază certă în asigurarea satisfacerii necesităților impuse de dezvoltarea armonioasă și echilibrată a economiei naționale, va răspunde în mai mare măsură unor comandamente economice și sociale de prim ordin.

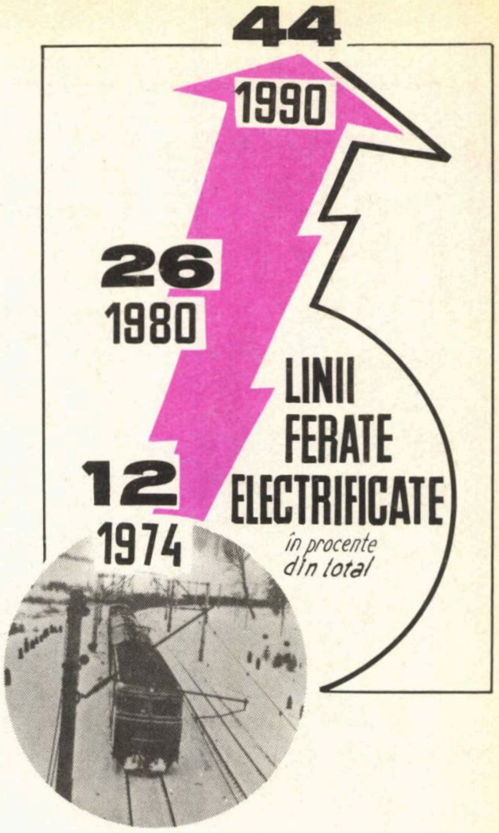

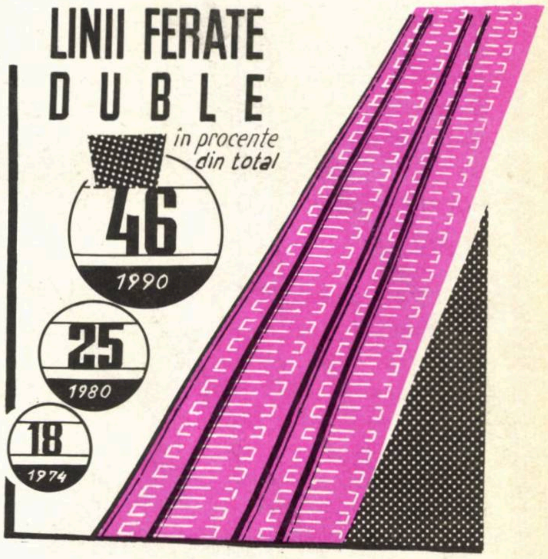

TRANSPORTURI

feroviare

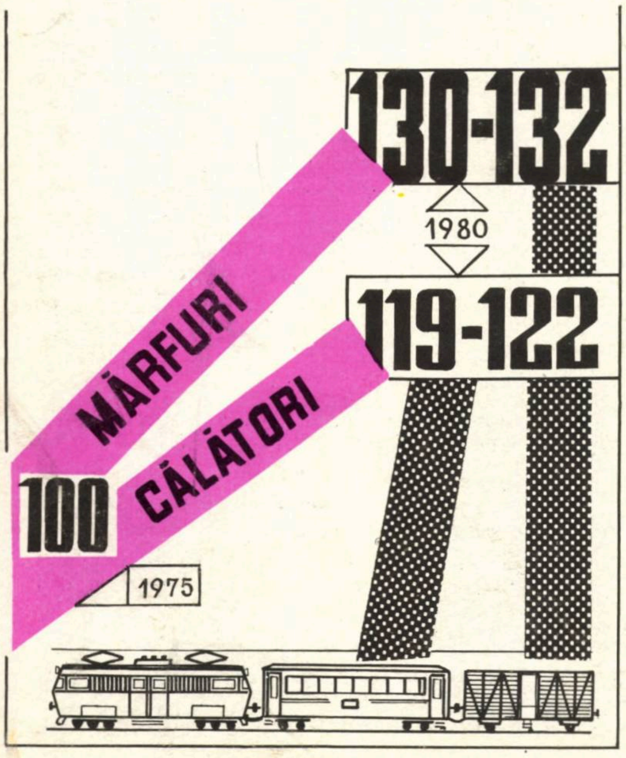

aeriene

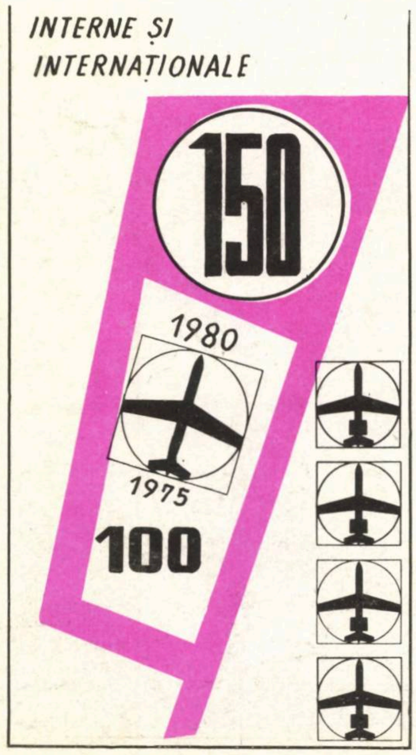

MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

PCR
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În întîmpinarea Congresului al XI-lea al P. C. R.

În toate întreprinderile

SE INTENSIFICĂ EFORTURILE PENTRU ÎNDEPLINIREA PLANULUI LA TOŢI INDICATORII

ÎN ÎNTÎMPINAREA MARELUI FORUM AL COMUNIŞTILOR ROMÂNI — CONGRESUL AL XI-LEA AL PARTIDULUI — oamenii muncii din întreaga ţară desfăşoară o vie activitate creatoare pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan pe anul 1974, etapă hotărîtoare în îndeplinirea înainte de termen a prevederilor cincinalului. Pretutindeni, în fabrici, uzine, în mine, transporturi, pe şantiere de construcţii, au loc ample acţiuni, se nasc iniţiative valoroase într-un climat de înaltă responsabilitate pentru prezentul şi viitorul României socialiste. O expresie nemijlocită a realizărilor obţinute o constituie faptul că pînă în prezent peste 650 de întreprinderi şi numeroase judeţe au îndeplinit sarcinile planului pe acest an; totodată, în primele 10 luni ale anului au fost puse în funcţiune 450 de capacităţi şi obiective noi de producţie. Îndeplinirea prevederilor de plan din punct de vedere cantitativ, în aşa fel încît să fie asigurată satisfacerea cerinţelor consumului productiv, ale populaţiei şi a obligaţiilor pentru export, trebuie întotdeauna asociată cu realizarea integrală a indicatorilor calitativi. Fiecărei unităţi productive, economiei naţionale în ansamblul său, nu le este indiferent cu ce cheltuieli de muncă vie şi materializată se obţine producţia. Dimpotrivă; interesele majore ale societăţii noastre ridică cu insistenţă cerinţa folosirii cu maximă eficienţă a întregului potenţial al întreprinderilor, creşterea productivităţii muncii şi micşorarea continuă a cheltuielilor cu care se realizează producţia.

Analiza activităţii desfăşurate în primele nouă luni ale anului în 20 de întreprinderi care au format eşantionul anchetei noastre a reliefat faptul că cea mai mare parte a acestora au acumulat o experienţă pozitivă, obţinînd realizări de seamă în îmbunătăţirea laturilor calitative ale activităţii lor.

— O ANCHETĂ ÎN 20 DE ÎNTREPRINDERI —

Sporirea productivităţii muncii

UN PRIM ASPECT, esenţial pentru problema de care ne ocupăm, il constituie productivitatea muncii. Calitatea activităţii complexe ce se desfăşoară într-o unitate productivă se regăseşte, în ultimă instanţă, în nivelul acestui indicator sintetic fundamental pentru caracterizarea eficienţei economice.

Ce a relevat, din acest punct de vedere, investigaţia noastră ? De la bun început trebuie menţionat că în marea majoritate a întreprinderilor, sarcinile stabilite la acest indicator de bază au fost nu numai îndeplinite, ci şi depăşite (tabelul nr. 1).

Una din pîrghiile principale prin care s-a acţionat pentru obţinerea unei mai înalte productivităţi a muncii a fost mai buna utilizare a maşinilor şi utilajelor. Această preocupare de ordin general a căpătat nuanţe particulare în unele întreprinderi. La „Triumf"-Cluj-Napoca, de pildă, s-a format o comisie permanentă care analizează periodic gradul de încărcare a utilajelor şi urmăreşte felul în care se aplică măsurile luate. Drept rezultat, indicele de utilizare a maşinilor în secţiile de bază a crescut în trimestrul III cu 5% faţă de semestrul I, iar pe total întreprindere cu 3,3% de la începutul anului. La întreprinderea „Metalul Roşu" din acelaşi oraş au fost constituite echipe specializate pentru remedierea defecţiunilor tehnice şi efectuarea reparaţiilor accidentale în cadrul secţiilor productive. Tot aici a fost întărită asistenţa tehnică în schimburile II şi III. În alte unităţi ca, de pildă, la Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcţii, tot din Cluj-Napoca, au fost îmbunătăţite normele de muncă la circa 75% din activitatea productivă, fapt ce a determinat obţinerea unei producţii sporite în aceeaşi unitate de timp.

O contribuţie importantă la sporirea productivităţii muncii a adus-o folosirea cît mai din plin a timpului de lucru. Practic în cea mai mare parte a întreprinderilor au fost luate măsuri tehnico-organizatorice menite să contribuie la micşorarea sau chiar eliminarea pierderilor de timp din diferitele faze ale procesului tehnologic. La Întreprinderea „Armătura" din Cluj-Napoca s-a încetăţenit sistemul ca schimburile să fie preluate din mers, ceea ce a dus la eliminarea pierderilor de timp prilejuite de preluarea schimburilor.

Fireşte, aşa cum s-a desprins din anchetă, marile rezerve interne care pot facilita obţinerea unei înalte productivităţi a muncii n-au fost nici pe departe epuizate în întreprinderile analizate. Ceva mai mult. În unele întreprinderi ca, de pildă, „Someşul" din Cluj-Napoca şi „Electronica"-Bucureşti, sarcinile planificate de creştere a productivităţii muncii pe primele 9 luni ale anului nu au fost realizate decît în proporţie de 98,8% şi respectiv 87,8%. Cauzele acestei situaţii sînt multiple. Întreprinderea „Electronica" invocă, de pildă, creşterea consumului de manoperă determinată de înlocuirea tuburilor electronice cu tranzistoare, la radioreceptoare şi televizoare, fapt de care nu s-a ţinut seama la stabilirea planului forţelor de muncă. Dacă acest lucru poate fi adevărat, tot atît de adevărat este şi faptul că pierderile existente în folosirea timpului de muncă (gradul de folosire situîndu-se abia la 90%) au contribuit în bună măsură la nerealizarea sarcinii de creştere a productivităţii muncii.

De-a lungul anului în întreprinderi au fost luate o serie de măsuri care să contribuie la

Productivitatea muncii (realizări faţă de plan)	% din total întreprinderi analizate	Gradul de folosire a timpului de lucru	% din total întreprinderi analizate
87,0- 95,0	5	86,0- 89,9	15
95,1- 99,9	30	90,0- 92,0	20
100,0-103,0	45	92,1- 94,0	15
1o3,1-106,0	20	94,1- 96,0	50

Tabelul nr. 1 — **Productivitatea muncii şi folosirea timpului de lucru (9 luni a.c. în %).**

Realizări de prestigiu pe graficul întrecerii

● Lucrătorii din industria metalurgică au dat peste plan, în primele zece luni ale anului circa 120 000 tone laminate finite pline, cantitate ce întrece cu mult angajamentul asumat în întrecere. Acest succes a fost obținut îndeosebi pe seama folosirii cu randament sporit a agregatelor. De menționat că prin utilizarea mai bună a materialelor termoizolatoare și termogene, reducerea oxidării lingourilor în timpul încălzirii pentru laminare, îmbunătățirea formatelor de lingotiere, consumul specific mediu de metal a fost diminuat, economisindu-se, de la începutul cincinalului și pînă în prezent, peste 200 000 tone de metal.

● Întreprinderile și unitățile economice ale municipiului Brașov au atins cotele finale ale producției globale industriale prevăzută a se realiza în perioada anilor 1971—1974. Pînă la această dată, economia națională a primit, peste prevederi, 8 350 tractoare, 1,7 milioane rulmenți, mobilă în valoare de aproape 150 milioane lei și diverse alte produse. Se apreciază că valoarea producției suplimentare ce se va înregistra la sfîrșitul acestui trimestru va fi superioară prevederilor pe cei patru ani ai cincinalului cu peste 4 miliarde lei.

● Colectivele de constructori și montori ai Întreprinderii miniere Motru au îndeplinit, cu 65 de zile mai devreme, sarcinile anuale de plan. În acest timp, ei au finalizat lucrările de deschidere a primelor două cariere mici, amplasate în straturile superioare ale exploatărilor de lignit Ploștina Lupoaia, au pus în exploatare, cu un an mai devreme, un modern abataj frontal la mina Lupoaia și au încheiat alte lucrări menite să contribuie la extinderea actualei zone carbonifere din Valea Motrului.

● Acționînd cu spirit de răspundere împotriva risipei, energeticienii Hidrocentralei „Porțile de Fier" au diminuat cu 1 740 000 kWh cantitatea de energie electrică prevăzută pentru consumul propriu al hidrogeneratoarelor și altor instalații, îndeplinindu-și, astfel, angajamentul anual. Aportul lor la mai buna gospodărire a resurselor energetice este pus în evidență și de faptul că prin depășirea cu 113 000 MWh a sarcinilor de plan au contribuit la economisirea în termocentrale a mai mult de 150 000 tone lignit.

● Combinatul de prelucrare a lemnului din Pitești este cea de-a 15-a unitate economică din județul Argeș care a îndeplinit, înainte de termen, sarcinile planului pe 1974. Pînă la sfîrșitul lunii decembrie, această mare unitate industrială va furniza o producție suplimentară evaluată la peste 100 milioane lei.

● Muncitorii, inginerii și tehnicienii Întreprinderii de confecții din Curtea de Argeș, care au anunțat cu aproape trei luni în urmă îndeplinirea planului pe anii 1971—1974 și-au depășit, pînă la această dată, cu 2 milioane lei prevederile angajamentului anual suplimentat.

● Aproape 30 de întreprinderi industriale și unități economice din județul Mureș lucrează în contul lunii decembrie. Calculele arată că sporul producției industriale cu care aceste colective au intrat în penultima lună a anului se ridică la peste un sfert de miliard lei.

Cheltuieli la 1ooo de lei producție-marfă	% din total întreprinderi analizate	Beneficii	% din total întreprinder analizate
91,0- 94,0	5	94,0- 99,9	15
94,1- 96,0	10	100,0-125,0	60
96,1- 98,0	15	125,1-160	25
98,1- 99,9	60		
100,0-110,0	10		

Tabelul nr. 2 — **Realizarea prevederilor de plan la indicatorii : cheltuieli la 1 000 lei producție — marfă și beneficiu (9 luni a.c. în %).**

reducerea nerealizărilor. Important este faptul că în aceste întreprinderi, în general în toate unitățile economice, să se urmărească îndeaproape dacă măsurile preconizate se aplică întocmai și se dovedesc eficiente și, eventual, să fie completate cu altele noi care, în final, să ducă la creșterea rodniciei muncii, să se materializeze în îndeplinirea și chiar depășirea sarcinilor de creștere a productivității muncii.

Nivelul costurilor de producție — tendințe și semnificații

NIVELUL cheltuielilor de producție constituie un adevărat barometru al calității muncii desfășurate într-o întreprindere. Analiza întreprinsă a relevat rezultatele pozitive obținute, faptul că aproape toate întreprinderile și-au realizat sarcinile de plan la indicatorul „cheltuieli la 1000 lei producție-marfă" (tabelul nr. 2), obținînd, pe această bază, importante economii suplimentare la prețul de cost. Totodată, marea majoritate a întreprinderilor au realizat însemnate beneficii peste plan.

Reducerea normelor de consum planificate s-a dovedit a fi una din căile principale de micșorare a cheltuielilor de producție, ținînd seama de ponderea ridicată în prețul de cost a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice. La Întreprinderea textilă „Suveica" din București, prin micșorarea normelor de consum a fost obținută, în primele 9 luni ale anului, o economie de 5 tone fire — materie primă echivalentă pentru producerea a 20 000 metri pătrați țesături. În plus, s-a acordat o atenție deosebită utilizării firelor chimice produse în țară — ponderea produselor noi și reproiectate reprezentînd peste 70% din valoarea producției globale. Asemenea rezultate pozitive au fost obținute și în alte întreprinderi, inclusiv în domeniul reducerii consumurilor de combustibil și energie electrică.

Nu este mai puțin adevărat însă faptul că încadrarea în normele de consum planificate de materii prime și materiale pentru diferite produse nu se realizează întotdeauna la nivelul cerințelor și al posibilităților existente. Chiar întreprinderi care au reușit să obțină economii la unele produse prin micșorarea normelor de consum, la altele au înregistrat depășiri, diminuînd astfel simțitor eficiența economică. Așa a fost cazul la Întreprinderea „Triumf" din Cluj-Napoca. Aici, deși pe de o parte au fost obținute economii de metal de 420 tone a fost înregistrată, pe de altă parte, o pierdere de 45 tone, ca urmare a depășirii consumului la mașinile de cardat, la trenurile de laminaj pentru bumbac și la filtrele ventilator pentru cardă. O situație asemănătoare o regăsim la Întreprinderea „Terapia", din aceeași localitate, unde volumul mare de economii obținut prin reducerea consumurilor specifice la unele produse a fost diminuat de peste zece ori datorită depășirii consumurilor la alte produse.

Cauzele acestor depășiri trebuie căutate, în primul rînd, în modul de gospodărire a materiilor prime, combustibilului și energiei electrice, în calitatea tehnologiilor folosite, în risipa ce se înregistrează pe diferitele faze ale procesului de producție. Atenția colectivelor de muncă, a cadrelor tehnice trebuie să fie deci, orientată îndeosebi spre luarea acelor măsuri care să permită eliminarea deficiențelor existente. Dar este tot atît de adevărat — și ancheta noastră a relevat-o din plin — că unele depășiri se datoresc și calității sau dimensiunilor necorespunzătoare a materiilor prime sau semifabricatelor livrate de unii furnizori. Iată un exemplu edificator : Întreprinderea „Terapia" a depășit normele de consum la cloramfenicol, deoarece materia primă livrată de Întreprinderea „Colorom" Codlea nu are concentrația necesară pentru realizarea randamentelor normale. De aici cerința ca întreprinderile furnizoare de materii prime să respecte întocmai prevederile contractuale privind calitatea produselor livrate, altfel activitatea productivă la beneficiar se soldează cu pierderi care, pînă la urmă, nu pot fi recuperate.

Corelația eficiență — cheltuieli neeconomicoase

MICȘORAREA sistematică a cheltuielilor de producție și obținerea, pe această bază, a unor economii și beneficii suplimentare este legată, în principal, de reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică care au, în cele mai multe din întreprinderile analizate, ponderea cea mai mare în prețul de cost al produselor. În același timp însă o condiție esențială pentru creșterea eficienței activității întreprinderilor este și lichidarea tuturor cheltuielilor neeconomicoase. Ignorarea acestor cheltuieli, care la prima vedere pot apărea „mărunte", neluarea din timp a unor măsuri care să ducă la închiderea canalelor ce le generează, are drept consecință, în cele mai multe cazuri, faptul că o parte din rezultatele pozitive obținute direct în sfera producției nu se reflectă integral în reducerea prețului de cost, că economiile obținute sînt mult diminuate sau chiar anulate de aceste cheltuieli.

Practica din multe întreprinderi arată că dacă în general există preocupări susținute pe linia gospodăririi mai bune a materiilor prime și a materialelor – cu toate că și în acest domeniu sînt încă pretutindeni mari rezerve ce se cer fructificate – în schimb, cînd este vorba de cheltuielile neeconomicoase, acestea scapă de multe ori din obiectivul colectivelor de muncă.

Contul cheltuielilor neeconomicoase este în bună măsură alimentat de procentul mare de rebuturi care se mai menține pe alocuri, deși față de perioada corespunzătoare a anului trecut el apare mult diminuat. Se poate spune că în multe din întreprinderile analizate s-au consemnat rebuturi care au diminuat suma economiilor sau a beneficiilor peste plan obținute. Aprofundarea cauzelor rebuturilor la întreprinderile analizate a evidențiat tributul care trebuie plătit adeseori pentru nerespectarea prescripțiilor tehnologice, pentru lipsa asistenței tehnice în toate schimburile și pe întreg fluxul producției. Oricare ar fi însă cauzele nu trebuie pierdut din vedere că rebutul, indiferent în ce fază a fost depistat, nu mai poate intra în circuitul economic, adică nu poate fi utilizat nici ca mijloc de producție sau după caz, nici ca bun de consum, deși înglobează în el materie primă, manoperă, uzajul mașinilor sau al instalațiilor, regia secțiilor și a întreprinderilor. Iată de ce, potrivit specificului și particularităților procesului de producție din fiecare întreprindere, se cer luate măsuri pentru eliminarea cauzelor care generează rebuturi și evitarea, pe această cale, a unor cheltuieli neeconomicoase, care afectează eficiența economică a unităților productive.

Cheltuielile neeconomicoase includ însă nu numai valoarea rebuturilor. Ele oglindesc felul în care se manifestă în general spiritul gospodăresc în întreprinderi, modul cum sînt respectate normele legale în diferite domenii ale activității productive. În prezent, așa-numitele cheltuieli neproductive – determinate de amenzi, penalizări, dobînzi pentru credite restante sau nerambursate la timp – sînt adeseori mari, micșorînd volumul economiilor obținute din activitatea productivă.

Acțiuni complexe

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ de sfîrșit de an, în toate întreprinderile analizate se înfăptuiesc o serie de măsuri care să permită amplificarea realizărilor sau, acolo unde este cazul, recuperarea unor rămîneri în urmă. De exemplu, la Întreprinderea „Tehnofrig" Cluj-Napoca, care nu și-a realizat sarcinile de productivitate a muncii pe primele 9 luni ale anului, s-a luat măsura de a se reeșalona planul pe decade și luni și de a se urmări zilnic, prin ședințe operative, mersul producției, realizarea planului pe fiecare secție și atelier. În alte întreprinderi („Metalul roșu" Cluj-Napoca), care au restanțe în livrarea produselor, au fost inițiate acțiuni eficiente pentru realizarea pînă la sfîrșitul anului a tuturor indicatorilor și, inclusiv, onorarea contractelor încheiate cu beneficiarii.

Paralel cu eforturile consacrate realizării integrale a obiectivelor planului pe anul în curs, în întreprinderi se desfășoară o amplă activitate pentru pregătirea producției anului 1975. Din investigația întreprinsă rezultă că acțiunea de pregătire a desfășurării producției anului viitor în condiții bune chiar din primele zile, se află într-o fază avansată. În multe cazuri, acolo unde a fost nominalizată producția și încheiate o bună parte din contractele cu beneficiarii produselor, s-a trecut practic, ca de pildă la Întreprinderea „Tehnofrig" Cluj-Napoca, la concretizarea sarcinilor de plan de fabricație pe secții și ateliere și a fost pregătită documentația de execuție și a S.D.V.-urilor ; s-au difuzat, totodată, loturile de fabricație cu eșalonare lunară pe trimestrul I 1975. La Întreprinderea „Electronica"-București, dat fiind faptul că s-a definitivat structura planului de producție pe anul viitor, au fost defalcate sortimentele ce urmează a fi realizate în primul trimestru și în trimestrele următoare și a fost transmis necesarul de materii prime și materiale întreprinderilor furnizoare. La C.I.L. Pipera, ca urmare a contractării întregii producții atît pentru intern cît și pentru export, a fost contractată și majoritatea materialelor necesare.

Pregătirea în condiții corespunzătoare a producției anului 1975 impune însă accelerarea rezolvării unor probleme de maximă însemnătate, probleme care trebuie să se afle, deopotrivă, în atenția întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor. Bunăoară, gradul de contractare a producției este în unele cazuri scăzut (Întreprinderea mecanică de material rulant „16 Februarie" din Cluj-Napoca avea contractată producția la începutul trimestrului IV abia în proporție de 30%). În alte cazuri deși s-au făcut specificații de materii prime și materiale, nu au fost încă încheiate, în totalitate, contracte cu furnizorii. Această acțiune se cere impulsionată pretutindeni, astfel încît întreprinderile să aibă asigurată, odată cu noul an, baza tehnico-materială necesară desfășurării în condiții normale a procesului de producție.

CELE DOUĂ MARI obiective principale care stau în prezent în fața tuturor unităților productive – realizarea integrală a planului pe 1974 și pregătirea temeinică a producției pe 1975 – trebuie să polarizeze energiile tuturor factorilor, astfel încît angajamentul asumat în întrecere, de a se realiza cincinalul înainte de termen, să devină pretutindeni o realitate, în interesul dezvoltării economiei, al ridicării nivelului de trai al întregului nostru popor.

Stere GIOGA
Ludovic ȚINTEA
Bogdan PĂDURE

Realizări de prestigiu pe graficul întrecerii

- Colectivul Combinatului de lianţi şi azbociment din Bicaz şi-a îndeplinit, cu peste 14 luni mai devreme, sarcinile planului de export pe întregul cincinal, livrînd celor 40 de beneficiari externi importante cantităţi de ciment, plăci şi tuburi din azbociment.

- Un număr de 12 întreprinderi industriale din judeţul Prahova au realizat integral sarcinile cincinalului, cîteva dintre ele producînd de pe acum în contul semestrului doi al anului 1975. Alte 50 de unităţi din industria extractivă, întreprinderi constructoare de maşini şi producătoare de materiale pentru construcţii au îndeplinit planul pe patru ani, creindu-şi premise pentru obţinerea unei producţii superioare cu 3,6 miliarde lei celei stabilite pentru perioada 1971—1974.

- Unităţile miniere din cadrul Centralei cărbunelui Petroşani au livrat economiei, peste sarcinile de plan pe cele 10 luni care au trecut din acest an, peste 173 000 tone cărbune. La realizarea acestui succes de prestigiu o contribuţie deosebită au adus minerii din Bazinul carbonifer al Văii Jiului, care au dat în plus 122 000 tone de cărbune.

- La Combinatul siderurgic de la Galaţi au fost realizate peste prevederile planului pe primele 10 luni ale anului, mai bine de 86 000 tone oţel de convertizor şi electric, 45 000 tone fontă şi mai mult de 65 000 tone cocs tehnologic.

- Formaţiile de lucru ale Şantierului Bacău din cadrul Trustului de instalaţii-montaj Iaşi, care execută lucrări de echipare tehnologică la un mare număr de obiective industriale din judeţele Bacău, Iaşi şi Vrancea, au îndeplinit cu 60 de zile mai devreme, prevederile planului pe întregul an. Colectivul acestei unităţi fruntaşe s-a angajat ca, pînă la sfîrşitul anului, să realizeze lucrări suplimentare în valoare de 30 milioane lei.

- Prin măsurile vizînd înlăturarea oricăror pierderi şi diminuarea consumurilor specifice, colectivele întreprinderilor industriale hunedorene au economisit o cantitate de energie electrică echivalentă cu necesarul de energie pentru iluminatul public al judeţului pe timp de circa 8 luni. Pe aceleaşi căi au fost economisite 72 350 tone combustibil convenţional şi 2 100 tone cocs metalurgic.

- Calcule de dată recentă arată că din 1971 şi pînă în prezent, în judeţul Mureş s-au economisit 35 milioane kWh energie electrică, peste 3 300 tone metal, 9 000 mc material lemnos, aproape 150 000 tone combustibil convenţional. La baza acestor realizări au stat largi acţiuni de reproiectare şi redimensionare a unor produse, introducerea unor tehnologii eficiente, readucerea în circuitul productiv a unor subproduse şi surse secundare de energie.

ECONOMIE
NATIONALA

PROMOVAREA AMPLĂ A ACTIVITĂȚII DE CREAȚIE ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNICĂ

— Noua lege a valorificării spiritului creator al poporului nostru —

Octavian GROZA
prim-vicepreședinte al Consiliului
Național pentru Știință
și Tehnologie
ministru secretar de stat

LA CONFERINȚA națională a cercetării științifice și proiectării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată în magistrala sa expunere că **„pentru a înfăptui cu succes prevederile următorului plan cincinal, ale Programului partidului, trebuie să ne propunem să realizăm transformarea într-un ritm cît mai intens a întregii noastre activități pe o bază nouă“.** Pornind de la necesitățile obiective ale dezvoltării contemporane, ale lichidării decalajelor care mai există între țara noastră și țările dezvoltate din punct de vedere economic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat în continuare o exigență de care depinde realizarea în condiții optime a obiectivelor istorice pe care poporul român și le-a propus. „Să facem — arăta secretarul general al partidului — ca cincinalul următor să fie cincinalul afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele de activitate din România“. Cercetătorilor, proiectanților, specialiștilor din producție, din învățămînt, din unitățile economice și social-culturale le revine astfel misiunea de înaltă răspundere socială și patriotică, de a contribui prin efortul lor creator la promovarea largă a progresului tehnic și la folosirea operativă a cuceririlor revoluției științifice și tehnice contemporane, la sporirea avuției naționale și astfel la dezvoltarea materială și spirituală a societății noastre socialiste. Activitatea de invenții și inovații, are o însemnătate decisivă în cadrul revoluției tehnico-științifice și de aceea se impunea, ca o necesitate obiectivă, o reglementare a cadrului de desfășurare a acesteia, a protecției și valorificării invențiilor și inovațiilor, corespunzător cu necesitățile actuale și de perspectivă ale economiei noastre naționale.

Invențiile și inovațiile fac parte din ansamblul de factori pe care Programul partidului nostru îi definește a fi indisolubil legați de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, deoarece invențiile și inovațiile sînt rodul gîndirii creatoare a tuturor specialiștilor și muncitorilor din țara noastră, de care depinde în mod hotărîtor progresul economiei. Noua lege privind invențiile și inovațiile, cuprinde un ansamblu de prevederi, menite să stimuleze inițiativa și efortul tuturor celor ce muncesc din unitățile de cercetare, proiectare, învățămînt și producție, să asigure sprijinirea promptă și efectivă a inventatorilor și inovatorilor în materializarea rezultatelor gîndirii lor novatoare.

Această lege este strîns legată de necesitățile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, care se bazează pe progresul științei, cunoașterea și folosirea legilor naturii, societății și gîndirii umane în întreaga viață economică și socială ; este o dovadă în plus că dezvoltarea științei și tehnologiei, în concordanță cu nevoile economiei și culturii, constituie o componentă esențială a politicii partidului și statului nostru care creează toate condițiile legale, materiale și spirituale pentru realizarea sarcinilor de mare răspundere puse în fața științei și tehnologiei românești de Programul partidului, de Directivele privind dezvoltarea României, de indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu date cu ocazia Conferinței naționale a cercetării științifice și proiectării.

Subliniem îndrumările deosebit de prețioase și sprijinul permanent pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu personal le-a acordat în cursul elaborării acestei legi pentru asigurarea dezvoltării continue a activității de creație științifică și tehnică desfășurate de oamenii de știință, cercetătorii, specialiștii, muncitorii, tehnicienii și alte cadre din unitățile de cercetare, proiectare, învățămînt și producție, pentru realizarea de invenții și inovații care să contribuie la dezvoltarea economiei, științei, culturii, la progresul general al societății noastre socialiste.

Consacrarea prin lege a acestor exigențe transformă activitatea de invenții și inovații într-o preocupare sistematică a statului nostru reprezentat prin organele centrale, institutele centrale de cercetare, academiile de știință, unitățile de cercetare, proiectare și de învățămînt, precum și a celorlalte organizații socialiste, cărora, potrivit legii, le revine obligația de a stimula și îndruma activitatea cadrelor științifice și tehnice, pentru realizarea de invenții care să asigure promovarea largă a progresului tehnic și a concepției originale proprii în economie și de a lua toate măsurile pentru valorificarea lor în producție sau în activitatea social-culturală.

Invenția — bun al societății și în slujba ei

LEGEA stipulează în mod limpede că invențiile reprezintă o formă superioară de materializare a gîndirii științifice și tehnice creatoare, trebuind să contribuie la : realizarea de noi tehnologii și modernizarea celor existente, realizarea de produse cu caracteristici superioare, lărgirea bazei de materii prime, reducerea cheltuielilor materiale de producție, reducerea consumului de materiale și energie, ridicarea nivelului de mecanizare și automatizare a producției, perfecționarea continuă a mijloacelor tehnice necesare satisfacerii nevoilor populației și îmbogățirii vieții materiale și spirituale a poporului, îmbunătățirea ocrotirii sănătății, creșterea capacității de apărare a țării precum și creșterea gradului de competitivitate a produselor românești pe piața internațională.

Oamenii de știință, cercetătorii, proiectanții, specialiștii din producție, din învățămînt, din unitățile economice și social-culturale sînt chemați să-și asume prin planurile lor de activitate teme legate de necesitățile economiei naționale, plecînd de la cunoașterea aprofundată a stadiului actual al științei și tehnologiei pe plan mondial.

Un rol important în această privință revine institutelor centrale de cercetări, academiilor de știință, unităților de cercetare, proiectare și învățămînt, compartimentelor de concepție din centrale și întreprinderi cărora, potrivit legii, le revine obligația de a identifica creațiile tehnice originale, de a asigura protecția acestora prin brevete de invenții și de a lua măsurile necesare pentru cercetarea, proiectarea, experimentarea, aplicarea și generalizarea invențiilor în toate sectoarele de activitate, precum și de a urmări felul în care se aplică în producție invențiile realizate, eficiența obținută și perfecționarea continuă a acestora.

Organizațiilor socialiste le revine sarcina de a include în planurile proprii și în planul național unic de dezvoltare economico-socială, pe baza unui studiu de fundamentare tehnico-economică, avizat de institutele centrale de cercetare, academiile de științe sau institutele de cercetare și proiectare de profil, lucrările de cercetare, experimentare și aplicarea invențiilor, sarcină în deplină concordanță cu principiul conform căruia dreptul de a valorifica invențiile ca bunuri ale întregului popor aparține statului, care asigură condiții pentru experimentarea, valorificarea, dezvoltarea și generalizarea lor.

Principiul potrivit căruia invenția reprezintă un bun al întregului popor, este consfințit în lege prin prevederea că brevetul de invenție se acordă :

a) organizațiilor socialiste din Republica Socialistă România, pentru invențiile realizate de persoane încadrate în cîmpul muncii, în timpul contractului de muncă și în legătură cu munca lor, precum și pentru invențiile rezultate din lucrări efectuate la cererea sau cu ajutorul material al unor organizații socialiste ;

b) organizațiilor socialiste de stat, pentru invențiile care au ca obiect substanțe obținute prin metode nucleare, chimice, produse medicamentoase, metode de diagnosticare și tratament medical, dezinfectante, produse alimentare și condimente precum și soiuri noi de plante, tulpini de bacterii și ciuperci, noi rase de animale și viermi de mătase, indiferent de condițiile în care au fost realizate. Pentru invențiile care nu se încadrează în categoriile menționate mai sus, legea prevede că autorul sau colectivul de autori pot ceda drepturile cu privire la invenții unei organizații socialiste, sau cere brevet de invenție pe numele lor.

Institutele centrale de cercetare, academiile de științe și institutele de cercetare și proiectare de profil au un rol activ în ceea ce privește protecția prin brevet și valorificarea superioară a creației științifice și tehnice colaborînd strîns cu ministerele și celelalte organe centrale precum și cu Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci. După cum se știe, pînă acum, aceste foruri științifice, precum și ministerele și celelalte organe centrale nu se ocupau direct de aceste probleme, întreaga activitate legată de protecția și valorificarea invențiilor revenind aproape în exclusivitate organizațiilor titulare.

Valorificarea invențiilor românești în alte state se face prin întreprinderile de comerț exterior, la propunerea titularilor de brevete, cu avizul institutelor centrale de cercetare, academiilor de științe sau institutelor de cercetare și proiectare de profil, prin export de produse, instalații și tehnologii, schimb reciproc de licențe și prin cooperare. Legea pune accentul în mod deosebit pe valorificarea invențiilor sub formă de produse, instalații și tehnologii, o formă mai eficientă de valorificare a produselor inteligenței tehnice.

Brevetarea invențiilor românești în străinătate, ca fază premergătoare acțiunii de valorificare, se face de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci prin Camera de Comerț și Industrie a R.S. România. Această prevedere este o urmare directă a întăririi rolului Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci în întreaga activitate de protecție și valorificare a invențiilor românești, căruia prin lege i se încredințează sarcina de mare răspundere, de a îndruma, urmări și controla experimentarea, aplicarea și valorificarea invențiilor și de a răspunde de activitatea privind asigurarea protecției acestora. Dispoziții speciale reglementează apărarea secretului de stat privind invențiile, consacrînd principiul că toate invențiile românești pentru care se solicită brevetarea, constituie secrete de stat pînă la brevetarea și publicarea lor în Buletinul pentru invenții și mărci sau pînă la brevetarea lor în străinătate. Toate documentațiile elaborate în cadrul organizațiilor socialiste, lucrările sau tezele de doctorat care redau rezultatele unor cercetări științifice și care cuprind lucrări brevetabile precum și datele tehnice de aplicare și experimentare, și orice alte cunoștințe tehnologice, informații sau experiențe tehnice în legătură cu invențiile constituie secrete de stat, din momentul trecerii la elaborarea lor. Aplicarea practică a acestor dispoziții asigură o protecție și valorificare eficientă, în folosul întregii societăți, a invențiilor românești și va contribui, în același timp, la creșterea numărului de invenții brevetate.

Îndatorirea realizării invențiilor românești

LEGEA stabilește termene precise de rezolvare pentru toate fazele de studiu, avizare și experimentare precum și pentru examinarea invențiilor. Astfel, se prevede că institutele de cercetare, academiile de științe sau institutele de cercetare și proiectare de profil sînt obligate să analizeze și să se pronunțe în termen de 30 zile, de la primirea documentației necesare, asupra posibilităților de proiectare, realizare, experimentare și valorificare în țară și străinătate a invenției respective. Ministerele și celelalte organe centrale sînt obligate ca în termen de 30 de zile de la primirea avizului din partea forurilor științifice amintite să stabilească organizația socialistă titulară de brevet, să comunice aceasta Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, și să ia măsuri de introducere a invenției în plan. Organizația socialistă titulară de brevet, este obligată să experimenteze, să întocmească proiectele de execuție și să aplice invenția în termen de cel mult un an de la desemnarea sa ca titular. Prelungirea acestui termen poate fi aprobată numai în cazuri temeinic justificate, de Institutele centrale de cercetare, Academiile de științe sau organele centrale tutelare. Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci are obligația de a lua hotărîrea de acordare a brevetului de invenție sau de respingere motivată a cererii de brevet în termen de cel mult doi ani de la înregistrarea cererii, termen care ține seama și de necesitatea recunoașterii și luării în considerare, la examinarea unei cereri de brevet, a dreptului de prioritate de 12 luni, prevăzut în Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale. Legea prevede, de asemenea, termene pentru celelalte faze ale procesului de protecție și valorificare.

În ceea ce privește inovațiile, ținînd seama de experiența acumulată prin aplicarea legislației anterioare, Legea renunță la împărțirea unora din soluțiile tehnice în „inovații“ și „raționalizări“, împărțire care, în practică, s-a dovedit a fi complicată, subiectivă și greu de aplicat. Se stabilește o singură categorie de realizări tehnice, denumite „inovații“, adoptîndu-se pentru aceasta o definiție corespunzătoare și clară, „raționalizările“ fiind considerate o categorie de lucrări care intră în atribuțiile normale de serviciu ale angajaților. Inovația, potrivit legii, este caracterizată ca o realizare tehnică care prezintă noutate pe plan național, progres și avantaje economice ori sociale, rezolvă o problemă în industrie sau în orice domeniu al economiei, științei, culturii, ocrotirii sănătății și apărării țării, sau în orice alt domeniu al vieții economico-sociale și care nu a mai fost aplicată pe teritoriul R. S. România. Caracterul de noutate pe plan național și oportunitatea aplicării se confirmă de către institutele centrale de cercetare, academiile de științe sau institutele de cercetare și proiectare de profil, iar certificatul de inovator, care poate da dreptul la evidențierea și promovarea în muncă, la acordarea de ordine și medalii și alte distincții, se eliberează de către ministerul sau organul central tutelar al întreprinderii la care se aplică inovația.

Invenția și inovația sînt rodul unei munci asidue, a unor căutări perseverente a noului, pentru a crea ceva ce poate micșora efortul productiv și crea noi mijloace de satisfacere a trebuințelor umane. Desigur că o asemenea activitate trebuie să fie recompensată de societate corespunzător cu aportul adus la progresul ei. Pînă la actuala lege au existat o serie de disfuncții din acest punct de vedere. Astfel, au existat invenții care din cauza unor neglijențe ale beneficiarilor de brevete nu au fost recompensate în timp util. Au fost cazuri în care, după ce se aplica invenția, titularii de brevet nu se mai preocupau de recompensarea inventatorului, sau de propunerea acestuia forurilor competente de a fi premiat, medaliat sau avansat în funcție. Un exemplu grăitor : Invenţia „Semănătoare cultivator pliabilă“ a rezolvat o problemă importantă de dotare a agriculturii cu maşini de semănat şi cultivat moderne, aducînd avantaje economice de peste 60 milioane lei, dîndu-se în exploatare peste 40 000 maşini şi exportîndu-se mii de exemplare anual, dar inventatorii nu şi-au primit drepturile de recompensă cuvenite la timp. De asemenea, invenţia „Traversă de beton precomprimat“ ; procedeu de fabricare a traverselor cu cel mai redus consum de oţel pe plan mondial. Invenţia se aplică de 4 ani cu bune rezultate, prevăzîndu-se ca pînă în anul 1980, să se realizeze economii de 500 milioane lei în procesul de producţie şi economii de 35 milioane kg sîrmă specială beton precomprimat. Inventatorul însă a fost amînat o perioadă de timp nepermis de lungă să-şi primească drepturile sale legale.

Prin actuala legislaţie, recompensarea inventatorilor va fi urmărită şi controlată de către ministerele economice, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, C.N.S.T. şi în unele cazuri şi de către Consiliul de Miniştri. Autorii invenţiilor aplicate în economia naţională sînt recompensaţi moral şi material prin acordarea de titluri ştiinţifice, ordine şi medalii, grade profesionale, promovarea în mod excepţional în funcţii, acordarea de premii şi alte recompense băneşti — stabilite în funcţie de avantajele economice şi sociale postcalculate. Recompensa bănească anuală pentru o invenţie aplicată în economie se stabileşte pînă la nivelul de trei ori retribuţia tarifară lunară a funcţiei de cercetător ştiinţific principal din ramura respectivă iar perioada de recompensare poate fi de cel mult 5 ani. Aceste recompense sînt independente de premiile de care pot beneficia autorii de invenţii, conform legislaţiei în vigoare. Pentru invenţiile rezultate din activitatea de cercetare ştiinţifică şi de proiectare, desfăşurată pe bază de contract, de către unităţile de cercetare şi proiectare, aplicate în economie, autorul poate primi, de asemenea în raport cu eficienţa economică obţinută, premii echivalente cu de cel mult de 3 ori retribuţia sa tarifară lunară, care exprimă şi recompensa pentru invenţie. Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, cu avizul ministerelor sau altor organe centrale interesate, poate supune spre aprobare Consiliului de Miniştri propuneri de acordare de recompense speciale, pentru invenţiile de importanţă deosebită tehnico-ştiinţifică, tehnologică, economică sau socială.

Pentru inovaţiile care prezintă o importanţă economică sau socială cu totul deosebită, la propunerea organizaţiei socialiste unde s-a aplicat, ministerele tutelare pot să aprobe, cu avizul institutelor centrale de cercetare, academiilor de ştiinţe sau institutelor de cercetare şi proiectare de profil, o premiere echivalentă cu cuantumul a cel mult de trei ori retribuţia tarifară a inovatorului, conform prevederilor legale în vigoare, pentru primul an de aplicare.

În acest fel, reflectînd înalta apreciere de care se bucură în societatea noastră socialistă creatorii în domeniul ştiinţei şi tehnicii, cei care contribuie la progresul tehnologiei, la dezvoltarea industriei, la o mai bună ocrotire a sănătăţii, la întărirea capacităţii de apărare a patriei, sistemul de recompense morale se îmbină cu un sistem corespunzător de recompense materiale, întemeiat pe grija pentru respectarea neabătută a normelor eticii şi echităţii socialiste, pe necesitatea acreditării unei riguroase ierarhii a valorilor, pe nevoia menţinerii unei juste proporţii între veniturile realizate din diferite surse, a evitării exagerărilor şi abuzurilor de orice fel. Acest sistem este larg susţinut de inventatorii înşişi, care văd în contribuţia lor creatoare o datorie patriotică de a contribui la ridicarea nivelului tehnic al economiei şi al prestigiului creaţiei ştiinţifice şi tehnice româneşti.

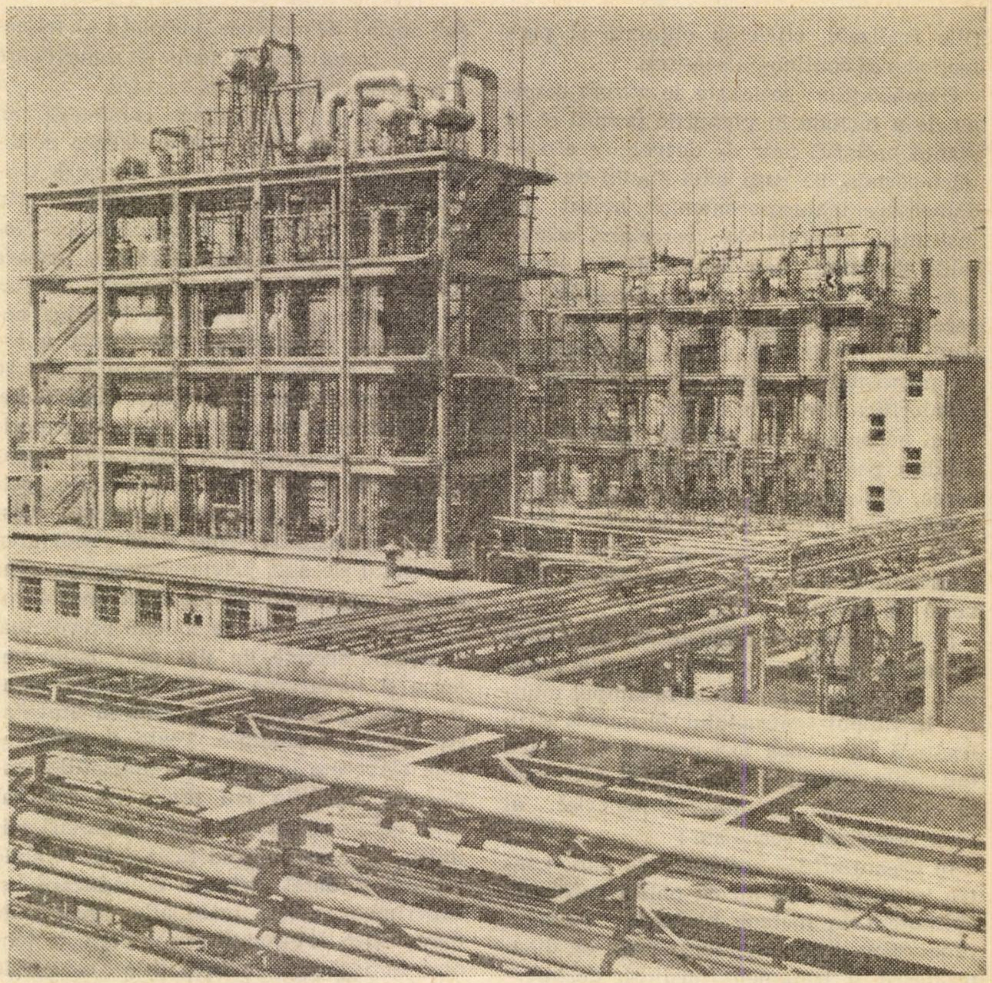

Grupul industrial de petrochimie Borzeşti unde se aplică invenţiile : „Procedeu şi instalaţie de obţinere a stirenului de înaltă puritate“ şi „Instalaţie de superfracţionare pentru separarea stirenului de etilbenzen în prezenţa xilenilor“ ; invenţiile au fost brevetate în India, Brazilia, Spania, Belgia, R.F.G., Franţa la al 18-lea Salon Internaţional al Inventatorilor de la Bruxelles au obţinut distincţia „medalia de aur“. Economia realizată în ţară prin reducerea efortului de investiţii este de 124 milioane lei, din care economie valutară de 12 milioane lei valută.

PRIN TOATE ACESTE MĂSURI, atît în ceea ce priveşte invenţiile cît şi inovaţiile, se creează premisele necesare pentru concentrarea gîndirii tehnice a specialiştilor în domeniile de interes major al tehnicii, ceea ce va avea ca efect, pe de o parte creşterea numărului de invenţii şi inovaţii, iar pe de altă parte, ridicarea valorii acestora.

O examinare atentă a Legii privind invenţiile şi inovaţiile permite să se constate că elementele noi introduse se referă la toate etapele pe care le parcurge o soluţie tehnică nouă, legea întemeindu-se pe principiul intervenţiei organizate a statului în toate fazele pe care le parcurge o invenţie, începînd cu identificarea, conturarea şi dezvoltarea soluţiilor tehnice, pînă la protecţia prin brevet şi de la realizare şi experimentare, la aplicare, generalizare în ţară şi valorificare în străinătate.

Această concepţie izvorăşte din politica Partidului Comunist Român, de a asigura valorificarea în mod operativ şi cu maximă eficienţă a capacităţii creatoare a poporului, în folosul întregii societăţi, de a stimula cu mijloace morale şi materiale adecvate, conform normelor eticii şi echităţii socialiste, pe toţi creatorii care-şi pun cunoştinţele şi puterea de muncă în slujba intereselor patriei noastre socialiste.

Faptul că legea privind invenţiile şi inovaţiile a fost elaborată cu consultarea largă a specialiştilor din institutele centrale de cercetare, din producţie şi din învăţămînt şi a fost supusă analizei şi dezbaterii publice — conform principiului statornicit în ţara noastră de consultare largă a maselor în problemele de importanţă majoră — a contribuit la îmbunătăţirea prevederilor ei, pentru a corespunde mai bine necesităţilor reale, actuale şi de perspectivă ale mişcării de invenţii şi inovaţii, ce se desfăşoară la noi în ţară. Avem certitudinea că noul act normativ, de mare importanţă pentru activitatea economică a ţării, va impulsiona organele centrale, centralele industriale şi celelalte organizaţii socialiste, spre identificarea, realizarea, aplicarea şi generalizarea invenţiilor şi inovaţiilor în ţară, precum şi spre brevetarea şi valorificarea invenţiilor româneşti în străinătate, va da un nou avînt iniţiativei creatoare a oamenilor muncii, pentru realizarea de noi invenţii şi inovaţii valoroase, dedicate progresului societăţii socialiste.

TURISMUL — O INDUSTRIE ÎN PLINĂ EXPANSIUNE

> „Se va acționa pentru modernizarea bazei materiale a turismului și, îndeosebi, pentru dezvoltarea stațiunilor montane și de tratament. Vor fi extinse și îmbunătățite prestațiile de servicii în toate zonele turistice".
>
> (Din proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român)

DIMENSIUNILE actuale și cele viitoare ale turismului românesc prefigurează constituirea acestei activități ca ramură a economiei naționale. Efectul multiplicator al fenomenului turistic cu adînci implicații pe plan economic în dezvoltarea unor ramuri și subramuri ale economiei naționale, corelat cu consecințele sale deosebite pe plan social-cultural ca manifestare a dorinței firești de cunoaștere și dezvoltare a personalității umane — și-au găsit întotdeauna un loc de frunte în indicațiile-program ale conducerii de partid și de stat. Documentele celui de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român definind căile multiple de făurire a noii etape de dezvoltare a României socialiste, au stabilit, pentru perioada 1971—1975 sarcini deosebite pentru turismul românesc: **„Turismul internațional dispune de largi posibilități de dezvoltare și capătă o importanță crescîndă ca sursă de venituri valutare. În acțiunea de valorificare a potențialului turistic — prin extinderea turismului pe litoral și mai accentuat decît pînă acum în celelalte zone din țară — va fi necesar să se promoveze diversificarea bazei materiale, potrivit cerințelor diferitelor categorii de turiști, forme adecvate de cooperare, precum și metode moderne de cercetare a fenomenului turistic în toate laturile sale esențiale. De asemenea, va trebui să se acorde, o atenție deosebită îmbunătățirii calității serviciilor prestate, cerință prioritară în dezvoltarea circulației turistice".**

Aceeași preocupare atentă pentru diversificarea și dezvoltarea potențialului turistic al țării noastre s-a manifestat pregnant cu ocazia vizitelor de lucru pe litoral și în alte zone cu patrimoniu turistic ale tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu, care a dat indicații de largă perspectivă pentru dirijarea investițiilor spre dezvoltarea stațiunilor climaterice de munte și balneare, cunoscute pe plan internațional.

Urmare a aplicării acestor măsuri, baza materială turistică a crescut continuu, iar turismul spre țara noastră a constituit în permanență un punct de atracție pe piața mondială. Este o evoluție impresionantă, caracteristică de altfel dezvoltării economico-sociale realizată de România socialistă sub conducerea clarvăzătoare a Partidului Comunist Român.

Cresteri ale turismului românesc

POLITICA de largă deschidere spre relații economice internaționale, bazate pe încredere și respect reciproc a României, alături de dezvoltarea continuă a bazei tehnico materiale a turismului nostru, (vezi tabelul nr. 1) realizarea complexelor turistice de pe litoral — creații exclusive ale regimului nostru — acțiunile de promovare a ofertei turistice românești, au determinat o creștere permanentă a circulației turistice în țara noastră (vezi tabelul nr. 2), în 1974 estimîndu-se ca numărul sosirilor de turiști să fie cu peste un milion mai mare decît în primul an al actualului cincinal.

Tabelul nr 1. — **Evoluția capacităților de cazare pentru turismul internațional în R.S. România. (Număr de locuri).**

Forme principale	1965	1971	1972	1973
Total R.S.R. din care:	28 979	133 425	144 647	153 242
1. Forme principale, din care:	25 969	88 754	99 o27	11o 912
- hoteluri	25 589	82 o18	91 427	1o1 359
- moteluri	-	683	956	1 2o3
- vile	38o	5 179	5 673	7 398
- hanuri	-	4o2	412	391
- cabane	-	472	559	561
Forme complementare	3 olo	44 671	45 62o	42 33o

Dinamica circulației turistice internaționale în România atestă continua dezvoltare pe care o cunoaște această activitate în țara noastră. Dacă în anul 1965 statisticile indicau 670,7 mii sosiri (din care 470,0 mii din țările socialiste și 200,7 mii din țările nesocialiste), în anul 1973 ele s-au ridicat la 3342,3 mii.

Tabelul nr. 2 — **Turiștii străini sosiți în R.S. România**

	1971			1972			1973			1974 (estimări)		
	nr. sosiri (mii)	pe relații	1971/1970	nr. sosiri (mii)	pe relații	1972/1971	nr. sosiri (mii)	pe relații	1973/1972	nr. sosiri (mii)	pe relații	1974/1973
TOTAL	2726,4	100,0	119,1	2903,4	100,0	106,5	3342,3	100,0	115,1	3804,6	100,o	113,8
din care:												
- din țări socialiste	2213,3	81,1	115,8	2297,4	79,1	103,8	2769,2	82,8	120,5	3184,1	83,7	114,9
- din țări nesocialiste	513,1	18,9	135,6	606,0	20,9	118,1	573,1	17,2	94,6	620,5	16,3	108,2

Sursa: calculat după datele Ministerului Turismului

Analiza ritmului de creștere a fluxului turistic internațional din țara noastră arată că în timp ce pe plan mondial volumul sosirilor a crescut cu 71,4% în perioada 1965—1972, în România creșterea în aceeași perioadă a fost de 329,6%, înregistrîndu-se astfel în această perioadă un ritm mediu de creștere a numărului de sosiri în R.S.R. de circa 26%, față de aproape 8% cît s-a realizat pe plan mondial.

Astfel, ponderea turismului internațional al R.S.R. în volumul turismului mondial s-a ridicat de la 0,58% în 1965 la 1,46% în 1972. Cu toată această creștere remarcabilă, trebuie însă reținut faptul că România deține încă o pondere scăzută comparativ cu alte țări socialiste (vezi tabelul nr. 3).

Evoluții diferențiate în turismul mondial

CUM era și de prevăzut actuala criză de energie și materii prime, rata mereu crescîndă a inflației și șomajului în lumea occidentală, au directe implicații pentru evoluția circulației turistice internaționale. În ceea ce privește cuantumul implicației negative cît și durata acestei situații conjuncturale care afectează în mod direct cel mai important factor de influență

Tabelul nr. 3 — **Ponderea turismului internațional al unor țări socialiste în turismul mondial (anul 1972)**

	Volumul sosirilor (mii)	Pondere (%)		Volumul sosirilor (mii)	Pondere (%)
Total mondial	198ooo,o	1oo,o			
- RPB a)	3oo6,9	1,51	- RPP a)	8339,o	4,21
- RSC a)	11498,4	5,8o	- RSR a)	29o3,3	1,46
- RDG a)	18748,o	9,46	- RPU a)	3616,7	1,82
- RSFI b)	5139,6	2,56			

a) sosiri frontieră; b) sosiri rezervate în unităţi de cazare

Sursa: calculat după "Statistique du tourisme international" - 1973 - UIOOT a evoluţiei turismului — **veniturile individuale** — bilanţul anului 1973 şi, pe baza acestuia, estimările pentru 1974 şi pentru perspectiva imediată sînt într-un fel concludente, dar în acelaşi timp contradictorii.

Raportul OCDE pe anul 1973, publicat recent la Paris (Tourism Policy and International Tourism in OECD Member Countries), consemnează : diagrama ritmului de creştere anuală a sosirilor în turismul mondial pe perioada 1960—1973 (vezi graficul nr. 1) situează anul 1973 printre anii cu creşteri modeste.

În turismul internaţional s-a înregistrat aşadar o curbă sinuoasă a ritmului anual de creştere ca şi în turismul mondial.

Totuşi în 1973 s-a înregistrat în turismul mondial o creştere a încasărilor într-un procent variind între 12 şi 14% faţă de anul 1972. Astfel, anul 1973 apare ca an în care s-au produs cele mai mari încasări valutare în perioada 1958—1973, iar ca ritm de creştere procentuală a încasărilor, printre anii cu creşteri importante, aşa cum rezultă din graficul nr. 2.

Explicaţia acestei creşteri în anul 1973 trebuie căutată în sporirea ratei inflaţiei în anul 1974, scăderea parităţii dolarului S.U.A., precum şi în paritatea unor alte valute în raport cu dolarul, alături de sporirea circulaţiei turistice internaţionale în unele ţări şi creşterea sejurului în altele.

Pentru anul 1974 raportul O.C.D.E. anunţă următoarele evoluţii : declin general în traficul internaţional comparativ cu primele luni ale anului 1973. Această previziune este aproape sigur că nu se va verifica în cazul României, deoarece pe primele 8 luni ale anului 1974 s-au înregistrat 2 925,9 mii sosiri (faţă de 3 342,3 mii pe întreg anul 1973) şi se estimează că pînă la finele anului se vor realiza 3 804,6 mii sosiri.

Desigur, situaţia economică internaţională, evenimentele politice din unele state europene, ca şi măsurile de ordin fiscal, monetar, credite etc., vor afecta turismul internaţional în 1974 şi fără îndoială şi în 1975, dar, credem, nu în sensul unui regres, ci doar **sub forma unei stagnări pe termen scurt.** Cel puţin în aria ţărilor membre ale O.C.D.E., prognoza pentru traficul turistic în aceşti doi ani nu se anunţă altfel. De altfel, acest fapt este atestat, după părerea noastră, de însăşi evoluţia sosirilor în primele luni ale anului 1974, care s-au produs într-un mod foarte diferit şi aparent contradictoriu de la ţară la ţară. (vezi tabelul nr. 4.)

Tabelul nr. 4.

Tara	Sosiri la frontieră		Inoptări	
	Perioada	1974/73 %	Perioada	1974/73 %
1	2	3	4	5
Anglia	6 luni	- 1,0		
Austria	5 luni	+ 8,5	5 luni	+ 5,3
Canada	4 luni	- 4,7		
Danemarca	6 luni	- 3,0	4 luni	- 6,4
Elveţia	5 luni 2)	- 8,4	5 luni	- 7,2
Franţa	3 luni	+ 1,6		
R.F.G.	4 luni	+ 1,9	3 luni	- 6,0
Grecia	5 luni	-13,0		
Italia	3 luni	- 7,7	3 luni	+ 3,5
R.S.F.I.	4 luni	-32,3 1)	4 luni	- 3,3
Japonia	6 luni	+ 2,8		
Olanda	3 luni	+ 5,5	3 luni	+ 4,0
Portugalia	3 luni	- 0,7	4 luni	- 9,6
Spania	6 luni	- 4,7		
S.U.A.	4 luni	- 1,6		
Turcia	4 luni	+14,5		

1) = inclusiv excursionisti ; 2) Sosiri la hoteluri

Sursa: Tourism policy and international tourism in OECD member countries - 1974, pag.89

Aşadar, în timp ce unele ţări realizează scăderi fie la „sosirile la frontieră“, sau la „înnoptări“, altele înregistrează creşteri la aceiaşi indicatori. Mai mult, unele ţări înregistrează scăderi la un indicator şi creşteri la altul. Deci, în condiţii de evoluţie negativă a unor factori economici internaţionali, pe planul turismului reacţia nu numai că nu este uniformă, dar demonstrează şi tendinţe de creşteri importante în unele cazuri, **în funcţie de unele condiţii specifice.**

Analiza încasărilor turistice din anul 1973 şi din primele luni ale anului 1974 în cadrul aceloraşi ţări confirmă existenţa unei astfel de posibilităţi, aşa cum rezultă din datele tabelului nr. 5.

Graficul nr. 1

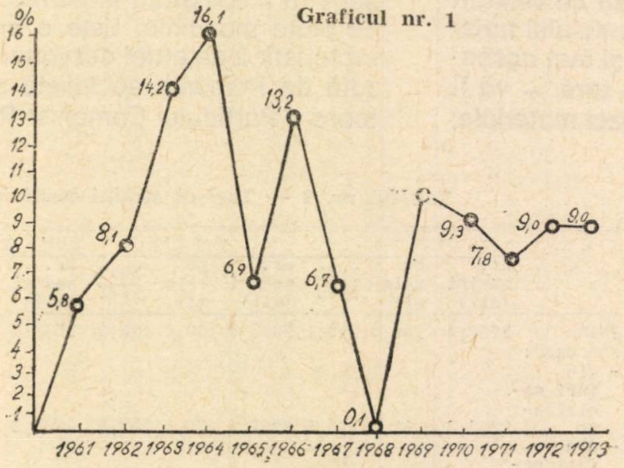

Sursa : **Caiet selectiv CCEPTI : A XXIII-a Adunare Generală UIOOT Caracas 1—10.X.1973 şi raportul OCDE 1974.**

Graficul nr. 2

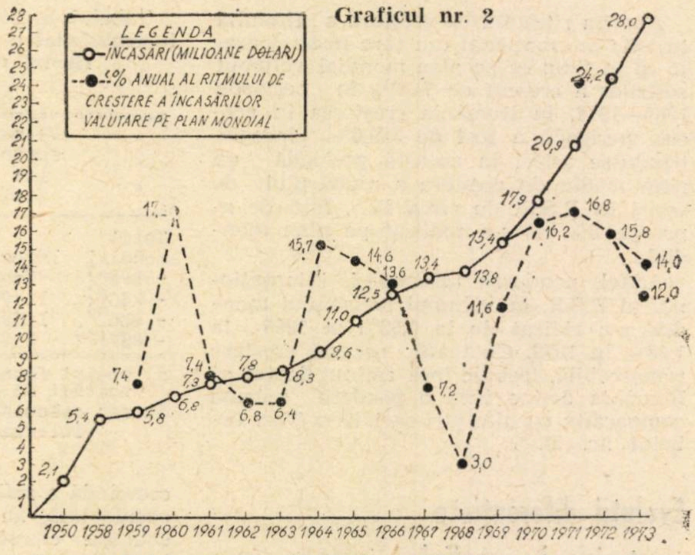

Sursa : **Caiet selectiv CCEPTI — XXIII-a Adunare Generală UIOOT — Caracas 1973 — pag. 20.**
— Tourism Policy and International Tourism in OEDC Member Countries 1974 — pag. 51.

Aşadar, estimările provizorii pe primele luni ale anului 1974 cu privire la încasările din turism internaţional arată creşteri în raport cu anul 1973 în toate ţările membre, cu excepţia R.F.G.

În cele mai multe ţări, deşi ritmul de creştere al încasărilor din turism s-a diminuat cu puţin comparativ cu cele realizate în perioada corespunzătoare a anului precedent, totuşi el rămîne ridicat şi reflectă influenţa în primul rînd a ratei ridicate a inflaţiei, precum şi paritatea ridicată a celor mai multe monede naţionale ale ţărilor europene în raport cu dolarul S.U.A.

Corelînd creşterea încasărilor turistice cu evoluţia fluxului turistic, apar chiar unele paradoxuri aparente. Astfel, o serie de ţări la care circulaţia turistică a suferit scăderi, au realizat în schimb creşteri importante la încasări (Portugalia, Grecia, Spania, Marea Britanie etc.). În realitate, analiza factorilor care au determinat aceste mutaţii conduce, după părerea noastră, la concluzia că influenţele acestor factori se intercondiţionează reciproc şi determină, pe lingă efecte negative, şi unele rezultate compensatorii în activitatea turistică a ţărilor în cauză. La aceasta se mai adaugă însă şi impactul dintre turism şi alţi factori care influenţează în sens favorabil mişcarea turistică internaţională (conjunctura politică, deplasările în interes de afaceri etc.). Fără îndoială că evoluţia crescătoare a preţurilor este aceea care a determinat turiştii să-şi scurteze şederea în Elveţia, ceea ce explică reducerea cu 9% a înnoptărilor, după cum problemele monetare şi creşterea inflaţiei din multe ţări au determinat dinamica ascendentă a încasărilor din turism într-o serie de alte ţări (Portugalia, Olanda, Spania etc.).

Pe de altă parte înseşi elementele de criză acţionează cu intensităţi diferite asupra economiilor naţionale, în funcţie de diverşi factori interni şi externi, determinînd astfel consecinţe diferite asupra turismului. Caracteristică din acest punct de vedere este situaţia R.F.G., unde fluxul plecărilor spre alte ţări a crescut continuu în primele patru luni ale anului 1974, concomitent cu creşterea innoptărilor cetăţenilor săi într-o serie de ţări ca : Turcia (+60% sosiri), Anglia (+120% sosiri), Austria (+11% înnoptări), Olanda (+7% sosiri).

Tabelul nr. 5

Tara	Incasări 1972	Incasări 1973	Incasări 1973/72 %	Estimări provizorii pe 1974 (dolari SUA) – Incasări: Perioada	Incasări 1974/73 %	Plăţi 1974/73 %
1	2	3	4	5	6	7
Anglia	1367,0	1672,0	+22,3	3 luni	+ 8,9	+ 7,6
Australia	196,0	2o6,0	+ 5,1	3 luni	+ 1,9	+12,0
Austria	1679,3	2189,6	+30,4		...	...
Belgia/ Luxemburg	433,2	627,5	+44,9		...	...
Canada	1218,0 a)	1446,0 a)	+18,7	3 luni	+16,8	+21,5
Danemarca	490,8	577,5	+17,7	3 luni	+15,8	+16,7
Elveţia	1062,0	1389,0	+30,8		...	...
Finlanda	229,0	283,0	+23,6	3 luni	+23,5	-14,1
Franţa	1921,3 b)	2389,5 b)	+24,4		...	...
R.F.G.	1853,5	2182,8	+17,8	3 luni	- 4,0	+13,6
Grecia	392,7	514,9	+31,1	3 luni	+ 3,0	+41,7
Italia	2174,0 c)	2372,9 c)	+ 9,1		...	...
Japonia	201,0	209,0	+ 4,0		+ 8,1	+59,5
R.S.F.I.	490,5	630,0	+28,4	5 luni	+29,1	...
Norvegia	207,3	246,4	+18,9	4 luni	+11,1	+16,7
Olanda	740,0	963,0	+30,1	3 luni	+27,6	+27,6
Portugalia	391,0 d)	514,0 d)	+31,5	3 luni b)	+40,8	+87,9
Spania	2607,6	3216,1	+25,3	4 luni	+ 8,0	+21,7
Suedia	181,0	219,0	+21,0		...	...
Turcia	103,7 c)	171,5 e)	+65,4	4 luni	+54,0	+20,8
U.S.A.	2717,0 f)	3250,0 f)	+19,6	3 luni	+20,1	+ 6,8

a) Inclusiv taxele plătite de călători şi vizitatori pe termen lung care nu sînt clasificaţi ca turişti şi încasările cărăuşilor interni pentru transportul internaţional de călători (turişti etc.) între alte ţări străine; b) Transport aerian şi maritim între Canada şi alte ţări (cu excepţia S.U.A.). Estimări pe baza cnestionarelor. Taxe plătite cărăuşilor canadieni de către călătorii din S.U.A. nu pot fi scăzute; c) Inclusiv încasările companiilor naţionale de transport din călătoriile făcute între ţări terţe; d) Exclusiv transportul rutier; e) Doar transportul aerian; f) Doar transportul aerian şi maritim; g) Incasări şi plăţi din metropolă.

Sursa: Tourism Policy and International Tourism in OECD Member Countries - 1974 - pag.75 şi 90.

Dezvoltarea turismului nostru este reflectată şi de faptul că, de la an la an, încasările medii pe turist realizate de România, se prezintă la un nivel mereu ascendent ceea ce ilustrează pe lîngă creşterea continuă a nivelului calităţii prestaţiilor turistice şi rezervele importante ce mai există încă în această direcţie şi care trebuie valorificate în cel mai scurt timp.

Sub aspectul încasărilor pe acţiuni turistice, pentru care s-au efectuat prestaţii externe turiştilor străini, evoluţia a fost în general favorabilă în anul 1972 în raport cu 1971. Creşteri importante s-au obţinut de regulă pe relaţia ţări nesocialiste şi în mod special la prestaţiile din staţiuni de munte (189,2%), vînătoare (184,7%), vizitarea Bucureştiului (257,0%). Se vădeşte astfel justeţea măsurilor luate în anul 1972 în sensul reducerii ritmului construcţiilor şi consolidarea bazei existente în restul teritoriului prin dotări corespunzătoare şi dezvoltarea mijloacelor de agrement şi distracţie.

În ceea ce priveşte indicele de creştere a încasărilor valutare din turism internaţional, în anul 1972 s-a situat cu 2,5% mai ridicat atît faţă de dinamica comerţului nostru exterior per total, cît şi în comparaţie cu exportul (16,5% faţă de 14%).

Avind în vedere aportul valutar cu care trebuie să contribuie turismul internaţional la acoperirea importantelor eforturi pe care ţara noastră le face pentru importurile din ţărie occidentale, compararea unor date cu realizările unor ţări socialiste ni se par semnificative. Paralela nu o vom face însă în funcţie de ponderea numărului de sosiri, aceasta nefiind un indicator pe deplin edificator (nu conţine totalitatea prestaţiilor turistice), ci pornind de la indicatorul „înnoptări“ sau „zile turist“ (vezi tabelul nr. 6), acolo unde statisticile nu furnizează decît acest indicator (de fapt „înnoptările“ sînt sinonime cu „zile turist“ în sensul acceptat de statisticieni).

Deşi comparaţia datelor de mai sus, este relativă dat fiind conţinutul lor diferit, ea conduce totuşi la unele concluzii :

— în cadrul ţărilor analizate şi care reprezintă cea mai mare parte a statelor socialiste europene, receptoare, sub aspectul zilelor turist realizate, România se situează pe locul 4 în 1971 şi în 1972, după R.S.F.I., R.D.G. şi R.S.C. Cauza rămînerii la acest nivel se datorează poziţiei mai indepărtate de centrul Europei, fluxurilor de tranzit care nu fac sejur pe teritoriul nostru, sejurului destul de redus în teritoriu datorită insuficientei cunoaşteri a patrimoniului nostru, exclusiv litoralul, unor insuficienţe ale bazei materiale ce se mai resimt în anumite sectoare în vîrfurile de sezon etc.

— deşi ponderea sosirilor în R.S.R. reprezintă faţă de total numai 18,8% pe relaţia vest în 1971 şi de 20,8% în 1972, ponderea zilelor turist realizate pe aceeaşi relaţie se ridică faţă de total la 44,1% în 1971 şi respectiv 46,9% în 1972, ceea ce indică faptul că turiştii din ţările nesocialiste au realizat un sejur mai mare în R.S.R. decît cei sosiţi din ţările socialiste.

Tabelul nr. 6 — **Înnoptări sau zile — turist realizate de unele ţări socialiste.**

T a r a	1971 Total	1971 din care din: ţări socialiste nr.mii	%	1971 din care din: ţări nesocialiste nr.mii	%	1972 Total	1972 din care din: ţări socialiste nr.mii	%	1972 din care din: ţări nesocialiste nr.mii	%
R.P.B.	12323,3 c)	8530,7	69,2	3792,6	30,7	11928,4 c)	8563,5	71,7	3364,8	28,2
R.S.C.	15379,8 a)	10790,4	70,1	4589,4	29,8	27143,8 a)	fără date		fără date	
R.D.G.	6490,6 b)	3390,6	52,2	3100,0	47,7	18748,0 b)	13252,0	70,6	5496,0	29,3
R.S.F.I.	25849,0 c)	1761,3	6,8	24087,7	93,1	25815,2 c)	2046,4	7,9	23768,8	92,0
R.P.P.	2398,4 c)	1466,4	61,1	932,0	38,8	3508,6 c)	2166,4	61,7	1342,2	38,2
R.S.R.	11687,1 a)	6529,0	55,8	5158,0	44,1	12616,5 a)	6688,5	53,0	5927,9	46,9
R.P.U.	5392,2 c)	2996,4	55,5	2395,8	44,4	5931,9 c)	3530,3	59,5	2401,6	40,4

a) zi turist; b) sosire frontieră; c) înoptări

Sursa: - datele Ministerului Turismului pentru R.S.R.
- datele UIOOT 1973 pentru celelalte ţări

EVOLUŢIA TURISMULUI MONDIAL în ultima perioadă ne îndreptăţeşte să apreciem că în anii următori se va înregistra o creştere a numărului de turişti străini, bineînţeles sub rezerva neagravării, peste situaţia previzibilă a unor fenomene economice negative (criză monetară, inflaţie, crize de materii prime etc.). UIOOT estimează la 280 milioane numărul turiştilor în anul 1980, pornind de la un ritm anual de creştere de 5,2%, iar într-o variantă minimă a previziunilor la 250 milioane (luînd în calcul un ritm mediu de creştere de 4%). Considerăm că diversitatea potenţialului nostru turistic şi rezervele mari existente în valorificarea cantitativă, dar mai ales calitativă a acestuia, pot şi trebuie să exercite puterea de atracţie corespunzătoare asupra cererii turistice mondiale, pentru a spori traficul turistic românesc şi eficienţa acestuia.

Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. prevede sarcini deosebite pentru extinderea în continuare a turismului internaţional, în care scop se va acţiona pentru modernizarea bazei materiale a turismului şi, îndeosebi pentru dezvoltarea staţiunilor montane şi de tratament şi pentru extinderea şi îmbunătăţirea prestaţiilor de servicii în toate zonele turistice. Dezvoltarea în continuare a bazei materiale a turismului nostru internaţional, credem că trebuie să fie însă însoţită de **creşterea sa intensivă**, calitativă, aşa cum este prefigurat pentru etapa viitoare întreg procesul de dezvoltare economico-socială a României socialiste.

În acest sens, pledăm pentru realizarea unei individualizări a serviciilor, atît sub aspectul conţinutului acestora, cît mai ales al **amprentei specifice** în prestarea lor. În ţara noastră care dispune de un patrimoniu turistic considerat de mulţi ca inegalabil, există încă unele unităţi turistice în care se cer aduse corective în domeniul **calităţii serviciului turistic**, pentru atragerea unei cereri din ce în ce crescînde ca volum în toate zonele şi punctele turistice, cît şi pentru îmbunătăţirea structurii turiştilor şi serviciilor, cît şi a duratei sejurului.

Antonie I. MIHĂILEANU

COMPARTIMENTELE DE ORGANIZARE

– Încotro sînt și unde trebuie orientate preocupările –

VALORIFICAREA ÎNSEMNATULUI POTENȚIAL de creștere economică pe care-l reprezintă organizarea necesită o abordare previzională a ansamblului aspectelor implicate. Pentru aceasta este necesar ca ministerele, centralele și întreprinderile să elaboreze **strategii și politici organizaționale** în accepțiunea pe care știința conducerii o dă acestor concepte. Din analizele efectuate în unitățile industriale a reieșit că, în conceperea strategiilor și politicilor organizaționale, pot și trebuie avute în vedere mai multe coordonate principale.

Delimitare – sferă de cuprindere

O PRIMĂ COORDONATĂ o reprezintă **delimitarea mai riguroasă a sferei activității de organizare de celelalte activități** care se realizează în unitățile industriale. Necesitatea unei selecționări mai riguroase a obiectivelor care sînt stabilite pentru colectivele de organizare decurge din aceea că, în prezent, o parte apreciabilă din studiile realizate de aceste compartimente au un caracter preponderent tehnic și, uneori economic, și ca atare ele ar trebui realizate de compartimentele profilate corespunzător din unitățile industriale. La nivelul centralelor și al întreprinderilor investigate de noi, aproximativ 1/5 din studii nu au caracter propriu-zis organizatoric.

Concomitent, este necesară și asigurarea unor proporții mai raționale între domeniile care formează obiectul activității de organizare atît la nivelul întreprinderilor cît și la nivelul centralelor. Problema se pune mai pregnant la nivelul întreprinderilor la care, deși în perioada 1970–1973 se manifestă o tendință sensibilă de îmbunătățire, mai există încă serioase rezerve de perfecționare.

Este indicată îndeosebi amplificarea realizării de perfecționări organizatorice pentru activitățile financiar-contabile, cercetare-dezvoltare și personal, necesitate puternic resimțită în special în întreprinderile din industria ușoară („Dîmbovița"-București, „11 Iunie"-Timișoara, „Pionierul"-București), și din industria alimentară (Fabricile de bere „Grivița" și „Rahova" București, întreprinderea de ulei „Muntenia" București etc.) De asemenea, în cadrul strategiilor și politicilor organizaționale o pondere mai mare trebuie să o aibă și obiectivele vizînd asigurarea unei funcționalități organizatorice sporite pentru ansamblul activității întreprinderilor, necesitate manifestă mai pregnant, în cadrul eșantionului investigat de noi, la întreprinderea „Tehnometal" Timișoara, Uzina de utilaj de morărit „Topleț", Combinatul de fibre artificiale Brăila).

La nivelul centralelor, apreciem că anumite restructurări se impun mai ales pe linia creșterii ponderii organizării activităților de cercetare, dezvoltare și financiar-contabile.

În ceea ce privește primul domeniu menționat, cercetare-dezvoltare, se resimte nevoia unor acțiuni organizatorice mai energice, atît datorită amplificării rapide a resurselor investite în acest sector, cît și a specificului activității de concepție care reclamă soluții organizatorice flexibile, adaptive, astfel încît să existe condiții optime pentru manifestarea creativității.

Referitor la organizarea activităților economice, din analize a rezultat că este indicat ca în strategiile și politicile organizaționale să se includă într-o măsură mai mare obiective privind asigurarea unor condiții mai bune pentru folosirea tehnicilor și procedeelor economice moderne, cum ar fi conducerea prin bugete, direct costing, organizarea pe centre de gestiune etc. În unitățile cercetate, o atare necesitate se resimte mai puternic la Centrala industriei pielei, cauciucului și încălțămintei-București, Centrala industrială a berei, spirtului și amidonului-București și Centrala de rulmenți și organe de asamblare-Brașov.

În strategiile și politicile organizaționale, indiferent de ponderea pe care o au obiectivele referitoare la diversele activități, este necesar să se asigure o îmbinare rațională a acțiunilor organizatorice de tip previzional cu cele de tip corectiv. În prezent, în majoritatea unităților industriale de exemplu Întreprinderea mecanică „Nicolina"-Iași, Combinatul de faianță și sticlă-Sighișoara, Fabrica de produse cosmetice „Farmec"-Cluj-Napoca, Întreprinderea de șuruburi București etc. — activitatea compartimentului de organizare are un caracter preponderent corectiv. Edificatoare este și structura, din acest punct de vedere, a studiilor organizatorice propuse spre generalizare în M.I.C.M.G. în ultimii cinci ani (tabelul nr. 1).

Deși în perioada analizată ponderea studiilor cu caracter previzional a crescut, în ultimul interval analizat chiar foarte mult, ele reprezintă încă o proporție redusă în ansamblul activității de organizare. Prin extinderea acestui tip de abordare organizațională se obțin două mari avantaje: a) se preintim-

---

CUM CONDUCEM

Reguli de gîndire și acțiune pentru conducătorul inovator

INOVAȚIA, în accepțiunea sa cea mai răspîndită astăzi în practica și teoria economică mondială, aceea de innoire sistematică atît a ieșirilor sistemelor economice — produse, servicii etc. — cît și a intrărilor și modului de funcționare a acestor sisteme, este tot mai mult considerată ca principala armă de competitivitate în afară și de progres înăuntru de care dispune și vor dispune unitățile economice și economiile naționale. În aceste condiții și în această accepțiune, inovația devine o atribuție, o responsabilitate esențială a tuturor conducătorilor din unitățile economice. Prezentăm în cele ce urmează o încercare de sistematizare a celor mai recente idei privind esenta, conținutul și factorii de care depinde succesul inovației, modul cum trebuie conceput și abordat fenomenul inovațional de către conducătorul oricărei unităti economice.

1. **Inovația este atotcuprinzătoare.** Nu există sector, latură, aspecte în ansamblul activităților ce converg spre realizarea obiectivelor colectivului pe care-l conduceți, care să nu trebuiască supus unui continuu proces de schimbare, de înnoire.

2. **Inovația este unică.** În orice domeniu s-ar produce, inovația are același conținut, de fiecare dată trebuind parcurs un proces care cuprinde obligatoriu : **creația** (producerea de idei) **decizia** (alegerea din mai multe idei a aceleia care corespunde obiectivelor încredințate) — **aplicarea** (transformarea ideii în noutate practică, în bun social).

3. **Inovația se propagă.** O noutate introdusă într-un sector sau altul al activității creează necesitatea producerii unor schimbări corespunzătoare și în alte sectoare legate într-un fel sau altul de sectorul respectiv : nu introduceți nici o noutate pînă cînd nu ați analizat consecințele pe care aceasta ar putea să le aibă asupra ansamblului activităților desfășurate de colectivul pe care-l conduceți.

4. **Inovația se accelerează.** Ca rezultat al proceselor de propagare și de creștere a gradului de interconectare al activităților, sporește continuu și numărul înnoirilor pe care trebuie să le produceți și cărora trebuie să le faceți față în același interval de timp.

5. **Nu există progres în afara inovației.** Creșterea cantității și calității valorilor materiale și spirituale ale societății, ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație, sînt de neconceput fără producerea unoi schimbări înnoitoare în sistemele care realizează aceste valori. Nu există pas înainte fără ca undeva să se schimbe ceva. Schimbarea este punctul de plecare și modul de existență al progresului.

6. **Lipsa și ritmul redus al inovației condamnă la pierde-**

Tabelul nr. 1

Anul	Ponderea studiilor organizatorice cu caracter previzional	Ponderea studiilor organizatorice cu caracter corectiv	Total
1970	4,5	95,5	100
1971	5,1	94,9	100
1972	5,3	94,7	100
1973	4,1	95,9	100
1974	20,0	80,0	100

pînă irosirea de muncă vie și materializată datorită adoptării celor mai indicate soluții organizatorice de la începutul realizării unei activități; b) se evită dificultățile referitoare în special la rezistența la nou care apare – evident cu diferite intensități – atunci cînd este necesară modificarea unei activități, pentru care personalul și-a format anumite deprinderi și cu care s-a obișnuit. În general, organizarea de tip previzional trebuie să predomine în activitatea compartimentelor de profil mai ales în unitățile industriale de vîrf, în care reînnoirea produselor și tehnologiilor ia o amploare sporită.

Concomitent însă, în strategiile și politicile de organizare este necesar să se asigure un loc corespunzător și organizării de tip corectiv. Aceasta deoarece, chiar dacă la conceperea și realizarea de noi activități s-au asigurat soluții organizatorice optime pentru perioada respectivă, ulterior apar întotdeauna posibilități de perfecționare. La această evoluție concură în principal următoarele elemente: modificarea produselor fabricate din punct de vedere al cantității, calității, sortimentelor, modului de prezentare etc; apariția de noi concepte și tehnici organizaționale ca urmare a dezvoltării rapide a teoriei și practicii organizării; perfecționările tehnice care se aduc echipamentelor în funcțiune; schimbările care intervin în cadrul resurselor umane ale unității industriale ca urmare a creșterii nivelului de pregătire și a fluctuației, schimbarea caracteristicilor organizării neformale etc.

Generalizare

DIN investigații a rezultat că la întocmirea strategiilor și politicilor organizaționale ale unităților industriale este indicat să se pună un accent mai mare pe prevederea de studii care se pretează – evident cu unele adaptări – la generalizări. Necesitatea accentuării acestui aspect decurge din aceea că pe baza extinderii aplicării studiilor se obține o multiplicare, cu cheltuieli minime, a eficienței realizate în unitatea în care s-a elaborat pentru prima dată studiul. O imagine asupra posibilităților existente în acest sens oferă datele referitoare la eficiența medie a unui studiu propus pentru generalizare în cadrul M.I.C.M.G. în prima jumătate a anului 1974, care a fost de peste un milion lei. Între unitățile care se remarcă din acest punct de vedere menționăm Întreprinderea de utilaj petrolier-Tîrgoviște, care a propus spre generalizare un studiu privind reorganizarea prelucrării racordurilor speciale pe mașini de agregat, a cărui aplicare în cadrul întreprinderii a determinat obținerea, pe baza creșterii productivității muncii, a unei producții suplimentare de 3,5 milioane lei.

În ciuda avantajelor economice de necontestat, studiile de organizare care se generalizează reprezintă în prezent o proporție foarte mică în totalul studiilor de organizare elaborate. Spre exemplu, dacă ne referim la unitățile industriale din M.I.C.M.G., studiile propuse să fie generalizate în ultimul an reprezintă sub o zecime din studiile elaborate, revenind în medie mai puțin de un studiu la o întreprindere. Aceasta, în pofida faptului că în ultimii 5 ani numărul lor a crescut de aproape 4 ori.

Concomitetnt cu creșterea ponderii studiilor care pot fi generalizate este necesar să se acorde o atenție sporită elementelor calitative și în special a celor referitoare la aspectele economice.

Factorul timp

CONCEPEREA unor adecvate strategii și politici de organizare implică și o eșalonare mai judicioasă în timp a realizării obiectivelor prevăzute, pornindu-se de la faptul că elaborarea și aplicarea cît mai rapidă a soluțiilor organizatorice, desigur fără neglijarea laturii calitative, are consecințe favorabile asupra creșterii eficienței economice. În acest scop, este necesară concentrarea forțelor succesiv pe un număr redus de acțiuni organizatorice, astfel ca „producția neterminată" să fie diminuată la minimum. În acest fel, după cum indică și experiența Uzinei de anvelope „Danubiana" sau a Uzinei de medicamente-București, se asigură contribuția permanentă a organizării, evitîndu-se finalizarea celei mai mari părți a acțiunilor organizatorice în ultima parte a anului.

Din acest punct de vedere, așa cum se poate observa și în tabelul nr. 2, în cele 30 de unități analizate de noi se constată în ultimii ani o îmbunătățire certă.

Tabelul nr. 2

Anul	Proporția studiilor (în %) realizate în Trim. I	Trim II	Trim. III	Trim. IV	Studii aminate pentrul anul următor
1970	16	14	21	27	22
1973	31	51	29	16	4

Cu toate acestea, aprofundarea analizei relevă că în unele unități un număr mare de studii se finalizează în ultima parte a anului (80% la Combinatul de faianță și sticlă-Sighișoara, 60% la Uzina de fibre sintetice-Iași etc.). De asemenea, timpul rezervat elaborării este prea mare, la peste jumătate din studiile concepute în anul 1973 fiind necesare peste 2 trimestre, adesea chiar și la obiective de complexitate mai redusă cum ar fi reorganizarea formațiilor de lucru pentru anumite utilaje, reorganizarea pregătirii formei tipar etc.

Se poate aprecia deci că la creșterea raționalității strategiilor și politicilor de organizare poate contribui luarea în considerare într-o măsură sporită a influenței factorului timp sub multiple aspecte. Ne referim atît la influența economică cît și la cea psihologică, întrucît așa cum sublinia specialistul cehoslovac Podlesak, acțiunile de raționalizare organizatorice care necesită perioade îndelungate de elaborare își pierd adesea forța de atracție 1).

Colaborarea cu cabinetele teritoriale și institutele de proiectare

PERFECȚIONAREA strategiilor și politicilor organizaționale nu trebuie să se limiteze numai la acțiunile organizatorice pe care întreprinderile sau centralele le realizează în mod independent. Dimpotrivă, așa cum a reieșit din analizeze efectuate, este de dorit ca în cadrul elaborării planurilor de perspectivă și anuale de perfecționare a organizării să se pună un accent mai mare pe intensificarea conlucrării cu instituțiile din afara unităților industriale care realizează activități de orga-

(Continuare în pag. 12)

---

re. Legile economice și sociale sînt de asemenea natură și acționează în așa fel încît cei care nu inovează sau inovează într-un ritm mai redus decît alții pierd o parte din munca încorporată în produsele lor, parte care se transformă în resursă de creștere economică și de bunăstare pentru cei ce inovează mai mult și mai accelerat.

7. **Inovația este criteriul suprem al valorii oamenilor, îndeosebi al conducătorilor.** În ultimă instanță, contează nu faptul că ați făcut la fel de bine un lucru pe care l-au mai făcut și alții, chiar și pentru o perioadă mai îndelungată de timp, ci faptul că ați produs o noutate durabilă, fie ea cît de mică.

8. **Creativitatea este o facultate a indivizilor și a grupurilor de indivizi.** Determinată de un complex de factori, cum sînt aptitudinile, trăsăturile de caracter, motivațiile etc., care, la rîndul lor, depind de ereditate și de influența mediului exterior, creativitatea se cere gestionată, ca oricare altă resursă. În acest sens, trebuie să dispuneți de mijloace adecvate pentru a evalua și selecta oamenii în funcție de măsura în care dispun de această resursă și de mijloace pentru a o dezvolta.

9. **Toți oamenii sînt creatori, dar nu în aceeași măsură.** Toți oamenii sînt mai mult sau mai puțin dotați cu capacitatea de a emite idei ; marea majoritate a oamenilor au o facultate creativă medie ; procentul celor care sînt dotați cu facultatea creativă excepțională este egal cu al celor dotați cu facultate creativă foarte redusă.

10. **Rezultatele rămîn criteriul esențial și în selecția oamenilor creatori și inovatori.** Diferitele discipline științifice aparținînd de psihologie au pus la punct sisteme de testare care ajută substanțial în cunoașterea facultăților creative a oamenilor. În ansamblul mijloacelor de gestiune a creativității și inovației este indispensabilă prezența psihologului în sistemul de recrutare, încadrare, motivare a lucrătorilor. Rezultatele concrete — adică numărul și calitatea ideilor emise și aplicate deja — rămîn însă principalul criteriu de recunoaștere a facultății creative, de recrutare și încadrare pe funcții care solicită această facultate.

11. **Ideile se produc prin bisociere.** Pentru a apare o idee nouă este necesară asocierea altor două idei ; ideea rezultantă este, de regulă, cu atît mai valoroasă cu cît ideile generatoare sînt mai îndepărtate una de alta ; lărgiți deci pe toate căile posibile aria de informație, de cunoaștere a colaboratorilor dv.

12. **Nu numai valoarea, ci și numărul de idei contează.** Încercați să obțineți cît mai multe idei ; veți avea mai mari șanse de a dispune de aceea de care aveți nevoie.

Constantin COJOCARU

(va urma)

(Urmare din pag. 11)

nizare. Avem în vedere în primul rînd cabinetele teritoriale de organizare, centrele de perfecționare a pregătirii cadrelor, catedrele de specialitate din învățămîntul superior.

Investigațiile întreprinse au arătat că, deși s-au obținut rezultate notabile prin conlucrarea unităților industriale cu organismele menționate – spre exemplu, aplicarea studiului privind organizarea procesului de prelucrare a fibrelor texturate, elaborat de cabinetul județean de organizare Iași pentru Uzina de fibre sintetice din localitate, s-a soldat cu obținerea unei producții suplimentare în valoare de peste 2 milioane lei și cu o creștere sensibilă a calității producției – mai există încă serioase rezerve care ar putea fi fructificate. Mai mult decît atît, în ultimii 2 ani ai perioadei analizate se constată chiar o diminuare a numărului de studii elaborate pe baza colaborării cu cabinetele de organizare, catedrele de specialitate din învățămîntul superior și centrele de perfecționare a pregătirii cadrelor. În unitățile analizate în anii 1972–1973 s-au realizat, în medie, cu o treime mai puține studii pe baza conlucrării întreprinderilor și centralelor cu aceste instituții.

Tot pe linia intensificării atragerii celor mai calificate forțe în domeniul organizării, este indicat ca în strategiile și politicile organizaționale să se înscrie obiective care să fie realizate cu participarea instituțiilor de cercetări și proiectări. Unele unități, cum ar fi Centrala industriei sticlei și ceramicii fine-București, sau Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri-București, promovează o asemenea orientare de mai mulți ani, institutele de cercetări și proiectări din cadrul lor elaborînd studii de organizare temeinic fundamentate. Spre exemplu, aplicarea unui studiu elaborat de Institutul de cercetări și proiectări subordonat Centralei industriale de medicamente, cosmetice și coloranți și lacuri București, privind organizarea uneia din secțiile de producție ale Fabricii de medicamente București, în care s-a trecut la realizarea unui produs modernizat, a determinat creșterea productivității muncii cu peste 15% ceea ce s-a reflectat în obținerea unei producții suplimentare anuale de aproape 5 milioane lei și a unor economii anuale la prețul de cost de 300 000 lei. De evidențiat că, amplificarea acestei forme de conlucrare în realizarea obiectivelor organizaționale este de natură să incite și la extinderea abordării previzionale a organizării, ceea ce constituie un puternic argument în favoarea intensificării ei.

Integrarea organizării în strategia dezvoltării

ÎN SFÎRȘIT, o ultimă modalitate principală de perfecționare a strategiilor și politicilor de organizare o constituie integrarea lor mai strînsă în strategiile globale de dezvoltare a ministerelor și centralelor industriale. Fundamentul acestei integrări constituie asigurarea unei corespondențe cît mai depline între obiectivele fundamentale și resursele principale ale unităților și obiectivele, resursele și abordările majore stabilite pentru perfecționarea organizării.

Punctul de pornire în acest proces trebuie să-l constituie faptul că, în condițiile actuale, organizarea rațională și elastică reprezintă, așa cum sublinia un renumit specialist român, un vector principal al creșterii economice alături de marketing, calitatea produselor, îmbinarea specializării cu diversificarea judicioasă 2) etc. Ca atare strategia de promovare a organizării trebuie să se manifeste ca o componentă principală, dinamică, a strategiei globale a unităților industriale.

În acest scop este necesar ca principalele componente ale strategiei și politicii organizaționale să fie cuprinse, pe baza unei temeinice corelări, în planurile privind dezvoltarea de ansamblu a fiecărei unități. Pe această bază se asigură valorificarea într-o măsură sporită a potențialului pe care-l reprezintă organizarea în condițiile concentrării cu prioritate asupra celor mai importante aspecte ale activității întreprinderilor și centralelor din fiecare perioadă.

Perfecționarea strategiilor și politicilor organizaționale, în sensul celor prezentate de noi, care evident nu epuizează toate posibilitățile existente din acest punct de vedere, va determina eliminarea unor disfuncționalități care persistă în activitatea industrială, mai ales la nivelul unităților. Necesitatea amplificării cantitative și calitative a aportului organizării la perfecționarea activității centralelor industriale rezultă clar din cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centralele industriale și întreprinderi, unde se sublinia că „...trebuie să arătăm că în organizarea și activitatea centralelor s-au comis și o serie de greșeli, s-au manifestat lipsuri". Acționînd în mod concertat și permanent pentru eliminarea deficiențelor semnalate de secretarul general al partidului, organizarea poate contribui substanțial la dezvoltarea în ritm rapid a unităților industriale, la manifestarea centralelor într-o măsură sporită ca celule acceleratoare ale creșterii economice. În acest mod, organizarea își poate aduce un aport sporit la realizarea măreților sarcini stabilite de partidul nostru pentru dezvoltarea industriei în concordanță cu obiectivele construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ovidiu NICOLESCU

---

1) Podlesak, M., Zkusenosti z racionalisacnicinosti, in Prace a Mrda, nr. 8, 1972.

2) Olteanu I., Centrala Industrială și accelerarea creşterii economice, în Probleme economice, nr. 4, 1973.

SINOPTIC

Suprasolicitare informațională

CERCETĂRI efectuate de institute de specialitate din Uniunea Sovietică redate în revista „Moderni rizeni" nr. 7/1974 indică faptul că datorită organizării defectuoase a sistemelor informaționale, în întreprinderi se ajunge la mărirea artificială a numărului de informații și la fărămițarea lor excesivă. Din această cauză, pentru efectuarea documentării (de pildă în întreprinderile constructoare de mașini), economiștii cheltuiesc 85% din timpul lor de muncă, tehnologii — 78,6%, contabilii — 75%, normatori — 67,5%, planificatori — 48—50%, tuturor rămînîndu-le, astfel, prea puțin timp pentru analiză și concepție.

Există un mare volum de informații orale (circa 43% din numărul total), de informații care necesită aprobare și confirmare prin semnătură (35%) precum și informații duble sau multiple. Fluxul enorm al informațiilor legate de procesul de producție suprasolicită personalul de conducere. Cercetările efectuate într-o serie de întreprinderi au arătat că fluxurile de informații existente depășesc de 3—4 ori posibilitățile de percepere ale personalului. Volumul de informații economice destinat numai lucrătorilor din domeniul evidenței și al planificării din U.R.S.S. (2 milioane persoane) s-a ridicat la 12 miliarde date documentare, ceea ce înseamnă, zilnic, 230 date documentare pe fiecare lucrător. S-a calculat că pînă în 1975 numărul acestor date va crește cu încă 50%.

Caracteristicile celor cinci generații de calculatoare

GENERAȚIILE de calculatoare sînt definite prin : nivelul de dezvoltare a tehnologiei hardwar-ului și softwar-ului, tipurile de aplicații ce se pot rezolva, nivelul costurilor legate de achiziție și exploatare, efectele introducerii lor asupra organizării activității celor ce le utilizează. În tabelul alăturat sînt redate sinoptic (după revista Harvard Business Review, iulie-august, 1974) principalele caracteristici ale celor patru generații deja realizate pînă în prezent, precum și cele ale unei a cincea generații, ce se prevede a fi realizată în deceniul următor.

Generaţia	Perioada	Partea de echipament (hardware-ul)	Partea de programare (software-ul)	Aplicaţii	Locul organizării	Efecte asupra organizării utilizatorului
I-a	1953-1958	tuburi electronice, înregistrare magnetică	nu există	experimente izolate, aplicaţii numerice	departamentul conducerii financiare	apariţia unor noi categorii de specialişti
II-a	1958-1966	tranzistori, memorie operativă din miezuri magnetice	compilotoare, sisteme de control I/O	succesiuni complexe de aplicaţii, sisteme de cercetare	dezvoltare în compartimentele operative	dezvoltarea compartimentului de prelucrare automată a datelor; se introduce o nouă disciplină, dar apar şi cerinţe noi
III-a	1966-1974	circuite integrate miniaturizate, terminale interactive	sistem de operare multifuncţional, control automat al comenzilor	sisteme integrate de aplicaţii, reţele de informaţii transmise de la distanţă	centre de calcul cuplate cu terminale la distanţă	sistem centralizat de prelucrare automată a datelor
IV-a	1974-1982	circuite integrate, microminiaturizate, calculatoare satelit cuplate în reţea, memorii gigantice	utilizarea integrală şi automată a parametrilor funcţionali ai echipamentului	integrarea fişierelor, dispecerat operaţional, procese integrate de tranzacţii	minicalculatoare satelit în locul terminalelor cu control centralizat	redistribuirea funcţiilor şi competenţelor conducătorilor, trecînd deciziile strategice comitetului de conducere; deciziile de rutină coboară la nivele ierarhice inferioare; presupune unele reorganizări substanţiale în unităţi
V-a	1982-	sisteme de explorare spaţială (tridimensională) holografică prin laser	limbaje interactive, sisteme de simulare	sisteme de informaţii individuale şi sisteme de simulare, legături interorganizaţii	compatibilitatea calculatoarelor cu toate funcţiunile întreprinderii. Reţele interconectate pentru diferite organizaţii	semiautomatizarea luării deciziilor; mare implicare a tuturor categoriilor de lucrători la toate nivelele ierarhice ale conducerii organizaţiilor; restrîngerea personalului implicat în sistemele de prelucrare automată a datelor

CINE SÎNT ŞI CE DORESC CLIENŢII MAGAZINELOR DE PREZENTARE?

CINE ESTE ACEST CONSUMATOR — ETALON ? Este el oare omul la care se gîndește producătorul de bunuri de consum cînd își elaborează sortimentul de fabricație, omul la care se gîndește merceologul întreprinderii comerciale cînd își prezintă opțiunile la contractări, omul căruia se adresează reclamele : „Bun pentru orice ocazie, pentru orice gust, pentru orice vîrstă“ ? Nu poate fi, din simplul motiv că acest consumator-etalon nu există. Cu părere de rău pentru producătorul ce vroia să îmbrace cu același model de palton cîteva milioane de bărbați, cu părere de rău pentru I.C.R.T.-ul ce vroia să îmbrace cu aceleași imprimeuri cîteva milioane de femei (lista rămîne deschisă) trebuie să recunoaștem că din fericire acest consumator nu există. La Centrala industrială a mătăsii, inului și cînepei se pare că acest adevăr nu numai că a fost înțeles, dar a devenit și o motivație de acțiune. Împreună cu Catedra de marketing a Academiei de studii economice — București, centrala a realizat în cadrul magazinelor sale de prezentare o amplă investigație ale cărei date prelucrate pe baza metodelor de segmentare și tipologie a permis cunoașterea cîtorva elemente din „biografia“ beneficiarilor săi finali, date esențiale în stabilirea sortimentului de fabricație.

PIAȚA MAGAZINELOR de prezentare trebuie să fie, prin excelență dinamică, durata șederii unui singur produs într-un astfel de magazin neputînd depăși în nici un caz prima fază a ciclului său de viață – ceea ce înseamnă implicit că și structura ofertei trebuie să fie deosebit de complexă. Se poate deci formula ca o premisă a cercetării faptul că în permanență în aceste magazine sortimentele expuse sînt, sau ar trebui să fie, noi.

Presupune oare o asemenea situație că și cererea cu care se confruntă magazinele respective este în permanență alta, că este tot atît de dinamică în structura ei ? Dacă necesitatea sincronizării celor doi factori ai pieței nu mai trebuie demonstrată, realitatea ne arată că pînă în prezent preocupările de acest gen au vizat doar rareori raporturile intime ale pieței (structurile sale) și aceasta desigur și pentru că cercetarea lor este destul de dificilă.

Pornind de la ideea că piața nu mai poate fi abordată doar global, avansăm de la început ipoteza – desigur o ipoteză de lucru care va trebui verificată – că prin înființarea acestor magazine și prin activitatea lor de pînă în prezent s-a operat în cadrul pieței o segmentare ad-hoc, cu alte cuvinte, magazinele de prezentare și desfacere se adresează nu pieței în ansamblul ei, ci unor categorii specifice de populație și chiar unor tipuri particulare de consumatori în funcție de care va trebui să se elaboreze o strategie de piață de produs și de promovare.

Cercetarea efectuată în cadrul magazinelor de prezentare și desfacere din București, ce aparțin de Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii, a scos din plin în evidență utilitatea abordării diferențiate pe segmente și tipuri socio-economice a cererii populației.

Pornindu-se de la un eșantion reprezentativ, format din 1 061 cazuri, s-au determinat mai multe categorii de structuri după cîteva criterii semnificative pentru piața analizată : sexul, domiciliul, vîrsta, categoria socio-profesională, motivația vizitării, sursele de informații cu privire la magazin și opiniile formulate în legătură cu unitatea respectivă, structura preferințelor pe tipuri de materiale și elemente constitutive ale calității țesăturilor din mătase și tip mătase.

Concret, cercetarea relevă, de exemplu, că **vizitatorii magazinelor de prezentare și desfacere ale centralei sînt constituiți aproape în exclusivitate din populație de sex feminin, majoritatea cu domiciliul în București**

O stratificare mai echilibrată a pieței este dată de vîrsta vizitatorilor. Se poate vorbi și aici de un segment predominant – format din vizitatorii din **grupa de vîrstă pînă la 30 de ani – cu greutate specifică de 55%.**

- **Peste 1000 de consumatori își exprimă opțiunile.**
- **Cel mai asiduu vizitator : tinerele pînă la 30 de ani.**
- **Topologia vizitatorilor magazinelor este diferențiată. Dar producția și desfacerea ?**

Avînd în vedere importanța deosebită a vîrstei pentru produsele prezentate și vîndute prin magazinele respective — produse noi și în general supuse modei – structurile formate după acest criteriu sînt semnificative atît pentru formularea strategiei unității cît și pentru orientarea, în continuare, a cercetărilor.

Astfel, nu se poate ignora faptul că segmentul cu ponderea cea mai importantă este dat de categoria de populație la care atracția față de nou și unicat este conjugată cu o maturitate a judecății și cu un orizont cultural cristalizat care își pun amprenta pe gusturile și exigențele cu privire la ținuta vestimentară. Legat de acest aspect apare și faptul că în ierarhia nevoilor acestei vîrste, satisfacerea cerințelor de îmbrăcăminte nu numai că deține un loc primordial, dar asociază aspectelor cantitative caracteristici de ordin calitativ și de natură psiho-sociologică.

În legătură cu latura economică, este de remarcat·că cea mai mare parte din această categorie de populație este formată din persoane care, după o perioadă în care au depins de alții în ceea ce privește solvabilitatea cererii, se află acum în așa-numita „primă dotare”, dacă este să folosim un termen consacrat în literatura de marketing. Aceste aspecte fundamentează concluzia că grupa de vîrstă analizată conturează segmentul celor care „cumpără mult, dar nu orice", aspect deosebit de important pentru un magazin de prezentare. Pe de altă parte, se conturează imaginea mărimii și stabilității pieței produselor pe care le prezintă ca noutăți și, în același timp, asigură o orientare în privința structurii sortimentale. Se poate face, de asemenea, observația că prin intermediul persoanelor incluse în segmentul respectiv – persoane care pot fi folosite ca „lideri de opinie” – se asigură unul dintre canalele de difuzare a informațiilor cu privire la noile produse oferite pieței.

Un alt element de influență a pieței îl constituie structura socio-preofesională a vizitatorilor. În eșantionul cercetat s-a delimitat un segment dominant de consumatori potențiali caracterizat prin următoarele trăsături :

– din punct de vedere educațional este format din populația care are cel puțin studii medii (în ansamblu cei cu studii medii și superioare dețin 80%). Consumatorii care se includ în acest segment, ca urmare a nivelului de cultură mai ridicat sînt potențial cei mai susceptibili de a accepta înnoirile în domeniul vestimentației. În același timp, este de subliniat faptul că toate categoriile profesionale cuprinse în segmentul respectiv, prin natura ocupației, generează preocupări deosebite în ceea ce privește selecționarea materialelor ce intră în confecționarea articolelor de îmbrăcăminte. Aceste preocupări vizează calitatea și, în mod deosebit, o cît mai mare diversificare ;

– prin puterea de cumpărare relativ ridicată, nevoia de îmbrăcăminte este satisfăcută din punct de vedere cantitativ, partea din venitul discrețional afectată nevoii urmînd să satisfacă cerințe de ordin calitativ. Alături de criteriile socio-demografice utilizate mai sus, s-au efectuat segmentări în funcție de mobilurile de vizitare a magazinelor, precum și de natura categoriilor de produse vîndute.

S-a ridicat însă problema dacă segmentele constituite, foarte net delimitate, sînt omogene în structura lor internă sau sînt în fapt o rezultantă a unor varietăți de tipuri de consumatori.

Cercetarea ne-a permis să abordăm cu ajutorul calculatorului electronic, într-un program separat acest aspect care ține de tehnica tipologică. S-a căutat ca, pornindu-se de astădată de la componentele individuale care formau eșantionul, să se realizeze o grupare a acestora în cîteva tipuri distincte.

Din diversitatea modalităților de constituire a tipurilor, s-a reținut o structură tipologică, care îmbină caracteristici socio-economice cu caracteristici ce definesc produsele prezentate și vîndute prin acest magazin. Din cele 1061 cazuri care au intrat în eșantion, în urma prelucrării s-au obținut doar 20 de tipuri. În continuare, prin regrupare, acest număr a fost restrîns la 13 tipuri (vezi schema). Dintre acestea un număr de 5 tipuri sînt destul de puțin semnificative, dacă ne referim la numărul de cazuri din care sînt formate – sub 15 cazuri – însă sînt importante prin faptul că relevă aspecte particulare și chiar cu caracter de excepție ale pieței respective.

Bogăția informațiilor obținute este extrem de mare – aceasta fiind de altfel unul dintre avantajele tipologiei, comparativ cu segmentarea. Dacă ne referim la caracteristica „produs preferat", cele 13 tipuri au putut fi grupate în 4 segmente de produse. Intervine aici o relație de complementaritate între segmentare și tipologie neabordată pînă în prezent, care, schematic, se prezintă în schema alăturată.

Astfel, plecînd de la constatarea că în piața acestui magazin există un segment predominant constituit din consumatorii care preferă țesăturile din mătase naturală, trebuie să se accepte în același timp faptul că acest segment este constituit din mai multe tipuri de consumatori. De altfel, comparativ cu celelalte materiale desfăcute în magazinele de prezentare acest segment — mătase naturală – se fracționează pe cea mai largă varietate tipologică, cuprinzînd 7 (T_1 ; T_2 ; T_3 ; T_5 ; T_6 ; T_7 ; T_8) din cele 13 tipuri.

Fiecare dintre aceste tipuri reprezintă o rezultantă a coroborării informațiilor privind vîrsta, categoria socio-profesională, localitatea de domiciliu, precum și felul țesăturii preferate și finisajul acesteia, deosebirea dintre ele fiind dată de accentul pus pe una sau alta dintre caracteristicile ce definesc fiecare tip în parte. De pildă, în timp ce tipul T_1 din tabelul prezentat poate fi definit ca tipul reprezentativ al populației tinere, tipul T_2 apare definitoriu pentru populația domiciliată în alte localități urbane, tipul T_5 pentru populația ce preferă finisajul jacquard, iar tipul T_8 ca reprezentativ pentru populația din grupa de vîrstă cea mai ridicată. Fenomene similare apar și atunci cînd se cercetează și celelalte trei segmente de piață, conturate : fibre artificiale, fibre sintetice și cașmir. Interesant apare aici faptul că, în cadrul fiecăruia dintre aceste segmente, numărul tipurilor formate este mult mai redus, ceea ce dă o altă dimensiune programelor de marketing care urmează a fi elaborate pentru fiecare dintre ele. De exemplu, în cadrul segmentului de populație ce preferă țesăturile din fibre sintetice apar două tipuri (T_4 și T_9) important fiind primul dintre ele care concentrează 95% din volumul segmentului respectiv. În ceea ce privește segmentul celor ce preferă țesăturile „cașmir" acesta este format tot din două tipuri (T_{10} și T_{12}) și prezintă aceeași concentrare, tipul T_{10} înglobînd 90% din cumpărători. Segmentul de piață redus, pe care și l-a format magazinul în ce privește țesăturile din fibre artificiale se regăsește cu aceleași aspecte și în structura tipologică. Astfel, cele două tipuri prin care este reprezentat (T_{11} și T_{12}) rețin cel mai mic număr de componente din eșantionul cercetat. Însă fenomenul relevă aspecte esențial diferite din punctul de vedere al domiciliului consumatorilor și al modului de finisare al materialului, ceea ce evidențiază direcțiile în care trebuie orientate programele de extindere a segmentului respectiv de piață.

SEGMENTE ȘI TIPURI DE CONSUMATORI, ÎN CADRUL PIEȚEI MAGAZINULUI DE PREZENTARE ȘI DESFACERE „GIOCONDA".

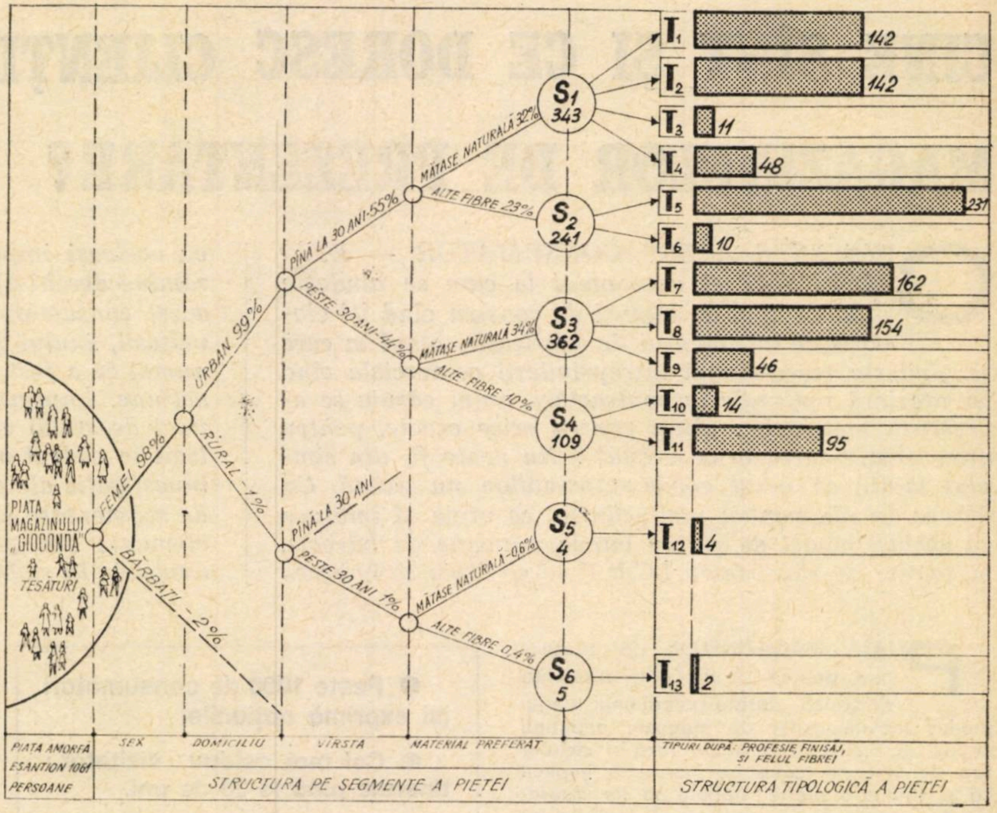

T_1 — Tehnice, funcționare, **Materiale imprimate**
T_2 — Studente-eleve și personal de specialitate **Materiale imprimate**
T_3 — Inginere, economiste — personal de specialitate **Material jaquart**
T_4 — Alte categorii profesionale **Materiale uni**
T_5 — Tehniciene, funcționare **Materiale sintetice uni**
T_6 — Tehniciene, funcționare **Materiale artificiale uni**
T_7 — Alte categorii profesionale **Materiale imprimate**
T_8 — Inginere, economiste, alt personal de specialitate **Materiale imprimate**
T_9 — Muncitoare și alte categorii profesionale **Materiale imprimate**
T_{10} — Inginere, economiste și alt personal de specialitate **Materiale sintetice imprimate**
T_{11} — Tehniciene, funcționare și personal de specialitate **Cașmir imprimat**
T_{12} — Muncitoare și tehniciene, funcționare **Materiale artificiale imprimate**
T_{13} — Alte categorii profesionale **Cașmir imprimat**

În general se poate spune că aplicarea tehnicilor de segmentare și tipologie la prelucrarea datelor obținute prin cercetarea de marketing a condus la concluzia că pentru activitatea unui magazin de prezentare și desfacere mai mult decît în cazul oricărei alte unități comerciale, se impune trecerea la abordarea nonglobală a pieței. Atunci cînd se urmărește cu adevărat să se evalueze șansele unui produs pe piață, să se ia cum se spune în termeni comerciali, „plusul pieței", trebuie ca în prealabil să se cunoască această piață ca dimensiune și structură. Dacă, în general, comercializarea unei mărfi nu se poate face pe o piață amorfă, nedefinită, cu atît mai mult lansarea unui produs nou trebuie să vizeze un segment de piață bine precizat, cu o structură tipologică amplu caracterizată. Vedem deci procesul de stabilire a tipologiei pieței nu ca un scop în sine, ci ca un mijloc prin care producătorul poate să-și definească și să-și adapteze o politică față de piață.

Din experiența unor întreprinderi din țările dezvoltate care își desfășoară activitatea în optica de marketing, în literatura de specialitate sînt analizate frecvent trei direcții ale politicii de piață. În primul rînd este vorba de întreprinderile care lansează un singur produs și încearcă să atragă toți cumpărătorii cu un singur program de marketing. Este așa numitul **marketing nediferențiat**. Desigur însă că, în cazul Centralei Industriei Mătăsii, ale cărei produse sînt susceptibile să înregistreze o mare varietate sortimentală și care se adresează unei piețe omogene, politica și strategia de marketing nediferențiat nu-și găsesc teren de aplicare. Dimpotrivă, în cazul cercetat producția și desfacerea țesăturilor din mătase și tip mătase ar trebui să aibă la bază o îmbinare între strategia diferențierii și strategia concentrării.

Așa cum ne sugerează segmentele și tipurile desprinse în cadrul pieței magazinelor Gioconda, marketingul diferențiat, adică conceperea de produse diferite și programe de marketing separate pentru fiecare segment, este prin excelență aplicabil țesăturilor din mătase naturală care înregistrează o mare varietate tipologică. Pentru celelalte categorii de materiale, dat fiind structurile tipologice, cel puțin lansarea noilor sortimente poate fi realizată eficient într-o strategie de marketing concentrat, adică prin canalizarea eforturilor asupra uneia sau mai multor segmente importante ale pieței.

Gh. DUMITRU
dr. D. PATRICHE

O temă complexă în dezbaterea specialiștilor

„Activitatea de service și asistență tehnică" este tema seminarului național organizat de Asociația Română de Marketing — filiala Brașov în zilele de 11—12 octombrie a.c. la Brașov.

Abordînd o problematică puțin dezbătută teoretic și cu largi posibilități de perfecționare ca activitate practică — anume aceea a serviciului post-vînzare, acțiunea filialei brașovene prezintă un larg interes pentru ministerele economice, centralele industriale, institute de cercetări, întreprinderi producătoare și comerciale etc.

Cele zece comunicări de bază, în jurul cărora se vor desfășura discuțiile se referă la : selecția și pregătirea tehnicienilor, perioada de garanție, organizarea rețelelor și depozitării pieselor de schimb, redactarea contractului de service, etc., prezentînd aspecte ce se ridică, atît în activitatea internă cît și la export și import.

TEORII IDEI

DOCUMENTAR ECONOMIC

ÎN SPRIJINUL PARTICIPANȚILOR LA ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC, ECONOMIC ȘI LA PROGRAMELE DE RECICLARE

PROBLEME FUNDAMENTALE ALE POLITICII ECONOMICE A P. C. R.

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL al activității Partidului Comunist Român, înscris în proiectele Programului și Directivelor care vor fi dezbătute și adoptate de Congresul al XI-lea, îl constituie continuarea fermă a operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor pentru trecerea treptată la comunism. În ansamblul acestei vaste opere a partidului, prin care se dă contur anilor și deceniilor ce urmează și se prefigurează cu claritate viitorul națiunii noastre socialiste, locul central îl ocupă politica economică.

Care sînt problemele fundamentale ale politicii economice a P.C.R., în actuala etapă? Ce resorturi intime ale mecanismului economico-social se impun a fi antrenate în înfăptuirea progresului nostru general?

Ridicarea pe o treaptă superioară a economiei naționale

PE BAZA CUNOAȘTERII aprofundate a realităților din țara noastră, a stadiului la care am ajuns, P.C.R. militează cu fermitate și consecvență pentru **crearea unei economii puternice, moderne,** care condiționează afirmarea plenară a superiorității socialismului. Aceasta presupune ridicarea potențialului economic al patriei, care, la rîndu-i, depinde de creșterea dimensiunilor producției materiale și a ritmului de înaintare a ei, de progresul forțelor de producție. De aceea, partidul nostru a adoptat un complex de măsuri care să asigure, în continuare, un ritm accelerat creșterii producției industriale și agricole, tuturor ramurilor productive, venitului național, precum și realizarea de bunuri de calitate superioară.

O deosebită însemnătate, în acest amplu proces, are **accelerarea creșterii economice,** care este condiționată de un complex de factori – extensivi și intensivi. Printre factorii extensivi se înscriu : a) **Mărirea volumului de muncă în sferă productivă,** care antrenează după sine sporirea valorii nou create, a venitului național. Pentru perioada cincinalului 1976–1980 se prevede creșterea cu 1–1,2 milioane, adică mai mult decît a sporit numărul total al personalului în întreaga economie națională, în perioada 1951–1960. În anul 1990, forța de muncă activă va fi de aproape 11,5 milioane persoane. b) **Creșterea fondurilor productive,** prin construirea de noi obiective economice, pe baza vastului program de investiții, prin acumularea socialistă. În cincinalul 1976–1980, se prevede realizarea unui program de investiții de 920–960 miliarde lei ; vor fi date în funcțiune circa 2 700 capacități industriale. Înfăptuirea vastului program de dezvoltare economico-socială, pînă în anul 1990, va necesita realizarea unui volum de investiții de aproape 3 000 miliarde lei. Fondurile de investiții sensibil sporite, de la o perioadă la alta, în țara noastră, evidențiază : pe de o parte – creșterea potențialului economic al României, a capacității ei de a mobiliza resurse însemnate și, pe de alta, posibilitățile tot mai mari de lărgire, în viitor, a producției, prin realizarea prevederilor stabilite. În anul 1980, fondurile fixe vor avea o valoare cu 700 miliarde lei mai mare decît în 1975. Ținînd seama că valoarea fondurilor fixe [1] în întreaga economie națională a ajuns în acest an la peste 1 000 miliarde lei, creșterea menționată este cu totul relevantă. Într-adevăr, avem de-a face cu mari salturi, care dau expresie propriei noastre dezvoltări, înfăptuită științific, sub conducerea Partidului Comunist Român.

În etapa pe care poporul nostru o parcurge în prezent, P.C.R. promovează **politica de accentuare a laturei intensive a dezvoltării.** Acțiunea factorilor extensivi și intensivi se desfășoară simultan, în condițiile însă în care are loc sporirea aportului factorilor intensivi.

Creșterea economică intensivă, necesită impulsionarea progresului, care duce la **creșterea productivității muncii sociale,** care creează posibilitatea ca la fiecare unitate de cheltuială să se obțină efecte utile sporite. Combinarea elementelor procesului de muncă trebuie să aibă loc în asemenea condiții de calificare a lucrătorilor, de înzestrare tehnică, de organizare etc. etc., încît în limitele unui timp de muncă dat, ale unor resurse date să se obțină rezultate mereu mai mari.

Printre factorii antrenați în sporirea productivității muncii, a eficienței economice, în dezvoltarea intensivă, din țara noastră, menționăm, la început, **gradul tot mai ridicat de calificare a forței de muncă.** Asigurarea economiei cu forța de muncă în volumul, configurația profesională și la nivelul de calificare în concordanță cu cerințele de progres ale României constituie o componentă de seamă a activității partidului nostru. Munca mai calificată, mai complexă, produce, în același interval de timp o cantitate sporită de valori de întrebuințare, o valoare nouă, un venit național mai mare.

Alt factor cu puternic efect asupra creșterii economice și căruia partidul nostru îi acordă atenție deosebită, îl constituie **promovarea științei și a progresului tehnic.** Asigurarea forței productive tot mai înalte, a dinamismului societății noastre este indisolubil legată de activitatea creatoare, inovatoare a oamenilor, de implantarea în producția socială a cuceririlor științifice-tehnice. În proiectul Programului P.C.R. se arată că Partidul pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii. În țara noastră, se va intensifica activitatea de cercetare științifică, va avea loc promovarea progresului tehnic, în concordanță cu nevoile concrete ale industriei, agriculturii și ale celorlalte ramuri economice.

De mare însemnătate în sporirea productivității muncii, sînt și **modificările în structura pe ramuri și subramuri a economiei,** în direcția promovării a ceea ce este nou, util și eficient. Ritmurile mai înalte în unele ramuri și subramuri influențează ritmul general de creștere a economiei ; influența este cu atît mai evidentă cu cît este mai mare ponderea ramurilor sau subramurilor respective în producția totală.

Industrializarea socialistă-proces esențial în formarea și dezvoltarea complexului optim al economiei naționale

UNA DIN TRĂSĂTURILE FUNDAMENTALE ale politicii economice a P.C.R. în etapa dezvoltării multilaterale a societății socialiste o reprezintă **continuarea fermă a politicii de industrializare.** Această orientare a partidului are o fundamentare științifică, izvorește din necesitatea obiectivă a mersului înainte al României. Se are în vedere aci, în primul rînd, rolul industrializării, al dezvoltării ramurilor și subramurilor ei de înaltă tehnicitate în **creșterea și modernizarea în continuare a bazei tehnice materiale** a societății, de care depinde, în măsură hotărîtoare, progresul multilateral al țării, ridicarea bunăstării poporului. Dotarea tuturor ramurilor cu tehnica avansată, înzestrarea unităților economice cu echipament modern, constituie premisa materială a realizării factorului calitate, a creșterii rodniciei muncii. De asemenea, **ponderea în continuă creștere a muncii industriale** în totalul muncii sociale se oglindește într-un venit național mai mare, deoarece, această muncă, fiind, în general, mai calificată, se concretizează, în intervale de timp egale, într-o valoare nouă mai ridicată, decît cea creată cu același volum de muncă în agricultură. Industria noastră deținea, în anul 1973, 27,9% din ansamblul populației ocupate în întreaga economie, și avea o pondere de 58,1% în crearea venitului național ; în agricultură, lucrau aproximativ 42% din populația ocupată a țării și se producea 18,5% din venitul național.

Semnificația industrializării, în ansamblul progresului țării, se oglindește și în **rolul ei deosebit în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție,** în valorificarea resurselor naturale și umane de care dispune fiecare zonă, în atragerea tuturor județelor la o viață economică și social-culturală intensă, eliminarea deosebirilor care mai există între județe în privința dezvoltării lor economice. Progresul puternic al industriei creează condiții propice extinderii cooperării și schimburilor economice cu alte țări, **participării tot mai eficiente a României la diviziunea internațională a muncii.**

---

[1] „Era socialistă" nr. 16/1974, p. 13

În concepția partidului nostru, continuarea fermă a industrializării socialiste reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. De aceea, și în viitor, **industria își va întări necontenit poziția conducătoare în economie,** devenind preponderentă în toate județele țării. Acest proces își găsește reflectarea în sporirea ponderii industriei în crearea venitului național, realizarea reproducției lărgite și satisfacerea nevoilor de consum ale populației, dezvoltarea schimburilor economice externe.

Transpunerea în viață a politicii P.C.R. de continuare a industrializării va duce la **accentuarea caracterului industrial al economiei** și, concomitent, la creșterea pe mai departe a potențialului industrial al României. În acest an, producția industrială 2) a țării noastre va fi de 28 de ori mai mare decît în anul 1938. Întreaga producție industrială a României, obținută în anul 1938 3), se realizează, în acest an, în numai 13 zile ; în ramurile de bază ale industriei, producția anului 1938 se obține astăzi într-un termen și mai scurt – 2 zile în industria chimică, 4 zile în industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, 8 zile la energia electrică, 12 zile la oțel.

De asemenea, în anii socialismului, de la o perioadă la alta, crește volumul producției în care se materializează o zi de muncă. De pildă, o zi de muncă în industria constructoare de mașini, de-a lungul a trei cincinale, la unele produse, echivala cu :

Produsul	In anii:			
	1965	1970	1974	1980
Tractoare	51	94	140	203
Autocamioane și autobasculante	46	103	115	170
Motoare electrice (în kW)	500	7300	17000	33 000
Televizoare	34	900	1500	2340
Autoturisme	–	52	170	516

Sursa: "Scînteia" din 7 august 1974, p.3

Rolul industrializării în dezvoltarea complexului economic național, în etapa actuală este legat și de aspectele calitative ce o caracterizează, anume **accentuarea procesului de modernizare a industriei,** în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Politica de continuare a industrializării promovată consecvent de către partid presupune dezvoltarea industriei nu în general, nu oricum, ci pe baze moderne. Acest proces are mai multe laturi inseparabile, care-i definesc conținutul :

a. **Accelerarea modernizării structurii producției industriale,** prin creșterea într-un ritm mai rapid a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate de care depind introducerea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale și valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă. În acest sens, P.C.R. consideră industria constructoare de mașini o ramură de importanță covîrșitoare în realizarea programului de industrializare socialistă. Construcțiile de mașini și chimia, denumite și industrii industrializate, vor reprezenta, în anul 1980, aproape 50% din totalul producției industriale, față de peste 44%, cît se va realiza în 1975, de 35,1% în 1970, 27,9% în 1965, 16,4% în 1950 și 12,9% în 1938. Față de ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale – 9–10% – în cincinalul 1976–1980, industria constructoare de mașini se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 11,5–12,5%, ponderea ei în totalul producției industriale ajungînd, în anul 1980, la 34% ; producția industriei chimice va fi, în anul 1980, de 1,6–1,8 ori mai mare decît în anul 1975.

Modernizarea structurii producției industriale presupune și asigurarea unor **ritmuri mai ridicate subramurilor de vîrf,** spre exemplu, în cadrul industriei constructoare de mașini și în cadrul industriei chimice.

În atenția P.C.R. se află și dezvoltarea celorlalte ramuri industriale, în concordanță cu cerințele de azi și de mîine ale economiei. Producția industriei bunurilor de consum, de pildă, va cunoaște o continuă dezvoltare și modernizare ; se va extinde producția industriei ușoare și a altor ramuri industriale nealimentare. De asemenea, vor avea loc dezvoltarea și modernizarea industriei agroalimentare.

b) Modernizarea producției industriale înseamnă **crearea de produse cu performanțe tehnico-economice ridicate, precum și innoirea permanentă a acesteia.** Cu alte cuvinte, pe lîngă structurare modernă a producției este necesară asigurarea unei calități superioare produselor și asimilarea rapidă a cuceririlor științifico-tehnice, care influențează pozitiv sectoarele în care are loc consumarea lor, permițînd satisfacerea într-un grad mai înalt a cerințelor mereu dinamice ale producției și ale populației.

Concentrarea, specializarea și cooperarea în producție – direcție principală a dezvoltării întregii noastre industrii

ÎN ANSAMBLUL factorilor de progres al industriei, de creștere a eficienței economice a activității programate pentru anii ce urmează, partidul nostru acordă mare atenție și concentrării, specializării și cooperării în producție. Acestea constituie laturi concrete, precise, care vizează domeniul larg al organizării raționale a muncii la scara industriei, a ramurilor, subramurilor și unităților. Funcționarea și dezvoltarea producției industriale, bunul mers al activității economice generale în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, situează în mare actualitate problemele concentrării, specializării și cooperării.

Cadrul organizatoric oferit de crearea centralelor industriale, ca unități mari, de sine stătătoare – expresie a concentrării producției a specializării întreprinderilor și cooperării dintre ele – se impune a fi pe deplin valorificat. Problema esențială care se ridică, aci, este **perfecționarea specializării și cooperării,** punerea de acord cu cerințele noi ale mersului înainte, încît ele să favorizeze aplicarea largă a mecanizării și automatizării, a tehnologiilor moderne, realizarea ritmică, **bine sincronizată** a activității de producție a unităților și subramurilor conexe, utilizarea completă a capacităților de producție.

În această privință, în lumina proiectelor de Program și Directive ale partidului, reține atenția o serie de sarcini, de linii de urmat în activitatea practică. 1. În condițiile fabricației eficiente de serie mare, va continua acțiunea de specializare a producției, care să ducă la **o profilare optimă** a fiecărei întreprinderi, la eliminarea tendințelor de „a produce de toate", la stabilirea pentru fiecare subramură a unor nomenclatoare – tip de produse, cu utilizări multiple în producție și consum. 2. Extinderea cooperării între unități, în condițiile dezvoltării unor **legături stabile de cooperare,** ale respectării stricte a programelor de cooperare elaborate.

Realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate

MIȘCAREA ASCENDENȚĂ a economiei în direcția făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a creării condițiilor pentru trecerea la comunism, necesită și progresul agriculturii, integrarea sa organică în procesul de modernizare. Este de remarcat, mai întîi un aspect de ordin principial general în politica agrară a partidului, anume faptul că **agricultura constituie o ramură de bază a economiei noastre naționale.** Se are în vedere rolul acesteia în satisfacerea optimă a trebuințelor de consum ale populației cu produse agroalimentare, acoperirea necesităților de materii prime ale industriei alimentare și ușoare, precum și crearea de disponibilități pentru export. În proiectul de Program se arată că P.C.R. pune în centrul politicii sale agrare, **realizarea unei agriculturi moderne intensive, de înaltă productivitate.** Înfăptuirea acestui deziderat incumbă o vastă activitate de antrenare unitară a unui sistem de factori, de măsuri cu valoare practică, în care se îngemănează într-un flux comun elementul de ordin structural cu cel tehnic și organizatoric.

În primul rînd, se înscrie, aci, **modernizarea structurii producției agricole,** care vizează atît raportul dintre cele două mari subramuri care o compun – producția vegetală și producția animalieră – precum și proporțiile dintre diferitele subdiviziuni ale fiecărei subramuri. Odată cu creșterea producției vegetale, se va intensifica dezvoltarea producției zootehnice, care va ajunge să reprezinte circa 40%, în anul 1980, și aproape 50% în anul 1990, din totalul producției agricole. Criteriul eficienței economice determină, în cadrul fiecărui sector – vegetal și animal, îmbunătățiri, structuri noi, accente diferite de dezvoltare.

În al doilea rînd, realizarea unei agriculturi moderne intensive, reclamă **dezvoltarea și modernizarea bazei ei tehnice-materiale.** Firesc, mărirea producției agricole la hectar, valorificarea cît mai eficientă a resurselor naturale și a forței de muncă necesită înnoiri, perfecționări în condițiile materiale ale procesului de producție, de cultivare a plantelor și de creștere a animalelor. Un loc important ocupă : înfăptuirea în cursul cincinalului 1976–1980, a mecanizării complete a tuturor lucrărilor agricole, atît a celor de cîmp, cît și din zootehnie, prin înzestrarea agriculturii cu tractoare – 125–130 mii, și mașini într-o gamă diversificată și de înalt randament ; producerea de îngrășăminte chimice în cantități sporite, pînă la sfîrșitul cincinalului viitor, asigurîndu-se agriculturii 250–280 kg îngrășăminte (în substanță activă) la un hectar de teren arabil, vii și livezi.

În al treilea rînd, creșterea rapidă a producției agricole vegetale și animale este condiționată și de **conservarea și ameliorarea fondului funciar.** „Indiferent de caracterul proprietății – de stat, cooperatistă sau particulară – pămîntul reprezintă un bun național,

---

2) „Era Socialistă", nr. 16/1974, p. 9
3) „Era Socialistă", nr. 16/1974, p. 27

avuția întregului popor, de aceea trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naționale, întregii societăți". (Din proiectul Programului P.C.R., p. 57). Dimensiunea concretă a acestora se regăsește în : mai buna gospodărire a terenului, evitarea diminuării suprafețelor agricole, în sensul repartizării raționale a teritoriului între agricultură, pe de o parte, și industria, zonele de locuit și alte activități neagricole, pe de alta, ocupării de către activități neagricole a unor suprafețe cît mai reduse și de folosință inferioară ; creșterea suprafeței agricole, îndeosebi arabile, prin desecări și îndiguiri ; sporirea fertilității solului prin aplicarea programului de irigații și îmbunătățiri funciare.

În al patrulea rînd, de mare semnificație în dezvoltarea intensivă a agriculturii este **consolidarea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole.** Cu alte cuvinte, simpla prezență a celorlalte elemente menționate mai sus nu este suficientă ; structura modernă a producției, înzestrarea tehnică superioară a muncii etc., oferă, într-adevăr, un potențial de producție ridicat, dar care poate fi convertit în efecte economice maxime numai atunci cînd el este pe deplin fructificat.

Pregătirea forței de muncă — factor hotăritor al dezvoltării economico-sociale

ÎNFĂPTUIREA Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism accentuează deosebit de mult **latura calitativă a muncii.** În toate compartimentele vieții economice este necesară realizarea cu competență a sarcinilor. Relația esențială, de maximă generalitate practică ce se are în vedere, aci, este : în condiții date, de înzestrarea tehnică, de organizare etc, **calitatea muncii depinde,** peste tot, **de calitatea purtătorilor ei,** a lucrătorilor înșiși.

În concepția P.C.R., **ridicarea nivelului general al învățămîntului, pregătirea forței de muncă, creșterea gradului de calificare și perfecționarea profesională a oamenilor muncii constituie factori de care depinde însăși înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la comunism.**

În lumina acestor documente de partid, sînt de menționat mai multe direcții în care se cer eforturi de orientare și înnoire.

1 – Se pornește de la principiul că **școala constituie factorul principal de educare și formare a tinerei generații, a omului în general.** În perioada 1976–1980, se vor pregăti în școlile profesionale 550–600 mii muncitori, iar prin învățămîntul liceal 250–300 mii muncitori; în învățămîntul superior și în cel postliceal vor absolvi 180–200 mii persoane, din care 83 000 vor fi absolvenți ai învățămîntului tehnic superior (ingineri și subingineri). Obținerea unei calități superioare a factorului forță de muncă, a „produsului finit" furnizat de școală, impune perfecționări, în cadrul procesului „tehnologic", de instruire, educare a cadrelor îndeosebi în direcția legării lui de producție.

2 – **Ridicarea nivelului obligatoriu al pregătirii generale a populației apte de muncă.** În perioada 1976–1980 se va încheia și perfecționa generalizarea învățămîntului de 10 ani (inclusiv prima treaptă a liceului), iar după 1980, pînă în 1990, se va trece treptat la generalizarea celei de a doua trepte a liceului, astfel încît să se asigure cuprinderea întregului tineret în învățămîntul de 12 ani.

3 – **Dezvoltarea în continuare a învățămîntului de toate gradele,** perfecționîndu-se conținutul său în conformitate cu cerințele progresului economico-social și cultural al țării. Procesul de modernizare a structurii economiei naționale se oglindește și în structura profesională a cadrelor.

4 – Partidul consideră ca o premisă esențială pentru dezvoltarea economico-socială a României, **asigurarea completării și înnoirii continue a cunoștințelor tuturor categoriilor de oameni ai muncii.**

Ridicarea continuă a nivelului de bunăstare materială și spirituală a poporului

DUPĂ CUM SE ARATĂ în proiectul Programului P.C.R., **în centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism – se află permanent omul – factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale – satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea neîngrădită a personalității umane.**

În concepția partidului nostru, baza reală a ridicării nivelului de trai o constituie **sporirea venitului național.** Cea mai mare parte a venitului național – 66–67% – va fi destinată, în cincinalul 1976–1980, fondului de consum. Totodată, resursele alocate pentru fondul de dezvoltare economico-socială – 33–34% din venitul național – sînt îndreptate tot în interesul omului ; transformate în fonduri productive sau cu destinație social-culturală, ele oferă, de fiecare dată, suportul material tot mai solid pentru sporirea consumului populației.

Printre aspectele mai deosebite ce caracterizează politica partidului în domeniul ridicării nivelului de trai, în actuala etapă, este de relevat, mai întîi, **creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii de la orașe și sate, în condițiile unui raport cît mai just între veniturile mari și cele mici.** Progresele ce se vor înregistra în dezvoltarea producției, în creșterea potențialului economic al patriei vor crea nu numai necesitatea, dar și posibilitatea unor perfecționări în repartiția bunurilor de consum individual ; modificările în domeniul repartiției au loc după și în concordanță cu schimbările petrecute în producție. Veniturile totale reale ale populației urmează să fie, în anul 1980, cu 35–37% mai mari față de 1975. Se va majora retribuția nominală a oamenilor muncii din toate sectoarele de activitate. În același timp, aplicarea consecventă a principiilor echității socialiste presupune **un raport echitabil** între veniturile mici și veniturile mari, de 6 la 1. Aceasta reclamă : pe de o parte, eliminarea decalajelor prea mari între veniturile mari și cele mici, prin majorarea mai accentuată a retribuțiilor mici ; – pe de alta – asigurarea unei anumite diferențieri în retribuție, care se impune în mod obiectiv, datorită deosebirilor care mai există încă între oamenii muncii în privința dezvoltării lor spirituale care duce la competențe, atribuții, răspunderi, de asemenea diferite. Cu alte cuvinte, asigurarea raportului menționat va însemna aplicarea corectă a însuși principiului socialist al repartiției după cantitatea și calitatea muncii depuse.

În mod pozitiv va influența asupra nivelului de trai și reducerea treptată, pe măsura creării condițiilor, pînă la sfîrșitul cincinalului, a săptămînii de lucru la 42–44 ore.

Odată cu creșterea producției agricole și dezvoltarea cooperativelor agricole de producție, **vor spori continuu și veniturile cooperatorilor.** În 1980, veniturile reale provenite din muncă în cooperativele agricole de producție, precum și din gospodăriilor personale pe o persoană activă vor fi cu 20–25% mai mari față de 1975.

Un alt aspect al politicii P.C.R. în domeniul ridicării nivelului de trai al poporului, constă **în sporirea cheltuielilor sociale,** care vor ocupa o pondere tot mai importantă în satisfacerea cerințelor generale ale populației. Se va extinde astfel împletirea încă din această fază a principiului repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste de satisfacere deplină a necesităților raționale de viață ale oamenilor.

Ridicarea continuă a bunăstării poporului este abordată în complexitatea ei. Pe lîngă mărirea producției bunurilor de consum – domeniu esențial, partidul acordă atenție și dezvoltării serviciilor publice în orașe și sate – rețeaua comercială, transport, întreaga activitate de servire a populației.

Nivelul tot mai înalt de civilizație care va fi atins, afirmarea tot mai deplină a personalității umane se vor reflecta în calitatea umană superioară care, la rîndu-i, va reprezenta un puternic factor de înflorire a forțelor creatoare ale națiunii, ale progresului general al societății românești.

prof. dr. Constantin ENACHE

BIBLIOGRAFIE

- — Programul Partidului Comunist de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Proiect, Editura politică, 1974, p. 45—90.
- — Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura politică, 1974.
- — Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului, Editura politică, 1974, p. 13—35.
- — **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara comună o Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Editura politică, 1974.
- — **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunari Naționale consacrată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, Editura politică, 1974.
- — **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Conferința cadrelor și activului de partid din învățămîntul superior, în „Scînteia" din 14 septembrie 1974.
- — **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, în „Scînteia" din 9 octombrie 1974.
- — **Manea Mănescu** — Prezentul și viitorul socialist al României. „Era socialistă" nr. 16/1974.
- — Dezvoltarea armonioasă a economiei în profil teritorial Prof. univ. dr. Vasile S. Cucu, R. E. nr. 18, vineri 18 X. 1974.
- — Omogenizarea societății — factor de potențare a democrației socialiste — Vasile Porumbescu, R. E. 16 — vineri 4 oct. 1974.
- — Utilizarea cu eficiență maximă a fondului de dezvoltare — calea accelerării progresului social-economic — Dr. Mihai Capătă, R. E. nr. 12 — vineri 6. IX. 1974.

NOȚIUNI ȘI CATEGORII ECONOMICE

PRODUSUL SOCIAL

UN MARE NUMĂR DE CITITORI ai revistei care frecventează învățămîntul de partid și cursurile de reciclare ne-au cerut să prezentăm conținutul unor noțiuni, termeni și categorii economice. Pentru a răspunde cerințelor lor începem publicarea acestei rubrici ce va fi redactată de cercetători științifici, cadre didactice și alți specialiști economiști.

CATEGORIA economică „Produsul social" este indisolubil legată de procesul reproducției. În cadrul acestui proces se creează zi de zi o diversitate considerabilă de bunuri pentru a satisface nevoile societății în continuă creștere. Totalitatea bunurilor materiale și a serviciilor de producție create pe teritoriul țării, de personalul ocupat în sfera productivă, într-o anumită perioadă de timp, de obicei de un an, reprezintă **produsul social.**

Produsul social apare astfel, drept categoria economică prin care se exprimă rezultatul întregii munci sociale productive a societății socialiste și care reflectă totalitatea legăturilor complexe ce se formează în procesul adîncirii diviziunii sociale a muncii între verigile ce compun sfera productivă în cadrul fiecărei țări. Existența producției de mărfuri în socialism determină o dublă formă de exprimare a procesului social : materială și valorică. Structura materială, exprimă în forma naturală (mijloace de producție, bunuri de consum) rezultatul muncii concrete în procesul de producție anual și în același timp constituie punctul de plecare al reproducției viitoare a forțelor de producție. Structura valorică exprimă în formă bănească rezultatul muncii abstracte în care s-a încorporat produsul social și în același timp constituie punctul de plecare al viitorului proces de reproducție sub aspectul relațiilor de producție. În forma cea mai concisă structura valorică a produsului social poate fi exprimată prin formula : **Fi** + **VN** în care **Fi** reprezintă **fondul de înlocuire** (valoarea obiectelor muncii consumate în procesul de producție și care trebuiesc recuperate, plus fondul de amortizare) iar **VN** reprezintă **venitul național** (valoarea nou creată în anul respectiv).

Uneori, în unele lucrări economice de popularizare se fac diferite **comparații între produsul social total și produsul național brut sau produsul intern brut.** Acești ultimi doi indicatori sînt larg utilizați în statistica internațională. Asemenea comparații nu sînt însă întru totul corespunzător chiar dacă denumirile – la prima vedere – se aseamănă. Deosebirile de conținut și de calcul între produsul social și produsul național brut sau produsul intern brut sînt multiple, astfel că o comparație nemijlocită ar conține deformări substanțiale. Pentru o informare generală – și fără pretenția de exactitate absolută – s-ar putea spune că spre deosebire de produsul social, produsul național brut nu conține valoarea obiectelor muncii (deci a consumului intermediar), dar include în întregime valoarea serviciilor de orice fel, prin urmare și valoarea în totalitate a activităților din sfera neproductivă (administrația de stat, justiție, armată, etc). În condițiile în care produsul național brut este calculat la prețul pieței se include și suma impozitelor indirecte. Aceleași deosebiri se manifestă și la produsul intern brut. În plus în produsul intern brut nu este inclus soldul relațiilor economice externe care este însă cuprins în produsul social. Făcîndu-se corecturile de rigoare, se pot stabili desigur, elemente de comparabilitate.

În perioada 1950–1973 produsul social a înregistrat o creștere continuă, sporind în acest interval de peste 8,5 ori și realizînd un ritm mediu anual de 9,8 la sută. Realizările preliminate pe primii 4 ani ai actualului cincinal, arată la acest indicator un ritm mediu anual mult mai ridicat și anume de 10,9 la sută iar realizările preliminate pe 5 ani 1971–1975, 11,5 la sută. Aceste date atestă că România socialistă a atins practic în ultimul sfert de veac unul din cele mai înalte ritmuri de creștere din lume și a reușit nu numai să-l mențină dar și să-l sporească. În același timp acest ritm arată hotărîrea fermă a partidului și poporului nostru de a reduce într-un termen istoric cît mai scurt decalajele ce ne mai despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic. În cincinalul următor, ritmul mediu anual de creștere a produsului social va fi de 8—9 la sută iar a venitului național de 9-10 la sută. În liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990 se preconizează aceeași tendință.

Conform Proiectului de Program al Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, produsul social va ajunge în 1990 la aproape **3 000 miliarde lei**

Realizarea unor asemenea sarcini, ale căror consecințe favorabile au și început să apară în actualul cincinal, prin posibilitățile sporite de creștere a veniturilor populației și de accelerare a ritmului producției peste limitele planificate inițial, impun în același timp o activitate susținută pentru reducerea sensibilă a cheltuielilor materiale de producție, printr-o economisire maximă de timp, de fonduri și de resurse umane. Ca să avem o imagine cantitativă – foarte generală – merită arătat că dacă în 1970 diminuarea cu un procent a cheltuielilor materiale de producție echivala cu un spor de 3 miliarde lei a venitului național, la finele anului 1975 acest spor va reprezenta peste 8 miliarde lei. Prin mobilizarea oamenilor muncii, partidul va acționa cu fermitate pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție, astfel ca ponderea lor în produsul social total, care în 1973 era de 59,6 la sută să ajungă în 1990 sub 50 la sută.

În legătură cu sporirea rapidă a produsului social, ea este indisolubil legată de evoluția și ponderea elementelor ei componente și anume fondul de înlocuire și venitul național. Trebuie subliniat de la început, că societății socialiste nu-i este indiferent modul în care participă aceste două elemente la creșterea produsului social. Și aceasta, întrucît destinația celor două părți componente în procesul reproducției lărgite este diferit. În timp ce o creștere a produsului social pe seama sporirii fondului de înlocuire (care în esență reprezintă cheltuielile materiale de producție) îngustează baza reproducției lărgite, o creștere pe seama sporirii venitului național amplifică atît posibilitățile de dezvoltare a economiei, cît și de ridicare a nivelului de trai. În măsura în care se respectă cerințele eficienței economice — și acest fapt constituie un imperativ al dezvoltării noastre rapide — este important să se obțină an de an o mărime sporită de venit național la fiecare leu de cheltuială materială. Realizînd o asemenea sarcină, ritmul creșterii venitului național nu numai că va devansa ritmul creșterii cheltuielilor materiale, reducînd ponderea lor în produsul social, dar va impulsiona, în același timp, considerabil sporirea lui. Din această cauză, încă la Conferința Națională a partidului din 1967, între măsurile de cea mai mare importanță ce au fost preconizate, s-a înscris și sarcina de a se asigura în viitor, în procesul planificării economiei naționale, un ritm de creștere mai rapid a venitului național în raport cu ritmul creșterii produsului social. Această sarcină nu se putea însă înfăptui de pe o zi pe alta. Ea presupunea o reexaminare profundă a structurii economiei naționale pe linia modernizării ei, atît sub aspect de ramură și subramură, cît și a structurii sortimentale a producției. Din această cauză, îndeplinirea unei asemenea sarcini a fost posibilă abia în cincinalul 1971—1975.

Actualul cincinal, concretizează pentru prima dată ca sarcină de plan directiva dată în acest sens de Conferința Națională, atît în planul de perspectivă, cît și în planurile curente componente, exprimînd implicit o mobilizare în profunzime a potențelor ce le generează superioritatea relațiilor de producție socialiste.

Dan GRINDEA

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

„Oamenilor de știință le revine marea răspundere în fața umanității, a viitorului, de a lupta pentru o lume nouă, bazată pe egalitate și respect, de a pune cuceririle științei în slujba omului, a progresului și bunăstării".

NICOLAE CEAUȘESCU
(Cuvîntare la Conferința națională a
cercetării științifice și proiectării)

Radu NEGRU

Optimizarea interdependenței om — natură

Economie, înlocuire, recuperare, dezvoltare a resurselor naționale

ÎNTR-O NOTĂ apărută în „Analyse & Prévision", Bertrand de Jouvenel își exprima uimirea pentru modul în care știința economică clasică tratează natura. Ea nu numai că ignoră satisfacțiile pe care natura le acordă gratuit omului, fapt care pare că ar justifica poluarea aerului și apei, ci — mai grav — nu recunoaște rolul jucat de natură în însuși procesul de producție. Într-adevăr funcțiile de producție nu iau în considerare decît doi factori : munca și capitalul, jucînd un rol în dezvoltare, ceea ce ne incită să credem — spune autorul — că „se poate merge la infinit pe acest drum de aur solow-ian, fără ca fenomene tangibile să apară pe parcursul unui asemenea marș ideal".

Subliniind că o astfel de viziune uită că producția se bazează pe materii prime luate naturii și se desfășoară cu concursul forțelor luate naturii, Bertrand de Jouvenel amintește că Marx în Critica programului de la Gotha a scris : „Munca nu este sursa oricărei bogății. Natura este sursa valorilor de întrebuințare (și în fond din ele se constituie adevărata bogăție !) în aceeași măsură cu munca, care nu este decît expresia unei forțe naturale, forța de muncă a omului". Și tot Marx în vol. III al Capitalului afirma : „Nici o națiune, nici toate națiunile de pe glob nu sînt proprietari ai pămîntului. Ele nu sînt decît posesorii săi, cei ce-i iau uzufructul, și au drept obligație, ca niște buni părinți de familie, de a-l transmite îmbunătățit generațiilor viitoare".

Această frază, de o uimitoare clarviziune, cred că ar putea sta ca motto al oricărei acțiuni contemporane întreprinse pe planul protecției mediului ambiant. Se pune pe drept cuvînt însă întrebarea dacă o înțelegere limitată a luptei pentru păstrarea naturii în condiții intacte nu se constituie într-o frînă a creșterii economice, într-un factor retrograd, opus dezvoltării. Practica demonstrează că odată conștientizate de primejdiile poluării statele pot găsi soluții pentru preîntîmpinarea și eliminarea efectelor ei.

Legea privind protecția mediului înconjurător din iunie 1973 reflectă preocuparea statului nostru pentru a se da și în această privință o justă definiție a mediului înconjurător, precizînd că acesta „este constituit din totalitatea factorilor naturali și a celor creați prin activități umane, care în strînsă acțiune, determină condițiile de dezvoltare a societății". Aceasta înseamnă că nu orice fel de protecție a mediului este acceptabilă pentru statul socialist, nu o situație bucolică, a revenirii la natură, la condiții primare de trai, ci **este vorba de o optimizare a interdependenței dintre mediul ambiant și activitatea umană.**

Există o imensă literatură științifică, tehnică, de popularizare, apărută în special în ultimii doi-trei ani, care semnalează în termeni mai mult sau mai puțin dramatici pericolele spre care ne îndreptăm prin tehnicizări excesive ale vieții. Se arată, astfel, că irigațiile nu sînt întotdeauna benefice, că tăierea masivă a pădurilor în Europa și America a condus la pierderea umidității și la sporirea eroziunii solului ; exploatările miniere au transformat vaste spații în peisaje lunare, lipsite de verdeață ; producția de energie în centrale electrice clasice sau atomice poate conduce la degajarea în atmosferă a unor importante cantități de căldură care în viitor pot ridica temperatura globului cu cîteva grade și deci topi o parte din calotele polare ; concentrarea populației în orașe are drept efect nu numai o creștere a cantităților de deșeuri menajere, ci și grave probleme de transport, și de poluare a atmosferei ; chimizarea proceselor tehnologice și a agriculturii este însoțită de eliminarea în apă și aer a unor substanțe nocive, care chiar în cantități mici, pot avea după o perioadă îndelungată efecte grave.

Apariția în unele țări occidentale a unui vehement și zgomotos curent neo-luddit, antitehnologic, care se opune construirii de centrale atomo-electrice, de avioane supersonice, de autostrăzi etc., este oare un fenomen semnificativ, căruia merită să i se acorde atenție, ca prevestitor de largi manifestări, specifice sfîrșitului secolului nostru ? Nu împărtășim desigur o astfel de părere, căci tehnologia și numai ea este aceea care poate preveni degradarea mediului. Desigur că soluțiile pe care tehnica actuală le poate opune poluării mediului par oneroase, fapt care a determinat apariția metodelor de evaluare tehnologică (technology assessment), menite să aprecieze impactul de ordinul 2 sau 3 pe planul tehnic, social, economic sau politic, pe care îl poate avea introducerea unei inovații tehnologice. Nu trebuie însă nici să ignorăm sau să privim cu ușurință semnalele unor eventuale mutații care se pot dovedi ireversibile.

Caracterul privat al proprietății asupra mijloacelor de producție constituie o frînă apreciabilă în exercitarea de către stat a unor funcții destinate a sluji interesele întregii societăți. Cheltuielile sociale (numite cu un eufemism „cheltuieli exterioare") privind combaterea poluării aerului și apei, combaterii șomajului ca urmare a automatizării proceselor etc., nu îl privesc decît în prea mică măsură pe patronul capitalist. Organele de stat din aceste țări au început să se preocupe de combaterea efectelor acestor fenomene, dar sînt deseori incapabile să-și extindă eforturile asupra prevenirii lor, căci aceasta presupune măsuri ce modifică însuși modelul social-economic al relațiilor capitaliste. Apare deci o incapacitate a structurilor capitaliste de a preveni degradarea mediului, cu mijloacele proprii lor, care vin în contradicție cu interesele societății și a fiecărui individ în parte.

„Criza" energetică care a zguduit în ultimele luni economia multor țări, în special din Europa occidentală (din care nu se poate în nici un caz spune că s-a ieșit), a confruntat lumea occidentală cu o serie de adevăruri amare. Noua conjunctură lasă unele sechele de natură permanentă. Țările europene și Japonia au luat cunoștință de fragilitatea fundamentală a economiei lor, dependentă de aprovizionările de materii prime și energie. Creșterea prețului acestora este de asemenea fenomen semnificativ. Extracția de substanțe utile din minereuri sărace conduce la consum sporit de energie. Prosperitatea țărilor occidentale se rezumă în mare parte pe faptul că valoarea resurselor tehnologice era mult mai mare decît a resurselor naturii. Penuria de hidrocarburi din iarna trecută, a relevat în același timp cît de restrîns este evantaiul de alternative tehnologice de care dispune astăzi lumea pentru a putea trece în termen relativ scurt de la o sursă energetică la alta. Posibilitățile de înlocuire a țițeiului și gazului de energie solară, eoliană, geotermică sînt astăzi insignifiante, datorită insuficienței studierii aspectelor științifice și tehnice ale unei utilizări in mari proporții a acestora.

În țara noastră se urmărește ca rezolvarea problemelor dezvoltării economice să se facă în interesul general al societății și al individului, printr-o folosire rațională a resurselor naturale și a celor umane, printr-o strînsă corelare a necesităților de astăzi cu cele viitoare. Conferința națională a cercetării științifice și proiectării a consemnat rezultatele importante pe care știința românească pusă în slujba omului le-a realizat pînă în prezent, și a dus la formularea unor învățăminte de excepțională importanță pentru oamenii de știință și pentru toți specialiștii din cercetare, învățămînt, producție. Evidențiind necesitatea unor cercetări de ordin interdisciplinar, Conferința a dat o orientare limpede spre abordarea în conexiune inseparabilă a problematicii dezvoltării umane și tehnologice în condițiile protecției mediului înconjurător, avîndu-se drept criteriu corelația organică între științele fundamentale cu cele aplicative, necesitatea transpunerii în practică, în mod operativ, în folosul societății, a tuturor cuceririlor științei și tehnicii. Proiectul Programului partidului, în care se trasează liniile de evoluție a societății românești în viitorii 20—25 de ani constituie un suport solid, cert, științific pentru prognoza tehnologică și astfel pentru declanșarea creativității în sensul priorităților majore social-economice, în toate domeniile de activitate.

Cercetarea științifică în domeniul industriei se va preocupa tot mai mult de modalitățile de a face același lucru cu mai puțină energie și mai puține materii prime. Problema reciclării deșeurilor devine o problemă națională, acestea constituind surse de materie primă de prim ordin. Tehnologii de separare a substanțelor utile extrem de variate vor trebui să fie puse la punct. Apare ca actuală lozinca : **economie, înlocuire, recuperare, dezvoltare a resurselor naționale.** Cercetarea se orientează astfel spre noi teme. În privința prognozei tehnologice, s-a făcut mult. S-au întocmit studii voluminoase, în termene scurte, care foloseau în general metode empirice, de extrapolare. Puține dintre studiile de prognoză tehnologică a ramurilor au fost însoțite însă de încercări de construire a unor modele cibernetice care să permită schimbarea factorilor componenți pentru obținerea diferitelor soluții-variante. Cred că o sarcină actuală în prognoza tehnologică este de a adînci fenomenele, cu analize de mai mare finețe, folosind metode perfecționate și cu înscrierea elementelor obținute în modelul general al dezvoltării tehnico-economico-sociale a ramurii respective. Pe această bază ar urma să se construiască modelul cibernetic general al dezvoltării științei și tehnicii românești, ținînd seama de necesitatea unei mai mari game a variantelor studiate, a problematicii abordate, cu luarea în considerare a interdependenței crescînde a națiunilor, a sporirii schimburilor de valori materiale și spirituale, a interferențelor economice și a cooperării internaționale.

Mario DUMA

Acțiunea conștientă a omului

Cultivarea în mase a deprinderilor creative, a priceperii pentru acțiune

TEMA „Omul, tehnica și mediul său de viață“, poate și trebuie să fie abordată de cercetare din două puncte de vedere care constituie un tot :

- că omul este nu numai „populație“, ci și „om“ ;

- că omul este nu numai un consumator ci și un creator al mediului său de viață.

Raportul între ceea ce consumă și ceea ce produce o populație nu poate să nu fie afectat de randamentul individual, economic și social al oamenilor care o compun, randament care poate varia în limite foarte largi.

În această lumină, se evidențiază importanța economică a calității educației. Desigur, inteligența nativă este de luat în considerare, nivelul de nutriție și ponderea proteinelor de asemenea, dar cred că la restul de condiții egale mai există și alți factori care influențează eficiența activității unei populații și, prin aceasta, gradul ei de asigurare cu resurse economice și, deci, cu resurse materiale de subzistență. Pot exista oameni născuți normal și hrăniți cu toate caloriile, dar care produc puțin pentru ei și pentru societate datorită unor deficiențe de educație, constînd în insuficienta dezvoltare a trăsăturilor individuale necesare pentru un aport activ și util. De aceea, societatea este interesată, între altele, nu numai de condițiile și felul cum își alimentează mama copiii, ci și condițiile și felul cum îi formează în cei șapte ani (șase) ani „de acasă“, cum îi formează în continuare școala, societatea pe cei care vor fi puși peste 30 de ani în fața unor probleme și mai complexe decît cele de astăzi.

- Este vorba, în principal, despre cultivarea în mase a deprinderilor creative, a capacității de a sesiza, a pune și a rezolva practic problemele vieții individuale și sociale, a disponibilității pentru participare și a priceperii pentru acțiune, a atitudinii față de muncă, a discernămîntului politico-social.

- Mai departe, nu putem face abstracție de rolul pe care îl are în raportul om/mediu tot ceea ce ține de satisfacție și interesul individual.

- În fine, desigur, omul în populație apare în ipostaza de consumator, în calitate de element al unei mulțimi amorfe, dar în realitate, ca un creator, el este un element într-un sistem structurat, economico-social și performanța sa este esențialmente determinată de specificul și calitatea organizării, conducerii și funcționalității sistemului. De aceea, raportul între om și mediul său de viață nu poate fi tratat corect făcînd abstracție de caracterul orînduirii sociale și, în cadrul unei orînduiri date, de tot ceea ce afectează eficiența activității individuale și sociale.

Acțiunile omului, de consumator și cea de creator, nu sînt independente. Există și aci un „input“ și un „output“ și legături interne între acestea, între ceea ce cheltuiește societatea pentru om și ceea ce obține de la el, între ceea ce consumă o populație și ceea ce produce ea sau, trecînd la indicatori, între nivelul de trai și calitatea vieții pe de o parte și productivitatea pe de altă parte Dependența se exercită în ambele sensuri și, dacă sensul producție-consum este mult și amănunțit studiat, sîntem mai puțin cunoscători ai subtilităților sensului consum-producție.

În legătură cu relațiile dintre populație, natalitate, economie, condiții de viață, cointeresare, dezvoltare, ritm ș.a.m.d. se vorbește repetat despre reglare, limite, echilibru etc. În terminologia „automatiștilor“, avem de-a face cu un sistem multivariabil, adică un sistem unic cu multe intrări, multe ieșiri, legături de la fiecare dintre intrări la mai multe ieșiri și de la mai multe intrări la fiecare ieșire. Deci, toate variabilele despre care se vorbește nu fac parte din bucle de reglare izolate, care să poată fi manevrate independent fără a le afecta pe celelalte, ci dintr-un sistem în care schimbarea unui parametru poate modifica puncte de echilibru referitoare la cu totul alte ieșiri sau, invers, în care încercarea de a schimba un parametru este respinsă de către echilibrul impus prin acțiunea conjugată a celorlalți parametri. Există un ansamblu de corelații interne, un sistem intern de stări de echilibru și, de aceea, măsurile administrative, dacă sînt exterioare sistemului auto-reglat, se pot dovedi à la longue fie ineficiente, fie și disfuncționale — sistemul își impune homestaza, în mod endogen.

Complexitatea conexiunilor și a interferențelor care caracterizează fenomenele la care ne referim face necesară recurgerea la modelarea matematică pentru a previziona posibilitățile de intervenție eficientă în sistem și consecințele măsurilor care se iau. În acest sens cred utilă teza lui J. Forrester, conform căreia creierul uman este inapt să perceapă cantitativ dinamica sistemelor multivariabile pe cale intuitivă. Toate acestea pledează pentru un rol activ al statului în funcționarea sistemului social.

Importanța rolului statului și necesitatea intervenției active a statului sînt evidente ; în aceasta și constă superioritatea orînduirii socialiste, unde statul acționează în numele întregului popor, dispunînd totodată de mijloacele necesare pentru a exercita o optimizare prin prisma intereselor întregului popor. Problema fiind ca mijloacele folosite în exercitarea acestui rol să fie din ce în ce mai eficiente : pentru a modifica în interesul societății punctele de echilibru, statul intervine în variabilele endogene care determină echilibrul, și aceasta cu atît mai mult cînd este vorba de om. De exemplu, în problema natalității, o cale eficientă este cea de a influența condițiile socio-economice de care depinde natalitatea. Problema se pune în mod similar în multe alte domenii.

convorbiri economice

cu L. V. KANTOROVICI

membru al Academiei de Științe a U.R.S.S.

„ÎN U. R. S. S. SE DESFĂȘOARĂ LARG APLICAREA METODELOR MATEMATICE ÎN ECONOMIE“

PRINTRE virtuțile economiei socialiste se înscriu și posibilitățile largi de aplicare a calculelor de optimizare a deciziilor macroeconomice. Academicianul sovietic Leonid Vitalievici Kantorovici, *laureat al Premiului Lenin, creatorul programării lineare, a avut amabilitatea să acorde revistei noastre un interviu pe această temă.*

● Ne puteți împărtăși unele aspecte ale preocupărilor dv. actuale?

– În prezent mă ocup îndeosebi de modelarea matematică a problemelor progresului tehnic. În condițiile dezvoltării rapide a revoluției tehnico-științifice, pentru a se putea îmbina avantajele economiei socialiste cu posibilitățile oferite de cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, prezintă o însemnătate deosebită ca problemele respective să fie studiate profund și de teoria economică. Pentru aceasta, un instrument important îl constituie modelarea matematică, care permite să se cerceteze o serie de legități ale progresului tehnico-științific și să se formuleze un șir de concluzii și propuneri practice.

● Ce amploare a căpătat în Uniunea Sovietică munca de elaborare a metodelor matematice pentru soluționarea diferitelor probleme ale activității economice ?

– Dirijarea planificată a economiei reprezintă metoda fundamentală de conducere economică în societatea socialistă, dar acest lucru nu exclude utilizarea concomitentă, corelată a altor mijloace și metode economice. De aceea se acordă o asemenea importanță metodelor programării optimale, ale planificării și funcționării optimale, dezvoltate de oameni de știință sovietici și din alte țări. Prin natura lor, aceste metode s-au dovedit a corespunde pe deplin condițiilor economiei socialiste, deoarece în cadrul aplicării lor se urmărește sporirea maximă a folosului general și a efectului general pentru societate, ceea ce este caracteristic economiei socialiste.

Pe de altă parte, o mare însemnătate pentru perfecționarea planificării și a calculului eficienței economice au avut-o apariția și utilizarea tehnicilor și metodelor moderne de calcul matematico-economice. După ce importanța acestor metode a devenit evidentă și ele au căpătat o largă extindere în Uniunea Sovietică, ca și în alte țări socialiste, am obținut – îndeosebi în ultimul deceniu – mari succese în dezvoltarea lor. Au fost aprofundate o serie de aspecte teoretice și de altă natură ale acestor metode, a fost pregătit un număr însemnat de cadre care le stăpînesc, au intrat în dotație mijloace tehnice de mare capacitate. De aceea, mă aștept ca toate acestea să ne permită în următorii ani să desfășurăm pe un front larg aplicarea metodelor respective în economia socialistă, ceea ce este de așteptat să producă un efect puternic. Evident, este vorba nu numai de propagarea și aplicarea metodelor existente, ci și de dezvoltarea mai departe a acestora; în special, probleme recent apărute, ca, de pildă, problema menționată a progresului tehnico-științific, nu pot fi rezolvate prin metodele existente, ci reclamă noi cercetări și metode.

Este remarcabil faptul că într-o serie de domenii asemenea metode sînt deja aplicate cu succes; în Uniunea Sovietică ele se îmbină pe scară largă cu planificarea de perspectivă pe ramuri, în care scop au fost elaborate și sînt aplicate metode speciale și metodologii concrete. În legătură cu aceasta pot aminti referatul pe care l-am prezentat anul trecut în România, la o conferință consacrată problemelor aprovizionării tehnico-materiale, în care mă refeream la munca foarte amplă și eficientă depusă, pe baza programării lineare și prin utilizarea acesteia, pentru asigurarea încărcării raționale a laminoarelor de tablă și de țevi pe scara întregii țări; prin aceasta se asigură concomitent o mai bună repartizare a comenzilor și satisfacerea consumatorilor, precum și mărirea substanțială a randamentului agregatelor respective. Este evident că o acțiune de asemenea proporții putea fi îndeplinită și transpusă în practică numai în condițiile economiei socialiste și prin utilizarea mijloacelor noi, moderne, pentru calcule de planificare, amintite anterior.

Ca un alt exemplu voi menționa recenta apariție în cea de-a doua ediție și traducerea în România a cărții mele cu privire la croitul rațional al materialelor, carte care are ca obiect folosirea metodelor programării lineare în domeniul atît de actual al economisirii unor materiale valoroase: metal, lemn, sticlă ș.a. Această carte se bazează pe lucrări efectuate cu un sfert de veac în urmă la Leningrad, lucrări care s-au numărat probabil printre primele din lume în ceea ce privește realizarea practică a programării lineare.

Trebuie să remarc un fapt caracteristic, și anume că aceste metode pot fi utilizate la toate nivelele și în toate ramurile economiei: în agricultură ca și în transporturi, în construcții, ca și în industrie.

● În ce măsură sînt aplicate aceste metode în Uniunea Sovietică și ce rezultate s-au obținut?

– Ele cunosc o aplicare destul de largă, dar consider că folosirea lor ar putea fi extinsă de zece ori, poate chiar mai mult, ținînd seama de efectul obținut. Aș mai menționa că sistemele automatizate de conducere pe ramuri, care se elaborează în prezent și care permit să se asigure o informare sistematică cu date economice, de plan, operative și altele, sînt menite să ușureze munca noastră.

Au fost de asemenea pregătite cadre, au fost înființate cîteva institute speciale, care elaborează metode matematice și se ocupă de problemele aplicării lor, cum sînt Institutul central economico-matematic, Institutul de economie și organizare a producției industriale ș.a. Metodele respective se studiază pe larg și în institutele în care sînt predate metode noi de conducere pentru cadrele de conducere din economie.

● În ce a constat interesul vizitei dv. de anul trecut în România?

– Cînd am vizitat România am luat cunoștință atît de preocupările în ceea ce privește lucrările teoretice cît și de situația economică concretă – îndeosebi în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, al gestiunii stocurilor. Am putut remarca multe lucruri interesante, fără a mai vorbi de frumoasele regiuni ale țării. Aș spune – ca o concluzie generală – că asemenea întîlniri comune cu cele pe care le-am avut în România, în special pe probleme relativ concrete, care atrag specialiști cu același profil, sînt foarte utile pentru toate țările socialiste; ele oferă posibilitatea de a lărgi schimbul reciproc de experiență și de a spori eficiența în aplicarea noilor metode. Acestea nu au cîtuși de puțin un caracter de rețetă, ci trebuie utilizate în mod creator, pe baza cunoașterii diferitelor ramuri ale economiei și producției, prin urmare cu pasiune și entuziasm creator. Iar dacă cineva a reușit să pătrundă mai profund într-un anumit domeniu, să organizeze rațional și eficient activitatea, ar fi desigur cît se poate de regretabil ca această experiență să nu fie utilizată și extinsă în alte domenii.

Interviu de
D. DRAGOMIRESCU
N. POPOV

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

Între Scilla și Caribda

FLOTA ECONOMIEI lumii capitaliste este în derivă ; ea trebuie să navigheze prin strîmtoarea păzită de cele două stînci periculoase – Scilla inflației și Caribda crizei. Preocuparea este generală : cum se poate naviga fără pericol, cu sau fără pierderi, cu sau fără sacrificii ? Armata de rezervă a economiștilor a fost mobilizată și i s-au cerut insistent strategii, tactici, soluții și măsuri noi. Căci cele vechi, de factură dirijist-keynesistă – socotite infailibile pînă de curînd – sînt în impas. Ele au mers pe binecunoscuta idee a lui J. M. Kenyes de combatere sau măcar strunire a crizelor prin intermediul inflației. Dar o practică de cîteva decenii a transformat *soluția* inflației într-o mare problemă de soluționat, și nu mai puțin periculoasă decît crizele.

Știința economică marxistă a demonstrat cu mulți ani în urmă fragilitatea soluțiilor keynesiste oferite lumii capitaliste și a reținut atenția opiniei publice asupra iminenței transformării inflației din soluție în problemă de soluționat. Cu cîțiva ani în urmă și economiști de orientare radicală din lumea burgheză au făcut același lucru. În deceniul șase J. K. Galbraith – controversatul economist american ale cărui lucrări economice se vînd în regim de bestseller – aducea în „The Affluent Society" o notă de realism în aprecierea pericolelor antrenate de inflație și-i mustra pe cei ce-o socoteau un remediu anticiclic. Ceva mai tîrziu, Serge Christophe Kolm — radicalul stîngii nemarxiste franceze — socotea inflația drept obiectul numărul unu al economiei politice. Într-un interviu acordat „Revistei economice", economista americană Maria von Neumann-Whitman considera că „inflația a creat o lume nouă pentru economiști".

Dar, recent, „dosarul" inflației a ajuns pe masa de lucru a conducătorilor politici. Inflația, dezechilibrul balanței de plăți și criza energetică sînt principalele probleme aflate la ordinea de zi a lucrărilor reuniunii A.E.L.S. de la Helsinki. Noul președinte al S.U.A., Gerald Ford, proclama inflația drept inamicul numărul unu al S.U.A. Tot el i-a invitat pe economiștii de frunte ai țării sale să caute împreună remedii și soluții la amintita problemă. „Dacă lucrînd împreună vom reuși să învingem inflația — a promis Ford –, vă pot asigura că fiecăruia dintre voi i se va ridica o statuie în grădinile publice din fiecare oraș al Statelor Unite".

Economiștii burghezi sînt puși la grele încercări, și s-au apucat serios de lucru : strîng date, au pus în mișcare aparatura electronică, generalizează, emit considerații, formulează teorii, își confruntă punctele de vedere, fac recomandări oamenilor politici.

Cu puțin timp în urmă telespectatorul american a asistat la un spectacol nemaiîntîlnit. Timp de șapte ore micul ecran i-a

---

fișe

„Factorul om în dezvoltarea României socialiste"

● *ÎN zilele de 5—6 noiembrie a.c. s-a desfășurat la Academia „Ștefan Gheorghiu" sesiunea științifică închinată Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, avînd ca temă generală : FACTORUL OM ÎN DEZVOLTAREA ROMÂNIEI SOCIALISTE. Peste 180 de comunicări științifice și referate au fost prezentate cu acest prilej de către specialiști, oameni de știință, cadre didactice, cursanți și absolvenți ai Academiei, cadre de conducere din unitățile socialiste de stat. Lucrările prezentate au căutat să surprindă din diferite unghiuri, sub diferite aspecte, modul de manifestare al omului, factor esențial al întregii dezvoltări economico-sociale, în amplul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.*

Aprecierea riscului în economie

● *ÎN revista poloneză GOSPODARSKA PLANOVA nr. 6/1974, economistul Bronislav Minc semnează studiul* Despre economia incertitudinii *în care abordează problemele incertitudinii și riscului în condițiile economiei socialiste. În literatura economică socialistă se consideră că există un risc atunci cînd apare posibilitatea de a obține rezultate economice diferite ca urmare a apariției unor situații probabile diferite, cunoscîndu-se în prealabil locul ocupat de fiecare din aceste posibilități. Situația în care nu este cunoscut locul pe care îl ocupă acele posibilități este definită ca incertitudine. După opinia lui Minc, acest criteriu ar avea un caracter formal și, în practică, este foarte dificil de utilizat.*

În economia socialisă, extinderea situației de incertitudine este determinată de prelungirea orizontului de timp a activității economice și de creșterea rolului și sferei progresului tehnic. Evitarea sau subaprecierea importanței elementelor statistice în planificare poate duce la erori esențiale. Riscul, deosebind situația de certitudine de cea de incertitudine, trebuie înțeles ca apreciere a folosului care se poate pierde sau a pierderilor care ar putea rezulta ca urmare a unei inițiative oarecare. Se recomandă să se facă distincție între volumul riscului și aprecierea probabilității lui. Prin volumul riscului se înțelege raportul dintre foloasele ce ar putea fi pierdute sau dintre pierderile ce ar putea fi suportate și cheltuielile efectuate. A aprecia probabilitatea riscului înseamnă a estima dacă este posibilă pierderea folosului sau suportarea pierderilor – volumul riscului și aprecierea posibilității lui formează împreună gradul riscului.

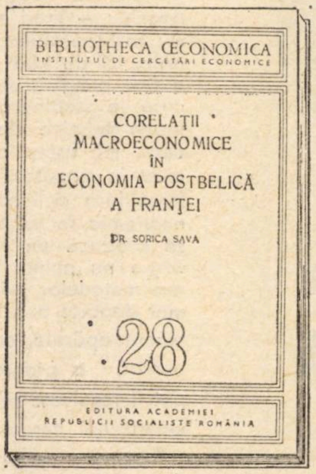
BIBLIOTHECA ŒCONOMICA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE
CORELAȚII MACROECONOMICE ÎN ECONOMIA POSTBELICĂ A FRANȚEI
DR. SORICA SAVA
28
EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● *INTERESUL științific și practic al studierii economiei franceze în cadrul cercetării fenomenului de creștere economică, dr. Sorica Sava îl motivează prin : contribuția importantă a Franței la dezvoltarea capitalismului, o anumită „originalitate" a capitalismului monopolist de stat francez, îndeosebi în ce privește rolul și intervenția statului francez în conducerea vieții economico-sociale, creșterea economică relativ rapidă în perioada postbelică. Intenția autoarei este de a aduce, pe calea analizei fenomenului de creștere economică în lume, respectiv în Franța, o contribuție la rezolvarea unor probleme ridicate de practica social-economică a țării noastre.*

Lucrarea, apărută de curînd în Editura Academiei, București 1974, 260 p., este structurată în trei părți : I. Caracteristici ale creșterii economice în Franța postbelică ; II. Factorii principali ai creșterii economice ; III. Aspecte de progres tehnic, progres economic și social în procesul creșterii economiei postbelice.

Conferință unională pe tema : omul și mașina

● *ÎN numărul său din 18 octombrie a.c. cotidianul sovietic SOȚIALISTICESKAIA INDUSTRIA publică, sub titlul CELOVEK I MAȘINA (Omul și mașina), o sinteză a dezbaterilor care au avut loc recent la cea de-a IV-a Conferință unională pe problemele psihologiei inginerești și ale ergonomiei. Caracterizînd însemnătatea lucrărilor conferinței, la care au luat parte peste 500 oameni de știință și specialiști-practicieni, ziarul scrie : „Prognozarea dezvoltării sistemelor «om — mașină» ne permite să apreciem că în prezent și în deceniile următoare dificultățile fundamentale vor fi legate nu atît de studierea caracteristicilor utilajului industrial, cît de proiectarea în domeniul psihologiei inginerești, inclusiv determinarea căilor și mijloacelor interacțiunii optime dintre om și tehnică".*

În cadrul secției de ergonomie – una din cele șase secții tematice, în care s-au desfășurat lucrările conferinței — dezbaterile s-au concentrat asupra problemelor actuale ale proiectării, ergonomiei, principiilor și metodelor de combinare a utilajelor la locul de muncă, precum și asupra problemelor organizării mediului de producție.

adus în casă, „pe viu" disputa între 28 dintre cei mai de seamă economiști americani pe problemele „însănătoșirii" economiei țării lor. Opiniile acestora – sintetizate de ziarul italian „Corriere della Sera," – sînt semnificative și ne oferă material de reflecții. „Cei 28" sînt de orientări diferite în cadrul curentelor burgheze de gîndire ; economiștii marxiști n-au figurat printre ei. Cu toate deosebirile de puncte de vedere, în unele probleme au ajuns la un consens. „Dogmatismul orgolios de acum cîțiva ani, notează „Corriere della Sera", a cedat locul astăzi unui ecletism mai empiric, care îi determină pe toți la o mai mare modestie a teoriilor". Consensul s-a realizat în diagnosticarea și terapia inflației : inflația este un mare pericol, o maladie care cere o îndelungată cură de vindecare, cu mijloace administrate fără grabă. S-a mai înregistrat consens și în recunoașterea nevoii reducerii de viteză și chiar admiterii unei etape de „economie staționară".

Remediile antiinflaționiste au readus însă la suprafață și divergențele dintre curentele de gîndire economică burgheză.

P. A. Samuelson, care de curînd încheia într-o notă optimistă „Economics-ul" său prin aprecierea că „economia mixtă" (a capitalismului monopolist de stat notăm noi) dispune de mijloace eficiente de soluționare a problemelor sale, îi previne pe colegi împotriva unor diagnostice prea dogmatice, deoarece acum nu mai avem inflație contra criză, șomaj și lîncezire a creșterii, ci avem „stagflație", adică toate la un loc și concomitent. Fenomenul este complex, nu comportă „explicații moniste" și nici „terapii rapide". Dat fiind că economia americană se află în echilibru nestabil între pericolul inflației și cel al recesiunii, trebuie, după Samuelson, combătut primul pericol cu o strategie flexibilă care să evite stimularea celui de-al doilea.

W. W. Heller, vechi consilier al Casei Albe și economist de frunte, socotește deflația rigidă preconizată de vîrfuri ale administrației, ca o strategie greșită și periculoasă. Aceasta, întrucît la baza inflației, după cum apreciază el, nu stă creșterea cererii, ci creșterea rapidă a costurilor ; or, deflația rigidă ar lovi în cerere care, pe lîngă dereglări economice, ar stimula mișcări sociale.

Senzația a produs-o unitatea de vederi dintre doi reprezentanți ai curentelor extreme de gîndire burgheză americană : Milton Friedman, șeful școlii neoliberale, și J.K. Galbraith, neokeynesistul de stînga. Împotriva inflației ei văd un singur remediu : acceptarea unei etape de recesiune și o creștere a șomajului (deci criză), reducerea cheltuielilor publice și a consumurilor particulare prin presiuni monetare. Remediu-i socotit dureros, dar mai dureroasă ar fi după ei alternativa creșterii inflației !

Un alt grup de economiști ocupă cumva o poziție intermediară : să nu se considere inflația mai periculoasă decît crizele, ci ambele tot așa de periculoase și să se ia măsuri concomitente antiinflaționiste și anticriză — deci să se aplice strategii mixte.

Cît de eficace va fi, pe termen scurt sau mediu, o strategie sau alta, va arăta mersul vieții reale. Un lucru este însă cert : nici una din ele nu rezolvă răul în mod radical, el ținînd de esența lumii capitaliste contemporane.

I. NICOLAE-VĂLEANU

Hayek : 12 teze pentru combaterea inflației

● *Revista PROBLÈMES ÉCONOMIQUES, din 18 sept. 1974, reproduce din „Frankfurter Allgemeine Zeitung" articolul* Zwölf Thesen zur Inflationsbekämpfung *(Douăsprezece teze cu privire la combaterea inflației), scris de recentul laureat al premiului Nobel pentru economie, prof. dr. F. A. Hayek. Iată aceste teze : 1. Progresiunea inflației în lumea occidentală este o consecință necesară a mijloacelor utilizate în țările industriale pentru a-și asigura deplina ocupare a forței de muncă : „este o eroare să se creadă că șomajul provine dintr-o insuficiență a cererii globale și că deci el poate fi evitat mereu printr-o dezvoltare continuă a acestei cereri" ; 2. rezultatul mijloacelor folosite este că o parte foarte importantă din locurile de muncă ocupate în prezent depinde de continuarea inflației ; 3. oprirea sau chiar numai încetinirea inflației ar avea drept consecință creșterea șomajului ; 4. aceasta ar declanșa la oamenii politici o atare panică, încît vor considera inflația drept un rău mai mic ; 5. consecințele negative ale ameliorării ocupării forței de muncă — relansarea inflației — nu vor apare decît mai tîrziu, cînd relația dintre cauză și efect nu va mai fi ușor identificabilă ; 6. trebuie să se accepte o perioadă penibilă de tranziție sub semnul șomajului, care va fi cu atît mai scurtă cu cît decizia de a acționa în acest fel va fi luată mai repede ; 7. ideea punerii creșterii generalizate a prețurilor pe seama revendicărilor salariale se bazează pe anticipări relative la umflarea ulterioară a cererii și a prețurilor ; 8. politica ocupării depline a accelerat cursa între salarii și prețuri ; 9. astăzi nimeni nu mai poate spera în supraviețuirea economiei de piață și împiedicarea șomajului prin creație monetară ; trebuie să se renunțe la garantarea cu orice preț a ocupării depline în mod permanent ; 10. acțiunea de oprire a inflației trebuie condusă în mod prudent, pentru ca ea să nu provoace o recesiune și un șomaj comparabile cu cele din perioada marii depresiuni din anii treizeci ; 11. soluția „facilă" pe care ne-a propus-o lord Keynes se dovedește a fi pe termen lung o iluzie ; o soluție durabilă nu va fi găsită decît dacă reușim să obținem din nou jocul regulilor de piață în domeniul ocupării ;12. stăvilirea inflației va avea drept consecință o creștere mai mare a veniturilor reale decît ar putea-o asigura orice altă politică economică.*

Opinii despre formele repartiției în socialism

● *Revista IZVESTIA NA IKONOMICESKIA INSTITUT a Academiei bulgare de științe, vol. 39, 1974, publică articolul lui Ganceo Kolev „Fondove za materialno stimulirane" (Fondurile de stimulare materială). Autorul explică necesitatea fondurilor de stimulare materială prin două imprejurări : a) imposibilitatea de a se realiza în mod deplin cerințele legii economice socialiste a repartiției după muncă numai pe calea remunerării și b) imposibilitatea de a se crea pe cale centralizată condiții optime de utilizare a muncii în diferite locuri de producție. G.K. observă că sursa acestor fonduri este produsul necesar cuprins în venitul net, precum și în beneficiul unor întreprinderi productive. Ele se caracterizează, în consecință, ca forme de repartiție ale produsului necesar în concordanță cu cantitatea și calitatea muncii depuse de colectivul întreprinderii. Definind trăsăturile generale și particulare ale fondurilor de stimulare materială, de retribuții și ale fondurilor sociale de consum individual, autorul încearcă să dovedească că primele nu reprezintă o formă independentă a produsului necesar și că funcția lor principală în dezvoltarea producției socialiste constă în îmbinarea diferitelor tipuri de cointeresare materială.*

O criză de un fel deosebit?

● *DEZBĂTÎND manifestările și cauzele actualei crize economice în țările capitaliste, François Donati, comentatorul publicației franceze LES ÉCHOS (28 august), consideră în articolul* Depuis un an la chute de la Bourse revèle les craintes de crise économique mondiale*(De un an scăderile la bursă scot la iveală temerile privind o criză economică mondială), că ea se deosebește considerabil de cea din 1929 — 30. O primă deosebire ar ține de comportamentul prețurilor. În timp ce în anii '30 prețurile au scăzut brusc o dată cu producția, în prezent inflația continuă și, după părerea autorului, măsurile de austeritate luate pentru a frîna inflația, în loc să ducă la redresare, provoacă adesea falimente. Într-o lume a afacerilor obișnuită cu deprecierea din ce în ce mai rapidă a monedei, simpla diminuare a acestui ritm provoacă dificultăți considerabile. Obișnuită să-și finanțeze activitatea prin contractarea de datorii și prin creșterea prețurilor, firmele își văd răsturnate calculele atunci cînd creditul este restrîns și cînd inflația se încetinește. O altă deosebire ține de rolul bursei. Aceasta nu mai joacă același rol ca în 1929, căci marile averi sînt investite în alte plasamente și deci scăderile la bursă nu mai antrenează după sine falimente în lanț. Astăzi se produce fenomenul invers : dificultățile din lumea afacerilor se oglindesc în activitatea bursieră care, după cum se știe, a intrat într-un declin de la mijlocul anului 1972 la Londra și de la mijlocul anului 1973 în alte centre financiare. Autorul ajunge la părerea că în actuala criză fenomenele au loc în ritm încetinit. Și în acest caz, se întreabă el, oare criza actuală nu va dura mai mult decît cele care au avut loc pînă în prezent ? Dacă măsurile de austeritate se prelungesc, ele pot provoca reacții în lanț în toate domeniile și nimeni nu mai poate prevedea care ar putea fi rezultatul final.*

fișe

ECONOMIE MONDIALĂ

Conjunctura produselor de bază

ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ PREȚURILE MONDIALE ?

TENDINȚA GENERALĂ de creștere a prețurilor este o caracteristică principală a actualei conjuncturi economice din lumea nesocialistă. Preocuparea de a contracara această tendință se află în centrul discuțiilor de politică economică. În cadrul mișcării generale a prețurilor, piețele produselor de bază ocupă în prezent un loc aparte, așa cum rezultă din datele prezentate în cele ce urmează, în sensul că evoluția prețurilor respective pare să fi alimentat în mai mică măsură procesul inflaționist în ultimul timp și să aibă un anumit potențial de frînare a lui în lunile următoare.

În semestrul I 1974 piața internațională a produselor de bază s-a caracterizat printr-o încetinire a tendinței de creștere a prețurilor față de cea înregistrată în anul precedent. Această evoluție rezultă din indicele general al prețurilor de export HWWA (Hamburgisches Weltwirtschafts-Archiv) pe baza căruia s-a elaborat graficul de mai jos. Potrivit acestui indice, în decembrie 1973 prețurile internaționale la produsele de bază erau cu 76,2% mai mari față de nivelul din decembrie 1972, iar în iunie 1974 cu 34,6% față de decembrie 1973. De menționat că în anul 1974 prețurile au crescut la începutul anului, după care au prezentat o tendință de plafonare, așa cum rezultă și din grafic.

Aceeași tendință este redată și de indicii generali Reuter și Moody.

Pe grupe de produse, în cursul semestrului I a.c. (iunie 1974 față de decembrie 1973) cea mai mare creștere a prețurilor au înregistrat-o combustibilii (113,2%), urmați de materiile prime alimentare (25,2%) și de materiile prime pentru industria bunurilor de investiții (7,2%). De remarcat că materiile prime pentru industria bunurilor de consum au înregistrat, în această perioadă, o scădere de circa 17%.

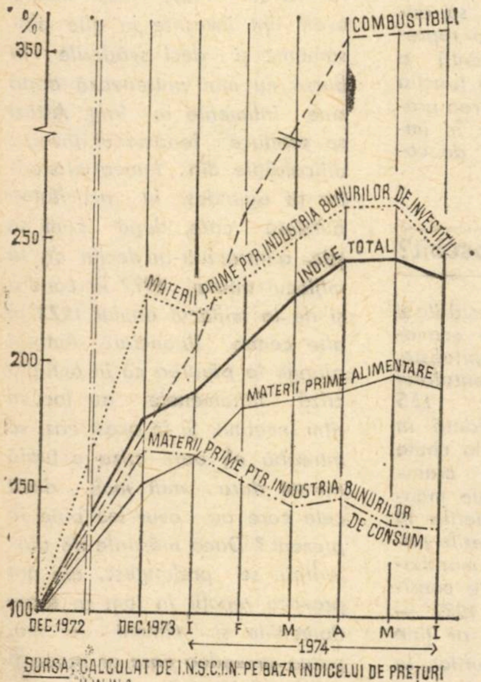

SURSA: CALCULAT DE I.N.S.C.I.N. PE BAZA INDICELUI DE PREȚURI H.W.W.A

Indicele prețurilor internaționale la produsele de bază în anul 1973 și semestrul I/1974 (decembrie 1972 = 100)

Pe produse, în cursul sem. I 1974 prețurile au avut o tendință diferită în funcție de factorii economici care au acționat asupra lor.

În sectorul de comercializare a metalelor neferoase, prețurile au manifestat o tendință descendentă — în special în cursul trim. II a.c. — ca urmare a încetinirii ritmului de dezvoltare economică în principalele țări capitaliste industrializate. În schimb, pe piața laminatelor de oțel prețurile au înregistrat o tendință ascendentă în cursul sem. I, datorită unei cereri mai susținute în special din partea S.U.A., stabilindu-se către sfîrșitul semestrului la nivelurile înalte atinse în această perioadă.

Prețurile afișate ale țițeiului care în cursul lunii ianuarie a.c. înregistrează o dublare față de cele din luna decembrie 1973, au rămas constante în tot cursul sem. I, ca urmare a hotărîrii țărilor O.P.E.C. de „înghețare" a prețurilor. În ce privește prețurile de comercializare ale țițeiului, în trim. II a.c. ele au început să scadă, ca urmare a unei oferte sporite, conjugată cu raționalizarea consumului în țările industrializate. Evoluția descendentă a prețurilor de comercializare ale țițeiului a influențat și evoluția prețurilor produselor petroliere care au marcat un declin.

Slăbirea interesului de cumpărare — ca urmare a concurenței înlocuitorilor sintetici ale căror prețuri au rămas încă competitive — și îmbunătățirea ofertei au fost factorii principali care au determinat ca prețurile fibrelor textile, ale pieilor și cauciucului natural să înregistreze de la începutul anului o tendință descendentă.

Prețurile pentru majoritatea produselor agroalimentare de bază au continuat să crească în trim. I 1974, unele atingînd noi niveluri record, datorită în principal reducerii ofertei, în condițiile unei cereri sporite, ale reducerii stocurilor în țările producătoare și ale creșterii costurilor de producție în agricultura țărilor dezvoltate.

În ceea ce privește prognoza referitoare la evoluția prețurilor în cursul sem. II a.c., se poate aprecia că, datorită menținerii în cursul anului 1974 a unui ritm redus de creștere economică în țările capitaliste dezvoltate, prețurile vor avea o tendință de ușoară scădere. În același sens ar putea să acționeze și o eventuală diminuare a cererii și respectiv sporire a ofertei la produsele de bază.

Aprecierile privind o posibilă tendință de scădere a prețurilor concordă cu previziunile făcute de unele cercuri de specialitate. Astfel institutele H.W.W.A. (R.F. Germania) și NIESR (Institutul național pentru cercetări economice și sociale, Anglia) prevăd pentru sem. II a.c. o anumită îmbunătățire a raportului cerere-ofertă pe majoritatea piețelor produselor de bază și deci și o ușoară tendință de scădere a prețurilor. În cadrul tendinței de scădere a prețurilor la materiile prime industriale pot apărea însă evoluții diferite pe anumite piețe de mărfuri (țiței, metale neferoase, fibre textile, cauciuc) ca urmare a unor factori specifici.

Previziuni asupra evoluției prețurilor la produse de bază în semestrul II 1974 și în anul 1975 (decembrie 1972=100)

Grupa de produse	Indiecle de prețuri	Iunie 1974	Decembrie 1974	Anul 1975
Materii prime agricole	HWWA	151	141	141
	NIESR	155	146	148
Produse de origine agricolă	HWWA	163	160	160
	NIESR	159	154	154
Minereuri	HWWA	269	248	226
	NIESR	214	197	205
Surse energetice	HWWA	312	317	316
TOTAL :	HWWA	210	210	207
	NIESR	173	163	166

În ce privește produsele agroalimentare, cu toate că unele institute de conjunctură indică o tendință de scădere ușoară, trebuie apreciat că, exceptînd cerealele și carnea, oferta nu se va îmbunătăți la aceste produse, ceea ce va determina menținerea prețurilor la niveluri ridicate. Nivelul redus al stocurilor mondiale și posibila neconcordanță între nivelul efectiv al recoltei din acest an față de cel anticipat mențin însă și pe piața cerealelor și pe cea a cărnii elemente de incertitudine.

Conform aprecierilor H.W.W.A. prețul general al produselor de bază va înregistra în 1975 o ușoară scădere, îndeosebi ca rezultat al reducerii prevăzute a prețurilor la minereuri și la unele resurse energetice. Pentru produsele agroalimentare aceeași sursă indică o stabilizare a prețurilor la nivelurile lunii decembrie 1974 (vezi tabelul).

În schimb, NIESR indică o ușoară creștere a indicelui general al prețurilor produselor de bază, determinată de o anumită tendință ascendentă a prețurilor prevăzută de institutul din Londra la grupa de minereuri și la cea de produse alimentare.

Analizînd principalii factori care vor influența evoluția prețurilor produselor de bază în anul 1975, este posibil, așa cum au prevăzut cele două institute menționate, ca prețurile să prezinte o ușoară scădere sau să se mențină aproximativ la nivelul celor înregistrate la sfîrșitul anului 1974. Totuși nu este exclus ca țări furnizoare de materii prime principale (țiței, minereu de fier, metale neferoase) să-și pună în aplicare intenția de a majora prețurile lor de livrare în funcție de rata inflației din țările capitaliste dezvoltate, ceea ce va atrage după sine ca în anul 1975 la unele materii prime să aibă loc creșteri de prețuri. După aprecierile cercurilor de specialitate, procesul inflaționist general nu va putea fi stăvilit pînă la sfîrșitul anului 1975.

Elena ANGELESCU
INSCIN

Argumente pentru o nouă ordine economică

ACCES FĂRĂ RESTRICȚII LA PIEȚELE INTERNAȚIONALE

INSTAURAREA unei noi ordini economice internaționale presupune asigurarea unui comerț internațional liber, fără restricții artificiale și discriminări, în concordanță cu cerințele internaționalizării vieții economice, ale interdependențelor economice crescînde dintre națiuni în lumea contemporană.

Realizarea acestui deziderat necesită schimbări profunde în actuala politică comercială internațională, orientarea acesteia spre asigurarea unui acces liber, fără discriminări, al tuturor țărilor la piețele de desfacere și aprovizionare. În acest sens, este necesar a se acționa în mai multe direcții.

În primul rînd, trebuie depuse eforturi energice pentru eliminarea barierelor tarifare și netarifare, *precum și a* practicilor comerciale restrictive, *care frînează dezvoltarea colaborării economice internaționale.*

În al doilea rînd, trebuie să se contracareze în mod hotărît tendința de împărțire a lumii în grupări economice închise, *ceea ce este în contradicție flagrantă cu caracterul universal al diviziunii internaționale a muncii, al circuitului economic internațional.*

În sfîrșit, se impune ca în eforturile de liberalizare a comerțului internațional să se aplice în mod deplin un tratament preferențial, fără reciprocitate, țărilor în curs de dezvoltare, *atît în domeniul vamal cît și în cel netarifar, tratament de natură să favorizeze eforturile acestor țări pentru lichidarea decalajelor care le despart de țările avansate economic.*

Autorul abordează unele aspecte ale liberalizării comerțului internațional — condiție esențială a instaurării unei noi ordini economice internaționale — înfățișînd stadiul atins actualmente în acest domeniu și reliefînd cerințele izvorîte din evoluția contemporană a economiei mondiale.

Liberalizare cu contradicții

ÎN PERIOADA postbelică, comerțul internațional a cunoscut o expansiune extrem de rapidă. Valoarea exporturilor mondiale a crescut de la 60,2 miliarde dolari în anul 1950 la 556,1 miliarde dolari în anul 1973. La această dezvoltare au contribuit și măsurile de liberalizare a schimburilor. Spre deosebire de perioada interbelică, anii de după cel de-al doilea război s-au caracterizat printr-o tendință netă în direcția liberalizării.

Tendința de liberalizare a comerțului internațional își are originea, în primul rînd, în adîncirea diviziunii internaționale a muncii, sub influența revoluției tehnico-științifice, precum și în sporirea importanței piețelor externe, ceea ce a determinat țările capitaliste dezvoltate să reducă, pe bază de reciprocitate, barierele protecționiste.

În al doilea rînd, această tendință se explică prin faptul că, în ultimii ani, s-a intensificat procesul de apropiere a nivelurilor productivității muncii, cheltuielilor de producție și competitivității mărfurilor principalelor țări dezvoltate, ceea ce a facilitat în mod considerabil înfăptuirea de măsuri destinate să elimine barierele protecționiste.

Trebuie subliniat însă că slăbirea protecționismului se realizează în mod extrem de contradictoriu. În cursul procesului de liberalizare intervin recidive ale protecționismului, înlocuirea unor forme de protecționism prin altele, mai deghizate. Cele mai mari dificultăți le întîmpină liberalizarea comerțului cu produse agricole întrucît, pe de o parte, nivelarea cheltuielilor de producție și a productivității muncii în agricultură se înfăptuiește mai încet decît în industrie, iar, pe de altă parte, ruinarea micilor proprietari agricoli are consecințe social-economice mai grave decît falimentul micilor producători din celelalte ramuri ale economiei. În aceste condițiuni s-a înregistrat o rămînere în urmă a liberalizării comerțului cu produse agricole față de cea a comerțului cu produse industriale.

Tendința de liberalizare a comerțului internațional se manifestă, între altele, sub forma reducerii taxelor vamale de import. O contribuție majoră în această direcție au adus rundele de negocieri tarifare multilaterale care au avut loc sub auspiciile GATT, cea mai importantă fiind cunoscută sub denumirea de „Runda Kennedy“ care a durat trei ani (4 mai 1964 — 30 iunie 1967) și s-a soldat cu reducerea taxelor vamale în medie cu 35%. În general suma taxelor vamale raportată la valoarea importului s-a diminuat considerabil în comparație cu perioada antebelică. De exemplu, dacă în perioada 1936—1940 taxele vamale percepute la importul în S.U.A. reprezentau anual 37,9% din valoarea importurilor impozabile, în anul 1968 ele reprezentau 11,2%.

Drept consecință a procesului de reducere a taxelor vamale la import, nivelul acestora la produsele industriale în 12 teritorii vamale din țările capitaliste dezvoltate reprezenta după „Runda Kennedy“ numai 5,3% din valoarea totală a importurilor acestor produse și 9,6% din valoarea importurilor impozabile, înregistrîndu-se însă variații de la un teritoriu vamal la altul (între 3,7% și 11,8% și respectiv între 7,7% și 16,9%).

În domeniul restricțiilor cantitative și valutare s-a înregistrat, de asemenea, un proces de liberalizare. Un pas important pe calea eliminării restricțiilor cantitative îl reprezintă, mai recent, Aranjamentul privind comerțul internațional cu textile, negociat sub egida GATT și intrat în vigoare la 1 I 1974. Acest Aranjament prevede eliminarea restricțiilor cantitative din comerțul mondial cu textile într-o perioadă de trei ani.

Cu toate că, în ultimii ani, o serie de țări occidentale au liberalizat importul unui număr mare de mărfuri provenind din țările socialiste, s-au menținut încă restricții cantitative importante față de importul din aceste țări, restricții care, adeseori, nu se aplică în comerțul dintre țările capitaliste. Discriminarea față de țările socialiste în domeniul restricțiilor cantitative, sub pretextul că importurile din aceste țări ar putea perturba piețele occidentale, constituie un obstacol în calea dezvoltării schimburilor comerciale reciproc avantajoase. Restricții cantitative discriminatorii se aplică în unele țări capitaliste dezvoltate și la importul din țări în curs de dezvoltare. Trebuie să remarcăm însă că, paralel cu liberalizarea comerțului internațional, se manifestă și tendința spre regionalism și multiplicarea acordurilor preferențiale, de creare a unor grupări economice închise, ceea ce este în contradicție cu caracterul universal al diviziunii internaționale a muncii și al interdependențelor economice dintre țări. Această tendință perturbează structura schimburilor comerciale tradiționale, afectînd interesele țărilor neparticipante la diferite grupări economice regionale sau acorduri preferențiale.

Pe fondul instabilității actuale

ADÎNCIREA continuă a diviziunii internaționale a muncii, internaționalizarea vieții economice, creșterea interdependenței economice între țări, determină necesitatea obiectivă a continuării și intensificării eforturilor în vederea eliminării obstacolelor de politică comercială și de altă natură care se opun încă dezvoltării schimburilor comerciale mondiale. O expresie a acestei necesități o constituie și actuala rundă de negocieri comerciale multilaterale, deschisă în mod oficial prin conferința ministerială a GATT de la Tokio din septembrie 1973.

Crearea unei noi ordini economice internaționale presupune ca o condiție sine qua non eliminarea din relațiile economice internaționale a restricțiilor artificiale și discriminărilor, care se opun realizării unei diviziuni mondiale a muncii mai raționale și mai juste. După cum se arăta în mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu participanților la Congresul internațional de marketing de la București, „așezarea pe baze noi a relațiilor economice impune înlăturarea restricțiilor și barierelor artificiale care se mai ridică astăzi în calea schimburilor economice și a cooperării dintre state. Viața arată că perpetuarea acestor discriminări nu favorizează situația țărilor sau a grupărilor respective, ci, dimpotrivă, constituie factori de agravare în dezvoltarea economică mondială“ (Scînteia, 26 iunie 1974).

În cazul țărilor care au atins un înalt

Nivelul mediu al taxelor vamale la produsele industriale după "Runda Kennedy"

(în % faţă de valoarea mărfurilor)

Teritoriile vamale	Faţă de totalul importurilor	Faţă de importurile pasibile de taxe
Mondial	5,3	9,6
Piaţa comună (cei şase)	3,9	8,o
S.U.A.	6,1	8,5
Canada	6,4	14,1
Japonia	5,7	1o,7
Anglia	5,5	1o,5
Suedia	4,8	7,7
Dànemarca	4,o	8,6
Norvegia	3,7	1o,6
Finlanda	5,8	1o,7
Elveţia	3,2	3,7
Austria	11,8	16,9

Medii ponderate ale taxelor conforme clauzei naţiunii celei mai favorizate, pe baza importurilor ţărilor respective în anii 1967 sau 1968, iar pentru Canada în anul 197o.

Sursa: Tariff Study, GATT, septembrie 1971

nivel de dezvoltare industrială, experiența arată că eliminarea obstacolelor tarifare și netarifare aplicate în cadrul comerțului lor exterior poate avea loc fără să pericliteze dezvoltarea industriilor respective. După cum se știe, țările membre ale CEE și ale AELS au reușit să suprime complet, în interiorul fiecărei grupări, restricțiile tarifare și netarifare privind produsele industriale fără ca economia lor să fie perturbată. Același proces de dezarmare tarifară și netarifară este în curs de desfășurare în prezent între țările membre ale CEE și țările membre ale AELS, urmînd a se încheia in anul 1977.

Într-o situație diferită se găsesc însă țările în curs de dezvoltare, care sînt obligate să aplice anumite măsuri tarifare și netarifare de protecție pentru a permite crearea și dezvoltarea industriei naționale. O importanță deosebită prezintă asigurarea de condiții cît mai favorabile de acces produselor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate. Sistemele de protecție în vigoare în țările dezvoltate au devenit un obstacol major în calea creșterii într-o măsură mai mare a încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare, în special la produsele agricole din zona temperată, produsele primare transformate și articolele industriale cu un conținut ridicat de manoperă.

În „Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale", adoptat de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., se subliniază că trebuie depuse toate eforturile posibile pentru „a ameliora accesul la piețele țărilor dezvoltate, suprimîndu-se progresiv barierele tarifare și netarifare și practicile comerciale restrictive". Liberalizarea comerțului cu țările în curs de dezvoltare trebuie să se facă pe o bază preferențială și fără reciprocitate. În acest sens, în Programul susmenționat se accentuează faptul că se impune adoptarea de măsuri „pentru a se aplica principiul nereciprocității și al tratamentului preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în negocierile comerciale multilaterale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare și pentru a se căuta să se asigure comerțului internațional al acestora din urmă avantaje regulate și sporite, astfel încît ele să-și poată spori sensibil încasările în devize, să-și diversifice exporturile lor și să-și accelereze ritmul lor de creștere economică".

În condițiile actuale, cînd se înregistrează o mare instabilitate economică și monetară în lumea occidentală și se conturează tot mai mult perspectiva unor grave dificultăți economice, negocierile comerciale multilaterale sînt mai necesare ca oricînd. Aceste negocieri pot constitui unul din mijloacele de natură să contribuie la soluționarea problemelor complexe ale economiei mondiale actuale. Prin reducerea obstacolelor din calea comerțului, prin deschiderea mai largă a piețelor, negocierile din GATT ar stimula dezvoltarea schimburilor comerciale internaționale, ceea ce s-ar repercuta în mod favorabil asupra situației economice mondiale.

În conjunctura economică internațională de astăzi, mai mult ca oricînd, nici o țară nu-și poate soluționa problemele economice cu care este confruntată prin adoptarea de măsuri protecționiste, ci numai printr-o largă cooperare internațională, prin participarea tot mai intensă la schimburile comerciale mondiale. În cazul în care anumite țări ar lua în mod unilateral măsuri restrictive care ar crea dificultăți partenerilor lor comerciali, aceștia din urmă ar putea proceda la fel, ceea ce ar comporta riscul grav al unui război comercial, de pe urma căruia nimeni nu ar avea de cîștigat, ci toți ar avea de pierdut.

Reducerea și eliminarea obstacolelor tarifare

CU TOATE progresele importante realizate în perioada postbelică pe calea reducerii taxelor vamale, rămîn încă multe de făcut în acest domeniu. Mediile privind nivelul taxelor vamale maschează faptul că, chiar și după negocierile tarifare succesive din cadrul GATT, există încă unele taxe vamale ridicate.

În cadrul lucrărilor pregătitoare pentru actualele negocieri comerciale multilaterale, unele țări industrializate (S.U.A., Japonia, Canada etc.) au indicat că ar fi dezirabil și posibil să se fixeze ca obiectiv **eliminarea** progresivă a taxelor vamale la importul de produse industriale în țările dezvoltate. Suprimarea completă a taxelor vamale ar prezenta o serie de avantaje importante, printre care menționăm lichidarea discriminării tarifare rezultate din existența unor grupări economice regionale și dispariția obstacolelor netarifare legate de modul de stabilire a taxelor vamale (determinarea valorii vamale, practica vamală etc.). În schimb acest procedeu ar conduce la desființarea sistemului de preferințe vamale generale, nereciproce și nediscriminatorii, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Alte țări dezvoltate, în special țările membre ale CEE, s-au pronunțat numai pentru **reducerea însemnată** a taxelor vamale, în funcție de nivelul actual al acestora. CEE nu a acceptat fixarea ca obiectiv eliminarea totală a taxelor vamale, întrucît acest lucru ar fi implicat desființarea uniunii vamale, element constitutiv important al Pieței Comune. În final, s-a stabilit ca, în cadrul negocierilor comerciale multilaterale, să se urmărească o reducere substanțială a taxelor vamale, pe baza unor formule cu o aplicabilitate cît mai generală.

Reducerea taxelor vamale, ca urmare a negocierilor comerciale multilaterale, va determina o eroziune a marjelor preferențiale de care beneficiază țările în curs de dezvoltare în virtutea sistemului generalizat de preferințe (SGP). Restrîngerea accesului preferențial la piețele țărilor donatoare de preferințe va depinde de trei factori : gradul de micșorare a marjelor preferențiale, ca efect al reducerilor tarifare ; importanța relativă a produselor afectate în exportul țărilor în curs de dezvoltare ; perioada de timp în cursul căreia se vor efectua reducerile tarifare. În aceste condiții, apare necesar să se întreprindă măsuri corespunzătoare pentru menținerea și îmbunătățirea actualului sistem generalizat de preferințe. Aceste măsuri ar putea include, între altele, următoarele :

a) **mărirea gamei produselor incluse în S.G.P.** (potrivit calculelor secretariatului GATT, în prezent 18% din importurile impozabile ale țărilor donatoare de preferințe din țările în curs de dezvoltare sînt excluse din S.G.P.) ;

b) **extinderea regimului de scutire completă de taxe vamale** în cadrul S.G.P. ;

c) **suprimarea sau reducerea restricțiilor impuse la importurile preferențiale** (conform datelor GATT, importurile beneficiind de scutire de taxe vamale în cadrul S.G.P. se ridică la 2,2 — 2,7 miliarde de dolari, din care numai importuri în valoare de 0,3 miliarde dolari sînt admise fără limitări cantitative — contingente, plafoane etc.) ;

d) **îmbunătățirea regulilor de origină** care sînt, în prezent, prea rigide;

e) **simplificarea formalităților administrative.**

Paralel cu ameliorarea S.G.P., se impune să se acorde țărilor în curs de dezvoltare avantaje compensatorii pentru eroziunea marjelor preferențiale de care beneficiază. În acest sens, în cazul produselor care nu sînt incluse în prezent în S.G.P. și nu sînt susceptibile de a fi incluse în acest sistem, dar prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare, ar trebui să se stabilească reduceri mai importante ale taxelor vamale, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, iar aceste reduceri să se aplice anticipat sau accelerat în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

De asemenea ar trebui să se aplice sau să se extindă tratamentul preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în alte domenii ale colaborării economice internaționale, în special în ce privește transferul de resurse financiare și de tehnologie.

Diminuarea și suprimarea obstacolelor netarifare

PE MĂSURĂ ce conferințele tarifare ale GATT au condus la o diminuare importantă a nivelului taxelor vamale, o altă categorie de măsuri de protecție, și anume obstacolele netarifare, au început să rețină atenția și au căpătat o importanță relativ mai mare decît în trecut. Măsurile netarifare, care îmbracă o multitudine de forme, au fost instituite adeseori pentru a proteja producătorii naționali, dar alteori răspund unor necesități perfect legitime, cum ar fi asigurarea sănătății populației sau a securității publice, constituind însă, în același timp, obstacole în calea comerțului. În cadrul GATT s-au inventariat circa 30 de tipuri de obstacole netarifare, care au fost clasate în cinci mari categorii, și anume :

1. Participarea statului la comerț (subvenții la producție și export, taxe compensatorii aplicate în caz de dumping, practicile urmate în domeniul achizițiilor gu-

vernamentale, practicile restrictive și comerțul de stat în țările cu economie de piață).

2. Formalitățile vamale și administrative la import (taxe anti-dumping, stabilirea valorii în vamă, clasificarea vamală, formalitățile vamale și consulare etc.).

3. Standardele aplicate produselor importate și indigene (reglementări tehnice aplicabile produselor sau prescripții în materie de încercări, edictate pentru motive de salubritate, securitate sau altele ; reguli în materie de ambalaj, etichetaj și marcaj).

4. Limitări specifice ale importurilor și exporturilor (restricții cantitative la import, limitări la exporturi, regimul de licențe etc.).

5. Limitări ale importurilor și exporturilor prin mecanismele de prețuri (depozite prealabile la import, prelevări variabile, ajustări fiscale la frontieră etc.).

Restricțiile cantitative la import (contigentele de import, licențele de import, limitarea „voluntară“ a exporturilor) constituie obstacolul netarifar clasic. Deși mult mai puțin folosite decît acum 20 de ani, apare necesar ca, în cursul actualelor negocieri comerciale multilaterale, țările dezvoltate să se angajeze să elimine restricțiile cantitative la import într-un termen relativ scurt. Restricțiile cantitative la import, care afectează țările în curs de dezvoltare, ar trebui suprimate cu prioritate și pe o bază preferențială. În același timp se impune ca restricțiile cantitative contrare prevederilor GATT — categorie în care se includ și cele cu caracter discriminatoriu — să fie eliminate imediat, fără a face obiectul unor negocieri și fără contrapartidă.

În condițiile penuriei unor produse de bază, înregistrată în ultimul timp, se constată o proliferare a restricțiilor la export. Desigur, nu se poate ști încă dacă această proliferare a restricțiilor la export deschide o nouă etapă în politica comercială internațională sau nu este decît un fenomen temporar. Indiferent ce se va întîmpla în viitor, este posibil să ne reprezentăm acum situații în care restricțiile la export ar putea să devină un factor. Pînă acum eforturile erau îndreptate spre asigurarea unui comerț liber, prin accesul nestingherit la piețele de desfacere. Pentru viitor, este necesar însă de a se acorda atenție și problemei accesului la resursele de aprovizionare. În acest context, la negocierile comerciale multilaterale trebuie găsite soluții corespunzătoare pentru a se asigura accesul liber și fără discriminări al tuturor țărilor la sursele de aprovizionare.

Pentru măsurile netarifare, care au un caracter mai mult calitativ, ar fi indicat să se elaboreze coduri de conduită, destinate să reducă sau să elimine efectul lor restrictiv. Amintim că în cadrul „Rundei Kennedy“ s-a convenit asupra unui cod de acest tip, menit să împiedice folosirea abuzivă a măsurilor antidumping. Proiectele unor coduri de conduită recent elaborate privesc determinarea valorii în vamă, regimul de licențe, standardele și reglementările tehnice. Alte proiecte de coduri se află în studiu.

Actuala rundă de negocieri comerciale multilaterale trebuie să reprezinte o ofensivă energică împotriva tuturor măsurilor netarifare, care frînează dezvoltarea comerțului mondial.

Protecționismul agricol

TAXELE VAMALE și alte obstacole netarifare afectează atît produsele agricole, cît și cele industriale. Totuși comerțul cu produse agricole ridică un număr de probleme specifice. Aproape în toate țările dezvoltate se aplică politici în vederea susținerii agriculturii, a reducerii decalajului considerabil care există între venitul mediu al agricultorilor și cel al altor categorii sociale. Aceste practici se explică prin particularitățile producției agricole — incertitudinile create de factorii climatici în ce privește nivelul producției, dimensiunile restrînse ale majorității exploatărilor agricole, dificultatea de a schimba culturile în cazul fluctuațiilor bruște ale prețurilor etc.

Protecționismul agricol și-a găsit expresia în măsurile pentru încurajarea producției proprii prin susținerea prețurilor interne, precum și în politicile de stimulare a exportului și limitare a importului. În situația în care măsurile de protejare a agriculturii creează probleme pentru alte țări, aceste măsuri trebuie desigur să formeze obiectul negocierilor internaționale pentru găsirea de soluții care să corespundă intereselor tuturor țărilor.

Negocierile purtate în trecut la GATT au avut în general ca obiectiv esențial reducerea sau suprimarea taxelor vamale. Această operație era foarte utilă pentru comerțul cu produse industriale, unde taxele vamale constituie un obstacol major, dar nu aveau aceeași semnificație pentru comerțul cu produse agricole, unde taxele vamale nu sînt decît unul dintre mijloacele de intervenție, printre multe altele care frînează schimburile internaționale (restricțiile cantitative, prelevările variabile, subvențiile etc.). În aceste condiții, liberalizarea comerțului cu produse agricole a rămas cu mult în urma celei privind produsele industriale.

Ultimele două decenii au fost marcate prin manifestarea puternică a protecționismului agricol, prin existența unei probleme a excedentelor de produse agricole, prin războaiele de prețuri și prin creșterea costului politicilor de susținere a agriculturii. Recent a intervenit o penurie la o serie de produse agricole de importanță majoră și creșterea spectaculoasă a prețurilor acestor produse. De aceea, în cadrul negocierilor comerciale multilaterale actuale se cer abordate atît problemele ofertei excedentare, cît și cele ale penuriei.

În domeniul negocierilor pentru liberalizarea comerțului cu produse agricole pot fi folosite separat sau combinat mai multe metode : negocierea reducerii sau eliminării obstacolelor specifice (restricții cantitative, prelevări variabile, taxe vamale, reglementări sanitare și administrative, diferite forme de ajutor la export etc.) ; negocierea de acorduri internaționale privind anumite produse ; stabilirea unui ansamblu de reguli sau coduri în diferite domenii (politicile de export, reglementările sanitare etc.). Se impune a se acționa cu fermitate pentru a se obține în cadrul negocierilor comerciale internaționale rezultate comparabile în domeniile agricol și industrial.

O atenție deosebită o va solicita găsirea de soluții eficiente pentru favorizarea comerțului țărilor în curs de dezvoltare. În „Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale“ se subliniază necesitatea de a se depune toate eforturile posibile „pentru promovarea exporturilor de produse alimentare ale țărilor în curs de dezvoltare prin aranjamente juste și echitabile, în special prin eliminarea progresivă a măsurilor de protecție și a altor măsuri de concurență neloială“.

În acest context este important de remarcat faptul că actuala conjunctură internațională a produselor agricole favorizează realizarea de progrese importante pe calea liberalizării comerțului mondial cu asemenea produse, în interesul tuturor țărilor și în special al țărilor în curs de dezvoltare.

România promovează activ liberalizarea comerțului internațional

DEȘI au fost sensibil reduse în ultimii ani, obstacolele tarifare și netarifare din comerțul internațional exercită un efect limitativ asupra creșterii și diversificării exporturilor românești. Importul unor țări occidentale din România, ca de altfel și din alte țări socialiste, este supus încă la restricții cantitative discriminatorii, care afectează în prezent circa 19% din exporturile noastre în țările capitaliste dezvoltate unde sînt menținute încă astfel de restricții. Măsurile restrictive ale unor grupări economice închise afectează de asemenea interesele comerciale ale țării noastre, ca și ale celorlalte țări terțe.

România, care acordă o deosebită atenție dezvoltării schimburilor comerciale economice cu toate țările, fructificării avantajelor participării active la diviziunea internațională a muncii, se pronunță în mod constant pentru eliminarea barierelor artificiale și a discriminărilor din comerțul mondial, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale bazate pe principii de egalitate și echitate.

La reuniunea ministerială GATT de la Tokio din septembrie 1973, delegația română a relevat necesitatea ca negocierile comerciale multilaterale să conducă la reducerea și suprimarea restricțiilor din comerțul internațional, să contribuie la atingerea obiectivelor Strategiei internaționale a dezvoltării. Ea a subliniat că toate țările în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul lor social-economic sau de zona geografică în care sînt situate, trebuie să beneficieze, în cadrul acestor negocieri, de un tratament preferențial, pe bază de nereciprocitate, în vederea facilitării eforturilor lor pentru diminuarea și eliminarea decalajului care le separă de țările dezvoltate. România a făcut cunoscut că, în calitatea sa de țară socialistă în curs de dezvoltare, înțelege să beneficieze în cadrul actualei runde de negocieri, de aceleași avantaje ca și celelalte țări în curs de dezvoltare avînd un nivel similar de dezvoltare economică. Pînă în prezent, România a obținut preferințe vamale la importul în 15 țări dezvoltate.

Țara noastră va continua în mod consecvent eforturile sale pentru eliminarea obstacolelor artificiale și a discriminărilor din calea relațiilor economice internaționale. După cum se arată în proiectul Programului P.C.R., „România va milita pentru dezvoltarea neîngrădită a colaborării și cooperării internaționale, pentru schimbul liber și echitabil de valori care să nu ducă sub nici o formă la subordonarea economiei unui stat de către altul, la crearea de grupări închise, la ridicarea de bariere artificiale în calea comerțului și cooperării“ *.

Victor ALDEA

---

* Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism. Proiect. Editura Politică. 1974, pag. 148.

TENDINTE — CONJUNCTURI

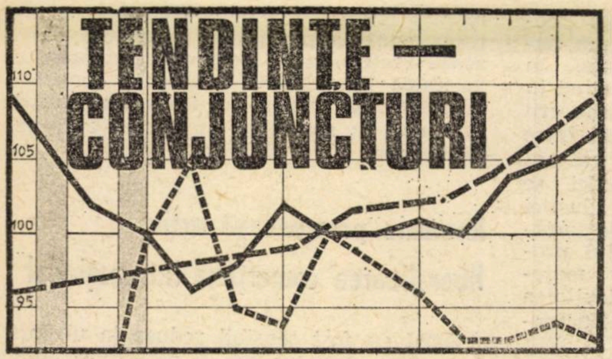

Scăderea stocurilor mondiale de cereale

DUPĂ o serie de fluctuații, în ultimii trei ani stocurile de cereale ale principalilor exportatori au scăzut continuu, atingînd în 1974 cel mai scăzut nivel din ultimii 25 de ani (vezi graficul). Acesta este și motivul pentru care Conferința mondială a alimentației care a început marți la Roma are pe agenda sa și propunerea constituirii unor stocuri la nivel mondial, pentru a fi utilizate în caz de urgență.

STOCURILE PRINCIPALELOR ȚĂRI EXPORTATOARE

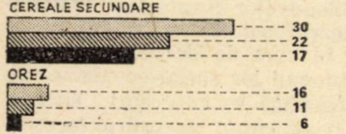

Consumul mondial în zile asigurat de stocurile de la sfîrșitul anului

Măsuri vizînd stabilitatea economiei iugoslave

REFERINDU-SE la devalorizarea de facto a dinarului față de unele valute convertibile, în medie cu 7%, efectuată la 29 octombrie a.c., Branko Ciolanovici, guvernatorul Băncii Naționale a Iugoslaviei, a explicat în cadrul unei conferințe de presă că ea urmărește să asigure stabilitatea economiei iugoslave. El a arătat că deteriorarea situației balanței de plăți a Iugoslaviei, după ce în ultimii doi ani aceasta înregistrase un excedent, a fost influențată printre altele de evoluția prețurilor la import, care în primele nouă luni ale anului curent au crescut cu 51% față de aceeași perioadă a anului trecut, astfel încît exportul iugoslav acoperă acum numai 50% din importuri. Presa iugoslavă relevă că o primă „adaptare“ de acest fel — de 5% fusese efectuată în luna iulie a.c., iar cu un an în urmă Iugoslavia decisese instituirea unui curs fluctuant pentru dinar.

Reducerea importurilor de petrol ale țărilor Pieței Comune

DATORITĂ prețului mai ridicat și măsurilor de raționalizare a consumului, importurile de petrol pe ansamblul țărilor membre ale C.E.E. s-au redus sensibil în cursul primului semestru al anului 1974, în raport cu semestrul I 1973. Reducerile au reprezentat 12,5% în cazul Olandei, 8,9% în R.F.G., 8,4% în Danemarca. În schimb importurile de petrol ale Angliei au crescut în aceeași perioadă cu 6,4%. Consumul de produse petroliere a scăzut în această perioadă cu 26,1% în Danemarca, cu 14,3% în R.F.G., cu 14,2% în Olanda.

Dezvoltarea cooperării U. R. S. S. — R. F. G.

SE AȘTEAPTĂ ca în anul 1974 volumul schimburilor de mărfuri dintre U.R.S.S. și R.F.G. să crească cu circa 50% apropiindu-se de 2 miliarde de ruble, relevă Comunicatul comun sovieto-vest-german dat publicității la încheierea vizitei la Moscova a cancelarului Helmut Schmidt. Acordul realizat cu acest prilej prevede dezvoltarea cooperării industriale, inclusiv a coproducției, și extinderea colaborării în producția de materii prime și energie. În cursul vizitei cancelarului federal în U.R.S.S. a fost semnat cel de al treilea acord cu privire la livrarea în R.F.G., în perioada 1978—2000 a circa 60 miliarde mc de gaze naturale sovietice și achiziționarea din R.F.G. de țevi cu diametru mare și de echipament pentru industria gazelor. Acordul prevede și posibilitatea creării de societăți mixte cu participarea organizațiilor sovietice de comerț exterior în R.F.G.

Totodată, după cum relevă agenția TASS, la 28 octombrie a fost semnat la Moscova un acord prin care un consorțiu al băncilor vest-germane acordă Băncii de comerț exterior a U.R.S.S. un credit de circa 800 milioane de mărci pentru a achiziționa din R.F.G. 10 000 autocamioane speciale marca „Magirus“.

Interdicție la importul de carne în C. E. E.

COMISIA Pieței comune a prelungit pe o perioadă nedefinită interdicția privind importurile de carne de vită, care urma să expire la 1 noiembrie a.c. În același timp, Comisia a început negocieri cu principalele țări exportatoare de carne de vită, care și-au exprimat nemulțumirea față de instituirea acestei interdicții. Scopul negocierilor este de a încerca să înlocuiască actuala interdicție printr-un acord de limitare voluntară a exporturilor lor în cele nouă țări membre ale C.E.E. Piața comună are în continuare un surplus de carne de vită de 240 000 t în depozite frigorifice.

Încetinire în comerțul internațional

EXPERȚII ai Institutului HWWA din Hamburg estimează că volumul comerțului mondial va înregistra în 1974 o sporire reală de numai 6 la sută, reflectînd creșterea economică încetinită din țările capitaliste dezvoltate, care efectuează mai mult de jumătate din volumul schimburilor. Pentru 1975, experții citați așteaptă o creștere reală a comerțului mondial de numai 5 la sută, dată fiind și reducerea capacităților de import ale țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol ca urmare a înrăutățirii situației balanței lor de plăți.

Acțiuni ale țărilor exportatoare de cupru

POTRIVIT relatărilor agențiilor internaționale de presă, la ședința Consiliului internațional al țărilor exportatoare de cupru, care a avut loc la Lima, cele mai mari patru țări producătoare de cupru — Chile, Peru, Zambia și Zair — au căzut de acord să întreprindă acțiuni comune pentru a menține nivelul prețurilor acestui metal, care de la începutul anului a scăzut cu 50%.

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Semne de declin pe piața laminatelor de oțel?

DUPĂ perioada destul de lungă de fermitate, piața capitalistă a laminatelor din oțel pare să indice, începînd cu luna octombrie, unele semne de slăbire. Pe piața vest-europeană fenomenul este ilustrat de faptul că producătorii de oțel manifestă tot mai mult tendința de a-și reduce prețurile de export. Astfel, la bursa laminatelor din oțel din Bruxelles se înregistrează scăderi ale cotațiilor pentru întreaga gamă de produse exportate, mai substanțial la oțelul beton, sîrma laminată și tablele din oțel (vezi tabelul).

În Japonia se semnalează o creștere însemnată a stocurilor pentru unele produse din oțel. Chiar și în S.U.A., unde în ultimele luni piața a fost foarte susținută, se observă o oarecare diminuare a importurilor la unele produse din oțel.

Se apreciază că actuala slăbire a tensiunii de pe piața laminatelor nu va fi de lungă durată, datorită acțiunii următorilor factori: o lipsă de oțel pe piața S.U.A. mai ales către finele anului curent în eventualitatea declanșării conflictelor de muncă din industria carbonieferă; măsurile de aprovizionare a consumatorilor pentru perioada de început a anului viitor; creșterea inevitabilă a prețurilor minereului de fier și ale altor materii prime; accentuarea fenomenului inflaționist în țările capitaliste.

- dolari/tonă -

	Medii lunare		Medii săptămînale	
	iulie	oct.	1-5 oct.	21-26 oct.
Oțel beton	325	280	310	268
Oțel comercial	343	320	332	312
Sîrmă laminată	422	388	422	372
Tablă groasă	432	398	409	384

Sursa: Evidențe de prețuri INSCIN

Virgil BLĂNIȚĂ
INSCIN

Hoechst ajută la îmbunătățirea recoltelor

Agricultura este una dintre cele mai importante ramuri ale economiei. Ea asigură hrana și procură locuri de muncă. Cu cît recoltele sînt mai bune, cu atît mai mult se poate obține din desfacere și export. Hoechst are produsele și mijloacele indicate pentru a îmbunătăți recolta dumneavoastră: protejare eficace a plantelor, îngrășăminte bune, protejare sigură împotriva eroziunii și instalații de irigare rentabile. Dar nu numai aceasta.

Experții Hoechst-ului posedă tehnologii în toată lumea.

Pe lîngă produse eficace în scopul creșterii producției, Hoechst oferă sprijinul prin experți cu înaltă calificare. Experți care vorbesc limba dv. și a căror meserie constă în rezolvarea unor probleme dificile.
Vreți să raționalizați procese de lucru, să măriți producția, să găsiți noi domenii de aplicare sau să deschideți noi piețe? Specialiști experimentați vă stau în orice moment la dispoziție. Iar tehnologia – metoda de lucru – aparține uneia dintre cele mai renumite întreprinderi chimice.

Cercetarea Hoechst – Investiții în viitor.

Cu 10 300 de lucrători în laboratoare și în locurile de experimentare și cu cheltuieli pentru cercetare de peste 450 milioane DM anual, Hoechst ajută la rezolvarea problemelor de azi și de mîine.

Hoechst vă informează.

Trimiteți-ne acest cupon, dacă sînteți interesați de munca noastră. Însemnați temele ce vi se par interesante.

- ○ Produse de protejare a plantelor
- ○ Îngrășăminte
- ○ Mijloace pentru controlul de eroziune
- ○ Sisteme de irigare
- ○ Recipiente pentru depozitarea recoltelor.

Nume ____________________

____

Instituția/Firma ____________________

____

Localitatea ____________________

____

Strada ____________________

C 7404 R

Biroul Tehnic de
Consultare București al firmei
Hoechst Aktiengesellschaft
Str. General Coandă nr. 7
București
Telefon 12 37 89, 12 45 63

Hoechst

Hoechst privește în viitor

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

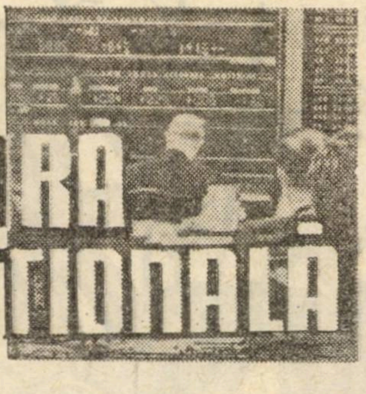

Cursuri

	Curs paritar (central)	28.XII 1973	28.X. 1974	1.XI. 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 28.X.1974 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII 1973-1.XI. 1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5760	2,5800	+ 3,45	+ 4,61	- 4,41
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,8500	2,8695	+17,98	+13,26	-11,70
Francul francez	4,60414	4,7025	4,7000	4,7025	- 2,09	0	0
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3327	2,3338	-19,39	+ 0,38	- 0,37
Lira italiană	523,50	607,0	667,20	667,75	-21,60	- 9,09	+10,0
Yenul japonez	308,0	280,2	299,95	299,95	+ 2,68	- 6,59	+ 7,05
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	103,87	164,0	167,75	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

ATMOSFERA DE TENSIUNE și instabilitate existentă pe piețele valutare internaționale în ultimul timp s-a menținut și chiar s-a accentuat mai ales în prima jumătate a săptămînii 28 octombrie — 1 noiembrie a.c. Cursurile principalelor valute occidentale au înregistrat în continuare oscilații importante, tendința fiind totuși de scădere a cursului unor valute cum ar fi lira italiană, lira sterlină și dolarul S.U.A.

Menținerea atmosferei de instabilitate pe piețele valutare este consecința persistenței dificultăților economice și financiare deosebite cu care sînt confruntate economiile principalelor țări capitaliste, a lipsei oricărei perspective pe linia restabilirii echilibrului economic în viitorul apropiat (vezi „Revista economică“ nr. 18, 19 și 20/1974).

Reducerea încrederii în valutele occidentale în condițiile în care acestea înregistrează oscilații importante ale cursului lor la intervale scurte de timp, fapt ce sporește în mod simțitor riscul unor pierderi substanțiale, precum și scăderea puterii de cumpărare a acestor valute, consecință a accentuării procesului inflaționist, au determinat o creștere deosebită a prețului aurului pe piața liberă. Pe parcursul a numai citeva zile (24—29 octombrie a.c.) prețul aurului a crescut cu circa 13 dolari/uncie, ceea ce nu face decît să sporească și mai mult neîncrederea în valute. Perspectivele sporirii cererii de aur ca urmare în principal a liberalizării cumpărării și deținerii de aur de către cetățenii americani (măsură ce va intra în vigoare la 1 ianuarie 1975) ar putea determina noi creșteri ale prețului metalului galben, cu influențe negative asupra situației pe piețele valutare internaționale.

În perioada analizată, situația pe piețele valutare internaționale a fost influențată într-o anumită măsură de măsurile de ordin monetar luate de către unele țări occidentale. Astfel, autoritățile monetare din R.F.G., paralel cu reducerea taxei oficiale a scontului (la 6,5% de la 7%) și a dobînzii la lombard (la 8,50% de la 9%) au procedat la mărirea contingentelor de reescont ale băncilor la Banca Federală, ceea ce va duce la sporirea fondurilor lichide la dispoziția economiei cu circa 2,5 miliarde mărci. Avînd în vedere măsurile pe linia reducerii rezervelor minime obligatorii ale băncilor vest-germane la Banca Federală, luate în prima jumătate a lunii octombrie a.c., disponibilitățile pieței monetare din R.F.G. vor spori cu circa 6,6 miliarde mărci.

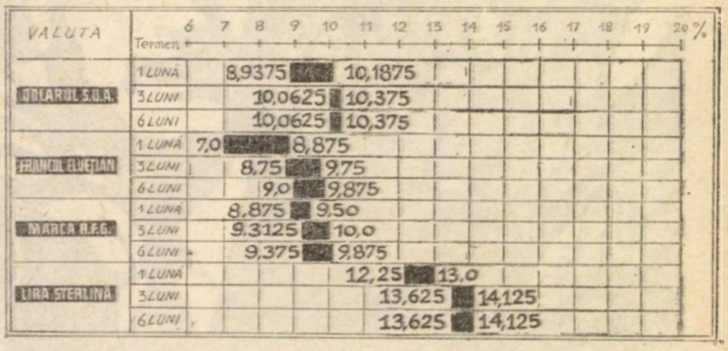

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 28 octombrie — 1 noiembrie 1974 (niveluri minime și maxime)

În aceste condiții, atît pe piața monetară vest-germană, cît și la euromarcă s-a înregistrat o scădere a dobînzilor, fapt ce a contribuit într-o anumită măsură la întărirea cursului dolarului față de marcă spre finele perioadei analizate. Întrucît măsurile luate de autoritățile vest-germane vor influența în continuare evoluția dobînzilor pe piața monetară vest-germană în sensul scăderii lor, acest fapt ar putea determina o redresare pe parcurs a poziției dolarului, relația de curs dolar/marcă tinzînd din nou a se situa în jurul a 2,60—2,65 mărci = 1 dolar.

Unele măsuri similare au fost luate și în Elveția și ele vor avea ca efect sporirea fondurilor pe piața monetară din această țară cu circa 500 milioane franci elvețieni, fapt ce a determinat de altfel scăderea dobînzilor în ultimul timp la eurofranc. Acțiunea în timp a măsurilor respective ar putea determina la rîndul său o întărire a cursului dolarului față de franc, relația de curs dintre cele două valute putîndu-se situa din nou în jurul a 3,0—3,10 franci = 1 dolar.

Poziția dolarului pe piețele valutare a fost influențată favorabil în perioada analizată și de anunțarea unei reduceri substanțiale a deficitului balanței comerciale a S.U.A. în luna septembrie a.c. comparativ cu luna august a.c., respectiv la 233,3 milioane dolari de la 1 131,8 milioane dolari.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de I.X.1974 rămîne cea prezentată în „Revista economică“ nr. 20.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Anglia : Evoluția necesarului energetic

LUÎND în considerare utilizarea mai rațională în viitor a resurselor energetice, specialiștii în materie din Anglia apreciază că ritmul de creștere a consumului acestora în țară se va încetini (la 0,9—1,2% pe an). Totodată, realizarea programului de construire a centralelor atomice și exploatarea mai intensă a zăcămintelor de gaze naturale vor asigura mărirea ponderii acestor purtători de energie în balanța energetică a Angliei. Ca urmare, se consideră că nu sînt de așteptat modificări substanțiale în consumul de cărbune pînă în 1980 ; pe de altă parte, sporirea scontată a extracției petrolului din Marea Nordului (de la 7 mil. tone în 1975 la circa 100 mil. tone în 1980) va permite acoperirea în cea mai mare parte a necesarului de consum al Angliei și reducerea importurilor de produse petroliere.

● Orizontul acvaculturii

O PRODUCȚIE mondială de 100 milioane tone de pește și crustacee — acesta ar putea fi, la sfîrșitul secolului, bilanțul dezvoltării acvaculturii, după opinia experților F.A.O. în căutare de soluții pentru combaterea penuriei de proteine pe plan mondial. O necesitate cu atît mai stringentă, cu cît volumul pescuitului oceanic se va apropia, într-un viitor nu prea îndepărtat, de limita considerată admisibilă (100—120 mil. tone) pentru a nu se compromite reproducerea normală a speciilor marine.

Organizarea științifică a acvaculturii, activitate mai dezvoltată — în lumea nesocialistă — în Japonia, S.U.A., Norvegia, Franța etc., se află încă în stadiul experimentării. Ceea ce nu împiedică pe creatorii fermelor piscicole să privească cu încredere perspectivele activității lor.

Inovațiile dau avantaje înzecite

ANUL trecut în industria polonă s-au aplicat 157 100 de invenții și inovații, din care 41 200 se refereau la securitatea și igiena muncii. Cheltuielile pentru cercetarea legată de aceste invenții și inovații, precum și pentru punerea lor în aplicare s-au ridicat la 1 776 800 de zloți, iar avantajele obținute de economia națională sînt evaluate la 11 977 700 de zloți. Economiile de materii prime, materiale și forță de muncă reprezintă două treimi din această ultimă sumă, restul provenind din creșterea volumului producției și îmbunătățirea calității acesteia, din lansarea unor noi produse ș.a.

O posibilă reacție în lanț

EXCEDENTUL de export al Republicii Federale Germania depășește cu mult rezultatele economice obținute de celelalte opt țări membre ale C.E.E. Numai Belgia și Luxemburg au realizat în 1973 un spor neînsemnat. Toate celelalte țări au înregistrat un deficit în balanța lor comercială, deficit destul de îngrijorător în cazul Marii Britanii, Italiei și Danemarcei. Decalajul s-a accentuat în primele luni ale anului 1974. După cum se apreciază în presa din R.F.G., faptul nu constituie un motiv de autosatisfacție pentru R.F.G. Dacă alte țări vor urma exemplul Italiei și Danemarcei introducînd măsuri de frînare a importului, efectul se va repercuta și asupra exportului vest-german.

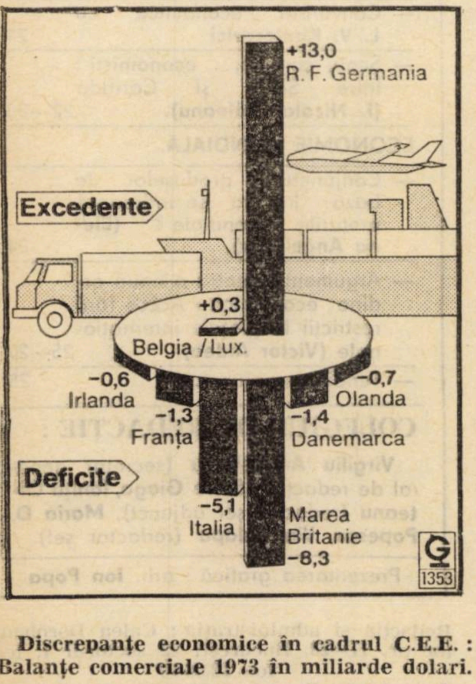

Discrepanțe economice în cadrul C.E.E. : Balanțe comerciale 1973 în miliarde dolari.

Diversificarea serviciilor turistice

ÎN cinci mari centre urbane din Republica Federală Germania și-au făcut apariția, în toiul sezonului turistic, grupuri de tinere fete în uniforme albastre, care vin în ajutorul turiștilor oferindu-le în mod gratuit informații și servindu-le la nevoie și de piloți pe străzile din Frankfurt, Hamburg, Kiel, Köln (ilustrație) și München pe care le parcurg pe scutere. Majoritatea lor sînt studente nevoite să cîștige pentru a-și continua studiile. De pregătirea lor se ocupă organizațiile de turism (ale căror angajate sînt), poliția și un club de automobilism căruia îi aparțin și scuterele.

TEXACO
TEXACO
TEXACO
TEXACO

Financiarul războinic

UN vas de mare viteză prevăzut cu rachete de luptă și alte arme de război colindă oceanele, gata oricînd să deschidă focul și să distrugă orice navă care l-ar urmări. Un echipaj înarmat pînă în dinți este hotărît să facă uz de arme împotriva oricăror autorități „pămîntene", la primul semnal dat de „șef". Cine este acest ciudat războinic ? După cum relatează presa americană este vorba de financiarul Robert Vesco, urmărit pentru învinuirea de a fi furat capitalul firmei „Investors Overseas Services", controlată de el, după cît se pare în strînsă legătură cu demni reprezentanți ai lumii „crimei organizate". De unde rezultă că realitatea poate depăși uneori filmele de ficțiune cele mai hazardate...

Protecția naturii – sarcină de plan

ÎNCEPÎND de anul acesta, apărarea mediului ambiant este în Bulgaria o sarcină de plan — parte integrantă a planurilor tuturor uniunilor economice, întreprinderilor de stat și complexelor agro-industriale. S-au luat măsuri importante pentru amenajarea de instalații de epurare, pentru lupta contra eroziunii, reîmpăduriri, conservarea frumuseților și curiozităților naturale, monumentelor artistice, speciilor rare de animale și vegetale, alocîndu-se în acest scop 14—15% din totalul cheltuielilor bugetare.

Este în curs de elaborare un program unic de stat pentru punerea în valoare a resurselor hidraulice ale Bulgariei, pe baza unui sistem centralizat de gestiune și utilizare optimă.

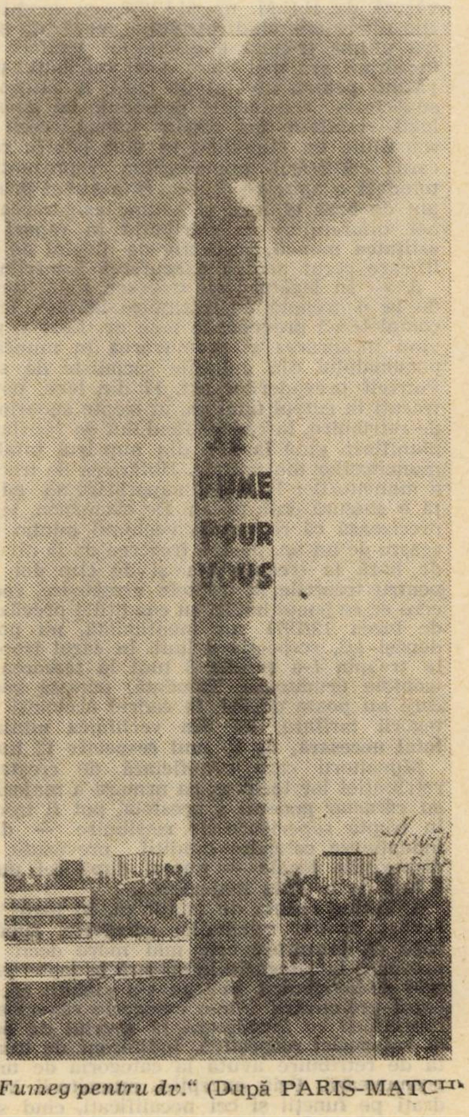

„Fumeg pentru dv." (După PARIS-MATC

curier..... curier..... curier.....curier...

Precizări privind aplicarea Legii retribuirii muncii

CONSIDERÎND că aprofundată cunoaștere a prevederilor Legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii constituie o condiție esențială pentru corecta ei aplicare, în cele ce urmează sînt prezentate principalele *prevederi privind retribuirea muncitorilor care completează sau modifică reglementările existente. Incepînd cu acest număr al revistei, vor fi publicate consultații și răspunsuri la întrebările ce ne vor fi adresate cu privire la retribuirea muncii pentru toate categoriile de personal, din toate ramurile și sectoarele de activitate ale economiei. Începem publicarea consultațiilor cu precizarea principalelor reglementări privind retribuirea muncitorilor.*

1. — Legea definește retribuția tarifară de încadrare ca fiind aceea stabilită pe baza rețelelor tarifare sau a listelor de funcții, la care se adaugă majorările, îndemnizațiile și sporurile care, potrivit dispozițiilor exprese ale legii, au acest caracter. Astfel, retribuția tarifară de încadrare a muncitorului dintr-o uzină constructoare de mașini din categoria 6-a de încadrare, — treapta a III-a de retribuire — care conduce o formație de lucru, pentru care primește o indemnizație de 10% din retribuția tarifară, este de 2.658 lei lunar, deoarece la retribuția sa tarifară, prevăzută pentru muncitorul încadrat în categoria a VI-a, de 2.417 lei lunar, se adaugă suma primită drept indemnizație, respectiv 241 lei.

De asemenea, majorarea cu 10% a retribuției tarifare prevăzută pentru operatorii lianți — cuptorari și morari din unitățile mari producătoare de ciment, se include — ca și celelalte majorări prevăzute de lege pentru alte categorii de personal — în retribuția tarifară **de încadrare** a operatorilor respectivi.

Trebuie precizat faptul că această retribuție corespunde nu numai categoriei tarifare de încadrare, ci și treptei de retribuire stabilită pentru fiecare muncitor (nivel de bază sau una din cele trei trepte de retribuire).

2. — Spre deosebire de reglementarea prevăzută de H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, cînd retribuția prevăzută pentru ultima treaptă a categoriei tarifare de încadrare era mai mare decît retribuția prevăzută pentru nivelul de bază, a categoriei superioare, retribuțiile prevăzute în anexele legii stabilesc un raport invers, ceea ce constituie un stimulent în plus pentru ridicarea calificării muncitorilor, reprezentînd, totodată o aplicare consecventă a unui principiu de bază al legii și anume asigurarea unei diferențieri în retribuție în raport de **calitatea muncii,** respectiv de nivelul de calificare cerut pentru executarea lucrărilor.

3. — În legătură cu trecerea muncitorilor de la o treaptă de retribuire la alta, legea completează prevederile legii nr. 12/1971, privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat. Potrivit prevederilor art. 17 din lege, pot fi trecuți în cursul unui an, în trepte superioare de retribuire, în cadrul fondului de retribuire planificat, pînă la 40% din numărul total al muncitorilor din unitate. Hotărîrea de trecere a muncitorilor la trepte superioare se adoptă o singură dată pe an. De asemenea, legea precizează că reducerea vechimii minim necesare de un an, pentru trecerea de la nivelul de bază la treapta I-a și de cîte doi ani pentru trecerile la treptele următoare, reducere ce se poate hotărî cu condițiile prevăzute de legea 12/1971 sus mentionată, nu poate depăşi 1/3, respectiv 4 luni. în cazul trecerii la treapta I-a şi cîte 8 luni la trecerea la treptele următoare. Totodată, această reducere nu poate depăşi, în cadrul aceleiași categorii tarifare, **1/5 din vechimea minimă, total necesară, de 60 luni respectiv 12 luni.**

Muncitorii care beneficiază de creșterea retribuției lor tarifare, ca urmare a majorării cu caracter general a acesteia, pot fi trecuți în trepte superioare de retribuire — dacă îndeplinesc celelalte condiții prevăzute de dispozițiile legale — numai după cel puțin 6 luni de la data majorării.

4. Ținînd seama de faptul că, în toate cazurile, nivelul retribuției categoriei superioare de încadrare este mai mare decît cel prevăzut la categoria inferioară la toate treptele de retribuire, în lege s-a stabilit că, în cazul promovării într-o categorie superioară, muncitorii se încadrează la nivelul de bază al categoriei respective, indiferent de treapta de retribuire avută la categoria de unde promovează. Prin excepție, muncitorii încadrați pe funcții și cei necalificați, cînd sînt trecuți la o funcție sau categorie superioară, pot fi astfel încadrați încît să beneficieze de o creștere a retribuției, corespunzătoare unei trepte.

5. Pentru a permite diferențierea retribuției tarifare în cazul absolvenților școlilor profesionale care au obținut rezultate foarte bune la învățătură şi la practică, prin derogare de la prevederile legii nr. 12/1971, legea prevede competența organului colectiv de conducere a unității să hotărască, ținînd seama de rezultatele obținute în producție — trecerea acestor absolvenți, după trei luni de la încadrarea lor ca muncitori, în una din treptele categoriei I-a, în loc de 60 luni, vechimea minim necesară pentru trecerea, treptată, de la nivelul de bază la treapta III-a de retribuire.

6. În lege muncitorul specialist este definit, ca fiind muncitorul din ultima categorie de calificare prevăzută în indicatorul tarifar pentru meseria ce exercită, care execută, la un înalt nivel calitativ, o gamă largă de lucrări, deosebit de complexe. Spre deosebire de actuala reglementare, retribuția prevăzută pentru muncitorul specialist se ia în considerare și la calcularea drepturilor de retribuție pentru munca în acord, această reglementare înlăturînd astfel situația de inechitate existentă în prezent cînd, la stabilirea acestor drepturi, se ia în considerare o retribuție mai mică şi anume retribuția stabilită pentru ultima categorie de încadrare prevăzute de indicatorul tarifar de calificare pentru meseria respectivă.

Numărul muncitorilor specialişti poate fi stabilit de ministere, celelalte organe centrale şi de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, în limita a 1% din numărul muncitorilor calificați din unitățile subordonate. În cadrul numărului aprobat de organul ierarhic superior, centralele stabilesc numărul muncitorilor specialiști pentru unitățile subordonate și unitățile componente. În același timp s-a prevăzut posibilitatea ca, în cazuri deosebite, pentru lucrări de mare tehnicitate şi complexitate, Consiliul de Miniştri să poată aproba, pentru unele subramuri și activități, încadrarea ca muncitori specialiști, a pînă la 2% din numărul muncitorilor calificați.

7. În lege s-a prevăzut ridicarea în ierarhia retribuirii pe ramuri a muncitorilor din industria textilă. poligrafică, din zootehnie şi mecanizarea agriculturii, a unei părți din muncitorii calificați din industriile constructoare de maşini (nivelul Ao), chimică (nivelul Ao), construcții-montaj (nivelul A), industria cimentului (operatorii-lianți și morarii) care lucrează în unitățile de vîrf, cu o tehnicitate și complexitate deosebită sau în meserii unde se resimte o acută nevoie de forță de muncă. Mecanicii agricoli au fost încadrați pentru munca în atelier — la nivelul A regie construcții de mașini, în loc de nivelul B, iar pentru perioada de lucru în cîmp li s-au stabilit retribuții zilnice majorate Pentru muncitorii din sectoarele vegetal şi zootehnic s-au prevăzut, în loc de șapte categorii de calificare, o retribuție pe 5 grupe de lucrări, în care vor fi încadrate toate lucrările, în funcție de complexitatea, de calificarea cerută și de greutatea executării lor.

Anexele la lege cuprind retribuții pentru personalul de toate categoriile, din toate ramurile, subramurile și activitățile din economie. Această retribuție se va aplica eșalonat pe anii 1974—1975, conform decretelor emise de Consiliul de Stat.

Ion STOIAN

În numărul următor, în continuarea precizărilor privind aplicarea Legii retribuirii vom prezenta *Formele de măsurare și de retribuire a muncii.*

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 21 – vineri 8 noiembrie 1974

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **În întîmpinarea Congresului al XI-lea al P.C.R.** În toate întreprinderile – se intensifică eforturile pentru îndeplinirea planului la toți indicatorii **(Stere Gioga, Ludovic Țintea, Bogdan Pădure).** 1—3
— Promovarea amplă a activității de creație științifică și tehnică **(Octavian Groza)** 4—6
— Turismul, o industrie în plină expansiune **(Antonie I. Mihăileanu).** 7—9
CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
— Compartimentele de organizare **(Ovidiu Nicolescu).**
— Cum conducem : Reguli de gîndire și acțiune pentru conducătorul inovator **(Constantin Cojocaru).** 10—12
— Marketing : Cine sînt și ce doresc clienții magazinelor de prezentare ? (dr. **D. Patriche, Gh. Dumitru).** 13—14
TEORII — IDEI
— Documentar economic. În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic, economic și la programele de reciclare. Problemele fundamentale ale politicii economice a P.C.R. (prof. dr. **Constantin Enache).** 15—17
— Noțiuni și categorii economice : Produsul social **(Dan Grindea).** 18
— Omul, tehnica, mediul (semnează : **Radu Negru, Mario Duma)** 19—20
— Convorbiri economice cu **L. V. Kantorovici** 21
— Școli, curente, economiști : Între Scilla și Caribda **(I. Nicolae-Văleanu).** 22--23
ECONOMIE MONDIALĂ.
— Conjunctura produselor de bază: Încotro se îndreaptă prețurile mondiale ? **(Elena Angelescu).** 24
— Argumente pentru o nouă ordine economică : Acces fără restricții la piețele internaționale **(Victor Aldea).** 25—27
— Tendințe-conjuncturi 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

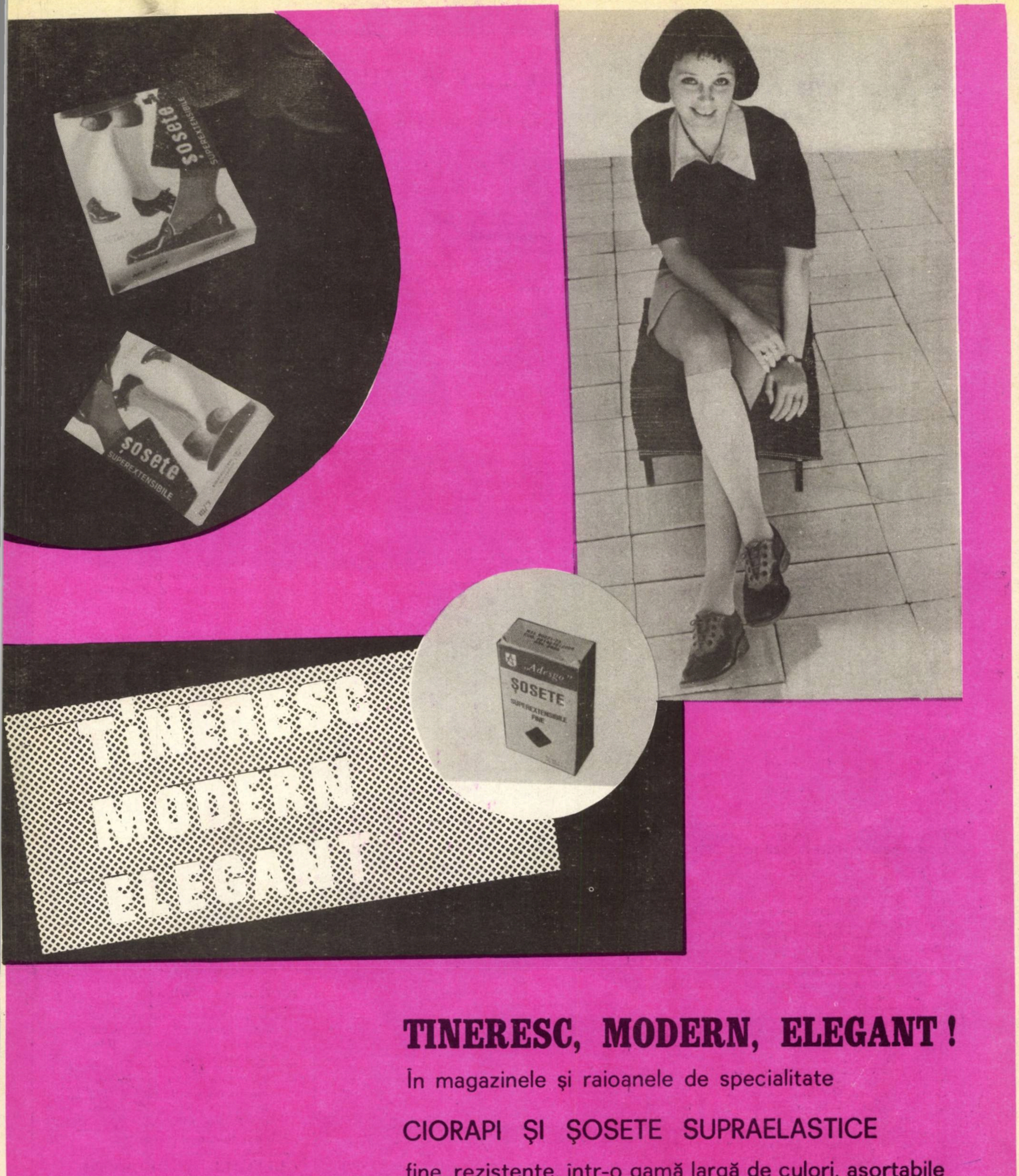
şosete
SUPEREXTENSIBILE
şosete
SUPEREXTENSIBILE
„Adesgo"
ŞOSETE
SUPEREXTENSIBILE
FINE
TINERESC
MODERN
ELEGANT

TINERESC, MODERN, ELEGANT !

În magazinele şi raioanele de specialitate

CIORAPI ŞI ŞOSETE SUPRAELASTICE

fine, rezistente, într-o gamă largă de culori, asortabile la orice îmbrăcăminte

PREŢURI : 12, 50 lei ciorapi lungi
9, 50 lei trei sferturi
7, 50 lei şosete

Mărimi universale pentru adolescenţi şi adulţi

ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ „HARGHITA“

oferă întreprinderilor din sectorul socialist următoarele produse:

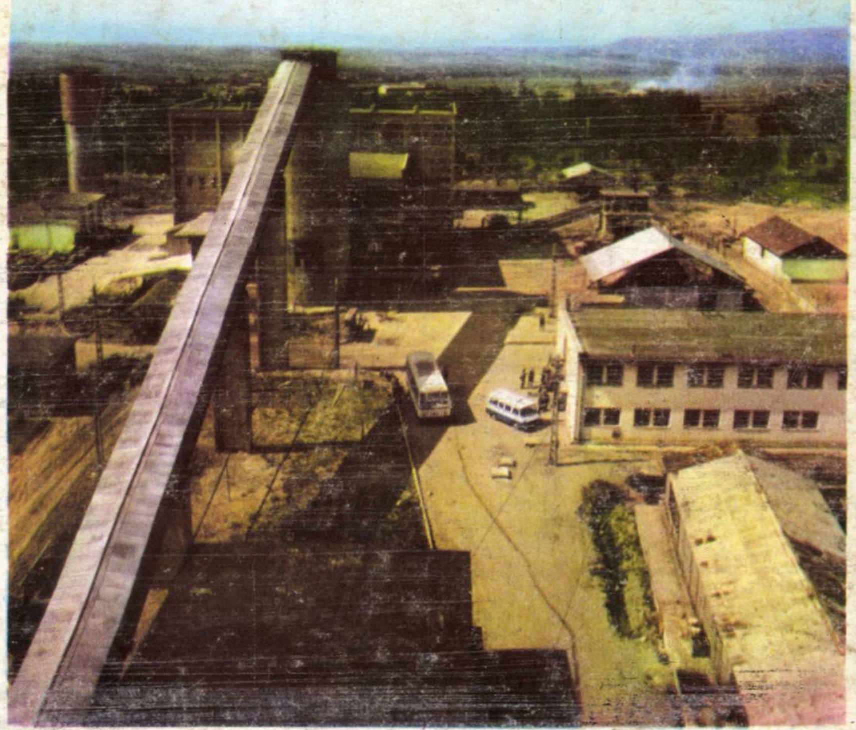

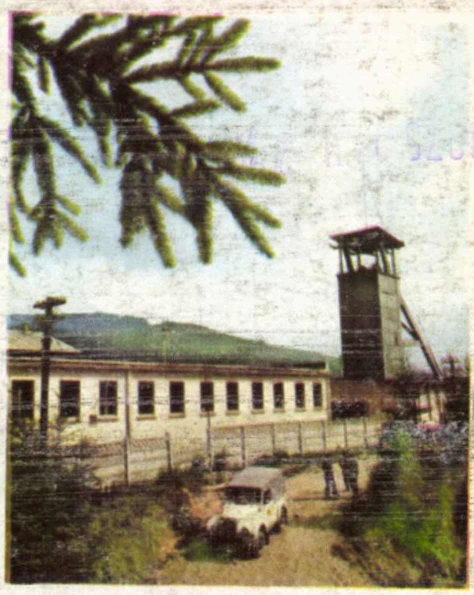

HARGHITA

— Caolin spălat tip „A“ pentru industria ceramică fină, electroceramică, industria chimică etc.

— Caolin coloidal: pentru industria articolelor tehnice din cauciuc, maselor plastice, industria chimică etc.

— Caolin innobilat cu grad de alb ridicat pentru industria hîrtiei.

— Dolomită granulată (la diferite granulații).

— Dolomită măcinată.

8259

— Dolomită brută.

ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ „HARGHITA“

Miercurea Ciuc, str. Gh. Doja nr. 6, Telefon: 1 21 24; 1 21 25; 1 23 76

LEI 5

D646

revista economică

22 15·XI 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

ramură a tehnicii de vîrf

CHIMIA

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XI-lea AL P.C.R.
ÎN ÎNTREAGA ŢARĂ:

EFERVESCENŢĂ CREATOARE

ORIENTĂRI ÎN REPARTIZAREA FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE TERITORIU

Producția globală industrială

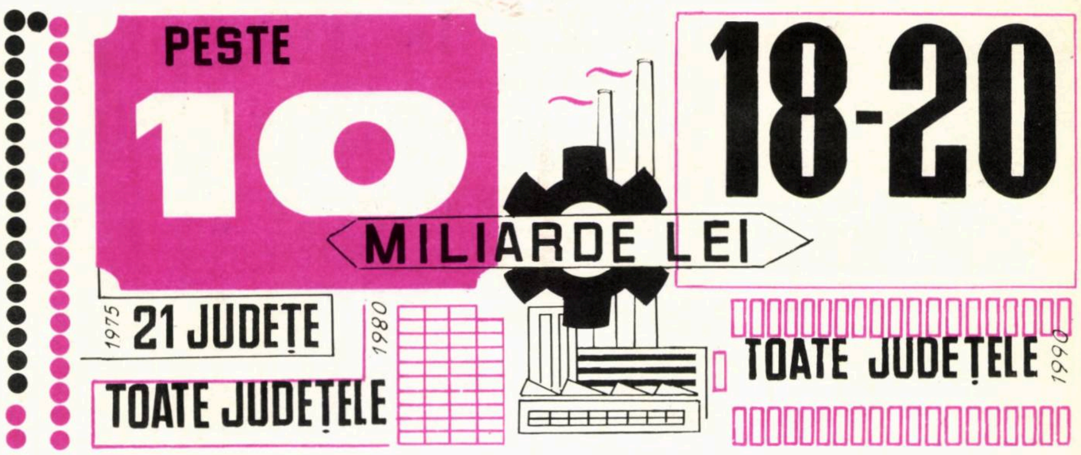

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ a tuturor zonelor țării constituie unul din obiectivele principale ale politicii economico-sociale a partidului și statului nostru, ca o dovadă elocventă a preocupărilor pentru asigurarea unui înalt nivel de civilizație și bunăstare a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării.

Proces de ample reflexe sociale, îmbunătățirea în continuare a repartizării forțelor de producție pe teritoriu include, ca principal factor, amplasarea noilor obiective industriale, în funcție de un complex de criterii economico-sociale.

În numeroase localități lipsite de industrie sau cu un potențial economic redus se vor construi mai multe obiective industriale de interes republican ; ca urmare, în perioada 1976—1980 industria republicană va fi prezentă cu obiective de investiții în peste 260 de orașe și localități rurale. În aceste condiții, dacă în anul 1975, 21 de județe ale țării realizează, cîte o producție industrială de peste 10 miliarde lei, în anul 1980 fiecare județ al țării va obține un asemenea volum de producție. La baza acestor niveluri se află ritmurile de creștere a producției industriale, de 15—25% și chiar mai mari (față de 9—10% pe ansamblul industriei) ce vor fi realizate în județe mai puțin dezvoltate industrial, ca Bistrița-Năsăud, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Covasna, Botoșani, Vrancea, Gorj, Ialomița. Pentru anul 1990, ștacheta va crește la cel puțin 18—20 miliarde lei pentru fiecare județ.

O atenție deosebită se va acorda dezvoltării pe teritoriu a producției agricole. Pentru toate județele vor fi stabilite culturi la care se obțin cele mai bune randamente la hectar, în apropierea orașelor urmînd să se dezvolte baze legumicole proprii, menite să satisfacă nevoile populației în condițiile reducerii transporturilor de la mari distanțe. Se va urmări ca fiecare județ să-și asigure, în principal prin propriile resurse, aprovizionarea populației cu produse animaliere proaspete — carne, lapte, ouă.

Repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu este însoțită de importante schimbări în structura populației ocupate din județe, determinate de creșterea cu prioritate a populației care lucrează în industrie. La finele acestui deceniu în 50% din totalul județelor populația ocupată în industrie va fi mai numeroasă decît cea ocupată în agricultură. Totodată, numărul județelor în care personalul angajat la 1 000 de locuitori depășește 200 persoane va spori de la 31 în 1975, la 38 în 1980. Aceste modificări vor determina creșterea veniturilor pe familie și ca atare a consumului, ridicarea nivelului de pregătire generală și de specialitate, a condițiilor de locuit și de civilizație.

Dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu aduce după sine extinderea rețelei comerciale și de alimentație publică, îmbunătățirea prestărilor de servicii către populație. O rețea de orașe și centre urbane repartizată echilibrat pe teritoriul țării — în perioada 1976—1980 vor fi transformate în centre orășenești 80 de comune, iar pînă în 1990 încă 300—400 de localități — va influența favorabil dezvoltarea întregii rețele de așezări.

Creșterea numărului de personal

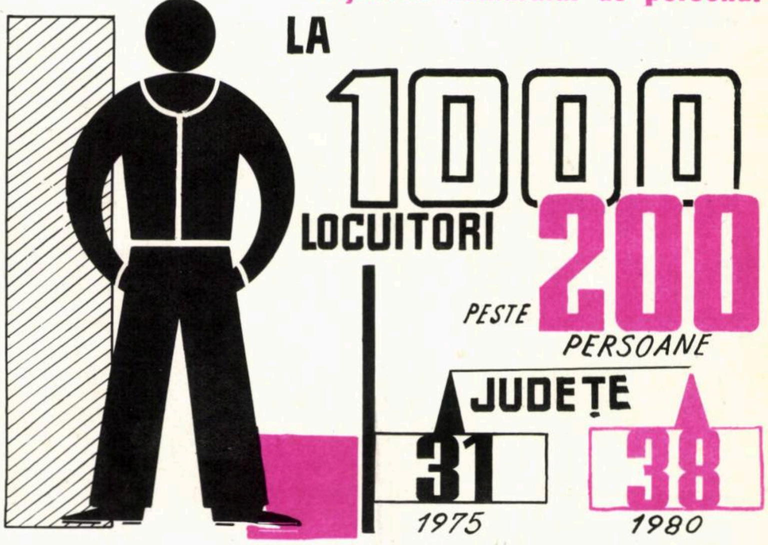

Urbanizare

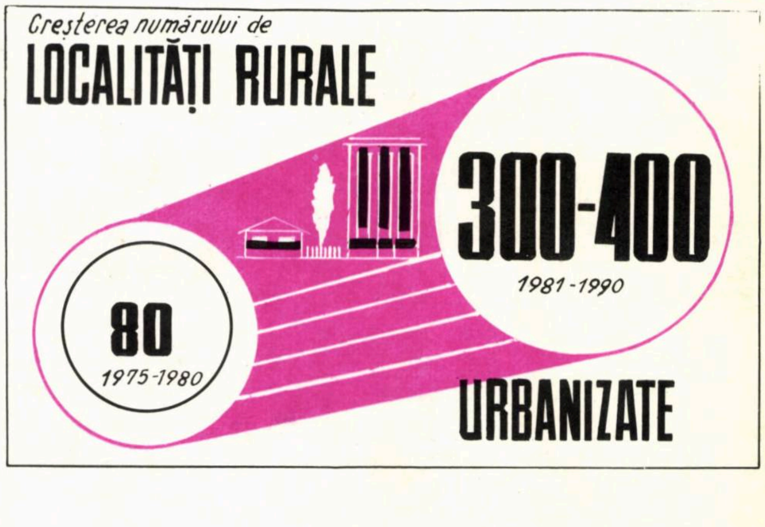

Ritm de creștere a producției industriale

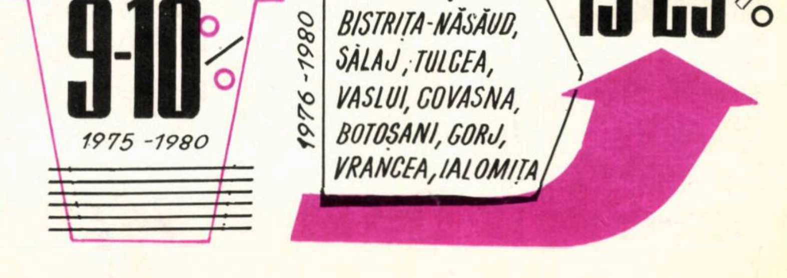

PCR

ÎN ÎNTÎMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

O CERINȚĂ ISTORICĂ, O DORINȚĂ UNANIMĂ: REALEGEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CA SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI

SÎNTEM ÎN PREAJMA UNUI MOMENT DE DIMENSIUNI ISTORICE în viața poporului nostru, dimensiuni conturate de perspectivele ample pe care le deschide țării noastre Programul partidului care va fi supus aprobării Congresului al XI-lea al P.C.R. Acum gîndurile tuturor celor ce trăiesc în țara noastră, ale celor ce-și făuresc destinul sub conducerea înțeleaptă a partidului, se îndreaptă spre cel dintîi dintre fiii țării și cel care, aflat în fruntea partidului, a adus contribuții excepționale la elaborarea și înfăptuirea politicii țării noastre, care se bucură de un imens prestigiu în lume.

O dorință firească a întregii țări este astfel realegerea ca secretar general al partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca o prețuire a înaltelor sale calități, pentru activitatea sa neobosită în conducerea partidului și statului, pentru modul înțelept în care participă la elaborarea întregii politici interne și internaționale a României și la transpunerea ei în viață. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă siguranța realizării neabătute a Programului partidului, a programului de luptă pentru afirmarea plenară a capacităților creatoare ale oamenilor, în folosul lor și al întregii societăți.

REVOLUȚIONAR, **clarvăzător, animat de patriotism** știind să aprindă în inimi flacăra revoluționară a comunismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ridicat pe o nouă treaptă gîndirea social-politică românească, a adus o contribuție științifică importantă la descifrarea viitorului națiunii române, în perspectiva înfăptuirii „unei societăți noi, a unui popor omogen al societății comuniste, a poporului muncitor unic".

„A fi comunist de omenie" sînt cuvinte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, pornite din adîncul omeniei românești, cuvinte care au răscolit sufletul oamenilor, care le-au tălmăcit așa cum se cuvine, în sensul de respect, dreptate, întrajutorare, în relațiile dintre ei, în lupta pentru o viață din ce în ce mai bună. Primul comunist al țării — primul om de omenie, recunoscut ca atare de întregul nostru popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu luptă neobosit pentru dreptate, pentru afirmarea plenară a personalității umane în viața politică, socială, economică.

UNITATEA DEPLINĂ **între gînd, cuvînt și faptă,** toate puse în slujba oamenilor, a idealului comunist, caracterizează întreaga activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Arătînd că „Trebuie să pornim de la faptul că nu există îndatorire și răspundere mai mare pentru un comunist decît aceea de a servi partidul, de a servi poporul, cauza socialismului și comunismului în România", secretarul general al partidului este primul care dă exemplu, dedicîndu-și toate forțele acestor nobile cauze, toată puterea sa de convingere și însuflețire a maselor, tot spiritul său de inițiativă creatoare, de combativitate neobosită față de ceea ce este vechi, retrograd, rutinier, pentru triumful noului, pentru progresul material și social.

Datorită activității tovarășului Nicolae Ceaușescu, desfășurată în mijlocul oamenilor și în folosul general, s-a sudat legătura dintre secretarul general al P.C.R. și poporul român, s-a lărgit din ce în ce participarea poporului la elaborarea, atît a liniilor directoare ale progresului său, cît și la realizarea în fapt a hotărîrilor luate, concretizîndu-se astfel adeziunea întregii țări la politica partidului.

Într-o atmosferă de puternică însuflețire, exprimînd sentimentele și voința tuturor celor ce muncesc, adunările de partid și conferințele comunale, orășenești și municipale, conferințele județene de partid, sesiunile Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste au adoptat hotărîri prin care propun în unanimitate ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales în cea mai înaltă funcție de conducere a partidului.

Adeziunea noastră, a celor ce muncim în domeniul economiei naționale, în producție, cercetare, învățămînt economic, organisme și instituții centrale, în presa economică, la propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales ca secretar general al partidului este totală, pornită din inimă, din conștiința că astfel societatea românească va avea în continuare un conducător cu o personalitate multilaterală, cu înalt simț al responsabilității față de prezentul și viitorul națiunii noastre socialiste, față de înaltul destin istoric al poporului nostru.

● Acum, cînd proiectele documentelor Congresului al XI-lea, dezbătute în adunări și conferințe de partid, dau aripi visului și mobilizează masele în măreața operă de făurire a noii societăți gîndurile și faptele comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii — români, maghiari și de alte naționalități — ce trăiesc și muncesc înfrățiți pe acest străvechi pămînt românesc exprimă adeziunea lor totală la noile documente de partid. Realegerea dumneavoastră, stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ca secretar general al Partidului Comunist Român constituie pentru întregul nostru popor o garanție sigură că mărețul program de dezvoltare și înflorire a României, în următorul pătrar de veac, va deveni realitate.

(Din telegrama Comitetului județean de partid-Bihor)

● Comuniștii Prahovei socialiste, toți oamenii muncii de la orașe și sate, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, într-o deplină unanimitate, se alătură cu entuziasm, cu dragoste fierbinte și nețărmurită încredere consensului întregii națiuni de a propune înaltului forum al comuniștilor — al XI-lea Congres — ca dumneavoastră, fiul cel mai iubit al patriei, omul în care se întruchipează toate gîndurile și năzuințele noastre spre o viață fericită, liberă și demnă, să fiți reales în înalta funcție de secretar general al partidului.

(Din telegrama Comitetului județean de partid Prahova)

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

COORDONATE ECONOMICE ALE CONCEPTULUI DE SOCIETATE SOCIALISTĂ MULTILATERAL DEZVOLTATĂ

MARXISMUL, prin natura, sa este o învățătură vie, revoluționară care nu se limitează doar la înțelegerea lumii ci-și propune s-o transforme, să călăuzează acțiunile oamenilor în dezvoltarea pe calea progresului. Această învățătură nu-și epuizează natura sa revoluționară, transformatoare prin înfăptuirea trecerii de la capitalism la socialism ; ea se păstrează în continuare în perioada făuririi socialismului, a înaintării spre comunism și a comunismului. Dar pentru a-și îndeplini rolul de călăuză în acțiune ea presupune continua dezvoltare adecvată în funcție de loc, etapă, timp, un contact strîns cu problemele vieții reale cu care este confruntată nu numai omenirea în general ci și fiecare țară.

Marea complexitate a vieții social-economice, politico-ideologice, nevoia conducerii conștiente a tuturor proceselor care au loc în fiecare țară socialistă obligă la abordări creatoare a învățăturii marxist-leniniste, azi mai mult ca oricînd, ținînd seamă de particularitățile etapei de dezvoltare a fiecărei țări și ale lumii. Congresul al XI-lea al P.C.R. — moment important în viața țării, a poporului și a partidului nostru — are menirea să lumineze căile dezvoltării noastre pe baza teoriei marxist-leniniste aplicată creator în condițiile țării noastre, ținînd seamă de marile procese și mutații care au loc azi în lume și de tendințele care se întrevăd în dezvoltarea viitoare.

SOCIALISMUL ca orînduire social-economică este o mare realitate a zilelor noastre. El a cunoscut dezvoltări și perfecționări în toate statele în care s-a statornicit pînă în prezent. Necesități practice dar și teoretice i-au determinat pe marxiștii din țările socialiste să stabilească conținutul actualei etape pe care o parcurge socialismul și aliniamentele dezvoltării viitoare. În linii mari etapa s-a definit a fi cea a socialismului dezvoltat iar în fiecare țară socialistă s-au dat contururi mai precise acesteia, formulîndu-se conceptele corespunzătoare.

În țara noastră a fost definit conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, plecîndu-se de la : aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile țării noastre ; de la studiul aprofundat și sistematic al stadiului și perspectivelor dezvoltării precum și al legilor obiective care acționează în socialism ; studierea atentă a propriei experiențe și a experienței tuturor țărilor socialiste, luînd în considerație ceea ce corespunde condițiilor și necesităților dezvoltării societății pe calea socialismului spre comunism ; luarea în considerație a legităților și tendințelor care decurg din revoluția științifică și tehnică contemporană, din realitățile unei lumi cu mari decalaje, ale unei lumi în care afirmarea statelor naționale, independente are loc în condițiile creșterii interdependențelor economice și tehnico-științifice. Contribuția cea mai de preț în determinarea coordonatelor societății socialiste multilateral dezvoltate aparține secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu. În rapoartele și cuvîntările sale sînt cuprinse valoroase postulate ale abordării societății socialiste multilateral dezvoltate și precizări de mare importanță. Rapoartele prezentate la Congresul al X-lea și la Conferința Națională a P.C.R. din 1972, expunerea la consfătuirea de lucru cu activul de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, la cea de-a treizecea aniversare a eliberării României de sub dominația fascistă ca și contribuția personală la elaborarea Programului partidului pregătit pentru Congresul al XI-lea al P.C.R. au rol definitoriu pentru conturarea teoretică și înțelegerea societății socialiste multilateral dezvoltate. În jurul acestei probleme s-au organizat dezbateri și s-au publicat numeroase studii menite să descifreze în detaliu și să expliciteze conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată. Rezultatele acestor studii, cercetări și dezbateri au constituit contribuții la definirea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată.

I. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. – expresie a marxism-leninismului, dezvoltat creator în condițiile țării noastre

ÎN DOCUMENTELE Congresului al XI-lea al P.C.R. concepția unitară a societății socialiste multilateral dezvoltate a căpătat conținuturi mai precise și un plus de consistență dat de experiența avută care a permis dezvoltarea ei nu numai pe bază de previziune ci și de experiența parcursă. Teza România — țară socialistă în curs de dezvoltare *) dă fundament teoretic necesității avîntului puternic al forțelor de producție, asigurării unor ritmuri înalte de dezvoltare într-o epocă în care unii teoreticieni pun bazele doctrinelor creșterii economice zero.

Teoria complexului economiei naționale și a importanței sale de azi este cuprinsă în configurația documentelor Congresului cu implicații decurgînd din ea pe linia planului național unic, a dezvoltării armonioase, proporționale a ramurilor economiei naționale, a continuării în ritm susținut a industrializării țării și a dezvoltării intense a agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, pe linia repartizării rațional-științifice a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării etc.

Natura modificată a progresului tehnic aplicat în condițiile socialismului a permis P.C.R. să fundamenteze ideea posibilității și necesității devansării creșterii produsului social de către creșterea venitului național.

Teze ca cele ale încadrării organice a României în circuitul mondial de valori și ale unei noi ordini economice internaționale, ale națiunii ca forță propulsoare a progresului în epoca noastră, ale îmbinării principiilor repartiției după muncă cu cele comuniste, ale procesualității democrației, ale partidului ca subsistem care dinamizează, pune în mișcare întregul sistem, ale ridicării nivelului general de civilizație al vieții materiale și spirituale a întregului popor se îmbină în Documentele Congresului al XI-lea în chip organic cu întreg ansamblul de idei directoare într-o concepție unitară care dă substanță marxism-leninismului, creator dezvoltat în condițiile țării noastre, ținînd seamă de ce se petrece și ce va avea loc în lume.

Doctrina economică a societății socialiste multilateral dezvoltate se înscrie ca o componentă majoră a fundamentării teoretice și jalonării dezvoltării țării noastre în etapa actuală. Ea stă la baza politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism în centrul căreia „se va afla permanent omul – factor esențial al întregii dezvoltări economico-sociale – satisfacerea

---

*) Această teorie împreună cu măsurile practice implicate, constituie o coordonată a doctrinei economice de care ne vom ocupa cu alt prilej.

plenară a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea neîngrădită a personalității umane" 1). Acest fapt relevă umanismul socialist de care este străbătută strategia partidului nostru de propulsare multilaterală a progresului României socialiste de azi și comuniste de mîine.

II. Coordonata dezvoltării multilaterale a forțelor de producție

ÎNTREAGA evoluție modernă și contemporană a omenirii a adus nenumărate dovezi în sprijinul tezei marxiste despre importanța primordială a dezvoltării forțelor de producție în dinamica societăților.

Economicul, socialul, politicul și ideologicul se îmbină în chip armonios în conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată. Dar în această unitate dialectică economicului îi revine rolul determinant. Pe planul ideaticului și al onticului s-a conturat o veritabilă doctrină economică2) ale cărei coordonate încercăm să le surprindem în cele ce urmează.

Știința marxistă, aplicată și dezvoltată în condițiile țării noastre, a ținut seamă de acest mare adevăr pe care l-a modelat pe nevoile reale ale făuririi socialismului în România.

O coordonată de bază a doctrinei economice a societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie **dezvoltarea multilaterală a forțelor de producție ca expresie a necesității obiective a progresului neîntrerupt al societății noastre și al creării condițiilor pentru făurirea comunismului.** Prima direcție în care va activa partidul — ca forță care conduce întregul popor în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — este : „creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății. 3) Această coordonată descifrată prin prisma obiectivelor pe care le conține înseamnă :

- **Crearea unei economii moderne de mare eficacitate și competitivă pe plan mondial.** Altfel nici nu se poate într-o lume în care tinde să se generalizeze revoluția tehnico-științifică și în care marea interdependență obligă țările lumii să se angajeze într-o aprigă competiție, în care pierd cei cu economii incompetitive și cîștigă cei cu economii competitive. Noua ordine economică a relațiilor internaționale ce se conturează presupune înlăturarea discriminărilor, abuzurilor, obstacolelor și inechităților etc, dar competiția se va menține ;
- **Creșterea intensivă a economiei naționale** este dictată de gradul de dezvoltare pe care l-a atins țara noastră și de nevoile în perspectivă, de necesitatea încadrării pe o linie modernă a dezvoltării care s-a afirmat pe plan mondial, de necesitatea valorificării cît mai intense și eficiente a resurselor, a forțelor de producție, umane și materiale, de care dispunem acum și de care vom dispune în perspectivă ;
- **Realizarea unui echilibru dinamic** este o cerință imperioasă căreia socialismul dezvoltat îi oferă un cadru adecvat. Realitățile socialismului au demonstrat că dinamica și echilibrul economic nu se exclud reciproc (cum au crezut multă vreme economiștii burghezi), că ele sînt perechi ale unei unități dialectice care se poate realiza în chip planificat. Știința economică, atît cea marxistă cît și cea nemarxistă, au trebuit să se ocupe de echilibrul dinamic și să găsească mijloacele și căile practice de realizare a lui. În gîndirea economică burgheză această misiune a revenit numeroaselor variante ale teoriilor creșterii economice. Știința economică marxistă a trebuit să-și valorifice potențele **abordării sistemice** pentru o cît mai bună reușită a analizei echilibrului dinamic. Doctrina economică a societății socialiste multilateral dezvoltate și-a asimilat cuceririle științei în acest domeniu iar modelul său de creștere economică se axează pe ideea echilibrului dinamic realizat în mod planificat.
- **Acest echilibru este stabilit prin continuarea neabătută a industrializării socialiste** și constituirea unui mecanism economic complex în cadrul căruia să se îmbine armonios ramurile necesare activității economice a țării noastre. În Programul P.C.R. se precizează sensul acestei teze : „Continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. Industria își va întări necontenit poziția conducătoare în economie sporindu-și ponderea în crearea venitului național, în realizarea reproducției lărgite și satisfacerea nevoilor de consum ale populației, în dezvoltarea schimburilor economice externe. 4) Altfel nici nu se poate ca țara noastră să iasă din situația de țară în curs de dezvoltare și să intre în rîndul țărilor cu economie dezvoltată.

III. Coordonata repartizării rațional-științifice a forțelor de producție pe teritoriul țării

CAPITALISMUL a propulsat dezvoltarea forțelor de producție, dar legile lui caracteristice au dictat o dispunere teritorială a lor extrem de inegală, nu numai între țări dar chiar și în teritoriul aceleiași țări între zone și regiuni. Criteriul de raționalitate al profitului s-a aflat în contradicție cu nevoia socială de repartizare rațional-științifică a forțelor de producție. **Socialismul oferă un cadru adecvat de coordonare a raționalității eficienței economico-sociale cu repartizarea rațional-științifică a forțelor de producție pe teritoriul fiecărei țări.**

„Sistematizarea teritorial-administrativă și economică, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurînd dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor" 5) sînt acțiuni conjugate pe aceeași coordonată.

Ideea repartizării rațional-științifice a forțelor de producție pe teritoriul patriei a figurat ca o componentă a doctrinei economice de făurire a socialismului în țara noastră. În doctrina economică a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate ea a căpătat noi dimensiuni și valențe. Ea se axează pe următoarele obiective :

- **Lichidarea disproporțiilor economice dintre diferitele zone și regiuni ale țării.** Cu toate succesele înregistrate în anii socialismului pe această linie mai sînt încă multe de făcut pînă la egalizarea sau apropierea nivelurilor de dezvoltare a diverselor zone și regiuni ale țării. Noua împărțire teritorială a țării, pe județe, a creat un cadru mai adecvat, administrativ-teritorial, de realizare a acestui obiectiv. Politica de industrializare constituie o pîrghie importantă de apropiere a nivelurilor de dezvoltare a județelor țării ; în perspectiva deceniului nouă se prevede ca minimul de producție industrială pe județ să fie de zece miliarde.

- **Valorificarea rațională a resurselor naturale și de forță de muncă** constituie un alt obiectiv al coordonatei de repartizare științifică a forțelor de producție pe teritoriul patriei.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și asigurarea condițiilor trecerii României la comunism implică creșterea numerică și politică a clasei muncitoare pe întreg cuprinsul țării, în fiecare parte componentă a teritoriului ei. Or acest lucru nu se poate realiza fără o repartiție teritorială rațională a obiectivelor economice și în primul rînd a celor industriale de care-i legată nemijlocit clasa muncitoare. Dezvoltarea industriei în județele Olteniei, Dobrogii și Moldovei a atras după sine creșterea sensibilă a locului și rolului elementului muncitoresc în fizionomia acestora.

- **Ridicarea nivelului de viață și asigurarea condițiilor înfăptuirii egalității depline a tuturor cetățenilor patriei** își găsește un mijloc de realizare în repartizarea rațional-științifică a forțelor de producție pe teritoriul țării. Apropierea satului de oraș, nu s-ar putea realiza printr-o dezvoltare exclusiv agrară a unor județe și exclusiv industrială a altora. În funcție de condițiile existente în fiecare județ se cere să se îmbine dezvoltarea industrială cu cea agrară. Acest fapt înlesnește ridicarea agriculturii la nivelul de tehnicitate, organizare, caracter al muncii etc al industriei și la transformarea muncii din agricultură într-o variantă specifică a muncii industriale.

---

1) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism, Ed. pol. 1974, p. 71. (proiect)

2) Cîteva precizări necesare. Prin doctrină economică în contextul dat înțelegem un ansamblu coerent de teorii fondate pe concepția materialismului istoric însoțite de măsurile și acțiunile practice necesare pentru dezvoltarea economiei românești în context național și mondial. Teoriile dublate de măsuri și acțiuni practice le-am numit coordonate.

3) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism (proiect). Editura politică, București, 1974, pag. 45.

4) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1974, p. 51.

5) Idem p. 46.

IV. Coordonata perfecționării relațiilor de producție, a formelor de organizare și conducere a economiei

O COORDONATĂ majoră a doctrinei economice a societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie **perfecționarea relațiilor de producție în strînsă legătură cu perfecționarea formelor de organizare și conducere a economiei,** pe fondul dezvoltării rapide a producției materiale, dezvoltînd acțiunile conștiente pentru soluționarea contradicțiilor care apar. Pe lîngă „realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție și sociale" Programul P.C.R. precizează ca o direcție importantă de activitate, „perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate. Se va continua activitatea de îmbunătățire a organizării conducerii și planificării unitare a întregii vieți economico-sociale" 6). O caracteristică a dezvoltării socialismului o constituie faptul că relațiile de producție socialiste se realizează în chip conștient, nu mai scapă (și nu trebuie să scape) de sub controlul oamenilor organizați într-o societate fără exploatare, lipsită deci de cauzele care mistifică și fetișează raporturile între oameni. Relațiile de producție se realizează în societatea noastră printr-un sistem instituțional, prin forme și metode socialiste de organizare și conducere a economiei. Strînsa dependență dintre ele atrage după sine obligativitatea perfecționării sistemului instituțional al formelor de organizare și conducere a economiei pe măsură ce se dezvoltă și perfecționează relațiile de producție înseși. Ca răspuns la această cerință, devenită foarte evidentă într-o societate socialistă dezvoltată, Conferința Națională a P.C.R. din 1967 a formulat teza necesității perfecționării cadrului instituțional, a formelor de organizare și conducere a economiei pe măsura perfecționării relațiilor de producție. În acest fel se stimulează efectele propulsoare ale relațiilor de producție asupra forțelor de producție în vederea realizării societății socialiste multilateral dezvoltate. Această teză a cunoscut noi dezvoltări pe parcurs, sintetizate în Programul P.C.R. Reținem atenția asupra cîtorva direcții ale perfecționării relațiilor de producție, a sistemului instituțional, a formelor de organizare și conducere a economiei.

1 **Prima și cea mai importantă direcție este cea a dezvoltării intensive a proprietății socialiste sub cele două forme ; de stat și cooperatiste.** Aceasta se realizează prin ; rata înaltă de acumulare – între 30 și 34% din venitul național – care alimentează fondul național de dezvoltare economico-socială ; apropieri, colaborări și chiar asocieri, sub diverse forme între unități economice de stat și cooperatiste ; perfecționarea continuă a aparatului de producție – elementul cel mai dinamic al proprietății socialiste – prin asimilarea cuceririlor revoluției științifice și tehnice ; accelerarea utilizării capacităților de producție, care la rîndul ei presupune : perfecționarea continuă a schimbului de activități între unitățile economice ; îmbunătățirea sistemului de aprovizionare tehnico-materială ; folosirea deplină a contractelor ca instrumente ale întăririi răspunderii părților contractante ;

2 **Perfecționarea continuă a relațiilor de repartiție în spiritul eticii și echității socialiste.** Dubla calitate a membrilor societății noastre socialiste, de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători, le-o conferă implicit și pe cea de-a treia și anume de a fi beneficiari ai activității lor, atît prin retribuția directă primită, prin fondurile sociale cît și prin întregul ansamblu de condiții ale unei vieți civilizate oferite de societatea noastră. Pe măsură ce producția materială crește, se modifică structurile sociale, profesionale și nivelul de pregătire. Pe măsură ce se modifică înseși structura nevoilor membrilor societății se cer perfecționate, în funcție de modificările survenite, și relațiile de repartiție. Printre orientările perfecționării relațiilor de repartiție figurează ; apropierea nivelurilor retribuțiilor inferioare și superioare (raportul de 1 la 6) reflectînd modificările survenite în pregătirea profesională a populației, fără a conduce la egalitarism ; concomitența utilizării stimulenților materiali cu cei morali în realizarea repartiției, îmbinarea lor armonioasă ; înfăptuirea repartiției în funcție de aportul fiecăruia la dezvoltarea societății dar și în funcție de posibilitățile economice ale țării ; satisfacerea într-o măsură tot mai mare, de către societate, a unor necesități comune tuturor cetățenilor, asigurîndu-se împletirea pe această cale în viitor a principiului repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor.

3 **Aplicarea consecventă a principiilor centralismului democratic în economie prin îmbinarea conducerii pe bază de plan unic, cu autonomia colectivelor de muncă, cu lărgirea atribuțiilor întreprinderilor.** Linia stabilită de Partidul Comunist Român în acest domeniu este cea a raționalului, corespunzător economiei noastre, fără exagerări liberaliste, pe de o parte, sau excesiv centraliste, pe de altă parte. Ea este o linie rațională de îmbinare a centralismului cu descentralizarea pe baza democrației economice.

4 **Îmbinarea chibzuită a planului cu piața.** În acest domeniu doctrina noastră ia ca punct de plecare faptul că planul și piața sînt doi poli ai unei perechi dialectice, de aceeași proveniență și natură, care se îmbină armonios într-o bună funcționare a mecanismului economiei nu de la sine, în mod spontan, ci ca urmare a unei ample activități economico-organizatorice și politice desfășurate sub îndrumarea partidului. În cadrul acestei activități se cer soluționate în chip constructiv contradicțiile care apar, rezolvarea lor fiind de natură să accelereze mersul economiei.

Creșterea gradului de complexitate a vieții economice, nevoile de funcționare coordonată a întregului mecanism economic au condiționat dezvoltarea științei conducerii la nivelul întregii societăți și al fiecărei unități în parte. Totodată s-a impus necesitatea constituirii unui sistem informațional la scara întregii economii. Astăzi perfecționarea formelor de organizare a economiei se îmbină organic cu dezvoltarea științei conducerii înseși și perfecționarea sistemului informațional ca elemente ale laturii instituționale a relațiilor de producție.

V. Coordonata ridicării necontenite a nivelului de trai

DOCTRINA economică a societății socialiste multilateral dezvoltate pune în centrul preocupărilor omul cu nevoile sale materiale și spirituale. Nu un om avar și rapace, supus orbește îmbogățirii ci un om multilateral dezvoltat, proprietar, producător și beneficiar în cadrul colectivității bazate pe relații de colaborare și întrajutorare.

O coordonată fundamentală a doctrinei economice a societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie ridicarea necontenită a nivelului de trai, material și cultural, al membrilor societății. Aceasta înseamnă :

- **Sporirea nivelului retribuției după muncă** în funcție de creșterile înregistrate de venitul național. În cincinalul 1976–1980 o creștere a venitului național cu 9–10% medie anuală, va permite – pe lîngă o sporire considerabilă a fondului național de dezvoltare economico-socială – o creștere medie anuală cu 6,2–6,5% a veniturilor totale reale ale populației. Această creștere a veniturilor va fi însoțită de o creștere corespunzătoare a mărfurilor de consum și a serviciilor necesare populației ;

- **Soluționarea problemei locuințelor** și sporirea gradului de confort al locuințelor. În viitorul cincinal se vor mai construi 815 000 apartamente fizice, într-o structură îmbunătățită, mărindu-se ponderea apartamentelor cu 3 și 4 camere ;

- **Dezvoltarea activităților finanțate de stat pentru satisfacerea unor nevoi sociale** paralel cu creșterea veniturilor directe din muncă. Față de perioada 1971–1975 în cincinalul 1976–1980 cheltuielile statului pentru finanțarea acestor acțiuni vor crește cu peste 50%. Vor cunoaște sporiri apreciabile pensiile și alocațiile de stat pentru copii ;

- **Ridicarea nivelului cunoașterii și creșterea gradului de pregătire profesională.** Din acest an s-a început generalizarea primei trepte a învățămîntului liceal, urmînd să se generalizeze apoi și cea de-a doua treaptă :

- **Lărgirea și îmbunătățirea în continuare a ocrotirii sănătății, dezvoltarea științei și a culturii,** lărgirea în continuare a accesului maselor la realizările științei și culturii ;

- **Perfecționarea pe mai departe a democrației** și atragerea tuturor oamenilor la conducerea treburilor obștei noastre socialiste.

DOCTRINA economică a societății noastre este străbătută de un umanism viguros, de un puternic dinamism bazat pe atragerea tuturor forțelor națiunii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ; reprezintă o aplicare creatoare, o dezvoltare a teoriei marxist-leniniste în condițiile specifice țării noastre constituind un ghid pe drumul comunismului, în acțiunea de transformare a societății și omului pentru realizarea celor mai înalte aspirații ale sale.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

6) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism Ed. politică, p. 47–48.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P. C. R.

IPOSTAZE ALE CHIMIEI ROMÂNEŞTI

Sensurile unor evoluţii

CU TOATE rezultatele spectaculoase ale explorării spaţiale, ale informaticii şi chiar ale energiei nucleare, chimia modernă de sinteză este cea care, dintre toate marile realizări tehnice, a avut cel mai mare efect asupra vieţii oamenilor în ultimii 30 de ani. Prin succesele deosebite ale cercetării, transpuse cu promptitudine în producţii industriale de masă, ea a pus la îndemîna tuturor materiale noi, cum ar fi masele plastice, înlocuitori de metal şi lemn, fibrele şi firele sintetice — de multe ori superioare produselor naturale limitate cantitativ, ca de exemplu lînei şi bumbacului, cauciucului şi pielii naturale, coloranţi minerali, îngrăşămintelor naturale etc. Multe din aceste produse ale chimiei au avut efecte spectaculoase în apariţia şi dezvoltarea unor noi industrii ca şi în creşterea producţiilor agricole, fără de care nu s-ar fi putut imagina asigurarea alimentaţiei pentru populaţia globului în continuă creştere.

Acesta este şi motivul pentru care în ţara noastră chimiei i s-a acordat şi i se acordă în continuare, potrivit documentelor Congresului al XI-lea al partidului, o atenţie prioritară în dezvoltarea economiei naţionale, fapt reflectat în ritmul înalt de creştere, superior altor ţări, care devansează ritmul de creştere al industriei în ansamblul ei şi chiar şi al altei ramuri deosebit de dinamică a acesteia, construcţia de maşini (tabelul nr. 1).

După cum ne arată datele, industria chimică se dezvoltă în ritm susţinut în toate ţările, fiind principalul furnizor de produse sintetice noi, înlocuitoare a unor importante materii prime clasice ; previziunile ne arată că această ramură va continua şi în viitor să se dezvolte într-un ritm superior celorlalte ramuri industriale, fapt care va determina creşterea ponderii industriei chimice în ansamblul producţiei mondiale (tabelul nr. 2). Datele scot în evidenţă şi faptul că, la nivelul anului 1980, greutatea specifică a industriei noastre chimice, se va apropia foarte mult de cea a ţărilor avansate din punct de vedere economic.

ŢARILE	1960-1970 Ritmul mediu de dezvoltare al industriei chimice	1960-1970 Indicele de devansare al industriei chimice faţă de industrie	1960-1970 Indicele de devansare al industriei chimice faţă de industria constructoare de maşini
Cehoslovacia	10,3	1,71	1,30
R.D.Germană	7,2	1,18	0,87
Ungaria	14,5	2,13	1,64
Polonia	13,5	1,60	1,02
U.R.S.S.	12,6	1,48	1,04
Anglia	6,0	2,14	1,93
Italia	10,6	1,51	1,73
Franţa	10,1	1,68	1,55
R.F.Germania	10,5	1,77	1,75
Japonia	15,5	1,10	0,81
S.U.A.	6,8	1,56	1,50
ROMANIA x)	19,0	1,60	1,20

x) 1966-1973.

Tabelul nr. 1 — **Ritmul mediu anual de creştere al industriei chimie (în %).**

Dezvoltarea industriei chimice româneşti în anii de după eliberarea patriei, de fapt în ultimii 25 de ani de economie socialistă planificată, este o strălucită dovadă a justeţei politicii generale a Partidului Comunist Român, de industrializare a ţării, de modernizare a structurilor economiei noastre naţionale, de integrare activă a României în circuitul mondial de bunuri materiale şi spirituale. Rezultatele obţinute pînă în prezent în dezvoltarea industriei noastre chimice şi prevederile pentru anul 1980 sînt impresionante, mai ales dacă se ţine seama de faptul că, înainte de război chimia de sinteză era practic inexistentă şi asta într-o ţară care dispunea de cele mai mari şi pure zăcăminte de gaz metan cunoscute atunci în Europa şi care exporta ţiţei şi produse petroliere.

Scara procentuală îşi pierde expresivitatea, atunci cînd comparăm nivelele producţiei chimice din zilele noastre şi cele prevăzute pentru sfîrşitul acestui deceniu, cu cele ale României antebelice. Chimia românească a anului 1980 va produce de 440 ori mai mult decît în 1938, de 257 ori mai mult decît în 1950, de aproape 5 ori mai mult decît realizările noastre din 1970 şi de 1,6—1,8 ori mai mult decît preliminările pentru sfîrşitul acestui cincinal (graficul nr. 1).

După estimări, care prezintă desigur un grad anumit de relativitate, ţinînd seama de deosebirile în metodologia de calcul, de preţuri, raport valutar şi alte aprecieri, România va realiza la nivelul anului 1980 circa 1,8—2,1% din producţia chimică mondială, în timp ce numărul populaţiei va reprezenta circa 0,52% din cea a globului.

Realizarea acestei prevederi în industria chimică are în vedere, alături de o valorificare superioară a resurselor naturale, utilizarea eficientă a potenţialului de muncă, introducerea largă a progresului tehnic, accentuarea procesului de modernizare a structurii producţiei (graficul nr. 2).

Opţiuni în petrochimie

PETROCHIMIA, acest pivot al chimiei moderne, va cunoaşte o dezvoltare prioritară, asigurîndu-se prelucrarea superioară a ţiţeiului, a gazelor naturale şi a altor materii prime de care dispunem şi care îşi măresc de zeci de ori valoarea proprie prin chimizare.

Este de subliniat că, pe baza cercetării proprii, se vor asimila noi procedee tehnologice, care vor permite chimizarea mai completă a produselor petroliere, îndeosebi a fracţiunilor mai grele din ţiţei şi gaze petroliere, urmînd totodată ca la sfîrşitul acestui deceniu să se încheie acţiunea de chimizare integrală a tuturor resurselor de materii prime din gazele de sondă şi rafinării. Avînd totodată în vedere utilizarea de lungă durată a resurselor primare din ţara noastră, cercetarea chimică îşi va axa efortul spre obţinerea de noi surse de energie prin : gazeificarea sau lichefierea cărbunelui, elaborarea unor procedee pentru obţinerea hidrogenului combustibil, valorificarea prin piroliză a deşeurilor de materiale sintetice care conţin hidrocarburi, precum şi numeroase alte teme prioritare, de cea mai mare importanţă pentru dezvoltarea economiei noastre naţionale.

În cadrul petrochimiei, opţiunile prioritare stabilite prin proiectul de Directive, se referă la trei domenii principale :

1) Dezvoltarea de aproape două ori a producţiei de fibre şi fire sintetice, faţă de nivelul anului 1975. Această opţiune are în vedere necesitatea înlocuirii într-o proporţie din ce în ce mai mare a firelor naturale, pentru care sîntem tributari importului, iar pe de altă parte ia în considerare calităţile deosebite de care dispun aceste materiale sintetice, eficienţa economică sporită şi domeniile largi de utilizare. La aceste argumente, suficiente prin ele înşile, mai trebuie adăugat şi considerentul de o mare expresivitate economică că, prin realizarea, de pildă, a unei tone de fire polinitrilacrilice (melana), valorificarea unei tone de propilenă creşte de 25 de ori !

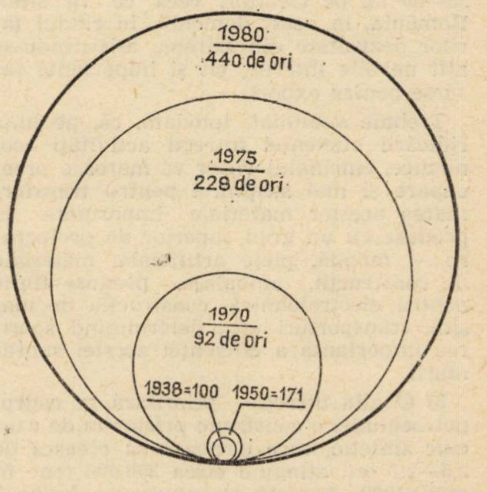

Graficul nr. 1 — **Dinamica producţiei chimice în perioada 1938—1980.**

Nivelele absolute de producţie la fibre şi fire sintetice, care stau la baza Directivelor pentru anul 1980, ne vor situa — ca producţie pe locuitor — printre ţările cele mai avansate din punct de vedere industrial, fiind de circa 4 ori mai mare decît media mondială (graficul nr. 3).

2) A doua direcţie de orientare prioritară în cadrul petrochimiei este cea a dezvoltării producţiei de mase plastice, care va creşte de circa două ori în decurs de 5 ani. Opţiunea se întemeiază pe faptul că materialele plastice — unul dintre cele mai dinamice sectoare ale industriei chimice pe plan mondial — au un rol deosebit în economia naţională, înlocuind cu succes, datorită proprietăţilor lor deosebite, metalul, lemnul, pieile naturale, materialele de construcţii, ambalajele clasice etc. Cifrele statistice atestă faptul că în ultimele două decenii volumul producţiei materialelor plastice s-a dublat pe glob la fiecare 5 ani, crescînd de la 1,5 milioane tone în anul 1950, la 7 milioane tone în 1960 şi la 27 milioane tone în anul 1970. Estimările privind consumul materialelor plastice în lume, comparativ cu cel al unor metale şi materiale de construcţie, arată că primele au depăşit — ca volum şi tonaj — încă din 1970, consumul de aluminiu, cupru şi zinc luate la un loc.

În ţara noastră nivelul producţiei de mase plastice a crescut în mod exploziv, de 15 ori în decursul ultimilor 25 de ani, de la 36 mii tone în anul 1950, la peste 540 mii tone în 1975, urmînd a atinge — conform Directivelor — un nivel de 1 000—1 100 mii tone în anul 1980. Odată cu creşterea cantitativă, producţia va cunoaşte şi o diversificare importantă, adaptată cerinţelor multiple ale industriei moderne.

Pe această bază, produsele macromoleculare vor intra într-o măsură crescîndă în procesele tehnice, încît practic nu va exista domeniu al vieţii sociale şi materiale din ţara noastră, care să nu apeleze la ele. Aceasta se oglindeşte şi în faptul că la nivelul anului 1980, vom produce circa 50—60 kg pe locuitor, ceea ce va situa România, în acest domeniu, în rîndul ţărilor dezvoltate din Europa, asigurîndu-se atît nevoile interne, cît şi importante resurse pentru export.

Trebuie subliniat, totodată, că, pe linia ridicării eficienţei întregii activităţi economice, cincinalul viitor va marca o preocupare şi mai susţinută pentru transformarea acestor materiale importante în produse cu un grad superior de prelucrare — mobilă, piele artificială, materiale de construcţii, ambalaje, produse finite pentru electrotehnică, construcţia de maşini, transporturi etc., determinînd sporirea importantă a eficienţei acestei subramuri.

3) O altă direcţie prioritară în cadrul petrochimiei o constituie producţia de cauciuc sintetic, care urmează să crească de 2,5—2,7 ori, atingînd circa 300 000 tone în anul 1980. Această orientare are la bază necesitatea satisfacerii nevoilor crescînde de materii prime pentru industria de anvelope, articole tehnice din cauciuc, cabluri electrice, încălţăminte etc., fiind totodată coroborată cu sarcina importantă de a se asigura şi în acest domeniu disponibilităţi crescînde pentru export.

Tabelul nr. 2 — Ponderea industriei chimice în producţia industrială

	1960	1965	1970	1975	1980 (estimări)
Ponderea industriei chimice şi petroliere în ansamblul producţiei industriale mondiale x)	9,6	10,9	12,4	13,85	15,25
Ponderea industriei chimice în ansamblul producţiei industriale a ţărilor capitaliste dezvoltate	10,7	10,1	14,2	15,80	17,50
Idem, în ansamblul producţiei ţărilor C.A.E.R.	6,9	8,4	9,3	10,85	12,15
Ponderea industriei chimice şi petroliere în ansamblul producţiei industriale a României	9,9 xx)	9,6 xxx)	12,3	14,8	16,4

x) Totalul mondial, fără ţările socialiste din Asia
xx) In preţuri comparabile 1955
xxx) In preţuri comparabile 1963

Lucrările care stau la baza cincinalului următor au în vedere ca în producţia de cauciuc sintetic, creşterile cantitative să fie însoţite de o diversificare pronunţată a tipurilor de elastomeri, un accent deosebit fiind pus pe cauciucul poliizoprenic, datorită calităţilor superioare ale acestuia ca înlocuitor al cauciucului natural. Un merit deosebit în acest domeniu revine cercetării româneşti — Institutului central de cercetări chimice — care a elaborat o tehnologie proprie, originală, ce va fi transpusă pe plan industrial, într-o mare instalaţie, începînd din anul 1976. A fost prevăzută, totodată, şi fabricarea în această perioadă şi a altor tipuri importante de cauciuc sintetic, care în prezent se importă, cum ar fi cauciucul butilic, cauciucul polibutadienic, terpolimeri şi latexuri etc.

Nivelurile avute în vedere în proiectul de Directive vor permite atingerea unor producţii de circa 14 kg/locuitor, mai mare decît cea prevăzută în anul 1980 în ţări avansate din punct de vedere economic (Franţa — 8,8 kg/loc., Italia — 12,7 kg/loc., Anglia — 9 kg/loc., R. F. Germania — circa 9 kg/loc.).

Creşterile cantitative se realizează concomitent cu o specializare în cadrul C.A.E.R. a ţării noastre în producţia unor importante tipuri de cauciuc sintetic şi în special în producţia de cauciuc poliizoprenic şi vor crea, totodată, disponibilităţi importante pentru export, permiţînd o mai activă integrare a industriei noastre chimice în diviziunea internaţională a muncii.

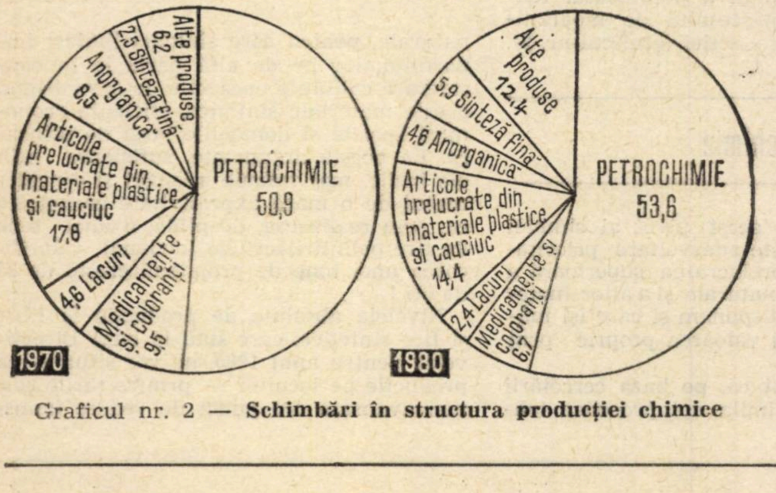

Graficul nr. 2 — **Schimbări în structura producţiei chimice**

Dezvoltarea bazei de materii prime de sinteză proprie, va asigura, conform prevederilor din proiectul de Directive, o creştere importantă a sectorului de prelucrare a cauciucului. Astfel, producţia de anvelope, avînd asigurată în cea mai mare măsură baza proprie de materii prime (cauciuc sintetic, negru de fum, reţele cord din nylon şi vîscoză, reţele cord metalice etc.), va creşte de la 1 245 mii garnituri în anul 1965, la circa 4 000 garnituri în 1975 şi la 7 500—8 200 garnituri în anul 1980.

Aceasta va permite atingerea în viitorul apropiat a unui nivel de circa 360 anvelope la mia de locuitori, faţă de circa 270 anvelope cît este media mondială, dar care se va situa încă sub nivelul prevăzut al Italiei — 470 anvelope/mia loc., al Angliei — 760 şi mai ales al R. F. Germaniei şi Franţei care prevăd să realizeze 1 114, respectiv 1 560 anvelope la mia de locuitori.

Trebuie remarcat însă că nivelele de producţie pe care şi le propune ţara noastră pentru sfîrşitul cincinalului viitor sînt foarte mari şi asigură integral nevoile interne, creîndu-se totodată şi însemnate posibilităţi de export, care vor reprezenta circa 25—30% din producţia anuală.

Agricultură — chimie, o conlucrare fertilă

PRINTRE direcţiile importante de dezvoltare a industriei noastre chimice un loc important ocupă creşterea în continuare a producţiei de îngrăşăminte, de la 895 mii tone (100% substanţă activă) în anul 1970, la cca. 2 milioane tone în 1975, şi la 3 300—3 500 mii tone în anul 1980. Această dezvoltare a sectorului de îngrăşăminte va permite livrarea către agricultură, la sfîrşitul acestui deceniu, a 250—280 kg substanţă activă la un ha arabil, satisfăcîndu-se în cea mai mare măsură necesarul în actualele condiţii pedoclimatice.

Din punct de vedere al structurii, se vor dezvolta cu preponderenţă îngrăşămintele complexe, cu mai multe substanţe active, binare şi ternare, ceea ce va modifica favorabil ponderea acestora în totalul producţiei de îngrăşăminte — peste 60% în anul 1980, faţă de numai cca. 35% în anul 1975.

În complexul mijloacelor şi măsurilor pentru creşterea producţiei agricole şi a eficienţei economice, proiectul de Directive prevede asigurarea necesităţilor agriculturii cu biostimulatori, insecticide, ierbicide, urmînd ca la nivelul anului 1980 să se realizeze o dublare a producției de pesticide și o creștere de aproape 4 ori a celei de ierbicide față de prevederile anului 1975.

Această orientare spre chimizarea agriculturii, spre realizarea unor produse importante destinate zootehniei, pentru hrana animalelor, pentru accelerarea proceselor biologice, profilaxia și terapeutica bolilor, cum sînt vitaminele, amino-acizii, biostimulatorii, furajele proteice din derivați petrolieri și medicamentele de uz veterinar, va avea ca efect nemijlocit o importantă creștere a producției agricole cerealiere și animaliere.

Unul din aspectele calitative de mare importanță care vor caracteriza dezvoltarea chimiei în cincinalul viitor este opțiunea firească — ținînd seama de maturitatea industriei noastre chimice — pentru dezvoltarea chimiei fine de sinteză.

Avem în vedere faptul că producția de medicamente, de exemplu, se va dubla, ca și cea de cosmetice, iar cea de coloranți și intermediari va crește cu cca. 60%, satisfăcînd într-o mai mare măsură nevoile economiei naționale și ale populației, concomitent cu reducerea efortului valutar, prin diminuarea sau chiar eliminarea importului la unele din aceste produse.

Eficiența și politica de produs

TREBUIE remarcat faptul că au fost luate măsuri ca această diversificare a întregii producții chimice să se realizeze în cea mai mare măsură prin cercetare și proiectare proprie, fiind prevăzută realizarea pe această bază a 212 instalații noi. De asemenea, unitățile de proiectare vor elabora documentații pentru alte 102 instalații, prin reproducerea unor tehnologii aplicate industrial, mărind la cca. 80% contribuția concepției proprii la realizarea programului de investiții în chimie, comparativ cu cca. 36% în actualul cincinal.

Importantele previziuni de creștere, diversificare și îmbunătățire calitativă a producției chimice se reflectă și în ceilalți indicatori sintetici care caracterizează dezvoltarea acestei ramuri dinamice a economiei noastre naționale. Astfel, productivitatea muncii va crește cu 85% față de prevederile din 1975, comparativ cu 38—42% cît se prevede pe ansamblul industriei în cincinalul următor.

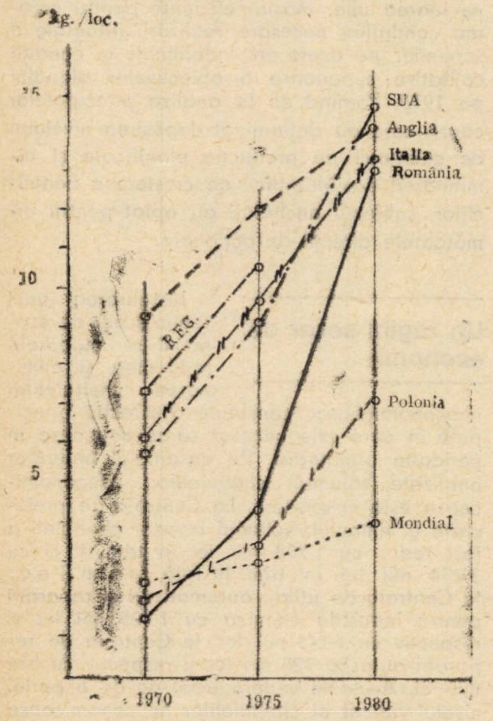

Graficul nr. 3 — **Evoluția producției de fire și fibre sintetice pe cap de locuitor.**

Salturi calitative importante vor fi realizate în diminuarea continuă a cheltuielilor materiale, între altele prin măsuri deosebite pentru folosirea rațională în procesele chimice a energiei electrice care, după cum se știe, reprezintă cca. 7% în structura prețului de cost al acestei ramuri. Alături de măsuri pentru stricta respectare a proceselor tehnologice, eliminarea pierderilor și îmbunătățirea randamentelor, folosirea intensivă a resurselor termice secundare, la aceasta va contribui și menținerea actualelor nivele de producție la unele produse „energofage", cum ar fi, de pildă, carbidul, sau creșteri la alte asemenea produse (soda caustică) sub ritmul mediu al ramurii.

Semnificativ pentru dezvoltarea industriei noastre chimice este și rolul din ce în ce mai mare pe care această ramură dinamică îl va deține în exportul țării. Față de un ritm mediu anual al comerțului exterior prevăzut în proiectul de Directive pe perioada 1976—1980, de 11,5—12,5%, se prevede ca exportul de produse chimice (fără produse petroliere) să crească în același interval într-un ritm mediu anual de peste 14%. Aceasta va avea ca urmare o creștere a ponderii produselor chimice în totalul exportului țării de la 7,3% în anul 1973, la peste 16% în anul 1980, confirmînd pe deplin rolul chimiei în integrarea armonioasă a țării noastre în circuitul mondial de bunuri materiale.

Considerente în amplasare

POTRIVIT documentelor celui de-al XI-lea Congres al partidului, dezvoltarea industriei chimice în anii ce vin ia în considerare repartizarea noilor obiective în mod judicios pe teritoriul țării, contribuind astfel la ridicarea economică a unor județe mai puțin dezvoltate, pînă acum, din punct de vedere industrial. Se prevede, astfel, realizarea unor noi platforme petrochimice în județul Timiș și în Dobrogea, a unor uzine de fibre și fire sintetice în județele Bistrița-Năsăud, Argeș, Botoșani ; a unor uzine de prelucrare a maselor plastice în județele Vrancea, Covasna, Vîlcea, Vaslui, Tulcea, Zalău ; fabricarea anvelopelor în Mehedinți și Zalău a articolelor tehnice din cauciuc în județele Gorj, Mureș și Botoșani ; a unor unități de sinteze organice în Ilfov și altele. Vor fi, totodată — mărite și diversificate unele din platformele existente, ceea ce va mări gradul de integrare al acestora și va contribui la sporirea eficienței activității economice în cincinalul viitor.

Dimensiunile impresionante ale obiectivelor care trebuie atinse în următorii ani în industria chimică din România, răspunzînd unor necesități obiective și posibilități reale ale economiei noastre naționale, vor ridica această importantă ramură industrială pe noi coordonate, vor crea noi valențe de corelare pentru satisfacerea necesarului celorlalte ramuri ale economiei naționale în plin progres.

dr. Radu COMȘA
C.S.P.

Realizări de prestigiu pe graficul întrecerii

- Datorită caracteristicilor lor tehnico-funcționale remarcabile — consum redus de benzină, o bună aderență a pneurilor la sol, demaraj rapid — autoturismele românești „Dacia 1300" sînt cunoscute în 15 țări din Europa, Africa și America Latină. De altfel, de la începutul fabricației și pînă acum au fost exportate, în aceste țări, peste 46 000 de autoturisme. Cererile crescînde primite din partea beneficiarilor externi au determinat o sporire a exportului prevăzut pentru acest an cu 60 la sută față de cel înregistrat anul trecut.

- Un număr de 48 de întreprinderi industriale din județul Timiș și-au realizat sarcinile pe anii 1971-1974. Sporul de producție ce se va obține pînă la sfîrșitul lunii viitoare se va ridica la aproape 2 miliarde lei. Aproape jumătate dintre aceste întreprinderi și-au realizat de pe acum obligațiile asumate față de beneficiarii străini, livrîndu-le în plus, față de prevederile celor patru ani, produse în valoare de 118 milioane lei valută.

- Noi unități industriale din județul Prahova au anunțat realizarea sarcinilor de plan pe patru ani. Este vorba de Întreprinderea de ciment din Comarnic, de cea de mobilă tapisată din Mizil, de întreprinderile de hîrtie din Bușteni, de sticlă și de bere de la Azuga — unități care în anii actualului cincinal s-au dezvoltat simțitor. Numărul total al unităților economice prahovene, care au atins cotele finale ale planului pe patru ani, se ridică la 52. Sporul producției industriale cu care aceste unități fruntașe au intrat în penultimă lună a anului este de 3,2 miliarde lei.

- Colectivele unităților industriale din municipiul Bîrlad au raportat îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe anii 1971-1974. Avansul de timp care se cîștigă pînă la sfîrșitul acestui an va permite să se obțină o producție globală suplimentară evaluată la 430 de milioane lei și o depășire a sarcinilor contractuale prevăzute pentru export de 31 milioane lei valută.

- În perioada 1971-1974, colectivele unităților industriale din județul Brașov au realizat, cu forțe proprii, mașini, agregate și instalații a căror valoare este estimată la 478 milioane lei. Rezultate deosebite în înfăptuirea programului de autoutilare au obținut muncitorii, tehnicienii și inginerii Întreprinderii de autocamioane, care au realizat 304 agregate, linii automate și mașini complexe în valoare de peste 131 milioane lei, multe dintre ele fiind folosite în cadrul noilor capacități ale întreprinderii.

- Sondorii unităților Combinatului petrolier-Tîrgu-Jiu au forat peste planul acestui an 8 500 m. Acest succes, care le-a permis să-și depășească angajamentul asumat în întîmpinarea apropiatului congres al partidului, are la bază extinderea la circa 75 la sută a procedeelor moderne de foraj cu jet și sape cu diamante, precum și o substanțială îmbunătățire a coeficientului de utilizare a instalațiilor și a timpului de lucru. Creșterea vitezei de foraj a dus, totodată, la obținerea unui spor de 600 000 lei peste plan a gradului de eficiență al unității.

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În întîmpinarea Congresului al XI-lea al P. C. R.

PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII ECONOMICE SE REFLECTĂ ÎN CREȘTEREA BENEFICIILOR

OAMENII MUNCII DIN ȚARA NOASTRĂ întîmpină cel de al XI-lea Congres al partidului cu noi și remarcabile realizări în activitatea productivă. Angajamentele luate, de a realiza cincinalul mai devreme, se înfăptuiesc cu succes, tot mai multe fiind colectivele care raportează îndeplinirea planului la producția globală, la productivitatea muncii, la cheltuielile de producție și, ca o consecință firească, a planului de beneficii, indicator sintetic care caracterizează calitatea întregii activități economice a întreprinderilor.

Ancheta organizată de revista noastră și-a propus să reliefeze calitatea muncii desfășurate pentru îndeplinirea planului, a indicatorilor economici și financiari, căile de perfecționare a activității economice, de reducere a costurilor și de creștere a beneficiilor.

Dinamica beneficiilor peste plan

MAJORITATEA unităților economice care au format obiectul investigației noastre au obținut, pe primele trei trimestre ale anului, rezultate deosebite în îndeplinirea sarcinilor de plan la principalii indicatori (tabelul nr. 1). Aceste rezultate sînt o expresie nemijlocită a faptului că în întreprinderile respective, ca și în numeroase altele de fapt, s-au intensificat pe toate planurile preocupările pentru atingerea nivelurilor de producție prevăzute, creîndu-se astfel condiții certe pentru creșterea rapidă a venitului național, sursă a fondului de dezvoltare economică și socială și a ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii.

Deosebit de important este faptul că, odată cu realizarea producției globale, s-a obținut și un important volum de beneficii peste plan (vezi graficul) care la Centrala de prelucrare a lemnului este cu 15,6% mai mare. La rîndul său întreprinderea „Flacăra roșie" București a depășit sarcina de beneficiu cu 245 000 lei ; de altfel, întreprinderea și-a mărit angajamentul luat în întrecerea socialistă, în sensul că va realiza cincinalul în 4 ani și patru luni.

În același timp trebuie însă menționat că nu în toate unitățile s-au obținut rezultate meritorii. Există mari posibilități încă nevalorificate, pentru desfășurarea unei activități calitativ superioare. Aproximativ o treime din întreprinderile Centralei industriei mătăsii, inului și cînepii nu și-au realizat producția globală, deși pe total centrală indicatorul respectiv a fost depășit ; rămîneri în urmă sînt și la alți indicatori, între care și la beneficii. Față de această situație, se impune ca eforturile colectivelor de muncă din aceste unități să se îndrepte spre atingerea nivelelor planificate la toți indicatorii economici și financiari, spre realizarea planului la fiecare produs. Aceasta presupune recuperarea restanțelor înregistrate în primele trei trimestre, rezolvarea operativă a dificultăților ivite pe filiera realizării acestui imperios deziderat economic, găsirea și aplicarea rapidă a unor soluții care să apeleze pe cît posibil la rezerve și posibilități interne, fără să afecteze alte echilibre ale procesului de producție.

Tabelul nr. 1 (în %)

Nr. crt.	Centrala industrială	Producția globală	Productivitatea muncii	Beneficii
1.	Centrala de prelucrare a lemnului	lo2,6	lol,5	115,6
2.	Centrala ind. de reparații auto	lo2,8	lo3,8	lo7,5
3.	Centrala ind. de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier	lol,2	loo,5	loo,6
4.	C.U.A.R.I.C.	lo3,1	lol,1	lo3,9

O anchetă în 100 de întreprinderi

Direcții prioritare de acțiune

REDUCEREA costurilor de producție este una din căile principale de creștere a beneficiului și deci de constituire a resurselor financiare menite să asigure dezvoltarea economiei noastre în ritmuri susținute. Analiza îndeplinirii indicatorului cheltuieli la 1 000 lei producție marfă pe primele nouă luni ale anului relevă rezultatele bune obținute într-o serie de unități economice, dar și faptul că în altele sarcinile privind reducerea nivelului cheltuielilor nu s-au realizat (tabelul nr. 2). La Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii, din cele 32 de întreprinderi componente, 17 s-au încadrat în nivelul de cheltuieli sau chiar l-au redus ; celelalte însă au înregistrat nerealizări. Important este ca acolo unde sarcinile nu au fost realizate să se acționeze în mod hotărît pentru lichidarea rămînerilor în urmă, așa cum s-a procedat, de pildă, la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier ; eforturile depuse aici pentru încadrarea în costurile planificate s-au concretizat în reducerea cheltuielilor materiale, în trim. III, sub nivelul planificat.

Tabelul nr. 2 — **Cheltuieli la 1 000 lei producția marfă, la 30 septembrie 1974**

Nr. crt.	Centrala industrială	Diferențe în lei față de nivelul planificat de cheltuieli la 1ooo lei prod.marfă
1.	C.U.A.R.I.C.	+23,4
2.	Centrala ind.de utilaj tehnologic, chimic,petrolier și minier	+ 7,2
3.	Centrala de prelucrare a lemnului	- 5,o5
4.	C.I.R.A.	-12,3
5.	Centrala industriei mătăsii	+ 8,1

Avînd în vedere faptul că venitul național și resursele financiare necesare acoperirii sarcinilor de dezvoltare sînt dimensionate în funcție de nivelul cheltuielilor materiale și respectiv al costurilor de producție, se impune luarea unor măsuri eficiente pentru crearea condițiilor necesare realizării integrale a sarcinilor pe acest an, îndeplinirii în condiții calitative superioare a obiectivelor planului pe 1975. Pornind de la analiza principalelor cauze care au determinat depășirea nivelului de cheltuieli de producție planificate și diminuarea posibilităților de creștere a beneficiilor, subiecții anchetați au optat pentru următoarele direcții de acționare.

Un regim sever de economii

Instaurarea unui regim sever de economii și îndeosebi reducerea și eliminarea cheltuielilor neeconomicoase constituie o direcție principală în care este necesar să se acționeze în perioada următoare. Pe ansamblul unităților analizate, volumul cheltuielilor neeconomicoase este în scădere. La Centrala de prelucrare a lemnului, volumul acestor cheltuieli a fost redus cu 1 708 mii lei în trim. II și cu 3 254 mii lei în trim. III față de trim. I a.c., la Centrala de utilaj, automatizări și reparații pentru industria chimică cu 1 725 mii lei și respectiv cu 1 145 mii lei, la Centrala de reparații auto cu 320 mii lei și respectiv cu 554 mii lei. Avînd în vedere însă, pe de o parte, nivelul ridicat al cheltuielilor neeconomicoase înregistrat în primul trimestru al anului la centralele menționate, iar pe de altă parte că la alte unități, ca de pildă la Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii acestea au o tendință de creștere, este necesar să se acorde toată atenția reducerii și eliminării lor complete.

Rezultatele încă nesatisfăcătoare obținute în domeniul cheltuielilor materiale și al reducerii prețului de cost în unele unități luate în analiză evidențiază că deși s-au întocmit planuri de măsuri tehnico-organizatorice pe anul în curs, acestea n-au constituit peste tot instrumente concrete de lucru pentru fundamentarea și reducerea costurilor de producție. Majoritatea acestora urmăresc realizarea indicatorilor cantitativi ai planului (investiții, producție, reparații capitale etc.), abordîndu-se într-o măsură mai mică laturile calitative ale activității (productivitate, preț de cost, rentabilitate). De aici necesitatea reorientării acestor planuri de măsuri, astfel încît ele să cuprindă acțiuni care, finalizate, să permită încadrarea unităților în nivelul de cheltuieli planificate.

Prevenirea și lichidarea imobilizărilor

Rentabilitatea este determinată, printre alți factori, de viteza cu care sînt desfăcute mărfurile și semifabricatele destinate vînzării.

Din anchetă a rezultat că mai sînt unități care înregistrează însemnate imobilizări de fonduri, concretizate în credite cu dobînzi penalizatoare, fenomen negativ, care arată, în principal, existența unor importante stocuri supranormative de materii prime și materiale, de producție neterminată, de producție fără desfacere asigurată ca urmare a unor aprovizionări peste necesar, a nerealizării planului de producție în structura sortimentală necesară etc. De pildă, la Centrala de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier evoluția imobilizărilor reliefează o tendință de creștere în cursul primelor nouă luni ale anului, determinînd diminuarea capacității de plată a întreprinderilor componente și a centralei.

Creșterea an de an a volumului creditului în economie comportă o grijă deosebită și de mare răspundere în angajarea fondurilor. Evitarea situațiilor de imobilizare a fondurilor necesită o atenție mai mare pentru restituirea creditelor primite în termenele stabilite, o aprovizionare tehnico-materială strict legată de necesitățile impuse de sarcinile din planul de producție și desfacere, extinderea normării consumurilor de materii prime și materiale și luarea măsurilor tehnologice pentru ca acestea, odată stabilite, să nu fie depășite. Toate acestea constituie tot atîtea căi de accelerare a vitezei de rotație a fondurilor și de mărire a rentabilității.

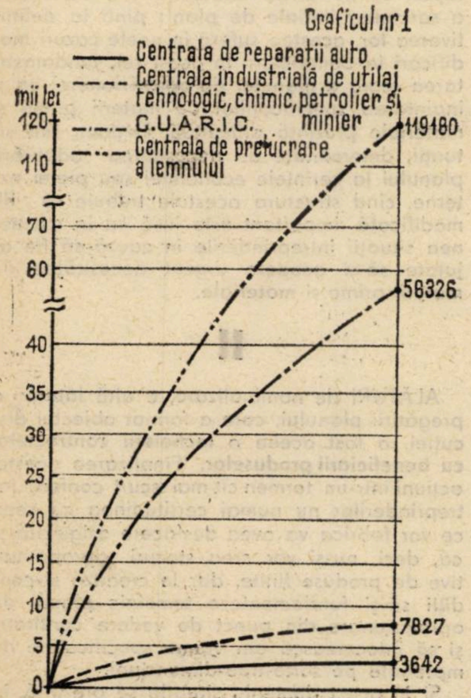

Beneficii peste plan la 30 septembrie a.c (în mii lei)

Intensificarea mobilizării rezervelor interne

Sub imperiul unor presante probleme curente de producție sau tehnologice, atenția unor conduceri de întreprinderi și centrale este în mai mică măsură concentrată spre aspectele economice și financiare ale proceselor de producție. De aici cerința ca fiecare centrală și unitate economică să se preocupe în mod temeinic de mobilizarea tuturor rezervelor proprii pentru sporirea rentabilității, astfel încît, îndeplinindu-și sarcinile ce-i revin din planul național unic, să-și poată acoperi în întregime cheltuielile de producție și să realizeze un venit net care să asigure constituirea fondurilor proprii cel puțin în limitele planificate și, totodată, participarea în măsură tot mai mare la formarea fondului de dezvoltare economico-socială.

Pornind de la faptul că o bună parte a activității factorilor de răspundere din aparatul financiar-contabil este dedicată muncii curente, s-a propus inițierea unei analize complexe asupra fondului de timp al cadrelor de conducere din aparatul financiar-contabil al unităților economice pentru ca, pe baza rezultatelor obținute, cu consultarea unui cerc cît mai larg de specialiști, să se ia măsurile necesare, astfel încît în munca acestor cadre să-și găsească loc — cu precădere — activitatea de analiză atît pentru perioada curentă, cît și pentru pregătirea temeinică, fundamentată și corelată cu celelalte secțiuni de plan a indicatorilor economico-financiari, pe perioadele viitoare.

Analizînd răspunsurile subiecților anchetați privind măsurile care trebuie luate pentru valorificarea tuturor rezervelor interne în vederea creșterii masei beneficiului, ele se pot împărți în două mari grupe.

Din prima grupă fac parte măsurile care privesc : punerea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție ; îndeplinirea sarcinilor de plan printr-o mai corectă sincronizare și cooperare a întreprinderilor componente din fiecare centrală ; aprovizionarea la timp cu materii prime, materiale și piese de schimb. În același cadru se înscriu și măsurile care vizează îmbunătățirea calității, prin controale interfazice și finale, care să permită o intervenție promptă și operativă ori de cîte ori se constată defecțiuni mecanice, tehnologice sau de altă natură. În vederea impulsionării desfacerii și a încasării valorii mărfurilor se impune, totodată, ținerea unui contact direct cu beneficiarii interni și externi, sondarea gustului cumpărătorilor prin deschiderea de magazine proprii etc.

O a doua grupă de măsuri vizează perfecționarea procesului educațional al omului muncii, dezvoltarea responsabilității sociale, ca parte componentă a conștiinței economice. Ele presupun întărirea disciplinei conștiente în muncă, dezvoltarea atitudinii critice față de nivelul pregătirii sale profesionale, participarea sa mai activă la dezbaterea unor probleme economice și financiare în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii, ca elemente cheie, hotărîtoare pentru afirmarea unei democrații economice, reale și depline.

Îmbinarea judicioasă a acestor factori este în măsură să creeze un cadru favorabil de acțiune pentru îndeplinirea la parametri ridicați a sarcinilor privind dezvoltarea noastră economică.

Anchetă realizată de
Maria IONIȚĂ

Realizări de prestigiu pe graficul întrecerii

- În întîmpinarea Congresului al XI-lea al partidului, colectivele de oameni ai muncii din industria județului Iași înscriu pe graficul întrecerii noi și prestigioase fapte de muncă. Combinatul de fire și fibre sintetice din Iași, de exemplu, a obținut, în primele zece luni ale anului, o producție globală suplimentară evaluată la 203 milioane lei. La rîndul lor, întreprinderile industriei ușoare au realizat, peste prevederi, 128 000 metri pătrați țesături tip bumbac, 508 000 metri pătrați țesături din mătase și confecții în valoare de circa 3 milioane lei. Industria ieșeană a înscris de la începutul anului în contul de economii circa 70 000 tone de combustibil convențional și peste 52 milioane kWh energie electrică.
- Mai bine de 174 000 tone de cărbune preparat au expediat, peste sarcinile de plan pe zece luni, minerii din Valea Jiului și din celelalte bazine ale țării, ca urmare a randamentului înalt atins pe fiecare post, cît și a utilizării raționale a modernelor agregate din dotarea exploatărilor.
- Întreprinderile de materiale refractare au livrat, de la începutul anului și pînă acum, peste prevederi, 4 500 tone produse cu însușiri tehnice și calitative superioare. În ultima perioadă, lucrătorii din acest important sector au pornit o largă acțiune de înnoire, modernizare și diversificare a producției. Au fost realizate cărămizile de șamotă pentru bateriile de cocsificare de mare capacitate aflate în plină construcție la Galați, care au căpătat o rezistență superioară la compresiune și coroziune. De asemenea, prin respectarea tehnologiei de fabricație, sortării corespunzătoare a șamotei și introducerii în procesul de producție a unor materii prime de calitate, colectivul unității din Alba Iulia a prelungit ciclul de utilizare a cărămizilor folosite pentru căptușirea oalelor de turnare a oțelului la peste 14 turnătorii. Pe aceeași linie se înscriu și produsele destinate și altor ramuri, cum sînt betoanele refractare termoizolatoare, cărămizile de silică, corpurile abrazive pentru șlefuirea suprafețelor, produsele abrazive inelare.
- Industria județului Bacău a îndeplinit sarcinile de plan pe 4 ani ai cincinalului. Pînă la finele anului, unitățile industriale ale județului vor realiza o producție suplimentară în valoare de 2,3 miliarde lei. În unități fizice, această producție se va regăsi în importante cantități de cărbune, produse petroliere, substanțe chimice pentru combaterea dăunătorilor, cauciuc sintetic, mase plastice, hîrtie, mobilă și confecții textile.

ÎN SPRIJINUL TUTUROR UNITĂȚILOR ECONOMICE

Pentru valorificarea accelerată a materialelor și capacităților disponibile

„REVISTA ECONOMICA“ publică, la cererea întreprinderilor, liste și anunțuri privind oferte și cereri de produse, piese de schimb, capacități de producție, utilaje transferabile, prestații de servicii etc.

Listele și anunțurile vor fi adresate direct redacției.

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI ANULUI 1975

– Cerințe și mijloace de impulsionare

ÎN ATMOSFERA de puternic entuziasm în muncă generat de Congresul al XI-lea al partidului, în diferitele verigi ale acestui mecanism complex se desfășoară o intensă activitate organizatorică consacrată pregătirii în toate detaliile a producției anului viitor, conjugării eforturilor tuturor factorilor de răspundere în direcția realizării obiectivelor fundamentale ale dezvoltării noastre economice.

Abordînd pe larg problemele realizării integrale a sarcinilor de plan pe anul 1974, la toți indicatorii, ca premisă de bază pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, revista noastră a întreprins, paralel, o serie de investigații în întreprinderi și centrale asupra modului în care sînt întrunite condițiile necesare și se desfășoară acțiunea de pregătire a producției anului viitor.

Pornind de la cerințele actuale care stau în fața unităților economice în acest domeniu, Comitetul Sectorului 5 al P.C.R. din municipiul București și „Revista Economică“ au organizat o dezbatere cu specialiști din întreprinderi și centrale industriale, în cadrul căreia au fost abordate probleme cu care aceste unități sînt confruntate în acțiunea de pregătire a producției pe anul 1975, urmărind să desprindă, totodată, căile și mijloacele cele mai potrivite pentru impulsionarea acestei importante acțiuni.

I

DEZBATEREA a reliefat, de la bun început, faptul că procesul de perfecționare a organizării, conducerii și planificării economiei naționale care a avut loc în ultimii ani, în lumina sarcinilor trasate de Conferința Națională din 1967 și de Congresul al X-lea ale P.C.R., a creat condiții favorabile pentru pregătirea pe multiple planuri, încă din anul în curs, a producției pe anul următor, respectiv și pentru 1975. Măsurile luate, precum și actele normative elaborate, printre care cunoașterea din vreme a sarcinilor planului de producție și a celui de investiții, existența legii contractelor economice, a bazelor județene de aprovizionare ș.a. își dovedesc într-o măsură sporită eficiența, preocupările susținute existente pe întreaga filieră — întreprinderi, centrale industriale, ministere și organe de sinteză — găsindu-și și un corespondent firesc în rezultatele mai bune obținute.

Pregătirea din vreme a condițiilor ca întreprinderile să-și poată mobiliza chiar din prima zi a noului an de muncă toate posibilitățile de care dispun — tehnice, materiale și umane — este nemijlocit legată nu numai de cunoașterea globală a sarcinilor de plan, ci, mai ales, de precizarea în amănunt a producției fizice, a sortimentelor ce urmează a fi fabricate, cu alte cuvinte de **nominalizarea producției.** Operațiunea este de maximă importanță și pentru întocmirea specificațiilor de materii prime și materiale, în așa fel încît necesarul de aprovizionat să fie în deplină concordanță cu cerințele reale ale producției.

Referindu-se la această problemă, participanții la dezbatere au arătat că încă la mijlocul lunii septembrie unitățile pe care le reprezintă aveau nominalizată producția fie aproape integral (cum este cazul unităților Centralei industriale de prelucrare a cauciucului și maselor plastice), fie într-o proporție avansată (97% la întreprinderea „Autobuzul“).

Un element esențial în acțiunea de nominalizare a producției îl constituie depunerea specificațiilor. „Deși am venit în ajutorul beneficiarilor prin întocmirea unui nomenclator de produse, a subliniat tovarășul **Ion Velican,** întreprinderile centralei noastre întîmpină greutăți din cauză că unii beneficiari au depus cu întîrziere specificațiile și nu au făcut în timp util concretizări ferme la nivelul repartițiilor pentru a ne da posibilitate să nominalizăm în detaliu producția și să programăm fabricația la nivelul cerințelor. Mă refer, îndeosebi, la produsele din profilul întreprinderilor de prelucrare a cauciucului din cadrul centralei : garnituri profilate, garnituri presate, tuburi din cauciuc etc." Situația este determinată în principal de faptul că beneficiarii produselor nu au încheiat, la rîndul lor, contracte ferme cu beneficiarii produselor lor.

LA DEZBATERE au luat parte tovarășii : **Ion VELICAN**, directorul comercial al Centralei de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice ; **Gheorghe PETRESCU**, directorul comercial al Combinatului de articole tehnice din cauciuc Jilava ; **Ion CONSTANTINESCU**, șeful serviciului aprovizionare de la Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat ; **Ion TOMA**, inginerul șef la Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei ; **Dorina NACHȚ**, directorul comercial al fabricii „Apollo“ ; **Leon AVADIC**, inginerul șef al Întreprinderii „Adesgo“ **I. NICOLAE**, șeful serviciului desfacere al Întreprinderii „Steaua roșie“ ; **Octavian FUSARU**, șeful serviciului aprovizionare al Întreprinderii mecanice de utilaj chimic ; **Tudor OLTEANU**, directorul comercial al Întreprinderii „Autobuzul“ ; **Tudor APOSTOLALACHE**, director adjunct al Întreprinderii „Electromontaj“.

Din partea sectorului 5 al P.C.R. a luat parte tovarășul **Dumitru NICOLAESCU**, secretar cu probleme economice.

În alte ramuri, ca, de pildă, în industria constructoare de mașini, finalizarea din timp a acțiunii de nominalizare a producției a fost stînjenită de alte cauze. „Nominalizarea a mai bine de 90% din producția anului viitor, în întreprinderea noastră, a arătat tov. **I. Nicolae,** este legată, îndeosebi, de planul de investiții al beneficiarilor noștri. Aici se ridică două aspecte : a) unele întreprinderi concretizează cu întîrziere obiectivele de investiții, și deci nu pot nominaliza utilajele de care au nevoie ; b) apoi, chiar dacă au stabilite obiectivele și cunosc necesarul de utilaje, nu sînt în măsură să depună documentația tehnică de execuție".

O serie de alți participanți la dezbatere, între care tovarășii **Tudor Apostolache** și **Octavian Fusaru** au menționat, ca o cauză principală a nominalizării într-o proporție relativ redusă a producției în unele întreprinderi, faptul că nu există întotdeauna o stabilitate a sarcinilor inițiale de plan ; pînă la definitivarea lor, acestea suferă în unele cazuri modificări la beneficiari. În acest fel, fundamentarea reală a planului de aprovizionare, ca și înaintarea specificațiilor de materii prime și materiale prezintă dificultăți. Evident, sînt situații, determinate de necesitatea adaptării planului la cerințele economiei sau pieței externe, cînd structura acestuia trebuie să fie modificată. Important este însă ca în asemenea situații întreprinderile în cauză să fie ajutate să-și acopere urgent necesitățile de materii prime și materiale.

II

ALĂTURI de nominalizare, o altă latură a pregătirii planului, care a format obiectul discuției, a fost aceea a **încheierii contractelor cu beneficiarii produselor.** Finalizarea acestei acțiuni într-un termen cît mai scurt conferă întreprinderilor nu numai certitudinea că ceea ce vor fabrica va avea desfacere asigurată și că, deci, nu-și vor crea stocuri supranormative de produse finite, dar le creează și condiții să-și fundamenteze temeinic planul de aprovizionare din punct de vedere cantitativ și să întocmească din vreme specificațiile de materiale pe sorto-tipo-dimensiuni.

Și în acest domeniu situația se prezintă, în general, mai bine decît în anul trecut. Se poate spune chiar că ea s-a îmbunătățit radical în comparație cu cea existentă cu cîțiva ani în urmă, cînd contractele între producătorii și beneficiarii de produse se încheiau, nu de puține ori, și în trimestrul II al anului de plan.

În cadrul Centralei industriale de prelucrare a cauciucului și maselor plastice, de pildă, marea majoritate a întreprinderilor au atins, la mijlocul lunii septembrie, un grad de contractare a produselor în proporție de peste 80% ; mai mult chiar, întreprinderile „Danubiana" și „Victoria"-Florești încheiaseră integral acțiunea de contractare pe 1975. Cu toate acestea, centrala nu s-a putut integra în termenele stabilite de H.C.M. 970/1974, care prevăd finalizarea acțiunii pînă la 20 septembrie. Întreprinderile de articole tehnice din cauciuc, al căror profil de bază este furnizarea de benzi de transport pentru industria cărbunelui, garnituri presate sau profilate, curele trapezoidale pentru industria constructoare de mașini, înregistrează rămîneri în urmă. O situație mai dificilă se profila la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești, din cauză că unii beneficiari — întreprinderi din Centrala industrială de mașini agricole și tractoare, din Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei etc. — nu aveau depuse comenzi. Acest fapt creează nu numai greutăți în pregătirea producției pe 1975, dar și riscul ca o serie de contracte încheiate cu întîrziere să nu poată fi onorate la termen.

Încheierea contractelor cu beneficiarii produselor îmbracă diferite aspecte, în funcție de natura ramurilor de producție. În industria bunurilor de consum și, mai cu seamă, în industria ușoară, întreprinderile producătoare primesc comenzi ferme cu prilejul acțiunii de contractare cu comerțul care, la unele produse, se face de două ori pe an. „Dar și aici, spunea tov. **Ion Toma,** sînt reale posibilități ca operațiunea să se desfășoare cu mai multă operativitate. Anul acesta am încheiat contractele în septembrie, anexele au apărut în octombrie, iar specificațiile se vor da în noiembrie. După părerea mea, acțiunea de contractare a produselor ar trebui să se încheie cel mai tîrziu pînă în luna august. De ce ? Pentru că, după cum se știe, întreprinderile se prezintă la contractare cu colecții de modele, din care, cum este normal, comerțul poate prefera, ținînd seama de cerințele cumpărătorilor, o cantitate mai mare dintr-un model în detrimentul altora. În aceste condiții ar trebui ca producătorul să aibă la dispoziție timpul necesar adaptării planului de aprovizionare la aceste cerințe".

Acțiunea de contractare a produselor în industria ușoară ar fi mult facilitată și comprimată în timp prin reducerea duratei calculației unor prețuri, care la unele produse atinge în prezent 3—5 luni. „Ar fi normal, sublinia tov. **Leon Avadic,** ca înainte cu 3—4 luni de perioada contractărilor, să se formeze o delegație unitară din partea Ministerului Comerțului Interior, care să viziteze toate centralele Ministerului Industriei Ușoare, pentru a stabili modelele ce vor fi contractate. Fabricile producătoare ar putea obține astfel din timp și prețurile cu care să se prezinte la contractare". Ideea a fost completată de tov. **Dorina Nacht,** în sensul că „prețurile ar putea fi stabilite chiar în timpul contractărilor de către un nucleu format din reprezentanți ai Comitetului de Stat pentru Prețuri, Ministerului Comerțului Interior și Ministerului Industriei Ușoare. S-ar elimina astfel situațiile, frecvent întîlnite acum, ca produse similare, realizate din aceleași materii prime, să fie prezentate la contractare cu prețuri diferite".

III

O IMPORTANȚĂ deosebită pentru pregătirea în general a producției prezintă sistemul de **repartiții și încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale.** În discuții s-a subliniat faptul că, pe ansamblul economiei naționale, resursele materiale ale țării sînt mai bine cunoscute, asigurîndu-se distribuția mai echitabilă a acestora în funcție de necesitățile și prioritățile unităților economice.

Pentru a înlătura incertitudinile în ce privește primirea unor materii prime și materiale, potrivit necesităților stabilite prin planul de dezvoltare economico-socială, a fost introdusă obligativitatea emiterii de repartiții de către coordonatorii de balanță, pe baza cărora se încheie apoi contractele ferme între furnizorii de materii prime și materiale și beneficiarii acestora.

În domeniile respective, deși s-au înregistrat îmbunătățiri reale, se constată totuși unele întîrzieri. Subliniind faptul că centrala nu a putut finaliza aceste două acțiuni în termenele stabilite, tov. **Ion Velican** menționa, totodată, greutățile întîmpinate în calitate de coordonator de balanță, ca urmare a depunerii cu mari întîrzieri a necesarului de produse, pe specificații, în special din partea M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E. Pentru unele produse comenzile și specificațiile pe repere nu erau depuse nici la mijlocul lunii septembrie. Așa, de pildă, Întreprinderea de autocamioane Brașov avea depuse comenzi și specificații numai pentru circa 8% din cantitatea de garnituri repartizate. „Cauzele acestei stări de lucruri se pot rezuma în esență la : nenominalizarea detaliată din timp a planului de producție ; nu toate ministerele și centralele industriale respectă graficul-cadru elaborat de Ministerul Aprovizionării privind termenele de întocmire a necesarului de produse ; întreprinderile noastre, în calitate de producătoare, cunoscînd numai ansamblul, nu și în amănunt sarcinile de plan, cantitățile fizice și sortimentele ce urmează să le realizeze, nu pot preciza din timp sarcinile de producție". O soluție pentru ameliorarea acestei situații în viitor ar fi ca specificațiile de materiale să se depună la cordonatorii de balanțe odată cu comunicarea necesarului cantitativ.

Pentru încheierea la termen a contractelor atît între întreprinderile producătoare cu beneficiarii, cît și cu întreprinderile furnizoare de materii prime, pentru impulsionarea acestei acțiuni de extremă importanță în pregătirea producției pe anul 1975, a fost evidențiat rolul deosebit care revine centralelor industriale. „Centrala noastră, spunea tov. **Gheorghe Petrescu,** a reușit să preia atribuțiile ce-i revin din statut din acest punct de vedere. Ea încheie marea majoritate a contractelor pentru materii prime și materiale, întreprinderii revenindu-i doar sarcina să urmărească primirea acestora potrivit termenelor stipulate în contractele încheiate". Numai în măsura în care toate centralele își vor exercita în întregime atribuțiile cu care au fost investite, se poate asigura operativitatea necesară în acțiunea de încheiere a contractelor și, implicit, condiții ca întreprinderile să aibă asigurată baza de materii prime și desfacerea producției.

IV

IN CONTEXTUL îmbunătățirii mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, în ultimii ani au fost luate măsuri care să faciliteze obținerea mai lesnicioasă a unor produse nevagonabile care, nu de puține ori, condiționează bunul mers al producției, livrarea unor produse de către beneficiari. În locul numeroaselor baze și depozite aparținînd diferitelor ministere, care nu de puține ori duceau la pulverizarea stocurilor și creau paralelisme în aprovizionare, au fost create **bazele județene de aprovizionare.**

Din propunerile participanților la dezbatere

- **Pentru ca planul de aprovizionare să exprime cît mai real necesarul, întreprinderile, cu sprijinul centralelor industriale, să continue acțiunea de reanalizare a normelor de consum pentru a le da o fundamentare științifică și a le apropia cît mai mult de normele practicate la produsele similare de țările avansate din punct de vedere industrial.**
- **Să se promoveze în mai mare măsură practica încheierii contractelor pe termen lung între întreprinderile furnizoare și întreprinderile beneficiare tradiționale.**
- **Fondurile de investiții să fie puse la dispoziția beneficiarilor cu 9 luni înaintea începerii anului de plan.**
- **Comenzile ferme pentru utilajele tehnologice să fie depuse pînă la 30 iunie pentru anul următor de plan.**
- **Centralele industriale să încheie contracte direct cu furnizorii, la nivelul lor.**
- **În caz de conciliere, furnizorii să înainteze dosarele respective direct centralelor tutelare, în vederea rezolvării problemelor la nivelul lor. S-ar scurta în acest fel timpul necesar perfecționării contractelor cu cel puțin 15 zile.**
- **Specializarea unor baze pe anumite produse.**

Mai mulți participanți la dezbatere, subliniind că aceste baze au reușit în bună parte să contribuie la creșterea operativității în aprovizionare, îndeosebi prin simplificarea relațiilor contractuale, au arătat, în același timp, că activitatea lor poate fi îmbunătățită substanțial. „Bazele de aprovizionare ar putea să-și îndeplinească în mai bune condițiuni rolul pentru care au fost create, spunea tov. **Tudor Olteanu,** dar, din păcate, ele nu sînt dotate corespunzător cu instalații de ridicat. În asemenea situații sîntem nevoiți uneori, noi, beneficiarii, să mergem să ne ridicăm materialele cu mijloacele noastre de transport și de încărcare, ceea ce scumpește mult procesul de aprovizionare". O idee care ar merita, credem, să fie studiată a fost lansată de tov. **Ion Constantinescu :** „Pentru a înlesni aprovizionarea întreprinderilor cu anumite produse ar fi bine ca o serie de baze județene să fie specializate, de pildă, rulmenți – la Brașov, țevi — la Roman sau București etc".

NU NE PROPUNEM să tragem concluzii pe marginea discuțiilor care au avut loc. Ceea ce vrem să reliefăm este faptul că marea majoritate a celor care au luat cuvîntul, evidențiind realele progrese înregistrate în mecanismul complex al pregătirii din vreme și în condiții mai bune a producției pe anul viitor, au arătat, totodată, că acest mecanism este încă susceptibil de îmbunătățiri, făcînd în acest sens o serie de propuneri pe care ne-am străduit să le sintetizăm în caseta alăturată.

Dezbatere consemnată de
Stere GIOGA
L. ȚINTEA

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

ACȚIUNEA EFICIENŢEI ECONOMICE ASUPRA DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

IN CADRUL DEZBATERII Programului și Directivelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român — documente fundamentale in care se concretizează linia generală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare pe calea comunismului în România — uneia din laturile calitative esențiale ale dezvoltării agriculturii noastre, și anume eficienței economice, i se acordă prioritate.

Pornind de la concepția marxist-leninistă a rolului hotărîtor al forțelor de producție în dezvoltarea economică și socială, partidul nostru acordă o atenție deosebită progresului social al tuturor ramurilor producției materiale, înscriind dezvoltarea intensivă a agriculturii — ramură de bază a economiei naționale — printre obiectivele fundamentale ale etapei următoare a istoriei României socialiste. „Realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate — se consfințește în Program — constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți“ [1]).

Sarcinile dezvoltării în perspectivă a agriculturii noastre decurg din problematica generală a depășirii stadiului unei economii în curs de dezvoltare și a atingerii unui nivel comparabil cu cel al țărilor cu o economie avansată. Stadiul actual de dezvoltare a agriculturii noastre corespunde trăsăturilor caracteristice ale unei economii în curs de dezvoltare, iar de ridicarea nivelului acesteia depinde într-o măsură deosebită îndeplinirea obiectivului fundamental al etapei actuale — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism.

Agricultura constituie o ramură ce se bazează pe resurse care se reînnoiesc, spre deosebire de alte resurse materiale (petrolul, cărbunele, minereul de fier etc.) epuizabile pe măsura exploatării. De aici, rezultă că agricultura reprezintă o sursă permanentă a creșterii economice și ale cărei funcții se vor multiplica în viitor. Agricultura noastră este chemată să asigure produsele agroalimentare pentru satisfacerea consumului fiziologic rațional al populației, aprovizionarea industriei cu materii prime, crearea unor disponibilități sporite pentru export, să contribuie la creșterea fondului național de dezvoltare economico-socială. De aici decurge că această ramură trebuie să asigure nu numai sortimentele de produse în cantitățile crescînde cerute de economia națională, ci și realizarea acestora în condițiile reducerii cheltuielilor pe unitatea de produs, prin micșorarea cheltuielilor materiale, folosirea cît mai eficientă a mijloacelor materiale și a forței de muncă. Realizarea funcțiilor agriculturii cuprinde, așadar, ca o latură calitativă intrinsecă realizarea unei producții în condiții de eficiență economică tot mai înaltă. Transpunerea în practică a acestei cerințe obiective necesită nu numai elaborarea unei concepții teoretice clare, ci și, mai ales, a căilor practice de înfăptuire.

AVÎND ÎN VEDERE importanța agriculturii în ansamblul economiei ne propunem să analizăm unele tendințe care s-au manifestat pînă în prezent în diferite sectoare ale agriculturii noastre și care sînt direcțiile principale de asigurare a creșterii eficienței producției agricole pentru a spori contribuția acestei ramuri la creșterea economică generală. Care au fost aceste tendințe și în ce mod s-au manifestat aceste fenomene ? Raportată la anul 1950, producția globală agricolă a fost în 1973 de peste 2,8 ori mai mare ; în perioada 1950-1960 producția agricolă a crescut atît pe seama sporirii productivității muncii cît și a unei ușoare creșteri a populației. După anul 1960 producția agricolă a crescut exclusiv pe seama creșterii productivității muncii. Cu toate rezultatele obținute în creșterea producției și a productivității muncii, în perioada 1963-1972, cheltuielile de producție, și mai ales cheltuielile materiale, au crescut mai repede decît produsul social. Producțiile obținute la hectar sînt mai mici decît în țările cu o agricultură avansată, ceea ce determină în mare parte o eficiență redusă a cheltuielilor de producție și în primul rînd a cheltuielilor materiale. Ca urmare, în ultimii ani, produsul social și venitul național în agricultură, raportate la 1 000 lei fonduri fixe, au înregistrat o scădere.

Reducerea ponderii valorii nou create constituie, în numeroase cooperative agricole, cauza principală care a determinat ca veniturile cooperatorilor din unitățile în cauză să nu crească în raport cu producția, să se îngusteze posibilitățile de sporire a fondului de acumulare necesar reproducției lărgite a proprietății obștești, să se mențină greutățile financiare în restituirea creditelor, în mărirea resurselor pentru finanțarea mijloacelor circulante etc. Dacă asemenea situații vor persista, producția agricolă prevăzută a se obține la nivelul anului 1990 va fi în cooperativele respective mai costisitoare, ceea ce ar limita nu numai creșterea veniturilor producătorilor agricoli, ci și contribuția acestora la dezvoltarea economiei naționale.

Întreaga dezvoltare a societății umane confirmă teza marxistă că progresul tehnic asigură o creștere a productivității muncii sociale, care determină la rîndul său o reducere a valorii pe unitatea de produs. Această teză este valabilă pentru toate ramurile producției materiale, inclusiv și pentru agricultură.

Considerații asupra unor factori

FACTORII PRINCIPALI care au determinat aceste situații constau, după părerea noastră, în următoarele :

a) Utilizarea incompletă și insuficientă a fondului funciar, a mașinilor și a celorlalte mijloace de producție, care a dus la eficiența scăzută a fondurilor fixe într-o serie de unități agricole. Extinderea mașinismului, fără reducerea corespunzătoare a cheltuielilor cu forța de muncă, sporirea cantităților de îngrășăminte chimice și extinderea irigațiilor, fără a fi însoțite de o creștere corespunzătoare a producției în toate unitățile, au dus, în general, la o creștere a costurilor și îndeosebi a cheltuielilor materiale în multe cooperative agricole și I.A.S.

b) Necorelarea diferiților factori care determină creșterea producției și reducerea cheltuielilor îndeosebi prin rămînerea în urmă a introducerii materialului biologic de mare productivitate și a chimizării. Aceasta s-a manifestat în unele întreprinderi agricole mai ales la culturile irigate, și în sectorul zootehnic, îndeosebi în creșterea taurinelor, ovinelor și porcinelor.

c) Existența unui număr destul de mare de unități agricole — în special cooperative — în care se remarcă o insuficientă calificare și utilizare a forței de muncă.

d) Deficiențe în conducerea, planificarea și organizarea unor unități de producție. Se poate spune că în conducerea unităților s-au folosit cu preponderență indicatorii fizici și anume producția medie la hectar și producția marfă. Faptul că a întîrziat să se introducă calcularea prețului de cost în cooperative constituie una din explicațiile pentru care nivelul de gospodărire și eficiență în unele cooperative este încă scăzut. Urmărirea, în principal, a realizării producțiilor medii a îndreptat atenția unor cadre de conducere de la nivelul unităților spre realizarea acestor indicatori, neglijînd sau trecînd pe plan secundar efectele economice.

---

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism (Proiect), Editura politică, 1974, p. 46.

e) În unele cazuri, anumiți furnizori de mijloace de producție livrează agriculturii produse ce prezintă insuficiențe sub aspect cantitativ cît și calitativ.

Am prezentat aceste cauze principale pentru a putea desprinde căile de soluționare și de înlăturare a acestui „paradox“ în care progresul tehnic și sporirea productivității muncii sînt însoțite adesea de creșterea cheltuielilor.

Posibilități de îmbunătățire a corelațiilor

PENTRU a se asigura creșterea continuă a eficienței cheltuielilor de producție în agricultură, ipoteza fundamentală de la care trebuie să pornim constă în aceea că agricultura noastră a intrat într-o etapă de introducere intensivă a progresului tehnic, care creează condițiile ca venitul național să crească mai repede decît produsul social, să se realizeze o economisire a cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale. În acest context doresc să citez din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din agricultura de stat și cooperatistă, expunere de excepțională însemnătate programatică, potrivit căreia am intrat într-o nouă etapă de dezvoltare a acestei ramuri **„și anume trecerea la o agricultură intensivă, de înaltă productivitate și eficiență economică. Fără îndoială că și pînă acum am obținut o serie de rezultate, dar sîntem încă departe de a spune că am realizat o agricultură de un asemenea nivel. Pe baza rezultatelor și a experienței acumulate în decursul anilor putem spune că sînt create condițiile pentru a pune această sarcină în fața oamenilor muncii din agricultură, în fața organizațiilor de partid, cu convingerea că ea ca fi realizată cu succes“[2]).**

Pornind de la ipoteza că agricultura noastră a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare intensivă, din cercetările efectuate a rezultat că este posibil ca în 1990, față de 1970, producția globală agricolă să crească de circa 3,3 ori, producția netă de peste 4 ori, iar cheltuielile materiale de circa 2,7 ori. Aceantă ipoteză este în opoziție cu părerile potrivit cărora cheltuielile materiale cresc, inevitabil, mai repede decît produsul social și venitul național. Potrivit calculelor efectuate ponderea cheltuielilor materiale în produsul social se va reduce de la circa 50 la sută la aproape 40 la sută. Pe această bază se vor putea asigura nu numai venituri aproximativ egale ale lucrătorilor din agricultură cu cele din alte sectoare de activitate, ci și fondurile de acumulare necesare reproducției lărgite din surse proprii, precum și o participare sporită a agriculturii la fondul național de dezvoltare economică și socială.

Această schimbare a corelațiilor se poate înfăptui prin eforturile conjugate ale cercetării științifice și tehnice din agricultură și din ramurile care furnizează mijloace de producție pentru această ramură a economiei naționale, printr-o conlucrare între cercetare și organele de decizie din agricultură. Tocmai asupra acestor căi aș dori să mă opresc pe scurt în cele ce urmează.

Una din căile principale ale creșterii eficienței producției și a reducerii cheltuielilor de producție o constituie **optimizarea economică a proceselor tehnologice**. Întrucît pînă în prezent în cercetare s-a urmărit mai mult realizarea unui optim tehnic, nu s-a reușit să se determine pentru fiecare produs tehnologiile optime, atît din punct de vedere tehnic cît și economic. Din această cauză s-au produs uneori exagerări în specializarea și concentrarea producției, avînd ca efect creșterea cheltuielilor materiale fără obținerea unor sporuri corespunzătoare de producție. Pentru a înlătura aceste neajunsuri se impune elaborarea unor tehnologii complexe care să asigure soluții corelate atît în procesul de producție agricolă cît și în celelalte faze de prelucrare și circulație a produselor agroalimentare. În cadrul tehnologiilor **avem în vedere mai ales elaborarea unor tehnologii simplificate în care sînt eliminate o serie de operații sau lucrări.** Pentru a expune mai clar ceea ce înțelegem prin simplificarea sau raționalizarea tehnologiilor vom da două exemple pe baza cercetărilor efectuate în colaborare cu Institutul de viticultură și vinificație — Stațiunea viticolă Odobești — și Institutul de cercetări pentru nutriția animalelor. Astfel, în viticultură s-ar putea crea soiuri rezistente la frig, la boli, pretabile la mecanizare, ceea ce ar elimina îngropatul și dezgropatul, combaterea bolilor, evitarea investițiilor în spalieri, a lucrărilor de legat, și s-ar asigura mecanizarea recoltatului. Chiar dacă rezultatele obținute de Stațiunea Odobești sînt incipiente sau poate neconcludente încă, noi considerăm că numai pe această cale s-ar putea realiza, în condițiile reducerii masive a forței de muncă, o reducere a costurilor și o eficiență ridicată a producției. În creșterea și îngrășarea taurinelor, de pildă, considerăm că soluția economică constă în trecerea la folosirea monorațiilor prin cereale plantă întreagă, însilozarea făinii umede etc., pentru a se înlătura o serie de operații privind uscarea, transportul, manipulări și depozitări inutile ș.a.

Substituirea forței de muncă cu mijloace mecanice este necesar să se facă concomitent cu reducerea cheltuielilor, iar prețul tractoarelor, mașinilor și utilajelor agricole trebuie să fie corelat cu randamentele economice în așa fel încît, împreună cu micșorarea cheltuielilor și exploatarea, să ducă la scăderea costului lucrărilor mecanizate.

Întrucît țara noastră se situează în urma unor țări din Europa în ceea ce privește densitatea animalelor la unitatea de suprafață, consumul de produse animale, producția pe locuitor cît și ponderea deținută de producția animală în producția agricolă, în viitor apare ca o necesitate schimbarea structurii producției în direcția creșterii ponderii producției animale, de la 40 la sută în prezent, la peste 50 la sută din producția agricolă finală. Concomitent, va trebui **să se acționeze în vederea reducerii costului producției animale** pe următoarele direcții principale : reducerea costului cerealelor furajere, scăderea consumului specific de furaje pe fiecare unitate de produs animalier și înlocuirea cerealelor cu alte furaje mai ieftine, îndeosebi furaje verzi și însilozate.

În interiorul sectorului de producție animală, creșterea taurinelor și ovinelor urmează, așa cum prevăd Directivele, să cunoască un ritm mai rapid decît creșterea porcilor și a păsărilor, deoarece va exista în continuare o creștere a cererii, acestea fiind specii care nu consumă cereale multe, valorifică mai economic pajiștile naturale și alte furaje ieftine.

Deoarece gospodăriile populației dețin încă o pondere însemnată în producția globală animală — 57 la sută în 1972 — iar evoluția efectivelor și a producției își pun amprenta pe dezvoltarea zootehniei, se impune organizarea unei cooperări între unitățile socialiste și aceste gospodării, care ar avea ca efect o sporire a producției și a eficienței cheltuielilor (utilizează resurse de furaje dificil de realizat în marile unități, nu necesită fonduri de investiții sau în orice caz mai mici). În același scop, apare ca oportună organizarea micilor producători în asociații de creștere a taurinelor și a altor specii de animale.

O mare însemnătate pentru sporirea producției, pentru reducerea cheltuielilor și creșterea eficienței economice în agricultură o are îndeplinirea sarcinii trasate prin Directive de a se definitiva pînă în 1976 lucrările de zonare a producției agricole. Prin stabilirea pentru fiecare cultură în parte și specie de animale, a zonelor și tehnologiilor cele mai adecvate, din cercetările efectuate de către Institutul de cercetări pentru economie agrară, (I.C.E.A.) rezultă că se poate obține o sporire a producției agricole de circa 10 la sută fără cheltuieli suplimentare.

În realizarea obiectivelor de dezvoltare a agriculturii o însemnătate esențială o are perfecționarea organizării și conducerii unităților de producție. Profilarea și specializarea fiecărei unități într-o perspectivă de 5—10 ani pe baza studiilor de zonare, va da o perspectivă clară orientării producției, investițiilor, a organizării și utilizării mijloacelor materiale și de muncă.

Îmbunătățirea activității consiliilor intercooperatiste și în cadrul acestora a autonomiei cooperativelor, a perfecționării utilizării pîrghiilor economice de către unități, a extinderii cooperării între unitățile cooperatiste și unitățile de stat, va pune în valoare marile rezerve de care dispune agricultura noastră nu numai pentru creșterea producției, ci și a eficienței economice.

Din cercetările prospective elaborate de I.C.E.A. rezultă că, atît la orizontul anului 1980, cît mai ales în perspectiva perioadei 1990, este posibilă o reducere a costurilor și o creștere a rentabilității la majoritatea produselor în toate zonele țării.

Pe această bază, din examinarea diferitelor variante de proiecții s-a desprins că este posibil ca productivitatea muncii sociale din agricultură să crească mai repede decît în industrie și decît pe ansamblul economiei naționale, decalajul dintre agricultură și industrie reducîndu-se la 2,5—3 ori, față de 7—8 ori în prezent. Pe această bază și decalajul dintre venituri se va putea reduce asigurîndu-se practic lucrătorilor din agricultură, la sfîrșitul deceniului următor, aceleași condiții de viață materială și spirituală ca și pentru mediul urban.

Creșterea producției în condițiile sporirii eficienței economice va putea asigura nu numai realizarea acestui nivel de viață al celor ce lucrează în agricultură, ci și fondurile necesare reproducției lărgite în această ramură, concomitent cu sporirea contribuției la fondul național de dezvoltare economică și socială.

Dumitru DUMITRU
directorul Institutului de cercetări
pentru economia agrară

---

[2]) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din agricultură de stat și cooperatistă, Scînteia, nr. 9797, 2 martie 1974.

CONDUCERE
ORGANIZARE

Experiențe în actualitate

PRACTICA VERIFICĂ EFICACITATEA NOULUI ÎN CONDUCERE

MĂSURILE luate în cadrul programului amplu, elaborat pe baza hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferințelor Naționale ale P.C.R. din decembrie 1967 și iulie 1972, a ultimelor documente de partid, au creat premisele necesare pentru studierea atentă a realităților noastre, pentru cunoașterea fenomenelor și proceselor caracteristice actualei etape, a acțiunii legilor sociale și folosirea conștientă a acestora, pentru conducerea societății potrivit tendințelor și cerințelor obiective ale dezvoltării economico-sociale.

Rezultat al acestei acțiuni care a cuprins întreaga societate, în unitățile socialiste de la diferite niveluri organizatorice au fost promovate metode moderne de conducere capabile să permită, printr-o organizare judicioasă a activităților, obținerea de rezultate economice cît mai mari. Un exemplu concludent îl constituie aplicarea metodei conducerii prin obiective în cadrul industriei locale a județului Prahova, experiență pe care o prezentăm succint în cele ce urmează.

Ce a determinat adaptarea metodei

ÎN ULTIMII ANI, în județul Prahova a existat o preocupare permanentă pentru găsirea celor mai bune modalități de îmbunătățire a activității de conducere în cadrul unităților socialiste. S-au căutat metode adecvate specificului acestora, vizînd înfăptuirea obiectivelor reieșite din documentele de partid și de stat, valorificarea cît mai deplină a potențialului uman, tehnic și material de care dispun, creșterea eficienței intregii activități.

Întrucît o preocupare esențială a constituit-o găsirea unor instrumente pentru asigurarea participării cît mai largi a oamenilor muncii în procesul de conducere, la începutul anului trecut ne-am propus să studiem posibilitățile adaptării metodei de conducere prin obiective, atît la cîteva unități economice, cît și la unele unități administrativ-teritoriale.

Ne-am orientat asupra acestei metode din mai multe considerente. În primul rînd, a trebuit să luăm în considerare specificul întreprinderilor industriei locale de stat din județ, dispersate pe un teritoriu relativ întins, formate uneori din unități de dimensiuni reduse, cu o gamă de produse și servicii diverse ceea ce, împreună cu alte trăsături particulare, determină dificultăți în ce privește conducerea, aprovizionarea tehnico-materială, îndrumarea și asistența tehnică, controlul etc. Aplicarea metodei de conducere prin obiective am apreciat totodată că este capabilă să creeze premise reale pentru concentrarea rațională și maximă a eforturilor colectivelor din unități la realizarea exemplară a indicatorilor de plan, deoarece realizează un cadru propice pentru participarea personalului la realizarea sarcinilor și pentru perfecționarea, într-un circuit continuu, atît a procesului de conducere, cît și a pregătirii oamenilor.

În prima etapă de introducere a metodei, s-a procedat împreună cu conducerile întreprinderilor și celorlalte organe, la studierea condițiilor concrete din cîteva unități, ca și a posibilităților existente de adaptare a metodei la specificul acestora. S-a evaluat potențialul uman, material și tehnic de care se dispunea cît și problemele ce trebuie soluționate pe termen scurt și în perspectivă, într-o ordine de priorități prestabilită.

Pe parcursul a cîteva luni, în cadrul celei de a doua etape de aplicare a metodei, s-a procedat la o atentă experimentare, analiză și cercetare. A fost posibilă și totodată necesară, pe baza concluziilor rezultate, luarea de către plenara Comitetului județean de partid, în iunie 1973, a deciziei de a se aplica această metodă în toate comunele și orașele din județ. Paralel cu aceasta, din luna iunie 1973, s-a trecut la aplicarea metodei în unitățile industriei locale, în prezent extinzîndu-se și perfecționîndu-se tot mai mult la fabrici, secții și sectoare.

CUM CONDUCEM

Reguli de gîndire și acțiune pentru conducătorul inovator (II)

13. **Nu toate ideile noi sînt bune.** Există un întreg arsenal de concepte și metode care vă ajută să evaluați ideile în funcție de obiectivele pe care le urmăriți.

14. **Organizați-vă producția de idei.** Ideile apar și fără să organizați dv. producția lor ; acestea sînt însă mai rare și mai puțin adecvate nevoilor.

15. **Tot personalul trebuie stimulat să aibă idei**. Este util să aveți un compartiment specializat de creativitate și inovație. Nu uitați însă că fiecare formație de lucru, fiecare compartiment de muncă trebuie să creeze și să inoveze. La toate colectivele de muncă trebuie deci să aplicați testele de creativitate la selecție și tehnicile de stimulare a creației în tot timpul existenței lor.

16. **Priviți de la exterior spre interior și de la viitor spre prezent ; acționați de la interior spre exterior și din prezent spre viitor.** Începeți prin a încerca să știți ce se va întîmpla în cercurile cele mai îndepărtate de locul unde vă aflați : observați ce înnoiri se vor produce acolo și cum se vor propaga ele spre colectivul pe care-l conduceți ; începeți apoi să înnoiți colectivul, făcîndu-l capabil să producă noutățile corespunzătoare, în forma și la timpul cerut.

17. **Eliberați și accelerați viteza de circulație a ideilor.** Cu cît între membrii colectivului pe care-l conduceți vor circula mai multe idei și cu o viteză mai mare, cu atît sporesc șansele ca, în aceeași unitate de timp, să germineze în același creier două idei care să dea naștere la o a treia idee, aceea de care aveți nevoie.

18. **Individualizați motivația pentru creație și inovație**. Nu toți oamenii sînt motivați în același fel pentru a crea și a inova. Pe unii îi motivează sporirea retribuției, pe alții ridicarea în funcție, pe alții, realizarea ideilor lor etc. Căutați să cunoașteți pentru fiecare individ în parte care este nevoia prioritară la momentul cînd vă interesează și cum poate fi satisfăcută tocmai prin producerea inovației de care aveți nevoie.

19. **Înconjurați-vă de colaboratori creativi și inovatori.** Nu este suficient să fiți creator și inovator. Sînt mai importanți decît dv. cei care se interpun între dv. și masa mare a colectivului pe care-l conduceți. Dacă aceștia sînt lipsiți de calitățile cerute de creație și inovație nu numai că nu creează și nu inovează ei înșiși, dar împiedică apariția și distrug ideile membrilor colectivului.

20. **Inovația se realizează prin perseverență.** Rare sînt cazurile în care aplicarea noutăților să nu întîmpine rezistențe, fie ele din partea șefilor, a colegilor,

Valențele participative ale metodei

CONDUCEREA prin obiective s-a dovedit a fi în primul rînd o metodă participativă de conducere, ea oferind modalități practice, concrete, pentru lărgirea cercului celor care se ocupă efectiv de activitatea de conducere.

Referindu-ne la participanții la procesul de conducere, din datele centralizate de noi rezultă că, față de 30 iunie 1973, în unitățile industriei locale numărul acestora s-a dublat la aproape toate nivelurile (grup, întreprinderi, secții, echipe), iar la unele unități, cum este cazul la „Tehnometal" Ploiești, el a crescut de peste 6 ori.

Semnificativ este și faptul că numărul participanților la activitatea de control tehnic de calitate a crescut pe total de peste 5 ori, în prezent față de anul trecut, iar al muncitorilor din producție, de aproape 20 de ori. Sau, dacă ne referim la grupul celor care se ocupă de realizarea produselor noi, remarcăm că numai la întreprinderea „Progresul" Ploiești, în prezent se ocupă de aceste probleme 32 salariați, din care 26 sînt muncitori, maiștri și tehnicieni, comparativ cu semestrul I/1973, cînd numai un inginer și un tehnician se ocupau de aceste probleme.

Organizarea și coordonarea aplicării metodei s-a făcut sub conducerea directă a organizațiilor de partid. De altfel, dintre participanții la conducere, în prezent, peste 70% sînt membri de partid. În acest fel, organizațiile de partid au posibilități practice pentru exercitarea rolului lor de conducător politic la locurile de muncă. Cunoscînd direct modul de realizare a producției, stadiului îndeplinirii obiectivelor, dificultățile, organizațiile de partid au în fapt o permanență în conducere, intervin operativ cu măsuri politice, în cunoștința de cauză, pentru concentrarea eforturilor întregului colectiv asupra obiectivelor prioritare în fiecare etapă.

S-au creat totodată condiții pentru ca membrii colectivelor de muncă să nu rămînă numai realizatori ai producției materiale, ci să devină treptat organizatori și participanți la găsirea modalităților pentru reînnoirea organizării producției și a muncii. Spre exemplu, un maistru de la fabrica de mobilă din Cîmpina, în urma efectuării unui studiu împreună cu un grup de muncitori, a ajuns la concluzia că în procesul de producție al fabricii sînt 19 deficiențe principale. Ca urmare, a propus 12 măsuri pentru îmbunătățirea situației, unele dintre ele avînd efecte dintre cele mai surprinzătoare, cum este cazul reducerii timpului de uscare a pieselor de la 24 ore la numai 2 ore, paralel cu realizarea unei calități net superioare.

În final, întregul ansamblu de măsuri preconizat la fabrica respectivă, printre care se înscrie și reorganizarea fluxului tehnologic, urmează să se concretizeze în creșterea productivității muncii cu 25–30 la sută.

Preocupări pentru perfecționarea organizării producției și a muncii au apărut și apar în toate unitățile industriei locale și se datoresc în mare măsură faptului că alegerea obiectivelor este tot mai mult opera echipei respective, a colectivului de la fiecare loc de muncă și nu numai atributul conducătorului de secție sau întreprindere așa cum, de altfel, susțin încă unii teoreticieni.

După opinia noastră, organizațiilor de partid și cadrelor de conducere le revine responsabilitatea de a se ocupa în permanență de dezvoltarea în sînul colectivelor de muncă a climatului și organizării necesare pentru ca, marea majoritatea lucrătorilor să considere obiectivele unităților ca fiind propriile țeluri.

Cîțiva indicatori de eficiență

APLICAREA riguroasă a metodei conducerii prin obiective impune ca o necesitate de prim ordin efectuarea pe baza unui program detaliat întocmit a unor analize de etape. Participarea la aceste analize, la nivel de echipă, secție, fabrică, sau întreprindere creează posibilități practice pentru diagnosticarea activității și rezultatelor colectivului respectiv, cît și ale fiecărui om din formație care a primit în responsabilitate obiective sau subobiective. În majoritatea unităților, analizele de etapă s-au integrat cu cele ce au loc decadal, în legătură cu stadiul îndeplinirii planului de producție. În aceste condiții, locul discuțiilor interminabile, obositoare și sterile este luat de o analiză exigentă, clară, fiecare din responsabili referindu-se la probleme concrete.

Introducerea metodei a demonstrat că determină : o organizare mai bună a activității ; o cunoaștere permanentă a situației unităților, depistarea operativă a punctelor slabe și izolarea lor, cît și găsirea unor soluții practice pentru rezolvarea unor probleme ce se ridică ; preocupări pentru instaurarea ordinei și disciplinei ; desfășurarea controlului de către colective mai largi de oameni ai muncii care, în cunoștință de cauză, îl transformă pe măsura perfecționării, în autocontrol.

Totodată, aplicarea metodei conducerii prin obiective asigură un dialog sistematic cu lucrătorii, pe o gamă variată de probleme, fiecare întîlnire cu responsabilii de obiective prilejuind informarea conducerii asupra situației unității, cunoașterea unor amănunte, utile, pe care n-ar fi avut posibilități să le cunoască în vechiul sistem.

În majoritatea unităților noastre, înnoirea producției, aplicarea de tehnologii noi, modernizarea organizării și conducerii reprezintă țeluri de prim ordin. Ca urmare, în planul tactic al obiectivelor, pentru atingerea performanței, s-au stabilit răspunderi personale pentru unii lucrători, numărul acestora fiind într-o creștere continuă.

De pildă, în scopul creșterii productivității muncii și realizării unor producții sporite de materiale de construcții, s-a trecut la mecanizarea principalelor operațiuni, al cărei efect, în unele cazuri l-a constituit dublarea productivității muncii în acest an față de anul trecut. De asemenea, la una din balastiere, ca urmare a reorganizării producției, pe baza mijloacelor mecanizate, se realizează în prezent o producție de aproape 40 de ori mai mare față de anul 1972.

Toate obiectivele unităților industriei locale, fie pe termen lung, fie pe termen scurt și măsurile din planurile tactice sau strategice converg în aceeași direcție și anume îndeplinirea exemplară a indicatorilor de plan prevăzuți și, implicit, creșterea productivității muncii. O privire de ansamblu asupra rezultatelor la principalii indicatori pe ultimii 3 ani arată că productivitatea muncii ce se va

(Continuare în pag. 16)

---

a subalternilor. Un conducător nu este numai un animator, un culegător și un susținător al ideilor noi. El este și un luptător.

21. **Fiți operativ.** Nu este suficient ca numai dv. să luați rapid deciziile privind aplicarea ideilor ; întregul sistem de structurare a drepturilor este legiferat într-o astfel de formă care să oblige și să facă posibilă valorificarea în timp minim a ideilor noi.

22. **Descentralizați și delegați.** Pentru ca ideile să circule cît mai puțin în stare de idei și cît mai devreme în stare de produse, servicii, trebuie ca cei ce iau deciziile ce transformă ideile în produse să fie cît mai aproape de locul unde se produc ideile și produsele. Funcție de importanța ideilor și de competența oamenilor din subordine, asigurați — prin descentralizare și delegare — o astfel de distribuție a drepturilor de decizie care să reducă la minim riscurile și timpul valorificării ideilor.

23. **Anticipați incertitudinile.** Deși veți dispune de instrumente din ce în ce mai riguroase pentru cunoașterea consecințelor inovațiilor, nu veți putea evita complet apariția de situații, de consecințe neprevăzute. Nu întîrziați decizia și acțiunea pînă în momentul cînd veți cunoaște totul — atunci nu o să mai fie nevoie de acțiunea respectivă, sau ea va fi fost deja realizată de alții. Trebuie decis și acționat și prin anticiparea factorilor incerți și neprevăzuți.

24. **Atenție la invidie !** Volens nolens, pînă la urmă, creatorii și inovatorii sînt oameni de succes. Realizările lor sînt remarcate și apreciate favorabil de cei cărora li se adresează rezultatele muncii lor. Nu însă și de către nonrealizatori, non-creatori, noninovatori, care pe lîngă faptul că nu creează și nu inventează, că împiedică aplicarea noutăților, acționează direct împotriva creatorilor și inovatorilor îndeosebi prin scoaterea la iveală și condamnare a eșecurilor (inerente în creație și inovație) și defectelor „ascunse" ale acestora. Nu rareori ei reușesc. Consecința este reducerea gradului de motivare pentru creație și inovație la membrii colectivității. Concluzia practică : dacă nu reușiți să schimbați mentalitățile care generează invidie, renunțați la cei ce suferă de această boală.

25. **Luptați împotriva furtului de idei.** Inovațiile fiind aducătoare de recompense materiale și spirituale, iar ideile care le generează fiind mai dificil de ținut sub cheie, sînt mulți tentați să-și însușească ideile altora și sînt destule căi prin care o pot face. Cea mai eficientă armă de contracarare în acest domeniu o constituie corectitudinea cadrelor de conducere. Ele sînt cele mai interesate în instaurarea unui climat de corectitudine.

Constantin COJOCARU

STRATEGIE ŞI ACŢIUNE

Strategia de produs

ÎN CADRUL strategiei de dezvoltare a unităţilor industriale locul central îl ocupă strategia de produs. Majoritatea specialiştilor sînt de acord cu această afirmaţie, iar realitatea practică din unităţile economice o confirmă.

Ca atare, conducerea centralei economice, specialiştii, în principal din compartimentele de planificare şi cercetare-dezvoltare, trebuie să acorde o importanţă deosebită elaborării strategiei pentru principalele produse din nomenclator. Cum trebuie să se procedeze ? Atunci cînd se pune problema fundamentării deciziilor privind introducerea de noi produse în fabricaţia întreprinderilor din componenţa centralei sau referitoare la scoaterea din fabricaţia acestora a unor produse, literatura de specialitate recomandă să se procedeze într-o anumită ordine logică. Succint, principalele etape pe care le implică ciclul logic al elaborării strategiei de produs sînt următoarele :

1. Studierea ciclului de viaţă a produsului. *Prin diverse metode cantitative şi calitative, în primul rînd curba de viaţă a produsului, se poate urmări evoluţia în timp a ciclului de viaţă a produsului în cauză. Pe baza variaţiei diverşilor indicatori ai acestui ciclu se poate aprecia dacă este rentabil să se continue fabricarea produsului, cînd fabricaţia va deveni nerentabilă şi deci cînd va trebuie introdus în fabricaţie un nou produs.*

2. Analiza valorii comerciale sau tehnico-comerciale a produsului. *Explicitînd ansamblul funcţiilor produsului (actual sau viitor) ca şi rolul tuturor elementelor sale componente în realizarea concretă a acestor funcţii, se poate stabili pentru fiecare element component al produsului, „valoarea“ sa, care se compară cu costurile implicate. Comparaţiile dau indicaţii în ceea ce priveşte îmbunătăţirea produsului şi, în acelaşi timp, fac posibilă descoperirea de produse conexe cu care poate fi lărgită gama actuală de produse.*

3. Cercetarea creativă a pieţei. *Prin aplicarea tehnicilor de creativitate, în cadrul compartimentelor de specialitate din centrale, pot fi găsite, apelîndu-se la gîndirea colectivă, noi pieţe sau utilizări pentru produsele actuale şi viitoare, pot fi aduse ameliorări acestora şi totodată pot fi descoperite produse noi realizabile de către întreprinderile componente.*

4. Studierea şi testarea lansării produsului. *Înainte de a se trece la fabricaţia produselor noi în serie este bine ca acestea să fie testate pe un segment de piaţă riguros determinat, semnificativ. Prin aceste teste întreprinderea va urmări obţinerea de răspunsuri cît mai precise la o serie de întrebări cum sînt : a)* Corespunde viitorul produs nevoilor reale ale clientelei pentru care va fi realizat ? *b)* Cui se adresează produsul şi în ce direcţii poate şi trebuie el să fie îmbănătăţit? *c)* Ce aşteaptă clienţii de la produs ? *d)* Ce informaţii şi servicii vor fi oferite clienţilor pentru a facilita utilizarea în bune condiţii a produsului ? *e)* Cît timp şi în ce condiţii de rentabilitate va fi realizat produsul ? *f)* La ce preţ trebuie şi poate fi vîndut produsul ? *Se vor stabili măsurile necesare pentru ca preţul viitorului produs să se încadreze în limitele stabilite de legislaţia în vigoare.*

Iulian BĂDIN

(Urmare din pag. 15)

obţine în acest an va fi cu 15 la sută mai mare decît în 1972 şi respectiv cu cel puţin 6,7 la sută faţă de 1973 urmînd ca în 1980 să se dubleze faţă de 1960.

Paralel cu realizarea şi depăşirea sarcinii de creştere a productivităţii muncii, s-au obţinut rezultate bune şi la ceilalţi indicatori : producţia globală a crescut cu 119,8%, retribuţia medie pe salariat cu 108,6%, producţia marfă cu 118,7%, livrările la export cu 178,2%, toate în 1974 faţă de 1972, şi se prelimină ca această situatie să fie consolidată şi îmbunătăţită, unele întreprinderi putînd îndeplini prevederile actualului cincinal înainte de termen.

Cîteva concluzii

REZULTATELE obţinute în industria locală din judeţul Prahova, în îndeplinirea sarcinilor de plan, prin aplicarea metodei conducerii prin obiective demonstrează, verifică, o serie de elemente semnificative, cu caracter de generalitate.

1. Aplicarea unor metode de conducere adecvate specificului unităţilor noastre contribuie substanţial la îmbunătăţirea radicală a activităţii de ansamblu a unităţilor în cauză.

2. Este un procedeu util şi eficient acela de a include indicatorii de plan printre obiective şi lucrînd în continuare în acest mod, putem avea garanţia că, pe măsura instruirii şi antrenării oamenilor, să putem perfecţiona şi transforma întregul sistem de conducere, potrivit specificului întreprinderilor noastre.

3. Rezolvarea oricărei probleme, mai mult sau mai puţin dificilă, introducerea noului, schimbarea unor stări de lucruri, depinde în primul rînd de colectivul unităţii în cauză. Ca atare, trebuie să ne ocupăm de găsirea modalităţilor practice pentru sensibilizarea la nou şi atragerea, pe măsura pregătirii, a marii majorităţi a componenţilor colectivelor din unităţi la procesul de conducere şi, în paralel, să cunoaştem temeinic situaţia fiecărei unităţi.

4. Pe măsură ce numărul participanţilor la conducere sporeşte, realizările înregistrează nu numai creşteri cantitative ci, mai ales, cresteri calitative, ca urmare a faptului că aceştia acţionează tot mai mult în cunoştinţă de cauză ;

5. Pentru reuşita aplicării metodei conducerii prin obiective, se cere foarte multă perseverenţă, organizare, disciplină, urmărire şi sprijin atent, calm şi tenacitate din partea conducătorilor.

6. Se obţin rezultate bune atunci cînd obiectivele sînt ancorate în realităţi şi corespund intereselor oamenilor.

7. Participînd la aplicarea acestei metode, organizaţiile de partid participă la o conducere tot mai calificată şi eficientă a activităţii complexe, aflată într-o permanentă dezvoltare şi diversificare, prin folosirea unui stil de muncă adecvat exigenţelor actuale, problematicii noii etape.

Pentru reuşita aplicare a metodei, în continuare, urmărim şi coordonăm cu atenţie desfăşurarea lucrărilor, efectuînd corecturile de rigoare pe măsură ce avansăm, pentru a perfecţiona ceea ce s-a acumulat şi a mări numărul celor care participă la conducere, convinşi fiind că vom înregistra noi progrese în realizarea sarcinilor şi angajamentelor ce revin unităţilor noastre.

Vasile CHIVULESCU

SINOPTIC

Ce sint „marile organizaţii economice“ poloneze

ACEASTĂ DENUMIRE, în înţelesul ce i se dă actualmente în R. P. Polonă, a fost introdusă în documentele oficiale elaborate de către Comisia de partid şi guvernamentală poloneză pentru modernizarea economiei şi statului. Sînt cunoscute următoarele tipuri principale de mari organizaţii economice : **asociaţii** de întreprinderi ; **întreprinderi mari** care nu fac parte din asociaţii, ci sînt direct subordonate ministerelor ; **combinate** (după anul 1968 sînt organizate după modelele combinatelor din R.D.G.) ; **grupuri de organizaţii economice.**

Noţiunea de mare organizaţie economică, — subliniază specialistul polonez Iosef Safář, într-un articol publicat în revista Moderni Rizeni — a fost creată în primul rînd ca urmare a necesităţii de a defini printr-un termen comun diferite forme organizatorice de integrare a unităţiilor economice şi de producţie, care iau fiinţă în conformitate cu noua concepţie de conducere şi organizare din R.P. Polonă.

Potrivit acestei concepţii, marea organizaţie economică răspunde direct pentru modul cum îşi îndeplineşte sarcinile de producţie. Organele centrale influenţează activitatea marilor organizaţii economice trasîndu-le sarcini privind parametrii economico-financiari şi eventual alte directive. Nici un alt organism din afară nu are însă dreptul să se amestece în relaţiile din interiorul lor. Dezvoltarea internă a marilor organizaţii economice, şi în primul rînd, rezolvarea problemelor de organizare, planificare şi conducere, este lăsată exclusiv în competenţa conducerii acestora.

Institute pentru perfecţionarea activităţii instituţiilor

Un interesant articol semnat de dr. Bela Boross, directorul Institutului pentru organizarea Consiliilor populare din R. P. Ungară tratează activitatea pentru perfecţionarea activităţii altor instituţii.

Între altele, autorul menţionează că în perioada ultimilor 10—15 ani au fost create în Ungaria mai multe institute care se ocupă de modul de organizare şi conducere a unităţilor subordonate diferitelor instituţii centrale. În ansamblu, activitatea acestor institute vizează raţionalizarea structurilor organizatorice şi sincronizarea metodelor organizatorice dar şi raţionalizarea formularelor tipărite.

Spre exemplu, Institutul pentru organizarea Administraţiei de Stat, creat în iulie 1972, are ca sarcini :

- cercetarea structurilor organizatorice în sistemul unităţilor administraţiei de stat şi elaborarea de proiecte în vederea perfecţionării activităţii organelor administrative ;
- participarea la lucrările efectuate de alte ministere şi instituţii centrale privind perfecţionarea organizării unităţilor subordonate lor ;
- aplicarea şi popularizarea soluţiilor organizatorice în instituţiile din reţeaua administraţiei de stat ;
- elaborarea de soluţii organizatorice proprii cu scopul unificării metodelor organizatorice în sistemul administraţiei de stat ;
- raţionarea formularelor şi adaptarea lor la mecanizarea muncii de birou ;
- elaborarea de sisteme de evidenţă simplificate ale documentelor ;
- introducerea tehnicii electronice de calcul în activitatea organelor administraţiei de stat.

„SOCIETATEA DE CONSUM" – SOCIETATE A DISPARITĂȚILOR ȘI A RISIPEI

SCOPUL FINAL al oricărei producții este consumul, și sub acest aspect s-ar putea spune că orice societate, indiferent de treapta diacronică pe care se află, este o societate de consum. Dar dacă destinația ultimă a oricărei producții este consumul, nu înseamnă că acesta a fost întotdeauna scopul ei nemijlocit. Scopul producției capitaliste a fost și rămîne obținerea de profit, prin mijloace „clasice" sau moderne, ori prin amîndouă, fapt confirmat de întreaga sa istorie. Fără îndoială că orînduirea burgheză contemporană căreia i se aplică de către numeroși autori occidentali denumirea de „societate de consum", cunoaște procese noi, îmbracă trăsături distinctive în comparație cu stadiile anterioare ale existenței sale. Oricîte mutații ar fi survenit însă în economia capitalistă de-a lungul anilor, natura sa exploatatoare a rămas aceeași. Această realitate nu au putut s-o altereze nici intervenția masivă a statului în procesul reproducției sociale din țările capitaliste, nici amplitudinea revoluției tehnico-științifice, nici ridicarea generală a nivelurilor de dezvoltare economică. Confruntînd unele aspecte ale acestor fenomene din deceniile recente cu trăsăturile perene ale societății capitaliste, autorul încearcă să le pună în lumină și pe unele și pe celelalte, pornind tocmai de la teoriile curente occidentale despre „societatea de consum".

Consum de mituri

IN ȚĂRILE capitaliste industrializate s-au înregistrat în perioada de după al doilea război mondial creșteri ale producției, ale produsului național brut pe locuitor, ale veniturilor populației, de dimensiuni analizate nu odată și în literatura noastră de specialitate. Unele dintre aceste țări, ca Japonia și R. F. Germania, s-au situat mulți ani în fruntea ierarhiei ritmurilor de creștere, ceea ce a făcut pe unii teoreticieni occidentali să vorbească de „miracole economice" care ar fi avut loc în acele țări. După cum se știe, între timp nu numai aceste „miracole" au pălit, ci și continuitatea creșterii economice pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate se găsește într-un serios impas. Dar cît timp a cunoscut progrese evidente economia occidentală a generat o seamă de iluzii, manifestări de încredere exagerată în virtuțile unui mecanism despre care se credea că s-a restabilit pentru totdeauna și că nu va mai cunoaște perturbări și convulsii ca cele înregistrate de atîtea ori în trecut.

În optica unor teoreticieni occidentali societatea capitalistă nu mai apărea — în condițiile descrise mai sus — ca un organism social erodat de conflicte la baza cărora stau factori de natură economică și socială ci ca o societate a „abundenței", a „bunăstării generale", a „consumului de masă". Este greu de stabilit cu precizie cui îi aparține un termen sau altul și de altfel stabilirea paternității nici nu ar avea însemnătate prea mare. Cert este că asemenea termeni au fost și sînt amplu vehiculați în literatura socio-economică și politologică occidentală, apărînd curent și în limbajul unor oameni politici. Sociologul francez A. Touraine, spre exemplu, scria la sfîrșitul anilor '60 că Europa occidentală a intrat de 10—15 ani în societatea consumului de masă 1). Ideea nu era nouă. Cu cîțiva ani înainte, americanul G. Katona apreciase că în ultimele decenii S.U.A. sînt martore ale unui fenomen fără precedent : „apariția societății consumului de masă" 2). Iar înaintea lor termenul putea fi găsit la W. W. Rostow, autorul teoriei dezvoltării stadiale. 3) Așadar, societatea de consum s-ar fi născut în perioada postbelică în unele țări ale vestului Europei și mai ales în S.U.A. „Omul din Occident, susține J. K. Galbraith, a scăpat de sărăcia care a fost atîta vreme destinul lui" 4).

Societatea de consum, potrivit acestor opinii, ar fi rezultatul firesc al abundenței de produse, al unei prosperități generale. Abundența și consumul generalizat, susține J. Baudrillard, constituie mutații fundamentale în ecologia speciei umane în condițiile unei asemenea societăți. În plus însă, după părerea sa, care nu ni se pare deloc lipsită de interes, societatea de consum este acea societate în care nu sînt numai obiecte și produse alimentare din belșug, ci în care „consumația însăși este consumată sub formă de mit" 5). Această apreciere sesizează și scoate în evidență latura mistificatoare a tratării unei organizări social-economice cu contururi și trăsături bine determinate istoricește drept o societate de consum în general, situată tocmai în afara determinărilor istorice ce-i sînt proprii. Or, consumul de mituri nu poate ține locul unei analize obiective, științifice a societății reale în care are loc.

Profituri și sărăcie

SOCIETATEA DE CONSUM zugrăvită ca societate a belșugului, a bunăstării generale, este în realitate, în accepția curentă a termenului, **o denumire eufemistică dată societății din țările capitaliste industrializate.**

În ciuda realizărilor pe plan economic exprimate în creșterea produsului național pe locuitor, a unor progrese în sporirea nivelului de trai al populației, se menține starea precară a unor însemnate categorii sociale. Se adîncesc disparitățile în repartiția veniturilor și a averilor. La finele anilor '60 o infimă parte a populației S.U.A., reprezentînd 0,5%, deținea 44% din valoarea averilor personale. Trusturile concentrează în mîinile lor averi fabuloase. Profiturile monopoliste continuă să crească, paralel cu urcarea costului vieții pentru masele populației sub presiunea cursei prețurilor și a poverii impozitelor. După aprecieri ale revistei „Fortune", cele mai mari 500 de corporații industriale americane au obținut în 1973 profituri în valoare de 38 miliarde dolari, mai mari cu 39% decît în anul anterior. Numai General Motors a obținut un profit net în sumă de 2,4 miliarde dolari. Creșteri însemnate ale profiturilor obținute de marile corporații sînt consemnate de publicațiile economice și pentru anul 1974, după cum fenomenul este valabil nu numai în ceea ce privește economia americană, ci și pentru monopolurile din alte țări capitaliste. Realitatea arată că evoluția postbelică a mecanismului economic capitalist nu a diminuat, ci perpetuează acumularea disparităților în viața socială a țărilor occidentale, dinamica profiturilor menținîndu-se chiar în condiții conjuncturale care par să fie dintre cele mai puțin favorabile.

Nu se poate nega faptul că nivelul economic ridicat al unei economii industriali-

---

1) **Alain Touraine,** La société post-industrielle, Naissance d'une société. Editions Denoël, 1969, p. 116.

2) **G. Katona,** La société de consommation de masse. Editions Hommes et Techniques, 1966.

3) **W. W. Rostow,** The Stages of Economic Growth. New York, 1961.

4) **J. K. Galbraith,** The Affluent Society, Second Edition, Revised. Boston, 1969, p. 5.

5) **J. Baudrillard,** La société de consommation. Ses mythes, ses structures. Paris, 1970, p. 11.

zate se răsfrînge în general pozitiv asupra nivelului de viață și de civilizație al unui popor. Dar acest efect poartă întotdeauna amprenta societății date, a modului de organizare socială a producției în cadrul căreia are loc efectul respectiv. Trebuie remarcat că înșiși susținătorii teoriei „societății de consum“, a „societății belșugului“, a „bunăstării generale“ sînt nevoiți să recunoască, mai mult sau mai puțin deschis, existența „sărăciei în mijlocul belșugului“. Astfel, J. K. Galbraith relevă persistența unor „insule ale sărăciei“ în S.U.A., care contrastează cu nivelul general al producției și civilizației actuale. Potrivit aprecierii profesorului Galbraith, sărăcia în țările occidentale s-a transformat dintr-o problemă a majorității în problema unei minorități, dintr-un caz general într-un caz particular, ceea ce ar conferi sărăciei un aspect modern specific. Nu trebuie însă uitat — și nici Galbraith de fapt nu o uită — că aceste „insule“ ale sărăciei cuprind milioane de oameni chiar în S.U.A., cea mai dezvoltată țară capitalistă. După aprecierea economistului american, „insule ale sărăciei extreme“ dăinuie „an de an, deceniu după deceniu“ în mediul rural american[6]. După estimări din diferite surse, numărul persoanelor care se află în situația de „sărăcie“ în Statele Unite oscilează în ultimii ani între 20 și 30 de milioane. Situații asemănătoare se constată și în alte țări capitaliste.

Deși situată pe un alt plan, problema sărăciei privită pe ansamblul lumii nesocialiste nu poate fi disociată de „societatea de consum“ occidentală care poartă o răspundere istorică pentru rămînerea în urmă a vastelor zone ocupate cîndva de imperiile coloniale și care pe diverse căi continuă să exercite influență asupra unor țări în curs de dezvoltare. Faptul că în lume există, cum aprecia recent președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara, un miliard de persoane afectate sau amenințate de foamete, își are indirect originea și în orientările unilaterale imprimate vreme îndelungată dezvoltării economice din lumea nesocialistă de către țările capitaliste industrializate.

Corelațiile complexe dintre profituri, sărăcie și subdezvoltare, în lumina disparităților pe plan național și internațional generate de „societatea de consum“ occidentală, se manifestă în forme specifice ca urmare a eforturilor unor țări în curs de dezvoltare producătoare de materii prime cu mare căutare de a-și redresa situația prin obținerea de prețuri echitabile pentru produsele lor.

Se știe că de mai mulți ani lumea occidentală este bîntuită de o profundă criză valutară, la care s-a adăugat mai recent criza energetică. Inflația a căpătat proporții îngrijorătoare, fiind considerată „inamicul public nr. 1“ al economiilor occidentale, o adevărată „dinamită socială“. Exponenți ai cercurilor de afaceri aduc reproșuri în această situație țărilor în curs de dezvoltare producătoare de petrol, făcîndu-le responsabile de actuala stare de lucruri. Ar fi fără îndoială greu de demonstrat că prețurile la combustibil au rămas într-un raport perfect neutru față de procesele inflaționiste. Dar cauza crizei valutare, a crizei energetice, a inflației rezidă în însuși sistemul capitalist. Cercurile de afaceri deplîng faptul că fonduri valutare uriașe s-au deplasat spre țările producătoare de petrol unde zac imobilizate, fiind scoase din circuitul economic mondial, ceea ce ar genera un dezechilibru general. Se fac estimări cu privire la veniturile acestor țări din vînzarea petrolului, citîndu-se diferite cifre de ordinul zecilor de miliarde de dolari. Se trece însă cu vederea faptul binecunoscut și verificat că țările în curs de dezvoltare au suferit de-a lungul anilor pierderi exprimate în cifre cu nimic mai puțin impresionante. De exemplu, calcule referitoare la o perioadă de 12 ani (1951—1963) au arătat că valoarea exportului țărilor în curs de dezvoltare, care s-a cifrat la suma de 235,65 miliarde dolari, ar fi trebuit să fie de 285,38 miliarde dolari dacă ar fi fost exprimată în prețurile din 1951, ceea ce înseamnă că țările respective au suferit **o pierdere de 50 miliarde de dolari.** În lumina datelor statistice, argumentele celor care pun pe seama țărilor exportatoare de produse de bază starea de criză în care a ajuns lumea occidentală se destramă cu aceeași rapiditate cu care au fost confecționate.

Mulți ani de-a rîndul monopolurile petroliere au acumulat profituri de pe urma schimburilor internaționale inechitabile impuse țărilor în curs de dezvoltare, iar atunci cînd a apărut problema unei penurii de energie au folosit-o pe aceasta ca armă pentru maximizarea în continuare a profiturilor. Dintre societățile americane, cele mai avantajate de pe urma crizei energetice au fost cele din sectorul petrolier și al exploatărilor miniere, obținînd în anul 1973 profituri cu 47,5% mai mari decît în anul precedent. În prima jumătate a acestui an societățile americane din sectorul minier și-au sporit din nou profiturile în proporții mergînd pînă la dublul profiturilor din aceeași perioadă a anului precedent. Se estimează că pe termen lung, profiturile monopolurilor petroliere internaționale vor crește de la 10 miliarde dolari în 1973 la 80 de miliarde dolari în 1985.

Formele risipei

CUM ARĂTAM mai sus, în lumea occidentală se desfășoară în prezent o profundă criză economică și financiară cu repercusiuni negative asupra condițiilor de viață ale maselor de oameni ai muncii. Inflația galopantă se oglindește nemijlocit în urcarea prețurilor și implicit în reducerea veniturilor reale ale populației. Falimentele de întreprinderi care nu rezistă concurenței intensificate, creșterea șomajului, deficitul cronic al balanțelor de plăți și comerciale, sporirea datoriei publice sînt doar cîteva dintre fenomenele care alcătuiesc tabloul economiei occidentale sub impactul crizei. **„Se poate spune,** sublinia de curînd Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **că această criză evidențiază într-un mod pregnant falimentul așa-zisei societăți de consum, faptul că ea a devenit de fapt o societate a risipei, pe care o recunosc astăzi înșiși liderii lumii capitaliste“** [7].

Formele sub care se manifestă risipa în „societatea de consum“ sînt multiple. Cele mai pregnante sînt însă șomajul, cheltuielile militare și poluarea mediului înconjurător. Acestea evidențiază raportul societății în care au loc aceste fenomene față de om și natură, mai precis disprețul față de principala forță de producție și față de mediul înconjurător, ambele fiind privite doar ca obiect de exploatare.

Cu aproape 40 de ani în urmă J. M. Keynes remarca pe bună dreptate că una din tarele economiei capitaliste o constituie „incapacitatea ei de a asigura folosirea deplină a mîinii de lucru“ [8]. Preocupat de consecințele fenomenului asupra soartei capitalismului, Keynes a încercat să formuleze soluții pentru folosirea deplină a mîinii de lucru. Dar oricît de ingenios a fost registrul de măsuri pe care l-a propus și zelul celor care le-au pus în practică, **șomajul** a rămas în continuare **un atribut inseparabil al societății burgheze.** Iar nefolosirea forței de muncă constituie o mare pierdere pentru societate. Dacă avem în vedere și irosirea orelor de muncă pe care clasa muncitoare trebuie să le consacre grevelor pentru a-și apăra interesele vitale, ne dăm mai bine seama de marea risipă de resurse umane într-o societate care se proclamă întruchiparea libertății individului.

Potrivit datelor oficiale șomajul s-a situat în 1973 la un nivel ridicat, atingînd 8,3 milioane pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate. Față de această cifră revista „Business Week“ remarca însă că în rîndul șomerilor nu au fost incluși cel puțin 4 milioane de „doritori de lucru“ numai pe piața muncii din S.U.A. Ideea că cifrele publicate rămîn în urmă față de realități o împărtășește și un grup de oameni de știință americani care au pregătit un raport sub titlul „Munca în America“, publicat anul trecut [9] După datele cele mai recente, în S.U.A. șomajul cuprinde în prezent circa 6% din populația activă. Unele prognoze arată că spre sfîrșitul anului șomajul va cuprinde 6—8% din totalul forței de muncă. Față de anul trecut numărul șomerilor în Europa occidentală a crescut cu 500 000, ajungînd după date recente la 2,4 milioane. În R. F. Germania numărul lor se ridică la 645 000 și este așteptat să ajungă în această iarnă la 1 milion. Creșterea șomajului nu este desigur expresia unui surplus real de forță de muncă, fenomenul fiind determinat de necesitățile de valorificare a capitalului. În timp ce milioane de oameni caută de lucru, alții sînt supuși unor eforturi excesive, contrare unei utilizări raționale a forței de muncă.

Caracterul uman al unei societăți se manifestă în atitudinea față de om în general și în primul rînd față de producătorii bunurilor materiale și spirituale. În acest sens, despre un adevărat umanism nu se poate vorbi decît atunci cînd omul încetează să fie obiect al exploatării, cînd munca sa este garantată și cînd el se poate bucura de roadele ei. Risipa de orice fel de resurse este evident contrară prin natura sa realizării acestor condiții. Or, **„societatea de consum“ irosește bunăoară fonduri uriașe în cursa nestăvilită a înarmărilor.** Au fost și mai există încă diferite încercări ale unor cercuri reacționare de a teoretiza rolul industriei militare ca factor de stabilitate în procesul reproducției sociale. În realitate sporirea cheltuielilor militare, pe lîngă faptul că sustrage fonduri care ar putea fi investite în ramuri de care societatea are realmente nevoie, constituie un permanent pericol pentru destinul omenirii. Deși în ultima vreme vocile favorabile destinderii s-au făcut mai puternic auzite, în mod paradoxal cheltuielile militare au înregistrat o curbă ascendentă. Dacă în 1969 S.U.A. au chel-

---

[6] **J. K. Galbraith**, Op. cit., pp. 285—286.

[7] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii. Ed. politică, 1974, p. 33—34.

[8] **J. M. Keynes**, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor. Ed. Științifică, 1970, p. 375.

[9] Work in America. Report of a Special Task Force to the Secretary of Health, Education and Welfare. Cambridge (Mass.), 1973.

Societatea de consum — văzută de sus și... la nivelul omului de pe stradă.

tuit pentru înarmări circa 70 miliarde dolari, în anul fiscal curent cheltuielile militare se ridică la 82,6 miliarde. Bugetul militar a sporit și în alte țări capitaliste dezvoltate. În timp ce eforturile omenirii îndreptate spre scopuri raționale, cum ar fi lichidarea decalajelor dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate, sînt handicapate de greutățile în mobilizarea resurselor bănești necesare, eforturile financiare în direcția înarmărilor au crescut, potrivit calculelor unor experți ai O.N.U. de la 200 miliarde dolari în 1970 și 216 miliarde dolari în 1971 la 240—275 miliarde dolari în 1973. Suma este echivalentă cu întregul produs național al țărilor în curs de dezvoltare din Asia de sud, Extremul Orient și Africa, și aceasta în condițiile în care un sfert din populația globului este înfometată.

Sursele oricărei bogății sînt munca și natura. Dimensiunile axiologice ale unei societăți se măsoară ținînd seama de raporturile sale față de acești factori primari ai bogăției oricărui popor. În „societatea de consum“ **exploatarea forței de muncă pentru obținerea de profituri maxime este secondată de folosirea nerațională a resurselor naturale în același scop.** O asemenea folosire atrage după sine amenințarea echilibrului ecologic. Dezvoltarea economică unilaterală, în direcția producției cu orice preț, fără a se ține seama de efectele „secundare“, a pus omenirea în fața unei probleme grave care își așteaptă de urgență soluția. Desconsiderarea consecințelor ecologice a adus și continuă să aducă multe pierderi omenirii. Nu puțini sînt totuși acei teoreticieni occidentali care stăruie în a susține că otrăvirea mediului ambiant care amenință omenirea cu autodistrugerea ar fi o consecință inerentă a civilizației moderne. Ei ignoră faptul că o asemenea „criză“ este produsul unui anumit tip de progres legat de sistemul social-economic capitalist. „Dacă mediul ambiant a devenit astăzi o problemă — remarcă pe bună dreptate sociologul francez Henri Coing — aceasta nu se datorează progresului tehnic sau dezvoltării civilizației, ci unor mecanisme precise ale sistemului nostru economic“ [10]. Risipa socială crasă pe care o constituie deteriorarea mediului de viață al omului are o origine mai precisă decît civilizația modernă și nu este nici o oarecare „societate de consum“, ci capitalismul contemporan.

Reconversiune teoretică

FENOMENELE social-economice grave pe care le cunoaște în ultima vreme lumea occidentală afectează producția, balanța comercială și de plăți, sistemul financiar etc. În acest cadru vocile susținătorilor „societății de consum“ sînt acoperite de chemări tot mai insistente la o politici de „austeritate și sacrificii“, la un consum individual și socio-colectiv rațional, la eforturi concertate împotriva risipei iresponsabile ș.a. Se încearcă chiar teoretizări ale trecerii de la „societatea de consum“ la o „societate de economie“.

Care este mobilul acestei reconversiuni teoretice și care sînt valențele pragmatice ale unei asemenea reorientări ? Edmond A. Lisle, spre exemplu, arată că în perioada postbelică lumea occidentală și-a edificat o economie bazată pe un consum excesiv de bunuri materiale. Iată cum se desfășoară în continuare raționamentul său : Într-o asemenea economie criteriul principal al progresului îl constituie rata anuală de creștere a produsului intern brut și corespondentul său în sfera investițiilor și a consumului. Aceasta a atras după sine un supraconsum de materii prime și resurse energetice provenite din import. Sub incidența crizei energetice, raportul de schimb s-ar fi modificat în favoarea țărilor producătoare și exportatoare de produse primare. Scumpirea materiilor prime implică creșterea prețurilor la bunurile de larg consum și ca o consecință frînarea consumului. De aici necesitatea „înlocuirii societății abundenței și risipei printr-o societate de economie“, căci calitatea vieții nu depinde „de cantitatea de bunuri însușite și distruse“ [11]

S-ar părea că reconversiunea ideatică oglindită în raționamentul de mai sus ar fi obiectivă, determinată de restructurările reale care au loc azi în lume. Dar să confruntăm formulele teoretice cu unele fapte. S-a schimbat oare în realitate raportul de schimb între partenerii comerțului cu materii prime, în condițiile crizei energetice, în așa măsură încît să declanșeze mutații profunde pe planul teoriei economice ? Ori aceste mutații sînt generate de alte cauze, ce ascund scopuri interesate ? În 1972, potrivit statisticilor internaționale, țările producătoare au exportat în țările capitaliste circa 1,3 miliarde de tone de petrol brut pentru care au primit 17 miliarde de dolari. Societățile de prelucrare și desfacere din țările importatoare au încasat în schimb de la consumatori 113 miliarde dolari. Numai taxele percepute de statele capitaliste la aceste cantități de petrol s-au ridicat la 28 miliarde de dolari, iar profiturile societăților importatoare au reprezentat o cifră asemănătoare. Creșterea prețurilor petrolului în 1973 urma să sporească veniturile țărilor producătoare la 50 miliarde, micșorîndu-se deci distanța față de „prețul final“ încasat de importatori [12]. Dar pe această bază nu se poate trage concluzia că avantajele s-au inversat. Creșterea prețurilor și frînarea consumului nu derivă riguros logic doar din faptul scumpirii unor materii prime.

Mobilul restructurărilor în plan teoretic și practic care au loc azi în Occident este găsirea unor noi soluții care să scoată din impas economia țărilor capitaliste. Sîntem de acord cu E. A. Lisle cînd afirmă că în etapa actuală „calitatea vieții depinde înainte de toate de natura raporturilor dintre oameni“ și că de aici trebuie pornit în orientarea economiei. Dar raporturi noi între oameni nu pot lua naștere pe fundalul unei societăți vechi oricît de mult ar fi ea primenită terminologic.

Transformarea societății pe baze noi constituie o necesitate istorică obiectivă. Aceasta presupune restructurarea radicală a sistemului social-economic, trecerea la un nou mod de organizare a societății, la modul de producție socialist. **„Datorită acțiunii legilor sociale obiective, accelerării procesului de concentrare a producției și muncii, adîncirii contradicțiilor sociale, luptei revoluționare a proletariatului și celorlalte mase muncitoare** — se arată în proiectul de Program al partidului — **trecerea spre socialism se va produce, mai devreme sau mai tîrziu, și în țările capitaliste dezvoltate“**. Abia atunci se va putea vorbi și de schimbarea esențială a naturii raporturilor dintre oameni, de o nouă calitate a vieții oamenilor eliberați de povara reziduurilor „societății de consum“.

prof. dr. Ion BULBOREA

---

[10] **H. Coing**, L'environnement, une nouvelle mode ?, Projet, nr. 48, sept.-oct. 1970, p. 910.

[11] **E. A. Lisle**, „De la société de consommation à la société d'économie“, Analyse et Prévision, Tome XVII, Avril, nr. 4/1974, pp. 387—388, 412.

[12] **Henri Madelin**, La guerre pétrolière, Projet nr. 82, Février, 1974, p. 146.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

Ion MARINESCU

Relația populație – dezvoltare economică

Omul — ca produs al naturii și societății este supus legilor acestora.

EXISTĂ O MULTITUDINE de factori și fenomene naturale și sociale care pot influența direct creșterea populației și resursele de alimentație. Examinarea lor ne conduce la ideea că este nevoie să privim creșterea populației ca un fenomen care se supune unor legi de autoreglare.

Analiza diverselor prognoze privind creșterea populației conduce pe unii cercetători la concluzii alarmiste, sumbre. Nu de mult au fost publicate unele estimări prin care extrapolîndu-se anumite date se trăgea concluzia că populația va ajunge la 10—12 persoane pe m^2 de suprafață terestră, sau că totalul greutății însumate a oamenilor va depăși însăși greutatea Terrei, asertiuni care ies din posibilitățile de înțelegere accesibile omului.

În fapt există o interdependență între fenomene. Omul fiind un produs al naturii și al societății este supus legilor care acționează și guvernează natură și societatea și interdependența dintre ele. De pildă, explozia populației se produce în țările slab dezvoltate și se impune cercetarea interdependenței fenomenelor naturale și social-economice din aceste țări, în contextul mondial în care se produc.

Sîntem contemporanii îndeplinirii aspirațiilor popoarelor slab dezvoltate în lupta lor pentru eliberarea de jugul colonial, pentru independență. Observăm în același timp că imediat ce un popor se eliberează de jugul străin trece la o nouă aspirație, aceea a industrializării, instruirii și culturalizării. Are loc concomitent emanciparea femeilor, participare mai mare a lor în viața economică și obștească, în cadrul populației active. Pe de altă parte se constată la un șir de state că pe măsură ce se industrializează, pe măsură ce crește pregătirea generală și profesională a femeilor, în special pregătirea superioară, are loc o micșorare a numărului mediu al membrilor familiei, deoarece pe măsură ce omul se emancipează apar necesități și țeluri noi ale vieții, se schimbă ponderea anumitor idealuri ale individului, apar modificări de fond ale timpului rezervat familiei etc.

Iată deci o tendință de autoreglare naturală a populației, a nașterilor. Rezultă deci că omenirea, în lupta pentru o viață mai îmbelșugată, dezvoltă tot mai mult industria, agricultura, serviciile, școlile etc., avînd drept consecință schimbarea comportamentului demografic.

Este necesar să observăm că acest fenomen se împlinește cu creșterea rolului factorului conștient în evoluția omenirii și societății. Influențele elementului conștient în politica demografică conduce în diferite perioade, zone geografice și nivele de dezvoltare ale societății la apariția necesității unor măsuri de stimulare sau frînare a nașterilor. De pildă în țara noastră factorul conștient a determinat luarea unui ansamblu de măsuri pentru sporirea mai rapidă a populației pornind de la condițiile concrete ale României, de la prognoza generală a dezvoltării așa cum este formulată în Directivele privind deceniul 1980—1990. Dimpotrivă, anumite condiții specifice altor țări le-a obligat să inițieze măsuri pentru temporizarea creșterii populației. Rezultă că în funcție de condițiile concrete din țara respectivă, din examinarea posibilităților de alimentare cît și altor probleme economico-sociale și psihoculturale se creează anumite necesități obiective care conduc la inițierea de măsuri conștiente pentru accelerarea sau temporizarea creșterii populației.

AȘ ÎNCERCA să observ că se nasc probleme diferite și în alimentație nu numai în privința resurselor generale, ci și a structurii acesteia.

Anumite populații luptă pentru mai multe calorii, dar acei care au asigurate destule calorii simt lipsa vitaminelor naturale, alții au probleme cu proteinele. Ansamblul de consecințe ale revoluției tehnico-științifice sînt încă greu de estimat, dar lupta pentru viață a omenirii obligă să se găsească soluții de diminuare a noxelor din calea dezvoltării normale a omului.

După cum se cunoaște, în România Programul partidului preconizează asigurarea unui spor demografic normal, realizarea unei proporții juste de vîrstă a populației cu menținerea tinereții poporului nostru. În acest scop se va aplica cu consecvență politica de sporire a natalității, de ocrotire a copilului și familiilor, astfel încît populația României să ajungă la circa 30 milioane persoane în anul 2000.

Tot ansamblul problemei demografice din țara noastră îmbracă un tot unitar, începînd cu crearea condițiilor pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei, cu noile necesități ce se impun pentru folosirea plăcută și utilă a timpului liber și pînă la punerea în aplicare a multiplelor posibilități ce le avem de împiedicare a poluării naturii.

Este cunoscut că pe plan mondial s-au dezvoltat în ultimul timp tehnologii și instalații capabile să împiedice poluarea. Multe din ele constituie preocupări cu rezultate deosebite și ale cercetătorilor și inventatorilor din țara noastră. M-aș referi de pildă la epurarea biologică a apelor, la măsurarea poluării aerului, la descifrarea noxelor din gazele motoarelor cu ardere internă și la dispozitivele de epurare a gazelor de eșapament chiar în corpul vehiculului, la diferitele invenții pentru epurarea prafului și noxelor din diferite uzine etc.

Cred că este necesar să privim totuși aceste aspecte într-un cadru mai larg, într-o viziune la nivelul consecințelor pentru toată dezvoltarea societății și nu îngust, cum se întîmplă din păcate uneori cînd se privește doar eficiența pentru un produs sau o uzină luată separat. Văd ca necesar pe de altă parte organizarea informării opiniei publice într-un mod larg, fundamentarea tuturor aspectelor ce le ridică poluarea mediului și posibilitățile pe care știința le oferă pentru combatere — bine ar fi ca chiar de pe băncile școlii să fie însușite noțiunile de bază. Prin asemenea măsuri conjugate și prin munca neobosită de aplicare în viață a proiectelor de păstrare nealterată a mediului, cu siguranță că vom putea evita producerea degradărilor și dezechilibrelor naturii descrise de pesimiști în prognozele din acest domeniu.

Opinez că nu este cazul să apreciem drept necesitate limitarea creșterii populației, ci să pornim de la dezvoltarea inegală a forțelor de producție care are printre alte consecințe și viteza inegală de sporire a populației. Actuala viteză de creștere este specifică contextului general al revoluției tehnico-științifice pe de o parte, și dezvoltării inegale a societății pe de altă parte. Este posibil ca actuala revoluție tehnico-științifică să conducă și la ivirea unor elemente care să acționeze la autoreglarea populației în deplină concordanță cu progresul în domeniul resurselor.

dr. Radu LUNGU

Nicolae CRĂCIUN

Factorul uman și progresul tehnic

Trecerea în prim plan a funcțiilor creative ale omului

PUNÎND problema valorificării superioare a rezervelor materiale, a sporirii eficienței întregii activități, Programul partidului subliniază necesitatea ca acest lucru să se realizeze nu pe seama efortului fizic al muncitorilor ci prin extinderea mecanizării și automatizării, prin modernizarea întregii economii naționale.

Desigur, tendința de diminuare a efortului uman a existat dintotdeauna ; din cele mai vechi timpuri oamenii au fost preocupați de perfecționarea mijloacelor de muncă care să le asigure obținerea unor cantități sporite de valori cu eforturi cît mai reduse. Această tendință a stimulat puternic dezvoltarea și perfecționarea mijloacelor de muncă și a tehnologiilor utilizate.

Evoluția tehnicii și a tehnologiilor de fabricație a dat naștere unui proces evolutiv și în funcțiile exercitate de om în sistemele industriale. În cursul dezvoltării și perfecționării tehnicii, registrul participării omului la efectuarea operațiunilor de producție s-a lărgit considerabil. Sensul evoluției funcțiilor omului este marcat de trecerea în prim-plan a dominanței muncii intelectuale. Revoluția tehnico-științifică a făcut posibilă mecanizarea și automatizarea operațiilor tehnologice și ca urmare, trecerea treptată a funcțiilor executive pe care le exercită omul, asupra mașinilor, omului urmînd a-i rămîne cu timpul doar funcțiile creative, de programare, reglare, supraveghere etc.

Gradul de mecanizare și automatizare a proceselor de producție exprimă, dintr-un punct de vedere, nivelul de dezvoltare a societății. Acest lucru a fost observat încă de Marx care spunea că „epocile economice se deosebesc nu prin ceea ce produc, ci prin modul cum se produce, cu ce mijloace de muncă". Se poate spune deci, că între nivelul de dezvoltare industrială a

Fluctuaţia pe meserii destinate prelucrării prin aşchiere — în secţiile de bază

Întreprinderea	Fluctuaţia pe meserii				
	Total din care	Strungari	Frezori	Rectificatori	Alte meserii prel. prin aşchiere
I.M.U.A.—Bucureşti	100	59,0	17,5	14,5	9,0
Strungul Arad	100	33,8	22,6	14,3	29,3
Mecanică Sibiu	100	47,2	28,0	9,9	14,9
Înfrăţirea Oradea	100	52,8	29,5	5,6	16,1
Mecanică Fină—Buc.	100	30,5	25,2	20,6	27,7
Scule Rîşnov	100	50,0	15,7	26,7	7,6
I.M.U. Bacău	100	61,7	23,4	5,3	9,6
Strunguri Tîrgovişte	100	38,6	27,3	13,6	20,5
Mecanică Roman	100	48,2	38,8	3,0	10,0

unei ţări şi gradul de dotare a ei cu maşini-unelte există o corelaţie care nu mai trebuie demonstrată. Cu cît o industrie va fi mai bine dotată cu maşini-unelte de mare randament, executate după cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, cu atît posibilitatea realizării unor procese economice eficiente va fi mai mare, iar factorul uman pus în condiţii mai bune de lucru.

Cercetările noastre asupra nivelului de dotare tehnică a întreprinderilor şi influenţa lui asupra utilizării forţei de muncă, a nivelului cheltuielilor de producţie şi a productivităţii muncii conduc la formularea unor concluzii.

În perspectiva automatizării

DEZVOLTATĂ cu prioritate, tînăra noastră industrie constructoare de maşini-unelte era chemată cu ani în urmă — să facă faţă unor nevoi presante ale dezvoltării economiei naţionale. An de an ea şi-a adus o contribuţie tot mai mare la dotarea şi modernizarea economiei naţionale. Trecînd peste primii 12 ani de existenţă de la naţionalizarea principalelor mijloace de producţie, ani în care sub raport cantitativ cît şi calitativ contribuţia industriei de maşini-unelte a fost în mod inerent modestă, remarcăm că în perioada următoare, necesarul intern de maşini-unelte a fost satisfăcut în proporţie crescîndă din producţia autohtonă, acest lucru fiind ilustrat de datele din situaţia care urmează :

Perioada	În % faţă de necesarul de maşini-unelte
1961—1965	65,00
1966—1970	95,27
1971—1975	96,99
1976—1980	97,84

Din datele prezentate rezultă că cea mai mare parte din producţia autohtonă a fost destinată economiei interne. Acest lucru este confirmat şi de faptul că dacă în cincinalul 1966—1970 importul de maşini unelte a reprezentat 4,73% din necesarul intern, în actualul cincinal el va reprezenta 3,16%, iar în următorul cincinal (după calcule aproximative) va reprezenta doar 2,16%.

Mergînd pe linia asigurării necesarului intern de maşini-unelte, în principal, din producţie autohtonă s-a reuşit să se creeze şi să se dezvolte o industrie modernă, să se formeze un fond de cadre de concepţie şi execuţie, să se diminueze eforturile economiei naţionale pentru importul de maşini-unelte şi să se realizeze unul dintre cele mai tinere parcuri industriale.

- Eficienţa unei economii şi condiţiile de muncă sînt influenţate, desigur, de numărul de maşini unelte existente în parc, dar, mai ales, de calitatea acestora, de gradul de complexitate şi automatizare. Cu cît ciclul de lucru al unei maşini este automatizat mai mult cu atît timpii auxiliari sînt mai reduşi şi randamentul său este mai mare. După cum rezultă din unele analize, în prezent, pe piaţa mondială sînt mult solicitate maşinile-unelte cu ciclu de lucru complet automatizat, maşini cu comandă program şi în special cele cu comandă numerică, maşini specializate de mare randament cu care se pot executa lucrări de mare fineţe.

Structura şi calitatea producţiei noastre de maşini-unelte se reflectă plenar în structura şi calitatea parcului industrial, deoarece, aşa cum s-a arătat, cea mai mare parte a producţiei a fost destinată consumului intern. Pentru a pune mai bine în evidenţă situaţia parcului industrial de maşini-unelte, am analizat structura parcului nostru industrial de maşini-unelte comparativ cu situaţia din unele ţări ca : S.U.A., Anglia, Canada, Franţa, Italia, U.R.S.S. şi R.S. Cehoslovacă.

Din investigaţiile făcute rezultă că în parcul nostru industrial au ponderi sensibil mărite strungurile, în special cele paralele şi nu automate, şepingurile şi polizoarele. În acelaşi timp se constată o slabă prezenţă în parc a maşinilor de alezat şi frezat, maşinilor de danturat, de rectificat şi a celor de suprafinisat.

În ce priveşte maşinile unelte cu comandă numerică aflate în parc ce revin la un milion locuitori, situaţia din cîteva ţări la sfîrşitul anului 1971 se prezintă - astfel : S.U.A. — 142 ; Anglia — 60 ; Suedia — 60 ; R.F.G. — 50 ; Franţa — 19 ; R.S.R. — 2 .

Prezenţa în parcul industrial a unui număr preponderent de maşini-unelte de construcţie simplă, cu caracter universal şi grad redus de automatizare generează, în primul rînd, un consum ridicat de forţă de muncă.

- Cercetînd situaţia muncitorilor din secţiile de bază ale unor întreprinderi aparţinînd industriei constructoare de maşini-unelte, mecanică fină şi scule, observăm că deşi se fac eforturi susţinute, calificîndu-se anual prin diferite sisteme un număr însemnat de muncitori, la unele meserii ca : strungari, frezori, rectificatori, întreprinderile duc lipsă de cadre. La aceste specialităţi se înregistrează cel mai ridicat procent al fluctuaţiei.

Cercetînd cauzele fluctuaţiei la meseriile menţionate se constată, printre altele, că există muncitori care nu se pot adapta la condiţiile dificile de lucru, oferite atît de numărul mare al manevrelor pe care trebuie să le execute manual cît şi de atenţia pe care le-o solicită parametrii de calitate pe care trebuie să-i urmărească în execuţie. Această situaţie are, desigur, numeroase influenţe negative asupra realizării planului, în special la indicatorul calităţii. Multe din aceste dificultăţi ar putea fi evitate prin utilizarea unor maşini unelte cu un grad mai ridicat de automatizare a comenzilor funcţionale. În acest sens, capătă o deosebită valoare practică indicaţia dată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea sa la Conferinţa Naţională a Cercetării Ştiinţifice şi Proiectării, potrivit căreia „Este necesară producerea unor maşini-unelte noi, de înalt randament, cu comandă program ; trebuie să se atace cu curaj producţia de maşini-unelte grele, deoarece lipsa lor constituie o piedică în dezvoltarea economiei naţionale“.

- Actuala structură a parcului industrial oferă în unele din secvenţele sale posibilităţi reduse pentru utilizarea tehnologiilor moderne în procesele industriale fapt ce generează consumuri ridicate de materii prime. Comparînd structura şi nivelul cheltuielilor de producţie realizate de cîteva întreprinderi româneşti constructoare de maşini-unelte cu cele ale unor firme străine se constată diferenţe sensibile.

Gradul redus de automatizare a maşinilor-unelte din parcul industrial exercită influenţe asupra calităţii produselor, a nivelului productivităţii muncii şi a conţinutului muncii de conducere şi execuţie. După unele date, productivitatea muncii exprimată pe lucrător a fost în 1971, în R.S. România cu cca. 30% mai mică decît în R.S.C. şi de cca. 6 ori mai mică faţă de R.F.G.

Ţinînd seama de prevederile privind dezvoltarea industriei construcţiilor de maşini în perioada 1975—1990, faţă de necesităţile de îmbunătăţire a raportului om-maşină, am pune în discuţie cîteva propuneri prin care s-ar aduce o contribuţie în acest sens :

1 În cadrul Institutului de cercetări şi proiectări pentru maşini-unelte şi agregate, să se organizeze un sector de cercetări cu caracter ergonomic care să ajute la o mai corectă proiectare a maşinilor-unelte, o mai riguroasă dimensionare şi amplasare a organelor de maşină, corespunzător cu capacităţile umane şi cu dimensiunile antropometrice existente în industria noastră, pentru ca omul lucrînd în condiţii de confort sporit să-şi poată utiliza mai raţional şi eficient efortul.

2 Cel puţin pentru început, în cadrul marilor întreprinderi producătoare de maşini-unelte, să se organizeze colective de cercetare ergonomică corecţională care să studieze mijloacele de muncă folosite cît şi factori de ambianţă generală.

3 Înfiinţarea a cel puţin 2—3 centre care să se ocupe cu îndrumarea cît şi cu selecţia profesională a celor ce doresc să se califice şi să lucreze în industria de maşini-unelte.

Asemenea cerinţe izvorăsc din însuşi progresul tehnic preconizat în Programul partidului, date fiind prevederile care asigură dezvoltarea impetuoasă, în continuare, a industriei noastre de maşini-unelte, înscrisă pe coordonatele fundamentale ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în centrul cărora partidul nostru situează **„omul — factor esenţial al dezvoltării economico-sociale“.**

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

RETROSPECTIVĂ

REFERINDU-SE la perioada imediat premergătoare marii prăbuşiri a cursului acţiunilor din anul 1929 şi marii crize economice care a urmat, Robert L. Heilbroner se întreba, în urmă cu cîţiva ani, în remarcabila sa carte „The wordly philosophers" : de vreme ce în răstimpul unei jumătăţi de generaţie, acţiunile cunoscuseră o creştere aproape neîntreruptă, „cine ar fi putut să nu considere că acesta (jocul „à la hausse". n.n.) era drumul spre bogăţie ? Coaforul şi cărbunarul, bancherul sau omul de afaceri, toată lumea, spunea el, juca la bursă şi toată lumea cîştiga ; singura problemă ce şi-o puneau oamenii era de ce nu se gîndiseră la asta mai înainte... Că o catastrofă ar fi fost inevitabilă sau nu, era greu de prevăzut pe atunci. Puţine zile se scurgeau fără ca vreo personalitate să nu asigure naţiunea de sănătatea ei de nezdruncinat. Chiar un economist eminent ca Irving Fisher de la Yale se legăna în iluzii determinate de manifestările superficiale de prosperitate pînă la a anunţa că ne îndreptăm spre un nivel permanent de prosperitate. Era un umor cu atît mai macabru cu cît acţiunile începură să cadă cu o săptămînă după ziua în care făcuse această declaraţie".

Pînă de curînd, iar de astă dată, de o generaţie şi jumătate — cu excepţia unor glasuri izolate în ultimii ani — gîndirea economică occidentală îşi celebra un triumf teoretic şi practic care, deşi la început aproape nesperat, părea totuşi categoric. După tatonări îndelungate, fusese găsit, se presupunea, secretul unui mecanism altădată neînţeles şi asigurarea unei reproducţii continue şi ascendente — în „creştere" — dacă nu uniforme, cel puţin cu variaţii neînsemnate, părea că încetase să fie o problemă. Divergenţele se limitau îndeobşte la pîrghiile — fiscale, monetare — ce trebuiau acţionate, mai mult, sau în exclusivitate, într-o perioadă sau alta. Oricum, se considera, într-un consens aproape unanim, că „statul" — ca şi cînd se putea face abstracţie la infinit de natura sa — este astăzi capabil, graţie achiziţiilor gîndirii economice, maturizării economiei capitaliste, precum şi a instituţiilor economico-financiare naţionale şi internaţionale, făurite în acest scop, să apese la momentul oportun pe resortul potrivit pentru a preîntîmpina sau, în cazul cel mai rău, a remedia urgent orice dereglare a aparatului în funcţiune. Se făceau nenumărate variante de modele de creştere, care mai de care „mai" optime, ca şi cînd, iarăşi, oamenii erau uimiţi doar de faptul că „nu se gîndiseră la asta mai înainte". Prosperitatea era evidentă şi nu se discuta decît despre capacitatea ei de a înlătura sau nu şi inegalitatea. Pentru trecut, economiştii îşi puteau permite acum chiar luxul de a accepta unele temeiuri ale analizei marxiste. Oricum, pentru prezent, caracterul ei perimat era evident. Chiar Robert L. Heilbroner, subtilul exeget citat mai sus, care încerca pînă la un punct să se confrunte cu litera şi spiritul învăţăturii lui Marx şi care a putut să scrie, evocînd răsturnările revoluţionare ce au avut loc după primul şi al doilea război mondial, că „adevărul crud este că aceste schimbări s-au produs în mare măsură tocmai din motivul pe care Marx l-a prevăzut : capitalismul se prăbuşea... parţial pentru că dezvolta instabilitatea despre care Marx spunea că o va cunoaşte", scria, referindu-se la prezent, că legile economice de mişcare revelate de modelul marxist al capitalismului „pot fi şi chiar sînt încă vizibile în capitalismul american, dar ele sînt confruntate cu o serie de **remedii** (subl. n.s.) care, depăşind imaginaţia lui Marx, îşi au sursa atitudinile politice şi sociale". Aceste atitudini noi, „depăşind interesele înguste de clasă", s-ar fi menifestat atît din partea a însuşi „business"-ului, cît şi a guvernului, ceea ce ar fi dus la dezvoltarea capitalismului american „într-o atmosferă de consens social".

Să se fi decis istoria să joace din nou unor eminenţi economişti printre care şi Heilbroner, festa macabră pe care i-o făcuse cîndva lui Irving Fisher ?

fişe

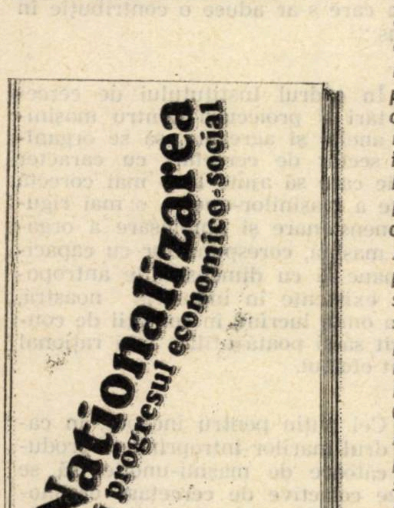

• ÎN *Editura politică a apărut, sub îngrijirea prof. univ. Gheorghe Dolgu, prof. univ. dr. Tudorel Postolache, volumul* Naţionalizarea şi progresul economico-social *(Bucureşti, 1974, 320 p.). Lucrarea conţine materialele sesiunii ştiinţifice cu participare internaţională pe tema „Probleme ale făuririi şi dezvoltării bazei economice a socialismului", organizată de Academia de ştiinţe sociale şi politice a Republicii Socialiste România, de Academia „Ştefan Gheorghiu" şi Academia de studii economice, cu prilejul celei de-a 25-a aniversări a actului revoluţionar al naţionalizării principalelor mijloace de producţie în ţara noastră. În cadrul reuniunii au fost prezentate referatele : „Semnificaţia naţionalizării principalelor mijloace de producţie în România" de prof. dr. Gheorghe Dolgu, membru al Academiei de ştiinţe sociale şi politice, rectorul Academiei de studii economice ; „Schimbările structurale economico-sociale în procesul de edificare a socialismului" de prof. dr. docent Roman Moldovan, membru al C.C al P.C.R., vicepreşedinte al Academiei de ştiinţe sociale şi politice ; „Procesul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România", de Leonte Răutu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., preşedintele consiliului de conducere şi rectorul Academiei „Ştefan Gheorghiu". Volumul cuprinde, de asemenea, cuvîntul inaugural al prof. dr. docent Mihnea Gheorghiu, membru al C.C. al P.C.R., preşedintele Academiei de ştiinţe sociale şi politice, cuvîntul de încheiere rostit de tovarăşul Leonte Răutu, precum şi dezbaterile desfăşurate în şedinţe plenare şi în cadrul a două mese rotunde.*

Mecanismele clasice nu mai funcţionează.

• O ANALIZĂ *a corelaţiei productivităţii şi preţurilor, făcută de I.N.S.E.E. şi prezentată de Jean-Phillippe Vidal în* LES ECHOS *din 18 septembrie a.c., într-un articol intitulat* L'amélioration de la productivité n'arrive plus à freiner les prix *(Creşterea productivităţii nu mai reuşeşte să frîneze preţurile), arată că, în condiţiile inflaţiei, mecanismul „clasic" al pieţei, prin care creşterea productivităţii ducea la scăderea preţurilor, nu mai funcţionează. Astfel, dacă între 1960 şi 1969 productivitatea şi preţurile au avut în general traiectorii paralele, din 1970 încoace sporul productivităţii se încetineşte, iar preţurile iau un avînt încă neîntîlnit. Eroziunea monetară, urcarea preţurilor la produsele de bază măresc atît de mult costurile, încît întreprinderile preferă, pentru a-şi asigura beneficiile, să recurgă la urcări de preţuri decît să se lanseze într-un program riscant de investiţii. Rezultatul este o reducere a decalajului între beneficiile firmelor mai productive şi a celor mai puţin productive. Implicaţiile — spune autorul — sînt evidente : mecanismul de realizare a progresului tehnic şi economic în economia de piaţă este periclitat.*

Ergonomia în slujba producţiei

• ESTE *tema unui colocviu ale cărui lucrări se vor desfăşura în zilele de 16 şi 17 noiembrie a.c. la Craiova, în sala Clubului „Electroputere". La colocviu participă cadre didactice, ingineri, economişti, precum şi studenţi economişti din Craiova, Bucureşti, Cluj, Timişoara. Colocviul este organizat de Facultatea de ştiinţe economice a Universităţii din Craiova şi de Centrala Industrială de Maşini şi Aparataj Electric. Se vor ţine circa 50 de referate ştiinţifice. Lucrările se vor desfăşura în două secţiuni. Duminică, 17 noiembrie va avea loc şi o masă rotundă pe tema „Echipa complexă de cercetare economică".*

Socialismul şi categoriile marfă — bani

• ÎN *articolul* Eşceo raz k analizu tovarno — denejnih otnoşenii pri soţialisme *(Încă odată despre analiza relaţiilor marfă-bani în socialism), apărut în nr. 10/1974 al revistei* ECONOMICESKIE NAUKI, *prof. D. Valovoi, doctor în ştiinţe eco-*

„Retrospectiv — spune Robert L. Heilbroner, referindu-se tot la crahul și criza din anii 1929—33 — se poate spune că această stare de lucruri era inevitabilă. Piața acțiunilor se rezema pe o **piramidă de imprumuturi** (subl. ns.) care nu putea suporta mai mult... Americanul mijlociu se servise de prosperitatea sa într-un mod sinucigaș; el se acoperise de ipoteci, își mărise în mod periculos resursele sale cedînd tentației, cumpărăturilor pe credit și în fine și-a pecetluit destinul cumpărînd plin de nerăbdare o cantitate fantastică de acțiuni..."

Confruntați cu inflația, însoțită de „stagflație" și chiar de „slumpflație", unii economiști arată cu degetul spre John Maynard Keynes. „Soluția facilă pe care ne-a propus-o Lord Keynes — spune prof. dr. F.A. Hayek, – se dovedește a fi pe termen lung o iluzie".

Este adevărat că John Maynard Keynes a fost inițiatorul politicii de impulsionare a economiei capitaliste. Se știe că, cu mult înaintea lui, Marx (decedat în anul nașterii lui Keynes — 1883), a analizat cu multă scrupulozitate condițiile reproducției capitaliste, complexitatea lor și apariția inevitabilă a unor incongruențe determinate de contradicțiile specifice modului de producție capitalist și care se manifestă mai ales în conflictul dintre forțele productive în dezvoltare și baza mai mult sau mai puțin limitată a consumului. Marx vedea în crizele economice de supraproducție, dureroase din punct de vedere social, un reglator economic spontan, acționînd cu întîrziere, al conflictului mai sus-pomenit.

John Maynard Keynes, care a putut să observe apariția și dezvoltarea marilor corporații industriale, legătura lor cu statul și care nu credea în caracterul inerent sistemului capitalist al apariției și dezvoltării disparității dintre producție și cerere, ci doar în rămînerea în urmă a cererii globale într-un sistem capitalist presupus pe nedrept ca dispunînd de mecanisme spontane de autoreglare, a găsit soluția în înlocuirea reglării spontane cu cea efectuată de stat — de capitalismul monopolist de stat. Cum în perioadă de criză economiile au tendința de a se contracta, întreprinderile trebuiau ajutate, stimulate prin investiții guvernamentale. Guvernul ar urma să intervină cu chieltueli generale sporite, neacoperite de impozite (deoarece acestea ar diminua cererea, anulînd efectul stimulativ), pentru a suplini deficiența cererii agregate. Cu toată originalitatea lor, ideile lui Keynes reflectau o situație economică nouă, nevoile capitalismului monopolist de stat şi o politică economică care mai mult sau mai puțin își croia oricum drumul. Keynes avea în vedere mai mult o stimulare inițială a jocului spontan al forțelor economice, însă practica a arătat necesitatea permanentizării acestei intervenții, care a contribuit, printre altele, timp de trei decenii, la creșterea fără precedent a economiei capitaliste.

Dar cheltuielile neacoperite de impozite s-au cumulat și creația monetară din nimic a dus la actuala situație inflaționistă, la deprecierea monedelor, diminuînd din nou „cererea agregată", a cărei creștere fusese mobilul inițial al inovației keynesiene.

Stimularea economiei prin bani fictivi a alimentat piața din abundență. Pe credit se putea cumpăra orice și ieftin. „Business Week" din 12 octombrie a.c. a publicat un articol cu titlul „The debt economy" (Economia bazată pe datorii), din care cităm : „Economia americană a așezat pe o grămadă de 2 500 miliarde de dolari, muntele tuturor automobilelor, tuturor locuințelor, uzinelor, mașinilor, care au constituit cea mai mare și cea mai bogată economie din istoria lumii... Cifrele sînt atît de enorme încît ele scapă imaginației : 1 000 miliarde dolari de datorii pe locuințe, 200 miliarde dolari de datorii ale guvernului federal, 200 miliarde dolari de datorii ale organismelor parapublice și ale colectivităților locale, 200 miliarde de dolari de datorii ale consumatorilor. Pentru a alimenta trei decenii de boom economic la ea și a-l exporta în străinătate, națiunea americană a împrumutat în medie 200 mld dol pe zi de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial".

Oare nu înseamnă aceasta că economia capitalistă se reazemă din nou — așa cum se exprima Heilbroner referindu-se retrospectiv la anul 1929 – pe o „piramidă de împrumuturi care nu poate suporta mai mult" ?

Anghel SCHOR

---

nomice, criticînd opinia lui A. Eremin, susținută în diferite articole și lucrări, conform căreia în socialism ar exista doar „relații de marfă-bani" dar nu și „producție de marfă", susține că aceste două concepte nu se pot opune și că, fără producție de marfă, nu pot exista nici marfă, bani sau valoare. În ultimii ani spune D. V., reprezentanții concepției care neagă producția marfă în socialism dezvoltă tot mai activ teza că admiterea producției de marfă presupune reconsiderarea esenței (naturii) producției socialiste ; continuă, cu alte cuvinte, disputa pe tema dacă socialismul are o esență marfară sau nemarfară. Autorul arată că producția de marfă nu exprimă și nu poate exprima esența nici unui mod de producție ; aceasta este exprimată doar de specificul producției de marfă respective. D. V. analizează diferența spespecifică dintre producția de marfă în capitalism și în socialism, observă tendința dispariției ei în comunism, dar arată că practica conducerii economiei socialiste dovedește necesitatea utilizării planice a relațiilor marfă-bani în condițiile socialismului.

Împotriva școlii malthusiene

● INTR-UN *articol intitulat* World food output is called adequate, not distribution *(Producția mondială de alimente este considerată adecvată – nu și distribuția), Dan Morgan, prezintă în* INTERNAȚIONAL HERALD TRIBUNE, *din 22 octombrie 1974, un studiu al Serviciului pentru cercetări economice al Departamentului Agriculturii din S.U.A., în care se combate teza conform căreia creșterea populației ar depăși capacitatea pămîntului de a produce alimente. Între 1954 și 1972 creșterea producției de alimente a depășit creșterea populației și această tendință va continua. După un model matematic care presupune o creștere moderată a producției de orez și grîne, în 1985 se vor produce 1 555 milioane de tone din aceste cereale. Cererea mondială va fi în acel moment de 1 551 miliarde tone, ceea ce înseamnă că omenirea va dispune atunci de un oarecare surplus. Printre cauzele actualei situații autorii amintesc de unele politici agricole. De pildă, între 1968 și 1970 guvernele a 4 mari țări producătoare de grîne — S.U.A., Canada, Australia și Argentina — au adoptat politici care au redus suprafața cultivată cu grîu, de la 120 milioane acri la 81 milioane. Dacă perspectivele globale sînt favorabile, decalajul între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare în privința alimentației va continua să se adîncească, ajungînd la dublul celui prezent.*

L. STROJA
COSTUL FORȚEI DE MUNCĂ ÎN CAPITALISM
EDITURA POLITICA

● PROPORȚIILE *repartiției venitului, creat în țările capitaliste, între muncă și capital constituie obiectul cercetării întreprinse de L. Stroja în cartea sa* Costul forței de muncă în capitalism, *recent apărută în Editura politică (București 1974, 204 p.). În această privință, în literatura economică occidentală se fac evaluări bazate pe cuantificări inadecvate, pe prezumții. Circulația cea mai largă o are teza că salariile tind să reprezinte o parte crescîndă din venitul nou creat, că, în timp, mîna de lucru tinde să revină mai scump. O variantă aparte, căreia i-au acordat credit chiar economiști iluștri ca* Schumpeter, *Keynes și Kaldor, este teza despre stabilitatea părții salariilor muncitorilor în venitul național. În fine, o altă modalitate de a prejudeca asupra proporțiilor repartiției, arată L. S., se află în afirmația că angajarea mîinii de lucru salariate revine cu atît mai scump, cu cît nivelul de dezvoltare economică al unei țări este mai ridicat. După ce introduce o serie de delimitări metodologice și conceptuale, autorul analizează, pe baza datelor statistice, coordonatele cantitative ale raportului ce formează obiectul studiului și demonstrează că, în opoziție cu prezumțiile amintite, se manifestă o tendință istorică de scădere a costului forței de muncă. Este, vorba anume de o tendință, adică de o dinamică frînată, încetinită, slăbită de împrejurări care acționează în sens opus, printre care rezistența crescîndă a clasei muncitoare. În ce privește ponderea valorii forței de muncă în valoarea nou creată (o altă expresie a costului forței de muncă), analiza duce, de asemenea, la concluzia scăderii. Scăderea valorii forței de muncă nu se manifestă însă numai ca o tendință, ci ca un proces real de lungă durată. Deosebit de evidentă apare în analiza autorului lipsa de temei a prezumțiilor referitoare la raportul direct proporțional între costul forței de muncă și dezvoltarea economică a unei țări.*

convorbiri economice

cu prof. dr. Herbert GIERSCH

directorul Institutului de economie mondială din Kiel (R.F.G.)

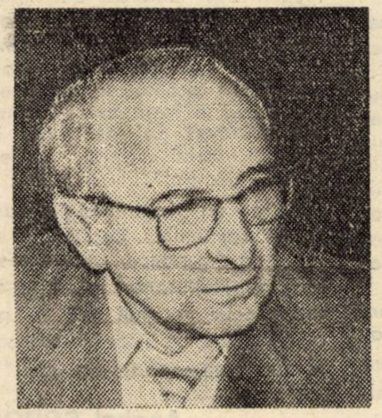

„INSTITUTELE DE CERCETARE AU SARCINA SĂ PREVADĂ EVOLUȚIA ÎN PERSPECTIVĂ“

PERSONALITATE DE SEAMĂ a vieții științifice vest-germane, astăzi în vîrstă de 53 de ani, dr. Herbert Giersch a urmat, pe lîngă cursurile cîtorva universități germane (Münster, Kiel ș.a.), și London School of Economics and Political Science. În anii 1953—1954 a fost consilier în secretariatul general al O.E.C.E. Din 1955 este profesor de economie politică la Universitatea din Saar. În 1969 a fost numit directorul Institutului de economie mondială din Kiel. Printre cele mai importante lucrări ale sale se numără: „Teoria multiplicatorului“ (1954), „Optimul comercial“ (1956), „Uniunea vamală a Micii Europe“ (1957), „Bazele politicii economice generale“ (1960).

• Cum și în ce mod se reflectă schimbările din economia mondială și în special cele mai recente dintre ele în activitatea de cercetare a institutului dv. ?

— Institutul nostru are un program de cercetare pe termen lung, inițiat în anul 1969 cînd am devenit directorul lui. Studiem problemele ciclului economic și avem de două ori pe an cîte o conferință privind perspectivele economiei în principalele țări occidentale, dat fiind că aceste țări sînt atît de interdependente încît ciclurile lor economice sînt acum aproape sincrone. Acest lucru face pentru noi indispensabil să ne bazăm propria noastră prognoză, privind economia Republicii Federale Germania, pe informațiile pe care le avem sau pe care le putem obține din asemenea discuții cu colegii noștri din alte țări, în special din S.U.A., deoarece economia vest-germană depinde mult de mișcările ciclice din afara ei, între care cele din S.U.A. au un rol dominant.

Studiem de asemenea efectele industrializării țărilor în curs de dezvoltare asupra economiilor occidentale dezvoltate. Țările în curs de dezvoltare și-au pornit programele lor de dezvoltare în primul rînd pe baza substituirii importurilor, încercînd să producă bunuri pe care înainte le importau, pentru a economisi devize. Puține țări au încercat să se integreze în economia mondială; acum tot mai multe țări descoperă că integrarea în diviziunea internațională a muncii și în comerțul mondial prezintă un evident avantaj pentru ele. Dacă ele vor încerca să exporte mai mult în viitor, acest lucru ar putea influența structura economică a țărilor industrializate, inclusiv pe cea a R.F.G. De aceea, noi încercăm să vedem care sînt produsele ce vor fi exportate în măsură crescîndă de aceste țări și ce ramuri ale industriei noastre vor resimți cel mai mult influența modificărilor structurale din economia mondială.

Acesta este un program care se va mai întinde pe cîțiva ani de acum înainte. Am obținut deja unele rezultate, pe care le discutăm acum cu persoane competente din R.F.G. și din afara ei. Sperăm ca firmele vest-germane să țină seama de informațiile furnizate de noi, pentru că ar fi o risipă de resurse dacă ele și-ar extinde capacitățile pentru a produce în mod deosebit acele bunuri la care va exista o ofertă sporită din partea țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, institutul nostru de cercetare are în acest caz o misiune care într-o economie socialistă ar reveni organelor de planificare. Deci, o instituție privată ca a noastră sprijină piața să prevadă viitorul mai bine decît o poate face fiecare firmă în parte. Aceasta este principala sarcină a institutului nostru.

Dintre problemele recente ridicate de economia mondială aș menționa inflația și cele legate de petrol. În ce privește problema petrolului, R.F.G. nu este prea tare afectată, nefiind vorba realmente de o criză. Prețul petrolului, care acum s-a ridicat la nivelul prețurilor altor produse, a fost unul din puținele care au rămas stabile în R.F.G. în anii '60. El se adaptează acum nivelului cerscînd al prețurilor din alte domenii. Desigur, aceasta are un efect asupra consumului de petrol, în mod deosebit a celui casnic și pentru automobile. Prețul mai ridicat a redus deja consumul de petrol în R.F.G., astfel încît ne-am putea aștepta la o ușoară reducere a prețului față de acum cîteva luni. Considerăm că această problemă nu va fi soluționată imediat, ci într-un termen ceva mai lung.

Multe țări sînt preocupate de deficitul balanței lor de plăți antrenat de creșterea prețului petrolului. R.F. Germania nu este prea afectată de aceasta, deoarece avem rezerve excesive de devize, în special de dolari, și de asemenea avem un excedent al balanței de plăți ca urmare a faptului că balanța noastră comercială este încă puternic activă. Avem un surplus al exporturilor, deși am încercat în trecut să corectăm cursul valutar în încercarea de a reduce acest surplus. Dar, în același timp, încercăm să combatem inflația și aceasta înseamnă că absorbirea pe piața internă a producției noastre potențiale nu este la fel de ridicată cît ar fi în condiții de „boom“; firmele noastre sînt în consecință foarte doritoare să exporte, putînd efectua livrări prompte, cererea internă nefiind pentru moment prea puternică.

• În ce măsură studiază Institutul de economie mondială din Kiel țările socialiste ?

— Urmărim ce se petrece în aceste țări, deși avem un singur specialist pe problemele lor. Acum un an și jumătate am organizat o conferință consacrată cooperării Est-Vest și avem relații foarte prietenești cu Institutul de economie mondială din Moscova, cu Consiliul științific pentru economie mondială din Ungaria și altele. Este foarte probabil să putem avea în viitor proiecte comune de cercetare cu aceste institute, sprijinind guvernele noastre în direcția intensificării comerțului și cooperării economice și adîncirii diviziunii internaționale a muncii.

• Se aud uneori anumite opinii care, vorbind de cooperarea internațională, a cărei necesitate obiectivă se face simțită cu tot mai multă forță, par să neglijeze existența statelor naționale. Cum trebuie privită corect problema, după opinia dv. ?

— Noi state apar în așa numita „lume a treia“ și nu este nici o îndoială că și aici statele naționale au un rol important de jucat. Pe de altă parte, nu numai existența statelor naționale contează, ci trebuie să ținem seama și de relațiile internaționale și să dezvoltăm cooperarea economică internațională — cooperare în interiorul regiunilor globului, dar și între diferitele lui regiuni. Cred deci că nu este o problemă „sau-sau“, ci, ținînd seama de existența economiilor noastre naționale, trebuie să luăm de asemenea în considerare interdependența internațională.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMIE MONDIALA

În țările capitaliste se precizează

CONTURURILE RECESIUNII

CLIMATUL ECONOMIC din țările capitaliste industriale continuă să se răcească. Pe măsură ce devin cunoscute noi date statistice, noi analize efectuate de instituții de specialitate sau observatori individuali, se conturează tot mai precis faptul că economia occidentală se instalează într-o fază recesivă, a cărei durată și adîncime nu pot fi încă evaluate de altfel cu destul temei.

Declararea stării de recesiune, importantă pentru adoptarea unei politici economice corespunzătoare așa cum diagnosticul este important pentru deciderea terapiei, nu a decurs fără reticențe în diferite țări, fie pentru considerente electorale sau altminteri politice, fie din cauza unor fluctuații pe termen foarte scurt care obiectiv puteau masca tendința. Dacă prezența recesiunii într-o serie de țări cu pondere decisivă în lumea nesocialistă – Statele Unite, Japonia, unele țări vest-europene – îndeobște nu mai este contestată astăzi, aceasta se datorează în primul rînd faptului că de la o încetinire a creșterii, despre care mai vorbeau de exemplu la mijlocul anului analizele O.C.D.E., s-a ajuns la scăderi ale producției. Mai mult încă se bazează acest diagnostic pe dimensiunile pe care le capătă șomajul. Fenomen cu răsunet și impact social imediat, mult mai puternic decît evoluția unui indice al producției, șomajul se poate și măsura mai repede, devansînd multe alte semnale cu privire la starea economiei. Aceste două elemente ale tabloului – scăderile de producție și extinderea șomajului – predomină actualmente în caracterizările fenomenului conjunctural în dinamică, în timp ce componenta inflaționistă, deși cu nimic mai puțin virulentă decît în lunile recente, tinde să treacă treptat pe planul al doilea ca țintă a măsurilor de contracarare.

INDICATORII conjuncturali, mai exact : mărimile lor cunoscute la începutul lunii noiembrie, arată de exemplu că în trimestrul III produsul național în expresie reală al Statelor Unite era inferior cu aproape 3% – ca ritm anual – față de aceeași perioadă din 1973. După evaluări ale Institutului de cercetări economice din Hamburg (HWWA), pe întreg anul 1974 indicatorul acesta poate să scadă cu circa 1% în Statele Unite, să crească cu 2,5% în Europa occidentală și să scadă cu 3% în Japonia, astfel că pe ansamblul țărilor capitaliste industriale ar rezulta un spor de producție minimal – de circa 0,5% (**Weltkonjunkturdienst,** 3/74). Ar fi de notat că aceste prognoze se bazează pe presupunerea că al doilea semestru al anului în curs se va solda cu rezultate ceva mai bune decît primul, ceea ce evident este neverificabil pentru moment. Experții de la HWWA constată în orice caz că o recesiune ca cea indicată de cifrele pe care le citează nu au mai cunoscut-o țările capitaliste industriale din 1958, cînd de asemenea au avut loc scăderi de producție simultan în S.U.A., Japonia și unele țări din Europa occidentală.

Mai certe decît datele de prognoză cu privire la evoluția produsului național sînt cele care reflectă mărimea șomajului. În momentul de față cifra-cheie, ca să spunem așa, în acest domeniu este cea de 6% din totalul populației active a Statelor Unite, cît reprezenta nivelul șomajului din această țară în luna octombrie. În expresie absolută este vorba de 5 500 000 de persoane, cu peste 1 milion mai mult decît în perioada corespunzătoare din 1973 și fiecare zi aduce noi știri despre concedieri din cauza restrîngerii producției, în special în industria automobilelor. Cel mai ridicat nivel al șomajului atins în S.U.A. în perioada de după al doilea război mondial a fost cel din 1958, cînd s-a situat la 7,5%. Media pe toată perioada amintită a fost de 4,5%, dar de patru ani cifrele nu au mai coborît pînă la această medie. În prezent specialiștii americani, atît cei din aparatul guvernamental cît și cei din afara lui, se așteaptă ca șomajul să urce pînă la 7,5–8% din populația activă în actuala recesiune.

Șomajul crește relativ rapid și în două țări vest-europene, Italia și R. F. Germania, deși după alți indicatori situația celor două economii diferă simțitor. În Italia, unde fenomenele de recesiune au ieșit la iveală mai demult, numărul șomerilor totali reprezenta, după date publicate la 1 noiembrie, circa 800 000, iar cel al persoanelor în căutare de lucru (adică inclusiv cele care se manifestă pentru prima oară pe piața muncii) reprezenta circa 1 100 000. Aceste cifre lasă în urmă o apreciere oficială recentă care prognostica depășirea pragului de 1 milion pentru lunile de iarnă. Și în ceea ce privește R.F.G. se vorbește în momentul de față de un șomaj posibil de 1 milion pentru iarna care se apropie, în timp ce numărul efectiv al șomerilor se situează în preajma cifrei de 700 000. În luna iulie analiștii de la O.C.D.E. vorbeau despre posibilitatea creșterii șomajului în țările capitaliste industriale cu 3–4 milioane de oameni în decurs de 12 luni (**Perspectives économiques,** nr. 15, 1974). Față de ritmul în care evoluează situația din acest domeniu, prognoza ar putea deveni realitate mai devreme.

ODATĂ cu contururile recesiunii, printre care dimensiunile noi ale șomajului ocupă în prezent un loc de prim plan, în țările capitaliste industriale se precizează sentimentul că politicile economice adoptate pentru combaterea tendințelor recesive comportă nu numai un coeficient mai mare sau mai mic de ineficiență, ci și riscuri de agravare a fenomenelor de criză combătute. Simplificînd desigur mult situațiile reale extrem de complexe și în multe privințe foarte diferite de la o economie la alta, opțiunile de politică conjuncturală se situează între două extreme. Dacă diagnosticul așează în prima linie componenta inflaționistă, terapia corespunzătoare va tinde evident spre măsuri restrictive. Dacă în prima linie a diagnosticului se află în scăderea producției și creșterea șomajului, politica de urmat va tinde evident spre stimularea activității economice.

În situația concretă din Statele Unite, de exemplu, o seamă de indicii vorbesc actualmente despre slăbirea simțitoare a cererii : portofoliul de comenzi al industriei bunurilor durabile este în scădere, anchetele în rîndul consumatorilor indică o accentuare a neîncrederii în perspectivele imediate ale economiei, un indice sintetic al activității economice calculat de Departamentul comerțului a înregistrat în luna septembrie cea mai însemnată scădere din 1951 încoace (**Newsweek,** 11 noiembrie). Or, direcția generală a politicii conjuncturale oficiale este mai departe restrictivă. Tocmai din asemenea nepotriviri, care nu sînt nicidecum apanajul uneia singure din țările capitaliste afectate de recesiune, ci se pot manifesta oriunde în diferite variante, decurg însemnate riscuri pentru evoluția în continuare a conjuncturii.

În ultimul său număr (pe luna octombrie), revista **Fortune** constată în cadrul unei analize a situației generale : „Perspectiva economică include astăzi o combinație neobișnuită de probabilități și riscuri. Probabilitățile constau într-o slăbire relativ moderată a activității în viitorul apropiat. Dar riscurile legate de factori ieșiți din comun sau neașteptați – care ar putea provoca o recesiune serioasă sau prelungită – sînt poate mai mari decît în orice alt moment al istoriei postbelice. Și acești factori trebuie să fie tratați cu mai multă seriozitate acum tocmai pentru că ciclul de afaceri se află într-o fază descendentă". Constatările citate nu oferă, după cum se vede, recomandări privind un curs anume de politică economică ; dar ele previn contra posibilității unei conjugări de factori agravante, deci incită la prudență în mînuirea instrumentelor de influențare a conjuncturii. Prezența simultană în tabloul acesteia atît a componentei inflaționiste cît și a componentei propriu-zis recesive reprezentată de exemplu de creșterea șomajului a creat astfel noi greutăți responsabililor politicii economice occidentale. Stagflația actuală a îngustat considerabil cîmpul de aplicare a rețetelor keynesiene de alternare a stimulării și a restricțiilor.

ÎN ANALIZELE occidentale ale conjuncturii recesive actuale revine mereu ideea că transformarea acesteia într-o criză majoră este imposibilă. Și anume pentru că economiștii și responsabilii politicii economice au învățat să stăpînească mecanismele conjuncturale. A afirmat-o recent și profesorul Samuelson, care conchide pe această bază : „Cred că ne așteaptă greutăți, dar nu de tipul celor din 1930–1933" (**Newsweek,** 28 octombrie). Conturarea actuală a recesiunii cu accent pe scăderea producției și mai ales pe creșterea șomajului, deschide de fapt o nouă perioadă de testare a cunoștințelor și a experienței amintite, dar încă nu permite să se anticipeze asupra rezultatelor testului.

L. STROJA

DOCUMENTAR • DOCUMENTAR • DOCUMENTAR • DOCUMENTAR • DOCUMENTAR

MINEREUL DE FIER: DEPLASĂRI SEMNIFICATIVE

MODIFICĂRILE CONJUNCTURALE FRECVENTE care au loc pe piaţa mondială a minereului de fier, precum şi dorinţa ţărilor exportatoare, în primul rînd a celor în curs de dezvoltare, de a-şi asigura continuitatea încasărilor valutare obţinute pe această cale au condus către tendinţa de a se crea o organizaţie internaţională a ţărilor respective. Recent la Geneva a avut loc reuniunea reprezentanţilor a 12 ţări exportatoare de minereu de fier — Algeria, Australia, Bolivia, Brazilia, Canada, Chile, Filipine, India, Peru, Suedia, Tunisia şi Venezuela — convocată pentru a pune bazele unei asociaţii a ţărilor respective. După cum au arătat o serie de delegaţi la reuniune, printre obiectivele acestei asociaţii s-ar număra — pe lîngă stabilirea unui „echilibru echitabil" între preţul minereului de fier şi cel al altor produse pe piaţa mondială — promovarea intereselor comune ale ţărilor membre pe calea cooperării între ţările exportatoare şi cele importatoare de minereu de fier. După opinia multor comentatori, înfiinţarea unui asemenea organism ar putea constitui încă un pas înainte către instaurarea treptată a unei situaţii mai stabile şi echilibrate pe piaţa mondială a materiilor prime şi produselor industriale.

SIDERURGIA, una din ramurile de bază ale economiei moderne, a cunoscut o dezvoltare susţinută în cursul perioadei postbelice. Dacă în 1900 producţia mondială de oţel era de 37 milioane de tone şi în 1975 de 121 milioane, în anul 1973 ea a ajuns la circa 700 mil. tone ; ceva mai lent s-a dezvoltat producţia de fontă. Concomitent a crescut şi setea acestei ramuri pentru materii prime, printre care pe primul loc se situează minereul de fier.

Pînă la începutul deceniului al şaselea, după cum se poate urmări în graficul nr. 1 curba extracţiei minereului de fier urma strîns sinuozităţile curbei reprezentînd dinamica producţiei mondiale de oţel. În perioada următoare apar o serie de distorsiuni. În repetate rînduri, ritmul de creştere a extracţiei minerelui de fier a devansat pe cel al producţiei de oţel, pentru ca apoi volumul extracţiei să înregistreze scăderi absolute mai ample decît în cazul oţelului. Totodată, se constată că decalajul dintre volumul extracţiei de minereu de fier şi cel al producţiei de oţel scade relativ în ultimele decenii, sub acţiunea unor factori ca exploatarea zăcămintelor cu un conţinut mai ridicat de fier, perfecţionarea proceselor tehnologice în siderurgie (ambele conducînd la micşorarea consumului de minereu de fier per tona de oţel sau fontă), utilizarea crescîndă a fierului vechi ş.a.

Tabelul nr. 1

Regiunea	1937		1972	
	mlrd.t.	%	mlrd.t	%
Europa occidentală	89,6	41,4	125,8	16,6
America de Nord	76,2	35,2	114,8	15,1
Africa	6,0	2,8	60,5	8,0
America Latină	2,4	1,1	77,7	10,2
Asia şi Extremul Orient	6,0	2,8	40,8	5,4
Oceania	1,9	0,9	62,6	8,2
Tările socialiste	34,2	15,8	276,8	36,5
Total mondial	216,3	100,0	758,5	100,0

Sursa: Statisticile O.N.U.

Rezerve suficiente pe termen lung

ŢINÎND SEAMA de dinamica rapidă a extracţiei de minereu de fier, este firească întrebarea : cît timp vor putea acoperi zăcămintele economiceşte exploatabile nevoile mondiale de acest minereu ? Or, în ansamblu situaţia este satisfăcătoare, fierul fiind unul dintre elementele larg răspîndite în litosferă (în proporţie de circa 5%). În deceniile recente prospecţiunile geologice au reuşit să pună în evidenţă resurse exploatabile într-un ritm mult superior celui în care se consumă acestea ; în diverse puncte de pe glob intră frecvent în funcţiune noi mine de fier, înlocuind pe cele din zăcămintele în curs de epuizare, iar o serie de zăcăminte bogate nici n-au fost date încă în exploatare.

Evaluări de dată recentă, sintetizate de experţii O.N.U., situează resursele mondiale de minereu de fier (certe şi potenţiale) la nivelul de 782,5 miliarde tone, ele putînd astfel asigura timp de mai multe secole necesarul pentru industria siderurgică. Pe ţări, de cele mai ample rezerve dispun Uniunea Sovietică (304,3 miliarde tone), Canada (120 mlrd), Statele Unite (105,5 mlrd), urmate la distanţă (cu mai puţin de 50 mlrd tone) de Bolivia, R.P. Chineză, India, Australia ş.a.

Desigur, aceste cifre au o valoare orientativă, deoarece sînt susceptibile de reconsiderări permanente, atît sub efectul descoperirii unor noi zăcăminte, cît şi al luării în considerare a unor resurse deja cunoscute, mai sărace în metal sau mai greu de exploatat, care însă devin actuale odată cu perfecţionarea tehnologiilor de extracţie şi prelucrare a minereului, precum şi prin efectul majorării preţurilor la minereul de fier pe piaţa mondială.

S-a modificat simţitor şi repartiţia teritorială a extracţiei de minereu de fier. Înainte de cel de al doilea război mondial ţările Europei occidentale furnizau peste două-cincimi din volumul extracţiei mondiale, actualele ţări socialiste din Europa (inclusiv U.R.S.S.) – peste 14%, iar America de Nord – peste 35% ; în ansamblu, aceste două principale zone producătoare de fontă şi oţel – Europa şi America de Nord – concentrau mai mult de nouă-zecimi din extracţia mondială de minereu de fier (vezi tabelul nr. 1).

Începînd din deceniul al şaselea s-au produs mutaţii considerabile în repartiţia geografică a extracţiei minereului de fier. Dezvoltarea tehnologiei de concentrare a

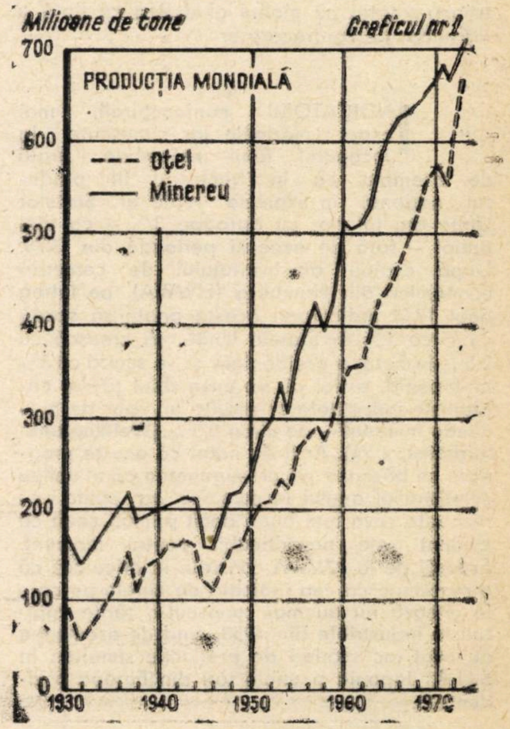

minereului, construirea de nave mineraliere cu tonaj tot mai mare și scăderea – ca urmare – a costului transportului de minereu la distanțe mari, precum și epuizarea treptată a resurselor în zonele cu tradiție siderurgică au determinat deplasarea ponderii principale a extracției către țările nesocialiste în curs de dezvoltare și țările socialiste. În 1972, Europa occidentală nu mai furniza decît 16,6% din extracția mondială de minereu de fier, iar America de Nord – 15,1%. În schimb, prin valorificarea crescîndă a uriașelor resurse de care dispun țările socialiste (vezi graficul nr. 2), ponderea acestora în extracția mondială a sporit de peste două ori în decurs de trei decenii și jumătate, iar ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare – de cîteva ori. De menționat că dintre țările capitaliste dezvoltate, doar Australia și-a amplificat considerabil producția de minereu de fier, devenind al treilea producător din lume cu 73,3 milioane de tone extrase în perioada 1 iulie 1972 – 30 iunie 1973, după U.R.S.S. (cu 216 mil. t., în 1973) și S.U.A. (cu 88,8 mil. t) ; urmează în ordine Franța, Canada, R.P. Chineză, Suedia, India ș.a. Cifrele privind producția de minereu brut trebuie însă amendate în funcție de conținutul de metal al minereului, care variază sensibil de la o țară la alta, fiind – de pildă – de peste 60% în cazul Australiei, Braziliei, Indiei, Liberiei, Mauritaniei, R.S.A., Suediei sau Venezuelei, de 51–60% în cel al Algeriei, Canadei, Mexicului, Peru, Sierra Leone, U.R.S.S. ori S.U.A. și doar de 25–30% în cazul Austriei, R.F.G., Luxemburgului, Angliei și altor țări cu un volum mai redus al extracției.

Tabelul nr. 2 — Export de minereu de fier în 1972 (inclusiv minereu aglomerat și pelete).

Țări sau grupuri de țări	Mil. tone	%
Țări capitaliste dezvoltate	142,6	45,1
- Australia	53,9	17,o
- Canada	29,3	9,3
- Suedia	27,6	8,7
- Franța	19,1	6,o
- R.S.A.	6,o	1,9
- Alte țări	6,7	2,1
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	134,8	42,6
- Brazilia	3o,1	9,5
- India	22,o	7,o
- Liberia	21,8	6,9
- Venezuela	19,4	6,1
- Peru	9,2	2,9
Mauritania	8,6	2,7
- Chile	7,1	2,2
- Angola	5,1	1,6
- Alte țări	11,5	3,7
Țări socialiste[x]	38,9	12,3
- U.R.S.S.	38,4	12,1
- R.P.D. Coreeană	o,5	o,2
Total mondial	316,3	1oo,o

[x] Fără R.P.Chineză

Sursa: Statisticile O.N.U.

Fluxurile minereului

DEPLASAREA EXTRACȚIEI către alte zone geografice decît cele în care se concentrează precumpănitor producția suderurgică, conjugată cu extinderea amplasării de noi oțelării în regiunea litoralului maritim (spre deosebire de tendințele anterioare de amplasare în apropierea fie a zăcămintelor de minereu de fier, fie a celor de cărbune) pentru a facilita afluxul de minereu importat, a determinat expansiunea comerțului mondial cu acest produs. De remarcat că, în timp ce volumul exporturilor de minereu de fier a crescut simțitor în ultimii ani (cu 21% în anii 1968–1972), ponderea diferitelor grupuri de țări – socialiste, capitaliste dezvoltate și nesocialiste în curs de dezvoltare – în cadrul exporturilor n-a variat decît puțin. Printre țările care și-au sporit intens livrările se numără Australia, Brazilia și Peru, urmate de India, Uniunea Sovietică, Liberia, Chile, Filipine etc. Concomitent, însă, S.U.A. au ieșit din rîndurile exportatorilor de minereu de fier, iar Canada, Malaezia, Franța ș.a. și-au redus întrucîtva exporturile. După cum se vede din tabelul nr. 2, nouă țări (Australia, U.R.S.S., Brazilia, Canada, Suedia, India, Liberia, Venezuela și Franța) totalizau în 1972 circa 83% din volumul mondial al exporturilor de minereu de fier.

Dintre țările importatoare pe primul loc se situează Japonia, cu un volum estimat de circa 135 mil. tone în anul 1973 (aproximativ 40% din importurile mondiale), producția proprie fiind neglijabilă ; ea este urmată de S.U.A., majoritatea țărilor Pieței comune vest-europene și țările socialiste din Europa (cu excepția Uniunii Sovietice).

Privite pe mapamond, principalele fluxuri de minereu de fier converg din Asia de sud și de sud-est, din Australia și America Latină către Japonia ; din Canada, America Latină, Africa și Suedia către S.U.A. ; din Africa, America Latină, Canada și Suedia către Europa (îndeosebi către țările C.E.E.). În cercurile de specialitate se apreciază că în perspectivă fluxurile internaționale de minereu de fier vor crește, în condițiile unei conjuncturi economice favorabile pentru industria siderurgică. De pildă, conform unor calcule efectuate de experții Pieței Comune vest-europene pentru cele șase țări fondatoare ale acestui organism, necesarul lor de minereu de fier din import ar urma să crească de la 47,7 mil. tone în 1970 (69% din consumul total) la 68,6 mil. tone în 1975 (76%) și la 85,5 mil. tone în 1980 (80% din consum).

Dinamica cererii și a prețurilor

DUPĂ cum am arătat anterior, pe scara mondială extracția și exportul minereului de fier urmează – cu un anumit decalaj în timp – oscilațiile care au loc în dezvoltarea industriei siderurgice. Dacă pînă în 1970 conjunctura minereului de fier se caracterizează prin existența unor capacități excedentare în mine, în perioada următoare – ca efect al încetinirii punerii în funcțiune de noi capacități – s-a stabilit un echilibru între cerere și ofertă, iar prețurile s-au stabilizat și apoi au început să urce. În timp ce între anii 1963 și 1972 prețul unei tone de minereu de fier a crescut în S.U.A. doar cu cîteva procente, în intervalul ianuarie 1973 – aprilie 1974 cursul minereului brazilian pe piața S.U.A. a sporit cu circa 50%, iar cel al minereului suedez – cu 40%. În lunile următoare, în climatul unei cereri susținute pentru minereu de fier, producătorii canadieni, americani și australieni au anunțat noi majorări de prețuri într-un evantai larg, de la 10% la 58% ; cercurile de specialitate se așteaptă la alte majorări în viitorul apropiat, apreciindu-se că nivelul prețurilor pe piața mondială va fi în 1975 cu 40–50% mai înalt decît în acest an, dacă cererea se va menține la fel de susținută.

Graficul nr 2

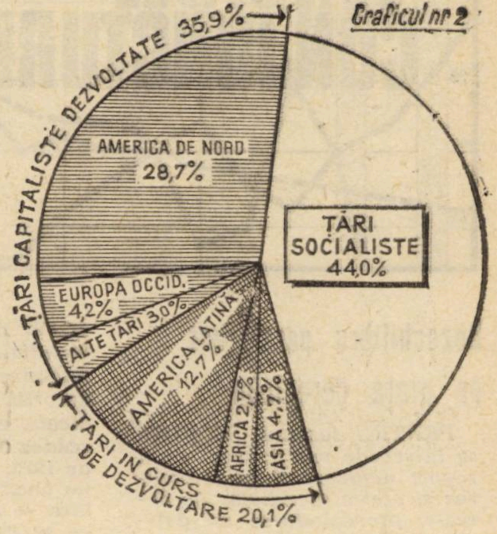

Pe plan internațional se afirmă, progresiv, tendința către încheierea unor acorduri pe termen lung privind exportul-importul de minereu de fier, acest sistem oferind avantajul ritmicității livrărilor, precum și al unei anumite frînări a oscilației prețurilor. Pe de altă parte, după cum s-a arătat la recentul congres (al VIII-lea) al Institutului internațional al oțelului, o nouă mutație se întrevede în fluxurile minereului de fier ca urmare a modificărilor ce se schițează pe planul repartiției geografice a industriei oțelului : în deceniile următoare ea se va dezvolta și într-o serie de țări în curs de dezvoltare, multe dintre ele actualmente exportatoare de minereu de fier. Acesta este cazul Braziliei, Venezuelei și altora, țări care urmăresc o alternativă mai favorabilă celei de a fi exportatoare de minereu de fier și importatoare de oțel.

N. POPOV

TENDINȚE — CONJUNCTURI

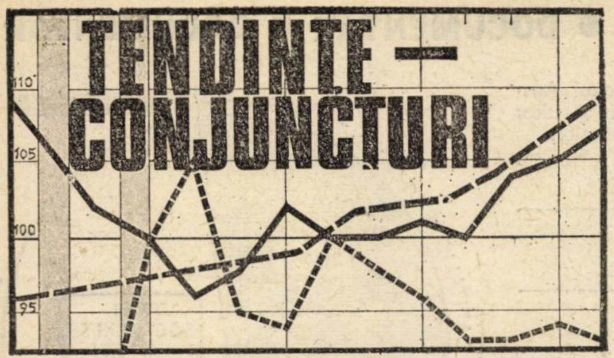

Dezechilibru persistent pe piața cerealelor

PENTRU sezonul 1974/1975 se întrevede menținerea unui raport nefavorabil între cererea și oferta mondială de cereale, prevăzîndu-se un deficit de 50—60 milioane tone. Suprafețele cultivate cu cereale pentru acest sezon nu au suferit modificări prea mari față de sezonul anterior. Totodată, condițiile meteorologice au contribuit la deteriorarea în continuare a perspectivei recoltelor în unele zone, cu deosebire în S.U.A. și Canada, țări exportatoare care joacă un rol important pe piața mondială a cerealelor.

În prezent, cererea totală de import de grîu este estimată la 58,5—60,5 milioane tone, nivel apropiat celui prevăzut pentru disponibilitățile exportabile (57,5—60,5 milioane tone). O serie de țări și-au intensificat deja activitatea de cumpărare pe piețele externe. Printre ele se numără Japonia, India (4,5 mil. tone pînă acum), Iranul, Algeria (care a încheiat un acord pe cinci ani cu Argentina, prin care aceasta din urmă îi va livra anual 450 000 tone de grîu) etc.

Disponibilitățile de aur pe piața liberă

„FIRST National City Bank“ din New York estimează intrările de aur pe piața liberă mondială în anul 1974 la 38 milioane uncii. Se prevede că datorită prețurilor tot mai ridicate, consumul industrial va scădea în acest an cu 20% față de 1973, respectiv la 24 milioane uncii. Cumpărările particulare — sub influența prețului — se estimează să scadă la 20 milioane uncii.

R. P. Ungară: ritmuri în comerțul exterior

ÎN sem. I.a.c. volumul schimburilor comerciale externe ale Ungariei a crescut cu 33 la sută față de perioada corespunzătoare a anului 1973. Acest ritm susținut s-a datorat atît intensificării relațiilor economice externe, cît și majorării prețurilor la o serie de produse pe piața mondială (conform statisticilor ungare, din sporul de 41 la sută al valorii schimburilor cu țările nesocialiste, 31 la sută sînt imputabile creșterii prețurilor). Totodată după cum se poate vedea din tabelul alăturat, balanța comercială a fost deficitară în sem. I/1974, ca urmare a faptului că — în majoritatea cazurilor — dinamica importurilor a devansat-o pe cea a exporturilor.

Tara	Export	Import	sem.I/74 / sem.I/73 (%)	
	milioane dolari		export	import
Total	2304	2465	119	133
Din care:				
- Anglia	29	44	135	123
- Austria	74	109	130	181
- Belgia-Luxemburg	10	19	113	178
- Bulgaria	41	30	139	164
- Cehoslovacia	212	178	123	117
- R.P.Chineză	11	14	54	126
- Franţa	29	40	149	161
- R.D.Germană	249	228	121	145
- R.F.Germania	134	244	129	142
- India	10	17	144	156
- Irak	17	34	209	365
- Italia	121	98	98	159
- Iugoslavia	60	46	247	190
- Polonia	144	117	117	130
- România	50	32	153	127
- S.U.A.	10	80	139	181
- Suedia	19	29	125	173
- U.R.S.S.	716	720	100	115

Sursa: Hungaropress, "Informations économiques", nr.18/1974

Organizație regională a exportatorilor de zahăr

UN ELEMENT nou pe piața zahărului îl constituie inițiativa recentă a Mexicului și Argentinei pentru fondarea unei „Organizații regionale a exportatorilor de zahăr“ a țărilor latino-americane. Propunerea a fost acceptată de Jamaica, Panama, Guatemala și Cuba. În prezent se duc tratative și cu Republica Dominicană.

Ritm de creștere redus în Olanda

CONFORM unor estimări oficiale recente, economia Olandei în anul în curs și în 1975 va înregistra un ritm redus de creștere economică. Sporul produsului național brut este estimat la 2,5% pentru acest an (cînd P.N.B. va atinge 187 miliarde de guldeni) și 3% pentru 1975, față de 5% în 1973. În același timp se apreciază că inflația — în prezent de ordinul a 10—11% — nu va putea fi frînată, în ciuda măsurilor luate privind un control mai riguros al prețurilor și restrîngerea creditelor. Șomajul s-ar putea ridica la 200 000 oameni în 1975. Pe de altă parte, excedentul balanței conturilor curente ar putea să sporească de la 4 miliarde guldeni în acest an la 5 miliarde anul viitor.

S.U.A. ar putea institui embargoul la exportul de cărbuni

ÎN presa americană se apreciază că după declanșarea grevei minerilor, Administrația S.U.A. ar putea dispune sistarea exporturilor de cărbuni. O asemenea măsură va afecta în cel mai înalt grad Japonia și Canada, principalii importatori, dar va avea implicații serioase și asupra pieței mondiale a cărbunilor. În acest an prețurile la cărbuni au crescut mult, datorită cererii sporite antrenată de majorarea prețurilor petrolului.

Venezuela acordă ajutor pentru dezvoltare

VENITURILE *suplimentare realizate de Venezuela, cea mai mare producătoare și exportatoare de petrol din America Latină, prin creșterea prețului la acest produs, au permis sporirea cheltuielilor prevăzute în noul buget al țării, care vor fi de trei ori mai mari decît în bugetele anterioare. Venezuela va investi anul viitor peste 5 miliarde de dolari pentru dezvoltarea țării. Un miliard de dolari va fi afectat pentru acordarea de ajutor țărilor în curs de dezvoltare. Totodată, Venezuela și-a anunțat intenția de a naționaliza exploatările actuale ale companiilor nord-americane, cărora le vor fi plătite despăgubiri.*

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Aluminiul se aliniază la tendința de scădere a prețurilor metalelor neferoase

DEȘI nu se poate vorbi încă de o reducere considerabilă a consumului de aluminiu, cererea pentru acest metal înregistrează în prezent o tendință vizibilă de scădere. Incertitudinile legate de evoluția activității economice în țările capitaliste în următoarele luni constituie principalul factor inhibator al cererii în industriile consumatoare de aluminiu ; firmele consumatoare preferă în prezent să recurgă mai substanțial la stocurile acumulate în prima parte a anului, cînd se considera posibilă apariția unei penurii de metal pe piață și se aștepta o creștere de durată a prețurilor. În același timp, intensificarea exporturilor Japoniei a contribuit la majorarea ofertei de aluminiu pe piața internațională și implicit la scăderea rapidă a prețurilor.

Evoluția recentă a prețurilor aluminiului este interpretată ca o tendință de aliniere a pieței acestui metal la evoluția celorlalte metale și a activității economice în general. Astfel, dacă în trimestrul trei al acestui an prețurile aluminiului se mențineau la niveluri ridicate (950—1 050 dolari/tonă), în timp ce prețurile celorlalte metale înregistrau scăderi importante, începînd din luna octombrie a.c. aluminiul a încetat de a mai fi o excepție, prețurile pe piața liberă scăzînd sub 750 dolari/tonă. Acest nivel infirmă chiar și cele mai pesimiste estimări făcute cu numai două luni în urmă, cînd prețul de monopol — 860 dolari/tonă — era considerat limita minimă care ar putea fi atinsă pe piața acestui metal pînă la finele anului.

În aceste condiții, pentru ultima parte a anului 1974 se estimează o evoluție nefavorabilă a pieței libere a aluminiului, cu niveluri de preț inferioare prețului de monopol.

Ilie IOAN
INSCIN

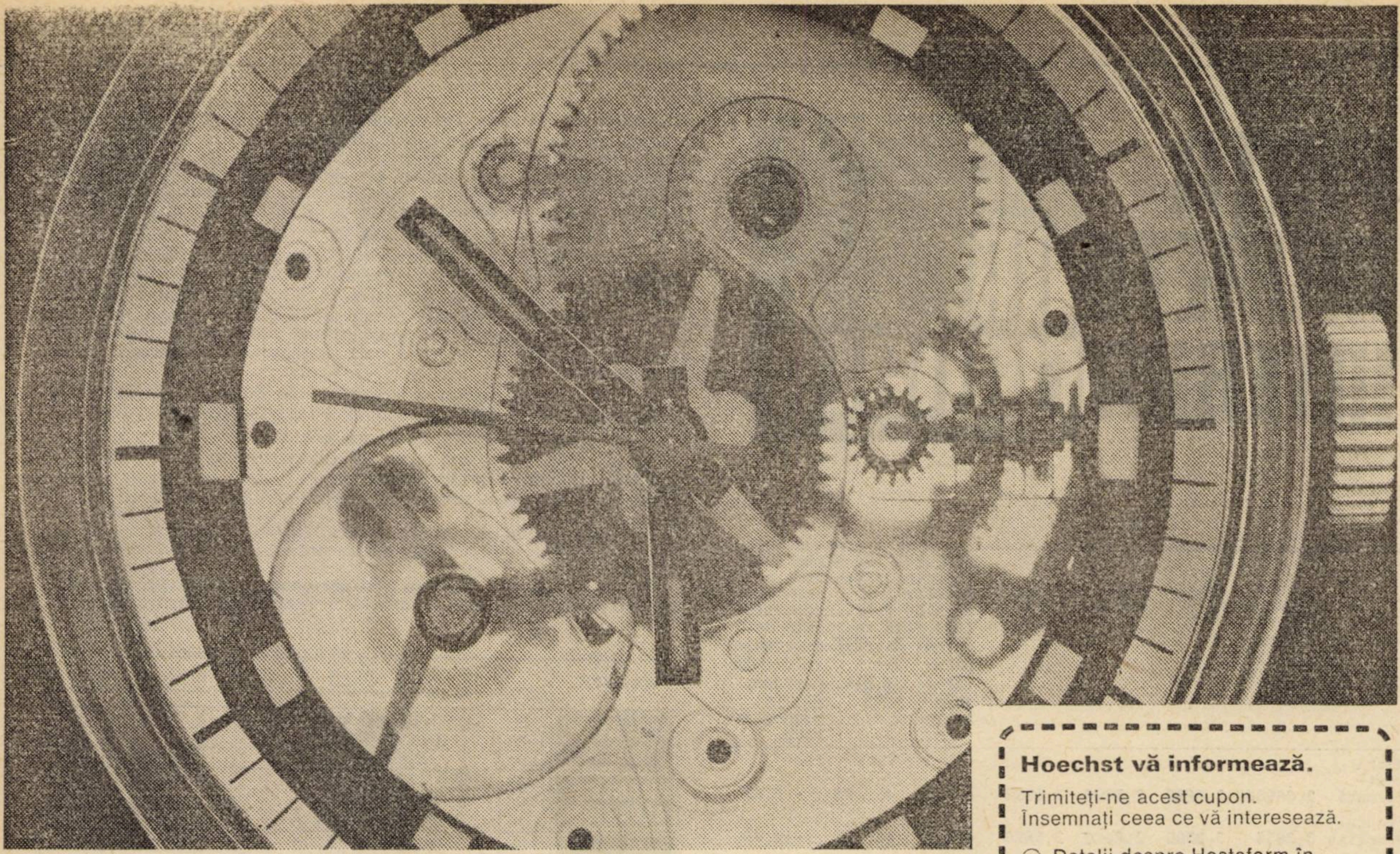

Ceas – Astrolon, cu părţi de precizie din ®Hostaform, pus la punct şi produs de Tissot.

Produs sintetic pentru mecanismele ceasurilor de precizie

Revoluţia în domeniul mecanicii fine. Ceasuri de precizie cu o maşinărie din produse sintetice. Din produsul sintetic Hostaform se pot fabrica părţi mici, complicate, la o scară milimetrică, chiar în procedeul prin injecţie.

Cercetătorii introduc noi etaloane în domeniul mecanicii fine.

Hostaform deschide noi perspective în domeniul mecanicii fine. Componente de cele mai mici dimensiuni pot fi produse în serii mari. Ele nu necesită o prelucrare ulterioară şi nici nu au nevoie de îngrijire. În afară de aceasta, întrebuinţarea produsului sintetic aduce cu sine şi un important avantaj de raţionalizare: un singur element Hostaform înlocuieşte un număr multiplu de componente, necesare pînă acum.

Hostaform – produs perfect, pentru instrumente de precizie.

Hostaform-ul este indicat pretutindeni acolo unde se întrebuinţează material solicitat şi material cu uzură redusă, acolo unde se ajunge în acelaşi timp la cea mai înaltă precizie, la o solicitare de durată: la ceasuri, la aparate de calcul, instalaţii telex, aparate foto, televizoare, radiouri, magnetofoane. În colaborare cu firme industriale de prim ordin, paleta de aplicare a Hostaform-ului se măreşte permanent.

Experţii din diferite sectoare de specialitate s-au concentrat în jurul unei singure probleme.

Produsul sintetic Hostaform constituie rezultatul unor cunoştinţe vaste şi al unei colaborări sistematice dintre chimişti, fizicieni, tehnologi.
Acest lucru demonstrează modul în care colaborează experţi din diferite sectoare de specialitate în scopul rezolvării cît mai amănunţite a problemelor.

Cercetarea Hoechst – Investiţii pentru viitor.

Cu cei 10 300 de lucrători în laboratoare şi în locurile de experimentare şi cu cheltuieli de cercetare de peste 450 milioane DM, Hoechst ajută la rezolvarea problemelor de azi şi de mîine.

Hoechst vă informează.

Trimiteţi-ne acest cupon.
Însemnaţi ceea ce vă interesează.

○ Detalii despre Hostaform în domeniul mecanicii fine
○ Informaţii despre Hoechst

Domeniile de lucru ale Hoechst-ului sînt:
Medicamente, chimie anorganică, chimie organică, îngrăşăminte şi produse de protejare a plantelor, coloranţi, lacuri, fibre şi produse de înobilare a textilelor, produse sintetice, folii, produse de cosmetică, tehnică de reproducere şi informare, tehnică de sudură, tehnică de tăiere, construcţii de instalaţii.

Nume ____________________

____

Instituţia/Firma ____________________

____

Localitatea ____________________

____

Strada ____________________

A 7405 R

Biroul Tehnic de
Consultare Bucureşti al firmei
Hoechst Aktiengesellschaft
Str. General Coandă nr. 7
Bucureşti
Telefon 12 37 89, 12 45 63

Hoechst

Hoechst priveşte în viitor

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

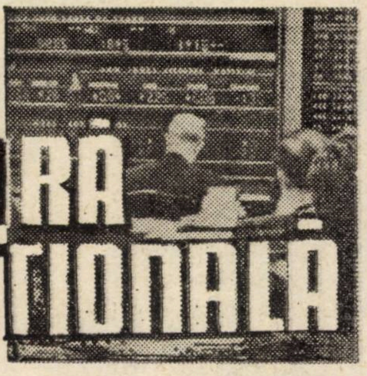

Cursuri

	Curs paritar (central)	28.XII 1973	4.XI. 1974	8.XI. 1974	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 8.XI.1974 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-8.XI.1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5600	2,5350	+ 5,28	+ 6,48	- 6,07
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,8410	2,7820	+21,6	+16,82	-14,40
Francul francez	4,60414	4,7025	4,6810	4,6845	- 1,65	+ 0,45	- 0,44
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3430	2,3480	-23,0	+ 0,98	- 0,99
Lira italiană	523,50	607,0	664,75	663,85	-21,14	- 8,56	+ 9,3
Yenul japonez	308,0	280,2	300,15	300,8	+ 2,3	- 6,84	+ 7,35
Prețul aurului la Londra 3)	42,22 4)	103,87	168,60				

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

CARACTERISTICA principală a evoluției situației pe piețele valutare internaționale, în perioada 4-8 noiembrie 1974, a constituit-o slăbirea cursului **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale. Accentuarea tendinței de scădere a cursului dolarului pe piețele valutare internaționale în perioada analizată este consecința acțiunii mai multor factori printre care :

— anunțarea rezultatelor situației economice în S.U.A. în luna septembrie a.c., care confirmă faptul că economia americană traversează o perioadă de recesiune, paralel cu accentuarea presiunilor inflaționiste. În luna septembrie a.c. indicele global al principalilor indicatori economici, în S.U.A., a înregistrat o scădere de 2,5%, cea mai ridicată scădere înregistrată în decurs de o lună din iunie 1951 încoace. În luna august a.c. indicele respectiv înregistrase o scădere de 1,6%. În luna septembrie a.c. comparativ cu luna septembrie 1973, prețurile cu ridicata în S.U.A. au crescut cu 19,7%, iar prețurile cu amănuntul cu peste 12% ;

— incertitudinile privind evoluția economiei americane în viitor, avînd în vedere rezultatele recentelor alegeri pentru Congresul american. În cercurile de specialitate se exprimă temeri în sensul că majoritatea democrată din Congresul S.U.A. ar putea frîna luarea, de către administrație, a unor măsuri radicale pe linia rezolvării problemelor dificile cu care este confruntată în prezent economia americană ;

— vînzările permanente și sporite de dolari pe piețele valutare concomitent cu înregistrarea unor cereri deosebite de aur ;

— menținerea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. — unele bănci americane au redus, în perioada analizată, dobînda preferențială (prime rate) la 10,50% — în condițiile în care acest proces este mult mai lent în țările vest-europene ;

— iminența declanșării grevei minerilor în S.U.A. ca urmare a eșecului tratativelor privind satisfacerea cererilor privind majorarea salariilor.

Întărirea cursului **mărcii vest-germane** în perioada analizată s-a datorat în mare parte și anunțării rezultatelor favorabile ale balanței comerciale a R.F. Germania în luna septembrie a.c., al cărei excedent s-a ridicat la 4 073 milioane mărci, față de 3 155 miliarde mărci în luna august a.c. În felul acesta excedentul comercial al R.F.G. se ridică în primele nouă luni a.c. la circa 40 miliarde mărci, în condițiile în care principalii ei parteneri comerciali înregistrează deficite cronice ale balanțelor comerciale și de plăți, fiind confruntați cu probleme deosebite pe linia asigurării mijloacelor necesare finanțării acestor deficite.

Instabilitatea pronunțată și permanentă pe piețele valutare internaționale, scăderea încrederii în majoritatea valutelor, precum și incertitudinile în legătură cu perspectivele economiei principalelor țări capitaliste au determinat o creștere deosebită a prețului aurului în perioada analizată, nivelul acestuia depășind chiar 180 dolari uncia.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 8.XI.1974 rămîne cea prezentată în „Revista economică“ nr. 20.

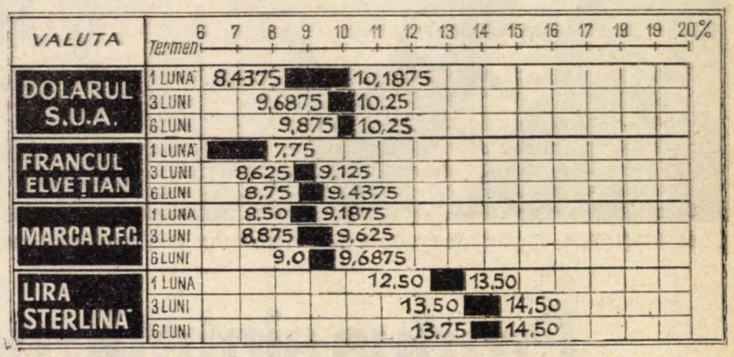

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 4—8 noiembrie 1974 (niveluri minime și maxime).

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Formarea cadrelor pentru agricultura bulgară

CONFORM previziunilor oficiale, populația activă din agricultura Bulgariei se va reduce de la 1,2 milioane de persoane în prezent la 720 mii în 1990. Această tendință, precum și necesitatea de a spori producția agricolă impun introducerea masivă a tehnicii moderne și formarea unui mare număr de cadre specializate.

Programul complex al Ministerului Agriculturii pentru formarea de specialiști în acest domeniu prevede că pînă în 1990 numărul lucrătorilor cu studii superioare din agricultură va crește de 1,7 ori, iar cel al tehnicienilor cu studii medii de 2,2 ori. Printre altele, s-a trecut la aplicarea unui nou „model“ de organizare a învățămîntului superior agricol, reprezentat prin integrarea triunghiulară a învățămîntului, cercetării științifice și producției.

● Consumul mineralelor nemetalifere

ESTIMAȚII ale firmei americane „Cline and Co“ arată că în perioada 1974—1980 consumul mondial de minerale nemetalifere va crește de la circa 60 miliarde dolari la 85 miliarde dolari, respectiv cu 41%. În expresie valorică acest consum a depășit pe cel al tuturor metalelor (cumulat) ; în ceea ce privește extracția mineralelor nemetalifere, ea a sporit în ultimul deceniu cu 6,4% pe an, față de o creștere medie anuală de 5% a producției de metale în lume.

● S.U.A. : încetinirea creșterii economice

DUPĂ opinia specialiștilor din Ministerul Muncii al S.U.A., în timp ce anii 1975—1977 se vor caracteriza printr-o înviorare a activității economice în țară, în perioada următoare este de așteptat o scădere apreciabilă a ritmului de creștere, care nu va depăși — în medie anuală — 3 la sută. Se apreciază că printre ramurile industriale care vor cunoaște în cursul deceniului următor o încetinire considerabilă a ritmului de dezvoltare se numără industria de automobile, producția de mobilă, cea de aparate electrocasnice, industria confecțiilor. Prognoza este mai favorabilă pentru sectorul prestărilor de servicii.

Majoritatea economiștilor din S.U.A. consideră că principalele cauze ale încetinirii previzibile a creșterii economice o constituie factorii de ordin demografic, respectiv efectele pe care reducerea natalității le va avea asupra dinamicii populației apte de muncă.

Un nou port sovietic la Oceanul Pacific

ÎN PREAJMA anului 1974 s-a dat în folosință prima dană a noului port de mare adîncime Vostocinîi din Golful Vranghel (Extremul Orient Sovietic). Dana, destinată transbordării lemnului, poate primi nave cu un deplasament pînă la 12 000 tone. De aici s-au și expediat în Japonia primele zeci de tone de material lemnos de export. O linie de cale ferată a făcut deja legătura între portul Vostocinîi și Magistrala feroviară transsiberiană.

În anii apropiați, aici se vor da în folosință alte trei dane mari. Dana de așchii tehnologice, complet mecanizată și automatizată, va permite transbordarea a 800 000 tone de încărcături pe an ; instalația pentru containere va facilita încărcarea și descărcarea a 120 000 containere de 20 de picioare pe an. Dana pentru cărbuni va permite transbordarea a 10 milioane tone de cărbuni pe an. Construcția primului sector al portului Vostocinîi se va încheia în anul 1976. În cincinalul următor va continua construirea altor dane pentru transbordarea de încărcături generale, lemn și cărbuni.

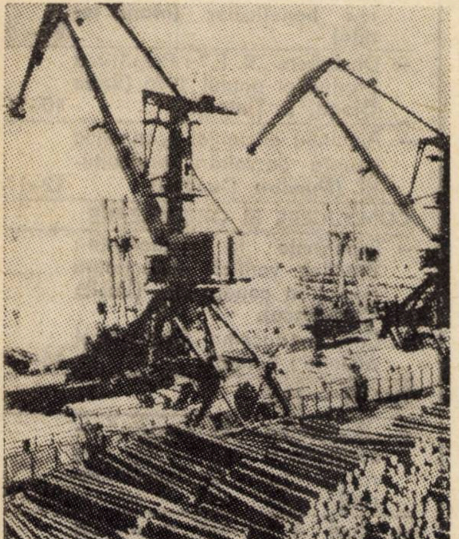

În portul Vostocinîi (Extremul Orient) se transbordează zilnic pînă la 2 500 tone de material lemnos.

Noul port va fi unul din cele mai mari din Uniunea Sovietică. La danele lui, dispuse într-un golf bine apărat de furtuni, vor putea acosta în tot cursul anului nave cu un deplasament de peste 100 000 tone.

Cît de bogată este Terra ?

CERCETĂTORI ai institutului federal de pedologie din Hamburg au participat, la diferite expediții științifice în Marea Nordului, Marea Mediterană, Oceanul Atlantic, Oceanul Pacific, Oceanul Indian și Marea Roșie, pentru prospectarea resurselor acoperite de ape. O altă echipă a institutului a executat mai multe hărți geologice ale Irlandei descoperind mari zăcăminte de fosfați. În provincia iraniană Kerman au fost cercetate zăcăminte de minereu de fier care s-au dovedit a depăși 150 milioane tone, ducînd la crearea unei industrii proprii în orașul Isfahan și la integrarea acestei regiuni în circuitul economic al țării. În provinciile argentiniene San Luis, Cordoba și Santa Fe, cercetătorii au studiat procesul de salinizare a apei freatice în pampa.

Problema este ca atît resursele noi cît și cele vechi să folosească omenirii în condițiile unei noi ordini economice mondiale.

Hîrtie din tutun

SPECIALIȘTII din R. P. Bulgaria — țară în care tutunul este cultivat pe suprafețe întinse — au experimentat utilizarea tulpinilor acestei plante pentru obținerea de plăci fibrolemnoase, carton și chiar hîrtie. Ținînd seama de faptul că tulpinile de tutun conțin cu 2,8% mai multă celuloză decît paiele și cu 3,1% mai puțină lingnină, se apreciază că utilizarea lor în industria lemnului și hîrtiei are perspective favorabile, ceea ce dovedește că, cu „răbdare“ din tutun se pot face și lucruri utile.

Două falimente — un singur personaj

FRANKLIN National Bank din New York, una dintre primele 20 de bănci comerciale din S.U.A., a fost declarată insolvabilă, iar operațiunile ei au fost preluate de o corporație al cărei capital aparține unor bănci europene. Unul din proprietarii acțiunilor lui Franklin National Bank, financiarul italian Sindona, care conducea în același timp „un imperiu bancar“ în Italia prin intermediul societății „Banca Privata Italiana“ — declarată și ea în stare de faliment — este actualmente urmărit de poliție. În presa occidentală nu se precizează dacă falimentul băncii din New York este pricinuit de cel al băncii din Milano sau invers. În orice caz personajul principal este același.

La izvorul Nilului Albastru

DEPARTE de a fi un dar al Nilului, deși se află la izvoarele acestuia, Etiopia este una din țările cel mai puțin dezvoltate din lume, avînd un venit național echivalent cu circa 70 dolari pe cap de locuitor. În afară de starea de înapoiere în care se află și care face ca să fie dependentă de importul de alimente și produse industriale, transferurile de capital în străinătate operate în trecut de clasele parazitare fac ca balanța de plăți a Etiopiei să se mențină în deficit permanent. La toate acestea s-a adăugat în ultimul timp o secetă catastrofală care a produs moartea a peste 150 000 locuitori.

Bidonville
la
Addis Abeba

Înarmarea și subdezvoltarea

UN RAPORT întocmit sub egida O.N.U. de 11 experți din mai multe țări ale lumii relevă că omenirea cheltuiește în fiecare săptămînă peste 4,5 miliarde de dolari în scopuri militare. Dacă cheltuielile militare ale principalelor țări care le efectuează s-ar diminua cu 1 la sută, suma de 2 miliarde de dolari eliberată în acest mod ar mări cu o cincime ajuforul pentru dezvoltare, se arată în raport.

10
BOMBE DE 250

De fiecare bărbat, femeie și copil de pe planeta noastră — inclusiv cei din fotografia luată la o expoziție de armament — revine în prezent echivalentul a 13,5 tone trinitrotoluen, ca urmare a creșterii continue a arsenalului militar mondial.

ÎN FIECARE VINERI APARE

REVISTA ECONOMICĂ. Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gîndirii economice.

REVISTA ECONOMICĂ. O cale de perfecționare continuă prin contactul cu cele mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică – un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.

REVISTA ECONOMICĂ. O sursă de referință în bibliografia economică la dispoziția tuturor cadrelor din învățămînt, studenților și elevilor, precum și celor antrenați în programe de perfecționare profesională.

REVISTA ECONOMICĂ. Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale în opinia unor specialiști de prestigiu.

REVISTA ECONOMICĂ. Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.

REVISTA ECONOMICĂ. Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile.

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1975 vă asigurați primirea ei cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru. Adresați-vă neîntîrziat oricărui oficiu poștal din țară.

curier...... curier...... curier......curier...

Forme de măsurare a muncii și de retribuire (I)

STABILIREA, la fiecare loc de muncă, a unor forme de retribuire a muncii adecvate, în condițiile în care se generalizează măsurarea muncii personalului, **de toate categoriile**, pe baza normelor de muncă, reprezintă un element esențial al aplicării consecvente a principiului socialist al retribuției în raport cu cantitatea și calitatea muncii.

Ținînd seama de aceasta, în vederea obținerii unor rezultate optime, legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii (art. 11 și 12) cuprinde o reglementare amănunțită a formelor de retribuire (acord-direct, progresiv, global, indirect — regie, cotă procentuală — remiză etc.). Luînd în considerare situațiile specifice organizării proceselor de muncă și modul în care sînt stabilite normele de muncă, formele de retribuire se aplică **individual** sau **colectiv.**

1. Legea prevede că organele de conducere colectivă din unitățile industriale au obligația să ia măsuri, peste tot unde aceasta este posibil, pentru **aplicarea formei de retribuire în acord,** întrucît se consideră că această formă asigură în cele mai bune condiții stimularea materială a personalului în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin, precum și retribuirea sa pe măsura realizărilor obținute.

2. Completînd prevederile H.C.M. nr. 914/1968 (anexa XII) în lege se prevede, pentru prima dată, **posibilitatea aplicării acordului indirect.** Personalul retribuit pe baza acestei forme, care deservește nemijlocit mai mulți lucrători acordanți, ale căror realizări sînt condiționate de felul cum sînt deserviți, este **retribuit proporțional cu nivelul mediu de îndeplinire a normelor de muncă,** realizat de lucrătorii respectivi. Este ușor de înțeles că personalul de întreținere, de pildă, retribuit pînă în prezent în raport cu timpul lucrat (în regie) va fi cu atît mai interesat în îndeplinirea exemplară a sarcinilor proprii, în buna întreținere a utilajului la care lucrează personalul acordant, fiind o condiție esențială pentru depășirea normelor de muncă și, pe această bază, a creșterii retribuției ce li se cuvine.

3. O atenție deosebită se acordă formei de retribuire **în acord global.** Introdusă în timpul experimentării noului sistem de retribuire, această formă cunoaște o extindere tot mai largă, conducînd la importante creșteri ale productivității muncii și, corelat cu aceasta, a retribuției. Eficiența acordului global se bazează pe faptul că unește eforturile unor colective largi spre obținerea unor cît mai bune **rezultate finale, de ansamblu, ale activității desfășurate,** contribuind, prin aceasta, la o organizare superioară a muncii.

Legea precizează cuprinsul esențial al contractului care stă la baza acordului global, contract ce se încheie între unitate și o formație de lucru, un colectiv dintr-o subunitate sau chiar cu **întregul colectiv al subunității,** pentru executarea unor obiecte sau lucrări sau pentru obținerea unei anumite producții. În acord global pot lucra **toate categoriile de personal** ale subunității, inclusiv cadrele de conducere ale acesteia. O parte (80—90%) din sumele corespunzătoare valorii lucrărilor executate lunar se plătesc sub formă de adaus, la termenele convenite în contract, în raport de îndeplinirea condițiilor contractuale, iar restul după terminarea lucrărilor.

În afară de unitățile industriale, acordul global cunoaște o mare extindere în **unitățile de construcții-montaj,** la nivelul șantierelor, loturilor sau grupelor de lucrări, unde se contractează executarea unor obiecte, părți de obiecte sau lucrări de specialitate. De asemenea, **atît în întreprinderile agricole de stat cît și în S.M.A.-uri, se prevede generalizarea formei de retribuire în acord general** care include și personalul tehnic, economic și de altă specialitate, precum și **personalul de conducere a unităților respective.** Legea precizează că **acordul global va constitui forma principală de retribuire și în cooperativele agricole de producție.** În sfîrșit, acordul global este prevăzut a se aplica și în activitățile de cercetare științifică și de proiectare tehnologică. În activitatea de proiectare de investiții și în alte forme de proiectare (diferite de proiectarea tehnologică) retribuirea în acord global va fi utilizată cu precădere, legea stipulînd — la art. 130 — condițiile specifice pe care trebuie să le cuprindă contractele, cotele din valoarea acestora ce pot fi plătite ca avansuri, precum și modul de constituire și de restituire a garanțiilor.

Ion STOIAN

LUCRĂTORII DIN COMERȚUL EXTERIOR

antrenați în programele de reciclare, își pot procura contra cost, de la sediul redacției, următoarele cărți editate de **„REVISTA ECONOMICĂ"** :

– Dreptul și tehnica comercială internațională (2 vol. = 20 lei).

– Societăți comerciale – societăți mixte (1 vol. = 10 lei).

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 22 – vineri 15 noiembrie 1974

– O cerință istorică, o dorință unanimă : realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca secretar general al partidului. 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– În dezbatere : Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.
Coordonate economice ale conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată (prof. univ. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu**) 2 – 4
– Ipostaze ale chimiei românești **(dr. Radu Comșa).** 5 – 7
– Anchetă în 100 întreprinderi : Perfecționarea activității economice se reflectă în creșterea beneficiilor **(Maria Loniță)** 8 – 9
– Dezbatere „R. E." : Pregătirea producției anului 1975 **(Stere Gioga, L. Țintea)** 10–11
– Acțiunea eficienței economice asupra dezvoltării agriculturii **(Dumitru Dumitru)** 12–13

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

– Experiențe în actualitate : Practica verifică eficacitatea noului în conducere **(Vasile Chivulescu).**
– Cum conducem ; Strategie și acțiune ; Sinoptic 14–16

TEORII – IDEI

– „Societatea de consum" – societate a disparităților și a risipei (prof. dr. **Ion Bulborea**) 17–19
– Omul ● tehnica ● mediul (Semnează : **I. Marinescu,** dr. **Radu Lungu, Nicolae Crăciun**) 20–21
– Școli ● curente ● economiști : Retrospectivă **(Anghel Schor)** 22–23
– Convorbiri economice cu prof. dr. **Herbert Giersch** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– În țările capitaliste se precizează : Contururile recesiunii **(L. Stroja)** 25
– Documentar : Minereul de fier – deplasări semnificative **(N. Popov)** 26–27
– Tendințe ● conjuncturi 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

şosete
SUPEREXTENSIBILE
şosete
SUPEREXTENSIBILE
„Adesgo"
ŞOSETE
SUPEREXTENSIBILE
FINE
TINERESC
MODERN
ELEGANT

TINERESC, MODERN, ELEGANT!

În magazinele şi raioanele de specialitate

CIORAPI ŞI ŞOSETE SUPRAELASTICE

fine, rezistente, într-o gamă largă de culori, asortabile la orice îmbrăcăminte

PREŢURI : 12, 50 lei ciorapi lungi
9, 50 lei trei sferturi
7, 50 lei şosete

Mărimi universale pentru adolescenţi şi adulţi

TEHNICĂ AVANSATĂ
ESTETICĂ
FUNCŢIONALITATE

1975 JAN 27

Iată principalele calităţi ale televizoarelor **VENUS, OLIMP, ARIA** cu diagonala de 47 cm, **OPERA, SATURN, DIANA** cu diagonala de 59 cm şi **ASTRONAUT** cu diagonala de 65 cm.

Prezentate în casete furniruite, cu o linie modernă, asimetrică, televizoarele au o mare stabilitate în funcţionare, imagine şi sunet de calitate.

DE VINZARE ŞI CU PLATA IN RATE LUNARE.

D 646

revista economică

23 22-XI 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

ORIZONTURILE COMUNISMULUI IN ROMÂNIA IN DEZBATEREA CONGRESULUI AL XI-lea

Fiu credincios al poporului, mereu în mijlocul acestuia, împărtășindu-i bucuriile și grijile, tovarășul Nicolae Ceaușescu e pretutindeni întîmpinat de popor cu căldura recunoștinței și cu tradiționala pîine și sare.

Cel ce pregătește țării orizonturi comuniste, înconjurat cu dragoste fierbinte și emoție de cei ce vor făuri comunismul pe pămîntul românesc.

H.E. MR CEAUSESCU

România a intrat în conștiința lumii datorită proeminentei personalități a președintelui Nicolae Ceaușescu, purtătorul mesajului românesc de pace și înțelegere între popoare pe toate meridianele și paralelele globului. De la tribuna O.N.U. adresează lumii chemarea la înțelegere, tratative, colaborare și cooperare.

Pentru înțelepciunea, destoinicia și omenia sa, pentru ardoarea cu care militează în scopul înfăptuirii celei mai drepte și mai nobile societăți pe care au visat-o mințile luminate ale lumii, poporul român l-a ales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, Președinte al României Socialiste. Imaginea momentului solemn al depunerii jurămîntului, de către primul președinte al României.

PCR

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

Contribuția epocală a tovarășului Nicolae Ceaușescu la făurirea istoriei contemporane a României

REALEGEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, CA SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI — CHEZĂȘIA ÎNAINTĂRII ȚĂRII NOASTRE SPRE ORIZONTURILE COMUNISMULUI

Omul și epoca sa

ISTORIA CIVILIZAȚIEI UMANE relevă faptul că epocile de înflorire economico-socială a diferitelor popoare au fost marcate de ideile și acțiunile unor personalități deosebite. Istoria poporului nostru păstrează mărturii de netăgăduit asupra importanței pe care a avut-o forța gîndirii și acțiunii patriotice a unor personalități ca Mircea, Ștefan, Mihai Viteazul și a multor altora. Capacitatea acestor mari conducători de a polariza forțele poporului spre realizarea unor nobile țeluri i-a înscris cu litere de aur în conștiința poporului român.

În palmaresul istoriei românilor, înfăptuirile perioadei contemporane poartă amprenta personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu. În ultimul deceniu România a fost propulsată pe traiectul impetuos al unei dezvoltări multilaterale și accelerate. Un suflu nou, deschizător de orizonturi largi a fost adus de Congresul al IX-lea al P.C.R. piatră de hotar a dezvoltării calitativ superioare a economiei și întregii vieți social-politice a României. Documentele partidului nostru elaborate la Congresele al IX-lea și al X-lea, la cele două Conferințe Naționale ale partidului din 1967 și 1972 și cele ce vor fi examinate și aprobate la Congresul al XI-lea al partidului : proiectul Programului partidului, proiectul de Directive pentru planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 sînt impregnate de excepționala contribuție conceptuală adusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Spirit creator, secretarul general al partidului nostru a generat idei de mare profunzime și rezonanță izvorîte din cele mai intime resorturi ale aspirațiilor populare, din tradițiile revoluționare și umaniste românești și concepute prin aplicarea metodei materialist dialectice la realitățile și condițiile particulare ale României. Vibrația patriotică a chemării sale la luptă pentru depășirea stării de înapoiere a țării stîrnește ecouri profunde în inimile tuturor celor născuți pe acest pămînt și care năzuiesc să-l vadă înflorind pe calea progresului și civilizației comuniste. Patriotismul și umanismul, valențe spirituale ale poporului român, își găsesc în secretarul general al partidului nostru o personificare exemplară. Descins din cea mai nobilă tradiție revoluționară și patriotică, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut să renască patriotismul românesc în condițiile socialismului, înnobilat de concepția comunistă, aprinzînd în inimi făclia responsabilității istorice, însuflînd înzecirea eforturilor pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

UN DECENIU echivalează cu o clipă în istoria unui popor. Totuși, deceniul actual a condensat imense eforturi, căutări creatoare, dificultăți invinse, muncă intensă, îndîrjită. El a asigurat o puternică dezvoltare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, precum și ridicarea la un nivel superior a activității economice, politice și organizatorice generale. În graiul sec al cifrelor înseamnă un deceniu de ritm accelerat al creșterii economice. Între anii 1966 și 1975 ritmul mediu anual de creștere a producției industriale, de peste 13 la sută, este superior celui realizat în deceniul anterior, iar comparația cu ritmul mediu de numai 4 la sută realizat în perioada 1929—1938 dă imaginea reală a înfăptuirilor prezente. Intensificarea procesului de industrializare s-a dovedit a fi factorul determinant al lichidării înapoierii economice, al dezvoltării susținute a întregii economii, al întăririi independenței si suveranității naționale, al înaintării sigure pe drumul progresului și civilizației. Preocuparea centrală a întregii activități a partidului a constituit-o ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, satisfacerea cerințelor de viață ale oamenilor muncii, bunăstarea și fericirea lor, împlinirea multilaterală a personalității umane. Toate acestea se materializează în prefaceri multiple și concrete apreciabile în peisajul României. Ele includ miile de obiective industriale înălțate în toate colțurile țării și care valorifică superior resursele, asigură noi locuri de muncă în industrie și alte ramuri pentru milioane de oameni, asigură o mare varietate de instalații și utilaje necesare dezvoltării economice și considerabil mai multe și mai diversificate bunuri de consum pentru populație. Varietatea sortimentelor nu a atins evident, nivelul optim dar, în comparație cu deceniul trecut, progresele sînt remarcabile, iar programele cincinalelor viitoare ne înfățișează perspective deosebit de favorabile de dezvoltare economică, culturală, socială.

Spiritul de dreptate socială de care a fost animat de veacuri poporul nostru găsește ecou puternic în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre dezvoltarea echitabilă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării pentru a putea oferi condiții echitabile de dezvoltare întregii populații. Și cum de la idee la acțiune în comportamentul secretarului general e o cale foarte scurtă, a imaginat, inspirat și orientat o întreagă politică de aplicare în viață a acestui **concept-precept.** A fost înfăptuită reforma administrativă care a oferit șanse de dezvoltare industrială și urbană tuturor celor 39 de județe și au fost create nenumărate centre de polarizare a activităților industriale în localități în care nu se petrecea nimic, atrăgîndu-le în fluxul trepidant al civilizației industriale. Tot în această concepție se încadrează și amplul program de sistematizare a satelor care va asigura evoluția pe scara confortului și urbanizării a tuturor cetățenilor fără nici o deosebire și asigurarea valorificării superioare a fiecărui petec din pămîntul țării.

Încă de pe acum milioane de familii au beneficiat de confortul civilizației mutîndu-se în locuințe cu încălzire centrală, lumină etc. Desigur, dimensionarea încăperilor, ori uniformitatea construcțiilor nu sînt întotdeauna la nivelul exigențelor, dar acestea se datoresc stadiului in care ne aflăm, marilor cerințe și ritmului în care se construiește. Dar pînă în 1990 se vor construi circa 3,0—3,5 milioane de locuințe dintre care circa 2,5 milioane la orașe, multe dintre ele cu mai multe camere și cu confort sporit. Satele înscrise în amplul program de sistematizare și urbanizare și-au modificat de pe acum radical înfățișarea. S-au construit sute de mii de case noi, luminoase, spațioase, au apărut păduri de antene de radio și televiziune. Nivelul de trai al țăranului român s-a modificat radical, atît în ceea ce privește folosirea produselor industriale, de uz îndelungat cît și consumul alimentar.

S-au înălțat în 10 ani mii de școli, zeci de spitale și case de cultură, teatre cîte s-au construit în mai mult de un secol în trecut. Tot ceea ce s-a înălțat pe acest pămînt străbun, casele și uzinele, fabricile și instalațiile de irigații, școlile și șoselele, aeroporturile și laboratoarele, reprezintă materializarea eforturilor depuse de întregul nostru popor pentru înfăptuirea politicii înțelepte a partidului, inițiată și călăuzită cu înaltă competență de secretarul său general. Încrederea tovarășului Nicolae Ceaușescu în valențele spirituale ale poporului nostru, în capacitatea lui de a se dărui luptei pentru progresul și prosperitatea României socialiste, a dat impuls creativității și a contribuit la antrenarea maselor largi la organizarea și conducerea activității productive, la conducerea activității economico-sociale a țării.

Orizonturi noi gîndirii creatoare

CONGRESUL AL IX-LEA AL PARTIDULUI a impulsionat întreaga viață spirituală a poporului nostru, el a deschis orizonturi largi gîndirii creatoare, orientînd-o spre cercetarea fenomenelor concrete ale vieții și stimulînd îndrăzneala sintetizărilor și conceptualizărilor teoretice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat cu forță de convingere și perseverență un spirit nou de exigență și rigoare științifică în abordarea problemelor cu care viața ne confruntă, o preocupare asiduă pentru pătrunderea esenței fenomenelor și relevarea finalității tuturor acțiunilor.

Meritul deosebit al secretarului general al partidului nostru constă în aceea că, în epoca noastră a cercetării sistemice, în care omul caută să-și reprezinte, să înțeleagă și să prevadă modul în care se țese pînza contextului social al dezvoltării statelor și a evoluției umanității ca sistem mondial, **a conceput o viziune coerentă asupra căilor, formelor și metodelor construcției socialismului și comunismului în România și asupra locului și rolului ei în instaurarea unei noi ordini economice internaționale.** Documentele partidului nostru elaborate de la Congresul al IX-lea pînă astăzi, cuvîntările rostite de secretarul general cu diferite prilejuri, articolele și interviurile sale conțin pagini antologice de mare valoare pentru gîndirea social-politică și economică contemporană. Stăpînind, ca nimeni altul, sensul unei viziuni globale asupra fenomenelor, avînd capacitatea de a sesiza adîncirea interdependențelor dintre state și de a evalua tendințele de perspectivă, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a dovedit și un strateg desăvîrșit care știe să dinamizeze resursele de care dispune țara noastră și să le orienteze spre realizarea țelului comunist. Este greu să cuprinzi și să exprimi pe scurt întreaga contribuție remarcabilă pe care a adus-o în domeniile aplicării creatoare a materialismului dialectic și istoric la condițiile epocii noastre și la cele particulare ale României, este greu să enumeri numai, toate domeniile teoriei, științelor și artelor în care secretarul general a adus idei fundamentale sau în care gîndirea sa a declanșat o adevărată efervescență creatoare.

Revirimentul teoriei și practicii economice

GÎNDIREA ECONOMICĂ, și, în egală măsură, de bună seamă, și practica economică au resimțit efectele acestor impulsuri înnoitoare. S-a produs un adevărat reviriment, o deschidere spre viață, o depășire a impasului în care se afla gîndirea noastră economică ale cărei eforturi se limitau la încercarea de a explica tezele generale ale economiei, fără să analizeze fenomenele concrete ale făuririi, consolidării și dezvoltării economiei socialiste românești.

Realismul și modestia specifică românului, curajul și cinstea comunistă l-au condus pe tovarășul Nicolae Ceaușescu la evaluarea obiectivă a stadiului de dezvoltare economică a României și la definirea obiectivului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Pe baza acesteia, s-au putut explica dificultățile pe care le parcurgem, s-au putut evalua realist eforturile necesare pentru a depăși decalajele ce ne despart de alte țări, s-au putut formula clar obiectivele pe care și le poate propune și realiza poporul nostru în perioada următoare. Aceasta a avut un efect mobilizator asupra maselor, care, devenind conștiente de distanțele ce ne despart din punct de vedere economic de alte țări și știind spre ce orizonturi ne îndreptăm, și-au înzecit eforturile pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, pentru înfăptuirea programului înțelept elaborat de partidul nostru.

Elaborarea de către secretarul general a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată reprezintă o remarcabilă contribuție teoretică cu implicații profunde asupra destinului istoric al poporului nostru. Viziunea globală asupra evoluției societății în toate subsistemele ce se influențează și condiționează reciproc, relevarea rolului dezvoltării economice pentru asigurarea unui nivel de trai corespunzător înfloririi personalității omului și condiționarea realizării acestuia de dezvoltarea învățămîntului și culturii, de creșterea productivității muncii sociale, deschid orizonturi noi cercetărilor interdisciplinare în domeniul științelor sociale care sînt menite să aprofundeze teoria despre dezvoltarea societății noastre în acest spirit sistemic, dialectic, prospectivist. Pentru deslușirea tuturor dimensiunilor conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată tovarășul Nicolae Ceaușescu a inițiat, inspirat și condus preocupările pentru cercetarea prospectivă în România, care s-au materializat în elaborarea prognozelor dezvoltării țării noastre pînă în anul 1990 și chiar 2000.

Paralel cu aceasta, secretarul general a orientat intensificarea activității educative a partidului în vederea înarmării ideologice a maselor, pentru a putea înțelege just marile procese ce au loc în societatea noastră, politica generală a partidului și statului în vederea așezării la baza tuturor relațiilor din societate a principiilor eticii și echității socialiste. Cu deosebită forță de convingere definește tovarășul Nicolae Ceaușescu mobilurile și conținutul relațiilor în societatea socialistă multilateral dezvoltată :

„În centrul politicii Partidului Comunist Român stă idealul realizării libertății, bunăstării, fericirii și demnității omului, a întregului popor, făurirea celei mai drepte și mai nobile societăți, la care au visat mințile luminate ale lumii — societatea comunistă. La baza acestei politici se află principiile umanismului socialist, în virtutea cărora relațiile dintre membrii societății trebuie să se întemeieze pe egalitate deplină, pe colaborare, stimă și întrajutorare tovărășească. Corespunzător concepției noastre despre umanism, societatea socialistă și comunistă va asigura împlinirea multilaterală a personalității umane, valorificarea tuturor capacităților și talentelor fiecăruia în slujba binelui comun, a prosperității întregii societăți, făurirea conștientă de către toți cetățenii a propriului lor destin comun, în care își găsește deplina realizare destinul individual al fiecărui cetățean. În aceasta constă superioritatea idealului umanist al partidului nostru, al poporului, al societății socialiste multilateral dezvoltate, al comunismului“*).

Creșterea rolului conducător al partidului

CONCEPȚIA fundamentată de secretarul general al partidului despre creșterea rolului conducător al partidului în perioada construcției societății socialiste multilateral dezvoltate a contribuit la impulsionarea activității politice, organizatorice și ideologice a partidului nostru, la întărirea rolului său de forță conducătoare în toate domeniile de activitate. Niciodată poporul român nu a avut o forță politică mai hotărîtă și capabilă să-i slujească fără preget interesele sale supreme. Tocmai de aceea partidul nostru este înconjurat cu dragoste și stimă de întregul popor de care este indisolubil legat prin deplină unitate de țeluri și interese.

Un însemnat aport teoretic a adus secretarul general al partidului și la caracterizarea rolului statului socialist în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii la comunism. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a orientat activitatea de partid spre perfecționarea activității statului pe baza centralismului democratic care asigură îmbinarea armonioasă a conducerii unitare a întregii vieți economico-sociale cu dezvoltarea inițiativei organelor locale, cu lărgirea atribuțiilor tuturor unităților teritorial-administrative.

Prin planul național unic, partidul și statul nostru asigură mobilizarea și utilizarea rațională a resurselor pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor vieții sociale, creșterea susținută a forțelor de producție, întărirea permanentă a societății socialiste și perfecționarea relațiilor socialiste de producție, sporirea eficienței și ridicarea sistematică a nivelului de trai. Concepția despre planul național unic, indivizibil, fundamentată de secretarul general al partidului nostru a stat la baza unui amplu program de măsuri menite să asigure perfecționarea sistemului național de planificare și să asigure exercitarea plenară și suverană a atribuțiilor de conducere planificată a întregii activități economice sociale din țara noastră.

Principiul echității socialiste fundamentat și apărat cu consecvență de secretarul general al partidului nostru este așezat la baza unui întreg șir de măsuri și legi adoptate în ultimul deceniu și străbate ca un fir conducător programele de dezvoltare viitoare.

Un aport de însemnătate istorică pentru poporul nostru a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu prin fundamentarea concepției despre rolul și însemnătatea națiunii în asigurarea progresului istoric al țării. Partidul nostru, condus cu înțelepciune, acționează neabătut pentru dezvoltarea și înflorirea continuă a națiunii noastre socialiste, pentru afirmarea deplină a forțelor sale creatoare, pentru accentuarea trăsăturilor și caracteristicilor noi determinate de unitatea de interese și idealuri a întregului popor, de ideologia revoluționară a proletariatului care călăuzește lupta și munca întregii societăți. Una din realizările de mare însemnătate ale partidului nostru este soluționarea marxist-leninistă a problemei naționale, lichidarea pentru totdeauna a asupririi și inegalității, realizarea deplinei egalități în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

O altă contribuție de seamă adusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu la aplicarea creatoare a materialismului dialectic și istoric la condițiile concrete ale epocii noastre constă în relevarea formelor de manifestare a contradicțiilor în socialism, în explicarea căilor de preîntîmpinare a evoluției acestora spre forme antagoniste. Elucidarea conținutului conceptului despre contradicții în societatea noastră a stimulat preocuparea pentru perfecționarea continuă a mecanismului economic, pentru adoptarea de măsuri menite să asigure concordanța dintre dezvoltarea forțelor de producție și relațiile de producție.

---

*) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă. 22 august 1974. Editura politică, 1974, pag. 45.

Impuls și rigoare științifică acțiunii

TEORETICIAN REMARCABIL, secretarul general al partidului nostru este în egală măsură un animator neobosit, un conducător și organizator exercitînd mare forță de convingere și mobilizare. Viziunea sa despre conducerea științifică a activității economice și sociale a țării, despre rolul conducător al partidului este bazată pe **conceptul dialectic al perfecționării continuie pe care l-a elaborat, fundamentat și pentru a cărui transpunere în viață militează cu consecvență.** Superioritatea conceptului perfecționării conducerii științifice a societății rezidă în aceea că privește societatea în evoluția ei, stimulînd și menținînd mereu trează preocuparea pentru îmbunătățirea continuă a formelor, metodelor, practicilor de conducere, planificare, organizare a economiei și societății, în pas cu progresele tehnico-științifice.

Înființarea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, ca organe colective de conducere, instituționalizarea adunărilor generale, promovarea largă a principiului muncii colective la toate nivelele, dezbaterea cu masele a celor mai importante legi și hotărîri ce privesc mersul înainte al societății noastre — toate acestea demonstrează procesul de lărgire și adîncire continuă a democrației economice, a democrației socialiste în general, preocuparea partidului de a crea condiții pentru făurirea conștientă de către popor a propriei sale istorii. Au fost adoptate, de asemenea, măsuri de dezvoltare a activității de cercetare științifică, de integrare a științei și învățămîntului cu producția, măsuri de perfecționare continuă a pregătirii cadrelor din toate domeniile de activitate, pentru însușirea tehnicilor și tehnologiilor moderne, pentru îmbogățirea cunoștințelor economice, măsuri care au antrenat într-un ciclu continuu de împrospătare a cunoștințelor masele largi populare.

Măsurile referitoare la reducerea aparatului administrativ, la apropierea conducerii departamentale de unitățile economice, urmăresc îmbunătățirea parametrilor calitativi ai economiei noastre aflată în intens proces de creștere. Întreg ansamblul de legi și măsuri organizatorice vizează întronarea unui înalt spirit de economie, a rigorii științifice în planificare, conducere, organizare, întărirea preocupării pentru calitate și eficacitate în toate domeniile de activitate. Cum prima cerință a strategiei este să dinamizeze resursele, strategia dezvoltării României urmărește în permanență valorificarea superioară a resurselor și a potențialului uman al țării, armonizarea mijloacelor de dezvoltare și a obiectivelor finale în funcție de posibilități și disponibilități, de oportunități dar și de constrîngerile de moment sau iminente în perspectivă.

Secretarul general al partidului nostru are meritul de a fi sesizat la timp anumite dificultăți apărute în mod inerent și de a fi intervenit cu promptitudine pentru a impulsiona crearea reflexelor de adaptare la condițiile noi și adoptarea de măsuri în vederea perfecționării activității. Consecvența în urmărirea scopurilor finale a concepției de ansamblu asupra evoluției economiei și societății nu exclude fina nuanțare în aprecierea complexelor fenomene ale vieții ci, tocmai, impune un spirit realist și o aspirație perpetuă spre mai bine. Și în această privință **secretarul general al partidului nostru oferă un exemplu demn de urmat. Stilul său de muncă eficient, intensitatea ardenței sale comuniste, realismul și simțul său practic, umanismul și acutul său spirit de dreptate și echitate degajă efervescență și emulație creatoare, impun un stil și un ritm alert și eficient întregii activități politico-ideologice și organizatorice a partidului și statului nostru.**

Orizonturi noi politicii internaționale

DACĂ PRIN CEEA CE AVEM MAI BUN ÎN NOI ne reflectăm în ochii altora, prin înfăptuirile țării în care trăim ne reflectăm în ochii omenirii. Dacă pentru poporul nostru, personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu întruchipează simbolul aspirațiilor sale cele mai nobile, simbolul renașterii spirituale din ultimul deceniu și al măreților sale înfăptuiri economico-sociale, în ochii omenirii, România-Ceaușescu simbolizează țara cu cel mai accelerat ritm de dezvoltare economică și care a devenit o adevărată platformă de lansare a celor mai valoroase idei prospective. Iar tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat conducătorul de stat care a adresat cele mai convingătoare apeluri la raționalitate și echitate în raporturile internaționale, și a acționat pentru rezolvarea conflictelor și problemelor prin tratative, pentru înțelegere, colaborare și cooperare între state.

Spre mîndria noastră, **președintele României a elaborat o concepție unitară, coerentă despre principiile ce trebuie să stea la baza relațiilor interstatale, la temelia relațiilor economice internaționale.** Noile principii ale relațiilor interstatale implică respectarea dreptului fiecărui stat la existență, independență și suveranitate ; respectarea egalității în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime, mod de dezvoltare și sistem politic, economic și social ; a dreptului fiecărui stat de a-și alege și dezvolta liber sistemul său politic, social, economic și cultural ; impun abținerea de la amenințarea cu forța sau folosirea forței, respectarea integrității teritoriale și inviolabilitatea frontierelor ; neintervenția, directă sau indirectă, sub nici un motiv, în afacerile interne ale oricărui alt stat ; îndatorirea statelor de a-și soluționa diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice ; cooperarea în diverse domenii ale relațiilor internaționale, în scopul promovării păcii și securității internaționale și al progresului economic și social.

Deziderartul realizării noii ordini economice internaționale

FORMULAREA CLARĂ a acestei concepții unitare și așezarea cu consecvență și fermitate a acestor principii la baza relațiilor internaționale ale țării noastre, militarea perseverentă în toate organismele internaționale pentru acreditarea ei în politica internațională, reprezintă o excepțională contribuție adusă de președintele României la dezvoltarea teoriei contemporane a relațiilor internaționale și o demonstrare convingătoare în practica relațiilor interstatale a avantajelor pe care aceste principii le prezintă pentru toate țările și în același timp pentru progresul economico-social general.

Politica externă a României inspirată și condusă de președintele Nicolae Ceaușescu se bucură azi de un excepțional prestigiu în lume tocmai pentru că întruchipează transpunerea în viață a ideilor, principiilor, normelor noi de relații interstatale prefigurînd împlinirea dezideratului democratizării relațiilor internaționale, al instaurării unei noi ordini economice. Cerințele referitoare la principiile relațiilor interstatale, ce păreau cu un deceniu în urmă utopii, au trecut proba timpului și au fost însușite de popoare ce au aspirații comune și militează pentru introducerea lor în practica relațiilor dintre state. De altfel, adoptarea în sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., consacrată problemelor materiilor prime și dezvoltării, a documentelor „Declarația asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale“ și „Programul de acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale“ — concepute pe baza principiilor pentru care militează din totdeauna România socialistă — constituie o dovadă a corespondenței totale ce există între aceste principii și interesele stringente ale progresului general.

În organismele O.N.U., la Conferința pentru Securitate Europeană, în toate organizațiile internaționale, România este cunoscută și apreciată pentru orizontul și generozitatea inițiativelor sale, pentru rigoarea și consecvența sa principială, pentru modul realist și imparțial de evaluare a fenomenelor internaționale, pentru spiritul de înțelegere, tratative și colaborare pe care îl cultivă.

Pentru întreaga lume a devenit evidentă strînsa relație ce există între principiile politice inspirate și concepute de președintele României și interesele și aspirațiile generale ale poporului român și concordanța deplină a acestora cu cerințele progresului general al omenirii.

■

În conștiința poporului nostru tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă chezășia continuității acțiunilor prezente și a înfăptuirii orientărilor de viitor, iar în conștiința lumii se reflectă ca șeful unui stat angajat pe calea dezvoltării economice eficiente și ca un militant fervent pentru înțelegere, pace și progres. În toate manifestările vieții economico-sociale românești din perioada premergătoare Congresului al XI-lea al partidului s-a exprimat cu tărie dorința unanimă și fermă a poporului nostru ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales secretar general. Propunerea exprimă căldura recunoștinței unui popor față de cel mai prețuit conducător ce-l călăuzește în lupta pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și năzuința de a asigura continuitatea eforturilor națiunii noastre spre perfecționarea întregii activități economico-sociale, spre progres și bunăstare, spre afirmarea demnă a României în lume.

Pentru continuitate, perfecționare, demnitate, pentru tot ce s-a realizat și pentru năzuințele înalte, pentru înflorirea României pe calea comunismului prefigurată în documentele Congresului al XI-lea al partidului, întreg poporul nostru propune și susține din toată ființa sa realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca secretar general al partidului.

dr. Maria D. POPESCU

ECONOMIE NATIONALA

POLITICA DE INDUSTRIALIZARE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Emil DRĂGĂNESCU

Membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Vice-prim ministru, Președintele Comitetului de Stat al Planificării

INSTAURAREA proprietății socialiste, ca urmare a profundelor transformări revoluționare – care au avut loc după eliberarea țării — a creat premisele mobilizării active a intregului potențial uman și material spre făurirea și dezvoltarea unei economii puternice și creșterea continuă a nivelului de trai al poporului nostru. În elaborarea programului de construcție economică, partidul nostru a pornit de la concepția marxist-leninistă care arată că factorul esențial al progresului social este dezvoltarea susținută a forțelor de producție. Ținînd seama de realitățile economice și sociale existente în România, Partidul Comunist Român a elaborat încă de la Conferința Națională din anul 1945, un program de industrializare ridicînd această acțiune la rang de prioritate a dezvoltării, unică alternativă care poate asigura creșterea armonioasă, echilibrată și dinamică a intregii economii și totodată singura cale pentru reducerea decalajelor economice și situarea patriei noastre printre țările dezvoltate industrial.

În concepția partidului nostru, dezvoltarea industrială se leagă în mod nemijlocit de progresul general al țării, industria reprezentînd elementul de dinamizare a întregii economii, factorul care asigură creșterea continuă a productivității muncii sociale, posibilitatea atragerii și valorificării resurselor naturale și de muncă, introducerea sistematică a cuceririlor științifice și tehnice și creșterea eficienței economice în toate domeniile vieții economice și sociale.

Pentru caracterizarea procesului industrializării socialiste a României este necesară luarea în considerare a stadiului de dezvoltare a economiei țării imediat după eliberare. Datorită nivelului scăzut al dezvoltării forțelor de producție, economia țării se situa printre cele mai puțin dezvoltate din Europa; producția industrială creștea într-un ritm extrem de lent și contribuie cu o pondere redusă în venitul național (în anul 1938 industria și construcțiile luate împreună contribuiau cu circa 35% în venitul național, în timp ce agricultura și silvicultura dețineau o pondere de peste 38%) ; ramurile de bază ale industriei (energia electrică, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia) se găseau la un nivel scăzut de dezvoltare, deținînd un loc modest în industria țării ; producțiile industriale pe locuitor realizate erau extrem de reduse (72 kWh la energie electrică, 18,1 kg. oțel, 1,4 kg. sodă calcinată etc.) ; agricultura avea un nivel de mecanizare scăzut, iar comerțul exterior era reprezentat, aproape în exclusivitate, de exportul de materii prime și importul de produse industriale (în 1938, de pildă, pentru o tonă de marfă importată, în mare măsură produse finite, exportam 8–12 tone de marfă, în general produse petroliere brute, cereale, leguminoase și semincere, lemn, produse agro-alimentare). Nivelul de dezvoltare al economiei românești, explică situația grea din acel timp în ce privește alimentația, locuințele, gradul de civilizație și cultură, a celei mai mari părți din populația țării ; nu mai puțin de 4 milioane locuitori — aproximativ 25% din populație — erau analfabeți.

PRINCIPALII INDICATORI AI INDUSTRIEI
1975 = 100

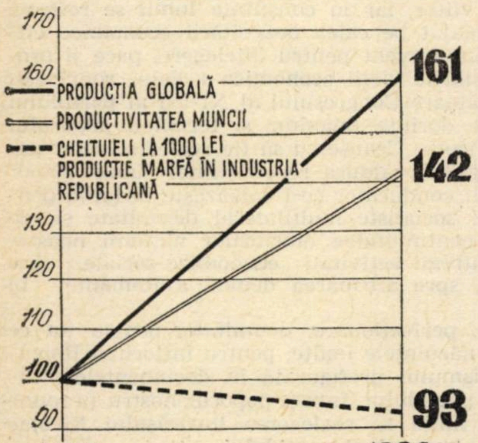

CREAREA tuturor condițiilor politico-economice pentru începerea unui proces intens și complex de industrializare a devenit posibilă numai odată cu eliberarea țării de sub jugul fascist și începerea unei noi etape istorice în viața poporului român – făurirea societății socialiste. În acest context, dezvoltarea industriei a prezentat unele trăsături definitorii ce s-au păstrat în toată perioada parcursă pînă în prezent. Aceste trăsături izvorite din concepția partidului nostru asupra industrializării socialiste, care constă în crearea și dezvoltarea planificată a marii industrii moderne și cu deosebire a industriei grele, pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și a tehnicii avansate, pot fi concretizate astfel :

– realizarea unui ritm rapid de industrializare, în condițiile unei creșteri economice generale, în cadrul căreia industria îndeplinește rolul de ramură conducătoare a economiei ;

– apariția unor mutații profunde în structura producției industriale, dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție, trăsătura de bază a procesului continuu de îmbunătățire a structurii acestei ramuri ;

– evoluția treptată a orientării activității industriale dinspre laturile cantitative spre cele calitative și ca urmare creșterea accentuată a eficienței activității industriale.

În condițiile creșterii resurselor materiale și financiare ale țării, ramurilor industriale le-au fost alocate an de an investiții tot mai mari prin care s-a asigurat punerea în funcțiune a unor capacități moderne de producție. Din volumul total al investițiilor din perioada 1950—1974 de peste 1000 mld. lei, mai mult de 53% s-a repartizat industriei, alocîndu-se prioritar fonduri ramurilor și subramurilor industrializante cu rol primordial în promovarea progresului tehnic ca : energia electrică, siderurgia, construcția de mașini și chimia. Numai dezvoltarea construcțiilor de mașini și a chimiei a fost susținută în această perioadă de un volum de investiții de peste 160 miliarde lei, aproape 30% din fondurile repartizate industriei. Realizarea programului de investiții în industrie a permis o creștere medie anuală a producției industriale în perioada 1951–1974 de peste 13%, ritm care se situează printre cele mai ridicate din lume.

Nivelul înalt de dezvoltare atins de producția industrială poate fi ilustrat de faptul că în anul 1974 aceasta este de circa 28 ori mai mare decît cea din 1938, iar cea a anului 1950 se realizează astăzi în 19 zile ; nivelul producției la principalele produse este atins în 15 zile la energie electrică, în 29 zile la tractoare, 12 zile la acid sulfuric, 31 zile la ciment, 43 zile la încălțăminte. Pe un locuitor producția de energie electrică este astăzi de 2 449 kWh, cea de oțel de 408 kg., de acid sulfuric de 76 kg., de produse sodice de 70 kg., de ciment de 573 kg., producții care reprezintă o bază de plecare spre o economie dezvoltată industrial.

AMPLOAREA realizărilor obținute în dezvoltarea industriei devine și mai evidentă dacă se arată că în cazul în care producția industrială ar fi crescut în perioada 1938–1974 într-un ritm mediu anual de 4%, ritm realizat în perioada antebelică, ar fi fost necesari peste 85 ani pentru a putea obține nivelurile de producție actuale. Importantele mutații calitative din interiorul acestei ramuri, menite să-i confere o structură din ce în ce mai modernă, corespunzătoare necesităților economiei naționale sînt caracterizate prin creșterea accentuată a ponderii producției mijloacelor de producție în totalul producției globale industriale, de la 53% în anul 1950 la peste 70% în anul 1974,

„Programul pune pe primul plan dezvoltarea puternică a forțelor de producție, crearea unei puternice baze tehnico-materiale care să asigure sporirea în ritm înalt a producției de bunuri materiale, în stare să satisfacă din plin atît necesitățile de consum ale întregului popor, cît și cerințele dezvoltării generale a țării".

NICOLAE CEAUȘESCU

concomitent cu majorarea producției bunurilor de consum în scopul satisfacerii cît mai depline a necesităților în continuă creștere și diversificare ale populației. În același timp dinamica ramurilor prelucrătoare a depășit pe cea a ramurilor furnizoare de materii prime, fenomen caracteristic economiilor cu structură modernă.

În cadrul fiecărei ramuri au crescut cu precădere acele domenii strîns legate de progresul științific și tehnic contemporan – producția oțelurilor superioare, electrotehnica, electronica, mecanica fină, producția elementelor de automatizare, a mașinilor unelte de înaltă tehnicitate, locomotivelor Diesel și electrice, firelor și fibrelor sintetice, a maselor plastice și rășinilor sintetice și altor produse care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale, a capacității tehnice și a forței de muncă ocupate în industrie. Promovarea cu consecvență a progresului tehnic, introducerea pe scară tot mai mare a unor tehnologii noi de fabricație, lărgirea orizontului cercetării științifice proprii și apropierea cercetării de nevoile concrete ale producției constituie o dominantă a dezvoltării dinamice și complexe a industriei, cu efecte pozitive într-o serie de domenii cum sînt valorificarea unor noi resurse energetice, a unor substanțe minerale utile, producția pe cale sintetică a unor înlocuitori etc.

Procesul intens de industrializare care se desfășoară în țara noastră se caracterizează prin dezvoltarea continuă a nomenclatorului de fabricație al ramurilor industriale, în condițiile asimilării rapide a progresului științific și tehnic precum și printr-un ritm susținut de creștere cantitativă a producției – ceea ce imprimă diviziunii sociale a muncii în industrie un caracter dinamic. Răspunzînd imperativelor de dezvoltare a tehnologiilor pe plan mondial privind extinderea gamei tipodimensionale a producției și reducerea ciclului de asimilare a produselor noi și cerințelor legate de complexitatea produselor fabricate, în ultimul timp, s-au întreprins intense acțiuni de asimilare și tipizare a produselor. De exemplu, față de anii 1950—1959 cînd s-au asimilat — în domeniul construcțiilor de mașini circa 500 tipuri noi, în cincinalul 1966–1970 au fost asimilate în fabricație peste 3 400 tipuri de mașini, utilaje și instalații, ponderea produselor noi și modernizate în perioada 1970–1974 fiind de peste 60% din producția ramurii construcțiilor de mașini. Amintim printre produsele noi cu caracteristici tehnice superioare care reflectă progresele obținute, în ultimul deceniu, în domeniul construcțiilor de mașini : instalațiile de foraj Diesel-hidraulice pentru adîncimi pînă la 7 000 de metri și instalația electrică de foraj E 75, tractoarele de 40, 65 și 130 CP, autocamioanele de 3 și 5 tone, tipuri noi de autoutilitare și autobuze, fiind în curs de asimilare tractoare mai mari de 130 CP, precum și autocamioane de mare capacitate – 10, 16 și 28 tone înzestrate cu motoare Diesel, destinate transporturilor de mase mari de rocă în cadrul șantierelor de construcții, de canale de irigații, agregatele energetice de 12 și 50 MW. Rezultate bune s-au obținut în asimilarea de noi tipuri de nave maritime și fluviale, a utilajelor tehnologice pentru industria metalurgică, chimică, ușoară, alimentară, a materialelor de construcții etc. precum și a mașinilor-unelte pentru așchierea metalelor și pentru prelucrarea prin deformare plastică, iar în viitorul cincinal se vor realiza cazane de 1 000 tone abur/oră pentru turbinele de 330 MW, noi tipuri de instalații : de foraj, de mașini-unelte cu comandă program-numerică, calculatoare electronice cu posibilități de memorie sporită, unități periferice de calcul etc.

PONDEREA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI ȘI CHIMIEI ÎN PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

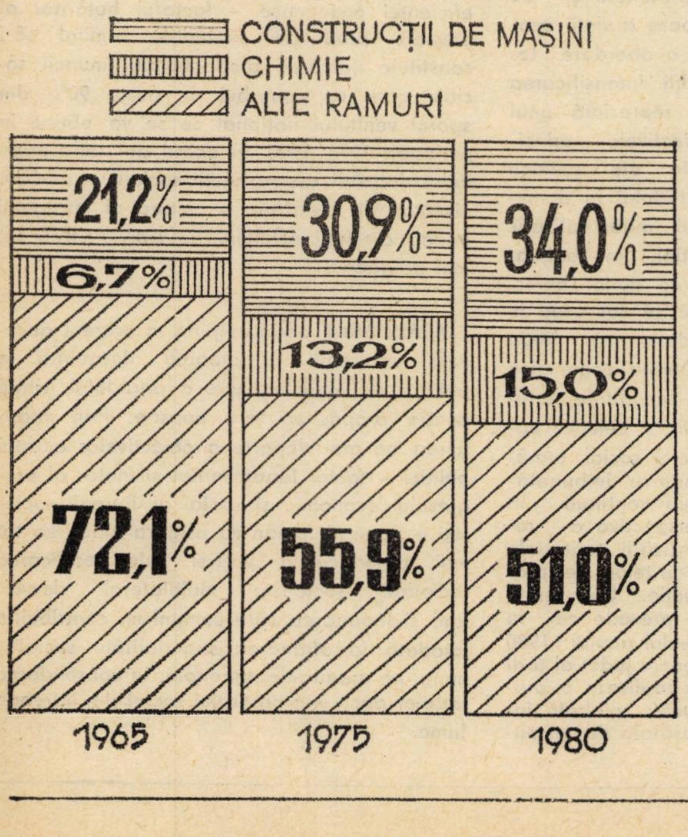

ÎN ELABORAREA programului construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, în îndeplinirea strategiei industrializării și în corelarea acestui concept cu cerințele de dezvoltare în ansamblu a economiei din ultima perioadă un rol hotărîtor au avut Congresul al X-lea și Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 care au stabilit ca orientare principală ridicarea activității economice în general și a industriei în particular la un nivel superior prin mobilizarea factorilor intensivi ai creșterii producției materiale, perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii, introducerea pe scară largă a ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.

Pe această linie, dezvoltarea și diversificarea producției industriale a permis sporirea calității contribuției sale la acoperirea nevoilor crescînde ale economiei. Industria asigură 70% din mașinile, utilajele și instalațiile solicitate de programul de investiții, devenind o sursă de bază în creșterea volumului și eficienței schimburilor noastre comerciale. Astfel, în structura exportului a crescut an de an ponderea produselor cu un grad superior de prelucrare, mărfurile livrate de către industrie avînd tot mai mult un nivel ridicat de tehnicitate și competitivitate pe piața externă ; de pildă exportul de mașini și utilaje a înregistrat pînă în prezent o creștere de peste 7 ori față de anul 1960 ; produsele industriei construcțiilor de mașini reprezintă peste 25% din volumul total al exportului țării noastre.

Așa cum se prevede în proiectul de Program al Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, continuarea neabătută a politicii de industrializare socialistă a țării, cu accente calitative și cantitative conform condițiilor concrete ale fiecărei etape de dezvoltare este un factor de prim ordin al progresului economic și social, care va determina întărirea poziției conducătoare a industriei în economia țării, creșterea ponderii sale în crearea venitului național și posibilitatea satisfacerii în cel mai înalt grad a cererilor de bunuri de consum ale populației.

Documentele Congresului al XI-lea al partidului relevă faptul că ritmurile ridicate vor constitui în continuare o caracteristică definitorie a dezvoltării noastre industriale. Față de anul 1975, în anul 1980 producția globală industrială va crește cu 54–61% corespunzînd unui ritm mediu anual de 9–10%. În acest cadru general o atenție deosebită va fi acordată dezvoltării ramurilor cu o complexitate ridicată în procesul de transformare a materiilor prime și materialelor – construcțiile de mașini și chimia – care în anul 1980 vor însuma aproape jumătate din producția industrială a țării. Realizarea acestor prevederi va accentua procesul de modernizare a structurii industriei, de valorificare superioară a resurselor naturale și utilizare eficientă a potențialului de muncă, va contribui la ridicarea pe o treaptă superioară a activității în toate sectoarele economiei naționale.

Dezvoltarea în ritmuri diferențiate a ramurilor și subramurilor cu rol determinant în modernizarea structurilor economice, prevăzută în proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990, va permite consolidarea bazei tehnico-materiale a societății, o structurare modernă și eficientă a industriei și un venit național ridicat, capabil să susțină creșterea nivelului general al calității vieții. Astfel, în ramura construcțiilor de mașini se prevăd ritmuri dinamice pentru subramurile tehnicii de vîrf cum sînt electronica, electrotehnica, industria de mecanică fină și optică, mașini-unelte care vor crea condițiile necesare intensificării automatizării și cibernetizării producției.

În industria chimică, factorul cel mai dinamic al dezvoltării producției rămîne în continuare petrochimia, concretizată prin ritmuri prioritare de creștere în industria de fire și fibre sintetice, de mase plastice, cauciuc sintetic.

Mutații similare se prevăd și în alte ramuri. Astfel, în industria metalurgică, modernizarea structurii se reflectă în principal prin sarcini de dezvoltare mai rapidă a producției de oțeluri aliate și laminate speciale, în cadrul siderurgiei și a producției de aluminiu, în metalurgia neferoasă. În industria lemnului va spori continuu gradul de industrializare a materialului lemnos prin dezvoltarea cu precădere a fabricației plăcilor aglomerate și fibrolemnoase, a mobilei și a altor produse care asigură o valorificare superioară acestei materii prime. La fel, în cadrul industriei ușoare, prin prevederea dezvoltării prioritare a confecțiilor și tricotajelor, precum și a produselor textile bazate pe producția internă de in, cînepă, fire chimice se va pune accentul pe valorificarea superioară a acestor resurse. Orientarea avută în vedere, în special în ultimii ani, precum și în cincinalul viitor, spre utilizarea mai eficientă a materiilor prime agricole, sporirea substanțială a produselor cu valoare alimentară ridicată, lărgirea gamei specialităților de produse din carne și lapte, conserve dietetice, vitaminizate, a produselor alimentare preambalate atribuie și industriei alimentare un grad tot mai ridicat de modernizare.

Experiența construcției socialiste arată că dezvoltarea industriei și optimizarea structurii sale în vederea asigurării valorificării superioare a tuturor resurselor materiale și de muncă, a dezvoltării armonioase a vieții economice și sociale implică și o abordare teritorială a politicii de investiții. Intensificarea dezvoltării tuturor județelor reprezintă unul obiectivele principale ale politicii partidului în domeniul industrializării. Astfel, în amplasarea noilor obiective se vor avea în vedere, pe lîngă criteriile economice și condițiile naturale, și cele cu caracter social, urmărindu-se îmbunătățirea continuă în perspectivă a repartizării teritoriale a forțelor de producție. Ca urmare se prevede ca la nivelul anului 1980 fiecare județ al țării să realizeze o producție globală industrială de cel puțin 10 miliarde lei și 18—20 miliarde lei pînă în 1990.

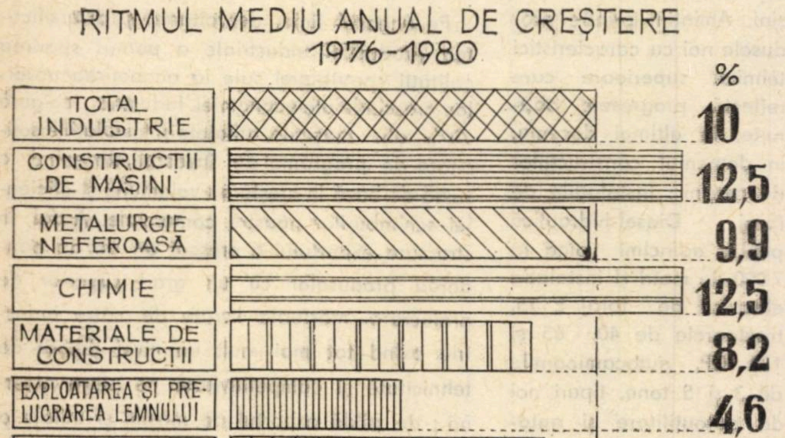

RECENTELE documente de partid, aflate în dezbaterea largă a colectivelor de oameni ai muncii și care urmează a fi aprobate de Congresul al XI-lea al P.C.R. referitoare la dezvoltarea economică și socială a patriei noastre, care pun în centrul politicii economice a partidului continuarea dezvoltării accelerate a industriei prevăd pentru 1990 o producție de 6,5–7,5 ori mai mare decît în 1970 punînd un accent deosebit pe valorificarea maximă a resurselor energetice și de materii prime din țară, introducerea de tehnologii moderne și crearea de noi materiale necesare economiei. În acest context, producția de energie electrică va atinge un nivel de 130–140 miliarde kWh., bazîndu-se pe extinderea utilizării combustibililor inferiori, pe folosirea integrală a potențialului hidroenergetic economic amenajabil, pe participarea în proporție crescîndă a energiei nucleare, cea de oțel 25—27 mil. tone din care două treimi o vor reprezenta oțelurile aliate, oțelurile carbon de calitate și slab aliate, iar cea de ciment 25—28 mil. tone. De asemenea, indicii de valorificare a materiilor prime vor fi de peste 2 ori mai mari la laminatele feroase utilizate în construcția de mașini, de 1,6 ori la chimizarea gazelor naturale, de 1,7 ori la prelucrarea lemnului, de circa 2 ori la țesături de bumbac etc.

În dezvoltarea întregii noastre industrii, o caracteristică de bază va fi concentrarea și specializarea producției, profilarea cît mai judicioasă a fiecărei întreprinderi în funcție de interesele generale ale economiei, extinderea cooperării între unități pentru realizarea producției în serii mari, eficiente, aplicarea pe scară largă a mecanizării și automatizării, a tehnologiilor moderne de fabricație.

Industria se va dezvolta în continuare în condițiile creșterii echilibrate a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ale sporirii eficienței economice – factorul hotărîtor al creșterii producției materiale urmînd să-l constituie ridicarea productivității muncii sociale care va contribui cu peste 90% din sporul venitului național ce se va obține în perioada 1976–1990. În acești ani reflectarea industrializării asupra vieții sociale – ridicării nivelului de civilizație și cultură al întregului popor, creșterii nivelului de trai – va fi tot mai pregnantă.

REALIZĂRILE obținute pînă în prezent dovedesc realismul și valoarea deosebită a politicii de industrializare a partidului, vitală pentru propășirea țării noastre. Prin înfăptuirea pe mai departe a obiectivelor acestei politici – factor fundamental și motor al progresului economic și social al întregii societăți – poporul român va asigura înflorirea tot mai puternică a patriei sale, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism, contribuind totodată la afirmarea superiorității socialismului pe arena internațională, la consolidarea forțelor păcii și progresului social din întreaga lume.

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

PARTIDUL COMUNIST — CENTRUL VITAL AL NAȚIUNII NOASTRE SOCIALISTE

REALIZAREA marilor obiective cuprinse în proiectul de Program și în proiectul Directivelor Congresului al XI-lea, afirmarea plenară a potențelor societății noastre socialiste, puse în slujba progresului și bunăstării omului, a înfloririi întregii națiuni, continuarea cu fermitate a politicii externe, toate acestea, care au ridicat România pe culmi din ce în ce mai înalte în rîndul țărilor civilizate ale lumii, sînt indisolubil legate, prin mii de fire, de creșterea rolului conducător al Partidului Comunist Român. Este un act de mare curaj și de înaltă responsabilitate civică faptul că, în împrejurări profund înnoitoare ca acelea pe care le trăim, într-o perioadă de adînci confruntări pe arena internațională, într-un moment de cotitură pentru întreaga omenire, partidul își asumă misiunea de a conduce destinele națiunii noastre, de a mobiliza forțele întregului popor pentru a realiza un vast program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism.

Conducerea de către partid a vieții social-economice și politice a României a devenit o axiomă, o linie de conduită care a căpătat „drept de cetate" în toate ramurile și sferele de activitate. Poporul s-a convins — prin propria sa activitate, prin rezultatele obținute în opera de edificare a noii societăți — că partidul comunist este reprezentantul fidel al intereselor sale vitale, exponentul concepției celei mai avansate despre lume și viață, forța socială cea mai revoluționară și factorul politic fundamental care asigură înaintarea țării pe drumul civilizației și fericirii. „Niciodată, în milenara sa istorie — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — poporul român n-a avut un asemenea conducător călit și încercat în lupte, o asemenea forță de avangardă în stare să-l ducă cu mînă sigură către țelurile spre care aspiră" [1]).

Realism și spirit creator

CAPACITATEA de a conduce destinele unei națiuni nu este un dar al naturii, ci o calitate care se dobîndește, în procesul legic de afirmare a voinței și aspirațiilor unui popor, de către acele forțe care răspund cu adevărat necesităților istorice. Partidul Comunist Român, continuator al celor mai bune tradiții de luptă ale poporului pentru eliberarea socială și națională, pune la baza întregii sale activități analiza realistă, multilaterală a proceselor și fenomenelor economice și social-politice. O asemenea analiză permite sesizarea verigii principale în lanțul de procese și fenomene sociale, concentrarea eforturilor în direcțiile de importanță hotărîtoare, luarea acelor măsuri care pot să-și demonstreze eficiența în timpul cel mai scurt. Un exemplu edificator de analiză realistă îl constituie cel referitor la industrializarea socialistă a României.

Încă în octombrie 1945, la prima Conferință Națională a partidului, cînd economia țării se afla într-o situație grea, a fost conturată cu multă limpezime linia industrializării care avea să ducă nu numai la refacerea economiei distruse de război și la lichidarea haosului și inflației, dar și să creeze un fundament trainic pentru activitatea de viitor. Factorii economici și politici, interni și internaționali se îmbinau și intercondiționau într-un mod specific perioadei date, ceea ce impunea înțelegerea exactă și la timp a necesității istorice, a prefacerilor economice cerute de viață, de mersul înainte. Partidul a înțeles că nu este în interesul poporului să se realizeze o industrializare „de stambă", bazată pe industria ușoară, și că numai pe baza dezvoltării industriei grele se pot soluționa problemele economice de perspectivă, creșterea nivelului de trai al populației și, totodată, se poate contribui la asigurarea independenței și suveranității țării.

Experiența țării noastre a dovedit netemeinicia teoriei conform căreia introducerea în producție a cuceririlor științei și tehnicii mondiale ar fi „neeconomicoasă" și generatoare de mari greutăți, de șomaj pentru țările slab dezvoltate. Respingînd teza pretinsei superiorități a „tehnicii medii", partidul a mers pe linia introducerii consecvente în producție, în toate ramurile — pe măsura creării condițiilor și a mijloacelor financiare — a științei și tehnicii celei mai înaintate. Viața a confirmat justețea acestei orientări. România s-a transformat în anii construcției socialiste dintr-o țară agrară, slab dezvoltată, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică ce se dezvoltă în ritm intens pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Din punctul de vedere al valorii producției industriale, România este astăzi de 30 de ori mai puternică decît România dinainte de război, deși o despart încă decalaje mari față de statele puternic industrializate. Programul partidului și Directivele Congresului al XI-lea (proiecte) țin seama de tendințele fundamentale ale vieții economice și social-politice, de interdependența factorilor interni și internaționali, situează politica țării noastre într-o perspectivă teoretică deschisă direct spre comunism și dau toate elementele pentru realizarea practică a țelurilor propuse, pentru mobilizarea eforturilor și inițiativele tuturor. „Înfăptuirea a tot ceea ce ne propunem — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — va avea loc în condițiile dezvoltării tot mai accelerate a revoluției tehnico-științifice mondiale. Iată de ce este necesar ca, în înfăptuirea acestui program, să ținem seama de schimbările ce se produc și se vor produce în viața internațională, în dezvoltarea științei, a forțelor de producție din lumea întreagă" [2]). De aici decurg cîteva sarcini de mare importanță, subliniate în documentele partidului, nu numai pentru dezvoltarea economică, dar și pentru viața spirituală, pentru pregătirea cadrelor :

a) cincinalul următor trebuie să fie cincinalul afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele de activitate din România, cincinalul industrializării pe scară superioară a întregii țări, a tuturor zonelor țării ; organizarea și conducerea producției să corespundă tot mai mult dezvoltării intensive a economiei ;

b) trebuie să realizăm transformarea într-un ritm mai intens a întregii noastre activități pe o bază nouă, în așa fel încît să se pună în valoare întreaga capacitate a oamenilor muncii ; de exemplu, se impune ca învățămîntul să aibă un caracter revoluționar, inovator, atît în ceea ce privește concepția cît și organizarea ; conducerea partidului cere ca noua concepție să se bazeze pe unitatea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția ; fiecare institut, fiecare facultate să devină un puternic centru de învățămînt și, totodată, un laborator de cercetare și o uzină.

Realism și înaltă responsabilitate față de viitorul patriei, a națiunii noastre socialiste rezultă și din modul în care partidul nostru a abordat în anii construcției socialiste, mai ales în ultimul deceniu, problema efortului de dezvoltare. Ritmurile înalte ale dezvoltării industriei și celorlalte ramuri, care să permită lichidarea rămînerii în urmă față de țările înaintate sub raport economic, implică eforturi de dezvoltare la fel de susținute. Aceasta este o concluzie verificată pe plan mondial, confirmată și de experiența României. Pentru noi a devenit limpede că fără a aloca din venitul național o parte însemnată pentru fondul de dezvoltare nu se poate realiza nici progresul social-economic al țării, nici creșterea nivelului de trai. În acest sens, al modului în care partidul și statul nostru — pornind de la obiectivele ce se cer îndeplinite și de la situația concretă — a folosit fondul de dezvoltare social-economică pentru progresul țării, este concludent următorul tablou sintetic :

---

[1]). **Nicolae Ceaușescu** — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 5, Editura politică, București, 1971, p. 903.

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Conferința Națională a Cercetării Științifice și Proiectării", („Scînteia", nr. 10 009 din 26 octombrie 1974).

	Ponderea fondului de dezvoltare în venitul național (%)	Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum (%)	Efectele asupra dezvoltării economice
1954—1960	17—18	4,5	— Practic, abia s-a putut realiza reproducția simplă ; au fost scoase din uz unele fonduri fixe pe care le aveam.
1961—1965	circa 25	5,3	— S-a asigurat realizarea unora din obiectivele planului cincinal, dar la altele s-a renunțat din lipsă de mijloace (inclusiv la realizarea programului de irigații și a producției de îngrășăminte)
1966—1970	circa 29—30	7,0	— S-a asigurat realizarea unor capacități moderne ; s-au pus de fapt bazele dezvoltării noi a industriei românești, pe baza tehnicii celei mai avansate.
1971—1975	peste 33	8,0	— Se înfăptuiește un vast program de dezvoltare în domeniul industriei, al agriculturii, al construcțiilor social-culturale.

Tabloul de mai sus este elocvent pentru grija neobosită, cu care s-a urmărit pas cu pas, ca pe primul plan să fie puse interesele generale, ale dezvoltării prezente și viitoare a țării. Tabloul arată, de asemenea, eforturile mari pe care le face întregul popor, sub conducerea partidului, pentru a depăși situația de țară în curs de dezvoltare și a se înscrie pe orbita țărilor avansate, arată orientarea în condițiile și posibilitățile noi ale țării noastre, pe care Congresele ale IX-lea și al X-lea a dat-o dezvoltării economice-sociale a țării noastre, asigurînd necesitățile actuale și cele ale viitorului privind ridicarea nivelului de trai al poporului nostru.

Abordarea realistă, în spirit creator a tuturor problemelor care se ridică în legătură cu făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism constituie astfel un element esențial al înfăptuirii rolului conducător al partidului nostru, care permite stabilirea științifică a liniilor de dezvoltare în perspectivă și a măsurilor ce trebuie să fie întreprinse în viitor.

Programul și Directivele Congresului al XI-lea arată marea forță teoretică a partidului nostru și capacitatea de a trage concluzii pentru activitatea economică și social-politică a maselor. Întregul nostru popor este convins că statul său major de avangardă, partidul, îl conduce cu înțelepciune și consecvență, are certitudinea că hotărîrile luate de partid corespund aspirațiilor și intereselor întregii națiuni.

Clarviziune și cutezanță revoluționară

MAREA FORȚĂ a partidului nostru, care îi permite să-și îndeplinească înalta misiune istorică de conducător politic al întregii noastre societăți, constă în principialitatea marxist-leninistă, pe care se bazează în abordarea tuturor problemelor construcției socialismului și comunismului. Aplicînd creator tezele și principiile general valabile ale materialismului istoric la condițiile concrete ale țării noastre, Programul stabilește obiectivele și căile de acțiune ale partidului pentru următorii 20—25 de ani, constituind strategia construcției socialiste în România. Întregul popor are astfel o perspectivă clară a ceea ce urmează să se înfăptuiască, sub conducerea partidului, afirmîndu-și voința de acțiune obiectiv necesară, fără de care n-ar fi posibilă o asemenea operă de mari proporții cum este construcția societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prin felul cum sînt abordate problemele dialecticii forțelor și relațiilor de producție socialiste în etapa actuală, problemele dezvoltării democrației socialiste și ale creșterii rolului națiunii și statului pe măsura înaintării spre comunism, partidul are în vedere crearea cadrului organizatoric corespunzător în vederea realizării obiectivelor stabilite. Progresul economic și social multilateral rămîne, pe mai departe, țelul fundamental, de interes general, care polarizează atenția întregii societăți și care implică participarea tot mai activă a factorului conștient. Programul subliniază rolul deosebit de important al comuniștilor care trebuie să exercite o înrîurire hotărîtoare dinăuntrul proceselor economice și sociale la care participă. Partidul își realizează rolul său conducător prin **modul în care acționează comuniștii în cadrul organelor colective de lucru din întreprinderi și instituții**, precum și prin mijloacele folosite pentru a imprima linia politică a partidului. Tocmai de aceea partidul a combătut modul administrativ, funcționăresc în care era înțeleasă de către unii activiști, cu ani în urmă, forța de înrîurire a partidului, îndeplinirea rolului său conducător, aspectele de formalism care își puneau uneori amprenta pe felul de a acționa al unor cadre.

Creșterea rolului conducător al partidului își găsește o vie reflectare în **elaborarea și realizarea planului național unic** pe baza căruia se desfășoară întreaga activitate economico-socială. Programul partidului subliniază importanța aplicării consecvente a principiului centralismului democratic paralel cu creșterea rolului și atribuțiilor unităților teritorial-administrative, ale unităților economice și sociale, ale tuturor oamenilor muncii.

Acționînd pentru folosirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești ale societății, partidul insistă să nu se acționeze la întîmplare : „legitățile obiective și pîrghiile economico-financiare, se arată în Programul partidului, vor trebui folosite în mod conștient în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii, înfăptuirii programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate“ [3]).

Partidul nostru va acționa, în perioada în care urmează, în direcția apropierii dintre clase, pentru **înfăptuirea unui popor omogen al societății comuniste.** Relațiile de producție socialiste, așa cum se menționează în Program, se vor baza tot mai mult pe conlucrarea armonioasă a tuturor oamenilor muncii pentru realizarea obiectivelor stabilite de partid. Aceasta va marca un progres simțitor pentru întreaga dezvoltare socială, ca și pentru fiecare membru al societății în parte.

Înarmați fiind cu un asemenea program riguros științific și principial, nu trebuie să considerăm că sînt excluse contradicțiile în diferite domenii ale vieții sociale. Contradicțiile sînt o componentă intrinsecă a procesului de dezvoltare. Ceea ce își propune partidul, îndeplinind mandatul său de forță politică conducătoare a întregii societăți, este să acționeze la timp pentru soluționarea acestor contradicții, astfel încît contradicțiile să nu ajungă să frîneze anumite sectoare, sau să se transforme în conflicte. Tocmai de aceea Programul partidului subliniază necesitatea luptei hotărîte împotriva vechiului și promovarea consecventă a ceea ce este nou. Aceasta este o problemă de mare importanță pentru conducerea științifică a societății, pentru creșterea eficacității muncii în toate sectoarele de activitate.

Cu cît înaintăm pe drumul construcției socialismului și comunismului problemele făuririi și dezvoltării unei conștiințe înaintate, care să caracterizeze masa membrilor de partid și a întregului popor, se pun cu tot mai multă acuitate. La formarea conștiinței socialiste contribuie numeroși factori : școala, familia, colectivul de muncă. Partidul nostru desfășoară în rîndurile tineretului și a celorlalți oameni ai muncii o largă activitate pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste. La Conferința cu cadrele de bază și activul de partid din învățămîntul superior, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că însușirea celei mai înaintate concepții despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, participarea acestora la munca politică constituie o condiție esențială pentru formarea conștiinței lor revoluționare așa cum o cere societatea pe care o construim.

★

Îndeplinirea rolului său determinant în conducerea societății românești este realizată în mod strălucit de partidul nostru, în mod creator, dovedind că teoria socialismului științific nu este o teorie nici rigidă și nici finită, este permanent regenerată în funcție de necesitățile epocii, ale națiunii noastre și ale mișcării comuniste internaționale. Proiectul de Program arată cu deplină claritate că pentru a-și înfăptui cu succes rolul istoric de organizator și conducător al proletariatului, al maselor populare în lupta revoluționară, Partidul Comunist Român studiază temeinic realitățile naționale și internaționale, elaborează linia generală strategică și tactică justă, aplicînd creator adevărurile general-valabile la condițiile concrete date.

Întreaga activitate a partidului nostru din ultimul deceniu, măiestria cu care conduce poporul spre culmile civilizației comuniste, dovedesc prin soluțiile și modalitățile de acțiune pe care le stabilește că partidul nostru își îndeplinește misiunea pe care o are, cu prisosință.

Partidul nostru nu se mulțumește să descifreze teoretic fenomenele prezente și să stabilească măsurile de realizat, ci se integrează organic în vasta acțiune de construcție socialistă, atrăgînd în conducere întregul popor și intervenind prompt acolo unde este mai greu, partidul construind noua societate împreună cu poporul și în folosul întregii comunități socialiste.

Original în concepție, militant activ în acțiune, umanist în gîndire și faptă, partidul nostru conduce națiunea cu mînă sigură, dă impulsuri noi întregii vieți economico-sociale, asigurînd construcția comunismului în țara noastră, pe baza Programului ce va fi aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R.

Gh. P. APOSTOL

---

[3]). **Nicolae Ceaușescu** — „România pe drumul societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 5, Editura politică, București, 1971, p. 81.

IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

PROCESUL ASCENDENT DE ȘTERGERE A DEOSEBIRILOR ESENȚIALE DINTRE SAT ȘI ORAȘ

PROIECTUL Programului P.C.R., arată cu rigurozitate științifică, ce caracterizează întreaga activitate a partidului, procesele fundamentale ce vor avea loc în următorul sfert de secol pe plan economic, social și politic, prefigurînd viitorul strălucit al patriei noastre. Dintre acestea face parte și procesul de ștergere treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, care-și găsesc expresia în gradul de dezvoltare al forțelor de producție și de socializare a mijloacelor de producție, în nivelul veniturilor, în structurile sociale și culturale în condițiile de viață etc. Ștergerea treptată a acestor deosebiri constituie una din direcțiile principale în care acționează partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. Acest obiectiv nu se realizează prin simple măsuri de ordin organizatoric, ci prin soluționarea unor probleme deosebit de complexe care vizează toate laturile vieții sociale economice și culturale și necesită o perioadă îndelungată de timp, de acumulări cantitative și calitative atît în cadrul așezărilor omenești de la sate cît și celor de la orașe, ambele în dezvoltare concomitentă.

I. Rolul determinant revine dezvoltării forțelor de producție

PE BAZA industrializării socialiste a țării, dezvoltarea forțelor de producție în agricultură a constituit o preocupare constantă a partidului și statului nostru încă din primii ani ai construcției socialiste. Rezultatele obținute situează agricultura noastră la un nivel incomparabil mai înalt față de situația existentă înainte de eliberarea țării. Dar rămînerea în urmă a satului față de oraș, sub raportul forțelor de producție, moștenită de la regimul burghezo-moșieresc, n-a putut fi definitiv lichidată. Și aceasta își pune pecetea pe toate laturile vieții satului. Așadar, pentru a lichida deosebirile esențiale existente între sat și oraș, împărțirea oamenilor în muncitori și țărani, este necesară continuarea dezvoltării susținute a forțelor de producție și înainte de toate a elementelor sale materiale, a bazei tehnico-materiale.

Pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii vor spori continuu investițiile alocate acestei ramuri. Numai în perioada 1976—1980, investițiile din fondurile statului se vor ridica la 78 miliarde lei, iar cele din fondurile cooperativelor agricole de producție la peste 14 miliarde lei. Totodată vor crește investițiile alocate ramurilor furnizoare de tehnică și de materiale pentru agricultură.

În cincinalul următor **se va accelera ritmul mecanizării lucrărilor în vederea încheierii acestui proces pînă la finele cincinalului.** Potrivit prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., agricultura va dispune la sfîrșitul cincinalului de 125—130 mii de tractoare. Foarte important pentru etapa încheierii procesului de mecanizare a lucrărilor agricole este faptul că aceste tractoare vor fi de tipuri diferite și de puteri unitare sporite ; totodată, se va asigura întregul set de mașini agricole — într-o gamă diversificată și cu un grad înalt de universalitate.

În perioada următoare **vor fi asigurate cantități sporite de îngrășăminte și alte substanțe chimice, realizîndu-se** un progres însemnat în procesul de chimizare complexă a agriculturii.

Continuînd înfăptuirea programului de îmbunătățiri funciare, în perioada 1975—1980 se vor amenaja pentru irigare, încă un milion de hectare, în principal în sisteme mari, moderne, care permit mecanizarea și automatizarea exploatării lor. Se va ajunge astfel, în 1980, la 3 milioane hectare amenajate pentru irigații, **iar în 1990 va fi irigată** o suprafață de circa 5 milioane hectare, respectiv **întreaga suprafață ce poate fi amenajată în condiții economice.**

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii este indisolubil legată de **progresul științei.** Așa cum se subliniază în Programul partidului, cercetarea științifică trebuie să premeargă obiectivelor cuprinse în Program, să acționeze pentru soluționarea din timp a acestora. Extinderea rapidă a culturilor irigate impune preocuparea pentru stabilirea unor tehnologii adecvate și urmărirea aplicării lor ; în domeniul mecanizării agriculturii cercetarea științifică este orientată spre extinderea și diversificarea lucrărilor în toate sectoarele de producție agricolă și în primul rînd al celor care creează un vîrf mare de muncă, a lucrărilor pe terenurile slab productive, situate pe pante, podzoluri, nisipuri, precum și spre mecanizarea lucrărilor în fermele de animale, la prepararea furajelor.

O importanță deosebită au cercetările orientate spre ameliorarea și producerea de semințe la toate culturile, spre crearea de noi rase și hibrizi de animale și păsări, astfel încît, de pildă, viitoarele soiuri de grîu să ajungă la un potențial de producție de 6—8 mii kg la ha în cultură neirigată și 8—10 mii kg la ha în cultură irigată, iar la hibrizii de porumb 10—12 mii kg la ha la neirigat și 15—20 mii kg la ha la irigat.

Atît dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii cît și utilizarea ei eficientă — folosirea intensivă a parcului de mașini și tractoare, exploatarea rațională a sistemelor de irigații și amenajări funciare, a complexelor agrozootehnice, aplicarea tehnologiilor moderne de producție — **cer o corespunzătoare pregătire a lucrătorilor din această ramură — principala forță de producție.**

Pe baza mecanizării complexe și a introducerii mijloacelor de automatizare, a chimizării, a aplicării cuceririlor științei agrozootehnice și a creșterii nivelului cultural-tehnic al lucrătorilor din agricultură, condițiile de muncă și de producție se vor apropia tot mai mult de cele din industrie, munca din agricultură va deveni tot mai mult o variantă a activității industriale.

Așezarea agriculturii pe baza tehnicii și tehnologiilor moderne duce la dispariția operațiunilor care necesită o muncă fizică grea, precum și a celor care necesită o muncă necalificată, schimbă treptat raportul dintre cheltuielile de forță musculară și energie intelectuală, mărește considerabil volumul și rolul activității intelectuale. Pentru a utiliza mașinile și instalațiile tot mai numeroase și mai complexe cu care este înzestrată agricultura, pentru a asigura îmbinarea optimă a proceselor economice cu cele naturale care au loc în această ramură lucrătorii din agricultură trebuie să fie oameni instruiți, multilateral dezvoltați, înarmați cu cunoștințe științifice bogate în domeniul biologiei, chimiei, mecanicii, fizicii, economiei politice etc.

Progresele realizate in domeniul dezvoltării bazei tehnico-materiale, al extinderii tehnicilor și tehnologiilor industriale în agricultură, modifică condițiile de muncă ale țărănimii și însuși caracterul muncii pe care o prestează. Munca țărănimii capătă tot mai mult valențele unei activități de tip industrial. În același timp se modifică raportul dintre munca fizică și cea intelectuală în favoarea acesteia din urmă. Și în agricultură, ca și în celelalte ramuri ale economiei naționale, profesiunile care cer o muncă fizică grea și necalificată au dispărut sau sînt pe cale de dispariție.

În cadrul agriculturii noastre socialiste, care se află în plin proces de modernizare și industrializare se formează treptat din marea masă a țărănimii, lucrători cu un nivel cultural-tehnic înalt, capabili să-și însușească și să încorporeze în producție ceea ce apare nou în tehnică și știință. La această categorie de lucrători se poate vedea clar că procesul lichidării deosebirilor esențiale dintre țărani și muncitori, dintre munca fizică și intelectuală este un proces care se desfășoară în mod legic, proces care se va amplifica tot mai mult în viitor.

II. Transformarea relațiilor de producție

ESENȚA ansamblului relațiilor de producție, conținutul lor intrinsec îl formează relațiile de proprietate. Pornind de la faptul că proprietatea socialistă constituie baza orînduirii noastre noi, sursa propășirii materiale și spirituale, partidul nostru acționează ferm pentru dezvoltarea continuă a proprietății socialiste în ambele sale forme — de stat și cooperatiste. „Proprietatea socialistă — se arată în Programul partidului —, indiferent de forma pe care o îmbracă, se va ridica pe o treaptă nouă, asigurînd condiții de muncă și de existență superioare și tot mai unitare tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît la orașe cît și de la sate“[1].

Pe baza Programului P.C.R. va avea loc un proces în care se va asigura dezvoltarea și perfecționarea **simultană** a ambelor forme ale proprietății socialiste. În cadrul proprietății socialiste de stat vor apare noi întreprinderi, vor spori rapid fondurile fixe productive ca rezultat al investițiilor făcute de stat ; se va adînci specializarea și cooperarea cu întreprinderile socialiste de stat, se vor amplifica legăturile economice, relațiile dintre ele ; se vor perfecționa metodele de conducere etc.

O dată cu dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste de stat se va dezvolta și perfecționa proprietatea socialistă-cooperatistă. Pe baza resurselor proprii și a creditelor acordate de stat sporește an de an conținutul material al proprietății cooperatiste. Totodată se ridică gradul de socializare a producției. Ca expresie a acestui proces au apărut consiliile intercooperatiste în cadrul cărora cooperativele, păstrîndu-și autonomia, cooperează, își unesc eforturile pentru introducerea tehnicii și științei moderne în producție, pentru realizarea unei agriculturi intensive, de înalt randament, se asociază pentru înființarea unor unități de creștere și îngrășare a animalelor și păsărilor, producerea legumelor, depozitarea și prelucrarea produselor, organizarea unor activități industriale și dezvoltarea **proprietății comune a cooperativelor asociate.** De subliniat că, în primele trei trimestre ale anului curent, în asociațiile economice intercooperatiste s-a realizat aproximativ 14% din valoarea producției globale obținută în sectorul cooperatist al agriculturii.

Dezvoltarea și perfecționarea simultană a celor două forme ale proprietății socialiste nu se desfășoară în condiții de izolare a acestora, ci dimpotrivă, în condițiile multiplicării legăturilor dintre ele. Între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție se creează largi posibilități de organizare a unor acțiuni de cooperare care favorizează generalizarea experienței inaintate, valorificarea mai eficientă a resurselor și mijloacelor materiale și financiare de care dispune agricultura noastră, practicarea unei agriculturi intensive. Dezvoltarea relațiilor de cooperare poate avea loc și între stațiunile de mecanizare și cooperativele agricole „Prin aceasta — sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — se va asigura, de altfel, o mai strînsă legătură între întreprinderile de stat și cooperatiste, se vor crea noi forme de proprietate de stat și cooperatistă, asigurîndu-se o unitate tot mai puternică între aceste două forme de proprietate. Ambele sînt socialiste și trebuie să conlucreze pentru progresul general al agriculturii noastre“[2]. În această ordine de idei, cooperativele agricole care dispun de mijloace financiare însemnate se pot asocia cu întreprinderi de stat industriale pentru organizarea la sate a unor secții de producție industrială, ceea ce va da posibilitatea cooperativelor să-și investească fondurile în activități productive, să asigure lucru în tot cursul anului și, în general, să contribuie atît la creșterea nivelului de viață a locuitorilor satelor, cît și la sporirea avuției generale a întregii țări.

În procesul dezvoltării celor două forme ale proprietății socialiste și al extinderii cooperării dintre cooperative și întreprinderile de stat — agricole și industriale — se întăresc elementele comune, care le apropie, diminuîndu-se deosebirile dintre ele, creîndu-se premisele pentru trecerea treptată la o singură formă de proprietate, superioară, proprietatea comunistă.

În acest fel și diminuarea deosebirilor esențiale dintre țărănime și clasa muncitoare are loc în mod treptat în decursul unei perioade relativ îndelungate de timp, odată cu dezvoltarea forțelor de producție, cu consolidarea și perfecționarea relațiilor de producție, cu ridicarea conștiinței socialiste. Aceasta reprezintă una din cerințele principale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și ale creării premiselor pentru trecerea la construirea societății comuniste în țara noastră. În acest sens, Programul partidului — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — „dă o perspectivă măreață apropierii treptate între clase — în condițiile ștergerii deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală — perspectiva înfăptuirii unei societăți noi, a unui popor omogen al societății comuniste, a poporului muncitor unic“.

III. Ridicarea veniturilor și condițiilor de viață ale țărănimii și celorlalți lucrători din agricultură

ÎN ACEASTĂ DIRECȚIE au fost luate un șir de măsuri menite să îmbunătățească substanțial condițiile de viață ale țărănimii. S-a introdus venitul garantat, retribuirea pe baza acordului global care permite obținerea unor venituri mult mai mari decît venitul garantat. Introducerea noilor forme de retribuire apropie și așează pe o bază nouă raporturile între veniturile din industrie și agricultură.

Ținînd seama de posibilitățile țăranilor de a-și procura unele produse agroalimentare la prețuri mai reduse (sau din producție proprie), de înzestrare cu locuință și alte condiții specifice ale vieții din sate, în comparație cu cerințele oamenilor muncii din orașe, apropierea este și mai mare ; a fost introdus sistemul unitar pe țară de acordare a pensiilor pentru cooperatori ; s-au instituit și aplicat acordarea de alocații pentru copiii cooperatorilor, a ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă, pentru maternitate, s-a introdus gratuitatea spitalizării țăranilor cooperatori ; la sate s-a dezvoltat puternic rețeaua de școli, unități sanitare și case de cultură. Creșterea nivelului de viață al țărănimii noastre este reflectată și de sporirea consumului de alimente, concomitent cu îmbunătățirea structurii sale, de sporirea într-o măsură și mai mare a consumului de produse industriale, în general, și îndeosebi de produse de uz îndelungat, de intensificarea construcțiilor de locuințe și dezvoltarea infrastructurii comunelor etc.

Programul partidului și Directivele Congresului al XI-lea deschid noi posibilități pentru sporirea veniturilor țărănimii și ridicarea nivelului de viață la sate. Ele constau înainte de toate în faptul că producția agricolă urmează să crească în perioada 1976—1980 cu 25—34% față de media anilor 1971—1975, iar în perioada 1986—1990 de 1,5—1,8 ori față de media anuală a perioadei 1971—1975. În al doilea rînd posibilitățile sporirii veniturilor țărănimii izvorăsc din creșterea productivității muncii. Apropierea agriculturii față de industrie sub aspectul productivității muncii are un caracter istoric. Diferența se reduce în mod continuu și rapid sub influența determinantă a însăși dezvoltării industriale. Dacă în 1950 productivitatea muncii sociale din agricultură (venitul național pe o persoană ocupată în agricultură) era de 10 ori mai mică decît cea din industrie, în 1972 ea a fost de 4,5 ori mai mică. În viitorii 10—15 ani ritmul creșterii productivității muncii în agricultură va depăși pe cel din industrie, iar nivelul acesteia se va apropia simțitor de cel realizat în industrie. Pe această bază se va asigura un raport just între veniturile reale ale țărănimii și retribuția reală a oamenilor muncii de la orașe. Foarte importantă pentru apropierea veniturilor țărănimii de veniturile lucrătorilor din sectoarele neagricole este prevederea ca veniturile garantate să fie corelate în mod corespunzător cu creșterea retribuției minime în toate sectoarele de activitate.

Un rol important în apropierea veniturilor oamenilor muncii din agricultură de cele din industrie, în apropierea condițiilor de viață, în general, îl va avea sporirea în continuare a cheltuielilor sociale pe baza cărora se vor satisface cerințele generale ale populației, satisfacerea în condiții tot mai bune pentru toți cetățenii patriei noastre a necesităților de învățămînt, ocrotirea sănătății, odihnă, cultură, acoperirea unitară a unor nevoi generale, nu în funcție de venituri, ci de cerințele fiecărui individ.

IV. Sistematizarea economico-socială a teritoriului

ELEMENTUL determinant în acest domeniu îl constituie amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării. Împletind criteriile economice cu cele sociale, repartizarea teritorială a forțelor de producție — componentă fundamentală a politicii partidului nostru, este chemată să contribuie la ridicarea potențialului economic al tuturor județelor și regiunilor țării, asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, în spiritul principiilor eticii și echității socialiste, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor, creșterea numerică a clasei muncitoare în toate zonele țării. În cincinalul următor, pe baza realizării prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. producția industrială va deveni precumpănitoare în toate județele, iar în jumătate din ele populația ocupată în industrie va fi mai numeroasă decît cea din agricultură.

Totodată, are loc un proces complex de sistematizare a teritoriului, a orașelor și satelor pe baza Directivelor Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972. În cadrul acestui proces se urmărește cu perseverență ridicarea economică și socială a tuturor localităților rurale care au perspectivă de dezvoltare. Dintre acestea, 300—400 localități vor fi transformate în următorii 10—15 ani în centre economice și sociale cu caracter urban. Pe teritoriul lor vor fi amplasate unități ale industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum, ale cooperativelor agricole, asociațiilor intercooperatiste, întreprinderilor agricole de stat, secții ale întreprinderilor economice de importanță republicană, realizîndu-se astfel o împletire a activităților industriale cu cele agricole. În același timp, noile centre vor dispune de licee, școli profesionale, internate școlare, spitale, farmacii, case de cultură, cinematografe, biblioteci, magazine universale, baze sportive etc.

În jurul acestor centre puternice din punct de vedere economic și bine dotate edilitar, sanitar, cultural și comercial, și în jurul orașelor existente vor gravita toate localitățile rurale.

Această concepție originală a partidului nostru, fără să ducă la mari aglomerații cu implicațiile lor binecunoscute, va accelera procesul de urbanizare, de apropiere a condițiilor de muncă și de viață din mediul rural de cele din mediul urban, prin treptata ridicare a satului. Ca urmare, la sfîrșitul deceniului următor populația orășenească se va dubla față de 1970.

ÎN FELUL ACESTA, pe baza realizării prevederilor din Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, se creează condițiile obiective pentru dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca agricolă și munca industrială, pentru apropierea treptată a condițiilor de viață ale oamenilor muncii de la sate de cele ale oamenilor muncii din orașe. Aceste transformări au loc în mod planificat și conștient, ele conducînd spre crearea unei societăți socialiste omogene și unitare de oameni ai muncii, în care democrația se afirmă plenar și în care personalitatea umană corespunde celor mai înalte aspirații și idealuri de progres.

prof. dr. Marin POPESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

---

1 Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Proiect, Editura politică, pag. 81—82.

2 **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile de stat și cooperatiste. Editura politică 1974, pag. 67—68.

PCR
XI
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

CONȚINUTUL ȘI SOLUȚIILE PROBLEMEI AMPLASĂRII FORȚELOR DE PRODUCȚIE ÎN LUMINA PROGRAMULUI PARTIDULUI

UNA DINTRE cele mai importante probleme pe care făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România urmează să o soluționeze este repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție. Aceasta este înainte de toate o problemă economică, o problemă a optimizării economiei, a atragerii și valorificării înalte a resurselor de muncă, a resurselor naturale și a capacităților de producție pe întreg cuprinsul țării, a constituirii unor proporții optime în economie, o problemă a maximizării eficienței. Concomitent, însă, repartizarea teritorială a forțelor de producție este o problemă socială și politică de primă importanță, o chestiune a democrației socialiste.

PROGRAMUL P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism stabilește faptul că unul dintre principiile călăuzitoare ale acțiunii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție și de sistematizare a teritoriului va fi **„asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, ștergerea treptată a deosebirilor esențiale între oraș și sat, prin ridicarea satului la nivelul orașului“ [1]).**

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„egalitatea începe în primul rînd cu egalitatea în domeniul economic, cu democrația economică. Nu poate exista egalitate acolo... unde există înapoiere economică“ [2]).** În mod corespunzător, secretarul general al partidului, formula astfel esența politicii de amplasare a forțelor de producție : **„Îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării are drept scop folosirea tot mai judicioasă a forței de muncă a populației și implicit o mai bună distribuire a veniturilor, ridicarea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii [3]).**

Diferențele de dezvoltare dintre unele localități, zone geografice, sub raportul utilizării resurselor de muncă și al condițiilor de trai al locuitorilor se datorează și faptului că economia noastră nu a însușit încă toate cuceririle actualei revoluții tehnico-științifice. România socialistă are încă un nivel de utilizare a forței de muncă sub cel al țărilor socialiste și capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, cu 200 persoane ocupate, în afara țăranilor. (personal) la 1 000 locuitori în 1973, țara noastră se situează în urma Franței, care avea 365 persoane ocupate în afara agriculturii (în 1970), R.S. Cehoslovace și R.D. Germane circa 410, U.R.S.S. circa 350 (în 1972) etc. Productivitatea socială a muncii este la noi mai redusă decît în țările dezvoltate, iar venitul național raportat la numărul populației de 3—5 ori mai mic.

În 1972, numai municipiul București — în care populația agricolă reprezintă abia cîteva procente în totalul persoanelor active — și județul Brașov aveau un număr de lucrători de 543 și respectiv 483 la 1 000 locuitori, superior celui realizat în R.S. Cehoslovacă și R.D. Germană.

Și municipiul București și județul Brașov utilizează larg resursele de muncă din alte județe. Nici unul dintre județele țării, nici municipiul București nu ating încă nivelul productivității muncii și al venitului național pe locuitor realizate în țările dezvoltate.

Este evident că în România problema repartizării teritoriale a forțelor de producție este prin excelență o problemă ale cărei soluții se află în procesul dezvoltării de ansamblu a forțelor de producție ale țării. Atenuarea diferențelor dintre județele mai puțin dezvoltate în raport cu județele comparativ mai dezvoltate va avea inevitabil loc în condițiile dezvoltării economice a întregii țări, a tuturor județelor, orașelor și satelor. Corespunzător, în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1980—1990, este îmscrisă prevederea : **„se va accentua procesul de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor... asigurîndu-se condiții favorabile pentru ridicarea generală a nivelului de civilizație în toate zonele, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor“ [4]).**

1 **Stadiul dezvoltării economice a județelor și a României în ansamblu este determinat în mod hotăritor de stadiul de dezvoltare în domeniul industriei**. Această ramură, împreună cu construcțiile, ocupau în 1973, în țara noastră, 3 625 mii persoane, adică 36,1 % din totalul populației ocupate în comparație cu 44—48 % în țările socialiste cele mai dezvoltate. O productivitate a muncii industriale mai redusă face ca producția industrială pe locuitor să fie la noi mai mică decît în țările socialiste mai dezvoltate și decît în țările capitaliste dezvoltate ale Europei.

---

[1]). Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism (proiect), București Editura Politică, 1974, p. 65.

[2]). **Nicolae Ceaușescu.** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, București, Editura Politică 1974, p. 410.

[3]). **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul dezvoltării construcției socialiste, vol. 1, București, Editura Politică, 1968, p. 520.

[4]). Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 (proiect), București, Editura Politică, 1974, p. 47.

Eforturi extraordinare au fost făcute pînă în prezent și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, pentru creșterea industriei și crearea de locuri de muncă industriale în județele în trecut subdezvoltate. Este semnificativ faptul că numai în municipiul București și în județele Brașov, producția industrială pe locuitor se apropie de realizările medii ale R.D. Germane și R.S. Cehoslovace, dar productivitatea muncii în industrie rămîne esențial mai mică decît în cele două țări.

În unele județe, insuficienta dezvoltare a industriei a dus și la rămîneri în urmă ale celorlalte ramuri neagricole — transporturile, construcțiile, comerțul etc. În final se semnalează încă o slabă ocupare a populației în ramurile neagricole, în care productivitatea muncii, în 1972 de exemplu, era de aproape 3 ori mai mare decît în agricultură (în industrie, în același an, productivitatea muncii era de 4,5 ori mai mare). Față de o medie a personalului pe economie de 277 persoane la 1 000 locuitori în 1972, în 23 județe, personalul cobora sub 250, iar în 9 județe sub 200.

Totodată gradul de feminizare și ponderea populației în vîrstă de peste 40 de ani sunt mai înalte în numeroase județe mai puțin dezvoltate decît în medie pe țară.

2

Veriga principală a procesului de egalizare a ocupării și utilizării resurselor de muncă ale județelor și ale economiei în ansamblu o reprezintă dezvoltarea, în continuare, a industriei și industrializarea zonelor și localităților cu caracter rural-agrar sau insuficient dezvoltate industrial. Importanța industriei în această privință este subliniată și de faptul că din totalul de aproape 4 milioane noi locuri de muncă ce vor fi create în ramurile neagricole între 1974 și 1990, peste 2 milioane vor fi create în industrie. Această ramură va fi, în continuare, decisivă pentru ocuparea înaltă și utilizarea resurselor de muncă disponibile ale economiei naționale.

Industrializarea județelor rămase în urmă se va înfăptui într-un termen cît mai scurt, altfel disponibilitățile de resurse de muncă din aceste județe se vor deplasa spre celelalte județe, îngreunînd considerabil, ca urmare a deteriorării structurilor demografice pe care le atrag, eforturile de dezvoltare și industrializare în viitor a zonelor rămase în urmă. Aceasta impune ritmuri foarte rapide de creștere în aceste județe. Dar, cum nici unul dintre județe nu a atins parametrii industriali caracteristici unei economii dezvoltate, este necesară continuarea dezvoltării industriei și în celelalte județe. Cu alte cuvinte, industrializarea zonelor geografice rămase în urmă nu este posibilă altfel decît în contextul continuării industrializării și al creșterii industriale a întregii țări și a tuturor județelor și zonelor geografice. Acest principiu rezultă pregnant din lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu ca și din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

În contextul unei creșteri industriale generale și rapide, județele mai puțin dezvoltate vor cunoaște, bineînțeles, ritmuri superioare. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd că în perioada 1976—1980, în condițiile unui ritm mediu anual de mărire a producției globale a industriei de 9—10 %, care este, în continuare, foarte rapid, județele cele mai puțin dezvoltate industrial — Bistrița-Năsăud, Vrancea, Gorj, Ialomița — să cunoască ritmuri de 15—25 % și chiar mai mari. Foarte important este faptul că, în urma aplicării orientărilor de dezvoltare industrială pe teritoriu, pînă în anul 1980, se va realiza în fiecare județ o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, inclusiv în județe reduse sub raportul numărului populației, cum sînt de pildă județele Tulcea și Covasna. Și în continuare sînt de așteptat ritmuri foarte înalte de dezvoltare a industriei în județele mai puțin dezvoltate, deși nu poate fi exclusă situația ca asemenea ritmuri să cunoască și unele județe mai dezvoltate. În următorii ani, toate județele țării vor avea un profil industrial preponderent ; treptat, populația ocupată în industrie va deveni predominantă în totalul populației active.

România va demonstra cu exemplul său nu numai că socialismul face posibilă, în timpul nostru, industrializarea unei țări slab dezvoltate, dar și că industria se poate extinde fără excepție în toate zonele, că ea poate ridica pe trepte superioare de civilizație întreaga populație a țării, fără depopularea unor zone și într-un termen relativ scurt.

3

Industrializarea rapidă a țării, a tuturor județelor este posibilă în condițiile unor eforturi foarte importante ale poporului, ale tuturor claselor și păturilor sociale, în condițiile unor acumulări și investiții masive, eforturi și investiții care se reflectă în ridicarea nivelului general de trai.

Cele mai substanțiale și mai spectaculoase înfăptuiri în domeniul dezvoltării industriale a județelor și orașelor noastre, în trecut subdezvoltate, au fost obținute în cincinalele 1966—1970 și 1971—1975, în care rata acumulării s-a ridicat la 30,3 % și respectiv 32—34 %. Cu asemenea rate și pe baza unui venit național în continuă creștere a fost posibil un ritm foarte rapid al investițiilor industriale, mai rapid decît al investițiilor totale, care, de asemenea, s-au mărit în ritmuri înalte. În perioada 1966—1970, investițiile în industrie au însumat 1 654 miliarde lei, aproape cît în cele trei cincinale precedente ; în actualul cincinal, industria va beneficia, de investiții din fondurile centralizate de stat de 281,2 miliarde lei, totalul acestor investiții fiind, de asemenea, aproape egal cu precedentele trei cincinale.

O practică asemănătoare de acumulări și investiții este preconizată și în viitor. Directivele Congresului al XI-lea prevăd o rată a acumulării de 33—34 % în cincinalul 1976—1980 și de 30—32 % în următoarele. În viitorul cincinal, investițiile industriale din fondurile statului se vor ridica la circa 507—528 miliarde lei, adică la de circa 16 ori mai mult decît în cincinalul 1951—1955.

O altă condiție a industrializării rapide, pe lîngă aceea a utilizării unui volum mare de investiții, este **asigurarea unei eficiențe ridicate a acestora, a unor sporuri cît mai mari de producție și a unor reduceri cît mai însemnate ale cheltuielilor sociale pentru producerea bunurilor industriale de pe urma fiecărui leu investit.** Cerința unei eficiențe ridicate a investițiilor, presupune, pe lîngă dotarea cu tehnica cea mai nouă a obiectivelor, o justă structură a investițiilor, inclusiv sub raport teritorial.

Diferitele județe și localități oferă condiții diferite de eficiență. De regulă, zonele geografice mai dezvoltate din punct de vedere economic și cu deosebire orașele mai mari permit o eficiență mai înaltă a investițiilor decît zonele mai puțin dezvoltate industrial și decît localitățile mai mici. În parte, aceasta este explicația faptului că, în mod constant, înainte de Congresul al IX-lea al P.C.R., cea mai mare parte a investițiilor — între 1/2 și 2/3 — a fost alocată județelor mai dezvoltate din punct de vedere economic, deși acestea în raport cu celelalte dețin o pondere mai mică și în suprafața țării și în numărul populației decît celelalte.

Există suficiente mijloace și metode prin care investițiile făcute în județele astăzi rămase în urmă să fie și ele eficiente. Cheltuielile de investiții pentru formarea și dezvoltarea infrastructurii industriale pot fi substanțial reduse transformînd în acest fel zonele și localitățile în prezent neindustrializate în sedii competitive ale vechilor obiective, printr-o politică rațională de dezvoltare a localităților urbane și rurale, prin concentrarea obiectivelor social-culturale, comerciale și de transporturi și extinderea lor eficientă, prin stricta delimitare a suprafețelor destinate construcțiilor industriale și economice, prin folosirea maximă a condițiilor naturale și a elementelor de infrastructură existente etc., politică care se materializează în țara noastră în amplul program de sistematizare a teritoriului țării, a comunelor și orașelor și de creare a noi orașe, ale cărei baze le-a pus Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972. Politica de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție și cea de sistematizare a teritoriului sînt astfel inseparabile în țara noastră.

4 **Dezvoltarea și crearea unui sistem unitar al transporturilor — de mărfuri și persoane, feroviar, naval, aerian și auto — de înaltă calitate și eficiență economică.** O componentă esențială a programului de sistematizare a teritoriului și o condiție a justei amplasări a forțelor de producție, inclusiv a industriei.

Dezvoltarea rațională a transporturilor pe teritoriul țării, cuprinderea tuturor orașelor, inclusiv a celor ce se vor crea în viitor, într-o rețea puternică și eficientă de căi de comunicație reduce cheltuielile de transport și face astfel posibilă amplasarea industriei, a diferitelor sale ramuri, în toate localitățile urbane și într-un mare număr de comune, asigurînd astfel cheltuieli de producție reduse și o eficiență înaltă a investițiilor pe o mare parte a teritoriului. Așa cum se arată în Program, în viitor se va dezvolta cu precădere transportul feroviar, care va deține ponderea principală în sistemul de transport al țării.

O pondere mai importantă va cunoaște transportul naval, din care cel fluvial este decisiv în interiorul țării. Foarte importante sînt prevederile privind folosirea maximă a Dunării — care scaldă 11 județe, din care 6 sînt puțin dezvoltate din punct de vedere industrial : Ialomița, Ilfov, Mehedinți, Olt, Teleorman și Tulcea. Dezvoltarea rapidă a transportului pe Dunăre — cu 70—90 % în viitorul cincinal — inclusiv preluarea celei mai mari părți a transporturilor paralele, reprezintă, după părerea noastră, o condiție a măririi eficienței investițiilor industriale în toate județele riverane.

Firește, o anumită importanță în sistemul unitar al transporturilor și pentru sistematizarea teritoriului o are și transportul rutier — care rămîne însă la noi cel mai scump transport intern de mărfuri — dar care ca gen de transport auxiliar este de neînlocuit mai ales pe distanțe scurte.

5 **Posibilități de mărire a eficienței investițiilor în noile obiective din zonele mai puțin dezvoltate oferă construirea de obiective industriale în platforme.** Platformele realizează concentrarea geografică a producției, care preia numeroase dintre avantajele concentrării producției dintr-o ramură în unități mari și foarte mari. În cadrul platformelor este posibilă concentrarea unor funcții ale întreprinderilor componente : pregătirea cadrelor, cercetarea științifică, investițiile și construcțiile etc. și crearea cu investiții comparativ mai reduse a unor unități puternice și foarte eficiente în aceste domenii care să servească unitățile industriale ale platformei ; este posibilă apoi concentrarea producției unor unități : rețele comune de transport a energiei electrice, transformatoare electrice comune, centrale și rețele de transport comune pentru căldură și aburi, linii de garare și triaje de cale ferată comune, baze auto și de reparații comune etc., care reduc substanțial volumul investițiilor de bază și, mai ales, conexe și măresc substanțial eficiența în ansamblu.

Literatura economică de specialitate citează exemple care arată că investițiile pentru construirea de întreprinderi în platforme sînt mai mici decît cele pentru construirea de întreprinderi separate cu procente care ajung pînă la 15—20 % și care se ridică pînă la 22—25 %, dacă întreprinderile din cadrul unei platforme sînt proiectate și construite concomitent.

Crearea de platforme industriale noi și dezvoltarea platformelor existente în județele și orașele rămase în urmă poate constitui, după părerea noastră, o direcție de dezvoltare industrială a acestora, în prezent și în viitoarele cincinale. De altfel, Programul P.C.R., ce va fi supus dezbaterii și adoptării de către Congresul al XI-lea, stabilește că **„in realizarea tuturor construcțiilor — se va ține seama de prevederile programului de sistematizare, de necesitatea realizării unor zone industriale care să asigure folosirea eficientă a căilor de comunicații, a apei, canalizării și energiei în condiții cît mai economicoase“**, iar în Directivele Congresului al XI-lea se arată că **„se va lărgi cooperarea intre mai multe întreprinderi în realizarea și folosirea utilităților“.**

6 **O condiție esențială de mărire a eficienței investițiilor industriale în județele și zonele mai puțin dezvoltate o reprezintă înfăptuirea celor mai importante prevederi ale planului de sistematizare a teritoriului și anume crearea a 300—400 de orașe noi,** în care, în viitor, ar putea să locuiască circa 4 milioane de oameni — ceea ce reprezintă aproape jumătate din sporul populației urbane în perioada 1971—1990. Aceste orașe vor avea un profil economic mixt — industrial-agrar, în condițiile în care cea mai mare parte a populației lor active va fi ocupată în ramurile neagricole. Dezvoltarea industriei este inevitabilă pentru crearea și profilul noilor orașe, în care va trebui creată și extinsă infrastructura industrială prin transformarea și adaptarea infrastructurii existente — profilată agricol — la cerințele industriei. Investițiile pentru crearea acestor noi orașe și a infrastructurii lor ar putea fi, după părerea noastră, mai mici decît cele necesare pentru extinderea infrastructurii orașelor existente ; în primul rînd pentru că se evită mutarea populației din comune în vechile orașe, mutare prin care se renunță practic la utilizarea unei părți a fondului de locuințe, la unele obiective social-economice, la o serie de alte elemente ale infrastructurii existente în comune, urmînd ca orașele vechi să-și dezvolte infrastructurile. Crearea de noi orașe este, firește, în anumite limite și cu anumite excepții, mai eficientă decît dezvoltarea orașelor existente, cu deosebire a orașelor comparativ mai mari.

Și în micile orașe, industria va putea fi construită în platforme ; probabil însă că în aceste orașe platformele vor trebui să fie mixte, grupînd și obiective agricole sau unități de industrializare primară a produselor agricole. O justă structură a acestor platforme — reduse ca dimensiuni — poate să asigure o eficiență ridicată atît investițiilor, cît și activității economice în general.

Ca rezultat al dezvoltării industriei, al creșterii și modernizării agriculturii, al dezvoltării celorlalte ramuri se va forma treptat profilul economico-social al județelor. Firește, structura economică și a activităților social-culturale va diferi de la un județ și de la un oraș la altul. **Fiecare zonă geografică și localitate urbană va avea o personalitate economică proprie.** Acest lucru este inevitabil. Comun însă pentru toate județele și orașele va fi caracterul complex al activității economico-sociale.

◆

Treptat, pe măsura înfăptuirii programului de sistematizare a teritoriului, dezvoltînd și perfecționînd transporturile, asigurînd dimensiuni optime unităților economice, creînd, dezvoltînd și structurînd rațional platformele industriale, formînd și dezvoltînd noi orașe, mărind permanent volumul investițiilor și asigurîndu-le continuu o eficiență ridicată, îmbinînd în acest mod eficiența economică cu criteriile sociale, se vor crea în întreaga economie și în fiecare județ și localitate condițiile unei înalte utilizări a resurselor de muncă. La dispoziția populației, pe întreg cuprinsul țării vor exista locuri de muncă eficiente, care să ofere productivitate și venituri ridicate. Concomitent, în fiecare zonă și pe ansamblul economiei, ponderea populației ocupate în ramurile neagricole și numărul muncitorilor se vor ridica la nivelul caracteristic unei economii socialiste dezvoltate. Problema repartizării teritoriale a forțelor de producție își va afla soluțiile definitive atît pe plan economic cît și pe plan social-politic. Democrația socialistă își va afirma și pe acest tărîm virtuțile. România socialistă se va înscrie printre țările socialiste care au rezolvat această problemă, dovedind și în acest domeniu, cu exemplul și cu eforturile sale, marile posibilități ale socialismului.

prof. univ. dr. Ion BLAGA

PCR
XI
IN INTIMPINAREA
CONGRESULUI al XI-lea
AL
P.C.R.

În dezbatere: Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

AȘEZAREA PRINCIPIULUI REPARTIȚIEI COMUNISTE PE BAZE REALIST-ȘTIINȚIFICE

PROGRAMUL Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism oferă o nouă și originală replică marxistă, lucidă, realistă dată tuturor celor care vor să combată ideea viitorului comunist al omenirii atribuindu-i dimensiuni utopice, nerealiste, neștiințifice.

„În ce privește repartiția după necesitate — se scrie în proiectul de Program — aceasta presupune că fiecare va consuma atît cît este necesar, determinat în mod științific, excluzîndu-se atît risipa cît și acumularea peste necesarul satisfacerii depline a cerințelor sale materiale și spirituale".

Nu este exclus — iar unele voci s-au făcut deja auzite în acest sens — ca cele de mai sus să fie considerate o acută derogare de la principiul repartiției comuniste; poate chiar o abdicare. „Șocul" produs de ideea stabilirii științifice a **cît** este necesar (și de ce nu, a ce, cui, cînd, în ce fel și cu ce efect îi este necesar) este mult prea puternic pentru a nu fi prilejuit remarci malțioase și condescendente din partea adversarilor comunismului științific. Proiectul de Program reamintește de asemenea teza potrivit căreia comunismul va constitui înainte de toate o societate de producători, adică de oameni ce adoptă o atitudine culturală față de viață, recte care resimt ca principală trebuință, nevoia de a-și pune capacitatea lor deplină în serviciul unei munci creatoare, inventive, inovatoare, selective. „De la fiecare după capacitate" reprezintă nu numai o exigență a societății comuniste ci și a omului comunist. Într-o atare perspectivă prin determinarea științifică a capacităților se reliefează însuși demersul prealabil și riguros de determinare științifică a uneia din principalele nevoi ale omului în comunism. Societatea comunistă va fi cea dintîi în care omul să-și cunoască cu obiectivitate capacitățile și astfel să și le poată valorifica plenar, satisfăcîndu-și astfel o nevoie fundamentală de viață, aceea de a făptui pe măsura vocației sale. Comunismul se va afla în acest sens la antipodul unei „societăți de consum" edificată pe tipar burghez.

De la utopie, la știință și practică

CONFRUNTÎND comunismul cu exigențe utopice — tocmai pentru a-l putea apoi caricaturiza și discredita — o seamă de exegeți ai principiului comunist al repartiției după nevoi, conferă trebuințelor umane, în comunism, dimensiuni fabuloase. Nevoile sînt astfel ipostaziate într-o zonă a alegerii libere și liberale, transformate excesiv într-un izvor și o condiție a libertății individuale. Nevoia s-ar afla astfel la antipodul obligației — față de alții. Caracterul ei liberator ar rezulta din starea de acută individualitate, pe care o conferă fiecăruia. Caracterul gratuit (dezinteresat, neangajat) al nevoii ar reieși din faptul că în comunism, chipurile, trebuințele nu trebuie să fie supuse unui scop material sau spiritual, socialmente determinat. Pe aceeași linie de susțineri, caracterul hedonist al nevoii ar consta în faptul că satisfacerea ei trebuie să producă un maximum de bucurie și plăcere efemeră, iar caracterul ei personal ar fi legat direct de apărarea integrității ființei umane, deschizînd un univers real sau imaginar de posibilități de afirmare prin trebuințe : cu atît mai depărtate de plictisul cotidian, cu cît vor fi mai variate și mai capricioase.

La temelia unei atari viziuni asupra dimensiunilor trebuinței umane în comunism stă așadar o concepție mic-burgheză despre libertatea filistină ce creează fără încetare propriile-i trebuințe și manierele de expresie ale acestora. Individul se afirmă astfel demiurgic nu în planul operelor de civilizație, a integrării eforturilor personale într-un ansamblu de creații colective — ci în acela al imaginării celor mai năstrușnice trebuințe ca expresie bicisnică a efervescenței sale... novatbare și creatoare.

Este mai presus de orice îndoială că într-o astfel de optică problematica repartiției comuniste după necesități, nu poate fi abordată cu mijloacele științei : varietatea quasi-infinită a trebuințelor, coroborată cu dimensiunea lor gratuită, hedonistă și personală situează chestiunea abordării științifice a unui atare „obiect" în afara granițelor seriozității și exactității.

Desigur, ar fi oarecum facilă eludarea complexității unui atare „obiect" cît și a metodologiei prin care el să fie abordat științific. Căci, în ultimă instanță se pune problema stabilirii unui întins nomenclator de indicatori sociali prin care să fie caracterizate, deopotrivă, atît fenomene ce țin de ceea ce îndeobște numim nivel de trai, cît și fenomene referitoare la stilul de viață.

Vădind o atare abordare complexă a problematicii nivelului de trai, proiectul de Program enumeră printre „indicatorii" acestuia pe lîngă „creșterea continuă a veniturilor" oamenilor muncii de la orașe și sate, în condițiile unui raport cît mai just între veniturile mari și cele mici, și următoarele : satisfacerea în tot mai bune condiții a necesităților de învățămînt ; ocrotire a sănătății ; odihnă ; cultură ; creșterea și îngrijirea tinerei generații ; asigurarea unor condiții de viață demne pentru bătrîni. Sînt prevăzute de asemenea : crearea condițiilor pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei ; dezvoltarea serviciilor publice în orașe și sate în vederea satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne ; asigurarea unei înalte stări de sănătate a populației — prin ridicarea nivelului de asistență sanitară, cultură sanitară, ocrotirea mamei și copilului, extinderea limitelor „speranței de viață". Cultura fizică și sportul extinse la scară de masă ; îmbunătățirea și diversificarea condițiilor de odihnă ; intensificarea construcției de locuințe (pînă în 1990 se vor construi circa 3–3½ milioane locuințe, rezolvîndu-se în linii generale trebuințele de spațiu locativ a tuturor oamenilor muncii) sînt de asemeni condiții importante pentru diversificarea și satisfacerea unor cerințe de bază ale populației muncitoare. Lărgirea paletei nivelului de viață cuprinde însă și o seamă de bunuri și valori cultural-spirituale realizate prin extinderea rețelei instituțiilor cultural-artistice și de învățămînt prin acțiunea sistemului de creație, în toate planurile, a sistemului comunicațiilor și așezămintelor culturale de masă, ș.a.m.d.

Politica partidului în domeniul ridicării nivelului de trai al întregului popor vizează, așadar, o satisfacere crescîndă a unor trebuințe diversificate — material și spiritual în același timp, astfel structurate încît să configureze un stil socialist de viață axat pe valorile muncii, bunăstării, moralității și credinței în idealul comunist.

Dimensiunile culturale ale trebuințelor umane

DIN GAMA unor cerințe umane, ca hrană, sex, securitate, prestigiu, activitate, realizare, relaxare, putere, comunicare, afirmare, iubire ș.a. milenii de-a rîndul masele nu și-au putut satisface decît unele din acestea și la un nivel destul de rudimentar. Abia socialismul pune problema — și creează unele dintre premisele soluționării ei — studierii multilaterale a setului de necesități umane de masă, în continuă prefacere. Căci, după cum arăta încă Marx : „prima necesitate satisfăcută, acțiunea satisfacerii și instrumentele dobîndite pentru această satisfacere duc la noi necesități, iar această creare de noi necesități este primul act istoric 1). Primul, dar și etern reînnoitul act istoric, deci peren. Act istoric în care masele urmează să fie implicate total : ca producător și uzufructuar legitim al bunurilor create. Omul „de rînd" intră astfel în rîndul oamenilor, dovedindu-se apt nu doar de cerințe umane elementare — aflate în afara oricărei zone de rafinament — ci și cerințe social-spirituale superioare de felul trebuinței de activitate (de muncă) creatoare, a nevoii de realizare, afirmare, putere, iubire ș.a. Omului-mase îi hărăzește socialismul și cu atît mai vîrtos comunismul o atare îmbogățire și nu un soi de înavuțire burgheză limitată doar la acumularea nestăvilită de bunuri materiale. În comunism omul muncii va deprinde să conjuge înaintea verbului „a avea", verbele a fi, a putea, a face, a iubi, a crede (în valorile culturii), constituite în tot atîția indicatori calitativi ai noului stil de viață condiționat de colectivism, abolirea privilegiilor de proprietate, suprimarea egalitarismului — aflat la antipodul adevăratei democrații, a participării de masă.

Dacă socialismul se află confruntat cu problema majoră a ridicării nivelului de trai a celor mulți — evitîndu-se însă totodată impasul unei nivelări de tipul egalitarismului micburghez — în comunism va sta la ordinea zilei chestiunea unei acute diferențieri a genurilor de trai, a stilurilor de viață. Marx considera că societatea comunistă va constitui un tip de organizare socială în care, pe baza condițiilor materiale avute la dispoziție, nevoile elementare individuale — obiect principal al nivelului de trai — vor fi satisfăcute într-un mod nemijlocit de către societate, individul nemaifiind pus în situația de a-și consacra întregul efort de viață pentru aceasta. Asigurarea unui nivel de trai corespunzător stadiului concret istoric de dezvoltare a societății și individului, dezvoltă însă în om o seamă de trebuințe superioare, centrifuge. Căci nevoile primare sînt considerabil mai puțin diversificate decît cele intelectuale, afective, social-culturale în general. În acest caz deplasarea trebuințelor și dorințelor în spectrul de posibilități existente se realizează potrivit unei legi marginale ce nu are ca efect tendința spre uniformitate, serializare, stereotipizare, standardizare, — tot atîtea metehne legate de soluționarea problemei nivelului de trai în spiritul „societății de consum".

Spre deosebire de „societatea de masă", realizată de „capitalismul de consum" contemporan – și care hipertrofiază prin unilateralizare nevoile materiale ale omului, devenind astfel unidimensional, socialismul și comunismul conferă trebuinței umane o dimensiune culturală, grație căreia cea dintîi apare acut diferențiată, rafinată.

Prin instrucțiune și educație (artistică, politică etc.) omul dobîndește putința unei atitudini culturale, respectiv selective, rafinate, individualizate, față de „bunurile de consum", chiar dacă acestea ar fi „emisiuni de televiziune", „loisir" în conserve etc. Accentul cade în acest caz, nu atît pe „cît" și pe „ce", mai ales pe „în ce fel". Moda, luxul, „consumul de ostentație", nu vor putea marca — în ciuda persistenței lor — atributele esențiale ale necesității, cultural concepute, recte diferențierea, intensitatea, variabilitatea, indispensabilitatea ; altele vor fi criteriile esențiale de disociere a acestora.

Este deosebit de anevoios să fie precizate în avans care anume vor fi aceste criterii : cu atît mai mult cu cît „istoricitatea" și caracterul lor concret le va conferi o maximă variabilitate.

Conștiința posibilului

NICI CHIAR cu mijloacele — uneori atît de sigure — ale științei nu putem prezice : putem însă prevedea. Între prezicători și viitorologi, între „arta ghicitului" și știința previziunii, mutațiile — petrecute în secole și milenii chiar — sînt gnoseologice : s-a operat saltul la conștiința limitelor cunoașterii, dublată însă de o conștiință a posibilului, a condițiilor ce favorizează alegerea și intervenția acțiunii umane.

Nu putem, desigur, ști cu un avans de decenii care anume vor fi trebuințele, nevoile, interesele, preferințele, opțiunile și aspirațiile omului în comunism. Putem însă prevedea — și este legitim s-o facem — posibilitatea ca într-un tip superior de societate, de felul comunismului, nevoile și interesele omului să fie științific concepute atît de către individ cît și de către societate. Altminteri este greu de imaginat vreo stare socială care să izbutească suprimarea deplină a antinomiilor dintre interesele și nevoile individuale și cele sociale. De o parte, deci, comunismul presupune acel stadiu de dezvoltare socială, în care relațiile social-culturale și social-spirituale obiective să fie reglate de principiul **„De la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi științific determinate"**, pe de altă parte acel stadiu de dezvoltare social-antropologică a subiectivității omului în care **fiecare individ să-și determine, cu obiectivitate, adică științific, capacitățile și trebuințele.**

Progresele realizate încă de pe acum în disciplinele consacrate expertizării capacității de muncă, a capacităților umane în general – fac ca numărul celor care privesc cu scepticism posibilitatea determinării științifice a capacității umane să fie tot mai redus.

Nu aceeași este însă situația — după cum aminteam — în planul evaluării posibilității determinării științifice a trebuințelor, nevoilor etc : Sînt numeroși cei care o contestă sub motiv că interesele, aspirațiile și nevoile oamenilor — ca expresie a unei libertăți depline de alegere — sînt practic nelimitate și deci teoretic, indeterminabile. Caracterul nedeterminabil al nevoii ar decurge astfel din indeterminarea libertății umane — factor novator de viață socială și creator de stil (și ierarhii de valori), acut individualizate, deci diferențiate. Și nu numai atît : imposibilitatea teoretică de sesizare științifică a trebuințelor ar deriva dintr-o imposibilitate obiectivă de a le satisface.

Principiul repartiției comuniste a fost dintotdeauna considerat, în consecință, de către adversarii marxsimului, drept „călcîiul lui Achile" al comunismului științific, respectiv slăbiciunea sa.. utopică : „De la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi", constituie după vederile acestora un principiu irealizabil deoarece creșterea nevoilor oamenilor se va afla întotdeauna într-o relație asimptotică

---

1) **Marx K., Engels F.** Ideologia germană, Editura Politică, București 1953, p. 29.

cu creșterea producției de bunuri și valori care să le satisfacă. La un moment dat, oamenii ar putea resimți chiar nevoia să nu mai muncească, ori să muncească din ce în ce mai puțin ; oare reducerea, uneori chiar suprimarea duratei muncii — se întreabă un autor — nu este în definitiv unul din elementele cele mai caracteristice actualei metamorfoze a umanității ? Cu atît mai vîrtos s-ar impune această tendință viitoarei societăți comuniste care se va afla confruntată totodată și cu o proliferare maximă a celor mai variate și chiar năstrușnice necesități, materiale și spirituale. Prefigurînd abuziv societatea comunistă ca pe o societate aflată în prelungirea actualelor „societăți de consum", „societăți ale loisirului generalizat", autorii din această categorie o combat pe cea dintîi cu argumentele ce s-ar cuveni invocate împotriva acestora din urmă.

Un raport dialectic: capacități — necesități

ÎN PROIECTUL de Program se mai precizează : „Comunismul presupune realizarea unui înalt nivel al forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, asigurarea unei producții de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate necesitățile, determinate științific, ale populației" Determinarea științifică a nevoilor, a tuturor necesităților fiecăruia se prefigurează astfel ca o activitate de cercetare și organizare socială de amploare deosebită, ca o cale esențială de elaborare concretă a principiului fundamental al societății viitoare. Cu atît mai mult cu cît demersul întru determinarea științifică a necesităților se va cere riguros coroborat pe însăși determinarea științifică a capacităților individului. Dialectica capacități-necesități relevă deopotrivă interacțiunea acestor două „dimensiuni" ale ființei umane, cît și natura lor istorico-concretă și acut... individualizată. În acest din urmă sens este de remarcat cum creșterea istorică a trebuințelor umane se conjugă cu creșterea simultană a capacităților și formează împreună cu trebuința de autonomie și originalitate un „complex vital", orientat spre o crescîndă dezvoltare și diversificare a individului uman. Milenii în șir societatea a solicitat capacitățile și a satisfăcut necesitățile doar a unei infime părți din colectivitate. Socialismul se impune crescînd ca o societate a tuturor, a maselor. Comunismul va fi o societate a fiecăruia. Omogenizarea condițiilor și categoriilor sociale va permite fiecăruia, atît în planul capacităților sale puse în „exercițiu", cît și al necesităților afirmate social, să poată spune „societatea sînt eu" : ceea ce nu exclude posibilitatea persistenței unor antinomii la nivelul unor indivizi ce vor putea opune libertatea individuală, libertății tuturor semenilor sau a colectivității sociale. Libertatea este înțelegerea participării la acțiunea comună, în vederea construirii conștiente de către indivizi a propriei lor istorii, a propriului lor viitor. Construirea conștientă a istoriei este sinonimă cu construirea ei pe temeiuri științifice, de unde însăși natura științifică a necesității înțelegerii necesității, recte a... libertății. **Cum** poate fi însă determinată științific libertatea, în primul rînd în ipostazele ei de „capacități", „trebuințe", „adeziuni la acțiunea comună" etc., acut diferențiate și individualizate ? Urmează imediat întrebările : **cine** va efectua acest travaliu științific ?, **cu ce metodologie** de investigație ? ; **cu ce efecte politice ?** — oare „științificul" (aci în sensul acordat de limba franceză termenului de „scientifiques") se va substitui politicului ? ș.a.m.d.

Desigur la unele întrebări de acest fel răspunsul, soluțiile nu pot fi date decît atunci cînd realitatea comunistă le va fi pus la ordinea zilei. Ceea ce nu constituie desigur un handicap pentru formularea lor, încă de pe acum în spiritul prospectivei actuale, și conform unora dintre tendințele de evoluție social-antropologică relevate în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cînd se profilează unele modalități de realizare a unor principii ale treptei superioare, comuniste.

Comunismul și abordarea științifică

REVOLUȚIA științifico-tehnică va transforma desigur într-un fapt de producție și viață cotidiană laserii și maserii, fotopilele și petrolul comestibil, enzimele și acceleratorii, motorul atomic și rinichiul artificial etc., etc. Evoluția spectaculoasă a științelor biologice, a psihologiei și sociologiei, a ergonomiei și expertizei de muncă va face posibilă determinarea științifică a capacităților umane, nu numai la nivelul a ceea ce poate omul, ci și a ceea ce vrea să poată și a cît poate să vrea.

Diseminarea unei mentalități științifice în straturi cît mai largi poate transforma masele în beneficiar al unei largi autocunoașteri asupra capacităților, aptitudinilor, potențelor, energiilor reale și virtuale : iată încă un sens ce poate fi conferit noii formulări a principiului repartiției comuniste, cuprinsă în proiectul de Program.

Merită în acest sens reliefată, ca fiind de maximă importanță, precizarea făcută în acest document cu privire la faptul că sporirea productivității muncii va conduce spre sporirea timpului liber, care, la rîndul său va fi socialmente organizat și consacrat „...pentru lărgirea orizontului de cunoștințe, pentru ridicarea competenței profesionale și a pregătirii științifice, a nivelului de cultură generală". Timpul liber, va fi deci petrecut „...în modul cel mai educativ și plăcut" și va constitui un laborator fertil de dezvoltare a unui nou tip de mentalitate, cea științifică.

Elementele cele mai caracteristice ale metamorfozării socialismului multilateral dezvoltat în comunism nu se reduc, așadar, doar la restrîngerea duratei muncii, satisfacerea trebuințelor și dispariția unor antinomii (muncă fizică-intelectuală ; sat-oraș ; muncă-loisir ; ș.a.). Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism mai relevă, ca elemente caracteristice acestei etape, necesitatea asigurării trecerii spre comunism printr-o dezvoltare în ritm intens a producției industriale și agricole, a celorlalte activități economice, în așa fel încît produsul social să crească considerabil (ajungînd în 1990 la aproape 3 000 miliarde lei), venitul național să fie din ce în ce mai mare (circa 2 500—3 000 dolari pe locuitor în 1990) și repartizat judicios (respectiv circa 68–70% pentru fondul de consum și circa 30–32% pentru fondul de dezvoltare) asigurîndu-se atît mijloacele corespunzătoare creșterii continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului, cît și continuarea dezvoltării puternice a economiei naționale, a întregii societăți. Economia națională capătă, în perspectivă comunistă, dimensiuni originale, de muncă și raționalitate, ca virtuți însumate ale indivizilor colectivității concepută în spiritul unui model uman de reproducător al zilei de azi și producător al zilei de mîine. Un atare model, economic — antropologic, constituie o chezășie pentru continuitatea dintre socialism și comunism, începutul de realizare a unor principii ale comunismului încă din socialism ; realizarea unui înalt nivel al forțelor de producție și asigurarea unei producții de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate necesitățile determinate științific ale populației ; dezvoltarea personalității umane a producătorului multilateral dezvoltat cu un orizont de cunoștințe și o conștiință înaintate ș.a.

Documentul precizează în acest din urmă sens că este vorba de realizarea unui „larg orizont de pregătire, calificare și cunoștințe al tuturor membrilor societății, dezvoltarea conștiinței sociale" etc. Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, poate fi asemuit deopotrivă cu o lupă și un binoclu, deoarece el are, de o parte, un efect de mărire a detaliilor societății noastre socialiste intrată în etapa ei multilateral dezvoltată, pe de altă parte, el are un efect de cît mai mare apropiere și deslușire a contururilor și chiar a detaliilor viitoarei orînduiri comuniste. O detaliere, în acest din urmă sens se produce cu însăși unul dintre principiile fundamentale ale viitoarei societății, principiul repartiției comuniste.

H. CULEA

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN

MATERIILE PRIME — O AVUȚIE NAȚIONALĂ

Cum se manifestă exigența pentru creșterea eficienței utilizării lor?

ANGAJAȚI FERM pe calea înfăptuirii programului de dezvoltare economico-socială a României, oamenii muncii din întreaga țară, desfășurînd larg întrecerea socialistă, întîmpină Congresul al XI-lea al partidului cu realizări deosebite în îndeplinirea planului la toți indicatorii și a angajamentelor asumate pe 1974.

În această activitate centrul de greutate îl constituie, alături de îndeplinirea fizică și la toate sortimentele a prevederilor de plan, obținerea unei cît mai înalte eficiențe economice — caracteristică de bază a actualului cincinal. Accelerarea ritmului de dezvoltare, ridicarea la un nivel mai înalt a standardului de viață al poporului impune ca din resursele de care dispune economia, cu consumuri din ce în ce mai reduse de materii prime și materiale, combustibili și energie electrică, cu mai puțină muncă fizică, să se realizeze un volum tot mai mare de valori de întrebuințare, de înaltă calitate și competitivitate.

Este limpede pentru oricine că nu se poate concepe mersul nostru înainte și într-un ritm înalt, realizarea planurilor de amplă perspectivă ce vor fi aprobate de Congresul al XI-lea al P.C.R. fără ca, fiecare, la locul său de muncă, să nu manifeste o grijă deosebită pentru felul cum sînt gospodărite și folosite materiile prime, materialele, combustibilii și energia electrică, fără desfășurarea unei lupte hotărîte și sistematice împotriva pierderilor de orice natură de pe întregul flux al procesului de fabricație.

A închide toate canalele prin care se pot scurge bunuri materiale, bani sau timp, și a instaura pretutindeni un regim sever de economii înseamnă a crea condiții prielnice pentru sporirea acumulărilor, pentru amplificarea posibilităților de a satisface în mai mare măsură cerințele de consum ale populației. Eforturile făcute pe această linie pe parcursul actualului plan cincinal s-au concretizat, la nivelul întregii țări, în economii suplimentare de miliarde de lei (în 1974 s-au realizat suplimentar 2,9 miliarde lei), în mii tone de metal, în sute de mii de metri cubi de lemn, în cantități însemnate de alte materii prime și materiale.

Pe ce căi s-a acționat, ce experiență s-a acumulat în privința economisirii materiilor prime și materialelor?

Consumul specific — la ce nivel?

ÎN CONDIȚIILE existenței unor norme de consum, al căror grad de fundamentare tehnico-științifică a crescut în ultimii ani, consumurile specifice de materiale s-au micșorat continuu (vezi tabelul nr. 1), ca urmare a multiplelor măsuri luate de întreprinderi pe linia dotării tehnice, promovării tehnologiilor avansate, utilizării de materii prime cu caracteristici superioare, înnoirii și modernizării producției etc. La metale feroase, de pildă, s-a acționat pe linia reproiectării constructive și tehnologice a unor produse, extinderii utilizării de oțeluri cu caracteristici superioare, diminuării rebuturilor etc. Analiza minuțioasă efectuată la un însemnat număr de produse, mai ales din industria construcțiilor de mașini, care încorporează multă materie primă, a condus la stabilirea unor măsuri care să permită diminuarea consumurilor specifice, îmbunătățirea normelor. Astfel, la turbina de aburi de 350 MW – la care se foloseau 17,11 tone metal pe MW, prin noua normă de consum stabilită, care are în vedere îmbunătățirile constructive aduse produsului, se utilizează doar 7,9 tone metal pe MW; la fabricația escavatorului hidraulic pe pneuri P 601 se utilizau 40,2 t/m^3 cap cupă, în prezent consumul a fost redus la 31 tone/m^3 cap cupă; la execuția autobuzului cu motor Diesel de mare capacitate se întrebuințau 77,7 kg./loc. pasager, iar în prezent s-a ajuns la o normă de consum de 59,3 kg./loc pasager etc. Prin micșorarea cantității de metale feroase la 1 milion lei producție, se realizează în acest an economii de 339 mii tone, ceea ce echivalează cu 1,3 miliarde lei, din care 860 milioane economii de laminate.

Denumirea normei de consum	Realizat 1973	Plan 1974	Prevederi 1975
– Laminate feroase în ramura construcțiilor de mașini	83,83	75,88	68,92
– Cocs metalurgic pentru fontă brută de furnal	90,76	89,47	89,00
– Cherestea rășinoase pentru mobilă corp	60,03	54,18	53,72
– Fire bumbac și vigonie pentru țesături de bumbac	94,91	93,22	93,20
– Fire tip lînă pentru țesături tip lînă	90,71	90	89,28
– Talpă din piele pentru încălțăminte cu fețe din piele naturală și sintetică	55,01	53,62	50,72
– Masă lemnoasă exploatată raportată la valoarea produselor obținute	82,01	78,95	72,44
– Sodă caustică pentru fenol	104,32	98,20	98,20

Tabelul nr. 1 — **Dinamica principalelor norme de consum (perioada 1973—1975; 1970 = 100).**

Nu mai puțin importante sînt și acțiunile desfășurate și măsurile luate pentru economisirea lemnului și a altor materii prime – prin îmbunătățirea normelor de consum. Sursele principale de economisire le-au constituit atragerea în circuitul economic a lemnului mărunt, reducerea consumului pe unitate de produs (mai ales la mobilier), sporirea cantității de hîrtie deșeu la fabricarea celulozei și diminuarea consumului de lemn (lobde), extinderea folosirii unor înlocuitori din materiale plastice etc. S-a economisit astfel material lemnos în valoare de peste 70 milioane lei.

Paralel cu aceste realizări, analiza întreprinsă a evidențiat faptul că la unele materii prime deficitare și costisitoare (metale feroase, neferoase, lînă bumbac, piei naturale etc.) se mențin încă consumuri ridicate în comparație cu cele practicate în țările dezvoltate industrial.

Situația respectivă se explică, pe de o parte, prin nerespectarea normelor de consum, iar pe de alta, prin menținerea unor norme nemobilizatoare, depășite. Fenomenul respectiv are, la rîndul său, la bază insuficienta preocupare a unor conduceri de întreprinderi de a analiza operativ situațiile ce se ivesc, și mai ales, de a aplica diferite măsuri ce se impun.

Ținînd seama de imperativul gospodăririi cu înaltă responsabilitate a materiilor prime, în planul pe 1975 s-au cuprins la nivel central 2 100 norme și indici de consum față de numai 649 în 1970. Gradul de cuprindere prin norme a consumului unor materii prime și materiale importante se ridică la: 80% la metal, 98% la cocs metalurgic de furnal, 95% la cocs metalurgic de turnătorie, 80% la masa lemnoasă, 76% la cimentul utilizat în industrie, 90% la fire textile ș.a.

Ceea ce se impune în prezent este ca aceste norme să fie strict aplicate în toate întreprinderile, găsindu-se în continuare noi posibilități de reducere a lor. Or, așa cum dovedesc faptele, în unele cazuri, în primul semestru din 1974, o serie de norme de consum au fost serios depășite: la construcții metalice pentru obiective industriale cu 40%, la utilaje de turnare cu 10%, la lemn de lucru pentru plăci fibrolemnoase cu 22% etc., fapt ce a antrenat utilizarea în plus a unor importante cantități de materii prime și, implicit, ridicarea costurilor de producție. Explicații pot fi multe. Cea mai plauzibilă este aceea a lipsei de gospodărire, a insuficienței preocupări de a transpune în viață propriile măsuri cuprinse în diverse planuri. Că lucrurile putea să se prezinte altfel, ne-o dovedesc faptele din întreprinderile unde activitatea de economisire și gospodărire judicioasă a materiilor prime s-a soldat și se soldează cu rezultate deosebit de fructuoase.

Deși pentru 1975 au fost cuprinse un mai mare număr de norme de consum la nivel central – creindu-se astfel un instrument de urmărire mai atentă a felului în care acestea sînt realizate – au rămas încă destule norme departamentale sau uzinale, care nu întotdeauna oglindesc posibilitățile reale din întreprinderi pentru realizarea unui produs. Reexaminarea critică a acestor norme, punerea lor de acord cu progresul tehnic, cu noile condiții create prin organizarea științifică a producției și a muncii reprezintă una din pîrghiile principale de micșorare a cheltuielilor materiale pe unitate de produs.

Maximizarea coeficientului de utilizare

FOLOSIREA RAȚIONALĂ a resurselor materiale presupune ca din aceeași cantitate de materie primă folosită în producție să se obțină produse cu valori cît mai mari prin ridicarea coeficientului de utilizare a materiei prime. Și în această privință au fost făcute importante progrese. Sînt semnificative, de pildă, realizările din acest an ale unor întreprinderi constructoare de mașini grele. La autocamioane, indicele de utilizare a metalului a crescut de la 0,70 în 1971 la 0,75 în 1974 ; la tractoare – de la 0,73 la 0,78 ; la mașini agricole de la 0,78 la 0,84 ; la mașini de ridicat de la 0,81 la 0,85, iar la sape cu role de la 0,52 la 0,64 etc.

În vederea îmbunătățirii coeficientului de utilizare a metalului au fost folosite, ținînd seama de profilul de fabricație, metode variate. La Intreprinderea de vagoane-Arad, de pildă, unde în primele trei trimestre din 1974 au fost economisite mai bine de 2 200 tone de metal, s-au folosit multiple metode, care au îmbrățișat întreg fluxul producției. La vagonul descărcător tip U.I.C. au fost îmbunătățite soluțiile constructive și tehnologia la unele repere, prin revizuirea planurilor de croire a metalului, prin folosirea unor formate speciale la confecționarea acestora. Tot aici s-a trecut la utilizarea deșeurilor din secții și magazii rezultate de la loturile de vagoane și s-au nominalizat piesele ce ur- Tot aici s-a trecut la utilizarea deșeurilor rezultate de la loturile de vagoane și s-au nominalizat piesele ce urmau să fie executate din ele etc.

În general, se poate aprecia că astfel de preocupări au existat și există în multe întreprinderi și centrale industriale. Dar imperativul creșterii coeficientului de utilizare a materiei prime este încă departe de a fi atins în activitatea unor întreprinderi. La unele produse — construcții navale, de exemplu — coeficientul de utilizare realizat a fost cu mult mai mic față de cel obținut la produsul similar din alte țări. Înlăturarea acestor anomalii, care grevează asupra balanței de materii prime, impune perfecționarea proceselor tehnologice, reproiectarea produselor care depășesc gabaritele, luarea unor asemenea măsuri incît, în toate verigile producției, să se gospodărească cu maximum de responsabilitate materia primă.

Referindu-ne la introducerea unor tehnologii avansate, se poate spune că în acest domeniu, deși s-au înregistrat în ultimii ani realizări de seamă, se constată totuși unele rămîneri în urmă. În 1973, din 37 procedee noi planificate prin planurile tehnice, 20 nu au fost înfăptuite în termen. Este vorba, între altele, de turnarea plăcilor din font nodulară, producerea celulozei papetare din lemn de fag prin procedeul continuu etc.

O altă cale de micșorare a consumurilor de materiale o constituie accelerarea ritmului de asimilare a produselor noi. Întîrzierile care se mai manifestă în acest domeniu și, ca urmare, menținerea în fabricație a unor produse care nu întrunesc cerințele privitoare la suplețe, caracteristici funcționale și eficiență conduc, la rîndul lor, la irosirea unui volum important de materii prime. Este o îndatorire a tuturor cadrelor care își desfășoară activitatea în domeniul cercetării, concepției, proiectării, să depună eforturi susținute pentru respectarea prevederilor planurilor tehnice privind asimilarea de noi produse. Numai în măsura în care se vor realiza produse care să înglobeze cît mai puțină muncă trecută – deci, resurse materiale – și cît mai multă muncă vie, complexă, vom reuși să reducem costurile de producție, să ridicăm competitivitatea produselor noastre.

Optimizarea structurii producției

ÎNSEMNATE ECONOMII de materii prime și materiale se realizează pe calea îmbunătățirii calitative a structurii producției, Diversificarea producției, introducerea în fabricație a unor produse cu caracteristici superioare, cu o greutate redusă, scoaterea din fabricație a celor neeficiente sau cu uzură mare – toate contribuie la micșorarea consumurilor de materii prime.

Valoarea producției obținute dintr-o tonă de laminate a crescut simțitor, în anii din urmă, în industria construcțiilor de mașini, prin mărirea ponderii produselor cu tehnicitate și complexitate ridicate, ca urmare asimilării de produse noi (autocamioane cu motor Diesel, turboagregate de 330 MW, cazane cu abur industrial de 1 035 tone abur/oră, excavatoare hidraulice, echipamente electronice de calcul ș.a.), a utilizării în mai mare măsură a oțelurilor cu caracteristici superioare. Aceasta a făcut posibil ca valoarea producției obținută dintr-o tonă de laminate finite pline (mii lei/tonă) să cunoască creșteri importante în actualul cincinal. Astfel, față de 1970, în 1971 s-a înregistrat o creștere de 3,35%, în 1972 cu 9,63%, în 1973 cu 19,28%, în 1974 cu 31,8%, iar în 1975 va fi de 45,12%.

Creșterea producției în industria de prelucrare a lemnului se realizează, în prezent, în principal, prin valorificarea superioară a masei lemnoase, în condițiile scăderii resurselor de lemn exploatat. Pe unitatea de materie primă, valoarea producției industriale a crescut de la 805 lei/m.c. în 1970, la 1 099 lei/m.c. în 1973, pentru ca în 1975 să

	U/M	1971	1973	1975
1. Bumbac fibră înlocuit cu:	tone	46 669	58 733	98 980
- celofibră tip b	t	38 254	47 162	57 850
- celofibră polinezică	t	3 415	4 302	1 450
- poliester tib B	t	4 443	7 116	23 330
- fibră melană tip B	t	557	53	3 300
2. Cherestea de răşinoase înlocuit cu:	mii m^3	1 672	2 180	3 220
- plăci fibrolemnoase (PFL)	mii tone	241	291	385
- plăci din particole aglomerate	mii tone	253	363	600
3. Tuburi de presiune din fontă (echivalent Ø 2oo mm) înlocuit cu:	t	200 000	208 000	275 000
- tuburi azbociment	t	5 537	5 701	7 500
4. Ţevi din oţel pentru instalaţii înlocuit cu:	t	19 600	25 483	34 300
- ţevi din PVC	t	5 600	7 281	9 800

Tabelul nr. 2 — Evoluția utilizării înlocuitorilor unor materii prime, în perioada 1971—1975.

Realizări de prestigiu pe graficul întrecerii

- Industria Capitalei a obținut recent un succes de prestigiu : devansarea cu patru luni a sarcinilor actualului plan cincinal. Rezultatul acestui efort se traduce în obținerea, pe primii patru ani ai cincinalului, a unei producții suplimentare în valoare de circa 23 miliarde lei. Sporul amintit se concretizează în 23 000 de tone laminate pline, 15 500 tone oțel, numeroase utilaje tehnologice pentru industria chimică și mijloace de automatizare, peste 4 500 kilometri cabluri electrice, 400 de autobuze, 360 000 de anvelope auto, medicamente în valoare de 1,3 milioane lei, 14 milioane mp țesături, confecții a căror valoare depășește două miliarde lei și altele.

- Întreprinderea „Victoria"-Florești, unitate care livrează mai bine de 80% din producția de anvelope pentru autoturisme, a realizat cei mai înalți indici de utilizare a instalațiilor. Ca urmare, în primele zece luni și jumătate din acest an, au fost livrate beneficiarilor interni și externi, peste sarcinile planului, aproape 50 000 de anvelope, ceea ce reprezintă dublul angajamentului asumat de acest colectiv în întrecerea socialistă.

- Colectivele de oțelari au elaborat peste sarcinile la zi cea de-a 200 000-a tonă de oțel, raportînd îndeplinirea cu 12 zile mai devreme a angajamentului asumat în cinstea Congresului al XI-lea al P.C.R. Desfășurînd în ritm tot mai susținut întrecerea în care s-au angajat la începutul acestui cincinal, ei au elaborat, suplimentar, în intervalul 1 ianuarie 1971—13 noiembrie 1974, nu mai puțin de 841 000 tone oțel, cantitate superioară producției de metal a țării din 1958. În bună măsură sporul de metal realizat în această perioadă este rezultatul utilizării intensive a capacităților existente și al introducerii unor noi tehnologii de elaborare a șarjelor.

- Centrala de utilaje, automatizări și reparații pentru industria chimică a încheiat bilanțul primelor 10 luni din acest an, înregistrînd o depășire a producției globală cu peste 40 milioane lei, iar a producției marfă cu 78 milioane lei. Totodată, ea a furnizat suplimentar, în afară de produsele curente, cîteva sortimente care constituie noutăți : folii din poliesteri pentru protecția batalurilor de colectare a apelor reziduale, recipienți din poliesteri armați cu fibre de sticlă, conducte din poliesteri armați cu fibre de sticlă etc.

- Întreprinderea construcții industriale montaj din Brașov, care își desfășoară activitatea în șase județe ale țării, lucrează încă din prima decadă a lui noiembrie 1974 în contul ultimei luni a cincinalului. Între 1971—1974 constructorii de aici au ridicat și dat în exploatare 364 noi capacități de producție. Printre acestea se numără Întreprinderea de piese turnate din Cîmpina, Fabrica de pompe de injecție de la Breaza, hala de bile și rulmenți de la fabrica specializată din Brașov, hala de poduri și macarale de la Întreprinderea mecanică Timișoara, secția de motoare și autocamioane Diesel de la Întreprinderea de autocamioane, secția de tractoare grele de la întreprinderea specializată din Brașov, și altele. De asemenea, constructorii brașoveni au dat în folosință 25 de cămine pentru nefamiliști, precum și numeroase cluburi, cantine etc. la diferite unități constructoare de mașini.

atingă 1 237 lei/m.c., adică cu 54% mai mare față de 1970. Această creștere este rezultatul îmbunătățirii structurii producției, asimilării a noi produse, care permit sporirea ponderii lemnului prelucrat industrial, valorificării unui volum sporit de deșeuri și lemn de mici dimensiuni în producția de plăci din lemn și celuloză, aplicări de noi tehnologii și modernizării celor existente.

Reale progrese pe această linie au fost înregistrate și in industria chimică. Adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime, diminuarea consumurilor pe unitatea de produs, au condus la sporirea numărului sau volumului de produse obținute din aceleași cantități de materii prime. Bunăoară, valoarea produselor obținute prin distilare primară a crescut cu 1,09%, a celor supuse chimizării avansate (polimerizare și izomerizare etc), cu 2,23% etc. Dintr-o tonă de țiței supusă în prezent prelucrării se realizează produse cu o valoare de 3–4 ori mai mare față de 1970.

Realizări de seamă pe linia creșterii valorii produselor dintr-o tonă de materie primă, au fost dobîndite și în industria textilă. Aici s-a mers pe linia valorificării superioare a fibrelor și firelor naturale, precum și a celor chimice fabricate în țară – prin punerea în fabricație de noi sortimente. Au fost puse la punct tehnologii avansate de prelucrare și finisare și au fost realizate țesături și tricotaje din fire mai fine, fapt ce a contribuit la scăderea sensibilă a greutății pe m.p. a țesăturilor și tricotajelor.

Continuarea și mai susținută a preocupărilor în direcția îmbunătățirii structurii producției, prin asimilări de noi produse, modernizarea celor aflate în fabricație curentă, perfecționarea tehnologiilor de lucru etc., va facilita în mod considerabil ridicarea gradului de folosire a materiilor prime, eficientizarea întregii activități productive.

Argumente pentru generalizarea unei soluții: înlocuitorii

ȚININD SEAMA de resursele limitate la unele materii prime sau materiale naturale și de cantitățile deficitare pe economie la altele, în ultimii ani s-a extins utilizarea diferiților înlocuitori, prin tehnologii adecvate, fără a dăuna calității produselor (vezi tabelul nr. 2). Construirea unor noi capacități în industria chimică a făcut posibil ca, în perioada 1971–1975, cantitatea totală de fibre și fire sintetice ce se utilizează în industria textilă, în locul celor naturale să se ridice la aproape 500 mii tone, micșorîndu-se astfel importul de lînă și bumbac. În sectorul pielărie, s-a înlocuit într-o proporție însemnată pielea naturală cu piele sintetică, talpa artificială și din cauciuc, ceea ce permite să se economisească, la scara întregului cincinal, circa 257 mii tone de piele.

Substanțiale economii s-au obținut prin extinderea înlocuitorilor și în industria electrotehnică, în cea de prelucrare a lemnului, în construcții etc. Numai prin înlocuirea cu mase plastice a unor importante cantități de țevi de instalații și tuburi pentru instalații electrice se economisesc, pe perioada actualului cincinal, 165 mii tone metal.

Evident, progresele înregistrate ilustrează convingător realele posibilități existente pentru amplificarea acțiunii de extindere a înlocuitorilor. Simpla comparare a utilizării, de pildă, a maselor plastice în industria românească de autocamioane, automobile, navală, industria de mobilă, electrotehnică etc. cu cele similare din țările puternic dezvoltate, este extrem de concludentă. Rezultă de aici necesitatea amplificării cercetării și studiilor pentru stabilirea de soluții care să permită o tot mai largă extindere a utilizării maselor plastice, ca înlocuitori în industrie la fabricarea diferitelor produse. Aceasta, firește, trebuie să aibă loc în condițiile menținerii calității produselor sau ridicării acesteia, al sporirii eficienței economice.

Îmbunătățirea gestionării resurselor

ÎN CONTEXTUL noilor sarcini ce revin pentru 1975, intensificarea acțiunilor de economisire a materiilor prime și materialelor necesită și aplicarea sistematică a unor măsuri organizatorice și tehnice. Este vorba, între altele, de trecerea de urgență la revizuirea standardelor și normelor interne la nivel central și de ramură, în vederea aducerii acestora la nivelul celor de circulație internațională. Condițiile existente astăzi în întreprinderi permit desfășurarea activității de producție la nivelul standardelor internaționale.

Concomitent, se impun măsuri pentru perfecționarea planurilor tehnice, în așa fel încît să cuprindă, pe cît posibil, pe lingă capitolele de promovare a tehnicii înaintate, modernizarea și innoirea producției, și un capitol aparte cu măsurile tehnice preconizate pentru diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie. Cuprinderea distincă a economiilor, are darul de a obliga întreprinderile să-și analizeze posibilitățile, să-și înscrie din timp măsuri tehnice și organizatorice bine gîndite pentru utilizarea cu spirit gospodăresc și eficiență a materiilor prime și combustibililor.

O altă sursă importantă de sporire a cantităților de materii prime o constituie colectarea și valorificarea deșeurilor. În 1974, au avut loc ample acțiuni în acest sens, ele soldîndu-se cu unele rezultate bune. Au fost colectate, în perioada care a trecut din acest cincinal, cantități ce depășesc cu circa 8 miliarde prevederile ; se valorifică în prezent peste 300 sortimente de deșeuri, recuperîndu-se din ele cantități importante de materii prime care a făcut posibilă, de pildă, acoperirea necesarului de resurse cu 49% la producția de oțel, 16% la producția de celuloză, 26% la industria lînei, 5–6% la industria bumbacului etc.

Pornindu-se de la aceste realizări, sînt necesare unele măsuri organizatorice, atît pentru intensificarea colectării tuturor produselor vechi, cît și pentru amplificarea cercetărilor în vederea punerii lor eficiente în valoare. Există încă o serie de produse secundare, deșeuri provenite din diferite procese tehnologice chimice, metalurgice etc., care prezintă importanță economică, dar pentru care nu a fost stabilit încă procedeul sau tehnologia de valorificare. Extinderea cercetărilor și asupra acestora este de natură să contribuie la găsirea unor soluții care să permită atragerea lor și mai grabnică în circuitul economic.

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, la recenta Sesiune a Marii Adunări Naționale a fost dezbătut raportul guvernului asupra aplicării hotărîrilor de partid și de stat cu privire la introducerea regimului de economii la energie, combustibili, materii prime, materiale și cheltuieli administrativ-gospodărești. Această problemă, cu o semnificație majoră pentru întreaga activitate productivă, reclamă manifestarea și dezvoltarea spiritului gospodăresc, o activitate perseverentă și susținută în fiecare întreprindere pentru promovarea tehnologiilor moderne, pentru drămuirea cu grijă în producție a materialelor, în așa fel încît acestea să fie valorificate cît mai eficient.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Realizări de prestigiu pe graficul întrecerii

● Întreprinderea „Industria lînii" din Timișoara a atins, recent, nivelul producției planificate pe primii 4 ani ai cincinalului. Cu sporul ce se va obține pînă la sfîrșitul acestei etape, ea va livra, suplimentar, produse în valoare de aproape 100 milioane lei. „Industria lînii" este a 50-a unitate din județul Timiș care și-a onorat sarcinile de plan pe 4 ani, perioadă în care se scontează a se înregistra o depășire de peste 1,9 miliarde lei a prevederilor pentru această etapă.

● Uzina cocso-chimică din Galați a realizat cea de-a 50 000-a tonă de cocs metalurgic peste prevederile curente de plan. Este de semnalat, totodată, că de la intrarea în funcțiune și pînă acum, uzina a furnizat 1 milion tone de cocs. Aceste succese au fost posibile datorită atingerii parametrilor proiectați de către primele două baterii de cocsificare, înainte de termen, cît și devansării realizării indicilor de utilizare la cea de-a 3-a baterie, recent intrată în exploatare.

● Oamenii muncii din întreprinderile industriale ale județului Constanța au depășit, în primele 10 luni din 1974 planul producției globale cu peste 320 milioane lei. Pînă la sfîrșitul acestui an, ei vor adăuga realizărilor obținute o producție globală de 1,5 miliarde lei, concretizată în importante cantități de ciment, prefabricate din beton, piese de schimb auto și pentru tractoare, hîrtie, țesături, conserve, mobilă și altele.

● Exploatarea minieră Filipeștii de Pădure, unitate care și-a îndeplinit cu aproape un trimestru mai devreme sarcinile pe anii 1971—1974, a livrat termocentralelor ultimele cantități de lignit prevăzute în angajamentul asumat pe anul în curs. Se apreciază că, în cinstea celui de-al XI-lea Congres al partidului, minerii care lucrează în această exploatare vor extrage, peste plan, 60 000 tone cărbune energetic, cantitate de 3 ori superioară celei consemnate în angajamentul asumat inițial.

O amplă reuniune internațională de promovare a schimburilor externe

ÎN perioada 2—6 decembrie 1974, Bucureștiul va găzdui una dintre cele mai mari reuniuni organizate de **Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială, în colaborare cu Centrul Comun O.N.U.D.I. România**, avînd ca temă **„Promovarea de investiții și consultări tehnologice în țări în curs de dezvoltare"**. Pe marginea celor 96 proiecte din domeniul chimiei identificate de O.N.U.D.I., în 21 de țări în curs de dezvoltare, în cadrul reuniunii se vor purta discuții cu promotorii acestor obiective, după care partenerii — funcție de fezabilitatea proiectelor — vor proceda la negocieri.

Organizarea la București a acestei ample reuniuni internaționale, echivalează cu o largă posibilitate de prospectare a piețelor țărilor în curs de dezvoltare și creează posibilitatea promovării unor tehnologii avansate românești sau în cooperare cu unele firme străine pe piețele țărilor respective.

La reuniune vor participa, alături de reprezentanți ai țărilor beneficiare ale proiectelor respective, delegați a numeroase firme străine din țările cu tradiție industriale, precum și specialiști români din instituții centrale, institute de proiectări și cercetări, întreprinderi de comerț exterior și din centralele industriale interesate.

CONDUCERE ORGANIZARE

PERFECȚIONAREA CONDUCERII ȘI ORGANIZĂRII ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

Rezultate • Perspective

PROGRAMUL P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, această cartă fundamentală, ideologică, teoretică și politică a partidului nostru, scoate în evidență faptul că preocuparea pentru perfecționarea conducerii și organizării micro și macrosociale și economice a avut la bază concepția materialismului dialectic și istoric, legile obiective ale dezvoltării sociale, experiența dobîndită de P.C.R. și de poporul român în transformarea revoluționară a societății românești.

Document de mare valoare științifică, Programul P.C.R. face bilanțul acțiunilor îndreptate spre perfecționarea conducerii și organizării la toate nivelurile, definind cuprinzător și strategia care va caracteriza direcțiile de acțiune ulterioară.

Dinamismul fără precedent imprimat procesului de soluționare a problemelor de conducere și organizare a economiei românești, în perioada care a trecut de la cel de al IX-lea Congres al partidului, este datorat în măsură hotărîtoare tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., creator al școlii românești de conducere, cel care a pus temelia preocupărilor în problemele științei conducerii societății la noi în țară.

La colocviul privind problemele științei conducerii societății, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Pentru a putea da răspunsuri cît mai juste problemelor multiple și complexe pe care le ridică toate aceste schimbări revoluționare, se cer o cunoaștere adîncă a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, o stăpînire temeinică a metodei materialist-dialectice de analiză a fenomenelor sociale, o înțelegere a realităților istorice noi, a caracteristicilor economice, politice și sociale ale epocii în care trăim. Repeziciunea cu care se produc transformările în lume, interdependența tot mai strînsă între diferite fenomene social-politice, economice, tehnico-științifice și culturale conferă științei conducerii un rol fundamental în asigurarea mersului înainte al societății omenești pe calea civilizației și progresului".

În elaborarea concepției privind știința conducerii societății, în cadrul căreia conducerea unităților economice are o importanță deosebită, partidul a manifestat un înalt spirit de creativitate, de inovație socială, care a ținut seama de procesul istoric contemporan în continuă schimbare, de cuceririle revoluției tehnico-științifice, de interdependența organică a tratării problemelor interne și internaționale.

Principiile conducerii și organizării științifice

PERFECȚIONAREA conducerii și organizării unităților economice s-a realizat în strînsă legătură cu principiile conducerii științifice care țin seama de caracterul noii orînduiri, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieții economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, de țelurile fundamentale ale socialismului și comunismului.

Dintre principiile care guvernează perfecționarea conducerii și organizării unităților economice în țara noastră, care au fost perfecționate în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea al P.C.R. și care se regăsesc cu clarificări și obiective suplimentare și în Programul P.C.R., cele mai semnificative sînt: centralismul democratic ; asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale pe baza planului național unic ; munca și conducerea colectivă; apropierea conducerii de producție; gestiunea economică ; corelarea armonioasă între factorii internei și cei externi ai construcției socialiste; unitatea

CUM CONDUCEM

Relația dintre atribuții și responsabilități

NU DE PUȚINE ori în activitatea dumneavoastră de conducători vă veți afla în situația de a trebui să stabiliți sau să restabiliți atribuțiile compartimentelor de muncă subordonate. Practica unităților din economia noastră a condus la concluzia că atunci cînd vă aflați în astfel de situații trebuie să procedați astfel :

1. **Stabiliți cu precizie, atribuțiile compartimentului al cărui șef sînteți** (direcție, serviciu, secție, birou etc.) și apoi, pe această bază, definiți atribuțiile nucleelor care îl compun.

2. **Definitivați diagramele de relații pentru atribuțiile ce se realizează cu participarea mai multor compartimente.** În ele vor fi trecute și relațiile cu : unitățile subordonate, compartimentele de specialitate din organul ierarhic superior, alte organe centrale.

3. **Întocmiți lista documentelor ce se elaborează în cadrul compartimentului,** indicînd pentru fiecare document în parte : tipul, periodicitatea și termenele de elaborare.

4. **Stabiliți fișele posturilor,** indicînd lucrările ce revin postului, răspunderile și limitele de competență. Rețineți că, în general, fișa postului cadrelor de conducere trebuie să cuprindă :

a. **Descrierea postului.** Se precizează aici, de exemplu, biroul și postul despre care este vorba, cît și data completării respectivei descrieri.

b. **Cerințele postului.** Este necesar să stabiliți precis studiile pe care ocuparea postului le necesită, experiența (stagiul) pe care candidatul trebuie să o posede, ca și cunoștințele de limbi străine sau din alte profesii (dactilografie, stenografie etc.) necesare exercitării optime a funcției. Tot aici trebuie precizate calitățile personale pe care postul i le solicită candidatului.

c. **Relațiile ierarhice și funcționale.** A stabili relațiile ierarhice și funcționale ale unui post înseamnă a preciza cui îi este subordonat, pe cine are în subordine și cu ce compartimente din interiorul sau exteriorul unității trebuie să colaboreze.

d. **Obiectivele de realizat.** Este vorba de acele obiective majore pe care ocupantul postului trebuie să le atingă în timpul desfășurării activității sale pe post. Ele formează împreună cu obiectivele celorlalate posturi de conducere un ansamblu logic de obiective a căror rezultantă este însuși obiectivul unității respective, în totaliatea ei.

e. **Atribuții și responsabilități.** Precizarea atribuțiilor ocupantului postului nu poate fi ruptă de stabilirea responsabilităților ce-i revin.

f. **Limite de competențe.** Circumscrierea sferei de competențe a postului este necesară pentru delimitarea de alte posturi, pentru evitarea fenomenelor de suprapunere, de încălcare, cît și pentru stăvilirea risipirii capacității de conducere a ocupantului peste anumite limite, în afara cărora ea nu ar mai genera eficiență.

g. **Locțiitorul.** Precizarea adjunctului unui post este deosebit de importantă, fiind una din condițiile majore ale asigurării continuității în exercitarea funcției.

Întocmirea fișei pentru fiecare post în parte, atît pentru cadrele de conducere, cît și pentru posturile de execuție este o condiție a bunei organizări, a selecției, orientării și perfecționării profesionale, ca și a dimensionării necesarului real de cadre.

Cunoașterea elementelor prezentate este de un real folos și este în interesul fiecărui cadru de conducere, pe această cale asigurîndu-se utilizarea rațională a potențialului uman din unitatea sau colectivul subordonat precum și o bună funcționare a mecanismului său.

I. BĂDIN

dintre răspunderea și recompensarea materială.

Conținutul acestor principii este cunoscut. De asemenea, direcțiile lor de perfecționare. Importantă ni se pare reliefarea unor caracteristici, a unor trăsături comune care se degajă din aceste principii și anume :

1) sporirea gradului de participare a maselor de oameni ai muncii la rezolvarea problemelor din ce în ce mai complexe, mai importante, ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

2) caracterul planificat și organizat al tuturor acțiunilor ce se întreprind și care izvorăsc din aplicarea acestor principii.

3) interdependența în care se transpun în viață aceste principii, faptul că există între ele o corelație de sistem, o condiționare și un echilibru de proporționalitate, explicabile prin multilateralitatea procesului de dezvoltare economico-socială.

4) faptul că aceste principii reflectă un model al evoluției dinamice, cu sublinierea că în perspectivă, interpretarea și valoarea lor aplicativă, va depinde de condițiile specifice ale fiecărei etape de dezvoltare economico-socială, ideea de rigiditate fiind străină concepției noastre.

Acțiuni — eficiență

ÎN ACEST moment de bilanț se cer evidențiate principalele acțiuni realizate în țara noastră și care materializează întreaga concepție de perfecționare a conducerii și organizării unităților economice, după cum urmează :

a) **Crearea cadrului de manifestare a principiului muncii și conducerii colective** — principiu de bază al întregii activități economico-sociale, prin punerea în valoare a contribuției originale a P.C.R. care constă în : caracterul deliberativ de aplicare al principiului, gradul mare de extindere la toate unitățile și nivelurile de organizare, instituționalizarea prin lege a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, ale adunărilor generale ale oamenilor muncii, felul în care s-a conceput componența acestor organe de conducere colectivă, interferența de interese care subliniază legătura interdependentă între deciziile care privesc activități de dimensiuni diferite, pentru unități situate la niveluri de organizare diferite.

În aplicarea acestui principiu al muncii și conducerii colective putem vorbi de o coordonată nouă a fiecărui om al muncii și anume intensitatea atitudinii de interes care are drept componente : interesul față de rezultatele economice ale unității, răspunderea față de comenzile sociale, dezvoltarea personalității individuale și a colectivului, creșterea nivelului profesional, consecințe favorabile pe plan material și moral.

b) Elaborarea strategiei de conducere și organizare a unităților economice și conturarea unui sistem structurat pe trei niveluri : întreprindere — centrală industrială — minister economic care să răspundă unor deziderate precise și anume : simplificarea cadrului de relații și apropierea conducerii de producție ; asigurarea concordanței dintre forțele de producție și relațiile de producție prin punerea în valoare a procesului de concentrare planificată a producției în mari unități economice cu structură complexă a activităților desfășurate (producție, cercetare, proiectare, comerț interior etc) pe baza criteriilor omogenității produselor sau a tehnologiilor de fabricație, cooperării la realizarea unor produse sau lucrări, utilizarea eficientă a resurselor materiale, financiare și umane ; lichidarea unor forme de centralism excesiv.

c) **Construirea și punerea în aplicare a sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii** ale cărui coordonate — continuitatea, noutatea și aplicabilitatea — să permită confruntarea cu problemele din ce în ce mai complexe pe care le pune conducerea și organizarea unităților economice, stăpînirea noutăților pe care le produce revoluția tehnico-științifică actuală. De mare rezonanță sînt precizările făcute de secretarul general al P.C.R. în acest domeniu, o adevărată strategie educațională : „pentru realizarea în bune condiții a marilor sarcini ce stau în fața partidului nostru se cere din partea fiecărui activist o temeinică pregătire politică și profesională, științifică, precum și o înaltă capacitate organizatorică și de conducere ; acestea trebuie să le considerăm, de asemenea, criterii fundamentale ale calității de activist de partid și de stat“.

d) **Perfecționarea structurilor organizatorice,** care punînd în valoare virtuțile actului normativ — element de echilibru și de referință în organizarea economico-socială, a urmărit și realizat : concentrarea forțelor umane în domeniile de activitate unde se hotărăște de fapt producția națională; eliminarea verigilor de conducere și organizare intermediare; raționalizarea unor raporturi între diferitele categorii de funcții dintr-o unitate economică ; realizarea unei încărcări raționale a cadrelor de conducere; reducerea aparatului administrativ—funcționăresc și eliminarea fenomenelor de birocratism; noi soluții de organizare a centralelor industriale etc.

Să amintim cîteva rezultate cifrice care evidențiază eficiența acestei acțiuni : reducerea cu 1800 a numărului de întreprinderi și unități subordonate ministerelor și centralelor, cu 670 a numărului secțiilor de producție ; reducerea numărului direcțiilor generale și a direcțiilor din ministere și alte organe centrale cu peste 250 ; reducerea a 146 000 posturi tehnice, economice și alte specialități ocupate în munci administrative în toate genurile de unități și dirijarea cadrelor respective spre activități direct productive.

e) **Elaborarea concepției privind perfecționarea sistemului informațional economico-social și a programului de dotare a economiei naționale cu echipamente de calcul** în cadrul cărora au prins viață orientările stabilite de conducerea de partid și de stat privind : perfecționarea sistemului informațional începînd cu unitățile economice — întreprinderi și centrale industriale, acordarea unei priorități raționalizării principalelor categorii de evidență, concentrarea capacităților de calcul.

Desfășurarea și realizarea unui număr mare de aplicații de perfecționare a sistemelor informaționale și utilizarea tehnicii de calcul în unitățile economice, crearea unor centre de calcul teritoriale sau în cadrul unor ramuri și unor mari unități economice și de cercetare științifică sau de învățămînt, accelerarea procesului de formare a specialiștilor în acest domeniu, extinderea fabricării în țară a echipamentelor de prelucrare automată a datelor, sînt acțiuni care prefigurează realizarea obiectivului de a avea sisteme informaționale integrate, strict necesare conducerii moderne a vieții economico-sociale.

f) **Perfecționarea cadrului legislativ,** capabil, să stimuleze și să asigure condițiile dinamismului societății noastre, prin gruparea și sistematizarea reglementărilor pe domenii, corelarea acestora cu cerințele etapelor de dezvoltare parcurse de economia românească. În acest sens Programul P.C.R. sintetizează : „Partidul va acorda o atenție deosebită perfecționării continue a dezvoltării societății, a principiilor de drept, astfel încît acestea să exprime în modul cel mai corespunzător schimbărilor revoluționare produse în caracterul forțelor și relațiilor de producție, să permită așezarea pe baze judicioase a raporturilor dintre întreprinderi, dintre diferite organisme sociale, dintre cetățeni — în dubla lor calitate de producători și proprietari ai avuției naționale — să dea formă juridică adecvată raporturilor de conviețuire socială în orînduirea socialistă și comunistă“.

g) **Crearea unor organisme centrale de mare răspundere** în conducerea și organizarea vieții economico-sociale de toate nivelurile și anume : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Curtea Superioară de Control Financiar, Comitetul pentru problemele Consiliilor Populare și altele.

Intervenția acestor organisme se remarcă (pentru problema pe care o tratăm) în domeniile : elaborării strategiilor de conducere și organizare ; metodologiei de abordare și rezolvare a problemelor; cadrului normativ de acțiune; tratării unitare a perfecționărilor viitoare ; informării asupra concepțiilor existente pe plan mondial ; valorificării și generalizării experiențelor reușite etc.

Viitorul conducerii
și conducerea viitorului

PERSPECTIVA acțiunilor de perfecționare a conducerii și organizării unităților economice trebuie să aibă în vedere în mod firesc direcțiile în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Pornind de la direcțiile stabilite în mod științific în proiectul de Program al P.C.R. rezultă concret elementele de perfecționare a conducerii și organizării unităților economice și care vor trebui să se refere în principal la :

● **Cunoașterea profundă a proceselor economice și sociale,** a realităților în care trăim, realizarea pe această bază a unei previziuni clare a dezvoltării. Aceasta va însemna din partea fiecărui membru al colectivității o cunoaștere a fenomenelor economico-sociale din fiecare unitate, interpretarea lor în corelație cu situația macro economică și socială, echilibrarea intervențiilor pe termen scurt, operative, cu cele de natură strategică, de perspectivă.

● **Organizarea corespunzătoare și asigurarea funcționării ireproșabile a tuturor sectoarelor de activitate.** Pornind de la elementul primar al organizării — regulamentul de organizare și funcționare cu fișe de atribuții, responsabilități și competențe pe fiecare post, stimulînd un proces de evaluare și autoevaluare a organizării unității și a activității individuale, a performanțelor obținute, să se ajungă la adevărata dimensiune a organizării care este eficiența.

● **Realizarea unei bune cunoașteri și repartizări a forțelor materiale și umane în toate sectoarele.** Asigurarea unui raport just în repartizarea forțelor de muncă între diferite sectoare de activitate economico-socială. Reducerea treptată, odată cu crearea condițiilor necesare, a personalului administrativ-funcționăresc. Promovarea metodelor de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor. Aceste acțiuni vor putea fi mai eficient și mai rapid realizate în unitățile economice printr-un proces de detaliere a prognozelor de dezvoltare și apoi de pregătire și perfecționare corelată a resurselor umane. De asemenea, utilizarea metodelor moderne de conducere și organizare, aplicarea principiului delegării de autoritate, extinderea accelerată a metodelor informaționale perfecționate, grija pentru dotarea cu echipamentele necesare a procesului de conducere vor favoriza realizarea acestor direcții de acțiune.

● **Întărirea tuturor formelor de control.** care să conducă la realizarea procesului autoconducerii conștiente, ceea ce pentru unitățile economice pune problema dezvoltării formelor de autocontrol, de întărire a controlului obștesc, de participare dinamică la adoptarea și punerea în practică a deciziilor.

● **Consultarea largă a colectivelor la elaborarea și adoptarea hotărîrilor.** Realizarea acestei măsuri este legată de două procese capabile să pună în valoare marile avantaje pe care le presupune luarea în colectiv a deciziilor, creșterea autenticității acestui proces și anume : existența unui sistem de informare promptă a acestor colective cu privire la problemele actuale și de perspectivă ale unităților și cuprinderea cu prioritate în procesul de perfecționare a oamenilor muncii care fac parte din diferite organe de conducere colectivă.

O sinteză a problematicii viitorului conducerii și conducerii viitorului unităților economice permite să se evidențieze faptul că acesta este necesar să se realizeze în coordonatele unui model dinamic, antirutină, antirigiditate, orientat spre nou, schimbare, diversificare, eficiență economică și utilitate socială.

Viitorul conducerii va fi condiționat într-o măsură sensibilă de adeziunea la procesul inovațional, de susținerea dezvoltării accelerate a creației tehnice (cercetare, informare, sistem educațional etc.).

Conducerea viitorului, pornind de la realizarea direcțiilor de acțiune evidențiate, este necesar să promoveze spiritul competitiv, ofensiv față de problemele complexe cu care se va confrunta, să militeze pentru a face cunoștințele mai productive, să susțină și să practice polivalența și interdisciplinaritatea de abordare și rezolvare a diferitelor probleme.

Preocupările pentru perfecționarea conducerii și organizării unităților economice în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate trebuie să pună în centrul lor OMUL — factor determinant al întregii dezvoltări sociale. Societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune implicit omul multilateral dezvoltat, iar țara noastră a conferit și va conferi cu siguranță și în viitor o certitudine realizării acestui obiectiv.

prof. univ. dr. ing.
Mihail DUMITRESCU

SINOPTIC

Realizări și perspective

CENTRUL de prelucrare automată a datelor și consultanță — C.P.A.D.A.C., din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", este unul din puternicele centre de calcul și de asistență în conducerea unităților economice din țara noastră. Intrat în funcțiune în anul 1969, centrul este dotat cu un calculator din generația a III-a și echipamentele aferente pentru colectarea, prelucrarea și transmiterea datelor, dispunînd totodată de o bibliotecă de programe proprii pentru rezolvarea problemelor de planificare, programare și urmărire a producției, aprovizionare și gestiune a materialelor, calculul și urmărirea cheltuielilor de producție etc., pentru conducerea unităților economice, precum și de pachete de programe pentru modelarea și simularea unor procese economice și tehnico-științifice.

Obiectivele principale urmărite de C.P.A.D.A.C. sînt : a) Perefcționarea pregătirii cadrelor de conducere în domeniul informaticii ; b) Formarea de specialiști în analiza, proiectarea și introducerea sistemelor informatice pentru conducerea unităților economice ; c) Demonstrarea practică a posibilităților și implicațiilor introducerii prelucrării automate a datelor, prin efectuarea unor cercetări, studii și proiecte de sisteme informatice în cadrul mai multor întreprinderi industriale, institute de cercetări și proiectări, organe centrale etc. ; d) Ridicarea permanentă a nivelului de pregătire profesională a specialiștilor ce lucrează în cadrul centrului.

Rezultat al eforturilor depuse de întregul colectiv, pînă în prezent, au fost pregătiți prin cursuri postuniversitare circa 2 000 consultanți în probleme de conducere și organizare, precum și specialiști în prelucrarea automată a datelor (analiști și programatori de sisteme informatice, analiști modele matematice). Activitatea de cercetare, concretizată în studii și proiecte de conducere, organizare și prelucrarea automată a datelor aplicate în cadrul întreprinderilor, a permis, pe de o parte, acumularea unui bogat material practic pentru perfecționarea procesului didactic, iar pe de alta, obținerea de concluzii semnificative privind posibilitățile, limitele și implicațiile utilizării tehnicii de calcul, rolul cadrelor de conducere atît în faza de analiză și proiectare cît și în faza de implementare a sistemelor informatice.

Analiza efectuată de către conducerea Academiei „Ștefan Gheorghiu" în prima parte a anului 1974 a stabilit și obiective precise pentru dezvoltarea calitativă și cantitativă de viitor a activității centrului. Se are în vedere, în primul rînd, diversificarea cursurilor de formare a specialiștilor (în anul 1975 se vor organiza, pe lîngă cursurile existente, și două cursuri noi pentru formarea de conducători de centre de calcul și șefi de proiecte sisteme informatice) ca și diversificarea activității de cercetare, prin elaborarea de studii și proiecte utilizînd sistemele de teleprelucrare. Dezvoltarea pachetelor de programe în vederea utilizării într-o măsură mai mare a tehnicii de calcul în activitatea de cercetare-proiectare constructivă și tehnologică, este la rîndul ei un alt obiectiv de perspectivă al centrului.

Cabinetele teritoriale de organizare

ACȚIUNEA de organizare științifică a producției, muncii și conducerii în unitățile noastre economice, inițiată în 1967 de către conducerea de partid și de stat, a fost puternic impulsionată prin înființarea în 1968 a cabinetelor teritoriale de organizare. Cele 53 de cabinete (39 județene, 13 municipale și 1 orășenesc) au desfășurat de-a lungul celor 6 ani de funcționare o multitudine de acțiuni contribuind la răspîndirea cunoștințelor de organizare și conducere în rîndul lucrătorior, la elaborarea de studii și proiecte, ca și la acordarea de asistență de specialitate unităților economice în domeniul organizării (vezi tabelul). În viitor, paralel cu continuarea direcțiilor de acțiune evidențiate, cabinetele își vor concentra eforturile în mod prioritar spre : inițierea de acțiuni pe plan local pentru întocmirea de studii de organizare la nivel de secție, atelier sau loc de muncă, astfel încît acestea să devină modele de organizare ; aplicarea și extinderea metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere, în special tehnica analizei valorii, prin formarea și pregătirea de specialiști și constituirea de colective de lucru în unități ; organizarea unei biblioteci centrale de studii și proiecte de organizare realizate de unități și cabinete care să poată fi folosite operativ și eficient ; folosirea în mai mare măsură a specialiștilor din județe, municipii, centre industriale, institute de învățămînt superior ; întărirea colaborării cu comisiile pe probleme de organizare din unitățile economice.

Indicatori ai activităţii cabinetelor teritoriale
de organizare în perioada 8 octombrie 1968-
august 1974

Nr. crt.	Tipul acţiunii	Indicator cantitativ (număr)	Participanţi la acţiune
A.	Răspîndirea cunoştinţelor de organizare		
1.	Cursuri de instruire şi perfecţionare	362	16 746
2.	Conferinţe şi cicluri de conferinţe	3 167	233 o41
3.	Discuţii de grup şi dezbateri	2 943	55 167
4.	Schimburi de experienţă	1 332	48 184
5.	Consultaţii acordate unităţilor economice	6 577	-
6.	Analize în unităţi economice	3 5o6	-
7.	Consfătuiri	1 289	67 3o5
8.	Simpozioane şi sesiuni de comunicări ştiinţifice	948	11o 436
9.	Studii fără plată realizate cu sprijinul compartimentelor de organizare din unităţi economice	1 599	
B.	Activitatea de elaborare a studiilor şi acordarea de asistenţă de specialitate în domeniul organizării, pe bază de contracte.	2 o48	91 626x)

x) Valoarea în mii lei a contractelor încheiate cu unităţile economice.

Indicatori ai activității cabinetelor teritoriale de organizare, în perioada octombrie 1968 — august 1974.

Design-ul industrial — educație și progres

Duminică, 17 XI a.c. s-a deschis în București, în localul Institutului de arhitectură „Ion Mincu" str. Academiei nr. 18, expoziția britanică de design a Consiliului de design din Londra, organizată în colaborare cu Ministerul Industriei Ușoare, Centrul de estetică a produselor intdustriei ușoare, Academia de studii economice, Centrul de consulting și Institutul de arhitectură „Ion Mincu". Expoziția va fi deschisă pînă la 1 XII 1974.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

prof. univ. dr. Sergiu TAMAȘ

Economie și ecologie

Modele economico-ecologice pentru valorificarea resurselor țării.

PROIECTUL de Program al P.C.R. consideră că în cadrul strategiei promovate pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate un loc important revine politicii de protejare a mediului înconjurător, de gospodărirea rațională a resurselor în scopul asigurării unor condiții de viață corespunzătoare poporului nostru, atît în prezent cît și în viitor. Prevederile incluse în program aduc o notă originală în cadrul preocupărilor lumii contemporane pentru găsirea căilor de dezvoltare a economiei naționale și deschid un larg front de cercetare științifică. În esență, măsurile preconizate sugerează găsirea soluțiilor prin corelarea studiilor economice cu cele ecologice.

Dimensiunea ecologică a activităților umane

Astăzi se înțelege în mod obișnuit prin ecologie — știința relațiilor dintre organisme și mediul lor ambiant. Cei doi termeni „organismele“ și „mediul“ formează o unitate, un sistem. Această comunitate dintre ființe vii și mediul lor de viață generează „eco-sisteme“. În cadrul unui eco-sistem, fiecare viețuitoare ocupă o „nișă“. După cum spun specialiștii prima lege a ecologiei este interdependența. În cadrul acestor interdependențe deosebit de complexe, schimburile de materie și energie se realizează ciclic și nicidecum liniar.

Analiza valorii ecologice a unui produs

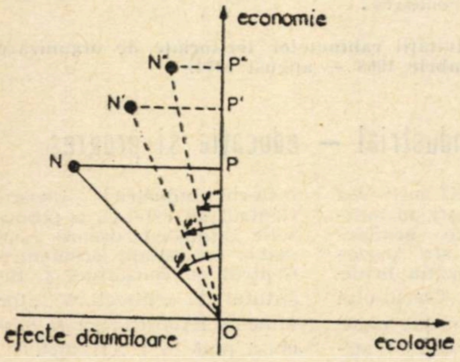

Aceste circuite denumite și „cicluri trofice“ permit reciclarea materiei și energiei naturale. Toate aspectele fundamentale relevate pînă acum privesc și relațiile omului cu mediul ambiant. Spre deosebire însă de animale, societatea umană „produce“ și prin producție ea modifică mediul ambiant într-o direcție sau alta.

În condițiile actuale cînd problemele creșterii economice și sociale sînt primordiale, problema relațiilor dintre activitatea economică și mediul ambiant a devenit și ea esențială. Desigur preocuparea pentru apărarea mediului ambiant nu trebuie la rîndul ei să pericliteze dezvoltarea economică. „Creșterea — spunea un expert în aceste probleme și anume Pierre Massé — trebuie să țină seama de ecologie, dar ecologia nu trebuie să excomunice creșterea“ [1]. Prin urmare problemele mediului ambiant trebuie să se insereze în procesele decizionale, privind dezvoltarea.

Analiza acestor realități ne arată că orice dezbatere asupra unei politici ecologice implică o opțiune de principiu privind fundamentele societății și perspectivele ei. În legătură cu această orientare se impun cîteva idei directoare ;

1. O politică ecologică pe termen lung se poate elabora numai ca o parte a politicii generale promovate într-un stat. În consecință, în concordanță cu exigențele societății socialiste programul dezvoltării României în următoarele decenii prevede crearea de condiții de viață satisfăcătoare într-un mediu înconjurător a cărei calitate să permită oamenilor muncii să trăiască cu demnitate și în bună stare.

2. Politica ecologică pe termen lung trebuie să întărească potențialul unei națiuni și nicidecum să-l slăbească. Creșterea economică și socială complexă prevăzută de programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră urmărește asigurarea unui mediu înconjurător propice existenței și muncii omului, pentru ameliorarea vieții.

3. Conform principiilor dreptului internațional și al Cartei Națiunilor Unite, statele au dreptul suveran de a exploata propriile lor resurse, de a elabora o politică a mediului, de a rezolva problemele demografice și alte aspecte ecologice. În orice caz va trebui să se țină seama de scara valorilor care predomină în fiecare țară.

Elaborarea și aplicarea politicii ecologice implică, prin urmare, afirmarea și promovarea consecventă în viața internațională de către toți și față de toți a principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și amenințare cu forța.

4. Dezvoltarea cooperării internaționale într-un climat de sinceritate și ajutor reciproc care să permită ca descoperirile științifice și licențele realizate în acest domeniu să fie puse la dispoziția lumii întregi. Protecția mediului nu trebuie să devină o afacere, un prilej de speculații. Pentru a pune de acord dezvoltarea socială cu interesele umanității, prospectarea contradicțiilor progresului științific, tehnic și tehnologic trebuie să dezvăluie căi noi și mijloace noi de folosire a forțelor naturii. Dezvăluirea de către știință a noi proprietăți și legi ale naturii vor mări considerabil capacitatea societății de a orienta tehnica și tehnologia. În nici un caz nu se poate pune problema reîntoarcerii la primitivism, a renunțării la știință, tehnică și inventivitate umană. Ceea ce se impune este o reorientare a acestui progres după noi valori. În locul unei tehnici care subminează mediul și omul, trebuie să promovăm o tehnică „nedăunătoare“, care să ocrotească omul și mediul înconjurător.

Conducerea ecosistemelor industrializate

Problemele noi cu care este confruntată conducerea proceselor industriale și sociale necesită elaborarea unei ecologii într-un sens nou, ca o ecologie a progresului uman capabilă să dezvăluie mecanismele „metabolismului“ dintre societate și natură, în corelație cu dinamica mediului social-politic și socio-cultural. Un asemenea obiectiv poate fi atins printr-o operație de sinergism, de contopire și de regîndire într-un corp comun a cunoștințelor care provin din științele naturii și științele sociale (ecologie naturală, teoria sistemelor, economie politică, sociologie etc.) și care se referă la impactul dintre societate și natură. O asemenea cercetare va trebui să implice atît o afirmare de poziții politice cît și recomandări cu caracter normativ.

În viitor e necesar să realizăm restructurarea întregii economii după criteriul energiei ieftine. Resursele nerenovabile (cărbunele, petrolul, gazele naturale) urmează să fie exploatate cu mai multă cumpătare și utilizate pentru producția unor bunuri complexe. Locul lor trebuie să-l ia treptat noi surse energetice. Probabil că se vor face eforturi intense pentru a obține energie cu un grad mai scăzut de poluare și periculozitate. De asemenea, studiul ecosistemelor, care modifică relațiile între elementele interne, declanșează procese ireversibile dacă se trece un anumit prag. Pentru a evita distrugerea unor medii naturale este necesar să considerăm ca principiu fundamental de acțiune ecologică necesitatea de a menține complexitatea interacțiunilor în dinamica ecosistemelor socio-naturale, drept o condiție fundamentală pentru menținerea cvasi-stabilității acestora. Factorii de decizie care intervin în modificarea unui ecosistem introducînd componente noi sau eliminînd altele sînt obligați să evite rupturile de echilibru prin măsuri ce pot menține complexitatea interacțiunilor din sistemele supuse acțiunii modificatoare a oamenilor. Satisfacerea acestui deziderat ecologic presupune o analiză a interacțiunilor ce au loc în ecosisteme ca punct de plecare pentru elaborarea de modele dinamice ale relațiilor unui sistem socio-natural. Pornind de la aceste principii și luînd în considerare starea actuală de degradare a mediului ambiant ca urmare a dezvoltării industriale, pe primul plan al preocupărilor se situează trecerea de la procese de producție „liniare“ care dau întotdeauna deșeuri, sau produse poluante, la procese „ciclice“ după modelul schimbărilor care au loc în sistemele ecologice.

---

[1] După „La dimension écologique“ în „La management direction“, nr 42/1973

Cercetarea științifică dezvăluie că în societatea contemporană sectorizarea producției, urmărirea unor scopuri imediate cu orice preț, căutarea rentabilității sectoriale pe termen scurt, generează importante fenomene antiecologice. În capitalism aceste tendințe sectoriale, dominate și de mentalitatea profitului imediat, care ignoră efectele pe termen lung ale activităților umane și efectele lăturalnice, cu alte cuvinte, „căderile“ unei activități sectoriale asupra celorlalte sectoare sociale, capătă forme aberante. În cele mai multe cazuri, în capitalism, procesul producerii celor necesare existenței umane are un caracter liniar : resurse+muncă=marfă (valoare și valoare de întrebuințare) + deșeuri (nonvalori). Procesele tehnologice ar trebui să se înlănțuie în „lanțuri trofice“, astfel încît sfîrșitul unui proces să constituie începutul altuia. O cale pentru realizarea acestui țel ar fi reciclarea și recuperarea care ar pune capăt în mare măsură risipei de resurse și degradării mediului prin deșeuri neutilizabile. K. Marx se gîndea la acest model de activitate în economie cînd în opera sa fundamentală „Capitalul“ se referea la transformarea nonvalorilor în valori prin intermediul chimiei moderne[2]).

Formarea de „cicluri“ ecologice poate avea loc și pe un plan mai larg cuprinzînd vaste zone teritoriale. Metodele și tehnicile moderne de cercetare și calcul pot interveni în procesul decizional astfel încît să fie compensate într-un mod satisfăcător schimbările produse în mediul de acțiune transformatoare a omului. Dacă știința conducerii a utilizat modele matematice pentru procese microeconomice și macroeconomice, acum se trece treptat și la folosirea de modele pentru procese mixte economice, sociale și de ecologie naturală. Încercări de a construi modele economico-ecologice apelează la tabele input-output sau la matrice și la grafuri pentru a reprezenta inserția omului în biosferă. În ambele cazuri se urmăresc fluxuri de materie și energie de la natură spre societate și invers. După părerea noastră s-ar realiza noi pași pe această cale, deosebit de grea, prin construirea unor modele cvasiînchise, cu fluxuri de tip ciclic. În felul acesta se vor putea pune în evidență necesitățile și posibilitățile de reciclare a energiei și materiei, se vor putea preciza punctele critice ce ar duce la degradarea sau simplificarea unui sistem, ceea ce în ultimă instanță ar permite factorilor de decizie să înlocuiască anumite procese sau tehnologii cu altele mai potrivite menținerii complexității ecosistemelor.

Aceste modele ar trebui să cuprindă următoarele elemente :

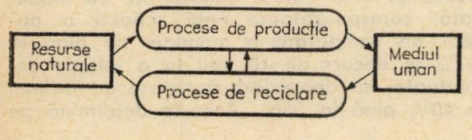

Pentru simularea proceselor economice propriu-zise, respectiv pentru evaluarea cheltuielilor, a veniturilor și a altor parametri, se poate recurge la un model corespunzător din care nu pot lipsi următoarele relații :

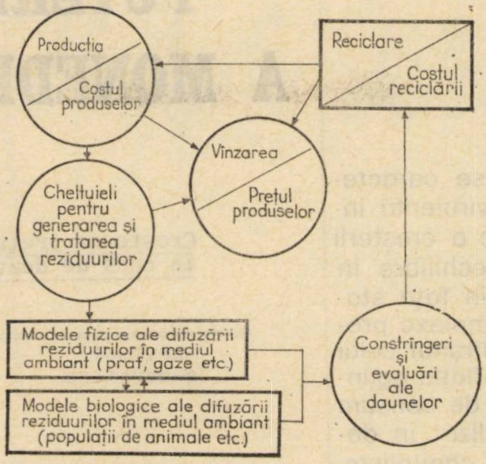
Producția
Costul produselor
Reciclare
Costul reciclării
Vînzarea
Prețul produselor
Cheltuieli pentru generarea și tratarea reziduurilor
Modele fizice ale difuzării reziduurilor în mediul ambiant (praf, gaze etc.)
Modele biologice ale difuzării reziduurilor în mediul ambiant (populații de animale etc.)
Constrîngeri și evaluări ale daunelor

Produsul socio-ecologic

Trecerea la producția prin reciclare nu constituie în unele domenii o noutate Reciclarea metalelor este veche. În S.U.A. se reciclează 70% fier, 48% aluminiu 60% cupru, 40% plumb, 12% zinc, 20% hîrtie. Dar ceea ce reprezintă o etapă nouă este ideea de a se trece de la o civilizație a risipei (în unele țări) la o civilizație întemeiată pe economie, economie posibilă numai prin recuperarea produselor.

Studiile privind posibilitatea reciclării dezvăluie că se poate trece de la reciclarea metalelor, hîrtiei etc., la reciclarea resturilor menajere, a gazelor emanate în diferite procese tehnologice etc. Din gunoiul strîns în orașe se poate obține pentru fiecare kg circa 0,21 m^3 metan, ceea ce reprezintă aproape 300 000 m^3 metan pe zi pentru un oraș cu 500 000 locuitori.

Astfel, în loc ca gunoaiele, deșeurile, gazele emanate de industrie să fie arse pentru distrugerea lor, pot fi reintroduse în circuitul economic. De exemplu, chimiștii sînt pe cale de a elabora mai multe procedee cu ajutorul cărora deșeurile de hîrtie, lemn și legume — care însumează între 50 și 80% din totalul gunoaielor menajere — să fie transformate în alcool. În acest scop moleculele de celuloză din aceste deșeuri sînt descompuse (cu acid sulfuric diluat) în molecule de glucoză care servesc în continuare la obținerea alcoolului, la fel de bine ca și din materiile prime clasice — cereale sau fructe. Din alcool, mai departe, se pot obține carburanți pentru automobile sau chiar mase plastice. În acest scop trebuie creată însă o rețea specială de colectare, rețea care să lucreze după principii economice. Ca urmare, valorificarea pe scară largă a deșeurilor poate avea loc în cadrul unui sistem economic care va reuși să redefinească conceptul de „eficiență economică“. Este nevoie să se țină seama, dincolo de clasicul criteriu al cheltuielilor și de investițiile sociale, în special de fondurile necesare pentru a se asigura caracterul nepoluant, în concordanță cu protejarea mediului ambiant, a înlăturării deșeurilor și recuperării materiilor prime. Ținîndu-se seama de aceste considerente, pragul de rentabilitate pentru numeroase tehnologii de recuperare va cunoaște modificări considerabile și avantajoase. Unii experți care studiază aceste probleme, consideră că reantrenarea deșeurilor în ciclul de producție reprezintă singura alternativă posibilă față de economia produselor utilizabile o singură dată, care nu-și mai găsește locul în viitor.

În scopul folosirii raționale a resurselor trebuie realizate mutații și în domeniul consumului. Un puternic efect antiecologic îl are scăderea voită a calității și durabilității produselor. In lumea capitalistă se intensifică acțiunile de natură psihologică menite să stimuleze cumpărarea de noi „modele“ ale obiectelor de larg consum, pentru a modifica producția și cursul cererii și ofertei pe piață, ceea ce constituie o mare risipă de resurse umane și materiale. Fără îndoială principiile de ecologie umană nu converg spre un univers social standardizat, lipsit de nuanțe, de schimbare.

Un produs socio-ecologic poate să fie elaborat după următoarele principii :

1. Maximizarea utilizărilor pozitive ; 2) minimizarea utilizărilor negative; 3) maximizarea distanței pozitive dintre primele două rezultate ; 4) limitarea creșterii utilizărilor negative. O cale pentru a obține un asemenea rezultat o constituie modificarea adecvată a analizei valorii aplicată la fiecare produs. Analiza valorii care constituie o privire asupra caracteristicilor unui produs va putea include pe lîngă considerentele de ordin economic și considerații de ordin ecologic. Grafic, aceasta se poate reprezenta potrivit graficului nr. 1.

Se observă că graficul posedă și o axă pentru aspectul ecologic. Produsul P — de exemplu — produce anumite efecte negative din punct de vedere ecologic N. În acest caz se pot încerca noi soluții P'—P" astfel ca mărimea unghiului să fie cît mai mică.

La acest gen de analiză se mai poate adăuga și o altă dimensiune, aceea a valorii produsului, în raport cu necesitățile dezvoltării umane.

Pe această cale se poate realiza unitatea celor trei dimensiuni care ar trebui să fie prezente în cazul analizei valorii unui produs : dimensiunea economică, dimensiunea umană, dimensiunea ecologică.

Abordarea problemelor creșterii economice și sociale prin intermediul modelelor economico-ecologice cere o schimbare radicală de atitudine și de gîndire. Elementul esențial al acestei mutații îl constituie efortul de a depăși granițele actuale ale științei economice prin luarea în considerare a noilor cuceriri ale științei contemporane cu privire la unitatea dintre activitatea umană și mediul ambiant. În epoca navelor cosmice unele adevăruri de „ieri“ ale economiei politice au devenit caduce și viața cere înlocuirea lor cu noile concluzii care se impun. O asemenea evoluție face ca economia planetei noastre să capete tot mai mult caracteristicile economiei capsulei spațiale. La o asemenea surprinzătoare sfidare poate face față cu succes economia întemeiată pe principii socialiste.

---

[2]) **K. Marx**, Capitalul, vol. III, E.S.P.L.P., București, 1955

ECONOMIE MONDIALA

Consecințele agravării inflației

EROZIUNEA PUTERII DE CUMPĂRARE A MONEDELOR CAPITALISTE

ECONOMIA țărilor capitaliste se caracterizează în anul 1974 printr-o virulentă inflație generalizată, o reducere a creșterii economice și pronunțate dezechilibre în plățile internaționale, ceea ce ridică în fața statelor occidentale cele mai grave și complexe probleme economice și sociale de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial încoace. Inflația oglindită în creșterea prețurilor la bunurile de consum s-a accentuat puternic și s-a generalizat în decursul ultimilor doi ani în toate țările capitaliste. Rata deprecierii monetare în țările industriale (măsurată după indicii de deflaționare a produsului național brut), care era de circa 7% în 1973, a atins în medie 12% în anul 1974, fapt care face ca inflația să fie considerată de înșiși economiștii burghezi „o maladie contagioasă", un „paludism al economiei capitaliste moderne, care face viața din ce în ce mai dezagreabilă". Fapt este că ea lovește puternic înainte de toate în cîștigurile reale ale maselor de salariați și în general ale persoanelor cu venit fix, erodînd continuu puterea de cumpărare a salariilor și a celorlalte venituri nominale. În materialul de față, autorul prezintă un succint tablou documentar al dimensiunilor acestui proces.

CREȘTEREA explozivă a prețurilor în țările capitaliste dezvoltate este ilustrată grăitor de statisticile recente ale Organizației de colaborare și dezvoltare economică (O.C.D.E.), care grupează practic ansamblul acestor țări. Față de 7,7% cît a reprezentat creșterea prețurilor la bunurile de consum în anul 1973, într-o perioadă de 12 luni încheiată în septembrie 1974, creșterea a fost de peste 14% evident cu variații, uneori considerabile, de la o țară la alta. În Japonia, de pildă, ritmul anual al deprecierii monetare se situează în ultima perioadă pentru care se cunosc date în jurul a 25% în timp ce în R. F. Germania se menține în jurul a 7%.

Fondul Monetar Internațional aduce în raportul său anual pe 1974 date suplimentare care deși nu sînt cele mai recente, aruncă lumină asupra unor incidențe ale inflației în special în sfera comerțului internațional (vezi tabelul nr. 1). Din datele citate se poate reține schimbarea de tendință în mișcarea raportului de schimb al țărilor capitaliste industriale: spre deosebire de perioadele anterioare, valoarea unitară a importurilor crește în 1973 și 1974 mai repede decît cea a exporturilor, fără îndoială sub efectul sporirii prețului petrolului și al altor materii prime pe piețele internaționale.

Tabel nr.1

Indicatori ai presiunii inflaționiste din țările capitaliste industriale în perioada 196o-1974 (primul trimestru)

(Creșteri procentuale calculate pe bază de date exprimate în monedă locală)

Indicatori	Media anuală 196o-197o	Creșterea în raport cu anul precedent			Trim.I 1974 față de trim.I 1973
		1971	1972	1973	
Valoarea unitară a importurilor	1	3	1	13	4o
Prețurile cu ridicata	2	3	4	12	21
Prețurile bunurilor de consum	3	6	4	7	11
Valoarea unitară a exporturilor	2	3	2	1o	24

Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport annuel 1974, pag.11.

Tabel nr.2

Creșterea prețurilor bunurilor de consum în țările în curs de dezvoltare în perioada 1965-1974 (primul trimestru)x

(în procente)

Regiuni geografice	Media anuală 1965-197o	Creșterea în raport cu anul precedent			Trim.I 1974 față de trim.I 1973
		1971	1972	1973	
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	13	1o	13	24	37
- Africa	4	6	5	7	14
- Asia	18	5	7	19	31
- Orientul Mijlociu	3	5	6	1o	16
- Emisfera occidentală	15	15	21	36	48

Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport annuel, 1974, pag.7.

x) Medii ale creșterii indicilor calculați în monedă locală.

În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, statisticile prețurilor reliefează că rata inflației a crescut rapid în cursul anului 1973 și în prima jumătate a anului 1974. După datele F.M.I. (vezi tabelul nr. 2), urcarea prețurilor la bunurile de consum cu 24%, înregistrată pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare în 1973, a fost depășită cu mult în primele luni ale anului 1974 cînd a fost de peste 1,5 ori mai rapidă.

Creșterea continuă a prețurilor, îndeosebi la consum, conduce la scumpirea vieții, la înrăutățirea condițiilor de trai ale oamenilor muncii din țările capitaliste. O oglindire elocventă a dimensiunilor acestor fenomene o constituie accentuarea gradului de depreciere a banilor. Pe baza datelor oficiale referitoare la creșterea costului vieții sau a indicelui prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum, First National City Bank din New York a calculat în ultimul său buletin economic lunar gradul de depreciere a valorii banilor din aproximativ 50 de țări din lumea capitalistă, situate în toate regiunile globului, în perioada 1963—1974. Redăm în tabelul nr. 3 cifrele pentru o serie de țări capitaliste dezvoltate.

Ca o trăsătură generală pusă în evidență de aceste date se poate spune că țările capitaliste industrializate au trecut din domeniul unei inflații considerate ca moderată, corespunzătoare unei scăderi a puterii de cumpărare a monedei de pînă la 30% în decurs de 10 ani, la o inflație accentuată, cu deprecieri monetare de ordinul a 40% pînă la 55%. Aceasta determină pe unii experți să considere inflația actuală drept galopantă. Aprecierea este cu atît mai valabilă în lumina cifrelor existente pe 1974, care au depășit pragul de 10%; la un asemenea ritm al inflației puterea de cumpărare a monedei scade în 10 ani cu 2/3.

Eroziunea monetară a continuat în orice caz după 1973 într-un rit mai accentuat în ciuda eforturilor întreprinse de guvernele statelor capitaliste de a stăvili inflația și creșterea prețurilor. In anul 1974 ritmul de depreciere a banilor este în toate țările cuprinse în tabel (cu excepția Noii Zeelande), cu mult superior ritmului mediu din perioada 1968–1973, iar pe ansamblul lor este de două ori mai rapid. Intr-o perioadă istorică scurtă chiar și monedele capitaliste considerate într-un trecut apropiat drept cele mai solide sînt afectate serios de eroziunea puterii lor de cumpărare. Un exemplu edificator în această privință îl oferă dolarul S.U.A. care repezintă astăzi doar aproximativ 30% din valoarea anului 1939. Marca vest-germană și yenul japonez au pierdut în anul 1973, față de anul 1963, 29% și respectiv 45% din valoarea lor. In ceea ce privește lira sterlină, ea a pierdut, în perioada 1963—1973, 42% din valoarea sa.

Ritmul de depreciere a banilor cunoaște o serioasă accentuare și în țările în curs de dezvoltare.

Pe un grup de 25 de țări din această categorie, pentru care First National City Bank a calculat ritmurile inflației, pierderea de putere de cumpărare a evoluat de la 30% în anii 1963–1968 la aproape 50% în perioada 1968—1973 și a ajuns la peste 90% calculat pe o perioadă de 5 ani pe baza ritmului de depreciere din 1974. Pe țări situația se prezintă foarte diferit. Astfel, pierderea de putere de cumpărare a monedelor țărilor în curs de dezvoltare în ultimii 10 ani s-a situat între 99% pentru Indonezia și 18% pentru Guatemala.

Erodarea puterii de cumpărarea a banilor a fost în orice caz mult mai intensă în perioada examinată în țările în curs de dezvoltare decît în cele dezvoltate. Urmărind gradul de depreciere a banilor în 1974 pe cele două grupe mari de țări din lumea capitalisă, în lumina datelor calculate de First National City Bank, se constată că, în timp ce printre principalele țări industrializate existau 12 țări cu un ritm de depreciere a banilor de peste 10%, 9 dintre țările în curs de dezvoltare au ritmuri de depreciere de peste 20% iar două chiar de peste 30%.

Procesul de depreciere a monedelor țărilor capitaliste conduce, în ultima instanță, la corectarea parităților monetare însesi, adică la devalorizarea oficială a monedelor acestor țări și la stabilirea, pe plan extern, de noi cursuri valutare.

dr. Constantin BICHI

Tabel nr.3

Deprecierea monedelor în ţările capitaliste dezvoltate în perioada 1963-1974

Monede	Indicele puterii de cumpărare a monedei (1963=1oo)		Ritmul de depreciere în procente		
	1968	1973	1963-1968x)	1968-1973x)	1974xx)
Dolarul neo-zeelandez	82	58	3,8	6,9	5,6
Marca vest-germană	89	71	2,4	4,4	6,4
Francul luxemburghez	87	69	3,9	4,4	7,5
Florinul olandez	79	57	4,5	6,4	7,9
Coroana norvegiană	81	58	4,1	6,4	8,1
Silingul austriac	84	64	3,4	4,9	8,1
Coroana suedeză	81	61	4,1	5,7	8,3
Randul sud-african	86	65	3,o	5,5	8,9
Francul elveţian	84	64	3,4	5,3	9,o
Francul belgian	84	66	3,5	4,6	9,1
Dolarul S.U.A.	88	69	2,5	4,8	9,3
Dolarul canadian	86	68	3,o	4,4	9,4
Francul francez	86	64	3,1	5,8	11,1
Dolarul australian	86	66	2,2	5,3	12,o
Lira sterlină	83	58	3,7	7,o	12,1
Coroana daneză	74	54	6,c	6,o	12,2
Lira italiană	84	64	3,4	5,4	12,7
Peseta spaniolă	7o	49	7,o	6,6	13,3
Yenul japonez	78	55	4,9	6,6	18,2
Escudoul portughez	79	49	4,5	9,2	19,4
Drahma greacă	9o	69	2,1	5,3	24,6
Coroana islandeză	61	31	9,5	12,5	27,6
Marca finlandeză	72	54	6,2	5,7	28,5
Rata mediană			3,7	5,7	11,1

x) Ritm mediu anual
xx) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1974 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1973.
Sursa: First National City Bank, Monthly Economic Letter, septembrie 1974, pag.1o.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dimensiuni și trăsături ale mișcării greviste

DUPĂ DATE ale Organizației Internaționale a Muncii privind 46 de țări din Occident în perioada 1963—1973 numărul zile-grevă aproape s-a dublat. De la o medie anuală de 68 milioane zile-grevă în anii 1963—1967 s-a ajuns la 126 milioane în 1968—1972. Anul 1973 a cunoscut o accentuare a tensiunilor sociale în aproape toate țările menționate, iar în 1974 au avut loc din nou greve de amploare, printre care greva minerilor din Anglia, aceea a feroviarilor din India, grevele generale din Italia și Japonia, greva minerilor din industria cărbunelui din S.U.A. În Statele Unite numărul zilelor-grevă se dublează față de 1973, iar în Australia crește de 5 ori. Se remarcă, de asemenea, că, deși numărul grevelor nu a crescut, durata lor și efectivul oamenilor muncii implicați este mult mai mare.

Într-o analiză bazată pe datele O.I.M. și publicată de revista engleză „The Economist", actualul val revendicativ este asociat cu următorii factori:

— Creșterea efectivelor și a forței sindicatelor. În cele mai multe țări numărul membrilor de sindicat a sporit, în medie cu 10%, ca urmare — pe de o parte a sporirii forței de muncă ocupate în industrie (odată cu dezvoltarea industriei prelucrătoare și scăderea ponderii agriculturii) iar, pe de altă parte, datorită ridicării nivelului de industrializare, consideră revista. Totodată, datorită interdependenței crescînde a ramurilor industriale o grevă în una din ramuri are repercusiuni cu mult mai vaste decît cu ani în urmă. Interdependența diverselor țări, exprimată prin intensificarea comerțului internațional, are aceleași rezultate.

— Șomajul nu impietează asupra grevelor. În trecut exista un raport invers proporțional între amploarea șomajului și aceea a mișcării greviste. În ultimul timp, se remarcă dispariția acestui raport. În Anglia în 1972, an în care numărul șomerilor a fost de 1 milion, s-a înregistrat deasemenea, nu număr record de zile-grevă. Constatarea este valabilă și pentru Statele Unite, unde, în ultima perioadă de înviorare economică, s-au pierdut mai puține zile-muncă în cursul grevelor decît în perioada ultimei recesiuni.

Analiza publicată de „The Economist" remarcă politizarea revendicărilor formulate de greviști. Această tendință, este evidentă, deși majoritatea statisticilor naționale nu includ grevele politice în datele pe care le furnizează O.I.M.-ului.

Revista semnalează, de asemenea, angrenarea unor pături mai largi ale populației în mișcarea grevistă. Medicii și judecătorii au participat anul acesta la grevele din Italia. Funcționarii de stat din S.U.A. și Japonia sînt și ei participanți la greve, deși legea interzice în mod expres acest lucru. În Anglia au participat în ultimele luni la greve funcționarii din aparatul local de stat și surorile medicale. Această tendință se datorează îndeosebi inflației, ale cărei efecte sînt resimțite de majoritatea covîrșitoare a populației.

I. V.

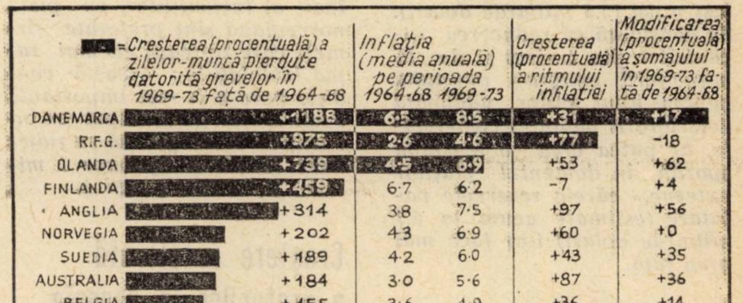

	▇ = Cresterea (procentuală) a zilelor-muncă pierdute datorită grevelor în 1969-73 față de 1964-68	Inflația (media anuală) pe perioada 1964-68	1969-73	Cresterea (procentuală) a ritmului inflației	Modificarea (procentuală) a somajului în 1969-73 față de 1964-68
DANEMARCA	+1188	6·5	8·5	+31	+17
R.F.G.	+975	2·6	4·6	+77	−18
OLANDA	+739	4·5	6·9	+53	+62
FINLANDA	+459	6·7	6·2	−7	+4
ANGLIA	+314	3·8	7·5	+97	+56
NORVEGIA	+202	4·3	6·9	+60	+0
SUEDIA	+189	4·2	6·0	+43	+35
AUSTRALIA	+184	3·0	5·6	+87	+36
BELGIA	+155	3·6	4·9	+36	+14
ITALIA	+122	3·5	5·8	+66	−4
CANADA	+69	3·1	4·6	+48	+60
INDIA	+47	10·1	8·2	−19	+64
JAPONIA	+43	5·0	7·1	+42	+32
S.U.A.	+29	2·6	5·0	+92	+33
FRANȚA	+26	3·2	6·1	+91	+87
IRLANDA	+7	4·5	8·9	+98	+27

(după „The Economist")

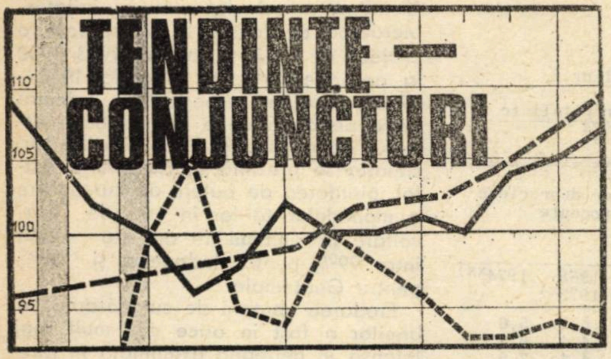

TENDINTE — CONJUNCTURI

Spania: cel mai scăzut ritm din ultimii 14 ani

EXPERȚII estimează că în acest an produsul național brut al Spaniei va înregistra un ritm de creștere de numai 3,5%, cel mai scăzut din ultimii 14 ani. Creșterea prețurilor se va accelera la 16%, de la 14,5% anul trecut, iar numărul șomerilor va putea atinge 500 000 în 1975, datorită reducerii emigrării forței de muncă. Deficitul balanței comerciale va spori de la 4,5 miliarde de dolari în 1973 la 7 miliarde în acest an, afectînd și balanța de plăți, pentru prima dată deficitară după mulți ani de excedente. De notat că deși numărul turiștilor care vizitează Spania în acest an scade cu 10—20%, încasările rămîn la același nivel (3,5 miliarde dolari). Se consideră că reducerea încasărilor din turism și de la muncitorii emigrați anunțată pentru anul viitor, adăugată deteriorării balanței comerciale, ar putea crea o tensiune sporită în domeniul plăților externe, căreia rezervele valutare (estimate acum la 6,1 miliarde dolari) i-ar face mai greu față.

Norvegia: valorificarea petrolului și creșterea importurilor

DEZVOLTAREA industriei petroliere (extractivă și prelucrătoare) în Norvegia, pe baza zăcămintelor din Marea Nordului, contribuie la sporirea continuă a ponderii acestei ramuri în industria țării și la restructurarea importurilor. Față de anul trecut, volumul importurilor de utilaje s-a dublat, iar ponderea importurilor de utilaj petrolier este în continuă creștere. În același timp, deoarece ramurile tradiționale ale industriei norvegiene întîmpină dificultăți tot mai mari în asigurarea forței de muncă necesară — forța de muncă fiind atrasă de salariile mai mari din sectorul petrolier — importurile de linii automatizate și de utilaj electronic sînt în continuă creștere, în special în industria lemnului. Astfel, chiar în fabricile de prelucrare a lemnului cu mai puțin de 50 persoane angajate, automatizarea a devenit un cuvînt la ordinea zilei. Dat fiind ritmul înalt al investițiilor, pe piața norvegiană sînt preferate firmele care livrează cît mai rapid instalațiile ; această condiție pare a fi mai importantă decît prețul. Se așteaptă ca investițiile Norvegiei să se ridice anul viitor la aproape 1 miliard de dolari (+25%).

Creștere accelerată a prețurilor în Japonia

DUPĂ aprecierea cvasimajorității comentatorilor economici, inflația constituie una dintre cele mai grave probleme actuale ale economiei japoneze. Dacă în perioada 1970-ianuarie 1973 indicele prețurilor cu amănuntul a crescut cu 15,7 puncte, în perioada ianuarie 1973 — ianuarie 1974 el a progresat cu încă 23,6 puncte, devansînd dinamica indicelui producției industriale. Ritmul ascensiunii prețurilor s-a menținut susținut și în lunile următoare. Conform previziunilor elaborate în primăvara acestui an, tendința se va menține astfel că în cursul exercițiului fiscal 1974/75 indicele prețurilor cu amănuntul ar putea să înregistreze un spor de 22%.

Relaxare în construcția de automobile

SOCIETĂȚILE constructoare de automobile din S.U.A. evaluează producția acestora din trimestrul III a.c. la 1,67 milioane de unități, cu 12% mai puțin decît în perioada corespunzătoare din 1973. De notat că aceste previziuni sînt cu 9% sub cifra scontată pentru trimestrul III la sfîrșitul semestrului I a.c. ; totodată se apreciază că nici perspectivele modelelor de automobile 1975 nu sînt prea favorabile, ținînd seama de faptul că prețurile lor vor spori, în medie, cu 400 de dolari. Cea mai afectată este compania „General Motors“, a cărei producție va înregistra o scădere cu 25% față de perioada corespunzătoare din 1973.

Încetinire în economia vest-germană

PRINCIPALELE cinci institute de conjunctură din R.F. Germania estimează că actuala încetinire a activității economiei vest-germane va continua și în 1975, an pentru care se estimează o creștere a P.N.B. de 2,5% față de 3% în sem. II. 1974. Deși excedentul comercial se estimează că va fi de 50 miliarde mărci, față de 44 miliarde înregistrate în acest an, numărul șomerilor se estimează a atinge cifra de 1 milion în prima parte a anului 1975, cu tendința de reducere la 700 000—750 000 persoane pînă la sfîrșitul anului.

Evoluții pe piețele înregistratoarelor de casă

ÎN ULTIMA perioadă, pe piața înregistratoarelor de casă pentru rețeaua comercială se afirmă sistemele POS (sisteme informatice cu terminale point-of-sale). După unele aprecieri, în 1973 piața mondială a înregistratoarelor de casă de toate categoriile, s-a cifrat la circa 3 miliarde franci francezi. În cazul companiei Litton Sweda, una din marile firme producătoare, această cifră are următoarea structură : 85% pentru tipurile electromecanice, 12% pentru cele electronice și 3% pentru sistemele POS. În cazul firmei menționate această structură va suferi schimbări semnificative, la nivelul anului 1978 : 20% electromecanice, 50% electronice și 30% sisteme POS. Estimările privind structura pieței S.U.A. de înregistratoare de casă reliefează și ele o majorare a ponderii sistemelor POS și a înregistratoarelor electronice (vezi graficul).

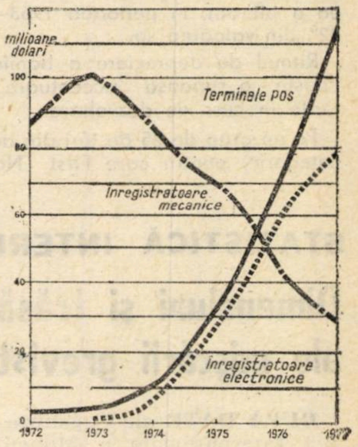

Piața înregistratoarelor de casă în S.U.A.

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Slăbire de tensiune pe piața nichelului

În primele două săptămîni ale lunii noiembrie, prețul nichelului a cunoscut o ușoară redresare față de media lunii octombrie, fără a putea recupera însă pierderile suferite anterior.

Aflată într-o strînsă dependență de dezvoltarea producției de oțel în general și de extinderea producției de oțeluri inoxidabile în special, piața internațională a nichelului a cunoscut o conjunctură deosebit de susținută în perioada primelor 7—8 luni din acest an. În intervalul ianuarie — august a.c. acestea au crescut cu peste 60%, ajungînd la 5 395 dolari/tonă. Începînd însă cu luna septembrie a.c. se constată o oarecare slăbire a tensiunii de pe această piață. Indicatorul cel mai elocvent îl constituie diminuarea prețurilor nichelului comercializat pe piața liberă cu circa 1 000 dolari/tonă într-un interval de numai două luni (de la 5 395 dolari/tonă, media lunii august a.c., la 4 389 dolari/tonă media lunii octombrie).

Concomitent cu scăderea prețurilor nichelului în afara pieței monopolizate, în Japonia se semnalează o creștere a stocurilor de feronichel (8 000 tone la sfîrșitul lunii septembrie a.c.) și o intensificare a solicitărilor de licențe pentru exportul de nichel metal.

Cu toate acestea, aprecierile referitoare la evoluția pieței nichelului pe următoarele 6—8 luni rămîn în continuare optimiste, avînd în vedere influența pe care o vor exercita următorii factori : conjunctura încă susținută a pieței oțelurilor inoxidabile ; costurile ridicate de producție din industria nichelului ; politica de coordonare a prețurilor practicată de marii producători ; posibilitatea declanșării unor greve la firmele canadiene INCO (care controlează circa 40% din producția mondială de nichel) și Falconbridge, cu ocazia reînnoirii contractelor de muncă care expiră în **vara anului 1975.**

Virgil BLĂNIȚĂ
INSCIN

R. P. MONGOLĂ:

BILANȚ AL UNEI JUMĂTĂȚI DE SECOL

PESTE CÎTEVA ZILE poporul Republicii Populare Mongole sărbătorește cea de-a cincizecea aniversare de la adoptarea primei constituții a țării, abolirea statului teocratic-feudal și instaurarea republicii. În aceste cinci decenii urmînd — sub conducerea Partidului Popular Revoluționar Mongol — linia dezvoltării necapitaliste, masele de oameni ai muncii mongoli au înfăptuit un imens salt cantitativ și calitativ, făurind bazele societății socialiste. În cele ce urmează sînt prezentate cîteva din aspectele esențiale ale uriașei opere de transformare și edificare socială, politică și economică, oglindite succint în date statistice.

ÎN trecut creșterea nomadă a animalelor reprezenta aproape unica ocupație a populației, Mongolia situîndu-se pe unul din primele locuri în lume ca număr de animale (vite cornute mari și mici, cai, cămile ș.a.) ce revine pe un locuitor. Și în prezent, **agricultura** constituie ramura de bază a economiei, dar, deși creșterea animalelor furnizează peste patru cincimi din valoarea producției agricole, în perioada postbelică s-a extins treptat cultura plantelor. Suprafața însămînțată cu cereale, cartofi, legume, plante furajere etc. în primăvara acestui an a depășit 491 mii ha. În decursul ultimului deceniu și jumătate producția de cereale pe locuitor a crescut de opt ori ; anul trecut producția lor globală a ajuns la circa 525 mii tone, necesarul de consum al populației și al industriei fiind acoperit în ultima perioadă din resurse interne. Pomicultura — ramură a agriculturii mongole care numără doar două decenii de existență — se extinde continuu. În ea se specializează în prezent 4 stațiuni experimentale, 7 gospodării de stat și 9 cooperative agricole de producție.

Industria era practic inexistentă în Mongolia prerevoluționară, care n-a depășit stadiul atelierelor meșteșugărești, al micilor întreprinderi manufacturiere. Industria modernă datează din deceniul al patrulea, iar în cursul deceniului al șaptelea valoarea producției globale a industriei a egalat-o pe cea a agriculturii. În 1972, ponderea producției industriale în produsul social global ajunsese la 34%, în venitul național — la 23%, iar în cadrul exportului — la 40% ; pentru anul 1975 se prevede că industria va furniza 40% din produsul social global și 27% din venitul național. Dacă în 1921 atelierele meșteșugărești din țară au furnizat produse industriale în valoare de 100 mii tugrici, producția industrială planificată pe acest an se ridică la 2,5 miliarde tugrici.

Produsul		1950	1972
Energie electrică	mil. kWh	21	631
Cărbune	mii tone	270	2 253
Ciment	mii tone	—	141
Cărămidă	mil. buc.	9,7	68
Lemn industrial	mii mc	30	780
Cherestea	mii mc	13	364
Lînă (spălată)	mii tone	4,5	10,9
Țesături de lînă	mil. mp	0,1	1,2
Piei (mari)	mii tone	0,9	1,2
Încălțăminte din piele	mii per.	200	1 597
Carne	mii tone	4	42,9

Sursa : C.A.E.R. — Statisticeskii ejegodnik strancilenov Soveta Ekonomiceskoi Vzaimopomoșci, 1970 și 1973.

Dinamica producției industriale la o serie de produse importante poate fi urmărită în tabelul alăturat.

Ritmul de dezvoltare a producției industriale depășește de cîteva ori pe cel al producției agricole ; considerînd nivelul anului 1950 = 100, indicele producției globale a industriei a ajuns în 1973 la 950, iar cel al agriculturii la 147. În primii trei ani ai actualului cincinal producția globală a industriei a sporit cu 33,6% (+ 10,1% în medie anuală), iar în primele zece luni ale acestui an nivelul producției a fost cu 9,6% superior celui din perioada corespunzătoare din 1973. Totodată, s-a modificat însăși structura industriei ; dacă în anii primului cincinal principala pondere o dețineau industria alimentară și cea ușoară, în prezent pe primele locuri se situează industria energiei electrice și a combustibililor, cea minieră, precum și producția materialelor de construcții.

DATE COMPARATIVE

1924	1974
POPULAȚIA	
peste 600 000 (în scădere pînă la revoluția populară)	circa 1,4 milioane
CAPITALA	
50 000 loc.	circa 300 000 loc.
ÎNVĂȚĂMÎNTUL	
15 școli 576 elevi	peste 10 000 de cadre didactice ; fiecare al patrulea cetățean este elev sau student
OCROTIREA SĂNĂTĂȚII	
nici un medic mongol	la 10 000 de locuitori revin 20 de medici și 68 de cadre sanitare medii (în 1973)

Industria, care cuprindea anul trecut 36% din ansamblul forței de muncă ocupate în producția materială, este concentrată îndeosebi în trei zone industriale : Ulan-Bator, Darhan-Selenga și zona răsăriteană. Mai mult de jumătate din producția industrială a țării este furnizată de întreprinderile din regiunea industrială a capitalei — Ulan-Bator.

O contribuție importantă la formarea venitului național o aduce **sectorul construcțiilor**, țara fiind un uriaș șantier pe care, alături de noi clădiri industriale și construcții miniere, sînt edificate sisteme de irigații, căi de transport, construcții zootehnice, cartiere de locuințe ș.a. În Ulan-Bator, în 1971—1973 s-au dat în exploatare circa 140 de obiective, printre care un combinat de biopreparate, spitalul central unificat, edificii școlare cu 7 000 de locuri, 150 mii mp de spațiu locativ ș.a.

Un rol important în economia Mongoliei (inclusiv în formarea venitului național) îl joacă **comerțul.** Volumul desfacerilor cu amănuntul în comerțul interior s-a extins de aproape două ori în decursul ultimului deceniu, în condițiile diversificării continue a sortimentului mărfurilor vîndute. Pe plan extern, R. P. Mongolă întreține relații comerciale cu peste douăzeci de țări din lume. Volumul schimburilor reciproce crește rapid ; în primele 10 luni a.c. acesta a fost cu 10,7% superior nivelului atins în perioada corespunzătoare din 1973.

Dezvoltarea continuă a tuturor ramurilor economiei a determinat amplificarea susținută a avuției naționale a R. P. Mongole, ridicarea bunăstării materiale a populației. În perioada 1971—1973 ritmul mediu anual de creștere a **venitului național** a fost de 5,3%, față de 3,5% în cursul cincinalului precedent. În ceea ce privește veniturile reale ale oamenilor muncii, acestea au sporit cu 18,2% în aceeași perioadă.

Un rol important în accelerarea construirii socialismului în R. P. Mongolă, în transformarea ei dintr-o țară agrar-industrială într-una industrial-agrară îl are colaborarea cu țările socialiste, îndeosebi în cadrul C.A.E.R. Ajutorul tehnico-științific și financiar al țărilor socialiste a permis și permite Mongoliei să reducă decalajul care o desparte de țările mai avansate din punct de vedere industrial, să creeze noi ramuri industriale, să dezvolte infrastructura țării, să pună în valoare amplele sale bogății naturale.

În acest context o evoluție rodnică cunoaște și **colaborarea româno-mongolă.** Subliniind nu demult expansiunea continuă a schimburilor comerciale dintre cele două țări, ziarul „Unen“ arăta că în 1973 volumul acestora a crescut cu 35% față de anul precedent. Pe linia ajutorului acordat de România se încadrează terminarea recentă a construcției unei fabrici de tricotaje (cu o capacitate de 600 mii de articole pe an) la Ulan-Bator, construirea clădirii Circului de stat în același oraș, livrarea în anii următori de aparatură și instalații pentru Institutul de proiectări și cel de construcții din R. P. Mongolă, precum și pentru laboratorul de radioelectronică al Academiei de Științe a țării etc.

Crearea, în anul 1973, a Comisiei interguvernamentale româno-mongole pentru colaborarea economică și tehnico-științifică a constituit un impuls pentru extinderea și diversificarea continuă a relațiilor reciproc avantajoase dintre cele două țări și popoare frățești.

N. POPOV

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

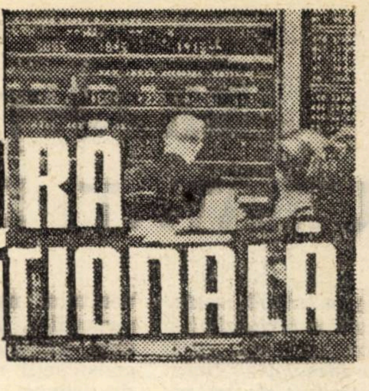

Cursuri

	Curs paritar (central)	28.XII. 1973	11.XI. 1974	15.XI. 1974	Abaterea în % a cursului valutar în ziua de 15.XI.1974 față de:		Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973 - 15.XI.974 1)
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 15.XI. 1974	
Marca vest-germană	2,669o4	2699o	2,552o	25oo	+6,76	+7,96	-7,37
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,8o4o	2,6785	+26,39	+21,33	-17,58
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,685o	4,685o	-1,72	+o,38	- 0,37
Lira sterlină 2)	2,8952	2,325o	2,3268	2,321o	-19,83	-o,17	+o,18
Lira italiană	523,5o	6o7,o	666,25	664,3o	-21,19	-8,62	+9,43
Yenul japonez	3o8,o	280,2	299,75	3oo,o3	+ 2,65	-6,61	+7,o7
Prețul aurului la Londra 3)	42,22 4)	1o3,87		188,o	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

FENOMENELE DE TENSIUNE ȘI INSTABILITATE apărute în ultimele săptămîni pe piețele valutare internaționale s-au accentuat în mod deosebit în săptămîna 11—15 noiembrie a.c. **Cursul dolarului S.U.A.**, după o ușoară întărire la începutul săptămînii, a fost supus unor puternice presiuni speculative „à la baisse“, situîndu-se la cele mai scăzute nivele din ultimele 7—8 luni față de majoritatea valutelor occidentale.

Scăderea cursului dolarului s-a datorat mai multor factori printre care :

— vînzările permanente de dolari contra mărci vest-germane și franci elvețieni, pe de o parte ca urmare a declarației autorităților R.F.G. în sensul că nu s-ar împotrivi la o apreciere în continuare a mărcii pe piețele valutare, iar pe de altă parte lipsei oricărei acțiuni din partea autorităților elvețiene pe linia sprijinirii cursului dolarului pe piața valutară din Elveția ; poziția autorităților vest-germane se explică, în actuala conjunctură, prin faptul că pe această cale se urmărește reducerea excedentului deosebit de ridicat al balanței comerciale a R.F.G., ceea ce ar putea contribui în același timp la neutralizarea în parte a unor eventuale efecte inflaționiste ale recentelor măsuri de relansare a activității economice ;

— anunțarea rezultatelor evoluției economiei S.U.A. pe trimestrul III a.c. care confirmă că această țară traversează o perioadă de recesiune, paralel cu accentuarea inflației (situație admisă de altfel pentru prima dată de autoritățile americane). Pentru luna octombrie a.c. datele preliminare arată o creștere a prețurilor cu ridicata în S.U.A. într-un ritm anual de 27,6%, paralel cu intensificarea creșterii prețurilor cu amănuntul ;

— accentuarea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața monetară americană, încurajată de autorități care urmăresc și pe această cale stoparea tendințelor recesive din economie. Astfel, Sistemul Federal de Rezervă (banca centrală) din S.U.A. a anunțat recent injectarea pe piața monetară a circa 750 milioane dolari.

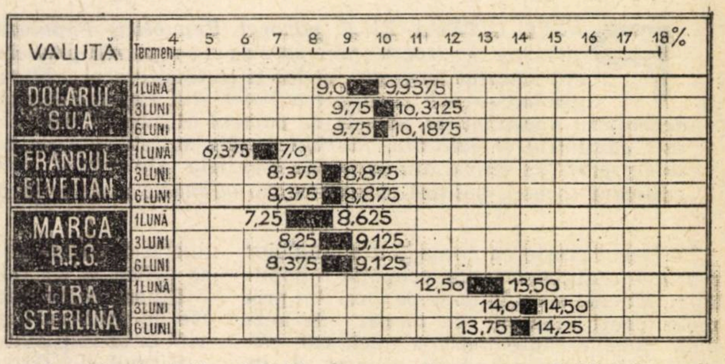

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața euro-valutelor în perioada 11—15 noiembrie 1974 (niveluri minime și maxime).

Paralel cu scăderea cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare internaționale s-a înregistrat și o deteriorare a poziției **lirei sterline**, consecință atît a situației economice dificile în care se află Anglia cît și a efectelor negative, asupra cursului lirei sterline, ale recentelor măsuri engleze pentru încurajarea relansării activității economice. Astfel, sporirea cu 2,3 miliarde dolari a sprijinului acordat industriei de către autorități va determina la rîndul său și o creștere a dobînzilor pe piața monetară engleză, ceea ce va duce la scăderea atractivității acestei piețe pentru capitalurile speculative care au găsit în ultimele luni un refugiu deosebit de remuneratoriu în Anglia. O influență negativă asupra cursului lirei sterline are și va avea și în viitor hotărîrea autorităților engleze de a nu mai prelungi, la finele acestui an, garanția de curs acordată unor deținători străini de lire sterline, în rezervele lor oficiale.

Scăderea deosebită a încrederii în principalele valute occidentale în condițiile accentuării inflației și a tendințelor recesive care se manifestă în economia majorității țărilor occidentale, alături de unii factori specifici care se manifestă pe **piața aurului** în lunile recente, au determinat o nouă creștere a prețului metalului galben. Confirmarea de către guvernul S.U.A. a faptului că cetățenilor americani li se va permite să cumpere și să dețină aur bare începînd cu data de 1 ianuarie 1975 a constituit unul din factorii principali care au determinat creșterea deosebită a cererii de aur pe piață și sporirea prețului acestui metal. În aceste condiții cererea de aur ar putea spori și în viitor, determinînd noi creșteri ale prețului. Hotărîrea guvernului englez de a nu introduce restricții la cumpărarea de aur de către cetățenii englezi a contribuit de asemenea la creșterea prețului metalului galben.

Febra speculativă înregistrată pe piața aurului a contribuit la rîndul său la accentuarea tensiunii și instabilității pe piețele valutare, determinînd vînzări importante mai ales de dolari.

★

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 15.XI.1974 rămîne cea prezentată în „Revista economică“ nr. 20.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● C.E.E.: Investiția energetică

CONFORM estimațiilor oficiale ale Comisiei Pieței Comune vest-europene investițiile țărilor membre pentru dezvoltarea sectorului energetic în perioada 1975—1985 vor însuma aproximativ 300 miliarde dolari, reprezentînd 2—2,5% din produsul național brut al țărilor respective. Se apreciază că din această sumă 120 miliarde dolari vor fi investiți în energetica nucleară, iar 110 miliarde în ramura cărbune, petrol și gaze.

● Iranul va produce 12,8 milioane tone oțel în 1980

IRANUL, care în prezent produce doar 600 mii tone de oțel, prevede să realizeze în anul 1980 o producție de 12,8 milioane tone. La baza acestei producții va sta capacitatea complexului siderurgic „Aryahmer“ de lîngă Isfahan, care a fost construit și va fi extins în continuare de către U.R.S.S. În prima etapă, combinatul a fost construit pe baza unui acord în valoare de 450 milioane dolari, rambursabili în gaze naturale. Iranul livrează Uniunii Sovietice 10 miliarde mc de gaze naturale anual.

● Avansul flotei petroliere arabe

PRINTRE măsurile promovate de țările arabe în scopul valorificării optime a resurselor lor de țiței, se numără și constituirea unei flote de petroliere, pentru a înlătura dependența de alte țări în transportul maritim al produselor lor. În cercurile de specialitate se apreciază că flota arabă de petroliere va crește de la 1,5 milioane t.r.b. în prezent la peste 7 milioane în 1978. Printre țările care au pus în aplicare un program de comenzi de nave sau posedă de pe acum o flotă se numără Kuweitul, Libia, Irakul, Algeria și Arabia Saudită.

Petrolul din Siberia

REGIUNILE Tiumen şi Tomsk din Siberia au devenit în prezent cea mai importantă zonă producătoare de ţiţei şi gaze din Uniunea Sovietică. În timp ce în 1964 de aici au fost extrase primele 209 mii tone de ţiţei, în 1970 volumul extracţiei a ajuns la peste 31 mil. tone iar în acest an va depăşi 116 mil. tone. Pentru 1975 se preconizează o producţie de peste 140 mil. tone. Concomitent, a crescut şi extracţia de gaze naturale, în anul curent urmînd a se realiza 1,35 mlrd. m^3. Un mare rol îl are ridicarea rapidă a productivităţii muncii, producţia pe un lucrător ocupat în extracţia ţiţeiului sporind de la 9,5 mii tone/an în 1970 la 20,8 mii tone/an în 1971.

Tranzacţii neobişnuite

PREŢURILE la hîrtie au sporit vertiginos în toată lumea — în Republica Federală Germania cu 50 la sută în decursul ultimului an — ca urmare a penuriei de celuloză care constituie cea mai importantă materie primă pentru fabricarea hîrtiei. R.F.G. care importă o mare parte din necesarul ei de lemn pentru celuloză din Suedia şi Finlanda a ajuns recent să livreze această preţioasă materie primă unor ţări prin tradiţie exportatoare. Principala sursă este regiunea de nord a ţării peste care s-a abătut în toamna anului 1972 un uragan pustiitor dezrădăcinînd păduri întregi. După ce a transportat în cursul acestui an copaci doborîţi de vînt în Finlanda, şlepul „Hera" (în fotografie) a traversat recent Canalul Marea Nordului—Baltică avînd la bord o încărcătură de 12 000 metri cubi de lemn, destinat unei fabrici de celuloză din Slite / Gotland — Suedia.

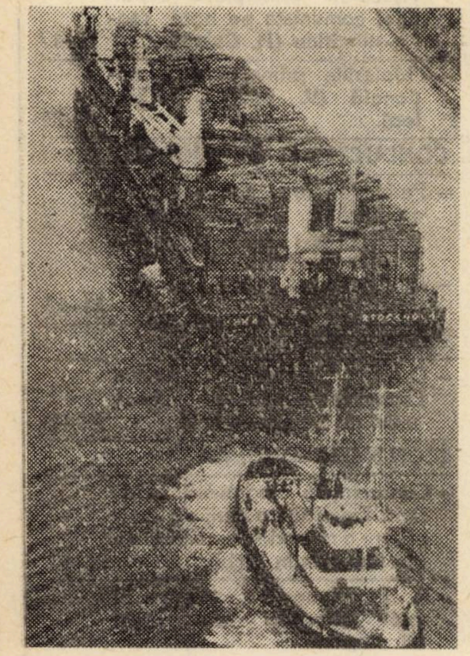

Cine pierde, cine cîştigă!

CONTRIBUŢIA ţărilor membre ale Pieţei Comune la Fondul agrar comunitar este diferenţiată într-atît încît în final unele din ele sînt beneficiare nete de pe urma lui, în vreme ce altele participă cu sume mai mari decît cele pe care le primesc, aşa după cum rezultă şi din graficul alăturat reprodus după *Süddeutsche Zeitung*. Între 1963 şi 1973 cel mai mult au beneficiat de pe urma fondului comun Franţa şi Olanda, în vreme ce principalele contribuţii nete au venit din partea R.F.G. şi Italia. Această diferenţiere formează obiectul unor controverse între ţările membre ale C.E.E., care nu par să se rezolve curînd.

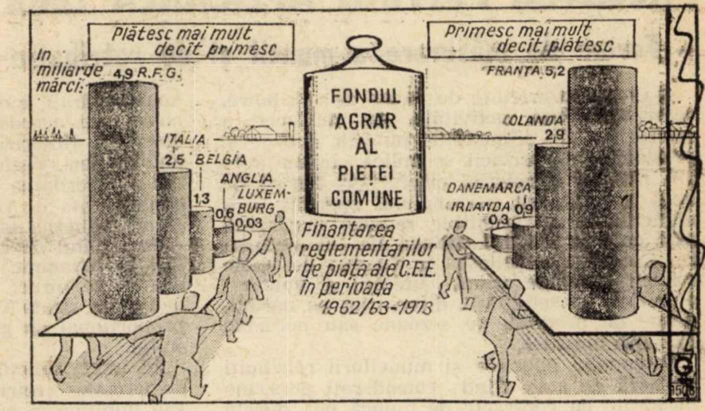

Sic transit gloria mundi...

DEZBATERILE care au loc, în aceste zile în Camera comunelor cu privire la noul proiect de buget al Marii Britanii au reamintit insularilor — dacă mai era nevoie ! — că „Anglia este confruntată în prezent cu o gravă criză economică" (Denis Healey, ministrul finanţelor). Neliniştea opiniei publice britanice în legătură cu actuala situaţie economică a ţării este accentuată de sentimentul de amărăciune provocat de constanţa declinului ei în clasamentul celor mai dezvoltate ţări din lumea occidentală. Astfel, după cum reiese din graficul de mai jos, reprodus după „L'Express", dacă în urmă cu un secol Marea Britanie se afla în acest clasament pe primul loc, acum 10 ani ocupase locul 8, pentru ca în prezent să coboare pe locul 14.

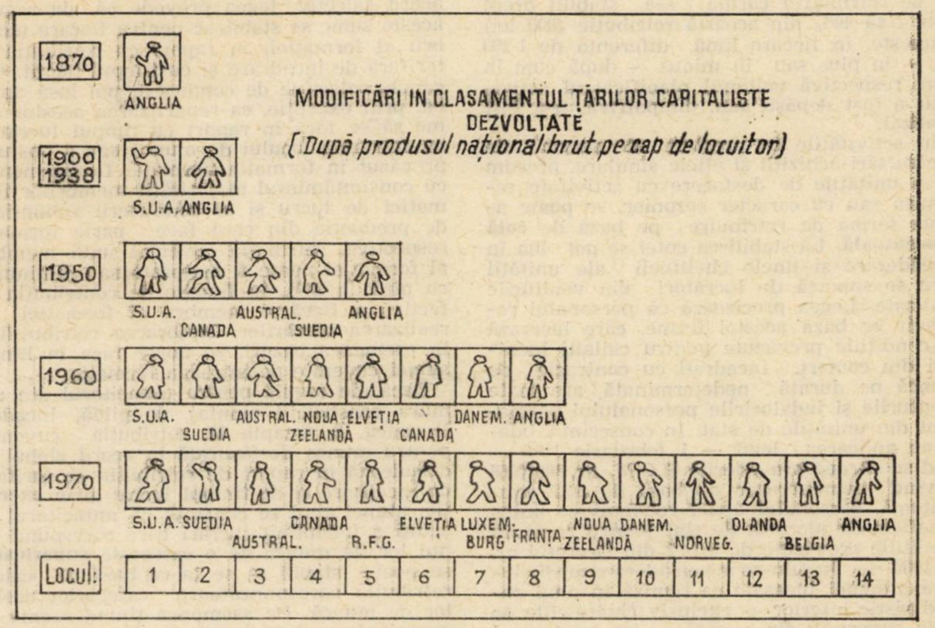

Arta de a sta în umbră

DACĂ marii magnaţi din America, Anglia, Franţa, Grecia şi alte ţări sînt în general cunoscuţi, iar despre ei se vorbeşte şi se scrie şi cînd trebuie şi cînd nu trebuie, numele şi fotografiile lor apărînd în presă şi la televiziune în mod cotidian, există bogătaşi a căror conduită este de a sta în mod deliberat în umbră. Este vorba de multimilionarii elveţieni care evită să se expună în public şi nu doresc zgomot în jurul persoanelor lor. Astfel, prea puţină lume a auzit de Carl Abegg-Arter, unul din bancherii cei mai bogaţi din lume, de Carl Franz Bally, „regele" încălţămintei, Carl Geigy, patronul unui mare concern chimic, de Max Schmidheiny, „ţarul" cimentului elveţian etc.

Arta de a sta în umbră a bancherilor să fie o consecinţă a artei secretului operaţiunilor lor?... Este vorba de faimosul secret al operaţiunilor bancare efectuate de băncile elveţiene, care îşi are originea în secolul al 18-lea cînd aristocraţia franceză, de teama revoluţiei din 1789, îşi transfera capitalurile în mod clandestin în Elveţia. Creşterea depunerilor la băncile elveţiene a căpătat cu timpul dimensiuni din ce în ce mai mari, paralel cu creşterea „grijii faţă de ziua de mîine" a capitaliştilor din întreaga lume.

PRECIZĂRI PRIVIND APLICAREA LEGII RETRIBUIRII

— Forme de măsurare a muncii și de retribuire (II) —

4. O mare varietate de forme de retribuire, corespunzătoare activității de desfacere a mărfurilor, de alimentație publică, precum și prestărilor de servicii se aplică în unitățile din ramura circulației mărfurilor. Forma de bază a retribuirii personalului operativ și a muncitorilor o constituie **remiza,** exprimată prin cote la 10 000, 1 000 sau 100 lei desfacere. Cotele se stabilesc în funcție de unele criterii specifice (tipul unității și volumul planificat al activității, diferențiat pe unități, grupe de produse, pe sezoane sau perioade mai îndelungate).

Personalul operativ și muncitorii retribuiți pe bază de cote, fiind considerați persoane încadrate cu contracte de muncă pe durată determinată, au stabilită pentru fiecare categorie tarifară și funcție retribuția tarifară de încadrare, prevăzută în anexele legii, pentru personalul din unitățile de circulație a mărfurilor. Pe baza acestei retribuții se stabilesc drepturile de asigurări sociale, precum și alocația pentru copii.

În unitățile comerciale cu ridicata se prevede utilizarea formei de retribuire prin **cote parțiale,** potrivit căreia retribuția este constituită dintr-o parte fixă de cel mult 50% din retribuția tarifară, iar diferența se constituie dintr-o parte variabilă ce se acordă pe bază de cote la 10 000 lei desfacere, prin depozit.

Astfel, un șef de depozit, cu o retribuție tarifară de încadrare de 2 000 lei lunar (clasa 19 de retribuire) căruia i s-a stabilit drept cotă fixă 40% din această retribuție (800 lei) primește, în fiecare lună, diferența de 1 200 lei — în plus sau în minus — după cum în luna respectivă volumul planificat al activității a fost depășit sau, dimpotrivă, n-a fost realizat.

În activitățile de prestări de servicii, de contractări-achiziții și altele similare, precum și în unitățile de desfacere cu activitate restrînsă sau cu caracter sezonier, se poate aplica forma de retribuire pe bază de **cotă procentuală.** La stabilirea cotei se pot lua în considerare și unele cheltuieli ale unității care se suportă de lucrători din veniturile realizate. Legea precizează că personalul retribuit pe baza acestei forme, care lucrează în condițiile prevăzute pentru ceilalți lucrători din comerț, încadrați cu contracte de muncă pe durată nedeterminată, are toate drepturile și îndatoririle personalului permanent din unitățile de stat. În consecință, odată cu aplicarea legii — 1 februarie 1975 — cînd se abrogă prevederile H.C.M. nr. 802/1965 privind remunerarea pe bază de cotă procentuală, personalul astfel retribuit va putea beneficia de alocația de stat pentru copii, în condițiile prevăzute de art. 2 din Decretul nr. 285/1960 — luîndu-se în considerare media lunară a sumei încasate ca remiză în anul calendaristic interior — exclusiv cheltuielile de regie suportate din remiză — iar pentru cei nou încadrați, media lunară pe cele trei luni anterioare acordării alocației. Ca urmare a abrogării Hotărîrii susmenționate, nu se mai aplică, deci, reglementarea actuală potrivit căreia acordarea dreptului la alocație este condiționată de realizarea — în fiecare lună — a retribuției tarifare minime pe economie.

Personalul de conducere și cel de execuție tehnic, economic și de altă specialitate, care contribuie direct la creșterea volumului de activitate poate fi retribuit în acord direct proporțional cu gradul de îndeplinire a planului.

La unele funcții de conducere din unitățile comerciale, retribuția se va putea majora sau diminua și cu cîte 1% din retribuția tarifară pentru fiecare procent de depășire sau nerealizare a beneficiului planificat, în limită a 10% din retribuția tarifară corespunzătoare timpului lucrat.

Alte forme de retribuire, de mai mică întindere, ce pot fi utilizate în unitățile comerciale, de alimentație publică și de prestări servicii, sînt cele în care administrarea acestor unități se face de personalul operativ pe bază de contract, precum și retribuirea pe bază de tarife, stabilite în raport de valoare sau cantitate. Personalul astfel retribuit nu are calitatea de persoane încadrate în muncă, în sensul Legii nr. 1/1970 și a Codului muncii.

5. În ce privește repartizarea sumelor cuvenite celor care lucrează în toate formele de acord colectiv, legea prevede că, de regulă, aceste sume se stabilesc pentru fiecare membru al formației, în raport cu retribuția sa tarifară de încadrare și cu timpul lucrat. Organele colective de conducere pot însă aproba, prin excepție, ca repartizarea acestor sume să se facă în raport cu timpul lucrat și cu categoria locului de muncă sau a postului prevăzut în formația normată. De asemenea, cu consimțămîntul majorității membrilor formației de lucru și al conducerii subunității de producție din care face parte formația respectivă, retribuția cuvenită unui membru al formației poate fi majorată sau diminuată cu pînă la 20%, în funcție de contribuția efectivă a fiecărui membru al formației la realizarea lucrărilor. Majorarea retribuțiilor, în asemenea cazuri, se poate face în limita sumei cuvenite pe întreaga formație.

Dacă, de regulă pentru muncitorul din ramura construcții montaj, de pildă, încadrat la categ. 2, treapta II, retribuția cuvenită pentru munca desfășurată în acord global se calculează în raport de retribuția sa tarifară de încadrare și de timpul lucrat, **prin excepție,** atunci cînd se constată că muncitorul în cauză a îndeplinit lucrări care corespund unui loc de muncă **de o categorie superioară,** se poate stabili să se ia ca bază de calcul retribuția corespunzătoare categoriei acelui loc de muncă. De asemenea ținînd seama că experiența a demonstrat **că** sînt situații cînd unii membri ai **colectivului** aduc un aport deosebit la **realizarea sarcinilor** asumate s-a creat posibilitatea **ca, în** cadrul fondului de retribuție, stabilit **pentru** efectuarea **lucrărilor** respective, **retribuția membrilor colectivului** să fie diferențiată **cu pînă la + 20%.**

Apreciind importanța **alegerii rationale** a formei de retribuire celei **mai avantajoase** din punct de vedere economic, spre deosebire de reglementarea în vigoare, legea lasă în competența Consiliului de Miniștri stabilirea formelor de retribuire ce se pot aplica în unitățile din fiecare ramură subramură sau activitate. Consiliul de Miniștri urmează să stabilească și condițiile de aplicare a formelor de retribuire.

Ion STOIAN

LUCRĂTORII DIN COMERȚUL EXTERIOR

antrenați în programele de reciclare, își pot procura contra cost, de la sediul redacției, următoarele cărți editate de **„REVISTA ECONOMICĂ“ :**

— Dreptul și tehnica comercială internațională (2 vol. = 20 lei).

— Societăți comerciale — societăți mixte (1 vol. = 10 lei).

ÎN SPRIJINUL TUTUROR UNITĂȚILOR ECONOMICE

Pentru valorificarea accelerată a materialelor și capacităților disponibile

„REVISTA ECONOMICĂ“ publică, la cererea întreprinderilor, liste și anunțuri privind oferte și cereri de produse, piese de schimb, capacități de producție, utilaje transferabile, prestații de servicii etc.

Listele și anunțurile vor fi expediate pe adresa redacției.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 23 — vineri 22 noiembrie 1974

— Contribuția epocală a tovarășului Nicolae Ceaușescu la făurirea istoriei contemporane a României. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca secretar general — chezășia înaintării țării noastre spre orizonturile comunismului (dr. **Maria D. Popescu).** 1–3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– În dezbatere : Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. :

Politica de industrializare a României socialiste **(Emil Drăgănescu,** membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. vice-prim ministru, președintele C.S.P.). 4–6

Partidul Comunist — centrul vital al națiunii noastre socialiste **(Gh. P. Apostol)** 7–8

Procesul ascendent de ștergere a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș (prof. dr. **Marin Popescu).** 9–11

Conținutul și soluțiile problemei amplasării forțelor de producție, în lumina programului P.C.R. (prof univ. dr. **Ion Blaga).** 12–14

Așezarea principiului repartiției comuniste pe baze realist-științifice **(H. Culea).** 15–17

— Materiile prime, o avuție națională **(V. Boescu, L. Țintea).** 18–20

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

– Perfecționarea conducerii și organizării unităților economice (prof. univ. dr. ing. **M. Dumitrescu).**

– Cum conducem ; Sinoptic 21–23

TEORII — IDEI

– Omul — tehnica — mediul Economie și ecologie (prof. univ. dr. **Sergiu Tamaș)** 24–25

ECONOMIE MONDIALĂ

– Consecințele agravării inflației : Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor capitaliste (dr. **Constantin Bichi)** 26–27

– R. P. Mongolă : Bilanț al unei jumătăți de secol **(N. Popov).** 29

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București

Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

Cu o tradiție de peste 100 de ani „Independența“ Sibiu produce utilaje în regim de unicate, prototipuri, precum și utilaje de serie, într-o gamă largă sortimentală. Dispunînd de secții dotate cu mașini-unelte moderne, poate fabrica produse de diferite complexități din diverse domenii.

EXECUTĂ :

- **utilaje tehnologice pentru industria chimică, prelucrarea țițeiului, stufului, celulozei și hîrtiei ; filtre, ventilatoare, propelere, agitatoare etc.;**
- **utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, asimilînd fabricația de cuptoare industriale pentru topirea metalelor, cuptoare pentru tratament termic primar și secundar, mașini de format și de miezuit, instalații de curățit piese turnate, dezbătătoare etc;**
- **utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții și refractare: concasoare giratorice, instalații de sortat agregate, pompe pneumatice cu șurub, maiuri mecanice etc;**
- **unelte pneumatice pentru lucrări miniere: ciocane de abataj, perforatoare pneumatice fabricate atît după concepție proprie, cît și după licența Tampella;**
- **unelte și scule pneumatice diverse pentru mecanizarea tuturor operațiunilor de lăcătușerie, montaj ș.a.: polizoare, mașini de găurit, de înșurubat, ciocane de dăltuit, nituit etc.;**
- **lanțuri cu role:**
  - **cu zale scurte 3/4"—3" pentru utilaje din industria petrolieră, minieră, mașini textile etc.;**
  - **cu zale lungi pentru mașini agricole.**

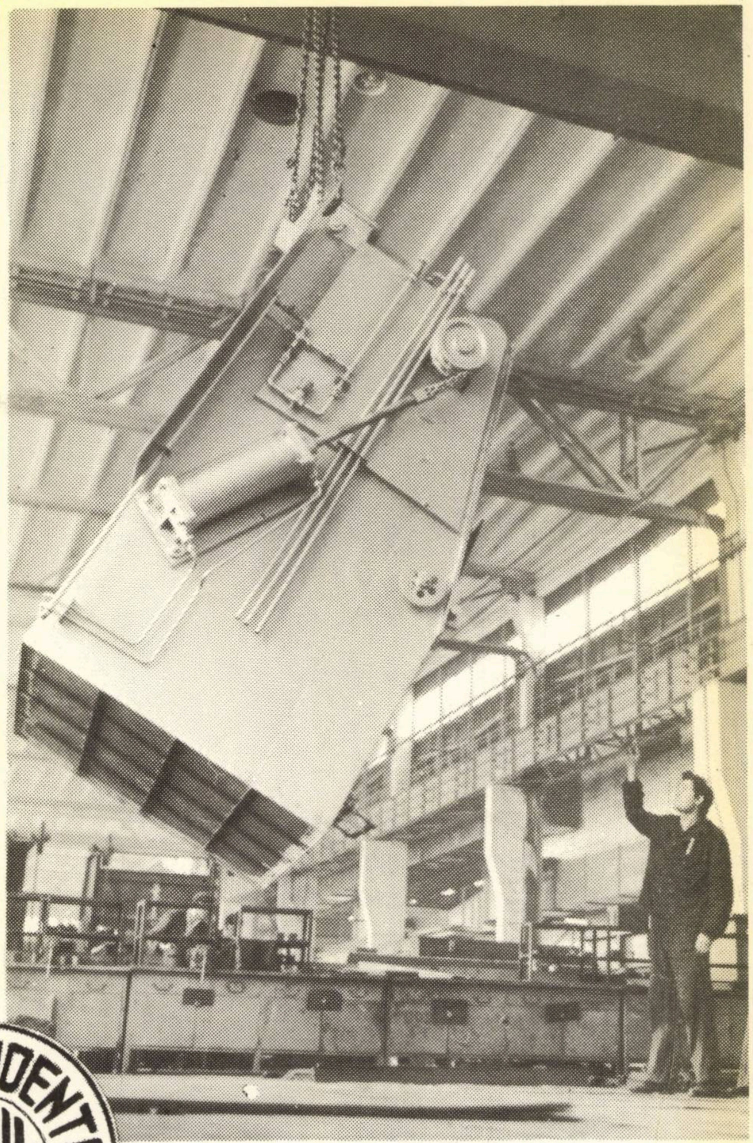

INDEPENDENȚA SIBIU

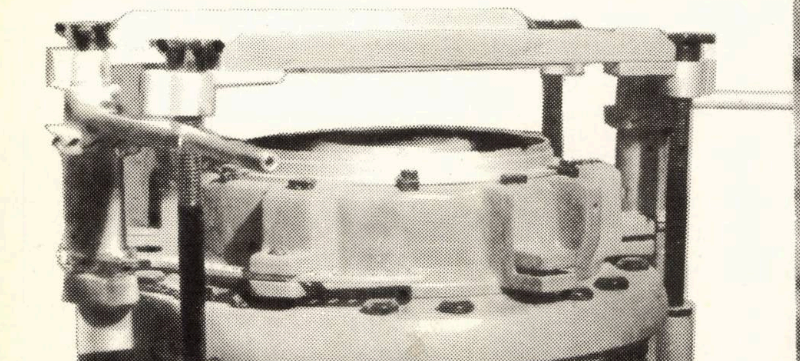

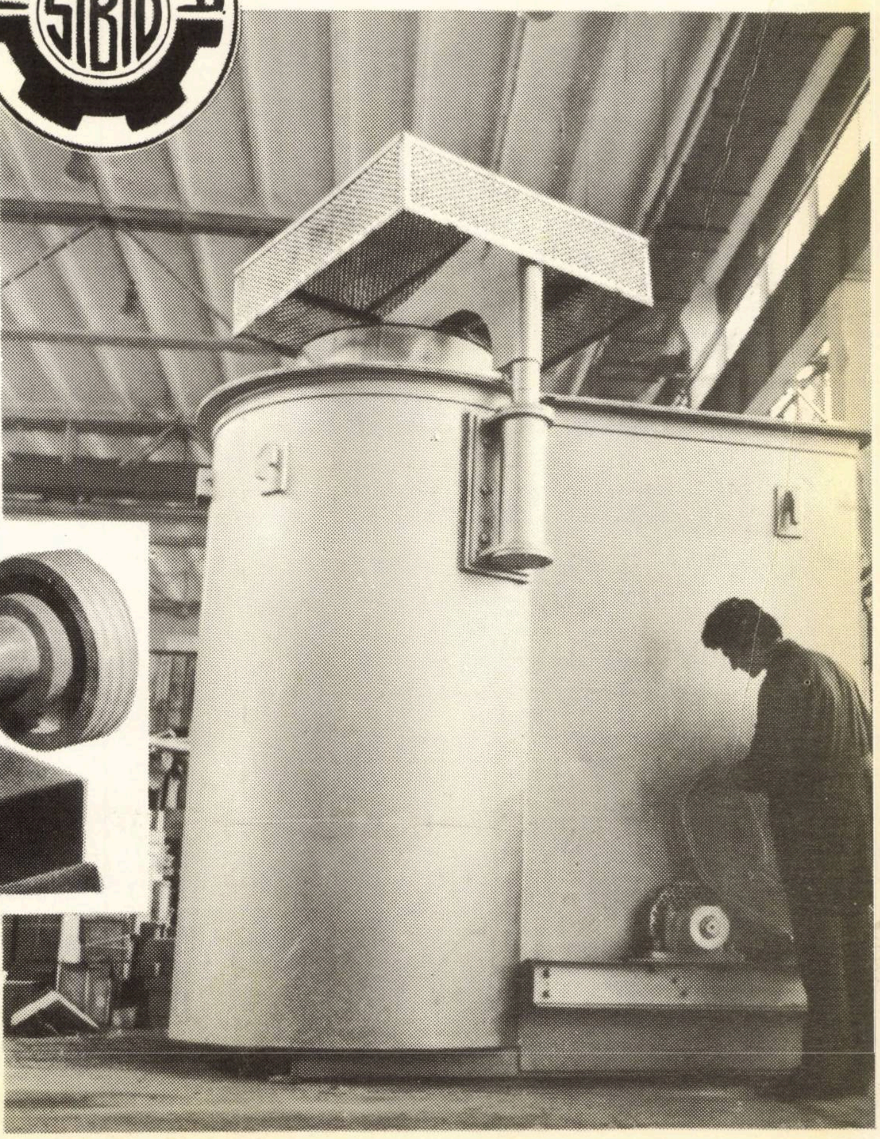

INTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA“ SIBIU

Str. Karl Marx nr. 33
Telefon : 2.10.00. Telex . 038275

COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE TÎRGU MUREȘ

AZOMUREȘ

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Produse chimice:

- — Oxigen îmbuteliat și medicinal
- — Azot comprimat
- — Argon comprimat 99,998%
- — Amoniac
- — Uree (granulată 46%)
- — Azotat de amoniu (granulat 33,5% N)

FOTO AMATORI

Veți obține imagini de calitate utilizînd hîrtia „ARFO". Noul produs „ARFOGEN" satisface cerințele cele mai exigente atît ale amatorilor cît și ale profesioniștilor în realizarea celor mai diverse teme fotografice.

REȚINEȚI:

COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE TÎRGU MUREȘ

AZOMUREȘ

Str. Gh. Doja nr. 300
Telefon: 14614–14619
Telex: 035–246
Telegrame: Azomureș

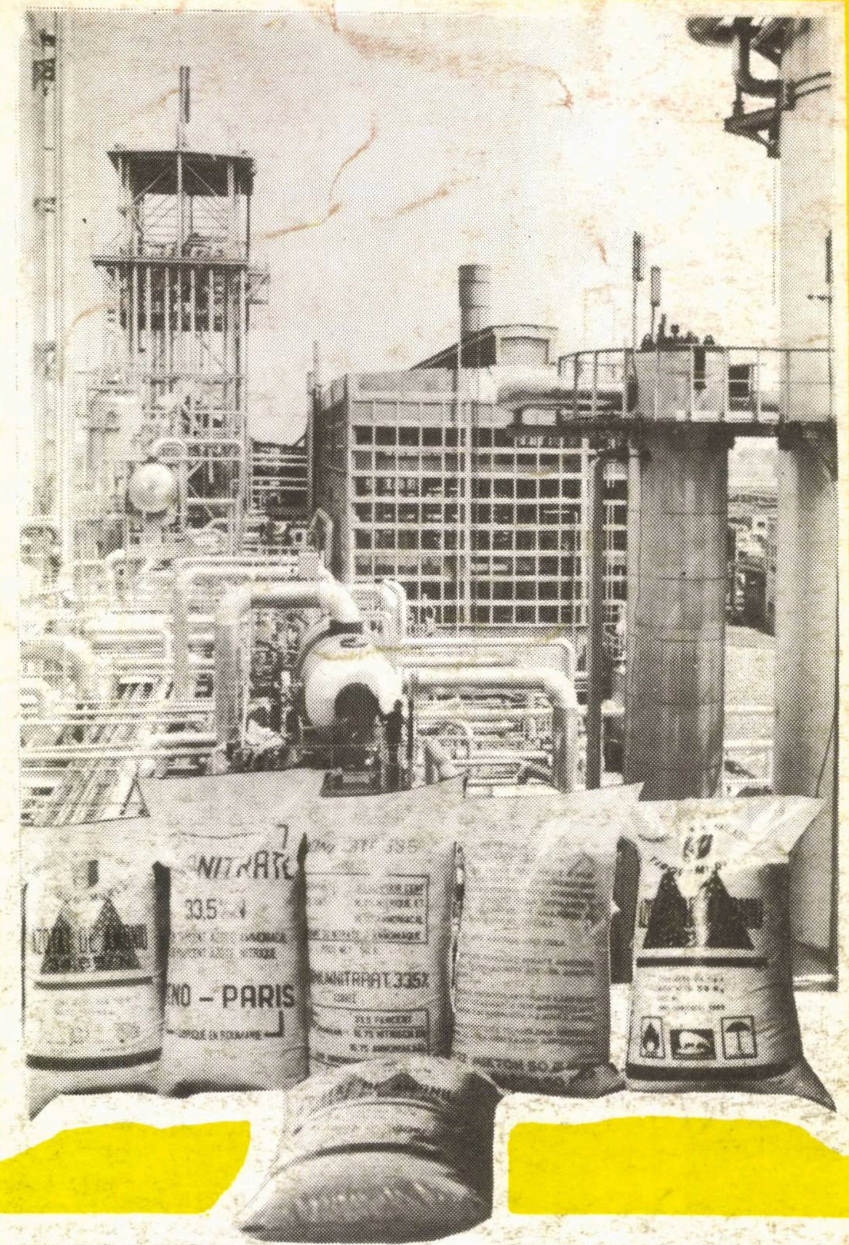

1975 IAN 27

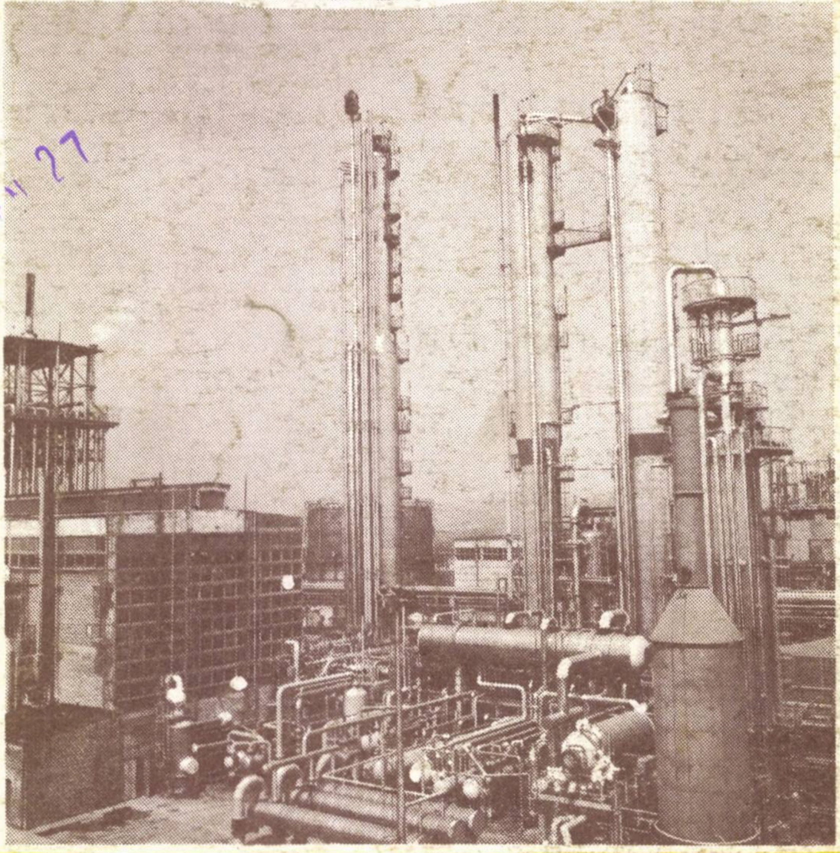

LEI 5

D 646

revista economică

24 29-XI 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

„Congresul al XI-lea va rămîne in istoria milenară a patriei noastre in primul rind prin faptul că el va adopta Programul Partidului Comunist Român — Carta fundamentală ideologică, teoretică și politică a partidului, care deschide perspectiva unei epoci noi în dezvoltarea economico-socială a României, trasează linia strategică generală și orientările tactice pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism"

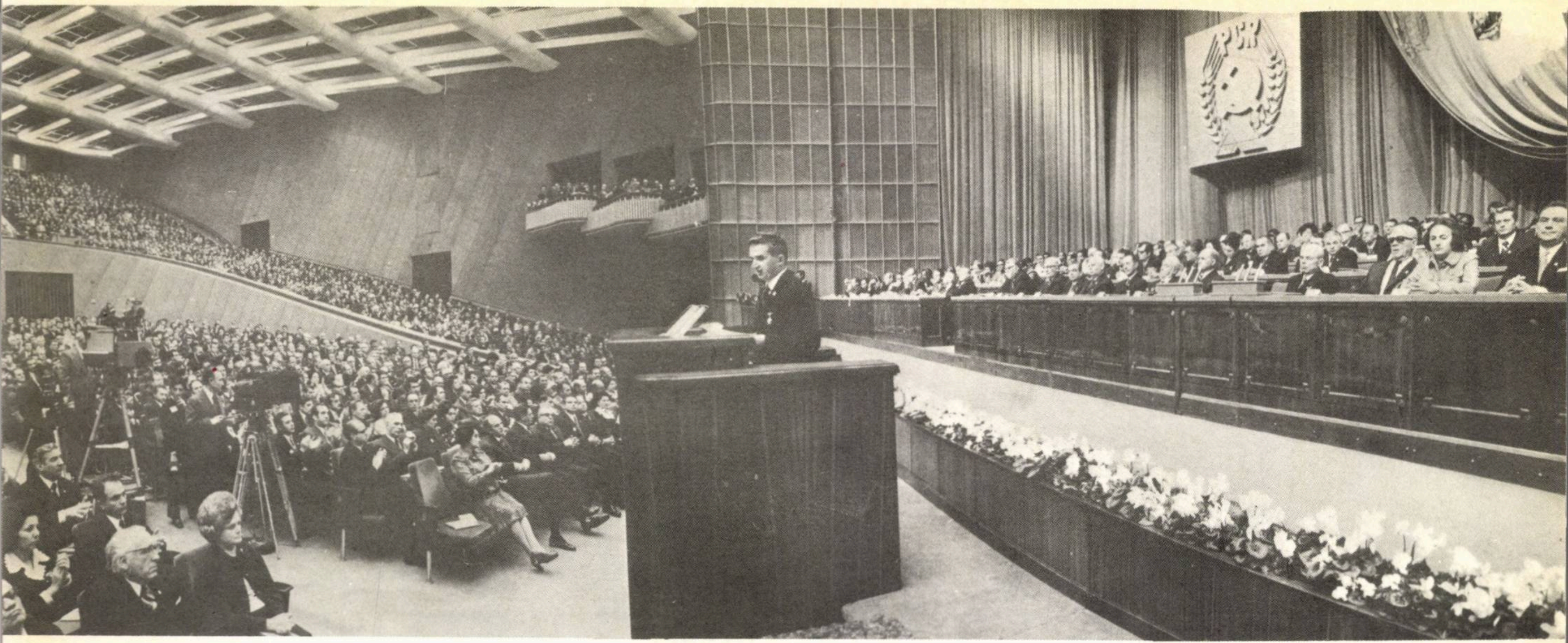

„Trăiască cel de-al XI-lea Congres al partidului — piatră de hotar a unei noi epoci în istoria glorioasă a României, în drumul spre comunism, spre visul de aur al omenirii!''

„Trăiască Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a societății noastre socialiste care va conduce poporul nostru pe calea comunismului!''

„Trăiască poporul nostru, constructor eroic și victorios al socialismului, trăiască Republica Socialistă România!''

CONGRESUL
XI

AL XI-LEA
CONGRES
AL P.C.R.

> **„Raportul prezentat Congresului, Programul și Directivele sintetizează activitatea multilaterală desfășurată de partidul și poporul nostru, generalizează experiența în construcția socialistă a Partidului Comunist Român, a altor partide comuniste și țări socialiste, experiența dezvoltării sociale și a cunoașterii umane în general. Ele înarmează partidul cu o concepție teoretică, ideologică și politică unitară, bazată pe materialismul dialectic și istoric, pe atotbiruitoarea învățătură marxist-leninistă.''**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> **(din Raportul Comitetului Central la Congresul al XI-lea al P.C.R.)**

CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C.R.

Eveniment epocal în istoria partidului și patriei noastre

PEISAJUL ISTORIC al unui popor cu un trecut frămîntat cum este cel al poporului român este întotdeauna plin de **evenimente** de importanță majoră, de momente de răscruce. **EVENIMENTUL** trăit în aceste zile, prin semnificațiile și implicațiile pe care le are asupra destinului națiunii, se înscrie cu siguranță printre cele mai de seamă momente ale istoriei noastre. El va rămîne marcat cu litere de aur nu numai în conștiința generațiilor prezente, dar și a celor viitoare, care vor percepe din plin, pe viu, în întreaga lor amploare, **însemnătatea** hotărîrilor luate de Congresul al XI-lea al partidului nostru. Congresul al XI-lea constituie o pagină de o densitate și semnificație excepțională în istoria partidului și a patriei, care se contopesc în măsură crescîndă, o pagină care va face să vibreze cu respect și recunoștință generațiile de azi și cele de mîine.

Aceste zile ale memorabilului Congres vor fi asociate întotdeauna în conștiința noastră și a urmașilor noștri cu elaborarea și adoptarea unor documente de o importanță și amploare fără precedent. Programul unitar al Partidului Comunist Român adoptat de forumul suprem al comuniștilor români, dă contur și realism construcției societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. El creează certitudini ale unui viitor ce-l făurim prin hotărîrea de a transpune în viață politica partidului de edificare pe pămîntul României a celei mai drepte, mai înaintate și mai nobile societăți cunoscute vreodată.

Este prima oară în istorie cînd poporul nostru are în față un proiect de dezvoltare socială de o asemenea anvergură, exprimat în termeni concreți, vizînd munca, eforturile, aspirațiile, bucuriile și împlinirile sale. Sîntem mîndri ca fii ai unui popor care întotdeauna, în momentele cruciale ale istoriei sale, și-a luat cu curaj soarta în propriile mîini și a știut cu ambiție și perseverență, cu jertfe și privațiuni, să urmărească împlinirea idealurilor sale scumpe de libertate și progres care să-l situeze pe un loc demn în rîndul națiunilor lumii. Sîntem mîndri că sîntem contemporani și implicați în opțiunea comună, fermă și dinamizatoare a energiilor întregii națiuni pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Reprezentînd aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre, sintetizînd experiența luptelor de clasă ale poporului nostru pentru eliberare națională și socială, pentru transformarea revoluționară a societății, precum și experiența luptelor de clasă și a construcției socialiste pe plan internațional, a dezvoltării sociale universale, Programul, dezbătut și adoptat de Congres, expresie a înțelepciunii colective a partidului nostru și a aportului plin de substanță al secretarului său general, conține orientări de o deosebită importanță teoretică și practică atît pentru activitatea partidului și poporului nostru, cît și pentru cauza socialismului în general. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat Congresului **„Se poate spune că este pentru prima dată cînd partidul nostru dispune de un document care sintetizează viața și lupta de două milenii a poporului român, activitatea maselor populare, a forțelor progresiste, a mișcării revoluționare, istoria însăși a partidului. Iată de ce, pe drept cuvînt, Programul este considerat Carta teoretică, ideologică și politică a partidului, documentul de bază care dă răspuns celor mai complexe probleme ale muncii și luptei poporului și partidului nostru, ale perspectivelor dezvoltării viitoare a țării. Iată de ce, pe drept cuvînt, se poate**

spune că Programul constituie expresia marxismului creator în România".

Prin modul în care a fost conceput și elaborat el constituie un sistem de strategie de acțiune, de politici de explorare, creare și valorificare a resurselor materiale și umane, de obiective economice, sociale, politice, ideologice și cultural-educative, prin care societatea românească, poate realiza o dezvoltare socialistă multilaterală, ca o premisă sine qua non a înaintării ei spre comunism. Găsim în acest document programatic ca și în Directivele privind dezvoltarea economico-socială a României în perspectiva cincinalului și a deceniului următor, elaborate de comuniștii români sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, imaginea de ansamblu și structurală a perspectivelor societății românești, bazată pe analiza și evaluarea critică a realizărilor obținute pînă în prezent, a resurselor și posibilităților noastre. Prin formularea explicită a scopurilor și valorilor social-politice și umane urmărite, ca și a mijloacelor, strategiilor și politicilor de acțiune, documentele adoptate au nu numai o importanță teoretică deosebită ci și una practică, de ghid în acțiune pentru întregul partid, pentru întregul popor.

Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu reliefează în mod magistral și elocvent drumul plin de izbînzi parcurs de poporul român, sub conducerea partidului, în perioada de la Congresul al X-lea, autentificat de autoritatea de necontestat a faptelor: **„Bilanțul activității în cei cinci ani care au trecut de la Congresul al X-lea** — se arată în Raport — **demonstrează că, sub conducerea partidului, întregul nostru popor a obținut mari succese în toate domeniile de activitate, în dezvoltarea liberă a României, în ridicarea ei pe noi culmi de progres și civilizație socialistă"**. Tabloul realizărilor primilor patru ani ai actualului cincinal ni se prezintă ca unul din cele mai fertile și dinamice din întreaga istorie a construcției socialiste. Cu un ritm de creștere a producției industriale de circa 14,1%, față de 11—12% cît fusese preconizat prin Legea planului cincinal, am realizat o veritabilă „accelerare și condensare" a istoriei pe drumul dezvoltării și al devenirii noastre. Este doar un exemplu, pe care îl întîlnim însă, la aceeași amploare și intensitate, în întreaga viață socială a țării. Caracterul științific al politicii noastre nu constă numai în ritmurile accelerate de creștere, în optimizarea raportului cheie dintre acumulare și consum în conformitate cu interesele actuale și de perspectivă sau în politicile de modernizare a structurilor economico-sociale, ci se manifestă și în modul de utilizare a resurselor pentru atingerea obiectivelor propuse. Îndeplinirea cantitativă a obiectivelor, este asociată cu optimizarea consumurilor de resurse, pentru că nu ne interesează orice fel de dezvoltare, ci dezvoltarea bazată pe o înaltă eficiență, a cărei expresie sintetică se reflectă în devansarea, pentru prima dată în acest cincinal, a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național.

Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, Programul și Directivele, reflectînd unitatea dialectică dintre teoria și practica socială, reprezintă documente de o inestimabilă valoare teoretică, politică și practică. Ele poartă în substanța și forma lor de expresie amprenta puternică a personalității și gîndirii secretarului general al partidului, a înaltelor sale calități de eminent conducător, teoretician și revoluționar, de înflăcărat patriot și militant internaționalist. În ultimul deceniu, de cînd se află în fruntea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin gîndurile și acțiunile sale, a imprimat un puternic dinamism întregii activități a societății românești, un suflu de creativitate înnoitoare, care au adus atîta prestigiu partidului și poporului nostru. Reprezentînd crezul muncii și al vieții comuniștilor români, figură luminoasă în galeria marilor bărbați de stat, ideile și faptele sale își trag seva din cele mai înaintate tradiții progresiste și de luptă ale Partidului Comunist Român. Comunist deplin angajat, simbol de conștiință și onoare a epocii noastre, secretarul general al partidului constituie un strălucit exemplu al rolului pe care o personalitate, legată trainic de poporul său, de idealurile maselor populare, îl poate afirma și imprima în istorie. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului, ecoul pe care l-a avut acest eveniment în inimile comuniștilor români, ale întregului popor, reflectă nu numai încrederea totală și dragostea cu care poporul își înconjoară fiii iubiți, ci el constituie, totodată, o expresie a unanimității și satisfacției cu care este aprobată politica internă și externă a partidului, hotărîrea fermă cu care clasa muncitoare, toți oamenii muncii acționează pentru înfăptuirea ei.

Lucrările Congresului, documentele adoptate, stau mărturie pentru eforturile și responsabilitatea cu care comuniștii au înțeles să se preocupe de viitorul socialist și comunist al țării. Viitorul a încetat să fie numai un „concept abstract", el a devenit suportul concret al dezvoltării, un cîmp al investigării și proiectării, dar și al activității de creație într-o viziune unitară trecut-prezent-viitor asupra dinamicii sociale.

Caracterul științific al documentelor dezbătute în cadrul Congresului își găsește izvorul în spiritul creator al politicii partidului în elaborarea și dirijarea procesului de dezvoltare prin asocierea dialectică a analizei critice a trecutului și prezentului cu prognozarea viitorului, a fermității și consecvenței pe termen lung, cu mobilitatea adaptării obiectivelor. Studiind atent tendințele mondiale, partidul nostru a elaborat calea progresului României socialiste pe baza concluziilor și experiențelor proprii, a unor argumente concrete, specifice. Construcția societății socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră presupune crearea unei puternice baze tehnico-materiale, modernizarea structurii întregii economii, dezvoltarea forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, capabile să asigure progresul multilateral economico-social, concomitent cu organizarea pe un plan superior a relaţiilor sociale şi ridicarea nivelului de trai a întregului popor, crearea condiţiilor afirmării depline a personalităţii umane pe plan profesional, social şi politic.

Din documentele Congresului, se desprind cu pregnanţă dimensiunea şi semnificaţiile umane, valoarea socială a dezvoltării. Conjugarea obiectivelor în viziunea finalităţii lor social-umane sau în măsurarea şi evaluarea programelor de creştere economică în raport de eficienţa socială, constituie una din trăsăturile definitorii ale unităţii economicului şi socialului în dezvoltarea societăţii socialiste. Omul nu este privit numai ca factor de acţiune, ca participant şi beneficiar al dezvoltării, ci şi ca subiect, care el însuşi este supus unor transformări profunde ale conştiinţei în conformitate cu principiile etice ale noii orînduiri. În lucrările înaltului forum al comuniştilor români a fost statuat ca obiectiv spre care trebuie să conveargă întreaga activitate ideologică, politico-educativă în viitoarea etapă — făurirea omului de tip nou, cu un înalt nivel de conştiinţă, a omului constructor al societăţii socialiste multilateral dezvoltate. În acest fel, Programul va exercita o influenţă puternică asupra tuturor oamenilor muncii, asupra întregului popor, înarmîndu-l cu o concepţie înaintată despre lume şi viaţă, va contribui la accelerarea procesului de formare a omului nou, constructor al socialismului.

Succesele obţinute în construcţia socialistă scot în evidenţă, în mod elocvent, capacitatea partidului nostru de a pune în valoare resursele sociale, prin forţa sa de conducător încercat, de organizator şi mobilizator al energiilor creatoare ale clasei muncitoare, ale întregului popor. Este firesc ca în etapa de construire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism, caracterizată de sarcini de o amploare şi complexitate fără precedent, să sporească rolul conducător al partidului. În exercitarea rolului conducător partidul nostru nu se rezumă doar la elaborarea programelor de dezvoltare a ţării, ci desfăşoară o vastă activitate pentru transpunerea lor în viaţă, rolul său sporind odată cu creşterea funcţionalităţii economicului şi politicului. Sub acest aspect se poate aprecia că de fapt Congresul al XI-lea reprezintă cea mai profundă şi eficientă mobilizare de forţe în direcţia realizării tuturor obiectivelor prevăzute în programul adoptat. Conducînd cu succes destinele naţiunii, realizînd unitatea deplină cu poporul şi îmbunătăţind permanent climatul social-politic, Partidul Comunist Român îşi îndeplineşte cu perseverenţă înalta sa misiune de a înfăptui năzuinţele de veacuri ale maselor, de a oferi certitudini şi pentru viitor în drumul României pe traiectoria progresului.

Conştiinţa participării noastre la făurirea propriului destin, la rezolvarea problemelor importante cu care ne confruntă drumul spre progres continuu, determinată şi stimulată de politica partidului nostru de adîncire continuă a democratismului, a cunoscut în perioada premergătoare Congresului al XI-lea noi dimensiuni. Dezbaterea documentelor într-un spirit deplin democratic, profund analitic şi angajant, manifestarea largă în întreaga ţară a unui susţinut şi legitim interes pentru destinele ţării, efervescenţa creatoare pentru îndeplinirea înainte de termen, a angajamentelor asumate, asigurarea, prin normele stabilite, a unei largi şi reprezentative participări la Congres a celor mai buni comunişti din toate sectoarele de activitate, constituie elemente concludente pentru rolul şi ecoul participării în conştiinţa oamenilor muncii. Atît din Raportul prezentat de secretarul general al partidului, cît şi din celelalte documente adoptate reies pregnant dimensiunile crescînde ale participării oamenilor muncii, care îşi asumă responsabilităţi tot mai mari în conducerea şi dezvoltarea societăţii. Congresul reprezintă el însuşi o expresie a participării, a democratizării însăşi a procesului de elaborare a proiectelor de dezvoltare a societăţii, o puternică manifestare a unităţii ideologico-politice, a hotărîrii comuniştilor, a întregului popor de a asigura într-o strînsă şi deplină unire înfăptuirea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, de ridicare continuă a bunăstării materiale şi spirituale, a gradului de civilizaţie a întregului popor.

Însemnătatea şi semnificaţiile Congresului comuniştilor români depăşesc graniţele ţării, nu numai prin interesul reflectat în larga participare internaţională la lucrările acestui forum. Este vorba de lucruri mult mai adînci care au trezit un ecou în conştiinţa internaţională, fie că punctul de referinţă îl constituie orientările şi soluţiile politicii interne, fie că se referă la politica externă a României, străbătută de grija pentru viitorul comun al omenirii. Viitorul comun este înţeles ca necesitate şi suport al cooperării, ca necesitate de instaurare a unui nou climat de adevărată universalitate, dialog şi colaborare pe cîmpul politicii, al soluţionării diferendelor pe cale paşnică, pe cîmpul cooperării economice şi al rezolvării marilor probleme cu care este confruntată astăzi omenirea: subdezvoltarea, problema alimentaţiei, a protejării mediului înconjurător, promovarea păcii şi securităţii internaţionale, a progresului economic şi social. Politica externă a României Socialiste inspirată şi animată de preşedintele Nicolae Ceauşescu, militînd pentru democratizarea relaţiilor internaţionale şi introducerea unor norme noi în relaţiile interstatale, pentru instaurarea unei noi ordini politice şi economice, se bucură de o înaltă apreciere pe plan internaţional.

Încrezători în forţele noastre ştim că viitorul este condiţionat de împlinirea prezentului. Conştiinţa acestei idei reprezintă o permanenţă a istoriei noastre contemporane, demonstrată de dimensiunile angajamentelor asumate şi împlinite de oamenii muncii în cinstea Congresului. Realizarea cincinalului înainte de termen, în întrecerea cu timpul, exprimă în fapte adeziunea deplină a întregului popor la politica partidului nostru, hotărîrea sa de a da viaţă acestei politici, constituind un argument concludent al capacităţii naţiunii române de a-şi apropia viitorul, de a-l transforma în prezent. Este necesar aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Raportul prezentat Congresului : „Să acţionăm în aşa fel încît hotărîrile pe care le vom adopta să inaugureze o nouă epocă în istoria României, să asigure edificarea fermă a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre noi culmi de progres şi civilizaţie, spre comunism".

Ilie ŞALAPA

AL XI-LEA
CONGRES
AL P.C.R.

PARTICIPAREA EFICIENTĂ LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL — NECESITATE OBIECTIVĂ A PROGRESULUI SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Ion PĂȚAN
viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale

UNA DIN CARACTERISTICILE fundamentale ale dezvoltării României socialiste este dinamismul economiei naționale, datorită căruia, pe măsura creșterii puterii economice a României, a crescut și participarea țării noastre în circuitul economic mondial.

Importanța sporirii dimensiunilor și a îmbunătățirii relațiilor de colaborare economică internațională pentru progresul economic și social al României a fost pregnant subliniată de partidul nostru în diferite împrejurări și documente de partid. Astfel, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Comerțul exterior este o latură esențială a activității economice, de realizarea în bune condiții a colaborării și cooperării internaționale cu țările socialiste, cu alte state, depinde în mare măsură dezvoltarea generală a economiei românești. Exportul nu este o activitate benevolă, nu este o dorință abstractă de a participa la schimbul mondial de valori. Fără export susținut, fără dezvoltarea largă a schimbului de produse materiale cu alte țări nu putem crea condiții pentru dezvoltarea continuă a economiei românești“.

Această necesitate obiectivă a participării economiei noastre la circuitul economic mondial se reflectă din plin în prevederile Programului partidului, arătîndu-se că „...lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. Aceasta constituie o necesitate obiectivă și pentru progresul economic și social al țării noastre“. Astfel, ținînd seama de legile generale ale progresului, de particularitățile concrete ale țării noastre privind stadiul de dezvoltare economică și socială, apreciind just resursele materiale și umane, avînd deplină încredere în capacitatea creatoare a poporului nostru, partidul a imprimat relațiilor economice externe un ritm în concordanță cu nevoile de producție și consum ale României, pornind de la necesitatea industrializării accelerate a României ca premisă a întregii dezvoltări, a lichidării treptate a decalajelor care mai există între țara noastră și statele puternic dezvoltate din punct de vedere economic.

Evoluția comerțului exterior al României (1970 = 100)

	1971	1972	1973	Ritm mediu anual 1971-1973
Produs social	112	123	135	1o,6
Venit național	113	125	138	11,4
Producția globală industrială	112	125	143	12,7
Comerț exterior	11o	126	157	16,3^{x}

Dinamismul susținut al comerțului exterior al României

O ASEMENEA politică realistă, științifică și mobilizatoare s-a putut concretiza într-un ritm al comerțului exterior de 16,3% în perioada 1971—1973, care depășește creșterea produsului social total (10,6 %) și a venitului național (11,4 %).

În ultimii ani, creșterea exportului a devansat și ritmul de creștere a producției industriale, ponderea activității de comerț exterior în producția totală industrială ridicîndu-se la circa 1/3, ceea ce demonstrează capacitatea industriei românești de punere în valoare a potențialului material și uman al țării, gradul ei din ce în ce mai ridicat de participare la crearea venitului național, dar și capacitatea ei de afirmare pe plan mondial. Faptul că ritmul anual de creștere al comerțului exterior al României s-a situat în mod constant, pe ansamblul primilor ani ai actualului cincinal, peste ritmul comerțului mondial; că în ultimii doi ani s-au înregistrat creșterile cele mai mari ale volumului comerțului exterior (respectiv 24% în 1972 față de 1971 și 44% în 1973 față de 1972); că volumul comerțului exterior pe locuitor al României a ajuns să depășească în 1973 cu 48 dolari media mondială pe locuitor; toate acestea dovedesc continuitatea unei politici clarvăzătoare, ale cărei rezultate, obținute în special în ultimii ani, sînt o dovadă semnificativă că România se ridică an de an pe o treaptă superioară de civilizație, căreia îi corespunde o participare sporită pe plan mondial (vezi tabel).

În acest fel devansarea dinamicii producției materiale de către dinamica comerțului exterior constituie una din coordonatele esențiale ale dezvoltării economiei românești. În strategia politicii economice a partidului și statului nostru se are în vedere și o devansare a creșterii exporturilor românești, nu numai față de media mondială, ci comparabilă cu a țărilor care au un ritm accelerat al exportului, și aceasta în condițiile creșterii eficienței întregii noastre activități de comerț exterior, a competivității produselor noastre pe plan mondial. Aceste cerințe sînt astfel obligatorii pentru valorificarea potențialului nostru economic și în primul rînd industrial, deoarece așa cum a atras atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu „Nu vindem pentru a vinde și nu dorim să fim puși în situația ca pe calea comerțului nostru exterior să pierdem o parte din plusprodusul poporului muncitor“. Ținînd seama de aceste indicații, de posibilitățile sporite ale comerțului nostru exterior, de capacitatea producției și comerțului nostru de a furniza mărfuri din ce în ce mai competitive pe piața mondială, trebuie să acționăm în așa fel încît în toate sectoarele relațiilor noastre externe să se obțină rezultate favorabile, atît ca volum al comerțului cît și, mai ales, ca rezultate pozitive asupra balanței comerciale și a venitului național.

Atît Programul partidului cît și Directivele atrag în mod serios atenția asupra necesității ridicării nivelului calitativ și tehnic, creșterii eficienței întregii activități, ca sarcini fundamentale ale dezvoltării noastre viitoare.

Că o asemenea directivă privește și activitatea de comerț exterior este în afară de orice îndoială, domeniile de acțiune fiind multiple, privind procesele de producție în fiecare ramură și întreprindere în parte ; metodele de prospectare a pieței și de contractare atît la export cît și la import; volumul și structura acestora și rentabilitatea operațiunilor comerciale.

---

* În perioada 1971—1975 ritmul mediu anual de creștere a comerțului exterior se prelimină a fi aproape 15%.

> **„Este evident că fenomenele actualei crize economico-financiare, cu toate urmările sale, sînt consecințele dezvoltării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări. Aceste stări de lucruri pun cu putere în evidență necesitatea soluționării problemelor pe baza principiilor egalității, cu participarea tuturor statelor, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, a democratizării relațiilor internaționale, a elaborării unor noi norme de drept internațional corespunzător schimbărilor produse în lume".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Raportul Comitetului Central la al XI-lea Congres al P.C.R.)

Strategia îmbinării factorilor interni și externi de creștere economică

EXISTĂ o legătură de strînsă interdependență între eforturile interne de valorificare a resurselor naturale și umane naționale, creșterea producției și productivității muncii și creșterea participării noastre în cadrul diviziunii mondiale a muncii prin extinderea și diversificarea relațiilor noastre internaționale, în condiții de eficiență economică și cu respectarea principiilor promovate de partidul și statul nostru privind o nouă ordine economică internațională, democratizarea vieții internaționale.

În îmbunătățirea activității în domeniul comerțului exterior, analiza făcută la Congresul al XI-lea, indicațiile date în Directive evidențiază necesitatea lichidării anumitor lipsuri manifestate în cadrul unor întreprinderi, în ceea ce privește „realizarea planului în unități fizice și în sortimentele planificate, îndeplinirea sarcinilor privind creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, ridicarea calității produselor". Lichidarea unor asemenea aspecte negative este cu atît mai importană cu cît producția pentru export va crește în continuare, iar competitivitatea pe plan mondial este și ea sporită.

Avem în vedere faptul că în Programul partidului se prevede o creștere permanentă, accelerată a volumului producției materiale, urmînd să se ajungă în 1990 la un produs social de aproape 3000 de miliarde, în condițiile unei masive scăderi a ponderii cheltuielilor materiale, sub 50% din suma totală, realizîndu-se astfel un venit național de circa 1300—1500 miliarde lei.

Activitatea de comerț exterior va căpăta astfel o amploare din ce în ce mai mare, pe măsura creșterii puterii economice a României și a perfecționării activității noastre pe planul relațiilor economice externe. În perioada 1976—1980 se prevede o creștere a volumului comerțului nostru exterior într-un ritm mediu anual de 11,5—12,5, depășind ritmul de creștere a investițiilor (10,5—11,4) și pe cel al producției industriale (9—10).

Asemenea prevederi aisgură ridicarea României pe scara mondială a producției materiale pe cap de locuitor. Întrucît exporturile țării noastre în următorul cincinal vor reprezenta peste o treime din venitul național, înseamnă că, implicit, o treime din forța noastră de munca va fi ocupată în domeniul producției pentru export și că, astfel, realizarea cantitativă și calitativă a sarcinilor ce revin întreprinderilor din toate ramurile, și în primul rînd a industriei naționale, are o mare influență și importanță pentru întreaga economie pentru progresul țării noastre.

În Programul partidului și în Directive sînt arătate în mod concret atît obiectivele de îndeplinire cît și căile concrete pe care putem realiza maximum de randament și eficiență economică în comerțul nostru exterior. În acest sens se impune :

- o îmbunătățire efectivă a structurii produselor ce fac obiectul comerțului exterior promovînd la export instalații complexe și mașini de serie (mașini-unelte cu comandă numerică, aparate electronice și mijloace de automatizare și în general produse cu înalt nivel de prelucrare) ; ridicarea tuturor produselor noastre de export la nivelul tehnicii mondiale ;

- reducerea importurilor la toate produsele pe care tehnica, spiritul nostru de creativitate, resursele noastre interne ne permit să le asigurăm prin eforturi proprii ;

- realizarea de prețuri avantajoase atît la export cît și la import, pentru realizarea de beneficii la toate operațiunile noastre comerciale externe, prin adaptarea operativă la situația economică internațională în așa fel încît fenomenele economice externe negative să nu manifesteze nici un fel de influență asupra economiei noastre.

Se cuvine subliniată prevederea din Directive cu privire la necesitatea extinderii exportului de instalații complexe, modalitate de comercializare a producției noastre industriale prin care se realizează o valorificare superioară a materiilor prime și a capacităților productive, a creației tehnico-științifice românești, o cale de realizare a unei eficiențe economice sporite prin livrarea de proiecte, tehnologii și acordarea de asistență tehnică, realizîndu-se un preț de export care reprezintă o valorificare superioară a potențialului material etc. În acest mod, în cincinalul viitor exportul de instalații complexe urmează să se dubleze față de perioada 1971—1975, accentul urmînd a fi pus pe instalațiile cu tehnicitate ridicată, fiind solicitate mai ales cele din industria chimiei, prelucrarea petrolului, materialelor de construcții, prelucrarea lemnului, energeticii etc.

Desigur că vom exporta în continuare mașini și utilaje separate, ca și produse de consum, însă avem în vedere stabilirea de sarcini pentru contractarea și exportul de instalații complexe și, concomitent, îmbunătățirea nomenclatorului de echipamente și instalații asimilate în producția noastră, și adaptarea acestora condițiilor specifice din caietele de sarcini și cererile de ofertă primite de la beneficiarii externi, cum sînt fabricile de ciment, unele instalații chimice, utilaje și instalații pentru industria alimentară etc.

Marea amploare a dezvoltării economice preconizată în Program, pentru ridicarea țării noastre în rîndul celor puternic dezvoltate industrial, necesită resurse sporite de materii prime, în afara celor pe care le putem asigura în cadrul circuitului național economic. În Program și în Directive se trasează sarcina lărgirii bazei de materii prime din țară prin punerea în valoare de noi resurse și mărirea gradului de valorificare a celor existente, ceea ce va micșora necesarul de import la unele din produse. Totuși, asigurarea industriei la nivelul corespunzător cerințelor economiei noastre face ca importul de materii prime să crească în 1980 față de 1974, în special pentru metalurgie, industria prelucrătoare de țiței, pentru industria ușoară etc.

Conducerea partidului și statului nostru, abordînd într-o viziune de largă perspectivă acest aspect al reproducției lăr-

„Pornim de la faptul că cooperarea economică și tehnico-științifică, schimbul de valori materiale și de tehnologii constituie un factor deosebit de important al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al punerii în valoare a resurselor și posibilităților lor și, implicit, al întăririi forței socialismului în ansamblu".

(Din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism)

gite în țara noastră, a creat condițiile necesare pentru diversificarea surselor de aprovizionare și încheiere de acorduri pe termen lung. Pe această bază, încă de pe acum, la o serie de materii prime foarte importante pentru întreg cincinalul viitor, s-au asigurat în proporție de circa 50-100% necesitățile producției. Se impune continuarea eforturilor pentru asigurarea integrală a tuturor necesităților de materii prime stabilite în plan, cunoscută fiind penuria ce se manifestă din acest punct de vedere pe piața internațională.

În aceste condiții apare pe prim plan, ca o sarcină de ordin național, ca în toate unitățile productive, în toate instituțiile de cercetare și proiectare, în toate sectoarele de concepție tehnică și execuție a producției să se găsească metode concrete, eficace de reducere a consumurilor specifice, de încorporare în produsul finit a materiilor prime specifice și de calitate corespunzătoare, iar produsul finit să ducă nu numai la recuperarea efortului valutar și a celorlalte cheltuieli de fabricație și desfacere, ci și la o rentabilitate care să justifice prezența acestora în planurile de producție. Avem în vedere, totodată, cerința față de cercetare și producție de găsire și folosire a unor înlocuitori cu randament cel puțin echivalent la unele materii prime, precum și schimbarea mentalității față de deșeuri — care trebuie să fie privite ca valori, ce pot și se impun să fie reintroduse în circuitul economic, ca una din cerințele creșterii eficienței economice în general și a micșorării efortului valutar în special.

Lărgirea și diversificarea cooperării economice pe plan internațional

PREVEDERILE din Programul partidului cu privire la participarea României în circuitul economic mondial sînt de mare importanță teoretică, politică și practică. Concepția românească, exprimată limpede în documentele Congresului al XI-lea, are în vedere lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii. Se va asigura — se arată în Program — „participarea activă a României — pe baza dezvoltării economice complexe, în ritm susținut și în pas cu cerințele epocii moderne — la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană".

Arătînd că România va situa pe primul plan extinderea colaborării economice cu toate țările socialiste, care vor continua să dețină ponderea principală în comerțul exterior al țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia în Raportul prezentat la Congres că: **„Obiectivul colaborării în vederea înfăptuirii «Programului complex» îl constituie progresul mai rapid al fiecărei economii naționale, intensificarea procesului de egalizare a nivelului de dezvoltare a țăriior membre și totodată, creșterea pe această bază a forței sistemului socialist mondial. Înfăptuirea cooperării în producție trebuie să constituie un exemplu de relații între țări care construiesc noua orînduire socială, să ducă la dezvoltarea puternică a fiecărei economii naționale, la întărirea rolului planului național unic, la creșterea forței economice și sociale, a bunăstării fiecărui popor. Pornim de la faptul că numai prin dezvoltarea forțelor de producție și înflorirea generală a societății în fiecare țară socialistă se va asigura afirmarea cu putere a idealurilor socialismului, vor crește forța tuturor țărilor socialiste, prestigiul socialismului în întreaga lume".**

Alături de formele clasice de schimburi comerciale România atribuie o importanță primordială extinderii cooperării economice industriale și tehnico-științifice pentru intensificarea participării țării noastre, pe baze echitabile, la diviziunea internațională a muncii, pentru accelerarea introducerii în producție a celor mai noi și mai eficiente cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, pentru realizarea, în condiții optime, a planurilor de dezvoltare economico-socială a țării. Cadrul juridic al desfășurării acestei activități deosebit de complexe este asigurat de existența a peste 60 de acorduri de cooperare internațională, atît cu țările socialiste și țările în curs de dezvoltare, cît și cu țările dezvoltate cu economie de piață.

În ultimii ani au fost constituite 4 societăți mixte de producție cu sediul în România (Rifil. Romcontrol Data, Reșița-Rank, Roniprot), precum și circa 16 societăți mixte de producție cu sediul în țări africane, latino-americane și din Orientul Mijlociu. De asemenea, circa 24 de societăți mixte cu sediul în străinătate desfac pe diverse piețe, situate în 4 continente, produse chimice, mașini și utilaje, produse metalurgice și variate bunuri de consum oferite de industria românească. În prezent se află în curs de perfectare peste 500 acțiuni noi de cooperare, avînd drept obiective principale asigurarea pe termen lung a economiei noastre cu unele materii prime deficitare (minereu de fier, țiței, cărbune, bauxită, piei, fosfați) precum și pentru exportul de instalații complexe în contrapartidă cu produse de bază, și pentru cooperarea și specializarea în producție.

Țara noastră acordă o atenție preponderentă încheierii unor operații de cooperare internațională care să nu se limiteze numai la acțiuni cu efecte bilaterale, ci să conducă la atragerea partenerilor străini la realizarea de produse și obiective industriale pentru terțe piețe. Conform indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, se vor lua măsuri adecvate pentru lărgirea profilului de activitate a societăților mixte de comercializare privind promovarea exportului unor mărfuri românești superior prelucrate și la prețuri sensibil îmbunătățite.

România se preocupă într-o măsură susținută de dezvoltarea legăturilor sale cu diferite organisme economice și financiare internaționale (GATT, UNCTAD, FMI, BIRD, organizații specializate ale Națiunilor Unite ș.a.).

În calitate de membru al Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT), România privește cu interes actuala rundă de negocieri comerciale multilaterale din cadrul acestui organism. România se pronunță pentru începerea cît mai urgent posibil a negocierilor de fond, care să conducă la reducerea substanțială și eliminarea obstacolelor tarifare și netarifare în vederea asigurării unui cadru cît mai favorabil schimburilor economice dintre state.

România acționează în cadrul UNCTAD pentru sprijinirea măsurilor menite să favorizeze progresul economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, și care să contribuie la reducerea și eliminarea decalajului care le separă de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Așa după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „realizarea unei noi ordini economice internaționale este, după părerea noastră, un factor determinant în dezvoltarea întregii civilizații umane contemporane, în asigurarea reală a unei păci trainice în lume".

POLITICA economică externă a țării noastre — înscrisă în obiectivele programatice aprobate de Congresul al XI-lea — este concepută ca o politică complexă cu efecte asupra economiei naționale care să contribuie la ridicarea României pe culmile progresului social-economic, și cu efecte de ordin internațional, acționînd în favoarea apropierii între popoare, promovînd ajutorul reciproc avantajos, în condiții de independență și suveranitate națională și pace în întreaga lume.

AL XI-LEA
CONGRES
AL P.C.R.

INDUSTRIA UȘOARĂ ORIENTATĂ SPRE SATISFACEREA CERINȚELOR OMULUI

ing. Gheorghe CAZAN
ministrul industriei ușoare

LUCRĂTORII DIN INDUSTRIA UȘOARĂ, alături de oamenii muncii din celelalte ramuri ale economiei naționale, au primit cu deosebită mîndrie și totală adeziune documentele celui de al XI-lea Congres al partidului, documente de însemnătate istorică, care prefigurează științific, cu deplină maturitate politică dezvoltarea de viitor a țării

În contextul creșterii puternice a întregii economii naționale, al cărei beneficiar nemijlocit este OMUL — sarcini importante revin în continuare și industriei ușoare, ramură chemată să contribuie într-o proporție și mai mare la aprovizionarea populației cu produse industriale de larg consum, într-o gamă cît mai variată de sortimente și la un înalt nivel calitativ. În perioada 1976—1980, producția industriei ușoare va crește de 1,4—1,5 ori, în condițiile ridicării calității produselor la nivelul celor mai bune realizări obținute pe planul internațional, ale asigurării unei structuri sortimentale adecvate cerințelor în continuă schimbare ale cumpărătorilor. Fără îndoială, realizarea acestor sarcini implică o concentrare susținută a eforturilor, mobilizarea tuturor rezervelor și potențelor creatoare ale oamenilor muncii din acest sector.

Descifrînd în realizările prezentului...

INDUSTRIA UȘOARĂ s-a înfățișat la cel de-al XI-lea Congres al partidului cu însemnate realizări. Astfel, prevederile planului cincinal pe primii patru ani au fost îndeplinite la producția globală încă de la 9 septembrie a.c. S-a creat, în acest fel, un avans însemnat pe linia realizării actualului plan cincinal, se conturează garanții certe pentru comprimarea timpului. În anul 1975 se prevede dublarea producției industriei ușoare față de anul 1970, comparativ cu o creștere de 65 la sută prevăzută în planul cincinal. Prin aceasta se va realiza pe perioada 1971—1975 un ritm mediu anual de creștere a producției de 14,8% – cel mai înalt ritm de creștere atins de această ramură într-o perioadă de 5 ani, comparativ cu 10,6% cît este prevăzut în planul cincinal.

Devine astfel posibilă realizarea actualului plan cincinal în industria ușoară la producția globală în numai 4 ani și jumătate, creîndu-se noi posibilități pentru obținerea unor importante producții suplimentare la toate pozițiile fizice din plan, reprezentînd produse de primă necesitate pentru populație (tabelul nr. 1).

Sporurilor cantitative li se adaugă și îmbunătățiri calitative demne de menționat : creșterea productivității muncii în anul 1975 față de 1970 cu 44% și micșorarea nivelului cheltuielilor cu 88 lei la fiecare 1 000 lei producție marfă, față de 75 lei prevăzut în planul cincinal.

Toate realizările acestui cincinal — prezente sau viitoare — reprezintă tot atîtea contribuții la acumularea unor rezultate și a unei experiențe complexe în atingerea viitoarelor obiective de mare anvergură.

...orientările și coordonatele perspectivei

PLECÎND de la realizările obținute pînă în prezent de această ramură și în contextul general al dezvoltării multilaterale a economiei naționale, planul cincinal 1976–1980 prevede creșterea și diversificarea în continuare a producției industriei ușoare. La fundamentarea ritmului și a proporțiilor de dezvoltare pentru această perioadă s-a ținut seama de indicațiile prețioase ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și de orientările stabilite la consfătuirea de lucru de la Mangalia din august 1973. Ele au fost concretizate într-un număr de 24 de programe de măsuri vizînd toate domeniile de activitate ale industriei ușoare, care au început să fie încă de pe atunci traduse în viață.

Tabelul nr.1

Denumirea produsului	U,M.	Creştere în 1975 faţă de 197o (cincinal iniţial, în %)	Creştere în 1975 faţă de 197o (cincinal actualizat, în %)
Ţesături subţiri in-cînepă	mp	52,o	56,4
Ţesături groase cînepă-iută	"	59,4	89,o
Ţesături tip lînă	"	47,5	69,1
Ţesături tip mătase	"	65,o	11o,o
Produse tricotate	lei	8o,o	123,o
Confecţii textile	"	57,o	138,o
Încălţăminte total din care:	perechi	39,o	55,o
– încălţăminte cu feţe din înlocuitori	"	56,o	98,o
Sticlărie menaj	lei	96,o	127,o
Utilaje tehnologice	"	138,o	152,o
Piese de schimb	"	1o4,o	2o2,o

Obiectivele perioadei 1976—1980 prevăd o creștere a valorii producției globale pe total industrie ușoară de peste 54%, care corespunde unui ritm mediu anual de 9,1%. Acest ritm ridicat se va realiza în primul rînd prin folosirea mai bună a capacităților de producție existente, ca urmare a măsurilor prevăzute pe linia creșterii indicatorilor de utilizare intensivă și extensivă, cît și a sporirii productivității muncii.

Trebuie menționat faptul că la productivitatea muncii se prevede în 1980 o creștere față de 1975 de 37%. Aceasta înseamnă că peste 77% din sporul total de producție prevăzut trebuie să se obțină prin creșterea productivității muncii. În același timp, în viitorul cincinal va fi realizată o reducere a nivelului de cheltuieli cu circa 65 lei la fiecare 1 000 lei producție-marfă, din care 40 lei la cheltuielile materiale.

Industriei ușoare i-au fost alocate fonduri de investiții mai mari cu 45% față de cele din actualul plan cincinal.

Cea mai mare parte din aceste fonduri și anume peste 52% vor fi utilizate pentru lucrările de reutilare, dezvoltare și modernizare a capacităților de producție existente. În ace-

Tabel nr.2

Ramura	Creşterea producţiei în anul 198o faţă de 1975 (în %)
TOTAL M.I.U. din care:	54,2
– industria bumbacului	27,5
– industria mătăsii, inului şi cînepii	1o8,4
– industria lînii	39,2
– industria tricotajelor	56,o
– industria confecţiilor	63,5
– industria pielăriei, încălţămintei şi cauciucului	52,6
– industria sticlei, ceramicii fine	45,2
– industria articolelor casnice, utilajelor tehnologice şi pieselor de schimb	51,4

> **„Producția industriei ușoare va crește de 1,4—1,5 ori, ridicînd calitatea la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan internațional, asigurînd o structură sortimentală adecvată cerințelor în continuă schimbare ale consumatorilor. În acest scop se vor lua măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație, în pas cu cele mai noi rezultate ale progresului tehnic, pentru dezvoltarea și modernizarea sectoarelor de finisaj din toate subramurile industriei ușoare, intensificarea creației românești de modele".**
>
> (Din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.)

lași timp, în viitorul plan cincinal se vor construi un număr de 100 obiective noi, amplasate în localități și județe mai puțin industrializate. Prin aceasta, industria ușoară își va aduce în continuare contribuția la ridicarea potențialului economic al tuturor județelor țării.

Creșterile de producție prevăzute sînt însemnate în toate subramurile (tabelul nr. 2). Datele ne arată că în dezvoltarea de ansamblu a industriei ușoare s-au avut în vedere creșteri diferite de la o subramură la alta, în funcție de anumite orientări și priorități. Ele pot fi mai pregnant evidențiate dacă se analizează creșterile prevăzute în anul 1980 față de 1975 la principalele poziții fizice din plan (tabelul nr. 3).

Principalele orientări ce rezultă din creșterile de producție semnalate, ca mijloace de atingere a sarcinilor însemnate care stau în perspectiva apropiată în fața acestui sector, pot fi definite și grupate astfel :

1 Creșteri prioritare în acele subramuri ale căror produse sînt mult solicitate și unde se asigură un grad superior de valorificare a materiilor prime. Astfel, cele mai mari creșteri au fost prevăzute în subramurile tricotaje și confecții. La aceste produse s-au prevăzut în anul 1980 față de 1975 următoarele creșteri : 64% la confecții și 57% la tricotaje, deci creșteri peste media pe total MIU. În același timp, la aceste două subramuri s-a avut în vedere nu numai o creștere cantitativă a producției ci, în primul rînd, o îmbunătățire radicală a structurii acesteia, care să corespundă cerințelor cumpărătorilor de toate vîrstele și toate ocupațiile. De exemplu, în cadrul producției de confecții un accent deosebit s-a acordat confecțiilor destinate purtării zi de zi, celor pentru mediul rural și confecțiilor pentru adolescenți și copii.

Mutații semnificative intervin și în ceea ce privește țesăturile utilizate în industria de confecții, în sensul că cele mai mari creșteri, și anume de 12 ori în anul 1980 față de 1975, sînt prevăzute la confecții (sacouri, pardesie, bluze etc.) din țesături de in sau în amestec, în primul rînd datorită calității superioare pe care le conferă la purtare. De altfel, aceste confecții vor apare încă din anul viitor în magazine. Producția confecțiilor din stofe tricotate și în special a celor din fibre poliester texturate, care sînt foarte mult solicitate de cumpărători va crește de 2,5 ori.

Tabel nr.3

Denumirea poziţiei fizice	U.M.	Creşteri în 198o faţă de 1975 (%)
Tesături total din care:	mp	47,4
- ţesături tip bumbac	"	23,8
- ţesături subţiri in-cînepă	"	3o8,4
- ţesături groase cînepă-iută	"	55,o
- ţesături tip lînă	"	35,o
- ţesături tip mătase din care:	"	69,4
- ţesături din mătase naturală	"	39o,o
Tricotaje total din care:	lei	57,4
- tricotaje tip bumbac	"	25,o
- tricotaje tip lînă	"	61,o
- tricotaje din fire şi fibre sintetice	"	66,o
Confecţii textile din care:	"	64,4
- confecţii din ţesături subţiri din in şi cînepă	"	12 ori
Incălţăminte total din care:	perechi	47,4
- încălţăminte cu feţe din înlocuitori din care:	"	95,o
- cu feţe din piele sintetică	"	217,o
Sticlărie de menaj din care:	lei	78,6
- sticlărie de cristal	"	532,o

2 Sporirea în mai mare măsură a producției la acele produse la care materiile prime se asigură din țară. Prin această orientare, pe lîngă valorificarea superioară a inului și cînepii, lînii, gogoșilor de mătase, a pieilor produse în țară, are loc și o reducere a importului materiilor prime respective. În același timp, folosirea acestor materii prime naturale asigură condiții calitative superioare produselor industriei ușoare. Ca urmare, la țesăturile subțiri de in-cînepă s-a prevăzut în anul 1980 față de 1975 o sporire de peste 3 ori, comparativ cu o creștere de numai 24%, la țesăturile tip bumbac, la care o parte din materiile prime se importă.

De asemenea, se prevede o amplificare substanțială a producției de sticlărie de menaj, și anume de 79%. În cadrul acestei producții se are în vedere realizarea unor articole decorative de mare complexitate și cu valoare estetică ridicată, precum și fabricarea pentru prima oară în țară a vaselor de menaj din sticlă termorezistentă. La sticlărie de cristal se vor realiza noi sortimente, astfel că producția se va mări de peste 5 ori în 1980 față de 1975. În sectorul ceramicei fine se vor realiza noi articole, în primul rînd de serie mică, din porțelan fosfatic sau colorat în masă, precum și diverse articole din faianță decorate manual.

3 Accentuarea în mai mare măsură a realizărilor obținute în producția de materii prime înlocuitoare. După cum se cunoaște, resursele materiale naturale folosite în industria ușoară au caracter limitat, fapt care a făcut ca atît în țara noastră, cît și pe plan mondial să se caute soluții pentru înlocuirea lor. În acest fel producția care se realizează din materii prime înlocuitoare va crește într-un ritm mai accentuat. Astfel, producția de tricotaje de fire și fibre sintetice va crește cu 66%, producția de încălțăminte cu fețe din înlocuitori cu 95%, iar la încălțăminte cu fețe din piele sintetică sporul de producție va fi de peste 3 ori.

Totodată, ponderea fibrelor și firelor chimice din totalul consumului de materii prime va crește de la 52% în anul 1974, la circa 65% în anul 1980.

4 Prevederea unui ritm mai mare de creștere a producției pe bază de tehnologii noi, care să confere produselor caracteristici calitative îmbunătățite. Astfel, în industria textilă s-a prevăzut extinderea și introducerea unor asemenea noi tehnologii, printre care putem enumera : neșifonabilitate, hidrofobizare, ignifugare, antimurdărire. Numai în industria bumbacului, în anul 1980, peste 81% din producția de țesături va fi tratată pe baza acestor tehnologii, față de 25% în anul 1974. De asemenea, producția de covoare pe bază de tehnologii moderne și sisteme jacard și imprimat din fire și fibre sintetice va crește de peste două ori, iar producția de covoare plușate se va dubla. Creșteri importante sînt prevăzute și la alte produse ale industriei ușoare pe bază de tehnologii noi : de 2,5 ori la stofe tricotate ; de 2,6 ori la blănuri sintetice imitație de blănuri naturale ; de 3,3 ori la blănuri sintetice tricotate și de 2,1 ori la perdele din fire sintetice.

Măsuri deosebite au fost luate și pe linia dezvoltării producției de articole de uz casnic și gospodăresc din metal. Gama acestor articole se va îmbogăți continuu cu noi sortimente : vase de fiert sub presiune de diferite capacități, dispozitive pentru tăiat legume, aparate centrifugale pentru sucuri, plite și mașini de gătit electrice. Toate aceste noi articole vor contribui la ușurarea muncii în gospodărie, la reducerea timpului de muncă al gospodinelor.

5 Preocupare sporită pentru cei mai mici beneficiari ai produselor industriei ușoare — copiii. La produsele destinate acestora s-a prevăzut livrarea către fondul pieței a unor 66% producția de încălțăminte cu fețe din importante cantități, la care se vor înregistra următoarele creșteri : 57% la tricotaje, 60% la confecții, 39% la încălțăminte, 84% la jucării.

6 Asimilarea unui număr important de noi produse, cît și modernizarea altora. La nivelul anului 1980, din totalul produselor finite, peste 61% vor fi produse noi și reproiectate, cu caracteristici calitative îmbunătățite față de anul 1975.

7 Mutații importante în activitatea de desfacere a produselor. Astfel, la livrările către fondul pieței, la care s-a prevăzut o creștere de peste 57%, orientarea de bază a fost sporirea într-o proporție mai mare a livrărilor de confecții din țesături, față de țesăturile sub formă de metraj, tendință existentă de altfel și pe plan mondial ; în anul 1980, față de 1975, livrările de confecții se prevăd să crească cu 113%, față de numai 21% la total țesături.

La export, la care se prevede o creștere de peste 50%, orientarea de bază avută în vedere este creșterea mai accentuată a exportului de produse cu un grad ridicat de prelucrare : confecțiile, tricotajele și încălțămintea vor reprezenta din totalul exportului industriei ușoare la nivelul anului 1980 circa 80%. Prin orientarea exportului către produsele cu un grad înalt de prelucrare s-a avut în vedere scăderea ponderii exportului de țesături sub formă de metraj, cu peste 85% la țesăturile tip lînă și cu 50% la țesăturile tip bumbac.

Conștienți că realizarea acestor sarcini implică responsabilități majore, oamenii muncii din fiecare întreprindere și centrală vor acționa în continuare cu simț de răspundere pentru traducerea lor în practică, contribuind prin aceasta la o mai bună aprovizionare a populației cu produse industriale de larg consum într-o gamă sortimentală variată și la un înalt nivel calitativ.

AL XI-LEA
CONGRES
AL P.C.R.

AMPLIFICAREA FUNCŢIEI ECONOMICE A STATULUI ÎN PROCESUL ÎNAINTĂRII ROMÂNIEI SPRE COMUNISM

PROBLEMATICA STATULUI ocupă un loc central în teoria socialismului științific. Așa se explică de ce, Marx, Engels, Lenin, în operele lor au tratat pe larg probleme ca : locul și rolul statului în progresul societății, caracterul său de clasă, statul ca instrument al revoluției și construcției socialiste, perspectiva istorică a statului etc. „Este evident că, — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R. —, nu poate fi abordată în mod științific problema atît de complexă a rolului și funcțiilor statului în socialism fără a lua în considerare întreg ansamblul condițiilor sociale interne și internaționale contemporane. Caracterul funcțiilor statului, ponderea acestora se schimbă o dată cu modificările ce apar în dezvoltarea societății, în opera de edificare a socialismului". Acestea sînt, de fapt premisele teoretico-metodologice de analiză și cercetare a acestei complexe și controversate probleme care este statul în general, statul socialist în special, rolul și dialectica funcțiilor sale în opera de edificare a noii orînduiri.

Dezvoltarea creatoare a concepției marxiste despre stat și societate

ÎN DOCUMENTELE P.C.R., problema rolului statului și mai ales, dialectica funcțiilor sale în diferitele etape ale făuririi societății socialiste au fost abordate ținînd seama de realitățile din țara noastră, de stadiul atins în dezvoltarea societății, de scopul final, construirea societății comuniste. Congresul al IX-lea al P.C.R., marchează un moment de răscruce, în tratarea într-un mod nou, novator a problematicii teoretice și practice a construcției socialiste, a rolului statului ca organizator al întregii activități de edificare a noii orînduiri. Ulterior, prin documentele adoptate de Congresul al X-lea, de cele două conferințe naționale, s-a acordat o atenție deosebită perfecționării rolului statului în viața economică, creșterii contribuției sale la dezvoltarea forțelor de producție la valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale societății, la creșterea eficacității economice, la sporirea avuției naționale. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R. „în perspectiva făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a creării premiselor pentru trecerea la comunism, funcțiile statului se vor schimba și mai mult, activitatea sa internă concentrîndu-se în direcția organizării producției, a vieții științifice și culturale"

În Programul P.C.R., care prefigurează strategia și tactica partidului nostru, pentru o întreagă perioadă istorică, în care se va edifica societatea socialistă multilateral dezvoltată și pregătirea premiselor obiective și subiective pentru trecerea la comunism, problema rolului și locului statului în general, a celui economic în special, în acest proces complex de durată, este tratată multilateral și într-o concepție unitară. Prin modul nou, original, în care sînt abordate o serie de aspecte importante privind rolul, sarcinile și funcțiile statului în perspectiva făuririi societății comuniste, P.C.R. își aduce aportul său la îmbogățirea teoriei marxiste despre rolul statului în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, despre dialectica evoluției sale istorice.

Amplificarea pe toate planurile a funcției economico-organizatorice a statului, sporirea considerabilă a rolului său economic în procesul edificării economiei societății socialiste multilateral dezvoltate, este o cerință obiectivă izvorîtă nu numai din socializarea socialistă a mijloacelor de producție, ci și din stadiul și nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție, din gradul de complexitate al economiei naționale, precum și din necesitatea de a dirija și reglementa conștient, pe bază de plan, întregul proces de dezvoltare economică și socială a țării.

În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat în mod limpede, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea : **„Fără îndoială că noile schimbări în dezvoltarea forțelor de producție și în structura socială ce se vor produce în anii următori vor reclama în continuare preocuparea permanentă a partidului și statului pentru perfecționarea organizării și conducerii economiei și vieții sociale. În felul acesta vom asigura o concordanță continuă, cît mai deplină, între schimbările din societate, formele de organizare și relațiile de producție, în vederea dezvoltării armonioase a țării, a soluționării la timp a contradicțiilor, asigurării progresului neîntrerupt al întregii societăți.**

„Vom acționa întotdeauna în spiritul concepției materialismului dialectic și istoric, îndepărtînd în mod conștient și organizat formele vechi care nu mai corespund necesităților sociale, sprijinind și promovînd noul în toate domeniile de activitate".

Economia, statul, socialismul

ÎN SOCIALISM, pentru prima dată în istorie, ca urmare a socializării socialiste a mijloacelor de producție, s-au statornicit relații complet noi între economie și stat. Statul socialist îndeplinește nu numai rolul economic caracteristic oricărui stat, de apărare a relațiilor economico-sociale, ci și o funcție economică specifică, proprie, de organizare și conducere a relațiilor economice, de dezvoltare a forțelor de producție. Prin aceasta se și deosebește în conținut rolul economic al statului socialist față de statele presocialiste.

Printre forțele motrice care dinamizează societatea noastră socialistă, un rol dintre cele mai importante îl are statul socialist. În analiza acestei probleme pornim de la faptul că schimbările care au loc în baza economică a societății se reflectă în mod obligatoriu și în conținutul și evoluția statului. De aceea, cînd analizăm problemele dezvoltării statului socialist avem în vedere transformările social-economice care au avut loc, sarcinile statului în fiecare etapă, luarea în considerare a vieții internaționale. Condițiile istorice concrete în care se realizează transformările socialiste determină sarcinile de bază ale statului clasei muncitoare ; înfrîngerea împotrivirii claselor exploatatoare răsturnate de la putere și apărarea orînduirii socialiste, organizarea activității oamenilor muncii în vederea construirii economiei și culturii socialiste, apărarea țării împotriva vreunui agresiuni imperialiste, strîngerea legăturilor cu celelalte state socialiste, cu clasa muncitoare și oamenii muncii din celelalte țări. Pe măsura cuceririi și consolidării puterii politice a clasei muncitoare, funcția economico-organizatorică trece pe prim plan.

Intensificarea și amplificarea funcției economico-organizatorice a statului socialist este o legitate a construcției socialiste. Diversificarea producției materiale, creșterea complexității economiei naționale, introducerea pe scară largă a tehnologiei moderne, consolidarea și perfecționarea relațiilor socialiste de producție duc la sporirea atît cantitativă, cît și, mai ales, calitativă a sarcinilor economice ale statului socialist, determină lărgirea atribuțiilor sale în organizarea, conducerea și planificarea economiei naționale. Statul își modifică formele concrete de organizare, mecanismul de funcționare în conformitate cu schimbările care au loc în producția materială, în relațiile de producție, în structura socială a societății. Criteriul esențial în aprecierea oportunității și utilității formelor și metodelor utilizate de statul socialist îl constituie valorificarea cu maximum de eficacitate a bogățiilor naturale și a muncii sociale în ansamblul său. În dezvăluirea conținutului funcției economico-organizatorice a statului socialist trebuie pornit de la unitatea organică dintre economic și politic, de la factorii economici care o generează și o determină în mod obiectiv. Naționalizarea principalelor mijloace de producție a creat baza economică pentru exercitarea funcției economico-organizatorice de către statul nostru.

Statul nostru socialist dispune de toate elementele necesare pentru ca hotărîrile și deciziile adoptate în construcția socialismului să se întemeieze pe analiza aprofundată a realităților date, pe cunoașterea fenomenelor și tendințelor noi, pe luarea în considerare a legilor economice care acționează în socialism. Dacă examinăm retrospectiv activitatea desfășurată de statul nostru socialist sub conducerea partidului în ultimii 25 de ani se remarcă preocuparea permanentă pentru utilizarea celor mai raționale forme și metode de organizare și conducere a economiei, corespunzător etapei respective. Aceasta a permis ca în această perioadă să se acumuleze o bogată experiență în organizarea și conducerea economiei, să se perfecționeze continuu mecanismul instituțional necesar dezvoltării pe bază de plan a întregii economii naționale, să se asigure o corelare dinamică între stadiul dezvoltării forțelor și relațiilor de producție și soluțiile concrete adoptate pentru repartizarea și utilizarea cu un randament sporit a tuturor resurselor materiale și umane ale țării, să se îmbine principiile centralismului democratic, capacitatea de decizie centrală cu caracterul imperativ al planului.

Conducerea planificată a economiei și centralismul democratic

LEGATURA INDISOLUBILĂ, concordanța dintre factorii economiei și principiile politice reflectă esența funcției economico-organizatorice a statului socialist. Exprimînd democrația de tip nou, statul socialist are posibilități fără precedent în slujirea activă a cerințelor bazei, prin unirea optimă a tuturor factorilor de producție.

Concomitent cu creșterea rolului conducător al partidului în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism se intensifică și rolul statului socialist, sporesc considerabil atribuțiile sale în organizarea, planificarea și conducerea economiei naționale.

„La baza conducerii vieții economico-sociale a întregii activități a statului — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea – **va sta principiul centralismului democratic, asigurîndu-se îmbinarea armonioasă** a conducerii unitare – **pe baza planului național — a tuturor proceselor sociale, a întregii dezvoltări a țării, cu creșterea răspunderii și autonomiei unităților locale, cu participarea activă a maselor la conducerea societății. Împletirea dialectică a acestor două laturi ale principiului de conducere a societății constituie o cerință legică a dezvoltării noastre sociale, asigurînd unirea eforturilor întregului popor în înfăptuirea neabătută a programului partidului de ridicare a țării pe noi culmi de progres și civilizație".**

Planul de stat constituie instrumentul principal al statului în realizarea atribuțiilor sale. El îmbină în mod indisolubil economicul, socialul și politicul, nevoile curente și perspectivele întregii societăți, este o întruchipare în gradul cel mai înalt a unității organice a tuturor laturilor vieții sociale.

Conducerea planificată a economiei constituie unul din atributele suverane, fundamentale în activitatea statului socialist pe tărîm economic, chintesența rolului său economic.

Avînd în vedere perfecționarea funcției economico-organizatorice a statului, a metodelor și pîrghiilor de conducere planificată a economiei naționale, în toate etapele construcției socialiste și comuniste, în Program se arată : „La baza activității statului va sta în continuare principiul centralismului democratic ce asigură îmbinarea armonioasă a conducerii unitare a vieții economico-sociale cu autonomia și inițiativa consiliilor populare județene, orășenești și comunale, a întreprinderilor economice și a celorlalte unități socialiste".

Prin aplicarea complexului de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale adoptate de Congresul al X-lea al P.C.R. și Conferința Națională s-a stabilit un nou raport, dialectic, între planificarea centrală și cea a verigilor de bază, între dispozițiile organelor centrale și deciziile organelor locale, lărgindu-se drepturile și atribuțiile unităților producătoare în organizarea, conducerea și rezolvarea problemelor pe care le ridică producția.

În conducerea planificată a economiei îmbinarea justă a străduințelor conducerii și controlului central efectuat de către stat cu inițiativa de jos are o importanță de prim rang. În procesul traducerii în viață a măsurilor de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale, partidul și statul nostru au acordat o atenție deosebită combaterii manifestărilor de birocratism, concentrării inutile a răspunderii și competențelor la anumite nivele, stimulării inițiativei de jos în elaborarea planului și rezolvării operative a problemelor care se ivesc în realizarea sarcinilor ce le revin din planul general al dezvoltării, întăririi gestiunii economice. În același timp, se asigură adoptarea la nivel central de către forurile supreme ale partidului și statului a deciziilor în problemele hotărîtoare privind ritmul și proporțiile dezvoltării economiei naționale, repartiția venitului național, volumul și studierea investițiilor, amplasarea teritorială a forțelor de producție, orientarea, volumul și structura comerțului exterior, nivelul general al prețurilor, pregătirea de cadre, remunerarea muncii, ridicarea nivelului de trai.

Cadru instituțional adecvat epocii

PENTRU înțelegerea esenței centralismului democratic trebuie precizat că economia națională constituie un tot unic și indivizibil. Folosirea unor noi formule organizatorice a producției materiale, așa cum s-a întîmplat în țara noastră prin înființarea centralelor industriale, nu afectează nivelul de concentrare a producției, ci sînt menite să perfecționeze cadrul instituțional și funcțional al economiei socialiste, să creeze un astfel de mecanism economic, care să contribuie efectiv la impulsionarea dezvoltării forțelor de producție, să conducă la îmbunătățirea calitativă și eficientă a conducerii, să permită descentralizarea procesului de conducere și în primul rînd al sistemului de luare a deciziilor.

Indiferent de raportul concret dintre cele două elemente ale centralismului democratic, ele se îmbunătățesc armonios în toate etapele construcției socialiste. Coordonarea pe bază de plan a activității economice se împletește cu acordarea de artibuții largi unităților economice, consiliilor populare. Producătorii bunurilor materiale participă nemijlocit la conducerea producției. Ei au reprezentanță în comitetele și consiliile oamenilor muncii ; s-a creat cadrul instituțional — adunarea generală a oamenilor muncii în care se dezbat probleme majore ale activității întreprinderilor.

Socialismul prin însăși structura sa economică și socială este adversarul birocratismului. Începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., partidul nostru a luat un complex de măsuri privind perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale, pentru extirparea din rădăcini a oricăror fenomene de birocratism din activitatea statului sau a verigilor sale. Pe această linie se înscriu și măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie – 2 martie 1973, referitoare la îmbunătățirea structurii organizatorice a ministerelor, celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, precum și a unităților subordonate acestora.

Aceste măsuri sînt de natură să asigure perfecționarea și simplificarea în continuare a structurilor organizatorice, o mai rațională repartizare a funcțiilor de conducere la ministere, centrale industriale și întreprinderi, creșterea operativității în conducerea activității economice prin eliminarea verigilor intermediare și a paralelismelor în muncă. Totodată, aceste măsuri au menirea de a permite reducerea la strictul necesar a aparatului administrativ, funcționăresc, îndreptîndu-se personalul tehnic și cadrele de specialitate spre activitatea de producție, cercetare și proiectare.

În procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, concomitent cu creșterea rolului conducător al partidului se amplifică și funcția economică a statului socialist, sporesc considerabil atribuțiile sale în organizarea, conducerea pe bază de plan a economiei naționale și în gospodărirea eficientă a întregii avuții naționale.

O trăsătură nouă a activității economice a statului nostru socialist în etapa actuală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, o constituie procesul de împletire a activității statului și partidului în sfera vieții economice și sociale. Crearea unor organisme centrale de partid și de stat, în sectoare cheie, de sinteză și concepție, constituie o caracteristică proprie a sistemului nostru național de organizare și conducere a economiei naționale, corespunzător nivelului atins de dezvoltarea societății noastre și a cerințelor de perspectivă ale evoluției societății românești. În acest sens au fost create pe baza hotărîrii Conferinței Naționale din iulie 1972 o serie de organisme, în domenii de mare interferență între activitatea de partid și de stat, care au o subordonare dublă, Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului de Stat sau Consiliului de Miniștri. Această orientare răspunde cerinței obiective generate de creșterea complexității economiei naționale, de necesitatea de a se asigura îndrumarea în mod unitar a unor sectoare de activitate și eliminarea suprapunerilor și paralelismelor. Aceasta nu înseamnă contopirea activității statului și partidului așa cum s-ar părea la prima impresie în domeniul economiei, ci asigurarea unui sistem unitar de decizie, în condițiile menținerii răspunderilor ce revin statului ca instituție care administrează întreaga economie națională.

Constituirea unor organisme de partid și stat, menite să exercite o înrîurire pozitivă asupra progresului multilateral al țării noastre, să accelereze dezvoltarea forțelor de producție, să contribuie la adîncirea democratismului orînduirii noastre, la atragerea celor mai largi mase la conducerea vieții economice și sociale reprezintă un moment important în realizarea măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, potrivit hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale. Printre aceste organisme menționez : Consiliul Suprem al dezvoltării economice și sociale a României, organism democratic, larg reprezentativ, cu caracter deliberativ, format din cadre de conducere de partid și stat, din reprezentanți ai oamenilor muncii care lucrează direct în producție, specialiști cu înaltă calificare în domeniul economic, tehnic și științific. Prin înființarea acestui organism de analiză, coordonare și decizie se asigură perfecționarea conducerii planificate a întregii dezvoltări economico-sociale, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a fundamentării și elaborării opțiunilor cu caracter strategic privind evoluția țării, îmbinarea organică a prognozelor pe termen lung cu planurile cincinale și anuale și întărirea rolului planului național unic în înfăptuirea programului partidului. Consiliul Suprem (așa cum se prevede și în Programul P.C.R.) are un loc bine definit în ansamblul instituțiilor de partid și de stat, în sistemul de organizare și conducere a vieții economice și sociale. Acestui organism larg reprezentativ îi revine sarcina ca în legătură strînsă cu organele de partid și de stat să studieze realitățile obiective economico-sociale, ținînd în permanență seama de ansamblul dezvoltării societății, de proporțiile și ritmurile creșterii economice, să elaboreze prognozele privind dezvoltarea României și să dezbată proiectele de directive pe baza cărora se întocmesc planurile cincinale, să asigure întocmirea pe baze științifice a planurilor unice de dezvoltare a economiei naționale, să contribuie la înfăptuirea cu succes, etapă de etapă, a obiectivelor Programului partidului.

În raportul prezentat la Congresul al XI-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciind importanța unor asemenea organisme pentru buna organizare a tuturor sectoarelor de activitate, controlul exigent și soluționarea la fața locului a problemelor, a apreciat ca actuală luarea de măsuri de îmbunătățire a activității lor, pe linia generală a ridicării nivelului conducerii științifice **„pe baza cunoașterii temeinice a realităților, a legităților dezvoltării sociale, în vederea adoptării celor mai corespunzătoare măsuri pentru progresul neîntrerupt al patriei noastre".**

Înființarea Consiliului Organizării Eoconomice și Sociale, organ de partid și de stat, răspunde unei necesități stringente ale etapei de dezvoltare pe care o parcurge societatea noastră, importanței crescînde pe care o are organizarea și conducerea producției și a muncii în sporirea eficienței producției materiale, nevoii de a se promova cu perseverență formele și metodele științifice de organizare și conducere a tuturor domeniilor de activitate.

În contextul perfecționării mecanismului funcțional al economiei socialiste se înscrie trecerea în sfera sa de activitate și a celorlalte organisme de partid și stat ; Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Curtea Superioară de Control Financiar, Consiliul pentru Problemele Consiliilor Populare, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie etc.

Acest proces de împletire a activității de partid și de stat în anumite domenii va continua să se lărgească și diversifice pe măsura făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 „Fără îndoială că în perspectivă vom asista la o împletire tot mai strînsă a activității partidului, statului și a celorlalte organisme sociale, aceasta fiind un proces logic al dezvoltării socialiste și comuniste".

„Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism se vor realiza pe baza unui plan național unic, asigurîndu-se dezvoltarea proporțională a tuturor sectoarelor de activitate, îmbinarea conducerii unitare pe plan național cu lărgirea inițiativei și autonomiei organismelor locale în înfăptuirea neabătută a Programului Partidului Comunist Român".

(Din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism)

Organizarea statală - fenomen istoric

IN CEEA CE PRIVEȘTE dialectica evoluției rolului statului nostru socialist, și în primul rînd a funcției sale economico-organizatorice, trebuie precizat că o dată cu creșterea rolului partidului va continua să se amplifice și lărgească activitatea statului de conducere unitară a întregii societăți, de perfecționare a organizării și conducerii planificate a economiei naționale, în ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității economice în toate domeniile, în accelerarea progresului tehnic și economic în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În Programul P.C.R., se analizează dialectica funcțiilor statului în fiecare etapă a construcției socialiste și anume : perioada de trecere de la capitalism la socialism, etapa consolidării societății socialiste, a bazei sale tehnico-materiale, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Fiecare perioadă istorică are trăsături definitorii, particularizate, în funcție de obiectivele care stau în fața statului socialist. Trebuie precizat că ceea ce caracterizează toate etapele parcurse pînă în prezent, este creșterea continuă a rolului economic al statului. În perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism statul are de îndeplinit un rol important în organizarea și conducerea întregii activități economico-sociale. Potrivit concepției marxist-leniniste, statul, organizarea statală, este un fenomen istoric, care a apărut în anumite condiții istorice și va dispare pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății socialiste. Clasicii marxism-leninismului au abordat această problemă în principal prin prisma caracterului de clasă al statului, statul ca produs al împărțirii societății în clase antagoniste, ca instrument de dominație a unei clase asupra altora.

Dacă unele funcții legate nemijlocit de caracterul de clasă, pe măsura dispariției lor, a omogenizării societății, a formării, așa cum se arată în Program, a poporului muncitor unic al societății comuniste, își restring continuu sfera de cuprindere, dispar treptat, altele, și avem în vedere în primul rînd latura economică, rolul statului în organizarea științifică a activității economico-sociale care nu ține direct de caracterul de clasă al statului, în orice condiții va crește. Deci, dacă ne referim la funcția economică a statului socialist, aceasta își va crea premisele economice și sociale pentru dispariție, prin o serie de acumulări cantitative și calitative, prin lărgirea continuă a sferei sale, prin creșterea rolului statului în conducerea pe bază de plan a întregii vieți economice și sociale. În Programul P.C.R., este expusă cu toată claritatea concepția P.C.R. privind soarta statului în perspectiva făuririi societății socialiste mutlilateral dezvoltate și a trecerii la comunism. În Program se arată : „în procesul edificării comunismului, statul — înțeles ca instrument de dominație a unei clase asupra alteia — își va înceta existența, transformîndu-se tot mai mult într-un organism de organizare și conducere a întregii activități economico-sociale și de reglementare și a relațiilor sociale". Astfel, în locul statului vor exista organisme ale societății cu misiunea de a organiza, conduce și planifica producția, întreaga activitate socială, de a asigura repartiția corespunzător principiilor comunismului", ceea ce reprezintă o dezvoltare realistă, originală a concepției privind conducerea societății viitoare.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

Participarea activă a femeii la conducerea politică și economico-socială a țării este reflectată și de numărul mare al delegatelor la Congresul al XI-lea al P.C.R.

AL XI-LEA
CONGRES
AL P.C.R.

EXIGENȚELE FĂURIRII UNEI ECONOMII MODERNE, DE ÎNALTĂ EFICIENȚĂ

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R. situează în centrul politicii economice a partidului continuarea în ritm înalt a procesului de făurire a unei economii moderne, de înaltă eficiență.

Modernizarea economiei nu reprezintă un scop în sine; ea ar fi lipsită de sens dacă nu și-ar găsi expresia în creșterea eficienței economice. Perfecționarea structurii pe ramuri a economiei constituie principalul factor, cadrul obiectiv al valorificării superioare a resurselor materiale și umane ale țării. Există o corelație strînsă și directă între structura economiei, valorificarea superioară și eficiența economică. Orice modificare de structură — în măsura în care ea este concepută și înfăptuită ca o schimbare rațională — în scopul creșterii ponderii ramurilor moderne, determină o prelucrare superioară a resurselor materiale, creșterea gradului de satisfacere a economiei cu variate valori de întrebuințare, asigurînd — pe această bază — o ridicare a eficienței economiei naționale, sporirea continuă a competitivității ei. La rîndul lor, valorificarea cu randament maxim a tuturor resurselor, cît și ridicarea eficienței economice se reflectă, în ultimă analiză, în sporirea venitului național, creînd condiții pentru a duce mai departe modernizarea. Bineînțeles că această interconditionare nu se realizează de la sine; pentru aceasta sînt necesare eforturi susținute din ambele direcții, astfel încît modernizarea și eficiența economică să se completeze și să se impulsioneze reciproc.

Influența prefacerilor calitative în structura pe ramuri a economiei asupra creșterii eficienței economice este deosebit de complexă și se manifestă pe mai multe planuri. În cele ce urmează, vom încerca să relevăm cîteva din caracteristicile esențiale ale corelației modernizare-eficiență economică în ramurile producției materiale prin prisma analizei eficienței fondurilor fixe, a resurselor materiale și a creșterii productivității muncii sociale.

Corelația modernizare — eficiența fondurilor fixe productive

SĂ ANALIZĂM, în primul rînd, unele aspecte de natură extensivă, ce caracterizează latura cantitativă a modernizării economiei. Ca urmare a alocării în mod diferențiat a investițiilor pe diferite ramuri ale economiei naționale, cît și a transformărilor calitative în nivelul tehnic al economiei, are loc o creștere importantă și diferențiată a înzestrării muncii cu fonduri fixe productive.

Pentru aprecierea eforturilor care se fac în continuare în scopul înfăptuirii politicii de industrializare, sînt semnificative, datele din tabelul nr. 1, care înfățișează ponderea ramurilor producției materiale în totalul fondurilor fixe productive și în populația ocupată în sfera productivă. O succintă examinare a datelor din tabel ne oferă elemente deosebit de importante pentru activitatea de planificare și analiză economică.

Tabelul nr. 1 (în %).

		195o	1975	198o
Industrie	1	4o,6	57,2	61,6
	2	12,8	33,o	42,o
Construcţii	1	1,4	3,9	3,7
	2	2,4	1o,4	12,9
Agricultură	1	38,7	15,o	13,o
	2	79,3	43,1	3o,o
Transporturi şi telecomunicaţii	1	34,o	18,6	15,7
	2	2,4	5,9	6,7

Nota: 1 - ponderea ramurii respective în totalul fondurilor fixe productive;
2 - ponderea ramurii respective în totalul populaţiei ocupate în sfera producţiei materiale.

În primul rînd, se remarcă faptul că, în condițiile în care volumul absolut al fondurilor fixe productive crește în toate ramurile producției materiale, industria deține cea mai mare pondere: 40,5 % în anul 1950, 57,2 % în 1975 și 61,6 % în 1980. Totodată, ponderea populației ocupate în sfera producției materiale din industrie reprezintă o creștere mai rapidă decît creșterea ponderii ramurii respective în totalul fondurilor fixe productive, și anume, de la 12% în anul 1950, la 33% în anul 1975 și 42% în 1980, ca urmare a politicii de atragere a forței de muncă îndeosebi din agricultură.

O tendință similară prezintă evoluția acestui indicator în construcții. În ce privește agricultura, atît ponderea acestei ramuri în totalul fondurilor fixe productive, cît și cea în totalul populației ocupate în sfera productivă prezintă o tendință accentuată de scădere, deși volumul fondurilor fixe a înregistrat creșteri însemnate. În transporturi și telecomunicații se constată o scădere a ponderii ramurii respective în totalul fondurilor fixe productive, concomitent cu creșterea ponderii sale în totalul populației ocupate în sfera productivă.

Tabelul nr. 2 (în %).

Indicatorul	Perioada	Total sfera producţiei materiale	Industrie	Construcţii	Agricultură	Transporturi şi telecomunicaţii
Eficienţa netă a fondurilor fixe productive	1975/195o	142,6	2o3,5	6o,1	89,o	34o,1
	1975/197o	1o4,9	1o4,o	84,1	115,8	1o7,5
Coeficientul net al fondurilor fixe productive	1975/195o	7o,1	49,1	166,4	112,4	29,4
	1975/197o	95,3	96,2	118,9	86,4	93,o

Deși creșterea absolută a volumului fondurilor fixe, ca și a populației ocupate în sfera producției materiale constituie, prin sine însăși, un factor de natură extensivă, totuși ea este expresia acțiunii unor factori de ordin intensiv, determinată de prefacerile calitative în structura pe ramuri a economiei, de modernizarea continuă a acesteia. Într-adevăr, dacă ne referim, de pildă, la fondurile fixe productive, trebuie menționat că sporirea volumului acestora este rezultatul politicii judicioase a partidului de repartizare a unor fonduri sporite pentru acumulare, ceea ce a asigurat alocarea, pe ansamblu, a unui volum crescînd de investiții. În același timp, sporirea volumului fondurilor fixe productive este o consecință a gospodăririi mai bune a investițiilor, prin repartizarea unor fonduri mai mari pentru această destinație comparativ cu cele aferente fondurilor fixe neproductive, cît și prin reducerea investițiilor specifice și dirijarea economiilor înregistrate spre construirea de noi capacități de producție. Nu trebuie omis, de asemenea, faptul că, în cadrul creșterii generale a volumului fondurilor fixe productive, se înregistrează creșteri diferențiate pe ramurile producției materiale, reflectînd continuarea orientării de bază a politicii de industrializare a partidului nostru, de concentrare a efortului spre ramurile care asigură o valorificare superioară a resurselor materiale și umane și aduc o contribuție hotărîtoare la promovarea rapidă a progresului tehnic în întreaga economie.

La concluzii similare ajungem dacă examinăm creșterea populației ocupate în sfera producției materiale, atît în ansamblu, cît și în cadrul diferitelor ramuri.

În conformitate cu orientarea hotărîtă către modernizarea economiei și cu accentuarea caracterului său industrial, indicatorul analizat scoate în evidență creșterea continuă a rolului industriei, prin mărirea ponderii acesteia atît în totalul fondurilor fixe productive, cît și în totalul populației ocupate în sfera producției materiale.

Desigur, concentrarea unor fonduri fixe productive sporite în industrie, cît și atragerea în această ramură a unui număr însemnat de forță de muncă — îndeosebi din agricultură — exercită influențe pozitive asupra creșterii eficienței fondurilor fixe, asupra creșterii productivității muncii și, pe această bază, a sporirii venitului național pe o persoană ocupată în sfera producției materiale. Trebuie, însă, de menționat că repartizarea — prin intermediul planificării — a unei anumite părți din volumul total al fondurilor fixe productive sau din totalul populației ocupate pe diferite ramuri ale sferei producției materiale determină unele implicații profunde și extrem de complexe în întregul mecanism al economiei naționale.

De pildă, planificarea creșterii numărului populației ocupate în industrie ridică probleme importante în domeniul investițiilor, al înzestrării locurilor noi de muncă cu fonduri fixe productive, al căror volum crește continuu. În strînsă legătură cu aceasta se ridică problema planificării și înfăptuirii de măsuri eficace în vederea calificării și recalificării forței de muncă transferate din alte ramuri (mai ales din agricultură), astfel încît creșterea populației ocupate în industrie să-și găsească reflectarea în obținerea unui spor de producție și realizarea unei eficiențe economice ridicate. Nu mai puțin importante sînt problemele legate de asigurarea noilor capacități de producție și a forței de muncă cu materii prime, materiale etc., în vederea desfășurării optime a procesului de producție.

Așadar, pentru a se realiza o eficiență economică ridicată din punct de vedere al utilizării fondurilor fixe productive, al creșterii productivității muncii, este deosebit de important ca atît în perioada fundamentării propunerilor de plan, cît și în cursul desfășurării sale, să se studieze în amănunt și să se propună toate măsurile menite să ducă la realizarea unei corelații optime între creșterea ponderii populației ocupate în sfera productivă dintr-o anumită ramură, pe de o parte, și creșterea ramurii respective în totalul fondurilor fixe productive.

Un alt aspect deosebit de important ce se impune a fi examinat în contextul corelației modernizare-eficiența fondurilor fixe, se referă la latura calitativă a problemei studiate. În această ordine de idei, trebuie menționat că, datorită deosebirilor sensibile între ramuri referitoare la gradul de înzestrare tehnică a muncii, modificările structurale se răsfrîng și asupra eficienței fondurilor fixe productive. Este semnificativă, în acest sens analiza comparativă (tabelul nr. 2) a evoluției cîtorva corelații principale ce caracterizează eficiența economică a folosirii fondurilor fixe din fiecare ramură a producției materiale, și anume raportul dintre dinamica venitului național (produsul net) și cea a fondurilor fixe productive (eficiența netă a fondurilor fixe), și raportul dintre dinamica fondurilor fixe productive și dinamica venitului național, respectiv a produsului net (coeficientul net al fondurilor fixe).

Concluziile ce se desprind din analiza evoluției acestor corelații pe fiecare ramură a producției materiale au o însemnătate deosebită în înțelegerea tendinței evoluției respective pe ansamblul economiei naționale, în evidențierea contribuției ramurilor la creșterea eficienței fondurilor fixe.

Chiar și o privire sumară asupra evoluției acestor corelații arată că, pe întreaga sferă productivă, în perioada 1951—1975, venitul național crește într-o proporție mai mare decît totalul fondurilor fixe productive, ceea ce constituie, desigur, un fapt pozitiv, determinînd creșterea eficienței nete a fondurilor fixe, concomitent cu micșorarea coeficientului net al fondurilor fixe. Analiza datelor relevă, de asemenea, creșterea substanțială a rolului industriei și al transporturilor și telecomunicațiilor asupra ridicării eficienței economice, din punctul de vedere al celor doi indicatori enunțați mai sus. Astfel, dacă la nivelul economiei naționale, în anul 1975 venitul național crește, în comparație cu 1950, cu 42,6% mai mult decît fondurile fixe, în aceeași perioadă indicatorul respectiv înregistrează o creștere de peste 2 ori în industrie și de peste 3,4 ori în transporturi și telecomunicații, ceea ce se explică în mare parte prin schimbările calitative în baza tehnică. Ținînd, însă, seama de faptul că greutatea specifică a industriei în venitul național este mult mai mare decît cea deținută de ramura transporturilor și telecomunicațiilor, ne putem da seama că sporirea fondurilor fixe în industrie a adus o contribuție net superioară la creșterea venitului național, confirmînd odată în plus eficiența economică superioară a acestei ramuri.

Tabelul nr. 3 (în ‰).

	1970=1oo 1975	1970=1oo 1980	1975=1oo 1980
Consum metal la 1 mil.lei producție globală			
Total ramură, din care:	73,1	54,5	74,6
- M.I.C.M.G.	87,6^{x}	65,2^{x}	74,5
- M.I.C.M.U.E.	93,2^{x}	69,9^{x}	75,o
Consum laminate feroase la 1 mil.lei producție globală			
Total ramură, din care:	68,9	5o,6	73,4
- M.I.C.M.G.	77,7^{xx}	56,4^{xx}	72,6
- M.I.C.M.U.E.	69,9^{xx}	48,6^{xx}	69,6
Producția globală/tona de metal prelucrată			
Total ramură, din care:	136,9	183,4	134,o
- M.I.C.M.G.	114,1^{x}	153,3^{x}	134,3
- M.I.C.M.U.E.	1o7,3^{x}	143,1^{x}	133,3
Producția globală/tona de laminate feroase			
Total ramură, din care:	145,1	197,5	136,1
- M.I.C.M.G.	128,8^{xx}	177,4^{xx}	137,7
- M.I.C.M.U.E.	143,1^{xx}	2o5,7^{xx}	143,7

x 1974=1oo; xx 1972=1oo

În cincinalul viitor se prevede creșterea în continuare a contribuției industriei la crearea venitului național, pe seama utilizării raționale a fondurilor fixe. Procesul perfecționării calitative a bazei tehtice a întreprinderilor și folosirea în condiții superioare a potențialului lor productiv va permite creșterea eficienței nete a fondurilor fixe productive cu circa 2%, în timp ce coeficientul net al fondurilor fixe productive se va micșora aproximativ în aceeași proporție.

Analiza situației actuale demonstrează că în toate ramurile producției materiale inclusiv în industrie, transporturi și telecomunicații — există importante rezerve în utilizarea fodurilor fixe, care sînt necesare a fi mai intens mobilizate, în vederea obținerii unui spor mai mare de venit național. Aceasta presupune ca, paralel cu îmbunătățirea structurii fondurilor fixe productive — în sensul creșterii ponderii mașinilor și instalațiilor tehnologice — și extinderea modernizării utilajelor în funcțiune etc., să se pună accent pe folosirea mai bună a tuturor fondurilor fixe, îmbunătățirea coeficientului de schimburi etc.

Modernizarea și utilizarea resurselor materiale

EXAMINÎND principalele aspecte sintetice ale corelației modernizare-eficiență economică nu putem omite cîteva tendințe caracteristice privind eficiența utilizării resurselor de materii prime și materiale. Modernizarea ramurilor și subramurilor economiei naționale, dezvoltarea cu prioritate a celor prelucrătoare în cadrul sferei productive, înzestrarea lor cu o tehnică din ce în ce mai perfecționată, introducerea pe scară largă a procedeelor tehnologice moderne și ridicarea calificării cadrelor, oferă posibilitatea utilizării multilaterale și complexe a resurselor materiale, creșterii gradului de complexitate a muncii utile încorporate în unitatea de materie primă prin adîncirea prelucrării acesteia, paralel cu reducerea substanțială a normelor de consum și extinderea înlocuitorilor. Pe această bază are loc sporirea valorii create din unitatea de materie primă supusă prelucrării, influențînd puternic creșterea economică.

Alături de folosirea cu maximă eficiență a fondurilor fixe productive, înfăptuirea acestei acțiuni prezintă o deosebită importanță pentru atingerea obiectivului înscris în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. referitor la îmbunătățirea raportului dintre partea destinată recuperării cheltuielilor materiale și valoarea nouă creată. În acest sens, se prevede ca pe ansamblul economiei naționale ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să ajungă la circa 50% în 1990, asigurîndu-se pe întreaga perioadă sporirea mai rapidă a venitului național față de produsul social. Realizarea obiectivului prevăzut este necesară și posibilă, mai ales dacă ținem seama de faptul că în multe întreprinderi, care dispun de o dotare tehnică și tehnologică avansată, similară cu a unor unități din țări dezvoltate, consumurile de materiale pe unitatea de produs sînt încă mari.

Creșterea mai rapidă a volumului valoric al producției decît creșterea volumului valoric al resurselor materiale, și chiar decît a volumului fizic însuși, constituie o corelație esențială care reflectă gradul de intensificare a procesului de valorificare superioară a resurselor materiale, pe baza modernizării și dezvoltării în ritm mai înalt a ramurilor prelucrătoare ale industriei.

Să examinăm lucrurile, din acest punct de vedere, oprindu-ne mai pe larg asupra evoluției valorii producției obținute dintr-o tonă de metal. Datele din tabelul nr. 3, care prezintă comparativ evoluția indicilor consumului de metal ce revine la un milion lei producție globală, precum și a volumului producției globale obținute pe o tonă de metal, pe ansamblul ramurii industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, cît și pe cele două ministere constructoare de mașini care dețin o pondere hotărîtoare în consumul total de metal, ne permit să tragem cîteva concluzii semnificative.

În primul rînd, consumul total de metal la un milion lei producție globală pe ansamblul ramurii scade în mod sistematic, în anul 1975 urmînd să fie cu 26,9% mai mic comparativ cu cel realizat în 1970. În cadrul acestuia, consumul de laminate feroase scade într-o proporție mai mare (cu 31,1%), ceea ce reflectă eficiența măsurilor luate pentru economisirea într-un grad mai accentuat a acestui gen de material.

În al doilea rînd, este deosebit de important a se sublinia că sporirea valorii producției globale, ce se obține pe seama economisirii resurselor materiale este considerabil mai mare decît proporția în care s-au redus consumurile specifice de metal. În anul 1975, de pildă, valoarea producției globale ce se va obține dintr-o tonă de metal prelucrat crește față de anul 1970 cu 36,9% (în timp ce consumul specific de metal la un milion lei producție globală scade cu 26,9%), iar valoarea producției globale ce se obține dintr-o tonă de laminate feroase crește cu 45,1% (față de o reducere a consumului specific cu 31,1%).

În al treilea rînd, este de remarcat că, prin aplicarea măsurilor prevăzute în planurile de acțiune elaborate din indicația conducerii de partid și de stat pentru valorificarea superioară a metalului, adîncirea prelucrării acestuia și creșterea ponderii produselor de calitate superioară care să încorporeze o cantitate sporită de muncă complexă recunoscută ca utilă pentru societate, în cincinalul 1976—1980 micșorarea consumurilor specifice concomitent cu accentuarea creșterii valorii pe unitatea de metal prelucrată vor continua să înregistreze ritmuri susținute, iar rezultatele vor fi superioare cincinalului actual.

Măsurile de valorificare superioară a metalului pentru cincinalul viitor vor conduce la obținerea unei eficiențe mult mai înalte: comparativ cu economia preconizată în cincinalul actual, cea prevăzută pentru cincinalul 1976—1980 va fi cu circa 20,6—24,5% mai mare în cazul menținerii la același nivel a consumurilor specifice din 1975 și respectiv de circa 4,3—4,6 ori mai mare în situația menținerii consumurilor specifice realizate în 1970. Ponderea importantă a viitorului cincinal în cadrul perioadei 1970—1980 va conduce la situația ca în 1980 consumul de metal ce revine la 1 milion lei producție globală să se micșoreze față de 1970 cu 45,5% la total metal și cu 49,4% la laminate feroase, iar valoarea producției globale ce se va obține prin prelucrarea unei tone de metal să crească cu 83,4% la total metal și cu 97,5% la laminate feroase.

Tabelul nr. 4 (în %).

		195o	197o^{x}	197o^{xx}	1975	198o
Industrie	1	44,o	6o,3	58,o	61,8	68,2
	2	12,8	25,8	25,8	33,o	42,o
Construcții	1	6,o	9,8	1o,4	8,6	8,o
	2	2,4	8,7	8,7	1o,4	12,9
Agricultură	1	27,8	19,5	18,5	15,8	11,8
	2	79,3	55,o	55,o	43,1	3o,o
Transporturi și telecomunicații	1	4,3	4,o	6,o	5,1	4,4
	2	2,4	4,8	4,8	5,9	6,7

Nota: 1 - ponderea fiecărei ramuri în venitul național;
2 - ponderea fiecărei ramuri în totalul populației ocupate în sfera producției materiale.

Ca urmare a modificărilor intervenite în sfera de cuprindere a activităților creatoare de venit național, datele pe anul 197o^{x} sînt prezentate la metodologia anilor precedenți și pe 197o^{xx} la metodologia în vigoare în anul 1974.

În fine, demn de relevat este și faptul că, în cincinalul care urmează, la cele două ministere constructoare de mașini menționate, micșorarea consumurilor specifice de metal este mai mare decît media prevăzută pe ansamblul ramurii construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor (îndeosebi M.I.C.M.G. la total metal, iar M.I.C.M.U.E. la laminate feroase).

Micșorarea consumului de materiale pe unitatea de valoare, paralel cu creșterea în măsură mai accentuată a valorii obținute pe unitatea de materiale folosite în producție, ca rezultat al modernizării ramurilor și subramurilor economiei naționale, indică realizarea unui grad mai înalt de prelucrare și înnobilare a resurselor materiale și de muncă, încorporarea în valoarea produsului finit a unei cantități tot mai mari de muncă complexă și utilă. Totodată, ele reflectă preocuparea sporită pentru înlăturarea pierderilor și gospodărirea mai bună a materialelor, în toate fazele procesului de producție.

Modernizarea economiei și creșterea productivității muncii sociale

SCHIMBĂRILE în structura pe ramuri a economiei naționale, cît și deplasările populației ocupate din agricultură spre ramurile neagricole și îndeosebi spre industrie, determină creșterea productivității muncii sociale (venitului național pe o persoană ocupată). Datorită faptului că între ramuri există deosebiri în ce privește nivelul de calificare a forței de muncă, precum și în gradul de ocupare a acesteia, produsul net pe o persoană ocupată diferă de la o ramură la alta. Aceasta face ca însăși aportul diferitelor ramuri ale economiei naționale la creșterea venitului național să nu fie identic. Semnificative în acest sens sînt datele din tabelul nr. 4, în care se prezintă comparativ ponderea ramurilor în totalul venitului național și în totalul populației ocupate în sfera productivă.

Analiza datelor din tabel ne conduce la concluzia că ele exprimă în fond diferențele existente în nivelul productivității muncii, faptul că, la același număr de forță de muncă ocupată, în industrie se obține un produs net mai mare decît în celelalte ramuri; lucru explicabil, în mare măsură, prin gradul ei de calificare mai ridicat și folosirea mai rațională a acesteia. Odată cu afirmarea rolului major al industriei în formarea venitului național, această situație relevă necesitatea realizării unei corelații optime între industrie și celelalte ramuri în ce privește ponderea lor în populația ocupată în sfera productivă.

În același timp, analiza scoate în evidență însemnatele rezerve ce există în toate ramurile economiei naționale, dar îndeosebi în agricultură, fapt demonstrat și de evoluția indicatorului respectiv. Aceasta subliniază că, paralel cu găsirea soluțiilor de valorificare a tuturor rezervelor pe care le conține dezvoltarea de tip extensiv, în esență, prin optimizarea raporturilor dintre diferitele ramuri în ce privește ponderea lor în totalul populației ocupate în sfera productivă, este deosebit de important să se pună accent mai ales pe creșterea rolului factorilor intensivi, prin ridicarea gradului de calificare a forței de muncă, întărirea continuă a disciplinei în muncă, perfecționarea normării muncii, utilizarea cît mai deplină și eficientă a acesteia.

Îmbinarea factorilor intensivi cu factorii extensivi de dezvoltare, urmărindu-se bineînțeles ca cei intensivi să fie prioritari, va conduce la creșterea — în toate ramurile — a producției nete pe o persoană ocupată, și, pe această bază, la reducerea decalajului față de statele industriale dezvoltate.

dr. Vasile M. POPESCU

AL XI-LEA
CONGRES
AL P.C.R.

Semnificații economico-sociale în optimizarea unei corelații

CALITATEA PRODUSELOR – EXIGENȚELE CONSUMATORILOR

Ing. Dumitru NICULESCU
inspector general de stat
Inspectoratul General de Stat
pentru Controlul Calității Produselor

SE POATE SPUNE — pe bună dreptate — că realizarea unor produse de un înalt nivel calitativ a devenit nu numai o necesitate dar și o problemă de prestigiu pentru fiecare producător. Viziunea pe care o oferă documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. asupra dezvoltării economiei românești amplifică semnificațiile și lărgește considerabil coordonatele în care se înscrie această preocupare. în realizarea obiectivelor de amploare prevăzute, calitatea producției reprezintă unul din principalele imperative, în a cărui realizare, la nivelul celor mai înalte exigențe sînt chemate să-și aducă contribuția la toate unitățile economice.

Fără îndoială, pentru materializarea prevederilor din acest domeniu se cer continuate și amplificate realizările favorabile de pînă acum, într-o îmbinare a acțiunilor tactice cu necesitățile pe termen mediu și lung, într-o adevărată strategie a calității.

Dat fiind importanța și stringența acestor aspecte, apare necesară definirea unor căi de acțiune care, răspunzînd cerințelor menționate, să permită în domeniul calității produselor, în cel mai scurt timp, exclusivitatea unor rezultate „de calitate". Iată de ce, în analiza întreprinsă am considerat util să includem cîteva aspecte definitorii pentru impulsionarea activității de sporire a calității produselor și anume :

- **REALITĂȚI ȘI CERINȚE FAȚĂ DE REALIZĂRILE PREZENTULUI**
- **EXPERIENȚA FAVORABILĂ — ACUMULATĂ UNDE ȘI CUM ?**
- **REZULTATELE BUNE AR PUTEA FI GENERALIZATE DACĂ...**
- **PREDOMINANTE ALE ORIENTĂRILOR STRATEGICE...**
- **...ȘI IMPLICAȚIILE PE PLANUL OPERAȚIONAL.**

Confirmări...

ACȚIUNILE desfășurate în vederea ridicării calității produselor prezintă, fără îndoială, o continuitate de la an la an, dar și caracteristici corespunzătoare fiecărei etape. Care au fost principalele direcții de orientare a preocupărilor în acest domeniu ?

• **Creșterea ponderii produselor de calitate superioară în totalul producției ce se realizează pe mai multe clase de calitate** a reprezentat un prim punct de convergență a preocupărilor colectivelor de muncă din întreprinderi, centrale industriale, ministere, al tuturor specialiștilor din cercetare-proiectare, învățămînt etc., în întîmpinarea Congresului al XI-lea al P.C.R. Față de anul trecut, de exemplu, această pondere a fost depășită în 1974 la produsele metalurgice, chimice, la materiale de construcții, produse din lemn, bunuri de larg consum etc. Și, comparativ cu sarcinile de plan, ponderea produselor de calitate superioadă din totalul producției s-a realizat în trimestrul III din acest an la marea majoritate a produselor. Au fost înregistrate chiar depășiri la unele produse de primă importanță pentru economia națională (tablă mijlocie și groasă de anumite dimensiuni, fire polinitril-acrilice și celulozice, fenol, anilină, ipsos pentru construcții ș.a.).

Toate aceste rezultate au fost obținute ca urmare a măsurilor luate în două direcții principale :

1. În primul rînd, eforturile au fost orientate spre desfășurarea unor acțiuni cu caracter **preventiv.** Au fost create bariere tot mai complexe în calea fabricării unor eventuale produse de calitate necorespunzătoare.

Acțiunile desfășurate au avut în centrul atenției ridicarea conștiinței producătorului, a gradului de respectare a disciplinei tehnologice, sporirea calificării și policalificarea tuturor participanților la procesul producției materiale. În paralel s-a acționat în vederea sporirii operativității în aprovizionarea la timp cu materii prime și materiale, dotarea cu S.D.V.-uri, repararea în bune condițiuni a mașinilor și utilajelor etc. În acest spirit s-a accentuat caracterul preventiv al controlului în urmărirea realizării pe fluxul de fabricație a unor piese corespunzătoare calitativ și, totodată, sporirea exigențelor în realizarea montajului conform specificațiilor din documentația tehnică de execuție.

2. O altă direcție de acțiune au constituit-o adoptarea unor măsuri cu caracter „corectiv", în așa fel încît din producția realizată să nu pornească spre beneficiar produse de calitate necorespunzătoare. Pentru aceasta, alături de întărirea exigenței conducerilor de întreprinderi pentru realizarea unor produse de calitate s-a acționat în vederea încadrării controlului final cu cadre competente, a fost în mai mare măsură urmărită comportarea produsului nu numai la producător – prin extinderea dotării cu standuri de probă – dar și la beneficiar.

• **Asimilarea și introducerea în fabricație a unor noi produse, precum și modernizarea unor tehnologii de fabricație** au reprezentat și reprezintă acțiuni importante și în sporirea calității. Astfel, realizarea în premieră a unor produse a însemnat, implicit, atingerea unui nivel de calitate competitiv pe piața mondială (la mașini-unelte cu comandă numerică, lineară și secvențială, combine autopropulsate pentru furaje, grupuri termoelectrice de 330 MW, cazane de abur de 1035 t/oră, piese pentru plăci aglomerate, noi sortimente de rășini și cauciuc sintetic, îngrășăminte organominerale, uleiuri minerale aditivate pentru turbine etc.). Pe lîngă substanțiala economie de valută pe care o reprezintă fabricarea în țară a unor asemenea produse, aceasta înseamnă în primul rînd valorificarea în mai mare măsură a inteligenței proprii a specialiștilor noștri. Totodată, modernizarea unor tehnologii (turnarea pieselor din fontă, prelucrarea cauciucului, fabricarea produselor de mobilă etc.) a permis reducerea substanțială a rebuturilor și a cheltuielilor de remaniere.

• **Îmbunătățirea parametrilor funcționali și de durabilitate** a constituit, de asemenea, un obiectiv major în acest an, în a cărui realizare au obținut rezultate deosebite întreprinderile producătoare de locomotive, tractoare, autoturisme, compresoare, electromotoare, mașini-unelte, aparataj electric de joasă tensiune, conductori electrici ș.a. În acest fel, economia națională a fost înzestrată în mai mare măsură față de anii trecuți cu echipamente, mașini și utilaje la nivelul tehnicii mondiale produse în țară.

• În fine, **creșterea calității și diversificarea bunurilor de consum** a permis o mai mare apropiere și o operativitate sporită a legăturilor dintre industrie și cerințele populației. Au fost omologate, cu rezultate satisfăcătoare, o serie de produse, printre care : medicamente, anvelope turism în construcție radială, îngrășăminte complexe ș.a.

• **Produsele realizate pentru partenerii externi** au fost și ele în permanență în atenția întreprinderilor producătoare. Ca urmare, reclamațiile la produsele exportate în 1973 au scăzut cu circa 22% față de anul 1972, iar în semestrul II 1974 ele au fost diminuate cu 24% față de aceeași perioadă a anului trecut. Fără îndoială, „reclamațiile" nu reprezintă un indicator complet, reprezentativ pentru toate aspectele pe care le implică realizarea unei calități sporite a produselor pentru export și recunoașterea ei de către beneficiarii externi. Și aceasta deoarece, pentru a se putea afirma pe piețe tradiționale sau pentru a cîștiga altele noi, produsul de export trebuie să întrunească nu numai calități „minime", care să evite reclamațiile, dar trebuie să se situeze la un nivel competitiv cu standardul internațional. Creșterile însemnate ale exportului la o serie de produse ilustrează mai elocvent rezultatele obținute de producătorii noștri în îmbunătățirea calității produselor lor. Cîteva exemple sînt edificatoare. În anul 1973, datorită în mare parte calității mai bune a produselor, în cadrul M.I.C.M.G. a fost realizată o creștere a exportului total față de anul 1970 cu peste 57%. De asemenea, îmbunătățirea calității în industria materialelor de construcții a contribuit la creșterea exportului total de peste 2,2 ori în anul 1973 față de 1972.

> **„Vor trebui luate măsuri pentru organizarea științifică a proceselor de producție, întărirea controlului tehnic de calitate — folosind cele mai moderne mijloace și metode de verificare — astfel ca nici o mașină, nici un utilaj, nici un produs să nu mai poată ieși din întreprinderi dacă nu corespunde cerințelor tehnice și de calitate stabilite prin proiecte și solicitate pe piața internă și internațională".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Raportul Comitetului Central la al XI-lea Congres al P.C.R.)

Argumente pentru acțiuni necesare și posibile

APRECIIND rezultatele pozitive obținute, se cere subliniat însă faptul că ele ar putea fi mult amplificate.

Printre influențele negative ale menținerii și acțiunii unor factori de diminuare a realizărilor favorabile se cere semnalat volumul rebuturilor, care la unele întreprinderi se menține ridicat, influențînd indicatorul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă. Care sînt cauzele situației semnalate ?

Fără îndoială, un clasament riguros al factorilor cu influențe nefavorabile este mai greu de realizat. Localizarea lor însă apare necesară în sugerarea direcțiilor prioritare în care trebuie orientate eforturile avînd în vedere următoarele aspecte :

- CUM trebuie acționat pentru obținerea unei sporiri substanțiale a calității produselor ?

- CARE sînt prioritățile prezentului și mai ales ale perspectivei ?

- UNDE sînt situate cele mai strigente necesități de perfecționare a activității (nivelul ierarhic : conducerea unității sau execuția).

- CINE tebuie să-și asume responsabilități sporite în procesul de ridicare a calității produselor ?

I. PRIMA CLASIFICARE avînd menirea de a înfățișa deficiențe ale felului în care se mai lucrează în unele întreprinderi, este definitorie pentru modul cum trebuie acționat pentru obținerea unei calități corespunzătoare pe întreg fluxul procesului de producție.

Încă din faza de cercetare-proiectare...

În acest domeniu de o covîrșitoare importanță pentru producția industrială a prezentului și a perspectivei se cer amplificate preocupările pentru realizarea tuturor prevederilor din planurile de asimilare a noilor produse. La Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, spre exemplu, la unele nerealizări înregistrate în anul trecut se adaugă cele din semestrul I 1974. Și aceasta la unele produse importante cum ar fi : rulourile compresoare-vibratoare, excavatoare hidraulice, locomotive de mină cu acțiune hidraulică etc. Apare necesară o sporire a exigențelor, pentru a nu mai fi tolerate unele omologări superficiale întîlnite încă în unele întreprinderi și să nu se mai continue fabricația fără comenzi. Situații asemănătoare se înregistrează încă în unele întreprinderi din cadrul M.I.C.M.U.E. și M.I.U. (la Întreprinderea „Electroargeș" Curtea de Argeș, „Inotex" Tg. Mureș ș.a.).

Fabricația și „locurile înguste" ale calității

Și în această fază pot fi semnalate necesități de înlăturare operativă a unor neajunsuri, cum ar fi fabricarea unor produse neomologate, pregătire insuficientă a fabricației, dotare incompletă cu scule, dispozitive, verificatoare și aparate de măsură și control, preocuparea insuficientă pentru calificarea lucrătorilor și neasigurarea unei asistențe tehnice competente în schimburile II și III în unele întreprinderi.

Desigur, nu toate aceste probleme pot fi și trebuie puse la modul absolut. Se constată, astfel, că multe dintre acestea ar putea fi evitate chiar și prin mai buna mobilizare a rezervelor proprii existente în întreprinderi. Exemplele nu lipsesc. În unele întreprinderi, specialiștii apreciază că nu dispun de suficiente scule la nivelul cerințelor sau sînt uzate, ceea ce determină realizarea unor lucrări de calitate scăzută. Deficitul de capacitate pentru pregătirea tehnologică la MICMG este de milioane de ore sculărie, deși există numeroase sculării — în cadrul aceluiași minister — în care nu se lucrează în două schimburi, sau mașinile sînt ocupate cu producție curentă. Și la MICMUE, programul de dezvoltare a capacităților sculăriilor se desfășoară lent. Ca urmare, se cer intensificate eforturile în această direcție, inclusiv în ceea ce privește atingerea capacităților planificate la noile unități.

Asupra calității produselor împietează de asemnea și modul de a gîndi și a acționa care mai stăruie în unele întreprinderi. Cîteva exemple sînt semnificative în acest sens. După ce au fost depuse însemnate eforturi pentru producerea lor, în unele cazuri, țevile aliate pentru cazane de abur și reactoare chimice sînt depozitate în aer liber, ceea ce conduce la ruginirea materialelor respective. Asemnea situații nedorite se mai întîlnesc la Întreprinderea „Vulcan", „Grivița Roșie", precum și în unele baze județene ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Controlul : la producător, dar și în exploatare

În sfîrșit, o ultimă activitate în care se regăsesc numeroase rezerve pentru „calitatea" unor produse și care reprezintă tot atîtea direcții de acțiune posibile și necesare în fiecare întreprindere. Astfel se poate aprecia că unele conduceri de întreprinderi trebuie să acorde o atenție mai mare implementării unui sistem modern de asigurare și control al calității produselor. O influență negativă asupra eficienței controlului o manifestă și aprovizionarea neritmică. Este firesc să nu se poată executa un control tehnic cu adevărat „de calitate" în condițiile în care în unele unități în ultimele 2 zile ale lunii, se cere controlului să verifice producția pe 10 zile și uneori mai mult.

În centrul atenției ar trebui să stea, de asemenea, recuperarea cu mai multă operativitate a lipsurilor de standuri de probă și a platformelor de premontaj, pentru încercări. Față de prevederile programului de eliminare a neajunsurilor de acest fel, elaborat în toamna anului trecut, se înregistrează restanțe atît în cadrul MICMG cît și MICMUE. Ca urmare, datorită lipsei unor standuri nu se pot efectua probe funcționale și de fiabilitate pe prototipuri, iar anumite produse finite continuă a se livra cu încălcarea prevederilor legale.

Preocupările insuficiente în unele întreprinderi pentru ridicarea calificării lucrătorilor constituie o altă cauză importantă. La Întreprinderea de utilaj chimic și forjat Rîmnicu Vîlcea, categoria medie de încadrare efectivă este inferioară categoriei lucrărilor de executat. La fel la Întreprinderea de strunguri din Tîrgoviște. Situații similare se regăsesc însă și la alte întreprinderi, iar efectul negativ al acestor stări de lucruri este amplificat de insuficienta asistență tehnică în schimburile II și III.

Dimensiunile perspectivei

SITUAȚIA COMPLEXĂ prezentată și necesitatea amplificării sensibile a rolului calității produselor, care reprezintă un adevărat „prim plan" în toate documentele Congresului, impune continuarea în mod hotărît a acțiunilor în curs de desfășurare, alături de alte măsuri, menite să contribuie și ele la lichidarea neajunsurilor actuale.

1 Din acest punct de vedere se ridică în continuare problema creșterii în ritm sporit a producției produselor de calitate superioară, în așa fel ca ponderea acestora în totalul producției ce se realizează pe mai multe clase de calitate să sporească în 1980, pe total economie, substanțial față de realizările anului 1975. Pentru aceasta, încă de pe acum se situează în centrul unor severe examene „de calitate" o gamă largă de produse cu greutate specifică mare în totalul producției, necesare consumului productiv, individual intern cît și exportului, printre care : țevile din oțel fără sudură destinate construcției de utilaje chimice și energetice, cauciucul sintetic, firele din relon, țesăturile din bumbac, țesăturile tip lînă etc.

Se cer amplificate eforturile și pentru accelerarea scoaterii din fabricație a unor produse pe măsură ce se învechesc sau devin necorespunzătoare noilor cerințe ale beneficiarilor și înlocuirea lor cu altele avînd caracteristici tehnico-funcționale, economice și estetice superioare. Astfel, numai în 1975 se vor scoate din fabricație circa 100 de produse și grupe de produse, cea mai mare parte fabricate din 1970, iar în întreaga perioadă 1976—1980 alte numeroase produse și grupe de produse din această categorie.

2 Pentru a avea o viziune unitară și de perspectivă asupra evoluției unor fenomene legate de problema analizată, sarcinile privind îmbunătățirea calității produselor au fost corelate cu planul de introducere a progresului tehnic, de înnoire și diversificare a producției. Pentru a se obține îmbunătățiri substanțiale ale calității produselor, se cer realizate integral prevederile planului de asimilare de produse noi și introducerea tehnologiilor moderne la producător.

Acțiunile întreprinse, vor permite în anul 1975 să se elaboreze 70 de noi standarde și să se revizuiască cele existente, atenția fiind în special îndreptate spre mijloacele de producție, spre consumul de materii prime și materiale. Ele vor fi continuate și amplificate în perioada 1976–1980, cînd vor fi elaborate sau îmbunătățite circa 400 de standarde, în majoritate referitoare la produse ale industriei constructoare de mașini, din industria lemnului, celulozei și hîrtiei, siderurgiei, industriei alimentare ș.a.

3 Realizarea sarcinilor complexe, ale noului cincinal și ale perspectivei, referitoare la îmbunătățirea calității produselor, presupun totodată aplicarea unui complex de măsuri pentru materializarea lor în realitatea producției. Ele se referă, cum era și firesc, la întreg ciclul de producție, de la concepție și pînă la produsele finite, fiabilitatea și mentenanța lor, modul de comportare la beneficiar etc.

- O primă categorie de probleme de care trebuie ținut seama se referă la utilizarea de materii prime, în concordanță cu calitatea preconizată a produselor finite, menținerea în cadrul unor parametri de precizie corespunzători a mașinilor-unelte, dotarea cu mașini-unelte și agregate care să asigure în mai mare măsură, în toate întreprinderile, performanțe conform documentației tehnice.

- În acest context, se cer substanțial amplificate și preocupările ministerelor și centralelor industriale pe linia exercitării unui control preventiv exigent și pentru a interzice trecerea la fabricație de serie fără omologarea riguroasă a produselor, punerea la punct a tehnologiilor de fabricație etc. Accentul se va pune, pe lîngă intensificarea preocupărilor vizînd sporirea calificării cadrelor la producător și pe creșterea competenței celor din activitatea C.T.C. În acest fel, vor putea fi extinse metodele moderne de control acțiune care, alături de asigurarea întregului necesar de scule, dispozitive, verificatoare și aparatură de măsură și control va putea consolida „bariere" eficiente în calea livrării unor produse de calitate necorespunzătoare. În primul rînd, sarcina MICMG și al MICMUE rămîne în continuare eliminarea restanțelor și construirea standurilor de probă și a platformelor de montaj prevăzute a se realiza conform programului pe anul 1974. Ca urmare, devine necesar ca ministerele și centralele industriale să-și nominalizeze distinct în cadrul mijloacelor care le sînt alocate prin plan, fondurile necesare pentru asigurarea dotării în continuare a unităților economice cu standuri de probă și aparatură de măsură și control a calității produselor.

II. A DOUA CLASIFICARE oferă un răspuns la întrebarea :

UNDE SÎNT SITUATE CELE MAI STRINGENTE NECESITĂȚI DE PERFECȚIONARE A ACTIVITĂȚII, pe nivele de responsabilități :

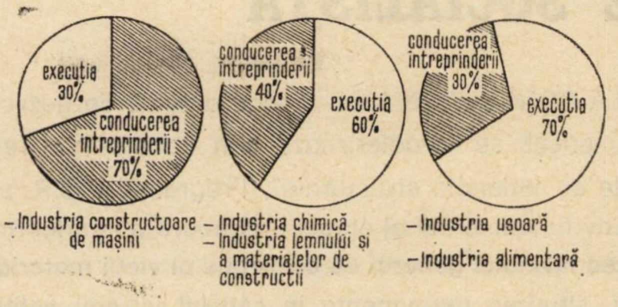

La nivelul conducerii întreprinderilor.

1. Trecerea la fabricația de serie numai după punerea la punct a produsului — efectuarea probelor funcționale și de fiabilitate asupra prototipurilor și seriei zero; asigurarea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor; aceasta va conduce la reducerea cheltuielilor pentru remedierea defectelor apărute la producția de serie.

2. Livrarea tuturor produselor după supunerea lor la probe în fabrica furnizoare, prin crearea standurilor de probe și încercări necesare; vor putea fi astfel prevenite deficiențele de calitate în exploatare, și deci reducerea corespunzătoare a cheltuielilor pentru reparații și a pierderilor de capacități de producție.

3. Sporirea preocupărilor pentru calificarea și instruirea periodică a executanților, ceea ce va conduce la o diminuare substanțială a volumului rebuturilor și remanierilor la unele procese și operații.

4. Interzicerea livrării de produse finite fără preasamblare la fabrica producătoare și fără probe de verificare a parametrilor de calitate și fiabilitate ceea ce va înlătura întîrzierile în montaj.

5. Aplicarea mai consecventă de către maiștri a prevederilor legale privind remunerarea după cantitatea și calitatea lucrărilor efectuate.

La nivelul executanților.

1. Eliminarea tuturor neglijențelor și întărirea disciplinei la locul de producție, respectarea tuturor normelor de calitate.

2. Eradicarea practicii care se mai menține uneori de introducere în loturile de produse livrate a unor exemplare cu defecte de calitate.

3. Folosirea exclusivă a unor materiale fără deficiențe de calitate prin întărirea controlului în faza de recepție și aprovizionare.

Alături de alte acțiuni, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, cu sprijinul activ al ministerelor și centralelor, a revizuit și completat caietele de sarcini ale principalelor utilaje privind probele mecanice, hidraulice, de asamblare și alte încercări la care trebuie supuse utilajele respective, în funcție de specificul lor. În cadrul acestor acțiuni au fost revizuite și normele tehnologice privind controlul interfazic și final al calității.

Pentru asigurarea cu scule, dispozitive și verificatoare necesare realizării unor produse de bună calitate, apare necesar un sprijin mai susținut din partea ministerelor pentru ca întreprinderile și centralele industriale să folosească integral și să dezvolte capacitățile sculăriilor. Tot în acest sens vor trebui întocmite programe speciale pentru realizarea parametrilor proiectați la noile unități specializate. De asemenea, se cer intensificate eforturile pentru accelerarea execuției și punerii în funcțiune a lucrărilor de dezvoltare a producției de aparatură de măsură și control.

4 În fine, o ultimă problemă, de primă importanță însă. Nu trebuie uitat că fundamentarea proiectului de plan pe 1975 s-a făcut avîndu-se în vedere indicatorii de plan privind calitatea utilizați pînă în prezent. Se poate aprecia, însă, că nu în toate cazurile indicatorii actuali sînt suficienți pentru a caracteriza și influența eficient nivelul calității. Se simte încă lipsa unui indicator sintetic, care să oglindească întreaga complexitate a problemelor calității în mod operativ, să definească evoluția, stadiul și tendințele calității tuturor produselor. După aprecierea noastră un asemenea indicator ar putea fi „marca de calitate" care să se acorde produselor ce se situează la nivelul produselor similare existente pe plan mondial.

DESIGUR, această prezentare succintă a aspectelor actuale privind calitatea produselor conturează direcțiile de acțiune necesare pentru rezolvarea în condiții mai bune a acestei probleme „de prestigiu" pentru fiecare întreprindere, a sarcinilor complexe pe care Congresul al XI-lea al P.C.R. le pune în fața întregii economii naționale privind calitatea produselor. Exprimîndu-și totala adeziune față de documentele marelui totala adeziune față de documentele marelui forum al comuniștilor români, conștienți că ele prefigurează modalități certe de atingere a obiectivelor creșterii noastre economice și sociale, oamenii muncii din întreaga țară depun toate eforturile pentru transpunerea lor încă de pe acum în practică, sporirea în general a responsabilității tuturor participanților la procesul producției materiale. Toate acestea creează premise certe pentru ca în noul cincinal să ne situăm în mai mare măsură în întreaga producție pe coordonatele calității și ale eficienței.

O cerință a construcției noii societăți

INVESTIGAREA CALITĂȚII VIEȚII ÎN VIZIUNE SOCIALISTĂ

PORNIND DE LA CONSTATAREA că „epoca actuală de dezvoltare a societății omenești se caracterizează prin transformări revoluționare sociale și naționale structurale", Programul P.C.R. stabilește ca obiectiv fundamental al etapei următoare a istoriei României socialiste **„ridicarea nivelului general de civilizație al vieții materiale și spirituale a poporului, situarea permanentă în centrul întregii politici a partidului și statului a omului — factorul determinant al întregii dezvoltări sociale — a satisfacerii cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție"**.

În felul acesta, punînd în valoare caracterul profund umanist al societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o construim, Programul reliefează obiectivele și căile de acțiune ale înfăptuirii revoluției socialiste convergînd spre **„manifestarea tot mai deplină a personalității umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspirațiile generale ale întregii societăți"**. Este vorba de un salt calitativ atît în teoria cît și în practica socială.

FÎNĂ DE CURÎND, creșterea economică era considerată în țările puternic dezvoltate un obiectiv sacru, un scop „în sine", nesupus nici unui fel de condiționări. Sub dublul impact al gîndirii sociale înaintate, care aduce în primul plan obiectivele social-umane, și al cercetărilor prospective, care își propun o investigație previzională a „efectelor secundare" ale dezvoltării, creșterea economică începe să fie concepută mai larg, ca un proces care trebuie să se desfășoare ținîndu-se seama de imperativele sociale.

● În ceea ce privește primul impact semnalat, amintim că revoluția socialistă este cea care declanșează deplasarea de la societatea economo-centrică spre o societate socio-centrică. În logica marxistă, societatea economo-centrică este un non sens. O dezvoltare desprinsă de obiectivele socialismului — începînd cu desființarea exploatării, repartiția după muncă, asigurarea unor condiții din ce în ce mai ridicate de trai oamenilor muncii — nu poate fi concepută ca atare.

● În ceea ce privește al doilea impact, gîndirea prospectivă lansează idei și concepte noi, care problematizează procesul dezvoltării economice, introducînd tensiunea dramatică a unor dialoguri ce au meritul de a sublinia aspectul dialectic al acestui proces.

O concepție unitară

O PRIMĂ IDEE la care ne referim este aceea a **costului social** al creșterii economice. Factorii de decizie din numeroase țări ale lumii sînt astăzi din ce în ce mai mult determinați să ia în considerare — ca pe o variabilă importantă — adevăratul cost social al creșterii. Se remarcă într-adevăr înainte de toate preocuparea de a se elimina greșita îndrumare a cheltuielilor publice în materie de creștere, prin estimarea corectă și prealabilă a beneficiilor sub aspect social-uman și prin taxarea sau penalizarea pentru daunele de acest fel.

Un alt corectiv care își face loc din ce în ce mai mult, este ideea compatibilității obiectivelor cu resursele materiale și intelectuale.

În sfîrșit, se impune distincția între **creșterea** cifrică și lineară, raportată la trecut și **creșterea reală** raportată la repere contemporane.

Dacă nevoia de a urmări consecințele secundare ale tehnologiilor a fost generată de unele fapte concrete ca poluarea mediului sau stress-urile civilizației tehnice asupra omului sau asupra dezvoltării armonioase a societății, conceptul de calitate a vieții apare mai curînd ca un corectiv al creșterii economice, luînd la unii autori rolul de utopie directoare a acestui proces. (Utopia în sensul bun de stimul și regulator, dar și în sensul de model ideal, dificil de tradus în tipare concrete și universal valabile, păstrînd o puternică încărcătură ideologică după loc și timp, în fine, dificil de supus unei tratări riguros științifice).

Aproximîndu-se logic că dezvoltarea nu poate fi considerată ca scop în sine, pe de o parte, iar pe de altă parte că măsurarea ei numai prin produsul național rămîne nesemnificativă la nivel uman, **calitatea vieții** devine un parametru necesar în societatea timpurilor noastre în jurul căruia procesul de dezvoltare trebuie să graviteze și în raport cu care dezvoltarea se măsoară.

Este de prisos să mai subliniem că acest nou parametru este mai organic însumat în orînduirea socialistă decît în cea capitalistă, unde abia de acum înainte urmează să-și cucerească un loc. Această împrejurare explică dealtfel și zelul discuțiilor ce se poartă asupra conceptului în Occident, unde oamenii de știință au rolul unor adevărate grupuri de presiune. Ea mai explică și faptul că în lumea occidentală problemele ridicate de poluare sau de stress-urile societății de consum sînt tratate adeseori în termeni de opoziție între „Societatea orientată spre creștere și societate orientată spre limitarea creșterii". (Growth orientated society" și „Anti-growth-orientated society").

Bertrand de Jouvenel reproșează teoreticienilor creșterii, care au dominat gîndirea economică a societății capitaliste din perioada de după cel de-al doilea război mondial, strînsa legătură pe care viziunea lor o stabilește între creștere și instrumentul monetar și care le restrînge cîmpul de observație la domeniul circulației banilor. Într-adevăr, instrumentul monetar, utilizat numai între oameni, nu se aplică raporturilor dintre societate și natură. Căci oricît de urbană ar fi existența noastră, în definitiv trăim tot în natură, adică pe un sol al nostru. Acest sol reprezintă un patrimoniu național, iar starea lui — bună sau rea — este de interes național. A considera natura doar prin venitul în bani pe care ni-l procură, este o gravă eroare. Indicatorii economici utilizați pentru a îndruma mersul societății, ar trebui să ne semnaleze ameliorări ale situației acestui patrimoniu. Am avea astfel o imagine concretă a dezvoltării, nu una abstractă și interpretată financiar ; cu centrale electrice, fabrici și spitale, dar și cu păduri și ape nedegradate. Distrugerile pe care le producem ar trebui considerate ca o sărăcire și ar trebui să figureze și ele în conturile noastre de profit și pierderi.

Dileme conceptuale și dificultăți de metodă

GÎNDIREA DIALECTICĂ este cea care ne îndrumează către o soluție a celor două poziții extreme prin controlarea ritmurilor creșterii și punerea lor sub semnul bunăstării economice, care este o atitudine premergătoare îmbunătățirii calității vieții. Căci dezvoltarea, concepută în termeni absoluți, mai precis, ca obiectiv în sine, nu este necesarmente echivalentă cu bunăstarea economică.

Aici intervin dificultățile de estimare, căci creșterea economică este observabilă și măsurabilă, dar declinul social și cel al naturii sînt greu de cîntărit sau măsurat. Acest contrast introduce nu numai dificultăți dar și primejdii în dezbaterile asupra dezvoltării, fiindcă s-ar putea demonstra la rigoare că, de pildă, cu mai puține bunuri materiale se poate trăi într-o lume de valori mai sigure și cu mai multă coeziune. Ceea ce ar putea duce la concluzii greșite, cum este orientarea către

„creșterea zero" a societății, preconizată în unele țări capitaliste, sau tehnofobia, adică curente în favoarea unei societăți anti-progresiste. De aceea dilema trebuie bine cumpănită pentru găsirea unor soluții. Doi autori americani au încercat să definească un sistem statistic numit „Measurement of Economic Welfare" (măsurarea bunăstării economice), în notație prescurtată MEW. Acest nou indicator sintetic își propune să mute atenția specialiștilor de la urmărirea în sine a creșterii producției economice totale, care nu cuprinde elemente importante sau parametri de civilizație, cum ar fi starea sanitară, frustrarea, poluarea, etc. către bunăstarea economică, în care ar intra și obiectivele sociale scontate ale procesului creșterii economice.

Circumscrierea celor două concepte pe care astăzi economiștii încep să le confrunte, ar fi de tipul următor : **dezvoltarea** tinde către mărirea producției și către apariția de noi produse și noi tehnologii : **bunăstarea economică** ar fi determinată de o producție orientată potrivit unor obiective compatibile cu resursele (materiale și intelectuale) și cu preocuparea pentru latura comercială a producției. Dar cum spuneam la început, luarea în considerare a bunăstării economice nu reprezintă decît o etapă în procesul de îmbunătățire a calității vieții, care se studiază de prospectiva socială și se realizează prin planificarea socială (planificarea locuințelor, a procesului de învățămînt, a asistenței sanitare etc).

Punerea în discuție a creșterii economice se face pe mai multe planuri : sociologii se îngrijesc de efectele creșterii economice asupra omului ; ecologii de efectele ei asupra naturii ca întreg ; energeticienii de efectele dezvoltării asupra resurselor naturale ; unii îi urmăresc consecințele în planul sănătății, alții în planul psihologiei sociale, iar alții chiar în planul esteticii. Conceptul de calitate a vieții trebuie să însumeze această largă arie a gîndirii prospective.

> **„Politica partidului de repartizare a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare va avea ca obiectiv general atît creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, înflorirea științei și tehnicii, crearea unei baze tehnico-științifice a societății în pas cu evoluția civilizației mondiale, cît și satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale maselor largi populare".**
>
> (Din „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism")

Modelarea multiplă, deschisă, a calității vieții

INVESTIGAȚIILE asupra calității vieții au, în țările socialiste, o puternică bază teoretică în însăși analiza pe care o face Karl Marx în stabilirea etapelor de dezvoltare a societății umane, de la comuna primitivă la societatea comunistă a viitorului. Fiecare din aceste etape echivalează cu o schimbare în calitatea vieții umane. Eliberarea omului de grija asigurării existenței sale materiale, despre care se vorbește în „Capitalul", creează condițiile obiective pentru preocupările de astăzi privitoare la planificarea îmbunătățirii calității vieții. O serie de cercetători din țările socialiste, printre care menționăm pe Gherman Diligenski, Anatoli Dimitrevski, din U.R.S.S., pe profesorul polonez A. Rajkiewicz și pe specialistul maghiar în planificare Jozsel Bogvar își dedică o serie de studii calității vieții. În literatura română, numeroși specialiști au început dezbateri asupra acestui subiect de mare importanță, ca de pildă : Mihail Florescu, Pavel Apostol, Mihai Drăgănescu, Stelian Beldescu. Iar o echipă de cercetători ai Laboratorului interdisciplinar pentru problemele social-economice din Petroșani, a elaborat un model matematic de cercetare a calității vieții într-un centru muncitoresc.

Cercetătorii din țara noastră au o bază de plecare, în vastul program de îmbunătățire a calității vieții sintetizat în Programul P.C.R. în „Obiectivele fundamentale ale etapei următoare a istoriei României socialiste", la capitolele privind politica industrială, agrară, de gospodărire a apelor și protejării mediului fizic, politica în domeniul ridicării nivelului de trai al întregului popor, unde se vorbește de „realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei", de „serviciile publice în orașe și sate", de „satisfacerea celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne", de „dezvoltarea activității medicale preventive" sau „prelungirea duratei vieții active a omului" ; în sfîrșit, de „îmbunătățirea condițiilor de odihnă" și de „folosirea timpului liber în mod cît mai util și plăcut".

Prospectiva socială românească își concentrează astăzi eforturile în a surprinde calitatea vieții mai ales în aspectele sale neeconomice, în dezvoltarea și îmbunătățirea unor indicatori sociali care să reflecte și aceste aspecte, în sfîrșit, în prevenirea unor efecte secundare nedorite ale creșterii, adică a fenomenelor sociale negative de tip : concentrarea urbană, densitatea transporturilor, mărirea distanței de la domiciliu la locul de muncă, rarefierea sau scumpirea unor resurse naturale, la care face amplă referire și Programul pus în discuția maselor și aprobat de Congresul al XI-lea.

Se tinde deci, către o societate urbană, dar în același timp și către o societate de progres, prin ameliorarea calității vieții. Survine însă dificultatea de a defini conceptul de calitate a vieții, și aceasta din două împrejurări. În primul rînd el se structurează prin confruntarea a două sisteme : **sistemul om,** cu nevoile și aspirațiile pe care le manifestă și **sistemul societate,** cu posibilitățile pe care le are de a satisface aceste nevoi și aspirații. În al doilea rînd, din dinamismul acestor sisteme, care nu sînt guvernate de repere fixe ci mobile : aspirații care devin nevoi și care la rîndul lor generează noi aspirații și așa mai departe. Dar dacă aspirațiile din planul uman sînt stimulii sistemului social, la rîndul lor, ele creează cu timpul un mediu uman cu totul nou, cu noi structuri de nevoi și aspirații. Caracteristicile problemei așa cum le-am formulat, cer, din punct de vedere metodologic, o tratare corespunzătoare, care să nu omită tensiunea acestor duble realități din plan uman și din plan social și care să nu se închidă într-o viziune statică. Credem de aceea că este locul de a trata problema noastră prin **tehnica multimodelării deschise,** în care se asociază unui sistem sau unei probleme, un grup de modele diferite, structurate din puncte diferite de vedere, cu deschidere spre suprapunerea acestor modele, încercînd să obținem constantele de comportament sau elementele constante, mai precis, să delimităm ariile de convergență și ariile de divergență. În cazul concret pe care îl studiem, al calității vieții, simularea unor puncte de vedere diferite se poate face pe două tipuri de modele :

1) un model social care reprezintă punctul de vedere al societății : ceea ce o anumită

	INCIDENȚA	ORE MUNCĂ/ZI	RETRIBUIRE	GRAD DE UZURĂ FIZICĂ-NERVOASĂ	FACILITĂȚI	GRAD DE SATISFACȚIE PROFESIONALĂ	RANDAMENT	CONCEDIU	TURISM	SPORT	SPECTACOL	INFORMARE	LOCUINȚĂ	HRANĂ	ÎMBRĂCĂMINTE	SĂNĂTATE	COMUNICAȚII	TRANSPORTURI	SECURITATE	JUSTIȚIE	EGALITATE	INDEPENDENȚĂ	EDUCAȚIE	ACCES LA CULTURĂ	EMIȚĂTOR	
INCIDENȚA	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
ORE MUNCĂ/ZI	1		●	●			●			●	●	●				●								●	8	
RETRIBUIRE	2						●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●			●		●	14	
GRAD DE UZURĂ FIZICĂ-NERVOASĂ	3					●	●			●		●				●								●	6	
FACILITĂȚI	4	●		●			●									●	●	●							6	
GRAD DE SATISFACȚIE PROFESIONALĂ	5				●		●																		2	
RANDAMENT	6	●	●	●		●																			4	
CONCEDIU	7			●			●		●	●	●					●								●	7	
TURISM	8							●				●					●	●						●	5	
SPORT	9			●												●								●	4	
SPECTACOL	10			●								●													2	
INFORMARE	11						●																	●	2	
LOCUINȚĂ	12			●											●				●						3	
HRANĂ	13			●			●			●						●									4	
ÎMBRĂCĂMINTE	14															●									1	
SĂNĂTATE	15	●		●						●															3	
COMUNICAȚII	16			●			●		●			●												●	5	
TRANSPORTURI	17			●	●				●																3	
SECURITATE	18			●																	●	●			3	
JUSTIȚIE	19																		●		●	●			3	
EGALITATE	20		●																	●		●	●	●	5	
INDEPENDENȚĂ	21																								0	
EDUCAȚIE	22																								1	
ACCES LA CULTURĂ	23						●																		1	Σ92
RECEPTOR		3	3	12	2	2	10	1	4	6	4	6	1	1	2	8	3	3	3	1	2	4	2	9	Σ92	

Fig. 1. — Matrice de interrelații ale parametrilor modelului. Pe baza acestei matrice, prin iterații și calcule se stabilește impactul fiecărui parametru asupra celorlalți și influența respectivă a celorlalți asupra parametrului ales.

societate, la un anumit timp istoric poate oferi ;

2) un model uman, de tip psiho-sociologic, al nevoilor și aspirațiilor umane.

Așadar, vom construi un model social și vom prezenta schița unui model al nevoilor umane, folosind mai ales elementele pe care ni le furnizează Programul P.C.R.

Modelul societății, pe care îl înfățișăm mai jos, se prezintă ca o matrice morfologică de identificare a elementelor ce generează problema. Aceste elemente, desprinse din Program, sînt grupate pe structuri și configurații de structuri. Pentru o bună parte din aceste configurații de structuri există deja o seamă de indicatori fie economici fie sociali cu care s-ar putea opera direct sau prin adaptare, urmînd ca spațiile albe să atragă concentrarea în viitor a cercetărilor în aceste direcții.

Pornim de la premisa de bază că societatea viitorului va continua să fie o societate de muncă, timp liber și confort, așa cum ea este de altfel schițată în Program. În aceste condiții, definiția noastră de lucru s-ar formula în modul următor: calitatea vieții este funcție de muncă, timpul liber (loisir) și gradul de confort material și intelectual pe care o societate dată îl poate oferi la un anumit moment al evoluției sale, unui anumit grup social. Subliniem că această definiție este și ea formulată mai ales din punctul de vedere al modelului societății. Este de remarcat că primele două grupe de parametri ai modelului societății sînt structuri de activități umane (de muncă și de timp liber), iar a treia este o structură de „decor", care se desfășoară în modul următor :

● **Munca :** ore de muncă pe zi ; retribuire ; gradul de uzură fizică sau nervoasă ; gradul de satisfacție sau nesatisfacție cu privire la rezultatele muncii ; facilități (loc de muncă, protecție, distanțe, amenajări) ; concediu; randament.

● **Timp liber (loisir) :** spectacole (calitate, accesibilitate) ; turism (calitate, accesibilitate) ; sporturi personale – (accesibilitate) ; informare (calitate, accesibilitate).

● **Confort :** material **(nevoi primare) :** locuință, hrană, stare sanitară ; îmbrăcăminte ; comunicații ; transporturi ; intelectual **(nevoi secundare) :** justiție ; securitate ; egalitate ; independență (măsurate în raport cu valorile negative : exces de autoritate, neîncredere) ; **(nevoi terțiare) :** educație, accesul la cultură.

Din desfășurarea structurilor morfologice ale modelului societății schițat mai jos se poate deduce că :

a) Unele elemente sau valori ale parametrilor descriși sînt deja acoperite de o serie de indicatori în circulație. De pildă, orele de muncă pe zi, care constituie în sine un indicator ; retribuirea care poate fi măsurată cu retribuția medie, hrana, pentru care există norme exprimate în calorii; gradul de confort al locuințelor este de asemenea exprimat în tipuri și în mp de spațiu, puterea de cumpărare, volumul consumului pe cap de locuitor etc.

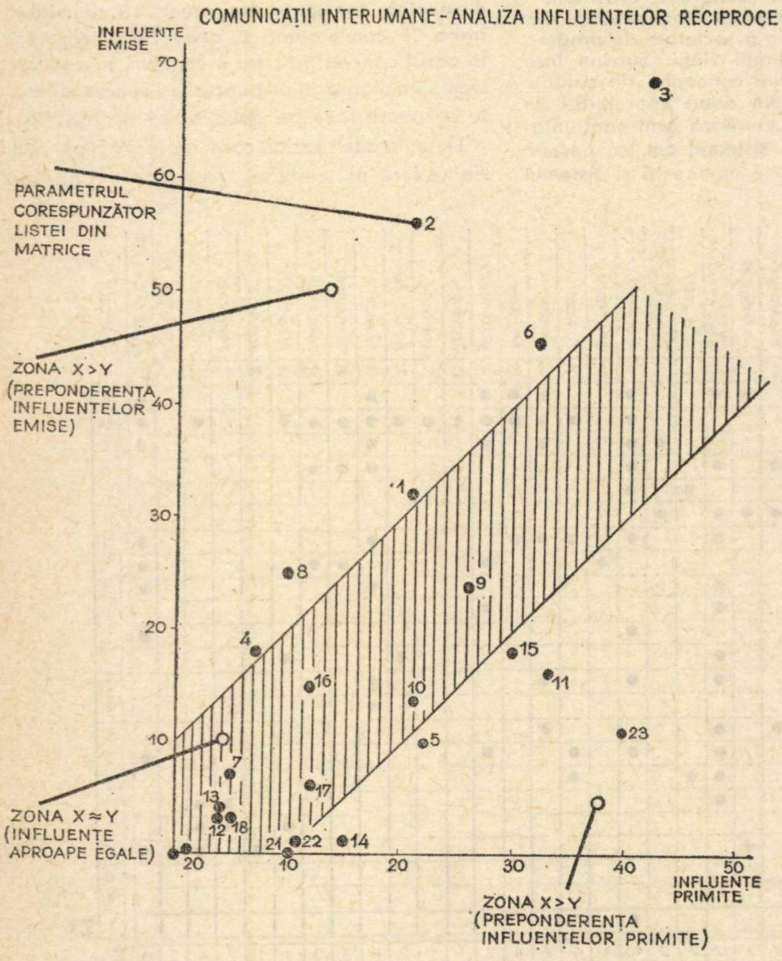

Fig. 2. — Hartă a influențelor primite și emise și a cîmpurilor de pondere, stabilite pentru parametrul „comunicații" inter-umane, notat la nr. 16 în matricea din fig. 1.

b) Între elementele diferiților parametri există interrelații, în sensul că sînt condiționate și condiționează la rîndul lor, cu o pondere mai mică sau mai mare, grupe de elemente. De pildă, numărul orelor de muncă și retribuție, afectează activitățile de timp liber. Acestea din urmă, la rîndul lor influențează activitățile de muncă (randament, calitate, grad de uzură). De asemenea, hrana, locuința, transporturile, condițiile sanitare, securitatea, cu un cuvînt gradul de confort și material și intelectual, afectează și ele, atît activitățile de muncă, cît și structura timpului liber, cum rezultă din capitolul Programului care stabilește principiile ridicării în România a nivelului de trai al întregului popor : **„societatea va urmări satisfacerea în tot mai bune condiții – pentru toți cetățenii – a necesităților de învățămînt, ocrotire a sănătății, odihnă, cultură, asumîndu-și într-o măsură tot mai mare sarcina creșterii și îngrijirii tinerei generații, asigurării unor condiții de viață demne pentru bătrîni".**

c) Rămîn în tabel o serie de valori ale parametrilor, unde indicatorii lipsesc cu desăvîrșire. Estimarea lor provizorie deci s-ar face eventual prin aprecieri calitative, de ordin intuitiv, adică prin atribuirea unor calificative convenționale. Aceste calificative pot fi stabilite funcție de stadiul dezvoltării, de sistemele de valori locale sau orice alte criterii general admise. De asemenea, cum am mai spus, în aceste spații albe ale tabelului, se poate concentra activitatea de cercetare a specialiștilor din ramurile respective, pentru stabilirea unor indicatori specifici.

Punctele a) și c) de mai sus, readuc în discuție o problemă prealabilă de mare însemnătate a prospectivei sociale : problema indicatorilor sociali, care în stadiul actual al cercetării rămîne încă deschisă ; sau, cu alte cuvinte, problema cuantificării sociale. Căci, pentru a putea rezolva **problemele sociale** prin planificarea socială, trebuie să putem măsura **stările sociale** și **tendințele sociale.**

Posibilitatea de a rezuma printr-un număr de cifre limitat și ușor de mînuit, un ansamblu de fenomene complexe, este poate cel mai important progres în științele sociale și în tot cazul, instrumentul de bază al prospectivei sociale. Se întîmpină însă mari dificultăți în stabilirea indicatorilor sociali : în primul rînd din cauza lacunelor în informația statistică actuală ; în al doilea rînd din cauză că nu toți indicatorii sînt independenți unii față de alții (de pildă, timpul de transport este legat de amplasarea locului de muncă și al locuinței ; calitatea muncii depinde de uzura fizică sau nervoasă, de orele de muncă și de retribuție etc.). Aceste legături, fie de ordin tehnic, fie de ordinul relației obiective-mijloace, conduc la necesitatea unor indicatori de sinteză, care pun probleme complexe de metodologie, de tipul construirii unei bănci de date și al utilizării ordinatoarelor. Prin aceste mijloace complicate se pot converti în indicatori, noțiuni ca „estetica orașului", „bugetul de timp" sau „patologia socială a vieții urbane". Acestea ar fi cîteva indicații metodologice de principiu, care dezvoltate pe fiecare capitol în parte ar putea contribui substanțial la operaționalizarea modelului societății pe care o construim, societate definită de viziunea amplă a Programului partidului de făurire a comunismului în țara noastră.

dr. Paul DIMITRIU
Secția de studiul sistemelor
a Universității București

AL XI-LEA
CONGRES
AL P.C.R.

PREMISELE REALIZĂRII PROGRAMULUI DE INVESTIŢII PE 1975

OPȚIUNEA CONȘTIENTĂ ȘI RESPONSABILĂ A ÎNTREGII NAȚIUNI de a aloca o parte însemnată din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială a țării permite înfăptuirea unor programe de investiții de o amploare tot mai mare de la un an la altul. Față de efortul de investiții impresionant al acestor ani se cer intensificate, după cum s-a subliniat în cadrul lucrărilor Congresului al XI-lea al partidului, preocupările pentru sporirea eficienței reale a fiecărui leu investit, pentru pregătirea temeinică și din timp a tuturor condițiilor necesare realizării la termen a obiectivelor industriale.

Este unanim recunoscut de toți specialiștii faptul că etapa pregătirii investițiilor este hotărîtoare pentru realizarea ritmică și la termenele planificate a investițiilor și în final pentru obținerea eficienței economice scontate. Ceea ce se cere precizat însă sînt modalitățile concrete de acțiune necesare pentru a se putea maximiza eficiența și influența acestei etape asupra punerii la termen în funcțiune a noilor obiective industriale. A asigura o pregătire temeinică a investițiilor presupune a clarifica din timp toate problemele privind elaborarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice și încheierea contractelor economice de executare a construcțiilor și de livrare a echipamentelor și materialelor necesare. Care este, în acest sens, experiența acumulată și cum va fi pusă în valoare în anul 1975 ?

Realizări in 1974 — baza succeselor pentru 1975

NE MAI DESPARTE puțină vreme de noul an. Adevăratele dimensiuni și semnificații ale realizărilor în perioada 1971—1974, în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, sînt conturate prin preliminarea unui volum total de investiții pe economie de 413 miliarde lei, din cele 540 miliarde lei prevăzute a se realiza în actualul cincinal. Pentru 1974 se estimează un volum de investiții din fondurile statului de 111 miliarde lei, cu 20,7% mai mult decît în anul anterior. Toate aceste valori se materializează prin apariția pe harta țării noastre a unui număr de peste 600 capacități de producție industrială, iar pe seama noilor capacități de producție ce se pun în funcțiune în acest an se va realiza o producție industrială de 22 miliarde lei. La sfîrșitul anului zestrea tehnică a României socialiste va ajunge la importanta sumă de peste 1 000 miliarde lei.

De aceea, realizarea exemplară a planului de investiții și de construcții pe acest an, încheierea anului fără restanțe, constituie condiția esențială, garanția realizării stadiilor fizice necesare continuării în ritm susținut a lucrărilor în anul 1975 și degrevarea acestuia de eforturile materiale și financiare ce ar trebui făcute în cazul unor eventuale lucrări restante.

Este de relevat faptul că pe multe șantiere de construcții, prin eforturile colectivelor de muncitori, tehnicieni și ingineri, s-au obținut rezultate remarcabile în înfăptuirea planului de investiții, reflectate în depășirea prevederilor de plan pe 9 luni, precum și în punerea în funcțiune înainte de termenele planificate a 44 de noi capacități de producție industrială, ceea ce face ca economia să beneficieze, începînd din acest an, de un volum sporit de produse suplimentare. Printre numeroasele exemple care pot fi prezentate se numără și punerea în funcțiune cu 4 luni înainte de termenul planificat a unor noi capacități la Întreprinderea de ventilatoare Vaslui, la Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, la fabrica de ciorapi „Adesgo“ din București ș.a.

Ministerul	1973 pentru 1974	1974 pentru 1975
Ind.Metalurgice	13	28
Ind.Chimice	51	64
Ind.Constr.de Maş.Unelte şi Electrotehnicii	17	35
Ind.Uşoare	16	56
Ind.Constr. de Maşini Grele	24	37
Minelor,Petrolului şi Geologiei	12	11

Numărul obiectivelor prevăzute să înceapă pentru asigurarea frontului de lucru.

Pînă la sfîrșitul anului pe unele șantiere a mai rămas însă de executat un anumit volum de investiții, mai sînt de pus în funcțiune capacități de producție; aceasta impune ca în continuare, cvartetul — proiectant, beneficiar, constructor, furnizor de utilaje tehnologice — să-și intensifice substanțial eforturile pentru realizarea unui ritm alert de execuție, care să asigure recuperarea restanțelor și înfăptuirea integrală a planului pe acest an. Asemenea acțiuni ar trebui, în special, să stea mai mult în atenția șantierelor Ministerului Industriei Chimice, ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii și Ministerului Economiei Forestiere. și Materialelor de Construcții.

Este verificat în practică faptul că, rămînerile în urmă înregistrate, care aglomerează nejustificat sarcinile de realizat pe unele șantiere în această perioadă, sau în anul următor, sînt consecința directă a unei insuficiente pregătiri a investițiilor respective, prin neasigurarea din vreme a documentațiilor tehnico-economice. În același timp, unele șantiere sînt confruntate cu întîrzieri în asigurarea utilajelor și instalațiilor tehnologice. Situația cere adoptarea unor măsuri urgente de rezolvare favorabilă cu atît mai mult cu cît aceste utilaje erau necesare punerii în funcțiune a unor obiective importante, cum ar fi : combinatele petrochimice Pitești și Brazi, centralele electrice de termoficare București și Iași etc.

Problema cheie pentru investiţiile anului viitor

EXPERIENȚA lui 1974 a confirmat încă odată că atunci cînd în etapa de pregătire investițiile au fost bine puse la punct și clarificate din timp toate fazele, începerea lucrărilor, execuția și punerea în funcțiune s-au realizat la termenele stabilite prin grafice și prin plan. Deoarece, potrivit preliminărilor pentru actualul cincinal, volumul total de investiții pe economie ce ar urma să se realizeze în 1975 se ridică la circa 145 miliarde lei, deci va depăși cu peste 24 miliarde lei planul pe acest an, iar numărul obiectivelor noi prevăzute să înceapă este mult mai mare (vezi tabelul), apare evident faptul că înfăptuirea unui asemenea volum de investiții implică o pregătire temeinică. Aceasta presupune, în primul rînd, o activitate multilaterală din partea proiectanților în elaborarea la timp a proiectelor, cu soluții eficiente și în condiţii de calitate corespunzătoare, a beneficiarilor pentru încheierea operativă a contractelor economice cu furnizorii de utilaje şi întreprinderile de construcţii şi a constructorilor pentru asigurarea bazei materiale tehnice de producţie.

Dezideratul major în activitatea de elaborare a proiectelor în general şi pentru 1975 în special trebuie să îl constituie asigurarea în mai mare măsură a unui decalaj corespunzător între perioada de întocmire a documentaţiilor şi începerea execuţiei lucrărilor. Pentru înfăptuirea acestui deziderat au fost create condiţiile materiale şi organizatorice necesare, planul pe anul 1975 fiind aprobat din timp în acest an.

În general asigurarea de către unii titulari şi proiectanţi a studiilor tehnico-economice pentru noile obiective de investiţii a căror execuţie începe în anul următor s-a îmbunătăţit faţă de perioadele corespunzătoare din anii precedenţi ; se poate aprecia însă că nu în toate unităţile rezultatele obţinute se situează la nivelul real al posibilităţilor. Care sînt cauzele ?

O primă observaţie de natură să explice evoluţia încă nesatisfăcătoare a pregătirii este aceea că în anul 1975 la unele ministere numărul lucrărilor noi mai importante este cu mult mai mare decît în anii anteriori. Cu toate acestea, întîrzierile în elaborarea documentaţiilor rămîn în continuare nejustificate dacă avem în vedere că termenul de asigurare a acestora a expirat. Situaţia se îmbunătăţeşte de la o săptămînă la alta, totuşi apreciem că ritmul în care aceasta se realizează trebuie accelerat.

În unele cazuri întîrzierile în elaborarea studiilor tehnico-economice au fost create în general datorită unor preocupări insuficiente a titularilor de investiţii şi a proiectanţilor în stabilirea din timp a elementelor şi parametrilor necesari proiectării.

În alte cazuri, documentaţiile au la bază o insuficientă fundamentare economică, ceea ce implică refaceri, completări şi îmbunătăţiri ale acestora şi de aici întîrzieri în definitivarea lor. Este suficient să arătăm că la avizarea de către Banca de Investiţii a indicatorilor de eficienţă din studiile tehnico-economice ale investiţiilor care intră în competenţa de aprobare a titularilor, consiliilor populare, centralelor industriale şi întreprinderilor, prezentate băncii în acest an, au fost respinse ca nefiind justificate economic investiţii în valoare de circa 1,4 miliarde lei. Pe de altă parte, la alte investiţii valoarea documentaţiilor a fost redusă cu peste 860 milioane lei, acestea fiind restituite beneficiarilor şi proiectanţilor pentru completare, refacere sau îmbunătăţire.

După părerea noastră sînt necesare perfecţionări în continuare ale cadrului legal în vigoare care reglementează desfăşurarea acestor activităţi. Avem în vedere faptul că, deşi etapa de pregătire a investiţiilor este hotărîtoare în buna desfăşurare a execuţiei lucrărilor, o regăsim ca durată stabilită în graficele coordonatoare elaborate pentru fiecare obiectiv de investiţii grupată într-un termen global cu durata de execuţie a lucrărilor de construcţii-montaj, de efectuare a probelor tehnologice şi de punere în funcţiune. În unele cazuri pregătirea necorespunzătoare este favorizată tocmai de faptul că ea nu apare ca indicator distinct în plan, obligatoriu de respectat de către titularii şi beneficiarii de investiţii, de proiectanţi, constructori şi furnizori de utilaje.

> **„Pregătirea temeinică a lucrărilor de investiţii, scurtarea duratelor de execuţie şi de dare în funcţiune a noilor capacităţi, reducerea perioadelor de atingere a parametrilor proiectaţi reprezintă condiţii hotărîtoare ale înfăptuirii programului de investiţii prevăzut... Vor fi luate măsuri pentru elaborarea din timp a studiilor tehnico-economice şi a proiectelor de execuţie, a documentaţiilor pentru utilaje şi contractarea în termen util, din ţară şi străinătate, a maşinilor şi instalaţiilor necesare".**
>
> (Din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.)

Apreciem că, pentru o delimitare a răspunderilor, ar fi indicat ca durata de pregătire să fie şi ea defalcată pe termene de predare a temelor de proiectare la organizaţiile de proiectare — care trebuie să stabilească principalii parametri tehnici şi de eficienţă economică a noilor investiţii, — termene de elaborare a studiilor tehnico-economice şi de aprobare a acestora, termene de contractare cu constructorii a lucrărilor de construcţii, instalaţii şi montaje, precum şi termene de predare la furnizori a documentaţiilor tehnice pentru utilaje şi instalaţii şi de contractare a acestora.

Livrarea utilajelor tehnologice: termene, prevederi, realizări

DE FAPT, se poate aprecia că toate termenele intermediare în care se încadrează durata de pregătire a investiţiilor trebuie să fie mai bine corelate cu cel pentru începerea execuţiei lucrărilor la noile obiective. Astfel, cu cît creşte mărimea şi complexitatea investiţiilor, cu atît decalajul dintre perioada de elaborare a documentaţiilor tehnico-economice şi începerea fizică a investiţiei trebuie să fie mai mare, în cazul unor obiective de mare complexitate fiind necesară o perioadă mai mare îndeosebi pentru procurarea utilajelor şi a instalaţiilor.

Dacă avem în vedere faptul că utilajele şi instalaţiile reprezintă elementul activ al procesului de producţie, determinant în obţinerea unei eficienţe ridicate a investiţiilor, este imperios necesar ca asigurarea lor să nu se facă cu întîrziere. Totodată, trebuie să se ţină seama şi de perioada oarecum mare necesară pentru prospectarea pieţelor şi livrarea utilajelor, în cazul utilajelor din import, şi lansarea în fabricaţie a celor care se produc în ţară.

Luarea în considerare a unor asemenea cerinţe pentru noul an a făcut ca utilajele să fie asigurate din timp pe majoritatea şantierelor de construcţii.

În asigurarea utilajelor necesare investiţiilor pe anul 1975 la unele ministere, între care M.I.C.M.U.E., M.M.P.G. şi M.I.U., se mai menţin însă rămîneri în urmă, determinate îndeosebi de întîrzierile cu care titularii şi beneficiarii de investiţii depun la furnizori documentaţiile tehnice pentru utilaje.

Reţine atenţia faptul că întîrzierile în asigurarea utilajelor în cazurile menţionate, afectează chiar acele capacităţi ce urmează a fi puse în funcţiune în 1975 şi deci se impune o accelerare a ritmului contractărilor, îndeosebi a echipamentelor pentru care furnizorii au primit documentaţiile tehnice. În cazul întîrzierilor în asigurarea utilajelor se observă drept cauze faptul că la elaborarea studiilor tehnico-economice nu se clarifică complet tehnologiile ce trebuie adoptate ; frecventele modificări funcţionale şi dimensionale ce se aduc utilajelor pe parcursul execuţiei lucrărilor ca şi schimbarea surselor de aprovizionare a acestora ş.a.

Întîrzierile în predarea la furnizori a documentaţiilor tehnice pentru utilaje considerăm că s-ar putea evita prin legiferarea termenelor de prezentare a acestor documentaţii, pentru titularii şi beneficiarii de investiţii. Deoarece se constată că, în unele cazuri, la încheierea contractelor se modifică termenele de livrare, ceea ce duce la necorelări cu necesităţile de montaj, apreciem că se impune instituirea obligaţiei pentru furnizorii de utilaje de a contracta livrarea acestora către beneficiarii de investiţii la termenele din graficele de livrare a utilajelor, anexă la studiile tehnico-economice, care au fost avizate de către acestea în prealabil aprobării documentaţiilor.

O măsură cu implicaţie economică favorabilă, ar fi extinderea prevederilor legale prin care începerea execuţiei unor noi obiective de investiţii să se facă nu numai după contractarea utilajelor cu ciclul lung de fabricaţie, ci după contractarea tuturor maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor tehnologice care condiţionează punerea în funcţiune a noilor capacităţi de producţie.

În ce priveşte creşterea răspunderii furnizorilor în asigurarea utilajelor şi instalaţiilor tehnologice la termene care să permită punerea în funcţiune a capacităţilor de producţie planificate, aceasta s-ar realiza în condiţiile în care în planurile de producţie ale furnizorilor s-ar nominaliza acele utilaje şi instalaţii care concură la darea în exploatare în anul de plan a noilor investiţii, pentru care să se prevadă termene de fabricaţie corelate cu cele din contractele economice.

Principala problemă ce se pune în continuare o reprezintă intensificarea eforturilor concertante ale tuturor factorilor implicaţi — titulari, beneficiari, constructori şi proiectanţi pentru asigurarea documentaţiilor şi utilajelor necesare ; analiza atentă a stadiului de pregătire a fiecărei lucrări de investiţii şi adoptarea tuturor măsurilor necesare sînt în măsură să dea garanţia înfăptuirii la termen şi chiar în devans a planului de investiţii pe anul 1975.

Alexandru OLTEANU
director, Banca de Investiţii

COORDONATE ȘI OBIECTIVE ALE SISTEMULUI NAȚIONAL DE PERFECȚIONARE A PREGĂTIRII PROFESIONALE

ÎNSTITUIREA, prin Legea nr. 2/1971, a sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste a creat cadrul organizat pentru ridicarea permanentă a nivelului de cunoștințe al tuturor oamenilor muncii, corespunzător cerințelor pe care le implică dezvoltarea în ritm rapid a întregii vieți economico-sociale, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii contemporane.

În condițiile în care cincinalul următor va fi cincinalul ridicării nivelului tehnic, al calității și al eficienței întregii noastre activități, se impune ca, odată cu evaluarea exigentă a rezultatelor obținute în domeniul perfecționării pregătirii profesionale în cei aproape 4 ani de aplicare a legii, să se stabilească măsuri de generalizare a experienței pozitive, de înlăturare a neajunsurilor și de întărire a răspunderii, la toate nivelurile, să se precizeze orientările și sarcinile de viitor pentru consolidarea și dezvoltarea sistemului național de perfecționare, pentru înfăptuirea întocmai a prevederilor legii, a sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R.

Iată de ce, în continuare, ne propunem să prezentăm cititorilor cîteva dintre rezultatele înregistrate în domeniul perfecționării pregătirii profesionale, ca și direcțiile de perfecționare în viitor a acestei activități.

Cine realizează perfecționarea

INCONTESTABIL, în activitatea de perfecționare a pregătirii profesionale s-au înregistrat progrese importante pe planul înțelegerii sensului și conținutului acesteia, al organizării și al finalității. În prezent, în cadrul fiecărui minister, organ central și județ s-a stabilit un sistem de programe de perfecționare, pe categorii de personal, niveluri de pregătire, meserii, specialități și funcții, delimitîndu-se mai precis răspunderile ce revin fiecărui nivel ierarhic în acest domeniu. Totodată, s-a cristalizat rețeaua instituțiilor specializate de perfecționare din sistemul național, cuprinzînd 27 de centre de perfecționare departamentale, Institutul de perfecționare a personalului didactic și Facultatea de perfecționare a medicilor și farmaciștilor. Trebuie subliniat că, împreună cu acestea, o contribuție însemnată la perfecționarea cadrelor din economie și administrația de stat aduc centrele de perfecționare și școlile interjudețene de partid din sistemul Academiei „Ștefan Gheorghiu“.

Pentru fiecare din aceste instituții sînt stabilite categoriile de cadre de a căror perfecționare se ocupă. Așa de exemplu, perfecționarea în domeniul conducerii și organizării producției și a muncii a unor cadre de conducere din economie, pînă la nivel de director, inclusiv din administrația de stat, pînă la nivel de președinte al comitetului executiv al consiliului popular comunal, se realizează prin programele organizate de Academia „Ștefan Gheorghiu“, precum și de filialele acesteia de pe lîngă cele 10 școli interjudețene de partid.

Perfecționarea fie în domeniul conducerii și organizării producției și a muncii, fie în domeniul specialității, a celorlalte cadre de conducere și de specialitate se realizează de către ministere, celelalte organe centrale și județene, precum și de centralele și întreprinderile subordonate, prin programe proprii sau prin programele organizate de centrele de perfecționare departamentale. În ceea ce privește lucrătorii din unitățile cu dublă subordonare, perfecționarea acestora se organizează de către județe, în colaborare cu organele centrale de specialitate.

Perfecționarea cadrelor din unele activități comune mai multor ramuri se realizează de către ministere, organe centrale, județe și unitățile subordonate lor, în colaborare cu organele centrale de specialitate, pentru stabilirea tematicii programelor, asigurarea unor materiale didactice și a personalului de instruire.

Se poate deci afirma că sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a fost conturat, asigurîndu-i-se totodată o bună funcționalitate

Dimensiunile cantitative și calitative ale activității

CA URMARE, activitatea de perfecționare a pregătirii profesionale s-a amplificat an de an, luînd proporții de masă. Anual sînt cuprinși în forme de perfecționare circa 2 milioane lucrători, la aceștia se adaugă încă 700 mii muncitori agricoli și țărani cooperatori cuprinși în învățămîntul agrozootehnic de masă, formă de perfecționare de largă cuprindere, specifică agriculturii. În total, în perioada 1971—1974, au fost cuprinși în diferite forme de perfecționare peste 8 milioane lucrători, anumite categorii de personal fiind cuprinse în fiecare an într-o formă de perfecționare. Potrivit planului centralizat, pînă la sfîrșitul acestui cincinal fiecare lucrător va absolvi o formă de perfecționare.

Perfecționarea profesională se desfășoară, în principal, fără scoatere din producție a lucrătorilor. Doar 5% din numărul total al lucrătorilor cuprinși pînă în prezent în activitatea de perfecționare au fost scoși de la locul de muncă, astfel de programe fiind organizate numai în cazuri justificate : pentru acele categorii de cadre a căror perfecționare se realizează prin Academia „Ștefan Gheorghiu“, școlile interjudețene de partid, centrele de perfecționare, precum și prin învățămîntul postuniversitar.

Obiectivele și conținutul programelor de perfecționare au fost stabilite, în majoritatea unităților, în funcție de nevoile producției și de calitatea lucrătorilor, urmărindu-se împrospătarea și îmbogățirea unor realizări noi ale științei, tehnicii și culturii, corespunzător sarcinilor de serviciu.

Progrese vizibile s-au înregistrat, în ultimul timp, în orientarea conținutului tematic al programelor spre nevoile producției. Astfel, în industrie a crescut ponderea programelor vizînd îmbunătățirea gradului de îndeplinire a normelor, introducerea unor tehnologii sau utilaje noi, îmbunătățirea calității produselor, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie, combustibili și altele.

Un număr însemnat de programe a fost axat pe însușirea unor tehnici și metode moderne de organizare a producției și a muncii (organizarea și conducerea generală și pe funcțiuni, studiul și măsurarea muncii, implementarea unor sisteme de conducere cu mijloace de calcul etc.) iar în majoritatea programelor de perfecționarea cadrelor s-au introdus noțiuni practice de comerț exterior.

S-au organizat și programe de policalificare însă într-o proporție mai scăzută, deoarece întreprinerile nu au studiat suficient posibilitățile de îmbunătățire a utilizării lucrătorilor prin policalificarea lor.

Se observă că, în unitățile în care organele de conducere colectivă au preluat efectiv răspunderea pentru organizarea, armărirea și buna desfășurare a activității de perfecționare, preocupîndu-se de perfecționarea în mod diferențiat a lucrătorilor, de selecția și pregătirea lectorilor și a instructorilor, de asigurarea lecțiilor, materialelor de studiu și altor documentații, precum și a mijloacelor didactice necesare programelor de perfecționare, s-a realizat o îmbunătățire a activității profesionale a lucrătorilor.

O importantă contribuție în organizarea și desfășurarea activității de perfecționare din unități au adus-o centrele de perfecționare departamentale. Potrivit obiectivelor lor de a asigura concepția și îndrumarea metodologică unitară a activității de perfecționare, precum și perfecționarea pregătirii profesionale a unor cadre de conducere și de specialitate, centrele s-au preocupat de extinderea și diversificarea formelor de sprijinire a centralelor industriale și întreprinderilor pentru realizarea programelor proprii.

Totodată, a crescut volumul lucrărilor metodologice și al documentațiilor elaborate pentru realizarea programelor de perfecționare : programe, tematici și bibliografii, lecții și alte materiale didactice.

Preocuparea centrelor în organizarea programelor pentru perfecționarea unor cadre de conducere și de specialitate este ilustrată de creșterea an de an a numărului cursanților : în perioada 1971—1974 un număr de peste 200 mii lucrători din toate domeniile de activitate.

Datorită rezultatelor obținute de țara noastră prin sistemul național de perfecționare, se cuvine subliniat faptul că în ultimii ani în București, două instituții de profil au devenit centre internaționale : Institutul pentru perfecționarea cadrelor de conducere din economie (C.E.P.E.C.A.) și Centrul Comun O.N.U.D.I. — România care instruiesc, în diverse specialități, bursieri ai organismelor internaționale ale O.N.U., proveniți din țări în curs de dezvoltare.

„Partidul va acorda în continuare atenția necesară perfecționării cunoștințelor tuturor oamenilor muncii, organizînd reciclarea periodică în vederea înarmării lor cu cele mai noi cunoștințe. O atenție deosebită se va da ridicării nivelului de pregătire a cadrelor de conducere din toate domeniile de activitate".

(Din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism).

Probleme actuale...

CU TOATE realizările importante obținute, contribuția activității de perfecționare la înfăptuirea programului de dezvoltare economică și socială a țării este încă sub posibilitățile existente. O cauză principală a acestei situații este aceea că, la nivelul multor organe de conducere din întreprinderi, centrale și ministere, problemele perfecționării nu sînt încă privite ca probleme esențiale în dezvoltarea și înnoirea producției.

Planul de perfecționare a pregătirii profesionale nu este conceput și utilizat în toate întreprinderile ca un instrument care să direcționeze această activitate spre nevoile producției, de cele mai multe ori insuficienta sa fundamentare datorîndu-se formalismului și superficialității întreprinderilor respective, faptului că nu a existat o concepție clară cu privire la periodicitatea perfecționării, la prioritățile de cuprindere în activitatea de perfecționare, precum și la modul de abordare a problemelor de perfecționare. S-a pus accent pe cuprinderea unui număr mare de lucrători în activitatea de perfecționare, fără a se ține seama de posibilitățile de pregătire și realizare a programelor, ceea ce a condus, în unele cazuri, la îndeplinirea formală a sarcinilor de perfecționare.

Unele programe au încă obiective și conținut insuficient legate de nevoile producției. Instruirea la locul de muncă și cursurile de perfecționare, forme în care sînt cuprinși anual circa 85% din totalul lucrătorilor, au tematici generale, care nu răspund unor cerințe de îmbunătățire a pregătirii lucrătorilor, de însușire a noilor realizări ale științei și tehnologiei, rezumîndu-se la instructaje cu caracter formal.

În multe cazuri, programele nu s-au organizat în mod diferențiat — pe categorii de lucrători și niveluri de pregătire, nu au fost pregătite corespunzător — desfășurîndu-se fără documentația și mijloacele didactice necesare. O insuficientă atenție s-a dat cuprinderii sistematice a muncitorilor calificați la cursuri de calificare de gradul II și la alte forme superioare de pregătire și perfecționare, pentru ca aceștia să poată face față cerințelor impuse de ridicarea nivelului tehnic al producției.

Conducerile centralelor industriale, întreprinderilor și instituțiilor nu au dovedit, în toate cazurile, exigență și responsabilitate în îndeplinirea obligațiilor ce le reveneau din Legea 2/1971, nu s-au ocupat direct de atragerea șefilor direcți și a celor mai buni specialiști la elaborarea, pregătirea și susținerea programelor, lăsînd această sarcină în seama compartimentelor de personal-învățămînt și a comisiilor de calificare și perfecționare. Această situație se datorește și faptului că ministerele și celelalte organe centrale nu au exercitat un control sistematic asupra modului în care centralele și întreprinderile s-au preocupat de înfăptuirea prevederilor legii. Analizele efectuate de organele de conducere colectivă au fost uneori formale, abordînd mai mult aspecte cantitative decît de conținut și de eficiență a programelor.

Deși, majoritatea centrelor au fost dotate cu mijloace tehnico-didactice adecvate procesului de instruire, precum și cu mijloace de multiplicare, în continuare ele au nevoie de sprijin din partea ministerelor pentru procurarea unor mijloace audiovizuale necesare aplicării metodelor active de instruire, de mare randament.

...și căi de acțiune pentru rezolvarea lor

REALIZAREA importantelor obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării în viitorul cincinal este condiționată, în mod hotărîtor, de creșterea aportului activității de perfecționare a pregătirii, la realizarea sarcinilor de producție. În acest scop, vor trebui intensificate eforturile spre a găsi și consolida căile de legare a perfecționării de sarcinile de dezvoltare și modernizare tehnologică a producției, de înnoire a produselor și tehnologiilor. Va trebui intensificată activitatea de perfecționare în toate sectoarele, asigurîndu-se orientarea ei fermă spre nevoile concrete ale industriei, agriculturii, comerțului exterior și celorlalte ramuri economice, spre modernizarea tehnologiilor, ridicarea parametrilor calitativi ai produselor, sporirea eficienței economice și a productivității muncii sociale.

De asemenea, se cere sporit volumul lucrărilor metodologice cu caracter practic-aplicativ, care să constituie ghiduri practice privind elaborarea și fundamentarea planurilor de perfecționare, identificarea cerințelor de perfecționare, stabilirea priorităților de cuprindere a lucrătorilor la programe, stabilirea obiectivelor și a conținutului programelor, organizarea și desfășurarea formelor de perfecționare, folosirea metodelor active de instruire etc.

Este necesară elaborarea de programe model de perfecționare pentru meserii, specialități sau funcții specifice fiecărei ramuri, îndeosebi pentru instruirea la locul de muncă, de cursuri de perfecționare sau programe personale, care să se adreseze în principal muncitorilor, maiștrilor și cadrelor medii și să cuprindă documentația completă pentru instruire. O atenție deosebită va trebui acordată transferului în practica întreprinderilor, a programelor elaborate și experimentate de centrele de perfecționare. Ultimele, cu sprijinul institutelor de cercetare și proiectare, vor trebui să primească sarcini concrete privind acordarea de asistență tehnică permanentă la organizarea perfecționării în unitățile de producție, ceea ce va spori concomitent răspunderea centrelor și institutelor în realizarea programelor.

Realizarea unei mai strînse legături și un transfer mai considerabil de cunoștințe între cercetare, producție și învățămînt, vor conduce la îmbunătățirea considerabilă a conținutului activității de perfecționare. Specialiștii din cercetare și proiectare vor putea participa în mai mare măsură, direct sau prin asistență tehnică, la toate fazele procesului de perfecționare, inclusiv la cele de elaborare, pregătire și realizare a programelor. Este necesar ca centrele împreună cu institutele centrale de cercetare, să elaboreze lucrări științifice și tehnice necesare realizării unor programe de înalt nivel la cît mai multe întreprinderi sau instituții. În același timp colaborarea centrelor de perfecționare la realizarea noilor obiective de investiții, se poate concretiza și în asumarea sarcinii în vederea pregătirii cadrelor necesare noilor unități economice.

Totodată, se cere acționat mai ferm pentru sporirea contribuției instituțiilor de învățămînt superior, îndeosebi a celor cu profil tehnic, economic și agricol, la elaborarea și realizarea programelor de perfecționare din întreprinderi, centrale și ministere și la perfecționarea cadrelor din economie, prin preluarea mai multor sarcini decît au în prezent în organizarea de programe de perfecționare.

O cale importantă de natură să îmbogățească rezultatele activității de perfecționare o constituie lucrările de absolvire a programelor. În acest sens va fi necesară sporirea exigenței în stabilirea tematicii acestor lucrări, în orientarea lor fermă spre rezolvarea problemelor stringente ale practicii economice și sociale, concomitent fiind necesară și creșterea exigenței în aplicarea în practică a acestora și urmărirea rezultatelor obținute.

PORNIND DE LA FAPTUL că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism se fac pe baza celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, că activitatea de perfecționare trebuie să-și aducă o contribuție substanțială la însușirea și aplicarea în producție a acestora, avem convingerea că realizarea dezideratelor menționate de perfecționare a acestei activități va reprezenta un factor dinamizator al creșterii economice, al progresului social.

Ing. Gh. DAMIAN
Ministerul Educației
și Învățămîntului

ECONOMIE MONDIALA

A XXX-a aniversare a eliberării

ALBANIA SE TRANSFORMĂ TREPTAT ÎNTR-O ŢARĂ INDUSTRIAL — AGRARĂ

ÎNAINTE de al doilea război mondial, care pe pămîntul său a luat sfîrşit la 29 noiembrie 1944, prin eliberarea întregii ţări, Albania era un stat agrar înapoiat. Reflectînd structura unilaterală a economiei naţionale, în 1938 agricultura ocupa 87% din populaţia ţării — pe atunci de două ori mai puţin numeroasă decît astăzi — şi contribuia cu 92% în valoarea însumată a producţiei industriale şi agricole. De fapt, Albania nici nu avea pe atunci o industrie propriuzisă, cea care predomina fiind mica producţie meşteşugărească, reprezentată de ateliere rudimentare, a căror contribuţie la crearea venitului naţional nu depăşea 4%. Trei sferturi din acest volum redus al producţiei industriale erau obţinute în numai două ramuri — uşoară şi alimentară.

Elocvente pentru stadiul dezvoltării economico-sociale a Albaniei în pragul celui de-al doilea război mondial sînt şi alte cîteva cifre : producţia de energie electrică pe cap de locuitor nu depăşea 9 kWh, electrificarea ţării fiind realizată abia in anii puterii populare, iar 80% din populaţie era analfabetă.

Trecerea poporului albanez, devenit stăpîn pe soarta sa, la construirea socialismului, opţiunea sa pentru industrializarea socialistă a ţării, ca bază a dezvoltării întregii economii naţionale, care se oglindeşte în prevederile planurilor cincinale au transformat radical peisajul economic al ţării prietene.

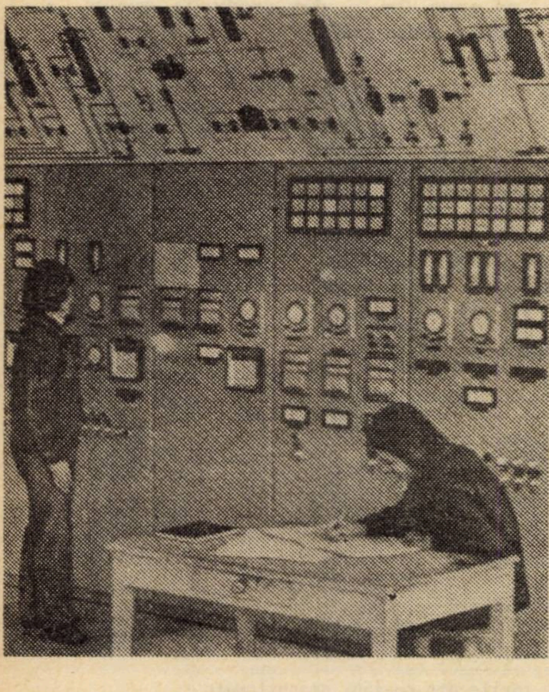

Tehnica de vîrf are posibilităţi tot mai largi de afirmare. În fotografie : **Sala de comandă a uzinei de azotat de amoniu de la Fier.**

Date fiind variatele bogăţii ale subsolului albanez (petrol, gaze, crom, cupru, cuarţit, fier, nichel, cărbune etc.) şi existenţa resurselor hidroenergetice, o dezvoltare accelerată au cunoscut mai întîi ramuri de bază ale industriei cum sînt industria extractivă şi energetică. Albania este astăzi în situaţia de a-şi acoperi din resurse proprii nevoile interne de petrol, carburanţi şi energie electrică, ultima făcînd acum şi obiect al exportului. Aceasta a permis trecerea la dezvoltarea industrici prelucrătoare şi îmbunătăţirea pe această bază a structurii producţiei industriale.

Se remarcă în mod deosebit perspectivele deschise dezvoltării industriei petrochimice şi chimice de sinteză, ca şi posibilitatea acoperirii din producţia naţională a necesităţilor interne de oţel, profile metalice, tuburi şi table, sticlă etc.

Printre marile obiective industriale care au îmbogăţit în ultima vreme harta economică a Albaniei menţionăm în mod deosebit complexul metalurgiei feroase, uzina pentru prelucrarea completă a petrolului de la Ballsh, marea hidrocentrală de la Fierza şi altele.

O dezvoltare cunoaşte şi industria alimentară şi uşoară, care — după cum se arăta la recenta sesiune a Adunării Populare a R. P. Albania — acoperă în prezent 82% din nevoile curente de bunuri de consum ale populaţiei.

O creştere sensibil mai rapidă decît ansamblul producţiei industriale — al cărei ritm mediu anual de creştere în primii patru ani ai actualului cincinal este de 9,5% — cunosc ramurile chimiei şi energiei electrice, a căror producţie era în 1973 de 22 de ori şi respectiv de 7 ori mai mare decît în 1960.

Intrarea în funcţiune a hidrocentralelor aflate in construcţie pe fluviul Drin va permite triplarea pînă în 1980 a consumului de energie electrică al Albaniei, în raport cu cel din 1973, ridicînd consumul pe locuitor la un nivel asemănător celui din ţările dezvoltate ale Europei centrale.

Ca urmare a sporirii producţiei industriale globale de 3,45 ori între 1960 şi 1973, ponderea acestei ramuri în totalul producţiei industriale şi agricole s-a majorat la 60%, urmînd a spori în continuare.

Dacă înainte de eliberare trei sferturi din producţia neagricolă a ţării era concentrată în numai cîteva oraşe, eforturile pentru lichidarea inegalităţilor economice şi repartizarea raţională a industriei în toate zonele ţării au avut ca efect transformarea unor regiuni în trecut esenţialmente agricole, ca de exemplu Gramsh sau Mirdita, în zone dotate cu industrie.

Slab înzestrată în trecut, cu randamente scăzute, deşi era principala ramură a economiei albaneze, agricultura a cunoscut şi ea un proces de dezvoltare şi modernizare, concretizat în creşterea cu 26% a producţiei agricole în 1974 în raport cu 1970, deci într-un ritm de două ori şi jumătate mai rapid decît cel al creşterii populaţiei. În ultimii ani o atenţie specială se acordă dezvoltării agriculturii în zonele muntoase.

Rezultatele obţinute de Albania în dezvoltarea şi modernizarea economiei sale naţionale au permis intensificarea participării sale la comerţul internaţional, facilitată de faptul că ea întreţine astăzi relaţii diplomatice cu 67 de state ale lumii. Reflectînd legăturile de prietenie şi colaborare dintre ţările noastre, care au o îndelungată tradiţie, volumul schimburilor comerciale româno-albaneze a crescut de la 33,6 milioane lei-valută în 1965 la 80,5 milioane lei-valută în 1973, dezvoltarea rapidă a celor două ţări deschizîndu-le noi perspective. Se extind schimburile comerciale şi culturale ale Albaniei cu numeroase state socialiste şi nesocialiste, inclusiv cu ţări capitaliste dezvoltate ca Franţa, Austria, Elveţia sau ţările scandinave.

Structura exportului cunoaşte şi ea o diversificare, pe linia creşterii eficienţei. Dacă în trecut Albania exporta, de exemplu, cupru în stare brută sau semifinită, dezvoltarea metalurgiei îi permite astăzi să livreze sîrmă de cupru, care a devenit un important articol de export.

Dezvoltarea economică şi socială a Albaniei în cele trei decenii care au trecut de la eliberarea ţării se reflectă în ridicarea continuă, pe măsura posibilităţilor create în acest sens, a nivelului de trai al celor ce muncesc. În acest an veniturile reale ale salariaţilor sînt cu 9,4% mai mari, decît în 1970, iar veniturile ţărănimii cooperatiste cu 13,4% mai mari, o atenţie deosebită fiind acordată evitării apariţiei unor diferenţe accentuate între retribuţiile mari şi cele mici. Paralel, sporirea fondurilor sociale de consum a permis extinderea asigurărilor sociale la sate şi generalizarea învăţămîntului obligatoriu de 8 ani. Astăzi, în Albania un locuitor din trei frecventează o şcoală.

A XXX-a aniversare a eliberării găseşte poporul albanez în plină activitate de îndeplinire a hotărîrilor celui de al VI-lea Congres al Partidului Muncii din Albania şi de pregătire a cincinalului 1976—1980, care va marca noi paşi importanţi pe calea transformării Albaniei, nu demult o ţară agrară înapoiată, într-un stat industrial-agrar.

Dinu DRAGOMIRESCU

CONFERENCE
MONDIALE DE L'ALIMENTATION

Încheierea lucrărilor Conferinţei mondiale a Alimentaţiei

ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎŞI AFIRMĂ TOT MAI VIGUROS DEZIDERATUL: „O LUME PENTRU TOŢI"

PROBLEMELE MAJORE ce confruntă astăzi omenirea şi care necesită reglementări şi acţiuni urgente sînt potrivit aprecierii secretarului general al Naţiunilor Unite, Kurt Waldheim, următoarele: sărăcia în proporţie de masă, populaţia, alimentaţia, energia, cheltuielile militare şi sistemul monetar internaţional [1]

Lucrările Conferinţei Mondiale a Populaţiei de la Bucureşti, ca şi cele ale recentei Conferinţe Mondiale a Alimentaţiei de la Roma au arătat interdependenţa profundă a soluţiilor preconizate în rezolvarea acestor imperative ale lumii contemporane, ca şi necesitatea cooperării internaţionale pentru demararea unor acţiuni viabile, eficiente.

DIFICULTĂŢILE cu care este confruntat sectorul alimentaţie şi agricultură în prezent se proiectează într-un cadru general de incertitudine economică în lumea capitalistă: inflaţie, criză energetică, teamă de recesiune etc., ceea ce face ca găsirea unui punct de sprijin în eradicarea crizei alimentare, să fie o problemă de mare complexitate şi răspundere. Atmosfera optimistă ce domnea la sfîrşitul deceniului trecut, datorată unor recolte bune obţinute consecutiv (1967—1970) în ţările în curs de dezvoltare, i-a făcut loc o stare de preocupare. Vremea favorabilă, asociată cu introducerea unor varietăţi de cereale de mare randament şi a tehnologiei „revoluţiei verzi" au permis obţinerea unor creşteri de 4—6% a producţiei alimentare în ţările cu balanţă alimentară deficitară din Orientul Îndepărtat. India realizase chiar un stoc de cereale fără precedent de 9,5 milioane tone.

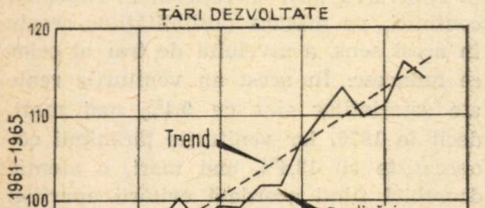

Graficul nr. 1** — **Producţia alimentară pe cap de locuitor (în % din producţia medie a anilor 1961—1965).**

Începînd cu 1971 însă, datorită unui complex de împrejurări (vreme nefavorabilă, lipsă de energie, lipsă de îngrăşăminte, inflaţie) creşterea producţiei alimentare în ţările în curs de dezvoltare nu a mai putut ţine pasul cu ritmul creşterii populaţiei, astfel că se constată o scădere a producţiei pe cap de locuitor pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare (vezi graficul nr. 1) mai accentuată în unele zone (vezi graficul nr. 2).

În prezent, din populaţia ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, aproximativ 20% suferă de subalimentaţie. Proporţia pe zone este aproximativ următoarea: Africa Orientul Apropiat 20%, America Latină 13%. Aşa cum arăta însă secretarul general al Conferinţei Mondiale a Populaţiei, Sayed Marei, statisticile nu pot reflecta în suficientă măsură mizeria şi degradarea pe care foamea o impune milioanelor de oameni de pe glob. Această situaţie este inacceptabilă nu numai pentru că ar contraveni spiritului de demnitate şi umanitate al comunităţii internaţionale, dar, în aceeaşi măsură constituie un pericol pentru viitorul acestei lumi.

Importul alimentar

COMPARAREA DETALIATĂ pe ţări a ritmurilor: creştere demografică (C_D),

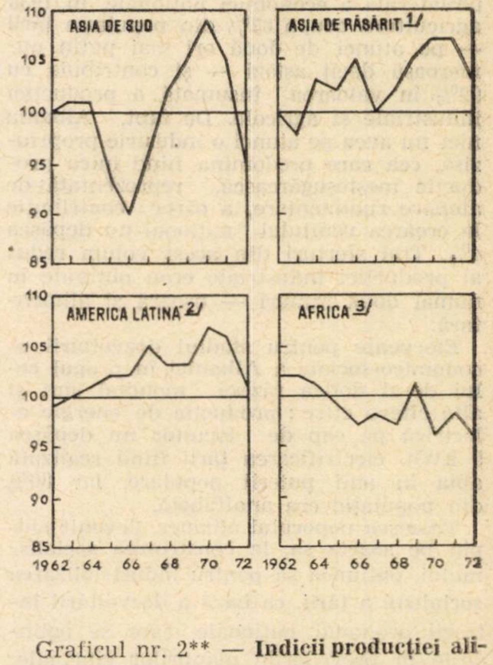

Graficul nr. 2** — **Indicii producţiei alimentare a ţărilor în curs de dezvoltare, pe zone (în % din producţia medie a anilor 1961—1965).**

	Indicii volumului importurilor alimentare Media (1961-63)=100			Ritm mediu anual de creştere (%) între	
	1961-63	1969-71	1972	1961-63 şi 1969-71	1961-63 şi 1972
Tări capitaliste dezvoltate 1)	96	128	140	3,6	3,8
Europa occidentală	96	125	133	3,4	3,7
America de Nord	102	116	123	1,7	1,9
Australia şi Noua Zeelandă	97	114	123	2,0	2,4
Europa răsăriteană şi U.R.S.S.	86	113	154	3,5	6,0
Total ţări dezvoltate	95	126	142	3,6	4,1
Tări nesocialiste în curs de dezvoltare	96	127	138	3,4	3,5
Africa	100	123	135	2,6	3,1
Orientul Indepărtat	93	120	125	3,2	3,0
America Latină	96	127	154	3,5	4,8
Orientul Apropiat	94	135	135	4,5	3,6
Tări socialiste din Asia	96	106	120	1,2	2,2
Total ţări în curs de dezvoltare	96	123	134	3,2	3,4
Total mondial	95	125	139	3,4	3,9

1) Inclusiv ţările din regiuni nemenţionate

Tabelul nr. 1** — **Indicii volumului importurilor mondiale alimentare şi ritmurile de creştere pe principalele zone din 1961—1963 pînă în 1972.**

creștere producție alimentară (C_A,) creștere cerere internă (C_I), indică pentru perioada 1952—1972 un raport : $C_A < C_D$ pentru 34 de țări în curs de dezvoltare, adică circa 40% din totalul de 86 care au prezentat date F.A.O.

Estimînd creșterea cererii interne pe seama creșterii populației, numai într-o măsură de 70%, restul de 30% datorîndu-se creșterii veniturilor rezultă un raport : $C_A < C_I$ petru 53 de țări în curs de dezvoltare.

Decalajul pe termen lung dintre producție și cerere într-un număr mare de țări în curs de dezvoltare a dus la creșterea dependenței lor de importul alimentar. Aceste importuri s-au dublat ca volum între 1955 și 1966, prezentînd în continuare un ritm rapid de creștere (vezi tabelul nr. 1). Astfel, importul mediu anual de cereale, ce constituie elementul de bază al hranei în aceste țări, a crescut de la 12,4 milioane tone în perioada 1949—1951 la 34,4 milioane tone în perioada 1966—1968, ajungînd în 1972 la 36 milioane tone.

Prognozele F.A.O. privind dinamica raportului între ritmul de creștere a producției agricole și ritmul de creștere a populației (în condițiile menținerii tendințelor actuale în producție etc.), anticipează unele tendințe nefavorabile. (vezi tabelul nr. 2). Cu excepția Orientului Apropiat și a țărilor socialiste din Asia, se prevede că țările în curs de dezvoltare vor înregistra în decada următoare un ritm mediu de creștere a populației superior creșterii producției agricole.

	Volum producție alimentară	Populație
Tări dezvoltate	2,8	0,9
Tări capitaliste dezvoltate	2,4	0,9
Europa răsăriteană și URSS	3,5	0,9
Tări în curs de dezvoltare	2,6	2,4
Tări nesocialiste în curs de dezvoltare	2,6	2,7
Africa	2,5	2,9
Orientul Indepărtat	2,4	2,6
America Latină	2,9	3,1
Orientul Apropiat	3,1	2,9
Tări socialiste din Asia	2,6	1,6
Total mondial	2,7	2,0

Tabelul nr. 2* — **Prognoza ritmurilor medii anuale de creștere a producției alimentare și populației între 1969—71 și 1985 (în %).**

	Ritmuri volum		Indici volum	
	Producție	Cerere	Producție	Cerere
Tări dezvoltate	2,8	1,5	151	126
Tări capitaliste dezvoltate	2,4	1,4	143	124
Europa răsăriteană și URSS	3,5	1,7	168	130
Tări nesocialiste în curs de dezvoltare	2,6	3,6	146	170
Africa	2,5	3,8	145	176
Orientul Indepărtat	2,4	3,4	143	166
America Latină	2,9	3,6	152	170
Orientul Apropiat	3,1	4,0	157	180
Tări socialiste din Asia	2,6	3,1	146	158
Tări în curs de dezvoltare	2,6	3,4	146	166
Total mondial	2,7	2,4	150	144

Tabelul nr. 3* — **Prognoza ritmurilor medii anuale de creștere a producției și cererii alimentare (indici de creștere între 1969—71 și 1985. În %)**

În ceea ce privește raportul dintre creșterea cererii de alimente și creșterea populației se estimează sporirea decalajelor pentru țările în curs de dezvoltare (vezi tabelul nr. 3).

Structura importurilor de cereale pe țări arată că țările dezvoltate importă mari cantități de cereale : ex. Japonia împreună cu Anglia, Italia și R.F.G., deși au o pondere de 7% în populația globului, dețineau 36% din importurile mondiale în anii 1969—1971. În același timp numai cîteva țări în curs de dezvoltare din Asia, cu pondere de 36% în populația globului dețineau numai 9% din importul mondial. Această disproporție în consum se explică și prin faptul că în țările capitaliste dezvoltate cerealele sînt utilizate pe scară largă în zootehnie. De aceea, acoperirea necesarului de cereale al țărilor în curs de dezvoltare incumbă ca o condiție sine qua non restructurarea modului de consum actual al cerealelor în țările dezvoltate.

Ajutorul alimentar

DACĂ POVARA cheltuielilor de import ale țărilor în curs de dezvoltare era ușurată în anii '60 de ajutorul alimentar, evaluat la aproximativ 30—50% din valoarea importului de alimente, odată cu diminuarea stocurilor de alimente, în special în Statele Unite, aceste ajutoare au scăzut (vezi tabelele nr. 4 și 5).

Modalitățile de acordare a ajutorului alimentar variază de la donații (fără rambursare) pînă la credite pe termen lung în valută, cu un nivel redus al dobînzii. Scopurile urmărite prin acordarea ajutoarelor alimentare sînt în general de 3 categorii :

I. Ajutor pentru operațiuni de urgență — pentru eliminarea consecințelor unui dezastru natural sau preîntîmpinarea unui pericol ;

II. Ajutor în sprijinirea unor proiecte de dezvoltare economică și socială cum ar fi : îmbunătățirea alimentației unor grupe sociale din țările slab dezvoltate (copii, mame, bolnavi, bătrîni) ; crearea posibilității concentrării unor forțe umane numeroase angajate în realizarea unor ample proiecte ca : dezvoltarea infrastructurii, amenajări funciare, dezvoltarea de producții agricole vegetale și animale intensive, amenajări forestiere.

III. Ajutor în echilibrarea balanțelor de plăți și bugetelor — de obicei sub forma unor credite pe termen lung.

În ultimii ani (1972—1973) structura ajutorului alimentar a fost de aproximativ 60% donații și 40% credite. În ceea ce privește beneficiarii proporțiile sînt arătate în tabelul nr. 6 Rezoluțiile adoptate de Comisia II-a „Securitatea mondială alimentară“ preconizează instaurarea unui sistem permanent de securitate alimentară, respectiv stocuri, sistem de informare și alertă, fond internațional de ajutor alimentar etc.

	1960-61-1964-65 x)	1965-66-1969-70 x)	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
Grîu	12 959	10 629	9 487	7 985	5 962	5 116
Cereale secundare	1 264	1 831	1 164	1 391	1 467	862
Orez	582	921	2 021	2 273	1 550	906
Total cereale	14 805	13 381	12 672	11 649	8 979	6 884
Ulei comestibil și semințe oleaginoase	392	348	379	380	219	202
Produse lactate	318	227	176	141	116	104

x) Media perioadei

Tabelul nr. 4* — **Structura ajutorului alimentar, pe grupe de mărfuri (în mii tone).**

	1960-61-1964-65	1965-66 1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74 1)
S.U.A.	15 634	12 806	9 425	9 533	6 989	3 475 2)
Argentina	-	10	23	23	23	-
Australia	35	191	226	240	225	196
Canada	179	676	1 608	605	712	243
Tările Pieței Comune 3)	(4)	561	1 287	1 035	1 256	1 393 2)
Finlanda	-	6	14	14	14	-
Japonia	-	119	729	603	442	258
Suedia	-	22	54	35	35	-
Elveția	-	15	36	37	32	-
U.R.S.S.	-	40	-	23	-	2 000
Alte țări 5)	-	43	379	577	88	25
Total	15 848	14 489	13 781	12 725	9 816	7 590

1) Date pentru perioada 1.07.1973 - 31.03.1974; 2) Date pentru perioada 1.07.1973 - 30.06.1974; 3) Date pentru toate cele 9 țări; 4) Mai puțin de 1 000 tone; 5) Inclusiv tranzacțiile triunghiulare în special pentru orez.

Tabelul nr. 5* — **Structura ajutorului alimentar (inclusiv vînzări concesionale) pe principalele țări donatoare (în mii tone).**

Îmbunătățirea raportului de schimb în comerțul cu produse agricole

ȚĂRILE în curs de dezvoltare își procură o mare parte din veniturile lor prin exportul de produse agricole. Astfel ele dețin 77 la sută din exportul mondial de cafea, 82% din exportul mondial de cacao și 92% din exportul mondial de cauciuc natural.

Dacă luăm spre exemplu structura pe zone a comerțului exterior cu cereale vom constata că numai America de Nord (S.U.A. și Canada) și Australia dețin în prezent excedente pe total (vezi tabelul nr. 7). Cu patruzeci de ani în urmă America Latină exporta pe scară largă cereale, însă creșterea rapidă a populației a transformat-o într-o zonă importatoare netă, de cereale.

Pentru a-și procura cele necesare traiului țările în curs de dezvoltare oferă produsele lor agricole, în mare parte neprelucrate pe piață. Ca urmare și raportul de schimb este nefavorabil. Eforturile acestor state vizează îmbunătățirea raportului de schimb în comerțul exterior, prin creșterea gradului de prelucrare a mărfurilor oferite la extern. În acest sens poate fi citat exemplul unor țări ca : Argentina, Brazilia și India, mari furnizoare de piei ce și-au redus exporturile în vederea dezvoltării industriei prelucrătoare proprii.

Cu totul alt sens capătă însă exploatarea poziției de monopol, cum este spre exemplu cea a Statelor Unite în exportul de soia (circa 90 % din exportul mondial), pentru obținerea de prețuri ridicate. Deși teoretic S.U.A. sînt unicul exportator de soia pentru restul lumii, o sursă importantă de proteine, totuşi în vara anului 1973 a fost limitat acest export. Poziţia S.U.A. de lider în domeniul exportului forestier a fost, de asemenea exploatată în vederea obţinerii de preţuri sporite, acţiuni ce duc practic la export de inflaţie[2]).

Pentru a contracara aceste tendinţe de speculare a foamei, Conferinţa Mondială a Alimentaţiei a subliniat în rezoluţiile adoptate de Comisia III-a „Comerţ internaţional şi ajustare" necesitatea stabilizării preţurilor la produsele alimentare de bază, chemînd în acelaşi timp organismele internaţionale să acorde o atenţie specială intereselor ţărilor în curs de dezvoltare atît ca importatori, cît şi ca exportatori în aranjamentele ce vor fi convenite. Ţara noastră a susţinut activ negocierile Conferinţei adoptarea rezoluţiei propuse de Mexic în numele Grupului celor „77" intitulată „Comerţul internaţional cu produse agroalimentare" ce include o serie de prevederi corespunzînd intereselor ţării noastre ca ţară în curs de dezvoltare exportatoare de produse agricole.

În acelaşi timp s-a cerut ca U. N. C. T. A. D. şi celelalte agenţii ale O. N. U. şi alte organisme internaţionale să-şi intensifice eforturile pentru a realiza un cadru de acces al ţărilor în curs de dezvoltare pe pieţele agricole internaţionale, să promoveze asemenea politici de preţuri care să contribuie la îmbunătăţirea raporturilor de schimb ale acestor ţări, să acorde asistenţă prin credite în cazul apariţiei unor dificultăţi în balanţa de plăţi ca urmare a unor operaţiuni de export sau import, pentru crearea de stocuri etc.

Rezoluţia propusă de „Grupul celor 77" subliniază în acest cadru necesitatea eliminării obstacolelor tarifare şi netarifare din calea exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare, necesitatea instituirii de către ţările dezvoltate a unui sistem de preferinţe lărgit, nediscriminatoriu şi fără condiţie de reciprocitate. Deşi în redactarea finală rezoluţia nu a satisfăcut pe deplin ţările în curs de dezvoltare, ea constituie totuşi cel mai complet şi mai radical program de măsuri elaborat pînă în prezent în context multilateral pentru promovarea comerţului cu produse agricole.

Grupe după venitul naţional/cap loc.	mil.dolari 1972	mil.dolari 1973	Procente 1972	Procente 1973
I. Venituri joase (mai puţin de 200 dolari)	339	577	33	57
II. Venituri medii (între 2oo-375 dolari)	477	411	47	41
III. Venituri mari (peste 375 dolari)	202	22	20	2

Tabelul nr. 6***) — **Structura ajutorului alimentar pe grupe de ţări în curs de dezvoltare, în anii 1972 şi 1973.**

Zona	1934-38	1948-52	1960	1966	1973
America de Nord	+ 5	+23	+39	+59	+88
America Latină	+ 9	+ 1	0	+ 5	- 4
Europa occidentală	+24	-22	-25	-27	-21
Europa Răsăriteană şi U.R.S.S.	+ 5	-	0	- 4	-27
Africa	+ 1	0	- 2	- 7	- 4
Asia	+ 2	+ 6	-17	-34	-39
Australia	+ 3	+ 3	+ 6	+ 8	+ 7

Notă: += exporturi nete ; - = importuri nete

Tabelul nr. 7*** — **Structura pe zone a comerţului cu cereale (în mil. tone).**

Creşterea producţiei agricole

SINGURA soluţie viabilă pe termen lung pentru eliminarea foamei în lume rămîne expansiunea producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare, acţiune încadrată într-un proces general de dezvoltare economică. Numai în acest fel pot fi asigurate agriculturii imput-urile necesare unei producţii competitive, cu randament, respectiv : maşini, îngrăşăminte, energie, irigaţii, tehnologie etc.

O comparaţie între modul în care a evoluat producţia de cereale în ţările dezvoltate şi în ţările în curs de dezvoltare în perioada 1948—1970 demonstrează elocvent acest lucru (vezi grafic nr. 3).

Dacă în ţările dezvoltate producţia de cereale a crescut cu mai mult de 60 la sută, în această perioadă, fără modificări sensibile a suprafeţelor cultivate, ci aproape exclusiv pe seama randamentului la hectar, în ţările în curs de dezvoltare creşterea cu 78 la sută a producţiei s-a realizat prin extinderea cu circa o treime a suprafeţelor cultivate şi creşterea randamentului cu 32% în aceeaşi perioadă.

Aşadar, pe suprafeţe aproximativ egale de circa 300 milioane hectare, ţările dezvoltate produc 65 la sută din producţia mondială de cereale, în timp ce ţările în curs de dezvoltare 35 la sută.

Conferinţa Mondială a Alimentaţiei pornind de la aceste realităţi a elaborat o strategie amplă privind dezvoltarea producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare, statuată în numeroase rezoluţii propuse de Comisia I-a însărcinată cu problemele creşterii producţiei agroalimentare şi ameliorării consumului de alimente".

Se recomandă în acest sens sporirea resurselor alocate dezvoltării producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare, introducerea şi adaptarea tehnologiilor moderne, antrenarea largă a populaţiei rurale în acest proces.

Ca priorităţi în dezvoltarea agricolă şi rurală se are în vedere dezvoltarea infrastructurii, amenajarea teritoriului agricol prin lucrări de irigaţii, drenări, îndiguiri, amenajarea ştiinţifică a apelor. Apoi realizarea unor reforme socio-economice, respectiv reforme agrare, instituţionale, acţiuni de educare, formare şi diseminare a informaţiilor în vederea antrenării şi cointeresării maselor de fermieri şi muncitori agricoli în creşterea producţiei agricole, subliniindu-se într-o rezoluţie aparte rolul femeii în dezvoltarea agricolă. S-a precizat că nu există un model de organizare socială, politică, economică sau instituţională pentru zonele rurale, alegerea lui fiind un atribut al fiecărui stat, al fiecărui popor. Pentru stimularea utilizării diferiţilor factori de producţie ca : cercetare, îngrăşăminte, amenajarea apelor, seminţe, pesticide, combaterea bolilor la animale etc., s-au adoptat rezoluţii specifice. O deosebită atenţie s-a acordat măsurilor de prezervare a potenţialului agricol al solului, subliniindu-se totodată necesitatea valorificării eficiente a suprafeţelor existente. S-a propus în acest sens elaborarea sub egida F.A.O. a unei „Carte mondiale a solului şi potenţialului de producţie a pămîntului".

ÎNCHEIEREA lucrărilor Conferinţei Mondiale a Alimentaţiei de la Roma a fost marcată de adoptarea prin consens a principalului document intitulat „Declaraţia universală pentru eradicarea foametei şi malnutriţiei".

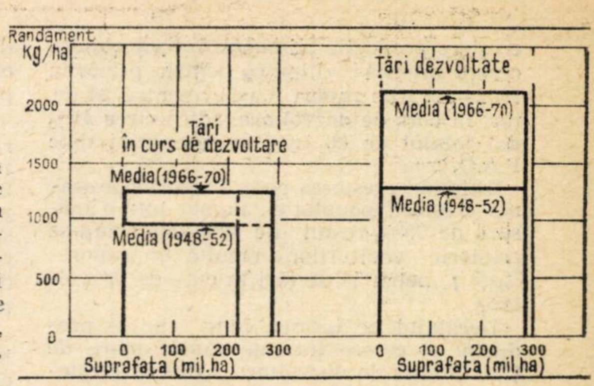

Graficul nr. 3** — **Creşterea producţiei suprafeţelor şi randamentului.**

Pornind de la cauzele profunde ale actualei crize alimentare cu care sînt confruntate un mare număr de ţări în curs de dezvoltare, cum ar fi : condiţiile istorice, inegalităţile sociale, ocupaţiile străine, discriminarea rasială, apartheidul şi neocolonialismul sub toate formele sale, declaraţia subliniază că toate ţările mari şi mici, bogate sau sărace sînt egale şi au aceleaşi drepturi de a participa la hotărîrile privind problemele alimentaţiei, că trebuie să fie create condiţii pentru toate ţările de a participa activ şi eficace la noi relaţii economice internaţionale, la cooperarea economică internaţională bazată pe raporturi juste şi echitabile, garantîndu-se tuturor statelor dreptul de a pune liber şi eficace în acţiune programele lor de dezvoltare.

Declaraţia evidenţiază că omenirea posedă resursele, capacităţile organizatorice, tehnologia şi mijloacele pentru a elimina foametea şi malnutriţia în mod definitiv. Datoria fiecărui stat este ca în conformitate cu drepturile sale suverane să elimine obstacolele care împiedică creşterea producţiei alimentare, recomandîndu-se în acest sens o serie de măsuri în special pentru ţările în curs de dezvoltare.

În rezoluţiile Conferinţei se arată necesitatea reducerii cheltuielilor militare pentru consacrarea unei proporţii crescînde din sumele astfel eliberate dezvoltării producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare şi pentru constituirea de rezerve de urgenţă ca şi necesitatea sprijinirii de către organizaţiile din sistemul O.N.U. a mişcărilor de eliberare naţională din Africa în alcătuirea unor planuri complete de reconstrucţie naţională.

Conferinţa Mondială a Alimentaţiei a hotărît crearea unui Consiliu Mondial al Alimentaţiei, cu sediul la Roma, cu membrii numiţi de Consiliul Economic şi Social al O.N.U. şi aleşi de Adunarea Generală O.N.U., ce urmează să îndeplinească funcţia unui mecanism de coordonare a eforturilor internaţionale în dezvoltarea agricolă şi alimentaţiei.

Ioan GEORGESCU

Roma, noiembrie '74.

---

[1]) Declaraţie la Sesiunea Extraordinară a Adunării Generale O.N.U. asupra Materiilor Prime şi Dezvoltării (9 aprilie — 2 mai 1974).

*)Sursa date : FAO

**) Sursa : Departamentul de agricultură al S.U.A.

***) „Food Aid" Document OECD, Paris 1974.

****) Lester R. Brown „In the Human Interest — W.W. Northon & Co New York, 1974 pag. 81.

2) Lester R. Brown — op. cit. pag. 90.

TENDINTE — CONJUNCTURI

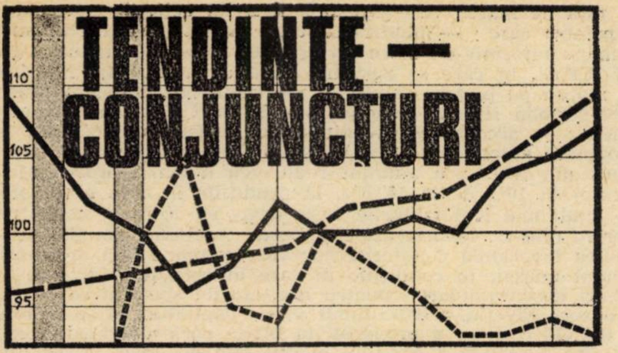

Evoluții recente în comerțul Est-Vest

COMISIA Economică pentru Europa a O.N.U. apreciază, în ultima ediție a buletinului său, că în primele cinci luni a.c. comerțul Est-Vest a continuat să înregistreze o creștere puternică ; importul țărilor vest-europene din țările socialiste din Europa a crescut (valoric) cu 56%, iar exportul către aceleași țări cu 48%, față de perioada corespunzătoare din 1973. Începînd din luna iunie expansiunea importurilor țărilor vest-europene a slăbit, ca efect al încetinirii ritmului activității economice în țările respective, exporturile lor menținîndu-și creșterea în ritm înalt, cel puțin pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c.

În legătură cu structura comerțului Est-Vest, în buletin se arată că a scăzut ponderea alimentelor și a materiilor prime în importul țărilor vest-europene, majorîndu-se corespunzător ponderea mașinilor și a bunurilor de consum tradiționale, precum și a combustibililor minerali. Acest rezultat se datorează schimbărilor care au avut loc în țările socialiste europene în ceea ce privește progresul tehnic, diversificarea producției și îmbunătățirea calității acesteia, precum și cooperării industriale cu țările occidentale.

R. P. Chineză își intensifică participarea la circuitul economic mondial

ÎN *1973 volumul schimburilor comerciale externe ale R.P. Chineze era de 2,5 ori mai mare decît în 1965. Ponderea produselor industriale în totalul exporturilor a depășit 65%.*

Grație dezvoltării rapide a industriei extractive a petrolului, arată președintele Consiliului chinez pentru dezvoltarea comerțului internațional, Wang Yao-ting într-un articol publicat în revista Pekin Information *(nr.41/1974), China care în trecut era dependentă de importul de petrol și produse derivate, a reușit în 1963 să-și acopere din resurse proprii necesarul intern de petrol, iar în 1973 pentru prima oară a exportat petrol. Volumul exportului de petrol al Chinei a cunoscut o creștere în anul 1974, posibilitatea majorării lui în continuare creată de valorificarea bogatelor sale zăcăminte deschizînd mari perspective dezvoltării ulterioare a comerțului său exterior, afirmă Wang Yao-ting.*

Valoarea comerțului mondial în expansiune rapidă

ULTIMA ediție a buletinului lunar de statistică al F.M.I., International Financial Statistics, *constată că în trimestrul II al anului curent, valoarea comerțului mondial a continuat să crească rapid. Rata anuală a exporturilor este estimată în buletin la 750 miliarde de dolari, ceea ce reprezintă o creștere de 15,5% față de trimestrul precedent și de 49% față de trimestrul II 1973. Valoarea importurilor, de asemenea ca rată anuală, este estimată la 780 miliarde de dolari, în creștere cu 18,5% față de trimestrul I a.c. și cu 52% față de trimestrul II 1974. Specialiștii de la F.M.I. consideră că aceste niveluri și creșteri neobișnuite se datorează numai în mică parte unei expansiuni a volumului fizic al comerțului mondial, fiind atribuibile îndeosebi efectelor inflației asupra prețurilor de export. Un factor suplimentar a fost slăbirea pozițiilor dolarului pe piețele de schimb în trim. II, ceea ce a făcut ca tranzacțiile efectuate în alte monede decît dolarul să se exprime în sume considerabil sporite atunci cînd au fost recalculate în dolari.*

Deplasări în rezervele monetare

ȚĂRILE industriale occidentale și-au sporit recent rezervele monetare, după date publicate de Fondul Monetar Internațional. La sfîrșitul lunii septembrie a.c. ele reprezentau echivalentul a 99,34 miliarde DST, față de 93,45 miliarde DST la sfîrșitul lunii august, revenind astfel aproape la nivelul din septembrie 1973 cînd au fost de 100,5 miliarde DST. Creșteri au înregistrat Italia, care în septembrie a avut rezerve de 6,4 miliarde DST față de 4,53 miliarde cu o lună înainte. Elveția cu 6,98 miliarde DST față de 6,12 miliarde, Olanda cu 5,56 față de 4,95 miliarde și de asemenea, dar în măsură mai mică, S.U.A. și Anglia. Dintre țările exportatoare de petrol, cele mai mari rezerve le deține Arabia Saudită cu 7,86 miliarde DST (față de 3,38 la finele trim. III. 1973). Rezerve însemnate și în creștere au Iranul, cu 5,3 miliarde DST în septembrie 1974 față de 822 milioane cu un an înainte, Venezuela cu 4,15 miliarde (1,37), Nigeria 3,39 miliarde (369 milioane), Irakul 2,5 miliarde (1,07), Algeria 1,67 miliarde (527 milioane), Kuweitul 873 milioane (457 milioane).

S. U. A. : Accentuarea recesiunii

CONJUNCTURA economică se află în continuare pe o pantă descendentă în Statele Unite. Observatorii constată cu îngrijorare că recesiunea actuală este mai puternică decît cea prin care a trecut economia americană în perioada noiembrie 1969 — noiembrie 1970, cînd produsul național brut a scăzut cu 1,4%, iar rata șomajului a atins 5,8%. Se citează în acest sens faptul că între decembrie 1973 și octombrie 1974 produsul național brut al S.U.A. a scăzut cu 3%, iar rata șomajului a atins 6%. În mod deosebit se evidențiază o slăbire a puterii de cumpărare a populației și o reducere a cererii de consum ; astfel, cumpărările de bunuri de consum și servicii au scăzut în octombrie 1974 cu 10% față de mai a.c.

EVENIMENTUL CONJUNCTURAL

Tendință de declin pe piața cositorului

EVENIMENTUL MAJOR care caracterizează în acest sfîrșit de toamnă piața internațională a cositorului este stabilizarea prețului său la bursa de metale din Londra (c.i.f. Londra, la disponibil) la un nivel cu peste 1 000 dolari/tonă sub media primelor nouă luni ale anului, care a fost de 8 486,19 dolari/tonă.

De la începutul anului și pînă în prezent, evoluția pieței internaționale a cositorului a fost foarte agitată. Dereglarea raportului cerere/ofertă a atras după sine o creștere deosebit de mare a prețurilor care, în momentele de maximă conjunctură au atins 9 716,70 dolari/tonă (cotațiile la începutul lunii septembrie), comparativ cu 4 805,50 dolari/tonă media anului 1973.

La Conferința celui de al 4-lea Acord internațional al cositorului din 30 octombrie—5 noiembrie 1974, de la Kuala Lumpur — Malayezia, recentele scăderi ale prețurilor cositorului au fost explicate prin : rata ridicată a dobînzilor la credite, determinată de politica de combatere a inflației, ceea ce face nerentabilă formarea de stocuri mari de metal la consumatorii industriali ; recesiunea din economia țărilor capitaliste dezvoltate care s-a soldat cu o reducere relativă a cererii pentru materii prime (inclusiv cositor). Cei mai activi consumatori de pe piața internațională a cositorului efectuează în prezent cumpărări numai pentru consumul curent, în timp ce oferta de cositor se află la niveluri ridicate similare celor din anul 1973.

Previziunile pe termen scurt indică, în continuare, că piața internațională a cositorului va rămîne favorabilă exportatorilor, prețurile menținîndu-se la un nivel ridicat. Contrar celorlalte metale neferoase, prețurile cositorului vor depinde în viitor mai mult de evenimentele economice mondiale și mai puțin de factorii specifici de piață.

Ștefan CIUREZU
INSCIN

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central)	28.XII 1973	18.XI. 1974	22.XI 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 22.XI 1974 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII, 1973-22.XI. 1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII. 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,4430	2,4805	+ 7,60	+ 8,80	- 8,09
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6100	2,7400	+23,55	+18,61	-15,69
Francul francez	4,60414	4,7025	4,6700	4,8500	- 5,07	- 3,04	+ 3,13
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3305	2,3206	-19,69	+ 0,02	- 0,01
Lira italiană	523,50	607,0	663,50	669,75	-21,83	- 9,37	+10,33
Yenul japonez	308,0	280,2	299,45	299,90	+ 2,7	- 6,56	+ 7,03
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	103,87	190,0	181,75	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

ATMOSFERA de tensiune și instabilitate existentă în ultima lună pe piețele valutare internaționale s-a menținut și chiar s-a accentuat în săptămîna 18—22 noiembrie a.c. **Dolarul S.U.A.** a continuat să fie supus unor puternice presiuni „à la baisse“, cursul său față de **francul elvețian** situîndu-se la începutul săptămînii la cel mai scăzut nivel înregistrat vreodată (1 dolar = 2,59 franci). Aceasta reprezintă o revalorizare de fapt a monedei elvețiene, față de cursul central (teoretic), de 30,7%, respectiv o devalorizare de fapt a dolarului față de franc de 23,47%. Scăderi similare a înregistrat cursul dolarului și față de marca vest-germană, florinul olandez, francul belgian etc.

Pentru a descuraja intrările de capitaluri speculative în Elveția, autoritățile elvețiene au introdus o dobîndă penalizatoare de 12% pe an asupra depozitelor nerezidenților la băncile elvețiene paralel cu unele restricții la vînzările la termen de franci elvețieni către străini. Ca urmare cursul dolarului atît față de francul elvețian cît și față de alte valute occidentale s-a întărit.

La finele perioadei analizate s-a înregistrat din nou o deteriorare a cursului dolarului față de majoritatea valutelor occidentale și în special față de marca vest-germană, datorită acțiunii mai multor factori, printre care : — publicarea unui raport asupra economiei vest-germane întocmit de către un grup de experți și înaintat guvernului R.F.G., în care se sprijină ideea de a încuraja întărirea cursului mărcii pe piețele valutare. De remarcat că recent cancelarul vest-german Helmut Schmidt s-a declarat și el în favoarea acestei idei ; — accentuarea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața monetară americană. First National City Bank, a doua bancă ca mărime din S.U.A., a anunțat reducerea dobînzii preferențiale (prime rate) la 10% de la 10,25%, în condițiile în care acest proces este mult mai lent în țările vest-europene, ceea ce constituie un factor în plus ce favorizează ieșirile de capitaluri din S.U.A.

Atitudinea favorabilă a autorităților vest-germane față de întărirea cursului mărcii, în condițiile în care autoritățile elvețiene au luat măsuri descurajatoare pentru capitalurile speculative ce se îndreptau spre Elveția, a determinat aceste capitaluri să se îndrepte spre R.F.G., ceea ce a provocat, la finele perioadei analizate, o nouă întărire deosebită a cursului mărcii față de dolar. Acest fapt a antrenat la rîndul său slăbirea cursului dolarului și față de alte valute cum ar fi francul elvețian, yenul japonez, francul belgian etc.

De menționat că atît Banca Federală, banca centrală din R.F.G., cît și Sistemul Federal de Rezervă din S.U.A. au intervenit, într-o anumită măsură, în ultimul timp pe piețele valutare pentru a sprijini cursul dolarului, ceea ce a contribuit la redresarea poziției acestei monede înregistrată la mijlocul perioadei analizate. Numai în cursul zilei de 22 noiembrie a.c. Banca Federală Germană a cumpărat circa 10 milioane dolari.

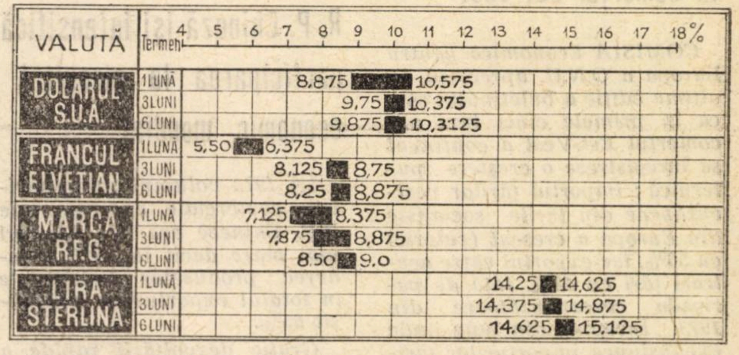

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 18—22 noiembrie 1974 (niveluri minime și maxime).

Accentuarea atmosferei de tensiune și instabilitate pe piețele valutare a determinat menținerea prețului aurului la un nivel ridicat. Spre finele perioadei analizate, prețul aurului a înregistrat totuși o anumită scădere, determinată între altele de aprecierile în sensul că ministrul de finanțe al S.U.A. ar intenționa să ceară Congresului să amîne intrarea în vigoare a legii cu privire la liberalizarea deținerii de aur de către cetățenii americani începînd cu data de 1 ianuarie 1975. Aceasta datorită printre altele faptului că creșterea cererii de aur determinată de cumpărările masive ale cetățenilor americani ar determina creșteri importante ale prețului metalului galben, ceea ce ar putea provoca creșteri similare ale prețurilor altor materii prime. În același timp, creșterea cererii de aur din partea cetățenilor americani ar putea determina o înrăutățire a situației balanței de plăți în S.U.A.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 22.XI.1974

Anglia[x]	11,50%	Israel	8,75%
Austria	6,50%	Italia	9,0 %
Belgia	8,75%	Japonia	9,0 %
Canada	9,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,0 %	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	7,0 %
Finlanda	9,25%	Suedia	7,0 %
Franța	13,0 %	S.U.A.	8,0 %
R.F.Germania	6,50%		

x) Dobînda minimă de împrumut

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Perspectivele industriei petrochimice în țările andine

POTRIVIT unui raport al Comitetului pentru consultații tehnice al Grupului Andin, țările membre vor investi în următorii zece ani circa 600 milioane de dolari în vederea dezvoltării industriei petrochimice. Programul petrochimic are drept scop acoperirea necesarului industriei materialelor plastice, a fibrelor chimice, a cauciucului, etc. în țările andine pînă în anul 1985. Potrivit aceluiași raport, cererea de produse petrochimice intermediare va atinge în acel an o valoare de 1.697 miliarde dolari.

● Previziuni agricole americane

DEPARTAMENTUL Agriculturii al S.U.A. estimează că recolta americană de cereale furajere ar urma să sporească pînă în 1985 cu 50 la sută, cea de soia cu o treime, cea de orez să se dubleze, iar recolta de grîu să sporească cu 40 la sută în raport cu cea din 1973.

Dacă anul acesta recolta americană de cereale este considerată cea mai slabă din decursul unei generații, pentru 1975 se prevede o recoltă bună. Totuși, lunile care urmează ar putea aduce revizuiri acestei previziuni.

● Evoluția consumului mondial de polipropilenă

POTRIVIT unui purtător de cuvînt al firmei „Shell International Chemical Co. Ltd.“, consumul mondial de polipropilenă va atinge pînă în anul 1980 circa 6 mil. tone/an, principalele domenii de utilizare fiind : producerea de carton ondulat cașerat cu polipropilenă, ambalaje cu pereți subțiri, butelii și hîrtie sintetică. Se apreciază că în 1980 în Europa vor fi consumate anual circa 50 000 tone polipropilenă pentru fabricarea de ambalaje cu pereți subțiri și aproximativ 10 000—15 000 tone pentru producerea de butelii (comparativ cu 9 000 tone polipropilenă, utilizată în 1973 în S.U.A. pentru fabricarea de butelii).

curier..... curier..... curier......curier...

Precizări în legătură cu aplicarea Legii retribuirii

Unele reglementări privind retribuţia personalului tehnic, economic şi de altă specialitate (I)

O DATĂ cu adoptarea legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, s-au adus unele perfecționări reglementării instituite prin H.C.M. nr. 914/1960, menite — pe de o parte — să întărească cointeresarea personalului T.E.S.A. la îndeplinirea sarcinilor ce le revin, iar — pe de altă parte, să asigure aplicarea consecventă a cerințelor echității în retribuirea acestei importante categorii de personal.

1. Clasele de retribuire.

Legea prevede, în continuare, 41 de clase de retribuire, **de la 1140 lei lunar** prima clasă, **la 6050 lei lunar**, prevăzută pentru clasa 41, ultima în ierarhia retribuției tarifare, pe clase de retribuire. Ca urmare a acestei simplificări, atît funcțiile de conducere, cît și toate funcțiile de execuție, indiferent de categoria de personal și de sectorul de activitate, sînt încadrate, de regulă, la una din cele 41 clase de retribuire al căror nivel de retribuție este prevăzut în anexa I la lege.

Prin excepție, la unele activități, de pildă, în învățămînt, pentru unele cadre universitare, care sînt încadrate la nivelul B, retribuția tarifară de încadrare este stabilită la un nivel mai mic cu o jumătate de clasă față de retribuția stabilită pentru cadrele retribuite la nivelul A, diferența de retribuție fiind deci de o jumătate de clasă și nu de o clasă întreagă. De asemenea, pentru absolvenții învățămîntului liceal economic, în primul an de activitate sînt prevăzute, la grupele VI și VII de ramuri, retribuții care includ cîte o jumătate de clasă de retribuire, și anume, clasa 6 1/2, iar la nivelul de bază clasa 7 1/2.

2. Diferențierea retribuției pentru fiecare funcție.

În lege s-a păstrat principiul diferențierii funcțiilor de conducere și ale funcțiilor tehnice, economice și de altă specialitate pe un nivel de bază și de regulă — 6 gradații. În anexele legii sînt prevăzute situațiile de excepție, cînd diferențierea retribuției se face pe un nivel de bază și 4 sau 5 gradații.

Personalul de conducere este retribuit, în mod diferențiat și în raport de **gradul de organizare** al unității respective. Pentru prima dată, o dispoziție normativă de nivelul unei legi aprobate de Marea Adunare Națională precizează **criteriile de încadrare** în gradele de organizare și anume : volumul și complexitatea activității desfășurate ; gradul de automatizare și de mecanizare a proceselor de producție ; tipul producției, exprimat prin mărimea seriei și tehnicitatea produselor ; volumul activității de pregătire a fabricației ; ponderea producției destinată exportului ; coeficientul de schimburi; răspîndirea subunităților, precum și alte criterii specifice.

Atît încadrarea unităților, cu sau fără personalitate juridică, precum și a subunităților — secții și ateliere de producție, șantiere și loturi de șantiere și altele similare — se stabilește, **la înființare**, prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri. **Modificarea gradelor de organizare**, atît ale unităților cît și ale subunităților, se va face — acolo unde va fi cazul — numai o dată cu aprobarea Planului de stat anual.

3. Modul în care se prevede, în anexele legii, retribuția tarifară.

Atît pentru muncitori cît și pentru fiecare categorie de personal în parte (de conducere, tehnic, economic, de altă specialitate, administrativ, de deservire și pază) retribuția tarifară (clasele de retribuire) și — acolo unde este cazul — **tipul indemnizației de conducere**, sînt prevăzute, pentru fiecare ramură sau activitate și în cazul personalului de conducere, pentru fiecare grad de organizare, în anexele VI-VII la lege. Aceeași clasă de retribuire este deci utilizată pentru precizarea retribuției mai multor funcții. Legea prevede, totodată (anexa II), **un nomenclator unic al funcțiilor** în care sînt prevăzute funcțiile ce pot fi utilizate în economia națională, separat pentru industrie, construcții-montaj, agricultură, silvicultură, transporturi-telecomunicații, alte ramuri și activități din economie, inclusiv activitățile social-culturale și ale administrației de stat centrale și locale, precum și funcțiile specifice unor organizații cooperatiste și altor organizații obștești.

Utilizarea altor funcții decît a celor stabilite prin lege, este interzisă cu desăvîrșire.

Legea stabilește, totodată (art. 38) competența pentru ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București ca, de acord cu Ministerul Muncii, **să includă în nomenclatoarele de funcții** ce se aplică în unitățile pe care le coordonează, unele funcții, prevăzute în anexele legii, pentru alte ramuri sau sectoare de activitate, dar care se dovedesc a fi necesare și unităților respective.

Întrucît în anexele legii este prevăzută numai **retribuția la nivelul de bază** (sau retribuția fixă la care se adaugă tipul indemnizației de conducere) o dispoziție expresă precizează modul de stabilire a retribuției în cazul celor încadrați pe gradații ; de regulă, la trecerea de la nivelul de bază la gradația 1 și de la o gradație la alta, **personalul este încadrat la o clasă de retribuire imediat superioară.** Numai în anumite cazuri de excepție, prevăzute ca atare în anexele legii, la trecerea de la penultima la ultima gradație, creșterea retribuției este egală cu 2 clase de retribuire. Pentru inginerul principal dintr-o uzină constructoare de mașini, de pildă care se încadrează în grupa III de ramuri (anexa IV), este prevăzută numai clasa de retribuire corespunzătoare nivelului de bază (22). Ca urmare a creșterii cu cîte o clasă, pentru fiecare gradație, inginerul principal încadrat la gradația 5 are deci, clasa 27 de retribuire, iar cel încadrat în gradația 6 are clasa 29 (și nu 28). La utilizarea tabelelor din anexele legii, trebuie să se țină seama, în primul rînd, de **ramura** din care face parte unitatea, retribuțiile personalului fiind prezentate separat pentru fiecare ramură. Astfel, pentru personalul unităților din ramura agricultură retribuția este prevăzută la anexa IV, cap. III. Retribuția muncitorilor din sectorul vegetal, precum și a celor din sectorul zootehnic este prevăzută la litera A, diferențiat, pe 5 grupe de lucrări, iar pentru mecanicii agricoli, pe patru categorii de lucrări cărora le corespund tarife zilnice ; la litera B sînt prevăzute retribuțiile funcțiilor tehnice, economice și de altă specialitate, diferențiate pe tipuri de întreprinderi și grade de organizare, iar la litera C retribuțiile prevăzute pentru 11 funcții de execuție, de specialitate, specifice agriculturii.

Ion STOIAN

CUVÎNTUL CITITORILOR

I. NECULOIU — Brașov. Aș dori să exprim în cîteva cuvinte opinia referitoare la articolul „Contul greșelilor" apărut în nr. 19/1974 al „Revistei economice".

Ideea centrală apreciez că este justă : eliminarea din prețul produselor sau serviciilor a cheltuielilor neproductive, neeconomicoase. De asemenea sînt de acord cu autorul articolului în ceea ce privește contarea, urmărirea operativă și luarea de măsuri adecvate pentru evitarea sau lichidarea cauzelor generatoare de astfel de cheltuieli. Această idee reprezintă, de altfel, esențialul în metoda de conducere prin bugete.

Problema dificilă se ridică, după opinia mea, în legătură cu categorisirea și suportarea „greșelilor".

Referitor la gradarea propusă cred că propunerea făcută ocolește conținutul noțiunii de echitate. Se impune, cred, găsirea unor criterii mai riguroase, căci a admite, chiar și numai teoretic, că pentru depășirea pragului de 1 milion lei cheltuieli neproductive să fie reduse gratificațiile conducătorilor cu $30^{0}/_{0}$ este un slab avertisment dat de societate celor desemnați a gospodări părți importante din avuția națională.

În ceea ce privește măsura de „transferare" a fondului de gratificații, premieri de la vinovați la nevinovați cred că ea nu stimulează pe nici una dintre părți. Echitabil este după opinia mea ca cel vinovat să plătească.

Cred că trebuie admise ca posibile și nu ca NECESARE, cheltuielile neproductive, neeconomicoase, din cauze externe (mai ales), cu condiția ca acestea să nu depășească $1^{0}/_{0}$ din bugetul unității (spre exemplu, cazul clienților externi insolvabili) și totodată ele să fie suportate de unitate, și uneori și de alți vinovați, pentru a stimula perfecționarea organizării, gestiunea economică proprie, în vederea evitării pe viitor a unor asemenea situații.

DIMITRIE NICOLAU, elev, București. — Mă număr printre cititorii constanți ai „Revistei economice".

Este o deosebită plăcere pentru mine de a vă scrie pentru a-mi exprima întreaga satisfacție pentru conținutul și prezentarea grafică a revistei.

Sînt elev al „Școlii postliceale de comerț exterior" din București și pot afirma cu toată convingerea că „Revista economică" îmi este de un real folos.

Alături de economiști, noi, tehnicienii de comerț exterior de mîine, găsim în paginile revistei nu numai răspunsul la o serie de probleme legate de activitatea viitoare dar și un prețios material de studiu.

Rubrici cum sînt : „Economie Mondială", „Mondorama", „Tendințe — Conjuncturi", „Teorii-Idei", etc., reprezintă pentru noi materiale de un real folos.

Îmi permit să exprim o propunere și anume : înființarea unei rubrici care să dezbată diferite probleme actuale în activitatea de comerț internațional, cum ar fi : activitatea de consulting, taxele vamale și regimul preferențial, activitatea de engineering, despre vînzarea de brevete și acordarea de licențe, despre know-how, despre activitatea de cooperare, etc.

Publicarea unor astfel de materiale ar prezenta un real interes pentru cei direct legați de activitatea de comerț exterior cît și pentru marea masă a cititorilor.

ÎN FIECARE VINERI APARE

REVISTA ECONOMICĂ. Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gîndirii economice.

REVISTA ECONOMICĂ. O cale de perfecționare continuă prin contactul cu cele mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică – un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.

REVISTA ECONOMICĂ. O sursă de referință în bibliografia economică la dispoziția tuturor cadrelor din învățămînt, studenților și elevilor, precum și celor antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățămîntul politic.

REVISTA ECONOMICĂ. Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale în opinia unor specialiști de prestigiu.

REVISTA ECONOMICĂ. Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.

REVISTA ECONOMICĂ. Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile.

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1975 vă asigurați primirea ei cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc direct la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției (Revista Economică – București, Calea Dorobanți nr. 11–25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 – BNRSR filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona direct la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neîntîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

✂

(denumirea și adresa unității)

Data____________
Nr. ____________

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1974 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" (nr. abonamente) .... × 260 lei = ... lei

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări :

– Cartea cooperativei agricole (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Cooperarea economică internațională (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Contractele economice în activitatea comercială a întreprinderii (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Remunerarea muncii (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei

TOTAL lei ____________

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. ....

.... deschis la ...... prin dispoziția de încasare.

(L. S.)

Director Contabil șef,

ÎN SPRIJINUL TUTUROR UNITĂȚILOR ECONOMICE

Pentru valorificarea accelerată a materialelor și capacităților disponibile

„REVISTA ECONOMICĂ" publică, la cererea întreprinderilor, liste și anunțuri privind oferte și cereri de produse, piese de schimb, capacități de producție, utilaje transferabile, prestații de servicii etc.

Listele și anunțurile vor fi expediate pe adresa redacției.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 24 – vineri 29 noiembrie 1974

— **Congresul al XI-lea al P.C.R.** Eveniment epocal în istoria partidului și patriei noastre **(Ilie Șalapa)** 1–3
— Participarea eficientă la circuitul economic mondial — necesitate obiectivă a progresului societății românești **(Ion Pățan,** viceprim-ministru al guvernului, ministru al comerțului exterior și al cooperării economice internaționale) 4–6
— Industria ușoară orientată spre satisfacerea cerințelor omului (ing. **Gheorghe Cazan,** ministrul industriei ușoare) 7–8
— Amplificarea funcției economice a statului în procesul înaintării României spre comunism (prof. univ. dr. **Mihai Părăluță)** 9—11
— Exigențele făuririi unei economii moderne de înaltă eficiență (dr. **Vasile M. Popescu)** 12—14
— Semnificații economico-sociale în optimizarea unei corelații. Calitatea produselor — exigențele consumatorilor **(Dumitru Niculescu)** 15–17
— O cerință a construcției noii societăți: Investigarea calității vieții în viziune socialistă (dr. **Paul Dimitriu)** 18—20
— Premisele realizării programului de investiții pe 1975 **(Alexandru Olteanu)** 21–22
— Coordonate și obiective ale sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale (ing. **Gh. Damian)** 23—24

ECONOMIE MONDIALĂ

– A XXX-a aniversare a eliberării : Albania se transformă treptat într-o țară industrial-agrară **(Dinu Dragomirescu)** 25
— Țările în curs de dezvoltare își afirmă tot mai viguros dezideratul „O lume pentru toți" **(Ioan Georgescu)** 26—28
— Tendințe — conjuncturi 29
— Piața monetară internațională 30
— Precizări privind aplicarea Legii retribuirii 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

TEHNICĂ AVANSATĂ
ESTETICĂ
FUNCŢIONALITATE

iată principalele calităţi ale televizoarelor VENUS, OLIMP, ARIA cu diagonala de 47 cm, OPERA, SATURN, DIANA cu diagonala de 59 cm şi ASTRONAUT cu diagonala de 65 cm.

Prezentate în casete furniruite, cu o linie modernă, asimetrică, televizoarele au o mare stabilitate în funcţionare, imagine şi sunet de calitate.

DE VÎNZARE ŞI CU PLATA ÎN RATE LUNARE.

FOUR CORE, SHEATHE
SINGLE-CORE, NON-SHEATHED CABLES
ELECTRO MURES
CIRCULAR TWIN SHEATHED CABLES

„ELECTROMUREŞ"

marcă de prestigiu

Întreprinderea „ELECTROMUREŞ" din Tîrgu Mureş produce un bogat sortiment de obiecte de uz casnic. „ELECTROMUREŞ" lansează cu succes pe piaţa internă şi internaţională o variată gamă de conductori electrici, de cordoane pentru aparatura de uz casnic, de conducte de telecomunicaţii, de cablaje electrice pentru autovehicule şi tractoare, utilaje de mare precizie şi utilitate, mult apreciate de cumpărători.

De asemenea, maşinile de calculat electromecanice purtînd marca „ELECTROMUREŞ" se bucură de excelente aprecieri din partea beneficiarilor interni şi externi, care au numai cuvinte de laudă pentru randamentul acestora.

MUREȘ
MUREȘ

Produsele întreprinderii „ELECTROMUREŞ" corespund exigenţelor tuturor normelor internaţionale, fapt care justifică exportul lor în numeroase ţări din Europa, Asia, Africa. Astfel, se exportă 80% din producţia de maşini de calculat electromecanice şi peste 30% din producţia de conductori electrici.

La Tîrgu Mureş, un colectiv cu o înaltă pregătire profesională garantează produse electrocasnice de cea mai bună calitate, estetice şi rezistente necesare în orice cămin modern.

LEI 5

D 646

revista economică

25 6·XII 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

DOCUMENTE
DE IMPORTANȚĂ ISTORICĂ
PENTRU
VIITORUL COMUNIST AL PATRIEI

HOTĂRÎREA CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.
cu privire la aprobarea Raportului
și a activității Comitetului Central

HOTĂRÎREA CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.
privind aprobarea
Programului Partidului Comunist Român

HOTĂRÎREA CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.
privind aprobarea Directivelor

HOTĂRÎREA CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.
privind aprobarea Proiectului de norme
ale vieții și muncii comuniștilor,
ale eticii și echității socialiste

Fiul cel mai iubit al poporului,
omul care întruchipează idealurile noastre cele mai înalte

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A FOST REALES SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI

„Doresc să vă asigur tovarăşi, doresc să asigur întregul partid şi popor, că înţeleg încrederea ce mi s-a acordat ca o obligaţie de a acţiona în aşa fel, încît să asigurăm, împreună cu Comitetul Politic Executiv, cu Comitetul Central, cu întregul activ, cu întregul partid, îndeplinirea în cele mai bune condiţiuni a Programului, a Directivelor, a liniei generale a partidului.“

NICOLAE CEAUŞESCU

**Din cuvîntarea la încheierea lucrărilor
Congresului al XI-lea al P.C.R.**

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

CONGRESUL VIEȚII

LA CONGRESUL AL XI-LEA AL PARTIDULUI a pulsat din plin ritmul accelerat al progresului societății românești, ritmul unanim al vieții celor peste douăzeci milioane de oameni aflați în marș spre comunism. A fost un Congres al vieții, la care națiunea română a dat glas legămîntului său de a înmulți tot ce-i în folosul vieții, tot ce se transformă în pîine și oțel, cărți și flori, în dreptate și libertate, în umanism comunist.

Partidul — forța motrice a istoriei României de astăzi și a celei de mîine

Congresul al XI-lea a reafirmat în modul cel mai grăitor și emoționant faptul că Partidul își îndeplinește cu cinste rolul de forță conducătoare politică a națiunii și, în același timp, de forță motrice dinamică a istoriei, că este corp comun cu masele, aspirațiilor cărora le-a dat din nou glas, le-a transpus într-o vastă Cartă ideologică și într-un vast plan sistemic de acțiune, în primul Program de construire a comunismului în țara noastră, în magistralul Raport al secretarului general al partidului și în Directivele care stabilesc concret și realist obiectivele de atins în viitorii 10–15 ani înscriși în vasta perspectivă a viitorului României socialiste.

Prin aceste documente-legi, conducerea de către partid a societății noastre își afirmă, în modul cel mai elocvent, caracterul profund științific, ele răspunzînd cerințelor obiective ale dezvoltării sociale și economice, reflectînd legile generale ale progresului și voința poporului nostru de a acționa în conformitate cu cerințele lor, în folosul lui și al întregii umanități.

Realismul visurilor — Programul comunismului

Datorită caracterului științific al Programului, astăzi putem vorbi de realismul visurilor noastre privind construirea societății comuniste pe pămîntul românesc, avînd certitudinea că o bună parte din cei ce trăim astăzi și, evident, urmașii noștri vor vedea în visurile de astăzi o realitate concretă, o nouă civilizație, a unei condiții umane ridicate pe cele mai înalte culmi ale confortului material, gîndirii și eticii, libertății.

Congresul al XI-lea va rămîne în istorie ca forumul românesc care a făcut din viitor un obiect al inițiativei istorice, al determinării de către societate, condusă de partid, a contururilor acestui viitor și a detaliilor sale, în cea mai mare măsură în care omul de astăzi poate să o facă, în care viitorul însuși este accesibil cu mijloacele științifice ale contemporaneității.

Rolul națiunii și statului, căile făuririi bazei materiale tehnice a comunismului, așezarea principiilor comuniste de repartiție pe bază rațională, cadrul larg al participării maselor la conducerea societății și economiei, interdependența factorilor interni și externi în opera de construire a comunismului, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, viziunea clară asupra umanismului comunist, toate acestea își găsesc în Program răspunsuri noi, creatoare, care reprezintă o contribuție originală, deosebit de valoroasă la tezaurul gîndirii materialist dialectice, ridicînd teoria și practica socială pe o treaptă superioară.

Direcțiile destinului țării

Îndeplinindu-și funcția de prospectare și de proiectare a dinamicii societății noastre în perioada viitorilor ani ai mileniului în care trăim, partidul a elaborat modelul structurilor economice și sociale ale țării noastre în această perioadă, construind, prin Directive, imaginea sigură, optimă a României în societatea socialistă multilateral dezvoltată. Tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea cu profunzimea care-i este caracteristică : **„Desigur, este mai ușor să repeți adevăruri generale în loc să studiezi realitatea, să gîndești, să experimentezi, să găsești soluții corespunzătoare condițiilor concrete în care are loc revoluția și construcția socialistă. Dar, numai o politică creatoare poate asigura soluționarea cerințelor dezvoltării sociale...".** O asemenea abordare creatoare este demonstrată în Directive, în care sînt încorporate prioritățile dezvoltării, posibilitățile reale de îndeplinire, căile de acțiune pentru atingerea obiectivelor propuse. În acest fel se operaționalizează prevederile din Program și se trasează indicatorii economici și sociali pentru a se realiza principial și efectiv :

● scurtarea timpului în care România va intra în rîndul țărilor puternic dezvoltate din punct de vedere economic ;

● transformarea pe plan superior a structurilor economice, demografice și sociale pentru valorificarea din plin a resurselor naturale și umane ale țării, pentru folosirea din plin a cuceririlor științei și tehnicii actuale, pentru creșterea eficienței economice și sociale a întregii activități de producție, învățămînt și cercetare din țara noastră ;

● perfecționarea sistemului socialist al relațiilor de producție pentru realizarea unei depline omogenizări a societății românești, lărgirea continuă a democrației în toate domeniile vieții economice, politice, sociale, înfăptuirea societății în care egalitatea și echitatea socială să se îmbine armonios cu participarea colectivă la conducerea țării, întreprinderilor și instituțiilor ;

● creșterea neîncetată a rolului României în circuitul economic mondial de valori materiale și culturale, în condițiile democratizării vieții internaționale, a unei noi ordini economice mondiale.

În acest fel viitorul pune probleme deosebit de actuale, după cum actualitatea zilelor noastre este factor determinant al viitoarei societăți socialiste multilateral dezvoltate pe care o construim.

Omul — unitatea de măsură a tuturor împlinirilor

Se poate afirma cu toată certitudinea că atît Programul cît și Directivele răspund deziderатelor fundamentale exprimate de clasicii marxismului și anume ca obiectivele pe care și le vor propune în viitor societatea socialistă – pentru noi actuala societate – să se realizeze cu cea mai mică cheltuială de energie și în condițiile cele mai demne și mai potrivite cu natura lor umană. Prin spiritul și litera lor documentele Congresului al XI-lea creează condiții **„ca omul să se poată manifesta din plin în sfera vieții materiale, cît și spirituale, să devină un participant activ la întreaga activitate economico-socială a țării, să se simtă cu adevărat liber și stăpîn pe destinele sale".** Aceste cuvinte pornite din gîndul primului om din România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sintetizează politica umanist-socialistă a partidului nostru de situare a omului în centrul acesteia, ca țel suprem al ei. Faptul că la Congresul al XI-lea a fost reales în cea mai înaltă funcție a partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, demonstrează adeziunea deplină a întregului popor la politica partidului, la Raport și la Program, la perspectivele pe care le deschide României și fiecărui om care trăiește sub soarele României ; dragostea nemărginită pentru primul fiu al țării în care întreaga națiune își vede întruchipate cele mai înalte calități : revoluționar neînduplecat și înflăcărat, gînditor cu spirit creator și îndrăzneț, profund uman în tot ceea ce face și gîndește, om politic consecvent care asigură continuitatea politicii de ridicare economică și socială a României și de creștere a prestigiului ei în lume.

Toate acestea sînt confirmate de modul exemplar cum întregul popor își pune semnătura pe documentele Congresului, luptînd pentru realizarea politicii partidului, pentru transpunerea în fapte a îndemnului și a pildei secretarului general al partidului de a munci cu toate forțele, cu inițiativă și spirit creator, cu tot avîntul și dragostea față de țară și de oameni, pentru propășirea României și comunismului.

„Vă chemăm dragi tovarăși și prieteni, cetățeni ai României socialiste, – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu – **la muncă și la luptă hotărîtă ! Vă chemăm să nu precupețiți nimic, pentru ca, într-o deplină unitate, să facem din România o țară mai îmbelșugată, mai puternică, un detașament activ al luptei pentru socialism, pentru pace în lume !"**

Astfel, pe columna construirii comunismului în țara noastră, viitorul va putea povesti în piatră despre faptele oamenilor cărora Congresul al XI-lea le-a fost far călăuzitor înspre împlinirea aspirațiilor lor umanistice, înspre limanurile limpezi și însorite, îndelung visate de poporul nostru.

V. PORUMBESCU

PROGRAMUL PARTIDULUI – PROGRAMUL POPORULUI

IDEILE, nobile, progresiste, din străfulgerări personale, intime pot deveni bun public la dispoziția forțelor sociale. Încolțind și germinînd în mințile și inimile maselor populare, ideile devin stindard de luptă contribuind la modelarea societății umane. Rolul ideilor progresiste, programatice în înfăptuirea progresului istoric este magistral ilustrat de ideile comuniste. Ele au pătruns în conștiințele maselor de pe întreg pămîntul. Mai mult de o treime din populația globului animată de ideile comuniste, a scuturat jugul exploatării și făurește societatea mult visată.

Cartă a comunismului — expresie a marxismului creator

IDEILE comuniste au stîrnit un puternic ecou în conștiința poporului român și i-au pecetluit destinul istoric. Sub stindardul lor a pornit la zdrobirea orînduirii burghezo-moșierești crunte și nedrepte, la lupta împotriva hitlerismului — iar apoi pentru preluarea puterii și pentru refacerea țării sărăcite și ruinată de război și exploatare. Stindard de luptă revoluționară și călăuză în acțiunea de făurire a unei noi orînduiri, mai drepte și mai îmbelșugate, ideile comuniste ne-au ajutat să transformăm România într-un stat socialist cu ritm alert de dezvoltare economico-socială. Societatea nu e o entitate imuabilă ci ea evoluează continuu în forme infinite care se deosebesc în funcție de loc și de timp. Același lucru se întîmplă și cu ideile, ele trebuie continuu confruntate cu evoluția societății, cu particularitățile concrete ale poporului al căror stindard de luptă sînt. Programul comuniștilor români adoptat la Congresul al XI-lea al partidului răspunde tocmai acestei necesități istorice, el constituie expresia dezvoltării creatoare a marxismului în România. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu este pentru prima dată cînd partidul elaborează un program de perspectivă într-o concepție unitară, pornind de la teoria materialismului dialectic și istoric, de la generalizarea experienței altor țări și a experienței proprii, aplicînd creator adevărurile generale, universal valabile, la condițiile istorice, sociale și naționale concrete ale României.

Importanța formulării unor obiective care să corespundă etapei de dezvoltare a societății, a conceperii unui program pe o perspectivă îndelungată este hotărîtoare. De aceea comuniștii români care au participat la lupta pentru cucerirea puterii, la făurirea relațiilor socialiste au considerat de datoria lor să pună în fața noastră și a viitoarelor generații modelul unei noi orînduiri pentru înfăptuirea căreia luptă și a trecut la elaborarea unui program eșalonat pe etape al acesteia.

Așa cum cei ce escaladează piscurile înalte ale munților poposind pe vîrful unei culmi scrutează mai de aproape înălțimile, avînd o imagine mai clară atît asupra drumului parcurs cît și a celui ce urmează a fi escaladat, și evaluînd experiența acumulată în cucerirea înălțimilor pot trasa cu mai multă precizie și competență itinerarul viitor, comuniștii români făuritori ai socialismului, proiectează prin Programul P.C.R. traseul spre zorile civilizației comuniste.

Programul P.C.R. — ștafetă și stindard de luptă revoluționară — reprezintă chintesența unei experiențe practice și a unei forțe previzionale pe care numai experiența directă a generațiilor de comuniști — căliți în dramaticele încleștări de clasă, în lupta cu sărăcia, cu lipsurile și reacțiunea, a celor experimentați în făurirea unor noi relații de producție, în conducerea întregii activități de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului, de dezvoltare a sa pe calea progresului economico-social, — putea să o conceapă.

Programul P.C.R. demonstrează cu forță de convingere faptul că istoria poporului nostru, a luptelor sale pentru progres social, împotriva asupririi naționale și sociale, împotriva dominației străine, pentru apărarea ființei naționale, a libertății și pentru o viață mai bună, confirmă justețea tezelor teoretice ale lui Marx și Engels potrivit cărora istoria societății omenești este istoria dezvoltării forțelor și relațiilor de producție, istoria luptelor de clasă.

> **„Se poate spune că este pentru prima dată cînd partidul nostru dispune de un document care sintetizează viața și lupta de două milenii a poporului român, activitatea maselor populare, a forțelor progresiste, a mișcării revoluționare, istoria însăși a partidului. Iată de ce, pe drept cuvînt, Programul este considerat Carta teoretică, ideologică și politică a partidului, documentul de bază care dă răspuns celor mai complexe**

Proiectare sistemică a perspectivelor comunismului în România

SINTETIZÎND luptele eroice desfășurate de-a lungul secolelor de forțele sociale cele mai înaintate pentru cucerirea independenței și formarea statului național unitar, activitatea revoluționară neînfricată desfășurată de partid, încă de la crearea sa, pentru transformarea revoluționară a societății, munca eroică de industrializare a țării, de transformare socialistă și dezvoltare a agriculturii, de înflorire a științei, învățămîntului, culturii, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, Programul partidului, constituie un bagat tezaur de învățăminte cu caracter științific, revoluționar. Această sinteză a experienței milenare a unui popor dă un puternic fundament teoretic, ideologic și politic Programului, constituind în același timp o contribuție la patrimoniul universal al teoriei și practicii revoluționare.

Într-o viziune elevată și exigentă despre comunism Programul trasează proiectul evoluției viitoare a României. Programul fundamentează cu rigoare științifică principiile de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate ca fază superioară a socialismului, în procesul trecerii treptate spre comunism. De pe culmile socialiste, viitorul comunist este scrutat cu obiectivitate, cu un acut simț al realului și măsurii, cu conștiința multilateralității dimensiunilor societății omenești. Esența și adevărul comunismului nu pot fi rezumate numai la criteriul repartiției după nevoi, alimentat adesea de visuri utopice. Evoluția mult visată spre societatea comunistă implică eforturi deosebite pentru realizarea unei abundențe de produse dar, în același timp și o perfecționare a relațiilor de producție, o înălțare a omului pe culmile unei civilizații superioare.

Faza premergătoare comunismului este o fază de luptă și muncă îndîrjită, de eforturi de perfecționare a pregătirii omului și societății pentru saltul spre înălțimi. Cu realismul și, în același timp, marele său spirit vizionar, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în Raportul la cel de al XI-lea Congres al

DE FĂURIRE A CIVILIZAŢIEI COMUNISTE

probleme ale muncii şi luptei poporului şi partidului nostru, ale perspectivelor dezvoltării viitoare a ţării. Iată de ce, pe drept cuvînt, se poate spune că Programul constituie expresia marxismului creator în România“

NICOLAE CEAUŞESCU

(din Raportul Comitetului Central
la al XI-lea Congres al P. C. R.)

P.C.R. că : „În această fază se asigură dezvoltarea multilaterală, armonioasă şi unitară a forţelor de producţie, a tuturor domeniilor vieţii economico-sociale, se realizează o concordanţă tot mai deplină între forţele şi relaţiile de producţie şi sociale. În societatea socialistă multilateral dezvoltată sînt create condiţiile materiale şi spirituale pentru înfăptuirea deplină a principiilor socialiste de proprietate şi repartiţie. Munca devine tot mai mult o necesitate şi o datorie de onoare. Pe această bază se asigură satisfacerea tot mai deplină a cerinţelor materiale şi spirituale — determinate în mod ştiinţific — ale întregului popor. În această fază se vor afirma cu putere principiile eticii şi echităţii socialiste, se va realiza întrepătrunderea în practică a acestora cu principiile comunismului“.

Pentru poporul nostru, pentru tînăra generaţie, Programul adoptat la Congresul al XI-lea al partidului deschide orizonturi noi de luptă şi muncă, trasează un program de acţiune concret şi mobilizator. Supus, sub formă de proiect, timp de cîteva luni, discuţiei maselor largi populare, dezbătut şi analizat în adunări de partid şi ale organizaţiilor de masă, Programul a fost însuşit şi aprobat cu căldură şi entuziasm devenind un adevărat stindard de luptă al întregului nostru popor.

Forţa mobilizatoare a Programului este determinată de faptul că-şi trage seva din străfundurile tradiţiilor revoluţionare ale poporului nostru, din experienţa de luptă şi muncă constructivă a unui popor harnic şi însetat de libertate, din faptul că oferă programe eşalonate pe etape pentru înfăptuirea civilizaţiei comuniste pe pămîntul României. Ideile mobilizatoare despre progresul societăţii noastre înscrise în Program, pătrunzînd profund în conştiinţe declanşează voinţa de acţiune, elanuri creatoare, devenind un bun al maselor, al poporului, o armă sigură de luptă pentru un viitor fericit. Ideea elaborării Programului partidului generată de mintea arzătoare a secretarului general al partidului nostru, ideile cuprinse în Program, concepute, elaborate şi formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu au devenit un bun al poporului român, un mesaj de luptă pentru noi şi pentru generaţiile viitoare. Ele vor lumina ca o făclie drumul poporului nostru spre comunism.

Înalta ţinută teoretică a Programului, bogăţia neobişnuită de idei fundamentale cuprinsă în el deschide perspective noi şi dă imbold întregii vieţi spirituale româneşti. Un tezaur de învăţăminte, un model de abordare creatoare ştiinţifică, clară şi argumentată a fenomenelor vieţii contemporane, Programul partidului este o carte de căpătîi a tuturor comuniştilor şi a tuturor cercetătorilor ştiinţifici care sînt stimulaţi astfel să ducă mai departe mesajul umanist şi revoluţionar al partidului nostru.

Investigînd experienţa practică proprie, pe baza principiilor materialismului dialectic şi istoric, Programul dezvoltă concepţia partidului nostru asupra problemelor fundamentale ale transformării revoluţionare a societăţii noastre şi a evoluţiei lumii contemporane.

Mesajul revoluţionar, umanist al partidului nostru

UN MERIT deosebit al Programului rezidă în concepţia unitară pe care o prezintă asupra schimbărilor intervenite pe plan mondial, a tendinţelor dezvoltării lumii contemporane, demonstrînd că viaţa, acţiunea legilor obiective deschid perspectiva măreaţă a trecerii a noi popoare pe calea spre socialism.

Cu argumente ştiinţifice, Programul demonstrează inevitabilitatea dispariţiei vechii orînduiri sociale, a claselor exploatatoare, a asupririi omului de către om şi a asupririi unui popor de către altul, a asupririi imperialiste şi colonialiste. Imaginea optimistă prezentată în Program despre viitorul societăţii omeneşti în care fiecare naţiune va fi stăpînă pe destinele sale, în care popoarele vor colabora în mod paşnic pentru progresul economico-social al fiecărui om şi pentru dezvoltarea civilizaţiei universale, exprimă aspiraţia şi dezideratul arzător al maselor largi populare din toate ţările lumii către o nouă ordine economică şi politică internaţională, către pace şi progres social.

Chintesenţa înţelepciunii româneşti

CHINTESENŢĂ a înţelepciunii şi nobleţei spirituale a unui popor cu bogate tradiţii revoluţionare şi profunde calităţi umaniste — expresia voinţei sale ferme de a depăşi stadiul în care se află şi de a-şi aduce ţara în rîndul statelor avansate din punct de vedere economic, Programul P.C.R. aduce o proiecţie luminoasă, optimistă asupra viitorului României şi al lumii într-un moment în care în societatea contemporană există oameni care scrutează cu destulă neîncredere şi suspiciune viitorul.

Cuminţenia pămîntului românesc a germinat idei viguroase, de omenie şi lucidă credinţă în forţa omului de a se dedica progresului, de a depăşi impasurile istoriei, de a găsi soluţii raţionale pentru toate problemele cu care omenirea e confruntată. Încrezător în capacitatea omului de a orienta progresul tehnic spre rezolvarea problemelor resurselor naturale şi energetice, spre găsirea soluţiilor de respectare a echilibrului ecologic, în capacitatea popoarelor de a se mobiliza pentru cauza progresului general, a păcii, înţelegerii şi colaborării, poporul nostru lansează chemarea sa spre raţionalitate, înţelegere şi colaborare internaţională, pentru binele întregii omeniri.

Programul aprinde în inimi încrederea în viitorul luminos al comunismului, înflăcărează un popor întreg în lupta pentru făurirea propriului său destin, demonstrează încă odată rolul ideii scînteietoare, programatice în proiectarea omenirii pe culmile progresului civilizaţiei.

Dr. Maria D. POPESCU

„Cincinalul 1976—1980 va asigura creșterea și modernizarea continuă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, ridicarea României pe o treaptă superioară de dezvoltare, parcurgerea unei părți însemnate a drumului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Raportul Comitetului Central
la al XI-lea Congres al P.C.R.)

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

STRATEGIA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

IN VIAȚA partidului și a poporului nostru Congresul al XI-lea al P.C.R. se inscrie ca un eveniment de însemnătate istorică. Cel mai inalt forum al comuniștilor români a făcut bilanțul uneia din cele mai dinamice și fertile perioade ale construcției socialiste din țara noastră, a strălucitelor succese obținute în toate domeniile de activitate, stabilind în același timp direcțiile fundamentale ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și ale înaintării României spre comunism. Prin caracterul lor științific, prin importanța, profunzimea și spiritul lor novator, documentele aprobate la Congres – expresie elocventă a maturității și capacității partidului nostru de a rezolva în mod creator problemele pe care le ridică progresul societății românești – deschid României socialiste noi orizonturi de înaintare în ritm rapid spre culmile bunăstării și civilizației.

Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei au primit cu deosebită satisfacție aceste documente, Programul partidului și Directivele, care sînt în concordanță deplină cu interesele vitale ale națiunii noastre și întruchipează în cel mai înalt grad aspirațiile lor spre o viață mai bună. Îndeplinirea obiectivelor programatice cuprinse în documente va ridica țara noastră pe noi trepte de dezvoltare, contribuind la intrarea sa în rîndul națiunilor dezvoltate ale lumii, la creșterea prestigiului și rolului său în viața internațională.

Strategia dezvoltării viitoare a societății românești, reflectată în mod strălucit în Raportul prezentat Congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu, este concepută pe ideea fundamentală a continuării operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în cadrul căreia pe prim plan se va situa politica economică de creștere și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății. Partidul nostru a subliniat în nenumărate rînduri faptul că edificarea societății socialiste, realizarea principiilor repartiției socialiste, ridicarea nivelului de viață, trecerea la comunism nu sînt posibile fără existența unei economii puternice. În relație directă cu această apreciere „obiectivul fundamental al cincinalului 1976–1980, spunea secretarul general al partidului, va fi continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, a întregii societăți. In acest scop se vor urmări creșterea în ritm înalt a forțelor de producție, precum și amplasarea lor rațională pe întregul teritoriu al țării".1)

Tabel nr.1

– în %

	1975 1965	1980 1975
Produsul social	26o	147-154
Venitul național	181	154-161
Producția globală industrială	342	154-161
Producția globală agricolă	172	125-134
Volumul investițiilor (total)	284	165-172
Volumul comerțului exterior (total)	337	172-18o
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	223	14o 145
Productivitatea muncii în industria socialistă	2o2	138-142
Cheltuielile totale la 1ooo lei producție marfă în industria republicană (reducere în %)	..	6,5-7
Retribuția reală	149	118-12o
Veniturile totale reale ale populației	2o4	135-137
Apartamente construite din fondurile statului	154	159

Analiza orientărilor principale cuprinse în documentele Congresului reliefează cu convingere faptul că procesul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului, de creare a unei economii înaintate, cu o structură modernă, în conformitate cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane este privit și rezolvat în mod creator de partid, potrivit unor principii și criterii profund științifice, a căror justețe a fost pe deplin confirmată în practică. In optica partidului nostru aceasta înseamnă făurirea unei economii cu o structură adecvată particularităților țării noastre și nu copierea unor modele de structuri pe care ni le oferă astăzi diferitele țări ale lumii, chiar dacă acestea se numără printre cele mai dezvoltate din punct de vedere economic.

Acordînd atenția cuvenită cunoașterii evoluțiilor și tendințelor care se manifestă pe plan mondial, Partidul Comunist Român conturează structura economiei românești pornind în primul rînd de la studierea atentă a realităților noastre interne, a condițiilor concrete existente la un moment dat, de la cerințele, posibilitățile și resursele țării privite pe o perioadă îndelungată. Nu este vorba, bineînțeles, de o originalitate cu orice preț, artificială, căutată, ci de îndeplinirea unei condiții sine qua non pentru ca structura economiei să fie eficientă, să corespundă pe deplin intereselor majore ale progresului social-economic al patriei.

Într-o astfel de concepție dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, modernizarea structurilor economice se va realiza printr-o acțiune largă, atotcuprinzătoare, desfășurată pe multiple planuri atît la scară macroeconomică, cît și la nivelul componentelor sistemului economic. Datele pe care le prezentăm în tabelul nr. 1 ilustrează creșterea în ritmuri înalte a întregii economii, dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor și laturilor activității economico-sociale. Astfel de ritmuri vor permite obținerea, începînd din anii viitorului cincinal, a unor sporuri anuale de producție pe locuitor la principalele produse în general asemănătoare sau chiar mai mari decît ale țărilor avansate din punct de vedere economic; realizarea unor astfel de sporuri, care se bazează pe nivelul atins de economia noastră, va avea o importanță covîrșitoare pentru progresul general al societății noastre, pentru micșorarea și lichidarea decalajelor care ne mai despart de statele respective.

Industria – factorul hotărîtor al progresului economic și social

EDIFICAREA unei industrii puternice reprezintă factorul hotărîtor al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, al avîntului forțelor de producție, o condiție absolut necesară pentru folosirea rațională a forței de muncă, creșterea productivității muncii, dotarea economiei naționale cu tehnica modernă, valorificarea superioară a bogățiilor naturale, ridicarea nivelului de civilizație al poporului. Pentru a-și îndeplini rolul său complex în progresul economico-social al țării, în perioada viitorului plan cincinal este prevăzută dezvoltarea puternică a acestei ramuri, continuarea cu fermitate a politicii de industrializare socialistă a țării.

Ritmul susținut al creșterii producției și modernizarea continuă a structurii sînt coordonatele fundamentale pe care se va desfășura programul de dezvoltare a industriei ; amploarea și profunzimea acestor procese vor avea implicații deosebite, determinînd, odată cu accentuarea poziției conducătoare a industriei în economie, dinamizarea tuturor laturilor activității economico-sociale.

Cu o creștere medie anuală de 9–10% a producției industriale România se plasează în continuare printre țările cu ritmurile cele mai ridicate pe plan mondial. Semnificația acestui ritm, care spune foarte mult fie și numai prin mărimea sa relativă, apare în toată amploarea mai ales prin valoarea absolută : calculele ne arată că un procent de creștere a producției industriale în anul 1980 va echivala cu peste 9 miliarde lei, sumă care depășește de circa 7 ori valoarea corespunzătoare unui procent de creștere în anul 1965, de peste 3,2 ori pe cea a anului 1970 și cu circa 66% pe cea care urmează să se realizeze în anul 1975. Avem aici o imagine vie, deosebit de expresivă a creșterii treptate a potențialului industriei românești, ale cărui laturi calitative cunosc transformări nu mai puțin importante.

În strînsă corelație cu cerințele vitale ale economiei, imediate și de perspectivă, este asigurată dezvoltarea puternică a ramurilor de bază ale industriei, hotărîtoare pentru dotarea economiei naționale cu tehnica modernă – energetica, metalurgia, construcția de mașini și chimia. Aceste patru ramuri, definitorii pentru profilul unei industrii moderne, vor da în ultimul an al cincinalului circa 63% din producția industrială, față de 48,2% în 1970.

Studierea orientărilor de perspectivă scoate în evidență și o altă particularitate și anume aceea că procesul de modernizare a structurii industriei parcurge o fază nouă, superioară, a cărei trăsătură esențială constă în faptul că, paralel cu modificarea poziției unor ramuri în ansamblul producției, se accentuează, într-o măsură și mai mare, modificările în structura lor internă. În acest sens, ca o expresie a adîncirii proceselor intensive din economie, se va dezvolta prioritar, în ritmuri mai înalte, producția subramurilor tehnicii de vîrf pe plan mondial, care asigură realizarea unor produse de complexitate și valoare ridicată, prin incorporarea unei cantități mai mari de inteligență în fiecare unitate de materie primă supusă prelucrării, și care permit, în același timp, economisirea resurselor de materii prime și energetice. Pentru România problema este de maximă importanță dacă avem în vedere cerința micșorării ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, mai ridicată la noi în comparație cu alte țări, ca și a reducerii consumului de energie necesar pentru producerea unei unități de venit național.

Reflectînd tocmai orientările spre modernizarea continuă a structurilor interne ale ramurilor industriale, Directivele pentru viitorul plan cincinal iau în considerare stabilirea unor noi corelații, mai favorabile, între indicatorii amintiți. Astfel, creșterea medie anuală de 9–10% a venitului național în perioada 1976–1980 va fi realizată în condițiile sporirii cu numai 8% a consumului de energie electrică și de 5% a consumului de energie primară, în timp ce valorile respective în cincinalul actual sînt : 12,5 și, respectiv, 10,6 și 7. Așa se explică, de altfel, și ritmul mai scăzut de creștere a industriei energiei electrice, a cărei pondere în structura industriei a început să se micșoreze încă de acum cîțiva ani, evoluție care, desigur, nu poate fi apreciată ca fiind negativă.

Modificările din structura internă a ramurilor și orientările spre domeniile tehnicii de vîrf pot fi observate cel mai bine în cadrul construcției de mașini și al chimiei, care împreună vor deține în 1980 o pondere de aproape 50% din totalul producției industriale. Astfel, producția industriei electronice, de mecanică fină și optică, de mașini-unelte pentru așchierea metalelor, subramuri caracteristice pentru o industrie modernă, va crește mai repede, față de ansamblul construcției de mașini, cu procente care variază între 45–140%, sporindu-și în mod corespunzător și ponderea în cadrul acesteia. În industria chimică cel mai repede va crește producția produselor obținute prin procedee petrochimice : fibre și fire sintetice – de aproape două ori, mase plastice – circa două ori, cauciuc sintetic – 2,5–2,7 ori.

Creșterea rolului conducător al industriei în ansamblul economiei naționale, ca urmare a dezvoltării sale cantitative și calitative prioritare, va constitui rezultatul cel mai concludent al modificărilor ce se vor produce în structura economică a țării pe linia modernizării sale. Pe baza bogatului program de investiții ce urmează a fi realizat în această ramură, și care va însuma aproximativ două treimi din fondurile de investiții ale statului destinate dezvoltării producției materiale, în anul 1980 în industrie vor fi concentrate aproape 62% din fondurile fixe ale economiei, circa 42% din populația ocupată în sfera producției materiale și se va realiza partea covîrșitoare a venitului național. Drept consecință industria își va accentua poziția și în înfăptuirea reproducției lărgite, în satisfacerea nevoilor de consum ale populației, în extinderea comerțului exterior.

Un pas important spre o agricultură de înalt randament

ÎN CONDIȚIILE specifice ale țării noastre agricultura reprezintă una din ramurile de bază, hotărîtoare pentru progresul rapid și complex al economiei, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, și de aceea se bucură de toată atenția din partea partidului, ocupînd un loc de prim ordin în strategia creșterii economiei românești.

Pentru a ține pasul cu cerințele generale ale societății, pentru dezvoltarea echilibrată a întregii economii, partidul pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, capabilă să asigure acoperirea optimă a cerințelor de consum ale populației cu produse agro-alimentare, materii prime necesare industriilor prelucrătoare (alimentară și ușoară), crearea unor disponibilități pentru export. Ritmurile stabilite pentru dezvoltarea acestei ramuri – producția globală agricolă urmează să crească în anii viitorului cincinal cu 25–34% față de media anilor 1971–1975 – ca și nivelurile la care va ajunge, vor contribui la integrarea mai organică a agriculturii în programul general de creștere a economiei naționale, la folosirea mai deplină și mai eficientă a imensului potențial de care dispune.

Crearea și dezvoltarea unei agriculturi de înalt randament va fi întemeiată pe întărirea și modernizarea permanentă a bazei sale tehnice, în care scop se vor investi circa 110 miliarde lei, sumă care depășește de două ori volumul investițiilor efectuate în cincinalul 1951–1955 în întreaga economie. Se va asigura, astfel, parcul de tractoare și întregul set necesar de mașini, în vederea executării mecanizate a lucrărilor agricole la termenele optime ale fiecărei culturi ; se vor extinde simțitor lucrările de irigații, suprafața ce urmează a fi amenajată mărindu-se cu încă 1 mil. ha ; volumul îngrășămintelor folosite la hectar se va ridica la 250–280 kg (substanță activă). O asemenea bază tehnică va permite realizarea unor producții mari, stabile, fără oscilații, asigurarea în condiții superioare a cerințelor populației și industriei, va contribui la progresul agriculturii noastre, la creșterea eficienței sale, la transformarea muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

Cu deosebită acuitate se pune în agricultură problema modificării structurii producției. Orientările stabilite urmăresc creșterea mai rapidă a producției zootehnice, a cărei pondere în totalul producției agricole se va ridica la 40% în 1980. Această orientare este pe deplin justificată întrucît zootehnia, prin caracterul său de intensivitate, asigură valorificarea superioară a produselor vegetale și, în afară de aceasta, o utilizare mai rațională a forței de muncă. O atenție deosebită este acordată în continuare și producției de cereale, care se va ridica la 18–20 mil. tone. Concomitent, se va realiza și o mai bună structurare a producției vegetale, prin dezvoltarea prioritară a culturii plantelor tehnice ; dinamica producției medii anuale la sfecla de zahăr, floarea soarelui, in și cînepă pentru fuior, soia etc., va depăși pe cea a producției vegetale globale, ceea ce va face ca ponderea plantelor tehnice în producția globală vegetală să ajungă la sfîrșitul cincinalului la 12,1% față de 7% în 1970.

Relația creștere – eficiență

CREȘTEREA eficienței economice în toate domeniile de activitate constituie unul din obiectivele majore ale perioadei pe care o străbate țara noastră. Eforturile ce se întreprind pentru modernizarea structurilor economice, pentru perfecționarea bazei tehnice a producției sînt subordonate și trebuie să-și găsească un reflex corespunzător nu numai în amplificarea absolută a potențialului economiei, dar și în sporirea în general a eficienței acesteia, în obținerea producției cu cheltuieli de muncă vie și materializată cît mai scăzute – chezășia sigură a ridicării standardului de viață al poporului.

Sînt aici, firește, mai multe chestiuni de relevat. Vom menționa înainte de toate că mărirea eficienței economice este concepută ca o acțiune conjugată la nivel macroeconomic și al fiecărei ramuri, pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, folosirea cu randament sporit a fondurilor fixe, valorificarea superioară a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor.

În anii noului cincinal productivitatea muncii în industrie va înregistra o creștere medie anuală de 6,5–7%. Importanța acestei creșteri este deosebită dacă avem în vedere rolul hotărîtor al productivității muncii în sporirea eficienței, în asigurarea dinamismului întregii economii ; la nivelul anului 1980 creșterea cu un procent a productivității muncii va însemna o producție industrială suplimentară de aproape zece miliarde lei, față de circa 2,9 miliarde în 1970. Ceea ce interesează în egală măsură este faptul că sporirea în ritmuri ridicate a productivității muncii urmează să se realizeze nu pe seama intensificării efortului fizic, ci printr-o muncă susținută de concepție, prin stimularea gîndirii creatoare a oamenilor muncii, valorificarea inteligenței și spiritului novator al celor ce muncesc. Concludente în această privință sînt datele referitoare la contribuția diferiților factori la creșterea productivității muncii (potrivit programelor preliminare) : progres tehnic — 45%, organizarea producției și a muncii — 35%, schimbarea structurii producției etc. — 20%.

Un alt aspect îl constituie reducerea cheltuielilor de producție, în primul rînd a cheltuielilor materiale, în așa fel încît să se producă o îmbunătățire sistematică a raportului dintre partea destinată recuperării cheltuielilor materiale și valoarea nou creată. În acest scop, în ultimii ani s-a desfășurat o intensă activitate, care a avut ca rezultat scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și, drept consecință, devansarea — pentru prima oară în actualul cincinal — a ritmului de creștere al produsului social de către cel al venitului național (12,6% față de 11,5%). Această tendință va continua și în perioada 1976–1980, cînd ponderea cheltuielilor materiale se va reduce la 55%, iar ritmul creșterii venitului național (9–10%) va devansa ritmul produsului social (8–9%). Este de subliniat faptul că aproape 15% din sporul venitului național urmează să se realizeze pe seama reducerii cheltuielilor materiale, față de 11% în actualul cincinal.

Optimizarea repartiției venitului național — cerință esențială a progresului economic și a creșterii bunăstării

UNA DIN PROBLEMELE cheie ale politicii economice a partidului și statului nostru în întreaga perioadă a construcției socialiste o constituie repartiția venitului național între fondul de consum și fondul de dezvoltare social-economică. De proporțiile ce se stabilesc între cele două componente ale venitului național, din punctul de vedere al utilizării sale, depind în măsura hotărîtoare ritmul creșterii economice și posibilitățile de îmbunătățire a condițiilor de viață ale poporului.

Urmînd cu consecvență orientările stabilite de partid în ultimul deceniu, Congresul al XI-lea a hotărît să aloce pentru fondul de dezvoltare o cotă de 33–34% din venitul național. Această opțiune, prin care se manifestă o grijă deosebită pentru bunăstarea generației actuale, dar care ține seama și de interesele generațiilor viitoare, este de natură să exercite un rol decisiv în realizarea obiectivelor strategice ale perioadei pe care o vom străbate, pentru că urmărește, după cum se menționează în Programul partidului, atît creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, înflorirea științei și a tehnicii, crearea unei baze tehnico-științifice a societății în pas cu evoluția civilizației mondiale, cît și satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale maselor largi populare.

Trebuie precizat, de altfel, că România nu este singura țară care alocă o asemenea cotă pentru fondul de dezvoltare. În dorința lor de a-și menține sau consolida pozițiile pe care le au în diviziunea internațională a muncii o serie de țări capitaliste dezvoltate cheltuiesc la rîndul lor sume considerabile pentru „producerea" progresului tehnic și introducerea lui în producție, în general pentru creșterea lor economică. În anul 1972, de pildă, ponderea investițiilor în produsul intern brut era în Japonia de 34,8%, în Austria — 31,5%, în Finlanda — 27%, în Franța — 26,0%, în R.F. Germania — 25,8%.

Argumentele pentru o asemenea rată înaltă a fondului de dezvoltare în țara noastră sînt, fără îndoială, convingătoare.

Este vorba, mai întîi de faptul că problema reducerii decalajelor importante care ne mai despart încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic, în ceea ce privește producția la principalele produse pe locuitor, productivitatea muncii, venitul național pe locuitor, gradul de ocupare a forței de muncă în ramurile neagricole, în primul rînd, în industrie, nu poate fi soluționată fără o dezvoltare rapidă a forțelor de producție. Or, crearea unor structuri moderne în economie, prin promovarea ramurilor cheie ale acesteia, valorificarea resurselor naturale ale țării, creșterea gradului de ocupare a forței de muncă necesită cheltuirea unor importante mijloace materiale și financiare.

În al doilea rînd, astăzi — mai mult ca oricînd în trecut — generarea progresului tehnic, ca și larga lui promovare în producție este legată de imense cheltuieli. Cifrele care urmează nu dau decît o imagine parțială a acestui fenomen, și anume doar prin prisma costului unui nou loc de muncă. Unele calcule[2] arată că dacă în perioada primului plan cincinal investiția specifică pentru un loc de muncă a reprezentat circa 123 000 lei, în cincinalul 1966–1970 ea s-a ridicat la 360 000 lei, pentru ca în cincinalul în curs să atingă circa 500 000 lei. Este evident că, în perioada următoare, cînd tehnicitatea întregii economii naționale se va situa pe coordonate mai înalte, costul unui nou loc de muncă va fi cu mult mai mare.

Tabel nr.2

- în % -

	1954-196o	1961-1965	1966-197o	1971-1975	1976-198o
Ritmul mediu anual de creștere a venitului național	7,9	7,3	7,5	12,6	9-1o
Cota din venitul național afectată fondului de dezvoltare	17-18	circa 25	circa 29-3o	peste 33	33-34
Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum	circa 4,5	5,3	circa 7	circa 8	circa 8

Dar argumentul cel mai important pentru o asemenea rată a fondului de dezvoltare este faptul că în practică ea se dovedește a avea consecințe social-economice deosebit de favorabile, imposibil de realizat în condițiile în care nivelul ei era mai scăzut. Experiența noastră, comprimată aici în cîteva cifre (tabelul nr. 2) confirmă pe deplin justețea orientărilor partidului. Creșterea cu aproximativ 30% a cotei din venitul național afectată fondului de dezvoltare în perioada viitorului plan cincinal în comparație cu perioada 1961–1965 va asigura sporirea cu peste 50% a ritmului fondului de consum și de circa 2,5 ori a fondului de consum pe locuitor.

Devine astfel posibilă realizarea la parametrii superiori a țelului suprem al politicii partidului nostru — ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în strînsă concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane. Directivele Congresului al XI-lea stabilesc modalități precise și multilaterale pentru atingerea acestui obiectiv : creșterea cu 18–20% a retribuției reale, sporirea cu aproape 50% a fondurilor alocate din bugetul statului pentru acțiuni social-culturale, mărirea veniturilor populației prin crearea unor noi locuri de muncă, creșterea volumului desfacerilor de mărfuri către populație cu 40–45%, construirea a 815 mii apartamente fizice, lărgirea bazei materiale a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății, trecerea la săptămîna de lucru de 42–44 ore etc. Congresul al XI-lea va marca, prin realizarea acestor prevederi, o etapă determinantă în cadrul preocupărilor partidului de satisfacere a cerințelor în creștere ale omului.

PREFIGURÎND cu claritate viitorul strălucit al patriei pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism documentele Congresului al XI-lea al partidului caracterizează România anului 1990 ca o țară cu o economie modernă și eficientă, cu o industrie diversificată și puternic dezvoltată, a cărei poziție conducătoare se va consolida, cu o agricultură intensivă, de înaltă productivitate, cu o societate înfloritoare, capabilă să asigure pentru întregul popor o înaltă civilizație materială și spirituală. Prin stabilirea liniilor directoare ale dezvoltării economice și sociale pînă la sfîrșitul deceniului viitor țara noastră are un program cutezător de acțiune, a cărui îndeplinire va însemna înfăptuirea în linii generale a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea unei baze trainice pentru trecerea la făurirea comunismului.

Congresul al XI-lea a stabilit linia generală politică a dezvoltării viitoare a societății românești. „Acum, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntul rostit la încheierea lucrărilor, este necesar să trecem cu hotărîre la muncă în toate domeniile de activitate, pentru realizarea în cele mai bune condiții a tuturor hotărîrilor care vor asigura ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație socialistă".

Stere GIOGA

---

1) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Editura Politică, 1974, p. 47.

2) **N. N. Constantinescu**, Problema contradicției în economia socialistă, Editura Politică, 1973, p. 248.

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

PERSONALITATEA UMANĂ ÎN PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII SOCIALE ȘI ECONOMICE

ORICE SISTEM de civilizație care a năzuit să realizeze un progres în planul economiei sau în cel al culturii și-a pus, într-un chip sau altul, problema personalității, ca o problemă a practicii sociale (instructiv-educative, culturale) și a gîndirii sociale. Pornind de la realizările socialiste ale țării noastre și deschizînd perspective noi, motivate științific, asupra viitorului comunist al omenirii, Programul P.C.R. stabilește că un obiectiv fundamental al trecerii spre comunism, pentru care va milita în mod consecvent partidul nostru, va fi afirmarea cît mai deplină în viața socială a capacităților fiecăruia, împlinirea multilaterală a personalității umane, valorificarea plenară a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare a oamenilor muncii.

Dezvoltarea personalității ca exigență economică

CONCEPEREA omului ca personalitate este o descoperire a epocii moderne, dar ea a trecut prin **individualismul burghez** al cărui paradox constă în faptul că **înlănțuirea omului muncii, a omului concret** producător al tuturor bunurilor de civilizație, în rețeaua alienantă a exploatării și constrîngerii economice este însoțită de elogiul **omului abstract,** ca individualitate ruptă de istorie și de societate. **Sub raport economic**, epoca burgheză condiționează o mișcare profund contradictorie în ceea ce privește formarea și dezvoltarea personalității umane : legea **specializării, diviziunea profesională a muncii**, un uriaș factor de progres, este însoțită în civilizația de tip capitalist, cu exploatarea socială și asuprirea națională, cu antagonismele de clasă, inegalitatea și inechitatea socială și nu de personalizarea membrilor societății ci de un proces de uniformizare, dezumanizare, standardizare, unilateralizare.

Ideea de personalitate umană multilateral dezvoltată devine pentru prima dată — în socialism — nu numai un principiu spiritual, de contracarare a unei specializări înguste ci, în primul rînd, o **exigență economică**, în sensul în care vorbea Marx în Capitalul despre **necesitatea mobilității profesionale a muncitorilor** cerută de însăși industria modernă, de necesitatea revoluționării continue a diviziunii sociale a muncii. Exigență economică ce nu se poate realiza în condițiile exploatării și ale profitului capitalist și, tocmai de aceea, capitalismul, fără să-și epuizeze posibilitățile de progres istoric, intră într-un conflict acut cu implicațiile și cerințele revoluției științifice-tehnice care, prin însăși natura sa, reclamă un alt tip de civilizație, un alt model uman.

În viziunea marxistă, reafirmată și dezvoltată în documentele programatice ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, personalitatea umană este o realitate socio-umană complexă determinată de factori antropologici, social-economici și culturali, și **se afirmă în planul creației și acțiunii.** Dacă societatea este creație obiectivă și generalizată a omului, omul însuși este creație a societății, produsul unei culturi, personalitatea nu este decît cultură interiorizată și, în același timp, capacitate de creare a culturii, disponibilitate axiologică, ceea ce determină valoarea omului și capacitatea lui de acțiune. Personalitatea nu este exclusiv produs al unui anume tip de economie, dar nici nu putem elimina factorul economic din determinismele sale.

Nici chiar conceptul psihologic al personalității, deși se referă la organizarea internă a personalității, nu poate fi desprins de determinismele social-economice obiective. Sub raport psihologic, personalitatea depășește nu numai nivelul impulsurilor primare, legate de latura instinctuală a vieții, ci și procesele psihice privite în interioritatea și subiectivitatea lor, are în vedere un **nivel de organizare a personalității** la care, pe de o parte, se realizează controlul instinctelor prin eul conștient, prin capacitatea de observație, judecată și voință, iar pe de altă parte adaptarea la realitate prin **asimilarea și interiorizarea normelor social-economice**, prin codificarea unor reguli de conduită personală. Individualizarea crescîndă a omului presupune nu numai specificitatea și autonomia psihică dar și elaborarea unor comportamente mai mult sau mai puțin adecvate, sau a unor modele de comportament, care, spre deosebire de reacțiile instinctuale, sînt mobile și perfectabile.

Conceptul sociologic

CU ATÎT mai mult este implicat și angajat factorul economic, atunci cînd avem în vedere conceptul sociologic al personalității.

Conceptul sociologic și culturologic al personalității este o împlinire firească a celui dintîi și se referă la două momente esențiale :

a) **Rolul social** pe care îl îndeplinește în cadrul grupului social, **inclusiv în unitățile de producție,** executarea anumitor activități complexe. Realizarea rolului social depinde de un întreg complex de factori și valori care țin, atît de organizarea internă a personalității, de energetica sa psihică și spirituală, cît și de structura și organizarea internă a grupului social sau a comunității umane în care acționează individul, **gradul de convergență între scopul personal și idealul colectiv**, de gradul de identitate a intereselor și valorilor proprii cu interesele și valorile grupului social, iar pe un plan mai larg ale societății în întregul ei.

b) **Idealul cultural** este un alt factor esențial ce acționează în sensul formării unei **personalități integrate.** Factorii sociali-economici, ca și cei neuropsihici, pot acționa fie în sensul integrării personalității, a adaptării comportamentului său la anumite modele adoptate și sancționate de societate, fie în sensul dezintegrării, a dezarticulării elementelor constitutive ale personalității, determinînd astfel o bună sau proastă funcționare a sa. Idealul cultural poate constitui un antidot împotriva situațiilor conflictuale, a tendințelor centrifuge, a singularizării și egoismului. Alături de socializare, idealul cultural este cel mai eficient factor în dezvoltarea și îmbogățirea aptitudinilor, în justa orientare a vocațiilor și disponibilităților creatoare ale individului.

Acțiunea este factorul de **sinteză** prin care **rolul social** și **idealul cultural** devin efective, generatoare de transformări în sistemul personalității. Voința ca resort pshic al personalității se traduce prin acțiune producătoare de efecte atît în cîmpul social obiectiv cît și în universul intern al personalității.

Ideea de personalitate nu poate fi determinată numai printr-un cumul de potențialități, printr-un set de valori potențiale ci și prin capacitatea de acțiune. Exercitarea rolului social înseamnă acțiune, realizarea idealului cultural se face prin acțiune. O personalitate închisă în sine, ruptă de societate care nu contribuie cu nimic la propășirea societății este un non sens. Însăși **activitatea teoretică sau științifică este un mod de acțiune** în măsura în care influențează dezvoltarea intelectuală a societății, progresul rațional.

O asemenea exigență este formulată clar în Program în sensul că **trebuie pus cu putere în evidență faptul că libertatea individuală se poate realiza numai în cadrul libertății colective, generale, că orice încercare de a opune libertatea personală celei generale este greșită, dăunătoare. Pornim de la adevărul că libertatea este înțelegerea necesității participării la acțiunea comună, în vederea construirii conștiente de către masele populare a propriei lor istorii, a progresului lor viitor.**

Tendința spre universalitate

O PERSONALITATE plenitudinar dezvoltată devine în civilizația comunistă o necesitate socială și spirituală în concordanță nu numai cu nevoile profesionale ale industriei moderne dar și cu valorile umaniste ale acestei civilizaţii. O atare personalitate întruchipează, într-o unitate organică, **specializarea şi multilateralitatea, aspectul antropologic şi cel sociologic al umanului.** Nu se poate spune că cerinţa multilateralităţii este numai de ordin spiritual iar cea a specializării de ordin economic, deoarece însăşi economia socialistă reclamă deopotrivă ambele laturi. Conceptul renascentist al universalităţii umane este prin excelenţă **artistic şi cultural**, cel modern din prima fază a revoluţiei industriale, este mai ales **economic** (ca cerinţă obiectivă) iar conceptul contemporan al universalităţii, decurgînd obiectiv din revoluţia ştiinţifică şi tehnică şi realizîndu-se efectiv numai în condiţiile socialismului şi comunismului, este un concept **sintetic, polivalent.**

Eforturile de raţionalizare superioară a producţiei determină o dublă polarizare a energiilor de muncă în sensul perfecţionării maşinilor, agregatelor de tot felul şi al perfecţionării profesionale, culturale şi morale a producătorului direct. Civilizaţia comunistă nu reînvie tipul uman enciclopedic al Renaşterii — enciclopedismul, care a fost o necesitate pentru Renaştere şi epoca luminilor, este azi depăşit dar este de asemenea depăşit şi **specialistul analitic** care a fost o necesitate imperioasă în prima etapă a revoluţiei industriale fiind înlocuit tot mai mult cu **specialistul sintetic**, care îmbină într-un mod armonios, o temeinică pregătire profesională de specialitate cu un orizont larg deschis spre întregul cîmp al valorilor dispunînd de anumite criterii de selecţie şi asimilare.

Comunismul satisface pentru prima dată în condiţiile unei civilizaţii tehnice superioare năzuinţa dintotdeauna a omului spre unitate şi integritate. Mai precis, nu dintotdeauna, ci din momentul în care sincretismul culturii primitive a fost înlocuit cu diferenţierea cunoştinţelor şi automatizarea unor specii distincte de valori. În dialogul Banchetul, Platon a dat expresie legendei potrivit căreia Zeus, pentru a curma îndrăzneala oamenilor de a se asemui cu zeii şi a deveni stăpînii lor, i-a tăiat în două, le-a distrus unitatea lor originară spre care ei, apoi, nu au încetat niciodată să aspire.

În epoca modernă, locul lui Zeus în desmembrarea omului, l-a luat — cum am arătat — producţia capitalistă mecanizată, care-l transformă pe omul întreg într-un om parţial, executor al unei funcţii îngust-specializate, ceea ce exercită o influenţă negativă asupra personalităţii omului şi a atitudinii sale faţă de muncă. Dar mecanizarea complexă, automatizarea şi cibernetizarea dă naştere altor tendinţe; apariţia unor profesiuni de profil larg, reducerea numărului de profesii. Aceste tendinţe spre universalitate se vor realiza numai în comunism.

Personalitatea umană şi diviziunea muncii în comunism

DAR cum se pune problema personalităţii în raport cu mutaţiile adînci ce au loc în diviziunea socială a muncii? Critica civilizaţiei moderne viza deseori şi diviziunea profesională a muncii ca fiind la antipodul setului de valori ce defineşte personalitatea umană. Emile Durkheim, în cunoscuta sa lucrare consacrată acestei probleme, se întreba şi el dacă nu cumva diviziunea muncii făcînd din fiecare din noi o fiinţă incompletă, nu duce la diminuarea personalităţii individuale. Răspunsul său mi se pare semnificativ şi actual: de ce ar fi în logica naturii umane de a se dezvolta mai mult în suprafaţă decît în adîncime? de ce o activitate întinsă, dispersată ar fi superioară unei activităţi mai concentrate, mai circumscrise? de ce ar constitui o situaţie mai demnă a fi „complet" şi mediocru decît a trăi o viaţă mai specializată dar mai intensă? Sociologul francez pleacă de la principiul că **omul trebuie să-şi realizeze natura sa umană** dar aceasta nu rămîne constantă în diferite momente ale istoriei ci se modifică odată cu societatea.

În prezent însă, ca o reacţie împotriva profesionalismului rigid, există discuţii dacă în comunism va dispare sau nu diviziunea muncii prin înfăptuirea idealului unui om întreg, dezvoltat armonios şi multilateral.

Referindu-se la această discuţie Volkov, în excelenta sa carte **Sociologia ştiinţei**, îi critică pe acei participanţi la dezbatere care „au căutat, în esenţă, să eternizeze diviziunea socială a muncii şi profesionalizarea care decurge din ea" prin urmare pe omul „parţial" şi aceasta pentru că „prezentul este extins asupra viitorului iar acesta din urmă este conceput ca o simplă continuare a ceea ce există în prezent". În continuare, Volkov susţine că dinamismul metamorfozelor sociale şi ale gîndirii, automatizarea producţiei şi ridicarea calificării muncii va transforma procesul producţiei sociale într-o ştiinţă experimentală, obiectualizată, va intelectualiza procesul muncii pînă la nivelul la care toţi participanţii la acest proces vor deveni intelectuali.

Omul nu mai poate să rămînă un om parţial dacă avem în vedere că ştiinţa încetează a fi doar o formă de activitate socială, dacă avem în vedere că lumea viitorului comunist este în primul rînd lumea ştiinţei, a omului pentru care metoda de gîndire, capacitatea de a gîndi creator, orizontul larg şi năzuinţa spre integritate şi universalitate sînt infinit mai importante decît depozitarea de cunoştinţe în sine. Însăşi tehnica automată cere capacităţi intelectuale dezvoltate, omul încetînd a fi o parte specializată a sistemului tehnic.

Toate acestea nu duc însă după opinia mea, la dispariţia diviziunii sociale a muncii şi a unei specializări elastice, mobile. Universalismul exclude specializarea îngustă dar nu orice fel de specializare, exclude nivelarea şi depersonalizarea muncii dar nu tehnicizarea sa inclusiv a muncii intelectuale, în sensul perfecţionării cu ajutorul tehnicii cibernetice, de exemplu, care va elibera nucleul creator al gîndirii de tot ce este repetitiv şi maleabil.

În perspectiva societăţii comuniste viitoare se va realiza tendinţa determinantă a evoluţiei sociale spre universalitate, aspiraţia omului spre refacerea pe o treaptă superioară a unităţii pierdute, spre integritate. În prezent, drumul spre acest ideal universalist al comunismului trece printr-un proces accentuat de **mobilitate profesională** — trecerea de la un statut profesional la altul, dispariţia unor profesii şi apariţia altora, ierarhizări şi restructurări în cîmpul activităţii profesionale, ceea ce determină prefaceri şi în sistemul de valori, de cerinţe şi norme de conduită, în sistemul de preferinţe şi satisfacţii ale individului. Este vorba de schimbări care angajează persoana umană pe o scară mai largă de participare şi răspundere, nu numai în calitatea sa de forţă de muncă.

Oricum direcţia principală a progresului tehnic nu mai este aceea de diversificare maximă a profesiilor, în sensul specializărilor înguste, ci dimpotrivă, concentrarea profesiilor, constituirea unor profesii care presupun o calificare complexă, un mai bogat conţinut intelectual al muncii, o evidentă superioritate teoretică şi culturală faţă de vechile profesii.

În Programul partidului se subliniază faptul că policalificarea, capacitatea de a trece mai uşor de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta, va reprezenta o schimbare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atît la dezvoltarea liberă a personalităţii umane cît şi la satisfacerea în condiţii superioare a intereselor şi cerinţelor generale ale societăţii.

■

În **Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea şi Congresul al XI-lea şi sarcinile de viitor ale partidului**, tovarăşul Nicolae Ceauşescu analizează în chip magistral premisele de ordin obiectiv şi subiectiv, mecanismele economice, politice şi ideologice ale edificării unei civilizaţii spirituale superioare. Treptele formării civilizaţiei comuniste, aşa cum sînt înfăţişate în Raport, implică mutaţii adînci la nivelul forţelor şi relaţiilor de producţie prin modernizarea intensivă a întregii economii naţionale, dezvoltarea în ritm înalt a bazei tehnico-materiale, schimbări profunde în structura societăţii, perfecţionarea continuă a activităţii de conducere şi creşterea rolului statului, transformarea treptată a normelor şi principiilor comuniste de etică şi echitate în principii de gîndire şi norme de conduită ale întregului popor. Toate aceste prefaceri pe care se întemeiază noul umanism socialist sînt factori ai dezvoltării unei personalităţi umane plenitudinare la nivelul exigenţelor şi imperativelor unei societăţi multilateral dezvoltate. **Întreaga activitate de educare şi formare a conştiinţei socialiste trebuie să ducă la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul şi totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăţi, asigură bunăstarea şi fericirea fiecăruia, odată cu a întregului popor. Prin aceasta, omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaştere, va putea participa cu adevărat conştient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber .**

În spiritul **Programului** adoptat de Congresul al XI-lea putem conchide că ideea de umanitate de care socialismul are nevoie şi pe care are misiunea de o realiza nu înseamnă deci o hipostaziere a lui **homo economicus** sau a lui **homo tehnicus**, nu înseamnă o conştiinţă profesională închisă, limitată, corespunzătoare unei gîndiri tehnocratice care ignoră valenţele culturale şi mai ales, pe cele ideologice ale existenţei umane, căci s-ar condamna pe sine însuşi la ineficienţă şi sterilitate.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată pe care o construim se caracterizează prin aceea că tipul uman de care are nevoie şi pe care şi-l formează este armonios fără a fi enciclopedist, în sens renascentist, multilateral fără a fi diletant, dinamic şi de înaltă competenţă profesională, fără a fi îngust specializat, iar mai presus de toate, profund ataşat cauzei socialismului, celor mai înalte idealuri ale omenirii.

prof. univ. Al. TĂNASE

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

Coordonată esențială a realizării integrale a planului: ÎNNOIREA ȘI MODERNIZAREA PRODUSELOR

CU SPIRIT DE ÎNALTĂ RESPONSABILITATE, stimulați puternic de istoricele documente adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., care au deschis României socialiste noi perspective de dezvoltare și înflorire economică, oamenii muncii din întreaga țară desfășoară intens întrecerea socialistă pentru înfăptuirea angajamentului național — cincinalul înainte de termen. O dovadă grăitoare în acest sens o constituie faptul că peste 80 de întreprinderi au înfăptuit încă de pe acum prevederile actualului plan cincinal, iar multe altele și-au creat un avans substanțial în timp, fapt ce le va permite să-și realizeze angajamentele asumate.

Concomitent cu preocuparea asiduă pentru încheierea acestui an cu un bilanț cît mai rodnic, peste tot se fac intense pregătiri în vederea trecerii cu succes la înfăptuirea sarcinilor pe 1975

În contextul acestor preocupări deosebite, în fiecare unitate se intensifică activitatea consacrată ridicării parametrilor tehnico-economici ai produselor, în care scop aplică măsuri eficiente de înnoire, modernizare și diversificare a nomenclatorului de produse.

Diversificarea producției, innoirea și modernizarea produselor, fenomene caracteristice industriei moderne, constituie o necesitate permanentă prin care se asigură menținerea competitivității, sporirea eficienței economice. Rațiunea acestui proces își are geneza în faptul că progresele tehnico-științifice pe plan mondial se succed rapid, că pentru a ține pasul cu ele sînt necesare mijloace de producție noi, capabile să satisfacă procese de fabricație în condițiile unor cerințe superioare atît din punctul de vedere al productivității, cît și al valorificării mai eficiente a materiilor prime.

Pentru încadrarea în parametrii unei asemenea activități, este nevoie de o reconsiderare periodică a fiecărui produs, astfel încît să fie evitată uzura lui morală, să i se asigure permanent, prin adaptări constructive, valențele necesare unui produs competitiv. Procesul respectiv nu trebuie să se desfășoare în orice condiții, ci este nevoie de adoptarea unei strategii de lungă durată, care să permită în timp optimizarea nomenclatorului de produse.

În perioada celor aproape 4 ani ce au trecut din actualul cincinal, întreprinderile și centralele industriale ale celor două ministere constructoare de mașini au desfășurat o activitate prodigioasă pe linia asimilării de produse noi și de modernizare a celor existente în fabricație (tabelul nr. 1). Aparent din tabel rezultă în 1974 o scădere numerică a produselor noi și modernizate față de 1973. Aceasta trebuie interpretată în corelație cu creșterea calitativă și a complexității noilor produse asimilate.

Pe ansamblul celor două ministere au fost realizate peste 4700 produse noi și modernizate, înfăptuindu-se, încă din acest an, sarcinile inițiale prevăzute pentru întreg cincinalul. Acest considerabil efort de înnoire și modernizare a producției își are în mare parte explicația în faptul că astăzi aproape trei sferturi din necesarul intern de utilaje tehnologice este acoperit din producția autohtonă ; România exportă azi mașini și utilaje în peste 100 țări de pe toate meridianele globului, nivelul exportului crescînd de aproximativ 70 de ori față de realizările anului 1950.

La această activitate prodigioasă și-au adus contribuția cea mai mare parte a întreprinderilor și institutelor de cercetări și proiectări. Bunăoară, familia de instalații pentru forajul mediu și de adîncime, realizată în cadrul întreprinderii „1 Mai" – Ploiești, ca și celelalte agregate aferente săpării sondelor, și-au sporit randamentul mediu de peste 2,6 ori în comparație cu tipurile similare realizate pînă în 1970. Datorită colaborării cu specialiștii Institutului de cercetări și proiectări utilaj petrolier, colectivul întreprinderii ploieștene și-a diversificat larg producția realizînd în prezent circa 120 de tipuri sape cu role pentru foraj, corespunzătoare tuturor straturilor geologice, unele dintre ele capabile să foreze la circa 10 000 de metri adîncime.

● Peste 4700 produse noi și modernizate în primii 4 ani ai cincinalului în industria construcțiilor de mașini ● Indici tehnico-economici funcționali inalți și consum redus de metal, caracteristica de bază a noilor produse ● Prin sporirea producției, diversificarea, innoirea și modernizarea produselor — trei sferturi din necesarul intern de utilaje tehnologice este acoperit de industria autohtonă ● Însușirea produselor noi în 1975 — direcții în care trebuie acționat.

Semnificative sînt și realizările Intreprinderii mecanice – Timișoara, la care 82% din totalul produselor fabricate în acest cincinal sînt noi. Între cele mai recente realizări se află noi tipuri de poduri rulante, stivuitoare, motoîncărcătoare, automacarale de 6 și 8 tone/forță etc. Pe aceeași linie consecventă de promovare a produselor noi se situează si activitatea Intreprinderii „Electromotor" – Timișoara. Motoarele electrice – produsul de bază al întreprinderii – au fost aproape în întregime înnoite, fapt ce le conferă performanțe energetice superioare.

Progresele remarcabile înregistrate pe linia înnoirii și modernizării produselor sînt o încununare a eforturilor conjugate ale cercetătorilor și proiectanților din institutele specializate, ale cadrelor de specialiști din întreprinderi și centrale industriale. Legătura tot mai strînsă între cercetare-proiectare-producție, îmbunătățirea bazei tehnico-materiale, schimbarea opticii față de promovarea noului, alături de alte măsuri tehnice și organizatorice, reprezintă principalii factori în obținerea rezultatelor amintite.

Realizările dobîndite pe linia ridicării parametrilor tehnico-economici ai produselor, au permis, pe de o parte, satisfacerea mai bună a cerințelor beneficiarilor interni, iar pe de alta, sporirea posibilităților pentru export. Totodată, aceasta a avut și are numeroase implicații pozitive atît la producător cît și la beneficiar, datorită :

1 **caracteristicilor tehnico-funcționale superioare** – viteze mari, finețe și calitate superioară în executarea diferitelor operațiuni ;

2 **greutății specifice reduse, respectiv consumului mai mic de metal** (greutatea pe CP la tractorul de 55 CP este mai mică față de tractorul de 40 CP cu circa 8 kg., motoarele electrice produse de „Electromotor" – Timișoara, deși au performanțe energetice superioare, necesită consumuri reduse de metal cu pînă la 20%, iar transformatoarele de distribuție de 100–1600 KVA (reproiectate) necesită consumuri diminuate de materiale cu pînă la 8%).

Este demn de relevat faptul că prin nivelul calitativ ridicat, reducerea greutății specifice, folosirea unor înlocuitori se obține astăzi în întreprinderile constructoare de mașini o valoare ce variază între 9–90 lei pe kilogramul de metal inclus în produs. La unele instalații și mașini s-a ajuns pînă la o valoare de 10–15 ori mai mare. Astfel, mecanica fină realizează produse care ridică valoarea metalului inclus la 4000 lei/kg.

NEÎNDOIELNIC, pe linia innoirii și modernizării produselor au fost înregistrate progrese evidente, s-a acumulat o bogată experiență. Totuși, se pune în mod firesc întrebarea : rezultatele obținute sînt pe măsura posibilităților existente ?

Practica arată că, în multe întreprinderi, se mai manifestă unele rămîneri în urmă, problemele înnoirii și modernizării producției fiind puse pe plan secundar. Din această cauză, unele planuri tehnice nu se realizează potrivit prevederilor, înfăptuirea unor obiective amînîndu-se de la o perioadă la alta, uneori chiar de la un an la altul. La Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii (tabelul nr. 2) în primele 9 luni ale anului, la multe produse prevăzute a fi asimilate în 1974 nu au fost realizate în întregime fazele planificate, ceea ce a făcut ca planul tehnic de stat pe această perioadă să fie îndeplinit doar în proporție de 74%. Este drept că în lunile octombrie și noiembrie s-a produs un oarecare reviriment, fiind recuperate unele rămîneri în urmă, dar nici pe departe pe măsura posibilităților și, mai ales, a cerințelor.

Rămîneri în urmă în această importantă activitate se constată și în întreprinderi ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele. Și aici poate fi consemnată menținerea în fabricație a unor produse care nu mai corespund nivelului actual al tehnicii și aceasta ca o consecință a unor întîrzieri în realizarea tuturor obiectivelor prevăzute în planurile tehnice. Care sînt cauzele care determină o asemenea situație ? Analiza indică, în principal, următoarele :

1 **Întîrzieri în definitivarea și avizarea proiectelor tehnice.** Acestea se produc datorită faptului că Consiliile tehnico-științifice ale ministerelor executante și ale celor beneficiare, care trebuie să avizeze proiectele tehnice pentru produsele noi, nu se întrunesc cu regularitatea necesară. De multe ori, de la ținerea ședințelor și pînă la transmiterea procesului-verbal, în care sînt menționate precizări și aprecieri asupra proiectului tehnic, trec cîte 3–6 luni.

2 **Folosirea incompletă a capacității de proiectare.** În ultimii ani, ca urmare a măsurilor stabilite pe linie de partid și de stat, au fost create institute specializate de cercetare și proiectare la nivel de ministere, cît și la centrale industriale. Prin aceasta s-a urmărit impulsionarea activității de stabilire a unor soluții autohtone pentru modernizarea producției, pentru lărgirea exportului de concepte tehnice și soluții românești. Aceasta a avut o înrîurire pozitivă, fiind rezolvate multe probleme privitoare la ridicarea nivelului tehnic al producției, promovarea tehnologiilor înaintate, asimilarea de produse noi. Pe alocuri se mai mențin însă o serie de deficiențe, care încetinesc și îngreunează ritmul de înnoire și de modernizare a produselor. Analiza efectuată a evidențiat, mai ales, rămîneri în urmă la realizarea unor proiecte de execuție și de SDV-uri. De multe ori activitatea în această privință capătă un caracter de campanie, de „asalt". Datorită unor astfel de cauze s-au produs rămîneri în urmă la punerea la punct a condițiilor necesare asimilării locomotivei Diesel electrice de 4000 CP, a unor aparate electronice de măsură, industriale și medicale, a unor echipamente pentru tehnica de calcul etc.

Pentru jusificarea unor astfel de deficiențe, se invocă, uneori, așa-zisa „lipsă de capacitate de proiectare". Lucrurile nu stau însă așa. Fiecare institut de cercetare și proiectare, pe baza indicațiilor date de partid, are posibilitatea să-și organizeze activitatea în trei schimburi – fapt devenit parțial o realitate. Dar, dacă avem în vedere și faptul că aproape fiecare întreprindere are cîte un nucleu de proiectanți, rezultă că, de fapt, există capacitate de proiectare, dar ea nu este utilizată la potențialul real.

3 **Lipsa unor ateliere de prototipuri și utilizarea incompletă a celor existente.** O greutate care are repercusiuni asupra realizării prototipurilor o constituie lipsa de ateliere specializate în unele întreprinderi cu ponderi importante de produse noi. În asemenea situații, piesele, subansamblele și ansamblele necesare noilor produse se execută între „picături" în atelierele de producție, prioritate în execuție avînd lucrările ce concură la realizarea planului de producție „la zi". Se înțelege că acest fapt duce la prelungirea acestei faze importante din planul tehnic. Sînt și situații în care întreprinderile au ateliere de prototipuri („Timpuri Noi" – București) dar pe mașinile acestora se execută, nu de puține ori, produse din planul curent, chiar cu prețul rămînerii în urmă a realizării prototipurilor.

Tabelul nr.1

Numărul de produse noi şi al celor modernizate

Ministerul	Anii 1971	1972	1973	1974 (preliminat)	Total
Industriei Construcţiilor de Maşini Grele	488	515	368	350	1731
Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii	627	655	685	630	2597

Tabelul nr.2

Realizarea planului tehnic de stat pe primele 9 luni ale anului pe ansamblul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii

	Proiect	Prototip	Omologat	Pregătirea fabricaţiei	Punerea în fabricaţie	Total
Plan	18	16	20	33	33	120
Realizat	14	11	15	22	27	89

4 **Insuficiențe în derularea mecanismului cooperării.** Nu o dată se întîmplă ca unele întreprinderi, care au sarcini mari în modernizarea sau asimilarea noilor produse, să nu aibă capacitatea corespunzătoare pentru a-și asigura prin forțe proprii diferite piese sau subansamble. Deficite de capacitate se înregistrează, mai ales, în sectoarele calde (turnătorii și forje) și în sculării. Aceste întreprinderi nu găsesc la timpul oportun colaboratori să le producă cele necesare, deși sînt alte unități care au capacități disponibile. Din păcate, asemenea fenomene de insuficientă colaborare au apărut și între unele unități productive și institute de cercetare-proiectare (institutul de specialitate și Întreprinderea de calculatoare, Întreprinderea de piese radio și semiconductori), motivul fiind concepția asupra produsului, fie refuzul de a executa în faza de prototip diferite produse etc.

5 **Deficiențe în asigurarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale.** În general, pentru realizarea în faza de prototip a unor produse este nevoia de cantități mici de materiale. Adesea însă unele întreprinderi furnizoare refuză să livreze asemenea cantități sau (cazuri mai frecvente) nu își onorează la timp obligațiile asumate prin contractele încheiate. Același fenomen se înregistrează nu de puține ori și cu comenzile de materiale din import. Problema nu este nouă. Ea a fost deseori ridicată, propunîndu-se și unele soluții. Din păcate, atît centralele industriale cît și ministerele de resort care poartă o răspundere mare în promovarea produselor noi și modernizate, au făcut foarte puțin în această direcție. Aceste neajunsuri, care se repercutează negativ asupra realizării la termen a noilor produse, ar putea fi înlăturate dacă s-ar lua măsuri – așa cum sugerează specialiștii – că aprovizionarea pentru cercetare și realizarea planului tehnic să fie asigurată printr-o metodologie specială, deosebită de cea pentru producția curentă, în concordanță cu termenele de asimilare.

6 **Întîrzieri la omologarea produselor.** Problema fundamentală a omologării produselor de către comisiile special constituite (atestarea produsului de un organ competent), a faptului că prototipul corespunde pe deplin cerințelor și se poate trece la organizarea fabricației de serie, respectiv că pregătirea este completă și corespunzătoare nu își găsește întotdeauna o rezolvare corespunzătoare. Pe de o parte, pentru faptul că în aceste comisii nu sînt atrase cadre care să fie la curent cu ultimele noutăți tehnice și științifice din domeniul ce face obiectul confruntării, pe de altă parte, întrunirea comisiilor se face greoi. Revederea alcătuirii comisiilor de omologare, obligativitatea pregătirii membrilor lor cu tot ceea ce tehnica și știința le pune la dispoziție, întrunirea comisiilor în funcție de necesitățile rezolvării tuturor problemelor legate de realizarea produselor noi ar fi de natură să aducă un plus în impulsionarea activității pe linia accelerării ritmului de înnoire a producției.

ÎN 1975 întreprinderile, centralele industriale, institutele de cercetări și proiectări din ambele ministere au sarcini importante în domeniul asimilării și modernizării produselor, fapt care solicită cercetătorilor, specialiștilor, soluții multiple și variate. Problema asigurării unui avans al cercetării față de solicitările fabricației presupune dezvoltarea, în continuare, a bazei noastre de cercetare și mai buna utilizare a celei existente. O cale principală de scurtare a ciclului cercetare-producție, de introducere în fabricație a produselor noi, este, așa cum o dovedește practica, rezolvarea complexă de către institutele de cercetare-proiectare a temelor din planurile tehnice, nu numai în proiecte, ci prin furnizarea de soluții verificate și chiar de utilaje executate în atelierele acestora.

Așadar, dezvoltarea în continuare a microproducției institutelor poate și trebuie să aducă un aport substanțial la scurtarea ciclului de însușire a produselor noi. Concomitent, va trebui utilizată, mai bine ca pînă acum, experiența tehnologică rezultată din achiziția diferitelor licențe. Din păcate, uneori eforturile cercetării mai sînt îndreptate spre găsirea de soluții pentru care se cheltuiesc timp și bani, soluții care adesea au rezolvări prin achizițiile de licențe sau prin cercetări proprii. În aceeași ordine de idei, ar fi util ca pentru generalizarea tehnologiilor elaborate de institute sau rezultate din licențe, să se editeze un buletin care să le popularizeze, concomitent, cu caracteristicile utilajelor de bază folosite.

Firește, problemele pe care le ridică bazele de execuție, stațiile pilot, aprovizionarea tehnico-materială sînt importante și rezolvarea lor trebuie făcută în continuare cu grijă. Nu mai puțin importantă este însă și buna organizare a muncii. Legătura nemijlocită a cercetării-proiectării cu bazele de execuție (întreprinderea), intervenția operativă a centralei industriale pentru rezolvarea unor dificultăți de moment etc., sînt condiții absolut necesare pentru menținerea produselor fiecărei unități în pas cu evoluția celor mai competitive de pe piața mondială.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR DE MATERII PRIME ŞI ENERGETICE

Cocsul — echilibrul necesar între resurse şi cerinţe

ÎN IERARHIA MONDIALĂ a populaţiei România ocupă, atît în 1965 cît şi în 1971, locul 18 ca număr de locuitori. Comparînd această poziţie cu ierarhia ţărilor producătoare de oţel, fontă şi cocs pe anii 1965 şi 1973, atît per global (milioane tone pe an), cît şi ca producţie realizată pe un locuitor, se evidenţiază o dinamică vertiginoasă. În numai 8 ani România a trecut în rîndul producătorilor de fontă (după producţia totală) de pe locul 23 pe locul 16, la oţel de pe locul 19 pe locul 14, iar la cocs de pe locul 21 pe locul 19, în timp ce la producţia pe locuitor, în condiţiile creşterii generale pe plan mondial a cantităţilor de oţel şi fontă, saltul la fontă este de pe locul 22 pe locul 15, la oţel de pe locul 21 pe locul 16 şi la cocs de pe locul 20 pe locul 18.

Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. ţara noastră va continua să dezvolte în ritmuri susţinute producţia de metal şi cocs, pentru a satisface cerinţele crescînde ale creşterii economiei naţionale. Socotim că prezintă interes pentru specialiştii din ţara noastră cunoaşterea tendinţelor care se manifestă pe plan mondial în ce priveşte modul de rezolvare a problemei pe care o ridică asigurarea resurselor de cărbuni pentru cocs.

I

DACĂ EXAMINĂM mai în detaliu perspectivele creşterii producţiei de fontă şi oţel pe plan mondial şi le corelăm cu rezervele totale de cărbuni şi de cărbuni cocsificabili (tabelul nr. 1), producţia de cărbuni cocsificabili şi consumul de cărbuni cocsificabili (tabelul nr. 2) se pot face următoarele constatări :

1. În cîteva ţări (S.U.A., U.R.S.S., R.F. Germania, Anglia, Polonia, Canada, Belgia etc.) există o strînsă legătură între nivelul producţiei de oţel şi fontă, pe de o parte, şi rezervele, nivelul producţiei de cărbuni cocsificabili proprii şi de cocs, pe de altă parte.

2. În acelaşi timp, datele atestă că această legătură nu este o legătură cauzală obligatorie. Unele ţări, fără resurse proprii importante de cărbuni cocsificabili, cum sînt Japonia, Italia, R.D.G. etc. au producţii importante de oţel. Mai mult, sînt ţări care au o producţie importantă de cocs (Japonia, Italia), sau care au dezvoltat în ritm rapid această industrie (Olanda, Austria, R.D.G., Iugoslavia, Bulgaria) pe bază de cărbuni din import şi prin mobilizarea unor resurse interne.

3. Atrage în mod deosebit atenţia faptul că o serie de ţări producătoare şi chiar exportatoare de cărbuni cocsificabili (Canada, R.F. Germania, U.R.S.S., Anglia, Franţa şi Cehoslovacia) sînt, în acelaşi timp, şi importatoare de cantităţi însemnate de cărbuni cocsificabili. Această situaţie, deşi paradoxală şi contradictorie, reflectă cel mai adesea necesitatea importării unor sortimente de cărbuni de calitate superioară deficitare (Franţa, Canada), sau o apropiere geografică corelată cu necesitatea conservării resurselor proprii (Canada), sau necesitatea acoperirii balanţei de cărbuni cocsificabili din surse la un moment dat mai ieftine chiar în condiţii de transport maritim de la distanţă (din S.U.A.), decît resursele proprii, fapt care trebuie corelat şi explicat prin politica de restrîngere a producţiei carbonifere, de închidere a unor mine practicată în ultimele decenii de unele state din vestul Europei.

● Criza cocsului — o realitate? ● Există suficiente resurse pe plan mondial de cărbuni cu utilizări tehnologice? Măsuri deosebite pentru valorificarea superioară a cărbunilor inferiori. Soluţii pentru un preţ rezonabil pe piaţa mondială a cărbunilor cocsificabili. ● Ce valenţe reprezintă pentru România cărbunele din Valea Jiului? ● Perfecţionări pentru creşterea potenţialului economic al procedeelor clasice de fabricare a cocsului.

4. Importatori mari de cocs sînt Luxemburg, R.D.G., Franţa, Belgia, Ungaria, Olanda şi Suedia. Absenţa din această listă a Japoniei şi Italiei atestă că pentru dezvoltarea siderurgiei nu este obligatoriu un import mare de cocs, atunci cînd există posibilitatea fabricării în ţară a acestuia din cărbuni de import şi cu atît mai mult cînd există posibilitatea folosirii cărbunilor proprii, deşi inferiori calitativ. În orice caz dezvoltarea siderurgiei impune şi dezvoltarea producţiei proprii de cocs la nivele corespunzătoare producţiei de fontă, respectiv de oţel.

Ţinînd seama de această imagine de ansamblu asupra modului în care se asigură producţia şi consumul de cocs şi de cărbune cocsificabil, precum şi de felul în care se asigură aprovizionarea cu materie primă, rezultă că principalele ţări producătoare şi consumatoare de cocs au rezerve importante de cărbuni cocsificabili sau au stabilite legături prin contracte de lungă durată — eventual chiar prin participare la investiţii — cu ţările exportatoare pentru cantităţi importante de cărbuni cocsificabili. În acelaşi timp, atît pe plan mondial, cît şi în unele ţări cu ritmuri deosebite de creştere a producţiei de oţel (Japonia, Cehoslovacia, România, U.R.S.S.) creşterea producţiei şi a consumului de cocs nu sînt în mod manifest modificate

Ţara	Rezerve cărbuni	Rezerve de cărbuni cocsificabili
TOTAL MONDIAL	4 700 000	928 000
din care:		
S.U.A.	1 500 000	256 000
U.R.S.S.	1 200 000	220 000
R.F.Germania	230 000	74 000
Anglia	173 000	56 000
Polonia	150 000	22 000
R.Sud-Africană	72 465	19 000
India	62 400	14 000
Canada	62 000	17 000
Australia	24 000	7 620
Columbia	12 500	3 000
Brazilia	10 675	( )
Franţa	10 000	4 000
Japonia	10 000	4 000
Rhodesia	6 615	(-)
Cehoslovacia	6 000	2 000
Belgia	5 000	(-)
Mexic	4 200	(-)
Argentina	4 000	(-)
Olanda	3 400	(-)
Iugoslavia	3 200	(-)
Venezuela	3 000	(-)
Spania	2 830	(-)
Norvegia	2 394	(-)
Peru	2 334	(-)
Pakistan	1 661	(-)
Turcia	1 335	600
Noua Zeelandă	830	(-)

Tabel nr. 1 — **Rezerve mondiale de cărbuni (mil. tone fără lignit).**

pe tona de fontă sau de lucrările efectuate pentru dezvoltarea procedeelor de reducere directă a minereurilor de fier.

II

PRODUCŢIA MONDIALĂ DE COCS urmează să ajungă, după unele date de prognoză, la 477—500 mil. tone în 1980, faţă de 346 mil. tone în 1971. Dacă în 1971, pentru producţia amintită de cocs, s-au consumat 474 mil. tone cărbune cocsificabil, în 1980 va fi necesară exploatarea şi prelucrarea pe plan mondial a unei cantităţi de 650—690 mil. tone. Avînd însă în vedere faptul că producţia de cărbuni cocsificabili a rămas în intervalul 1965—1971 practic constantă, la un nivel de circa 590 mil. tone, cum de altfel a rămas constantă şi producţia totală mondială de cărbuni, şi că nici consumul de cărbuni cocsificabili nu a crescut decît cu circa 10% (de la 433 mil. tone în 1965, la 474 mil. tone în 1971), se pune întrebarea : de unde şi prin ce mijloace se va putea asigura în 1980 necesarul de materie primă pentru fabricarea cocsului ?

Problema nu poate fi soluţionată în perspectivă fără a avea în vedere şi dificultăţile apărute, mai ales în ultimul timp, în legătură cu asigurarea cerinţelor de energie, combustibil şi carburanţi a planetei noastre, precum şi fără luarea în considerare a evoluţiilor normale şi a mutaţiilor care au intervenit şi la care ne mai putem aştepta în variaţiile preţurilor combustibililor, în general, a cărbunilor cocsificabili, în special. Concomitent, trebuie examinată influenţa pe care dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii o poate avea în această direcţie.

Fără a încerca o analiză completă a tuturor efectelor acestor fenomene asupra siderurgiei, vom menţiona doar cîteva, cu consecinţe directe asupra industriei cocsochimice. În urma creşterii preţurilor şi a accentuării dificultăţilor de aprovizionare cu combustibil lichid, precum şi din necesitatea economisirii gazului metan, cărbunele a revenit în primul plan al resurselor energetice luate în considerare. În lume o serie de termocentrale au revenit la folosirea cărbunilor, iar în unele situaţii, pentru respectarea legilor de protecţie a mediului ambiant şi pentru evitarea poluării s-a trecut chiar la folosirea cărbunilor cocsificabili cu sulf redus (în S.U.A.), pentru producerea energiei electrice. În R.F. Germania s-a revenit la consumarea în furnale a unor cantităţi mai mari de cocs, renunţîndu-se la insuflarea de păcură. În acest context, problemele posibilităţilor de aprovizionare cu cărbuni cocsificabili, a evoluţiei preţurilor acestora în ultimii ani, precum şi prognozele ce se pot face în acest sens pentru anii viitori, devin de mare actualitate.

Capacitatea de cocsificare — pe cale clasică — a anumitor cărbuni este paralelă şi practic contradictorie cu posibilitatea folosirii lor şi în scopuri energetice. Diferenţa de circa 100 mil. tone care apare practic în fiecare an între cantitatea de cărbuni cocsificabili extraşi şi cei consumaţi efectiv la fabricarea cocsului ilustrează tocmai această dualitate şi contradicţie a posibilităţilor lor de utilizare. Totuşi, în urma concurenţei celorlalţi purtători de energie, în mod normal, chiar „spontan", între preţurile cărbunilor folosiţi în scopuri energetice şi preţul cărbunilor utilizabili şi la cocsificare există o netă diferenţă. Astfel, în timp ce preţurile cărbunilor cocsificabili — practic majoritatea cărbunilor ce formează obiectul tranzacţiilor comerciale — sînt reglate mai ales de legea cererii şi ofertei pe piaţa mondială, în funcţie de dezvoltarea producţiei de oţel, cărbunii energetici se consumă, în general, la locul exploatării lor şi au preţ care reprezintă doar 40—50% din preţul cărbunilor cocsificabili.

Preţul cărbunilor cocsificabili a crescut în ultimii cinci ani şi această tendinţă continuă din cauza decalajului din ce în ce mai pregnant dintre posibilităţi, care au rămas practic constante sau au creşteri relativ lente — şi necesar, care este în funcţie directă de sporirea cererii de combustibil solid a siderurgiei. În plus, peste această tendinţă cu caracter intern, a relaţiilor dintre industria minieră, în calitate de producător, şi industria metalurgică şi chimică, în calitate de consumatori, se suprapune un fenomen extern legat de escaladarea preţurilor transporturilor în general şi a navlurilor în special, ca o consecinţă a creşterii păcurii şi a celorlalţi purtători de energie.

III

DIN DATELE PREZENTATE, cît şi din prognozele de producţie pentru oţel, fontă şi cocs publicate, acceptînd ca reale şi prevederile mondiale de reducere a consumului specific de cocs, rezultă că fără o schimbare de anvergură a cerinţelor calitative (conţinut de impurităţi, proprietăţi de cocsificare) puse pentru o parte din materia primă folosită, devine posibilă apariţia, la sfîrşitul acestui deceniu, a unui deficit de cărbuni cocsificabili de de cel puţin 60 milioane tone, cu perspective să ajungă chiar la 100 milioane tone, dacă se iau în considerare posibilităţile ca o serie de ţări în curs de dezvoltare să-şi ridice o industrie a fierului pe baza minereurilor proprii (Brazilia, Algeria, Venezuela, chiar şi Australia), precum şi faptul că este posibil ca unele din cele mai importante ţări producătoare de petrol să înceapă să investească o parte din valuta acumulată în siderurgie. De altfel, tendinţele de restrîngere a exportului, ca o consecinţă a accentuării penuriei de combustibili, ca şi măsurile de conservare a rezervelor proprii de cărbuni cocsificabili pentru viitor, pot duce, toate, la îngustarea pieţei cărbunilor cocsificabili. Chiar dacă nu se va concretiza în scăderea tonajului comercializat ca valoare absolută, această îngustare se va manifesta în creşterea disproporţiei relative dintre cerere şi ofertă şi va avea drept efect direct mărirea preţurilor.

În faţa acestor perspective se urmăresc două direcţii principale de aplicare în industria cocsochimică a realizărilor cercetării de specialitate : extinderea folosirii la cocsificare clasică — pentru uzinele existente şi pentru cele a căror realizare a fost începută — a tuturor soluţiilor de utilizare a cărbunilor de calitate inferioară pe lîngă şarja de bază alcătuită din cărbuni cocsificabili ; cea de a doua priveşte necesitatea intensificării lucrărilor pentru extinderea şi aplicarea în ritm rapid a soluţiilor care acceptă la fabricarea cocsului drept bază principală de materie primă cărbuni inferiori. Această ultimă variantă este de natură să asigure nu numai lărgirea geografică a bazei de aprovizionare, ci implicit şi diversificarea tehnologică a bazei de materii prime, urmărind ca pînă la sfîrşitul acestui deceniu să se realizeze uzine care să fabrice cocs brichete la scară mare din aceşti cărbuni. Aşadar, răspunsul la întrebarea : cum se va putea acoperi deficitul de cărbune pentru cocs, este acela de a se lărgi cît mai mult folosirea cărbunilor inferiori la fabricarea cocsului clasic şi brichete.

Rolul unor uzine de acest fel ar fi nu numai de a asigura degrevarea balanţei de plăţi valutare a ţărilor importatoare, prin reducerea cel puţin parţială a impor-

Tara	1965 Productia de cărbuni cocsificabili	1965 Consumul de cărbune cocsificabil pentru producţia de cocs	Tara	1971 Productia de cărbuni cocsificabili	1971 Consumul de cărbune cocsificabil pentru producţia de cocs
TOTAL MONDIAL	589 050	433 390		586 552	473 869
din care:					
U.R.S.S.	145 ooo	96 ooo	URSS	17o ooo	1o7 ooo
S.U.A	12o ooo	86 279	SUA	125 ooo	75 5oo
R.F.Germania	114 5oo	57 554	R.F.Germania	88 ooo	5o 5oo
Anglia	52 ooo	26 9oo	Anglia	4o 5oo	27 5oo
Franţa	32 4oo	17 429	Polonia	35 ooo	2o ooo
Polonia	28 7oo	17 577			
			Australia	23 ooo	6 16o
Cehoslovacia	16 5oo	12 619	Cehoslovacia	17 ooo	14 ooo
India	16 ooo	(-)	Japonia	13 522	55 264
Belgia	1o 4oo	9 8o7	India	12 ooo	(-)
Australia	9 95o	4 43o	Franţa	7 4oo	17 ooo
Japonia	5 ooo	23 ooo	Canada	7 2oo	6 5oo
R.Sud-Africană	4 5oo	4 o5o	Belgia	6 6oo	9 6oo
Spania	2 3oo	3 968	R.Sud-Africană	5 1oo	4 55o
Canada	1 ooo	5 55o	Spania	4 ooo	5 4oo
Italia	(-)	7 344	Italia	(-)	9 7oo
Olanda	(-)	5 463	Olanda	(-)	2 56o
R.D.Germană	(-)	3 ooo	R.D.Germană	(-)	4 4oo
Austria	(-)	2 o82	Austria	(-)	2 2oo
România	(-)	1 878	România[x]	(-)	2 5oo

[x] Consumul de cărbune cocsificabil din anul 1973

Tabel nr. 2 — **Producţia şi consumul mondial de cărbuni cocsificabili în anii 1965 şi 1971 (mii tone).**

Tara	1965	Tara	1971
TOTAL MONDIAL	23 373		23 082
din care:			
R.F.Germania	9 858	R.F.Germania	9 162
U.R.S.S.	3 789	U.R.S.S.	4 000
Olanda	2 404	Polonia	2 399
Polonia	2 324	Cehoslovacia	2 336
Cehoslovacia	1 836	S.U.A.	1 369
Anglia	1 010	Anglia	614
Belgia	919	Franţa	601
S.U.A.	756	Belgia	572
Franţa	158	Olanda	509
Italia	123	Italia	300
Ungaria	92	Canada	287
Danemarca	51	Japonia	259
Japonia	29	Spania x)	200
Finlanda	14	Australia x)	100
Suedia	10	Iugoslavia x)	100

x) estimări

Tabel nr. 3 — **Exportul mondial de cocs în anii 1965 şi 1971 (mii tone).**

tului de cocs şi de cărbiuni cocsificabili scumpi şi deficitari, producîndu-se o cotă cît mai mare pe o bază proprie de materie primă sau în orice caz pe o bază mai accesibilă şi mai ieftină de materie primă. Existenţa unor uzine de cocs brichete poate crea „concurenţa" tehnologică şi economică necesară, care să poată asigura plafonarea la un nivel rezonabil a preţurilor cărbunilor cocsificabili şi a cocsului de import. Cu alte cuvinte, lărgirea bazei de materii prime ar aduce nivelul ofertei mai aproape de cel al cererii.

IV

În ROMÂNIA, perfecţionările necesare şi posibile de realizat în cocseria clasică se referă, în primul rînd, la atragerea în balanţă a cărbunilor energetici de tip Vulcan. De altfel, aceştia au mai fost folosiţi la Hunedoara în urmă cu cîţiva ani, în condiţiile unui amestec de cărbuni cu proprietăţi de aglutinare mult mai slabe decît reţetele actuale. Reţetele globale pe ţară, care se pot adopta în viitor, trebuie să aibă în vedere şi optimizarea transporturilor în corelaţie cu caracteristicile cărbunilor aprovizionaţi şi cu scădere continuă în şarjă a proporţiei de cărbuni indigeni cocsificabili (tip Lupeni). În mod asemănător se pot folosi, cel puţin în proporţii reduse, toţi cărbunii spălaţi la Preparaţia Coroieşti, în amestec (sau eventual separat) ;

Tara	1965	Tara	1971
TOTAL MONDIAL	23 000		22 941
din care:			
Franţa	4 399	Luxemburg	3 392
Luxemburg	3 812	R.D.Germană	2 900
R.D.Germană	3 205	Franţa	2 750
Suedia	1 403	România x)	2 600
Ungaria	1 060	Belgia	1 608
Austria	951	Ungaria	1 308
Danemarca	888	Olanda	1 235
România	844	Suedia	1 219
Finlanda	832	Austria	831
Belgia	693	Finlanda	714
U.R.S.S	662	U.R.S.S. x)	600
R.F.Germania	536	Canada	586
Elveţia	471	Norvegia	424
Norvegia	400	R.F.Germania	372
Canada	400	Bulgaria	350
Italia	310	Portugalia	305
Olanda	281	Iugoslavia	279
Bulgaria	264	Mexic	248
Grecia	207	Elveţia	190
Portugalia	201	S.U.A.	155

x) estimări

Tabel nr. 4 — **Importul mondial de cocs metalurgic în anii 1965 şi 1971 (mii tone).**

(mii t

Tara	1965	Tara	1970
TOTAL MONDIAL	313.994		351.014
din care:			
U.R.S.S.	67.462	U.R.S.S.	75.404
S.U.A.	60.649	S.U.A.	60.336
R.F.Germania	43.294	R.F.Germania	39.914
Anglia	17.346	Japonia	36.373
Japonia	16.034	Anglia	16.592
Polonia	14.500	Polonia	16.548
Franţa	13.382	Franţa	14.152
India	7.976	India	8.305
Cehoslovacia	7.875	Cehoslovacia	8.273
Belgia	7.334	Belgia	7.119
Italia	5.737	Italia	7.045
Olanda	4.286	Olanda	4.995
Canada	3.715	Canada	4.901
R.D.Germană	3.209	Australia	4.058
Australia	3.168	Spania	4.029
Spania	2.[illegible]5	R.D.Germană	3.572
Austria	1.551	Austria	1.768
Iugoslavia	1.253	România x)	1.321
Turcia	1.187	Turcia	1.531
România	1.135	Iugoslavia	1.309

x) 1973

Tabel nr. 5 — **Producţia mondială de cocs metalurgic în anii 1965 şi 1970**

Se mai pot realiza o serie de perfecţionări tehnice şi tehnologice care să permită creşterea potenţialului economic al procedeelor clasice. Preîncălzirea şarjei, propusă de cercetătorii francezi încă din 1960, şi care a ajuns la aplicare industrială de nivel tehnologic competitiv în 1970—1973 prin colaborarea Institutului Francez CERCHAR şi a firmei americane ALLIED CHEMICAL CORPORATION, sub forma procedeului COALTEK, este una din căile care permite — la încărcarea în vrac — nu numai creşterea productivităţii agregatelor de bază ale cocseriei bateriile de cocsificare), ci lărgirea bazei de materii prime şi creşterea calităţii cocsului. Şarja „mixtă" de brichete şi şarja aglutinantă, propusă şi cercetată de specialiştii din Ungaria începînd din 1955, încercată şi la noi pentru şarjele ştampate în 1959, aplicată industrial în Japonia din 1970, are şanse să poată fi adoptată şi la noi pentru cocseriile cu încărcare în vrac la care, în amestec cu şarja aglutinantă de bază, se vor putea folosi şi circa 30-50% brichete, produse din cărbuni energetici pe baza tehnologiei elaborată de Institutul de cercetări metalurgice.

Toate aceste soluţii şi încă cîteva avute în vedere (degresarea, măcinarea selectivă etc.) pot lărgi mult baza de cărbuni a cocseriei clasice şi îmbunătăţi caracteristicile cocsului obţinut dintr-o şarjă mai slabă ca aglutinare, dar nu pot evita şi eluda cerinţa de bază a procedeului clasic : necesitatea alimentării lui cu cărbuni aglutinanţi care să aibă un minimum de proprietăţi corespunzătoare. Intensificînd perfecţionările posibile, necesare şi utile în cocseria clasică, trebuie extinsă în acelaşi timp folosirea procedeelor noi, între care şi fabricarea cocsului brichete, care aduc modificări în concepţia de bază a tehnologiilor şi care în orice caz modifică fundamental cerinţele pentru materia primă.

La dezvoltarea producţiei de cocs brichete este necesar să se pornească de la nivelurile de utilizare stabilite experimental atît în ceea ce priveşte mărimea agregatelor cît şi procentele de cocs clasic înlocuite şi pe această bază să se treacă la realizarea industrială. Este foarte clar că înlocuirea cu cocs brichete fabricat în ţară a unei tone de cocs clasic de import sau produs din cărbuni importaţi, reprezintă o economie de cel puţin 40—50 dolari dacă este produs din materii prime indigene şi de cel puţin 50 dolari dacă este produs din cărbune energetic aprovizionat din ţările apropiate şi folosit ca înlocuitor al importurilor celor mai scumpe de cărbuni pentru cocs, aduşi pe relaţii transoceanice.

Rezultatele experimentărilor făcute la noi dovedesc că din cărbunii existenţi în ţară, slab cocsificabili şi energetici, se poate produce cocs în care participarea cărbunilor indigeni poate ajunge în medie la cel puţin 50% (clasic şi brichete) — sarcină pregnant subliniată în Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R.

Procedeul românesc de fabricare a cocsului brichete din cărbuni energetici a fost verificat la nivel de producţie şi consum industrial atît în siderurgie (30—33 % proporţie de înlocuire a cocsului clasic de import în furnale de 700 m^3), cît şi în metalurgia neferoasă. În multe privinţe rezultatele obţinute în ţara noastră reprezintă priorităţi pe plan mondial. Cocsul brichete produs industrial şi experimental la Întreprinderea „Victoria" — Călan este folosit cu rezultate bune în metalurgie şi în alte domenii.

Realizarea aplicării industriale a tuturor soluţiilor studiate, la care ne-am referit mai înainte, impune asigurarea condiţiilor tehnice necesare introducerii lor în practică (instalaţii de preîncălzire şi încărcare pentru şarja uscată şi preîncălzită, prese de brichetare şi cuptoare pentru fabricarea cocsului brichete, dispozitive de încărcare pentru şarja mixtă etc.). În acest fel se va putea mări participarea cărbunilor energetici în cocseria clasică şi se vor putea crea posibilităţi de extindere a fabricării cocsului brichete în ţară şi totodată condiţii pentru export de procedeu.

★

AŞADAR, situaţia pieţei cărbunilor şi perspectivele evoluţiei în continuare a preţurilor cărbunilor cocsificabili şi a industriei cocsochimice impun dezvoltarea cît mai rapidă a cocsificării cărbunilor energetici, în paralel, atît pe calea clasică, cît şi pe calea neclasică, a producţiei de cocs brichete, aceasta din urmă nu numai ca o variantă mai economică, dar şi ca o „supapă de siguranţă" faţă de presiunile pe care situaţiile conjuncturale ar putea să le exercite asupra industriei cocsochimice efectiv condiţionate de aprovizionarea cu în cazul unei orientări strict limitate şi cărbuni cocsificabili aglutinanţi.

Valorificarea rezultatelor cercetărilor realizate în ţara noastră pentru folosirea cărbunilor inferiori la cocsificare este în măsură să asigure realizarea sarcinilor trasate prin Directivele Congresului al XI-lea în această ramură de deosebită importanţă a dezvoltării metalurgiei.

ing. I. BARBU
ing. S. LAMBESCU
ing. A. BADIU
ec. D. WANIEK

COMERȚ EXTERIOR

O REUNIUNE INTERNAȚIONALĂ DE LARGĂ PROSPECTARE A PIEȚEI EXTERNE

UNITED NATIONS INDUSTRIAL DEVELOPMENT ORGANIZATION
SOCIALIST REPUBLIC OF ROMANIA

JOINT UNIDO-ROMANIA CENTRE
BUCHAREST OFFICE

ÎN CADRUL obiectivelor de dezvoltare social-economică și politică a României, activitatea de colaborare și cooperare internațională, constituie un factor de bază al creșterii contemporane, o componentă esențială a politicii noastre externe.

Promovînd o politică consecventă de dezvoltare a relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare, volumul comerțului nostru exterior cu aceste state a crescut în 1973 de peste 4 ori față de 1965, ponderea lui în totalul schimburilor noastre comerciale fiind în continuă creștere. Acordurile de cooperare industrială realizate – urmare vizitelor întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii în țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America de Sud ca și a conducătorilor acestor state în România – creează condiții ca ponderea acestor țări în relațiile noastre externe să crească substanțial.

Participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii se reflectă și prin contribuția sa activă la viața organizațiilor economice internaționale chemate să aducă o contribuție concretă la intensificarea interdependențelor pe arena mondială. Printre numeroasele exemple pe care le oferă țara noastră pe această linie, este și activitatea susținută pe care o desfășoară în cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (ONUDI), organism specializat, înființat în anul 1967 care are drept scop să promoveze și să accelereze ritmul industrializării țărilor în curs de dezvoltare și de coordonare a eforturilor tuturor organismelor Națiunilor Unite în această direcție.

În activitatea acestui organism industrializarea țărilor în curs le dezvoltare nu este privită ca un scop în sine, ci ca un obiectiv al dezvoltării economice și sociale a acestor țări.

Pentru a-și aduce la îndeplinire sarcinile, ONUDI întocmește programe de ajutor direct al țărilor în curs de dezvoltare, bazate pe studii, cercetări și informații, acțiuni menite să asigure eficiența organizației. Țările în curs de dezvoltare sînt ajutate de către ONUDI să organizeze producția de bunuri bazată pe utilizarea propriilor resurse naturale, a materiilor prime sau a subproduselor disponibile ; în asimilarea și adaptarea tehnologiilor moderne nevoilor specifice ; în atragerea mijloacelor de finanțare atît pe plan local, cît și din străinătate ; în organizarea producției de mărfuri pentru export, în conformitate cu exigențele piețelor externe.

Asistența directă acordată de către ONUDI este finanțată în cea mai mare parte de către Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, însă beneficiază și de alte surse de asistență disponibile pe plan internațional.

Pentru a mări eficacitatea acțiunilor sale, ONUDI organizează reuniuni internaționale, simpozioane, seminarii la care participă experți atît din țările industrializate, cît și din țările în curs de dezvoltare în care se confruntă punctele de vedere, cunoștințele, se compară experiențele.

Problemele dezvoltării industriale sînt variate și acute, fiind necesar să fie abordate în ansamblu și pe căi multiple, atît pe plan politic, cît și pe plan economic, pentru ridicarea bunăstării tuturor popoarelor.

În urma unui acord cu guvernul român, a fost creat în anul 1972 și în România un organ tehnic de lucru al ONUDI, CENTRUL COMUN ONUDI/ROMÂNIA, cu un oficiu la București.

Programul de lucru al Centrului Comun ONUDI/ROMÂNIA, axat în principal pe domeniul industriei chimice și petrochimice, se înscrie în cadrul larg al activității ONUDI și pe linia consecventă a politicii statului nostru de cooperare cu țările în curs de dezvoltare.

Una dintre cele mai ample acțiuni cuprinse în programul Centrului o constituie **organizarea la București, în perioada 2–6 decembrie a. c., de către ONUDI, împreună cu Centrul Comun ONUDI/ROMÂNIA, a unei Reuniuni internaționale pentru promovarea investițiilor și consultări tehnologice în industria chimică și petrochimică a țărilor în curs dezvoltare.**

Fiind o primă reuniune de acest gen organizată de ONUDI în domeniul chimiei, ea prilejuește întîlnirea la București, a peste **170 de participanți din peste 30 de țări în curs de dezvoltare, precum și din țările industrializate.**

În acest cadru sînt dezbătute unele aspecte stringente ale dezvoltării industriei chimice și petrochimice legate de sursele de materii prime, transferul de tehnologii și adaptarea lor, poluarea mediului, posibilitățile de cooperare internațională pentru asistarea țărilor în curs de dezvoltare în eforturile lor de a pune bazele sau de a dezvolta acest sector care deține un loc important în prelucrarea resurselor naturale și care este în același timp furnizor de materii prime sectoarelor complementare ale economiei oricărei țări. Referatul de bază cu temă „Stadiul și orientările industriei chimice în țările în curs de dezvoltare" este elaborat și susținut de specialiști români.

În urma unor misiuni de investigare organizate de ONUDI în țările în curs de dezvoltare, unde au fost consultate atît organismele guvernamentale, cît și promotorii particulari de proiecte în acest domeniu, au fost **identificate și înscrise pe agenda reuniunii peste 90 de proiecte,** începînd de la instalații cu un singur operator și pînă la vaste complexe petrochimice. Este de menționat că toate aceste proiecte se bucură de sprijinul și de avantaje materiale și financiare din partea statelor respective. Proiectele sînt prezentate în cadrul reuniunii de către promotorii lor, urmînd să se treacă ulterior la negocieri concrete cu parteneri potențiali din țările industrializate. În acest fel, reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare vor avea prilejul și avantajul ca, avînd sprijinul și asistența ONUDI, să expună proiectele și necesitățile lor într-un cadru larg de investigare a posibilităților reale de cooperare în vederea realizării lor, avînd în vedere că la reuniune participă atît reprezentanții unor firme specializate din țările industrializate, cît și reprezentanții unor organisme și instituții financiare internaționale sau ai unor grupuri bancare importante.

În același timp, trebuie subliniat și faptul că o asemenea reuniune, care echivalează cu o largă și competentă prospectare a piețelor acestor țări, oferă întreprinderilor și instituțiilor de specialitate din țara noastră posibilitatea de a lua cunoștință de proiectele care ar putea constitui obiectul unor operații de cooperare cu unele țări în curs de dezvoltare, acolo unde există posibilități și interese reciproc avantajoase.

De altfel, în urma studierii de către institutele și întreprinderile de specialitate din țară a listei proiectelor ce vor fi prezentate la reuniune, un număr însemnat de proiecte se anunță interesante ca teme pentru potențiale acțiuni de cooperare.

Desfășurarea lucrărilor reuniunii, contactele fructuoase care au loc în aceste zile între diverși parteneri justifică, odată mai mult, oportunitatea organizării de către ONUDI a unor astfel de manifestări internaționale.

Această reuniune constituie un bun exemplu care întărește justețea politicii economice externe a țării noastre privind rolul pe care îl au și trebuie să-l joace organismele internaționale în lichidarea decalajelor economice, în instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

Alexandru LUNGU
director
Oficiul Centrului Comun ONUDI/România

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

Experienţe în actualitate

TIMPUL DIRECTORULUI GENERAL

- Ce face directorul general de centrală industrială în cele 8 ore de muncă zilnice ?
- Ce ocupă mai mult timpul conducătorului centralei industriale : lucrările curente sau cele de perspectivă ?
- Lipsa regulamentului de organizare a atribuţiilor funcţiilor influenţează însăşi munca directorului ?
- O treime din timpul de lucru se afectează obţinerii de aprobări şi informări către forul tutelar. Dar pentru strategia dezvoltării centralei ?

DINTRE studiile şi proiectele elaborate de cadre de conducere din economie, absolvenţi ai diferitelor programe de perfecţionare a pregătirii profesionale, multe abordează şi probleme ale utilizării propriului timp de muncă. Prezentăm pe scurt conţinutul şi rezultatele unei astfel de investigaţii, care considerăm că, pe de o parte, prezintă interes pentru mulţi dintre cititorii noştri, pe de altă parte, în scopul bunei organizări în munca proprie, el poate stimula acţiuni asemănătoare şi la alte cadre de conducere din economie. Este vorba de proiectul elaborat de inginerul Virgil GEORGESCU, *absolvent al programului P2 al Centrului de perfecţionare a pregătirii cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat, din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu", director general al grupului Întreprinderilor de Gospodărire Comunală şi Locativă din judeţul Timiş, unitate cu statut de centrală industrială.*

Proiectul a avut ca obiectiv cunoaşterea modului cum este utilizat timpul de muncă al directorului general, a distribuirii acestuia pe tipuri de activităţi şi probleme, a factorilor de care depinde această distribuţie, cu stabilirea măsurilor necesare pentru a utiliza cu maximum de eficienţă acest timp.

Pentru cunoaşterea modului cum este utilizat timpul de muncă au fost utilizate două căi principale : fotografierea timp de o lună a activităţii desfăşurate şi analiza documentelor care au intrat în această perioadă la directorul general.

Ca instrument de înregistrare a fost utilizată o fişă specială al cărui conţinut este redat în fig. nr. 1. Pentru fiecare secvenţă de timp consumată de directorul general a fost completată o astfel de fişă, indiferent de durata secvenţei. Directorul general a fost urmărit direct, personal, în toate cele 25 de zile de observare.

Fig.nr.1 - Fişa de înregistrare pentru fotografierea activităţilor desfăşurate de directorul general

Data ____			Telefon interior	____
Timpul ____			exterior	____
Locul ____				
INTERLOCUTOR (PERSOANA SAU GRUP)				
Director general adj.,	____	Organ tutelar	Conducere	____
Director tehnic	____	si alte orga-	Coordonatori	____
Director comercial	____	nizaţii	Directori	____
Contabil şef	____		Ing.şefi	____
Inginer şef	____		Alţii	____
Sef serv.plan	____			
Sef serv.contabilit.	____			
Sef serv.aproviz.	____			
Sef serv.lucrări noi	____			
Sef birou	____			
Alţii	____			
A. Probleme specifice tratate		Tipul de acţiune		
Finanţe-juridic	____	Primire informaţii		____
Contabilitate	____	Elaborare informaţii		____
Plan-dezvoltare, salarizare, personal	____	Luare decizii		____
Aprovizionare	____	Confirmare sau corijare deciziile altora		____
Investiţii	____	Dare dispoziţii		____
Producţie	____	Sfătuire		____
Relaţii publice	____	Control		____
Organizare-cercetare	____	Lucrări birou		____
B. Probleme generale tratate				
Dezvoltare	____	Politice		____
Operaţii curente	____	Aplicare		____
Control	____	Diverse		____

În graficul din fig. 2 este redată — pe baza rezultatelor fotografierii — structura timpului directorului general după natura activităţilor desfăşurate. Se poate spune că ponderea segmentelor atestă o distribuire relativ normală a timpului de lucru. Se remarcă greutatea specifică mare a timpului afectat elaborării şi luării deciziilor, informării şi sfătuirii, sprijinirii colaboratorilor în executarea activităţilor acestora.

Nu la aceeaşi concluzie se ajunge însă dacă se are în vedere natura problemelor abordate, natura şi gradul de importanţă al deciziilor luate. Structura pe probleme abordate a timpului total de lucru este redată în graficul din fig. nr. 3. În graficul din fig. nr. 4 este reprezentată tot structura timpului de lucru din punct de vedere al naturii problemelor abordate, determinată însă prin analiza documentelor intrate şi analizate de directorul general în perioada de o lună cercetată. Cele două structuri pun în evidenţă ponderea mare pe care o ocupă în activitatea directorului general problemele curente, imediate, în detrimentul celor ce privesc viitorul, dezvoltarea, planificarea, organizarea.

Fig. 2. STRUCTURA TIMPULUI DE LUCRU AL DIRECTORULUI GENERAL DUPĂ NATURA ACTIVITĂŢILOR DESFĂŞURATE

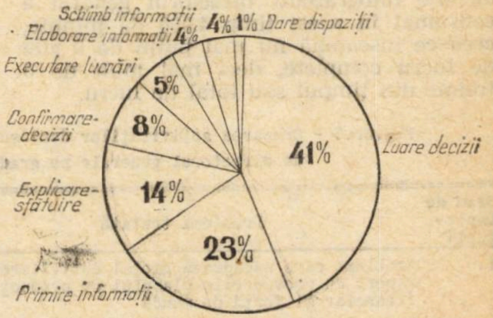

Analiza a fost, apoi, adîncită prin descompunerea problemelor cuprinse în graficul nr. 3 în activităţi mai omogene din punctul de vedere al naturii şi al gradului de importanţă. Problemele abordate de directorul general au fost, astfel, grupate pe patru grade de importanţă, ţinîndu-se

Fig 3 STRUCTURA TIMPULUI DE LUCRU AL DIRECTORULUI GENERAL DUPĂ NATURA PROBLEMELOR ABORDATE

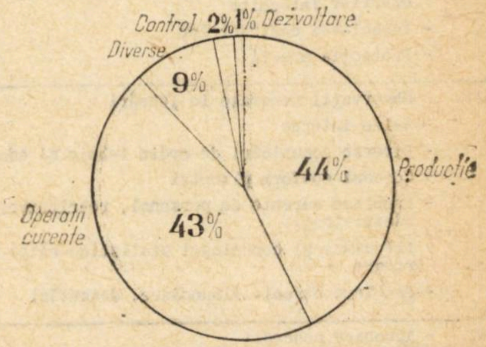

seama că prin natura competenței și a informațiilor necesare numai cele de gradul I trebuie să fie rezolvate de directorul general, cele de gradul II de directorii de funcțiuni din aparatul de conducere al grupului, cele de gradul III de șefii de servicii ș.a.m.d. Gruparea problemelor pe grade de importanță este redată în fig. nr. 5.

Structurarea timpului directorului general pe probleme, funcție de gradul de importanță al acestora, este redată în graficul din fig. nr. 6. Deci mai puțin de 20% din timpul de lucru este alocat unor probleme într-adevăr de nivelul directorului general, restul fiind probleme care ar fi trebuit să fie rezolvate de alte nivele ierarhice, inferioare, din cadrul grupului.

Fig.4 STRUCTURA TIMPULUI AFECTAT DE DIRECTORUL GENERAL DIFERITELOR DOCUMENTE INTRATE LA EL DUPĂ NATURA PROBLEMELOR TRATATE DE ACESTE DOCUMENTE

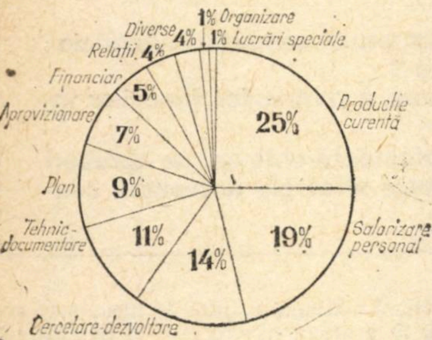

Un foarte mare procent din timpul de lucru al directorului general este afectat relațiilor cu forul tutelar (convorbiri telefonice și deplasări personale). În cele 25 de zile fotografiate, directorul general a consumat în acest timp 4.500 de minute, ceea ce înseamnă nu mai puțin de 9 zile de lucru complete, deci mai mult de o treime din timpul său total de lucru.

Fig.nr.5 - Gruparea activităţilor desfăşurate de directorul generale pe grade de importanţă

Grad de importanţă	Problema tratată
I.	- Probleme care angajează global activitatea grupului în raport cu prevederile planului de producţie, investiţii, financiar şi forţă de muncă - Politica generală a grupului privind cercetarea şi producţia - Exercitarea controlului de către directorul general asupra subordonaţilor direcţi - Probleme de organizare generală - Lucrări speciale - Relaţii
II	- Probleme curente de producţie şi cercetare - Stabilirea şi modificarea termenelor de executare a lucrărilor întocmite - Incheierea contractelor - Protecţia muncii
III.	- Observaţii generale la lucrări - Avize interne - Diverse comunicări de ordin tehnic şi administrativ - Comenzi conform planului - Probleme curente de personal, retribuire, învăţămînt şi administraţie - Informări şi comunicări statistice către organele superioare - Probleme curente financiare, decontări
IV.	- Aprobare concedii - Aprobare deplasări stabilite - Avansuri băneşti pentru deplasare - Diverse fără importanţă

Analiza a condus la indicarea următoarelor cauze ce determină deficiențele constatate în utilizarea timpului de lucru al directorului general :

— lipsa unui regulament de organizare a grupului și a fișelor de descriere a atribuțiilor funcțiilor, atît a directorului general cît și a colaboratorilor direcți ai acestuia ; faptul că în cadrul grupului nu știe fiecare concret ce atribuții și răspunderi are, conduce la „împingerea“ către directorul general a multor probleme care ar trebui rezolvate de titularii unor posturi din subordinea acestuia ;

— defecțiuni în raporturile dintre directorul general și forul tutelar al grupului (Consiliul popular județean) : direcțiile funcționale ale consiliului solicită direct prin conducerea grupului numeroase informații pe care le-ar putea obține de la compartimentele de resort ale grupului ;

— defecțiuni în relațiile dintre directorul general și colaboratorii direcți : s-a constatat că la numeroase documente intrate la directorul general acesta solicită „convorbire“ cu unul sau altul dintre colaboratori ; de aici rezultă citirea documentului de două ori (o dată la primirea documentului, a doua oară în prezența celui chemat) și pierdere de timp cu așteptarea colaboratorului ; s-a constatat, de asemenea, că din cauza lipsei unor mijloace tehnice moderne de legătură între directorul general și colaboratori, toți aceștia pierd foarte mult timp pentru a realiza schimbul de informații necesar.

Corespunzător defecțiunilor și cauzelor constatate a fost întocmit un proiect de plan de măsuri, în prezent, în curs de aplicare. Principalele elemente ale acestuia sînt următoarele :

— hotărîrea ca directorul general să ia decizii numai în probleme de gradul de importanță I, celelalte să fie delegate, sub controlul directorului general, nivelelor ierarhice subordonate din structura organizatorică a grupului ;

— elaborarea și aprobarea unei fișe de descriere a postului de director general în care sînt prevăzute drepturile de decizie și obligațiile acestuia ;

— elaborarea și aplicarea unui program de lucru pentru directorul general (vezi fig. nr. 7) ; aceasta va asigura o distribuire rațională a timpului în exercitarea atribuțiilor de conducere în condiții favorabile pentru o informare operativă și completă a directorului general ; programul a fost adus la cunoștință atît colaboratorilor directorului general cît și a forului tutelar ;

— perfecționarea sistemului de informare a directorului general ; prevederea în programul de lucru săptămînal al directorului general a cîte unei ore în zilele de marți, joi și sîmbătă pentru ședințe de raportare cu toți factorii necesari ; introducerea comunicării directe prin radio cu dispecerii transportului în comun, alimentării cu apă și gaze naturale și cu conducătorii unităților mai importante ; legătură interfonică cu colaboratorii direcți ; îmbunătățirea circulației documentelor care intră la directorul general (în noul sistem s-a eliminat circuitul documentelor cu rezoluția „convorbire“).

Acestea sînt cele mai importante și semnificative aspecte evidențiate de proiect. Fără îndoială că, așa cum se subliniază și în concluziile realizatorului proiectului, sînt încă numeroase alte aspecte legate de utilizarea timpului cadrelor de conducere de unități economice ce necesită a fi cercetate și, cu siguranță, că aplicarea măsurilor preconizate de acest proiect va ridica noi probleme care necesită a fi urmărite și investigate cu atenție în continuare. Cu convingerea fermă a utilității, am prezentat acest proiect, gîndind că el ar putea să constituie un exemplu și un punct de pornire pentru preocupări asemănătoare din partea tuturor cadrelor de conducere din economie. Deseori se afirmă că timpul acestora nu este utilizat eficient, nu este organizat corespunzător. Este necesar să se treacă de la această afirmație la cercetări concrete, care să pună în evidență pentru fiecare caz în parte, cum, pentru ce este consumat timpul, de ce, cum trebuie organizat pentru a fi valorificat la maximum. Exemplul prezentat ni se pare cît se poate de convingător.

Fig.6 STRUCTURA TIMPULUI DE LUCRU AL DIRECTORULUI GENERAL ÎN FUNCTIE DE IMPORTANTA PROBLEMELOR ABORDATE

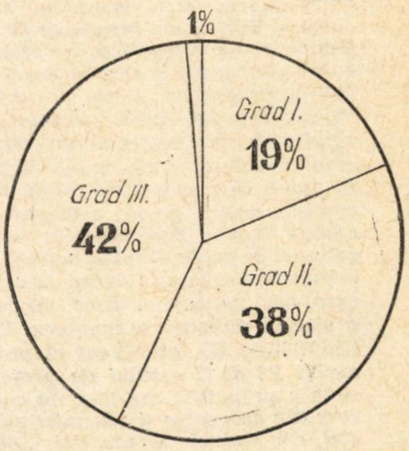

Fig.7 PROGRAM DE LUCRU PENTRU DIRECTORUL GENERAL
PROPUNERE

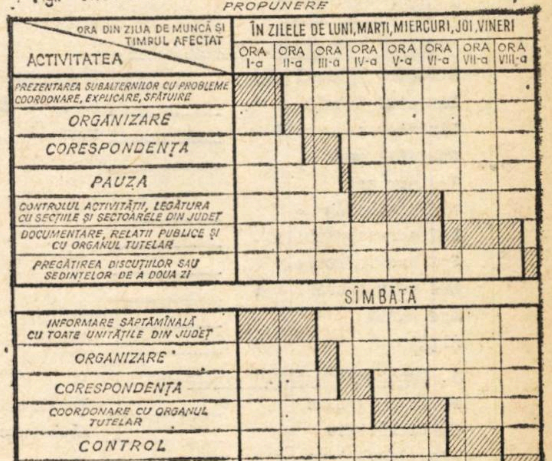

Notă: ȘEDINȚELE CONSILIULUI OAMENILOR MUNCII ÎN AFARA ORELOR DE SERVICIU IAR CELE DE BIROU EXECUTIV ÎN TIMPUL ORELOR PT. COORDONARE

SINOPTIC

Eficiența organizării

CABINETELE teritoriale de organizare au elaborat pe bază de contract, în cei șase ani de la înființarea lor, peste 1930 studii și proiecte de organizare pentru unitățile noastre economice. Structura studiilor și proiectelor demonstrează orientarea preponderentă spre rezolvarea problemelor concrete, de primă importanță, cu care sînt confruntate întreprinderile și centralele industriale (vezi tabelul).

La elaborarea studiilor au participat circa 17 000 de specialiști în organizare și conducere, valoarea totală a contractelor ridicîndu-se la circa 87 mil. lei. Eficiența economică anuală a studiilor aplicate pniă la 1.I.1974, confirmată de beneficiari, este oglindită de următorii indicatori : 1,682 mil. lei producție globală suplimentară, 622 mil. lei, beneficii, creșteri între 10—30% ale productivității muncii. Iar în cazul studiilor aplicate în semestrul I 1974 s-au obținut 127 mil lei beneficii și o economie relativă de 1511 lucrători.

Tema abordată	Ponderea studiilor din totalul celor elaborate %
1. Organizarea și perfecționarea proceselor tehnologice, a pregătirii tehnice a producției, în scopul îmbunătățirii calității produselor, reducerii consumurilor specifice și a costurilor de fabricație	35
2. Îmbunătățirea utilizării capacităților de producție	16
3. Perfecționarea metodelor de programare și urmărire operativă a producției	6
4. Îmbunătățirea organizării aprovizionării și mai buna folosire a materiilor prime și materialelor	6
5. Îmbunătățirea structurii organizatorice a întreprinderilor	2
6. Utilizarea eficientă a resurselor de muncă, organizarea locurilor de muncă și extinderea normelor de muncă cu motivare tehnică	10
7. Îmbunătățirea organizării transportului intern, a circulației materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și produselor finite	11
8. Perfecționarea sistemului informațional-decizional	12
TOTAI	100

Organizarea echipei de creație

ÎN condițiile în care ideile noi devin tot mai mult un produs al efortului colectiv, o importanță deosebită capătă organizarea muncii echipelor de creație. Așa cum subliniază revista „Soțialisticeskaia industria“ (nr. 86/ 1974), practica unităților economice socialiste recomandă ca aceste colective să cuprindă pînă la zece specialiști cu experiență, volum și caracter de cunoștințe diferite, putînd fi utilizate pentru organizarea lor trei tipuri de structuri :

(a) **Structura în formă de stea** — indicată în special pentru faza de elaborare a ideilor, constă în aceea că fiecare dintre membrii grupului predă soluția problemei unui centru de coordonare colectiv. (fig.1).

(b) **Structura în formă de cerc** — se utilizează atunci cînd este necesar ca munca de creație să fie împărțită în mai multe cicluri, îndeplinite în mod independent de fiecare membru al colectivului, și atunci cînd sfîrșitul unui ciclu este începutul ciclului următor. (fig. 2).

Ea are un caracter temporar și poate fi folosită, de pildă, în situația cînd la activitatea grupului sînt antrenați diferiți specialiști (mecanic, tehnolog etc.) care îndeplinesc, pe parcurs, anumite sarcini.

(c) **Structura în formă de rețea** — cea mai eficace, face posibilă folosirea deplină a capacităților creatoare ale fiecărui membru al grupului, împărțirea uniformă a sarcinilor, combinarea rațională a ideilor ce apar, largă aplicare a ajutorului și controlului reciproc. (fig. 3).

Evident, pentru fiecare problemă în parte, atunci cînd se constituie o echipă de creație, numărul și structura optimă a acesteia trebuie stabilite funcție de caracterul și tipul problemei, de particularitățile și capacitățile membrilor echipei.

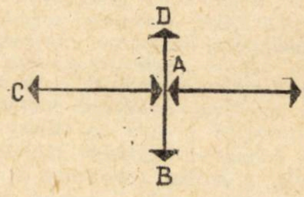

❶

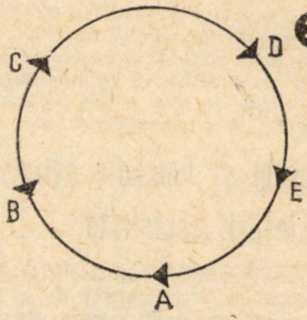

❷

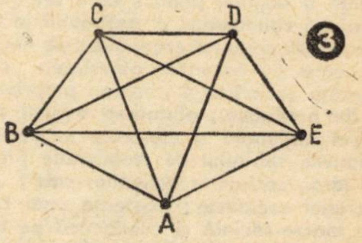

❸

CUM CONDUCEM

Eficacitatea creației științifice

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ocupă un loc din ce în ce mai important în economia modernă. Este un fapt care se impune cu atît mai mult cu cît ritmul revoluției științifico-tehnice se accelerează, cu cît efectele acesteia din urmă asupra unităților economice se fac tot mai intens și nemijlocit simțite. Obiectivul urmărit în permanență — orientarea în asemenea manieră a resurselor disponibile încît să rezulte din utilizarea lor acele tehnologii și produse care permit obținerea eficienței economice maxime — presupune, pentru atingerea sa, în primul rînd o cît mai bună organizare și conducere a activității.

Analiza experienței marilor unități în acest domeniu a permis formularea de către specialiști a unor **reguli** de bază pentru conducerea și organizarea activității de cercetare, de creație științifică.

1. Cercetarea, producția de idei, nu constituie un scop în sine — rezultatele ei trebuie să fie soluții la problemele concrete, practice cu care sînt confruntate unitățile economice și sociale.

2. Aspectele teoretice, de cercetare fundamentală, trebuie rezolvate atunci cînd existența lor este sesizată de nevoile cercetării aplicative, ale practicii imediate și numai atunci cînd nu există soluții satisfăcătoare pe plan mondial.

3. În selecționarea cadrelor de cercetare trebuie luate în considerare — pe lîngă rezultatele obținute în școli — capacitatea inventivă a acestora și puterea lor de imaginație, ambele detectabile prin teste sau pe baza unor creații deja realizate.

4. Regulile raționamentului inventiv — analiza, schematizarea, generalizarea, analogia, formularea problemelor — trebuie să fie stăpînite bine de fiecare cercetător, ele urmînd a forma obiectul central al programelor de perfecționare a acestora.

5. Un obiectiv permanent trebuie să fie formarea unor cercetători competenți, cu spirit constructiv și capabil de un efort susținut.

6. Nu trebuie uitat că ceea ce este mai important în actul de creație științifică este punerea problemelor, ceea ce uneori înseamnă chiar mai mult decît a ști să le rezolvi.

7. Utilizarea calculatoarelor este oricînd binevenită. ele funcționînd ca adevărate complemente ale memoriei în rezolvarea problemelor.

8. Atmosfera de entuziasm și de responsabilitate trebuie să caracterizeze orice colectiv de cercetare.

9. Documentarea completă, critică, care să nu se limiteze la subiectul studiat trebuie să fie o permanentă „hrană“ pentru imaginația cercetătorilor.

10. Prin antrenarea în activități variate, funcție de aptitudinile cercetătorului, se poate polariza inventivitatea, poate fi impulsionată creativitatea.

11. Organizarea periodică a unor ședințe de brainstorming este o necesitate.

12. Păstrarea permanentă a contactului cu fenomenele, cu realitatea nu trebuie neglijată, ea împreună cu experimentul fiind cele mai bune surse de informare.

13. Prevedeți în munca cercetătorului, atribuții și responsabilități de urmărire pînă în faza de aplicare practică a soluțiilor sale.

14. Practicarea riguroasă și sistematică a controlului trebuie să se facă astfel încît să orienteze atmosfera de creație și să stimuleze pe cercetător. Discutarea constructivă a eventualelor erori comise poate stimula creativitatea și acțiunile inventive.

15. Recompensarea — nu numai materială, ci și morală — a succeselor este o necesitate și o condiție pentru stimularea viitoarelor rezultate.

Iulian BĂDIN

TEORII
IDEI

DOCUMENTAR „R. E." ● DOCUMENTAR „R. E." ● DOCUMENTAR „R. E."

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic, economic și la programele de reciclare

PROCESUL CONDUCERII ȘTIINȚIFICE A VIEȚII ECONOMICO-SOCIALE

REALIZAREA cu succes a obiectivului fundamental prevăzut în Programul P.C.R. – făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, impune un ansamblu de acțiuni pentru asigurarea unei conduceri științifice a societății, a fiecărui domeniu de activitate, a fiecărei unități. Conducerea științifică a vieții economico-sociale presupune stăpînirea legităților sociale general valabile, a legilor economice și sociale proprii sistemului nostru, luarea în considerare a trăsăturilor specifice ale țării noastre determinate de nivelul de dezvoltare, de contextul socio-cultural și de alți factori, pentru ca în acest cadru să se manifeste spiritul de creativitate de care a dat dovadă în permanență P.C.R. și conducerea sa.

Momentul de bilanț și de deschidere spre viitor pe care l-a reprezentat Congresul al XI-lea, reflectă continuitatea și dinamismul preocupărilor în domeniul conducerii științifice a societății, contribuția remarcabilă a secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, corelarea acestor preocupări cu strategia de dezvoltare economico-socială.

În Raportul la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului a arătat : „Fără îndoială că noile schimbări în dezvoltarea forțelor de producție și în structura socială ce se vor produce în anii următori vor reclama în continuare preocuparea permanentă a partidului și statului pentru perfecționarea organizării și conducerii economiei și vieții sociale. În felul acesta vom asigura o concordanță continuă, cît mai deplină, între schimbările din societate, formele de organizare și relațiile de producție, în vederea dezvoltării armonioase a țării, a soluționării la timp a contradicțiilor, asigurării progresului neîntrerupt al întregii societăți".

Care sînt elementele de caracterizare a conducerii științifice a vieții economico-sociale ? Care este rolul informației și deciziei ? Care este rolul celorlalte funcții ale conducerii ? Ce semnificație are contribuția factorului uman în procesul conducerii ?

I. Obiectul și funcțiile științifice ale conducerii societății socialiste

IN CLARIFICAREA caracteristicilor conducerii societății socialiste este necesar să se pornească de la faptul că ne aflăm în fața unei **„științe a acțiunii politice care are în centrul său axioma exercitării rolului conducător al partidului în toate domeniile vieții sociale".** La această condiție esențială este necesar să adăugăm și alte condiții care au favorizat abordarea problemelor științei conducerii societății socialiste și anume : **proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție ; afirmarea omului ca producător și proprietar al avuției naționale** și creșterea în acest context a **responsabilității, inițiativei, spiritului de creativitate** precum și **cultivarea unei viziuni mai largi, sociale a acțiunilor sale ; creșterea permanentă a democrației socialiste ; existența unei concepții strategice de dezvoltare macro-socială și economică pe termen lung ; impactul planificat între știință și producție ; formularea și realizarea cu consecvență a obiectivelor finale ale societății** printre care ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, creșterea gradului general de civilizație, ceea ce **a creat elemente de motivare și participare suplimentară,** a promovat în conducerea la toate nivelurile spiritul de autoexigență.

Într-un asemenea complex de condiții stimulante pentru perfecționarea conducerii, se cuvine să menționăm cîteva din elementele care caracterizează **obiectul și funcțiile** științifice ale conducerii societății socialiste :

● **Studierea complexității dinamicii sociale și a interdependenței dintre diferite domenii,** pornind de la concepția că societatea socialistă este un sistem cu o anumită structură, caracterizat prin anumite elemente de interdependență, dintre care relațiile de producție joacă un rol hotăritor. De menționat particularitatea societății socialiste ca sistem auto-optimizator.

● **Formularea principiilor de bază ale conducerii** fundamentate pe cunoașterea amănunțită a realităților economico-sociale actuale și în perspectivă în țara noastră, pe investigarea științifică și interpretarea dialectică a fenomenelor contemporane în evoluția lor. Știința conducerii își propune formularea principiilor într-o viziune dinamică, de corelare cu stadiile de dezvoltare ale societății, capabile să acționeze pentru a deveni elemente motoare, de stimul și nu bariere dogmatice, de referință rigidă.

● **Diagnosticarea problemelor social-economice și studierea societății socialiste în perspectiva dezvoltării ei,** pentru caracterizarea diferitelor stadii și etape, pentru determinarea stării sistemului social și a eventualelor contradicții care mai pot apărea și stabilirea măsurilor și acțiunilor de eliminare a lor, pentru găsirea echilibrului optim în dezvoltarea diferitelor zone, ramuri, domenii.

● **Abordarea deopotrivă într-o proporție bine determinată atît a proceselor macro-sociale și economice de conducere, cît și a celor concrete, de eficiență imediată și formularea precisă a unei metodologii a conducerii social-economice.**

Funcțiile științifice ale conducerii societății socialiste se materializează pe de o parte în elementele care definesc obiectul acestei conduceri și pe de altă parte în caracterul său integrator al diferitelor științe și domenii, structurate într-un mod original, rezultînd pentru întregul constituit — legi, principii, metode și tehnici care constituie cadrul rațional — conștient pentru acțiunea socială și economică. Angajarea și finalitatea de clasă a științei conducerii societății socialiste, aprobarea unanimă de către popor a propriilor sale obiective de dezvoltare, implicarea în conducere a cuceririlor celor mai recente ale revoluției tehnico-științifice, utilizarea unor metode și tehnici moderne de prognoză, decizie, control, folosirea pe scară amplă a experimentului social-economic sînt cîteva din fundamentele funcțiilor științifice ale conducerii societății socialiste.

II. Funcțiile conducerii, Decizia — moment esențial în procesul conducerii. Elaborarea deciziei.

Alegerea variantei optime

ANALIZA procesului de conducere, a activității depuse de oricare dintre conducători indiferent de nivelul la care este situat permite sublinierea cîtorva funcții sau atribute esențiale ale conducerii. **Prevederea, organizarea, coordonarea, comanda-decizie și controlul,** cunoscute de mult ca funcții ale conducerii au astăzi și mai ales vor avea în perspectivă, pentru cazul țării noastre, un conținut specific, cuprinzător și mai ales angajant. Cu gradul lor de generalitate este însă necesar să subliniem diferența de cuprindere sau ponderea diferită în care aceste funcții se exercită în dependență de importanța atribuțiilor exercitată pe scara de organizare social-economică.

În diferite ocazii, conducerea de partid a atras atenția asupra perfecționării funcțiilor, atributelor conducerii, insistînd pe cîteva direcții de acțiuni esențiale și anume : **exercitarea echilibrată a acestor funcții,** ținînd seama pe de o parte de interdependența în care trebuie să acționeze și pe de altă parte, de îmbinarea pentru fiecare funcție a preocupării pentru intervenția de perspectivă cu cea curentă, imediată ; **găsirea unor noi forme de manifestare a acestor funcții ;** realizarea lor într-un **climat motivat, favorabil participării colectivității la conducere ; apelul la metode și tehnici moderne,** specifice fiecărei funcții pentru punerea în valoare a acestora.

În cele ce urmează, deși avem în vedere că **prevederea** – capacitatea și preocuparea de a prefigura viitorul, constituie — după cum o definește secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu — „un atribut al conducerii și se poate spune, chiar dintre cele mai importante", ne vom opri asupra deciziei și controlului.

Investigarea funcției, atributului de **decizie** caracterizat pe drept cuvînt ca moment esențial al procesului de conducere permite să se evidențieze trăsăturile sale definitorii : faptul că ne aflăm în fața unui **proces rațional,** că trebuie **să descifrăm în multitudinea variantelor,** posibilităților, **pe cea optimă** și în final că la orice decizie ne-am referi, este necesar să existe unul sau mai multe **obiective.** Raționalitatea procesului presupune renunțarea la folosirea exclusivă a empirismului, experienței și intuiției în favoarea utilizării unor cuceriri ale cercetării operaționale și matematicii, modelării economice și social-economice, sistemelor de prelucrare automată a datelor. În ceea ce privește alegerea variantei optime, aceasta presupune interpretarea unui volum mare, rațional, de **informații,** reprezentînd cunoașterea realității economice, sociale, politice, științifice, tehnologice, obținut mai ales pe baza contactului direct cu realitatea, fiind emanația activității oamenilor muncii în procesul muncii.

Se poate afirma că decizia este momentul de mare responsabilitate al procesului de conducere, pentru că ea determină trecerea de la gîndirea creatoare, contribuție de cele mai multe ori colectivă în care au fost stabilite obiective, mijloace de utilizat, căi de urmat, la acțiunea generatoare de eficiență.

Analiza deciziei ca moment esențial al procesului de conducere presupune o interpretare a situației elementelor componente care sînt în principal : decidentul — factorul uman, obiectul deciziei, deci tema acestuia, informațiile de care dispune, variantele posibile în raport cu criteriile posibile sau impuse, mulțimea stărilor de condiții obiective care caracterizează gradul de certitudine, risc sau incertitudine, consecințele deciziilor luate, la nivel localizat și social și obiectivul de atins.

Accentuînd asupra finalității actului decizional se poate reliefa **componenta politică** proprie fiecărei decizii care poate fi pe drept cuvînt considerată și ca o **formă de omologare socială a unei acțiuni :**

În elaborarea deciziei, de mare semnificație este concepția originală a P.C.R. privind procesul luării în colectiv a deciziilor. O asemenea concepție care a instituționalizat pentru toate unitățile și la toate nivelurile, organele de conducere colectivă cu caracter deliberativ a permis punerea în valoare a acestei contribuții colective care constă în : utilizarea cunoștințelor și experienței mai multor specialiști, care contribuie la configurarea completă a deciziei ; realizarea unei mai bune informări și coordonări a eforturilor celor care participă la elaborarea deciziei ; realizarea unui climat de colaborare și de motivare în elaborarea și aplicarea deciziilor ; apariția de idei noi, formarea și stabilirea unei noi concepții în conducerea micro și macro socială și economică.

În același timp este cazul să se evidențieze și posibilitatea apariției unor dificultăți, mai ales cînd unele probleme organizatorice nu sînt rezolvate corespunzător. Aceste dificultăți se referă la : volumul uneori mare de timp, consumat cu organizarea și desfășurarea reuniunilor de luare în colectiv a deciziilor ; tendințe de concentrare a luării tuturor deciziilor în colectiv, ceea ce are influențe negative asupra responsabilității individuale a membrilor colectivului respectiv și asupra operativității de rezolvare a anumitor probleme ; difuzarea uneori a autorității ; viziunea îngust-specializată a participării unor cadre la luarea deciziilor.

Acționînd în special în privința perfecționării organizării reuniunilor de luare în colectiv a deciziilor, pentru informarea permanentă a participanților la procesul de conducere colectivă și pentru cuprinderea prioritară a acestora în sistemul de perfecționare a pregătirii, se vor pune în valoare avantajele conducerii colective.

Eficiența procesului decizional, a deciziilor politice-economice presupune valorificarea conținutului principiului centralismului democratic care conduce la o ierarhizare a acestora și care angajează din ce în ce mai responsabil centrele decizionale plasate în apropierea locului de producere a fenomenelor economico-sociale. Se poate afirma în continuare că eficiența deciziei politice mai este influențată și de : responsabilitatea și competența politică și profesională ; disciplină în sensul larg al termenului ; concordarea intervențiilor la toate nivelurile și în toate unitățile ; coordonarea judicioasă între obiectivele de realizat și forțele disponibile ; exercitarea unui control științific.

III. Urmărirea și controlul realizării deciziei.

Documentele P.C.R. privind controlul muncitoresc al activității economico-sociale.

COMPONENTĂ de maximă importanță a conducerii științifice a societății, controlul este funcția a cărei perfecționare este reliefată pregnant în Programul P.C.R. și în Directivele celui de al XI-lea Congres al P.C.R.

Sînt cuprinse în aceste documente de căpetenie elementele care sintetizează noua concepție despre control în țara noastră. Se evidențiază **finalitatea acestui atribut,** caracterul **său** activ-preventiv, faptul că el reprezintă un **mijloc de măsurare, că** presupune **compararea cu etaloane de performanță** și mai ales **că are** în conținutul său un **mecanism de creație.**

În cele ce urmează se prezintă unele cerințe ale exercitării funcției de control și anume : fundamentarea pe un sistem informațional perfecționat, îmbinarea echilibrată a celor trei forme principale de control — **direct, indirect** și **autocontrol,** existența unor proceduri de desfășurare a controlului, de analiză a cauzelor abaterilor constatate și de valorificare promptă a concluziilor de intervenție ce se desprind, realizarea unitară și coordonată a tuturor formelor de control.

Putem vorbi de existența în țara noastră a unui adevărat **sistem de control social — economic,** de realizarea unei noi optici de exigență obștească asupra modului în care sînt gospodărite și valorificate bogățiile națiunii noastre. Sistemul de control perfecționat ca urmare hotărîrilor Congresului al X-lea al P.C.R. și Conferinței naționale din 1972 prevede existența unor **organe de control — de partid, ale puterii de stat, ale controlului muncitoresc, ale administrației de stat, de specialitate ale statului** precum și a unor **organe de control cu caracter obștesc.**

Un asemenea sistem pune în valoare noile coordonate care trebuie să caracterizeze controlul în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și anume caracterul democratic — muncitoresc al controlului, obiectivitatea, fermitatea și principialitatea sa, realizarea sa ca urmare a unor studii și analize corelative, trăsătura sa fundamentală — constructivă. În cadrul acestui sistem, avînd în vedere responsabilitatea fiecărui om al muncii se accentuează și se extind formele de autocontrol — componente în perspectivă ale procesului de autoconducere conștientă, pe care dorim să-l realizăm în țara noastră.

◆

CONDUCĂTORUL unităților și organismelor în sistemul nostru socialist, conducătorul comunist trebuie să țină seama de îndemnurile și aprecierile făcute la Congresul al XI-lea al P.C.R. de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Comuniștii nu se deosebesc de ceilalți oameni ai muncii decît prin faptul că înțeleg mai bine problemele dezvoltării economico-sociale, se bazează pe cunoașterea științifică a legităților generale ale evoluției societății omenești. Pornind de la aceasta, ei își asumă răspunderea în fața poporului de a acționa pentru unirea tuturor forțelor, în vederea progresului economico-social al patriei".** O asemenea dimensiune complexă, multilaterală a conducătorului comunist, om politic și în același timp cu o solidă pregătire de specialitate presupune existența unei viziuni strategice, calitatea de a fi eficient, calitatea de a lucra pentru și în cadrul unei organizații, promovarea unei conduceri competitive, progresiste, utilizarea unui stil de muncă în continuă înnoire. Conducătorul de viitor al unității socialiste trebuie să fie în mai mare măsură un inovator, un animator al colectivității, un exemplu și un om de prestigiu, un om de cultură și un bun cunoscător de oameni.

Conducerea științifică a vieții economico-sociale, proces în permanentă perfecționare, a cărei necesitate obiectivă este demonstrată de rezultatele obținute în țara noastră. are un cadru organizatoric-legislativ bine studiat și pus în practică, are un ansamblu de principii fundamentat științific, are o strategie de perspectivă mobilizatoare. Ni se cere în continuare tuturor o contribuție permanentă și sporită de a munci conștient, eficient și responsabil, de a valorifica pe toate planurile avantajele conferite de societatea socialistă multilateral dezvoltată.

prof. univ. dr. Mihail DUMITRESCU

BIBLIOGRAFIE

1. — **Nicolae Ceauşescu,** Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, 1974.

2. — **Programul P.C.R.** de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Editura Politică, 1974.

3. — **Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.** cu privire la planul cincinal 1976—1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura Politică 1974.

4. — **Tezele C.C. al P.C.R.** pentru Congresul al XI-lea al P.C.R. Editura Politică p. 22—34.

5. — **Nicolae Ceauşescu,** Cuvîntare la Conferinţa cu activul de partid şi de stat din ministere şi instituţii centrale, în Scînteia din 11 aprilie 1974.

6. — **Nicolae Ceauşescu,** Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid şi de stat din centralele industriale şi întreprinderi, în Scînteia din 2 iulie 1974.

7. — **Nicolae Ceauşescu,** Raport la Conferinţa Naţională a P.C.R. 19—21 iulie 1972, Ediura Politică p. 43—47, 52—55, 79—82.

8. — **Nicolae Ceauşescu,** Expunere la deschiderea colocviului privind problemele ştiinţei conducerii societăţii, Editura Politică 1972.

9. *** Introducere în ştiinţa conducerii societăţii socialiste, Editura Politică 1974, partea I şi II.

10. — Perfecţionarea conducerii şi organizării în unităţile economice. Rezultate Perspective — Mihai Dumitrescu, Revista Economică nr. 23, 22.XI.1974.

Noțiuni și categorii economice

VENITUL NAȚIONAL

VENITUL NAȚIONAL constituie indicatorul cel mai sintetic în caracterizarea economiei naționale a oricărei țări, întrucît structura sa pe ramuri de producție, ritmul și factorii săi de creștere, repartiția pe clase sociale și utilizarea sa finală, reflectă gradul de dezvoltare social-economică a acelei țări, nivelul de trai material și cultural al populației, perspectivele în evoluția economică și socială a țării respective.

Cauzele care generează existența și formele ce le îmbracă venitul național determină o serie de asemănări ale acestui indicator în capitalism și socialism. În același timp însă, se cere subliniat, că în socialism conținutul venitului național este radical deosebit față de cel din capitalism, datorită existenței proprietății socialiste, a lichidării exploatării omului de către om, a dispariției mărfii sub forma forței de muncă, și a acțiunii – pe fundalul relațiilor de producție socialiste – a legilor economice obiective specifice acestei orînduiri. Ca urmare, în timp ce în capitalism venitul național exprimă prin formula sa : capital (v) + plusvaloare (p), contradicția de neîmpăcat dintre exploatatori și exploatați, venitul național în socialism are ca formulă : produsul pentru sine (Ps) + produsul pentru societate (PS), exprimînd astfel comunitatea de interese a oamenilor muncii, în același timp producători și proprietari asupra mijloacelor de producție.

În perioada 1950–1973 venitul național a sporit de aproape 8,3 ori, din care partea realizată în industrie de 19 ori, în construcții de 13 ori, în agricultură de aproape 2,2 ori iar în transporturi și telecomunicații de 12 ori. Ritmul mediu anual de creștere a fost de 9,6 la sută, situînd România în această privință printre primele țări ale lumii. Actualul cincinal realizează un ritm mediu anual și mai ridicat, de circa 12 la sută.

Venitul național pe locuitor la finele anului 1973 a fost de peste 800 dolari, față de circa 100 dolari în 1938.

La fel de revelatoare sînt și schimbările petrecute în structura sa pe ramuri. Dacă în 1938 agricultura, dispunînd de o tehnică înapoiată reprezenta ramura principală în crearea venitului național (38,1%), în 1973, industria, înzestrată cu o tehnică înaintată, produce 58,1%, din venitul național, constituind ramura conducătoare în economia națională.

Față de 1938, în acest an, ca urmare a schimbărilor structurale menționate ,venitul național este de 11 ori mai mare. În cincinalul următor venitul național va spori cu un ritm mediu anual de 9-10 la sută, depășind la finele anului 1980 suma de 600 miliarde lei. Conform Programului partidului, venitul național în 1990 va fi de 3,5–3,8 ori mai mare față de 1975. Pe locuitor, la acea dată venitul național va atinge 2500–3000 dolari, ceea ce va apropia considerabil nivelul de dezvoltare a țării noastre de cel al țărilor avansate din punct de vedere economic.

În realizarea unor asemenea obiective de o importanță covîrșitoare, pe primul plan se impune mobilizarea tuturor factorilor extensivi și intensivi ce contribuie la creșterea venitului național și îndeosebi : utilizarea optimă a timpului de muncă, folosirea integrală a capacităților de producție, reducerea caracterului sezonier al unor activități în unele ramuri, modernizarea în continuare a structurii de ramură și profesionale a populației ocupate și creșterea ponderii acesteia în ramurile neagricole, sporirea sensibilă a productivității muncii sociale, creșterea nivelului de organizare științifică a producției și a muncii, ridicarea permanentă a gradului de instruire a cadrelor etc.

Venitul național produs este supus **repartiției.** Acest proces, a cărui desfășurare este indisolubil legată de natura relațiilor de producție existente în orînduirea respectivă, cunoaște două etape : repartiția **primară,** respectiv împărțirea venitului național între cei ce participă la producerea lui, și **redistribuirea** care presupune recheltuirea unei părți a veniturilor primare datorită existenței celor două sfere ale producției sociale (sfera productivă și sfera neproductivă), a unor forme deosebite de proprietate (de stat, de grup, individuală), a unor clase sociale diferite (clasa muncitoare, țărănimea cooperatistă), precum și ca urmare a relațiilor economice dintre state.

În procesul repartiției primare în țara noastră se formează veniturile primare ca : retribuție după muncă, veniturile cooperatorilor, veniturile unităților cooperatiste, veniturile statului din sfera productivă (beneficiu, impozitul pe circulația mărfurilor, dobîndă, taxa asupra fondurilor de producție, taxa asupra terenurilor agricole etc.).

Teoretic, între mărimea venitului național produs și mărimea ce urmează a fi supusă repartiției primare nu ar trebui să existe diferențe. Practic însă asemenea diferențe apar din diverse cauze. Unele de ordin obiectiv (pierderi în greutate la animale, perisabilitatea unor produse etc.) altele însă de ordin subiectiv determinate de neglijență, incompetență etc. ce trebuie înlăturate cu desăvîrșire.

Am putea cita în acest sens existența unor stocuri supranormative, o mărime exagerată în unele întreprinderi a producției neterminate, cantități de producție marfă nevandabilă datorită calității sau sortimentului etc. Cunoașterea și localizarea acestora cît mai precisă are o mare importanță în lupta pentru înlăturarea lor. În sfîrșit, asupra mărimii venitului național repartizat acționează în sensul creșterii sau scăderii lui și soldul relațiilor economice externe în funcție de semnul algebric (+ sau –) pe care îl au.

În procesul redistribuirii se formează veniturile derivate. Principalele canale prin care se desfășoară redistribuirea sînt : 1) sistemul financiar și de credit ; 2) executarea de servicii cu caracter neproductiv ; 3) politica de prețuri ; 4) relațiile economice externe (credite, servicii internaționale, turism etc.).

După cum se știe, în ultimii ani partidul și statul nostru au luat o serie de măsuri pe linia perfecționării repartiției venitului național în conformitate cu legitățile economiei socialiste, cu nivelul de dezvoltare atins de forțele de producție precum și cu respectarea strictă a principiilor de etică și echitate socialistă. În acest context a fost sporit nivelul retribuției minime lunare a muncitorilor necalificați, la 1140 lei iar a muncitorilor calificați la 1340 lei, elaborarea unor raporturi juste în ce privește retribuția între diferite ramuri de activitate în funcție de importanța lor social-economică la un moment dat, înlăturarea unor discrepanțe nejustificate între veniturile mari și mici stabilind pentru perioada actuală și de perspectivă raportul de 6 la 1, combaterea tendințelor de nivelare mic-burgheză, creșterea venitului garantat al țăranilor cooperatori și în ansamblu apropierea simțitoare a veniturilor oamenilor muncii din industrie și celelalte ramuri, în special agricultura.

Veniturile oamenilor muncii cunosc o creștere sensibilă și ca urmare a redistribuirii venitului național. Astfel, prin intermediul sporirii fondurilor sociale de consum (pensii, burse, ajutoare, alocații pentru copii, gratuitatea învățămîntului, gratuitatea asistenței medicale etc.) finanțate de la bugetul de stat, are loc o creștere permanentă a veniturilor reale totale ale populației. În 1975, veniturile totale reale ale populației vor fi mai mari cu 55 la sută față de 1970. În conformitate cu prevederile Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, în 1990 veniturile reale totale pe locuitor vor fi de 3–3,5 ori mai mari față de 1970, iar fondurile sociale de consum vor reprezenta la acea dată 30–32 la sută din totalul veniturilor populației.

În procesul utilizării finale a venitului național în țara noastră se formează două mari fonduri sociale : **fondul de dezvoltare** și **fondul de consum.** Cu prilejul determinării acestor două fonduri sociale trebuie să se asigure o cît mai perfectă îmbinare a intereselor personale și imediate ale celor ce muncesc cu interesele generale și de perspectivă ale întregii societăți în lupta pentru construirea socialismului, dezvoltarea lui multilaterală și trecerea treptată la comunism.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat cu date concrete încă la al X-lea Congres al partidului, că dîndu-se insuficient pentru dezvoltare se subminează însăși baza viitoare a reproducției lărgite, micșorîndu-se în anii următori mărirea venitului național și implicit porțiunea afectată consumului. Datele din țara noastră confirmă că sporirea ratei pentru dezvoltare în conformitate cu necesitățile reale ale economiei, nu numai că nu constituie o piedică în sporirea fondului de consum dar reprezintă singura modalitate viabilă pentru atingerea acestui obiectiv. În actualul cincinal, care înregistrează cea mai înaltă rată a dezvoltării atinsă în România socialistă, circa 33 la sută, s-a realizat în același timp și cel mai înalt ritm mediu anual de creștere a fondului de consum respectiv de 8 la sută, precum și cel mai înalt ritm mediu anual de creștere a venitului național.

În viitorul cincinal partea alocată din venitul național pentru fondul național de dezvoltare va fi de 33–34 la sută iar pentru fondul de consum de 66–67 la sută. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat la al XI-lea Congres al partidului : **„Această proporție va asigura progresul continuu al forțelor de producție, dezvoltarea susținută și multilaterală a activității economico-sociale și totodată, sporirea veniturilor oamenilor muncii, creșterea generală a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor".** În perioada 1981–1990 cota din venitul național destinată fondului de consum va fi de 68–70 la sută iar pentru fondul național de dezvoltare 30–32 la sută, ceea ce va permite paralel cu construirea unei puternice baze tehnico-materiale a societății și ridicarea considerabilă a nivelului de trai.

prof. univ. dr. Dan GRINDEA

GLOSAR

DECALAJ ECONOMIC distanțare a nivelului de dezvoltare economică a unei țări (regiuni) existentă la un moment dat, față de nivelul de dezvoltare al altor țări (regiuni). Decalajul este staționar cînd ritmul mediu de dezvoltare al țărilor comparate este același ; el se micșorează dacă țara mai puțin dezvoltată înregistrează un ritm de creștere mai înalt decît celelalte țări sau se mărește în caz contrar.

Pentru exprimarea dimensiunilor decalajelor economice se utilizează diferite mărimi relative ale coordonării ca de exemplu : raportul dintre venitul național pe locuitor din țara mai puțin dezvoltată față de cel din țara mai avansată economic, raportul dintre producția industrială, agricolă, sau a principalelor produse pe un locuitor din cele două țări comparate, structura pe ramuri a populației ocupate, raporturile dintre diferiți indicatori sociali : numărul de elevi sau studenți la 1 000 locuitori, numărul de locuitori ce revin la un medic etc.

DINAMICĂ, schimbarea nivelului unor fenomene economice și sociale în cursul unei perioade de timp exprimată prin indici cu bază fixă și indici în lanț: dinamica produsului social, dinamica venitului național, (dinamica fondurilor fixe. dinamica producției industriale etc.) sau alți indicatori statistici.

Măsurarea schimbării intervenite în nivelul unui fenomen se realizează prin compararea nivelului atins într-o anumită perioadă (moment) față de perioada (moment) anterioară, luată drept bază de referință. Baza poate fi fixă sau mobilă. Este fixă cînd toți termenii seriei se compară cu același termen, de obicei perioada inițială a seriei ; baza este în lanț, atunci cînd comparația fiecărui termen se face față de termenul imediat anterior al seriei. Baza mobilă se utilizează în special pentru studiul variațiilor sezoniere. La alegerea bazei fixe, trebuie evitate perioadele care prezintă situații anormale în nivelul fenomenului studiat ; în astfel de cazuri se alege fie o perioadă apropiată mai stabilă, fie media mai multor perioade (ani, sau chiar media tuturor termenilor seriei. De exemplu, creșterea producției agricole într-o anumită perioadă se compară cu media producției realizate într-o perioadă anterioară de trei, patru sau cinci ani.

PERIOADELE avute în vedere la studierea evoluției unui fenomen se împart de obicei în scurte, mijlocii și lungi. Durata efectivă a perioadei în care se analizează, se prognozează sau se planifică evoluția unui fenomen pe termen scurt, mediu sau lung are un caracter convențional, variind de la un fenomen la altul, în funcție de frecvența și viteza schimbărilor sale, de obiectivele studiului, de precizia rezultatelor și alte considerente. Pentru majoritatea fenomenelor economice și sociale, evoluția lor pe termen scurt se studiază în cadrul unei perioade de pînă la un an, cea pe termen mediu pînă la cinci ani, cea pe termen lung pe o perioadă de la unul sau mai multe decenii.

SERIE STATISTICĂ, șir paralel de valori a două caracteristici corelate între ele după un anumit principiu. Seria rezultată din date obținute dintr-o observare statistică se numește serie teoretică sau rezultată din calcule.

SERIA STATISTICĂ DINAMICĂ (cronologică sau de timp), serie compusă dintr-un șir de valori care arată nivelele unei caracteristici ale fenomenului studiat puse în paralel cu șirul de valori care arată timpul. După modul de exprimare a timpului, seria dinamică poate fi de moment sau de intervale : de ex. populația de la 1 iulie a anilor 1960—1974 ; producția anuală de oțel în perioada 1960—1974.

ANALIZA SERIILOR DINAMICE, relevarea tendinței de dezvoltare pe termen scurt, mediu sau lung, sau a altor schimbări semnificative ale unui fenomen sau a caracteristicilor unei entități economice sau sociale cu ajutorul unor procedee statistico-matematice : calculul unor indicatori statistici, prezentarea grafică a seriilor, ajustarea seriilor dinamice.

Analiza unei serii dinamice — constituită din date anuale referitoare la o perioadă de mai mulți ani consecutiv — constă în determinarea modificării de lungă durată a nivelului fenomenului studiat și apoi în determinarea și interpretarea fluctuației datelor în raport cu această modificare. Modificarea de lungă durată, denumită trend sau tendință seculară, se datorește unor factori care acționează permanent asupra fenomenului studiat în timpul unei lungi perioade, avînd ca efect o creștere sau o descreștere continuă a nivelului său.

Fluctuațiile datelor unei serii dinamice față de trend se grupează în variații ciclice, variații sezoniere și variații întîmplătoare.

VARIAȚIILE CICLICE sînt modificări oscilatorii identificate în activitatea economică din țările capitaliste, care se traduc prin creșteri și scăderi de amploare și durată diferite și revin periodic în această activitate. Ele corespund perioadelor de prosperitate, tensiune, criză și depresiune care se reproduc succesiv în economia capitalistă ; durata medie a unui astfel de ciclu se consideră a fi aproximativ patru ani.

VARIAȚIILE SEZONIERE sînt fluctuații care se repetă în același sens în cursul mai multor ani, avînd loc cam în aceleași perioade ale anului ; ele pot fi identificate în seriile dinamice pe perioade de cîțiva ani consecutivi, referitoare la producție, consum, vînzări, de mărfuri, traficul rutier etc., în care datele sînt prezentate pe luni sau alte intervale mai scurte (decade, săptămîni, zile sau chiar ore).

VARIAȚIILE ÎNTÎMPLĂTOARE sînt fluctuații cu caracter episodic, accidental, datorate interacțiunii unui număr mare de factori independenți cu o slabă influență fiecare. De cele mai multe ori variațiile întîmplătoare nu pot fi atribuite unor cauze cunoscute.

AJUSTAREA SERIILOR DINAMICE, operație prin care se elimină dintr-o serie empirică variații întîmplătoare, pentru a pune în evidență tendințele generale, aspectele esențiale de durată, ale dezvoltării fenomenului sau variațiile ciclice și cele sezoniere. Metodele de ajustare au la bază principiul înlocuirii valorilor empirice ale seriei cu valori calculate prin procedee grafice, mecanice sau analitice.

SPOR ABSOLUT (creștere sau descreștere absolută), diferență între nivelul absolut al fenomenului studiat din perioada curentă și nivelul din perioada de bază. Sporul absolut într-o serie dinamică poate fi calculat cu bază fixă sau în lanț.

RITM AL SPORULUI, indicator relativ care arată cu cîte procente a crescut (a scăzut) nivelul fenomenului studiat în perioada curentă față de nivelul său din perioada de referință, considerat egal cu 100. Se calculează ca raport între sporul absolut și nivelul absolut din perioada de referință ;

RITM MEDIU AL SPORULUI, indicator relativ care arată cu cîte procente a crescut (a scăzut) în medie în întreaga perioadă analizată nivelul fenomenului studiat, de la o perioadă la alta sau de la un moment la altul. Acest indicator se deduce din ritmul mediu de creștere, scăzînd din acesta din urmă cifra 1 sau 100, după cum este exprimat acesta.

Ritmul mediu al sporului dă o expresie cantitativă sintetică asupra dezvoltării fenomenelor economice și servește la determinarea termenelor în care fenomenele respective pot atinge un anumit nivel.

VALOAREA ABSOLUTĂ A UNUI PROCENT DIN RITMUL SPORULUI, permite a se aprecia diferențele de volum în dezvoltarea unui fenomen la care s-au înregistrat ritmuri ale sporului egale în două perioade comparate, care diferă între ele însă prin nivelul bazei de pornire. Se calculează fie ca raport între sporul absolut și ritmul sporului exprimat în procente, fie prin împărțirea valorii nivelului din perioada de bază la 100.

RITM AL CREȘTERII (descreșterii), indicator relativ care arată modificarea în procente a nivelului unui fenomen față de nivelul său din perioada (momentul) de referință. Se calculează ca raport între nivelul fenomenului, la un moment sau perioadă dată, și nivelul absolut din momentul sau perioada anterioară, luată ca bază de comparație, înmulțit cu 100.

Ținînd seama de forma de exprimare și de calcul, ritmul creșterii este cunoscut și sub denumirea de mărime relativă a dinamicii, precum și de indice (al dinamicii).

RITM MEDIU AL CREȘTERII (descreșterii), indicator relativ care sintetizează într-o singură cifră — o medie — creșterea (scăderea) fenomenului studiat pe parcursul mai multor perioade încadrate într-un interval dat. De aceea se calculează pe baza unei serii dinamice, ca medie geometrică a ritmurilor de creștere în formă de lanț, presupunînd că schimbarea fenomenului are loc după o lege exponențială.

dr. M. CAPĂTĂ

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

CONCEPTUL DE INFLAȚIE ÎN GÎNDIREA BURGHEZĂ CONTEMPORANĂ

AMPLOAREA și cronicitatea inflației în țările capitaliste au făcut ca ea să ocupe în epoca postbelică a capitalismului contemporan unul din primele locuri printre subiectele tratate în literatura economică. Pericolul inflației și consecințele social-economice ale acesteia au dat naștere la un adevărat potop de literatură, începînd cu lucrări voluminoase, în care sînt folosite modele matematice și econometrice, și terminînd cu broșuri de popularizare. Avem de-a face cu o veritabilă „inflație" a literaturii despre inflație. Marea majoritate a economiștilor occidentali, printre care Jacques Rueff, Robert Triffin, Roy Harrod, Emile James, André Kéréver, Jean Marchall, Pierre Biacabe etc., recunosc că deprecierea banilor a devenit o regulă, iar stabilitatea lor o excepție, că inflația s-a transformat, în perioada postbelică, într-un element structural permanent al economiei capitaliste, că ea face parte din sistem. Deși în lucrările lor economiștii burghezi admit cronicitatea inflației, totuși, definirea conținutului acesteia se află într-o situație nesatisfăcătoare. Chiar economistii burghezi recunosc că „termenul de inflație este ambiguu, umflat cu imagini legate de alte timpuri"...[1] Se exprimă puncte de vedere extrem de deosebite în legătură cu aprecierea cauzelor care o determină și a formelor concrete în care ea se manifestă.

Plecînd de la raționamente neștiințifice, unii economiști occidentali au „descoperit" numeroase „forme" și „varietăți" ale inflației, care s-ar deosebi după: intensitate, ritm, izvoare, efecte, urmări etc. Astfel, economistul francez Pierre Biacabe, profesor la Facultatea de drept și științe economice a Universității din Bordeaux, enumeră: 17 feluri de inflație, care se deosebesc după ritmul, intensitatea și proporțiile ei (declarată, deschisă, dezlănțuită, latentă, pasivă, stăpinită, înăbușită, galopantă, surdă, tirîtoare, seculară, curentă, posedată, reversibilă, ireversibilă, actuală, potențială); 11 feluri de inflație din punct de vedere al izvoarelor, cauzelor și formelor ei (bănească, bugetară, de prețuri, istorică, ciclică, importată, de cerere, de costuri, salarială, sindicală, structurală) și 4 feluri din punct de vedere al consecințelor, efectelor și valorii lor (productivă, activă, creatoare, curată)[2]. Deci, 32 de feluri de inflație și nici una fundamentată științific. La aceste forme unii economiști mai adaugă „fenomenul inflaționist" ori de cîte ori vor să explice creșterile de prețuri, creșterile de salarii, bugetul, veniturile, fiscalitatea, împrumuturile, crearea de bani, inventițiile, comportamentul factorilor economici etc., întrebîndu-se chiar dacă folosirea separată a termenului de inflație mai are încă sens. În analizele inflației **cauzele** care o generează sînt confundate cu așa-zisele forme ale inflației. Însuși Pierre Biacabe recunoaște că abundența de păreri, definiții și modalități de tratare a noțiunii de inflație dovedește criza gîndirii economice burgheze contemporane, drama de idei referitoare la problemele inflației.

Tinzînd să „lămurească" deosebirile dintre inflația contemporană și modelul ei clasic din epoca dominației liberei concurențe, numeroși economiști burghezi au renunțat în prezent la simpla tratare monetaristă a acestei noțiuni, au „demonetizat-o" și au inclus printre cauzele care concură la declanșarea inflației factori care n-au nici o legătură cu ea. „Demonetizarea" inflației implică schimbări serioase în mecanismul ei de declanșare. Astfel, se afirmă că inflația nu-și mai are în realitate începutul său nemijlocit în bani; procesul ei are loc altfel: nu emisiunea banilor fără acoperire ar stîrni creșterea neașteptată a prețurilor, ci sporirea lentă a prețurilor ar stîrni mărirea circulației bănești. „Inflația demonetizată" reprezintă deci un fenomen care se deosebește calitativ de inflația în sensul propriu și științific al cuvîntului, care presupune, după cum se știe, depășirea masei bănești peste nevoile circulației mărfurilor, determinate de cerințele legii circulației bănești, formulată și analizată de Karl Marx. Practic, „inflația demonetizată" este identică cu orice creștere

fișe

● *ÎN Editura politică a apărut recent lucrarea* Principiile politicii economice a Partidului Comunist Român *(București, 1974, 120 pag.), de prof. univ. dr.* GHEORGHE CREȚOIU *și regretatul prof. univ. dr.* IOAN ZAHIU, *a cărui moarte prematură a întrerupt o prodigioasă activitate științifică, didactică și social-politică. Figură luminoasă de dascăl, profesor de economie politică la Academia de Studii Economice, dr. Ioan Zahiu a desfășurat în scurta sa viață o intensă activitate științifică și didactică, reflectată în diferite cărți și articole. Este autorul lucrării „Probleme ale rentabilității în întreprinderile agricole de stat" (1962). A colaborat la și a coordonat monografiile „Timișoara" (1969), „Reșița" (1971), lucrările : „Politica economică a P.C.R. – industrie-construcții" (1972) ; „Economia politică" – manual (1974) ; „Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste" vol. III (1974) ; „Dicționar de economie politică", 1974 (membru al colegiului de redacție și coordonator din partea editurii).*

Lucrarea pe care o prezentăm abordează vasta problematică a teoriei și practicii economice a Partidului Comunist Român. Sînt amplu tratate conceptele fundamentale ale economiei politice a socialismului, experiența P.C.R. în construcția economică, principiile politicii economice a P.C.R. Lucrarea cuprinde capitolele : I Bazele politicii economice științifice a P.C.R. ; II Principii și direcții de bază ale politicii partidului privind dezvoltarea continuă și în ritm înalt a economiei naționale ; III Perfecționarea continuă a relațiilor socialiste de producție, a mecanismului de realizare a politicii economice ; IV Scopul fundamental al politicii economice – ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

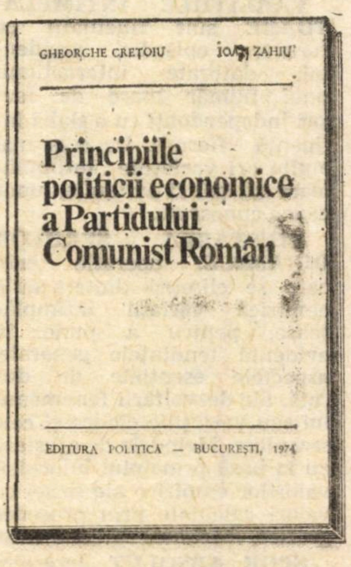
GHEORGHE CREȚOIU
IOAN ZAHIU
Principiile politicii economice a Partidului Comunist Român
EDITURA POLITICA – BUCUREȘTI, 1974

Inflația și „falsificatorii de bani"

● *LUMEA occidentală, arată prof. Maurice Allais, în articolul* Les causes de l'inflation et ses bénéficiaires. Les faux-monnayeurs *(Cauzele inflației și beneficiarii ei. Falsificatorii de bani) apărut în* LE MONDE *din 29 octombrie 1974, cunoaște astăzi o criză fără precedent. Inflația rezultă în mod fundamental din două cauze strîns legate una de alta și care se întăresc reciproc : sistemul eminamente vicios al creării de monedă și acțiunea directă sau indirectă a grupelor de presiune.*

Toate crizele din secolul al 19-lea și al douăzecilea — afirmă Maurice Allais — marea depresiune din 1929—1934, toate crizele de monedă pe plan internațional, și-au tras originea din pretinsele „miracole ale creditului" și din multiplicarea abuzivă a mijloacelor de plată în profitul doar al unora. În toți acești ultimi ani, speculația contra anumitor monede a fost aproape în întregime finanțată de creația de mijloace de plată ex nihilo. Nimic nu este mai sugestiv — adaugă el — decît să compari creația de monedă în cadrul instituțiilor actuale cu o creație masivă de monedă de către o asociație de falsificatori care ar împrumuta cu dobîndă moneda falsă ce o fabrică. Dacă o astfel de asociație ar funcționa, ea ar fi imediat, o dată descoperită, violent denunțată opiniei publice... Efectele în ce privește „stimularea" economiei și creșterea prețurilor ar fi însă identice. Doar beneficiarii s-ar schimba.

Esența automatizării

● AUTOMATIZAREA *ca un nou mod tehnologic de producție (Avtomatizațiia kak novîi tehnologhiceskii sposob proizvodstva) este titlul unui articol semnat de S. Smirnov în revista* VOPROSÎ EKONOMIKI *(nr. 10/1974). Autorul consideră că automatizarea nu presupune „adăuga-*

a prețurilor. O asemenea identificare a oricărei creșteri a prețurilor cu inflația duce la denaturarea esenței inflației. În istoria economică a etalonului aur și a evoluției prețurilor se cunosc o mulțime de cazuri cînd creșterile de prețuri n-au însemnat, în același timp, și inflație. De exemplu, creșterea prețurilor poate să aibă loc și într-o serie de alte împrejurări, cum sînt: scăderea valorii metalelor prețioase, adică a valorii mărfii — bani, creșterea valorii mărfurilor, ridicarea prețurilor de către monopoluri, creșterea prețurilor în perioadele de înviorare și avînt al ciclului industrial, în cazurile unei producții sezoniere etc. Creșterea prețurilor în perioada de avînt a ciclului industrial, de pildă, este legată de depășirea ofertei de către cererea de mărfuri și nicidecum de umplerea arterelor circulației cu excedente de bani în comparație cu cerințele economiei. Fără discuție, excedentul masei de bani în comparație cu nevoile circulației mărfurilor exercită o anumită influență asupra cererii. Dar ignorarea completă a cauzei specifice a inflației creează confuzii.

O parte a economiștilor burghezi au început să se pronunțe împotriva identificării inflației cu orice creștere a prețurilor. În cadrul acestui curent nou amintim pe Jacques Rueff, R. Sédillot, André Kéréver, Jacques Peron-Magnan etc. Totuși, în concepțiile acestui grup de economiști despre inflație persistă astfel de elemente cum sînt: cererea excesivă, factorii psihologici, comportarea diferiților agenți economici etc. Viciile teoriilor burgheze cu privire la categoria de inflație constau în aceea că punctul lor de plecare îl constituie concepția de schimb.

Numeroși economiști burghezi văd, în ultima vreme, o cauză principală a inflației în cheltuielile mari ale trezoreriilor pentru finanțarea deficitelor bugetare legate de cheltuielile statelor în legătură cu investițiile. Din păcate, însă, nu toți apreciază în același sens cheltuielile militare legate de pregătirea și ducerea unor războaie, de înarmarea nucleară, de perfecționarea armelor strategice, de dominarea neocolonială etc.

Inflația, avînd un caracter profund și îndelungat și lăsînd urme adînci asupra vieții economice și a oamenilor muncii, a făcut să crească rîndul criticilor ei. Partizanii „dirijismului", de pildă, critică inflația deoarece ea discreditează reglarea economiei prin intermediul banilor și creditului. În multe țări capitaliste au început să se construiască chiar modele ale creșterii economice fără inflație. Modelele creșterii economice fără inflație nu dau, deocamdată, răspuns problemelor: cum trebuie menținut ritmul creșterii economice și învinsă inflația. Ele se limitează numai la jumătăți de măsură, îndreptate spre atenuarea urmărilor social-economice ale acestui proces. Esența de clasă a modelelor creșterii economice fără inflație se manifestă destul de concludent în recomandările de a limita creșterea salariului. Prin urmare, sarcina controlului asupra inflației s-ar reduce înainte de toate la scăderea consumului maselor. Concepția creșterii economice fără inflație, îndreptată spre frînarea forțelor stihinice și a contradicțiilor capitalismului, are drept scop să transpună toate greutățile ce rezultă din înfrîngerea inflației asupra oamenilor muncii și să creeze condiții prielnice pentru îmbogățirea monopolurilor. Adepții „dirijismului" recomandă forme energice ale reglării monopoliste de stat. Reprezentanții „neoliberalismului" se pronunță în schimb pentru folosirea metodelor de piață ca mijloc de reglure a economiei, iar partizanii „economiei mixte" propun împletirea elastică a metodelor celor două curente.

Indiferent de marea diversitate a teoriilor despre inflație ce au loc în zilele noastre, ele au un numitor comun și anume: un puternic caracter de clasă. Conform acestor teorii, la baza procesului inflaționist ar sta nu cheltuielile militare, ci, chipurile, tendința maselor largi de oameni ai muncii care nu vor să trăiască mai modest. Economiștii burghezi văd cauza principală a inflației în creșterea consumului, ceea ce după părerea lor provoacă cererea excedentară și creșterea cheltuielilor de producție și trec sub tăcere inegalitatea în repartiția veniturilor și tendința spre micșorarea părții consumului individual în produsul social total. Aruncînd vina inflației asupra oamenilor muncii, ideologii burgheziei se străduiesc să fundamenteze și să justifice ofensiva capitalismului monopolist de stat asupra tuturor păturilor exploatate de capital.

dr. Constantin BICHI

---

[1] Bernard Ronze, L'inflation ou la démesure de l'homme, Études, iulie, 1974

[2] Pierre Biacabe, Analyses contemporaines de l'inflation, Editions Sirey, Paris, 1962, p. 1

---

rea" la sistemul triinelor — motor, transmisie, mașina de lucru — a unui nou inel — sistemul automat, ci o transformare a mașinii triinelare într-o parte a unui automat determinat.

Autorul nu împărtășește punctul de vedere, întîlnit în literatură, că automatizarea presupune îndeplinirea independentă, fără intervenția omului, a funcțiilor pentru care mașina respectivă a fost destinată. Dispozitive de acest fel s-au realizat și în perioada mecanizării. Automatizarea implică elaborarea unor sisteme tehnice capabile să îndeplinească o funcție sau alta de prelucrare a informației de producție și dirijare a mașinilor. Esența ei este substituirea unei părți a muncii intelectuale în producția materială. După etapa automatizării parțiale (determinate, algoritmizate) urmează etapa cibernetizării, adică a automatizării probabiliste a proceselor productive principial nealgoritmizate.

● *TEORIA repartizării teritoriale — spune prof. dr. ION BLAGA în cartea sa Repartizarea teritorială a forțelor de producție în România (Editura științifică, București 1974 216 p.) — este de dată recentă, ca și problema în sine a amplasării forțelor de producție, a cărei apariție este legată de dezvoltarea industrializării capitaliste.*

ion blaga
REPARTIZAREA TERITORIALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE IN ROMANIA
editura științifică

Posibilitățile de soluționare a problemei repartizării teritoriale a forțelor de producție se măresc însă considerabil în condițiile socialismului.

În România, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție constituie unul dintre obiectivele fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Obiectul preocupărilor autorului în cartea sa, apărută de curînd, se referă la probleme ca : esența optimului teritorial, conținutul și amploarea problemei repartizării teritoriale în România, căile soluționării ei și locul industriei în politica partidului și statului român de amplasare rațională a forțelor de producție, posibilitățile și limitele dezvoltării industriei în zonele neindustrializate, căile creării și dezvoltării infrastructurii industriale, rolul serviciilor și al deplasărilor interzonale de populație ș.a.

„Ajutorul" nu este ajutor

● *ÎNTR-UN interviu acordat săptămînalului NEWSWEEK, din 28 octombrie 1974, publicat sub titlul „This economic nonsense must stop" (Acest nonsens economic trebuie să fie oprit), Gunnar Myrdal afirmă că, după opinia sa, tendințele prezente în multe domenii — și nu în cele din urmă în domeniul comercial și monetar — sînt foarte serioase. Dacă nu vom întreprinde acțiuni pentru a le opri, am putea foarte bine să avem de-a face cu o depresiune, o depresiune mai rea decît cea din anii 30. Nici o societate capitalistă nu poate suporta o stagflație cumulativă. După G. M., stagflația poate fi oprită și motivul pentru care ea nu a fost încă este primordial politic. Criza petrolului a accelerat apariția acestei situații, dar nu a determinat-o ; mersul spre stagflație a fost treptat. În ce privește țările lumii a treia, Gunnar Myrdal este de părere că, în medie, ele vor fi lovite mai mult decît cele bogate, nu numai pentru că sînt mai sărace, dar și pentru că ele depind mult mai mult de importul de petrol. Mai rău, există condiții de „foamete și moarte" într-o mare parte a lumii subdezvoltate. „Este o situație mai periculoasă decît am văzut vreodată în viața mea — cu excepția, bineînțeles, a perioadelor de război mondial". Referindu-se la ajutorul pentru aceste țări, Myrdal a spus : „Mult din ceea ce se consideră în mod public ca ajutor nu este cu adevărat ajutor. Este o falsificare monstruoasă. Ajutorul este de obicei în propriul interes al țării care îl dă". Autorul face un apel la decența fundamentală a popoarelor din țările mari și bogate, la compasiunea și dorința lor de a coopera.*

fișe

convorbiri economice

cu **SAYED AHMED MAREI**

Secretar general
al Conferinței Mondiale
pentru Alimentație

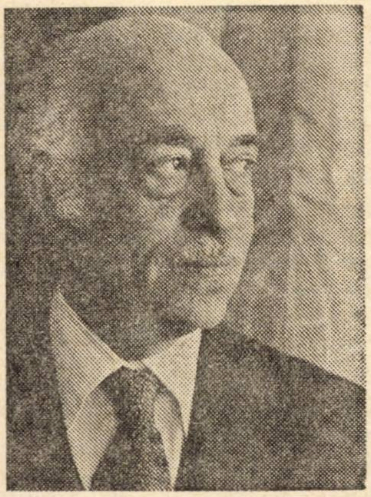

REZOLVAREA MARILOR PROBLEME ALE CONTEMPORANEITĂȚII IMPLICĂ EFORTURI MONDIALE

SAYED AHMED MAREI s-a născut la 26 august 1913. Licențiat în științe agricole, lucrează din 1937 pînă în 1953 în sectorul agricol privat, apoi fiind numit director al Agenției pentru Reforma Agrară din Egipt și în 1955 președintele Băncii de credit agricol și cooperație. Din 1956 devine ministru de stat pentru reforma agrară și conduce cu o întrerupere de 6 ani (1961–1967), departamentul agriculturii pînă în 1972, (între 1969 și 1972 în funcția de viceprim-ministru pentru agricultură și irigații). În 1973 este ales prim secretar al Comitetului Central al Uniunii Socialiste Arabe și apoi numit consilier special al președintelui Republicii Arabe Egipt, Anwar Sadat. La 1 februarie a.c. secretarul general al O.N.U. Kurt Waldheim îl numește secretar general al Conferinței Mondiale a Alimentației. D-l Sayed Marei este profesor asociat al Universității Americane din Washington și profesor al Universității din Cairo, autor a numeroase cărți și studii în domeniul politicii și economiei agrare.

● După cum știți în luna august au avut loc la București lucrările Conferinței Mondiale a Populației. Recent s-a încheiat Conferința Mondială pentru Alimentație. Se poate trage concluzia că necesitatea consultărilor ample, a tuturor națiunilor, în problemele vitale ale omenirii a crescut. Care sînt după d-voastră factorii ce imprimă această evoluție vieții internaționale ?

– Referindu-mă la problemele alimentației vă pot împărtăși o convingere mai veche a mea și anume : dacă pînă în prezent omenirea nu a putut să depășească dificultățile alimentației mondiale este tocmai datorită faptului că eforturile individuale, deși de multe ori foarte generoase, nu au fost corelate.

Lipsea un cadru internațional adecvat care să coordoneze eforturile țărilor în curs de dezvoltare în creșterea producției agricole, să coordoneze programele de securitate alimentară mondială, să negocieze condițiile comerciale pentru expansiunea exporturilor de produse agricole din țările în curs de dezvoltare.

Deși conferința durează mai puțin de două săptămîni, activitatea secretariatului a început cu aproape 10 luni în urmă. Ne-am propus ca printr-o consultare cît mai amplă a participanților să pregătim de așa manieră lucrările conferinței încît să se faciliteze sarcina guvernelor de a ajunge la un consens.

Astfel în martie am participat la cea de a 30-a reuniune a Comisiei Economice pentru Asia și Orientul Îndepărtat de la Colombo unde am prezentat scopurile conferinței și am avut schimburi fructuoase de opinii cu lideri și oficialități din această zonă prioritară sub aspectul acțiunilor pentru lichidarea crizei alimentare. Cu acest prilej, spre exemplu, primul ministru al Republicii Sri Lanka, d-na Bandaranaike a propus crearea unui Fond Mondial al Îngrășămintelor, pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare. Discuții deosebit de utile am avut în aprilie cu președintele Algeriei, Houari Boumediene, cu oficialități din Anglia, Canada, Statele Unite.

În mai am participat la Conferința Generală a Federației Internaționale a Producătorilor Agricoli de la Baden — Austria, unde am avut discuții interesante cu primul ministru Kreisky al Austriei. În cursul convorbirilor avute la Bruxelles cu președintele Comisiei Economice Europene, d-l Ortoli și colegii săi, am reținut atitudinea pozitivă și constructivă față de Conferință și dorința de participare la rezolvarea problemelor alimentației.

Adunarea generală extraordinară a Națiunilor Unite consacrată materiilor prime și dezvoltării din acest an a constituit de asemenea o prețioasă sursă de informare asupra modului în care se pun problemele alimentației în diverse țări, reținînd cu acest prilej importante propuneri pentru Conferința Mondială a Alimentației. Și fără îndoială că dezbaterea problemelor populației în Conferința de la București a oferit posibilitatea abordării nemijlocite a problemelor populației. Urmare acestor contacte bilaterale și multilaterale, a cercetărilor și analizelor efectuate de F.A.O. cu ajutorul altor organisme internaționale ale O.N.U., au fost elaborate principalele documente pregătitoare ale Conferinței : „Raportul asupra situației alimentare mondiale – prezent și viitor“ și „Problema alimentară mondială – propuneri de acțiune națională și internațională“.

● Prin adoptarea rezoluției privind crearea Consiliului Mondial al Alimentației se realizează unul din principalele d-voastră deziderate la actuala Conferință. Ce obiective își propune acest organism ?

– Să vă explic rațiunea pentru care am susținut crearea unui for coordonator pentru problemele alimentației. Multe din problemele ridicate la actuala Conferință nu sînt noi, unele propuneri figurînd în documentele O.N.U. de peste două decenii. Implementarea unei strategii pe termen lung în domeniul alimentației presupunea însă existența unui cadru instituțional adecvat, a unei autorități mondiale formată din reprezentanți aleși de Adunarea Generală O.N.U., care să poată realiza universalitatea angajării.

După cum știți se anvizajează atingerea unor obiective strategice ca : creșterea producției alimentare în țările în curs de dezvoltare prin creșterea suprafețelor cultivate și a productivității muncii, îmbunătățirea distribuției produselor alimentare și ameliorarea modelului de consum, asigurarea securității alimentare, adoptarea unei politici pe termen lung a ajutorului alimentar.

Nivelul actual al resurselor externe disponibile pentru dezvoltarea agricolă în țările mai sărace este cu totul inadecvat. De aceea este necesară o mobilizare planificată a resurselor mondiale, care să fie alocate unor mari proiecte de investiții. Trebuie asigurat un ritm susținut de creștere în aceste țări care să antreneze economiile rurale stagnante, care să lichideze sărăcia rurală.

Înput-urile necesare acestui proces cum sînt : tehnologii agricole moderne, utilizarea îngrășămintelor, utilizarea cercetărilor pentru adoptarea de soiuri și rase superioare, amenajări funciare, dezvoltarea infrastructurii, nu pot fi obținute fără cooperarea dintre treimea bogată a lumii și cele două treimi mai sărace.

În ceea ce le privește, țările în curs de dezvoltare trebuie să asigure atragerea resurselor umane disponibile, instituind o ordine socială justă, în care tot poporul și nu numai o parte privilegiată a populației să se bucure de efectele dezvoltării. Numai astfel forța de muncă disponibilă în prezent poate fi transformată în active viitoare. Trebuie asigurată de asemenea eficiență în administrație. Însuși modul în care este privit ajutorul alimentar trebuie să schimbe – nu este vorba de un ajutor caritabil, ci de un ajutor de dezvoltare. Realizarea sistemului de alertă pentru situații de urgență alimentară, a sistemului de informații privind alimentația, crearea fondului de rezervă, pe scurt a întregului sistem de securitate alimentară, presupune o abordare globală, la scară mondială, cu forțe unite. Același lucru despre stabilitatea prețurilor la produsele alimentare și promovarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru a nu constata la o viitoare conferință că actualele rezoluții au rămas numai pe hîrtie trebuia creată o autoritate mondială pentru problemele alimentației. Nu este vorba însă de o nouă agenție care să multiplice nejustificat birocrația internațională, ci de un organ coordonator, care să se întîlnească o dată sau de două ori pe an, avînd puterea politică să decidă în problemele alimentației și dezvoltării agricole, și care să utilizeze mecanismul existent al unor organizații ca : F.A.O., Programul Mondial Alimentar, Banca Mondială etc.

● Care sînt după d-voastră criteriile după care se poate aprecia succesul acestei conferințe ?

– Cred că judecățile asupra succesului sau eșecului actualei conferințe trebuie făcute prin prisma situației oamenilor flămînzi din Africa sau Asia, a copiilor flămînzi. Dacă oamenii din aceste zone vitregite vor simți că această Conferință le-a adus ceva nou, că le-a îmbunătățit condițiile de viață, atunci vom putea considera că am obținut un succes.

Ioan GEORGESCU

Roma, noiembrie 1974

ECONOMIE
MONDIALA

Economia capitalistă în 1974:

ÎNTRE CRIZA CICLICĂ ȘI CRIZA STRUCTURALĂ

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în economia capitalistă nu s-ar putea aplica o regulă bine cunoscută din algebră, și anume că produsul a doi factori negativi este o valoare de semn pozitiv. În adevăr, inflația și recesiunea nu ar putea în nici un caz avea ca produs o situație altfel decît negativă. Tocmai o astfel de îmbinare de factori caracterizează economia occidentală în acest an, așa cum arată șomajul total sau parțial în proporții îngrijorătoare, închiderea multor uzine și fabrici, falimentele răsunătoare sau alunecarea treptată a unor bănci în stare de insolvabilitate etc., despre care agențiile de presă nu contenesc să informeze. Grevele care se țin lanț demonstrează pe de altă parte că politicile economice care încearcă să asigure ieșirea din criză tot pe seama salariaților nu rămîn fără ripostă. În cele ce urmează, autorul concentrează atenția asupra îmbinării elementelor ciclice cu cele structurale în actuala criză din Occident, încercînd să degajeze unele perspective ale economiei capitaliste pe 1975.

O cvasistagnare a economiei capitaliste

ÎN ANII 1972 și 1973 o fază de avînt economic a avut loc simultan în Statele Unite, țările membre ale C.E.E. și Japonia. Un asemenea sincronism nu se mai produsese în economia occidentală de 20 de ani. Dar expansiunea a fost limitată și întreruptă brusc de declanșarea unor mecanisme de politică economică destinate să pună capăt „supraîncălzirii", care era alimentată de o inflație ajunsă la ritmuri nemaiîntîlnit de ridicate. Declanșarea crizei energiei și scumpirea bruscă a petrolului au accentuat restrîngerea activității economice, dîndu-i o intensitate deosebită.

Dacă judecăm sub aspectul evoluției ciclice a economiei capitaliste, o recesiune-fenomen constînd fie într-un declin, fie într-o stagnare a creșterii economice în raport cu situația anului precedent – are loc în anul 1974 în Statele Unite, Japonia și Marea Britanie. În celelalte țări capitaliste avem de-a face cu o încetinire a creșterii economice, marcată de o reducere a utilizării capacităților de producție. Conform ultimelor estimări, ritmul de creștere economică al țărilor capitaliste dezvoltate, membre ale O.C.D.E. va fi în întregul an 1974 de numai 1,9%. Referitor la principalele șapte state capitaliste dezvoltate – Franța, R. F. Germania, Italia, Marea Britanie, Statele Unite, Canada, Japonia – ultimele date prevăd o creștere a produsului național brut pe ansamblul anului 1974 cu 0,5%. Toate acestea semnifică **o cvasi-stagnare a economiei capitaliste în ansamblu** și o pregnantă încetinire a creșterii economice în comparație cu etapele anterioare.

Performanțele economice ale țărilor capitaliste dezvoltate sînt în 1974 mai slabe decît se anticipa la începutul sau la jumătatea acestui an. Organisme internaționale ca Secretariatul O.C.D.E. au trebuit să recurgă la repetate revizuiri ale prognozelor pe termen scurt, publicate periodic. Cunoscute, de regulă, ca optimiste, prognozele O.C.D.E. au fost mereu revizuite în acest an în sensul unor performanțe mai slabe decît cele anticipate pînă atunci (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Previziuni revizuite ale OCDE

– ritmuri anuale –

Produsul național brut, în termeni reali	ianuarie – iunie 1974		iulie – decembrie 1974	
	previziuni	ultimile estimații	previziuni inițiale	ultimile estimații
Statele Unite	+ 2,75	+ 2,75	+ 1,50	+ 0,5 ... + 1
Japonia	– 6,50	– 8	+ 4,50	+ 1,0 ... – 1
R.F. Germania	+ 2	+ 1,50	+ 3,50	+ 1,5 ... + 2,5
Franța	+ 4,75	+ 4,75	+ 4,50	+ 4,5
Marea Britanie	– 6	– 6	+ 4,50	+ 4,5
Italia	+ 2,50	+ 2,50	zero	zero

Sursa: The Economist, 5 octombrie 1974

Problema măsurării creșterii economice este deosebit de complicată în acest an ca urmare a ritmului accelerat al inflației. Cînd, de curînd, Departamentul Comerțului al S.U.A. a publicat cifra produsului național brut pentru trimestrul III 1974, care indica o cifră anuală a P.N.B. de 1.411,6 miliarde dolari, cu 27,8 miliarde dolari mai mult decît în trimestrul II, putea să pară că este vorba despre o creștere economică. Dar cum rata inflației a fost în medie de 11,5% în lunile iulie, august și septembrie, de fapt a avut loc o scădere a P.N.B. în termeni reali, și anume în proporție de 2,9%.

Situația cererii și a investițiilor

ÎN CLIMATUL recesiv și inflaționist descris mai sus, cheltuielile de consum ale populației au avut o tendință de reducere în acest an în majoritatea țărilor capitaliste. În Statele Unite, ele au fost în sem. I 1974 cu 2,2 % mai reduse decît în perioada corespunzătoare a anului trecut, în timp ce la bunurile de uz îndelungat reducerea a fost de 7,5%. Cererea privată de consum, în expresie reală, s-a redus în Japonia cu 4,5%, iar în Marea Britanie cu 3,7% în aceeași perioadă. În R. F. Germania consumul intern s-a menținut la nivelul anului trecut. În majoritatea țărilor vest-europene ritmurile de creștere a cheltuielilor de consum ale populației, în prețuri constante, au fost aproximativ de două ori mai reduse decît în urmă cu un an.

Tendința de reducere a cererii și unele restructurări din cadrul volumului total al acesteia au influențat în mod diferențiat ramurile economiei capitaliste. Cu anumite variații de la țară la țară, ramurile care cunosc o înrăutățire marcată au fost : industria automobilelor, construcțiile, industria textilă, de confecții, pielărie etc. Pe de altă parte, ramuri care – chiar în condițiile actualei crize economice – au cunoscut o continuare a creșterii economice în ritmuri susținute au fost : industria siderurgică, chimică, optică, mecanică de precizie, a bunurilor de echipament industrial, a hîrtiei, cauciucului etc. Prin implicațiile sale, însă, criza ce se manifestă în industria automobilelor și a construcțiilor – în primul rînd în construcția de locuințe – a atins un mare număr de ramuri conexe, care și-au micșorat producția, au utilizat în măsură redusă capacitățile – multe întreprinderi fiind închise –, au diminuat utilizarea forței de muncă, sporind numărul șomerilor.

Exporturile au împiedicat declinul mai pronunțat al producției în principalele state capitaliste, în special ca urmare a cererii de produse prelucrate din partea acelor țări în curs de dezvoltare care au devenit excedentare sub aspectul plăților internaționale. Datorită acestui impuls, unele ramuri importante ale industriei continuă să desfășoare o activitate susținută, în special sub influența cursei înarmărilor : industria armamentelor, industria de

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Producția mondială de cărbune în anul 2000

CONFORM previziunilor efectuate la cea de-a 70-a sesiune a Comitetului cărbunelui din cadrul C.E.E./O.N.U., producția mondială de cărbune, care în perioada 1965—1972 a înregistrat numai o creștere ușoară (de la 2004 mil. la 2076 mil. tone), va marca pînă la sfîrșitul acestui secol o dezvoltare susținută, urmînd să atingă 3,5 miliarde tone în anul 2000. În perioada 1972—2000 producția de cărbune în principalele țări producătoare va cunoaște următoarea evoluție probabilă : S.U.A. — de la 541 mil. la 1,3 miliarde tone, U.R.S.S. — de la 655 mil. la 1 miliard tone, R.S.A. — de la 58 la 200 mil. tone, Australia — de la 60 la 70 mil. tone etc. ; producția de cărbune a R.P. Polone ar urma să sporească între anii 1972—1990 de la 150 la 250 mil. tone, iar cea a Canadei de la 16 la 71 mil. tone.

Extinderea capacităților în siderurgie

ÎN CERCURILE de specialitate din Occident se apreciază că, dacă vor fi realizate proiectele existente de construire a unor uzine siderurgice, pînă în 1985 vor intra în funcțiune noi capacități de producție însumînd cel puțin 330 mil. tone. În lumea nesocialistă creșterile preconizate ale capacităților siderurgice în perioada 1975—1985 se repartizează astfel (în mil tone) : Extremul Orient — 67,9 (din care 43 în Japonia) ; Piața comună europeană — 41,3 ; alte țări vest-europene — 26,8; America Latină — 37,2 ; America de Nord — 28,5 ; Orientul Apropiat și Mijlociu — 23,8 (din care 15 în Iran) ; Africa — 12,3 ; Australia și Oceania — 2,3.

Lărgirea producției de îngrășăminte chimice

CONFORM unei prognoze elaborate de Ministerul Agriculturii din S.U.A. în anii 1975—1976 se va înregistra o penurie acută pe piața mondială a îngrășămintelor minerale, în condițiile menținerii unor prețuri ridicate la aceste produse. După aprecierea societății „International Minerals and Chemical Co.“, proiectele existente privind construirea de noi uzine vor permite extinderea capacităților mondiale ale acestei ramuri în 1975—1977 cu 30,3% pentru îngrășămintele pe bază de fosfor, cu 25,3% pentru cele pe bază de potasiu și cu 25,8% cele pe bază de azot. Drept urmare, este de așteptat ca cererea pentru îngrășămintele pe bază de fosfor și potasiu să poată fi satisfăcută în 1976—1977 iar pentru cele pe bază de azot — din 1978.

avioane, mecanica fină, electronica. În același timp, evoluția ramurilor economice din țările capitaliste dezvoltate care produceau, în diverse proporții, pentru exportul spre alte state dezvoltate a fost influențată în mod negativ de măsurile protecționiste aplicate în diferite țări în vederea reducerii importurilor și, în acest fel, a deficitelor balanțelor de plăți.

Investițiile productive au fost influențate în 1974 în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate de existența unor capacități de producție utilizate numai parțial și de politicile restrictive în domeniul creditului, promovate de aceste state în încercarea de a reduce ritmurile inflației. În Statele Unite se estimează pentru întregul an 1974 o creștere a volumului investițiilor productive de numai 2,75% față de anul precedent, în Franța o creștere cu 4%, în timp ce în Japonia, după o reducere a ritmului investițiilor în prima parte a anului, în cea de-a doua se observă o creștere de 15,2% a investițiilor în echipament industrial, așteptîndu-se continuarea acestei tendințe în 1975. În Marea Britanie, R. F. Germania, Italia investițiile s-au menținut la niveluri scăzute în întregul an 1974.

O dominantă — inflația

INFLAȚIA a devenit în actuala conjunctură o problemă dominantă a țărilor capitaliste. Fizionomia de ansamblu a recentelor creșteri de prețuri este în mod sensibil diferită de cea din precedentele două decenii. Sub influența deteriorării sistemului valutar internațional conceput la Bretton Woods, sistem devenit desuet în condițiile economice ale deceniului opt, ale inconvertibilității generale a monedelor într-un etalon de valoare material, inflația manifestată prin creșterea prețurilor nu a mai putut fi controlată, atît pe plan intern, cît și pe plan extern, scăpînd de sub autoritatea politicilor naționale și devenind un fenomen critic, denumit în mai multe țări „inamicul public nr. 1“.

Accelerarea inflației, care a acompaniat expansiunea activității economice în cursul celui de al doilea semestru al anului 1972 și în prima jumătate a anului 1973, incitase autoritățile multor țări capitaliste să adopte sau să accentueze politici de austeritate financiară, fără ca acestea să poată opri creșterea prețurilor în 1973 și 1974. A devenit însă, între timp, cert că adoptarea unor asemenea politici de „dezinflație“, care au avut o oarecare eficacitate în diferite faze ciclice anterioare, nu a putut oferi decît paleative în actualele condiții, însoțite de marcate manifestări ale crizei structurale pe care o traversează Occidentul în prezent.

Inflația, apreciată pe drept cuvînt ca un cancer social al economiei capitaliste, care subminează funcționarea de ansamblu a mecanismelor capitalismului contemporan, poate fi socotită un element de criză structurală. Suprasaturarea canalelor circulației monetare în condițiile inexistenței convertibilității în bani cu valoare intrinsecă — duce la deprecierea banilor și se manifestă prin creșterea prețurilor mărfurilor, în primul rînd ale celor de consum. Pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. prețurile bunurilor de consum au crescut cu peste 14% în perioada septembrie 1973—septembrie 1974. Această rată inflaționistă se compară cu 3,7% cît a fost media anuală de creștere a prețurilor de consum în aceleași țări în perioada 1961—1971, cu 4,7% în 1972 și cu 7,7% în 1973. Rata inflației a crescut, de altfel, nu numai în țările capitaliste dezvoltate, ci și în țările în curs de dezvoltare, respectiv cu 25% în 1973 față de 1972 și atingînd un nivel anual de 40% în trimestrul I 1974 în comparație cu trimestrul I 1973. Un important factor de accelerare a inflației în aceste țări îl constituie creșterea continuă a prețurilor produselor importate, printre care o pondere considerabilă o dețin produsele finite necesare creșterii economice, procurate din țările capitaliste dezvoltate.

Creșterea ritmului inflaționist pe plan intern în țările capitaliste a avut loc în condițiile unei marcate sporiri a interdependențelor dintre economiile statelor respective ca și între toate statele lumii, ale diversificării fluxurilor economice, comerciale și financiare internaționale. Inflația „tîrîtoare“, controlabilă, s-a transformat într-un fenomen care scapă de sub controlul politicilor economice aplicate în diferite state capitaliste și începe să aibă adînci repercusiuni asupra cooperării economice internaționale, în general asupra schimburilor de valori pe plan internațional. Totodată, această nouă realitate a pus sub semnul întrebării valabilitatea cuvîntului de ordine aplicat de către politicile economice capitaliste pe plan național timp de mulți ani, precum că inflația stimulează creșterea economică și permite menținerea șomajului în limite acceptabile pentru clasele exploatate. Alternativa, „inflație sau șomaj“ nu mai are aplicabilitate în condițiile în care inflația se manifestă în țările capitaliste chiar și atunci cînd economia trece printr-o criză economică profundă care are ca rezultat

Tabelul nr.2

Situația plăților externe ale țărilor capitaliste

	Balanța conturilor curente, estimări 1974		Rezerve oficiale, iulie 1974, mlrd. dolari	Durata pe care ar ajunge rezervele oficiale pentru acoperirea deficitelor	
	în mlrd. dolari	în % în PNB		ani	luni
Italia	-8,8	6,o	5,6	o	8
Marea Britanie	-9,8	5,4	6,7	o	8
Danemarca	-1,1	3,8	o,8	o	8
Noua Zeelandă	-0,8	6,7	o,6	o	9
Finlanda	-o,9	4,7	o,8	o	1o
Norvegia	-1,3	6,6	1,6	1	3
Franța	-6,2	2,2	8,3	1	4
Irlanda	-o,7	1o,o	1,o	1	5
Japonia	-7,8	1,7	13,4	1	9
Australia	-1,9	3,o	4,9	2	6
Austria	-1,o	3,7	2,9	2	11
Canada	-1,4	1,o	6,o	4	4
Suedia	-o,2	o,3	1,8	12	o
Statele Unite	-1,o	o,1	14,9	14	11
Elveția	-o,4	1,o	7,6	19	6
Belgia	-o,1	o,2	4,9	44	4
Grecia	-o,4	1,9	1,o	2	6
Spania	-2,o	2,8	6,1	3	o
TOTAL	-45,8		88,9	1	11
Olanda	+o,8	1,3	5,6	-	-
R.F.Germania	+7,o	o,8	33,9	-	-

Sursa: The Economist, 12 octombrie 1974.

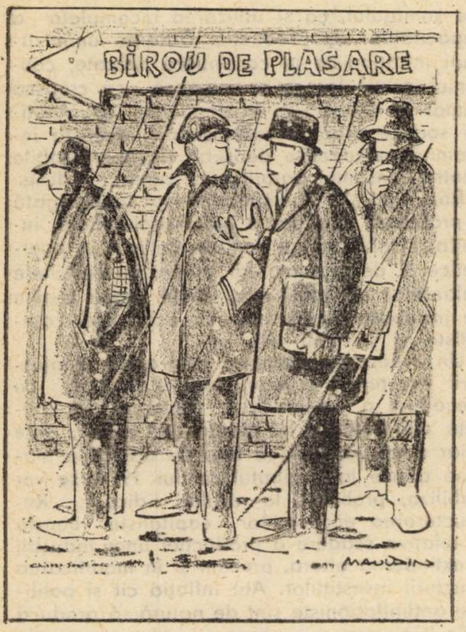

— **Desigur, știam că bogații devin tot mai bogați, iar cei săraci tot mai săraci, dar credeam că eu sînt unul dintre cei bogați.**
(după „International Herald Tribune")

creșterea șomajului la niveluri deosebit de ridicate. Situația actuală a fost cuprinsă în formula „stagflație", semnificînd oprirea creșterii economice paralel cu continuarea cursei inflaționiste a prețurilor, iar mai recent în unele țări se vorbește despre „slumpflație", implicînd reducerea activității economice paralel cu creșterea gradului de depreciere a banilor.

Unul dintre elementele care au contribuit la reducerea puterii de cumpărare a monedelor occidentale pe plan intern și pe plan internațional – transferul inflației prin intermediul comerțului exterior – poate să influențeze nivelul prețurilor și în țări în care nu există sau există mai puține cauze interne de provocare a fenomenului inflaționist. Prețurile în comerțul internațional au crescut în 1972 cu 13%, iar în primul semestru 1974 cu o rată anuală de 40%. Pentru motive evidente această formă de accelerare a inflației creează probleme deosebit de complicate și grele în calea politicilor naționale care își propun să contracareze implicațiile actualei crize economice din Occident.

Dimensiunea financiar-valutară

SITUAȚIA financiar-valutară a economiei capitaliste constituie o altă dimensiune a crizei desfășurate în 1974. Instabilitatea crescîndă a situației din acest domeniu este ilustrată de criza de încredere față de sistemul bancar occidental, față de capacitatea acestuia de a manevra masele de capitaluri flotante care trec dintr-o țară în alta cu o mare repeziciune și aparent neîngrădit de reglementări eficace. Pierderile nete întregistrate de multe bănci occidentale implicate în operațiuni valutare, situația de faliment a unor bănci renumite în acest domeniu, printre care a cunoscutei bănci vest-germane Herstatt au agravat această situație de neîncredere. Cererea masivă de credite pe termen mediu și lung necesitate de firmele capitaliste în contextul dificultăților financiare cunoscute – între care plățile excedentare pentru importul petrolului mult scumpit – a pus majoritatea băncilor comerciale occidentale într-o situație precară deoarece principala posibilitate de finanțare a acestora constă în utilizarea depozitelor bancare pe termen scurt ; în aceste condiții, mișcările de capitaluri pe termen scurt și scăderea valorii de piață a activelor financiare pot duce brusc băncile comerciale în poziție falimentară.

Criza financiar-valutară se manifestă și sub forma altor aspecte, care constituie repetarea într-o formă agravată a simptomelor negative caracteristice pentru ultimii ani, dar amplificate în acest an de criză : generalizarea cursurilor de schimb flotante și fluctuațiile violente în structura cursurilor valutare pe piață ; permanentizarea și accentuarea dezechilibrelor de plăți internaționale, în special prin transformarea majorității țărilor capitaliste dezvoltate în debitori internaționali de talie neobișnuit de mare ; mișcările speculative de capitaluri pe termen scurt în căutarea de plasamente cît mai profitabile ; înregistrarea unor niveluri record ale dobînzilor pe piețele de capital naționale și internaționale. În anumite limite, generalizarea politicilor de cursuri flotante arată accentuarea fenomenelor de criză în economia capitalistă, fenomene adîncite în acest an prin aspectele ciclice și structurale. Pe fondul unor astfel de manifestări au avut loc acțiuni individuale ale unor țări în această sferă, marcînd divizarea pieței valutare internaționale altădată legată mai strîns prin resorturile de interdependență promovate de sistemul cursurilor valutare fixe.

Înrăutățirea situației plăților internaționale a principalelor state capitaliste, ca urmare a plăților excedentare pentru țițeiul achiziționat la prețuri mai ridicate, nu putea să nu sporească dificultățile economice pe care le cunosc statele respective, constituind una din dimensiunile esențiale ale crizei economice. Plățile petroliere suplimentare – față de anii trecuți – care se apreciază a însuma în 1974 circa 80 miliarde de dolari, din care țărilor O.C.D.E. le revin 50–60 miliarde dolari, agravează dezechilibrele din plățile internaționale în două sensuri : în primul rînd, țările capitaliste dezvoltate ca grup vor înregistra în acest an pentru prima dată în perioada postebelică un deficit al plăților curente de circa 30 miliarde dolari, transformîndu-se, după cum arătam, în mari debitori internaționali ; în al doilea rînd, țările capitaliste resimt o accentuare a dezechilibrelor dintre ele, ca urmare a modului în care plățile petroliere au afectat una sau alta dintre țările în cauză.

Cererea ridicată de credite pentru finanțarea deficitelor balanțelor de plăți ale țărilor capitaliste și accelerarea proceselor inflaționiste au dus, prin corelarea acțiunilor, la **creșterea la niveluri record a dobînzilor,** atît pe piețele naționale, cît și pe cele internaționale ale capitalurilor. Pe piața eurodolarilor nivelul dobînzilor a depășit 12%, recordul anterior întregistrat în 1970.

Rolul specific al comerțului exterior

COMERȚUL exterior al țărilor capitaliste dezvoltate, rolul său în evoluția crizei economice din acest an nu poate fi omis într-o încercare de evaluare corectă a dimensiuni-

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Expansiunea utilizării metanului lichefiat

UN STUDIU publicat recent de Ministerul transporturilor din Japonia relevă tendința de creștere — în această țară — a cererii pentru metaniere, în scopul extinderii importului de gaze naturale lichefiate. Pînă în prezent au fost elaborate patru programe în acest scop, avînd ca termen de punere în aplicare anii 1977—1978, importul total anual care va rezulta fiind evaluat la 16,4 milioane de tone.

Pe de altă parte se estimează că importul de gaze naturale în S.U.A. va ajunge în 1978 la 60,7 mil. tone, iar proiectele similare pentru țările Europei occidentale însumează (în același an) circa 21,4 mil. tone, fiind în studiu posibilitățile de a importa alte 15—16 mil. tone de gaze naturale.

Cupru : rezerve și consumatori

EVALUĂRILE U.S. Bureau of Mines, prezentate la Congresul minier de la Lima, asupra rezervelor cunoscute de cupru pe plan mondial arată că acestea se ridică în prezent la 393 mil. tone, cantitate suficientă pentru satisfacerea consumului mondial pe 60 de ani, la nivelul lui actual.

Se apreciază că în anul 2000 cererea mondială de cupru se va ridica la circa 20 mil. tone, estimîndu-se că țările capitaliste vest-europene vor continua să fie cel mai mare consumator. În ceea ce privește consumul de cupru pe locuitor în anul 2000, pe primul loc se va situa Japonia, urmată de S.U.A. și țările capitaliste vest-europene.

R.F.G. : modificări în balanța energetică

UNUL dintre efectele „crizei" petrolului asupra economiei vest-germane l-a constituit reconsiderarea creșterii consumului de energie în perspectivă. Guvernul federal consideră că politica de economisire în acest domeniu va permite să se reducă consumul național de energie primară prognosticat pentru 1980 de la 510 mil. t.e.c. (conform estimațiilor anterioare) la 475 de milioane, iar cel din 1985 — de la 610 mil. t.e.c. la 550 de milioane. Totodată, ultimele previziuni pun accentul pe extinderea utilizării cărbunelui, a cărui pondere ar urma să reprezinte 15% în 1985 (față de numai 8% în cadrul prognozelor anterioare) ; ponderea produselor petroliere se va reduce la 45%, cea a gazelor naturale va reprezenta aproape 20%, iar cea a energiei nucleare se va majora la circa 15% din balanța energetică.

lor ei. În adevăr, factorul extern, de natură să promoveze sau să reducă creșterea economică, în condițiile sporirii interdependențelor, a avut un rol deosebit în frînarea alunecării economiei țărilor capitaliste într-o criză de proporții și mai amenințătoare. Exportul, comenzile pentru străinătate, acțiunile de cooperare economică au contribuit la limitarea scăderii producției în unele ramuri, la procurarea unei părți din devizele necesare pentru plata la prețuri mai ridicate a importurilor. În condițiile proceselor inflaționiste, ale deficitelor balanțelor de plăți, statele capitaliste au încercat să stimuleze exporturile menținînd, totodată, nivelul importurilor cît mai scăzut, inclusiv pe calea introducerii unor restricții la import, ceea ce, după cum se știe, a sporit contradicțiile existente între ele. O asemenea situație se întrevede și pentru anul viitor, an în care în viziunile optimiste se așteaptă totuși ieșirea lentă a economiei capitaliste din faza de criză ciclică.

Este notabilă o particularitate a activității de comerț exterior în condițiile crizei economice pe care o traversează țările capitaliste și anume formarea unui decalaj între perioada în care are loc criza și momentul în care aceasta începe să influențeze comerțul internațional. Astfel, reducerea ritmului de creștere economică în principalele țări capitaliste nu a afectat evoluția comerțului internațional decît în cea de a doua parte a anului 1974 ; reducerea ritmului de creștere a comerțului internațional în sem. II/1974 riscă să acționeze, la rîndul său, ca o frînă în calea reînviorării activității economice din țările capitaliste.

Ca volum fizic, exporturile totale ale țărilor capitaliste dezvoltate s-au majorat în primul semestru 1974 într-un ritm anual de circa 10%, față de 8% cît se înregistra în sem II 1973. Importurile acestor țări și-au redus ritmul anual de creștere a volumului la 3,5% în primul semestru 1974, față de 7,5% înregistrat în semestrul II/1973 (G.A.T.T. : „International Trade in 1973/1974", Geneva, octombrie 1974).

Această evoluție diferită a exporturilor și importurilor, precum și acumularea de deficite mereu crescînde ale balanțelor comerciale și de plăți de către țările capitaliste dezvoltate, constituie o reflectare directă a recentelor modificări în raportul de schimb al diferitelor grupuri de țări în comerțul internațional, tendință care s-a accentuat în cursul anului. Aceasta oglindește, de asemenea, mutațiile care au avut loc în raporturile de forțe dintre țările capitaliste.

Scadența restructurărilor...

PERSPECTIVELE evoluției conjuncturii economiei capitaliste în anul 1975 și cu atît mai mult în anii următori nu par a fi ușor de desprins. De acum, apare cu oarecare claritate faptul că politicile economice chemate să reducă ritmurile inflaționiste au avut ca urmare nu atît frînarea inflației cît reducerea creșterii economice cu toate consecințele sale negative : creșterea șomajului, reducerea activității unui număr mare de întreprinderi, înrăutățirea situației anumitor ramuri ale economiei, reducerea cererii de consum și slăbirea investițiilor productive. De aceea, se poate anticipa că în fața problemelor sociale care apar în condițiile unei asemenea politici restrictive – reducerea timpului de lucru cu reducerea corespunzătoare a salariului, greve, demonstrații ale oamenilor muncii etc. – autoritățile vor slăbi chingile politicilor antiinflaționiste pentru a putea reduce șomajul și a stimula investițiile. Aceasta ar duce, desigur, la continuarea ritmurilor ridicate ale inflației, dar ar putea stimula, cel puțin parțial, creșterea economică, a produsului național brut.

În acest sens, în Occident se anticipează pentru anul 1975 o creștere economică în ritmuri pozitive, dar ieșirea din criză nu se așteaptă să se facă decît lent. Pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. ritmul de creștere a P.N.B. se estimează pentru sem. I/1975 la circa 3%, ceea ce va menține ponderi înalte ale șomajului, ca și utilizarea incompletă a capacităților de producție. Datorită unor ritmuri inflaționiste în continuare ridicate, consumul particular se anticipează să crească numai cu 2,0–2,5%. În condițiile inegalităților sociale proprii capitalismului, aceasta înseamnă perspective deosebit de nefavorabile pentru consumul păturilor cu venituri reduse.

Rămînînd și în perspectivă mai îndelungată o problemă capitală a lumii occidentale, inflația, combinată cu penuria de resurse energetice și de alte materii prime, cu deficitele balanțelor de plăți etc., naște grave semne de întrebare pentru evoluția economiei capitaliste și în anii viitori.

Un aspect mai complex este acela al ajustării structurale a economiei capitaliste, cu precădere a industriei, la costurile mai ridicate ale energiei și materiilor prime, care chiar dacă vor scădea față de nivelurile maxime atinse la începutul anului 1974, se vor stabiliza, probabil, la niveluri ridicate. Restructurarea economiilor capitaliste constă în relativa scădere a producției unor industrii și extinderea altora, precum și în modificarea structurii investițiilor. Atît inflația cît și politicile antiinflaționiste sînt de natură să producă dificultăți unei asemenea ajustări structurale a economiei capitaliste.

După cum arată analiștii Secretariatului G.A.T.T. în raportul anual la care ne-am referit, în anii următori ritmurile creșterii economice în principalele țări capitaliste ar putea fi mai reduse decît cele înregistrate în anii precedenți, iar șomajul ar putea să se mențină la niveluri înalte. Deci, o evoluție economică de natură să nu mai poată ascunde, nici în măsura în care acest lucru era posibil în condiții de boom, racilele proprii economiei capitaliste.

După cum dovedește cursul evenimentelor economice și politice recente, o adevărată restructurare a economiei țărilor capitaliste, de natură să corespundă noilor cerințe ale diviziunii internaționale a muncii, nu poate avea loc decît, așa cum susține cu atîta consecvență politica partidului nostru, în cadrul făuririi unei noi ordini economice și politice internaționale.

Aurel GHIBUȚIU
INSCIN

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ACUITATEA ȘOMAJULUI

CONCOMITENT cu dificultățile economice, cu propagarea fenomenelor de recesiune și decurgînd din acestea, tot mai multe țări capitaliste dezvoltate sînt confruntate cu extinderea șomajului de masă, cu accentuarea tensiunilor sociale. În decurs de un deceniu efectivul șomerilor a sporit, în proporții diferite, în principalele țări capitaliste industrializate (în special în Italia, Franța, Japonia, Canada, S.U.A., Olanda ș.a.), iar conjunctura economică defavorabilă din 1974 a impulsionat aproape pretutindeni această dinamică (vezi tabelul alăturat). Avîndu-și inițial sursa în ramurile prioritar afectate — direct sau indirect — de „criza" energiei (cazul industriei de automobile) și de dificultățile de procurare a unor materii prime, fluxul șomajului a debordat cadrul industriei prelucrătoare, extinzîndu-se în construcții, transporturi, comerț și prestări de servicii etc. Comunicatele agențiilor de presă, referitoare — de pildă — la faptul că numărul șomerilor din țările membre ale Pieței Comune a depășit 3 milioane de persoane și ar putea ajunge la 4 milioane în următoarele luni, că în Franța șomajul a atins cel mai ridicat nivel din perioada postbelică, iar în Irlanda — din ultimii 15 ani ș.a., sintetizează în termeni laconici, cu tentă pesimistă, evoluția acestui fenomen social, perspectiva accentuării sale în perioada de iarnă. Acuitatea problemei determină — printre altele — ca evoluția șomajului, adoptarea și aplicarea unor măsuri susceptibile să asigure un nivel mai ridicat de utilizare a forței de muncă, să figureze pe ordinea de zi a proiectatei conferințe a „celor nouă" de la Paris (9-10 decembrie).

De remarcat că o extindere a șomajului se manifestă și în țările nesocialiste în curs de dezvoltare. În India, de pildă, efectivul șomerilor înregistrați s-a triplat în ultimul deceniu, depășind cifra de 8 milioane în cursul acestui an ; un nivel ridicat al șomajului se înregistrează în Bangladesh, Coreea de sud, Filipine, Sri Lanka, Mexic și numeroase alte țări. Aceasta, fără a se socoti milioanele de brațe de muncă din mediul rural, aflate într-o endemică subutilizare.

N. P.

Tara	Efectivul şomerilor (mii persoane)				Ponderea, faţă de total forţă de muncă ocupată şi şomeri[1]) (1973, în %)
	1963	1970	1973	1974 (octombrie)	
Anglia	612,0	618,0	630,0	643,4	2,7
Australia	33,5	74,7	107,7	peste 130,0[2])	1,9
Austria	70,6	58,4	41,3	...	1,6
Belgia	59,1	71,3	91,7	circa 100,0[3])	3,6
Canada	374,0	495,0	520,0	circa 500,0[3])	5,6
Danemarca	33,0	23,9	20,1	peste 60,0	2,4
Finlanda	32,0	41,0	51,0	...	2,3
Franţa	96,8	262,1	393,9	circa 600,0	...
R.F.G.	174,0	149,0	273,0	676,0	1,2
Grecia	69,6	48,7	21,4	...	...
Irlanda	29,5	41,6	44,1	...	7,2
Italia	504,0	609,0	668,0	800,0	3,5
Japonia	400,0	590,0	670,0	...	1,3
Norvegia	17,7	12,5	12,8	8,7[3])	0,8
Olanda	31,9	46,4	109,9	161,0	2,8
Spania	100,0	146,0	150,0	...	...
S.U.A.	4070,0	4088,0	4305,0	5500,0	4,9
Suedia	20,1	29,5	46,0	34,1[3])	1,9

1) Procentele nu sînt întrutotul comparabile, întrucît sfera de cuprindere a statisticilor şomajului diferă de la ţară la ţară. 2) Septembrie. 3) August.
Sursa: U.N., Monthly Bulletin of Statistics, februarie 1968 şi octombrie 1974; statisticile naţionale ale ţărilor respective.

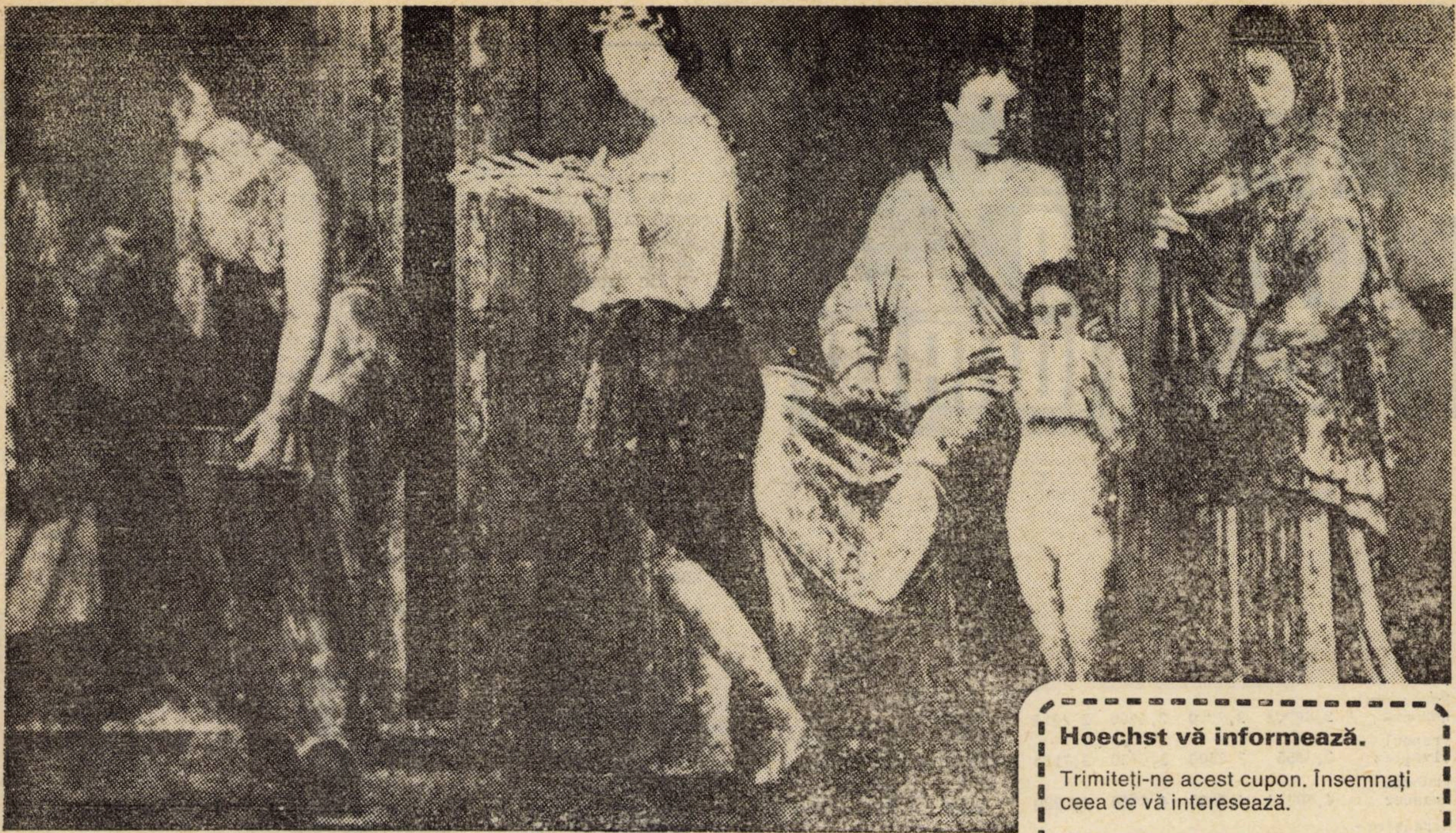

Fresce din Pompei, deceniul 2, înaintea erei noastre.

Salvarea operelor de artă aflate în primejdie

Pretutindeni în lume există opere de artă, construcții și descoperiri arheologice prețioase, care se află în primejdie din cauza deteriorării. Dacă nu se trece curînd la restaurarea lor și la conservarea lor, acestea, rămîn pentru toate timpurile nerecuperabile, pierdute.

Cercetători Hoechst ajută în Pompei.

La salvarea prețioaselor mozaicuri și fresce din Pompei, cercetarea Hoechst are un rol hotărîtor.
Aportul ei: Mowilith, o rășină sintetică de dispersie, cu misiunea de a restaura și de a conserva.
Mowilith este astăzi, în toată lumea, produsul de lucru propriu-zis al restauratorilor. Produsul sprijină încercările acestora de conservare pentru viitor a importante obiecte de artă și de istorie a culturii.

Mowilith împiedică distrugerea.

Mowilith apără și întreține lemnul, piatra, ceramica. Aceste proprietăți fac ca Mowilith-ul să fie indispensabil la întreținerea de clădiri, la asanarea terenurilor clădirilor vechi, la restaurarea de fațade, la restaurarea construcțiilor din lemn.

Experți din diferite sectoare de specialitate se concentrează în jurul unei probleme.

Mowilith este rezultatul unor vaste cunoștințe în multe domenii. Cercetarea Hoechst a dus la dezvoltarea produselor sintetice, care sînt confirmate ca produse de liant și produse de conservare, la acoperire, etanșeizare sau întărire.
Premisele: o experiență de un deceniu in domeniul chimiei. Cunoștințe amănunțite privind influențele climatice asupra celor mai diverse materiale, înainte de toate asupra durabilității la lacuri și vopsele.

Cercetarea Hoechst — Investiții în viitor.

Cu 10 300 de lucrători în laboratoare și în locurile de experimentare și cu cheltuieli de cercetare de peste 450 milioane DM, Hoechst ajută la rezolvarea problemelor de azi și de mîine.

Hoechst vă informează.

Trimiteți-ne acest cupon. Însemnați ceea ce vă interesează.

○ Amănunte despre Mowilith
○ Informații despre Hoechst

Domeniile de lucru ale Hoechst-ului sînt:
Medicamente, chimie anorganică, chimie organică, produse de îngrășăminte și de protejare a plantelor, coloranți, lacuri, fibre și produse de înobilare a textilelor, produse sintetice, folii, produse de cosmetică, tehnică de reproducere și informare, tehnică de sudură, tehnică de tăiere, construcții și instalații.

Nume ______________________

____

Instituția/Firma ______________________

____

Localitatea ______________________

____

Strada ______________________

A 7404 R

Biroul Tehnic de
Consultare București al firmei
Hoechst Aktiengesellschaft
Str. General Coandă nr. 7
București
Telefon 12 37 89, 12 45 63

Hoechst

Hoechst privește în viitor

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

	Curs paritar (central)	28.XII. 1973	25.XI. 1974	29.XI. 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 29.XI.1974 față de:		Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-29.XI.1974
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,4600	2,4815	+ 7,55	+ 8,76	- 8,05
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6950	2,7175	+24,58	+19,59	-16,38
Francul francez	4,60414	4,7025	4,6700	4,6220	- 0,39	+ 1,74	- 1,71
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3225	2,3215	-19,81	- 0,044	+ 0,043
Lira italiană	523,50	607,0	668,50	664,90	-21,26	- 8,70	+ 9,54
Yenul japonez	308,0	280,2	300,05	299,60	+ 2,80	- 6,48	+ 6,92
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	103,87	182,75	182,0			

[1] +revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); [2] dolari pentru 1 liră sterlină; [3] prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; [4] prețul oficial al aurului

ÎN SĂPTĂMÎNA 25—29 noiembrie 1974 pe piețele valutare internaționale cursurile principalelor valute occidentale au înregistrat în continuare oscilații importante.

În primele două zile ale săptămînii **cursul dolarului** a continuat să slăbească față de majoritatea valutelor, în raport cu marca vest-germană situîndu-se la cel mai scăzut nivel din ziua de 20 mai a.c. Slăbirea cursului dolarului s-a datorat atît unor cauze de mai mare durată, legate de accentuarea tendinței recesioniste și a inflației, în S.U.A., cît și unor cauze de moment. Astfel, aprecierile în sensul că țările producătoare de petrol ar proceda la o diversificare a structurii disponibilităților lor, trecîndu-le de pe dolari pe mărci vest-germane și franci elvețieni, a contribuit în mare măsură la slăbirea poziției monedei americane.

Anunțarea unui excedent record — de 4,6 miliarde mărci, al balanței comerciale a R.F.G. pe luna octombrie a.c., în condițiile în care majoritatea țărilor occidentale înregistrează deficite însemnate, a constituit un alt factor care a influențat negativ poziția dolarului pe piețele valutare. De menționat că în octombrie balanța comercială a S.U.A. a înregistrat, pentru prima dată în ultimele șase luni, un excedent, destul de modest ce-i drept, de 29,5 milioane dolari.

Accentuarea tendinței de scădere a dobînzilor în S.U.A., încurajată de autorități pentru a stimula și pe această cale activitatea economică — dobînda preferențială („prime rate") a fost redusă la 9,75% — a contribuit de asemenea la slăbirea poziției dolarului pe piețele valutare internaționale.

De menționat că autoritățile elvețiene au luat în perioada analizată noi măsuri pe linia descurajării intrărilor de capitaluri în Elveția și deci a evitării unei aprecieri deosebite a monedei naționale pe piețele valutare. Acest fapt a determinat spre finele perioadei o anumită întărire a dolarului în raport cu francul elvețian. Dealtfel, tot spre finele perioadei s-a înregistrat o ușoară întărire și consolidare a cursului dolarului și față de alte valute vest-europene. La aceasta au contribuit și intervențiile Băncii Federale Germane pe piață pentru sprijinirea cursului dolarului.

Lira sterlină a constituit alături de dolar valuta care în perioada analizată a înregistrat o scădere deosebită a cursului față de principalele valute vest-europene. În zilele de 25 și 26 noiembrie a.c., lira sterlină a înregistrat cel mai ridicat procent de devalorizare de fapt față de valutele vest-europene (se are în vedere relația de curs dintre lira sterlină și aceste valute în 1971 și în prezent), respectiv 20,7% și 20,8%. Scăderea cursului lirei sterline s-a datorat accentuării unor fenomene negative din economia engleză, inflația atingînd o rată anuală de 17,1% în octombrie a.c. față de aceeași lună a anului trecut. Deficitul balanței comerciale a Angliei s-a ridicat în octombrie la 440 milioane l. st., față de 373 milioane în luna precedentă. S-a înregistrat de asemenea o creștere a șomajului.

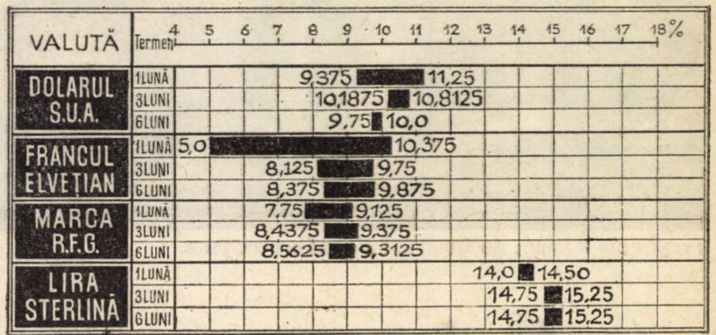

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 25—29 noiembrie 1974 (niveluri minime și maxime)

Lira italiană a înregistrat și ea o scădere accentuată a cursului față de principalele valute occidentale, deși față de dolar a intervenit o ușoară întărire spre finele săptămînii. Slăbirea cursului lirei italiene s-a datorat în primul rînd anunțării rezultatelor balanței comerciale și de plăți a Italiei pe primele nouă luni a.c., care confirmă deteriorarea deosebită a situației plăților externe a acestei țări. Deficitul balanței plăților curente a Italiei în perioada ianuarie — septembrie a.c. s-a ridicat la 4420,9 miliarde lire, față de 1397,5 miliarde lire în aceeași perioadă a anului trecut, iar deficitul balanței comerciale la 5030,7 miliarde lire, față de 2 308 miliarde lire în perioada corespunzătoare a anului trecut.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 29 XI 1974 : Nu au intervenit schimbări față de data de 22 XI 1974 (vezi „Revista economică" nr. 24/1974).

Teodor GIURGIU

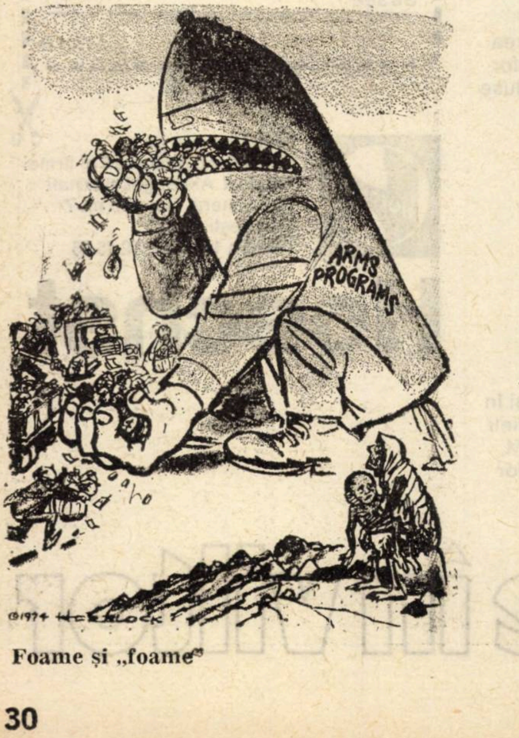

Foame și „foame"

Economistul occidental: „Problema devine tot mai mare sau eu devin tot mai mic ?"...

(după „International Herald Tribune")

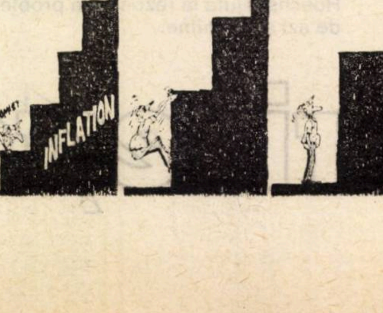

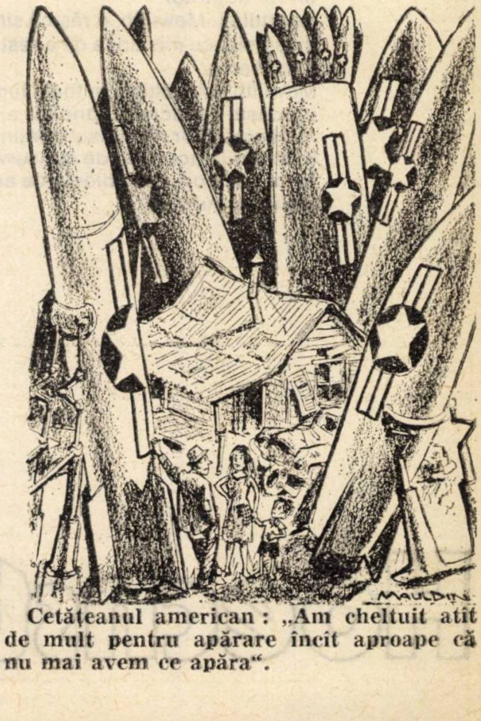

Cetățeanul american : „Am cheltuit atît de mult pentru apărare încît aproape că nu mai avem ce apăra".

Țițeiul și rezervele monetare

CREȘTEREA prețului petrolului la circa 10 dolari barilul pe piața mondială a produs deja și continuă să producă mutații sensibile în „scara" țărilor cu seifurile cele mai pline. Potrivit statisticilor Fondului Monetar Internațional, la 30 septembrie 1974 Arabia Saudită se situa pe locul patru în lume în ce privește rezervele monetare (cu 11,5 miliarde dolari în aur, devize și drepturi speciale de tragere), fiind precedată numai de R.F.G. (32,5 miliarde), S.U.A. (15,7) și Japonia (13,2). Rezervele certe substanțiale de petrol ale țărilor din graficul de mai sus prevestesc că asemenea mutații se vor produce și de acum încolo.

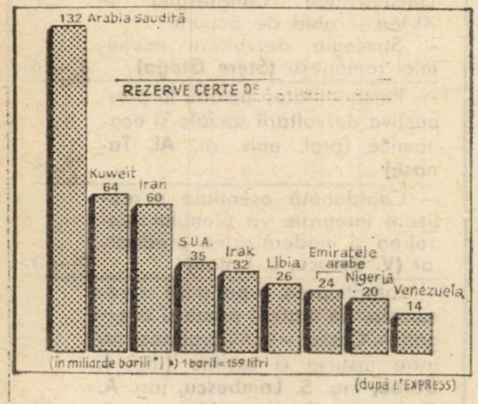

(după L'EXPRESS)

A patra pedală — economiile

ÎN ANUL care a trecut de la declanșarea „crizei" energetice și a materiilor prime, marile firme constructoare de automobile au început să acorde o atenție deosebit de mare costului fabricației, ca o condiție hotărîtoare pentru evoluția viitoare a desfacerilor. Astfel, Ford-R.F.G., Volkswagen, Daimler-Benz și alte mari firme au declanșat o vastă acțiune de reducere a cheltuielilor de fabricație. Sînt vizate atît cele directe cît și cele indirecte, pornind de la reducerea investițiilor, înlocuirea unor materii prime costisitoare și diminuarea cu 20% a personalului administrativ, pînă la eliminarea convorbirilor telefonice internaționale, limitarea celor interne (care se vor efectua numai cînd utilizarea telexului ar fi mai scumpă) și reducerea numărului și formatului adreselor, paralel cu scurtarea conținutului lor, pe o hîrtie de mai slabă calitate...

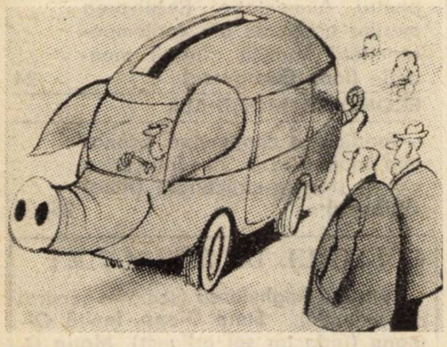

Ultimul model al firmei Ford — R.F.G..
(după DER SPIEGEL)

Drumul maritim

Rostock — Helsinki

MARINA COMERCIALĂ a R.D. Germane cunoaște o dezvoltare rapidă : de la o navă pentru transportul mărfurilor în 1952 (cu un deplasament de 1 250 tone), ea a ajuns să dispună de 47 nave cu 277,4 mii tone în 1960 și de 194 nave cu 1 680,3 mii tone la 31/VIII 1974. Paralel a sporit și tonajul mărfurilor transportate, respectiv de 8,4 ori în perioada 1960—1973.

Se extinde traficul modern cu ajutorul containerelor : de pildă, numărul containerelor transportate între porturi din R.D.G. și Anglia a sporit de 2,5—2,8 ori între anii 1969 și 1973. De asemenea, din primăvara acestui an, între porturile finlandeze Helsinki și Kotka și portul Rostock a început să funcționeze traficul după sistemul „roll on-roll off".

Competiție tehnologică

DEȘI Japonia se situează acum pe locul doi în lume după criteriul mărimii produsului național brut, ea mai are încă un drum lung de parcurs pentru a deveni o importantă exportatoare netă de tehnologie, relevă un recent raport al guvernului nipon, citat de **The Japan Times Weekly.** Cu toate că a sporit cu 55% față de anul precedent, exportul japonez de tehnologie, în valoare de 140 milioane dolari, se situa cu mult sub volumul importului de tehnologie, care a fost de 580 milioane dolari. Deficitul R.F.G. și Franței la același capitol era cu mult mai mic, relevă raportul citat, în vreme ce S.U.A. și Anglia aveau un sold activ.

Paralel, raportul citat relevă că cheltuielile de cercetare și dezvoltare pe cap de cercetător erau în 1972 în Japonia de 8,3 milioane de yeni, față de 21,4 milioane de yeni în Anglia, 18,5 milioane în Franța și 17,4 milioane în S.U.A. Cheltuielile de cercetare reprezentau în Japonia 1,4% din totalul vînzărilor firmelor industriale, față de 3,8% în S.U.A. și 3% în R.F.G. și Franța.

Criza cărții în Europa de vest

FĂCÎNDU-SE ecoul dificultăților pe care le întîmpină industria vest-europeană a cărții, cotidianul „Die Welt" le caracteriza recent drept cea mai gravă criză a acestui sector de activitate din perioada postbelică. Este vorba, în primul rînd, de creșterea continuă a costurilor de producție, repercutată în majorarea prețului la cărțile lansate pe piață (de 2—3 ori în decurs de un deceniu). Dar, întrucît sporirea prețurilor la carte are limite, deoarece îngustează inevitabil piața de desfacere, editurile din țările occidentale caută mereu soluții pentru depășirea dificultăților financiare și de desfacere, cum ar fi : editarea unui număr crescînd de „best-sellers" (deseori în dauna nivelului literar al producțiilor), diversificarea activității (reducîndu-se treptat ponderea editării de cărți în ansamblul cifrei de afaceri), fuziuni sau absorbții, editorului indedependent substituindu-i-se tot mai mult firme complexe, cu multe filiale.

Un paradox nerezolvabil ?

ÎN TIMP ce într-o parte a lumii această fetiță flămînzește, în altă parte a lumii viței sînt omorîți și aruncați pentru a se menține prețurile la carne. În țările în curs de dezvoltare media consumului anual de grîne pe locuitor este sub 200 kg., pe cînd în America de Nord, de pildă, fiecare locuitor consumă aproximativ 1 tonă cereale pe an, fie ca atare, fie sub formă de ouă, lapte, carne.

Este oare acest paradox nerezolvabil? Numeroși specialiști infirmă un asemenea punct de vedere. Există în lume destule terenuri cultivabile pentru a hrăni toți oamenii. În prezent se cultivă 3,5 miliarde de acri, atunci cînd pămîntul care ar putea da roade se ridică la 6,6 miliarde acri. Este nevoie însă de eforturi unite, de investiții. Se consideră că o reducere a cheltuielilor militare ar fi absolut necesară pentru a se lichida acest paradox dureros.

ÎN FIECARE VINERI APARE

REVISTA ECONOMICĂ. Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gîndirii economice.

REVISTA ECONOMICĂ. O cale de perfecționare continuă prin contactul cu cele mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică – un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.

REVISTA ECONOMICĂ. O sursă de referință în bibliografia economică la dispoziția tuturor cadrelor din învățămînt, studenților și elevilor, precum și celor antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățămîntul politic.

REVISTA ECONOMICĂ. Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale în opinia unor specialiști de prestigiu.

REVISTA ECONOMICĂ. Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.

REVISTA ECONOMICĂ. Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile.

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1975 vă asigurați primirea ei cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc direct la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției (Revista Economică – București, Calea Dorobanți nr. 11–25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 – BNRSR filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona direct la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neîntîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

____
____
____

(denumirea și adresa unității)

Data ____________
Nr. ____________

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1974 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" (nr. abonamente) .... × 260 lei = ... lei

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare inscris în dreptul fiecărei lucrări :

– Cartea cooperativei agricole (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Cooperarea economică internațională (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Contractele economice în activitatea comercială a întreprinderii (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Remunerarea muncii (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei

TOTAL lei __________

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. ....

.... deschis la .... prin dispoziția de încasare.

(L. S.)

Director   Contabil șef,

ÎN SPRIJINUL TUTUROR UNITĂȚILOR ECONOMICE

Pentru valorificarea accelerată a materialelor și capacităților disponibile

„REVISTA ECONOMICĂ" publică, la cererea întreprinderilor, liste și anunțuri privind oferte și cereri de produse, piese de schimb, capacități de producție, utilaje transferabile, prestații de servicii etc.

Listele și anunțurile vor fi expediate pe adresa redacției.

---

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 25 — vineri 6 decembrie 1974

– Cogresul vieții **(C. Porumbescu)** 1

– Programul partidului – Programul poporului de făurire a civilizației comuniste **(dr. Maria D. Popescu)** 2 – 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Documentele Congresului al XI-lea – ghid de acțiune
– Strategia dezvoltării economiei românești **(Stere Gioga)** 4 – 6

— Personalitatea umană în perspectiva dezvoltării sociale și economice (prof. univ. dr. **Al. Tănase)** 7—8

— Coordonată esențială a realizării integrale a planului : înnoirea și modernizarea produselor **(V. Boescu, L. Țintea)** 9—10

– Valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energetice. Cocsul – echilibrul necesar între resurse și cerințe (ing. **I. Barbu,** ing. **S. Lambescu,** ing. **A. Badiu,** ec. **D. Waniek)** 11–13

– Comerț exterior: O reuniune internațională de largă prospectare a pieței externe **(Alex. Lungu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Timpul directorului general
– Cum conducem ; Sinoptic 15–17

TEORII ● IDEI

– Documentar economic. În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic, economic și la programele de reciclare. Procesul conducerii științifice a vieții economico-sociale **(M. Dumitrescu)** 18–19

Noțiuni și categorii economice :
– Venitul național (prof. univ. dr. **Dan Grindea)**
– Glosar (dr. **M. Capătă)** 20–21

– Scoli ● curente ● economiști : Conceptul de inflație în gîndirea burgheză contemporană (dr. **Constantin Bichi)** 22–23

— Convorbiri economice cu **Sayed Ahmed Marei,** secretar general al Conferinței Mondiale pentru Alimentație. Rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității implică eforturi mondiale **(Ioan Georgescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Tendințe ● conjuncturi. Economia capitalistă în '74 : Între criza ciclică și criza structurală **(Aurel Ghibuțiu)** 25–28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

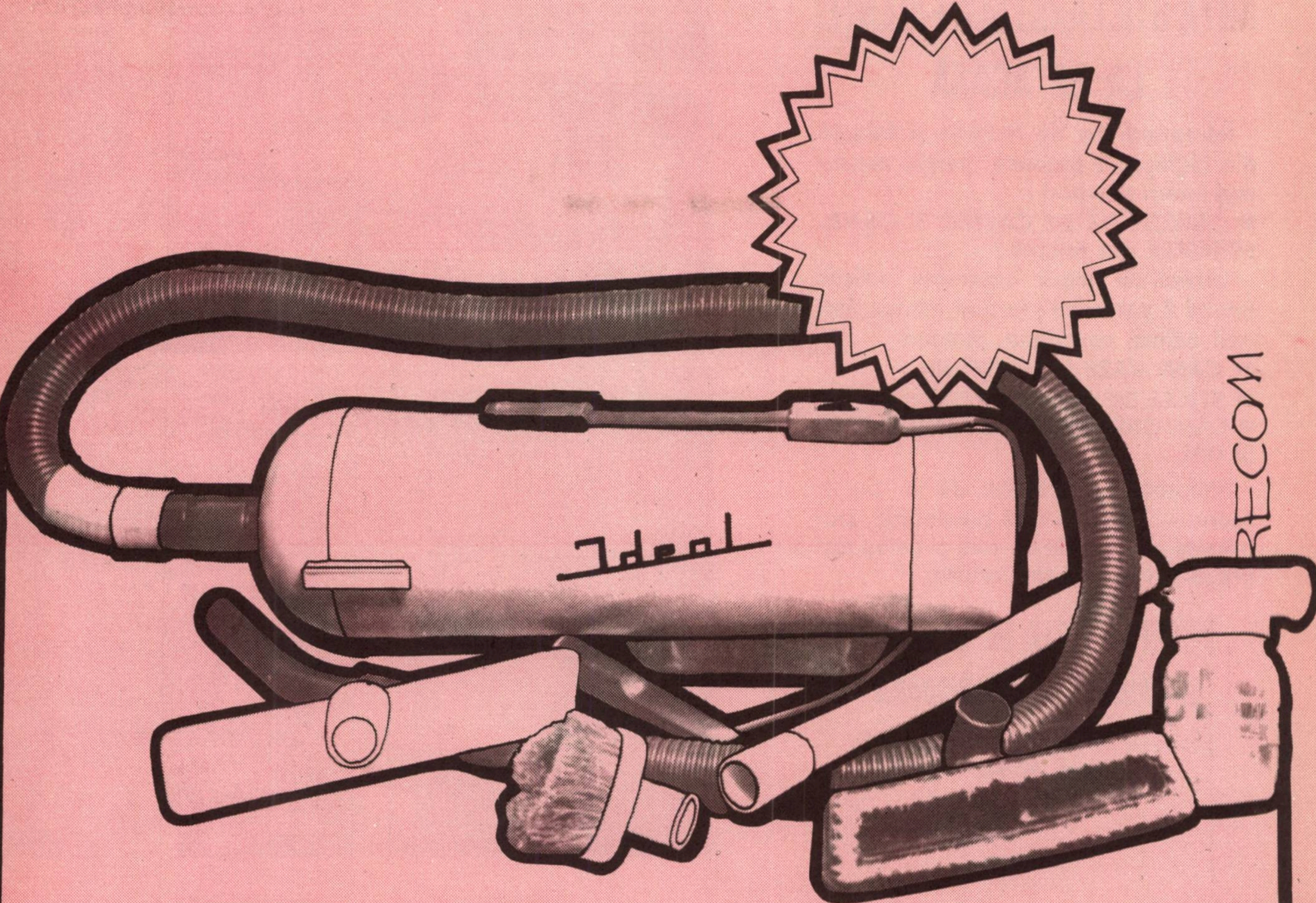

Ideal

● Aspiratorul de praf „IDEAL" vă scutește de efort și vă economisește timpul. Cu „IDEAL" se pot curăța : dușumelele, pereții, mobila, covoarele, hainele, tapițeria, radiatoarele și locurile mai greu accesibile.

● „IDEAL" poate fi utilizat și pentru pulverizarea lichidelor neinflamabile.

● „IDEAL" are un consum redus de energie electrică (15 bani pe oră).

Prețul de vînzare : 800 lei. Poate fi cumpărat și cu plata în rate lunare.

ARTA STICLĂRIEI ŞI A FAIANŢEI LA EA ACASĂ

Întreprinderea de sticlărie şi faianţă din Sighişoara produce pentru consumul intern şi export :

- **OBIECTE DE UZ CASNIC ŞI ORNAMENTALE din faianţă :**
  - servicii de masă executate artistic pentru 6 persoane ; farfurii întinse, farfurii adînci, castroane, platouri ;
- **CĂNI, VAZE ŞI BIBELOURI.**
- **STICLE DE AMBALAJ.**
- **CĂNI ORNAMENTALE PENTRU BERE ŞI VIN.**

Măiestria specialiştilor de la Sighişoara o constituie însă bibelourile, statuietele şi serviciile de ceai şi cafea aurite, executate cu simţ artistic.

ÎNTREPRINDEREA DE STICLĂRIE
ŞI FAIANŢĂ — SIGHIŞOARA

Şoseaua Mihai Viteazul nr. 99,
jud. Mureş

D646

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-LEA
GHID ÎN ACȚIUNE

revista economică
26 13-XII 1974
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

METALUL IN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ

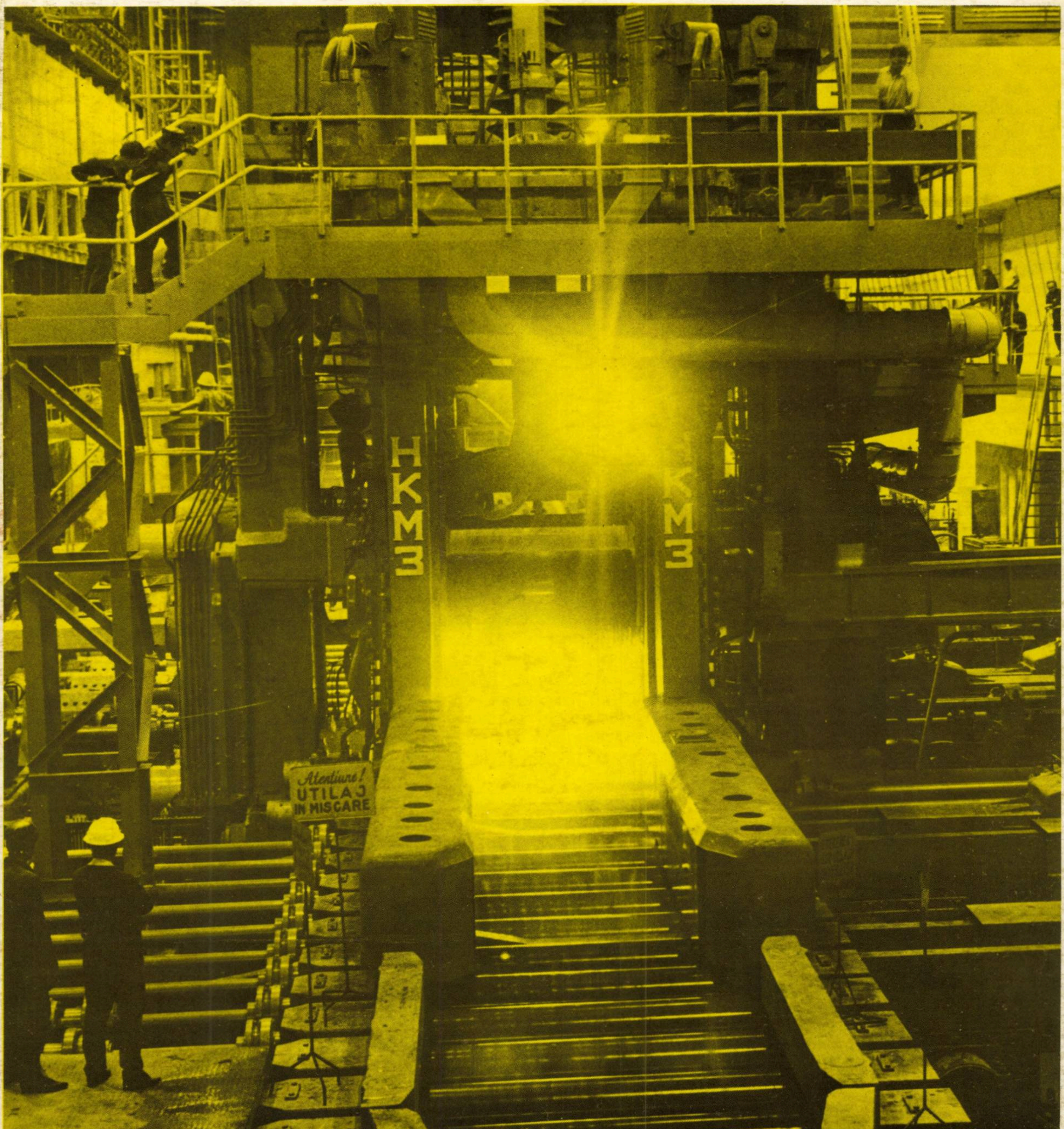
HKM3
HKM3
Atentiune!
UTILAJ
IN MISCARE

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR NATURALE

VALORIFICAREA superioară a resurselor naturale constituie unul din obiectivele urmărite cu consecvenţă în întreaga perioadă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Reflectînd modernizarea structurilor de producţie, adîncirea proceselor intensive din economie, diversificarea producţiei şi creşterea gradului de prelucrare a resurselor materiale, procesul de valorificare va cunoaşte, în anii viitorului plan cincinal şi în perspectiva deceniului următor o nouă intensificare.

Expresia cea mai cuprinzătoare a acestui proces o constituie creşterea valorii obţinute dintr-o unitate de materie primă supusă prelucrării (vezi graficele). Atingerea acestui obiectiv presupune, înainte de toate, modificări în structura producţiei, prin dezvoltarea prioritară a ramurilor şi subramurilor tehnicii de vîrf, care asigură fabricarea unor produse finite superioare, ce înglobează o cantitate mai mare de muncă, de inteligenţă şi o cantitate mai mică de materie primă. Procesul este deosebit de evident mai ales în industria constructoare de maşini şi chimică, ramuri care, în general, au posibilităţi sporite să asigure o înaltă valorificare a materiilor prime.

Astfel, în construcţia de maşini, valoarea producţiei obţinute dintr-o tonă de metal prelucrat va creşte, în medie, în viitorul cincinal, cu circa 33%, ca urmare a orientării cu prioritate spre industria electronică, de mecanică fină şi optică, de maşini-unelte pentru aşchierea metalelor. În industria lemnului, creşterea valorii obţinute dintr-un metru cub de masă lemnoasă exploatată va constitui, practic, singura cale de sporire a producţiei în perspectivă, pentru că volumul masei lemnoase exploatate nu numai că nu se va mări, dar se va micşora întrucîtva faţă de perioada actuală, în dorinţa de a se păstra un raport optim între posibilităţile pe care le oferă creşterea pădurilor şi volumul recoltărilor.

Într-o proporţie mai mare sau mai mică, valorificarea superioară a materiilor prime va avea loc în toate ramurile industriei : în industria metalurgică, în primul rînd prin orientarea spre fabricaţia oţelurilor aliate, slab aliate şi carbon de calitate ; în industria uşoară — prin creşterea ponderii produselor cu grad avansat de industrializare, respectiv a confecţiilor şi a tricotajelor ; în industria alimentară prin sporirea în ritmuri mai înalte a producţiei produselor cu valoare nutritivă ridicată, a semifabricatelor etc.

Paralel cu îmbunătăţirea structurii producţiei, procesul de valorificare superioară a tuturor categoriilor de resurse naturale va fi susţinut prin perfecţionarea bazei tehnice a producţiei, prin introducerea unor tehnologii noi, de înalt randament, care să adîncească procesul de prelucrare a metalului, a lemnului, să intensifice chimizarea ţiţeiului şi gazelor şi transformarea acestora în produse de mare valoare — fibre şi fire sintetice, cauciuc sintetic, mase plastice, piei artificiale etc.

Procesul de valorificare superioară a resurselor naturale include şi recuperarea pe scară largă şi valorificarea deşeurilor, a altor materiale refolosibile. În perioada viitorului cincinal volumul acestor resurse se va mări cu peste 55% la fier vechi, de peste 3,5 ori la deşeuri de oţel aliat, cu 55% la deşeuri de cupru, de 2,8 ori la anvelope reşapate, de 2,2 ori la cauciuc regenerat, cu 45% la hîrtie, de peste 2—3 ori la materiale plastice. Introducerea în procesele de prelucrare a acestor resurse, care în bună parte se risipeau, va permite fabricarea unor produse cu valoare ridicată, stringent necesare economiei naţionale.

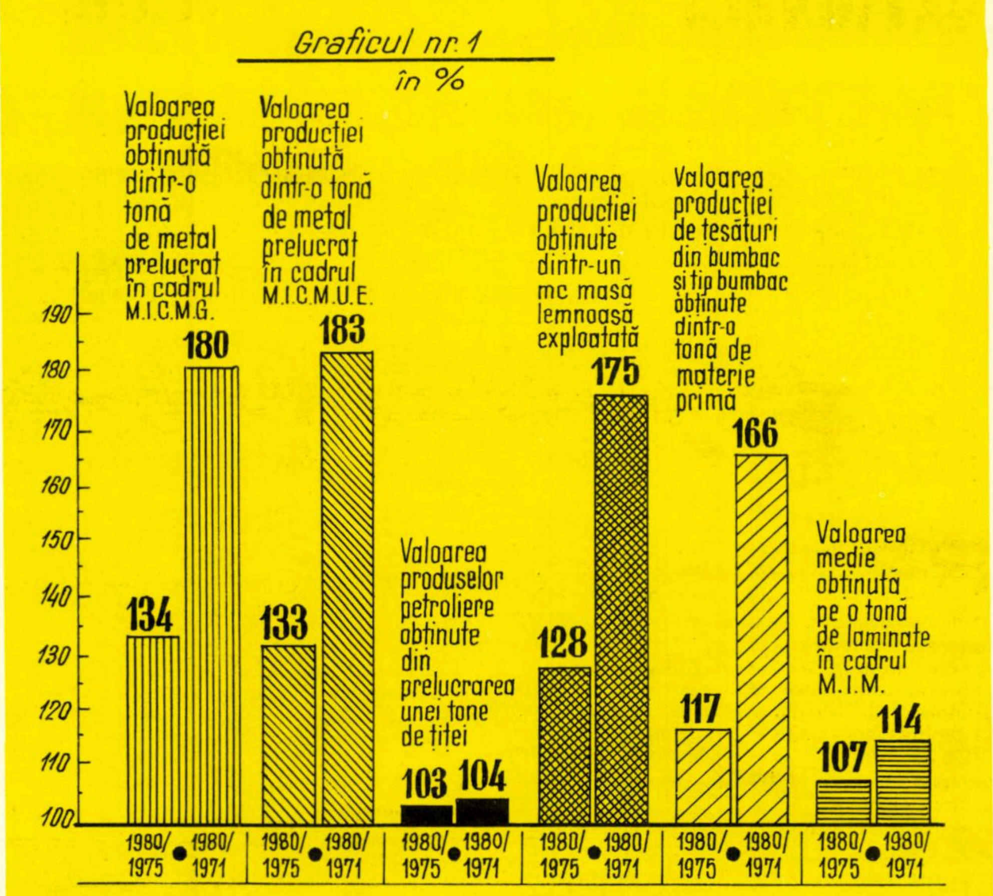

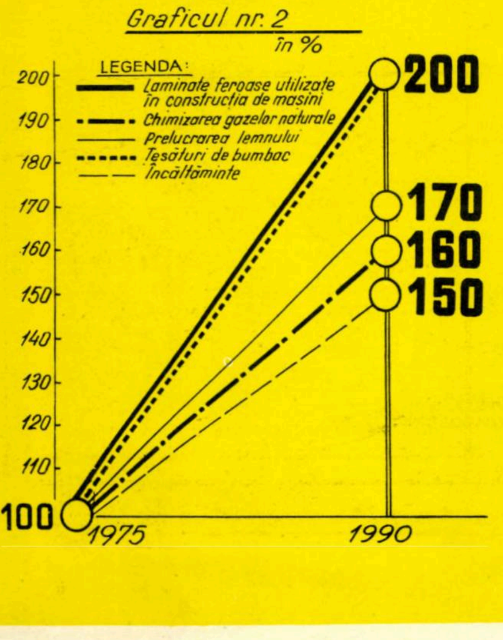

ECONOMIE NATIONALA

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

METALUL ÎN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ

REALIZĂRI • PRIORITĂȚI • PERSPECTIVE

ÎN ULTIMELE două decenii, producția mondială de oțel a cunoscut o dezvoltare și un progres tehnic rapid. Dacă între anii 1920 și 1950 producția mondială s-a dublat, ajungînd de la 90 la 180 milioane tone, în cursul următorilor douăzeci și trei de ani ea a crescut aproape de 3,7 ori, atingînd în 1970 circa 600 milioane tone, iar în 1973 mai bine de 690 milioane tone.

În ce privește metalurgia neferoasă, deceniul al șaptelea e marcat de creșteri importante ale consumului : la aluminiu primar de 3,4 ori, la nichel de 1,9 ori, la zinc de 1,6 ori, iar la celelalte metale neferoase uzuale (cupru, plumb rafinat, cositor brut) în limite variind între 1,5 și 1,7 ori.

Studiile și opiniile specialiștilor confirmă că producția de oțel va cunoaște și în următoarele decenii — cu toate greutățile ce s-au ivit în ultima vreme din cauza penuriei de combustibili și energie — creșteri substanțiale.

În țara noastră, în cadrul amplului proces de industrializare socialistă a țării, industria metalurgică a cunoscut ritmuri înalte de creștere, însoțite de diversificarea și modernizarea continuă a producției, în așa fel încît să răspundă tot mai bine exigenței consumatorilor de metal.

ing. **Neculai AGACHI**
ministrul industriei metalurgice

RITMUL dezvoltării metalurgiei românești, ca și a celorlalte ramuri de altfel, a fost și este hotărît de necesități obiective rezultate din programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, program în cadrul căruia politica de industrializare socialistă reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social.

Obiectivele fundamentale care călăuzesc dezvoltarea metalurgiei noastre în prezent și în perspectivă – așa cum rezultă și din documentele Congresului al XI-lea al partidului – sînt : creșterea accentuată a cantității de metal, modernizarea continuă a producției, în așa fel încît structura ei, sortimentele fabricate și calitatea lor să valorifice cît mai bine baza de materii prime, în special indigenă, să satisfacă nevoile ramurilor consumatoare (care și ele se modernizează), să asigure o eficiență mai ridicată în însăși industria metalurgică, precum și prin prelucrare. La baza materializării acestor obiective stă dezvoltarea și modernizarea, în continuare, a bazei tehnice a ramurii, perfecționarea tehnologiilor existente și introducerea altora noi, îmbunătățirea structurii producției, însușirea de noi produse etc.

I

LA CAPATUL CELOR 4 ANI ce se vor încheia în curînd din actualul cincinal, bilanțul activității economice vine să confirme, prin rezultatele sale, atît justețea orientării politicii de dezvoltare a ramurii, cît și capacitatea ei de a răspunde la sarcinile mari ce-i revin.

În perioada 1971-1975 au fost alocate metalurgiei fonduri de investiții ce depășesc cu peste 80% pe cele realizate în cincinalul anterior, asigurîndu-i un înalt ritm de creștere și o accentuată diversificare a producției, corespunzător cerințelor de dezvoltare ale ramurilor consumatoare de metal. Au fost construite în principalele centre metalurgice ale țării furnale de mare capacitate, convertizoare pentru oțel, laminoare moderne, baterii pentru fabricarea cocsului metalurgic. Dintre noile obiective siderurgice, se distinge platforma de la Tîrgoviște, care va deveni principalul centru al producției de oțeluri aliate.

În sectorul metalurgiei neferoase, s-a continuat dezvoltarea etapizată a intreprinderilor producătoare de aluminiu și produse din aluminiu de pe platforma Slatina, iar prin intrarea în funcțiune a întreprinderii de la Tulcea, acest sector și-a lărgit mult baza proprie de alumină.

Pe lîngă noile centre metalurgice înscrise pe harta țării la Tîrgoviște și Tulcea, în actualul cincinal s-a dublat sau chiar triplat capacitatea la noile platforme de la Galați, Slatina, Iași, Alba Iulia și s-au dezvoltat și modernizat vechile platforme de la Hunedoara, Reșița, Oțelul Roșu, Cîmpia Turzii etc.

Este de remarcat faptul că peste două cincimi din fondurile de investiții alocate metalurgiei, au fost destinate diversificării și ridicării nivelului calitativ al producției. S-au creat capacități noi și au fost introduse tehnologii moderne pentru prelucrarea avansată a metalului și fabricarea unor produse noi, valoroase, cum sînt ; oțelurile pentru ambutisaj adînc laminate la rece în benzi destinate fabricației de autoturisme, frigidere etc , diferite mărci de oțeluri laminate în tablă mijlocie și groasă pentru industria navală, oțeluri laminate și trase de înaltă puritate pentru rulmenți, produse tubulare pentru forajul de mare adîncime, țevi inoxidabile și țevi rezistente la temperaturi ridicate pentru industria chimică și energetică , produse extrudate, table, sîrme, cabluri, folii din aluminiu ș.a. Ponderea produselor noi și reproiectate în valoarea totală a producției va reprezenta în 1975 circa 41% față de 12,6% în 1971.

O altă sarcină importantă stabilită de conducerea de partid și de stat, care și-a găsit în anii din urmă rezolvarea, este realizarea unor unități mici – minicapacități – capabile să preia și să rezolve rapid și cu suplețe, în condiții de eficiență superioară, cererile de metal ale pieței interne. Au fost puse în funcțiune minilaminoare la Brăila, Cîmpia Turzii și în București, care asigură într-o mare măsură necesarul de profile fine și speciale.

Ca urmare a condițiilor tehnico-materiale create, a sprijinului permanent primit din partea conducerii de partid și de stat, a prețioaselor indicații și orientări date personal de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia analizelor făcute și vizitelor de lucru la principalele combinate și întreprinderi, în industria metalurgică au fost obținute rezultate care asigură îndeplinirea înainte de termen a prevederilor actualului cincinal la principalii indicatori. Astfel, în anii cincinalului se elaborează suplimentar peste **1 milion tone oțel**, iar valoarea producției peste plan va reprezenta circa 4 miliarde lei. **Producția globală a industriei metalurgice va înregistra în 1975 o creștere de peste 80% față de realizările anului 1970,** ritmul mediul anual de creștere fiind de 12,7%, superior celui prevăzut în planul cincinal. **Realizînd în 1975 peste 10 milioane tone, producția de oțel pe un locuitor al** țării noastre

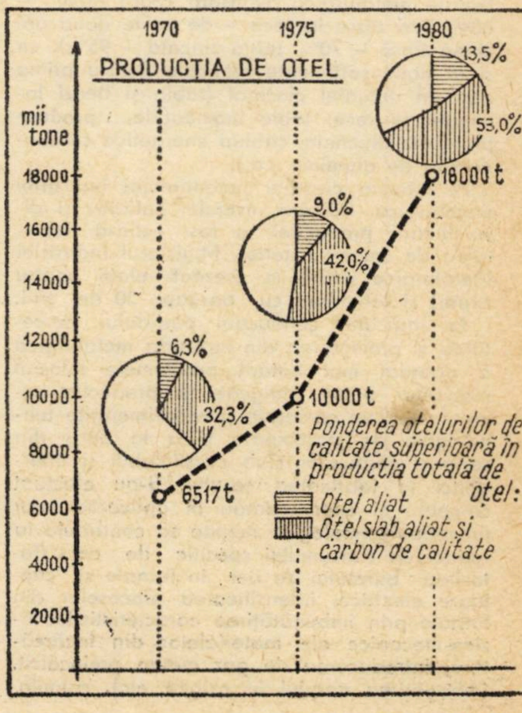

se va ridica la circa 500 kg, față de 322 kg în 1970, România depășind la acest indicator multe țări cu o industrie siderurgică dezvoltată.

Creșterea cantitativă a fost și este însoțită în permanență de îmbunătățirea calitativă a producției, realizîndu-se progrese însemnate în fabricarea oțelurilor aliate, slab aliate și carbon de calitate, metalurgia contribuind astfel la asigurarea în cea mai mare parte a cerințelor impuse de orientarea industriei construcțiilor de mașini spre unele produse moderne, cu tehnicitate ridicată. În 1975 ponderea acestor oțeluri va reprezenta peste 50% din producția totală de oțel, față de 38,6% în 1970.

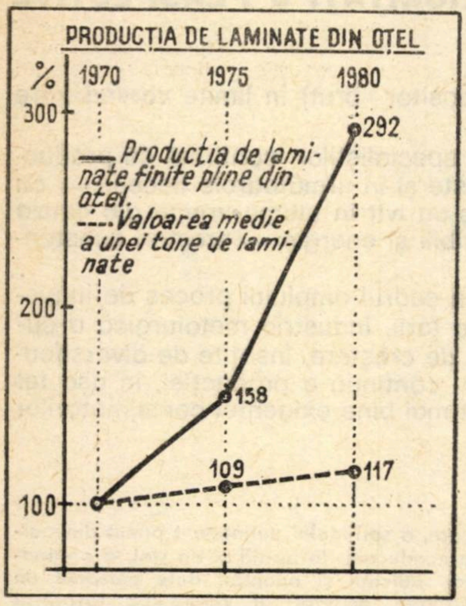

Urmărind consecvent direcțiile stabilite de Congresul al X-lea, industria metalurgică și-a dezvoltat armonios toate sectoarele în concordanță cu cerințele de metal ale economiei. Potențialul ce se va atinge la sfîrșitul anului 1975 se poate exprima prin sporirea producției față de anul 1970 cu 58% la laminate finite pline de oțel (în structura cărora laminatele plate ating peste 50%), cu 56% la țevi din oțel și cu 98% la aluminiu. Creșteri însemnate se înregistrează și la produsele de prelucrare metalurgică avansată (bare trase – 68%, țevi trase la rece – de peste două ori, sîrmă trasă – 70%, tablă zincată – 95%), ca și la noile sortimente realizate pentru prima oară în actualul cincinal (table și benzi laminate la rece, table inoxidabile, produse plate din aluminiu, cabluri energetice cu conductori de aluminiu ș.a.).

Pe măsura creșterii potențialului industriei metalurgice, ridicării nivelului calitativ și diversificării producției, a fost extinsă activitatea de comerț exterior, Ministerul Industriei Metalurgice avînd în prezent relații pentru export și schimburi cu aproape 50 de țări.

La indicația conducerii partidului, cercetarea și proiectarea din industria metalurgică a abordat mai hotărît problemele folosirii materiilor prime indigene în producția ramurii. Au fost cercetate și experimentate tehnologiile de participare pînă la 50% din șarjă a cărbunilor slab cocsificabili și energetici la fabricarea cosului. S-au efectuat cercetări și experimentări în aplicarea unor procedee tehnologice menite să contribuie la reducerea consumului specific de cocs (folosirea buretului de fier în furnale și cuptoare electrice, intensificarea proceselor din furnale prin îmbunătățirea caracteristicilor fizico-mecanice ale materialelor din încărcătură, introducerea de gaz metan preîncălzit, îmbogățirea aerului în oxigen etc), asimilarea fabricației de oțeluri superioare ș.a. De remarcat faptul că în cursul acestui cincinal consumul specific de cocs se reduce cu 88 kg/tona de fontă.

O preocupare majoră a constituit-o, de asemenea, creșterea permanentă a eficienței activității economice, punîndu-se un accent deosebit pe organizarea superioară a producției și a muncii și folosirea mai bună a capacităților de producție, pe măsurile de reducere a consumurilor specifice de materii prime și materiale. Rezultatele dobîndite în aceste domenii, comparativ cu realizările din anul 1970, arată o sporire a productivității muncii cu 48%, reducerea cheltuielilor de producție la 1000 lei producție marfă cu aproximativ 95 lei, o creștere a rentabilității cu peste 9%.

Dezvoltarea în continuare a industriei metalurgice presupune eforturi pentru găsirea de soluții și mai eficiente în vederea valorificării unor resurse minerale autohtone sărace sau de mai slabă calitate (minereu de fier, bauxită, argilă, cărbuni pentru cocs etc.), eliminarea din procesele de fabricație a pierderilor de producție, de energie și combustibili, continuarea și mai susținută a acțiunilor de ridicare a calității produselor, de realizare la termen a tuturor investițiilor.

II.

ÎN NOUL CINCINAL 1976–1980, cît și în perspectiva anului 1990, sarcinile și obiectivele dezvoltării industriei metalurgice prevăzute în Directivele Congresului al XI-lea pun în continuare accent deosebit pe laturile calitative, pe modernizarea structurii producției și creșterea mai accentuată a eficienței economice, alinierea ramurii la tendințele mondiale. Ce se va întreprinde în viitorii ani în acest sens, ce loc va ocupa România în ierarhia mondială a producătorilor de metal ?

Așa cum se prevede în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., pentru dezvoltarea în continuare a industriei metalurgice sînt alocate fonduri de investiții care reprezintă mai mult decît dublul celor planificate în actualul cincinal. Acestea creează condițiile unei dezvoltări impetuoase, situînd România socialistă la un loc de frunte în rîndul țărilor producătoare de metal.

Nivelul producției de oțel pe un locuitor va ajunge in 1980 la circa 820 kg față de 625 kg cît se prevedea a se realiza în aceeași perioadă în Europa și circa 206 kg cît este media la nivel mondial. Mergînd mai departe pînă în 1990, producția de oțel a țării va ajunge la 25-27 milioane tone, asigurînd creșterea producției pe un locuitor la peste 1000 kg. Pentru a atinge un asemenea nivel de producție, au fost stabilite măsuri ca, încă din cincinalul viitor, să se treacă la crearea unei noi platforme siderurgice la Călărași, care se va situa între marile centre ale țării producătoare de metal. Dacă se compară nivelul de 18 kg oțel pe un locuitor realizat în 1938, cu nivelul de 22 kg atins în anul naționalizării, cu 500 kg din 1975, cu prevederile din viitorul plan cincinal, cît și în perspectiva anului 1990, putem avea o imagine reală și grăitoare a dezvoltării industriei metalurgice românești.

Creșterea producției de oțel nu reprezintă un scop în sine, ci o necesitate pentru asigurarea cerințelor crescînde de produse metalurgice solicitate de industria constructoare de mașini, de către ceilalți consumatori din economie. Cerința creșterii într-un ritm ridicat și într-un termen relativ scurt a producției de oțel a impus analizarea cu simț de răspundere a soluțiilor de dezvoltare, prevăzîndu-se sporuri de producție atît pe seama îmbunătățirii indicilor de utilizare la agregatele existente, cît și pe seama noilor instalații și procedee de mare productivitate și eficiență economică superioară. Ponderea oțelului de convertizor va ajunge în anul 1980 la circa 50% din totalul oțelului produs față de circa 62% pe plan mondial, iar ponderea oțelului electric în aceeași perioadă va egala nivelul mondial de 20%.

O sarcină primordială pentru metalurgie o constituie asimilarea mereu în devans a acelor sortimente și mărci de oțeluri care se mai aduc în prezent din import. La baza dezvoltării și diversificării producției de oțel stă ideea asigurării integrale din producția proprie a întregului necesar de produse laminate și trase, degrevîndu-se din ce în ce mai accentuat balanța de plăți externe. Se va acorda o deosebită atenție creșterii producției de oțeluri înalt aliate, slab aliate, carbon de calitate și oțelurilor speciale. Ponderea oțelului aliat din totalul oțelului produs va reprezenta în 1980 circa 13,5%, iar aceea a oțelului carbon de calitate și slab aliat circa 53%.

Întreaga industrie metalurgică se va dezvolta ținîndu-se cont de integrarea tuturor unităților, de specializarea acestora, de tipizarea mărcilor de oțel, potrivit nevoilor și scopurilor de întrebuințare, în cadrul unei colaborări strînse cu marii consumatori de metal. Începînd cu 1975 vor fi puse în funcțiune primele instalații de turnare continuă la Galați și Oțelul Roșu. Turnarea continuă a oțelului lichid se va extinde în noul cincinal de la 5,6% în 1975 la circa 35,3% din totalul oțelului elaborat la nivelul anului 1980. Introducerea și extinderea acestui nou procedeu permite reducerea investițiilor prin eliminarea unor costuri (pentru hale de turnare, vagoane, utilaje de turnare, hale de pregătire, macarale, cuptoare adînci, laminoare degrosisoare), paralel cu reducerea consumului specific de oțel cu circa 100 kg și de combustibil convențional cu 50 kg/t.

La noile oțelării electrice de la Oțelul Roșu și Hunedoara se vor introduce tehnologii de elaborare înaintate, urmărindu-se prin aceasta reducerea consumului de energie electrică, precum și creșterea randamentului cuptoarelor. Totodată, oțelăriile electrice de la Galați și Tîrgoviște se vor dezvolta pentru elaborarea oțelurilor înalt aliate, cu conținut redus de carbon prin procedeul de elaborare în

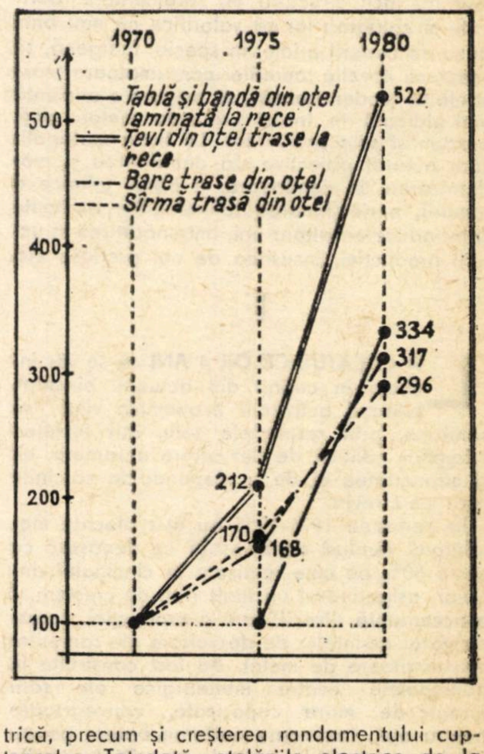

două agregate : topire în cuptor electric — afinare în convertizor prin insuflare de oxigen și omogenizare cu argon.

> **„Industria metalurgică se va dezvolta, de asemenea, într-un ritm înalt. Producția de oțel va ajunge în 1980 la 17—18 milioane tone, sporind în același timp ponderea oțelurilor aliate și a oțelurilor carbon de calitate. Va continua să crească producția de aluminiu, cupru, plumb, zinc, trecîndu-se totodată la organizarea fabricației de metale rare".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Raportul Comitetului Central la al XI-lea Congres al P.C.R.).

III.

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI în sectorul laminoarelor de 1,6–1,8 ori la nivelul anului 1980 va asigura acoperirea necesarului de laminate finite pline, potrivit dinamicii producției și indicilor de consum aprobați din planul de stat în ramura construcțiilor de mașini. În mod practic, începînd cu 1976 necesarul intern de laminate finite pline se va acoperi cantitativ din producție proprie, iar din 1977 se prelimină un excedent de produse destinate exportului.

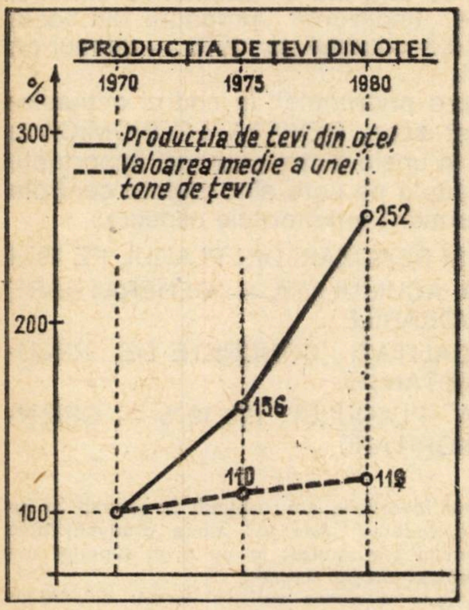

În vederea asigurării unor sortimente de laminate deficitare și necesare economiei (inclusiv a unor materiale după licențe sau în cantități mici sau formate speciale neeconomice pentru a impune o investiție), o parte din produsele metalurgice vor mai fi aduse din import. Aceasta va avea loc în condițiile unui echivalent la export de produse metalurgice românești.

Odată cu intrarea în funcțiune a noilor obiective prevăzute pe platforma Tîrgoviște vor fi satisfăcute și nevoile de oțel de scule, se va asigura într-o măsură din ce în ce mai mare necesarul de oțel de rulmenți, de oțel aliat pentru construcția de mașini, de oțel refractar și inoxidabil, de table și benzi pentru industria electrotehnică. Prin valoarea ridicată a acestor produse și prin eliminarea corespunzătoare a importurilor, se va aduce o contribuție substanțială la activizarea balanței de plăți.

În dezvoltarea producției de laminate se va avea, totodată, în vedere, realizarea unui grad avansat de integrare a fabricației pe unități, de specializare a laminoarelor în paralel cu tipizarea producției. În acest sens sînt prevăzute măsuri pentru sporirea corespunzătoare a capacităților de degrosisoare și finisare la Hunedoara, precum și de închiderea ciclului de fabricație integrat la Reșița. Se mărește gradul de integrare la Cîmpia Turzii și Oțelul Roșu, prin punerea în funcțiune a capacităților de turnare continuă ; același lucru se realizează și la Întreprinderea de sîrmă și produse de sîrmă Buzău, prin construirea noului laminor de sîrmă.

O atenție deosebită va fi acordată producerii de laminate din oțeluri sudabile pentru construcții cu granulație fină și limită de curgere ridicată. Producția de oțeluri cu granulație fină și limitată de curgere ridicată va reprezenta la nivelul anului 1980 circa 15,8% din producția totală de oțeluri sudabile. În același timp, sînt prevăzute măsuri în vederea sporirii producției specifice la laminoarele de profile mici, dezvoltării producției de laminate fine pe unități specializate de microproducție, fapt ce va permite eliminarea importurilor la aceste produse.

Paralel cu producția de laminate finite pline, se va dezvolta corespunzător nevoilor economiei și producția de țevi care, la nivelul anului 1980, va fi de circa 1,6 ori mai mare decît în 1975. Prin intrarea în funcțiune a unor noi capacități de producție, cît și prin reutilarea capacităților existente, necesarul de țevi pe economie va fi asigurat în proporție de circa 95–97%. În cincinalul care urmează se va trece la fabricarea țevilor prin extruziune și pe laminoare continue, se va diversifica gama dimensională și se va îmbunătăți calitatea producției. Va crește producția de țevi de dimensiuni mici și microproducția de țevi de dimensiuni foarte mici și cu pereți foarte subțiri. Vor fi asimilate noi sortimente de țevi de cazane cu diametrul mare, țevi pentru industria aeronautică, nucleară și pentru alte utilități, noi sortimente de prăjini de foraj, de burlane și conducte petroliere, țevi pentru temperaturi scăzute etc.

IV.

UN AMPLU PROGRAM DE DEZVOLTARE este prevăzut și pentru creșterea producției de fontă de afinare pentru oțelării și fontă cenușie pentru turnătorii. Ținîndu-se seama de economicitatea achiziționării minereului mărunt, cît și de investiția specifică redusă, a fost luată în considerare dezvoltarea în paralel a fabricilor de aglomerare pentru alimentarea unor furnale de mare capacitate, cu eficiență maximă și construite la un nivel tehnic ridicat, prin adoptarea celor mai judicioase soluții constructive și tehnologice.

Tot în scopul sporirii producției de fontă sînt prevăzute a fi puse în funcțiune noi furnale de mare capacitate, la care se vor utiliza tehnologii moderne. Prin creșterea temperaturii aerului insuflat, folosirea oxigenului, omogenizarea minereurilor, dezafectarea unor furnale mici etc. se va realiza o reducere accentuată a consumului de cocs pe tona de fontă. Măsurile respective vor permite, totodată, sporirea producției de fontă cu peste 71% la nivelul anului 1980 față de 1975.

În asigurarea bazei de materii prime a metalurgiei probleme deosebite, mai ales în conjunctura actuală, ridică cocsul. În vederea reducerii efortului valutar și micșorării cheltuielilor materiale, producția de cocs va crește în cincinalul următor de circa 2,7 ori, în timp ce importul va scădea cu aproape 30%. La alegerea tehnologiilor de fabricație a cocsului se are în vedere realizarea unor indicatori superiori și reducerea investițiilor, crearea unor posibilități optime de folosire a unui procent ridicat de cărbuni slab cocsificabili și energetici din țară, pe baza cercetărilor proprii, astfel încît să se poată duce la îndeplinire sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat privind folosirea mai accentuată a materiilor prime indigene.

Sarcini deosebite revin în cincinalul următor sectorului metalurgiei neferoase. În acest domeniu, efortul principal va fi axat pe asigurarea unei calități superioare a produselor, pe asimilarea noilor aliaje în conformitate cu cerințele economiei naționale, pe integrarea și prelucrarea mai avansată a semifabricatelor, pe specializarea unităților și ridicarea calificării cadrelor. În mod special se va urmări asigurarea necesarului de alumină prin extinderea capacităților de la Oradea și Tulcea – care urmează a valorifica resursele de bauxită de la Ohaba-Ponor. În cursul cincinalului 1976–1980 va spori ponderea produselor prelucrate din aluminiu, producția de laminate și sîrmă ajungînd la 50–54%, cea de extrudate-trase va crește cu circa 18%, reprezentînd 27% din total față de 73% cît reprezintă producția de laminate plate.

Producția de laminate de cupru și aliaje va spori în cincinalul următor cu circa 85%, asigurîndu-se astfel în mare măsură necesarul pe economie din producție proprie.

MĂSURI DEOSEBITE sînt prevăzute și pentru ridicarea eficienței economice la fiecare unitate metalurgică. În acest scop se va urmări reducerea cheltuielilor de producție, diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, utilizarea integrală a capacităților de producție și a timpului de lucru, gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și financiare. Productivitatea muncii urmează să crească în perioada 1976–1980 cu aproape 46%, iar cheltuielile la 1000 lei producție-marfă vor fi reduse cu circa 34 lei față de 1975.

Realizarea unui program atît de vast, cum este cel pe care îl conturează Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. pentru industria metalurgică, ridică probleme deosebite pentru asigurarea forței de muncă necesare. Fără să insistăm asupra acestui aspect, menționăm că programul ministerului de pregătire și formare a cadrelor asigură creșterea în această perioadă a necesarului de muncitori calificați cu 45% față de 1975.

Complexitatea și varietatea problemelor ce se cer rezolvate în etapa următoare impune abordarea lor de pe noi poziții, folosind mai bine proiectarea și cercetarea, abordînd cu mai mult curaj și inițiativă noile tehnologii metalurgice de înalt randament. Totodată, tehnica de calcul va trebui folosită mai mult la optimizarea conducerii producției și a proceselor, la organizarea pe o treaptă superioară a muncii în ansamblu. Va trebui să acționăm de așa natură în promovarea metodelor înaintate în conducere și producție, încît cincinalul următor să devină efectiv și în metalurgie, cincinalul progresului tehnico-științific – așa cum s-a stabilit în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

★

Metalurgiștii români au o veche tradiție în profesie, tradiție pe care au îmbogățit-o considerabil în anii construcției socialiste. Folosind din plin întreaga lor capacitate creatoare, competența, perseverența cît și elanul ce-i caracterizează, lucrătorii din industria metalurgică vor depune toate eforturile pentru ca și în perioada care urmează sarcinile trasate de partid să fie exemplar îndeplinite, aducînd astfel, în continuare, un aport substanțial la dezvoltarea economiei, la înflorirea patriei noastre socialiste.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

REZULTATELE DIN ACEST AN CONDIȚIONEAZĂ PREGĂTIREA OPTIMĂ PENTRU 1975

Marea întrecere socialistă pentru realizarea cincinalului înainte de termen cunoaște în aceste zile un avînt deosebit. Însuflețite de perspectivele pe care le deschide României înfăptuirea sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R., numeroase colective adaugă realizărilor dobîndite pînă acum altele noi, acționează cu fermitate și competență pentru respectarea angajamentelor asumate. În acest fel „cincinalul scurt" a devenit o realitate în numeroase unități economice. Este concludent în acest sens faptul că, pînă la 1 noiembrie a.c., peste 80 de întreprinderi și-au îndeplinit sarcinile prevăzute pe întregul cincinal, iar circa 900 au luat un avans de pînă la un an. Acest bilanț a fost mult îmbogățit în luna noiembrie — în zilele desfășurării lucrărilor Congresului partidului, cînd, 25 de județe și municipiul București au raportat realizarea prevederilor planului pe 4 ani înainte de termen, obținînd un avans de pînă la 5 luni.

În zilele care au mai rămas pînă la încheierea anului, preocupările și eforturile se cer orientate, cu prioritate, spre îndeplinirea integrală, la toți indicatorii, cantitativi și calitativi, a planului pe 1974, precum și spre recuperarea neîntîrziată a tuturor restanțelor de către unitățile care se află într-o asemenea situație; totodată, se impune finalizarea pregătirii din toate punctele de vedere a producției pe 1975 — ultimul an din actualul cincinal.

Pentru a contura prioritățile în cadrul acțiunilor desfășurate în acest scop, REVISTA ECONOMICĂ a întreprins o analiză în unele dintre cele mai importante întreprinderi din Capitală pe care sînt grefate centrale industriale, unde a urmărit următoarele aspecte:

● PREVEDERI ȘI REALIZĂRI DIN PLANUL PE 1974

● EXPERIENȚA ACUMULATĂ — GENERATOARE DE REZULTATE FAVORABILE...

● ...ȘI DE MODALITĂȚI CONCRETE DE RECUPERARE A UNOR RESTANȚE

● PREGĂTIREA PLANULUI PE 1975 — ORIENTĂRI ȘI ACȚIUNI PRIORITARE

Argumentul cifrelor

1 O PRIMĂ constatare poate fi făcută de la început: toate întreprinderile și-au depășit, atît în primele 3 trimestre ale anului cît și cumulat pe 11 luni, sarcinile de plan la producția globală și — cu o singură excepție — la producția marfă (tabelul nr. 1). Ținînd seama că unele întreprinderi au înregistrat depășiri substanțiale la ambii indicatori, rezultă că ele au produs, peste plan, importante cantități de bunuri necesare fie acoperirii în mai bune condițiuni a consumului productiv sau individual, fie satisfacerii cerințelor la export.

Aceste realizări sînt rezultatul unor acțiuni temeinice, întreprinse potrivit profilului și specificului activității fiecărei unități în parte. Multe dintre ele reprezintă însă o experiență sintetică, cu valabilitate generală, referindu-se în principal la:

● Nominalizarea producției cu mult timp înainte de începerea planului pe 1974 și încheierea contractelor cu beneficiarii. Aceasta a creat condiții ca, întreprinderile respective, să poată întocmi, în cunoștință de cauză, necesarul de materiale de aprovizionat, atît din punct de vedere cantitativ cît și dimensional și să încheie, la rîndul lor, contracte cu furnizorii de materii prime și materiale.

Tabelul nr.1

Realizarea principalilor indicatori de plan pe 11 luni 1974

(%)

Unitatea	Perioada	Producția globală	Producția marfă	Productivitatea muncii	Numărul mediu scriptic
Intreprinderea de maşini grele	9 luni	101,0	101,7	100,9	100,1
	11 luni	100,8	100,9	100,7	100,1
Danubiana	9 luni	102,8	99,6	99,6	103,2
	11 luni	102,7	98,8	99,8	102,9
Adesgo	9 luni	100,3	100,6	100,6	99,6
	11 luni	100,9	101,3	101,3	99,6
Dîmboviţa	9 luni	101,0	101,1	101,0	99,9
	11 luni	100,9	101,0	100,8	100,1
Intreprinderea de reparaţii	9 luni	101,8	101,6	100,5	101,2
	11 luni	102,0	101,5	100,8	101,1

● Pregătirea capacităților de producție și a forței de muncă necesare.

● Urmărirea și controlul întregii activități în așa fel încît planul să fie realizat ritmic, lună de lună, iar eventualele rămîneri în urmă, într-un domeniu sau altul, din cauze obiective sau subiective, să fie grabnic înlăturate, prin luarea unor măsuri operative.

2 AL DOILEA fapt pozitiv ce se desprinde din tabelul nr. 1 este acela că indicatorul productivitatea muncii a fost și el — cu o singură excepție — realizat și chiar depășit, rezultat pentru a cărei atingere au fost luate măsuri îndeosebi pe linia mai bunei folosiri a forței de muncă și a timpului de lucru.

Semnificația unor corelații

DIN CIFRELE prezentate în tabelul nr. 1 se degajă însă, în același timp, existența în unele întreprinderi a unei corelații nefavorabile între proporția de realizare a prevederilor la indicatorul productivitatea muncii și numărul mediu scriptic de lucrători. Dacă luăm ca exemplu situația întreprinderii „Danubiana", observăm că în timp ce planul producției marfă și productivității muncii n-a fost îndeplinit la nivelurile stabilite, numărul mediu scriptic a fost depășit cu 2,9% pe 11 luni ale anului. Același lucru este valabil și pentru Întreprinderea de reparații București unde, deși productivitatea muncii a fost realizată cu puțin peste limită, numărul lucrătorilor a fost depășit într-o proporție mai mare. Corelații favorabile s-au obținut în schimb la întreprinderea „Adesgo", unde productivitatea muncii s-a realizat la un nivel superior numărului mediu scriptic.

Cum se putea acționa pentru asigurarea unei corelații corespunzătoare între creșterea productivității muncii și cea a numărului mediu scriptic? În primul rînd, prin mai buna folosire a mașinilor-unelte, a întregului fond de timp afectat producției. Or, faptele arată (tabelul nr. 2) că numai una din întreprinderile care au format obiectul investigației noastre, respectiv „Dîmbovița", a utilizat potrivit planului fondul de timp disponibil al mașinilor în perioada primelor 3 trimestre, indice care și el este destul de scăzut. Alte unități — Întreprinderea de mașini grele, „Danubiana" și Întreprinderea de reparații — nu au atins nici pe departe fondul de timp disponibil al mașinilor.

Neîndoielnic, au existat și unele dificultăți, cum ar fi, de pildă, lipsa de comenzi, schimburi neprogramate, lipsa de forță de muncă specializată etc. Dar, așa cum a reieșit din analiza noastră, au stăruit și neajunsuri proprii, mai ales în domeniul întreținerii și reparării în bune condițiuni a mașinilor. Din această cauză s-au produs defecțiuni electrice și mecanice, care au determinat ca mașinile să stagneze uneori ore sau chiar zile întregi. Numai în primele 9 luni ale anului s-au pierdut din cauza menționată la Uzina de mașini grele mai bine de 33 mii ore, iar la Întreprinderea de reparații peste 2 000 ore.

Cum a fost și cum poate fi sporită eficiența

REALIZAREA planului la producția fizică și în sortimentele planificate, sporirea productivității muncii, nu pe seama creșterii numărului de lucrători, ci, în special, pe baza utilizării eficiente, cu spirit gospodăresc a capacităților de producție, a forței de muncă, a timpului de lucru, au reprezentat tot atîtea influențe favorabile asupra eficienței economice a întregii activități productive. Este de aceea explicabil faptul că atît Intreprinderea de mașini grele, cît și „Dîmbovița" și „Adesgo" au încheiat cele 3 trimestre ale anului cu economii substanțiale obținute la costurile de producție, mai ales pe calea diminuării cheltuielilor materiale. De exemplu, Intreprinderea de mașini grele, reducînd cheltuielile materiale cu 37,40 lei la 1 000 lei producție marfă a realizat la întreaga producție marfă o economie de peste 27 milioane lei. Economii însemnate a obținut și întreprinderea „Adesgo", care a micșorat, la rîndul ei, cheltuielile materiale în această perioadă cu 4,50 lei la 1 000 lei producție marfă.

Tabelul nr.2

Utilizarea fondului de timp disponibil al mașinilor pe primele 3 trimestre 1974

Unitatea	Indicele de utilizare	
	Plan	Realizat
Intreprinderea de mașini grele	85,1	69,0
Danubiana	89,8	83,1
Dîmbovița	51,3	51,3
Intreprinderea de reparații	95,0	81,0

Relevînd acest fapt, care demonstrează că, paralel cu realizările cantitative, nu a fost deloc pierdut din vedere obiectivul esențial – obținerea unei cît mai înalte eficiențe economice – nu putem să nu semnalăm că nu au fost valorificate din plin toate resursele. Dimpotrivă. În unele locuri — ca, de pildă, la Intreprinderea de mașini grele, a fost înregistrat un însemnat volum de rebuturi. În altele – „Danubiana", Dîmbovița" și „Adesgo" – s-au consemnat mari cheltuieli neproductive, de ordinul sutelor de mii și chiar al milioanelor, sume care au diminuat rezultatele bune dobîndite în reducerea cheltuielilor materiale și a cheltuielilor totale.

Eliminarea acestor cheltuieli, care derivă, în primul rînd, din deficiențele organizatorice manifestate pe întreg fluxul producției, inclusiv în cel al respectării cu strictețe a reglementărilor în vigoare, ar fi fost de natură să mărească aportul întreprinderilor respective la realizarea sarcinilor ce le revin.

Perspectiva planului și a modalităților de acțiune

CONCOMITENT, în întreprinderile respective – ca, de altfel, în toate unitățile industriale din țară – se desfășoară intense acțiuni pentru pregătirea producției pe 1975, cînd sarcinile de plan marchează creșteri însemnate față de 1974.

1 PENTRU ca aceste sarcini să poată fi îndeplinite exemplar și în mod ritmic, evitîndu-se alternanța perioadelor de „acalmie" cu a celor de „asalt" atenția conducerilor întreprinderilor se concentrează spre o planificare mai judicioasă a sarcinilor de plan pe trimestre și, în cadrul lor, pe luni, astfel încît, chiar de la început, producția anuală să fie mai echilibrat defalcată pe luni și decade.

Ceea ce se impune, totodată, este ca accentul să nu cadă numai pe îndeplinirea producției globale ci, în principal, pe înfăptuirea planului fizic, în sortimentele planificate și în condiții superioare de calitate și economicitate.

2 PREGĂTIREA producției pe 1975 necesită, totodată, asigurarea tuturor condițiilor pentru funcționarea corespunzătoare a mașinilor și instalațiilor în fiecare unitate economică. Așa cum a relevat analiza noastră, în multe întreprinderi n-au fost atinși indicii de utilizare a mașinilor. Întrucît unitățile în cauză au nominalizat încă cu mult timp în urmă cea mai mare parte din producția pe 1975, au încheiat contracte cu beneficiarii și cu furnizorii de materii prime și materiale (deși în această din urmă direcție acțiunea se cere grabnic definitivată), există condiții create ca mașinile și utilajele să fie folosite din plin.

3 ÎNDEPLINIREA sarcinilor de plan pe 1975 necesită obținerea unei înalte productivități a muncii. De aceea, încă de pe acum — mai ales în unitățile care în unele perioade ale acestui an au depășit numărul mediu scriptic de lucrători – se cer luate măsuri pentru stabilirea unui raport optim între lucrătorii direct productivi și cei auxiliari, pentru folosirea integrală a timpului de lucru.

În obținerea unei înalte productivități a muncii un rol primordial are modul în care întreprinderile furnizoare înțeleg să-și respecte obligațiile contractuale, să livreze la termen materiile prime și materialele. Experiența din acest an a dovedit că se înregistrează rămîneri în urmă la acest capitol, ceea ce incubă o mai mare responsabilitate și din partea centralelor și ministerelor pentru ca întreprinderile ce le aparțin să-și onoreze întocmai semnăturile puse pe contractele încheiate cu beneficiarii de materii prime și materiale.

4 ÎN SFIRȘIT, obiectivul principal ce trebuie să polarizeze atenția tuturor colectivelor de muncă este acela al obținerii unei eficiențe economice ridicate, care să se reflecte nemijlocit în realizarea de cît mai însemnate economii și beneficii peste plan. În acest an, întreprinderile la care a fost efectuată investigația au redus, într-o proporție mai mare sau mai mică, costurile materiale sau cele totale. Dar rezervele mari existente în ansamblu și la fiecare loc de muncă n-au fost nici pe departe puse în valoare. De aceea, paralel cu micșorarea volumului de rebuturi, al cheltuielilor neproductive, care încarcă în mod nejustificat prețul de cost al produselor, se cer amplificate preocupările pentru diminuarea normelor de consum de materii prime și materiale pe unitatea de produs, prin promovarea mai largă a tehnologiilor moderne, gospodărirea judicioasă și cu maximă responsabilitate a combustibililor și energiei electrice care, toate, au o pondere mare în costurile de producție.

Prin crearea tuturor condițiilor necesare, prin extinderea experienței dobîndite de colectivele de muncă, sînt asigurate premise certe ca planul pe 1975 să fie îndeplinit la toți indicatorii.

L. ȚINTEA
B. PĂDURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Normele de consum — între prevederi și realizări

ÎN ÎNTREPRINDERILE industriale din cadrul Ministerului Industriei Chimice, în perioada ianuarie — august a.c. au fost obținute economii de materii prime și materiale la circa jumătate din numărul principalelor norme de consum.

Alături însă de aceste realizări, în unele cazuri normele de consum au fost depășite, fapt care a atras după sine utilizarea suplimentară a unor cantități de materiale chimice și metalurgice.

Între cauzele care au generat abateri de la nivelul planificat al consumurilor sînt de menționat deficiențele ce se manifestă uneori în funcționarea anumitor instalații, ca de exemplu la electroliza sodei caustice, la cele pentru producția fibrelor artificiale sau la cele pentru producția de amoniac. Consecințele negative pentru nivelul consumurilor a unor astfel de situații arată cîtă importanță trebuie acordată în continuare întreținerii și reparării la timp, în bune condițiuni, a utilajelor și instalațiilor de producție.

O altă cauză a depășirii normelor de consum o reprezintă calitatea necorespunzătoare a unor materii prime. În această situație se află tabla subțire, care a fost livrată la alte dimensiuni decît cea prevăzută în documentația tehnică, zincul și alte materiale dintre care unele sînt achiziționate chiar de la unitățile aceluiași minister. Acordarea unei atenții sporite calității și dimensiunii materialelor recepționate se va reflecta în mod favorabil în nivelul normelor de consum.

Evident, problema este foarte complexă și rezolvarea ei necesită cunoașterea temeinică a situațiilor concrete și, în funcție de aceasta, adoptarea măsurilor celor mai potrivite pentru fiecare caz în parte. Numai astfel se pot evita situațiile cînd, chiar în cadrul aceluiași minister, ceea ce se economisește în multe întreprinderi se „pierde" prin modul cum își desfășoară altele activitatea.

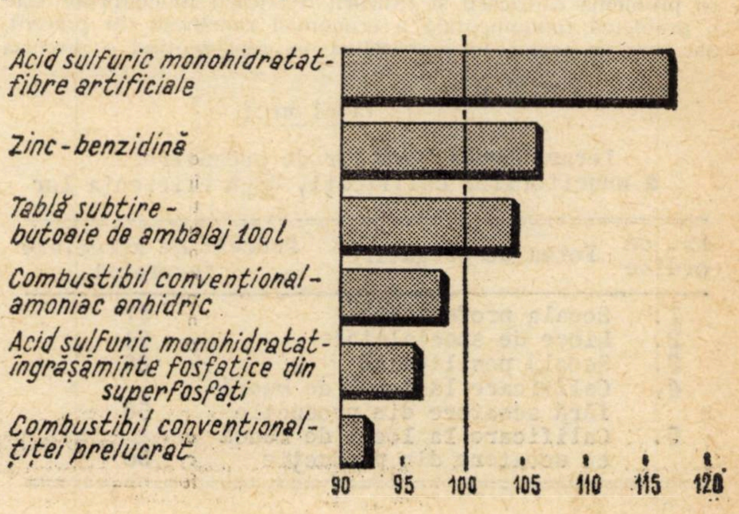

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

Opinia directorilor și șefilor compartimentelor de personal din 36 de întreprinderi noi amplasate în 23 de județe despre:

CADRELE NOILOR

ANCHETA „R. E."

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, în cincinalul 1971—1975 „urmează să intre în funcțiune peste 2 400 de capacități de producție". O problemă de o importanță deosebită care se ridică privește asigurarea acestor capacități cu forța de muncă în cantiatea, structura și calitatea necesară. **CUM SE DESFĂȘOARĂ ACEST PROCES? ÎN CE MĂSURĂ ACTUALUL SISTEM DE PREGĂTIRE PROFESIONALĂ ESTE EFICIENT? CE TREBUIE FĂCUT PENTRU PERFECȚIONAREA SA? CE ACȚIUNI TREBUIE INTREPRINSE PENTRU ACOPERIREA DEFICITELOR DE CADRE ÎN DIFERITE RAMURI ECONOMICE? CARE SÎNT FACTORII GENERATORI ȘI FAVORIZANȚI AI FLUCTUAȚIEI ȘI CUM POT FI EI DEZACTIVAȚI? CUM POATE FI FĂCUTĂ MAI EFICIENTĂ MUNCA COMPARTIMENTELOR DE PERSONAL?** Sînt principalele întrebări la care **REVISTA ECONOMICĂ** a căutat să răspundă, inițiind în acest scop ancheta ale cărei rezultate le prezintă începînd cu acest număr.

ANCHETA a urmărit să obțină informații capabile să ofere prin prelucrare o imagine globală asupra modului în care s-a desfășurat procesul asigurării cu forța de muncă necesară în șase ramuri economice : construcții de mașini unelte și electrotehnică, construcții de mașini grele, chimie, materiale de construcții, prelucrarea lemnului, utilaje și piese de schimb pentru economia forestieră și materiale de construcții. Din fiecare ramură au fost alese unități economice intrate în funcțiune în actualul cincinal, reprezentative prin dimensiunile și gradul lor de tehnicitate, și care au fost în mod deosebit confruntate în acești ani cu necesitatea asigurării cadrelor de execuție și specialitate. Am căutat, totodată, ca obiectivele economice cuprinse în eșantion să fie reprezentative pentru toate zonele țării.

Un alt obiectiv al anchetei întreprinse a fost și acela de a „deschide discuția", de a invita factorii de decizie, în special conducerile de unități economice, la reflecție, pentru a găsi în timp optim soluțiile cele mai eficiente la problemele pe care procesul asigurării cu forță de muncă a noilor obiective le ridică, pentru a contribui astfel efectiv la sporirea contribuției acestui important factor la accelerarea creșterii economice.

Forme de calificare

ACTUALUL cincinal a scos în evidență cu acuitate faptul că problema calificării și ridicării calificării muncitorilor este o problemă fundamentală a economiei românești, în prezent, dar mai cu seamă în perspectivă, ea reprezentînd o premisă esențială introducerii și folosirii eficiente în producție a cuceririlor științei și tehnicii, ca și a folosirii optime a unuia dintre factorii esențiali ai creșterii economice — resursele umane. Explicația rezidă în principal în amplul avînt al industriei bazată pe tehnica și tehnologia de vîrf, în faptul că multe industrii au apărut acum pentru prima oară sau și-au definitivat conturul, făcîndu-și de multe ori apariția în premieră în zone geografice altădată „preponderent agricole", deci fără o tradiție industrială puternică.

Tabel nr.1

Ierarhizarea formelor de pregătire a muncitorilor calificaţi, după eficienţa lor

Nr. de ordine	Forma de pregătire	Procent de apreciere favorabil
1.	Scoala profesională	97
2.	Licee de specialitate	94
3.	Scoală postliceală	86
4.	Calificare la locul de muncă fără scoatere din producţie	58
5.	Calificare la locul de muncă cu scoatere din producţie	5o

Tabel nr.2

Aprecierea pregătirii muncitorilor calificaţi pe locurile de muncă comparativ cu pregătirea prin scoli profesionale

Nr. crt.	Ramuri	Aprecierea	
		Avantajoasă	Dezavantajoasă
1.	Construcţii de maşini unelte şi electrotehnică	38	(62)
2.	Construcţii de maşini grele	5o	5o
3.	Chimie	29	(71)
4.	Materiale de construcţii	(6o)	4o
5.	Prelucrarea lemnului	(67)	33
6.	Utilaje şi piese de schimb pentru economia forestieră şi materiale de construcţii	25	(75)
	TOTAL eşantion	44	(56)

În aceste condiții, pentru calificarea muncitorilor necesari economiei s-a legiferat un sistem de formare profesională. Care este eficiența diferitelor forme de pregătire pe care acest sistem le pune la dispoziția unităților ? A fost una din întrebările pe care le-am adresat directorilor și șefilor compartimentelor de personal din cele 36 de unități industriale. Pe total eșantion (vezi tabelul nr. 1) opinia medie indică următorul clasament : 1. școala profesională — 97% din cei chestionați au apreciat că este o formă eficientă și foarte eficientă ; 2. liceele de specialitate — 94% ; 3. școlile postliceale — 86% ; 4. calificare la locul de muncă fără scoatere din producție — 58% ; 5. calificare la locul de muncă cu scoatere din producție — 50%. Apreciem că aceste opțiuni pornesc de la premisa că tehnica și producția modernă cer o înaltă calificare, muncitori bine pregătiți sub aspect teoretic și practic, ceea ce presupune utilizarea preponderentă a formelor de pregătire de durată mai mare, cu bază tehnică-materială și cadre de predare adecvate. Supoziția este confirmată și de analiza repartiției răspunsurilor pe ramuri : pentru construcțiile de mașini-unelte și electrotehnică, construcții de mașini grele, chimie și materiale de construcții, liceele de specialitate, școlile profesionale și școlile postliceale sînt, cu două excepții, apreciate ca eficiente și foarte eficiente, în proporție de 100%. Calificarea la locul de muncă se dovedește în general mai puțin eficientă în ramurile cu nivel tehnic ridicat, ea fiind considerată ca e-

● Pe ce cale se obține cea mai bună calificare? ●Corecta orientare și selecție — premisă a succesului întregului proces de formare profesională ● De ce există meserii deficitare?

UNITĂȚI INDUSTRIALE

Tabel nr.3

Ierarhizarea cauzelor apreciate că dezavantajează pregătirea muncitorilor la locul de muncă comparativ cu pregătirea prin școli profesionale (%)

Nr. crt.	Dezavantaje	Procent
1.	Incompletă pregătire sub aspect teoretic necesară executării activității practice cu un randament ridicat	7o
2.	Insușire insuficientă a deprinderilor necesare practicării meseriei	28
3.	Procent scăzut de absolvire a formei de pregătire	1
4.	Grad de cultură profesională și generală scăzut	1
	TOTAL (%)	1oo

ficientă sau chiar foarte eficientă pentru formarea profesională a muncitorilor numai atunci cînd este vorba, în general, de meserii cu complexitate redusă. Analiza corelată a răspunsurilor date de întreprinderile din eșantion la întrebare atestă pe deplin acest lucru: 30% din întreprinderile care consideră că formarea profesională prin școli profesionale și postliceale și licee de specialitate este eficientă sau foarte eficientă, apreciază în același timp că și formarea profesională la locul de muncă este eficientă. De fapt, atunci cînd au fost solicitați să aprecieze comparativ pregătirea muncitorilor calificați pe locurile de muncă comparativ cu școlile profesionale (vezi tabelul nr. 2), cei chestionați au precizat expres că atunci cînd au apreciat ca mai avantajoasă pregătirea muncitorilor calificați pe locurile de muncă au avut în vedere anumite meserii, cu grad de complexitate redusă.

„Care sînt principalele dezavantaje pe care le implică pregătirea muncitorilor calificați pe locurile de muncă?". La această întrebare, 70% din eșantion a indicat incompleta pregătire sub aspect teoretic necesară executării activității practice cu un randament ridicat, 28% — însușirea insuficientă a deprinderilor necesare practicării meseriei și cîte 1% — ponderea scăzută a absolvenților și respectiv un grad de cultură profesională și generală scăzut. Structura răspunsurilor pe ramuri se apropie de media eșantionului (vezi tabelul nr. 3).

Factori de eficientizare

UTILIZAREA fiecăreia dintre formele de calificare a muncitorilor conține rezerve de îmbunătățire. De la această premisă am plecat atunci cînd am formulat întrebarea din chestionarul de anchetă referitoare la factorii asupra cărora conducătorii de unități și cei ai compartimentelor de personal apreciază că trebuie să se acționeze cu prioritate pentru ridicarea nivelului pregătirii profesionale a muncitorilor.

Tabelul n. 4 redă răspunsurile primite. În cazul fiecărei forme de calificare se apreciază că asupra a cinci grupe de factori trebuie să se acționeze; intensitatea acțiunii diferă însă de la o formă la alta. Astfel, în cazul școlilor postliceale și profesionale se apreciază că trebuie acordată prioritate acțiunii asupra factorului „îmbunătățirea selecției cursanților". Pentru liceele de specialitate se apreciază că trebuie să se acorde atenție în primul rînd îmbunătățirii conținutului programelor de învățămînt. În cazul pregătirii la locul de muncă cu scoatere din producție prioritară este considerată îmbunătățirea bazei tehnico-materiale, iar pentru pregătirea la locul de muncă fără scoatere din producție se consideră ca factor principal „asigurarea pentru cursanți a condițiilor sociale prevăzute de lege". Ierarhizarea factorilor după intensitatea medie de acțiune, evidențiază că primele două locuri sînt ocupate de îmbunătățirea selecției cursanților (9,6 p) și asigurarea unei baze tehnico-materiale corespunzătoare procesului de învățămînt (9,4 p.), locul trei — la egalitate de puncte (cîte 6,4 p) — ocupîndu-l îmbunătățirea conținutului programelor de învățămînt și asigurarea pentru cursanți a condițiilor sociale prevăzute de lege; pe locul cinci se află ridicarea nivelului de pregătire a cadrelor de predare (4,2). De notat că pentru fiecare formă de calificare ordinea de acțiune și intensitatea acesteia asupra celor cinci grupe de factori este diferită.

Tabel nr.4

Intensitatea cu care trebuie acționat asupra factorilor de care depinde nivelul de pregătire profesională a muncitorilor calificați, în diferitele forme de calificare utilizate

Nr. crt. Forma de calificare \ Factori	Imbunăt. selecției cursanților	Imbunăt. conținut. program.	Ridicarea pregăt. profesorilor	Imbunăt. bazei tehn.. mater..	Asig. cond. sociale legale cursanț.
1. Scoală postliceală	16	1o	4	5	1
2. Liceul de specialitate	1o	12	7	6	1
3. Scoală profesională	11	9	4	1o	2
4. Pregătire la locul de muncă cu scoatere din producție	8	-	3	16	9
5. Pregătire la locul de muncă fără scoatere din producție	3	1	3	1o	19
Media intensității pe factori	9,6	6,4	4,2	9,4	6,4

Tabel nr.5

Intensitatea cu care trebuie acționat asupra factorilor de care depinde ridicarea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor în ramurile investigate

Ramura \ Factori	Imbunăt. selecției cursanților	Imbunăt. conținut. programelor	Ridicarea pregătirii profesorilor	Imbunăt. bazei tehnico-materiale	Asigurarea pt.cursanți a cond. sociale
Constr.de mas. unelte și electroteh.	16	5	4	9	6
Constr. de maș. grele	4	5	2	6	3
Chimie	7	7	3	12	6
Mat.de constr.	12	9	6	13	1o
Prel.lemnului	3	2	3	4	3
Utilaje și piese schimb pt.ec. for.și mat. de construcții	6	4	3	3	4
TOTAL	48	32	21	47	36

Interesantă ni se pare și analiza intensității cu care se apreciază că trebuie acționat asupra factorilor de care depinde ridicarea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor în diferitele ramuri industriale investigate (tabelul nr. 5). Se observă că în fiecare ramură, indiferent de forma de calificare, factorul nr. 1 asupra căruia trebuie acționat este altul dar cel mai adesea prioritate are îmbunătățirea bazei tehnico-materiale. Situația este normală, fiecare ramură avînd specificul ei, utilizînd în proporții și scopuri diferite diversele forme de calificare a muncitorilor, avînd tradiții diferite și condiții generale și specifice de dezvoltare deosebite.

Meserii deficitare și soluțiile deficitelor

ÎN CE MĂSURĂ noile unități sînt asigurate în cantitate necesară cu muncitori la toate meseriile de care au nevoie? Răspunsul la întrebare a presupus, în primul rînd, identificarea pe ramuri a principalelor meserii deficitare. Prelucrarea informațiilor primite a permis întocmirea clasamentului din tabelul nr. 6. Pentru calcularea punctajului am procedat astfel: am acordat 5, 4, 3, 2 și 1 puncte pentru meseriile indicate în ordinea de prioritate I, II, III, IV, V, pentru cele care au apărut o singură dată (au fost indicate ca deficitare de o singură întreprindere din ramură) am scăzut 1 punct din punctajul cuvenit, iar pentru cele care au fost indicate de 2,3... întreprinderi am adăugat 1,2... puncte la punctajul mediu general. Ce concluzii se pot trage din analiza acestui clasament? În linii mari este vorba de următoarele:

Tabel nr.6

Clasamentul primelor cinci meserii deficitare în întreprinderile din ramurile investigate

Nr. crt.	Denumirea ramurii investigate	Clasament	Denumirea meseriei	Punctajul obținut
1.	Construcții de mașini unelte și electrotehnică	1	Strungari	5,5
		2	Operatori chimiști	4
		3	Frezori	3
		4	Găuritori-filetori	3
		5	Sculeri-matrițeri	2
2.	Construcții de mașini grele	1	Macaragii	5
		2	Lăcătuși	4,5
		3	Sudori	3
		4	Tratamentiști	3
		5	Tubulatori navali	3
3.	Chimie	1	Operatori chimiști	9
		2	Cazangii	5,5
		3	Lăcătuși	5,3
		4	Sudori	5
		5	Strungari	
4.	Materiale de construcții	1	Lăcătuși	7
		2	Strungari	6
		3	Operatori beton și prefb	6
		4	Frezori-rabotori	4,5
		5	Sudori	3
5.	Prelucrarea lemnului	1	Tîmplari	5,5
		2	Mecanici întreț.-repar.	5
		3	Sudori	5
		4	Frezori-rabotori	4
		5	Strungari	3
6.	Utilaje și piese de schimb ptr. economia forestieră și materiale de construcții	1	Frezori-rabotori	6
		2	Strungari	5
		3	Lăcătuși-montatori	4
		4	Sudori	3
		5	Rectificatori	2

1 Conducerile noilor unități și ale centralelor ce le coordonează nu s-au preocupat din timp de pregătirea integrală a necesarului de muncitori cu profil specific ramurii. Dovadă, situarea pe locul 1 în clasamentul meseriilor deficitare a meseriei de operator în ramura chimiei sau a celei de tîmplari în prelucrarea lemnului etc.

2 În cazul unor meserii care nu sînt specifice ramurii nu se pregătesc muncitorii necesari în cadrul unităților economice respective, mizîndu-se pe „importul" din alte ramuri și unități. De altfel, cîteva întreprinderi, au cerut expres legiferarea de prevederi care să oblige centralele și întreprinderile în pregătirea tuturor meseriilor de muncitori calificați de care au nevoie și, în același timp, să facă mai dificil „transferul" de forță de muncă calificată dintr-o ramură în alta sau dintr-o întreprindere în alta. Păstrînd proporțiile necesare, considerăm că observația poate fi reținută de factorii de decizie.

3 Lipsa unei politici științifice de personal la nivelul unităților economice, care să ia în considerare în măsura necesară perspectivele dezvoltării unității. Este demonstrat acest fapt de rezultatele anchetei care indică, în general, deficite, la categoriile superioare ale meseriilor.

Analiza de ansamblu a eșantionului investigat, clasamentul primelor cinci meserii deficitare (tabel nr. 7), confirmă toate cele trei aspecte anterior enunțate: meseriile de strungar și sudor sau cele de frezor-rabotor și lăcătuș, care apar în acest clasament, apar și în clasamentele parțiale ale ramurilor de cîte 5 și respectiv 4 ori (din 6 posibile), locul 1 ocupat de meseria de operator chimist explicîndu-se, în principal, prin ponderea relativ mare a chimiei în eșantion ca și prin frecvența mare a indicării acestei meserii ca deficitară în cadrul ramurii.

Tabel nr.7

Clasamentul primelor cinci meserii deficitare pe ansamblul eșantionului cercetat

Nr. de ordine	Denumirea meseriei	Punctaj
1.	Operator chimist	5
2.	Frezor-rabotor	3,8
3.	Lăcătuș	3,7
4.	Strungar	3,5
5.	Sudor	2,5

Tabel nr.8

Măsurile considerate necesare pentru înlăturarea deficitelor la meseriile importante.

Nr. crt.	Măsuri	Ramurile investigate (o1)	(o2)	(o3)	(o4)	(o5)	(o6)	Total eșantion
1.	Aplicarea judicioasă a sistemului de cointeresare	40	40	㊿	37	–	28	37
2.	Orientare profesională din timp și intensă a tinerilor din județ spre meseriile deficitare	20	40	25	31	20	㊷	29
3.	Mai mare corespondență între aria de recrutare și cea de repartizare a absolvenților școlilor pregătitoare de muncitori	20	–	12	12	(60)	15	16
4.	Propagandă mai intensă în favoarea meseriilor deficitare	10	–	–	12	⑳	15	20
6.	Imbunătățirea formelor de pregătire a muncitorilor și utilizarea cursurilor de scurtă durată pentru meseriile simple	–	⑳	13	–	–	–	4
6.	Stimularea stabilizării cadrelor cu înaltă calificare profesională din zonele cu tradiție inds. în cele noi	⑩	–	–	–	–	–	2
7.	Accelerarea introducerii progresului tehnic (automatizare, mecanizare)	–	–	–	⑧	–	–	2
	TOTAL	100	100	100	100	100	100	100

(o1) – construcții de mașini-unelte și electrotehnică; (o2) – construcții de mașini grele; (o3) – chimie; (o4) – materiale de construcții; (o5) – prelucrarea lemnului; (o6) – utilaje și piese de schimb pentru economia forestieră și materiale de construcții.

Ce măsuri ar trebui aplicate în primul rînd pentru eliminarea deficitelor? Opiniile atestă cerința de sporire a preocupării întreprinderilor și centralelor pentru pregătirea cadrelor de muncitori calificați necesari. În cazul unităților noi, această preocupare trebuie și mai mult accentuată. Peste tot și permanent se cere adoptată o politică de personal previzională. Totodată, conducătorii de unități și șefii compartimentelor de personal au indicat și o serie de alte măsuri. Clasamentul acestora pe ramuri și pe total eșantion este prezentat în tabelul nr. 8. Pe primul loc în cadrul a patru ramuri se situează aplicarea judicioasă a sistemului legal de cointeresare în special în meseriile deficitare. Pe ansamblul eșantionului, „orientarea profesională din timp și intensă a tinerilor din județ spre meseriile „deficitare", apare în clasamentele parțiale odată pe locul 1 (utilaje și piese de schimb pentru economia forestieră și materialele de construcții) și de trei ori pe locul 2. Măsura nr. 3 pe ansamblul eșantionului, „o mai mare corespondență între aria de recrutare și cea de repartizare a absolvenților școlilor pregătitoare de muncitori", apare, la rîndul ei, în clasamentele parțiale odată pe locul 1 (prelucrarea lemnului) și de trei ori pe locul 2. Evident aceste măsuri trebuie avute în vedere concomitent, întrepătrunderea lor în diferite proporții fiind determinantă pentru înlăturarea deficitelor existente la meseriile importante.

Iulian BĂDIN

In numărul următor al revistei vom publica partea a doua a concluziilor anchetei noastre.

ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVIRII CONSUMATORILOR PRIN NOILE FORME DE COMERȚ

ÎN vederea creării unor condiții mai bune pentru alimentația populației și a ușurării muncii casnice Directivele celui de al XI-lea Congres al P.C.R. prevăd continuarea diversificării rețelei de alimentație publică, înființarea de noi unități de producție și desfacere. Vor fi luate măsuri de îmbunătățire a organizării și proliferării unităților comerciale, dezvoltîndu-se formele moderne și rapide de servire a populației.

Dezvoltarea și modernizarea rețelei comerciale, amplasarea noilor unități potrivit cerințelor nivelului de civilizație atins de membrii societății noastre socialiste dezvoltate, impune o cunoaștere amănunțită a noilor tehnici comerciale și promovare consecventă a unor forme de comerț capabile să asigure consumatorilor o servire optimă cu cheltuieli minime de timp. În cadrul complexului de măsuri preconizate pentru modernizarea rețelei de comerț cu amănuntul și creșterea gradului de eficiență economică a activității comerciale, un rol deosebit revine rețelei de automate comerciale și comerțului prin corespondență.

Comerțul prin corespondență în căutarea formulei organizatorice

CĂUTĂRILE privind satisfacerea cît mai corespunzătoare a nevoilor de consum ale populației au generat continuu noi forme de comerț. Între aceste forme se înscrie și comerțul prin corespondență, care în ultimele două decenii, aproape în toate țările europene, a cunoscut ritmuri extrem de rapide, ceea ce a dus la o creștere a ponderii acestuia în cadrul vînzărilor cu amănuntul.

Comerțul prin corespondență prezintă multiple avantaje atît pentru economia națională, pentru întreprinderile comerciale cît și pentru cumpărători. Pentru economia națională comerțul prin corespondență prezintă avantajul uniformizării distribuției mărfurilor, creînd noi posibilități de legătură cu cumpărătorii, de apropiere între centrele comerciale mari și localitățile mai puțin dezvoltate, asigurînd astfel o mai bună aprovizionare cu mărfuri a populației pe întreg teritoriul țării. Extinderea acestei forme de comerț asigură economisirea unor importante resurse bănești materializate în fondul de investiții pentru construirea de noi unități comerciale cu amănuntul și stocuri de mărfuri.

În ceea ce privește întreprinderea comercială, comerțul prin corespondență face ca aceasta să-și mărească raza de activitate și ca urmare a contactului direct pe care îl realizează cu cumpărătorii, să cunoască mai bine cererea de mărfuri a populației. La aceasta se adaugă avantajul unui nivel al cheltuielilor de circulație mult mai scăzut față de cel înregistrat în comerțul tradițional.

Consumatorul, la rîndul său, în condițiile unui comerț prin corespondență bine organizat este beneficiarul unor avantaje deosebite între care amintim : comoditatea și posibilitatea alegerii mărfurilor în liniște și în prezența familiei, evitîndu-se astfel inconvenientele cumpărării mărfurilor în magazin ; economie de timp, mai ales pentru populația aflată în producție, timp care poate fi folosit în alte scopuri — instruire, gospodărie etc.

Cu toate aceste avantaje, comerțul prin corespondență în țara noastră reprezintă circa 0,01% din volumul total al desfacerilor cu amănuntul. El se realizează în principal de către cooperația de consum, prin întreprinderea „Universalcoop“ pentru articole de menaj, confecții, articole culturale, electrotehnice, cosmetice și carte. Universalcoop-ul deține circa 75% din volumul total al comerțului prin corespondență, avînd unele spații de depozitare și expediție relativ adecvate și un personal cu oarecare pregătire pentru acest gen de comerț.

Restul de 25% din volumul desfacerilor prin corespondență realizat de către alte întreprinderi și unități comerciale cum sînt : Întreprinderea pentru desfacerea materialelor sportive (I.D.M.S.), pentru piese de schimb auto ; Centrul de librării și desfacerea cărții (C.L.D.C.) pentru cărți ; magazinul „Muzica“ pentru instrumente muzicale; „Dioda“ pentru piesele de schimb necesare aparatelor electrotehnice ; magazinul „Eva“ pentru confecții, tricotaje, galanterie și încălțăminte.

O succintă analiză întreprinsă în cadrul acestei rețele disparitare, a scos în evidență cauzele care determină slaba dezvoltare a comerțului prin corespondență în țara noastră și insuficienta sa eficiență. Pe această bază s-a putut trage concluzia că actualul sistem de organizare al comerțului prin corespondență este susceptibil unor substanțiale îmbunătățiri. Spre exemplu, dispararea acestei activități în segmente auxiliare în cadrul unui număr ridicat de întreprinderi comerciale și chiar unități, reduce aria de aplicare a unor principii de organizare specifice (spații comerciale cu înzestrare specifică personal specializat, mecanizarea procesului de muncă, a sistemului informațional etc.).

Crearea unui sistem propriu de aprovizionare cu mărfuri și nu dependent de unitatea mamă ar deschide largi posibilități de îmbogățire a sortimentului, de satisfacere completă și operativă a cererii de mărfuri a populației. De asemenea, trebuie menționat că actualul mod de organizare a raporturilor dintre întreprinderile ce realizează comerț prin corespondență și întreprinderile comerciale cu ridicata, de la care se aprovizionează, obligă la cedarea unei părți din cota de rabat către acestea din urmă, iar consumatorul suportă o cotă de rabat majorată care în mod normal ar trebui să acopere numai cheltuielile de ambalare, livrare și expediere.

Creșterea vitezei de circulație a mărfurilor, unul din principalele considerente avute în vedere la înființarea comerțului prin corespondență, se poate realiza numai prin reducerea perioadei încă destul de mare în care se satisface cererea formulată de consumatori. Durata medie de executare a comenzilor, în prezent de circa 9 zile, (din momentul formulării pînă la data livrării), este încă mare. Or, se știe că pe plan mondial această perioadă este mult mai redusă. Exemplu, firma franceză „La Redonte“ oferă orice marfă prevăzută în catalog în maximum 48 de ore de la lansarea comenzii.

Un rol cu totul special joacă în comerțul prin corespondență sistemul acțiunilor promoționale. Or, acestea se rezumă în general la trimiterea unor scrisori tip circulară numai pentru clienții în evidență. Cataloagele de mărfuri, care după cum se știe constituie principalul suport publicitar în comerțul prin corespondență nu au fost realizate în condiții propice de reprezentativitate și stimulare pentru cumpărători. Amintim că Universalcoop-ul a editat în urmă cu cîțiva ani o broșură într-un tiraj de 40 000 de exemplare — care cuprindea o listă a produselor oferite și prețul corespunzător, dar fără nici o ilustrație grafică. În această privință, menționăm că pe baza unor cercetări făcute, Institutul de Cercetări Comerciale a apreciat că un catalog de circa 30 de pagini ar permite prezentarea detaliată a unui număr de articole, similar cu cel al unui mare magazin care dispune de o suprafață de vînzare de 10 mii metrii pătrați.

Considerăm că în actuala etapă de dezvoltare a societății noastre, comerțul prin corespondență poate fi folosit ca un mijloc modern și deosebit de eficient pentru satisfacerea optimă a cerințelor populației, și în acest sens se impune a se reflecta asupra celor cîteva probleme sesizate pentru a se încerca o reorientare a activității respective, pornindu-se chiar de la modul de organizare a acestui tip de comerț.

Arta de a vinde... automat

VÎNZAREA prin intermediul automatelor reprezintă la rîndul său o cale importantă de perfecționare și raționalizare a rețelei comerciale cu amănuntul, pe fondul marilor acțiuni de concentrare a conducerii, de creșterea productivității muncii, de atragere a forței de muncă prioritar în ramurile productive.

Comerțul prin automate este o tehnică comercială mai veche, dar folosirea acestuia avea să capete amploare abia după 1950 în Europa, cînd se înregistrează o expansiune considerabilă a acestei forme de comerț, devenind astăzi un element indispensabil în cadrul preocupărilor privind organizarea rațională a rețelei de desfacere cu amănuntul. În ultimii ani prin automate sînt deservite zone comerciale importante trecîndu-se de la desfacerea

Tabelul nr.1

Date sintetice privind exploatarea automatelor

Felul automatelor	Nr.instalaţii	Desfaceri realizate	Cotă rabat (%) din col.2	Nivel cheltuieli (%) (col.2)	Rata rentabilităţii
o	1	2	3	4	5
- Sirop	5	516 377	26,59	5,34	21,25
- Cafea	5	175 703	45,56	18,00	27,84
- Dulciuri	1	26 305	10,82	121,00	-
- Bere-oranjadă	1	23 941	9,44	25,00	-

exclusivă a produselor alimentare, la vînzarea produselor nealimentare. Concomitent cu această dezvoltare, comerţul prin automate a cunoscut şi o nouă modernizare şi diversificare. Automatele mecanice s-au transformat în adevărate uzine automatizate, se folosesc calculatoarele electronice, raze ultraviolete, infraroşii, celule fotoelectrice sau alte perfecţionări tehnice.

Comerţul prin automate conjugă două atribuţii importante — excluderea magazinelor şi autoservirea ceea ce face ca folosirea sa să prezinte o serie de avantaje, printre care mai importante apar : economiile importante de timp pentru masele de consumatori, extinderea orelor de funcţionare peste programul obişnuit al magazinelor, descongestionarea marilor magazine în timpul aglomeraţiilor. În acelaşi timp, comerţul prin automate este afectat şi de o serie de neajunsuri, dintre care : în procesul de vînzare nu admite fracţiuni de preţuri, acestea trebuind să corespundă diviziunilor monetare în circulaţie ; moneda folosită trebuie să îndeplinească o serie de calităţi foarte stricte ; investiţia cunoaşte un proces mai greoi de recuperare.

În ţara noastră, în perioada 1959—1969, s-au făcut unele investiţii în acest domeniu, dar în ultimul timp acţiunile privind comerţul prin automate au fost sistate ca urmare a unei aşa-zise slabe eficienţe în exploatarea lor.

Însă analizele efectuate pe serii de date referitoare la evoluţia vînzărilor şi cheltuielilor ocazionate de comerţul prin automate din perioada anilor 1965—1969 — ca perioadă reprezentativă pentru comerţul nostru prin automate — au demonstrat că rezultatele economico-financiare obţinute de diferite unităţi ce exploatau astfel de automate, au fost satisfăcătoare în ciuda condiţiilor improprii, în care au fost exploatate. De pildă, la bufetul automat „Patria“ din Bucureşti în cei doi ani analizaţi 1965—1967, rata rentabilităţii a fost de 5,22, respectiv 6,39%. Aceleaşi aspecte prezintă şi analiza rezultatelor obţinute de grupul de automate pentru desfacerea băuturilor calde şi reci instalate în Bucureşti de către I.C.S. “Comaliment“ în cea de a doua parte a anului 1968. Acestea în perioada 1 iunie — 30 decembrie 1968 (perioadă de început afectată de o serie de cheltuieli suplimentare) au realizat un nivel de rentabilitate de 7,6%. Un an mai tîrziu, respectiv în perioada de funcţionare din anul 1969, grupul respectiv de automate realizează o rată a rentabilităţii de 19,5%.

Concluziile cele mai semnificative s-au desprins însă din analiza comparată a rezultatelor economico-financiare obţinute pe grupe de automate (vezi tabelul nr. 1).

Diferenţa mare în ceea ce priveşte desfacerile şi beneficiile obţinute de fiecare automat, se datoreşte amplasării lor diferite şi defectării mai frecvente în unele cazuri. De asemenea automatele care desfăceau dulciuri realizau pierderi, ca urmare a sortimentului restrîns.

Ţinînd seama de rolul important ce revine comerţului prin automate în ceea ce priveşte ridicarea nivelului de servire a populaţiei şi de rezultatele înregistrate de automatele noastre în scurta şi timida lor perioadă de funcţionare, considerăm că trebuie restudiată oportunitatea sistării acţiunii de dotare cu automate a comerţului.

Experienţa altor ţări arată că deşi automatele au un preţ de investiţie relativ ridicat, datorită volumului însemnat de mărfuri ce se pot desface, este posibilă amortizarea lor în maximum 5 ani.

Dat fiind faptul că extinderea vînzării mărfurilor prin automate este condiţionată de rezolvarea a numeroase probleme, considerăm necesar a arăta că într-o primă etapă ar trebui să se acorde o atenţie deosebită următoarelor aspecte :

— efectuarea unor studii în rîndurile populaţiei pentru a determina pe fiecare zonă a ţării sortimentul de mărfuri cel mai corespunzător, care să poată fi vîndut prin automate ;

— realizarea unor ambalaje standardizate şi de înalt nivel calitativ, care să asigure conservarea produselor ce se vînd prin automate ;

— sugerarea industriei de a adopta şi trece la o producţie de serie în ce priveşte automatele concomitent cu o atenţie deosebită acordată cooperării cu firme din ţările cu experienţă avansată în această direcţie.

De asemenea, pentru ca automatele să dea rezultatele scontate este necesar să fie bine organizată şi exploatarea lor. Este necesar îndeosebi în această perioadă de început, ca întreprinderile comerciale să fie stimulate în practicarea şi extinderea comerţului prin automate. Treptat, pe măsura extinderii numărului de automate s-ar putea trece la crearea unei întreprinderi specializate în vînzarea prin automate.

Toate aceste acţiuni ar avea menirea de a transforma comerţul prin automate ca şi cel prin corespondenţă în mijloace reale de îmbunătăţire a servirii populaţiei paralel cu economisirea muncii legate de vînzarea mărfurilor.

dr. V. MIRCIOIU
dr. D. PATRICHE

CARNETUL CONSUMATORULUI

● O nouă citadelă a ospitalităţii....

Recent, a fost dat în folosinţă o nouă şi modernă unitate pentru cazare şi alimentaţie publică — complexul hotelier „Prahova“. Situat în plin centrul municipiului Ploieşti, acest complex este construit după toate cerinţele confortului modern. Hotelul — de primă categorie — dispune de apartamente şi camere de tip „double“ şi „single“, fiecare cameră avînd mobilier modern, sală de baie, telefon. În apartamente — radio, T.V., telefon, frigider. Un restaurant clasic, saloane cu specific rustic local, restaurant cu „autoservire“, cofetărie, bar de zi, „parking“ întregesc complexul serviciilor. Bunul gust şi calitatea ni le confirmă şi lista de bucate, pe care găsim o gamă variată de preparate culinare, de bucătărie românească şi internaţională, precum şi vinuri din renumite podgorii prahovene. Multitudinea formelor de confort puse la dispoziţia oaspeţilor confirmă nivelul modern de organizare, higienă şi economie de timp pentru călător. Personalul calificat al hotelului asigură — la cerere — reţineri de bilete pentru tren, avion şi spectacole, servirea micului dejun şi a dejunului, în cameră, curăţatul îmbrăcămintei şi încălţămintei. Venind în întîmpinarea oaspeţilor săi, această citadelă a ospitalităţii organizează, prin agenţia ploieşteană de turism, excursii în împrejurimi şi alte localităţi din ţară. Poposind aici ne putem convinge de solicitudinea gazdelor.

● Cine doreşte deservicii?

De obicei, prin **reclamă** — inclusiv prin numele firmei — fiecare ofertant caută să-ţi inspire încredere în produsele sau activitatea sa. Ce spuneţi, însă, de o firmă intitulată „Deservirea“, pentru o întreprindere, cooperativă sau altă firmă apropiată acestui gen de titulatură, care îşi propune să ofere clienţilor săi — şi oferă, chiar — servicii (nu „de-servicii“!). Şi totuşi „Deservirea“ este firma afişată şi popularizată — pe tonul cel mai serios — la intrarea în toate unităţile consacrate, precum şi în publicaţia cotidiană, ignorîndu-se numeroasele critici formulate pe această temă. Să fie, doar, o simplă „scăpare de atenţie“ — gravă, în fondul ei — sau să fie o confirmare a onestităţii acest avertisment — cinic de sincer şi cu perspectivele cele mai certe de ineficienţă şi nereuşită, pentru unităţile respective ? Cel ce apelează la unităţile în chestiune — noi le ştim pe cele din Bucureşti şi Ploieşti — ştie oricum la ce să se aştepte !

Nu ar fi mobilizator, mai angajant, numele simplu şi expresiv „Serviciul“? Pentru că unităţile în cauză s-au constituit, de fapt, pentru servire şi nu pentru... deservire. Aceasta o presupunem noi.

George HAŞEGANU

CONCEPTE • METODE • TEHNICI

METODĂ GRAFICĂ DE INTERPRETARE A EFICIENȚEI INVESTIȚIILOR

RECENT, Consiliul tehnico-economic al Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor a aprobat introducerea în practică a unei metode grafice de interpretare a eficienței economice a investițiilor din agricultură și industria alimentară. În cele ce urmează, prezentăm această metodă.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în agricultură și industrie alimentară, un număr mare de obiective se realizează după proiecte întocmite pe baza unor documentații tipizate (directive sau tip) elaborate de minister, documentații care stabilesc liniile directoare privind tehnologia de producție, soluțiile constructive și eficiența economică, în condiții medii de amplasare.

Cu ocazia adaptării la teren a documentațiilor tipizate, apar noi condiții tehnico-economice, specifice amplasamentului ales, evident diferite de cele considerate în documentațiile tipizate, în special în legătură cu criteriile de fundare, seismicitate, factorii pedo-climatici, distanțele de transport etc., elemente care influențează hotărîtor eficiența economică. Ca urmare, apare necesară cunoașterea eficienței reale, proprie fiecărui amplasament. Această eficiență poate fi urmărită, cu bune rezultate, prin metoda grafică, care este fundamentată din punct de vedere matematic și economic prin luarea în considerare a termenului de recuperare a investiției totale, indicator sintetic principal de stabilire a eficienței economice.

Metoda are la bază un grafic de tipul celui de mai jos, grafic care se întocmește de către organizația de proiectare, odată cu studiul tehnico-economic directiv.

Întocmirea și interpretarea graficului

PE VERTICALĂ se reprezintă valoarea investiției totale (IT), calculată conform instrucțiunilor C.S.P.–M.F. nr. 110 100/1967, iar pe orizontală beneficiul anual (B).

Dreapta OD din grafic este caracteristică documentației directive, poziția ei fiind determinată de unghiul α_D, respectiv de termenul de recuperare din documentația directivă (TR_D)

Dreapta OM, poziționată în funcție de unghiul α_M, este caracteristică unui termen de recuperare maxim admisibil (TR_M), corespunzător unei eficiențe minime.

Poziția pe grafic a acestei drepte se analizează de către Consiliul tehnico-economic al ministerului și se avizează odată cu studiul tehnico-economic respectiv.

Pe măsură ce vor fi stabilite durate normate de recuperare (TRN) pentru obiective similare, grupate după mărimea capacităților și natura lucrărilor – ceea ce de fapt corespunde prevederilor H.C.M. 900/1970 – poziționarea dreptei OD se va face pe baza termenului de recuperare normat.

În funcție de poziția dreptelor OD și OM, se determină trei domenii, denumite în metodă : **domeniul util, domeniul critic** și **domeniul de neoportunitate.** Deci, practic, se reprezintă pe grafic poziția caracteristică investiției localizate, trăgîndu-se concluziile respective, în funcție de domeniul în care se situează investiția.

Investițiile care se vor situa în domeniul util prezintă caracteristici tehnico-economice superioare documentației directive, indicatorii tehnico-economici fiind de regulă calitativ superiori celor din documentația respectivă. Dacă nu se ridică probleme speciale în legătură cu nivelul unuia din restul de indicatori ce fundamentează eficiența economică, organele competente vor aviza investiția ca eficientă.

Investițiile din domeniul critic, necesită o analiză mai atentă la avizare. Deși eficiența economică în sine este acceptabilă, trebuie bine cîntărit nivelul principalilor indicatori de eficiență.

În cele din urmă, investițiile ce se vor situa în domeniul de neoportunitate, prezintă o eficiență economică redusă. Dacă nu există considerente cu totul speciale, care recomandă realizarea investiției, cum ar fi obținerea unei eficiențe deosebite la export ca urmare a obținerii unui curs de revenire scăzut, aport valutar mare, sau alte efecte economice favorabile la nivelul economiei, consiliile și comisiile tehnico-economice nu vor aviza investiția respectivă.

CUM CONDUCEM

Știți să evitați consumul inutil de energie?

NU SÎNT RARE cazurile cînd cadrele de conducere sînt puse în situații care le solicită un efort și o încordare deosebită. Pentru a evita sau ieși cu succes din astfel de situații, specialistul J. O. Bansahel (International Management, oct. 1974) recomandă cadrelor de conducere următoarele :

1. **Învățați să nu faceți mai multe lucruri deodată.** Pare simplu, dar puțini o fac. Cei care pun în aplicare acest precept sînt mult mai eficienți. Aceasta înseamnă să nu stai la o ședință și să ignori ce se vorbește în tot acest timp, frămîntînd în cap celelalte probleme care te așteaptă pe birou la înapoiere. Înseamnă că în momentul în care te-ai întors la birou să te hotărăști cu bună știință ce ai de gînd să faci, să faci, și apoi să treci la următoarea activitate.

Mulți lucrători vor răspunde că această strategie nu dă rezultate atunci cînd ești solicitat în același moment în mai multe părți diferite. Dimpotrivă tocmai atunci este mai necesar : se elimină pierderile de timp și energie datorate opririlor și reluărilor repetate.

2. **Dedicați-vă în întregime lucrului pe care-l faceți.** Nu numai că nu trebuie să faci decît un singur lucru odată, dar trebuie să înveți să te concentrezi asupra lui. Cu cît îți intensifici efortul într-o direcție, cu atît mai repede și mai eficace poți să ajungi la țintă.

3. **Pregătiți-vă înlocuitorii colaboratorilor direcți,** pentru a nu deveni dv. înlocuitorul acestora. Indiferent cît de mult aveți încredere într-un colaborator, nu uitați că oricînd poate interveni ceva care să-l oblige la absență o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp. Așa încît asigurați-vă că sînt și alte persoane care pot să-i ia repede locul, sau, în ultimă instanță, încredințați-vă că cel puțin pentru un timp, în caz de nevoie, veți putea prelua singur cele mai dificile atribuții ale colaboratorilor direcți.

4. **Învățați să vă odihniți.** Beneficiați de timpii morți cum ar fi : cînd așteptați la stop, să înceapă o ședință, să obțineți o convorbire telefonică. De obicei, cînd sîntem foarte ocupați avem tendința să sporim artificial gradul de neliniște și să facem lucrurile și mai negre decît sînt.

Dar, în loc de a deveni nerăbdători cînd nu puteți face toate lucrurile care totuși trebuie făcute, înainte de a vă spori neliniștile cu privire la treburile care v-au rămas de rezolvat, folosiți micile pauze drept răgaz, pentru a privi în jur, a observa culorile și formele lucrurilor etc. Cînd va trebui să vă întoarceți la problemele dv., veți avea mintea mai odihnită.

5. **Atenție la sănătatea organismului.** Cînd ești suprasolicitat, ai nevoie de toată energia pe care o poți degaja. Așa încît depuneți un efort special în îngrijirea sănătății. Nu vă permiteți excese în băutură, medicamente cu efecte stimulatorii asupra sistemului nervos, sau mîncare prea abundentă, grea sau neregulată.

Dormiți cît de mult puteți. Stați în poziții confortabile pentru a evita oboseala. Faceți mișcare și încercați să mergeți cît mai mult pe jos. Cu cît vă veți îngriji mai bine sănătatea, cu atît mai bine organismul dv. vă va servi în complexitatea funcțiilor sale antrenate de eforturile muncii cotidiene.

Principiul metodei nu trebuie înțeles greșit : metoda nu exclude calculele economice, ci se bazează pe întocmirea lor corectă. Stabilirea eronată a nivelului cheltuielilor de producție, de exemplu, ar deforma complet interpretarea pe grafic a eficienței economice. Totodată, trebuie reținut că metoda stă la baza deciziei de apreciere a eficienței economice în sine, ceea ce bine înțeles nu exclude analiza la avizare a unor elemente esențiale din cadrul documentațiilor tehnico-economice. Îmbunătățirea soluțiilor constructive, modul de rezolvare a elementelor ce depind de condițiile locale, folosirea rațională a terenului, reducerea permanentă a costului investițiilor, trebuie să stea în continuare în atenția consiliilor și comisiilor tehnico-economice de avizare, chiar și în cazul în care interpretarea eficienței economice prin metoda grafică arată un înalt nivel de eficiență.

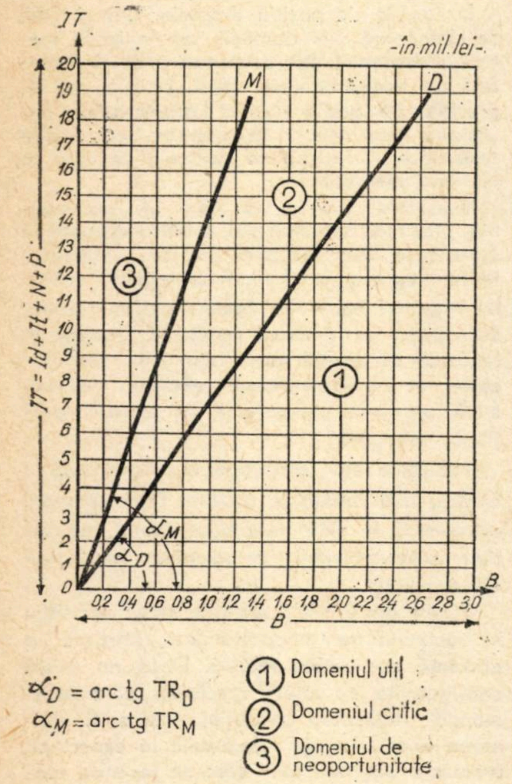

Succint, principalele avantaje ale aplicării în practică a metodei grafice sînt :

- prin delimitarea unor domenii în interiorul cărora poate varia eficiența economică se exclude posibilitatea realizării unor obiective neeficiente ;

- prin utilizarea metodei grafice se simplifică considerabil munca de avizare în consiliile și comisiile tehnico-economice ;

- metoda prezintă și avantajul pe care îl au metodele grafice asupra metodelor matematice de calcul : redă în mod clar și sugestiv corelația dintre principalii indicatori tehnico-economici, legătura dintre efortul necesar și efectul util, ca principal instrument de interpretare a eficienței economice.

Dat fiind avantajele acestei metode, considerăm că aplicarea ei se cuvine a fi extinsă la aprecierea eficienței economice a investițiilor și din alte sectoare ale economiei.

ing. Anton DUNDARU

SINOPTIC

În 1975, la București: Congres internațional de sisteme generale și cibernetică

DEZVOLTAREA ciberneticii a dus la constituirea unei Organizații mondiale pentru sisteme generale și cibernetică cu sediul la Blackburn — Anglia, al cărei director general este dr. J. Rose. Membrii acestei organizații, ciberneticieni din lumea întreagă, se reunesc începînd din anul 1969 — anul în care s-au împlinit 21 de ani de la apariția cărții lui Norbert Wiener „Cibernetica sau știința comenzii și comunicației la ființe și mașini" — din trei în trei ani în congrese mondiale pentru un schimb de idei și informații de ultimă oră în domeniul ciberneticii și sistemelor generale.

Primele două congrese au avut loc la Londra în 1969 și la Oxford în 1972, iar al treilea va avea loc, în perioada 25—29 august 1975, în țara noastră. Bucureștiul a fost ales drept gazdă avîndu-se în vedere atît preocupările țării noastre pentru introducerea cuceririlor științei în activitatea economică și socială, pentru aplicarea ciberneticii și introducerea calculatoarelor electronice în conducerea economiei cît și succesele școlii românești de cibernetică.

Lucrările congresului de la București se vor desfășura în cadrul a șapte secții : cibernetică economică, sisteme și modele cibernetice, cibernetică industrială, cibernetica și mediul înconjurător, comunicații, învățămînt și informatică, inteligență artificială neuro și bio-cibernetică. De asemenea, vor fi organizate trei simpozioane (cibernetică economică și conducere, cibernetica, medicina și teoria sistemelor și cibernetica industrială) la care vor susține referate oameni de știință de reputație internațională. Cu ocazia Congresului se va organiza și o expoziție internațională de cărți și publicații de specialitate precum și o expoziție internațională de calculatoare electronice și echipamente periferice.

Pregătirea cadrelor de conducere în Polonia

ÎN Polonia, începînd din 1972, a fost creat un complex sistem pentru pregătirea cadrelor de conducere de la diferite niveluri organizatorice, din diverse domenii de activitate.

Astfel, pentru pregătirea cadrelor de conducere din aparatul de partid și de stat, a șefilor de secții ale Comitetului Central și adjuncților lor, secretarilor comitetelor voievodale de partid, miniștrilor, miniștrilor adjuncți și președinților comitetelor voievodale, funcționează un **Centru de pregătire pe lîngă C.C. al P.M.U.P.**

Pentru pregătirea șefilor de secții din consiliile voievodale, adjuncților lor, președinților consiliilor județene și ai consiliilor populare locale și adjuncților lor, adjuncților de direcții din ministere și instituții centrale, conducătorilor centralelor, combinatelor și marilor întreprinderi, funcționează **Institutul pentru pregătirea cadrelor de conducere din administrația de stat.**

O a treia instituție centrală a sistemului de pregătire a cadrelor este **Institutul pentru problemele organizării și conducerii** care are ca sarcini dezvoltarea teoriei conducerii și organizării socialiste, participarea la elaborarea programului de predare în domeniul organizării și conducerii la școlile superioare, pregătirea cercetătorilor științifici în acest domeniu.

Din sistemul de pregătire a cadrelor mai fac parte și **centrele** care se ocupă cu pregătirea cadrelor de conducere de la nivelurile medii și inferioare, care funcționează pe lîngă unele departamente și întreprinderi, precum și centrele de pe lîngă Consiliile Populare Voievodale, ca și unele asociații care organizează cursuri, ca : Societatea științifică pentru problemele organizării și conducerii, Societatea economiștilor polonezi și Organizația centrală a tehnicienilor.

Personalitatea conducătorului

DUPĂ opinia specialistului vest-german A. Zeddies, personalitatea conducătorului se definește printr-o multitudine de particularități, între care următoarele au o valoare deosebită : (1) cunoștințele, experiența și tăria sa de caracter ; (2) gradul de stăpînire de sine ; (3) acceptarea fără rezerve a răspunderii și angajare curajoasă în eforturile colective ; (4) spiritul întreprinzător și capacitatea de decizie adecvată îndeplinirii sarcinilor asumate (o alegere neindicată a mijloacelor de acțiune este mai puțin gravă decît nehotărîrea în momente critice) ; (5) capacitate creativă, ce se manifestă îndeosebi în lupta pentru învingerea dificultăților survenite ; (6) spiritul de dreptate, simpatiile și antipatiile personale neinfluențînd luarea deciziilor ; (7) capacitatea de a accepta critica justă ; (8) capacitatea de alegere a colaboratorilor cu care constituie un tot, o unitate de acțiune ; (9) exigență în urmărirea activității și a stilului de lucru a întregului personal ; (10) autoritatea de care se bucură în rîndurile colaboratorilor, cel mai mare succes constituindu-l adeziunea și angajarea acestora la realizarea obiectivelor încredințate.

Calități cerute unui conducător de centru de calcul

SPECIALISTUL american J. C. Emery (Management Review, iulie, 1974) sintetizează principalele calități cerute conducătorilor centrelor de calcul la următoarele :

1. **Capacitate organizatorică.** Se are în vedere în primul rînd capacitatea de a coordona eficient munca de analiză, programare și de calcul desfășurată de subcolectivele specializate ale centrului. De asemenea, capacitatea de a coopera cu conducerea generală și cu beneficiarii sistemului de calcul.

2. **Cunoașterea întreprinderii.** Deoarece sistemul de calcul face legătura între sectoare funcționale ca : marketing, producție, sectorul tehnic, contabilitate, financiar și personal, conducătorul sistemului de calcul trebuie să aibă cel puțin o idee de ansamblu asupra tuturor acestor sectoare și să cunoască în detaliu unul sau două dintre ele.

3. Conducătorul unui centru de calcul trebuie să aibă **cunoștințe aprofundate privind tehnologia de calcul.**

4. Trebuie să înțeleagă **modelele analitice sau simulatorii,** forța și limitele lor. Un sistem informațional de conducere este, în primul rînd, un ajutor pentru cei care iau decizii. **Cunoașterea tehnicilor de decizie** nu este necesară numai satisfacerii nevoilor beneficiarilor, dar este deosebit de folositoare și în realizarea analizei proiectului sistemului informațional în sine.

TEORII IDEI

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

DIALECTICA RAPORTULUI DINTRE FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ ȘI FONDUL DE CONSUM

Opțiunea politică fundamentală în strategia economică a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism

I

COMPLEXUL de documente programatice adoptate de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român precizează obiectivele și căile de realizare operativă a strategiei economice a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism. Înțelegerea și înfăptuirea acestei strategii are drept pivot — teoretic, metodologic și operațional — repartizarea venitului național în fondul de consum și fondul național de dezvoltare economico-socială. Această categorie din urmă a fost introdusă și definită prima dată, înlocuind categoria „clasică" a fondului de acumulare, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972. În raportul prezentat cu acest prilej, secretarul general al partidului a arătat : „Partidul nostru acordă cea mai mare atenție justei repartizări a venitului național pentru dezvoltare și consum, de aceasta depinzînd în mod hotărîtor progresul general al societății. În acest cadru, un rol esențial revine formării și bunei gospodăriri a fondului național de dezvoltare economico-socială care cuprinde cota din venitul național repartizată pentru dezvoltare, precum și fondul de amortizare, și care exprimă totalitatea resurselor alocate de societate pentru creșterea forțelor de producție, pentru lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale".

În repetate rînduri, conducerea superioară de partid a insistat asupra însemnătății acestui raport în practica de conducere a societății socialiste. Astfel, de pildă, în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii se precizează : „Este de înțeles... că nu putem consuma mai mult decît producem. Avem răspunderea față de societate, față de viitorul națiunii noastre, față de urmașii noștri, de a asigura reproducția lărgită, dezvoltarea intensă a forțelor de producție, a întregii activități sociale, a învățămîntului și științei. Este necesar nu numai să asigurăm fondul de consum, ci să producem mult mai mult decît vom consuma, **să alocăm permanent o parte tot mai importantă pentru dezvoltarea generală a societății**" (subl. noastră).

Proporțiile stabilite pentru repartizarea venitului național în fondul de dezvoltare economico-socială și fondul de consum constituie, cum a subliniat tovarășul Manea Mănescu, „decizia politică fundamentală în strategia economică a partidului nostru" [1]. Această opțiune și decizie, asigurînd **sporirea venitului național într-un ritm superior ritmului de creștere a produsului social**, se reflectă în proporția, stabilită de Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, între partea destinată consumului și dezvoltării. Pentru perioada 1976—1980, această proporție este de 66—67% — fondul de consum, 33—34% — fondul național de dezvoltare economico-socială, iar pentru 1981—1990 de 68—70%, respectiv 30—32%.

II

POLITICA economică a Partidului Comunist, bazată pe decizia mai sus înfățișată, are o fundamentare științifică amplă și solidă. Ea a fost pusă în evidență prin competente lucrări de specialitate [2].

Raportul dintre fondul de consum și fondul național de dezvoltare guvernează procesul de creștere și dezvoltare a economiei și, în general, a activității sociale, determinînd conținutul, nivelul și ritmul acestora. În mecanismul de realizare (utilizare finală) a venitului național sub forma fondului de consum și de dezvoltare se manifestă pe deplin **specificul** societății socialiste în comparație cu cea capitalistă, **deosebirea calitativă** dintre reproducția socialistă lărgită și cea capitalistă.

În capitalism, repartizarea venitului național pentru consum și acumulare se realizează prin jocul spontan al inițiativei private, controlată de piață și, între anumite limite, destul de înguste, de statul burghez. În socialism, acest proces este socialmente planificat și controlat de puterea politică a celor ce muncesc. În timp ce reproducția lărgită, în capitalism, „reproduce pe scară lărgită" tendința de maximizare a profitului (în special prin creșterea plusvalorii relative), anume prin reinvestirea plusvalorii în procese de dezvoltare economică **compatibile** cu maximizarea profitului și favorabile acesteia, reproducția socialistă lărgită „reproduce pe scară lărgită" tendința de maximizare a eficienței economice, anume prin reinvestirea plusprodusului în procese de dezvoltare economică **compatibile** cu maximizarea concomitentă și armonioasă a rentabilității economice și a satisfacerii nevoilor naționale ale tuturora și ale fiecăruia.

Legătura intrinsecă dintre raportul existent între fondul de consum și de dezvoltare, pe de o parte, și schema reproducției socialiste lărgite, pe de altă parte, permite o **abordare nouă a problemei optimizării acestui raport.**

Problema de optimizare a raportului dintre fondul de consum și partea din venitul național alocată pentru dezvoltare constă în faptul că prin natura lor cei doi termeni se află într-un raport invers proporțional în cadrul venitului național. Dacă între creșterea fondului de consum și partea din venitul național alocată pentru dezvoltare ar exista o opoziție conflictuală — cum se întîmplă, frecvent, în economia capitalistă între fondul de consum și fondul de acumulare — menținerea durabilă a unui raport optimal ar fi principial exclusă. Întrucît însă în societatea socialistă fondurile respective sînt subordonate intereselor colective, ale fiecăruia și ale tuturora, găsirea unui raport optim este principial posibilă. De bună seamă, acest raport optim nu este staționar, ci dinamic ; el se re-face continuu în funcţie de mobilitatea condiţiilor interne şi externe în care-şi desfăşoară activitatea o economie socialistă. Aşadar, optimul căutat implică o strategie dinamică de optimizare, capabilă să se acomodeze la schimbările ce intervin în ambianţă. Experienţa cincinalelor de pînă acum invederează că acest optim constă în esenţă într-o proporţie de 1 : 2, iar devansarea ritmului de creştere a fondului de consum de către ritmul de creştere a părţii din venitul naţional alocate pentru dezvoltare are în perspectivă îndepărtată o influenţă pozitivă. În funcţie de condiţii (interne şi externe), proporţia 1 : 2 dintre ele este susceptibilă să ia diferite valori concrete. Raportul optim este incompatibil, în schimb, cu maximizarea unilaterală, fie a unuia, fie a altuia. În aceste două ipoteze, fie consumul ar deveni staţionar, fie baza tehnico-materială a economiei naţionale. În primul caz am avea o restrîngere a capacităţii de satisfacere a nevoilor populaţiei, în cel de al doilea o stagnare a dezvoltării tehnico-materiale.

Proporţia optimă pentru România socialistă pentru viitorii 15—20 de ani a fost găsită în raportul 33—34%, respectiv 30—32% alocaţie pentru fondul de dezvoltare ; 66—67%, respectiv 68—70% fondul de consum stabilit prin Directivele Congresului al IX-lea.

O posibilă perfecţionare, pe parcurs, a acestui raport — în sensul adaptării sale la schimbări ce pot interveni în condiţiile interne şi externe în care urmează să se desfăşoare dezvoltarea economiei naţionale — poate fi întrevăzută printr-o modelare a procesului în termenii teoriei automatului auto-reproducător. Concepută în 1948—1952, teoria automatului auto-reproducător al lui John von Neumann[3] oferă un cadru extrem de convenabil pentru abordarea problemelor reproducţiei lărgite, deoarece ea descrie funcţionarea unui sistem capabil să proiecteze şi să construiască un sistem asemenea lui însuşi, dar cu o structură şi funcţionare îmbunătăţite pe baza utilizării experienţei sale proprii. Este intuitiv evident că mecanismul social-economic al reproducţiei lărgite prezintă analogii remarcabile cu automatul auto-reproducător. Anume, evaluarea eficienţei economice a FD investit constituie echivalentul funcţional al „experienţei proprii“ a automatului auto-reproducător. Ca atare, studierea, cu ajutorul acestui model, a reproducţiei lărgite ce se realizează prin reinvestirea venitului naţional sub forma fondului de consum şi o altă parte pentru dezvoltare poate fundamenta decizia de optimizare a raportului între acumulare, dezvoltare şi consum[4].

III

FONDUL naţional de dezvoltare economico-socială manifestă în toată perioada prevăzută în Directivele Congresului al XI-lea o tendinţă de creştere în valoare absolută, chiar dacă nu şi în valoare relativă (procentaj). Spiritul şi litera hotărîrilor Congresului promovează ideea de accelerare, intensificare şi perfecţionare a dezvoltării noastre.

Prin destinaţia şi funcţiile sale, fondul naţional de dezvoltare constituie factorul decisiv în asigurarea bazei materiale a progresului socialist multilateral din ţara noastră, de aceea, se ridică problema dacă printr-un studiu în continuare asupra optimizării raportului dintre fondul de consum şi partea din venitul naţional alocată dezvoltării în perioada 1981—1990 — eventual cu ajutorul unui model asemănător celui sugerat mai sus — nu ar putea fi sporită ponderea din venitul naţional alocată fondului de dezvoltare. În acest sens pledează o serie de factori, ce nu pot fi neglijaţi într-o viziune prospectivă.

Reproducţia lărgită a sistemului nostru social-economic nu este evident un simplu proces de creştere. Deja Marx a pus în evidenţă faptul că reproducţia pe scară lărgită (chiar în condiţiile capitalismului) nu se deosebeşte numai prin determinări cantitative, ci include şi o determinare calitativă[5], transformări ce afectează — sau pot afecta — structura sistemului. Generalizînd conceptul de „reproducţie pe scară lărgită“ spre a-l folosi în definirea mai exactă a progresului, pare indicat să-i adăugăm determinările calitative de „selectivă şi optimizatoare“. Progresul social-economic al unui sistem social ar însemna astfel reproducţia lărgită, selectivă şi optimizată a acestui sistem. Creşterea cantitativă a indicatorilor sistemului nostru economic ar asigura cîtva timp menţinerea acestuia, dar atît dinamica internă a sistemului nostru social (tendinţa de autoperfecţionare), cît şi interdependenţele dinamice în care se află cuprinsă cu alte sisteme sociale, impun o reproducţie selectivă şi optimizată — în sensul precizat de Programul partidului şi de Directivele Congresului : făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate la nivelul civilizaţiei ştiinţifice-tehnologice actuale, modernizarea tot mai accelerată a structurii economiei naţionale şi în legătură cu aceasta a societăţii noastre socialiste, angajarea acesteia pentru o civilizaţie socialistă industrială şi urbană, redistribuirea teritorială a potenţialului economic, creşterea demografică etc., toate aceste obiective pun accentul pe componentele calitative ale reproducţiei lărgite, pe dezvoltare. Mai mult, sub impactul revoluţiei ştiinţifice-tehnice însuşi structura consumului se schimbă. „Presimţirea timpului în care consumul social al individului va fi net superior consumului său privat“ — cum a afirmat recent J. K. Galbraith[6] — va impune, la fel cu procesele semnalate mai sus, imense şi crescînde investiţii — cel puţin în două direcţii : 1) în echipament tehnic, destinat deopotrivă producţiei şi serviciilor şi 2) în formarea şi perfecţionarea cadrelor.

Poate nu este prea hazardată presupunerea că aceste fenomene ar putea pune între 1981—1990 probleme de finanţare ce nu vor putea fi soluţionate numai cu ajutorul sporirii volumului absolut al părţii din venitul naţional alocată pentru dezvoltare ci vor necesita şi o creştere a ponderii din venitul naţional alocat acestuia. Modelul sugerat mai sus ar putea oferi variante în acest sens.

IV

DOCUMENTELE programatice ale Congresului al XI-lea au subliniat, între altele că şi în perioada la care se referă Programul Partidului Comunist Român vor continua să se manifeste contradicţii în diferite domenii ale vieţii sociale .

Descoperite şi rezolvate la timp, eficient şi operativ, aceste contradicţii odată stăpînite devin forţe propulsive ale progresului socialist.

O asemenea condiţie există între tendinţa de maximizare a satisfacerii nevoilor de consum şi tendinţa de maximizare a modernităţii şi eficacităţii sistemului economiei naţionale. Soluţionarea acestei contradicţii presupune adaptarea structurii şi funcţionării sistemului economic socialist la schimbarea permanentă. Iar aceasta pretinde, spre a întrebuinţa cuvintele tovarăşului Nicolae Ceauşescu, „să alocăm permanent o parte tot mai importantă pentru dezvoltarea generală a societăţii“.

Pavel APOSTOL

— Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Editura politică, 1974.

— **Nicolae Ceauşescu :** Raport la Conferinţa Naţională a P.C.R., Editura politică, 1972.

— **Nicolae Ceauşescu :** Raportul Comitetului Central prezentat la Congresul al XI-lea al P.C.R.

[1] **M. Mănescu,** „Prezentul şi viitorul social al României“ în Era socialistă, 1974, nr. 16, p. 13.

[2] **E. Dobrescu,** Corelaţia dintre acumulare şi consum, Editura politică, 1972 ; a se vedea şi D. Grindea, Fondul naţional de dezvoltare, Consiliul Economic şi Academia de ştiinţe sociale şi politice, 1972.

[3] **J. von Neumann,** Theory of Self-Reproducing Automata, edited and completed by A. W. Burks, Univ. of Illinois Press, Urbana and London 1966, 388 p.

[4] A se vedea şi discuţia asupra conceptului de autoreproducere în Bull. Math. Biophysics, 21 (1959), p. 387—394, 24 (1961), p. 243—245, 28 (1966), p. 191—194 şi îndeosebi Lars Lofgren, „An Axiomatic Explanation of Complete Self-Reproduction“, în Bull. Math. Biophysics, 30 (1968), p. 415—425 şi Pask, G., Foerster, H. von, „A Predictive Model for Self-Organizing Systems“, în Cybernetica, 3 (1960), p. 258—300 şi 4 (1961), p. 20—55.

[5] cf. şi Br. Fritsch, Die Geld — und Kredittheorie vom Karl Marx, Frankfurt-Wien, 1968, p. 94 şi urm.

[6] Într-un interviu acordat suplimentului Europa al ziarelor Le Monde, Le Stampa, The Times, Die Welt, nr. 5.XI.1974.

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

REVOLUŢIA TEHNICO-ŞTIINŢIFICĂ ŞI CREŞTEREA EFICIENŢEI ECONOMICE

ÎN VEDEREA îndeplinirii obiectivelor fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, promovarea eficientă, pe un plan superior, a științei și tehnicii este, în continuare, una din preocupările centrale ale Partidului Comunist Român și statului nostru socialist. Acestui scop principal al strategiei generale a partidului îi sînt subordonate orientările, direcțiile și obiectivele cercetării, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic. Realizarea operei de construire a socialismului și comunismului este condiționată de folosirea celor mai noi descoperiri ale cunoașterii umane, ale științei și tehnicii.

Punînd în evidență importanța desfășurării unei intense creații științifice și tehnice românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că aceasta **„trebuie să pornească permanent de la cerințele epocii în care trăim, de la cerințele construcției socialiste și comuniste, de la necesitățile așezării la temelia noii orînduiri a celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane"**

Ținînd seama de nevoile etapei prezente și de perspectivă ale făuririi unei economii moderne, de rolul determinant al științei și tehnicii în obținerea unui dinamism mai rapid ale creșterii economice, Programul și Directivele, documente fundamentale ale celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, relevă noi sarcini și coordonate de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, de promovare a tehnicii moderne. Ele au în vedere sporirea deosebită a eficienței, creșterea și modernizarea puternică a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, ridicarea gradului de civilizație a societății în toate compartimentele sale și a nivelului general de trai al poporului. Programul Partidului Comunist Român pune pregnant în evidență ideea că prima direcție de acțiune pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate este **creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice,** dat fiind că de aceasta depinde sporirea în ritmuri înalte a producției de bunuri materiale, a venitului național, satisfacerea cît mai deplină a necesităților de consum ale întregului popor, atribut propriu civilizației socialiste, mersul înainte al României pe calea progresului multilateral.

Cerința obiectivă a intensificării progresului științific și tehnic

DEZVOLTAREA forțelor de producție, implicit a științei și tehnicii, este favorabil influențată de perfecționarea continuă a noului sistem al relațiilor de producție, în primul rînd de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Ansamblul măsurilor privind perfecționarea relațiilor socialiste de producție, prevăzute în Programul Partidului Comunist Român, ilustrează constant spiritul novator, revoluționar de aplicare a politicii sale la condițiile concrete, care se impun obligatoriu în realizarea unui salt însemnat în domeniul științei și tehnicii din țara noastră.

Prin înfăptuirea ritmurilor susținute de creștere, pe temeiul aplicării atotcuprinzătoare și rapide a științei și tehnicii moderne, România va accelera procesul de reducere și lichidare a decalajelor față de țările avansate economic. Împlinirea acestui mare obiectiv — apropierea și egalizarea nivelului de dezvoltare economică a României cu țările avansate din punct de vedere economic, asigurarea creșterii venitului național, dezvoltarea industriei, agriculturii și a tuturor celorlalte sectoare ale economiei și vieții sociale — implică **cerința obiectivă a intensificării progresului științific și tehnic.**

Potrivit prevederilor cuprinse în importantele documente de partid menționate, valoroaselor indicații ale secretarului general al partidului la Conferința Națională a Cercetării Științifice și Proiectării, relevatoriu este și faptul că întreaga activitate de cercetare și dezvoltare tehnologică, de proiectare, de introducere a progresului tehnic va fi ridicată pe o treaptă calitativ superioară, orientată spre satisfacerea cerințelor concrete ale producției românești de bunuri și valori, spre rezolvarea în cele mai bune condiții a problemelor majore din planurile și prognozele dezvoltării economico-sociale a țării, urmărindu-se soluționarea prioritară a obiectivelor.

Acoperirea cerințelor crescînde de materii prime și energie ale economiei și lărgirea patrimoniului național de rezerve ale acestora pentru asigurarea unor ritmuri înalte de dezvoltare a industriei și a întregii economii naționale, situează pe prim plan obiectivul care constă în intensificarea acțiunii de identificare și valorificare superioară a tuturor resurselor naturale de materii prime de care dispune țara noastră, căruia îi urmează, ca necesitate obiectivă, identificarea și valorificarea optimă a resurselor energetice, acordîndu-se o atenție deosebită energeticii nucleare. Note specifice îi sînt imprimate dezvoltării științifice și tehnice în direcțiile privind extinderea tehnologiilor perfecționate în toate domeniile, elaborarea tehnologiilor noi, de vîrf, bazate pe concepție proprie, crearea de noi materiale necesare economiei naționale, apte de a substitui pe cele scumpe și deficitare, susținerea dezvoltării și perfecționării producției agricole, sprijinirea acțiunilor ce conduc la îmbunătățirea calitativă a vieții, a stării de sănătate, la protecția mediului înconjurător.

Largi perspective de dezvoltare sînt deschise chimiei, fizicii, matematicii, automaticii, informaticii etc., domenii de vîrf ale științei, cu rol de avangardă în știință și tehnologie.Cercetările cu caracter fundamental vor aborda probleme de mare actualitate și de largă perspectivă, creînd premise și pentru noi cercetări aplicative.

Științei îi revine rolul principal în promovarea progresului tehnic, astfel încît revoluția tehnică va deveni în România un proces viguros de creație științifică încorporată în tehnica modernă, forță materializată a noilor cuceriri științifice ale timpului.

Materializarea în producție a științei prin tehnica nouă

ÎN ACEASTĂ INTERDEPENDENȚĂ, tehnica va exercita o puternică influență asupra progresului științific prin condițiile materiale superioare pe care i le oferă, prin problemele pe care i le ridică pentru a fi rezolvate. Înzestrarea întregii economii cu tehnica nouă, care să încorporeze în măsură sporită inteligență românească, își va găsi reflectarea în amplificarea procesului creării de noi tipuri de mașini-unelte cu comandă-program, utilaje și instalații, de aparate de măsură și control, de noi sisteme de mecanizare și automatizare, de noi mijloace de calcul etc. — trăsătură definitorie pentru caracterizarea oricărei societăți moderne, avansate din punct de vedere tehnico-economic și științific. Corespunzător perspectivelor progresului științific și tehnic pe plan mondial, numeroase mașini, utilaje și instalații noi cu mare valoare de întrebuințare vor fi asimilate și puse în fabricație, ceea ce va spori coeficientul de înnoire cantitativă a tehnicii — indicator de seamă al progresului tehnic. Pentru calcularea detaliată a necesităților de noi mașini, utilaje etc. considerăm utilă **gruparea acestora în funcție de utilități, de destinația lor, acordîndu-se cu precădere atenție sectoarelor care solicită eforturi fizice ridicate.** Mijloacele de muncă vor fi, de asemenea, mai perfecționate din punct de vedere tehnic, — îndeplinind multiple funcții în procesele de producție mecanizate și automatizate, posedînd însușiri calitativ superioare (capacități, puteri, viteze și precizii de lucru, siguranță în funcționare etc.). Marea diversitate a caracteristicilor calitative ale tehnicii moderne presupune **folosirea unui sistem de indicatori cu care să se determine stadiul de dezvoltare tehnică a producției,** trebuințele dotării tehnice a economiei, ritmul, direcțiile și locurile de introducere a tehnicii. Pentru luarea de decizii fundamentate, indicatorii trebuie să exprime cît mai concludent și direct gradul dezvoltării tehnicii, să fie analizați în legătura lor organică și ierarhizați într-o anumită ordine de prioritate, potrivit însemnătății fiecăruia în sporirea efectelor economico-sociale, științifice și tehnice.

„Întinerirea“ bazei tehnice a producției va însoți procesul de înlocuire treptată a tehnicii vechi, depășite, care este determinat în principal de volumul investițiilor alocate acestei acțiuni, din fondul național de dezvoltare economică și socială, pe măsura în care s-a recuperat valoarea tehnicii uzate, de cuantumul cheltuielilor pentru reparații capitale etc. **Stabilirea termenelor optime ale înlocuirii** este una din problemele economice căreia trebuie să i se acorde o deosebită atenție. Aceste momente (ani) se pot determina în urma comparării pierderilor de efecte economico-sociale ce ar rezulta din înlocuirea prematură cu cele ce s-ar realiza datorită substituirii întîrziate. În esență este vorba de necesitatea de a cunoaște eficiența procesului de înlocuire : limita învechirii tehnicii din punct de vedere economic, dată de nivelul indicatorilor privitori la productivitatea muncii, consumul de materii prime, materiale, combustibil, energie etc., și limita „îmbătrînirii“ din punct de vedere tehnic, ca urmare a defectelor ei în utilizare, ceea ce comportă mari cheltuieli pentru reparații etc. și dificultăți în îndeplinirea sarcinilor economico-sociale planificate. Pe de altă parte, problema se corelează cu durata de funcționare a tehnicii care sub aspect economic se reduce. Datorită ritmului rapid al cuceririlor științei și tehnicii contemporane, tehnica devine depășită, de regulă, mai înainte decît expirarea perioadei de serviciu, fiind supusă inevitabil uzurii morale mai accelerate. De aceea, este imperios necesar ca **deciziile de înlocuire să fie mai bine orientate în perspectivă,** alegîndu-se cele mai raționale variante de promovare a tehnicii moderne, mai puțin afectate de uzura morală, care să permită recuperarea cheltuielilor în durate de timp optime, conform previziunilor științifico-tehnice fundamentate.

Întreaga activitate de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, de proiectare și de introducere a progresului tehnic va fi îndreptată în direcția creșterii contribuției ei la sporirea continuă a eficienței în toate sectoarele economiei. **Mărirea aportului cercetării științifice și proiectării la creșterea venitului național** este cea mai concludentă expresie a eficienței economice, ceea ce implică unirea strînsă a tuturor forțelor din aceste domenii, ridicarea gradului și ritmului lor de integrare, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție prin buna organizare a muncii, introducerea schimbului II și chiar III în unitățile de cercetare și proiectare, buna gospodărire a aparaturii, bazei tehnice-materiale supusă unei continue modernizări.

Ridicarea eficienței cercetării și proiectării depinde în principal de **materializarea cît mai grabnică a cuceririlor noi ale științei în creșterea tehnicii noi,** perfecționarea tehnologiilor și înnoirea lor, realizarea de noi materiale și produse etc., astfel încît procesele de producție să se desfășoare în condiții radical schimbate, cu ritmuri mai înalte și efecte economice mult superioare. Cu cît măsurile de întrepătrundere a științei cu producția sînt mai operative și mai eficiente, cu atît se va înfăptui cu mai multă putere transformarea științei românești în forță nemijlocită de producție, cea mai distinctivă trăsătură a actualei revoluții tehnico-științifice, iar suma plăților pentru cumpărarea de licențe se va reduce.

Aportul sporit al eficienței descoperirilor științei moderne prin finalizarea lor în efectele economice și sociale scontate depinde și de extinderea concepției potrivit căreia cercetarea științifică se consideră încheiată, nu în momentul în care se obțin rezultate de laborator ci atunci cînd ele se valorifică în producție sau viața socială.

Măsurarea cheltuielilor și efectelor economice

APRECIEREA eficienței cercetării științifice și proiectării presupune și întocmirea unei riguroase evidențe a cheltuielilor efective și a efectelor economico-sociale în aceste sectoare de activitate. **Întocmirea unei evidențe cît mai riguroase privind potențialul aplicativ al cercetării științifice fundamentale** ar înlătura unele tendințe de subapreciere a rolului lor. Util este, de asemenea, ca toate cheltuielile de cercetare, proiectare tehnologică și de investiții să se facă pe baza unor criterii de raționalitate economică, soluțiile tehnice adoptîndu-se în urma confruntării lor cu cele mai avansate variante ce se aplică curent pe plan mondial, care au cea mai înaltă eficiență.

În ceea ce privește eficiența promovării progresului tehnic aceasta implică, de asemenea, **determinarea mărimii optime a cheltuielilor, pe domenii bine delimitate.** Reflectarea reală a eficienței acestei activități este condiționată de oglindirea efectivă, pe ansamblu și în detaliu, a cheltuielilor pentru asimilarea, producerea și exploatarea tehnicii moderne, care trebuie să fie strict detașate pe genuri de mașini, utilaje etc., și să aibă la bază normele de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie, normele de muncă, de amortizare și financiare.

Cuantumul cheltuielilor pentru cele mai avansate variante de promovare a progresului tehnic, depinde de necesitățile de înzestrare tehnică izvorîte din planul național unic de dezvoltare economico-socială, de **creșterea substanțială a productivității muncii sociale, care contracarează costul de fabricație tot mai ridicat al sistemelor tehnice moderne.** În acest sens, un rol de seamă îl va avea economisirea cheltuielilor materiale, prin valorificarea superioară a resurselor naturale, reducerea greutății și gabaritelor unor mijloace tehnice, diminuarea deșeurilor și înlăturarea rebuturilor, creșterea gradului de folosire rațională a mașinilor, agregatelor și utilajelor, a materialelor înlocuitoare mai ieftine etc.

Pentru sporirea productivității muncii o însemnătate excepțională prezintă realizarea programului național de ridicare generală a nivelului de calificare a forței de muncă necesară cercetării, proiectării, producerii și exploatării tehnicii avansate, pregătirea lucrărilor din domeniul științei și tehnicii — la nivelul cerințelor actuale și de perspectivă ale impetuoasei revoluții tehnico-științifice, — capabilă nu numai să creeze tehnica ci să o perfecționeze continuu, să ofere soluții științifice pentru utilizarea rațională a întregii capacități funcționale a mijloacelor tehnice de muncă, care își găsește expresia în gradul înalt de eficiență.

Analiza eficienței introducerii tehnicii noi necesită punerea în relație a cheltuielilor amintite cu multitudinea de efecte economice-sociale utile care formează un sistem cu numeroase conexiuni, concretizîndu-se în cel mai sintetic indicator : creșterea venitului național. Din acest indicator fundamental de determinare a eficienței derivă sporirea productivității muncii sociale, a producției nete, a beneficiului și venitului net, reducerea cheltuielilor materiale de producție, obținerea de economii la suprafețele de producție, ridicarea parametrilor calitativi ai producției etc.

Măsurarea efectelor economice trebuie să se facă înainte și după aplicarea tehnicii noi, ceea ce necesită cunoașterea exactă a momentului de la și pînă la care funcționează tehnica nouă (schimbarea duratei de viață a acesteia impune efectuarea de calcule la perioade tot mai scurte). Deși nu s-a reușit să se însumeze toate efectele tehnicii noi introduse, întrucît nu sînt măsurabile toate efectele, cuprinderea în calcule a efectelor măsurabile trebuie făcută atît **la nivelul întreprinderilor care produc tehnica nouă, cît și la cele care o exploatează, precum și la nivelul ramurilor, subramurilor și al economiei naționale.** În acest sens, considerăm că este utilă urmărirea efectelor economice la uzinele producătoare de

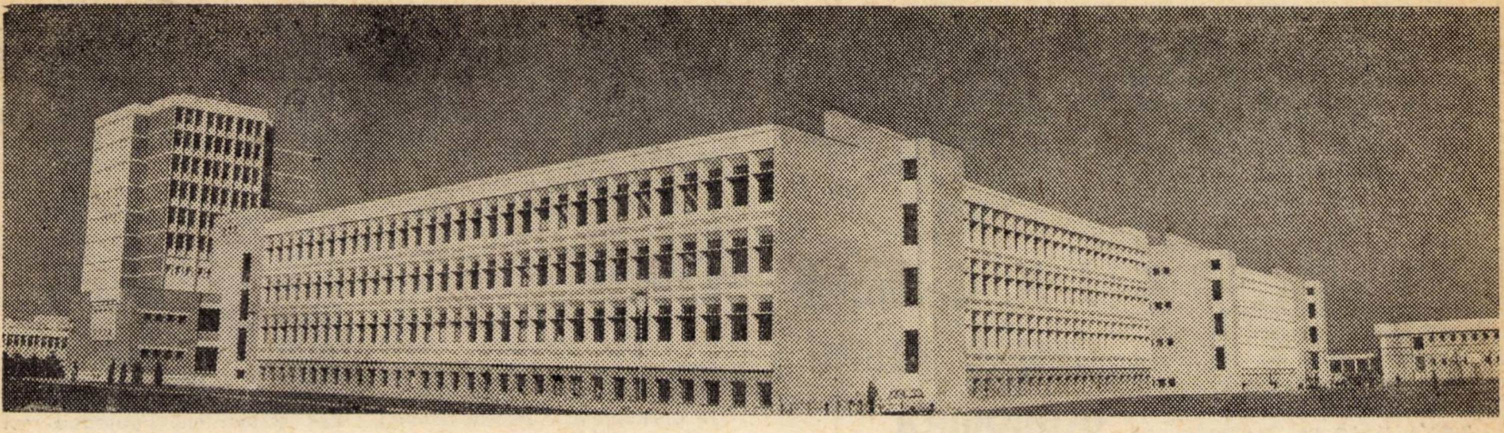

Centrul Naţional de Fizică-Măgurele — model de întruchipare a legăturii organice între cercetarea ştiinţifică, învăţămînt şi producţie, de îmbinare a cercetării fundamentale şi a celei aplicative în domenii de importanţă capitală pentru dezvoltarea tehnicii şi economiei puse în slujba omului şi societăţii socialiste.

tehnică nouă şi la cele ce folosesc tehnica nouă, pe baza înregistrării operative şi riguruoase care să permită analiza în timp a rentabilităţii la nivelul întreprinderii şi al economiei naţionale, pentru cunoaşterea modului de îmbinare a intereselor în această acţiune, a gradului în care unităţile economice se încadrează în rezolvarea intereselor economiei naţionale. Totodată, este necesar ca economia de cheltuieli de exploatare a tehnicii cu efect deosebit de important asupra reducerii costului producţiei, să fie permanent în atenţia analizei economice, care să descopere toate rezervele din acest domeniu prin cunoaşterea concretă a acestor cheltuieli la fiecare maşină, instalaţie, secţie etc.

Eficienţa introducerii tehnicii moderne este o formă particulară a eficienţei economice a investiţiilor. De aceea, considerăm că analiza separată a eficienţei introducerii tehnicii noi este determinată de necesitatea practică de a realiza combinaţia cea mai eficientă dintre noile maşini, instalaţii etc. şi celelalte elemente ale investiţiilor, de faptul că tehnica nouă are anumite particularităţi privind construcţia, montarea, exploatarea etc. faţă de celelalte componente ale investiţiilor, pentru că unele măsuri de introducere a tehnicii noi se înfăptuiesc fără efectuarea investiţiilor în construcţii, clădiri etc. Întrucît fiecare cale de promovare a tehnicii noi se concretizează în mărimi diferite ale eforturilor şi efectelor este necesar ca în practică să se calculeze eficienţa în detaliu, în mod diferenţiat, a fiecărei acţiuni cu privire la mecanizare, la automatizare, la asimilare de noi maşini, instalaţii etc.

Criteriul fundamental: participarea la sporirea venitului naţional

DETERMINAREA eficienţei introducerii tehnicii noi prin raporturi matematice, are la bază elemente corelative dintre efecte şi cheltuieli. Formulele generale de determinare implică necesitatea îndeplinirii unor cerinţe de care trebuie să se ţină seama în activitatea practică, şi anume : exprimarea reală a eforturilor şi efectelor şi studierea detaliată a multiplelor legături şi sensuri dintre ele ; folosirea unei documentaţii complete şi fundamentate ; cunoaşterea concretă a situaţiilor din procesul cercetării, asimilării, proiectării, fabricării şi exploatării tehnicii noi, a celor mai recente tendinţe în aceste domenii, a întreprinderilor care cooperează la producerea tehnicii noi, a gradului lor de specializare şi de utilizare a noilor maşini şi instalaţii etc. Cunoaşterea condiţiilor concrete prezintă o deosebită însemnătate pentru stabilirea oportunităţii şi eficienţei diferitelor căi de introducere a tehnicii noi, pentru identificarea şi adoptarea soluţiilor optime, pentru fundamentarea eficienţei cheltuielilor destinate asimilării, producerii şi exploatării tehnicii noi.

În determinarea eficienţei tehnicii moderne considerăm că trebuie avute în vedere anumite criterii. În socialism, criteriile economice sînt subordonate legii fundamentale, şi totodată, sînt conjugate cu cele de ordin social-politic. În acelaşi timp, eficienţa introducerii tehnicii noi la nivelul întreprinderii trebuie să se încadreze în eficienţa pe ramură şi pe economia naţională, ţinîndu-se seama de implicaţiile ei la aceste niveluri. Pluralitatea efectelor economice ale tehnicii noi determină existenţa mai multor criterii care formează un sistem :

- **creşterea** participării la venitul naţional pe baza căreia sporeşte fondul de consum şi se dezvoltă activitatea economico-socială este criteriul (indicatorul) hotărîtor al eficienţei introducerii tehnicii noi. În funcţie de acest criteriu urmează să se utilizeze indicatorii de eficienţă ;

În scopul dinamizării funcţiilor de producţie, avem în vedere folosirea modelului matematic al lui K. Arrow, considerînd că progresul tehnic este atît cauza cît şi efectul creşterii venitului naţional.

Analiza nevoilor etapei de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în procesul conducerii pe baza planului naţional unic necesită alegerea optimă a combinaţiilor privind factorii de producţie, în fiecare unitate economică şi categorie de produse şi ramură, care are ca rezultat sporirea venitului naţional. În actualul cincinal şi în perspectivă, creşterea venitului naţional se va baza în mai mare măsură pe ridicarea eficienţei utilizării fondurilor de producţie şi forţă de muncă, pe aportul substanţial al progresului tehnic şi al muncii calificate, al organizării ştiinţifice a întregii activităţi.

- fundamentarea eficienţei fiecărei variante de introducere a tehnicii noi şi alegerea celei optime necesită un sistem de indicatori care converg spre creşterea venitului naţional ;

- fără a subestima rolul indicatorilor valorici, considerăm că în analiza eficienţei tehnicii noi trebuie să fie larg utilizaţi indicatorii naturali : suprafaţa ocupată de elementele componente ale tehnicii noi, a cărei creştere continuă sporeşte eficienţa ; durata de realizare a investiţiilor în tehnica nouă, mai ales în sectoarele ei de vîrf, a cărei scurtare micşorează perioada de imobilizare şi măreşte efectele economice ;

- în etapa exploatării tehnicii noi, analiza economică a eficienţei trebuie îndreptată spre alţi indicatori naturali reprezentativi, ca : durata de atingere a sarcinilor prevăzute în proiecte ; volumul producţiei finite obţinută într-o anumită perioadă de timp, structura în detaliu a valorilor de întrebuinţare, inclusiv calitatea lor ; consumurile specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie, mai ales ale celor deficitare ; productivitatea muncii pe muncitori — care foloseşte tehnica modernă ; gradul de utilizare intensivă şi extensivă a noilor mijloace tehnice de muncă, în strînsă legătură cu numărul de schimburi, nivelul de încărcare a maşinilor, unitatea dimensională caracteristică utilajului, formelor de organizare a producţiei şi a muncii etc. ; consumul de muncă pentru montaj, necesarul de maşini, materii prime etc. procurate din import.

Sporirea eficienţei tehnicii avansate este o latură dominantă a politicii P.C.R. de creştere economică a venitului naţional în vederea ridicării continue a nivelului de trai material şi spiritual al poporului. Ea este un mijloc de înfăptuire a scopului nemijlocit al producţiei socialiste. În acest proces, rolul determinant aparţine ridicării eficienţei activităţii productive. Realizarea unei eficienţe cît mai înalte în toate sectoarele de activitate care concură la promovarea tehnicii noi depinde, în principal, de temeinicia cu care sînt studiate şi alese soluţiile tehnice ce urmează să se aplice, de perfecţionarea lor continuă, de creşterea coeficientului de dare în funcţiune, de numărul şi calitatea forţei de muncă adaptabile la exigenţele noilor maşini şi instalaţii în ansamblu. Pentru creşterea eficienţei tehnicii noi, un rol important revine **factorului timp, a cărei potenţă economică creşte în mod impetuos.** Prin analiza detaliată a eficienţei economice a tehnicii noi se creează posibilitatea unei fundamentări solide a deciziilor de promovare a progresului tehnic în vederea realizării celor mai mari efecte economico-sociale, cristalizate în ultimă analiză în sporirea venitului naţional.

Alex. PASCAL
doctor în economie

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

J. K. Galbraith despre știința economică oficială și „imperativul socialist"

ÎN cartea *Economics an the Public Purpose**) John Kenneth Galbraith își îndreaptă ascuțișul verbului său în primul rînd asupra științei economice occidentale și a purtătorilor ei.

Se susține astfel că „sistemul economic" (capitalist) ar fi în slujba individului. Dar, în ultima sută de ani, observă J.K.G., numeroase funcții economice sînt îndeplinite de *organizații*-corporații industriale, societăți de electricitate, companii aviatice, grupuri comerciale, bănci, rețele de televiziune ș.a. Unele dintre aceste organizații sînt foarte mari, ele au *putere,* adică pot comanda eforturile indivizilor și ale statului. Ele comandă acestea *în propriul lor interes,* ca proprietare sau ca participante la proprietatea întreprinderii. Deși parțial sistemul servește pe individ, el este îndreptat în primul rînd spre a-și servi propriile interese. După J.K.G., teza sa poate părea destul de banală și nu în conflict cu „common sense", dar ea nu se împacă totuși cu orientarea de bază a „economics"-ului (științei economice), așa cum se predă în mod tradițional.

Dar și obiectul „economics"-ului trebuie revizuit. Cît timp sistemul economic este imaginat a fi în serviciul final al omului, subordonat nevoilor și dorințelor sale — se poate presupune că funcția științei economice este de a explica procesul prin care este servit individul. Cea mai faimoasă definiție dată acesteia, definiția lui Lionel Robbins, statuează că „economics"-ul este „știința care studiază comportarea umană ca o relație între scopuri și resurse insuficiente cu utilizări alternative". Profesorul cel mai influent al timpurilor noastre, adaugă J.K.G., referindu-se cu aciditate la Paul A. Samuelson, o prezintă ca un fleac într-o formă mai simplă, anume sarcina ei ar fi să stabilească modul „...cum selectăm resurse productive rare cu utilități alternative, pentru a obține obiective prestabilite..." Aceste definiții — spune J.K.G. — par admirabil de clare: oamenii iau decizii despre ceea ce vor să aibă, firmele hotărăsc cum pot fi aceste decizii mai bine satisfăcute, iar „economics"-ul studiază comportarea oamenilor angajați în această activitate. Galbraith observă însă că definițiile nu arată că selecția, alegerea respectivă *nu* este făcută de public — anume ce să se producă — ci lasă să se înțeleagă că „organizațiile" sînt doar instrumente în serviciul final al acestei alegeri. După autor, contribuția „economics"-ului la exercitarea puterii poate fi considerată funcția sa instrumentală — instrumentală în sensul că nu servește la înțelegerea sau perfecționarea sistemului economic, ci scopurile celor ce au putere în sistem. *Este o recunoaștere, poate involuntară, a tezei marxiste cu privire la impactul poziției sociale asupra teoriilor sociale în general și economice în particular.*

Galbraith împarte în linii mari economia S.U.A. în ceea ce el numește „sistemul de plan" și „sistemul de piață". În Statele Unite se poate considera că o mie de corporații industriale, de comerț, transport, energie și financiare produc aproximativ jumătate din toate bunurile și serviciile nefurnizate de stat. În primul trimestru din 1971, 111 corporații industriale fiecare cu un capital de 1 mld. dol. și mai mult, posedau mai mult de jumătate din întreg capitalul folosit în indusrie, obțineau substanțial mai mult decît jumătate din profituri și asigurau mai mult de jumătate din vînzări. 333 corporații industriale cu capitaluri de mai mult de 500 mil. dol. fiecare, dețineau mai bine de 70 la sută din toate capitalurile folosite în industria prelucrătoare. În restul economiei sînt: cam 12 mil. firme mai mici, inclusiv cam 3 mil. de fermieri, ale căror vînzări totale sînt mai reduse decît ale celor mai mari 4 corporații industriale; ceva sub trei milioane de garaje, stații-service, boiangeri, restaurante și alte servicii; două milioane de mici ateliere de reparații; circa nouă sute de mii de firme de construcții; cîteva sute de mii de mici manufacturi ș.a.

Dar ceea ce diferențiază întreprinderile din prima grupă

fișe

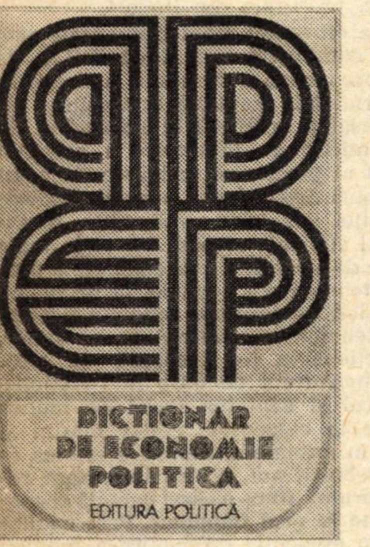

ÎN EDITURA Politică a apărut de curînd, DICȚIONAR DE ECONOMIE POLITICĂ, primul de acest fel care apare în țara noastră, elaborat de colectivul catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice și la care au conlucrat cadre didactice de la alte catedre de economie politică și de ramură din București și din alte orașe universitare, precum și specialiști din practică sau institute de cercetări. Lucrarea cuprinde circa 1 550 de termeni și articole privind economia politică a socialismului (cu prioritate economia noastră națională), economia politică a capitalismului (cu accent asupra capitalismului contemporan), dezvoltarea gîndirii economice în țara noastră, curente contemporane din domeniul economiei politice, precum și termeni din științele economice de ramură și din alte științe sociale. Totodată, DICȚIONARUL cuprinde și două anexe: „Monede naționale" și „Unități de măsură folosite în practica națională și internațională". Lucrarea constituie un instrument eficient de înțelegere științifică a proceselor și fenomenelor social-economice. Ea se adresează economiștilor, cadrelor didactice, studenților, cercetătorilor, tuturor celor care doresc să-și însușească teoria economică marxist-leninistă.

Între cost și durată

• *În articolul intitulat* Problemy optimalizacji dlugosci okresu budowy oraz rola stopy procentowej *(Problemele optimizării duratei construcției și rolul ratei dobînzii) publicat în revista EKONOMISTA nr. 4/1974, Marian Ostrowski și Vladislaw Sadowski pornesc de la constatarea că, de regulă, o durată mai scurtă de execuție are drept corolar un cost mai ridicat de realizare a investiției. Problema devine însă deosebit de interesantă în cazul în care se ia în considerare progresul tehnic. În acest caz, reducerea timpului de construcție permite o introducere mai rapidă a inovațiilor în practica de producție, ceea ce (după ce s-au realizat procesele de adaptare respective) duce la faptul că stocul de capital al economiei, fără a întineri din punct de vedere fizic, ca în cazul reducerii duratei de exploatare, ajunge să fie alcătuit din utilaje care încorporează idei tehnice mai recente, adică mai moderne și mai productive. Așadar, reducerea duratei construcției dă efecte similare cu cele pe care le generează întinerirea aparatului de producție, printr-o reînnoire mai rapidă a utilajelor. În afară de aceasta, prin inovație se realizează produse noi, sau mai bune decît cele existente. Datorită acestui fapt reducerea timpului de realizare a investiției nu mărește numai venitul național, ci modernizează și structura fizică a acestuia, ceea ce poate avea o importanță deosebită într-o economie care trebuie să-și sporească posibilitățile de export, mărind competitivitatea mărfurilor vîndute pe piețele externe. În general însă studiul celor doi autori polonezi pune în evidență dificultatea problemei de optimizare a desfășurării în timp a activității de realizare a obiectelor de investiții în economia națională.*

Particularități ale ciclului capitalist postbelic

• *În articolul* Obșcee i osobennoe v țikliceskom razvitii mirovogo kapitalisticeskogo hoziaistva *(General și particular în dezvoltarea ciclică a economiei capitaliste mondiale), apărut în nr. 11/noiembrie 1974 al revistei MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIIA, V. Rîmalov combate opinia unor autori occidentali, conform că-*

de cele din a doua nu ar fi *dimensiunea* lor, ci *organizarea* și *tehnostructura* inerentă primelor și pe baza căreia J.K.G. a lansat, încă în lucrările sale anterioare teza – combătută în literatura noastră — a trecerii puterii din mîna posesorilor de capital (de acțiuni) în cea a aparatului tehnocratic.

J.K.G. respinge „modelul neoclasic" dar și „socialismul tradițional", adică „ideologic". „O consecință a respingerii modelului neoclasic – arată el – este un interes reînnoit față de Marx... Marx a văzut mult din tendința dezvoltării capitaliste, dar el nu a avut puterea supranaturală de a vedea în vremea sa tot ceea ce eventual va apare. Dar, pentru că el a fost atît de mult timp interzis gîndirii oneste, cinstea și curajul sînt acum asociate cu deplina acceptare a sistemului său" (p. 28).

Socialismul „tradițional" ar fi fost „ideologic" pentru că nu ar fi fost conceput ca soluție inevitabilă a unor probleme stringente. Nu insistăm asupra acestui punct de vedere, pentru că *este îndeobște cunoscut faptul că Marx a conceput socialismul tocmai ca un produs necesar al dezvoltării istorice.*

„Noul socialism – pe care îl propune J.K.G. – nu poate fi evitat decît cu prețul unor grave tulburări, dezordini sociale considerabile și prejudicii grave aduse sănătății și bunăstării". (p. 277).

Să vedem ce împrejurări impun, după J. K. Galbraith, „socialismul" și ce fel de socialism.

Prima este „dezvoltarea întîrziată a sistemului de piață". Sînt în acest sistem, după opinia sa, unele industrii care cer competență tehnică, organizare și putere asupra pieței și resurselor. În sistemul de piață decalajul lor față de ceea ce oferă așa zisul sistem de plan – reprezentat prin industriile de automobile, aparate de televiziune, cosmetice etc. – este enorm. Înapoierea lor contrastantă va deveni tot mai dramatică. Unele din aceste servicii, cum ar fi ale locuinței, ale vegherii asupra sănătății și ale transportului local, nu sînt legate numai de asigurarea confortului, liniștii, fericirii, dar a însăși existenței. Costul lor este extrem de ridicat. Ele nu au reușit să intre în „sistemul de plan" – prin care Galbraith înțelege marile corporații care desfășoară o anumită activitate de planificare și de influențare a pieței – fie datorită dispersării geografice, inabilității lor la o organizare riguroasă, fie datorită rezistenței uniunilor respective la inovația tehnică. Întrucît ele nu pot funcționa în „sistemul de piață" și nu se dezvoltă în „sistemul de plan", „există o singură soluție"; „organizarea lor deplină în condiții de proprietate publică" (p. 279). Arătînd că ele sînt de pe acum, în mare măsură, „socializate", în țările dezvoltate, el afirmă că: „Este totuși o formă nesatisfăcătoare de socialism. Termenul însuși este evitat cu scrupulozitate... Numai dacă socialismul va fi văzut ca o trăsătură necesară și pe deplin normală a sistemului, această situație se va schimba".

În trecut necesitatea proprietății publice a fost acceptată din motive de importanță a serviciului furnizat, ca în cazul educației sau al apărării naționale, sau cînd, datorită dificultății de a percepe un preț de la un utilizator particular, ca la construcția de drumuri sau curățirea străzilor, serviciul respectiv nu putea fi lăsat pe seama pieței. Necesitatea proprietății publice devine, după J.K.G., mai generală. În prezent, artele — muzica, teatrul, pictura — cer, de asemenea, un sprijin deosebit, și aceasta ar trebui să fie o funcție esențială a statului modern. Același lucru în ce privește o intervenție în sprijinul agriculturii – „socializarea" tehnologiei agricole, sprijinirea prețurilor agricole pentru a încuraja și proteja investițiile, procurarea în cooperație de îngrășăminte, carburanți și echipament, asigurarea publică sau cooperativă de electricitate, ajutor pentru procurarea de tehnici noi – sînt de asemenea esențiale pentru o dezvoltare echilibrată. În lipsa unor astfel de acțiuni aprovizionarea cu alimente și fire ar fi insuficientă, costul foarte ridicat.

După, opinia lui Galbraith „Socialismul este imperativ în zonele cele mai slabe ale economiei. În mod paradoxal — *și această observație este deosebit de semnificativă* — el este obligatoriu în zonele de forță excepțională. Ca regulă, o corporație care își realizează mai mult de jumătate din cifra ei de afaceri cu statul ar trebui convertită într-o corporație publică deplină. Pentru industrii excesiv de slabe și excesiv de puternice, cuvîntul socialism – ca un remediu pentru o zonă de mare subdezvoltare și ca un control asupra unei mari supradezvoltări – este unul dintre cele pe care nu-l mai putem suprima" (p. 285).

Ceea ce propune J. K. Galbraith este un program de naționalizări care nu pot fi confundate cu socialismul – de vreme ce puterea continuă să se afle în mîna marilor corporații – dar faptul că el nu găsește, fie și în domenii limitate, o soluție mai puțin scandaloasă din punct de vedere burghez constituie încă o dovadă că relațiile capitaliste devin în tot mai mare măsură o frînă în calea dezvoltării forțelor productive și că socialismul este recunoscut chiar de unii din cei mai mari economiști occidentali ca un imperativ la ordinea zilei.

Anghel SCHOR

---

*) John Kenneth Galbraith. Economics and the Public Purpose Houghton Mifflin Company Boston, 1973, 334 p.

---

reia, în perioada postbelică societatea capitalistă ar fi trecut într-un stadiu principial nou, de dezvoltare fără crize. Autorul nu este de acord nici cu părerea că în această perioadă s-ar fi manifestat un asincronism între fazele ciclului pe plan mondial. Analiza dezvoltării ciclice postbelice evidențiază nu numai fenomenul accentuării asincronismului — care ar fi avut, de altfel, loc și în trecut — ci și tendința opusă — a sincronismului. În ansamblu se poate considera că în perioada postbelică s-au evidențiat mai mult momentele de interdependență a fazelor de avînt si de depresiune, și nu numai în majoritatea țărilor capitaliste dar și în ramurile principale ale industriei. Criteriul de diferențiere a unui ciclu de altul nu trebuie să fie, după autor, scăderea volumului *comerțului și producției industriale, ci doar a* ritmurilor de creștere *a acestora. De regulă, în perioada actuală, atît fazele de criză cît și cele de avînt, se succed foarte rapid, cu tendința înlăturării fazelor intermediare. Durata unui ciclu ar fi acum de aproximativ 4—5 ani. După V. R., criza actuală poate deveni una din cele mai profunde, dacă nu cea mai profundă din perioada postbelică. În ce privește* durata, *V. Rîmalov este de părere că ea nu se va deosebi esențial de celelalte din perioada postbelică, faza de avînt a ciclului următor urmînd să se producă undeva la mijlocul celei de a doua jumătăți a anilor 70.*

Economicul și raportul de forțe

● *Sub genericul „La crise", LE MONDE DIPOMATIQUE din noiembrie a.c. publică un grupaj de articole ale unor autori de orientări diferite. Printre aceștia menționăm articolul prof. Christian Goux, intitulat* Pour une nouvelle orientation de l'activité économique *(Pentru o nouă orientare a activității economice), care pornește de la afirmația că criza economică prin care trece Franța și lumea occidentală este gravă. De o parte, „lupta contra scăderii ratei profitului este din ce în ce mai aspră și dificilă", iar, de altă parte, „deșteptarea unei părți din lumea a treia și luarea în mînă în anumite sectoare a propriului destin, bate ceasul jefuirii sistematice a materiilor prime". Ceea ce se cere este un alt tip de creștere: „Creșterea venitului monetar nu înseamnă creșterea bogăției materiale și cu atît mai puțin, desigur, a bogăției spirituale și culturale", iar „Bogăția și dezvoltarea unei națiuni nu pot să se sprijine pe exploatarea altor popoare sau pe producția de obiecte destinate aservirii umanității". În general, s-a mizat exclusiv pe rațiuni de cost, care au împiedicat, de exemplu, timp îndelungat dezvoltarea surselor proprii de energie. Alte considerente, anume ansamblul factorilor politici și economici, trebuiau luate în seamă, întrucît prețul pe termen scurt nu indică decît un raport de forțe instantaneu.*

Echilibrul competitiv nu implică justiție în repartiție

● *ÎNTR-UN număr din THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW (iunie 1974), se publică – sub titlul* General Economic Equilibrium : Purpose, Analytic Techniques, Collective Choice *(Echilibrul economic general : scop, tehnici analitice, opțiune colectivă) – conferința ținută de Kenneth J. Arrow la Stockholm, în decembrie 1972, cînd a primit premiul Nobel pentru economie. K. Arrow – unul din cei mai proieminenți reprezentanți ai teoriei echilibrului economic general – face o expunere amplă a tezelor de bază ale acestei teorii și nu ezită să releve o serie din punctele ei vulnerabile, care constituie obiect de critică în gîndirea economică contemporană. Problema fundamentală a teoriei echilibrului economic general a rămas nerezolvată, pînă în prezent neputîndu-se demonstra că sistemul de ecuații care definesc echilibrul general are o soluție. Aceasta înseamnă că nu se știe dacă există a mulțime de prețuri care să facă egală cu zero cererea excedentară pe fiecare piață. Totodată, K. Arrow nu trece peste faptul că optimul paretian generat de echilibrul competitiv nu implică justiție în repartiția avuției. O alocare a resurselor poate fi optimă conform modelului lui Pareto și totuși să prevadă bogății fabuloase pentru unii și mizerie neagră pentru alții...*

fișe

convorbiri economice

cu Shigeto Tsuru

profesor la Universitatea Hitotsubashi (Japonia), vicepreședintele Asociației internaționale de științe economice.

„UN TOT MAI PRONUNȚAT SPIRIT DE COOPERARE“

• Opinia publică are uneori o imagine destul de vagă despre insemnătatea și utilitatea cercetărilor economice. Ce contribuție credeți că au adus de-a lungul timpului științele economice la progresul omenirii ?

– Mi-e teamă că nu putem afirma că științele economice au contribuit foarte mult la progresul umanității. Sistemele economice și sociale au evoluat mai mult sau mai puțin pe baza resorturilor lor interne, de la feudalism la capitalism, de la capitalism la socialism. Economiștii și-au asumat de obicei rolul de a explica mecanismul sistemelor economice sau legile de mișcare ale unui sistem economic. De exemplu, să luăm pe Adam Smith, cu celebra lui „mînă invizibilă". El a sugerat, în secolul 18 cînd a scris „Avuția națiunilor", că a lăsa piața pe seama liberei concurențe va fi spre binele întregii societăți. Dar aceasta nu era o contribuție deosebită a economiștilor, ci mai curînd o justificare a ceea ce avea să urmeze. Probabil lucrul pe care l-au făcut economiștii și care poate să fi contribuit la progresul menționat a fost dezvoltarea bazei teoretice a liberului schimb. Teoria costurilor comparative nu era evidentă, trebuia explicată. După ce s-a stabilit ca o teoremă, ea a putut servi ca argument în favoarea liberului schimb. Liberul schimb a fost întotdeauna un lucru bun, în afara unor cazuri particulare (protecționismul este necesar pentru tinerele industrii din țările în curs de dezvoltare etc.). Apoi, în perioada keynesiană și postkeynesiană, așa-numitele politici macroeconomice au fost instrumente pentru controlarea în anumită măsură a fluctuațiilor economice nedorite (depresiuni, crize etc.). Probabil nu vom mai avea o criză de amploarea celei din 1929, căci instrumentele de control al vieții economice au făcut progrese mari.

Pe de altă parte, analiza capitalismului realizată de Karl Marx ne-a permis să înțelegem mecanismul esențial, legile mișcării societății, și pe baza teoriei sale unele societăți au fost deja capabile să intre în faza următoare a dezvoltării sociale. Revelația reprezentată de economia politică a lui Karl Marx poate fi considerată o mare contribuție la progresul omenirii. După părerea mea, analiza marxistă a capitalismului este cea mai mare realizare de pînă acum a economiei politice.

Dacă facem abstracție de aceasta, economiștii – chiar dacă nu au făcut mult rău – nu au adus totuși o contribuție prea mare pînă acum.

• De foarte multe ori teoria a urmat practicii. Nu credeți oare că nevoia ca teoria să preceadă mai des practica și să deschidă drumuri noi se resimte cu acuitate astăzi, cînd putem spune că asistăm la o accelerare a istoriei și la o serie de efecte secundare nedorite ?

– Iată, de exemplu, cazul serios al deteriorării mediului înconjurător, domeniu în care economia n-a fost capabilă să contribuie prea mult. Economiștii ar putea coopera cu ușurință cu alți specialiști din domeniul științelor sociale și naturale și clarifica aspectul economic al acestei probleme, astfel încît să nu facem unele greșeli care ar putea fi evitate. Dar nu știu dacă economiștii au un avans de timp suficient pentru a aborda această problemă.

• Ce concluzie se desprinde după părerea dv. din experiența istorică a Japoniei privind rolul factorului demografic în dezvoltarea economică ?

— Japonia este o țară cu o populație foarte densă ; în ceea ce privește suprafața arabilă pe locuitor probabil că ne situăm pe același plan cu Olanda. În același timp, resursele noastre naturale sînt foarte sărace. Totuși ne-am dezvoltat destul de repede începînd cu a doua jumătate a secolului trecut. Cred că un factor favorizant a fost nivelul foarte ridicat al instruirii, chiar înainte de așa-numita restaurație Meiji din 1868. Primul lucru pe care l-a făcut atunci noul guvern a fost introducerea învățămîntului universal obligatoriu. Foarte curînd practic toți japonezii au fost alfabetizați și au fost în măsură să înțeleagă tehnologia și arta modernă. O populație educată de 100 milioane de oameni, trăind concentrat, avînd aceeași limbă este un factor de dezvoltare. Desigur, Japonia s-a dezvoltat ca o țară capitalistă, intrînd tîrziu pe scena mondială, în ultimul sfert al secolului trecut, dar pe baza amintită ea a putut să-și însușească rapid și cu succes tehnologia modernă a țărilor dezvoltate. Deși nu există o legătură necesară între numărul populației și dezvoltare, o populație numeroasă înseamnă o piață internă de mari dimensiuni. Dacă am fi avut o populație de numai 5 milioane de oameni, să spunem, n-am fi putut beneficia de avantajele producției de serie mare, pe cînd avînd o populație de 30–40–50 milioane de oameni, toți trăind pe o anumită suprafață limitată, aceste avantaje pot fi utilizate pentru a dezvolta orice industrie, bazîndu-se pe piața internă.

• Care credeți că sînt alternativele pe care le oferă țărilor lumii actualul stadiu al revoluției științifice și tehnice?

– Revoluția științifico-tehnică a ajuns într-un stadiu în care nu putem fi indiferenți față de nici un aspect al societății noastre. Să luăm de exemplu producerea energiei atomice în scopuri pașnice, care actualmente se face încă mai ales prin fisiune, nu prin fuziune. Aceasta n-a fost încă suficient perfecționată și un singur accident de proporții s-ar putea dovedi dezastruos, mergînd dincolo de orice calcul economic. De aceea, noi numim producerea energiei atomice un „pact faustian", care sfidează orice analiză comparativă a costurilor și beneficiilor. Printre tehnologiile dezvoltate în deceniile din urmă există deci unele care trebuie ținute sub control. În aceste condiții, se impune o atenție deosebită pentru împiedicarea unui accident intenționat. În trecut puteau circula liber 1 000 de oameni neîntregi la minte, fără să provoace pagube prea mari. În zilele noastre, un singur nebun poate provoca daune imense societății în condițiile nivelului înalt de dezvoltare tehnologică. Sîntem într-o etapă în care tehnologia ne poate scăpa din mîini și trebuie să împiedicăm acest lucru să se întîmple.

Pe un plan mai larg, trebuie să evităm confruntarea, dezvoltînd colaborarea și cooperarea. Acestea din urmă au loc între state naționale suverane. Cred că pentru a desfășura o colaborare și cooperare reală între națiuni în această epocă de revoluție științifică și tehnică trebuie să înțelegem ceea ce avem de făcut, dar și ceea ce nu putem face sau nu mai putem face. De exemplu, aștept clipa cînd toate țările lumii vor renunța la experimentarea armelor nucleare. Fiecare țară, fiind suverană, este liberă să facă asemenea experiențe, dar interesul întregii omeniri este ca ele să fie sistate. Deci este vorba de o decizie voită de a nu face anumite lucruri.

În acest sens, există multe domenii în care națiunile lumii ar putea cădea de acord de a se reține – într-un spirit de cooperare – de a face anumite lucruri. De exemplu, printr-un acord internațional japonezii nu mai pot captura acum decît un anumit număr de balene, care reprezintă o importantă sursă de proteine. Cu cîteva decenii în urmă japonezii puteau captura oricîte balene voiau, fiind singurul popor din lume care le mînca.

Tot mai multe asemenea probleme se vor pune în viitor, în special în ce privește mediul înconjurător. De exemplu, nu se poate polua Dunărea într-o țară fără ca acest lucru să nu afecteze țările din aval. Iar dezvoltarea industriei moderne acționează tocmai în această direcție, prin produse cum sînt mercurul organic, cadmiul sau chiar D.D.T.-ul, rezultate ale progresului tehnologic. Ritmul acestui progres face ca societatea și lumea în ansamblul ei să manifeste un tot mai pronunțat spirit de cooperare, în interesul tuturor. Repet, nu este vorba de a fi forțat de a face ceva, ci de a cădea de acord că trebuie făcut acest lucru.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

Argumente pentru o nouă ordine economică

ACCESUL TUTUROR ȚĂRILOR LA CUCERIRILE ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII MODERNE

IN EPOCA NOASTRĂ, știința și tehnologia contribuie într-un mod hotărîtor la progresul omenirii. Ele oferă instrumente eficace pentru a ajuta țările în curs de dezvoltare să accelereze ritmul dezvoltării lor generale, să elimine decalajul care le desparte de țările avansate sub raport economic. De aceea, căutarea celor mai bune căi de utilizare a tehnicilor moderne în profitul țărilor în curs de dezvoltare constituie un domeniu major al cooperării internaționale. Instaurarea unei noi ordini economice internaționale necesită și totodată favorizează împărțirea echitabilă a roadelor progresului științific și tehnic între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, asigurarea accesului liber al tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii moderne, în vederea accelerării progresului general al omenirii și lichidării subdezvoltării.

În rîndurile de față, autorul analizează unele cerințe ale instaurării unei noi ordini internaționale în domeniul cooperării științifice și tehnice, pornind de la examinarea realităților care caracterizează în prezent acest domeniu.

Decalaje frapante

DOMENIUL științei și tehnicii se caracterizează în lumea de azi printr-o inegalitate frapantă, printr-o diviziune internațională a muncii foarte dezechilibrată. Forțele științifice și tehnice sînt concentrate într-o măsură covîrșitoare în țările dezvoltate din punct de vedere economic. După date UNESCO, din numărul total al oamenilor de știință care există în lume numai 14% se află în țările în curs de dezvoltare, cărora le revine peste 70% din populația globului. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în totalul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare efectuate în țările nesocialiste este de numai 2%. În țările în curs de dezvoltare, cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare reprezintă circa 0,2% din produsul național brut, în timp ce în țările capitaliste dezvoltate acest indicator atinge 2–3% 1). În sfîrșit, este de notat că cetățenii țărilor în curs de dezvoltare dețin numai 1% din stocul mondial de brevete 2).

Decalajul tehnico-științific dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare constituie una din principalele cauze ale diferenței tot mai accentuate între nivelurile de dezvoltare economică și de viață din aceste două grupuri de țări, reflectîndu-se, între altele, în tendința de creștere mai rapidă în perioada postbelică a produsului intern brut pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate decît în țările în curs de dezvoltare.

Un obstacol major în calea aplicării științei și tehnicii în țările în curs de dezvoltare îl constituie însuși fenomenul subdezvoltării. Soluționarea problemelor care se pun țărilor în curs de dezvoltare necesită aplicarea științei și tehnicii în producție, dar condițiile subdezvoltării tind să limiteze posibilitățile acestei aplicări. Subdezvoltarea se află la originea bazei tehnice și științifice insuficiente în țările în curs de dezvoltare, precum și a lipsei de oameni de știință și tehnicieni. În același timp, ea favorizează așa-numitul „exod de competențe" din țările nesocialiste în curs de dezvoltare, adică transferul de personal calificat din aceste țări în statele dezvoltate.

Un transfer invers de competență tehnică...

ACEST EXOD de personal calificat din țările în curs de dezvoltare a luat în ultimii ani proporții importante. Oameni de știință, ingineri, medici și alți specialiști părăsesc în număr mare țările unde s-au născut, stabilindu-se în S.U.A., Canada, Europa. Pentru țările în curs de dezvoltare, acest fenomen duce la pierderi însemnate de cadre științifice și tehnice, atît de necesare pentru dezvoltarea lor economică. În fapt, „exodul de competențe" reprezintă un transfer invers de tehnică, prin care țările sărace și rămase în urmă sub raport tehnologic „cedează" o parte importantă din resursele lor în această materie țărilor bogate. Se apreciază că volumul (net) al migrației personalului calificat din țările în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate ar atinge aproape 40 000 de persoane pe an.

Potrivit estimațiilor UNCTAD, cîștigul net realizat de către S.U.A. ca urmare a transferului invers de competență tehnică provenind din țările în curs de dezvoltare s-a ridicat numai pentru anul 1970 la 3,7 miliarde dolari. Această sumă depășește suma ajutorului public pentru dezvoltare furnizat de S.U.A. în același an țărilor în curs de dezvoltare; ea reprezintă circa 14% din suma totală a cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare din S.U.A. În deceniul trecut, S.U.A. au primit peste 53 000 de imigranți calificați originari din țări în curs de dezvoltare, ceea ce a atras după sine o pierdere sensibilă de resurse științifice și tehnice pentru aceste țări.

Exodul de personal calificat, care afectează categoriile profesionale cele mai importante pentru atingerea obiectivelor în materie de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă, reprezintă un factor al înapoierii acestor țări pe plan tehnic și științific, un obstacol în calea accelerării progresului lor economic.

...și unilateralitatea efortului științific mondial

O ALTĂ cauză a folosirii limitate a științei și tehnicii în țările în curs de dezvoltare o constituie faptul că efortul științific mondial este orientat astăzi în mod unilateral spre problemele și obiectivele interesînd țările avansate.

Deși cunoștințele științifice și tehnice mondiale sporesc într-un ritm din ce în ce mai rapid, compoziția lor comportă lacune serioase în ce privește domeniile care ar prezenta un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare. Importante probleme tehnice au fost neglijate și au rămas nesoluționate din cauza concentrării actuale a eforturilor științifice asupra obiectivelor țărilor avansate. Iată numai două exemple. După cum se știe, cunoștințele tehnice cu privire la agricultura regiunilor tropicale sînt mult mai reduse decît cele privind regiunile temperate. De asemenea, în timp ce țările avansate au alocat mari resurse pentru cercetările privind materiile sintetice, ele nu au acordat importanța meritată lucrărilor privind producția și ameliorarea produselor naturale care sînt atît de importante pentru țările în curs de dezvoltare.

După date OCDE țările capitaliste dezvoltate afectează mai puțin de 1% din cheltuielile lor de cercetare și dezvoltare pentru problemele specifice țărilor în curs de dezvoltare. Informația se referă la anul 1964, însă faptul a rămas la fel de semnificativ și în perioadele cele mai recente. Oricum, fondul existent de cunoștințe științifice și tehnice nu se pretează decît într-o măsură limitată la utilizări directe în țările în curs de dezvoltare, întrucît, pe de o parte, este adaptat cel mai adesea condițiilor prevalînd în țările dezvoltate – mînă de lucru relativ puțin abundentă, resurse financiare importante, piețe vaste –, iar, pe de altă parte, se concentrează într-o proporție însemnată asupra unor industrii care nu există ori sînt subreprezentate în țările în curs de dezvoltare.

Limitări în transferul de tehnici

O CAUZĂ importantă a utilizării limitate a cunoștințelor științifice și tehnice în țările în curs de dezvoltare o constituie obstacolele care există în calea transferului acestor cunoștințe din țările avansate din punct de vedere economic.

Țările în curs de dezvoltare întîmpină mai întîi dificultăți în ce privește accesul la masa cunoștințelor științifice și tehnice care există în lume. Aceste țări nu dispun, în general, de informații suficiente privind sursele de tehnologii posibile și diversele tipuri de tehnici aplicabile, iar personalul capabil să studieze diferitele soluții tehnico-științifice și să facă o alegere este foarte restrîns. Pe de altă parte, accesul la tehnicile mondiale ridică o serie de probleme datorită faptului că, în afară de cele liber accesibile, care sînt în general destul de vechi, cunoștințele tehnice constituie proprietate privată și sînt protejate prin brevete sau sînt ținute secrete.

Achiziționarea de cunoștințe tehnice de către țările în curs de dezvoltare implică pentru aceste țări cheltuieli importante în devize, care sînt o povară grea pentru balanța lor de plăți. Potrivit aprecierilor Secretariatului UNCTAD, plățile efectuate de țările în curs de dezvoltare pentru brevete, licențe, know-how, mărci de fabrică și servicii ale consultanților s-au ridicat la sfîrșitul anilor 60 la circa 1,5 miliarde dolari. Se așteaptă ca, în cursul actualului deceniu, costul direct al transferului de tehnici în țările în curs de dezvoltare să sporească de circa șase ori, atingînd 9 miliarde dolari spre 1980.

Achiziționarea de tehnici străine de către țările în curs de dezvoltare este însoțită de diferite restricții, care au efecte negative asupra dezvoltării economice a acestor țări. Astfel, contractul de transfer de tehnici prevede adeseori clauze impunînd obligația de a cumpăra produse intermediare, echipament, piese de schimb etc. din țările care furnizează tehnicile sau din surse menționate expres. Aceste clauze asigură furnizorului de tehnici un control monopolist, deschizînd calea „suprafacturării transferului" prin stabilirea de prețuri mai ridicate pentru materialele livrate. Această suprafacturare constituie un cost „ascuns" al transferului de tehnici, consecința fiind creșterea costului unitar al producției, limitarea exportului țărilor în curs de dezvoltare, frînarea înlocuirii importurilor lor prin producții locale și, în general, frînarea creșterii lor economice.

În foarte multe cazuri, contractele de transfer de tehnici prevăd numeroase restricții privind exportul produsului realizat pe baza licenței: interdicția totală de a exporta produsul care face obiectul contractului sau obligația de a obține o aprobare prealabilă pentru export; desemnarea țărilor spre care exporturile pot fi efectuate sau spre care sînt interzise; obligația de a nu exporta decît prin agentul furnizorului de tehnici etc. Aceste restricții limitează posibilitățile de export pentru țările beneficiare ale transferului de tehnici și, implicit, restrîng avantajele decurgînd pentru țările în curs de dezvoltare din sistemul generalizat de preferințe.

Adeseori, contractele de transfer de tehnici obligă pe beneficiar să folosească un efectiv foarte important de personal calificat străin, ceea ce nu favorizează formarea de specialiști autohtoni și ameliorarea capacităților locale de cercetare-dezvoltare, reducînd astfel posibilitățile de dezvoltare economică autonomă.

Actualul sistem internațional al brevetelor nu ține seama în mod corespunzător de necesitățile țărilor în curs de dezvoltare, permițînd deținătorilor de cunoștințe științifice și tehnice să abuzeze de situația de monopol, conferită de brevet.

Primordialitatea efortului național

INTRODUCEREA largă a științei și tehnicii în economia națională a țărilor în curs de dezvoltare reclamă, în primul rînd, eforturi sporite din partea acestor țări. O sarcină esențială a țărilor în curs de dezvoltare o constituie continuarea și intensificarea eforturilor pentru crearea și dezvoltarea capacităților proprii în domeniul științific și tehnic.

Nu poate fi acceptată teza unor economiști, potrivit căreia cel mai indicat ar fi ca țările în curs de dezvoltare să achiziționeze tehnicile care sînt deja aplicate în țările mai avansate, calificîndu-se drept o eroare și o risipă de resurse întreprinderea de activități proprii de cercetare și dezvoltare de către țările în curs de dezvoltare. Este evident că transferurile de tehnici, oricît de necesare ar fi, nu pot ține locul dezvoltării științei naționale. În primul rînd, în cazul în care o țară în curs de dezvoltare nu posedă capacități științifice și tehnice proprii și, în special, personalul calificat necesar, îi este dificil să știe ce tehnici utilizabile poate găsi în altă parte, să le înțeleagă, să le adapteze nevoilor și condițiilor particulare ale țării și să le folosească. În al doilea rînd fiecare țară poate să aducă un aport propriu, original, la dezvoltarea științei și tehnicii, ceea ce este de natură să contribuie la accelerarea dezvoltării forțelor sale de producție, la sporirea forței competitive a exporturilor sale și la punerea bazelor unui „export de inteligență".

Strategia internațională elaborată în vederea celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare prevede, cu titlu indicativ, că țările în curs de dezvoltare vor continua să sporească cheltuielile lor pentru cercetare-dezvoltare și se vor strădui să le situeze la un nivel minim echivalînd cu 0,5% din produsul lor brut la sfîrșitul Deceniului. Programele lor de cercetare vor fi orientate spre punerea la punct de tehnici conforme necesităților fiecărei țări. De asemenea, se prevede că țările în curs de dezvoltare vor acorda un loc deosebit cercetărilor aplicative și se vor strădui să lărgească baza materială necesară pentru activitatea de cercetare științifică și tehnică.

Acțiunea internațională

PROMOVAREA științei și tehnicii în țările în curs de dezvoltare presupune însă și o amplă colaborare internațională.

Strategia internațională a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite prevede măsuri importante vizînd extinderea colaborării internaționale în domeniul științei și tehnicii, dintre care menționăm:

– intensificarea substanțială de către țările dezvoltate a sprijinirii dezvoltării științei și tehnicii în țările în curs de dezvoltare;

– efectuarea de către țările dezvoltate a unei părți importante a cheltuielilor lor de cercetare și dezvoltare, consacrate problemelor specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, chiar în aceste țări;

– elaborarea și executarea de către țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, ca și de către organizațiile internaționale, a unui program vizînd să favorizeze transferul de tehnici în țările în curs de dezvoltare, program care să prevadă între altele reexaminarea convențiilor internaționale relative la brevete, identificarea și atenuarea obstacolelor din calea transferului de tehnici în țările în curs de dezvoltare, facilitarea accesului acestor țări la tehnicile brevetate și nebrevetate, în condiții echitabile și rezonabile.

Este de notat faptul că, pînă în prezent, nu s-a reușit să se stabilească obiective cantitative privind volumul ajutorului țărilor dezvoltate pentru dezvoltarea științei și tehnicii în țările în curs de dezvoltare și pentru soluționarea problemelor lor tehnico-științifice specifice, deși țările în curs de dezvoltare insistă pentru fixarea de astfel de obiective.

În același timp trebuie remarcat că nu s-a reușit încă adoptarea pe plan internațional de măsuri importante în domeniul transferării de tehnici operaționale în țările în curs de dezvoltare. Astfel, în raportul Sesiunii a XXVIII-a a Adunării Generale a O.N.U. din anul 1973 privind prima operație bienală de evaluare a progreselor realizate în aplicarea Strategiei internaționale a dezvoltării se constată: „Chestiunile relative la transferul de tehnici operaționale către țările în curs de dezvoltare au continuat să fie studiate de foruri interguvernamentale, dar nici o măsură de oarecare importanță nu a fost luată pe scară internațională de la adoptarea Strategiei. Transferurile publice de tehnici, efectuate în condiții liberale, sînt încă limitate. Pe de altă parte, transferurile private de tehnici, care reprezintă cea mai mare parte a operațiunilor respective, continuă în general, să fie supuse practicilor comerciale tradiționale. Aceste transferuri au fost prea des operate în condiții care erau incompatibile cu obiectivele dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare și au avut efecte negative asupra infrastructurii tehnice și asupra balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare respective" 4).

Intrări de oameni de știință, ingineri și medici în S.U.A. din țările în curs de dezvoltare din America Latină, Asia și Africa în anii 1961–1970

Anii	Oameni de știință și ingineri	Medici și chirurgi	Total
1961	1175	635	1800
1962	1378	1007	2385
1963	2305	1042	3247
1964	2088	1176	3264
1965	1575	1052	2627
1966	3010	1465	4475
1967	6253	1993	8246
1968	5901	2041	7942
1969	6361	1923	8284
1970	9025	2211	11236
Total	39071	14545	53616

Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptată de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., a subliniat că această nouă ordine va trebui să se fondeze și pe respectarea următorului principiu: „Participarea țărilor în curs de dezvoltare la avantajele științei și tehnicii moderne și promovarea transferului de tehnici și a creării unei structuri tehnologice autohtone, în interesul țărilor în curs de dezvoltare, sub o formă și potrivit modalităților care convin economiilor lor".

In vederea traducerii în viață a acestui principiu, în Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptat de aceeași sesiune a Adunării Generale a O.N.U., se arată că ar trebui depuse toate eforturile pentru:

– formularea unui cod internațional de conduită pentru transferul de tehnologie, corespunzînd nevoilor și condițiilor proprii țărilor în curs de dezvoltare;

– asigurarea în condiții mai bune a accesului la tehnicile moderne și adaptarea corespunzătoare a acestor tehnici la condițiile economice, sociale și ecologice particulare țărilor în curs de dezvoltare și la stadiile variabile de dezvoltare ale acestor țări;

– dezvoltarea considerabilă a asistenței țărilor dezvoltate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, sub formă de programe de cercetare-dezvoltare și prin punerea la punct de tehnici locale adecvate;

– adaptarea practicilor comerciale privind transferul de tehnici la nevoile țărilor în curs de dezvoltare și împiedicarea vînzătorilor de a abuza de drepturile lor;

– promovarea cooperării internaționale în materie de cercetare-dezvoltare pentru explorarea și exploatarea, conservarea și utilizarea legitimă a resurselor naturale și a tuturor resurselor de energie.

In Program se arată că, în cadrul adoptării măsurilor prevăzute, urmează să se țină seama de nevoile particulare ale țărilor cele mai puțin avansate și ale țărilor fără litoral.

Diferite organisme internaționale au procedat deja la examinarea căilor de traducere în viață a hotărîrilor sesiunii a VI-a extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. în domeniul științei și tehnicii. Astfel, în cadrul UNCTAD se discută, între altele, elaborarea codului internațional privind transferul de tehnologie.

De asemenea, se preconizează convocarea unei Conferințe a Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în anul 1978 sau 1979. Se are în vedere ca la această conferință să se adopte măsuri privind: creșterea rolului O.N.U. în promovarea cooperării internaționale în domeniul tehnico-științific; facilitarea transferului de tehnologie către țările în curs de dezvoltare; crearea în aceste țări a unor infrastructuri științifice și tehnologice; formarea de cadre științifice și tehnice pentru țările în curs de dezvoltare; abordarea în comun a unor teme de cercetare de interes general. Consiliul Economic și Social al O.N.U. a hotărît convocarea în anul 1975 a unui grup de lucru interguvernamental al Comitetului pentru știință și tehnică în slujba dezvoltării, pentru a se examina în mod concret obiectivele, subiectele și ordinea de zi a unei atari conferințe.

România și cooperarea tehnico-științifică internațională

ȚARA NOASTRĂ depune eforturi susținute pentru promovarea progresului științific și tehnic în economia națională. Perioada 1976–1980 va reprezenta cincinalul afirmării plenare a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile activității economico-sociale din România. Dezvoltarea țării se va realiza, în primul rînd, pe baza tehnologiilor de concepție proprie. In același timp România acordă o deosebită importanță participării sale la cooperarea internațională în domeniul tehnico-științific, menită să aducă o contribuție sporită la realizarea obiectivelor majore ale economiei naționale. După cum s-a arătat în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R., în cadrul unei noi ordini internaționale, **„trebuie să fie asigurat accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne – ținînd seama de faptul că lichidarea subdezvoltării, progresul rapid al tuturor națiunilor nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane".** In acest sens, țara noastră se pronunță împotriva tendințelor restrictive care se manifestă pe plan internațional în domeniul transferului de tehnici, împotriva practicilor discriminatorii în circulația valorilor tehnico-științifice, a caracterului secret al informației științifice. Ea sprijină adoptarea pe plan internațional de măsuri speciale vizînd facilitarea progresului științific și tehnic al tuturor țărilor în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul lor social-economic sau de zona geografică în care sînt situate.

România a acționat consecvent pentru dezvoltarea colaborării internaționale în domeniul științei și tehnologiei. In anul 1970, la propunerea guvernului român, pe ordinea de zi a celei de-a XXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. a fost înscris punctul cu privire la „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state". In continuarea acestei inițiative, la sesiunea XXVIII a Adunării Generale a O.N.U. țara noastră a propus convocarea unei conferințe mondiale pe tema colaborării științifice și tehnice, idee care s-a bucurat de un ecou favorabil, hotărîndu-se începerea lucrărilor de pregătire a unei astfel de conferințe.

România a fost coautoare la numeroase rezoluții privind extinderea cooperării internaționale în domeniul științei și tehnologiei, adoptate de către Adunarea Generală a O.N.U., Consiliul Economic și Social, Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, UNCTAD, UNESCO, etc. Țara noastră a inițiat rezoluții ale Adunării Generale a O.N.U. privind cooperarea internațională în domeniul utilizării calculatoarelor electronice și a tehnicilor de calcul, precum și aplicarea tehnicilor informaticii la dezvoltare.

Țara noastră va acționa în continuare pentru dezvoltarea colaborării sale cu toate țările în domeniul științei și tehnicii, precum și pentru intensificarea cooperării pe plan multilateral în acest domeniu, în interesul accelerării progresului tuturor țărilor și în special al țărilor în curs de dezvoltare.

Victor ALDEA

---

[1] Science et technique au service du développement, Nations Unies, New York, 1971.

[2] UNCTAD, Document TD/B/AC.11/19 din 23 aprilie 1974.

[3] Science et technique au service du développement, Nations Unies, New York, 1971

[4] Document A/9401 din 15.XII.1973.

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Extinderea rețelei de terminale electronice

UN STUDIU de marketing, efectuat de societatea „Frost and Sullivan Ltd" din Londra, asupra expansiunii pieței instalațiilor terminale pentru calculatoarele electronice pe ansamblul Europei occidentale ajunge la concluzia că volumul vînzărilor respective ar putea crește de la 388 milioane de dolari în 1973 la cel puțin un miliard în 1982. Cea mai mare parte a acestor vînzări va fi efectuată pe piața R.F.G., Angliei și Franței (fiind asigurată de industria corespunzătoare a acestor țări), deși se consideră că, creșterea cea mai rapidă a utilizării instalațiilor terminale se va înregistra în țări mai puțin dezvoltate din această zonă — ca Italia sau Spania. Se apreciază că în deceniul următor principalii beneficiari ai instalațiilor terminale vor fi băncile, societățile de transporturi aeriene, instituțiile cu profil de cercetare, întreprinderile de cumpărare și vînzare prin corespondență, precum și marile societăți comerciale.

Lemnul — deficitar în Europa ?

DUPĂ cum relatează revista „Perspectives", consumul de lemn în Europa occidentală a crescut în ultimele două decenii cu 40%, trecînd de la 298 milioane m^3 EMPL (echivalent de materie primă lemn) în 1950 la 415 milioane m^3 EMPL în 1970, adică într-un ritm de două ori mai ridicat decît acela al expansiunii demografice. Se estimează că nevoile Europei occidentale în materie de lemn se vor cifra la circa 559 milioane de m^3 în 1980 și 780 milioane m^3 în anul 2000, necesarul de import fiind evaluat la 170—230 milioane m^3. „Revue Forestière" arăta recent într-un studiu prospectiv că America de Nord (S.U.A. și Canada) va rămîne principala furnizoare a Europei occidentale de pastă de lemn, hîrtie și carton.

Perspectivele pieței fosfaților

DUPĂ aprecierea Asociației internaționale a producătorilor de superfosfat și îngrășăminte complexe, tendința de devansare a producției de fosfați de către necesarul de consum mondial — tendință care s-a manifestat în 1973, menținîndu-se și în acest an — va cunoaște o răsturnare începînd din anul viitor. În timp ce necesarul de consum ar progresa de la 100,4 mil. tone în 1973, la 114,8 mil. în 1975 și la 140,4 mil. tone în 1978, volumul extracției de fosfați ar urma să se mărească de la 97,4 mil. la 118,0 mil. și, respectiv, 158,4 mil. tone.

DECALAJELE CONTEMPORANE ŞI EVOLUŢIA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII SOCIALE ÎN LUME

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII este fără îndoială una din problemele cele mai arzătoare ale lumii contemporane, care trebuie să-și găsească o soluție corespunzătoare. Așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, starea de subdezvoltare a unor state este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de spoliere a bogățiilor lor naționale, este consecința unor relații economice inechitabile. De aceea, studierea tendințelor actuale ale creșterii economice, ale productivității muncii sociale, ale decalajelor existente în lume în aceste domenii, constituie un element important pentru găsirea celor mai potrivite căi în vederea lichidării subdezvoltării și pentru instaurarea unei noi ordini economice.

Autorul studiului de față procedează la o serie de sistematizări și comparații ale nivelurilor productivității muncii, folosind datele privind produsul național brut pe locuitor dintr-un mare număr de țări reprezentate în statisticile folosite, și ajunge pe această bază la unele concluzii și argumente privind necesitatea noii ordini economice internaționale.

ÎN ANALIZA tendințelor din economia mondială contemporană indicatorul venit național sau produs național brut pe un locuitor dă, printre altele, posibilitatea de a urmări — ca tendință — evoluția nivelului productivității muncii sociale, factor hotărîtor al creșterii economice în oricare țară, precum și al nivelului de trai al locuitorilor săi.

Abordarea unei astfel de analize presupune luarea în considerare a deosebirilor existente în conținutul indicatorilor folosiți. Astfel, în timp ce în accepțiunea noastră venitul național este valoarea nou creată într-o perioadă dată în ramurile producției materiale, produsul național brut — indicator larg utilizat în statistica internațională — cuprinde, de regulă, în plus amortizarea și valoarea integrală a serviciilor, inclusiv a celor din sfera neproductivă (administrația de stat, justiția, învățămîntul, ocrotirea sănătății, armata etc). Se poate aprecia că aceste elemente suplimentare reprezintă aproximativ 10—15% față de venitul național în accepțiunea noastră.

Antipozii dezvoltării economice

ASTFEL CONCEPUTE, datele recent publicate de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), privind produsul național brut (PNB) pe un locuitor în cifre absolute (evaluate unitar în dolari S.U.A., la prețurile pieței) pentru anul 1971 și ritmurile medii anuale de creștere pentru perioadele 1960—1971 și 1965—1971, facilitează totuși o examinare a principalelor tendințe pe plan mondial. Cu toate rezervele ce se pot face în legătură cu metodologia folosită, precum și cu inevitabila varietate a condițiilor naționale într-o încercare de cuprindere atît de vastă (datele se referă la 189 de țări și teritorii din care 124 state cu peste 1 milion de locuitori, inclusiv cele 14 țări socialiste), permite să se desprindă o seamă de tendințe principale care au loc în acest domeniu.

O primă grupare a datelor (tabelul nr. 1) scoate în evidență cu pregnanță marile decalaje existente în dezvoltarea lumii contemporane, în general, precum și în mod specific în ceea ce privește nivelul productivității muncii sociale. Astfel, din cele 124 țări incluse în tabel, una singură (Statele Unite ale Americii) realiza în anul 1971 un produs național brut pe locuitor de peste 5 000 dolari anual (5 160 dolari), două țări (Suedia și Canada) realizau 4 000—5 000 dolari, cinci țări (Elveția, Danemarca, Franța, Republica Federală Germania și Norvegia) 3 000—4 000 de dolari, 11 țări (Belgia, Australia, Olanda, Finlanda, Noua Zeelandă, Anglia, Austria, Israel, Republica Democrată Germană, Japonia și R.S. Cehoslovacă) realizau 2 000—3 000 dolari, iar alte 12 țări și teritorii (Italia, Porto Rico, Irlanda, Libia, U.R.S.S., Polonia, Grecia, Argentina, Singapore, R.P. Ungară, Spania, Venezuela) 1 000—2 000 dolari.

Rezultă, astfel, că 31 de state, un sfert din cele 124 analizate, realizau un PNB pe locuitor de peste 1 000 dolari, situat peste media mondială. Ponderea acestora în totalul populației țărilor incluse în analiză reprezintă numai 28,3%, în timp ce ponderea lor în PNB total reprezintă peste 4/5. În cadrul acestei grupări primele 8, care realizează un PNB pe locuitor de peste 3 000 dolari, reprezintă numai circa 10% din totalul populației, dar aproape jumătate din PNB total. Evident, acest grup de state poate fi considerat ca cel mai dezvoltat din punct de vedere economic în etapa actuală.

Cea mai mare parte a statelor lumii, însă, sînt slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare. Un număr de 93 de state, respectiv trei sferturi din eșantionul cercetat, care realizau un PNB pe locuitor sub 1 000 de dolari în anul 1971, au o pondere de 71,7% în totalul populației, dar reprezintă numai circa o șesime (16,7%) în totalul PNB al țărilor incluse.

Totodată, marile decalaje existente sînt reliefate de faptul că 38 de țări cu un PNB pe locuitor de pînă la 200 de dolari reprezintă mai mult de jumătate din populația lumii (52,4%) dar nu dețin decît 7,5% din PNB total. Evident, acestea sînt țări slab dezvoltate, în timp ce acelea cu un PNB pe locuitor între 201 și 1 000 dolari pot fi socotite țări în curs de dezvoltare, în diferite stadii.

O tendință netă de adincire

EVOLUȚIA în timp a indicatorilor analizați scoate în evidență principalele tendințe din deceniul al șaptelea care au condus la actualele decalaje între nivelurile de dezvoltare economică și între nivelurile productivității muncii sociale (tabelul nr. 2).

În perioada analizată, pe ansamblul țărilor cuprinse, PNB pe un locuitor a evoluat de la 641 dolari în anul 1960 la 912 dolari în anul 1971. Rezultă deci că creșterea productivității muncii sociale pe plan mondial în această perioadă s-a concretizat în ritmuri medii

Tabel nr.1

Gruparea statelor lumii după mărimea produsului național brut pe un locuitor, în anul 1971[x)]

	Nr. statelor	Ponderi: In nr. total al statelor (%)	Ponderi: In nr. total al populației (%)	Ponderi: In volumul total al P.N.B. (%)
TOTAL STATE din care state cu PNB pe locuitor de:	124	100	100	100
A. Peste 1000 dolari	31	24.9	28,1	83,3
din care:				
a) peste 3000 dolari	8	6,5	9,9	48,2
din care:				
1. Peste 5000 dolari	1	0,8	5,6	31,9
2. 4001 - 5000 "	2	1,6	0,8	3,7
3. 3001 - 4000 "	5	4,0	3,5	12, 6
b) 1001 - 3000 "	23	18,5	18,4	35, 1
din care:				
1. 2001 - 3000 dolari	11	8,9	6,7	17, 0
2. 1001 - 2000 "	12	9,7	11,7	18, 1
B. Pînă la 1000 dolari	93	75,1	71,7	16,7
din care				
a) 201 - 1000 dolari	55	44,4	19,3	9,2
din care:				
1. 501 - 1000 dolari	16	12,9	4,8	3,8
2. 201 - 500 dolari	39	31,5	14,5	5,4
b) 60 - 200 "	38	30,7	52,4	7,5
din care:				
1. 101 - 200 dolari	18	14,5	42,2	6,6
2. 60 - 100 dolari	20	16,2	10,2	0,9

x) State cu peste 1 milion locuitori.

Sursa: World Bank Atlas, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Washington, 1973.

anuale de 3,3% fiind ceva mai mici între anii 1965—1971, respectiv de 3,0%.

În acest cadru, ritmul a fost mai ridicat în cazul țărilor dezvoltate economic, cu un PNB pe locuitor de peste 1000 dolari anual (4,1%), față de ritmul din țările slab dezvoltate și cele în curs de dezvoltare (2,9%). În prima grupă de țări, PNB pe un locuitor a crescut în perioada 1960 — 1971 cu 955 dolari, în timp ce în cea de-a doua grupă creșterea a fost de numai 58 dolari, adică de 16,4 ori mai mică. Ca urmare, decalajul între cele două grupe de țări a crescut atît absolut — de la 1570 dolari în anul 1960 la 2467 dolari în anul 1971 — cît și relativ — de la 11,1 ori la 12,6 ori.

Tendința netă de adîncire a decalajelor iese mai puternic în evidență dacă vom compara statele cele mai dezvoltate din punct de vedere economic cu cele slab dezvoltate. Astfel, în țările cu un PNB pe locuitor situat între 60 și 200 de dolari, în care trăiește mai mult de jumătate din populația globului, ritmul mediu anual de creștere al mărimii absolute a PNB în perioada 1960—1971 se află atît sub media mondială cît și sub cea a țărilor celor mai dezvoltate economic (4,2% față de 5,2% și respectiv 4,5%). Datorită acestor evoluții și creșterii diferențiate a populației, decalajele au crescut simțitor între țările aflate la antipozii dezvoltării economice. În privința PNB pe un locuitor, decalajul în cifre absolute a crescut de la 2979 dolari în anul 1960 la 4297 dolari în anul 1971, iar în expresie relativă de la 29,3 ori la 34,1 ori, reflectînd și tendințele manifestate în evoluția productivității muncii sociale.

Pe fondul acestor cifre medii, deosebirile apar și mai puternice dacă se analizează situația concretă a unor țări cu un ritm mediu anual de creștere a PNB pe locuitor sub media mondială, comparativ cu situația țărilor celor mai dezvoltate din punct de vedere economic.

Datele cuprinse în tabelele nr. 3 și nr. 4 ilustrează diversitatea mare de situații care se poate constata luînd ca reper o țară capitalistă dezvoltată, în cazul de față Statele Unite. Țările la care se referă datele exemplifică niveluri foarte diferite de dezvoltare economică și dinamici nu mai puțin variate în raport cu țara-reper. Cele două tabele permit înainte de toate să se afirme că, în cazul unor țări dezvoltate din punct de vedere industrial, decalajul față de S.U.A. a crescut sau, respectiv, a scăzut relativ moderat. Mult mai accentuată este dinamica în cazul țărilor în curs de dezvoltare și, mai ales, al celor slab dezvoltate, a căror rămînere în urmă în comparație cu S.U.A. se adîncește, în timp ce situațiile de micșorare a decalajului față de S.U.A. sînt iarăși caracterizate printr-o dinamică mai moderată. Trebuie subliniat însă că și în cazurile de reducere a decalajelor, starea de rămînere în urmă a țărilor în curs de dezvoltare se exprimă în mărimi foarte însemnate.

Tabel nr.2

Gruparea statelor lumii după mărimea P.N.B. total și a P.N.B. pe locuitor (niveluri absolute și dinamici,196o-1971)

	P. N. B.					P.N.B./locuitor				
	nivel absolut (mlrd.dolari)			ritm mediu anual (%)		nivel absolut (dolari)			ritm mediu anual (%)	
	196o	1965	1971	196o-1971	1965-1971	196o	1965	1971	196o-1971	1965-1971
Total state[x]										
I. Pe ansamblu	1911	25o3	3344	5,2	4,9	641	763	912	3,3	3,o
din care:										
A. State cu P.N.B. /loc. de peste 1ooo dolari	1592	21ol	2786	5,2	4,8	1725	2142	268o	4,1	3,8
- % față de total state	83,3	84,o	83,3	-	-	269,1	287,1	293,9	-	-
a.P.N.B./loc.de peste 3ooo dolari	993	13ol	1613	4,5	3,7	3o84	3787	4427	-	-
- % față de total state	52,o	52,o	48,2	-	-	481,1	496,3	485,4	-	-
b.P.N.B./loc. 1ool-3ooo dolari	599	8oo	1173	6,3	6,6	997	1255	1737	5,2	5,6
- % față de total state	31,3	31,9	35,1	-	-	155,5	164,5	19o,5	-	-
B. State cu P.N.B. /loc.pînă la 1ooo dolari	319	4o2	558	5,2	5,6	155	175	213	2,9	3,3
- % față de total state	16,7	16,o	16,7	-	-	24,2	22,9	23,4	-	-
a.P.N.B./loc. 2ol - 1ooo dolari	16o	192	3o8	6,2	6,6	3oo	347	436	3,5	3,9
- % față de total state	8 3	8,3	9,2	-	-	46,8	45,5	47,8	-	-
b.P.N.B./loc. 6o - 2oo dolari	16o	192	25o	4,2	4,5	1o5	113	13o	2,o	2,4
- % față de total state	8,4	7,7	7,5	-	-	16,4	14,8	14,2	-	-
State socialiste										
II. Pe ansamblu	337	447	647	6,1	6,4	332	4o8	537	4,5	4,7
- % față de total state (pct.I)	17,6	17,8	19,3	-	-	51,8	53,5	58,9	-	-
din care:										
Țările socialiste din Europa	249	339	5o6	6,7	6,9	753	963	1363	5,5	6,o
- % față de total state (pct.I)	13,o	13,5	15,1	-	-	117,5	126,2	149,4	-	-

---

x) Datele se referă la 124 state ale lumii cu peste 1 milion de locuitori Sursa: World Bank Atlas, Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare, Washington, 1973. Cifrele absolute pe anii 196o și 1965 sînt rezultatul unor prelucrări ale autorului, pe baza datelor din sursa citată. Mărimea P.N.B. pentru anii 196o, 1965,1971 este exprimată în prețurile pieței din anul 1971, în dolari S.U.A.

Datele din tabelele nr. 3 și nr. 4 demonstrează, de asemenea, că țări aflate într-un stadiu superior de dezvoltare, chiar dacă realizează într-o perioadă determinată ritmuri de creștere mai scăzute, continuă să se situeze o bună perioadă de timp la un nivel sensibil mai ridicat și chiar să mărească decalajul absolut față de alte țări care evoluează mai rapid, dar care au pornit de la un nivel de dezvoltare și al productivității muncii sociale mai redus. Acest aspect subliniază necesitatea obiectivă pentru statele slab dezvoltate și cele în curs de dezvoltare de a realiza ritmuri ridicate de creștere a forțelor de producție și a productivității muncii sociale — și anume sensibil peste media mondială și peste media statelor cele mai dezvoltate din punct de vedere economic — pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, în scopul lichidării decalajelor existente.

Ritmurile superioare ale socialismului

O FOARTE UȘOARĂ tendință în această direcție s-a manifestat în perioada 1965—1971, cînd țările în curs de dezvoltare realizează un ritm mediu anual de creștere a PNB pe locuitor de 3,9%, în comparație cu 3,0% media mondială și 3,8% media țărilor celor mai dezvoltate (vezi tabelul nr. 2). Dar ritmul mediu anual de creștere pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și al țărilor slab dezvoltate a fost mai redus decît media celor mai dezvoltate țări capitaliste reprezentînd numai 3,3%.

În această privință analiza datelor scoate în evidență superioritatea orînduirii socialiste. În mod constant, în întreaga perioadă cercetată (1960—1971), ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut pe un locuitor pe ansamblul țărilor socialiste și în mod deosebit în cele din Europa s-a situat sensibil deasupra mediei mondiale și a celor mai dezvoltate țări (4,5% respectiv 5,5% față de 3,3% media mondială și 4,1% media țărilor celor mai dezvoltate). Aceasta s-a reflectat și în reducerea decalajului relativ de la 9,3 respectiv 5,7 ori în anul 1960, la 5,8 respectiv 3,2 ori în anul 1971 față de cele mai dezvoltate țări. Fără îndoială că acest fenomen calitativ, cu caracter de continuitate, demonstrează posibilitățile reale ale țărilor socialiste care reprezintă aproximativ o treime din populația lumii de a elimina decalajele existente față de țările cele mai dezvoltate industrial, într-o perioadă istorică relativ scurtă.

Superioritatea orînduirii socialiste se manifestă din plin și în exemplul dezvoltării țării noastre. Datele prezentate de B.I.R.D confirmă că, în perioada 1960—1971, România a realizat una din cele mai ridicate dinamici ale produsului național brut pe locuitor (7,7%), fiind devansată în acea perioadă numai de trei țări din lume : Libia (17,6%), Japonia (9,6%) și Arabia Saudită (8,1%). Totodată, acest ritm mediu anual situează România în perioada respectivă pe primul loc în Europa și pe primul loc între țările socialiste. Ca urmare, raportul PNB pe locuitor al României față de media modială s-a îmbunătățit sensibil, iar decalajul relativ astfel calculat s-a redus.

Pornind de la datele privind dezvoltarea noastră economică și socială în perspectivă și în mod deosebit de la nivelul venitului național pe un locuitor prevăzut pentru anul 1990, de 2 500—3 000 de dolari, precum și de la deosebirile metodologice arătate între conținutul noțiunii de venit național și cel al noțiunii de produs național brut care fac ca nivelul menționat să corespundă unui PNB pe locuitor de aproximativ 2 800—3 400 dolari, putem determina în condiții comparabile cu datele prezentate anterior evoluția acestui indicator în perioada 1971—1990. Atingerea unui asemenea nivel al PNB pe locuitor necesită un ritm mediu anual de creștere de 7,4—8,3% sensibil mai mare decît media mondială și cea a țărilor cele mai dezvoltate. Dacă admitem ipoteza că în țările cele mai dezvoltate industrial în ansamblu, produsul național brut pe un locuitor va crește în continuare pînă în anul 1990 în ritmul mediu anual caracteristic perioadei 1965—1971 (2,6%), putem aprecia că decalajul actual al țării noastre față de această categorie de țări se va reduce la sfîrșitul perioadei la numai 2,1—2,5 ori.

În ipoteza că ritmurile de creștere arătate ar fi menținute atît pentru țara noastră cît și pentru țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic, lichidarea decalajului arătat la nivelul anului 1990, ar mai necesita încă circa 14 ani, realizîndu-se în prima parte a primului deceniu al secolului următor*). Nivelul atins ar corespunde unui produs național brut pe locuitor de circa 10 000 dolari. Evident, dacă pentru țările cele mai dezvoltate, am lua ca ipoteză ritmul mediu anual de creștere a PNB pe locuitor caracteristic pentru perioada 1960—1971 care este mai ridicat (3,3%), perioadă necesară pentru lichidarea decalajului crește la circa 27 ani, momentul lichidării situîndu-se către sfîrșitul deceniului al doilea al secolului următor.

Aproximativ aceleași intervale de timp ar fi necesare în condițiile arătate pentru lichidarea decalajului față de S.U.A. (12 respectiv 27 ani) după anul 1990.

Toate aceste calcule și ipoteze dovedesc că egalizarea nivelului de dezvoltare al țării noastre cu acela al țărilor cele mai dezvoltate industrial se poate realiza numai printr-un ritm accentuat de dezvoltare economică și de creștere a productivitățiii muncii sociale, ritm sensibil mai ridicat decît al acestor țări. De aceea sînt imperios necesare în continuare eforturi susținute pentru menținerea ritmului de dezvoltare a forțelor de producție și a eficienței sociale a muncii. Aceasta reprezintă practic singura cale pentru lichidarea rămînerii în urmă a țării noastre față de țările avansate din punct de vedere economic. Acest argument capătă cu atît mai mult consistență cu cît nici în țările avansate forțele de producție și productivitatea muncii sociale, așa cum se poate observa din datele analizate, nu stau pe loc.

Necesitatea unor ritmuri înalte de creștere pentru economia țărilor rămase în urmă rezultă și din faptul că menținerea decalajelor economice reprezintă — așa cum pe baza unei profunde analize științifice se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — un factor de îngustare a pieței mondiale, de criză economică și reduce pînă la urmă posibilitățile de dezvoltare și ale țărilor înaintate economic.

Actuala criză economică prin care trec principalele state nesocialiste reflectă nu numai ridicat (3,3%), perioada economiei lor, ci și pe cele dintre țările în curs de dezvoltare și statele capitaliste dezvoltate.

„**De altfel se poate spune** — subliniază secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că această criză s-a ascuțit și a luat forme mai deosebite tocmai datorită faptului că în ultimii ani decalajul dintre țările în curs de dezvoltare și statele dezvoltate s-a adîncit, cu toate deceniile de dezvoltare de care s-a vorbit**“[1]). Fără îndoială, o condiție esențială a lichidării subdezvoltării este respectarea dreptului tuturor statelor de a fi pe deplin stăpîne pe bogățiile naționale, de a le folosi în interesul propriu. Pe lîngă aceasta este necesar să se concentreze toate forțele umane și mijloacele materiale pentru progresul rapid al industriei, al agriculturii și al celorlalte ramuri economice, pentru formarea cadrelor proprii necesare diferitelor domenii de activitate și pentru lărgirea permanentă a colaborării cu țările socialiste, cu toate statele fără deosebire de orînduire socială, asigurîndu-se pe această cale accesul la cuceririle științei și tehnologiei.

Tabel nr.4

S t a t e

în care decalajul față de S.U.A.s-a micșorat în perioada 1960 - 1971x)

	P.N.B. pe un locuitor (dolari)		Ritm mediu anual de creștere, 1960-1971 (%)	Decalaj față de S.U.A.			
				1960		1971	
	1960	1971		Absolut (dolari)	Relativ	Absolut (dolari)	Relativ
S.U.A.	3728	5160	3,0	-	1,00	-	1,00
Suedia	2874	4240	3,6	854	1,29	920	1,22
Franța	2049	3360	4,6	1679	1,82	1800	1,54
R.F.G.	2154	3210	3,7	1574	1,73	1950	1,61
Norvegia	2013	3130	4,1	1715	1,85	2030	1,65
Japonia	776	2130	9,6	2952	4,80	3030	2,42
Libia	245	1450	17,6	3483	15,22	3710	3,56
Grecia	613	1250	6,7	3115	6,08	3910	4,13
Spania	605	1100	5,6	3123	6,16	4060	4,69
Panama	510	820	4,4	3218	7,31	4340	6,29
Portugalia	411	730	5,3	3317	9,07	4430	7,07
Mexic	480	700	3,5	3248	7,77	4460	7,37
Arabia Saudită	227	540	8,1	3501	16,42	4620	9,55
Iran	225	450	6,5	3503	16,67	4710	11,46
Turcia	225	340	3,7	3503	16,57	4820	15,18
Coasta de Fildeș	202	330	4,6	3526	18,45	4830	15,63
Tailanda	125	210	4,8	3603	29,82	4950	24,57
Mauritania	91	170	5,7	3637	40,97	4990	30,35
Kenia	109	160	3,5	3619	34,13	5000	32,25
Pakistan	89	130	3,7	3639	41,89	5030	39,69

x) Date prelucrate după World Bank Atlas, publicat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, 1973.

Tabel nr.3

S t a t e

în care decalajul față de S.U.A. s-a adîncit în perioada 1960 - 1971x)

	P.N.B. pe un locuitor (dolari)		Ritm mediu anual de creștere, 1960-1971 (%)	Decalaj față de S.U.A.			
				1960		1971	
	1960	1971		Absolut (dolari)	Relativ	Absolut (dolari)	Relativ
S.U.A.	3728	5160	3,0	-	1,00	-	1,00
Elveția	2713	3640	2,7	1015	1,37	1520	1,42
Anglia	1918	2430	2,2	1810	1,94	2730	2,12
Venezuela	830	1060	2,3	2898	4,49	4100	4,87
Chile	584	760	2,4	3144	6,38	4400	6,79
Liban	610	660	0,7	3118	6,11	4500	7,82
Peru	383	480	2,0	3345	9,73	4680	10,75
Columbia	305	370	1,7	3423	12,22	4790	13,95
Maroc	228	260	1,1	3500	16,35	4900	19,85
Ghana	254	250	0,0	3474	14,68	4910	20,68
Rep.Africa Centrală	145	150	0,4	3583	25,71	5010	34,40
Rep.Malgașă	132	140	0,6	3596	28,24	5020	36,86
Uganda	105	130	2,1	3623	35,50	5030	39,69
Cambodgia	138	130	-0,6	3590	27,01	5030	39,69
India	99	110	1,3	3629	33,11	5050	46,91
Sri Lanka	81	100	1,8	3647	46,02	5060	51,60
Ciad	78	80	0,6	3650	47,79	5080	64,50
Indonezia	69	80	1,3	3659	54,03	5080	64,50
Bangladesh	66	70	0,7	3662	56,48	5090	73,71
Ruanda	66	60	-0,8	3662	56,48	5100	86,00

x) Date prelucrate după World Bank Atlas, publicat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, 1973.

În aceeași direcție va acționa și înfăptuirea unei noi orînduiri economice internaționale — pentru care militează consecvent țara noastră —, a unei ordini bazate pe principii de egalitate și echitate, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor. Aceasta presupune totodată un ajutor mai substanțial din partea țărilor dezvoltate din punct de vedere economic pentru lichidarea subdezvoltării în lume.

Evoluția recentă a productivității muncii sociale, aspectele ei examinate în cele de mai sus pe fondul creșterii decalajelor economice în lumea contemporană, confirmă pe deplin justețea tezelor susținute în Programul Partidului Comunist Român, a orientărilor politicii interne și externe pe care o înfăptuiește statul nostru pentru lichidarea rămînerii în urmă a economiei țării. Dezvoltarea economică armonioasă a tuturor statelor și crearea unei noi ordini economice internaționale sînt premisele unei lumi în care toate popoarele să poată beneficia de nivelurile înalte de productivitate posibile datorită științei și tehnicii contemporane.

dr. I. BATI

---

*) Calculele au fost făcute pe baza formulei :

$$N = \frac{\log W_2 - \log W_1}{\log iw_1 - \log iw_2}$$

în care :

N = numărul de ani necesar pentru lichidarea decalajului ;

W_1 = nivelul PNB pe locuitor în România în 1990 ;

W_2 — nivelul PNB pe locuitor în țările cele mai dezvoltate, în 1990 ;

iw_1 — indicele creșterii medii anuale a P.N.B. pe locuitor în România ;

iw_2 — idem, în țările cele mai dezvoltate.

[1] **Nicolae Ceaușescu**, „Cuvîntarea la Conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii“, Editura Politică, octombrie 1974.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

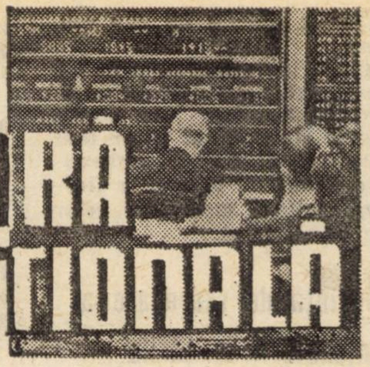

	Curs (paritar) central	28 XII 1973	2 XII 1974	6 XII 1974	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 7 XII 1974 faţă de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului faţă de diversele valute în perioada 28 XII 1973-7 XII 1974
					cursul (paritar) central	nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,669o4	2,699o	2,497o	2,47oo	+ 8,o5	+ 9,27	- 8,48
Francul elveţian	3,3855	3,25oo	2,74oo	2,6425	+28,11	+22,9	-18,7o
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,638o	4,61oo	- o,o13	+ 2,o	- 1,96
Lira sterlină 2)	2,8952	2,325o	2,3215	2,3277	-19,6o	+ o,12	- o,11
Lira italiană	523,5o	6o7,o	666,6o	663,6o	-21,11	- 8,53	+ 9,32
Yenul japonez	3o8,o	28o,2	3oo,25	299,95	+ 2,68	- 6,58	+ 7,o4
Preţul aurului la Londra 3)	42,22 4)	1o3,87	185,5o	178,25	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) preţul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) preţul oficial al aurului.

ÎN SĂPTĂMÎNA 2—6 decembrie 1974, cursurile principalelor valute au înregistrat în continuare oscilații importante, tendința fiind de slăbire a cursului dolarului în principal față de francul elvețian, marca vest-germană, francul francez și florinul olandez.

De remarcat că autoritățile monetare elvețiene au luat și în perioada analizată noi măsuri de frînare a intrărilor de capitaluri străine în Elveția ; totuși acest proces nu a putut fi descurajat în întregime. În fapt, deținătorii de capitaluri, avînd în vedere marile rezerve de aur ale Băncii Naționale a Elveției, apreciază că **francul elvețian** este una dintre monedele cu cea mai mare acoperire în aur (80% din masa monetară în circulație are acoperire în aur, dacă se calculează la prețul de 42,22 dolari/uncie rezervele de aur ale băncii centrale), iar rata inflației — deși destul de ridicată — este totuși cu mult inferioară celei din alte țări occidentale.

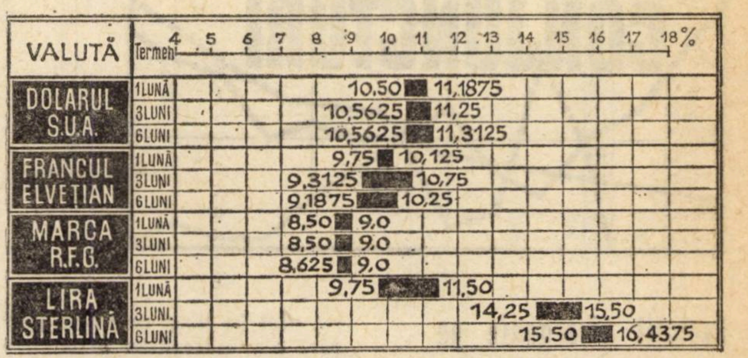

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 2—6 decembrie 1974 (niveluri minime și maxime)

Cursul francului elvețian a fost influențat în mod favorabil în perioada analizată și de creșterea accentuată a dobînzilor la depozitele în eurofranci cît și pe piața monetară elvețiană, creștere determinată de cererea sporită de fonduri specifică perioadei de sfîrșit de an.

Cursul **francului francez** a înregistrat, la rîndul său, o întărire deosebită în ultimul timp datorită în primul rînd măsurilor restrictive în domeniul creditului luate de autoritățile franceze, fapt ce obligă marile firme din Franța să recurgă la fonduri de pe piața eurovalutelor pe care le convertesc apoi în franci. Nivelul foarte ridicat al dobînzilor la eurofrancul francez, precum și pe piața monetară din Franța, a influențat de asemenea favorabil poziția monedei franceze.

Spre finele perioadei analizate a avut loc o ușoară întărire și stabilizare a cursului **dolarului**, ce-i drept la nivele inferioare (față de majoritatea valutelor occidentale) datorită în principal apariției unei tendințe de creștere a dobînzilor pe piața eurodolarilor și chiar pe piața monetară din S.U.A.

De menționat că spre finele perioadei analizate s-a înregistrat o scădere destul de pronunțată a prețului **aurului**, datorită în mare parte aprecierilor în legătură cu posibilitatea ca S.U.A. să procedeze în viitorul apropiat la unele vînzări de aur din rezervele sale.

Hotărîrea Republicii Sud-Africane de a destina circa 30% din producția sa de aur confecționării de monede de aur (Krugerrand), fapt care va duce la dublarea numărului de asemenea monezi vîndute săptămînal de această țară (circa 150 000 bucăți), a influențat de asemenea evoluția prețului aurului pe piață, imprimîndu-i o tendință de scădere.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 7.XII.1974 : Nu au intervenit schimbări față de data de 22.XI.1974 (vezi „Revista economică“, nr. 24/1974).

Teodor GIURGIU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

STRUCTURI FISCALE ÎN C. E. E.

UN STUDIU efectuat de departamentul statistic al Comisiei C.E.E. asupra impozitelor și vărsămintelor în fondul de asigurări sociale evidențiază existența unor deosebiri apreciabile de la o țară membră la alta. Dacă se consideră suma medie pe locuitor (calculată în unități de cont) a impozitelor și taxelor încasate în anul 1972 în Irlanda egală cu 1, valoarea corespunzătoare pentru Italia este de 1,1, pentru Anglia 1,7, pentru Franța și Belgia 2,2, pentru Luxemburg 2,3, pentru Olanda și R.F.G. circa 2,5, iar pentru Danemarca peste 3.

Ținîndu-se însă seama și de diferențele existente în nivelul P.N.B., decalajele în ceea ce privește povara fiscală se atenuează întrucîtva. În 1972, încasările la bugetul statului din taxe, impozite și vărsăminte la fondul de asigurări sociale depășeau 40% din P.N.B. în Danemarca și Olanda, coborînd sub 32% în Irlanda și Italia.

În cadrul încasărilor din taxe și impozite, ponderea esențială revine impozitului pe venit și succesiune (circa 30%, în medie pe ansamblul Pieței Comune), impozitului pe cifra de afaceri și taxei pe valoarea adăugată (15,7%), precum și accizei și impozitului pe consum (11,7%) — suportate direct sau indirect de marea masă a populației muncitoare.

(în %)

Structura încasărilor	R.F.G.	Franţa	Italia	Olanda	Belgia	Luxemburg	Anglia	Danemarca	Irlanda x
Impozitul pe cifra de afaceri şi T.V.A.	16,o	26,1	1o,9	15,4	18,1	12,4	6,4	16,5	14,5
Taxe vamale şi încasări compensatorii la import	1,2	o,9	1,7	2,1	2,1	1,9	1,7	2,6	2,6
Acciza şi impozitul pe consum	9,7	7,6	18,3	7,1	7,9	7,7	17,4	14,3	28,4
Impozitul pe venit şi pe succesiune	3o,4	17,8	22,o	35,1	34,5	36,7	4o,5	55,8	29,7
Impozitul pe capital	o,2	o,5	o,6	o,5	o,9	o,5	2,3	o,4	1,9
Alte taxe şi impozite	9,6	9,5	6,5	3,6	5,o	11,5	16,1	5,9	13,8
Total taxe şi impozite	67,2	62,4	6o,o	63,7	68,5	7o,7	84,5	95,6	90,9
Vărsăminte în fondul de asigurări sociale	32,8	37,6	4o,o	36,3	31,5	29,3	15,5	4,4	9,1
Total	1oo	1oo	1oo	1oo	1oo	1oo	1oo	1oo	1oo

x Anul financiar 1972/73
Sursa: B.I.K.I., 27/VIII 1974.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

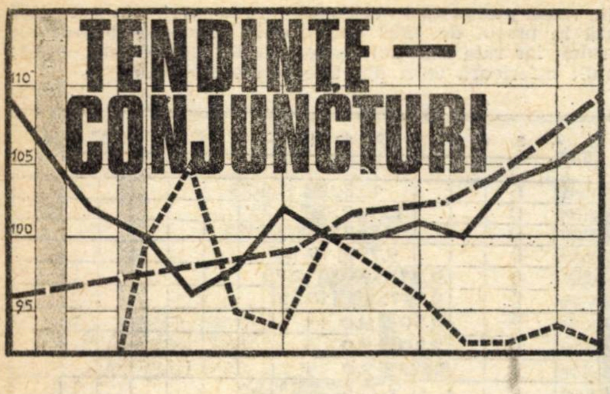

Evoluții divergente pe piața materiilor prime

ÎN TIMP CE la unele materii prime prețurile continuă să urce, la altele tendința s-a inversat. Prima evoluție se observă la anumite produse alimentare, a doua la unele materii prime industriale. Cele mai importante scăderi de prețuri la materiile prime industriale au avut loc la metalele de bază, cauciuc, bumbac și fibre naturale. Totuși, prețurile unor metale ca aluminiul și nichelul, care sînt puternic influențate de monopoluri, au continuat să crească. De pildă, în timp ce cuprul este cu 57% mai ieftin decît în aprilie, nichelul este mai scump cu 12%. În ce privește cuprul, pentru anul viitor se prevede un excedent mondial de 400 000 tone, deși cu numai un an în urmă exista un deficit de 150 000 tone.

După părerea observatorilor, scăderea prețurilor materiilor prime industriale se explică în primul rînd prin deteriorarea conjuncturii în țările industrializate din Occident. Ca urmare, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial, care ajunsese la 27% anul trecut, se va reduce din nou, reluînd tendința de scădere din deceniul trecut. Se va deteriora de asemenea din nou raportul de schimb pentru multe țări în curs de dezvoltare, căci în timp ce unele prețuri ale materiilor prime industriale scad, cele ale produselor industriale, exportate mai ales de țările dezvoltate, continuă și se apreciază că vor continua să urce.

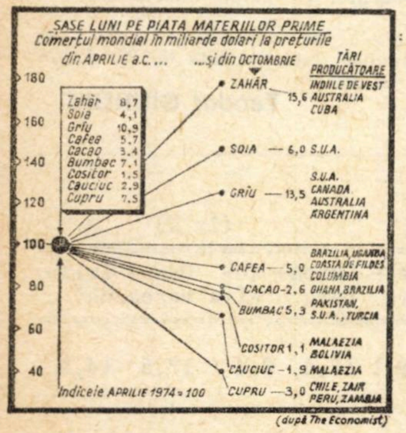

(după The Economist)

Prețul petrolului indexat?

ÎNTR-UN RECENT interviu, primul ministru al Iranului, Amir Abbas Hoveida a reafirmat dorința țării sale „de a se indexa prețul petrolului pe baza costului a 20—30 de produse exportate de țările industrializate, ceea ce ar permite să se garanteze puterea de cumpărare a petrodolarilor". Subliniind că Iranul nu preconizează o transformare a sistemului economic mondial prin intermediul petrolului, premierul Hoveida și-a exprimat opinia că contribuția majorării prețurilor la petrol în cadrul inflației mondiale nu este decît de 1,5%, în timp ce indicele mediu al inflației se situează la aproximativ 14%.

Bumbac: prețurile continuă să scadă

PREȚUL bumbacului a continuat să scadă de la începutul actualului sezon de comercializare a bumbacului (august 1974—iulie 1975), inscriindu-se în curba descendentă manifestată de la începutul anului curent. De menționat că deși față de începutul anului prețurile s-au redus substanțial, cu circa 43—44%, nivelul lor actual este aproape dublu față de prețurile bumbacului din perioada 1960—1970.

În ciuda suprafețelor mult sporite pentru sezonul 1974/75 (cu 18% în S.U.A. și 3,3% în celelalte țări principale producătoare), producția mondială de bumbac a sezonului curent nu va înregistra o creștere substanțială așa cum se preconizase, ci conform ultimelor estimări ale Comitetului consultativ al bumbacului, marchează o scădere de 1% față de producția mondială a sezonului precedent, situîndu-se la nivelul de 12,9 mil. tone.

Odată cu scăderea prețului, bumbacul și-a redobîndit competitivitatea față de fibrele textile sintetice, al căror preț a înregistrat creșteri consecutive stabilindu-se apoi la niveluri înalte, superioare celor ale bumbacului.

Tendință de redresare a conjuncturii în țările dezvoltate?

DUPĂ UN AN de încetinire generalizată a creșterii economice în țările capitaliste dezvoltate, prognozele pentru 1975 ale mai multor institute de studiere a conjuncturii din Occident indică perspectiva depășirii actualelor dificultăți din economia acestor țări, ritmurile care se așteaptă rămînînd totuși mult inferioare celor realizate în trecut. Graficul de mai sus — realizat pe baza prognozelor Institutului HWWA din Hamburg — este reprodus după Süddeutsche Zeitung.

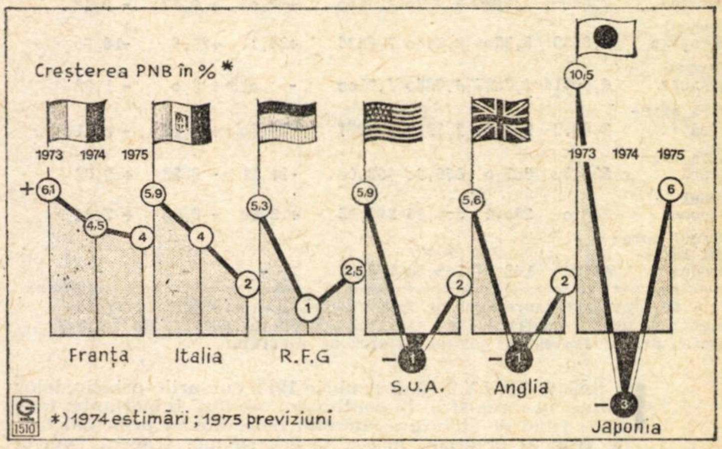

*) 1974 estimări ; 1975 previziuni

Măsuri pentru economisirea carburanților în Iugoslavia

GUVERNUL iuboslav a adoptat o serie de măsuri pentru economisirea produselor petroliere, relatează agenția Taniug. Viteza autoturismelor este limitată de la 90 km pe oră, a autobuzelor și autocamioanelor pînă la 1,5 tone — la 70 km pe oră, iar a celor de peste 7,5 tone — la 60 km pe oră. A fost, de asemenea, limitată deschiderea de noi linii de autobuze, cu excepția celor de pe drumurile noi, care urmează să fie date în exploatare. Aceste măsuri nu se referă la transportul urban. Pentru a stimula prospectarea, producerea și depozitarea petrolului, taxele vamale aplicate echipamentului și instalațiilor importate în Iugoslavia au fost reduse considerabil.

Evoluții pe piața materialelor lemnoase

REUNIUNILE internaționale de specialitate în domeniul materialelor lemnoase desfășurate în toamna acestui an au semnalat o tendință de restringere a cererii și de scădere a prețurilor la aceste produse, atît în Europa occidentală, cît și în Japonia și S.U.A. Ținîndu-se seama de evoluția generală a conjuncturii economice în țările capitaliste, nu este de așteptat o înviorare pe piața materialelor lemnoase decît către sfîrșitul anului viitor.

Penuria de azbest pe piața mondială continuă

PRODUCȚIA mondială de azbest a crescut în 1973 cu 9% ajungînd la 4,5 milioane tone. Cu toate acestea, pe piața mondială lipsa de azbest continuă, ceea ce determină implicit creșterea prețurilor. În Canada, țară care realizează 2/3 din producția de azbest a lumii capitaliste (respectiv 1,974 milioane tone în 1973), accentuarea decalajului ofertă-cerere a determinat creșterea prețurilor franco mină Quebec cu aproape 50% în ultimele 18 luni, prevăzîndu-se o nouă creștere de 10% pînă la 1 ianuarie 1975.

Deși producția canadiană va fi mărită cu 100 000 tone/an în următorii doi ani, iar alte mine care vor intra în funcțiune în Grecia (45 000 tone/an.), Mexic și Columbia (30 000 tone/an), experții apreciază că producția nu va putea să acopere consumul pentru cel puțin viitorii doi ani.

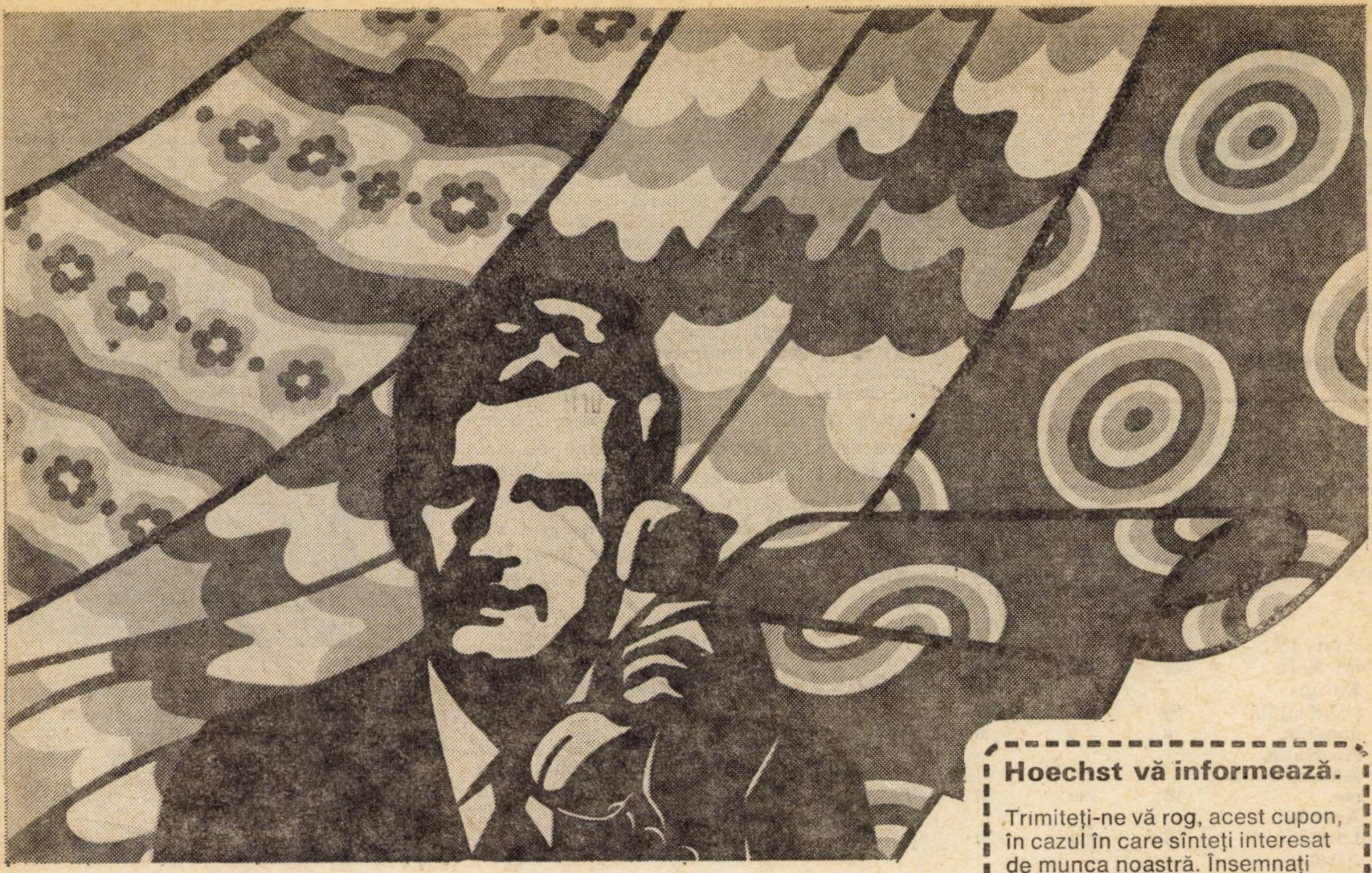

Hoechst ajută la producerea cît mai rațională a textilelor

În țara noastră, industria textilă face parte din rîndurile industriilor în dezvoltare. Odată cu standardul de viață, crește și necesarul de îmbrăcăminte mai modernă și calitativ mai bună. Exportul de textile este o afacere fructuoasă. Pentru a putea beneficia din plin de șansele acestei piețe ascendente, sînt necesare metode de finisare moderne și de bună calitate, cît și cunoștințe fundamentale în domeniul prelucrării.

Hoechst, una dintre producătoarele de prim ordin în domeniul coloranților și a fibrelor chimice, oferă un program complet în sectorul textil : coloranți, fibre și produse auxiliare textile etc., care indică drumul în viitor. Dar nu numai aceasta :

Experții Hoechst posedă și aplică metode de lucru recunoscute în toată lumea.

Pe lîngă o largă paletă de produse destinate pentru industria textilă, Hoechst vă oferă sprijinul experților cu înaltă calificare. Experți care cunosc limba dvs., și a căror meserie constă în rezolvarea problemelor dificile.

Vreți să raționalizați procese de lucru, să măriți producția, să găsiți noi domenii de aplicare sau să deschideți noi piețe ? Specialiști experimentați vă stau în orice moment la dispoziție. Iar metoda de lucru aparține uneia dintre cele mai importante întreprinderi chimice din lume.

Hoechst vă informează.

Trimiteți-ne vă rog, acest cupon, în cazul în care sînteți interesat de munca noastră. Însemnați temele care vă interesează.

○ fibre sintetice
○ coloranți
○ produse de înobilare textilă
○ produse textile auxiliare

Nume ______________________

Instituția/Firma ______________________

Localitatea ______________________

Strada ______________________

C 7405 R

Biroul Tehnic de
Consultare București al firmei
Hoechst Aktiengesellschaft
Str. General Coandă nr. 7
București
Telefon 12 37 89, 12 45 63

Hoechst

Hoechst privește în viitor

Patrimoniul planetar al omenirii

SUB TITLUL „Omenirea la un punct de răscruce“, membrii Clubului de la Roma — care se ocupă de problemele creșterii economice și de viitorul omenirii — au publicat un nou raport în care analizează în mod special evoluția demografică și posibilitățile de hrană, în mod deosebit a popoarelor din „lumea a treia“, unde foametea se manifestă în mod dezastruos, și aceasta în vremea celor mai spectaculoase cuceriri ale științei și tehnicii. Raportul prezintă cinci „scenarii“ posibile în perspectiva anului 2025 : proteinele, mortalitatea infantilă, investițiile, politica demografică, sistemul economic mondial. Prezentînd situația terenurilor necultivate din țările nesocialiste, terenuri care depășesc de peste trei ori pe cele cultivate în prezent, și care ar putea, ca una din necesitățile vitale, să asigure hrana pentru întreaga omenire, raportul cuprinde o critică vehementă a sistemului capitalist mondial, sistem care fabrică în mod inexorabil „o subumanitate“, din ce în ce mai numeroasă și care în frenezia expansiunii economice nu asigură o gestiune a avuțiilor mai sănătoasă, mai echitabilă, mai echilibrată. În aceste condiții, după expresia lui Robert Lattès, unul din membrii Clubului de la Roma, se impune o nouă ordine economică mondială „pe planul diversificării industriale, al diviziunii internaționale a muncii, folosirii capitalurilor și utilizarea resurselor naturale“.

Zona geografică	Terenuri cultivate	Terenuri necultivate	
		Total	din care : imediat cultivabile
America de Nord	111	392	220
Europa occidentală	89	155	127
Japonia	6	8	6
Australia, Africa de Sud etc.	19	150	58
America Latină	77	429	128
Africa de Nord și Orientul Apropiat	29	86	53
Africa centrală	73	423	167
Asia de Sud	235	278	268
	639	1921	1027

Spre o industrie a energiei solare

OAMENII de știință se străduiesc să valorifice energia solară în primul rînd ca o completare, iar pe viitor ca înlocuitor al rezervelor de energie fosile. Din punct de vedere tehnic această problemă este rezolvată, dar aplicarea pe scară largă nu este pusă la punct datorită costului sistemelor elaborate pînă acum. Cu această problemă s-a ocupat sesiunea internațională UNESCO asupra energiei solare, ținută recent la Hamburg. La conferință au participat oameni de știință din Europa răsăriteană, cea apuseană, din America, Africa și Asia. Reprezentantul UNESCO, profesorul sovietic Boiko, a spus : „Pînă în prezent omenirea folosește resursele naturale de energie : cărbune, petrol, gaze, care s-au constituit cu milioane de ani în urmă tot datorită soarelui, în loc să folosească energia solară ce se produce continuu. Și cînd ne gîndim că energia solară poate fi folosită în orice țară. Din păcate lipsește încă cooperarea internațională în acest domeniu“.

Import net de tehnologie în R.F.G.

POATE părea surprinzător, dar o țară dezvoltată cum este R. F. Germania nu numai că înregistrează un deficit în comerțul cu brevete și licențe, dar acest deficit crește continuu de un șir întreg de ani, după cum rezultă din graficul de mai sus. Reține în mod deosebit atenția deficitul la capitolul electrotehnică, datorat în proporție de 45 la sută cheltuielilor pentru importul de know-how. Ceea ce înseamnă în mod evident că semnificațiile așa-numitei balanțe tehnologice nu trebuie în nici un caz interpretate simplificator.

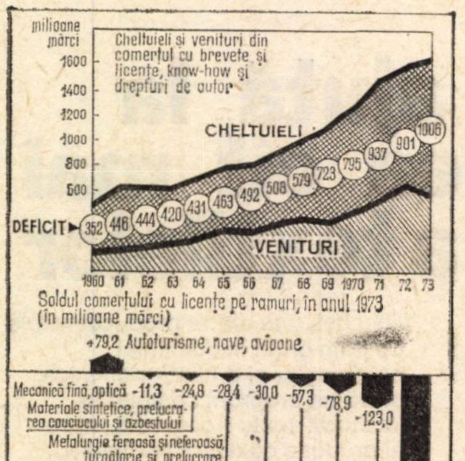

după DER SPIEGEL

Minerit în oceanele lumii

ACTUALELE penurii de tot felul în domeniul materiilor prime au determinat cîteva companii americane, vest-europene și japoneze să finanțeze o acțiune comună vizînd extragerea de materii prime din fundul mărilor și oceanelor. Pînă în prezent au fost alocate 20 milioane dolari pentru studierea și punerea la punct a tehnicilor de exploatare. În faza următoare consorțiul intenționează să investească 200 de milioane pentru începerea propriu-zisă a lucrărilor de minerit subacvatic, anticipînd o producție anuală de 1 milion tone de mangan, cupru, nichel și cobalt.

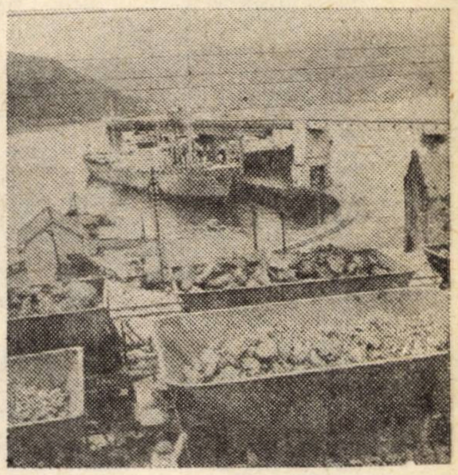

Apele — resurse ale vieții

LA începutul lunii februarie 1975 urmează să se desfășoare la Stockholm lucrările celui de-al doilea Congres internațional de luptă împotriva poluării mediului înconjurător, organizat de către Federația industriașilor suedezi, Uniunea internațională de chimie generală și aplicată și Asociația internațională de cercetări în domeniul luptei împotriva poluării apelor.

Pe ordinea de zi a dezbaterilor figurează examinarea ultimelor realizări în domeniul epurării apelor reziduale și al prelucrării deșeurilor industriale, o atenție deosebită urmînd a fi acordată problemelor luptei împotriva poluării mediului înconjurător în ramuri ca industria chimică, metalurgică, alimentară, producția de celuloză și hîrtie.

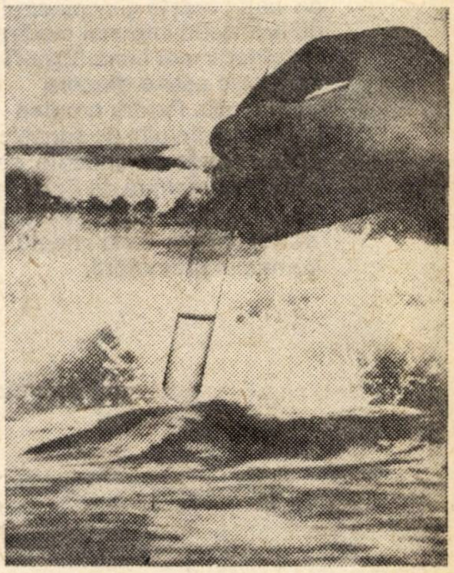

curier

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Populația României

Dumitru Simionescu, Tîrgoviște — 1) Observația dv. este întemeiată. România ca număr de locuitori ocupă nu locul 18, așa cum afirmă autorii articolului referitor la cocs din nr. 25/1974 al revistei noastre, ci aproximativ locul 35.

2) Pe măsură ce vom intra în posesia informațiilor solicitate vă vom ține la curent.

Televiziunea color

Dan Simedrea, Galați — Sistemul american de televiziune color **NTSC** reprezintă în S.U.A. circa 47 milioane aparate instalate, iar în Japonia circa 7 milioane. Televizoarele realizate după acest sistem formează principala componentă a parcului mondial de televizoare în culori, estimat la circa 61 milioane aparate în anul 1973. Alte țări care au adoptat sistemul NTSC sînt Canada și Mexicul.

Sistemul vest-german **PAL** s-a impus în principal în țările Europei occidentale (cu excepția Franței). În afara continentului nostru pentru el au optat Brazilia, R. Sud-Africană, Hong Kong, Singapore etc.

Sistemul francez **SECAM** a fost adoptat între altele de unele țări socialiste, majoritatea statelor arabe, iar în Africa de Coasta de Fildeș și Zair. În Luxemburg sînt folosite ambele sisteme.

Numeroase țări ale lumii urmează încă să-și anunțe opțiunea.

Împrumuturi acordate de Iran

Vlad Georgescu, Timișoara — Informația la care vă referiți este exactă. În ultimele 11 luni, după cum releva recent Mehli Ghaffarzadeh, ministrul adjunct iranian al industriei, țara sa a acordat altor națiuni împrumuturi, ajutoare și subvenții în valoare de 7,7 miliarde dolari. Din această sumă, 40% a revenit unor țări dezvoltate, în principal Angliei și Franței. Restul a revenit unor țări din zonă, ca Egipt, Siria, Pakistan, Afganistan, India și unor state africane.

Pe de altă parte, premierul iranian Hoveida a anunțat că Iranul va aloca în 1978 circa 6% din produsul său social brut asistenței pentru țările străine, îndeosebi cele în curs de dezvoltare.

Aur la licitație

Vasile Luican, Zalău — Legea care interzicea cetățenilor S.U.A. să dețină lingouri de aur expiră la 31 decembrie a.c. În contextul acestui fapt trebuie privită și hotărîrea recent anunțată de Trezoreria americană privind vînzarea prin licitație publică, la 6 ianuarie 1975, a 2 milioane uncii (62,2 tone) de aur, cantitate reprezentînd ceva mai puțin de 1% din stocurile ei oficiale. Ministrul de finanțe al S.U.A., William Simon a subliniat săptămîna trecută că această primă vînzare este menită să reducă importurile de metal prețios (anul trecut cererea de import a fost de ordinul a 1 miliard de dolari) subliniind totodată că țara sa sprijină acordul internațional potrivit căruia rolul monetar internațional al aurului ar trebui să fie redus, metalul galben urmînd să dobîndească un statut legal nediferențiat de cel al altor mărfuri.

Achiziții de acțiuni

Nicolae Valentin, Dorohoi — O nouă tranzacție de felul celei la care vă referiți a fost anunțată la 2 decembrie a.c. de Ministerul federal al economiei din R.F.G. : guvernul Kuweitului a achiziționat de la trustul de investiții Quandt — prin intermediul lui Dresdner Bank — circa 14% din acțiunile firmei vest-germane Daimler-Benz, care produce limuzinele și camioanele Mercedes, fiind a doua în ierarhia marilor producători de automobile din R.F.G., după Volkswagen. Alți acționari importanți ai ei sînt grupul Flick, cu 38% din acțiuni, și Deutsche Bank, cu 27%. Daimler-Benz este una din puținele firme constructoare de automobile care a continuat să anunțe profituri în ultimele luni, perioadă marcată de „criza“ energiei.

În luna iulie Iranul cumpărase 25,1% din acțiunile filialei pentru oțel și construcții de mașini a unei alte cunoscute firme vest-germane — Krupp. Firma vest-germană a refuzat să dezvăluie mărimea sumei implicate, care ar fi fost achitată de guvernul iranian în bani lichizi.

În legătură cu noua tranzacție anunțată, ministrul vest-german al economiei, Hans Friderichs, a declarat publicației **Bild-Zeitung** că a primit asigurări de la personalități de seamă din țări producătoare de petrol că acestea nu vor încerca să obțină controlul asupra unor ramuri întregi ale industriei vest-germane.

Substratul material al decalajului

Ion Nicolae, com. Dor Mărunt — Randamentele agricole obținute în marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare sînt net inferioare celor înregistrate de țările capitaliste dezvoltate. Acest lucru se datorește nu atît condițiilor climaterice vitrege sau nepriceperii cultivatorilor din țările în curs de dezvoltare, cît înapoierii bazei tehnico-materiale a agriculturii (vezi tabelul). Ca urmare, consumul de muncă vie este extrem de ridicat ; în agricultura Indiei, de pildă, pentru producerea unei tone de grîu se consumă o cantitate de o sută de ori mai mare de muncă vie decît în S.U.A.

Țara	Tractoare (în unități fizice) la 100 ha teren arabil	Îngrășăminte aplicate (în kg substanță activă la hectar)
S.U.A.	3,4	90,0
Anglia	6,4	270,0
Franța	7,6	254,0
India	0,002	13,0
Brazilia	0,33	32,3
Argentina	0,58	27,0
Indonezia	0,3	14,0
Columbia	0,6	33,7

Clauza națiunii celei mai favorizate

Mai mulți cititori ne-au solicitat amănunte privind istoricul acordării clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile economice româno-americane.

În istoria relațiilor economice româno-americane clauza națiunii celei mai favorizate a fost negociată și convenită de patru ori și anume : în 1881, 1908, 1926 și 1930, fiind aplicată efectiv de trei ori (în urma acordurilor din 1908, 1926 și 1930).

Din analiza negocierii, formulării și aplicării clauzei națiunii celei mai favorizate între România și S.U.A. se pot trage, pe scurt, următoarele concluzii :

— clauza a fost cerută de guvernul american, care avea interesul de a exporta din ce în ce mai mult în România, piață tînără și dinamică și care în urma dobîndirii independenței naționale în 1877 putea încheia acte de drept internațional de sine stătătoare ;

— toate acordurile au fost negociate și semnate la București, ceea ce denotă și interesul părții americane de a negocia și conveni această clauză ;

— în toate cele patru cazuri, clauza a fost formulată în formă necondiționată și fără compensare.

Reapariția clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile româno-americane ar reîntregi cadrul lor juridic și ar contribui la dezvoltarea relațiilor economice și de cooperare dintre cele două țări.

Gabriel CRISTESCU
B.R.C.E.

Bursă de diamante

F. Nagy, Covasna — Bursa de diamante deschisă recent la Frankfurt pe Main (R.F.G.) este cea de-a 14-a de acest fel din lume. Clădirea ei este considerată a fi o superfortăreață în care camere de luat vederi supraveghează cele mai mici unghere și înregistrează tot ce se petrece în incinta ei. La fiecare 10 m se află un telefon de alarmă, legat direct de o unitate de poliție. Ușa care duce spre tezaurul central cîntărește 8 tone.

Marfa preferată la bursă sînt diamantele șlefuite, dar se oferă și diamante brute și industriale. „Valuta albă“ este atît de cerută în țările occidentale care cunosc o inflație accelerată încît prețurile diamantelor s-au dublat în ultimii doi ani. Cele mai multe diamante se cumpără în S.U.A., după care urmează R.F. Germania. Un rol tot mai mare în comerțul cu diamante îl joacă India.

Alternativa înarmărilor

Ștefan Stănescu, com. Mînăstirea — Implicațiile economice ale dezarmării sînt de mult bine cunoscute dar, din nefericire, ele nu au reușit să determine o frînare a spiralei cheltuielilor militare. În anul 1974 statele lumii au alocat pentru înarmări 270 miliarde de dolari. Potrivit estimărilor revistei **L'Express,** cu suma cheltuită pentru armament s-ar fi putut construi, de exemplu : spitale cu 35 milioane paturi, autostrăzi în lungime de 1 milion km sau 1 000 de orașe de 200 000 de locuitori.

Colaborare economică franco-irakiană

George Beldescu, Iași — Printre rezultatele vizitei de trei zile întreprinse de primul ministru al Franței, Jacques Chirac, la Bagdad la începutul acestei luni se numără adoptarea de către Irak a procedeului francez de televiziune în culori „Secam“, încheierea de acorduri pentru construirea unei uzine de aluminiu și a unui complex petrochimic în valoare de 3,5 miliarde franci, pentru cooperarea în domeniul informaticii, electronicii și energiei nucleare în scopuri pașnice, pentru amenajări funciare pe 400 000 ha, discuții avansate privind achiziționarea de către Irak a aerobuzului european etc.

ÎN FIECARE VINERI APARE

REVISTA ECONOMICĂ. Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gîndirii economice.

REVISTA ECONOMICĂ. O cale de perfecționare continuă prin contactul cu cele mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică – un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.

REVISTA ECONOMICĂ. O sursă de referință în bibliografia economică la dispoziția tuturor cadrelor din învățămînt, studenților și elevilor, precum și celor antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățămîntul politic.

REVISTA ECONOMICĂ. Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale în opinia unor specialiști de prestigiu.

REVISTA ECONOMICĂ. Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.

REVISTA ECONOMICĂ. Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile.

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1975 vă asigurați primirea ei cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc direct la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției (Revista Economică – București, Calea Dorobanți nr. 11–25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 – BNRSR filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona direct la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neîntîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

(denumirea și adresa unității)

Data ____________

Nr. ____________

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1974 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" (nr. abonamente) .... × 260 lei = ... lei

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări :

– Cartea cooperativei agricole (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Cooperarea economică internațională (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Contractele economice în activitatea comercială a întreprinderii (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei
– Remunerarea muncii (nr. exemplare) .... × 20 lei = ... lei

TOTAL lei ____________

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. ....
.... deschis la ...... prin dispoziția de încasare.

(L. S.)

Director

Contabil șef,

ÎN SPRIJINUL TUTUROR UNITĂȚILOR ECONOMICE

Pentru valorificarea accelerată a materialelor și capacităților disponibile

„REVISTA ECONOMICĂ" publică, la cererea întreprinderilor, liste și anunțuri privind oferte și cereri de produse, piese de schimb, capacități de producție, utilaje transferabile, prestații de servicii etc.

Listele și anunțurile vor fi expediate pe adresa redacției.

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 26 — vineri 13 decembrie 1974

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune

Metalul în economia românească (ing. **Neculai Agachi,** ministrul industriei metalurgice) 1–3

Cincinalul – înainte de termen ! Rezultatele din acest an condiționează pregătirea optimă pentru 1975 **(L. Țintea, B. Pădure)** 4–5

Ancheta „R.E." : Cadrele noilor unități industriale **(Iulian Bădin)** 6—8

CONDUCERE ● ORGANIZARE

Marketing
Îmbunătățirea servirii consumatorilor prin noile forme de comerț **(dr. M. Mircioiu, dr. I. Patriche)** 9—10

Concepte–metode–tehnici :
Metodă grafică de interpretare a eficienței investițiilor (ing. **Anton Dúndaru)**
Cum conducem, Sinoptic 11—12

TEORII ● IDEI

Dialectica raportului dintre fondul național de dezvoltare economico-socială și fondul de consum **(Pavel Apostol)** 13–14

Revoluția tehnico-științifică și creșterea eficienței economice **(Alex. Pascal,** doctor în economie) 15—17

Școli ● curente ● economiști
John Kenneth Galbraith despre știința economică oficială și „imperativul socialist" **(Anghel Schor)** 18–19

Convorbiri economice
cu **Shigeto Tsuru,** profesor la Universitatea Hitotsubashi: „Un tot mai pronunțat spirit de cooperare" **(Dinu Dragomirescu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

Argumente pentru o nouă ordine economică : Accesul tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii moderne **(Victor Aldea)** 21–23

Decalaje contemporane în evoluția productivității muncii sociale în lume (dr. **I Bati)** 24–26

Piața monetară internațională 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

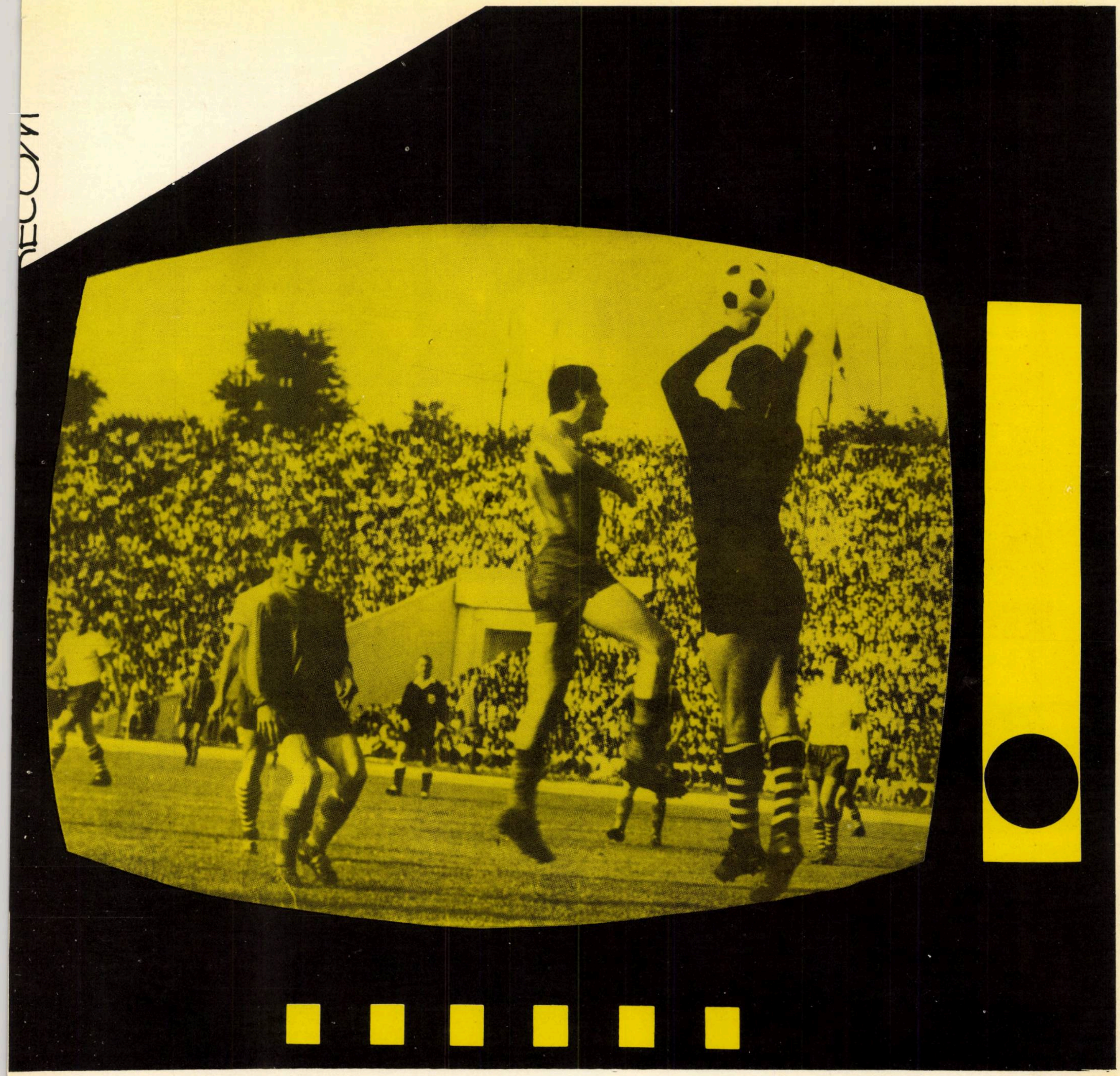

TEHNICĂ AVANSATĂ ESTETICĂ FUNCŢIONALITATE

...iată principalele calităţi ale televizoarelor **VENUS, OLIMP, ARIA** — cu diagonala de 47 cm, **OPERA, SATURN, DIANA** — cu diagonala de 59 cm şi **ASTRONAUT** — cu diagonala de 65 cm.

Prezentate în casete furniruite, cu o linie modernă, asimetrică, televizoarele au o mare stabilitate în funcţionare; imagine şi sunet de calitate.

De vînzare şi cu plata în rate lunare.

DIRECȚIA COMERCIALĂ JUDEȚEANĂ BRĂILA

vă oferă prin magazinele din municipiu și județ, un bogat sortiment de mărfuri alimentare și nealimentare, precum și un meniu variat și momente de destindere în unitățile de alimentație publică

LEI 5

D 646

revista economică

27 20·XII 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

ANCHETE „RE"

- Aprovizionarea tehnico-materială
- Pregătirea cadrelor

In actualitate: pregătirea planului

INVESTIŢII '75

România pe traiectoria progresului

ŞTIINŢA ŞI TEHNOLOGIA — FORŢĂ NEMIJLOCITĂ DE PRODUCŢIE

Realizarea importantelor obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării în viitorul cincinal este condiționată în mod hotărîtor de creșterea aportului științei și tehnologiei, care se manifestă tot mai mult ca o forță nemijlocită de producție.

Orientările principale ale cercetării științifice în anii viitorului cincinal pot fi sintetizate astfel:

a) cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale, îndeosebi descoperirea și utilizarea unor noi surse de energie, combustibili și materii prime (folosirea pe scară mai largă, în siderurgie, a minereurilor de fier și a cărbunelui cocsificabil din producția internă, elaborarea tehnologiilor pentru valorificarea unor importante rezerve de materii prime conținute în unele zăcăminte complexe);

b) ridicarea nivelului tehnic al produselor și diversificarea producției, grăbirea procesului de asimilare a noilor produse;

c) conceperea și introducerea în producție a unor tehnologii noi, de concepție proprie și perfecționate, astfel încît acestea să asigure realizarea a peste 80% din totalul tehnologiilor noi și perfecționate prevăzute pentru obiectivele de investiții planificate.

Activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică va fi, deci, intensificată în toate sectoarele, asigurîndu-se orientarea ei fermă spre nevoile concrete ale producției materiale. În cincinalul 1976—1980 ea va cuprinde circa 600 obiective subordonate dezvoltării economico-sociale, dintre care o parte se vor aplica în perioada respectivă, iar altele, cu caracter fundamental, vor asigura rezerva de soluții științifice pentru obiectivele de bază ale cincinalului 1981—1985. Ca rezultat concret al orientării cercetării spre problemele producției, la nivelul anului 1980, prin realizarea programului de asimilare și introducere în fabricație a produselor noi circa 45% din valoarea producției industriale se va realiza pe baza produselor noi și perfecționate.

Atingerea acestor importante obiective a fost corespunzător corelată cu dezvoltarea bazei materiale a activității de cercetare și proiectare. Față de investițiile din perioada 1961—1965, de circa 800 milioane lei, în actualul cincinal s-au alocat în acest scop aproape 5 mild. lei, nivel ce crește considerabil în cincinalul viitor. Potențialul uman al cercetării crește, la rîndul său, într-un ritm rapid: dacă în anul 1938 în activitatea de cercetare și proiectare lucrau 5 000 persoane, în anul 1974 numai în cercetare lucrează 90 000 persoane, pentru ca în 1978—1979 numărul acestora să se ridice la 100 000 cercetători.

Paralel cu dezvoltarea potențialului științific, prin dotarea unităților de cercetare cu mijloace moderne de investigație, se vor extinde formele și metodele avansate de organizare și desfășurare a activității de cercetare și dezvoltare tehnologică, urmărindu-se îmbinarea strînsă a științei și tehnologiei cu învățămîntul și producția.

Puternic ancorate în nevoile producției materiale, ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, susținute material prin ample programe de dotare, știința și tehnologia vor răspunde tot mai bine rolului pe care — corespunzător concepției partidului nostru — trebuie să-l aibă acestea în dezvoltarea economică și socială a țării: acela de forță de producție.

Investiții din fondurile statului în știință și deservire științifică

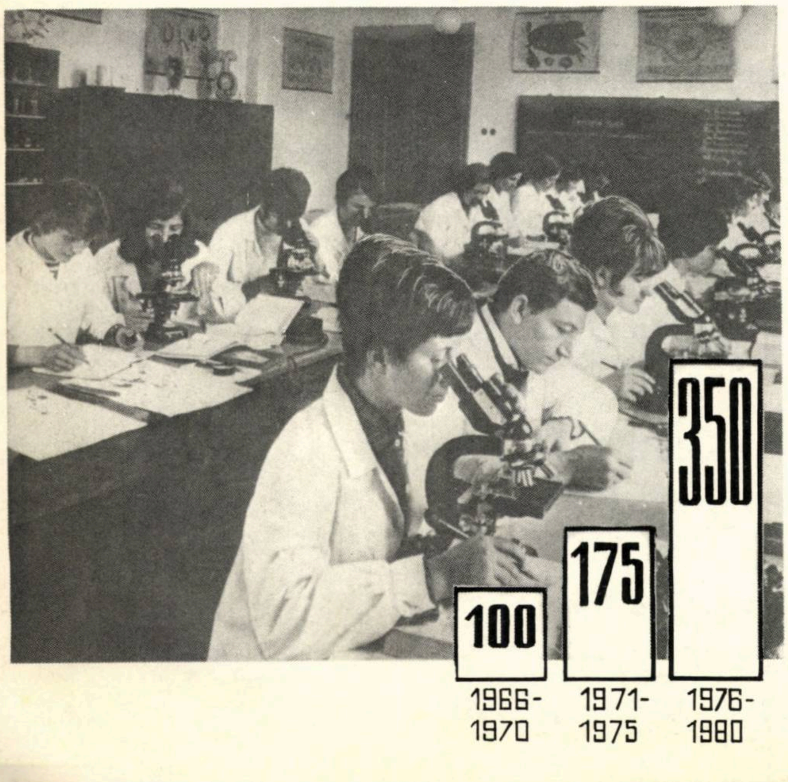

● În 1976—1980 activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică va cuprinde 600 obiective subordonate dezvoltării economico-sociale.

● Tehnologiile noi, de concepție proprie și tehnologiile perfecționate, care se vor introduce în producție în perioada viitorului cincinal, vor asigura realizarea a peste 80% din totalul tehnologiilor noi și perfecționate, prevăzute pentru obiectivele de investiții planificate.

● În anii 1978—1979 numărul cercetătorilor va ajunge la 100 000, față de 90 000 în 1974 (în 1938 în activitatea de cercetare și proiectare lucrau 5 000 de oameni).

en
ECONOMIE
NATIONALA

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

CONSTRUCTORUL — CONFRUNTAT CU PREGĂTIREA INVESTIȚIILOR PE 1975

O cerință imperioasă: îndeplinirea integrală a sarcinilor pe acest an

REALIZAREA unor ample programe de investiții constituie o cerință vitală pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului, pentru accelerarea progresului social-economic al patriei. În anul 1975, potrivit prevederilor, volumul investițiilor din întreaga economie națională se va ridica la aproximativ 145 miliarde lei, sumă care depășește cu circa 20 la sută investițiile ce se preliminä să se realizeze în acest an. Se creează astfel condițiile financiare și materiale necesare terminării construcției și dării în funcțiune a unor importante obiective economice și social-culturale, cît și deschiderii unor noi șantiere, a căror construcție este prevăzută să înceapă în cursul anului următor.

Sarcina fundamentală a tuturor organelor cu atribuții în domeniul investițiilor este aceea de a gospodări cu maximă chibzuință fondurile, de a pregăti temeinic, din toate punctele de vedere lucrările, de a asigura scurtarea duratelor de execuție și de dare în funcțiune a noilor capacități, precum și a perioadei de atingere a parametrilor proiectați. Îndeplinirea integrală a planului de investiții pe anul 1974, creșterea eficienței acestora, obținerea de pe urma fiecărui leu investit a unui volum cît mai mare de producție, acumulări bănești și aport valutar reprezintă condiții esențiale pentru realizarea la toți indicatorii, a sarcinilor planului pe anul 1975, pentru crearea unei temelii solide necesară trecerii la înfăptuirea obiectivelor viitorului plan cincinal.

Desfășurarea în bune condițiuni a lucrărilor de investiții depinde de o multitudine de factori, presupune eforturi concentrate din partea proiectanților, beneficiarilor, organelor de avizare, constructorilor, furnizorilor de utilaje ; fiecare organism în parte are un rol bine definit pe scara atribuțiilor în această activitate deosebit de complexă. În acest context, o mare răspundere revine constructorilor, care sînt chemați să finalizeze, să dea viață proiectelor noilor obiective. Constructorul devine la un moment dat punctul de convergență în care se verifică calitatea pregătirii fazelor anterioare ale oricărei investiții, dar, în același timp, și principalul factor de care depinde realizarea, la termenele stabilite, a lucrărilor. Pornind de la rolul important al constructorului în îndeplinirea planului de investiții, revista noastră a întreprins o investigație într-o serie de trusturi de construcții în care a urmărit, în special, modul în care sînt create condițiile necesare desfășurării ritmice a lucrărilor pe șantierele anului 1975.

Determinantele ritmului de lucru

INVESTIGAȚIA noastră a reliefat, de la bun început, faptul că problemele deosebite pe care le implică îndeplinirea sarcinilor de amploare din domeniul investițiilor pentru anul viitor sînt rezolvate încă de pe acum. *Sarcinile din planul de construcții-montaj și instalații în primele zece luni ale acestui an au fost realizate în majoritatea trusturilor care au format eșantionul analizat, iar în unele cazuri depășite ; în acest fel un număr important de capacități de producție au fost puse în funcțiune la termen și în devans, furnizînd economiei naționale produse de primă importanță.*

Anul 1975 va marca, odată cu creșterea însemnată a sarcinilor de plan ale constructorilor, noi prezențe în peisajul industrial al țării — capacități de producție industriale și agrozootehnice, dintre care multe de o complexitate și importanță deosebită pentru economia națională, la a căror realizare constructorii sînt chemați să-și aducă un aport substanțial. Conștienți de sarcinile ce le revin, colectivele trusturilor analizate au urmărit crearea condițiilor necesare imprimării unui ritm accelerat al lucrărilor încă din primele zile ale noului an, îndeplinirii integrale a sarcinilor și angajamentelor asumate pe 1975.

Pregătirea temeinică a tuturor șantierelor reclamă, din partea fiecărui trust, o preocupare permanentă pentru folosirea din plin, intensivă și extensivă, a utilajelor de construcții (tabelul nr. 1). În această direcție, în afară de faptul că utilajele se cer dirijate pe bază de grafice, spre locurile unde pot avea o cît mai mare continuitate în funcționare, se impune și o asemenea organizare a reparațiilor, încît să se preîntîmpine defectarea lor, iar, în caz de deranjamente, să fie oprite pentru perioade foarte scurte de timp. De altfel, fiecare trust în parte și-a propus — și a luat măsuri — ca utilajele de bază să atingă indici mai înalți față de cei realizați în acest an.

Sarcinile mari ce revin trusturilor de construcții pun cu acuitate și problema definitivării planului de aprovizionare tehnico-materială a șantierelor, în care scop se cer operativ înlăturate o serie de dificultăți. În primul rînd, ținînd seama că, spre deosebire de întreprinderile industriale, planul de aprovizionare în unitățile de construcții are la bază documentațiile tehnice, se poate spune că posibilitatea șantierelor de a cunoaște necesarul de materiale este îngreunată de faptul că pînă la ora actuală pe șantiere a sosit un volum relativ mic de documentație. În al doilea rînd, aprovizionarea tehnico-materială este stînjenită și de faptul că încă nu sînt cunoscute repartițiile la unele materiale de bază, iar la altele nivelele stabilite sînt inferioare celor reale.

Pe unele loturi și șantiere mai sînt încă dispersate cantități importante de materiale. De aceea, la întocmirea planului de aprovizionare, ar fi indicat ca trusturile de construcții să țină seama de aceste stocuri și să le redistribuie potrivit naturii lucrărilor, ceea ce ar evita scoaterea altor cantități din circuitul economic.

Concentrarea eforturilor în spațiu și timp

În SPAȚIU, se poate afirma că s-a realizat, prin planificare, o primă concentrare a eforturilor. Constructorilor li s-a oferit în acest fel posibilitatea de a-și consacra atenția pe un număr de obiective a căror intrare la termen în funcțiune este menită să asigure o eficiență sporită și, totodată, realizarea unor produse de primă importanță pentru economia națională. Această posibilitate nu va putea fi însă valorificată pe deplin în toate trusturile de construcții, deoarece la numărul de obiective prevăzut inițial se vor adăuga automat în planul pe 1975, începînd de la 1 ianuarie, și capaci-

Tabelul nr.1

Mijloace de realizare a prevederilor pe 1975

Indicele de utilizare a utilajelor de construcții	% din total trusturi analizate	Utilizarea timpului de lucru al muncitorilor	% din total trusturi analizate	Retribuirea în acord global față de total (%)	% din total trusturi analizate	Număr de șantiere	% din total trusturi în	
							1974	1975
0,70 - 0,80	60	93,0-94,0	10	71-75	10	6- 8	50	40
0,81 - 0,85	20	94,1-96,0	30	76-80	40	9-12	20	30
0,86 - 0,92	10	96,1-98,0	60	81-85	20	13-16	20	20
peste 0,92	10			86-90	30	17-20	10	10

Tabelul nr.2

Eşalonarea punerilor în funcţiune

Trimestrul I (% din total an)	% din total trusturi analizate		Trimestrul II (% din total an)	% din total trusturi analizate		Trimestrul III (% din total an)	% din total trusturi analizate		Trimestrul IV (% din total an)	% din total trusturi analizate	
	1974	1975		1974	1975		1974	1975		1974	1975
0- 5	30	-	15,1-20	10	30	20,1-30	10	30	25,1-30	10	-
5,1-10	40	40	20,1-25	50	20	30,1-35	30	40	35,1-45	20	80
10,1-15	20	30	25,1-30	10	10	35,1-40	40	30	45,1-50	-	20
15,1-20	10	20	30,1-35	30	20	40,1-50	20	-	50,1-60	40	-
20,1-25	-	10	35,1-45	-	20				60,1-65	30	-

tăţile restante din acest an. În plus, o serie de alte cauze contribuie la apariţia, în unele cazuri, a anumitor „dispersări“ de forţe.

O primă problemă este aceea că se admite încă în unele trusturi (în dorinţa de a realiza planul valoric) introducerea în plan a unor lucrări dispersate şi de valori mici, iar uneori apar şi lucrări nenominalizate. Aceasta înseamnă de fapt o fărîmiţare a fondurilor, constructorul fiind nevoit să-şi disperseze forţele pe o multitudine de lucrări fragmentate, fără continuitate, care determină implicit o folosire mai puţin raţională a parcului de utilaje din dotare şi a forţei de muncă.

Experienţa dovedeşte că întîrzierile pe linia asigurării cu documentaţie tehnică şi de execuţie au determinat în unele cazuri, în 1974, orientarea constructorilor spre acele obiective pentru care erau pregătite din vreme STE-urile şi PE-urile, priorităţile fiind stabilite în aceste cazuri după alte criterii decît cele impuse de interesele generale ale economiei naţionale.

În fine, modul în care au fost eşalonate punerile în funcţiune în decursul anului 1974, şi cum din păcate se mai face acest lucru şi pentru 1975 în unele trusturi a determinat, de asemenea, cuantumuri sensibil diferite ale eforturilor necesare. În aceste cazuri concentrarea, chiar prin prevederi, a unui număr disproporţionat de obiective în diferite trimestre, a dus la o neuniformizare şi deci uneori şi la o dispersare a forţelor constructorului pe un număr crescînd de obiective către sfîrşitul anului. Eliminarea acestor cauze reprezintă, de altfel, tot atîtea direcţii de acţiune pentru buna pregătire a investiţiilor viitorului an.

În TIMP concentrarea sau uniformizarea eforturilor constructorului se realizează prin modul în care a fost efectuată eşalonarea punerilor în funcţiune pe durata unui an. Din situaţia comparativă a acestei acţiuni, pe 1974 şi 1975 (tabelul nr. 2), se desprinde o tendinţă accentuată spre o mai bună echilibrare a sarcinilor pe trimestre în anul viitor. Dacă în 1974 pentru trimestrul I erau prevăzute, în majoritatea trusturilor, puneri în funcţiune de 5—15 %, iar pentru trimestrul IV de 50—65 % din totalul punerilor în funcţiune, pentru 1975, în aceleaşi perioade, procentajul se ridică la 10—25 %, respectiv la 35,1—45 %.

Nu se poate spune însă că s-a realizat peste tot şi în totalitate o echilibrare bună pe trimestre. Astfel, proporţia obiectivelor ce urmează a fi puse în funcţiune pe trimestrul I este mică, chiar dacă luăm în considerare faptul că în trimestrul respectiv condiţiile meteorologice nu favorizează întotdeauna un ritm normal de lucru ; în schimb, în trimestrul IV este prevăzută darea în funcţiune a unui număr de obiective de cca. 3,4 ori mai mare decît în trimestrul I şi aceasta ca pondere medie. Pe trusturi, însă, decalajele sînt şi mai evidente. Ce trebuie întreprins pentru îmbunătăţirea acestei situaţii ?

Pentru o echilibrare şi o armonizare a eforturilor depuse în timp de constructor se conturează ca deosebit de importante două probleme, şi anume : pe de o parte, în unele cazuri, necesitatea reeşalonării pe trimestre a punerilor în funcţiune, iar pe de altă parte, a respectării termenelor de dare în exploatare în cadrul fiecărui trimestru.

Apare necesară o mai bună corelare şi o mai strictă respectare a termenelor de predare a construcţiei cu cele de livrare a utilajelor tehnologice din ţară şi din import. În acest fel ar putea fi evitate unele situaţii, survenite în acest an, cînd termenele de punere în funcţiune a unor obiective industriale au fost depăşite datorită întîrzierilor în montarea utilajelor tehnologice, deşi constructorul îşi terminase lucrarea.

DIN PROPUNERILE PARTICIPANŢILOR LA INVESTIGAŢIE

● Să se realizeze o mai justă corelare a termenelor la care beneficiarii de lucrări sînt obligaţi să predea proiectele de execuţie, cu data fixată pentru constructor de a prezenta fundamentarea necesarului de materiale, a comenzilor şi specificaţiilor pe tipodimensiuni.

● Să se întărească disciplina de plan, în sensul avizării şi aprobării tuturor S.T.E.-urilor şi P.E.-urilor la termenele prevăzute de legislaţia în vigoare (cu 6—9 luni înaintea anului de plan).

● Obligaţia pentru toţi beneficiarii şi proiectanţii de a colabora în mai mare măsură cu executantul înainte de definitivarea documentaţiei tehnice şi de execuţie.

● Îmbogăţirea prevederilor din actele normative prin înscrierea de obligaţii şi răspunderi concrete pentru beneficiarii care nu predau la termen documentaţia.

● Odată cu apariţia obiectivului în planul de stat şi cu perfectarea graficului de eşalonare a investiţiei, termenele de livrare să fie ferme, iar furnizorii să fie desemnaţi în totalitate, nominal.

Din nou despre documentaţia tehnică şi de execuţie

PE PRIM PLAN stau şi acţiunile privind asigurarea documentaţiei tehnice şi de execuţie pentru noile obiective, eliberarea terenurilor pentru amplasarea noilor construcţii şi deschiderea finanţării. După primele 10 luni din acest an procentul de primire a documentaţiei la constructor se cifra, în majoritatea trusturilor, la 60—80 % (tabelul nr. 3). Este, desigur, o situaţie îmbunătăţită faţă de anul anterior. Un procent însemnat dintre interlocutorii noştri s-au declarat însă nesatisfăcuţi de modul în care erau pregătite, din acest punct de vedere, noile obiective pe care le au de realizat trusturile lor în anul viitor ; situaţia este explicabilă dacă ţinem seama de faptul că asigurarea STE-urilor se situa pe unele şantiere sub medie (la Trustul de construcţii industriale Iaşi — 35 % ş.a.).

Care au fost principalele cauze ale acestei stări de fapt ? Ce se cere întreprins pentru înlăturarea operativă a întîrzierilor ?

Neaprobarea la termenele prevăzute a STE-urilor a fost semnalată ca principala cauză a întîrzierilor în primirea documentaţiei (Trustul de construcţii industriale Cluj, Trustul de construcţii industriale Iaşi, Întreprinderea de construcţii speciale şi montaj Bucureşti ş.a.). În aprecierea veridică a acestei situaţii trebuie ţinut seama şi de faptul că neaprobarea la termen se datoreşte, adeseori, şi calităţii necorespunzătoare a soluţiilor propuse în documentele înaintate spre avizare. Ceea ce rămîne însă valabil, este necesitatea de primă importanţă de a spori operativitatea organelor competente de avizare, fără însă a diminua exigenţele. Ar fi o contribuţie importantă la eliminarea pe viitor a unor situaţii de natura celor relatate de specialiştii din cadrul Trustului de construcţii industriale Iaşi, cînd STE-urile executate în 15—60 de zile au fost avizate într-o perioadă de peste 115 zile.

Tabelul nr.3

Asigurarea documentaţiei

(%)

Asigurarea cu documentaţie tehnică şi de execuţie pe 1975 (la 1 XI 1974)	% din total trusturi analizate
30,0-40	20
40,1-60	30
60,1-80	50
peste 80	10

În alte cazuri, faţă de situaţia prezentată, perspectivele de îmbunătăţiri prognozate de specialişti sînt mai îndepărtate. Astfel, dacă în general se apreciază că în luna decembrie va fi încheiată operaţiunea de predare către constructor a documentaţiei pentru 1975, sînt şi opinii care situează aceste termene tocmai în luna martie. Faptul că pentru anumite capacităţi încă nu este întocmită documentaţia de execuţie, a determinat pe specialiştii din cadrul Trustului de lucrări speciale şi ai Trustului de instalaţii montaj Bucureşti să situeze termenele de încheiere a predării documentaţiei la sfîrşitul trimestrului I şi chiar II. Persistenţa unor asemenea fenomene face necesară o intervenţie hotărîtă din partea tuturor factorilor implicaţi, în aşa fel încît în planul constructorului să nu mai fie introdusă nici o investiţie fără STE aprobat.

AŞA DUPĂ CUM am văzut, realizarea programului de investiţii nu depinde numai de constructor ; cu toate acestea, activitatea sa are un rol dintre cele mai importante în punerea la termen în funcţiune a noilor obiective industriale. Iată de ce trusturile de construcţii trebuie să adopte toate măsurile necesare organizării temeinice a lucrărilor de execuţie, folosirii judicioase a utilajelor şi a forţei de muncă, distribuirii raţionale a mijloacelor, pentru a asigura un ritm susţinut de lucru pe şantiere, încheierea lucrărilor de construcţii la termenele prevăzute în plan.

Stere GIOGA
Petre BOGDAN

Documentele Congresului al XI-lea al P. C. R. — ghid în acțiune

CONCORDANȚA PRODUCȚIEI DE BUNURI MATERIALE CU NECESITĂȚILE DE CONSUM ALE ÎNTREGULUI POPOR

GRANDIOSUL program de dezvoltare economică și socială a țării noastre, elaborat de partid, cuprinde toate domeniile vieții, conturînd măsuri, activități noi, programe în vederea obținerii unei dezvoltări armonioase multilaterale.

Obiectivele prevăzute în Programul P.C.R. privesc și relațiile de producție, într-o concordanță deplină cu forțele de producție. Relațiile de producție sînt perfecționate continuu și în mod conștient, pentru asigurarea unui cadru larg de receptivitate față de tot ce apare nou în dezvoltarea economică și socială. Concordanța dintre dezvoltarea forțelor de producție și relațiile de producție, în etapa la care se referă documentele de partid ale Congresului al XI-lea, este o premisă a eficienței economice maxime, o garanție a atingerii optimului în fiecare compartiment de activitate, precum și pe ansamblul economiei naționale. Urmărirea și realizarea concordanței în diferitele domenii ale activității economice și sociale țintește prevenirea și soluționarea contradicțiilor, care în felul acesta nu acționează în sens negativ, cu caracter de frînă în dezvoltarea economică, ci își exercită rolul pozitiv în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării României spre comunism.

În acest cadru larg, cu ample semnificații, se înscrie și prevederea din Programul P.C.R. potrivit căreia **producția de bunuri materiale va urmări satisfacerea din plin a cerințelor dezvoltării societății și a necesităților de consum ale întregului popor. Numai astfel se va putea dezvolta proporțional, armonios, întreaga noastră activitate productivă, se vor putea evita apariția unor disproporții economice și orienta creșterea producției de bunuri materiale în concordanță cu cerințele întregii societăți.**

Prin prisma obiectivelor finale

DINTRE ELEMENTELE sistemului concordanței forțelor de producție și relațiilor de producție, în condițiile economiei noastre socialiste unitare, în plină dezvoltare, prezintă importanță tot mai mare modul cum este orientată, organizată și cum se desfășoară activitatea de producție și consum și în general activitatea utilă a indivizilor, a colectivităților, a unităților de producție și desfacere, precum și a organelor de conducere economică și administrativă și de planificare la toate nivelele.

Principalii indicatori ai dinamicii economiei naționale și ai producției unor bunuri de consum

	U/M	195o	196o	197o	1975	198o
Produsul social	%	1oo	263	629	1o,8 ori	15,9-16,7 ori
Venitul național	%	1oo	268	599	1o,8 ori	16,7-17,5 ori
Retribuţia reală total personal	%	1oo	185	271	336	396-4o3
Producţia globală industrială	%	1oo	34o	11,o ori	21,4 ori	32,9-34,4 ori
Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist	%	1oo	29o	726	11,o ori	14,2-14,7 ori
Carne*	mii to	14o	27o	425	9oo	12oo-13oo
Ulei	mii to	36	118	274	432	54o- 57o
Zahăr	mii to	87	391	377	68o	87o- 95o
Conserve de legume și fructe	mii to	33	75	286	426	55o- 6oo
Tesături	mii mp.	193	329	6o8	1o45	14oo-15oo
Incălţăminte	mil.per.	11	3o	66	1o3	14o- 145
Aparate radio	mii buc.	4o	167	455	819	95o-1ooo
Televizoare	mii buc.	-	-	28o	551	7oo- 75o

*) Producţia industrială obţinută în abatoare, fără slănină.

Din examinarea măsurilor organizatorice puse în aplicare în ultimii zece ani rezultă că și în acest domeniu s-a realizat un salt important și că sînt asigurate condiții corespunzătoare pentru continuarea acestei munci organizatorice în mod științific și potrivit cerințelor unei dezvoltări generale armonioase. **În determinarea direcțiilor și volumului producției materiale** — se arată în Programul P.C.R. — **pornim nu de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forțelor de producție în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific, ale societății, atît pentru asigurarea reproducției lărgite, cît și pentru acoperirea necesităților consumului.**

Prevederile din program se fundamentează pe dinamica intensă, care s-a realizat în producția bunurilor de consum, precum și pe obiectivele înscrise în Directivele Congresului al XI-lea pentru următorul cincinal, în această privință.

Față de anul 1975 — luat drept bază de raportare ritmurile atît la indicatorii sintetici, cît și la principalele bunuri de consum se intensifică. Consumul populației se va îmbunătăți în mod corespunzător, asigurîndu-se treptat atingerea unui consum optim la produsele alimentare și a unui consum rațional la produsele nealimentare.

Structura vînzărilor de mărfuri din ultimii ani s-a format și sub influența lărgirii pieței produselor alimentare, prin trecerea permanentă a unui număr imens de persoane din agricultură în industrie și în alte ramuri ale economiei naționale. Astfel desfacerea produselor alimentare s-a menținut încă la 50% din totalul desfacerilor. În același timp au intervenit importante modificări structurale în interesul grupei produselor nealimentare în favoarea mărfurilor de folosință îndelungată și care asigură un confort sporit pentru populație. (Conform tabelului de la pagina 4).

În anii următori se va intensifica ritmul desfacerilor de mărfuri alimentare, ca urmare a dezvoltării producției precum și a faptului că realizarea consumului optim din punct de vedere fiziologic la produsele alimentare presupune schimbări în structura consumului. Acest ritm mai intens de creștere a produselor nealimentare se observă începînd din anul 1970 față de care în anul 1974 produsele alimentare au crescut cu +22% iar cele nealimentare cu + 24%.

Obiectivul final al politicii economice a partidului și statului este omul, creșterea neîntreruptă a nivelului de trai material și spiritual al membrilor societății. În acest sens avem în vedere :

- deciziile economice luate în cadrul activității de planificare și de realizare a planului, fiind variante adoptate din multitudinea variantelor posibile, sînt menite a se solda cu rezultate economice și sociale optime în perioada luată în calcul ;

- în faza de dezvoltare, în care se află economia noastră sînt create condițiile ca variantele de plan adoptate la diferite nivele precum și deciziile economice luate în procesul activității de producție să îmbine armonios cerințele care li se pun în față atît din punct devedere economic cît și din punct de vedere social ;

- interesul social și economic sînt apreciate sub prisma ansamblului societății în condițiile asigurării repartiției echitabile a producției sociale din punct de vedere al economiei naționale și al societății. Această idee aduce în prim plan problema cooperării comerțului și producției pe tot parcursul activității lor — în scopul obținerii eficienței finale.

Sub acest aspect colaborarea cuprinde activitatea începînd de la obținerea și analizarea informațiilor interne și externe cu privire la cererea de mărfuri și pînă la luarea deciziilor — în vederea atingerii scopului economic final, corespunzător interesului general al economiei naționale.

În această ordine de idei reamintim faptul că dincolo de raporturile, juridic reglementate sau care se pot reglementa intre întreprinderile economice, supuse și ele unei permanente îmbunătățiri, în centrul preocupărilor stau raporturile de colaborare din care rezultă deciziile economice privind diferitele sectoare de activitate ale producției și comerțului, pe lîngă indicatorii corelați ai planului unic de dezvoltare și a sarcinilor de ordin calitativ înscrise în Directivele partidului. Sarcina asigurării unei aprovizionări optime raționale a populației este cuantificată în planul unic — atît pentru ministerele producătoare de bunuri de consum cît și pentru comerț.

Întîlnirea cerere-ofertă

ÎN SENSUL celor de mai sus, apare evident că relațiile de colaborare socialistă dintre întreprinderile producătoare și cele comerciale din punct de vedere al eficienței economice și sociale, sînt de o importanță esențială. Această afirmație se întemeiază pe raționamentul că aici nu este vorba numai de o colaborare dintre două unități economice, care desfășoară activități de producție și comerciale, cu efecte economice imediate și care se limitează la rezultatele economice ale celor două întreprinderi, ci este vorba de atingerea în condiții optime a obiectivelor economice ale întregii economii naționale, de obținerea rezultatului final, atît cu privire la creșterea venitului național cît și la satisfacerea cerințelor raționale de consum ale populației.

Întreprinderile producătoare de bunuri de consum desfășoară activitatea lor de producție în perspectiva realizării (vînzării) produselor, a intrării lor efective în sfera consumului. Astfel se concretizează producția, are loc recunoașterea utilității cheltuielilor de muncă socială și se creează necesitatea și posibilitatea unei noi producții. Toate acestea se obțin pe deplin numai atunci cînd oferta se întîlnește cu cererea și marfa se vinde pentru consum. Acest lucru este valabil în mod general numai în acele cazuri în care oferta s-a pregătit după ce cererea a fost în prealabil identificată și producția întreprinderilor industriale și agricole se fundamentează pe informații autentice cu privire la ceea ce poate și dorește populația să cumpere.

Structura vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist în anii 195o,196o, 197o şi 1973

	195o	196o	197o	1973
Comerţ socialist total	loo	loo	loo	loo
Mărfuri alimentare	31,7	34,1	35,8	35,7
Alimentaţie publică	7,1	lo,5	13,3	14,4
Mărfuri nealimentare	61,2	55,4	5o,9	49,9

Anuarul statistic al R.S.R. 1974 pag. 296

Este firesc că numai cunoașterea cererii solvabile nu este suficientă, este necesar, în același timp, ca întreprinderile producătoare să dispună de posibilități concrete, tehnice, materiale și umane pentru a putea produce mărfurile solicitate.

Aveam în vedere faptul că raționamentul în acest caz trebuie să se bazeze pe o cerere rațională care se încadrează în posibilitățile oferite de nivelul atins în dezvoltarea economică — chiar dacă este diferențiată pe grupe de populație. În această accepțiune vorbim de veniturile reale ale populației. Acest lucru este posibil pe ansamblul întregii economii naționale prin realizarea unei colaborări bune și a unei participări corespunzătoare în activitatea economică a tuturor verigilor economice. Experiența demonstrează că apariția unor neconcordanțe între acestea pot fi cauzate fie de o cerere nerațională din partea comerțului, fie de unele lipsuri în relațiile de colaborare dintre verigile economice.

Sistemul contractelor economice statornicit ca formă de legătură dintre întreprinderile producătoare și comerciale asigură doar un cadru corespunzător unor relații care să contribuie tot mai mult la realizarea întîlnirii ofertei cu cererea. Aceasta presupune :

- ca acest cadru organizatoric-juridic să fie umplut cu un conținut adecvat, nu pentru o singură contractare ci **în mod continuu** — în ansamblul activității economice curente — cu o tendință permanentă de perfecționare și cu o viziune largă de prognoză atît asupra tehnicii de producție și nivelului ei, cît și asupra structurii consumului ;

- date fiind complexitatea activității economice precum și efectul prelungit în timp al deciziilor care se adoptă în diferitele domenii este evident că în interesul rezultatului economic final — întîlnirea dintre ofertă și cerere nu se poate obține numai în momentul încheierii contractelor economice ;

- satisfacerea unor cerințe raționale prezentate de comerț cu ocazia încheierii contractelor economice se pot satisface numai atunci cînd întreprinderile producătoare sînt pregătite pentru a putea face față cerințelor din punct de vedere al utilajului, al materiilor prime disponibile, al materialelor și al altor condiții ale producției.

Rezultă că relațiile de colaborare dintre producție și comerț trebuie să fie permanente și că acestea trebuie să îmbrățișeze problemele economice în ansamblu. Dezvoltarea capacităților de producție în cadrul planurilor cincinale și anuale, cel puțin pentru producția aferentă pieței interne se poate direcționa pe baza unei astfel de colaborări permanente și competente dintre producție și comerț.

Condiționarea reciprocă producție — consum

ÎN RAȚIONAMENTUL de față pornim de la faptul că în general comportamentul membrilor societății sau al unor colective de persoane, în cadrul activităților economice, în relațiile dintre unități este determinat în primul rînd de reglementările în vigoare și care indică în principiu natura comportamentului organelor decizionale în diferite situații concrete și stabilesc și posibilitățile de control asupra respectării acestor reglementări. Este de accentuat faptul că problematica relațiilor dintre producție și comerț se amplifică pe măsura dezvoltării economice și sociale. Răspunderea politică și profesională crește într-un ritm mai rapid în acest domeniu, deoarece un nivel mai ridicat al producției bunurilor de consum și un grad potențial de satisfacere a trebuințelor populației dau naștere la probleme mai complexe, datorită particularităților consumului și unei independențe mai mari decizionale a consumatorilor.

Complexitatea problemelor, în condițiile date, este cu atît mai mare cu cît apare ca o necesitate conturarea unei **viziuni de ansamblu a proceselor legate de cererea și satisfacerea cererii de mărfuri a populației.** Acest lucru se referă în primul rînd la ministerele producătoare de bunuri de consum precum și la întregul aparat comercial și în primul rînd la aparatul Ministerului Comerțului Interior ca avînd sarcini sporite în acest domeniu. O astfel de viziune este proprie economiei planificate, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, pe necesitatea conducerii economiei naționale pe baza unui plan unic. Ea rezultă de altfel din ansamblul reglementărilor elaborate și care se perfecționează în permanent cu privire la : modul de pregătire și de elaborare a proiectelor de plan, la modul de organizare a realizării planului, cu contribuția tot mai competentă a unei mase crescînde de oameni ai muncii, precum și din diferitele prevederi care impun o viziune de ansamblu a finalității activității economice. De asemenea din aceste reglementări rezultă că la luarea deciziilor economice — la toate nivelele — se cere a se avea în vedere în prim plan interesul economic general, corespunzător obiectivelor înscrise în planurile unice — pe linia conturată de Programul partidului.

Strînsa legătură dintre producţie şi consum, condiţionarea reciprocă dintre ele, presupune o colaborare perfectă, echivalentă dintre aparatul economic care acţionează în aceste două faze ale procesului reproducţiei sociale. Problemele se referă la unităţile economice existente şi care exercită atribuţii determinate în cadrul mecanismului economic precum şi la formele şi la timpul prevăzut (momentele, perioadele) pentru concretizarea colaborării dintre unităţile economice.

Aşa cum rezultă din schema alăturată, scopul colaborării permanente dintre industrie şi comerţ constituie contractarea fondului de marfă corespunzător cerinţelor de mărfuri. Dialogul dintre comerţ şi producţie trebuie să se soldeze într-un fond de marfă care îmbină într-un grad cît mai ridicat cerinţele consumatorilor, reprezentate prin lucrătorii din comerţ, cu posibilităţile economiei naţionale.

Acest lucru se poate realiza dacă la luarea deciziilor privind bunurile de consum destinate pieţei interne participarea este largă, antrenîndu-se verigile economice de producţie şi comerciale. Sub acest aspect menţionăm că oferirea spre vînzare numai a mărfurilor care corespund cerinţelor cumpărătorilor constituie un interes general atît din punct de vedere economic cît şi din punct de vedere social.

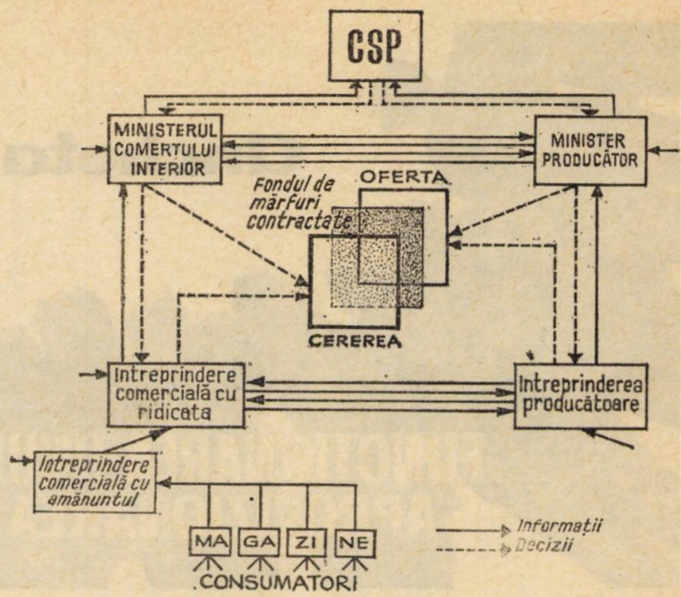
CSP
MINISTERUL COMERTULUI INTERIOR
MINISTER PRODUCĂTOR
Fondul de mărfuri contractate
OFERTA
CEREREA
Intreprindere comercială cu ridicata
Intreprinderea producătoare
Intreprindere comercială cu amănuntul
MA
GA
ZI
NE
.CONSUMATORI
Informaţii
Decizii

Primatul interesului general

PARCURGEREA drumului indicat în Programul partidului în viitoarele decenii în domeniul producţiei de bunuri de consum — va necesita fără îndoială un progres hotărît în perfecţionarea relaţiilor şi a colaborării dintre diferitele verigi economice. Avîndu-se în vedere complexitatea problemei privitoare la consumul populaţiei, precum şi necesitatea unor soluţii ştiinţific fundamentate în toate compartimentele vieţii economice şi a funcţionării acestora în mod corelat, se cere ca aparatul economic să adopte acele variante de soluţii atît în munca operativă cît şi în perspectiva care asigură eficienţă maximă. Analizele periodice asupra mersului îndeplinirii planului, măsurile hotărîte pe baza acestora sînt chemate să asigure mersul normal, planic al aprovizionării. Această urmărire operativă a desfăşurării aprovizionării prezintă importanţă sporită în preajma unor perioade cu probleme deosebite din punct de vedere al aprovizionării (toamnă-iarnă) precum şi în cazuri cînd apar diferite fenomene conjuncturale pe piaţă.

În condiţii obişnuite, printr-o colaborare competent organizată şi realizată de către întreprinderile producătoare şi comerciale se poate preveni şi înlătura caracterul departamental al unor decizii şi se poate realiza coordonarea permanentă a intereselor întreprinderii, centralelor, ministerelor economice cu cele ale întregii economii naţionale.

În cadrul acestor relaţii — compartimentul economic al lucrătorilor din comerţ şi din producţie trebuie să reflecte, consecvent şi în toate cazurile, cerinţele interesului economic general. Contractarea sau recepţionarea de către lucrătorii din comerţ a unor produse, care nu corespund cererii populaţiei, sau recepţionarea unor produse care se situează sub caracteristicile calitative cuprinse în normele interne sau STAS-uri nu pot fi considerate acţiuni economice juste. Astfel de lipsuri în exigenţa lucrătorilor din comerţ duc la formarea involuntară a unor stocuri de mărfuri lent sau greu vandabile — şi care se pot atribui în întregime unei activităţi necorespunzătoare atît din punct de vedere economic cît şi din punct de vedere social.

În condiţiile economiei naţionale — condusă după un plan unic de dezvoltare — există condiţii ca verigile economice să acţioneze ca un tot unitar — să se realizeze o armonie perfectă în conlucrarea acestora — subordonată obiectivelor economice generale.

Această conlucrare armonioasă apare ca o cerinţă deosebit de complexă faţă de producţia şi desfacerea bunurilor de consum· Aparatul economic — în ansamblu — este chemat să-şi dea contribuţia la soluţionarea problemelor economice. Transferarea atribuţiilor de la o verigă la alta, de la unităţile producătoare spre cele comerciale sau invers — nu duce la soluţionarea eficientă a problemelor — care poate rezulta numai printr-o totală colaborare dintre acestea, subordonată atingerii obiectivelor economice sociale rezultate din plan.

Clarviziunea organizatorică a partidului — a determinat crearea unui organism care asigură cadrul corespunzător unei astfel de colaborări. „Consiliul pentru coordonarea şi îndrumarea activităţii de aprovizionare şi prestare de servicii către populaţie — care întruneşte reprezentanţii ministerelor producătoare de bunuri de consum şi ai comerţului — are menirea, în principal, să îndeplinească acest rol·

Sub acest aspect organismul înfiinţat — are de analizat procesul complex al aprovizionării populaţiei cu mărfuri şi al prestărilor de servicii, în aşa fel încît să desprindă acele aspecte care apar într-un cadru raţional şi a căror soluţionare este în funcţie de o bună colaborare dintre diferite verigi organizatorice. Concluziile unor astfel de analize pot şi trebuie să se concretizeze în măsuri operative. În acelaşi timp pot fi reţinute în vederea fundamentării unor decizii economice cu efecte de mai lungă durată.

Un astfel de organism, care întruneşte reprezentanţii producţiei, ai prestărilor de servicii şi ai comerţului, în procesul viu al realizării planului şi al aprovizionării populaţiei, poate identifica în condiţii mai bune, funcţionarea mecanismului economic — îndreptată spre atingerea obiectivelor de interes general ale planului.

Munca de conducere economică primeşte astfel un nou conţinut, mai larg şi mai calificat. Pentru a putea fundamenta o decizie economică cu efecte care depăşesc limitele întreprinderii şi privesc şi alte întreprinderi din ramură sau dintr-o altă ramură — sînt necesare informaţii şi cunoştinţe despre sarcinile, posibilităţile materiale şi umane ale acestora. De asemenea, pentru soluţionarea problemelor economice într-o viziune de ansamblu, economistul trebuie să fie înarmat de la început cu cunoştinţele necesare, periodic reînnoite şi completate cu altele necesare muncii economice — subordonate obiectivelor producţiei şi consumului privite în unitate organică.

Înţelegerea necesităţii şi aşezarea interesului general înaintea interesului departamental, al celui de întreprindere de producţie, de transport de comerţ presupune :

● cunoaşterea şi situarea pe poziţiile progresului social, a legilor generale economice obiective cît şi a realităţilor nu numai din ramura respectivă, de activitate, din fiecare întreprindere în parte ci şi din întreaga economie, din ramurile şi întreprinderile cu care se realizează schimbul de activitate ;

● aceasta înseamnă totodată a urmări sporirea eforturilor pe linia realizării politicii partidului de repartizare a venitului naţional pentru fondul de consum şi fondul de dezvoltare, care — aşa după cum se arăta în Program — **va avea ca obiectiv general, atît creşterea şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, înflorirea ştiinţei şi tehnicii, crearea unei baze tehnico-ştiinţifice a societăţii în pas cu evoluţia civilizaţiei mondiale, cît şi satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale şi spirituale în continuă creştere şi diversificare ale maselor largi populare.**

Întrucît volumul absolut al bunurilor şi serviciilor de care vor beneficia direct producătorii în calitatea lor de consumatori, de beneficiari ai roadelor muncii sociale, va creşte necontenit, în concordanţa cu eforturile creatoare depuse în producţie, apare cu claritate concluzia că a face totul pentru satisfacerea în condiţii înalt calitative a necesităţilor raţionale şi posibile în etapa dată ale populaţiei înseamnă a contribui la realizarea obiectivelor umaniste ale Programului partidului, la ridicarea pe o treaptă mai înaltă a civilizaţiei socialiste în ţara noastră.

prof. univ. dr. Eugen BARAT

Ancheta „R.E."

FUNCȚIONAREA UNUI MECANISM COMPLEX: APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

Fără îndoială, perfecționarea mecanismului aprovizionării rămîne o componentă principală a ansamblului de acțiuni care dețin prioritatea în cadrul preocupărilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii, de realizare a angajamentului național — cincinalul înainte de termen. Ceea ce apare însă necesar a fi subliniat sînt noile dimensiuni ale acestui proces, care decurg firesc din amploarea și perspectiva sarcinilor complexe pe care Congresul al XI-lea al P.C.R. le statuează ca necesare pentru creșterea noastră economică și socială.

În definirea modalităților de acțiune pentru realizarea unei mai eficiente adaptări a modului de funcționare a mecanismului aprovizionării la exigențele actuale și de perspectivă ale beneficiarilor săi — necesitate de maximă importanță și pentru realizarea în condiții optime a planului pe 1975 — ancheta întreprinsă de „REVISTA ECONOMICĂ" și-a propus următoarele OBIECTIVE :

1. Prezentarea în dinamică a principalilor indicatori ce caracterizează eficiența cu care a funcționat mecanismul aprovizionării tehnico-materiale, în perioada 1970—1974, în peste 100 de întreprinderi („Revista economică" nr. 13 din 13 septembrie 1974).

2. Depistarea cauzelor care reprezintă obstacole în desfășurarea normală a aprovizionării („Revista economică" nr. 15 din 27 septembrie 1974).

3. Concretizăm în acest număr căile de perfecționare a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale avînd în vedere următoarele aspecte :

- **REALITĂȚI ȘI CERINȚE ÎN PLANIFICAREA...**
- **... ȘI ORGANIZAREA APROVIZIONĂRII**
- **CENTRALA INDUSTRIALĂ — ÎNTRE ROLUL**
- **ACTUAL ȘI NECESITĂȚILE REALE**
- **BAZA JUDEȚEANĂ CONFRUNTATĂ CU ATRIBUTELE NECESARE PENTRU O VERIGĂ „DE BAZĂ" ÎN APROVIZIONARE**
- **CONTRACTUL STIPULEAZĂ TOTUȘI OBLIGAȚII...**

VII. Cum poate fi mai bine... pregătită pregătirea aprovizionării

DIN ANALIZA propunerilor de perfecționare a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale făcute de interlocutorii noștri, a reieșit că principalele preocupări și pentru producția anului 1975 trebuie orientate către perfecționarea etapei de pregătire a asigurării bazei materiale a planului de producție.

PLANIFICAREA — DE LA NIVELUL OPERAȚIONAL LA CEL STRATEGIC

În ansamblul acestor preocupări necesare, prioritatea o dețin cele vizînd îmbunătățirea planificării activității de aprovizionare tehnico-materială.

● **Realitatea planului de aprovizionare : argument pentru o optică schimbată în unele unități economice.** Participanții la anchetă au subliniat faptul că apare necesară pentru TOATE unitățile economice elaborarea unor planuri de aprovizionare cît mai apropiate de cerințele reale ale producției, o preocupare mai susținută din partea tuturor factorilor implicați pentru o mai bună planificare a întregii activități economice, pentru corelarea corespunzătoare a diferitelor capitole ale planului.

Pentru aceasta se cere realizată o asemenea structurare a desfășurării planului de aprovizionare, care să stabilească efectiv primatul necesităților și posibilităților reale, concrete, ale producției, investiției și import-exportului. Este firesc, de aceea, ca el să înceapă cu o cunoaștere aprofundată a planurilor de producție, investiții și de import-export prin actualizarea acestora — nominalizarea producției și a tuturor investițiilor, elaborarea și depunerea din timp și completă a documentației tehnice, specificarea importurilor și exporturilor pe sortimente — ca primă acțiune. Urmează ca abia apoi, pe această bază, să se fundamenteze un necesar cît mai real de aprovizionat, în așa fel încît specificațiile care vor fi depuse ulterior să se bazeze pe cerințele cunoscute ale unei producții necesare tuturor beneficiarilor. Aceasta va permite înlăturarea situației actuale, cînd stabilirea necesarului de aprovizionat se realizează cu mult timp înaintea definitivării planului de producție, de investiții, precum și de import-export.

● **Adaptabilitatea aprovizionării la cerințele „mobile" ale producției.** Desigur, în acest domeniu, în ultima perioadă au fost luate numeroase măsuri pentru asigurarea unei mari stabilități a indicatorilor de plan, prin definirea concretă și cunoașterea din timp, de către fiecare unitate, a sarcinilor în perspectivă, pe întregul cincinal și pe fiecare an în parte. Acțiunile se cer însă continuate, în așa fel încît în fiecare întreprindere, prin clarificarea din timp a acțiunilor necesare în perspectivă, să poată fi sporită eficienței metodelor de planificare și în sensul diminuării, la strictul necesar, a modificărilor care se mai efectuau în unele cazuri chiar pe parcursul anului în care se realizează aprovizionarea. Totodată, modificărilor absolut necesare, dictate de continua adaptare a planului la cerințele beneficiarilor, să li se asigure din vreme, cu mai multă operativitate, baza materială necesară.

Specialiștii au fost unanimi și atunci cînd au considerat ca obligatorie — pentru sporirea eficienței acestor acțiuni — asigurarea unei baze mai stabile pentru toate resursele cuprinse în balanță, prin sporirea responsabilității producătorilor în realizarea întocmai și la timp a prevederilor din planul fizic, la toate sortimentele. Tot în acest scop se cer amplificate și eforturile factorilor implicați în activitatea din sectorul de investiții în construcții, care să asigure intrarea la termen în funcțiune a noilor obiective industriale a căror producție este cuprinsă în capitolul de resurse al balanțelor.

© Perspectiva în planificarea aprovizionării — o supremație necontestată. Toți participanții la anchetă au considerat ca o sarcină majoră a planificării în aprovizionare accentuarea eforturilor pentru o mai operativă orientare a preocupărilor de pe planul operațional pe cel strategic. Și în acest domeniu, elaborarea planurilor cincinale facilitează orientarea pe un termen mai lung a activității unităților economice. Cadrul favorabil creat ar putea fi însă mai eficient valorificat prin extinderea practicii de încheiere a contractelor de lungă durată.

PROPUNERI PENTRU „ORGANIZAREA" ORGANIZĂRII

Organizarea mai judicioasă a activității de aprovizionare reprezintă o altă direcție de acțiune importantă.

Perfecționarea circuitului informațiilor pe calea reducerii formularisticii pe care o implică elaborarea planului de aprovizionare a reprezentat o măsură care a captat atenția unui mare număr de specialiști. A fost evidențiată astfel ca necesară sporirea substanțială a gradului de tipizare a formularelor (de depunere și justificare a necesarului, de prezentare a specificațiilor) și a căror întocmire este în prezent diferențiată în unele cazuri de la an la an sau de la un coordonator de balanță la altul.

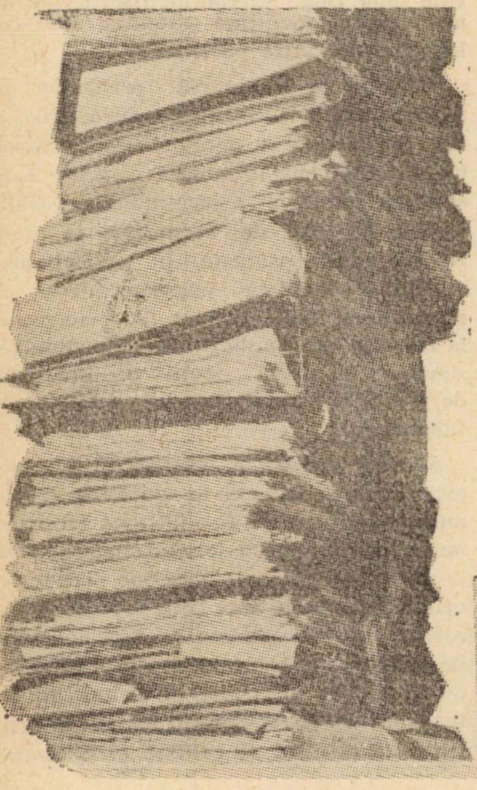

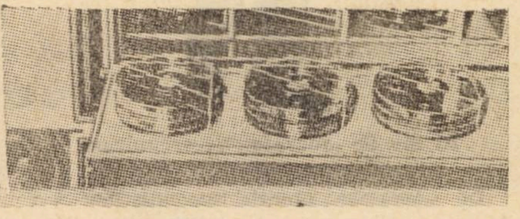

Alternative în stocarea informațiilor

În cadrul anchetei noastre a fost subliniată, totodată, și necesitatea perfecționării organizării schimbului de informații, ca un stimulent de primă importanță în creșterea operativității cu care se desfășoară aprovizionarea tehnico-materială. Printre alte acțiuni, a fost apreciată oportunitatea desfășurării de către toate unitățile economice a unei mai susținute activități organizatorice și propagandistice, în vederea popularizării produselor pe care le realizează. În acest sens, o sporire a preocupărilor în direcția editării unor cataloage de produse și de prețuri, prospecte, precum și o participare mai largă la tîrguri și expoziții reprezintă doar cîteva direcții de acțiune.

Numeroase cadre de răspundere, lucrători în serviciile de aprovizionare au subliniat, totodată, că un factor care se cere mai mult supus analizei îl reprezintă încadrarea cu personal — numeric și calitativ, a compartimentelor de aprovizionare. Atît în centrale industriale, cît și în întreprinderi specialiștii apreciază că uneori numărul celor ce activează în compartimentul de aprovizionare este direct determinat de gradul insuficient de motivare a activității lor. Din opiniile formulate se desprinde astfel faptul că nu în toate cazurile activitatea specialiștilor care lucrează în acest domeniu este apreciată în unele unități industriale în adevărata ei complexitate de către conducerile respective. In aceste cazuri, aprecierea colectivității în care își desfășoară activitatea acționează ca o pîrghie de insuficientă motivație.

Este adevărat, însă, că la nivelul eșantionului chestionat a fost considerată, totodată, ca necesară și o sporire a preocupărilor tuturor lucrătorilor din aprovizionare pentru depășirea stadiului unei activități rutiniere, care să le permită să devină în toate întreprinderile și centralele industriale consultanți prețioși ai conducerii. În acest sens, specialiștii apreciază că se impune o permanentă preocupare și pentru ridicarea calificării profesionale a celor care lucrează în acest sector.

VIII. Realizarea aprovizionării: de la diagnostic la remedii necesare

DE o deosebită importanță pentru calitatea rezultatelor obținute în faza de realizare a aprovizionării tehnico-materiale — problemă esențială și pentru realizarea în condiții optime a producției anului 1975 — este modul în care factorii implicați își exercită atribuțiile stipulate prin lege.

CUM POATE FI SPORIT APORTUL CENTRALELOR INDUSTRIALE

În definirea acțiunilor prioritare care trebuie să stea în continuare în atenția conducerilor centralelor industriale și a celorlalți factori implicați, opiniile specialiștilor din unitățile economice analizate converg în principal spre semnalarea necesității unor preocupări mai susținute pentru asigurarea portofoliului de comenzi, a desfacerii continue, precum și a asigurării directe a aprovizionării ritmice a întreprinderilor cu o gamă tot mai largă de materii prime și materiale.

Dat fiind faptul că primirea unor repartiții sub necesarul solicitat de întreprinderi a reprezentat uneori o cauză generatoare de perturbații în buna desfășurare a aprovizionării, specialiștii opinează că la nivelul conducerii centralelor respective — pe baza unor justificări bine fundamentate — să existe mai multă inițiativă în obținerea unor repartiții care să se situeze cît mai aproape de necesarul real.

Pe de altă parte, pentru remedierea situației semnalate s-a propus ca la reducerile cantităților de materiale prevăzute în necesarul de aprovizionat, coordonatorul de balanță care le efectuează (centrală sau minister), precum și alți factori implicați să prezinte și o motivare mai complexă și operativă a acestor acțiuni, așa cum întreprinderea prezintă calcule de fundamentare a necesarului.

PENTRU PERFECȚIONAREA MECANISMULUI APROVIZIONĂRII

Priorități

La nivel „macro"...

1. — corelarea mai bună a termenelor de elaborare a necesarului de aprovizionat cu cele de definitivare a planurilor de producție și de investiții
2. — o mai operativă asigurare a bazei materiale pentru eventuale modificări ale sarcinilor de producție
3. — sporirea gradului de motivație a personalului din aprovizionare
4. — dezvoltarea prognozei în aprovizionare
5. — extinderea practicii de încheiere a contractelor pe termen lung
6. — asigurarea unei primiri centralizate, pe total minister, de către coordonatori a cererilor cît și a desfășurătoarelor, pe specificații
7. — tipizarea documentelor necesare tuturor coordonatorilor
8. — elaborarea de balanțe sintetice nu numai pe total an și pe total produs dar și pe trimestre și sortimente
9. — eficientizarea pîrghiei penalizărilor

...și „micro"

ÎNTREPRINDEREA

1. — prevederile din planul fizic să devină în toate întreprinderile o obligație... obligatorie
2. — în proiectarea produselor să se aleagă unde e posibil numai cantități și dimensiuni de materii prime, produse în țară
3. — să nu se mai ceară note de comenzi pentru produsele deja repartizate (delegația de ridicare ar fi suficientă)
4. — contractarea materialelor să devanseze contractarea utilajelor tehnologice
5. — o mai corectă și operativă evidențiere anuală a stocurilor
6. — perfecționarea structurii parcului auto prin dotarea mai adecvată cu mijloace de transport de mică capacitate.

Depozitare : pe verticală... pe orizontală

De asemenea, exercitarea cu mai multă eficienţă a atribuţiilor privind elaborarea şi urmărirea aplicării normelor şi normativelor de consum şi de stoc ar fi de natură să conducă la o mai judicioasă gospodărire a resurselor materiale. Desigur, carenţele manifestate în activitatea proprie a unora dintre unităţile economice analizate au fost cauzele generatoare de abateri de la o desfăşurare normală a procesului de aprovizionare. Specialiştii sînt însă de părere că o perfecţionare a criteriilor de determinare a stocurilor normate ar fi de natură să reflecte mai fidel realităţile producţiei. Astfel, în constituirea stocului de siguranţă s-a apreciat ca necesar să se ţină seama numai de întîrzierile faţă de termenele din contracte, remarcîndu-se totodată faptul că limitarea lui actuală la 75% din stocul curent este relativ rigidă. Şi în asigurarea pieselor de schimb — sector deosebit de important pentru buna desfăşurare a producţiei — s-a considerat ca fiind oportună constituirea stocurilor normate la fiecare piesă sau grupă de piese, după criterii care să aibă în vedere gradul de utilare al unităţilor economice, complexitatea utilajelor etc.

CUM POATE FI DISCIPLINA CONTRACTUALĂ MAI BINE RESPECTATĂ?

Această preocupare a stat şi stă în continuare, sub multiple aspecte, în atenţia colectivelor de muncă din întreprinderile analizate, ca o pîrghie importantă în perfecţionarea mecanismului aprovizionării tehnico-materiale. Rezultatele obţinute ar putea fi însă mult amplificate dacă ar spori preocuparea fiecărei întreprinderi pentru realizarea ritmică a producţiei.

În loc de „maraton"... organizare

De asemenea, atenţia specialiştilor s-a îndreptat şi asupra necesităţii realizării în întreprinderi a tuturor produselor la nivelul calitativ prevăzut ca stimul necesar în sporirea operativităţii cu care se desfăşoară operaţiunea de aprovizionare propriu-zisă, preîntîmpinînd în acest fel apariţia unor litigii precontractuale legate de acest aspect, facilitînd stabilirea unor relaţii trainice între parteneri.

Referitor la eliminarea practicilor de nerespectare a disciplinei contractuale, a fost considerată ca necesară eficientizarea unor pîrghii „mobilizatoare", printre care sporirea rolului şi a cuantumului penalizărilor în caz de neonorare la timp a obligaţiilor asumate. În paralel însă a fost subliniată unanim ideea că respectarea prevederilor din contracte la timp, în cantităţile şi calităţile stipulate devine tot mai mult o problemă de prestigiu a producătorilor, a mărcii de fabricaţie.

Ancheta noastră a încercat să prezinte experienţa acumulată în unităţile economice, referitoare la funcţionarea mecanismului aprovizionării tehnico-materiale într-un întreg cincinal. Direcţiile de acţiune evidenţiate pe această bază reprezintă încercări de perfecţionare a mecanismului de asigurare a bazei materiale a planului de producţie, activitate de primă importanţă nu numai în viitorul an, dar şi pentru noul cincinal al calităţii şi eficienţei.

Bogdan PĂDURE

CENTRALA INDUSTRIALĂ

1. — mai multă preocupare din partea conducerii centralei pentru aprovizionarea efectivă, ritmică, pentru asigurarea portofoliului de comenzi al întreprinderii
2. — sporirea exigenţelor în elaborarea şi urmărirea normelor şi normativelor de consum şi de stoc
3. — centralizarea la coordonatori periodică şi operativă a tuturor disponibilităţilor din întreprinderi
4. — prezentarea unei mai complexe motivări de către conducerea centralei în redimensionarea unor necesare de aprovizionat a întreprinderilor
5. — sporirea ajutorului acordat întreprinderilor în contractarea materialelor descentralizate

BAZA JUDEŢEANĂ DE APROVIZIONARE

1. — sporirea dotării (utilaje, spaţii de depozitare, personal calificat etc.)
2. — să se lărgească gama de materiale de uz general care se aprovizionează direct prin baze fără repartiţii sau contracte
3. — acordarea de priorităţi la livrări bazelor judeţene
4. — să răspundă solidar cu întreprinderile pentru nerealizarea sarcinilor de plan sau de existenţa supranormativelor, atunci cînd sînt implicate
5. — să dispună de stocuri de rezervă pentru satisfacerea unor nevoi urgente, justificate
6. — crearea de depozite profilate pe tipuri de materiale pentru introducerea mecanizării
7. — mecanizarea mai accentuată a lucrărilor de birou
8. — extinderea metodelor moderne de programare a livrărilor
9. — să organizeze mai bine transportul materialelor direct la beneficiari
10. — dotarea tuturor bazelor cu cataloage complete, prospecte etc.

30 DE PROPUNERI EMISE DE 500 DE SPECIALIŞTI

ANCHETA „R. E.“

În numărul 26 din a.c. al revistei a fost publicată prima parte a rezultatelor anchetei noastre, referitoare la o serie de aspecte ale procesului asigurării cu forță de muncă: formarea profesională a muncitorilor, factorii de acțiune prioritari pentru eficientizarea diferitelor forme de calificare utilizate, meseriile deficitare și soluțiile de înlăturare a insuficiențelor. În acest număr oferim noi aspecte rezultate din prelucrarea datelor anchetei.

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

Opinia directorilor și șefilor compartimentelor de personal din 36 de întreprinderi noi amplasate în 23 județe despre:

CADRELE NOILOR UNITĂȚI INDUSTRIALE (II)

● Cît de mare este nevoia de maiștri și cum poate fi ea satisfăcută ● Unde și ce lucrează cadrele tehnice cu studii superioare ● Ce factori generează și favorizează fluctuația și care sînt dimensiunile acesteia

Maiștrii și cadre medii

FUNCȚIONAREA noilor unități economice la parametrii proiectați, utilizarea eficientă a tehnologiilor moderne cu care acestea sînt dotate, folosirea rațională a muncitorilor, presupune și asigurarea numerică a cadrelor medii în structura și calitatea necesară. Este vorba de maiștrii, cadrele medii tehnice și cadrele medii economice.

Au întîmpinat noile întreprinderi industriale dificultăți în acoperirea acestui necesar? Cît de mari au fost aceste dificultăți? Gruparea răspunsurilor date în cadrul anchetei indică faptul că (vezi tabelul nr. 9) cele mai mari dificultăți se întîmpină în acoperirea necesarului de maiștrii, 42% din întreprinderile investigate apreciind că întîmpină dificultăți mari și foarte mari, două ramuri depășind această medie: construcțiile de mașini grele — 75% și materialele de construcții — 50%. Situația cea mai bună o întîlnim în industria chimică unde 49% din întreprinderile investigate au apreciat că nu au întîmpinat deloc dificultăți, iar 25% că au întîmpinat dificultăți mici. Dificultăți relativ mari se întîmpină și în asigurarea cu cadre medii tehnice, 20% din eșantion apreciind că întîmpină dificultăți de diferite grade (foarte mari, mari), această medie fiind depășită în trei dintre ramurile investigate: utilaje și piese de schimb pentru economia forestieră și materiale de construcții — 75%, prelucrarea lemnului — 66% și industria construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnică — 50%. Poziția cea mai bună o ocupă industria chimică unde 86% din întreprinderile investigate au apreciat că nu au întîmpinat deloc dificultăți.

În ceea ce privește acoperirea necesarului de cadre medii economice, s-ar părea că gradul de dificultate este mic, 73% din unitățile eșantionului apreciind că nu întîmpină deloc dificultăți, cinci din cele șase ramuri investigate depășind această medie, într-una din ramuri — industria lemnului — indicîndu-se chiar că în proporție de 100% nu s-au întîmpinat dificultăți. Pentru aprecierea corectă a situației existente la cadrele medii economice trebuie ținut seama de faptul că un număr foarte mare de posturi din această categorie este ocupat de către personal care nu posedă calificarea adecvată, într-un procent mult mai mare decît în cazul maiștrilor sau cadrelor medii tehnice.

Tabelul nr. 9

Gradul de dificultate întîmpinat în asigurarea cu maiștrii, cadre medii tehnice și economice

Nr. de ordine	Categoria de personal	Repartiția răspunsurilor în funcție de gradul de dificultate apreciat			
		F. mare	Mare	Mic	Deloc
1.	maiştri	14	28	31	27
2.	cadre medii tehnice	3	17	19	61
3.	cadre medii economice	3	6	18	73

Tabelul nr. 10

Principalele căi și intensitatea de acțiune necesară pentru înlăturarea dificultăților în asigurarea personalului cu pregătire medie

Nr. crt.	Categoria de personal	Intensitatea acțiunii pe căi					
		Aplicarea corectă a sistemului de retribuiri	Repartizarea judicioasă a absolvenților	Rigurozitate în stabilirea necesarului și modalit. de preg.	Redistribuirea cadrelor în interiorul centralei	Pregătirea cadrelor proprii cu experiență fără scoatere din producție	Total
1.	maistri	$\boxed{11}$	5	10	5	1	32
2.	cadre medii tehnice	6	1	$\boxed{8}$	2	-	17
3.	cadre medii economice	6	$\boxed{8}$	2	1	-	17
	Total	$\boxed{23}$	14	20	8	1	66

Care sînt principalele căi de acțiune pentru înlăturarea dificultăților care se întîmpină la acoperirea necesarului de cadre cu pregătire medie? Răspunsul la întrebare este prezentat în tabelul nr. 10. Confirmînd că cele mai multe dificultăți se întîmpină în asigurarea necesarului de maiștri, prelucrarea răspunsurilor indică faptul că pentru înlăturarea greutăților sînt necesare, concomitent, toate cele cinci căi de acțiune, două însă apărînd pregnant în prim plan: „aplicarea corectă a sistemului de retribuire“ (11 opinii favorabile) și „rigurozitate în stabilirea necesarului și modalităților de pregătire“ (10 opinii favorabile). De altfel, analiza pe ramuri întărește această concluzie: în două din ramurile investigate (construcții de mașini-unelte și electrotehnică și chimie) pe primul loc apare aplicarea corectă a sistemului de retribuire, iar în alte două (materiale de construcții și utilaje și piese de schimb pentru economia forestieră și materiale de construcții), cealaltă cale — rigurozitatea în stabilirea necesarului și a modalităților de pregătire. În ceea ce privește cadrele medii tehnice, pe ansamblul eșantionului, ca de altfel și în cinci dintre ramurile investigate, poziția întîia este ocupată de calea „rigurozitate în stabilirea necesarului și a modalităților de pregătire“, „aplicarea corectă a sistemului de retribuire“ apare aici pe locul doi, iar într-una din ramuri — construcții de mașini-unelte și electrotehnică — chiar pe primul loc. În sfîrșit, în cazul cadrelor medii economice, primele două locuri sînt ocupate în ordine de „repartizarea judicioasă a absolvenților“ și „aplicarea corectă a sistemului de retribuire“ (apare pe locul 1 într-o singură ramură — construcțiile de mașini-unelte și electrotehnică).

Pentru ansamblul cadrelor medii ordinea de prioritate este : 1. „aplicarea corectă a sistemului de retribuire“ — 23 de opțiuni ; 2 rigurozitate în stabilirea necesarului și a modalităților de pregătire — 20 de opțiuni ; 3. repartizarea judicioasă a absolvenților — 14 opțiuni ; 4. redistribuirea cadrelor în interiorul centralei — 8 opțiuni ; 5. pregătirea cadrelor proprii cu experiență fără scoatere din producție — 1 opțiune. Analiza conduce la concluzia că în realizarea unei asigurări optime cu cadre de pregătire medie rolul decisiv îl au unitățile economice — întreprinderile, dar în special centralele și ministerele, în toate cele cinci căi de acțiune indicate acestea avînd capacitate și putere de intervenție exclusivă conferită.

Cadre cu pregătire superioară

O ALTĂ problemă delicată cu care noile unități industriale sînt confruntate este aceea a asigurării cadrelor cu pregătire superioară. Este vorba în principal de următoarele categorii de personal : subingineri, ingineri, economiști, juriști, psihologi, sociologi

Principalele concluzii care se desprind din analiza tabelului nr. 11, ca și din analizele parțiale, pe fiecare din cele patru categorii de cadre cu studii superioare în parte, sînt următoarele :

1. Dificultăți mari și foarte mari se întîmpină la asigurarea cu ingineri (42%), media eșantionului fiind depășită în trei ramuri : utilaje și piese de schimb pentru economia forestieră și materiale de construcții (75%), construcții de mașini-unelte și electrotehnică (63%), construcții de mașini grele (50%). Cele mai puține dificultăți se întîmpină în chimie, 76% din întreprinderile investigate din ramură apreciind că nu au întîmpinat deloc dificultăți, iar 13% că au întîmpinat dificultăți mici.

2. Gradul de dificultate mediu în asigurarea cu economiști (27% din întreprinderi au apreciat dificultățile ca foarte mari și mari) este depășit în două ramuri : construcții de mașini-unelte și electrotehnică (50%) și prelucrarea lemnului (33%). Din nou, cele mai puține dificultăți se întîlnesc în chimie, 87% din întreprinderile investigate considerînd că nu au întîmpinat „deloc“ dificultăți în acoperirea necesarului.

3. În ceea ce privește subinginerii și alte cadre cu pregătire superioară, procentul mediu pe eșantion este egal, 25% din întreprinderi răspunzînd în ambele cazuri că întîmpină dificultăți foarte mari și mari în asigurarea cu astfel de cadre. Într-o singură ramură dificultățile foarte mari și mari de subingineri depășesc cu mult media : prelucrarea lemnului (67%). În ceea ce privește alte cadre cu pregătire superioară, media este depășită în trei ramuri : prelucrarea lemnului (67%), construcții de mașini-unelte și electrotehnică (38%) și materiale de construcții (30%). Chimia și în acest caz se detașează prin lipsa totală de dificultăți : 100% la categoria „alte cadre cu pregătire superioară“, iar pentru subingineri nu au avut dificultăți 74% din unitățile investigate.

4. În cadrul categoriei „alte cadre cu pregătire superioară“ analiza de structură indică faptul că cel mai mult sînt solicitați distinct juriștii. Îi urmează psihologii și sociologii, circa 10% din totalul unităților investigate solicitînd însă în același timp toate cele trei categorii.

Tabelul nr. 11

Gradul de dificultate în asigurarea cadrelor cu pregătire superioară

Nr. crt.	Categoria de personal	Grad de dificultate apreciat (%)			
		F.mare	Mare	Mic	Deloc
1.	ingineri	28	14	8	50
2.	economiști	8	19	31	42
3.	alte cadre cu pregătire superioară	11	14	17	58
4.	subingineri	8	17	14	61

În ceea ce privește căile pe care se apreciază că este necesar să se acționeze pentru înlăturarea dificultăților ce se întîmpină actualmente în asigurarea cadrelor cu pregătire superioară, consemnăm că pe primele trei locuri, la trei grupe de personal cu pregătire superioară (ingineri, economiști, alte cadre), sînt indicate aceleași căi : 1. aplicarea corectă a sistemului de retribuire ; 2. repartizarea judicioasă a absolvenților ; 3. redistribuirea cadrelor în interiorul centralelor și ministerelor. Ordinea nu este însă aceeași la toate categoriile de cadre. Cea indicată mai sus este valabilă pentru ansamblul eșantionului și distinct, pentru ingineri și grupa „alte cadre“, în cazul economiștilor pe locul 1 situîndu-se repartizarea judicioasă a absolvenților, iar pe locul 2 aplicarea corectă a sistemului de retribuire. La cea de a patra categorie de cadre cu pregătire superioară investigate de noi, pe locul 1 apare redistribuirea cadrelor în interiorul centralei și ministerului, locul 2 fiind ocupat de rigurozitatea în stabilirea necesarului și modalităților de pregătire, iar locul 3 de repartizarea judicioasă a absolvenților. De observat că atît la ingineri cît și la subingineri, spre deosebire de celelalte două categorii de personal cu pregătire superioară, un loc important îl ocupă redistribuirea cadrelor în interiorul centralei și ministerului și orientarea acestora în secții sau sectoare de producție nemijlocită. Una din întreprinderi, a solicitat, de altfel, expres „redistribuirea inginerilor din serviciile funcționale cu specific economic și tehnic-economic, de la toate nivelurile, la munca direct productivă“. Aceste situații confirmă că hotărîrile privind folosirea cadrelor tehnice nu au fost riguros aplicate.

Stabilitatea forței de muncă

FLUCTUAȚIA forței de muncă este un fenomen cu efecte negative în general și cu atît mai mult în cazul întreprinderilor noi. Pentru aceste considerente am adîncit analiza cercetînd și acest aspect prin ancheta noastră.

În cazul întreprinderilor investigate coeficientul mediu de fluctuație (intensitate medie) a înregistrat valori ridicate în toate ramurile. Mai mult, în patru din cele șase ramuri a înregistrat niveluri mai ridicate în 1974 față de 1973 : utilaje și piese de schimb pentru economia forestieră și materiale de construcții, construcții de mașini-unelte și electrotehnică, construcții de mașini grele, chimie (creșterea este mică), singura ramură în care scăderea este mai substanțială fiind cea a materialelor de construcții. Analiza acestui coeficient pe categorii de personal (tabelul nr. 12) pune în evidență faptul că la categoria muncitorilor calificați se înregistrează cel mai ridicat nivel atît pe ansamblul eșantionului cît și în fiecare dintre ramurile investigate, în cadrul cadrelor cu pregătire superioară, inginerii (2,0) depășesc nivelul mediu (1,9), iar categoria economiști înregistrează aici, ca și pe ansamblul eșantionului, nivelul cel mai scăzut — 0,5%.

Tabelul nr. 12

Coeficientul mediu de fluctuație pe categorii de lucrători în 1974 (ansamblul eșantionului)

Nr. crt.	Categorii de lucrători	Coeficient mediu pe întreprindere
1.	Muncitori necalificați	4,2
2.	Muncitori calificați	6,0
3.	Cadre cu pregătire medie tehnică și economică	1,6
4.	Cadre cu pregătire superioară	1,9
	din care:	
	- ingineri	2,0
	- economiști	0,5

Care sînt principalii factori asupra cărora se poate acționa pentru reducerea fluctuației ? Frecvența aprecierilor exprimate arată că în cadrul eșantionului nostru, principalul factor asupra căruia se poate acționa cu efecte favorabile este : „satisfacerea necesităților de ordin social“. Descifrarea lui, prin urmărirea modului diferit în care a fost formulat de cei chestionați, scoate în evidență faptul că este vorba, în principal, de următoarele aspecte : construirea de locuințe în imediata apropiere a platformelor industriale, cămine pentru nefamiliști a căror capacitate să fie corelată cu numărul de tineri existent în prezent și în perspectivă în întreprindere, cantine care să asigure în schimburi deservirea salariaților din zonă, cantine și spații de cazare corespunzătoare pentru școli, creșe etc. Se apreciază că fiind vorba de unități economice noi, este necesar ca aceste condiții sociale să fie asigurate din timp, paralel cu punerea în funcțiune a obiectivelor și pe măsura dezvoltării lor. Rezolvarea acestei probleme face posibilă totodată rezolvarea parțială sau chiar integrală a celei aflate pe locul 2 în clasament : „apropierea dintre domiciliul familiilor și localitatea de amplasare a întreprinderii“. De fapt, în cazul tuturor factorilor ierarhizați rezolvările sînt posibile numai prin acțiunea concertată a factorilor de decizie din cadrul ramurilor (întreprindere, centrală, minister) și zonele teritorial-administrative, rezultanta fiind sporirea stabilității cadrelor, creșterea eficienței economice a activității unităților economice.

Calitatea activității de conducere...

DATELE ANCHETEI arată că pe total eșantion numai 27% din întreprinderile noi investigate nu au personal de conducere sau de execuție încadrat prin derogare pe posturi pentru care se prevăd studii superioare drept condiție de ocupare, în două ramuri — chimie și materiale de construcții — neînregistrîndu-se nici un astfel de caz. Analiza în dinamică, pe perioada 1971—1974, prezentată de graficul nr. 1 arată o situație pozitivă pe ansamblu. Nu același lucru se poate spune des-

Graficul nr. 1

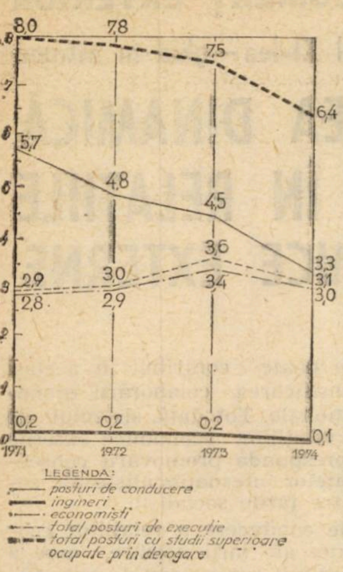

Dinamica numărului mediu (pe o întreprindere) de posturi cu studii superioare ocupate prin derogare, în unitățile investigate

pre posturile de execuție de economiști, a căror ocupare prin derogare a crescut pînă în 1973 pentru ca în 1974 să înregistreze o scădere care însă nu se situează sub nivelul anului 1971.

Ce elemente generează și favorizează amploarea fenomenului derogării ? După opinia celor anchetați pe locurile 1 și 2 la egalitate de puncte se află „numărul insuficient de cadre cu pregătire superioară“ și „existența unor acte normative care au favorizat derogările“.

...și a activității compartimentului de personal

CUM POT compartimentele de personal din unități să-și sporească contribuția la asigurarea cu cadre a unităților ?

Directorii de întreprinderi și șefii compartimentelor de personal-învățămînt care au răspuns la ancheta noastră apreciază că, în principal, patru sînt grupele de factori asupra cărora trebuie să se acționeze prioritar pentru sporirea eficienței activității respective : pe locul 1 în patru ramuri, ca și pe ansamblul eșantionului, se află factorul „acoperirea necesarului de personal din compartiment“, iar pe locul 2 pe total și pe locul 1 într-una din ramuri — factorul „îmbunătățirea organizării și conducerii compartimentului de personal-învățămînt“. Nu trebuie însă neglijate nici celelalte două aspecte menționate, referitoare la acordarea unei atenții mai mari funcțiunii de personal de către conducerea întreprinderilor, și ridicării nivelului de calificare a personalului din compartiment.

Faptul că planificarea pregătirii cadrelor are un rol deosebit în realizarea eficientă a problemelor pe care le ridică asigurarea noilor obiective cu forță de muncă necesară, a făcut ca două din întrebările chestionarului să se refere la acest aspect. Dacă se constată că în toate cazurile există programe globale de recrutare, pregătire și perfecționare a cadrelor, analiza duratelor pentru care acestea sînt întocmite, relevă faptul că dacă pe total eșantion durata medie este de peste 3 ani, în două ramuri — construcții de mașini — unelte și electrotehnică și prelucrarea lemnului — ea este de numai 3 ani, iar în 25% din cazuri doar de 1 an. Iată deci una din cauzele care explică deficitele de cadre înregistrate la unele profesiuni, faptul că în unele cazuri unitățile apelează pentru formarea profesională la formele de scurtă durată, ca și necorelarea existentă de multe ori între momentul începerii formării cadrelor necesare și cel al intrării în funcțiune a noilor obiective.

Propuneri și concluzii

CA DE OBICEI, în chestionarul nostru de anchetă a fost inserată și o invitație formulată astfel : „ce alte propuneri și sugestii aveți de făcut privind îmbunătățirea activității de asigurare cu cadre a noilor unități industriale“. Sinteza acestor propuneri este redată în pagină. Ținînd seama și de aceste propuneri, putem supune atenției cititorilor noștri următoarele principale concluzii ale anchetei :

1. Conducerile de unități economice (ministere, centrale, întreprinderi) trebuie să acorde o atenție mai mare politicii de personal, în general, asigurării cadrelor pentru noile obiective în numărul, structura și calitatea necesară, în special, optica de abordare previzională fiind în acest din urmă caz cea mai indicată.

2. Pentru formarea profesională a muncitorilor, în special în cazul meseriilor cu complexitate ridicată, preponderente, este mai eficientă utilizarea formelor de pregătire prin școli (profesionale, medii și licee de specialitate).

3. O atenție permanentă trebuie să acorde factorii de decizie perfecționării formelor de pregătire a muncitorilor, căile de acțiune fiind în principal următoarele : îmbunătățirea selecției cursanților, a conținutului programelor, îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a procesului de învățămînt profesional, asigurarea pentru cursanți a condițiilor sociale prevăzute de lege.

4. Asigurării cu maiștri, cadre tehnice și ingineri trebuie să-i consacre o mare parte din eforturi centralele, ministerele economice și alte organisme centrale, dat fiind că la aceste categorii de personal în unele cazuri se întîmpină dificultăți relativ mari. Căile de acțiune, deși diferite de la o categorie de personal la alta, se referă în principal la : aplicarea eficientă a sistemului legal de retribuire, repartizarea judicioasă a absolvenților, rigurozitate în stabilirea necesarului și modalităților de pregătire, redistribuirea cadrelor în interiorul centralelor și ministerelor.

5. Preocuparea mai susținută a unităților pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale lucrătorilor, asigurarea condițiilor ergonomice de muncă, aplicarea riguroasă a legii retribuirii după muncă sînt, în ordine, factorii cei mai importanți asupra cărora trebuie să-și îndrepte atenția conducerile de unități pentru reducerea fluctuației.

6. Trebuie acordată mai multă atenție reducerii amplorii fenomenului de ocupare prin derogare a posturilor de conducere și execuție ce solicită studii superioare, în această direcție trebuind să acționeze atît conducerile de unități de la diferitele niveluri organizatorice ce coordonează întreprinderile, cît și factorii de decizie de care depinde adoptarea unor acte normative mai adecvate situației actuale din economia noastră.

7. La nivelul întreprinderilor conducerile trebuie să acorde mai multă atenție organizării compartimentului de personal învățămînt, încadrării sale cu lucrători în cantitatea și de calificarea corespunzătoare, capabili să proiecteze și să pună efectiv în aplicare o politică de personal științifică, pe termen lung, care să ia în considerare nevoile reale, prezente și de perspectivă, ale unităților economice.

Iulian BĂDIN

PROPUNERI PENTRU RIDICAREA EFICIENȚEI PROCESULUI ASIGURĂRII CU FORȚĂ DE MUNCĂ A UNITĂȚILOR ECONOMICE

(în ordinea frecvenței)

1. Preocupări susținute din partea tuturor unităților pentru asigurarea condițiilor sociale corespunzătoare, prevăzute de lege pentru lucrători
2. Folosirea completă a pîrghiilor legale de cointeresare
3. Dezvoltarea rețelei învățămîntului profesional și mediu de specialitate
4. Îmbunătățirea bazei tehnico-materiale corespunzătoare formelor de pregătire profesională
5. O atenție mai mare pregătirii de muncitori în meseriile noi și deficitare
6. Politica de personal a centralelor industriale să urmărească în mai mare măsură satisfacerea cantitativă și calitativă a necesarului de personal pentru toate unitățile productive componente, în prezent și în perspectivă
7. Compartimentele de personal-învățămînt din unitățile economice să dispună de lucrătorii necesari, cu calificare corespunzătoare, capabili să se ocupe în mod științific de recrutarea, selecția, pregătirea și perfecționarea lucrărilor
8. O atenție mai mare pregătirii practice în școlile profesionale și medii de specialitate, fiind necesar ca, în toate cazurile, practica elevilor să se desfășoare în unitățile în care vor lucra
9. Asigurarea de către unități a condițiilor tehnico-materiale de lucru corespunzătoare, prevăzute de lege
10. Îmbunătățirea organizării și funcționării formelor de pregătire de scurtă durată
11. Îmbunătățirea sistemului general de instrucție publică
12. Asigurarea unei îndrumări competente a lucrătorilor, din partea conducătorilor de la diferite niveluri ierarhice ale unității (șefi de echipă, maiștri, șefi de secții etc.) astfel încît aceștia să-și poată însuși temeinic și rapid procesul tehnologic
13. Utilizarea de forme eficiente pentru intensificarea propagandei în favoarea meseriilor și specialităților deficitare
14. O atenție mai mare pregătirii de muncitori de înaltă calificare
15. Legislația să interzică angajarea de către alte unități a lucrătorilor pe care o unitate i-a școlarizat, aceasta urmînd a fi permisă numai după expirarea contractului încheiat
16. Revizuirea modului de acordare a indemnizației celor cuprinși în forma de calificare prin cursuri de scurtă durată, dar nu provin din cîmpul muncii
17. Luarea în considerare în mai mare măsură a existentului de forță de muncă din industrie, dispusă să se orienteze spre zonele în care se plasează noile obiective industriale
18. Stabilirea de programe tip pentru fiecare meserie în parte, în cazul cursurilor de scurtă durată
19. Pregătirea elevilor în a doua treaptă a liceului în special pentru meseriile deficitare

CONDUCERE
ORGANIZARE

COMERȚ EXTERIOR

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

CONDUCEREA DINAMICĂ ÎN RELAȚIILE ECONOMICE EXTERNE

SUBLINIIND că România va participa și în viitor în mod activ la diviziunea internațională a muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. că „...aceasta constituie o necesitate obiectivă pentru progresul economic-social al fiecărei țări... precum și pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru cauza colaborării și păcii în lume".

Realizările obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste în toate domeniile activității economice și sociale, dezvoltarea susținută a forțelor de producție pe baza industrializării socialiste, au făcut posibilă și necesară participarea tot mai activă a României la diviziunea internațională a muncii.

Corespunzător prevederilor Congresului al XI-lea al P.C.R., ritmul mediu anual de creștere a volumului comerțului exterior, pe întreaga perioadă 1976—1980, va fi de 11,5—12,5 devansînd pe cel al investițiilor de 10,5—11,4 și pe cel al producției industriale de 9—10. Locul important al comerțului exterior în economia românească rezultă în mod convingător și din faptul că în următorul cincinal exporturile vor deține peste o treime din produsul social total.

În cadrul relațiilor economice externe un rol important îl deține colaborarea cu țările socialiste menite să afirme cu putere forța principiilor noi, marxist-leniniste de cooperare între state, să promoveze un nou tip de raporturi internaționale, fără precedent în istorie, bazate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne, avantaj reciproc și întrajutorare. Colaborarea trebuie să ducă la înflorirea fiecărei economii naționale, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor socialiste, la propășirea generală a socialismului. Prin relațiile de colaborare de tip nou promovate între ele, țările socialiste vor demonstra superioritatea incontestabilă a socialismului, ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale. Țara noastră este profund interesată în dezvoltarea unei colaborări trainice cu țările membre C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste. În acest scop va participa la diferite forme de cooperare, inclusiv la societăți mixte de producție.

Totodată, România acordă o atenție permanentă dezvoltării colaborării economice cu țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină, cu toate țările lumii indiferent de orînduirea lor socială.

Participarea progresivă a României la diviziunea internațională a muncii, aduce o contribuție din ce în ce mai importantă la realizarea unor cerințe cum sînt : promovarea progresului tehnic în economie, optimizarea capacităților de producție și a costurilor de fabricație, modernizarea structurii economiei românești prin creșterea ponderii unor ramuri și subramuri de înaltă concentrație tehnologică, aprovizionarea economiei naționale cu o serie de materii prime de bază etc.

I

ÎN DEZVOLTAREA colaborării economice externe un rol însemnat îl deține, fără îndoială, sistemul de conducere a relațiilor economice externe, atît în ceea ce privește instituționalizarea cît și a mecanismului său funcțional și economic.

Sistemul de conducere a relațiilor economice externe al țării noastre prezintă fără îndoială o serie de elemente comune întîlnite și în alte țări socialiste. Aceste asemănări sînt pe deplin firești dacă avem în vedere că trăsăturile fundamentale ale acestor sisteme sînt determinate de aceleași caracteristici esențiale ale societății socialiste cum sînt : proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, rolul conducător al partidelor comuniste și muncitorești, monopolul statului asupra relațiilor economice externe etc. Pe de altă parte, sistemele de conducere a relațiilor economice externe cunosc deosebiri însemnate de la o țară la alta și după părerea noastră aceste deosebiri au la rîndul lor o bază obiectivă de existență și ele se vor menține în continuare[1]).

Sistemul de conducere a relațiilor economice externe, fiind o componentă a sistemului de conducere a economiei naționale trebuie să corespundă în fiecare etapă de dezvoltare cerințelor creșterii economice din fiecare țară. Făcînd această apreciere avem în vedere că între economiile naționale ale țărilor socialiste există o serie de deosebiri în ceea ce privește nivelul de dezvoltare și structura economiei naționale, dimensiunile acestei economii, capacitatea piețelor interne și locul pe care comerțul exterior îl deține în cadrul venitului național, al producției și al consumului, aria geografică a acestor schimburi etc. Aceste premise economice obiective, cărora li se adaugă și o serie de factori subiectivi care țin de experiența proprie a factorilor naționali de decizie și a celor care acționează pe diferite verigi ale economiei naționale, se reflectă în particularitățile pe care sistemele de conducere a relațiilor economice externe le prezintă în fiecare țară. Conducerea relațiilor economice externe reprezintă un atribut fundamental al statului socialist, o expresie elocventă a suveranității politice și economice naționale. Ca atare, statul trebuie să-și exercite acest atribut fundamental în sensul folosirii colaborării economice externe ca unul dintre factorii principali de antrenare în creșterea economică, în modernizarea structurii economice și promovarea progresului tehnic în economie, în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

Satisfăcînd cît mai profund aceste cerințe, sistemul național al relațiilor economice externe poate contribui în același timp la intensificarea colaborării economice internaționale. Totodată, sistemul de conducere a relațiilor economice externe trebuie să corespundă promovării consecvente a cerințelor internaționaliste ale colaborării dintre țările socialiste.

Sistemul de conducere a relațiilor economice externe ale țării noastre, care a cunoscut în ultimii ani o serie de îmbunătățiri, oferă posibilități largi de dezvoltare a cooperării cu țările socialiste, cu celelalte țări ale lumii.

Experiența țării noastre, ca și a altor țări socialiste evidențiază faptul că în funcție de condițiile concrete ale fiecărei țări și ale fiecărei etape de dezvoltare social-economică, sistemul de conducere a relațiilor economice externe cunoaște o serie de transformări obiectiv necesare. Astfel, menținîndu-se monopolul statului asupra relațiilor economice externe care a fost instituit încă din anul 1949 și care s-a dovedit a avea un rol esențial în dezvoltarea colaborării economice externe, în ultimii 4—5 ani au fost aduse îmbunătățiri numeroase sistemului instituțional și mecanismului de funcționare a acestuia. Creșterea volumului și diversificarea structurii schimburilor comerciale externe, ridicarea ponderii acțiunilor de cooperare în producție, extinderea ariei geografice a partenerilor noștri comerciali sînt unii dintre principalii factori care au făcut tot mai necesară perfecționarea aparatului de conducere a comerțului exterior, a structurilor organizatorice, a sistemului de legături între producție și circulația externă a mărfurilor. În acest sens s-au întreprins o serie de acțiuni atît la nivelul verigilor de coordonare, cît și la al celor de execuție a operațiunilor de comerț exterior și de cooperare economică externă.

II

STATUL socialist și-a întărit și lărgit rolul conducător în domeniul relațiilor economice externe prin acordarea unor competențe și a unor răspunderi însemnate ministerelor economice de ramură. Astfel, în aceste ministere au fost create direcții generale sau alte compartimente care au ca obiect coordonarea relațiilor economice externe din ramura respectivă. De asemenea, o serie de întreprinderi specializate de comerț exterior și alte unități cu activități de export-import au fost trecute în subordinea acestor ministere. În prezent, cele mai multe dintre unitățile economice cu activități de export-import sînt cu dublă subordonare, față de un minister de ramură și față de Ministerul Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Internaționale. În acest fel s-au creat condițiile ca Ministerul Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Externe să se ocupe în principal de înfăptuirea politicii comerciale externe a statului, aspectele cu caracter tehnico-economic fiind preluate

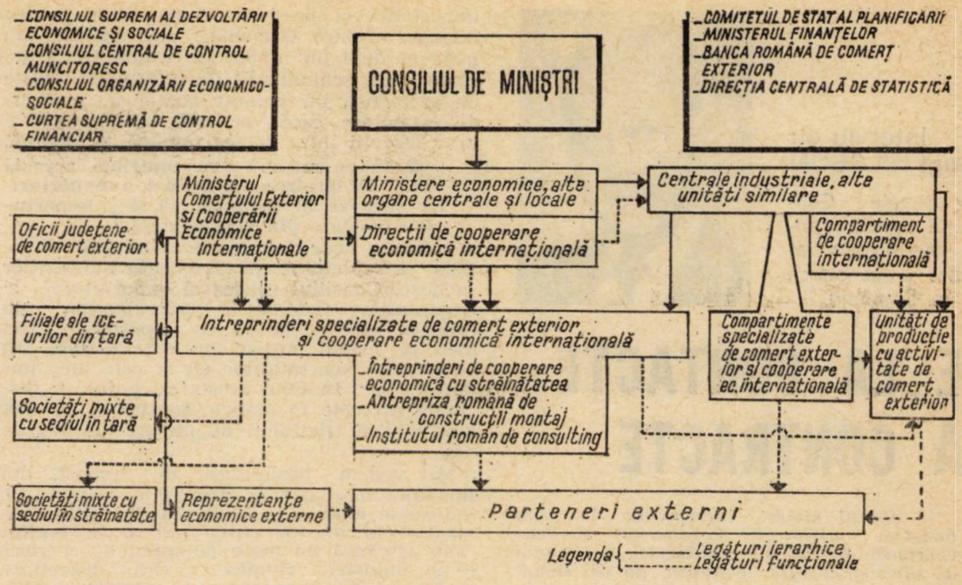

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
CONSILIUL CENTRAL DE CONTROL MUNCITORESC
CONSILIUL ORGANIZĂRII ECONOMICO-SOCIALE
CURTEA SUPREMĂ DE CONTROL FINANCIAR
CONSILIUL DE MINIŞTRI
COMITETUL DE STAT AL PLANIFICĂRII
MINISTERUL FINANŢELOR
BANCA ROMÂNĂ DE COMERŢ EXTERIOR
DIRECŢIA CENTRALĂ DE STATISTICĂ
Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale
Ministere economice, alte organe centrale şi locale
Direcţii de cooperare economică internaţională
Centrale industriale, alte unităţi similare
Compartiment de cooperare internaţională
Oficii judeţene de comerţ exterior
Filiale ale ICE-urilor din ţară
Întreprinderi specializate de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională
Întreprinderi de cooperare economică cu străinătatea
Antrepriza română de construcţii montaj
Institutul român de consulting
Compartimente specializate de comerţ exterior şi cooperare ec. internaţională
Unităţi de producţie cu activitate de comerţ exterior
Societăţi mixte cu sediul în ţară
Societăţi mixte cu sediul în străinătate
Reprezentanţe economice externe
Parteneri externi
Legenda
Legături ierarhice
Legături funcţionale

în mare parte de ministerele de ramură, de centrale industriale.

Menţinîndu-se o pondere foarte ridicată a exportului şi importului indirect (efectuat prin întreprinderi specializate de comerţ exterior) s-a trecut la folosirea şi a exportului-importului direct, acordîndu-se unor centrale şi întreprinderi industriale, dreptul de a-şi organiza compartimente proprii de comerţ exterior. Cu toate că numărul unităţilor producătoare care au compartimente proprii de export-import este încă redus, pe măsură ce se va extinde cooperarea în producţie cu firmele străine, importanţa acestei modalităţi de efectuare a exporturilor şi importurilor de mărfuri va creşte.

Trebuie menţionat că şi în situaţia actuală în care exportul şi importul de mărfuri se realizează prin unităţi specializate de comerţ exterior, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare ale produselor importate, au o serie de atribuţii şi competenţe pe linia negocierii, a contractării mărfurilor, participînd şi la semnarea unor contracte de valoare ridicată etc. De asemenea, prin sistemul actual de planificare, întreprinderile producătoare sînt cointeresate într-o măsură sporită faţă de trecut în realizarea planurilor la export.

Aparatul de coordonare şi cel de execuţie în domeniul comerţului exterior a fost îmbunătăţit în ultimii ani şi în direcţia cuprinderii mai depline şi totodată mai nuanţate, în raport cu specificul ramurilor, al produselor şi al pieţelor externe, diferitelor forme de relaţii economice externe.

În această direcţie menţionăm instituţionalizarea cooperării economice externe ca o formă modernă a relaţiilor economice cu alte ţări. Astfel, Ministerul Comerţului Exterior a devenit Ministerul Comerţului Exterior şi al Cooperării Economice Internaţionale. Fără îndoială că nu este vorba numai de o schimbare de denumire, ci de una de conţinut, în cadrul acestui minister creîndu-se o direcţie care se ocupă în exclusivitate de problemele cooperării. Astfel, se află în curs de constituire asemenea compartimente de cooperare şi în alte ministere de ramură, în centrale, precum şi în unele întreprinderi de comerţ exterior.

De asemenea, prin constituirea Comisiei de partid şi de stat pentru dezvoltarea cooperării economice a R.S. România cu alte ţări, se asigură condiţii superioare pentru coordonarea unitară şi operativă a acestei activităţi. Menţionăm, totodată, crearea Comisiei de avizare a propunerilor de constituire a societăţilor mixte în străinătate şi în ţară. O formă de cooperare care deschide perspective largi de colaborare o reprezintă societăţile mixte de producţie şi de comercializare a produselor pe teritoriul ţării noastre.

Unităţile cu activităţi de comerţ exterior au fost grupate pe diverse categorii şi tipuri în funcţie de produsele comercializate : maşini şi utilaje, combustibili şi materii prime, bunuri industriale de consum, servicii. O diversificare a tipurilor de întreprinderi are loc şi ca urmare a promovării unor noi forme de comercializare. Între diferitele tipuri de unităţi de comerţ exterior există deosebiri structurale, atît în ceea ce priveşte compartimentele promoţionale şi cele operative (comerciale), cît şi cele funcţionale care deservesc în general întreprinderea.

O preocupare susţinută se remarcă în direcţia îmbinării măsurilor administrative cu cele economice-financiare în conducerea activităţii de comerţ exterior, prin creşterea ponderii acestora din urmă. Pe această linie menţionăm cointeresarea materială a producătorilor şi a unităţilor comerciale în vederea dezvoltării exporturilor prin crearea unui fond centralizat de promovare şi de creştere a schimburilor cu străinătatea. De asemenea, în ceea ce priveşte reglementarea importurilor de mărfuri un loc însemnat îl deţine tariful vamal efectiv folosit în prezent în ţara noastră.

Introducerea tarifului vamal la import, a ridicat problema creării unor premise în sistemul de conducere a comerţului exterior astfel încît acest instrument economic să aibă un caracter cît mai efectiv corespunzător practicii internaţionale şi normelor G.A.T.T.

* * *

ÎNDEPLINIREA sarcinilor Congresului al XI-lea cu privire la dezvoltarea relaţiilor economice externe, necesită fără îndoială noi preocupări pentru îmbunătăţirea sistemului de conducere a relaţiilor economice externe.

Astfel, aparatul operativ de export-import şi de cooperare economică externă se pretează la noi îmbunătăţiri în vederea eliminării unor tendinţe de fărîmiţare şi a unor paralelisme care au apărut în ultimii ani. Pe de altă parte, în unele domenii ale maşinilor şi utilajelor şi chiar ale unor bunuri industriale de consum în care producţia pentru export este concentrată într-un număr redus de întreprinderi, trecerea mai curajoasă la folosirea exportului direct ar putea aduce unele avantaje pe linia legării mai operative a producătorilor de cerinţele pieţelor externe.

O serie de îmbunătăţiri pot fi aduse reţelei de export atît în ceea ce priveşte structurile organizatorice, cît şi mecanismele de funcţionare în vederea extinderii mai rapide a cooperării economice externe, a unor forme şi tehnici de comerţ încă insuficient folosite cum sînt : consultingul, engineeringul, leasingul etc., cu toate că oferta noastră de export cuprinde produse care s-ar preta la asemenea forme de comercializare într-o măsură mult mai mare decît se face în prezent. De asemenea, chiar şi în stadiul actual de dezvoltare, în unităţile operative de comerţ exterior unele activităţi promoţionale cum sînt : cercetarea pieţelor externe, publicitatea comercială, urmărirea comportamentului produselor exportate, asigurarea maşinilor şi utilajelor cu piese de schimb şi cu deservirea tehnică necesară sînt încă modeste în raport cu cerinţele contemporane ridicate. Din păcate neajunsuri de acest gen se repetă mai ales la anumite grupe de produse, ceea ce ne face să credem că este consecinţa unei concepţii înrădăcinate în unele unităţi economice, potrivit căreia activitatea de export-import s-ar putea desfăşura în bune condiţiuni chiar şi cu o activitate promoţională redusă. Evident că sînt greu de cuantificat exact pierderile provocate de insuficienţa acestor activităţi dar în mod sigur aceste pierderi sînt imense şi ele se reflectă adeseori în nivelul scăzut al unor preţuri de export, în lipsa de stabilitate a unor exporturi pe diferite pieţe care în fazele iniţiale se anunţă a fi promiţătoare etc. Fără îndoială că există şi alte rezerve de îmbunătăţire în continuare a sistemului de comerţ exterior şi valorificarea lor necesită analize atente pentru a se lua măsurile cele mai potrivite.

Intensificarea colaborării cu ţările membre C.A.E.R., cu celelalte ţări socialiste precum şi cu alte ţări necesită printre altele, un susţinut schimb de experienţă şi în acest domeniu al conducerii şi organizării comerţului exterior. Printr-un asemenea schimb de experienţă şi contacte cît mai strînse la nivelul diferitelor verigi din practică, din cercetarea ştiinţifică şi învăţămîntul din domeniul relaţiilor economice externe se pot pregăti premisele pentru o strînsă colaborare între sistemele naţionale de conducere a relaţiilor economice externe. Studierea atentă a experienţei fiecărei ţări în domeniul sistemului de conducere a relaţiilor economice externe, contactele mai strînse ce se impun în acest scop vor permite o mai bună cunoaştere şi în acelaşi timp schimbul de experienţă privind sistemul de conducere al comerţului exterior al fiecărei ţări. Intensificarea preocupărilor pentru perfecţionarea sistemelor de conducere, a mecanismului decizional se impune ca o cerinţă importantă pentru realizarea sarcinilor trasate de perfecţionare a tehnicilor de luare a deciziilor în domeniul relaţiilor economice externe.

prof. dr. Alexandru PUIU

---

1) Problema sistemelor şi mecanismelor de conducere a relaţiilor economice ale ţărilor socialiste şi a sistemului de conducere a integrării şi colaborării ţărilor socialiste preocupă tot mai mult economiştii din aceste ţări. Pe această linie menţionăm şi dezbaterile de la Institutul de Relaţii Economice Internaţionale al C.A.E.R., ultima avînd loc între 19—22 noiembrie cu o largă participare a economiştilor din ţările membre C.A.E.R.

Interviu cu
Bengt NILSSON

președintele Consiliului suedez pentru dezvoltarea relațiilor economice cu România

DE LA CONTACTE LA CONTRACTE

În cursul vizitei intreprinse în țara noastră, misiunea economică suedeză compusă din 50 de industriași și oameni de afaceri, a fost condusă de dl. Bengt Nilsson — președintele Comitetului suedez pentru dezvoltarea relațiilor economice cu România. Misiunea a fost primită de tov. Ion Pățan, viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului exterior și a cooperării economice internaționale și a purtat discuții cu cadre din conducerea altor ministere economice. La încheierea vizitei, dl. Bengt Nilsson a binevoit să acorde un interviu unui redactor al revistei noastre.*

— Cred — ne-a declarat oaspetele suedez — că actuala vizită a contribuit foarte mult la intensificarea contactelor personale, care la rindul lor au deschis noi perspective tranzacțiilor noastre. Am realizat și o serie de contacte noi, între oameni de afaceri care nu mai fuseseră in România și care în acest mod au putut sta direct de vorbă cu oamenii cu care doreau. Aceste contacte au importanță și pe termen mai lung pentru relațiile noastre economice, dar știu că s-au încheiat deja un număr de tranzacții și s-a realizat un schimb util de informații. Există de asemenea un anumit număr de proiecte de cooperare care vor mai forma obiectul unor discuții între partea română și suedeză.

● În ce măsură va contribui această vizită la lărgirea nu numai a exporturilor suedeze în România, ci și a importurilor suedeze din țara noastră ?

— Vizita noastră aici este realizată sub egida a trei organizații : Asociația industriilor suedeze, Consiliul suedez al exportului ** și Organizația suedeză a comercianților cu ridicata, care se ocupă cu importul, astfel încît în grupul nostru sînt reprezentate atit interesele exportatorilor cît și cele ale importatorilor. În felul acesta au putut fi discutate proiecte în ambele sensuri și au fost încheiate și tranzacții de import din România.

Noi vedem posibilități de import din România mai ales în domeniile agriculturii, industriei mobilei — care s-a dezvoltat substanțial în ultimii cîțiva ani și in același timp are încă un mare potențial de creștere — și industriei chimice, a cărei dezvoltare se bucură de prioritate și în următorul plan cincinal. Pînă acum exporturile românești de produse chimice și mașini și utilaje in Suedia au fost relativ modeste, dar cred că în următorii cîțiva ani posibilitatea unor asemenea exporturi va fi investigată mult mai atent, avînd ca rezultat sporirea exportului unor asemenea produse prelucrate românești.

● În ce măsură este afectată economia suedeză de actuala situație economică internațională ?

— Suedia își acoperă în intregime necesitățile interne de petrol prin importuri, care se ridică la circa 35 milioane tone de produse petroliere pe an, așa incit vă puteți imagina că sporirea prețului petrolului pe piața mondială afectează destul de serios balanța noastră de plăți. Aceasta chiar dacă în același timp unele din produsele noastre tradiționale de export ca de exemplu celuloza și hirtia, oțelul, minereul de fier etc., și-au sporit de asemenea prețurile. Dar in cazul nostru aceste majorări de preț nu compensează enorma creștere a prețului energiei.

● Revenind la problematica bilaterală, ce ar trebui intreprins, după părerea dv., pentru a îmbunătăți cunoașterea în Suedia a posibilităților economiei românești ?

— Cred că ar putea fi întreprinse unele acțiuni. La drept vorbind, este chiar obiectivul Comitetului economic româno-suedez — care are o secție în Suedia și alta la București — de a promova relațiile comerciale dintre țările noastre.

De aceea se și organizează vizite de genul celei care tocmai a luat sfirșit : ele permit un mare număr de contacte care conduc — mai devreme sau în perspectivă — la cunoașterea mai bună a preocupărilor fiecăruia și la tranzacții sporite.

Intenționăm să organizăm anul viitor o vizită similară în Suedia a unor lucrători români din industrie și comerțul exterior. Între timp, chiar azi am discutat despre posibilitățile de a organiza vizite individuale în țările noastre, seminare pe teme de importanță deosebită, o săptămînă a tehnicii românești la Stockholm și altele, care toate, luate împreună, vor avea un efect în sensul extinderii relațiilor noastre economice prin noi contacte.

D. D.

---

*) Comitetul suedez pentru promovarea relațiilor economice cu România a fost creat în 1968 de către Consiliul suedez al exportului și Federația suedeză a comercianților cu ridicata și importatorilor. El numără astăzi circa 100 de membri — firme exportatoare, importatoare, bănci comerciale etc., interesate în comerțul și cooperarea cu țara noastră.

**) Consiliul suedez al exportului este o organizație semiguvernamentală cu circa 1 800 de membri — întreprinderi industriale, comerciale, firme de consulting, de transport, de asigurări, bănci etc. Printre serviciile furnizate membrilor săi se numără studii de piață, organizarea unor activități pentru promovarea exporturilor ca expoziții, simpozioane, delegații comerciale, informații privind tarifele vamale și formalitățile de import din diferite țări.

CUM CONDUCEM

Arta de a dialoga

CONDUCĂTORII își îndeplinesc o mare parte dintre atribuțiile ce le sînt încredințate în ședințe, reuniuni, adică prin munca în echipă, o altă parte în dialoguri, întrevederi în doi, cu clienți, colaboratori etc. Multe reușite sau eșecuri se datoresc capacității, respectiv incapacității de a dialoga.

De la această idee a pornit specialistul sovietic L. V. Vlasov în elaborarea unui amplu și interesant studiu publicat într-un număr recent al revistei E.K.O. („Ekonomika i organizația promîșlennogo proizvodstva“ nr. 5/1971) din care redăm recomandările ce urmează :

ÎNTREVEDERILE SE PLANIFICĂ CA ORICE ALTĂ ACTIVITATE. Stabiliți scopul urmărit de dv., dar încercați să prevedeți și scopul probabil al interlocutorului, durata și momentul de începere al convorbirii, convenabil ambilor. Întrebați-vă ce știți despre interlocutor : funcție, preocupări, rezultate etc.

PRIMUL MOMENT ESTE FOARTE IMPORTANT. Vă sculați de la birou și invitați interlocutorul să ia loc vizavi, eventual, la masa de ședințe. Dacă discuția are loc cu un coleg sau cu un om care vă este cunoscut, atunci, salutîndu-l, este suficient să vă ridicați, dar nu este obligatoriu să treceți in alt loc. În convorbiri ce se repetă frecvent cu aceleași persoane nu este nevoie de amabilități speciale, deși importanța lor este indiscutabilă.

Înainte de începerea convorbirii cu un cunoscut sau necunoscut, se recomandă prevenirea interlocutorului de timpul de care dispuneți pentru convorbire.

PUNCTUL DE VEDERE AL CELUILALT. Primul cuvînt aparține interlocutorului dv. Indiferent dacă este vorba de un cunoscut sau de un om străin. Încercați să înțelegeți cum apreciază interlocutorul situația și de ce tocmai așa și nu altfel. Esențialul constă aici în priceperea de a asculta și de a adresa just întrebările de precizare și de sugerare a răspunsului, care ajută la dezvăluirea gîndului interlocutorului dv. și drept rezultat — să apreciați just punctul său de vedere. Ascultîndu-l atent, veți înțelege ce vrea, sau invers, ceea ce nu vrea sau nu poate să spună.

Numai după aceasta puteți să vă exprimați punctul de vedere în mod convingător și detaliat și in așa fel, încît de pe poziția sa, interlocutorul să vadă evenimentul sau situația ca și dv. și să-și revizuiască părerile in mod critic, pornind de la o cunoaștere mai completă a împrejurărilor.

TONUL. Cuvintul nimerit, exact, binevoitor și serios, atinge pe interlocutor și îl face să-și schimbe părerea mult mai repede decît glasul „metalic poruncitor“ și părerea categorică. Orice om, indiferent de poziția sa în serviciu, vrea să vadă în partenerul său un auditor atent și binevoitor, care știe să fie răbdător, care face observații într-o formă tovărășească, nejignitoare, fără a face morală, care are argumente convingătoare pentru punctul său de vedere.

REACȚIA LA OBIECȚII. Răspunzînd, orientați-l pe interlocutor în așa fel încît el singur să răspundă la propriile sale obiecții și să le înfrunte, dar pentru aceasta nu trebuie să-l contraziceți deschis ; ascultînd observația, încercați să o respingeți indirect ; acceptați condiționat o obiecție sau alta ; căutați să ascultați deodată mai multe obiecții, ca să sesizați pe cea principală și să răspundeți deodată ; ripostele vehemente să le repetați pe un ton calm, atenuînd formularea.

Reacția proprie la cuvintele interlocutorului poate fi exprimată printr-un semn cu capul, printr-o privire „interesată“, prin observații periodice scurte („bine“, „înțeleg“, „interesant“), prin repetarea ultimelor cuvinte spuse de interlocutorul dv., arătînd că ați înțeles ideea lui.

Nu trebuie să vorbiți prea tare sau prea încet. Prima e fără tact, a doua poate să determine pe interlocutor să repete de mai multe ori aceiași întrebare.

HOTĂRÎRILE. Decizia trebuie să fie precedată întotdeauna de deliberare, căci altfel, interlocutorul dv., în loc să-și expună ideile, va începe să discute critic decizia sau va accepta totul cu indiferență.

TEORII
IDEI

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

TRANSFORMAREA MUNCII AGRICOLE ÎNTR-O VARIANTĂ A MUNCII INDUSTRIALE

STADIUL actual al dezvoltării economiei noastre, precum și direcțiile fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, permit, dar totodată și impun evoluția dirijată pe un plan superior a diviziunii muncii, în conținutul și caracterul muncii însuși.

În Programul partidului, adoptat la cel de al XI-lea Congres se prevede ca întreaga dezvoltare a agriculturii să aibă drept rezultat intensificarea procesului de transformare a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale. Pe această bază se va obține o apropiere între productivitatea muncii în cele două ramuri creîndu-se condiții materiale de a asigura creșterea bunăstării țărănimii, dezvoltarea localităților rurale în cadrul procesului de urbanizare, realizarea unei apropieri treptate între condițiile de muncă și viață de la orașe și cele de la sate.

Un proces complex — tehnic, economic, social

LICHIDAREA deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială este o necesitate obiectivă, o cerință a civilizației contemporane. Ea reprezintă un proces complex de durată constituind unitatea dialectică a două laturi. Una care privește latura tehnică, iar cealaltă privește latura economică-socială. Unitatea dialectică a acelor două laturi face ca metodele și mijloacele desfășurării ei să fie diferite de la o țară la alta și să poarte pecetea relațiilor sociale de producție, a acțiunii legilor economice, ale modului de producție respectiv. Sarcina transformării muncii atît a celei industriale cît și agricole în autoafirmare creatoare a omului, totodată într-o necesitate vitală, este posibilă numai ca urmare a înfăptuirii revoluției științifico-tehnice, a instaurării orînduirii socialiste, în procesul construirii comunismului singura orînduire care se întemeiază pe un tip complet nou de activitate umană, generalizată la nivelul întregii economii a întregii societății.

În țara noastră în procesul creării bazei tehnice materiale menite să transforme munca agricolă într-o variantă a muncii industriale, se petrec mutații profunde în condițiile economice, sociale, politice și morale ale oamenilor.

Munca desfășurată în noile condiții, prin calitatea sa automodelatoare umană, declanșează valori morale, inițiative creatoare capacități și aptitudini individuale. Realismul programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism constă printre altele și în aceea că realizarea multitudinii prevederilor sale creează premisele obiective și subiective unor asemenea transformări în condițiile social-economice ale muncii în toate domeniile, inclusiv în agricultură în sensul în care, în baza Programului, se dezvoltă întreaga economie românească.

Cincinalul 1976—1980, după cum spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să devină cincinalul afirmării cu putere în țara noastră a revoluției științifico-tehnice considerînd această perioadă ca etapă deosebit de importantă în opera de construire a bazei tehnice-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta desfășurîndu-se în condițiile socialismului, beneficiază de avantajele ce le oferă orînduirea noastră socialistă. Astfel, mutațiile ce se produc în procesele de producție și în conținutul muncii, atît industriale cît și agricole, în diviziunea muncii, se realizează conștient, planificat, preîntîmpinîndu-se unele efecte sociale negative ale revoluției științifice-tehnice manifestate în țările capitaliste dezvoltate. Dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice în viziunea prospectivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ridică activitatea din acest domeniu la rangul de factor determinant al politicii naționale de dezvoltare economică și socială. Activitatea de cercetare științifică are sarcina de a acționa ca forță de producție, ca factor vital al tuturor componentelor sistemului forțelor de producție ale economiei noastre. Aceasta, particularizată la sarcina de transformare a muncii agricole în variantă a muncii industriale, se referă la cerințe multiple față de cercetările atît agricole și biologice după cum și la cele tehnice, economice, politice și sociale. Ele se călăuzesc după orientările clare date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea națională a cercetării și proiectării care a avut loc în acest an cu lucrătorii din acest domeniu. Dintre acestea am desprins cîteva care vizează nemijlocit și procesul de transformare a muncii din agricultură.

a) orientarea eforturilor activității de cercetare științifică și dezvoltarea tehnologică atît spre nevoile actuale dar și spre cele de perspectivă ale economiei naționale ;

b) cercetările din domeniul agriculturii și biologiei, într-o strînsă unitate, să rezolve problemele strigente cum ar fi crearea de noi soiuri de plante și noi rase de animale care să asigure creșterea substanțială a producției agricole vegetale și animale, pentru satisfacerea necesităților crescînde de aprovizionare ale întregului nostru popor ;

c) integrarea organică a cercetării învățămîntului și a producției în domeniul agriculturii să-și aducă aportul substanțial la schimbarea fizionomiei agriculturii la progresul rapid al societății noastre socialiste în general.

O etapă decisivă pe acest drum este aceea cuprinsă în Directive prin care se realizează integrarea deplină a agriculturii în programul general de dezvoltare și intensificare a economiei naționale, al creșterii eficienței ei prin asigurarea unor niveluri ridicate ale producției industriale și agricole.

Perfecționarea procesului de producție agricolă și în primul rînd extinderea tehnologiilor moderne de tip industrial, constituie premisa fundamentală a transformării muncii agricole într-o variantă a muncii industriale. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, industria noastră este capabilă ca în decurs de cîțiva ani să asigure agriculturii tot ce-i este necesar pentru atingerea unui înalt nivel de modernizare.

În perspectiva următorilor 10-15 ani se prevede o creștere substanțială a gradului de tehnicizare a producției, de diversificare a tehnicii și randamentului acestuia și, în consecință, realizarea unei înalte productivități a muncii lucrătorilor ocupați în agricultură. În anul 1980 agricultura va dispune de un parc de 130 mii tractoare în cadrul cărora o pondere mare o vor deține cele pe șenile de 180 C.P. cu sisteme de mașini aferente care dau posibilitatea să se execute mai multe lucrări concomitent și astfel să se asigure o reducere a cheltuielilor cu forța de muncă și în consecință creșterea eficienței.

Dar, concomitent cu măsurile preconizate pentru viitor, o mare actualitate prezintă utilizarea completă și eficientă a mașinilor și a celorlalte mijloace de producție la toate unitățile agricole, gospodărirea rațională, cu responsabilitate civică a fondului funciar, lichidarea rămînerii în urmă a introducerii materialului biologic de o mai mare productivitate și a chimizării. Cincinalul 1976—1980 se va caracteriza prin creșterea gradului de mecanizare nu numai la procesele de producție în cultura cerealieră dar și în celelalte ramuri ca zootehnia, legumicultura, pomicultura, viticultura, domenii în care procesul de mecanizare îmbracă un caracter mai complex, efectul lor economic social este mai mare.

Dezvoltarea și modernizarea agriculturii sînt susținute de volumul mare de investiții care după cum se știe se ridică în cincinalul 1976—1980 la 110 miliarde lei. Dar și mai importantă este orientarea care este dată acestor investiții și anume dezvoltării bazei tehnico-materiale astfel ca mecanizarea, electrificarea, irigarea și chimizarea, după cum și utilizarea unui material biologic superior să reprezinte în mod imperios mijloace generalizate care asigură obținerea unei producții agricole în permanentă creștere față de etapa actuală, menită să ducă la o considerabilă mărire a aportului agriculturii, la dezvoltarea întregii economii naționale.

Procesul de transformare a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale se desfășoară concomitent și în interdependență cu modificările substanțiale preconizate în întreaga fizionomie a agriculturii.

Înzestrarea tehnică a agriculturii, mecanizarea, electrificarea, chimizarea, irigarea, impun cu necesitate o organizare superioară științifică a producției și a muncii. De pe acum reorganizarea întreprinderilor agricole de stat pe principiul fermelor, organizarea stațiunilor de mecanizare a agriculturii și ale trusturilor județene pe sistemul gestiunii economice proprii au creat premise favorabile de apropiere de formele de organizare și conducere a proceselor de producție și a muncii din domeniul activităților industriale. Modificările în metodele de conducere și organizare a producției și a muncii în întreprinderile cooperatiste, înființarea unităților intercooperatiste, constituie și ele o nouă etapă în transformările structurale în procesele de producție și a muncii, în relațiile sociale în ansamblu la sate. S-au creat noi posibilități de organizare a producției și a muncii care îmbracă un puternic caracter industrial creîndu-se condiții pentru introducerea unor forme și nivel de retribuire a muncii apropiat de cel din activitățile industriale. Cele 533 de asociații intercooperatiste dispuneau în 1973 de o puternică bază materială și ocupau o pondere tot mai mare în producția de produse de origine animală. Ceea ce este important este faptul că ele aduc o însemnată contribuție la înfăptuirea prevederilor programului național de dezvoltare a zootehniei.

Relațiile ce se stabilesc între cooperative pe calea unităților intercooperatiste, după cum și între cooperative și unitățile de stat agricole sau ale industriei alimentare, realizarea lor pe baza principiilor eficienței economice, asigură valorificarea superioară a potențialului agriculturii și determină corelarea din ce în ce mai mult a producției agricole cu cea industrială.

Integrarea industriei și agriculturii

SE POATE SUBLINIA că procesul complex de perfecționarea organizării și conducerii producției agricole este însoțit și de o pătrundere din ce în ce mai accentuată a industriei în producția agricolă, în sensul că numeroase operații și procese din domeniul agriculturii sînt efectuate în mod industrial fiind mai eficiente. Astfel devin tot mai generalizate prepararea industrială a furajelor combinate care se execută în întreprinderi de acest gen, însilozarea, tratarea și conservarea diverselor produse agricole în mari unități organizate după metode industriale.

Pe de altă parte se știe că industria produce deja unele alimente pe cale sintetică, precum și materiale pentru îmbrăcăminte ca fire și fibre sintetice, blană și piele artificială înlocuind pe cele de origine vegetală sau animală. Agricultura viitorului însuși presupune schimbări poate radicale în structura energetică a producției, în tehnologie. Un nou sistem de agricultură irigată, sau cea subacvatică, generalizarea culturilor duble, cultura algelor marine pun cerințe noi atît în fața industriei cîi și a agriculturii, precum și altor ramuri ale economiei naționale, acestea ducînd la o convergență din ce în ce mai pronunțată a caracterului muncii atît din agricultură cît și din industrie. Amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu astfel încît începînd chiar din 1980 nici un județ al țării să nu aibă o producție industrială mai redusă de 10 miliarde lei, printre implicațiile sale economice și sociale o are și pe aceea care se referă la intensificarea procesului de transformare a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale. Deoarece conform prevederilor din directive în mijlocul zonelor agricole vor apărea puternice centre industriale de prelucrare complexă a produselor primare de origine vegetală sau animală, după cum și unități industriale care vor crea aparatura modernă pentru procesele de producție agricole, care vor atrage forța de muncă disponibilă în activități de o mare complexitate și tehnicitate.

Procesul amplu de modernizare a producției agricole însoțit de introducerea mecanizării și a sistemelor tehnologice și de organizarea de tip industrial pune într-o lumină nouă problema forței de muncă de la sate și utilizarea ei eficientă.

În această privință semnalăm doar unele aspecte pe care le considerăm semnificative din punct de vedere al influenței pe care o au asupra creșterii productivității muncii sociale. Deplasarea forței de muncă disponibile din agricultură spre industrie constituie un efect de creștere a productivității muncii în agricultură și în același timp de acoperire a necesităților pe care le are economia noastră națională. În țara noastră sporul populației ocupate în industrie între 1961—1964 provenea în proporție de $40^0/_0$ din mediul rural, pentru ca în 1968—1970 acesta să se ridice la $75^0/_0$.

Fenomenele demografice precum și alte cauze fac ca și în continuare nevoile de forță de muncă pentru ramurile neagricole ale economiei naționale să se acopere $77^0/_0$ tot din agricultură. Numai $7{,}2^0/_0$ se va putea acoperi din sporul natural al persoanelor în vîrstă de muncă și circa $15^0/_0$ din rîndul femeilor casnice din mediul urban.

Nevoile agriculturii moderne cer creșterea gradului de calificare a forței de muncă, capacitatea acesteia de a utiliza tehnica, tehnologiile și cuceririle de vîrf ale științei. În acest sens procesul este în plină desfășurare. Crește gradul de calificare și nivelul de școlarizare a acestora. Nomenclatorul meseriilor calificate în agricultură întrece de pe acum cifra de 30. Generalizarea învățămîntului de 10 ani, dezvoltarea liceelor de specialitate asigură dezvoltarea orizontului de cultură generală a tinerilor generații. Odată cu creșterea orizontului tehnic-cultural se manifestă o creștere a conștiinței oamenilor muncii din agricultură, un proces de asimilare a unor modele de muncă și viață urbană, au loc mutații în mentalitatea, aspirațiile și modul de a gîndi al oamenilor. Din calculele făcute de noi rezultă că din potențialul de muncă care va putea fi atras în viitorul cincinal în activitatea neagricolă peste $50^0/_0$ îl reprezintă femeile din mediul rural, între care o pondere însemnată o dețin femeile în vîrstă de peste 40 ani.

În această situație se impun măsuri adecvate de calificare după cum și de adaptare a mașinilor și locurilor de muncă atît în agricultură cît și în celelalte ramuri față de forța de muncă care poate fi utilizată. Spre deosebire de alte țări, în țara noastră exodul femeilor din sat spre oraș cunoaște o mai slabă intensitate. Din cercetarea resurselor de muncă din agricultura noastră reiese că ponderea femeilor în această ramură la noi este foarte mare și se va păstra și în viitorii ani, desi nu la nivelul actual După calculele noastre chiar și după 1980 ele vor depăși $50^0/_0$ din forța de muncă ocupată în această ramură. Deciziile de ordin economic social țin seama de această stare de fapt. Munca în agricultură este privită în contextul mecanizării, electrificării, al diminuării efortului fizic, al apariției unor profesii noi cu elemente comune celor din industrie și din servicii și ca atare adecvate și femeilor. Multe din activitățile desfășurate în agricultură au elemente comune cu ocupațiile tradiționale gospodărești ale femeilor cum ar fi cele din zootehnie, legumicultură, pomicultură, viticultură, activități a căror pondere crește.

Unele activități din agricultură la care participă femeile în prezent chiar prin caracterul lor sezonier (pentru că unele din ele chiar dacă se vor reduce își păstrează acest caracter) sînt adecvate și preferate de femei.

Socialismul a creat posibilitatea unei structuri profesionale deschise prin abolirea exploatării omului de către om, a claselor exploatatoare, a instituit o diviziune socială a muncii care să nu fie deformată de privilegii de clasă, sociale, economice, politice, care să împiedice crearea unor condiții egale de pregătire pentru acea profesiune. În prezent crește tendința de a elimina orice obstacol care limitează dezvoltarea liberă a indivizilor capabili și calificați conform exigenților economiei moderne. Ținînd seama de adîncirea diviziunii profesionale din agricultură, de schimbarea conținutului unor profesii vechi și apariția altora noi, necunoscute în trecut, s-ar cere o preocupare specială pentru structura pe sexe și vîrstă a școlilor agricole, a unor schimbări în metodele de pregătire. Dar și mai mult poate ar fi necesar pe plan spiritual-moral de a găsi căi și mijloace menite să crească prestigiul acestor activități în raport cu faptul că agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei naționale.

Sintetizînd factorii de care depinde transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale, am conchide că ele sînt următoarele : 1) Integrarea cercetării științifice a învățămîntului cu producția, creșterea contribuției acesteia la progresul economiei ; 2) Dotarea tehnică-materială a agriculturii, adecvată noii structuri moderne prevăzute și utilizării raționale eficiente a mașinilor și a celorlalte mijloace de producție, a fondului nostru funciar ; 3) Zonarea teritoriului (care îmbracă o multitudine de fațete) trebuie tratată cu maximum de atenție pentru a găsi soluții științifice capabile să realizeze o structură optimă ramurilor și subramurilor agriculturii în condițiile ei concrete și într-o etapă sau alta a dezvoltării ei, în interdependență cu celelalte ramuri ale economiei naţionale ; 4) Extinderea formelor şi metodelor care să asigure în agricultură o prelucrare primară şi secundară a produselor ; 5) Schimbări în structura pe sexe şi vîrstă, pe profesii a forţei de muncă şi utilizarea ei eficientă ; 6) Urbanizarea, folosirea electricităţii prin crearea de complexe agroindustriale ; 7) Ridicarea nivelului de civilizaţie şi a gradului de confort al vieţii satului ; 8) Factori sociali, politici şi psihologici cu un loc deloc de neglijat în acest proces complex şi amplu.

Dirijarea conştientă spre obiective economice sociale optime

TRANSFORMAREA muncii agricole în variantă a muncii industriale este în plin proces de desfăşurare. Acesta este rezultatul nemijlocit al dirijării conştiente spre obiective economice şi sociale optime de către partidul nostru în toate etapele dezvoltării socialismului în România.

Printre criteriile de analiză a procesului de transformare a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale am luat creşterea producţiei între cele două ramuri, dinamica productivităţii muncii, după cum şi unele tendinţe sociale care se prefigurează şi care ne permit unele concluzii.

În acest sens constatăm următoarele :

A) Ritmurile anuale de creştere a producţiei industriale şi cel al producţiei agricole cunoaşte o apropiere. Astfel se ştie că ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale a fost între 1966—1970 de 11,9%. Acest indicator în agricultură a fost de 1,9. Acelaşi indicator pentru anii 1971—1975 în industrie este 14,1%, iar pentru agricultură 6,6%. În cincinalul 1976—1980 se prevede pentru producţia industrială un ritm mediu anual de 9—10% iar pentru agricultură 4,6—6% faţă de anul 1975.

B) Ritmul mediu anual de creştere a productivităţii muncii în agricultură tinde să se apropie şi chiar să egalizeze cu ritmul mediu anual de creştere al productivităţii muncii în industrie. Astfel ritmul mediu anual de creştere a productivităţii muncii în industrie a fost între 1966—1970 după cum se ştie 7,3% iar acelaşi indicator în agricultură 1,9%. În anii 1971—1975 în industrie se prelimină 7,3% iar în agricultură 6,8.

În planul cincinal 1976—1980 în industrie este prevăzut ca ritmul mediu anual al creşterii productivităţii muncii pentru industrie să fie 6,7—7,2 iar pentru agricultură 5,8—7,1.

Dintr-o analiză pe o perioadă mai îndelungată şi în perspectivă reiese următoarea situaţie :

Ritmurile medii anuale ale creşterii productivităţii muncii din industrie şi agricultură şi raportul dintre ele

	1951-1960	1961-1965	1966-1970	1971-1975	1976-1980	1981-1990
Ritmul mediu anual de creştere a productivităţii muncii.						
a) Industrie	8,9	7,7 1)	7,3 1)	7,3 1)	6,7-7,2 3)	5,2-5,8 1
b) Agricultură	5,5	2,6 2)	1,9 2)	6,8 2)	5,4-7,1 2)	1,9-4,1 2
Raportul dintre ritmurile anuale de creştere a productivităţii muncii.						
(a:b)	1,6	3,0	3,3	1,1	1,2-1,0	2,7-1,7

Din tabel se confirmă ideea că ritmul de creştere a productivităţii muncii în agricultură tinde să apropie şi uneori să egaleze ritmul de creştere a celei industriale. Dar ritmul de creştere al productivităţii muncii din industrie rămîne şi în perspectivă superior celei agricole. Aceasta corespunde întru totul principiului fundamental formulat în documentele celui de al XI-lea Congres al P.C.R. şi anume dezvoltarea în continuare cu prioritate a industriei socialiste, orientarea sa spre ramurile şi subramurile de înaltă tehnicitate care valorifică în mod superior resursele de materii prime şi muncă socială.

Tendinţa de apropiere a ritmurilor celor două ramuri de bază ale economiei reprezintă rezultatul procesului în plină desfăşurare a transformării muncii agricole într-o variantă a muncii industriale. De asemenea aceasta reflectă acţiunea conştientă şi planificată a acestui proces de către P.C.R. de reducere a populaţiei ocupate în agricultură de la în jur de patru milioane la sfîrşitul cincinalului 1971—1975 la aproape trei milioane la sfîrşitul cincinalului viitor şi la circa două milioane în anul 1990.

Aceasta nu înseamnă că nu pot exista unele situaţii cînd în unele subramuri ale agriculturii să se obţină o productivitate mai mare decît în unele ramuri ale industriei. De pe acum în unităţile de tipul complexelor agricole intercooperatiste valoarea producţiei pe o persoană ocupată depăşeşte pe aceea realizată în unele ramuri ale industriei. Asemenea rezultate se obţin în unele activităţi din zootehnie, pomicultură, viticultură, la cultura plantelor tehnice etc.

C. Contribuţia agriculturii la creşterea economiei se va reflecta şi în aceea că, în perspectivă va creşte ponderea produselor agricole prelucrate în exportul nostru iar cursul de revenire la aceste produse va fi mai mare decît la multe din produsele industriale exportate.

D. Veniturile realizate de o persoană ocupată în agricultură şi cea ocupată în industrie, trebuie să se apropie, după cum şi nivelul de civilizaţie, gradul de confort al vieţii celor din mediul rural trebuie să ajungă asemănător cu acela în care se va trăi în mediul urban.

E. Modificările în structura socială duc la dispariţia deosebirilor esenţiale dintre diferitele categorii. Este un fapt pe deplin confirmat de experienţa ţării noastre că dezvoltarea economică şi creşterea gradului de civilizaţie a determinat şi determină schimbări profunde în structura socială a populaţiei noastre. În urma politicii de dezvoltare accentuată a industriei socialiste şi în primul rînd al ramurilor sale hotărîtoare clasa muncitoare a devenit preponderentă. Permanenţa acestei politici, procesul de industrializare va asigura şi în viitor această preponderenţă. Pe măsura modernizării şi dotării tehnice a agriculturii se reduce numărul celor ocupaţi în această ramură prin plecarea unei părţi a populaţiei săteşti cu precădere a celor tineri, spre oraş — caracteristic pentru toate societăţile în plină dezvoltare. Dar trebuie relevat şi procesul amplu şi de durată a trecerii în mediul rural a unui numeros detaşament de muncitori calificaţi, tehnicieni, intelectuali cerută de modernizarea agriculturii, de dezvoltare a învăţămîntului, a reţelei sanitare, culturale şi a altor servicii sociale care reflectă osmoza ce se făureşte între sat şi oraş, omogenizarea societăţii noastre, a ştergerii deosebirilor esenţiale dintre diferitele categorii de oameni ai muncii.

Transformarea muncii agricole în variantă a muncii industriale sau prin conceptul de industrializare a agriculturii în nici un caz nu trebuie să se înţeleagă dispariţia agriculturii. După opinia noastră, de altfel reieşită din documentele partidului nostru, agricultura va rămîne ramură de bază a economiei, de progresul ei depinzînd soarta alimentaţiei populaţiei. Ea va rămîne agricultură chiar dacă munca în această ramură este sau va fi variantă a muncii industriale.

Reiese că lichidarea tot mai puternică a deosebirilor esenţiale dintre munca în agricultură şi cea din industrie este rezultatul mai multor factori, unii se referă la crearea condiţiilor materiale, alţii ţin de cadrul organizatoric şi instituţional, iar alţi factori vizează unele instrumente de conducere care trebuie adaptate condiţiilor noi care să faciliteze reglarea conştientă a diviziunii sociale şi profesionale, conform intereselor generale ale celor ce muncesc în dubla lor calitate de proprietari şi producători uniţi în năzuinţa de a făuri în România socialismul şi comunismul deplin.

lector univ. dr. Ana GLUVACOV
Institutul Politehnic Bucureşti

---

1) Faţă de ultimul an al perioadei precedente.

2) Faţă de media anilor perioadei precedente.

3) În condiţiile duratei actuale a săptămînii de lucru.

NOTĂ : Sursa datelor pentru 1951—1970 sînt date extrase sau recalculate din Anuarul Statistic al R.S. România, 1974.

Pentru 1971—1990 datele sînt extrase sau recalculate pe baza cifrelor preliminare sau prevederi din lucrările Congresului al XI-lea al P.C.R.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

Dr. Eugeniu NICULESCU-MIZIL

Omul și climatul social al întreprinderii*)

O problemă de conținut a condiției social-umane

DOCUMENTELE programatice ale Congresului al XI-lea al partidului, definesc și trăsăturile caracteristice ale omului în comunism, ca personalitate multilaterală ce tinde continuu spre perfecțiune, — pe care în faza comunismului deplin o și atinge — nu cu caracter de excepție, ci în proporție de masă.

De importanță majoră pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință și implicit pentru instaurarea unui solid climat social cu parametrii calitativi ridicați, este și proiectul de norme ale eticii și echității socialiste, supus dezbaterii largi populare de mai mult timp și adoptat la Congresul al XI-lea.

Atingerea țelurilor superioare care dau conținut condiției social-umane în comunism și care au constituit cu permanență istorică dezideratul celor mai străluciți reprezentanți ai speciei umane, nu poate fi concepută fără existența unui climat social propice.

Încercînd o definiție a climatului social, l-am putea considera ca fiind acea ambianță dată societății de totalitatea caracteristicilor raporturilor dintre indivizi precum și dintre fiecare individ și societate în întregul ei, caracteristici determinate de factori obiectivi și subiectivi : de totalitatea relațiilor de producție, concepțiilor ideologice, normelor politice, morale și juridice, de nivelul de viață, știință, cultură și conștiință al indivizilor și al întregului popor — precum și de calitatea sistemului de comunicare existent. Decurgînd din această încercare de definiție, factorii care condiționează calitatea climatului social ar putea fi clasificați în mod corespunzător (planșa alăturată).

Este clar că la nivelul factorilor enumerați numai aceia care poartă un conținut de factură marxistă, imprimă climatului social o calitate înaltă.

În fond, calitatea climatului social este în mod legic determinată de poziție față de forma de proprietate existentă și de natura însușirii plusvalorii sau plusprodusului. În virtutea faptului că numai existența proprietății socialiste, a relațiilor de colaborare și într-ajutorare tovărășească ce corespund caracterului socialist al mijloacelor de producție, împreună cu trăsăturile subiective ce caracterizează societatea și indivizii în socialism și comunism, dau climatului social armonie și omogenitate — un înalt nivel calitativ, Programul P.C.R. a trasat liniile directoare — în perspectiva trecerii spre comunism — cum sînt :

- acționarea cu consecvență de către partid pentru participarea deplină și conștientă a tuturor oamenilor muncii la făurirea destinului colectiv al societății socialiste și comuniste, ceea ce presupune o cunoaștere aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale și o înaltă răspundere a fiecăruia în exercitarea drepturilor democratice și cetățenești ;
- necesitatea devoltării ample a culturii, care va ajuta pe fiecare om să participe conștient la făurirea propriului destin și în același timp la ridicarea societății pe noi culmi ;
- necesitatea ridicării conștiinței fiecărui membru al societății, a creșterii responsabilității lui față de interesele colectivității ; organizarea superioară a muncii și activității social-economice ; conducerea științifică și trecerea la autoconducere comunistă etc.

Orientările din documentele programatice ale partidului dau substanță, conținut, factorilor care condiționează calitatea climatului social, iar acestuia din urmă îi dau esența ce-i conferă — în socialism — un nivel calitativ ridicat.

Reproducția climatului social

ÎN ÎNTREPRINDEREA socialistă, privită ca sistem complex de relații economico-sociale, microclimatul social poartă aceleași caracteristici ca și la nivelul întregului sistem social, bineînțeles reduse la scară ca amploare.

În acest fel însăși forței de muncă — și nu numai ei — i se va asigura o reproducție armonioasă și de nivel cantitativ și calitativ ridicat, după cum și reproducției climatului social însuși i se vor asigura aceleași condiții. Ideea că și climatul social este supus regulilor legice ale reproducției, ca unul din elementele caracteristice ale unei anume societăți, care îl și naște și alimentează, este susținută de faptul că, perfecționarea climatului social se înfăptuiește pe baza caracterului științific al socialismului, al reproducției sale, în virtutea legității evidențiată de Marx că „Fiind o societate în acțiune, socialismul va avea o atitudine științifică față de procesul reproducției sale progresive crescinde". Înțelegem prin cele de mai sus și faptul că, în general, componentele calitative ale climatului sînt și produsul indirect al nivelului științific al conceptelor de conducere din societatea respectivă.

În acest sens relevăm importanța factorului om, mai ales în postura de conducător, în formarea climatului social al întreprinderii, extind o corelație directă între activitatea de conducere și calitatea acestui climat. Între valoarea trăsăturilor ideologice, politice, profesionale, culturale, științifice, psihologice, morale ce caracterizează, în particular sau în general, pe fiecare individ, respectiv colectivitatea căreia îi aparține — și valoarea climatului social al acestei colectivități (în cazul nostru întreprinderea), există evident, o legătură directă, inseparabilă, organică. De fapt exteriorizarea comportamentală prin exercitarea actelor social-productive poartă tocmai amprenta calitativă a trăsăturilor de profil descrise. Cu cît valoarea trăsăturilor de profil (la nivelul indivizilor și al colectivității de care aceștia aparțin) este mai ridicată, cu atît valoarea comunicării și a climatului este și ea mai ridicată. Calitatea condiției umane, individuale și colective, exprimată prin însumarea valorilor trăsăturilor amintite determină deci, în mod direct și calitatea climatului respectiv.

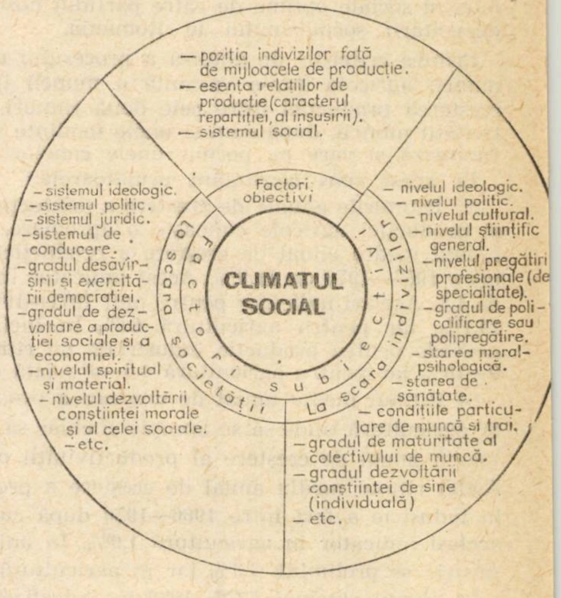
— poziția indivizilor față de mijloacele de producție.
— esența relațiilor de producție (caracterul repartiției, al însușirii).
— sistemul social.
Factori obiectivi
- sistemul ideologic.
- sistemul politic.
- sistemul juridic.
- sistemul de conducere.
- gradul desăvîrșirii și exercitării democrației.
- gradul de dezvoltare a producției sociale și a economiei.
- nivelul spiritual și material.
- nivelul dezvoltării conștiinței morale și al celei sociale.
- etc.
La scara societății
Factori subiectivi
CLIMATUL SOCIAL
La scara indivizilor
— nivelul ideologic.
— nivelul politic.
— nivelul cultural.
— nivelul științific general.
— nivelul pregătiri profesionale (de specialitate).
— gradul de policalificare sau polipregătire.
— starea moral-psihologică.
— starea de sănătate.
— condițiile particulare de muncă și trai.
— gradul de maturitate al colectivului de muncă.
— gradul dezvoltării conștiinței de sine (individuală)
— etc.

Factorii care condiționează calitatea climatului social

Acesta este de altfel și sensul acelor precepte ale ideologiei marxiste și ale politicii partidului care se referă la necesitatea împlinirii personalității umane multilateral dezvoltate, la scara indivizilor și a maselor ce compun colectivele și întreaga societate.

Referindu-ne la valoarea omului în calitatea lui de conducător putem afirma că ea joacă de asemenea un rol de prim ordin, mai ales din punct de vedere subiectiv, în determinarea valorii climatului social.

Putem da acestei valori două sensuri :

---

*) Extras din comunicarea făcută de autor la Sesiunea științifică ținută la Academia „Ștefan Gheorghiu" pe tema : „Factorul om în dezvoltarea României socialiste".

1. SENSUL IERARHIC care exprimă în esență ideea că, cu cît conducătorul se situează pe o treaptă mai înaltă, cu atît mai mult profilul său trebuie să se dezvolte — ca intensitate, complexitate, volum de cunoștințe și însușiri — în raport cu nivelurile inferioare ale conducerii ;

2. SENSUL DINAMIC care arată că și la un conducător situat la un nivel ierarhic mai scăzut calitățile lui de profil trebuie să se dezvolte, în timp, la nivel superior ca o necesitate impusă de efectele revoluției tehnico-științifice, a dinamicii dezvoltării, a creșterii complexității activității de conducere.

Reținînd cel de al doilea aspect, sensul dinamic al ei, apreciem că el face să apară și mai evidentă însemnătatea ridicării valorilor tuturor calităților de profil ale conducătorului care, alături de valorificarea avantajelor muncii și gîndirii colective, a atragerii și stimulării maselor la o participare efectivă și permanentă la exercitarea actelor de conducere, determină și calitatea atmosferii de muncă, a climatului uman din întreprindere precum și randamentele ce se obțin.

Între eficacitatea conducerii, eficiența activității economico-productive și climatul existent în întreprindere există raporturi de intercondiționare. Eficiența conducerii se reflectă nu numai în eficiența activității economico-productive dar și în calitatea climatului existent care influențează, la rîndul lui, atît eficacitatea conducerii cît și eficiența activității productive.

Exercitarea sistematică a acestor raporturi de intercondiționare, extinderea lor la nivelul tuturor colectivelor cît și la scara întregii societăți, este o parte componentă a mecanismului care face ca masele populare să aibă capacitatea de a supune din ce în ce mai mult controlului lor procesele reproducției social-productive, procesele de organizare și conducere pe linia promovată de partid pentru instaurarea și respectarea normelor de conviețuire socială, a principiilor comuniste de viață.

Ilie CRISTESCU
doctorand Academia „Ștefan Gheorghiu"
director al Întreprinderii balneare și de turism
– Herculane

Omul — beneficiarul naturii

Zonele turistice și crearea unui echilibru ecologic

ȚARA NOASTRĂ dispune de un larg patrimoniu turistic, începînd de la mare pînă la munte, cu un relief propice turismului, dispunînd de păduri, de aproape toate tipurile cunoscute de ape minerale, nămoluri, mofete, etc., bogății ce o situează printre primele țări de pe glob din acest punct de vedere.

Problema valorificării acestei bogate „zestre" turistice are aspecte multiple, decurgînd din condițiile diferite care concură la dezvoltarea turismului în țara noastră. Avem în vedere :

- creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii din țara noastră, care astfel au posibilități sporite materiale pentru înglobarea în bugetul familiei a unor cheltuieli diversificate pentru serviciile turistice.
- necesitatea punerii în valoare a unor resurse materiale care pot contribui la sporirea venitului național, la exercitarea unei influențe imense asupra sănătății oamenilor și ocuparea timpului liber.
- crearea unui echilibru ecologic în care dezvoltarea economică se completează cu necesitatea apărării mediului ambiant, mai mult, printr-o politică economico-socială adecvată, mediul ambiant natural este ameliorat și amenajat de spiritul creator uman, fiind pus direct în slujba omului.

În acest sens, Congresul al XI-lea dă directiva de „a se acționa pentru modernizarea bazei materiale a turismului, și îndeosebi pentru dezvoltarea stațiunilor montane și de tratament". Arătîndu-se că pentru aceasta vor fi **extinse și îmbunătățite prestațiile în toate zonele turistice**, se specifică în mod expres obligația ca la amplasarea noilor obiective sociale să se aibă în vedere **menținerea echilibrului ecologic al zonei respective**, ceea ce implică, după părerea mea, o lărgire a orizontului de tratare a serviciilor turistice, înglobîndu-le în sfere zonale naturale care să permită o coordonare atît a investițiilor, a folosirii regimului de ape termominerale, a pădurilor, a punerii în valoare a tuturor resurselor naturale, concomitent cu a patrimoniului cultural al țării noastre.

În acest fel, apare pe prim plan cerința elaborării de **prognoze turistice zonale** incluse în planul general de dezvoltare a turismului în țara noastră, în planul de sistematizare a teritoriului, de dezvoltare a localităților, de creare a unor noi așezări umane care să răspundă atît nevoilor economice cît și celor de protecița naturii și, în același timp, de extindere a serviciilor turistice. Evident că o prognoză, chiar zonală, a turismului trebuie să aibă în vedere :

- condițiile pedoclimatice pe raza lor de acțiune și posibilitățile de schimbare a lor, favorabile sau nefavorabile turismului, în zona respectivă.
- influențele evoluției tehnico-științifice asupra produsului turistic balnear, asupra serviciilor turistice, ținînd seama de factorul de bază de care depinde diversificarea prestațiilor turistice.
- dezvoltarea căilor de comunicație în zona respectivă și integrarea lor în circuitele turistice naționale și internaționale ;
- crearea de sisteme turistice deschise, complexe, cu un punct central nodal care să determine dezvoltarea de sisteme turistice microzonale integrate organic în zona naturală, fără a fi îngrădite de limitele administrative impuse de organizarea teritorială.

Un model turistic — ecologic posibil

UN ASTFEL de complex de sisteme deschise, poate fi zona Porților de Fier, avînd în structura ei sisteme turistice microzonale și care poate situa în centrul său stațiunea Herculane, cu Valea Cernei, care determină și influențează ca pondere și structură întreg complexul natural al zonei.

Ținînd seama de capacitatea maximă a zonei Herculane de servire a turiștilor, în funcție de debitul izvoarelor, de puritatea aerului cît și de cerințele crescînde ale turiștilor, de posibilitățile de dispersie turistică în zonă, de necesitatea protejării mediului ambiant, prognoza noastră pornește de la posibilitățile reale de satisfacere deplină a cerințelor turistico-balneare a circa 300 000 de turiști în anul 1990, cu un sejur mediu de 12 zile corespunzător la un număr de circa 3,5 milioane zile/turist cazare, respectiv o capacitate de cazare în hoteluri, campinguri, moteluri de 12 000 locuri. Pe această linie investițiile se pot dirija în sensul satisfacerii opțiunilor turistice de cazare în viitor și asigurarea confortului și serviciilor la nivelul cerințelor turismului internațional. Un complex sanatorial, s-ar dimensiona optim de circa 500 locuri. Se impune, totodată, ca absolut necesar să se reconsidere centrul stațiunii, prin ridicarea confortului în vechile clădiri monumentale, moștenire culturală a trecutului, păstrînd interiorul intact (ele fiind monumente istorice) la care să se adauge și baze de tratament proprii.

La km. 8, unde se face un baraj hidroenergetic se va putea amplasa o micro stațiune de odihnă de 500 locuri (cu posibilitatea de dezvoltare în 1 990—2 000), care va beneficia de serviciile oferite de stațiune, fiind de fapt o prelungire a acesteia, și care va putea oferi noi servicii de un agrement deosebit pe lac (sporturi nautice, pescuit, etc.).

O altă microstațiune de 1 500 locuri se va putea amenaja la barajul Valea lui Iovan, din cadrul complexului Cerna — Tismana — Motru. Pe valea Cernei, pe traseul drumului turistic va lua ființă un motel de cca. 300 locuri, la bifurcația drumului înspre Baia de Aramă și bazinul Jiului, respectiv la km 25. Preconizăm un motel de tranzit de 300 locuri și la Cerna Sat, precum și amenajarea unui sat de vacanță cu 100 de locuri.

La toate acestea, avem în vedere cadrul ecologic al dezvoltării turismului în valea Cernei și necesitățile, de pe acum actuale, de rezolvat din acest punct de vedere :

- trecerea întregii zone, respectiv a văii Cernei, sub regim de rezervație naturală, prin extinderea elementelor actualei rezervații Domogled, care are un caracter botanic și geologic unic în țara noastră ;
- reamenajarea silvică a pantelor abrupte ale versanților munților din regiune și mai ales de pe valea Cernei, împotriva degradării solului și păstrarea gradului de ionizare determinat atît de păduri cît și de apele termale.
- construirea unei centrale termice pentru întreaga stațiune, în afara perimetrului acesteia, care ar prelua funcțiunile micro-centralelor din incintă, în vederea evitării poluării și a menținerii gradului ridicat de ionizare negativă naturală ; (cel mai înalt grad de ionizare negativă naturală din țară, circa 2 000 de ioni negativi pe cm^3 de aer).
- punerea în valoare a tuturor resurselor de ape termo-minerale de-a lungul văii Cernei și protejarea izvoarelor ;
- epurarea apelor reziduale termale provenite de la băile din stațiune, repopularea piscicolă a rîului Cerna ;
- construirea unui drum forestier care să ocolească stațiunea și interzicerea circulației auto în interiorul stațiunii.

Toate aceste prevederi sînt tot atîtea argumente pentru o dezvoltare zonală a turismului în țara noastră, în cadrul politicii unitare a partidului și statului nostru care se înscrie pe linia de punere în valoare a resurselor țării, considerînd economia turismului, ca un subsistem integrat în sistemul global natură—tehnică—societate.

FONDAT în urmă cu patru ani din iniţiativa italianului Aurelio Peccei împreună cu viitorologii francezi Bertrand de Jouvenel şi Maurice Guernier, englezul Alexander King, japonezul Saburo Okita şi cîţiva alţii, Clubul de la Roma şi-a propus să întreprindă cercetări asupra viitorului omenirii dintr-o perspectivă globală. Considerînd globul pămîntesc o entitate unică în genul unei familii sau al unui sat, Clubul şi-a propus să folosească metoda „analizei sistemelor" pentru a studia interacţiunile care determină viitorul.

Modelele globale construite de Clubul de la Roma sînt considerate ca simple instrumente de cercetare a viitorului. Ele nu sînt concepute pentru a „prezice" ci pentru a studia viitorii posibili şi a construi scenarii prin care s-ar putea întrezări mai bine o dezvoltare economică echilibrată. Autorii modelelor declară deschis că nici o politică de ansamblu, serioasă, favorabilă progresului umanităţii nu poate fi concepută fără o vedere globală asupra evoluţiei umanităţii ; modelele concepute de ei însă, nu pot fi folosite direct şi concret la luarea de decizii politice în nici o ţară anume.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Clubul de la Roma

Primul Raport al Clubului publicat în 1972 sub titlul „Limitele creşterii" se baza pe un model construit de profesorul american de analiza sistemelor, Jay W. Forrester şi a fost prelucrat de o echipă condusă de Dennis Meadows. Modelul aplicabil „ecosistemului" denumit Pămînt îşi baza raţionamentele pe medii mondiale, fără să ţină seama de faptul că diferitele regiuni ale lumii se deosebesc prin densitatea populaţiei, dezvoltarea industrială şi agricolă, prin potenţialul de resurse naturale şi prin educaţie, prin organizare socială etc. Extrapolarea mecanică a datelor prezentului nediferenţiate conducea la concluzii alarmiste referitoare la perspectivele creşterii în lume. De aceea Raportul Meadows a stîrnit critici întemeiate şi vehemente. Dar, cu toate limitele sale, Raportul Meadows a avut meritul de a şoca şi de a contribui la trezirea conştiinţei oamenilor asupra constrîngerilor ce există în mod obiectiv, referitor la evoluţia economică de ansamblu pe globul terestru.

Criza actuală decurgînd din adîncirea decalajelor economice dintre state, din penuria de resurse alimentare şi energetice, din creşterea demografică, din perturbările monetare etc., repune în discuţie nu numai sistemele economice, ci raporturile omului însuşi cu natura, modul său de viaţă, echilibrul evoluţiei sale. Acţiunea omului asupra naturii are implicaţii profunde şi de durată, putînd duce la dezechilibre ecologice. La atragerea atenţiei omenirii asupra acestor limite a adus o contribuţie importantă Raportul Meadows.

Criticile aduse primului Raport realizat sub egida Clubului de la Roma au folosit la pregătirea unor cercetări mai nuanţate şi aprofundate. Recent a fost publicat al doilea Raport intitulat „Strategie pentru miine", elaborat de M. Mesarovic şi E. Pestel, bazat pe un model perfecţionat care trece de la 480 de ecuaţii la mai mult de 100.000.

La realizarea acestuia şi-a adus contribuţia o echipă de 40 de cercetători. La Grenoble au fost elaborate datele referitoare la agricultura lumii a treia. Datele privind populaţia au fost cercetate la Hanovra, iar cele referitoare la energie şi alimentaţie la Cleveland în S.U.A. Datele înregistrate la cele 3 ordinatoare au fost puse la dispoziţia echipei care întocmea scenariile.

Repunerea în discuţie a unor consideraţiuni general admise pînă azi a constituit obiectivul principal al celui de al doilea Raport al Clubului, şi în primul rînd reconsiderarea conceptului de creştere economică. Autorii acestui raport nu fac parte din categoria partizanilor creşterii pur cantitative şi deci nici ai opririi, încetinirii sau ai menţinerii creşterii economice. Raportul relevă prioritatea redefinirii conceptului de creştere, ţinînd seama de complexitatea fenomenului şi de multitudinea manifestărilor şi implicaţiilor sale. Ei pornesc de la faptul că în natură există două feluri de creştere : întîi, o creştere pur cantitativă nediferenţiată: celulele se pot reproduce divizîndu-se în două, apoi în patru, în progresie geo-

fişe

ŞERBAN ORĂSCU
specializarea şi cooperarea în industrie
EDITURA ŞTIINŢIFICĂ

● *PROBLEMELE specializării întreprinderilor industriale şi ale dezvoltării relaţiilor de cooperare, ca un proces unic de regrupare a fabricaţiei desfăşurat pe două planuri — al structurilor şi al relaţiilor – formează obiectul lucrării lui Şerban Orăscu :* Specializarea şi cooperarea în industrie *(Bucureşti, Editura ştiinţifică, 1974, 194 pag.). Procesul de regrupare este determinat, pe de o parte, de dezvoltarea industrială, pe de altă parte, de capacitatea organizatorică limitată a întreprinderii de a asimila fluxul informaţional adoptînd decizii cu promptitudinea şi conţinutul necesar. Funcţiile şi interconexiunile factorilor de regrupare sînt definite cu ajutorul unui macrosistem cibernetic. Întemeindu-se pe aceste premise teoretice, lucrarea evidenţiază faptul că perfecţionarea specializării şi cooperării implică măsuri cu spectru larg, de la continua îmbunătăţire a profilului de fabricaţie al întreprinderilor, pînă la îmbunătăţirea sistemului contractual, a cointeresării materiale şi a preţurilor. Ca aplicaţie lucrarea prezintă o schemă cadru a specializării industriei construcţiilor de maşini. Optimizarea dimensională şi a profilului de fabricaţie al întreprinderii este abordată cu ajutorul funcţiilor complexe de cost, care iau în considerare şi efectele economice ale omogenităţii constructiv-tehnologice a nomenclatorului. Autorul prezintă de asemenea un model matematic de programare liniară pentru optimizarea opţiunii între fabricaţia internă şi cooperare.*

Se recomandă o economie „economicoasă"

● PAUL FABRA *prezintă în* LE MONDE, *sub titlul* L'economie économe *(Economia economică), unele idei enunţate de Raymond Barre la o conferinţă cu tema „Se îndreaptă economia occidentală spre o mare criză ?", ţinută la Paris în faţa membrilor Asociaţiei naţionale a doctorilor în ştiinţe economice. Deşi este optimist şi consideră că situaţia actuală este foarte diferită de cea din 1929, deoarece există o serie de mijloace (importanţa activităţilor de stat şi a cheltuielilor publice, ajutorul de şomaj, capacitatea băncilor centrale de a veni în sprijinul aparatului bancar) de limitare a intensităţii deteriorării conjuncturii, Raymond Barre consideră totuşi că ţările occidentale vor fi nevoite să se supună unor constrîngeri de care au încercat pînă acum să se elibereze. Am trăit pînă acum — a spus el — o perioadă de mare consum, de risipă, perioada care va veni va fi de economisire şi investiţii. Va fi o economie „economicoasă". Este iluzoriu să-ţi imaginezi că economia va putea să-şi regăsească suflul, fără a cunoaşte în prealabil o încetinire sau chiar, în unele ţări, o recesiune. Nu se va putea evita o creştere a şomajului, dar, pe termen lung, un echilibru nou se va produce, foarte diferit de situaţia de „supraocupare artificială", pe care ţările occidentale au cunoscut-o în ultimii ani. Oratorul a adăugat că, dacă unele ţări văd soluţia în credite externe, va veni momentul cînd ţările deţinătoare de capital le vor refuza concursul şi cînd instituţiile internaţionale nu vor mai fi dispuse să-şi asume „riscuri prea mari".*

Milton Friedman : Cu riscul şomajului, să se oprească inflaţia

● *ÎN opoziţie cu majoritatea celor ce fac previziuni economice — spune Milton Friedman în editorialul său din* Newsweek *(4 noiembrie 1974), intitulat* Inflation prospects *(Prognoze cu privire la inflaţie) — „eu cred că rata inflaţiei în S.U.A. manifestă tendinţa să scadă brusc în lunile ce urmează — de la rata actuală record de aproximativ 12 la sută pe an la preţurile articolelor de consum la aproximativ 6 la sută pe an la mijlocul sau spre sfîrşitul anului 1975". Autorul îşi explică prognoza nu prin politica administraţiei, care, rea* metrică, fiecare fiind o replică exactă a celei dintîi. Dar există și creșterea organică în care celulele se specializează după legile dezvoltării armonioase a organismului (ex. celulele creierului, ale plămînilor, oaselor etc.). Organele evoluează, unele dezvoltîndu-se, iar altele atrofiindu-se. Autorii raportului apreciază că pînă acum creșterea economică a fost concepută pur cantitativ, ori acest gen de creștere nu poate continua etern, cu atît mai mult cu cît ea se desfășoară în mod inegal în diferite părți ale globului, iar decalajele dintre acestea tind să se adîncească. Raportul apreciază că nu creșterea în sine se află la originea crizelor actuale, ci caracterul său anarhic și dezechilibrat și că singura soluție ar putea decurge din realizarea unei creșteri organice. Or, cum în natură creșterea organică se desfășoară după anumite legi, conform unui plan, în societatea omenească lucrurile nu stau astfel. Declarația referitoare la o nouă ordine economică internațională, adoptată la Sesiunea extraordinară a O.N.U. consacrată problemelor materiilor prime, precum și „Carta drepturilor și obligațiilor economice ale statelor", adoptată recent de Adunarea Generală a O.N.U., deschid perspectivele dezvoltării economice mai armonioase a lumii actuale. În dorința de a contribui cu sugestii la găsirea unor soluții de armonizare a dezvoltării economice pe scară mondială, Clubul de la Roma și-a propus să elaboreze studii referitoare la creșterea economică care să respecte diversitatea regiunilor planetei, privită ca un sistem strict interdependent, în care fiecare stat component își aduce contribuția economică, culturală și în resurse naturale.

Cum astăzi cele 150 de națiuni nu-și mai pot rezolva absolut singure propriile probleme, ele depind tot mai mult unele de altele. Împărțind lumea în zece regiuni, luînd în considerație faptul că creșterea exponențială economică nu se petrece în aceleași locuri în care are loc creșterea demografică, și alte particularități ale diferitelor zone ale pămîntului, autorii Raportului „Strategie pentru mîine" au elaborat variante de scenarii referitoare la posibilitățile de rezolvare a celor mai arzătoare probleme ale evoluției omenirii.

Una din concluziile de bază ale Raportului este că nici una **din marile probleme cu care e confruntată omenirea azi și în viitor nu poate fi rezolvată decît prin cooperarea tuturor statelor,** mari și mici, dezvoltate din punct de vedere economic sau rămase în urmă. Ordinatoarele au răspuns clar că în ciuda aparențelor, interesele statelor producătoare și ale celor consumatoare de resurse naturale se întîlnesc pe termen lung și că singura soluție avantajoasă pentru ambele părți este **cooperarea.** Problemele decalajelor economice, ale echilibrului ecologic, cele alimentare etc., nu mai pot fi soluționate în zilele noastre fără a prejudicia însăși perspectivele de supraviețuire a speciei umane, decît printr-o colaborare și cooperare la nivel internațional. Argumentele aduse prin numeroase studii și calcule confirmă încă odată justețea concepției unitare despre relațiile economice și politice internaționale, elaborată de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. **Dezideratul realizării unei noi ordini economice internaționale** este de fapt **o necesitate obiectivă** pentru progresul general al omenirii iar scenariile prezentate în recentul Raport al Clubului de la Roma aduc noi argumente convingătoare despre stringența realizării sale. Dar despre ideile cuprinse în acest raport cititorii revistei noastre vor fi informați pe larg într-un număr viitor.

Scopul ultimului raport al clubului a fost definit recent în „L'Express" de unul din autorii săi, Mihailo Mesarovic : „Avantajul modelului nostru este de a propune puterilor politice alegeri calculate, asupra cărora ei singuri au menirea de a decide. În nici un caz noi nu sîntem tehnocrați; rolul nostru consistă în a furniza celor care au puterea de decizie în lume date asupra viitorului și, de asemenea, de a-i ajuta să prevadă consecințele alegerilor lor".

Noua cercetare asupra viitorului omenirii, are, desigur, limite, dar, are meritul de a-și propune să contribuie la realizarea unor schimbări în mentalitatea oamenilor, de a stimula responsabilitatea față de viitorul dezvoltării economice pe glob. O schimbare a opticii omului față de semenul său, față de viitor, de pămîntul care-l adăpostește și hrănește. Este vorba de a se dezvolta responsabilitatea tuturor oamenilor față de faptul că în anumite părți ale planetei sînt ființe umane ce mor de foame, față de faptul că trebuie să calculăm și consumăm resursele, ținînd seama, nu numai de limitele vieții generației noastre, dar și de viitorul urmașilor noștri, de necesitatea de a privi planeta Pămînt ca pe un bun comun al tuturor oamenilor.

dr. Maria D. POPESCU

---

sau bună, nu va influența timp de mai multe luni viața economică, ci prin discrepanța dintre rata curentă a inflației și rata corespunzătoare expansiunii monetare din ultimii ani. Această expansiune ar fi putut determina o rată de 6 la sută, și nu de 12, diferența atribuindu-se unor factori nemonetari, majoritatea trecători — cum ar fi controlul prețurilor și teama că va fi reintrodus, teama de inflație, crizele petrolului și ale alimentației. Rata scăzută a creșterii monetare, care durează de patru sau cinci luni, va permite o reducere a ratei inflației. Dar, deși optimistă pe termen scurt, previziunea lui M.F. „conține sămînța neliniștii pe termen lung" deoarece, după ce va fi cîștigată bătălia inflației se va considera că „putem să ne întoarcem spre problema reală a șomajului". Această reacție ar fi, după autor, o mare greșeală. Reducerea la 6 la sută nu e încă o eliminare a inflației, iar creșterea din nou a cheltuielilor guvernamentale și a emisiunii monetare pentru reducerea șomajului ar duce din nou la situația actuală, în 1976 sau în 1977 rezultînd din nou o inflație cu două cifre.

Introducere în prognoza demografică

● *APĂRUTĂ recent în Editura Junimea-Iași, lucrarea* Introducere în prognoza demografică, *de dr. Mihai Țarcă, tratează într-o formă sintetică și modernă, problemele metodologice de bază ale prognozelor demografice la nivel național și la nivelul unităților teritorial-administrative. Lucrarea este compusă din șapte capitole : 1. Prognoze. Locul și rolul lor în viața socială contemporană ; 2. Prognoza demografică ; 3. Metode statistice de prognoză demografică preliminară ; 4. Metode și modele statistice de prognoză demografică fundamentală ; 5. Metode și modele statistice ale prognozelor demografice derivate ; 6. Prognoza potențialului de viață ; 7. Corelații demo-economice. Printre altele, autorul scoate în evidență o serie de deficiențe ale metodelor de construire a tabelelor de activitate, propuse de către O.N.U. și aplicate pe scară largă astăzi în multe țări ale lumii, prezentînd posibilități de înlăturare a acestor deficiențe. Sînt propuse unele modele matriciale de prognoză a populației active, cu diferite grade de complexitate și aplicabile la nivel național și la nivel de zonă.*

Mihai Țarcă
INTRODUCERE IN
PROGNOZA
DEMOGRAFICĂ

Aprecierea eficienței variantelor de plan

● *ÎN revista* WIRTSCHAFTS-WISSENSCHAFT *nr. 10, din octombrie 1974, este publicat studiul lui Klaus Müller* Zu Problemen der Bewertung von Varianten der langfristigen Entwicklung auf der Ebene von Zweigen der sozialistischen Volkswirtschaft *(Probleme ale evaluării variantelor de dezvoltare pe termen lung la nivelul ramurilor economiei naționale socialiste), consacrat uneia din cele mai controversate probleme ale planificării economiei naționale pe o perioadă mai îndelungată : găsirea criteriilor de apreciere a gradului de eficiență a variantelor de plan. Autorul pornește de la premisa că „nevoile" omului trebuie să constituie punctul de plecare în planificarea economică, dar dificultatea primară constă în definirea categoriei economice „nevoi", care reprezintă o unitate dialectică de elemente obiective și subiective. Totodată, variantele de plan trebuie să fie astfel evaluate, încît să satisfacă și „nevoile sociale", care sînt de mare complexitate.*

Pe baza nevoilor determinate și a analizei resurselor disponibile se stabilește locul pe care ramura respectivă îl deține în cadrul dezvoltării economiei naționale, ceea ce se realizează prin intermediul „criteriilor de apreciere", care sînt menite să orienteze minimizarea cheltuielilor totale ale ramurii în condițiile creșterii venitului național. În acest scop, Klaus Müller elaborează o matrice de evaluare care să permită integrarea tuturor efectelor economice, atît a celor cuantificabile cît și a celor care pot fi descrise numai calitativ.

„Economia şi înarmările“*)

ELABORATĂ de un distins specialist român al economiei politice a capitalismului contemporan, cartea în cauză este rezultatul unor ample investigări, interpretări de material primar, statistic, decantări, sinteze şi departajări de scrieri ale unei largi game de autori străini. „Economia şi înarmările" a avut însă substanţialul avantaj de a nu fi doar o recompunere realizată de un spectator livresc. Căci, în virtutea unor variate însărcinări şi participări la activităţi internaţionale, Gh. Dolgu a luat în ultimii ani contact direct cu „materia", în primul rînd ca expert al secretarului general al O.N.U. pentru întocmirea renumitului raport asupra consecinţelor economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare, în împrejurări care i-au conferit un rol notabil în cadrul grupului internaţional de consultanţi ad-hoc. Ca urmare, întreaga dezbatere ştiinţifică eşalonată de-a lungul cărţii resimte pozitiv această irigare a solidei abordări analitice marxiste cu o experienţă proprie de amplă cuprindere a fenomenelor supuse cercetării. Şi poate că un rezultat al acestei îmbinări este şi maniera modernă de expunere sub aspectul întinderii cantitative, condensarea expresivă a unui material vast şi multiform.

Valoarea, însemnătatea temei expuse de autor nu au nevoie de demonstraţie : cursa înarmărilor, coeficientul enorm de militarizare a economiei mondiale a zilelor noastre constituie una din expresiile maligne proeminente ale realităţii ultimelor decenii, proliferarea sau extirparea acestei excrescenţe avînd consecinţe capitale asupra destinelor locuitorilor planetei noastre. „(...) **intensificarea cursei înarmărilor, stocarea de noi şi noi arme nimicitoare, creşterea cheltuielilor militare** – arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. – **creează grave pericole pentru securitatea tuturor popoarelor, pentru pacea internaţională şi, totodată, apasă greu umerii tuturor popoarelor".**

STRUCTURATĂ în şapte capitole (plus cuvîntul introductiv şi concluziile), lucrarea lui Gh. Dolgu este desfăşurată pe două părţi.

Prima cercetează fenomenul pe plan global mondial (al ansamblului lumii nesocialiste).

Cu totul incomplet, reţin pe primul loc din partea întîi densa analiză cuprinsă în paragraful „Locul cererii şi al producţiei militare în procesul reproducţiei", în care, după o expunere a diverselor puncte de vedere ale economiştilor marxişti, autorul argumentează că, dată fiind ponderea avută de producţia militară în economia capitalistă contemporană, ea constituie un sector aparte, cuprinzînd el însuşi două subdiviziuni, „după originea procesului şi după destinaţia lui : subdiviziunea I, producţia produselor fabricate în întreprinderile care prin natura lor produc mijloace de producţie, şi subdiviziunea II, producţia produselor de consum pentru aparatul militar" (pp. 30–31). Ni se prezintă apoi ecuaţiile reproducţiei pe baza acestei ipoteze, spre a se demonstra că prezenţa distinctă, obiectivă, a vastului sector de producţie militară, în esenţa sa parazitar, complică la maximum circuitele şi sensurile reproducţiei, face şi mai labile echilibrele indispensabile oricărei dezvoltări economice rezonabile.

Date bogate şi variate demonstrează că hipertrofierea producţiei militare este un factor inhibant major al cooperării economice între state, că efectele nocive ale cursei înarmărilor se manifestă şi nu în ultimul rînd, prin piedicile concrete pe care le pune lichidării subdezvoltării, decalaj care pune sub grav semn de întrebare deznodămîntul tuturor litigiilor omenirii de azi.

În sfîrşit, acest tur de orizont este întregit de specificarea implicaţiilor avute de amploarea cantitativă şi geografică fără precedent căpătată de comerţul cu arme, considerat nu numai ca una din sursele agravării contradicţiilor dintre principalele ţări capitaliste, dar şi sub funcţia sa de a menţine sau extinde relaţii hegemonice incompatibile cu cerinţele unei noi ordini economice şi politice internaţionale echitabile şi democratice.

PARTEA A DOUA a volumului – care alcătuieşte în fond conţinutul său de bază –, subintitulată „un studiu de caz", este consacrată economiei S.U.A. văzută în relaţia ei cu cursa înarmărilor.

O remarcă de ordin general : în mod justificat Gh. Dolgu nu se mărgineşte să sintetizeze şi cristalizeze elementele unei analize polemice marxiste, prudente, creatoare, fără stridenţe dogmatice, analiză care are punctul de pornire în relevarea trăsăturilor fundamental capitaliste ale dereglărilor produse de militarizare nu numai economiei ci şi întregii vieţi sociale a S.U.A. ; abordarea autorului se resimte de concepţia că, dincolo de preferinţele sau judecăţile axiologice determinate de natura orînduirii din Statele Unite, cursul proceselor din marea ţară nord-americană determină un interes general uman, în virtutea implicaţiilor mondiale inevitabile pe care le poate avea una sau altă direcţie de dezvoltare a producţiei materiale a marii republici transatlantice.

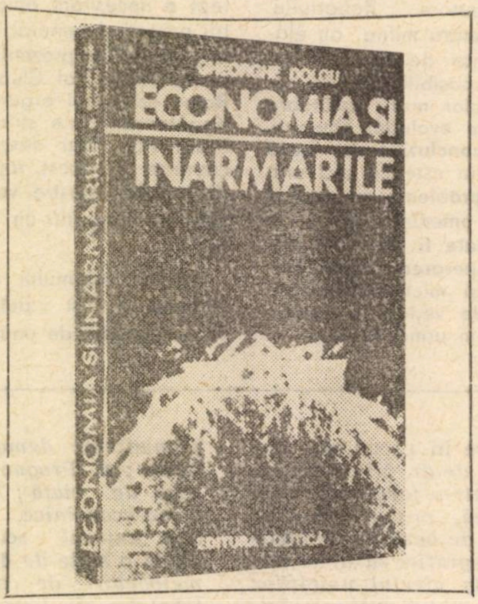

În acest sens, din partea a II-a a lucrării, un capitol de maximă substanţă mi se pare a fi cel consacrat „Complexului militar industrial". Relevînd sistematizat că Pentagonul este „cea mai puternică organizaţie din lumea occidentală", că o cotă imensă din potenţialul ştiinţific al S.U.A. serveşte direct sau prin refracţie armata şi războaiele (reale sau potenţiale), Gh. Dolgu consacră o amplă analiză structurilor economice care au rezultat din puternica militarizare a producţiei : „un nou tip de întreprindere", a cărei „piaţă" se reduce de fapt la un singur client, statul, care îi stabileşte anterior natura şi cuantumul produsului, pe baza unor contracte în care profitul (de supermonopol) capătă o formă şi mai mascată decît o conţinea această categorie economică în capitalismul incipient sau matur, o întreprindere care, în esenţă, este greu de definit prin conceptul clasic al celei private (pp. 105–113). Dar suportul social al acestui tip de întreprindere este simbioza indestructibilă între deţinătorii prioritari ai capitalului, avuţiei sociale cu birocraţia militară, simbioză generatoare de o acumulare înspăimîntătoare a unei puteri de decizie economică şi politică în afara oricărui control public.

Mi se par pertinente remarcile argumentate ale autorului după care întregul proces al cursei înarmărilor trebuie abordat şi în lumina unei relative autonomizări a sa. Această desprindere relativă a militarizării de substanţa concretă istorică, economică, social-politică ce a generat-o, implică mult şi în privinţa soluţiilor ce trebuie adoptate pentru stoparea periculoasei curse de acumulare iraţională a mijloacelor de autodistrugere a omenirii.

Autorul argumentează într-o paletă bogată de date şi indicatori că nu există un automatism al unei folosiri mai intense a forţei de muncă pe baza intensificării militarizării economiei naţionale, după cum nu există, pe un plan mai larg, acelaşi automatism între intensificarea producţiei militare şi creşterea economică. Dimpotrivă, cursa înarmărilor constituie o sursă (autorul subliniază şi explică acest „o") de presiuni inflaţioniste, accentuează dezechilibrele în dezvoltarea zonală a ţării, manifestă în ultima vreme tendinţa de a-şi epuiza rolul stimulativ relativ în crearea unor noi locuri de muncă şi, îndeosebi, contribuie substanţial la deteriorarea balanţei de plăţi a S.U.A.

În capitolele de încheiere, Gh. Dolgu reproiectează întreaga problematică pe planul global, văzut în lumina celor mai recente desfăşurări (în raport cu încheierea elaborării lucrării). Subliniind că întîmpină enorme dificultăţi şi relevîndu-le concret, ceea ce face să nu fie univocă, lichidarea cursei înarmărilor este nu mai puţin o posibilitate şi o perspectivă reală, impusă de salvgardarea celor mai vitale interese ale omenirii. Dar aceasta cere o „strategie a păcii", care „implică realism şi îndrăzneală, supleţe şi intransigenţă, principialitate şi imaginaţie creatoare. Ea presupune acţiuni concentrice, fără vechile prejudecăţi emoţionale, şi mobilitate în modificarea priorităţilor".

ÎN ESENŢĂ demersul competent, mereu argumentat, grija autorului de a nu se mărgini la o inventariere a opiniilor altora (şi ea interesantă pentru fondul cognitiv al cititorului), ampiele explicaţii ce se dau poziţiilor ţării noastre, ale Partidului Comunist Român în acest cîmp de dezbateri arzătoare, conferă lucrării „Economia şi înarmările" atributele unei contribuţii la prezenţa de sine stătătoare a gîndirii şi acţiunii economice şi politice a României socialiste în marele contencios al lumii contemporane. Lucrarea este nu numai utilă ca mijloc de informare teoretică a specialiştilor (diplomaţi, ziarişti etc.) care au contingenţă într-un fel sau altul cu problema, ci şi un util memorator practic pentru diverşi activişti ai economiei noastre, în măsura în care încadrarea noastră în circuitul economic internaţional cere să cunoaştem, să ne orientăm şi să ne ajustăm reacţiile ţinînd seama de zigzagurile pe care le produce economiei mondiale componenta sa de factură militară.

O traducere într-una sau cîteva limbi de circulaţie internaţională, realizată într-o manieră mai adecvată decît altele similare, s-ar adăuga fericit prezenţei de care aminteam, ar permite o mai largă recunoaştere a acestei valoroase şi semnificative contribuţii.

general-maior Eugen BANTEA

---

*) Gheorghe Dolgu. **Economia şi înarmările,** Editura politică, Bucureşti, 1974, 238 p.

convorbiri economice

cu Edmond MALINVAUD

președintele Asociației internaționale de științe economice

„ȘTIINȚA ECONOMICĂ A DEVENIT MAI PRAGMATICĂ"

CUNOSCUTUL econometrician francez, profesorul Edmond Malinvaud este noul președinte al Asociației internaționale de științe economice, care grupează în prezent asociațiile naționale ale economiștilor din 45 de țări ale lumii. El succede în această funcție profesorului american Fritz Machlup.

Născut în 1923, absolvent al școlii Politehnice în 1942, Edmond Malinvaud a fost între 1947 și 1966 membru al consiliului de administrație al Institutului național de statistică și studii economice (I.N.S.E.E.) al Franței, iar din 1967 directorul Departamentului de cercetare al aceluiași institut. Între 1962 și 1966 a fost directorul Școlii naționale de statistică și administrație economică. În 1972 este numit în fruntea importantei Direcții a previziunii din Ministerul Economiei și Finanțelor, devenind prin aceasta un colaborator direct al ministrului de atunci al economiei – actualul președinte al Franței – Valéry Giscard d'Estaing. De la sfîrșitul lunii octombrie a.c., Edmond Malinvaud este noul director general al I.N.S.E.E., urmînd în această funcție lui Jean Ripert, devenit comisar general al Planului.

O parte din activitatea didactică și de cercetare a lui Edmond Malinvaud s-a desfășurat și în afara hotarelor Franței : la Fundația Cowles pentru cercetări economice din Chicago (1950—1951) și la Universitatea Berkeley din California (în 1961 și în 1967). El este totodată autorul mai multor lucrări de econometrie (dintre care amintim : „Modèles de mathématique sociale et statistique, Ecole pratique de hautes études", Paris, 1960 ; „Activity Analysis in the Theory of Growth and Planning" (în colaborare), Londra, MacMillan, 1966, „Méthodes statistiques de l'économetrie", Collection Finances et economie appliquée. Ed. Dunod, Paris, 800 pag., ; „Leçons de théorie micro-économique", Ed. Dunod Paris, 1971, 275 pag), iar mai recent al unui studiu asupra creșterii economice în Franța.

Potrivit viziunii lui Edmond Malinvaud, expusă într-una din lucrările sale mai noi, economia este o știință pozitivă, explicativă, în sensul că analizează comportamentul unor agenți economici bucurîndu-se de o anumită libertate, dar supuși constrîngerilor impuse de natură și societate, și în același timp o știință normativă, trebuind să caute cele mai bune mijloace de a organiza producția, distribuția și consumul, de a furniza instrumentele conceptuale care să permită o judecată asupra avantajelor comparative ale diferitelor forme de organizare („Leçons de théorie micro-économique", p. 1 și 2).

Cu ocazia celui de al IV-lea Congres mondial al economiștilor, domnia sa a acordat cu multă amabilitate un interviu unui redactor al revistei noastre.

● Cum și în ce măsură problemele care frămîntă în prezent omenirea influențează orientarea cercetărilor economice ? În ce direcție credeți că se poate vorbi de o evoluție în științele economice ?

– Știința economică are nevoie de timp pentru a ajunge la rezultate, puțin cîte puțin. Există un anumit număr de probleme care frămîntă omenirea contemporană și influențează orientarea cercetărilor economice. De exemplu, caracterul limitat al resurselor este o problemă veche, care a fost studiată de la începuturile economiei politice, cînd resursele jucau un mare rol, apoi în cursul secolului XX se poate constata că acest aspect a fost puțin studiat, deși, în anii '30 au apărut cîteva lucrări pe această temă. La ora actuală există din nou interes pentru ea, numeroase lucrări sînt în curs și consacrăm acestui subiect o bună parte a următorului Congres al Asociației internaționale de științe economice, care va avea loc în 1977.

Acesta este un exemplu de subiect care, aflîndu-se între preocupările cotidiene, stimulează efectuarea unor cercetări. Progresele științei nu sînt pe măsura celor necesare pentru a se soluționa problemele delicate pe care caracterul limitat al resurselor este susceptibil să le ridice în procesul creșterii economice. Totuși o mai bună înțelegere, o reorientare a gîndirii și anumite rezultate concrete pot fi așteptate. Această afirmație se aplică atît inflației, căreia îi vom consacra o reuniune anul viitor, cît și altor probleme.

Știința economică a suferit o evoluție în cursul ultimelor 50 de ani, ea a devenit într-un sens mai pragmatică, mult mai puțin doctrinară, s-a orientat spre studiul unor probleme mai precise, utilizînd observații mult mai numeroase.

O mare modificare în știința economică actuală o reprezintă baza de informație statistică de care dispune. În vreme ce la începutul secolului economiștii lucrau mai ales cu idei, cu concepte și încercau să rezolve probleme care, chiar dacă bine puse, erau abstracte, astăzi o foarte mare parte a științei economice se bazează pe date, pe cifre, pe numeroase serii statistice, din ce în ce mai lungi. Cred că în această direcție s-a înregistrat cea mai puternică modificare a științei economice.

● Valoarea acestor date, capacitatea lor de reflectare a realității este uneori pusă la îndoială...

– În această privință trebuie să fim foarte atenți și să distingem datele statistice de indicatorii sintetici. Mă refeream la marea masă a datelor statistice. Este notoriu că indicatorii sintetici sînt imperfecți și de altfel nici nu pot fi perfecți : nu se poate rezuma o realitate atît de diversă și multilaterală printr-un singur număr. Acest lucru va fi totdeauna imposibil. Indicatorii sintetici pot fi criticați, îmbunătățiți – deși după părerea mea perspectivele de îmbunătățire a lor sînt destul de reduse –, dar ei trebuie deosebiți de baza de informație statistică, care pune și ea numeroase probleme. Este deci necesar să ne întoarcem în cercetare la datele de bază, mai mult sau mai puțin detaliate sau agregate, dar la un nivel de agregare mult inferior celui al venitului național, de exemplu.

● Cum ați caracteriza pregătirea economică a tinerilor, în special pe primele trepte ale învățămîntului general?

– În țara mea, Franța, cel puțin, pregătirea economică a tinerilor este deficitară, în învățămîntul secundar nu se predau noțiunile de bază, ca să nu mai vorbim de cel primar, tinerii francezi fiind de aceea destul de inculți în domeniul economic. În plus, tendința învățămîntului este din păcate de a fi prea abstract, în special la început.

● Asociația internațională de științe economice grupează societăți economice din 45 de țări, cu orînduiri sociale și ideologice diferite. În ce mod și în ce domenii considerați că se poate realiza o cooperare fructuoasă între ele, ținînd seama de această diversitate ?

– Cooperarea științifică este fără îndoială posibilă. Noi economiștii sîntem obișnuiți să lucrăm cu o materie care se pretează mai mult la discuție decît fizicienii, de exemplu. Cînd fizicienii studiază un fenomen – deși adeseori noi cei care nu sîntem fizicieni subestimăm importanța divergențelor dintre ei – acesta este mai bine circumscris, pe cînd în științele sociale avem dificultăți în a preciza problemele pe care le studiem, conceptele cu care operăm, și în a le clasifica. Confruntările dintre economiști au loc în interiorul fiecărei țări, ca și între țări, inclusiv între țări cu sisteme social-politice diferite.

Cred că nu există dificultăți fundamentale în calea unei colaborări în gîndire și reflecție, pornind de la ideea că oamenii care se reunesc sînt de bună credință și încearcă să găsească răspunsuri obiective la problemele de care se ocupă. Multe probleme sînt puse de marele public ; nouă oamenilor de știință ele ne apar ca insuficient formulate, și de aceea trebuie să le precizăm formularea. Economiștii se deosebesc în ceea ce privește modul cum traduc preocuparea publicului într-o problemă sau alta, acesta fiind un subiect de discuții, uneori foarte animată. Odată problema bine pusă, trebuie găsit răspunsul. Nu văd deci nici o dificultate în calea colaborării.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMIE MONDIALA

Spre o nouă ordine economică și politică internațională

ADOPTAREA CARTEI DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR ECONOMICE ALE STATELOR

LA 12 DECEMBRIE 1974, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, sub forma unei rezoluții, Carta drepturilor și obligațiilor economice ale statelor, important document internațional de natură să contribuie la așezarea relațiilor economice dintre state pe principiile și normele dreptului internațional, la instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. Chiar în primele paragrafe ale Cartei se subliniază că ea „are ca scop esențial promovarea instaurării unei noi ordini economice internaționale bazate pe echitate, egalitate suverană, interdependență, interesul comun și cooperarea tuturor statelor, indiferent de sistemul lor economic și social".

Inițiativa elaborării unei carte a drepturilor și obligațiilor economice ale statelor aparține președintelui Mexicului Luis Echevarria Alvarez, care și-a formulat propunerea, în discursul pronunțat la cea de-a III-a Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Santiago de Chile din 1972. Delegația română la această conferință a sprijinit în mod activ propunerea președintelui Mexicului, văzînd în această inițiativă o continuare firească a acțiunilor întreprinse anterior de România, separat sau în colaborare cu Mexicul și alte state, în direcția așezării relațiilor economice dintre state pe temelia principiilor dreptului internațional. Reamintim în acest sens, că la 15 octombrie 1957 delegația română la sesiunea a XII-a a Adunării Generale a O.N.U. a prezentat un proiect de rezoluție privind elaborarea unei Declarații care să includă principiile fundamentale „pe care ar trebui să se bazeze relațiile economice dintre state, mari și mici, bogate și sărace". Ulterior, în cadrul grupului de lucru al UNCTAD, delegația țării noastre a prezentat mai întîi separat și apoi împreună cu delegația Mexicului și delegațiile altor 12 țări în curs de dezvoltare, propuneri concrete cu privire la principiile care trebuie să guverneze relațiile economice și politice internaționale, precum și principalele drepturi și obligații economice ale statelor. Propunerile românești avansate anterior sînt reflectate în mod corespunzător în Carta drepturilor și obligațiilor economice ale statelor.

Textul Cartei drepturilor și obligațiilor economice ale statelor este compus dintr-un preambul și patru capitole. Prevederile Cartei scot în evidență că o cooperare veritabilă între state este indispensabilă pentru a se răspunde dorinței întregii comunități internaționale de a se realiza o dezvoltare economică echitabilă și rațională în toate regiunile lumii ; de a se edifica un sistem de relații economice internaționale bazate pe egalitate, avantaj reciproc. echitate și interdependență de interese dintre state ; de a se crea condiții de natură să favorizeze progresul economic și social al tuturor țărilor și în special al celor în curs de dezvoltare ; de a se suprima principalele obstacole din calea progresului economic al țărilor în curs de dezvoltare ; de a se accelera creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare, pentru reducerea decalajului economic care le separă de statele industrializate ; de a se încuraja cooperarea în economie, comerț, știință și tehnică pe bază de avantaj reciproc și echitate pentru toate țările indiferent de sistemul lor politic, economic și social. De asemenea, se subliniază responsabilitatea care revine fiecărei țări pentru dezvoltarea sa economică și socială, precum și necesitatea sprijinului comunității internaționale de natură să potențeze eforturile proprii ale fiecărei țări în curs de dezvoltare.

Este evidențiat dreptul inalienabil al fiecărei țări de a-și alege sistemul economic, politic, social, conform voinței poporului respectiv, fără nici un fel de amestec, presiune sau amenințare din exterior ; de a-și exercita liber și deplin suveranitatea permanentă asupra tuturor bogățiilor, resurselor naturale și activităților economice, precum și dreptul de a naționaliza sau expropria bunurile sale aflate în posesia unor străini ; dreptul de a-și alege liber modalitățile de organizare a relațiilor sale economice externe ; dreptul fiecărui stat de a participa la cooperarea subregională, regională și intraregională în interesul dezvoltării sale economice și sociale, cu condiția ca politica economică pe care o promovează gruparea respectivă să fie compatibilă cu exigențele cooperării economice internaționale și să țină seama pe deplin de interesele legitime ale țărilor terțe.

Un articol important al Cartei prevede responsabilitatea primordială care revine fiecărui stat pentru promovarea progresului economic, social și cultural al poporului său. În acest scop fiecare stat are dreptul și responsabilitatea de a-și alege obiectivele și mijloacele sale de dezvoltare, de a mobiliza și utiliza integral resursele sale, de a efectua reforme economice și sociale progresiste și de a asigura participarea plenară a poporului său la procesul și avantajele dezvoltării.

Un alt articol se referă la obligația statelor „de a coopera pentru facilitarea realizării unor relații economice internaționale mai raționale și mai echitabile, precum și pentru încurajarea efectuării de transformări structurale în cadrul unei economii mondiale echilibrate care să corespundă intereselor tuturor țărilor". Tuturor statelor le revine responsabilitatea de a coopera unele cu altele în domeniile economic, social, cultural și tehnico-științific pentru a favoriza progresul economic și social în întreaga lume și în special în țările în curs de dezvoltare.

Dispozițiile finale inserează printre altele obligația tuturor statelor de a contribui la expansiunea echilibrată a economiei mondiale, ținînd seama de interdependența strînsă care există între bunăstarea țărilor dezvoltate pe de o parte și creșterea și dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare pe de altă parte și de faptul că prosperitatea întregii comunități internaționale depinde de prosperitatea elementelor care o compun.

Din prezentarea sumară a Cartei drepturilor și obligațiilor economice ale statelor, se poate observa că aceasta poate reprezenta un instrument internațional de natură să contribuie în mod eficace la edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune. Fără însă a contesta valoarea documentului adoptat recent de Adunarea Generală a O.N.U. este de datoria noastră să subliniem și acest lucru și anume că odată adoptată Carta drepturilor și obligațiilor economice ale statelor, restul depinde acum de voința politică a statelor de a aplica întocmai în relațiile politice și economice dintre ele, principiile înscrise în cartă, de a respecta pe deplin drepturile legitime economice și politice ale altor state, de a-și îndeplini cu bună credință obligațiile internaționale care le revin pentru edificarea unei lumi mai drepte și mai bune

În concepția partidului și statului nostru, promovarea unor relații economice noi, de deplină egalitate, între state, constituie o necesitate obiectivă a întăririi prieteniei dintre popoare și a consolidării păcii în lume ; de aceea toate popoarele sînt chemate să acționeze pentru promovarea largă a unor asemenea relații pe plan mondial. Pornind de la toate aceste considerente, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, adoptat de cel de al XI-lea Congres al P.C.R., subliniază că România va participa activ la schimburile și cooperarea economică internațională, la activitatea diferitelor organisme economice mondiale aducîndu-și contribuția la soluționarea tuturor problemelor internaționale, la realizarea unei noi ordini economice mondiale, la progresul general al popoarelor, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, a echității în viața internațională contemporană.

Republica Socialistă România, spunea recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, **promovează o politică internațională activă de colaborare cu toate țările socialiste, cu celelalte state ale lumii, de instaurare a unor relații noi, de egalitate și respect între națiuni, militează neobosit pentru securitate, destindere, pace și prietenie între popoare.**

Ion BARAC

Argumente pentru o nouă ordine economică

RELAŢIA RESURSE – POPULAŢIE ŞI OPŢIUNILE DEMOECONOMICE MODERNE

INTERPRETAREA raportului dintre populaţie şi resurse diferă de la o epocă la alta, de la o şcoală filozofică sau economică la alta. Modul de abordare a acestei probleme variază şi în prezent. Pentru cît timp, se întreabă unii, ar ajunge resursele naturale ale unui univers finit, în vederea satisfacerii necesităţilor unei populaţii în creştere al cărei nivel de trei se ridică continuu? Sau, altă întrebare: Va putea oare omul, în ultimă instanţă, să realizeze un echilibru dinamic sau o situaţie de stabilitate în raport cu mediul înconjurător în aşa fel încît explorarea tot mai intensă a resurselor să nu provoace un dezechilibru distrugător? În paginile publicaţiilor de specialitate şi pe agenda conferinţelor internaţionale apare tot mai frecvent altă întrebare: Cîţi oameni poate hrăni pămîntul? Un răspuns cît de cît concludent la aceste întrebări necesită **o analiză realistă, lucidă şi responsabilă** a problemelor puse în discuţie. Cîteva jaloane ale unei astfel de analize se încearcă în articolul de faţă pe linia argumentelor pentru o nouă ordine economică internaţională.

Suveranitate şi responsabilitate

MAREA DIVERSITATE de condiţii sociale, economice, politice, culturale etc. din lumea contemporană generează tipuri şi aspecte diferite ale fenomenelor, situaţiei şi evoluţiei demografice de la o ţară la alta. Posibilităţile, concepţiile, interesele şi modul de abordare a problemelor puse de evoluţia populaţiei sînt şi ele, în mod logic, diferite. Măsurile „unitare" sau măsurile „tip" de politică demografică dictate de considerente „generale" sau urmărind obiective „generale" sînt deci excluse ca inaplicabile şi în orice caz ineficiente. Cu ocazia deschiderii recentei Conferinţe mondiale a populaţiei, de la Bucureşti, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că **„Numai pornindu-se de la realitatea concretă se pot trage concluzii care să ducă la soluţionarea justă a problemelor populaţiei".**

Tabel nr.1

Populaţia, suprafeţele cultivate şi cele cultivabile pe glob în 1965 şi 1985

	Populaţia estimată (în milioane)		Pămînturi arabile (milioane ha)		Potenţial deja exploatat (în %)
	1965	1985	cultivate	cultivabile	
Africa	310	515	160	500	32
Asia	1855	2700	470x)	465	101
Australia şi Noua Zeelandă	14	25	20	120	16
Europa	445	490	150	170	88
America de Nord	255	330	240	450	53
America de Sud	197	390	80	370	21
U.R.S.S.	243	295	230	350	66
Total	3320	4745	1350	2425	56

Sursa: Nations Unies - Population, ressources et environnement (E/CONF.60/5), p.18

x) In Asia sînt cultivate şi anumite suprafeţe din zona tropicală umedă, depăşindu-se astfel suprafaţa considerată arabilă.

Principiul deplinei suveranităţi a statelor în elaborarea, formularea şi aplicarea politicii lor demografice întruneşte astăzi o largă adeziune, cu toată diversitatea hărţii demografice a lumii contemporane. Unele orientări, izolate, desigur, spre stabilirea de obiective comune la nivel mondial în ceea ce priveşte ritmul de creştere a populaţiei, mai exact cu privire la reducerea acestuia, nu au fost acceptate la Conferinţa de la Bucureşti nici chiar de către reprezentanţii acelor ţări în care creşterea rapidă a populaţiei se consideră ca o problemă reală. Exercitarea dreptului de suveranitate de către fiecare ţară nu exclude însă responsabilitatea faţă de comunitatea mondială. Din această cauză, un aspect deosebit de important îl constituie relaţiile dintre dreptul suveran inalienabil al statelor de a decide liber asupra politicii lor demografice şi interesul comunităţii internaţionale de a examina în plenul său problemele evoluţiei populaţiei lumii, în aşa fel încît acestea să fie integrate în preocupările universale respective şi de aşa manieră încît să permită decizii pe cale de colaborare care să nu afecteze dreptul de suveranitate. Creşterea rolului O.N.U. cît şi a colaborării bilaterale şi multilaterale dintre state este sub acest unghi de vedere o necesitate obiectivă şi în problemele demografice.

Conferinţa de la Bucureşti a corespuns în cel mai înalt grad acestui deziderat şi l-a urmărit consecvent. Dar, după cum am menţionat mai sus, marea diversitate de condiţii şi situaţii din diferite ţări nu putea să nu genereze şi opinii sau concepţii diferite. Ne referim, în acest sens, cu titlu exemplificativ, la „teoria creşterii permisibile" a populaţiei exprimată de reprezentantul Japoniei. Fiind expresia unor condiţii specifice (Japonia are o densitate de peste 280 locuitori pe 1 kmp), această teorie nu poate fi desigur aplicată pe scară mondială tot aşa cum nu poate fi contestată valabilitatea ei pentru condiţiile care au generat-o. Adaptarea generalizatoare a acestei concepţii ar veni în contradicţie cu interesele altor ţări care au condiţii total diferite. Aşa, de exemplu, reprezentantul Argentinei sublinia că ţara sa este într-o situaţie diametral opusă, întrucît se observă „cu îngrijorare" că populaţia nu creşte suficient de rapid, aşa cum cer necesităţile de exploatare a bogăţiilor sale şi dezvoltarea economică. **Aplicarea principiului suveranităţii înseamnă, deci, deplina luare în consideraţie a realităţilor fiecărei ţări.**

Raţionalizarea demografică şi modernizarea vieţii

SPECIALIŞTII din unele ţări, în primul rînd din ţările capitaliste dezvoltate, consideră că marile probleme ale omenirii de astăzi, cum ar fi: gospodărirea resurselor de materii prime, asigurarea energiei, combaterea poluării etc. nu-şi vor găsi rezolvarea decît în reducerea ritmului de creştere a populaţiei. Corespunzător acestei orientări, experţii din unele ţări din Europa occidentală, precum şi din S.U.A. au căzut de acord cu puţin timp în urmă (consfătuirea de la Ditchley, Anglia, oct. 1972), să recomande o politică comună de stabilizare, respectiv de realizare a „creşterii zero", a populaţiei. În concluziile consfătuirii amintite se recomanda aceeaşi cale şi ţărilor în curs de dezvoltare.

La o analiză mai atentă a problemei constatăm în primul rînd, că de fapt unele din ţările dezvoltate se află din punct de vedere al sporului populaţiei nu la nivelul zero, ci chiar sub acest nivel (de exemplu R. F. Germania). Altele nu sînt departe de o asemenea situaţie. În al doilea rînd, creşterea populaţiei nu are aceeaşi semnificaţie şi aceleaşi consecinţe în ţările dezvoltate ca în cele în curs de dezvoltare. Concludente sînt din acest punct de vedere aprecierile făcute la Conferinţa de la Bucureşti de Maurice F. Strong, directorul executiv al Programului O.N.U. pentru mediul înconjurător: „Adevărul este că cel mai mare risc de păgubire a mediului pe scară globală şi cea mai mare presiune asupra resurselor naturale vine de la dinamica populaţiei şi activităţile economice din ţările bogate şi de la apetitul «exploziv» al locuitorilor lor". După calculele aceluiaşi specialist, energia şi materiile prime pe care le consumă un cetăţean al unei ţări puternic industrializate în circa 6 luni de zile echivalează cu consumul unui cetăţean al unei ţări în curs de dezvoltare pe durata întregii vieţi. Evident, în aceste condiţii efectele creşterii populaţiei vor fi diferite în cele două categorii de ţări.

Cu toate că multe din ţările „lumii a treia" consideră că o încetinire a ritmului de creştere a populaţiei lor este o necesitate actuală – a doua Conferinţă asiatică a populaţiei (Tokio, 1972) a adoptat şi o hotărîre în acest sens –, o asemenea reducere nu este concepută ca o alternativă la dezvoltare, ci ca un element al său. Pentru ţările în curs de dezvoltare – şi nu numai pentru acestea -- în prim plan se situează, ca fundament şi ca un corolor al politicii lor democrafice, probleme mult mai importante şi mai urgente decît încetinirea ritmului de creştere a populaţiei sau reducerea acestuia la zero.

O sinteză a problemelor respective ar fi mai greu de făcut în spaţiul articolului de faţă dar fără îndoială că, judecînd şi după opiniile **exprimate** la Conferința mondială a populației, dintre acestea nu ar putea lipsi :

– **realizarea unei noi ordini economice internaționale,** așezarea relațiilor economice dintre țări pe principiul avantajului reciproc, stabilirea unui raport just între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, care să favorizeze dezvoltarea mai rapidă a țărilor rămase în urmă ;

– **sporirea capacității de producere a alimentelor în lume,** prin acordarea de sprijin acelor țări care au posibilități corespunzătoare sub aspectul resurselor dar nu dispun de tehnologia necesară ;

– **asigurarea unui transfer organizat de tehnologice către țările „lumii a treia",** eventual pe calea înființării unor „bănci de tehnologie" care să coordoneze această acțiune de importanță deosebită ;

– **formularea și implementarea unor noi modele de consum, mai raționale, în țările dezvoltate,** care să excludă risipa, să reducă presiunea asupra resurselor, să atenueze efectele poluării și să favorizeze cooperarea internațională ;

– **elaborarea și aplicarea unor asemenea principii și metode de politică demografică în toate țările, care să asigure respectarea drepturilor individului în strînsă concordanță cu interesele societății.**

Inegalități și potențiale

CELE MAI RECENTE DATE, informații și cercetări de care dispunem *) ne oferă posibilitatea punerii în lumină a cîtorva aspecte, elemente și corelații importante ale raportului populație-resurse.

Pămîntul (suprafața) ca resursă vitală constituie de mult timp obiect de cercetare și de analiză în legătură cu evoluția populației.

Suprafața Terrei este de 13 miliarde hectare (fără Antarctica și Groenlanda). Din aceasta, pentru obținerea de alimente necesare celor circa 3,9 miliarde locuitori, cîți are pămîntul în prezent, se cultivă 1,4 miliarde hectare. Înainte de a vedea ce se întîmplă cu restul, facem o precizare : la nivelul agrotehnicii actuale, un hectar de teren arabil poate asigura hrana necesară pentru 24 de persoane (circa 2500 calorii/zi). În prezent un hectar de teren arabil revine la 2,7 persoane. Climatul (temperaturi sub zero grade timp de peste 9 luni din an sau exces de umiditate) limitează suprafața potențial arabilă la 8,5 miliarde hectare. Dacă avem în vedere numai nivelul agrotehnicii actuale și excluzînd însușirea de noi terenuri pentru agricultură, se poate conta pe o suprafață de teren capabilă de a da recolte de circa 4,0 miliarde hectare.

Specialiștii O.N.U. apreciază că în cazul aplicării unei agrotehnici similare celei folosite în statul Iowa din S.U.A. pentru cultura porumbului, de pe suprafața totală capabilă să dea recolte s-ar putea obține hrana necesară pentru 34–48 miliarde de oameni, respectiv pentru un număr de 10–13 ori mai mare decît populația actuală a globului. Lăsăm aici la o parte orice aprecieri privind oportunitatea densității populației care ar rezulta din cifrele respective, dar menționăm că pentru punerea în valoarea a unui hectar de teren potențial arabil ar fi necesare investiții de circa 500–1000 dolari S.U.A., în total circa 500–1000 miliarde dolari. Se poate afirma că asemenea sume nu sînt nici exagerate și nici imposibil de afectat acestui scop dacă ne gîndim numai la resursele enorme cheltuite anual pentru înarmare. Problema este însă alta : suprafețele de teren potențial arabile nu se află de regulă acolo unde densitatea sau numărul populației este mai mare. Aproximativ 70% din populația lumii este concentrată în Asia și în Europa, în zone unde aproape toată suprafața arabilă este deja cultivată, restul necesitînd vaste lucrări de irigații și de îmbunătățiri. Cea mai mare parte a pămîntului arabil necultivat se găsește în zonele în care populația este rară, dispersată. Datele pe care le reproducem în tabelul nr 1 sînt edificatoare în acest sens.

Numai în Africa și în America de Sud există, după unele calcule, cu luarea în considerație a terenurilor tropicale umede, aproape 1,4 miliarde hectare de pămînt potențial arabil necultivat care dispune și de resurse suficiente de apă, în timp ce suprafața cultivată nu este decît de circa 240 milioane hectare. Pe aceste continente, deci, nu resursele naturale ci stadiul actual al dezvoltării social-economice frînează dezvoltarea agriculturii. Există de asemenea în America de Nord și în Australia circa 300 milioane hectare de pămînt care ar putea deveni util agriculturii. În Europa și în Asia posibilitățile de lărgire a suprafețelor cultivate sînt mult mai limitate, o creștere în continuare a populației în aceste zone fiind în mare parte condiționată de modernizarea agriculturii, de trecerea acesteia pe baze intensive în vederea obținerii mai multor recolte pe an, a unui randament sporit la hectar etc.

Tabelul nr.2

Consumul de oțel pe un locuitor în 1971 în unele din cele mai populate țări ale lumii

Țările	Kg.pe un locuitor	Consum de oțel ca multiplu față de consumul în Indonezia
S.U.A.	617	123
R.F.G.	58o	116
Japonia	551	11o
Franța	414	83
Regatul Unit	361	72
Italia	339	68
Mexic	78	16
Brazilia	77	15
Filipine	21	4
India	14	3
Nigeria	1o	2
Pakistan.	6	1
Indonezia	5	1
Media mondială	155 .	.31

Sursa: Lester R.Brown: In The Human Interest - W.W. Norton and Company, INc., New York, 1974; p. 34

Resursele minerale constituie de asemenea o condiție vitală pentru progresul societății, reprezentînd în același timp un element esențial al raportului populație-resurse. Lărgirea cunoștințelor omenești și eforturile depuse pentru descoperirea de noi resurse minerale au permis, de exemplu, ca numai în ultimele două decenii cantitățile cunoscute de minereu de fier să crească de la 19 la 251 miliarde tone, iar cele de cupru să se tripleze. Sporirea acestor cantități este, pentru viitor, o necesitate obiectivă independent de creșterea populației sau chiar și în condițiile stabilizării acesteia, dat fiind faptul că este vorba de resurse nereînnoibile care se consumă în cursul procesului tehnologic. Alături de perfecționarea tehnicilor de recuperare, specialiștii consideră că există doar patru posibilități-variante, pentru ca societatea să-și poată asigura cantitățile necesare de metale : 1) reducerea consumului, 2) explorarea și descoperirea de noi zăcăminte, 3) refolosirea și 4) înlocuirea metalelor cu alte materiale. Mai realiste par a fi ultimele două variante, dar și acestea presupun un consum enorm de energie. Se poate totuși pune în mod logic problema creșterii enorme în viitor a consumului de metale odată cu progresul industrializării în actualele țări în curs de dezvoltare. Despre proporțiile acestei creșteri ne putem face o imagine comparînd consumul actual de oțel pe un locuitor în diferite țări și admițînd ipoteza că, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, toate țările vor atinge actualul nivel de dezvoltare al unor țări ca S.U.A. sau R.F.G. Cîteva date referitoare la acest aspect sînt prezentate în tabelul nr. 2.

Prin urmare, chiar dacă populația globului s-ar stabiliza la numărul actual și dacă consumul de oțel în țările dezvoltate nu ar crește pe viitor, spre a asigura un consum de oțel pentru toate țările la nivelul mediu mondial actual cantitatea totală a acestui produs ar trebui să crească de 31 de ori.

Resursele de apă constituie un element esențial al raportului populație-resurse. Cantitatea totală de apă pe care o primește anual pămîntul (ploaie și zăpadă) este de circa 470 000 km^3 – din care 370 000 km^3 revin oceanului și numai circa 100 000 km^3 uscatului. Diferitele cursuri de apă udă 44 milioane kmp, dar în această suprafață sînt incluse și deșerturile. Cea mai mare parte a apei rîurilor se varsă în mări fără a fi fost utilizată de om. Potențialul de dezvoltare al irigațiilor, deși vast, este limitat de repartizarea inegală a scurgerilor de apă între continente și zone climatice.

Din cauza distorsiunilor menționate doar circa 30% din suprafețele potențial arabile pot fi efectiv irigate. Fără irigare se pot obține trei recolte pe 0,5 miliarde hectare în zona tropicelor umede și două recolte pe 0,6 miliarde hectare în zonele subumede. O singură recoltă se poate obține fără irigare pe 1,7 miliarde hectare. Astfel, în condiții de neirigare, suprafața brută potențial utilă (suprafața cultivată înmulțită cu numărul recoltelor) ar fi de 4,5 miliarde hectare. Se apreciază că această suprafață s-ar putea ridica la 7,2 miliarde hectare cu condiția să fie suficientă apă pentru irigare. De aci rezultă rolul primordial pe care-l are elementul „apă" în structura raportului populație-resurse.

CELE EXPUSE mai sus demonstrează că problema evoluției populației nu poate fi redusă la aspecte ca ritmul de creștere, nivelul ridicat al natalității sau nivelul în scădere al mortalității. În multe din țările în curs de dezvoltare și în special în Asia, problemele demografice sînt mai mult determinate de lipsa unei dinamici structurale, o importantă parte a forței de muncă depinzînd de agricultura tradițională. Progresul social-economic și în primul rînd ameliorarea agrotehnicii ar putea avea ca efect în aceste zone nu numai o creștere a producției agricole, ci și modernizarea structurii familiei, modificarea comportamentului și funcțiilor acesteia. La rîndul său, progresul social-economic în țările în curs de dezvoltare poate și trebuie să fie favorizat astăzi accelerîndu-se acțiunile pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice în lume.

Emil MESAROȘ

---

*) Ne referim indeosebi la documentatul studiu „Population, ressources et environnement" elaborat de către specialiști ai O.N.U. cu ocazia Conferinței mondiale a populației din august 1974.

DECALAJELE ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

DACĂ RELAȚIILE bazate pe inegalități determină scurgerea valorilor de la țările mai puțin dezvoltate economic spre țările dezvoltate și la formarea și adîncirea unor decalaje internaționale, relațiile bazate pe egalitate contribuie la potențarea factorilor interni ai creșterii economice, la atenuarea decalajelor, respectiv la apropierea dintre nivelele de dezvoltare economică a țărilor, la promovarea păcii și colaborării între popoare. Aceste probleme preocupă în cel mai înalt grad țările în curs de dezvoltare care au pășit recent pe calea dezvoltării independente, hotărîte să lichideze decalajul ce le desparte de țările înaintate și care este efectul îndelungatei politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste.

În cele ce urmează autorul se referă la cîteva aspecte particulare privind evoluția decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare din așa zisa „lume a treia" și țările capitaliste avansate economic, precum și la incidența reciprocă dintre aceste decalaje și relațiile economice internaționale.

ANALIZA datelor statistice publicate de O.N.U. scoate în evidență, în primul rînd, faptul că în ultimul deceniu decalajele dintre țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină și țările capitaliste dezvoltate se adîncesc.

Dacă în 1960 venitul mediu pe locuitor în țările în curs de dezvoltare față de venitul respectiv din țările capitaliste dezvoltate a reprezentat numai 9,3%, în 1970 ponderea respectivă s-a redus la 7,8%. Deosebit de scăzut este venitul pe locuitor în Asia. În țări care dețin peste 63% din populația globului s-a înregistrat o scădere relativă a venitului pe locuitor.

Aceste țări, animate de dorința de a lichida decalajul care le desparte de fostele metropole, au făcut și fac mari eforturi pentru dezvoltarea lor economică. O parte relativ însemnată din produsul intern brut este destinată investițiilor. Raportul Pearson în care se analizează dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare în ultimele două decenii arată, spre exemplu, că în perioada 1960–1967 în țările în curs de dezvoltare ponderea investițiilor brute în produsul intern brut a fost de 17,8%, în timp ce investițiile respective în lumea dezvoltată în perioada 1850–1950 au fost de numai 10%.

Efortul investițional a contribuit la creșterea producției în toate ramurile economiei.

Se remarcă că în țările în curs de dezvoltare industria înregistrează cel mai ridicat ritm de creștere — 7,2% – fapt ce deschide posibilități pentru valorificarea resurselor naționale. În schimb, în agricultură, unde lucrează circa 75% din populația activă, ritmul de creștere este destul de redus, de numai 2,8%.

Se remarcă, de asemenea, faptul că ritmul creșterii economice din țările în curs de dezvoltare este apropiat, uneori puțin superior față de ritmul respectiv din țările capitaliste dezvoltate. Coroborarea cifrelor amintite în raport cu evoluția populației conduce însă așa cum am arătat la un ritm superior de creștere economică în țările capitaliste dezvoltate. Astfel, în perioada 1960–1970 în timp ce produsul intern brut pe locuitor a crescut anual cu 4,0%, în țările în curs de dezvoltare creșterea a fost de numai 2,5%. Continuarea acestui proces nu numai că adîncește decalajul existent și așa destul de mare, dar afectează însăși dezvoltarea generală, relațiile dintre popoare.

Cauzele adîncirii decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste avansate sînt multiple. Ele țin atît de factorii interni, cît și de factorii externi ai creșterii economice.

În literatura de specialitate nu rare sînt cazurile în care decalajele economice și adîncirea acestora sînt atribuite **factorului populație.** În raportul Pearson, la care ne-am referit, se arată că spre sfîrșitul actualului secol un mare număr de țări subdezvoltate ar putea trece la așa numitul stadiu al „decolării" cu condiția ca, paralel cu luarea unor măsuri, să se pună capăt „inflației" demografice care în prezent anulează o mare parte din beneficiile creșterii. Fără îndoială, evoluția populației are un anumit rol în creșterea venitului pe locuitor. Acest rol nu este însă hotărîtor. Referindu-se la această teză, Samir Amin, directorul Institutului african de dezvoltare economică și de planificare din Dakar, arată că nu este posibil nici în Africa și nici în alte zone ale „lumii a treia" să se atribuie inferioritatea creșterii venitului pe locuitor creșterii demografice. Această inferioritate, arată Samir Amin, exista deja **înainte** ca schimbările calitative privind creșterea populației din ultimii 25 de ani să fi intervenit. [1]).

Știința și practica socială au relevat că în epoca contemporană dezvoltarea economică se sprijină, în primul rînd, pe promovarea largă a **progresului tehnic.** Țările în curs de dezvoltare nu beneficiază însă decît în foarte mică măsură de aceste posibilități. Dacă prima revoluție științifică a fost un factor de bază al dezvoltării inegale a economiei mondiale, actuala revoluție tehnico-științifică s-a dovedit în fapt a fi un factor care a dus la adîncirea decalajelor economice și tehnologice dintre țările avansate și cele rămase în urmă industrial. Extinderea progresului tehnic în orice țară și cu atît mai mult în țările în curs de dezvoltare unde se mai mențin și relații sociale învechite presupune asigurarea unui cadru social intern cît mai adecvat. Progresul tehnic ca, de altfel, toți factorii creșterii economice se formează și activează și sub înrîurirea relațiilor economice externe. În crearea cadrului international adecvat pătrunderii tehnologiei în țările în curs de dezvoltare un rol însemnat îl are și O.N.U. În acest context se înscriu și preocupările promovate consecvent de România, privind convocarea unei Conferințe mondiale pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării și progresului.

Decalajele și adîncirea acestora sînt legate de evoluția **relațiilor economice externe și a raporturilor de schimb** ale țărilor în curs de dezvoltare. În primul rînd, cîteva date semnificative. În comerțul mondial ponderea acestor țări a scăzut de la 25,5% în 1953 la 18,0% în 1971.

Raporturile de schimb ale țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat o accentuată scădere pînă la începutul deceniului precedent, după care pînă spre 1970 s-au menținut la un nivel relativ stabil – la aproximativ 3% sub media anilor 1959–1961. Este inutil să se mai susțină cu cifre că deteriorarea raporturilor de schimb a însemnat o pierdere de substanță pentru țările în curs de dezvoltare. Creșterea prețurilor la unele produse de bază care a intervenit în ultimii ani, îndeosebi la petrol, metale neferoase și la unele produse agricole, este de natură să ducă la stabilirea unor raporturi noi între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale. Această evoluție nu a rezolvat însă cerința stabilirii unor raporturi echitabile între prețurile produselor exportate și prețurile produselor importate de țările în curs de dezvoltare. În acest context arătăm că România militează pentru stabilirea unor raporturi de prețuri externe echitabile pentru țările în curs de dezvoltare ; sprijină afirmarea dreptului popoarelor de a-și valorifica bogățiile naționale în vederea ridicării progresului social-economic propriu, al ridicării gradului de civilizație și bunăstare.

Este știut că unele țări în curs de dezvoltare din dorința de a avea un cadru economic extern mai adecvat dezvoltării și creșterii lor economice s-au asociat la organizațiile economice integraționiste ale țărilor capitaliste dezvoltate. Dar nici această politică nu a contribuit la frînarea adîncirii decalajelor internaționale. Dacă ne referim la cele 18 țări africane asociate la Piața Comună vest-europeană, constatăm că ponderea venitului lor pe locuitor în venitul pe locuitor al țărilor membre ale C.E.E. a scăzut de la 5,8% în 1960 la 4,7% în 1970.

Regimul preferențial, are fără îndoială, un anumit rol în extinderea relațiilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare, în creșterea încasărilor de devize necesare dezvoltării lor. Realitatea arată însă că taxele vamale preferențiale nu sînt suficiente pentru realizarea unui ritm susținut de creștere economică. „Integrarea, este avantajoasă numai în cazul cînd creșterea comerțului este mai mare decît creșterea repartizării lui"[2]).

Lichidarea decalajelor se sprijină în primul rînd pe factorii interni ai creșterii care conduc la dezvoltarea pe baze moderne a producției, la schimbarea radicală a structurii producției și a condițiilor sociale și tehnice de realizare a producției. Dar și factorii externi pot avea un rol deosebit de însemnat în lichidarea decalajelor. În condițiile actuale însă eficiența și rolul factorului extern în lichidarea subdezvoltării sînt condiționate de extinderea cooperării economice internaționale, de făurirea noii ordini economice a cărei necesitate comunitatea mondială a proclamat-o în primăvara acestui an.

Constantin GRIGORESCU

Institutul de cercetări economice

---

[1]) Samir Amin, Développement et transformation structurelles, L'expérience de l'Afrique (1950—1970) in Revue Tiers Monde, nr. 51, 1972, pag. 472.

[2]) „The E.E.C. Association Policy" de prof. Gustav Schachter, Boston, in Inter Economics, nr. 2, 1973, Hamburg, pag. 42.

PROGRAME PENTRU RESURSE NECONVENȚIONALE DE ENERGIE

PE LINIA ATRAGERII în circuitul economic a unor noi resurse energetice se face apel din ce în ce mai insistent la cercetarea științifică pentru a elabora tehnologii adecvate de valorificare a acestor resurse. Se alocă fonduri uriașe pentru activitatea de cercetare și de dezvoltare a unor noi tehnologii, capabile să permită ieșirea din impasul energetic, prin folosirea unor resurse de largă răspîndire și disponibilitate și care totodată să satisfacă și cerințele, dovedite a fi de importanță primordială, de a nu dăuna mediului de viață de pe glob. O resursă energetică cu un potențial nelimitat, către care își îndreaptă atenția și speranța oamenii de știință din multe țări ale lumii, este lumina soarelui.

Acestei resurse din care fiecare își poate lua cît dorește, îi sînt dedicate numeroase programe de cercetare în diferite țări, urmărind a se realiza soluții tehnice acceptabile din punct de vedere economic, pentru captarea și utilizarea eficientă a acestei energii.

Programul „lumina soarelui"

UN ASTFEL DE PROGRAM, denumit „Sunshine" (lumina soarelui) a fost recent lansat de Japonia, una dintre țările industriale cu cea mai mare dependență de resurse energetice externe și de asemenea cu cele mai grave probleme de poluare a mediului înconjurător. Pentru aceste considerente respectivul program are pentru Japonia un caracter deosebit de important și de urgent. Programul „Sun-shine" prevede pentru orizontul anului 2000 utilizarea generalizată a energiei solare precum și a altor resurse energetice nepoluante ca : resurse geotermice, hidrogenul etc., în scopul reducerii substanțiale a consumului de combustibili fosili. Pentru lucrările din anul 1974 în cadrul acestui program s-au alocat circa 2,5 miliarde yeni, iar din această sumă mai mult de o treime este destinată cercetărilor pentru utilizarea energiei solare. Referitor la utilizarea acestei energii, programul prevede punerea la punct, înainte de 1980, a unor sisteme de încălzire centrală și de condiționare a aerului pentru mari ansambluri de clădiri, precum și a unei centrale solare de 1000 kW. Pentru orizontul anului 1980 programul prevede realizarea unei centrale electrice solare de 10 000 kW, iar pentru orizontul anului 1985, a unei centrale electrice de 100 000 kW. O serie de cercetări ale programului au ca obiect realizarea unei centrale solare în spațiul cosmic. Pentru realizarea programului, încă de pe acum o serie de firme japoneze au început să dezvolte sisteme de încălzire a locuințelor folosind energia solară, bazate în general pe elemente absorbante, modulare. Se studiază, de asemenea, realizarea unei lentile cu diametrul de 50 m, care combinată cu un dispozitiv de urmărire a soarelui să permită obținerea unor temperaturi de 3 000–4 000°C și să facă să funcționeze o centrală electrică de 1000 kW. Lentila va fi constituită din module confecționate din rășină acrilică, montate pe un cadru din aluminiu.

O serie de firme japoneze, constructoare de echipamente electrice se preocupă de realizarea de pile solare, și baterii solare, urmărind ca în cel mai scurt timp să reducă cu 2/3 costul de fabricare al acestora, precum și să extindă domeniul folosirii lor.

● energia solară folosită în : sisteme de încălzire centrală și de condiționare a aerului pentru mari ansambluri de clădiri; centrale solare de 10 000 kW pînă în 1980; o lentilă cu diametrul de 50 m pentru obținerea de temperaturi de 3 000—4 000° C ; pile și baterii solare ; ● centrale geotermice ● centrale vulcanice de 10 000 kW și 300 000 kW ● „ansambluri solare" cuprinzînd o centrală de captare și stocare a energiei solare asociată cu rețea de distribuție de energie electrică, fluide de încălzire, apă caldă etc. ● utilizarea energiei solare, pentru acționarea unor pompe de apă cu debit mare în zonele secetoase.

Preocupîndu-se de valorificarea și a altor resurse neconvenționale de energie, în afara celei solare, programul „Sun-shine" cuprinde subprograme pentru : utilizarea energiei geotermice, producerea de combustibili lichizi sau gazoși sintetici și utilizarea energetică a hidrogenului.

Subprogramul de utilizare a energiei geotermice, prevede realizarea de centrale geotermice de 100 000 kW în 1985 și de centrale vulcanice de 10 000 kW în 1980 și de 300 000 kW în 1990.

Subprogramul de producere din cărbune a combustibililor lichizi sau gazoși prevede realizarea înainte de 1980 a unei centrale electrice pe gaze din cărbune, avînd o putere instalată de 200 000 kW și a unei uzine de combustibili lichizi din cărbune, în 1990, cu o capacitate de 1600 t/zi. Subprogramul de utilizare energetică a hidrogenului prevede realizarea unei uzine de electroliză la presiuni și temperaturi mari, realizarea unui procedeu de termoliză a apei pentru producerea de hidrogen și de asemenea realizarea unui procedeu de obținere a hidrogenului solid.

Diversificarea resurselor energetice

PROGRAME DE CERCETARE și de realizare a echipamentelor necesare diversificării resurselor energetice, folosirii energiei solare sau a altor surse neconvenționale de energie sînt în curs de desfășurare și în alte țări ale lumii. Astfel, în S.U.A., un program al cărui proiect a fost recent aprobat de Senat, are ca obiectiv realizarea în următorii trei ani a unui sistem de încălzire prin utilizarea energiei solare, iar în timp de 5 ani a unui sistem de încălzire și răcire folosind energie solară. Cu lucrările de cercetare-dezvoltare și cu manufacturarea echipamentului de încălzire și a celui de răcire funcționind cu energie solară, a fost însărcinată Administrația națională pentru aeronautică și probleme spațiale (NASA).

În cadrul unui program de lucrări efectuate la Centrul de cercetări de la Albuquerque (Noul Mexic) au fost studiate și urmează a fi realizate „Ansambluri solare", constituite dintr-o centrală de producere și de stocare a energiei solare, asociată cu o rețea de distribuție servind la alimentarea cu : energie electrică, fluide de încălzire, apă caldă etc. a locuințelor sau a unor complexe comerciale. La un astfel de ansamblu, energia solară se va capta cu o unitate de tip clasic iar căldura realizată va servi la încălzirea apei sau unui alt fluid folosit ca agent termic, la temperaturi de 300–350°C. Programul prevede ca circa 60% din nevoile totale de energie în regiunea Albuquerque să fie acoperite prin utilizarea de energie solară, folosindu-se sisteme care să deservească grupuri de 100 pînă la 1 000 abonați.

Un alt program de cercetare privind utilizarea energiei solare, urmează a fi realizat în S.U.A. pe baza contractului încheiat de Fundația Națională de Științe, cu o firmă din Minessota. În cadrul acestui program avînd ca obiectiv utilizarea energiei solare la o centrală electrică de forță se prevede utilizarea unor oglinzi mobile, dirijate de un calculator, spre a capta și îndrepta fasciculul de raze solare către un boilăr sau un convertizor termic. Oglinzile, de dimensiuni foarte mari și grosime redusă, caracterizate prin calități optice superioare, durată mare în servici și cost redus, au fost realizate pentru utilizare în cadrul programelor Apollo și Skylab. Se consideră că pentru amplasarea heliostatelor va fi suficientă o suprafață de teren de 2,5 km^2 din jurul centralei de forță, colectîndu-se energia solară necesară alimentării unei uzine de 400 MW.

Un program al firmelor americane Amoco și Gulf are ca obiectiv producerea de petrol sintetic din șisturi bituminoase extrase din zăcămintele din Colorado. Construcția primei uzine de producere a petrolului de sinteză va începe în 1977 iar această uzină va avea în prima etapă (1980) o capacitate de producție de 2,5 milioane t/an; ulterior capacitatea uzinei se va mări la 15 milioane t/an.

Numeroase alte programe, avînd ca obiectiv folosirea energiei solare (program mexican prevăzînd utilizarea energiei solare pentru acționarea unor pompe de apă de mare debit, servind la alimentarea zonelor secetoase ; în Spania și Grecia, programe de folosire a energiei solare pentru desalinizarea apei de mare și folosirea acesteia pentru irigații și sere etc.), precum și programe pentru folosirea altor forme neconvenționale de energie se află în curs de desfășurare, în fază de cercetare sau de realizare a unor prime etape industriale.

Și în țara noastră, se desfășoară în cadrul unui vast program pentru utilizarea de noi resurse de energie, lucrări avînd ca obiect elaborarea de tehnologii convenabile din punct de vedere economic pentru punerea în valoare a unor resurse energetice neconvenționale. Soluțiile ce vor fi găsite vor constitui o contribuție valoroasă a științei românești la satisfacerea necesarului energetic, mereu crescînd, al țării.

dr. ing. Constantin RUSIN

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central)	28 XII 1973	9 XII 1974	13 XII 1974	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 13 XII 1974 față de: cursul paritar (central)	nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973- 13 XII 1974
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,4620	2,4625	+ 8,38	+ 9,60	- 8,76
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6300	2,6175	+29,34	+24,16	-19,46
Francul francez	4,60414	4,7025	4,5550	4,5775	+ 0,58	+ 2,73	- 2,65
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3350	2,3100	-20,21	-0,64	+ 0,65
Lira italiană	523,50	607,00	661,50	659,0	-20,56	- 7,89	+ 8,57
Yenul japonez	308,0	280,2	299,60	299,80	+ 2,73	- 6,53	+ 6,99
Prețul aurului la Londra[3]	42,22[4]	103,87	179,25	178,40	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

SCĂDEREA deosebită a cursului dolarului S.U.A. și mai ales a lirei sterline a constituit caracteristica principală a evoluției situației pe piețele valutare internaționale în perioada 9—13 decembrie a.c.

Scăderea în continuare a **cursului dolarului** față de principalele valute occidentale, mai ales francul elvețian, marca vest-germană și francul francez, este consecința, atît a accentuării fenomenelor recesioniste, a inflației și șomajului în S.U.A., cît și a accentuării tendinței de scădere a dobînzilor pe piața monetară americană încurajată de către autoritățile monetare. Recenta reducere de către Sistemul Federal de Rezervă (banca centrală) a S.U.A. a taxei oficiale a scontului la 7,75% de la 8% a determinat noi scăderi ale dobînzilor în această țară, Chase Manhattan Bank, a treia bancă americană ca mărime, reducind dobînda preferențială (prime rate) la 10,25%, iar alte bănci americane chiar la 10%. Se fac aprecieri că dobînda preferențială ar putea ajunge spre mijlocul anului viitor chiar la 8,50%. O altă explicație a scăderii cursului dolarului S.U.A. o constituie vînzările importante de dolari, mai ales de către marile bănci elvețiene, cu scopul de a-și spori lichiditățile în monedă națională necesare unor operațiuni legate de încheierea anului.

Lira sterlină a fost supusă în perioada analizată unor puternice speculații „à la baisse". În fapt, nivelul de depreciere a lirei sterline față de principalele zece valute occidentale a fost la 12 decembrie a.c. de 21,5% (față de relația de curs în urma realinierii monetare din 18.XII.1971). Zvonurile că unele țări arabe producătoare de petrol, în primul rînd Arabia Saudită, ar intenționa să nu mai accepte lira sterlină la reglementarea plății redevențelor și a petrolului exportat a determinat vînzări importante de lire sterline de către societățile petroliere care acumulaseră sume importante în această valută pentru apropiatele plăți de la finele anului. O altă cauză o constituie anunțarea unui deficit record al balanței comerciale engleze pe luna noiembrie a.c., de 534 milioane lire sterline. Faptul că Anglia a renunțat să mai acorde garanții de curs țărilor din fosta zonă a lirei sterline pentru monedele engleze păstrate în rezervele lor valutare începînd cu 1 ianuarie 1975 a determinat în ultimele săptămîni vînzări importante de lire din partea țărilor respective, fapt ce a influențat de asemenea negativ cursul acestei valute pe piețele valutare.

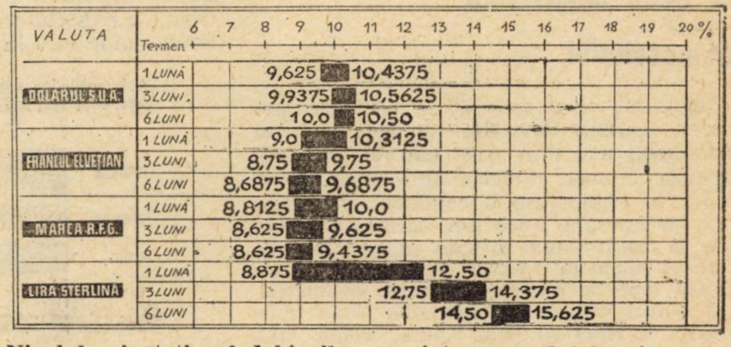

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 9—13 decembrie 1974 (niveluri minime și maxime).

De menționat că Banca Angliei a intervenit într-o anumită măsură pe piață pentru sprijinirea cursului lirei sterline, fără însă a reuși să imprime o tendință de întărire cursului monedei engleze. Se apreciază că autoritățile monetare engleze intenționează să ia unele măsuri pentru a încuraja redresarea poziției lirei sterline, în primul rînd printr-o eventuală majorare a dobînzilor pe piața monetară, mărind astfel atractivitatea acesteia pentru capitalurile străine.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 13 XII. 1974

Anglia[x]	11,50%	Israel	6,0 %
Austria	6,50%	Italia	9,0 %
Belgia	8,75%	Japonia	9,0 %
Canada	8,75%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,0 %	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	7,0 %
Finlanda	9,25%	Suedia	7,0 %
Franța	13,0 %	S.U.A.	7,75%
R.F.G.	6,50%		

[x] Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

În perioada analizată **cursul francului francez** a continuat să se întărească, în special față de dolar, atît ca urmare a politicii restrictive de credite dusă de autorități, fapt ce determină firmele din Franța să recurgă la fonduri pe piața eurovalutelor pe care le convertesc apoi în franci, cît și a aprecierilor că o parte din capitalurile țărilor arabe exportatoare de petrol se îndreaptă spre piața monetară franceză.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Expansiunea centralelor nucleare

PREVIZIUNI recente privind dezvoltarea capacităților electronucleare în țările capitaliste dezvoltate în perioada 1973—1985 indică creșteri de ordinul zecilor, în condițiile măririi puterii unitare a reactoarelor. Ritmul creșterii va fi sensibil mai ridicat în Japonia și în țările vest-europene, decît în America de Nord (vezi tabelul).

	Capacitate (GW)		Nr. reactoare	
	1973	1985	1973	1985
Europa occid.	13,9	236,3	63	287
— Franța	2,8	57,0	10	60
— R.F.G.	2,3	45,0	11	50
— Anglia	5,3	30,0	29	55
— Italia	0,6	26,0	3	29
S.U.A.	26,0	280,0	42	290
Canada	2,5	15,0	7	23
Japonia	3,1	60,0	7	65

● Ungaria: industria aluminiului

PROGRAMUL de dezvoltare a industriei aluminiului din R. P. Ungară prevede efectuarea — în perioada 1971-1985 — a unor investiții cu valoarea totală de 21-23 miliarde forinți. În ultimul an menționat urmează să se producă 3 milioane tone de bauxită, 830 mii tone de alumină și 96 mii tone de aluminiu. În prezent cea mai mare parte din alumină este exportată, îndeosebi în U.R.S.S. și Polonia, prelucrată acolo, iar aluminiul obținut este reimportat în Ungaria. Investițiile amintite vor urmări, de asemenea, ridicarea gradului de prelucrare a aluminiului în produse finite și semifinite în industria maghiară.

● Dinamica cheltuielilor pentru informatică

UN STUDIU realizat de „Euroeconomics" estimează că în deceniul următor ritmul ridicat de extindere a cheltuielilor în sectorul informaticii se va menține, urmind a fi de 18—19% pe an în principalele țări capitaliste. Se apreciază că în S.U.A., de pildă, ponderea acestor cheltuieli în P.N.B. ar putea depăși în 1985 ponderea industriei de automobile.

Țara	Cheltuieli în domeniul informaticii (% din P.N.B.)	
	1970	1985
S.U.A.	2,11	8,7
R.F.G.	1,34	7,6
Franța	1,18	7,4
Anglia	1,55	7,3
Benelux	1,15	7,1
Italia	0,77	5,4

O nouă magistrală a metanului

RECENT zona centrală a părții europene a Uniunii Sovietice (inclusiv orașul Moscova) a primit gaze naturale din regiunea Tiumen (Siberia apuseană). A fost dată în exploatare o conductă în lungime de aproape 3 000 km, care — pornind de la zăcămintele situate la nord-est de orașul siberian Nadîm — străbate o întinsă zonă de mlaștini și taiga, escaladează lanțul munților Urali, taie albia unor fluvii și rîuri ca Obi, Kama, Volga, Oka ș.a. Ea va permite extinderea exploatării gazelor naturale din zăcămintele respective, care au furnizat în 1973 peste 18 miliarde mc de combustibil „albastru".

Dinamica energiei electrice

PRODUCȚIA de energie electrică este una dintre ramurile care cunosc o dezvoltare susținută în lume : în perioada 1960—1973 producția globală mondială a sporit de la 2350 la 6160 mlrd. kWh, respectiv într-un ritm mediu anual de 7,7%. Creșterea a fost mai puternică în țările socialiste și în țările nesocialiste în curs de dezvoltare și mai lentă în țările capitaliste industrializate (cu excepția Japoniei). Dacă în 1960 țările membre ale C.A.E.R. produceau, global, ceva mai puțină energie decît cele nouă țări membre ale Pieței comune vest-europene, în 1973 ele au căpătat un avans sensibil asupra acestora din urmă.

Tactici în concurență

ÎN CE PRIVEȘTE metodele japoneze de penetrare pe piețe noi, revista „The Economist" arată că se pot distinge cîteva faze în această acțiune. În prima fază se alege o piață unde nu există producători interni importanți și deci concurența este slabă : astfel, în Europa una din primele ținte ale exportatorilor japonezi a fost Finlanda, unde încă în 1971 ei au obținut 21% din piața de desfacere. În a doua fază a fost aleasă o țară producătoare — Anglia. În doi ani (1970—1972), Anglia a trecut de pe locul 29 printre piețele de export de automobile ale Japoniei, pe locul 4. În prezent Japonia deține 6% din această piață. După părerea revistei în faza următoare exporturile Japoniei se vor îndrepta mai ales spre R.F. Germania și Franța.

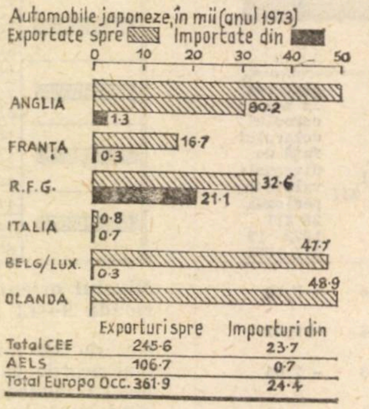

După cum reiese din graficul alăturat, în prezent exportul japonez spre Europa de Vest depășește cu mult importurile sale din această parte a lumi.

Se apropie era roboților?

ÎN 1973 în întreaga lume existau 2 600 de roboți industriali (1 500 în Japonia, 800 în S.U.A. și 300 in Europa), majoritatea în industria de prelucrare a metalelor și mai ales în industria automobilelor. După unele aprecieri prudente cererea de asemenea mașini va crește cu 10-15% pe an. Altele mai optimiste prevăd o creștere anuală de 30%. În prezent se fabrică 200 de tipuri de roboți. Ei sînt utilizați în operații de vopsitorie, sudură, forjare și montaj, dar gama de operații efectuate de roboți urmează să se lărgească considerabil.

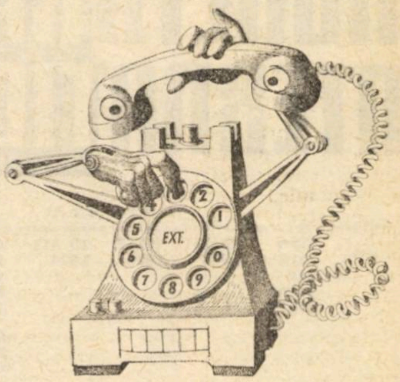

Canalul Rin-Main-Dunăre

CEL mai tîrziu în anul 1982 pe Canalul Rin — Main — Dunăre — arteră navigabilă care va lega 13 țări — vor putea circula, între Marea Nordului și Marea Neagră, vase cu un tonaj de 1 500 tone. Canalul va scurta cu peste jumătate vechea rută maritimă, lungă de 7 800 km, dintre cele două mări, prin Gibraltar și Bosfor. Ideea realizării acestei artere este veche de peste un mileniu, dar ea s-a putut materializa abia în condițiile tehnicii moderne, dat fiind că la unele ecluze diferența de nivel atinge 400 m.

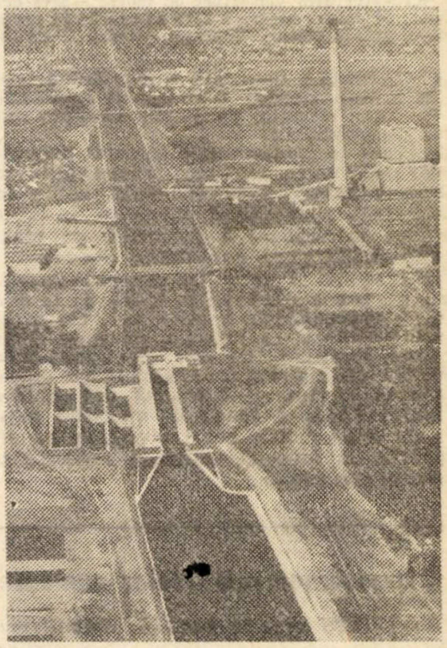

În prezent se discută realizarea unei legături a Canalului Rin — Main — Dunăre cu Marea Adriatică și Marea Egee, precum și amenajarea unui canal Elba — Dunăre.

În fotografie : marea arteră navigabilă europeană în dreptul orașului Erlangen din R.F.G.

Criză de încredere

PREȚURILE bunurilor de consum în S.U.A continuă să crească, ajungînd în prezent la un nivel de 12,2% peste cel corespunzător aceleiași perioade din anul trecut. Creșterea prețurilor este însoțită pe de altă parte de scăderea rapidă a încrederii consumatorilor în posibilitățile de redresare ale economiei S.U.A. în viitorul apropiat. Din graficul alăturat, întocmit de National Family Opinion, Inc. rezultă că după „criza de încredere" din 1970, cel mai scăzut nivel a fost înregistrat anul acesta. În aceste condiții cererea în comerțul de detaliu se prevede să scadă pînă la sfîrșitul anului cu 4%, ceea ce, dat fiind că este vorba de perioada sărbătorilor de iarnă, nu s-a mai întîmplat de mulți ani.

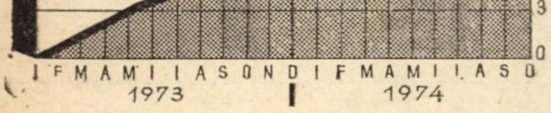

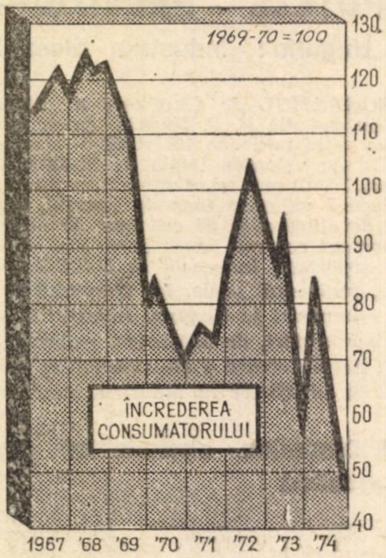

curier

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Argumente pentru o nouă ordine economică

Constantin Manea, Rimnicu-Vilcea. — Pentru tema care vă interesează, vă sugerăm să consultați articolele **„Pentru un sistem economic mondial bazat pe echitate și justiție“** apărut în nr. 1 din 17 mai a.c. al revistei noastre și **„Aspirația la o nouă ordine economică internațională“** (nr. 9), precum și ciclul de studii publicat sub genericul **„Argumente pentru o nouă ordine economică“** incepind din 27 septembrie a.c., in care sint analizate principalele componente ale noii ordini economice și direcțiile necesare de acțiune pentru înfăptuirea ei. Au fost publicate pină in prezent următoarele materiale : **„Decalajele și ritmul creșterii economice“** (nr. 15 și 16), **„Raporturi de schimb echitabile“** (nr. 17), **„Subdezvoltarea și insecuritatea alimentară“** (nr. 18), **„Rațiunile și practica tratamentului preferențial“** (nr. 19), **„Evoluții in conceptul de ordine economică internațională“** (nr. 20), **„Resursele financiare externe pentru dezvoltare“** (nr. 20), **„Acces fără restricții la piețele internaționale“** (nr. 21), **„Accesul tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii moderne“** (nr. 26). Răspunzind interesului cititorilor vom continua să publicăm asemenea studii în numerele ce urmează, pentru a analiza și alte laturi esențiale ale conceptului de nouă ordine economică internațională.

Noi țări membre ale Băncii Interamericane de Dezvoltare

A. Stoleru, Arad. — În baza unui acord semnat la Madrid, 13 noi țări — R.F.G., Anglia Italia, Spania, Portugalia, Austria, Elveția, Belgia, Olanda, Danemarca, R.S.F. Iugoslavia, Israel și Japonia — vor deveni membre ale Băncii Interamericane de Dezvoltare (B.I.D.). Contribuția acestor țări la capitalul B.I.D. va fi de 755 milioane dolari, din care 440 milioane dolari vor fi vărsați imediat după ratificarea acordului de către guvernele respective. Pină în prezent, in afară de S.U.A. și Canada, mai erau membre ale B.I.D. numai 21 țări latino-americane.

Creată în anul 1959 și avind drept scop acordarea de imprumuturi destinate dezvoltării economice și sociale a țărilor din America Latină și din Marea Caraibilor, Banca Interamericană de Dezvoltare a acordat pînă în prezent imprumuturi în valoare totală de peste 7 miliarde dolari.

Fiecare din cele 13 noi țări membre ale B.I.D. va fi reprezentată în Consiliul guvernatorilor al acestui organism, alcătuit din miniștrii de finanțe ai țărilor respective.

Cărbunele polonez și criza energetică

O. Roman, Petroșani. — Producînd în acest an peste 162 milioane tone de cărbune, Polonia se situează pe locul patru în ierarhia celor mai mari producători mondiali, după S.U.A., U.R.S.S. și R. P. Chineză. În condițiile menținerii actualului nivel al extracției, se estimează că rezervele Poloniei ar ajunge pentru o mie de ani. Sub raportul exportului de cărbune (36 milioane tone în 1973, respectiv 24 la sută din totalul extracției), Polonia ocupă primul loc în Europa și locul doi in lume, după S.U.A.

Referindu-se la interesul manifestat în ultimul timp de numeroase state față de colaborarea cu Polonia în vederea dezvoltării industriei cărbunelui, E. Gierek, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., a declarat la 3 decembrie că țara sa este gata să extindă această cooperare pe baza unor contracte pe termen lung, relevă agenția P.A.P. „Sintem gata — a declarat el — să aducem o contribuție și mai mare la rezolvarea și slăbirea acuității problemei combustibilului și energiei care frămîntă în prezent numeroase țări ale Europei și din întreaga lume“.

Reducerea activității turistice internaționale in 1974

V. Olariu, Valea lui Mihai. — În anul 1974 turismul internațional a înregistrat o scădere însemnată. Potrivit datelor O.C.D.E., numărul turiștilor a scăzut cu 32% în Iugoslavia, 20% în Portugalia, 11% în Grecia, 10% în Elveția, 9% în Spania și 6% în Italia. Doar în puține țări situația a fost mai bună decît în 1973. Raportul O.C.D.E. prevede o scădere în continuare a turismului, determinată de majorarea tarifelor în transporturile aeriene și de dorința țărilor de a-și economisi valuta prin reducerea numărului de cetățeni care-și petrec vacanța în străinătate.

Relațiile economice ale C. E. E. cu țările socialiste

N. Zamfirescu, Iași. — Consiliul ministerial al Pieței comune a adoptat la 4 decembrie a.c. hotăriri privind regimul de import pe care-l va aplica C.E.E. — incepînd cu data de 1 ianuarie 1975 — la produsele provenite din țările socialiste. Acest regim are un caracter tranzitoriu, fiind valabil deocamdată numai pentru 1975, hotărîrile limitîndu-se practic la fotografierea situației rezultate din regimurile aplicate în prezent de diferitele state membre. Ca urmare, în 1975 nu se va aplica regimul de import comun. Va exista in schimb o listă comună de liberalizare conținînd un număr mare de produse și, alături de aceasta, contingentele naționale pentru produsele al căror import nu este liberalizat.

Țările ale căror importuri sint vizate sînt următoarele : Albania, Ungaria, Polonia, România, Cehoslovacia, U.R.S.S., R.D.G., R. P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R. D. Vietnam și R. P. Mongolă.

Mașinile cu comandă numerică

Ing. E. Negulescu, București — Dispunem de date mai detaliate pentru S.U.A. Potrivit recensămintului mașinilor efectuat în 1973 de revista **American Machinist,** în acel an in industria americană de prelucrare a metalelor existau 26 695 mașini de așchiere și 1369 mașini de deformare plastică cu comandă numerică. Avînd în vedere marele lor randament și faptul că numărul lor, fără a fi prea mare, s-a dublat față de 1965, se poate considera că comanda numerică a prins rădăcini ferme. Cele mai multe (71,6%) din mașinile cu comandă numerică sînt instalate în uzine mari (cu peste 100 de salariați), în timp ce celor cu 50—99 de salariați le rămin 6,3%, iar uzinelor mici (sub 50 de salariați) 22,1% din numărul total de mașini cu comandă numerică. Din mașinile multifuncționale, 60,2% sînt echipate cu comandă numerică. Dintre ramurile prelucrătoare de metale, industria producătoare de mașini neelectrice deține 51,9% din numărul total de mașini-unelte cu comandă numerică.

Produsul național al Angliei

V. Simionescu, București — Produsul național brut al Angliei a fost anul trecut de 63,2 miliarde lire sterline, iar nivelul său pe locuitor — de 1 130 lire sterline (circa 2 800 dolari), depășind pentru prima oară nivelul de 1 000 lire sterline pe locuitor. Totuși, din creșterea de 14,5% a P.N.B. în 1973, aproape zece puncte procentuale s-au datorat inflației. Media creșterii reale a P.N.B. în ultimii zece ani a fost de 2,6%.

Coordonarea politicii energetice in America Latină

Gh. Oanță, Caracal — Cele 12 state care au înființat o organizație latino-americană pentru coordonarea politicii energetice în contextul actualei crize energetice mondiale și în vederea apărării resurselor naționale, indeosebi a petrolului, sînt Brazilia, Cuba, Venezuela, Uruguay, Chile, Peru, Bolivia, Guyana, Trinidad-Tobago, Ecuador, Honduras și Republica Dominicană. Se așteaptă aderarea Argentinei, Columbiei și Mexicului care, în principiu au acceptat să fie membre ale acestei organizații. Ea va colabora strîns cu Organizația țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.), și cu celelalte țări ale lumii.

Noul raport al Clubului de la Roma

Nic. Popa, Arad — Autorii celui de-al doilea raport al Clubului de la Roma, la care ne-am referit pe scurt în nr. 26 al revistei noastre, intitulat „Omenirea la un punct de răscruce“, sînt profesorii Mihailo Mesarovic de la Case Western Reserve University din Cleveland, Ohio (S.U.A.), în vîrstă de 46 de ani, și Eduard Pestel de la Universitatea tehnică din Hanovra (R.F.G.), directorul Institutului de mecanică din acest oraș, 60 de ani. Studiul lor a fost finanțat de Fundația „Volkswagen“. Ei au colaborat cu o echipă de 40 de cercetători din diverse țări și au avut la dispoziție trei calculatoare — la Cleveland, Hanovra și Grenoble — interconectate prin satelit. Amănunte despre Clubul de la Roma găsiți în acest număr la rubrica „Școli — curente — economiști“. De asemenea, o convorbire cu Aurelio Peccei, președintele Clubului de la Roma, a fost publicată in nr. 14 al revistei noastre, cu ocazia vizitei sale la București.

Ion Gherman, Bistrița-Năsăud. — Ne pare rău, dar materialele trimise nu intră în profilul revistei noastre. Vă rugăm să vă adresați unei reviste de specialitate.

M. Spirescu, Tulcea. — Vom ține seama de observațiile dv.

COMPUTER
CENTER
MANAGEMENT
Curs Internațional
de tehnică de calcul
Budapesta 7 aprilie — 6 mai 1975

SZÁMOK

organizat de CSO (International Computer Education and Information Center) SZÁMOK

Lucrările cursului vor fi susținute, in limba engleză, de lectori și specialiști cunoscuți din cadrul O. N. U.

Termen de inscriere la participare:

30 ianuarie 1975

Pentru informații suplimentare, adresați-vă la

CSO International Computer Education and Information Centre SZÁMOK

Szabolcs M. Kátai

1426 Budapest Baktai u. 7 Telefon: 830-500 Telex 22 44 98

PUBLICOM

ÎN FIECARE VINERI APARE „REVISTA ECONOMICĂ"

REVISTA ECONOMICĂ. Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gindirii economice.
REVISTA ECONOMICĂ. O cale de perfecționare continuă prin contactul cu cele mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică — un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.
REVISTA ECONOMICĂ. O sursă de referință în bibliografia economică la dispoziția tuturor cadrelor din învățămînt, studenților și elevilor, precum și celor antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățămîntul politic.
REVISTA ECONOMICĂ. Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale în opinia unor specialiști de prestigiu.
REVISTA ECONOMICĂ. Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.
REVISTA ECONOMICĂ. Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile.

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1975 vă asigurați primirea ei cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc direct la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției (Revista Economică — București, Calea Dorobanți nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 — BNRSR filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona direct la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Nr. 27 din 20 decembrie 1974

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul — înainte de termen ! Constructorul — confruntat cu pregătirea investițiilor pe 1975 **(Stere Gioga, Petre Bogdan)** 1–2
Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune Concordanța producției de bunuri materiale cu necesitățile de consum ale întregului popor (prof. univ. dr. **Eugen Barat)** 3–5
Ancheta „R.E." : Funcționarea unui mecanism complex : Aprovizionarea tehnico-materială **(B. Pădure)** 6–8
Ancheta „R.E." Cadrele noilor unități industriale (II) **(Iulian Bădin)** 9–11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

Comerț exterior Conducerea dinamică în relațiile economice externe (dr. **Al. Puiu)** 12–13
De la contacte la contracte (Interviu cu **Bengt Nilsson)**
Cum conducem : Arta de a dialoga 14

TEORII ● IDEI

Transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale (lector univ. dr. **Ana Gluvacov)** 15–17
Omul — tehnica — mediul (Semnează : dr. **Eugeniu Niculescu-Mizil, Ilie Cristescu)** 18–19
Școli ● curente ● economiști Clubul de la Roma (dr. **Maria D. Popescu)** 20–21
„Economia și înarmările" (general-maior **Eugen Bantea)** 22
Convorbiri economice cu Edmond Malinvaud, (Interviu de **Dinu Dragomirescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

Adoptarea Cartei drepturilor și obligațiunilor economice ale statelor **(Ion Barac)** 24
Decalajele și cooperarea economică internațională **(Constantin Grigorescu)** 27
Relația resurse-populație și opțiunile demoeconomice moderne **(Emil Mesaroș)** (25–26
Programe pentru resurse neconvenționale de energie **(C. Rusin)** 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

— Cosînzeana oricărei gospodării — maşina de cusut „ILEANA“.

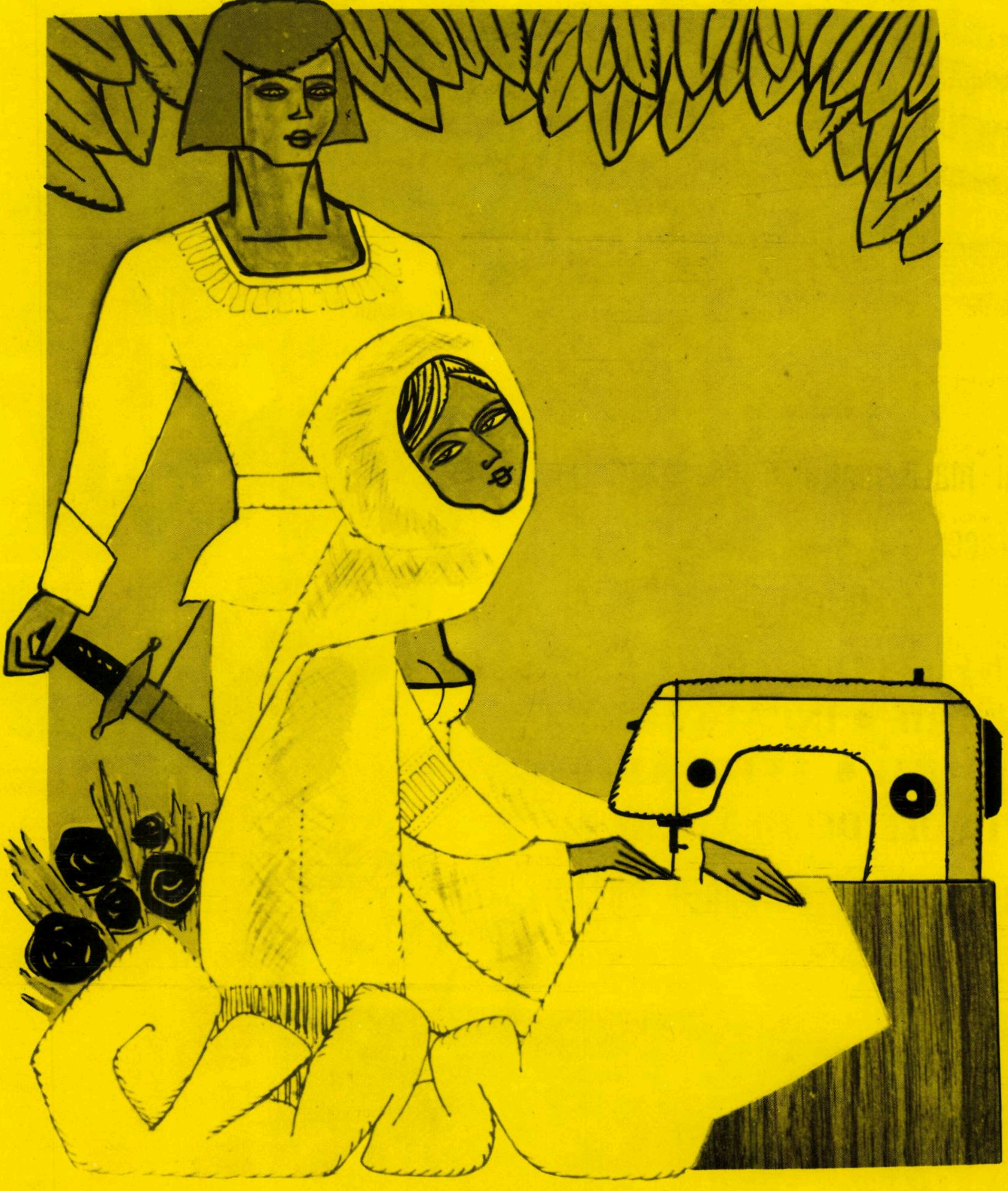

— Maşina de cusut „ILEANA“ execută, printre altele, şi cusături cu tighel din două fire, coase înainte şi înapoi, iar prin montarea unor accesorii, stopează şi brodează. Maşina de cusut „Ileana“ tip masă sau tip mobilă se vinde şi cu plata în 18 rate lunare, cu un aconto de 20%

Preţul: 1.800 lei — tip masă

2.500 lei — tip mobilă

RECOM

I. C. S.

COCOR

Bd. 1848 nr. 29 — 33, sector 4

Vă invită la

cel mai mare magazin de prezentare și desfacere al Ministerului Industriei Ușoare

● CONFECȚII ● TRICOTAJE
● LENJERIE ● ÎNCĂLȚĂMINTE
● JUCĂRII ● STICLĂRIE ●
ARTICOLE DECORAȚIUNI ●

pentru cele mai exigente gusturi

1975 JAN 27

LEI 5

D646

revista economică

28 27·XII 1974

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

1975

LA MULȚI ANI!

1975 ROMÂNIA PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

DINAMICA PRINCIPALILOR INDICATORI

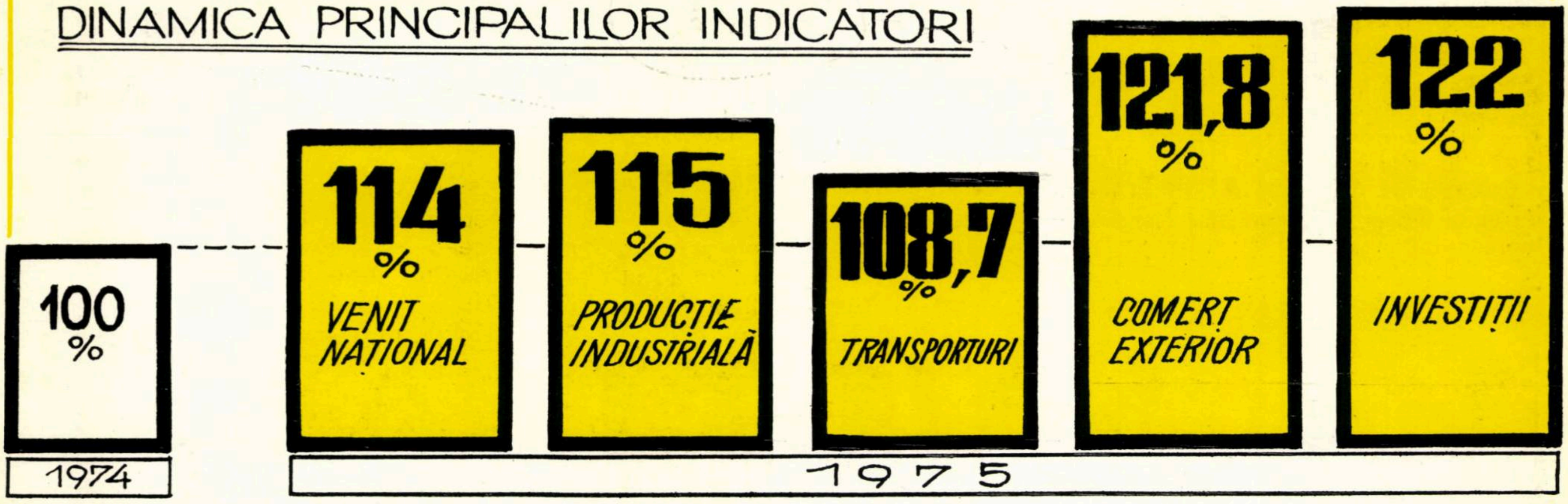

DINAMICA PRODUCȚIEI UNOR RAMURI INDUSTRIALE

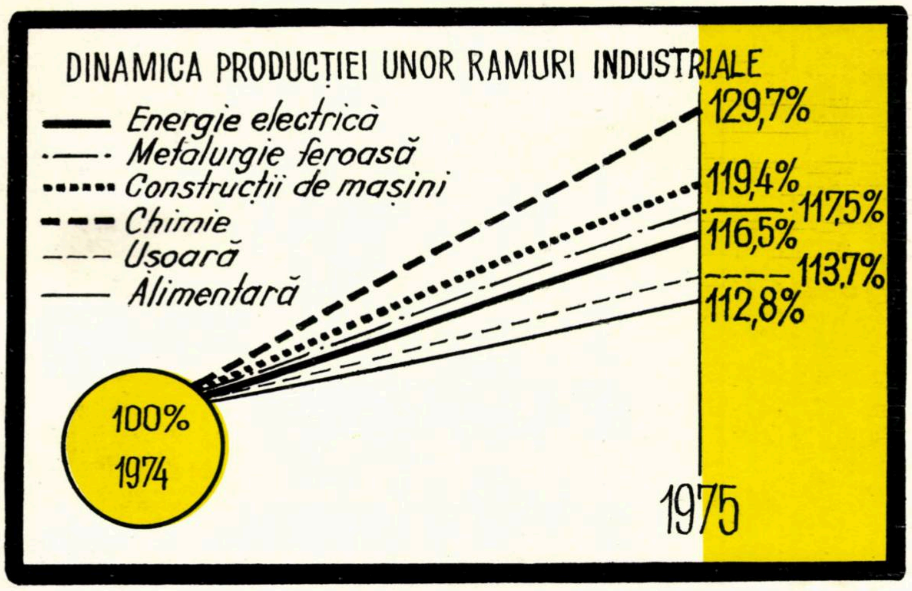

SPORUL PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

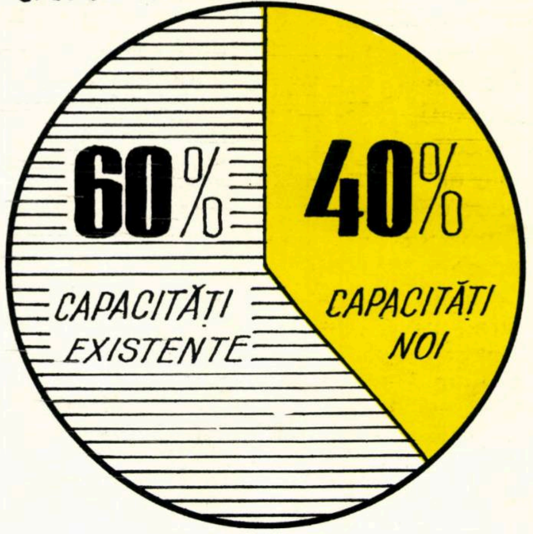

VENITURILE POPULAȚIEI

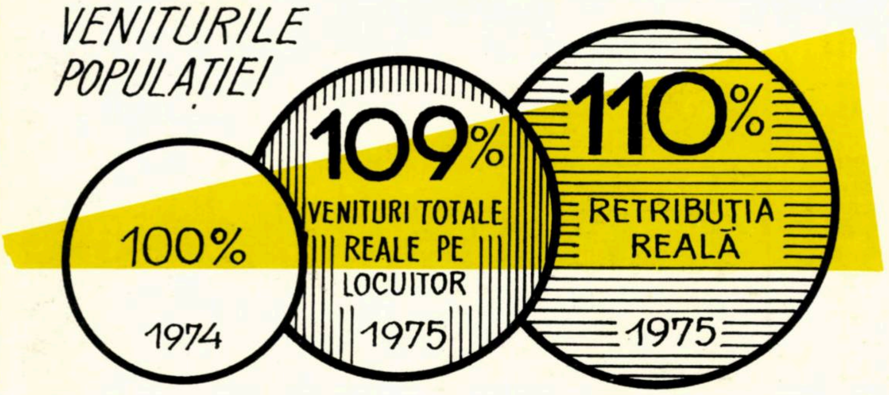

DINAMICA DESFACERILOR DE MĂRFURI ȘI SERVICIILOR

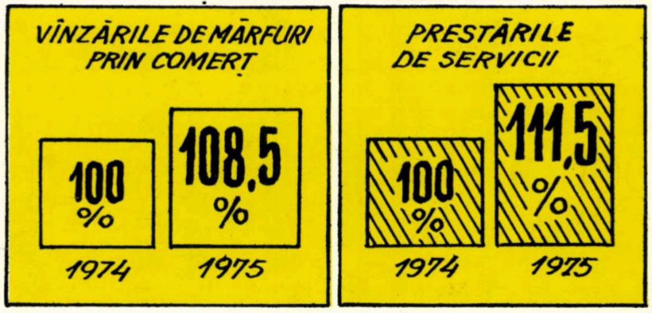

OBIECTIVE SOCIAL-CULTURALE

În 1975 se vor da în folosință:

133 280	APARTAMENTE (TOTAL)	25 205	LOCURI ÎN GRĂDINIȚE DE COPII
110 800	LOCURI ÎN CĂMINE MUNCITOREȘTI	28 080	LOCURI ÎN CREȘE
21 450	LOCURI ÎN INTERNATE ȘCOLARE	2 690	PATURI DE SPITAL

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Republica Socialistă România în anul XXVII

METAMORFOZE ÎN TIMP, ÎN SPAŢIU ŞI ÎN OAMENI

PE FRUNTEA poporului nostru, anul 1974, al XXVII-lea an al Republicii a așezat proaspătă cunună de laur, simbol al împlinirilor sale — prin care a făcut un pas înainte în istorie, a dat noi contururi spațiului în care trăiește de veacuri, s-a întrecut pe sine însuși ca forță creatoare, ca valoare morală.

Prezentul expresie a istoriei

Fără îndoială că istoria va consemna anul acesta prin trăsăturile sale caracteristice înscrise în marea epopee a orînduirii socialiste în România :

- Anul celor mai înalte ritmuri ale dezvoltării economiei românești și ale celor mai largi dimensiuni ale producției materiale, ale venitului național, ale avuției naționale. Anul 1974 a însemnat : mai mult oțel, mașini, energie electrică, grîne și unt avem astăzi un venit național de aproape zece ori mai mare decît în 1938, peste 65% în industrie și construcții ceea ce indică transformarea adîncă la care s-a ajuns în cadrul diviziunii naționale a muncii, și astfel în însuși conținutul muncii, în folosirea atît a potențialului material al țării dar și, mai ales, al celui uman.
- Anul celei mai puternice afirmări a României în circuitul economic al planetei noastre, atît prin creșterea puterii productive interne și astfel prin sporirea ponderii economiei socialiste în producția mondială, cît și prin lărgirea volumului și ariei relațiilor noastre economice internaționale, în diversificarea produselor și formelor de cooperare economică internațională.
- Anul Congresului al XI-lea al partidului, care prin documentele elaborate, prin așezarea lor la rădăcina timpului comunismului în țara noastră, a dat națiunii siguranță și putere asupra viitorului, orientarea fermă asupra căilor pe care și-l poate, făuri, Programul fiind o concretizare a felului de a fi al poporului nostru, a aspirației sale dintotdeauna de a trăi din munca lui, în libertate și demnitate. În acest sens am putea spune că una din cele mai splendide opere a anului acesta este cunoașterea deplină de către poporul nostru a forțelor sale, descifrarea viitorului și întruchiparea lui într-o „cronică a zilelor de mîine", în acest Program de mare anvergură al gîndirii și acțiunii sociale românești.

Astfel poporul nostru a dat în acest an țării românești roadele fecundității sporite a pămîntului și ale imenselor brațe de oțel ale industriei, făurite ca o prelungire și amplificare a propriilor sale brațe ; creațiile minții sale inventive care au dat gliei belșug și mașinilor mișcare ; a dat dovada solidarității sale în muncă și înaltei sale conștiințe asupra aspirațiilor pe care le nutrește, și a eforturilor pe care a consimțit să le facă pentru bunăstarea sa, pentru comunism.

În fapt, anul 1974 s-a încheiat mai de mult, de cînd poporul a raportat partidului și țării realizarea înainte de termen a multora din obiectivele pe care și le-a asumat, sfîrșitul anului însemnînd astfel consemnarea unei victorii asupra timpului însuși, iar tradiția, din vremuri neștiute, ca Anul Nou să se încadreze în mișcarea planetelor în spațiul cosmic, se împletește cu cea nouă, ca omul socialist să măsoare timpul după criteriile noii sale condiții, umane.

În alt sens, istoria, exprimînd voința maselor din țara noastră, a făcut ca sfîrșitul anului să coincidă și cu sărbătoarea instaurării Republicii populare, astăzi socialiste, în țara noastră, ceea ce înseamnă că în fiecare an, odată cu sărbătoarea din străbuni a începutului ciclului vieții în natură, să sărbătorim și începutul renașterii la o nouă viață a poporului nostru în cadrul unei noi orînduiri socialiste, mai bune, mai morale, care tinde spre perfecțiune, orînduire în care ne-am propus, așa după cum poetul națiunii noastre dorea, **„să facem ca-n astă lume, să aibă parte dreaptă fiecare".**

Republica socialistă, pentru noi, nu a însemnat doar o schimbare în unele din prevederile constituționale vizînd detalii ale unei orînduiri caduce, ci schimbări de conținut, de substanță a întregului sistem statal, a relațiilor sociale dintre oameni, a întregului lor mod de viață, ridicat pe trepte din ce în ce mai solide, mai înalte, dintre care ultima, clădită anul acesta, o constituie „codul moralei noastre comuniste".

Actualitatea viitorului

Din ziua de 30 decembrie 1947 pînă astăzi, în 27 de ani de existență, statul nostru socialist și-a perfecționat în permanență noile sale funcții, iar anul 1974 a însemnat unul din anii celor mai felurite și eficiente căutări, al celor mai mari efervescențe creatoare în toate domeniile vieții economice, sociale, spirituale, ale căror rezultate sînt concretizate în legi noi, în perfecționări ale sistemului instituțional de conducere, organizare, planificare și control, într-o aplicare creatoare a principiilor centralismului democratic — în care se reafirmă exigențele sporite ale poporului nostru, responsabilitatea socială și umanismul socialist-promovate de partidul și statul nostru, de primul comunist al țării, secretarul general al partidului și primul președinte al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Poporul român care, după secole de zbucium, exploatare și lipsuri, de împilare străină, bucurîndu-se astăzi de independență și suveranitate, de dreptul de a dispune de propria sa soartă după voința și puterea sa creatoare, înțelege și sprijină la rîndul său toate popoarele care luptă pentru obținerea unor cuceriri asemănătoare, pentru o nouă ordine economică mondială, pentru democratizarea vieții internaționale, cîștigînd un prestigiu și prețuire ca niciodată în trecut.

Un bătrîn cronicar spunea cîndva că fiecare pas pe care-l face omul este determinat prin fire nebănuite de întreaga istorie a poporului său. Noi putem spune astăzi că fiecare pas pe care-l facem, ca națiune și oameni, determină viitorul nostru al tuturor și, astfel, **în anul care vine pășim cu fruntea sus, cu conștiința limpede, cu privirea spre înălțimile Carpaților, spre cerul patriei, spre comunism.**

Vasile PORUMBESCU

CODUL

principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste

Organizînd şi conducînd măreaţa operă istorică de făurire a socialismului şi comunismului pe pămîntul României, Partidul Comunist Român acordă o atenţie primordială făuririi unui om nou, cu o conştiinţă înaintată şi înalte trăsături morale, promovării unor raporturi noi între oameni, afirmării depline în toate sferele vieţii sociale a principiilor eticii şi echităţii socialiste. Normele şi principiile etice ale societăţii noastre pornesc de la faptul că în orînduirea socialistă a fost lichidată definitiv exploatarea capitalistă, s-a pus capăt inegalităţii sociale şi naţionale ; ele se bazează pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie, pe principiile de repartiţie socialistă, pe egalitate şi dreptate socială, pe ţelul comun al făuririi bunăstării şi fericirii întregului popor.

Aceste înalte norme şi principii trebuie să devină codul muncii şi vieţii, îndrumar de conduită în societate al comuniştilor, al tineretului revoluţionar, al tuturor oamenilor muncii din patria noastră.

1. Datoria fundamentală a membrilor de partid, a membrilor Uniunii Tineretului Comunist este de a servi cu credinţă cauza partidului şi poporului, de a pune tot ce au mai bun, întreaga lor energie, capacitate de muncă şi pricepere în slujba înfăptuirii Programului Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Fiecare comunist trebuie să pună mai presus de orice înflorirea materială şi spirituală a patriei socialiste, creşterea continuă a gradului de bunăstare şi civilizaţie ale poporului, afirmarea tot mai puternică a naţiunii noastre în rîndul naţiunilor lumii.

2. Membrii de partid şi membrii Uniunii Tineretului Comunist trebuie să-şi însuşească materialismul dialectic şi istoric — concepţia revoluţionară despre lume şi viaţă a proletariatului, Programul Partidului Comunist Român, care constituie aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condiţiile concret-istorice ale ţării noastre şi care dă o perspectivă clară luptei pentru edificarea orînduirii socialiste şi comuniste în România.

3. Toţi comuniştii trebuie să cunoască şi să-şi însuşească politica internă şi externă a partidului şi statului, documentele , hotărîrile partidului. Ei sînt datori să fie propagandişti neobosiţi ai politicii partidului, să contribuie activ la elaborarea şi dezbaterea hotărîrilor de partid şi de stat, să lupte cu fermitate şi spirit de abnegaţie pentru traducerea lor în viaţă.

4. Fiecare comunist este obligat să îndeplinească fără şovăială însărcinările date de partid să se achite cu înalt spirit de răspundere de toate îndatoririle ce-i revin în funcţia ce o îndeplineşte, la locul său de muncă, în întreaga sa activitate.

Comunistul trebuie să respecte cu stricteţe disciplina de partid — care este aceeaşi pentru toţi membrii partidului, indiferent de poziţia pe care o au în societate, de funcţiile şi artibuţiile încredinţate de partid şi de stat. Toţi comuniştii trebuie să respecte întocmai normele şi regulile muncii de partid, principiile democraţiei interne şi ale conducerii colective — care prevăd discutarea problemelor în cadru organizat şi, totodată, asumarea răspunderii nemijlocite pentru ducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate.

5. Constituie o îndatorire sacră, de prim ordin, a fiecărui comunist. de a apăra ca lumina ochilor unitatea de monolit a partidului — chezăşia îndeplinirii cu succes a menirii istorice a partidului de conducător al naţiunii noastre pe calea socialismului şi comunismului.

6 Toţi comuniştii sînt datori să militeze pentru întărirea continuă a legăturilor partidului cu masele, pentru rezolvarea justă a propunerilor şi cerinţelor oamenilor muncii, pentru unirea eforturilor tuturor celor ce muncesc la lupta pentru înfăptuirea Programului partidului.

7. Membrii partidului, membrii Uniunii Tineretului Comunist, toţi oamenii muncii trebuie să manifeste cea mai mare grijă şi răspundere pentru dezvoltarea continuă şi apărarea proprietăţii socialiste, de stat şi cooperatiste, a avuţiei noastre naţionale — baza ridicării bunăstării întregului popor. Ei trebuie să acţioneze pentru gospodărirea cît mai eficientă a mijloacelor şi resurselor societăţii, să lupte împotriva risipei de orice fel, a neglijenţei în păstrarea şi administrarea bunurilor publice, a tuturor manifestărilor de irosire a avutului obştesc.

8. Membrii de partid, membrii Uuniunii Tineretului Comunist, toţi oamenii muncii au obligaţia patriotică de a lupta cu toată hotărîrea împotriva furtului din avutul obştesc, a delapidării din proprietatea socialistă, a oricăror sustrageri de bunuri din avuţia naţională — acte profund antisociale care lovesc în interesele poporului, ale fiecărui cetăţean. Ei trebuie să contribuie la formarea în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă, a unei puternice şi intransigente opinii de masă împotriva unor asemenea manifestări.

9. Membrii Partidului Comunist Român, ai Uniunii Tineretului Comunist, toţi cetăţenii trebuie să manifeste o grijă permanentă pentru buna gospodărire a pămîntului, apelor, pădurilor, a tuturor avuţiilor şi frumuseţilor naturale ale patriei, să participe activ la acţiuni de protejare a acestora, să lupte hotărît împotriva degradării mediului ambiant.

10. Pentru fiecare comunist, pentru fiecare cetăţean, munca este o datorie fundamentală, de onoare. Fiecare trebuie să dea dovadă de o înaltă conştiinţă profesională, competenţă, spirit creator, dăruire şi pasiune în muncă ; totodată, trebuie să manifeste combativitate şi intransigenţă faţă de manifestările de indisciplină, superficialitate şi lipsă de răspundere în muncă.

11. Membrii Partidului Comunist Român şi ai Uniunii Tineretului Comunist au obligaţia să-şi perfecţioneze necontenit pregătirea profesională şi de specialitate, să-şi îmbogăţească permanent orizontul cultural-ştiinţific.

12. Apărarea patriei, a cuceririlor revoluţionare ale poporului reprezintă cea mai înaltă obligaţie a membrilor Partidului Comunist Român şi ai Uniunii Tineretului Comunist, a tuturor cetăţenilor ţării. Suprema lor îndatorire este de a fi în orice moment gata să apere cu orice sacrificii, chiar cu preţul vieţii, integritatea patriei, independenţa şi suveranitatea naţională şi de stat, realizările socialiste ale poporului român. Orice nesocotire a acestei înalte obligaţii, orice pactizare cu duşmanul, cu cei ce se dedau la acţiuni sau acte ostile orînduirii noastre socialiste, cu cei ce uneltesc împotriva libertăţii şi independenţei patriei, a intereselor vitale ale poporului constituie trădare faţă de partid şi popor, faţă de naţiunea noastră socialistă şi se pedepseşte conform legilor ţării.

13. Toţi comuniştii sînt obligaţi să apere secretul de partid şi de stat, să dea în permanenţă dovadă de înaltă vigilenţă şi combativitate revoluţionară. A furniza unor persoane străine informaţii care constituie secrete de partid şi de stat înseamnă a trăda partidul, a trăda ţara, a lovi în interesele întregii naţiuni ; cei care se fac vinovaţi de asemenea acte trebuie să simtă mînia îndreptăţită a poporului.

14. Fiecare comunist are înalta îndatorire de a milita pentru întărirea unităţii moral-politice a poporului, pentru cimentarea prieteniei frăţeşti dintre toţi oamenii muncii — români,maghiari, germani şi de alte naţionalităţi — de a lupta împotriva oricăror manifestări de naţionalism şi şovinism, de a acţiona în strînsă unitate pentru propăşirea patriei comune, Republica Socialistă România.

15. Comuniştii, toţi oamenii muncii sînt obligaţi să cunoască, să popularizeze şi să respecte cu cea mai mare stricteţe legile ţării, să acţioneze în spiritul legalităţii socialiste, să ia poziţie hotărîtă faţă de orice încercare de nesocotire sau încălcare a legilor Republicii Socialiste România.

16. Comuniştii trebuie să militeze în permanenţă pentru promovarea în întreaga viaţă socială a principiilor eticii şi echităţii socialiste, a relaţiilor de colaborare şi întrajutorare tovărăşească, de solidaritate, stimă, încredere şi respect reci-

proc. Ei trebuie să fie duşmani neîmpăcaţi ai individualismului mic-burghez, ai manifestărilor de egoism, de subordonare a intereselor generale unor interese individuale înguste, ai tendinţelor de a pretinde de la societate mai mult decît s-ar cuveni pe baza principiilor socialiste de repartiţie.

17. Comunistul trebuie să fie cinstit, sincer, principial şi corect, să nu tolereze minciuna, falsitatea, ipocrizia, să combată încercările de inducere în eroare a organelor superioare, a tovarăşilor de muncă, sustragerea de la răspunderi şi îndatoriri.

18. Comuniştii trebuie să acţioneze cu toată fermitatea pentru a preveni şi a combate orice manifestări de abuz de de putere, orice trafic de influenţă, tendinţă de folosire în interes propriu şi în dauna oamenilor muncii a unor funcţii şi munci de răspundere încredinţate de societate.

19. Toţi comuniştii, îndeosebi cei care îndeplinesc funcţii de conducere în viaţa economico-socială, în aparatul de partid şi de stat, în organizaţiile de masă şi obşteşti, trebuie să militeze, în spiritul principiilor democraţiei socialiste, pentru crearea unui climat favorabil exprimării şi confruntării libere a părerilor, participării largi a maselor la dezbaterea şi soluţionarea problemelor, la adoptarea hotărîrilor, la elaborarea şi înfăptuirea politicii generale a partidului şi statului nostru.

20. Comuniştii trebuie să militeze ca în fiecare colectiv să se instaureze un climat favorabil promovării oamenilor în exclusivitate după contribuţia proprie la înfăptuirea politicii partidului, la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a ţării, după comportarea şi atitudinea lor politică şi morală. Ei trebuie să combată cu hotărîre subiectivismul şi arbitrariul în aprecierea şi promovarea cadrelor, să ia atitudine fermă împotriva favoritismului, nepotismului, servilismului, a manifesătrilor de carierism.

21. Toţi comuniştii trebuie să manifeste curaj şi iniţiativă în lupta pentru promovarea spiritului revoluţionar, a noului în producţie, în activitatea economică şi socială, să acţioneze cu hotărîre împotriva inerţiei, birocratismului› rutinei şi conservatorismului, a tot ceea ce este învechit şi poate frîna progresul societăţii noastre socialiste.

22. Spiritul critic şi autocritic, combativitatea faţă de lipsuri şi neajunsuri trebuie să caracterizeze pe fiecare membru al partidului, pe fiecare membru al Uniunii Tineretului Comunist. În orice împrejurare, în colectivele de muncă în care lucrează, comuniştii trebuie să promoveze un climat de dezbatere exigentă a lipsurilor, să stimuleze şi să creeze condiţii pentru formarea şi afirmarea unui puternic spirit critic al maselor de oameni ai muncii.

23. Comuniştii trebuie să acţioneze pentru ca în ficare colectiv să se asigure manifestarea liberă a spiritului de iniţiativă al maselor pentru valorificarea experienţei şi competenţei lor, pentru participarea tuturor oamenilor muncii la conducerea activităţii întreprinderilor şi instituţiilor, pentru dezvoltarea şi întărirea democraţiei muncitoreşti, socialiste.

24. Membrii Partidului Comunist Român şi ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să manifeste cea mai înaltă intransigenţă împotriva concepţiilor de viaţă burgheze, a influenţelor mentalităţilor lumii capitaliste. Ei trebuie să combată cu fermitate tendinţele de căpătuială, parazitismul, înşelătoria, specula şi mita, orice forme de obţinere a unor venituri ilicite, de însuşire prin abuz sau necinste a roadelor activităţii altora.

25. Membrii de partid› membrii Uniunii Tineretului Comunist trebuie să combată cu toată hotărîrea reminiscenţele gîndirii şi mentalităţilor retrograde, să lupte împotriva influenţelor ideologiei burgheze, a tuturor concepţiilor care propagă ura, violenţa şi dispreţul faţă de om.

26. Comuniştii au datoria politică şi morală, de a lupta împotriva teoriilor idealiste, a prejudecăţilor mistice, a superstiţiilor, a oricăror manifestări de obscurantism. Ei trebuie să acţioneze pentru înţelegerea ştiinţifică de către mase a fenomenelor naturii şi societăţii, pentru înarmarea temeinică a oamenilor muncii cu concepţia materialist-dialectică despre lume şi viaţă.

27. Fiecărui membru al partidului, fiecărui membru al Uniunii Tineretului Comunist îi revine o înaltă răspundere în întemeierea relaţiilor de familie pe principiile moralei socialiste, ale egalităţii, respectului, afecţiunii şi încrederii reciproce între soţi, în îndeplinirea rolului ce revine familiei în creşterea şi educarea copiilor, în dezvoltarea continuă a naţiunii socialiste. Familia trebuie să fie cea dintîi şcoală în care copiii să înveţe, o dată cu regulile de comportare în viaţă şi societate, preţuirea muncii, devotamentul faţă de patrie şi popor, faţă de partid şi cauza socialismului.

28. Toţi comuniştii — părinţi, cadre didactice, activişti ai organizaţiilor de masă şi obşteşti — au îndatorirea primordială de a asigura pregătirea tineretului pentru muncă şi viaţă, formarea şi educarea noilor generaţii în spiritul dragostei faţă de patrie şi partid, al glorioaselor tradiţii de luptă pentru libertate şi dreptate socială ale poporului, ale clasei muncitoare şi partidului nostru, în spiritul unei înalte conştiinţe revoluţionare, al principiilor moralei socialiste şi comuniste, al responsabilităţii faţă de prezentul şi viitorul naţiunii noastre socialiste.

29. Membrii partidului şi ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să aibă, în toate împrejurările, o conduită politică, morală şi profesională care să le asigure un înalt prestigiu în faţa maselor. Prin faptele lor, ei trebuie să fie exemple înaintate pentru toţi cei din mijlocul cărora trăiesc şi muncesc. Unitatea dintre vorbă şi faptă trebuie să caracterizeze pe fiecare comunist.

30. Indiferent de poziţia pe care o ocupă în societate, comunistul trebuie să dea dovadă de modestie ; el trebuie să combată îngîmfarea, aroganţa, dispreţul faţă de semeni. Comuniştii care îndeplinesc funcţii de răspundere în partid, în viaţa socială în general, trebuie să-şi dobîndească autoritatea printr-o comportare morală şi profesională exemplară din toate punctele de vedere. Fiecare comunist trebuie să contribuie prin conduita sa în viaţa politică şi profesională, în societate şi în familie, la întărirea continuă a autorităţii şi prestigiului partidului în mase, la creşterea rolului său conducător în societate.

31. Membrii Partidului Comunist Român şi ai Uniunii Tineretului Comunist, toţi cetăţenii patriei să dea dovadă, în orice împrejurare, de dragoste fierbinte faţă de patrie, de demnitate şi mîndrie naţională, precum şi de respect faţă de alte popoare. Ei trebuie să respingă şi să condamne cu cea mai mare fermitate atît exclusivismul naţional, cît şi ploconirea în faţa străinătăţii.

32. Toţi membrii partidului şi ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să militeze, în spiritul internaţionalismului proletar, pentru întărirea prieteniei şi solidarităţii partidului nostru cu toate partidele comuniste şi muncitoreşti, să contribuie la dezvoltarea colaborării frăţeşti cu popoarele celorlalte ţări socialiste, la întărirea solidarităţii cu clasa muncitoare, cu toate forţele progresiste, antiimperialiste din lume, cu mişcările de eliberare naţională, cu popoarele care şi-au cucerit recent independenţa, cu toţi cei care luptă pentru dreptate socială, pentru progres, cu toate popoarele lumii.

33. Membrii partidului, membrii Uniunii Tineretului Comunist trebuie să militeze cu hotărîre pentru lichidarea din viaţa lumii contemporane a rasismului, colonialismului şi neocolonialismului, a politicii imperialiste de dominare şi asuprire a altor popoare, de amestec în treburile altor ţări, pentru respectarea demnităţii naţionale a fiecărui popor, a dreptului său inalienabil la dezvoltarea liberă şi independentă. Fiecare comunist, fiecare cetăţean al patriei noastre trebuie să fie luptător înflăcărat pentru afirmarea politicii externe a partidului şi statului nostru de promovare a unor relaţii noi, democratice în viaţa internaţională, a unui climat de destindere, înţelegere şi colaborare între naţiuni, să-şi aducă contribuţia la cauza generală a socialismului, progresului şi păcii› la făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră.

*

Adoptînd Codul principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste, Congresul al XI-lea al partidului îşi exprimă convingerea că traducerea lor în viaţă va exercita o puternică influenţă asupra tuturor membrilor societăţii noastre, va duce la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul şi, totodată îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăţi, asigură bunăstarea şi fericirea fiecăruia, odată cu a întregului popor. Prin aceasta, omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaştere, va putea participa cu adevărat conştient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber.

Membrii Partidului Comunist Român, ai Uniunii Tineretului Comunist, toţi cetăţenii patriei noastre socialiste trebuie să-şi facă din aceste norme o călăuză permanentă în activitatea lor politică şi profesională, în viaţa de fiecare zi, să acţioneze cu consecvenţă şi fermitate pentru ca înaltele principii de etică şi echitate ale socialismului şi comunismului să pătrundă tot mai adînc în toate domenile vieţii sociale, contribuind la crearea omului nou, înaintat al societăţii noastre, la accelerarea mersului înainte al patriei pe calea civilizaţiei comuniste.

ECONOMIE NAȚIONALA

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

PLANUL PE ANUL 1975

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII MULTILATERALE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

CU PUȚIN TIMP în urmă Marea Adunare Națională, forul legislativ suprem al țării, a investit cu putere de lege prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pentru anul 1975. Acest plan, la baza căruia au stat sarcinile stabilite de Congresul al X-lea al partidului și de Conferința Națională din iulie 1972, precum și hotărîrile Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie a.c. marchează un pas important pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În deplină concordanță cu democratismul vieții noastre economice și sociale, prevederile planului pe anul 1975 sînt rezultatul unor studii aprofundate și ale unor ample și rodnice conlucrări cu întreprinderi, centrale, organe locale, ministere, organe centrale de sinteză.

Lucrările de elaborare a planului au fost definitivate în lumina orientărilor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român. În stabilirea nivelelor și corelațiilor de bază s-a pornit de la avansul căpătat de colectivele de oameni ai muncii în realizarea cincinalului actual înainte de termen, de la soluțiile stabilite cu fiecare minister în parte pentru folosirea cît mai completă a capacităților de producție, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, în condițiile gospodăririi stricte a combustibilului, energiei, metalului, hîrtiei, a tuturor resurselor materiale, financiare și valutare.

Întreaga activitate de elaborare a planului, rezolvarea multiplelor și complexelor probleme ale programului de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1975 s-a desfășurat sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a examinat lucrările în mai multe etape și, prin indicațiile date, a orientat propunerile și soluțiile spre asigurarea în continuare a progresului rapid și echilibrat al economiei, a creșterii continue a nivelului de trai al întregului popor.

PRIN AȘEZAREA sa în succesiunea planurilor noastre, 1975 are o dublă semnificație : pe de o parte, ca ultim an al perioadei 1971—1975 prezintă o importanță deosebită pentru finalizarea eforturilor depuse de colectivele de oameni ai muncii în scopul înfăptuirii prevederilor cincinalului înainte de termen ; pe de altă parte, constituie an de legătură cu prevederile cincinalului 1976—1980, program menit să marcheze o nouă și decisivă etapă în dezvoltarea accelerată a economiei, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Iată, deci, cadrul în care este concepută creșterea economică din anul viitor, creștere care are la bază prevederi referitoare la valorificarea intensă a întregului potențial productiv, a resurselor materiale și umane de care dispunem, în scopul sporirii în continuare a venitului național, a avuției țării.

Trăsătura definitorie a planului pe 1975 o constituie înaltul dinamism economic ce urmează a fi realizat în condițiile accentuării rolului factorilor intensivi, a tuturor laturilor calitative ale dezvoltării. Se poate spune că acest plan înfățișează unele din cele mai înalte ritmuri de creștere economică și de ridicare a nivelului de trai din cincinalul în curs de desfășurare : față de realizările preliminate ale anului 1974, creșterile sînt de 15% la producția industrială, 8,7% la transporturi, 22% la volumul investițiilor, 21,8% la volumul comerțului exterior, 10,3% la productivitatea muncii în industria republicană, 10% la retribuția reală, 8,5% la volumul vînzărilor de mărfuri prin comerț, 11,5% la prestările de servicii etc.

SUPORTUL principal al dezvoltării economico-sociale în anul viitor îl constituie continuarea hotărîtă a politicii partidului nostru de *industrializare* socialistă, factor de prim ordin al evoluției ascendente a forțelor de producție, al progresului națiunii noastre socialiste. Nivelul prevăzut pentru producția globală industrială, de 582—591 mld. lei, accentuează poziția conducătoare a industriei în ansamblul economiei naționale, contribuie la structurarea modernă a acesteia, la promovarea tehnologiilor înaintate.

Dezvoltarea industriei este concepută în condițiile îmbunătățirii continue a structurii sale, acordîndu-se atenție deosebită ramurilor, subramurilor și sectoarelor industrializante, care constituie factorul motor în valorificarea superioară a resurselor, în creșterea productivității muncii și sporirea continuă a eficienței economice. Față de creșterea cu 15% a producției industriale în ansamblul său, industria energiei electrice va înregistra o creștere de 16,5%, metalurgia feroasă de 17,5%, industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalului de 19,4%, iar industria chimică de 29,7%.

Sînt prevăzute importante mutații calitative în cadrul fiecărei ramuri pe linia creșterii cu prioritate a acelor sectoare care prelucrează superior materiile prime și materialele, respectiv ramurile purtătoare de progres științific și tehnic. În acest sens, indicii de devansare a industriei constructoare de mașini de către subramurile tehnicii înaintate sînt de : 1,5 pentru electronică, 2,3 pentru mecanică fină și optică, 1,9 pentru industria mașinilor unelte, 1,3 pentru construcții navale etc. De asemenea, producția de oțeluri aliate, petrochimia, chimia de sinteză fină și de mic tonaj etc. urmează să se dezvolte în ritmuri mai înalte decît cele ale ramurilor din care fac parte.

Ca rezultat al dezvoltării, diversificării și structurării moderne a producției industriale, nivelul producției pe locuitor la unele dintre principalele produse — care de regulă exprimă potențialul economic al unei țări — se va apropia de valorile înregistrate de țări dezvoltate din punct de vedere industrial. În anul viitor în industria României se va ajunge, de pildă, la o producție de circa 480 kg/oțel pe locuitor, nivel ce depășește pe cel realizat în ultimii ani în țări ca Franța, Italia, Anglia, R. D. Germană ; producția de ciment, de 638 kg/locuitor, este superioară celei realizate în ultimii ani de Canada, Japonia, Suedia, R.D. Germană, Cehoslovacia și altele. Niveluri comparabile cu ale unor țări dezvoltate industrial se înregistrează și la producția de fire și fibre chimice (8,1 kg/locuitor), țesături (47,9 m^2/locuitor), încălțăminte (4,8 perechi/locuitor).

Atingerea nivelelor proiectate ale producției industriale din anul 1975 se bazează pe folosirea intensivă a capacităților de producție existente, pe seama acestora urmînd să se obțină circa 60% din sporul față de 1974. Aceasta presupune măsuri hotărîte în direcția asigurării unei funcționări continue și la nivelul parametrilor planificați a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, mînuirea acestora de către o forță de muncă calificată superior, efectuarea unor reparaţii de calitate şi la termenele stabilite etc.

În acelaşi timp, creşterea producţiei industriale din anul viitor urmează a se realiza în condiţiile unei utilizări intensive şi eficiente a materiilor prime şi materialelor provenite din ţară şi din import, prevederile de plan avînd în vedere o sporire însemnată a gradului de valorificare a resurselor materiale. În acest cadru valoarea producţiei din ramura construcţiilor de maşini obţinută dintr-o tonă de laminate finite pline din oţel urmează să crească faţă de anul 1974 cu 11,0%, cea a produselor chimice rezultate din 1 000 m.c. gaze naturale supuse chimizării cu 3,1%, a produselor fabricate dintr-un m.c. de masă lemnoasă exploatată cu 6,8%, a producţiei de ţesături din lînă şi tip lînă, precum şi a celei de ţesături din bumbac şi tip bumbac obţinute dintr-o tonă de fire cu 1,7%, respectiv cu 3,7%.

Înfăptuirea acestor sarcini, realizarea mutaţiilor structurale preconizate prin plan ţin seama de asigurarea în fiecare unitate productivă a condiţiilor necesare pentru desfăşurarea optimă a proceselor de producţie. În acest cadru se înscriu în principal acţiunile ce vizează folosirea mai bună a suprafeţelor de producţie şi a potenţialului tehnic din dotare, aprovizionarea ritmică şi în funcţie de necesităţile producţiei, extinderea tipizării produselor, a concentrării, profilării, specializării şi cooperării în producţie, asigurarea şi repartizarea judicioasă a forţei de muncă, îmbunătăţirea calităţii şi fiabilităţii produselor, utilizarea cu maximum de eficienţă a potenţialului de cercetare şi proiectare, a creaţiei tehnice româneşti.

IN ANUL 1975 **agricultura** va cunoaşte o puternică dezvoltare intensivă, susţinută de modernizarea în continuare a bazei sale tehnico-materiale. Planul are în vedere, în primul rînd, folosirea deplină a fondului funciar, sporirea recoltelor la hectar şi asigurarea condiţiilor pentru dezvoltarea în ritm susţinut a zootehniei. Structura suprafeţelor cultivate avută în vedere urmăreşte sporirea însemnată a producţiei vegetale, care vizează atît cerealele, dar, în acelaşi timp, şi plantele tehnice în vederea realizării unor resurse sporite de materii prime destinate industriei alimentare şi uşoare. Prevederile în acest domeniu ţin seama că în anul viitor suprafaţa agricolă irigată urmează să ajungă la 1500 mii ha, din care 1450 mii ha teren arabil, precum şi de faptul că structura culturilor irigate se va îmbunătăţi simţitor, în principal prin sporirea suprafeţelor destinate porumbului, la peste 37%, faţă de circa 23% în 1974.

Folosirea la timp şi în condiţii de eficienţă a mijloacelor tehnico-materiale sporite cu care va fi dotată agricultura, odată cu îmbunătăţirea activităţii de producţie în unităţile agricole socialiste, sînt căile principale care vor asigura — în condiţiile unui an agricol normal — realizarea producţiei prevăzute de 20 milioane cereale, 411 mii tone in şi cînepă pentru fibră, 1062 mii tone floarea soarelui, 8560 mii tone sfeclă de zahăr, 4045 mii tone legume de cîmp etc. Totodată, pe seama creşterii şeptelului şi producţiilor animaliere urmează să se obţină 2113 mii tone carne în viu, 51,9 milioane hl. lapte, 5,3 miliarde ouă, 36,4 mii tone lînă etc.

Realizarea creşterii prevăzute a producţiei agricole are în vedere folosirea cît mai raţională a pămîntului, însămînţarea întregii suprafeţe de teren arabil de care dispunem, inclusiv a terenurilor libere din vetrele satelor, dintre construcţiile agrozootehnice, a celor rezultate din limitarea drumurilor de acces, precum şi redarea în folosinţă a suprafeţelor scoase temporar din circuitul agricol. În sectorul zootehnic s-a ţinut seama de măsurile ce se vor lua pentru îmbunătăţirea selecţiei animalelor, ridicării procentului de fătări la toate speciile, reducerii mortalităţii, precum şi sporirii producţiei de furaje, odată cu gospodărirea cît mai bună a acestora.

- **O fundamentare bazată pe rezultate şi obiective riguros corelate**
- **Ritmuri înalte, structuri moderne**
- **Punct de conexiune cu viitorul cincinal**
- **Elementul caracteristic : continuarea în ritm susţinut a industrializării**
- **Agricultura — o ramură cu procese tehnologice intensive**
- **Mobilizarea prioritară a laturilor calitative ale dezvoltării**
- **Obiectivul suprem al dezvoltării : creşterea nivelului de trai al oamenilor muncii**

ACTIVITATEA de **transporturi** a fost corelată cu necesităţile dezvoltării economice şi sociale prevăzute pentru anul 1975, înregistrînd o creştere de 8,7% faţă de preliminările pe anul în curs. Volumul de activitate ca atare este mai redus decît era prevăzut în cincinal, ca urmare, în principal, a soluţiilor preconizate pentru acoperirea nevoilor economiei odată cu diminuarea consumului de combustibil şi de energie electrică. Pe această linie planul orientează repartizarea sarcinilor de transport cu prioritate spre mijloacele cu consum mai mic de combustibil, optimizarea fluxurilor de mărfuri, creşterea capacităţii medii a vehiculelor (mai ales în sectorul auto şi naval), extinderea autocamioanelor Diesel în transportul auto, a electrificării căilor ferate ş.a.

Măsurile ce se vor lua pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor stabilite recent de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la raionarea şi optimizarea legăturilor de aprovizionare şi transport a mărfurilor şi de repartizare raţională a sarcinilor pe genuri de transport, sînt menite să ducă la îmbunătăţirea indicilor de folosire a parcului şi instalaţiilor, mărirea vitezei comerciale, sporirea gradului de mecanizare şi automatizare a operaţiunilor de încărcare, descărcare şi transport, extinderea utilizării tehnologiilor moderne (pachetizare, paletizare, containerizare, transcontainerizare) în scopul creşterii accentuate a eficienţei în această importantă ramură a economiei.

Dezvoltarea amplă a **forţelor de producţie** din anul viitor este susţinută de un vast program de investiţii, anul 1975 fiind an de vîrf în acest domeniu, atît din punct de vedere al punerilor în funcţiune a unor noi capacităţi, cît şi începerii de noi obiective de bază pentru dezvoltarea economiei noastre în perioada 1976—1980.

VOLUMUL total al **investiţiilor** pe economie însumează 151,3 miliarde de lei (inclusiv rezerva), cu 22% mai mult decît în 1974. Caracteristic în orientarea resurselor de investiţii este faptul că, din volumul total al acestora, partea covîrşitoare, 53,4%, va reveni industriei şi, în cadrul acesteia, ramurilor promotoare ale progresului tehnic ; agriculturii îi vor reveni 11,8%, iar transporturilor şi telecomunicaţiilor 10,6%. Luînd în considerare şi volumul celorlalte investiţii, aceasta înseamnă că peste 86% din investiţii sînt alocate necesităţilor de dezvoltare ale producţiei materiale. În 1975 potenţialul tehnic al economiei va spori cu încă 530 capacităţi industriale şi agrozootehnice, volumul total al fondurilor fixe ce vor intra în funcţiune în economie fiind de peste 131 miliarde lei. Totodată, în acest an se prevede începerea construcţiei unui număr de circa 670 obiective industriale şi agrozootehnice mai importante care vor fi finalizate în cincinalul viitor.

Resurse importante de investiţii vor fi destinate dezvoltării şi modernizării bazei tehnico-materiale a activităţilor social-culturale. Învăţămîntul va primi cu 39% mai multe investiţii decît în anul 1974, ocrotirea sănătăţii cu 20%, iar turismul cu 28%.

Eforturile ce se fac în domeniul investiţiilor vor permite, în continuare, îmbunătăţirea repartizării forţelor de producţie pe teritoriu, asigurîndu-se astfel condiţii pentru ridicarea potenţialului economico-social al tuturor unităţilor teritorial-administrative.

Realizarea acestui amplu program impune din partea proiectanţilor, constructorilor şi beneficiarilor, măsuri hotărîte pentru asigurarea din timp a tuturor documentaţiilor tehnice necesare noilor obiective ce vor începe în 1975, asigurarea la termenele prevăzute a utilajelor tehnologice din ţară şi import, urgentarea intrării în funcţiune, la parametrii proiectaţi, a noilor capcităţi. Planul are în vedere, în acelaşi timp, sporirea exigenţei în activitatea de proiectare şi execuţie, în scopul realizării de obiective economice cît mai eficiente, prin industrializarea în mai mare măsură a lucrărilor de construcţii, creşterea gradului de folosire a utilajelor și, în general, mai buna organizare a șantierelor, folosirea cît mai eficientă a fiecărui leu investit.

CREȘTEREA susținută a producției materiale asigură pentru anul viitor o sporire a volumului de **comerț exterior** cu 21,8% față de realizările preliminate pe 1974, planul urmărind în același timp extinderea cooperării și colaborării economice internaționale cu țările socialiste, precum și cu celelalte state ale lumii.

Prevederile din domeniul comerțului exterior țin seama de orientările stabilite de conducere cu privire la îmbunătățirea structurii și eficienței acestuia, valorificarea superioară la export a resurselor materiale și umane, a capacităților și experienței tehnice românești. În acest context s-au avut în vedere sporuri mai mari la exportul de produse ale industriei constructoare de mașini (37,8%), industriei chimice (24,3%), industriei ușoare (26,4%) și altele.

Înfăptuirea sarcinilor de comerț exterior presupune responsabilități sporite din partea ministerelor, centralelor și întreprinderilor în organizarea și realizarea riguroasă și ritmică a producției destinate exportului, în comercializarea avantajoasă a produselor noastre pe piețele externe. Se urmărește participarea activă a tuturor factorilor de răspundere la contractarea integrală a fondului de marfă și la elaborarea unor programe speciale pe mărfuri privind adaptarea producției la cerințele pieței externe și înlocuirea în fabricație a sortimentelor care nu sînt solicitate sau nu asigură o eficiență corespunzătoare.

Importurile din anul viitor țin seama de asigurarea producției și investițiilor cu materii prime, materiale, instalații și utilaje în condițiile desfășurării ritmice și în bune condițiuni a activității în toate sectoarele din economie. Aceste prevederi se bazează pe gospodărirea judicioasă, de către ministere, centrale și întreprinderi, a fondurilor valutare și au în vedere programele concrete de acțiune ce urmează a fi elaborate în fiecare unitate în scopul înlocuirii unor importuri, prin valorificarea la maximum a posibilităților de fabricație internă și realizarea unor structuri cît mai avantajoase din punct de vedere al cheltuielilor valutare.

PRINCIPALII indicatori ai dezvoltării economico-sociale pe anul 1975 oglindesc sintetic — pe lîngă însemnate sporuri cantitative — importante schimbări calitative, ridicarea eficienței în toate domeniile de activitate. Expresia generală a acestei dezvoltări și a concentrării eforturilor în direcția indicatorilor de eficiență o constituie sporirea susținută a venitului național utilizat, cu 14% față de anul precedent, creștere ce se înscrie cu mult peste prevederile din cincinal. Această dinamică este fundamentată în măsură importantă pe sporirea productivității muncii sociale, în anul viitor aproape întregul spor al venitului național urmînd să se realizeze pe seama acestui factor. În acest cadru se are în vedere creșterea productivității muncii, bunăoară în industria republicană cu 10,3% — aproape 2/3 din sporul producției industriale urmează să se realizeze pe această cale — iar în activitatea de construcții-montaj cu 8,9% etc.

Rezultă, deci, necesitatea ca în toate unitățile să se acționeze cu fermitate pentru mobilizarea intensă a tuturor rezervelor — privind mai buna organizare a producției și a muncii, creșterea nivelului de mecanizare și automatizare a producției, a calificării cadrelor — menite să permită realizarea integrală a sarcinii prevăzute la acest important indicator.

Pe de altă parte, creșterea prevăzută a productivității muncii este concepută în condițiile efectelor favorabile generate de reducerea cheltuielilor materiale de producție, ponderea acestora în produsul social fiind cu 0,4 procente mai mică decît preliminările pe anul în curs. Reflectarea acestei opțiuni este ilustrată de economiile ce urmează a fi realizate în anul viitor pe seama reducerii costurilor de producție, care se ridică la peste 10 mld. lei, din care partea cea mai mare este fundamentată pe diminuarea cheltuielilor materiale. Aceasta presupune ca unitățile din economie să acționeze în spiritul unui regim sever de economii, de reducere, atît în faza de concepție, cît și în cea de producție efectivă, a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, manoperă, precum și a cheltuielilor administrativ-gospodărești, să combată orice formă de risipă.

DINAMISMUL dezvoltării economice, accentuarea laturilor calitative ale acestui proces, sporirea eficienței vor asigura resurse importante pentru creșterea, în continuare, a **nivelului de trai** al întregului popor, țelul suprem al politicii partidului. Preocuparea susținută a partidului și statului nostru în această direcție își găsește reflectarea în faptul că la cea mai mare parte a indicatorilor care dimensionează nivelul de trai, creșterile prevăzute pentru anul viitor depășesc sensibil prevederile din cincinal. Odată cu creșterea numărului de personal, retribuția reală va spori în întreaga perioadă 1971—1975 cu 23% față de 20 prevăzut inițial. În aceste condiții fondul de retribuire va fi de peste 154 mld. lei, realizîndu-se față de anul 1974 un spor care depășește întregul fond de retribuire al anului 1955. Pe de altă parte, veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă se vor cifra la aproape 1000 lei lunar. Ca urmare, veniturile reale ale populației vor fi în 1975 față de 1970 mai mari cu circa 50% comparabil cu 40—46% prevăzut în cincinal.

Paralel cu creșterea veniturilor provenite din muncă, populația va beneficia de sume și avantaje sporite prin intermediul fondurilor sociale de consum. Astfel, acțiunilor social-culturale li se vor destina în anul viitor din bugetul statului 51,7 mld. lei, sumă aproximativ egală cu întreg volumul cheltuielilor social-culturale ale statului efectuate între anii 1956—1960.

Sporirea veniturilor populației la nivelurile și în proporțiile prevăzute este susținută de creșterea volumului desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist cu 8,5%, iar a volumului prestărilor de servicii către populație cu 11,5%, urmînd ca la acești doi indicatori să se realizeze față de prevederile cincinalului o depășire de aproape 5 mild. lei.

Prevederile planului pe anul 1975 reflectă o imagine cuprinzătoare a preocupărilor multiple ale partidului și statului nostru în domeniul creșterii nivelului de trai și prin faptul că importante resurse se prevăd a fi destinate pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a acțiunilor social-culturale. Se vor construi 25 200 locuri în grădinițe, 28 080 locuri în creșe, 3900 locuri în case și leagăne pentru copii, circa 3000 săli de clasă și 21 450 locuri în internate pentru învățămîntul primar, gimnazial, liceal și tehnic-profesional ; vor fi realizate, de asemenea, cira 47,4 mii mp noi spații în învățămîntul superior, aproape 2700 paturi de spital, se vor construi de către stat 133,3 mii apartamente din care peste 36% din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție și aproape 111 mii locuri în cămine muncitorești etc.

★

Cunoașterea, potrivit legislației planificării, a prevederilor de plan încă din prima parte a acestui an a permis ministerelor, centralelor și întreprinderilor să acționeze în vederea creării condițiilor menite să asigure o cît mai bună desfășurare a producției încă din primele zile ale anului viitor. Însuflețiți de mărețele perspective deschise dezvoltării economice și sociale a țării, de Programul partidului și Directivele Congresului al XI-lea, convinși pe deplin că prevederile de plan pentru acest an oglindesc cu fidelitate năzuințele și voința întregii națiuni, oamenii muncii din toate unitățile economice vor depune eforturi stăruitoare pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor pe anul 1975, pentru ridicarea la un nivel superior a activității în toate sectoarele vieții economico-sociale, asigurînd astfel o trainică temelie viitorului plan cincinal.

Constantin CALOIANU
director în Comitetul de Stat
al Planificării

Opiniile miniştrilor privind:

Priorităţi şi opţiuni economice ale anilor 1974–1975

LA PUNCTUL de schimbare a ștafetei de la penultimul către ultimul an al cincinalului în care a început construcția socialismului multilateral dezvoltat în România, REVISTA ECONOMICĂ oferă cititorilor săi, în exclusivitate, o imagine de ansamblu a problematicii economiei românești, o imagine conturată de opinia miniștrilor, a conducătorilor de ministere și organe centrale de sinteză ale administrației noastre centrale de stat. Intr-un număr viitor al revistei vom publica o sinteză a opiniilor, care va încerca să evalueze și să ierarhizeze problemele evidențiate în anchetă.

1. Care au fost cele mai importante trei probleme cu care a fost confruntată conducerea ministerului în anul 1974? Cum au fost soluţionate?

2. Care vor fi cele mai importante trei probleme ale anului 1975? Cum este concepută soluţionarea lor?

Ioan AVRAM

ministrul industriei construcțiilor de mașini grele

1974

Infăptuirea sarcinilor ce au revenit ministerului nostru în anul 1974 a impus rezolvarea unui complex de probleme, dintre care principale trei le considerăm :

1. DEZVOLTAREA. S-a urmărit cu consecventă eliminarea unor locuri „inguste", în special în sectoarele calde (turnătorii și forje) și dezvoltarea acestora în strînsă corelare cu necesitățile de fabricație. In 1974 au fost puse în funcțiune 10 capacități noi de turnătorii și forje. Avînd în vedere complexitatea problemei, nu considerăm acțiunea finalizată.

2. CADRELE. A fost revăzută structura meseriilor anului școlar 1973–1974, aprobîndu-se organizarea de cursuri de calificare la locul de muncă pentru meseriile deficitare, urmărindu-se îndeaproape, totodată, stabilitatea personalului în intreprinderi, rezolvarea unor probleme sociale (construirea de cămine), alocarea unor sporuri stimulatorii etc. ca urmare a măsurilor intreprinse, apreciem că 1975 ne găsește intr-o situație mai bună în ce privește asigurarea forței de muncă calificată necesară.

3. APROVIZIONAREA. Este adevărat că față de alți ani, în 1974 s-a reușit să se asigure planuri satisfăcătoare pentru toate materiile prime, materialele și produsele ale căror balanțe se aprobă de Consiliul de Miniștri și consiliile de conducere ale ministerelor.

Cu toate măsurile intreprinse, am resimțit, totuși, în 1974, restanțe în livrările de metal, la oțeluri de scule, cabluri navale, placaj tegotex și rășini furanice, ceea ce a influențat negativ desfășurarea proceselor de producție în unele întreprinderi ale ministerului nostru.

1975

Apreciez că următoarele probleme mai deosebite vor sta în atenția conducerii ministerului în anul 1975 :

1. ÎNNOIREA PRODUSELOR. Realizarea angajamentului asumat de a îndeplini cu un an mai devreme prevederile planului cincinal cu privire la înnoirea producției, prin modernizarea produselor și introducerea în fabricație a noi sortimente, a schimbat radical complexitatea tehnică a produselor noastre, iar în ce privește valoarea acestora ea reprezintă 64% din totalul producției industriale realizate în 1974.

Cu toate acestea, apreciem că mai avem de întreprins, în continuare, măsuri pe linia ridicării calității produselor. Dotarea întreprinderilor cu scule și verificatoare de mare precizie, standuri de probe și testare, aplicarea în practică a cercetării tehnologice proprii, a unor tehnologii noi pe bază de licență, ridicarea exigenței organelor de control al calității – sînt doar cîteva din acțiunile ce le vom întreprinde în 1975. Totodată, cazurile de rămîneri în urmă în integrarea unor fabricații noi vor constitui obiective de amplă analiză în întreprinderi și centrale, urmărindu-se continuu reducerea ciclului de asimilare.

2. CONSUMURILE DE MATERIALE. Consumul de metal în 1975 trebuie să scadă cu circa 4,5 t la milionul lei producție industrială. Pentru realizarea acestei sarcini avem în vedere activizarea unui complex de măsuri care să asigure încadrarea fiecărui sortiment în normativele planificate. Măsuri severe preconizăm pentru reducerea consumurilor tehnologice la metal, al cărui preț pe piața mondială este în continuă creștere. În acest sens, vom întocmi programe de reducere a normelor de consum pe fiecare produs, orientînd activitatea de concepție, constructivă și tehnologică în mod prioritar spre aceste probleme.

3. INVESTIȚIILE. Asigurarea intrării în funcțiune a celor peste 100 de capacități și atingerea parametrilor funcționali proiectați ridică probleme asupra cărora va trebui să ne îndreptăm eforturile în tot cursul anului 1975. Rețin atenția, în primul rînd, problemele privind asigurarea cu utilaje și mașini-unelte pentru înzestrarea noilor capacități. În acest scop, urmărirea permanentă a stadiului lucrărilor și luarea de măsuri operative, vor sta în atenția atît a conducerii ministerului, a centralelor cît și a unităților noastre. Totodată, vom urmări cu perseverență contractarea și livrarea utilajelor de către furnizori și vom acționa cu constructorul pentru menținerea unui ritm corespunzător în realizarea lucrărilor de construcții-montaj.

Realizarea în bune condițiuni a planului pe 1975, a întregului cincinal înainte de termen, va crea premise favorabile pentru trecerea la noul cincinal 1976–1980, asigurînd înfăptuirea întocmai a marilor sarcini trasate industriei construcțiilor de mașini grele de către cel de-al XI-lea Congres al partidului.

Vasile BUMBĂCEA

ministrul construcțiilor industriale

1974

1. PLANUL. Pe de o parte, numărul mare al obiectivelor prevăzute, pe de alta, faptul că dereglările în pregătirea unor investiții au scurtat durata afectată realizării lucrărilor, au impus eforturi deosebite în vederea respectării graficelor. Din cele aproape 470 de capacități și obiective puse în funcțiune pînă la jumătatea lunii decembrie, la un număr de 43 s-au obținut scurtări de termene ; de remarcat că 4 dintre ele urmau să fie terminate, potrivit planului, în 1975. Au fost însă înregistrate întîrzieri la o serie de obiective, *unele dintre ele rămînînd să fie predate abia în anul viitor.*

2. PRODUCTIVITATEA MUNCII. *Întrucît acordul global s-a dovedit a fi un stimulent excepțional pentru creșterea productivității muncii și scurtarea duratei de execuție a lucrărilor, în această formă au fost cuprinse la finele lunii noiembrie, 73% din efectivele de muncitori și o parte din personalul tehnico-economic de la loturi și șantiere. Rezultatul complexului de măsuri este că productivitatea muncii în activitatea de construcții-montaj a ministerului depășește în acest an cu aproape 8% nivelul din 1973 și cu 1% pe cel planificat.*

3. TEHNOLOGIA. *Institutul de cercetări și cel de proiectări tip din cadrul ministerului au elaborat noi soluții bazate pe o prefabricare avansată a structurilor și elementelor de închidere, care permit, ca, aceeași suprafață de hală să fie executată dintr-un număr de piese prefabricate mai mic decît după proiectele vechi, cu îmbinări simplificate, cu un minimum de procese umede.*

Pe lîngă scurtarea duratelor de execuție și creșterea productivității muncii, mărirea gradului de industrializare a lucrărilor a permis reducerea consumurilor la principalele materiale față de anul 1973 : la ciment cu 2,4%, la laminate din oțel cu 3%, la cherestea de rășinoase cu 5,3%.

1975

1. PLANUL. *Problema nr. 1 rămîne pentru noi și în 1975 – respectarea și chiar devansarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități și obiective. Măsurile stabilite în recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. vor asigura înlăturarea, în perioada imediat următoare, a rămînerilor în urmă existente în prezent în ce privește asigurarea cu documentații și contractarea utilajelor necesare lucrărilor din anul viitor. În ce ne privește, ne propunem să colaborăm mai intens cu beneficiarii și proiectanții în vederea respectării graficelor de eșalonare a realizării investițiilor, să mărim operativitatea în asigurarea resurselor, astfel ca planul de punere în funcțiune din 1975 — care prevede finalizarea a peste 460 de capacități — să fie îndeplinit nu numai integral, ci și ritmic, iar capacitățile restante din 1974 să fie date în exploatare în primele luni ale anului viitor.*

2. CAPACITATEA DE PRODUCȚIE *Față de nivelul din planul pe 1975, va trebui, potrivit sarcinilor rezultate din Directivele Congresului al XI-lea, să realizăm în anul 1976 o producție de construcții-montaj mai mare cu circa 25%, iar în 1980 cu circa 53%. Completarea și diversificarea parcului de utilaje, mărirea ponderii muncitorilor calificați și continua perfecționare a cadrelor existente vor fi însoțite de introducerea și extinderea a noi soluții constructive, procedee tehnice de execuție și sisteme de conducere și organizare a producției, măsuri cu o deosebită eficiență economică. Toate acestea vor contribui la crearea unei capacități care să permită nu numai racordarea cu sarcinile din 1976, ci și creșterea prevăzută a volumului activității noastre de construcții peste hotare, potrivit acordurilor încheiate de România cu o serie de state din Africa și Orientul Apropiat și portofoliului bogat de contracte al Antreprizei române de construcții-montaj (ARCOM).*

3. EFICIENȚA. *Ministerul nostru va trebui să realizeze o creștere fără precedent a productivității muncii – de peste 12%. Consumurile de materiale principale urmează să marcheze o scădere accentuată – cu 5,2% la ciment, cu 21% la cherestea de rășinoase etc. În prezent, sîntem în curs de definitivare a programelor speciale privind creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție de construcții-montaj ; măsurile pe care le prevedem vor fi adaptate și concretizate în programe proprii ale fiecărei unități.*

În încheiere, doresc să subliniez faptul că oamenii muncii din sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale sînt hotărîți să contribuie cu întreaga lor capacitate la realizarea programului de investiții în condițiile de înaltă eficiență economică indicate de Congresul al XI-lea al P.C.R.

Gheorghe CAZAN

ministrul industriei ușoare

1974

Anul 1974 a constituit, pentru industria ușoară, primul an de aplicare în practică a noilor sarcini și orientări privind îmbunătățirea de ansamblu a activității noastre, trasate de către conducerea de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Consfătuirea de lucru de la Mangalia din august 1973.

1. CALITATEA PRODUSELOR. *S-a urmărit cu perseverență asigurarea unui înalt grad de prelucrare a produselor noastre, care să asigure, pe lîngă o valorificare superioară a resurselor materiale și de forță de muncă, și ridicarea calității produselor la nivelul cerințelor în continuă creștere ale cumpărătorilor din țară și ale beneficiarilor externi. Eforturile noastre au fost îndreptate cu precădere spre obținerea de ritmuri mai mari de creștere a producției la produsele cu grad ridicat de prelucrare : tricotaje, confecții, încălțăminte, sticlărie de menaj și altele. La confecțiile textile, de pildă, s-a realizat în anul 1974 față de 1973 o creștere de circa 29%, iar la sticlăria de menaj de 27%, cu mult peste ritmul mediu de 18% realizat pe întreaga industrie ușoară.*

2. MATERIILE PRIME. REDUCEREA IMPORTULUI. *Unul din obiectivele noastre principale l-a constituit folosirea în mai mare măsură a materiilor prime naturale și înlocuitoare din țară, atît ca sursă principală de creștere și diversificare a gamei sortimentale, cît și ca modalitate de reducere a importurilor.*

La produsele din materii prime indigene s-au înregistrat ritmuri de creștere superioare față de cele realizate la produsele la care se utilizează și materii prime din import. Astfel, în anul 1974 față de 1973 s-au obținut creșteri importante, la țesăturile groase de in-cînepă, (19%), la țesăturile subțiri de in-cînepă (12,3%) și la țesăturile de tip lînă (12,4%), față de o creștere de numai 7,6% înregistrată la țesăturile tip bumbac, la care o parte din materiile prime se importă.

3. EFICIENȚA. *În toate centralele și întreprinderile noastre au fost întocmite programe de măsuri detaliate, a căror aplicare în practică a permis obținerea unor importante realizări. La productivitatea muncii, de pildă, s-a obținut în anul 1974 față de 1973 o creștere de peste 8%, ritm ridicat, care a permis ca la sfîrșitul anului 1974, să atingem nivelul prevăzut în planul cincinal pentru anul 1975.*

1975

Cele trei probleme, în ordinea importanței, cu care ne vom confrunta în anul 1975, pot fi exprimate, sintetic, astfel :

1. CINCINALUL – ÎNAINTE DE TERMEN ! *Toate măsurile care au fost luate, pînă în prezent, sau care urmează a fi luate în continuare sînt menite să asigure concentrarea tuturor eforturilor spre realizarea acestui obiectiv prioritar, ministerul nostru urmînd să realizeze pe întreaga perioadă 1971–1975 o producție suplimentară peste prevederile planului de aproape 38 miliarde lei, din care peste 14 miliarde lei în anul 1975. În felul acesta, ne vom îndeplini prevederile cincinalului, la valoarea producției globale, în 4 ani, 6 luni și 14 zile.*

Unul din obiectivele centrale pe care ni le-am propus este și aceea de a asigura o mai bună gospodărire și folosire rațională a resurselor materiale și energetice alocate.

Ținînd seama de importanța deosebită pe care o reprezintă activitatea anului 1975 la încheierea actualului plan cincinal și ca an de legătură cu perioada 1976–1980, oamenii muncii din unitățile economiei forestiere și industriei materialelor de construcții vor face totul ca sarcinile de plan să fie îndeplinite în mod exemplar.

2. MATERIILE PRIME. APELUL LA CHIMIE. *Extinderea consumului de fibre și fire chimice peste prevederile inițiale ale planului aprobat pe anul 1975.*

Pe linia extinderii consumului de materii prime indigene, și în mod deosebit a celor înlocuitoare, industria ușoară și-a propus să consume în anul 1975 peste prevederile de plan aprobate, o cantitate de 10—15 mii tone fibre și fire chimice, ponderea acestora în totalul consumului de materii prime textile urmînd să reprezinte în 1975 peste 54%, față de 37% în 1970. Pentru asigurarea condițiilor de utilizare a acestor cantități, prin programele întocmite, sînt stabilite o serie de măsuri, inclusiv de dezvoltare și modernizare a sectoarelor de finisaj din toate subramurile industriei textile.

3. CREATIVITATEA. *Atît în Directive cît și în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea, se prevede pentru industria ușoară ca sarcină majoră, intensificarea creației românești pentru realizarea de noi articole și modele și, în mod deosebit, din resurse interne de in, cînepă, lînă, fire chimice, piele și altele. Realizarea acestor sarcini presupune, printre altele, o mobilizare mai mare a potențialului tehnic de care dispunem în prezent. Ca urmare, ne-am propus măsuri pentru valorificarea inițiativei, inteligenței și spiritului novator al tuturor lucrătorilor din industria ușoară, precum și de întărire a bazei materiale a activității de creație.*

În încheiere, doresc să mulțumesc Revistei Economice pentru ajutorul acordat industriei ușoare în anul 1974, prin dezbaterea unor importante probleme care au stat în fața noastră.

De asemenea, găsindu-ne în pragul noului an, doresc să transmit, prin intermediul revistei dv., celor peste 520 000 lucrători existenți în industria ușoară, cele mai calde urări de bine și sănătate, noi succese în îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1975 și tradiționalul „LA MULȚI ANI",

Angelo MICULESCU

ministrul agriculturii, industriei alimentare și apelor

1974

Luat ca perioadă distinctă în cadrul actualului plan cincinal, anul 1974 poate fi caracterizat sub aspectul activității cu care au fost confruntați lucrătorii din agricultură prin următoarele trei grupe de probleme, cu acțiune specifică sau mai generală.

1. LIPSA DE UMIDITATE ÎN SOL. Puternice forțe au fost angajate în lupta pentru combaterea efectelor negative ale secetei și a lipsei de umiditate pentru a asigura realizarea planului de producție. În urma unor eforturi susținute, depuse de toți lucrătorii din agricultură și din alte sectoare de activitate, s-a reușit să se reducă în bună parte consecințele negative ale secetei. Bilanțul preliminar al realizărilor obținute în cei patru ani ai actualului cincinal, evidențiază faptul că, producția globală agricolă a înregistrat o creștere de peste 25% față de cincinalul precedent. Putem arăta că în anul ce se încheie, cu toate condițiile agro-meteorologice mai puțin favorabile, recoltele obținute au fost mai mari decît media anuală a celor realizate în perioada 1966–1970 și decît cele obținute în 1973.

Aceste rezultate au contribuit la o mai bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare ; livrările la fondul pieței au sporit în acest an, față de anul precedent, cu 12% la carne și produse din carne, cu 6,5% la lapte și produse lactate, cu 10% la ouă.

2. INVESTIȚIILE. În 1974 au fost date în folosință noi capacități de producție în agricultură și industria alimentară, ca urmare a eforturilor făcute atît de constructori cît și de beneficiari. Pentru dezvoltarea zootehniei, s-au dat în folosință peste 35 000 locuri în complexe de creștere, exploatare și îngrășare a taurinelor, 363 000 locuri în complexe de creștere și îngrășare a porcilor, 1,1 mil. locuri în complexe de exploatare a păsărilor de ouă și carne. Au fost amenajate pentru irigat circa 100 mii ha, s-au executat lucrări de indiguiri, desecări și combatere a eroziunii pe o suprafață de circa 400 mii ha, au intrat în funcțiune 48 obiective ale industriei alimentare. Există însă restanțe în punerea în funcțiune a unor obiective de investiții care vor avea urmări negative în producția anului viitor.

3. CADRELE. Conducerea unei activități tot mai complexe, trebuie înfăptuită de cadre cu o temeinică pregătire profesională practică și teoretică. De asemenea, la procesul de organizare a producției în unități un rol de seamă revine conlucrării strînse între cercetare, învățămînt și producție. Necesitatea dirijării în tot mai mare măsură a factorilor de producție de către lucrătorii din agricultură a impus, în 1974, includerea unor priorități în planul de cercetare. Îmbunătățirea structurală a învățămîntului agricol, ca și dotarea acestuia – în 1974 – cu unități proprii de producție, va avea o influență hotărîtoare în viitor, asupra conducerii nemijlocite a proceselor tehnologice.

1975

Activitatea lucrătorilor din agricultură va fi marcată în 1975 de preocuparea intensă pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, precum și de pregătirea condițiilor necesare înfăptuirii cincinalului următor.

Ca urmare, principalele probleme ale anului 1975, așa cum se conturează în prezent, pot fi definite astfel :

1. PROGRESUL TEHNIC. Realizarea indicatorilor economici la nivelul sarcinilor stabilite pentru acest an (prin planul cincinal) prin introducerea unor noi tehnologii de producție și creșterea fertilității solului. Crearea condițiilor tehnice și economice pentru trecerea la o treaptă superioară de dezvoltare a agriculturii în cincinalul următor presupune, în primul rînd, realizarea sarcinilor de creștere a bazei tehnico-materiale prevăzută pentru această perioadă. Creșterea producției agricole cu 25–34% în următorii cinci ani, față de media anuală din perioada 1971–1975, este condiționată de nivelul realizării prevederilor actualului plan cincinal.

Planul pe anul 1975 prevede creșteri substanțiale a producției agricole și de industrie alimentară, care se concretizează în sporuri de circa 30 miliarde lei la producția globală agricolă și de circa 10 miliarde lei la producția globală industrială (față de realizările preliminate în 1974).

2. ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCIARE. Sporirea producției agricole în ritmurile și nivelele prevăzute pentru anul 1975 depinde într-o măsură însemnată de continuarea acțiunilor de îmbunătățiri funciare, în care, un loc deosebit îl vor ocupa lucrările de extindere a amenajărilor pentru irigații, îmbunătățirea activității de exploatare a suprafețelor amenajate în sisteme mari sau locale, precum și amplasarea culturilor care asigură un randament maxim de producție și economic în condiții de irigare.

3. INVESTIȚIILE. Pregătirea condițiilor pentru înfăptuirea programului de investiții în perioada 1976–1980 – de circa 110 miliarde lei – implică în mod necesar finalizarea obiectivelor prevăzute a fi date în funcțiune pînă la finele acestui cincinal și întreprinderea unor acțiuni și măsuri eficiente pentru executarea în bune condițiuni a investițiilor noi prevăzute în cincinalul viitor. În acest scop se va extinde sistemul răspunderii directe în realizarea sarcinilor în acest domeniu din partea executanților și beneficiarilor, cît și a cadrelor cu munci de răspundere din minister.

Vasile PATILINEȚ

ministrul economiei forestiere și materialelor de construcții.

1974

Dintre problemele cu care a fost confruntat ministerul nostru în 1974, consider că de o importanță deosebită au fost, în ordine, următoarele :

1. EFICIENȚA. Principalele direcții în care s-a acționat pentru realizarea obiectivelor de eficiență au fost : innoirea tehnologiilor, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, raționalizarea organizării proceselor de producție. În exploatările forestire gradul de mecanizare a ajuns la 98% la operațiunile de doborît și secționat lemnul și 73–74% la scos-apropiat și și încărcat. În sectorul de celuloză și hîrtie, din inițiativa și indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat un program de măsuri pentru raționalizarea producției de hîrtie de cartoane și economisirea de materii prime, pe această cale obținîndu-se în semestrul II 1974 o suprafață suplimentară de hîrtie de 153 milioane metri pătrați.

2. COMERȚUL EXTERIOR. Pe minister, planul cincinal la export a fost îndeplinit integral încă de la 1 octombrie 1974. Concomitent cu creșterea volumului exportului, am urmărit și realizat îmbunătățirea cursului de revenire, cu 43% pe relația devize libere, în comparație cu nivelul din 1970. Subliniem că în acest an au fost necesare eforturi deosebite în realizarea exportului ministerului în condițiile instabilității piețelor externe, ca urmare a crizei energiei, a reducerii construcțiilor etc. Mai trebuie adăugat că am reușit ca ponderea produselor semifinite superioare și finite în totalul exportului să fie în prezent de 75% față de 57% cît era în anul 1970, de asemenea, că numărul de țări în care se livrează produsele noastre a crescut de la 43 în anul 1970 la circa 80 în anul 1974. Din realizările mai importante menționez și constituirea a 4 societăți mixte în Nigeria, Africa Centrală și Liban în domeniul economiei forestiere și cimentului.

3. INVESTIȚIILE. În anul 1974 am avut de realizat un plan de investiții de peste 6 miliarde lei și de pus în funcțiune 76 capacități importante de producție. Pînă la 30 noiembrie 1974 s-au pus în funcțiune 48 capacități de producție. Eforturile depuse și măsurile luate vor asigura front de lucru pentru montajul în trimestrul I. 1975 a unui volum sporit de utilaje.

1975

Anul 1975 va însemna, pe de o parte, confruntarea în continuare cu problemele întîlnite în 1974 și, totodată, apariția în prim plan și a altora. Apreciez că viitorul an ne va pune în fața următoarelor probleme majore :

1. EFICIENȚA. Exprimînd într-o formă sintetică creșterea eficienței economice, indicatorul productivității muncii în activitatea industrială va crește în anul 1975 cu 8% în comparație cu nivelul anului 1974 .

Principalele pîrghii cu care vom acționa în realizarea acestui obiectiv major sînt a) ridicarea și mai mult a gradului de mecanizare, modernizarea transporturilor (pachetizarea, paletizarea, conteinerizarea) ; b) creșterea tehnicității, modernizarea tehnologiilor, perfecționarea organizării și conducerii proceselor de producție. c) calificarea, ridicarea calificării și perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor.

2. INVESTIȚIILE. Anul 1975 este pregătit în mai bune condițiuni față de cei anteriori. Din cele 20 de S.T.E. pentru mari obiective ce urmează să înceapă în 1975 sînt aprobate pînă în prezent 18. Au fost elaborate și predate pe șantiere cea mai mare parte din proiectele de execuție, precum și documentațiile de execuție la furnizorii de utilaje. La 31 decembrie 1974 vom avea asigurată întreaga documentație de execuție pentru 1975. Mai mult de jumătate din volumul de construcții-montaj din planul de investiții urmează să fie executate cu forțele proprii ale ministerului.

3. APROVIZIONAREA. Pentru 1975 materiile prime și materialele de bază sînt asigurate. Totuși, sînt încă de rezolvat probleme privind completarea cotelor la unele materiale, precum și respectarea de către unele ministere, (Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele) a obligațiilor de livrare pe care le au față de noi.

Interviu realizat de **V. BOESCU, B. IULIAN, I. MANEA**

ANCHETA „R. E.”

Pregătirea și utilizarea cadrelor —

1. **Față de momentul cînd ați intrat la institut, în prezent sînteți încadrat :**

	%
în aceeași unitate	78
în altă unitate	22
TOTAL	100

2. **Față de momentul cînd ați intrat la institut, în prezent sînteți încadrat :**

	%
pe aceeași funcție	57
pe o funcție superioară	25
pe o funcție inferioară	18
TOTAL	100

3. **Ce criteriu a fost luat în primul rînd în considerare pentru trimiterea dv. la institut :**

	%
o mai bună îndeplinire a atribuțiilor	47
pregătire în vederea promovării pe	34
alt criteriu	19
TOTAL	100

4. **Considerați că funcția pe care sînteți încadrat în prezent asigură condiții optime pentru valorificare cunoștințelor însușite :**

	%
da	65
nu	35
TOTAL	100

5. **Care este principala cauză pentru care în prezent ocupați o funcție inferioară celei pe care erați încadrat cînd ați intrat la institut :**

	%
nu mai există funcția respectivă în schema actuală	65
există funcția, dar a fost numită o altă persoană	30
altă cauză	5
TOTAL	100

6. **Apreciați că participarea la cursurile institutului este folositoare pentru îndeplinirea în mai bune condiții a atribuțiilor dv :**

Unde sînt și ce fac primii 214 absolvenți (1973) ai „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat” ?

Prima promoție a „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat” s-a reîntors de mai bine de un an la locurile de muncă. CUM S-AU INTEGRAT ABSOLVENȚII ÎN ACTIVITATEA PRODUCTIVĂ ? ÎN CE MĂSURĂ APLICĂ EI CUNOȘTINȚELE DOBÎNDITE ȘI CUM POATE FI SPORIT GRADUL DE VALORIFICARE A ACESTORA? CE ACȚIUNI IMPLICĂ PERFECȚIONAREA ÎN CONTINUARE A PREGĂTIRII ABSOLVENȚILOR ? Pentru a obține răspunsuri la aceste întrebări REVISTA ECONOMICĂ, în colaborare cu ACADEMIA „ȘTEFAN GHEORGHIU” a inițiat o anchetă în rîndul absolvenților și conducerilor unităților economice pentru care aceștia au elaborat proiectele. Au răspuns anchetei un număr de 112 absolvenți (70% ingineri, 22% economiști, 8% juriști) și 88 de directori de unități economice beneficiare ale proiectelor, rezultatele prelucrate fiind prezentate începînd cu acest număr al revistei noastre.

Unde lucrează absolvenții?

UNUL din factorii de care depinde eficacitatea utilizării cadrelor, în primul rînd a celor de conducere, o constituie adecvarea pregătirii primite, specificului activității unității economice, în general, al funcției ocupate, în special. Pornind de la această realitate, un prim obiectiv urmărit de anchetă l-a constituit analiza situației încadrării actuale a absolvenților comparativ cu situația anterioară școlarizării lor. Rezultatele obținute prin prelucrarea informațiilor primite conduc la formularea următoarelor concluzii :

1. Trebuie apreciat pozitiv faptul că peste 2/3 din cei chestionați lucrează în aceeași unitate, avînd astfel posibilitatea să aplice cunoștințele primite într-o activitate pe care o stăpînesc bine, deci în condiții de eficacitate sporită. Concluzia este întărită de constatarea că 87% din cei care lucrează în aceeași unitate sînt încadrați pe aceeași funcție sau pe o funcție superioară.

2. Procentul de 22% al celor ce lucrează în prezent în altă unitate decît cea în care funcționau în momentul recrutării apare ca justificat în măsura în care circa 50% din aceștia au fost promovați pe o funcție superioară.

3. Totuși, faptul că 52% din cei ce lucrează în alte unități sînt încadrați pe aceeași funcție sau pe funcții inferioare și că 13% din cei rămași în unitățile din care au fost recrutați activează în prezent pe funcții inferioare, denotă că nu în toate cazurile unitățile economice au avut o politică de personal riguroasă, că unele centrale și ministere nu urmăresc totdeauna valorificarea integrală a cunoștințelor primite de lucrătorii lor prin cursurile de pregătire și perfecționare.

Cele trei concluzii sînt confirmate și de structura criteriilor apreciate a fi fost luate în considerare în trimiterea la institut. 81% din cei investigați apreciază drept criterii principale avute în vedere cu ocazia recrutării, o mai bună îndeplinire a atribuțiilor funcției sau pregătirea în vederea promovării în funcție, și tot 81% sînt cei care în prezent ocupă aceeași funcție sau o funcție superioară. În același timp, pentru cea de a treia concluzie este semnificativă analiza răspunsurilor indicate de către cei chestionați în cadrul alternativei, „alt criteriu”. Cei care au dat răspunsuri încadrate de noi în această categorie, pot fi împărțiți în două mari grupe : o parte, reprezentînd circa 9% din totalul eșantionului, apreciază că nu cunosc criteriile luate în considerare, la recrutarea lor, iar cealaltă parte, circa 8% din eșantion, consideră că unitățile lor au avut în vedere doar realizarea sarcinii numerice din planul de pregătire și perfecționare a cadrelor, apreciind că ei au fost singurii care îndeplineau în acel moment condițiile formale cerute (pregătire, funcție, vîrstă etc.)

Interesant ni se pare de urmărit și gradul de stabilitate în unitate și în funcție, pe profesii. Dacă, în general, situația poate fi apreciată ca pozitivă în privința gradului de stabilitate în unitate la categoriile juriști și economiști, nu același lucru se poate afirma în privința mărimii indicatorului pentru categoria ingineri. Luînd în considerare faptul că experiența, în special în aceeași unitate, are o deosebită însemnătate pen-

factor de accelerare a creşterii economice

da	97
nu	3
TOTAL	100

7. Ce latură a capacității de conducere v-a fost dezvoltată mai mult :

modul de a gîndi și soluționa problemele	68
modul de a organiza activitatea	26
modul de a lucra cu oamenii	6
TOTAL	100

8. în ce măsură apreciați că sînt aplicate cunoștințele însușite

în totalitate	3
în mare măsură	46
în mică măsură	49
deloc	2
TOTAL	100

9. Ce factor apreciați că a împedicat cel mai mult aplicarea cunoștințelor însușite

aplicarea implica schimbări în sistemul de conducere și organizare a unității,	51
șefii ierarhici nu au fost receptivi	20
aplicarea implică efort suplimentar	15
alt factor	14
TOTAL	100

10. Ce alte categorii de cadre ar trebui să urmeze în primul rînd cursurile institutului :

cadre de conducere din întreprindere	37
din ministerele economice	30
din centrale	29
alte cadre de conducere	4
TOTAL	100

11. Ce acțiuni ați întreprins pentru răspîndirea cunoștințelor de conducere și organizare.

organizarea de cursuri și reuniuni de informare	41
conferințe și expuneri	30
antrenarea colaboratorilor la aplicarea metodelor și tehnicilor	13
realizarea de aplicații practice	7
expunerea proiectului în alte unități	5
predarea la școli	4
TOTAL	100

tru exercitarea profesiei respective, și cu atît mai mult pentru ocuparea unei funcții de conducere, cei 26% dintre inginerii școlarizați care lucrează în prezent în alte întreprinderi, indică o direcție în care conducerile de unități economice, în primul rînd de centrale și ministere, trebuie să acționeze : o mai mare stabilitate în întreprinderi a cadrelor de conducere cu studii tehnice superioare.

Funcțiile pe care sînt încadrați în prezent absolvenții asigură condiții optime pentru valorificarea cunoștințelor însușite la institut ? Dacă 65% din cei chestionați au dat răspuns afirmativ la întrebare, 35% au răspuns negativ. Analiza structurii răspunsurilor pe profesii și funcții ocupate conduce la următoarele constatări : a) în cazul funcțiilor ocupate de juriști si economiști se asigură în mare parte condiții optime, lucru valabil numai în mică măsură pentru funcțiile ocupate de ingineri ; b) ocuparea aceleiași funcții sau a unei funcții superioare asigură incontestabil condiții mai bune de valorificare a cunoștințelor însușite, în cazul funcțiilor inferioare 80% din cei investigați opinînd că aceste condiții nu sînt asigurate.

Cine și ce a determinat încadrarea absolvenților pe funcții inferioare celor ocupate în momentul școlarizării ? Cauze nemijlocit obiective, în proporție de 70%, dar și altele în proporție de 30%. Numirea definitivă în funcțiile respective a altor lucrători se justifică numai în cazurile în care la întoarcere în întreprindere foștii ocupanți sînt avansați sau, din motive obiective, sînt transferați în alte unități, pe aceleași funcții sau pe fucții superioare, în celelalte alternative fiind vorba de o insuficientă preocupare a unităților economice pentru valorificarea optimă a investiției făcute în pregătirea și perfecționarea cadrelor lor, cu atît mai mult cu cît este vorba de cadre de conducere.

Cum și cît sînt aplicate cunoștințele însușite?

PARTICIPAREA la cursurile institutului este de un real folos absolvenților în îndeplinirea în mai bune condiții a atribuțiilor lor. 97% din cei chestionați împărtășesc această opinie, 90% dintre aceștia ocupînd aceeași funcție sau o funcție superioară față de momentul intrării în institut, iar 19% ocupînd chiar o funcție inferioară. Cei 3% care apreciază participarea ca nefolositoare ocupă în prezent aceeași funcție (2%) sau o funcție inferioară (1%).

● Cel mai important avantaj : schimbarea modului de a gîndi și soluționa problemele ● Cum și de ce devin cunoștințele însușite parțial aplicabile? Există o optică unitară de gîndire și acțiune în materie de conducere și organizare economică ?

Care latură a capacității de conducere a fost cel mai mult dezvoltată prin cursurile institutului ? Este vorba de trei aspecte strîns legate între ele, apreciate de cei chestionați în următoarea ordine : 1 – modul de a gîndi și soluționa probleme (68%) ; 2 – modul de a organiza activitatea (26%) ; 3 – modul de a lucra cu oamenii (6%). Această ordine se menține și în analiza răspunsurilor pe cele trei categorii de cadre (în funcție de formația de bază), media fiind depășită cu mult doar la juriști ; 88% din ei apreciază că „modul de a gîndi și soluționa problemele" a fost dezvoltat cel mai mult prin cursurile institutului, 12% opinînd pentru „modul de a organiza activitatea".

Cu toate că noțiunile primite la cursurile institutului sînt deosebit de valoroase, cînd analizăm răspunsurile referitoare la măsura în care ele sînt aplicate în îndeplinirea atribuțiilor funcțiilor pe care sînt încadrați absolvenții, constatăm că același procent din cei investigați – 49% – apreciază, pe de o parte, că în totalitate și în mare măsură și, pe de altă parte, că în mică măsură, le aplică efectiv. De ce ? Pentru a oferi o rezolvare corectă acestui aparent paradox trebuie, în prealabil, să luăm în considerare următoarele :

(a) – nici unul din cei investigați nu consideră că modul în care aceste cunoștințe sînt predate la institut le face inaplicabile ;

(b) – nimeni nu apreciază că ar fi ineficientă aplicarea în practică a metodelor, tehnicilor și conceptelor respective ;

(c) – din cei care ocupă în prezent o funcție inferioară, 75% apreciază că nu aplică sau aplică în mică măsură cunoștințele însușite ;

(d) – 54% din cei care ocupă aceeași funcție și 27% încadrați pe o funcție superioară consideră că aplică în mică măsură sau deloc, respectiv numai în mică măsură, cunoștințele însușite ;

(e) – la categoriile juriști și economiști nici unul din investigați nu aplică deloc dar nici în totalitate cunoștințele primite. Economiștii înregistrează procentul cel mai mare la aprecierea aplicării, „în mare măsură" a cunoștințelor dobîndite (62%), iar inginerii pe cel mai mic (41%), ultima categorie de personal depășind media la gradul de apreciere „în mică măsură" (51%) și „deloc" (8%).

Observațiile menționate conduc la concluzia că nu calitatea cunoștințelor în sine sau modul de predare a lor explică neaplicarea lor în practică, și că nu în totalitate natura funcției sau activității îndeplinite sînt responsabile de această neaplicare. Atunci ? Cauzele acestei situații sînt altele. O demonstrează ierarhia factorilor apreciați sau indicați de cei investigați ca împiedicînd aplicarea în totalitate a cunoștințelor însușite. De altfel, ea indică în același timp direcțiile de acțiune apreciate de cei chestionați ca necesare pentru ridicarea gradului de aplicare a cunoștințelor însușite la cursuri, pentru sporirea randamentului muncii de conducere, în special, pentru creșterea eficienței economice a activității întreprinderilor, în general. Sînt necesare deci măsuri pentru continua perfecționare a sistemului de conducere și organizare a întreprinderilor (51%), pentru sporirea gradului de receptivitate a șefilor de la diverse niveluri ierarhice față de respectivele metode și tehnici (20%), pentru creșterea gradului de motivare a celor chemați să depună un efort suplimentar cu ocazia aplicării efective a respectivelor cunoștințe (15%). În același timp, analiza categoriei „alți factori" scoate în evidență existența și a altor măsuri necesare, este adevărat de mai mică anvergură. Astfel, dacă 8% din eșantion apreciază că specificul activității nu permite aplicarea eficientă a respectivelor metode și tehnici, iar 5% că natura funcției este alta față de pregătirea primită, 2% consideră că la diferitele niveluri organizatorice nu se acționează în aceeași manieră și 1% că nu există suficiente cadre pregătite pentru aplicare. Se constată deci că este vorba, pe de o parte, de măsuri care depășesc întreprinderea, inițierea lor fiind posibilă la niveluri superioare acesteia, în special la nivelul centralelor, ministerelor și organelor centrale de specialitate, iar pe de altă parte, de măsuri în care conducerile de întreprinderi au drept de acțiune exclusiv, de ele depinzînd de pildă îndepărtarea rutinei din diversele activități, promovarea spiritului novator în colectivele de oameni ai muncii, adecuarea specializării cadrelor cu particularitățile activității sau funcțiilor pe care acestea sînt încadrate etc..

Sporirea capacității de conducere

EVIDENT, pregătirea cadrelor de conducere prin intermediul institutului antrenează o serie de costuri, a căror dimensiune este considerabilă dacă ținem seama, pe de o parte, de faptul că respectivele cadre, de înaltă calificare, sînt scoase din activitatea de producție pentru o perioadă de circa doi ani, ele primind în continuare retribuția corespunzătoare iar, pe de altă parte, de faptul că pregătirea efectivă a acestor cadre necesită la rîndul ei o serie de cheltuieli, deloc neglijabile. Se impune, în aceste condiții, descoperirea tuturor căilor de activizare a factorilor de care depinde maximizarea eficienței economice pe care întreprinderile o pot obține în urma pregătirii cadrelor lor. Împlinirea acestui deziderat, presupune, în fond, în măsura în care calitatea și eficacitatea cursurilor nu poate fi pusă la îndoială, realizarea concomitentă a două obiective :

(a) – orientarea cursanților spre rezolvarea prin proiectul pe care-l întocmesc a unor probleme de maximă importanță pentru unitățile din care provin ;

(b) – valorificarea integrală a cunoștințelor dobîndite de absolvenți după întoarcerea acestora la locurile lor de muncă.

Realizarea efectivă a celui de al doilea obiectiv depinde de o multitudine de factori, între aceștia un loc important ocupîndu-l măsura și modul în care respectivul lucrător își poate pune și își pune efectiv în aplicare cunoștințele dobîndite. Prelucrarea rezultatelor obținute prin anchetă a evidențiat că una din căile de acțiune în această direcție o constituie sporirea capacității de conducere a cadrelor din întreprinderi și de la diferitele niveluri organizatorice superioare acestora. Este vorba, în fapt, de a crea atît la nivelul tuturor întreprinderilor cît și la alte niveluri a unui mod similar de gîndire și acțiune în materie de conducere și organizare a activității economice. Pentru aceasta, este necesar, în primul rînd – apreciază cei chestionați – școlarizarea prin intermediul institutului și a altor cadre de conducere. Care sînt aceste cadre ? După opinia celor chestionați este vorba atît de restul cadrelor de conducere din întreprinderi (30%), cît și de cadre de conducere din ministere (22%), centrale (18%), întreprinderi (15%), sau „alte cadre" – personalul de specialitate din organele centrale ce inițiază legislația de organizare și secretarii cu problemele economice din comitetele județene de partid (4%).

În același timp este necesară lărgirea și diversificarea gamei acțiunilor întreprinse de absolvenți pentru răspîndirea în masa de lucrători din unitățile economice a cunoștințelor de conducere și organizare, a conceptelor, metodelor și tehnicilor moderne, eficiente. Structura și intensitatea folosirii diverselor forme de către absolvenții primei promoții a institutului evidențiază necesitatea sporirii ponderii formelor cu eficacitate mai mare, cum ar fi, de pildă, realizarea de aplicații practice, studii, proiecte și asistență de specialitate unităților economice din centrală și județ, predarea la diverse școli (de maiștri, tehnice sau profesionale), expunerea proiectului în fața celor interesați din întreprinderile centralei.

Evident, prin școlarizarea masivă a cadrelor de conducere de la diferite niveluri organizatorice ale economiei, prin diversificarea și eficientizarea formelor de răspîndire a cunoștințelor de conducere și organizare în rîndul maselor de lucrători, se pot obține rezultate considerabile în sporirea capacității de conducere, în realizarea unei unități de gîndire și acțiune în întreaga economie națională.

Iulian BĂDIN

SINOPTIC

În U.R.S.S., accent pe pregătirea economică a lucrătorilor

ODATĂ CU introducerea unui sistem de planificare și stimulare economică diferit de cel ce se aplică la alte întreprinderi și constînd, în esență, în aceea că mărimea fondurilor de stimulare este dependentă direct de gradul de utilizare a capacităților de producție, prețul de cost al produselor și creșterea productivității muncii, la Uzina de automobile Togliatti (U.R.S.S.), a intrat în funcțiune și un sistem adecvat pentru perfecționarea sub aspect economic a pregătirii tuturor lucrătorilor (uzina are 80 mii salariați din care 2/3 cu studii superioare și medii). Pe lîngă conducerea generală, a luat ființă **consiliul pentru sprijinirea învățămîntului economic al cadrelor uzinei** — format din specialiști cu înaltă calificare, reprezentanți ai organizațiilor obștești, fruntași în producție — chemat să realizeze conducerea metodologică și să coordoneze munca de organizare a învățămîntului economic în subunitățile uzinei. Elaborarea și publicarea lecțiilor, manualelor, materialelor informative privind metodele de predare a diferitelor discipline economice, organizarea consultațiilor și a expozițiilor de literatură de specialitate, sînt asigurate de patru comisii grupate pe următoarele probleme : planificarea tehnico-economică, gestiunea economică socialistă și analiza producției ; organizarea și stimularea muncii ; organizarea și conducerea producției ; legislația muncii și munca cu cadrele. Cursurile sînt frecventate anual de aproximativ 25 la sută din numărul salariaților, predarea fiind asigurată de 1 200 de lectori, pregătiți din rîndul lucrătorilor uzinei.

Deficiențele sistemelor informaționale de conducere

PRINCIPALELE deficiențe care trebuie avute în vedere în implementarea în unitățile economice a sistemelor informaționale bazate pe tehnica modernă de calcul sînt, după opinia specialistului american J. C. Emery, următoarele :

1. **Indiferența unităților economice** față de sistemele de calcul. Directorii centrelor de calcul întîmpină încă dificultăți în convingerea conducerii întreprinderilor și a lucrătorilor acestora de utilitatea calculatorului.

2. **Promisiuni nerespectate.** Insuficienta luare în considerare a condițiilor concrete în care sînt implantate sistemele de calcul, conduce, încă, deseori, la asumarea de obiective nerealizabile.

3. **Dezinteres față de eficiență.** Deseori, lucrătorii sistemelor de calcul își extind sfera de acțiune a sistemului fără să studieze mai îndeaproape beneficiile ce pot fi obținute în relația lor cu cheltuielile. Proiectanții adesea optează pentru sisteme sofisticate din punct de vedere tehnic, care aduc venituri mici în comparație cu cheltuielile suplimentare și dificultățile tehnice de implantare. În practică, analiza atentă a relației cheltuieli-beneficii care să ia în considerare mai multe variante este mai degrabă o excepție decît o regulă.

4. **Factorul uman.** Deși introducerea unui sistem de calcul bazat pe calculator electronic este totdeauna generatoare de schimbări care afectează direct și puternic structura și numărul personalului, foarte rar aceste schimbări sînt avute în vedere cu anticipație.

5. **Lipsa de flexibilitate.** Modificarea unui sistem existent de conducere a unității este considerat adesea ca un proces dificil și costisitor datorită și gradului redus de flexibilitate, a posibilităților reduse de modificare a unora sau altora dintre componentele acestuia. De cele mai multe ori lipsa de flexibilitate nu trebuie pusă în special pe seama structurii, ci mai ales pe imobilismul directorului.

INDUSTRIALIZAREA ÎN PROFIL TERITORIAL LA BAZA DEZVOLTĂRII ARMONIOASE A ECONOMIEI NAȚIONALE

ÎNFĂPTUIREA cu succes a scopului principal prevăzut în Programul Partidului Comunist Român — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului în România — este legată, în primul rînd, de creșterea intensă a forțelor de producție, de crearea unei economii avansate, cu o industrie și agricultură modernă, în stare să satisfacă cerințele în continuă creștere ale întregii societăți. Pentru realizarea acestor obiective un rol important revine asigurării și utilizării optime a factorului uman.

Vertiginosul proces al dezvoltării contemporane amplificat de revoluția științifică, tehnică, a ridicat pe o treaptă superioară locul și rolul omului în procesul de producție. Ritmul și amploarea dezvoltării economice a țării, valorificarea optimă a bogățiilor sale naturale, gradul de prosperitate și civilizație asigurat locuitorilor patriei, depinde astăzi mai mult ca oricînd de factorul uman, de calitatea forței de muncă, de raționalitatea utilizării ei.

Tabelul nr. 1

1950 = 100

Medii	Ani					Ritm %
	1955	1960	1965	1970	1973	
Ansamblul economiei	202	340	649	1 100	1 600	12,9
Județul Brașov	241	483	967	1 780	2 480	15,1

Toate zonele și județele țării sînt caracterizate de un rapid progres economico-social întrucît una din direcțiile fundamentale ale politicii partidului nostru a fost și rămîne repartiția rațională și echitabilă a forțelor de producție moderne pe întreg teritoriul țării, lichidarea gravelor disproporții de ordin teritorial moștenite de la regimul burghezo-moșieresc. Amplasarea de obiective industriale în județele și localitățile rămase în urmă, asigură valorificarea superioară eficientă a resurselor materiale și de muncă existente aici.

Politica de investiții promovată în anii construcției socialismului este în acest sens edificatoare. Astfel, din volumul total al investițiilor din județul Brașov care au fost alocate în perioada 1950—1973, de 32 miliarde, peste 20 miliarde au fost alocate dezvoltării industriale.

Dinamica și modernizarea industriei județului Brașov s-a realizat în consens cu imperativul integrării ei armonioase în structura modernă calitativ nouă a economiei naționale, trecîndu-se la fabricația de produse cerute de industrializarea în ritm rapid a patriei noastre. În prezent industria brașoveană realizează integral producția de tractoare și camioane necesare economiei, 85 la sută din producția de rulmenți, deține o pondere importantă în producția de echipament electric, scule, coloranți, îngrășăminte chimice, articole textile, bunuri alimentare.

Puternica dezvoltare industrială cunoscută este reliefată și de faptul că 90 la sută din producția globală a județului este dată de producția industrială în condițiile în care și agricultura, construcțiile, transporturile cunosc o continuă dezvoltare. Această caracteristică este demonstrată și de faptul că județul Brașov ocupă primul loc în privința producției industriale pe locuitor, de 2,81 ori mai mare decît media pe țară (1972).

Devansarea dezvoltării industriale față de ansamblul economic

JUSTEȚEA acestei politici este elocvent demonstrată de marile realizări economice obținute și în Brașov. Creșterea potențialului industrial al județului și profundele mutații intervenite sînt o dovadă vie a politicii partidului de a dezvolta și moderniza baza tehnică existentă în anumite zone și localități, de a cultiva și valorifica din plin tradițiile industriale ale acestora.

Luînd ca bază de comparație nivelul anului 1950, dinamica dezvoltării industriale la ansamblul economic și dinamica dezvoltării industriale la nivelul județului Brașov evidențiază valorificarea tradițiilor industriale ale acestei zone (Tabelul nr. 1).

Din analiza seriei statistice desprindem o devansare de 1,55 ori în anul 1973 a dezvoltării industriale în zona Brașov față de ansamblul economiei, valorificînd în acest mod, tradiția industrială și potențialul existent aici în perioada anilor 1948 — 1950, constituit din 52 unități economice industriale dintre cele mai importante, „I.A.R.“, „ASTRA“, „MALAXA ZĂRNEȘTI“, „VOINA“, „METROM“, „VACUUM OIL“, „SCHERG“ care dispuneau de experiență și un personal calificat, realizînd produse ca : tractoare, vagoane, diverse mașini-unelte, rulmenți, uleiuri, coloranți, bunuri industriale de larg consum.

În acest fel s-a realizat o dezvoltare mai rapidă a industriei constructoare de mașini în zona Brașov, decît dezvoltarea de ansamblu a acestei ramuri la nivelul economiei, ceea ce evidențiază o anumită profilare a județului, proces ce nu este caracteristic și pentru celelalte ramuri, unde se remarcă devansări de o parte sau de alta, dar nesemnificative, chimia fiind pregnant devansată de ansamblul economic.

Încadrarea județului Brașov în contextul general al dinamismului dezvoltării economice imprimat de politica de industrializare socialistă a țării, interdependența generată de politica clar-văzătoare a partidului privind repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei sînt evidențiate de ponderea Brașovului în ansamblul producției industriale și a principalelor ramuri (Tabelul nr. 2).

Cifrele din tabel reliefează tendința de scădere a ponderii județului Brașov atît pe total industrie cît și la principalele ramuri, consecință a dezvoltării mai rapide a industriei în celelalte județe ale țării și creșterii ponderii acestora. Utilizînd metoda interpolării am putea constata cum curba dinamicii industriei județului Brașov înregistrează după anul 1968 o ușoară tendință de aplatizare.

Transformări cantitative și calitative ale populației ocupate

AMPLUL proces al industrializării socialiste a produs în județ schimbări de mare amploare, afectînd nivelul și structura populației ocupate. Numărul personalului crește în perioada 1950—1973 de 3,41 ori.

A avut loc o creștere rapidă a populației ocupate în sfera producției industriale care reprezintă la nivelul anului 1973 un procent de 50,8 la sută față de aproape 28 la sută la nivelul economiei naționale și o scădere rapidă a populației ocupate în agricultură atingînd nivelul de 13 la sută față de 42 la sută pe ansamblul economiei, celelalte ramuri prezentînd mici diferențieri nesemnificative.

Mutații importante s-au produs și în pregătirea forței de muncă, stocul de învățămînt înregistrînd o creștere pe ansamblu, influențînd favorabil calitatea forței de muncă.

Ridicarea capacității intelectuale a popu-

Tabelul nr. 2

%

Ani	Total industrie	Construcția de mașini	Chimia	Mat. de construcții	Exploatarea și prelucrarea lemnului	Textile	Alimentară
1965	6.3	14,5	9,3	4,7	3,3	8,5	3,5
1970	6,7	15,5	6,2	4,2	3,3	7,0	3,4
1973	6,6	14,3	5.7	4,0	3,3	6,0	3,0

---

*) Articol alcătuit pe baza comunicării ținute la sesiunea științifică de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ cu tema : „Factorul om în dezvoltarea României socialiste“.

lației, acumulată ca urmare a studiilor efectuate, prezintă o deosebită importanță pentru creșterea economică. Analiza datelor evidențiază o sporire în ansamblu a pregătirii generale cu accent pe cea liceală, postliceală și universitară în detrimentul categoriei 4—8 clase. Evoluții calitative prezintă în această dinamică și ponderea celor calificați care reprezintă peste 74 la sută din total în 1973 față de 54 la sută în 1965. Dacă totuși creșterea nu este mai mare se datorește atragerii în activitatea industrială a noi contingente din agricultură cît și imigrării forței de muncă din alte județe.

Mișcarea spațială a populației și piramida vîrstelor

PROCESUL industrializării socialiste a produs în județul Brașov mutații spațiale de mare amploare în mediul rural și urban.

În perioada anilor 1948—1973 populația județului înregistrează în ansamblu o sporire de 62,6 la sută cu tendința de dezvoltare rapidă a populației urbane care se triplează în această perioadă. Populația urbană în 1974 reprezintă 64,6 la sută din totalul populației față de 31,7 la sută cît reprezenta în 1948.

Dinamicile cele mai mari în cifre absolute le înregistrează municipiul Brașov, unde populația s-a mărit în ultimii 26 ani de aproape 3 ori și orașul Făgăraș — de 3 ori. Ca urmare a urbanizării lor s-a dezvoltat și populația din localitățile Codlea, Predeal — de 2,3 ori, Zărnești și Rupea — aproape de 2 ori, Rîșnov și Săcele de 1,7 ori.

Urbanizarea este elocvent demonstrată și de faptul că dacă populația județului, de la ultimul recensămînt pînă la finele anului 1973 a crescut cu 46 565 locuitori, populația urbană s-a majorat cu 40 573 locuitori. Ritmul de devansare a populației urbane este de 6,75 ori față de populația rurală.

Mișcarea spațială a populației rurale a județului este caracterizată de 3 coordonate fundamentale.

a) O creștere rapidă a populației din comunele limitrofe sub 20 km față de centrele urbane — mai puternic industrializate — care devansează de cîteva ori sporul natural al populației din aceste localități.

b) O populație relativ staționară în comunele mai îndepărtate, 20—30 km. de centrele urbane, dar cu o rețea mai densă de mijloace de transport.

c) În comunele cu depărtare de peste 25—30 km. și cu o rețea mai puțin densă a mijloacelor de transport, populația înregistrează o scădere continuă.

Situația de la punctul (a) se datorește apropierii forței de muncă active din județ, sau din afara județului, de zonele industriale unde fac naveta :

Populația staționară de la punctul (b) și cea în scădere din (c) este de asemenea determinată de mutațiile spațiale către zonele industrializate ale județului sau alte zone unde au fost repartizați după terminarea școlilor.

Din tabelul nr. 3 rezultă gradul de utilizare a forței de muncă active din mediul rural pentru activitatea industrială, în localitățile urbane.

La aceasta se mai adaugă și folosirea unui anumit procent din populația rurală în cadrul celor peste 180 de unități industriale din comunele județului ca : fabrici de zahăr, postav, cărămidă, var, ciment, exploatări forestiere, cariere de piatră, mori sau secții ale industriei locale. În privința repartiției pe sexe la nivelul țării există o stabilitate matematică în sensul că bărbații reprezintă 49 la sută din populație în timp ce femeile reprezintă 51 la sută ; județul Brașov face excepție de la această proporție demografică în sensul că bărbații reprezintă 50,7 la sută din totalul populației, iar femeile 49,3 la sută și aceasta la nivelul județului, fenomenul fiind accentuat, favorabil bărbaților în municipiul Brașov și orașele Făgăraș, Codlea. Explicația abaterii o găsim în realizarea unei imigrații mai mari a forței de muncă masculine din alte județe.

Dinamica și structura populației pe vîrste în perioada 1966—1973 și proiecția acesteia în viitor pentru anii 1975—1980 evidențiază la Brașov o îmbătrînire în cadrul piramidei vîrstelor cu implicații asupra necesarului de forță de muncă.

Fenomenul este explicat prin sporul migraționist al unei populații adulte în perioadele trecute și prin creșterea vîrstei medii a populației.

Probleme de politică economică și demografică ?

DINAMICA dezvoltării industriale a județului Brașov pentru viitorul cincinal 1976—1980 implică următoarea evoluție a structurii populației ocupate pe principalele ramuri (tabelul nr. 4).

Dezvoltarea economico-socială solicită creșterea cu 15 la sută, pînă în 1980, a populației ocupate. Rezerva de muncă disponibilă, chiar și în cazul utilizării populației casnice în proporție de sută la sută — ceea ce nu se este posibil — nu poate acoperi decît 70 la sută din necesar.

Tabelul nr. 4

Ani / Ramuri	Sfera productivă	Industrie	Construcție	Agricultură și Silvicultură	Transporturi și Telecomunicații	Circulația mărfurilor	Sfera neproductivă	Alte
1975	88,0	52,8	9,5	12,9	5,0	7,2	12	0,5
1980	88,4	56,1	8,8	10,8	4,9	7,2	11,6	0,5

În unele calcule se contează nejustificat pe cîteva resurse : a) creșterea imigrației forței de muncă din alte județe, b) atragerea din agricultura județului a noi categorii de personal, c) integrarea în rîndul populației active a noi contingente.

a) Creșterea populației active pe seama imigrării din alte județe este însă incertă, manifestîndu-se o tendință contrarie. În anii 1969—1970 numărul celor plecați din județ a fost cu 120—150 persoane mai mare decît al celor veniți, pentru ca în anii următori — 1971, 1972, 1973, să nu se mai realizeze decît 15—20 la sută din creșterea migratoare a anului 1968. Pe măsura dezvoltării economico-sociale a tuturor județelor țării, se va înregistra o stagnare a imigrației și chiar apariția fenomenului de emigrație a forței de muncă active, stabilită în trecut în județul Brașov, spre județele de proveniență. Fenomenul este perceptibil chiar și astăzi, dar într-o stare incipientă.

b) Atragerea din mediul rural a noi categorii de personal pentru industrie nu se justifică decît într-o oarecare măsură, prin cuprinderea unei părți din noile contingente ce intră în rîndul populației active ; aceasta nu se explică însă economic deoarece chiar în momentul de față agricultura județului, în anumite perioade ale anului — unele chiar hotărîtoare, cum este stîngerea recoltei — prezintă un mare deficit de forță de muncă. Trebuie amintit faptul că populația ocupată în agricultura județului va reprezenta în 1975 doar 12,9 la sută din populația activă, iar pe ansamblul economiei atingerea acestor parametri este prevăzută pentru anul 1990. Baza tehnico-materială a agriculturii este repartizată aproape uniform pe întregul teritoriu al țării și dimensionată la o structură a populației ocupate în care această ramură deține 42 la sută. Pentru județele mai puternic industrializate, chiar și în condițiile mecanizării mai accentuate a lucrărilor din agricultură, a creșterii masive a bazei tehnico-materiale a acesteia, nu se va crea posibilitatea preluării de forță de muncă din acest sector. Creșterea potențialului tehnic de producție a agriculturii, va conduce la diminuarea și anihilarea unor neajunsuri ce se manifestă astăzi în această ramură, avem în vedere și faptul că populația ocupată în agricultura județului, prezintă un grad de îmbătrînire ridicat, care în următorii 5—10 ani va ieși în bună măsură din rîndul populației active, trebuind să fie completată cu noi contingente, reducîndu-se astfel posibilitatea de valorificare a acestora pentru sectoarele neagricole.

Tabelul nr. 3

Medii / Sexe	Zona (a)	Zona (b)	Zona (c)
Bărbați	73 — 81	70 — 75	68 — 70
Femei	49 — 54	40 — 44	27 — 33

c) Intrarea în următorii ani a unor noi categorii, în cadrul populației active nu va conduce la rezolvarea deficitului deoarece : 1) o bună parte din această populație va trebui să înlocuiască contingentele care vor ieși din cadrul populației ocupate ; 2) în această perioadă, vor intra în rîndul populației ocupate contingentele anilor 1957—1967 cînd s-a înregistrat cel mai slab ritm de creștere a populației — în unii ani chiar 5‰). 3) creșterea duratei învățămîntului obligatoriu va diminua și ea posibilitatea de acoperire a deficitului amintit (tabel nr. 5).

Cu toate acestea, problema acoperirii cu forță de muncă se află într-un impas numai dacă o privim la modul general. Soluționarea ei este posibilă prin valorificarea maximă a resurselor județului, prin conducerea, într-o viziune de largă perspectivă, a acestui proces, la nivelul fiecărei unități economice sau subdiviziuni teritoriale.

Bucur TOMNIUC
doctorand la Academia
„Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 30)

ŞANTIER EDITORIAL 1975

În dorința de a oferi cu anticipație cititorilor nu numai niște titluri, dar și ceva din gîndurile care comandă eforturile unora dintre autorii cărților ce vor vedea lumina tiparului în anul ce vine, din numeroasele lucrări economice prevăzute în planurile editoriale pentru anul 1975, am spicuit cîteva. Cu oarecare indiscreție, am încercat să aflăm nu numai despre ce scrie un autor sau altul, dar și cum își motivează lucrarea, ce ambiție îl călăuzește.

I. BATI

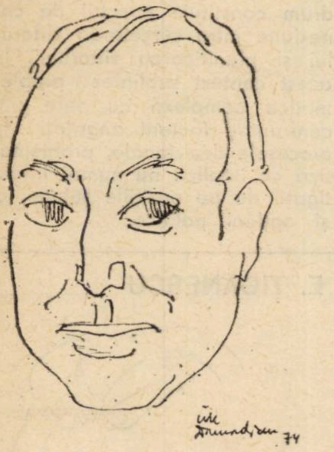

Planificarea productivității muncii în R. S. România

● **Vă rugăm să precizați în cîteva cuvinte conținutul cărții la care lucrați.**

– Lucrarea își propune să prezinte principalele probleme teoretice și practice legate de planificarea și fundamentarea productivității muncii în etapa actuală. După o caracterizare pe larg a conținutului categoriei economice complexe a productivității muncii și a creșterii ei, în lucrare se acordă o atenție deosebită comparării nivelului productivității muncii pe plan internațional, precum și căilor și metodelor necesare pentru egalizarea în această privință a țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Vor fi trecute în revistă – în continuare – principalele metode de calcul și de fundamentare ale productivității muncii, precum și analiza lor critică.

● **Care sînt elementele de noutate ale lucrării dv. ?**

– Pe baza studierii concrete a modului de fundamentare și planificare, precum și a evoluției acestui indicator într-un număr de întreprinderi din diferite ramuri ale industriei, voi prezenta unele propuneri privind perfecționarea sistemului de indicatori în acest domeniu. De asemenea, am în vedere posibilitatea folosirii unor noi indicatori pentru exprimarea productivității muncii atît sub aspectul elementelor folosite pentru caracterizarea volumului producției, cît și al celor privind cheltuielile de timp de muncă, pe diferite trepte organizatorice ale economiei naționale. Printre metodele moderne de analiză și fundamentare a productivității muncii, în lucrare se vor trata și principalele posibilități de utilizare a balanței legăturilor dintre ramuri pentru determinarea productivității muncii sociale, precum și unele aplicații privind folosirea acestei balanțe exprimată în unități de muncă.

După opinia noastră orice contribuție cît de modestă pentru îmbunătățirea reală a metodelor de planificare și fundamentare a productivității muncii poate să constituie un sprijin prețios pentru dezvoltarea producției sociale, sporirea eficienței muncii și în ultimă instanță pentru creșterea nivelului de trai.

I. BULBOREA

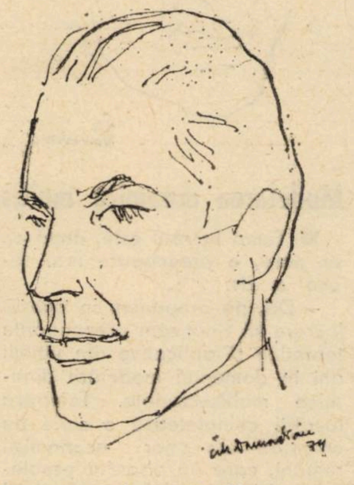

Fenomenul creșterii economice în gîndirea contemporană

● **Deși fenomenul creșterii economice nu este la ordinea zilei în Occident, totuși paradoxal, pare că analiza lui se impune acum cu atît mai stringent. Ce vă propuneți ?**

– Aria largă a problematicii creșterii economice și a reflectării ei în plan teoretic invită la selecție și delimitarea zonei de investigație. Un prim obiectiv îl constituie abordarea sistemică a conceptului de creștere economică, a raportului dintre creștere și ansamblul reproducției sociale. M-am gîndit să pun accentul pe această latură întrucît literatura noastră de profil a insistat mai mult asupra modelelor creșterii. În al doilea rînd îmi propun să analizez unele teorii ale creșterii economice cu o rezonanță mai largă în mișcarea de idei contemporană, susținute de gînditori din țări socialiste, țări capitaliste industrializate și țări ale „lumii a treia".

● **Ce deosebiri mai pregnante evidențiați între teoriile occidentale nemarxiste, între acestea și teoriile susținute de gînditorii din țările „lumii a treia" ?**

– În primul caz deosebirile dintre teorii se referă cu precădere la sensul atribuit conceptului și la factorii de creștere, avînd ca țel general legitimarea unei stări socio-economice de fapt. Adepții unor teorii identifică fenomenul creșterii economice cu sporirea venitului național sau a produsului brut per capita (S. Kuznets, W. A. Lewis, P. A. Samuelson), alții apreciază că „bunăstarea economică" ar fi indicatorul cel mai potrivit (W. Nordhaus, J. Tobis). În fine, sînt autori care au în vedere un **grup** de indicatori (Fr. Harbison), creșterea potențialului economic etc. Nota dominantă a teoriilor abordate de gînditorii din țările „lumii a treia", în ciuda caracterului lor neomogen și contradictoriu, o consituie ideea restructurării socio-economice interne, a creării industriei autohtone iar, pe plan extern, necesitatea instaurării unei noi diviziuni mondiale a muncii (Raul Prebisch).

● **Între punctele de vedere ale economiștilor marxiști există un consens ?**

– Punctele de vedere sînt diversificate. Unii identifică reproducția socială cu creșterea economică, alții reduc teoria creșterii la unul din momentele reproducției – producția ș.a. Important este însă că cercetătorii marxiști nu se limitează la consemnarea corelației funcționale a factorilor creșterii, ci se apleacă stăruitor și asupra corelației lor cauzale, conferind teoriei creșterii atît valențe cognitive cît și aplicative. Se poate spune că teoria creșterii a căpătat drept de cetate în economia politică marxistă și cercetători tot mai competenți încearcă să formuleze soluții, să dea răspunsuri cît mai adecvate. Deocamdată opinii sînt multe, soluția se lasă încă așteptată.

P. JICA

Eficiența și creșterea economică

● **Studiile dv. publicate sînt preponderent metodologice. Volumul la care lucrați are același caracter ?**

– Preponderent, da. Dar încercările de perfecționare a metodologiei presupun noi abordări teoretice, conceptuale. Nu lipsesc nici unele elemente ideologice pe care le implică anumite calcule.

● **În ce context înscrieți relația dintre eficiență și creșterea economică ?**

– În contextul analizei critice și încercării de îmbunătățire a metodologiei de determinare a eficienței factorilor **direcți** de creștere intensivă : progresul tehnic, perfecționarea organizării, ridicarea calificării, formarea deprinderilor, comerțul exterior și modificările de structură, precum și a eficienței factorilor **indirecți :** cercetarea științifică, dezvoltarea învățămîntului și volumul investițiilor. Pornesc de la ideea că o analiză concentrată a diverselor metode de calcul, pe factori, metode formate relativ independent, ar putea sugera soluții de îmbunătățire, ținînd seama de elementele comune și de particularitățile fiecărui factor. Firul conducător al analizei îl constituie concepția **eficienței complexe,** bazată pe necesitatea unui indicator sintetic final, care să reflecte echivalarea resurselor și efectelor, ca natură și în timp. Această concepție presupune considerarea taxei pentru fonduri în cheltuieli și actualizarea valorilor viitoare. Subliniez contribuțiile metodologice din domeniul eficienței introducerii

tehnicii noi și eficienței **comerțului exterior.** Preocuparea pentru analiza calitativă a factorilor menționați urmărește asigurarea unei rigori sporite, impusă de cerințele calculelor de eficiență în condițiile creșterii economice accelerate.

● **V-am ruga să semnalați unul din aspectele care vi se par mai originale ale lucrării.**

– Prezint un sistem care mi se pare original al ciberneticii eficienței, menit să axeze calculul pe descoperirea și mobilizarea rezervelor interne. Abordez problema reflectării indicatorului de eficiență sintetică în funcțiile de producție și efectuez o grupare proprie a funcțiilor de producție existente în literatura econometrică. Considerînd ridicarea eficienței economice ca fiind identică cu creșterea economică intensivă, folosesc o nouă funcție de producție, bazată pe metoda clasică de analiză a substituției în lanț. Noua funcție este aplicată la analiza dezvoltării intensive și extensive a industriei României, avîndu-se în vedere indicatorii : producție globală, valoare adăugată, și venit național.

M. PĂRĂLUȚĂ

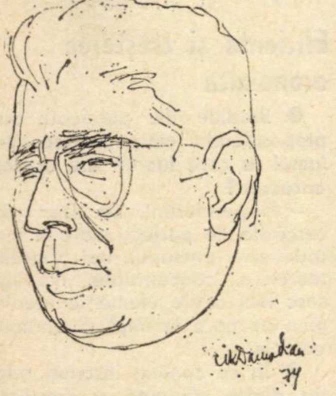

Perfecționarea relațiilor socialiste de producție în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

● **Aveți în vedere, în cartea dv., anumite modalități de realizare a concordanței optime intre relațiile și forțele de producție ?**

– În programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, problemele perfecționării relațiilor socialiste de producție, adaptării lor la noile condiții, la mutațiile care au loc în sfera producției materiale sînt analizate profund și într-o viziune originală. Relațiile socialiste de producție conțin în sine stimuli de progres, factori care generează impulsurile dezvoltării societății socialiste. La prima vedere s-ar părea că noțiunea de relații de producție. este numai un concept teoretic al economiei politice a socialismului. Pe această latură se insistă, în principal, și în manualele de economie politică. În fapt, modalitățile de perfecționare a relațiilor de producție socialiste au o deosebită importanță practică. Or, tocmai această latură a relațiilor de producție este insuficient abordată în literatura economică. În lucrare, voi încerca să dezvălui direcțiile de perfecționare a relațiilor socialiste de producție, în etapa actuală, căile și modalitățile de utilizare în practică, atît a relațiilor de producție în totalitatea lor, cît și a componentelor lor. Totodată, voi încerca să surprind mutațiile care au loc în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în sfera relațiilor socialiste de producție. Ele reprezintă un tot organic, între ele existînd o multitudine de interdependențe și condiționări.

● **Cum vedeți acest tot organic al relațiilor de producție ?**

— În lucrare, sistemul de organizare și conducere a economiei naționale, mecanismul de funcționare a acestui sistem, este tratat ca un component important al relațiilor socialiste de producție. Descifrarea sistemului de organizare și conducere planificată a economiei, ca expresie a relațiilor socialiste de producție, gruparea componentelor acestuia pe subsisteme oferă posibilitatea de a se determina mai concret, atît conținutul interacțiunilor și dependențelor dintre componentele acestui sistem, modul în care acestea se comportă în acțiune, în procesul de aplicare, cît și formele de realizare în practică a fiecărui subsistem, individualitatea sa, locul și rolul pe care îl are în mecanismul de ansamblu de organizare și conducere. Pe această bază se pot dezvălui factori, elemente care favorizează sau împiedică funcționalitatea normală a sistemului.

S. TAMAȘ

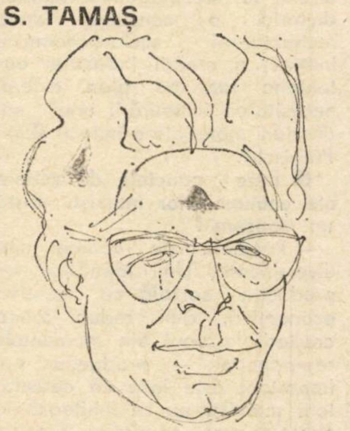

Cercetarea viitorului

● **Titlul cărții poate sugera o prezentare a stadiului lucrărilor in domeniul viitorologiei. Vă propuneți mai mult ?**

– Da. Studiul viitorilor posibili în dinamica societății contemporane constituie o deschidere într-o zonă de avangardă a științei și practicii. Axa întregului volum o constituie ideea că viitorul ca obiect al conducerii se opune simplificărilor, schematizărilor, repetării „lecțiilor istoriei", cerînd din partea factorilor de decizie o detașare de rutină, curaj pentru introducerea noului și responsabilitate politică. În concordanță cu dificultățile implicate de un asemenea obiect de preocupare științifică, schițez o introducere menită să călăuzească pașii cititorului în labirintul de opinii, curente, școli de gîndire sau reflexie. Succesiunea rapidă a răsturnărilor sociale, a mutațiilor tehnice, științifice sau culturale, dinamismul vieții economice ne impun obligația de a gîndi în perspectivă, pe termen lung și nicidecum pe termen scurt. În același timp complexitatea și accelerația epocii ne solicită intens creativitatea, ne cere să pășim pe calea schimbărilor revoluționare. Preocupat de modificarea profundă a structurilor de acțiune și gîndire mă străduiesc să analizez viitorul social ca timp deschis inițiativei și creației istorice. Plasîndu-mă pe terenul metodologiei marxiste conturez specificul cunoașterii previzionale, dialectica factorilor de certitudine și incertitudine în cercetarea previzională și raporturile existente între cercetarea viitorilor posibili și sistemul de valori promovat de societate.

● **Dar viitorul nu oferă date. Pe ce se poate sprijini cercetarea lui ?**

– Pe dezvăluirea tendințelor. Un spațiu larg este destinat incursiunilor în metodologia prospectivei sociale. Analiza tendințelor ce-și croiesc drum constituie punctul de conexiune între cercetarea viitorului și planificarea viitorului. În acest context subliniez problematica complexă cu care sînt confruntați factorii angajați în procesele decizionale, problematică ce implică nu numai investigații de pe pozițiile științei, ci și opțiuni politice.

L. TÖVISSI

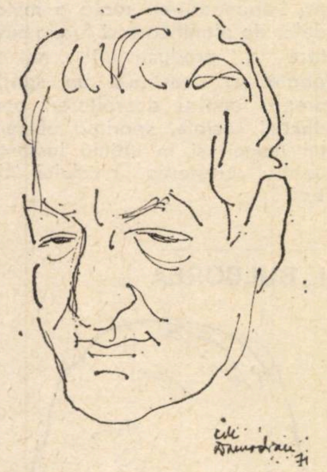

E. ȚIGĂNESCU

Modelarea dinamică multisectorială

● **Tema lucrării este, după cît se pare, o preocupare mai veche a dv.**

– Da, ne propunem în această lucrare să finalizăm preocupările teoretice și aplicative din ultimii ani în domeniul modelării dinamice multisectoriale. Tematica lucrării completează o serie de cercetări ale unor economiști români, care au abordat probleme privind modelarea creșterii economice, balanța legăturilor dintre ramuri, optimizarea conducerii sistemelor macroeconomice etc. În ce ne privește, tratăm cu prioritate tehnicile de modelare dinamică a sistemelor economice constituite dintr-un număr mare de subsisteme, punînd accent deosebit pe analiza calitativă ca moment important al modelării și fundamentării deciziilor de conducere. Modelarea proceselor de reproducție a produsului social capătă valențe noi prin analiza multisectorială, datorită posibilităților de obținere a informațiilor necesare, de utilizare a unor modele de programare corespunzătoare subsistemelor și de integrare a acestora în conformitate cu sistemul ierarhic de conducere a producției sociale.

● **Vă orientați așadar, spre o abordare sistemică a economiei naționale. Cum o motivați ?**

– Prin acest mod de abordare, economia națională este considerată ca un sistem funcțional al societății, elementele sale fiind ordonate în conformitate cu funcțiile pe care le îndeplinesc. Valoarea teoretică și practică rezidă în determinarea mai exactă a parametrilor de comandă și control, în creșterea eficienței conducerii sistemului analizat. Avem în vedere tratarea epistemologică a modelării în economie. Considerăm că aceste probleme nu sînt analizate în literatura noastră potrivit importanței lor. Datorită caracterului complex al problemei, ne propunem să elaborăm în mod special modelarea reproducției produsului social.

Grupaj realizat de
Anghel SCHOR
Desene de *Cik DAMADIAN*

ȘTIINȚĂ — SOCIETATE

CREȘTEREA ORGANICĂ, CONȘTIINȚA PLANETARĂ ȘI DILEMELE DEZVOLTĂRII *)

Pe marginea Raportului Mesarovic — Pestel

ÎNTR-UN DOCUMENT difuzat în februarie 1973, Comitetul Executiv al Clubului de la Roma sublinia că mult-controversatul raport „Limitele creșterii" nu reprezintă credo-ul Clubului, ci un **prim** și șovăitor pas spre o nouă cunoaștere a lumii în care trăim. Modelul global, construit de colaboratorii celebrului profesor J.W. Forrester de la Massachusetts Institute of Technology, și cunoscut sub numele de „raportul Meadows", apărea deci ca o **primă aproximare** a problematicii umane și a comportamentului mondial, surprinse în plină criză de adaptare la restricțiile ecologice, pînă atunci ignorate. Extraordinarul succes de librărie al „variantei retorizate" a acestui model nu a reușit însă să împrăștie atmosfera în general defavorabilă creată în jurul punctului de vedere al autorilor americani. Dezbaterile au depășit adesea frontierele științei, au angajat pasiuni și au declanșat polemici îndîrjite. S-a vorbit despre neomalthusianism, despre elitism planetar iresponsabil, despre diversiune premeditată sau despre rea credință argumentată cu ordinatorul. S-a blamat în bloc erezia tehnocrată și s-au căutat cu pasiune erori în imprimatele pe care — lucru rar în zilele noastre — s-au „refăcut" calculele, ca simple experimente ce se cereau confirmate. S-au reproșat acestei cărți și lucruri legate de ceea ce nu a dorit și nici nu putea să fie : o prognoză asupra dinamicii mondiale. În realitate, din primele pagini, se sublinia că acest raport nu urmărea decît **exploatarea** tuturor consecințelor unui set de ipoteze — care presupuneau că lumea resurselor este finită, că mecanismele de funcționare ale sistemului mondial se conservă în următoarele decenii și că la marele nivel de agregare la care se lucrează, perturbațiile provenind din inovația tehnică și socială nu alterează fundamental dinamicile celor cinci variabile ale modelului, construite ca medii mondiale ale hranei, populației, producției industriale, resurselor și poluării. Dacă aceste ipoteze sînt false, este evident că și concluziile obținute pe această bază sînt, predictiv vorbind, eronate. Și este într-adevăr greu de susținut că toate aceste ipoteze se acoperă cu realitatea, iar multe comentarii probe au și pus în evidență fapte ce contrazic măcar stabilitatea viitoare a sistemului de axiome utilizat. Orice prospectolog va recunoaște însă că setul de ipoteze menționat este logic necontradictoriu, deci se poate constitui ca bază pentru un scenariu tendențial la nivelul structurii, al cărui interes nu este predictiv, dar care își poate găsi alte justificări. Căci după ani de dezbateri asupra funcțiilor previziunii, știm astăzi că fiabilitatea nu rămîne unicul criteriu de evaluare a unui studiu prospectiv, și că, de pildă, descifrarea mecanismelor de funcționare ale prezentului, ca și „problematizarea" acestuia, în perspectiva viitorului, pot fi și ele obiective. Și cred că nu greșesc dacă afirm că, prin controversele foarte fecunde pe care le-a provocat, varianta „catastrofistă" a grupului Meadows și-a dovedit din plin utilitatea.

Unui set de ipoteze nu i se cere însă să fie numai necontradictoriu, ci și complet : cu alte cuvinte, să facă posibilă construcția unei imagini **operante** a problematicii urmărite. Orice model mondial este desigur o simplificare — dar trebuie totuși ca „lumea" reconstruită din acest model să funcționeze ! Verifică oare ipotezele de pornire ale modelului Forrester-Meadows această condiție ? Majoritatea comentariilor probe au scos în evidență tocmai incompletitudinea setului de axiome folosit. „Lumea" apărea în modelul menționat fără tensiuni și discrepanțe, căci **mediile mondiale** acoperă marile dezechilibre și inechități, oferind imaginea unei false și denaturate omogenități. Structura sistemului — definirea parametrilor, relațiile dintre aceștia etc. — rămînea apoi constantă pe orizontul de simulare previzională considerat. Iar „comportamentul" sistemului se autoregla standard, mecanicist, funcție de intrarea parametrilor mondiali în anumite „zone critice", Simularea arată că, în aceste condiții, diferitele variante de creștere duc la crize — de diferite tipuri. Iar soluția „creșterii zero", spre o „lume în echilibru", apare ca unicul remediu rațional la aceste crize. Ar trebui adăugat, desigur : **în ipotezele autorilor.** Propozițiile prospective, ca cele referitoare la viitorul sistemului mondial, nu sînt însă condiționate numai de **ipotezele** în care se construiesc modelele, ci și de **metodologia** exploatării ipotezelor și construirii propriu-zise a acestor modele.Faptul că rezultatele obținute nu pot fi evaluate în afara raportării la aparatul metodologic, că ele nu pot fi aduse sub unghiul intuiției și că, mai mult decît atît, pot chiar contrazice intuiția, mi se pare a fi principala calitate a unei lucrări deschizătoare de dialog într-un registru încă puțin frecventat de prospectologia modernă : acela al aproximației riguros măsurate.

Criticilor vehemente ale raportului Meadows, Clubul de la Roma le-a răspuns că acest raport nu este al Clubului, ci a fost prezentat Clubului, care a inițiat o **replică** la varianta Meadows : **aproximația „de ordinul doi" a dinamicii mondiale,** raportul Mesarovic-Pestel, ale cărui rezultate principale sînt difuzate în volumul „Mankind at the Turning Point" (tradus în limba franceză sub titlul „Stratégie pour demain").

Ca și în primul caz, al raportului Meadows, „punerea în scenă" a fost perfectă. De peste doi ani se vorbește, în culisele congreselor și conferințelor de prospectologie, despre acest model dezagregat, citindu-se „elementele de șoc" : faptul că ordinatoarele din Cleveland, Hanovra și Grenoble, pe care au fost tratate datele cuprinse în cele peste 100 000 ecuații ale modelului (varianta Meadows avea „numai" vreo 480 !), au fost interconectate prin sateliți ; faptul că o echipă formată din peste 40 de mari specialiști (incluzînd și laureați ai Premiului Nobel !) și multe alte zeci de analiști și programatori este total antrenată în acest proiect-mamut. În primăvara acestui an, metodologia și rezultatele au fost discutate, la nivelul specialiștilor, în cadrul Institutului internațional de sisteme aplicate de la Laxenburg — Austria, capitala necontestată a studiilor cu acest profil. Susținerea oficială a raportului a avut loc cu ocazia adunării anuale a Clubului de la Roma, desfășurată în Berlinul Occidental între 14—17 octombrie a.c. Volumul „Mankind at the Turning Point" se află deja în librării, iar săptămînalul francez „L'Express" îi consacră un spațiu larg și o cuprinzătoare analiză. În afară de aceasta, publicitate : interviuri cu inițiatorii, cu autorii, opinii și considerații generale. Fotografiați împreună, doi dintre părinții de fapt ai noului model — M. Mesarovic, cunoscutul specialist american în teoria sistemelor, și economistul francez M. Guernier — zîmbesc fotoreporterului. În altă parte Mesarovic și coautorul raportului, profesorul german Pestel în sala ordinatorului. Regia este perfectă. Declarațiile scot în evidență continuitatea preocupărilor Clubului de la Roma și

Mihajlo Mesarovic / Eduard Pestel
Menschheit am Wendepunkt
2. Bericht an den Club of Rome zur Weltlage

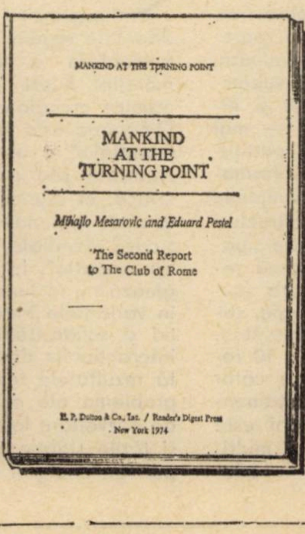

MANKIND AT THE TURNING POINT

MANKIND
AT THE
TURNING POINT

Mihajlo Mesarovic and Eduard Pestel

The Second Report
to The Club of Rome

E. P. Dutton & Co., Inc. / Reader's Digest Press
New York 1974

STRATEGIE POUR DEMAIN
MIHAJLO MESAROVIC
EDUARD PESTEL
2e RAPPORT AU CLUB DE ROME
SEUIL

---

*) Însemnări pe marginea volumului ,Mankind at the Turning Point" de Mihajlo Mesarovic și Eduard Pestel, „The Second Report to the Club of Rome", E. P. Dutton & Co, Inc / Reader-s Digest Press, New York, 1974. Versiunea în limba germană a raportului, sub titlul „Menschheit am Wendepunkt", apărut în Editura Deutsche Verlags Anstalt din Stuttgart, iar versiunea în limba franceză, sub titlul „Strategie pour demain", în editura Seuil din Paris.

**) M. Malița, „Modele globale" în Viața românească, decembrie 1974.

legătura dintre primele două aproximații, ce se vor — cu un termen matematic — succesive. „Umbra" limitelor creșterii naște continuu nevoia noilor delimitări. Acesta este și motivul pentru care am revenit, în această lungă introducere, asupra primului raport prezentat Clubului de la Roma.

Numai publicitate ? După părerea mea, nu. Aproximația Mesarovic-Pestel încearcă să ne apropie mai mult de lumea reală. Așa cum este azi. Și poate că în aceasta stau și virtuțile, dar și limitele acestui foarte elaborat model.

Instrumentar metodologic rafinat: jocul decizional, simularea, scenariile

DIN PRIMUL MOMENT, trăgînd toate învățămintele din soarta precedentului raport Meadows, autorii își precizează obiectul studiului – și acesta nu este, în mod determinant, predictiv. „Principalul obiectiv al proiectului nostru a fost dezvoltarea unui instrument de planificare și decizie care să poată fi folosit în analiza concretă a crizelor mondiale prezente și viitoare – pe care Clubul de la Roma le grupează sub numele de „problematica umană" –, și în evaluarea strategiilor și tacticilor alternative urmărind atît soluționarea acestor crize, cît și rezolvarea conflictelor ce apar între diferitele regiuni ale lumii din cauza inechităților ce dăinuie pe planeta noastră", se menționează în rezumatul prezentat la Sesiunea din Berlinul Occidental, adăugîndu-se : „Scopurile proiectului sînt, deci, de diagnoză și terapie, și nu de predicție a viitorului lumii". Față de toate încercările anterioare de modelare globală apar, după părerea autorilor, următoarele trei elemente noi :

Păstrîndu-și caracterul global, modelul include diversitățile și inegalitățile lumii moderne, care sînt adesea sursele problematicii mondiale.

Modelul ține seama de factorul uman conștient, care nu reacționează mecanic și standardizat la **orice** „criză", ci poate stăpîni, prin activități politice și sociale, problematica mondială. Deciziile politice sînt chemate deci să joace un rol important în cadrul modelului. Acesta permite testarea diferitelor strategii de soluționare a crizelor și evaluarea consecințelor pe termen lung ale diferitelor alternative.

Modelul nu propune variante „optimiste" și „pesimiste" și se „abține" de la evaluări de acest tip, urmărind numai descrierea funcționării sistemului mondial, în fața crizelor prezente și posibile.

Introducerea acestor elemente conduce la identificarea, în cadrul sistemului mondial, a două componente : o componentă **obiectivă,** ce poate fi descrisă în termeni logici și reprezentată, în principiu, pe ordinator (numită, „model informatic") și o componentă **subiectivă,** cu un pronunțat caracter intuitiv și incert, datorat logicii deciziilor politice — mai greu formalizabilă și analizabilă, în condițiile diversității lumii moderne. **Modelul informatic** se bazează pe teoria sistemelor complexe de dimensiuni mari, cu multinivele și structuri ierarhizate (teorie care numără, printre „părinții" ei, pe M. Mesaroviç), și utilizează rezultate ale unei tratări interdisciplinare (cuprinzînd de pildă, elemente de psihologie, științe economice și politice, fizică, biologie etc.). Sistemul mondial a fost dezagregat în 10 regiuni (considerate relativ omogene), a căror interreacție reciprocă definește comportamentul acestuia. Fiecare din cele 10 regiuni este modelată la rîndul său ca un sistem cu multinivele. Precizarea acestor nivele a avut în vedere două elemente : descrierea cît mai fidelă a funcționării respectivelor subsisteme (și a relațiilor dintre ele), și posibilitatea reprezentării, cu ajutorul variabilelor introduse, a unui număr de probleme-cheie generatoare de criză (ca diferențele între nivelele de dezvoltare economico-socială între regiuni, criza mondială a alimentației, criza energiei, problema materiilor prime, creșterea populației ș.a.). Introducerea componentei **subiective,** intuitive, și integrarea acesteia în „ecuațiile de comportament" a folosit alte tehnici previzionale (ce completează simularea modelului informatic) ca **redactarea scenariilor** (incluzînd dialogul și jocul decizional). Modul în care intervine intuiția în textura puternic formalizată a simulării, merită o analiză aparte. Partizanii punctului de vedere al lui J.W. Forrester asupra comportamentului antiintuitiv al sistemelor complexe scot în evidență incapacitatea logicii simple individuale — educată și antrenată pe implicația directă cauză-efect, scăpînd sensurile feed-back-urilor și operînd cu un număr redus de factori — de a înțelege și descrie corect logica și comportamentul marilor sisteme. Soluția propusă este utilizarea simulării pe ordinator, care poate „corecta" aceste defecte. Au renunțat oare autorii „celei de a doua aproximații" la acest punct de vedere larg folosit astăzi în tratarea sistemică, și au reintrodus jocul intuiției în studiul globalității ? După părerea mea, nu. În fond, și Forrester introducea intuiția, însă la nivel local, atunci cînd programa „reacțiile" elementelor sistemului : modelul său nu făcea însă decît să exploateze univoc și standardizat „stocul inițial de intuiție", în raport cu care rămînea, în fond, **închis.** Modelul Mesaroviç-Pestel renunță la această restricție. Și el introduce intuiția. Și aici intuiția intervine numai la nivel local, în scenariile referitoare la dinamica regiunilor ; dar ea nu mai este pre-programată și standardizată ; față de intuiție, acest model rămîne deci **deschis.** Este o mare noutate metodologică, care justifică proiectul. Sîntem într-adevăr destul de departe de metodologia uniformă cu care s-au generat variantele „Limitelor creșterii" : prezentul raport propune o rafinată structură metodologică, integrînd modelarea intuitivă prin probleme, tehnica scenariilor, jocul decizional și simularea. Dacă raportul Meadows era în fond un comentariu monolog la variante de dezvoltare construite anterior de ordinator, raportul Mesaroviç-Pestel nu este un rezultat al **monologului în fața** ordinatorului, ci al unui adevărat **dialog** cu ordinatorul.

O reprezentare a comportamentului sistemului mondial

CE CUPRINDE, deci, în rezumat, acest raport ? O **descriere** a lumii — urmărind s-o prezinte **„așa cum este"** —, cuprinzînd deci relațiile de sistem între diferitele regiuni **și diferiții** parametri, și o reprezentare a **comportamentului** sistemului mondial. Acest demers face posibil studiul dinamicii mondiale **în fața diverselor probleme.** Omenirea este în criză nu atunci cînd „media mondială" a unui parametru (de pildă, alimentația sau poluarea) intră într-o regiune critică, ci atunci cînd această criză are loc **la nivel regional.** Orice criză regională devine o criză mondială, afirmă astfel „cea de-a doua aproximație". Iar sistemul mondial se autoreglează nu în funcție de criterii prestabilite, ca în variantele Meadows, ci în numele conștiinței și solidarității **planetare, exprimată** prin **interacțiunile dintre regiuni.** Autorii își prezintă rezultatele referitoare **la** cîteva din marile probleme ale **contemporaneității :** diferențele **de dezvoltare** între **țările capitaliste dezvoltate** și **țările slabdezvoltate,** creșterea **populației, politica energiei** și politica alimentației. O serie de scenarii imaginează variante care testează gravitatea potențială a dezvoltării acestor crize și simulează diferite soluții și strategii, urmărind implicațiile acestora.

O mare cantitate de inteligență științifică și fantezie se află concentrată în aceste scenarii. Iar concluziile sînt categorice. „Crizele" care ne-au surprins în ultimul timp nu sînt accidentale și temporare, ci de structură și durată, ca urmări logice ale dezvoltării inegale și inechitabile de pînă acum. Soluția acestor crize poate fi dezvoltată numai într-un context global, la nivelul sistemului mondial și urmărind implicațiile pe termen lung ale soluțiilor propuse. Aceasta necesită, printre alte schimbări, **o nouă ordine economică.** Orice rezolvări trebuie să depășească tratările sectoriale sau unilaterale — cum ar fi cele exclusiv economice —, și să cuprindă întregul spectru al nivelurilor dezvoltării sociale și umane, de la valorile și atitudinile individuale la condițiile ecologice și ambientale. În orice problemă-criză, **cooperarea** este mai eficace decît **confruntarea** pentru toți cei implicați, și orice avantaje inechitabile pe termen scurt devin inadmisibile într-o viziune lucidă pe termen lung. În sfîrșit orice întîrziere în adoptarea unei atitudini recunoscînd aceste principii duce la pierderi, care se răsfrîng asupra tuturor. Sîntem astfel conduși la o nouă concepție asupra dezvoltării mondiale, căreia autorii, într-un gest retoric rafinat, i-au găsit un nume deosebit de sugestiv : dezvoltarea prin **creștere organică.** Lumea nu mai apare ca un conglomerat de mici unități dezvoltîndu-se haotic și intrînd inerent în conflicte reciproce, și nici ca un tot nediferențiat urmărind mecanic aceleași obiective și strategii, ci ca un organism. „Creșterea browniană" caracteristică primei variante, și „creșterea uniformă și nediferențiată", sau canceroasă — cum o numesc autorii — asociată celei de a doua variante, sînt depășite în favoarea unui alt tip de creștere, care ține seama de specificul fiecărei părți a „organismului" lumii de azi. Într-o creștere organică, **interacțiunile** dintre diferitele componente reglează ritmurile diferite de creștere ale acestor componente. Acesta este **punctul de răscruce** la care se găsește lumea de astăzi : opțiunea între creșterea haotică sau canceroasă și dezvoltarea organică, în cadrul unei noi ordini economice și politice mondiale.

Principalul inconvenient: proiectarea pe termen lung cu criteriile lumii de astăzi

ESTE DESIGUR dificilă analiza critică a unui volum atît de dens, într-un spațiu restrîns. Și am preferat să prezentăm fidel, în primul rînd, punctul de vedere al autorilor, și apoi să discutăm, pe marginea acestei lucrări de excepție în literatura previzională.

Ceea ce trebuie să remarce de la început orice cercetător marxist este caracterul **dialectic al dezvoltărilor.** Și poate că numele de **creștere dialectică,** dat soluției propuse de proiectul Mesaroviç-Pestel, ar fi exprimat și mai exact caracterul diversificat și natural al dezvoltării organice. În al doilea rînd, trebuie menționată valoarea științifică și metodologică, a studiului.

Rămîn însă, multe aspecte criticabile și discutabile. În primul rînd este vorba de împărțirea arbitrară a lumii în zone suprastatale — regiuni —, alcătuite după criterii de dis-

dr. Mihai BOTEZ

(Continuare în pag. 30)

ECONOMIE MONDIALA

AURUL — o nouă etapă în evoluţia unei vechi probleme

IN REZOLUŢIA recentă a Adunării Generale a Naţiunilor Unite privind reforma sistemului monetar internaţional, a fost subliniată necesitatea ca orice hotărîre în ce priveşte statutul actual al aurului să fie convenită la nivel internaţional, să promoveze reforma monetară şi să ţină seama de interesele ţărilor în curs de dezvoltare. Problema aurului din rezervele oficiale este reală şi ea va trebui rezolvată pe plan general prin reforma sistemului monetar internaţional.

În textul comunicatului comun semnat cu prilejul întîlnirii recente din Martinica a preşedinţilor Ford şi Giscard d'Estaing, se declară că „ar fi potrivit ca orice guvern interesat să-şi poată evalua rezervele de aur în funcţie de nivelul preţurilor curente pe piaţă". O asemenea reevaluare reprezintă, aşa cum a definit-o secretarul de stat pentru finanţe al Statelor Unite, Jack Bennett, „o măsură simbolică". Ea nu face, după cum arăta acesta, decît să confirme că nu există nici o interdicţie în ceea ce priveşte reevaluarea de către băncile centrale a rezervelor lor de aur.

Pentru a aprecia proporţiile problemei, trebuie cunoscute două aspecte ale ei şi anume acela al rezervelor oficiale de aur şi acela al preţului în care rezervele sînt evaluate în scriptele băncilor centrale.

După ultimele date cunoscute, totalul rezervelor oficiale de aur calculate la pretul oficial de 42,5 dolari uncia se ridică la 48,991 milioane de dolari S.U.A. din care :

– rezerve globale de aur ale ţărilor	42.375 mil. dolari
– aur deţinut de Fondul Monetar Internaţional	6.361 „ „
– aur deţinut de Banca Reglementelor Internaţionale	255 „ „

Potrivit unor date F.M.I. care nu cuprind ţările socialiste şi statele din zona Golfului Persic, marea majoritate a aurului din rezervele oficiale ale ţărilor se află concentrată în ţările capitaliste industrializate. Acestea deţin împreună 80% din totalul de 42.375 mil. dolari, adică 35.334 mil. dolari. Cele mai mari rezerve oficiale de aur se află, în ordinea mărimii, în următoarele ţări :

– Statele Unite ale Americii	11.467 mil. dolari
– Republica Federală Germania	4.887 „ „
– Franţa	4.194 „ „
– Elveţia	3.457 „ „
– Italia	3.427 „ „
– Olanda	2.257 „ „
– Belgia	1.752 „ „

Este interesant de semnalat că S.U.A., odinioară deţinătoare a celei mai mari părţi din aurul monetar, dispun în prezent doar de ceva mai mult de jumătate din valoarea aurului deţinut de ţările Comunităţii Economice Europene (Piaţa Comună) : 21.206 mil. dolari.

Ţările în curs de dezvoltare au rezerve de aur care totalizează 3.750 mil. dolari, adică 8,9% din rezervele globale. Ele se repartizează între diferitele zone geografice astfel :

– Orientul Mijlociu	1.200 mil. dolari
– America Latină	1.175 „ „
– Asia	750 „ „
– Africa	485 „ „

Datele de mai sus cu privire la rezervele metalice ale ţărilor în curs de dezvoltare demonstrează nu numai volumul global redus al acestor rezerve, dar şi caracterul fantezist al afirmaţiilor privitoare la tezaurizarea fabuloasă de aur a ţărilor producătoare de petrol din Orientul Apropiat şi Mijlociu.

Se ştie că aurul face parte din rezervele oficiale ale ţărilor şi, implicit, din lichiditatea internaţională împreună cu valutele de rezervă (în primul rînd dolari S.U.A.), cu drepturile speciale de tragere (D.S.T.) şi cu poziţiile la F.M.I. ale statelor membre. Ponderea în totalul rezervelor a acestor elemente este foarte diferită. După ultimele date furnizate de Fondul Monetar Internaţional (septembrie 1974), aurul deţine următoarea pondere în totalul rezervelor internaţionale :

mil. dolari S.U.A.		procente din total
Total rezerve internaţionale	210.275	100,0
din care :		
Aur	42.445	20,0
Drepturi speciale de tragere	10.483	5,0
Poziţii la F.M.I.	9.007	3,8
Valute	148.340	71,0

Aurul ocupă deci locul al doilea, la mare distanţă după valutele de rezervă. Trebuie însă atrasă atenţia asupra relativităţii acestei ponderi a aurului în total, ea depinzînd de preţul cu care metalul este înregistrat în conturile băncilor centrale. Dacă el n-ar fi înregistrat la preţul oficial de 42,2 dolari uncia, ci la un preţ apropiat de cel de pe piaţa liberă, mult mai ridicat, ponderea aurului în totalul rezervelor internaţionale ar fi cu totul alta.

CEL DE-AL DOILEA ASPECT al problemei aurului este tocmai acela al preţului.

Timp de 37 de ani (1934–1971), preţul oficial al aurului a fost mentinut neschimbat: 35 de dolari uncia de aur fin. Această fixitate nu era menită să consolideze poziţia aurului, ci aceea a dolarului. Plătind aceeaşi sumă de dolari pentru o cantitate de aur, însemna că dolarul are o putere constantă de cumpărare faţă de marfa aur, ceea ce îi putea conferi dreptul la încredere pe toate meridianele şi paralelele globului : dolarul era „la fel de bun ca aurul", ba chiar „mai bun decît aurul", deoarece o rezervă de aur nu producea nimic, în timp ce o rezervă de dolari producea dobîndă.

După prima devalorizare a dolarului (1971), preţul oficial al aurului a fost majorat la 38 de dolari uncia, iar după a doua devalorizare (1973), el a devenit 42,2 dolari. Rezervele oficiale de aur au fost succesiv evaluate la aceste preţuri oficiale.

Între timp, preţul pieţei a evoluat în funcţie de cerere şi ofertă. Pînă în jurul anului 1960, diferenţa între preţul oficial şi cel liber a fost neglijabilă. După 1960, odată cu criza dolarului şi a întregului sistem monetar internaţional, piaţa aurului a înregistrat o tendinţă continuă de creştere a preţului aurului. În decembrie 1974, în timp ce preţul oficial a rămas plafonat la 42,2 dolari uncia, preţul pe piaţa liberă a fluctuat între 175 şi 189,50 (în ziua de 17 decembrie), adică de peste 4 ori preţul oficial.

În aceste condiţii, evaluarea rezervelor oficiale de aur la preţul oficial este cu totul nerealistă, ea reprezentînd de fapt o subevaluare masivă a aurului monetar. Din această cauză s-a produs treptat fenomenul „îngheţării" rezervelor de aur, nici o bancă centrală neadmiţînd să vîndă aurul la un preţ care reprezenta o fracţiune din valoarea lui reală.

S-ar putea obiecta că preţul aurului a avut o ascensiune exorbitantă pe piaţă din cauza acţiunilor speculative generate de criza monetară şi de recesiunea economică, precum şi din cauza intensificării cumpărărilor în vederea tezaurizării particulare. Dacă ar fi aşa, actualul preţ al pieţei nu ar fi indicat pentru determinarea ordinului de mărime al reevaluării stocurilor de aur ale băncilor centrale. Dacă evoluţia preţului liber al aurului este confruntată cu aceea a preţurilor unor materii prime pe pieţele internaţionale, se poate însă trage concluzia că aurul s-a încadrat într-o tendinţă ascendentă generală. Chiar dacă facem abstracţie de cazul petrolului, se pot da numeroase exemple de produse care au înregistrat creşteri mai mari decît dublul preţului (considerînd preţul mediu în 1971 = 100, preţul mediu al zincului în decembrie 1974 a crescut la 475, iar al zahărului la 859).

Acordul din Martinica privind oportunitatea reevaluării rezervelor de aur ale băncilor centrale pe baza nivelului preţurilor curente de pe piaţă este deci perfect justificat din punct de vedere economic. Din punct de vedere al echităţii, rezultatul unei asemenea reevaluări lasă însă foarte mult de dorit, datorită actualei repartiții a rezervelor.

Considerînd că prețul de înregistrare al aurului ar fi majorat de 4 ori, adică de la 42,2 la circa 170 de dolari uncia, suma cu care aurul este înregistrat în scriptele băncilor ar crește în țările industrializate cu 106 miliarde dolari, iar în țările în curs de dezvoltare cu 11,2 miliarde dolari. Numai țările din Piața Comună vor înregistra, în ipoteza că toate băncile centrale ar proceda la reevaluare, un plus de peste 63 miliarde dolari, iar Statele Unite 34 miliarde.

TREBUIE AMINTIT că inițiativa președinților Ford și Giscard d'Estaing nu aduce nimic nou în problema reevaluării rezervelor de aur ale băncilor centrale. Încă la 23 aprilie 1974, țările membre ale Pieței Comune au căzut de acord la Zeist asupra necesității ca aurul din rezervele oficiale, blocat din cauza prețului oficial nerealist, să fie reevaluat la un preț corespunzător. La mijlocul lunii iunie 1974, în cadrul reuniunii celor zece mari puteri financiare ale lumii capitaliste, a fost încheiat un acord potrivit căruia băncile centrale erau libere să reevalueze rezervele lor de aur la un preț apropiat de acela al pieței libere. În acel moment, faptul că S.U.A. au semnat un asemenea acord a produs surpriză în cercurile de specialitate, deoarece era pentru prima oară cînd autoritățile de la Washington ieșeau din imobilismul lor față de aur și renunțau la fictivul preț oficial al acestui metal care blocase timp de mulți ani orice tranzacție cu aur a băncilor de emisiune. Comunicatul din Martinica nu face deci altceva decît să reamintească băncilor centrale despre un drept pe care ele îl aveau confirmat încă dinainte.

Privite în sine, acordul din Martinica și celelalte două acorduri anterioare, în măsura în care recomandă reevaluarea rezervelor oficiale de aur, nu preconizează decît un act formal, adică majorarea scriptică a prețului cu care acest aur este înregistrat la bănci. Rațiunea lor trebuie căutată mai departe, în efectele practice pe care le-ar putea avea această reevaluare.

Spre deosebire de acordul din Martinica, al cărui conținut se limitează la reevaluare, acordul de la Zeist al țărilor din Piața Comună mergea mai departe, în sensul ca aurul, reevaluat la un preț corespunzător, să poată fi vîndut și cumpărat de băncile centrale și astfel să servească din nou, așa cum servea cu ani în urmă, la acoperirea deficitului balanțelor de plăți. Acordul ulterior al „celor zece" nu mergea atît de departe, desigur ca urmare a poziției mai conservatoare a Statelor Unite. El se referea numai la posibilitatea ca rezervele de aur, reevaluate la un preț corespunzător, să fie date în gaj pentru împrumuturile în valută pe care le-ar fi contractat băncile respective.

Dacă acordul din Martinica se oprește la mijlocul drumului, aceasta se datorește probabil aceleiași poziții rezervate a Statelor Unite care ezită în fața ideii ca, prin reevaluare, aurul să devină primul element în structura rezervelor internaționale (prin majorarea de 4 ori a prețului de înregistrare a aurului monetar, aurul ar trece pe locul secund cu 43,9%, față de 20 în prezent). O asemenea schimbare de structură este în opoziție cu teza demonetizării aurului și a promovării D.S.T. în locul aurului și valutelor de rezervă, scumpă americanilor.

Cu toate acestea, nu încape nici o îndoială că înțelesul acordului este același ca al acordului precedent încheiat în cadrul Pieței Comune. Franța este prima putere care militează pentru reevaluarea aurului, în scopul de a permite băncilor centrale să vîndă și să cumpere aur la un preț apropiat de acela al pieței, deci de a restabili capacitatea țărilor de a utiliza aurul ca o marfă în vederea echilibrării balanței de plăți.

Actualizarea acestei probleme se datorește marilor complicații care au intervenit în numeroase țări importatoare de petrol și de unele materii prime al căror preț a crescut în ultima vreme. „Dezghețarea" aurului ar permite mobilizarea lui și deci soluționarea într-o anumită măsură a uneia dintre cele mai serioase dificultăți ale prezentului.

Desigur, această soluționare nu este decît la îndemîna țărilor deținătoare de rezerve importante de aur. Acum se vede limpede caracterul neechitabil al reevaluării aurului : țările cu rezerve de aur vor putea acoperi deficitul balanței de plăți, în total sau în parte, cu produsul reevaluării, în timp ce țările fără asemenea rezerve vor trebui să facă sacrificii materiale sau să se împrumute pentru a obține același rezultat.

Cu toate acestea, afară de Franța care a anunțat oficial că va proceda la reevaluarea aurului de care dispune, alte țări sînt mai rezervate în ce privește luarea unei asemenea măsuri. Astfel, Statele Unite nu vor trece la reevaluare, cu tot acordul semnat în Martinica de președintele Ford, deoarece ele nu înțeleg să se despartă de rezervele existente, pe care le consideră strategice. Alte țări ezită să vîndă sau să cumpere aur, neavînd încă o concepție clară asupra viitorului acestui metal.

CEEA CE SE POATE constata, este un larg consens cu privire la renunțarea treptată la funcțiile monetare ale aurului. Unitățile monetare naționale nu mai sînt definite printr-o cantitate de aur, sau, atunci cînd își mențin o atare definiție, ea nu mai are decît un caracter formal. D.S.T., inițial definite de asemenea printr-un conținut de aur, acum sînt evaluate pe baza cursurilor a 16 monede naționale. Principalele monede occidentale au trecut la cursurile flotante, reflectînd renunțarea la orice legătură cu aurul.

Cu toate acestea, aurul rămîne o marfă cu calități incontestabile. Chiar dacă actualul statut special al aurului — ca marfă specială — va fi abrogat, acest metal va rămîne o marfă „de preț". Autoritățile monetare americane, situate în fruntea propagandei pentru demonetizarea aurului, au fost anul acesta cumpărătoare — și nu vînzătoare — de aur.

REZERVELE OFICIALE DE AUR
în milioane uncii, septembrie 1974

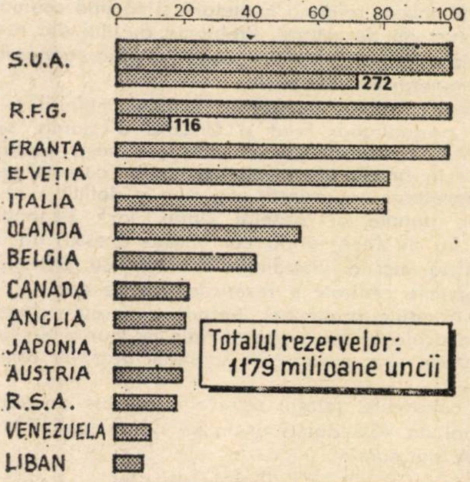

În acest context, acordul din Martinica poate fi interpretat drept o subliniere a caracterului noii etape pe care istoria monetară mondială o parcurge în momentul de față : acela de trecere a aurului de la statutul de marfă specială la situația de marfă ca oricare alta. În trecut, el se afla la baza sistemelor monetare naționale și a sistemului monetar internațional, servind ca etalon și instrument de rezervă, însă fiind blocat în fapt, în rezervele băncilor centrale, ca urmare a prea marii discrepanțe dintre prețul oficial și cel al pieței libere. În prezent, legăturile pe care aurul le mai avea cu sistemele monetare sînt rupte, iar cele care au mai rămas, sînt formale. Ca urmare a politicii susținute de demonetizare la care a aderat, după cum se vede, chiar Franța, considerată ultimul bastion al aurului monetar, astăzi se încearcă mobilizarea aurului din rezerve sub presiunea situației balanțelor de plăți în grav dezechilibru, pentru a servi ca simplă marfă la acoperirea deficitelor de balanță. Pentru aceasta, însă era necesară ca prim pas abolirea prețului oficial și autorizarea băncilor centrale de a face tranzacții cu aur la prețul pieței.

Trebuie însă arătat că acordul de la Fort de France (Martinica) a avut o primire rece în unele capitale financiare occidentale, care demonstrează ezitările menționate mai sus. Purtătorul de cuvînt al băncii centrale a Elveției a declarat de exemplu că această bancă nu consideră necesară reevaluarea stocului de aur. Cercurile financiare elvețiene au apreciat că, deși reevaluarea ar permite unor țări dezvoltate din punct de vedere economic să vîndă aur la prețul pieței pentru a obține mijloacele necesare acoperirii deficitelor balanței de plăți, această reevaluare ar fi primejdioasă deoarece ar accentua inflația.

În Italia, guvernatorul băncii centrale a declarat de asemenea că nu există intenția reevaluării aurului.

Indiferent de numărul băncilor centrale care vor înțelege să se prevaleze de libertatea vînzării și cumpărării aurului la un preț realist, tendința de împingere a aurului spre utilizări nemonetare nu poate fi contestată.

Oricare ar fi precizările ce vor urma în viitorul apropiat, avatarurile aurului, în condițiile unei mari nehotărîri a forurilor competente, ale unei inflații și instabilități monetare occidentale de proporții unice, ale unor grave dezechilibre economice și financiare în principalele țări capitaliste dezvoltate, constituie încă un semn al dezorientării atît teoretice cît și practice de care face dovadă lumea capitalistă contemporană în problemele relațiilor valutare și financiare internaționale, încă o evidențiere a caracterului inechitabil al formulelor care se colportează și care ignorează cerințele țărilor în curs de dezvoltare.

Cu atît mai necesară apare vigilența și activitatea creatoare a acestor din urmă țări în perioada care va urma, de clarificare a bazelor teoretice și a măsurilor practice ale unei viitoare ordini monetare mondiale.

dr. Costin KIRIȚESCU

Anul 1974 în economia occidentală

IMPACTUL SOCIAL

Nesiguranța legală a muncitorilor străini

Muncitorii străini care lucrează în țările Europei de vest ar putea constitui, împreună cu familiile lor, o țară cu o populație de peste 11 milioane de locuitori. Situația lor grea din punct de vedere material, social și în general al condiției lor umane a făcut obiectul unui raport al Organizației Internaționale a Muncii, în care se prezintă o lungă listă a nevoilor lor privind viața de familie, sănătatea, protecția împotriva accidentelor, în condițiile periculoase și nesănătoase ale posturilor de muncă la care sînt solicitați.

Ca o sabie a lui Damocles atîrnă deasupra capetelor lor posibilitatea expulzării arbitrare și, odată cu agravarea crizei economice, probabilitatea nereînnoirii unor contracte de muncă.

Raportul precizează că nesiguranța **legală** în care se află muncitorii străini în țara primitoare îl plasează pe migrant în relațiile cu patronii în situația ca muncitorul însuși să evite de a se folosi de unele drepturi pe care statul respectiv le acordă, de teama de a-și pierde slujba.

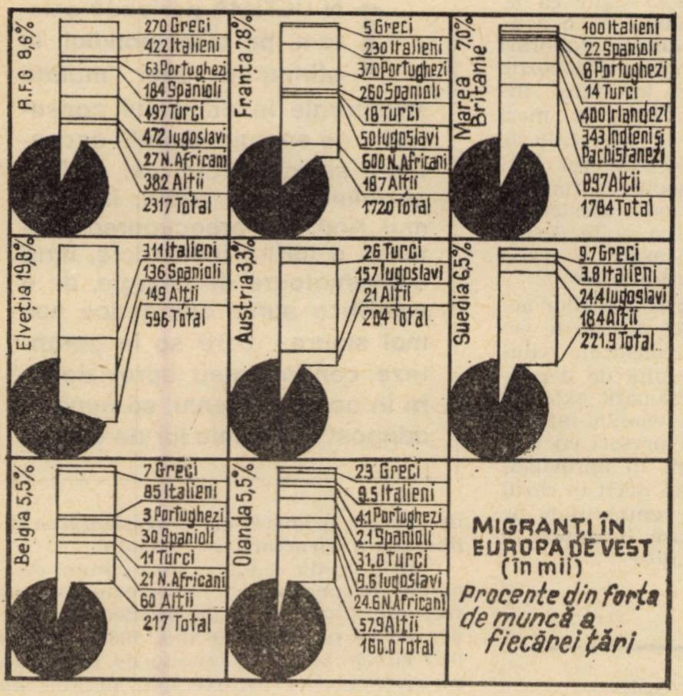

Sfîrșit de an „arzător"

Creșterea accelerată a prețurilor și nivelul în urcare al șomajului sînt problemele cele mai arzătoare ale sfîrșitului de an în economia Europei occidentale, pe care le oglindește graficul de mai jos. Lipsește din acest grafic, reprodus după „Süddeutsche Zeitung" din München, scăderea indicilor producției într-o serie de țări ale zonei. Astfel, R. F. Germania, care are o poziție relativ mai puțin expusă la fenomenele amintite, înregistrează începînd cu lunile de toamnă fenomene clare de recesiune. Producția industrială vest-germană a fost în octombrie 1974 cu peste 4% mai scăzută decît în aceeași lună din 1973.

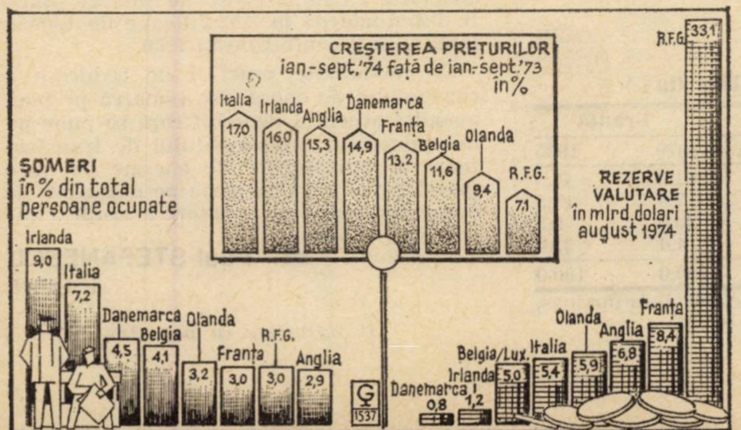

„Extraordinara ascensiune a prețurilor"

Vigoarea, dacă este permis să se folosească aici acest cuvînt, cu care urcă prețurile în țările capitaliste a mai crescut în lunile recente, cum reiese din numărul pe decembrie 1974 al buletinului F.M.I. „International Financial Statistics". Datele se referă la o perioadă de 12 luni încheiată în octombrie 1974 și sînt comparate în sursa citată cu evoluția dintr-o perioadă de aceeași durată încheiată în iunie. Dintre țările industriale, Japonia a cunoscut ritmul inflaționist cel mai ridicat și anume 25,8% (față de 21,7% în perioada terminată în iunie). Ritmuri deosebit de rapide de depreciere monetară au mai înregistrat Italia 20,3% (16,8%), Anglia 17% (16,5%), Danemarca 16,6% (15,3%), Belgia 15,9% (12,6%), Franța 14,7% (13,9%). O depreciere de peste 10% s-a produs în Statele Unite 12,2% (11,8%), Canada 11,6% (11,4%), Elveția 11,3% (9,6%), Olanda 10,4% (8,9%), Norvegia 10,3% (8,2%) și Suedia 10% (8%). Dintre țările capitaliste industriale, numai R.F.G. a rămas în perioada cea mai recentă cu o inflație de sub 10% și anume 7,1% (6,9%).

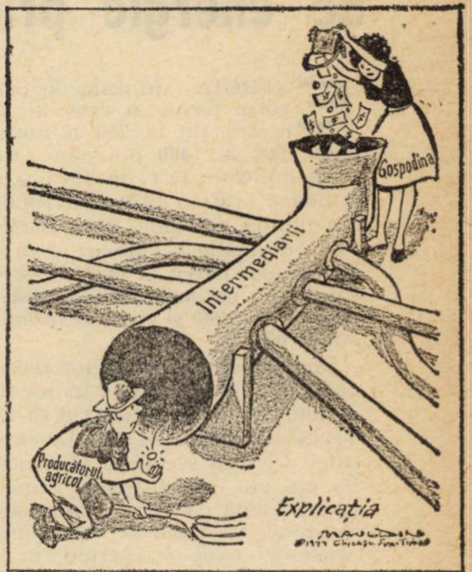

„Reduceți cheltuielile militare, nu salariile noastre"...

...cer participanții la demonstrațiile oamenilor muncii din țările capitaliste, care protestează contra încercărilor de ieșire din criza economică pe seama nivelului de trai al maselor de salariați.

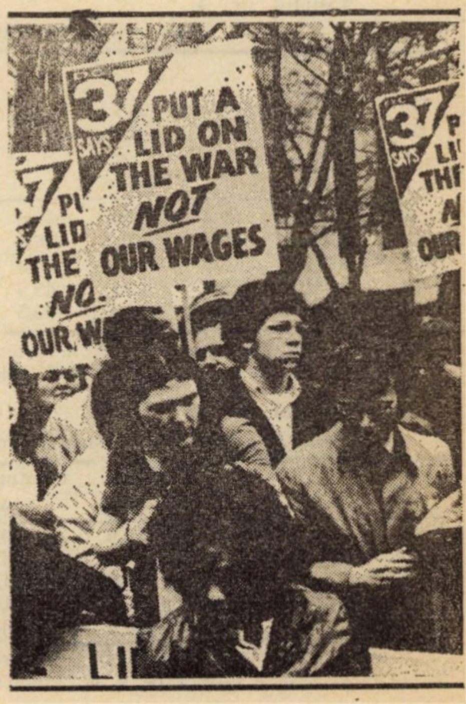
37 SAYS
PUT A LID ON THE WAR NOT OUR WAGES

ENERGETICA MONDIALĂ –

Mutații în structura consumului mondial de energie primară

ENERGIA utilizată de om, sub diverse forme, a crescut în secolul nostru de la 750 milioane t.c.c. în anul 1900 la 1400 milioane t.c.c. în 1920, 2 700 milioane t.c.c. în 1950 și circa 7 000 milioane t.c.c. în 1970. Cu ritmul accelerat din ultima perioadă, se prevede atingerea — în deceniile următoare — a unor niveluri ce pot părea la prima vedere neverosimile : 11 miliarde t.c.c. în 1980, 17 miliarde t.c.c. în 1990 și circa 25 miliarde t.c.c. în anul 2 000.

Din experiența ultimelor secole se poate deduce că sînt necesari în jur de cincizeci de ani pentru ca societatea să treacă de la o sursă de energie la alta. De exemplu, pînă către sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea lemnul era combustibilul principal. De la această dată cărbunele cunoaște o vie ascensiune, ajungînd să reprezinte 75% din consumul total de energie în 1910. De la combustibilul solid s-a trecut apoi la combustibilul lichid și gazos, instaurîndu-se întîietatea petrolului și a gazelor naturale. După cum se poate vedea din tabelul nr. 1, după 1960 ponderea cărbunelui în consumul mondial de energie primară scade treptat sub 50%, iar în 1973 ponderea reunită a petrolului și a gazelor naturale ajunge la două treimi.

Combustibilul lichid și gazos s-a impus, pe lîngă facilitatea utilizării sale, prin costul său scăzut în raport cu celelalte resurse energetice, atît cele vechi (cărbunele) cît și cele noi, încă insuficient dezvoltate (energia nucleară). Iată însă că din toamna anului 1973, datorită unui complex de împrejurări, în condițiile așa-zisei „crize energetice", situația s-a schimbat profund : petrolul a devenit scump, iar proveniența sa din import pentru principalele țări occidentale consumatoare a ridicat în fața acestora și probleme legate de continuitatea aprovizionării.

Criza energetică a confruntat țările mari consumatoare de resurse energetice importate și cu o serie de alte probleme, dintre care o acuitate deosebită a dobîndit-o perspectiva ca, datorită ritmului actual al consumului de petrol, rezervele să nu mai poată satisface decît un număr relativ mic de ani, necesarul în continuă creștere al omenirii. La consumul din anul 1973 rezervele mondiale satisfac necesarul pentru 33—35 de ani. Este aproape sigur că aceste rezerve sînt subestimate, că o activitate intensă de prospecțiuni și explorări geologice va pune în evidență noi depozite importante de țiței și gaze naturale, îndeosebi pe platformele marine și la mari adîncimi, și că progresele în operațiile de recuperare secundară și terțiară vor permite creșterea gradului mediu de recuperare pînă la 40—50%. Cu toate acestea, în prezent nu pare probabil ca noile descoperiri și recuperările avansate să poată evita reducerea rapidă a rezervelor.

Un obiectiv esențial al preocupărilor actuale în materie de energie din țările occidentale industrializate îl constituie reducerea pe cît posibil a gradului de dependență de surse de aprovizionare externe. Pe de altă parte, sursele de energie interne trebuie să fie accesibile la prețuri cît mai joase. Urmărirea securității în aprovizionare nu are șanse de reușită decît în cazul în care ea se îmbină cu o rentabilitate pe termen lung, fiind necesară o sinteză a acestor două deziderate majore.

Încetinirea ritmului de creștere al consumului de țiței, dezvoltarea accelerată a energiei nucleare, sporirea producției de gaze naturale ca și ameliorarea competitivității cărbunelui și lărgirea pieței potențiale a cărbunelui de import, formează baza politicii energetice preconizate de țările occidentale consumatoare pînă în 1985.

Paralel, se urmărește diversificarea structurii aprovizionării atît pe plan geografic cît și în funcție de tipul de energie, de așa manieră încît să poată fi preîntîmpinată o criză gravă din punct de vedere cantitativ sau al prețurilor.

Rezumînd concluziile care se desprind în perspectiva anilor 1985—1990 pe plan mondial, rezultă **tendința generală de frînare a ritmului de creștere a consumului** de energie primară, cît și **reorientarea deliberată a structurii consumului.**

ÎN ULTIMA perioadă asistăm, pe plan mondial, la afirmarea unor mutații structurale în domeniul consumului de energie, mutații accentuate și accelerate de „criza" petrolului. Este vorba, în primul rînd, de preocuparea intensă a țărilor industriale, mari consumatoare de energie, de a valorifica surse energetice noi, mai sigure, care să le garanteze continuitatea aprovizionării în acest domeniu, să pună la adăpost economia lor de oscila-

În privința reducerii consumului de energie în perspectivă, se efectuează numeroase studii în țările occidentale care prevăd — începînd cu anul 1980 — valori sub cifrele estimate înainte de izbucnirea crizei energetice. De exemplu, într-un studiu publicat în revista „Foreign Affairs" se adoptă ipoteza după care consumul de energie în țările nesocialiste va crește în viitorul previzibil doar cu 4,6% anual, față de 5,6% în perioada 1968—1972. Dealtfel, în studiu se apreciază că nici în eventualitatea unei creșteri a consumului de energie într-un ritm încetinit pînă la 3,3% anual aceasta nu va afecta într-un mod hotărîtor producția industrială. Într-un alt studiu, efectuat de OCDE, s-a ajuns la concluzia că importurile de țiței ar putea fi diminuate de la 3,5 milioane de tone/zi în 1972 la 2,8 milioane în 1980.

Ca modalitate practică de reducere a consumului de energie se remarcă pe plan mondial accentul deosebit care se pune pe îmbunătățirea randamentului de transformare al purtătorilor de energie pe de o parte, iar pe de altă parte pe măsurile de economisire și de combatere a risipei. Îm-

dr. Paul ȘTEFĂNESCU
INSCIN

(Continuare în pag. 24)

Tabelul nr. 1

Producția mondială de energie primară

Anul	Cărbune mil. t.c.c.	%	Țiței mil. t.c.c.	%	Gaze naturale mil. t.c.c	%	Energie electrică primară*) mil. t.c.c.	%	Total mil. t.c.c.	%
1929	1412	79,4	276	15,5	76	4,2	14	0,9	1778	100,0
1937	1404	73,5	381	19,9	104	5,4	22	1,2	1910	100,0
1950	1605	61,5	701	26,8	261	10,0	41	1,7	2607	100,0
1970	2398	34,3	3004	42,9	1432	20,5	156	2,3	6990	100,0
1973	2468	30,8	3639	45,5	1691	21,1	200	2,6	7998	100,0

*) De origine hidraulică și nucleară.

Sursa : Eléments statistiques : Pétrole '73, Paris, 1974, p. 311.

Tabelul nr. 2

Evoluția structurii consumului de energie al C.E.E., 1970—1985 (în%)

	Piața Comună		R .F. Germania		Franța	
	1970	1985	1970	1985	1970	1985
Țiței	54,0	40,0	49,0	46,9	61,0	41,3
Gaze naturale	9,0	25,0	6,0	18,0	7,0	15,5
Cărbune	35,0	15,0	44,0	24,6	28,0	9,3
Energie electrică primară	2,0	20,0	1,0	10,5	4,0	33,4
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa : L'industrie du pétroie en Europe, nr. 451, 6, 1974, p. 11 ; Pétrole Informations, nr. 1321, 28 iunie/4 iulie 1974, p. 6 ; Eléments statistiques ; Pétrole '73, p. 317.

PREZENT ŞI PERSPECTIVĂ

Boom petrolier în Marea Nordului

DESCOPERIREA, în apele bîntuite de furtuni ale Mării Nordului, a unuia din marile zăcăminte de petrol şi gaz ale lumii a stîrnit imediat interesul a numeroase cercuri de afaceri şi financiare din lumea occidentală.

Nivelul rezervelor de ţiţei din Marea Nordului cunoscute la mijlocul anului 1974 (vezi tabelul) corespunde, la limita superioară, aproximativ extracţiei mondiale din 1972 care a fost de 2,6 miliarde de tone, şi reprezintă nu mai mult de 3% din rezervele considerate sigure din acelaşi an (90 mlrd. tone). Evident că aceasta nu justifică de a se vorbi de zona amintită ca de un al doilea Golf Persic sau de a se face alte comparaţii asemănătoare, cum a fost tentată să procedeze o parte din presa vestică la un moment dat. Dar pentru ţările riverane, sau cel puţin pentru unele din ele, trecerea la exploatarea noilor zăcăminte promite rezolvări avantajoase pentru o seamă de probleme ale economiei lor, depăşind sfera propriu-zisă a aprovizionării cu petrol. În această situaţie se găseşte Marea Britanie.

ţiile bruşte ale preţurilor la un purtător de energie sau altul. Totodată, se profilează mutaţii de ordin geografic, pe planul curentelor de aprovizionare cu energie, obiectivul urmărit fiind reducerea dependenţei economiei naţionale de piaţa externă a energiei. De unde interesul sporit pentru exploatarea multilaterală a resurselor energetice interne sau riverane (cazul explorării zăcămintelor de ţiţei şi gaze din Marea Nordului), programele de expansiune a energeticii nucleare ş.a.

Rezervele de ţiţei ale Mării Nordului cunoscute la mijlocul anului 1974.

	(Rezerve mil. t)	Extracţia (mil. t)			
		1973	1975	1980	1985
Zona britanică	1200—2000	—	5	100—140	circa 200
norvegiană	380—530	1,7	15	50	circa 70
daneză	20—40	0,3	0,5	1,5	3
olandeză	60—80	—	—	2	5
Total	1660—2650	2	20,5	150—190	circa 280

Sursa : OEL, iunie 1974. După DIW Vierteljahrsheft 4/74, p. 291.

După cum reiese din tabel, zonei britanice a Mării Nordului îi revin circa 3/4 din rezervele de ţiţei cunoscute la mijlocul anului 1974 şi o parte precumpănitoare a producţiei previzibile din următorii 10 ani. Se apreciază că Marea Britanie, care pînă în prezent nici nu apărea în statisticile internaţionale privind extracţia de ţiţei, va putea produce în 1980 o cantitate cel puţin echivalentă cu consumul ei din acel an. Estimările făcute de reprezentanţii unor companii care activează în această ramură (cum ar fi British Petroleum) depăşesc cifrele oficiale şi prevăd o extracţie de circa 250 milioane tone petrol în 1985, ceea ce ar face ca Marea Britanie să devină un potenţial exportator de petrol. Dealtfel sînt controverse cu privire la durata acestui „boom" petrolier, care în unele variante se apreciază a fi de numai 10—20 de ani, dar în altele este evaluată la 40—50 de ani dacă se au în vedere posibilele descoperiri ulterioare de noi zăcăminte.

Încă de pe acum rezervele *probabile* de ţiţei în zona Mării Nordului privită în ansamblu sînt situate de specialişti între 3 şi 6 miliarde de tone. Pe lîngă exploatarea petrolului o deosebită importanţă economică o va avea şi exploatarea zăcămintelor de gaze naturale. Dacă pînă în prezent rezervele dovedite de gaze sînt de aproximativ 1,2 mii miliarde m^3, pentru viitor se apreciază de unii reprezentanţi ai companiilor petroliere că noi descoperiri vor mări aceste rezerve la circa 2,2 mii miliarde m^3, la care se vor mai adăuga aproximativ 1 000 miliarde m^3 din regiunea irlandeză a Mării Nordului.

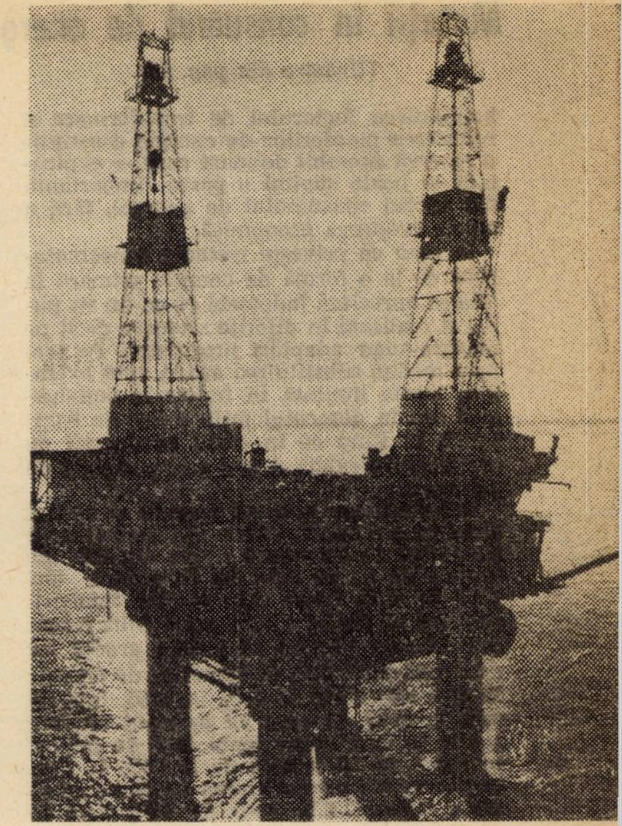

Pentru exploatarea eficientă a zăcămintelor din zona britanică a Marii Nordului companiile interesate consideră vital ca petrolul să poată fi atras cît mai repede în circuitul economic. În acest fel valorificarea s-ar face la preţurile ridicate existente în prezent pe piaţa internaţională, înainte de a apărea condiţii care să ducă la o scădere a preţului petrolului de exemplu datorită descoperirii în lume de noi zăcăminte sau utilizării crescînde a altor resurse energetice. Accelerarea atragerii petrolului în circuitul economic este condiţionată de soluţionarea prealabilă a unor probleme cum ar fi : achiziţionarea terenurilor necesare pentru construcţia de platforme petroliere şi pentru terminalul conductelor petroliere marine, procurarea echipamentului pentru extracţie, construcţia conductelor magistrale petroliere, ca şi preîntîmpinarea degradării mediului înconjurător. Toate acestea necesită investiţii considerabile.

Echipamentul necesar exploatărilor petroliere urmează a fi procurat în mare parte din import. Implicaţiile economice ale importului de asemenea echipamente sînt destul de împovărătoare pentru economia britanică. Pentru exploatările petroliere din Marea Nordului sînt necesare pentru început cel puţin 50 de platforme petroliere, fiecare costînd aproximativ 60 milioane l.st., ceea ce va ridica valoarea lor totală la circa 3 miliarde l.st., sumă egală cu valoarea anuală a importurilor engleze de petrol la nivelul prezent al consumului. Aceste estimări privesc numai începutul exploatărilor în Marea Nordului ; dacă prospectările viitoare vor confirma unele presupuneri actuale şi exploatările vor continua timp de cîteva decenii, înseamnă că valoarea investiţiilor aferente se va multiplica.

Pentru transportul petrolului din Marea Nordului, 17 companii petroliere au hotărît în vara acestui an să investească 200 milioane l.st. Sistemul de transport petrolier ce va fi astfel construit va intra în funcţiune la finele anului 1976 şi va asigura transportul a 300 mii barili pe zi sau circa 15 milioane tone pe an ; pentru anul 1980 se prevede creşterea masei de petrol transportate cu aproximativ 70%.

S-a estimat că, în ansamblu, exploatarea zăcămintelor de petrol din zona britanică a Mării Nordului va necesita mobilizarea unor fonduri de peste 20 miliarde dolari. Atracţia unor profituri substanţiale legate de exploatarea resurselor petroliere din Marea Nordului a făcut ca pînă în prezent numărul companiilor operînd în această regiune să fie de cîteva sute, dar numărul investitorilor sporeşte mereu. Participarea largă a companiilor străine (numai din Statele Unite circa 200) la investiţiile din Marea Nordului se consideră că va priva economia britanică de o bună par-

dr. Aurel O. BEREA

(Continuare în pag. 24)

Mutații în consumul de energie

(Urmare din pag. 22)

bunătățirea factorului de transformare și reducerea pierderilor de energie constituie o rezervă deosebit de mare care — exploatată — poate suplini o parte importantă din sporul consumului de energie, fără a afecta creșterea economică.

În ceea ce privește trecerea consumatorilor de la o formă de energie primară la alta se apreciază îndeosebi că ea nu va putea fi realizată în diferite sectoare decît pe măsura unor adaptări progresive. Pe termen mediu, substituirea apare, spre exemplu, foarte limitată în industria metalurgică sau în domeniul mijloacelor de transport, în timp ce în cazul producerii de electricitate există o mai mare suplețe de adaptare.

Referindu-ne la cazul concret al țărilor membre ale C.E.E., datele din tabelul nr. 2 permit să se desprindă cîteva direcții ale mutațiilor ce se întrevăd în aceste țări pînă în 1985. După cum se știe, miniștrii energiei ai țărilor C.E.E. au stabilit recent măsuri care vizează să reducă gradul lor de dependență față de importul de energie la 50% sau chiar la 40% în 1985, față de 63% în 1973. În ceea ce privește țițeiul, sector în care dependența față de import urmează să fie redusă de la 98% la 75%, partea sa în aprovizionarea totală cu energie a țărilor C.E.E. va fi de 40% (față de circa 60% în prezent). În anul 1985, cărbunele va acoperi încă 15% din aprovizionarea totală cu energie (în 1973, partea sa era de 23%). Centralele termice urmează să fie sistematic trecute de la alimentarea cu țiței și gaze naturale la cărbune și energie nucleară.

Din necesarul de energie electrică al țărilor C.E.E., energia nucleară urmează să acopere în 1985 aproape 50%. Pentru aceasta, va fi necesară o capacitate instalată de cel puțin 200 GW.

Tabloul oferit de prognozele privind Piața Comună vest-europeană, atît pe ansamblu cît și referitor la R. F. Germania și Franța, concordă cu datele elaborate în ceea ce privește evoluțiile probabile pe plan mondial : tendința de scădere a ponderii țițeiului și cărbunelui în favoarea celorlalte trei surse — gazele naturale și energia de origine hidraulică și nucleară (deocamdată, în această perioadă alte surse de energie nu vor avea o influență hotărîtoare). Gazele naturale și energia nucleară își vor datora ascensiunea în principal faptului că se găsesc în cantități capabile să satisfacă necesitățile, precum și faptul că sînt situate în mult mai mare măsură decît petrolul în perimetrul țărilor consumatoare, diminuîndu-le considerabil gradul de dependență de sursele externe de energie.

Mulți specialiști se așteaptă ca după 1985 cărbunele să cunoască treptat o revenire concretizată într-o sporire a ponderii sale în consumul total de energie. Se mizează pe faptul că în acest timp vor fi puse la punct tehnici de extracție, transport și transformare capabile să ducă la costuri competitive. În ceea ce privește perspectiva mai îndepărtată, și anume următorii 20—40 de ani, există indicii că sursele neclasice de energie, ca energia solară și cea geotermică, vor putea fi puse în valoare pe o scară care să permită participarea lor sensibilă și crescîndă la acoperirea nevoilor energetice ale omenirii.

Boom petrolier în Marea Nordului

(Urmare din pag. 23)

te din rezultatele financiare pe care le promite boom-ul petrolier.

Pentru ca economia Marii Britanii să beneficieze cît mai mult de rezultatele economice ale exploatării noilor resurse petroliere, autoritățile au în vedere adaptarea corespunzătoare a sistemului de impunere a profiturilor companiilor petroliere, astfel ca să se asigure o sporire substanțială a veniturilor ce revin statului. Dacă se presupune că prețul țițeiului britanic va fi de aproximativ 11 dolari per baril (inclusiv transportul și un premiu pentru conținutul redus de sulf), iar costurile de exploatare vor reprezenta circa 1 dolar, rezultă că profitul brut (înainte de impunere) va fi de 10 dolari. Modul în care urmează să fie împărțit acest profit brut între stat și companii constituie obiectul unor ascuțite confruntări de interese. Potrivit unor păreri, dacă statul ar preleva circa 9,50 dolari sub forma de impozite asupra companiilor petroliere și le-ar lăsa acestora un profit net de 0,50 dolari per baril, stimulentul ar fi suficient de mare pentru companii, comparativ cu aproximativ 0,30 dolari per baril cît le revine în prezent de pe urma exploatărilor petroliere din Orientul Mijlociu. La producția estimată oficial pentru anul 1980, de circa 100—140 milioane tone, veniturile obținute de bugetul britanic vor fi de 3—4,2 miliarde l.st. (6,7—9,3 miliarde dolari), adică mai mult de jumătate din suma obținută în prezent din impozitul pe venit.

Pe de altă parte, se preconizează intensificarea participării statului englez la exploatarea zăcămintelor petroliere. În acest scop s-a lansat proiectul înființării unei Corporații Naționale a Hidrocarburilor, care să asigure creșterea rolului statului în valorificarea economică a petrolului și să constituie unicul cumpărător al țițeiului extras în sectorul britanic al Mării Nordului.

În final, efectul economic al exploatării noilor zăcăminte petroliere trebuie să se reflecte în îmbunătățirea balanței de plăți britanice. În perioada inițială balanța va fi afectată negativ de o seamă de cheltuieli pe care le atrage după sine organizarea exploatării acestor zăcăminte. Dar odată cu trecerea la extracția pe scară industrială a țițeiului din Marea Nordului, balanța de plăți britanică va putea fi treptat despovărată de o parte din costul actualelor importuri de țiței, iar mai tîrziu va putea să beneficieze de rezultatele exporturilor petroliere.

În această perspectivă se pune dealtfel problema creșterii capacității rafinăriilor din Marea Britanie, astfel ca majoritatea exporturilor viitoare să se facă sub formă de produse rafinate. Pentru asigurarea capacității de rafinare necesare se proiectează construirea a patru noi rafinării, capabile să prelucreze circa 250 mii barili de țiței pe zi și care ar urma să coste 650 milioane l.st. Studiile efectuate arată că exporturile de produse petroliere rafinate se vor putea orienta în primul rînd către celelalte țări membre ale Pieței Comune. Prin creșterea capacității de rafinare britanice se scontează un efect pozitiv asupra balanței de plăți estimat la peste 700 milioane 1. st. anual, adică mai mult decît costul estimat al investițiilor pentru rafinăriile proiectate. Un efect suplimentar se va putea obține prin expansiunea industriei petrochimice, care are în perspectivă însemnate debușeuri la export.

ENERGETICA, explorarea și producerea diferitelor forme de energie constituie în țările socialiste o ramură industrială de un deosebit dinamism. La originea acestui fenomen stă politica de dezvoltare prioritară a bazei energetice, considerată ca o premisă indispensabilă pentru asigurarea expansiunii continue, în ritm susținut, a întregii economii.

În mod corespunzător a evoluat și ponderea țărilor socialiste în producția mondială a principalilor purtători de energie. Dacă luăm ca bază statisticile C.A.E.R. în 1960 țările membre ale acestui organism (Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., R. P. Mongolă, Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S.) furnizau în raport cu producția mondială – așa cum apare ea în materialele O.N.U. (fără R.P. Chineză) – o zecime din cea de gaze naturale, circa o șeptime din cea de țiței, aproximativ o șesime din cea de energie electrică și ceva mai mult de o treime din producția de cărbune. În 1973, aceleași țări dădeau mai bine de o cincime din producția mondială de gaze, o șeptime din cea de țiței, o cincime din cea de energie electrică și mai mult de jumătate din cea de cărbune.

În timp ce în 1960 ansamblul țărilor amintite producea – în medie pe un locuitor – 1 300 kWh de energie electrică, ceva mai mult decît trei tone de cărbune și peste 0,5 tone de țiței, în anul 1973 valorile corespunzătoare erau de : 3 420 kWh, peste 3,6 tone de cărbune și peste 1,2 tone de țiței.

Dezvoltarea producției principalilor purtători de energie pe aceleași țări este reflectată în cifrele tabelului nr. 1.

Se observă că cele mai înalte ritmuri de creștere înregistrează în țările menționate producția de energie electrică și extracția de gaze naturale. În perioada 1960–1973, producția globală de energie electrică a țărilor membre ale C.A.E.R. (fără Cuba) a sporit într-un ritm mediu anual de peste 8,7%, față de 7,7% pe plan mondial. În ritmuri superioare mediei pe C.A.E.R. s-a extins producția de energie electrică în R. P. Mongolă și România (cu circa 15% pe an), Bulgaria (12,7%) și Uniunea Sovietică (9,2%). Pentru comparație, menționăm că, în același interval, producția de energie electrică a celor nouă țări membre ale Pieței Comune vest-europene (C.E.E.) a sporit într-un ritm mediu anual de 7%, din care în Anglia și Italia cu 5,8%, în Franța cu 7%, iar în R.F.G. cu 7,4%. În 1973 producția globală de energie electrică a țărilor membre ale C.A.E.R. a depășit-o pe cea a țărilor C.E.E., iar în U.R.S.S. ramura respectivă a furnizat mai multă energie electrică decît în principalele patru țări comunitare (Anglia, Franța, R.F.G. și Italia), luate la un loc.

Evoluții similare apar și în producția de gaze naturale, țiței sau cărbune, comparațiile fiind însă limitate aici de faptul că nu toate țările socialiste posedă și exploatează asemenea resurse în cantități apreciabile. La gaze naturale, de pildă, se remarcă saltul cantitativ al extracției în Ungaria (+22,6% în medie anuală în perioada 1960–1973) și în Polonia (+20%), urmate de Uniunea Sovietică (circa 14,2%). În domeniul petrolului, progrese sensibile au înregistrat Uniunea Sovietică și Ungaria, în timp ce în extracția cărbunelui – ramură a cărei producție n-a crescut pe

ENERGETICA ŢĂRILOR SOCIALISTE ÎN PROGRES CONTINUU

plan mondial decît cu cîteva procente, iar în multe țări occidentale s-a redus chiar – creșteri apreciabile au avut loc în R. P. Mongolă și România (10,5–10,7% în medie anuală), Polonia (4,3%) și Ungaria (4%).

Succese remarcabile în dezvoltarea bazei lor energetice au obținut și alte țări socialiste. Iugoslavia, de pildă, și-a sporit în deceniul 1963–1973 de circa 2,3 ori producția de energie electrică (la 35 mlrd. kWh), de 1,2 ori cea de cărbune (fără huilă) și de 2,1 ori cea de țiței. În Albania, între anii 1960–1973 producția de energie electrică a crescut de 7 ori (comparativ cu majorarea de 3,4 ori a producției industriale) ; concomitent, în perioada postbelică a luat dezvoltare extracția de țiței și gaze din subsolul țării. Cuba, țară săracă în zăcăminte de combustibili fosili, a pus accentul pe dezvoltarea producției de energie electrică. Anul trecut aceasta a însumat 5 675 mil. kWh, respectiv de 3,1 ori mai mult decît în 1958 – anul care a precedat victoria revoluției populare.

Valorificarea resurselor energetice interne cunoaște o mare amploare în R. P. Chineză și R. P. D. Coreeană. Creșterea rapidă a extracției de țiței, de pildă, a deschis perspectiva ca R. P. Chineză să promoveze în rîndul țărilor mari producătoare din lume. R. P. D. Coreeană pune accentul pe exploatarea bogatelor zăcăminte de cărbuni de calitate superioară, existente în subsolul țării, paralel cu dezvoltarea industriei energiei electrice. Producția sa de huilă pe locuitor (1975 kg în 1970) a depășit nivelul acesteia din țările industrializate. Printre obiectivele prevăzute a fi atinse figurează realizarea unei producții anuale de 100 mil. tone de cărbune și de 50 mlrd. kWh de energie electrică.

DEPLASĂRI semnificative au loc și în structura balanței energetice a țărilor socialiste, ca expresie a tendinței generale de perfecționare a acesteia în concordanță cu cerințele unei economii moderne. După cum se poate urmări în tabelul nr. 2, resursele energetice utilizate în țările socialiste se diversifică simțitor, oglindind astfel o tendință ce se manifestă pe plan mondial, desigur cu menținerea unor diferențieri în funcție de bogățiile de care dispune o țară sau alta.

Astfel, Uniunea Sovietică pune accentul pe valorificarea crescîndă a resurselor sale de țiței, gaze și energie hidraulică, amplasate îndeosebi în Siberia și Asia Centrală. Sporirea producției de energie electrică la 1,5 trilioane kWh în 1980 se va realiza și prin construirea de termocentrale de mare capacitate în bazinele carbonifere. Polonia se bazează în continuare pe exploatarea principalei sale resurse energetice – cărbunele, a cărui pondere în balanța energetică din 1980 va fi încă de circa 70%. Anul trecut în Polonia s-au extras 157 mil. tone de cărbune (7,3% din producția mondială), ceea ce o situează pe locul patru în lume. Cehoslovacia își propune să dezvolte cu prioritate producția de energie electrică, punînd accentul pe construirea de centrale atomice.

Dezvoltarea bazei energetice a României va urmări în cincinalul următor – conform Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. – acoperirea nevoilor corespunzătoare ritmului înalt de dezvoltare a economiei naționale și valorificarea maximă a resurselor de care dispunem. Atingerea în 1980 a unor parametri ca 75–80 mlrd. kWh energie electrică, 52–54 mil. tone de cărbune (net), 15,5 mil, tone de țiței și aproape 27 mlrd. mc de gaz metan va asigura țării noastre un potențial energetic sensibil sporit, în condițiile apropierii indicilor consumului specific al diferitelor forme de energie de nivelul existent în țările avansate din punct de vedere economic.

Faptul că țările socialiste dispun de ample și variate resurse energetice, că ele acordă o atenție crescîndă problemelor valorificării optime, raționale a izvoarelor „clasice" de energie, precum și cercetărilor urmărind punerea unor noi surse în slujba omului (cum sînt sinteza termonucleară, metoda magnetohidrodinamică de obținere a energiei, utilizarea energiei geotermice ș.a.), constituie premise sigure ale progresului continuu al acestei importante ramuri a economiei.

N. POPOV

La construcția unei hidrocentrale de mare capacitate în Siberia

Tabelul nr.1

Ţara	Cărbune: Producţia în 1973 (mil.tone)	Cărbune: Creşterea 1973/196o (%)	Petrol: Producţia în 1973 (mil. tone)	Petrol: Creşterea 1973/196o (%)	Gaze naturale: Producţia în 1973 (mlrd. mc)	Gaze naturale: Creşterea 1973/196o (%)	Energie electrică: Producţia în 1973 (mlrd. kWh)	Energie electrică: Creşterea 1973/196o (%)
Bulgaria	27,7	166	o,2	-	o,2	...	22,o	472
Cehoslovacia	1o9,o	129	o,2	125	1,1	8o	53,5	219
R.D.Germană	247,o	1o8	-	-	-	-	76,9	191
R.P.Mongolă	2,3	375	-	-	-	-	o,7	615
Polonia	195,8	172	o,4	2o2	5,8	1o74	84,3	288
România	24,8	367	14,3	124	29,2	283	46,7	611
Ungaria	26,8	1o1	2,o	163	4,8	14o7	17,6	232
U.R.S.S.	668,o	136	421,o	286	236,o	559	915,o	313

Sursa: "Narodnoie hozeaistvo stran-cilenov Soveta Ekonomiceskoi Vzaimopomoşci", 1974.

Tabelul nr.2

Ţara	Consumul global de energie (1o⁶ t.c.c.)	Din care (în %): Combustibili: solizi	lichizi	gazoşi	Energie electrică (primară)
Ţările socialiste din Europa (fără U.R.S.S.)					
- 195o	154	95	5	-	-
- 198o	65o	56	19	21	4
Uniunea Sovietică					
- 195o	3o4	73	23	4	
- 198o	22oo	3o	4o	3o	
Ţările vest-europene					
- 195o	562	88	12	-	-
- 198o	18oo	2o	63	12	5
Statele Unite ale Americii					
- 195o	1o93	38	39	18	5
- 198o	27oo	22	41	29	8

Sursa: "Plyn", R.S.Cehoslovacă, nr.3/1972

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

Strategia dezvoltării

REUNIUNEA de la București a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (2—6 decembrie 1974) consacrată promovării investițiilor a oferit prilejul revistei noastre de a organiza o investigație — pe tema: „Cooperarea internațională în slujba dezvoltării" — cu conducători, factori de răspundere care au reprezentat la reuniune țări în curs de dezvoltare antrenate în procesul de industrializare.

Adusei POKU
șeful diviziei de Finanțare Industrială și Promovarea Investițiilor, reprezentantul directorului general — ONUDI

SE POATE aprecia că în soluționarea problemelor dezvoltării, modelul ales de țările în curs de dezvoltare nu a fost întotdeauna cel mai potrivit. Foarte multe au fost colonii. Ne-am dat seama că numai independența politică nu e suficientă, că este necesară și independența economică. S-au elaborat în acest scop programe de dezvoltare economică, dar de către experți din țările dezvoltate. Teoriile pe care le-am aplicat uneori nu au fost compatibile cu condițiile locale. Aproape invariabil atunci cînd țările în curs de dezvoltare au preluat pur și simplu programe de dezvoltare elaborate de țările dezvoltate, acest lucru nu s-a potrivit prea bine cu nevoile lor. Atunci cînd privim situația din țările dezvoltate, vedem coexistența bogăției și a sărăciei, risipa, și ne întrebăm dacă acestea trebuie să fie și obiectivele noastre. În multe țări în curs de dezvoltare necesitățile fundamentale — a hranei, chiar apei uneori, nu sînt satisfăcute. Există o sărăcie degradantă. Trebuie să definim într-un mod specific obiectivele noastre, după criterii proprii. Avem tradițiile noastre, ce nu trebuie să fie distruse. Sistemul cultural este adînc înrădăcinat și industrializarea nu trebuie să-l distrugă.

În ce privește crearea unei noi ordini economice mondiale, după părerea mea, a venit momentul cînd cooperarea trebuie privită mai larg, de la țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare, dar și între acestea din urmă. De pildă, țările producătoare de petrol dispun de capitaluri, dar nu au toate resursele naturale necesare și nici tehnologia necesară industrializării. Am putea să ne gîndim la un aranjament tripartit, în baza căruia de exemplu țările Africii, care dispun de materii prime și forță de muncă, ar putea să obțină fonduri de la vecinii lor care dispun de bani, și apoi să obțină tehnologia de la țările care o au, de exemplu, din Europa de Est și de Vest. Apoi să găsească modul de a beneficia împreună de pe urma acestui aranjament tripartit. De exemplu, țările producătoare de petrol ar putea să-și creeze industria lor, cu banii lor, cu tehnologie, management și know-how din țările mai dezvoltate din punct de vedere industrial, cumpărînd materii prime din țările africane. Cred că diviziunea internațională a muncii, în cadrul căreia fondurile, resursele și tehnologia ar putea proveni din surse diferite, crearea unui aranjament integral în vederea dezvoltării, ar fi în folosul tuturor partenerilor.

În trecut cooperarea nu a fost întotdeauna cooperare. Trebuie să se procedeze la o reevaluare a pozițiilor și a forței economice și să se ajungă la aranjamente corespunzătoare noii ordini mondiale.

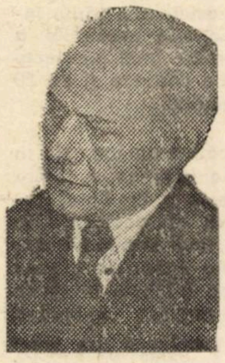

M. El. HALFAWY
expert internațional al diviziei de Tehnologie Industrială — ONUDI

IN MULTE țări în curs de dezvoltare noțiunile de dezvoltare și industrializare sînt aproape sinonime. Avansate sînt acele țări care au o industrie puternică și în curs de dezvoltare sînt acele țări care încearcă să-și creeze o industrie. De aceea, uneori se vorbește nu despre țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, ci de țări industrializate sau în curs de industrializare. Unii specialiști din țările dezvoltate susțin de pildă, că țara mea, Egiptul, este o țară agricolă, și ne spun să dezvoltăm întîi agricultura și apoi industria, care este mult mai complexă. După părerea mea însă, nu se poate avea o agricultură avansată fără a dezvolta în paralel industria, care să asigure mașini agricole, insecticide, îngrășăminte. În afară de asta, dorim să adăugăm valoare produselor agricole brute, să creăm o industrie care să prelucreze produsele noastre agricole. Dacă cultivi bumbac trebuie să ai și uzine textile, dacă cultivi trestie de zahăr trebuie să ai și fabrici de zahăr, dacă ai păduri trebuie să ai și fabrici de hîrtie, dacă cultivi orez poți produce și hîrtie. Cărțile noastre de școli primare, desigur, făcute pe vremea imperialismului britanic, învățau întotdeauna pe elevi că Egiptul e o țară agricolă, că aici nu se poate crea o industrie proprie, că nu avem materii prime, nu avem oțel etc. Acum am descoperit că avem minereu de fier, am descoperit și cărbune și am creat o industrie metalurgică, producem în jur de 1,25 milioane tone oțel pe an. În orice caz, după cum o dovedește exemplul Japoniei, industria se poate dezvolta și pe bază de import de materii prime.

De altfel cred că unul din obiectivele viitoarei reuniuni ONUDI este să elaboreze un program de acțiune pentru ca țările în curs de dezvoltare să-și sporească ponderea în producția industrială mondială. În prezent, toate țările în curs de dezvoltare au o pondere de 7% în producția industrială mondială: Africa 0,5%, Asia 2,5% și America Latină 4% (incluzînd la aceasta din urmă producția corporațiilor internaționale). Pentru anul 2000 ONUDI își propune ca Africa să ajungă să reprezinte 2%, Asia 7,5% și America Latină — aproximativ 10%, deci totalul țărilor în curs de dezvoltare s-ar ridica la 20%. Credem că țările dezvoltate nu ar avea nimic de pierdut, căci s-ar mări puterea de cumpărare, s-ar oferi posibilitatea lărgirii comerțului internațional și acest lucru ar servi întregii lumi.

Luna trecută am participat la o reuniune OCDE pe tema creării industriei îngrășămintelor în Africa de Nord și țările Golfului Persic. Și în mod surprinzător, deși la Universitatea Princeton din S.U.A. în mai 1974 o reuniune științifică atrăgea atenția asupra viitoarei lipse acute de îngrășăminte în lume, documentele prezentate la OCDE tindeau să arate că există un excedent de îngrășăminte și nu trebuie investite sume prea mari în această industrie. Am spus la reuniune — „am impresia că încercați să speriați țările în curs de dezvoltare care au resurse abundente pentru această industrie pentru ca țările avansate să continue ele să producă îngrășăminte". Nu de o asemeneea cooperare avem nevoie.

Volumul total al asistenței PNUD este foarte redus față de sumele necesare pentru dezvoltare. Dacă nu mă înșel e vorba de 300 milioane dolari. ONUDI de asemenea, are foarte puțini bani. Pe de altă parte coordonarea între programele bilaterale și multilaterale de asistență ale O.N.U. este insuficientă. Am fost consilier ONUDI pentru țările Golfului Persic și am încercat să aflu ce prevăd celelalte programe pentru a organiza o coordonare a lor, dar nu am reușit.

De aceea, cred că scopul principal al ONUDI este de a stimula cooperarea, de catalizator, dacă vreți, pentru cooperare sperînd că prin dialogul între țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare vom ajunge și la investiții.

În ce privește cooperarea cu România, care a trecut în ultimele decenii prin fazele prin care trec acum multe țări în curs de dezvoltare, pot afirma că este un partener deosebit de interesant, care poate să împărtășească din experiența sa. Țările în curs de dezvoltare au mare nevoie de cadre, așa cum s-a arătat aici. Dacă vom trimite un cursant să studieze în România cred că va beneficia mai mult decît dacă l-am trimite, să spunem, în R.F. Germania sau S.U.A., ținîndu-se cont de asemănarea între nivelele de dezvoltare ale României și țărilor noastre, între problemele care se pun. Există mare nevoie de cadre în domeniul exploatării și întreținerii uzinelor, în domeniul cercetării și dezvoltării, al

și cooperarea internațională

Opiniile culese evidențiază concepția economică, oportunitățile și limitele în care este gîndită strategia demarajului industrial în țările în curs de dezvoltare, principiile și particularitățile ce trebuie avute în vedere în structurarea mecanismului dezvoltării interdependente a statelor, pentru lichidarea decalajelor ce mai despart lumea contemporană, pentru instituirea unei noi ordini economice internaționale.

proiectării și introducerii rezultatelor cercetării în uzine pilot și apoi în producția de masă. Căci în țările în curs de dezvoltare există numeroase talente, dar nu există capacitatea de a transfera descoperirile din laborator la scara comercială. Și în acest domeniu România ne poate ajuta.

Dr. C. V. S. RATNAM
director, Corporația pentru Cercetare și Dezvoltare — India

TEMA aleasă de revista dv. — rolul cooperării internaționale în dezvoltarea economică — o găsesc foarte interesantă, și-mi voi exprima părerile personale în această direcție.

După părerea mea, conceptul dezvoltării diferă de la o țară la alta. Într-o țară bogată dezvoltarea poate însemna o a doua mașină, sau o a doua casă, pe cînd în India, de exemplu, înseamnă să dai fiecăruia trei mese pe zi. Conceptul nostru de dezvoltare presupune în primul rînd a asigura populației crescînde a țării noastre mîncare, îmbrăcăminte, locuință, educație, ocrotirea sănătății și locuri de muncă. După cum știți, la noi se aplică acum al cincilea plan cincinal de dezvoltare. Trebuie să recunoaștem că deși în ultimii 25 de ani noi am obținut succese remarcabile — producția agricolă s-a dublat sau s-a triplat, industria s-a dezvoltat foarte mult, ea produce acum practic orice produs, de la ace de gămălie la avioane — totuși noi nu ne satisfacem propriile noastre necesități în ce privește alimentația. Depindem, de asemenea, de importul din alte țări a unor produse ca petrol — lucru ce ne-a provocat multe dificultăți. Producem anual 80 milioane tone cărbune și 7 milioane tone petrol, dar avem nevoie de 21 milioane tone. Deși nu importăm mult petrol în comparație cu alte țări, circa 14 milioane tone, nu putem plăti acest import în condițiile în care prețurile s-au mărit de aproximativ 8 ori. Nu avem valuta necesară. Deși am exportat mai multe produse — de exemplu zahăr — totuși nu am putut avea sumele necesare. Pentru consumator prețul petrolului a crescut de aproximativ 4—5 ori. La aceasta s-a adăugat faptul că anul trecut nu am avut destule ploi și deci nu am avut destulă apă pentru funcționarea hidrocentralelor noastre. În aceste condiții problema șomajului e din ce în ce mai gravă. Dezvoltarea noastră economică își propune să reducă șomajul crescînd în rîndul inginerilor, medicilor, tehnicienilor. Și pe un plan mai larg trebuie să ne asigurăm independența economică și să menținem democrația pe plan politic.

Plecînd de la aceste condiții specifice facem opțiunile asupra dezvoltării industriale. În India există industrii foarte diferite — moderne, tradiționale, industrie casnică. Este evident că uzinele moderne nu pot absorbi maximum de forță de muncă. Guvernul Indiei duce o politică de stimulare a industriei locale, a artizanatului, a unităților mici — de pildă se acordă împrumuturi cu dobîndă mică, se asigură materii prime, se înlesnește desfacerea produselor — guvernul cumpărîndu-le la prețuri mai ridicate decît cele ce se pot obține pe piață. Aceste industrii au un mare potențial de absorbție de forță de muncă. În unele uzine am introdus tehnica cea mai nouă. În general se mai dezbate la noi această problemă a politicii în importul de tehnologie. Desigur, trebuie să avem și uzine mari, care să satisfacă nevoile naționale. Dar în sectorul privat aceasta depinde de proprietarul uzinei, care hotărăște ce politică va adopta. El va introduce tehnologia care îi aduce mai mult profit și nu întotdeauna cea care creează mai multe locuri de muncă.

Mushtaq AHMAD
director tehnic, „Federal Chemical and Ceramics Corp. Ltd" — Karachi

ȚARA MEA are rezerve naturale însemnate — sare, gaz natural, petrol etc. — ceea ce pune, concret, problema valorificărilor superioare, în contextul dezvoltării vieții sale social-economice. Eforturile noastre în acest sens, vizează pe de o parte, organizarea exploatării cît mai bune a acestor bogății naționale, iar pe de altă parte, reducerea dependenței de importurile de produse finite. Industrializarea vieții economice pakistaneze este de natură să răspundă favorabil marilor probleme cu care sîntem, azi, confruntați. Mai mult — ea creează noi locuri de muncă, oferind noi premise de schimbări sociale și culturale unei armate de oameni care în prezent, din nefericire, șomează.

Industria Pakistanului a înregistrat, în ultimii ani, pași importanți, pe calea emancipării economice a țării. Am început să folosim intens și cu curaj propriile noastre capacități tehnice, de creație și execuție. Avem noi unități de proiectare, noi ateliere și uzine de producție; am lărgit numărul șantierelor navale, am înființat noi unități cu specific de construcție de mașini. Iată, ca atare, că începem să ne dezvoltăm propriile capacități de ofertă, în colaborare cu străinătatea.

Relațiile stabilite pe principiul cooperării în cercetare, proiectare, fabricație și desfacere — sînt de natură să creeze noi elemente de abordare a transferului de tehnologie. În conlucrarea cu partenerii noștri, noi ne-am format propria experiență, fapt care mă face să afirm că, în proiectatele conlucrări cu specialiștii dv., partea pakistaneză va avea cu ce să facă schimb.

Cît privește aportul pe care țările dezvoltate îl pot avea la reducerea decalajului existent, în prezent, între ele și cele în curs de dezvoltare, să recunoaștem că primele mai au, încă, multe de făcut. În ciuda declarațiilor de bună intenție, pe care reprezentanții acestor țări le fac, rezultatele sînt incomparabil mai mici.

În acțiunea de mare anvergură pentru dezvoltarea economică a Pakistanului, avem în vedere și alte experiențe, în afară de a noastră proprie. Colaborarea cu țara dv. reprezintă în acest sens o experiență interesantă și fructuoasă pentru noi. În ultimii ani, noi am primit, din partea specialiștilor dv., un ajutor real, în special în domeniul rafinăriilor de petrol și a industriei chimice. Recent, au fost semnate între țările noastre, noi acte de colaborare, îndeosebi în sectorul petrochimiei — plata urmînd a fi efectuată, în principiu, prin produse. Aici, la București, am avut contacte cu o serie de specialiști din unitățile productive și de desfacere (cu „Petrom" — de pildă). Am constatat că specialiștii dv. în domeniul exploatărilor petroliere au reușit să dezvolte tehnologii interesante, la care putem apela și noi. Am identificat, de altfel, și alte sectoare, în care România poate să ne fie realmente utilă — pesticidele, industria textilă, prelucrarea industrială a rezervelor de sare etc.

Mărturisesc că experiența noastră, de la București — cu ocazia Conferinței ONUDI — a fost nu numai interesantă, dar și utilă. Tenta eficace a discuțiilor purtate, posibilitatea oferită de a face schimb de idei și, mai ales, de informații tehnice și tehnologice, au demonstrat utilitatea contactelor personale.

Opinii consemnate de
Ioan GEORGESCU
George HAȘEGANU

În partea a II-a a dezbaterii publicăm opiniile exprimate de: **I. G. Salcedo Jr.** (Filipine) ; prof. **A. N. Tackie** (Ghana) ; **I. G. Wain** (Kenya) ; **J. Gapal Jain** (India) ; **A. B. Cuadra-Moreno** (Nicaragua) ; **W. U. Siddiqui** (Pakistan).

Se caută 180 milioane locuri de muncă

FAȚĂ de creșterea populației din țările în curs de dezvoltare din Asia și nevoile economice minime apreciate în perspectiva anului 1980, s-au calculat ca necesare 180 milioane de noi locuri de muncă în condițiile în care în actualul deceniu împlinesc vîrsta de muncă peste 35 milioane de tineri mai mult decît în perioada 1960—1970.

Problema folosirii forței de muncă este direct legată de preocupările privind sărăcia din țările respective, inegalitatea veniturilor, care în ciuda unor progrese economice s-au înrăutățit și prezintă tendința de deteriorare și în viitor.

În aceste condiții, Programul regional-pilot de dezvoltare a Asiei elaborat de Oficiul internațional al muncii din Bangkok prevede, în cadrul unei strategii pe scară largă, trimiterea în Filipine, Sri Lanka și Iran de echipe consultative în activitățile de cercetare și calificare a forței de muncă.

A fi agricultor în Africa...

Înainte de sfîrșitul sezonului ploilor, populația din Sahel, izolată de restul lumii, era aprovizionată cu ajutorul caravanelor formate din 50—100 „corăbii ale deșertului".

AFRICA deține un important loc în lume pe piața resurselor primare : 67% cacao, 70% ulei de palmier, 30% cafea și arahide și 21% lemn. Cu toate acestea, agricultorii formează cel mai sărac segment al forței de muncă din Africa. Veniturile lor sînt mai scăzute decît ale altor lucrători din sectorul rural (meseriași etc.) și adeseori reprezintă mai puțin de jumătate din veniturile celor de la orașe. În plus, veniturile lor sînt în dependență mult mai mare de piața mondială și astfel suportă direct efectele deteriorării raporturilor de schimb internaționale.

Medalia a ajuns la destinație

DUPĂ cum informează ziarul „Pravda", consulul general al Franței la Leningrad a înmînat recent colectivului uzinei „I.E. Egorov" din acest oraș o medalie de aur, obținută la Expoziția universală de la Paris, din anul... 1937. Medalia a fost decernată pentru un vagon de construcție specială trimis la expoziție, dar n-a fost înmînată atunci. Cu ocazia sărbătoririi unui secol de existență a uzinei leningrădene, membri ai colectivului său și-au adus aminte de acest lucru, s-au informat de soarta medaliei, și aceasta a ajuns la destinația cuvenită.

O balanță comercială rău prevestitoare

BALANȚA comercială a S.U.A. a atins anul acesta o rată record de creștere a deficitului, ajungînd la un total de peste 10 miliarde la începutul trimestrului IV. Influența importului de petrol și a creșterii prețurilor acestuia, așa cum rezultă din graficul alăturat, este evidentă. Și în celelalte sectoare ale comerțului extern balanța comercială, după cît se pare, a făcut o cotitură hotărîtă spre declin, împotriva așteptărilor care, deși pesimiste, nu scontau o eroziune atît de pronunțată a volumului și atît de precipitată. Acum a devenit clar că existența unor prețuri umflate la produsele industriale a făcut ca piața S.U.A. să fie mai atrăgătoare pentru oamenii de afaceri din alte țări. Toate acestea adîncesc recesiunea economică din S.U.A., și, după cum arată revista „Fortune", există riscul — emanat din posibilitatea lărgirii crizei mondiale — ca deteriorarea balanței comerciale a S.U.A. să continue tot atît de rapid ca și în semestrul al II-lea.

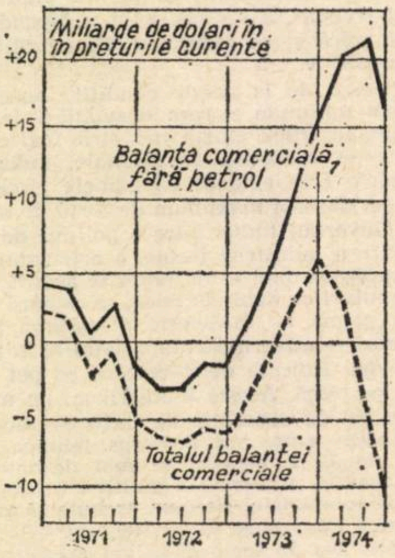

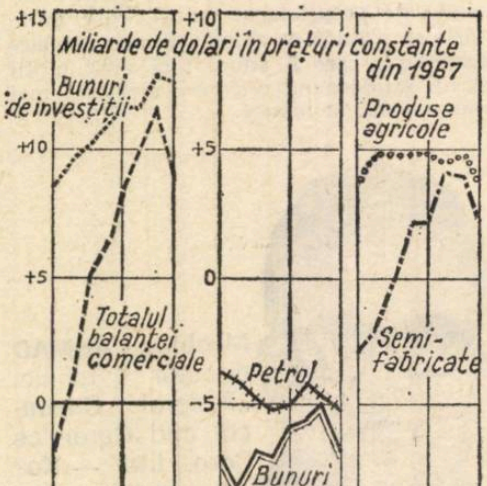

Orientări economice în actualitate

PRINTRE măsurile menite să ducă la îmbunătățirea balanței comerciale externe a Ungariei, se preconizează după cum se arată în ziarul „Magyar Hirlap" lărgirea cooperării economice cu țările socialiste, acordarea unei atenții sporite piețelor din acele țări producătoare și exportatoare de materii prime care realizează excedente apreciabile de încasări, promovarea politicii de austeritate în privința unor anumite importuri. Principalul obiectiv îl constituie mobilizarea rezervelor existente în economie, prin îmbunătățirea structurii producției, aplicarea riguroasă a principiului selecției în domeniul investițiilor (acordîndu-se prioritate celor care urmăresc exploatarea zăcămintelor autohtone de materii prime sau ameliorarea aprovizionării cu energie), concentrarea efortului principal de dezvoltare în acele sectoare în care Ungaria dispune de suficientă experiență în ceea ce privește tehnicile și tehnologiile de vîrf.

Alimente pentru protipendada animalelor

CONSERVELE pentru cîini și pisici sînt mai rentabile decît cele tradiționale, adică pentru oameni. Primul loc în lume, ca și „inițiativa" fabricării de mușchi tocat în sos picant, cîrnați și pate de ficat sau de pui, curcan cu iaurt și alte specialități, le deține S.U.A. care distribuie pe piața internă dejunuri în cutie în valoare de peste trei miliarde dolari, și care domină cu autoritate și piața mondială de alimente pentru animalele „de decor".

Unul din cele mai mari debușee este Franța unde un cămin din trei posedă un cîine sau o pisică, în total o populație canină și felină de 14 milioane. Se folosește pe larg metoda sondajului de „opinie",

cîinii fiind supuși unor „probe de apetit“, încît produsele să fie adaptate gusturilor și nevoilor de proteine ale „consumatorilor“ din protipendada animalelor.

Cum rămîne însă cu proteinele de care au nevoie milioanele de copii din țările subdezvoltate, lovite de secetă și boli, care sînt în pericol de moarte prin subnutriție, se pare că nu-i interesează nici pe fabricanți, nici pe stăpînii animalelor mai bine plasate...

„Cinematograful — această industrie“ (în criză...)

CE REPREZINTĂ în Europa celor 9 uzina de furnizat visuri pentru sălile obscure?, se întreabă Claude Degaut, un autor specializat în problemele economice ale cinematografiei, într-o carte intitulată „Cinematograful... această industrie“. Pe scurt — în cele patru țări specificate în tabelul alăturat — o rețea de aproape 20 mii de săli, peste un miliard de spectatori anual, care plătesc 4 800 milioane de franci, și o producție care depășește 670 de titluri de film. După paravanul acestor cifre apar contradicțiile nete dintre producătorii americani și cei ai Europei, dintre producția cinematografică pentru ecran mare și cea pentru micile ecrane, dintre costurile de producție din ce în ce mai ridicate și sălile din ce în ce mai goale, dintre calitatea producției și exigențele consumatorilor saturați de filmele polițiste de serie, de indecență și violență.

Cinematograful european în cifre

	Franța	R.F.G.	Italia	Marea Britanie
Săli de cinema	4 234	3 107	11 223	1 450
Abonați la televiziune (în milioane)	12,9	18,5	11	17
Producții de filme lung metraj	200	95	280	89
Filme noi				
— săli	493	388	356	386
— televiziune	460	687	120	peste 600
Spectatori (milioane)	174	144,3	544,8	156,6
Preț mediu un loc cinema	6,67 F	4,180 M	488 lire	37,9 p
Încasări (milioane franci, D.M., miliarde lire italiene, milioane lire sterline).	1 307	602,9	265,9	59,4

Vă plac ciupercile?

SUBRAMURĂ intensivă a agriculturii, cultura ciupercilor cunoaște o dezvoltare susținută : în ultimul sfert de veac producția mondială de ciuperci de cultură a sporit de circa zece ori, fiind evaluată în 1974 la 570 mii tone. De remarcat că Europa occidentală deține ponderea majoritară în cadrul producției mondiale, iar cel mai ridicat consum de ciuperci pe locuitor se înregistrează în R.F.G. (2,3 kg/an). Producția mondială de ciuperci de cultură se repartizează astfel (în %) :

Europa occidentală — 55
S.U.A. — 22
Țările din Extremul Orient — 19
Țările socialiste — 4

Semnificațiile unui coș de piață

O ANCHETĂ interesantă, privitoare la nivelul comparativ al prețurilor și salariilor in lume, a fost realizată de Uniunea băncilor elvețiene. Ancheta a ținut seama de media salariului orar net al cîtorva categorii profesionale (învățător, șofer de autobuz, mecanic auto, casier de bancă, secretară) și de costul mediu al unui „coș“ cuprinzînd produse alimentare și băuturi. Concluzia a fost că dacă pentru procurarea acestora erau necesare între 10 și 12 ore de muncă la Chicago, New York, Montreal sau San Francisco, iar la Buenos Aires circa 16 ore, la Zürich și Geneva erau necesare 17 ore, la Bogota, 45 ore, iar la Bombay circa 95 ore. Bineînțeles, pentru cine avea de lucru.

A treia vîrstă a automobilului

PENTRU producătorii de automobile din întreaga lume criza energiei a pus anul acesta din plin problema atît a amortizării șocului de moment cît și, poate chiar mai mult, aceea de a înfrunta viitorul în condiții total schimbate. Automobilul va trebui să se adapteze timpului său și nu invers, cum a fost cazul pînă acum. Problemele nu privesc numai carburanții, limitarea vitezei, scăderea puterii de cumpărare, saturarea piețelor tradiționale, ci și „conștientizarea“ efectelor negative ale automobilului ca atare. Analizînd situația din Franța revista „L'Expansion“ ajunge la concluzia necesității unei „reconversiuni“ structurale, tehnice, sociale și comerciale, pentru ca această industrie, astăzi centenară, să nu intre în vîrsta a treia, a amintirilor frumoase.

Din graficul alăturat rezultă că în primul semestru al anului 1974 activitatea constructorilor de automobile din Franța a scăzut considerabil (tendința agravîndu-se în semestrul următor). O singură „consolare“ : în celelalte țări ale Europei occidentale producția de automobile a scăzut mult mai sensibil, Franța devenind primul producător, înaintea R.F.G., de unde și stocurile de mașini nevîndute sînt mai mari...

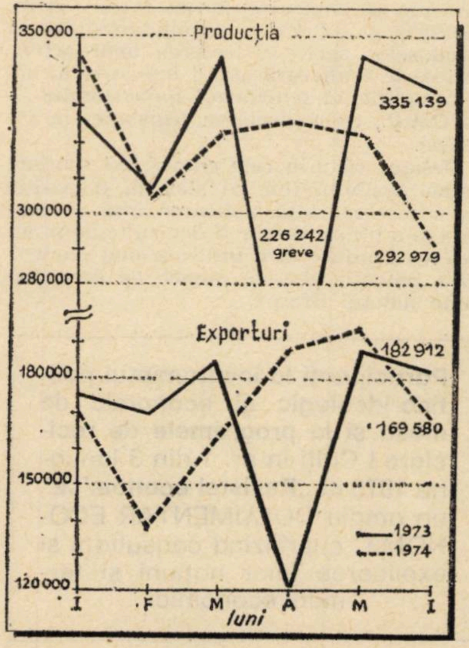

1975 — „Anul internațional al femeii“

DEȘI reprezentau în 1970 circa 34 la sută din forța de muncă pe plan mondial, în multe țări femeile continuă să rămînă în urma bărbaților din punct de vedere educațional, economic și legal — conchide un studiu recent al O.N.U., elaborat în întîmpinarea anului 1975, care a fost declarat „Anul internațional al femeii“. Totodată, raportul semnalează tendința de scădere a ponderii femeilor în populația globului : dacă în 1965 numărul femeilor în lume depășea cu 13 milioane pe cel al bărbaților, se apreciază că în 1975 el va fi cu 10 milioane inferior celui al bărbaților.

Consumatorii în ofensivă

DUPĂ cum relatează revista „International Management“, mișcarea de autoapărare a consumatorilor din țările capitaliste capătă amploare. Protestele sînt colective sau individuale, se exprimă pe cale juridică, prin presă sau televiziune, sau uneori în forme directe și... destul de ciudate. Astfel, la Londra, unul din consumatorii „militanți“ căruia i s-a refuzat înapoierea prețului plătit pentru un costum „care se desfăcea în bucăți“, s-a dezbrăcat în magazin în văzul lumii, spre stupefacția puritanilor care se aflau de față, dar mai ales a conducerii magazinului. Prin acest mijloc clientul a obținut banii ce i se cuveneau și a contribuit la exercitarea unei ‚presiuni active“ asupra companiilor comerciale.

Industrializare în profil teritorial

(Urmare din pag. 14)

Utilizarea eficientă a potenţialului uman de muncă

ASIGURAREA necesarului minim de lucrători cerut de economia judeţului este posibilă, prin luarea unui ansamblu de măsuri de ordin tehnic şi social-economic, impunîndu-se folosirea factorilor intensivi ai creşterii economice.

Tabelul nr. 5

Categorii de vîrstă	Anii						
	1966	1973	Diferenţieri 1966 — 1973	1975	1980	Diferenţieri 1966 — 1980	Diferenţieri 1975 — 193
0 — 15	24,7	23,9	— 0,8	23,8	24,2	+ 0,4	— 0,5
16 — 59	63,0	63,6	— 0,3	62,4	61,7	— 0,7	— 2,2
60 — peste	11,4	12,5	+ 1,1	13,8	14,1	+ 0,3	± 2,7

Realizarea pe deplin a complexului de sarcini economice, nu trebuie să situeze pe primul plan — la condiţiile concrete ale judeţului — creşterea personalului, ci utilizarea eficientă, apropiată de optim a populaţiei ocupate prin :

a) Introducerea masivă a progresului tehnic, automatizarea, mecanizarea, chimizarea şi electrificarea proceselor de producţie ; înlocuirea maşinilor uzate şi cu un grad de uzură morală ridicat ; perfecţionarea tehnologiilor existente, introducerea de tehnologii moderne.

b) Perfecţionarea organizării şi conducerii producţiei şi a muncii ; raţionalizarea personalului T.E.S.A. prin mecanizarea lucrărilor de birou, raţionalizarea şi perfecţionarea sistemului informaţional ; extinderea cooperării şi specializării ; perfecţionarea pregătirii producţiei ; organizarea raţională a activităţii auxiliare, mecanizarea transportului intern şi utilizarea metodelor moderne în transport (ca paletizarea, pachetizarea, conteinerizarea) organizarea ştiinţifică a locului de muncă, a liniilor de fabricaţie, a atelierelor şi secţiilor ; valorificarea cuceririlor din domeniul ergonomiei ; utilizarea normării ştiinţifice ; optimizarea lucrului la mai multe maşini etc.

c) Calificarea, ridicarea calificării, perfecţionarea pregătirii cadrelor ; creşterea ponderii muncitorilor calificaţi şi cu un grad înalt de calificare, policalificarea unor categorii de muncitori.

d) Luarea unui ansamblu de măsuri colective pe linia ridicării gradului de cunoaştere, a nivelului de conştiinţă al cadrelor ; utilizării tuturor stimulentelor materiale şi morale ; organizării eficiente a întrecerii socialiste ; introducerii şi valorificării unor iniţiative valoroase etc.

e) Depistarea locurilor de muncă ce pot fi servite de femei şi încadrarea sau reîncadrarea acestora în producţie, creindu-le condiţii optime de muncă, uşurîndu-le totodată activitatea casnică prin creşterea capacităţii creşelor, căminelor, cantinelor, mărirea volumului şi diversificarea prestaţiilor şi al semipreparatelor culinare etc.

f) Asigurarea unei stabilităţi optime a forţei de muncă, reducerea fluctuaţiei interne şi în mod deosebit a celei externe, care se poate realiza prin cunoaşterea în profunzime a factorilor ce o determină. Fenomenul fluctuaţiei se prezintă mai intens la nivelul municipiului Braşov, unde la diferite unităţi economice antrenează între 10—20 la sută — uneori şi mai mult — din numărul mediu scriptic de personal, ponderea cea mai mare avînd-o personalul productiv. Dintr-un calcul sumar rezultă că la o unitate economică cu un număr de 2000 lucrători şi la o fluctuaţie de 15 la sută s-ar putea utiliza în plus, anual, peste 30.000 ore de muncă, prin reducerea fluctuaţiei.

g) Folosirea eficientă a forţei de muncă prin : realizarea unor corelaţii între calificare şi meseria exercitată ; nivelul calificării şi complexitatea muncii prestate ; calificarea şi înzestrarea tehnică a muncii ; intensitatea muncii şi consumul efectiv de energie.

h) Folosirea integrală a fondului de timp maxim disponibil prin : reducerea întreruperilor şi stagnărilor de producţie, provocate de o aprovizionare necorespunzătoare, a frecvenţei învoirilor, absenţelor. În municipiul Braşov şi oraşul Făgăraş sînt întreprinderi unde utilizarea timpului de muncă disponibil se realizează sub 90 la sută.

i) Realizarea în fiecare unitate a unei politici corespunzătoare de personal ; utilizarea sociologiei şi psihologiei industriale în selecţionarea, orientarea şi repartizarea personalului ; crearea în colectivele de muncă a unui climat corespunzător, cerut de natura relaţiilor socialiste de producţie.

j) Raţionalizarea structurii personalului şi optimizarea continuă a raportului dintre : personalul de producţie şi auxiliar ; numărul şi calificarea lucrărilor ; lucrătorii ce îndeplinesc sarcini de producţie, cercetare, sinteză ; personalul cu pregătire tehnică şi cei cu pregătire economică; numărul inginerilor şi cel al tehnicienilor, maiştrilor, al economiştilor şi cadrelor cu pregătire economică medie.

h) Realizarea unor activităţi complementare în C.A.P. care să utilizeze timpul de muncă disponibil creat de sezonalitatea activităţii din agricultură prin dezvoltarea sectoarelor anexe ale C.A.P., dezvoltarea unor activităţi industriale, încheindu-se contracte ferme între întreprinderi şi C.A.P., semiindustrializarea produselor agricole, trecerea unor activităţi ce le realizează astăzi industria locală — amplificînd fenomenul navetismului — la C.A.P., cu respectarea legislaţiei în vigoare.

Desigur că prin cele cîteva idei schiţate gama posibilităţilor ce stau la dispoziţie nu a fost epuizată, aplicarea însă a acestora şi a altora ce vor fi depistate de practică va conduce la o utilizare mai eficientă a potenţialului de muncă de care dispune judeţul Braşov.

Participanţi la învăţămîntul politico-ideologic şi economic de masă şi la programele de reciclare ! Citiţi în nr. 1 din 3 ianuarie 1975 al **„Revistei economice"** un amplu DOCUMENTAR ECONOMIC cuprinzînd consultaţii şi explicarea unor noţiuni şi termeni economici

---

Creşterea organică

(Urmare din pag. 18)

cutabilă omogenitate. Ea mi se pare inutilă şi inoportună în condiţiile în care deciziile hotărîtoare se iau la nivelul statelor ce formează regiunile, şi nu la nivele suprastatale (cum de altfel precizează înşişi autorii). Cred că aici va fi concentrat focul criticilor prezentului model. Interdependenţele între elementele lumii de azi îşi puteau găsi desigur expresii mult mai inspirate decît cele propuse de autori, bazate pe opoziţii între acest concept sistemic şi independenţă. Şi cred că argumentul teoretic cel mai puternic în favoarea independenţei a fost avansat de un cercetător român care a analizat primul acest model. „În realitate, independenţa este exact condiţia necesară de a intra în asociaţii de interdependenţă valabile, durabile, liber consimţite, în deplina conştiinţă a intereselor" observă Mircea Maliţa într-un recent studiu asupra modelării globale[xx]). Postularea conservării actualei structuri a subsistemelor lumii, şi modul concret de alcătuire a acestor subsisteme, rămîne, după părerea mea, partea cea mai vulnerabilă a dezvoltărilor autorilor „creşterii organice". Este evident că aceasta s-a operat exclusiv pe baza valorilor indicatorilor statistici. Dar dinamica acestor indicatori poate fi ignorată ? Instantaneul fără ritm dă imagini realiste ale schimbării ? În lume există revoluţii şi mutaţii, nu numai evoluţii. Creativitatea maselor şi participarea, eliberate prin revoluţie socială, devin ele însele resurse, a căror identificare şi gestiune „scapă" autorilor „creşterii organice". Inovaţia (tehnică sau socială) este considerată implicit un factor de evoluţie, nu de schimbare structurală. Iar în structurile nivelelor sub-sistemelor ce reprezintă diferitele regiuni apar mereu aceleaşi componente. Oare diferenţele sînt numai de indicatori de dezvoltare ? Oare nu apar obiective şi valori (ideologice, politice, sociale şi individuale) diferite ? Scenariile sînt apoi construite după aceeaşi „logică" a lumii dezvoltate, în lumina aceloraşi criterii de raţionalitate. Este oare singura variantă posibilă ? Nici un specialist din afara ţărilor dezvoltate nu a fost antrenat în cercetare. Şi nici un cercetător din ţările socialiste. Avem de-a face, în fond, cu variante de scenarii pe regiuni diferite, dar construite cu aceeaşi logică, din perspectiva aceloraşi valori şi din aceleaşi puncte de vedere. Nu sîntem în prezenţa unui dialog între puncte de vedere diferite, ci a multiplicării unui singur punct de vedere.

Spuneam, la începutul analizei, că preocuparea de reprezentare realistă a lumii de astăzi mi se pare a constitui, aparent paradoxal, principalul inconvenient al acestui model, construit pentru o viziune pe termen lung.

Toate reacţiile de comportament ale sistemului sînt gîndite cu logica şi mijloacele de azi. Dar, reacţionînd la crize, sistemul **se schimbă.** Logica politică de azi nu este identică cu cea de acum 15 ani. Sugerînd că implicaţiile problematicii şi soluţiilor de azi pot fi studiate făcînd abstraţie de **schimbarea însăşi** a sistemului mondial, modelul „dezvoltării organice" reia în fond ipotezele de conservare a structurii lumii de astăzi, deşi permanent în lume au loc schimbări, iar în ultimul timp cerinţele pentru o nouă ordine economică şi politică mondială se fac tot mai mult simţite.

Este un lucru ce trebuie menţionat în orice analiză referitoare la această lucrare.

Tunelul între Anglia și Francia

Gh. Făgărășanu, Mediaș — După cum ați aflat probabil din presă, intre timp s-a anunțat că parlamentul francez a aprobat planurile pentru construirea tunelului pe sub Canalul Minecii. Tratatul franco-britanic privind construirea tunelului urmează acum să fie ratificat de guvernele celor două țări pe care le va lega. Marea Britanie a cerut amînarea construcției. Una din problemele care se pun de partea engleză este — așa cum relata în numărul său din 30 noiembrie a.c. săptăminalul *The Economist* — amenajarea unei noi legături feroviare intre Londra și tunel, al cărei cost datorită inflației este evaluat acum la 500 milioane de lire sterline, față de 120 milioane anul trecut. Ea ar fi prima cale ferată construită în Anglia după 1900.

Deoarece peste jumătate din incasările așteptate ar veni de pe urma traficului rutier (persoane, autoturisme, camioane), numai 15% de la trenurile de marfă și restul de o treime de la călătorii din trenuri, soluția cea mai economicoasă pentru tunel ar fi cea fără cale ferată, numai cu șosea. În acest caz tunelul s-ar amortiza încă în al treilea an de la inaugurare.

Din centrul Parisului pînă în inima Londrei, dată fiind aglomerația rețelei feroviare, durata călătoriei ar fi de 4 ore și 10 minute. Se crede că deși actualmente costul biletului de avion între cele două capitale reprezintă dublul costului biletului de tren, mulți oameni de afaceri vor prefera varianta mai scumpă, dar mai redusă ca durată.

După cum scrieți și dv., realizarea unei legături intre Anglia și „continent“ frămintă demult opinia publică. Iată spre exemplificare un extras dintr-un articol publicat de gazeta sibiană „Telegraful Român“ nr. 29 din 9/21 aprilie 1872 :

„De mai mult timpu e vorba de a se stabili între Anglia și Francia o comunicație mai constantă prin facerea unui tunelu sub Canalulu La Manche. Posibilitatea unei asemenea colosale intreprinderi este constatată ; planurile, măsorisirea fundului marei și multe alte cercetări preparatorii s'a făcutu ; remane acuma numai punerea în lucrare a acestui planu giganticu, care are să incoroneze lucrări de artă esecutate în secolulu nostru“.

Premiul Nobel pentru economie

Gh. Manole, Curtea de Argeș — Despre viața și activitatea laureaților din acest an ai Premiului Nobel pentru economie — Gunnar Myrdal și Friedrich von Hayek — puteți citi pe larg în nr. 18 din 18 octombrie a.c. al revistei noastre.

Conferință mondială O.N.U. pentru știință și tehnică

O. Vasilian, Alexandria — 1) Planul mondial O.N.U. de acțiune pentru aplicarea științei și tehnicii în folosul dezvoltării a fost adoptat în anul 1971. O serie de planuri regionale, inclusiv pentru continentul nostru, au fost pregătite și integrate în acest Plan mondial, fiecare avînd o problematică specifică.

2) Ordinea de zi preconizată a Conferinței mondiale pentru știință și tehnică — care ar putea fi convocată sub egida O.N.U. în 1978 sau 1979, dacă o propunere în acest sens va fi adoptată de Adunarea Generală — cuprinde puncte referitoare la : contribuția posibilă a științei și tehnicii la reducerea decalajului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare ; integrarea științei și tehnicii în planificare ; structurile internaționale necesare la nivel guvernamental și neguvernamental pentru aplicarea științei și tehnicii ; un tablou general al viitorului. În intenția organizatorilor această conferință, care ar permite o abordare complexă a problemelor dezvoltării sub unghiul rolului crescînd al științei și tehnicii, nu trebuie privită ca o manifestare izolată, ci ca un element al unui șir de activități conducînd la ea și putînd rezulta din ea, în folosul dezvoltării tuturor țărilor.

Rulmenți

Teodor Beldescu, Birlad — Cea mai mare firmă mondială producătoare de rulmenți își are sediul în Suedia și se numește SKF. Ea realizează 40% din producția mondială de rulmenți cu bile și 22% din cea de rulmenți cu role și deține 90% din piața scandinavă, 70% din cea a Franței și Italiei, 10% din cea vest-germană etc. SKF este o companie multinațională, avînd uzine în 19 țări, din care șase în curs de dezvoltare. Astfel, ea are 12 uzine în S.U.A., 11 în R.F.G. (la fel de multe cît în Suedia), 10 în Franța, 10 în Italia, 4 în Anglia etc. Din cei 64 700 de salariați pe care SKF ii avea în 1972, numai 12 000 lucrau în Suedia. Dacă între 1946 și 1972 numărul salariaților săi a crescut de 2,6 ori, producția și vînzările de rulmenți au sporit de 25 de ori.

Comisia economică și socială pentru Asia și Pacific

Alexandru Georgescu, București — Comisia economică O.N.U. pentru Asia și Extremul Orient (C.E.A.E.O. sau E.C.A.F.E.) nu s-a desființat, ci și-a modificat denumirea : începînd din luna octombrie a acestui an ea este cunoscută sub numele de Comisia economică și socială pentru Asia și Pacific (prescurtat CESAP sau ESCAP). Această schimbare a fost explicată

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Vinul pe glob

PRODUCȚIA, comerțul internațional și consumul de vinuri cunosc o expansiune cu intermitențe, desfășurîndu-se sub imperiul unor factori ca: nivelul cantitativ și calitativ al recoltelor de struguri, raportul dinamic dintre cerere și ofertă pe piața mondială, evoluția preferințelor consumatorilor (de pildă, de la vinurile obișnuite spre cele de calitate superioară) ș.a. Față de o medie anuală de 286,4 mil. hectolitri în perioada 1966—1971, producția mondială de vinuri a scăzut la 277,5 mil. hl în 1972, săltînd apoi — datorită unei recolte abundente — la 333,6 mil. hl în anul următor. Șapte zecimi din această producție au fost furnizate în 1973 de țările capitaliste, care au înregistrat un spor de 17,2% față de nivelul mediu atins în perioada 1966—1970 (vezi tabelul). La această creștere au contribuit îndeosebi R.F.G., Spania, Franța și R.S.A., în timp ce producția Italiei sau a Portugaliei a înregistrat sporuri nesemnificative. O dinamică mai vie a cunoscut producția de vinuri a țărilor socialiste, cu un spor de 37% în 1973 față de aceeași medie. Producția țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare a stagnat, practic, în perioada examinată, sporurile realizate de unele țări fiind anulate de scăderile care au avut loc în altele (Algeria, Maroc), prin reducerea suprafețelor viticole.

Expansiunea cererii în rîndul principalilor consumatori (Franța, R.F.G., țările din nordul Europei, Uniunea Sovietică, țările Americii de Nord) a stimulat comerțul internațional cu vinuri. Valoarea estimată a exporturilor mondiale de vin și must a crescut de la 536 mil. dolari în 1960 la 1 440 milioane în 1972, respectiv de circa 2,7 ori (dinamică la care a contribuit, îndeosebi în 1972, majorarea sensibilă a prețurilor la vinuri). În cadrul acestor exporturi care au reprezentat, în ultimul an menționat, ceva mai mult de o șeptime din volumul mondial al producției de vinuri, primul loc revine țărilor capitaliste (Italia, Franța, Spania, Portugalia ș.a.) cu 80% din total. În ceea ce privește țările socialiste, ponderea acestora reprezintă peste 15%.

În timp ce în cursul primei jumătăți a anului 1973 prețurile și cererea de vinuri s-au menținut la un nivel ridicat, în cercurile de specialitate se evidențiază că recolta bună de struguri din același an a determinat o relaxare a prețurilor și o tendință de restrîngere a comerțului internațional de vinuri în cursul anului 1974.

N. P.

Țara	Producția (mil.hl)		Creșterea (în %)
	media pe 1966-7o	1973 (date provizorii)	
Total mondial	283,3	333,6	17,8
Țări capitaliste	2o1,2	235,9	17,2
- Franța	62,9	8o,o	27,2
- Italia	69,1	69,9	1,2
- Spania	25,4	33,3	31,1
- S.U.A.	12,2	14,6	19,7
- Portugalia	1o,2	1o,8	5,9
- R.F.G.	6,o	8,5	41,7
- Grecia	4,4	5,5	25,o
- R.S.A.	4,3	5,5	27,9
Țări socialiste	41,6	57,o	37,o
Țări nesocialiste în curs de dezv.	4o,5	4o,7	o,5
- Argentina	21,2	22,o	3,8
- Algeria	8,1	6,5	-2o,o
- Chile	4,6	5,o	8,7

Sursa: F.A.O., Economie et statistique agricoles-Bulletin mensuel, nr.1/1974.

prin necesitatea de a reflecta o viziune mai complexă asupra dezvoltării — nu numai economică, ci și socială — ca și de a privi regiunea din punctul de vedere al țărilor din zonă și nu al unor țări din afara ei, în speță de pe continentul european, motiv pentru care s-a renunțat la denumirea tradițională de „Extremul Orient".

Țări petroliere

I. Dumitrescu, Văleni — În graficul de mai jos găsiți răspuns la întrebările dumneavoastră privind țările producătoare de petrol din nordul Africii și Orientul Mijlociu, precum și numărul lor de locuitori.

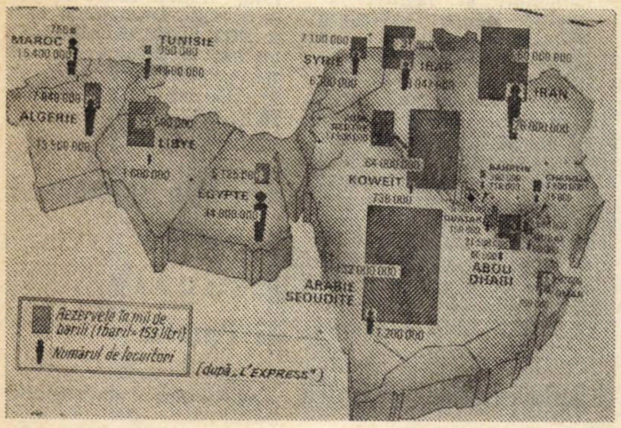

(după „L'EXPRESS")

Iran – venituri petroliere

E. Șișmanian, Buzău — În acest an veniturile petroliere ale Iranului se ridică la 20,3 miliarde dolari ; în 1973 ele fuseseră de 4,4 miliarde dolari. Pentru întreaga perioadă a planului iranian de dezvoltare (1973—1977) veniturile rezultate din exporturile de petrol ale țării ar putea totaliza 108 miliarde dolari. Potrivit declarațiilor oficiale, aceste venituri vor fi utilizate în scopul dezvoltării industriei iraniene, construirii de locuințe, realizării unor proiecte în domeniile învățămîntului și sănătății, cît și pentru acordarea de împrumuturi în străinătate (suma lor ar depăși deja 7,7 miliarde dolari), iar o parte vor fi investite în diverse societăți străine care dispun de un înalt nivel tehnologic.

La închiderea ediției

Urări către redacție

Stimată redacție,

„Am primit cu multă bucurie, amabila dv. invitație de a ne abona la „Revista economică", și vă transmit cu această ocazie, acordul meu deplin. Pe de altă parte, aș dori să vă comunic că, deși nu figurez printre abonații dv., totuși, trebuie să știți că sînt un cititor consecvent al acestei reviste, pe care o procur cu regularitate, de la chioșcul de difuzare a presei. Nu m-am abonat la revistă pînă în prezent, întrucît în ziua difuzării nu am răbdare să aștept cele cîteva ore pînă ce mi-o aduce factorul poștal. Totuși, dorind să intru în posesia cărților pe care le editați ca supliment la revistă mă abonez trimestrial începînd cu luna ianuarie 1975. Prețul abonamentului pe trim. I — 1975 și a două cărți l-am expediat prin mandat poștal.

Aș fi dorit să mă număr printre economiștii care participă la ancheta „Revistei economice" cu privire la folosirea și creșterea prestigiului economistului în etapa actuală. Dacă mi s-ar fi adresat o asemenea invitație aș fi răspuns cu plăcere, de altfel, și anul trecut în luna decembrie am răspuns la o asemenea anchetă organizată de revista „Viața economică", dar n-am văzut publicată finalizarea. Oricum, îmi exprim părerea că publicațiile cu caracter economic ar trebui să acorde un spațiu mai larg problemelor cu care este confruntată azi profesia de economist, implicit creșterea prestigiului acesteia. Aceste dezbateri publice ar trebui să aibă și o finalitate, adică să se încheie uneori chiar cu propuneri de adoptare a unor acte normative care să înlăture carențele semnalate de aceste anchete.

În încheiere, mulțumesc redacției pentru recomandările adresate și promit că voi rămîne și în viitor un prieten devotat al revistei. Profit de ocazie pentru a transmite colectivului redacțional cu ocazia Noului An 1975, noi succese și același entuziasm."

Dumitru CĂLUGĂRU
contabil șef
Baia Mare

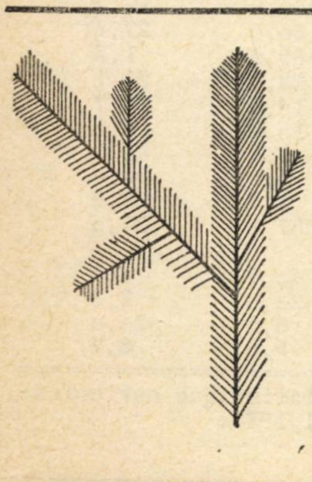

Cu prilejul Anului Nou „Revista economică" urează tuturor cititorilor și colaboratorilor săi succese în muncă și în viață, sănătate și fericire.

LA MULȚI ANI!

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII
ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice
nr. 28 – 27decembrie 1974

Republica Socialistă România în anul XXVII
Metamorfoze în timp, în spațiu și în oameni (**Vasile Porumbescu**) 1
Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste 2–3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul – înainte de termen! Coordonate ale dezvoltării multilaterale a economiei românești (**C. Caloianu**) 4–6
Opiniile miniștrilor privind : Priorități și opțiuni economice ale anilor 1974–1975. (Răspund : **Ioan Avram,** ministrul industriei construcțiilor de mașini grele ; **Vasile Bumbăcea,** ministrul construcțiilor industriale ; **Gheorghe Cazan,** ministrul industriei ușoare ; **Angelo Miculescu,** ministrul agriculturii, industriei alimentare și apelor ; **Vasile Patilineț,** ministrul economiei forestiere și materialelor de construcții) 7–9

CONDUCERE ● ORGANIZARE

Ancheta „R.E."
Pregătirea și utilizarea cadrelor – factor de accelerare a creșterii economice (**Iulian Bădin**)
Sinoptic 10–12

TEORII ● IDEI

Industrializarea în profil teritorial la baza dezvoltării armonioase a economiei socialiste (**Bucur Tomniuc**) 13–14
Șantier editorial 1975 15–16
Creșterea organică, conștiința planetară și dilemele dezvoltării (dr. **Mihai Botez**) 17–18

ECONOMIE MONDIALĂ

În actualitate : Aurul – o nouă etapă în evoluția unei vechi probleme (dr. **Costin Kirițescu**) 19–20
Anul 1974 în economia occidentală Impactul social 21
Energetica mondială – prezent și perspectivă :
– Mutații în structura consumului mondial de energie primară (dr. **Paul Ștefănescu**)
– Boom petrolier în Marea Nordului (dr. **Aurel O. Berea**) 22–23
Documentar
Energetica țărilor socialiste în progres continuu (**N. Popov**) 24–25
Argumente pentru o nouă ordine economică internațională
Strategia dezvoltării și cooperarea internațională. 26–27
Mondorama 28–29

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22 sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

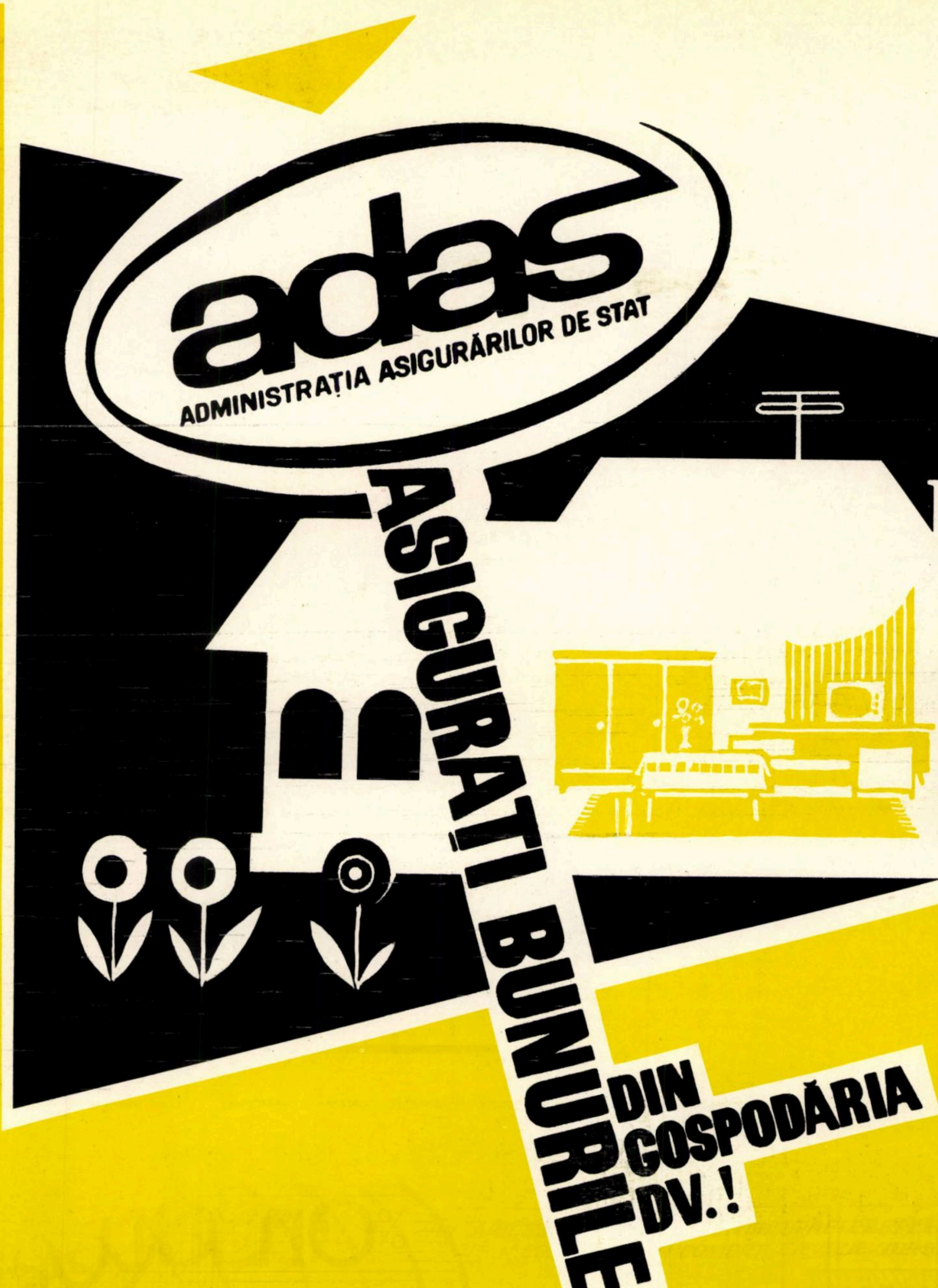
adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT
ASIGURAȚI BUNURILE
DIN
GOSPODĂRIA
DV.!

Asigurarea bunurilor din gospodărie se poate încheia la responsabilii cu asigurările din unitățile socialiste (inclusiv la unitățile comerciale care vînd bunuri de folosință îndelungată), la inspectorii și agenții de asigurare sau la orice unitate teritorială ADAS.

Costul acestei asigurări este foarte convenabil : numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei sumă asigurată, cetățeanul apreciind el însuși valoarea globală a bunurilor și declarînd-o ca atare, spre asigurare.

Mii de cetățeni s-au bucurat de avantajele acestei asigurări. Numai în primele trei luni ale anului 1974, ADAS a plătit cetățenilor asigurați în cadrul asigurării bunurilor din gospodărie, suma de peste 5 milioane lei.

Sezonul de iarnă vă intîmpină în magazinele de specialitate cu un bogat sortiment de

- ARTICOLE COSMETICE — printre care apa de colonie „Eva", cu miros distins, discret și persistent, în numeroasele ei variante puternic individualizate: 1001, 1002, Intim, Sublim, Perfect, Miraj, Romarta, București, Farmec, Lavandă triplă.
- PODOABE: coliere din plastic, coliere din metal, brățări de metal cu diferite aplicații și pietre, broșe de metal cu strassuri, inele de pietre în diferite monturi, butoni de manșetă fasetați, ceasuri de mînă etc.

- ARTICOLE DE SPORT: schiuri tip Turist, tip Super, tip Combi R, tip Razant, patine artistice, extensoare etc.
- JUCĂRII: din tablă litografiată, din plastic, jocuri aplicative tehnice, diafilme cu basme, globuri și ornamente pentru pomul de iarnă, seturi electrice pentru pom, păpuși mari și mici, mobilă în miniatură etc.

LEI 5